Kollin sklep Lowicz

J. V. III. 2.

AMBROSII

CALEPINI DICTIONARIVM VNDECIM LINGVARVM,

IAM POSTREMO ACCVRATA EMENDATIONE, ATQVE INFINITORUM locorum augmentatione, collectis ex bonorum authorum monumentis, certis & expressis syllabarum quantitatis notis, omniumq; vocum significationibus, flosculis, loquendi formis, proverbialibus sententiis, cæterisq; ad Latini sermonis proprietatem, elegantiam, & copiam pertinentibus rebus, quanta maxima fide ac diligentia fieri potuit ita exornatum, ut hactenus studiosorum usibus accommodatius non prodierit.

Reuerendissimi Domini Camilli Montis Archiepiscopi Argentini ex Legato Apostolico Sedis Apostolicæ Nuncii & Illustrissimi Domini Johannis Christophori Boderici Sacræ Cæsareæ Majestatis Oratoris Ad 1674.

Respondent autem LATINIS vocabulis,

HEBRAICA,	BELGICA,
GRÆCA,	HISPANICA,
GALLICA,	POLONICA,
ITALICA,	VNGARICA,
GERMANICA,	ANGLICA.

ONOMASTICVM

verò: hoc est, propriorum nominum, Regionum, Gentium, Vrbium, Montium, Fluminum, Hominum, & similium catalogum, maxima etiam accessione locupletatum, & præcipuarum rerum Germanica explanatione illustratum, seorsim adjunximus.

CVM GRATIA ET PRIVILEGIO
Imperatorio.

BASILEAE,
PER SEBASTIANVM
HENRICPETRI.

LIBER AD EMPTORES.

VNo jampridem qui sum tantùm ore loquutus
Simplice contentus reddere verba sono.
Endeca nunc glottos undenis prodeo linguis,
Illustris, mira commoditate novus.
Filius HENRICI PETRI *me munere tanto*
Exhibet, id grata tange IVVENTA *manu.*

STVDIOSO LECTORI TYPOGRAPHVS

S. D.

COGITANTI mihi dō optatā tandem, in quam hæc noſtra ætas devenit, felicitate temporis (candide & ſtudioſe Lector) non abs re videtur & Calepinum ipſum, ſi reviviſcens præſtò foret, ſolo iſthoc Opere declarare poſſe. Etſi enim is præſens Dictionarium, pulcherrimo ſanè & utiliſſimo inſtituto, necnon felici primordio, eo tempore quo boni authores nondum ſuæ integritati atq; nitori reſtituti erant; literarum ſtudiis interea aliquo modo refloreſcentibus, ex variis ſcriptoribus, multis haud dubiè vigiliis, congeſſerat: non erat tamen tantā verborum copiā illuſtri earum explanatione, iiſq; rebus, quæ ad Latini ſermonis puritatem, copiam, elegantiam & naturam faciunt, adeò inſtructum, quibus hodie præclara doctiſſimorum virorum opera cumulatū prodit. Idipſum in Præfatione diſertè faſſus, dum, inquit, multa, imò innumerabilia in hoc Opere deeſſe, clarè ſignificare voluit, hujus Operis materiam adeò latè diffuſam eſſe, ut ſubinde majorem acceſſionem patiatur: quod & in cæteris rebus, quas humana producunt ingenia, uſuvenire ſolet, ut qualicunque arte vel induſtria elaboratæ ſint, excultius ferè ſemper reddi poſſint. Id hactenus multi per Italiam, Galliam & Germaniam politiſſimi viri, quibus literarum dignitas & juvētutis profectus cordi fuit, animadvertentes, huic Operi adornandō tantum laboris impendērunt, ut opus novum vel ipſi authori videri poſſit. In eo namque vocum ſeries numeroſior, & earundē explicatio illuſtrior exiſtit, unà cum loquendi formulis, proverbialibus ſententiis, translationibus, aliiſq; rebus ad Latinum ſermonem pertinentibus: ſitque ditiſſimi gazophylacii inſtar, nullis ſeris, clauſtriſq; munitum: ſed omnibus, quotquot id adire dignantur, obvium, recluſum atq; patens, ut quamprimùm in hujus linguæ ſubtilitate aliquid deſideres, nulla te penuria laborare ſinat. Etenim quàm neceſſaria res ſit, verborum vim, proprietates, ſignificationes & congreſſum tenere, nemo qui bonas artes vel primoribus tantùm, quod dici ſolet, labris attigit, ignorare poteſt. Neceſſe enim eſt eos, qui ſine hac cognitione, in ſimilium diſciplinarum campis, ὥσπερ κύβης ἐν βαλανείῳ, verſari, & priuſquam alis ſint inſtructi, aquilæ volatum imitari voluerint, ſuam tandem nuditatem & inopiam ſentire, & quia verba rebus arctiſſimè nexa ſunt, ſæpè quòd maximè neceſſarium erat, non intelligere, denique in ipſo ſermonis uſu hærere, aut ſeipſos riſui exponere. Ecce igitur quàm chara ſint nobis ſtudia tua, ut Theſaurum hunc toties jam cuſum atque recuſum, nunc quoque caſtigatius, locupletius, & tuis ſtudiis cujuſcunque ſis loquelæ, accommodatius;

modatius,quàm antehac fieri potuerit,Officina noſtra extrudat.Nam præter illas ſuperioris editionis linguas & Polonica, Vngarica & Anglica hac demum vice,noſtra cura,adjectę veniunt.Quod ſi iterum verò aliquot voces barbaras:hoc eſt,quibus Cicero,& ſimiles authores uſi non ſunt,eliminare noluerimus, id cæteri non ideò nos feciſſe cogitent, ut earum uſum commendemus, & cæteris æquiparemus,quin potiùs ut ii,quibus mediæ ætatis ſcriptores quoque evolvendi ſunt, hinc aliquod ſubſidium ſibi parare queant.Cùm igitur Volumen iſtud tuis ſtudiis,amotis difficultatibus, cæterisque obſtaculis, facilem viam daturum ſit,& ad parandam eruditionem magnopere profuturum: eſt quòd Deo in primis,qui nos in tanta luce verſari dignatus eſt: deinde utriſque, & qui primam & poſtremam ei manum addiderunt, gratias agas,noſtrosq; conatus candido pectore excipias.

Vale.

AMBRO-

AMBROSIVS CALEPI-
NVS EREMITANVS SENATVI-
POPVLO'QVE BERGOMENSI,
S. P. D.

LVRES *anni sunt, magnifici, consummatissimiq; viri, ex quo à prophanis, tùm veteribus, tùm recentibus: vel à catholicis, & his sanè doctissimis, sanctissimisq; viris complurimas dictionum interpretationes, quæ mihi ad pernoscendas authorum sententias idoneæ viderentur, excerpere, atq; in unum cœpi cogere. Quod planè opus sic à me susceptum esse velim existimetis, ut aliis, & mihi in primis, usui quandoq; futurum confiderem. Non enim tàm instruendorum aliorum, quàm mei exercendi ingenii gratia, id efficere aggressus sum. Nam cùm à teneris (ut ajunt) unguiculis inter sacratorum numerum, faventibus superis, relatus fuissem: & neq; declamationibus, refragrante natura, me dedendum putarem: neq; percipiendæ philosophiæ ulla mihi à patribus facultas daretur: quippe qui in id temporis incidissem, quo de salvandis animis tantummodò cogitandum foret, cùm nec tempus omninò frustra terendum ducerem: haud iniqua res visa est, ea me amplecti studia, quæ certam præ se ferrent humanitatem. Neq; verò eò vel temeritatis vel dementiæ redactus sum, ut bonarum artium studiosis satis me facere posse existimem, quando nemo, licet sapientissimus, id unquam præstare potuerit, certoq; sciam, me nec tanto ingenio, tantáve literatura præcellere, ut quæ à Nonio Marcello, Festo Pompeio, Pædiano, Servio, Donato, Varrone, cæterisq; Latinæ linguæ luminibus elucubrata fuerint, eo ipse magis religioni dedicatus, quàm cuipiam disciplinæ, clarius aut enucleatius scribere posse confiderem. Verùm quia in præstantissimis illis literarum antistitibus plurima desiderabantur, ego ut communi studiosorum utilitati consulerem, ac meis pro viribus suscepti muneris officio cumulatissimè satisfacerem, ea carptim ex omnium penè disciplinarum monumentis exprimere conatus sum: multa contra Laurentium Vallam, contra Priscianum, aliosq; authores, præstantiorum authoritate nixus. Plus enim apud me Ambrosii, Hieronymi, vel Augustini gravitas & doctrina valet, & Græcorum, quàm Laurentii Vallæ studiosa reprehensio. Id autem benè, malé ve fuerim assecutus, judicent alii. Hoc unum affirmare ausim, nostrum hoc Opus & Vocabulorum multitudine, & præpositionum interpretamento, & authorum citatione, ordineq; Dictionaria cuncta superare. Quod cùm in volumen amplum excre-*

vísset, ac illud multorum rogatu emittere statuissem, patriam elegi, cui id dedicarem. Nam cui potissimùm consecrari opus de re literaria debuit, nisi patriæ? & illi quidem patriæ, in qua magno & excellenti ingenio viri sunt, qui de gravitate, de juris prudentia, deq; omni scientiarum genere præclarè meriti essent, quos ego tanquam obices oblatrantibus constitui opponere. Ferè enim plerique omnes, qui in literis præsertim aliquid edidêre, id Principi vel Senatui cuipiam inscripsêre, quærentes ut ab eorum potentatu ac magnitudine, laboribus suis apud omnes authoritatem, & ab invidis tutelam, munimenq; pararent. Prudenter id quidem, quando ita veteri consuetudine fieri videmus, ut omni in re, quæ principes probant, ea cæteri laudent, cupiãt tueantur. Scio namq; futuros esse, qui labori nostro detrahant. Ita enim sit, ut quæcunq; mortales agant, sive privatim, sive publicè, calumniæ subjacere certum sit: nec divinis operibus maledica lingua parcit, tantum sibi hurmanus arrogat intellectus. Ego nõ nisi volentibus hæc legenda trado. Multa sanè, fateor, à me tradita sunt, quæ alii probẽt, ab aliis vitio dentur: quod plerisq; etiam doctissimis usu evenisse compertũ est. Velle suum cuiq; est, (inquit Poëta) nec voto vivitur uno. Domus quæ apud forum extructa est, quòd editior sit, vel depressior quàm æquum videatur, sæpè contenditur. Difficile reor, omnibus placere posse. Sed ego non solùm cuipiam me non præpono, sed nec æquiparo quidem; eligens cum Propheta abjectus esse in domo Dei. Quare si meũ Opus à vobis acceptum fuerit, illumq; probasse videamini, abesse non poterit, quin à tàm gravibus, tàm doctis, tàm eloquentibus viris laudatum, laudandum quoq; reliqui existiment. Multa verò, imò penè innumerabilia desunt in hoc Opere. Quis enim universa multis etiam queat comprehendere voluminibus? Verúmne longius epistolam evagari patiar, finem dicendi faciam, si modò hoc unum vos monitos effecero, quod ad rem plurimùm conducere videtur: quippe quod unamquanque dictionem inventu facilem reddit. Nam omnes orationis partes aut simplices sunt, aut compositæ. Quæ simplices sunt, suo quæq; loco pro duarum, triúmve literarum præcedentium ordine collocantur. Compositarum alias simplicibus, alias per se, secundùm variam, multiplicemq; earum significantiam, coaptavi, ab A litera initium sumens.

VITA

VITA
AMBROSII CALEPINI, EX ADDITIONIBVS IN EVM LIBRVM, QVEM IO TRItemius de Eccleſiaſticis ſcriptoribus edidit.

AMbroſius Calepinus Bergomenſis, ordinis divi Auguſtini, quo tempore Ludovicus Sfortia Mediolanenſibus dux præerat, floruit: divinarum & humanarum literarum indagator ſtudioſiſsimus. Vnde Opus pergrande ſua induſtria, magno labore, ex innumeris propè authoribus collectum, de vocabulorum notitia, ac præpoſitionum interpretatione Græca & Latina, cum authorum atteſtatione, nobis communefecit. In quo non ſolùm, quæ ad literarum & Poëtarum, & Oratorum cognitionem plurimùm conferunt: ſed etiam, quæ ad Medicos, Philoſophos, nec non doctores Eccleſiaſticos pertinent vocabula, doctè ſatis, elegantérq; explicuit: explicita in veriorem lucem, quàm in quibuſdam aliis codicibus conſimilibus, legenda reliquit. Quæ profectò doctis pariter & indoctis, non mediocre attulerunt ſubſidium. Hinc enim factum eſt, ut quæ apud barbaros jam barbara evaſerunt, Latina fiant: quæ verò apud doctos in dubium revocabantur, nunc pateant, diſcuſſa dubitatis nebula. De CALEPIO oppido, à quo nomen huic ſcriptori, quære in propriis nominibus. Videtur & alia quædam ſcripſiſſe. Nam ubi Venetiarum mentionem facit: de hujus (inquit) civitatis laude, quoniam apud Iacobi Philippi Chronica à nobis latè congeſtum eſt, duximus omittendum.

AMBROSII CALEPI-
NI DICTIONARIVM, POSTREMA
HAC EDITIONE PVRISSIMÈ CASTIGATVM ET

locupletatum, cum Adagiis ſelectioribus, Hebraicis, Græcis, Gallicis, Italicis, Germanicis, Belgicis, Hiſpanicis, Polonicis, Vngaricis, atq; Anglicis vocum additionibus.

A

NOMEN eſt literæ primæ Hebræis, Græcis & Latinis: quibus id ſimpliciter ſonat quod ſcribitur, nihilque habet, quod in ipſa prolatione detrahatur, ut Hebræi de Aleph, & Græci de ſuo Alpha poſſunt. In ordine tàm apud nos, quàm apud illos cæterarũ eſt tùm vocalium, tùm conſonantiũ princeps. Latinis autem vocalis prępoſitiva, ſicuti Græcis: nam in conſtitutione diphthongorum præponitur, ut apud illos in αι, αυ, apud nos in æ, au, facilè videri poteſt. Qua verò figura fuerit primis illis tẽporibus, quibus literæ datæ ſunt Latinis, ſive ab aliõ quopiam, aut Deo, aut homine, mihi non liquet, monumenta illa periiſſe puto. Minus auſim affirmare, A, noſtrum grandiuſculũ, formam ſuam accepiſſe à labiorum noſtrorum motu, & oris diductione, quùm proferimus, ut multi volunt: longè alia figura pingeretur: nõ enim eſſet, ut videmus, triquetra forma, ſuperiori duntaxat parte concluſum, tranſverſa linea paulò ſupra medium poſita. Sed hæc nimia diligentia eſt: ſequamur patrum veſtigia, & uſus. At quoniam omnis compoſitionis vis, partim in elementis conſiſtit, quæ & literas appellamus, partim in ſyllabis, partim in dictionibus, partim in membris: elementaque ſunt, à quibus prima vox conſtituitur, & in quæ demum reſolvitur: Idcirco in omnib. literis maximè pronunciationis modus conſyderari debet. Delectus enim non tantùm eſt in compoſitione dictionũ ad orationem, ſed in locatione quoq; ſyllabarum ad dictionem, literarumq; ad ſyllabam. Qua de re hoc loco nihil ſcriptum ab aliis animadverto: liceat ergo mihi paucis immorari. In gratiam tyrunculorum hæc ſcribo, prætereant doctiores pauculas lineas. Literarum poteſtas ipſa pronunciatio eſt, propter quam factæ ſunt figuræ, & indita literarũ nomina. Hanc pronunciationem vetuſtiores Grãmatici, & cæteri elemẽtum appellavêre, hac ratione. Siquidem ab his, dum coëunt, perficiuntur corpora, etiamnum quando hæc cohærẽt, literalis vox quaſi corpus aliquod cõponitur, vel magis verè corpus. Nam ſi aër corpus eſt, & vox quæ ex aëre icto cõſtat, corpus eſſe oſtenditur: quippe quę quũ tangit aurem, & tripartitò dividitur, quod eſt propriũ corporis: hoc eſt, in altitudinẽ, latitudinẽ, lõgitudinẽ: ſyllabę in tenore, altitudinẽ habent: in ſpiritu, latitudinem & craſſitudinem: longitudinẽ in tempore. Hæc Cæſarienſis Grammaticus. Ego etiam alia ratione putârim pronunciationem dictam eſſe elementum. Nam elementorum natura eſt, mutua & perpetua cõverſione uti inter ſeſe: partes enim alterius craſſiores per deſcenſum ad ima proximioribus accedentes non deſiſtunt, donec ab altiori convexi loco ad inferiorẽ centri partẽ devenerint, rurſus attollũtur à cẽtro ad convexũ partes ſubtiliores. Hãc eandem naturam ſervant elementa, de quibus nũc agimus: transfundunt enim partes ſuas altera in alteram literam literæ, juxta earũ poſitionẽ, ſonus iis obſcurior eſt in fine, auditur magis in principio, quàm in medio, niſi ſequentiũ qualitatibus vires ſuas aut imminuant, aut imbecillitate adjuvẽt.

A à Cicerone Salutaris litera dicitur, quòd nota eſſet abſolutionis: ut C, condemnationis, & N L ampliationis.

Hæc litera in compoſitione ſæpè mutatur in i: ut facetus, inficetus.

Hæc à tergo aſpirationem accipiens, fit interjectio: de qua vide infrà ſuo loco.

A autẽ præpoſitio ſine aſpiratione, & cum gravi accentu ſcribitur. Deducitur enim ab ἀπὸ Græca prępoſitione, remota ultima ſyllaba πὸ: à qua præpoſitione Ab quoq; deduci videtur, abjecta ultima litera o, & mutato π tenui in ſuã mediã b. Eadem ratio eſt de Abs: quarum triũ eadem eſt ſignificatio: in hoc autem uno differunt, quòd A nunquam conjungitur cum dictionibus incipientibus à vocali: Ab verò cum omnibus iis, & prætẽrea cum l & r duabus liquidis, & i conſonantis locum tenente: ut, Ab lege, Ab rege, Ab Iove (licet apud Livium cum aliis quoq; conſonantibus conjunctum legatur) & Abs cum t, & q: ut Abs Tullio, Abs quolibet. Quęcunq, igitur de A, eadem & de Ab & Abs, quantum ad ſignificationem attinet, dici & poſſe & dẽbere eſt putandum.

A, denos habet ſonos: vel plures, ſicut alię vocales: quãdo brevis, ſive aſpiretur, ſive non, & gravatur, & acuitur, ut hàbeo, hábemus, ãbeo, ábimus. Quum producitur, tàm cum aſpiratione quàm ſine, gravatur, acuitur, circumflectitur, hâmi, hámorũ, hâmus: ârae, árarum, âra hactenus Cæſarienſis. Hæc litera clara ex arteria prodit, os renidens hilaritate quadã liberiùs aperit, ſpiritusq; profundior ſuapte natura palati cõnexum ferit: ejus ſonus magis auditur in principio, quàm in medio, remiſſior in fine dictionis: fit tamen in principio clarior, ſi ſubſequitur minus vehementis ſpiritus conſonans: at ſi hujuſmodi literæ geminentur, majus incrementũ ſuſcipit: ſi diverſæ obſtrepentes ſuccedãt, non parũ aſperitatis habet: deniq, juxta qualitates cõſonantium aut ſimpliciter poſitarum, aut geminatarũ, aut diverſarum, coëuntiũ inverſe, modò ſuavius ſonat, modò aſperius ſtrepit. Cęterasq; ſoni pręſtantia longè anteit vox illa, in qua plurimum viget A, quod maximè tùm in oratione deprehenditur, tùm in carmine. Sic duobus potiſſimùm locis apparet, in verſu pentimemeri ſcilicet, & heptimemeri, ubi fit arſis, & theſis, magis canora fiũt carmina: Grandiori figuræ nullum accommodatius elemẽtum. Hujus concurſus, & poſitus crebrior non tàm exprimit magnitudinis & gravitatis formam: ut, at nunc horrentia Martis Arma, virumq; cano, &c. quàm animi affectum declarat: ut Phyllida amo ante alias, nã me diſcedere flevit. At regina gravi jamdudum ſaucia curis; duo maximi apud Maronem affectus. Verùm quia vocales breves gravitati parũ idoneæ, longiores verò multò præſtantiores: ut ajt ſummus & optimus dicẽdi magiſter, quum in dubium revocet quis pes magis aptus ſit, & conveniens in fine clauſulæ, Trochæus an Iambus: Iambum concludit, qui conſtet ultima longa, Trochæus verò brevi: Nõ indignum fore exiſtimavi hìc ſubjicere, & ſingulis elementis, quod non parum cõferet ad numeros orationis, ſi ritè res perpendatur, correptionis & productionis regulas in ſolo dictionis fine: nã in principio, & in medio optimorum authorum petantur exempla: dent veniã viri docti, non enim ipſis hæc ſcribimus, ſed novitiis. ¶ A, in fine cujuſcunq; dictionis producitur. Corripiuntur ita, quia, puta: item nominativi & vocativi, niſi vocativus à nominativo in as: numeralia verò in ginta cõmunem habẽt ultimã. ¶ In notis antiquorũ, A. Auguſtus, vel Aulus, vel Aſſoles, vel aut, vel aliquãdo, vel ager, vel agrum, vel ajunt, vel annus, vel abſolvo, vel abſolutio. AA. Auguſti, vel Auguſta. AA. Auguſtalis. A.A. apud agrum vel aurum, argentũ. A.A. C. ante additã cauſam. AAA. Auguſti. A.A.A.F. Fære, argẽto, auro, flato feriundo, vel flando feriundo. A.A.A.F.F.QV.TY. auri, argenti, æris flator, fabricæ quirinalis Tyberini. A.A.S.L.M. apud agrũ ſibi locũ monumẽti. Vide Goltzii Theſau. cap. 24.

A, præpoſitio producitur, & gravatur in contextu. Priſcian. libro 2. de dictione.

A, motum à loco ſignificat: ut, Redeo à villa, ab agro: Venio ab urbe, ab Italia. Cic. lib. 1. Acad. Nuntiatum eſt, venìſſe eum à Roma. Virg. 2. Aen. Et jam Argiva phalanx inſtructis navibus ibat. A Tenedo: Neq; ſolùm motũ à loco ſignificat: ſed etiam tempus, & tùm maximè declaratur per Quum: ut, A puero te novi id eſt, quum puer adhuc eſſes te noſcere cœpi. Sic, Ab infantia te dilexi, quũ dico, ſignifico ſtatim quum inciperet infantia, cœptam eſſe meam dilectionem.

A vel ab, junctum cum verbis paſſivis, cauſam efficientem, ſive perſo-

ve persõam agentem significat:ut, Victus est à Scipione:id est, Vicit eum Scipio. Verti potest hic ablativus in dativum; Græco more. Cic. Honesta bonis viris, non occulta cernuntur:id est,à bonis viris.Virg.Aeneid.1.-neque cernitur ulli.Ibidem:Nulla tuarum audita mihi neq; visa sororum.

Interdum ponitur pro Post,μετά,cum accusativo,& ἀπό. Cicero de Senectute: Cujus à morte hic tertius & tricesimus est annus:hoc est,post cujus mortem.Plin.li.28. cap.11: Equarum virus à coitu in lignis accẽsum, Anaxilaus prodidit equinorum capitũ visus repræsentare. Vbi A` coitu,dixit,propter eo quod est post coitum. Sic dicimus,A` partu,A` funere,A` cõmeatu: quod est post partum,post funus,post commeatum. Suetonius in Cæsare:Plebs statim à funere, ad domũ Bruti & Cassii cũ facibus transcendit:hoc est, post celebratas exequias. Idẽ in Tiberio:A` cõmeatu castra repetẽtes. A` tergo:id est,post tergum retrò,ponè,ὀπίσω,κατὰ πρύμνην. Livius 3.ab Vrbe:Neque hostũ à tergo incursum vidit. Sic A` somno: id est,post somnum. Dicimus etiam non ineleganter,A` rege secundus:quod est,Post regem primus.Idem 1.ab Vrb.Si dignum, qui secundus à Romulo numeretur,creatus. ¶ Quandoq; significat De vel ex.Terent.in Adelph. A` villa mercenariũ vidi. Suetonius in Vesp. Alterum ad Iuniam Calvinam à gente Augusti pertinere dicebat:pro,de gente. Martialis: Ipsam protinus à via salutes.Et Cicero: A` Pausania Lẽtuli liberto audivi; quod alibi per De vel ex,enuntiavit: ut, De Philadelpho audies: id est, Philadelphus tibi dicet. ¶ Quandoq; habet vim defensionis,& significat Pro,ὑπὲρ,cum genitivo.ut,Ab aliquo facere: ab aliquo stare:ab aliquo esse:ab aliquo dicere.nullam aliam habent vim & sententiam quàm si diceres,adjuvare & defendere aliquem, vel causam alicujus & defensionẽ suscipere. Cicero in Bruto:Nec verò M. Cælium prætereundũ arbitror,quæcunq; ejus in exitu vel fortuna,vel mens fuit: qui quàm diu autoritati meæ paruit, talis Tribunus plebis fuit, ut nemo contra civium perditorũ popularem, turbulentãq; dementiam à Senatu, & à bonorũ causa steterit cõstantius. Idem de Invent. Cõmune est quod nihilo magis ab adversariis quàm à nobis factt. Idem de Orat. Sed vidésne hoc totũ Scęvola sit à me?Vbi quod A` Senatu ait,& A` causa bonorũ: perinde est acsi dixisset:Pro partib. Senatus, & bonorũ : hoc est,Senatui studuerit & faverit:eumq; tutatus fuerit. Idẽ pro Cluentio:Non modò dicendi à reo,sed ne surgendi quidem potestas fuit:id est,Pro reo:hoc est, In gratiam & favorẽ rei. Sic dicimus,A` quæstionib.A` testibus, A` voluntate, quæ loquutio creberrima est apud idoneos autores : quasi defẽsor quęstionum,testium,& voluntatis alterius.Ab aliquo solvere,persolvere,dare, numerare,repræsentare, vel suppeditare quis dicitur,si,quod ipse alicui debet,id curet,ut alius pro se ac nomine suo solvat,det,numeret, repręsentet aut suppeditet. Cicero ad Attic.Frater elaborat ut tibi quod debet ab Egnatio solvat.Pro Cæcinna:Hac emptione facta pecunia solvitur à Cesenna.Idẽ pro Planc.Sinite me,quod vobis fretus, huic sæpe promisi, id à vobis ei persolvere. Idem pro Flacc. ab A.Sextilio dicit se dedisse & suis fratribus.Ibidem:Si prętor dedit à Quæstore numeravit.Idem ad Attic.Reliquæ pecuniæ uiurã Silio pẽdemus, dum à Faberio repręsentabimus. Idem con.Rull.Sumptum haurit ex ærario, suppeditat à socios. ¶ Hinc natæ sunt illæ Iurisconsultorũ formulæ. Ab aliquo possidere,Ab aliquo uti:id est, possessionem,& usum ab aliquo nactũ esse. L.j D. uti possid. & L.j.D.De itiner.actuq; priv. ¶Officiorum prætera & dignitatũ nominibus præposita, eos significat, qui iis aut officiis, aut dignitatibus funguntur: qua quidem in re latissimus hujus præpositionis est usus.Nam A` studiis dicitur esse,qui pro eruditione & doctrina sua, præest studiis alicujus,puta principis . Ab epistolis, ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν, qui præest epistolis,sive ut eas accipiat, sive ut ad illas respondeat.A` rationibus,qui nunc vulgò *Clericus*,sive *Magister cõputorum* dicit.Suetonius in Claudio: Super hos Polybium à studiis,Narcissum ab epistolis,& Pallantem à rationibus,quos decreto quoq; Senatus nõ pręmiis modò ingentibus,& Quæstoriis,Prætoriisq; ornamẽtis ornari libenter passus est.A` libellis,Qui libellis supplicib. præest,ὁ τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἱκετηρίων. Sic à batis, Qui præest mensuris,quiq; annonã mensuris dividit:nam batus,mensurę genus est.A` caliculis,Qui præest caliculis,quę sunt vasa potoria,ὁ ἐφεστὼς τοῖς κυλιξί. A` cõmentariis,Qui pręest cõmentariis: hoc est,qui in cõmentarium custodias refert,& veluti diariũ custodiarũ conficit.Hunc Asconius Pędianus Cõmentariẽsem vocat.Hieron.lib.2.Reg.Iosaphat erat à commentariis. A` manibus,sive à manu,dicũtur scribæ, quorũ manu ad literas scribendas principes uti solent . οἱ ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν χειρόβιοι. Suetonius in Cæsare:Philomenẽ à manu servũ, qui necẽ suã per venenum inimicis promiserat,non gravius quàm simplici morte puniit.Hi alio nomine,Ad manũ,dicuntur. Cicero lib.3.de Orat.Licinium servum sibi Gracchus habuit ad manũ. Similiter Amanuẽses eos Suetonius alibi vocat. A` memoria, Cujus officiũ est suggerere principi res obeundas,& quæ sint agenda, in memoriam illius revocare ex præscripto.ὁ ἀπὸ τῶν μνήμης τοῦ βασιλέως. A` pedibus, dicũtur servi, quorum pedib. utimur. Cic. ad Attic. Nec ullã ob aliam causam Pollucem servum à pedibus Romam misi. Martial.li.5:Omnia quum retrò pueris opsonia tradas, Cur non mensa tibi ponitur à pedibus?Itẽ libro 7.eosdem vocat ad pedes:Misto (*inquit*)lagenam replet ad pedes vino. Invenimus etiam pro eodem Pedes,sine præpositione.Idem lib.3: At ipse retroflexus ad pedum turbam.Et sciendum,A` pedibus, per omneis casus eadem terminatione dici. Rectè enim interrogaveris, Quid agunt à pedibus?Intelligitur enim ibi,Servi à pedibus, Missi à pedibus,Dedi à pedibus meis.Hi etiam Circumpedes vocantur.Vnde ait Agretius: Circũpedes,sunt obsequia servorum:Antepedes,amicorum.Cicero: Circumpedes autem homines formosos & literatos,suos esse dicebat. A` pugione,dicitur,qui principis pugionẽ gestat, eiq; semper præstò est.Lamprid.in comm. Inter quos libertinus qui à pugione appellatus est.A` punctis,Qui prœest reditui aquariorũ,apud Frontinum lib.2.de Aquæduct.A` secreto,sive à secretis, Secretarius dicitur, qui ab ore principis (ut docet Budæus in priorib.in Pandectas Annotationibus)imperia recipit diplomatum subscribendorum,edictorumq;,quę in consilio selecto decerni solent.ὁ ἀπὸ τῶν ἀναγνωσμάτων. A` voluptatibus,Qui studium habet comminiscendi voluptates ad principem oblectandum. Vnde olim Xerxes edixit se præmium daturum ei, qui novũ voluptatis genus reperisset. Suetonius in Tiberio: Deniq; officium instituit à voluptatibus, præposito equite Romano,T.Cæsonio Prisco. ¶ Aliquando etiam hæ præpositiones pro Contra ponuntur.Virgil.in Melibœo:-dũ teneras defendo à frigore myrtos:hoc est, contra frigus.. Cicero pro Fonteio: A` quo periculo defendite, judices , civẽ fortẽ. ¶Quandoq; ponuntur pro Per. Plaut. in Rud. Ab se cantat cuja sit:id est,per se,sua sponte.Idẽ in Bacchid.Nunc ab transenna hic turdus lumbricũ petit:id est,per transennã. ¶Quãdoq; pro Præter, sive Cõtra:unde Ab re, significat Præter,sive contra utilitatem,aut sine utilitate.ἀσύμφορον. cui contrarium est E`re:id est,ad utilitatem.συμφέρον.ut,E` re publica:id est,commodo Reipubl.Plautus in Capt.Quidvis,dum ab re ne quid ores, faciam : id est, ne quid ores alienũ ab honestis moribus,quod bonis moribus non conveniat. Idem in Trinum. Ab re cõsulit: id est,frustrà.Sępiùs autẽ usurpatur cum particula negativa.Plautus in Asinar.Haud ab re aucupis.Livius:Haud ab re duxi. ¶ A vel Ab,pro ἕνεκα,sive pro eo quod dicimus,Quod pertinet ad. Cicero ad Atticum:Sumus enim flagitiosè imparati cùm à militibus,tùm à pecunia. Idem de Oratore:Hæc quum Crassus dixisset,parumper & ipse conticuit,& à cæteris silẽtium fuit:pro, Quod ad milites ad pecuniã, ad cæteros pertinet.Plautus in Epidico:A` morbo valui, ab animo æger fui:id est,quod ad morbum,quod ad animũ pertinet.Idẽ in Curc. Tàm à me pudica est, quasi soror mea sit.Pudica,*inquit*, est, quod ad me attinet . Huc pertinent & hæc,Ab animo perit,Ab re perit,Ab animo otiosus, Ab ingenio improbus. Doleo ab animo,Doleo ab oculis, & similia apud Plautum ac Terentium. ¶ Accipiuntur etiã A, vel Ab, pro eo quod vulgò dicimus,*De parte*.Plinius libro 33:Quod à Sole fuit,in iis melius, quàm quod à terra:pro,Versus Solẽ, & Versus terram.Idem libro 2.cap.47:Sunt ergo bini in quatuor cœli partibus:ab Oriente æquinoctiali Subsolanus, ab Oriẽte brumali Vulturnus.Dicitur tamẽ & A` parte, pro eodem.Plinius lib.13.cap.15:Laudatissimo à parte Aquilonis, aut cum spongiis. ¶ A vel Ab præterea cũ ablativo personæ eleganter domicilium significat:ut,A` judice venio : hoc est, à domo judicis.Terentius in Andr.Vnde est? dic clarè.MY.à vobis:id est,à domo vestra.Ibidẽ: Sed Mysis ab ea egreditur. Sic A` me,A` milite,A` Glycerio, apud eundem. ¶ Ab eo,pro Ejus.Terentius in Evnucho: Adibo, atq; ab eo gratiam hãc, quam video velle,inibo.Donatus,hæc est eloquutio, Gratiã ab eo inibo,pro,Ejus gratiã merebor. Nam Ab eo,amat Terentius pro,Ejus,ponere:ut in Andria:Hęc primùm animadvertenda ab eo injuria est: id est, ejus injuria. ¶ Sunt & aliæ harum præpositionum significationes, cujusmodi sunt quæ sequuntur. Cæsar: Opportuno,atq; occulto loco à millibus passuum circiter duobus, Romanorum adventum expectabant,pro intervallo duum millium passuũ. Idem: Positis castris à millibus passuum quindecim, auxilia Germanorũ expectare cõstituit. ¶ Livius verò aliter loquit libro primo:Castra à Fidenis mille passuum locat:pro distãtia à Fidenis mille passuum. Idem: Castra ab urbe haud plus quinque millia passuum locant:& sic alibi sæpè. ¶Ab aliquo legare. Cicero pro Cluent. Itaq; ei testamento legat grandem pecuniam à filio:à secundo hærede nihil legat, subintellige, tradendam: id est,A.Cluentius ita legat Oppianico grandem pecuniam,

ut is eam nonnisi à filio, siquis natus esset: accipere posset: ut scilicet ipsi Oppianico curæ esset salus filii, quum in ea tantũ suum emolumentum positum intelligeret. Nam legata non valebant, si is, à quo nominatim testamẽto relicta erant, hæres non esset. ¶ A' lenone manu asserere, apud Plaut. in Pers. ¶ A' calce ad carceres: id est, à fine ad principiũ. Cicero de Senectute: Nec verò velim quasi decurso spatio à calce ad carceres revocari. Hoc est, à senio ad pueritiam. ¶ A' cura præstãtior, Suetonius in Tiberio: Sed affectatione & morositate nimia obscurabat stylum, ut aliquanto ex tempore, quàm à cura præstantior haberetur. ¶ A' memoria exit: id est, oblivioni traditur. Seneca lib. 3. de Benefic. Quantũ opus sit, quàm laudabile quamq; nunquam à memoria hominum exiturum. Hæc de significatione & usu harum prępositionũ A, & Ab, & Abs, cæteris dictionibus appositarũ, in cõpositione separationem significant, & privationẽ. Neq; tamen cũ quibusvis literis conjunguntur. Nam A cum m, & u, consonante solùm connectitur: ut, Amoveo, amens, avello. A, quum præpositio est, apud Iureconsultos immediati tẽporis vim habet. Pompon. lib. 11. de Orig. jur. dixit à cæde. Paulus verò in l. pater. ff. de adulteriis, à divortio, quorũ locorum interpretatio est, illicò post cædem, post divortium. Ab, cum a d e f i l n o r, & u, ut, Abactor, Abduco, Aberro, Abfore, Abjuro, Ablacto, Abnuo, Abortior, Abrogo, Abũdo. ¶ Duo sunt ex Ab præpositione composita, quæ euphoniæ causa b, mutant in u, Aufero videlicet & Aufugio. Significant autem, ut diximus, hæ præpositiones in compositione ferè privationem, ut Absimilis, non similis. Nonnunquam separationem: ut Abduco, Aufugio. ¶ Interdum idem valet quod Extra: ut, Abduco. ¶ Aliquando idem quod Contra: ut, Abusus, Contra usum. ¶ Aliquãdo superfluæ sunt, ut apud Livium: Flavius supplementum ab Roma abduxerat. Cicero pro Rosc. Amer. Non est necesse omnes commemorare Curtios, Marios, Mamercos, quos jam ætas à prælio avocabat. ¶ Præterea sciendum non solùm hanc particulam significare motum è loco, sed etiam à tẽpore, ut cùm dico: Profectus ab Aemilia Romam me contuli, significo me iter ab Aemilia cœpisse. Sic verò dicens, ab infantia te dilexi, cũ scilicet, inciperet infantia. ¶ Abs verò cõponitur cum c, q, & t, ut Abscondo, Absq;, Abstineo. Significat quoq; retractionem sicut in Abstraho, & aliquando privationem, ut in Abstemius, quasi sine temeto. Huc etiã referre potes quæ dicta sunt superiùs in literã A. ¶ In notis antiquorum A.B. alia bona. ABN. abnepos. ABS. absolutus. A.B.V. à bono viro. AB.V.C. ab Vrbe condita.

A ante B.

A'b, præpositio. Vide in superiore dictione.

A'bācĭŏn, pen. corr. diminutivum est à nomine Abax: cujus significationem vide in Abax, ἀβάκιον.

A'bbăcēs, vide Abax.

A'bāctōrēs, qui sint, quære in dictione Abigeus in ABIGO. ἀποδάται.

A'bāctŭs, adjectivum, & Abactus, vide ABIGO.

A'băcŭs, penult. corr. m. f. à genitivo Græco ἄβακος, ab ἄβαξ, mensa est, vel tabula in qua aliquid deponitur: quales sunt mensæ coquorum, in quas receptacula edulioũ exponi solent. [חוּל *luách*. Gall. *Dressoir ou buffet, banc ou siege.* Ital. *Desco, banco ò sedia.* Germ. Ein Banck/stul. Hisp. *Aparador de la plata ò vasos.* Pol. *Stol' kucharski.* Vng. *Stakatſázſtal, pohár zék.* Ang. *A benche.*] Item mensę genus ex opere intestino, ad exponẽda omnis generis vasa factum. Cic. in Verr. Ab hoc abaco vasa omnia, ut exposita fuerant, abstulit. Cic. 4. Tusc. Abacos complures ornavit auro & argento cælato. ¶ Est item tabula calculatoria, ἀβάκιον Ammonio. [Gall. *Tablette à escrire, ou table à ietter ou compter.* Ital. *La credenziera, la Tauoletta da scriuere, cartella.* Germ. Ein Rechtiſch oder tafel. Hisp. *Tabla para scriuir ò contar.* Pol. *Stoldo rachowania.* Vng. *Stámuetð aſztal, anagy tábla.*] In qua logistæ numeros, & mathematici suas lineas & figuras ducũt. Persius: Nec qui abaci numeros, & secto in pulvere metas. Scit risisse vafer, Vtitur eo in hac significatione & Apul. in Mag. Veteres mensam Pythagoricam appellabant. Hinc pro supputãdi peritia, quæ Platoni λογιστικὴ dicitur, vulgus abuti solet. Aliquando planities è marmore vel structura ad sessum habilis hoc nomine appellatur. ¶ Sunt prętereа Abaci columnarum ornamenta, & tabulæ quadratæ, quæ epistyliis supponuntur, de quibus Vitr. lib. 13. cap. 1. [Ital. *La base della colonna.* Germ. Viereckechte Tafeln die man zur zierd oð auff die Seul tegt. Hisp. *Piedra labrada que se pone al pie de la colũna baxo.* Pol. *Obraz ćworograniaſtè, iakie Wgmachach ſtawiaia.* Vng. *Az oszlop tőuénel valo feiés es ſzeges tabla.*]

A'băcŭlŭs, m. s. diminutivum est à nomine Abax: quo significatur parva mensa, in qua vel rationes subducuntur, vel vasa reponuntur, ἀβάκιον. ¶ Sunt præterea Abaculi, calculi quibus utebãtur veteres in supputatione disjunctioneq; rationum: qui mos etiam hodie apud omnes ferè nationes servatur. [Gall. *Gettons à compter.* Ital. *Segni da far conti, ferlini, ragionati.* Germ. Zahlpfennig oder Rechenpfennig. Hisp. *Contante para rahazer cuenta.* Pol. *Liczmanij.* Vng. *Szám vetð pénz.* Ang. *Compteris.*] Plin. lib. 36. ca. 26. Vitri fragmẽta teporata adglutinãtur tãtùm, rursus tota fundi nõ queũt, præterquã abrupta sibi, nec tingi, veluti quũ calculi fiũt, quos abaculos appellã.

A'băgĭo, onis, teste Varrone libro 6. de lingua Latina, à veterib. dicebatur pro eo, quod nos, u in a ĕ ra mutata *Adagionem* dicimus. [παροιμία. Gall. *Prouerbe.* Ital. *Prouerbio.* Germ. Ein Sprichwort. Hisp. *Refran.* Pol. *Przislowie. ittẽ Przypowieść.* Vng. *Példa beſzéd.* Angl. *A Prouerbe.*]

A'bălĭēno, as, are, penul. prod. act. p. Quod nostrũ erat alienum facio, vẽdo, disjungo, separo. [ככך *nichchár* זיר *læzir* בסה *beſeb.* ἀποδοκιμάζω. Gall. *Aliener, estranger.* Ital. *Alienare, disjungere.* Germ. Entfremdẽ. Hisp. *Enagenar ò disapropriar.* Pol. *Oddalicz odrzucz.* Vng. *El idegenitőm.* Ang. *To sell or alter.*] Cic. de lege Agr. Hujusmodi res cõmissa nemini est, ut agros vectigales populi Romani abalienaret. ¶ Hinc Abalienatio: id est (ut Cic. in Topic. scribit) ejus rei quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio, inter quos ea jure civili fieri possunt. Ponitur etiã pro separare, disjungere. Plaut. in Curc. Nisi si mors amicum meum abs te alienaverit. Idẽ in Milit. Istuc crucior, à viro me tali abalienarier. Cic. Attic. lib. 14: Sed totum se à te abalienavit Dolabella.

A'bălĭēnātŭs, Participium. Disjunctus, separatus, vendĭtus. [זוּז *muzár.* ἀπαλλοτριωμένος. Gall. *Aliené, estrangé.* Ital. *Departito, disgiunto.* Ger. Entfremdet/abgeſünderet. Hisp. *Enagenado.* Pol. *Oddalony odl' aczony.* Vng. *Idegenné tétetet.* Ang. *Altered, alienated.*] Cic. Attic. 1: Sed mirandum in modum est animo abalienato. Idem in Verr. 6: Abalienati sic plere istius à nobis omnes reges amicissimi, nationesq;.

A'bāmbŭ. ĭntes, Abscedentes: autore Festo. ἀναχώρησις.

A'bămīta, f. p. est soror abavi. [ἡ θεία τοῦ πάππου μεγάλη. Gall. *La sœur du pere de nostre bisayeul.* Ital. *Sorello del terzo auo.* Ger. Des Vrâhnis Schweſter. Hisp. *Hermana del tercero abuelo.* Vng. *Iob attyám attyanék az attyának nennye.*] Instit. lib. 3.

A'bānec, cingulũ sacerdotale (sicut docet Hieron.) polymita arte ex cocco, purpura, hyacinthoq; contextum, ita ut flores atq; gemmæ in eo viderentur esse distinctæ.

A'bānnātĭo, unius anni exilium.

A'bānnātĭī, qui in annum exilium missi sunt cædis perpetratæ causa, quod Græcus sermo (ut author Eustath. Homeri interpr.) ἀπονιαύσιομόν, quasi abannationem dicas, conformi Latinis nomine appellat.

A'bāptīstum, substantivum, n. s. Chirurgorum est instrumẽtum, terebellæ usum præbens, quoties cranii os propter fracturã aliquã perterebrandum est: habet enim hoc instrumẽtum in summitate sua labrum, sive obicem prohibentem, ne altiùs immergi possit, aut meningas lædere: unde & nomen habet ἀβάπτιστον. Vide Galenum lib. 6. Method. cap. 6, & Celsum lib. 3. cap. 23.

A'bāptīstŭs, adjectivum, quod mergi non potest. ἀβάπτιστος. Epitheton est propriè suberi conveniens.

A'băphŭs, pen. corr. Nõ tinctus. ἄβαφος, ab ἀ privativa particula, & βάπτω, tingo. [Gall. *Nõ teint.* Ital. *Nõ tinto.* Ger. Das nicht eyngedunckt iſt. Hisp. *No temnido.* Pol. *Nie moczony.* Vng. *Meg nem meritetőt.* Ang. *Not died.*]

Abarea vel Abazea, instituta Dionys. Cic. de nat. Deor.

Abartia, æ, f, p. insatiabilitas, nostris *bolismus*, Græcis aliàs ἀπληστία.

Abas, ἄβας, sacer morbus Tarentinis.

Abarnama, bellariorum genus.

A'bāvūnculŭs, m. s. Frater abaviæ. [חוּץ *dodh.* ὁ θεῖος τοῦ μητρὸς μέγας. Gall. *Le frere de la mere grand.* Ital. *Il fratello della terza auola.* Germ. Des Großvatters oder Großmutter Bruder. Hisp. *Hermano de la tercera abuela.* Pol. *Mego prządziada.* Vng. *Iob attyám attyának az annyának ősſe.*] Instit. lib. 3.

A'bāvŭs, pen. corr. m. s. Proavi pater: quòd jam longè absit ab avo. [אב *ab.* ὁ πάππου πάππος. Gall. *Le pere du bisayeul.* Ital. *Il terzo auo.* Ger. Des Vrâhns Vatter. Hisp. *Tercero abuelo yám.* Vng. *Az iób atyám attyának anya.* Ang. *A great grãdfather.*] Cicer. de Clar. Orat. Iam duorũ abævorũ quàm est illustre nomen! ¶ Sic abavia, mater proavi. [ἡ προμάμμη. Gal. *La ayeule de nostre ayeul.* Ital. *La terza auola.* Ger. Vnſere Großvatters Mutter. Hispan. *Tercera abuela.* Vng. *Az iób atyám attyának az annya.*]

A'bāx, abacis, f. t. idem est quod Abacus: hoc est, mẽsa vel tabula, in qua aliquid deponitur: quales sunt mensę coquorũ in qua disci, aliaq; id genus exponũtur. [חוּל *luách.* ἄβαξ. Gal. *Dressoir ou buffet.* Ital. *Desco.* Ger. Ein Credentztiſch/ein Anrichte. Hisp. *Aparador de vasos, ò sobre mesa del aparador.* Pol. *Stużba. Item Tablicza dorachowania, albo do pissania.* Vng. *Szakáts aſztal auagy tábla.* Ang. *A benche.*] Item tabula calculatoria, in qua logistæ numeros, & Mathematici lineas suas ducunt. [Gal.

Tablette à escrire, ou table d'letter ou tõter. Ital. *Tauolétta da scriuere.* German. Ein Rechenbanck oder Rechentysch. Hiſpan. *Tabla pequenna para scriuir ò contar.* Vngar. *Szam vetõ aztal auagy tábla.*] Item tabula quadrata, quæ epiſtyliis columnarum ſupponitur. Sunt præterea Abaces, vaſa quædam viliora, in quibus pretioſiora reponuntur. [Gallicè, *Estuy de pots, escuelles, vaſes, & autres choſes precieuſes.* Ital. *La veſte & conſerua di preziose coſe, comme taz̃e d' argento, liuti, & ſimili.* German. Ein Futer in das man köſtliche Geſchirr behaltet. Hiſpanicè, *Aparador de coſas precioſas.* Polon. *Puzdrodo chowania ſrzebra.* Vngar. *Ezüſt, arany és effele draga ſzerſzam tartó edény.*] Horum meminit Iabol. in l. hered. de legat. 3. Cui Corinthia vaſa legata eſſent, huic abaces quoque eorum vaſorum cauſa paratas, deberi, Trebatius reſpondit: Labeo autem id non probat, ſi eas abaces vaſorum numero teſtator habuit. Proculus verò rectè ait, ſi æneæ quidem ſint abaces, non autem Corinthiæ, non deberi. ¶ Notandum tamen eſt, quod in dicta l. docti viri malunt legere & βάσεις. Vide Alciati parerga. Hinc deducitur Abacion, idem ſignificans quod Abaculus, parvus Abax, ἀβάκιον. Ammonius tamen ita diſtinguit, ut Abax ſit menſæ genus in tricliniis, ubi vaſa omnis generis exponi ſolent: Abacion verò tabula illa calculatoria, in qua vel numeros vel lineas deletiles ducimus.

Abbā, per geminum b, ἀββᾶ, Polon. *Tata.* Oczieczᵹ. Vngrr. *Szrelmes atyám.* Hebræa, vel potiùs Syra dictio eſt, אבא *abbá*, compoſita ex aleph & beth ſine qua ſingulare quiddam eſt quod & patres libenter audiunt, & pueri primùm ſonare diſcunt. Paulus Roman. 8. hanc vocem exponit: Per quem, *inquit*, clamamus Abba, pater.

Abbās, tis, m. t. Collegii ſocietatiſque magiſter ac moderator. [ἡγούμενος. Gall. *Abbé.* Ital. *Abbate.* German. Ein Apt. Hiſpanicè, *Abad, prelado de monies.* Polon. *Opat.* Vngar. *Gárián.* Anglicè, *An abbot.*] Sunt qui unico b ſcribant. Dictione Chaldaica Abbas patrem ſignificat. ἀπὼς, ἀρχιμανδρίτης.

Abbātĭă, tiæ, f. p. à recentioribus, capitur tàm pro abbatis dignitate, quàm pro loco in quo habitat abbas. Sed quoniam nimis malè ſonat Græcos imitatus, per τει ſcriberem ſemper Abbateia, ἀββάτειαι, penultima longa. [Gall. *Abbaye, dignité d' Abbé.* Ital. *Badia.* Germ. Ein Aptey. Hiſpan. *Abadia, dignidad de aqueſtos.* Polon. Opacztwo. Vng. Az *gárián méltoſága.* Angl. *An abbacie.*]

Abbātĭſſă, fœmininum ab abbate. [ἀρχιμανδρίτης. Gall. *Abeſſe de nonnains.* Ital. *Badeſſa.* Germ. Ein Eptiſſin. Hiſp. *Abadeſſa de monias.* Polon. *Przeorzyſza kſieny.* Vng. Ew *apátcza.* Ang. *An abbeſſe.*] Hieron. de modo vivendi: Quum à ſemitis juſtitiæ deviat, ipſamet etiam abbatiſſa cognoſcat.

Abbrĕvĭo, as, are, act. p. [קִצֵּר *kitsár* קָצַע *katáh.* βραχυλογῶ. Gall. *Abbreger.* Ital. *Accorciare.* Germ. Verkürtzen. Hiſp. *Abbreuiar lo luengo.* Pol. *Skroczam.* Vng. *Meg rõuidithõm.* Ang. *To mak short.*] Vegetius in prologo lib. 3: Quæ per diverſos autores libroſq; diſperſa, Imperator invicte, mediocritatẽ meam abbreviare juſſiſti, *&c.*

Abbrĕvĭātūră, æ. f. p. Apud Barbaros inſtrumentum eſt notorii noſtri extenſum, in l. Chirographum. ff. de adminiſtr. Int. ¶ Eſt etiam officium (ut ita dicam) apud Romanum pontificem.

Abdĭco, as, penult. correp. act. p. Amoveo, repudio, rejicio, imperium depono: quaſi longè dico. [גָּרַשׁ *gheréſh* מָאַס *maás.* ἀποδοκιμάζω, ἀποκηρύττω. Gall. *Reietter, deſauoüer, renoncer pour enfant & le priuer l'heritage.* Ital. *Rimouere, cacciar di caſa priuar dell heredità, diredare.* Germ. Verwerffen/verſchupffen. Item: Ein Kindt enterben vnd außſtoſſen. Hiſp. *Empuxar à fuera, echar à fuera, desheredar el hiio en la vida.* Pol. Oddaliam, Odpiẽham, wiro ẑekam ſie dzieciecia. Vngar. *Meg.netõm, kitagadom.* Angl. *To put away, to abaſtardiſhe to reiect.*] Apud Terentium in Andriæ periocha: Recuſat nuptias: generum abdicat. Vnde abdicare filium dicitur pater, quem adhuc vivus bonis & omni jure filii privat: quod multò gravius eſt, quàm exhæredari. Ille enim dicitur exhæredari, qui teſtamento paterno ab hæreditate ſubmovetur. Quicunque itaque abdicatus eſt, etiam exhæredatus intelligitur, non contrà. Atque hinc Nonius ſcribit: Abdicare, eſſe ex familia ejicere. Et Quintil. libro 3. ca. 6: Abdicatum interpretatur, qui à familia patris abalienatus eſt. Vide de hac re Lexicon Hotomani. ¶ Sic Magiſtratu ſe abdicare, pro deponere magiſtratum, ſive relinquere. ἀποθέσθαι τὰ ἀρχῆς, ἐξόμνυσθαι. τῇ παρρησίᾳ τὴν ἀρχὴν. Cicero in Philippicis: Antonius eo die non modò Cõſulatu, verũ etiã libertate ſe abdicavit. Ad eundẽ modum dicimus, Abdicare ſe tutela, dictatura, libertate, & ſimilia. Plinius quoque libro 20. cap. 3. eleganter hoc verbo uſus eſt: Democritus, *inquit*, in totum rapum abdicavit in cibis: hoc eſt, tollendum cenſuit: ex omni prorſus ciborum uſu ſuſtulit. ἀπεῖπεν, ἀπεδοκίμασεν. Et libro 13. cap. 22. de thapſia: Nec corticem abdicant, pro, non tollunt ex uſu medicinæ. Sic lib. 15. cap. 3: Laurus quidẽ manifeſto abdicat ignes crepitu: id eſt, rejicit. Et libro 33. cap. 1: Vtinam poſſet è vita in totum abdicari aurum: pro, ex hominum uſu tolli.

Abdĭcātĭo, verbale, f. t. quæ opponitur adoptioni. [ἀποκήρυξις. Gall. *Abaſtardiſſement, renoncemẽt, deſaueu des enfans.* Italicè, *Scacciamento de figlioli per ragione.* Germ. Abtündigung/verwerffung von Kindsſtath/ Außſtoſſung mit enterbung eines böſen Kinds. Hiſpan. *Aquella obra de desheredar en vida.* Pol. Wyrzeczenie ſie dzieczia, wydzidzi czẽte. Vng. *Meg vetés, ki tagadás.* Ang. *Abaſtardiſhing or refuſing.*] Plinius libro 7. cap. 45: Abdicatio Poſthumi Agrippę poſt Adoptionẽ: Fieri autẽ conſuevit abdicatio, patre à filio injuria affecto, aut inobedientia ejus offenſo: quem in judicium (ut quidam putãt) vocatum, probata cauſa abdicabat: eumq; abdicatum alere non tenebat: imò egenum, veſtibusq; ipſius ſpoliatũ dimittebat, nec defuncto patri ſuccedebat in hæreditatem. Transfertur etiã et ad alia: ut, Abdicatio magiſtratus, Dictaturæ, *&c.* Livius ab Vrbe: Amotusq; poſt triumphum, abdicatione Dictaturæ terror & linguam, & animos liberaverat hominum.

Abdīco, penultima producta, cis, xi, ctum. Repudio, recuſo. [הרחיק *hirchík* תעב *tehéb.* ἀποπέμπεσθαι, εἰσαποπέμπεσθαι. Gall. *Reietter, ietter en arriere.* Ital. *Laſciar da parte, voce augurale.* Ger. Verwerffen. Hiſp. *Echar atras, ò al traues.* Pol. Wyrzucz̃am ẑdzied ẑiczᵹwa. Vngar *Meg vetõm, ki tiltom el tiltom.* Angl. *To refuſe or taſt away.*] Augurale eſt verbum, & ſignificat rejicere, repudiare. Cicero lib. 1. de Divin. Quumq; in quatuor partes vineam diviſiſſet, treisq; partes aves abdixiſſent, quarta parte, quæ erat reliqua, in regiones diſtributa, mirabili magnitudine uvam, ut ſcriptum videmus, invenit: contrarium ejus eſt Addicere, verbum Auguribus etiam peculiare. Tunc enim aves addicere aliquid dicuntur, quum aliquid feliciter ceſſurum pollicentur: contrà Abdicere, quum aliquid aut nunquam futurum, aut infeliciter ceſſurum ſignificat. ¶ Abdicere etiam verbum Iuris eſt, idem ſignificans quod decreto recuſare, aut litem contra aliquem dare, & rem alicui abjudicare. Ponius in L. 2. De orig. Iur. Qui quum animadverteret Appium Clodium cõtra jus vindicias filiæ ſuæ à ſe abdixiſſe, & ſecundum eum qui in ſervitutem ab eo ſuppoſitus, petierat dixiſſe, *&c.* Hotomanus.

Abditamentum, detractionem ac deductionem pretii ſignificat, cujus contrarium eſt Additamentum, alterum ab addendo, alterum ab adducendo & quaſi abdicando derivatum.

Abditivus, a, um, denominativũ à participio Abditus, ut opinor, obſoletum. Feſt. Abditivo, Abditivi.

Abdo, dis, abdidi, abditum, t. ex Ab & Do. Abſcondo, occulto, obtego, retrudo. [הסתיר *hiſtir.* κρύπτω. Gal. *Caſſer, muſſer, retirer.* Ital. *Naſcondere.* Germ. Verbergen/Ab weg thun/ Verſtecken. Hiſp. *Eſconder.* Pol. Kryẽ. Vngẽ. *El enyzthõm, auagy elreitõm.* Ang. *To hyd, to keip cloſe.*] Conſtruitur autẽ modò cu accuſativo: idq; dupliciter, vel cum præpoſitione. Cic. ad Attic. 9. In Aegyptum nos abdemus: hoc eſt, occultandi gratia in Aegyptum nos recipiemus. Idem Tuſc. 2: Audiſne hæc Aſtrophiarãe ſub terram abdite. Livius ab Vrbe 2: Abdito intra eſtem ferro. Vel ſine præpoſitione. Cic. in Piſonem: Domum ſe abdidit. Terent. Hecyr. Rus abdidit ſeſe. Modò cum ablativo: idq; duobus modis. Vno, cum præpoſitione, Livius ab Vrbe 1: Se in ſuis quiſq; tectis abdiderunt. Idem ibidem: Cultrum quem ſub veſte abditum habebat, eum in corde defigit. Altero, ſine præpoſitione. Virg. Georg. 3: Hũc quoq; ubi aut morbo gravis, aut jã ſegnior annis Deficit, abde domo, nec turpi ignoſce ſenectæ. Vbi Servius: Abde domo: hoc eſt, in domo. Nã ſi adverbialiter vellet loqui, Domi, dicere. ¶ Dicimus etiã Abdere ſe literis, & in literas abdere. Cic. pro Archia: Si qui ita ſe literis abdiderũt, ut nihil poſſint ex his neq; ad cõmunem fructũ afferre, neq; in conſpectũ lucemq; proferre. Idem Volumnio lib. 7. Epiſt. Famil. Ac me totum in literas abdere. Ponitur etiam interdum cum præpoſitione Ex. Plautus in Pſeud. Ex conſpectu ſui heri ſi ſe abdiderunt, luxuriantur. ¶ Abdor paſſiv. condor, occultor. Plin. lib 9. cap. 8: Abduntur circa Canis ortum.

Abdĭtus, Particip. ab Abdo id eſt, occultus, reconditus.

Abdĭtē, adverbium, Occultè, latẽter, ſecretò [בסתר *beſ ther.* κρυφῇ, λάθρα, κρυφίως. Gall. *Secretement.* Ital. *Secretamente, di naſcoſto.* Ger. Verborgentlich/heimlich Hiſp *Eſcondidamente* Pol. Tajemnie. Vng. *Titkon, auagy ritue.* Ang. *Secretlie.*] Cicer. 1. Verr. Aliquid ita conditum eſſe, aliquid ita abditè latere, ut nulla diligentia investigari poſſit.

Abdĭtum, ti, ſubſtantivum, n. ſ. pro loco occulto. [מסתר *miſtár* κρυφῶν τόπος. Gall. *Lieu ſecret.* Ital. *Luoco naſcoſto.* Ger. Verborgen ort Hiſp. *Lugar eſcondido.* Polon. *Skrite mieyſce.* Vng. *Retõk hely.* Angl. *An ſecret place.*] Plinius libro 8. cap. 5: Nunquam niſi in abdito coeunt. ¶ In abdito loco, ut apud Iuriſc.

...n Hostico, H in Hostico loco. Est enim lo-
...is per defectum substantivi, qui præcipuè Græ-
... est.

...ĕn, penultima producta, n.t. à medicis rei anatomi-
...tis vocatur extima totius ventris pars, totumque il-
...d quod intestina tegit, ex cute, adipe, musculis octo, & pe-
...rito næo compactum, totum illud spatium comprehendẽs,
quod est à cartilagine mucronata, nothisque costis, usque
ad ilia atque ipsum usque os pubis. [ἐπιγάστριον. Gall. *Celle part du ventre qui est vers le nombril insques aux aines sous celle peau qui commencent est grasse, & improprement signifie graisse.* Ital. *Il grasso ouer sugna de gl' animali.* Germ. Der eusserste theil des Bauchs vmb den Nabel biß auff die Scham / welches die Eynge weid bedeckt. *Item:* Feißte des Eyngeweids vnnd der Mieren. Hisp. *La vntaza ò enxundia de animal, como de los puercos.* Pol. *Sadlo tluste, y3 oli newerk.* Vngar. *Has, avagy potrok.* Angl. *The part of the vedne whic coureth ad entrailles.*] Corn. Celsus lib. 4. cap. 1: Ipsa autem ilia inter coxas & pubem in imo ventre posita sunt, à quibus à pube abdomen sursum versus ad præcordia pervenit, ab exteriori parte evidenti cute, ab interiori levi membrana inclusum, quæ omento jungitur, περιτόναιον à Græcis appellatur. Dictum autem videtur Abdomen, quòd sub cute abditum sit. Et quoniam pars hæc ventris adiposa est, fit ut passim apud scriptores κοιλιακὸς Abdomen, σέαρ, accipiatur pro adipe, vel quavis ventris pinguedine. Iuven. Satyr. 4: Montani quoque venter adest abdomine tardus. ¶ Accipitur præterea Abdomen pro ima ventris fuilli parte, quę alio nomine Sumen appellatur, summisque in deliciis habebatur apud Romanos. Plinius libro 11. capite 37: Porcæ sumen optimum, si modò fœtus non hauserit: Antiqui Abdomen vocabant. Vide de eo plura in dictione Sumen. ¶ Per translationem aliquando Abdomen positum invenitur pro gula & ventris ingluvie. Cicero pro Sestio: Libelli etiam pro vino opponerabantur: manebat insaturabile abdomen, copiæ deficiebant. Sic Latinè dicas: Abdomini indulgere, abdomini inservire, abdomini operam dare, abdomini natus: id est, ventri & gulæ. Cic. in Pis. Ille gurges atque helluo natus abdomini suo, non laudi, atque gloriæ. Hinc Abdominis voluptates, Cic. in Pisone.

A'bdūco, cis, penultima producta, act. t. Removeo, aufero, abstraho, averto, traduco, à loco duco. [הביא *tsebáh hebí.* ἀπάγω. Gall. *Emmener & retirer de quelque lieu.* Ital. *Togliere, to lier per forza.* German. Hinweg führen. Hispan. *Llevar à otro lugar no per fuerca.* Polon. Odwodze. Vngar. *El vifzôm.* Angl. *To lead, or tak away.*] Cui contrarium est Adduco. Abducimus autem sine vi aut per vim. Sine vi. Terentius in Evnuch. Tum me convivam solum abducebat sibi. Cicero 2. de Finibus: Majores nostri ab aratro abduxerunt Cincinnatum illum, ut Dictator esset. Per vim. Abduci propriè mulier dicitur à marito, quum divortium fit. Donat. in illud Terent. Hecyr. Et filiam abduxit suam: abduxit, *inquit*, propriè. Averti enim dicitur ad maritũ: abduci à marito ad divortium. Hotomanus. Terentius in Adelph. Me invito abduxit meam. Dicimus etiam Abducere vi, & Abducere per vim. Cicero act. 5. in Verrem: Ad quem iste deduxerat. Tertiam Isidori mimi filiam, vi abductam à Rhodio milite. Livius libro 2 ab Vrbe condita: Cõsularibus negotio dato, ut collegam per vim, si alter non posset, à foro abducerent. ¶ Invenitur etiam Abducere positum pro auferre. Plautus in Trucul. Quid, si de vestro aliquid orem abducere? Idem in Cas. Vbi intrò hanc novam nuptam deduxi, clavem abduxi. Cicer. Familiar. 5: Me interea nec domesticus dolor, nec cujusquam injuria à republ. abducet. Et Tusc. 1: Magni est ingenii revocare mentem à sensibus, & cogitationem à consuetudine abducere. Idem pro Flacc. Fide abducere, dixit sine præpositione, pro revocare à fide præstanda. Quòd ait Lucius L. Flaccum sibi dare cupisse, ut fide se abduceret, H.S vicies

Abecedarius, dicitur rei literariæ tyrunculus, qui adhuc in literis cognoscendis hæret, aut qui adhuc ultra literarum cognitionem nihil profecit. ἀλφαβητικός. Accipitur item pro eo qui aliquid per ordinem alphabeti digerit, vel pro eo, quod alphabetico ordine digestum est. August. in Psalm. expos. Diligentius factum est, quàm nostri vel Latinè, vel Punicè quis Abecedarios vocant, Psalmos facere consueverunt. Vide Cęlium lib. 14. cap. 28. & Budæum in Pandect.

A'bĕdo, is vel abes, abédi, abédere, Exedo, absumo. [אכל *achál.* κατεσθίω. Gall. *Manger tout & consumer.* Ital. *Divorare.* Ger. Außessen / gar essen / verschlemmen. Hisp. *Tragar mucho.* Pol. *Wyiadam, zyadam.* Vng. *El exem, el ragom.* Ang. *To eat vp all.*] Tacit. lib. 15: Nam exorta vis locustarum abederat quicquid herbidum aut frondosum.

Abellinæ, vide Avellanæ.

A'bĕmo, cõpositum ab Ab, & Emo: significat adimo: quod dictum videtur pro Abimo. [לקח *lakách.* ἀφαιρέω. Gal. *Oster.* Ital. *Togliere.* Germ. Hinweg nemmen. Hispan. *Quitar.* Polon. *Odeimuie.* Vng. *El veszôm.* Ang. *To tak away.*] Plautus: Abemito vestem. Festus: Abemito significat demito, vel auferto. Emere enim dicebant antiqui, pro accipere.

A'bĕo, is, abivi, vel abii, abitum, n. q. Discedo. [הלך *haldch* ἀπέρχομαι. Gall. *S'en aller, se partir.* Ital. *Partire, andare.* Germa. Hinweg gehen. Hispan. *Ir à lugar.* Polon. *Odchodze.* Vngaricè, *El megyôk.* Ang. *To depart.*] Terent. in Evnuch. Heus Demea, roga t frater, ne abeas longiùs. ¶ Aliquando abire dicitur, pro effluere & elabi, παρέρχομαι. Terent. in Adelph. Menses abierunt decem: id est, effluxerunt. Sic Cicero Fin. 5: Hoc, *inquit*, fortasse non poterit sic abire. ¶ Aliquando pro transire, evanescere, sedari, cessare, præterire. Idem in Andria: Mirabar, hoc si sic abiret. ¶ Interdum pro pervenire vel dilabi. Cic. Attic. 11: In quos enim sumptus abeunt fructus prædiorum? ¶ Item pro deserere, & relinquere, ut Abire ab emptione, Abire à magistratu: hoc est, deserere emptionem, deserere magistratum. Pro eodem etiam dicimus sine præpositione, Abire magistratu. Livius 3. ab Vrbe: Non tàm properantis abire magistratu, quàm viâ ad continuandum magistratum, quærentis esse. Sic abire incœpto, pro eo quod est, Ab incœpto desistere. Abire è medio, idem quod mori. Terent. in Phorm. Ea mortem obiit, è medio abiit. ¶ Denotat etiam motum ad locum, quò est iter: quamvis & motum De quo inclusum habeat: ut Quò abiit Virg. 5. Aeneid. Quò tantùm mihi dexter abis? ¶ Habet alios quoque loquendi elegantes modos. Plin. libro 3. cap. 34: Bello sociali oppidum delevit, quod hunc in villas abiit. Livius ab Vrb. 2: Telo exacto, præceps Fabius in vulnus abiit: id est, pronus cecidit in vulnus. Idem: Ne in ora hominum pro ludibrio abiret: id est, ne ab omnibus rideretur, ne vulgi fabula fieret. ¶ Aliquando hortantis & incitantis. Terent. Adelph. Patrissas, abi, virum te judico. Vbi inquit Don. Abi, blandientis est verbum, quemadmodum ad eos dicere solemus, qui jam compotes suorum votorum sunt facti. Idem in Phorm. Præsens quod fuerat malum, in diem abiit: id est, in aliud tempus dilatum est. ¶ Abire (vel ire) in creditum, Iurisconsultorum loquendi formula est, de qua Hotomanus in Lexico. Non, *inquit*, omnino idem est quod credere, sed tantum eas res credere quæ accipientis sunt: hoc est, quæ functionem non in specie, sed in genere recipiũt, veluti pecuniam, frumentum, vinum, &c. ¶ Licet aliquando non solùm generaliter sumatur, sed etiam specialiter pro mutuum contrahere, ut D. lib. 14. Tit. 6 lib. 3: Ideo etsi in creditum abiit filiofamilias vel ex causa emptionis, vel ex alio contractu, in quo pecuniam non numeravit: id est, credidit. ¶ Abire in vanum, pro eo quod evanescere, irritum fieri: Seneca Epist. 95: Alioquin abibunt in vanũ monentium verba. ¶ Abi, etiam per contemptum dicitur. Terent. Adelph. Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines. Abi etiam, dicimus hærenti morantique. Terent. Andr. Vos isthæc intrò auferte: abite. ¶ Abire viam figuratè dictum. Plaut. Rud. Abi tacitus tuam viam, ut Græci ὁδὸν ὁδεύειν. ¶ Paræmiæ aliquot ex hoc verbo nascuntur, ut Abi, aut exuere. Autore Plat. in Theæteto hic mos fuit Lacedæmoniis, ut in publicis certaminibus neminem cogerent ad certaminis cõgressum, sed dicebant, ἢ ἀπιέναι ἢ ἐκδύεσθαι. Nudi enim luctabantur Græci, quibus ἐκδύεσθαι exuere est. ¶ Simile huic Adagio est, Aut abi aut bibe, ἢ πῖθι ἢ ἄπιθι. Cujus meminit Cicero Quæst. Tusculan. libro 5: Monemur autem hac paræmia ut aut tempori locoque nos accommodemus, aut ab hominum consuetudine nos subducamus. ¶ Aliud adagium: Abi in exitium, Βάσκ' ἐς ὄλεθρον, mitte in pernicicm, auferatur è medio. ¶ Ex hoc etiam verbo ortur hæc paræmia, præsens abest, præsens peregrinatur, πάρεων ἀπόδημεῖ, in eum qui non animadvertit ea quæ dicuntur, cogitatione alijs in rebus occupata.

A'bĭtŭr, impersonaliter posuit Plautus in Merc. Scio jam quid velis: nempe me hinc abire vis. L. volo. C. abibitur.

A'bĭtus, & Abitio pro discessu. [מכון *machón.* ἀναχώρησις. Gall. *Departement.* Ital. *Partita ò partimento.* Germ. Hingang oder abscheid. Hisp. *Ida de algun lugar.* Pol. *Odiazd od'ysszcie.* Vngar. *El menés.* Angl. *Departing.*] Terent. Heaut. Quum videam miserum hunc ejus abitu cruciari. Ibidem: Propter eam hæc turba atque abitio venit. Abitionem antiqui dicebant mortem. Festus. Abitus præterea non modò abitionem & discessum, sed & locum per quem abire possumus, significat. Virgil. 9. Aeneid. Hinc atq; hinc, omnemque aditum custode coronant.

A'bĕrcĕo, ces, n. s. ex ab & Arceo, Prohibeo. [מנע *manáh.* ἀπέχω. Gall. *Chasser.* Ital. *Vietare, prohibire.* Germ. Dannen treiben. Hispanicè, *Arredrar ò apartar.* Polonicè, *Od pedzam.*

Vngar. *El tiltom.* Ang. *To forbid.*] Plautus: Atque eam abercet domo.

Aˇbērro, ras, n.p. Erro, digredior, viâ deflecto. [תעה *tahdh.* ἀφαμαρτάνω, ἀποφάλομαι. Gal. *S'esgarer, se desuoyer, se fouruoyer.* Ital. *Vagare.* Germ. Irr gehen/von dem rechten Weg abtretten. Hiſp. *Desuiarse.* Polon. *Bladzę.* Vngar. *El téuelyödöm.* Angl. *To wander.*] Lactan. lib. 4. A' quo hi duo rivi si aberraverint, arescant necesse est. Cic. lib. 5. Tusc. Quæst. Sed [illegible] deat, unde aberravit, oratio. Plin. Iunior lib. 4. Epist. A' qua rogo ut artificem quem elegerit, ne in melius quidem sinas aberrare: id est, ab illo exemplari discedere, etiam si melius facturus sit. Aberrare verò à janua, sive à fera, ἀ θύρας, vel potiùs ἀ θήρας, ἀλαμαρτεῖν, Dici solitum, ubi quis penitùs aberrat à vero, totoq; fallitur judicio.

Aˇbērrātĭo, verbale, Digressus à recta via: & metaphoricè perfugium. [תדוה *madduách.* ἡ ἀπότροπις, ἀπωλάνησις. Gallicè, *Fourvoyement, destorsse, esgarement de chemin.* Ital. *Trauiare, sviamento.* Germ. Ein abtrettung vom rechten Weg/ ein fähler. Hiſpan. *Apartamiento de camino, errado ò desuio.* Pol. *Bladzenie, vstąpienię drogi.* Vng. *El téuelyedés.* Ang. *An wandring, à going out of the way.*] Cic. Cassio: Verùntamen aliam aberrationem à molestiis non habemus.

Aˇbĕrūnco, cas, Lege Averrunco.

Aˇbĕsŏr, penult. correp. significat abfuturum esse. [ἀπόντος. Gall. *Estre absent.* Ital. *Douere allontanarsi.* Germ. Davon werden seyn/Abwesend werden. Hiſpan. *Estar ò ser ausente, ò alexarse.* Pol. *Przytomnim niebię, Indzei bęc.* Vng. *Távul leendő.* Ang. *To be absent.*] Quæ duo per b scribuntur, ne si per geminum ff scriberentur, composita quis crederet ex Ad præpositione, quæ oppositum significat. Ovid. Esse quoque in fatis reminiscitur, affore tempus. Statius tamen libro 1, Thebaidos, accipere videtur Affore, in significatione præsentis: sensit manifesto numine ductos Affore, quos nexis ambagibus augur Apollo Portenti generos, vultu fallente ferarum Ediderat. Sic Abforem, pro abessem: Afforem pro adessem. Virgil. 1. Aeneid. Atq; utinam rex ipse Noto compulsus eodem Afforet Aeneas. De aliis à Fore compositis, vide in dictione Forem.

Aˇbgrĕgo, gas, penul. correp. act. p. Ab grege duco, Segrego, sejungo, disgrego. [הפלה *hiphláh,* ἀφορίζω. Gal. *Separer du troupeau.* Ital. *Scieglière, & menar fuor del grege.* Germ. Von der Heerd absündern. Hiſp. *Apartar, como de manada.* Polon. *Odłączyć.* Vng. *El vdlaztom.* Angl. *To separat frome the flok, to scatter.*] Cui contrarium est, Aggrego, Congrego.

Aˇbhīnc, Vna dictio cōposita, significās Antehac. [אתמה *mehattáh,* ἤδη, ἀπὸ τοῦ νῦν. Gall. *Depuis te temps, d' icy en auant, de ce temps là.* Ital. *Giasono, per l' auenire, da hora inanzi.* Ger. Von dannen/von dieser gegenwertigē zeit an/demnach. Hiſp. *Ante, ò adelante.* Pol. *Od tego czasu.* Vngar. *Ettűl fogua.* Angl. *Frome hens-ee.*] Et jungitur tàm accusativo quàm ablativo. Terent. in And. Abhinc triennium: hoc est, Ante tres annos, πρὸ τριῶν ἤδη ἐτῶν. Cic. ad Ar. Quod pro Cornificio me abhinc annis amplius xx vspopondisse dicit Flavius. Vide suprà Ab. ¶ Abhinc, de futuro etiam tempore dicitur, quemadmodum Grammaticus antiquus Sosipater annotavit & confirmavit. Pacuvius in armorum judicio: Seque ad ludos jam inde abhinc exerceāt. Plaut. in Mostell. Qui abhinc quadraginta annis occisus foret.

Aˇbhōrrĕo, res, rui, n. s. Aspernor, fugio, dissentio, discrepo, alienus sum à re aliqua. [שקץ *shikkéts.* μυσάττομαι, ἀπαλλάττομαι. Gall. *Auoir en horreur, desdain.* Ital. *Hauer in horrore & in dispetto.* German. Ein abscheuhen ab einem ding tragen. Hiſp. *Aborrecer.* Polon. *Gardzę, brzydzęsię.* Vngar. *Iszonyodom.* Ang. *To haue in disdaine, to abhorre.*] Cujus varius est usus. Livius 4. ab Vrbe: Eodem anno Posthumia virgo Vestalis, de incestu causam dixit, crimini obnoxia ob suspitionem propter cultum amœniorem, ingeniumque liberius quàm virginem decet, parum abhorrens famam. Terent. in Hecyr. Nam omnino abhorrere animum huic video à nuptiis. Sic, Abhorrere ab re uxoria, apud eundem in Andria. Et apud Cicer. de Fato, sine præpositione: Alij talibus vitiis abhorreant. Sciendum tamen, quum accusativo jungitur, in simili ferè significatione sumi, qua Horreo: tùm enim significamus, nos rem præsentem vel propinquam, quam audire, aut aspicere pertimescimus, execrari. ¶ Cùm verò ablativo, tunc procul nos esse ab eo quod non placet, vel, quod refugimus, demōstramus: ut si dixero: Hanc rem abhorreo, significat execror, & pati nequeo. ¶ Abhorreo ab hac re: id est, alienatus sum, vel procul esse volo. A' muscis enim procul esse volumus, ut à rebus venereis, licet nostris sensibus plerunque odiosæ non sint, sed animi moderatione ab illis abesse studemus, ne nobis officiant. L. Valla libro 5. cap. 104, scribit, hoc verbum semper construi cum ablativo: sed fortasse decepit eum Ab præpositio, quæ ablativum exigere videtur. Sed etiam si hoc

in plerisq; verbis fiat, non tamen in omnibus, sicut in Abolco, Abluo, & hujusce modi accidit: quæ accusativum, nō ablativum postulant. Ponitur interdum absolutè. Cicero pro Cluent. Omnes aspernabantur, omnes abhorrebant, omnes ut immanem ac pernicioſam bestiam, pestemq; fugiebant.

Aˇbhōrrens, simpliciter, alienus à ratione & consuetudine. ἀποικὼς, ἔκπωδος, ἔκμετρος. Liv. Quj tamen risus nequaquam adeò est intēpestivus, quàm vestræ absurdæ & abhorrentes lachrymæ.

Aˇbhōrrēsco, n. t. Valde horreo, vehementer timeo seu in horrorem abeo, & quasi videre non patior. [ἀποστυγέομαι. Gal. *Auoir en desdain & horreur.* Ital. *Impaurire.* Ger. Ein grawsen vnd hefftig abscheuhē vberkommen. Hiſp. *Auer mucho miedo ò espanto.* Pol. Wzdrigan sżię, *Lekam sżię.* Vng. *Irtózom.* Angl. *To haue in disdaine, or to feare greatumlie.*] Lactantius de Ira: Quem terra cō tremiscit, cœlumq; & mare, & latebræ Tartareæ, & dæmonès abhorrescunt.

Aˇbhōrtŏr, idem ferè quod Dehortor. [הרתה *hittdh.* ἀποτρέπω. Gall. *Desenhorter, desconseiller, destourner.* Ital. *Sconfortare.* German. Abmahnen. Hiſpan. *Dissuadir alguna cosa con razones.* Polon. *Odwodzę, odradzam.* Vngar. *El intlek.* Angl. *To dissuade, to turne abak.*]

Aˇbjēcto, tas, frequentativum, significat frequenter abjicio. [השליך *hischlich.* ἀποῤῥίπτω. Gall. *Jetter souuēt auec desdain.* Ital. *Gittare spesso.* German. Stättig oder offt hin werffen. Hiſpan. *Abatir ò echar de si muchas vezes.* Polon. *Odrzucżywiam.* Vngar. *Abatir ò echar de si muchas vezes.* Polon. *Odrzucżywiam.* Vngar. *El hányom.* Ang. *To cast away often vith disdaine.*]

Aˇbĭes, etis, pen. corr. f. t. Arbor est altissima, rectissimaq;, cujus pars inferior enodis, Sapinus vocatur: superior verò nodosa duriorque, Susterna, ut Plin. scribit lib. 6. cap. 39: Præcipua dos est crispantibus, & in torto quodam discursu venarum pretiosis. Alii hanc Gallicam vocant, propter candorem. [ברוש *berósch.* ἐλάτη. Gall. *Arbre communement appellé Sapin.* Ital. *Abete, altrimenti Sappo.* German. Ein Thannbaum oder Fiechten. Hiſpan. *Abeto, arbol.* Polon. *Yedlina.* Vngar. *Iegnyefa.* Angl. *A firre tree.*]

Abiecula, diminutivum, Græcè dicitur ἐλάτη, forsan ab ἐλάω, impello, produco, prolongo. Dictam autem volunt abietem, quòd in altitudinem longius eat, quàm cæteræ arbores.

Aˇbĭēgnŭs, a, um, Quod est factum ex abiete, ut, Abiegnæ mensæ [ἐλάτινος. Gall. *De sapin.* Ital. *Cosa fatta d' Abete.* German. Thannin. Hiſpan. *Cosa de materia de abeto.* Polon. *Zyedliny yodlowy.* Vngar. *Iegnye fábol tsinyált.* Angl. *Made offirre.*] Colum. lib. 12. cap. 43: Quidam eadem ratione arida populnea, vel abiegna scobe virides uvas custodiunt.

Aˇbĭĕtārĭŭs, Faber lignarius, ab abietibus, & aliis lignorū generibus, ut in Exod. Faciant opera abietarii. Hi etiam materiarii dicuntur, à materia. [τέκτονες. Gal. *Charpentier.* Ital. *Il legnaiuolo, il marangone.* German. Ein Zimmermann/ ein Schreiner. Hiſpan. *Carpintero.* Polon. *Cżieśla stolarz, teśarz.* Vngar. *Iegnye farago áts.*] Cujus nomine ligna; quæ ad ædificandum fulciendumque necessaria sunt, intelligenda esse declarat Iureconsultus. Festus pro denominativo usurpat. Abietaria, *inquit,* negotia, quam nunc materiā dicimus, videlicet ab abietibus coēmendis: & Abietarius negotiator.

Aˇbĭgă, pen. corr. sive, ut alii malunt, A' juga, herba est, quæ à Plinio alio nomine Chamæpitys dicitur: ab abigendo partu sic vocata, χαμαιπίτυς. Hanc eandem herbam credit Ruellius, quam vulgò *Ivam muscatam* vocant. [German. Je ten ger Je lieber.]

Aˇbĭgas Avicen. Albertus dixit armaturam cōceptis: tertium est involucrū fœtus in utero quod partum tuetur adversus sui ipsius lotium & humores.

Aˇbĭgo, pen. corr. t. ex Ab & Ago: propriè est pecus aut greges abduco, sive vi id fiat, sive dolo. [נהג הדיח *hiddiách* נהג *nahagh.* ἀπελαύνω. Gall. *Chasser, & proprement les bestes.* Ital. *Scacciare, menar via grege.* German. Vieh entführen vnnd hinweg treiben. Hiſpan. *Apartar ganado, hurtarlo, ò exear.* Polon. *Odpędzam.* Vngar. *El haytom, el vżőm.* Angl. *To driue away cattell.*] Liv. 1. ab Vrbe: Herculem in ea loca, Geryone interempto, boves mira specie abegisse ferunt. ¶ Aliquando ponitur pro agere, sive propellere, ut fit quum boves in pascua mittuntur. Varro de Re rustic. lib. 2. cap. 1: Itaque greges ovium longiùs abiguntur ex Apulia in Samnium æstivatum. ¶ Significat præterea Abigere, rem nobis odiosam, aut molestam propellere, & fugare. [נדח הדיח נדב *niddáh* הדיח *henédli* השיב *hischschib.* ἀπέρχω. Gal. *Chasser loin de nous toute chose odieuse & mal plaisante.* Ital. *Cacciar da noy quelle cose che sono noiose.* German. Abtreiben/hinweg treiben. Hiſpan. *Empuxar à lexos cosas que hazen danno.*] Cic. Tusc. 1: Projici se jussit inhumatum. Tum amici: Volucribúsne, & feris? Minimè verò, *inquit,* sed bacillum prope me, quo abigam, ponitote. ¶ Secundum hanc rationem trāsfertur interdum ad res incorporeas: ut, Abigère falsitudinem, & alia id genus, pro expellere. Plin. libro 12.

cap. 17: Ex Syria revehūt ſtyracē, acri ejus odore in focis abigentes ſuorum faſtidium. Plaut. in Mercat. Agedum Acanthium, abige abs te laſſitudinem. ¶ Abigere partum, etiam eleganter dicimus, pro eo quod eſt, Herbis & medicamentis fœtum jam conceptum expellere. Ibidem memoria teneo, Mileſiam quandam mulierem, quum eſſem in Aſia, quòd ab hæredibus ſecundis accepta pecunia, partum ſibi ipſa medicamentis abegiſſet, rei capitalis fuiſſe damnatam. ¶ Proverbio videtur olim uſurpatum: Abegerunt nunquam meos boves aut equos: pro, nunquam me læſerunt aut affecerunt injuria, ut mihi ſit cauſa cur illos odiſſe debeam. Plutarch. in Com. de vitanda uſura. Homer. Iliad. κ: Οὐ γὰρ πώποτ' ἐμοὺς βοῦς ἤλασαν, οὐδὲ μὰ ἵππους.

A˘bāctŭs, a, um, Abigor: ut, Abacti greges, qui aut furto, aut per vim, abducti ſunt. [מגרה *menuddách.* ἀπελαθείς. Gallicè, *Chaſſé par force ou larrecin comme beſtial.* Ital. *Gregi rubati è menati à forza in preda & à ruba.* German. Hinweg getrieben/ es ſey durch Diebſtal oder Gewalt. Hiſpanicè, *Ganado, hurtado.* Pol. *Gualtowne odpedzenie, wikradmenie bydla.* Vngar. *El baytatot, el wzetet.* Angl. *Driuen away.*] Cicer. 4. Verr. Præterea greges nobiliſſimarum equarum abactos. Liv. 4. ab Vrbe: Exercitus in agrum Vejentem, ac Faliſcum ducti, prædæ abactæ hominum, pecorumque Additur quandoque & ablativus Furto. Plin. libro 8. cap. 51: Compertum agnita voce ſuarii, furto abactos, merſoque navigio inclinatione lateris unius, remeaſſe. Abacta nox, pro exacta. Virgil. 8. Aeneid.- medio jam noctis abactæ Curriculo. ¶ Dicebantur etiam Abacti, autore Feſto, magiſtratus, qui coacti depoſuerant imperium, ἀπωθούμενοι. Abactus venter dicitur à Paulo lib. Sentent. 4. cap. 9. pro fœtu venenis & medicamentis ejecto. Aborſus, *inquit*, vel abactus venter partum efficere non videtur. Hotomanus in ſuo Lexico.

A˘bāctŭs, us, ui, m. q. p. violenta expulſione. [מגרה *maddúach.* ἀπελασία. Gall. *Deſchaſſement violent, larrecin de beſtial.* Ital. *Diſcacciamento ſubitò, ò rubamento ò inuiolamẽto di beſtie.* German. Außſtoſſung oder entführung mit gewalt. Hiſpan. *Empuxiamento, ò hurto de ganado.* Polon. *Gualtowne bidlavidarcie.* Vngar. *El haytas, el wzés.* Ang. *Driuing away or ſtealing of cattell.*] Plin. in Panegyr. Quàm diſſimilis nuper alterius principis tranſitus (ſi tamen trāſitus ille, non populatio fuit) quum abactus hoſpitium exerceret. ¶ Abactus etiam vocatur furtum illud, quo pecudes è paſcuis abiguntur, aut à gregibus ſubtrahuntur: quod alio nomine Abigeatus dicitur. ¶ Abiga, vel ajuga Plinio, χαμαίπιτυς quaſi pumula pinus. [Gall. *Iue moſcate ou archeticque.* Ital. *Iua chamopitio.*] Vide Iunii Nomencl.

A˘bĭgĕātŭs, us, ipſe abigendi actus, ſive crimen abactionis. [ἀπελασία. Gall. *Larrecin ordinaire de beſtial.* Ital. *Latrocinio, ò rubamento di beſtiami.* German. Ein Viehdiebſtal / ein hinwegtreibung des Viehes ab den Weyden. Hiſp. *Hurto de ganado.* Pol. *Bidlaż paſtly wikradnienie.* Vng. *Toluayul valo el haytas.*] Marcel. lib. 47. Digeſt. Abigeatus crimen publici judicii non eſt, quia furtum magis eſt.

A˘bĭgĕŭs, pen. corr. ab Abigo dicitur (ut autor eſt Vlpianus) qui pecora de paſcuis, vel ex armentis ſubtrahit, & quodammodo deprædatur, & abigendi ſtudium, quaſi artem exercet, equos de armentis, vel oves de gregibus abducens. [ἀπελάτης. Gall. *Larron ordinaire de beſtial.* Italicè, *Ladro ò rubatore di beſtiami.* German. Ein Viehrauber oder Viehdieb/ der das Vieh entführet oder hinweg treibt. Hiſpan. *Hurtador de ganado.* Pol. *Bidlokraideża.* Vng. *Az ki toluayul barmot el hayt.* Ang. *A felon, an ſtealer of cattell.*] Cæterùm ſi quis ovem oberrantē, vel equos in ſolitudine relictos abduxit, non eſt Abigeus, ſed fur potiùs. Scribit & Claudius: Quantitas diſcernit furem ab abigeo. Qui enim unam ſuem ſurripuerit, ut fur coërcebitur: qui gregem, ut abigeus. Multò autem gravius ſupplicium à legibus in abigeos quàm in cæteros fures conſtitutum eſt, quòd hos ædibus noſtris poſſimus excludere: paſcua autem majora ſint, quàm quæ muro poſſint cingi. Quem Vlpianus Abigeum appellat, Apuleius & Paulus lib. Sentent. 5. cap. XVIII. Abactorem vocat. Abactores, *inquit*, ſunt, qui unum equum, duas equas, totidemq; boves, capras decem, aut pecos quinque abegerint.

Abigena bos, Varr. de ling. Lat. lib. 6: Abuſtum quod circum uſtum eſt: ut abigena bos apud Augures, quam circum aliæ hoſtiæ conſtituuntur: Fortaſſe legendum ambigena & ambuſtum.

A˘bjĭcĭo, cis, act. t. pen. corr. & per geminum i: quia mutatur a in i, quæ tamen in præterito convertitur in e. Projicere, deponere. [השליך *hiſchlich* מאס *maás.* ἀπόῤῥιψις, ἀπόῤῥιψον, ἀπόῤῥιπτον. Gall. *Ietter par deſdain ou faſcherie.* Ital. *Gittar da lontano, per ira, ſdegno, diſpetto, & altrimenti.* German. Hinwerffen/ von ſich werffen. Hiſpan. *Abatir, ò echar deſi.* Polon. *Odrzucżam, odmietam.* Vngar. *El hagitom.* Angl. *To caſt away.*] Valer. lib. 1: Quum prælium navale committere vellet, auſpiciaq; more majorum petiiſſet, & pullarius non exire pullos cavea nuntiaſſet, abjici eos in mare juſſit, dicens: Quia eſſe nolunt, bibant. Cicer. Tuſc. 1: E muro ſe in mare abjeciſſe. ¶ Eſt etiam hoc verbum aliquando humilis & contempti, ſupplicíſve: unde, Abjicere ſe ad pedes alicujus, eſt ſuppliciter ante pedes ejus procumbere, à quo aliquid precibus conatur impetrare. Cicer. Att. libro 8: Non ſum veritus, ne viderer aſſentari, cui tali in re libenter me ad pedes abjeciſſem. Idem pro Milone: Ego me plurimis pro te ſupplicem abjeci. Abjicere ſeſe eſt deprimere ſeipſum, & parvi pendere, παπεινοῦν ἑαυτόν. Cicer. in Paradoxis: Sic te ipſe abjicies atque proſternes, ut nihil inter te & quadrupedem putes intereſſe? Abjicere haſtam, idem eſt quod deſperare: cujus teſtimonium habes apud Ciceronem pro Muræna. Metaphora ducta ab iis qui prælio victi arma abjiciunt, quæ fugientibus oneri magis ſunt, quàm uſui. ¶ Transfertur etiam ad res animi, accipiturq; pro deponere, expellere & amovere: ut Abjicere amorem: & Abjicere ſpem, ſive animum: hoc eſt, deſperare. Cicer. 3. Verrina: Socii verò nationesque exteræ, ſpem omnium tum primùm abjecêre rerum. κατεβάλοντο τὴν τῶν ἄλλων, τὸ φρόνημα κατεβάλοντο. Bud. Sic, Abjicere curam, eſt curam deponere, & deſinere ſolicitum eſſe. Idē Pæto libro 9. Famil. Sed cave, ſi me amas, exiſtimes me, quòd jocoſius ſcribam, curam rei abjeciſſe. ¶ Quum vitium aliquod aut rem alioqui noxiam admonebimus miſſam fieri rejiciq; oportere, conveniet, adagium ab hoc verbo natum, Abjiciendum procul. Sic Theognis non opes, ſed ipſam paupertatem jubet ἐς μεγακήτεα πόντον ῥίπτειν: id eſt, in immenſum mare projicere: veruntamen ille Theognidis locus aliter debet intelligi.

A˘bjĕctŭs, a, um, particip. Ovid. Sic ubi fata vocant, udis abjectus in herbis. Et Abjectus, abjectior, abjectiſſimus, nomen ex participio, Cic. 5. de Fin. Nihil abjectum, nihil humile cogitant. Abjectus: id eſt, jacens, ſummiſſus, contemptus, afflictus, & animo fractus. [שפל בעין ἀπόῤῥιμμένος ὄμμασι, κατηφὴς ἐν ὀφθαλμοῖς, πεπτωκὼς φρονῶν. Gall. *Meſpriſé, debouté de courage, abbaiſſé, humilié.* Ital. *Gittato via, diſprezzato, vile, baſſo.* Germ. Hingeworffen oder verworffen/ verachtet. Hiſp. *Abatido, ò menoſpreciado.* Pol. *Podły wzgardzony, Odrzucżony.* Vngar. *El vetetet, alualo.*] Ang. *Caſt away.*]

A˘bjĕctē, adverb. pro contemptim, & abjecto animo. Cicero 1. Tuſc. Sed hoc quidem, in dolore maximè eſt providendum, nequid abjectè, nequid timidè, nequid ignavè, nequid ſerviliter, muliebritérve faciamus. [ἀπεῤῥιμμένως. Gallicè, *Sans en faire cas, vilainement & ſans honneur.* Ital. *Vilmente.* German. Verachtlich/ Zaghafftiglich. Hiſpanicè, *Menoſpreciando.* Polon. *Wzgardzenie.* Vngar. *Alaualoul hituannl.* Anglicè, *Diſdainfullie.*]

A˘bjĕctĭo, f. t. idem eſt quod animi dejectio & cõtemptus ſui. Cicer. in Piſon. Quid debilitatio atque abjectio animi tui, Macedonia Prætoria nuntiata. [ἡ ἀπόῤῥιψις, ἀπόῤῥιψις, ἀπόῤῥιμμα, πτῶσις. Gall. *Laſcheté de cœur, meſpris.* Ital. *Viltà di animo, povertà di cuore.* Germ. Kleinmütigkeit. Hiſp. *Abatimiento, menoſprecio.* Polon. *Lekanie.* Vng. *Maga el hagyaſa.* Angl. *Baſeneſſe of hart.*]

A˘bĭntegro, penul. naturaliter corrept. ſignificat Denuo & de novo. [חדש *hodh.* ἐκ δευτέρου. Gall. *Derechef.* Ital. *Di nouo.* Germ. Von newem an. Hiſp. *De nueuo ò deſdecomienco.* Polon. *Znowu, Odnawiam.* Vng. *Vyonnan.* Angl. *Agane, of new.*] Virg. Aegl. 4: Magnus ab integro ſeclorum naſcitur ordo. Cic. 3. Verr. Vtrùm exiſtimatis minus operis eſſe, unam columnam efficere ab integro novam nullo lapide redivivo, an quatuor illas reponere?

A˘bĭntĕſtātō, adver. ſine teſtamento: [ἀδιαθέτως. Gall. *Sans teſtiment.* Ital. *Senza teſtamento.* German. Ohn ein Teſtament oder Gemechtnuß. Hiſpan. *Sin teſtamento.* Polon. *Bez teſtamentu żego ſpuſzczaią ſię.* Vngar. *Teſtamentom teted nelkwl.* Angl. *Without teſtament.*] ut, Hic ab intestato decessit, ἀδιαθέτως. ¶ Sic etiam dicimus, Succedere ab intestato. Paulus lib. 16. D. de jure codicillorum: Quicunque enim ab intestato ſucceſſerit, locum habent codicilli. Et paulò pòſt: Nec intereſt quis ſuccedat, dum ab intestato ſuccedat.

Abĭōtos, pen. prod. herba eſt Dioſcoridi, quæ notiore nomine *Cicuta* appellatur. [ψυχ *roſch.* ἄβιωτος. Gall. *Cigüe, ou Següe.* Ital. *Cicuta.* Ger. Schirling oder Wütterich kraut. Hiſpan. *Cegueda.* Polon. *Swoimianeż.* Vngar. *Bwrök.*] Nomē inde ductum videtur, quòd capite damnatis cum vino miſceri ſoleat. Nã ἄβιωτον, Græcis triſte mœſtumq; ſignificat.

A˘bjūdĭco, as, pen. corr. ſignificat, Rem de qua controverſia eſt, per judicium aufero, & alteri addico. Cui contrarium eſt, Adjudico. [ἀποδικάζω. Gall. *Oſter par iugement.* Ital. *Torre & leuare altrui per via di giudicio.* Germ. Mit Recht abſprechen. Hiſpan. *Quitar alguna coſa por ſententia.* Pol. *Prawemodzacż, Odſedzacż.* Vng. *Töruennyel volam maſra haritom, meg vetem.* Angl. *To take away be*

tak away be iugement.] Vnde Ager abjudicatus ab Livio dictus, quem Romani per iniquum judicium interceperant, eripuerantque. Audivêre, *inquit*, patres Ardericium populum ob injuriam agri abjudicati defeciſſe. Cui contrarium eſt, Adjudicare. Cicer. in Verr. act. 2: Nulla res cuiquam tam patria atque avita fuit, quæ non imperio iſtius abjudicaretur. Aliquãdo pro repudiare, ſive rejicere. Cic. de Orat. li. 2: Vbi plus mali quàm boni reperio, id totũ abjudico atq; rejicio.

Abjŭgo, gas, act. p. pen. corr. propriè à jugo removeo. [ἀπεζεύγνυμι. Gal. *Decoupler, deſioindre.* Ital. *Sciorre dal giogo, diſcoppiare.* German. Entjochen/Außwätten/Von dem Joch entledigen. Hiſp. *Apartar ò deſunir vno de otro.* Pol. *Ziarźma wźprzacź.* Vngar. *Az igatul el zakaztom, el valaztom.* Ang. *To vnyoke or diſcouple.*] Vt, Abjugare bovem: hoc eſt, à pari disjungere. ¶ Sed per tranſlationem ſignificat ſeparare, alienare, ἀναχωρίζειν. Pacuvius: Quæ res te ab ſtabulis abjugat? Cui contrarium eſt, Adjugo, de quo infrà.

Abjūngo, gis, act. t. Separo, removeo, ſejũgo. [טרד *parádh.* ἀπεζεύγνυμι, ἀναχωρίζω. Gal. *Deſioindre, ſeparer.* Ital. *Diſunire & ſeparare, Scompagnare.* Germ. Von einander fügen oder abſöndern. Hiſpan. *Apartar ò deſunir vno de otro.* Polon. *Odleczam.* Vng. *El valaztom.* Ang. *To ſeparat, or to diſioyne.*] Virg. 3. Geor. - it tristis arator, Mœrentem abjungens fraterna cæde juvencum, Cicer. ad Att. Quòd ſe ab hoc refractariolo judiciali dicendi genere abjunxerit: hoc eſt, ſe disjunxerit. Cui contrarium eſt, Adjungo.

Abjūrāſſo, antiquum verbum, pro abjuro, ſicut apud Cic. in lib. de Senect. in verſu quodã Ennii, Levaſſo pro Levo. Plaut. in Perſa: Nec me filio, quibus credidi hodie, nequis abjuraſſit mihi. ¶ Hujuſmodi voces nõ ſunt indicativi, ſed ſubjũctivi modi: eſt enim Abjuraſſo pro abjuravero: & levaſſo pro levavero. Sic de aliis eſt ſentiendum.

Abjūro, ras, pen. prod. act. p. ſignificat rem mihi creditam non eſſe, vel aliquid me non habere aut promiſiſſe juro. [בשבע על שקר *niſchbah hal ſchéker.* ἀναμόω, ἀνόμνυμι, ἐξόμνυμι. Gall. *Renier par ſerment, ou auec iurement.* Ital. *Negar con giuramenti, è ſpergiurando negare.* Germ. Mit dem Eydſchwur ſeugnen/Verſchweren. Hiſpan. *Negar alguna coſa con iuramento.* Polon. *Odprzyſiężam.* Vng. *Eskũeſſel meg tagadom el eskõzem.* Ang. *To forſweare.*] Plaut. in Cure. Quj abjurãt, ſi quid creditum eſt. Cicero Attico libro 1: Tulliola noſtra, deliciæ noſtræ, tuum munuſculum flagitat, & me ſpõſorem appellat: mihi autem abjurare certius eſt, quàm dependere. Quo in loco Cicero ſuo more ludens, ait ſe potiùs conſtituiſſe vel cum perjurio negare ſe ſpopondiſſe, quàm quod pro Attico ſpoponderat, exolvere.

Abjūrātus, Cum perjurio negatus: ut quum depoſitum abjuratum dicimus. ¶ Aliquando tamen ſimpliciter acceptum invenitur, pro eo quod eſt, contra jus retẽtum. Sic enim interpretatur Servius illud Virg. libro 8: Abſtractæq; boves abjuratæq; rapinæ Cœlo oſtenduntur. [ἐξομοθέης Gall. *Nié par ſerment ou iurement.* Ital. *Negato con giuramento.* Germ. Verſchworẽ mit dem Eydt. Hiſp. *Negado con iuramento.* Polon. *Odprzyſiężony.* Vng. *Hamis eskũeſſel meg tagattatot.* Angl. *Forſworne.*]

Abjūrātio, rei creditæ negatio per juramentum facta. [ἐξομοσία, ἀναμοσία. Gall. *Renuement par ſerment de quelque choſe euë.* Ital. *Negamento per giuri di coſe hauute.* German. Verleugnung mit dem Eydtſchwur/Verſchwerung. Hiſp. *Obra de negar iurando.* Pol. *Zaprzenie przez przyſiege.* Vng. *Hamis eskũeſſel valo meg tagadas.* Ang. *Forſwearing.*]

Ablăcto, ctas, act. p. à lacte removeo. [מ] *ghamál.* ἀπογαλακτίζω. Gal. *Sevrer, oſter la mamelle.* Ital. *Spoppare, ſlatare.* Germ. Von der Mütch ſtoſſen/ entwehnen. Hiſpanicè, *Deſletar.* Polon. *Odſadzam odczyczka.* Vngar. *Az tsöſtöl el ſzakaſztom.* Ang. *To weane.*] Virg. dixit, à lacte depello: & Varro, à mamma disjungo. Ablacto apud idoneos autores vix reperias.

Ablăquĕo, propriè eſt, circum arbores effodere terram, & radices ſuperiores retegere, ut magis fructificent. [עדר *hadhár.* ἐξοπτεμῶ. Gall. *Deſchauſſer vn abre ou plante.* Ital. *Diſcalzare e zappare à piedi d' alberi.* Ger. Den Bäumen oder Rãben entrãchẽ. Hiſp. *Eſcauar ò alimpiar los arboles.* Pol. *Odrzuc, enie, Odkorzenia odrzuczicź.* Vngar. *Faknak es zöldnek tõnec meg aſomki nytõm.* Angl *To diſcouer the rootes of trees.*] Colum. lib. 3: Vinea vetus, neq; ablaqueanda eſt, ne radices, quas in ſummo habet, inareſcant neq; aranda, ne radices abrumpantur. Pallad. libro 2: Ianuario menſe locis temperatis ablaqueandæ ſunt vites: quod Itali *Scoticare* appellant: id eſt, circa vitis codicem dolabra terram diligenter aperire, & purgatis omnibus, velut lacus efficere, ut Solis temporib. & imbribus provocentur. Ex quo loco ſatis apparet, non à laqueis, ut pleriq; exiſtimant, ſed à lacubus: hoc eſt, foſſis, quæ circa vitium radices fieri ſolẽt, hoc verbum deductum eſſe. Hinc Ablaqueatio, ipſe actus ablaqueandi. Plin. lib. 12. cap. 15: Myrrha gaudet raſtris & ablaqueationibus. [ἐξολομία. Gal. *Deſchauſſement d' arbre ou autre plante.* Ital. *Il diſcalzamento delle viti e' de gli alberi.* Germ. Die Außträchung der Bäumen vnd Räben vmb die Wurtzel. Hiſp. *Aquella obra de eſcauar los arboles.* Vng. *Elbſának es zõ lõ tvnek meg aſáſa, ky nytáſa.*]

Ablātīvus caſus, Grãmaticis dicitur, qui ſextus eſt caſus apud Latinos, & alio nomine, teſte Priſciano, Cõparativus appellatur, eò quòd per eum non minùs comparatio ſignificetur, quàm ablatio. Servit enim comparationi, ut, Fortior Hectore: ablationi verò, ut dicimus, Aufero ab Hectore. Diomedes lib. 1: Ablativũ Græci non habent: vocatur tamẽ à Quintiliano ἀφαιρετικὴ πτῶσις. hunc etiam Varro interdum Sextũ, interdum Latinum vocat: quia Latinæ linguæ proprius eſt: cujus vis apud Græcos per Genitivum explicatur. Vide apud Priſcianum lib. 5. cap. de Caſibus. Derivatur à ſupino ablatum, quod eſt aufero.

Ablēctæ ædes, à Plauto in Moſtellaria appellãtur, quæ nitidæ ſunt, & ornatæ, quæq; emptorem ſua elegantia facilè alliciant. [בית מדות *beth middóth.* οἶκος κεκοσμημένος, κεκαλλωπισμένος. Gall. *Maiſons plaiſantes & bien baſties.* Ital. *Caze pollite, belle, allegie.* Germ. Außgebutzte vnd auff den kauff zugerüſtete Heuſer. Hiſpan. *Caſas polidas y luzias.* Pol. *Do przedania wiſtrichmenie* Vng. *Ekes zépház.* Angl. *Pleaſant buildingis.*]

Ablēgmĭnă, partes erant extorum, quæ diis immolabantur. Feſt.

Ablēgo, gas, pen. prod. Amando, removeo, dimitto. [שלח *ſchillách.* ἀποπέμπω, ἀποστέλλω. Gall. *Se deffaire & depeſcher de quelque choſe, enuoyer quelqu' vn.* Ital. *Mandar via à lontano leuar da ſe.* Germ. Hinweg ſchicken/Abfertigen. Hiſp. *Embiar alguno de algun lugar.* Polon. *Vwiprawiam odeſłacź.* Vng. *El kwldõm vtræ botſatom.* Angl. *To ſend away.*] Liv. lib. 1: Pueros venatum ablegavit. Col. lib. 7: Itaq; quum ablegabuntur, in ea loca perducẽda erunt, quibus nullum pecus impaſcitur. Cic. in Verr. Qui honeſtos homines qui cauſam norint, ableget, conſilioq; dimittat.

Ablēgātio, verbale. [שלוח *ſchilúach.* ἀποπεμψις; ἀποπομπή. Gall. *Congé ou enuoy par maniere de deſpeſche.* Ital. *Licentiamento, ò el mandamento à lontano.* German. Hinſchickung / Abfertigung. Hiſpan. *Aquella obra de embiar alguno.* Polon. *Odeslanie.* Vngar. *El kwldés vtra botſatás.* Angl. *Sending away.*] Cicer. 1. de Leg. Ablegationem aliquam nimirum, iſta oratio poſtulat.

Ablēpſĭa, Latinè cæcitas, & inconſiderantia, ἀβλεψία ab ἀ privativa, & βλέπω, video. Sueron. in Claudio: Inter cætera in eo mirati ſunt homines & oblivionem, & inconſiderãtiam: vel, ut Græcè dicam [μνησιφίαν, & ἀβλεψίαν. Gall. *Cecité, faute d' auis.* Ital. *Cecità & trasſuraggine.* German. Vnfürſichtigkeit/ vnbeſinte. Hiſpan. *La ceguedad, ò poco miramiento.* Polon. *Niebaczenie ſzlepota* Vngar. *Vakſág.* Angl. *Blindnes.*]

Ablĭgūrĭo, ris, pen. corr. act. q. Liguriendo abſumo. [אכל *achál.* κατηλιχνεύω, ἐλεάχω, κατατρώγω, λιχνίζω. Gall. *Deſpendre ſon bien follement & en friandiſes.* Ital. *Conſumare in gola, e' ghio torna, conſumar' il ſuo, largamente ſpendẽdo in coſe di gola.* German. Verſchlemmen/ vnnützlich verthun/ verzehrẽ. Hiſpan. *Gaſtar la hazienda en goloſinas.* Pol. *Dobr, przełknie nie na lakotkach.* Vng. *El tekozlom.* Ang. *To waſt, to ſpend.*] Ter. in Evnuch. Itidẽ patria qui abligurierat bona: i. ſuavibus eſcis cõſumpſerat. Donat.

Ablŏco, as, pen. cor. act. p. Idẽ quod locare. [שכר *ſchachár.* ἐκμισθόω, & ὦ. Gall. *Se deſſaiſir & bailler à loage.* Ital. *Appigionare, affittare.* German. Außlethen. Hiſpan. *Alquilar, arrendar.* Pol. *Naimuie.* Vng. *Bérbe adom.* Ang. *To ſett, to let out for hyre.*] Suet. in Vitel. ca. 7: Satis conſtat exituro viaticũ defuiſſe, tanta egeſtate rei familiaris, ut uxore & liberis, quos Romæ relinquebat, in meritorio cœnaculo abditis, domũ in reliquã partem anni ablocaret. ¶ Apud Iureconſ. eſt denuò locare fundum tertiò locatum, notat Zaſ. in §. Item Serviana. inſt. de act.

Ablūdo, pen. prod. Diſſimilis ſum, diſto: cui opponitur Alludo. [ἀπῳδὸν, ἀπηχῶ, ἀπηχέομαι. Gall. *Ne reſſembler point, eſtre diſſemblable.* Ital. *Diſſimigliare.* Germ. Vngleich ſeyn / vngemeß ſeyn. Hiſpan. *Diſcordar.* Polon. *Rozniẽm bitc.* Vngar. *kwlõmbözök.* Angl. *To be vnlyke.*] Horat. 2. Sermon. Hęc à te non multum abludit imago: id eſt, Hoc exemplum non multum diſſimile eſt tuis moribus. ἀπέοικε.

Ablŭo, abluis, eluo, purgo. [רחץ *rachátz.* ἀπονίπτω, ἀπολούω. Gal. *Lauer, & nettoyer.* Ital. *Lauare, nettare.* Germ. Abwäſchen. Hiſp. *Lauar.* Pol. *Ochedożam, odmüwam.* Vng. *Le moſom.* Ang. *To makcleane, to waſhe.*] Abluere ſomnũ. eſt poſt ſomniũ ſe abluere, ut qd' ſomnio portẽdebatur, hujuſmodi ablutione expiet', ὄνειρον ἀπολούζη. Huc reſpexiſſe videt' Perſius Sat. 2. quũ ait: Hęc ſanctè ut poſcas; Tyberino in gurgite mergis Manè caput, bis terq;, & noctẽ flumine purgas. ¶ Abluere tenebras antiqui dicebãt, pro diſcutere, & diſſolvere. Lucret. - nigrasq; ſibi abluit umbras: hoc eſt, disjicit, & diſpellit Turneb. ¶ Dicimus etiã proverbialiter, Abluit marinam auditionem fluviali ſermone, Ἀλμυρὰν ἀκοὴν ἀπελούσατο ποτίμῳ λόγῳ. Vbi qd' erat audire moleſtum, id oratione grata mitigatur, & cõditur. Vlur-

tur. Vſurpatur hoc Adagium à Platone in Phædro, & ab Athenæo Dipnoſophiſt. lib. 3.

Ablūtĭo, verbale, Macrob. Satur. lib. 3. cap. 1: Conſtat diis ſuperis ſacra facturum, corporis ablutione purgari. [רחץ *rāchats.* ἄνιψις. Gall. *Lauement.* Ital. *El lauamento, riſciacquamento.* German. Abwáſchung. Hiſp. *Aquella obra de lanar.* Pol. *Obmyćie.* Vng. *Le moſás.* Ang. *Waſhing or rinſing.*]

Ablŭŭĭum, n. ſ. univerſalis inundatio. [אבוי *mabbúl.* κατακλυσμός. Gall. *Deluge.* Ital. *Diluuio.* German. Ein vberſchwemmung vnnd vbergieſſung mit waſſer. Hiſp. *Diluuio vniuerſal.* Pol. *Przepłokmenie.* Vng. *Viz özön.* Ang. *A deluge.*] Vide Gell. lib. 16 cap. 7, & Cæl. lib. 22. cap. 24.

Abmātĕrtĕră, pen. corr. ſoror abaviæ. ἡ θεία τοῦ μητρὸς μητρὸς. Inſtit. lib. 3. [ἀνεψιά. Gal. *La ſœur de la mere grand de noſtre pere ou mere grand.* Ital. *La ſorella de la madre de la biſauola.* Ger. Der Groſsmutter ſchweſter. Hiſpan. *La hermana de quarta abuela.* Vng. *Az iob atyam attyamak az annyanak nennye.*]

Abmītto, act. t. verbum priſcum, idem quod mitto. Plaut. in Trucul. Dic ob hęc dona quę abmiſerit, me illũ amare plurimum omnium hominum. [πέμπω *ſchillách.* ἀποπέμπω. Gall. *Enuoyer.* Ital. *Mandar via da ſe, anuiar fuori.* Ger. Hinſchicken/hinſenden. Hiſp. *Embiar fuera.* Pol. *Przeſłam.* Vng. *El kwldöm.*]

Abnăto, as, are, pen. corr. alicunde natãdo recedo. [ἀπονήχομαι. Gal. *Nager en arriere.* Ital. *Natar in dietro.* Ger. Dahin ſchwimmen. Hiſp. *Nadar atras.* Pol. *Odpływam.* Vng. *El ſzkok.* Ang. *To ſwyme away.*] Stat. libr. 1. Achil. Tunc excepta freto, longè cervice reflexa, Abnatat, & blandis affatur littora verbis.

Abnĕco, as, are, act. p. idem quod neco. [המית *hemíth.* ἀποκτείνω. Gall. *Faire mourir, tuer.* Ital. *Far morire.* German. Tödten. Hiſp. *Matar.* Pol. *Zabicam.* Vng. *Meg ölöm.* Ang. *To kill, to ſlay.*] Plaut. in Truc. Neq; ſibi perſuaderes, ut abortioni operam daret, puerumque ritè abnecaret.

Abnĕgo, gas, act. p. pen. cor. nego, repudio, rejicio, recuſo. [כחש *chichéſch.* ἀπαρνέομαι. Gall. *Denier, renier, refuſer.* Ital. *Negar' e' rifiutare.* Germ. Verleugnẽ/abſchlahen. Hiſp. *Negar echando ſobre ſi maldiciones.* Pol. *Od mowię, zaprzecz ſie.* Vng. *Meg tagadom.* Ang. *To denie.*] Lactantius lib. 5: Nec enim poterunt retinere pietatem, qui cõmunem omnium patrem Deum, tanquam prodigi, atque rebelles liberi, abnegaſſent. Abnegare depoſita, aut promiſſa dicimur, qũ negamus apud nos aliquid eſſe depoſitũ, vel à nobis aliquid eſſe promiſſum. Plin. Epiſt. libr. 3: Ne depoſitum appellati abnegarent. Accipitur etiam Abnegare, pro negare id quod à nobis petitur planè obſtinato atq; obfirmato animo. Virg. 7. Aen. Rex tibi cõjugium & quæſitas ſanguine dotes, Abnegat. Colum. lib. 10: -ſi Iuppiter abnegat imbrem, Expectentur hyems. Virgil 2. Aeneid. Abnegat exciſa vitam producere Troja.

Abnĕpōs, pen. corr. m. t. filius pronepotis: quaſi ſejunctus à nepote. [ἀπέκγονος. Gall. *Nepueu de noſtre nepueu, ou de noſtre niepce en droicte ligne.* Ital. *Il nipote del nipote.* Ger. Der dritt enckel. Hiſ. *El quarto nieto, ò nieto del nieto.* Vng. *Az vnokanak fianak fia anagy harmadik vnoka.* Ang. *The ſone in fourt degre.*] Eſt enim inter ipſum & nepotem pronepos. Sic Abneptis, proneptis filia. [ἀπεκγονή. Gall. *La niepce de noſtre nepueu ou de noſtre niepce en droicte ligne.* Ital. *La nipote della nipote.* Germ. Die dritte näſin. Hiſp. *La quarta nieta, ò nieta dela nieta.* Pol. *Prawnucżka.* Vng. *Az vnokanak leanyanak anag fianak leania.*]

Abnŏcto, as, avi, atum, act. p. Foris pernocto, vel noctu abſum. Vnde cautum eſt in Pandectis l. illud. de offic. pręſid. ne Pręſes extra provinciam abnoctet: Ne, qui provinciam regit, fines ejus excedat, niſi voti ſolvendi cauſa, dum tamen ei abnoctare non liceat. Seneca de vita beata: Alius Iovem adulterum inducit, & abnoctantem. [ϥ *lan.* διανυκτέω. Gal. *Coucher la nuict dehors.* Ital. *Dormir fuor la notte.* Ger. Da auſſen vber nacht bleiben/Auſſwendig benachtet werdẽ. Hiſp. *Dormir defuera la noche.* Pol. *Indziey nocxuie.* Vngar. *Kin hálok.* Ang. *To ly thayr out in the nicht.*]

Abnōdo, act. p. idem quod enodo: id eſt, arbores & vites nodis purgo. Colum. lib. 4. cap. 24: Hunc ergo tanquam æmulum, diligenter iidem amputant & abnodant, priuſquam corroboretur. [ἀσαμὲς ἐκλύειν, κλαδῶν τὰ ἄνδρα. Gal. *Deſnouer, purger & oſter les nœus des arbres.* Ital. *Diſnodar, tagliar i nodi de gl' alberi.* Germ. Die knotren von den bäumen hauwen. Hiſp. *Deſenhetrar, ò deſanudar.* Pol. *Obrzexuie latoroſłij.* Vng. *Az elö faknak es ölönek götſit el irtom.* Ang. *To ſnod trees.*]

Abnōrmĭs, om. t. ſine norma. [ἄμετρος, ἄνομος. Gall. *Irregulier.* Ital. *Irregolare.* German. Ohn weiß oder maß/vngereumpt. Hiſp. *Fuera de regla.* Vng. *Mód nekwl valo.* Ang. *Out of ordour.*] Hor. lib. 2. Serm. Ruſticus abnormis ſapiens.

Abnŭo, nuis, nui, nutum, act. t. ex ab & Nuo, eſt ſigno capitis aliquid nego, recuſo, renuo. [אבה *meén.* ἀνανεύω, ἀπανεύω. Gall. *Hocher la teſte, & monſtrer par ſigne de ne vouloir quelque choſe, eſconduire, refuſer.* Ital. *Far cenno di no vol capo, e' ricuſare.* Ger. Mit ſchütlen des haupts verneinen oder abſchlagen. Hiſpan.

Negar inclinando la cabeca. Pol. *Odmowia kiwaniá głowmi.* Vng. *Fèj auagy ſzöm intéſſel meg vetöm.* Ang. *To ſhake the head in denying of a thing, to deny.*] Quanvis & oculis, & manibus, vel etiam verbo id fieri poſſit: tamen abſolutè pro negare, ſive recuſare ponitur. Cic. de Fat. Nihil unquam abnuit voluntas mea ſtudio tuo. Nuere enim apud veteres pro velle ponebatur. Vnde Nutus: & Numen, quod eſt Dei nutus: hoc eſt, imperiũ & potęſtas. Virg. 1. Aen. -meo ſine numine venti Audetis. Nutus verò ſignificat, quod fit oculis, vel capite, vel manibus. Idẽ: Annuit, & totũ nutu tremefecit Olympũ. ¶ Vſurpatur & pro voluntate, quæ ex ejuſmodi ſigno declaratur, ſive affirmando, ſive negando. Livius: Sub umbra Scipionis civitatem dominam orbis terrarũ latere, nutus ejus pro decretis patrum, pro populi juſſis eſſe. Plin. lib. 1. Epiſt. docet Nutum dici, quãdo annuimus: Renutum, quãdo recuſamus. Sic enim ait: Nam ego quoq; ſimili nutu, ac renutu reſpondere voto tuo poſſum. Suetonius verò in Veſpaſiano: Nutũ accipit pro Renutu, quum ait: Adoleſcentulum fragrantem unguento, quum pro impetrata præfectura gratias ageret, nutu aſpernatus, voce etiam gravitſima increpuit: Maluiſſem alliũ oboluiſſes. A' Nuo fit Nŭto, tas. frequentativum, qđ' eſt ſępe capite hujuſcemodi ſignũ facio. νωχέλω. ¶ Aliquando ponit' pro moveri, & quaſi ruinã minari: ducta trãſlatione à motu capitis, quòd inclinando affirmare, & concutiendo negare ſolemus. Vnde Nutare ædificia dicimus, quum malè ſolidata, ruinam minitantur. ¶ Transfertur etiam ad animũ, & pro titubare: id eſt, dubitare in quam partem vertendum ſit, accipitur. ¶ Accipitur etiam Abnuo, pro, prohibeo. Virg. 10. Aen. Abnueram Italiam bello concurrere Teucris. Vbi Servius: Prohibueram Italiam contra Teucros bella ſuſcipere. ¶ Reperitur & Abnueo in ſecunda verborũ declinatione. Ennius 8. Annal. Certare abnueo, metuò legionibus labem: Legitur & Abnuitur, Livius 3. ab Vrb. Neq; abnuitur ita fuiſſe, ſi ad judices alios itum foret. Contraria huic ſunt, Nuo, & Annuo, pro aſſentior, & nutu aſſenſum præſto, faveo, innuo, ſigno aliquo voluntatẽ meam oſtendo, ſive affirmem, ſive negẽ aliquid. Terent. in Eunuch. Nihil, niſi abiens mihi innuit. Renuo, recuſo. Nonius inter Nutare, Nuere, & Nictare, hoc intereſſe ſcribit: quòd Nutare capitis ſit, inclinando, aut in gyrum movendo: Nuere, narium, vel labiorũ: Nictare, oculorũ, patefaciendo eos, aut claudendo, vel utrunq;, vel alterũ. Plaut. in Aſin. Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat: hoc eſt, nec capite ſignũ faciat, nec facienti aſſentiatur, nec oculis quicquam indicet. ¶ Abnuo etiam ſignificat ſolo verbo, ſimpliciterque negare. Colum. Nos quoq; abnuimus in agro temperato, & minimè humido, ſementem ſic fieri debere. Cic. 1. de Fin. Quid quiſq; concedat, quid abnuat.

Abnūto, pen. prod. frequentativum, ab abnuo, quod eſt ſæpè ſigno capitis abnuẽtis quidpiã nego. [ἀνανεύω. Gal. *Souuent vſ ſer ou nier en hochant la teſte.* Ital. *Ricuſare con ſpeſſi cenni.* Ger. Stets oder offt ſich widerigen mit ſchüttlung des haupts. Hiſ. *Negar y rehuſar muchas vezes con la cabeca.* Pol. *Cokolwiek częſtokroć kiwanim głowij od mawiam.* Vng. *Fèj razaſſal megſinetöm.* Ang. *To deny often he nodding.*] Plaut. in Capt. Quid mihi abnutas? Cic. 3. de Orat. Quidnam eſt obſecro, quòd te adiri abnutas?

Abnūtīvum, Nomen quod in Iuriſconſultorum libris, diſſenſionem, voluntatem contrariam ſine actione ad impediendum expromptam ſignificat. Paulus L. 83. De verb. obligat. Qui ſpondet dolum malum abeſſe, abfuturúmve eſſe, non ſimplex abnutivum ſpondet, ſed curaturum ſe, ut dolus malus abſit. Hotomanus in Lexico.

Abŏlĕo, pen. corr. abolevi vel abolui, aboletum vel abolitũ, induco, tollo, deleo, oblitero, caſſo, ut ne odor quidem ejus relinquatur. [השחית *hiſchmíth.* השבית *hiſchbith.* ἀφανίζω, ἀφανόω, ἐξαλείφω. Gall. *Abolir, effacer, aneantir* Ital. *Scancellare, ceſſare, annullare.* Germ. Abtilgen oder außtilgen/zu nichts machen. Hiſp. *Raer, borrar, ò quitar.* Pol. *Wygładzam, wyrzucxic.* Vng. *El törlöm.* Ang. *To abolishe, to diſanull.*] Plin. lib. 8. cap. 9: Cerebrò poſtea coquitur, donec omnis aboleatur odor. Virg 4. Aeneid. - abolere nefandi Cuncta viri monumenta jubet. Abolere magiſtratum, leges, dignitatem, pro tollere, & adimere. Liv. 3. ab Vrb. Tentationemq; eam fore abolendi ſibi magiſtratus, ni conſenſu reſiſterent.

Abŏlĭtĭo, f. t. verbale. [ἀφανισμός. Gall. *Abolition, aneantiſſement* Ital. *Lo ſcancellamento.* German. Außtilgung/hinnemmung. Hiſpan. *Aquella obra de raer o quitar, raedura, ò borradare.* Pol. *Wyniſczenie.* Vng. *El törlés.* Ang. *Abolishing, or diſanulling.*] Quintil. lib. 9. cap. 2: Adverſus tyrannum, qui ſub pacto abolitionis, damnationem depoſuerat, agit competitor. Eſt autem abolitio, peremptio inſtitutæ actionis: eſtque duplex: generalis & ſpecialis. Vide C. de Abolit. gener. l. ultima. & ff. de Abolit. l. Abolitio.

Abŏlēſco, n. t. ad nihilum redigor. [ἀφανίζομαι, ἀφανόομαι. Gall. *Deuenir à neant, eſtre hors d' vſage.* Ital. *Venire à meno, ſtruggerſi.*

ſenſi. German. Zunichts werden. Hiſpan. *Deſacoſtumbrárſe.* Pol. *Niſzczeſc.* Vng. *Semmiſe leszők, el tórleſom.* Ang. *To be out of vſe.*] Colum.lib.4: Eademque nec imbribus putreſcit, nec ſiccitatibus abolescit.

A˘bŏllă, veſtis Senatoria, quaſi abulla: quòd undiq; ſit bullata. Prudentius Sym. 1: Adjectus faſtis palmata inſignis abolla. Alii accipiunt pro veſte confecta duplici panno, qualis ſcholaſtica apud nos, & apud Græcos Diplois. Quandoque pro veſte militari ſumitur. [χλαμύς. Gall. *Vne certaine robe de gendarme.* Ital. *Sopraueſte militare.* German. Ein Kriegsmeid. Hiſpan. *Veſtidura redonda, como manto, veſtidura enforrade y pompoſa de nobles.* Pol. *Giermalek.* Vng. *Gombos, auag vduarlo ruha.*] Vnde extat locus Martialis in Criſpinum: Neſcit cui dederit Tyriam Criſpinus abollam, Dum mutat cultus, induiturque togam. Sumitur etiam Abolla pro veſtis philoſophicæ genere. Iuven. Satyr. 3: -audi facinus majoris abollæ, Stoicus occidit Baream, delator amicum.

A˘bŏlŭs, ἄβολος, Græca vox: Pullus eſt qui nondum dentes illos amiſit, ex quibus in equis præſertim ætas dignoſcitur: unde etiam dentes illi à Xenophonte & Ariſtot. γνώμονες appellantur. Vide B. Comm.

A˘bŏmāſum, penult. prod. inteſtini genus eſt in ventre, circa reticulum, quod Gaz. *λίνυτερον* interpretatur, olim inter delicatiores cibos habitum, quo verbo utitur Ariſtophan. & Ariſtot. 2. Animal.

A˘bŏmĭnŏr, aris, d. p. pen. correp. eſt à præpoſitione Ab & Ominor, execror, abhorreo, & fugio, quaſi pro malo omine habeo. [שקץ *ghabál.* βδελύττεσθαι, μυσάττεσθαι. Gall. *Deteſter, abominer, auoir en horreur et abomination.* Ital. *Hauer in abominatione.* Germ. Verfluchen/ein grewlich abſcheuhen tragen. Hiſpan. *Deteſtar, mal dezir y mal agorar.* Pol. *Brzydze ſzie, przeklromi.* Vng. *Vtálom.* Ang. *To deteſt.*] Plin. Abominantur recedente aliquo ab epulis ſimul verri ſolum. Idem lib. 28. cap. 2: Incendio inter epulas nominato, aquam ſub menſa profundi abominantur.

A˘bŏmĭnāndŭs, deteſtatione dignus. [שקץ *nighhál.* ἀποτροπαῖος, βδελυρός. Gall. *Abominable, deteſtable.* Ital. *Abominabile, deteſtabile.* German. Verfluchens oder vermaledeyens wärt/ Grewlich. Hiſpan. *Mal dezido y abominado.* Pol. *Brzydliwoj, Orzemierſlij.* Vng. *Vtálatoſſágra mélto.* Ang. *Deteſtable.*] Plin. lib. 22. cap. 4: Eadem vocatur obſidionalis, liberatis obſidione, abominandoque exitio totis caſtris.

A˘bŏmĭnātŭs, Execrationibus, malisque ominibus devotus, Diris petitus. [βδελυκτός. Gall. *Excommunié, execré, deteſté.* Ital. *Scommunicato, interdetto.* German. Verfluchet. Hiſp. *Deſcomulgado.* Pol. *Przeklety.* Vng. *Meg vtáltatot, auagy megatkoztatot.* Ang. *Deteſted.*] Horat. in Epod. Parentibusq; abominatus Annibal.

A˘bŏmĭnōſŭs, plenus abominatione, [βδελυκτός. Vngar. *Vtálatos.*] Diomedes Abr. 3: Vtlibantes ſonum vocis abominoſæ audire non poſſet.

A˘bŏrĭŏr, reris, vel riris, com. t. abortum facio, ante tempus pario. [שכל *hippíl.* ἐξαμβλόω. Gall. *Anorter, ou eſtre anorté, naiſtre deuant ſes terme.* Ital. *Diſperdere ò ſconciarſi il parto, naſcer' auanſtre deuanti ſi terme.* German. Ein vnzeitige frucht gebären/ oder vnzeitig geboren werden. Hiſpan. *Mal parir la muger y ſin tiempo, ò naſcer la criatura ſin tiempo, abortar.* Pol. *Martwe rodzę.* Vng. Wdő előtt ſzülők. Ang. *To beir birth befoir the tyme.*] Varro: Vinum quod ibi natum ſit in quodam loco, ſi prægnans biberit, fieri ut aboriatur: hoc eſt, ut fœtum imperfectum adhuc ante tempus mater ejiciat. Quoties enim abſolutè accipitur, de matre intelligitur: Secus verò de fœtu: quemadmodum apud Gellium libro 12. cap. 1: Quod quidem eadem fit vecordia, qua quibuſdam commentitiis fraudibus nituntur, ut fœtus quoque ipſi in corpore ſuo concepti aboriantur: id eſt, ante maturum partum ejiciantur.

A˘bŏrtŭs, a, um, *αὐαφανὲς, αὐαφνὲς*: id eſt, Exortus. Stat. lib. 8. Thebaid. 7. de Pluto: Nec ſolitus ſentire metus, expavit aborta Sidera, jucundaque offenſus luce profatur.

A˘bŏrtŭs, tus, intempeſtivus ortus, m. q. [נפל *nephél.* ἔκτρωμα. Gall. *Auortement.* Ital. *Sconciatura.* German. Ein vnzeitige geburt/ oder miſſgeburt. Hiſpan. *Abordatura, mal parto.* Pol. *Martwe urodzenie.* Vng. Wdétlen szülés. Ang. *Vntymelie birth.*] Plin. Extat in monumentis medicorum & quibus talia conſectari curæ fuit, uno abortu XII. edita puerperia. Cicero Attic. Tertullæ nollem abortum. Differt autem Abortus ab Ejectione, quòd hæc, grandioris fœtus ſit: Abortus verò intra quadrageſimum diem contingat: hunc Græci vocant ἔκτρωσμόν.

A˘bŏrſŭs, a, um, Aborſus venter dicitur à Paulo libro Sententt. IIII. capit. IX. pro fœtu venenis & medicamentis ejecto. Aborſus, *inquit*, vel abactus venter, partum efficere non videtur.

A˘bŏrſŭs, us, ui, deductum, ut videtur, à verbo Aborior, quod idem ferè ſignificat quod Abortus: præterquàm quòd hic fœtus ſit jam grandiuſculi, ut Nonio placet: ille, non ita prídem concepti. ἔκτρωσις.

A˘bŏrtĭo, onis, f. t. Aboriendi actus. [ἄμβλωσις, ἐκτρωσμός. Gall. *Auortement.* Ital. *Il parto acerbo lo ſconciamento di parto.* German Eines vnzeitinge miſſgeburt. Hiſpan. *Aquelle obra de mal parir.* Vng. *Gyermek el vetés.*] Gell. lib. 3: Quum abortio quibuſdam, non partus videretur intempeſtivitas. Cicer pro Cluentio: Quæ pecunia mulieri legata erat à filio, ſi natus eſſet, eam præſentem Oppianicus non debitam mulieri ſolvit: ſi hæc ſolutio legatorum, & non merces abortionis appellanda eſt.

A˘bŏrtĭo, tis, tivi, n. q. Immaturum fœtum edo, ante tempus pario. [שכל *hippíl.* ἀμβλίσκω, ἐξαμβλόω. Gal. *Anorter.* Ital. *Diſperdere ò ſconciarſi.* German. Ein vnzeitting gebären. Hiſpan. *Mal parir la muger, ſin tiempo.* Vng. Wdő előt ſzülők. Ang. *To trauell befor the tyme.*] Plin. lib. 8. cap. 51: Impleantur uno coitu, qui & geminatur propter facilitatem abortiendi. Eſt & Abortior verbum deponens.

A˘bŏrtŭm, tij, n. ſ. idem quod abortio, ἔκτρωσις. Hieronymus: Dum crebris abortiis, & experta fœcunditate conceptum, &c.

A˘bŏrtīvŭs, va, vum, penult. prod. quod abortum facere poteſt. [ἐκτρωματαῖος. Gal. *Qui fait auorter.* Ital. *Che puo far il parto acerbo.* German. Das ein miſſgeburt bringt. Hiſpan. *Que haze mal parir.* Pol. *Vmartwienie czyniacy.* Vngar. *Az ky gyermekes vezthet.* Ang. *That which is the cauſe of vntymelie birth.*] Plinius: Oſcitatio quidem in enixu lethalis eſt: ſicut ſternuiſſe à coitu, abortivum. ¶ Significat & partum informem, & imperfectum, qui ſcilicet abortu natus eſt. [ἐκτρωματαῖος. Gall. *Anorton, qui eſt né auant terme.* Ital. *Nato auanti il termine, ſconciatura di parto.* German. Ein miſſgeburt/ vnzeytting. Hiſpan. *Aborton.* Vng. Vetélt gyermek.] Suet. in Auguſt. cap. 35: Quos abortivos vulgus vocabat.

A˘bŏrto, tas, n. p. ſicut Abortio, tis: id eſt, Abortum facio. ἀμβλόω. Firmicus lib. 6. Math. Abortavit filios geminos. Varr. 2. de Re ruſt. cap. 4: Ne dum exilire velit, prægnans abortet.

A˘bpatrŭŭs, frater abavi. [ὁ θεῖος πρὸς πατρὸς μέγας. Gall. *Frere du quatrieſme ayeul.* Ital. *Fratello del quarto auolo.* German. Des Vrůrůts oder Vrůrůts Bruder. Hiſpan. *Hermano de mi quarto abuelo.* Vng. *Iobb ſy-yam attyának az attyának báttya.*] Theophraſt. Inſtit. lib. 1.

Abra, abræ, ἄβρα, vox Græca eſt, quæ ancillam adoleſcentiorem ſignificat. Vide Euſtat. in Odyſſ.

A˘brādo, dis, penult. prod. Radendo tollo, derado. [קצע *Katſah.* ἀποξύω. Gal. *Racler, enleuer en raclant.* Ital. *Rader, e' radendo toglier via.* German. Abſchaben/ Abtratzen/ abſchären Hiſp. *Raer de alguna coſa.* Pol. *Odskrabiam, Odgaliam.* Vng. *El nyrőm.* Ang. *To ſchaue away.*] Plin. lib. 6. cap. 20: Barba abraditur præterquam in ſuperiore labro. Cic. pro Roſc. Abraſa ſupercilia. ¶ Item reſeco, tollo, abſcindo. Colum. lib. 3: Arida & vetera quæ falce amputari non poſſunt, acuta dolabra abradito. ¶ Per tranſlationem ponitur pro extorquere, exprimere, ſive per vim, ſive per dolum, fraudem, quaſi radendo auferre. Cic. pro Cec. Poſteaquam videt nihil ſe ab A. Cecinna poſſe litium terrore abradere.

A˘brĭpĭo, pis, pen. corr. act. t. ex Ab & Rapio, Abſtraho, vi eripio, aufero, & tùm ad res, tùm ad perſonas refertur. [חטף *ghazál* חתף *chatáph.* ἁρπάζω. Gall. *Rauir et emporter par force.* Ital. *Rubare, levar altrui per forza.* German. Hinweg reiſſen/ Mit gewalt dannen nemmen. Hiſpan. *Arrebatar de alguna coſa.* Pol. *Gwałtem wyidzieràm.* Vng. *El ragialom.* Ang. *To tak away be force.*] Cic. lib. 1. Offic. Qui abripiůt ab aliis, ut aliis largiantur. Teren. in Eun. Ex Attica hinc abreptam. Cic. ad Quirites: Nec patiamini me à meis liberis abſtractů, à conjuge abreptum, ab aris focisq; innocentem projectum, vitam degere in exilio. Plaut. in Mil. alio modo eſt uſus: Quis is eſt homo? P. E. Neſcio, ita abripuit repentè ſeſe ſubitò: hoc eſt, hinc avolavit. Huic Contrarium eſt & Arripio, quod ex Ad & Rapio componitur, & ſignificat attrahere vel accipere. Cic. in Catone: Non cani, non rugæ repentè autoritatem arripere poſſunt, ſed honeſtè acta ſuperior ætas, fructus capit autoritatis extremos. ¶ Aliquando ſignificat vehementer ad me rapio, ut ſit, quů celeri quadam animi, corporisq; vehementia ad nos trahimus, Liv. lib. 1: Tum Tarquinius neceſſitate etiam cogente, ultima audere: ipſe multò & ætate, & viribus validior, medium Servium abripit, elatumq; è cúria in inferiorē partem per gradus dejicit. ¶ Aliquando ſubitò evado. Plaut. in Curc. Vix me foras abripui. ¶ Aliquando celeriter rapere, invadere. Virg. 3. Aeneid. Hanc abripere velis.

A˘brōdo, act. t. Rodendo abſcindo. [עשש *haſchdſch.* ἀποτρώγω. Gal. *Couper en rongeant, roſger tout outre.* Ital. *Rodere intorno, ò rodendo rompere e' troncare.* German. Abnagen. Hiſpan. *Roer, ò roendo cortar.* Pol. *Odkeſſuie.* Vng. *El rágom.* Ang. *To gnaw of.*] Plin.

Plin.lib.10.cap.62:Viperæ mas caput inserit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine.

Abrŏgo,gas,pen. corr. act. p.Infigo,adimo,refigo,abdico, rescindo,dissolvo,irritum facio,antiquo. [השבית *hischbîth.* ἀκυρόω,ἀναιρέω.Gallicè,*Abolir,casser, & annuler.*Italicè,*Togliere, annullare,cassare,levar d' uso.* German. Hinweg thun/Auffheben/ Untrefftig machen. Hispan. *Quitar le que está en uso.* Pol. *Odmieniam,Obracam uniwecz.* Vng *Minden haxnát es erciét el veszem,el tórlóm,föl bontom.*Ang. *To abolish,to mak of no effect.*] Dicimus autem, abrogatur Legi, & Abrogatur Lex. Autor ad Heren. Illa defensio tenuis est, quum ostenditur id factum esse, quod ea Lex sanciat cui Legi abrogatum, vel derogatũ sit,ἀντιχειροτονῆι νόμωι.Et Servius scribit Abrogari Legi,quum prorsus tollitur: Derogari,quum pars detrahitur.¶ Iungitur autem Abrogo dativo vel accusativo. Cicer. de Clar. Orat. Qui tantum autoritate dicendoque valuit, ut Legem Semproniam frumentariam, populi frequentis suffragiis abrogaverit.Liv. lib 9. ab Vrbe condita: Vbi duæ Leges contrariæ sunt,semper antiquæ abrogatio nova.Septem modis ex jure concessis fieri constat abrogationem. Primò,contraria consuetudine,quæ nota est principi.Secundò, contraria cõstitutione. Tertiò,causæ cessatione. Quartò,locorum varietate. Quintò, nimio rigore. Sextò, si precibus occasionem malignè agendi habeat. Septimò, propter malum inde sequens.¶ Interdum ponitur pro auferre,adimere, detrahere, lib. 1. ad Herenn. nam & periculosum est, ne quando plus minúsve dicamus,& suspitionem affert auditori meditationis & artificii, quæ res fidem abrogat orationi. Cic. in Cornelıana : Nec vehementius est ostendere se laturum invito collega,quàm ipsi collegę magistratum abrogare.Idem pro domo:Eiq; imperium est abrogatum.

Abrŏgātĭo,verbale. [ἀντιχειροτονία.Gall. *Abolissement,anullemẽt.* Ital. *Scancellamento, annullatione.* German. Hinnehmung oder auffhebung Hispan.*Quitamiento.* Pol *Odmienienie.* Vng. *Iól bontas föl fèytés:el tórles.*Ang.*Disanulling.*] Cic Attic.lib.3. Neque enim ulla est Lex, quæ non ipsa se septat difficultate abrogationis.

Abrŏtŏnum, pen.corr.herba est satis cognita,etiam hodie in officinis nomen retinens. [ἀβρότονον. Gall. *Aurоesne,ou garderobe.*Ital.*Abrotono.*Germanic Stabwurtz. Hispan.*Abrotano,hierua lombriguerra.* Pol.*Bożedrzewko.* Vng.*Istenfáia.* Ang. *Southernwood.*] Hujus duo sunt genera: unum sarmentosum, minutis foliis,minus candidum, semine tenui & numeroso, uti absynthium,quod marem vocamus. Nascitur hoc genus in hortis,& locis campestribus. Alteram quod fœminam appellant, arbusculæ speciem habet, foliis magis candicantibus, Seriphii modo minutim circum ramulos incisis, floribus refertum, in summo auri fulgore comantes corymbos obtinens, odoratum etiam cum gravitate quadam.Vulgus vocat *sylvestrem cupressum,* Gallicè,*du Cyprez.* Nascitur in montibus:unde & montanum appellatur. Dictum est autem Abrotonũ,ut Nicandri interpres testatur,ἀλλὰ τὸ ἀπὸ ὄψεως ἀβρὸν καὶ ἁπαλὸν φαίνεσθαι, quòd aspectu tenerum, molle & delicatum sit.De hoc Horat.lib.2.Epist. -abrotonum ægro Non audet, nisi qui didicit,dare.

Abrŏtŏnītēs,abrotonitæ,pen. prod.masculini gen. sed figuratè neutro generi jungitur: & est vinum factitium ex Abrotono: de quo meminit Col. lib. 12.cap. 35. & Dioscor. lib. 5. [ἀβροτονίτης οἶνος. Gall. *Vin d' auroesne.* Ital.*Vino di abrotano.* German. Wein von Stabwurtz gemacht/gleich dem Weermutwein. Hisp. *Vino adobado con lumbriguerra.* Vng. *Istenfa iduus fiuuezet bor.*Ang.*Vyne made offsouthern wood.*]

Abrūmpo,act.t.Incido,interrumpo,disjicio,avello. [קרע *karah.*ἀποῤῥήγνυμι. Gall. *Rompre & briser ce qui se tient ensemble.* Ital.*Rompere è diramare.* German.Abreissen/ abbrechen/abzerrẽ. Hispan. *Quitar alguna cosa rompiendo.*Pol. *Oddzieram, Odlamuie, Odtargnie.* Vng. *El szakaztom,* kőzbe *szakaztom.* Ang.*To break a sunder.*] Liv.lib. 8.belli Pun.Cohortes à fronte urgebant, ut abrumperent cornua à cætera acie:id est,interrumperent.Abrumpere vincula,ἀποῤῥῆξαι τὸν δεσμόν.¶ Transfertur ad res incorporeas. Virg.3.Georg. -nec somnos abrumpit cura salubres.Sic Abrumpere sermonem.Abrumpere vitam, ἀποῤῥῆξαι τὸν βίον, apud eundem : & Abrumpere otium,apud Plinium.in Epist. Et Cic. Phil.4:Magna atq; incredibilia sunt in Remp.hujus merita legionis: hæc se prima latrocinio abrupit Antonii:id est, subito, & cum impetu sese ab eo liberavit.Hinc Abruptus sermo,abrupta oratio,ἀπότομος λόγος.

Abrūptĭo, nomen à verbo deductum,ut Abruptio corrigiæ. Cicer.2.de Divin. [קרע *Kérah.*ἡ ἀποῤῥῆξις. Gall. *Rompement.* Ital. *Rompimento.* German. Ein abbrechung/ oder abzerrung. Hisp.*Quitamiento rompiendo.* Pol. *Oddarcxiè.* Vng. *El szakaztás,*kőzbe*szakaztás.* Ang. *Breaking a sunder.*]

Abrūptē,adverbium. [רעב *réghah.*ἀποτόμως. Gall. *Abruptement, brusquement.* Ital, *Subitamente è d' improuiso.* German. Gählingen/ohn alle vorred. Hispan.*Subitamente è adesora.* Pol. *Przerwanie.* Vng.*Hirtelen.* Ang. *Hauing na forme o fbegimning.*] Quintil.lib.3.cap. 15: Nec enim abruptè, nec unde libet incipiendum.¶ Quin & Abrupta vocamus loca difficilia & divulsa ac invia, Græc. ἀποῤῥῶγες & τόπους ἀποκεκομμένους, vel κρημνώδης. Divus Hier. libr. 1. Regum: Perrexit Saul ad investigandum David, etiam super abruptissimas petras,quæ solis ibicibus perviæ sunt.

Abs, significat idem quod A,de quo satis in superioribus.

Abscēdo,dis, penult.prod.ex Abs & Cedo,recedo [סור *sur.* ἀφίσταμαι,ἀπειμι.Gallicè.*S'en aller, se retirer,se partir.* Ital.*Partire, ritirarsi.* German. Hinweg weichen / abscheiden / abtretten. Hispan.*Partir de lugar.* Pol.*Odchodzę,Odchodzę.*Vng *Elmegyök.*Ang. *To go a part,to depart.*] Hirt lib bell.Afr.Vbi Cæsar conspexit Labienum ab suis copiis longiùs abscessisse. Et sine præpositione,apud Liv.6.Bell. Pun. Abscedere irrito incœpto,& movere à Capua statuit castra.

Abscēssŭs,m.q. & Abscessĭo, quæ ferè idem significant:quæ tamen Accessus & Accessio sæpè differant. Nam Accessus est aggressus,Accessio,incrementum,& interdum aggressio, de quibus alibi latiùs. [סור *sur.* ἀπόστασις. Gallic. *Departement.* Ital.*La partita,el partirsi.*German.Ein abweichung/abscheidung. Hispan.*La partida de lugar.*Pol. *Vstęp.*Vng. *El menés.*Ang. *Departing.*] Cicer. de Vniverf. Quum ad corpora tùm accessio fieret,tùm abscessio. Idem de Natur. deor.lib. 2. Abscessus solis à nobis. ¶ Abscessus. [אחור *mazor.* ἀπόστημα. Gall. *Apostume.* Ital. *Postema.* German.Ein Geschwäre Hispan. *Botor,apostumamiento de humor corrumpido.* Pol. *Gruźoł, Odpadłe, zebranie rzeczy.*Vng.*Merigy.*] Medicis est tumor corporis contra naturam, quum pus ex phlegmone procedens,in particula quapiam, veluti in sinu quodam est collectum: aut etiã sine phlegmone, quum humor aliquis acris,in parte aliqua colligitur,eamque copia distendens,excoriat. ¶ Varia sunt abscessuum genera,pro varietate subſtantiæ in iis contentæ: præcipua tamẽ tria,Atheroma, ἀθέρωμα:Steatoma, στεατώμα: & Meliceris, μελικηρὶς, à similitudine contentarum in ipsis subſtantiarum dicta. Aliud enim eorum veluti sevum, aliud veluti mel, aliud pulticulæ quiddam simile,quam ἄθηρα vocant,in se continet.Vide Gal. 14. Method.cap.24.

Abscīdo, dis, pen. prod. act.t.ex Ab & Cædo (sed æ diphthongus vertitur in i productum)significat partem de re aliqua seco,abscindo. [גדע *ghaddah.*ἀποκόπτω,ἀποκλάω. Gall. *Trencher, separer en coupant.*Ital. *Tagliar rompendo,troncare.* Ger. Abhauwen/abschneiden.Hispan.*Cortar de alguna cosa.* Pol.*Odcxinam,Odrżnam.*Vng.*El metezöm.*Ang.*To cutt a sunder.*] Virg. Aen.3: Hesperium Siculo latus abscidit:arvaq; & urbeis, &c. Hoc tamen potiùs esse videtur à verbo Abscindo, cujus frequentior est usus, quàm verbi Abscido: quum contra, Præcido,frequentiùs, quàm Præscindo reperiatur.

Abscīndo,dis,idem quod Abscido.Iuven.Sat.3: Quid tamẽ expectant Phrygio quos tempus erat jam More supervacuam cultrix abscindere carnem? Plaut.Ego tibi istam scelestam scelus linguam abscindam. Per translationem, apud Liv.lib.9.ab Vrb.Nos omnium rerum respectũ, præterquam victoriæ,nobis abscindamus.

Abscīssŭs, a, um, Amputatus, fractus, abruptus. [כרת *nigdah.*ἀποκεκομμένος,ἀπότμητος. Gall.*Trenché,coupé* Ital.*Che è stato troncato, rotto, è levato via.* German. Abgehawen. Hisp. *Cortado.* Pol. *Odcżiety, Odlomiony.* Vng. *El metczetett.* Ang. *Cuttit a sunder.*] Invenitur & comparativus,apud Valer.lib.6. Sed aliquanto Charondę Tyrij præfractior & abscissior justitia,ad vim & cruorem usque.

Abscĭo, is, ire, act.q. est de memoria exire: [Germ.Auß der Gedechtnus kommen.] inusitatum.

Abscōndo, dis, di, ditum, vel absconsum, act. t. Occulto. ἀποκρύπτω.Vnde ἀποκεκρυμμένος,Absconsum,abditum, occultum. [טמן *tamán.*Gall.*Cacher,musser.*Ital.*Asconder,celare, nascondere.*German.Verbergen.Hisp.*Esconder.*Pol.*Kriie.* Vng. *El ritóm,el fődözöm.*Ang.*To hyd.*] Columel.lib.de arboribus cap. 7: Reliquas, radices,quæ in terram absconduntur, face abradas.

Abscōndĭtē,adverb. [טמנית *battamún.*κρυφῆ. Gall. *Conuertement,occultement.* Ital. *Di nascoso,occultamente.* German.Verborgentlich/heimtlich.Hisp.*Escondidamente.* Pol.*Skrycz[illegible] nie.*Vng.*El ritue,titkon.* Ang. *Secretlie.*] Cic.3.de Fin.Ea acutissimè,nec abscondite disseruntur.

Abscōndĭtus,a,um,partic. [טמון *tamún* ἀποκεκρυμμένος. Gall. *Caché, secret.*Ital.*Nascosto,occulto* Ger. Verborgen. Hisp.*Escondido.*Pol. *skrytij.*Vng.*titkos.*Ang. Hid, Close 2 Verr.Non obscurum opinor neque absconditum.

Abscōnsĭo,verbale.Plin.lib.2,cap.16:Velut deputatione abscessione turpitudinem.[אסתר *mistár.*ἀπόκρυψις. Gall. Ital.*El nascondere.* Ger.Verbergung. Hisp. *Aqu[illegible]* Pol. *skrycxie.*Vng.*El ritės el fődözés.*Ang.*Hyding.*]

Abſcōnſŏr, is, verbale, ἀπόκρυψις [Vng. *El ritő.*] Iul. Firmicus lib. 3. Mattheſeos: Abſconſores auri & divitiarum faciēt.

Abſcōnſŭs, vel rectiùs Abſconditus, particip. ab Abſcondor. [Vng. *El ritettetet.*] Abſconſus, ſed abſconditus melius, quia ſimplex Condor, Conditus.

Absēns, Vide ABSVM.

Absēntānĕŭs, a, um, quod in abſentia fit.

Absēntĭa, ab abſens fit. f. p. [ἀπουσία. Gal. *Abſence.* Ital. *Lontananza.* Ger. Abwäſung. Hiſp. *Aquella obra de eſtar auſente.* Pol. *Niebytnoſcz.* Vng. *Tavulualo lętel.* Ang. *Abſence.*] Senec. ad Luciliū: Aequo animo ferre debemus abſentiam. Cic. de Amicitia & ad Attic.

Absēntĭo, tis, si, sum, Diſſentio. [ἀλλοφωνέω. Gall. *Diſſentir, eſtre d' autre & diuerſe opinion.* Ital. *Hauer parere diuerſo.* Germ. Ein andere Meynung haben/ anderſt geſinnet ſeyn. Hiſp. *Diſcordar en ſentencia.* Pol. *Niezgadzam ſię, namiętnam ſię i naczeń.* Vng. *Kwlömbet ertök, Kwlömbözök.* Ang. *To diſagre.*] Nam qui minimè convenit, abſentire videtur.

Absēnto, tas, act. p. Abſentē facio, ſeu abſens ſum. [הרחיק *hirchik.* ἀπέιμι. Gall. *Abſenter, s' eſſoigner.* Ital. *Allontanare, ò eſſer lontano.* German. Abwäſend machen/ oder / abwäſend vnnd nicht zugegen ſeyn. Hiſpan. *Ciaſer auſente ò eſtar auſente.* Pol. *Niebitnim nexinicz.* Vng. *Tauul vagyok, ſuag meg tſelekezem hogy tauul legek.* Ang. *To abſent my ſelf.*] Claud. de Raptu Proſerpinæ lib. 3: Et dura de matre queri, quæ rale receſſu Maluerit damnare decus, vetitamq; dearum Colloquio, patriis procul abſentaverit aſtris.

Absĭlĭo, is, ire, ex Ab & Salio, Saltu alicunde recedo. [דלג *dalágh.* ἀποπηδάω. Gal. *Se retirer d' vn on a ſailli.* Ital. *Sdtare in dietro.* Ger. Hindan ſpringen/ oder darvon ſpringen. Hiſp. *Saltar atras.* Pol. *Odskoczicz.* Vng. *El ſzököllöm.* Ang. *To leap out of any place.*] Lucret. 6: Multaque humi cùm inhumata jacerent corpora ſupra Corporibus, tamen alituum genus atq; ferarum Aut procul abſiliebat, ut acrem exiret odorem, Aut ubi guſtarat, languebat morte propinqua.

Absĭmĭlis, diſſimilis. [ἀνόμοιος, ὁ τῇ ἀφόμοιος, τὸ ἀφόμοιον. Gall. *Diſſemblable, diffęrent.* Ital. *Diſſimile.* German. Vngleich. Hiſpan. *Coſa deſſemeiante de otra coſa.* Pol. *Niepodobnię.* Vng. *Kwlömbnem haſonlatos.* Ang. *Vnlike.*] Col. lib. 4: Materiam fructumque niſi quòd duplicem, non abſimilem, minor germanæ gerit. Frequens autem eſt hujus vocabuli cum negatione uſus: ut Haud abſimilis, &c. Quæ locutio figurata eſt, & ferè πρὸς λιτότητα plus innuit, quum minus dicat. Plin. lib. 8. cap. 33: Eminet roſtrum ut in parvo, haud abſimile ſuillo: hoc eſt, valde ſimile. Sueton. in Othone: Iamq; nō abſimilis Tyberio principi fuit, ut pleriq; procreatum ab eo crederent.

Absīnthĭum. [לענה *laánáh.* ἀψίνθιον. Gall. *Aluine.* Ital. *Aſſentio.* German. Wermut Hiſp. *Encenſios, aloxna.* Pol. *Piolyn.* Vng Wrőm. Ang. *Wormewood.*] Dioſcoridi herba eſt ſua amaritudine nulli non cognita, quæ & in officinis nomen ſuum retinet. Hujus quamvis plures ſint ſpecieś (quas mox ſuo ordine explicabimus) Abſinthii tamen nomine, quum nihil addimus, Abſinthium vulgare intelligimus, quod & Romanum, & Ponticum dicitur. Sunt qui putēt ὠνοφρασικῶς dictum, à Græco ἄπλεκτος, eò quòd ob inſignem amaritiem à nullo animalium attingatur. De hoc ſic ſcribit Plin. lib. 27. cap. 7: De uſu Abſinthii convenit dicere, herbæ facillimæ, atque inter paucas utiliſſimæ: præterea ſacris populi Romani celebratę peculiariter. Siquidem Latinarum feriis quadrigæ certant in Capitolio, victorque abſinthium bibit: credo ſanitatem præmio dari honorificè arbitratis majoribus. Magnam vim habet in enecandis vermibus: unde & pueris dari ſolent ejus folia in ficu latentia: aut etiàm ejus ſuccus, poculi oris melle circumlitis, ut ſic amaritiem fallerent. Ad quod etiam alluſit Lucretius hiſce verſibus: Ac veluti pueris abſinthia tetra medentes Quum dare conantur, prius oras pocula circum Contingunt mellis dulci flavoq; liquore. ¶ Abſinthiomenon, ἀψινθιώμενον, herba eſt, quæ notiore nomine *Abrotonum* vocatur: ita dicta ab amaritudine Abſinthii, quam guſtu refert. Vide Dioſcoridem. ¶ Abſinthium marinum. [ἀψίνθιον θαλάσσιον. Gall. *La mort aux vers, barbotine.* Ital. *Aſſenzo, ò Abſinthio marina.* Hiſpan. *Alonxa marina.*] Abſinthii genus eſt, abrotoni parvi ſimilitudine, refertum minutis ſeminibus, ſubamarum, & ſtomacho inimicum, graviter olens, & cum quadam calfactione adſtringens. Hoc & Seriphium à nonnullis appellatur: de quo ſic ſcribit Plin. lib. 22. cap. 7: Eſt & Abſinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, probatiſſimum in Taposiri Aegypti. Hujus ramum Iſiaci præferre ſolennes habent. Hodie ſemen lumbricorum vocāt. ¶ Abſinthium ruſticum, idem quod abſinthium vulgare, ſive Ponticum. ¶ Abſinthium Santonium, ἀψίνθιον σαντονικὸν, abſinthii ſpecies eſt copioſiſſimè proveniens apud Santonas Galliæ populos, vulgari abſinthio non diſſimilis, ſemine tamen non æquè fœcunda. Eaſdem vires habet, quas Seriphium. Vide Plin. lib. 27. cap. 7. ¶ Abſinthium Ponticum: ἀψίνθιον ποντικὸν, idem eſt cum abſinthio vulgari. Nomen habet à Ponto, Aſiæ regione, in qua tanta copia provenit, ut pecora illo pinguescant, & ſine felle inveniantur. Vide Plin. lib. 27. cap. 7.

Absīnthĭātŭs, vel Abſynthiatus nomen adjectivum, ſignificat idem quòd Abſinthio temperatus [ἀψινθίτης. Vng. Wrmős, *vel* wrmőzős.] Seneca in Suaſoria pro Cicerone: Hoc ſi tamen recta via conſequi non potero, decipere vos cogar, velùti ſalutarem pueris daturus potionem abſinthiati poculi: id eſt, abſinthiato vino pleni. Alludit autem ad hos Lucretii verſus lib. 1: Sed veluti pueris abſinthia tetra medentes Cùm dare conantur, priùs oras pocula circum: Contingunt mellis dulci flavoque liquore, Vt puerorum ætas improvida ludificetur.

Absīnthītes, æ, Vini factitii genus eſt cum abſinthio decocti, aut alio quovis modo abſinthio conditi. [ἀψινθίτης οἶνος. Gall. *Vin d' aluine.* Ital. *Vino abſinthio.* German. Wermutwein. Hiſp. *Vino adobado con encenſios.* Pol. *Piolunkowe vinno.* Vng. Wrmős bor. Ang *Wyne ſodden with wormwood.*] Ejus confectionem docet Plin. lib. 14. cap. 16.

Absĭs, idis, ἄψις Suidæ, fornicis curvatura. [Pol. *Sklepienie.* Vng. Bölt *hayás.*] Cæcil. in Epiſt. Cubiculum in abſida curvatum. Apud Homerum Iliad. 5. accipitur pro plaga ſive foramine retis. [Pol. *Oko, Vſieci.* Vng. *Haloszőm.*] Dicuntur quoq; Abſides, circuli in ſtellis. Pli. lib. 2. cap. 15: Plurimis de cauſis hæc omnia accidunt: prima circulorū eſt, quos Græci abſidas in ſtellis vocāt. Eſt prærerea Abſis, ligneus circulus rotā ambiens, in quo figuntur radii. [Pol. *Zwono kola.* Vng. *Kerék talpa.*] In qua ſignificatione quidam primam aſpirant, putantque dici ἀπὸ τῆς ἅπτεσθαι: hoc eſt, à tangendo. Hac enim parte rotæ, dum volvuntur, terram contingunt. ¶ Dicitur & abſidia, æ. Auguſtinus ad Max. In futuro Chriſti judicio nec abſidiæ gradatæ, nec cathedræ velatæ adhibebuntur.

Absīſto, ſtis, diſcedo, ceſſo, deſiſto. [נסע *ſar.* ἀφίσταμαι, ἀποστῆναι, ἀποχωρέω. Gall. *Se retirer arriere, ſe tenir loin.* Ital. *Star lontano, ſpartirſi, diſcoſtarſi.* Germanic. Abweichen/ hinderſich ſtehn/ darvon ſtehn. Hiſpanic. *Alexarſe de algun lugar.* Pol. *Odſtepuie.* Vng. *El hagyom.* Ang. *To depart, to ſtand far of.*] Iungitur autem frequenter ſexto caſui ſine præpoſitione. Virgil. 6. Aen. -procul, ô procul eſte profani, Conclamat vates, totoque abſiſtite luco. Idem lib. 7: Centum ærei claudunt vectes, æternaq; ferri Robora, nec cuſtos abſiſtit limine Ianus. Quandoque ſupprimitur ablativus. Virgil. 1. Aeneid. Nec priùs abſiſtit, quàm ſeptem ingentia victor Corpora fundat humi. Liv. lib. 8. ab Vrbe: Legatos miſere ad Conſulem Romanū, ut receptis equitibus, qui cauſa belli eſſent, abſiſteret obſidione. Virg. 6. Aen. - abſiſtite moveri. Liv. 32: Cùm haud abſiſteret petere. Idem 36: Ne ingratis quidē abſiſtam benefacere. Idem alibi: Abſiſtere obſidendo pro Abſiſtere obſidione, dixit. Fit antē Abſiſto à verbo neutrali Siſto, quod idem penè eſt quod ſto: unde nec proprium habet præteritum, nec ſupinum, quemadmodum ſuum ſimplex. Aliud eſt Siſto activum, idem ſignificans quod ſtare facio: ſed illud nulla formar de ſe compoſita. Invenitur etiam Abſiſtitur, Impersonale. Livius 1. bell. Punic. Legati miſſi Carthaginem, ſi non abſiſteretur bello, ad ducem ipſum in pœnam fœderis rupti deposcendum. Abſiſtens, participium. Idem 4. bell. Punic. Tamen ſpe labefactandæ fidei haud abſiſtens, Salapiam tendit.

Absŏlĕo, es, penul. cor. abſolere, eſt ab uſu recedere. [ἀπαξιοῦσθαι. Gall. *Deſaccouſtumer.* Ital. *Diſuſare.* German. Entwohnen/ auß der gewonheit kommen. Hiſp. *Deſacoſtumbrarſe.* Pol. *Odwykuacz.* Vng. Kőzönſeges ſzokásbol ki *aualok.* Ang. *To be out of vſe.*] Vnde Abſoletus locus, Neglectus & ſordidus dicitur ἀπηρχαιωμένος.

Absŏlvo, vis, act. t. ſolvo, libero: [הבדיק *hitſdík.* ἀπολύω. Gall. *Delier, abſoudre, deliurer.* Ital. *Sciogliere, aſſoluere, liberare.* Ger. Entledigē/ledig machē. Hiſ. *De ſatar lo atado, abſoluer.* Vng. *El ſzaba ditom tseg mentöm.* Ang. *To end, to diſpache, to free.*] & maximè ad judicia pertinet: cui contrariū eſt Damnare: habetq; accuſativū, & eum quidē aliquādo cū genitivo criminis Autor ad Heren. 2. Cæcilius judex abſolvit injuriarū illū, ἀφῆκεν τῶν ἀδικημάτων. Aliquando verò cum ablativo: & id quidem ſine præpoſitione. Liv. libro 3: Latæ deinde leges, quæ Conſulem regni ſuſpitione abſolverent. Vel cū præpoſitione De. Cic. ad Qu. Frat. Druſus erat de prævaricatione à Tribunis æraris abſolutus. Vel cum præpoſitione A. Idem pro Q. Roſc. Vt ne Roſcium ſtipulatione alliget, neq; à Fannio judicio ſe abſolvat. Cic 4. Ver. Abſolvere alicui dixit: Hic hominem (*inquit*) Veneri abſolvit: id eſt, quod ad Venerem pertinet, abſolvit eum. Et quoniam re ſemel inchoata, dum ea ad finem ſuum perducatur, quaſi impedita eſſe videtur, fit ut Abſolvere pro rei finem imponere, ſive perficere ponatur.

[השלים *hischlim.* ἀποπλεῖν. Gall. *Paracheuer, parfaire.* Ital. *Fornire.* Germanic. Außmachen/vollenden. Hiſpan. *Acabar alguna obra.* Pol. *Dokonczicz.* Vng. *El végezdm.*] Gell. libro 2: Septima ferè hebdomade: id eſt, nono & quadrageſimo die, totus homo in utero abſolvitur. Cicer. Offic. 3: Vt nemo pictor eſſet inventus, qui Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquit, abſolveret. Huc referri poſſunt & iſta. Plautus Amph. Curavit, uno ut fœtu fieret, uno ut labore abſolvat ærumnas duas, quod eſt, quaſi evadat. Et in Epid. Te abſolvam brevi: id eſt, expediam. Item Abſolvere creditorem, pro dimittere, eique ſatisfacere, ἀφιέναι καὶ ἀπαλλάττειν. Vlpianus L. 37. Digeſt. de Vſufruct. Et in contraria negotiorum geſtorum actione uſuræ veniunt, ut ſi mutuatus ſum pecuniam ut creditorem tuum abſolvam. Terent. in Adelph. Ego ad forum ibo, ut hunc abſolvam: Id eſt (ut Donatus exponit) ut hunc reddito pretio dimittam. Nam (*inquit*) velut ligati ſunt, quibus debetur aliquid. Et pro Solvere & vela facere. Plaut. in Mil. A matre illius venio, ſi eſt itura, eat: Omnes moratur, navim cupimus abſolvere. Item pro Lucre & redimere, ut abſolvere pignus. Paulus libro Sentent. 11. cap. 5: Creditor ſi ſimpliciter ſibi pignus depoſitum diſtrahere velit, ter antè denuntiare debitori ſuo debet, ut pignus abſolvat, ne à ſe diſtrahatur. Quidam tamen legunt, Luat.

Absōlūtĭo, verbale, f. t. liberatio perfectio. [תכלית *tachlith.* ἄπλους. Gallic. *Abſolution.* Italic. *Aſſolutione.* Germanic. Ein entledigung oder vollendung. Hiſpan. *Abſolution de pecado.* Pol. *Dokonanie. konczenie.* Vng. *Meg mentés meg oldozás.* Ang. *Deliuerance, abſolution.*] Cicer. pro Font. Magna mehercule cauſa, judices, abſolutionis, cum cæteris cauſis hæc eſt. Et pro perfectione [τέλος εις. Gallic *Perfection.* Italic. *Perfectione.* Hiſp. *Acabamiento de alguna coſa.*] Idem: Virtus rationis abſolutio definitur. Eſt quoque abſolutio apud Oratores (ut Cic. de Invent. 1. ſcribit) per quam omnia quæ incidunt in cauſam genera amplectimur partitione.

Absōlūtōrĭus, a, um, Quod ad abſolutionē pertinet: [מבדיק *mabdik.* λύτικος. Gall. *Choſe par laquelle on eſt abſoult & delaiſſé.* Ital. *Coſa pertinente alli aſſolutione.* German. Das zu der entledigung gehört. Hiſpan. *Coſa para abſolucion.* Pol. *Czo przinalezy do wyzwolenia.* Vng. *Az mi nix az meg ſzabaditaſra auagy oldozaſra.* Ang. *Which perteneth to abſolution.*] ut, Tabula abſolutoria. Suet. in Auguſt. Non tantùm duas tabulas: damnatoriam & abſolutoriam cognoſcentibus dedit, & ψηφους ἀπολυτηρίους: cui opponitur, ἀκαθαιρέτους: id eſt, damnatoria. ¶ Et Abſolutorium, rĭi, neut. gen. Remedium abſolvens, ſive liberans. Plin. lib. 28. cap. 6: Clavum ferreum defigere, in quo loco primùm caput defixerit corrodens morbo comitiali, abſolutorium ejus mali dicitur.

Absolūtŭs, nomen ex participio, Perfectus. [משלם *meſchalem.* ἐκτετελεσμένος, τέλειος. Gall. *Abſolu, parfaict.* Ital. *Copiuto, perfetto.* German. Außgemachet, vollkommen. Hiſpan. *Acabado.* Pol. *Dokonczony. Doskonały.* Vng. *Tökelletes, el végezetetet.* Ang. *Finished, abſolued.*] Cicer. Quo fit ut illam veram & abſolutam eloquentiam nemo adæquatur. ✠ Abſoluta juridicialis conſtitutio eſt ea quæ ipſa in ſe non implicitè, & abſcondite, ut ne ſecundæ ſed patentius & expeditius, recti, & non recti quæſtionem continet. ἀπλουστέρα. Autor eſt Cicer. lib. 2. de Invent. Abſoluta, pro adj. numer. à Iuriſconſultis dicuntur, quæ lecta ſunt, & à partibus approbata & ſubſcripta. Vide Inſtit. de contrahend. empt. & C. de fide inſtru. l. contractus.

Absōlūtē, Adverbium, perfectè. [τελεως, ἀπλῶς. Gall. *Abſolument, parfaictement.* Ital. *Perfettamente, compiutamente.* German. Vollkommentlich. Hiſpan. *Con acabamiento.* Pol. *Doskonale.* Vng. *Tökelletesſén.* Ang. *Simplie, poſitiue.*] Cicero 3. de Finibus: Neceſſariò ſequitur omnes ſapientes ſemper feliciter, abſolutè, fortunatè vivere. Perfectè & abſolutè aliquid parare. Cicer. 4. Acad. Abſolutè doctus, Suetonius de Claris Gramm.

Absŏno, nas, pen. corr. Diſſono, malè ſono. [ἀπᾴδω. Gall. *Deſaccorder.* Ital. *Diſſonare, diſcordare.* German. Mißlätten vbel thönen oder lauten. Hiſp. *Diſcordar.* Pol. *Zle brzmie.* Vng. *Nem egyarant zöngök.* Ang. *To ſound euill.*] Vide in dictione Sono.

Absŏnŭs, na, num, pen. corr. Quod eſt parum ſoni, ſive ſono, non rectè ſonans. [ἄτονος, ἄπᾳδος. Gall. *Qui ſonne mal à propos, deſaccordant.* Ital. *Diſcorde, diſcordante.* German. Vbel thönend, vbel lautend. Hiſpan. *Deſacordado.* Pol. *Niezbrzmiący.* Vng. *Az nem egyarant zengés zök.* Ang. *That wil nat ſound euill.*] Cicer. 1. de Orat. Sed ſunt quidam ἄπτυστοι hæſitantes, aut nativo abſoni. Interdum ponitur pro alienus ſive inconveniens, non conſentaneus. Liv. 7. ab Vrb. Nec abſoni à voce motus erant. Idem libro 1: Hæc fermè Romulo regnante domi militiæque geſta, quorum nihil abſonum fidei. πίστως ἀπρεπής, ἄτοπον.

Absŏrbĕo, bes, bŭi, ptum, & abſorpſi, abſorptum, act. ſ. ſorbendo abſumo: & propriè de rebus liquidis. [שאב *ſchuab.* καταπίνω, καταπίνω, καταφύζω. Gall. *Humer tout, engloutir.* Ital. *Inghiottire.* Ger. Gar verſchlingen/außſupffen. Hiſp. *Sorver.* Pol. *Polikam, Viſarkuię.* Vng. *Fel hörpölöm, fel ſzirſzelöm.* Ang. *To ſup vpall.*] Plin. lib. 11. cap. 35: Araneus omnem humorem abſorbendo ariditatem ampliat. Idem lib. 22. cap. 24: Lens optima, quæ facillimè coquitur, caq; quæ maximè aquam abſorbet: hoc eſt, conſumit. Transfertur autem & ad alia: ut ſi dicas: Aqua navim abſorbuit. Lucanus lib. 4: Iam cumuli colles q; latet, jam flumina cuncta, Condidit una palus, vaſtaq; voragine merſit, Abſorpſit penitùs rupes, ac tecta ferarum Detulit. Item ad res incorporeas transfertur, ita ut idem ferè ſignificet, quod perdo, deſtruo, conſumo, corrumpo: ut quum dicimus: Felicia adoleſcentulorum ingenia voluptatum illecebris abſorberi. Cic. 2. de Legib. Sed antequam ad populares Leges venias, vim iſtius cœleſtis Legis explana, ſi placet: ne æſtus nos conſuetudinis abſorbeat, & ad ſermonis morem uſitati trahat. Idem de Clar. Orator. Sed hunc quoq; abſorbuit æſtus quidam inſolitæ adoleſcentibus gloriæ.

Absque, Prepoſitio, ſeparandi vim habet, idem quod Sine: [בלתי *bilti.* ἀπό χωρίς. Gal. *Sans.* Ital. *Senza.* Ger. Ohn. Hiſp. *Sin.* Pol. *Okrom. Bez.* Vng. *Nelkül.* Ang. *Without.*] Iu, Vbique pecunia difficilè vitam traducas, Abſque te eſſet, ea Alique te foret: pro eo quod vulgò dicimus, Niſi tu eſſes, locutus eſt Plautina & Terentiana. Plaut. in Bacch. Nam abſq; te eſſet, ego illum haberem ad ingenium bonum: nunc propter te, tuamq; pravus factus fiduciã: id eſt, Niſi tu obſtares. Terent. in Phorm. Nam abſq; eo eſſet, rectè ego mihi vidiſſem, & ſenis eſſem ultus iracundiam: id eſt, ſi ad eum res non pertineret. Sic in prima perſona. Plaut. in Menæch. Nam abſq; te fuiſſem hodie, nunquã ad Solis occaſum viverem. Alibi tamen Plaut. Si particulam addidit: Nam (*inquit in Trinum.*) exædificaſſet me ex ædibus, ſi abſq; te foret: ubi tamen hodie in recentioribus editionibus, Si eſt omiſſum. In hoc tamen Hecyræ Terentii: Quàm fortunatus ſum cæteris rebus, abſque una hæc foret, Abſque adverbii ſignificatione vult poni Donatus, ut ſit ſenſus: Niſi una hæc res eſſet.

Abstēmĭus, a, um, ex Abs, & temetum: id eſt, vinũ: quaſi Sine vino, Sobrius: ſive (ut alii volunt) ex Abſtineo & temetum. qui vino abſtinet. [ἄοινος, ἀβρέμιος. Gall. *Qui ne boit point de vin.* Ital. *Quello che non bee vino.* Germ. Der kein Wein trincket der ſich vom Wein enthaltet. Hiſp. *Elagato.* Pol. *Trzeźwy. wstrzemięźliwy.* Vng. *Bornemiſzſza.* Ang. *Sobre, temperat.*] Ovid. Metam. lib. 15: Clitorio quicunq; ſitim de fonte levarit, Vina fugit, gaudetq; meris abſtemius undis. Varr. de vita pop. Rom. lib. 1: Quamobrem abſtemias mulieres voluerint eſſe, vel uno exemplo poteſt videri. Gell. lib. 10. cap. 23: Qui de victu atq; cultu pop. Rom. ſcripſerũt, mulieres Romæ, atq; in Latio ætatem abſtemias egiſſe hoc eſt, vino ſemper, quod temetum priſca lingua appellabatur, abſtinuiſſe dicunt.

Absistentĭus, ii, m. ſ. à Cypriano ponit pro excõmunicato, cũ aut Quia non tatùm ab his locis abſtentas, ſed abs te illic nuper de Eccleſia pulſus eſt. ¶ Apud Iuriſconſ. ſignificat, qui ab hæreditate ſe abſtinuit. Aphricanus ad S. C. Vel. Vide Abſtineo.

Abstergo, is, ere, abſterſi, abſterſum, act. t. Detergo, deleo, diluo, purgo. [מרק *marák* ἀπωθέω, ἀπομάσσω, ἀποσμήχω. Gal. *Nettoyer.* Ital. *Nettare, forbire.* Germ. Abwuſchen/abſtreichẽ. Hiſ. *Alimpiar.* Pol. *Czyszczę, odmiywam.* Vng. *El törlöm.* Ang. *To wype away.*] Liv. 1. ab Vrb. Inſpectum vulnus abſterſo cruore, omnia ſalubria eſſe. Transfertur ad animum. Cic. in Top. Tùm exultantem lætitiam comprimens, tùm ægritudinem abſtergens, ἀπομάσσων λύπην. Idem abſtergere metum, moleſtias, luctum, dolorem dixit.

Abstergĕo, es, êre, act. ſ. idem quod Abſtergo. [Germ. Abwuſchẽ.] Plaut. in Aſin. Tu labellum abſtergeas potiùs, quàm cuiquam illa ſuavium faciat palam.

Absterrĕo, es, act. ſ. Terreo, deterreo. [חתחיד *hiphchidh,* החריד *hecheridh.* ἀποτρέπω, ἀπατρέπω. Gall. *Deturrer pour deſtourner, eſpouuanter.* Ital. *Eſpa[illegible] ſpauentare.* Germ. Abſchrecken. Hiſp. *Eſpa[illegible]* Pol. *Odſtraſſam.* Vng. *El iezdöm.* Ang. *[illegible]*] Cic. 4. Ver. Vt jam videamus non a pecunia homines abſterreri.

Abstĭnĕo, es, pen. corr. ex Abs & Teneo (ut Contineo et Tempero, cõtineo cohibeo. [נזר *nazar.* ἀπέχομαι. Gal. *Abſtenir, ſe deporter.* Ital. *Aſtenere.* Ger. Enthalten/ſich mäſſigen. Hiſp. *Serefrenar de tomar lo agena, abſtenerſe.* Pol. *Wſtrzimuwam ſię, Trzezwoſzę chowam.* Vng. *Megtartóztatom.* Ang. *To refrayne, to be temperat.*] Et jungitur cum accuſ. Terent. Non manum abſtines maſtigia? Aliquando cum ablativo ſine præpoſitione. Iuſt. lib. 11: Contentiq; victoria, imperio abſtinebant. Horat. lib. 1. Carm. cum genitivo junxit: Mox ubi luſum taxus, abſtineto. Dixit, irarum. Plaut. in Amphit. pro Arcere poſuit: Nunc quando factis me impudicis abſtines: id eſt, quoniam me arces & prohibes ab impudicitia.

Abstĭnētŭs,

Abstĭnētŭr, Impersonale. Liv. 5. ab Vrbe: Dictator edicere jubet, ut ab inermi abstineatur.

Abstĭnēns dicitur, qui est suo contentus, non avaritia, nō cupiditate elatus, continens, temperans. [מתאפק *mitheappēk.* ἐγκρατής Gall. *Abstinent.* Ital. *Astinente, continente.* Germ. Sich enthaltend. Hispan. *Continente.* Pol. Wstrzimiczliwy. Vng. *Mértekletes.* Ang. *Abstinent, temperat.*] Cic. ad Quint Frat. Esse abstinentem, continere omnes cupiditates, præclarum est.

Abstēntŭs, qui tutoris authoritate ab adeunda hęreditate revocatus est. Scævola l. pen. D. de aut. tut. An secundùm hæc acta adolescens à bonis patris abstētus sit: respondit proposui abstentam. Horomanus in Lexico. Vtuntur & alii Iurisconsulti. Cyprianus, pro excommunicato est usus.

Abstĭnentĭă, est virtus, qua ab alienis abstinemus, nihil cuiquam eripientes. [ἐγκράτεια, ἀπόχωσις. Gall. *Abstinence.* Ital. *Abstinenza.* Ger. Enthaltung/mässigung. Hisp. *Aquel reframiento de lo ageno, abstinencia.* Pol. Trzezwość, Powściągliwość. Vng. *Más ioxagától valo maga meg tartóztatas.* Ang. *Abstinence.*] Differt autem à continentia, quòd hæc sit in viro temperante, illa verò innocente. Sallust. in Iug. Cum strenuo, virtute: cum modesto, pudore: cum innocente, abstinentia certabat. Abstinentia convitiorum apud Senecam Controver. 2: Qui sibi abstinentiam convitiorum imperaverunt.

Abstĭnēntĕr, adverb. [ἐγκρατῶς. Gall. *Sans faire tort à autruy.* Ital. *Con astinenza, astinentemente.* Germ. Mässiglich. Hisp. *Con aquel refrenamiento.* Vng. *Mertekletessen, auagy maga meg tartóztatua.*] Cic. in Sal. Modestè se gessit & abstinenter.

Absto, as, abstĭti, abstĭtum, & abstātum, significat longē sto. [הרחיק *hirchik.* ἀφίστημι, ἄπωμι. Gall. *Se tenir arriere.* Ital. *Star lontano.* Germ. Darvon stehn. Hisp. *Estar lexos de alguna cosa.* Pol. *Stacz zdaleka.* Vng. *Taul vallok.* Ang. *To stand afar.*]

Abstōllo, apud Plaut. compositū, ut attollo: Diomedes Grammat. Lib. 1. Item Affero, attuli, quoniam & fero tuli dicimus, quanquā & id perfectum quod est attuli, ex alio verbo proficisci reperimus apud veteres ex eo quod est attollo, ut Nævius in Tabernaria: Dotem ad nos nullam attollat. Plautus compositum efficit in Rudente: Ollas abstollas: ut sit instans abstollo. Pacuvius in Medo: Et custodite hunc vos nequis eum abstollat, néve attigat.

Abstōrquĕo, Vide Torqueo.

Abstrăho, quasi per vim aut arte aliquò traho, Abripio, avello, avoco, abduco. [סחב *sachab.* ἀπαγωγέω, ἀπάγω, ἀφέλκω. Gall. *Entrainer, tirer par force.* Ital. *Tirare per forza.* Ger. Abziehen/mit gewalt darvon ziehen. Hisp. *Sacar, ò tomar por fuerca.* Pol. Odciągnąć, Odwieść, z gwałtem. Vng. *El vonyom.* Ang. *To draw away.*] Cic. lib. 1. Tuscul. Certè si tunc occidissemus, mors nos à malis, non à bonis abstraxisset: cui contrarium est Attrahere. Aliter usus est Cæs. 7. belli Gallici: Bona civiū Romanorū diripiunt, cędes faciunt, in servitutē abstrahūt. Cic. aliò trāstulit 3. de Orat. Repentè te quasi quidā ęstus ingenii quā ęcul à terra abripuit, atq; in altū à cōspectu penè omniū abstraxit. Hinc Abstractus, a, um. Cic. Tus. Abstractus à ratione.

Abstrāctum, ab Abstraho, id dicitur, quod ab alio trahitur. [τὸ ἐξ ἀφαιρέσεως, τὸ κεχωρισμένον. Gall. *Tiré por force.* Ital. *Tirato per forza.* Ger. Abgezogen/hingenommen. Hisp. *Tomado por fuerca.* Pol. *Odłączone, Oddzielone, Rożne, Odiete.* Vng. *El vonyatot.* Ang. *That which is drawn fra ane vther.*] Definitur verò à Dialecticis hoc modo: Abstractū est, quod significat formā aliquā, cū exclusione subjecti: ut albedo, verbū cū hujus notionis est, minimè Latinū. Concretū est, quod significat eandē formā, cū hærentibus subjecti: ut Album: à Concresco, quod significat cōjungor in aliqua re. Et hęc aliter dicūtur Denominās & Denominativū, ut est apud Aristotelē in Antepræd.

Abstrĭngo, is, ere, xi, ctum, Solvo. [טחח *pittách.* ἀποχαλάω, ἀναχαίζω. Gall. *Desserrer, lascher ce qui est estraint.* Ital. *Sciogliere.* Germ. Auffbindē/auffenupffen. Hisp. *Desatar.* Pol. Oddzierguie, Odwiązuie. Vng. *Meg oldom.* Ang. *To loose.*] Liv. 3. Dec. lib. 4: Tanquam laxaret elatum pedem abstricto nodo, moratus turbam, &c.

Abstrūdo, dis, pen. prod. ex Abs & Trudo, significat Abscōdo, abdo, vel claudo. [הסתיר *histir.* ἀποκρύπτω, ἀποθέομαι. Gall. *Cacher & serrer.* Ital. *Ascondere, chiudere, serrare dentro.* Ger. Verbergen/verstossen. Hispan. *Encerrar por fuerca.* Pol. Przekrzicz. Vng. *El dugom.* Ang. *To hyd.*] Sed Servio autore differunt, quòd Abscōdere sit de industria: Abstrudere, à natura. Virg. 1. Georg. Vt venis silicis abstrusum excuteret ignem: quę tamen differentia nō semper observatur. Plaut. in Prol. Aul.

Atq; aulæ timens domo sublatam variis abstrudit locis,

Abstrūsŭs, a, um, nomen ex partic. [כסתר *nistár.* ἀπόκρυφος, κρυφαῖος. Gal. *Caché, celé.* Ital. *Nascoso.* Ger. Verborgen/heimlich. Hisp. *Escondido, ò encerrado por fuerca.* Pol. *Skrytij.* Vng. *El fődözött, el ritetet.* Ang. *Hid, keipit close.*] ut Abstrusæ insidiæ: id est, penitùs latentes. Cic. 4. Acad. Sequitur disputatio copiosa illa quidē, sed paulò abstrusior. Abstrusus homo, qui secreta sua magnopere celat. Tacit. li. 1. Annal. Hęc audita, quanquā abstrusū, & tristissima quęq; maximè occultātē Tiberiū, &c.

Abstŭlĭt, ab aufero præteritum est, significatq; asportavit, ademit, eripuit.

Absum, remotus sum, disjunctus sum, abhorreo: [ἄπειμι. Gall. *Estre absent.* Ital. *Esser lontano.* Ger. Abwesend/oder nicht zu gegen seyn. Hisp. *Estar absente de lugar alguno.* Pol. *Indzeię bliс, Nie bycz przytomnym obecnym.* Vng. *Tauul vagyok.* Ang. *To be absent.*] ex Ab prępositione (quę mutat significationē in dictionibus, & plerunq; facit significationem contrariā:) & Sum: i. prędsens existo. Terēt. in Eunuch. Domini ubi absunt. Et: Ovium nullus usus si pastor absit, οὐδὲν ὄφελος, ἂν ποιμὴν ἀπῇ. Quo proverbio admonemur, ἀπαρχίαν rem esse omnium perniciosissimā. Nihil rectè faciūt ministri, inutiles sunt discipuli & populo, nisi herus, prędceptor, & princeps adsint. ¶ Aliquādo cum prępositione A vel Ab. Sal. in Iugurth. Neq; animus, neq; corpus à vobis aberit. Sic Abesse ab urbe, Abesse ab domo, frequens est apud Ciceronem. ¶ Aliquando sine prępositione. Cic. de Nat. 2: Quòd Diana quū in partu Olympiadis adesse noluisset, abfuisset domo: i. à sacra ędc, q̄ quidem totius Asię celeberrima Ephesi colebat. Ea nocte autē qua Alexāder natus est, incendio cōflagrasse dicit. Liv. lib. 3. bell. Pun. Romana castra viginti millū spatio aberāt. Virgil. Aen. 11. nec longis interse passib. absunt. ¶ Aliquādo cū dativo. Cic. pro P. Syl. Vt mirari Torquatus desinat, me, qui Antronio abfuerim, Syllā defendere, p, nō adfuerim Antronio, sive nō defenderim. ¶ Aliquādo cū accusativo. Terent. in Heavtont. Clàm me profectus, mēses treis abest. Cic. pro Planc. Qui quū abessent aliquot dierū viā. ¶ Aliquādo cū genitivo, ut Abesse bidui, tridui. Cic. ad Attic. 10: Quū in castra proficiscerer: à quib. aberam bidui, subaudi itinere, vel aliquid simile. ¶ Aliquando cū adverbiis, Longè, Procul, Multùm, Paulùm, &c. Plaut. in Truc. Oves illius haud lōgè absunt à lupis. Cæsar divisa compositione verbū hoc duabus dictionibus extulit: Quj erat (inquit) ab oppido millia passuū circiter tria: pro, Aberat. Dicimus prętereà: Culpam à nobis abesse, pro, Nos vacare culpa. Itē: Culpam nostrā à re aliqua abesse, pro eodem. Cic. ad Cornificium: Ego certè Reip. non deero: & quicquid acciderit, à quo mea culpa absit, animo forti ferā.

Absēns, ab Absum, sicut à Prędsum, Prędsens. [ἀπών. Gal. *Absent.* Ital. *Lontano, discosto.* Ger. Abwesend. Hisp. *Absente de lugar alguno.* Pol. *Nieprzytomni, Niebidacze na mieyscu.* Vng. *Tauul lévő.* Ang. *Absent.*] Vlp. Absentē accipimus cū, qui nō est in eo loco, in quo petię. Non enim trans mare absentē desideramus. Et si fortè extra continentiā urbis sit, abest. Cæterùm usq; ad cōtinentiam nō abesse videbit, si loco latitet. Abesse aūt nō videbitur, qui ab hostib. captus est, sed qui à latronib. detinetur. Paulus: Abesse res videbit, si vestimentū scissum reddat, vel res corrupta reddita sit, veluti scyphi collisi, aut tabula, rasa pictura: quoniā earū rerū pretium nō in subst̄ātia, sed in arte sit positū. Item si eam dominus rem, quę sibi furto aberat, ignorās emerit, rectè dicit res abesse, etiāsi id postea ita esse scierit: quia videtur res ei abesse cui pretiū abest. Abesse etiā scribit Cajus, quę in reb. humanis nō sunt. ¶ Quū autem dicimus, Absente nobis, & Prędsente nobis, pro Absentib. & prędsentibus nobis, Atticorū dicitur more: sicut, Aperite aliquis actutū, apud Terent. in Adelph. & Plaut. in Amph. Nec nobis præsente quisquam aliquid ausi sunt. Vide Nonium.

Absūmo, mis, psi, ptum, pen. prod. act. t. consumo, traduco, extinguo, cōficio. [כלה *chilláh.* ἀποδαπανάω, κατατρίβω, κατεδέω. Gal. *Consumer, mettre à fin.* Ital. *Consumar, mettere al fine.* Germ. Verzehren/verthun/verbrauchē. Hisp. *Gastar en mala parte.* Pol. Strawicz, Vtracicz, Przescz. Vng. *Meg emésztöm.* Ang. *To spend, or waste.*] Varius ac multiplex ejus usus est. Cicer. pro Quint. Hortensius à me petit, ne dicendo tempus absumā. Liv. 10. bell. Pun. Lacessendo levib. prælliis diem absumpsit. Ascon. Pęd. Adeò, ut in ejus impēsas opes suas absumpserit. Terent. Heavt. Nam ut alia omittam, pitissando modò mihi. Quid vini absumpsit? Plin. Iun. in Epist. Vastissimū incendiū multas privatorū domos, & duo publica corpora, quanquā via interjacente, Gerusiam & Issum absumpsit. Dicimus etiā Absumi ferro, veneno, morte. Et Plaut. in Mostel. Absumpti sumus: pro periimus, & actum est de nobis, ἀπεφθέγμεθα.

Absūmēdo, inis, Consumptio, à verbo Absumo. [כלה *chaláh.* αὐάλωμα, ἀναίνημα. Gal. *Despence, degast.* Ital. *Consumamēto, strussiamento.* Germ. Verzehrung/verbrauchung. Hisp. *Gasto en mal.* Pol. *Vinieszczenie, strawienie.* Vng. *Meg emésztés.* Ang. *Wasting.*] Plaut. Capt. Quanta pernis pestis veniet? quanta labes lardo? quanta fumini absumedo?

Absūrdŭs, a, um, minimè aptum, abhorrens, inconveniens, stultum, deforme, odiosum, iniquum, non consentaneum. [לא ראוי *lo raüy.* ἄτοπος, ἄλογος. Gall. *Absurde, mal convenable.* Ital. *Mal cōueniente à se.* Ger. Vngeschickt/vnbequē/nicht gezimend. Hisp. *Cosa digna de non esser oyda.* Pol. *Nieprzystoyny.* Vng. *Oktalan*

auagy

auagy balygatag. Ang. *Aganis raiſon.*] Cic. in Lælio: Avaritia verò ſenilis, quid ſibi velit, non intelligo. Poteſt enim quicquam eſſe abſurdius, quàm quò minus viæ reſtat, eò plus viatici quærere?

Abſūrdē, adverbium. [שֹׂאת ראוי *ſchellóraüy.* ἀτόπως. Gall. *Sottement, ſans propos.* Ital. *Pazzamente, ſconciamente, goffamente.* Ger. Vnbrequemlich/vngebürlich. Hiſp. *Con tal indignidad de non eſſer oydo.* Pol. *Nietrefnie bez rozumnie.* Vng. *Oktalanul, balygatagul.* Ang *Aganis raiſon,*] Cic. de Finib. Idq; ſi ita dicit, nō eſſe reprehendendos luxurioſos, ſi ſapientes ſint, abſurdè dicit.

Abſynthium, & Abſynthites, vide ſuprà Abſynthium.

Abūndo, as, n. p. ex Ab & Vndo, ut quidam ajunt: unde fiūt Exundo & Inundo, Affluo, redundo, circunfluo, magnā copiam habeo. Cui cōtrarium, Deficior, egeo. [יתר *jathár.* ὑπερῶ, ὑπερέω. Gall. *S' eſpandre par deſſus, eſtre plein iuſques à deſſus border, abonder.* Ital. *Abondare.* Ger. Vberflüſſig ſeyn/die vōlle haben/vor vōlle vberlauffen. Hiſp. *Abondar y ſer copioſo.* Pol. *Doſtatek mam, Nazbijt mā.* Vng. *Bwuelkōdōm.* Ang. *To abound.*] Tractū ab amnibus, qui quò magis augentur imbribus, eò majorib. & crebriorib. undis tolluntur. Terent. in Phorm. Amore abundas Antipho. Dicimus q;, Abundo pecunia, & Pecunia abundat mihi. Aug. lib. Confeſſ. Nam id furatus ſum quod mihi abundat. Lucilius cū genitivo junxit: Quarū & abundemus rerū, & quarū indigeamus. Virg. lib. 4. Georg. abſolutè: Rurſus abundabat fluidus liquor. Hinc Abundans, pro divite, pecunioſo, potente, profluente, ὑπερῳ, ὑπερεκτικός. ἐω.

Abūndāntĭă, f. p. Opulentia, ſatietas, copia. [רוב *rob.* ὑπνία, περισσία. Gal. *Abondance, foiſon, plante.* Ital. *Abondanza.* Germ. Vberflüſſigkeit/die vōlle. Hiſp. *Aquella obra de abōdar y ſer copioſo.* Pol. *Doſtatek.* Vng. *Bwſég.* Ang. *Aboundance.*] Plin. lib. 20. ca. 1: Ad coërcendam lucci abundantiam.

Abūndāns, nomen ex part. Copioſus, circunfluens, affluens: ὑπνός. Inde abundanter, adverb. hoc eſt, copiosè, & cū quadam abundātia. [ἐξαρκέντως, ὑπερῳς, περισσῶς. Gal. *Abondamment, amplement, à foiſon.* Ital. *Abondantemente, largamente.* Ger. Vberflüſſigklich. Hiſpan. *Copioſamente.* Pol. *Matetnie/ Doſtatnie.* Vng. *Bwuelkōdō & Bwuōn.* Ang. *Abundantlie.*] Cic. de Orat. De qua copiosè & abundanter loquantur.

Abūndātĭo, onis, Idē quod exundatio, quū aqua ſeſe ripę aut littoris limitibus nō cōtinet. [שטף *ſchéphah.* πλημμυρὶς, ὁδός. Gal. *Desbordement.* Ital. *Piena d' acqua.* Ger. Vberlauffung des gewāſſers. Hiſp *Obra de reboſſar, reboſſadura.* Pol. *Powodź wylame zbyteczney wody.* Vn. *Aradás.* Ang. *Overflowing of watteris.*] Pli. li. 3. ca. 15: Omnia ex Philiſtinę foſſę abundatione naſcentia.

Abūndē, adverb. ab Abundo, Copiosè, ſatis ſuperq;. [ברחב *berób.* ἐξαρκέντως. Gal. *Grandement, aſſez, amplemēt, beaucoup.* Ital. *In abundantia, più del biſogno.* Ger. Völligklich/ reichlich/ gnugſamlich. Hiſp. *Mas que aſſas.* Pol. *Doſtatnie.* Vng. *Bwuōn.* Ang. *Abundantlie.*] Suet. in Cæſ. Dict. Se jam pridem potentiæ glorię q; abundè adeptum. Abundè eſt, ἐξαρκέντως ἔχει. Virgil. 7. Aen. terrorū & fraudis abundè eſt. Quo in loco habet genitivum, ut cætera adverbia quantitatis. Saluſt. in Iugur. ſine caſu poſuit: Dein quòd parentes abundè habemus. Vſitatiùs cum nominibus adjunctis collocatur: ut eodem in loco: Abundè magna præſidia nobis in veſtra amicitia fore.

Abūndāntĭſſĭmē, ſuperlativus, Copioſiſſimè. [Vng. *Bwſegōſſen.*] Suetonius in Auguſto: Cœnam ternis ferculis, aut, cùm abundantiſſimè ſenis præbebat.

Abvŏlo, pen. corr. Volando diſcedo, Avolo. [נדד *nadbádh.* ἀφίπταμαι. Gall. *Voler de quelque lieu.* Ital. *Volare, & andare con preſtezza.* Germ. Hinweg fliegen. Hiſp. *Volar de algun lugar.* Pol. *Odlatuie.* Vng. *El rōpwlōk.* Ang. *To flee away.*] Cic. de Finib. fluit itaque voluptas, & prima quæq; abvolat.

Abūro, is, cujus participium eſt abuſtus, quæ vox Varronis eſt de Lingua Latina.

Abūſquĕ, adverb. modò tempus, modò locum ſignificans: & eſt poëtica vox, pro Vſq; ab. [מן *min.* Gal. *Depuis, iuſques à.* Ital. *Infino da.* Hiſpan. *Deude haſta.* Pol. *Odtad, Od tego czaſſu.* Vng. *Et twl fogua.* Ang. *Frome thence vntoi*] Plaut. in Amph. Hęc illic eſt pugnata pugna abuſq; mane ad veſperum. Virg. Siculo proſpexit abuſque Pachyno.

Abutonon, Herba eſt Dioſcoridi, quæ alio nomine Abrotonum vocatur. ἀβρότονον. [Germ. Stabwurtz.] Vide ſuprà.

Abūtŏr, pen. prod. d. t. In uſum cōſumo, utendo conſumo, cōficio, extingo. [כלה *chilláh.* διαδαπανᾶ. Gal. *Gaſter.* Ital. *Godere, conſumare, mal' vſare.* Ger. Verbrauchen/verthun. Hiſp. *Gaſtar in vſo.* Pol. *Trawie.* Vng. *El elōm.* Ang. *To abuſe, To cōſume.*] Cato de Re. ruſt. Linito uſq; adeò, donec omnem caſeum cū melle abuſus eris. Cic. Verr. 3: Niſi omni tempore quod mihi Lege cōceſſum eſt, abuſus ero, quęrere. Sępiàs tamen in malam partem, p Perperam, ſive nimis licenter utor, accipitur: [התעלל *hithhallél.* καταχράομαι, διαχράομαι. Gall. *Abuſer, faire degaſt.* Ital. *Mal' vſare.* Germ. Mißbrauchen/vbelbrauchen. Hiſp. *Vſar mal de alguna coſa.* Pol. *Przez gar dźiél przepuſczex, Zlie vżyćz.*] ut fit quum utimur aliqua re contra id ad quod eſt inſtituta: ut ſi in templo negotia forenſia tractemus, dicimur templo abuti. Cic. in Catil. Quouſq; abutére Catilina patientia noſtra? Donatus: Vtimur cū honore, abutimur cū injuria. Et Boëtius: Vtimur his rebus quę nobis utentib. permanent: Abutimur his quæ nobis utentibus pereunt. ¶ Ex quo Vſus, χρῆσις, & Abuſus, καταχρῆσις, contraria: nam uſui eſt ager, domus: abuſui, vinum, oleum, & hujuſmodi. Cic. in Topic. Nō debet, *inquit*, ea mulier, cui vir bonorum ſuorum uſum legavit, cellis vinariis plenis relictis, putare id ad ſe pertinere: uſus enim, nō abuſus legatus eſt. ¶ Per tranſlationem verò, Tempore & labore dicimur abuti, quum fruſtra tempus in aliqua re magno cum ſudore terimus. Terent. in Prol. And. Nam in ſcribundis prologis operam abutitur: id eſt, operam ſuam malè collocat. Vbi ſciendum Abuti & ablativum habere & accuſativum: ut Abuti aliqua re, vel Abuti aliquā rem, quod tamen antiquum eſt. Plaut. in Bacch. Nos aurum abuſos. ¶ Abuti veteres paſſivè dixerunt quoq;. Varr. apud Priſcian. lib. 8: Vtile utamur potius, quàm ab re abutamur.

Abūſŭs, a, um, in ſignificatione paſſionis. [German. Mißgebraucht] Plaut. in Aſin. Vbi illa, quæ dedi antè? Abuſa ſunt. Nam ſi ea durarent nihil mulier mitteretur ad te, nec te quicquam poſcerem. Ex Nonio.

Abūſŭs, uſ, de quo paulò antè dictū eſt. [καταχρῆσις. Gal. *Abus, degaſt.* Ital. *El mal' vſare, cattiua vſanza.* Ger. Vnrechtbrauch. Hiſp. *Gaſto en mal.* Pol. *Zle pożywanie.* Vng. *Vtannly dologgal valo gonoszul élés.* Ang. *An abuſe.*]

Abūſĭo, onis, ejuſdem ſignificationis. [Ger. Mißbrauchung.] Vnde & apud Latinos Rhetores, figura dicitur quā Græci καταχρῆσιν vocant, Abuſio appellatur. Fabius lib. 3. cap. 3.

Abūſīvē, quo uſus eſt Quintil. lib. 3. cap. 4: id eſt, improprie & contra naturam, uſumq;, καταχρηστικῶς.

Abydēnă, Dicuntur futilia, ac nullo prorſus digna pretio. ἀξύδλωτα ἐπιφορήματα: quòd Abydeni molles & lasciui habebantur: & quib. olim is mos fuerat, ſiquē civē aut hoſpitem acciperent convivio, prętereà in ſacris ac ſolennib. ejus, ut poſt unguentū & coronas, infantes à nutricibus inducerentur, circunferrēturq; ſuaviandi. Obſtrepentibus igitur tibiis, culis & aliis, inconditis clamoribus, minus ſuave, ac gratum reddebant convivium. ¶ Hinc factus eſt loeus proverbialis Abydena irruptio, vel Abydena bellaria: quo utimur, quoties res futiles & ineptas volumus ſignificare. Ergo in rabulam quempiam & immodicè loquacem, qui ſua loquacitate ... fabulationem aliquot doctorum hominū ſuaviter loquentium inamœnam ſit redditurus, meritò hoc adagium jaciemus: Ἀβυδλιῶν ἐπιφόρημα. Refertur à Suida, & Strephano.

Abydŏcŏmæ, pen. corr. ἀβυδοκόμαι, Dicuntur ſycophantę à verbo κομᾶν, quod eſt, efferri, & parum modeſtè ſe gerere. [Pol. *Obmowca, Zlewacze.* Vn. *Garázdás.* Ang. *Golin...*] Hoc enim nomine malè audiebant Abydeni, quòd inſignes eſſent nugiarum artifices eſſent, eoq; ſibi nomine placerent, atq; ... de cauſa nō tutum eſſet omnibus illic verſari. ¶ Vnde natum proverbium: Ne temerè Abydum, Μὴ ἁπλῶς εἰς Ἄβυδον, noveris, intellige. Quo admonemur ne quis ſe temerè cōjiciat in ... principis, quòd ea res non omnibus feliciter cedat, vel compotationibus facilè immiſceat ſeſe, aut ne temerè potarum attingat literas, aliúmve lubricum locum inconſultō adeat. Vide Stephanum, Suidam, Heſychium, & Cæſium Rhodiginum lib. 26. cap. 21.

Abyrtacę, Apud Medię populos erat ſtulii genus exporro, cardamo, allio, granis mali punici, ſinapi, aliisq; non talibus rebus confectum, ἀβυρτάκη.

Abyrtacopæi, dicuntur quì ejuſmodi eſculenta parāt, ἀβυρτακοποιοί. Vide Cælium Rhodig. lib. 27. cap. 13.

Abyſſĭus, Propriè dicitur infinita aquarū cōgeries quæ modum non habeat. [תהום *tehóm.* ἄβυσσος, quaſi ἀβάθητος. Gall. *Abyſme, fons.* Ital. *Abiſſo.* Hiſp. *Abiſmo.* Ger. Ein groſſe tieffe des waſſers ... abgrunat. Hiſp. *Abiſmo.* Pol. *Przepaść.* Vn. *Melység.* Ang. *A infinit gathering of watteris without ground.*] Auguſtin. tamen nō ſolū de aqua, ſed quavis humida natura dici oſtendit. Apud Græcos etiam epithe... eſt, idem ſignificans, quòd fundo ca... verbii forma facræ literæ vim inexhau... Abyſſum appellant. Itidem D. Chryſoſt... Θάλασσα, inquit, τὸ ἄβυσσον τῶν πόντων. Vide labe... lagus. ¶ Erat prætereà Abyſſus, ſacellum Perſephonę, quo magna vis auri multis ſeculis erat congeſta: unde & nomen accepit ab infinita auri copia. Vide Suidam.

A ante C.

Ac, conjunctio, vim copulandi habet, pro Et, ſive Atq;. [... gam. κ. Gal. *Et.* Ital. *Et.* Ger. Vnd. Hiſp. *Y.*] ut Doctus ac ... ſtus es. ¶ Aliquādo adverbium eſt, & accipitur pro Quàm, ut, Haud ſecus ac juſſi faciunt. In principio ſententiarum ... nectendi vim habet. Cic. in proœm. 1. lib. de Orat. Ac primò quidem

quidem totius orationis ignari. ¶ Aliquando (sicut docet Donatus) significat Contrà quàm. Terent. in Andr. Nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac volui dicere. ¶ Ponitur etiam Ac, & Acsi, post Perinde, similiter, aliter: ut Superbis perinde, ac si rex esses. Aliter accidit ac putaram, &c. ¶ Ac in compositione ponitur pro Ad, mutatione d literæ in c: ut, Accedo, Accipio, Accolo. ¶ Ignotis antiquorũ A. C. alius civis. AC. actio. A C C. acceptat, vel acceperat. ACIN. actionem, ACO. N. vel ACON. actionem vel actionũ. A. C. V. à claro viro. A. CVB. AVGG. à cubiculo Augustorum. A. CSL. à cõsulibus. A. C. SL. E. C. à consiliis suæ legationis & civitatis. AC. MR. Ancus Martius. AC. D. Q. T. P. actione dotis, quæ tibi petitur. AC. D. N. actione Domini nostri. A. COSS. CI. à consulibus vel cõsiliaris civitatis. AC. L. AQ. actione Legis Aquiliæ.

Acabo, penult. corr. Animal multùm valens vi medica, in desertis Arabiæ.

Acācălis, f. t. Fructus est in Aegypto nascentis fruticis, quem Dioscorides tamaricis semini non absimilem esse, & in aqua maceratum oculis mederi tradit. *ἀκακαλὶς*. Sunt qui à Minois regis filia nomen accepisse putent, quam Apollo vitiavit. Vide Ruellium.

Acacía, f. p. Spina est quę in Aegypto nascitur, arboris in modum fruticosa, nunquam sem in rectũ attollens, flore candido, & semine, lupino simili, in folliculis contento: ex quo in pila contuso succus exprimitur, & sidẽ nominis cum sua arbore, qui in umbra siccatus, mirum in modum astringit. [*ἀκακία*. Gall. *Espine portant gomme Arabic.* Ital. *Acacia.* Germ. Ein dornechtigo bäumlin in Aegypto / auß welchem man ein safft truckt / dieses nammens. Hisp. *Arbol, de la goma Arabica.* Vng. *Kökenyfa.*] Est & alterum acaciæ genus, in Cappadocia Pontoq; proveniens, Aegyptiæ spinæ similitudine, longè tamen minus & tenerius, & foliis rutæ. Vtramq; speciem vide apud Dioscor. lib. 1. cap. 115. Meminit & Plin. lib. 24. cap. 12.

Acācŭs, Purus, innocens, minimè versutus. [תָּמִים *tamim.* *ἄκακος*. Gall. *Pur, simple.* Ital. *Puro, mondo, semplice.* Germ. Vnschuldig/nicht böβertig. Hisp. *Puro, limpio.* Pol. *Prostaczek, Niewinnik.* Vng. *Artatlan.* Ang. *Without deceite.*] Inde Acacia: id est, Innocentia, securitas ab omni terrore: in qua Philosophorum nõnulli, summũ bonũ constituerunt. [*ἀκακία*. Gal. *Bonté, simplicité.* Ital. *Bontà, semplicita.* Ger. Vnschuld/frombkeit. Hisp. *Cosa sin doblez.* Pol. *Sama dobroc.* Vng. *Artatlansag, Egyugyusëg.* Ang. *Innocentie simplicitie.*] Hac voce usus dicitur Dionysius nescio quis, quem auctorem nemo sequetur studiosus linguæ purioris, atq; Latinæ elegantiæ.

Acæna, Virga erat longa pedes decem, qua agros demetiebantur: à Thessalis (ut scribit Apollonii interpres) primùm excogitata. [Germ. Ein Mesruth.] *ἀκαίνη*. Sic dicta, ab *ἀ* vocali, quę vim privandi habet, & verbo *καίνω*, occido: quòd cędibus, quæ quotidie ob limitum perturbationem fiebant, flpem imponeret. Est etiam aratorũ baculus, quo boves suos extimulant. [Pol. *Pret do rozmierzania roli.* Vng. *Réf. auagy ökrön.*] Vide Cœl. Rhod. lib. 7. cap. 29.

Acălānthis, *ἀκαλανθὶς* Suidæ, Avis est, quam alii Acanthidẽ, alii Carduelem vocant. [Germ. Ein Distelvogel.] Vide Acanthis. Est præterea Acalanthis, canis nomen, dictum (ut putat Suidas) *ἀπὸ τοῦ ἀκάμνειν*: hoc est, ab adulando.

Acalta, æ, f. p. proxima Violis, concolori amplitudine. Vincit numero foliorum marinam quinq; foliorum non excedentem, eodem odore superatur.

Acalyphe, *ἀκαλύφη*, *ἀκαλήφη*, Herba est, quam nostri *Vrticam* vocant: dicta Acalephe, teste Athenæo, *παρὰ τὸ μὴ ἔχειν καλὸν ἀφὴν*: hoc est, quòd tactui non sit jucunda. [חָרוּל *charúl.* Gal. *Ortie.* Ital. *Ortica.* Ger. Ein Nesscl. Hisp. *Ortiga.* Pol. *Pokrzywa.* Vng. *Tsalan.* Ang. *A nettle.*] ¶ Est etiam ex genere muscarũ: apud Aristotelem de Animalibus. ¶ Item piscis quoddam genus, quod & nostri *Vrticam* appellant. Plin. (lib. 9. cap. 45.) inter *τὰ ζωόφυτα* connumerat: hoc est, inter ea, quæ mędiam habent naturam inter animantia & plantas. Vide latiùs in dictione VRTICA.

Acantha, *ἄκανθα*, Herba eadem est cum acantho. Vide ACANTHVS.

Acānthălеuce, [*ἀκανθαλόευκη*. Gall. *Cardon sauuage.* Germ. Weβ hedistel/oder weiß Wegdistel. Ital. & Hisp. *Cardo syluestre.* Vng. *Zamar tövis.*] Herba est foliis aculeatis, & candidis maculis, variegatis, quasi lacte conspersis: unde & Latini Spinam albam vocant. Officinæ Punico nomine vocant *Bedegarim.*

Acanthavola, *ἀκανθαβόλα*, Instrumenta Chirurgorum spinis piscium educendis, quæ in gurgulione hæserunt, idonea.

Acānthĭæ cicadæ, *ἀκανθίαι τέττιγες*, Proverbiũ est, in indoctos atq; infantes, ac mutos, aliis doctè loquentibus, aut musicæ ignaros, dici solitum. Tractũ à mutis quibusdã cicadis, quæ Acanthiæ vocãtur, sive quòd ejusmodi juxta Acanthum urbem inveniatur, ut Stephano placet, sive (ut mavult Suidas) quòd tales sint, quæ inter dumos & spinas versantur.

Acanthica mastiche, *μαστίχη ἀκανθικὴ*, Lachryma helxines herbę, de qua sic Plin. lib. 21. cap. 16: Helxine rara visu est, neq; in omnibus terris est: radice folliosa, ex qua media veluti malũ extuberat, contectũ sua fiõde. Hujus vertex summus lachrymam continet jucundi saporis, Acanthicẽ mastichen appellatam.

Acānthĭŏn, sive Acanthium, thii, *ἀκάνθιον*. Herba est albæ spinæ similis, cujus meminit Plin. lib. 10. cap. 12. his verbis: Spinæ, albæ similis est spina illa, quam Græci *Acanthion* vocãt, minoribus multò foliis aculeatis per extremitates, & araneosa lanugine obductis: qua collecta, etiam vestes quædã bombycinis similes fiunt in Oriente.

Acānthis, thidis, f. t. [*ἀκανθὶς*. Gal. *Chardonneret, ou chardonnerette.* Ital. *Gardellino.* Germ. Ein Distelvogel. Hisp. *Sirguerito.* Pol. *Scyzyiel'.* Vng. *Tingilicz.* Ang. *A goldfinche.*] Avis stridula, quæ & Carduelis: ita dicta, quòd spinis & carduis pascatur. Nam *ἄκανθα*, spina est: *ἀκανθὼν*, spinetum. Avis vocalis est & in primis canora. Hinc proverbium à Calphurnio Aegl. 6. usurpatum: Astyle credibile est si vincat acãthida cornix, Vocalem superet si turpis aëdona bubo, Cornix quidẽ obstrepera est, sed minimè canora. Plin. lib. 10. cap. 74: Et acanthis in spinis vivit: idcirco & asinos ipsa odit, flores spinæ devorantes. Virgil. lib. 3. Georg. Littoraq; halcyonem resonant, & acanthida dumi. Quo tamen in loco Pierius Acalanthida legendum contendit, itaque in vetustissimis exemplaribus legi asserit Theod. Gaza pro Acanthide, vertit Spinum & Ligurium, libro Aristot. 8. de histor. animal. cap. 3. ¶ Acanthis Callimacho est genus herbæ, quæ Latinè Senecio dicitur, teste Plin. lib. 25. cap. 13.

Acānthĭs, thidis, *ἀκανθὶς*, vel *ἀκανθυλλὶς*, & Aristophani *ἀκαλανθὶς*, Vng. *Tsiz.* Avis est parva, stridula atq; in primis canora: unde proverbium à Calphurnio Aeglog. 6. usurpatum.

Astyle credibile est si vincat acanthida cornix,
Vocalem superet si turpis aëdona bubo.

Cornix quidem obstrepera est, sed minimè canora. Hujus aviculæ vertex & alarum pennæ nigræ, & distinctæ viridi, Frons locusq; sub mento nigris distinctus maculis, cæteris carduelι quæ *φρυγίλος* Græcis, Vngaris *Tingilicz* dicitur, similis. Licet plurimi Acanthida & Carduelem eandem esse putent, ita dictam quòd spinis & carduis pascatur: nam *ἄκανθος* spina est, *ἀκανθὼν* spinetum: Plin. lib. 10. cap. 63: Singulos gignunt Elephanti, Cameli, equi, Acanthis duodenos, avis minima, Et rursus lib. 10. cap. 74: Et acanthis in spinis vivit, idcirco & asinos ipsa odit, flores spinæ devorantes. Virg. lib. 3. Georg. Littoraque halcyonem resonant & acanthida dumi. Quo tamen in loco Pierius acalanthida (qua voce usus est Aristophanes) legendum contendit, itaque in vetustissimis exemplaribus legi asserit Theodorus Gaza pro Acanthide apud Aristot. lib. 8. de hist. animal. cap. 3. vertit Ligurium & Spinum. Est vero & Græcis *πῖνος*, ut apud Athenæum, & diminutivè *πίνιον*, & *πινίδιον* apud Pollucem: apud Aratum: Spinus in aurora sibilans. Sed Acanthis & Spinus diversæ existimantur.

Acānthus, sive Acanha. [*ἄκανθα*, ἡ *ἄκανθος*. Gall. *Acanthe, ou branche vrsine.* Ital. *Acantho.* Germ. Welsch bärenklaw. Hisp. *Yerua gigante, branca vrsina.* Pol. *Barszcz wloskij.* Vng. *Medue talp.*] Herba est quam officinæ à similitudine, quam ejus folia cum anterioribus ursorũ pedibus habent, *Brancam ursinã* vocant. Plinius duo ejus genera commemorat: quorum alterum aculeatum facit, & crispum: alterum leve, quòd à quibusdam *Paederota* vocari asserit, ab aliis *Melamphyllum.* Dictum autem volunt Acanthũ, ab Acantho puero in florem hujus herbæ converso. Folia ejus in columnarum epistyliis insculpi solent: unde & Marmorariam vocatam fuisse, autor est Dioscorides. Solent quoque pocula hujus scalptura decorari. Vnde apud Virgil. 3. Aegl. Damœtas pocula sua ab acanthi scalptura commendat, quum ait: Et molli circum est ansas amplexus acantho.

Acāpnă, n. s. [*ἄκαπνα*. Gall. *Bois sec qui ne fume point.* Ital. *Legne secche che nell' ardere non faciano fumo.* Ger. Dürr vnd wol ertrocknet holtz/das nicht reücht vnd dempfft. Hisp. *Lenna que no humea.* Pol. *Suche drzewo ktore mie kurzij, Przipal'.* Vng. *Szárax fa.* Ang. *Dry trees which put in the fyre hes na reik.*] Dicuntur ligna sicca, quæ igni admota & flammam facilè concipiunt, & quàm minimum edunt fumi. Vnde & nomẽ habent, ab *ἀ* privativa, & *καπνὸς*, fumus. De lignis ejusmodi videtur intellexisse Cato de Re rust. cap. 130, his verbis: Codicillos oleaginos, & cætera ligna amurca cruda perspergito, & in sole ponito: perbibant benè, ita neq; fumosa erunt, & benè ardebunt.

Acapnon, *ἄκαπνον*, Mellis optimi epitheton est, quòd ex fumo vitium non contraxerit. Vide Plin. lib. 11. cap. 16. Strabo lib. 9. mel *ἀκάπνιον* vocat.

Acapnos, *ἄκαπνος* majorana. Dioscor. lib. 3. cap. 47.

Acaros, *ἀκαρὸς*, Frutex est aculeatus, qui & Oxymyrsine, & Chamæmyr-

Chamęmyrſine,& Latinè Ruſcum appellatur. Vide Ruellium.

Ăcārpĭă, ἀκαρπία, Fructuum privatio dicitur: καρπὸς enim fructus eſt.

Ăcārpŏs, ἄκαρπος, Latinè infructuoſus.

Ăcărŭs, ri, [ἀκαρές. Gall. *Petit ver qui naiſt dedans la cire, ou ciron.* Ital. *Il tarletto, che naſce nella cera, & il pedicello, ò volgarmente pidocchietto.* German. Ein mitw die im Wachs wechſt. Hiſp. *El arador.* Pol. *Weſzka, Mol woskowy.* Vng. *Moly.* Ang. *A mite.*] Tineæ genus in cera naſcens, quod omnium animalium minimum eſſe exiſtimatur. Ex Ariſtot. lib. 5. de Hiſtor. animal. cap. 33. Dicitur à Græco ἀκαρὴς, quod eſt indiviſibile & inſectile, ab ἀ privativo, & κείρω.

Ăcătălēctŏs, ἀκατάληκτος, & Acatalecticus verſus, cui nulla ſyllaba deeſt: cui opponit Catalecticus, cui una deeſt ſyllaba.

Ăcătălēpsĭă, ἀκαταληψία, cum accentu in penultima, Latinè incomprehenſibilitas dicitur, ſi modò quis ita ſe loqui Latinè puter. Cic. quidem Græca voce eſt uſus epiſt. ad Attic.

Ăcătălis, ἀκατάλις, parva juniperus. [Germ. Ein kleine Weckholder Staudt.]

Ăcătĕră, ἀκατέρα, juniperus magna.

Acatía, ἀκακία, ſpina, cujus ſemen lenticulę ſimile, minor eſt tamen & grano folliculo.

Ăcătŭm, [ἀκάτιον. Germ. Ein Jagſchifflein.] Genus navigii actuarii. Plin. lib. 9. cap. 30: Aliam ſibi in Propontide viſam eſſe concham Mutianus prodidit, acatii modo carinatam, inflexa puppe, prora roſtrata. Iul. Pollux ſcribit Acatium velum in navi maximum eſſe, ſicut minimum Dolonem, & tertium quod retrorſum panditur, Epidromum. Vide Bayfium de re navali.

Ăcāuſtŏs, ἄκαυστος, Latinè Minimè uſtus dicitur: nam καίομαι eſt ardeo, καῦμα calor intenſus.

Ăccāntŏ, as, avi, are, Iuxtà canto, unà canto. [ἐφᾴδω. Gall. *Chanter ſus ou apres.* Ital. *Cantare appreſſo.* Germ. Zuſingen. Hiſp. *Cantar cerca algun lugar.* Pol. *Przyſpiewuie.* Vng. Eggyuttenekłök. Ang. *To ſing together.*] Stat. 4. Syl. Sumo animum, & magni tumulis accanto magiſtri. Equidem nemini autor ſum, Statium in hoc verbo imitandi.

Ăccēdo, is, pen. prod. adeo, venio, appello. [בלש *nighghaſch* קרב *karáb.* παραγίνομαι, προσέρχομαι. Gall. *S' approcher, ſe tirer pres, s' aioindre.* Ital. *Accoſtarſi, tirarſi appreſſo.* German. Hinzugehn. Hiſpan. *Allegarſe à lugar ò à otra coſa.* Pol. *Przyſtępuie.* Vng. *Hozza iarulok.* Ang. *To come neare.*] Conſtructionem eandem habet, quam reliqua verba, quæ motum ad locum important: nimirum in nominibus propriis oppidorum aut pagorũ accuſativum, ſæpiùs nulla præcedente præpoſitione. In reliquis, accuſativum cum præpoſitione. Cic. 12. Philip. Poteróne Ariminum tutò accedere? Terent in Andr. Ad flammam acceſſit imprudentiùs. Cicer. pro Cecin. Accedere in ædes ſuas. Idem ad Attic. Ne antè in Senatum accederem, quàm rem confeciſſem. ¶ Per translationem ſæpè pro Aſſentiri, probare, recipere, ponitur: ut Accedere ſententiæ, Accedere ad conditiones alterius. Terent. in Prol. Phorm. Voluntas veſtra ſi ad Poëtam acceſſerit: hoc eſt, ſi Poëtæ faveritis. [השכים *hiſchchim* יאת *jaáth.* συγκατατίθεσθαι. Gall. *S' accorder, conſentir.* Ital. *Conſentire, approbare.* Ger Zufallen/bewilligen. Hiſpan. *Conſentir con otro.* Pol. *Przyzwalam.* Vng. *Egget ertök.* Ang. *To conſent.*] ¶ Interdum ſimilitudinem quandã denotat, vel æqualitatem: ut, Hoc ad illud accedit: id eſt, ſimile eſt. Et cum dativo. Cic. in Brut. Antonio Philippus proximus accedebat. ¶ Aliquando Accedere ponitur pro Addi vel Adjungi: ut quum dicimus, Accedit ad hæc, pro Adjungitur ad hæc. ἐπιγίνεται τάυτης. Et in hac ſignificatione jungitur aut dativo. Cic. Attic. Dolor acceſſit bonis viris: aut accuſativo, mediante præpoſitione Ad. Ibidem: Ad calamitates hoc quoq; malum accedit, aut adverbiis Hûc, Eô, Eôdem, & ſimilibus: ut, Accedit hûc, Eôdem accedit. Interdum etiam prorſus abſolutè. Cicer. de Orat. Accedit, ut ne ipſum quidem Clodium meum inſigne odium fuerit.

Ăccēſſŭs, Ab accedo, pro Advenio.

Ăccēſsĭo, f. t. incrementũ, lucrum, adjectio. [תוספת *toſépheth.* προσθήκη. Gall. *Addition, ſuccroiſt.* Ital. *Aggionta.* Germ. Ein zugang/Zuſatz. Hiſp. *Anadidura.* Pol. *Przyiada, Przyczynek, Przydatek.* Vng. *Szegbwles.* Ang. *Eiking or vantage.*] Quorum contraria ſunt Receſſus, Deceſſio. Cic. Offic. Ad veteres neceſſitudines magnam attulit acceſſionẽ tua voluntas erga me. Idem Offic. Hanc Scaurus demolitus acceſſionẽ adjunxit ædibus. ¶ Propriè autem Acceſſionis nomine intelliguntur ea omnia, quæ ad legitimũ & certum alicujus rei numerũ adduntur: ut quũ à debitore ad ſortem honoris cauſa creditori aliquid additur: vel ab aratoribus decumanis, ultra de cumas aliquantum frumenti datur. Cicero de Divinat. Hæc deceſſio capitis aut acceſſio ſubitóne fieri poteſt. Idem in Verr. Acceſſionem mille talentûm eſſe factam. Idem pro Rab. poſthu. Non intelligo hoc quale ſit, utrùm acceſſionem decumæ centeſima, an deceſſionem de ſumma fecerit. ¶ Hinc dicitur proverbio: Ne major ſibi thylaco acceſſio, Μὴ σοι μᾶζον προσκείσθω τῷ πίσσυγι τὸ θυλάκιον. Quo uti licebit quum digreſſio longior eſt quàm ipſa res. Translatum à mulionibus, qui præter legitimum onus vaſcula quædam ſuperimponunt. Thylacus enim eſt culeus ſive mantica parata geſtandis oneribus: vide Lucian. in encomio Demoſt. Simile huic eſt, Acceſſio capite major. ¶ Invenitur etiam Acceſſio pro adventu, ſicut Deceſſio pro receſſu. Cicer. 2. Offic. Eorum neque acceſſione vitam meliorem fieri, neque deceſſione pejorem. ¶ Acceſſio in febribus dicitur morbi ipſius exaſperatio, quum ſcilicet redeunte malo, ad pugnam irritatur naturæ vis, Græci paroxyſmon, παροξυσμὸν dicunt: acceſſio febris, καταβολὴ, ἐπίβολὴ πυρετοῦ.

Ăccĕlĕro, ras, pen. corr. n. p. Propero, feſtino, maturo, celero, celeritatem adhibeo. [מהר *miher.* σπεύδω, ἐγκρίνω Gall. *Auancer, haſter.* Ital. *Andare in fretta.* Germ. Eylen/ſchnell gehn. Hiſpan. *Appreſſurarſe à ir ò venir.* Pol. *Spieſzyć ſię* kwapić ſię. Vng *El ſietök.* Ang. *To haiſt.*] Cic. in Catil. Aurelia via profectus eſt: ſi accelerare volent, ad veſperam conſequentur.

Ăccĕlĕrātĭo, verbale, Feſtinatio, properatio. [מהרה *meheráh.* ἔπειξις. Gall. *Auancement, haſtiueté.* Ital. *Affrettamento.* Germ. Eylung. Hiſp. *Appreſſuramiento.* Pol. Kwapienie. Vng. *El ſietes.* Ang. *Haiſting.*] Autor ad Heren. Continuatio eſt orationis enuntiandæ acceleratio clamoſa.

Ăccēndo, dis, di, ſum, Ex ad & Candeo: a, in e, mutata: quemadmodum à Mando fit Commendo. Neque enim fit a Candeo (ut quidam malè crediderunt) habet enim neutrius gen. ſignificationem: Accendo verò agendi. Neque ruſus à Candeo, quod nuſquam legitur. Sequitur igitur ſimplex eſſe Candeo: quod licet hodie in uſu non ſit, ex neutro tamen ejus Candeo, conſtat olim fuiſſe uſitatum. Poſtulat enim analogiæ ratio, ut quemadmodum ab activo Albeo fit neutrum Albeo: à Duro, Dureo: à Pendo, Pendeo: ita ab eo quod eſt Cando, deducatur Candeo. Eſt autem Accendo, ignem excito, inſſammo. [בער *bihér.* ἅπτω, αἰθάπτω. Gall. *Allumer, enflammer.* Ital. *Accendere.* German. Anzünden. Hiſpan. *Encender.* Pol. *Zapalam, Zażegam.* Vngar. *Fel gyutom.* Ang. *To kendle.*] Cicero in Orat. Ego faces jam accenſas ad hujus urbis incendium extinxi. Idem in Somnio Scipionis: Luna radiis Solis accenſa, ἡ σελήνη πῶς ἀκτῖσι τοῦ ἡλίου αἰθαπλομένη. ¶ Per tranſlationem ſignificat Animare, & inſtigare. Virgil. 6. Aeneid. -quo non præſtantior alter Aëre ciere viros, Martemq; accendere cantu. Cicero de Orat. Præclarè enim ſe res habeat ſi hæc accendi aut commoveri arte poſſunt.

Ăccēnſi, m. ſ. (ut Marcellinus ſcribit) Genus militiæ erat adminiſtrantibus proximum, τεταγμένοι ἐκτὸς τοῦ, τῷ στρατῷ συμβάλλοι. Dicti, quòd ad neceſſarias res ſæpiùs accirentur, veluti acerſiti. Feſtus verò ſcribit fuiſſe, qui in locum mortuorum militum ſubrogabantur, & ad acceſſum adjiciebantur. Idem lib. 1: Adſcriptitii, veluti quidam ſcripti dicebantur, qui ſupplendis legionibus adſcribebantur: hos & Accenſos dicebant. Sed Varro rectiùs docet, Accenſos adminiſtros fuiſſe magiſtratuum: ab acciendo dictos: id eſt, vocando. Nam Accenſus inſtar præconis acciebat: id eſt, vocabat quem magiſtratus, cui apparebat, juberet. [שוטר *ſchotér.* ὁ κλητὴρ. Gal. *Bedeau, huiſſier.* Ital. *L' uſſiere ò Sergente.* German. Ein Statknecht oder Weybel. Hiſpan. *Alguazil.* Pol. *Mieyſki ſluga.* Vng. *Poroſz.*] Plin. libro 7: Poſt aliquot annos adjectus eſt & meridies, Accenſo Conſulum id pronunciante. Erant ſinguli Præſidibus provinciarum Accenſi. Quod munus nemini, niſi libertis deferebatur, ſicut ſcripſit M. Cicero ad Quint. Fratrem, cujus verba ſunt hæc: Accenſus ſit eo etiam numero, quo eum majores noſtri eſſe voluerunt, qui hoc non in beneficii loco, ſed in laboris ac muneris, non temerè, niſi libertis, deferebant. Aſconius autem ſic habet: Accenſus eſt nomen ordinis & promotionis in militia, ut nunc princeps dicitur vel commentarienſis aut cornicularius, Accenſi & præconis officia in hoc conveniebant, quòd uterque ad imperium nutumque magiſtratus præſtò eſſent: verùm in hoc differebant, quòd Præco in comitiis, concione & judiciis, ſiquid pronunciandum recitandumq; eſſet, alia voce recitabat. Accenſus verò ad magiſtratum homines, privatos acceſſebat.

Ăccēntŭs, m. q. Dicitur quaſi Adcantus: hoc eſt, ad, ſive juxta cantum: quia ad cantilenam vocis nos cognoſcere facit ſyllabas. [טעם *taham.* Græci προσῳδίαν dicunt, quòd προσῴδεται τῇς συλλαβῇς. Gall. *Accent, Eleuation ou abaiſſement de voix en prononcant.* Ital. *Accento, eleuar, & abbaſſar della voce nella pronuntiatione delle voci.* German. Der ſylben thon in einem jeden wort. Hiſp. *El accento de cada palabra.* Pol. *Nóta do wimowienia kazdego ſłowa.* Vng. *Zónak notaltataſa.* Ang. *An accent.*] A Latinis etiam Tonus & tenor vocatur: quia ibi ſonus creſcit & deſinit. Definitur à quibuſdam, quòd ſit anima verborum: ab aliis, quòd ſit vox ſyllabæ. Hos veteres nunc Moderamenta, nunc Accentiunculas, nunc Voculationes appellant. ¶ Sunt autem tres accentus: acutus, gravis & circumflexus. Acutus, ὀξεῖα προσῳδία, dictus eſt, quòd acuat & erigat ſyllabam; Gravis, βαρεῖα προσῳδία,

προσῳδία, quòd deprimat: est enim cõtrarius acutó: Circumflexus, περισπωμένη προσῳδία, qui ex acuto & gravi constat: incipiens enim ab acuto, desinit in gravem. De his Fabius libro 1. Priscianus & Tortellius.

Accĕntĭūncŭlă, diminutivum ab accentus. Gellius lib. 13. cap. 6. Quas Græci προσῳδίας dicunt, eas veteres docti tum notas vocum, tum moderamenta, tum accentiunculas, tum vocalationes appellabant. ¶

Accĕpso, Veteres pro acceperim dixêre. Pacuvius: Haud sinã quicquam profari, priusquam accepso quod peto. Ex Nonio.

Accĕptābŭlum, Vide paulò pòst ACCEPTABVLVM.

Accĕptĭlātĭo, Acceptio, Accepto, Acceptor, Acceptus, Vide ACCIPIO.

Accĕrsĭo, sis, ire, act. quartæ conjugationis, Voco, advoco, accerso. [קרא kará. μεταπέμπω, μεταπαλέω. Gall. Appeller à soy, aller, ou envoyer querir, mander venir. Ital. Chiamare, andare à chiamare. Germ. Zu jm berüffen/beschicken. Hispan. Llamar, ò ir à llamar. Pol. Przyzwanie, Przywołanie: Pozwanie. Vng. Hozzam hiuom, szólitom. Ang. To call vpon.] Liv. lib. 3: Placeret itaq; patrem accersire. Sal. in Iug. Postremò Syllam accersiri jubet. ¶ Ponitur etiã pro accusare. Cicer. 2. de Invent. Quidam capitis accersierunt. Idem pro Cæl. Nec ipse alterum ambitus crimine accersiret.

Accĕrso, sis, sivi, situm, μεταπαλέω. Et Arcesso, sis, ambo conjugationis tertiæ: idem quod Accersio: sed in præterito, non autem in præsenti, sunt quartæ: quæ propterea desyderativa à Grammaticis dicũtur, quòd nunquam ferè eorum verbórum actus sine desyderio fiant. Terent. in Andr. Obstetricẽ accerso. Fit autem Accerso ab Accio: Arcesso verò ab Arcio, quod idẽ est: quum apud antiquos (ut Priscianus inquit) Ar pro Ad poni consueverit, Arvectas, Arventores, Arvolare, pro Advenas, Adventores, Advolare dicentes. Vnde ostenditur rectè Arcesso dici ab Arcio, quod nos Accio dicimus. Claud. lib. 3: Iuppiter interea cinctam Thaumantida nimbis Ire jubet, totoq; deos arcessere mundo. ¶ Apud Virgil. tamen lib. 4. Georg. pro Attraho ponitur: Hinc pecudes, armenta, viros, genus omne ferarum, Quumque sibi tenueis nascentem arcessere vitas. ¶ Accipitur interdum pro accuso, κρίνω. Sallust. in Iug. Quos pecuniæ captæ arcessebant delicta patefierent. Cic. in Verr. Act. 3: Quòd tum magis invidioso crimine, quàm verò accerseretur. Et paulò pòst: Quis erit tam demens, qui te post quinquennium statuarum nomine accersat? Et alio loco: Accersere aliquẽ crimine conjurationis, ἐπικαλεῖν τινὶ τῶν συνωμοσίων.

Accērsītus, ta, tum, Participium, Vocatus. [קרוא karúi. κεκλημένος, ἐκλεκτός, ὁ. Gall. Appellé, huché. Ital. Chiamato ad uno, citato. Germ. Zu jhm berüfft/beschickt. Hisp. Llamado. Pol. Wezwany. Vng. Hivattatot. Ang. Called vpon.] Cic. 2. de Orat. Etenim cavendum est, ne accersitum dictum putetur. ¶ Hinc proverbio datus est locus, Accersitum malum, ἐπικαλεῖν κακόν, cùm quis sibi mali causam præbuerit. Hom. Odys. 6.

Accērsĭtŭs, us, substant. [מקרא mikrá. μετάκλησις, πρόσκλησις. Gall. Appellement, huchement. Ital. Il chiamare el citare. German. Berüffung / beschickung. Hispan. Llamamiento. Pol. Wezwanie. Vngar. Hivatal, Ang. Calling vpon.] Cicer. 2. de Natur. deor. Nam cum feriis Latinis ad eum, ipsius rogatu, accersituque venissem. ¶

Accērsītŏr, oris, Vocator. [קורא koré. ὁ κλήτωρ. Gall. Huissier, celuy qui va querir ou appeller quelqu' vn. Ital. Chi va chiamar ò tirar' altri. German. Ein Berüffer/ein Weybet der einen holet. Hispan. Llamador. Pol. Wzywacz. Vng. Hivo hivogato. Ang. A caller.] Plin. Iun. Epist. 101: Altius ibi otium, & pinguius, eoq; securius: nulla necessitate togæ, nemo accersitor ex proximo.

Accīdo, pen. prod. ex Ad & Cædo, act. t. Attenuo, circuncido, exhaurio. [גזם mal. ἐκτέμνω, περικόπτω. Gall. Roigner, couper tout à l'entour. Ital. Tagliare, metter al fondo. German. Behauwen/beschneiden. Hispan. Cortar y gastar. Pol. Obrzezuie Odcinam. Vng. El nyrsm el metszõm. Ang. To mak feble, to afflict.] Liv. 1. ab Vrbe: Ita prælio uno accidit Vestinorum res, ut ne vallo quidem freti in oppida dilaberentur. Idem: Quanquam accisas res eorum satis constabit: id est, ἐκπεπτωκυίας, κατηναλωμένας. Virg. 7. Aen. Accisis coget dapibus consumere mensas.

Accĭdo, dis, pen. corr. n. t. Ex Ad & Cado, Quasi ad: id est, juxta aliquid cado, Accedo, evenio, obtingo. [נפל naphál. συμπίπτειν, περιπίπτειν. Gall. Cheoir sus ou pres quelque chose. Ital. Gittarsi davanti in ginocchione, accadere. Germ. Zu jhm fallen. Hisp. Caer ò acontescer alguna cosa. Pol. Przypadam, Oblapiam zanogy vpadam vnog. Vng. Mellé esõm. Ang. To chance, to fall by any thing.] Suet. in Cæs. Lucullo tantum calumniarum metum injecit, ut ad genua sibi accideret. Cicer. Attic. 1: Ad pedes omnium singulatim accidente Clodio. ¶ Iureconsulti usurpant pro mori, in hac locutione: Siquid filio meo acciderit, N. servus meus hæres esto: id est, si filius meus mortuus fuerit, ut & Græcis πίπτειν mortem significat. Vide Pomponium l. 162. §. D. de verborum significatione. In qua significatione & Cicero usus est 2. De Invent. Cujus hæres non illo in testamẽto quisquam scriptus erat, si quid pupillo accidisset. Item in Antonium: Si quid mihi humanitùs accidisset: multa autem impendere vidébantur præter naturam præterq; fatum. ¶ In tertia persona significat, præter spem venire: & hoc tàm in bonum, quàm in malum. [קרה karáh. συμβαίνει, συνέρχεται. Gall. Il aduient, il est aduenu. Ital. Gli è accaduto, gli è occorso. German. Es begibt sich/es tregt sich zu. Hispan. Es acontescido. Pol. Trafia sei. Vng. Tórtene. Ang. It chanceth.] Terent. in And. Interea aliquid accident boni. Cicero de Amicit. Nihil mali accidisse Scipioni putandum est. ¶ Ponitur etiam absolutè, sequente particula Vt. Cicero 3. Verr. Accidit, quum iste à Cn. Dolabella efflagitasset ut se ad regem Nicomedem, regemque Sadalam mitteret, ut illo itinere veniret.

Accĭdēns, n. t [מקרה mikréh. τὸ συμβεβηκός. Gall. Accident, vne chose qui suruient. Ger. Ein zufall/oder zufellig ding. Ital. & Hisp. El Accidente, Quel che auiene & sopraviene. Pol. Przypadek, Trafunek. Vng. Nemiemdség. Ang. A accident, à chance.] Vox est Dialecticis usitata, pro qualitate quæ adest, & abest, præter subjecti corruptionem: quod Cicero conjunctum, vel adjunctum vocat. Quintil. lib. 5. cap. 10: Causa, tempus, locus, occasio, instrumentum, modus, & cætera sunt rerum accidentia: quanquam hîc Quintil. ea vocat accidentia, quæ aliis circumstantiæ. Græcis περιστάσεις.

Accĭdentālĭs ab accidens nomen adjectivum. Fab. Victorin. in 1. Rhetoric. Cic. Illud præceptum est in faciendis generibus, & speciebus & individuis, rem aut substantialem in omnibus esse servandam, aut accidentalem.

Accĭdentālĭă, æ, f. p. Verbale ab Accidit. [קרי keri. συντυχία. Gal. Auenture. Ital. L' auuenimento, la sorte, il caso. Ger. Zufall. Hisp. Aquella obra de acontescer ò caer. Pol. Trafundek, Przypadek. Vngar. Történet. Ang. Euenture.] Plin. lib. 32. cap. 2: Esse verò illam naturæ accidentiam, quod magis miremur, etiam in locis quibusdam oppositò occurrit exemplo.

Accĭĕo, accies, accivi, accitum, penultima brevi. [קרא kará. μεταπέμπω, ἐπικαλέω. Gall. Appeller, ennoyer querir, mander. Ital. Chiamare à se. Ger. Herzu berüffen Hispan. Llamar de lexos. Pol. Przywam. Vng. Hozzam hiuom. Ang. To call for.] Verbum rarum, idem significat quod Accio. Plaut. in Mil. Vos modò curate, ego illum probè jam oneratum huc acciebo.

Accĭngo, gis, xi, ctum, act. t. ex Ad & Cingo, Instruo, armo: ferè cum ablativo jungitur: ut, Accingere se armis, ferro, ense, &c. [חגר chaghár. περιζώννυμι, ἀναστρώννυμι, ἑτοιμάζω. Gall. Se trousser & mettre à point, s' accoustrer & preparer à quelque chose. Ital. Apparechiarsi, mettere à punto. Germ. Sich vmbgürten oder anthun/ sich rüsten Belg. Ick gorde. Hisp. Poner baldas in cinta, apparejarse à hazer alguna cosa. Pol. Gotowacz sżie, Przepassowacz sżie. Vng. Fól awagy el kelzitõm. Ang. To girdor prepare him self.] Virg. 2. Aen. Atq; omnis facibus pubes accingitur atris. ¶ Interdum aggredi vel præparare. Habet autem vel dativum. Virg. Aen. 1: Illi se prædæ accingunt. Idem lib. 7: Accingũt omnes operi. Vel accusativũ, etiam in passiva significatione. Idem Aeneid. 4: -Magicas invitam accingier artes: pro, ad illas discendas præparari. Vel accusativum cum Ad vel In, Livius: Proinde in hoc discrimen, si juvat, accingere: id est, ad hoc periculum subeundum te para. Idem: Quin igitur ad hoc accingeris: id est, Cur hanc rem non aggrederis? ¶ Vnde Accinctos vocamus, industrios, paratos, expeditosque: contrà Discinctos, ignavos, incomptos, negligentesque. Sic Græc. ζώνῃ ἀνῆκε.

Accĭno, is, ere, accinui, accentum, ex Ad, & Cano. [προσᾴδω. Gal. Chanter auec quelcun, s' accorder auec luy. Ital. Cantar insieme & d' accordo con altri. German. Zusingen/ mitsingen. Hispan. Cantar suauemente en vno. Pol. Przyśpiewuie. Vng. Eggyvt eggyaránt enekl5k. Ang. To sinh with ane vther, to agree.] Hinc accentus, us, προσῳδία: de quo suprà.

Accĭo, cis, civi, vel cii, accitum, pen. prod. act. q. Ex ad & cio, significat advoco. [קרא kará. προσκαλέω. Gall. Appeller à soy. Ital. Chiamare à se. German. Zu sich berüffen/beschicken. Hispan. Llamar. Pol. Przywoliwam. Vngar. Hozzam hiuom. Ang. To call vpon.] Inde Accitus, advocatus. Virg. lib. 11. Aen. Spem siquam accitis Aetolùm habuistis in armis. Cicer. ad Attic. Tu invita mulieres, ego acciero pueros.

Accītus, tus, tui. [מקרא mikrá. ἡ μετάκλησις, μετάπεμψις. Ger. Berüffung. Vng. Hivatal. Ang. Caling.] Virgil. Aeneid. libr. 5: Regius accitu chari genitoris ad urbem.

Accĭpĭo, pis, Capio. act. t. [נשא nasá' לקח lakáh. λαμβάνω. Gall. Receuoir, prendre. Ital. Pigliare, prendre. Germ. Annemmen/ nemmen Hispan. Tomar loche se da. Pol. Przymuie, Biore. Vngar. El vészõm, el fogom. Ang. To tak, toreceaue.] Musti & varii usus est hoc verbum. ¶ Interdum enim est audire. Cicero in Catone: Accipite veterem orationem Archytæ. ¶ Interdum sentire. Terent. in Heavton. Clinia, aliter de amore tuo, atq; est, accipis. ¶ Interdum cognoscere, intelligere. Cic. 1. de Nat. Deor. Quũ M. Catonem Græcas literas in senectute didicisse acceperim. ¶ Interdum concipere. Virgil. libro 8. Aeneid. -alii ventosis follibus

follibus auras Accipiunt, redduntque. ¶ Interdum recipere. Lucil. Sic inquam veteratorem illum veterem lupum Annibalem acceptum. ¶ Interdum tractare, tàm in malum quàm in bonum. Terent. in Adelph. Ego abs te miseris sum acceptus modis. Cicer. Roga ipsum quemadmodum ego eum Arimini accepi. ¶ Interdum probare: ut, Accipere legem populus dicitur, quam jubet & probat. ¶ Accipere nomen, pro eo quod vulgus Gallicum dicit: *Receuoir à la monstre.* Livius 1. Bell. Punic. Itaq; si suum nomen Dictator acciperet, se comitiis interesse suros dicunt. ¶ Dicimus etiam Accipere conditionem, colorē, fœdera, libertatem, &c. Hujus compositum est Præaccipio. Accipere judicium dicitur reus, cùm patitur à Prætore dari judices in eam rem, de qua movetur controversia. Cic. in Orat. pro Quinctio: Iudicium quin acciperet in ea ipsa verba quæ edebat Nævius, non recusare. Vide Hotomani Lexicon.

Accĕptŭs, nomen ex participio, gratus, vel jucundus. [ברכה *nirtsēh. χαρίεις.* Gal. *Agreable.* Ital. *Quel ch' aggrada, & ch' è accettato* Germ. Angenem. Hisp. *Cosa ratu y grata.* Pol. Wdzięczny, Miely. Vngar. *Kedues.* Ang *Acceptable.*] Cæs. 1. Bell. Gall. Maximè plebi acceptus erat. Acceptum, accepti, absolutè dicitur quicquid ab aliis accipimus seu dono, seu mutuo, seu alio quovis modo. Plaut. in Truc. Hìc ratio accepti scribitur. Contrarium ejus est, Datum, sive Expensum. Vnde Tabulæ accepti & expensi dicebantur libri mercatorum, in quos referebant tàm ea quæ accepissent, quàm quæ expendissent. Cicer. pro Roscio Comœdo: Si tabulas Fannius accepti & expensi profert suas in suam rem suo arbitratu conscriptas, quo minus secundùm illas judicetis, non recuso. Hinc

Accēptum ferre, Est pro accepto habere, & fateri se accepisse, etiamsi nihil sit acceptum, scribere in tabulis se accepisse. [*συγγραφὴν ποιεῖσθαι, ἀναγινώσκειν, ἀφίημι.* Gall. *Tenir pour receu.* Ital. *Hauer per riceuuto, confessare il riceuuto.* German. Für entpfangen haben. Hisp. *Confessar ser lo deudor.* Pol. Wyznaczyć miec, Mocc za przyiięte. Vngar. *Megh kōzhōnom az, el vetio volnreg emlekezōm.*] Tracta est loquendi figura à civium Romanorum consuetudine, qui summa diligentia omnes tabulas accepti & expensi conficiebant, in quibus quid ab aliis accepissent, aut quid ipsi aliis credidissent, perscribere solebāt, quemadmodum ex Verrina tertia, itemq; quinta & multis aliis locis intelligitur. Frequentius tamen est, apud probatos scriptores in eadem significatione, Acceptum refero: de quo plura suo loco sumus dicturi. Hinc fit Acceptilatio: de quo infrà. ¶ Dicitur etiam pro acceptum ferre, acceptum facere, & acceptum habere. L. 7. D. de acceptilat. A. Agerius Numerio Nigidio acceptum fecit. ¶ Accepto ferre rationibus aliquid, est quod Gall. dicimus: *Coucher sur le liure du receu quelque chose*: ut l. 91. §. 4. D. leg. 3. ¶ Accepto vel acceptum rogare dicitur, qui stipulatur an id quod promisit, creditor acceptum habeat. Contrà accepto liberare dicitur creditor, cùm debitori stipulanti, respondet se acceptum habere. Hæc omnia fusiùs apud Hotomanum in Lexico.

Accepso item frequentativum, quo antiqui usi sunt. Pacuvius Teucro: Haud sinam Quicquid profari priusquam accepso quod peto. *Ex Nonio.*

Accēpto, as, are, frequentativum ab accipio: significat Accipere soleo. [קבל *kibbēl. ὑποδέχομαι.* Gall. *Accepter, prendre volontiers & souuent.* Ital. *Accettare, riceuere spesso.* Germ. Offt nemmen/oder vndertag nemmen. Hispan. *Recebir muchas vezes.* Pol. Biore vslawicznie. Vng. *El veddōgelōm.* Ang. *To tak often.*] Plaut. in Pseud. P. Quid dubitas dare? H. tibi ego dem? P. mihi hercle verò, qui res, rationesque heri Ballionis curo, argentum accepto. Accepso item frequentativum, quo antiqui usi sunt. Pacuvius Teucro: Haud sinam Quicquid profari priusquam accepso quod peto. Ex Nonio. Sed aut errat Nonius, aut apud eum pro accipio est leg. accepero. Nam accepso pro accepero dixerunt veteres non pro accipio, ut levasso, pro lavavero. Et in Pacuvii verbis haud sanè aliter accipi potest. Paulus Iurisconsult. D. lib. 26. Tit. 7. l. 44. Sed si pupillus post pubertatem rationibus à tutore acceptis reliquationem ejus secutus usuras acceptaverit.

Accēptĭo, verbale ab accipio. [מקח *mikkáh. λῆψις.* Gall. *Prise, recepte.* Ital. *Acceptamento, riceuimento.* Ger. Nemmung oder entpfahung. Hisp. *Aquella obra de recebir y confessar.* Pol. Przyięcie. Vng. Elvétel. Ang. *Receaning.*] Cic. in Top. Nam neq; deditionem, neque donationem, sine acceptione intelligi posse.

Accēptŏr, aliud verbale, m. t. [מקבל *mekkabbēl. ὁ δεκτὴς, ὑποδοχεύς.* Gall. *Preneur, qui prend & recoit.* Ital. *Accettatore, chi receue & accetta.* Germ. Ein entpfaher. Hispan. *Recebidor.* Pol. Przyimacz. Vng. *El vévō.* Ang. *A receauer.*] Plaut. in Trin. Qui illorum verbis falsis acceptor fui.

Accēptrĭcă, acceptricæ. [Ger. Ein Entpfaherin oder nemmerin.] Plaut. Trucul. Des quantum vis, nusquam apparet neque datori, neque acceptricæ. A' verbali Acceptrix, videtur formasse.

Accēptĭlātĭo, s. f. t. [*ἀπογή.* Gall. *Quittance, descharge par le creantier faicte au debteur.* Ital. *La quittanza, & ricevuta di qualche obligatione.* Germ. Ein Quittung/ein Bekantnuß/in welcher man einen ledig sagt einer anspach oder verbindung halb. Hispan. *Aluala de fin y quitto.* Pol. Kwit. Vng. *Quittanczia.* Ang. *An acquittance.*] Est liberatio (ut docet Modestinus) quæ fit per interrogationem & responsionem, qua debitor liberatur. Vt si dicam: Quicquid tibi per stipulationem promisi, vel ex stipulatu debui, habésne acceptum? Et tu respondeas: Habeo, acceptumque fero, id perinde est, acsi accepissem abs te per veram solutionem. Apocha verò (inquit Vlpianus) non aliàs, quàm si pecunia soluta sit, appellari potest.

Accĭpĭtĕr, penult. corr. [נץ *nets. ἱέραξ.* Gall. *Oiseau de proye, comme esprenier, sacre, faucon & autres.* Ital. *Sparuiere.* German. Ein Raubvoget/ath Habbich/Sperber/&c. Hispan. *Halcon ò acor generalmente.* Pol. Iastrząb. Vng. *Ölyw.* Ang. *A falcon or ony rauenous foull.*] Genus est ad aves omnes rapaces, cujus species sunt sexdecim, præcipuę tamen sunt, Buteo, Triorchis, Aesalon: de quibus vide Plin. lib. 10. cap. 8. Dictus est ab accipiendo: hoc est, à rapiendo. Terent. in Phorm. Non rete accipitri tenditur, neq; milvio. ¶ Tantę velocitatis hoc genus avium, ut inde hyperbolica parœmia orta sit, Ocyor accipitre, *ὠκύτερος ἱέρακος.* Qua venustè utemur, si ad famam aut ingenium aut nuncium, aut ejusmodi quippiam detorqueatur.

Accĭsso, [התשוגע *hischtaggēah* והתולל *vehithōlēl. ἀκκίζω.* Gall. *Estre hors du sens, dissimuler.* Ital. *Inettire, dissimulare.* Germ. Vngeschickte vnnd närrische geberden treiben. Item: Nicht dergleichen thun. Hisp. *Hazer ò dexir necedades, dissimular.* Pol. Łasikowie, Zmisłonawiam owka, Rzkomoniechcząci. Vng. *Módnektol tseleked ni gyer mekes kōdni.* Ang. *To be out of the witt, or to dissemble, to be mad.*] Veteres dixerunt pro ineptire, delirare, vel insanire: item pro dissimulare ea quæ maximè cupimus. Vtrunque tractum est à moribus Accûs aniculæ adeò ineptæ atque deliræ, ut & cum imagine sua in speculo reddita, tanquam cum altera muliere colloqueretur, & vestes nondum pertextas, à tela soleret detrahere, atque induere. Hinc proverbium manavit: In armis accisat, *ἐπὶ τοῖς ὅπλοις ἀκκίζῃ.* In eum qui sibi placet, seseq; quasi contemplat in armis, ut traditum est de Accone muliere, quæ ad speculum ineptè sibi blandiebatur. Illud etiam in moribus habuit peculiare, ut recusaret quod maximè cupiebat. Vnde ab ejus quoque nomine Accismum dictum volunt, *ἀκκισμὸν*, fictam dissimulationem, quum scilicet, quæ maximè cupimus, nos velle dissimulamus. Cicero Att. 2: Hoc, opinor, certi sumus, periisse omnia: quid enim *ἀκκιζόμεθα* tandiu? hoc est, quid dissimulamus? De hoc adagio vide Lucianum, Olympiodorum, & Eras. in Adagiis.

Acclāmo, as, pen. prod. are, act. p. Exclamo. [קרא עיך *karā ʿaláik. ἐπιφωνέω.* Gall. *S' escrier en la faueur ou desfaueu de quelcun, luy fauoriser ou contredire par cry.* Ital. *Gridare in fauore ò in disfauore d' vna cosa.* German. Zuschreyen mit erhebter Stim. Hisp. *Dar voxes à las voxes de otro, llamar dando voxes.* Pol. *Spoluwolam, wespoł* krzicze. Vngar. *Föl kiátok.* Ang. *To cry or shout to ganestand or aggree be crying.*] Cicero pro Cæcin. Populus cum risu acclamavit ita esse.

Acclāmātĭo, verbal. f. t. [צעקה *tsehakáh. ἐπιφώνημα.* Gall. *Escry, acclamation, huée.* Ital. *Tal gridamento in fauore ò disfauore.* Germ. Zuschreyung Hisp. *Aquella obra de dar voxes assi.* Pol. Krzyk. Vng. *Föl kiáltás.* Ang. *Chouting.*] Cic. Att. lib. 1: Credo te ex acclamatione Clodii, &c.

Acclāmĭto, frequērativum. [עבה בוערה *hanah gheburāh* צעק *tsahák* שוע *schiuéah. κεκραγόντων, ἐπαναβοᾶν.* Gall. *Souuent crier contre ce que dit quelcun ou en luy fauorisant.* Ital. *Gridar' in fauore ò contro spesso.* German. Viel vnnd offt mit lauter Stimm zuschreyen. Hisp. *Llamar dando voexs muchas vexes.* Pol. Krzyczebez przestania. Vng. *Föl pattogok gyakorta kialtok.* Ang. *To shout often.*] Plaut. in Amph. Et quæ sunt facta, infecta esse acclamitat.

Acclĭnĕ, adjectivum, pen. prod. n. t. flexum, incurvatum, jacens, humile. [משטח *meschuppāh* נמוך *namúch. ἐπικλινές.* Gal. *Incline, penché.* Ital. *Inclinato.* German. Herzu haldend/ hernetgend. Hisp. *Inclinado ò acostado hazia otra cosa.* Pol. Pochilnoszcz. Vng. *Meg haylot me redōk.* Ang. *Which boweth or crooketh.*] Et propriè in descensu dicitur. Hieronymus: Scabellum accline, & ex una parte obliquum. Dicitur & Acclinus, na, num, sicut & interclinus: quo usus est Ambrosius in Egesippo: Civitas, *inquit*, prærupta undique propè erat, interclina rupibus.

Acclīno, as, pen. prod. act. p. Ad aliquid flecto, inclino. [הטה *hittáh. ἐπικλίνω.* Gall. *Encliner vers quelcun, pencher.* Ital. *Condescendere, inclinarsi.* German. Herzuhalden/oder neigen. Hisp. *Inclinar ò acostar hazia otra cosa, consentir con otro.* Pol. Przichilam/ßie, Przyzwalam. Vng. *Hozzá haylok.* Ang. *To incline, or bowe, to leane to any thing.*] Liv. 4. ab Vrb. Haud gravatè acclinaturos se ad causam Senatus: pro, Assensuros causæ Senatus.

Acclīvis, sive Acclivus, va, vum, pēr u, pen. prod. Quod est leviter erectum, & arduum, & propriè de ascensu dicitur, quasi in clivum acuminatum & sensim elevatū. [*ἀνάντης, ἐπαίντης, ἀναφερής.* Gall. *Esleué en montant, agu par haut.* Ital. *Erto, alto, elevato.* Germ.

uato. Germ. Wberſich gehaldet. Hiſpan. *Coſa cueſta arriba.* Pol. *Przykri dowiſtapienia.* Vng. *Meredők.* Ang. *Stay.*] Cic. Quin. fratri: Ea viæ pars valdè acclivis eſt. Huic contrarium eſt Declive, ſive Declivum, quod eſt inclinatum atque incurvum.

Acclīvĭtās, [אשד *éſched. αἰωφίεια.* Gall. *Le montant d'vn tertre, vne legiere roideur de montagne.* Ital. *La montata, leerta.* German. Das ting auffſteigen eines Buhels oder bergechtigen örts. Hiſpan. *Aquel recueſto cueſta arriba.* Pol. *Przykroſći, do wchodzenia.* Vng. *Az hegynek meredők ſége.* Ang. *The ſtaynes of a hill.*] Cæſar: Ab eo flumine pari acclivitate collis naſcebatur.

Acclūdo, accludis, pen. prod. Vide in dictione Cludo.

Accŏlo, accolis, pen. corr. Apud, ſive juxtà colo. [שכן *ſchachán. παροικέω.* Gall. *Demeurer aupres, eſtre voiſin.* Ital. *Habitar vicino, ò à canto.* Germ. Beywohnen/nachwohnen. Hiſp. *Mora cerca de lugar.* Pol. *Oſiadlem.* Vngar. *Mellettelakom.* Ang. *To duell nie.*] Liv. lib. 4: Hi dimiſſis circa omneis populos legatis, qui Hetruſcum mare, quique Tyberim accolunt, ad frumentum mercandum. Plin. lib. 4: Perſæ rubrum mare ſemper accoluêre. Et lib. 3. cap. 1: Accolitur dextra lævaq; crebris oppidis.

Accŏlă, pen. corr. Vicinus, ab Accolendo: id eſt, juxtà habitando dictus. [שכן *ſchachén. παροικῶν.* Gall. *Habitant aupres, voiſin à quelqu' vn.* Ital. *Vicino, habitante.* Germ Nachbawr/ Beywohner. Hiſpan. *El morador cerca algun lugar.* Pol. *Saſsiad Szrodlak, gbur.* Vng. *Zomzed melloten lako.* Ang. *A neighbour.*] Accola montis, qui prope montem habitat. Accola Padi, Accola campi: qui juxta Padum, juxta campum habet domum. Liv. libr. 1: Paſtor accola ejus loci, nomine Cacus, ferox viribus.

Accŏmmŏdo, accommodas, pen. corr. act. p. Adhibeo, adapto, aptè colloco. [תקן *tikkeñ* הכין *hechin. ἐφαρμόζω, συμβιβάζω.* Gall *Accommoder, approprier.* Ital. *Accommodare, adattare.* Ger. Zufügen. Hiſp. *Ayuntar vna coſa à otra.* Pol. *Zlaczam, Przykladam ſtoſſuie Szykuie.* Vng. *Hozzáſzabom.* Ang. *To mak feate.*] Cic. lib. 2. de Orat. Africano illi ſuperiori coronam ſibi in convivio ad caput accommodanti. Idem lib. 1. Offic. Qui ſe ad Rempublicam, & ad magnas res gerendas accommodavêre. ¶ Accommodare idem aliquando, quod Commodare. Plautus: Cùm ædes pauperi accommodaſſet. Sed hoc rariùs. Itaque eleganter & doctè diſtinguit Cornificius: Commodat, *inquit*, aliquis mutuam pecuniam: Accommodat equo ephippium: id eſt, aptat. ¶ Accommodare etiam Iuriſconſulti dicunt, pro benignè & ex æquo & bono contra ſummi juris regulas concedere. L. filio. D. de rit. nupt. Filio in libertam paternam idem juris quod ipſo patrono ex ſententia Legis accommodatur. Hotomanus.

Accŏmmŏdātŭs: id eſt, aptus. [מוכן *muchán* נכון *nachón. ἐπιτήδειος, οἰκεῖος.* Gall. *Propre, apte, conuenable.* Ital. *Acconcio, atto, accommodato.* Germ. Zugefügt/darzu komlich. Hiſpan. *Atauiado, ayuntado.* Pol. *Wygodny, Spoſobny.* Vng. *Illendő.* Ang. *Feate, apte, meete.*] Cic. in Orat. contra Rull. Numeri ſingulis orationis generibus accommodati.

Accŏmmŏdātē, adverbium: id eſt, Aptè. [*ἐπιτηδείως.* Gall. *Proprement, bien à propos.* Ital. *Accommodatamente, ben à propoſito.* Ger. Komlich/geſchicklich/bequem. Hiſpan. *Ayuntadamente.* Pol. *Spoſobnie, Ladnie.* Vng. *Illendő keppen.* Ang. *Featelie or aptlie.*] Cic. 5. Verr. Primum oratoris officium eſſe ad perſuadendum accommodatè.

Accŏmmŏdātĭo, onis, f. t. Ipſe actus accŏmodandi. [מתכונת *mathchóneth. ἐπιτηδείωσις.* Gall. *Appropriation, application.* Ital. *Accommodatione, adattatione.* Germ. Komlichkeit/ zufügung. Hiſp. *Ayuntamiento.* Pol. *Przilaczenie, Przipodabanie, Przirownanie.* Vng. *Hozzáſzabás, illetés.* Ang. *Applying.*] Cic. 1. de Invent. Elocutio eſt idoneorum verborum & ſententiarum ad inventionem accommodatio.

Accŏmmŏdŭs, a, um, Idem quod accommodatus, aptus, idoneus. *ἐπιτήδειος.* Virg. 11. Aen. Eſt curvo anfractu vallis, accommoda fraudi.

Accrēdo, accredis, pen. prod. ex Ad & credo, unà crēdo, credentibus accedo: ſicut aſſentio ſive Aſſentior, ad ſententiam accedo. [האמין *heemin. πιστεύω, ἐπιπείθομαι.* Gall. *Adiouſter foy, croire à ce qu'on dit.* Ital. *Conſentire.* German. Glauben geben/mit eines Glauben zuſtimmen. Hiſpan. *Conſentir, creer à otro.* Pol. *Spolem wierze.* Vng. *Eggyet hiszók veled.* Ang. *To conſent, to beleue that which one ſayeth.*] Colum. lib. 2: Idq; etiam non ſpernendus autor rei ruſticæ Saſerna videtur accredidiſſe. Horat. lib. 1. Epiſt. ad Vallam: Scribere te nobis, nos tibi accredere par eſt.

Accrĕdŭlĭo, accreduis, obſoletum verbum, Idem quod accredo. Plaut. Neque divini, neque humani mihi poſthac quicquã accreduas. Rectiùs tum dixeris accreduas, pro Accredideris eſſe à Plauto poſitum. Vt & ſuas apud eodem veteres pro fueris legitur.

Accrēſco, ſcis, accrevi, ex Ad & Creſco. Idem quod Creſco, augeor. [מוסף *noſáph. ἐπαυξάνομαι, ἐπιδίδωμι.* Gall. *Croiſtre, accroiſtre.* Ital. *Accreſcere, aumentare.* German. Zuſſwachſen Hiſp. *Accreſcentar ò augmentar.* Pol. *Przirastam.* Vng. *Föl nőnök.* Ang. *To growe, to increaſe.*] Cicero de Invent. Flumen ſubitò accrevit. Salluſt. in Cic. Quæ ſi tibi falſa objicio, redde rationem, quantum patrimonii acceperis, quid tibi ſitibus accreverit.

Accrēmēntum, accrementi, n. ſ. Idem quod incrementum. [תרבית *tarbith. ἐπαύξησις, ἐπίδοσις.* Gall. *Accroiſſement.* Ital. *Accreſcimento, creſcimento, aumento.* German. Zuffwachſung. Hiſp. *Creſcimiento.* Pol. *Przirosnienie, Podwyższenie.* Vngar. *öreglwlés, neuekedés.* Ang. *Increaſe.*] Plin. lib. 9. cap. 2: In mari autem latè ſupino, molliq; ac fertili accremento, accipiente cauſas genitales è ſublimi, ſemperq; patiente natura, pleraq; etiam monſtrifica reperiuntur.

Accrētĭo, accretionis, f. t. Incrementum, ipſe actus accreſcendi. [ארבה *marbéh.*] Cic. 1. Tuſc. Lunamq; accretione & diminutione luminis, *&c.*

Accŭbo, pen. corr. n. p. Iuxtà cubo, adjaceo, accumbo; diſcumbo. [שכב *ſchachább. παράκειμαι, παρακλίνομαι, κατακλίνω.* Gall. *Geſir aupres, eſtre, couché iouxte.* Ital. *Giacere, ſedere appreſſo.* Germ. Beytigen/neben einem ligen. Belg. Ick ligghe ſe oft ſirte hy Hiſpan. *Aſſentarſe cerca alguno como à la meſa.* Pol. *Lezęſpolem.* Vng. *Mellétt fekszőm auagy wlők.* Ang. *To y by.*] Plaut. Accubat mecum. Sueton. in Cæſ. Theatrum ſummæ magnitudinis Tarpeio monti accubans. Cic. 4. Tuſcul. Morem apud majores hunc epularũ fuiſſe, ut deinceps qui accubarent, canerent ád tibiam clarorum virorum laudes. Accubare in convivio, Suetonius in Cæſare. Cicero. vide ACCVMBO.

Accŭbātĭo, verbale, f. t. Cic. de Senect. Accubatio epularis amicorũ. Idẽ in Officiis: Status, inceſſus, ſeſſio, accubatio. [שכבה *ſchichbáh. κατάκλισις.* Gall. *Aſſiette à table.* Ital. *Il ſedere à tauola.* German. Ein beytigung. Hiſp. *Aſſentamiento à la meſa.* Pol. *Szyádlo.* Vng. *Mellé wlés auagy fekwés.* Ang. *Sitting at the table.*]

Accŭbĭtum, accubiti, ſive Accubita, accubitæ, Lectus in quo cubatur, interdiu. [משכב *miſchchab. αἰωκλινητήριον.* Gall. *Petit lict ſur lequel on dort de iour.* Ital. *Letto doue ſi dorme de di.* German. Ein gutſchen/oder lotterbeth/ auff dem man bey tag ſchlafft. Hiſpan. *El lugar para ſe aſſentar ò dormir.* Pol. *Loze nakstorimi wednie legamy.* Vng. *Nappaly ágy.* Ang. *A bed to ſleip on in day tyme.*] Vnde apud Lampridium de Commodo ſcribit, nõ accubuiſſe niſi in accubitis, quæ pilum leporinum habuiſſent, aut plumas perdicum ſubalarens. Hæc alio nomine dicuntur Anaclinteria. ¶ Hinc accubitalia dicuntur ſtragula, quibus hoc genus lecti ſolet operiri. Vide Cælium lib. 26. cap. 29. & lib. 27. cap. 25.

Accŭbĭtŭs, hujus accubitus, m. q. Ipſe accubandi actus. [מסב *meſáb. αἰωκλισις.* Gall. *Aſſiette, couchement.* Ital. *Giacimento.* Ger. Die Beytigung. Hiſp. *Aſſentamiento.* Pol. *Spolu lezenie.* Vngar. *Mellé fekués auagy wlés.* Ang. *Lying, ſitting.*] Plin. libr. 18. cap. 2: Pleriſque hominum triclinis, accubitu iére per lectos.

Accūdo, accudis, pen. prod. act. t. Cudendo addo, & propriè de pecunia dicitur. [בור *ſur. ἐπιπόνλω, ἐπιδάλλω.* Gal. *Forger deſſus, battre monnoye.* Ital. *Battere dinari, martellar.* Ger. Hinzu ſchmiden. Hiſpan. *Herir como en yunque.* Pol. *Przykowywam.* Vngar. *Az vert pénzhez tób pénzt verők.* Ang. *To forge, to beate vpon.*] Plau. in Merc. Tres minas accudere etiam poſſum, ut triginta ſient.

Accūmbo, cumbis, n. t. Idem quod Accubo. *παράκειμαι.* Et in hac ſignificatione ferè habet dativum. Eſt etiam Accumbere, mẽſe aſſidere ſumẽdi cibi gratia, vel cõvivio intereſſe. [הסב *hittáh* ישב אל השלחן *iaſchab el halléchem. κατακλίνομαι.* Gall. *S'aſſoir à table.* Ital. *Sedere à tauola.* German. Zu tiſch ſitzẽ Hiſpan. *Aſſentarſe à la meſa.* Pol. *Siadam do ſtołu.* Vngar. *Aſztalhoz, wlők.* Ang. *To ly, to ſit at the table.*] Cubabant enim antiqui veſcentes. Cicer. Pæto: Accubueram hora nona, quum id literarum exemplum in codicillis exaravi. Dicitur & Accumbere epulis. Cicer. pro Muræn. Qui quotidianis epulis in robore accumbunt. *ἐπὶ τῷ ξύλου κατάκεισθαι.*

Accŭmŭlo, accumulas, pen. corr. act. p. Amplifico, & quaſi ad cumulũ addo, augeo, coacervo. [צבר *tſabár. ἐπισωρεύω.* Gall. *Amaſſer, accumuler, entaſſer, aſſembler en vn monceau.* Ital. *Ammaſſare, ammontonare, ridurre in maſſa.* German Zuſamen hauffen. Hiſp. *Amontonar ſobre monton.* Pol. *Zgromadzam.* Vng. *Rakásba auagy egyben gywytőm.* Ang. *To heap, to en large.*] Cicer. pro leg. Agrar. Vix jam videtur locus eſſe, qui tantos acervos pecuniæ capiat: auget, addit, accumulat.

Accŭmŭlāre vitem, arborem, radices, & ſimilia, eſt quod vulgus Gallicum appellat, *rechauſſer*: cui contrarium eſt Ablaqueare. De hoc vide Plinium lib. 10. cap. 19. lib. 18. cap. 24. lib. 19. cap. 5.

Accŭmŭlātĭo, verbale, f. t. apud Plin. li. 17. ca. 27. [קבוץ *kibbúts* צבור *tſibbúr. ἐπισώρευσις.* Gal. *Amas, amoncelement.* Ital. *Ammaſſamento, accumulatione.* Ger. Auffhauffung/zuſamenhauffung. Hiſp. *Amontamiento.* Pol. *Zgromadzenie.* Vngar. *Rakásba auagy egybe gywytés.* Ang. *Heaping.*]

Accŭmŭlātē, adverb. [חוצים חוצים *chomaním chomaním. πανδήν.* Gall. *A monceaux.* Ital. *Accumulatamente.* Ger Hauffecht/ hauffen weiß. Hiſpan. *A montones.* Pol *Doſtatnie.* Vng. *Bőſegel bwsen.* Ang. *By heapes.*] Cic. Culleolo lib. 13: Cùm diceret om-

nia te accumulatiſſimè & liberaliſſimè procuratoribus ſuis pollicitum eſſe. Sic ad Her.lib, 1. ad finem: Vt pro tuo in nos officio,& noſtro in te ſtudio,munus hoc accumulatiſſimè tuę largiamur voluntati.

Accūro,accuras, pen. prod.act. p. & per ſimplex r, Curo,guberno. [השים לב *hesim leb* הטקיד *hiphkid* חרד *charádh.ἐπιμελῶ.ομαι.* Gall. *Soigneuſement faire ou penſer de quelque choſe,en prendre ſoing.* Ital. *Diligentemente curare, accortamente operare.* Germ. Fleiſſig verſorgen. Hiſp. *Diligentemente curare.* Pol. *Opatruie pilnie.* Vng. *Szorgalmatos gonyat viſelõm.* Ang. *To do any thing diligentlie, to tak care,in doing any thing*] Plaut.in Bacch. Eho.penſum meum lepidè accurabo:hoc eſt,curabo ut efficiam quod mihi mandatum eſt. Cicer. de Invent. Melius accurantur,quæ ſine conſilio adminiſtrantur.

Accūrātŭs,Magna cura factus,meditatus,exquiſitus;conſultatione actũ. [חרד *charédh.ἐπιμελής.* Gall. *Fait ſoigneuſement.* Ital. *Fatto con grand accorgimento.* Ger. Mit ſonderbarem fleiß vnnd ſorg gemacht Hiſp. *Hecho con mucho cuydado y diligentia.* Pol. *Dbaly, pilny.* Vngar. *Nagy ſzorgalmatoſſaggal tſinált.* Ang. *Do ne diligentlie.*] Liv. 4. Belli Macedon. Sed oratione etiam longa,& accurata infectatus ſit rogationem noſtram.

Accūrātē,adverb. Diligẽter,ſtudiosè,acquiſitè. [*ἐπιμελῶς.* Gal. *Soigneuſement.* Ital. *Accortamente.* Germ. Fleiſſigtlich/ſorgſamlich. Hiſp. *Con mucho cuydado.* Pol. *Pilnie.* Vng. *Szorgalmatoſſan,nagy ſzorgalmatoſſággal.* Ang. *Diligentlie, with trauell.*] Cic.ad Brut. Literis tàm accuratè ſcriptis. Accuratiùs ædificare. Cæſ. de bell.Gall.5.

Accūrātĭo,cura,diligentia. [חרדה *charadhdh.ἐπιμέλεια.* Gall. *Soing.* Ital. *Accortezza.* Ger. Fleiß / ſorgſame. Hiſp. *Cuydado.* Pol. *Pilnoſcz.* Vng. *Szorgalmatoſſág.* Ang. *Care,diligence.*] Cic.de Clar. Orat.At inveniendis componendisq; rebus mira accuratio.

Accūrro,accurris,per duplex r. act.p. Ad aliquid curro. Plautus in Amph.Accurro ut ſciſcam. Cic.2.de Divin.Ita nobis audientes ſunt, ut ſimul ac velimus accurrant. [*προστρέχω.* Gall. *Accourir.* Ital. *Correr à l' incontro à qualche coſa.* Ger. Hinzu lauffen. Hiſp. *Correr bazia lugar.* Pol. *Przypaſcz.* Vngar. *Reáſutok anagy elében ſutok.* Ang. *To rine,to aſſemble.*]

Accūſo,ſas, pen. prod.act.p. Frequentativũ eſt ab Accudo,ſicut docet Priſcianus. Cõponitur enim ex Ad,& Cuſo, quod à Cudo deducitur. Ex quo cõpoſita,Incuſo, Excuſo,& Recuſo. Quanquam nõ deſint, qui dicant Accuſo ex Ad,& Cauſa, ſeu Cauſor,cõponi. Sed magis audiendus eſt Priſcianus:quia magis commoda fit compoſitio à Cuſo frequentativo verbi Cudo, quod Cuſum ſupinum facit. ¶ Eſt autem Accuſare proprièt(ut ait Valla)apud judicem,vel alium, & aliquando apud illum quem accuſes, oſtendere peccatum. [תוכיח *hochiach* תשטין *hilſchin* ריב *righbél. κατηγορῶ, αἰτιῶμαι.* Gall. *Accuſer,reprendre.* Ital. *Accuſare.* Germ. Anttagen/beſchuldigen. Hiſp *Accuſar delante el que puede punir.* Pol. *Oskarżam Zaluieſzie.* Vng. *Vádolok.* Ang. *To accuſe,to blame.*] Terent.in Prolog. Andriæ:Qui quum hunc accuſant,Nævium,Plautum, Ennium accuſant. Dicimus autem,Accuſo te illi, apud illũ, vel coram illo magni ſceleris, aut de magno ſcelere. Cic. 4. Verr.Is apud C.Sacerdotem rei capitalis accuſatus. Idem Attic.libr.4: Non committam poſthac ut me accuſare de literarum negligentia poſſis. Idem pro Sext.Roſc.Sexcenti ſunt, qui inter ſicarios & de veneficiis accuſantur. ¶ Id obſervatum ferè comperi,ut quod peccati nomen exprimit, genitivo: quod minùs ablativo poneretur: ut, Te accuſavi homicidii,altioq; nefario ſcelere. ¶ Incuſare verò, eſt alterius mores reprehendere : & plerunque cum querela, quòd ab illo injuria ſis affectus. *αἰτιῶμαι.* ¶ Accuſare , inquit Servius, & Incuſare hoc differũt : Incuſare ,propriè eſt ſuperiorẽ arguere:ut in Terentio pater ad filium:Quid me incuſas Clitipho?Accuſare verò,vel parem vel inferiorẽ, ut in eodẽ ad maritum uxor:Me miſeram quę nunc quã ob cauſam accuſer, neſcio.Et hoc proprietatis eſt,licet uſus iſta malè corrũpat. Hæc Servius Aen.1. Cæſar tamen ipſe linguæ Latinæ magiſter hãc differentiã neglexit,primo Comment.Omnium ordinum adhibitis ad id cõſilium centurionibus , vehementer eos incuſavit. Diomed. Incuſante Cicerone Catilina convictus eſt.

Accūſātŏr,verbale,m.t.Qui accuſat.[משטין *malſchin* מוכיח *mochiách.ὁ κατηγόρ.* Gall. *Accuſateur.* Ital. *Accuſatore.* Germ. Ein Anttager. Hiſp. *Acuſador.* Pol. *Zalobnik,Oskarżacż.* Vng. *Vádolo.* Ang. *An accuſer.*] Cic.1.de Fin.Plerunq; improborũ facta ſuſpicio inſequit',deinde ſermo atq; fama,tũ accuſator,tum judex. Quint.lib.4.cap.2:Quę quũ accuſator ſuſpicios è narret.¶ Accuſatrix [*ἡ κατηγόρ.* Gal. *Accuſereſſe.* Ital. *Accuſatrice.* Germ. Ein Anttägerin. Hiſ. *Acuſadora.*] Plaut.Tu mihi accuſatrix ades.

Accūſātĭo,verbale. [תוכחה *tochechâh* שטבה *ſitbná.κατηγορία, αἰτίασις.* Gall. *Accuſation,blaſme.* Ital. *Accuſa,biaſmo.* Germ. Anttagung/beſchuldigung. Hiſpan. *Acuſation.* Pol. *Zaloba,Oskarżenie.* Vng. *Vádolás.* Ang. *Accuſation,blame.*] Cicer.in Bruto:Accuſationes factitare dixit, quod Tacitus exercere dixit. Cicer. pro Cælio inter accuſationem & maledictionem quid interſit, docet:Accuſatio, *inquit*, crimen deſiderat hominem , ut notet argumento, probet , teſte confirmet. Maledictio autem nihil habet propoſiti præter contumeliam.

Accūſātōrĭus,Quod ad accuſationem pertinet, *κατηγορικός*:ut, Liber accuſatorius,in quo continentur accuſationes. Cic.pro Cluent.Non accuſatorio animo,non oſtentatione aliqua,aut gloria adductum.

Accūſātōrĭē, adverbium. *κατηγορικῶς.* Cicer. 4. Verr.Ne quis hoc me magis accuſatoriè , quàm liberè dixiſſe arbitretur. Idem 6.Verr.

Accūſābĭlĭs,adjectivum,*αἰτιατὸς*,Quod accuſatione aut reprehenſione dignum eſt. Cic. 4. Tuſc. Quorum omnium accuſabilis eſt turpitudo.

Accūſātīvŭs,va,vum.Per quod quis accuſatur,*κατηγορικός.*Vnde accuſativus caſus dictus eſt:quia per hunc vel accuſare,vel laudare ſolemus.Dicitur etiam incuſativus,vel Cauſativus,& Laudativus.

Ace,Vide ACA.

Acēdĭă, *ἀκηδία*, Latinè pigritia, triſtitia, tædium, anxietas. [Ger. Faultelt/verdruß/ſorgloſe. Belg. Luyheit/verdriet/ſorgeloosheit. Vng. *Reſtſég tunyaſág.* Ang. *Slouth fulneſſe,ſlugghneſſe.*]

Acentra,*ἄκεντρα*,Dicuntur,quæ ſunt ſine aculeis,centrisve:id eſt, punctis.

Acēntrētă, quæ & Acentra,dicuntur gemmæ,quæ leves ſunt; & mucrones non habent:quaſi ſine punctis centriſve.Plin.lib. 37.cap.2.de cryſtallis:Quæ verò ſine vitio ſunt,puras eſſe malunt,Acenteta appellantes. Herm.Barb.

Acĕo, aces, acui, Acidus ſum,Acorem ſapio. [סר *ſár* חמץ *chamáts.ὀξύζω.* Gall. *Eſtre aigre.* Ital. *Acetire,eſſere agro.* Germ. Sawr oder eſſechtig ſeyn. Hiſp. *Ser azedo.* Pol. *Kwaſznieie.* Vng. *Meg ecztesiwlök.* Ang. *To beſower.*] Cato de re Ruſt. Vini quadragenæ urnæ dabuntur, quod neq; aceat neq; muceat.Præterito ejus uſus eſt Vlpian. L. 1. D. de peric. & commodo rei vend.Si vinum venditum aeuerit,inquit,emptoris erit damnum.

Acĭdŭs,a, um, adjectivum,ab Aceo,es.[*ὀξῶδ*. Gall. *Sur aigre; ou tirant ſur l' aigre.* Ital. *Agro, acetoſo.* Ger. Sawr/ eſſechtig Belg. Suer. Hiſp *Azedo.* Pol. *Przykwaskowy.* Vng. *Meg ecztesiwolt ecztes.* Ang. *Sower taſted.*] Propriè dicitur id quod acuit: id eſt,in acorem verſum eſt,ut vinum acidum. Plin.lib: 10. cap.70:Culices acida petunt,ad dulcia non advolant.Virg.3.Georg. Hic noctem ludo ducunt & pocula læti Fermento atq; acidis imitantur vitea ſorbis. ¶ Acida lingua:id eſt, mordax, ac dicax. [Vng. *Tſátſago nyelv.*]Seneca Controverſ.lib.10.in fi:Hominẽ acidæ linguæ, & qui nimis liber erat:de Aſinio. ¶ Acidi fructus dicuntur,quibus jucundi acoris ſapor ineſt. Colum.lib.5. cap.10.Et acidæ venæ fontium, Vit.lib.8.cap.3.

Acidulus,a,um,*ὀξώδης.* [Vngar. *Sauanyótska.*] Aliqua ex parte acidum,quod ſubacidum dicitur.Plin.lib.15. cap.15.poſt Autumnalia acidulo ſapore jucunda. Dictæ ſunt aquæ acidulæ, ut Lynceſtis fluvii , vini modo inebriantes , teſte Plinio libro 2.cap.103.

Acēſco,ſcis,n.t. Acidus fio. [*ὀξύζω*. Gall. *S' aigrir,devenir aigre.* Ital. *Agrirſi,devenir acetoſo.* Ger. Sawr oder zu eſſig werden. Hiſp. *Azedarſe.* Pol. *Kwaſznieie.* Vng. *Meg ecztesiwlök.* Ang. *To waxe ſower.*] Hor.in Epiſt.Syncerũ eſt niſi vas, quodcunq; infundis; aceſcit. Col.lib.12.cap.26: In quo agro vinum aceſcere ſolet.

Acētum,Acre vinum. [חומץ *chómets.ὄξος*. Gall. *Vinaigre.* Ital. *Aceto.* Ger. Eſſig. Hiſp. *El vinagre.* Pol. *Octet.* Vng. *Eczet.* Ang. *Vinagre.*] Colum. lib.de arb. cap. 8: Vites quæ exiguum dant fructum,aceto acri cum cinere rigato,venuſtè tranſtulit.Plaut: in Pſeud.Ecquid habet acetũ in pectore? Et in Bacchid. Nunc experiar, ſit'ne acetum tibi hoc acre in pectore. Hoc eſt proverbii metaphora , num quid ſit , vel acrimoniæ vel indignationis. Nam acida palatum juvant,acuuntque,& irritant ſtomachum.Horatius acetum pro mordacitate dixit: At Græcus, poſtquam eſt Italo perfuſus aceto,Perſius exclamat. Quod & proverbii ſpeciem habet.¶ Acetum mel , Græcè *ἀκρατὸν* dicitur, & optimum Græci Grammatici interpretantur. Plin. In omni melle quod perfluit, muſtum , oleumque appellatur, acetum maximè laudabile eſt Ita habent libri veteres. Quo in verbo latet notio medicamenti,ut mel illud eſſe credat. De hoc vide Adr.Turneb.

Acōr, m. t. Idem quod aciditas:hoc eſt, ſapor acidus, qualis eſt in aceto , & in fructibus quibuſdam, qui ad aceri ſaporem accedunt. [*ὀξύτης,ῥυφότης.* Gall. *Aigreur.* Ital. *Sapor agro,bruſco, garbo.* Germ. Sewre. Hiſpan. *Agrura,azedura.* Pol. *Kwas.* Vng. *Kemény ſauanyuſág.* Ang. *Sowerneſſe.*] Col.lib. 3.cap.21:Vt aut ſecum fructũ cum præcoce elevet : quæ res mox acorem facit. Quintil.lib.9.cap. 3: In cibis interim acor ipſe jucundus eſt.

Acĕphălŭs,pen.cor. [*ἀκέφαλ*. Gall. *Sans teſte.* Ital. *Senza capo.* Ger. Der kein Haupt hat/ Ohnhäuptig. Hiſp. *Sin cabeca.* Pol. *Bezoglowy.* Vng. *Feietlen.* Ang. *Without a head.*] Latinè ſine capite dicitur, ab *ἀ* & *κεφαλὴ* caput. Vnde Acephali verſus, ſine capite dicunt, qui in genere heroico à brevi ſyllaba incipiunt.

¶ Et Acephali, vel Acephalitæ, hæretici quidam dicti sunt, quoniam nullus invenitur autor, à quo exorti sunt. Hi duarum in Christo substantiarum proprietatē negant, & unā in ejus persona prædicant naturā. ¶ Acephali sacerdotes, qui sub nullius episcopi disciplina gubernantur, Cæl.lib.3.antiq.lect.cap.12.

Ācĕr, ĕris, pen. genitivi corr. f.t. Arbor est, forma & magnitudine iliæ non absimilis, verùm cortice paulò scabriore. [σφενδάμνου. Gall. Erable. Ital. Acero, l' acero, l' arese. Germ. Ein Maßholder baum/oder ein Ahorn. Belg. Een Boom daermen cosseliete tafelen af maect/Holderboom. Hispan. El arce. Pol. Yáwor. Vng. Iáhor fa. Ang. A maple tree.] Plin.lib.16.cap.15, autor est, in hac arbore duo tubera inveniri, ūnum bruscī nomine, alterum molusci: quorum illud intortum & crispum, hoc simplex & sparsum facit. Vtrunq; discurrentibus venis, aspectu jucundissimum est: speciosius tamen Clusci mādò ut haud dubiè citro præferretur, si mensarum amplitudinem caperet. ¶ Est autem Acer neutri generis, contra Priscianum, qui muliebris generis esse putavit. Ovid. in Eleg. At quondam vile fuistis acer. Ex hac arbore fiebant mensæ, quæ proximam citreis dignitatem obtinebant. ¶ Corripit autem Acer substantivum priorem syllabam, quum adjectivum eandem producat.

Ācērnŭs, a, um, quod ex acere confectum est, σφενδάμινος. Virg. 2. Aeneid. Præcipuè quum jam trabibus contextus acernis Staret equus.

Ācĕr, hæc acris, hoc acre, prima prod. à quo Acrior & Acerrimus. Propriè ad vinum, acetum, & hujusmodi quę acida sunt, pertinet. [חומץ chométz חמר mar. ὀξύς. Gall. Aigre, aspre, isnel. Ital. Agro, brusco. Germ. Sawr/scharpff. Hisp. Agro, fuerte. Pol. Ostry. Vng. Erös. Ang. Sower.] Col. lib. 3: Radice tenui virem præscindito: plagam arci aceto pariter ac lotio permista terra linito, eodemq; radices irrigato. Medici tamen, quorum est ex saporibus simplicium medicamentorū vires discernere, Acrem saporem, δριμέα, ab acido distinguunt: acria nimirum appellantes, quæ ori admota, & ab illo calefacta, ipsum vicissim recalfaciunt atq; accendunt, & mordicant, præq; levitate, ad caput sublevata, obviā quæque incidunt ut ex Platonis Timæo annotavit Galen. lib. 1. de Facul. simp. medic. Plin. libr. 11. cap. 53: Difficulter perficiuntur omnia in cibis acria. ¶ Acre vinū, quod in acetum degeneravit. ὀξᾶος οἶνος, vel potiùs ὀξίνης. ¶ Transfertur ad alia, & modò pro forti ponitur. Virgil. Aen. 9: Haud acrem dubites in prælia poscere Turnum. ¶ Modò pro veloci, Idem lib. 4: At puer Ascanius mediis in vallibus acri Gaudet equo. Idem: -calidumque animis, & cursibus acrem. ¶ Modò pro acuto. -cicero: Acri homo ingenio. ¶ Modò pro vehementi. Idem in Hortens. Aut Philippo brevius, aut Theopompo acrius. Sic acrem hostem dicimus vehementem: id est, durum, sævum. ¶ Modò pro diligente. Virg. Iam tum acer curas venientē extendit in annū. Cic. 1. Offic. Sic nos si acres, ac diligentes esse volumus animadversores vitiorum, magna sæpè ex parvis intelligimus. ¶ Ab acer fit compositum Peracer, Derivata sunt: Acredo, Acrimonia, Acritudo, Acritas & Acriter Adverb.

Ācrĭmōnĭă, Est qualitas mordax, & linguam calefaciens, qualis est, in pipere, sinapi, allio & cæpa. [מרורה merordh. δριμύτης. Gall. Aspreté, force & pointe comme d' oignon, & choses semblables. Ital. Apprezza, aggrezza, la punta & la mordacita di ogni altra cosa, acerbità. Ger. Scherpffe/rāsse. Belg. Rouheit/grofheit/onmildicheit. Hispan. Agrura, agudeza, fortaleza. Pol. Ostrość, Gorżkość. Vng. Ysipősség erősség. Ang. Schairpnesse that byteth the tounge.] Et propriè quidem usus est Cato de Re rust. cap. 157, de brassica Pythagoreā: Et si ulcus acrimoniam ejus ferre non poterit, farinam hordeaceam misceto. Et Col. lib. 10: Abstineat omnibus redolentibus esculentis, ut sunt salsamenta, & eorum omnia liquamina: item fœtentibus acrimoniis, allii, vel ceparum. ¶ Translatè verò ponitur pro vehementia. δριμύτης. Autor ad Herenn. lib. 4. Hæc exornatio tùm multum venustatis habet, tùm gravitatis, & acrimoniæ plurimùm. ¶ Item pro severitate, sive ea in vultu, sive in verbis, aut etiam in rebus cōsistat. Ibidē: Convenit igitur in vultu pudorem & acrimoniam esse. Et paulò pōst: Licentia si nimium videbitur acrimoniæ habere, multis mitigationibus lenietur.

Ācrĭtās, atis, f.t. denominativū ab adjectivo Acer, Idem significans quod Acredo, vel Acrimonia. [מרורה tamrúr. δριμύτης.] Gell. lib. 13. cap. 22: Sicut autem nihil quicquam interest, suavitudo dicas, an suavitas: acerbitudo, an acerbitas: acritudo, an (quod Accius in Neoptolemo scripsit) acritas: ita, &c.

Ācrĭtūdo, ĭnis, & Acredo, ĭnis. [מרירות meriróth. δριμύτης.] Idē quod Acrimonia: tametsi nonnunquam κατ' ἐξοχὴν pro acritate, vel etiam acerbitate positum inveniatur. Vitruv. libr. 8. cap. 3: Ut autem naturaliter hoc ideò videtur, quòd acer, & [illegible] in caterua, per quam egredientes venæ [illegible] ritudine. ¶ Acritudo, σφοδρότης apud Gellium [illegible], libro 10. capit. 27. In libris veteribus [illegible] extat quod parfuit [illegible] tonitam vigor, & acritudo amplitudoque P.R. Vtitur eadem voce lib. 13. cap. 2.

Ācrĭtĕr, adverbium ab Acer, Vehemēter. [ὀξέως, δριμέως, σφόδρα. Gall. Aigrement, vehementement. Ital. Fieramente, con vehementia. German. Hefftiglich scharpff/dapfferlich Hisp. Agra, aguda y fuertemente. Pol. Ostrze. Vng. Erősen. Ang. Sowerlie, vehementlie.] Cic. in Pis. Acriter intelligere. Tacit. lib. 19: Satis patuit iis, quī principum offensas acriter speculantur.

Acero, Aceratus, Acerosus & Acer, Vide A CVS, aceris.

Ācērbĭtās, Species est saporis, qualis est in fructibus immaturis, terrestri quadam substantia linguam contrahens, exiccans, atq; exasperans: non alia ratione differens ab Austero, quàm quòd vehementiùs adstringat: ut rectè docet Plato in Timæo, & post eum Galen. lib. 4. de Simp. med. facul. cap. 37. [σφοδρότης, πικρία. Gall. Aigreur, espreté. Ital. Acerbità. German. Die herbe vnnd sewre oder bittere der vnzeytigen früchten. Belg. Bitterheit/rouwicheyt/suericheyt. Hisp. Agrura, amargura. Pol. Cierpkość, niezralego owocu. Vng. Savanyoság, fóytóság. Ang. Egernesse, or tartnesse.] Translativè ponitur pro asperitate & crudelitate. Cic. Quint. Frat. Iracundia exorabilis, ut in malis, acerbitati anteponenda est. Idem: Nec acerbitatem sententiarum, nec disserendi spinas probavit. ¶ Aliquando pro molestia, sive tristitia potiùs, ex miseria & calamitate cōtracta: ut, Syllani temporis acerbitatem subterfugere, apud Ciceronem. Idem in Catil. Mihi hæc conditio Consulatus data est, ut omnes acerbitates, omnes dolores cruciatusq; perferrem.

Ācērbĭtūdo, idem quod Acerbitas. [Vng. Savanyuság vel keserüség.] Gell. lib. 13. cap 3: Vt nihil quicquam interest suavitudo dicas an suavitas, sanctitudo an sanctitas, acerbitudo an acerbitas, acritudo an acritas.

Ācērbo, bas, act. p. aspero, exaspero, exacerbo. [מרר bémar. παροξύνω, τραχύνω. Gall. Enaigrir, rengreger vn mal. Ital. Inacerbire. Ger. Verbittern. Hisp. Hazer agro ò amargo. Pol. Zaiatrzyć. Vng. Meg keseritöm. Ang. To stear vp to wrath.] Claudian. libr. 2: Nec patruo cedunt, stimulat communis in arma Virginitas, crimenq; feri raptoris acerba: hoc est, exasperat. Virg. 11. Aeneid. Vel quum se pavidum contra mea jurgia fingit, Artificis scelus & formidine crimen acerbat. Hujus compositum est Exacerbo, quod est valdè, acerbè, vel asperè turbo.

Ācērbŭs, ba, bum; Propriè dicitur, quod sapore vehemēter adstringente præditum est, linguamq; gustatū contrahit, & exiccat, ut post Platonem docuit Gal. lib. 1. de Facul. simpl. medic. [מרירי meriri מר mār. σφυρός. Gall. Reuesche, qui agace les dens. Ital. Acerbo. Ger. Bitter/herb/vnzeytig/rauch. Belg. Bitter/onrype/ontydich. Hisp. Agro, amargo. Pol. Cierpki, Gorżky. Vng. Savanyu keserw. Ang. Eger or sower tasted.] Differtq; ab Austero, ut majus à minori. Nam quæ vehementer adstringunt, Acerba, σφυρὰ dicuntur: quæ mediocriter Austera, φύφοντα. Et quæ acerba sunt, ita gustatu miserè fauces afficiunt, ut iterū gustare nolimus. Hinc locus proverbio: Post acerba prudentior, μετὰ τὰ δεινὰ ἡ φρυφὴ φρονιμώτερος. Congruet in eum qui suo malo redditus est cautior. Vva primò est peracerba gustatu: deinde maturata dulcescit, Cic. de Senect. Translatè ponitur pro vehementi, duro & aspero: & tàm ad res, quàm ad personas refertur. Vnde Acerbū vulnus, Acerba mors θάνατος ἄωρος. Virgil. lib. 6: Abstulit atra dies, & funere mersit acerbo. Tractum à fructibus immaturis, quæ nimia acerbitate gustui molesti sunt & injucundi. Cic. Fam. 1: Eo die acerbum habuimus Curionem.

Ācērbē, acerbiùs, acerbissimè, adverb. Asperè. [τραχέως. Gall. Aigrement, asprement. Ital. Aspramente, duramente. Ger. Bitterlich/hartigklich. Hisp. Agramente, durè, fieramente, aspere. Pol. Srowie srodze. Vn. Erősen keserueszen. Ang. Egerlie tartlie.] Cic. 1. Offic. Ea bella minùs acerbè gerenda sunt. Idē 1. Tusc. Acerbiùs exigere dixit.

Ācērră, Arcula, in quam thus reponi solet, quod diis sacrificatur. [מחתה machtáh. θυμιατήριον. Gall. Encensoir. Ital. Cassetta e de l' incenso, navicella. Ger. Ein Rauchfaß. Belg. Een wieroock vat. Hisp. El vaso ò nauezilla del encienso. Pol. Kadzielnicza. Vng. Tömién tartó ládátska auagy tobor. Ang. A ship which was vsed in the churche to put frankensence in.] Thuribulum vulgò dicitur. Alii putant esse aram, quæ ante mortuum poni solebat, in qua odores incendebant. Cornutus scribit esse pateram, in qua libatur. Virg. Et plena supplex veneratur acerra.

Ācērsĕcomēs, pen. corr. [ἀκερσεκόμης. Gall. Qui n' est point tondu. Ital. Zazzeruto, chi ha la zazzera. Germ. Vnbeschoren/der viel haar hat. His. El que tiene la cabelladura, no tresquilado. Pol. Kosmaty, kildlati. Vng. Wiskös hasas Ang. Vnshorne.] Idem quod intōsus sive capillatus. Iuven. Sat. 81. -si nemo tribunal Vendit acersecomes. Hoc epitheto apud Græcos insignis est Apollo, quemadmodum & apud Latinos intonsi cognomine. Dicitur autem Acersecomes παρὰ τὸ ἀκερσεκομᾶν, ἐκ τοῦ ἀκείρειν τὴν κόμην: hoc est, ab intonsa coma.

Ācērvŭs, m. s. Aggregatio, cumulus: &, ut Valla vult, propriè minutarū rerum, ut frumenti, leguminis. [גל tel σωρός. Gall. Vn monceau, vn tas. Ital. Cumulo, mucchio, massa. Ger. Ein hauff/ vnnemlich kleiner dingen/als korn/erbiß/ꝛc. Belg. Een hoop van cleenen dingen/

dingen / als toren. Hiſpan. *Monton de coſas menudas, como ſal.* Pol. *Gromada kupa.* Vng. *Rakás, gywytés.* Ang. *An heap.*] Plaut. in Pſeudulo: Quibus cunctis montes, maximi acervi frumenti ſunt domi. Aliquando tamē majorum: ut, Acervus ſcutorum. Accipitur etiam tranſlatè pro rerum affluentia: ut Acervus bonorum, ἀγαθῶν σωρὸς, quum opes non pondere, neq; numero, ſed acervatim congeſtas, & ipſo cumulo infuſas intelligimus. ¶ Simile huic eſt Bos apud acervum, βοῦς ἐπὶ σωρῷ, De ſplendidè ampliterq; viventibus, Aut, ut ait Suidas, de iis qui in media rerum copia conſtituti, non ſinuntur præſentibus bonis frui. Strues autem eſt præcipuè lignorum: Strages, cadaverum interfectorum, uno in loco jacentium, ſive humanorum, ſive brutorum: Sarcina utenſilium.

A᷑cērvātim, Summatim, conjunctim. [חומרים חומרים *chomarím chomarim.* σωρηδὸν. Gall. *Par monceaux.* Ital. *L'vno adeſſo, l'altro, & ſenza alcun ordine.* Ger. Hauffechtig / mit hauffen. Belg. Met hoopen. Hiſp. *Amontones.* Pol. Wkupie wſummie, Hurmem. Vngar. *Rakiſonként, ſ'olonként.* Ang. *By heapes.*] Cæſar: Pleriq; acervatim ſe de vallo præcipitaverunt. Columella: Quum enim ejuſmodi peſtis inceſſit, ſub favis acervatim enectæ reperiuntur. ¶ Acervatim dicere, quaſi promiſcuè & nullo ſervato ordine. Cicero pro Cluentio: Acervatim jam reliqua dicam Iudices.

A᷑cērvo, vas, act. p. Accumulo. [צבר *tſubar.* σωρεύω. Gall. *Amonceler, entaſſer, mettre en vn tas.* Ital. *Accomolare, amaſſare.* Ger. Zuſammen hauffen. Belg. Ick hoope. Hiſpan. *Amontonar.* Pol. Zkupiam, Zgromadzám. Vng. Gywytök ökre rakok. Ang. *To heap.*] Plin. lib. 6. cap. 4: Plura undiq; acervabimus. Quint. li. 9. cap. 3: Nec verba modò, ſed ſenſus quoq; idem facientes acervantur.

A᷑cērvātĭo, verbale, f. t. [קבוץ צבור *kibbútes tſibbúr.* σώρευσις. Gal. *Amas, amoncelement.* Ital. *Ammaſſamento.* Ger. Hauffung. Hiſpan. *Amontonamiento.* Pol. *Zgromadzenie.* Vng. ökre gywytés ökre rakás. Ang. *Heaping.*] Plin. lib. 11. cap. 53: Acervatio ſaporum peſtifera. Idem quod accumulatio.

A᷑cērvālĭs, & hoc acervale. Cic. 2. de Divin. Argumentationes, quas Græci *Soritas* vocant, acervales appellat, his verbis: Aut quemadmodum Soriti reſpondeas: quem ſi neceſſe ſit, Latino verbo liceat acervalem appellare: ſed nihil opus. Vt enim ipſa Philoſophia, & multa verba Græcorum, ſic σωρείτης ſatis Latino ſermone tritus eſt.

A᷑cēſco, Vide ACEO.

A᷑cĕſis, ἄκεσις, Genus eſt chryſocollæ, diverſæ ab orobitide. Vide Plin. lib. 33. cap. 5.

Acēſtĭres, fornaces ferreæ, prægrandes, in quibus Cadmia aduritur. Dioſcorid.

A᷑cētābŭlum, n. ſ. Ab accipiendo dicitur, ut Hermolao placet: ſeu potiùs ab Aceto: Menſuræ genus eſt, quod Græci ὀξύβαφον appellant, Cotylæ quartam partem continens: hoc eſt, drachmas xv. ¶ Acetabula quoq; in corporibus dicuntur pyxides (ut Anatomici vocant) quibus coxendices infiguntur, & circa quæ vertuntur oſſa coxarum, κοτυληδόνες. Plin. lib. 28. cap. 11: Item oſſa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices vertuntur. ¶ Acetabula item ſunt veluti quidam caliculi in iis piſcibus qui molles appellātur, ut in polypo. Plin. li. 9. cap. 30: Præterea negat eſſe ullum atrocius animal ad conficiendum hominem iis aqua: luctatur enim complexu, & ſorbet acetabulis, ac numeroſo ſuctu detrahit eum. ¶ Acetabula ſunt etiam præſtigiatorum vaſcula ſive caliculi, quibus aſtantium oculos præſtringunt. Seneca lib. 6. Epiſt. Iſta ſine noxa decipiunt, quomodo præſtigiatorum acetabula & caliculi: in quibus me fallacia ipſa delectat. Latini etiam herbam quandam vocant hoc nomine, quam & Græci κοτυληδόνα appellant, quòd folia habeat cōcava, & quodammodo in acetabuli formam tornata. Alio nomine Vmbilicus Veneris dicitur. ¶ Acetabulum abuſivè dici poteſt de rebus aliis, quæ ſimilitudinem quandam referunt acetabuli, quod in corporibus eſſe, ſuprà dictum eſt. Quintil. lib. 8. cap. 6.

Acētārĕ, Dicebant veteres quod nunc dicimus agitare. Feſtus.

A᷑cētārĭă, n. ſ. A᷑ quibuſdam dicuntur herbæ, ſeu cibaria, quæ ex aceto ſumuntur ad excitandam cibi cupiditatem, quales ſunt herbæ virentes, quas aceto, oleoque guttatim inſtillato concinnamus. [Gall. *Vinaigrettes, ſallades ou autres choſes en vinaigre.* Ital. *Coſe compoſte in aceto.* German. Salat / Kreuter ſo man auß Eſſig iſſet. Hiſpan. *Coſa compueſtas con vinagre, como en ſalada.* Pol. *Salata.* Vng. *As ſalyata etelnek min dön nenie.* Ang. *Salletes.*] Fiunt & ex herbarum radicibus acetaria. Plin. lib. 20. cap. 20: Stomachum in acetariis ſumpta corroborat. De portulaca loquitur. Græci ὀξύφαβον appellant, quaſi aceto tinctum, παρὰ τὸ ὄξος, καὶ βάπτω. ¶ Acetaria dici quoq; poſſunt carnes minutim conciſæ, quæ ex aceto ſumuntur.

A᷑cētum, Vide ACEO, ces.

Achane, ἀχάνη, Genus erat menſuræ frumentariæ, apud Perſas, capiens medimnos Atticos 4½. Cæl. libro 8. cap. 9. docet eſſe vaſis genus, in quo commeatus eorum includebatur, qui ad Theorias mittebantur. Vide Suidam, Euſtath. & Ariſtophan. ſchol.

Achateon, Vide ACATIVM.

A᷑chātēs, pen. prod. [שבו *ſchebo.* ἀχάτης. Pol. *Gagatek.*] Gemma eſt verſicoloribus venulis ita diſtincta, ut & nemorum, & fluviorum, & montium, nonnunquam & jumentorum & curruum ſpeciem referat. Hanc primùm repertam ferunt ad Achatem Siciliæ fluvium: unde & nomen accepit. Poſtea & in India, & in Phrygia inventa eſt. Inſignem Achatem Pyrrhus Epirotarum rex habuiſſe traditur, in quo novem Muſæ, & Apollo citharam tenens ſpectabatur, non arte, ſed naturæ ſolertia ita diſcurrentibus maculis, ut Muſis quoque ſingulis ſua redderentur inſignia. Vide plura de hac gemma apud Plin. lib. 37. cap. 1. & 10.

A᷑chĕrōĭs, ἀχερωὶς, Peculiari epitheto vocatur populus alba, ſive quòd ad ripam Acherontis fluvii naſcebatur, ſive quòd inter infœlices arbores, quę diis inferis ſacrę erant, ſoleret numerari: ſive, ut Pauſanias refert, quòd Hercules hujus apud inferos conſpectæ ramum ad ſuperos attulerit. Ariſtoteles contrà populum nigram ita cognominatam refert. Vide hæc latiùs apud Ruellium lib. 1. cap. 119.

A᷑chĕtæ, ἀχεῖς. [Ger. Dön gipſertiñ.] Cicadarum quarundam (ut inquit Suidas) non ſpecies, ſed epitheton eſt: dictum ἀπὸ τῶν ἠχῶν καὶ ἀηδόνας: hoc eſt, ab eo quòd inter ſpinas canant. Plin. lib. 11. cap. 26: Similis cicadis vita: quarum duo genera minores, quæ primæ proveniunt, quæq; ſunt mutæ, & noviſſimè pereunt: majores, quæ canunt, vocantur Achetæ.

A᷑chīllēĭs, ſive Achilleas, ἀχιλλὴις, Theophraſto, ἀχιλλὰς Hippocriti, hordei genus, cui ſpica folio proxima eſt amplitudinis, & craſſitudinis majoris: ideoq; erugini magis obnoxium. Vide Ruell. lib. 2. cap. 15.

A᷑chīllēŏs, ἀχίλλειος, Myriophyllum herba appellata, quòd eam Achilles inveniſſe traditur in curando vulnere Telephi. Plin. lib. 25. cap. 5.

A᷑chīllēum, ἀχίλλειον, Genus ſpongiarum tenue denſumque, ex quo fiebant penicilli. Plin. lib. 4. cap. 45.

Achimenis, Plinio ἀχιμηνὶς, ſive, ut apud Dioſcoridem legitur, Achamenis, ἀχαμηνὶς, Herba eſt, quæ alio nomine Polium mōtanum appellatur. De hac Plin. lib. 25. cap. 4. Achimenide conjecta in aciem hoſtium, trepidare agmina, ac terga vertere.

Achne, Vide ACHNE in Onomaſt.

Achŏlŭs, pen. corr. ἄχολος, carens bile.

A᷑chōrĕs, pen. prod. ἀχῶρες, Galeno, Sunt cutis capitis ulcera foraminoſa, ſanie tenaci fluentia, quæ mediam quandam cōſiſtentiam inter aquæ tenuitatem & mellis craſſitudinem obtineant. Nam in quibus ſanies mellis craſſitudinem adæquat, Ceria, κηρία, vocantur: quæ & foramina habent ampliora. [Ger. Grindigkeit.] Achoras Galli *tineas* vocant, ſimilitudine ſumpta ab iis animalculis quæ veſtes arrodunt. Manat eſt pueris in primis familiare. Vide Fuchſium, & Manard. in Epiſt.

A᷑chrās, adis. [ἀχράς. Gall. *Poires ſauvage.* Ital. *Peraſpanatiche.* Germ. Ein gattung der holtzbyren / oder wildbyren. Hiſp. *Peros de mata, peros monteſinos.* Pol. *Zimoſtratki, grdulse, gnielky, liesnegruſky.* Vngar. *Vad kirtſély.* Ang. *An ſort of peares wholding with in woodes.*] Pyri ſylveſtris genus eſt tardiſſimè matureſcens, majoremq; vim habens aſtringendi, quàm cætera pyrorum genera, vociq; in primis officiens. Vnde Thraſibulum Athenienſem accepimus à Lacedæmoniorum legatis corruptum, ne poſtulatis illorum contradiceret, ſimulaſſe ſe achrades comediſſe, atq; ob id loqui non poſſe. Vide Col. lib 7. cap 9 & Dioſcoridem lib. 1. & Gal. lib. 6. de Facult. ſimpl. medicament. ut quidam Matthæi 3. ubi de Iohannis cibo mentio fit, ἀχρίδας, legebant, quaſi pyris ſylveſtribus ille veſceretur: ſed male, cùm haud dubiè de locuſtis intelligendum ſit.

A᷑chrēſtŭs, [ἄχρηστος. Gall. *Inutile.* Ital. *Inutile.* Germ. Vnnütz. Hiſp. *Deſaprouechado, ſin prouecho.* Pol. *Nieżgrabni.* Vng. *Haſzontalan haſzna valo.* Ang. *Vnprofitable, of no price, that ſerueth for no vſe.*] Inutilis, ineptus, nullius momenti & pretii. ¶ Inde ἀχρηστία inutilitatem ſignificat, ſive incommoditatem.

Achriogelos, [ἀχριόγελως. Gall. *Grand riart.* Ital. *Colui che ride troppo & ſenza cauſa.* Germ. Lächerig / des vmb eins jeden dings willen lachet. Hiſp. *El que muy mucho ſe rie.* Pol. *Smieſżek.* Vng. *Hahátás, oknek wl kaczago.* Ang. *A great laugher.*] Dicitur qui proclivis eſt ad riſum, quaſi temerè & ſine cauſa ridens: quod ſtultitiæ ſignū eſt: unde etiam pro ſtulto aut inſano poſitum invenitur proverbiali nova forma.

Achyroſis, pen. prod. [ἀχύρωσις. Germ. Leym bereitung / ſo man ſprewet / tēnſtaub / ꝛc. dareyn trittet. Vng. *Polyuázás, Sárgyurás.*] Ratio quędā eſt commiſcendi paleas cum argilla, aliove luto, ab hirundinibus (ut videtur) primū excogitata, quę ex luto feſtucis quibuſdā commiſto nidos ſibi ſonficiunt. Has deinde ruſtici imitati, ędificiorum ſuorum parietes hac materia faciunt. Nomen habet ἀπὸ τοῦ ἄχυρον: hoc eſt, ab acere: unde & à Latinis quibuſdam Lutum aceratum appellatur. [Pol. *Lepianka.*]

Acía, æ, eſt filum aciculæ, nomenque ab acie habet. Titinius: Phrygio fui primò, beneq; id opus ſcivi: Reliqui acus, aciasq; hero atq; heræ noſtræ. Celſ. lib. 5: Vtraq; optima eſt ex acia molli non nimis torta, quò mitius corpori inſidat. ¶ In Lexico veteri acia explicatur ῥάμμος, quin acia & acie ea etiam in eo exponitur ἀκωκύφη.

Aciāĕrĭs, Securis ærea, qua in ſacrificiis veteres ſacerdotes utebantur. Feſtus, & Gloſſarium.

Acĭcŭlă, formatione, non ſignificatione, diminutivum ab acu, ut inquit Priſcianus. Eſt ſpinula quædam ex ferro, vel alio metallo, quandam acus ſimilitudinem referens, qua utuntur mulieres ad ornatum capitis. [חח *chach.* ϛόνη. Gall. *Eſpingle.* Ital. *Aho de capo, lo ſpiletto.* Germ. Ein Güſtein. Hiſp. *El adfilea ò aguia pequẽna.* Pol. *Szpilka.* Vng. *Vágo.*]

Acicula, Eſt piſcis tenuis ac longus, qui & Acus dicitur. A Græcis ῥαφὶς appellatur. ¶ Eſt & herba hujus nominis, incultis in locis ſponte ſua naſcens, plebis Athenienſis quotidianus olim cibus, odore ad daucum, reliqua ſimilitudine ad chærephyllum accedens, exerta habens in vertice cornicula, quæ acus effigiem repræſentant: à quo habitu à Romanis vocata eſt Acicula, teſte Dioſcoride. Græcis dicitur σκαίδιξ, quo nomine & Latini utuntur.

Acidōton, pen. prod. ἀκιδωτὸν, Herba eſt, quæ notiore nomine Poterium, ποτήριον, & Neuras, νευρὰς, dicitur. Plin. lib. 25. cap. 9. eandem Phrynion vocat. Vide Dioſcor. lib. 3. cap. 15.

Acidŭs, & Acidulus, Vide ACEO, ēs.

Acĭēs, f. q. tria ſignificat. Primò acumen falcis, gladij & ſimiliũ quę ſecant. [טי החרב בֶּיוֹר *tſur hachereb.* ἀκμὴ, ἀκμή. Gall. *La pointe ou taillant d'vne eſpée ou autre glaiue.* Ital. *Il taiglio ò punta di coltello, & coſe ſimili.* Germ. Eiſens ſcherpffe. Belg. Een ſpitz oft ſcherpte aen een yſer. Hiſp. *Hilo ò punta de coſa aguda.* Pol. *Koniecz albo oſtrzeu miecza.* Vng. *Eel.* Ang. *The edge of a weapon.*] Et ἀπὸ τῆς ἀκμῆς dicitur: ſive à Latino verbo Acuo, unde & Acumen deducitur. Cic. in Verr. Act. 4: Iam ante aciem ſecutium tuarũ viderat. Colum. lib. 4: Obtuſa enim, hebesq;, & mollis falx putatorem moratur, eoque minus laboris efficit, & plus laboris affert vinitori. Nam ſive curvatur acies, quod accidit molli: ſive tardiùs penetrat, quod evenit in retuſo & craſſo ferramento, majore niſu eſt opus. Virg. 2. Georg. Ipſa acie falcis nondum tentanda, ſed uncis Carpendæ manibus frondes. ¶ Aciem ferri exterere, eſt adhibita cote acuere. Plinius libro 26. cap. 3: Alij, quoniam vis eadem in morte eſſet, quàm cotibus ad ferro aciem deterendam. Aciem trahere, proprium eſt aquæ, quum ferrum acuitur. ¶ Secundò, Exercitus inſtructus: [παράταξις. Germ. Ein Schlachtordnung. Pol. *Czolo, huffiecz.* Vng. *Rendẽlt ſereg.* Ang. *The fore part of ane armey.*] & quum ad dimicandum paratus eſt: vel quòd acuto ferro armatus ſit: vel certè quòd acuta fronte ſoleat collocari. Virg. Geor. 2: -& campo ſtetit agmen aperto, Directæq; acies. Et acies quidẽ inſtructa his vocabulis vocari ſolet, Frons, ſubſidia, cuneus, orbis, globus, alę, turres, cornu, & quibuſdã aliis. Atq; interdũ pro ipſo conflictu & prælio ſumitur. Tacit. lib. 20: Prima acie fuſum, victum, vinctumq; Romanum. Et lib. 14: vincendum illa acie aut cadendum. ¶ Hinc locus proverbio: In acie novaculæ, ἐπὶ ξυρῆς ἀκμῆς: hęc eſt, in ſummo diſcrimine. Homer. Iliad. ί: Νῦν γὰρ δὴ πάντεσσιν ἐπὶ ξυρῆς ἵσταται ἀκμῆς, Ἢ μάλα λυγρὸς ὄλεθρος ἀχαιοῖς, ἠὲ βιῆναι. i. Nunc etenim cunctis ſita res in acie novaculæ eſt, Vivántne an triſti exitio abſumantur Achivi. Vide Sophoclem in Antigone. ¶ Tertiò, oculi lumen. [γλαύκωμα, κόρη. Germ. Geſichts ſcherpffe. Pol. *Oczy wzrok.* Vng. *Fény.* Ang. *The ſight of the eye.*] Cic. de Somnio Scipionis: Radiis Solis acies noſtra, ſenſusq; vincitur. Idem 2. de Nat. deor. Acies ipſa, qua cernimus, quæ pupilla vocatur. ¶ Per tranſlationem, Acies ſumitur pro ingenii perſpicuitate. Cicer. in Catone: Nónne nobis videtur animus, qui plus cernit & longiùs, videre ſe ad meliora proficiſci: ille autem cujus obtuſior ſit acies, non videre? ¶ Hujus genitivum veteres tàm Acie quàm Acici extulerunt. Saluſt. lib. 1. Hiſtoriarum, referente Gellio: Dubitavit acie pars, pro aciei.

Acĭnăcēs, pen. corr. m. t. Gladius Perſicus. [Germ. Ein Perſiſcher Dägen oder Dolchen. Belg. Een Schlachtſwert der Perſier.] Horat. libr. 1. Car. Vino & lucernis Medus acinacis Immane quantum diſcrepat. Valerius Flac. Inſignis manicis, inſignis acinace dextra. Pollux acinacem eſſe interpretatur, Περσικὸν ξιφίδιόν τι, παρὰ μηρῷ κρεμάμενον: hoc eſt, Perſicum quendam gladiolum, qui à femore ſuſpendebatur. Herodotus quoq; lib. 5. autor eſt Pantheam Abradatæ uxorem, acinace quem habebat, ſibi jugulum aperuiſſe. Suidas verò Acinacem eſſe ait μικρὸν δόρυ Περσικὸν: hoc eſt, parvam Perſarum haſtam. In qua etiã ſententia Arrianus fuiſſe videtur: omnibus tamen hoc convenit, ut nominativus ἀκινάκης efferatur. Vnde & apud Latinos Acinaces per ſecundam vocalem, non Acinacis per tertiam, legendum videtur.

Acĭnŏs, ἄκινος, f. t. Dioſcoridi, herba eſt tenuibus ſiccisq; ſurculis, ocymo ſimilis, odoratu, ſed hirſutior, ex qua coronæ faciebant. Quidam ex vulgo, *ſylveſtre baſilicum* vocant, Latini Ocymaſtrum, quod planè Ocymum imitetur. [Ger. Wild Baſilien oder klein Baſilien.] Plin. lib. 20. cap. 16. hanc herbam & coronarum & ciborum cauſa ab Aegyptiis ſeri aſſerit: & alio nomine Epitreton vocari, & nunquam florere.

Acĭnŭs, ni, pen. cor. maſculini generis, & Acinum neutri, teſte Nonio, in uva id dicitur quod vulgus *granũ* appellat. [חרצן *chartſán.* ῥάξ. Gall. *Vn grain de raiſin.* Ital. *Acino, grano d'vua.* Ger. Trauben körntin. Belg. Een Beſie. Hiſp. *El granillo de razimo.* Pol. *Ziarno ſiagodi winnej.* Vn. *Zölömag.* Ang. *A kernell in grapes, or in other ſuch frutes.*] Neq; ſolùm uvæ, ſed hederæ ſambuci, tribuli, mali punici grana, acinorum vocabulo continentur. Atq; in hoc à bacca differt (ut Valla vult lib. 4. cap. 28.) quòd acini inter fructus minutiores arborum frutiçúmve denſius naſcantur: baccæ verò diſperſiùs & rariùs: ut fructus lauri, oliváe, corni, loti, lentiſci, Baccæ melius, quàm Acini dicuntur. Nonnunquam tamen indifferenter ponuntur. Virg. in Gallo: Sanguineis ebuli baccis, minioq; rubentem.

Acĭnātĭcŭs, ſive Acinatitius, Palladio, lib. 1. cap. 6. 7. [ῥαγινός. German. Treber wein.] ut Vinum acinaceum, quod ex acinis aqua maceratis expreſſum eſt: Græci δεύτερον: id eſt, ſecundarium vinum. Latini Loram vel Loream appellant, ſive acinis expreſſum eſt: ita dictum ad differentiam vini factitii. Vlpian. l. Siquis vinum. ff. De tritico vino vel oleo legato. Acinaceum planè vino continebitur. Hujus conficiendi rationem leges apud Caſſiodorum lib. 12. Varr. Epiſt. ad Canonic. Venet. & Plin. 14. cap. 9.

Acĭnōſŭs, a, um, ab Acinus dicitur, Quod multos habet Acinos: [ῥαγώδης. Gal. *Graineux, plein de grain, raiſineux.* Ital. *Coſa piena d'acini d'vua.* Germ. Das voll trauben körntin iſt. Belg. Dat bes ſpen/oft cornen heft. Hiſp. *Coſa llena de aquellos granillos.* Pol. *Pełni ziarn winnich.* Vng. *Sok magu zöld.* Ang. *Which u full of kernels or graines.*] ut, Vva acinoſa. Dicitur etiam de aliis plantis, quæ ſemen habent ita diſpoſitum, ut in uva acini. Plin. lib. 12. cap. 13: Aſari ſemen acinoſum ſaporis calidi ac vinoſi.

Acĭpēnſĕr, acipenſeris, m. t. apud antiquos, piſcium nobiliſſimus eſt habitus, qui unus omnium ſquamis ad os verſis cõtra aquam nando meat. [Germ. Ein frembder Meerfiſch/ thůt die Schüpen gegẽ dem topff.] Hunc Plin. lib. 9. cap. 17, teſtatur ſuo ſeculo nullo fuiſſe in honore, quod ſe mirari ait, quum eſſet rariſſimus. A quibuſdam, eodem Plinio teſte, Ellops, ἔλλοψ, vocatus eſt. Alii Callichthyn, alii Anthiam, nonnulli etiam Callichthyn appellavêre. Huic olim tantus habebatur honos, ut à coronatis miniſtris cum tibiis in convivium ſoleret inferri: ut in Saturn. teſtatur Macrob. lib. 3. cap. 16. De hoc piſce extat diſtichon Martial. lib. 13.

Aclaſis, Tunica ab humeris non conſuta. Feſtus.

Aclērŏs exhæres, qui hæreditate privatus eſt: [ἄκληρος quaſi αὐδὲ κλήρου. Gall. *Desherité.* Ital. *Disheredato.* Germ. Enterbet. Hiſpan. *Desheredado.* Pol. *Golota.* Vng. *Ioszágbol ky tagattatot.* Ang. *Disherted.*] Hoc eſt, ſine ſorte, parte vel hæreditate. Bud. in Comment. ling. Græcæ.

Acleti, [ἀκλητοί Germ. Vnberuffen/ vngeladen.] Adverbium, citra vocationem, citra invitationem, Proverbii loco dicitur, quoties quis invocatus accedit ad convivium, quod amici faciunt, & cœnipetæ. Hermol. in Plin. lib. 35. cap. 13.

Aclĭdēs, penult. corr. m. t. [ἀκλίδες. Germ. Ein gattung pfeyl bey den alten gebraucht. Pol. *Kyec rogats.* Vng. *Tollas buzgány.*] ſunt tela quædam antiqua adeò, ut nuſquam memorentur in bello. Legitur tamen quòd ſint clavæ quædam breves eminentibus hinc & hinc acuminibus quibuſdam, quæ ita in hoſtem jaciuntur religatæ loro, vel lino, ut peractis vulneribus, poſſent redire. Virg. lib. 7: -teretes ſunt aclides illis Tela: ſed hæc lento mos eſt aptare flagello.

Acmē, [ἀκμή. Pol. *Mlodoſcz ktnaca.* Vng. *Eletnek virága.*] Vox Græca eſt, Galeno familiaris, quam Theodorus Gaza modò vigorem, modò florem ætatis interpretatur.

Acmōn, [ἄκμων. Latinè incus. Germ. Ein Ambos. Belg. Een aenbeelt.] unde Pyracmon unus fuit ex Vulcani famulis, quòd à calenti incude nunquam diſcederet. Virgil. 8. Aen. Brontesque Steropesq;, & nudus membra Pyracmon.

Acmotheron, [ἀκμοθήτιον. Ger. Der ſchmidſtock darauff der Ambos ſteht. Pol. *Pien na ktoym kowadlo.* Vng. *Wlö tőke.*] truncus ille, qui impoſitam ſuſtinet incudem.

Acœton, ἄκοιτον: [Germ. Lauter Hont g/darin ſich nichts vnreins am boden ſetzt Pol. *Treſcz.* Vng. *Szin méz.*] à Plinio libr. 11. cap. 15. optimum mellis genus appellatur, quod per ſe manat, quodq; nihil habeat retrimenti aut ſedimenti admiſtum: Dictum ἄκοιτον, quaſi ſine cubili. Nam ſedimentum in vino, aliisque rebus liquidis, ruſticorum nonnulli etiam hodie vocant *cubile.*

Acŏlāſtŭs, Prodigus, intemperans, immo deſtus, laſcivus, libidinoſus, infrænis, immoderatus. [ἀκόλαστος. Ger. Ein vngezogner Menſch/dem praſſen vnd ſchlemmen ergeben.] Gellius lib. 19. cap. 2,

cap 2, negat Latinè verti posse: sonat ad verbum, impunitus, vel incoërcitus, ut sit qui cupiditates non puniat, veluti intecto fræno, ab ἀ privativa particula, & κηλάω, emendo, corrigo, castigo, coërceo. Nec solùm de hominibus, verumetiã de rebus dicitur, ut ἀκόλαστον γλῶτται, lingua infrænis. ¶ Acolastus homo, homo nihili, neque rei, neque frugis bonæ. Gell. lib. 7. cap. 11. Budæus in Comment. protervum propriè significare putat, & qui sibi circa libidines temperare non potest. Vnde Acolasti dici possunt, quos Latinè Nepotes, vel Decoctores vocamus.

Acolyti, [ἀκόλυθοι. Germ. Vnbänndige Leut/ die sich nicht abweisen lassen noch gehorchen. Polon. *Niehamo wni.*] Dicti sunt, qui nullis minis ab instituto poterant revocari. Vnde Stoici acolyti dicti sunt, qui turpe putabant mutare sententiam. ¶ Inde Acolyti in Ecclesia olim dicebantur sacerdotum administri quasi comites, sicut inter inferiores ordines in canon. enumerantur. ¶ Dicti Acolyti, quasi nõ prohibiti, ab ἀ privativa particula, & κωλύω quod significat prohibeo.

Acŏlūthus, pen. prod. ἀκόλουθος. Latinè Consequens dicitur: ἀπὸ τῦ ἀκολουθεῖν: id est, à sequendo. [German. Ein Diener oder Knecht/ der für vnd für auff seinen Herren wartet.]

Acŏnē, pen. corr. [אשה *mischchaḥ.* ἀκόνη. Gall. *Queux à aguiser.* Ital. *Cote.* Ger. Harte Stein oder Schrofen. Hisp. *Piedra para aguzar herramientas.* Pol. *Osła, oſtri kamień.* Vng. *Fenkw.* Ang. *A whyſtſtone.*] Latinè cotē sonat, vel cautē. Est etiã Acone, ut apud Plinium legitur: sive, ut est apud Stephanũ, Aconæ, ἀκόναι, Nomẽ oppiduli, vel portus Mariandinorũ, nõ procul ab Heraclea Pontica, ubi magna in copia provenit aconitũ, quod (ut quibusdam placet) ab hoc loco nomen accepit Plin. li. 6. c. 1: Pŏrtus Acone, veneno aconitò dirus. Vide in Onomastico.

Aconiti, ἀκονιτὶ, Latinè idem sonat quod sine pulvere: hoc est, citra negotium & laborem. Quod eleganter expressit Horat. 1. Epist. Sine pulvere. Quæ sit conditio vilis, sine pulvere palmæ Plin. li. 35. cap. 11: Alcimachus pinxit Dioxippũ, qui Pancratio Olympię citra pulveris jactum (quod vocant Aconiti) vicit: coniti Nemæa. Proverbii loco dicitur de eo qui sine sudore victor evaditi: ab athletis sumptum qui pulverem inspergebant corporibus ut se faciliùs comprehendere possent. Ovid. li. 9. Metamorph. Eadem forma dicimus, αἱματωτὶ, sine sudore: & ἀναιμωτὶ, sine sanguine.

Aconītum. pen. prod. [ἀκόνιτον. Gall. *Tere.* Ital. *Aconito, Napello.* Germ. Wolffswitch/ Wolffskraut / Giftkraut. Belg. Wolfscruyt. Hispan. *Centella.* Polon. *Omieg.*] Herba, quæ Cerberi spuma conspersa, venenum efficacissimum contraxit, quo tẽpore cum Hercules ab inferis traxit. Dictum Aconitum, ἀπὸ τῆς ἀκόνης: hoc est, à cote, seu caute. Ovid. 7. Metamorph. Quæ quia nascuntur dura vivacia caute, Mortales Aconita vocant. Sunt qui ab Acone portu seu oppido Mariandinorum deducant, juxta Heracleam Ponticam, ubi copiosissimè provenit. Illinc enim non longè abest Acherusia specus, per quam Hercules Cerberum ad superos fertur pertaxisse. ¶ Alii Aconitum dictum putant, quòd ἀκονιτὶ: hoc est, sine pulvere aut terra proveniat. Plin. lib. 27. cap. 3: Nascitur Aconitum in nudis cautibus, quas Aconas vocant. Et ideò Aconitum quidã dixêre, quòd nullo ne pulvere quidem nutriente proveniat. ¶ Alii ἀπὸ τῦ ἀκονίζομαι derivãt, quod est accelero: quia mortẽ accelerat. ¶ Alii, quoniam vis eadem in morte esset, quæ cotibus ad ferri aciem deterendam, statimq; admota velocitas sentiretur. Hæc Plinius. Alio nomine dicitur Pardalianches, παρδαλιαγχὲς, quòd pantheræ eo gustato statim strangulentur. ¶ Sunt qui putant eam herbam esse, quam *Napello* vulgò vocant, sed non est.

Acōntiæ, [ἀκοντίαι. Gall. *Cometes.* Ital. *Comete* Germ. Ein Comet wie ein Pfeil. Belg. Comeet sterren gheluyt pylen. Hisp. *Cometas del cielo.* Pol. *Cometa ſtrzałam.* Vngar. *Veſſőkős ſuto tſillág.* Angl. *Cometes, ſtarres ſo called.*] Sunt stellæ crinitæ, seu impressiones: dictæ ἀπὸ τῆς ἀκοντίου: hoc est, à jaculo: quia (ut Plinius scribit lib. 2 cap. 25.) jaculi modo vibrantur ocyssimo volatu. Ex his quasdam breviores, & in mucronem fastigiatas Xiphias vocavêre, quæ sunt omnium pallidissimæ, & quodam gladii nitore sine radiis.

Acontiæ, [ἀκονίαι. Germ. Ein besondere art von Schlangen. Polon. *Wrzecſzenicza.* Vngar. *Tarka kigyo, kurta kigyo.*] Serpentes quidam duorum cubitorum magnitudine, figura circa caput crassa paulatim in tenuem abeunte, colore viridi, alvo minutis quibusdam maculis conspersa, quæ quandã granorũ milii similitudinem repræsentant. Vnde & Cenchrides κεγχρίδες, & à Latinis nonnullis Miliariæ vocantur. ¶ Acontiæ autem ἀπὸ τοῦ ἀκοντίου: hoc est, à similitudine jaculi. Mira enim celeritate progrediuntur, non flexuosis spiris, ut reliqui serpentes, sed recto quodam tramite sese quodammodo ejaculantes. De his Aëtius lib. 13. cap. 23. & Lucanus lib. 9. Vide infrà in dictione CENCHRIS.

Acŏpă, pen. corr. n. s. [German. Salb oder Oel für die Müde vñ Geſüchte/ oder zufäll der Spanadern. Polonicè, *Lekarſtwa ziemdlonego vitwierdzacace, confortatiua.* Vngar. *Fáratſágés lankadás el-veno orwoſſág.*] Medicamenta lassitudines & fatigationes levantia, impositio ex re vocabulo, ἄκωσις. Plin. lib. 29. cap. 3: Ad omniaque quæ acopis curantur, unguentumq; pariter & medicamentum est.

Acŏpis, Gemma, nitro similis, pumicosa, aureis guttis stellata, cum qua oleum subfervéfactum perunctis lassitudinẽ solvit, ἄκωπις, Plin. lib. 37. cap. 10.

Acŏpŏs, penult. corr. [ἄκωπος. German. Ein frembder Baum/ hat je drey vnnd drey Bletter.] Dioscoridi, Herba est frutico-sa, gravi odore, flore holeris: quæ & Anagyros vocatur à Plinio, à Dioscoride etiam Anagyris, ἀνάγυρις. Vulgus ob odoris gravitatem *Lignum fœtidum* appellat. Hujus semen, quod in oblongis corniculis habet, commanducatum vomitiones ciet. ¶ Vnde factus est locus proverbio: ἀνάγυριν κινεῖν, Anagyrim movere, quo utimur in eos, qui obfutura sibi commovent.

Acŏr, Vide ACEO.

Acōrna, f. p. [German. Ein besonder Distelkraut / dem gleich sõ man *Atractylus* nennet.] Herba est ex genere acanacearũ, spinam habens pro folio, vernaculo cneco similis, colore tamẽ rufo, succum pinguem & sanguineum fundens, ἄκορνα. De hac Plinius lib. 20. cap. 16.

Acorum, [ἄκορον Dioscoridi. Gal. *Galange.* Ital. & Hisp. *Acoro.* Germ. Der Apotecker Calmus. Pol. *Tátárskie ziele.*] Plinio Acoros, Herba est, folia habens iridis, radicesq; illi non absimiles, gustu acres, odore non ingratas, easq; complicatas, nec in rectum, sed in obliquum actas. Estque verus acorus Galanga crassa, teste Amato Lusitano in Dioscoridem. qui Galeni, Plinii, & Dioscoridis de eo locos optime, conciliavit. ¶ Alii volunt esse Calamum aromaticum officinarum, non verò Galanga, sed earundem acorum βάτραχον Theophrasti, & carecta Virgilii, Vide Carex. Galanga verò esse speciem Cyperi Babylonici censent.

Acōsmus, Idem est quod inornatus. [ἄκοσμος. Vng. *Otſmanyrut.*] Nam κόσμος apud Græcos ornatum vel ornamentum significat. Lucret. lib. 4. hac voce utitur.

Acosmia, Confusa quædam rerum congeries: & significationem contrariam habet huic dictioni Ornatus: quasi dicas, Inornatum vel ornatus neglectum, Græc. ἀκοσμία Bud. in Com.

Acquiēsco, n. t. Rei alicui quietis & otii gratia innitor. [יאת *iaáth* חסה *chaphẽts* רבה *ratsáh.* ἐπικλίνομαι, ἐπαναπαύομαι, ἡσυχάζω. Gall. *Se reposer.* Ital. *Riposarsi, Acquetarsi.* Germ. Auff einer sach beruhen. Belg. Ick ruste een weynich/ of ick teet my geseggen / volge. Hispan. *Descansar ò sentir con otro.* Polon. *Przestawam, przystawam.* Vngar. *Megh nyugzom.* Angl. *To rest.*] Seneca: Nihilo miserior ero, si lassa cervix mea in manipulo ferri acquiescat. Nonnunquam accipitur pro simplici suo quiesco, ἡσυχάζω. Cicer. Attic. lib. 7: Acquiesco enim, & ad te scribens, & legens tua. Ibid. Vitandi caloris causa Lanuvii tres horas acquieveram. Interdum transumitur Acquiescere, pro eo quod est, cũ animi tranquillitate voluptateq; in re aliqua versari. Ibidem Cicero: Nulla est respublica, quæ me delectet, aut in qua acquiescam. Nonnunquã etiam pro eo quod est in re aliqua quietem suam & spem repositam habere. Idem de Amicit. Libenter enim senes in adolescentulum charitate acquiescimus.

Acquīro, act. t. Quæro, comparo, adipiscor, consequor: ab Ad & Quæro. [קבה *kanah* רכש *rachaſch* προσαποκτάομαι, ἐπικτάομαι. Gall. *Acquerir.* Ital. *Acquistare.* German. Erlangen/ vberkommen. Belg. Ick vercrighe. Hispan. *Alcancar lo desseado.* Pol. *Dostawam, zdobywamiſzie.* Vng. *kereſők.* Ang. *To purchaſſe.*] Cic. de Amic. Semper aliqui acquirendi sunt, quos diligamus, & à quibus diligamur. ¶ Interdum Acquiri pro Augeri vel conciliari. Plin. lib. 15. cap. 17: Quo genere & vino odorem acquiri putant.

Acræpala, ἀκρεώπαλα, Ab Hippocrate dicuntur ea omnia quę crapulæ obsistunt, quemadmodum Adipsa, ἄδιψα, quæ sitim prohibent. Inter Acræpala numerantur amygdalę amariores.

Acrātissimus, [ἀκρατοσιτώτατος, ἢ ἀκρατόσιτος μᾶζα. Gal. *Lede leuner.* Ital. *Imbreda.* Ger. Ein Morgensuppen. Hisp. *Almuerzo.*] Latinè lentaculum dicitur, ἀπὸ τῦ ἀκράτου: hoc est, à vino nõ diluto, ut placet Plutarcho in Sympos. Sive quòd apud Græcos jentaculi vice sumi solet, buccella panis mero macerata: sive quòd juxta me dicorũ consilium in jentaculo vino meraciore sit utendum.

Acrātŏcŏthōnes, penult. prod. [ἀκρατοκαθωνες. Pol. *Zarłoczy.* Vng. *Bortſiſzar, boriſzak.*] Dicti sunt homines vinosi, & meraciùs bibentes: quasi dicas, vini meri pocula: ἄκρατον enim merum est: κώθωνες autem inter pocula numerantur. Vide Cæl. lib. 27 cap. 27.

Acrātos, [ἄκρατος. Gal. *Pur, nõ meſle.* Ital. *Intẽperato, puro.* Ger. Vnmässig: Itẽ, Vnvermischt/ vnvermẽgt/ vngeschrenckt Belg. Onghemengt. Hisp. *No tẽplado, no mezelado.*] Latinè purus, merus, intemperatus, ab ἀ privativa particula, & verbo κεράω, κεράννυμι, quod

μι, quod est tempero. ¶ Hinc ἄκρατον absolutè pro mero ponitur: hoc est, vino non diluto. Vnde ἀκροβοτεῖν dicunt Græci, pro eo quod est meracius potare: & qui meri avidiores sunt vinumq; non diluunt, Acratopotę, ἀκρατοπόται dicuntur: uitiumq; ipsum Acratopotia, ἀκρατοποσία appellatur.

Acrătŏphŏrum. penult. correp. [אשישה *aschischáh.* ἀκρατοφόρον. Gal. *Cruche, coquemart, broc.* Ital. *Orciuolo.* German. Ein Kübel/Züber. Belg. Eenaerden/oft steenen potten. Hisp. *El arcaduz para facar vino.* Polon. Dzban. Vngar. *Vèndel.* Angl. *A pitcher or pott for watter.*] Vrceolus Latinè dicitur. Cicero 3. de Fin. Et tamen puto concedi nobis oportere, ut Græco verbo utamur, siquando minùs occurret Latinum, ne hoc ephippiis & acratophoris potiùs, quàm περηγμένοις, & ἀποπεπερηγμένοις concedatur.

Ācrēdo, inis, idē quod acrimonia, & acritudo. Vide ACER.

Ācrēdŭlă, pen. corr. [ὀλολυγών. Gall. *Roßignol.* Ital. *Rosignuolo.* Germ. Ein Nachtgall. Belg. Nachtegael. Hispan. *Ruyseñor.* Polon. *Slowik.* Vng. *Filemile.* Angl. *A woodlark.*] Putatur Luscinia avis, sive (ut aliis placet) avis illa, quam vulgò *Ravatinum* vocamus. Cic. de Divin. ex Arato: Et matutinis Acredula vocibus instat, Instat, & assiduas vocum jacit ore querelas, Cùm primùm gelidos rores aurora remittit. Autor Philomelæ carminis: Vere calente novos componit Acredula cantus: Matutinali tempore tunc militans.

Acribodĭcæi, ἀκριβοδίκαιοι, teste Budæo, ab Aristotele appellantur Iurisconsulti: qui neglecta æquitate, summo jure: hoc est, verbis ipsis nituntur: sic dicti, quòd nimium exactè legis rigorem, quem vocant, observarent. Et strictum illud jus Acribodicæon, ἀκριβοδίκαιον, appellatur.

Ācrĭfŏlĭum, Arbuscula est, quæ à Macrobio inter arbores infelices numeratur. λωτός. Creditur eadem esse quæ Lotos alio nomine, à Gallis autem *Alysa*, vel *Alyserum* vocatur. [Ger. Ein frembder Baum tregt ein Frucht wie Kirsen. Vide Ruellium.

Ācrĭmōnĭa, Vide ACER adjectivum.

Acrisia, ἀκρισία, Est absentia judicii & rationis. Bud. in comm.

Acrĭtās, Acritudo, Acriter, Vide Acer adjectivum.

Ācrŏāmătă, n. t. [ἀκροάματα. Germ. Schöne lustige vnd liebliche erzehlungen/ oder kurtzweilige / holdselige Reden: *Item*, holdselige vñ kurtzweilige Leut/ die guter Sprüchē sind.] Græci auditiones, sive auscultationes vocant. Ἀκροᾶν enim audire est, seu auscultare. Aristoteles Acroamata nominavit commentationes suas, quas auditoribus tradebat, in quibus Philosophia remotior, subtiliorq; agitabatur. Huic disciplinæ, quæ Acroamatice dicitur, tempus dabat in Lyceo gymnasio matutino. Alii appellant Acroamata, festivas recitationes, ludicrasque narrationes. Quod significat Cicer. Verr. 6: Hic quasi festivum acroama, ne sine corollario de convivio discederet, ibidem cõvivis inspectantibus, emblemata avellenda curavit. Et Suetonius de Augusto scribit: Acroamata: hoc est, narrationes recitationesq; ludricas & mimicas ab Augusto interponi solere conviviis, ad convictores oblectandos. Lamprĭdius accipere videtur pro ipsis hominibus acroamata recitantibus, quum ait in Alexandro: Alexandrum nanos, & nanas, & morriones, & vocaleis exoletos: & omnia acroamata, & pãrominos populo dedisse. Similiter Plinius in Epist. Interdum, *inquit*, audiebamus acroamata, interdum jucundissimis sermonibus nox ducebatur.

Ācrŏāmă, pen. pd. n. g. Mos erat apud veteres, qui hodie nullus est, ut in fabulis agẽdis, actionem histrionum musica symphonia commendaret. Vnde illud: Tibiis dextris & sinistris: aut paribus & imparibus: aut, Serranis & Phrygiis. Erat igitur in voce histrionum actio, erat in Musica symphonia, quod Acroama dicebatur: inde scilicet, quòd fabulæ pars auribus perciperetur, & auditio quædam esset, animum leniente musico concentu, sicut illa quæ ad actionem histrionum pertinebat, spectantium oculos oblectabat. Atque hanc fuisse Acroamatis significationem, loci demonstrant, quos in antiquorum scriptis observavimus. Nam in oratione pro Archia, distinxit Orator inter Acroama & vocem: id est, eum qui fidibus, & eum qui voce caneret: Cùm (*inquit*) ab eo quæreretur, quod Acroama, aut cujus vocem libentissimè audiret? Respondit: Ejus à quo virtus optimè prædicaretur. Et in Verrem: Acroama pro homine potiùs quàm pro re, planè constat esse usurpatum. Sunt enim hæc verba: Hic quasi festivum acroama, ne sine corollario discederet, emblemata avellenda curavit. Sed nusquam apertiùs quàm apud Macrobium quid Acroama sit, intelligitur: est enim certè is qui fidibus, non is qui voce delectat. Saturnal. lib. 11. inquit: Delectatus inter cœnam erat Augustus pueris symphoniacis Turionii Flacci mangonis, atque eos frumento donaverat, cùm in alia acroamata fuisset liberalis nummis, eosdemq; postea Turionius æquè inter cœnam quærenti Cæsari sic excusavit: Ad moles sunt. In oratione autem pro Sextio, de P. Clodio: Ipse ille maximè Ludius, non solùm spectator, sed actor & acroama. Quod ideò dixit Cicero: quia Clodius utrunque munus, & histrionis & musici, obiret.

Ācrŏāmătĭcŭs, ca, cum, Idem quod auscultatorius, ἀκροαματικός. Aristoteles in Epistola quadam ad Alexandrum, logos acroamaticos appellat libros de recondita Peripateticorum disciplina editos. Gell. lib. 20. cap. 4. & Budæus.

Acrŏchōrdŏn. [שאת *seeth.* ἀκροχορδών. Gal. *Verrue, cor.* Ital. *Porro che nasce per le mani, Bruchio.* German. Wärtzen die vnden auff der Haut als klein sind wie ein Seitlin. Hispan. *Vn genero de berruga que duele.* Polon. *Brodawka.* Vngar. *Szömörfsö.* Ang. *A wart.*] Tubercula sunt in cute excrescentia, dura & exigua, ima sui parte adeò angusta, ut vĕluti chordarũ nexu summa in cute suspendi videantur: unde & nomen habent. Aʼquibusdã Verrucæ pensiles appellantur. Vide Galenum Methodi lib. 2. cap. 11. & Manard. Epist. lib. 7.

Acrocorium, Bulbi species est. Plin. lib. 19. cap. 5. ἀκροκόριον.

Acrodrya, Acrodryorum, n. g. [German Allerley Obß oder Frücht/ die außwendig harte schalen oder rinden haben/ alß Nuß/ Mandel/ &c.] Cajus hoc nomine omnem fructum arborum significari dixit: propriè tamen Acrodrya vocantur fructus arborum, qui lignosos cortices habent: quales sunt castaneæ, glandes, amygdalæ, juglandes, & similes, ἀκρόδρυα. Quod genus appellatione Nucum, apud Latinos continetur. Et contrà, Opora dicuntur quæ molli sunt putamine, ὀπώρα. Vide Ruellium lib. 1. cap. 97. & Budæum.

Acronyctæ, ἀκρονύχαι, Stellæ vespertino tempore orientes quum sol vergit ad Occasum. Nam ἀκρόνυξ à Græcis dicitur, quod nos Crepusculum vespertinum vocamus. Vide Cæl. Rhod. lib. 21. c. 5.

Acropolis, f. t. Arx dicitur supra oppidum in edito loco sita: cujusmodi olim Athenæ habuerunt, Minervæ delubro insignem ἀκρόπολις.

Acrostĭchis, idis, pen. cor. f. t. Dicitur quum primis aliquot versuum literis nomen alicujus, vel alia quævis dictio aut oratio exprimitur, ἀκροστιχίς. In hoc genere Plautus lusit aliquot argumenta Comœdiarum, quæ primis literis fabulæ nomen indicant. Sic Cic. lib. de Divin. citat Acrostichia Sibyllæ, quæ adhuc in libris Sibyllinis extat. Cæl. Rhod. Antiquarum lectionum lib. 13. cap. 39.

Acrostolĭa, orum, Ornamenta erant proræ in navibus, quæ Bayfius eadem cum nostris credit ἀκροστόλια.

Acroterĭa, Dicuntur pinnacula in summitate ædificiorũ prominentia. Item in corpore humano extremitates etiam Acroteria dicuntur, quales sunt in manibus & pedibus illæ partes digitorum, quæ sub unguibus latent. [גבעה *gab.* ἀκροωτήρια. Polon. *Spicza.* Vng. Háztetõ, *tsúcs.* Ang. *Pinnacles in the high partes of buildingis.*] Vide Vitruvium & Bud. in Comm.

Acrŏtērus, pen. prod. dicitur quod ad saltationis mensuram non respõdet, ἀκρότηρος. Vnde Athen. lib. 11. sermones intempestivos, & nihil ad rem pertinentes, ἀκρότηρα & κύμβαλα vocat.

Acrothinĭa, [Polon. *Prazmo.*] Primitiæ frugum sunt, quæ de summo acervo solent tolli, ἀκροθίνια. Ἄκρον enim summum sonat, *Sives* autem frumentorum acervi dicuntur. ¶ Vnde ἀκροθινιάζειν Græci dicunt, pro eo quòd est Summa delibare, vel primitias consecrare.

Ācta, substantivum nomen, & Græcum, ultima depresso accentu. [חוף *choph.* ἀκτή. Gall. *Le bord & rivage de la mer* Ital. *Lito.* Germ. Ein Gestad das lustig ist. Hisp. *La ribera del mar, ò tierra cerca, della.* Pol. *Cźiche Stanowisko dlia lodzi.* Vng. *Tsendex partés rév.* Ang. *The shoare, the sea coaste.*] Littus secretum & amœnum. Virg. lib. 5: At procul in sola secretæ Trojades acta Anchisen flebant. Servius.

Acta, orum, Vide AGO.

Ācтæă, [Pol. *Chebd.*] Herba est, sive frutex, gravi foliorum odore, caulibus anisi geniculatis, semine nigro, ut hederæ, baccis mollibus. Nascitur in opacis & asperis, & aquosis. Hæc Plinius lib. 27. cap. 7. Ruellius hanc eandem esse putat, aut certè simillimam illi, quæ à Dioscoride χαμαιάκτη, à Latinis ebulum vocatur.

Actasta, Vide ACASTA.

Acte, Frutex arborescens, quem Latini Sambucum vocant. [ἀκτή. Gal. *Sureau, ou souseau.* Ital. *Sambuco.* German. Holderstaud. Hisp. *Sahuco.* Pol. *Bez.* Vng. *Bozza.* Ang. *An Elder tree.*] Vnde Chamæacte, χαμαιάκτη, dicitur, quod Ebulum à Romanis appellatur, quasi pumila sambucus. Vide infrà in dictione Sambucus.

Ācтĭă, ἄκτια, Stephano, ludi erant in Actio Epiri promontorio quinto quoq; anno celebrari soliti in honorẽ Apollinis: qui & ipse Actius cognominabatur. Hos ludos vetustissimos fuisse constat, utpote quorum & Callimachus meminerit. Summo tamẽ apparatu ab Augusto instaurati fuerunt, postquam Antonium & Cleopatram navali prælio ante Actiũ superasset: cura eorum deinceps Lacedæmoniis mandata. Hæc Strabo lib. 7. Stephanus tertio quoq; anno celebratos fuisse tradidit: tribusq;

dis: tribusq; certaminibus fuisse insignes, gymnico, equestri, & navali. Horum meminit & Servius in illud Virg. 3. Aeneid. Actiaq; Iliacis celebramus littora ludis.

Actio, Vide AGO.

Actito, Activitas, Actiuncula, Activus, Actualis, Actor, vide AGO.

Actualis, [δράστικος. Polon. Czynniaci. Vngar. Mukálkodo.] Macrob. Comment. lib. 2. cap. 17: Hic à feriatis remotus, eminet tamen actualium vigore virtutum.

Actuarius, Actuosus, Actum est, Actus adjectivum & substantivum, Vide AGO.

ACTVARIVS, limes est, qui primus actus est ab eo quintus quisq;: quem si numeres cum primo, erit sextus: quoniã quinque centurias sex limites cludunt. Actuarii autem extra maximos, D. & K. latitudinem habent ped. XII. Per hos iter populo, sicut per viam publicam debetur: ita enim cautum est Lege Sempronia, & Cornelia, & Iulia. Quidam ex his latiores sunt XII. pedibus, ut hi qui sunt per viam publicam militarem acti: habent enim latitudines viæ publicæ. Hęc tradita sunt ab Hygeno in libro de limitibus constituendis.

ACTVS, agrestis mensuræ genus fuit, de quo dictum est in dictione MENSVRA.

Actūtum, Vide AGO.

Aculeus, m. s. stimulus. [דרבן darbán. κέντρον. Gall. Pointe ou aguillon. Ital. Pugnolo, ago. German. Der Wespen oder Binen Anget. Belg. Spitz/ prickel/ anget Hisp. El aguijon de la aueia ò abispa. Pol. Zadło. Vngar. Fulák. Ang. A pricke or string.] Col. lib. 1: Nec paludē quidem vicinam esse oportet ædificiis, nec junctã militarē viam: quòd illa caloribus noxiũ virus eructat, & infestis aculeis armatos culices, muscas, tabanos, quę in nos densissimis agminibus involant. Cic. 3. de Fin. Vespas aculeis uti videmus. Idem 2. Tusc. Quum liquescimus, fluimusq; mollitia, apis aculeum ferre non possumus. ¶ Dicuntur & in herbis aculei, spinulæ quædam in folii caule, aut flore eminentes: ut in carduo, tribulo, leucacantha, & similibus. ¶ Cic. de Optimo dicendi genere, transtulit ad orationem: Horum oratio, inquit, neque nervos, neque aculeos oratorios ac forenses habet,

Aculeolus, diminutivum, quo utitur Martialis Epigram. lib. 8. κεντρίδιον.

Aculeatus, ta, tum, Quod aculeum sive acutum quiddam aculei instar habet. [κεντρωτός. Gall. Pointu, piquant. Ital. Chi ha tal ago. Ger. Spitzig/ stechechtig. Hisp. Cosa que tiene punta ò aguijon. Pol. Spiczasty, Ostri. Vng. Fulákos. Ang. Any shing that hath a sting or pricke.] Plin. lib. 11. cap. 26 de cicadis: Sine ore est: pro eo quiddam aculeatum linguis simile, & hoc in pectore, quo rorem lambunt. ¶ Per translationem quoq; oratio, aut epistola aculeata dicitur, quæ veluti aculeis quibusdam munita animum quodammodo mordet, ac pungit. Cic. ad Attic. lib. 14: Satis aculeatas ad Dolabellam literas dedi.

Acūncula, Vide ACVS.

Acuo, is, acui, acutum, Aciem rei alicui induco, exacuo. [שנן shanán. ἀκονάω, ἀκαίνω, ὀξύνω. Gall. Aiguiser en trenchant, affiler, faire aigu. Ital. Dare il filo, affilare, aguzzare. Germ. Scherpffen/ wetzen/ spitzen. Belg. Ick spitse/ scerpe. Hisp. Aguzar. Pol. Zaostrzam. Vng. Meg fenòm meg élòsitòm. Angl. To charpe, to mak sharpe.] Col. lib. 3 Quoties falcem acueris, pelle aciem detergito, atq; ita putare incipito. ¶ Interdum ponitur pro excito, hortor, &c. Ter. in Adel. Attentiores sumus ad rem omnes, quàm sat est: Quod illos sat ætas acuet. i. docebit. Virg. 1. Georg. in simili significatione animo tribuit: curis acuens mortalia corda. Cicer. in Topicis viris appositum: In excitando autem, & in acuendo plurimum valet, si laudes illum, quem exhorteris. Et lib. 3. Offic. Duæ res quæ languorem afferunt cæteris, illum acuebant, otium & solitudo: id est, incēdebant. Virgil. 7. Aeneid. in malam partem accipit, pro instigare, incendere, irritare. Postquam, inquit, visa satis primos acuisse furores. ¶ Hujus verbi composita sunt, Exacuo, & præacuo: quorum significata vide suis locis.

Acūtus, ta, tum, Propriè de ferro dicitur, quod aciem habet, & benè secat: cui opponitur Hebes vel obtusum. [שנון shanún. ὀξύς. Gal. Aigu, aiguisé. Ital. Acuto & appuntato. Ger. Spitzig/ scharpff. Belg. Scherp/ spitsig. Hisp. Cosa aguda ò aguzada. Polon. Ostry. Vngar. Eles. Angl. Sharpe, made sharpe.] Plaut. in Mil. Vide, ut tibi istic sit acutus Cario culter probè. Idem quod in mucronem, sive acumen definit, ut Acutus palus, Acutus angulus, Acutum rostrum. ¶ Per metaphoram autem ponitur pro subtili vel acri, aut perspicaci: ut, Acutum ingenium, Acutus sophista, Acuta vox, ὀξυφωνία. Item acuti oculi: id est, clarè cernentes, ὀξυδερκεῖς. Acutùm cernere, Horatius, ὀξυδερκᾶν. Acutæ aures, Horatius, ὀξέα ἀκούειν. Acuti cibi, οἱ δριμεῖς, χυμοὶ καὶ ὀξεῖς. Xenophon. Leviora studia, sed tamen acuta. ἐλαφρύτερα μὲν, ὀξέα δὲ σφόδρα. Gaza ex Ciceron.

Acūtè, adverbium. [ὀξέως. Gall. Aiguement, ingenieusement. Ital. Acutamente, ingeniosamente. Germ. Spitzsindigtich/ subtil. Hisp. Agudamente, ingeniosamente. Pol. Subtilnie, ostrze. Vngar. Elèssen, elméssen. Angl. Sharplie, ingeniousslie quickelie.] Quod quanvis primò de acie ferri dicatur, sępiùs tamen ad animum refertur, idemq; significat quod ingeniosè, vel subtiliter. Cic. pro Cælio: Si mihi acutè, argutèq; respondetit: Idem in Lælio: Multa responsa acutè ferebantur. Interdum de voce dicitur: ut, Vox acutè sonans, apud Ciceronem de somnio Scipionis. Ejus cõtrarium graviter sonans. Nonnunquam & de visu, pro Clarè, perspicaciter, pro quo etiam legimus. Acutùm, ut Horat. lib. 1. Serm. Sat. 3: Quum tua pervideas oculis mala lippus inunctis, Cur in amicorum vitiis tam cernis acutùm.

Acūtŭlus, diminutivum, Idem quod subacutus [ὑπόξυς. Gall. Aucunement aigu ou subtil. Ital. Alquanto acuto ò sottile. Germ. Ein wenig subtil oder schärpff. Hispanicè, Vn poco agudo ò sottil. Polon. Przeostrzeiszy. Vngar. Eskètske, elmèskètske. Angl. Somewhat sharpe.] Cicer. 3. de Nat. deor. Breves & acutulas conclusiones.

Acūmĕn, pen. prod. Idem quod aculeus, seu cuspis. [דרבן darbán. κέντρον Gal. Pointe ou aiguillon. Ital. Acuteza, acume. Germ. Ein spitz. Belg. Subtythent/ spitsichent. Hispan. Agudeza ò aguzadura. Pol. Ostrość, szpica. Vng. Hegyèsség. Ang. A sting or prick, sharpnesse of witt.] Cic. in Arati Phænomenis: Tergaq; Centauri, atq; nepai portat acumen. ¶ Accipitur & pro ingenii perspicacitate, quod quæ in acutũ terminent, interius magis penetrent: quomodo solent perspicacia ingenia penetrare: [ערמה hormáh. εὐστοχία. Gall. Subtilité, fineße, aßtuce, cautele. Ital. Cautela, aßtucia. Germ. Scharpffsinnigkeit/ geschwindigkeit. Hispan. Agudeza ò aßtucia de ingenio. Polon. Ostrość, bistrość. Vng. Elèsség, elménck elèsségè.] Idem de Nat. deor. Epicurus, homo sine acumine, sine ullo lepòre. Colum. in præfatione: Facillimam esse, nec ullius acuminis rusticationem, quòd quæ in acutum terminent, interius magis penetrent: quomodo solent perspicacia ingenia penetrare.

Acūmĭno, nas, pen. corr. act. p. Acutũ facio. [שנן littésch שחן schanán הציב hitstsib. ὀξύνω. Gal. Aiguiser, faire aigu. Ital. Aguzzare. Germ. Spitzig oder scharpff machen. Belg. Ick maecke spitsig/ oft scerp. Hispan. Aguzar, ò hazer agudo. Pol. Zaostrzam. Vngar. Megh hegyesitèm, hegyzèm. Angl. To mak sharpe.] Lact. de Opific. In quadrupedibus autem contextum spinæ à summo capite deductum, longiùs extra corpus eduxit, & acuminavit in caudam.

Acūmĭnātus, a, um, quod acumen habet. [משחת meluttásch שחנון schanún. κεντρωτός. Gall. Aigu, pointu. Ital. Aguzzo. Germ. Scharpff gemacht oder gespitzet. Belg. Spitsig/ ghespitst/ scerp. Hispan. Cosa hecha aguda. Polon. Zaostrzony, Zaspiczowany. Vngar. Hegyzèt. Angl. That which hath a sting or prick.] Plin. lib. 11. cap. 2: Ita reciproca generavit arte, ut fodiendo acuminatum, forbendoq; fistulosum esset.

Acŭpĕdĭus, Dicitur, cui præcipuum est in currendo pedum acumen, ὀξύπους, Festus.

Acupedium, in Glossario, ὀξυποδία.

Acŭpĭctōrēs, m. t. Qui acu pingunt. [רקם rokém. φοινικιστὴς οἱ ζωωτῶν ἐργάται. Gall. Brodeurs ou tapissiers. Ital. Ricamatori. Germ. Seydensticket. Hispan. Bardadores ò bosladores. Polon. Szwacz. Vng Him varrók. Ang. Brodurers.] Alio nomine Phrygiones appellantur, à Phrygia regione Troję, ubi primùm inventa hæc ars dicitur.

Acŭs, aci, sive Aculeatus, generis masculini, Genus piscis, qui & Acicula dicitur. βελονὴ, ῥαφὶς, Aristoteli, & Athenæo, ὀξύρυγχος ῥαφὶς, Epicharnii, ἀβλιννος Athenæo. Mart. lib. 10: Et tãtiùs tenues ducere credis acos. Hic etiam Belone dicitur. [βελόνη. Gall. Esguille. Ital. Anguisigola vel Anguxella. German. Ein langer Meerfisch. Hisp. Aguia paladar pescado. Vngar. Anguilla, vágo.] Piscis marinus longus, longissimi rostri, denticulisque spissis armati: cujus oculi lutei, dorsum ceruleum, spina dorsi viridis, cato albissima, ac firma. Lege Arist. hist. lib. 7. Athenæum lib. 7. Oppianum lib. 3 Plinium lib. 22. Idem lib. 9. cap. 51. ait: Acus sive Belone, unus piscium, dehiscēte propter multitudinē utero parit. A partu coalescit vulnus, quod & in cæcis serpentibus tradunt. Quo in loco alii legunt propter magnitudinem, videlicet ovorum suffragante etiam Aristotele de generat. animal. lib. 3. cap. 4. ¶ Est & Acus minoris piscis genus, cui rostrum tubæ modo edentulum, quod descriptioni τῆς βελόνης Aristotelis magis congruit.

Acŭs, aceris, generis neutri, Purgamentum frumenti. [מוץ móts. σκύβαλον, ἄχυρον. Gallicè, Paille ou balle. Ital. La loppa, ò mondatura di grano. Germanicè, Sprewer. Belg. Caf. Hispan. Las grancas ò abechaduras de pan. Polon. Plewa. Vngar. Viss. Anglicè, Caffe.] Colum. lib. 8: Nã in suburbanis lactens porcus acere nutricandus est.

Acĕro, aceras, acerare, pen. cor. Paleis inficere. ἀχυρόω. [Germanicè, Ich vermische mit Sprewer. Belgicè, Ick menge met caf.]

Acĕrātŭs,

Aˇcĕrātŭs, adject. Acere plenus, aut permistus. [ἀχυρώδης. Gall. *Pailleux cõme le pain bis* Ital. *Pieno di paglia.* Ger. Voll Spreuer oder Kleyen. Hispan. *Grancoſo, embuelto en grancas de pan.* Polon. *Zplewamy ʒmieſzany.* Vngar. *Polyuas Vtſus.* Angl. *Full of taffe.*] Inde, Lutum aceratum, autore Festo, quod paleam habet admistam.

Aˇcĕrōſŭs, adject. Idem: [German. Das voll Spreyer oder Kleyen iſt.] ut, Panis acerosus, qui confectus est ex frumẽto parum purgato, acereq; non satis diligẽter excreto.

Aˇcūs, quartæ declinationis, generis fœminini, Instrumentum est, quo vestes sarciuntur. [דַּלְיָה *machat.* ἀκίς, βελόνη. Gall. *Eſguille à coudre.* Ital. *Ago* Germ. Ein Nadel. Belg. Een Naelde. Hisp. *Aguia para coſer.* Pol. Igla. Vngar. Tŏ. Angl. *A needle.*] Plaut. in Menæch. Acum credo invenisses, si acum quæreres. ¶ Proverbialis hyperbole de re diligenter vestigata. ¶ Ponitur etiam pro instrumento quo utũtur fœminæ ad ornandos discernendosq; capillos. [דַּלְיָה *charit.* κελαμίς. Gal. *Poinſon d'atournereſſe à griller les cheueux et faire les paſſefillons.* Ital. *Scriminale.* Germ. Ein Scheitelſpindel. Hisp. *Aguia para hazer la crencha.*] Iúven. Satyr. 2: Ille supercilium madida fuligine tinctum Obliqua producit acu. Mart. Figat acus tortas, sustineatq; comas. ¶ Purgamẽnta quoque leguminum Acus dictas invenimus à Colum. lib. 2. cap. 10. ubi sic scribit de fabarum tritura: Nam semina excussa in area jacebunt: superq; ea paulatim eodẽ modo reliqui fasciculi excutientur, ac duriſſimæ quidem acus resectæ separatæq; erunt à cudentibus: minutæ verò, quæ cum siliquis de faba resederunt, aliter secernentur. ¶ Similiter exercitus instructi pars prior. [Gall. *La pointe.*] Acus dicitur, quòd ea militum pars vehementissima sit ad hostem vulnerandum acumine telorum. Perottus: nisi potiùs legendum sit acies, quod puto, &c. vide Scal. ad Fest.

Aˇcūncŭla, diminutivum ab Acu: qua utuntur mulieres ad se ornandum [ἀκίσκος. Gall. *Petite eſguille.* Ital. *Picciolo ago.* Germ. Ein spitziger Pfriemb oder Spinlen / mit dem man das Haar vnderscheidet Hispan. *Pequenna aguia* Polonicè, *ʒwaiecʒka, ſʃbilka.* Vngar. Tŏske. Ang. *A prein or any ſuchthing whairwith an womar ryſis to buſk hir.*] Hujusmodi est discerniculum, quod capillis discriminandis est accommodatum.

Acuſtici, Sunt auditores: quales erant discipuli Pythagoræ. Ille enim à suis auditoribus exigebat, ut minimum biennium, quo illis tantùm audire, non etiam loqui licebat. ἀκουσμάτι.

Aˇcūtē, Acutus, Acutulus. Vide ACVO.

Acylonion, lichnis coronaria Dioscorid.

Aˇcўlŏn, seu potiùs Acylos, ἄκυλος Suidæ, Fructus est ilicis fœminæ. Plin. lib. 16. cap. 6: Ilicis glans utriusq; brevior, & gracilior, quam Homerus Acylon vocat: eoq; nomine à glande distinguit. Masculas ilices negãt ferre. Dicitur etiam hoc nomine fructus arboris cujusdam, quæ mediam quandam naturã obtinet inter suber & quercũ, quæ ob id Phellodrys vocatur. Vide Ruellium lib. 1. cap. 89.

Acyrologĭa, ἀκυρολογία, Latinè impropria locutio, qualis est illa Virg. 4. Aen. Hunc ego si potui tantum sperare dolorem. Vbi sperare, pro Timere dixit: quàm propriè speremus bona, timeamus adversa. Ab aliis dicitur dictio minus convenienter elata, vel non propriis dictionibus obscurata sententia: ut, Accede ad ignem hunc, jam calesces plus satis. Ibi enim nullus significatur ignis, sed meretrix. Dicta est autem Acyrologia, quasi ἄκυρος λόγος: hoc est improprius sermo.

A ante D.

Ad, [Ins. *el.* πρὸς τῷ πρεσβὺ cum accusativo. Gall. *Aupres, vers.* Ital. *Appreſſo, verſe.* Germ. Zů der bey. Belg. Tot oft by. Hispan. *Cerca de lugar ò de perſona.*] Præpositio accusativo juncta propinquitatem significat, eamq; frequentissimè conjunctam cum motu ad locum, vel ad personam. Cicero in Vatinium: Venisti ad fretum per Mauritaniã. Terent. in Andr. Venit ad me Chremes postridie. In hoc itaq; differt à præpositione Apud, quod hæc nunquam motum neq; ad locum, neq; ad personam importet: Ad, verò frequentissimè motui servit, sæpè etiam quieti, ut infrà ostendemus. ¶ Differt à præpositione In, quòd hæc ingressionem termini significet: Ad verò, tantummodò accessum ad terminum. Vnde rectè dixeris, Iudicem, vel Prætorem in tribunal se conferre, Litigatorem autem ad tribunal. Sic ad Vrbem olim accedebant Imperatores, qui ob res prosperè gestas triumphum sibi decerni cupiebant: quique antequam hoc impetrassent, urbem cum fascibus & imperio ingredi non poterant. ¶ Sæpè etiam, ut diximus, sine ullo ponitur motu, ut idem sit quod Apud, πρὸς cum dativo. Cicero pro Cælio: Habes hortos ad Tyberim. Idem pro Flacco: Qui producti, tabulas se publicas ad speluncas perdidisse dicebant. Ita etiam aliquando cum accusativo personæ, quo locus citra motum denotatur. Cicero in Verr. act. 2: Decem fisci ad Senatorem relicti. Idem Attico lib. 9: Dionysius ad me fuit benè manè: hoc est, domi Senatoris, domi meæ: accusativus personæ pro loci accusativo. ¶ Multiplex præterea hujus præpositionis est usus: ut Quum pro In, cum ablativo ponitur. Cicer. in Pison. Deprehensus denique cum ferro ad Senatum est. Cæs. Bell. Gall. 5: Totam hyemem ipse ad exercitum manere decrevit. ¶ Pro Circa. Cicero Attic. Ad quæ tempora te expectem, facias me certiorem velim. ¶ Pro Circiter. Terent. Heauton. Talenta ad quindecim coẽgi. ¶ Pro versus: ut, Ad orientem, Ad meridiem. Sic, Ad sidera, Ad cœlum tendere manus, sive oculos. Virgil. 1. Aeneidos: duplices tendens ad sidera palmas. ¶ Pro Prę. Terent. in Eunuch. Est'ne, ut fertur, forma? P. Sanè. CH. At nihil ad nostram hanc. ¶ Pro Post. Cicero Attic. 12: Nescio quid intersit, utrum illuc nunc veniam, an ad decem annos. ¶ Pro Propter. Propertius Eleg. ult. lib. ult. Panditur ad nullas janua nigra preces. Livius 1. ab Vrbe: Inde quum aliæ boves quædam ad desiderium (ut fit) relictarum mugissent: id est, propter desiderium vel præ desiderio. ¶ Interdum etiam idem valet quod Pro: ut, apud Græcos ἐς accipitur. Terent. Argentum dabitur ei ad nuptias: id est, Nuptiarum causa: ἐς γάμους. Cicero 5. Verr. Qui ad statuam pecuniam contulerunt. ¶ Pro Ante: ut, ad limina expectare. Virgil. 4. Aeneid. Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Pœnorum expectant. Ad pedes se abjicere. Cic. Attico libro 2: Clodius abjecta toga, se ad generi pedes abjecit. ¶ Pro Præter, παρά. Terent. in Andr. Ad hæc mala hoc mihi accedit etiam. ¶ Pro Secundum, similitudinem scilicet significans: ut, Ad arbitrium, ad nutum alterius. Plaut. Merc. Ad istam faciem virum quæro. ¶ Pro Quantum ad. Cicer. 3. Verr. Vidi simul cum populo Romano forum, comitiumq; adornatum ad speciem magnifico ornatu: ad sensum cogitationemq;, acerbo & lugubri. Id est, Quantum ad speciem, Quantum ad sensum. ¶ Pro Vsque ad, vel Vsque in. Cic. Ad multam noctem contenderunt. Cęsar: Ad horam nonã in anchoris expectavit. Livius: Ad lucẽ acerrimè pugnatum est. ¶ Pro Prope. Cicero in Verr. Ad Vrbem cùm esset Verres audivit, &c. Idem in Anton. Is dixit se usque ad Cal. Majas ad urbem exercitum habiturum. Idem in Verrem: Crux quæ posita est ad portum. ¶ Pro Adversus. Catullus ad Mallium: Cœperat ad sese Troja ciere viros. Pro Apud, personæ accusativo: quo genere loquendi præter Plautum utitur Cæsar lib. 3. belli civilis: Magnam tamen hæc res illis offensionem & contemptionem ad omnes attulit: ut Græcè παρὰ πάντας. Apud Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 6: -semper eris derisor ad omnes: id est, adversis sive erga. Pro at apud Veteres. Salust. in Orat. Cottæ Cos. Ad contra in his miseris cuncta me cum fortuna deseruere. Catullus: Ad Acme, leviter caput reflectens. Ad impatientiam delabi. Cornelius Tacitus lib. 15. Ad integrũ, ὁλοκλήρως, integrè. Macrobius Comment. lib. 1. cap. 3: Et hæc est prima incorporea natura post corpora: sed non purè, nec ad integrum carens corpore. Ad lecticam homines: id est, lecticarii. Catullus in Epigram. de Vari scorto: Ære comparasti ad lecticam homines. Et Cæsares corpora lecticariorum habuerunt. Ob id quibusdam sitorum inscriptionibus ex corpore lecticariorum Cæsaris. Ad postremum: id est, postremò. Gellius libro 2. cap. 29: Ad postremum igitur domus filio: Valeant, *inquit*, amici cum propinquis. Ad urbem Imperator. Asconius Pædianus in 4. Verr. Omnis enim magistratus qui intramuranus non est, nec urbanus etiam, si administrator ejus Romę est, ad urbem dicitur. Salustius: Ii utrique ad urbem imperatores erant. ¶ Aliquando significat rei usum. Cic. 6. Verr. Quo solitus erat uti ad festos dies, & ad hospitum adventum. ¶ Aliquando officium. Vnde ad manus servus dicitur, qui & à manu, sive Amanuensis, de quo anteà. Sic Ad cyathos stare, dicuntur pincernæ vini administratores, & apud Græcos παρὰ κύλικι. ¶ Ad limina custos, qui est ædituus. ¶ Iungitur & cum gerundiis in dum: ut, Ivit ad lavandum. Terent. in Andr. Nec satis ad objurgandum causæ. ¶ Sunt aliæ quoque hujus præpositionis locutiones: ut, Ad pedes desilire, Cæs. pro, de quo descendere: sic sæpè Liv. Ad dexteram, ad sinistram, scilicet manum. Terentius in Adelph. Ad sinistram hac recta platea. ¶ Ad extremum, Ad postremum, Ad ultimum, quæ aliquando ordinis sunt, vel temporis, & pro Denique, vel postremò; vel tandem accipiuntur: aliquando nullius sunt ordinis. Ad summam, & Ad summum, vide in SVMMATIM. ¶ Ad verbum, idem est quod De verbo ad verbum. Cicero: Fabellas Latinas ad verbum de Græcis expressas. Plin. Ad verbum translata sententia. Ad unum, idem quod nullo excepto. Livius 2. ab Vrbe: Quos Consul Romanus in Algido consequutus, ad unum omnes occidit. Sic ad lyram canere, Ad lucernam studere. Et Cic. Ad eum nuntium commoti sunt omnes: id est, audito eo nuntio. Ovid. Mortua, crede mihi, tamen ad tua verba revixi. ¶ Ad eum finem. Tacit. lib. 14: Quod ad eum finem memoravimus. Ad genus faciẽdum, pro ad sobolem procreandum. Iustinus Histor. lib. 9: Viginti millia nobilium equarum ad genus faciendum in Macedoniam missa. Ad finem mortalitatis accessisse, eleganter dictum de imminenti

senti fato vitæ ſupremæ. Sueton. in Claudio: Et in ultima cognitione ꝓ tribunali acceſſiſſe ſe ad finem mortalitatis, quanquam abominantibus qui audiebant ſemel atq; iterum pronunciavit. ¶ Cæterum notandum quòd Ad, in compoſitione quũ jungitur dictionib. incipientibus à c f g l n p r s t, mutatur d in literas ſequẽtes: ut Accurro, Affero, Aggrego, Allego, Annumero, Appono, Arrogo, Aſſiſto, Attribuo. Excipiuntur Agnoſco, in quo d abjicit, aut in g mutat, ſicut in Agnatus euphoniæ cauſa: ſimiliter Adſum ubi d remanet, ſicut ſuo dicet loco. Sed ſi componatur cum a b d e h i o u, ſemper d integra manet: ut, Adamo, adbibo, adbrevio, adduco, adeo, adhibeo, adimpleo, adoleo, advoco. Si verò cum q, d mutatur in c, ut Acquiro. Anquiro autem ab An fit, quod ſignificat circum, ut latiùs ſuo loco dicetur. ¶ In notis antiquorum, A D. auditor. AD. E. ad exactorem, vel effectorẽ, vel extortorem. A D. F. ad finem: A D. L. ad locum. A D. IAB. Adiabenicùs. ADI. adjutor. ADI. P. Adjutor Provinciæ, vel patriæ, vel pop. ADN. Adnepos. ADP. vel ADOP. adoptivus. A. QSR. ad quæſtorem A. D. P. ad diem Pridie. A D. D. ad Dioſcoridem, vel ad diſcordiam, vel ad diſcendum. A D. E Adeſt. A D. F. ad Frontem. A D L R. adulteravit. A D. P. X II. ad pedes duodecim.

A˘d. æquē, æquè, pariter, æqualiter. [משוה *beſchaveh, æniſons.* Gal. *Pareillement, autant.* Ital. *Parimente.* Germ. Gleichſam. Hiſpan. *Y gual y ſemejantemente.* Polon. *Rownie, dnako.* Vng. *Igenlökeppen.* Ang. *Egallie.*] Plaut. in Caſ. Neq; eſt, neq; fuit me ſenex quiſquam amator adæquè miſer. Apul. lib. 4: Ecce plures numero juvenes adveniunt, quos incũctanter adæquè latrones arbitrẽre.

A˘dæquārĕ, act. p. æquare, exæquare, parem facere. [שוה *ſchivvah. ὁμαλίζειν.* Gall. *Egaler, faire egal.* Ital. *Vguallare, ſpianare.* German. Ebnen/ eben machen. Belg. Effenen. Hiſp. *Y gualar vna coſa à otra.* Pol. *Zrownàc.* Vng. *Igyenlöse, igyeneſíte tenni.* Angl. *To mak egall.*] Cic. de Vniverſit. Vt Deorum vitam poſſint adæquare. Idem: Adæquare cum virtute fortunam. Livius 1. ab Vrbe: Romanus paſſim publica, privataq; ómnia tecta adæquat ſolo. Cicero pro Cor. Qui in ſumma amicorum copia cum familiariſſimis ejus eſt adæquatus.

A˘dæro, as, are, pen. prod. act. p. ab ære deductũ, ſignificat Aere æſtimare. [הערין *heherich* תוקיר *tokír. ἐξαργυρῶσαι.* Bud. Annot. 2. Gal. *Apprecier à argẽt, adenerer.* Ital. *Stimare à cõtanti.* Ger. Zu Gelt anſchlahen/ oder ſchetzen. Hiſpan. *Eſtimar ò apreciar con dineros.* Pol. *Na knp daie.* Vngar. *Megh bõſzolõm.* Ang. *To pryſe or value.*] Hinc Adærata prædia apud Iuriſconſultos, ex quib. certum æs præſtabatur. Et Adæratio, æſtimatio ad æris pretium.

A˘dæſtŭo, as, avi, are: [חמת *hamath* חמר *chamár.* ἀφυσσαίνω, ὑπερζέω. Gal. *S' enfler d' ondes & flots.* Ital. *Hauer gran caldo, ondeggiare.* Germ. Vor vngeſtüme außlauffen/ vbertauffen. Hiſp. *Mucho heruer, reboſſar.* Pol. *Iuſzieſzie, zburzliwoſzcay wodney.* Vng. *Buzgok, egök.* Ang. *To ouerflowe.*] quod eſt extra æſtuo, exundo, incremento. Virgil. fundoq; exæſtuat imo. Iuſtin. lib. 1: Quæ materiam in his locis paſſim è terra exæſtuat. Sueton. Foſſas omnes in quas Nilus exæſtuat, oblimatas longa vetuſtate, militari opere deterſit.

A˘dāggĕro, ras, penult. corr. quaſi aggerem facio, cumulo. [ſoſal גבר *tſabár.* ἐπισωρεύω. Gal. *Accumuler, amonceler.* Ital. *Acumulare, ammaſſare.* Germ. Zuſammen hauffen. Hiſp. *Amontonar.* Pol. *Zgromadzam, zkupiám.* Vngar. *Töltök.* Ang. *To heape.*] Quum ver appetit, terram adaggerato benè, Colum. lib. 5. cap. 18. Plin. lib. 36. cap. 12. Compoſitum ex Ad & Aggero, quod ab Agger, eris, derivatur.

A˘dāgĭa, æ, f. p. Modò vetula recentis partus dicitur, modò ad agendum apta.

A˘dăgĭum, gii, & apud antiquos Adagio, onis, eſt ſententia brevis, rebus temporibusque accommodata, tectum latentemq; in oratione ſenſum obtinens. [משל *maſchal. παροιμία.* Gal. *Vn prouerbe, vne rencontre, vne attache.* Ital. *Prouerbio.* Germ. Ein Sprichwort. Belg. Een ghemeen Spreeckwoort. Hiſpan. *El refran.* Polon. *Przyslowie.* Vng. *Pelda bezed, kõa bezed.* Ang. *A proverbe.*] Dictum Adagium, quaſi circum agiũ, quòd teſte Varrone, paſſim per hominum ora obambulet.

A˘dālĭgo, as, are, Ad aliquid ligo. [אסר אסר *aſár* תסר *tſardr. συνδέω.* Gall. *Allier à quelque choſe.* Ital. *Legar'à qualque coſa.* Ger. Anbinden. Hiſp. *Atar vna coſa à otra.* Pol. *Przywiezuie.* Vng. *Hozza kötöm.* Ang. *To knitt to any thing.*] Plin. lib. 20. cap. 21: Quin & ſemen tritum adalligant brachio.

A˘dămās, penult. corr. [שמיר *ſchamír. ἀδάμας.* Gal. *Diamant.* Ital. & Hiſp. *Diamante.* Germ. Adamant/ Demant. Belg. Eenen herten Edelen Steen/ Diamant. Polon. *Diament.* Vng. *Gyemant.* Ang. *An adamant.*] Lapis maximi inter gemmas omnes pretii, ab *ἀ* privativa particula, & *δαμάζω*, domo, quòd durissimus credatur, & nulla vi domabilis: quod tamen falſum eſſe ſæpiùs compertum eſt. Nulla tamen re faciliùs, quàm hircorum calido ſanguine diſſolvitur. Sunt autem adamantum genera quatuor: ſcilicet, Indicus, Arabicus, Macedonicus, & Cyprius. Qui in India naſcitur, æquè magnus eſt ac nucleus nucellanæ: cui ſimilis eſt Arabicus, ſed aliquantò minor. Qui in Macedonia in Philippico auro inventus eſt olim, cucumeris ſemini par eſt magnitudine. Cyprius colorem aërium repræſentat, & in medicamine plurimùm valet. Eſt etiam Adamas cognomine, Siderites, quòd ferrei ſit ſplendoris, cæteris adamantum generibus ponderoſior, ſed diſſimili natura, utpote qui frangatur faciliùs, & adamante alio perforetur, nempe eo qui Cyprius eſt. Volunt quidam in adamante Indico (qui omnium pretioſiſſimus eſt) tantam ineſſe vim, ut juxta magnetẽ poſitus ferrum ab eo abſtrahi non patiatur, aut abſtractum ad ſe rapiat. Sed vide Scaligerum, ubi de Magnetis effectibus diſputat. Venena præterea, lymphationes, metuſq; vanos abigit ex hominum mentibus. ¶ Hujus lapidis incredibilis durities proverbio locum fecit, quo hominem inexorabilem, durum & infatigabilem, imò quicquid invictum atque inexpugnabile Adamantinum vocamus. Heſiod. Ἀλλ' ἀδαμαντίνῳ ἦτορ κεχλιμένος φρεσὶ θυμῷ: id eſt, Durus at his animus ſolito ex adamante creatus. ¶ Eſt etiã hoc nomine herba, quæ & Hyoſcyamus, & Apollinaris vocatur. Vide Dioſcoridem li. 4. cap. 69. & Plin. lib. 37. cap. 4.

A˘dămāntĭnŭs, a, um, penultima correpta, Quòd eſt ex adamante. [ἀδαμάντινος. Gal. *Fait de diamant, adamatin, dur comme diamant.* Ital. *Diamantino, duro come diamante.* German. Demantin/ von Adamant gemacht/ oder hart alß ein Demant. Hiſpan. *Ceſa de diamante.* Pol. *Zdiament acz'robiony, Twardi iako diament.* Vng. *Gyemanybol valo.* Ang. *Made of an adamant, hard lyk an adamãt.*] Horatius lib. 1. Carm. ad Agrippam: Quis Martem tunica tectum adamantina Dignè ſcripſerit?

A˘dămāntæŭs, a, um, penult. prod. ἀδαμάντινος, idem quod Adamantinus. Ovid. 7. Metamorphoſ. Ecce adamantæis Vulcanum naribus efflant.

A˘dămāntĭs, idis, ἀδαμαντίς, Herba quædam eſſe traditur à Magis Armeniæ Cappadocicæq; alumna, qua admota, leones reſupinari ferũtur hiatu laxo. Nominis rationem iidem hanc tradunt, quod cõteri nequeat, quemadmodum nec adamas. Vide Plin. lib. 24. cap. 17.

A˘dămo, mas, pen. corr. valdè amo & diligo. [אהב *ahdb. ἐρασθίαω.* Gall. *Aimer fort, aimer ardemment.* Ital. *Amare teneramente, fortemente, honeſtamente, amorevolmente.* German. Gebr lich ben. Hiſpan. *Amar como enamorado.* Polon. *Bardzo mieluie, Zapalczywie mieluie.* Vng. *Igen szeretöm.* Ang. *To loue arden, lie.*] Quintil. Me quidem, marite, ſiquis interroget, omnes matres liberos ſuos, tanquam adamaverint, amant. Cic. lib. 3. de Orat. Deinde ab Antiſthene, qui patientiam & duritiem in Socratico ſermone adamarat. ¶ Adamare tenerè, Proverbiali forma dicitur in eum qui ita diligit quempiam, ut non patiatur vel leviſſimis incommodis à quoquam affici.

A˘dăpĕrĭo, eris, penult. corr. adaperui, adapertum. [פתח *pdthách. ἀναῳγω.* Gal. *Ouurir.* Ital. *Aprire.* Germ. Auffthun / Auffnen. Hiſpan. *Abrir.* Pol. *Otwarzam.* Vng. *Meg nytom, nyláskoz'aton.* Angl. *To open.*] Idem quod aperire, ſeu patefacere. Liv. 5. Bel. Pun. Qui improviſo adorti ſemiplenas ſtationes, & adapertas fores portæ. Plin. lib. 2. cap. 47: Vnde nubes diſcuſſæ adaperuêre cœlum.

Adapto, Vide APTO.

A˘dăpērtŭs, a, um, Idem quod apertus. [פתוח *patúach. ἀνεῳγμένος.* Gal. *Ouuert.* Ital. *Aperto.* German. Auffaethan Hiſp. *Abierto.* Pol. *Otteworzſzi, Otwarty.* Vng. *Megh nyit.* Ang. *Open.*] Ovid. 1. Amor. Eleg. 5: Pars adaperta fuit, pars altera clauſa feneſtræ.

A˘dăpērtĭlĭs, Adject. ἀνεῳκτός: Quod eſt apertum vel apertu facile. Ovid. de Triſt. 3. Eleg. 11: Aſpicis à dextra latus adapertile tauri.

A˘dăquo, quas, penult. corr. ex Ad & Aquo: id eſt, Aqua reficio, & irrigo, & ad aquam ago: [השקה *hiſihkah* ריות *rivvdh. ποτίζω.* Gall. *Abbreuuer, ou arrouſer d' eau.* Ital. *Adacquare, inaffiare le herbe.* Germ. Wäſſeren oder trencken. Hiſpan. *Regarlos harboles ò ortaliza.* Polon. *Napaiam.* Vngar. *Meg itatöm.* Angl. *To watter.*] ut, Adaquare arbores. Plin. lib. 17. cap. 10: Ternas ſimul ſerendas trianguli ratione, palmo inter ſe diſtantes, denis diebus adaquari, donec grãdeſcant. Sueton. in Galba, ca. 7: Ita decrevit, ut ad locum ubi adaquare ſolebat, jumentũ duceretur capite involuto.

A˘dārcĕs, Dioſcoridi ἀδάρκης. Salſugo quædam gelata, paluſtribus in locis, iiſdemq; humidis, proveniens, quibus exiccatis condenſari ſolet, atque arundinibus adhærere. Plin. lib. 16. cap. 30. & 36. lib. 32. cap. 20. & lib. 22. cap. 24: Adarcam vocem Latinam agnoſcit: traditq; naſci in cortice calathorum, ſub ipſa coma, ex ſpuma aquæ marinæ cum dulci commiſta: & à nonnullis κολαμοχροὴ: hoc eſt, arundinaceam lanuginem vocari. Vide Hermolaũ in Plinium, & Marcellũ Virgil. in Dioſc.

A˘dārĕo, res, rui, pen. corr. n ſareo, exareo. [חרב *charab. ξηραίνω.* Gall. *Deuenir ſec, aſſecher.* Ital. *Secarſi.* German. Verdorren/

dürr werd

dürr werden. Hiſpan. *Seccarſe.* Polon. *Schne.* Vngar. *Meg apok, meg epedők.* Angl. *To become drie.*] Verbum eſt rarum, quo utitur etiam Cato de re Ruſt. cap. 98: Amurcam decoquito ad dimidium, & ea ungito fundum arcæ, & extrinſecùs pedes & angulos: ubi ea adaruerit, veſtimenta condito.

Adlāſsint, ſive (ut Feſtus legit) Adaxint, Veteres dixerunt pro Adigant. Plaut. Vtinam divi adaſſint ad ſuſpendium.

Adlāſſus, Species tunicæ, ſic dictæ, quòd ab humeris nō erat conſuta. Perottus. Sed quis hac voce uſus eſt?

Adlaūgĕo, es, xi, Augeo, cumulo. [רבה *rabáh*, ἐπαύξω. Gall. *Augmenter, accroiſtre.* Ital. *Aumentare, accreſcere.* German. Sich ſehr mehren. Hiſpanicè, *Acreſcentar.* Polon. *Mnożoe.* Vngar. *Meg ſzaporitóm.* Angl. *To augment, to mak more.*] Cui opponitur minuo, extenuo. Cic. lib. 1. de Invent. Per quem facti utilitas aut honeſtas adaugetur. Terent. Heavt. Duritiæ adaucta.

Adlaūcto, as, are, ἐπαύξομαι, frequentativum, idem quod augeo. [Polon. *Przimnażywam.*] Accius Aenead. Quibus rem ſummam, & patriam noſtram quondam adauctavit pater. Ex Nonio.

Adlaūgēſco, adaugeſcis, ἐπαυξάνομαι, augeri, creſcere. [German. Wachſen/zunemmen. Polon. *Rożmnożamſię.* Vngar. *Szaporódóm.* Fiol. Anglicè, *To begynne to increaſe.*] Lucret. libro 2: Nam neque adaugeſcit quicquam nec deperit inde. Cicer. 1. de Divin.

Adlaūctŭs, us, ui, verbale. [ἐπαύξησις. Germ. Gemehrt.] Lucret. lib. 2: Nam quæcunq; vides hilari grandeſcere adauctu: id eſt, incremento.

Adlbĭbo, is, adbibi, adbibitū, n. t. Bibo. [שכר *ſchachar* שתה *ſchatáh.* ἐπίνω. Gall. *Boire vn peu plus, s' abbreuuer.* Ital. *Ber oltra miſura.* German. Zutrincken. Hiſpan. *Beuer ſin medida, ò Beuer prouocando à otro.* Pol. *Nażbit pyie, Przelewam.* Vng. *Meg iſzom magamat.* Ang. *To drink ſomewhat more.*] Terent. in Heavtont. Is mihi, ubi adbibit plus paulò, ſua quę narrat facinora. Plaut. in Sticho: Euge, quando adbibero, alludiabo. ¶ Accipitur & pro imbibere per metaphoram. Horat. 1. Epiſt. - nunc adbibe puro Pectore verba puer.

Adlcōrpŏro, as, adjungo, admiſceo. Solinus: Et carinis tenaciter adcorporatur.

Adlddax, m. t. Animalis quoddā genus eſt in Africa, quod cornua habet recta, rugarumq; ambitu contorta, & in læve faſtigium exacuta, ita ut lyras diceres τετριχίαν Græci contortis cornibus appellant. Hæc ferè Plin. lib. 11. cap. 37.

Adlddĕcĕt, ἐπιπρέπει, Idem quod decet. Plaut. Amphit. Ejus ſtudio ſervire addecet.

Addephagia, [ἀδηφαγία. Gall. *Appetit de manger inſatiable.* Ital. *Auidità di mangiare inſatiabile.* Germ. Die Fraßſucht. Hiſp. *La garganteza.* Pol. *Checz wielka, doiedzenia.* Vng. *Telhetetlenſég, mohonualo etél.* Angl. *An appetit to eat.*] Inexplebilis edendi aviditas. πρὸς τὸ ἀτέκμαρτα ἀδηφαγεῖν καὶ φαγεῖν: hoc eſt, ab avidius edendo dicta. Hæc apud Siculos pro dea colebatur: ubi etiam templum habebat ſibi peculiariter dedicatū. Vide Cæl. Rhodig. lib. 7. cap. 11.

Adlddĕcĭmo, mas, act. p. decimam partem accipio.

Adlddēnſo, as, are, Idem quod Addenſeo. Plin. lib. 20. cap. 21: Mirum, aquam, radice ea addita, addenſari ſub dio, atque lacteſcere.

Adlddīco, cis, pen. prod. [מכר *machár* נתן *nathán.* ἀποδίδωμι. Gall. *Vendre au plus offrant.* Ital. *Vendre all' incanto.* Germ. Zuſprechen/zueignen/zu kauffen geben. Belg. Ick geve te coope. Hiſp. *Vender en almoneda.* Polon. *Przyſadzam, Przywłaſzczam.* Vngaricè, *Neked it élöm te bïrodalmad alá adom.* Ang. *To giue ouer, to ſell to him which biddeth moſt.*] Verbum eſt ex tribus illis, quibus universum Prætoris imperium ac poteſtas continebatur, Do, Dico, Addico. Nam in addicendo jus faciebat. Veluti cùm inceſſionibus addicebat, cùm in vindiciis, in bonorum poſſeſſionibus, item cùm aliquem ſuis creditoribus, aut furioſum ſuis agnatis gentilibusq; addicebat. Hotomanus in Lexic. Cicero in Verrem: Domus erat plena, nova decreta, nova jura petebātur, mihi det poſſeſſionē, mihi ne adimat, mihi bona addicat. Idem in Piſone: Nónne Fuſidium debitorem creditoribus ſuis addixiſti? Idem pro Flacc. Is cùm judicatum non faceret, addictus Hermippo, & ab eo ductus eſt. Hinc Addicti, ut eſt apud Vallam, κατακεκριμένοι, qui nexi in ſervitutem creditoribus ob debitum ſunt traditi. Proprium igitur hoc verbum Prætoris: ſed tamen ad alia multa traductum. Dicuntur enim quoq; addicere præcones in auctionibus, & publicis locationibus, cùm emptori ſeu locatori nullo majus pretium offeren te rem attribuunt. Cic. pro Rabir. Poſthum. Tua bona Poſthume nummo ſeſtertio à me addicuntur. Tranquil. in Cæſare: Ampliſſima prædia ex auctionibus haſtæ minimo: vel ut alii legunt, nummo addidit. Cicer. 3. in Verr. Addicitur id opus HS. D. LX. millibus. ¶ Dicuntur deinde addicere in augurali diſciplina aves, quando ratum faciunt auſpicium. Livius: Fabio auſpicanti aves ſemel atq; iterum non addixêre. Contrarium Abdicere. ¶ Et Addicere ſententiam, pro vendere. Cicer. Phil. 2: Quum neq; principes civitatis rogando, neq; majores natu monendo, neq; frequens Senatus agendo te de vendita atq; addicta ſententia movere potuit. ¶ Addicere ſupplicio, morti, pro Damnare, deſtinare, devovere. Cic. Phil. 3. Gladiatorio generi mortis addictus ¶ Addicere ſe cupiditatibus, petulantiæ, intemperantiæ, &c. Pro ſe dare vel dedere. Quemadmodum & apud Horat. 1. Epiſt. Nullius addictus jurare in verba magiſtri. ¶ Addicere litem in XII. tab. pro ſecundum aliquē judicare. Gell. lib. 17. cap. 2: Poſt meridiem præſenti litem addicito. Hotomanus in Lexico.

Addīctē, adverbium: αὐθαδῶς: ut apud Tacitum lib. de Germ. moribus: Trans Lygios Gothones regnantur, paulò jam addictiùs, quàm cæteræ Germanorum Gentes, nondum tamen ſupra libertatem.

Addictĭo, onis, verbale, κατάκρισις. Cic. 2. Verr. Simul in jure dicendo bonorum poſſeſſionumque contra omnium inſtituta addictio, & condonatio.

Addīſco, ſcis, per duplex d, Benè diſco, vel ad ea quæ didiceram, addo. [לקח *laáph* לח *lamádh.* ἐπιμανθάνω. Gallicè, *Bien apprendre.* Ital. *Imparar bene.* Germ. Erternen / wetter lernen. Hiſpan. *Aprender bien, ò de nueuo.* Polon. *Nauczam ſzie.* Vngar. *Meg tanúlom.* Ang. *To learne perfectlie.*] Cicer. de Senect. Solon dicebat ſeneſcere ſe in dies multa addiſcentem.

Addĭtāmēntum. [Polonicè, *Przidatek.*] Additus, Vide ADDO, addis.

Addīvīno, as, are. Idem quod divino. [קסם *kaſám.* μαντεύομαι. Gal. *Deuiner.* Ital. *Indouinare.* Ger. Erhaten. Belg. Ick ſegge waer / ick Prophetere / ick ſade tlaedaerna. Hiſpan. *Adeuinar lo venidero.* Pol. *Zgadnąć.* Vng. *Iöuendölök.* Ang. *To geſſe.*] Plin. lib. 35. cap. 10: Vt Appion Grammaticus ſcriptum reliquerit, quendam ex facie hominum addivinantem, &c.

Addo, das, addare, pen. corr. act. p. Ad data addo. [αὐξάνω. Germ. Geben.] Plaut. in Trucul. Tuo arbitratu, quod jubebis, addabitur.

Addo, dis, act. t. Affero acceſſionem, adjungo. [יסף *hoſiph.* αὐξάνω. Gall. *Adiouſter.* Ital. *Adiungere.* Germ. Darzu thun / zugeben. Hiſp. *Annadir.* Pol. *Przyczyniam, Przydawam.* Vng. *Hozzá teszöm.* Ang. *To ioyne to, to augment.*] Adjicere, adjungere. Cicer. Appio Pulchro: Illud velim ſic habeas, quod intelliges hac re navata, additum potiùs aliquid ad meum erga te ſtudium (cui nihil videbatur addi poſſe) quàm quicquam eſſe detractum. Contraria nanque ſunt Addere & Detrahere. Vnde adagii quadam forma de perfectis operibus ita dici vulgò ſolitum ex Ariſtotele: Nihil poteſt nec addi, nec adimi. ¶ Addere animum: id eſt, augere. Plaut. in Amph. Vbi noſtris animus additus.

Addĭtāmēntum, ti, Acceſſio. [ארבה מרבה *marbéh* תוספת *toſéphet.* αὔξησις. Gall. *Surcroiſt.* Ital. *Accreſcimento.* Germ. Ein zuſatz/zugab/ein zuthuung. Hiſpan. *Annadidura.* Polon. *Przydatek.* Vng. *Hozzá tétel, folt szörzes.* Ang. *Eiking to augment.*] Cicer. pro Seſtio; Interceſſit Ligus iſte neſcio quis, additamentum inimicorum meorum.

Addĭtŭs, ta, tum, penult. correpta, Adjunctus, adjectus. [יסף *muſáph.* προσκείμενος. Gallicè, *Adiouſté.* Ital. *Aggionto.* Germ. Darzu gethan. Hiſpan. *Annadido.* Pol. *Przydany.* Vngar. *Hozzá adatot.* Anglicè, *Eiked, ioyned to.*] Cicero ad Q. Frat. Additus eſt unus annus tuo labori. Ponitur etiam interdum pro inimico. Sic enim interpretatur Servius illud Virgil. 6. Aen. - nec Teucris addita Iuno Vſquam aberit. Vide Macrobium lib. 4.

Addŏcĕo. Idem quod doceo. [לח *limmádh* אלף *illéph.* συνδιδάσκω. Gall. *Enſeigner, & faire apprendre dauantage.* Ital. *Inſegnare.* German. Lehren/noch darzu lehren. Hiſpan. *Enſennar ſcientia.* Polonicè, *Przyczyniam nauky.* Vngar. *Meg tanitlak réa.* Angl. *To teach.*] Horatius: Solicitis animis onus exuit, addocet artes.

Addōrmīſco, ab Abdormio, dormio. Cui opponitur Expergiſcor [ישן *iaſchán.* ἐπικαθεύδω. Gall. *S' endormir.* Ital. *Adormentarſe.* German. Entſchlafen. Belg. Ick entſlape. Hiſp. *Adormecerſe.* Polon. *Przeſypiam ſzie.* Vngar. *Elszunyadoz.* Angl. *To ſleip.*] Suet. Et quoties poſt cibum addormiſceret (quod ei ferè accidebat) olearum ac palmarum oſſibus inceſſebatur. Alii legunt obdormiſceret.

Addūbĭto, as. Aliquantùlum dubito, vel ſimpliciter dubito. [אבי *ani* תלי *taluý.* ἀμφισβητῶ, διαπορῶ, διδιάζω. Gall. *Douter aucunement.* Ital. *Dubitare alquanto.* German. Ein wenig zweiffelen. Belgi-

ten. Belgicè, Ick twyfele/wete niet wel. Hiſpanicè, *Dudar cerca de alguna coſa.* Polonicè, Watpie, Wetpicz poczinam. Vngar. *kettőlkődni fogok, kettőlkődőm.* Angl. *To doubte ſomewhat.*] Cic. Cecinne: Habes augurium meum, quo ſiquid addubitarem, non potiùs uterer, quàm illa conſolatione. Idem Volum. lib. 7: Quòd ſine prænomine familiariter, ut debebas, ad me epiſtolam miſiſti, primùm addubitavi num à Volumnio Senatore eſſet.

Addūco, pen. prod. act. t. *Ad aliquem duco* [הביא *hebí* בהל *nahágh.* προσάγω. Gallicè, *Amener.* Ital. *Condurre.* Germ. Herzu führen. Belg. Ick teyde toe. t. Hiſpan. *Lleuar, guiando à lugar.* Pol. *Przywodze.* Vng. *Hozzávezetőm, El hozom.* Ang. *To lead or bring to.*] Terent. in Andr. Audivi Archillis, jamdudum Lesbiam adduci, &c. ¶ Interdum cogo, & quaſi renitentem ad aliquid faciendum impello, induco, incito. Cic. in Verrem Act. 1: Adductus ſum, Iudices, officio, fide, miſericordia. Idem Attico lib. 1: Pompeium in eam voluntatem adduxi. ¶ Interdum contraho, ἐπισπάω, σπάω, ſicut Græcos σπᾶσθαι τὰς ὀφρῦς, vel ἀπαίρειν. Virgil. lib. 3. Georgic. -ubi ignea venis Omnibus acta ſitis miſeros adduxerit artus. Vnde Adductam frontem irati habere dicuntur: hoc eſt, contractam & conſtrictam. ¶ Interdum contendere, intendere. Virg. lib. 9: Ipſe adductas te circũ caput egit habenas. Cic. de Amic. Cõmodiſſimum eſt, quàm laxiſſimas habere habenas amicitiæ, quas vel adducas cùm velis, vel remittas. ¶ Interdum produco, extendo. Virg. Aen. 9: Ocyus adducto torquens haſtile lacerto. ¶ Aliquando deduco, redigo. Cicer. in Læl. Contracta res eſt, & adducta in anguſtum.

Adduplĭco, as, are. Idem quod duplico. [כפל *chaphál.* διπλάζω, ἐπιδιπλόω. Gal. *Redoubler.* Ital. *Addoppiare.* Germ. Duptieren/ zweyfach machẽ. Belg. Ick dubbete. Hiſp. *Doblar.* Pol. *Przyſparzam.* Vng. *Meg kettőztetőm, megh bellőm.* Ang. *To double.*] Plaut. in Pœnulo: Adduplicabit omne furtum, leno addicetur tibi.

Adechaſtus, ἀδέχαστος. Propriè dicitur, qui nulla accipit munera, ab ἀ privativa, & δέχομαι, accipio. Vnde Adechaſti judices, dicuntur incorrupti, & qui nullis muneribus à recta illa juſtitiæ trutina poſſunt deflecti. Vide Cæl. Antiq. lect. lib. 23. cap. 14. ¶ Sed malè apud Cælium: ſcribendum enim per κ, ἀδέκαστος.

Addĕdo, dis, pen. corr. Exedo, conſumo. [אכל *achál.* κατεσθίω, κατάδω. Gall. *Manger tout.* Ital. *Conſumare, mangiar tutto.* Ger. Gantz auff eſſen/ hinweg eſſen. Hiſp. *Comer haſta el cabo.* Pol. *Zaiadam.* Vngar. *Meg emészt őm el eszőm.* Angl. *To eat all.*] Nam ibi Ad, auget. Virgil. 4. Georg. -nam ſæpè favos ignotus adedit Stellio.

Addēsŭs, a, um, ab Adedor: id eſt, conſumptus. [אכל *achchál.* ἀποδόρμενος. Gal. *Mangé & cõſumé.* Ital. *Mãgiato.* Ger. Auffgefreſſen vñ verzehrt. Hiſp. *Comido.* Pol. *Strawiony, Ziedzony, Nadbrawiony.* Vng. *Meg emesztetőt, el étetőt.* Ang. *All eaten and waſted.*] Cic. 2. Tuſc. Quũ verò adeſum inflatu renovatum eſt jecur. ¶ Adeſa pecunia, per metaphoram, pro conſumpta, apud eundem pro Quintio.

Adĕlphī, m. ſ. [ἀδελφοί. Germ. Brũder. Belg. Ghebrõders.] Fratres, quaſi non ſoli. Delphon enim priſca lingua Græcorũ, Vnum ſignificat. Vnde Apollo: id eſt, Sol (Macrobii ſentẽtia) Delphios dicitur, quaſi unus & ſolus. Alii ab ἀ deducunt, quod interdum ſignificat ὁμοῦ, ſimul, & δελφὺς quod vulvam vel uterum ſignificat: ut Adelphi dicantur, qui ex eodem utero prodierunt. Hoc nomine Terentius Comœdiam inſcripſit, in qua Aeſchinus & Cteſipho fratres introducuntur.

Adēlphĭdes, pen. corr. ἀδελφίδες, Palmæ ſpecies eſt, ſapore quàm proximè ad caryotas accedens: unde & adelphides dictæ ſunt, quaſi caryotarum ſorores. Autor Plin. lib. 13. cap. 4.

Adēlus, penul. prod. [ἄδηλος, incertus, ignótus. German. Vnbekannt.]

Adēmptĭo, Ademptus. Vide ADIMO.

Adĕnes, pen. corr. [ἀδένες. Gal. *Eſcrouelles.* Ital. *Scroule.* Germ. Grũß am Halß. Hiſp. *Landrezillas.*] Glandulæ ſunt in gutture, ex carne in duritiem contracta, quæ alio nomine χοιράδες: hoc eſt, ſcrofulæ, vocantur. Plin. lib. 11. cap. 37.

Adĕò, ſecunda ſyllaba brevi, Adverbium, Vſque eò, Intantũ. [את *meódh* גם *gam.* τοσοῦτος ὅσος Gall. *Tant, ſi.* Ital. *Coſi tanto.* German. Alſo/ ſo gar/ alſo vaſt. Belg. Soo ganſch. Hiſp. *Tanto que.* Polon. *Tak barzo.* Vngar. *Vgy annyira.* Angl. *Inſo much, ſwa.*] Terent. in Andr. Et vultu Soſia adeò modeſto, adeò venuſto, ut nihil ſuprà. ¶ Quandoq; ponitur pro valde, multùm, tàm. Terent. in Evnucho: Iuvenem adeò nobilem, ὅσως εὐγενῆ. ¶ Poſt Atq;, ſubjectum auget, idem ſignificans quod Imò, vel Potiùs. Cicero pro Cluentio: De foro, atque adeò de civitate ſublatus eſt. ¶ Quandoq; pro Certè, ſine dubio. Virg. Georg. 1: Multum adeò raſtris glebas qui frangit inerteis, Vimineasq; trahit crateis. ¶ Quandoq; pro modò, ſecundum quoſdam. Terent. Andr. Tute jã adeò ejus audies verba. ¶ Apud Poëtas, præſertim Comicos, ſæpè eſt particula ornativa, ſeu mavis expletiva: quippe nihil ad ſenſum conferens, ſed vel ad ſermonis ornatum, vel ad metrum explendum adhibita. Ibidẽ: Propera adeò puerum, tollere hinc ab janua.

Adĕoūsq;, ſive una eſt dictio, ſive duæ, idẽ eſt quod Vſq; adeò. Plaut. in Aſin. -agè agè manſero Tuo arbitratu, vel adeouſq; dum peris: pro Vſq; dũ: id, eſt, donec. ¶ Vtitur ea voce & Marius Victor lib. 2: -adeouſq; malignis Herbarum dubias poſſe radicibus eſcas Explorare juvat.

Adĕo, adis, adivi, vel adii, aditum, pen. corr. act. q. id eſt, Accedo: [הלך *halách* קרב *karab* נגש *nighghaſch.* προσέρχομαι, προσαποδέομαι. Gall. *Aller à qu vers.* Ital. *Andare.* Ger. Zu einem gehn oder kommen. Belg. Ick gae toe/ ick beghinne/ ick grype aen. Hiſpan. *Yr à lugar.* Polon. *Przychodze, Przyſtepuie.* Vng. *Hozzámegyők.* Angl. *To go to, to come nie.*] ut, Adeo prætorem. Cic. 4. Acad. Tribunum aliquem cenſeo, adeam. Idem App. Pulchro: Ad me adire quondam memini. ¶ Adire hæreditatem, ἐπὶ τὴν κληρονομίαν προσέρχεσθαι, ἐμβαίνειν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν, eſt ſe hæredem profiteri, & pro hærede ſe gerere. Cic. 2. Philip. Quum ipſe patris hereditatem non adiſſes. ¶ Interdum pro ſubire, vel ſuſcipere: ut, Adire labores, Adire periculum capitis, apud Ciceronem pro Seſt. Roſcio. ¶ Aliquando adoriri, & aggredi, ἐπιέναι. Terent. in Phorm. Tunc prior adito tu: ego inſidiis circumcenturiatus, ſiquid deficies. Virgil. 5. Aen. -nec quiſquam ex agmine tanto Audet adire virum. ¶ Hujus paſſivum protulit Colum. lib. 1; Sed granaria ſcalis adeantur, & modicis feneſtellis Aquilonibus inſpirentur. Et Cic. 2. Tuſcul. Illa pericula adeuntur in prœliis.

Adĭtŭr, imperſonale. Cicero 4. Verr. Antequam in jus aditum eſſet. Idem pro Flacco: M. Cratidius, ad quem eſt aditum, negavit, &c.

Adĭtĭo, onis, f. t. Acceſſio. [אבוא *mabóh* קרבה *kerabáh.* προσόδος. Gall. *Allee.* Ital. *Gita, andata.* Germ. Zugang Hiſpan. *Aquella obra de yr à lugar.* Pol *Przyſtęp.* Vng. *Valakihőz valo menés.* Ang. *Going to, comming nie*] Plaut. in Truc. Quid tibi hanc additio eſt? pro, cur adis? Vbi dignum notatu, caſum verbi additum eſſe nomini: ut apud Ciceron. Domum reverſio. Obtemperatio ſcriptis legib. lib. 2. De legib. & apud Cæſar. lib. 1: Reditionis domum ſpe ſublata. ¶ Aditio hæreditatis apud Iuriſconſultos: id eſt, Cretio. D. lib. 5. de inoffic. teſta.

Adĭto, tas, pen. corr. frequentativum ab Adeo, adis, [הלך *hiléch.* ἐρχῶς προσέρομαι. Gall. *Aller ſouuent.* Ital. *Ire & andare ſpeſſo.* German. Offt zu einem gehn / zugehn/ eins gehens. Hiſp. *Yr muchas vezes.* Pol. *Częſto nadchodze.* Vngar. *Hozzájárok.* Anglicè, *To come or go to often.*] Plaut. in Capt. Si aditas propiùs.

Adĭtŭs, tus, m. q. ingreſſus, introitus, veſtibulũ, limen. [מבוא *mabó.* εἴσοδος. Gall *Allée, entrée, acces.* Ital. *Entrata, adita.* Ger. Ein zugang oder eyngang. Belg. Een ingangk. Hiſpanicè, *Entrada a lugar.* Polon. *Przyſtęp, weyſzcie.* Vng. *Be menés m. neveben valo út.* Angl. *An entree, acces.*] Cicero 15. Epiſt. Duo ſunt aditus in Ciliciam ex Syria. Virgil. 9. Aeneid. -aditumq; per avia quærit. Cicero 1. Philipp. Forum ſepietur, claudentur aditus, armati in præſidiis, multis in locis collocabuntur. ¶ Transfertur etiã aliquando ad incorporea. Idem pro Cluentio: Hominibus ignominia notatis neque ad honores aditus, neque in Curiam reditus eſt. Idem pro Fonteio: Magnitudine ærumnarum ſic occupant eorum, qui audiunt, animos, ut difficilis aditus veritati relinquatur.

Adĕps, [חלב *chéleb.* στέαρ, πιμελή. Gall. *Graiſſe, ſein.* Ital. *Graſſa, lardo, ſongia.* Germ. Feißte/ Schmár Belg. Allerleye vett/ Smout. Hiſp. *Enxundia.* Polon. *Tłuſtoſzcz, Smalec.* Vngar. *Kőuerſeg, ſir.* Ang. *Greaſſeneſſe, fatneſſe.*] Medicis cæteriſq; qui anatomen ex profeſſo tractãt, dicitur unctuoſum illud, quod muſculorum extremitatibus membranisve adcreſcit ex frigida portione ſanguinis, quæ è venis excidens, exanguibus, ideoque frigidis membranis adhæret, ibidemque non ſecùs atque oleum frigore concreſcit. Vnde & in corporibus, quibus frigidior eſt natura, copioſior: in calidioribus, parcior gignitur. In ventre inferiore magna in primis ejus copia colligitur, quòd ea pars membranoſa ſit, & à fonte caloris longiuſculè diſſita. ¶ Differt itaque Adeps ab eo quod Latini Pingue, vel pinguedinem, Græci λιπαρὸν, appellant, duplici ratione: Primùm ſitu ipſo, quòd ille muſculorum (ut diximus) extremitatibus, aut membranis adhæreat: Pingue, teſte Plinio, lib. 11. capite 37, inter carnem & cutem ſitum ſit. Deinde quòd Adeps frigore concreſcat, durusque fiat & fragilis: Pingue neque congeletur, neque durum aut fragile evadat. Rurſus à Sevo Adeps diſtinguitur, ut eodem in loco docet Plinius, quòd adeps in iis duntaxat animalibus dicatur, quæ biſulca ſunt, ſciſſiſve digitis, & non cornigera: Sevum verò in cornigeris, iiſque una tantùm ex parte dentatis, & talos habentibus. Hæc tamen differentia ne ab ipſis quidem medicis ſemper obſervatur. Apud cæteros verò ſcriptores nullo penè diſcrimine omnia hæc confunduntur: Adipisque vocabulum latiſſimè ſumitur, ut etiam ad ſevum & pingue extendatur.

Exempla

Exempla paſſim òccurrent. ¶ Effertur autem hoc nomẽ modò maſculino, modò fœminino genere. Plinius lib. 28. cap. 9: Maſſurius palmam dediſſe lupino adipi antiquos tradit: ideò novas nuptas illo perungere poſtes ſolitas, nequid mali medicamenti inferretur. Item lib. 30. cap. 3: Protinùs vel ptiſanæ, vel alicæ, vel orizæ cremor dandus eſt, cum quo recens adeps cocta ſit. Sæpiùs tamen maſculinum eſt.

Adīpēs, plurali numero legimus: quod tamen rarum eſt. Plin. lib. 8. cap. 36: Illi ſunt adipes medicaminibus apti.

Adīpālis, pen. prod. adjectivum, Pro pingui. πιότερον. Vnde Feſtus Adipaleis cœnas ſacerdotum vocat, quæ etiam Adjiciales dicuntur. Cicero ad orationem tranſtulit, de Orat. Opimũ quoddam & tanquam adipale dictionis genus: ubi tamen etiam legitur adipatæ orationis: atq; ita Nonius citat.

Adīpōſus, Adipe abundãs. παλαιόδης. In Sacris literis etiam pro divite accipitur, & opulento, quemadmodum & Adeps pro divitiis: ut annotavit Hermolaus in Plinium.

Adīpātus, ta, tum, Adipem admiſtum habens. [שמן *ſchámen.* παχυώδης. Gal. *Gras, rempli de graiſſe.* Ital. *Ingraſſato, vnto.* Germ. Das feiſte iſt/ mit Feiſte geſpickt iſt. Hiſpan. *Graſſiẽte, lleno de graſſa.* Polon. *Naſpikowaniy, Slonina zaprawiony.* Vngar. *Siros.* Ang. *Full of greaſe or fatneſſe.*] Vnde Iuven. Sat. 6: Adipata dixit, pro cibis adipis admiſtione confectis. Livida materno fervent adipata veneno. Cicer. in Oratore, ad orationem tranſtulit, Adipatamque orationem dixit, pro pingui: Adſciyêre (*inquit*) ſuis artibus opimum quoddam, & tanquam adipatæ dictionis genus.

Adĕptĭo, Adeptus. Vide ADIPISCOR.

Adequĭto, as, [רכב *racháb.* προσιππάζω. Gall. *Cheuaucher aupres.* Ital. *Cauallãre d' intorno.* German. Hin zu reitten/ neben oder nahe reiten. Hiſp. *Caualcar cerca alguno.* Polon. *Nadiezdzam, Przy ieździe blisko.* Vng. *Louaglok, louon hozzá kõzelgetõk.* Ang. *To ryde by, or nie to.*] Equitare, equitando propiùs accedere. Liv. 5. Bell. Macedon. Numidæ adequitare, dein refugere, ſed propiùs ſaltum paulatim advehi.

Adēsdum, & Ades, quod imperativum eſt, & Dum particula nihil ſignificante. Eſt enim productio, & adjectio ſyllabæ: ut Ehodum ad me. [German. *Kom hieher.*]

Adēſpŏtus, [ἀδέσποτος. Ger. Der niemandt vnderworffen iſt/ der frey iſt. Pol. *Sobiepan.* Vngar. *Szabados vr nekwl valo.* Angl. *Maiſterles.*] Nullius dominio ſubjectus. Vnde ἀδέσποτα libri vocantur, qui nullum titulo domini nomen profitentur. Et Plutarchus in vita Ciceronis ἀδέσποτον ἐπιγράφω vocat, in qua ſcriptoris nomen erat ſuppreſſum. Adeſpota bona, ἀδέσποτα κλήματα à Budæo vocantur, quæ quum juſtum hæredem nõ inveniant, ad fiſcum devolvuntur. Et rumores ἀδέσποτοι Ciceroni, incerti, & ſine authore certo.

Adēssĕ, Vide ADSVM.

Adēsŭrĭo, is, eſurio. [רעב *raheb.* βουλιμιάω. Gall. *Auoir grand' faim.* Ital. *Hauer gran fame.* German. Groſſen hunger haben / ſehr hungern. Hiſp. *Auer gana de comer.* Pol. *Barzo lakne.* Vngar. *Reá ehezõm.* Angl. *To be hungrie, to deſyre to eat.*] Plaut. Adeſurivit magis, & inhiavit acriùs lupus.

Adēsŭs. Vide A DEDO.

Adfrĭgŭrārĕ, apud Diomedem Gram. lib. 1. Per ablativum autem ſic, ut dignus hac re, & ſiquid tale inveniatur per utroſq; caſus id adfiguratur. [Vngar. *Iegyõztetni.*]

Adfrĕmo, is, Ad aliquid fremo. [דהר דהה *dahár hamáh.* προσφρυάττω, ἐπιφρέμω. Gal. *Gronguer contre quelqu'vn.* Ital. *Fremere, mormorare.* Germ. In zorn vber etwas toben oder brummen. Hiſp. *Bramar à otra coſa.* Polon. *Sapac na nie kogo, gniewàc ſzie zmiotanim.* Angl. *To murmure or grudge at any thing.*] Val. Flac. Arg. 1: Adfremit his, quaſſatq; caput.

Adfrīngo, is frango, confringo. [שבר *ſchibbár.* προσάγνυμι.] Statius 5. Theb. -plenisq; adfringere parvos Vberibus, ferroque omnes exire per annos.

Adgĕmo, is, pen. cor. ui. [ἐπιστένω. Ger. Etwar zu ſeufftzen. Polon. *Vzydcham.* Vng. *Reá nyõgõk.*] Stat. lib. 11. Thebaid. Flent mœſti retro comites, & uterq; loquẽti Adgemit. Ovid. 1. Triſt. Eleg. 13: Adgemit & noſtris ipſa carina malis.

Adgreſſūra, æ, graſſatura. Suet. D. lib. 10. Tit. 2. l. 4. Vlpianus: Sed etſi quid ex peculatu, vel ex ſacrilegio quæſitum erit, vel vi aut latrocinio, aut aggreſſura hoc non dividetur.

Adgretus, ta, tum, apud Ennium. Adgretus fari, pro eo quod eſt aggreſſus. Venit à Græco. Feſtus. ubi vide Ioſ. Scalig.

Adhăbĭto, as, [παροικέω. German. Beywohnen / neben etwas wohnen. Belg. Ick woone by.] juxtà habito, vel juxta me pono. Plaut. in Capt. Aedepol nanque ſi adhabitas propiùs, os denſabit tibi.

Adhæc, ſive Adhoc: id eſt, præterea, præter jam dicta. πρὸς τούτοις, ἐπὶ τούτοις. Cicer. pro Flacc. Adhæc prædia incenſa, dedicaviſti.

Adhærĕo, n. ſ. Affixus maneo, arctiſſimè inſideo, adhærens ſto, approximo, nitor, infixus ſum. [דבק *dabák* לוה *lavàh.* προσκολλῶμαι, προσέχομαι. Gall. *Eſtre pres ou contre quelque choſe, ſe tenir à elle.* Ital. *Accoſtarſi, ſtar' appoggiato.* Germ. Anhangen. Belg. Ick hange aen. Hiſpan. *Alegarſe.* Polon. *Vſtawiczyć ieſtem przykim, trzimam ſzie.* Vngar. *Hozzá ragaszkodõm.* Angl. *To cleaue to, to ſtick faſt to.*] Cic. 1. Verr. Tela in tuis viſceribus adhærebunt. Lactan. lib. 5: Quibus poſtea ejectis, omnes qui ſanati fuerint, adhærent religioni, cujus potentiam ſenſerant. Cicer. Tela in tuis viſceribus adhærebunt. Idem in Phæn. Arati: Spiniferam ſub caudam piſtricis adhæſit.

Adhærēſco, idem quod adhæreo. Cic. Offic. 1: Omninoq; juſtitiæ, honeſtatiq; adhæreſcet.

Adhæſĭo, verbale, f. r. Copulatio, conjunctio. [דבק לוה *débek luvidh.* συσχέσεις Gal. *Entretouchement.* Ital. *Accoſtamento.* German. Anhangung. Hiſpan. *Allegumiento.* Polon. *Zawiązanie.* Vngar. *Hozzá ragaszkodás.* Angl. *Sticking or cleauing to.*] Cic. 1. de Finib. Et copulationes, & adhæſiones inter ſe, &c.

Adhæſus, us, pro eodem. συσκόλλημα. Lucret. lib. 3: Nam neq; pulveris interdum ſentimus adhæſum.

Adhālo, act. p. affluo, aſpiro. [חרח *heriach.* ἐμπνέω. Gall. *Halener quelque choſe.* Ital. *Aſpirare, pigliare fiato.* Germ. Herzu blaſen/ entauchen. Belg. Ick blaeſe aen/ huyche aen. Hiſpan. *Soplaraxia otra coſa.* Polon. *Tchne.* Vngar. *Rea lehellok.* Ang. *To breathe vpon any thing.*] Plin. lib. & cap. 22: Nunc quidem, ſi ſerpentis caverna juxtà fuerit, ſi pateſcentes primò adhalaverit.

Adhāmo, act. p. Idem eſt quod obligo. [בחכה *bechách chdh* החלה *hehelàh.* ἀγκιστρόω. Gall. *Prendre au filé.* Ital. *Pigliare all' hamo.* Germ. Erwütſchen/ alſi mit einem Angel. Hiſpan. *Tomar como con anzuelo.* Polon. *Na haku trzimam.* Angl. *To cache or tak in a netf.*] Cic. 2. Acad. Quj enim ſeriùs honores adhamaverunt, vix admittuntur ad eos, nec ſatis cõmendati multitudini poſſunt eſſe. Hæc Nonius. De cujus ſententia doctiſſimi viderint: videtur enim Ciceronis locum, honores adhamaverunt, ſic potiùs intelligẽdum, quaſi ad capiendos honores aſpiraruntDeducitur nanq; aut à nomine Hamus, aut à ficto verbo Hæmo, ab hamus, quod catenam, & uncum quo piſces ineſcantur, ſignificat.

Adhĭbĕo, penult. corr. act. f. Appono, admoveo, adjungo, adjicio, confero, adfero. Et tàm ad res, quàm ad perſonas refertur: habetq́ue penè ſemper accuſativum. [הקריב *hikrib* שום בתן נתן *ſam bathán nathán* סמך *ſamách.* προσάγω. Gal. *Ioindre à vne autre, mettre pres.* Ital. *Aggiungere.* Germ. Herzu hatten. Belg. Ick honde by/ick ſette ẽne by. Hiſpan. *Anadir.* Pol. *Przidawam.* Vng. *Hozzá fogom, adom.* Ang. *To ioyne to and put nie to an other thing.*] Cicero 1. Famil. Adhibui diligentiam, quotieſcũq; Senatus fuit, ut adeſſem. Terent. Phorm. Nũquam amittam ego à me, quin mihi teſtes adhibeam. Cicero Famil. 5: Rationes confectæ me abſente ſunt tecum, ad quas ego nihil adhibui, præter lectionem. Idem Ruſo: Vt omnes adhibeam machinas ad tenendum adoleſcentem. Et Famil. 2: Tecum loquere, te adhibe in cõſilium. ¶ Adhibere moram morari, moras trahere ac differre. Pomponius D. libro 18. Tit. 6. lib. 17: Illud ſciendum eſt, cùm moram emptor adhibere cœpit, jam non culpam, ſed dolum malum tantùm præſtandum à venditore.

Adhĭnnĭo, Propriè eſt equorum, quum ſemutuò conſpicientes, audientes, aut olfacientes, hinnitum emittunt. [נהם *tſahál.* συγχρεμετίζω. Gal. *Hennir à quelque choſe comme font les cheuaux aux iumens.* Ital. *Annitrire.* Ger. Anwiheln / wie die Roſſ gegeneinander pflegen. Belg. Ick brieſſe gelyck een Perd. Hiſp. *Relinchar à otra coſa que relincha.* Pol. *Przyrzewam.* Vngar. *Reá nyerit õk.* Ang. *To nie lyk ane horſe for any thing.*] Ovidius 1. de Arte: Fœmina cornipedi ſemper adhinnit equo. ¶ Trãſlatè, ad orationem alicujus adhinnire, eſt orationem voluptatis plenam cũ plauſu excipere. Cicero in Piſonem: Sic ad illius hanc orationem adhinniit, ut non magiſtrum virtutis, ſed authorem libidinis à ſe illum inventum arbitraretur.

Adhōrrĕſco, ſcis, horrui, horreo. [סאר *ſamár.* ἐμφρίττω. Gall. *S'eſpouuanter grandement.* Ital. *Eſpauentarſi molto.* German. Ein groß abſcheuhen haben. Hiſpan. *Eſpeluzar ſe con miedo.* Polon. *Wzdrygam ſzie.* Vngar. *El iszonyodom.* Ang. *To feare greatlie.*] Ovid. ad Livium de morte Druſi: Ipſe pater flavis Tiberinus adhorruit undis, Hoc eſt, valde horruit, vel ad equitum clamorem horruit.

Adhōrtŏr, aris, Idem quod ſimplex Hortor. [חזק *hizhír* עזר *horér* העיר *behír.* παρορμῶ, παρακέλευμαι. Gall. *Enhorter, admonneſter.* Ital. *E hortare, ammonire.* German. Vermahnen/ ermahnen. Hiſpan. *Induzir y atraer con razones.* Polon. *Napominam.* Vng. *Intlek.* Angl. *To exhort.*] Cicero 1. Offic. Ne poſſet aliquando ad bellum faciendum locus adhortari. Idem Philip. 4: Sic ego vos ad recuperandam libertatem adhortabor.

Adhōrtātĭo, verbale. [German. Vermahnung zu etwas.] Hortatio, incitatio. παράκλησις. Cic. 2. de Orat. Omiſſa noſtra adhortatione, ad eorum quos propoſuimus, ſermonem diſputationemq; veniamus.

Adhūc, adverbium, compoſitum ex Ad: id eſt, Vſque, & Huc: & ſigni-

& significat Etiamnunc, Etiamtum, Hactenus, vel Ad hoc tẽpus. [עוד *hodh.* μέχρι τότε, ἔτι, προσέτι. Gal. *Encor iusques ici, iusques à present.* Ital. *Fin qui.* Ger. Noch biß anher/biß jetzundt. Hiſp. *Haſta aqui.* Polon. *Ieſzcze, Azdotad.* Vng. *Meeg, eddig.* Ang. *Vnto this preſent tyme yet.*] Cic. Attic. lib. 7: Vnam adhuc à te epiſtolam acceperam. Et ad Ligar. lib. 6: Ego tamen Cæſari pro te, ſicut adhuc feci, ſuppliçabo. Author ad Herenn. li. 1. ¶ Adhuc, pro etiam vel præterea. Quintilian. Eſt adhuc alia in reſpondendo figura. Adhuc quæ dicta ſunt, arbitror mihi conſtare cum cæteris artis ſcriptoribus. ¶ Adhuc locorum, eadem figura qua dicimus, Vbiq; locorũ, &c. Plaut. in Capt. Vt adhuc locorum feci, faciam ſedulò.

Adjăcĕo, ces, penult. corr. continens ſum & affinis, adhæreo. [קרב *karáb* סמך *ſamách.* πρόσκειμαι. Gall. *Geſir aupres.* Ital. *Giacer vicino.* German. Beyligen/nebẽ ligen. Belg. Ick ligge by. Hiſp. *Iazer cerca.* Pol. *Przileglim.* Vng. *Mellette fekszöm, auagy vagiok.* Angl. *To lie by or nie to.*] Livius 2. ab Vrb. Thuſcus ager Romano adjacet. ¶ Adjacens inſula dicitur, quæ eſt prope ædes, non tamen conjuncta contextu ædificiorum. Vlpian. l. ſi finita. §. Iam quid dicemus. ff. de dam. infect. Item quid dicemus, ſi inſula adjacens domui vitium fecerit?

Adjănŏēta, ἀδιάνοητα, Sunt quæ verbis aperta occultos ſenſus habent myſtica. Quintilian. lib. 8. cap. 2. Nam ἀδιανοεῖν intelligere declarat.

Adjăntum, [ἀδίαντον. Gall. *Capilli Veneris.* Ital. *Capel venere.* German. Mawrtauten. Hiſp. *Culantrillo de pozo.* Pol. *Czertwone włoski, Matkibożeiẏ włoski, vkrapek.* Vngar. *Arna leány hay.* Ang. *An herbe called Venus heare.*] Herba eſt, quæ aliis nominibus Polytrichon, Callitrichon, & Capillus Veneris appellatur. Vide Plinium lib. 22. cap. 21.

Adjăphŏrŏn, ἀδιάφορον. Cicero vertit indifferẽs lib. 3. de Finib. Quod enim illi ἀδιάφορον dicunt, id mihi ita occurrit, ut indifferens dicerem. ¶ Vnde Adiaphoria, ἀδιαφορία, quę quid ſit, vide Cic. Acad. Quæſt. lib. 2.

Adjectĭo, Adjectivum, Adjectus, Vide ADIICIO.

Adjĭgo, gis, penult. corr. ex Ad & Ago, act. t. Cogo, vi impello. [תקע *takáh* דחק *dachák* אזן *vts* טבך *patſár* דחן *dacháph* אנס *anás.* βιάζεσθαι, ἐσπίπτειν. Gall. *Faire entrer, faire adheurter à quelque choſe.* Ital. *Conficare, far' entrar per forza.* Germ. Hinzu tretẽ ben Belg. Ick tryue aen toe. Hiſp. *Costrennir ò empuxar.* Pol. *Przimuszam.* Vngar. *Kéſzöritlek.* Angl. *To conſtraine, to thruſt againſt any thing.*] Plin. lib. 16. cap. 10: In ipſam arborem clavus ferreus adigatur. Cæſ. de Bel. civ. 3: Tantũ aberat à noſtro caſtello, ut telum tormẽtúmve miſſum adigi non poſſet. ¶ Interdum pro Concito, impello. Teren. in Adelph. Tu homo adiges me ad inſaniam. Interdum pro ago, cõpello, προσπαλαίω. Idem Eunuch. Noctu te adigent horſum inſomnia. ¶ Item pro Cogere: ut Adigere in verba, eſt cogere quempiam, ut in verba noſtra juret. Sic adigere jurejurando, ſive ad jus jurandum, ὅρκῳ κατεπαλαῖσαι, ὅρκον ἐπάγειν, dicitur, qui conceptis verbis: hoc eſt, arbitrio ſuo dictatis, alium jurejurando obſtringit. ¶ Adigere arbitrium, vel arbitrum, (utrũque enim dicimus in eadem ſignificatione) vetus locutio eſt, pro agere ſive adducere ad arbitrum. Cic. pro Q. Roſcio: Quæ cũm ita ſint, cur non arbitrum pro ſocio adegeris Q. Roſcium, quæro? Idem Offic. 3: Itaq; Calpurnius cùm demolitus eſſet, cognoviſſetq; Clodiũ ædes poſtea proſcripſiſſe, quam eſſet ab auguribus demoliri juſſus, arbitrum illum adegit, Quicquid ſibi dare facere oporteret ex fide bona.

Adăctus, participium paſſivum. [דחוף *dachúph.* ἐπαχθὲς ἐπαχθές. Gall. *Mis auant, pouſſé.* Ital. *Conſtretto.* Germ. Hinzu getriebẽ/gezwungen. Hiſp. *Conſtrennido, ò empuxado.* Polon. *Przimuszony.* Vngar. *Kéſzeritöt.* Ang. *Thruſt to, conſtrained.*] Vi impulſus. Plin. lib. 16. cap. 40: Et ne ſic quidem adactus avelli clavus queat.

Adăctĭo, verbale. [מדחפה *madhchephàh* הכרח *hechrèach.* ἐπαναγκή. Gall. *Contrainɛte.* Ital. *Conſtrigimento.* Ger. Trib oder trang. Hiſp. *Empuxon.* Polon. *Przimuszenie.* Vng. *Kéſzeritès.* Ang. *Cõpulſion.*] Liv. 2. Bel. Pun. A Tribunis ad legitimam jurisjurandi adactionem tranſlatum.

Adăxīnt, pro adigant. Plaut. in Aulul. Vtinam me dii adaxint ad ſuſpendium. Ex Nonio & Feſto.

Adjĭcĭo, cis, pen. cor. ex Ad & Iacio, act. t. cum cæteris à Iacio compoſitis, per duplex i, niſi in Poëmate, ubi quandoq; primam ſyllabã cõtingit breviari. Virgil. Tityre paſcentes à flumine reice capellas. Ibi enim altera i abjicienda eſt, ne ſyllaba longa poſitione i duplicis conſonantis contra rationem metri corripiatur. In illo itaq; Virgilii: His germana malis onerat, atque objicis hoſti, verbum Objicis gemino i eſt ſcribendum, alioqui prima produci non poſſet. In prẽterito verò per unicum i ſcribenda ſunt, ubi a in e mutatur: ut Abjeci, adjeci. Significat autem Adjicere propriè, ad aliquid jacere, addere, apponere. [הוסיף *hoſiph.* προσπροβάλλω, ἐπιβάλλω. Gal. *Adiouſter.* Ital. *Aggiugnere.* Germ. Hinzu werffen/darzu thun. Belg. Ick werpe toe/Ick voege toe. Hiſp. *Annadir à otra coſa.* Polon. *Przyrzucam.* Vngar. *Hozzá teſzöm, hozzá adom.* Ang. *To caſt to, to augment.*] Cæſ. Bell. Gall. 3: Veneq; ex inferiore loco ſatis commodè tela adjici poſſent. Columel. lib. 12. cap. 16. in lixiviæ ſextarios decem, ſalis tres cyathos adjiciat. Adjicere vires, Adjicere authoritatem. ¶ Adjicere animum rei vel ad rem, eſt animum appellere, adjungere, applicare. προσέχειν, ἐπέχειν τὸν γνώμονα, ἢ τὸν νοῦν. ¶ Adjicere oculos in aliquam rem, ἐπέχειν ὀφθαλμοὺς, eſt cupiditate rei viſę teneri. ¶ Adjicere calculum eſt approbare. Conſtruitur autem vel cum dativo, vel cum accuſativo, & præpoſitione Ad vel In.

Adjectĭo, verbale. [ארבב *marbéh* תוספת *toſépheth.* προσθολή, ἐπίθλημα. Gall. *Adiouſtement, addition.* Ital. *Aggionta.* Germ. Ein zuwerffung oder zuwurff. Hiſpan. *Annadidura.* Pol. *Przydatek, przymiot, przyſſada.* Vngar. *Hozzá töués, hozzá adás.* Angl. *Caſting or putting to, augmentyng.*] Vitruv. lib. 9. cap. 9: Sin autem cuneorum adjectionibus & dejectionibus correptiones dierum aut creſcentiæ non probabuntur, &c. Adjectio Livio, eſt acceſſio, lib. 1: Et Romanam rem nuper adjectione populi Romani auctam.

Adjectīvum, Quaſi adjunctivum: quia ſubſtantivis adjungitur, ἐπίθετον.

Adjectīvus, προσθετικός, cui opponitur Derogativus. [Pol. *Przydawny.* Vng. *Hozzá tèuő.*] Diomedes Gram. lib. 1: In enim præpoſitio plerunq; derogativa, nonnunquam adjectiva. Vide Derogativus.

Adjectŭs, hujus adjectus, verbale. [Ger. Ein zuwurff. Belg. Een toe worpinge.] Idem quod Adjectio. Vitruv. li. 9. cap. 9: Cuneorum adjectus, aut exemptus in ſingulis diebus aut menſibus.

Adjĭcĭālēs cœnæ, Adipales; vocantur ſacerdotum, ut patet ex Feſto, Plinio, Seneca & Macrobio: in his enim multa extra ordinem, juſtaq; fercula adjiciebantur. Varro li. 3. de Re ruſt. Primus Q. Hortenſius pavones Augurali adjiciali cœna poſuiſſe dicitur.

Adĭmo, mis, pen. corr. act. t. Auferò, eripio, ſubtraho. [לקח *lakách* הסיר *heſir.* ἀφαιρέω. Gall. *Oſter.* Ital. *Torre, portar via.* Ger. Wegnemen. Belg. Ick neme wech Hiſp. *Quitar de alguna coſa.* Polon. *Odeimuie, widzieram.* Vng. *El veſzöm.* Angl. *To take away.*] Ter. in And. Hanc, niſi mors adimet nemo. Inde Ademptus, ablatus, ἀφαιρημένος. ¶ Adimere jus verborum, in comitiis, eſt jus ſuffragandi tollere, & tãquam ſexagenarios de ponte dejicere. Nam per pontem ſuffragia ferebantur. Componitur autem ex Ad & Emo: id eſt, accipio, ut Feſtus vult.

Adēmptĭo, verbale, f. t. Privatio, ablatio. [הסרה *hahádhér.* ἀφαίρεσις. Gal. *Oſtement, priuation.* Ital. *Il leuar via.* Ger. Wegnemung. Hiſp. *Quitamiento.* Pol. Widarcznie, odiecznie. Vng. *El vétel.* Ang. *Away taking.*] Cic. pro domo ſua: Id autem ut eſſet faciendum, non ademptione civitatis, ſed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant.

Adĭmplĕo, Idem quod impleo. [מלא *maléh.* ἐπιπληρόω, πληρόω. Gall. *Emplir.* Ital. *Adempire.* Germ. Zufüllen Hiſp. *Henchir de algo.* Pol. *Napelmam.* Vng. *Bé tellyeſitöm.* Angl. *To fill.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Cochleis oculorum vocem cornicula bina prætentatu adimplent. Verbum ratiſſimum.

Adĭndo, is, ere, act. t. verbum antiquum, compoſitum ex Indo, quod & ipſum ex Do eſt compoſitum, Imponere, immittere. [טמן *ſaphách* טמה *ſaphàh.* ἐμπήγνυμι, ἐσπυκλέω. Gal. *Faire entrer, appliquer à quelque choſe.* Ital. *Imporre, aggiungere.* Ger. Hineyn thun/hineyn ſetzen. Hiſpan. *Meter à dentro.* Polon. Wſtawiã. Vngar. *Belé botſátom.* Angl. *To cauſe to entre, to put in, to applie to any thing.*] Cato de re Ruſt. cap. 18: Orbem olearium latum pedibus quatuor puniceanis coagmentis facito craſſum digitos ſex, ſubſcudes ligneas adindito.

Adĭnĕo, nis, pen. corr. adinivi, adinitum: Id eſt, in aliquid, vel juxtà mitto. ἐπιφίπτω. Colum. lib. 5: Quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medullã ejus nucem Græcam vel avellanam abſcõdito: & ita adinito. Hæc Calepinus, corruptis exemplaribus, ut pleriſq; aliis in locis deceptus. Nã in citato Columellæ loco emendatiores codices Adobruito habẽt, nõ Adinito.

Adĭnſtăr, Idem quod inſtar. [כ *ché* כמו *chemó.* ὅμοιον ᾧ ὅμοιον. Gall. *A la comparaiſon, & l'equippollent.* Ital. *In guiſa.* Germ. Zu gleich/eben wie. Belg. Gelyck. Hiſpan. *Aſemeianca.* Pol. Rownie. Vng. *Vgymint.* Ang. *Lyke as.*] Ad enim (ut Valla ſcribit) redundat. Primus autem Serenus Lyricus hanc dictionem uſurpaſſe fertur. Vtitur ea & Politianus in Miſcel.

Adĭnvĕnĭo, is, ire, Idem quod invenio, aut comminiſcor. [מצא *matſá.* προσεξευρίσκω. Gal. *Trouuer* Ital. *Trouare.* Ger. Erfinden/erdencken. Hiſp. *Halar.* Pol. Wimiſzlam, wmaiduie. Vng. *Gondolok taldlok.* Ang. *To finde, or inuent.*] Plaut. Curc. Iam huic voluptati hoc adinventum odium eſt. Cic. 2. de Nat. deor. Ex quo intelligitur, adinvẽta animo, percepta ſenſibus, adhibitis opificum manibus, omnia nos conſecutos.

Adipale, Adipatum, Vide ADEPS.

Adĭſcŏr, ſceris, ex Ad & Apiſcor, quod nõ eſt in uſu, à quo

Aptus participium videtur fuisse. Vnde Adeptus, Festus. Aptus, cum propria significatione intelligitur: poni tamen solet pro Adepto: sicut Apisci, p adipisci, Nonius de priscis dictionibus. Lucil. lib. 26: Vt ego effugiam, quod ego te in primis cupere apisci intelligo. Dicitur etiam Apiscor, scaris. Lucil. Magnam inde apiscatus infamiam. Indè etiam Indipiscor, quod significat assequor. Plaut. tamē in Aulularia, Indipisces, in activa voce dixit. Adipiscor igitur, quoniam plenius sonat quàm Apiscor, in usum venit, & significat quandoque consequor sive obtineo. [הדביק *hidhbik* השיג *hisigh* אחז *achaz* קנה *kanáh*. προσλαμβάνω, τυγχάνω, προσκτίομαι. Gall. *Acquerir, obtenir, attaindre.* Ital. *Asseguire, acquistare.* Ger. Vberkommen/erlangen. Belg. Ick vertruge. Hisp. *Alcancar lo desseado.* Polon. *Nabyuam, dostawam, dostepuie.* Vngar. *Meg nyerom.* Angl. *To gett, or obtene.*] Lib. 4. ad Herenn. Hæc omnia adipiscemur, si rationes præceptionis diligentia consequemur, & exercitatione. Plaut. in Trin. passivè dixit: Non ætate, verùm ingenio adipiscitur sapientia. ¶ Aliquando Convenio, pervenio, quando scilicet cū persona jungitur. Plaut. in Epid. Dii immortales infœlicitent te, ut tuis grādibus gradibus. Nam ut ad portum te prospexi, curriculò occœpi sequi, vix adipiscendi potestas modò fuit. Cic. Nam medio itinere cùm adeptus sum: hoc est, cùm medio itinere ad eum pervenissem.

Adēptus, ta, tum, Assecutus, cōsecutus. [אחוז *achúz*. ἐπιτυχών. Gall. *Acquis, trouué.* Ital. *Acquistato.* Germ. Erlanget oder vberkommen. Hisp. *Alcançado.* Pol. *Nabyti, nateżony.* Vng. *Meg nyeretōt, meg talalot.* Ang. *Gottin.*] Plin. lib. 7. cap. 24: Tam multis gloriam ejus adeptis. Cic. de Senect. passivè protulit: Senectutem ut adipiscantur, omnes optant; eandem accusant adeptā. Activè & passivè sumitur.

Adēptĭo, verbale, Idem quod consecutio. ἐπιτυχία. Cic. 2. de Finib. Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni judicemus.

Adĭpōsus, Vide ADEPS.

Adīpsăthĕŏn, [ἀδιψάθιον, ἢ ἀκανθάλεον. Pol. *Polnasiegō'.*] Frutex est furculosus, multis spinis horrens, qui ad Istrum, & in Nisyro, Syria & Rhodo nascitur, quóque ad unguentorum spissationem olim utebantur. Aliis nominib. Aspalathus, Erysisceptron, Dipsacon, & Diaxylon nominatur. Ruellius putat idem esse, quod hodie in officinis *Lignum Rhodium* appellatur. De hoc Plin. lib. 24. cap. 13. & Dioscor. lib. 1. cap. 19.

Adīpsă, ἄδιψα. [Germ. Durstlöschende ding.] Dicuntur quæq; medicamenta sitim aut extinguentia, aut obrepere prohibentia: quemadmodum Alima, ἄλιμα, quæ fami obsistunt. Vtrorumq; meminit Plutarch. in convivio septem Sapient.

Adipsos, ἄδιψος, Species est palmæ viridis, odore mali cotonei, nullo intùs osse. Nascitur in Aegypto, simillimū myrobalano, in unguētis usum habēs. Dicitur & Phœnicobalanus, ubi maturuerit, teste Plin. lib. 12. cap. 22. ¶ Est præterea Adipsos radix olim in Scythia, hodie etiā in agro Franconiensi nascēs, quā à dulcedine Glycyrrhizā appellāt. Vulgus corrupto vocabulo *Liquiritiā* vocat. [Ger. Süßholtz.] Vide cūdē lib. 22. c. 9.

Adjūdĭco, cas, Per sententiam & judiciū aliquid alicui attribuo. [בתן על ידי הדין *nathán hal iedhé hadin*. ἐπιδικάζω, ψηφίζομαί τινι. Gall. *Adiuger.* Ital. *Attribuire, assegnare per sentenza.* Ger. Zu erkennen / mit Vrtheil zusprechen. Belg. Ick wyse met van nioste toe. Hisp. *Attribuir y dar algo por sentencia.* Pol. *Przyśadzam.* Vng. *Valakinek itéłöm.* Angl. *To assigne.*] Cic. ad Att. lib. 4: Nemo enim dubitat, quin domus nobis esset adjudicata: contrarium ejus Abjudico, ἀποδικάζω. ¶ Refertur tamen & ad aliorū, quàm judicum sententiam & judicium. Plaut. in Menęch. Adjudicato, cum utro hanc noctem fiet. Cic. ad Attic. 1: Salutem mihi imperii atq; orbis terrarum adjudicavit: id est, judicavit, me imperio Romano atq; orbi terrarum salutem attulisse.

Adjŭgo, gas, penult. corr. Id est, conjungo, ad aliquid jungo, quasi ad jugum annecto. [הצמיד *hitsmidh*. ἐπιζεύγνυμι. Gal. *Accoupler, attacher.* Ital. *Accopiare, attacare.* Ger. Anjochen / aneinander tuppfen. Belg. Tesamē coppelen. Hisp. *Ayuntar vna cosa à otra.* Polon. *Przywiązuie, przilączam, przipetuie.* Vngar. *Eggywue fogom, eggywue kaptsolom.* Angl. *To tie, or couple to.*] Pacuvius per translationem posuit pro addo, vel adjungo. Mater est terra, ea parit corpus, anima mater adjugat voluntatem.

Adjūmēntum, Vide ADIVVO.

Adjūngo, gis, Alligo, adnecto, addo, conjungo, apto, accommodo. [הדביק *hidhbik* חבר *chibbér*. προσάπτω, συζεύγνυμι. Gal. *Adiouster, adioindre.* Ital. *Aggiognere, accopiare.* Ger. Herzu fügen. Hispan. *Anadir, ayuntar.* Pol. *Przilączam, przyklaczam.* Vng. *Hozzá tezem, hozzá kaptsyolom.* Ang. *To ioyne to, or applie.*] Cic. 1. de Orat. Iuris scientiam eloquentiæ tanquam ancillulam adjunxit. Terent. in Andr. Vt animum ad aliquod studium adjungant.

Adjūnctĭo, verbale. [התחברה *hitchabberáh*. ἐπιζεύξις, προσθήκη. Gall. *Adiouslement.* Ital. *Aggionta.* Germ. Ein zufügung / ein zuthuung. Hisp. *Anadidura.* Polon. *Przilączenie, Spoyenie.* Vng. *Hozzá kaptsyolás, hozzá fogás.* Ang. *Loyning to.*] Cicer. de Fin. In quibus nulla est virtutis adjunctio. ¶ Interdum significat propensionem. Cic. de petit. con. Tribus rebus maximè homines ducuntur ad benevolentiam, beneficio, spe, adjunctione animi vel voluntate. ¶ Interdum ponitur pro exceptione. Idem de Inv. Sunt quædam cum adjunctione necessitudines, quædam simplices. ¶ Adjunctio item exornatio quædam verborum est, apud auctorem ad Herennium.

Adjūnctŏr, [מסעד *mesappéach* מחבר *mechabbér*. ἐπιζεύκτης, ἐπῳδός. Gal. *Adioigneur, celuy qui adioint.* Ital. *Coluy che aggionge, ò vnisce.* Ger. Ein zusammenfüger. Hisp. *Ayuntador.* Polon. *Spayac.* Vng. *Hozzá kaptsyolo, hozzá fogo.* Ang. *A ioyner, that ioyneth to.*] Cic. Attic. lib. 8: Illic Galliæ ulterioris adjunctor.

Adjūnctŭs, nomē ex participio, annexus, additus, conjunctus. [מדבק *mudhbák*. προσεχῶς. Gal. *Adioint, adiousté.* Ital. *Aggionto, aceopiato.* Germ. Herzu gefügt / herzu gethan. Hisp. *Anmasado, ayuntado.* Pol. *Przidany, przipawnij.* Vngar. *Hozzá kaptsyoltatot.* Angl. *Ioyned to.*] Cic. pro Cluen. Acervatim jam reliqua judices dicam, ut ad ea quæ propiora hujus causæ, & adjunctiora sunt, perveniam.

Adjūrgĭum, Idē quod jurgium, vel objurgatio. [מצה *matsáh*. ἐπιπληξις, ἢ ζυγομαχία. Gall. *Noise, question.* Ital. *Contentione, questione.* Germ. Zanck / hader. Hisp. *Renzilla.* Pol. *Swar.* Vng. *Hárborgás, feddődés.* Ang. *Brauling in wordes.*] Plaut. in Menęh. Nec pol filia unquam accersit patrē Ad se, nisi quid commissi adjurgii est causa.

Adjūrgo, as, are, objurgo. [הוכיח *hochiach* רב *rab*. ἐπιλοιδορέω, ἐγκαλέω. Gal. *Tanser & reprendre.* Ital. *Fortemente riprendere.* Germ. Hefftig beschelten / vbel beschelten. Hispan. *Rennir.* Pol. *Sfukiwam.* Vngar. *Dorgállak, Feddelek.* Ang. *To reproche.*] Plautus: At pol quin certares est adjurgare hanc, &c. Tu locum consules.

Adjūro, ras, pen. prod. juro. [נשבע *nischbáh*. ἐπομόω. Gal. *Iurer fort & ferme.* Ital. *Giurare con efficacia.* German. Hefftig schweren. Belg. Seer sweren. Hisp. *Iurar apressiradamēte.* Pol. *Przysięgam.* Vng. Az Istenre keszeritlek. Ang. *To swear with à great othe.*] Teren. in Hecyr. Sanctè adjurat non posse apud vos Pamphilo se absente perdurare. ¶ Adjurare est incantationibus dæmones ejicere. ἐξορκίζειν. Lactant. lib. 4: Quanto terrori sit dæmonibus hoc signum, sciet qui viderit, quatenus adjurati per CHRISTVM de corporibus quæ obsederint, fugiant.

Adjŭvo, as, pen. corr. Opem fero, sublevo, suffragor. [עזר *hazár*. βοηθέω. Gall. *Aider, secourir.* Ital. *Adiutare, giouare, dare aiuto.* Germ. Helffen. Hisp. *Ayudar.* Pol. *Pomagam.* Vngar. *Meg segitlek.* Angl. *To help.*] Terent. in Phorm. Qui me dudum, ut dixti, adjuverit comiter.

Adjūtŏr, pen. prod. nomen verbale, Auxiliator, administer, socius. [עוזר *hozér*. βοηθός. Gal. *Celuy qui aide.* Ital. *Chi porge aiuto.* Germ. Helffer. Hisp. *Ayudador.* Pol. *Pomocznik.* Vngar. *Segitő.* Ang. *A Helper.*] Cic. de Amic. Adjutor his contra patriam inventus est nemo. Donatus existimat Adjutorem de re bona dici, impulsorem de mala. Vnde illud Terentii in Adelph. Postremò hodie in psaltria ista emunda adjutor fuit, Ironicè dictum idem annotavit.

Adjūtrīx, icis, [Ger. Ein Helfferin.] Minerva quæ semper adjutrix meorum consiliorum extitisti. Cic. pro Dom.

Adjūtōrĭum, Dicitur officium illud, quod ab adjutore præstatur. [עזר *hézer*. βοήθεια. Gal. *Aide, secours.* Ital. *Aiuto.* Germ. Beystādt / hilff. Hisp. *Ayuda.* Pol. *Pomocz.* Vng. *Segitség.* Ang. *Help.*] Asinius Pollio apud Sueton. de Clar. Ora. In eam adjutorium ei fecit maximè quidam. Valer. Max. Adjutorio deorum immortalium. ¶ Adjutoria senectutis, pro adjumenta & præsidia, in principio de Re rust.

Adjūmēntum, auxiliū. βοήθημα. Cic. 1. Offic. Sed iis qui habēt à natura adjumenta rerū gerendarū. Adjumēto esse alicui, Cic.

Adjūto, tas, pen. prod. Frequentativum ab Adjuvo, quod et ā pro primitivo accipitur. βοηθέω. Vt in versu Ennii apud Cic. de Senect. O Tite, si quid ego adjuto, curámve levasso.

Adjūtŏr, aris, deponens, administro, vetustè dictum pro adjuvare. Pacuvius, Dulo teste, Ilium quæro, qui adjutatur.

Adlăbōro, Vide ALLABORO.

Adlīmĭnă servus, Vide LIMEN.

Adlino, Vide ALLINO.

Adlĭquĭdum, Vide LIQVIDVS.

Adlŏcūtĭo, consolatio, [παρηγορία. παράφασις. Vngar. *Vigaztalás.*] Catullus ad cornificiū: Qua solatus es adlocutione.

Adlŭbēsco, Vide ALLVBESCO.

Admāndo, mando, commendo, committo. [טקד *pakádh*. ἐπιτρέπω, παραγγέλλω. Gal. *Donner charge.* Ital. *Commettre ad alcuno.* Germ. Befehlen / einem etwas zu verwatten befehlen. Hisp. *Encomēdar.* Pol. *Polieczam, poruczā.* Vng. *Meg hagyom megh parantsyolom.* Angl. *To command, to charge.*] Plautus in Pœn. Revertor rursus denùò Carthaginem, si quid admandare vultis, aut curarier: argentum mihi qui vēderit, nugas egerit.

Admănum, Vide MANVS.

Admātūrārĕ.

Admaturāre, Accelerare, [Vng. *ſietmi.*] Cæſar libro 7: Atque horum diſceſſu admaturari defectionē civitatis exiſtimabat.

Admētĭŏr, iris, d. p. Idē quod ſimplex metiri: [מדד *madhádh.* ἰπιμετρέω ἴνι. Gall. *Meſurer.* Ital. *Miſurare.* Germ. Zumáſſen/máſſen. Hiſpan. *Medir.* Pol. *Przimierzam.* Vngar. *Még merôm.* Ang. *To meaſure.*] ut, Admetiri militibus frumentum, Cicer. 5. Verr. quod Græci dicunt αἰδοτεῖν. Livius 5. bell. Maced. Frumentum ab Aetolis, quod militi admetiatur.

Admenſum vinum, ridiculè interpretātur quidam pro vino ad menſam vendito: eſt enim idem quod ſimplex menſum. Cato de re Ruſt. Vinum emptoribus ſine moleſtia hoc modo admetiri debet.

Admĭnĭcŭlŏr, aris, d. p. fulcio, adjuvo. Propriè eſt, adminicula: hoc eſt, pedamēta fulciendarū vitium, aut tenellarū arbuſcularū cauſa erigo. [תמך *tamách* סמך *ſamách* סעד *ſahádh.* ὑποστηρίζω. Gall. *Appuyer, eſtayer, ſouſtenir, aider.* Ital. *Soſtentare, aiutare.* Ger. Vnderſtützē/behülfflich ſeyn/handreich thun. Belg. Helpen/ dienen/ voorderen/beſtaen. Hiſp. *Soſtener ò ayudar.* Pol. *Podpieram, pomocz daie.* Vngar. *Meg támogatom, meg karózom.* Angl. *To prope, to ſett a prope to any thing, to help.*] Cic. 5. de Fin. Quæ ſit ſcientia atq; ars agricolarū, quæ circūcidat, amputet, adminiculetur. ¶ Per tranſlationē etiam accipitur pro adjuvo, βοηθέω. Pro quo etiā legitur Adminiculo, voce activa. Cato de lib. educ. Quoad potui, adminiculavi tuā voluntatē in ſcribendo.

Admĭnĭcŭlātŏr, ris, tertiæ declinationis, συμβοηθὸς, adjutor. [Vng. *Segitô, támogato.*] Gell. lib. 7. cap. 3. de Tirone: Eoq; incunte ætate liberaliter inſtituto adminiculatore, & quaſi adminiſtratore in ſtudiis literarum, Cicero uſus eſt.

Admĭnĭcŭlātŭs, nomen ex participio. χαρακωτὸς. Gell. lib. 20. cap. 11: Sed ejus generis, ſeminisq; ſint, ex quo facilè adoleſcant aut ingenia hominum vegetiora, aut memoria adminiculatior, aut oratio ſolertior.

Adminiculatus, pro adjutus ſum, apud Gell. lib. 14. cap. 2.

Admĭnĭcŭlum, n. ſ. Propriè idē eſt quod pedamentū: hoc eſt, palus ſuſtinendis vitibus tenellisve arboribus accommodatus. [מסעד *miſhádh* דמי *mot.* χάραξ Gal. *Appuy, ſouſtenement.* Ital. *Soſtegno.* Ger. Ein hülff/ auffenthalt/ ein ſtütz oder vnderſtutzung. Belg. Een hulpe. Hiſpan. *Soſtenemiento.* Polon. *Podpora, pomocz.* Vngar. *Támak.* Angl. *A poſt or prope to ſuſteine any thing.*] Cic. de Sen. Adminiculorum ordines, capitum conjugatio, & religatio, & propagatio vitium. ¶ Tranſlatè, pro auxilio ponitur. [βοήθεια. Ger. Ein hülff.] Cic. 3. Offic. Hanc igitur partem explebimus nullius adminiculis, ſed, ut dicitur, Marte noſtro.

Admĭnĭſtĕr, Qui miniſtrat, aut juvat in aliquo, vel etiam alicui opem præbet. [משרת *meſcharéth.* ὑπηρέτης. Gall. *Miniſtre ſeruiteur.* Ital. *Miniſtro.* Germ. Ein Diener / Verwalter. Hiſpan. *Seruidor.* Polon. *Pomocznik, przisluguiacz.* Vngar *Szolga társ.* Ang. *He that miniſtreth, a ſeruand.*] Cic. 3. de Leg. Iovi q, opt. max. ſe conſiliarium atq; adminiſtrū datum. Idem pro Quintio: Adminiſtri & ſatellites Sext. Nævii.

Admĭnīſtro, ās, are, act. p. pcuro, guberno, gero, obeo. [נהל *nahágh* נקד *pakádh.* διοικέω. Gall. *Adminiſtrer, auoir maniment.* Ital. *Gouernare, procurare.* Germ. Verwalten/ verſorgen. Hiſp. *Adminiſtrar y ſeruir à otro.* Polon. Rządze. Vng. *Gondviſelésſel igazgatom gongyatuiſelôm.* Ang. *To rule, to gouerne.*] Cic. 1. Offic. Sine ſeveritate adminiſtrari civitas non poteſt. Idem 1. de Nat. Deor. Deorum mente ac ratione mundum adminiſtrari, ac regi. Cæſ. Bel. Gal. lib. 7: Reliqua quæ ad oppugnationem oppidi pertinebant, adminiſtrare inſtituit.

Admĭnīſtrātŏr, verbale, m. t. Qui rem aliquam adminiſtrat & gubernat. [נוהל *nohégh* אבזרי *manbigh.* διοικήτης. Gall. *Celuy qui a le maniment de quelque choſe.* Ital *Miniſtre che habia alcun maneggio.* Ger. Ein Diener ſo etwas verwaltet. Hiſpan. *El que miniſtra y ſerue à otro.* Polon. *Sprawca, Rządnca, ſtaroſta.* Vng. *Gondviſelô, valaminek igazgatôia.* Ang. *Agouernour that ruleth any thing.*] Cic. 1. de Orat. Qui quum eſſet conſtitutus adminiſtrator belli gerendi.

Admĭnīſtrātĭo, f. t. Actus ipſe adminiſtrandi, curatio, procuratio, gubernatio. [עקדה *pekuddáh.* διοίκησις. Gall. *Adminiſtration, maniment.* Ital. *Carico, maneggio.* Ger. Verwaltung. Hiſpan. *Obra de ſeruir à otro.* Polon. *Rządzenie.* Ang. *Adminiſtration, gouerning.*] Cic. ad Lentul. In ſententiis ſenatoriis, & in omni actione atq; adminiſtratione Reipubl. floruiſſemus.

Admĭnīſtrātīvŭs, a, um, adjectivum. πρακτικός. Quintilian. lib. 2. cap. 18: Si tamen una ex tribus artibus habenda ſit, quia maximus ejus uſus actu continetur, atq; eſt in eo frequentiſſima, dicatur activa vel adminiſtrativa

Admīrŏr, aris, Idem quod miror, aut valdè miror. [תמה *tamáh.* θαυμάζω. Gal. *Admirer, s' eſmerueiller.* Ital. *Marauigliarſi.* German. Sich verwunderen / ſich hefftig wunderen. Hiſpan. *Marauillarſe de alguna coſa.* Pol. Dźiwuie ſzie, ieſtem wwielkim podźwieniu. Vng. *Tſudálkozom.* Ang. *To meruell greatlie.*] Cic. ad Atticum, lib. 6: Admiratus ſum brevitatem epiſtolæ tuæ. ¶ Interdum ponitur pro venerari, ſuſpicere, quod & Græci θαυμάζω dicunt. Cic. 4. Academic. Diodoro quid faciam Stoico, quem à puero audivi, qui mecum vivit tot annos, qui habitat apud me, quem & admiror & diligo.

Admīrāndŭs, Admiratione dignus. [נשא *niphlá* פלא *palê.* θαυμαστός. Gallicè, *Digne d' admiratione.* Ital. *Degno di ammiratione.* Germ. Wunderſam/ der zu verwundern iſt. Hiſpan. *Digno de amiration.* Pol. *Dźiwny godny.* Vngar. *Tſudálatos.* Ang. *Worthie of admiration, meruellous.*] Virg. 4. Georg. Admiranda tibi levium ſpectacula rerum.

Admīrātŏr, m. t. [תומה *toméah.* θαυμαστής. Gal *Admirateur.* Ital. *Chi ſi marauigilia.* German. Der ſich verwunderet. Hiſpan *El que ſe marauillia.* Polon. Dźiwwic. Vngar. *Tſudáló.* Angl. *He that meruelleth at any thing.*] Quintilianus lib. 1. cap. 5: Admirator nimius antiquitatis.

Admīrātĭo. [תמהון *timmahón* פלא *pelé.* θαῦμα, θαυμασμός. Gall. *Merueille, esbahiſſement.* Ital. *Maraviglia ſtupore.* Germ. Ein verwunderung. Hiſp. *Marauilla.* Pol. Dźiwowanie. Vngar. *Tſudálás.* Angl. *Meruelling.*] Cic. 4. de Finib. Quid autem habent admirationis, quum propè acceſſeris? ¶ Admiratione movere, afficere, In admirationem traducere, Admiratione affici.

Admīrābĭlĭs, is, habens admirationem, admiratione dignus. [פלא *palí* נשא *péle* θαυμαστός. Gall. *Admirable, merueilleux.* Ital *Marauiglioſo, ſtupendo.* Germ Wunderbar Hiſp *Marauillo-ſo.* Pol. Dźiwny. Vng. *Iſzlalatos.* Ang *Meruellous, wonderfull.*] Cic 3. de Fin. Verùm admirabilis compoſitio diſciplinæ incredibilisq; rerum traxit ordo.

Admīrābĭlĭtās, f. t. denominativum ab Admirabilis, Admiratio. [תמהון *timmahón* פלא *pêle.* θαυμασμός.] Cic. de Natur. Deor. li 2: Vides quanta ſit admirabilitas cœleſtium rerum. Idem in Offic. Hæc animi deſpicientia admirabilitatem magnam facit.

Admīrābĭlĭtĕr, adverbium. [פלאים *pelaím.* θαυμαστῶς. Gal. *Merueilleuſement.* Ital. *Maraviglioſamente.* Germ. Wunderbarlich. Belg Wunderlick. Hiſpan. *Marauilloſamente.* Polon. Dźiwnie. Vngar. *Tſudalatoſſan, tſuda képpen.* Angl. *Meruellouſlie.*] Cicer. 4. Tuſcul. Nimis admirabiliter, nimisque magnificè dicere videntur.

Admīſcĕo, ſces, ſcui, admiſtum, ſive admixtum, eſt rem aliquam cum alia miſceo. [בלל *balál* מסך *maſách.* ἐπιμίγνυμι. Gall. *Meſſer enſemble.* Ital. *Meſchiare vna coſa con l'altra.* German. Vermiſchen/ vndereinander miſchen. Hiſp. *Mezclar vna con otra.* Polon. *Przimieſzawiam.* Vng. *Egyben elegyitôm.* Angl. *To myngle, or mixe with an other thing.*] Colum. lib. 12. cap. 13. Cic. 2. Tuſc. Veruntamen verſus ab his admiſceri orationi. Terent. in Heaut. Ita iſthæc tua miſceto, ne me admiſceas.

Admīſtĭo, verbale, concretio. [מזג *mezegh.* מסך *miſách.* μίξις. Gal. *Meslange.* Ital. *Miſtura.* Germ. Ein vermiſchung. Hiſp. *Mezcladura.* Pol. *Przimuzâ, przimieſzanie.* Vng. *Egben elegyités.* Ang. *An mingling, or, mixture of things to gether.*] Cicer. de Senect. Animus omni admiſtione corporis liberatus.

Admīſtŭs, a, um, concretus. Cic. de Senect. Animus nihil habet in ſe admiſtum diſpar ſui atq; diſſimile.

Admītto, tis, act. p. Approbo, recipio, intromitto, & tàm ad res, quàm perſonas refer. [קבל *kibbél* הביא *hebi* הודה *hodhâh.* ἐφίημι, παραδέχομαι. Gal. *Donner entree, receuoir, accepter.* Ital. *Recciuere, introdurre, accettare.* Germ. Zutaſſen/ zugeben. Hiſp. *Recebir par. ſi.* Pol. *Przyzwalam, przypuſzczam.* Vng. *Iauallom, bé fogadom, reá hagyom.* Ang. *To approue, to lettin, to receaue.*] Iuven. Sat. 6: Iam fas eſt, admitte viros, dormirat adulter. Cic. 3. Phil. Salutatum veniebant, admiſſus eſt nemo. Martial. lib. 4: Ante fores ſtantem dubitas admittere famam? ¶ Interdum ponitur pro facere, committere: ut, Admittere ſcelus, Admittere fraudem. Cicero pro Rab. Rabirius fraudem capitalem admiſit. ¶ Admittere equum: id eſt, habenas laxare, & ad curſum incitare. Vnde equus admiſſus, dicitur equus celer & ad curſum incitatus. Ovid. de Ponto: Non nocet admiſſo, ſubdere calcar equo: pro quo imperiti ſuppoſuerunt, Amiſſo. Cæſ. Bel. Gal. 1: Conſidius equo admiſſo ad eum accurrit. Liv. bel. Pun. 5: Signum equitibus datum eſt, ut in hoſtem admitterent equos. ¶ Admittere interdum eſt verbum augurum. Livius: Et dictatore arcem Romanam reſpectante ut ab auguribus ſimul aves admiſſiſſent, *&c.* ¶ Admittere interdum ſignificat marem cum fœmina conjungere. Colum. lib. 7. cap. 2: Patruus meus arietes feros mercatus, quoſdam in agros tranſtulit, & manſuefactos tectis ovibus admiſit. Hinc

Admīſſārĭŭs equus, Qui ob ſobolē procreandam, ad equam admittitur. [αἰωλοβάτης, ἐχθυτής. Gal. *Eſtallon.* Ital. *Stallone.* Ger. Ein Springhēgſt/ ſo man zu den Stuten laſſt. Hiſp. *Garannon de las yegas.* Pol. *Stadnik.* Vng. *Mén lo.* Ang. *A ſtalion.*] Colum. lib. 6. c. 27: Democritus præcepit, ut quū progenerari marē velimus, ſiniſtrū teſticulū admiſſarii lineo funiculo, alióve quolibet obligemus. ¶ Apud Cic. in Piſon. ponitur pro homine libidinis pervagatæ, & ad omniū fœminarū luxuriam expoſito. Itaque admiſſarius iſte, *inquit*, ſimul atq; audivit voluptatem, *&c.*

Admīssĭo, verbale, ἀποδοχή. Plin. in Panegyr. An quisquã studia humanitatis professus, non cùm omnia tua, tùm vel in primis laudibus ferat admissionum tuarum facilitatẽ? Hoc est, quòd facilè quemlibet admittis ad colloquium Habebãt aũt veteres primas & secundas admissiones. Quod etiam hodie servatur in aulis principum. ¶ Est & admissio ὀχεία, idem quod Admissura, de quo infrà. Varro de Re rustica lib. cap. 7: Horum fœturæ initiũ admissionis facere oportet ab æquinoctio, &c.

Admīssĭōnālēs, m.t. dicuntur ii, qui introducendis ad imperatorem hominibus præerãt. [εἰσαγωγεῖς. Gal. *Huissiers, portiers.* Ital. *Portieri, portinari, usciери.* Germ. Eyntasser/ Portner Hisp. *Porteros.* Polon. Odźwiernỹ. Vng. Oroszkán, hop meslőrők. Angl. *Officiers, porteris.*] Lamprid. in Alex. Salutaretur quasi unus de Senatoribus, patente velo, admissionalibus remotis. Vox est insolens, & nova, scriptoribus q; classicis minimè usitata.

Admīssūră. [ὀχεία. Gall. *Quand on baille le nẽ;ste à la femelle.* Ital. *Il tempo nel quale vanno i maschi alle femine.* Germ. Die zeit der zulassung der Männtinen zu den Weybtinen vnder dem Vieh / Brünstigkeit des Viehs. Hisp *El tiempo de echar garãnon.* Pol. *Przypuszczenie bidla.* Vngar. Az *fayzásra valo dzue boesyátáses anak ideie.* Ang. *The letting together of the male with the female.*] Tempus, & actio ipsa, qua mariti gregum admittuntur ad coitum, fœturæ causa. Statius: Expectatur equus, cujus de stemmate longo Felix demeritos habet admissura parenteis. Colum. lib 7. cap. 28: Marem putant minorem trimo non esse idoneum admissuræ.

Admŏdŭlŏr, aris, d.p. Simul modulor, accino. [שׁיר zamár. ᾄδω, συμῳδέω. Gall. *Chanter auec.* Ital. *Cantare insieme.* Germ. Zusstimmen. Hisp. *Cantar suauemente en vno.* Pol. Przyśpiewuie. Vng Eggyut enekl̃ők. Ang. *To sing in proportion with an other.*] Claudianus in Epithalamio Honorii & Mariæ: Et, Padus electriferis admoduletur alnis.

Admŏdum, penul. cor. adverbium, Valde: quasi dicas, supra modum. [מאד meódh. ὑπερβολῇ. Gal. *Grandement.* Ital. *Grandamente.* Germ. Hefftig/ sehr. Hisp. *Muy mucho.* Pol. Barzo. Vng. *Felőtte igen.* Angl. *Out of measure*] Plin. lib. 20: Hujus cucurbitę commanducatæ succus, stomacho admodũ prodest. ¶ Quandoq; significat aliquantulum, sive satis: quasi secundũ rationem. Liv. 1. ab Vrbe: Iacẽ mitigati admodũ animi raptis erãt. ¶ Aliquãdo significat idem quod propemodum, ferè. Livius: Cæsi quinque millia admodum Romanorum. Idem: Exacto admodum mense Februario.

Admœnĭo, is, ivi. [חבר tsar חבר hetsár נתן natháts. πολιορκέω. Gal. *Abattre les murs.* Ital. *Gittare le mura a terra.* Ger. Die Mawren zerstören. Hispan. *Deribar los muros.* Pol. *Murzburzicz* vagy *szeczicz.* Vngar. *Meg szallom, kőrnywl szállom.* Angl. *To sacke walles.*] Plautus in Pseud. Hoc ego oppidum admœnire, ut hoc die capiatur, volo. Plautus finxisse videtur pro Obsidere.

Admŏlĭŏr, liris, d.q. Admoveo: propriè dicitur de rebus magnis aut arduis. [ἐπιχείρω. Ger. Mit grosser arbeit hinzu bringen/ hinzu thun.] Plautus, Asin. Vbi sacro manus sis admolitus. Curtius: Velut de industria rupes præaltas admolita natura est.

Admŏnĕo, nes, pen. corr. act. f. moneo, commoneo, cõmonefacio. [הזהיר hizhír. παραινέω, παρακαλέω. Gall. *Admonester, remẽstrer.* Ital. *Ammonire.* Germ. Warnen. Hispan. *Amonestar.* Polon. *Napominam.* Vngar. *Intlek.* Ang. *To admonishe.*] Constituitur autem vel cum accusativo. Cic. 9. lib. Epist. Caninius me tuis verbis admonuit, ut ad te scriberem. Vel cum duplici accusativo. Idem ad Quin. Fr. Illud te admoneo. Vel cũ præpositione De. Idem Fam. 4: Putavi ea de re te esse admonendũ. Vel cum genitivo. Liv. ab Vrb. 5: Adversæ deinde res admonuerunt religionum.

Admŏnĭtĭō, verbale, f. t. monitũ præceptũ. [הזהרה hazharáh פקדה pekuddáh. παραίνεσις. Gall. *Admonestement, aduertissement.* Ital. *Ammonitione, auiso.* Ger. Warnung/ vermahnung. Hisp. *Amonestation.* Pol. *Napomnienie.* Vng. *Intés.* Ang. *An admonition, a commandment, or warning.*] Cic. 2. de Orat. Tum objurgatio si est authoritas: tum admonitio quasi levis objurgatio. Admonitio morbi, quasi memoria & reliquiæ morbi.

Admŏnĭtŭs, us, m. q. idem Cic. 5. de Fin. Plin. lib. 24. cap. 17: Sed veteris Proverbii admonitu, Vivorum memini.

Admŏnĭtŏr, pen. cor. ne t. [מזהיר mazhir. παραινέτης. Gal. *Admonesteur.* Ital. *Ammonitore.* Germ. Warner. Hisp. *Amonestador.* Pol. *Napominia* Vng. *Intő.* Angl. *He that giueth admonition, an admonisher.*] Cic. in Top. Etsi admonitore non eges.

Admŏnĭtum, i, pen. cor. substantivum, παραμύθιον. Cic. 2. de Orat. Admonita tractanda disertissimè.

Admŏnĭtŭs, a, um, participium. παραμυθεῖσθαι. Qui admonetur. Ovidius 6. Metamor. Ad matrem veniebat Itys: quid possit, ab illo Admonita est.

Admōrdĕo, es, admordi, Mordeo, arrodo. [נשך naschách. ἐπιδάκνω. Gall. *Mordre.* Ital. *Mordere.* Ger. Herzubeissen/ anbeissen Hisp. *Morder.* Polon. Przykąszuie Nakąszuie. Vngar. *Meg marom.* Ang. *To bite.*] Virgil. 2. Georg. -admorso signata in stirpe vicatrix. Vbi Servius: Admorso participium est, ac si dicebat abroso. ¶ Transtatè à Plauto ponitur pro damno afficio in Pers. Nam id demum lepidum est, triparcos homines, vetulos, avidos, aridos benè admordere, qui allium servo obsignant cum sale.

Admorsus, us, m. q. Auson. Fatali admorsu stringeret ulla dies.

Admŏvĕo, ves, pen. corr. Admovi, Admotum, aliquid ad aliquam rem moveo, appono, adhibeo. [הקריב hikrib. προσφέρω. Gal. *Approcher pres.* Ital. *Porre appresso* Germ. Herzu hatten/ herzu thun. Belg. Ick doe by oft toe. Hispan. *Arrimar vna cosa à otra.* Pol. Przykładam. Vng. Hozzátészem, *melle hozom.* Ang *To put to, to bringe nigh*] Cic. 3. Tusc. Fasciculum ad nares admovebis, incendes odores. Virg. 3. Aeglog. Necdum illis labra admovi, sed condita servo.

Admōtus, particip. προσπελασθείς. Plin. li. 2. cap. 9: Sed aliàs admota cœlo, aliàs contigua montibus.

Admōtĭo, onis, verbale. [קרבה kerabáh. προσφορά. Gal. *Approchement.* Ital. *Auicinamento.* Germ. Herzuthuung/ zufügung Hispan. *Arimadura à otra cosa.* Polon. *Przyłozenie.* Vngar. *Melle hozás.* Ang. *Putting to.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Ad nervorum eliciendos sonos, ac tibiarum, apta manus est admotione digitorum.

Admōtŭs, us, ui, προσθέσις: Idem quod admotio. Plin. lib. 24. cap. 11: Ciet menstrua admotu.

Admūgĭo, is, ire, ivi, itum, antep. longa. Propriè de bobus dicitur, quum aliorum mugitibus respondent. [געה gahálh. συμμυκάομαι. Gal. *Contrebeugler, mugler apres vn autre.* Ital. *Mugiare.* Ger Zuhỹen / oder entgegen hỹen / brũlen wie ein Vngerisches Ochß. Hisp *Bramar.* Pol. *Przirikuie.* Vng. *Reá bőgők.* Ang. *To lowe or bellowon.*] Ovid. lib. 1. de Arte amandi: Mollibus in pratis admugit fœmina tauro, Fœmina cornipedi semper adhinnit equo. Senec. in Hercul. Oet.

Admūrmŭro, as, Orationem dicentis cũ murmure excipio, admurmurationem facio. [רגן raghán נאלן nalón. ἐπιψιθυρίζω. Gal. *Murmurer de quelque chose.* Ital. *Mormorare* German. Murmlen/ vber ein ding brumlen. Hispan *Murmurar.* Pol. *Przimruczam.* Vng. *Ellene morgok.* Ang. *To murmure a tany thing.*] Cicer. 7. Verr. Memoria tenetis, judices, quàm valde vniversi admurmurârint; quàm palàm principes contradixerint. Idem Attic. lib. 1; Idque admurmurante Senatu, neque me invito actum est.

Admūrmŭrātĭo, verbale, approbatio & applausio, vel improbatio murmure facta. [תלונה telunáh. ψιθυρισμός. Gal. *Murmure.* Ital *Mormoratione, mormorio.* German. Ein gemummel Hispan *Murmuration.* Pol. *Przyszeptiwanie.* Vng. *Valakire valo morgás.* Ang. *Amurmuring.*] Cic. pro leg. Man. Vestra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoscere videamini qui hæc fecerint. Idem ad Q. Fratrem: Clodium accusavi multis & secundis admurmurationibus cuncti Senatus.

Admūrmŭrātum, est impersonale. Cic. 2. de Orat. Quum esset admurmuratum.

Admŭtĭlo, as, Mutilo, plagis videl. afficio & dilacero [קטב catab קבץ katsáts כרת charáth. κλοβέω, πηρόω Gal. *Mutiler.* Ital. *Troncare, mozzare.* Germ. Abstumpten/ abschroten. Hisp. *Desmochar ò cortar miembro.* Pol. *Obcinam.* Vng. *Meg tsonkitom.* Ang. *To mayme*] Plaut. in Persa: Me usq; admutilasti ad cutem.

Adnāscŏr, eris, d. t. Propriè est nasci in re aliqua præter id, quod ei naturale & proprium fuerat [נמח tsamách φύω. Gal *Naistre aupres.* Ital *Nascire vicino.* Germ. Herzu wachsen/ anwachsen/ vber das/ so einem naturlich wachst. Hisp. *Nacer cerca otro.* Polon. *Nad potrze be przyrastam.* Vng. Kelők Ang. *To be borne nigh by.*] Dentes adnasci, Gell. lib. 3. cap. 10 Plin. lib 16. cap. 44: Viscum autẽ in quercu, robore, ilice, pruno sylvestri, terebintho, sic & aliis arboribus adnasci dicimus. Vide Agnascor.

Adnecto, is, xui, act. t. Cic. 1. Tusc. quæst. Navem ut horrisono freto noctem paventes, timidi adnectunt nautæ.

Adnĕpōs, adneptis, abnepotis, abneptis ve filius, filia, pronepotis vel proneptis, nepos, neptis, l. 1. §. quinto gradu. D. de grad.

Adnĭcto, as, [קרץ עין karáts haĩn. ὀφθαλμιάω, ὀφθαλμέω. Gall. *Culler à quelqu' vn, luy faire signe des yeux.* Ital. *Cennare, far cenno con gli occhi ad alc uno.* Germ. Herzuwincken/ oder winckten mit den Augẽ. Hisp. *Hazer fennal con los ojos.* Pol. *Mrugam.* Vngar. *Hunio gatok, hunyorgatok* Angl. *To wink vpon one.*] Fest. Adnictat sæpè, & leviter oculo annuit. Nævius in Tarentilla: Alii adnutat, alii annictat, alium amat, alium tenet.

Adnītŏr, Cic. de Amicitia: Natura solitariũ nihil amat, semperq; aliquid tanquam adminiculum adnititur.

Adno, as, Est natando aliquò pervenire. [שחה sáchah. συννήχομαι. Gal. *Nager iusques à quelque chose.* Ital. *Natare ad algun luogo.* Germ. Herzuschwimmen. Hisp *Nadar hazia otra cosa.* Pol. *Przipłiwam.* Vng. *Valahová vszok* Angl. *To swymme to any thing*] Cæsar 2 Bell. Civil. Quibus rebus accidit, ut pauci milites patresq; familiæ, qui aut gratia, aut misericordia valerent, aut naves adnare possent, recepti in Siciliam incolumes pervenirent.

rent. Liv. 8. Belli Pun. Multiq; adnantes navibus. Virg. 6. Aeneid. Paulatim adnabam terræ.

Ad-nā́to, adnatas, frequentativum. προσνήχομαι, Idem quod primitivum Adnare. Plinius lib. 8. cap. 25: Itaq; ei uni insulæ crocodili non adnatant.

Ad-nŏ́to, Vide Annoto.

Ad-nūbĭ́lo, as, pen. cor. [עָנַן *hanán.* προσομιχλόω. Gal. *S' obscurcir de nuées.* Ital. *Nuuolarsi.* Germ. Trüb / wolckechtig oder finster Wetter werden. Hisp. *Anmublar, à hazer nublado.* Polon. *Mroczyć się.* Vng. *Meg homályosodom, meg fölyÿ bödöm.* Ang. *To mak dark and couer with clooddes.*] Stat. li. 5. Syl. - & velis adnubilat aura secūdis.

Ad-nūtrĭ́o, is, ire, act. q. Iuxta aliquid nutrio. [לָחַךְ *gâddél. ἐπιτρέφω.* Gall. *Nourrir pres.* Ital. *Nutrire appresso.* Germ. Ernehren / bey etwas aufferziehen. Hisp. *Criar, cerca.* Polon. *Przychowiwam.* Vngar. *Mellette táplalom.* Ang. *To nurish by or nigh to.*] Plin. lib. 17. cap. 23: Singulis denas sæpè adnutriunt vites: id est, juxta singulas arbores.

Ad-dŏbrŭ́o, act. 1. Idem quod obruo. [כָּסָה *chissáh. κρύπτω.* Gall. *Couurir du tout, & quasi enterrer.* Ital. *Soterrare.*] Ger. Vbers fallen oder bedecken. Hisp. *Enterrar.* Pol. *Nakriwam zamietuie.* Vngar. *El buritom el nyomõ.* Ang. *To ouerwhelme.*] Colum. li. 2. cap. 11: Minimis aratris proscindunt, atq; ita jaciunt semina, & sarculis adobruunt.

Ad-dŏ́lĕo, les, pen. corr. adolevi & adolui, adultum (ut Nonius scribit) verbum propriè sacra reddentium, quod significat votis aut supplicationibus numen auctius facere, cremare, & quasi odorem diis præbere. [קָטַר *kittér. θυμιᾶν.* Gall. *Mettre au feu, brusser.* Ital. *Incender odori.* Germ. Anzünden / Rauchwerck: ītē, wachsen. Hisp. *Encender, à crescer.* Pol. *Kadzę offiarnie.* Ang. *To put in the fire or to burne.*] Virgil. in Pharmaceutria: Verbenas q; adole pingueis, & mascula thura. ¶ Quoniam verò sacrificium igni fieri consuevit, Adolere pro urere, sive igni imponere capitur, *κυίειν.* Varr. Quũ intestina adolevissent, partim diis obtulerunt, partim ipsi consumpsêre.

Ad-dŏ́lĕsco, is, adolui & adolevi, adultum: ab Adoleo, Cresco vel ætate crescere. [גָּדַל *gadhál* רָבָה *rabáh. ἀυξάνειν.* Gal. *Faire croistre.* Ital *Crescere, aumentare.* Germ. Auffwachsen / groß werden. Belg. Groet worden / out worden. Hisp. *Crescer.* Pol. *Dorastinam, podnoszęsię.* Vng. *Fel neuekedöm.* Ang. *To waxe, to growe.*] Cic. in Salust. Adolescentia demonstrata, facilè intelligitur, quàm petulanti pueritia tàm impudicus & procax adoleveris: id est, ad adolescentiam perveneris. ¶ Et non solùm de hominibus, sed de brutis quoque & stirpibus dicitur. Cic. de Senect. Viriditas herbescens, quæ nixa fibris stirpium sensim adolescit. Virg. pro In sacrificiis incendi posuit: - adolescunt ignibus aræ. Gellius lib. 17. cap. 9: Capillos adolescere dixit: Hominem posteà quoad capillus adolesceret domi cõtinuit.

Ad-dŏlĕ́scens, ephebus, juvenis, pubes, Homo dicitur, quandiu in longitudinem corporis crescit, & primam lanuginem producere incipit: id quod fit ab anno 12. usq; 22. [בָּחוּר *bachúr* נַעַר *náhar. ἔφηβος, μειράξ.* Gall. *Iouuenceau.* Ital. *Giouanetto.* German. Ein Jungling. Hisp. *Moco ò mocamientres crece.* Pol. *Mlodzieniąk.* Vng. *Ifiu fiatzka.* Angl. *A young man.*] Cic. de Orat. Neq; hoc dico ut homines adolescentes à dicendo deterreã. ¶ Cicero etiam in fœminino genere extulit: Publii (*inquit*) Africani filia adolescens. ¶ Adolescẽs fama haud syncera apud Gellium, qui malè audit propter libidinem: Gell. lib. 6. cap. 8: Nos satis habebimus, quod ex historia est id dicere, Scipionem istum veróne an falsò, incertum, fama tamen cùm esset adolescens, haud syncera fuisse.

Ad-dŏlĕscēntŭ́lus, & Adolescentula, diminutiva, τὸ μειράκιον, ἡ νεανίσκη, ἡ μείραξ. Cic. 1. de Natur. Deor. pro Rabir. pro domo, & alibi, & Terentius in Andr.

Ad-dŏlĕscēntĭ́a, est prima ætas post pueritiã ab anno XIIII, usque ad XXV, aut etiam ad XXX. [בְּעוּרִים *néhurim, ἐφηβία.* Gal. *Adolescence, ieune aage.* Ital. *Adolescentia.* Ger. Jugendt. Hisp. *Mocedad.* Pol. *Mlodosczą.* Vng. *Ifiusąg* Ang. *Youth.*] Cic. de Senect. Quĩ enim citiùs adolescentię senectus, quàm pueritiæ adolescentia obrepit? Adolescentia, flos ætatis, Cic. in Topic.

Ad-dūltŭ́s, a, um, Quod crevit ad justam & perfectam ætatem & magnitudinem. [גָּדַל *meghuddal. αὐξηθείς.* Gall. *Parcreu.* Ital. *Cresciuto, Boccato, vn giouanccio cresciuto.* Germ. Auffgewachsen / erwachsen. Hisp. *Crescido.* Pol. *Vrosły.* Vng. *Meg alla podot.* Angl. *He that is come to perfect eage.*] Vnde juvenes dicũtur adulti, qui in flore ætatis sunt positi, qui spectata ætate sunt, quemadmodum Cicero loquitur. Item virgo adulta, quæ viro matura est, & plenis nubilis annis. Cic. de Clar. orat. Eamq; tueamur, ut adultam virginem, castè. Virgil. 4. Georg. de apibus: - aliæ spem gentis adultos Educũt fœtus. Vbi Servius: Educunt adultos: hoc est, educendo adultos faciunt. Transfertur etiã ad inanimata. Cic. de Clar. Orat. Thucydides, & Pericles, qui jam nõ nascentib. Athenis, sed adultis fuerunt. ¶ Adultus item participiũ pro crematus, *κεκαυμένος.* Antias in 47. Eò omnes hostiæ, vituli 87. cõjecti: & ita omnia adulta sunt. Ex Prisc. lib. 9.

Ad-dŏlĕscēntĭ-ŏr, tiaris, Significat luxurio. *τρυφιόομαι.* Varro: Id quidem ut facias censeo, quoniam tu quoq; adolescentiaris.

Ad-dŏlĕscēntŭrĭ́o, Adolescentium more facio, sive in adolescentiam redeo. *μεθηλικιόομαι.* Laberius: Incipit adolescenturire, & nescio quid nugarum facere: verbum est novum, ut pleraque alia à Laberio adinventa.

Adolescḥía *ἀδολεσχία*, Garrulitas dicitur, vel futilis loquacitas: *ἀδολεσχῶν* enim nugari significat, & multa importunè oblaterare. [Pol. *Mieligeba.*]

Adolescḥus, *ἀδολεσχος*, vel *ἀδολέσχης*, nugator dicitur.

Adonaí, [אֲדֹנָי *adhondi. ἀδωναι.*] Nomen Dei apud Hebræos, quod generaliter interpretatur Dominus, quòd dominetur creaturæ cunctæ. Alii vertunt Sustentator. [Polon. *Wszechmocny.* Vng. *Az Vr.* Angl. *Lord.*

Ad-dōnĭ́ă, Adoniorum, *ἀδώνια*, Festa Adonidi sacra. Ammianꝰ lib. 22. Hist. Evenerat iisdem diebus annuꝰ cursu completo Adonia celebrari ritu veteri, amato Veneris (ut fabulæ fingunt) apri dente ferali deleto. Adonia cũ planctu celebrabantur à mulieribus, Veneris planctũ imitãtib. Ovid. 10. Metam. luctus monimenta manebunt Semper Adoni mei: repetitaq; mortis imago Annua plangoris peraget simulamina nostri.

Ad-dōnĭ́um. [*ἀδώνιον* Pol. *Cyprus.*] Species est abrotoni, quod in testis, turbinibúsve cadorũ vini radice seri solet: quo pacto Adonidis hortulos pangere solebant: unde & nomen habere videtur, quòd hortulis ejusmodi conserendis sit idoneum. ¶ Quidam hanc herbam esse, quam ex Adonidis sanguine ortum traxisse Poëtæ fabulantur, atque inde Adonium appellatum putaverunt. Quod tamen falsum esse, Nicandri & Theophrasti testimoniis facilè convincitur, qui herbam illam Anemonem esse ostendunt: ut suprà attigimus in dictione Adonis, & latiùs infrà dicturi sumus, quum de Anemone agemus ¶ Sumitur etiam Adonium pro Adonidis simulachro, & pro luctu sacro, quo mulieres ad Adonium fluvium, & Byblum oppidum, Adonidem plangere solebant.

Ad-dŏpĕ́rĭo, is, ui, ertum. Idem quod operire [כָּסָה *chissáh. ἐπικρύπτω, κατακαλύπτω.* Gal. *Couurir.* Ital. *Coprire* Ger Zudecken / verdecken. Hisp. *Cobrir ò tapar.* Pol. *Nakriwam.* Vngar. *Befödöm.* Ang. *To couer.*] Livius 1. ab Vrbe: Transmisso per viam tigillo, capite adoperto.

Ad-dŏpĭ́nŏr, aris, penul. prod. d. p. Idẽ quod simplex opinor. [חָשַׁב *chaschább. δοξάζω.* Gal. *Penser, iuger.* Ital. *Pensare, giudicare.* Germ. Meynen / achten. Hispan. *Pensar. iuzgar.* Pol. *Mniemam.* Vng. *Velöm.* Ang *To beleue, to iudge.*] Lucret. Deinde adopinamur de signis maxima parvis.

Ad-dŏ́pto, ptas, act. p. In filii locum adsciscо, filium facio. [קָנָה לוֹ לְבֵן *lakdch lo leben. υἱοθετέω, πεποιοῦμαι.* Gal. *Adopter.* Ital. *Adottare.* Ger. An Kindsstatt auffnemmen. Hisp. *Adoptar en lugar de hijo, haijar.* Pol. *Przymuie za syna, za swedzczyc.* Vngar. *Fiammá fogadom.* Ang. *To adopte, to tak an other in place of my sone.*] Fiebat autem adoptio (teste Gellio) duobus modis. Vno modo per Prætorem: quæ propriè Adoptio dicitur: altero per populum, rogante aliquo magistratu: quæ Arrogatio dicebatur. Hæc autem posterioribus temporibus per principem fiebat, quippe cùm populus omnem suam potestatem ei tradidisset & condonasset. Hinc est, quod Cajus jurisconsultus scribit: Adoptionem esse, quando is qui sui juris non est, apud magistratum in alienam transit familiam. Arrogatio autẽ, quando principis autoritate adoptamus eos, qui sui juris sunt. Cicero 1. Offic. Qui hunc Paulo Aemilio natum adoptaverat. ¶ Dicitur etiam de aliis rebus Plaut. Cistel. Socia, te mihi adopto ad meam salutem. Cicero 1. Verr. Quem sibi illa defensorem sui juris, ultorem injuriarum, auctorem totius causæ adoptavit. Ovid. venustè ad arborum insitiones transtulit, lib. 1. de Remedio amoris, ubi sic habet: Venerit insitio: fac ramum ramus adoptet.

Ad-dŏptātĭ́tĭus, Qui in adoptionem venit. [אֲשֶׁר הוּא לְבֵן *aschér hu lebén. πνικτός, ἐπικτός.* Gal. *Adoptif.* Ital. *Colui che diuenta figliuolo adottiuo.* Ger. Der an Kindsstatt angenommen ist. Hispan. *El hüodel adoptado, ò ahyado.* Pol. *Za dzeczie przyiety.* Vngar. *Fogadot fiú.* Ang. *He that is adopted.*] Plaut. in Pœn. S quidem, Antidamarchi quæris adoptatitium. Festus tamen adoptatitium scribit eum esse, qui ex adoptivo filio natus est.

Ad-dŏptātŏ́r, ris, tertii ordinis. [Vng. *Hitös fiunák fogadoja.*] Vtitur hac voce Vlpianus D. lib. 37. Tit. 9. lib. 1.

Ad-dŏptīvŭ́s, Qui in adoptionem venit. [אֲשֶׁר הוּא לְבֵן *aschér hu lebén. υἱοθετός, ἐπικτός.* Gall. *Adoptif.* Ital. *Addottiuo.* Germ. Ein erwehlter oder an Kindsstatt angenommer Sohn. Hisp. *Cosa adoptado ò adhyada* Pol *Zawłaszczone dzeczie przyeti.* Vng. *Fogador fiú.* Ang. *He that is adopted*] Gell. li. 3. cap. 19: Id etiam eum culpaviſſe, quòd filius adoptivus patri adoptatori, inter præmia patrum prodesset. ¶ Adoptiva sacra, quorum jus per adoptionem acquirimus. Cicer pro Domo sua: Tu neq; Fonteius es, qui esse debebas, neq; patris hæres neq; amissis sacris paternis, in hæc adoptiva venisti.

Adoptio, per syncopem ex Adoptatio, verbale. [Υἱοθεσία. Gall. *Adoption.* Ital. *Adottatione.* Ger. Erwehlung/ Annemmung an Kinds statt. Hisp. *Adoption.* Pol. Przyiecźie ná dźiećie. Vng. *Fogadot fiúsag.* Angl. *Adoption.*] Cicer. pro domo: Quod est, pontifices, jus adoptionis, nempe ut is adoptet qui neque procreare jam liberos possit: & quum potuerit, sit expertus. Gell. lib. 5. cap. 19: Quod per prætorem fit, adoptatio dicitur: quod per populum, arrogatio.

ADOPTIO, Lege curiata fiebat: licebat autē non patricio plebejum, sed plebejo patricium adoptare: atque hoc in genere tria Lex jubebat observari: primùm, ut is adoptaret, qui neque procreare jam liberos posset, & cùm potuisset, expertus esset: alterum, ut tùm generum ac dignitatis, tùm sacrorum ratio haberetur: id est, ut ita fieret adoptio, ut nequid aut de dignitate generum, aut de sacrorum religione minueretur: tertium, ne qua omninò calumnia, ne qua fraus, ne quis dolus adhiberetur: quæ si servarentur omnia, tùm adoptionem rectè fieri: nihil tamen horum in adoptione P. Clodii servatum esse, arguit Cicero in Oratione pro Domo sua: neq; solùm ob hāc causam ait esse infirmam irritamq; illam adoptionem, verùm etiam, quòd, cùm curiata Lex ferretur, tùm servatum de cœlo sit: quod cùm fieret neq; Legem ferri, neq; omnino quicquā agi cum populo licebat: primùm enim adoptandi causas esse oportuit, de quibus pontifices jūdices erant: deinde, si causæ probarentur, curiata Lex ferebatur: quam qui ferret, is omnia servare debebat, quę in cæteris Legibus, cùm ferrentur, servari mos fuit: quod utrunq; significat Cicero in oratione cùm ait: ut is adoptet, qui, quod natura jam assequi non potest, legitimo & pontificio jure quærat. Itaq;, quod est apud Tacitū lib. XII: Lege curiata apud pontifices adoptio fiebat, id ita est intelligendum, ut, nisi & Lex ferretur, & adoptādi causas pontifices probassent, adoptio fieri non posset. Vtrunq; verò separatim agebatur, cùm de causis pontifices cognoscerent: Legem verò magistratus ferret. Adoptantis autem ætatē XVIII. annis majorem, quàm ejus, qui adoptaretur, esse oportere, à Modestino scriptum est his verbis: Non tantùm cùm quis adoptat, sed & cùm arrogat, major esse debet eo, quem sibi per adoptionem, vel per arrogationem filium facit, sed utiq; plena pubertate: id est, XVIII annis, cum præcedere debet. Ex libro nostro de legibus Romanis.

Ador, n. g. nomen indeclinabile, penultimam genitivi modò producit, modò corripit. Vide Scaligerum ad Festum. Frumenti genus significans, quod & Far appellatur: olim Eder dictum ab edendo, ut Festo placet: eò quòd populus Roman. ex omnib. frumēti generib. trecētis annis solo farre usus fuerit: ut etiā ex Verrio refert Plin. li. 18. c. 7. [Pol. Reż. Vng. *Lizt láng.* Ger. Rein vnd sauber Korn.] ¶ Alii ab adurendo dictū putant, quòd torreri soleret, ut scribit Festus, antequam ex eo mola salsa conficeretur in usum sacrorum. ¶ Hoc etiam Adoreū appellabatur, sive Semen adoreum, nonnunquam etiam Far adoreum. ὀχύρδον. Plinius lib. 18. cap. 8: Vulgatissima frumenti genera, Far quòd Adoreum veteres vocávêre, siligo, triticum. Columell. lib. 2. cap. 6: Prima & utilissima sunt hominibus frumenta, triticum & semen adoreum. Varro rei Rust. lib. 1: In loco humido far adoreum potiùs seritur, quàm triticum. Columella quatuor Adorei enumerat species, Clusinum, Vermiculum duplex, & Trimestre, quod & Alicastrum dicitur. Vide ipsum loco paulò antè citato.

Adŏrĕă. f. p. Idem est quod gloria, proprieq; ea, quæ ex rebus militię præclarè gestis comparatur. [תפארת *tiphaón.* δόξα, στεφάνιον. Gall. *Gloire & triomphe de victoire.* Ital. *Gloria da vittoria acquistata.* Germ. Lob vnd Ehr die man im Krieg erlegt. Hispan. *Gloria y fama de la victoria.* Polon. *Slawa albo triumph zwięzieſtwa.* Vngar *Győzödelömből nyert dițsiret.* Ang. *Glorie, triumphe, of victorie.*] Nomen ductum est ab adoreo frumenti genere, quod apud veteres summo in honore habitū fuit, propterea quòd alio frumenti genere Populus Rom. trecentis ab Vibe condita annis non victitārit. Vnde etiam Imperatores re benè gesta hoc frumenti genere à populo solent donari. Plin. lib. 18. ca. 8. de farre: Primus antiquis Latio cibus, magno argumento in adoreæ donis. Idem eod. lib. cap. 3: Gloriam deniq; ipsam à farris honore Adoream appellabāt. Festus: Adorea laus: quia glorioſum putabant, qui farris copia abundabat.

Adŏrĕum, sive Semen adoreum. Vide suprà in dictione ADOR.

Adŏrdĭor, iris, adorsus, d. q. Incipio. [החל *hoil* החל *hechél.* ἄρχομαι. Gall. *Commencer.* Ital. *Comminciare.* Germ. Anheben/ anfahen. Hisp. *Commencar.* Polon. *Poczinam.* Vngar. *El kezdőm.* Ang. *To beginne.*] Ambr. li. 1. Offic. Postea nunquam, nisi consulto Domino, bellum adorsus est.

Adōrsŭs, a, um, Participiū, Aggressus, ἐπιθέμενος, καταβράμενος. Gell. lib. 9. cap. 2: Adorsi erant tyrannum interficere. Et Ovid. 1. de Ponto: & nullam majus adorsa nefas. Quidam contendunt his duobus in locis legi debere Adorti & Adorta, ab Adorior, quod etiam incipere declarat, & aggredi significat.

Adŏrĭŏr, adoriris, vel reris, adortus, d. q. & t. Aggredior, invado. [עלע *pagáh.* ἐπιτίθεσθαι, ἐπιχειρεῖν. Gal. *Assaillir.* Ital. *Assaltare.* Germ. Anfallen/ schnell oder vnversehentlich angreiffen oder anfahren. Belg. Ick valle aen/ Ick overfalle ouverstentlick. Hispan. *Arremeter.* Polon *Napaść ż, Nadskoczyć żnieobacżka, Naiechać.* Vng. *Reá török* Ang. *To inuade, to sett vpon.*] Livius lib. 1: Timor deinde incessit, ne civitatem sine imperio vis aliqua externa adoriretur. ¶ Differunt tamen, ut inquit Donatus, Adorior & Aggredior: quia aggredimur de longinquo, adorimur de proximo. Cicer 7. Verr. Postremam enim quanque navem piratæ primam adoriebantur. ¶ Adoriri aliquando est Dare operam, atq; conari aliquid per vim, sive incipere. Lactant. lib. 2: Antequam præclarum hoc opus adoriretur. Cicer. 2. de Orat. Ne convellere adoriamur ea, quæ non possunt commoveri. Gell. lib. 19. cap. 9: Iulianum Rhetorem lacessere insectariq; adorti sunt.

Adŏrno, act. t. Idem est quod Orno, instruo, comparo, præparo. [עדה *hahdhāh.* ἑτοιμάζω. παρασκευάζω. Gal. *Orner, accoustrer.* Ital. *Adornare.* Ger. Zierē/ zierlich zurüstē. Hisp *Afeytar, hermosear.* Pol. Przicheda ż. gotuie. Vng. *Fel ékesitőm, fel kesźitőm.* Ang. *To garnishe, to set furth or deck.*] Liv. li. 1. ad Vibe: Flaminē Iovi assiduum sacerdotem creavit, insignique eum veste, & curuli regia sella adornavit. Plaut. in Epid. Tragulam in te injicere adornat. Cicero pro Cluent. Omnis testium copia initio à matre adornata est: id est, comparata & instructa.

Adŏro, ras, act. p. pen. pd. ex Ad, & Oro, Oro, veneror, precor, supplico, placo, [לעפ *saghádh* השתחוה *hischtachavāh.* προσκυνέω. Gal. *Adorer, faire reuerence.* Ital. *Adorare.* Germ. Anbätten. Hispan. *Adorar, ò hazer reuerencia.* Pol. Czcze, chwalie klaniam ſię czołē biye. Vng. *Imádom.* Ang. *To worshipe, to reuerence*] Priscianus, ab Ador: hoc est, frumento sacrificiis destinato derivat. In eadem sentētia est & Nonius: cujus hæc sunt verba: Ador frumenti genus, quod epulis & immolationibus sacris pium putabatur: unde & Adorare, propitiare religiones, potest ductum videri. Verùm Adorare sine ore: hoc est, sine voce fit: hinc mutis etiam adorare datur: Elephas enim, & Phœnix (si ulla modò est) Solem adorare dicuntur. Supplicare verò ore fit: ideoque solis hominibus competit. ¶ Adoraturi sedeant, κεφαλὰς προσκυνήσοντες. Hoc proverbium Plutarchus adscribit Numæ: quo significatur, Vota certa concipere oportere, & in iis quæ sunt optimæ perseverare. Quidam arbitrantur alium subesse sensum: quòd oporteat eos qui sacris dant operam, non obiter ac aliud velut agentes hoc facere, sed vacuos totosq; rei sacræ & orationi deditos. Vnde, ut Plutarchus idem tradit, quum Pontifex sacra aggrediebatur, præcones clamabant: Hoc age. Ea vox hortabatur, ut qui sacra adirent, reverenter & attentè id agerent. ¶ Adorare aliquando est vehementer orare. Virg. 10: - volens vos Turnus adorò: ubi Servius, Ad vacat, & est metri causa additum. Quandoq; significat alloqui Apul. lib. 2: Infusa aqua populum sic adorat.

Adōrātĭo, [השתחויה *hischtachavajáh.* προσκύνησις. Gal. *Adoration.* Ital. *Adoratione.* Germ. Anbättung Hispan. *Adoracion.* Pol. *Chwalienie poklona.* Vngar. *Imádas.* Ang. *Worshiping.*] Plin. lib. 28. cap. 2: Cur & fascinationibus adoratione peculiari occurrimus?

Adōxĭă, [Pol. *Nieslawa.* Vng. *Ió hir es neuezét nekwl valo letél.* Ang *Ignominie, infamie.*] Est nominis & famę obscuritas, ignominia, infamia. ἀδοξία. Vnde ἄδοξοι dicuntur inglorii, & obscuri. ¶ Adoxæ materiæ, ἄδοξα ῥήματα à Gellio vocantur, quæ à Cicerone Infames, ab aliis Inopinabiles, quæ ingenii exercendi causa solent excogitari: cujusmodi est apud Isocratem Busiridis encomium, apud Platonem Injustitiæ, ex persona Glauconis, apud Phavorinum Febris quartanæ, apud Lucianum Muscæ, & apud Erasmum Moriæ.

Adpĕto, Vide Appeto.

Adplēnum, Vide Plenus.

Adplōrātē, apud Senecam 4. Quæstion. natur. cap. 2. Cùm jam adploraveris, mersosq; atque obrutos tanta mole credideris.

Adplūmbo, & adplumbatura, vide infrà, in verbo Applūbo.

Adpōsco, is, προσαιτέω, Posco. Horat. lib. 2. Epist 2: - si plus adposcere visus.

Adprĕcŏr, pen. cor. aris, d. p. [προσεύχομαι Germ. Bitten.] Precor. Horat. 4. Carm. Ritè Deos prius adprecati: Id est, invocantes. Acron.

Adprīmē, Adprobus, Adpromissor, Adpropero, Adpropinquo, Vide A ante P.

Adpūgno, as, are, προσμάχομαι, Contrà pugno, oppugno. Tacit. lib. 2: Interim Piso classem haud procul opperientem adpugnare frustrà tentavit. Idem lib. 4: Alii castra Romana adpugnarent.

Adpūlsŭs, Vide APPELLO, is.

Adquŏ: id est, quousq;. Afranius: Vt scire possis adquo te expediat

pediat loqui Idem in Privigno: Ni tantum amarem talem tam meritò partem, miratus est. m adquo liceret. Hæc Nonius.

Adrōdo, is, [רד galach רד garadh. ἐπιξέω, ἐπιξύω. Gall. *Raire pres, racler.* Ital. *Radere basso.* Germ. Abschaben/ abkratzen. Hisp. *Raer cerca* Pol. *Odskrobuie.* Vngar. *El nyrōm.* Angl. *To shaue, or scrape vpon.*] ex Ad & Rado. Colum.

Adrachne, ἀνδράχνη, Arbor est bifera, arbuto similis, in montibus nascens, cacumine semper virenti, quę detracto in orbem cortice non offenditur. ¶ Andrachne autem (ne quis nominis vicinitate fallatur) herba est, quam Latini Portulacam vocant. Vide Plinium libro 13. cap. 22.

Adrēpo, pis, penult. prod. Ad aliquid repo, rependo, accedo & appropinquo. [רמש ramás נחז xachal. προσέρπω, ἐφέρπύζω. Gal. *Grauir vers, ramper à quelque chose.* Ital. *Appiccarsi à qualche cosa.* Ger. Herzu kriechen. Belg Ick crugee aen oft toe. Hisp. *Irgateando haźia otra cosa.* Pol. Włokesie łyeże. Vng. *Valahiśhz máśzok.* Angl. *To creep to, to approche.*] Plin. libro 35. cap. 10: Ad matris morientis ex vulnere mammam adrepens infans. ¶ Per metaphoram, pro sensim se insinuare, & paulatim accedere. Cicero in Verrem: Quibus rebus non sensim atq; moderatè ad istius amicitiam adrepserat.

Adrodo, Vide ARRODO.

Adrogo, Vide ARROGO.

Adrŭmo, as, penult. prod. teste Festo, Rumorem facio, sive, Commurmuro: quod à rumine quidam: id est, parte gutturis, putant deduci, φημωπιεῖν.

Adrŭo, is, Ex Ad, & Ruo, servat Ad, in compositione propter euphoniam: & significat arando subruo. ἀναγείρω. Columel. libro 2. capite 5: Disjectum deinde protinus firmum inarari, & adrui convenit.

Adscīsco, Adsector, Adsentio, Adsequor, Adsero, Adservo, Adsevero, Adsicco, Adsideo, Adsigno, Adsilio, Adsimilis, Adsimulo, Adsisto, Adsolet, Astringo, Adstruo. Vide in A ante S.

Adscīrĕ, sive Adscīscere, Adjūgere. [חסיף hosiph חבר chibbér הדביק hidhbik. προσαρέσκω. Gal. *Adiouster.* Ital. *Aggiūgere.* Germ. Zufügen. Hisp. *Ayuntar vna cosa à otra.* Pol. Przywłaszczyć. Vng *Hozza venny, ragaźtani, Iauallani.* Ang. *To ioyne to.*] Columel. in Præfat. Com. Et hanc adscivimus quasi agriculturæ partem. Cicero in Tuscul. Iovisq; numen Mulciberi adscivit manus. ¶ Interdū ponitur pro approbare. Cic. pro Corn. Cùm jussisset prætor aliquid, id si adscivissent socii Latini, ut tùm Lege eadem is populus teneretur: id est, si approbassent & recepissent. Nā nisi Latini socii Leges Romanas approbassent & decreto facto recepissent, iis non tenebantur. Hinc

Adscītus, a, um, Receptus. Cicer. in Verrem: Sacra adscita atq; accersita ab exteris nationibus.

Adscribo, Adscripto, Adscriptio, Vide ASCRIBO.

Adsĕstrix, tricis, fœminino est ab eo, quod est Adsessor. παρέδρος, ὁ. Afranius in Fratribus: Dimittit adsestricem, me ad sese vocat Nonius.

Adsignātor, is, D lib. 38. Tit. 4. l. 3: Posse autem & nepoti adsignari certum est, & præferri filio nepotē adsignatoris cōstat.

Adsignĭfĭco, act. p. Significo. [הורה horáh σημαίνω, προσημαίνω. Gall. *Signifier.* Ital. *Denotare.* Ger. Bedeuten/ anzeigē/ zu verstehen gebē. Hisp. *Significar.* Pol. Oznaimuie. Vng. *Iedzem.* Ang. *To signifie, to shawe.*] Varro 1. de Re rustic. Olim tonsores non fuisse, adsignificant antiquorum statuæ.

Adsĭpĕre & Præsipere, προσπινύσκ & προπινύσκ, dicebant Antiqui à sapiēdo: sicut nos quoq; modò dicimus ab Aequo iniquum, à Quærendo inquirere. Hæc Festus.

Adsĭtus, pen. cor. participiā ab Adsero, juxtà satus, παραφυτεύθείς. Varro: Vt vitis adsita ad olus facere solet. Bud.

Adspŭo, is, adspui, utum, pen. prod. [רק rák. προσπτύω. Gal. *Cracher contre.* Ital. *Sputare contra alcuno.* Germ. Speuwen gegen einem ding Hisp. *Escupir contra alguno.* Polon. *Napluwam.* Vng. *Rea pōkōk.* Angl. *To spitte vpon.*] Plin. lib. 27. cap. 4: Aut si dormiens spectetur infans à nutrice terna adspui.

Adstĭpŭlŏr, Adstituo, Vide A ante S.

Adsum, ades, adfui, Præsens sum, interesse appareo. [הנני hinení, &c. πάρειμι. Gal. *Estre present, estre present.* Ital. *Esser presente,* Germ. Da seyn / gegenwertig seyn. Belg. Ick ben teghen woordich. Hisp. *Estar cercar de lugar.* Polon. *Iestem przytomny.* Vng. *Ielen vagiok.* Ang. *To be present, to be nigh.*] Nam adesse etiam dicitur, quod paulò pòst futurum est, aut quod adventat. Vnde dicimus: Adest Scipio, quū jam in itinere est, vel nō longè abest. sed præsens est id, quod jā venit. Cic. 3. Offic. Inter hominē & belluam hoc maximè interest, quòd hæc tantum, quantum sensu movetur, ad id solum quod adest, quodq; præsens est, se accommodat. ¶ Construitur etiam cum dativo, vel ablativo mediante In. Cicer. in Philip. Omnibus his pugnis Dolabella adfuit. Idem ad Serv. Sulpit. Ego verò, Servi, vellem, ut scribis, in gravissimo meo casu adfuisses. ¶ Interdum est adjuvo & præstò sum. Cui contrarium est Deum. Cicero pro Quint. Recusabant qui aderant tùm Quintio: Id est, qui Quintium defendebant. Idem in Epist. Ego tamen tuis rebus adero ut difficillimis. Liv. libro 1. secundi Bel. Pun. Sed pueri fœminæq; super animi corporisq; vires adsunt, pugnantib. tela ministrant, ¶ Sic, Adsint Dii beati, σὺν δὲ θεοὶ μάχεσθε. Sermo est benè ominantis in re quapiam aggrediunda. Adagium est usurpari solitum à rhapsodis: id est, carminum Homericorum recitatoribus, & interpretibus. ¶ Adesse animo vel animis, proverbiali forma, est favere ei rei cui interfis, atq; attentum esse. Cicero pro P. Sylla: Adestote omnes animis, qui adestis corporibus, quorum ego frequentia magnopere lætor, erigite mentes, auresq; vestras. Hoc modo attentionem captat auditorum. Sic Terent. in prolog. Andr. ¶ Sumitur & pro accedere præsertim in secunda persona. Terent. Andr. Adēsdum, paucis te volo. Virgil. Aeglog. 9: Huc Ades ô Galatea. & Aeglog. 7: Huc ades Melibœe, caper tibi salvus & hœdi. Adesse pro Advenire. Virgil. 2. Aeneid. Iamq; aderit multo Priami de sanguine Pyrrhus. Idem 9. Aeneid. Ergo aderat promissa dies. ¶ Interdum etiam pro subsisto accipitur, sive maneo. Plaut. in Aul. Istic adesto, si hercle tu ex isto loco Digitum crassum trāsversum, aut unguem latum excesseris. ¶ Sciendum quòd in Adsum servatur d, triplici ratione, scilicet differentiæ causa ab Assus, a, um. Euphonię causa, quòd melius soner, adsum quàm assum. Postremò quòd ipsa verbi declinatio d, repetit, tanquā in suum naturale principium revertens. Veteres tamē Assum dicebant. Vnde asses dicebantur nutrices, teste Nonio, quòd adsint his quos nutriunt, non ab eis vel exiguo tempore divellantur. Plaut. Nilphio assum apud te eccum.

Ad summam, ὅλως, εἰς κεφαλαίῳ, & in summa, significat denique & breviter. Cic. 3. Offic. Ad summam ne agam de singulis. Quint. In summa non recedo.

Ad summum, [τὸ μέγιστον. Germ. Auff das höchst.] refertur ad numerum. Cicer. pro Mil. Vnus aut ad summum duo inventi sunt: id est, non plures quàm unus, aut duo ex pluribus.

Adteger, ἀνθιγής, Tactus & deminutus: cui contrarium Integer. Scal. in Fest

Adtegrare est vinum in sacrificiis augere. Integrare etiam & attegrare minus factum, est in statutum redigere. Festus: ubi vide Scaliger.

Adtempŭs, Vide TEMPVS.

Adtestata fulgura, quæ iteratò fiebant videlicet significationem priorum attestantia.

Adtexo, Vide ATTEXO.

Adtŭbernālis, Habitator continuæ tabernæ, πάροικος, quod genus domicilii antiquissimum Romanis fuisse testimonio sunt exteræ gentes, quæ adhuc tabulatis habitant ædificiis. Vnde etiam tecta castrensia quanvis pellibus contegantur, tabernacula tantum dicuntur. Hæc Festus. Alii scribunt Attibernalis.

Adtondĕo, Vide ATTONDEO.

Advĕho, his, advexi, advectum. [הביא hebi. ἐπάγω, ἐπαγάω. Gall. *Apporter, amener par charroy, ou sur quelque autre chose.* Ital. *Portare, condurre à carico, portare sopra giomenti ò in carro.* Ger. Herzu führen. Hispan. *Traer à lugar como quiera.* Pol. Przywazam. Vngar. *El hozom.* Angl. *To bring, to cary on a cart to a place.*] Cicer. 3. Offic. Si quis profectus Rhodum, magnum frumenti numerū advexerit Liv. 3 Bel. Pun. Impositoq; quem secum advexerat, milite Romam venerat.

Advĕctĭo, verbale, f. t. [ἐπαγωγή. Vng *Hozatas.*] Plin. li. 9. ca. 54: Nuper excogitatum famem longæ advectionis à Brundusio, compascere in Lucrino.

Advĕctŭs, us, Idem Tacit. libro 20: Hæc de origine & advectu Dei celeberrima. [Germ. Zufuhr/ das hinzu bringen.]

Advĕcto, as, ἐπάγομαι, frequentativum ab Adveho. [Vng. *Hordok.* Germ Das stättig zu führen.] Tacit lib. 5: Additq; quibus è provinciis & quanto majorem, quàm Augustus rei frumentariæ copiam advectare.

Advēlo, as, act. p. Velo, cooperio. [חפה chippáh. ἐπικαλύπτω. Gal. *Couurir d' vne voile, ou autre chose.* Ital. *Velare, coprire con velo.* Germ Zudecken. Hisp. *Cubrir con velo ò otra cosa.* Pol. Nakrywam. Vng *Befedem.* Ang. *To couer.*] Virgil. 5. Aeneid. -viridiq; advelat tempora lauro.

Advĕnă, penult. corr. commun. gener. Qui non est civis, aut inquilinus, sed externus. [גר gher. προσήλυτος, πάροικος. Gal. *Estranger.* Ital. *Forestiere.* Ger. Ein Frembdling/ außlendiger. Belg. Een Vremdelinck. Hisp. *Aduenidizo, estrangero.* Pol. Obcży, Cudzoziemiecż. Vngar. Idueueny Angl. *A stranger.*] Et propriè qui ex uno longinquo loco in aliquod oppidum veniunt, Advenæ dicuntur: Convenæ, qui ex pluribus locis. Terentius in Heavtontimerumenon: Est è Corinthio hîc advena anus paupercula.

Advĕnæ rii, Cic. 2. de Legib. pellex advena. Ovid. 9 Epist.

Advĕnĕrārī, Veneror, colo. [עבד habadh. σεβάζομαι. Gall. *Honorer & reuerer grandement.* Ital. *Riuerire.* Germ. Von Hertzen/

oder kunigestich verehren. Hisp. *Muco honrar.* Pol. *Wuczciwosci mieć ieść iserca.* Vng. *Tiszteleem.* Ang. *To honour, to reverence, to worshipe.*] Var. li. 1. de re Rust. Item: Adveneror Minervā & Venerem: quarum unius procuratio oliveti, alterius hortorum est.

Ădvĕnĭo, nis, penultima corr. Accedo, appropinquo. [בלש *nighgháſch* קרב *karáb* בא *bá.* προσέρχομαι. Gal. *Venir & arriuer en quelque lieu.* Ital. *Arriuare.* Ger. Herzu kommen. Hisp. *Venir à algun lugar.* Pol. *Przichadzam.* Vng. *Elisuek.* Ang. *To come nigh, to come to.*] Terent. in Eun. Si fortè huc advenerit. Advenire in provinciam, Cicer. 1 f. Philip. ¶ Advenire pro accidere. Cic. 11. Philip. Est enim sapientis, quicquid homini accidere possit, id præmeditari: ferendum modicè, si advenerit, esse.

Ădvēntĭtĭus, Fortuitus, insperatus, extrinsecus. Cui contrarium est innatus, insitus. [ἔπηλυς, ἐξωλικὸς, συμβεβηκώς. Gall. *Qui vient d'ailleurs, forain* Ital. *Venuto di nuouo, d'altronde.* Germ. Frembd ling/der anderswo her kompt. Hispan. *Que viene de lexos.* Polon. *Obcy, przichodzien postronny.* Vng. *Masunnosi.* Angl. *That cometh by chance, forraine.*] Vnde adventitia bona quæ non ex recta successione, puta patris aut avi, sed ex legatis, aut aliter casu aliquo nobis adveniunt. τυχηρὰ, ἢ τὰ ἐξωλικὰ ἀγαθά. Aristotel. Cic. 3. Verr. Homo Ligurem accusare cœpit, qui in re advētitia utq; hæreditaria, tam diligens, tam attentus esset. Cicero Top. Specie autem comparantur, ut anteponantur quæ propter se expetenda sunt, iis quæ propter aliud: & ut innata atque insita, assumptis & adventitiis: integra contaminatis. ¶ Adventitius morbus, qui fortè, & nulla nostra culpa venit, σύμβεβηκώς.

Adventitius casus, τὸ συμβαὶ, Scævola, D. lib. 40. Tit. 9. l. 6: Nec adventitii casus computandi sunt.

Ădvĕnto, tas, Accedo, appropinquo. [בלש *nighgháſch* קרב *karáb* בא *ba.* προσέρχομαι, ἥκω. Gall. *Approcher pres.* Ital. *Approssimarsi, auuicinarsi.* Germ. Hinzu kommen. Belg Ick ghenade. Hisp. *Allogarse el que vienne, acercarse.* Pol. *Przibliżam sie. Przistepuie.* Vng. *El közelgetek.* Ang. *To come nigh, to approche.*] Cic. Curioni: Nondum erat auditum te ad Italiam advētare. Idem ad Atticum lib. 4: Adventare, & propè adesse jam debes.

Ădvēntōrēs, Qui frequenter adveniunt. [πανηγυρίζοντες. Gal. *Suruenans.* Ital. *Auuentori.* Germ. Die offt an ein ort komen. Hisp. *Estrangeros.* Vng. *Vakalsz giakorta jarók.* Ang. *Which cometh or approcheth.*] Plaut. in Truc. Si æquum facias adventores meos non incusses. Dicti Adventores, ab adveniendo.

Ădvēntōrĭus, a, um, Quod advenienti cuipiam offertur. ἐισόδιος. Vnde Adventoria epistola, apud Martiâl. in præfat. libri 12, quæ adventanti amico mittitur obviam. Cæl. Antiq. lect. lib. 15. cap. 3.

Ădvēntŭs, tus, m. q. verbale, Accessus. [ביאה *biáh* קרבה *kerabáh.* ἐπελθουσία, παρουσία. Gal. *Venue, arriuement.* Ital. *Venuta.* Ger. Zukunfft. Belg. Een toe comst. Hisp. *La venida.* Polon. *Przyszcie.* Vng. *Megh iöuetel.* Angl. *Coming.*] Terent. in Eun. Salutant, ad cœnam vocant, adventum gratulantur. Adventus. Cui cōtrarium est discessus. Cicer. ad Attic. lib. 12: Vt enim me levarat tuus adventus: sic discessus afflixit.

Ădvĕrbĕro, as, Verbero. [μαστιγόω. Vng. *Meghvetem.*] Stat. 9. Theb. Et auratis adverberat unguibus armos.

Ădvĕrbĭum, [את הדעם *millath hattaháam.* ἐπίρρημα.] Quasi juxta verbum dicit, quia in oratione prope verbū ponitur. Nec enim potest verbi vis satis significāter exprimi, nisi jungatur adverbium: ut Dico, & Navigo, non plenæ significationis sunt, nisi adjiciantur adverbia: ut, Benè vel malè dicit: Feliciter navigat. Donatus quidem Adverbium scriptūt esse partem orationis, quæ adjecta verbo significationem ejus explanet atque implet. ¶ Fiunt autem adverbia quandoque à nomine: ut à Bonus, Benè. A verbo, ut à Traho Tractim. A nomine & verbo, ut Pedetentim, à pede & tēto. A participio, ut ab insignitus, Insignitè. A pronomine, ut Hic, Illic, ab Hic & Ille. A præpositione, ut ab Ex, Extra, & à Sub, Subtus. Ab adverbiis etiam, ut à Prope, Propiùs. ¶ Ennius, teste Prisciano, his utebatur adverbiis, Ignaviter, Inimicitèr, Miseriter, Præclariter, Proteriter, Properiter, Puriter, (quo etiam Catullus usus est) Reverecunditer, Superbiter, Temeriter, Torviter.

Ădvērbĭālĭtĕr, ἐπιρρηματικῶς, apud Diomedem Gramm. lib. 1: Per Adverbia autem, quæ à loco significatum demonstrant, veluti à Roma in Africā rediit, vel à Troja, vel ab Ilio navigavit Aeneas, qd apud illos interpretatur adverbialiter sic, &c.

Ădvĕrsŭs, sa, sum, Contrarius, incommodus. [אשר כנד *aschér chenéghedh.* ἐναντίος. Gal. *Contraire, oppositc.* Ital. *Contrario, repugnante.* Germ Widerig/streittig/widerwertig. Hisp. *Contrarie.* Polon. *Przeciwny, Sporny.* Vng. *Ellenkező.* Ang. *Contraire.*] Terent. in Andr. Eorum obsequi studiis, adversus nemini. ¶ Adversum absolutè, pro re adversa, & improspera. Terent. in Heavton. Hic si quid fortè adversi evenerit. ¶ Interdum ponitur pro oppositus, anterior. Cui contrarium est Aversus: ut, Aversa vulnera, quæ à fronte accepimus. Cic. de Arusp. resp. Acceptis à forti adversario vulneribus adversis. Idem 2. de Orator. Tu & adversus, & aversus impudicus es. ¶ Interdum pro objectus, è regione situs. ἀντικείμενος. Idem 2. de Divinat. Eodemq; equo adversam conscendit ripam. Idem de Somn. Scipio. Intueri solem nequitis adversum.

Ădvĕrsŭs, vel Adversum, præpositio, Contra. [לד *néghedh* לעמת *lehummáth.* κατά. Gall. *Contre.* Ital. *Contra.* German. Zuwider. Hispan. *Contra.* Pol. *Przeciwnie.* Vngar. *Ellen.* Ang. *Against.*] Significat inimicitias, dissidia, contrarietatemque. Cicero ad Attic. Si duriorem te præbes, non contendam ego adversus te. ¶ Aliquando Erga, in meliorem partem. Terent. in Andr. Et id gratum fuisse adversum te, habeo gratiam. Cicero primo Officior. Adhibenda est etiam quędam reverentia adversus homines. ¶ Item aliquando significat secundum. Vlpianus tit. 28: Bonorum possessio datur aut contra tabulas, aut adversus tabulas intestati: quod paulò pòst interpretatum, Secundum tabulas. Item tit. 20: Qui dedititiorum numero est, nec quasi peregrinus testari potest, quoniam nullius certæ civitatis sit, ut adversus Leges suæ civitatis testetur. Ex Hotomano. ¶ At licet ita sentiat etiam Cujacius, non desunt tamen qui contrà disputent. ¶ Item aliquando Ante. Gell. lib. 7. cap. 12: Nam qui quotidie unguentatus, adversum speculū ornetur, eumque quisquam dubitet, quin idem fecerit quod Cinœdi facere solent.

Ădvĕrsŏr, d. p. Contrarius sum. [שטן *satán,* איב *aiáb.* ἀντιπάσχω. Gall. *Estre contraire, impugner.* Ital. *Contraporsi, contrastare.* German. Zuwider seyn/widerstehn Hispan. *Contradezir à alguna cosa.* Pol. *Przeciwny iestem, przeciwie sie.* Vngar. *Ellenközöm.* Angl. *To be contraire, to ganeestand.*] Cicero 7. Verr. Hanc Cleomenes vir amabat: veruntamen hujus libidini adversari non poterat, nec audebat. Tacitus accusativo junxit libr. 1. Annal. Sua facinora adversari deos lamentabatur, & lib. 17. duobus in locis. Construitur autem cum dativo. Terent. in Hecyr. Neque tuæ libidini adversabor.

Ădvĕrsābĭlĭs, quod adversum est & contrarium homini: Aversabile verò quod aversari debemus, & hostiliter cavere.

Ădvĕrsāns, antis, participium. [ἀντικείμενος. German. Widerspennig. Vng. *Ellenkedő.*] Cic. de Orat. Sed tantam vim habet illa, quæ rectè à bono Poëta dicta est flexanima, atq; omnium regina oratio, ut non modò inclinantem erigere, aut stantem inclinare, sed etiam adversantem, & repugnantem, ut Imperator bonus ac fortis, capere possit.

Ădvĕrsārĭus, a, um, Idem quod contrarius, vel commodis nostris obsistens, adversus. [ἀντικείμενος. German. Widerig. Pol. *Przeciwny.* Vng. *Ellen álló.*] Cicer. pro Cæcin. Vis ea, quæ juri maximè est adversaria. Idem pro Plancio: Ea res in hoc judicio adversaria est Cneo Plancio. Construitur autem cum dativo, quum Adversarius substantivum, vel genitivum habeat, vel sine casu ponatur.

Ădvĕrsārĭă, orum, n. s. Dicuntur tumultuariæ quædam tabulæ, quæ ante codicis confectionem perscribebantur, ne memoria rerum excideret, & ex iis postea tabulæ justæ & æternæ fierent. [Græci ἐφημερίδας. Gall. *Bordereaux, papiers brouillars, minutes.* Ital. *Giornale, libro de ricordi.* German. Verzeichnung vieler dingen ohn ordnung zu der gedechtnuß in ein Buch oder Tafeln / ein Handtbuch. Hisp. *El borrador de cuentas, ò manual.* Pol. *Księga wkotram dla pamiecży czosbie trafy bez porządka piszemy. Recepta księga.* Vng *letczö könyv.*] Latini etiam Diaria vocant. Exactiones autem rationum tabulas, Codicem appellabant. Cic. pro Qu. Roscio: Quòd si eandem vim, diligentiam, authoritatemq. habent adversaria, quàm tabulę, quid attinet codicem instituere? Doctiss. vir I. Cu. fatetur alicubi se rationē hujus vocis ignorare.

Ădvĕrsārĭus, m. s. [איב *ojeb.* ἀντίδικος. Gall. *Aduersaire partie aduerse.* Ital. *Aduersario.* Ger. Ein widersächer/der einē widerpart hatet. Belg. Een teghen partie. Hisp. *Contrario, que contradize.* Pol. *Przeciwnik.* Vng *Ellenközö, vagy vetélködö tars.* Ang. *An aduersare.*] ab Adversor, pro repugno: nam Adversarii dicūtur sibi invicē repugnātes, ac propriè sunt ii, qui adversus nos litigāt in judicio: quos aliàs *Partē adversam* vocāt. Terēt. in Phor. Verùm scientem, tacitum, causam tradere adversariis, etiam'ne id lex cogit? ¶ Adversaria etiam genere fœminino dici potest mulier, quę adversus nos judicio contendit. Præterea quævis etiā res. Cic. Fam. 2. ad Curionem: Est enim tibi gravis adversaria constituta, & parata incredibilis quædam expectatio.

Ădvĕrsātŏr, m. t. Qui adversatur. [ὁ ἀντικείμενος. Vng. *Vizsgavono.*] Vnde fit Adversatrix. Terent. in Heavt. Vllam ne ego rem unquam volui, quin tu in ea re mihi adversatrix fueris, Sostrata? Apulejus de Deo Socratis: Quem fautorem bonis, quem adversatorem malis jam vita ciebo?

Ădvĕrsè, Adverb. [ἀντικείμενως. contrariè. Vng *Ellembe.*] Gell. libr. 3. cap. 16: Ex quo lib. verba hæc sunt: ἐσὶ δὲ τὸ ὧδε ἔσην ἀντικείμενον ῥῆσις, id tam obscurè atque præcisè, tamq; adversè dictum.

Ădvĕr-

Adversĭtās, f. n. Contrarietas & repugnantia. [אֵיבָה *ebáh.* ἐναντίωμα. Gall. *Contrarieté.* Ital. *Contrarietà.* German. Widerwertigkeit. Belg. Teghenspoet. Hisp. *Contrariedad.* Pol. *Przeciwnośćz, niezgoda.* Vng. *Ellenkődés.* Ang. *Ganestanding, adversitie.*] Plin. lib. 11. cap. 25: Magnam adversitatem cum stellionibus putant esse. De scorpionibus loquitur.

Adversātōres, m. t. ab Adversum: id est, obviam eundo, Servi sunt, qui dominũ deducunt, & reducunt. [οἱ ἀπαντῶντες δοῦλοι. Germ. Diener oder Knecht die den Herren von vnd zu hauß beleiten. Vngar. *Inasók, kesérő szolgák.*] Terent. in Adelph. Neq; servulorum quisquã qui advorsum ierant. Vbi ait Donatus, propriè loquutum Terentium esse, dicendo Adversum: nam inde adversitores dici.

Adversĭo, onis, Vide AVERSIO.

Advĕrto, tis, Act. t. Ad aliquẽ locũ verto. [טָבָה *panáh* סָב *sáb* הָפַךְ *haphách* הִקְשִׁיב *hikschíb.* ἐπιστρέφω. Gall. *Tourner vers quelque chose.* Ital. *Volgersi ad alcuna parte.* Ger. Hinzu kehren. Belg. Tot keere toe. Hispan. *Bolverse hazio otra cosa.* Polon. *Przimikam sznie.* Vng. *Przibliżamsznie.* Angl. *To turneto.*] Terentius in Eunucho: Il a sese interea commodùm huc adverterat in hanc nostram plateam. ¶ Transfertur quoque ad Animum: ut, Advertere animum, apud Terentium: vel Advertere animo, apud Plautum, [ἐφιστάνειν τὸν γνάμον. Vngar. *Valahouáh fordulok.* Ang. *To tak heid, to consider.*] In qua significatione etiam absolutè positum invenitur pro animadverto. Cicer. Attico lib. 2: De librariis, si me amas, diligenter adverte. ¶ Ponitur etiam impersonaliter. Cicer. Lent. Nam advertebatur Pompeii familiares assentire Volcatio. ¶ Plinius quoq; epist. 10, pro eo quod est, ad se vertere, & allicere spectatores. Multa in Euphrate sic eminent, & relucent, ut mediocriter quoque doctos advertant, & afficiant.

Advĕspĕrāscĭt, Vespertinum tempus adventat, vespe a fit. Cui contrarium est lucescit. [טָבָה עֶרֶב הֶעֱרִיב *heheréb* טָבָה עֶרֶב *anáh heréb.* ἑσπέρας γίνεται. Gall. *Il vient sur le soir, il se fait nuict.* Ital. *Farsi sera.* German. Es wird abend / es fahet an spath werden. Hispan. *Hazerse tarde ò anochecer.* Pol. *Maszie do wieczora, wieczor szie przibliza.* Vngar. *Bé estueledik.* Ang. *It groweth night.*] Cicer. 6. Verr. Quum jam advesperasceret, discessimus.

Advĭgĭlo, as, n. p. vigilo. [שָׁקַד *schakáth* ἀγρυπνέω. Gall. *Veiller songneusement à quelque chose* Ital. *Vigilare diligentemente, dar opera à qualche cosa* German. Fleissig wachen, wachtbar vnd mit fleiß etwas thun. Hispan. *Velar para hazer alguna cosa.* Polon. *Ostrożny niestem, czuwam, czuymowiem* Vng *Szorgalmatos vagyok* Ang *To wake to watche.*] Cic de Legib Vt advigiletur, ad custodiam ignis. ¶ Translatè pro alicui rei incumbo, operam do. ἐπαγρυπνέω. Terent. in Andri. Nam satis credo, si advigilaveris, Ex unis geminas mihi conficies nuptias. Cic. de petit. Si advigilamus pro rei dignitate: id est, si diligentiam adhibeamus.

Advīvo, pen. prod. quasi adhuc vivo. ἐπιζάω. Plin. libr. 15. cap. 18: Eadem autem fortuito satu advivit in medio foro. Sic legit Hermolaus, quum alia exemplaria habeant vivit.

Adūlŏr, penul. prod. Assentor, blandior sive voce, sive gestu, omniaque ad voluntatem loquor & ago, non ad veritatem. [חָנַף *hechelik.* κολακεύω, ἰωπεύω. Gall. *Flatter, ablandir, & faire feste comme les chiens de leur queuë.* Ital. *Adulare, lusingare.* Germ. Schmeichten / flatteren / liebkosen. Belg. Ick plooy stricke / vleye. Hisp. *Lisongear, ò mouer la cola.* Pol. *Pocklebuie lasze szie.* Vngar. *Hizelkedöm.* Ang. *To flatter.*] Cicero de Amicit. Apertè adulantem nemo non videt, nisi admodum sit excors. Idem 2. de Divin. Nec adulatus, nec admiratus sum fortunam illius. Valla libro 5. cap. 69: Adulari, *inquit*, est inservire, & adniti ut favorem emereamur quoquo modo, vel voce, vel gestu. Estque tractum ἀπὸ τῶν ὀλίγων, quod servum significat. Est enim sanè quàm servile, homineque ingenuo minimè dignum. ¶ Festus ab alludendo deductum putat, paucis literis transpositis. In qua sententia Nonius quoq; fuisse videtur, quum Adulationem propriè canum blandimentum esse interpretatur, consuetudine ad homines traductum. Dicuntur enim canes adulari, quum corporis gesticulatione, & caudæ motu nobis blandiuntur. In qua significatione usus est hoc verbo Ovid. libr. 14. Metamorph. Quinetiam blandas movere per aëra caudas, Nostraque adulantes comitant vestigia. ¶ Veteres etiam dicebant Adulo, activa voce. Lucret. libr. 3: Longè alio pacto gannitu vocis adulant. Hujus passivo usus est Cicer. libro 1. Offic. Cavendum est, ne assentatoribus assuefaciamus aures, néve adulari nos sinamus. ¶ Veteres etiam pro lambo & ebibo usurparunt. Cic. 2. Tusc. Ex Accii Prometheo: Sublime advolans pennata cauda nostrum adulat sanguinem

Adūlātĭo, verbale, f. t. assentatio, simulatio. [חֲלַקְלַקּוֹת *chalaklakkáh.* κολακεία. Gall. *Flaterie, blandissement.* Ital. *Adulatione.* Ger. Schmeichterey / schmeichelred. Hispan. *Lisonja.* Pol. *Pochlebstwo.* Vngar. *Hizelkedés.* Ang. *Flattering.*] Cicer. in Lęl. Nullam in amicitiis pestem esse majorem, quàm adulationem, blanditias, assentationem. Idem 2. de Nat. deor. Canum verò tàm fida custodia, tamq; amans dominorum adulatio. Plin. libro 10. cap. 34.

Adūlātŏr, m. t. assentator, homo fallax, levis, omnia ad voluntatem loquens. [מַחֲלִיק *machalik.* κόλαξ. Gall. *Flatteur, amadoueur.* Ital. *Adulatore.* Germ. Ein schmeichter / ein flatterer / liebkoser. Belg. Een plooymstricker. Hispanicè, *Lisonjero.* Pol. *Pochlebca.* Vngar. *Hizelkedő.* Angl. *A flatterer.*] Autor ad Heren. Nolo esse laudator, ne videar adulator. Est igitur adulatori contrarius verus amicus: nempe qui nihil simulat apud eum, quem amat, sed liberè ex animo facit ac dicit omnia: Adulatur verò, qui ad alterius non modò sensum, sed etiam vultum atq; nutum convertitur. ¶ Hinc apud Phocionem ad Antipatrum Adagium: ἀ δυνάσθαι μοι κ̀ φίλῳ χρῆσθαι κ̀ κόλακι. Non potes me simul & amico uti & adulatore. Antisthenis sentẽtia est Satius esse, ἂς κόρακας ἢ ἂς κόλακας: id est, in corvos, quàm in adulatores incidere.

Adūlātrīx, Quæ adulari solet. [κολακὶς. Ger. Ein Schmeichterin.] Trebellius Pollio in Claudio: Adulator igitur Senatus, adulator P. R. adulatrices exteræ gentes.

Adūlātōrĭus, adjectivum. κολακευτικός. Tacit. libr. 5: Vitellius formidine C. Cæsaris, familiaritate Claudii turpe in servitium mutatus, exemplar apud posteros, adulatorii dedecoris habetur.

Adūltĕr, [μοιχὸς: Adultera, μοιχαλὶς. נָאַף *noéph.* Gall. *Adultere, celuy ou celle qui viole son mariage.* Ital. *Adultero, ò adultera.* Germ. Ein Ehebrecher oder Ehebrecherin. Belg. Een Overspelder. Hispan. *Adultero de casada, ò adultera muger casada.* Pol. Cudzołożnik. Vng. *Paráznа.* Ang. *An adulterer.*] Cic. in Salust. Tu omnium mentarum assecla, omnium cubiculorum in ætate pellex, & idem postea adulter. Componi videntur ex Ad & Alter, seu Altera: quòd ille ad alteram, & hæc ad alterum se conferat. ¶ Veteres etiam adulterionem pro adultero dixerunt, ut testis est Nonius, probans hoc ex Laberio.

Adūltĕrĭum, n. s. [נִאוּף *niúph.* μοιχεία. Gall. *Adultere.* Ital. *Adulterio.* Ger. Ehebruch. Hisp. *Adulterio de casados.* Pol. Cudzołostwo. Vng. *Paráznaság.* Ang. *Adulterie.*] Quod propriè cum nupta committitur, ut Valla scribit lib. 6. Cic. 3. de Orat. Qualem existimas eum, qui in adulterio deprehensus sit? tardum. Quint. libro 7. cap. 4: Non commisi adulterium. ¶ Transfertur aliquando ad alia: ut, Adulteria naturæ, pro operibus non verè naturalibus. Adulteria mercis, pro fraude. Adulteria arborum, pro insitionibus, apud Plin.

Adūltĕro, as, penult. corr. n. p. Adulterium committo, cubile alterius ineo. [נָאַף *naáph.* μοιχεύω. Gal. *Cõmettre adultere.* Ital. *Commetter adulterio.* Germ. Die Ehe brechen. Belg. Overspelden. Hisp. *Ayuntarse con mager agena, adulterar los casados.* Pol. Cudzołoże. Vng. *Paráználkodom.* Ang. *To commit adulterie.*] Gell. libr. 10. cap. 23: In adulterio uxorem si deprehendisses, sine judicio impunè necares: illa te, si adulteres, non auderet digito contingere. ¶ Est etiam adulterare, arte aliqua quippiam pro vero assimilare, atque ita rem synceram corrumpere. [κιβδηλεύειν. German. Felschen.] Plin. libro 12. cap. 7: Piper longum facillimè adulteratur Alexandrino sinapi. Inde etiam Adulterare judicium, Adulterare tabulas, &c. apud Cicer. Apud Iurisconsultum, monetam adulterare.

Adūltĕrātŏr, Adulteratores monetæ D. lib. 49. Tit. 14. lib. 16.

Adūltĕrŏr, aris, deponẽs. [Pol. *Fałszuie.* Vng. *Megrontom.*] Idem Cic. 1. de Offic. Latrocinari, fraudare, adulterari, turpe est.

Adūltĕrŏr, aris, Passivè, μοιχεύομαι. Hor. Epod. 17: Mirus amor, juvet & tigres subsidere cervis. Adulteretur & columba milvio: hoc est, per adulterium à milvio ineatur.

Adūltĕrātus, a, um, Quod alienæ rei commistione corruptum est: ut, Adulteratum gummi. [κιβδηλοῦσθαι. German. Gefelschet. Pol. *Fałszowani.* Vng. *Megrontatot.*] Plinius lib. 19. cap. 3. Huic opponitur Syncerum.

Adūltĕrīnus, a, um, pen. prod. ex adulterio procreatus, spurius, nothus. [מַמְזֵר *mamzér.* μοιχικὸς, κιβδηλος. Gall. *Faux, contrefait, bastard.* Ital. *Bastardo.* Ger. Ein Bastard / vnehelich. Hisp. *Bastardo, contraecho.* Pol. *Bekart.* Vng. *Fattyu.* Ang. *A bastard.*] Plin. lib. 10. cap. 3. de aquilæ pullo: Si conniventem flentemq; animadvertit, præcipitat è nido, velut adulterinum & degenerem. Vnde per metaphoram, Adulterina signa dicuntur, quæ sunt falsis, assimilatisq; annulis facta. Cic. pro Cluent. Testamẽtum in alias tabulas transcriptũ, signis adulterinis obsignavit. Sic, Adulterinæ literæ, & Adulterinæ claves, quæ pro veris substituuntur. Item: Numinus adulterinus apud Cic. 2. Offic.

Adūltus, Vide ADOLEO.

Adūmbro, as, act. p. Vmbram adhibeo, sive umbram tegendo facio. [חָבַשׁ *hetsél.* ἐπισκιάζειν. Gall. *Couurir pour faire ombre; faire les premiers traits de quelque chose.* Ital. *Abbozare, ritrare.* Ger. Schatten machen / Entwerffen. Hisp. *Hazer simbra, tracar ò debuxar rayando ò tracando.* Pol. Czyen polaczyć, Nakreślicz. Vng. *Arnyékozom.* Ang. *To shadow.*] Columell libro 5. capite 5: Sub ortu caniculæ pastineis, tegetibus vineas adumbrabat. Idem lib. 12.

¶ Adumbrare etiam est lineari pictura umbratiliq; aliquid fingere & simulare. Quint. lib. 7. cap. 11: Quis pictor omnia quæ in rerum natura sunt, adumbrare didicit? Cicero 3. Tusculan. Est enim gloria, solida quædam res, & expressa non adumbrata: id est, non leviter, sed expressa: id est, scalpta. Adumbrare & Exprimere, contraria. Cicero pro Cæl. Permulta maximarum non expressa, sed adumbrata virtutum. ¶ Adumbrare pro imitari. Cicero 3. de Orat. Idipsum sumus in eorum sermone adumbrare conati. Idem 2. de Orator. Qui non heroum veteres casus fictos sequuntur vellem imitari atq; adumbrare dicendo, &c.

Ădūmbrātĭo, f. t. Verbale. [ἐπισκιασμός. German. Ein Entwerffung/vnvolkomne abmahlung. Vngar. Arnyékozás.] Cicero de Perf. Orat. Nulla est enim ullo in genere laus oratoris, cujus in nostris orationibus non sit aliqua, si non perfectio, at conatus tamen, & adumbratio.

Ădūmbrātim, adverbium subobscurè, nõ apertè. Lucret. lib. 4:

Non tamen ut coram quæ sunt, verèq; rotunda,
Sed quasi adumbratim paulùm simulata videntur.

Ădūnco, as, Act. p. ab Vncus, significat curvo. [ἐπιγαμπτῶ. German. Krümmen. Vngar. Horgasitom.]

Ădūncŭs, Curvus, tortuosus, reflexus. [כטוף chaphúph. καμπύλος. Gall. Torta & crochu contre bas, recroquillé, courbé. Ital. Piegato. German. Krumb / oder dao ein hogeten hat Hispan. Cosa corua y retornada. Pol. Nakrziwiony, hakowaty. Vngar. Horgas. Angl. Hooked, crooked.] Cic. pro Cluent. Serrula aduncа ex omni parte dentium, & tortuosa. Idem 1. de Nat. deor. Corpuscula curvata, & quasi aduncа.

Ădūncĭtās, Ipsa (ut sic dicam) incurvitas, καμπυλότης, ut, Aduncitas rostri, Plin. lib. 8. cap. 27.

Ăd ūnguem, Perfectè, absolutè. [מאד meódh מאד meódh. ἀκριβῶς. Gall. Exquisitement, auec toute diligence. Ital. A punto. German. Bey einem nägelin/gantz fleissig. Hisp. Derecha y vgualmente. Pol. Doskonale. Vng. Eppen, tökelletessen. Ang. Perfectlie.] Translatio sumpta à marmorariis, qui junctura marmorum tunc absolutas existimant, quum unguis superductus nihil offendit: vel quum junctura ita exactæ sunt, ut, Severos (sicut ait Persius) excludant ungues: sive ab iis qui magna diligentia magnoq; judicio aliquid agentes, inter cogitandum ungues mordere solent. Horat. libr. 1. Serm. Fonteius ad unguem factus homo: hoc est, omni ex parte perfectus.

Ădūno, pen. prod. act. p. Congrego. [יחד jachádh. σύω. Gall. Vnir, assembler en vn. Ital. Adunare. German. Vereintgen/eins machen. Hisp. Ayuntar diuersas cosas en vno. Pol. Ziednoczam. Vng. Egybe gyvtõm. Ang. To mak one, to gather together.] Plin. lib. 19. cap. 1: Vulsum fascibus in acervo adunatum video.

Ădūnāri, Simul congregari.

Ădūnātĭo, [ἕνωσις. Vng. össze forlalás.] Diomedes Grammat. libro 1: Sin autem longus sermo effertur, adunationis causa recipitur futurum.

Ăd ūnum, [לם אחד gam echádh. μίαν ἑνός. Gall. Tous. Ital. Tutti. German. Bey einem/ dao ist/ Alle Hispan. Todos. Polon. Do iednego. Vngar. Mind eggy. Ang. All, vnto one.] adverbialiter sumptum, significat Omnes nullo excepto. Curt. Omnes ad unum perière.

Ădvŏco, cas, penul. correp. act p. Ad me voco, accerso, in auxilium voco. [קרא kará. παρακαλέομαι. Gall. Appeller à soy. Ital. Chiamare à se. German. Herzu beruffen. Belg. Ick ruepe tot mi werts. Hisp. Llamar para alguna cosa. Pol. Przywoływam, na pomoc przyzwam. Vngar. Hozzá in hiuom. Ang. To call vpon for to come.] Cicer. pro Quint. Viros bonos complures advocat. Vnde pro consiliorũ auxiliive causa amicos accersere, ponitur. Terent. in Phorm. Amicos advocabo, ad hanc rem qui adsient. ¶ Propriè hoc verbum ad jus pertinet, & significat homines vel patrocinii vel testimonii, vel consilii causa cõvocare. Hinc Asconius Verr. 1: Advocatum in judicio dicit eum esse, qui vel jus suggerit, vel præsentiam suam amico commodat. Etenim moris erat in judiciis, tùm privatis, tùm publicis, amicos omnes advocare, quorum autoritate judices moverentur. Hinc

Ădvŏcātī, Dicuntur qui alteri adsunt in causa. [συνηγόροι. Gall. Aduocats. Ital. Aduocati. Germ Beystender am Rechten/ Advocaten/ Fürsprächen. Belg. Hülpers/ taei/ spreckers. Hispan. Abogados para accusar ò defender. Pol. Adwocat, obronca. Vng. Azkik pörbevalaki mellet vadnak. Ang. Aduocates.] Plaut. in Cas. Stultus contrivi diem, Dum adsto advocatus, cuidam cognato meo: Quem hercle litem adeò perdidisse gaudeo, Ne me nequicquam sibi hodie advocaverit. ¶ Inter advocatũ & patronũ hoc interesse Valla existimat, quòd Advocatus non tantùm significet eum, qui alterius causam agit (quem propriè Patronum dicimus) verùm etiã quicunq; adest alteri in causa officii gratia, Advocatus appellatur, etiamsi nihil dicat, neq; agat, sed tantùm paratus sit defendere. Patronus propriè, qui agit causam, sed accusati, non accusantis. Cic. Trebat. Epist. lib. 7: Quod si scribere oblitus es, minus multi jam te advocato causa cadent.

Ădvŏcātĭo, verbale, f. t. [συνηγορία, παρακλῆσις. German. Ein beystand am Rechten. Pol. Obrona u prawa.] Amicorum in a cujus causa congregatio. Cicero pro Quintio: Nihil tàm c... piosa advocatione uterer, si petendum esset: id est, non ... multos amicos advocarem, aut congregarem. Idem pro ... Scio quid gravitas vestra, quid hæc advocatio postulet. ¶ ... terdum significat id quod vulgò Consultationem vocant, propterea quòd amicis convocatis de causa sua consilium quisq; capere solebat. Cic. in Epist. Fam. ad Trebatium: In re militari multò es cautior, quã in advocationibus. Idẽ 3. Verr. Quò sæpenumerò senatus convocatur, quò maximarum rerum quotidie advocationes fiunt. Bud. ¶ Advocationem susc ipere, est advocati officio fungi. Vlpian. de Off. Proconsul. D. lib. 1. Tit. 16. libr. 6: Si quis tàm impotenter se gerat, ut omnes metuant adversus eum advocationem suscipere.

Ădvŏlo, las, penul. corr. ad aliquem locum volo. [עוף hup h. ἀφαίτησις. Gall. Voler à ou vers quelque chose, s' y transporter en diligence Ital. Volar ad alcuna parte. German. Hinzu fliegen. Belg. Toe vliegen. Hispan. Volar ò correr hazia alguna cosa. Pol. Przylatuie, przypadam. Vngar. Valahouah ... ô p wlsk. Angl. To flee to any thing.] & construitur cum accusativo, præposito Ad, vel In: & aliquando dativo. Plin. At in agrum Volaterranum palumbium vis è mari quotannis advolat. Idem libro 10. capite 40: Platea nominatur advolans ad eas, quæ se in mari mergunt. ¶ Advolare translatum ad homines. Cic. ad Brutum libro 10: Quamobrem advola obsecro. Idem ad Cassium libro 15: Sed si insulam Britanniam cœpero cogitare, ejus ἔφοδλον mihi advolabit ad pectus.

Ădvŏlātŭs, tus, Actus advolandi. [ἀφέλκυσις, ἐπίπλωσις. Germ. Hinzufliegung.] Cic. secunda Tusc. Tristi advolatu aduncis lacerans unguibus.

Ădvŏlvo. [ἀφελίσσω. German. Hinzuwelltzen. Polon. Przytaczam. Vngar. Hengeritõm.] Quasi volvendo adduco. Virgil. 3. Georg. congestaque robora totas Advolvêre focis ulmos, igniq; dedêre.

Ădvŏlūtŭs genibus, Livius, πρὸν ἐς γόνατα. [Pol. Przytoczom.]

Ădvŏrsŏr, σύναντημα, pro Adversor: & Adversorem, pro Adversarium veteres dixerunt, teste Festo. Sic Advorsum, & Advorto, pro Adversum & Adverto.

Ăd vŏtum, Ex sententia ad voluntatem. [κατὰ γνώμην. Gall. A ou selon son souhait. Ital. A sua voglia secondo il suo desiderio. Germ. Nach dem wunsch/ nach der begerd. Hisp. Segun su voto ò desio. Pol. Podlewoly, kmiessly. Vng. Keduem szetint. Ang. After my wishe.] Quint. Habes ne uxorem ex animi tui sententia? Et alibi: Ad votum omne fluente fortuna lascivit otium.

Ădūrgĕo, es, ere, Vehementer urgeo. [ἐπέχω, ἐπιπαρέχω. Ger. Hinzuzwingen/ hinzutreiben. Pol. Odegam. Vng. Zorgalmaztatom.] Celsus: Is quoniam natus est dens in locum prioris, quotidie digito adurgendus est.

Ădūro, act. e. penult. prod. Idem est quod simplex Vro. [יקד jakádh שרף saráph כוה chauáh חרך charách. καίω. Gall. Brusler, hasir, hasler. Ital. Abruciare. Germ Bast brennen/ besengen. Hisp. Mucho quemar. Pol. Przypalam, opalam. Vng. Meg égetõm. Ang. To burne.] Cic. 2. Offic. Quid enim censemus superiorem illum Dionysium, quo cruciatu timoris angi solitum, qui cultros metuens tonsorios, candenti carbone sibi adurebat capillum? Plin. adusta nivibus dixit.

Ădūstĭo, onis, verbale, f. t. [שרטה serepháh אכוה michuádh. καῦσις. Germ Ein Brunst/ Brandt Pol. Przypalenie. Vngar. Egetes.] Plin. libr. 14. cap. 24: Vitia præter supradicta, achor, aut fumidum virus: picis autem, adustio.

Ădūsquĕ id est, usque ad. [עד hadh. μέχρι. Gall. Iusques à. Ital. Fin' à. German Biß dahin Hispan. Hasta à. Pol. Potad. Vng. Eddig. Angl. Euen vnto.] Virgil. 11. Aeneid. Atrides Prothei Menelaus adusque columnas Exulat. Gel. lib. 15. cap. 2: Præterea vini libidine adusq; ludibria ebriosus. Vide suprà.

Adynamum, ἀδύναμον, Vini factitii genus, quod fiebat ex musto albo, dimidia parte aquæ addita, quòd admotum igni decoquebatur, donec aquæ mẽsura exaresceret. Vide Plin. lib. 14. cap. 16: Dictum Adynamum, ἀπὸ τῆς ἀδυναμίας, propterea quòd esset imbecille & sine viribus: ideoque ægris dabatur, quibus vini noxam metuebant.

Ădўtum, media. corr. [ἄδυτον. German. Ein heimlich Ort des Tempels/ die Sacristey oder Chor. Belg. Heymelijke plaetse des tempels/ die Sacristye oder Choor. Pol. Zakrystia. Vngar. Segetsze, az templom belsõ reszę. Angl. The chauncell or secret place of a churche.] Locus est secretior templi, ad quem nulli est aditus, nisi sacerdoti: ab ἀ privativo & δύω, ingredior, quasi inaccessibile. Virg. 2. Aeneid. Isq; adytis hæc tristia dicta reportat.

A ante E.

Aē, diphthongus, communis error per multa secula, & malè scribitur, dum ex duobus corporibus fit unum æ, aut signatur ę caudatum pro æ, & malè pronunciatur, dum solum e sentitur in prolatione. Scribi debent sejunctim hæc duo elementa, &

ta.& utrumque proferendo audiri. ¶ In notis antiquorum, AEDIL.ædilis. AEDIL. ædiles. AEDIL. CVRVL.ædilis curulis. AED.PL.ædilis plebis. AEG æger.AEQ.P. æqualis persona. AER. ærarium,vel ærarii. AER. COL.ære collato.AER.P.ære publico. AE.D. ædem dicavit. AED.S. ædem sacravit,vel ædibus sacris. AED.IN.M. ædes inscripsit meridie AER.S T.ærario Saturni.

Aēdĕpol,penul.corr.νὴ πολυδεύκη, Adverbium jurandi, quod est quasi per ædem Pollucis. Item Pol,& perpol, quæ idem significant.Perpol,quàm pauci, apud Terent.in Andr. per tmesin dictum puto pro, Pol perquàm pauci. Erat autem Aedepol,teste Gell.lib.11. cap. 6, juramentum tàm viris,quàm mulieribus commune. Per Herculem autem mulieres nunquam jurabant,neque viri per Casterem.

Aēdēs,f.t.Tàm in singulari quàm in plurali numero, pro templo vel sacrario, sed ferè semper cum adjectione, ut Aedes sacra,vel Aedes sacræ, Aedes Iovis, Aedes deorum, Aedes pacis,& hujusmodi. [הֵיכָל hechál.ναὸς, οἰκός. Gall. *Temple*.Ital. *Il tempio,la chiesa*.German.Ein Tempel / Kirchen Hispan. *Templo*.Pol. *Kościoł*, *Kaplica*.Vngar. *Templom,egyházház*.Ang. *A temple or church*.] Cicero 2.Verr.Aedes Minervę in fano Apollinis.Idem 1.Philip. Ex eo die, quo in ædem Telluris convocati sumus. Ovidius in Epistol. Didûs,pro sepulchro posuit, quum ait: Est mihi marmorea sacratus in æde Sichæus. Nam & sepulchra, ut scribunt Iurisconsulti de Sepul. & relig.inter loca sacra habentur. ¶ Pro ædificio profano, vix aliter quàm plurali numero utimur. [οἶκος,οἰκία. Gall. *Maison*. Ital.& Hispan. *Casa*. German. Hauß. Angl. *A house*.] Cicero 2. Verr. Quæ vidi egomet apud istum in ædibus. Idem de clar. orator. Ex testudine quadam exiit in ædes. Singulari numero posuit Curtius de gest. Alexandri: Excubabant principum liberi servatis noctium vicibus, proximi foribus ædis, in qua Rex acquiescebat. Vbi Aedem pro cubiculo dixisse videtur. Idem alibi eodem in numero pro cœnaculo posuit, quum ait:Stabat ad fores ædis ejus, in qua Rex vescebatur. ¶ Tantæ curæ nobis debent esse ædes nostræ, ut his neglectis alia minimè curanda sint. Hinc locus Adagio: Aedibus in nostris quæ prava aut recta gerantur.Ὅτι τοὺς οἰκοδεσπότας πρωτίστους τῶν ἀγαθῶν τίνυνται. Scribit Gellius hunc Homeri ex Odyss. versiculum vice proverbii semper in ore Socrati fuisse. Diocles adscribit Diogeni, ut refert Laërtius. Quo versu admonemur ut ea potissimùm, quæ ad nosipsos pertinent, curemus: externa atque aliena ne inquiramus. ¶ Dicitur autem Aedes (ut scribit Servius) ab Edo,quòd in ea sacrificantes edere cõsueverint. Nam quædam sunt nomina, quæ initio diphthongum recipiunt, quanvis à verbo monophthongo deriventur,ut Aedes, Aesculus. Varro libro 4. de lingua Lat. ab aditu fieri putat, quòd scilicet plano pede adibant:unde etiam prima syllaba diphthongum accepit. Festus:Aedes quod in edito poni soleret. Alii Aedem dici existimant, quòd in ea ævum degatur, quod Græci αἰὼν vocatur. ¶ Aedis, in nominativo singulari, Varro de vita pop. Romani libro 1: Hæc ædis quæ nunc est,multis annis pòst facta sit,&c. Hoc etiam ex diminutivi formatione videtur consequi, ut Aedis in recto dicamus, non Aedes. Nam ut Apicula fit à nominativo Apis, videtur analogiæ ratio exigere, ut Aedicula sit ab Aedis. Nam ab eo quod est Aedes, potiùs fieret diminutivum Aedicula, ut à Vulpes, Vulpecula. ¶ Veruntamen ut e in compositione sæpè mutatur in i:ut Rego corrigo, Lego colligo, sic potuit & derivativorum formatione.

Aēdĭcŭlă, f. p. Parva domus. [שֻׁכָּה liſchchdh תְּא ta.οἰκίδιον. Gall. *Maisonnette,logette*. Ital. *Picciol casa*. German. Heüslin/ Kemmertin/oder ein Capell. Belg.Een huysken. Hispan. *Casa pequenna*. Pol. *Domek chałupka*.Vng.*Házatska* Ang. *A litle house*.] Aliquando pro cellula in ædibus.Plautus in Epid.In Aediculam seorsum isthæc eat, jube. ¶ Aliquando pro sacello, quod est ædis sacræ appendix. Livius: Iisdem diebus ædicula Victoriæ virginis, prope ædem Concordiæ M. Portius dedicavit. ¶ Aliquando pro loculamento simulachri.Plinius libr. 26.de Venere Cnidia:Aedicula ejus tota aperitur,ut conspici possit undiq; effigies deæ.

Aēdĭfĭco, act.p.ædes construo, propriè. [בָּנָה bandh.οἰκοδομέω.Gall. *Edifier, bastir, maisonner*. Italicè, *Edificare, fabricare*. German.Bawen. Hispan. *Edificar*. Polon. *Budvie*.Vngar. *Eppitök*. Angl. *To build*.] Nam ab æde vel ædibus faciendis dictum est. Et ita ferè absolutè ponitur sine casu. Cicero ad Quint.Frat. Tribus locis ædifico,reliqua reconcinno. Horatius 1. Epistol. Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis. Martial. in Gellium: Poscenti numos ut dicere possit amico. Hoc unum verbum Gellius, Aedificò. ¶ Interdum ponitur pro construo, extruo, efficio: & non solùm de ædibus,sed aliis etiam rebus dicitur, & tum accusativum semper adjunctũ habet.Cic.pro lege Manilia: Qui quum maximas ædificasset,exornassetque classes.Idem pro Sylla: Ad illius pœnam carcer ædificatus est. Idem 1. Offic. Vrbes sine hominum cœtu, nec ædificari potuissent,nec frequentari. Idem: Qui quum ædificasset in Palatio domum plenam dignitatis. Quo in exemplo accusativus DOMVM, additus facilè indicat, Aedificare,simpliciter ibi accipi pro struere:nam alioqui redundaret. ¶ Vt & apud Græcos illa sunt usitatissima, οἰκοδομεῖν οἶκον,οἰνοχοεῖν οἶνον. Cicer. 1.de Natur.deor.Quibus enim oculis animi intueri potuit vester Plato Fabricam illam tanti operis, qua constrúi à Deo,atque ædificari mundum facit? Hujus composita sunt Coædifico, Exædifico, Inædifico, Proædifico,Superædifico,Reædifico.Quorum significata vide suis locis.

Aēdĭfĭcātĭo,f.t.Ipse ædificandi actus. [בִּנְיָה *binjáh*.οἰκοδομία. Gallicè,*Bastiment,edifiement*. Ital.*Edificio, fabrica*. German. Ein baw/erbawung. Hispan. *Obra de edificar*. Polon. *Budowanie*.Vngar *Epités*.Angl.*Building*.] Cicero ad Attic.Aedificatio non movet.

Aēdĭfĭcātĭuncŭlă, f. p. [οἰκοδομιμάτιον. Vngar.*Epwletbeske*.] Parva ædificatio. Cicero ad Quint. Frat. Quæsivitque ex eo, quid de illa ædificatiuncula Laërtii, de qua mecum loquutus es,mandavisses.

Aēdĭfĭcātŏr, verbale,m. t. [בֹּנֶה *bonĕh*.ὁ οἰκοδόμος. Gall *Bastisseur,edifieur*. Ital. *Edificatore*. German. Ein Bawer. Hispan. *El que edifica*. Pol. *Budownik*. Vngar.*Epptö*. Ang.*A builder*.] Cato de bono ædificatore melius emetur.

Aēdĭfĭcĭum,n. s. Aedis constructio, & ponitur pro omni structura.[בִּנְיָן *binján*.οἰκοδομία.Gall.*Edifice*. Ital. *Edificio*.Germ. Ein gebeuw.Hispan. *Edificio*.Pol.*Budo*. Vngar.*Eppwlet*. Ang. *Building*.] ¶ Aedificii quoque appellatione non solùm superficiem signari,sed solum quoque ipsum, cui ædificium superpositum est, Vlpianus putat.Plin.lib.16.cap.6: Minus utilis ædificiis, Cæs.Bel.Gall. lib.2: Omnibus vicis, ædificiisque, quò adire poterant,incensis.

Aēdĭlēs,penultima producta,m.t. [ἀγορανόμοι.German. Bawherren.Belg.Werchmeester. Vngar. *Egyházfiay*.] dicti sunt ab eo,quòd ædes sacras & privatas procurarent, teste Varrone libro 4. de Ling. Lat.Primò ex plebe duo creati sunt Aediles: deinde procedente tempore duo ex patriciis adjuncti sunt, qui à sella curuli, qua illi soli utebantur, Curules dicti sunt. Officium Aedilium erat, ludos publicos exhibere, & sacras privatasque ædes procurare, totam urbem tueri,ut cloacæ & aquæductus, & quæque publica ædificia munda & integra essent:loca in theatro assignare. Si quispiam servum, aut jumentum morbosum, vitiosúmve, pro integro, sanoque vendidisset, edicto Aedilium emptori succurrebatur: idque Edictum ædilitium dicebatur,sive Edictiones ædilitiæ.Cicero 3 de legibus,ex lege XII.Tabular. Suntoq; Aediles curatores urbis, annonæ,ludorumque solennium: ollisque ad honoris amplioris gradum is primus ascensus esto. Erant & alii Aediles,qui frumento præerant, à Cæsare primùm creati, & à Cerere Cereales nominati,ut scribit Pomponius. His cura ponderum,ne qua fraus fieret, & mensurarum commissa erat. Vide Hotomanum in suo juris Lexico.

Aēdīlĭtās,tis,f.t. Ipsa dignitas. [ἀγορανομία. Germ.Des Bawherren Ampt.] Plautus in Sticho: Sine pòpuli suffragio tamen ædilitatem hic quidem gerit. Proverbialis est figura, ubi quis imperiosior in alieno negotio aut in ædibus alienis? Cicero 1. Offic. Crassus cum omnium hominum moderatissimo Qu. Mutio munificentissima ædilitate functus est. Suet. in Cæsar. Siquidem ante paucos dies,quàm ædilitatem iniret.Liv.lib.7. ab Vrb.Annus hic insignis novis dvobus magistratibus, Prætura,& Curuli ædilitate: hos sibi patricii quæsivêre honores, pro concesso plebi altero Consulatu.

Aēdīlātŭs, idem quod Aedilitas,ἀγωρανομία.

Aedilitius,tia,tium,ἀγορανομικός. Nomen possessivum ab Aedilis:ut Comitia ædilitia,in quibus creabantur Aediles:& Aedilitium munus:hoc est, officium, ad Aediles pertinens. Cicero Offic.libro 2:Sed quid ego Aedilitias repulsas colligo? Homo ædilitius, Cic.pro Cluent. Et illum hominem ædilitium, jam prætorem opinionibus hominum constitutum,&c.

Aēdīlĭtĭus, tii, qui Aedilitate functus est, quemadmodum & Consularis, qui Consulatum gessit: & Prætorius,qui Præturam administravit. Cicer. in Bruto: Sed omnia iis summa sperans,ædilitius est mortuus.

Aēdĭtŭmus,pen.corr.Qui ędibus præest. [כֹּמֶר *chamár*.νεωκόρος. Gall *Secretain,garde du temple, marguillier*. Ital. *Sacrestano gardiano di chiesa*. German. Kirchenhüter/Stgeist Belg.Kerchmeester. Hispan.*El sacristan,gardador del templo*.Pol.*Kościelny*.Vngar. *Egyházfi*.Ang.*A church-warden*.] Cic. in Top.Gell.lib.12 cap. 10:Ait Aeditumus dici ea forma,qua finitimus,legitimus,ut timus sit adjectionis cauda. Verùm pro eo nunc dicimus Aeditùus,ut Varr.lib. 1. de Re rust.ait: Et sementinis feriis in ædem Telluris venerat rogatus ab æditimo, ut dicere didicimus à patribus nostris: ut corrigimur à recentibus urbanis,ab ædituo. Vtriusque diversam notationem tradit Sosipater libr. 11

Aeditimus,

Aeditimus, inquit, dicitur, qui ædē ſervat, quaſi ædis intimus, Aedituus, ab æde tuenda.

Aēdītĭtĭŭs, judex quem una pars elegerit. [Gall. *Vn iuge d' vne partie ſeule es leux*, German. Ein Richter von einer parthey allein benamſet. Belg. Een rechter van ender partye alleen toegemackt. Vng. *Valaztot biro.*] Cic. pro Planco: Neq; enim quicquam aliud in hac lege niſi æditicios judices es ſequutus. Scribe per E.

Aēdītŭŏr, & Aeditimor, Aedem tueor. [*νεωκορέω.* Germanicè, Kirchwarter ſeyn.] Gell. lib. 12. cap. 10: Qui poſtquam tibi apparco, atq; æditimor in templo tuo.

Aēdŭtŭŭs, a, um, *ὑψηλὸς*, altus & fortis dicitur. [German. Hoch. Belg. Hoght. Pol. *Wiſſoki.* Vng. *Magas.*] Horat. in Ser. Virib. æditior credebat ut in grege taurus. Ædita loca dicuntur alta ac ſeſe ædentia: id eſt, oſtendentia. Scribiturq; cum diphthongo, ut differat ab Edo pro comedo. Sic & Cornucop. Non videtur tamen efficax ratio, cùm in conjugando multum differant edo compoſitum, & edo ſimplex. Nec poteſt editum ab edo deductum videri. ¶ Denique per E ſcribendum eſt omnino.

Aēdītŭŭs, idem quod Aeditimus, Sacrę ędis tutor: id eſt, curam gerēs ab ędibus ſacris, quas tuetur. [*νεωκόρος.* Pol. *Zakriſtian.* Vngar. *Egyházfi.*] Cicer. Illi noctu facta manu, armatiq; veniunt: foręs ædis effringunt: æditui, cuſtodesque maturè ſentiunt. Lucretius pro ędituis dixit Aedituentes, ut eſt apud Gellium: Hoſpitibus loca, quę complerant æditu entes.

Aēdœĭca ulcera, [*αἰδοιικὰ ἕλκη.* German. Schäm-geſchwer bey der Scham.] Aegineta appellat, quæ circa pudenda naſcuntur. Nam *αἰδοῖα* Græci vocant, quæ nos pudenda.

Aĕdŏn, dictio triſſyllaba, penultima prod. [*ἀηδών.* German. Ein Nachtgall. Pol. *Slowik* Vngar. *Fulemyle.*] Avis eſt, quæ aliis nominibus & Philomela, & Luſcinia dicitur: dicta Aĕdon *ἀπὸ τῆς ἀεὶ ᾄδειν*: hoc eſt, à perpetuo canendi quaſi inſtituto, quod etiam tunc canat, quum reliquæ volucres ſileant. Virgilius de cantu Syren. Quodque leves calami, quòd ſuavis cantat aĕdon.

Aēgĕr, ra, rum, ab Ago, agis, per contrarium (ut quidam opinantur) eò quòd ægri non probè fungantur ſuis vitæ muneribus: ſive quòd qui morbo correptus eſt, graviùs agitetur. [חלה *choléh. νοσῶν, λυπηρός.* Gall. *Dolent, faſché, ennuyé, malade.* Ital. *Infirmo, debole.* Germ. Kranck/bekümmeret/ vnmögend Belg. Becommert/ bedroefft/ cranck. Hiſpan. *Enfermo ò paſſionado del alma.* Polon. *Niemocżny, chory, ſfraſiowany.* Vngar. *Beteg.* Ang. *Sick feble of courage, ſicklie.*] Et tàm de animo dicitur, quàm de corpore: quanvis Donatus eam fecerit differentiam, ut Aegritudo ad animum, Aegrotatio ad corpus referatur. Vide infrà in Aegrotatio. Id tamen omnino verum non eſt. Saluſt. in Catil. Antonius pedibus æger. Gell. libr. 2. cap. 16: Quem M. Frontonem Conſularem pedibus ægrum viſeret. Cicer. Attic. 7: Tyronem Patris ægrum reliqui. Idem pro Cæl. Medea animo ægra, *ἀλύουσα*, amore ſævo ſaucia. Tranfertur etiam ad res inanimatas. Cicero in Verrem 3: Mihi videor magnam, & maximè ægram, & propè depoſitam Reipublicæ partem ſuſcepiſſe.

Aēgrēſco, is, eſcere, n.t. [דאב *daáb* דאג *daágh* חלה *chaláh. ἀλυσιτελῶ.* Gall. *Deuenir malade, encourir maladie, facherie ou ennuy.* Ital. *Infermare, attriſtarſi.* German. Kranck oder ſchwach werden. Belg. Ick word cranck Hiſpan. *Eſtar enfermo ò apaſſionado del alma.* Pol. *Chorzeie, ſlabieie.* Vngar. *El betegeſwlök.* Ang. *To waxe ſick or feble.*] à nomine Aeger derivatum, ſignificat ægriorem fieri: & propriè refertur ad animum. Virgil. 12. Aeneid. exuperat magis, ægreſcitque medendo. Interdum ponitur pro ægrotare, Plin. lib. 10: Cervi ante ſolſtitium generant. Item ægreſcunt ſexagenis diebus ſiti maximè, antè quàm fici coquātur autumno. Idem Aegreo verbum obſoletum.

Aēgrē, moleſtè, dolenter, iniquo animo. Terentius in Andr. Redeo inde iratus atque ægrè ferens. ¶ Aegrè, malè, difficulter, vix. [בקשה *bekaſcheh* בחומר *bechomer. χαλεπῶς, ἀλγεινῶς.* Gall. *Griefuement, à peine, auec grande difficulté.* Ital. *Moleſtamente, mal volontieri.* German. Kümmerlich/ ſchwerlich. Belg. Swaerlick. Hiſpan. *Apaſſionadamente, ò con difficultad.* Pol. *Ledwo, z przykroſcią ſie z ſle mam.* Vng. *Vehezen.* Angl. *Hardlie panefullie, with difficultie.*] Virgilius 3. Georg. Ergo ægrè raſtris terras rimantur. Neque ſolum cum verbo Ferre, ſed cum aliis etiam verbis jungitur: ut, Careo ægrè, Suſtineo ægrè. Et Cicero Attic. Ab haſta ea ægrè me tenui. ¶ Aegrè eſt mihi, frequens eſt apud Plautum, pro dolet mihi, aut malè me habet: ut in Caſ. Quid tibi ægrè eſt? ¶ Aegrè facere alicui, pro eo quod eſt, aliquem ægritudine, vel moleſtia afficere. Terent. Eunuch. Voluit facere contrà huic ægrè. ¶ Aegrius, & Aegerrimè pro difficiliùs, difficillimè. Plin. libr. 16. cap. 10: Fragoſiùs ſidunt, ægriùs revelluntur. Cæſ. 1. Bell. Gall. Aegerrimè confecerant, ut flumen tranſirent.

Aēgrĭtūdo, f. t. Eſt animi ægri affectio. [דאבון *daabón. λύπη, πόημα.* Gall. *Douleur, ennuy, faſcherie.* Ital. *Dolore d' animo, faſlidio, malenconia.* German. Kranckheit/ bekümmernuß / Vnmut. Hiſpan. *Enfermedad, à quella paſſion del anima.* Polon. *Choroba, fraßunek.* Vngar. *Szomorodás.* Ang. *Dolour, ſickneſſe.*] Terent. in Andr. Si nulla ægritudo huic gaudio interceſſerit. Cicero 4. Tuſculan. Aegritudo eſt animi adverſante ratione contractio. Terent. in Heavt. Proverbiali figura dixit: Diem adimere ægritudinem. Sic Cic. 3. Tuſcul. Quæſt. Quod ita eſſe dies declarat, quæ procedens ita mitigat, ut iiſdem malis manentibus non modò leniatur ægritudo, ſed in pleriſq; tollatur. Terent. in Phormione pro corporis morbo uſurpavit. Matrem ipſam ex ægritudine, miſeram mors conſequuta eſt. Vbi Donatus: Ex Aegritudine, inquit: hoc eſt, ex infirmitate & morbo. Sic & Plinius lib. 8. cap. 1: Viſiq; ſunt feſſi ægritudine, quando & illas moles infeſtant morbi.

Aēgrĭmōnĭă, penultima correpta. [*λύπη.* German. Bekümmernus.] Idem quod ægritudo, factum ea forma qua ab Acer, Acrimonia. Plaut. in Rud. Tantiſper dum abſcedat à me hæc ægrimonia. Cicero ad Attic. 12: Ferrem graviter, ſi novæ ægrimoniæ locus eſſet.

Aēgrōtus, a, um. [חלה *choléh. νόσῳ, ἄῤῥως, ος.* Gall. *Malade.* Ital. *Infermo.* Germ. Kranck. Hiſp. *Enfermo.* Polon. *Chory, niemocny.* Vngar. *Beteg.* Ang. *Sick.*] Servius: Aeger & corpore & animo dicitur: Aegrotus corpore tantùm. Horat. 1. Epiſtol. Non domus aut fundus, non æris acervus & auri Aegroto domini deduxit corpore febres. ¶ Aegroto, dum anima eſt, ſpes eſt, Sententia proverbialis admonens ne in afflictiſſimis quidem rebus abjiciendam eſſe ſpem. Cicero ad Attic. libr. 9: Vt ægroto, dum anima eſt, ſpes eſſe dicitur: ſic ego, quoad Pompejus in Italia fuit, ſperare non deſtiti. Proverbii quadam ſpecie Terentius dixit: Facilè omnes quum valemus, recta cõſilia ægrotis damus: tu ſi hîc ſis, aliter ſentias. ¶ Terentius in Andria ad animum tranſtulit: Animum ægrotum plerunque ad partem deteriorem applicat.

Aēgrōto, as, Aegro corpore ſum, morbo afficior. [חלה *chaláh. νοσέω.* Gall. *Eſtre malade.* Ital. *Infermarſi.* Germanicè, Kranck vnnd ſchwach ſeyn. Belg. Ick ben cranck/ſiect. Hiſpan. *Enfermar.* Pol. *Chorowieſtem, niemocznim.* Vngar. *Beteg vagyok.* Ang. *To be ſick.*] Cicero pro Cluent. Is ibi in morbum incidit, ac ſatis vehementer, diuque ægrotavit. Idem de Senect. Adoleſcentes faciliùs in morbos incidunt, graviùs ægrotant, difficiliùs curantur. ¶ Transfertur etiam ad animum. Cicero 4. Tuſculan. Vt ea res, ex qua animus ægrotat, oriatur. Sic Adagii forma dicimus: Animo ægrotanti medicus eſt oratio, *ψυχῆς νοσούσης, ἐστὶν ἰατρεῖα λόγοι.* Ex Plutarcho ad Apollonium. Ab Aegroto, fit & Coægroto. Hieron. Quòd ſi ipſa lãguerit, coægrotandum eſt, & nunquam ab ejus lectulo cedendum.

Aēgrōtātĭo, f. t. verbale, quod & ipſum propriè de corpore dicitur. [חלי *choli. νόσημα.* Gall. *Maladie, infirmité.* Ital. *Malattia, infirmità.* German. Kranckheit. Hiſpan. *Enfermedad.* Pol. *Choroba, niemocż.* Vngar. *Betegeskedés.* Angl. *Sickneſſe infirmitie.*] Cicero 3. Tuſculan. Sed propriè, ut ægrotatio in corpore, ſic ægritudo in animo. Aliquando tamen de animo dicitur, quemadmodum & verbum à quo deſcendit. Cicero Tuſculan. 4: Quis enim dubitarit, quin ægrotationes animi, *&c.* Vide in Aeger.

Aegialus, [*αἰγιαλός.* Gall. *Le bord de la mer.* Ital. *Lito.* Germ. Das geſtad des Meers. Hiſpan. *La libera de mar.* Pol. *Brzeg morski.* Vngar. *Part.* Ang. *The ſhoare or coaſte of the ſea.*] Latinè dicitur litus. Vnde Achaia propter urbes in litore diſpoſitas, antè *αἰγιαλὸς* vocata eſt, teſte Plin. lib. 4. cap. 5.

Aegĭlĭps, ipis. [*αἰγίλιψ.* Vng *Magas és meredök hegy.*] Stephano: Dicitur locus editus & penè inacceſſus. Latinè ſonat relictum à capris: hoc eſt, locus tàm arduus, quem ne ipſæ quidem capræ queant aſcendere. ¶ Eſt etiam hoc nomine urbs Epeiri in prærupta rupe ſita: unde & nomen invenit. Author Stephanus.

Aegĭlops, Fiſtula parva, nomen à capris ſumpſit: *αἴξ* enim capram ſignificat, nec aliud *αἰγίλωψ* Græcis, quàm Caprinum oculum, non colore aut figura, ſed vitio & labe hac quæ huic animali propria & frequens eſt.

Aēgĭlōps, ægilopis. [*αἰγίλωψ.* Gall. *Coquiole, auron.* Ital. *Squala.* German. Wilder haber/ tauber haber/ haſenbroot. Hiſpan. *Vna fuerta d' auena monteſina.* Polon. *Ruthenus czeret, przedza.* Vngar. *Pihes, mohor.*] Herba eſt folio verno tempore piloſa, ut lolium, hordeum enecans, quæ & Feſtuca dicitur, quòd meſſis tempore, quum ſemen jam deciderit, vacuum reperiatur in modum feſtucæ. Plinius libro 18. capite 17: Eſt herba quæ cicer enecat & eruum, circumligando ſe: vocatur orobanche: triticum ſimili modo æra: hordeum feſtuca, quæ vocatur ægilops. Hęc Plin. Virgil. 1. Georg. Latinè vertit Sterilem avenam, in hoc verſu: Infelix lolium, & ſteriles dominantur avenæ. ¶ Eſt præterea Aegilops, abſceſſus inter nares & magnum oculi angulum, qui ſi incuriosè tractetur (ut inquit Aegineta) in fiſtulam vertitur. Dictus Aegilops, quaſi oculus caprinus, quòd

quòd capita hic vitio peculiariter obnoxiæ sint. Huic malo medetur Ægilops herba, teste Plinio libr. 25. cap. 13. Vnde & ipsa nomen accepisse videtur.

Ægilops. αἰγίλωψ, ωπος: eadem putatur quæ & Cerrus, arbor glandifera: species apud Plinium libro 16. capite 6. Excellentissima autem Aegilops, inculis amica: libro 16. capite 8. Glandiferis sola quæ vocatur ægilops, fert panos arentes, musculo villo canos non in cortice modò, verùm & è ramis dependentes cubitali magnitudine, odoratos, ut diximus inter unguenta. ¶ Est etiam ægilops bulbi genus apud Plinium lib. 19 cap. 5.

Aegĭnĕă, orum, dicuntur grandiora omnia, aut rerum venalium onera miscellanea: id est, farcinæ cōplectēres varias merces. Vnde Aeginopolæ, id genus mercium venditores. Ex Cælio Antiq. Lect. lib. 12. cap. 6. & Erasm. in Chiliad.

Aeginæa merces. Proverbium videtur fuisse de vilibus mercibus usurpari solitum. apud Strabonem sic effertur, Αἰγιναῖον ἐμπολήν.

Aegirinon, αἰγείρινον, Vnguēti genus est, teste Ruellio, ex uva populi arboris confectum, ἀπὸ τῆς αἰγείρου, quam alii alnum, alii nigram populum credunt.

Aegis, idis. [αἰγίς. German. Ein Brust harnisch Krebs] Munimentum pectoris æneum à Vulcano fabricatum, habens in medio Gorgonis caput. Quod si in pectore numinis sit, Aegis: si in corpore hominis, sicut in antiquis imperatorum statuis videmus, Lorica dicitur. Virgil. 8. Aeneid. Aegidaque horrificam; turbatæ Palladis arma. Hæc ferè Servius. ¶ Aegis apud Græcos varia significat, Pelliceum tegmen, quod gestant Afri: præterea maris intumescentis undas, ac ventorum procellas & turbines. Alii malunt esse rete ex coronamentis contextum. Nec desunt, qui putent significare sacerdotem, quæ Athenis solita sit ferre sacram Aegidem, & ita ingredi ad eos, qui nuper duxissent uxores. Vnde factum proverbium: Aegis venit. Quod Suidas indicat dici solitum de iis qui petulanter & impudenter agerent. Vide Erasmum in Chiliadibus. ¶ Est præterea Aegis, scutum Iovis, & Palladis, Iliad. 4. & 5. in cujus medio erat Medusæ Gorgonis caput serpentibus vice crinium terribile: quod qui intuebantur, mox vertebantur in lapides: ut apud Ovidium 4. Metamorph. habetur. ¶ Est etiam Aegis, lignum densum, medullæ simile, in larice fœmina nascens, mellei coloris, ex quo pictoriæ tabulæ fiebant, & codicilli immortali penè materia, nullisq; rimis aut fissuris obnoxia, Autor Plin. lib. 16. cap. 39.

Aegithalos, αἰγίθαλος, Avis est apud Aristotelem, quę à Theodoro Parus vertitur. Hermolaus in Plinium.

Aegithus, αἴγιθος, Aviculæ nomen est, irreconciliabiles cum asino simultates exercens, quòd nidus ejus, quem ferè in carduis struit, ab asino dissipetur. Contrà ægithus, quoniam alia parte nocere non potest asini ulcera erodit. Plinius lib. 10. cap. 74.

Aegītĭs, pen. prōd. αἰγῖτις, Herba est Dioscoridi, quæ notiore nomine Anagallis dicitur.

Aeglŏgă, εἰδύλλιον, penultima correpta, Caprarum seu rerum pastoralium sermo dicitur, quasi αἰγῶν λόγος. At Ecloga, ἐκλογή, sine diphthongo, electio vel explanatio, sive elegantia dicitur, ut inquit Plinius libro 4. Epist. & Eusebius libro 4. Ecclesiast. hist. contra Tortellium. ¶ Sed vox Aegloga qua majores nostri Virgilii Bucolica inscripserant, jampridem est à doctis explosa.

Aegŏcĕphălŭs, αἰγοκέφαλος, pen. corr. Avis est liene carens. Vide Aristot. lib. 2. de Animal. & Plin. lib. 11. cap. 37.

Aegŏcĕrōs, ōtis. [αἰγόκερως. German. Ein Steinbock.] Signum cœleste est, quod à nobis Capricornus dicitur: quod Sol ingrediens, Solstitium hyemale efficit. Poëtæ fabulantur hunc ex Amaltheæ nymphæ capra nātum fuisse, & eodem lacte cum Iove educatum: qui postea cœli imperio potitus, veterem collactaneum inter astra collocavit. Invenitur etiam accusativus Aegoceron, ut & apud Græcos poëtas αἰγόκερων pro αἰγόκερωτα & αἰγόκερω pro αἰγόκερων. Non ab αἰγόκερος, per ε parvum, quod est ineptissimum, sed Attica per ως declinandi forma. Lucanus Ægoceron, Cancrumq; tenet. ¶ Est etiam Aegoceros, αἰγόκερως Dioscoridi, sive (ut apud Plinium legitur) Aegoceras, herba quæ notiore nomine Fœnum græcum appellatur: ita dictum, quòd semen habeat in siliquis caprino cornu similibus. Vide Plin. lib. 24. cap. ult.

Aegōn, ōnis, pen. genitivi prod. αἰγών, Idem quod caprile: hoc est, stabulum caprarum.

Aegŏlethrōs, αἰγόληθρος, Herba est in Ponto alba, ex cujus flore apes decerpunt mellis genus amarum; quod Heracleoticum vel Ponticum vocatur: dicta à capris interimendis. αἴξ enim capram, & ὄλεθρος perniciem significat.

Aegōlĭos, αἰγωλιὸς, Vlulæ, Aegolius Plinio libro 10. cap. 60. quam describit ex Aristotele histo. libro 6. capite 6. [Gall. *La Dame.* Ital. *Barbaianod.* Pol. *Puhacz.*] Avis est lucifuga: cui ungues adunci, color rufus nigro conspersus, oculi prægrandes, cujus vox lugubris ululatu. Hanc & Parram vocat Plinius lib. 18. cap. 29. Cujus præter Horatium 3. Carm. Ode 27. meminit Festus Pompejus.

Aegŏnŏmŭs, m. s. penultima corrept. [αἰγόνομος. Gall. *Cheurier, gardeur de cheures.* Ital. *Pastor di capre.* German. Ein geiß hirt. Hispan. *Cabrero, cabrerizo.* Polon. Kozijarz. Vngar. *Ketske pásztor.* Angl. *Agoate herd, or goate keper.*] Caprarum doctor: qui & Aepolus αἰπόλος dicitur, quasi αἴγας νεμων: id est, capras pascens.

Aegōnўchŏn, [αἰγώνυχον. German. Steinhirß.] Dioscoridi herbam illam esse dicit Ruellius, quæ in officinis *Milium Solis* appellatur. Alio nomine Lithospermum vocatur.

Aegophthalmus, à Plin. lib. 37. cap. 11, gemma quædam appellatur, quæ caprini oculi speciem præ se fert. αἰγοφθαλμος.

Aegrē, Aegreo, Aegresco, Aegrimonia, Aegritudo, Aegrotus, Aegroto, Aegrotatio, Vide AEGER.

Aegypios, & Gypas, αἰγυπιὸς, γὺπας, Græci vocant, quos Latini vultures. [Vng. *Sas keselyů.*]

Aeeli, ἄελοι vel ἔελοι, per quatuor syllabas, dicuntur, quibus duæ sorores nupserunt. Vide Cælium Rhodig. libro 28. capite 24.

Aelūrŭs, penultima producta, m. s. [αἴλουρος. Germ. Ein Katz. Belg. Een Katte.] Latinè catus, & felis dicit. Aristot. de Anim. Aeluri & Ichnevmones tot numero pariunt, quot canes, Aelianus Histor. Animal. libro 7: Aelurorum mas quidem libidinosissimus est: fœmina autem amantissima prolis, fugit coitum cum maribus, quoniam semen emittunt calidissimum, & quasi ignem genitalia adurens. Hoc cernens mas, communem fœtum dilaniat: illa verò prolis desiderio, mareis libidine ardenteis adit rursus. Gell. libr. 20. capite 7: Aelurorum quoque oculi ad easdem viceis Lunæ, majores fiunt aut minores.

Aēmŭlŏr, aris, penultima corrept. d. p. cum accusativo junctum, idem quod imitor. [הלך בדרך *halách bedherech.* ζηλόω, φιλονικέω. Gall. *Imiter, taschier à faire aussi bien qu'vn autre.* Ital. *Imitar à concorrenza.* German. Mit eifer nachthun / Nachfolgen. Hispan. *Remedar en bien.* Pol. *Naśladowacz.* Vngar. *Követőm.* Ang. *To studie to do as weel as an other, to followe.*] Cicero pro Flacco: Omnes ejus urbis instituta laudare faciliùs possumus; quàm æmulari. Terent. in prol. Andr. Quorum æmulari exoptat negligentiam potiùs quàm istorum obscuram diligentiam. Horatius libro 4. Carm. Pindarum quisquis studet æmulari. ¶ Interdum sine casu. Plautus in Mercat. Aemulari quiæ non licet, invidet. ¶ Interdum ponitur pro invideo, & tum dativo ferè semper jungitur. [קנא *kinné.* φθονέω: Gall. *Estre marri qu'on n'a ce qu'a vn autre.* Ital. *Invidiare amaramente con desio di hauere lo altruy.* German. Vergönnen / vergünstig seyn. Hispan. *Auer embidia, remedar en mal.* Pol. *Zazdrość.* Vngar. *Irigykődőm.* Ang. *To envie.*] Cicero 2. Tusculan. Obtrectare alteri, aut illa vitiosa æmulatione: quæ rivalitati similis est, æmulari, quid habet utilitatis? Et paulò pòst: Quumque corporis facibus inflammari soleamus ad omnes ferè cupiditates, eoq; magis incendi, quòd his æmulemur, qui ea habent, quæ nos habere cupiamus, &c.

Aēmŭlātĭo, f. t. Imitatio virtutis, invidia. Nam & in bonam & in malam partem accipitur. [קנאה *kineáh.* ζῆλος, ζηλωμός. Gall. *Envie d'ensuivre quelqu'vn, talousie.* Ital. *Il contrafare, l'imitare altri in qualche opera invidiosamente.* German. Nachfolgung / Eifer. *Item,* Vergunst. Belg. Navolghin ghewet haet oft liefde. Hispan. *Remedamento en bien o en mal, embidia.* Polon. *Naśladowanie, nienawiść.* Vngar. *Követés, és Irigykődés.* Angl. *Following of vertex, enuie in following the naders of another.*] Cicero Tusculan. 4: Aemulatio dupliciter dicitur, ut in laude & in vitio nomen hoc sit. Nam & imitatio virtutis, æmulatio dicitur: & est æmulatio ægritudo, si eo, quod concupierit, alius potiatur, ipse careat.

Aēmŭlātŏr, oris, idem quod Aemulus. Cic. Attic. lib. 1. Servilius æmulator Catonis. ζηλωτής.

Aēmŭlŭs, Invidus, m. s. [מקנא *mekannéh.* φθονερός: Gall. *Imitateur enuieux.* Ital. *Imitatore della altruy opera, inuido.* German. Nachfolger eines dings / Vergünstig. Belg. Een yverer ende navolgher: Hispan. *Embidioso en bien y mal.* Pol. *Zazdrośliwy, przeciwnik.* Vng. *Irigy.* Ang. *An followar, that enuyeth.*] ut, Aemula senectus; apud Virgil. Aeneid. Quæ quasi invidere nobis videtur jucundioris ætatis fœlicitatem. ¶ Item ejusdem rei studiosus, sectator, atq; imitator ζηλωτής. Cic. Attic. 6: Licebit eum solus amem, me æmulum non habebis. ¶ Ejusdem musæ æmulus, pro ejusdem artis studioso, usurpatur à Gellio proverbii vice.

Aēmŭlŭs, la, lum, qui æmulatur, Terent. Miles verò putare sibi adductum ante oculos æmulum.

Aemulum Solis & Lunæ, tydus Veneris, Plin. lib. 2. cap. 8. Amula labra dixit Martialis lib. 1.

Aēnĕŭs, a, um, penultima correpta, idem est quod æreus: [בחוש

[בחוש *nachúsch.* χαλκός. Gall. *Qui eſt de cuiure ou d' airain.* Ital. *Coſa fatta di bronzo.* German. Erin/ das von ertz gemacht iſt. Hiſpan. *Coſa de alambre ò cobre.* Pol. *Miedźiany.* Vng. *Rézbõ valo.* Ang. *Made of braſſe or copper.*] Colum. libr. 12. cap. 20: In coctura æruginem remittunt ænea vaſa. Cic. 6. Verr. Lectos æratos & candelabra ænea. Vide AHENEVS.

Aēnĕātōrēs, Dicti ſunt tubicines ab ænea tuba. [תהבִּיר *maethsír.* σαλπιστής. Gall. *Trompeteurs.* Ital. *Trombetti.* German. Trommeter. Belg. Tromſpeterre. Hiſpan. *Tannedores de trompeta.* Pol. *Trebacze.* Vngar. *Trombitáſok.* Angl. *Trompetterres, which bloweth the trompette.*] Ammian. lib. 19: Quum ſupereſſet exiguũ noctis, æneatorũ clangore ductores urbem, ut mox cæſuram, terribili corona cinxerunt. Suet. in Cæſ. Dict. cap. 32.

Aēnīgma, atis, n. t. [חידה *chidhah.* αἴνιγμα. Gall. *Enigme, Sentence obſcure & couuerte.* Ital. *Enigma, allegoria obſcura.* German. Ein rätersch/ ein zweifelhafftige frag. Belg. Een verduncker de vraghe oft raetſel. Hiſp. *Sentencia obſcura.* Pol. *Gadka wezlowata.* Vng. *Neſe.* Ang. *A ridle, or intricat queſtion.*] Obſcura allegoria, vel quæſtio obſcura, quæ difficilè intelligitur, niſi aperiatur, ab αἰνίσσω, obſcurè loquor, innuo. Innuitur enim quiddam, quod pluribus explicandum eſt. Hujuſmodi eſt illud libri Iudicum, De comedente exivit cibus, & de forti egreſſa eſt dulcedo. Gell. libro 12. capit. 6: Quæ Græci dicunt Aenigmata, hoc genus quidam ex noſtris veteribus Scrupos appellarunt.

Aēnīgmătĭcŭs, a, um, αἰνιγματικός, Obſcurus, & ænigmatibus involutus.

Aēnīgmătĭſtēs, [αἰνιγματιστής. German. Ein Rätersch meiſter/ der Rätersch auffgibt. Belg. Een die raetſels vracht. Vngar. *Meſéllõ, Meſés.*] Qui ænigmata facit, ſeu proponit. Hieronymus contra Iovin. Sed quid ad noſtrum ænigmatiſten, cujus libros multò difficiliùs eſt noſſe, quàm incere.

Aenum, n. ſ. genus vaſis, ab ære, quod & cacabus ſive caldare dicitur. [χαλκεῖον. German. Ein Keſſel Belg. Een ketel/ oft panne.] Dividitur quandoque diphthongus per diæreſim, & tunc (ut Servius docet) aſpiratio interponitur, ut apud Horatium: Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum. Virg. Aut foliis undam tepidi diſpumat aheni.

Aēnus, adjectivum, idem ſignificat quod æreus. Virgilius 2. Aenеidos:- & luce coruſcus ahena. Quem Virgil. locum Gellius libro. 2. capite 3, teſtatur ſe vidiſſe in vetuſtiſſimo exemplari, & Virgil. (ut ipſe credebat) archetypo: ubi aſpiratio in dictione æna non interpoſita erat literis, quemadmodũ nunc ſcribimus: ſed Græcorum more literis ſuperpoſita.

Aenus, adjectivum, Vide AHENVS.

Aēquābĭlĭs, Vide AEQVVS.

Aēquævŭs, Aequalis, ejuſdem ætatis, ab æqualitate ævi. [חבר *cheghíl.* ὁμῆλιξ. Gallicè, D' vn meſme aage. Ital. *Della medeſima eta.* German. Gleiches alters. Hiſpan. *Coſa de vgual edad.* Polon. *Rownich albo, Iednich lat.* Vngar. Egy ideiw. Ang. *Of the ſame eage.*] Virgilius 2. Aeneid. Vt regem æquævum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem. Nomen eſt propriè poëticum: nam Aequalis oratorium eſt. Plin. tamen hac voce eſt uſus lib. 6. cap. 44.

Aēquāmēntum, Aequatio eſt: quod & Libramentum dicitur, æquæ utrinque portione propendente ῥόθμυσις. Sic enim vertit Gaza locum Ariſtotelis de Animalibus.

Aēquănĭmĭs, & hoc Aequanime, & Aequanimus, a, um, qui eſt æqui animi, qui nec proſperis extollitur, nec adverſis frangitur. [ארך אטים *érech appáyim.* δυνάμων, ὑπομενής. Gall. *Qui prend bien les choſes qui ſuruiennent ſans ſe faſcher & ennyer.* Italicè, *Quello che è d' animo temperato.* German. Dultmütig/ der alle zufäll mit gedult tragt. Belg. Geſtadich van herten. Hiſp. *Paciente y ſuffrido.* Polon. *Dobrotliwy, ſtały wſzelkiemu wydarzeniu ſzczęśliwe.* Vng. *Tſendex ſzivuw.* Ang. *Patient, which tak eth all in a good parte.*] Auſonius: Aequanimus fiam te judice, ſive legenda, Sive tegenda putes carmina quæ dedimus.

Aēquănĭmĭtās, f. t. Favor, & propitius animus. [ארך אטים *órech appáyim.* μακροθυμία, ὑπομονή. Gall. *Patience.* Ital. *Temperanza d' animo.* German. Dultmut. Hiſpan. *Pacientia, y ſuffrimiento.* Pol. *Zięźliwoſzcz, Sklonnoſzcz.* Vngar. *Io akarat.* Ang. *Patience in aduerſitie as in proſperitie.*] Terent. in Adelph. Facite, æquanimitas veſtra Poëtæ ad ſcribendum augeat induſtriam.

Aēquănĭmĭtĕr, Moderatè, patienter, æquo animo. [μακροθύμως, ſive μακρόθυμος. German. Gedultigklich. Belg. Lydſamlick/ gheduldelick.] Macrobius Satur. libro 2. capite 4: Cùm æquanimiter aliqua etiam jocis mordaciora pertulerit.

Aequātĭo, Vide Aequo æquas, in AEQVVS.

Aēquātŏr, toris, Circulus in cœlo, ſphæram dividens in duas partes æquales, parem utrinque verſus polos mundi diſtantiam relinquẽs: in quem quum Sol inciderit (quod bis contingit in anno: ſemel in principio Arietis, atque iterum in principio Libræ) dies fiunt æquales nocti in toto orbe terrarum. ἰσημερινός.

Aēquē, Vide AEQVVS.

Aēquĭdĭālĕ, Dictum ab antiquis, quod nunc dicimus Aequinoctiale: quia nox, diei potiùs, quàm dies nocti annumerari debet. ἰσημερινόν. Sic etiam Aequidium ἰσημερία, quod nunc Aequinoctium. Feſtus.

Aēquĭdĭi versus ἰσολεκτοὶ dicuntur, qui ſingulis propoſitionibus αἰτησέους apparant verſus dictiones: ut, Alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur. Albis enim nigra, liguſtris vaccinia attribuit, & cadentibus legenda aſſignavit. Hæc ex Diomede Grammatico lib. 3.

Aēquĭfōrmĭs ἰσόχημος, ut verſus æquiformis apud Diom. Grammat. lib. 2.

Aequĭlātātĭo, τὸ ἰσοπλατὲς, ους. Nomen duriuſculè compoſitum ex æquo & latum, quaſi æqualium linearum ſecundum latitudinem productio. Vitruv. lib. 2. cap. 8: Tunc ab centro ducto circino ad lineam planitie æquilaratio ſignetur.

Aēquĭlānĭum, n. ſ. videtur ex æquus & lana compoſitum. Feſtus: Aequilanium ſignificat ex toto dimidium, dictum à lavatione lanæ, quæ dicitur æquilanio redire, quum dimidium decidit ſordibus. Scribitur in nonnullis codicibus, Aequilavium, ut ſit ab Aequus & lavo, lavas.

Aēquĭlībrĭum, n. ſ. Aequatio libræ: [טלס משקל *péles miſchkál.* ἰσορροπία. Gall. *Pareil poix, entre deux fers.* Ital. *La bilanza della bilanxa.* German. Gleiche der wag / wann die wag gleich inſteht. Belg. Als die waghe ſtaes/ oft ghelycke. Hiſpan. *Peſo que yguala à otro tanto peſo.* Pol. *Rowne poſtanowienie wagi.* Vng. *Igyenlõ mértek.* Ang. *Equall weight.*] quod & Aequamentum & Libramentum dicitur, & Trutina, quum pro bilancis ſeu ſtateræ lingua ſumitur ῥοπή. Gellius: Nunc cui membrum ab alio ruptum eſt, ſi ipſe itidem rumpere per talionem velit, quæro an efficere poſſit rumpendi pariter membri æquilibrium.

Aēquĭlĭbrĭs, & hoc bre, penultima producta. Ex Aequus & Libra compoſitum, propriè ſignificare videtur, quod ad libram æquali conſtat pondere: ut ſi dicas, Hi nummi ſunt equilibres: id eſt, æquali pondere. [במשקל אחד *bemiſchkal echádh* שוה *ſchoveh.* ἰσόρροπος. Gall. *Tout d' vn poix, d' vn meſme poix.* Ital. *De vgual peſo.* German. Gleichgewichtig. Hiſpan. *De igual peſo* Pol. *Rowney wagy.* Vngar. *Egyaránt nyomó.* Ang. *Of the ſame weight.*] Transfertur tamen ad aliam æqualitatem. Vitruv. lib. 5. cap. 12: Seſquipedales margines ſtruantur æquilibres ei planitiæ, quæ ſuprà ſcripta eſt: hoc eſt, omnino æquales, quaſi ad libram æquati, vel quaſi æqualiter librati.

Aēquĭlĭbrĭtās, atis, f. t. æquabilitas, æqualitas. [ἰσονομία. Vng. *Egy aránt valonyomás.* Ang. *Equalitie of weight.*] Cicero 1. de Nat. deor. Confugis ad æquilibritatem: ſic enim ἰσονομίαν (ſi placet) appellemus.

Aēquĭmānŭs, pen. corr. idem quod ambidexter, qui ſcilicet utraque manu æquè utitur: nos enim ſiniſtram immunem & prope mancam inutilemq; gerimus: quibuſdam utraque eſt munifex & operoſa. Iſidorus æquimanus appellatur, qui utraq; manu gladio incunctanter utitur.

Aēquĭmēntum, ait Nonius: ſed melius Equimẽtum: de quo vide ſuo loco.

Aēquĭnoctĭum, n. ſ. Ab æqualitate noctium dicitur: quòd tunc dies & nox horarum ſpatio æquales ſint. [שוה היום *ſchivvúi haüóm.* ἰσημερία. Gall. *L' equinove.* Ital. *Equinottio.* Ger. Die zeit/ ſo tag vnnd nacht gleich ſind. Hiſpan. *La ygualdad del dia y de la noche.* Vng. *Az eynek es napnak egyenlõ volta.*] Cic. ad Att. Nunc quidem æquinoctium nos moratur, quod valde perturbatum erat. Duo ſunt autem æquinoctia. Vernale ſcilicet & Autumnale. Vernale fit quarto Idus Martias, vel circa octavum Calend. April. & in octava parte Arietis conficitur: Autumnale decimo octavo Calend. Octobr. ante Vergiliarũ occaſum, diebus quadraginta. Annũ enim olim in duas tantùm partes dividebant: hoc eſt, in æſtivum, & hyemale ſolſtitium. [Pol. *Rowna noc z jedniem.*]

Aēquĭnōctĭālĭs, adject. [ἰσημερινός. Gall. *Equinoctial.* Ital. *Coſe pertinente all' equinottio.* German. Das zu der tags vnnd nachte gleiche gehört. Hiſpan. *Coſa de aquella ygualdad.* Pol. *Rownoſzcz nocza.* Ang. *Equinoctiall.*] ut, Tempus æquinoctiale, & Horæ æquinoctiales, quarum 24. exæquant diem naturalem. Plin. lib. 2. cap. 75: Sic fit, ut vario lucis incremento in Meroë longiſſimus dies xii. horas æquinoctiales, & octo partes unius horæ colligat. Catul. Iam vere gelidos refert tepores, Iam cœli furor æquinoctialis, Iucundis Zephyri ſileſcit auris.

Aēquĭpăro, as, penult. corrept. Comparo, æquo. [שוה *ſchivvah* דמה *dimmáh.* ἰσόω. Gall. *Egaler, parangouner.* Ital. *Agguagliare.* German. Vergleichen. Belg. Vergheliyken. Hiſpan. *Ygualar vna coſa à otra.* Pol. *Zrownuie.* Vngar. *Egyenlõ vagyon.* Ang. *To compare, to mak equall.*] Cicer. 5. Tuſcul. Nemo eſt qui factis me æquiparare poteſt. Virg. 3. Aeglog. Nec calamis ſolùm æquiparas, ſed voce magiſtrum.

Aēquĭpărăbĭlĭs, & hoc le, q. m. t. Comparabilis, æqualis. [דמה *domẽh.* ἰσωτὸς. Gall. *Æquiparable, digne d' eſtre egalé.* Ital. *Coſa che ſi può com-*

può comparare. German. Gleichlich / Das wol zu vergleichen iſt. Hiſpan. *Coſa que ſe puede ygualar.* Pol. *Latwi dorownania.* Vng. *Haſonlithato.* Ang. *Equall, comparable.*] Plaut. in Trin. Ita tu nunc dicis, non eſſe æquiparabiles veſtras cum noſtris factiones, atque opes.

Aequĭpărātĭo, Comparatio, æquatio. [חמין *dimjón.* ἴσωσις, σύμβλησις. Gall. *Egalement, comparaiſon.* Ital. *Comparatione, paragone.* German. Vergleichung. Hiſpan. *Ygualdad.* Pol. *Zrownanie.* Vngar. *Haſonlitás.* Ang. *Compariſon.*] Gell. lib. 4. cap. 3: Aequiparatio ipſa plerumque, & parilitas virtutum inter ſe conſimilium.

Aequĭpēs, *ἰσόπους ἰσοσκελής.* Apulejus lib. de Dogmate Platonis: Aequipedum verò trigonum efficere ex ſeſe quadratũ: Quadratum verò cubum. Diomedes Grammat. lib. tertio: Aequipedi ſono tubicen ſpondalium canere jubebant.

Aequĭpōllĕo, les, per duplex l, Parem poteſtatem habeo, idem valeo. [*ἰσοδυναμέω.* German. Gleiches vermögens ſeyn. Belg. Van ghelyken vermoghen ſin. Vngar. *Egyenlõ hatalmu vagyok.* Ang. *To haue equall power.*] & Aequipollentia, æquivalentia. Perottus.

Aequĭpōndĭum, ex adjectivo Aequum, & Pondus. Ponderis æqualitas. [שקל משקל *péles miſchkál.* αἰσοῤῥοπία. Gall. *Egal poix.* Ital. *Contra peſo giuſto.* German. Gleichgewichte. Hiſpan. *Peſo que ygvala à otro tanto peſo.* Pol. *Rownoſćz wagi.* Vng. *Egyarant nyomo terõh.* Ang. *Equall weight.*] Vt ſi dicas, Aurum dedi ad argenti æquipondium. Legitur hoc nomen apud Vitruvium, lib. 10. cap. 8, apud quem & Sacoma pro eodem.

Aequĭtās, Aequo, æquas, Vide AEQVVS.

Aequĭvălĕo, es, penult. correp. æquipolleo, aſſequor, tantundem valeo. [שוה שחר *ſchavàh harách.* ἰσοδυναμέω, &c. Gall. *Valoir autant.* Ital. *Poter parimente.* German. Gleich vermögen / gleich gelten. Hiſpan. *Valer otro tanto.* Pol. *Iednahowaie.* Vng. *Egyenlõ vagyok.* Ang. *To be of alyk valeur.*] Ovidius de Philomela: Nam quanvis aliæ volucres modulamina tentent, Nulla poteſt modulis æquivalere tuis.

Aequĭvŏcum, A Martiano vocatur Plurivocum, quando pluribus rebus eadem eſt appellatio: ut Aries. Nam & machinamentum quo muri expugnantur, & ſidus in cœlo, & animal in terris Aries vocatur. *ὁμώνυμον.*

Aequŏr, oris, n. t. Mare dicitur, quòd æquam ſuperficiem habeat, ſive planum ſit, nullis jam à tempeſtate fluctuantibus procellis. [מישור *miſchór.* πέλαγος. Gall. *Vne plaine, le plan de la mer.* Ital. *Mare, pianura.* German. Das Meer. Belg. *Die Zee / ende vlacheyt / oft effenheit des velds.* Hiſpan. *Llanadura del mar ò del campo.* Pol. *Morze.* Vngar. *Tenger.* Ang. *The ſea.*] Cicero Academ. Quæſt. Quid tàm planum quàm mare: ex quo etiam æquor illud poëtæ vocant. Virgil. Aeneid. 1: Heu quæ nunc tellus, inquit, quæ me æquora poſſunt Accipere? Idem Georg. 3: At priùs ignotum ferro quàm ſcindimus æquor. ¶ Interdum ponitur pro planitie ipſius terræ. Cicero de Divinat. 1: Sic enim Aegyptii, ſic Babylonii in camporum patentium æquoribus habitantes, quum ex terra nihil emineret, quod contemplationi cœli officere poſſet, omnem curam in ſiderum cognitione poſuerunt. ¶ Quandoque pro aëre. Virg. 1. Aen. Aſpice bis ſenos volitantes æquore cygnos.

Aequŏrĕus, a, um, Quod ad æquor pertinet. [*πελάγιος.* Germ. Des Meers. Vngar. *Tengeri.*] Martial. lib. 13: Hic ſcarus æquoreis qui venit obeſus ab undis. Virgil. 4. Aen. Et genus æquoreum, pro piſcibus.

Aequŭs, a, um, in quo nihil eminet, nihilque eſt inæquale. [ישר *iaſchár* שלם *ſchalém.* ὁμαλὸς, ἴσος. Gall. *Plain & uni, eſgal, raiſonnable, equitable.* Ital. *Vguale, piano, giuſto.* German. Eben / gleich. Belg. Effen / gheyckformich. Hiſpan. *Coſa ygual, ò iuſta ò iuſticiera.* Pol. *Rowny.* Vngar. *Sik, igyenõs, Igaz.* Angl. *Plaine, egall.*] Cicero pro Cecinna: Sed ne æquo quidem & plano loco. ¶ Interdum ponitur pro integro, probo & juſto, quique nullam in partem ſe inclinet. Cicero 6. in Verrem: Prætor æquus, & ſapiens dimitti jubet ſenatum. [Germanicè, Ein billicher / ein gerechter. Belg. *Billick.*] ¶ Ponitur aliquando pro favente, vel ſuffragante: & hoc interdum cum dativo: ut, Te mihi æquum præbere debebis. Cicero ad Attic. Conſequêris, ut eos ipſos, contra quos ſtatuas, æquos placabilesque dimittas. Ad rem quoque aliquando refertur, ut Aequa conditio, æqua lex, æqua poſtulatio. Terent. in Evnuch. Quare æquum eſt vos cognoſcere & ignoſcere. Aliquando æquus, pro æquali legitur, ſive æquè magno. Terent. in Evnuch. O Thais, Thais, utinam eſſet mihi pars æqua amoris tecum. Virgil. 2. Aeneid. Sequiturque patrem non paſſibus æquis. ¶ Aequum neut. gener. idem quod æquitas, *τὸ ἐπιεικές.* Virgil. 2. Aeneid. cadit & Ripheus juſtiſſimus unus, Qui fuit in Teucris, & ſervantiſſimus æqui. Eſtque naturalis quædam moderatio, quæ in pectoribus hominum reſidet, nec ſatis legi præſcribi poteſt. Definitur aliter abſoluta bonitas & æquitas, & vim medulla, germanaque juſtitia. Item jus non lege comprehenſum: id eſt, legitimum, ſed legitimi juris emendatio, Græcè *δικαίωμα.* Aequus judex, quem vulgus non ſuſpectum judicat.

Aequī bŏnique făcĭo, in bonam partem accipio. [*εὐδυνωμῶ τινί.* Gall. *Prendre en bonne part.* Ital. *Pigliar in buona parte.* German. Zu dem beſten theil auffnemmen vnnd verſtehn. Hiſpan. *Tomar in buena parte.* Pol. *Przyimuie za dobre, mam za dobre.* Vng. *Io végre magyarázom.* Ang. *To tak in a good part.*] Poteſt etiam accipi pro Non magni pendo. *Δλομισῶν ἀξίω.* Terent. Cæterùm equidem iſtnc Chreme, æqui bonique facio. Liv. Ne ſerpat latiùs contagio ejus mali, nos æqui bonique facimus. Cicero ad Att. ſine copula dixit: Aequi boni facit. Hæc loquendi formula à Iuriſperitis eſt profecta. Illi enim Aequum bonum appellant, quando non ſtricto & ſummo jure, ſed ex æquitate naturali, quæ eſt legitima juris moderatrix, negocium deciditur. ¶ Ex æquo & bono ſtatuere, arbitrari, cenſere, æſtimare. ¶ Aequum & bonum impetrare: id eſt, ſuum obtinere, rem ſuam recipere, quod æquum erat auferre.

Aequābĭlis, om. t. æqualis. [ישר *jaſchár.* ἰσος, ὁμαλὸς, ἰσόνομος. Gall. *Eſgal, bien proportionné.* Ital. *Vguale.* Germ. Gleich. Hiſp. *Coſa tambien ygual, y ámigable.* Polon. *kſztaltny, glatky.* Vngar. *Igyenlõ.* Ang. *Egall.*] Cicero Offic. 1: Sed hoc colendum eſt æquabile, & temperatum orationis genus: hoc eſt, quod uno tenore incedit, nec multis figuris & affectibus variatur, ſicut ſolet orationem ſtylus. Idem pro Cecinna: Quod æquabile inter omnes, & omnibus unum eſſe poſſit.

Aequābĭlĭtās, f. t. æqualitas. [ישר מישור *jóſcher miſchór.* ὁμαλότης. Gall. *Eſgalité.* Ital. *Vgualità.* German. Gleiche. Hiſpan. *Ygualdad.* Pol. *Rownoſćz.* Vngar. *Valaminek egyaránya volta, Igyenlõſég.* Ang. *Equalitie, lykues.*] Cicero Top. Multa autem ſunt quæ æqualitate ipſa comparantur. Plinius libr. 30. cap. 31: Carnesque quæ excreſcunt, ad æqualitatem redigit: explet quoque, & ad cicatricem perducit. ¶ Paræmia Pythagorica eſt, Amicitia æqualitas, Amicus alter ipſe, *Τῶ φιλίαν ἰσότητα ἄγαν, & μίαν ψυχήν. Τὸν φίλον, ἕτερον αὐτόν.* Neque enim quicquam non commune, ubi fortunarum æqualitas: neque diſſenſio, ubi idem animus: neque divortiũ, ubi coagmentatio duorum in unum. Vide Ariſtot. Magnor. Moral. 2. & Platonem de legibus 6. ¶ Huic proverbio eſt illud ſimile, Aequalitas haud parit bellum, *τὸ ἴσον πόλεμον ὐ ποιῶ.* Aequalitate enim continetur concordia, inæqualitas diſcordiarum eſt mater. Solonis eſt apophthegma in Plutarcho.

Aequālĭtĕr, æquabiliter, ſimiliter, pariter, ex æquo. [בשוה *beſchavéh* יחד *jáchadh.* ὁμαλὸς, ἴσος. Gall. *Eſgalement, pareillement.* Ital. *Vgualmenté.* German. Gleichlich. Hiſpan. *Ygualmente.* Pol. *Rownie, Także, wraz.* Vngar. *Egy aránynan, Igyenlõ képpen.* Ang. *Equalie.*] Cicer. 4. Acad. Aequaliter omnibus abrogatur fides: hoc eſt, tàm his abrogatur, quàm illis.

Aequē, adverbium, pariter, ſimiliter, æqualiter, juſtè. [יחד *jáchadh*

jádchadh באישור *bemischór* בצדק *betsédhek.* ὁμαίως. Gall. *Autant, pareillement, iustement.* Ital. *Giustamente, Vgualmente.* Germ. Billigklich. Hispan. *Y gualmente ò por tambien, ò iustamente.* Pol. Wtaż. Vng. *Azon képpen, Igyenlő képpen.* Ang. *Equallie, iustlie.*] Seneca: Iudex qui parte inaudita altera aliquid statuit, etiam si æquè statuerit, haud æquus fuit. Cicero 1. Offic. Benevolentia civium non æquè omnes egent. Idem Fam. 13: Literæ utique nostrûm propè æquè gratæ erant. ¶ Interdum significat Tàm, vel Tantùm, vel similiter, ὁμοίως, & admittit Ac, vel Atque, vel Vt. Suetonius in Cæsa. Nihil æquè, ac judicis acerbitas profuit. Terent. in Andr. Miser æquè atque ego. Cicer. Att. Simul quòd æquè ea quæ sunt, ut ea quæ certè futura sunt, videre non possum. ¶ Interdum admittit quàm, ut Suetonius in Claudio: Sed nihil æquè quàm timidus ac diffidens fuit.

Aequilibralitas, ἰσονομία. Cic. de Nat. deor. Etsi alii legunt æquabilitas, alii æqualitas.

Aēquĭtās, f. t. Aequalitas, æquum & bonum, æquum. [מישור *mischór* ישר *jóscher* בדק *tsédhek.* Gall. *Egalité, equité, moderation de droict.* Ital. *Pianura, giustitia.* German. Billigkeit. Hispan. *La iusticia que tiempla lo derecho.* Pol. *Słuszność, sprawiedliwość.* Vngar. *Igasság.* Angl. *Iustice, equitie.*] Cicero 1. Offic. Difficile est cùm præstare omnibus cupieris, servare æquitatem quæ est justitiæ maximè propria. Sæpenumerò autem accipitur Aequitas, pro perfecta quadam ratione, quæ leges, strictumq; jus interpretatur, & emendat, nulla Scriptura comprehensa, sed solùm in vera ratione consistens. Cicero pro Cecinna: Omninò jam bene agis: à vero enim recedis, & æquitate uteris. Idem pro Plancio: Fugisti sententiam Legis, æquitatem omnem rejeciśti. ¶ Pro eodem etiam dicimus Aequum & bonum. Idem pro Cecin. Ex æquo & bono, non ex callido versutoq; jure rem judicari oportet. ¶ Aequitas animi, est cõstantia quædam ac moderatio, quum æquo animo, patienterq; omnia ferimus, & in bonam partem accipimus. ἐυγνωμοσύνη. Cicero 2. ad Atticum: Perspice æquitatem animi mei. Idem de Senectute: Novi enim moderationem animi tui & æquitatem. Pro eodē etiam legitur Aequitas absolutè. Idē in Pison. Quo in spectaculo mira Reipublicæ æquitas erat, uter eorum periisset, tanquam lanista. Cicero in partition. duplicem vim æquitatis constituit, cujus altera directi, & veri, & justi ratione constet: altera ad vicissitudinem referendæ gratiæ pertineat, quæ in beneficio Gratia, in injuria Vltio nominatur.

*Aequo, as, act. p. Aquũ, sive æqualem facio, cõparo, complano. [שוה *schivváh* דמה *damáh.* ὁμαλίζω. Gall. *Applanir, egaler, faire vny.* Ital. *Spianare.* German. Eben machen / gleich machen. Hispan. *Y gualar vna cosa à otra.* Pol. *Rownam.* Vngar. *Meg igyenesitém, igyenlőué teszém.* Ang. *To mak equall or plane, to mak euen.*] Plinius: Aequato deinde pavimento infunditur oleum. Cicero in Verr. 6: Quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes. Et hæc propria est hujus verbi significatio. ¶ Per translationem autem significat æqualiter divido. Virg. 1. Aeneid. --operumque laborem Paribus æquabat justis. ¶ Aliquando continuo. Idem 9. Aeneid. -fœlix si protinus illum Aequasset nocti ludum. ¶ Accipitur etiam frequenter Aequare, pro eo quod dicimus, Aequalem vel parem alicui facere, vel etiam quempiam aliqua in re assequi. Atque ita interdum constituitur cum præpositione Cum. Cicero de Legibus 3: Inventum est temperamentum, quo tenuiores cum principibus se æquari putarint. Interdum cum dativo. Idem Offic. 1: Vt non solùm orationes meas, sed hos etiam de Philosophia libros, qui se jam illis ferè æquarunt, studios è legas. Interdum absolutè. Cæs. Belli Gall. 1: Vt æquato omnium periculo spem fugæ tolleret. Hujus composita Adæquo, Coęquo, Exæquo, & Peræquo, quæ secundum vim præpositionum significant.

Aēquātĭo, verbale, f. t. Aequalitas. [ישר *jóscher* מישור *mischór.* ὁμαλότης. Gall. *Applanissement, egalement.* Ital. *Pareggiamento, equalità.* German. Ein ebne / gleiche. Hispan. *Obra de ygualar vna cosa à otra.* Pol. *Rownanie.* Vngar. *Igyenesités.* Ang. *A making of any thing equall or plane.*] Livius 4. ab Vrbe: Nec excellere unum aut alterum ordinem in civitate, sed æquationem ad dignitates fore credidit, &c.

Aër, m. t. [שחק *schách* אויר *avér.* ἀήρ. Gall. *L' air, vn des quatre elemens.* Ital. *Aere, aria.* German. Der lufft / oder die weite zwischen der Erden vnnd dem Himmel. Belg. Locht die weide tuschen den Hemel en die Erde / een van den vier Elementen. Hispan *Ayre elemento.* Pol. *Powietrze.* Vngar. *Eeg, éltető Eeg.* Ang. *The aire.*] Propriè dicitur medium spatium inter elementum ignis & terram, plus multò habens raritatis, quàm inferiora elementa. A` Virgilio etiam inane vocatur, in Sileno: Nanque canebat uti magnum per inane coacta Semina. Dictus Aër (ut quidam autumant) ἀπὸ τῦ ἀίρειν, ab eo quòd ferat terram, vel quòd feratur. Sed credo potiùs dici, ab ἄημι: id est, spiro: unde producit ultimam. Luc. lib. 1: Aër & longi volvēt Titana labores. Qui corripiunt, Claudiani depravata lectione falluntur, dum sic legunt:

Lucidus umbroso miscebitur aër Averno. vera siquidem lectio non habet Aër, sed Axis. Alioqui neque quantitatis ratio constaret, neque sensus conveniret. Hic autem aër partim ad terrenam, partim ad cœlestē materiam pertinet. Nam illa subtilis, ubi ventosi ac procellosi motus non possunt existere, ad cœlestem pertinet partem: iste verò qui volucribus permeatur, & stadiis quadraginta (ut Possidonius ait) à terra distat, quum sit turbulentior, & exhalationibus humidis corporescat, terræ deputatur, atque ex se multas species reddit. Nam commotus, ventos facit: vehementiùs concitatus, ignem & tonitrua: contractus, nubila: conspissatus, pluviam: congelatis nubibus, nivem, turbulentiùs congelantibus densioribusque, grandinem: distentus, serenum efficit. Proverbiali figura dicimus, In aëre piscari, & in mari venari. Vsurpatur à Plauto in Asinaria: quadrabitque simpliciter in eos qui frustra moliuntur πὲ ἀνύωσιν: aut qui præposterè ibi quærunt aliquid, ubi ne sperari quidem possit. Vt si quis in magistratibus vitam tranquillam, in voluptatibus beatam, in opibus felicem quærat. ¶ Aliquando Aër dicitur ventus, spiritus, vel flatus modicus. Vergil. Aëra dimovit tenebrosum, & dispulit umbras. ¶ Aliquando dicitur sonus. Varro: Anima ut concluśa in vesica, quando est arctè ligata, perculeris, aëra redder. Est aër omnium rex, & morborum causa. Hippoc. lib. de flatib.

Aĕrĭpēs, quatuor syllabarum, penultima correpta, Celer, quasi Aërios pedes habens. ἀερόπους, ἀελλόπους. Virgilius synæresim facit. Fixerit æripidem cervam licet.

Aĕrĭŭs, adjectivum quatuor syllabarum, aut Aëreus. [ἀέριος. Gall. *De l' air, qui est de l' air.* Ital. *Fatto di aria.* German. Lufftig / oder was in dem lufft ist oder lebt. Hisp. *Cosa ayrosa.* Pol. *Powietrzny, albo, czokol wiekuie na powietrzu.* Vng. *Eegi.* Ang. *That which is of the aire.*] Propriè significat quod in aëre fit aut in aëre vivit. Cicer. in Topic. Deinceps aërii volatus avium atque cantus. Virg. 4. Georg. Protinus aërii mellis, cœlestia dona. Mel aërium vocat, quia ex rore colligitur, qui ex aëre defluit. ¶ Aliquando altum significat. Virg. Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo. Et Alpes aëriæ. Idem 3. Georg. Arces Aëriæ 3. Aeneid. Divinatio ex aëre.

Aëromantīa, pen. prod. ἀερομαντέια, Divinatio ex aëre.

Aĕrŭ, ræ, Numeri nota erat in moneta qua ejus pretium designabatur. Lucilius. Hæc est ratio perversa, æra numeri subducta improbè. Astrologi quoque temporis initium, à quo supputationem incipiunt, Aeram vocant. Vide Cæl. Rhod. lib. 10. cap. 2. ¶ Aera, ἄιρα, Herba triticum enecans, quæ apud nos *Lolium* dicitur, ut inquit Dioscorides. Plin. lib. 18. cap. 17: Est herba quæ cicer enecat, & eruum circumligando se: vocatur orabanche: triticum simili modo æra.

Aerarius, ærarium, & æratus, vide Aes.

Aerineus, a, um, Quod ex æra factum est. Plin. Panis verò cum melle & ærinea farina: id est, loliacea.

Aerĭca, Piscis est carnivorus, qui unus inter omnes pisces pediculis sub brachiis innatis infestatur, χαλκὶς. Aristoteles Chalcidem vocat, si Gazæ credimus, qui lib. 8. Hist. anim. Aericam vertit, quem Aristoteles Chalcidem appellat.

Aerĭnus, a, um, Sive (ut alii legunt) Aerineus, idem est quod Loliaceus. Vnde Farina ærina, vel ærinea quæ fit ex Lolii semine. Plin. lib. 22. cap. 25: Aerina farina magis cæteris purgat ulcera vetera. Vide AERA.

Aĕrĭzūsa, f. p. ἀερίζουσα, Gemma est ex Iaspidum genere, ab aërio colore nomen habens. Nam ἀερίζειν, est aërem imitari, De hac Plin. lib. 37. cap. 8.

Aĕrŏmĕlī, ἀερόμελι, Liquor est in Syria præcipuè & Arabia sereno cœlo ex aëre defluens sub exortum Vergiliarum, plantisque adhærescens, & deinde duritiem quandam colligens. A` quibusdam ros Syriacus, à recentioribus Manna dicitur. Vide Ruellium lib. 1. cap. 24.

Aerosus, ab ære, qui multum habet æris. Vnde æroса dicta est Cyprus, ait Festus, quòd in ea plurimum æris nascatur. Et pecunia æroса quæ habet æris admixti plurimum, & proinde est adulterina. Scævola, l. 102. D. De solutionibus. Mox pecunia qua illa Respublica utebatur, quasi æroса sublata est, Græcis χαλκοῦς nummus dicitur.

Aĕrūgo, pen. prod. æruginis, f. t. Rubigo, & propriè in ære, vel argento, quum virescit. [ירקון *jerakón* ἰὸς χαλκοῦ. Gall. *Le rouil ou la rouilleure du cuiure ou arain ou d' autre chose.* Ital. *Ruggine.* Ger. Rost des Ertzs oder des Sylbers. Belg. Roest int metall / oft coper / tis groen / spaens groen. Hisp. *El moho de cobre.* Pol. *Rdza na miedzi albo, nas'rzebrze.* Vn. *Rosda.* Ang. *Rost, werdegreace.*] Rubigo verò in ferro, & segetibus, ἰὸς σιδήρου. Quanquam & rubigo pro æris vitio positum invenitur. Plin. libr. 34. cap. 9: Aera exterśa celeriùs rubiginem trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungantur. ¶ Transfertur ad segetũ rubiginem, ut est apud Theophrastum lib. 4. de causis plantarum: appellat enim Græcè ἐξανίσθαι ab ἐξανθέω. Est autem Aerugo incidentis segetibus humoris putrefactio, quo vitio spicæ marcidę fiunt, & in pulverē

fœtidum

fœtidum confriatiles. Apud Horatium & Iuvenalem accipitur Aerugo pro pecunia, quæ ex ære fit.

Aĕrūgĭnōsŭs, a, um, ærugine obductus. [ἰώδης. Gall. *Plein de rouil, rouillé.* Ital. *Pieno di rugine.* Ger. Rostig Hiſpan. *Coſa mohoſa.* Pol. Rdzawy. Vng *Roſdás.* Ang. *Rouſtie, or cankred.*] Seneca lib. de Brev. vitæ: Majorem dierum partem in æruginoſis lamellis conſumit.

Aĕrūmnă, f. p. ἀπὸ τῦ ἄιρω, Levo, tollo: nam propriè Aerumnæ, & per diminutionem Aerumnulæ dicuntur furcinulæ, quibus viatores farcinas ſuas religatas, tabella interpoſita ferre cōſue verūt: quæ à Mario earū inventore Muli Mariani poſtea vocatæ ſunt: de quibus ſuo loco. Hinc factum eſt, ut labores oneroſi, Aerumnæ dicantur. [עֻבָּד *béiſeb* עִבּוּן *hitſtſabón.* ὀιζύς. Gal. *Tribulation & vne faſcherie pleine de trauail.* Ital. *Gran fatica.* Ger Trübſeligkeit/beſchwerd/arbeitſeligkeit. Hiſp. *Trabajo con afan.* Polon. *Troskŭ, Fraßunkŭ.* Vngar. *Nyaualya, nyomoruſág.* Ang. *Wretchednes.*] Cic. lib. 2. de Finib. Labores non fugiendos, ærumnas nominarunt. Vnde labores Herculis, Aerumnæ ſunt appellatæ. Plautus in Perſa: Superavit ærumnis ſuis ærumnas Herculis. Auſonius: Prima Cleonei tolerata ærumna laboris. Cicer. lib. 4. Tuſculan. Aerumna eſt ægritudo laborioſa. Breviter, Aerumna dicitur miſeria, calamitas, infœlicitas.

Aerūmnōsum dicitur quod eſt laboribus, ac miſeriis affictum. [עֻבָּד *haiſáb.* ὀιζυρόν. Gall *Faſché, & affligé avec tremement.* Ital. *Carico di miſerie & diſgratie.* Germ. Arbeitſelig/mit eilend beladen. Hiſp. *Apaßionado.* Pol. *Nedzam podleżenie.* Vng *Nyomorult, nyavalyás.* Ang. *Wretched full.*] Cicer. 3. Tuſc. Nec tam ærumnoſo navigaſſem ſalo. Apud Plaut. in Capt. etiam invenitur Aerumnatus adjectivum: Tum igitur ego ærumnatus deperiſſem miſer.

Aĕrūmnābĭlĭs, penultima correpta, πολύπονος. Aerumnis plenus. Lucret. libr. 6: Illud in his rebus miſerandum magnopere vinum Aerumnabile erat.

Aĕrūmnālĭs, adjectivum: ut Labor ærumnalis. [ὀιζυρός. Germ. Voll beſchwerden.] Apul. lib. 1. de Aſin. Mox in urbe Latia advena ſtudiorum Quæſitum indigenam ærumnali labore aggreſſus excolui.

Aĕrūſcārĕ, Veteres dixerunt pro, pecunias undique fallaciis colligere. [ἀγυρτάζω, χαλκολογέω. Gall. *Quester, mendier auec menſonges & tromperies. belstrer.* Ital. *Buſcare denari.* Germ. Gelt mit betrug hin vnd wider vberkommen. Belg. Ghelt met bedroch/oft ieweres anders moede weinen Hiſp. *Buſcar dineros por todas partes.* Pol. *Pieniedzy przez fálſz nabicz* Vngar. *Tſalárdul pénzt gywyteni.* Ang. *To conquus money be guile.*] Gell. lib. 9. cap. 2: Aeruſcāti cuipiam id genus, & philoſophū ſe oſtentanti, dari juſſit mille nummûm.

Aĕrūſcātŏr, pen prod. [ἀγύρτης. German. Der mit böſen liſten Gelt auffbringt.] Qui malis artibus æs: id eſt, pecuniam corradit undique: quales ſunt mimi, præſtigiatores, arioli. Gell. lib. 14 cap. 1: Sed id præſtigiarum, atque offuciarum genus commentos eſſe homines æruſcatores, & cibum quæſtumque ex mendaciis captantes.

Aĕs, æris, n. t. propriè ſpecies eſt metalli rubro colore, primùm in Cypro reperta. [נְחֹשֶׁת *nechóſcheth.* χαλκός. Gall. *Airain, cuiure, leton.* Ital. *Rame.* Germ. Ertz/Kupffer. Belg. Metael/Coopere/oft alderley metael. Hiſp. *Cobre.* Pol. *Moſiądz.* Vngar. *Réz.* Angl. *Braſſe, Leton.*] Deductum nomen putant alii ab auri ſimilitudine, alii à Græco ἀΐω, terra. Varro ab aſſe. Et quia primùm maximo in pretio fuit, adeò, ut pecuniam quoq; jacente auro, ex eo ſignarent, factum eſt, ut pro ipſa pecunia acciparur. Ovid. in Faſtis: Aera dabant olim: meliùs nunc omen in auro eſt, Victaque conceſſit priſca moneta novæ. Cato: Fundum æribus ſuis emptum poſſidebant. Servius rex, primus poſt Vrbem conditam ſignare æs cœpit, cujus in altera parte nota fuit Ianus geminus: in altera roſtrum navis. Hæc Plin. lib. 33. Macrobius autem primùm æs à Iano ipſo ſignatum fuiſſe tradidit, eo tempore quo Saturnus, filium fugiens, primùm in Italiam venit. Hocque à Iano tributum exiſtimat advenæ bene de ſe meriti memoriæ, quòd rudis illa Aborigenum gens monſtrato agriculturæ uſu, ab illo ad meliorem vitam eſſet traducta. Quare etiam à Iano in portionem regni eſt receptus. Et quoniam navi fuerat advectus, in ſignando ære ex una quidem parte, ſui capitis effigiem, ex altera navis roſtrum impreſſit, ut quantum in ſe eſſet, Saturni memoriæ conſuleret, ne accepti beneficii immemor eſſe videretur. Ponitur etiam quādoque pro tubis, quoniam ex ære fiunt. Virg. 6. Aen. Aere ciēre viros. Vnde Aeneatores, tubicines dicuntur. ¶ Aes alienū, idem quod debitum [חוֹב *chob* נֶשִׁי *neſchi.* χρέος, ὀφείλημα. Gall. *Debte, les deniers de autruy.* Ital *El debito fatto.* Germ. Geltſchuld. Hiſ *La deuda de dineros preſtados.* Pol. *Dług pieniężny.* Vn. *Adoſſág.* Angl. *Debte*] ut, Aes alienum meum, æs alienum tuū, æs alienum ſibi: id eſt, quod ego, quod tu, quod filius contraxit & debet. ¶ Hinc proverbiali quadam ſpecie dicimus eum in ære noſtro eſſe, quem nobis oſſatis obſtrictū ſignificamus, ita ut jam totus certoq; noſter ſit. Quo eleganter uſus eſt Cic. Famil. 13: Et mehercule ſemper ſic in animo habui, te in meo ære eſſe, propter L. Lamiæ noſtri conjunctionē: id eſt, inter amicos meos eſſe. Idem ad Caſſium libr. 15: In ære enim meo eſt, idem eſt quod meū, & in bonis meis eſt, atq; in cenſu meo. Sic, In ære alieno nullo eſſe, idē quod nihil debere. Cic. 6. Verr. At hominē video auctionē feciſſe nullā, vendidiſſe præter fructus ſuos nihil unquam, non modò in ære alieno nullo, ſed in ſuis nummis multis ſemper fuiſſe. ¶ Dicitur etiam Aes noſtrū τὸ χρεωκόμενον, quod nobis alii debent. ¶ Aes militare dicebatur, quod tribunis ærariis attributum erat, ut militibus redderetur. [χρήματα στρατιωτικά. German. Kriegs ſold Belg. Crúchs ſont] Plaut. in Aul. Cedit miles, æs petit. ¶ Aes ductil, Quod facilè ducitur, attenuaturq; in laminas. χαλκὸς ἐλατός. Hoc & Regulare vocat Plin. lib. 34. cap. 9. ¶ Aes caldarium, Quod funditur tantùm, & malleis fragile eſt. χαλκὸς χυτός. Plin. lib. 34. cap. 9. ¶ Aere diruti milites vocabantur, quibus propter ignominiam ſtipendium ſubtrahebatur. Cic. in Verr Aleatoris caſtra, in quibus quum frequens eſſet, ære tamen dirutus eſt. Aere diruti milites dicebantur, quibus propter ignominiam ſtipendium ſubtrahebatur. Bud. in pandect. ¶ Aeris alicujus: id eſt, alicujus precii, & indicature apud Gell. libr. 18. cap. 5: Et quid putatis ſi magiſtrum præfectoremq; habuiſſet alicujus æris, quadrupes æquus dicturum fuiſſe?

Aĕrāmentum, ti, n. ſ. Opus ex ære confectum, ut Ferramentum, ex ferro. [χάλκωμα, χαλκούργημα. Gall. *Ouurage de cuiure ou d'airain, dinanderie.* Ital. *Coſa fatta di rame.* Ger. Erinwerck/das auß ertz gemacht iſt/ertzin geſchirr. Belg. Een Coperen vat. Hiſpan. *El alambre.* Pol. *Czokol wieki żmiedź ieſt wżmiono.* Vng *Az mi rézbŏl ſzináltatot.* Ang. *A work of braſſe.*] Plin. libr. 15. cap. 8: Lora etiam ac coria omnia, & calceamina, axesq; decocta ungi, atq; æramenta contra æruginem.

Aĕrārĭum, n. ſ. locus ubi pecunia publica reponitur. [ὀπισθόδομος, ταμεῖον. Gall. *Le threſor public, ou lieu où il eſt mis.* Ital. *Doue ſi ripone il theſoro.* Ger. Schatzkammer/Das ort da ein Gemein jhr gelt hinbehaltet. Belg. Een Schatkamer oder ſtock. Hiſpan. *El theſoro publico.* Pol. *Skarbnicza poſpolitego człowieka.* Vng. *Tárház.* Ang. *A publick threſour.*] Romanorum autem ærarium in æde Saturni fuiſſe conſtat, propterea quòd aureo illo ſeculo nullum factum eſſe furtum creditur. Cicer. in Verr. Primùm mihi leges publicas, quas in ærario ſanctiore conditas habeant, proferuntur. ¶ Interdum ponitur pro ipſa pecunia publica per quandā Synecdochen. Cic. Att. Ariobarzanes nullum ærarium, nullum vectigal habebat: id eſt, nullam pecuniam publicam. Cicer. 3. Tuſc. Et quidem C. Gracchus quum largitiones maximas feciſſet, & effudiſſet ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Diſtinguitur autem Aerarium à Fiſco, quòd Aerarium ſit civitatis, fiſcus principis.

Aĕrārĭŏs præfectos, hodie (ut arbitror) vocare poſſumus, quos *Generales financiarum* dicunt: qui etiam Quæſtores vocitari poſſunt: quod munus olim Prætores, Prætoriiq; obibant. [Gall. *Generaux des finances.* Ital. *Theſorieri, camerlinghi.* Germ. Seckelmeiſter/ Schatzmeiſter / die vber den gemeinen Seckel verordnet ſind. Hiſpan. *Theſoreres.* Pol. *Podskarbiy.* Vngar *Kints tarto.* Ang. *Threſourers.*] Tribunos verò ærarios, ἀποδέκτας, quos *Receptores generales* appellant. Illis autem (ut Varro ſcribit) tributa erat pecunia, quam militibus redderent: idq; quod attributum erat, dicebatur Aes militare. ¶ Aerarii milites, dicti ſunt ab ære, quòd ſtipendium facerent, μισθοφόροι.

Aĕrārĭŭs, a, um, quod ad æs ſive ærarium pertinet. [χαλκεῖος. Gall. *Qui eſt fait d'airain ou de cuiure.* Ital. *Coſa fatto di rame.* Ger. Das zu dem ertz gehört Hiſp. *Coſa de matgria de cobre.* Pol. *Domiedziy, przynależący.* Ang *Made of braſſe or copper.*] Plin. lib. 33: Laudationem eandem in ærariis metallis, & proximum in argentariis fieri compertum eſt. Cic. pro Quinct. Hoc eò per te agebatur, quod non ſatis erat propter ærariam rationem in tabulis inſpexiſſe quantū deberetur. ¶ Aerarius ſubſtantivum, qui ærea opera fabricat. [χαλκεύς, χαλκουργός Gall. *Qui œuure en airain ou cuiure, chauderonnier, dinandier ou maignen.* Ital. *Chi fa opera di rame.* Ger. Kupfferſchmid/Ertzſchmid. Hiſpan. *Oficial que labra cobre.* Pol. *Kotlarz.* Vngar *Rezmuves.* Ang. *A copperſmyth or he which worketh in copper or braſſe.*] Plin. libro 16. cap. 6: Aerariorum tantum officinis compendio. ¶ Aerarius fieri dicebatur, qui plebejus à Cenſoribus in Cæritum tabulas referebatur, ut eo tantum civis eſſet, quòd unà cum civibus tributum pendebat. κεφάλαιος, ἀπογραφόμενος. Vnde Aerarium facere, & Inter ærarios, ſive in ærarios referre, pro eodem leguntur: hoc eſt, ea ignominia quempiam afficere: quod jus propriè ad Cenſores pertinebat. Liv. lib. 4. ſecund. Bell. Punic. His ſuperioribusq; illis equi adempti, qui publicum equum habebant, tribuq; moti, ærarii omnes facti.

Aĕrātŭs, adjectivum, quod ære tectum eſt. [κεχαλκωμένος. Gal. *Couuert d'airain ou de cuiure.* Ital. *Coperto di rame.* Germ. Vertüpfferet/mit kupffer vberzogen vnd bedeckt. Hiſp. *Coſa de fuera cubierta de cobre.* Pol. *Kuprem albo miedzam nakryty.* Vngar. *Réxxel*

Fodôt. Angl. *Couered with brasse.*] Plin.lib.34.cap 3: Quòd ærata ostia haberet in domo, & triclinia ærata, abacosq; & monopodia. ¶ Aeratus homo, ære alieno obstrictus: qui usitatiùs dicitur Obæratus. Cic. Att. lib. 1: Tribuni non tàm ærarii, quàm, ut appellantur, ærati. Plaut. pro pecunioso posuit in Molest. Ferocem facis, quia te æratus amat.

Aēreŭs, a, um, quod est ex ære factum. [χάλκεος. Gall. *D' airain ou de cuiure.* Ital. *Cosa fatta di bronzo.* German. Ertzin/das auß ertz gemacht ist. Hispan. *Cosa de materia de cobre.* Pol. *Miedzany.* Vng. *Rézből dllo.* Ang. *Made of brasse or copper.*] Virgil. 1. Aen. Aerea cui gradibus surgebant limina, nexæque Aere trabes: foribus cardo stridebat aheneis.

Aērĭfĕr, penult. corrept. Adjectivum, χαλκηφόρος: id est, æs ferens. Ovid. 5. Fast. Iamq; erat Rhodopen Panæaq, flumina ventum, Aeriferæ comitum concrepuêre manus. Id est, crepitacula ærea ferentes.

Aērĭfĭcĭum, quod ex ære factum est. χαλκαμον. Varro: Politæ enim quasi ærificio videbantur.

Aērĭpēs, trium syllabarum, Aeneos habens pedes. χαλκόπους. Ovid. 6. Epist. Narrat & æripedes Martis arasse boves. Hoc est, habentes pedes ære munitos. Idem 12. Epist.

Aērĭsŏnŭs, a, um, adjectivum, Aeris dans sonum. χαλκεόφωνος. Stat. lib. 1. Thebaid. -melius votis Maeotia sumat Captos, & ærisoni lugentia flumina Nili: Aerisoni Nili: hoc est, dantis sonum æris, propter sistra, quibus in Isidis sacris utebantur.

Aĕro, as, Aere orno, ære tego. [χαλκόω. Gall. *Couurir d' airain.* Ital. *Coprir di rame.* German. Mit ertz vermischen/oder mit ertz steren. Hisp. *Cobrir de cobre.* Pol. *Miedzia nacrywam.* Vng. *Rézzel bé buriton.* Ang. *To couer with brasse.*] Vnde æratæ fores apud Virgil. Priscianus: A metallorum quoque nominibus solent nasci verba: ut ab auro, Auro, auras: ab ære, Aero, æras. Vnde Auratus, & Aeratus. Cicer. 3. Verr. Lecti ærati, candelabra aurea. ¶ Hujus verbi composita sunt Obæro, Subæro, & Adæro: de quibus vide suis locis.

Aĕrōsŭs, a, um, quod ære abundat, quod've ære mistum est. [χαλκώδης. Gall. *Plein d' airain, mistionné auec force airain ou cuiure.* Ital. *Pieno di rame.* Ger. Kupffer reich/ voll ertz oder Kupffer. Hisp. *Cosa que tiene mucho cobre.* Pol. *Miedzią pełnuy.* Vng. *Rézzel bwelkedő.* Ang. *Full of brasse.*] Vnde Cyprus ærosa dicta est, quòd in ea æris plurimum nasceretur: vel quòd primùm ibi æs fuerit repertum. ♂ ¶ Aurum ærosum, quod multum æris habeat admistum. Plin. lib. 33. cap. 4: E diverso aurum ærosum contrahit se, hebetaturque & difficulter ferruminatur. ¶ Lapis ærosus, ex quo æs excoquitur, & quem Cadmian, καδμείαν, appellari testatur idem Plin. lib. 34. cap. 1.

Aesalon αἰσαλὼν, penult. corr. genus accipitris, in cujus descriptione Plinius cum Aristotele non convenit. Aristoteles enim lib. 9. de Hist. animal. cap. 36. Aesaloni inter accipitres secundũ locum post Triochem tribuit. Plinius verò lib. 10. cap. 8. Aesalona tertium accipitrum genus esse ait. Deinde perperam Plinius Aesaloni tribuit, quod Aristoteles Triochi, nempe quòd sola tota anni tempore in nostris regionibus appareat, cùm reliqua accipitrum genera, sub hyemem abeant. Aesaloni inimicitia est (Aristot. lib. 9. de Hist. cap. 1.) cum vulture, asino & corvo, quem locum Aristotelis duplici nomine non satis reddidit: deliter Plinius libro decimo, cap. 74. Primùm quòd Aesalona parvam avem facit. Deinde quòd verba Aristotelis de inimicitia Aesalonis cũ vulpe & corvo evertit, quòd ipsum prædicta Aristotelis & Plinii loca inspicientibus planum erit.

Aĕsălōn, αἰσαλὼν, penultima correpta, Genus accipitris, quod solùm toto anni tempore nostris in regionibus apparet. Reliqua enim accipitrum genera sub hyemem abeunt. Plin. libr. 9 cap. 8.

Aesculus, σκληρόφυλλος, pen. corr. Vide Esculus.

Aestās, [קַיִץ *kaiits.* θέρος. Gall. *Esté.* Ital. *Estate.* German. Der Summer. Belg. Somer. Hispan. *Estio.* Pol. *Lato.* Vngar. *Nyár.* Ang. *Sommer.*] Anni pars incipiens ab æquinoctio vernali & finem accipiens æquinoctio autumnali: constatque senis mẽsibus. Nam totus olim annus in æstatem tantùm & hyemem dividebatur. Postea tamen anno in quatuor partes diviso, cœpit Aestatis nomine vocari Trimestre illud ab ingressu Solis in Cancrum, usque ad æquinoctium autumnale, quod fit Sole ingrediente Libram. Ita enim distinguuntur quatuor anni partes, ut Sole ingrediente Arietem, incipiat Ver: Cancrum Aestas, Libram Autumnus, Capricornum Hyems. Varro 4. de ling. Lat. Ab æstu Aestas: hinc Aestivum, nisi fortè à Græco αἴθω. Virgil. 1. Aeneid. -nam te jam septima portat Omnibus errantem terris, & fluctibus æstas. ¶ Aestati opponitur hyems, unde quum admonendi quidam sunt, ut omnia suo tempore agant, in eos quadrabit hæc proverbialis formula, Alia æstate, alia hyeme. Sic Theocrit. in Idyll. λ: Ἄλλα τὰ μὲν θέρεϊ, τὰ δὲ χείματι χαιρέτω. Id est, Verùm alia æstivo atque hyberno tempore fiunt. ¶ Ad eundem ferè sensum pertinet & illud ex Hesiodo in libro, qui inscribitur Opera & Dies, σὺν αἰθὶ θέρεϊ ἰσοτῆ-

τα, ποιεῦ ἐπὶ καλιάς. Aestas non semper fuerit, componite nidos. Hoc dictum oportuit adolescentum pileis inscribi, neq; enim tantùm admonet parandam esse rem in senectam, verùm etiam eruditionem, virtutem, honestam famam, quæ præsidia sunt optima senectutis.

Aestīvă, orum, pluraliter, n. s. Dicuntur loca umbrosa, nemorosa, in quibus per æstatem vitatur Solis ardor. [בית מרזח *báyith meruuádch* עלית התקרה *haliyáth hammekerdh* בית הקיץ *beth hakkaiits.* τὰ θερεινά. Gall. *Lieux pour se mettre à l' ombre en esté.* Ital. *Ombria meriggio.* Germ. Summerhauß / Summerlaubens Ein ort da man im Summer ist. Hisp. *Lugar fresco, para tener el estio.* Pol. *Letny dom, Sala.* Vng. *Arnyékos hely.* Ang. *Shadow places in the sommer for men or beastis.*] Statius: -& umbrosi patuêre æstiva Lycæi. ¶ Quandoque ponitur pro ipsis gregibus in æstivo commorantibus: vel contrà pro ipsis locis, in quibus æstate sunt armenta & greges. Virgil. lib. 3. Georg. -nec singula morbi Corpora corripiunt, sed tota æstiva repentè. ¶ Aestiva castra dicuntur in quibus æstate milites degunt, quemadmodum Hyberna, in quibus hyemem transigunt. Cicero Epistol. libr. 1: Mihi erat in animo, quum primùm æstiva attigissem, militaremq; rem collocassem, decedere ex Senatusconsulto. Idem Attic. libr. 2: Cicerones nostros Dejotarus filius secum in regnum duxit, dum in æstivis nos essemus.

Aestīvo, as, are, penult. prod. n. t. Propter æstum evitandum alicubi morari: quemadmodum Hyberno, hyemem aliquo in loco transigo. [τὸ θέρος διάγειν. Gall. *Passer l' esté, faire son esté en quelque lieu.* Ital. *Ombroggiar per fugg ire il caldo.* German. Das Summertäger haben/An einem ort den Summer verschliessen. Belg. Den Somer verschlyten/oft den Somer teegher hebben. Hispan. *Tener el estio en algun lugar.* Pol. *Latuye, Przez lato mieszkam.* Vngar. *Az nyarat dltal von szom.* Angl. *To duell or be in a place in sommer tyme.*] Plinius libro 12: Intra sepem eam æstivant pastores, opacam pariter & munitam vallo arboris. Varro 2. de Re rust. cap. 2: Nam mihi greges in Apulia hybernabant, qui in Reatinis montibus æstivabant.

Aestīvŭs, a, um, pen. prod. Quod est æstatis. [θερινός. Gall. *D' esté, appartenant à l' esté.* Ital. *De estate.* German. Summertich. Hispanicè, *Cosa de estio.* Pol. *Letny.* Vngar. *Nyári.* Ang. *Pertening, to sommer.*] Licet ab æstus, non ab æstas formatum sit: ut Aestivi menses, Aestivi dies, Aestivæ nives. Cicero ad Quint. Fratrem: Vnus æstivus dies. ¶ Aestivæ fruges, dicuntur milium, panicum, & cæteræ id genus, quæ ante Vergiliarum exortum seruntur: quemadmodum Hybernæ, quæ circa Vergiliarum occasum satæ, per hyemem terra nutriuntur. Vide Plin. lib. 18. cap. 7.

Aestĭmo, as, pen. corr. act. p. Considero: [ערך *harách* הוקיר *hokír* חשב *chasihábh.* σκοπέω. Gall. *Priser, estimer.* Ital. *Estimare, tassare.* Ger. Schetzen/ermässen/achten. Belg. Overteghen/overslaen. Hispan. *Estimar, appreciar.* Pol. *Czenie, szacuie, mniemam.* Vng. *Meg Bétsülöm.* Ang. *To value, to prise, to esteme.*] sicut Existimo, judicare: ut Valla vult lib. 5. cap. 20. Ponitur etiam pro Taxo, rei alicujus pretium indico, τιμῶ. Habet autem accusativum cum genitivo horum nominum, tanti, quanti, quantivis, tantidem, quanticunque, magni, parvi, pluris, majoris, maximi, plurimi, nihili, & siqua hujusmodi reperiantur. Cicero 2. de Finib. Magni æstimabat pecuniam. Si tamen hæc nomina adjectivè accipiantur: hoc est, si habeant aliud substantivum adjunctum, debent poni in ablativo. Non enim rectè dixeris, nõ æstimo hoc parvi pretii: sed, parvo pretio: quanquam etiam sine substantivis inveniuntur, in ablativo posita. Cicero ibidẽ: Nec ego istam gloriosam virtutem non magno æstimandam putem. Sic etiam cum aliis ablativis. Idem 4. Verr. Hæc pecunia æstimari non queunt. Seneca: Data magno æstimas, accepta parvo. Livius utrunque casum complexus est: Mancipia minora annis viginti, quæ post proximum lustrum decẽ millibus æris, aut pluris venissent. Persæpè tamen subintelligitur accusativus, & tamen exprimitur genitivus, vel ablativus. ¶ Interdum sine ablativo, aut genitivo, cum accusativo solùm: quale est illud Ciceronis in Verrem: Deinde crimen sine accusatore, sententia sine consilio, damnatio sine defensione, æstimate harum rerum omnia pretia. Similem significationem habent, pendo, facio, curo, est, interest, & refert, quum pretium jungitur: quia ejusdem ferè sunt significationis. ¶ Interdum habet accusativum cum ablativo, & præpositione Ex: & tunc significat perpendo, metior. Cicero pro Rosc. Vulgus ex veritate, pauca: ex opinione, multa æstimat. Valla arbitratur hoc verbum componi ex Aes, æris, & nomine, νέμω: hoc est, pretiũ: ut Aestimo, sit idem, quod æris pretio taxo. Qua in re sibi permittit quod in alios reprehendit, ut dictio aliqua ex Graeca, & Latina dictione componatur. Malim itaque scribere Existimo: ut per Syncopen dictum sit ab existimo: vel ut totum Græcum sit, compositum ex præpositione Græca ἐξ & τιμῶ. ¶ Aestimare item, est quod vulgò dicitur *Tanare expensis*, τίμημα προφέρειν τῇ δίκῃ. Vnde Lis æstimata vocabatur (ut Budæus scribit)

pecunia

pecunia mulctatitia, & nummaria ſententia: ut hodie quum judices actorum diſpendia & incommoda, certa ſumma æſtimantes, tantæ pecuniæ reos damnant. ¶ Et æſtimatur pœna, τιμηθῆναι, quę certo ęre cenſebatur, ut ovis decuſſis: id eſt, decem aſſibus: bos centuſſis: id eſt, centum aſſibus.

Aēſtĭmātŏr, verbale, m.t. Qui æſtimat, & conſiderat. [מעריך *maharich*. τιμητὴς, λογεύς. Gall. *Eſtimeur, priſeur.* Ital. *Preggiatore, ſtimatore.* Germ. Schetzer/vberſchlaher/entſcheider eines handels. Hiſpan. *Eſtimador, appreciador.* Pol. *Szacznik, Rozſiadca.* Vng. Bĕſſwlĕ. Angl. *An valuer, conſiderer.*] Cic. 3. de Fin. Et quia te aptiſſimum habeo eorum ſtudiorum, quæ mihi communia tecum ſunt. æſtimatorem & judicem.

Aēſtĭmābĭlĕ, Quod facilè æſtimari poteſt τιμητὸν. Cujus contrarium eſt, Inæſtimabile. [יקר *yakár*, ἀτίμητον. Gall. *Eſtimable, digne d' eſtre priſé.* Ital. *Che ſi dee ſtimare.* Germ. Achtbar/oder das leichtlich zu ſchetzen iſt. Hiſpan. *Eſtimable, cosa de precio.* Pol. *Latwie doſtoy ſtatku.* Vngar. Bĕſſwlhetŏ. Angl. *Eaſie volued.*] Cic. 3. de Finib. Aeſtimabile eſſe dicitur, quod pondus habet æſtimatione dignum.

Aēſtĭmātĭo, f. t. ab antiquis æſtimia dicebatur. [הרך *hérech*. τίμημα. Gall. *Valeur, eſtimation.* Ital. *Iſtima.* Germ. Schetzung/achtung. Hiſp. *Aquella obra de eſtimar ò appreciar.* Pol. *Szacunek.* Vngar. Bĕſſwlés. Ang. *An pryſing valuing.*] Cic. de Finib. Quod pondus habeat dignum æſtimatione.

Aēſtĭmātŏrĭus, a, um, m. q. [Vngar. *Beſſwlŏ.*] Gajus D. libr. 21. Tit. 1. l. 18: Si quid venditor de mancipio affirmaverit. Idq; non ita eſſe emptor queratur, aut redhibitorio, aut æſtimatorio: id eſt, quanto minoris judicio agere poteſt. Et l. 43: Aeſtimatoria agere, quanto minoris. ¶ Aeſtimatoria actio: id eſt; de æſtimato: cùm res æſtimata vendenda data ſit. De quo Tit. D. libr. 19.

Aēſtīvus, Vide Aeſtas.

Aēſtŭs, ūs, m. q. Calor nimius & fervor, flagrantia Solis [חם *cham* καῦσον, πύρωσις, ἴασις. Gall. *Ardeur ou grande chaleur.* Ital. *Ardore, ale.* German. Grosse warme/hitz. Belg. *Groes werme.* Hiſpan. *La ſieſta ò calor de la ſieſta.* Pol. *Goracz/żar.* Angl. *Great heat and burning of the ſone.*] Virg. Georg. 3: Aeſtibus in mediis undabrotam exquirere vallem. ¶ Aliquando pro motu & agitatione fluctuum. Cic. de Orat. 3: Undique omnes venti eumpunt, ſævi exiſtunt turbines, fervet æſtu pelagus. [גלים *chaph* סער *ſabar.* κλόδων. Gall. *La flot & reflas de la mer.* Ital. *L'onde e tempeſta del mare.* Germ. Ungeſtame des Meers/der antauff vnd abtauff des Meers. Hiſpan. *La tempeſtad ò temporal del mar.* Pol. *Wały morskie.* Vng. Hullamok.] Plautus in Asin. Quo magis te in altum capeſſas, tàm ęſtus te in portum referet. ¶ Ab hoc ſignificato oritur proverbialis & frequēs apud autores metaphora: Secundo ęſtu procedere, κατὰ πλοῦν πλεῖν. Sumpta à nautis, quibus facilior curſus quum flumen aut etiam maris ęſtus ſecūdus eſt. Lucian. in Iove Tragœdo, & Aeſchylus in Perſis. Ab utraque etiam ſignificatione, ducta metaphora, ponitur pro variis animi ægritudinum generibus, cupiditate, amore, libidine. Cicer. de Orat. 3: Repentè te quaſi quidam æſtus ingenii tui procul à terra abripuit. Idem in Bruto: Hunc quoque abſorbuit æſtus quidam gloriæ. ¶ Sic apud Plin. Iun. pro ſcrupulo ponitur, & dubitatione non mediocri. Explicat, *inquit*, æſtum meum, audio me malè legere, duntaxat veſtus: orationes enim commodiùs.

Aēſtŭārĭă, [חוח *godhóth*. αὐαχόσεις. Gall. *Lieux par où l' eau flotte & reflotte.* Ital. *Stagni, lagune.* German. Ein arm des Meers/ein ſumpff oder graben des Meers. Belg. Zeecuyten oft grachten. Hiſp. *El eſtero del agua del rio ò mar.* Polon. *Morskie odnogy, albo wolanie morza.* Vng. Az holaz tenger habia k iés béſar. Ang. *Armes of the ſea.*] Loca dicuntur per quæ mare viciſſim tum accedit, tum recedit: ſive quæ marinis aquis referta ſunt ex inundationibus pelagi: ut docet Strabo lib. 3. Plin. libr. 3: Illyrici ora mille amplius inſulis frequentatur, natura vadoſi maris, æſtuariis tenui alveo intercurſantibus. Cæſar: Pedeſtria eſſe itinera cōciſa, æſtuariis navigationem impediri.

Aēſtŭo, as, Ferveo, flagro, cui contrarium, algeo, frigeo. [חם *cham* רתח *rittách*, καυσοῦμαι. Gall. *Auoir ou ietter grande chaleur, bouillir.* Ital. *Bollire.* German. Hitzig ſeyn/groſſe hitz haben. Belg. Ick been hittich ontſteken. Hiſpan. *Heruir ò auer calor.* Pol. *Goram, poczuię.* Vng. Heuwlŏk, izzadok. Ang. *To be in great hoat.*] Cic. 2 Tuſc. Itemque Lycurgi laboribus erudiunt juventutem, venando, currēdo, eſuriendo, ſitiendo, algendo, æſtuando. Idem 1. Acad. Ille quum æſtuaret, umbram ſequutus eſt. ¶ Per metaphoram ponitur etiam pro ang & dubitatione torqueri. Cic. 4 Verr. Itaque æſtuabat dubitatione, verſabat ſe in utramque partem. Idem pro Flac. Hunc æſtuantem & tergiverſantem judi[illegible] ſic proſequitur. ¶ Aliquando æſtuare eſt fluctuare, agitari. κυμαίνεσθαι, κλυδωνίζεσθαι. Virg. 6. Aen. Turbidus hic cœno, vaſtaque vorāgine gurges Æſtuat, atq; omnem Cocyto eructat arenam. ¶ Æſtuatio, verbale αὐάθεσις, κύμανσις. Plin. libro 18. capit. 1: Quorum æſtimatione & gaudio, nos quoque, relictis æſtuationi ſuæ iſtis hominum turbis, pergamus excolere vitam: id eſt, vehementibus deſideriis & gaudiis.

Aēſtŭōſŭs, a, um, Quod eſt calore plenum. [חם *chom*. πυρώδης. Gall. *Plein de grande chaleur, fort chaut.* Ital. *Pieno di caldo.* Germ. Hitzig / voll hitz. Belg. Hittich. Hiſ. *Coſa caluroſa.* Pol. *Pełny goracząca.* Vng. *Heues forro.* Ang. *Full of heat.*] Colum. lib. 4: Cœlum neq; nivale vinea, nec rurſus æſtuoſum deſiderat. Cic. Att. lib. 2: Iter conficiebam æſtuoſa & pulverulenta via.

Aēſtĭfĕr, a, um, Quod æſtum: id eſt, calorem affert. [πυριφόρος. Germ. Hitzig/das groſſe Hitz bringt. Vng. Heuttŏ. Ang. *Which bringeth hoat.*] Virgil. 2. Georg. Hoc ubi hiulca ſiti findit Canis æſtifer arva. Aeſtifer Canis, quòd æſtum afferat. ¶ Aeſtiferum etiam dicitur quod æſtum fert & patitur. Luc. lib. 1: -ſicut ſqualentibus herbis Aeſtiferæ Lybies viſo leo comminus hoſte Subſedit dubius, totam dum colligit iram.

Aētās, ab αἰὼν, Græco nomine deductū, ab hoc enim Aevum; Aevitas, & per ſyncopen Aetas. [עת *heth* דור *dor*. ἡλικία. Gal. *Aage.* Ital. *Età, etade.* Germ. Ein iedes alter. Belg. Alten onderdom. Hiſp. *Edad, ſiglo.* Pol. *Liatakażdego żnas, wiek.* Vng. Idŏ. Ang. *Eage.*] Generaleq; nomen eſt ad infantiam, pueritiam, adoleſcentiam, juventutem & ſenectutem pertinens. Varro quinq; gradus facit. In primo uſq; ad annum decimumquintū, Pueros dictos vult: quòd ſint puri: id eſt, impuberes. In ſecundo ad annum trigeſimum, Adoleſcentes, ab adoleſcendo nominatos. In tertio, uſq; ad annū quadrageſimum Iuvenes appellatos, eò quòd Rempublicam in re militari juvare poſſent. In quarto autem gradu, uſq; ad ſexageſimum annum, Seniores nuncupatos, quòd tunc corpus ſeneſcere incipiat: inde uſque in finem vitæ uniuſcujuſq; quintum gradum factum, in quo qui eſſent, Senes appellatos, quòd ea ætate corpus jam ſenio laboraret. Horum tamen ſinguli trifariam dividuntur: ut prima pars viridis ſit: deinde adulta: poſtrea præceps. Vnde Virg. -viridiſq; juventa. ¶ Alii aliter dividunt ætates. Aetas prætera Mundi prima, ab Adam uſq; ad Noë numerabatur: ſecunda à Noë uſq; ad Abraham: tertia ab Abraham uſq; ad David: quarta à David uſq; ad tranſmigrationem Iudææ in Babyloniam: quinta deinde uſque ad adventum Servatoris in carne: ſexta quæ nunc agitur uſquequo Mundus iſte finiatur. ¶ Interdum Aetas accipitur pro anno. Virgil. -ubi quarta acceſſerit ætas. Varro: Aetatem vix decimam egreſſus. ¶ Interdum pro triginta annorum ſpacio, γενεὰ. Cicero: Tertiam jam ætatem hominum vivebat. Sic Plutarchus Aetatem oſtendit eſſe ſpatium triginta annorum, ſecundum Heraclitum. ¶ Interdum pro centum annis. Ovid. 12. Metamorph. -vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas. ¶ Ponitur & pro quovis tempore humanæ vitæ longiſſimo. Græci ætates γενεὰς dicunt. ¶ Aetas mala, dicta eſt ſenectus. Plaut. Conſitus ſum ſenectute, onuſtum gero corpus, vires reliquerunt: ut ætas mala eſt, mors mala eſt. Econtrārio, Bona ætas, Iuventa appellatur; ἀγαθὴ ἡλικία. Cic. Quòd ſi ipſis voluptatibus bona ætas fruitur libentiùs, primum parvulis fruitur rebus. ¶ Aetas media, vocatur illa, quæ eſt inter juventam & ſenectam: quam Avicenna vocat ætatem pulchritudinis, ἀκμὴ τῆς ἡλικίας, quæ ferè eſt à trigeſimo uſque ad quadrageſimum annum. Eadem dicitur Aetas conſiſtendi, ἡλικία ἑστῶσα, in qua Hippocrates Aphoriſ. 2. facilè inediam ferri dicit. ¶ Ab ætate petuntur duę proverbiales loquendi formulæ: prima eſt. Aliam ætatem alia decent: nec enim eadem decent canum, quæ aliquando decuerunt juvenem. Terent. in Andr. ſic ait: Nunc hæc dies aliam vitam adfert, alios mores poſtulat. ¶ Altera, Aetate prudentiores reddimur. Congruet quum regabimus, nobis eadem probari jam natu grandioribus, quæ quondam ob ætatis inſcitiam arriſerunt, ſed uſu rerum auctam prudentiam. ¶ Medię atque florentis ætatis magnam eſſe habendam rationem, vel neglectis pueritia & ſenectute, ſignificare voluiſſe videtur Heſiod. hoc verſiculo: ἀρχομένῳ δὲ πίθῳ καὶ λήγοντι μέσον κεραννύναι φαίδιμον ἦτορ: id eſt, incipiente vaſe & deſinente ſatiare: in medio autem utere parſimonia. Quod quidem licet de vino dictum aliqui putent, quoniam vinum in ſummo vaſis inſuave, utpote vicinia aëris corruptum, cujus admixtione fit dilutius: in parte inferiore propter fœcis admixtionem ſapore fit deterius: in medio autem ſuaviſſimum eſt. Tamen prudentiores allegoricè ad humanam vitam referunt, ut in principio diximus. ¶ Diverſas animaliū quorundā ętates deſcripſit Heſiod. his verſib.

Novem utiq; vivit generationes garrula cornix
Virorum fortium, cervus autem quatuor cornices.
Tres autem cervos corvus ſeneſcit, ſed phœnix
Novem corvos: decem autem nos phœnices
Nymphæ bene comatæ Iovis ægida habentis.

Aētātem aliquid eſſe aut facere dicitur pro diuturno & continuato tempore, & ferè habet vim proverbii. [ἐς αἰῶνα. Germ. Lange zeit.] Plautus: Vt tibi ſuperſtes uxor ætatem ſit. Terent. Iamdudum ætatem lites ſunt inter eos. Idem: Iam dudum in ætatem abii. Idem in Hecyr. Nam neq; ille hoc animo erit ętatem. Plaut. Aetatem velim ſervire, Litanum modò ut convenian.

Aĕtātŭlă, f.p. diminutivũ, Aetas modica, & teneriot puerorum ætas. [νηπίων ἡλικία. Gall. *Petit aage, bas aage.* Ital. *Età tenera.* Ger. Klein alter/oder zart alter Belg. Eenen kleinen tyt/oft die kindtheyt. Hisp. *Edad tierna.* Pol. *Młodość.* Vng. *Gyermekiwdő,* Ang. *Infancie, youth.*] Cic. de Fin. Facilè est hoc cernere in primis puerorum ætatulis. Idem de Aruſp. reſpon. Qui primam illam ſuam ætatulam ad ſcurrarum locupletum libidines detulit. Plautus in Pſeud. In munditiis, mollitus, deliciisque ætatulam agitis.

Aĕtĕrnŭs, m.f. perpetuus, quaſi æviternus, à quo Sempiternus, quaſi ſemper æternus. [אשר עולם *aſher leholám.* ἀϊδίους. Gal. *Eternel, durable a iamais, perpetuel.* Ita. *Eterno, perpetuo.* Ger. Ewig. Belg Eenwich Hiſp. *Coſa que ſemper dura y viue.* Pol. Wieczny. Vng. őrökké *valo.* Ang. *Perpetuell, eternell, which, dureth for euer.*] Cic. 1. Tuſc. id ait eſſe æternum quod per ſe moveat. Sal. in Cat. virtus clara, æterna; hab. ¶ Differunt tamẽ æternum & Sempiternum: quòd Sempiternum dicunt Deum eſſe, qui ſemper fuit, eritq;: Aeternos homines, qui principium quidem habuerunt, & tamen animo ſunt immortales, atque perpetui. ¶ Aeternum, frequenter pro adverbio temporis accipitur. [עולם *leholám* לעד *laádh.* ἀεὶ καὶ, ἀιδίως. Gall. *Eternellement, à iamais.* Ital. *Eternalmente.* Germ. Ewigkeit Hiſpan. *Siempre.* Pol. Wiecznie. Vng. őrökké.] Virgil. 6. Aeneid. ſedet, æternumque ſedebit Infelix Theſeus. loquitur de pœnis inferorum. Idem: manet, æternumque manebit. ¶ Sic Aternò, Idem. Plin. lib. 2. cap. 107: Videt æternò hunc fontẽ igneum contexens fraxinus.

Aĕtĕrnĭtās, f.t. Perpetuitas, quę nulla temporis quantitate mẽſurari, nullo tẽporis ſpatio deſignari poteſt: quum omne cõtineat ævum, & contineatur à nullo. [עולם *holám* עד *háadh.* ἀιδιότης. Gall. *Eternité, perpetuité.* Ital. *Eternita.* Germ. Ewigkeit. Belg Eenwicheyt Hiſpan. *Aquella duracion ſin comienco y fin.* Pol. Wieczność. Vng őrőke *valoſág* Ang. *Perpetuitie.*] Plin. libr. 13. cap. 5: Materiæ verò ipſi Aeternitas. Cicer. Sed fuit quædam ab infinito tempore æternitas, quam nulla circumſcriptio temporum metiebatur.

Aĕtĕrno, as, act. p. Perpetuum facio. [ἀϊδιζω, ἀϊδιόω. Gall. *Eterniſer, perpetuer.* Ital. *Perpetuare.* Ger Ewig/vnſterblich/oder vntödtlich machen Hiſpan. *Durar para ſiempre ſin fin.* Pol. Wieczynić. Vng őrökké *valoud teſzőm.* Ang. *To mak perpetuell.*] Varr. Rerum humanarum lib. 3: Literisq; ac laudibus æternare, verbũ eſt antiquum. Horat. 4. Carm. Quæ cura patrum, quæve Quiritium, Plenis honorum muneribus tuas Auguſte virtutes in ævum Per titulos memoresq; faſtos Aeternet.

Aethaliones, [αἰθαλίωνες. Gall. *Cigales.* Ital. *Cicale.* German. Heüſchrecken. Hiſp. *Cigarras.* Pol. *Konik, ſwierczek.* Vng. Prwſák. Ang. *Grashoppers.*] Cicadæ dictæ, παρὰ τὸ αἴθεσθαι ὑπὸ τῆς ἡλίου: hoc eſt, propterea quòd à Sole adurantur. Cælius ex Theocriti interprete lib. 17. cap 6.

Aether, [שחק *ſchachak.* αἰθήρ. Gall. *L' air ſupreme, ou l' element du feu.* Ital. *Sfera del fuoco.* Germ Der Himmel oder das Element des Fewrs. Belg. Den Hemel/oft dat overſte Element/dat vierde. Hiſp. *Cielo del huego.* Pol. *Niebo, albo, ogien.* Vng. *Eeg vagy meny.* Ang. *The aire or skiey.*] Ab Anaxagora accipitur pro elemento ignis. Ariſtoteles verò de Mundo hoc nomine ſignificari ait, cœli, ſyderumq; ſubſtantiam: hoc eſt, totam ſyderum & cœli, & ſtellarum compaginem, non quòd ignita flagret, ἀπὸ τῆ αἴθειν, ſed quòd ſemper motu ſuo circumductili currat, & curſibus rapidiſſimis rotetur, ἀπὸ τῆ ἀεὶ θεῖν, quum ſit, *inquit,* illud elementũ à quatuor illis diverſum, tùm divinum, tùm interius expers. Hodie quoq; Philoſophi duas præcipuas Mundi conſtituunt partes, Elementa & Aetherem: ſive (quod in unum recidit) Mundum elementarem & Aethereum: elemẽtorum nomine Terram, Aquam, Aërem, & Ignem intelligentes: Aetheris autem nomine complectentes quicquid eſt ſupra elementum ignis. Alii Aetherem accipiunt pro aëre. Apuleius, aqua, tellus, æther, ignis. Virg. -reſonatq; fragoribus æther. ¶ Ex quo ſignificato oritur hoc Adagium: Tranquillum æthera remigas, αἰθέρα νήνεμον ἐρέσσεις, Apud Zenodotum refertur de incaſſum laborantibus. Perinde eſt quaſi dicas, Aërem diverberas, remigantium more. ¶ Lucret. lib 1: Aethera poſuit pro Iove: Poſtremò pereunt imbres: ubi eos pater Aether In gremium matris Terrai præcipitavit.

Aĕthĕrĭă, ræ, αἰθερία, generis fœminini, nominativus eſt Latinus, deductus à Græco accuſativo αἰθέρα, idem ſignificans quod Aether: tametſi in eodem genere apud Homerum & Pindarum etiam legatur.

Aĕthĕrĭus, a, um, αἰθέριος, ſive Aethereus, Quod eſt ætheris. [German. Lufftig/Himeliſch/Göttlich. Vng. *Mennyéj.*] Virg. 12. Aen. Aetheria quos lapſa plaga Iovis ales aperto Turbabat cœlo. ¶ Aetherea terra apud Macrob. Comment. in Som. Scip. libro primo, capite undecimo: A Luna enim deorſum natura incipit. Denique illam ætheriam terram phyſici vocaverunt, & habitatores ejus lunares populos. Rurſus: ut ſit Luna pro terra, quàm ætheream terram diximus nominatam.

Aethĭŏpĭs, αἰθιοπὶς, Herba eſt lactucæ folio, in Aethiopia naſcens, vel in Meroë Nili inſula (à qua etiam Meroïs dicitur) cujus tactu (ſi Magorum vanitati credimus) clauſa omnia aperiuntur, amnesque eriam, & lacus exareſcunt. De hac Plin. lib. 26. cap. 4 & lib. 27. cap. 4.

Aĕthrā, ræ, Splendor ætheris, & pro aëre ponitur. [αἴθρη. Ger. Das hochtlecht/der ſchein oß glantz des Himmels Belg. Den ſchyn des Hemels. Vng. Az *élterő és tiwndőklő ég fínye.*] Virg. li. 3: Nam neq; erãt aſtrorũ ignes, neq; lucidus ęthra Syderea polus. Vbi Serv. per Aethram ſydeream, intelligit ſplendorẽ ætheris. ¶ Nam æther eſt ipſum elementum: æthra verò ſplendor ætheris.

Aĕtĭă, orum, αἴτια, Callimachus poëta libium ſuum inſcripſit, quem de cauſis & rationibus ſacrorum edidit, eodem penè argumento quo Ovidius Faſtos conſcripſit. Opus hoc temporum injuria interceptum ad nos non pervenit.

Aĕtĭŏlŏgĭă, αἰτιολογία, Cauſæ redditio, cõpoſita dictio, ἀπὸ τῆς αἰτίας καὶ λόγου. Quint. lib. 1. cap. 5: Sententiæ quoq; & chriæ, & ætiologię ſubjectis dictorum rationibus, apud Grammaticos ſcribantur, quia initium ex lectione ducũt. Quorum omnium ſimilis eſt ratio, forma diverſa: quia Sententia univerſalis eſt vox, Aethiologia, perſonis continetur.

Aĕtĭŏn, αἴτιον, Cauſa, principium, origo. Vnde Aetia Callimachus librum ſuum inſcripſit, quo cauſas & origines ſacrorum Græcanicorũ eſt cõplexus, quemadmodũ Ovid. in Faſtis Romanorũ Latinorumq; ſacrorũ initia cauſasq; eſt perſequutus.

Aĕtĭtēs, pen. prod. [ἀετίτης. Ger. Ein Adlerſtein.] Lapis eſt colore ſubrufo, quẽ ſi concutias, alium lapidem, quẽ veluti prægnans in utero gerit, intus audis ſonãtem. Inveniuntur bini in aquilarũ nidis: ferunturq; aquilę ſine iis ova parere nõ poſſe. Quam ob cauſam nomen illis impoſitum creditur. Mulierum quoq; partus, ſemori alligatus aëtites, faciles reddere putatur. Quatuor autem ſunt aëtitæ ſpecies, quas enumerat Plin. lib. 36. cap. 23. ¶ Eſt & Aëtites, gemmæ nomen, impoſitum à colore aquilæ candicante cauda. Vide eundem lib. 27. cap. 11.

Aĕvum, n.ſ. [דור *dor.* αἰών. Gall. *Temps perpetuel, l' aage que peut viure vn homme* Ital. *Longa etada, tempo longo.* Ger. Lange zeit/ewige werende zeit. Belg. Een langhen tyt. Hiſp. *La edad, ò ſiglo que viue vn hombre.* Pol. Wiek. Vng. *Hoſzu wdő.* Ang. *An euerlaſting tyme, the eage of a man.*] Propriè tempus, & ætas longa, ſive perpetua à Græco αἰών, u litera interjecta, ut inquit Apul. Virg. Tantum ævi longinqua valet mutare vetuſtas. Pro ætate. Idem 2. Aen. -vos ô quibus integer ævi Sanguis, ait. Inde Aevitas, & Aeviternus ſecundum Priſcianum, quod per ſyncopam Aetas, & Aeternus dicitur, pro ſenectute, longævitateq;. Hinc deducũtur Coævus, Aequævus, Grandævus, longævus, & Primævus.

Aĕvĭtās, f.t. Antiqui pro ætas, vel annoſitas dixerunt. [ישיש שובע *ſóba hiámim.* Gal. *Aage, vieilleſſe.* Ital. *Età, veechiezza.* Ger. Alter Hiſpan. *Edad, vejez, de muchos annos.* Pol. *Staroſć.* Vng. *Régiſég.* Ang. *Eage, oldeneſſe.*] Varro Tithono: Extima attigit metam ævitas. Gell. lib. 20. cap. 11: Si in jus vocat, ſi morbus ævitasq; vitium eſſet, qui in jus vocabit, jumentum dato. Hic pro annoſitate. Sunt autem verba ex lege XII. Tab.

Aĕvĭtĕrnŭs, αἰώνιος, Sempiternus, æternus. [Vngar. őrökké *valo.*] Apulejus de Deo Socratis: Quos Deos Pluto exiſtimat veros, incorporales, animales, neq; ſine ullo fine, neq; exordio, ſed prorſus ac retro æviternos.

Aexōnēs, ἀξονες, Proverbii ſpecie dicuntur convitiatores, ab Aexonibus, Atticæ regionis populis, dicacitate & mordaci virulentia famoſis. Cæl. Antiq. lect. lib. 18. cap. 25.

A ante F.

A.F. In notis antiquorum, alio facto. A.F.P.R. aptum fide Publii Rutilii: vel antè factum, pòſt relatum: vel, Aemilius fecit, plectitur Rutilius. A F B.R. ad foſſabaurum.

Affăbĭlĭs, Vide Affor.

Affăbrē, pen. corr. adverb. Significat artificiosè, ſcitè: ſicut Infabrè, ſine artificio. [באמנשה ידי אמן *bemahaſéh yedhé omán* באמנשה חרש *bemahaſéh charáſch.* ἀφελῶς. Gall *Artificieuſement, elegamment.* Ital. *A penello, artificioſamente, lindamente.* Ger. Werckluch/Kunſtlich/Zierlich Belg. Conſtelick Hiſp. *Artificioſamente, lindamente.* Pol. Ozdobnie, kunſtownie. Vngar. *Me ſterſeges ón.* Angl. *Craftily, cuninglie, with skill, worklike.*] Cic. 2. Veir Deum denique nullũ Siculis, qui ei paulò magis affabrè, atque antiquo artificio factus videretur, reliquit. Pacuvius: Barbaram peſtem noſtris navibus obtulit, nova figura factam, commiſſam infabrè. Gell. lib 7. cap. 7. (rottus.

Affăbrum, pro Affabrè factũ, dixêre veteres. ἀρτιπρεπῶς. Pe-

Affabulātĭo, Dicitur breve documentum, quod fabulis ſubnexum, earum explicat utilitatem. ἐπιμύθιον.

Affānĭæ, arum, Sunt nugę, verba futilia, ac mera mendacia: à fando inclinatum nomen. [בדים *badhim.* ὑδρεμματα. Gall. *Bourdes, paroles vaines.* Ital *Ciancie, parole vane, bugie* Germ Eytel tádung/vnnutze reden Hiſp. *Los deſuarios de vanas palabras* Polon. *Plotky.* Vng *Meſe haſzontalás.* Ang. *Bourdes, vaine wordes.*] Apul. lib. 4:

lib.4:Hæc & alias similes affanias frustra oblatrantes, eos retrorsum adducunt pagam.

Affatim, adverb.prima, non media acuta, ut Quint. lib. 4. docer, significat Abundè, largè. [בשאר מאד *bimeódh meódh.* ἀφθόνως. Gall. *Largement, à foison, en abondance.* Ital. *Abondevolmente, largamente.* Ger. Reichtich/gnugſamtich/ vberflüſſig. Belg. Veyele tyck/overtoedyck. Hiſp. *Copioſamente.* Pol. *Hoinie, doſtatnie.* Vng. *Bwuen.* Ang. *Abundantlie, largelie, plenteouſlie.*] Cic. lib. 1. ad Atticum: Puto me Dicæarcho affatim satisfeciſſe. Item de Natur. deor. libr. 1: Iiſdemq; ſeminibus homines affatim veſcuntur. Vide de hoc Gell. lib. & cap. 7. & Vallam lib. 3.

Affectāre, Affectatio, Affectatus, Affectio, Affecto, Affectus, Vide AFFICIO.

Affĕro, compoſitũ ex Ad & Fero, ſignificat Apporto. [בשא *naſá'* הביא *hobíl hebi.* ἐπιφέρω, προσφέρω. Gall. *Apporter.* Ital. *Reccare, portare.* Ger. Herzubringen. Belg. Brengen/oft ſch haec te toe/oft by. Hiſp. *Traer à lugar.* Pol. *Przinaſzam.* Vng. *El hozom.* Ang. *To bring.*] Teren. in Evnuch. Hic quoq; bonã magnamq; partem ad te attulit. Idem in And. Et puerum ut afferret ſimul. Atq; hujus ſignificationis infinitus ferè eſt uſus. ¶ Interdum ponitur pro eo, quod vulgò dicitur, allego, adduco. Cicer. An ætatem adferet? id eſt, in cauſam vel excuſationem adducet. ¶ Interdum pro Addo. Cic. ad Att. lib. 16: Magnã attulit acceſſionem tua voluntas erga me. Aliquãdo nuncio. Cic. Att. libr. 8: Cajus Miſſius familiaris tuus, aliiq; complures, attulerunt, Cæſarem iter habere Capuam. ¶ Afferre alicui manus, eſt vim alicui inferre, ἐπιφέρειν τινὶ χεῖρας. Cic. 1. Offic. Qui injuſtè impetum in quempiam facit, is quaſi manus videtur afferre ſocio. Sibi manus afferre, eſt ſeipſum interficere. Cic. Octavio: Ego ipſe ſenatum ſibi manus afferre coẽgi.

Allatus, per duplex l, Apportatus, participium eſt ab Afferor. [בשוא *naſúa'* מובא *mubá'.* προσενεχθείς. Gall. *Apporté.* Ital. *Portato, apportato.* Germ. Herzugebracht. Hiſp. *Traydo.* Pol. *Przinieſzony.* Vng. *El hozatot.* Ang. *Brought.*] Plaut. Allata peregrè epiſtola.

Afficĭo, is, pen. cor ex Ad & facio, Moveo, permoveo. [עשה *haſáh* תכן *tichchén* תקן *tukkén* הכין *hechín.* παρασκευάζω, κατασκευάζω. Gall. *Eſmouuoir, poſer.* Ital. *Diſponere.* Ger. Ein anfechtung machen/ bewegen. Hiſp. *Aficionar à otra coſa.* Pol. *Poruſzam.* Vng. *Indítom.* Ang. *To moue.*] Et tàm ad animũ, quàm ad corpus refertur: & tàm in bonã, quàm in malam partem accipitur, conſtruiturq; cũ accuſat. & ablat. Cic. pro Mil. Milo Populũ Romanũ, maxima lætitia affecit. Idem Att. Studium tuũ curaq; de ſalute mea, nulla me nova voluptate affecit. Affici doloribus pedũ. ¶ Invenitur quandoq; abſolutè poſitum. Cicer. Att. Literæ tuæ ſic me affecerunt, ut non dare tibi beneficium videretur, ſed accipere. ¶ Interdum ponitur pro cumulo, mulcto. Cic. Epiſt. Afficere aliquem maximis muneribus. Idem pro Roſc. Quas is tandem pœna afficitur? Interdum pro nomen imponere, aut nominare. Cicero in Top. Negari poteſt, non eo nomine afficiendum quo laudator affecerit.

Affĭor, paſſivũ, quaſi animor: id eſt, Iſtius animi ſum. [כתכן *mtechán* הוכן *hu chon* ἀγχεσμαι, ἀλγηδονίαις πάσχω. Gall. *Eſtre etonné, ou diſpoſé.* Ital. *Eſſer diſpoſto ò ſmoſſo.* Germ. Gennnet ſeyn/ bewegt werden. Hiſpan. *Eſtar diſpueſto, y mouido.* Polon. *Ieſtem por ſzym.* Vng. *Ily indulattal vagyok.* Ang. *To be moued or diſpoſed.*] Cic. in Lælio: Vt eodẽ modo erga amicum affecti ſimus, quo erga noſmetipſos. Poſtea ſequitur: Vt quemadmodum in ſe quiſque, ſic in amicum ſit animatus.

Affĕctus, a, um, vexatus, afflictus. [מעבה *mehunnéh.* κεχειμένος, κακῶς πεφών. Gall. *Mal diſpoſé, languiſſant.* Ital. *Affannato.* Germa. Bewegt ſeyn in dem Gemüt oder Leib. Hiſp. *Flacco con dolencia.* Pol. *Poruſzony albo ſmetny naduſty albo cżelie.* Vngar. *Nyaualy ában oſót, nyomoruſágra iutot.* Ang. *Troubled, euil diſpoſed.*] Propertius: Iuppiter affecte tandem miſerere puellæ. Liv. lib. 5: Vires corporis affectæ. Affectus, interdũ ſignificat inchoatus & propè confectus. Cic. de Provin. conſul. Bellum affectũ videmus. & ut verè dicam, penè cõfectum. ¶ Interdum, pro animatus. Cic. de Am. Eodẽ modo erga amicũ affecti ſumus, quo erga noſmetipſos. ¶ Interdum, pro commotus. Idem de Or. Si juſto, ſi pio dolore me affectum vides. ¶ Interdum, pro diſpoſitus, compoſitus. Cic. de Div. Ad rem pertinet quomodo cœlo affecto quodq; ſignum oriatur. ¶ Interdum, pro cognato, affini. Cic. in Top. Ducuntur etiam argumenta ex iis locis, quæ quodammodo affecti ſunt ad id, de quo quæritur.

Affecta fœmina, (inquit Feſtus) vel in bonã partẽ dicit, velut honorata, σεμνή: vel in malam, ad extremum periculum adducta.

Affectiſſimus, ſuperlativus. [σεμνότατος. Vng. *Fóllette igen gyötrelmes.*] Valleius Paterculus Hiſtor. 2: Inopia affectiſſimi.

Affectus, us, m. q. Affectio. [מחכונת *mathchónet* יבר *jétſer.* πάθος. Gal. *Affection, diſpoſition, paſſion.* Ital. *Affetto, affettione, paſſione.* Ger. Ein ſchnelle bewegung des gemüts/ anfechtung. Hiſp. *Paſſion de la anima.* Pol. *Przykie, poruſzenie.* Vng. *Tenni való indúlat.* Ang. *Affection, paſſion.*] Aug. 2. de Civit. Quæ ſunt ſententiæ Philoſophorum de his animi motibus, quos Græci πάθη, noſtri autem quidam, ſicut Cicero, Affectiones, vel Affectus: quidam verò de Græco expreſſiùs Paſſiones vocant. ¶ Interdum accipitur pro ſtudio, cupiditate, vel deſiderio. Iuvenalis: Si res ampla domi, ſimilisque affectibus eſſet.

Affectĭo, onis, f. t. Eſt quivis animi motus, ſive paſſio: ut amor, odium, iracundia, invidia, timor, lætitia, ſpes, & ſimiles. [מתכונת *mathchónet* יבר *jetſor.* πάθος. Gall. *Diſpoſition, affection.* Ital. *Affectione.* Ger. Ein jede bewegung des gemüts/ alß frewd/ forcht/ zorn/ ꝛc. Hiſp. *La paſſion del anima.* Pol. Wſzelijakie poruſzenie, naum ſzlegnienie, rádoſzczy boiaſzny. Vng. *Indúlat.* Ang. *Any affection of the mynd.*] Cic. 1. de Inventione: Impetus & quædam commotio animi, affectio. ¶ Interdum & latiùs ſumitur, ut etiam ad corporis mala extendatur. Vnde ſic definitur à Cic. lib. 1. de Invent. Affectio, eſt animi aut corporis ex tempore aliqua de cauſa commutatio: ut lætitia, cupiditas, metus, moleſtia, morbus, debilitas, & ſimilia.

Affectŭoſus, [πυρετικός. Vng. *Lelki in dúlattal beuelkedő.*] Macrob. Satur. 3. cap. 15: Piam, affectuoſamq; rem feciſſe ſe jactãs.

Affecto, as, act. p. appeto, nimis exquiro. [יאב *jaáb* תאב *taáb* אוה *iavah.* ἐπιθύμημα, μνάομαι, μνησθήσομαι, ποθέζω. Gall. *Affecter, auoir vn deſir merueilleux de quelque choſe.* Ital. *Deſiderare, cercare con anſietà.* Germ. Mit groſſer anmutung einem ding nachſtellen/ embſig begeren. Belg. Seer ſeguutoelyck begeeren / oft na eentich dieck ſtaen. Hiſ. *Codiciar.* Pol. *Pożadam chożiwie.* Vng. *Igyekezttel kéuánom.* Ang. *To haue an merueilous deſire of any thing.*] Vng. 4. Georg. -viamq; affectat Olympo. Cic. pro Roſc. Amer. Nunc verò quã viam munitet, quod iter affert videtis. Ilic in Rhetor. ad Herennium. ¶ Affectare, pro eo quod eſt, conſultò aliquid facere. Vlpianus in l. Quod ait lex. Ad legem Iuliam de adulteriis. ¶ Aliquando affectare eſt afficere. Plaut. in Bacch. Tua flagitia, aut damna quibus patrem, & me, teque, amicosque, omnes affectas tuos.

Affectŏr, deponens, ſed obſoletum, ἐπιθυμέω. Varr. Affectatus eſt regnũ. ¶ Ab Affector fit, Affectatus nomen & participium, ut Affectata caſtitas. Plinius Iunior, in Panegyr. Affectata aliis caſtitas, tibi ingenita & innata. ¶ Affectata oratio. φευγματώδης λόγος, quæ nimis anxiè, & curiosè quæſita eſt, & ex nimio cultu quandam recipit novitatem.

Affectātĕ: id eſt, curiosè: [περιέργως, κατασκευαστικῶς. Gall. *Curieuſement.* Ital. *Curioſamente.* Germ. Zu viel fleiſſigklich ohn noht/ ſorgfeltigklich. Hiſpan. *Curioſamente.* Pol. *Biſtrea bez potrzebi nieczo cżiniecz.* Vngar. *Fölletéb eſzeſſen.* Ang. *Curiouſlie.*] ut, affectatè ſcribere.

Affectātĭo, verbale, f. t. nimia diligentia, immoderatum ſtudiũ. [תאוה *taaváh* עכין *hinján.* περιεργία, ζήλωσις. Gall. *Deſir deſordonné.* Ital. *Deſiderio diſordinato.* Germ. Ein vberiger fleiß oder begierd. Belg. Curioſeyt. Hiſp. *Codicia con diligencia.* Pol. *Zbitnie zadanie.* Vngar. *Nagy eſz, fölöttéb valo eſz.* Ang. *An vn meaſurable deſire.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Tanta eſt decoris affectatio: ut tingantur oculi quoque.

Affīgo, gis, act. t. Ad aliquid figo. [תקע *takáh* הדביק *hidbik.* προσπήγνυμι, προσηλόω. Gall. *Ficher à quelque choſe, attacher.* Ital. *Attacare, appicare, ficcare.* Ger. Anhefften. Belg. Hechten/ oft maken ſewers vaſtaen. Hiſpan. *Hincar à otra coſa.* Pol. *Przybaffiuwam, przywieſzam, przybyam.* Vng. *Mellé ſzegezöm, vagy gyakom.* Ang. *To tach or faſten to any thing.*] Cic. 2. de Nat. deor. Minerva, cui talaria affigunt. ¶ Per tranſlationem de incorporeis dicitur. Plin. lib. 30. cap. 1: Hunc enim maximè affixiſſe animis eam dulcedinem conſtat: id eſt, tenaciter impreſſiſſe.

Affixum vel Affixa in plurali apud Iuriſconſultos dicuntur ad familiam & domum pertinentia, ut domum inſtructam legare cum omnibus affixis. Paulus D. lib. 33. Tit. 7. l. 18. Et l. 21. Quæcunq; affixa, inædificataq; ſunt. l. 26. Illigata ædibus. Dicuntur etiam affixa apud Hebræos literæ quædam conſignificantes, & nominum perſonans variantes.

Affingo, is, act. t. Idem quod fingendo accommodo, ſive addo: [יבר *jatſár* בדא *badhá.* προσεπιπλάττω, προσποιέομαι. Gall. *Contrefaire & feindre.* Ital. *Contrefare, trouar inuentioni.* German. Darzuthun/ darzu erdichten vnd ſetzen. Hiſp. *Componer ò fingir.* Pol. *Przydawam, zmiſzlam.* Vng. *Hozzá ragaztom.* Ang. *To adde in fayning, to fayne moreouer.*] & propriè eſt figùlorum, quum vaſis anſas, vel aliam quamvis particulam addunt. Quanquam etiam latiùs accipitur, pro efformo, ſive addo. Cic. 2. de Orat. Nullam partem corporis ſine aliqua neceſſitate affictam, totamque formam quaſi perfectam reperies. ¶ Sumitur etiam pro eo quod eſt rem aliquam inter narrandum mendaciis augere. Idem 2. Phil. Qui boni aliquid volunt afferre, affingunt aliquid, quod id efficiant, quod nuntiant lætiùs.

Affictĭtĭus, a, um, verbale, Quod rei alicui affingitur, ſive additur. [בדוא *badhú.* ἐπίπλαστος. Gall. *Adiouſté, controuué.* Ital. *Fittitio.* Ger. Hinzu geſetzt/ hinzu erdicht. Hiſp. *Annadido, contrahecho.* Pol. *Zmiſzlony, przyſzadony.* Vng. *Hozzá ragaztatot.* Ang. *That is added by fayning.*] Varr. lib. 3. de Re ruſt. cap. 12: Sequitur, inquit Appius, actus ſecundi generis, affictitius ad villã qui ſolet eſſe

ac nomine antiquo à parte quadam leporarium appellatum.

Affīnēs, com. t. sunt viri & uxoris cognati inter se, quod duæ cognationes inter se diversæ per nuptias conjunguntur, & altera ad alterius fines & terminos accepit. [חתן *chóthén.* πενθερὸς καὶ ἐπιγαμίαι. Gall. *Prochains par ligniage, alliez par mariage.* Ital. *Parenti per conto di matrimonio.* Ger. Schwäger/gefreundet Belg. Een Maech/een Schwagher. Hisp. *Parientes por casamiento.* Pol. *Powinowacży, Szwagrowie.* Vng *Sógor.* Ang. *Cousinges by mariage.*] Neq; solùm de viris dicitur, verùm etiam de mulieribus. Cic. postred. in Sen. Tu affinem tuam, meã filiam, superbissimis, & crudelissimis verbis à genibus tuis repulisti. Dicũtur autem ab eo, quòd duæ cognationes, quæ diversæ inter se sunt, per nuptias copulantur, & altera ad alterius cognationis finem accedit: ex Ad, & Finis. Terent. in Adelph. Hegio his est cognatus proximus, affinis nobis. Idem Heavt. Imò gener & affines placent. Vbi Donatus ait: Vxoris cognati, sunt affines mariti. Vnde multi gradus sunt, & veluti rami propinquitatis in affinitate, & cognatione dispositi. Nomina eorum hęc sunt, Socer, Socrus, Gener, Nurus, Vitricus, Noverca, Privignus, Privigna, Levir, Glos, Ianitrices. Sed de singulis horum vide suis locis.

Affīnis, adject. vicinus, conjunctus, & tàm genitivo quã dativo jungitur. [קרוב *karób.* πλησίος &. Gall. *Voisin, prochain.* Ital. *Vicino, congiunto.* Germ. Nachbawer/anstosser. Hisp. *Cosa comarcana.* Pol. *Sąsiad, Przyległy.* Vng. *Szomszéd, mellette valo.* Ang. *A neighbour, nigh.*] ¶ Affinis culpæ, vel sceleri dicitur is, in quẽ cadit culpæ vel sceleris suspicio: vel qui est culpę, vel sceleris particeps. Cic. in Cat. Huic sceleri si paucos putatis affines esse, vehemẽter erratis. Idem pro Sylla: Vbi neq; homines fuisse putantur hujus suspicionis affines. Idem: Circumspicite paulisper mentibus vestris homines, qui huic affines sceleri fuerunt.

Affīnĭtās, tatis, f. t. Propinquitas ex cognati nuptiis contracta, vel hominum affinium inter ipsos conjunctio. [חתנה *chathunnáh.* συγγένεια. Gall. *Affinité, alliance par mariage.* Ital. *Parentela per conto di matrimonio.* Ger. Schwagerschafft/Sipschafft. Hisp. *Parentesco por casamiento.* Pol. *Powinowactwo.* Vngar. *Sogorság.* Angl. *Alliance.*] Cic. 4. Verr. Quo quisq; te maximè cognatione, affinitate, necessitudine aliqua attingebat.

Affirmo, as, act. p. Assevero, assero, confirmo. [יעד *jahádh* חיב חיק *hekín chiijéb.* κατάφασις, διορίζομαι. Gall. *Affirmer, acertener.* Ital. *Affermare.* Germ. Bestendig sagen/gewiß etwas sagen. Belg. Vervestigẽ/Betuygen/segghen vaseyck. Hisp. *Mucho affirmar alguna cosa.* Pol. *Twierdzęza pewne.* Vng. *Vallom, bizonyitom.* Ang. *To alledge.*] Cicer. 4. Acad. Quî dubitamus igitur affirmare, nihil inter hæc interesse.

Affirmātĭo, asseveratio, confirmatio. [חיוב *chiijúb.* κατάφασις. Gall. *Acertenement, affirmation.* Ital. *Affirmatione, acertamento.* Ger. Bestetigung/gewisse bezeugung. Hisp. *Affirmation.* Polon. *Utwierazanie.* Vng. *Bizonyitás, vallás.* Ang. *Affirming, alledging.*] Cicer. 3. Offic. Est enim jusjurandum affirmatio religiosa.

Affirmātē, asseveranter. [κατηφατικῶς. Gall. *En affirmant qu' il est vray.* Ital. *Affermatamente.* German. Gewißtich/eigentlich. Hisp. *Affirmadamente.* Pol. *Wlassnie, Twierdząco.* Vng. *Bizonyos képpen.* Ang. *By affirming.*] Cic. 3. Offic. Quod autem affirmatè, quasi Deo teste promiseris, id tenendum est.

Afflātŭs, Vide Afflo.

Afflĕo, es, evi, etum, Illachrymor. [בכה *bachàh.* ἐπιδακρύω. Gall. *Larmoyer.* Ital. *Piagnere.* German. Mit einem weynen. Hisp. *Plorar.* Pol. *Wespol' płacze.* Vngar. *Eggyvt valakiuel sirok* Ang. *To weepe.*] Plaut. in Persa: Sed longè ab Athenis esse se natam autumet. Et ut affleat, quum ea memoret.

Afflīgo, is, pen. prod. compositum ex Ad, & Fligo antiquo verbo, Prosterno, in terram conjicio & deprimo. [נתץ *hippíl nathátz.* κατασκάπτω, κατατρίβω, κακόω, &. Gall *Ruer & accabler par terre.* Ital. *Meter si sotto i piedi, abbassare, atterrare.* German. Nider auff den boden werffen. Hisp. *Derribar por el suelo.* Pol. *Zniszczam, Zburzam, rozwalam.* Vng. *Axfóldhóz verõm, paskolom.* Ang. *To cast to the ground, to sacke.*] Cicer. in Pison. Illi autem statuam istius persimilem, quam stare in loco celeberrimo voluerunt, ne suavissimi hominis memoria moreretur, affligunt, comminuunt, dissipant. Idem pro Cælio: Qui Catuli monumentum afflixit, meam domum diruit. Plin. libr. 8. cap. 40. Cæs. 6. Bell. Gall. ¶ Accipitur pro opprimo, malè multo, dolore afficio, perdo. [עכה *himáh* עצב *hatsáb.* κακόω. Gall. *Tormenter, affliger.* Ital. *Tormentare, affligere.* Germ Plagen/engstigen/bekümmerẽ. Hispan. *Atormentar, affligir.* Pol. *Zasmęczam, dręczę, strapię.* Vng. *Nyomoritom.* Ang. *To afflict, to chastice.*] Cic. Att. lib. 4: Vt me levarat tuus adventus, sic discessus afflixit. Cicer. in Pison. Afflictus luctu ac mœrore.

Afflīctŭs, a, um, prostratus, jacens, & rebus adversis oppressus. [מעכה *mehunnéh* עצוב *hatsúb.* κατεσκαμμένος. Gall. *Affligé* Ital. *Afflitto.* Ger. Zu boden geworffen: Item, Betrübt/geplaget. Hispan. *Afligido.* Pol. *Zbarzoný, smętny.* Vng. *Megh nyomorúlt.* Ang *Afflicted, sacked.*] Cic. pro lege Manilia: Diffidentem rebus suis cõfirmare, afflictum erigere, perditumq; recreare. Idem post reditum: Qui mihi afflicto & jacenti dextram porrexit.

Afflictĭo, afflictatio, vexatio. [עני *honi* עצב *hétsseb.* κάκωσις. Gal. *Affliction, vexation, torment.* Ital. *Afflictione, travaglio.* Germ. Trübsal/bekümernuß. Hisp. *Afligimiento.* Polon. *Frasunek, zgrzisk.* Vng. *Nyavalya.* Ang. *Affliction, torment.*] Cicer. 4. Tusc. Molestia, afflictio, desperatio. Sic 3. Tusc. Alii ubiq; legũt Afflictatio.

Afflictātĭo, κάκωσις, κατασκαμμένος. idem Cic. 4. Tusc. Afflictatio, ægritudo cum vexatione corporis.

Afflictŭs, us, idẽ Cic. 2. Tusc. Effœminata virtus afflictu occidit.

Afflictŏr, m. t. aliud verbale, Qui afflixit, vel affligit. [מעכה *mehanneh.* βέλος, κάκωσις. Gall. *Tormenteur, qui afflige.* Ital *Chi affligе, tormẽtatore.* Ger. Ein plager/durchächter/ betrũbter. Hisp. *Atormentador.* Pol. *Klopotalbo staranie zadaiacy, Moy kat, trapiciel.* Vng. *Nyomorito.* Ang. *An tormenter, which punisheth.*] Cic. in Pis. Age, Senatus odit te (quòd eum te facere jure concedis) afflictorem, & proditorem non modò dignitatis, &c.

Afflicto, as, frequentativum. [עצב *hitsséb.* κακόω. Gall. *Fort affliger & tormenter.* Ital. *Affligere stremamente.* Germ. Streng vnd hefftig plagen/vexieren vnnd bekümmeren. Hisp. *Afligir mucho.* Pol. *Drecze vstawicznie, trapie, klopoce.* Vng. *Nyomorgatom.* Angl. *To torment and afflict greatlie.*] Cęs. 4. Bel. Gal. Et onerarias, quæ ad anchoras erant deligatæ, tempestas afflictabat. Ibidem libr. 3. Tac. lib. 13. Cic. 4. Tusc. O te infelicem, quàm te afflictarẽ, nisi iratus essem. Idem ad Atticum libr. 1: Hic tu me accusas quòd me afflictem.

Afflo, as, act. p. Ad aliquid spiro. [נשב *naschàb* נטוח *naphách* טוח *púach* נשף *nascháph.* ἐπιπνέω. Gall. *Souffler ou alener vers ou contre quelque chose.* Ital. *Spirare, à qualche cosa.* Ger. Anblasen/anstauchen/anwähen. Belg. Ick vseme aen / huyche Baye aen/blase aen. Hisp. *Soplar hazia otra cosa.* Pol. *Dme, przidimam, Chucham, Pucham.* Vng. *Valamire funok, lehellsk.* Angl. *To blowe or breath vpon any thing.*] Liv. Afflabat vis frigoris acrior. Cic. de Senect. Odores afflantur è floribus, per translationẽ. Virg. 1. Aen. -nanq; ipsa decorã Cæsariem nato genitrix lumenq; juvencę Purpureum, & lætos oculis afflarat honores: id est, afflando dederat. Lact. lib. 7: Odor ille sapientiæ tàm suavis, tàm jucundus afflaverit. ¶ Interdũ ponitur pro excito, incito. Cicero pro Arch. Poëtas mentis viribus excitari, & quasi divino quodã spiritu afflari.

Afflātŭs, us, m. q. verbale, Actus afflandi. [נשמה *neschamáh.* ἐπίπνοια. Gall. *Vent.* Ital. *Vento.* German. Anblasung/anwäyung. Hisp. *Viento.* Polon. *Nadehnienie.* Vngar. *Fuuás, le hellés.* Ang. *Biowing, breathing on.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Perdices concipiunt supervolantium afflatu. Cic. 1. de Divin. Oracula quæ instinctu divino afflatuq; funduntur.

Affluo, is, n. t. Abundo. [נהר *nahár* העדיף *hehdiph* שגה *saghàh.* ἐπιῤῥέω, ἐπιπολάζω. Gall. *Abonder, couler vers quelque chose.* Ita. *Abundare, correre verso qualche luoco.* Ger. Herzufliessen/vberflüssig seyn. Belg. Overvloten/overvloedich syn. Hisp. *Abundare ò correr lo liquido.* Pol. *Hoinosci, albo dostatek mam, przipliwam.* Vng. *Bwuelkódõm.* Ang. *To abound, to haue plentie of any thing, to flowe to.*] Propriè ad aliquid fluere. Colum. Ne quum à vertice torrens imbribus conceptis affluxerit, fundamenta convellat. Plin. lib. 2. cap. 97: Bis inter duos exortus Lunæ affluũt, bisq; remeant. De maris æstibus loquitur. Cic. translatè usus est, 1. de Finib. Nam si ea sola voluptas esset, quæ quasi titillaret sensus, ut ita dicam, & ad eos cum suavitate affluere & illabi retur. Tanquam de liquore dixit, affluere: id est, leviter fluere.

Affluens, particip. [περιυσιάζων. Ger. Zufliessend/vberflüssig.] Liv. 5. bell. Macedon. Quotidie affluente multitudine ad famam belli. Idem 4. bel. Pun. ¶ Affluens, abundans. Cicer. pro Arch. Vibs eruditissimis hominibus liberalissimisq; studiis affluẽs. Idem contra Rull. Opibus & copiis affluens. Idem Offic. 3: Omnium rerum affluentibus copiis ditari.

Affluentĭa, f. p. Abundantia. [מותר *mothár* שטע *schéphah* מכביד *machbid.* ἐπιῤῥοια, ὕπουλα. Gal. *Abondance.* Ital. *Abondantia, copia.* Ger. Vberflüssigkeit/genüge. Hisp *Abondamiento.* Pol. *Obfitość.* Vng. *Bwuelkódés.* Angl. *Abundance, plentie.*] Cicer. de Lege Agrar. Ex hac copia, atque omnium rerum affluentia, primùm nata est arrogantia.

Affluenter, adverbium, Copiosè. [באאד באאד *bimeód meód.* ῥύδην, δαψιλῶς. Gall. *Copieusement, largement.* Ital. *Abondamente.* Ger. Vberflüssigklich/gnugsamlich. Hispan. *Abondosamente.* Pol. *Hoinie, obfitzie, dostatnie.* Vng. *Bwuõn.* Angl. *Abundantlie, plenteously.*] Cic. 5. Tusc. Quoq; affluentiùs voluptates hauriat.

Affŏdio, is, affodi, affossum, Fodiendo adjungo. [חתר *chathár* חסר *chaphár.* περιορύττω. Gal. *Fouir aupres, en fouissant adiosindre.* Ital. *Cauar vicino, zappacudo aggiongere.* Ger. Mit graben zusamen fügen. Hisp. *Echar lo cauado sobre cauado.* Pol. *Przikopiwam.* Vngar *Mellé ásom vdion.* Ang. *To dithe or diggenigh, in digging to ioyne to.*] Plin. libr. 2. cap. 68: Furtoque vicini cespitem nostro solo affodimus.

Affŏr, aris, atus sum, d. p. ex Ad & Fari compositum, significat Alloqui. [דבר *dibbér.* προσφθέγγομαι, προσφωνέω. Gall. *Parler à quelqu'*

a-ler'on. Ital. *Parlare.* Ger. Anreden/anſprechen. Hiſp. *Hablar-* [illegible] *Mowrzyć/rzec/rzekm.* Vngar. *Meg ſzóllitom.* Ang. *To ſpeak to any* [illegible] Cic. 2. Phil. Quis locus eſt aut tàm deſertus, aut tàm inhumanus, qui illos quò acceſſerint, non affari atq; appetere velit? Virg. Aen. 2: Tunc ſic affari, & curas his demere dictis.

A ffabĭlĭter, & Gellius affabiliſſimè. [Vngar. *Nya yaſſágoſſan.*] Macrob. Saturnal. lib. 7. cap. 11: Ab imperatore comiter, affabiliterq; ſuſceptus eſt. Spartianus in Caracalla: Quos occidere parabat, affabiliter eſt allocutus.

A ffābĭlis, pen. corr. ex Ad & Fabilis. In ſermone jucundus & gratus: vel comis, lenis, facilis. [בשאחן *noſé chen* עבו *hanáv.* εὐφωνος. Gal. *Affable, gracieux en parolles.* Ital. *Affabile.* Ger. Geſprächt/holdſelig im reden Belg Goeder hande/die geſprâgſam is. Hiſpan. *Cortes, y bien hablado.* Pol. *Wdzięczneiż mowy, teſt mowny, łagodny.* Vng. *Nyáyas.* Ang *Gentill in ſpeaking to.*] Cic. 1. Offic. Et in omni ſermone omnibus affabilem & jucundum ſe eſſe vellet. Terent. in Adelph. Meditor eſſe affabilis. Virgil. 3. Aen. Nec viſu facilis, nec dictu affabilis ulli.

A ffābĭlĭtās, f.t. facilitas alloquendi, comitas in ſermone, facilitas audiendi. [חן *chen* עבוה *hanaváh.* εὐφωνία. Gal. *Courtoiſie en parlant aux gens.* Ital. *Affabilità, cortexja.* Germ. Freundtlichkeit die Leut anzureden Hiſpan. *Corteſia, y buena habla.* Polon. *Vprzeymoſć mowy.* Vng. *Nya yaſſág.* Ang. *Meakeneſſe and courteſie in ſpeaking or hearing others.*] Cic. 2. Offi. Quantopere conciliet animos comitas affabilitas q; ſermonis.

A ffābĭlĭſſimē, adverb. Gell. lib. 16. cap. 3: Hæc tùm Phavorinus, multaq; ejuſmodi alia affabiliſſimè dicebat.

A ffŏre, pen. corr. [παρίστας. Vng. *Ielen lenni.*] Eſt verbum ita defectivum, ut ipſum verbum Fore. Cicer. ad Papin. lib 9: Non mehercule ſuſpicatus ſum illam affore. Cæſ. 5. bell. Gall. Hanc affore biduo. Virg. 1. Aen. -atq; utinam ipſe Noto compulſus eodem Afforet Aeneas.

A ffŏrmīdo, as, are, act. p. formido. [טחד *pachád* חרד *charád.* φοβοπέρμαι. Gal. *Craindre davantage.* Ital. *Temere.* Germ. Groſſe forcht haben/ſich vbel förchten. Hiſp. *Temer demaſiadamẽte.* Pol. *Obawiam ſzię, ſtrachamſzię Lękam ſzię.* Vngar. *Félök, rettegök.* Ang. *To feare greatlie.*] Plaut. Bacchid. Magis q; affŏrmido, ne is pereat.

A ffrāngo, is, act t. frango, κατάγνυμι. Stat. lib. 1. Theb. -aut exiccata fatiſcet Mater Achilleis hyemes affrangere buſtis.

A ffrĭco, as, penul. correp. Ad aliquid fricare. [שבר *ſchibbár.* κατάγω. Gallicè, *Frotter à ou contre quelque choſe.* Italicè, *Fregare à qualche coſa.* Ger. Anreiben. Hiſp. *Refregar vna coſa à otra.* Polon. Ocżieram, *drapie naczieram.* Vngar. *Valamihöz vakarom.* Ang. *To rubbe vpon anything.*] Plin. lib. 8. cap. 27: Marathro herbæ ſeſe affricans. Idem lib. 29. cap. 6. Colum. lib. 7. cap. 5: Aut arbori affricant. Subaud. ſeſe.

A ffrĭctŭs, us, verbale. [גרד *garádh* גלש *galáſch.* κατάψυξις. Gall. *Frottement contre quelque choſe.* Ital. *Fregamento contra qualche coſa.* Ger. Die anreybung/oder dz anjucken. Hiſ. *Refiagamiento de vna coſa à otra.* Pol. *Natarcie.* Vn. *Törlés, vakarás.* Ang. *Rubbing vpon any thing.*] Plin. libr. 31. cap. 6: Spuma q; aquæ affrictu verrucas tollit.

A ffrĭo, as, ex Ad, & Frio, Digitis terendo aliquid aſpergo: & propriè de rebus iis dicitur, quæ facilè & modico tritu cõminuuntur, & in pulverem rediguntur. [דקק *dakák.* ἐπιτρίβω. Gall. *Eſmiẽr ou briſer menu quelque choſe ſur ou auec vn autre.* Ital. *Romper ò tritar minutamente vna coſa entra vn' altra.* Germ. Etwas zureiben. Hiſp. *Deſmenuzar con o entre dedos.* Pol. *Roſczieram.* Vn. *El morſolom.* Ang. *To break in ſmall peaces one thing with anether, to braye.*] Varr. 1. de Re ruſt. Item aliùs aliud affriat, aut aſpergit, ut Calcidicam, aut Caricam cretam, *&c:*

A ffŭlgĕo, [בלה *nagháh.* ἐπιλάμπω, ἐπαμπεχώομαι. Gall. *Reluire & reſplandir contre quelque choſe.* Ital. *Reſplendere contra quelque coſa.* Ger. Anſcheinen/anleuchtẽ Hiſp. *Reſplandeter haxia otra coſa.* Pol. *Neſcie, Swiece, oſſwiecam.* Vng. *Tvndöklöm.* Ang. *To ſhyne, and caſt a glâce or light vpon any thing.*] Sil. lib. 8: Affulgere vultu nitenti. Et, Huic ędium parti rarò ſol affulget. Et proverbialiter, lux affulſit, dicimus, ubi melior rerũ ſpes oſtendi cœperit Tranſlatè etiam affulgere dicitur, quod animum nobis erigit atq; excitat. Liv. 7. bell. Pun. Prima ſpes morte nunciata Marcelli affulſit Idem lib. 10: Et mihi talis aliquàndo fortuna affulſit.

A ffŭndo, is, aſpergo, act. t. [שטף *ſchaphách.* ἐπιχέω. Gal. *Eſpandre, & faire couler quelque liqueur contre quelque choſe.* Ital. *Verſare, allegare.* Germ. Angieſſen/zuſchütten. Hiſp. *Derramar ſobre otra coſa.* Pol. *Przilewam, przęſipuie.* Vng. *Hozzá öltöm.* Ang. *To ſprinkle, and powre out vpon anything.*] Plin. lib. 16. cap. 44: Vinumq; illi affundere. ¶ Affundi fluvii quoq; & maria dicuntur iis locis quę alluunt, aut præterlabuntur. Idem lib. 5. cap. 1: Affunditur huic autem æſtuarium è mari flexuoſo meatu. ¶ Affundo pro infundo. Tacit. libr. 12: Frigida in aqua affunditur venenũ Idem lib. 5: Effuſa urbs mari, pro effuſum mare urbi. Plin. li. 3. cap. 3.

A ffūsŭs, part. κατακλυσθείς. Plin. Exprimit foliis ſuccus molliſſimis, in pila fuſis, affuſo paulatim vino auſtero. Ovid. & Lucan.

A fŏrĭs, adverb. pen. cor. A' parte exteriori. [חוץ *michutz.* ἔξω.

Gall. *Dehors.* Ital. *Di fuori.* Germ. Von auſſen her. Hiſpan. *De fuera.* Polon. Zwierchnie. Vngar. Kwuwl Ang. *Frome outwa: d*] Plin. libr. 18. cap. 24. In ulcus penetrat omnis aforis injuria. Sunt qui diviſim ſcribãt, à foris, & melius, meo quidẽ judicio.

A ante G.

AG. agit, vel agil, vel Agrippa, vel Agro. AG. ago, vel agro. AGT. agitur. AGO. agor. A. G. Aulus Gellius.

Agaguło, m. t. dicitur vanus fornicator.

Agalacta, paſcua nuncuparunt veteres medici, lacti minùs accommoda: nam herbis lactis aliquo modo naturam immutari traditum eſt.

Agallochum, [אהלים *ahalim.* ἀγαλλόχον. Gal. *Lignum aloës.* Ital. *Legno aloe.* Ger. Holtz aloẽ. Hiſp. *Lin aloe.* Pol. *Drzewo ktore aloes zowa*] Lignum eſt Dioſcoridi thyię ligno ſimile, maculis quibuſdã diſtinctum, odore jucundiſſimo, guſtu ſubamarum, oris graveolentiæ maximè conducens. Græci recentiores ξυλαλοὴ appellarunt: quos noſtræ ætatis ſeplaſiarii imitati, *Lignum aloës* vocarunt.

A gămus, penult. corr. Latinè dicitur cælebs, ἄγαμος: hoc eſt, ſine viro, ſeu uxore. [Ger. Vnverehelicht. Vng. *Nötelen,* ὄγαμος. Ang. *Chaſte.*] γάμος enim nuptiæ ſunt.

Agape, ἀγάπη, habet duo nomina apud Latinos, charitatẽ ſcilicet & dilectionẽ. Aug. de verbis Domini, loquẽs de epulone divite, cõtra raptores, qui amore Dei aliena diſtribuũt, dicit in perſona taliũ: Ego ſimilis illius divitis, non ſicut agapes facio. Agape, in Decret. Pontif. xlij. diſtinct. C. *Si quis deſpicit,* ſumitur pro eleemoſyna. Priſci Chriſtiani conviviola ſua appellabant Agapas: atq; hinc quoquè ſacram ac myſticam Domini noſtri Ieſu Chriſti cœnam. Locus tamen citatus in Decret. aliter legitur ab aliis: nam pro agapes legunt capinas.

Agapẽta, pen. prod. Ancilla Dei, quæ pro Chriſto nubere voluit. Dicitur quoq; Agapetà, vel tes, lenocinator, ſeu qui cum fœminis illicitè converſatur.

Agaricon, [ἀγαρικόν. Gall. *Agaric.* Ital. & Hiſp. *Agarico.* Ger. Tannſchwam. Pol. *Modrzewie, wągebká.*] pen. corr. Fungus eſt, aut certè radix, laſerpitio ſimilis, fungi more in arboribus naſcẽs, ſaporeinitio dulci, ſed mox in amaritudinem declinante. Naſcitur circa Boſphorum Cimmerium, juxta fluvium Agarum, & in Galatia. Duo ejus ſunt genera, mas, & fœmina. Vide Plin. lib. 25, cap. 9. & Ruell. lib. 3. cap. 1.

A gāſo, pen. prod. Equorũ vel aſinorũ ductor. [רכב *rachchább.* ἱπλάτης. Gall. *Palefrenier, qui meine les cheuaux & les paſſe.* Ital. *Aſinaio, mulattiere.* Ger Ein Viehtreiber/ Eſeltreiber/oder Roßbub. Belg. Een Eſeltruyer/ oft perd truyer. Hiſp. *Harriero, ò que aguija los aſnos.* Pol. *Krowiarz, paſtucha oſłu, bidlęcy.* Vng. *Lovász, kotſis.* Ang. *A horſe or mule keeper.*] Plin. lib. 35. cap. 11: Pinxit & in una tabula, quaq; maximè inclaruit, agaſonem cum equo. Liviu: Acceptos ab agaſonibus equos, quum rex aſcenſurus erat, admonebant. Perſ. 5. Satyr. Treſſis Agaſo dixit, pro homine qui omnibus eſt contemptui.

Agaſyllis, ἀγασύλλις. Frutex eſt, quẽ juxta Cyrenem Africa gignit, ex quo ſuccus profluens in ſubjectas arenas decidit, quẽ Ammoniacum vocant. Vide Dioſc. & Ruell. lib. 3. cap. 53.

Agathides, Majorana Dioſcoridi.

Agatiria, herba quædam.

Agaſyrtus, [בוש בלדים באים *labuſch beghadhim tſoim.* ἀγασυρτής. Gal. *Ord, ſale.* Ital. *Sordido, ſcallido.* Ger. Wüſt/vnſtätig/ vngerahtẽ. Hiſ. *Suzio.* Pol. *Plugawiecz, lex ſmrodliwiẽs.* Vn. *Rufnya.* Ang. *Slutiſh, vnhoneſt in his clothes.*] Apud Latinos ſqualidum ſonat, & ſordidum: unde Pittacus Mitylenæus philoſophus Agaſyrtus eſt ab Alcæo dictus, quod neglecto corporis cultu videretur ſordidior. (re pluralem.

A gĕ, Adverb. adhortantis: & ſingulare numerũ deſiderat, Agi-

Agedum utrunq; admittit. [הבה *hábah.* ἄγε, φέρε δή. Gal. *Or ſus, or auant, courage.* Ital. *Horsù, Horuia.* Ger. Wolan. Belg. Wel aen/ huy Pol. *Nuże.* Vng. *No, noſzza.* Ang. *Go to, courage.*] Quint. Agedũ ſi videt, extra portas proſpicite. Cic. pro Sylla: Agedum, cõferte nunc cũ illis vitã P. Syllę. ¶ Dicimus & Agitedũ, ſed in plurali ſemper. Liv. lib. 1: Agitedum, ite mecũ. ¶ Interdum eſt corripientis. Terent. in Adelph. Age, ſcis quid loquar? Pecuniã in loco negligere maximũ interdum eſt lucrum. ¶ Interdum, pro Dic Terent. in Adelph. Agè novi tuum animum, quaſi jam uſquam tibi ſint viginti minæ. Vbi Donatus: Age nunc verbum eſt, ſignificans Dic: quia jam propè eſt, ut conſentiat perſuadenti. ¶ Interdum conſentientis. Terent. in Adelph. Age age, traducatur Bacchis. ¶ Interdum exhortandi: & plerunque poſt Nunc, apud Poëtas ponitur Virg. Georg. 4: Nunc age, naturas apibus quas Iuppiter ipſe Addidit, expediam.

A gĕā, penult. prod. f. p. Via in navi, dicta quòd in ea maximæ quæq; res agi ſoleant, κυπάρφωμα. Ennius: Multa foro ponens ageaq; longa repletur. Viſitatiùs Foros vocamus. Vide Feſtum & Scaligerum. (ferebantur.

Agea, orum, plural. dicuntur victimæ, quæ p rebus agẽdis of-

Agelaus panis, [ἀγλαὸς ἄρτος. Pol. *Chlib gruby, albo czeladni.*

Vng. *Szegény kenyér, korpás.*] Dicitur à Græcis, qui à nóstris *Cibarius* dicitur, ex farina parum bene cribrata constans. Vide Cæl.lib.9.cap.16.& Ruell.lib.2 cap.14.

Agelastus, [שְׂחָק לְעוֹלָם *schelló tsochék leholám.* ἀγέλαστος, ab *α* & γελάω. Gall. *Qui ne rit iamais.* Ital. *Mesto, che mai non ride.* Ger. Traurig/ vnd nicht lachet Belg. Dienet en lacht/ ernstachtig. Hisp. *Que nonrie ò burla en algun tiempo.* Pol. *Smetny, kroryśćie nigdynie śmieie.* Vng. *Mord kedues.* Ang. *Which neuer laugheth, heauie harted.*] Latinè mœstus, & sine risu. Quo nomine dictus est Crassus, avus Crassi à Parthis interempti, quē tradūt, semel tantùm in vita sua risisse: quod factū est, quū vidisset asinū carduos comedētem, dixissetq; ob id: Similē habēt labra lactucam. Factū hoc dictumq; festivissimū risus subsecutus est. Cic. 5. de Finib.

Agellus, Vide AGER.

Agema, atos, pen. prod. agmen. [אֲגַף *gáph.* ἄγημα. Gall. *Certaine legion de gens de guerre.* Ital. *Squadra.* Ger. Ein hauff oder rott. Belg. Een gheordineert cruyse hoop. Hisp. *Muchedumbre ò compania de gēte.* Pol. *Rota, huff.* Vng. *Sereg, anagy sereg szárny.* Ang. *An companie of men of warre.*] Arrianus scribit alam equitū fuisse, quæ dicebatur ἄγημα, quanquam & de pedibus dici agema, idem testatur Arrianus. Liv. 5. Decad. Delecta inde, & viribus, & robore ætatis ex omni pœtratorum numero duo, erant agemata: hanc ipsi legionem vocabant.

Ager, m.s. [שָׂדֶה *sadheh* יַגְהֵב *jaghéb.* Gal. *Vn champ.* Ital. *Campo.* Ger. Ein acker/ ein feld. Belg. Een acker veld. Hisp. *Campo que se labra.* Pol. *Rola, pole.* Vng. *Mezö.* Ang. *A feilde.*] ab ago, is, quòd in eo aliquid agatur, vel (ut Donatus inquit) quòd in eo multa sint agenda. Quintil aūt lib. 1. scribit Græcū esse: nam ἄγρος. Latinè rus dici potest. Significatq; Ager quandoq; circunjectum territorium alicujus urbis seu provinciæ, χώρα. Sallust. in Catil. Reliquos Catilina per montes asperos in agrum Pistoriensem abducit. Vnde dicimus, Ager Campanus, Ager Brixianus. Et includit in se nemora, saltus, pascua, lacus, flumina, & omnia quæ in territorio illo sunt, & in ea significatione vix unquā reperitur pluraliter. ¶ Quandoq; significat partē quandam ipsius territorii urbis, quæ privatim ab aliquo possidetur, & esse videtur rus, in quo & domus, & omnia quæ in agro sunt, generaliter cōtinentur: id est, quę pro captu ipsius partis esse possunt. Vnde Terent. in Eunuch. Ex meo propinquo rure hoc capio commodi. Et sequitur: Neq; agri, neq; urbis odium me unquam percipit. Vbi satietas cœpit fieri, commuto locū. Idem in Heaut. Agrum in his regionibus meliorem, neq; pretii majoris nemo habet. Et paulò pòst: Talēta duodecim coēgi, agrum hunc mercatus sum: hìc me exerceo. Ex his innuitur sub Agri nomine & domum, & omnia alia quæ in agro continentur comprehendi, idemq; esse Agrum, Rus & Possessionē. ¶ Notandum tamen quòd nec rus, nec ager villa est, sed villa in rure, sive agro dicitur esse. Ex hoc significato ducitur parœmia, Nihil ex agro dicis, οὐδὲν ἐξ ἀγροῦ λέγεις: id est, Nihil humile, neq; triviale loqueris. Meminit Suidas. ¶ Cui similis illa Græcorum ἀγρὸς πλήρης, quod Catullus dixit Ruris plenus & inficetiarum. ¶ Quandoq; Ager significat locum in rure quem colimus, sive arando, sive conserendo: & singularem, pluralemq; numerum habet, Colum. libr. 1. cap. 3. Virgilii proverbialem sententiam explicans: Quippe, *inquit*, acutissimā gentem Pœnos dixisse convenit, imbecilliorem agrum, quàm agricolam esse debere, quoniam quum sit colluctandum cum eo, si fundus prævaleat, allidi dominum. Nec dubium quin minus reddat laxus ager non rectè *&* altus, quàm angustus eximiè. Conveniet in eos qui studeant imperio proferendo, quum hoc ipsum quod habent non possint administrare. Aut qui suscipiunt munus, cui gerendo sunt impares. Et libr. 4: Pestilentem annum inopia frugum, neglecto cultu agrorū, ut plerunq; fit, excepit. ¶ Ager colonus, Cic. de Leg. agrar. Cognoscerent qui ager colonus esset, quò milites veterani deducti essent, qui, &c. Videtur eam agri partem significare, quæ propriè ad arandum accommodata est, & alio nomine Arvum dicitur.

Ager Latinè appellari dicitur, eò quòd in eo agatur aliquid: alii agrum ex Græco nominari manifestiùs credunt: unde & villa Græcè *choragros* dicitur: *Villa* autem à vallo: id est, aggere terræ nuncupata, quòd pro limite constitui solet. Et possessiones quæ dicuntur, item fundi, prædia rura, agri sunt: sed hoc differunt, quòd possessiones sunt agri latè patentes, publici privatiq;, quos initio non mancipatione, sed quisque, ut potuit, occupavit, atq; possedit: unde & nuncupati. *Fundus* autem dictus, quòd in eo fundatur vel stabiliatur testimonium, & tàm urbanum ædificium, quàm rusticum fundus intelligendum est. *Prædium* appellatum, quòd ex omnibus patrisfamiliās maximè prouideatur: id est, apparet, quasi prævidium: vel quòd antiqui agros, quos bello ceperant, prædæ nomine habebant. *Rura* verò incultos agros: id est, sylvas, & pascua, veteres dicebant. ¶ Agrorum nomina multa sunt, compascuus, alluvius, arcifinius, novalis, squalidus, uliginosus, subsecivus, quorum nominum rationem exponemus. *Compastuus ager* dictus, quia divisoribus agrorum relictus est ad pascendum communiter vicinis. *Alluvius ager* est, quem paulatim fluvius in agrum reddit. *Arcifinius ager* dictus est, quia certus linearum mensuris non continetur, sed arcent fines ejus objectu fluminum, montium, arvorū: unde & in his agris nihil subsecivorū intervenit. *Novalis ager* est, primùm prosciissus, sive qui alternis annis vacat, novandarū tibi virium causa: novalia enim semel cum fructu erunt, & semel vacua. *Squalidus ager*, quasi excolidus, quòd jam à cultura exierit, sicut exconsul, quòd à consulatu discesserit. *Uliginosus ager* est semper humidus: nam humidus dicitur, qui aliquando siccatur: uligo enim humor terræ est naturalis, ab ea nunquam recedens. *Subsecivus* sunt propriè, quæ quæstor de materia præcidens, quasi supervacua abjicitunde & subsecivi agri, quos in pertica divisos recusant, quasi steriles, aut palustres. Ex libello variorum auctorum de limitibus. ¶ Ager Emphytevticus: id est vectigalis, datus ἐς ἐμφύτευσιν. Macer. D. lib. 2. l. 15. Sed & qui vectigalem: id est, Emphytevticum agrum possidet, possessor intelligitur.

Agrorum qualitates Iulius Frontinus his verbis persecutus est: Agrorum qualitates sunt tres: una agri divisi & assignati: altera, mensura per extremitates comprehensi: tertia arcifinii, qui nulla mensura continetur. Ager divisus assignatus est colonarum: hic habet conditiones duas: unam, qua plerunque limitibus continetur: alteram, qua per proximos possessionum rigores assignatus est, sicut in Campania Suessæ, Aruncæ: quidquid autem secundum hanc conditionem in longitudinem est delimatum, per strigas appellatur: quidquid per altitudinem, per scamna. Ager ergo limitatus; hac similitudine decumanis & cardinibus continetur: ager per strigas & per scamna divisus & assignatus est, more antiquo in hac similitudine, qua in provinciis arva publica coluntur. Ager est mensura comprehensus, cujus modus universus civitati est assignatus, sicut in Lusitania Salmaticensibus, aut in Hispania citeriore Palatinis, è compluribus provinciis: tributarius solus per universitatem populis est definitus. Eadem ratione & privatorum agrorum mensuræ aguntur. Hunc agrum multis locis mensores, quamvis extremum mensura comprehenderint, in formam, in modum limitum condiderunt. ¶ Ager est arcifinius, qui nulla mensura continetur: finitur secundum antiquam observationem fluminibus, fossis, montibus, viis, arboribus antemissis, aquarum divortiis, & siqua loca: hoc est, quæ antè à possessore poterunt obtineri: nam ager arcifinius, sicut ait Varro, ab arcendis hostibus est appellatus: qui postea interventu litium, per ea loca, quibus finit, terminos accipere cœpit. In his agris nullum jus subsecivorum intervenit. Subsecivum est, quod à subsecante linea nomen accepit. Subsecivorum genera sunt duo, unum, quod in extremis assignatorum finium centuria expleri non potuit. Aliud genus subsecivorum, quod in mediis assignationibus, & integris centuriis intervenit: quidquid enim inter IIII. limites minùs, quàm intercluſum est, fuerit assignatum, in hac remanet appellatione: ideò quòd is modus, qui assignationi supereſt, linea claudatur, & subsecetur: nam & reliquarum mensurarum actus, quidquid inter normalem lineam & extremitatem interest, subsecivum appellatur. Est ager similis subsecivorum conditioni extracluſus & non assignatus: qui si reipublicæ populi Romani, aut ipsius coloniæ, cujus fine circundatur, sive peregrinæ urbi, aut locis sacris, aut religiosis æquè ad populum Romanum pertinentibus datus non est, jure subsecivorum, in ejus qui assignare potuerit, remanet potestate. ¶ Ager extracluſus est, qui intra finitimam lineam, & centurias interjacet: ideoque extracluſus: quia ultra limitem finitima linea clauditur. Quoniam autem sæpè oritur controversia de agris, sciendum est controversiarum materias esse duas: finem, & locum, conditioque controversiarum alterutra continetur, quidquid ex agro de his intervenit. Sed quoniam in his quoque partibus singulæ controversiæ diversas proprias habent conditiones, propriè sunt nominandę: sunt aūt numero quindecim, De positione terminorum, de rigore, de fine, de loco, de modo, de proprietate, de possessione, de alluvione, de jure territorii, de subsecivis, de locis publicis, de locis relictis & extracluſis, de locis sacris & religiosis, de aqua pluvia arcenda, de itineribus. ¶ De positione terminorum cōtroversia est inter duos plurésve vicinos: inter duos, an in rigore sit cæterorum, sive rationis: inter plures, trifinium faciat, an quadrifinium: de horum opinione cùm constitit mensori, si secundum proximi temporis possessionem non conveniunt, diversas attiguis possessoribus faciunt controversias, sed ab integro alius fortè de loco, alius de fine litigat. ¶ De rigore, controversia est finitimæ conditionis, quoties inter duos plurésve terminos ordinatos, sive quæ alia signa, secundum legem Manliam intra quinq; pedes agitur. ¶ De fine, similis est controversia, nec dubium est,

bium est, quin suprà de finis cõditione dixerim: nam & eadem lege continetur, & de quinq; pedum agitur latitudine: sed de fine quidquid per flexus, quibus arcifinii agri continentur, ut per extrema compromontoria, aut summa montium, aut fluminum cursus, aut locorum natura, quam supercilium appellant. ¶ De loco, cõtroversia est, quidquid excedit suprascriptã latitudinem, cujus modus ad patentem nón proponitur. Hæc autem controversia frequenter in arcifiniis agris variorum signórum demonstrationibus exercetur, ut si Livius Titius dextra Decumanum tertium, citrà cardinẽ quartum acceperit, sortis suæ partes tres, sive quòd huic simile, quartam habeat in quacunque proxima centuria: huic enim universitati limes finem nón facit, etiam si publico itineri serviat: nam in cæteris agris de modo fit controversia, quoties promissionis modus nõ quadrat. ¶ De proprietate, controversia est plerunque, ut in Campania cultorum agro sylvæ absunt in montibus: ultra quartum aut quintum fortè vicinũ: propterea proprietas ad quos fundos pertinere debeat, discutiatur. Est & pascuorum proprietas pertinens ad fundos, sed in commune: propter quod ea compascua multis locis in Italia communia appellantur, quibusdam provinciis pro indiviso: nam per hæreditates, aut emptiones ejus generis controversię fiunt, de quibus jure ordinario litigatur. ¶ De possessione, controversia est, de qua ad interdictum: hoc est, jure ordinario litigatur. ¶ De alluvione, fit controversia fluminum infestatione, hinc fundi multas habent conditiones. ¶ De jure territorii, controversia est denique ad ipsam urbem pertinens, sive quòd intra pomœrium ejus urbis erit, quod à privatis operibus obtineri non oportebat: eum dico locum, quem nec ordo nullo jure à publico poterit amovere: Habet autem conditiones duas: unam urbani soli: alteram agrestis: Agrestis, quòd in tutelà rei fuerat assignatum urbanæ. Vrbani, quòd operibus publicis datum fuerat, aut destinatum, hujus soli jus, quanvis habita ratione divus Augustus de statu municipiorum tractaverit, in proximàs urbes pervenire dicitur, quarum ex voluntate conditionis maxima pars finium coloniæ est attributa, aliqua portio mœnium extremæ perticæ assignationis inclusa, sicut in Picenõ fertur, inter montium Præcutianorum quandam oppidi partem Asculanorum fine circundari. Quòd si ad hæc revertamur, hoc cõciliabulum fuisse fertur, & postea in municipii jus relatum: nam non omnia antiqua municipia habent suum privilegiũ: quidquid enim ad coloniæ municipiúve privilegium pertinet, territorii juris appellant. Sed, si rationem appellationis hujus tractemus, territorium est quidquid hostis terrendi causa constitutum est. ¶ De subsecivis controversia est, quoties aliqua pars centuriæ, sive tota non est assignata, & possidetur: aut quidquid de extremitate perticæ possessor proximus aliúsve detinebit, ad subsecivorum controversiam pertinebit. ¶ De locis publicis, sive populi Romani, sive coloniarum, municipiorúmve controversia est, quoties ea quæ neque assignata, neq; vendita fuerint, aliquis possederit, ut alveum fluminis veterem populi Romani, quanvis aqua interposita insula, & divisi proximi possessores finibus reliquerint, aut sylvæ quas ad populum Romanum multis locis pertinere ex veteribus instrumentis cognoscimus, ut ex proximo in Sabinis in monte Mutela. Nam & coloniarum aut municipiorum similis est cõditio, quoties loca, quæ reipublicæ data assignata fuerant, ab aliis obtinebuntur, ut subseciva concessa. ¶ De locis relictis, extracluſis controversia est in agris assignatis: relicta autem loca sunt, quæ sive locorum iniquitate, sive arbitrio conditoris relicta, limites non acceperunt: hæc sunt juris subsecivorum. Extracluſa loca sunt æquè juris subsecivorum, quæ ultra limites, & ultra finitimam lineam erunt: finitima autem linea, aut mensuralis est, aut aliqua observatione, aut terminorũ ordine servata: multis enim locis assignationi agrorũ immunitas superfuit, sicut in Lusitania finibus Augustinorum. ¶ De locis sactis & religiosis, controversiæ plurimæ jure ordinario finiuntur: nisi si de locorum eorum modo agitur, ut locorum publicorum in montibus, aut ædium, quibus secundum instrumentum fines restituuntur: similiter locorum religiosorum, quibus secundum cautiones modus est restituendus: habent enim & Mœsilea juris sui hortorum modos circumjacẽtes, aut præscriptum agri finem. ¶ De aquæ pluviæ transitu, controversia est: in qua si collectus pluvialis aquæ transversum secans finem alterius flumen influit, & disconvenit, ad jus ordinarium pertinebit: quòd si per ordinationem finis ipsius agitur, exigit mensoris interventum. ¶ De itineribus, cõtroversia est: quæ in arcifiniis agris jure ordinario finitur: in assignatis, mensurarum ratione: omnes enim limites secundum legem colonicam itineri publico servire debent, sed multi ex ingenti ratione per devia & confragosa eunt, quà iter fieri non potest, & sunt in usu agrorum eorum locorũ, ubi proximus possessor est, cujus fortè sylva limitem detinet, & transitum inverecundè denegat, eum itineri limitem, aut locum limiti debeat. ¶ Est & controversiæ genus, quod ad solum non pertinet, de arborum fructibus earum, quæ in fine sunt, sive intra, nec ullam ad radicem habent controversiam, quòties inclinatæ in alterutrum fructum jactaverint, inter affines movẽt disputationem. Sunt & aliæ limitum conditiones quæ ad solum non pertinent: hoc est, ad artem nostram: solum autem quodcunq; coloniæ est assignatum, id universum pertica appellatur: quidquid enim huic universitati applicitum est, ex alterius civitatis fine, sive solidum, sive cultellatum fuerit, præfectura appellatur. ¶ Cultellandi ratio quæ sit, sæpè quæritur, cujus præmensi solidi spatium consummamus, & illam clivorũ inæqualitatem planam esse cogimus, dum mensuræ laterib. inservimus. Cultellamus ergo agrum eminẽtiorem, & ad planitiem redigimus, æqualitatem hanc nobis ratione ipsa seminum natura monstravit: omnis enim illa soli inæqualitas colligi poterit: nisi quòd de terra quicquid nascitur, in aërem rectum exit, & illam terræ obliquitatem crescendo atterit, nec majus spatium occupat, quàm si ex plano nascitur. Ex Frontino de limitibus agrorum.

Agellus, diminut. m. 2. Significat parvum agrum. [γήδιον, ἀγρίδιον. Gal. *Petit champ, petit territoire & possession.* Ital. *Campicello.* German. Ein Aeckerlin. Belg. Een Ackerken. Hispan. *Campo pequeno.* Polon. *Rolecżka.* Vngaricè, *Mezőtzke.* Angl. *A litle feild.*] Terent. in Adelph. Agelli est hic sub urbe paulum, quod locitas foris; Huic demus, qui fruatur. ¶ Hinc fit aliud diminutivum Agellulus. Ambros. Qui fidei exercet militiam; ab omni usũ negociationis abstinere debet, agelluli sui contentus fructibus.

Agrarius, a, um. Quod ad agros pertinet: [ἀγρικός. Gall. *Chose de champs.* Ital. *Cosa aparteneńte à campi.* German. Das zu dem Acker oder Feld gehört. Hispan. *Cosa perteneciente al campo.* Vng. *Mezei.* Ang. *Of the feeldes, belonging to the feeldes.*] ut, Lex agraria, νόμος γεωργικὸς, γῆς ἀναδασμός, quæ ferebatur de agris populo dividendis. Livius libro 2: Tum primùm lex agraria promulgata est.

Agrārius, rii, substantivum, Legis agrariæ suffragator, aut qui agros publicè divisos possidet. Cicer. 15. Phil. Num rursus reprobos decuriabit num solicitabit rursus agrarios?

Agrēstis, Dicit' quod rusticũ est: & ad agros pertinet, quodq; in agris, non in hortis nascitur. [ἄγριος Gal. *Agreste, rural, rustique, châpestre.* Ital. *Villereccio.* German. Bewrisch/wild. Belg. Boers achtigh Hispan. *Cosa del campo.* Polon. *Polny, Leśni.* Vngar. *Parazt.* Ang. *Rustical, which perteneth to the feildes.*] Virg. Cererem pubes agrestis adoret. Idem: Dicendum & quæ sint duris agrestibus arma. ¶ Item Agrestis dicitur, qui sylvestrem vitam agit, & feram: quem & Græci ἄγριον dicunt. Vnde in compositione Onager dictus est asinus ferus. ¶ Agrestis substantivum pro homine rustico. Virg. 9. Aeneid. Lydorumq; manum, collectos armat agrestes.

Agrĭcŏla, pen. cor. Ex ager, & colo. Cultor agri. [אכר *ichchar* יגב *jogheb.* γεωργός. Gal. *Laboureur, rustique, villageois.* Ital. *Lauoratore della terra.* Germ. Ein Ackermañ/oder Bawmann. Hispan. *Labrador del campo.* Polon. *Rolnik, oracz, siodlak.* Vngar. *Szánto ember parazt ember.* Ang. *A husband man.*] Virgil. 1. Georg. O fortunatos nimium, bona si sua norint, Agricolas. Cic. 1. Tusc. Arbores seret diligens agricola. Est autem nomen generale: nam agricolarum alii Aratores, alii Vinitores, nonnulli Arboratores, multi etiam Pastores, quales erãt ferè apud antiquissimos. Nec solùm rustici, & agrestes dicuntur Agricolæ, sed multi etiam oppidani: quod genus vitæ olim in maximo pretio fuit, atq; honore, præsertim apud Romanos. Cato de Re rust. cap. 1: Bonus agricola, bonusq; colonus. Ita laudabant antiqui virum bonum. ¶ Proverbialiter dicitur, Semper agricola in novum annum dives, Aἀεὶ γεωργὸς ἐς νέον ἔτος πλούσιος. De iis dictitatũ, qui spe futuri compendii divites sunt, ac sibimet expectatione rerum amplarum blandiuntur.

Agrĭcŏlātĭo, onis, f. t. idẽ quod agricultura. [עבודת האדמה *habodhath haadhamáh.* γεωργία. Gal. *Labourage.* Ital. *Lauóramento di campi.* Germ. Ackerbaw/arbeit des Felds. Hisp. *La labranca.* Polon. *Oranie.* Vng. *Mezei munkalkodás.* Ang. *La boring of te land.*] Colum. lib. 1. cap. 9: Minus in hoc officio quàm in cæteris agricolatio frugalitatem requirit.

Agrĭcŭltŏr, idem quod Agricola. Liv. 6. bel. Pun. Servos agricultores remp. abduxisse. Sic D. lib. 22. Tit. 3. l. 25. Paulus Miles, & agricultor, *&c.*

Agrĭcūltūra, ę, f. p. Cultus agrorum. [עבודת האדמה *habodhath haadhamáh.* Gal. *Labourage, labeur de terre.* Ital. *Louoramento ò coltiuamento di campi.* Germ. Ackerbaw/Bawrenwerck/Feldbaw. Hisp. *La labranca.* Pol. *Sprawianie roli.* Vng. *Maiorkodas, szantás vetes.*] Cic. 1. Offic. Nihil est agricultura melius, nihil uberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius. ¶ Agricultura Socrat. apud

erat. apud. Xenophontẽ dicebat agriculturã cæterarum artiũ parentem esse & nutricem quãdam. De Agricúlture, ejusdẽq; legũ laudib. Balduin. in Præf. super leges Iustiniani Georgicas.

Agrĭpĕtæ, pen. corr. κληρῦχοι, Qui petunt ex agrorum divisione portionem, quæ viritim dabatur. Cic. ad Attic. Servulos autẽ dicere eum & agripetas ejectos à Brutotiis.

Agrōsĭus, Varro lib. 4. de Ling. Latin. agrosum hominem dixit, pro agris & abundanti & locuplete, ut arbitror, quemadmodum dicitur pecuniosus. Si ab agro, *inquit*, ad agrosum hominem venero, & agricolam non aberraro.

Ageraton, ἀγήρατον, Herba est ad duorum palmorũ altitudinẽ excrescens, similis Origano, florem ferens bullis aureis non absimilem: ita dicta quòd non facilè marcescat. Vide Plin. lib. 24. cap. 4. ¶ De Ageratо tamen inter authores non satis convenit. Dioscoridi enim frutex est φευγανώδης, πηχυμώδης παχύς. Plinio verò lib. 27. cap. 4. ferulacea planta est duorum palmorum altitudine. Vnde colligere liceat hanc plantam adhuc ignotam esse. Nec enim est costus minor, vel Italorum herba Giulia (quæ est Eupatorium Mesuę) quia nõ similis Origano.

Ageratus, [ἀγήρατος. Germ. Ein Gärtstein/vorzeiten den Gärbern brauchig/jetzundt den Mangern.] Lapis est quo coriarii olim utebantur in poliendis coriis, cujus loco hodiè utuntur massa vitri. Meminit hujus lapidis Galen. lib 9. Simpl.

Agĕsĭs, adverbiũ excitãdi: cõpositũ ex particula Sis, p si vis, quę verbis imperativi modi apud veteres addebat ἄγε δή, ἄγε δῆτα. Lucret. li. 1: Nũc agesis, quoniã docui nil posse creari De (nihilo.

Aggemo, is, Vide AD GEMO.

Aggĕr, ris, per duplex g, masculini generis, Significat propriè lapidum, aut terræ coacervationem, quæ fixis vallis aggeritur, castrorum alteriúsve loci muniendi gratia. [חֵיל *foleláh.* χῶμα. Gall. *Amas ou monceau et tas de quelque chose.* Ital. *Argine* Ger. Ein Schütte oder Wal/ein zusammenhauffung des Erdtrichs/ein Dam. Hisp. *Monton de tierra ò baluarte.* Pol. *Grobla, wał.* Vng. Töltés. Ang. *A heap of stones or turfes.*] Solent enim Romani milites vallos: hoc est, palos secum circunferre, quoties castra mutabant, eosq; quoties considerant, humi defigere, terramq; illis aggerere, ut tuti essent ab hostium irruptionibus. Impropriè dicitur cujuslibet rei coacervatio, qua fossę, aut valles impleri possunt. ¶ Quin & muros & munimenta aggerem dici voluit Servius in illud Virgil. 10. Aeneid. Quin intra portas atq; ipsis prælia miscent Aggerib. murorum ¶ Dicitur etiam Agger media viæ eminentia, ex aggeratis lapidib. strata. Idem: Qualis sępè viæ deprehensus in aggere serpens. ¶ Agger item dicebatur tumulus ex terra aliáve materia congestus ad oppidi vel arcis cujuspiam oppugnationem. Cic. Attic. lib. 2: Oppidum cinximus vallo & fossa, aggere maximo. Item 5. Phil. Græciam per translationem vocat Aggerem oppugnandæ Italiæ, quòd ea aptissima esset, ex qua tanquam ex loco superiore, bellũ Italię posset inferri. Grecia, *inquit*, vel receptaculum esset pulso Antonio, vel agger oppugnandæ Italiæ. ¶ Agger etiam dicitur ipsa materia ex qua fiebat ipse agger. Fiebat autẽ ex trabibus, frondibus, cespitibus. Cæsar Civ 2. 3. quòd unde agger comportari posset nihil erat reliquum, omnibus arboribus in finibus Massilienśium excisis. Idem, Gall. 2, cap. 6: Lapidib. telisq; subministrandis & ad aggerem cespitibus comportandis.

Aggĕro, as, penult. corr. act. p. Accumulo, cumulũ facio. [סָלַל בָּבַר *tsabár.* σῶρος, χόω, σωρεύω Gal. *Amonceler, acumuler.* Ital. *Accumulare.* Ger. Zusammen hauffen / ein Schütte oder Dammen machen. Belg. Hoopen Hisp. *Amontonar vna cosa sobre otra.* Pol. Zgrodmadzam, skupiam, okrywam. Vn. Rakásba gywytöm. Ang. To heap, to make a bulwark.] Vnde Arbores aggerare, vel Aggerare circa arbores terram dicimus, quũ post hyemẽ, æstate jam instante, terram circunfundimus, & veluti circummunimus ne calore nimio radices exarescant: pro quo etiam dicimus, Arbores operire vel adobruere. Columel. Omnes arbores fructiferæ circunfossæ aggerari debent. ¶ Interdum translatè ponitur pro augere & aggravare. Virg. 11. Aeneid. -onerat dictis, atq, aggerat iras. ¶ Hinc fiunt composita, Adaggero, & Exaggero, quorum significata vide suis locis.

Aggĕro, is, penult. corr. si, stum, Iuxtà gero, Ad aliquid gero. [בָּבַר tsabár נָשָׂא nasá. ἐπιφορέω, προσφέρω. Gall. *Amasser, aporter en vn tas.* Ital. *Porre à costo.* Germ. Neben etwas tragen/herzu tragen. Hisp. *Annadir ò traer vna cosa à otra.* Pol. *Przyniam, przygromadzam.* Vng *Hordok.* Ang. *Toir to.*] Plin. lib. 17: cap. 4: Nec fluminibus aggesta semper laudabilis. Plaut. in Rud. Siquidem mihi ultrò his aggerenda etiam est aqua.

Agglŏmĕro, act. p. Implico, adjungo: [חָבַל *ghalám.* συναγείρω. Gal. *Mettre du fil en pioton, deuider & liceler.* Ital. *Inuoltare, inghiamare.* Germ Herzu fügen/an ein Kugel wicklen. Belg. Bywinden/toegwoeghen. Hisp. *Emboluer vna cosa ò otra.* Pol. Wikle, wije, Przimotuie. Vng. Egybe gywytöm. Ang. *To gather, toyether to wind threed in bottomes.*] à Glomero, quod à Glomo seu Glomer deducitur. Virg 2. Aen. Et lateri agglomerant nostro. Idem 12. Aeneid. - densi cuneis se quisque coactis Agglomerant.

Agglūtĭno, pen. corr. act. p. Ad aliquid glutino, copulo, adjungo. [דָּבַק *hidhbik.* κόλλαω. Gall. *Coller ensemble.* Ital. *Conungere.* Germ. Anleimen/aneinander kleiben. Hisp. *Engrudar ò pegar vna cosa à otra.* Pol. Przilepiam, Przykleiam. Vng. Hozzá enyuezöm. Ang *To glue, or souldour together.*] Plaut. in Aul. Ita mihi ad malum malæ res planè se agglutinant. Cic. Attic. li. 16: Itaque statim novum proœmium exaravi, & tibi misi: tu illud desecabis, & hoc agglutinabis.

Aggrăvo, vas, penult. corrept act. p. Onero, gravo, opprimo: [הִכְבִּיד *hichbidh.* ἐπιβαρύω. Gal. *Aggraver, appesantir.* Ital. *Aggrauare.* Ger. Beschwären Belg Zeer bsweren/oft overladen Hisp. *Agrauiar ò apesgar.* Pol. *Obciążam.* Vng. *Meg nehezitöm.* Ang. *To burden.*] à quo Aggravesco, quod est, Valde gravis fio. Liv. bell. Punic. 2. li. 8: Nihil aliud ab suis relatum est, quàm inopia aggravari socios. Plin. lib. 12. cap. 17: Odor aggravans capita, sed citra dolorem.

Aggravata valetudo apud Suetonium in Augusto gravior facta: Aggravata valetudine tandem Nolæ succubuit.

Aggrăvesco, is, ex Ad & nomine Gravis factum verbũ, Gravius fieri, aggravari. Terent. Hecyr. Malè metuo ne Philumenę magis moribus aggravescat: id est, gravior fiat: quia morbi graves dicti. Sic aggravescens vulnus, Cic. 3. Tusc.

Aggrĕdĭor, d. t. Ad aliquem gradior, adeo, accedo, item adorior, invado, peto, incipio. [בָּא ba קָרַב karáb ἐφοδιάζομαι, προσχώρημαι, ἐπιχειρέω. Gall. *Assailler, aller vers quelqu' vn, s' auancer sur luy.* Ital. *Assalire in buona & in mala parte.* Ger. Zu einem gehn. Itẽ, einen angreiffen/anfallen. Hisp. *Acometer, ò arremeter.* Pol. Przystępuie, *imam, napadam,* rynęć, *idzie nakogo.* Vng. Hozzá fogok, *reá rohanok.* Ang. *To sett vpon, to inuade, to beginne.*] Cic. p Cecinna: Quid agat, quomodo aggrediatur judicem non habet. Virgil. 4. Aeneid. Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis. Cicer. de Nat deor. Antequam aggrediar ad ea, quæ à te disputata sunt. ¶ Vel cum infinitivo. Idem Offic. 2: De quib. dicere aggrediar. ¶ Aliquando in malam partem accipitur, pro adoriri, invadere, & velut ex insidiis adire. [Germ. Einen angreiffen/ mit gewalt anfallẽ. Belg. Aenvallen/aentasten/onderstaen.] Sal. Ex laterib. cęteros aggreditur. Iustinus: Quos ex improviso aggressus facilè fodit. Cicero 1. Offic. Omnibus autem in rebus priùs quàm aggrediare, adhibenda est præparatio diligens. ¶ Aliquando pro tentare. Salustius in Iugurth. Omnes asperitates supervadere, naturam ejam loci vincere aggreditur. Hæc autem verba Aggredior, Adorior, Alloquor, & similia, Ad præpositione eis adjuncta, cum accusativo solo elegãtiùs ponuntur, quàm si simplicia eorum accusativo, Ad præposita jungantur: ut, Aggredior hominem, non, Gradior ad hominem. ¶ Rem novam quis proverbiali specie aggredi dicitur; quum rem arduam ac novam molitur, & aliis adhuc intentatam. Ex Homeri versu Odyss. χ.

Aggrĕssĭo, verbale, s. t. Actus ipse aggrediẽdi. [קְרָבָה *kerabáh.* ἐπαδοσις, ἐπιχείρησις. Gal. *Abordement, assaut.* Ital. *Assalto, Assaltamento.* Ger. Anfall/angriff. Hispan. *Acometimento.* Pol. Wpadnienie, przystęp. Vng. *Készület, reá rohanás.* Ang. *Setting vpon, inuading.*] Cic. in Orat. Quumq; animos prima aggressione occupaverit, infirmabit, excludetq; contraria.

Aggrĕssŏr, is, grassator [Vng. *Kalóz, toluay.*] Vlpianus D. lib. 89. Tit. 9. l 7: Vt latronibus, aggressoribusq; daretur, qui panẽ interficerent. Idem, D. lib. 29. Tit. 5. l. 1: Veluti si quis clamavit ut ad auxilium conveniretur, aut terruit aggressores.

Aggrĕssūra, æ, [Vng. *Rohanás, toluay lás.*] Vlpian. D. li. 29. Tit. 5. l. 3: Si cũ omnes domini aggressuram paterentur, uni servus opem tulit.

Aggrĕgo, as, pen. cor. act. p. Congrego, quasi in unum locum gregem cõtraho, [אָסַף כֶּבֶס *asáph chamás.* ἐπισωρεύω Gal. *Amasser en vn troupeau, assembler.* Ital. *Congregare.* Germ Zusamẽ samlen. Belg. Zich vergadere. Hisp. *Ayuntar como ganados.* Pol. Zgromadzam. Vng. *Egy hylre gywytöm.* Ang. *To gather to gether.*] Cicero in Catilinam: Quòd si eodem cæteros undiq; collectos naufragos aggregaverit. ¶ Translatè pro adjungere apud Cęsarem 6. belli Gallici: Qui se ad eorum amicitiam aggregaverant huic opponitur Abgrego.

Aggrētŭs, Apud antiquos legitur pro Aggressus, ut apud Ennium: Aggretus fari, *&c.* ¶ Scribitur & Adgrettus.

Agĭlis, penult. corr. com. t. Levis, dexter: qui se facilè agit: hoc est, qui levi & expedito est corpore vel pronus, aut volũtarius ad agendum. [מָהִיר *mahír* קַל *kal* חוּשׁ *chusch.* ἐλαφρός. Gal. *Agile, habile du corps, viste.* Ital. *Destro, leggiero.* Ger. Schnell/hurtig/ rtigfertig Belg. Rasch van der hand/snel. Hisp. *Legero para hazer alguna cosa.* Pol. Zarłki chyży k zepky, *ochotny, prędky, skoczny.* Vn. *Serény, gyors kinyi.* Ang *Nymble.*] Horat. Odeũt hilarem tristes, tristemq; jocosi, Sedatum celeres, agilem gnavumq; remissi. Columella: Malo unius agilem industriam, quàm decem hominum negligentem & tardam operam.

Agĭlĭtas, s. t. Dexteritas, corporis celeritas. [זְחוּת *páchaz.* ἐλαφρότης, ὀξυτης. Gall. *Agilité, soupleſſe de corps.* Ital. *Agilità, attitudine, de-*

dine, desterita. Ger Behendigkeit/ringfertigkeit. Belg. vlugheit/rasheit. Hisp. *Ligereza de hazer alguna cosa.* Pol. *Zartliosć Ochota, Pretkosć.* Vng. *Serénység.* Ang. *Nymblines.*] Cicero Attic. li. 1: Nam si ita esse statueris, & irritabiles esse optimorum sępè hominũ, & eosdem placabiles: & esse hanc agilitatẽ, ut ita dicam, mollitiemq; naturæ. Hic est à corpore ad animum translatio. Columel. lib. 1: Ejusdem agilitatis homo frugi melius quàm nequam faciet.

Agĭlĭtĕr, agiliùs, agillimè: id est, cũ agilitate. [מהרה *meherâh.* ἐκινήτως. Gall. *Legerement, vistement.* Ital. *Agilmente, prontamente.* Ger. Fertiglich/behendig Hisp. *Ligeramente.* Pol. *Krzepko, ochotnie, chyżo.* Vng. *Serényden.* Angl. *Nymblie.*] Columel. lib. 2. cap. 2. Derq; requiem in summa, ut spe cessandi, totũ spatium bos agiliùs emitatur.

Agĭnă, pen. prod. f. p. Est in quâ inseritur scapus trutinæ: i. in quo trutina agitur, & vertitur, ab agendo dicta. Festus.

Agĭnātŏr, qui parvo lucro movetur: nomen ab Agina tractũ, quæ minimo pondere huc aut illuc impellitur. Festus.

Aginatores, Aurigæ sunt, qui in ludis Circensibus curuli certamine se exercebant.

Agĭo, Jr, pen. prod. Vilia negotior.

Agĭtātĭo Agitator, Agito, agitas, Vide AGO.

Agito, Agitedum, Vide AGO.

Aglăŏphōtĭs, pen. prod. f. t. ἀγλαοφωτὶς, Herba est jucundissimi coloris, qua magi utuntur ad evocandos dæmones. Nascitur in marmoribus Arabicis, unde & Marmoritidem quidam appellant. Plin. lib. 24. cap. 17.

Aglāpsĭs, f. t. Nomen legionis. Liv 5. Decad. lib. 4: Intervallũ, quod inter cetratos, & phalanges erat, implevit Legio, atque aciem hostium interrupit. A tergo cetratis, frontem adversus clypeatos habebat, Aglapsides appellabantur.

Aglĭdia, orum, ἀγλίδια, Dicuntur segmenta illa in capitibus allii, quæ alio nomine Agilthes dicuntur, Ruel. lib. cap. 2.

Aglўphŏs, ἄγλυφος, penult. corrept. Latinè non sculptus: nã a sine, γλύφω, sculpo.

Agmĕn, n. t. multitudo. [אגף *agâph* מחנה *machanêh.* πλῆθος, λεὼς, πόμμα. Gal. *Vne companie de gendarmes, bende.* Ital. *Moltitudine, scadra, ordinanza.* Ger. Ein schar Volcks / ein Zeug. Belg. Een schare die haer bewecht/ een hoop volcks dat gaet. Hisp. *Muchedumbre è compañna de gente.* Pol. *Hufiecz kupa.* Vng. *Sereg.* Ang. *A companie offolkes.*] Virg. 7. Aeneidos: -vocat agmina sęva sororum. ¶Interdum ordinatam multitudinem, & aciem exercitumq; significat. Idem 8. Aen. - it clamor, & agmine facto Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum. Cic. 2. Tusc. Cũ æstu magno agmen ducebat, laborabat Marius. ¶Interdum impetum, ut apud Virg. - & leni fluit agmine Tybris. Et 2. Aeneid. - illi agmine certo Laocoonta petunt.

Agmĭnālĭs, is, le, adject. πομπικός. Vnde agminales equi, qui agmen exercitus sequuntur ad convehenda impedimenta. Bud. in Annot. post.

Agnă, gnæ, Vide AGNVS.

Agnāscŏr, eris, sci, d. t. cõpositũ ex Ad & Nascor, Ad alia quæ nata sunt nascor, juxta alia nascor. [בוֹלֵד *noládh* ἐκφύω. Gal. *Naistre aupres.* Ital. *Nascere.* Ger. Herzu geborn werden. *Item,* anwachsen Hisp. *Nacer.* Pol. *Przyradzam się.* Vn. *Melléie születõm.* Angl. *To be borne nigh by.*] Itaq, filius patri nasci dicitur, quum ad patrem cogitatio refertur: agnasci verò, quum ad agnatos, ut fratres & patruos. Cic. 1. de Orat. Nunquis eo testamento, quod paterfamiliâs antè fecit, quàm ei filius natus est, hæreditatem petit? nemo: quia constat agnascendo rumpi testamentũ. ¶Agnasci præterea dicuntur, quæ in re aliqua nascuntur ad ejus perfectionem minimè necessaria, nihilq; utilitatis habentia, ut sextus in manu digitus, & fungi in arboribus, παραφύας. Vide ADNASCOR.

Agnātĭo, f. t. verbale: id est, Agnatorũ cõsanguinitas. [משפחת *modhâth.* φράτρια, ἀγχίστια. Gal. *Lignage ou parentage du costé du pere.* Ital. *Parentela.* Ger. Die Freundtschafft von dẽ Vatter her. Hisp. *Parẽtesco de padre del padre.* Pol. *Powinnowacztwo po oicu.* Vng. *Rokonság.* Ang. *Linage.*] Cicer. 2. de Leg. Ex quo verè vel agnatio nobis cum cœlestibus, vel genus vel stirps appellari potest. Et paulò pòst: In civitatibus ratione quadam agnationibus familiarum distinguuntur status.

Agnātĭ, penult. prod. m. s. [משפחת *modhâh.* ἀγχίστεις, οἱ κατὰ πάτρην οἰκεῖοι. Gal. *Parens du costé du pere.* Ital. *Parenti da lato di patre.* Ger. Gefreundte von den Vätteren / oder sonst von Mannespersonen her. Hisp. *Parientes de parte del padre.* Pol. *Powinnowaczy z przodkow od oicza pochodzaci.* Vng. *Rokonságosok.* Angl. *Frindes on the fatherssyde.*] Dicũtur, qui per virilis sexus personas cognatione cõjuncti sunt, quasi à patre congeniti (inquit Cajus Jurisc.) veluti frater eodem patre natus, filius fratris, nepósve ex eo. ¶Inter Agnatos & Cognatos συγγενὴς hoc interest, quòd in cognatis continentur agnati, in agnatis non item cognati: utputà, frater patris: i. patruus, est agnatus, & cognatus: matris verò frater: i. avunculus, cognatus est, sed non agnatus. ¶Ad agnatos & gentiles deducẽdus, proverbii loco veteres usurparũt quũ furere aliquem & mente captum esse significare volebant, qd ex lege XII. tab. ortum est, qua furiosi & mente capti in agnatorum gentiliumq; potestatem esse jubebantur. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. Qui salubrem locum negligit, mente captus est, atq; ad agnatos & gentiles deducendus. Cicer. 2. de Invent. Si furiosus existet, agnatorum gentiliumq; in eo pecuniaq; ejus potestas esto. Iustinian. lib. 1. Instit. ¶Agnatum dicimus quicquid ultra debitum natum est: hoc est, quicquid inutiliter in re aliqua gignitur, ad ejus perfectionem minimè requisitũ. Vnde agnascentia & agnata membra appellantur, παραφύσεις, ἢ παραφυάδες, Plin. Membra animalibus agnata, inutilia sunt, sicut sextus hominis semper digitus.

Agnēllŭs. Agninus, Vide AGNVS.

Agnōmĕn, penult. prod. n. t. Dicitur quod est extrinsecus aliqua ratione vel casu quęsitum: ut, Africanus, Asiaticus, Achaicus, & similia. [שֵׁם כִּנּוּי *schem chinnúi.* ἐπωνυμία. Gal. *Surnom d'vne famille.* Ital. *Cognome di vna famiglia.* Germ Zunam/ der Nam vñ Geschlecht. Belg. Eenen toe oft by naem. Hisp. *El renombre.* Pol. *Przezwisko.* Vng. *Vezetĕk név.* An. *A Surname gottin by an act.*] Cicer. de Invent. 1: Nomen quum dicimus, cognomen quoq; & agnomen intelligatur oportet. Vide Nomen infrà.

Agnōmēntum (ut cognomentũ) agnomẽ, [ἐπωνυμία. Vn. *Vezetĕk név.*] Apuleius in Apologia: Igitur agnometna ei duo indita, Charon, ut jam dixi, ob oculis & animi diritatem. Sed alterũ quod libentius audit, ob deorum contemptum Mezẽtius.

Agnomenes, Equi dicuntur vetuli, ex quorum dentibus ętas ampliùs dignosci non potest. ἀγνώμονες. Vide Cæliũ Rhodig. Antiq. lect. lib. 12. cap. 9.

Agnōsco, act. t. Ex Ad, & Nosco, euphoniæ causa, d mutata in g, Recognosco, & ejus notitiam cognitionemq; in memoriã revoco. Propriè est id, quod nobis olim aut visum fuit, aut alia quavis ratione cognitum. [הכיר *hichchîr* ידע *iadhâh.* ἐπιγινώσκω. Gall. *Recognoistre.* Ital. *Cognoscere, recognoscere.* Ger. Wider erkennen. Hisp. *Recognoscer lo ante conoscido.* Pol. *Poznawam, Imam sznie za sznie poznawàc.* Vngar. *Meg ismerõm.* Ang. *To acknawledge.*] Varro: Vereor, ne me quoq; dum revertero, pręter canẽ agnoscat nemo. Virgil. 5. Aeneid. Agnoscitq; suos lætosq; ad mœnia ducit. Atq; hac potissimùm ratione differt à verbo Cognosco, quod propriè dicitur de rebus antea nunquã cognitis. Idem 4. Aeglog. Incipe parve puer risu cognoscere matrẽ. ¶Interdum idem est quod admittere, recipere, approbare, ἀποδέχεσθαι. Cicero pro Milone: Quum tota Italia facti illius gloriã libenter agnosceret. ¶Aliquando ponitur pro confiteri. Cic. pro Rab. Ego si mihi esset integrum, susciperem hoc crimen, agnoscerem, confiterer. ¶Agnoscere onus tributi: id est, in se suscipere. D. de pactis lege 42. Inter debitorem & creditorem cõvenerat, ut creditor onus tributi prædii pignorati nõ agnosceret, sed ejus solvendi necessitas debitorem spectaret.

Agnĭtĭo, verbale, f. t. Actus ipse agnoscẽdi. [הכרה *hachcharâh.* ἐπίγνωσις. Gall. *Recognoissance.* Ital *Recognittione.* Germ. Erkanntnus. Hisp. *Reconnoscimiento.* Pol. *Poznanie Znaiomość.* Vng. *Meg ismerés.* An. *Ackwledging.*] Cic. 1. de Nat. deor. Quæstio de natura deorum ad agnitionem animi pulcherrima est. Plin. lib. 10. cap. 70: Pisces sui cadaveris agnitionem fugientes.

Agnŭs, m. f. Fœtus est ovis, qui annum nondum egressus est. [כשב *chesîb.* ἀρνός. Gal. *Agneau* Ital. *Agno, agnella.* Ger. Ein Lam. Hisp *Cordero, ò borrego dentro de ano.* Pol *Baran, Skopiec roczny.* Vn. *Bárány.* Ang. *A lamb.*] Cic de Senect. Villa abúndet porco, hœdo, agno. Plaut. Pœnul. Lupo agnũ eripere postulãt, nugas agunt. Vbi species quędã est proverbii, quum qui frustra conatur prædam recipere, cui semel manus injecit rapax aliquis. ¶Objicere canib. agnos, proverbialiter dicũtur, qui imbellẽ & litium imperitũ calumniatoribus, & exercitatis exponũt. Refertur à Diogeniano. Nomẽ habere putatur ἀπὸ τῆ ἁγνείας: hoc est, à puritate sive castitate: unde & nõnnullis Hagnus per aspirationẽ scribendũ videtur. ¶Est etiã Agnus, ἄγνος, Dioscoridi frutex arborescens, quem Latini à vinciendi usu Viticẽ appellãt. Dictus Agnus, quasi ἁγνὸς: i. castus, quòd mulieres in Thesmophoriis: hoc est, Cereris sacris, pudicitiæ conservandæ causa hũc sibi fruticẽ substernerent. Alii Agnum per syncopen dictum putant, quasi ἄγνον, quòd calore & siccitate sua genituram dissipare putetur. Vide de hoc nõnulla in dictione Vitex.

Agnēllŭs, diminut. ὁ ἀμνίσκος, τὸ ἀρνίον. Gal. *Agnelet.* Ital. *Agnello.* Ger. Ein Lämblin. Hisp. *Pequenno cordero.* Pol. *Iagnie.* Vng. *Bárányotska auagy gödölye.* Ang. *A litle lamb.*] Plaut. in Asin. Agnellum, hœdillum me tuum dic esse.

Agnīnŭs, Qd ex agno est, aut ad agnũ pertinet. [ἀρνεῖος. Gal. D'agneau. Ital. *Cosa di agnello.* Ger. Schäfin/ Lämberin. Hisp. *Cosa de cordero ò borrego.* Pol. *Iagniecy owczyńskopowy.* Vn. *Bárányból valo.* Ang. *Any thing pertuning to a lamb.*] Plaut. in Pseud. Pol, quia qua opera credã tibi una opera alligẽ fugitivũ canẽ agninis lactibus. Proverbiũ est. Nã qui canẽ alligat intestinis agninis, nõ modò canẽ amittit, verùm & prædã ultrò dederit fugitivo. Sic qui cre-

qui credit homini malæ fidei, & rem perdit, & fiustra habet obligatum eum qui non est solvendo. Lactes enim dicuntur intestina molliora.

Agnă, gnæ, Mensuræ genus in agrotũ dimensione. Colum. li. 5. cap. 16: Actus quadratus undiq; finitur pedib. cxx. hoc dupli agnatũ facit Iugetũ, & ab eo quod erat junctũ, nomẽ Iugeri usurpavit: sed hunc actum provinciæ Bæticæ rustici *agnam* vocant.

Ago, gis, egi, actũ, act t. [עשה *hasáh* פעל *pahál.* ἄγω. Gal. *Faire, besongner.* Ital. *Fare, oprare, trattare.* Germ. Thun/handlen/wercken. Belg. Doen/oft maken. Hisp. *Hazer lo que no queda* Pol. *Czinie, sprawuie.* Vng *Tselekedzdm* Ang. *To work, todo.*] Multa significat: Nã Agere est gerere, πράττειν. Plautus in Amph. Dum hæc aguntur. Cic. li. 1. Epist. Hîc quæ agantur, quæq; acta sint, ea te literis multorũ cognoscere arbitror. ¶ Quãdoq; inducere seu impellere. Lactan. lib. 19: Tres sunt affectus, qui homines in omnia facinora præcipites agant, ira, cupiditas, libido. ¶ Quandoq; audire. Terent. in And. Hoccine agis, an nõ? id est, audis, ut exponit Donatus. Sic Plautus: Vos agite spectatores. ¶ Quãdoq; dicere. Idẽ in Adelph. Sed éstne hic ipsus de quo agebã? ¶ Quandoq; pronuntiare, ὑποκρίνεσθαι. Cic. de Optimo genere dicendi: Diserti deformitate agendi multi infantes putati sunt, ut jam nõ sine causa Demosthenes tribuerit primas, & secundas, & tertias partes actioni, ὑποκρίσει. ¶ Quandoq; cogitare, πρός τι ἄγειν. Virg. Aeglog. 9: Id quidẽ ago, & tacitus Lycida mecũ ipse voluto. ¶ Quandoq; effingere, ὑποκρίνω, ut Ago stultum: id est, fingo, sive repræsento me stultũ. Vnde Actores comœdiarum, ὑποκριτὰς, dicuntur, qui diversorũ hominũ gestus agunt in scena. Cic. pro Q. Rosc: Roscius lenonẽ Ballionẽ cum agit, agit Chæreã. ¶ Quandoq; ire, incedere, vivere, ἀλᾶν, ut Nudus ago. Pompon. Mela: Exercent bellãdo animos, corpora ad consuetudinẽ laborũ, maximè ad frigora: nudi agunt antè, quàm puberes sint. ¶ Agere bonũ civem, est fungi bonis civis officio. Cic. li. 4. Epist. Dum mihi pacis mãdata das ad Cæsarẽ, mirificum agis civẽ. Sic Agere Consulẽ, vel Senatorem, est facere ea, quæ propria sunt Cõsulis, vel Senatoris. Cujusmodi orationes Valerius Maximus aliquãdo novè pernominativũ extulit, ut quum ait: Experiri volui, an scires Consul agere: id est, fungi Cõsulis officio. Idem: Publicus Rutilius, nõ publicanus in Sicilia egit, sed operas publicanis dedit. ¶ Quãdoq; Agere significat extendere, porrigere: ut, Vera gloria radices agit, atq; etiã porrigit, ῥιζοῦσθαι, ῥιζοῦν. ¶ Agere testudinẽ, est admovere, vel applicare, teste Servio in illud Virgil. 2. Aeneid. -obsessũmq; acta testudine limẽ. Sic Agere vineas, & turres. Cæsar bell. Gall. 3: Quib. fortiter resistentibus, vineas, turresq; egit. ¶ Itẽ agitare. Plaut. Aedepol eam agam verberibus. Virgil. 6. Aeneid Prodigiis actis cœlestib. ossa piabũt. ¶ Agere cum aliquo dicimur, quũ quippiam ab eo impetrare, vel aliquid ei persuadere conamur. Cic. Attic. li. 5: Is egit mecũ accuratè multis verbis, ut tibi responderem. Idem in Lælio: Quum enim tæpè mecũ ageres, ut de amicitia aliquid conscriberem. ¶ Benè vel præclarè agi nobiscũ dicimus, quũ res nobis feliciter succedũt, nihilq; habemus, de quo magnopere queri possimus, καλῶς φέρεσθαι. Cic. de Amicitia: Cũ illo quidẽ actũ optimè est, mecum autem incommodius. Ibidem: Cum illo quis neget actum esse præclarè? Idem in Verr. act. 4: Hæc conditio fuit aratorum, ut secum præclarè agi putarent, si vacuos agros Apronio tradere liceret. ¶ Agitur res nostra, vel, De re nostra agitur: hoc est, ad nos pertinet, vel res nostra in discrimẽ adducitur. Cic. pro Sext. Rosc. Tua quoq; res permagna agitur. Idẽ pro Lege Man. Agitur enim salus sociorũ, aguntur certissima pop. Rom. vectigalia, aguntur bona multorũ civiũ. Idẽ de Amic. In quib. eorũ de capite agatur, aut fama. ¶ Agere cũ aliquo tabellis obsignatis, est eum convincere testimonio literarum suarum. Testimonium est apud Cicer. 5. Tusc. ¶ Agere & ferre, ἄγειν & φέρειν, trissima quidem, sed tamen proverbialis est figura. Dicitur enim de hostib. agros nostros excurrentibus. Agunt & ferunt, ἄγουσι & φέρουσι pro eo quod est hostili more populantur aut vexant. Id si traducatur ad animum, nõ paulò fiet tristivius: quemadmodũ Aristophanes in Nebulis. ¶ Actũ est, vel Res acta est: hoc est, perit vel deplorata est. πέπρακται, οἴχεται. Terent. in Heavt. Vnam ei cœnam atq; ejus comitibus dedi: quòd si iterum mihi sit danda, actum siet. Idem: Acta hæc res est, perii: proverbialiter his verbis desperationẽ significamus: quę res secundum jus Civile dicitur. Quo cavetur, ne quis remõ actam reperat, suamq; damnationem rescindat. ¶ Actum agere: id est, nihil agere, τὸ πραχθὲν πράττειν. Idẽ in Phorm. Actum, ajunt, ne agas τὸ πραχθὲν μὴ πράττε. Forma Adagii est à judiciorum consuetudine sumpta, quæ admonet fas non esse iterum agere causam, de qua jam sit pronuntiatum. Sic Plaut. Actũ agis: id est, incassum laboras. Quod enim jure semel judicatum fuerit, rescindi, & iterum agi non potest. ¶ Aliud agere vel Alias res agere est non esse intentum iis quæ aguntur. Cicero pro Sext. Rosc. Vsq; adeò animadverti, judices, eum jocari, atq; alias res agere. ¶ Ponitur interdum agere pro vertere. Virg. Ipse ter adducta circum caput egit habena. ¶ Pro urgere, persequi. Idem: Pastor agẽs telis. ¶ Pro habere. Virg. 1. Aeneid. Tros, Tyriúsve mihi nullo discrimine agetur: id est, habebitur. ¶ Pro ante nos pellere. Idem 1. Aeglog. -en ipse capellas Protinùs æger ago. ¶ Pro vehere, ducere. Varro: Non hos Pactolus aureas undas agens, etiperet unquam è miseris. ¶ Pro foras pellere, fugare: ut, Membris agit atra venena. ¶ Pro celebrare: ut, Agere diem festum. ¶ Pro convocare: ut, Agere consilium. ¶ Pro emittere & exhalare: ut, agere animam. ¶ Agere etiam ad lites pertinet: unde emerserunt innumeræ penè loquendi formulæ: ut, Furti agere: hoc est, actionem furti intendere. Agere causas, Agere ex syngrapha. Lege agere ex spõsio, de quo instà in dictione Sponsio. ¶ Agere reum, αἰτίαν ἐπιφέρειν: hoc est, accusare. ¶ Peragere reum, ἀγεῖν τινὰ δίκην: hoc est, agendo perficere ut reus condemnetur. ¶ Agere gratias: hoc est, verbis ostendere, nobis aliquid fuisse gratum. Nam gratias habere, χάριν ἀποδόναι, pertinet ad animum, quum memorem accepti beneficii mentem animũq; habeo, & invicẽ gratificandi volũratem. ¶ Referre verò gratiam, ἀποδόναι χάριν, est facto acceptum beneficium remetiri, ut si à me sublevatus aliquo beneficio, ut vicissim aliquo modo me sublevaveris, gratias retulisti, reddidistiq;. Et licet Seneca nolit malas gratias referri posse, sed reddi: Cicero tamen in Salustium ait: Quòd ista inusitata rabie in uxorem & filiam meam invasisti, quæ se facilius mulieres abstinuerunt à viris, quàm tu vir à viris, satis docte ac perite fecisti. Non enim speraste me mutuam tibi gratiam relaturum, ut vicissim tuos compellarem. Terent. in Eunuch. Illis crucibus quæ nos, nostramq; adolescentiam habent despicatui. Nunc referam gratiã, atq; eas itidẽ fallam, ut ab illis fallimur. Referre igitur gratiam, tàm in malum, quàm in bonũ dicitur, quum sit facto beneficiũ, aut injuriam acceptã compensare. Rectiusq; huic verbo singularem accusativum Gratiã, jungimus, quàm pluralem Gratias. Et contrà, melius dicimus, teste Valla, Habere gratias, quàm gratiam: nunquam autem, vel rarissimè, Agere gratiam, sed verè semper, Agere gratias. Livius: Satiatus tandem complexu filii: Renuntiate, *inquit*, gratias Regi me agere, referre gratiam aliam nunc non posse, quàm ut suadeam non antè in aciem descendat quàm in castra me rediisse audierit. Cic. Cui pro me Senatus gratias agendas putavit, eho à me gratiam referendam non putẽ? Pro eodem etiam dicimus, Respondere officiis. Plancus Ciceroni: Immortales tibi ago gratias, agamq; dum vivam: nam relaturum me affirmare non possum: tantis enim tuis officiis non videor mihi respondere posse. ¶ Agere cum populo, est populum rogare, ut suis suffragiis quid jubeat aut vetet. εἰσφέρειν. ¶ Cuniculos agere, est specus subterraneos effodere, per quos occultus in locum aliquem fiat aditus. Cicer. 3. Offic. Quòd si fana pater expilet, cuniculos agat ad ærarium. ¶ Agere viam, est viam sibi aperire per loca invia. Virg. 3. Aeneid. Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare. ¶ Deniq; Agere, pertinet ad omnes actus humanos. ἐνεργεῖν. Nam qui sedet, qui stat, qui cogitat, qui jacet, qui moritur, aliquid agere dicitur: ita ut nullus, qui modò vivat esse unquam possit sine actione. ¶ Hinc fit, ut & agere dicamus pro vivere: pro quo etiam dicimus, Vitã agere, βιοτεύειν. Terent. in Andr. Primùm hęc pudicè vitam, parcè ac duriter agebat. ¶ Item annũ vigesimũ, vel trigesimum agere, Aevũ agere, Senectutem agere, & similia. Annus, vel mensis vigesimus agitur: hoc est, currit, vel in cursu est. Terent. in Hecyr. Tũ postquam ad te venit, mensis jam hic agitur septimus. ¶ Agere animam, est mori, vel morti proximũ esse. Cicero Fp st. lib 4: Qu. Hortensius quum hæc scripsi, animam agebat. ¶ Componitur Ago cum Ad, ut Adigo: cum Ab, ut Abigo: cum Am, ut Ambigo: Con, ut Cogo: Circum, ut Circumago, qđ est Circunduco: De, ut Dego: Ex, ut Exigo: Per, ut Perago: Pro, ut Prodigo: Re, ut Redigo: Sub, ut Subigo, à quo fit Prosubigo: Trans, ut Transigo. ¶ Sunt etiam qui putent Castigo, Instigo, Mitigo, Lævigo, Litigo, & Nego composita esse verbi Ago: ut sit Castigo, Castè ago: Mitigo, Mitem ago: Lævigo, Lævem ago: id est, planum. Fustigo, Fuste ago: Litigo, Lite ago: sed quũ sint primæ cõjugationis, habeantq; quædam i productam, non videntur ab Ago composita. Agon, victimarum verbum pro agóne. Ovid. lib. 1. Fastor. Qui calido strictos tincturus sanguine cultros Semper agáne rogat: nec nisi jussus agit. Et Senec. lib 3. Cõtrover. Carnifex manum tollet: deinde respiciat ad partẽ & dicat: Agónne quod fieri solet in victimis. Vnde proverbialiter Agones dicti cunctatores, qui semper deliberãt neq; quicquã aggrediuntur.

Agĭto, as, pen. corr. act. p. Crebrò facio. factito. [הגע *hegá* הגיד *higíd.* πραγίδιον, πραγίδιον, ολ Gal *Agiter demener fort & souuent.* Ital. *Agitare far spesso* Germ. Viel stets thun/ offt handlen. *Item*: Bewegen hin vnd wider. Belg. Meerstelyck doen oeffenen steten met sporen/ hitzen/ dreuen. Hispan. *Hazer muchas vezes.* Pol. *Vstawitznie czinie. vel, pobieżam pobudzam.* Vngarice, *Gyakran tselekedõm.* Ang. *To tosse and stirre, to do often, to trouble.*] Salust. in Iugurth.

Ita

Ita variè per omnem exercitum lætitia, mœror, luctus atque gaudia agitabantur. ¶Item Stimulare, compellere. *ἐλαύνειν.* Plaut. Nam jam agitabo quadrupedem calcari. ¶Item Observare. Virg. li. 2. Georg. Ipse dies agitat festos. ¶Ité perturbare, molestare, cruciare, vexare. Cicer. de Legib. Furiæ agitant infectanturq; improbos. Plaut. in Cur. Tum te igitur morbus agitat hepatarius. ¶Item venari & insectari feras. Cic. lib. 3. Offic. Sùntne igitur insidiæ, tendere plagas, etiamsi excitaturus non sis, nec agitaturus? Ipsæ enim feræ nullo insequente sæpè incidunt. ¶Item Exercitare. Lactant. Nisi virtus agitetur, proficimus parum. ¶Agitare vitam, idem quod agere vel ducere. Salust. in procem. Bell. Catil. Etiam tum vita hominum agitabatur sine cupiditate. ¶Item Cruciare, ut apud eundem, Agitabatur magis-magisq; in dies ferox animus inopia rei familiaris, & conscientia scelerum. ¶Item sæpè administrare. Idem: In pace verò beneficiis magis, quàm metu imperium agitabant. ¶Item Sæpè considerare, cogitare, recogitare. Idem: Sed ea quæ mēte agitari omnes jam antea audistis. Terent. in Phorm. Ego quoq; id quidē agitans mecū sedulò, inveni (ut opinor) remedium huic rei. ¶Aliquandò Tractare, disputare, excutere. Cic. pro Dom. Sententia quæ erat tractata in Senatu. ¶Agitare ferociter, est sese ferociter, gerere. Salust. in Catil. Minari interdū ferro, nisi obnoxia foret: postremò ferocius agitare, quàm solebat. ¶Agitare lætitiam, est lætitiam præ se ferre, & reipsa gaudium ostendere. Ibidem: Ciceronem ad cœlum tollere, & veluti servitute erepta, gaudium & lætitiam agitabat. Hujus cōposit. est EXAGITO.

Agitātio, verbale, f. t. Ipse agitādi actus. [מנוד *manódh.* *ἡ δόνησις, ὠθισμὸς.* Gal. *Esmouuement, esmotion, agitation.* Ital. *Smouimento, commotione, agitatione.* Ger. Bewegung/trib. Hisp. *Obra de acossar, aguijadura.* Polon. *Poruszenie, pobudzanie.* Vng. *Razás morgatás.* Ang. *Stirring or troubling.*] Cic. 2. de Natur. deor. Nec enim ille externus, & adventitius habendus est lepor, sed ex intimis maris partibus agitatione excitatus.

Agitātus, us, [*δόνησις* & *κίνησις.* Vng. *Mozgatás.*] motus, agitatio. Macrob. Comment. lib. 2. cap. 14: Imò per diversa, si spontaneo ferrentur agitatu.

Agitātor, m. t. Qui est equorum, curruúmve rector. [מנהיג *manhigh.* *ἡνίοχος, ἡνίοχος.* Gal. *Qui conduit & chasse cheual, asne, ou autre chose.* Ital. *Chi spinge et mena cauallo ò asino.* Germ. Ein Rossztreiber/Karrer/Fuhrmann. Hisp. *Aguador ò acossador de animales.* Pol. *Woznica, forman.* Vng. *Szekeres.* Ang. *A driuer of a cart or of beastes.*] Cic. Attic. li. 13: Nec est melius quicquā, quàm ut Lucullus suā tineat currū, equosq; ut bonus sæpè agitator.

Actus, a, um, Completus. [נעשה *nahaseh.* *πεπραγμένος.* Gall. *Faict, parfait.* Ital. *Fatto, perfetto.* Germ. Das schon fürüber vnd vollbracht ist. Hisp. *Hecho.* Pol. *Odprawa, skonczenie.* Vng. *Végbe vitetet.* Ang. *Done, ended.*] Virg. li. 6: His actis properè exequitur præcepta Sibyllæ. Vnde Actum agere, proverbio dicitur, pro nihil agere. Quod enim (*inquit Donatus*) in jure semel judicatum fuerit, rescindi & iterum agi nō potest. ¶Ponitur etiam Actus pro Adpulsus. Idem lib. 7: Sive errore viæ, seu tempestatibus acti. ¶Pro Admotus, Idē lib. 9: Accelerant acta pariter testudine Volsci. ¶Pro Coactus, territus. Idem lib. 6: Prodigiis acti cœlestibus ossa piabunt. Alia significata quære in dictione AGO.

Actum est, Vide in AGO, & semper in malam partem accipitur: ut, Actum est de Republica: id est, extincta, desperata, perdita est, [*οἴχεται, πέπρακται.* Vng. *Oda vagyon, oda veszet.*] Terent. in Andr. Quid ego audio? actum est, si quidē hæc vera prędicat.

Acta, orum. [דברי היומים *dibré hajamím.* *πράξεις.* Gal. *Faicts & actes publiqs, les registres publiqs.* Ital. *Atti publici, registrati.* Germ. Handlungen/Geschichten. Hisp. *Los echos publicos de cada dia.* Pol. *Sprawy, dzieie.* Vng. *Tselekedetek.* Ang. *Gestes or actes.*] Generaliter dicuntur quæcunque aguntur, sive publicè, sive privatim, sive in judicio, sive extra judicium. Cic. de Orat. Consilia primùm, deinde acta, postea eventus. ¶Acta propriè dicūtur quę gesta sunt ab eo qui togatus in Republ. cum potestate imperioq; versatus est. Nam imperatorum res gestæ dicuntur. Cicero Philip. 1: An in commentariolis & chirographis & libellis acta Cæsaris firma erūt, quæ ille in æs incidit, in quo populi jussa perpetuasq; Leges esse voluit, pro nihilo habebūtur? Et paulò pòst: Ecquid est quod tàm propriè dici possit actum ejus qui togatus in Rep. cum potestate imperioque versatus est, quàm lex? qua re acta Gracchi, leges Semproniæ proferentur. Postea autem consuetudine sermonis factum est, ut literæ omnes de quorumlibet judicium sententiis perscriptæ, actorū nomine censerentur. Item, quodcunq, apud jus dicentem ad causam sive publicam sive privatam pertinens gestum ejusq; autoritate mandatum literis esset. Ex lexico Hotomani. Propriè tamē Actorū nomen collectionem quandā importat, accipiturq; pro quadā rerū actarū congerie, in tabulas vel commentarii redacta, vel etiā pro ipsis commentariis, in quib. perscripta sunt ea, quæ aguntur. Cic. Trebonio li. 10. epist 28: Res urbanas, actaq; omnia ad te perferri arbitror. ¶Acta & Actitata Cornucopiæ ita distinguit: Acta sunt quę extra judiciū fiūt: Actitata, ea quæ in judicio. Valla, Acta à Gestis li. 4. ca. 9. distinguit: ut hæc eorum sint duntaxat, quæ in administratione magistratus, & in rebus majorib. & ad Rēpubl. aut ad plures spectantib. gerunt: ut gesta Alexādri, gesta Cęsaris. Acta verò etiā rerū privatarū & minorum ac familiariū, quanquā etiam de rebus gravib. arduisq; dicuntur. Frequentissimè enim Cicero acta Cæsaris appellat; in quib. tamen & agrorū divisiones, & donationes regnorū continebantur. Neq; solùm de rebus privatis, verumetiam publicis, Acta dicuntur. Cic. 2. Philip. In publicis actis nihil est gravius, in privatis firmissimū est testamētum. ¶Legitur etiam Actum, cti, sing. num. Idem 1 Philip. Nihil est quod tàm propriè dici possit actum ejus, quàm Lex. ¶Acta circunducere, est antiquare, & delere. Paul. l. Acta. ff. De re jud. Acta apud se habita, si partes consentiant, & judex hoc permiserit, potest jubere eadem die circunduci. ¶Acta diurna, quę in singulos dies conficiuntur. Græci *ἐφημερίδας* vocant. Latini Diaria. Suetonius in Cæs. Initio honore primus omniū instituit, ut tàm Senatus quàm populi diurna acta conficerentur. ¶Referre in acta, est inter acta perscribere. Iuven. Satyr. 2: licet modò vivere, fiēt, Fiēt ista palàm; cupiēt & in acta referri.

Actus, us, m. q. Generali vocabulo, dicitur omne quod agitur, aut dicit. [*πρᾶξις.* Ger. Handlūg. Belg Hãdtinghe/vttechtinghe.] Cic. in Salust. Si de mea vita atq; actib. huic cōvitiatori respondero. Idem 1. de Legib. Non solùm in rectis, sed etiam in pravis actib. insignis est humani generis similitudo. ¶Dicuntur pręterea Actus, partes fabularum, inter quas modi fieri solēt. Hos in omni fabula quinq; exigit Horatius in arte poëtica: Néve (*inquit*) minor quinto, neu sit productior actu Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi? ¶Vnde proverbiali figura dicimus, supremū fabulæ actū addere, pro eo quod est, extremū finem imponere. Cicero in Catone transfert ad vitam peractā: Hi mihi videntur fabulam ætatis peregisse: nec tanquā inexercitati histriones in extremo actu corruisse. ¶Per translationē Actus dicuntur diversæ vitæ humanæ partes, in quibus nō secus atq; histriones in Comœdia, alias atq; alias quodāmodo induimus personas. Ibidē: Naturā optimam ducē sequimur, à qua non verisimile est, quum cæteræ partes ætatis bene deserpte sint, extremū actum, tāquam ab inerti poëta esse neglectū. ¶Item Actus dicitur spatium in agro centum viginti pedum, quòd in eo boves agerentur, quū araretur uno impetu justo, ut inquit Plin. li. 18. ca. 3. Triplices autē reperiūtur Actus: minimus, quadratus, & quadratus duplicatus. Minimus quatuor pedes habet latitudinis, lōgitudinis pedes centū viginti: quod spaciū in agris erat inter vicinos. Quadratus undiq; centū viginti pedib. præfinitur. Quadratus duplicatus Iugerū præstat. ¶Rursus actus (ut Modestinus de Servitute prædiorū rusticorū scribit) est ubi armenta trahere, & vehiculum ducere licet, *ἐλασία*: hoc est, via qua quis pedes vel eques cōmeare potest. Vide Institutiones Iustiniani, lib. 2. tit. 3. Item actus, dispensationem & administrationem pecuniæ significat apud Iurisconsultos. Scęvola l. 40. D. de Statu lib. Stichus servus meus actor, si rationem omnē actus sui hæredi meo reddiderit, liber esto.

Actīvus, *ἐνεργητικὸς, δραστικὸς, δραστήριος.* Qui agit, fictum à Grammaticis: ut Activa significatio. & verbum activum, quod (teste Prisciano lib. 8.) semper actum significat, & facit ex se Passivū.

Actīvitās, & passivitas, vocabula sunt Census Grāmatici: ut apud Probū in Catholicis: secunda persōna activitatis, & passivitatis.

Actuōsus, laboriosus, laboris plenus. [עמל *hamél* יגעה *jagheál.* *πονητικὸς, πραγματικός.* Gall. *Qui represente bien les mines & contenances.* Ital. *Attuoso promto ne' gesti del corpo.* Ger. Der viel gebärden vnd seltzamer weisen treibt. Hisp. *El que haze gestos y visages.* Polon. *Pracowity, lasikarz.* Vng. *Munkás.* Ang. *Full of labour.*] Actuosi homines, qui motu corporis maxime exercentur: ut histriones & saltatores. Et actuosus ignis apud Senecā. Actuosa vita, quæ in actione & labore versatur, non in studio & contēplatione. Et hæc activè: passivè autem quum accipitur, significat rem in qua multum sit laborādum: ut Actuosa comœdia. Donat. in Terent. Hæc scena actuosa est, magis in gestu quàm in oratione constituta.

Actuōsē, adverb. Magno labore, *πραγματικῶς, δραστικῶς.* Cicer. 1. de Orat. Quid petam præsidii? quàm leniter? quàm remisse? quàm non actuosé?

Actio, verb. f. t. Actus vel operatio, administratio [מעש *pohál* מעלה *pehulláh* מפעל *miphhál.* *πρᾶξις.* Gall. *Action.* Ital. *Attione.* Ger Handtung. Belg Een Wertinge/oeffentinghe. Hispan. *Obra, hechura.* Polon. *Sprawa, rzecz inek.* Vng. *Tseleködet.* Ang *Doing, action.*] Cic. 1. Offic. Virtutis enim laus omnis in actione consistit. Apud Rhetores autem significat eam artis partem, quæ in pronuntiando & gestum agendo consistit. *ὑπόκρισιν*, Cicer. in Orat. Est enim actio, quasi corporis quædam eloquētia, quum constet è voce atque motu. Quid autem sit Pronuntiatio,

nuntiatio, lib. 1. ad Heren. explicatur: Pronuntiatio, est vocis, vultus, gestus moderatio cum venustate. ¶ Quandoq; Actio pro Accusatione, sive petitione accipitur, κατηγορία, quẽadmodum Actor pro accusatore, κατήγορος: ut Ciceronis actiones in Verrem. Quint. li. 7: Cujus actionem equidem solam in hoc tempus emiseram. ¶ Quandoq; dicitur defensio, sive oratio, pro causæ defensione, aut alicujus rei, de qua agitur, δικαιολογία. Cicer. Q. Valerio: Actionem meam C. Cæsar primo suo Consulatu lege in Agraria comprobavit. ¶ Est etiam actio, Ius agẽdi & judicium intentandi. δίκη. autor ad Heren. lib. 1: Et à causa cadit is qui agit, nisi habeat actionem. ¶ Actiones item certę formulæ sunt apud Iureconsultos, quibus judicium datur. vide Hotom. in Lexic. ¶ Dicimus etiam Gratiarum actionem, pro beneficii accepti cõfessione, & grata verborũ redditione Cic. Plãco: Quanquã gratiarũ actionẽ à te non desiderabam.

Actiũncŭla, æ, diminutivum ab Actio. [Vng. *Mukárska.*] Plin. Epist. li. 8. Falconi: Retracto enim actiunculas quasdam.

Actĭto, as, pen. corr. frequentativum, oriundum, non ortum ab Ago, sed ab Acto, sicut Scriptito à Scripto, Lectito à Lecto: & ꝑpriè Actitare dicit in cautis. ἀγωνίσασθαι. Plin. Junior ad Marcũ: Magis miraberis, si scieris illum aliquãdiu causas actitasse. Cic. de Claris Orat. Etiam M. Pontidius municeps noster multas privatas causas actitavit. Vide & Gell. lib. 9. cap. 6.

Actor, m. t. Dicit omnis qui aliquid agit. [JVV *pohél.* ὁ πράττων. Gal. *Exploictẽur.* Ital. *Operatore.* Germ. Ein thäter/ein verhandler. Hisp. *El que haze.* Pol. *Sprawca.* Vng. *Tselekedò.* Ang. *An worker, doer.*] Cic. pro Sest. Cato & dux, & autor, & actor illarum rerum fuit. ¶ Item is qui in judicio causam agit, συνηγόρος, Cicer. de Clar. Orat. Eodem anno Miloni Rhodio Romæ dedimus operam & actori summo causarum & magistro. ¶ Apud Iurisconsultos actoris vocabulum ferè semper accipitur pro accusatore, seu petitore: hoc est, pro eo qui actionem in judicio intendit adversus reum, κατηγόρος. Vlpianus l. Quę omnia. ff. De procurat. & defensoribus. Quæ omnia nõ solùm ex parte rei, sed etiam in persona actoris observabantur. ¶ Actor etiã dicitur histrio qui fabulam agit, ὑποκριτής. Cicer. ad Q. Fratrẽ: Poëtæ boni, & actores industrii in extremo actu solent esse diligentissimi. ¶ Item actor servus, dicitur idem qui dispensator, nimirum qui pecuniæ domini tùm exigendæ tùm dispẽsandę præest. L. 5. D. De doli excep. L. Sticho. de statu lib. Vulgò jam factorem appellare solemus. Columel. lib. 1. cap. 7: Ità fit ut & actor, & familia peccent. & ager sæpiùs infametur.

Actŭārĭus, m. s. Qui acta describit veloci stylo, eaq; descripta deinde recitat, Notarius. [סופר *sopher* מזכיר *mazkhir.* χαρτοφύλαξ. Gal. *Notaire.* Ital. *Notario.* Ger. Ein Notary/so die hendel schnell vñ in ell schreibt. Hisp. *Aquel que escriue lo que otro dize.* Pol. *Grodsky pissarz. vel Odrecznyy pissarz.* Vng. *Notárius.* Ang. *Whiche writteth gestes.*] Sueton. in Cæsare: Quam non immeritò Augustus æstimabat magis ab actuariis exceptam, malè subsequentib. verba dicentis, quàm ab illo æditam.

Actŭārĭus, a, um, ἀκάγιλος, Agilis, velox, & facilis, ad cicũ agendum. [Pol. *Burdinek.*] unde Naves actuariæ, κωπήρεις dicũtur, quæ leviores sunt, agiliores, quæq; huc illuc quàm minimo negotio flecti possunt. Livius 4. Decad. l. 8: Tradito & naves, armentaq; earum, néve plures quàm decem naves actuarias, nulla quarũ plus quàm triginta remis agat, habeto. ¶ In eadẽ etiam significatione actuarium legimus neutro genere. Cic. Attic. lib. 10: Recordor enim æstate eum illo Rhodiorum ἀφράκτῳ navigans, quàm fuerim solicitus. Quid duro anni tempore actuaria fore censes?

Actŭārĭŏlum, diminutivum, [τὸ κελήτιον. Vng. *Gyorsatska, folyó haiótska.*] Cic. Attic lib. 16: Hæc ego conscendens è Pompejano tribui actuariolis decem scalmi. Id est, remigibus earũ navicularum, quæ vocantur actuaria, vel actuariola.

Actūtum, pen. prod. adverbium temporis, ab Actu: id est, celeritate derivatum. Significat enim confestim, sine dilatione. [טרדם *pitheóm* טרד *péthah.* αὐτίκα. Gal. *Tost, incontinent, soudain.* Ital *Di subito, Di fatto, incontinente.* Ger Geschwind/flux/ eins wegs Hisp. *Presto, luego.* Pol. *Wnet, natich miast.* Vng. *Mingyárást.* Ang. *Incontinent.*] Cic. 12. Philip. Ego mortem actutum ferendam puto. Terent. in Phorm Aggredere actutum.

Agogæ, ἀγωγαὶ, ἢ ἀγωγεῖ, Fossæ sunt in metallis aurariis, per quas aqua aurum trahens ducitur, ulice frutice, qui illis insterni solet, aurum retinente. Vide Plin. lib. 33. cap. 4. Hermolaus Inlices vocari tradit.

Agŏlum. penultima corr. n. s. Pastoralis baculus, quo pecudes aguntur. [מטה *mattéh* שבט *schébet.* λαγωβόλον Gal. *Bastõ de pasteur.* Ital. *Bastone de pastore.* Germ. Ein Hirtenstecken. Hisp. *Cayado ò bordon de pastor* Pol. *Owczarska laska.* Vng. *Pásztori bot.* Angl. *Agoade to prick forward cattell.*] Festus.

Agōn, [מתחרה *naphtúl.* ἀγών Gall. *Tout exercice de combat, cõme luicter, iouster & autres.* Ital. *Agone.* Germ. *Kampffübung zum streit/ Ritterspiel* Hisp. *Contencion, porfia.* Pol. *Czwiczenie do rzeczerskich ipraw, sprzanky.* Vng. *Harcz.* Ang. *Exercise of combat.*] Græcis idẽ est quod certamen, studium, contentio, labor cum difficultate conjunctus. Accipitur & pro loco ipsius certaminis. Vnde locus Romę juxta Tyberim, qui Circus Flaminius dicitur, etiã Agon appellatus fuit, quòd in eo curule certamen soleat exhiberi. ¶ Fuit quoque proprium viri nomen ex Teo, de quo Plinius libro 33. cap. 3: Summæ apud exteros licentiæ fuerat, Agonem Tejum Alexandri Magni præfectum aureis clavis suffigere crepidas.

Agōnālĭa, f. p. [ἀγώνια. Ger Fästtag/welche die Römer im Jenner hielten Gott zu ehren/ daß er jhren Händlen furschub gebe.] Feriæ erant Romæ mense Ianuario celebrari solitæ, postea Agonalia appellata. Ovid. 1. Fastor. Et priùs antiquus dicebat Agonia sermo. Vide in Onomast. in dictione AGONALIA. ¶ Agonias quoq; antiqui hostias appellabãt, teste Festo, nomine ab agẽdo deducto. Sterilitatem quoque & impotentiam generandi, Agoniam Græco vocabulo, ἀγωνίαν vocamus. ¶ Agonia antepen. prod. ἀγωνία, extrema est conturbationis species, quam Latini Trepidationem vocant. Quam vocem etiam Lucæ interpres servavit, cap. 22: Et factus (*inquit*) in agonia, prolixiùs orabat.

Agōnīsmă, atis, ἀγώνισμα, Græcis est palma, sive præmium certaminis.

Agōnĭum, Dies appellabatur, quo Rex sacrorum agonias: hoc est, hostias immolabat: Autor Festus.

Agōnīstă, ἀγωνιστὴς, Qui in agone contendit, certator, pugil. [Pol. *Szermiers.* Vng. *Baynok.*]

Agōnĭus, ἀγώνιος, Dicebat Deus, qui præsidebat rebus gerẽdis: in cujus honorẽ Agonalia instituta fuisse existimavit Fest.

Agōnīzo, [ἀγωνίζομαι. Vng. *Harczolok vmagokodom.*] neutrum, Agonizor deponens, significat dimico, contendo. Hieronymus in Eccles. Agonizare pro anima tua, pro justitia. Cypr. ad Moysen: Omnis qui agonizatur, in omnibus continens est.

Agōnŏthĕtă, m. p. [ἀγωνοθέτης. Gal. *Le maistre capitaine ou president aux ieux de combat.* Ital. *Sopraštante à guochi di lotta.* Germ. Ein Hauptmañ vnd fürgesetzter der fächtschulen / der jhnen die bestohnung anstheilt. Hispan. *Maestro de aquellos juegos.* Pol. *Prezident ſtermiersky, vſtawca nad ſtermierzmy.* Vng. *Az, ki az, iátékban nyertesséket meg aiándékoz.* Ang. *He which ouerseeth the combat.*] penul. correp. ab ἄγων & τίθημι. Munerarius, quasi agonis dispositor seu præfectus, qui præmium certantibus in quolibet ludorũ genere proponit; qualis Achilles apud Homerum in funere Patrocli, & Aeneas apud Virg. 5. Aen. Spartianus in Adriano. Pro agonotheta resedit. Suidas inter Agonothetã & Athlothetã ita distinguit, ut hic sit in gymnicis, ille in scenicis ludis. Ἀγωνοθέτης, *inquit,* ὁ ἐπὶ τοῖς σκηνικοῖς: ἀθλοθέτης ὁ, ἐπὶ τοῖς γυμνικοῖς.

Agōnŏthĕtæ, Dicebantur qui sacris certaminibus præerant. erantque decemviri, ut scribit Iul. Poll. Prædia quævis jam emeritis distribuebantur, Agonothetica dicentur, sicut ea quæ ipsi Agonothetæ athletis adjudicant.

Agŏrænŭs, ἀγορανόμος, Nundinarius, vilia emens: ab ἀγοράζω, emo. [Pol. *Przekupien.* Vng. *Vásárlo.*] ἀγορὰ enim forum venalium dicitur: quanvis etiam pro Concione, pro Pretio rei, pro Re vendita, & pro Foro judiciali quandoque ponatur.

Agŏrærŭs panis, [ἀγοραῖος ἄρτος. Pol. *Piaczi kinyér.*] dicit qui in foro rerũ venaliũ venundat: de quo vide Ruell. li. 2. cap. 14.

Agoranomus, [ἀγορανόμος. Vn. *Vásárbiro.*] pen. corr prorsus ejusdẽ significationis est, cujus & Aedilis: de quo in superioribus satis. Dictus Agoranomus, à foro rerũ venalium, cui regulã præscribit. Plaut. in Cap. Mirũq; adeò est, nisi hũc fecerũt sibi Agoranomum Aetoli. [Pol. *Przełożoni nad przekupniami.*]

Agrăphŏs, ἄγραφος. pen. cor. [Vng. *Iratlan, Irás kivi vol valo.* Angl. *Not written.*] Latinè non scriptus dicitur, vel non pictus. Sic Agraphum jus dicitur, quod nõ est scriptum, sed cõsuetudine receptum, & à majori populi parte approbatum.

Agrarius, Agrestis. Vide AGER.

Agria, ἄγρια, Scabies quædam est statis anni temporibus revertens, curatu adeò difficilis, ut nulla penè arte sanari possit: unde & nomen habet: ἄγριος enim idem est quod immitis, vel ferox. Celsus Feram scabiem appellat.

Agriacantha, ἀγριακάνθα ἢ ἄκανθα ἀγρία, Spina est sylvestris, carduo similis, densis horrens spinis. Autor Dioscorides.

Agricola, Vide AGER.

Agrielæa, ἀγριελαία, Olea sylvestris, quã Latini vocãt Oleastrũ.

Agriocardamum, ἀγριοκάρδαμον, Herba eadem esse creditur cum ea, quæ alio nomine Hiberis dicitur, & Lepidium Galeno. Vide Ruell. lib. 1.

Agrion nardum, [ἀγρία νάρδος. Gall *Valeriane.* Ital. *Valeriana.* Ger. Baldrian. Hisp. *Hierua benedicta.* Pol. *Kozlek.* Ang. *Valerian.*] Herba est folio oleris atri, quam Dioscorides Phu, φῦ: nonnulli etiam Nardum Cretensum appellarunt. Recentiores vocant *Valerianam majorem.*

Agriophyllon, [ἀγριόφυλλον. Gall. *Fœniculum porcinum.* Ital. *Peucedano.* Ger. Harstrange Sewfenchel. His. *Heruatii.* Pol. *Swiniawoſi.*] Herba est, alio nomine peucedanũ dicta. Vide Dioſc.

Agrioſelinum,

Agrioſelinum, ἀγριοσέλινον, Herba eadē cū hippoſelino, Dioſ.

Agripeta, Vide AGER.

Agrippæ, quaſi Aegrippæ, ab ægro partu (ut docet Gellius) dicuntur, quorū in naſcendo non caput, ſed pedes primi exierunt, qui partus difficillimus, & ægerrimus habetur: ab ægritudine & pedib. appellati. Confixos autem pueros eſſe in utero Varro ſcribit, capite infimo nixos ſurſum pedibus elatis, non ut hominis natura eſt, ſed ut arboris. Nam pedes cruraq; arboris appellant ramos: caput, ſtirpē atq; radicem. Quando, *inquit*, contra naturam fortè conveniſi in pedes, brachiaq; pleruſq; diductis retineri ſolēt, egriùs tunc mulieres enituntur. ¶ Fuerunt autem multi ſic appellati, quorum unus fuit Menenius Romanus cognomento Lanatus, qui de Sabinis triumphavit, & populum qui à patribus ſucceſſerat, in gratiā revocavit, narrato apologo de membris adverſus ventrem conſpirantibus. Hic tam pauper deceſſit, ut collatis in ſingula capita ſextantibus publico ſumptu elatus ſit. Alter Sylvius Agrippa duodecimus Latinorum rex, cujus meminimus paulò antè. ¶ Item M. Agrippa, Auguſti gener, navali victoria contra Sext. Pompejum inſignis. De quo Virgil. lib. 8: Parte alia ventis & Diis Agrippa ſecundis. ¶ Item Herodes Agrippa, ſecundus Ga[illeorum] Tetrarcha, Herodis prim. Indęoru Regis filius, qui Chriſtū illuſtrem remiſit ad Pilatū. ¶ Fuit præterea alius hoc nomine Ari[ſ]tobuli filius, quem à Tiberio in vincula conjectum Caligul: ſolvit, regemq; Iudæorum conſtituit. Vide Ioſephū, & ea quæ infrà annotavimus in dictione HERODES.

Agrippum. [Vn. *Vad olas ſi*.] Lacones oleā ſylveſtrē vocāt. Vnde Adag. ā: Sterilior Agrippo, ἀκαρπότερος Ἀγρίππου: de iis qui extremæ ſunt paupertatis, neq; quicquam facultatē poſſidēt. Quadrat & in ignavos nulliusq; induſtriæ homines. Autores Zenodotus & Suidas.

Agruſis, Herba tùm præcipua dulcedine, tùm hominibus ac jumentis atq; in primis ſuis, ea potiſſimùm Aegyptii veſcebantur. Diodorus Siculus lib. 2. cap. 1.

Agroſtes æ, ἀγρώστης, Phalangii ſpecies, apud Nicandrum.

Agroſtis, [ἄγρωστις. Gall. *Dent de chien*. Ital. *Gramigna*. Hiſpan. *Grama*.] Herba eſt geniculatis per terram ramulis ſerpens, foliis habens oblonga & acuminata, in modum parvæ arundinis, qua boves jumentaq; paſcuntur. Latini Gramen appellāt. Vide Dioſc. lib 4. cap. 26.

Agyrtæ, ἀγύρται. [Pol. *Kuglarze, matarze*. Vng. *Szǫ̃m fén veſztő*.] Præſtigiatores ſunt & circulatores circunforanei. Nam ἀγυρτάζω inter cætera ſignificat, Præſtigium exerceo.

A ante H & I

Ah, ſive Aha, הה *hah*. αἰ, εἰ, interjectio eſt multorum affectuū ſignificativa. Nā modò dolentis eſt, ſive cōmiſerantis. Virg. 1. Aeglog. Spem gregis, ah, ſilice in nuda cōnixa reliquit. ¶ Modò admirantis: ut apud Plautū: Ah quid ais? ¶ Aliquando dehortantis, in qua ſignificatione crebrò occurrit apud Ieremiā & Ezechielem prophetas. ¶ Ah indignantis, ſive increpantis ſeipſum. Terēt. And. Ah, vix tandē, ſenſi ſtolidus. Virg. Aegl. 2: Ah, Corydon, Corydon, quę te demētia cepit? ¶ Ah, deſiderātis. Plaut. in Aſinar. Ah, quanto amplius valeres, ſi hic maneres. ¶ Ah, factum alterius reprehendentis. Terent. in Andria: Nam quid ego dicā de patre? Ah, tantámne rem tām negligenter agere. ¶ Ah, objurgantis Ibidem: Ah, quando ſatiùs eſt te id operam dare, qui iſtum amorem ex animo amoveas tuo. ¶ Ah, abnegantis. Ibidem: Ah ne me obſecra. ¶ Ah, reclamantis aut contradicentis. Terent. in Hecyr. Meum receptas filium ad te Pamphilū. BACCHIS, Ah, LACHES, Sine dicam. Vbi donatus, Ah, quod falſum eſt, reclamavit meretrix ſtatim, & voluit contradicere, ſi permitteret ſenex. ¶ Ah, ah, ſuſpirātis. Plautus in Milite: Habe bonum animum. PAMPH. Ah, ah. Quum venit in mentem, mores mihi mutandi ut ſient. ¶ In notis antiquis, A. H. Alius homo.

Ahēnum, n. ſ. Vas eſt in quo aqua ad lavandū calefit. [סיר סִיר *ſir* טרוך *partūr. χαλκεῖον*. Gal. *Chauderon ou coquemart*. Ital. *Caldaio*. Germ. Ein Keſſel. Belg. Een Ketel. Hiſp. *Caldera de cobre*. Pol. *Kocżel'*. Vng. *Wāſ, vas fazék*. Ang. *A cauldron, or any braſſen weshell wherin water is made hoat for to wash with*.] Paul. in L. Quū de lanionis, de inſtruct. & inſtrum. legat. lib. 33. Pand. Nec multū refert inter cacabos & ahenum, quod ſupra focū pendet. Hic aqua ad potandum calefit: in illis pulmentariū coquitur. Virgil. 1. Georg. Et foliis undā tepidi diſpumat aheni. ¶ Ahenum dicimus per h interpoſitā inter a & e, non aēnum, ut ſonus ſit gratior, jucundiorq;: teſte Gell. lib. 2. cap. 3. ¶ Ahenum ſæpenumerò capitur pro ampliſſimo vaſe in quo tingitur purpura. Vnde multa habet epitheta ex iis locis, in quibus claruit uſus purpuræ: ut Agenoreum ahenum: id eſt, Tyrium, vel Sidoniū. Agenor quippe rex fuit Phœniciæ, in qua fuerunt Tyrus & Sidon urbes purpura nobiles. Martial. lib. 10 in Cajum: Amyclæum ahenum Ovid lib. 2. de Rem. am. & alia id genus.

Aheneus, a, um, Aereus.] נחושׁ *nachúſh. χάλκεος*. Gal. *Chaſe de cuyure*. Ital. *Coſa dibronzo*. German. Drin/kupfferin/ das von Erꝛ

oder Kupffer gemachet iſt. Hiſpan. *Coſa de materia de cobre*. Pol. *Medźiani kotlany*. Vng. *Rézből dllo*. Ang. *Made of braſſe*.] Virgil. - & luce coruſcus ahena.

Aheneus, a, um, Idem Horat. 1. Epiſt. - hic murus aheneus eſto.

Ahertæ, vocantur duæ venæ, quæ ab umbilico & matrice per pectinem tranſeunt infra renes.

Ahu, Interjectio animi perturbati ſignificativa, ἰώ. Terent. Ahu, tace obſecro.

A. I. In notis antiquorum, à judice. A C I. M T. actione mandati.

Aiglēucēs, [αἰγλεῦκος. Germ. Süſſer Wein wie Moſt.] Vini genus eſt, quod muſti dulcedinem non amiſit: ita dictum, quòd ſemper muſtum videatur, quale eſt vinum, quod in lacu nunquam deferbuit. Plin. lib. 14. cap. 9.

Aīo, ais, ait, ajunt, Præteritum imperfectum habet integruni, perfecti ſolùm ſecūdas perſonas. In imperativo Ai. In futuro optativi, Ajas, ajat, ajamus, ajant. Participiū habet unū Ajens. Reliqua omnia tempora deſiderantur. Aſſero, affirmo, dico. [אמר *amár* חקים *hekím*. φημί. Gal. *Dire, affermer*. Ital. *Dicere, affirmare*. Ger. Sägen oder reden. Belg. Seggben oft ſpreken. Hiſ. *Dezir ò affirmar*. Pol. *Powiedam, twierdze*. Vng. *Mondom*. Ang. *To ſay, to alledge*.] Cic. 2. de Orat. Et docebo ſus (ut ajunt) Oratorē, &c. Plautus in Aſinaria: Me unicè unum ex omnibus, atq; illā amare ajebat. Nævius: An natæ eſt ſponſo prægnans? vel ai, vel nega. Cic. de Finib. bon. Quaſi ego id curem, quid ille ajat, aut neget. Gell. lib. 6: Sive ajas, ſive neges, herebis in captione. Priſcianus Ajamus dixit lib. 1. de conſtruct. ¶ In actionum formulis hoc verbo antiqui utebantur, Ajo te mihi dare facere oportere: Hunc hominem ex jure Quiritium meum eſſe ajo id eſt, affirmo, contendo, defendo. Vnde Ajentia, Cicero appellat, quæ Græci forenſi & litigioſo verbo κατηγορικά. Ex lexico Hotomani.

Ajuga, Herba quę Græcè Camæpytis, χαμαίπιτυς dicitur. Gal. *Yue muſcate*. Ital. *Iua, camepitio*. Germ. Gotteygraffen Hiſp. *Pinillo*. Pol. *Polnycepres*.] cujus tres ſunt ſpecies, quas vide apud Plin. lib. 24. cap 6. Alii legunt Abiga, adducti verbis Plinii, quiram ab abortu nomen habere affirmat.

Aīzōon, [ἀείζωον. Gal. *Iouharbe*. Ital. *Sempre viua*. Ger. Hauſwurtz/ Katzentreubet. Hiſp. *Yerua puntera, ſiempre viua*. Pol. *Roiowink*. Ang. *A heerbe called Eyegrene, Senegrene, or Semegrene*.] Herba eſt folio carnoſo, lævi, oblongo, & ſemper virenti: unde & ἀείζωον à Græcis, & à Latinis quibuſdam Sempervivū appellatur. Plin. lib. 25, cap. 13, duo ejus conſtituit genera. Majus in fictilibus vaſculis ſeritur, quod aliqui Buphthalmum: id eſt, bovis oculum, à ſimilitudine vocant. Alii Zoophthalmum: id eſt, animalis oculū: ambitu enim effigiē oculi imitatur. Alii, quòd amatoriis cōveniat, Erogenneton: γηγενάω enim gigno, ἔρως amor. Alii Hypogeſon, quoniam ferè in ſubgrundiis naſcitur. Græci. n. parteis tecti prominentes γέισα vocāt. A Latinis etiā Sedū majus aut Digitellus appellatur. ¶ Aizoon minus, quod & Sedum minus à Latinis, à Græcis etiam ἀειζωΐδες appellatur, quòd ter quotannis floreat. Vulgo *Vermicularis*, à ſimilitudine foliorum, quæ figura oblonga & propemodum ovali, vermiculorum ſpeciem referunt. Naſcitur in petris, & parietibus vetuſtis. Hiſce à Dioſcoride tertium additur Aizoi genus, foliola habens pinguiora, ad portulacæ figuram nonnihil accedētia, ſed hirſuta, breviorią; cacumine. Herbarii *Vermicularem minorem* vocant.

A ante L

Ala, f. p. qua aves volant. [כנף *chánaph*. πτερόν. Gal. *Aile*. Ital. *Ala*. Germ. Flugel/ Fäcken. Belg. Een vloegh. Hiſ. *El ala del aue ò coſa que buela*. Pol. Skrzidło. Vng. *Szárny*. Ang. *A winge*.] Virg. 1. Aeneid. Vt reduces illudunt ſtridentibus alis. Alas addere alicui dicūtur proverbiali figura, qui verbis alicui addunt animū, & in ſpē bonā erigūt. Græci αὐξαπτέρουν ajunt. Ariſtoph. in Avibus. ¶ Cicadā ala corripuiſti, πτέρυγα πτερὸν συνέλαβες, Proverbialiter dicitur in eos qui quempiā provocant minimè ex uſu: nā ſi cicadā natura garrulā ala prehendas, clariùs obſtrepit. ¶ Interfectionis ala, φόνου πτερόν, de ſubito interitu dici ſolitū. Sumpta metaphora ab alatis jaculis, quæ repentè mortem afferunt. Vel θεοφορητικὸς, quòd ipſa mors ſit alata. Zenodotus. ¶ A cujus ſimilitudine Ala etiā dicitur locus ille concavus ſubter brachiū in homine: quia in eo pili quaſi pennæ naſcūtur. [ἡ μασχάλη. Gal. *Aiſſelle qui eſt ſous le bras*. Ital. *Aſcelle*. Germ. Die vchſen. Hiſp. *Sobaco*. Pol. *Podpachy*. Vng. *Kón allya*. Ang. *The hollow place vnder the arme wher hoare groweth*.] Plin. lib. 11. cap. 40: Elephas tantùm ſub armis, duas (ſcilicet mammas) nec in pectore, ſed citrà in alis occultat. Hinc hircinus ille odor concipitur. Horat. Epod. 12: gravis hirſutis cubat hircus in alis. ¶ Pro eodem etiam Axillam dicimus: eoque vocabulo antiqui ſolùm utebantur. Nam Alæ appellatio recentior eſt, fuga vaſtioris literæ ex Axilla efficta: ut ſatis docet Cicero in Oratore, his verbis: Quinetiam verba ſæpè contrahuntur, non uſus cauſa, ſed aurium. Quomodo autem veſter Axilla Ala factus eſt, niſi fuga literæ vaſtioris? quam literā etiam è maxillis,

è taxillis

è taxillis & vexillo & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis evellit. Præterea à Ala dicta est equitum turma, quòd pedites regant alarum vice. Nam in equitum ordinibus circum legiones dextra sinistraq; tanquam alæ in avium corporibus, locantur. [πτέρυγες, αἱ ἴλαι. Gall. *Les ailes d' vne armée.* Ital. *Ale de vne esquadra.* German. Ein geschwader Reuter/oder Reisiger. Belg. Een schaer Ruyters by dat voet volck. Hisp. *Ala de legente de cauallo tendida.* Polon. Skrzydło hussiecką żołnierską. Vng. *Had, sereg szárnya.* Ang. *The winges of an armie.*] Cicer. 1. Offic. Quo in bello tc Pompejus alæ alteri præfecit. ¶ Alæ etiam navium dicuntur. -velorum pandimus alas.

Alāris, alare, denominativum ab Ala: & Alarius adjectivum, pro eodem: ut Equites alari, & Cohortes alariæ. [πτέρυγος. Gall. *Qui est des ailes.* Ital. *Chi è dell' ala d' vn exercito.* German. Der ans einem flügel einer Kriegsordnung ist. Hispan. *Hombre de aquell ala de gente de cauallo tendida.* Pol. Skrzidłowy woysku żołnierzow. Vngar *Szárnyék.* Angl. *That which perteneth to winges, of a winge.*] Liv. lib. 10. ab Vrb. Cū cohortibus alaribus. Idem: Qui præerat alariis equitibus. Cæs. 2. Bell. civil. Cohortes circiter triginta alariorum addidit.

Alātus, a, um, ab ala avium, Ala munitus & ornatus. [πτερωτός. Gall. *Qui a ailes.* Ital. *Che ha ale, alato.* German. Geflugtet/was flügel oder flügel hat. Belg. Gevloeghe helt. Hispan. *Cosa que tiene alas para volar.* Pol. Skrzidlasty. Vngar. *Szárnyas.* Ang. *Winged.*] Mercurius alatus. Virg. 4. Aeneid. Vt primùm alatis tetigit magalia plantis. Alati, qui Solis. Ovid. 3. Fastor. Verba alata proverbialiter dicuntur, quòd facilè evolare et revolare soleant.

Alifer, Alatus, πτερωτός. Ovidius 4. Fast. -& alifero tollitur axe Ceres.

Alīger, m. s. Alatus. [πτερωτός. Gall. *Qui a ailes.* Ital. *Alato.* Ger. Der flugel hat. Hisp. *Que tiene alas para volar.* Pol. Nosiacy skrzydła. Vng. *Szárny v. szárnyu viselő.* Ang. *Which beareth winges.*] Vnde Cupidinem alarum & aligerum Poetæ vocant. Virgil. 1. Aen. Ergo his aligerum dictis affatur Amorem.

Alipēs, penultima correpta, com. t. Velox, quasi alas in pedibus habens [πτερόπους. Germ. Das gefidert füß hat. Pol. *Prętki nako skrzydlach.* Vngar. *Gyors szárnyas labú.* Ang. *Swift.*] Virgil. 12. Aen. Alipedumq; fugam curru tentavit equorum. Sil. Ital. lib. 7. Alipedem planta curru premit.

Alipīlus, li, Alarum pilos in balneis vellens. Seneca libro 8. Epist. ad Lucilium: Alipilum cogita, tenuem & stridulam vocem, quò sit notabilior, subinde exprimentem, nec unquam tacentem, nisi quum alas vellit, & alium pro se clamare cogit. Cel. lib. 30. cap. 19.

Alabarches, Vide HALABARCHES.

Alabastrites, [ἀλαβαστρίτης. Gall. *Albastre.* Ital. & Hisp. *Alabastro.* Germ. Ein Alabaster/ein weisser stein / getheilt mit mancherley farben / wachsen zum auß Hölet zu Salbbuchsen. Belg. Staat Marmersteen / hoet ende menich verwich. Pol. *Alabaster, vel biały kamien glarky.* Vng. *Alabástrom.*] Lapis humani unguis candorem referens: unde & Onyx appellatur: dictus Alabastrites, quòd alabastra ex eo fieri soleant. Vide in dictione ALABASTRVM. ¶ Est etiam Alabastrites, gemma quædam, candorem habens variis floribus intercinctum, quæ cremata cum fossili sale ac trita, gravitatem oris, & dentium extenuat, Plin. lib. ult. cap. 10.

Alabastrum, [ἀλάβαστρον, ἡ ἀλάβαστρον. Gal. *Vaisseau d' albastre.* Ital. & Hisp. *Vaso d' Alabastro.* German. Ein glatte steinbüchsen/ Alabaster. Pol. *Słoiek albo dzbanek kamienia, albo z Alabastru.* Vngar. *Alabástrombol tsinaltedény.* Ang. *A vessell to keep oyntment in.*] Vasis genus erat ex Alabastrite lapide torno excavatum, ad conservanda unguenta maximè idoneum. Martialis: Quod Cosmi redolent alabastra, fociq; Deorum. ¶ Dicitur etiam in masculino genere, Alabaster. Cic. libr. 2. Acad. Quibus etiā Alabaster plenus unguenti putere videtur. Proverbiali figura hæc Cicero dixit, pro, optima pro pessimis displicent. ¶ Alabastrites autem ex quo vascula hujusmodi fieri consueverūt, autore Plin. libr. 36. cap. 8: Lapidis genus est colore candido, quem Onychem à colore humani unguis nominabant. Alabastrum dictum videtur ab α privativa particula & λαμβάνω. Erant enim vascula sine ansis, quę propter summam levitatem vix comprehendi, teneríve possent.

Alabes, ἀλαβής, Pisces est Nilo peculiaris: inde dictus, quòd ob lubricitatem manibus comprehendi non posset. Meminit ejus Strabo lib. 17. Plin. lib. 5 cap. 9. Alaberem vocat.

Alabrum, dicitur instrumentum quo fila vertuntur. [Polon. *Motowidło.* Vngar. *Mótola, ásza.*] Filum enim à colo ducitur in fusum, de fuso in alabrum, hinc in girgillum, deinde in glomicellum, hinc in pannum, postea in telam.

Alācĕr, alacris, & hoc alacre: hic & hæc Alacris, & hoc alacre, penultima correpta, Qui vegeto animo, & lenibus ventis (ut inquit Asconius) erectus & sublimis animus. [זָרִיז טוֹב לֵב וְשָׂמֵחַ מְגִלַּת אֶסְתֵּר, σπουδαῖος. Gall. *Gay & delibere, content, plaisant.* Ital. *Vigoroso de sensi allegro.* German. Muttig/ frisch / dapffer/ frölich/ unverzagt. Belg. Moedich/ unmoedich/ opgherticht/ frisch ende/ vroetlick. Hisp. *Ligero, con alegria.* Pol. *Ochotny, rzesky.* Vng. *Vidám gyors, serény.* Ang. *Lustie, of courage, glade.*] Nā è cōtrario Lacer dicit, amputatis in corpore membris: hoc est, auribus, oculisve. Quod ad animum sæpè transfertur, quòd plerunq; afflicto animo, sensibus nō utamur erectis. Sic Alacer dicitur is, qui omni sensu & mente bene est cōstitutus. Qua re cognita illud quoq; intelligitur, aliud esse alacrem, aliud lætum. Sunt qui Alacrem festinantem & properum dici putant, quasi alis acrem. Hæc Ascon. Ped. Donatus in illud Terent. Quid tu es tristis? quidve alacris? scribit alacrem pro ἀδιαφόρως: id est, non tristem, ut ferè pro deposita, dici.

Alacrĭtas, f. t. Vigor, & animi erectio, necnon lætitia gestiens: quæ secundum Donatum, propriè est mutatio quædam vultus gestientis in spem aliquam: & media est inter lætitiam atque tristitiā. [שָׂמֵחַ ghil, שִׂמְחָה ghilah. φαιδρότης. Gal. *Gayeté de cœur, courage deliberé.* Ital. *Allegrezza, prontezza, cuor deliberato.* Germ. Frewdigkeit/ tuchtsinnigkeit. Hisp. *Ligereza con alegria.* Pol. *Ochotność.* Vng. *Vidámsag eleuenség.* Ang. *Quickneese of sprite, liuelinesse and courage of the hart gladeneesse.*] ¶ Interdū dicitur voluntaria celeritas, seu promptitudo, ardórve. προθυμία. Liv. 3: Postquam ingenti alacritate clamor est sublatus (quod bene vertat) gesturum se illis morem: posteroq; die in aciem educturum affirmat. Cic. li. 1. Tusc. quæst. Pro lætitia gestiēte, quę in malis habenda sit, accepit. Virigitur (*inquit*) temperatus, constans, sine metu, sine ægritudine, sine alacritate, nulla libidine vexatus.

Alacrĭter, [שָׂמֵחַ בְּחִירָה beghilah. προθύμως, φαιδρῶς. Gal. *Gayement, allaigrement, de cœur deliberé.* Ital. *Allegramente prontamente.* Germ. Hurtiglich/ dapfferlich/ hefftiglich frewdig. Belg. Broetick. Hispan. *Allegre y ligeramente.* Pol. *Ochotnie rzesko.* Vngar. *Vidámul, bátrmódi, vigan, serényen.* Ang. *Glaidlie, willinglie.*] Plin. lib. 20. ca. 12: Secuta ætas alacriter defendit. ¶ Et alacrè, pro alacriter, Plaut. in Amph. Verùm quidem è loco cōpellemus alacrè.

Alapa, pę, f. p. Colaphę [אַגְרוֹף מַכָּה חֵךְ machcháth lechi. κόλαφος. Gal. *Vne touée, vn soufflet, vn coup de poing.* Ital. *Guanciata, mostacione, pun xone.* German. Ein Backenstreich/ ein schtappen. Hispan *Bofetada.* Polon. *Pogebek.* Vng. *Orozul tsapes.* Ang. *A blowe or stroke on the cheek.*] Sed alapa Latinum est, Colaphus Græcū. Autor Valla in Raudensem.

Alapathus, [ἀλάπαθον. Gall. *Doque, pareille ou patience.* Ital. *Rombice.* Hispan. *Labaca.* Polon. *Lopian.* Vngar. *Keserw lapu.*] Herba est Theocrito, quàm Lapathon Dioscorides, & Latini Rumicem appellant, dejiciendæ alvi vim habens: unde & nomen invenit. Græci enim ἀλαπάθη purgationes vocant.

Alaris & Alarius, Vide ALA.

Alāstŏr, ἀλάστωρ, A Græcis dicitur animus sibi malè cōscius, sive (ut ita dicam) conscientiæ remorsus, vel etiam malus genius hominem crucians. ἀλαστέω enim apud Græcos crucior significat vel grave aliquid patior. ¶ Numeratur etiam Alastor inter equos Plutonis, quorum nomina Claudianus recensuit his versibus: Orphnæus crudele micans, Aethónque fugitta Ocyor, & Stygii crudelis gloria Nysteus Armenti, Dirisq; nota signatus Alastor.

Alaternus: (ἐλαίπρινος Cretensiū. & φυλίκη Theophrasti quorundam opinione) Arbor est, sive frutex, cujus folia inter ilicē. & olivam media quadam sunt similitudine, viridis coloris, obscuri. Plin. lib. 16. cap. 26. inter infrugiferas reposuit: fert tamen fructus racematim Lentisco similes. Vide Colum. lib 7. capite 6.

Alaternus, Arbor, sive frutex, nullum semen aut fructum ferens, cui folia sunt media quadam similitudine inter ilicem & olivam. Plin. lib. 16. cap. 26. & Colum. lib. 7. cap. 6.

Alatus, Vide ALA.

Alaūdă, f p. Avis quæ olim Galerita vocabatur, quia apicem habet: hoc est, plumā elatā in capite ad similitudinē galeri sive galeę. [κορυδαλός, κορύδος, κορύδιν, κορυδαλίς. Gal. *Aloüette.* Ital. *Alladola*, vel *Allodeta*, vel *Alaterna* & *Linterna.* Ger. Ein Lerch. Belg. Een Leeuwerck. Hispan. *Coguiada.* Polon. Skowronek. Vngar. *Patsir* vel *Patsirta.*] Sunt Alaudæ duplices, quædam cristatæ, & quædā sine apice. Cristata propriè est quę olim Galerita vocabatur, à galero quia apicem habet: hoc est, plumam elatā in capite ad similitudinem galeri, ideo Galericum vocat Varro: Vocatur hæc eadem & Cassita à casside sive galea (ut κόρυς κορύδαλος) quam in capite gestare videtur. ¶ Alauda sine apice maxima, quæ valde vocalis & canora est. [μεγαλόφωνος à Mindio vocatur. [Gallis *Calendre.* Ital. *Calandra.*] Tertium genus Alaudarum, est nigrum & parvum, vulgo *Aloëtte de mer.* De Alaudis Aristot. lib. 9. Hist. ca. 25. & Plin. li. 11. cap. 37. ubi pro Parvæ, quæ: legito paro atq;, &c. ¶ Alauda legionis nomen, quam Cæsar Dictator in Gallia conscripsit. Plinius lib. 11. cap. 37: Præterea Paro atque ab illo Galerita appellata quondam, postea Gallico vocabulo etiam legioni dederat Alauda. Cicer. ad Attic. Antonius cum legione Alaudarum ad urbem pergit.

Alaudium, teſte Budæo, à laudando: hoc eſt, à nominando dictum, quod qui prædia eo jure habent, laudare: hoc eſt, nominare autorem ſuum nemini teneantur. Vox eſt recentioribus duntaxat juriſconſultis cognita. Rectiùs dicitur Allodiũ. Vide infrà.

Alāuſă, æ, vel Aloſa Auſonio, φελλὰς, Calliſteni apud Stobæum πλατῶπις. Auſonius viles Alauſas dixit ob abundantiam. Vide Clupea.

Alazonía, penult. prod. [חזון ghaón גאון gheuth. ἀλαζονέια. Gal. *Orgueil, fiereté.* Ital. *Superbia, arroganza.* Ger. Hochfahrt/ſtoltzheit/vbermut. Hiſp. *Soberuia ò altiueza.* Pol. *Pycha nadetoſć, miſſlwiſtoka.* Vng. *Maga hányás.* Angl. *Arrogancie proudeneſſe.*] Superbia eſt, vel arrogantia: quũ quis plura pollicetur, quàm potis eſt præſtare. Ἀλαζονεύομαι enim ſuperbire eſt, vel mentiri, vel ſibi plus æquo arrogare. Vlpian.

Albă ſpīnă ἄκανθα λευκὴ, Herba eſt aculeata, folia habens Chamæleontis albi ſimilia, quam officinæ *Bedegarim* appellãt. Vide ſuprà ACANTHA LEVCAE.

Albarium, Vide ALBVS.

Albātŭs, Vide ALBVS.

Albēdo, Vide ALBVS.

Albēgmĭnă, partes extorum, quæ diis immolabantur: à colore eorum dicta. Feſtus.

Albĕŏlŭs, pro Alveolus. Cic. de Finibus: aut Albeolum poſcere, aut quærere quempiam ludum.

Albergariæ, cenſus ſunt, ſeu pactiones, quæ debentur pro comeſtionibus. De hoc gl. in C. Præterea, de jure pact.

Albeſia, Scuta dicebantur, quibus Albenſes, qui ſunt Marſi generis, uſi ſunt. ¶ Hæc eadem Decumana vocabantur: quòd eſſent ampliſſima: ut, Decumani fluctus, qui cæteris longè majores & periculoſiores creduntur. Feſtus.

Albeus, κύβος. [Pol. *Varcabnica, Szachownica.* Vngar. *Oſztábla, kockáska tábla.*] per diminutivum Albeolus, tabula luſoria: Cic. de Finib. bonorum: aut Albeolum poſcere, aut quærere quĕpiam ludum. Plin. M. Meſſala conſul, pridie Calend. Octobris diem natalis ſui egit. Trãſtulit albeum cum teſſeris luſorium, è gemmis duabus, latum pedes treis.

Albicerata ficus, Pediculo minimo latiſſima. Plin. li. 15. cap. 18: Androtion λευκερέινον appellat.

Albĭco, Albĭdus, Vide ALBVS.

Albĭfico, albas Album facio: [λευκόω, λευκαίνω. Pol. *Bielic.* Vng. *Meſzſ fehérítem.* Angl. *To mak whyte.*] cujus paſſivum Albor, aris, Albus fio. Vnde & Dealbo ejuſdem ſignificationis. Curius Ciceroni: Nec ſolere duos parietes de eadẽ fidelia dealbare.

Albŏgălērŭs, Pileum capitis, quo flamines Diales utebantur. Fiebat enim ex hoſtia alba, Iovi cæſa. Feſtus.

Albŭcum, n. ſ. [ἀσφόδελος. Gal. *Aphrodille.* Ital. *Aſphodello.* German. Weiß Aphrodillen/ Gothwurtz. Hiſp. *Gamones.* Pol. *Zlotoglow.*] Herba eſt ſcapum habens cubitalem, radicem ſimilem multis napis ſimul coacervatis. Alio nomine Aſphodelon, ſive Haſtulam regiam vocant.

Albuelis, f. t. Vvæ genus. Plin. lib. 14. cap. 2: Albuelis ſummis arboribus eſt fertilior.

Albūgo, pen. pro. Macula in oculo. [תבל tablul. ἡ λευκὴν τῆ ὀφθαλμῆ, λεύκωμα, λεύκωσις. Germ. Ein Weiſſer flecken im Aug. Vng. *Hályag: item Szómfeiéri & tyukmony feiéri.*] Plinius lib. 12: Quã alligata oculo albugines tolli dicũtur. Idem Albuginem vocat album in ovo.

Albŭlă, ἀλβέα, pen. corr. Fluvius ab albo colore aquæ, qui poſtea Tyberis à Tyberino Sylvio Albanorum rege ibi extincto dictus eſt. Livius: Pax ita convenerat, ut Hetruſcis Latinisq; fluvius Albula, quem nunc *Tyberim* vocant, finis eſſet. ¶ Albulæ (interprete Galeno lib. 9. Methodi) dicuntur aquæ aluminoſæ, cutem lavantium mirum in modum adſtringentes, & vulneribus medentes: cujuſmodi Strabo non paucas eſſe tradit in agro Tiburtino. Martialis lib. 4: Quod ſiccæ redolet palus lacunæ, Crudarum nebulæ quod albularum. Plin. lib. 31. cap. 2: Albulæ aquæ juxta Romam vulneribus medentur, egelidæ hæ: ſed Cutiliæ in agro Sabino gelidiſſimæ.

Albūmĕn, pen. prod. n. ſ. Quod eſt in ovo album. [חיר *rir.* λεύκωμα. Gal. *Aubin d' œuf, le blanc d'œuf, la glaire.* Ital. *Chiaro dell' ouo.* Germ. Das weiß in dem Ey/ Eyerklar. Hiſp. *Lo blanco, ò claro del hueuo.* Pol. *Bialek.* Vng *Tyukmony feiéri.* Ang. *The whyt of an orge.*] Vitellus verò, quod croceum. Plin. lib. 26 cap. 8.

Albūrnum, n. ſ. Adeps arboris. [חלב העץ *chéleb hahéts* לבנה *lebanáh* לבנה *piſſláh.* λεπὸς δένδρου. Gal. *L'aubour, l'aubiet d'vn arbre.* Ital. *Raſa ò graſſo dell' arbore.* Germ. Das Hartz oder Gummi ſo auß dem Bawm fleußt. Belg. Dat wit van den boom/ naeſt de ſchor ſe. Hiſp *Albura ò blanco de la madera.* Pol. *Klei zdrzewa plinacy. item Ziwica.* Vngar. *Az fának az héli, avagy belſo faiér héa.* Ang. *The ſap or ſofi part of a tree.*] Plinius. lib. 16. cap. 38: Humor & cortici arborũ eſt, qui ſanguis eorum intelligi debet. Eſt enim in toto corpore arborum, ut reliquorum animalium, cutis, ſanguis, caro, nervi, venæ, oſſa, medullæ. Pro cute, cortex, humor, ſanguis, proximi pleriſque adipes. Hi vocantur à colore alburnum. Hinc exalburno, as, quod eſt Alburnum detrabo. Idem lib. 16. ca. 40: Et reliquis arboribus ſicciſſima lotos, deinde robur exalburnatum, cui nigricans color. Solent autem robora exalburnari: hoc eſt, alburno ſuo ſpoliari, eò quòd ea pars materiæ ſit inutilis, propterea quòd facillimè cariem ſentiat: ea autem detracto quod reliquum eſt, adverſus omnem corruptionis injuriam ſe præbet invitum. Id nonnulli eſſe exiſtimant, quod à Theophraſto μελανόδρυον appellatur: quanquam ille hoc nomine potiùs quandam roboris ſpeciem videtur deſignaſſe.

Alburnus, piſcis apud Auſoniũ. Gallic. *Albe* vel *Albette*: fluviatis eſt, digitali magnitudine, aphyis albis ſimilis, oculis magnis, rubeſcentibus dorſo ſubviridi, ventre candido: lineisque duabus diſtinguitur.

Albŭs, a, um, Nomen coloris notiſſimi, quòd à cãdido ita differt: ut Album pallori conjunctum ſit, quale eſt plumbum: cãdidum verò ſplendori, qualis eſt in nive. Itemq; ut dicatur Album, quòd natura ſit: candidum quòd cura. Cornel. Front. de different. vocabul. [לבן *labán* חור *chiuuár.* λεύκος, ἡ, ὸν. Gal. *Blanc.* Ital. *Bianco.* German. Weiß. Hiſpan. *Blanco.* Pol. *Bialy.* Vng. *Feiér.* Ang. *Whyte.*] Albus, cui contrarium ater. Candidus, cui opponitur niger. Feſtus vult album à Græco ἄλφον eſſe appellatum. Alii ab eo, quod Sabini Alpum dicunt. Vnde credi poteſt Alpium nomen à candore nivium eſſe derivatũ. ¶ Albus an ater ſis neſcio: ſolemus dici de homine vehementer ignoto. Cicero 2. Philipp. Et quidẽ vide quam te amarit is, qui albus atérve fueris ignorans, fratris filiũ prætulit. Vide Quintil. li. 11. Catul. & Apul. ¶ Novit quid album, quid nigrum, οἶδε τὸ λεύκον, καὶ τὸ μέλαν. Duplicem in ſententiam accipi poteſt: aut, Novit diſcrimen rectiq; praviq;: aut, Novit, id quod nemo vel indoctus ignorat. Nam evidentius eſt albi nigriq; diſcrimen, quàm ut quiſquam non videat. Ariſtoph. in Equit. ¶ Interdum per metaphoram Albus ponitur pro bono aut felici, ſicut è contrario niger pro malo aut infelici. Cicer. pro Cecin. de teſte Sex. Clodio Phormione: Nec minus niger, *inquit*, nec minus cõſidens quàm ille Terentianus Phormio. Perſius: Per me equidẽ ſint omnia protinus alba. Horatius: - hic niger eſt, hunc tu Romane caveto.

Album, ſubſtantivũ, n. ſ. Tabula alba, tabula gypſo obducta, tabula gypſata. [לוח *láach.* λεύκωμα. λεξιαρχικὸν, ἐγγραμμάτιον. Gal. *Tablettes enduictes de blanc pour y eſcrire ce qu'on veut, rolle.* Ital. *Tauola ingeſſata.* Ger. Ein geweiſſgete Tafel/ Schreibtafel. Hiſpan. *Tabla blanca en que ſe eſcriuen las coſas publicas.* Pol. *Tablica zbielona.* Vng. *Feiéritet tábla, feiér gyantás tábla.* Ang. *A table ouerſmered with any whyte colour to writ on.*] In albo Prætores edictum, ex quo anno ſuo jus dicturi erãt, ſcribebãt, & in loco publico ponebant, ut omnibus cognoſcendi eſſet poteſtas. Si quis verò album corrupiſſet, puniebatur: quia Prætoris majeſtas contempta videbatur. Paulus: Si familia alicujus album corruperit, non ſimiliter hic edicitur ut in furto. Iudex (inquit Seneca lib. 3. de Benefic.) ex turba ſelectorum, quæ in cenſus in album & equeſtris hæreditas miſit. Hinc locus factus proverbio: Nõ eras in hoc albo, Nõ eras in hoc numero. Plin. in præfation. Hiſtor. mund. Quũ hanc operã conſiderẽ non eras in hoc albo: hoc eſt, nõ eras ex eorũ numero, quos hæc lecturos credebã. Hoc & Pyctatiũ dicitur: ut in Alexandro Cęſare Lãpridius, vulgò *Matrix* appellata. Similiter ea tabula dicit Albũ, in qua ſingulorũ annorum acta literis mandabantur à Pontifice maximo, proponebaturq; domi ejus, ut poteſtas eſſet populo cognoſcendi. Hiq; nunc Annales maximi nominantur, ut autor eſt Cicero libro 2. de Oratore. ¶ Eſt & album decurionum & citharœdorum. Nam in Digeſtis titulus eſt, de Albo ſcribendo: ubi docet Vlpianus quo ordine decuriones in albo ſcriptos eſſe oporteat. Vide PYCTATIVM. ¶ Ponitur etiam Album abſolutè pro arbore. Virgilius in Bucolicis: ſpaſſis etiam nunc pellibus albo. Idem 3. Georg. Nec mihi diſpliceat maculis inſignis & albo.

Albārĭum, n. ſ. Dicitur quod illinitur tectorio, quum paries pingendus non eſt, quod fit ex calce. [סיד *tiach.* ἀσβολισμός. Gal. *Blanchiſſage ou crepiſſure de chaux.* Ital. *El bianco da embiancare le caſe.* Germ. Weißge/mit dem man die Wend weiß machet Belg. Witſel dat man an die Mueren beſtrijcht. Hiſpan. *La blanque adura de las pared.* Polon. *Białoſzć do pobielania ſczan.* Vngar. *Feiéritŏ méſz.* Ang. *Whyte morter, or ſuch thing to ſparge walles with.*] Plinius libro 35. cap. 16: Eademq; lacte diluta, & tectoriorum albaria interpolantur. ¶ Albarium opus, Plinius lib. 36. cap. 23: Contrà in albario opere: ut macerata calx, ceu glutinum hæreat.

Albātŭs, a, um, Albedine obductus, albis veſtibus indutus: cui contrarium eſt Atratus. [לבן לבוש חור *labúſch lebán chur.* λευκοφόρος. Gal. *Veſtu de blanc.* Ital. *Veſtito à bianco.* Ger. Weiß gekleidet/ in weiß angethan. Hiſp. *Veſtido de veſtidura blanca.* Pol. *Vbielony, białó obleczony.* Vng. *Feiéritet feiér ruháin.* Ang. *Cladde in whyte.*] Cicer. in Vatinium: Quum ipſe

epuli dominus albatus esset, tu in templum Castoris te cum C. Fidula atrato, cæreris q; tuis furiis funestum intulisti. Moris autem fuit apud veteres, ut diebus festis albati essent, & cùm cõvivia publica inirent: itaq; eã ob causam Cicero Vatinium reprehendit, quòd solus atratus esset, in supplicationibus publicis, & diebus festis.

Albēdo, Albitudo, f.t. Pro candore accipiuntur. [לבן *labán* חור *chur*. λεύκης. Gal. *Blancheur*. Ital. *Biancheꝛꝛa*. Ger. Weisse farb. Belg. Witte verwe Hisp. *Blancura*. Polon. *Bialloſć, bialla farba*. Vng. *Feiérſég*. Ang. *Whytneſſe, whyte colour*.] Plautus in Trin. Et item alterum ad isthanc capitis albitudinem, Caliclem ajebat vocari.

Albĕo, es, n.s. Albus sum. [הלבין *hilbín* התלבן *hithlabbén*. λεύκης ἁμι, λευκαίνομαι. Gal. *Estre blanc*. Ital. *Eſſer bianco*. Ger. Weiß seyn. Belg. Wyt syn. Hisp. *Ser blanco*. Pol. *Biallim*. Vng *Feiér vagyok*. Ang. *To be whyte*.] Virg. 12. Aeneid. campiq; ingentes ossibus albent.

Albēsco, Albus fio. [הלבין *hilbín*. λευκαίνομαι. Gal *Deuenir blanc*. Ital. *Imbianchire, diuenir bianco*. Ger. Weiß werden Hisp. *Emblanquecerse*. Pol. *Biel lege*. Vng. *Feiérre leſzök*. Ang. *To waxe whyte*.] Virgil. lib. 1. Georg. Flammarum longos à tergo albescere tractus. Hujus compositum est Exalbesco.

Albĭco, as, pen. corr. Albesco, a. quantulũ albus sum. [חוור *chavár*. ὑπολεύκης ἁμι. Gal. *Estre aucunemẽt blãc, deuenir blãc & chenu*. Ital. *Biancheggiare*. Ger. Weißlechtig seyn/weiß scheinẽ. Belg. Wat lachtig syn Hisp. *Blanquearse*. Pol. *Lſnieſzyć biallo*. Vn. *Feiéreſłõm, feiérłõm*. Ang. *To be or waxe somewhat white*.] Plinius li. 22: Solidũ semen conjicitur in oculum, nec turbat, sed in se caliginem contrahit: mutat colorem, & ex nigra albicare incipit & tumescit. Horatius: Nec prata canis albicant pruinis. Idem censendum est de verbis similiter terminatis: qualia sunt Vellico, Fodico, Candico, Nigrico, Nutrico, & pleraq, alia: quæ omnia diminutionem important actionis suorum primitivorum. Nonius ex Varrone citat, albicatur, passivè pro Albescit: Vbi rivus præcipitatur, deorsum rapitur, atque offensus aliquo à scopulo lapidoso albicatur.

Albĭdus, a, um, pen. corr. Quod est aliquantulum albũ. [חוור *chavúr* ὑπολεύκης. Gal. *Blanchaſtre, tirant ſur le blanc*. Ital. *Alquãto bianco*. Germ. Weißlechtig. Hisp. *Blanquezino, ò blanco vn poco*. Pol. *Szmiady*. Vng *Feiérſzabáſú*. Ang. *Somewhat whyte*.] Ovidius lib. 3. Metamorph. Spumaq; pestiferos circunfluit albida rictus. Colum. lib. 1. cap. 9: Quod extrinsecùs albidum, intùs etiam conspicitur candidum, leve, &c. August. lib. 21. de Civit. pro albo posuit: Lapides igne candente percocti, & ipsi fiunt candidi. Et quanvis ille magis rubeat, illi albido colore nitescant: congruit tamen illi luci, quod album est, sicut nigrum tenebris.

Albo, as. act. p. Album facio. [λευκόω, λευκαίνω. Ger. Weißgen/ weiß anstreichen. Belg. Witematen.] Cujus passivum Albor, aris, Albus fio. Vnde & Dealbo ejusdem significationis. Curtius Cic Nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Albŏr, oris, masculini generis, Albedo. [לבן *labán*. λεύκης Gallicè. *Blancheur*. Ital. *Albore, bianchezza*. Ger. Weisse. Belg. Witheyt. Hisp. *Blancura*. Pol. *Bialoſć*. Vng. *Feiérſég*. Ang. *Whytneſſe, whyte colour*.] Varro: Qui vident alborẽ ejus, admirantur. ¶ Alborẽ etiam Apitius vocat, quod est album ovo, quod Plinius Albuginem appellat: medici Albumen.

Albī cālculī, λευκαὶ ψῆφοι, dicebantur, quibus Cretenses, dies lætos, quos in vita agerent, numerare solebãt: nam candidos lapillos ad hoc officium eligebant: quemadmodum econtrariò infelices, atq; infaustos dies nigris lapillis signabant, & ex candidorum numero vitæ tempus metiebantur: malos enim dies in annorũ numeros non redigebãt Huc alludit Horatius in Epistola: Hunc Macrine diem signa meliore lapillo.

Albŭs spinus, à vulgo Gallorum appellatur frutex, sive arbuscula spinosa, pruni magnitudine: acinis quum pubescunt, viridibus, quum maturuerunt, rubris. Vide Ruell. lib. 3. ca. 12.

Alcæŭs, f. p. Leo dicitur, ἀπὸ τ῀ ἀλκῆς: hoc est, à fortitudine, quòd caudæ incitamento ad fortitudinem excitetur, Cælius lib. 7. cap. 29.

Alcaicum carmen, ἀλκαϊκὸν μέτρον, Quod post duos dactylos trochaicam habet syzygiam: quale est illud apud Horatium: Hesperiæ mala luctuosæ. Nomen autem accepit ab Alcæo inventore.

Alcarmes, sive Carmes Punica lingua, dicitur coccus seu vermiculus, ex quo fit coccineus ille color, quem inde Carmesinum vocant.

Alce, Iumento ferè similis bestia, in Asia & Africa, ni proceritas aurum & cervicis distinguat. Plin. lib. 8. cap. 15.

Alcea, [ἀλκία. Gal. *Guimauue ſauuage ou ruſtique*. Ital. *Malua ſalnatica, buon viſchio*. German. Stgmars wurtz/ oder Frawentraut. Hisp. *Malua de Vngria, malua monteſina*. Polon. *Wielk ſlaz* Vngar. *Vad mállua*. An. *A wylde malowe*.] Herba est sylvestriũ malvarum generi assignata, folia habens verbenacæ. Plin. lib. 7.

cap. 4: Alcea folia habet similia verbenacæ, quæ & Peristereon cognominatur.

Alcēdĭnes, f.t. [Ger. *Ein frembder Meervogel / vnſerm Eyßvogel nicht vngleich / welcher ſo er zu Winterszeit auff dem Meere niſtet / ein ſchöne oder ſtille des Meeres bedeutet*.] Sunt quædam aves, dictæ quasi algedines, quòd frigidis temporibus in mari pariant, ἀλκυόνες. Plautus: Nam Nercule tu periſti, niſi illam tam trãquillã facis, quàm mare est olim, quum alcedo pullos educit suos. Dicta est à Græcis ἀλκυών, vel ἀλκυὼν, όν⊙, παρὰ τ῀ εὖ ἀλὶ κύειν: ab eo quòd in mari fœtus excludat. Ambrosius li. Hexam. Halcyone est avis maritima, quæ in litoribus fœtus suos ædere solet: ita ut in arenis ova deponat mèdio ferè hyemis: nam id temporis fovendis habet depravatũ partubus, quando maximè insurgit mare, litoribusq; vehemẽtior fluctus illidit, quò magis repentinæ placiditatis solemnitate avis hujus eluceret gratia. Nanq; ubi undosum fuerit mare, positis ovis subitò miteſcit, & omnes cadunt ventorum procellæ, flatusq; aurarum quiescunt, ac placidum ventis stat mare, donec ova fovet halcyone sua. Septem dies fœtus sunt, quibus decursis educit pullos: illicò alios septem adjungit dies, quibus enutriat partus suos, donec incipiant adolescere. Tantum autem beneficium avicula hæc divinitùs sibi datum habet, ut hos quatuordecim dies nautici præsumptæ serenitatis observent, quos & Halcyonidas vocant, quibus nullos motus procellosæ tempestatis horrescant. Hinc poëtæ ansam fabulandi arripuerunt, Halcyonem filiam Aeoli fuisse, qui in gratiam filiæ, dum illa in litore ova parit, & fœtus educat, ventos inclusos servat. Ferunt hanc avem paulò majorem esse passere, pennis purpureis, candidis admistis, collò gracili & procero, rostro subviridi, longo, & tenui, rarò visam. Aristoteles lib. 8. de animal. Halcyonum duplex genus esse scribit: alterum vocale, arundinibus insidens: alterum mutum, ampliori corpore. ¶ Ab Halcyone fit Halcyonius, a, um: ut Halcyonii dies, ἀλκυονίδες ἡμέραι, fitq; à Græco ἅλς, quod mare significat: unde etiam per aspirationem scribendum videtur Halcyon, quum Alcedo Latinis sine aspiratione notetur, eò quòd ab algedine originem habere existimetur. Eustathius tamen contra etymologiam ἀνέων tenui spiritu notandum tradidit, adjecto etiam generali canone, quo negat vocabulum ullum esse aspirandum, quod initium sumat ab α subsequente ε.

Alcēdŏnĭă, orum, plur. num. n. g. ἀλκυονίδες, ἢ ἀλκυονίδες ἡμέραι. Dies sunt hyberni ferè quatuordecim, quibus alcedo ova parit in mari & excludit, quo tempore summa ventorũ est trãquillitas. [Ger. *Stille tag/ wenn im Meere ein groſſe ſtille iſt/ vñ dieſe Vögel Alciones genannt/ darauff niſten*.] ¶ Dicti sunt autem Alcedonia ab alcedine, quemadmodum & à Græcis Halcyonides ab Halcyone appellantur. Plaut. Tranquillum est, alcedonia sunt circa forum.

Alcēs, is, seu Alces, æ, sive Alce, es, [ἄλκη. Ger. *Ein Elend*. Pol. *Los*.] Pausaniæ, Animal Galliæ transalpinæ, figura, colore & magnitudine mulæ similitudinem prætendens: sed labium ſuperius adeò protensum habet, ut nisi retrogradè incedẽs, herbas in terra carpere non possit. Est inventu rarum, olfactu è longinquo venatorem sentiens, statimq; in specus & latibulæ se condens, media inter camelum & cervum similitudine. Sed mares ex his in superciliis habẽt cornua. ¶ De his animalibus Cæsar lib. 6 & Iulius Capitol. mentionem faciunt. Plin. lib. 8. ca. 15: Septentrio fert & equorum greges ferorum, sicut & asinorum Asia & Africa: præterea Alcem, ni proceritas aurium & cervicis distinguat, jumento similem.

Alchech, Arabicè, est animal quod multi Arabici *Lyncan* vocant. Nascitur ex leone & pardo, & nimium ferox est.

Alchimia, scientia docens facere aurum vel argentum ex pulveribus metallĩ, vel aurum quoque à cupro separare. ¶ Iacobus Montanus ita definit: Alchimia est ars, qua metalla in alias species vel vertuntur, vel adulterantur. Sed *Al* videtur esse barbarus articulus. Nam Arabes, quorum fortasse inventum hoc est, solent ita suum Al dictionibus præponere, ut in Alganithmus fit, & aliis: cùm *Arithmus* Græcè numerum significet. Haud dubiè igitur Chymia rectiùs vel Chymistica dicitur, & Chymistæ Hermolao vocantur, qui hujusmodi artem exercent, vulgò *Alchymiſtæ*. χύμα enim Græcè, Latinè fundo dicitur.

Alchimista, qui hanc artem callet seu profitetur.

Alcĭbĭădĭon, ἀλκιβιάδιον Dioscoridi, Herba sic dicta, quòd ũti ea ad formam concilandã solitus fit Alcibiades, magnis foliis & asperis, radice rufa, oblonga, nascens præcipuè in aridis & arenosis locis. Notiore nomine vocatur Anchusa [Gall. *Orchanette*. Ital. *Anchuſa*. Germ. *Ein gattung der roten Ochſenzung*. Hisp. *Soagen*. Pol. *Czerwona korzen: aliqui male wolowi ięzik*.]

Alcibion, ἀλκίβιον, Herba adversus serpentum morsus remedium habens. Plinius lib. 27. cap. 5.

Alcida, æ, (ut Diodorus fabulatur) Fera fuit immensæ magnitudinis, ignem ore vomens, quo regiones omnes per quas faciebas

ciebat iter exussit, donec Pallas humani generis miserta, partim viribus, partim ingenio feram interfecit.

Alcyon, & Alcedo, Vide Halcyon, Halcedo.

Alĕă, æ, pen. corr. f. p. Tessera, ludus tesserarum. [πεττεία, κυβεία. Gal. *Berland.* Ital. *Luogo di gioco.* German. Ein spiel mit Wurffel. Hisp. *Lugar di juego.* Pol. *Miecze do grania w kośtky.* Vng. *kocz-ka iaczás.* Angl. *Dicing, playing at the dice.*] Ait enim: Atq; illic aleatorium lassis consumpto sphæristerio faciat. Sueton. vocat Aleatorium forum.

Alĕbrĭă, ădæ, veteres dixerunt pro bene olentibus. Festus.

Alec. & Alecula. Vide HALEC.

Alectŏrĭă [ἀλεκτοριὰς. Ger. Ein Capaunenstein.] Gemma quæ in ventriculo Galli invenitur. Gallus enim Græcè ἀλέκτωρ dicitur: de qua Plin li. 37 cap 10: Alectorias, *inquit*, vocant in ventriculis gallinaceorum inventas, crystallina specie, magnitudine fabæ, quibus Milonem Crotoniensem usum in certaminibus, invictum fuisse videri volunt.

Alectorolophus, ἀλεκτοροφόλοφος, Herba est tussientibus utilis, foliis galli gallinacei cristæ similibus, caulem tenuem, semenque nigrũ in siliquis habens. Latinis Crista dicitur, teste Plin. lib. 27. cap. 5.

Aleo, onis, Vide ALEA.

Alĕs, hujus alitis, f. t. dicitur quælibet volucris, ab alis gerendis. Et tàm masculino, quàm fœminino genere profertur. [עוף *hoph* הוֹם *háyt.* οἰωνὸς, ὄρνις. Gall. *Oiseau grand, comme geline, oye, grue, & autres.* Ital. *Vocello, augello.* Germ. Ein grosser Vogel/ oder allerley geflügel. Hisp. *Aue, ò otra cosa que buela, como saeta.* Pol. *Ptak.* Vngaricè, *Madar szárnyas.* Angl. *Any great or winged fowle.*] Virgil. Namque volans fulvus Iovis ales in æthra. In genitivo plurali Alitum & Alituum, per epenthesin secundum Priscianum. Virg. lib. 11: Alituum, pecudumq; genus sopor altus habebat. ¶ Avis est quæ parit ova, & pennis prædita, ὄρνεον. ¶ Volucris autem significatio latiùs patet. Nam de omni eo dicitur quod volat, sive pennas habeat, sive non. Vnde vespertilio volucris est, non tamen avis.

Alĭs, Adjectivum omnis generis, velox, celer. [מהיר *mahír.* ταχὺς, ἀκὺς. Gal. *Leger, viste.* Ital. *Veloce, alato.* Ger. Schnell/ flur. Hispan. *Ligero.* Pol. *Prętky, skoczny.* Vng. *Gyors* Ang. *Swift, speedie.*] Silius: Alite vectus equo. Virg. 8. Aeneid. ignis & alitis Austri. ¶ Ponitur & pro Alato: hoc est, Alas habente. Cic. 2. de Invent. Angues ingentes, alites, juncti jugo.

Alĕsco, scis, n. t. Antiquũ verbum ab Alo, alis: idẽ quod cresco: [ʒ] *ghadál.* αὔξαίνω. Gal. *Croistre.* Ital. *Crescere.* Ger. Wachsen/ zunemmen. Hisp. *Crescer ò mantenerse.* Pol. *Rosnie, przybiwamnie.* Vng. Nŏwŏk. Ang. *To increase, to waxe more, to growe.*] Varro de Re rust. lib. 1. cap. 44: Quæ nata sunt, in fundo alescunt, adulta concipiunt. Idem ca. 3: Quemadmodum quicquam seri, aut alescere, aut meti possit. ¶ Inde Coalesco, pro Concresco.

Alĕtūdŏ, apud Festum, Verbale ab alendo, corporis pinguedinem significat. Obsoletum est.

Aleuron, ri, neut. gen. [ἄλευρον. Germ. Weitzenmãl. Vng. *Búza liszt.*] Farina propriè tritici: Alphiton verò hordei: hinc apud Ruellium lib. 6. cap 14. panis aleurites.

Alex, alicis, Vide HALEC.

Alexĭcăcŏn, n. s. ἀλεξίκακον, Remedium quod fit ad depellenda mala: hoc & Amuletum dicitur.

Alexĭcăcŭs, ἀλεξίκακος, In malis adjutor, malorum depulsor. Herculis & Apollinis epitheton. Pausanias in Attica: Alexicaci Apollinis simulacrum effinxit Calamis. Id Apollini nomen inditum ajunt, quòd quum pestilentia bello Peloponnesiaco in Attica grassaretur, oraculo Delphis reddito tanta calamitate populum liberavit. ¶ Alexicaci dęmones dicebãtur, qui nocumenta & diras amoliri existimabantur, qui & Apopompęi, & Apotropęi, Lysii quoque, & Phyxii appellabantur. Budæus, & Cæl. lib. 2. cap 32.

Alexĭpharmăcă, n. f. [ἀλεξιφάρμακα. Ger. Artzney wider gifft/ oder ander bõse Sucht.] Sunt (ut Suidas ait) medicamenta auxiliatoria, quæ scilicet, venena, incantationes & execrationes pellunt, prohibentq; ne iis nobis noceri possit. Plin. lib 21. ca. 20: Nec magis alia herba convenit medicamento, quod Alexipharmacon vocant.

Alexĭtērĭă, ἀλεξητήρια, Eadem quæ Alexipharmaca.

Algă, Herba, quæ nascitur in aquis marinis: dicta ab algore aquæ, sive quòd pedes alliget, quia crassa est, foliis ex parte supernatãtibus. [ἅλιον *Suph.* φῦκος θαλάσσιον. Gal *Herbe croissant en la mer, Algue.* Ital. *Alga.* German. Kraut oder Graß das in dem Meer wachset/ Meerbintzen. Hispan. *Las cuas ò yeruas del mar.* Pol. *Bunczewie trawa morska.* Vng. *Hinár.* Ang. *Wreck, a heerbe which groweth in the sea.*] Virgil. lib. 7: lateriq; illisa refunditur alga. ¶ Algenses Pelagiæ, Purpuræ genus vilissimum, nomen habẽt ab alga, qua nutritur. Plin. lib. 9. cap. 37.

Algōsŭs, a, um, Alga abundans. [φυκώδης. Vngar. *Hináross.*] Plin. lib. 32. cap. 9: Acervantur muricum modo, vivuntque in algosis.

Algĕo, es alsi, vel alxi, alsum, n. s. à Græco ἀλγέω, frigeo. [אני *ani* קר *kar* צנן *tsanán.* ψύχομαι. Gal. *Auoir grãd froid, geler de froid.* Ital. *Patir freddo.* Germ. Vbel frieren / groß frost oder kelte erleiden. Belg. *My vriest/ick ben tout.* Hisp. *Enfriarse.* Pol. *Ziebne.* Vng. *Fázom.* Ang. *To be very cold.*] Huic contrariũ est Aestuo. Cic. Tusc. 2: Itemq; Lycurgi laboribus eruditi juventutem venando, currendo, esuriendo, sitiendo, algendo, æstuando.

Algĭdŭs, a, um, adject. Frigidus. [קר *kar.* κρυόεις, κρυερὸς. Gal. *Fort froid.* Ital. *Freddo.* Ger. Kalt. Hispan. *Cosa fria, fiesca con frialdad.* Polon. *Marznacy ziebnacy.* Vngar. *Hideg, hines.* Ang. *Very cold.*] Catul. Ego viridis algida Idæníve amicta loca colam, Algida nive: hoc est, frigida.

Algĭfĭcŭs, quasi Algefaciens. [ψυχροποιὸς. Gall. *Qui fait qu' on tremble de froid.* Ital. *Infreddante.* Germ. Das kelte oder frost machet. Hisp. *Cosa que haze frio ò friescura.* Vng. *Hidegitő.* Angl. *Which maketh, or bringeth much coldnesse.*] Gell. li. 19. cap 4: Quòd timor sit omnibus algificus: id est, frigus inducens.

Algŏr, oris, m. t. ab algeo. Idẽ quod frigus, & propriè frigus vehementius. [קור *kor* צִנָּה *tsinnáh.* ψύχος, κρύος. Gall. *Froidure grande, grãd froid.* Ital. *Freddo.* Ger. Kelte/ frost Belg Coude/ vrost/ droevigheyt. Hisp. *Frio ò friescor.* Pol. *Mroz trzas kacacy, zima* Vng. *Hideg, fagy, dér.* An. *Great coldnesse.*] Plin. li. 14 c 2: Aestu magis, quàm algore vexantur. Salust. in Catil. Corpus patiens inediæ, vigiliæ, algoris.

Algŭs, gi, idem quod algor. [Vng. *Hideg, fagy, dér* Ang. *Exceading coldenesse.*] Lucretius lib. 3: Solicitè evolitant morbis, algoq; s, fameq; s. Nonius algus facit ordinis quarti: Algu, inquit, pro algore. Accius in Andromeda: Miseria obvalli saxo, senio, pædore, alguq; & fame. Varro περὶ τύχης, Leges ruina ne jacentem subdealbet algu danti frigore. Ex Nonio.

Algŭs, us, ui. Idem Plaut. in Rud. Vel suda, vel peri algu, vel etiam ægrota. ¶ Per translationẽ ponitur pro dolore & tristitia.

Alsĭŭs, κρυωδέστερον, Comparativum ab Alsus: unde & Alsiosus. Cic. Attic. lib. 4: Nihil quietius, nihil alsius, nihil amœnius. Idẽ ad Q. Frat. lib. 3: Iam apodyterio nihil alsius, nihil muscosius.

Alsĭōsŭs, pen. prod. adjectivum. [צנן *tsonín* κρυώδης. Gal. *Trilleux. subiet à froid.* Ital. *Freddoloso, aggbiacciato.* Germ. Frostsam/ das bald erfrohren ist. Belg. *Coutachtich/ dat geerne vriest* Hisp *Cosa fria ò fiesca.* Pol *Zimna niet fraly.* Vng. *Huesitő, hidegitő.* Ang. *Subiect to coldenesse.*] Quod naturæ est frigescentis, & facilè à frigore lædítur. Plin. lib. 20 cap. 13: Alsiosisq; crudam dederunt in cibo. Idem lib, 27. cap. 10: Abrotonum & adonium alsiosa admodum sunt. Varr. 2 de Re rust. ca. 3: Stabulatui pecus melius ad hybernos exortus, si spectat quod est alsiosum.

Algorismus, mi, m. s. λογισμὸς, ipsa supputandi peritia.

Algorista, æ, m. p. λογιστὴς, peritior supputativæ artis

Alguaſen, herba ſimilis lilio, & dicitur lilias. Confert morſuræ rabidi canis, propter quod Græcè *Alguaſen* dicitur.

Ălĭās, Alibi, Vide ALIVS.

Alibantes, ἀλίβαντες, Mortui dicuntur, περὶ τὰ μὴ ἔχειν λιβάδα: hoc eſt, eò quòd humido illo naturali deſtituti ſint. Cæl. lib. 3. cap. 12.

Ălĭcă, pen. corr. f. ♃ Ex tritici generibus eſt (ut inquit Galenus lib. 1. de Facult. aliment.) aut certè farris genus tritico ſimile, ſuccum tamen lentiorem habens, quàm triticum, ſive in aqua cocta cum muſſo, aut vino, ſive cum oleo ſaleq; fiixa ſumatur. [χόνδρος. Germ. *Krafftmůß / ſpältenmuß / oder ſpältentrancf / das von ſpälten gemacht wird.* Vng. *Poudly.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Tunicæ frumento plures. Hordeum maximè nudum, & alica, ſed præcipuè avena. Nomen autem Alicæ ab alendo Feſtus deducit, quòd vehementer nutriat. ¶ Eſt prætĕrea Alica, confectio quædam ex frugum quarũdam farina, aliis in locis aliter præparata: ita dicta (ut ex Aegineta colligi poteſt) quòd primùm ex frumento, ſive farre, cui Alica nomen eſt, fuerit cõfecta. Poſtea tamen magis receptum fuit, ut ex zea conficeretur. Plures autem fuerunt apud veteres alicæ conficiendæ rationes, quas omnes exequitur Plin. lib. 18. cap. 11. Palladius quoq; lib. 6, docet quo pacto ex hordeo cõfici poſſit.

Ălĭcārĭæ, Meretrices in Campania appellatæ, quòd ſolitæ eſſent circa piſtrina alicariorum verſari. Feſtus.

Ălĭcāſtrum, Genus farris eſt, ea forma ab Alica derivatum, qua Siliceſtrum à Siliqua. Colum. lib. 2. cap. 6. Semen trimeſtre qđ dicitur Alicaſtrum; idq; pondere & bonitate præcipuum eſt.

Aliculæ, recenſentur ab Vlpiano inter pueriles veſtes. D. de auro & argento. Hotomanus vir Iuriſconſultorum doctiſſimus Alliculæ legendum conjicit, ut manicatæ tunicæ intelligantur, quæ pueris decoræ, grandioribus autem minus honeſtæ apud Romanos erant, ut patet ex Gellii lib. 7. cap. 12. ἀπὸ τῆς ἄλλικος. quod vocabulum, ut autor eſt Heſychius, tunicam chiridotam: id eſt, manicatam ſignificat. ἀλλὶξ, *inquit*, χιτὼν χειριδωτός. Ex Lexico Hotomani.

Ălĭēnĭgĕnŭs, a, um, pen. corr. Nomen compoſitum à nomine Genus, vel à verbo Gigno, & ſignificat quod eſt externum, vel alieni generis, vel inter alios genitũ. [ἀλλοδαπὸς, ἀλλοφυλος. Vng. *Idegen tĥuemény.* Ang. *Stranger.*] Valer. li. 1: Adjici noſtris duo ejuſdem generis alienigena exẽpla non abſurdè poſſunt.

Ălĭēnĭgĕnă, communis generis, vel ſecundum Probum, omnis generis, ſumitur in eodem ſignificato cum Alienigenus. [נכר *nechár.* ἀλλόφυλος. Gal. *Eſtranger.* Ital. *Foreſtiere.* Germ. *Ein Frembdling / außlendiger.* Belg. *Van een vreembden Geſlecht / vreembd / vtlandich* Hiſpan. *Eſtrangero.* Pol. *Cudzoziemiec obcy.* Vng. *Idegen, tĥuemény.* Ang. *A ſtranger.*] Gell. li. 2. cap. 23: Neq; vino alienigena, ſed patrio uſuros. Sic & alia compoſita à Gigno: ut Agmen Trojugena.

Ălĭfĕr, Alĭger, Vide ALA.

Alima, ἄλιμα, Medicamenta dicuntur, quæ famem aut ſedant, aut prohibent obrepere, quemadmodum Adipſa dicuntur quæ ſiti reſiſtunt. Vtrorumque meminit Plutarchus in Symp. ſeptem Sapientum.

Ălĭmēntum, Alimentarius, Alimonia, Alimonium, Vide ALO.

Alipænea, Emplaſtra, quæ ex medicamentis non pinguibus conficiuntur, ἀλιπαάνη. Nam λιπαίνω, idem eſt quod impingo. Celſus lib. 5. cap. 19.

Ălĭpēs, Vide ALA.

Aliphanus, dicitur parvus cyphus, parvum habens foramen, ad modum vitri gutturali, quo ad alendos infantes nutrices uti ſolent. [German. *Ein Aemtin.*]

Ălĭpīlŭs, Vide ALA.

Alipterium, ἀλειπτήριον, Locus erat in balneis, in quo loti ungebantur. Cæl. lib. 16 cap. 47.

Ălĭptēs, [ἀλείπτης. Germ. *Einer der die Ringer ſchmieret oder mit öl ſalbet / die miteinander müſſen ringen.*] Dicebatur magiſter athletarum, qui eos certaturos inũgebat, eaq; curabat, quæ ad corporis robur attinebant. Dictus ἀπὸ τῦ ἀλείφειν, quod eſt inungere. Hac voce uſus eſt Cic. in Epiſtola ad Lentulũ: Qui homines quòd me ſalvum voluerunt, eſt gratiſſimum. Sed vellem non ſolùm ſalutis meæ, quemadmodum medici, ſed etiam ut aliptæ, virium & coloris rationem habere voluiſſent. ¶ Dicuntur præterea Aliptæ, chirurgi, qui & ipſi oleis, pinguibusque malagmatibus foris adhibitis, vulneribus morbisq; exterioribus medentur. Celſus lib. 1. cap. 1: Sanus homo, & qui bene valet, nullis obligare ſe legibus debet, ac neque medico, neq; alipta egere. Vbi tamen nonnulli legunt Iatrolipta. ¶ Eſt etiam Aliptes, fontis nomen apud Epheſum.

Ălĭquāndo, [טעמים *pehamím.* ποτέ. Gal. *Quelques fois, aucunes fois, vne fois entre autres.* Ital. *Alcuna volta, tal' hora.* Ger. *Etwan ein mal / vnderweilen.* Hiſp *En qualque tiempo.* Pol. *Czaſem, Podczas, Niekiedy.* Vng. *Néha, valaha.* Ang. *Some tymes.*] Secundum Priſcianũ, cum accẽtu in antepenultima, quanvis in carmine ratione poſitionis ſemper producatur. Aliud enim eſt ſyllabæ quantitas, aliud accentus. Habet autem tria tempora, præſens, præteritum & futurum, & ſignificat idem quod Nonnunquã, Interdum, Quondam vel aliquo tempore, vel tandem. Cicer. Valerio: Aliquando nos reviſas.

Ălĭquāntŭs, adjectivũ, ex Alius & Quantus. [ποσὸς, ποσός τις. Gal. *Aucunement grand, de quelque grandeur ou quantité.* Ital. *Alíquanto grande.* Germ. *Etwas groß.* Hiſp. *Coſa algun tanto tal, tamanno.* Pol. *Niemaly podroslek.* Vng. *Valamenyi.* Ang. *Of ſome quantitie and greatneſſe.*] Idem penè quod mediocris ſignificat. Saluſt. in Iugur. Timor aliquantus, ſed ſpes amplior.

Aliquantum, [במעט *chimhát.* ἐπὶ ποσὸν, ὀλίγον. Gal. *Vn peu, quelque peu.* Ital. *Alquanto.* Ger. *Etwas / ein wenig.* Belg. *Een weynich.* Hiſpan. *Algun tanto tal.* Pol. *Nieco malo.* Vng. *Egy keués, valamenyire.* Ang. *Somewhat, a litle.*] Modò nomen eſt, ut apud Ciceronẽ pro Cluentio: Aliquantum agri in medio relictum eſt. ¶ Modò adverbium ſignificans Paulùm, Nonnihil, Leviter, Pauliſper, Neſcio quid, Aliqua ex parte. Plin. lib. 3 cap. 3: Aliquantùm vetus forma mutata eſt.

Ălĭquāntŭlum, diminutivum ab Aliquantum, idem ſignificãs quod Paululum. [זער *zehér* ὀλίγον. Gal. *Vn bien peu, vn tantinet.* Ital. *Pocheto, picolino.* Ger. *Ein klein wenig.* Hiſp. *Poquillo.* Polon. *Troſzke niewielie.* Vng *Egy keueſetske.* Ang. *Somewhat, or a litle.*] Cic. lib. 2. de Inven. Et de natura licet aliquantulum ducere ſuſpicionis. Idem pro Quint. Quum æris alieni aliquantulum relictum eſſet.

Ălĭquāntŭlum, diminutivũ, ab aliquantulũ. [זער שם זער שם *zehér ſcham zehér ſcham.* ποσοστημόριον, ποσοστὸν μέρος. Gall. *Tantſoit peu, le moins du monde.* Ital. *Pochiſſimo, poco.* Ger. *Gar ein klein wenig* Hiſp. *Muy poquillo.* Pol. *Kaſiczek troſzeczke.* Vng. *Egy igen keueſetske.* Ang. *A litle, somewhate.*] Plaut. in Capt. Foris aliquantillum etiam quod guſto, id beat.

Ălĭquāndŭ, adverbium temporis: Aliquo tempore, non autẽ longo admodum. [ἐπὶ χρόνον ἐπί τινα χρόνον. Gal. *Quelque temps, par l'eſpace de quelque temps.* Ital. *Alquanto tempo.* Ger. *Etwan ein zeitlang.* Hiſp. *Algun tiempo.* Pol. *Przez niektory czas.* Vn. *Egy ideig.* Angl. *A litle whyle, or ſpace.*] Cic. 1. Acad. Ariſtum Athenis audivit aliquandiu.

Ălĭquāmmūlti, pro aliquot. Cic. 6. Ver. Sunt veſtrûm aliquammulti, qui L. Piſonem agnoverunt.

Ălĭquāntīſpĕr, adverbium, ad temporis brevitatem refertur, ut ait Valla: idemq; ſignificat quod aliquandiu. [כמעט *chimhát.* ἐπὶ χρόνον. Gal. *Pour quelque peu de temps.* Ital. *Alquãto tempo.* Ger. *Ein weil / ein kleine zeitlang.* Belg. *Wat tanck.* Hiſ. *Por algun tiempo.* Pol. *Nacząs maluczky.* Vng. *Egy keueſſé.* Ang. *A litle whyle or ſpace.*] Terent. in Heavt. At certè concedas aliquò ab eorum ore aliquantiſper.

Ălĭquĭs, aliqua, aliquod, quaſi Alius quis, & habet vim pluralẽ, quanvis ſingulariter dicat': non. n. eſt aliquis, niſi de multis. Vnde & apud Veteres vario genere numeroq; pferebat'. [אחד *echádh.* τὶς. Gal. *Aucun, Quelq' vn.* Ital. *Alcuno, Qualch uno.* Ger. *Etwan einer / jemands.* Hiſ. *Alguno.* Pol. *Niekto, ktokolwiek.* Vng. *Valaki.* An. *Some, some one.*] Terent. Aperite aliquis actutùm oſtiũ. Idem eſt dicendũ de Quiſquã, Quiſpiam, & Vllus. ¶ Aliquis etiã, ut Græcis τὶς, capitur pro homine non obſcuro, & nõnullius pretii. Cic. Attic. Itaq; fac, ut me velis eſſe aliquẽ: quoniã qui fui, & qui eſſe potui, jã eſſe nõ poſſum: i. Velis eſſe me non prorſus obſcurũ & abjectũ. Iuvenal. Sat. 3: Aude aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum, Si vis eſſe aliquis.

Ălĭquĭd, ſubſtantivũ eſt: ut Aliquid utile. [משהו *meumáh.* τὶ. Ger. *Etwas.* Belg. *iet.* Pol. *Nieco cokolwiek.* Vng. *Valami.* Ang. *Some thing.*] Cic. Attic. Ego tibi aliquid de meis ſcriptis mittã.

Ălĭquĭſpĭam, idem prorſus eſt quod Quiſpiã, *nis.* Cic. pro Sextio: Aliquapiam vi pelleretur.

Ălĭquā, adverbium, Per aliquem locum. [πῆ. Gal. *Par quelque part, par quelque lieu, par quelque voye.* Ital. *Per qualche luoco.* Ger. *Etwan durch ein ort oder weg.* Hiſp. *Por algun lugar.* Pol. *Ktoredikolwiek.* Vng. *Vallamelyẽn.* Ang. *By ſome place, or waye.*] Cicer. 3. Verr. Cupere aliquà evolare, ſi poſſet.

Ălĭquātĕnŭs, pen cor. ſignificat Vſque ad aliquam partem, Ex aliqua parte, Aliqua ratione. [μέχρι τινὸς, ἐπὶ ποσὸν, ἔστιν ὅπως. Gal. *Iuſques à quelque quantité, iuſques ici ou là.* Ital. *Ad alcuna parte* Germ. *Biß auff ein theil / etlicher maß.* Belg. *Jewers doet.* Hiſpan. *En alguna manera.* Pol. *Poniekad.* Vng. *Valamenire.* Ang. *To ſome part, by ſome waye.*] Quint. Verùm hoc aliquatenus temporum mutatum eſt conditione. Plin. lib 27. cap. 12: Caulibus pluribus ab una radice aliquatenus rubentibus.

Ălĭquŏ, Ad aliquem locum. [ποῖ, ἔστιν ὅποι. Gal. *En quelque lieu.* Ital. *A qualche luoco.* Ger. *Etwan hin.* Belg. *Jetwaers waer henen.* Hiſp. *A algun lugar.* Pol. *Niekendy.* Vn. *Valahová.* Ang. *To ſome place.*] Terent. Heavt. Aliquò profugiet militatum. Ibidem: In angulum aliquò abeam.

Aliquo multum: Apuleius in Apologia: Sed hæc defenſio, ut dixi, aliquo multum à me remota eſt.

Ălĭquōrſum

A˘lĭquōrſum, Verſus aliquem locum, *ἔς τινα τόπον.*

A˘lĭquŏt [מקצת *miketzáth. τινὲς, ὅσοι.* Gal. *Quelques vns, quelque nombre, ie ne ſay combien.* Ital. *Alquanti.* Ger. Etlich/etwan viel. Hiſpan. *Algunos en numero.* Pol. *Kilka.* Vng. *Egy néhány.* Ang. *Some.*] Numero tantùm plurali, teſte Donato, ſignificat idem quod Nec multi, nec pauci, nonnulli. Terent. in Andr. Aliquot me adiêre. Cic. de Vniverſitate: Diſciplina Pythagorica aliquot ſecula in Italia, Siciliaq; viguit.

A˘lĭquōtfărĭam, *ἐπ' ὀκτώκις.* Varr. de Re ruſt. lib. 1. cap. 2: In eo agro aliquotfariam in ſingula jugera dena culea vini fiunt.

A˘lĭquŏtĭēns, ſeu Aliquoties, ſine n, ſignificat aliquot vicibus. [פעמים *pehamím. ὀλίγοις, ἔστιν ὅτε.* Gall. *Quelques fois, ie ne ſay quantes fois.* Ital. *Alcune volte, alquanta volte.* Germ. Etlich mal/nit etwenn. Belg. Sommitchmael. Hiſp. *Algunas vezes.* Polon. *Nadkilka kroć, nieraz.* Vng. *Egy néhánſzor.* Ang. *Some tymes.*] Cicer. 4. Ver. Aliquoties ad ſocios literas de iſtius injuriis miſerat. Idē pro Quintio: M. Iunius, qui hanc cauſam aliquotiēs apud te egit.

Aliſma, ſive Damaſonium, *ἄλισμα* Dioſcoridi, Herbæ eſt nomen, quam nonnulli fiſtulæ paſtoris, alii plantaginis aquaticæ eandem faciunt, hanc Plinius deſcribit ex Dioſcoride li. 27. cap. 10. Adhuc planta ignota eſt. Nec enim eſt (ut nonnulli putant) plantago aquaticæ, nec fiſtula paſtoris, minusq; ea, quā figura exhibet Matthiolus, cui nec caulis ſimplex, nec quicquam Thyrſi inſtar (ut in achanto cernitur) & tamen eaſdem vires quas Aliſma Dioſcoridis habere atteſtatur, cujus teſtimonio fidem derogat vel ipſa remediorum varietas, cum experiendi difficultate.

A˘lĭtūrŭ, Vide ALO.

A˘lĭŭs, alia, aliud, genitivo alius, pen. prod. quanvis in carmine ſit indifferens, idem eſt quod diverſus. Olim faciebat genitivum & dativum ſicut cætera adjectiva primæ & ſecundæ declinationis. [אחר *achér. ἄλλος.* Gal. *Autre, vn autre qui ſoit ce ſoit.* Ital. *Altro.* Germ. Ein anderer. Hiſp. *Otro, algun otro.* Pol. *Inſzy, nieten.* Vng. *Más.* Ang. *Another.*] Cic. de Natura deorum: Quibus beſtiis erat is cibus, ut alii generis beſtiis veſcerentur. Alii generis inquit, pro Alius. ¶ Accedit quandoq; ad vim cōparationis. Quintilianus: At quanto alius fuit ille infœliciſſimi juvenis affectus? Quomodo autē differat ab Alter, illic videas. ¶ Alias res agis: id eſt, non intendis ad id quod dicitur, aut nugatorias res agis, *παρὲν ἀλλήλας.* Veteres in nominativo etiam Alis dixerunt. Alis alibi ſtantes, omnes tamē adverſis vulneribus conciderunt. Catull. in Epigramm. Conjugium quod non fortior auſit alis. Soſipater lib. 2.

A˘lĭās, adverbium, ſignificat Alio in loco, Aliter, Alio tempore. [*ἄλλοτε.* Gall. *Vne autre fois.* Ital. *Altra volta, in altro luoco.* Ger. Ein ander mal/ſonſt etwan. Belg. Een andermael/op een ander tyt. Hiſp. *En otro tiempo, ò en otro luzar.* Pol. *Drugim razem, inſzego czaſu.* Vng. *Mázzor.* Ang. *At another tyme, in another place.*] Terent. in Andr. Quid aliàs malim, quàm hodie has fieri nuptias? Cicer. Sed de hoc aliàs. Idem Trebatio libro 7: Sed plura ſcribemus aliàs. ¶ Ponitur & pro Aliquando, vel interdum: & tunc ferè geminatur. Cic. 3. de Oratore: Aliàs ita loquor, ut neceſſum eſt, aliàs ut neceſſe eſt. Idem Verr. Aliàs revocabat, aliàs decernebat.

A˘lĭbi, Alio loco: [במקום אחר *bemakóm achér. ἀλλαχοῦ.* Gal. *Ailleurs, autre part.* Ital. *Altroue.* Germ. Anderßwo. Belg. Iewers anders/op een ander ptaetſe. Hiſpan. *En otro lugar.* Polon. *Indzey.* Vng. *Máſut.* Ang. *In another place.*] Virg. Georg. 1: Hic ſegetes, illic veniunt fœliciùs uvæ: Arborei fœtus alibi. Terent. in Hecyr. Habebam alibi animum amori deditum.

A˘lĭcŭbi, In aliquo loco, uſpiam, uſquā. [*οὐλαχοῦ.* Gal. *En quelque lieu, en quelque part.* Ital. *In qualche luoco, in alcun luoco.* Germ. Etwan an einem ort Hiſp. *En algun lugar.* Pol. *Niekendy gdzie kolwiek.* Vng. *Valahol.* Ang. *In ſome place.*] Cicer. Attic. libro 9: Ita ut ſi ſalvus ſit Pompeius, & conſtiterit alicubi.

A˘lĭcūndĕ, Ex aliquo loco. [*πόθεν.* Gall. *De quelque lieu, de quelque part.* Ital. *De qualche luoco.* Ger. Etwan här. Hiſp. *De algun otro lugar.* Polon. *Skadkolwiek.* Vngar. *Valahonnat, valahonnan.* Angl. *Frome any place,*] Terentius in Andr. Venit meditatus alicunde. Vide in dictione ALIQVO.

A˘lĭēnŭs, a, um, Quod eſt alterius, ſive quod ad alium pertinet. [זר *zar* נכרי *nochri. ἀλλότριος, ἀλλότριος.* Gall. *Aliene, qui eſt à autruy.* Ital. *Alieno.* Ger. Frembd. Belg. Vremt/onghelyck. Hiſp. *Ageno, enagenado.* Pol. *Cudzy obcy.* Vng. *Idegen, máſé.* An. *Which belongeth to an other.*] Cic. 1. Offic. Difficilis eſt cura rerum alienarum. ¶ Alienum quoq; aliquando dicimus, qui nullo nobis neceſſitudinis vinculo eſt devinctus. Idem Epiſt. li. 1: Tantum enitor, ut neq, amicis, neq; alienioribus opera, conſilio, labore deſim. ¶ Interdum idem quod averſus, vel abhorrens, Cic. 2. Verr. Letilius homo non alienus à literis. ¶ Nonnunquam idē quod alienatus: hoc eſt, immutatus, & ex amico inimicus factus. Idem lib. 1. Epiſt. Sin ille à me eſt alienior, nihil tibi literæ meæ proderūt. Idē pro Dejotaro: Quū is in te animo eſſet alienio. Idē de Divinat. Neq; hoc dii alienum ducūt majeſtate ſua.

A˘lĭēno, nas, Alienum facio, vel ex noſtro dominio in alienum transfero, vendo. [נכר *nichchár* הזיר *hezír. ἀλλοτριόω, ἐξίστημι* Gall. *Aliener, eſtranger.* Ital. *Alienare, vendere.* Germ. Entfremb den Euſſeren. Belg. Vervremen. Hiſpan. *Agenar, enagenar.* Pol. *Odlac zam.* Vng. *El idegenitém.* Angl. *To ſell, to alienat.*] Cic. de Lege Agraria: Vænire res noſtras proprias, & in perpetuum alienari idem 5. Verr. Nam turpitudinem ſumiſſam eſſe arbitrantur referri in literas publicas, pretio parvo ea, quæ accepiſſent à majoribus vendidiſſe, atq; alienaſſe. Eſt autem hoc verbum, quemadmodum & abalienare, civium Romanorū proprium, quo perfecta rei alicujus alienatio ſignificabatur. Vnde Cicero ſcribit in Topicis alienationem eſſe ejus rei, quæ mancipi eſt, aut traditionem, aut in jure ceſſionem. ¶ Paulus tamen Iuriſconſultus, Alienationis verbo uſucapionem contineri putat. Vtile eſt enim, *inquit*, ut non videatur alienare, qui patitur uſucapi. Eum quoq; alienare dicimus, qui non utendo amittit ſervitutes. ¶ Accipitur & Alienare, pro immutare, disjungere. Cicero Epiſt. lib. 1: Hominem adoleſcentulum non tām alienare volui, quàm alienare nolui. Ibidem: Qui & te nonnun quam à me alienarunt, & me immutarunt tibi.

A˘lĭēnātŭs, pen. prod. particip. [זר *mukzár.* *ἀλλοτριωθείς.* Gal. *Aliené.* Ital. *Alienato.* Germ. Entfremb det/geeuſſeret Hiſp. *Alienado.* Polon. *Oddalony, odlaczony.* Vng. *El idegenult idegenné tétetét.* Angl. *Alienated.*] Cicero in Lęl. Propter diſſenſionem autem, quæ erat in Republ. alienatus eſt à collega noſtro Metello. ¶ Alienatus ſenſu animus: id eſt, ſic immutatus, ſic dimotus ac dejectus à ratione, ut nihil rectum ſentiat. Liv. 2. Ab urbe: Sic, Alienatus ſenſibus, Liv. 5. Bell. Pun. Itē: Alienatus mēte. Plin. lib. 28. cap. 8. Alienatus animus & offenſus, Cicer. ad Attic. lib. 1. Feſtus lib. 1, inter Alienatus & abalienatus diſtinguit. Abalienatus, *inquit*, dicitur, quem quis à ſe removit: alienatus, qui alienus eſt factus.

Alienatus, Nomen ex participio, *ἀλλοτριωθείς.* Vt alienata mens, Livius 4. Belli Punici.

A˘lĭēnātĭo, verbale, f.t. [נכר *núcher* נכר *nécher ἀλλοτρίωσις* Gal. *Alienation, eſtrangement.* Ital. *Alienatione, ſeparatione* Germ. Entfrembung euſſerung. Hiſpan. *Agenamiento.* Polon. *Odlaczenie, oddalenie.* Vng. *Idegenitő idegenülés.* Ang. *Alienation.*] Cic. in Orat. An quibus verbis ſacrorum alienatio fiat, docere honeſtum eſt? quippe ipſa ſacra retineri defendiq; poſſint, non honeſtum eſt? ¶ In alia ſignificatione dicitur Alienatio quaſi ſeparatio atq, disjunctio cujuſpiam ab alio: hoc eſt, quum aliò quis alienat animum, ſtudium, amorem aut voluntatem. Cęſ. 2. Bell. Civil. Caſtrorum autem mutatio quid habet niſi turpē fugam, & deſperationem omnium, alienationem exercitus? Cicero in Læl. Vt non ſtatim alienatio disjunctioq; facienda ſit. ¶ Alienatio mentis, eſt tanta commotio, perturbatioq; rationis, ut homo non ſit compos ſui. Plinius li. 21. cap. 21. Cor. Celſ. lib. 4. cap. 2.

A˘lĭŏquĭn, & Alioqui (utroq; enim modo dicitur) habēt penultimam productam: accentus tamen eſt in antepenultima, ne videantur duę dictiones, ſignificantq Aliter, ſeu alio modo, vel Quòd ſi nō, vel Præter hoc. [*ἀλλως, εἰ δὲ μή.* Gall. *Autrement, ſinon.* Ital. *Altrimente.* Ger. Sunſt/anderſt Belg. Anders Hiſp. *En otra manera.* Pol. *Inaczimſpoſoben.* Vng. *Kwlömben, hogyha nem.* Ang. *Otherwayes.*] Cic. 3. de Legib. Minima olim fuit iſtius rei cupiditas, alioquin multa extarent exempla majorum. Idem 3. de Oratore: Quorum ab Oratoris judicio delectus magnus adhibetur: alioqui quomodo ille in ſuis hærebit bonis?

A˘lĭōrſum, Verſus alium locum: [*ἄλλοσε* Gal. *Vers autre lieu, ce ſoit part* Ital. *Verſo altroue.* Germ. Anderßwohin. Belg. Tot een ander ptaetſe. Iewers anders henen. Hiſpan. *Hazia otro lugar.* Pol. *Inſzą.* Vngar. *Más felé, más helyre máſſua.* Angl. *To an other place.*] ut, Aliorſum ire, apud Plaut. ¶ Item in aliam partem. Terent. in Eunuch. Vereor ne illud gravius Phædria tulerit, néve aliorſum, atq; ego feci, acceperit.

A˘lĭŏvĕrſum, idem Plaut. Aulul. Atq; igitur antrax alioverſum, dixeram, Non iſtud quod tu inſimulas.

Alit ſive Alid, pro aliud (quod & aliut veteres) apud Lucretiū. [Vngar. M .]

A˘lĭtĕr, adverb. fit ab Alis, hujus alis, pro alius, ſicut declinabāt antiqui, & ſignificat, alio modo. [*ἄλλως.* Gal. *Autrement* Ital. *Altrimēte.* Ger. Anderſt. Belg. Anders/op een ander manière. Hiſp. *En otra manera.* Pol. *Inaczey.* Vng. *Más képpen.* An. *Otherwayes.*] Virg. Diis aliter viſum. Cicer. 7. Verr. Aliter decernere in eadē cauſa nō potuiſti. Ponitur etiam pro aliàs. Saluſt. Hiſt. 1: Sanctus aliter & ingenio valtdus. Idem in eadem: Inſanum aliter ſua ſententia atq; aliarum mulierum. Soſipater in ſuis Græcis Inſtitut. lib. 2.

A˘lĭŭbi, compoſitum ex Alius, & ubi, idem ſignificans quod alibi. [*ἄλλη πῃ, ἀλλοθι, ἀλλαχοῦ* Gal. *Ailleurs, en autre place* Ital. *In altro luoco.* Germ. An einem anderē ort/anderſwo Hiſp. *En otro lugar.* Pol. *Gdzieindzey* Vng. *Máſut* Ang. *In ano ther place or parte.*] Plin. Nec uſquam alibi candidæ inveniuntur.

Allŭndĕ, Ex alio loco. [ἀλλαχόθεν, Gal. *D'autre part.* Ital. *D'altro luoco.* Germ. Anderſwohár/von einem anderen ort hár. Belg. Van en ander plaetſe Hiſp. *De algun otro lugar.* Pol. *Skadinad.* Vngar. *Máſunnan.* Ang. *From ean other place or parte.*] Plinius lib. 15. cap. 19: Inde repertum ut allatæ aliunde, & inter ſe colligatæ injicerentur ſico.

Allŭſmŏdi, Quaſi alteriuſmodi. [Pol. *Inaczéi.*] Cæſar: Vno enim excepto, quem aliuſmodi, atq; omneis, natura finxit, ſuos quiſq; habebat charos.

Allŭtă, veteres pro aliter ſcripſiſſe manifeſtum eſt, ex Græco ἄλλη, vel ἄλλως transferentes. Hinc eſt illud in legibus Numæ Pompilii: Si quis aliuta faxit ipſius Iovis ſacer eſto. Feſtus.

Allăbŏr, pen. prod. Iuxtà labor. [נטל *naphál.* καταγείω. Gal. *Coucher ſus ou aupres.* Ital. *Scorrere vicino* Ger. Herzu fallen / herzu rinnen oder flieſſen. Hiſpan. *Deslizarſe hazia otra coſa.* Pol. *Przipłynąm, przipadam.* Vng. *Folyamodom, mellette folyok.* Ang. *To flowe or flyd to or nigh.*] Claudianus: Siculis allabitur oris. Cic. 2. de Divin. Et humor allapſus extrinſecus, ut in tectoriis videmus, auſtrũ imitari ſolet.

Allăbŏrārĕ, Eſt alicui rei per laborẽ aliquid adjicere. [חרש *charaſch* עמל *jaghdh* עמל *hamál.* ἐπιπονέω. Gal. *Labourer fort à, s'efforcer, mettre grande peine.* Ital. *Affaticarſi grandamente.* Ger. Etwas darzu wercken / hefftig arbeiten ob einem ding. Hiſp. *Traba jarſe afanando.* Pol. *Przirabiam.* Vng. *Munkálkodua meg dregbitõm.* Ang. *To labour with force.*] Horat. 1. lib. Car. Simplici myrto nihil allabores. Significat etiam idem quod adnitor.

Allævo, penult prod. act. p. idem eſt quod lævo: hoc eſt, Planum facio. [מרק *marák* מרט *mardt.* ἐπιλεαίνω. Gal. *Polir, applanir.* Ital. *Pianare, ſpianare, ſpianare, ſp

[Vng. *Vdlaztás.*] Iulius Capitolinus in M. Antonio: Hiſpanis exhauſtis Italica allectione contra Trajani præcepta verecundè conſuluit.

Allēctor, oris, verbale, m.t. Quj allicit. [מתה *mephattéh.* ἑταιρηγός. Gal. *Attrayeur, allecheur, amádoueur.* Ital. *Attratore.* Ger. *Hinzureitzer/Anreitzer.* Hiſp. *Atraedor con halagos.* Pol. *Pobudzacz, przywabiacz.* Vng. *Hozzá édesgető.* An. *An allurer or intyſer.*] Columella lib. 8. cap. 10: Quaſi allectores ſint captivorum.

Allecto, ctas, frequentativum ab Allicio, invito, blandè attraho. [מתה *pittáh.* ἑπάγω Gal. *Attraire par le menu, amadoüer, allicher par pluſieurs fois.* Ital. *Allettare con luſinghe.* German. *Hinzu locken mit ſchmeichlerey vñ ſüſſen Worten.* Hiſpan. *Atraer con halagos.* Pol. *Slodkimi ſłowki zwabiam.* Vng. *Hozzám édesgetőm.* Ang. *To intyſe often.*] Columel. lib. 2: Ad aquam duci oportet, ſibiloque allectari, quò libentiùs bibant. Cicer. de Senect. Agrum fruendum non modò non retardat, verumetiam allectat atq; invitat ſenectus.

Allĭcĕfăcĭo, cis, act. t. idem eſt quod allecto: [מתה *pittáh.* ἑπάγω. Gal. *Allicher, attirer par quelque moyen.* Ital. *Allettare, adeſcare.* Ger. *Hinzu reitzen/mit locken hinzu bringen.* Hiſp. *Atraer con halagos.* Vn. *Hozzám édesgetőm.* An. *To allure, or intiſe by any meanes.*] à quo Allicſio: Suetonius in Vitel. Pronus verò ad cujuſq; & quacunq; de cauſa necem atq; ſupplicium: nobiles viros con diſcipulos & æquales ſuos, omnibus blanditiis tantum non ad ſocietatē imperii allicefactos, vario genere fraudis occidit.

Allido, dis, pen prod. Impingo, lædo, contra aliquid jacio, vel ad ſaxum, durúmve aliud corpus comminuo. [שדש *ratáſsh.* ἐπερέδω, προσκρούω, προσπίπτω. Gal. *Aheurter contre, froiſſer en heurtant.* Ital. *Percuotere inſieme.* Germ. *Anſtoſſen/ an ein hart ding ſchmetteren.* Belg. *Jeders aen ſtouten/ aen ſlaen.* Hiſ. *Herir vna coſa à otra.* Pol. *Ottracam, ſſie, oczieram ſſie.* Vng. *Valamihöz, vtőm, tſapom.* Ang. *To dash or beat to or againſt any hard thing.*] Lact. li. 4: Et in conſpectu ſuo vexari acerbiſſimè conjuges ſuas cernerent, violari ac proſtitui virgines, diripi pueros, allidi parvulos. Cæſ. 3. Bell. Civil. Et ex magno remigum propugnatorũq; numero pars ad ſcopulos alliſa interficeretur. ¶ Allidi aliquis per metaphoram dicitur, pro damno affici. Colum. lib. 1. cap. 3: Quoniam quum ſit collectandum cum eo, ſi fundus prævaleat, allidi dominum. Cicer. ad Q. Frat. Sed hoc incommodũ conſolantur quotidianæ damnationes inimicorum, in quib. me perlubente Servius alliſus eſt: cæteri coaciduntur.

Allīſĭo, actus allidendi. Spartianus in Mario Septimo: Multa duorum digitorum alliſione contrivit. [Vn. *Összue verés, wtes.*]

Allĭgo, pen. corr. act. p. propriè ad aliquid ligo: [בדר *tſarár* אסר *aſár.* ἐπαγγέλλω, ἐξαρτῶ, προσκείμαι. Gal. *Allier, lier à.* Ital. *Allegare, legare à qualche coſa.* Ger. *Anbinden/ anknüpffen.* Belg. *Ick binde oft/ make ſtwerts vaſt aen.* Hiſ. *Atar alguna coſa à otra.* Pol. *Przywiązuie.* Vng. *Hozzá kötőm.* Ang. *To bind to any thing.*] ut, Alligare vitem palis, vel ad palos. Col. libro 2: Arbuſtivam vitem antequam putes, alligare diligenter oportet. ¶ Per tranſlationem Alligare, eſt obſtringere, obnoxiũ facere. Terent. in Evnucho: Hic furti ſe alligat, *ἐνέχεται κλοπῆς.* Cicer. pro Rabirio Poſthumo: Lex ubi omnes mortales alligat, ſic loquitur. ¶ Accipitur & pro ſuo ſimplici Idem de Divinat. Alligandi eſſent omnes, qui cubitum irent. Idem 3. de Orat. Neq; verba alligata ſint, quaſi certa aliqua lege verſus. ¶ Alligari quoq; rei quis dicitur, cui ita eſt addictus, ut diutiùs ab ea abeſſe non poſſit. Sic adoleſcentulos ſcortis alligatos dicimus, qui meretricis amoribus ita ſunt irretiti, ut nonniſi ægrè ab iis poſſint divelli.

Allĭgātĭo, f.t. Ipſe actus alligandi. [מסרת *maſóreth* אסר *aſár* בדר *tſeror.* πέδησις. Gal. *Liaiſon, lien.* Ital. *Legamento.* Ger. *Anbindung.* Hiſp. *Atadura.* Pol. *Przywiaska.* Vng. *Hozzá kötés.* Ang. *Binding or knitting to.*]

Allĭgātŏr, m.t. Qui alligat. [אסר *oſér.* πεδητής. Gall. *Lieur, relieur.* Ital. *Ligatore.* Ger. *Anbinder.* Hiſp. *Atador.* Pol. *Przywiązacz.* Vng. *Hozzá kötő kötőzgető.* Ang. *A binder, that bindeth to.*] Colum. lib. 4. ca. 13: Deinde ſequitur alligator, cujus officium eſt, ut rectam vitem producat in jugum.

Allĭgātūră, f.p. *ἐπίδεσις, πέλαμμα.* Idem de arboribus cap. 8: Infra inſitionem, & alligaturam falce acuta leviter vitem vulnerato.

Allĭno, is, Ex Ad & Lino, Inungo, & linendo rei alicui induco. [סוח *tuách* משח *maſchách.* ἐπιχρίω. Gal. *Oindre, frotter en oignant.* Ital. *Vngere.* Ger. *Anſtreichen/ anſalben.* Hiſ. *Vntar vna coſa à otra.* Polon *Namaſuie, Naczieram.* Vng. *Hozzá kenőm.* Angl. *To anoynt, to ouerſmere any thing.*] Plin. Sunt qui leporino coagulo mel addant, eoq; dentem allinant.

Allĭum, Herbæ genus ſatis notum, non diſſimile porro, graviſſimi odoris, quod tamen laſſitudini mederi creditur, & ſerpentes fugare. [שום *ſchum.* σκόροδον. Gal. *Ail.* Ital. *Aglio.* German. *Knobtauch.* Belg. *Looc.* Hiſp. *Ajo.* Pol. *Czoſnek.* Vng. *Fok hagyma.* Ang. *Garlick.*] Vnde etiam meſſoribus ſolet eſſe in deliciis. Virgil. in Bucolicis: Theſtylis & rapido feſſis meſſoribus æſtu, Allia ſerpillumq; herbas contundit olentes. Horatius ejus odorem inſectatur feſtivo carmine: Parentis (*inquit*) olim ſi quis impia manu Senile guttur fregerit, Edat cicutis allium nocentius. ¶ Ne allia comedas & fabas, *ἵνα μὴ φάγῃς σκόροδα μηδὲ κυάμους*, Proverbiali videtur ænigmate dictum, pro eo quod eſt, Ne bellis, néve in judiciis adſis. Nam in bellum inferebantur allia commeatus militaris: in Iudiciis fabas dabant ne obdormiſcerent. Suidas. Eraſm. putat referendũ ad calculos fabarios, quib. antiquitùs ferebãtur ſuffragia. ¶ Ego tibi de alliis loquor, tu reſpondes de cepis: *ἐγὼ σκόροδα σε λέγω, σὺ δὲ κρόμυα ὑποκρίνει.* Quum aliud reſpondetur quam rogaris, vel contra, quum inepte reſpondetur inepte roganti. Coniuncta enim ſunt inter ſe cepe & allia. ¶ Ne allii quidem caput: Sabaudi dedit vel apposuit, vel aliquid ſimile Proverbialis eſt hyperbole, qua uſus eſt Ariſtophanes in Veſpis. Convenit in ſordidum & compendio parcum. ¶ Allium in retibus *σκόροδον ἐν δικτύοις.* De ſordido ac mean dicebatur. Hinc natum, quòd Attici navigationem aut expeditionẽ adornantes, pro cibo allia in retibus impoſita ſecum ferebant. Locus erit adagio, ſi quem admoneas, ut Philoſophiæ ſtudium aggreſſurus paret ſe ad frugalem vitam, ad vigilias & labores, ſine quibus non paratur eruditio.

Allĭātŭs, ta, tũ, [*σκορδοσμήρ.* Gal. *Qui eſt aillé, qui ſent les aulx.* Ital. *Coſa con aglio, agliato.* Ger. *Was Knoblauch hat / oder darvon ſchmeckt.* Hiſpan. *Ajado, con ajo.* Pol. *Czoſnkowaty.* Vng. *Fok hagymas.* Ang. *Vvhich ſmelleth of garlick.*] Plaut. Sine me alliato fungi, fortunas meas: hoc eſt, Permitte me quem allium olere & fœtere dicis.

Allium Vlpicum: ſive Cyprium, ſive *αὐλισκόρδον*, atq; ut opinor *σκορόπρασον* Dioſcorid. 8. Plin lib. 27. cap 6.

Allo, m.t. lapis eſt rotundus, quo fabri inſtrumenta ſua acuũt.

Allodium, [Pol. *Vvlaſtj* Vng. *örökſég.*] res libera, & propria alicujus, ex quo præſtatur tributum. l. At ſi quis. parag. Interdum. ff. De relig. & ſum. fun. dicitur etiam hæreditas, quam vendere vel donare poſſum. Deductum putat Alciatus à laudo, & allaudium fundum dictum, qui pleno jure ad poſſeſſionẽ pertinẽt, pro quo nullum alicui laudativũ præſtandum eſt. ¶ Allodiũ, barbarum vocabulũ eſt feudo contrariũ, à Gothis, quemadmodũ & hoc, introductũ, quo ſignificatur poſſeſſio vel res ita libera & ſoluta ab omni clientela, ut poſſeſſor ob eam rem nemini fidem & clientelam debeat. Ex Hotomano.

Allophylus, la, lum, dici poteſt alienigena, alterius tribus: Nã ἄλλο ſignificat aliud, & φῦλον genus; gentem, nationem. [Gal. *Eſtrangier.* Ger. *Ein Frembdling.* Belg. *Vremdelinck.*] Ambroſ. li. Offic. Adverſarios ſuos Hæbræi Allophylos: id eſt, alienigenas Latino appellant vocabulo. Hoc nomine dicti ſunt Palæſtini, qui & Philiſtæi. φ in π mutato, ut teſtatur Divus Hieronymus.

Allŏēŏthĕtă, ἀλλοιόθετα, f.p. Figura eſt ſyntaxin concernens, quum ſcilicet contra vulgatos cõſtructionis canones aliquid variamus. Vnde & Variatio à Priſciano interpretatur. Cõfundit autẽ numerum: ut, Pars in fruſta ſecant. vel caſum: ut, Tu mihi quodcunq, hoc regni, pro, Hoc regnum. vel genus: ut, Dulce ſatis humor, depulſis abrutus hœdis, Lenta ſalix fœto pecori, mihi ſolus Amyntas. Ad Dulce enim quod eſt neutrũ, tàm maſculina, quàm fœminina reddidit.

Allŏquŏr, d.t. Compello. [דבר *dabbér.* προσαγορεύω, προσλαλέω. Gal. *Parler à quelqu' vn.* Ital. *Parlare.* Ger. *Anreden / anſprechẽ.* Belg. *Aenſpreken.* Hiſp. *Hablar à alguno.* Pol. *Mowie do kogo.* Vngar. *Megſzollitom.* Ang. *To ſpeak any man.*] Autor ad Her. Te nũc alloquor, Africane. Plaut. Amphit. Alloqui perparcè liceat obſecro. Varr. 5. de ling. Lat. Alloquutum mulieres ire ajunt, quũ eunt ad aliquem loquutum conſulendi cauſa.

Allŏquĭum, ii, n.ſ. [דברה *dabberáh.* προσφθέγμα. Gal. *Parolle à vn autre.* Ital. *Parlamento con vno altro.* Ger. *Anredung/ das anſprechen.* Hiſpan. *Habla à alguno.* Pol. *Rozmowa, vel, wolne przystęp do kogo.* Vng. *Beſzéget. s, beſzéd.* Ang. *Speaking or talking with another.*] Veſtale. Id eſt, alloquutio, Liv. 1. ab Vrbe. Et ipſe quoq; fortunam benigno alloquio, comitate invocandi, beneficiis quos poterat ſibi conciliando adjuvabat Plin. lib. 26. cap. 22: Hoſpitali régis clementia ſex menſium tempore imbutus alloquio. ¶ Durus alloquiis, *ἄπληστος ὑβρεως προσαγορεύμασιν*, Proverbiali figura dicitur is, qui eſt inexorabilis.

Alloſcorodon, [*ἀλλοσκόροδον.* Gal. *Cappres.* Ital. *Cappare.* Hiſ. *Alcaparra.* Vng. *Káporna.*] Herba eſt Dioſcoridi, quæ notiore nomine *Capparis* appellatur.

Allŭbēſco, ſcis, ſive Adlubeſco, Lubens facio, obedio, faveo, conſentio. [יאות *jaáth.* ἐπαγέλλω. Gall. *Eſtre agreable.* Ital. *Far voluntieri.* Germ. *Etwas anfahen lieben / etwas guttwillig zuthun werden.* Hiſp *Hazer à gana.* Pol. *Chetliwie czinie.* Vng. *Tetczőm.* An. *To do willinglie to conſent.*] Plaut. Hercle verò jam mihi adlubeſcit primulùm.

Allūcĕo, es, ere, alluxi, compoſitum ex ad & luceo, *περιλάμπω.* Plaut. Tibi fortuna faculam lucrificam allucere vult. Suetonius in Vitellio: Flagrante triclinio ex conceptu camini, tum

quidem cõsternatis, & quasi omine adverso anxiis omnibus, *inquit*, Bono animo estote, nobis alluxit.

Allūcĭnŏr, pen. corr. d. p. Propriè oculorum est, quum illi circa objectum falluntur, alterumq; p altero cõspicere nobis videmur. [תתה *pathàh* הותן *huthàl*. πλαγιάζω. Gall. *S'abuser & s'romper, errer.* Ital. *Abagliare, vacillare.* Ger. Fehlen/ jrren mit dem Gesicht Belg. Ick en sie niet wel/ ick saet gere dote. Hispan. *Ver como luzcy tinieblas.* Pol. *Tepopatrze. przezrenam.* Vngar. *Meg tsalatom.* Angl. *To dece ane hum self, to erre.*] Col lib. 8: Custodis officium, sublimem celsitudinemque oculorum velut speculam desiderat: ut neq; tardiores gravidas, dum cunctantur, neq; agiles & fœtas, dum procurrunt, separari a cæteris sinat ne fur, aut bestia allucinantem pastorem decipiat. ¶ Ponitur etiam pro Errare, decipi, falli. Cicer. 16. ad Atticum: Ego tamen suspicor hunc, ut solet, allucinari. Gell. lib. 16. cap. 12. verbum hoc jubet sic spirari, etiam a primo ἀλλοκ. quod tenui spiritu scribitur, velut de luci.

Allucĭnatĭo, f. t. Aberratio. [התון טתי *pethì hathùl* טתיות *petìuth* ἀπάτη. Gal. *Faute, fourvoyement, deception* Ital. *Abarbaglio.* Ger. Fehlung oder jrrung. Hisp. *Aquella obra de ver assi.* Pol. Bzrzegu oderwanie przez powodz, woduszlok, wodny zrzjek. Vng. *Arradás.* An. *A deludge, inundationne or surrounding of watters.*] Nonnunquam assidua oscitantem vidi, p atq; illius quidem delicatissimis sensibus & corporis allucinationes.

Allūdo, pen. prod. n. t. Ludendo alicui blãdior. [לחק *tsachàk* מנן *manòn*. παρασκώπτω. Gal. *Se jouer à quelqu' vn.* Ital. *Alludere, far befta.* Ger. Schmeichlen/ mit einem kurtzweil treiben. Belg. Ick treckel/ spele iemanden aen/ comme over aen/ bin geyck/ spele metten woerden naeens anders meyninghe Hispan. *Burlar mirando à otra cosa.* Pol. Zartuie, d'asieszie. Vng. *Iácz. dezera, y. iáki elõt hizelkõdõm.* An. *To scoffe, priuelie, to smyle vpon.*] Lactant. lib. 3: Aut homini alludunt animalia. ¶ Est item Alludere (ut scribit Valla li. 4.) quum aliud dicimus, & ad aliud sententiam latenter refetimus, quum aliò quod dicitur refertur. Virgil. 7. Aeneid. Nec plura alludens, ea vox audita laborum Prima tulit finem. Cic. 1. de Orat. Galba autem alludens, variè & copiosè multas similitudines afferre. ¶ Alludere ad historiam, est ad rei fidẽ verba componere: quod proprium est Poëtarum, qui in fabulosis suis narrationibus historiæ veritatem uno atq; altero verbo nonnunquam attingunt.

Allūsĭo, ad vocis quoq; similitudinem refertur, ut possessio quasi positio magistri, quòd monstrent: furtum, quasi futurũ: testamentum, testatio mentis: sacellũ, sacra cella: interdictum, inter duos dictum.

Alluo, luis, juxtà fluo, abluo, allabor. [נזל *nazàl* נתך *nuthàch* שטף *schatàph*. ἐπικλύζω. Gal. *Couler aupres, arrouser.* Ital. *Bagnare, scorrere vicino.* Ger. Anfliessen/ an etwas rünnẽ. Belg. Het aen vloeyen. Hispan. *Lauar con auenida.* Pol. *Plinacz, płie oczieram, Omiwam.* Vngar. *Mellette folyok, oldalát masom.* Angl. *To watter ana wash away by wattering.*] Est autem compositũ ex Ad, & antiquo verbo Luo, quod est ejusdẽ significationis cũ verbo Lavo: à quo fiunt & Abluo, Colluo, Diluo, Eluo, & similia. Fluvii dicuntur urbes alluere, qui eas præterlabuntur: sic & maria terras alluunt. Cicer. 2. de Legib. Divisus æqualiter in dùas partes, latera hęc alluit. Idem de Orat. Ita jactantur fluctibus, ut nunquam alluantur. Plin. lib. 6. cap 4: Flumen Sidenum quo alluitur oppidum Polemonium. Cic. 5. Verr. Non alluũtur à mari mœnia extrema: sed influit in urbis sinum portus. Curtius: Montem leniter alluit præteriens amnis.

Allŭvĭo, onis, f. t. inundatio. [שטף *schetìph* κατάκλυσις. Gal. *Ravine d' eau, degorgement d'eau.* Ital. *Inundatione* Germ. Anrunß/ anfloß des Wassers/ Wasserguß. Hisp. *Auenida de agua.* Pol. Brzegu oderwanie przez powodz, woduszlok, wodny zrzjek. Vng. *Arradás.* An. *A deludge, inundationne or surrounding of watters.*] Immoderata aquarum violentia vel pluvialium vel fluvialium, similiumque quæ non tantùm agros confundit, sed quandoque eripit, & nonnunquam funditus destruit. Sed quum pars alicujus agri impetu fluminis aggeritur in alium agrum, tunc cedit in possessionem ejus, cujus est ager. Vnde Lucanus: Illos terra fugit domino, his jura colonis Accedunt donante Pado. Cic. de Orat. Alluvionum, circunluvionum jura. Circunluvio autem, περίκλυσις, est quum partem alicujus agri rapidus amnis in alveum suum impulerit, & in modum insulæ circũvolverit, quæ ipso jure vicinioris erit. Valla: Alluvies, sordida aqua quæ abluit, ubi lutum cum aqua non multa, Liv. lib. 2: In proxima alluvie, ubi nunc ficus ruminalis est (quam Romularem vocatã ferunt) pueros exponunt. ¶ Colum. li. 3. cap. 11: Vel etiam valles quæ fluminum alluvie & inundationibus concreverint. Proluvies, propriè sordis profusio. Virg. li. 3: fœdissima vẽtris Proluvies. Illuvies, ἀλουσία, est etiã immunditia in homine, aut veste, aut re quavis alia insita, seu injecta. Terent. in Heavt. Pannis obsita, neglecta immunda illuvie. Virg. lib. 2: -dira illuvies, immissaq; barba. Eluvies propriè dicitur quod expurgatur, præsertim aquarum fluxu: quanvis & alterius humoris dici possit. Plinius: Quod in tutis notat oppidis, quæ minus quatiuntur crebris ad eluviẽ cuniculis cavata. Lactant. li. 7. Eluviẽ posuit pro aquarum inundatione, quũ ait: Eluvie aquarũ everterentur civitates. ¶ Eluvies per translationẽ à Cicer. in oratione pro Domo sua, ponitur p exitio, & interitu. Idcirco, *inquit*, Tu ad labẽ atq; eluviẽ civitatis sine summa vi pervenire potuisti. Colluvies, συγκλυς, Sordes cœni, aut cujusvis rei coactæ. Colu. li. 1: Tũ etiam nantiũ, serpentium pestes hyberna destitutas uligine, cœno & fermentata colluvie venenatas emittit. Colluvio, idẽ est quod Colluvies. Cicero de Senect. O præclarũ illũ diem quũ in illud divinũ animorum concilũ, cœtumq; proficiscar, quumq; ex hac turba & colluvione discedam. Hier. ad Heliad. Neget & sacrilegũ esse, qui in libidinẽ se dedit, qui mẽbra Christi, & hostiam vivam placentẽ Deo, cum publicarũ libidinũ victimis nefaria colluvione violavit. Diluviũ κατακλυσμὸς, terrarũ inundatio, qualem Noẽ ætate cõtigisse ex factis literis cõstat, aut (ut poëtæ fabulantur) Deucalionis tẽporibus.

Allŭvĭus ager, à Veteribus dicebatur quem paulatim fluvius in agrum reddit.

ALLVVIONVM, quæ contingi solent in prædiis, quæ ripis quorundam fluminũ terminantur, ea natura est, ut semper incerta possessio, incertum sit ejus dominiũ, quod possessori per alluvionem adcrescet: nam quod hodie possidemus: nonnunquam altero die vicini fundi dominio in alterã fluminis ripã translatum acquiritur: nec tamen, apud quem decrescit, remanet, sed plerunq, redit ad priorem dominum eum augmento: sæpè nec ad posteriorem manet, nec redit ad priorem, sed in arena fluminis inundatione solvitur: ideoq; suggestione culminis tui admittitur, ut judicio agrimensoris finiatur: nõ de Aegyptiis solis, nec de limi tantùm alluvionib. loquimur, sed quod salubre est orbi terrarum, atq; omnib. provinciis, p multa gamus, ut ea quæ per alluvionẽ possessorib. acquiruntur, neq; ab ærario vendi, neq; à quolibet peti, nec separatim cẽseri, vel functiones exigi, perpetua lege valitura sancimus: ne alluvionem ignorare vitia, vel rem noxam possessoribus indicere videamur. Similiter nec quidẽ quæ paludib. antea, vel pascuis vi debantur adscripta, si sumptibus ac laboribus possessorũ nũc ad frugum fertilitatẽ translata sunt, vel vendi, vel peti, vel quasi fertilia separatim censeri, vel functiones exigi cõcedimus: ne hi doleãt diligenter operã suam agri dedisse culturæ, ne diligentiã suã sibi damnosam intelligant. Hæc ex Frõtino de limitibus agrorum, qcæ ille recitat ex epistola Theodosii & Valẽtiniani imperatorum. Agenus autem & ipse in libello de limitibus agrorũ sic inquit: De alluvione observatio est, si hæc in occupatoriis agitur agris: quidquid vis aquæ abstulerit, repetitionem nemo habet: quæ res necessitatem ripæ muniẽdæ injungit, ita tamẽ, ut sine alterius damno quidquã fiat. Si verò in divisa & assignata regione tractabit, nihil admittet possessor: quoniã formis per centurias certus cuiq; modus adscriptus est: circa Padũ autẽ cùm ageretur, quod flumen torrens, & aliquando tam violentũ decurrit, ut alveum mutet, & multorũ latè agros trans ripam, ut ità dicã, transferat: sæpè etiam insulas efficit. At Cassius Longinus, vir prudentissimus, juris auctor, hoc statuit, ut, quidquid aqua lambendo abstulerit, id possessor amittat: quoniã scilicet ripam suã sine alterius damno tueri debet. Si verò majore vi decurrẽs alveũ mutasset, tuũ quisq; modũ agnosceret: quia nõ possessoris negligentia, sed tempestatis violentia abreptũ apparet. Si verò insulã fecisset, à cujus agro fecisset, id possideret: at si ex communi, quisq; suũ reciperet. Scio enim quibusdã regionibus quũ assignarentur agri, adscriptũ aliquod per centurias flumini: hoc autẽ providit auctor dividendorũ agrorum: ut quoties tẽpestas fluvium concitasset, nõ per regionẽ excedens alveũ vagaretur, sed sine injuria cujusquã defluerit: hos tamẽ agros: id est, hunc omnẽ modũ, qui flumini adscriptus est, resp quibusdã vendidit: hæ quæstiones maximè in Gallia tota moventur, quæ multis cõtecta fluminibus immodicas Alpiũ nives in mare transmittit, & subitarum relegationum repentinas inundationes patitur. Aliquibus locis impetraverunt possessores à præside provinciæ, ut aliquam latitudinem flumini daret: nã & in Italia Pisaurum flumini latitudo est assignata catenus, quouſq; alluebat.

Almities, Almarum rerum habitus. Festus.

Almo onis, Rivulus est ante portam Capenam, in quo Sacerdotes Cybeles deæ simulacrum & cultros lavant. Ubi pros & sua vulnera solent abluere. Ovid 4. Fast. Ille locus, in Tyberim quà lubricus influit Almo.

Almŭs, ma, mum, ab alendo (ut docet Festus) idẽ quod alens, vel alimoniã suppeditãs. [אדון *adhòn* זן *zàn* כלכל *chalkèl* τροφὸς μόσιμος, διαφυλάττων. Gall. *Qui nourrit, soutient, entretient.* Ger. Ein ernehrer. Belg. Dat ghenecrt/ oft voortbrenge. Hisp. *Lo que mantiene.* Pol. Zywoszyc, daiacy Vng. *Táplalo, élteto.* Ang. *That nurisheth.*] Vnde alma tellus peculiari dicitur epithero, quòd fruges suggerat, quibus alimur. Columel. lib. 3. cap. 22 Quibus alma tellus annua vice, velut æterno quodam puerperio læta, mortalibus distenta musto demittit ubera. Simili etiam

ratione

ratione ζειδωρον ἄρουραν quidam Homero dictam putant, quasi ζειδωρον, quòd arvorum feracitati vitam debeamus. Plin. tamè libro 18. capite 8: ζειδωρον ἄρουραν dictam mavult, quòd ea am suppediret: quod frugis genus olim summo habitum est in honore. Ceren quoque hoc epitheton assignavit Virgilius libro 1. Georgic. -vos ô clarissima mundi Lumina, labentem cœlo qui ducitis annum, Liber, & alma Ceres. Apud Plautum quoque in Curcul. Parasitus Heram: hoc est, Fortunam (quam nutricem suam appellat) Almam nominat. Invoco (inquit) almam meam nutricem Heram. ¶ Accipitur & pro sancto, sive pulchro: unde & Venerem Almam appellat Virgil in Epigr. de Venere & vino: -proli Venus Alma creandæ Servat. Alma fides, Cicero 3. Offic. ex Ennio. ¶ Item pro tranquillo, sive sereno. Virg. 5. Aeneid. Præterea si nona diem mortalibus almum Aurora extulerit.

Almyrode, Martialis: Inter Spondophorum Telesphorumque Siden stare putabis Almyroden: Quum tu simplicius tenem fateris. Quod carmen Alciat. libro 12. Paregón, ità exponit: Ridet, inquit, poëta calvum quendam, cujus tempora erant crinita, adeò ut tria capita viderentur, duo similia Spondophori & Telesphori puerorum comas nitidas alentium: medium calvitie deforme simillimum Sidæ almyrode: id est, pomo seu meloni salis. Est autem Almyrode Græcis ἀλμυρόδης, quod salsum significat.

Alnus, f. f. Arbor est aquosis locis gaudens, ex qua primùm factæ sunt lyntres: ita dicta, quòd amne alatur. [ἄλνος. Ger. Ein Erlenbawm. Belg. Een Elsboom. Polon. Olsza, Rzadsemu kol'cha. Vng. Haraxt fa. Ang. An alder tree.] Nascitur enim juxta fluvios, aquisque obruta (ut inquit Vitruvius) non facilè corrumpitur: Vnde & lignum ejus ad navalem materiam in primis commendatur. Lucan. -& fluctibus aptior alnus. Hinc fit ut & pro navi quandoq; poni soleat. Virg. 1. Georg. Tunc alnos primùm fluvii sensêre cavatas. Claudian. Qui dubiis ausus cõmittere fluctibus alnum. Scribit Aristoteles Alnos in sola Creta steriles non esse. In alnos sorores Phaëtontis mutatas ait Virgilius. Non est infrugifera, sed floret ac fructum fert. Flos parvulus rubescit. Semen exiguum in cõpactili calo, qui mori magnitudine, nec forma dissimilis.

Alo, alis, alui, altum vel altum, act. t. Significat nutrio, alimẽtis sustento, educo. [אמן *amán* חיה *chajáh* גדל *ghidhél*. τρέφω. Gall. *Nourrir*. Ital. *Nutrire*. German. Ernehren / erhalten. Belg. Dat geneert voede op. Hispan. *Criar, mantener*. Pol. Zywie, chowam. Vngar. *Táplálom, éltetem*. Ang. *To nurishe, to feed*.] Cic. de Nat. deor. libro 1: Omnia quæ aluntur, & crescunt, continent in se vim caloris. Idem pro Sext. Roscio: Anseribus cibaria publicè locantur, & canes aluntur in Capitolio. ¶ Transfertur & ad res incorporeas. Cicer. in Catil. Qui spem Catilinæ mollibus sententiis aluerunt. Quint. Sed alere facundias, vires augere eloquentiæ. Virg. Hos successus alit: id est, augere facit. Sic etiam dicimus, Honor alit artes: hoc est, Auget artes, & ad eas capessendas nos incitat. Speciem proverbii habet, quo admonemur, honorem esse præmium virtutis. ¶ Duo sunt hujus verbi participia præteriti temporis, Alitus & Altus, quemadmodum & duo supina Alitum & Altum. Diomedes tamen Alitum rectiùs dici putavit, quàm Altum, idque ambiguitatis vitandæ gratia. Apud Ciceronem tamen contrà, Altum sæpiùs legimus quàm Alitum: ut in Bruto: Vides'ne igitur, ut ea ipsa urbe, in qua & nata, & alta sit eloquentia, quàm ea serò prodierit in lucem?

Altor, oris, Verbale, m. t. Qui alit, sive educat. [אמן *omén*. τροφός, θρεπτήρ. Gall. *Nourricier*. Ital. *Balio*. Ger. Ein ernehrer. Hisp. *Criador ò mantenedor*. Pol. Obżywiacz. Vng. *Táplálo, éltető*. Angl. *He which nurisheth, or feedeth*.] Cic. lib. 2. de Nat. deor. Omnium autem rerum, quæ natura administrantur, seminator & sator & parens, ut ita dicam, atque educator & altor est mundus.

Altrix, icis, f. t. Quæ alit. [אמנת *oméneth*. θρέπτειρα, ἡ τροφός. Gall. *Nourrice*. Ital. *Balia, nutrice*. German. Ein ernehrerin / auffertzieherin / Seugamm. Hispanice. *Criadora ò mantenedora*. Polon. Ochowanica, mamka. Vngar. Dayka, *táplálo*. Angl. *She that nurisheth*.] Plin. lib. 10 cap. 64: Altricemque habere per se vitam illam, quæ satis, arboribusque contingat.

Alibilis, le, Quod facultatem habet alendi. [אמן *omén* θρεπτικός. Gall. *Nourrissant*. Italice, *Cosa da nutrire*. Germanice. Das wol nehret. Hispanice, *Cosa que cria*. Pol. Dobrze żywiący. Vng. *Azon táplálható*. Angl. *Which nurisheth, nurishing*.] Varro de Re rust. lib. 2. cap. 11: Est enim lac omnium rerum, quas cibi causa capimus liquentium maximè alibile.

Alimonia, pro nutricatione [אחיה *michjáh*. ἡ θρέψις, σωτ, τὸ τροφεῖα. Gallice, *Nourriture*. Italice, *Nutritura*. Germanice. Ernehrung. Hispanicè *Crianca*. Pol. Żywność. Vngar. *Táplálás, éltetés*. Ang. *Nurishment*.] Gell. lib. 12. cap. 1. Alituram feram, & sæyam cuminatus est.

Alimentarius, a, um, Quod ad alimentum pertinet: [σιτικός. Gal. *Appartenant à la nourriture*. Ital. *Pertinente al nutrimento*. Ger. Das zu der ernehrung / oder erziehung gehört. Hisp. *Cosa perteneciente a mantenimiento*. Pol. Przynależący do żywności. Vngar. *Azzal tartozik az táplálásra, avagy tápláló*. Ang. *Which perteneth to nurishment*.] ut, Lex alimentaria, qua filii parentes alere tenebantur. ¶ Alimentarius, cui alimenta legata sunt: sæpè legitur in jure civili, & præcipuè in l. Quum ij. de transact. lib. 2. Pandect.

Alimentum, Quod datur ad vitæ sustentationem. [מזון *mazón* מחיה *michjáh*. τροφή. Gall. *Nourriture, aliment*. Ital. *Nutrimento*. Ger. Nahrung. Belg. Voetsel / spyse. Hisp. *El mantenemiento*. Pol. Zywność, nasrzenie. Vngar. *Eledel, avagy az mi eledelünkre, és táplálásunkra való*. Angl. *Meate, nurishment*.] Scribunt Iurisconsulti, Alimenti, legatis, cibaria, & vestitum, & habitationem deberi: quia sine his ali corpus non potest. Plinius libro 11. cap. 13: Hoc quidam attingi vetant, ut largo alimento valida exeat soboles. Cicero de Vniver. Nec verò desiderabat mundus alimenta corporis. Inter alimenta igitur & cibaria hoc interest apud Iurisconsultos, quòd illorum nomine ea omnia continentur, sine quibus ali corpus non potest. Horum verò tantùm quæ ad cibum pertinent.

Alimonia, pen. corr. Idem quod Alimentum, nutrimentum. Macrob. Et Gell. lib. 17. cap. 15: Amisso que omni naturalis alimoniæ fundamento, homo exhaustus intereat.

Alimonium, nii, idem. Varr. lib. 3. cap. 16: Hæc omnia vocant à mellis alimonio, aluos.

Altilis, & in plurali Altilia, [סלתים *alús, semné*. Gall. *Qu'on engraisse, nourri pour engraisser*. Ital. *Tutte le cose che s'ingrassano*. Germ. Gemeste thier / was man mestet. Belg. Dat ghemest word. Hisp. *Cosa por engordar*. Pol. *Tuczona rzecz bądź zwierz, ptak albo riba*. Vngar. *Hizlalt morha*. Angl. *Which is made fatt by nurishing*.] penult. corrept. quicquid domi, vel in villis, vel in vivariis saginatur, sive sit avis, sive quadrupes, sive pisces: ab alendo, quasi Alitilis: ut, Altilis gallina, quæ alita est. Apulejus: Apologia pr. Non magis arbitror quàm si quærerem lepores vel apros, vel altilia. Macrobius Altilem sanguinem dixit, non qui alitur, sed qui alit, τρόφιμον, quasi alentem. Plaut. in Cist. Dotem altilem, opulentam dixit.

Altus, us, ui, alendi actio, [θρέψις. Pol. Zywienie. Vng. *Tartás, neuelés, hizlalás*.] Macrob. Sat. lib. 1. cap. 20: Vel terræ, vel rerum naturæ altu nutritur universitas.

Alumnari, Alere & enutrire. [אמן *amán* גדל *ghiddél*. τρέφειν. Gall. *Nourrir* Italicè, *Notrire*. German. Ernehren. Hisp. *Criar*. Pol. Wichować. Vng. *Táplálni*. Ang. *To nurishe, te feed*.] Apul. l. 8. de Asin. Quos ad tutelæ præsidia curiosè fuerat alumnati.

Alumnus, Dicitur filius vel discipulus, qui ab aliquo, velut à patre, alitur, sive victu, sive moribus, sive doctrina. [אמן *amón*. τρέφιμος. Gall. *Nourrissant, celuy qu'on nourrit*. Ital. *Alleuo, chi è notrito*. Germ. Ein erzogner / ein jüngling. Belg. Die von eenen opgevoet is / oft een opnoer. Hispan. *Criado*. Polon. Wichowaniec. Vngar. *Akki másnak táplalása, és gonduiselése alatt vagyon, avagy azzal mást táplál*. Angl. *An foster, he which is nurished, or brought up by another in meate, maners &c learning*.] Cic. Dolabellæ: Mihi verò gloriosum, te juvenem Consulem florere laudibus, quasi alumnũ disciplinæ meæ. Curt. lib. 7: Oro, quæsoque, ne humanarum rerum terminos adeuntem alumnum, commilitonem vestrũ, ne dicam regem, deseratis. Virgilius 6. Aeneid. Necnon & Tityon, terræ omnipotentis alumnum Cernere erat. Nonius putavit tàm activè, quàm passivè accipi posse: hoc est, tàm pro eo qui alit, quàm qui alitur, quo nomine repreheditur immeritò à Valla. Nam & Cic. & Plin. & Corn. Tacit. in hac significatione posuerunt. Plinius libro 3. capite 5. Terra omnium terrarum alumna, eadem & parens numine Deum electa. De Italia dictum. Sic Corn. Tacit. in dialog. de Clar. Orator. Fit, *inquit*, magna ista & notabilis eloquẽtia, alumna licentiæ, quam stultu libertatem vocant.

Aloë, [אהלות *ahaloth*. ἀλόη. Gall. *Herbe trefamere, de laquelle le ius s'appelle aloë*. Italicè, *Herba di aloe*. Germanicè, Aloe / ein traut so bitter safft hat. Hispanicè, *Hierua baboſa*. Angl. *An very bitter heerbe the juice wherof is called Aloe*.] Herba amarissimi succi, quæ à quibusdam Semper vivum marinum appellatur. Resistit vermibus & putredini, ac visui utilis est. Gignitur in India & in Arabia, herba odoris gravissimi, foliis pinguibus & crassis, & in modicam latitudinem se fundentibus, iisque striatis, & in spinulas retusas desinentibus. ¶ Plus aloës quàm mellis habere, proverbialis metaphora, perinde declarans, ac si dicas, plus molestiæ quàm voluptatis. Apud Plautum alicubi legitur, viam hominis plus aloës, quàm mellis habere. Et Iuvenal. de uxore: Plus aloës quam mellis habet.

Alogia, [ἀλογία. Polon. Głupstwo. Vngar. Oktalanság. Ang. *Lacke of reasone*.] Latinè irrationalitas (ut ita dicam) interpretari potest, quum scilicet quavis in re à rectæ rationis dictamine recedimus. Augustus ad Catulanum, pro immodico conviviorũ luxu accepit: Attendite (*inquit*) quemadmodũ Dominicę dici nõ parvo prandio reficiatur, sed alogia delectetur:

Sicut enim animalia ratione carentia ἄλογα dicuntur, quibus similes sunt ventri dediti: ita immoderatum convivium, quo mens, (in qua ratio dominatur) ingurgitatione vescendi ac bibendi quodammodo obruitur, Alogia nuncupatur. ¶ Dicitur etiam Alogia, quum principis liberalitate, gratiaque necessitas reddendarum rationum cuipiam remittitur.

Aloia, juxta Plinium dicitur esse animal mulæ, propemodùm carens flexura popletum in anterioribus cruribus. Ideò inter dormientes non cubat, sed innititur arbori. Tu vide locum.

Aloite, es, [דודאים dudhaim. ἀλοίτη. Gall. *Mandragore.* Ital. *Mandragora.* Ger. Alraun. Hisp. *Mandragola.* Pol. Pokrzyk. Vng. *Natragulya.* Ang. *A mandrager.*] Herba est vim habens soporificam, quæ alio nomine Mandragora dicitur.

Alŏpĕcĭă, [ἀλωπεκία. Pol. *Parch albo strup na glowie.* Vng. *Hay, szakál el hullás kopás, ollotság.*] Morbus in capite humano & barba, ex vitio humorum, qui fit cum profluvio capillorũ. Dicta à vulpe, quam Græci vocant ἀλώπεκας: quòd ea crebrò id genus morbi patiatur. Plinius: Lingua herba est, quæ circa fontes nascitur, cujus radix combusta & trita, alopecias emendat. ¶ Est & Alopecia Strab. lib. 11: Insula Mæotidis paludis ante ostia Tanaidis, Mygdorum domicilium.

Alōpĕcŭs, qui Alopecia laborat.

Alopecias, Piscis marini genus apud Plin. lib. 31. cap. 11.

Alopecides, ἀλωπεκίδες, Canum genus, ex cane & vulpe prognatum. Pollux.

Alopecurus, ἀλωπέκουρος, pen. prod. & fœm. gen. Theophrasto Histor. libr. 7. cap. 10: Gramen tomentosum Herbariorum. Herba est quæ spicam habet mollem, & lanuginem densam, albam, ac splendentem, non dissimilem vulpium caudis, unde & nomen habet. Plin. lib. 21. cap. 17, inter spicarum genera recensuit. Aliud rursus spicarum genus ex quo est, cynops, alopecuros, stelephuros, &c. Rursus: Ex iis Alopecuros spicam habet mollem, & lanuginem densam, non dissimilem vulpium caudis unde ei nomen.

Alōsæ, ἀλόσεις, Pisces sunt, sic dicti à Gallis & Campanis: quos Hispani *Saualos.* Gall. *Alloses.* Ital. *Chieppe.* Ger. Allosen/ein fisch den man in dem Meer fahet.] Hetrusci autem & Veneti, vetere servato nomine *Clupeas* appellant. Apud Aristotelem verò, Strabonem, Aelianũ, Oppianum, & Athenæum Trissas legere est, quam vocem Alosam interpretatur Gaza. Ausonius in Mosella: Strident sesquè focis opsonia plebis alosas.

Alpha, ἄλφα, Nomen primæ Græcorum literæ. Vnde pro principe, capite, & antesignano accipitur. Martial. lib. 2: Non ipse Codrus alpha penulatorum. Et lib. 5: Quòd alpha dixi Codre penulatorum. Vbi videtur proverbiali quadam figura significare, Codrum fuisse primum penulatorum: hoc est, inter plebejos & pauperes primũ tenuisse locũ. Alpha enim pro principio, sicut ω mega pro fine sumitur, ut in Apoc. scriptum reperitur: ἐγὼ εἰμι Α' καὶ Ω. Ego sum rerum omnium summa.

Alphica, f. p. est primum granum maturum & altissimum in spica: dicitur etiam farina hordei, vel polenta.

Alphos, ἄλφος, Species est vitiliginis, corporis superficiem maculis albis, iisque subasperis, & non continuis, quasi guttis quibusdam aspergens: differtque ab ea specie, quam μέλαιναν: hoc est, nigram vitiliginem vocat Celsus, solo colore. A' Leuce verò distinguitur, quòd hæc plus habeat albedinis, altiusque descendat, adeò ut & carnem contingat, ac pilos coloret. Alphi autem minus albescunt, solamque contingunt cutem. Vide Celsum ad finem lib. 5.

Alsĭnē, nes, ἀλσίνη, Herba est, quam *Muris auriculam* vocãt Itali, Galli *Mouronem*, quòd hortorum muris peculiariter delectetur. Vide Plin. lib. 26. cap 4.

Alsĭōsŭs, Vide ALGEO.

Altānŭs, pen. prod. m. f. Genus venti sive flatus, è terra cõsurgentis. [Gall. *Vent qui souffle de la terre en la mer.* Ital. *Vento da terra.* Ger. Ein wind auß dem erdterich her. Hisp. *Viento que corre de la tierra à la mar.* Pol. Wiatrziemny. Vng. *Az mely szél az földről az tengerre fu.* Ang. *Wynd rysing frome the earth which bloweth in the sea.*] Plin. lib. 2. cap. 43: Nahq; & è fluminibus, & è nivibus, & è mari etiam tranquillo videmus & alios ventos, quos vocant Altanos, è terra cõsurgere: qui quidem quum è mari redeunt, Tropæi vocantur: si pergunt, Apopæi.

Altārĕ, Ab altitudine dictum est. Nam antiqui in ædificiis à terra elevatis sacra faciebant diis superis: in terra, diis terrestribus: in effossa, diis infernalibus. [מזבח mizbéach. βωμός. Gall. *Autel.* Ital. *Altare.* German. Ein altar. Belg. Een outaer. Hisp. *Altar.* Pol. Oltarz. Vng. *Oltár.* Angl. *An altar.*] Plin. libr. 15. cap. 30: Vt ne propitiandis quidem numinibus accendi ex his altaria aræque debeant. ¶ Altare superis tantùm consecratum erat: Ara tàm superis, quàm inferis.

Altē, Vide ALTVS.

Alter, altera, ălterum, genitivus alterius, penultima correp. [אחר achér. ἕτερος, ὁδύτερος. Gall. *L' autre, le second.* Ital. *Altro il' vno de due.* German. Der ander/auß zweyen einer. Hisp. *Vno de dos, ò segundo en orden.* Polon. *Drugi, ieden ſtich dwu.* Vngar. *Másseggik.* Ang. *An other.*] & de unò ex duobus dicitur: ut, Annibal in transitu Alpium amisit alterum oculum. Sive de una duarum partium. Cicer. Duplices similitudines esse debent, unæ rerum, alteræ verborum. Virgil. 3. Aeglog. Aurea mala decem misi, cras altera mittam. Alius verò, ἄλλος, de pluribus dicitur: ut alii virtutem præponunt, alii voluptatem, alii indolentiam. ¶ Interdum tamen Alius de duobus dicitur, & tunc idem ferè significat quod diversus. Alia est facies mea, alia tua. ¶ Item Alter ponitur pro secundo è duobus, pluribúsve: ut, altero mense repudiavi uxorem: &, Hic est alter annus belli Punici: id est, secundus à belli Punici origine. Cicero de Senect. Nec nunc quidem adolescentis vires desidero. Is enim erat alter locus de vitiis senectutis. Plinius libro 35: Tabulas plureis pinxit, è quibus unam in foro, alterã in comitiis, duas in Pompeii porticibus videmus. ¶ Aliquando pro adverso (autore Festo) & non bono, ut in Auguriis. Altera appellatur Avis, quæ utique prospera non est. ¶ Vnus aut alter, idem valet, quod unus aut duo. Cicero pro Cluent. Quùm is unum jam & alterum diem desideraretur. Idem Attic. Vt factum Dolabellæ laudarē, adductus sum tuis unis & alteris literis. Terētius in Andr. Postquã amans accessit unus, & item alter, pretium pollicens. Quem tamen in locum Donatus annotavit, Alterum de tribus dici, quòd totidem essent Chrysidis amatores. ¶ Alter ego, elegans locutio, pro homine mihi charissimo arctissimaque necessitudine devincto. Cicero Attic. lib. 2: Meipsum accuso deinde te, quasi alterum me. Idem libro 2. Epistol. Fam. Quam si reliquissem, dicerent iniqui, non me planè post annum ex provincia decessisse, quoniam alterum me reliquissem. ¶ Alterum tantum: id est, tantundem ampliùs. Iulianus de lib. & posth. Ita enim secundùm voluntatem testantis filius altero tanto ampliùs habebit quàm uxor: item uxor altero tanto ampliùs quàm filia. Cicero in Orat. Pes qui adhibetur ad numeros partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut æqualem esse parti, aut altero tanto: aut sesqui majorem esse. Olim per primam & secundam nominum inflexionem declinabatur, sicut Niger, a, um. Vnde apud Terent. in Heaut. legitur dativus Alteræ. Hoc ipsum (*inquit*) alteræ dum narrat fortè audivi.

Altĕr, têris. penultima producta, ἀλτήρ, & genere masculino. [Polon. *Kulia alboſzíba olowiana.* Vngar. *Test gyakorlásáért, hanyásra szabot ón darab.*] Significat massam plumbeam, qua ad exercenda corpora in gymnasiis utebantur: Martial. libr. 14: Quid pereunt stulto fortes altêre lacerti? Exercet meliùs vinea fossa viros. Dictus alter est ab ἅλλομαι, quod est salio. Nam massulis hujusmodi plumbeis utraque manu se librabant, qui saltu se exercebant. Videtur plerisque aspirari oportere. Halter. Vide Budæum.

Altĕrās, Antiqui dicebant pro Al. âs. Festus.

Altercŏr, caris, d. p. Concerto, contendo, jurgium cum aliquo habeo, & contra aliquem clamo. [הבה rib. התדיין hitdaién. διαφέρομαι, ἀντιλογικῶς, ἀμφισβητέω. Gallicè, *Debatre l' vn contre l' autre, noiser, tanser l' vn à l'autre.* Italicè, *Contendere, Contrastare.* Germanicè, Haderen/zancken/balgen. Belg. Ick twyve. Hispan. *Contender y porgar con disputacion.* Polon. *Spormam, swarze, ſsie.* Vngar. *Vilongok, vixzálkodom.* Angl. *Te chyd, to debate.*] Cæsar Bel. civil. 3: Qua ex frequentia T. Labienus prodiit, summissa oratione loqui de pace, atque altercari cum Vatinio incipit. ¶ Dicitur & alterco. Terent. in Andr. Scio, cum patre tuo altercasti dudum.

Altercātĭo, Concertatio, contentio, qualis erat inter actorem, & reum quando non perpetua oratione, sed interciſis jurgiis sese mutuò impetebant. [ריב rib מבה matsláh. διαφωνία. Gallicè, *Debat, controuerſe, crierie d' Auocats l' vn contre l' autre.* Italicè, *Altercatione, contesa di parole.* Germanicè, Haber/zanck. Hispanicè, *Disputa contenciosa.* Polon. *Swar, spor.* Vng. *Vilongás, vixzálkodás.* Ang. *Chyding, debate.*] Cic. de Clar. Orat. Nulla est altercatio clamoribus unquam habita majoribus. Idem de natura Deor. Oritur mihi magna de re altercatio cũ Vellejo. Livius: Altercatio inde, non sermo fuit.

Altercātŏr, oris, m. t. Qui altercatur. [רב rab. ἐριστὴς, ἀμφισβητητής. Gallicè, *Noiſif, debateur contre vn autre.* Italicè, *Chi contendere de parole.* Germanicè, Zancker/haderer/tempfer. Hispan. *Contendedor conporfia.* Polon. *Swarca, Zadzierca.* Vngar. *Vixzálkodo vilongo.* Angl. *Chyder.*] Quint. libro 6. capite 4: Bonus altercator vitio iracundiæ careat. Idem: Nec turbidus, & clamosus sit altercator.

Altercum, sive Altercangenum, Apud Arabes herba est, quæ à Græcis ὑοσκύαμος: id est, Faba porcina: à Latinis Apollinaris appellatur. Plin. lib. 25. cap. 4.

Altĕrnātĭm, adverbium, per vices. [חליפות chaliphóth. ἀμοιβαίως. Gallicè, *L' vn apres l' autre, par fois.* Ital. *A vicenda, scambiamolmente.* German. Eins vmbs ander / Abgewechſleter weiß nach. Belg. Een voor danderen. Hispan. *Alas vezes vno, alas vezes otro.*

Polon.

Polon. *Na odmianij.* Vng. *Kőxősleg.* Ang. *Course about.*] Quadrig. Annal. lib. 3: Item gaudium, atque ægritudinem alternatim sequi. Nonius.

Altērnē, adverbium, à nomine Alternus, Alternatim, alternis vicibus, ἐναλλάξ. Plin. lib. 11. cap. 37: Supercilia hominis & pariter & alternè mobilia.

Altērnus, adjectivũ, à nomine Alter. Quod fit alternatim, seu Alternis vicibus. [חלף *choléph.* ἀμοιβαῖος, ἡ δὲ ἑπομένη ἀλλοῖα. Gall. *L'vn apres l'autre.* Ital. *Vno doppo l'altro.* German. Einer vmb den anderen. Hispan. *Alas vezes.* Pol. *Iedno podrugim.* Vngar. *Egymás vtán valo.* Ang. *Which is done by course about it.*] Cic. de Orat. Pedes aut Heroos, aut Choreos, aut alternos esse oportet. Virg. Aeglog. 7: Alternis igitur contendere versibus ambo Cœpére. Alternis diebus, ἡμεροδὸν παρ' ἡμέραν.

Altērnus, adverb. Significat Vicissim, Nunc unum, nũc aliud. [חליפות *chaliphóth.* παραλλὰξ, οὐ μέσος. Gall. *L'vn apres l'autre.* Ital. *Vno doppo l'altro.* Ger. Jetz eins vmb das ander/ abgewechslet. Belg. Een om dander Hisp. *Alas vezes vno, y alas vezes otro.* Vng. *Vgy, vgytag,* Kőxősleg. Ang. *Course about one efter an other.*] Virg. l. Aeglog. 3: Alternis dicetis, amant alterna Camœnæ.

Altērno, as, are, Vicissim alterum duorum ponere. [החליף *hecheliph.* ἀμείβειν, ἐναλλάττειν, παραλλάττειν, ἐναμφιπολέζειν. Gall. *Faire maintenant l'vn, maintenant l'autre, changer par fois.* Italicè, *Alternare, scambiare.* Germanicè, Eins vmb das ander machen/ Abwechslen. Hispanicè, *Dexir ò hazer à vezes.* Polon. *Odmieniam, Ieden rasto drugi owo.* Vngar. *Viszontagsággal kwlömböztetöm.* Angl. *To charge one after an others.*] Colum. libro quinto: Dabimus operam in ordinibus disponendis, ut pari ordine vernaculas & Atinias alternemus. Hinc Alternatio, per vicem successio.

Altĕro, as, penul. corr. Vario, & quasi alterum facio. [חלף *chilléph* שנה *scandh.* ἑτεροῦν. Gall. *Varier, faire autre.* Ital. *Alterare.* Ger. Enderen/ anderst machen. Hispan. *Mudar.* Pol. *Przemieniam.* Vngar. *Kwlömboztetöm, változtatom.* Ang. *To alter to change.*] Ovid. in Fast. Ille suam faciem transformat, & alterat alter.

Altĕrātĭo, ἑτέρωσις, quam Philosophi definiunt esse progressionem ab una qualitate in alteram.

Altērplex, A veteribus pro duplici positũ invenitur. Festus.

Altērtram, pro Alterutra veteres posuerunt. Festus.

Altĕrŭtĕr, Alter ex duobus. [זה או זה *zeh ò zeh.* Διάτερος. Gall. *L'vn de vous qui qu'il soit.* Ital. *O l'vno ò l'altro di due.* Ger. Eintwederer / einer auß denen zweyen. Belg. Welcken ghy wilt van tween. Hispan. *El vno ò el otro de dos.* Pol. *Ktorikolwiek z dwu.* Vngar. *Kettő közzwl eggik, valamellik.* Ang. *The one of the two.*] Cic. in Verr. Video necesse esse alterutrum. Cęl. Cic. Pompejus dicitur valde pro Appio laborare, ut etiam putent alterutrum de filiis ad te missurum.

Altĕrŭtrīnquĕ, adverb. Videtur significare ab alterutra parte. [מזה או מזה *mippóh ò mippóh.* ὁποτέρωθεν. Gall. *De deux costez.* Ital. *Di amendue le parti.* Ger. Von eintweederem theil/ oder seiten. Hisp. *De vna y otra parte.* Pol. *Zobu stron.* Vng. *Akarmely félöl, anagy, valamely felöl.* Ang. *From both the partes.*] Plin. lib. 10. cap. 7: Eadem in causa alterutrinque modus est.

Althæă, [ἀλθαία Suidæ. Gall. *Guimauue.* Ital. & Hispan. *Maluauisco.* German. Eibisch. Polon. *Wielky slaz.* Vngar. *Vad málua* Ang. *A wylde malowe.*] Alterutrum è malvarum generibus est, sylvestre scilicet: cui grande folium, & radices candidæ. Virgil. Hibiscum, vulgus autem Seplasiorum, *Silmalam* vocat. ¶ Dicitur autem ἀλθαία ab ἀλθαίνειν: id est, mederi, quasi medicam dixeris.

Altĭmĕtĕr, à Geometris vocatur instrumentum quo metiuntur alta.

Altĭsŏnus, a, um, [עמת גבוה *honéh gheburáh.* ὑψηχὴς. Gall. *Qui sonne haut & clair, ou d'enhaut.* Ital. *Chi fa gran suono.* Germ. Das laut/ hoch/ oder hell tönet. Hispan. *Que suenna alto.* Polon. *Glosny.* Vng. *Hangos szauu.* Ang. *Which soundeth cleare or shrill.*] Quod ex alto sonat, poëticum est: Cicer. 3. Tusc. Septum altisono carmine templum. Idem 1. de Divin. Hic Iovis altisoni subitò privata satelles, *&c.*

Altĭtŏnans, pen. corr. [רעם מרום *rohém mimmaróm.* ὑψιβρεμέτης. Gall. *Qui tonne d'en haut.* Ital. *Altitonante.* German. Der auß der höhe tönet oder donderet. Hispan. *Lo que truena de alto.* Pol. *Zwiszokabrzmie, item grzmie.* Vngar. *Onnan föltol dörgő.* Angl. *That thundereth frome aboue.*] Qui ex alto tonat. Cicer. de Divin. Nam pater altitonans stellanti nixus Olympo.

Altĭvŏlans, penultima corrept. Qui altum volat. [ὑψιπέτης. Gall. *Volant en haut.* Ital. *Altivolante.* Ger. Der hoch fleugt. Hisp. *Cosa che buela alto.* Vngar. *Igön föl röpülő.* Angl. *Which fleeth highe.*] Cicer. 2. de Divin. -at Romulus pulcher in alto Quærit Aventino, servat genus altivolantum.

Altĭvŏlus, a, um. Idem Plin. lib. 10. cap. 19: Sunt ferè omnes altivolæ, præter nocturnas.

Altŏr, oris, & Altrix, Vide ALO.

Altrīnsĕcus, [מזה או מזה *mippóh ò mippóh.* ἑτέρωθεν. Gall. *De l'autre costé.* Ital. *Altronde.* Ger. Von der ausseren seiten. Belg. Van buyten. Hisp. *Dela vna ò dela otra parte.* Pol. *Z ktorey kolwiek strony.* Vngar. *Akár mely félöl, valamely félöl.* Ang. *Frome the other part.*] penul. corr. adverbium ab Alter formatum, significat ab altera, vel ab utravis parte. Lactant. libro de Opificio: Aureis duas, quarum duplicitas incredibile est quàm tam pulchritudinem præ se ferat, quòd tùm pars utraque similitudine ornata est, tùm ut venientes altrinsecus voces faciliùs, colligantur. ¶ Item significat juxta alteram partem. Plaut. in Pseud. Assiste altrinsecus, atque onera hunc maledictis. Idem in Rud. In ensiculo mei nomen patris, pòst altrinsecus est securicula, item aurea literata. ¶ Quandoque in altiore parte. Apul. lib. 3: Tectũ scandulare conscendit, quod altrinsecus ædium parte perflabili nudatum, ad omnes Orientales cæterosque aspectus pervium. Et lib. 5: Altrinsecus ædium horrea sublimi fabrica perfectè magis congesta gazis conspicit.

Altrōvĕrsum, adverbium antiquum ex Alter, & Versus, in, vel versus alteram partem. [ἑτέρωσε. Gall. *Vers l'autre part, vers l'autre costé.* Ital. *Verso altroue.* German. Gegen der anderen seiten. Hisp. *Dela otra parte.* Polon. *Przeciwko, Zdrugiey strony.* Vngar. *Más felé.* Ang. *Towardes the other part.*] Plaut. in Casin. Verùm autem altroversum quum eam mecum rationem puto, ejus esset mecum postulatio.

Altus, ta, tum, quum est nomen, significat idem quod sublimis, aut editus. [גבוה *geaboh* רם *ram* עליון *heljón.* ὑψηλός. Gall. *Haut.* Ital. *Alto, profundo.* German. Hoch oder tieff. Hisp. *Alto, ò hondo, como el cielo ò el mar.* Polon. *Wisoky, Gleboky.* Vng. *Magas, mély.* Ang. *Highe.*] Interdum etiam idem quod profundus βαθύς: ut quum puteum altum, aut mare altum dicimus. Quinetiam Altum ponitur pro ipso cœlo. Virgilius 4. Aeneid. Hæc ait, & Maja genitum demittit ab alto. ¶ Et pro ipso mari profundiore, & à terris remoto. Idem 1. Aeneid. Vix è conspectu Siculæ telluris in altum. Vela dabant læti. Salust. Et piscatoria Scapha in altum navigat. ¶ Per translationem quoque, ponitur pro excellenti, glorioso. Virgilius 3. Aeneid. Te sine nil altum mens inchoat. ¶ Et pro magno. Idem 10. Aeneid. Sic pater ille Deûm faciat, sic altus Apollo. ¶ Transfertur & ad incorporea, pro recondito, seu profundo. Idem 9. Aeneid. -quid me alta silentia cogis Rumpere? Idem 1. Aeneid. -manet alta mente repostum Iudicium Paridis.

Altē, adverbium qualitatis, Excelsè, sublimè, profundè. [ὑψοῦ, βαθέως. Gall. *Hautement, en haut.* Ital. *Altamente, profundamente.* German. Höchlich/ tieff. Hisp. *Alta ò hondamente.* Pol. *Gleboce, wiscoce.* Vng. *Magassan, fön, mélyen.* Ang. *Highlie, deeplie.*] Virgil. 6 Aen. Ergo altè vestigia oculis. Liv. 1. ab Vrb. Ferrum haud altè in corpus descendit.

Altīssĭmē, Superlativus. [Vng. *Igen magassan, mélyen.*] Suet. in Aug. Cùm altissimè evolasset.

Altĭus, comparativum. Cic. 2. de Divin. Quum terra araretur, & sulcus altiùs esset impressus.

Altĭūscŭlus, paulo altior. [Vng. *Magassotskáb.*] Suetonius in Augusto: Calceamẽtis altiusculis usus est, ut procerior quàm erat, videretur.

Altĭtūdo, Excelsitas, profunditas. [גובה *ghobáh* מרום *maróm.* ὕψος βαθύτης. Gallicè, *Hauteur, hauteur.* Italicè, *Altitudine, altezza, profundità.* Germanicè, Höhe/ tieffe. Hispan. *Altezza, d. grandad, hondura.* Pol. *Wisokosc, Glebokosc, glab.* Vng. *Magassag, Mélység.* Ang. *Highnesse, deepnesse.*] Cicero de Offic. Demoliri ædes, quarum altitudo officeret auspiciis. Plinius libro 10. cap. 33: Merops nidificat in specu, sex pedum defossa altitudine. Cicero 7. Verr. Totum opus est ex saxo in mirandam altitudinem depresso.

Altus, penult correpta, m. f. [בחל נחל *náchal* שבולת *schibbóleth.* χάραξ. Gall. *Canal, auge.* Ital. *Canale ò letto del fiume.* German. Die furt eines wassers / Der graben in dem das wasser hereyn fleusst. Hispanicè, *La madre ò valle por donde core el rio.* Polon. *Przikop, row ktorim wode wieda.* Vngar. *Fölyouiz, árka, partya.* Ang. *The channel of a riuer.*] Propriè dicitur fossa, per quam fluvius defluit. Virgilius: Assueræ ripis volucres, & flumnis alveo. ¶ Ad hujus similitudinem etiam vas quoddam amplum in balneis hoc nomine appellatur. Cicero pro Cælio: Ex quibus requiram, quomodo latuerint, alveus ne ille, an equus Trojanus fuerit. ¶ Item tabula lusoria ad aleam & latrunculorum ludum accommodata, Alveus dicitur, [Græcè κύβος. Gallicè, *Tablier à iouer aux dames, damier.* Italicè, *Il tauogliero da giuocare à scacchi, ò tauole.* Germanicè, Brettspil/ tafel. Belg. Die Groeue daer in die vloet loopt. Hisp. *Tablero para jugar.* Pol. *Warcaby.* Vngar. *Kocska tábla, verfölye tabla.* Ang. *An table to playe at thee dames.*] Plin. M. Messalla Consul, pridie calend. Octob. diem natalis sui egit: transtulit alveum cũ tesseris lusorjum, è gemmis duabus latũ pedes tres. ¶ Sed & receptaculum, in quo apes mellificant, Alveus dicitur, à mellis alimonia, ut Varro existimat [Pol. *Vl.* Vng. *Méh kosár, kaptár.*] Plin. lib. 11: Alveos ex cornu spectatos esse: id est, apum alvearia.

¶ In

¶ In hac significatione etiam Alvus dicitur: Varro de Re.rust. Si ex alvo minus frequenter exeunt. ¶ Aliquando pro navi, sive pro ipsius navigii receptaculo, ut apud Propertium: Aut quid nam fracta gaudes Neptune carina? Portabat sanctos alveus ille viros. Liv. lib. 41: Alveos informeis raptim faciebant: id est, naviculas. ¶ Declinatur & hoc alveum. Festus: Naustibulum alveum est, ad navis similitudinem factum.

Alvĕŏlŭs, & Alveolum, diminutiva sunt: tabula lusoria, quæ alio nomine dicitur Latruncularia & Aleatoria, à latrunculis & aleis. [κύβιαφρον, ξυάκιον, κυβίδιον. Vngar. *Koczka tábla.*] Cic. de Finib. Aut alveolum poscere, aut quærere quempiam ludũ. ¶ Est etiam Alveolus, vas ligneum concavum. Liv. 8. Bel. Pun. Secures, falces, alveolos, molas. Colum. lib. 8. cap. 5: Totum ovorum numerum in alveolum ligneum cẽ nferat.

Alvĕārĭum, n. s. quod & alveare, & per apocopen Alvear, Locus vel copia ipsa alveorum. [σμιῶδες, κυψέλη. Gall. *Les rusches à mouschas à miel, o. leh. u où ils sont.* Italicè, *Vaso ò cosa doue le api nidificano, & mett. sua cera.* German. Ein Immenkorb. Belg. Een plaetse daer die Byen staen/oft den swerm. Hispan. *El col mear.* Polon. Pszczelnik. Vngar. *Kaptár, méh kosár.* Ang. *An place wher bees do make honie, an beehive.*] Varro lib. 3. de Re rust. Quæ maceriẽ ad villam venationis causa clauduntur, & propter alvearia. Colum. lib. 9. cap. 11: Quum vetus alveare numero apum destituitur. Idem lib. 9. cap. 8: Earum frequentiam apertis alvearibus consideremus.

Alvĕātŭs, a, um, adject. In alvei modum factus, cavatus. [κυβιώδης ῥυακώδης. Gall. *Cané en facon d' vn canal ou auge.* Ital. *Luoco canato in modo di alueo ò canale.* Ger. Das ausgehölet ist wie ein tãnel. Hisp. *Cauado en manera decana, acãalado.* Pol. *Widlubany widzienioni.* Vng. *Kivájattatot, vreg.* Ang. *Made in fashion of an channell.*] Cato cap. 43: Sulcos, si locus aquosus erit, alveatos esse oporret.

Alvĕŏlātŭs, a, um, κοιλωτός. Vitr. lib. 3: Si enim ad libellam dirigetur, alveolatus oculo videbitur.

Alvīnĭ, Vide ALVVS.

Alum, Autor Plin. lib. 28. cap. 6: Herbæ species est, σύμφυτον πετραῖον, quæ in petris præcipuè nascitur, similis cunilæ bubulæ, foliis parvis, ramis tribus, aut quatuor à radice cacuminibus thymi, surculosum, odoratum, gustu dulce, radice longa & rutila. Rugl. *Buglum* vulgò credit vocari.

Alūmĕn, penult. prod. Salsugo terræ, ad crystalli colorem accedens, quam Græci ἀπὸ τοῦ αἴθειν: hoc est, ab adstringendo, στυπτηρίαν vocaverunt. [נתר *nether.* Gallicè, *Alun.* Ital. *Alume.* German. Alaun/alat. Hispan. *Alumbre.* Pol. *Halun.* Vngar. *Témsö.* Angl. *Alme.*] Tria hujus enumerantur genera, liquidũ, rotundum, & scissile. Liquidum natura primum est: nam ex eo duæ reliquæ species concrescunt. Verùm hoc rarissimum est, quèmadmodum & scissile. ¶ Invenitur tamen in Aegypto, lacti persimile. ¶ Alumen rotundum & globosum est, non tamen absolutè sphæricum (habet enim plurimos angulos) sed ad rotundam figurã nonnihil accedens. Hujus hodie maxima ad nos advehitur cõpia. Tertium genus aluminis est, quod Græci χιστὸν: hoc est, scissile vocant, eò quòd molle sit, & friabile in minimas partes. Hoc quoque rarissimum est. Nam quod seplasiarii pro eo supponunt, quodq; hodie Galli sua lingua vocant *Alun de plume.* Amiantus lapis est. Vide Plin. libro 35. cap. 15. & ea, quæ infrà annotavimus in dictione AMIANTVS. Dictum putatur à Lumine quòd lumen coloribus tingendis præstet.

Alūmĭnātŭs, ta, tum: [στυπτηριωτός. Gallicè, *Mixtionné d' alun.* Italicè, *Mescolato d' alume.* Germanicè, Das von alaun ist/oder mit alaun vermischt. Hispanicè, *Lo que tiene alumbre.* Polon. *Halanowaty.* Vngar. *Témsös.* Angl. *Mixed with alme.*] ut, Aqua aluminata, quæ transit per venas aluminis, apud Plin. libro 31. capite 6. ¶ Aluminosus, idem Plinius libro 31. capite 3.

Alūmnŭs, Alumnari, Vide ALO.

Alus, symphitum petræum, Dioscorides.

Alva, serva & scalmatis folia, sive scamçtis odores, suffumiganeis odoribus idonea.

Alvus, sicci excrementi receptaculum.

Alusiæ, specus sacer in Thalamo Thuriæ monte, ab Allusio proximo amne cognominatus, ut scribit Lucius Ianus Parrhasius in Claudianum.

Alūtă, penultima producta, Pellis mollior, & ad calceos, & ad cætera opera facienda concinnata. [κίβεσσα. Gall. *Peau deliee & molle, dequoy on fait gans, bourses esguil lettes & telles choses.* Italicè, *Pelle mollicina & delicata.* Germanicè, Linde vnnd weiche fäßl/zart leder. Belg. Weeckvel. Hispanicè, *Pella ja ò cuero bien adobado, y curtido.* Pol. *Skorac ziagla, zameß.* Vng. *Lágy bör, ért bör, gyártót bör.* Angl. *Tawed leather.*] Cæsar Bell. Gall. 3: Pelles pro velis, alutæque tenuiter confectæ. ¶ Sumitur etiam quandoque pro sacco, seu marsupio, Iuvenal. Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.

Alūtārĭŭs, Coriarius: hoc est, pellium & coriorum concinnator. [βυρσοδέψης. Gallicè, *Megissier, qui accoustre & appareille tellos peaux.* Italicè, *Quel che acconcia tal pelli.* Germanicè, Ein weißgerber/ein lederbereiter. Belg. Leertouwer. Hispanicè, *Capatero de obra prima y polida.* Pol. *Bieloskornik Garbarz.* Vng. *Szö gyarto, Timár.* Angl. *A tawer ofleather.*] Plaut. Hic alutarius cerdo. Propriè tamen Alutarii tenuiorum pellium dicuntur: Coriarii crassiorum.

Alūtātĭo quid sit, docet his verbis Plin. lib. 33. cap. 4: Aurum qui quærunt, ante omnia segullum tollunt, ita vocatur indicium. Alueus, ubi id est, arenæque lavantur: atque ex eo quod resedit, conjectura capitur, ut inveniatur aliquando in summa tellure protinus, summa fœlicitate. Alutationem vocant, si & auro ea tellus subest. Vide in hunc locũ Hermolaum Barbarũ.

Alvus, [בטן *béten.* κοιλία. Gallicè, *Le ventre.* Italice, *Ventre.* Germanicè, Der Bauch. Hispan. *Vientre.* Polon. *Zywoth, brzuch.* Vngar. *Has.* Ang. *The bellie.*] Ab aluendo, propriè dicitur, qua sordes effluunt, sive eluuntur. Plinius lib. 20: Pepones qui vocantur, refrigerant maximè in cibo, & emolliunt alvum. ¶ Quandoque ponitur pro ventre qui apparet. Colum. lib. 8: Nisi obesam ingluvie, atque distentam in pabulis alvum demerserit, & refrigeravit. ¶ Item Alvus, ubi apes mellificant, qui & alveus. Varro: Si ex alvo minus frequentes exeunt. ¶ Interdum vas cavatum, ubi quid reponitur. Olim erat tàm masculinum quàm fœmininũ, hodie tantùm fœminini generis. Virg. In latus, inque ferit curvam compagibus alvum. Accius in Annalibus, teste Nonio, in masculino genere posuit: Alvus quàm frigidissimus.

Alvīnŭs, qui & lyentericus, κοιλιακός: à Græcis dictus, quòd alvo langueſcat. [Gall. *Maladif de ventre, qui a le flux de ventre ordinairement.* Italicè, *Infermo di ventre.* Germanicè, Bauchflechs oder der wehtag vnnd kranckheit des Bauchs hat. Hispanicè, *El que tiene camaras.* Polon. *Biegunke maiacy.* Vngar. *Has fáió, ax kinek ax hasa megyön.* Angl. *Which is sicke ofthe flixe.*] Plinius libro 21. cap. 27: Vincapervinca, alvinis imposita, multum prodesse dicitur.

Alum authore Plinio lib. 27. cap. 6. Herbæ species est, quam Græci σύμφυτον πετραῖον, Symphytum petræum vocant, fortè quòd in petris præcipuè nascatur, similis cunilæ bubulæ, foliis parvis, ramis tribus aut quatuor à radice, cacuminibus thymi, surculosum, odoratum, gustu dulce, salivam ciens, radice longa & rutila. Alum Dioscoridi ὀφυοκρόδα, alum anguinum, vel sylvestre. [Vng. *Kigyo hagyma*]

Alypon, ἄλυπον Dioscoridi. Vulgò, *Turbit di Leuante*: Est herba subrubra, latis festucis, foliis minutis, flore nigro, radice beræ non absimili.

Alysson, ἄλυσσον Dioscoridi, Frutex est caule tantùm & foliis minoribus à rubia distans: [Pol. *Kanopka.* Vng. *Vad kendör.*] ut tradit Plin. lib. 24. cap. 11. Nomen habet ab eo, quòd solo conspectu rabiem curare credatur. Quidam eandem putant esse cum ea, quam hodie *Rubiam minorem* vocamus, alii eam esse malunt, quæ Cannabis agrestis dicitur.

A ante M

Am, Præpositio Græca, quæ nisi apud vetustissimos, extra compositionem non reperitur, significatque circum. Cato separavit, quum dixit, Am terminum. Verùm quando componitur cum dictione incipiente ab a, e, i, u, interponitur b, euphoniæ causa: ut, Ambages, Ambio, Ambesus, Ambigo, Amburbium, Ambarvalis, Ambustus. Si verò cum c, h, f, q, mutatur in n: ut, Ancisus, Anhelo, Anfractus, Anquiro. Cùm p, remanet integra: ut Amputo. ¶ In notis antiquorum, A M. amicus. A M N. amicus noster. A M P. amabilis persona. AMS. amicus. A V R. aurum vel Aurelius. A M N. amantissimus. A M N T. A M N. amicus noster amantissimus. AMPHTR. amphitheatrum.

Ama, f. p. avis nocturna, quæ & strix, eadem fortè quæ vespertilio. Ama etiam dicitur vas, ad fundendum vinum accommodum.

Amābĭlĭs, Amabilitas, Amabiliter, Amabo, Vide AMO.

Amaltheæ cornu, Ἀμαλθείας κέρας, idem quod copiæ cornu. Vtimur quoties affatim omnia supereſſe significamus. Translatum à fabula quæ variè narratur apud Autores. Quidam ad hunc modum narrant: Rheta Iovem enixa metu Saturni patris liberos recens natos devorare soliti, infantem in Creta occuluit, nutriendum à duabus Nymphis, Adrastea & Ida Melissei filiabus. Hæ nutricaverunt illum lacte cujusdam capræ, cui nomen erat Amalthea, quam Iupiter jam adultus ob acceptum beneficium in sydera retulit. Hujus alterum cornu nymphis nutricibus dedit, videlicet officii prẽmium, hanc adjiciens facultatẽ, ut quicquid optassent, id illis ex eo cornu largiter suppullularet. Ovid li. 5. Fast. paulò diver sius fabulã narrat: Nais Amalthea Cretea nobilis Ida, &c. Aliter

liter narrat Diod. Sicul. lib. 4. cap. 5. Rursum aliter lib. 6. cap. 2. Vide Strab. libr. 10. Philostratus Dionem sophistam appellat Amaltheæ cornu velut omni genere virtutum expolitum. Plutarchus irridēs parodoxa Stoicorum, qui suo sapienti tribuūt universa, divitias, libertatem, sanitatem, & regnum, Qui Stoicam, inquit, acceperit Amaltheam.

Amalthea & Amaltheum, Cicero vocat Attici Bibliothecam, propter variam & magnam bonorum librorū copiam, quasi dicas Copiæ cornu. Cic. ad Attic. lib. 1. 8. & lib. eodem, epist. 11. ad finē: Velim ad me scribas cujusmodi sit Ἀμαλθεῖον tuū, quo ornatu, qua παρασκευῇ: & quæ poëmata, quasq; historias de Ἀμαλθέᾳ habes, ad me mittas, & lib. 2. epist. 16.

Ā̆mando, das, Aliò mando, ablego, aliquò mitto, removeo. [שׁלח *schillách.* ἀποσκυβάζομαι, ἀποπέμπω, ἀποδιοπομπέομαι. Gall. *Ennoyer hors de chez soy, envoyer quelque part.* Ital. *Mandare altroue.* Germ. Anderßwohin senden/hinweg schicken. Hispan. *Embiar de si.* Polon. *Odsełam.* Vngar. *El kwldőm, kőuetségre botsátom.* Angl. *To send away.*] Cicero pro Rosc. Amandaverat hunc sic, ut esset in agro, ac tantummodo aleretur ad villam, ut commodis omnibus careret. Idem pro domo sua ad Pont. Me expulso, Catonem amandato.

Ā̆māndātŭs, a, um, Gell. libr. 12. cap. 1: Neque multò minor amandati ad nutricē aliam filii, quàm morte amissi oblivio est.

Ā̆māndātĭo, onis, f. t. relegatio, rejectio. [שׁלוח *schilláach.* ἀπόπεμψις. Gall. *Ennoyer hors de chez soy, esloignement de soy.* Ital. *Il mandare lontano.* German. Ein hinwegschickung. Hisp. *Embiada de si.* Pol. *Odeasanie.* Vngar. *El kwldés kőuetségre botsátás.* Ang. *Sending away.*] Cic. pro Rosc. Taménne hæc attenta vita & rusticana, relegatio atq; amandatio appellabitur.

Ā̆mans. Amanter, Vide AMO.

Ā̆mănŭēnsēs, Dicti sunt servi, quorum opera & manu in scribendo perinde ac scribarum utimur. Hi & Ā̆ manu, dicuntur. [סופר *sophér.* ὑπογραφεῖς. Gall. *Clercs qui servent à escrire, Secretaires.* Ital. *Serui ches' adopranno à scriuere.* German. Diener so man zum schreiben braucht/ Substituten. Belg. Asserveyer oft Substituyeren. Hispan. *Los que scriuen lo que otre dixe.* Polon. *Pissarczik, słuszka od pissania, sekretarz.* Vngar. *Vendég iró, iró deák.* Angl. *Clerkes which serueth in writting, secretars.*] Sueton. in Ner. Ne dispensatoribus quidem aut amanuensibus exceptis. Vide in A. Alius est servus qui dicitur Ad manum.

Ā̆mărăcĭnum, n. s. ἀμαρακίνον, penult. corr. sive sampsuchinum, σαμψύχινον. [Pol. *Oleiek maieranowy.* Vng. *Maiorána olay.*] Oleum seu unguentum, quod fit ex amaraco, ad excalefaciendos emolliendosque nervos, ut Plin. scribit lib. 21. Lucretius: -postesque superbos Vngit amaracino, & foribus miser oscula figit. Et iterum: Sicut amaracini blandum tactæque liquorem. Hujus unguenti nobilissimus odor locum fecit proverbio: Nihil cum amaracino sui: quod Aulus Gellius, extremo lucubrationum suarum capite eleganter torquet in quosdam ingenio pinguiore homines, & à Musarum sacris alienos, qui elegantiores literas, quas non assequuntur, miro supercilio contemnunt.

Ā̆mărānthŭs, m. s. ἀμάραντος, Herba est spicam veriùs habens, quàm florem, eamq; purpuream, ab immortalitate nomen trahens: unde, Immortales amaranthi, nunquam enim marcessit. Fitq; ab α privativa particula, & μαραίνομαι, siccor, tabesio. Plin. lib. 21. cap. 8: Amarantho nō dubiè vincimus. Est autem non φλοῦς sive φλόμος, Theophrasti (ut tamen censuit Anguillara) sed πορφύρεον potiùs, quàm purpuream transtulit idē Plin. lib. 21. cap. 11. cui φλοὸς flammea est. [Gal. *Passeuelours* vocant. Vng. *Bársony virág.*]

Ā̆mārŭs, a, um, [מר *mar* מרירי *meríri.* πικρός. Gall. *Amer.* Ital. *Amaro.* Germ. Bitter. Hisp. *Amargo.* Pol. *Gorzki.* Vng. *Keserw.* Ang. *Bitter.*] Quod contrarium est dulci. Virg. 1. Aeglog. -& salices carpetis amaras. Plin. Esse debet gustu amarū. ¶ Translatè pro aspero. Virgil. 11. Aeneid. Hostis amare quid increpitas? Cic. Attic. Amariorem me fecit senectus. Plaut. in Pseud. non sine proverbii specie ait dulce & amarum pro lætis & tristibus. Amans adolescens de epistola amicæ: Dulce amarumque unà nunc misces mihi. Idem in eadem fabula: Dulcia atq; amara apud te sum eloquutus omnia.

Ā̆mārēscĕrĕ, Amarum fieri. [מר *mar.* πικραίνεσθαι. Gall. *Deuenir amer.* Ital. *Diuenir amaro.* Germ. Bitter werden. Hisp. *Amargar.* Pol. *Gorsznac.* Vng. *Meg keserődőm.* Ang. *To waxe bitter.*] Palladius: Amygdalus, si rodatur, amarescit.

Ā̆mārĭcā̆tĭmē, [Vngar. *Igőn keserwn, keserueßen.*] Suetonius in Tiberio: Accusavit per literas amarissimè congestis etiam probris.

Amarico, as, penultima correpta. [Germanicè, Verbitteren.] Amarum: id est, asperum facio, & quasi exacerbo, πικραίνω. Augustinus: Ipsi amaricaverunt Deum, qui peccando in eam ægritudinem devenerunt.

Ā̆mā rĭtūdo, f. t. & Amaror pro eodem accipiuntur: nam significant insuavitatem & asperitatem illam, quā Græci [πικρίαν.

μὴρ *mémer.* Gall. *Amertume.* Ital. *Amaritudine.* German. Bitterkeit. Hispan. *Amargura* vocant. Polon. *Gorßkoßc.* Vng. *Keserwßég.* Angl. *Bitternesse.*] quum scilicet lingua adeò detergitur, ut etiam exasperetur. Hujusmodi enim sapores amaros vocari, docet Plato in Timæo, & post eum Gal. lib. 1. de Facul. Simp. med. Virgil. 2. Georg. At sapor indicium faciet manifestus, & ora Tristia tentantum sensu torquebit amaror. Plinius lib. 11. cap. 37: Ideò tantam habent amaritudinem, ut à canibus non attingantur. ¶ De voce Amaror vide Gellium.

Ā̆mārĭtĭēs, ei, f. q. idem quod amaror: & per translationem accipitur pro solitudine & dolore. Catul. Multa satis lusi: non est dea nescia nostri, Quæ dulcem curis miscet amaritiem.

Ā̆mārŭlēntŭs, valde amarus: [מרירי *meriri.* πικρός. Gall. *Fort amer, plein d' amertume.* Ital. *Pieno di amaritudine.* Germanicè, Hefftig bitter. Belg. Bitteracht ich. Hispan. *Amargo.* Pol. *Nagbitgorzky.* Vngar. *Igőn keserw.* Ang. *Very bitter.*] ut, Succus amarulentus. Per metaphoram ponitur pro animi dolore in invidiam, aut malevolentiam exacerbato. Gell. Amarulentus librum, maledicentissimum conscripsit.

Ā̆māsĭŭs, ἐρώμενος, vel Amasia, ἐρωμένη, Qui vel quæ amat vel amatur. [עגב *hogéb.* Gall. *Amoureux.* Ital. *Inamorato.* Ger. Ein Buler / oder die gebulet wird. Hispan. *Enamorado.* Polon. *Mieloßnik, gamrat.* Vng. *Szeretős.* Ang. *A paramour, he or she that loueth, or is loued.*] Gell. libr. 19. cap. 9: Audite ac discite, nostros quoq; antiquiores poëtas amasios ac venerios fuisse.

Ā̆māsso, pro Amavero, scripsit Laberius & Plautus in Mil.

Ā̆mātŏr, Amator, Amatorius, Vide AMO.

Ā̆māurōsĭs, [ἀμαύρωσις. German. Dunckelheit der Augen.] Latinè dicitur, oculorum obscuritas, quum sine ullo evidenti vitio, & citra dolorem, visus obscuratur: quod solet contingere ex obstructione nervi visivi.

Ā̆mbāctŭs, ambacti, apud Ennium, inquit Festus, lingua Gallica significat servum. Cæs. lib. 6. Bell. Gall. Eorum ut quisque est genere copiis q; amplissimus, ita plurimos circum se ambactos, clientesq; habet.

Ā̆mbāgēs, penultima producta, f. t. Significat verborum circuitus. [עקלקלות *hakalkallóth.* περιωγή. Gall. *Propos ambigu, ambageois.* Ital. *Giro de parole, ciancie.* German. Vmbschweiffende red. Belg. Omweghen een vertoogh reden. Hispan. *Los rodeos de palabras.* Polon. *Krążenie mowy, wikretny, omilanie.* Vngar. *Kerőngő beßéd, tekergő zés.* Ang. *A circuit of wordes, deceatfull speach.*] Virgil. libr. 2. Georg. -non hic te carmine ficto Atque per ambages & longa exorsa tenebo. Veteres quoque ambagio dixerunt: de quo nomine Varr. lib. 6. de ling. Lat. Ambagio, inquit, dicta ab eo quod ambit orationem.

Ā̆mbāgĭōsŭs, sa, sum, Quod abundat ambagibus. [עקלתון *hakallathón.* περίπλοκος. Gallicè; *Plein d' obscurité & ambiguité.* Italicè, *Pieno di giri.* Germanicè, Das viel vmbschweiffig ist. Hispanicè, *Lleno de rodeos.* Polon. Wikretny, nießery. Vngar. *Kerőngős, Tekergőzős.* Angl. *Full of deceatfull wordes.*] Gell. Neque præcepta dicunt, sed lubrica atq; ambagiosa conjectatione nitentes inter falsa & vera.

Ā̆mbārvālĭs hostia, ab ambiendis arvis dicta, victimæ genus erat quotannis pro frugibus sacrificari solitū. Solebant enim hujusmodi hostiis, antequam cęderentur, arva lustrari. Virgil. Terque novas circum fœlix eat hostia fruges. Festus tamen ab ambo, videtur compositionem deducere, dicens: Ambarvales hostiæ appellabantur, quæ pro arvis à duobus fratribus sacrificabantur. Huic autem sacrificio præfecti erant sacerdotes numero XII. à Romulo primùm instituti, quos Fratres Arvales vocabant, de quibus latiùs suo loco.

Ambarum, Odoramenti genus est, quod Ab Aetio, recentioribusq; Græcis ἄμβαρ appellatur, quod teste Ruell. libr. 1. cap. 27. Vulgò *Ambragryſea* vocatur.

Ambasiatores, pro Legatis vulgo dicuntur.

Ā̆mbēdo, ambedis, ambedi, ambedere, ex Am, & Edo: id est, circumedere. [אכל *achál.* περιεσθίειν. Gallicè, *Manger & ronger tout entour.* Italicè, *Roder ò mangiar tutt' intorno.* Germanicè, Vmbessen / zu ringe vmb nagen. Hispanicè, *Comer en derredor.* Polon. *Ogloduie, ogrizuie.* Vngar. *Környwl rágom, köröskörnywl el eszöm.* Angl. *To eat about, to gnawe about.*] Plautus in Merc. Suæ uxoris dotem ambedisse: oppido mihi illud videri mirum, ut una illæc capra Vxoris simiæ dotem ambederit.

Ā̆mbēsŭs, a, um, Circunquaque esus. [נאכל *neechál.* περιεσθόμενος. Gallicè, *Rongé tout à l' entour.* Italicè, *Roduto d' intorno.* Germanicè, Vmbgessen, vmbnaget. Hispanicè, *Comido en derredor.* Polon. *Ogrizony ogledany.* Vngar. *Körös környwl el rágattatot.* Angl. *Eaten on all partes.*] Virgilius 3. Aeneidos: Quam vos dira fames, nostræque injuria cædis Ambesas subigat malis absumere mensas. ¶ Legitur & Ambest, tertia persona ab Ambedo, quemadmodum Est ab Edo. Reliqua tempora & personæ regularites per tertiam verborum declinationem inflectuntur.

Ā̆mbēgnī,

Ambēgnī, à veteribus bos & vervex appellabantur, quum ad eorum utraque latera agni in sacrificium deducebantur. Festus. Apud Varronem ambiegni est. Ambiegna bos, *inquit*, est circum quam aliæ hostiæ constituuntur.

Ambĭdēntēs, f.t. Oves dictæ à veteribus inveniuntur, quæ in utraque mandibula habeant dentes. Hæ & bibentes dicuntur. Autor Festus.

Ambĭdĕxtĕr, m. f. qui ita læva manu uritur ut dextra. [יאיבן איש אסר יד *isch ittér jadh jemínó.* ἀμιδέξιος, ἢ ἀμφοτερόδεξιος. Gall. *Gaucher & dextrier.* Ital. *Dritto & mancino.* German Der die lincke hand alß die rechte braucht. Belg. Die de slincke hant ghesyckt die rechte con gebruycken/ Die slinck on rechts is. Hisp. *Diestro de entrambas las manos.* Pol. *Lewaprawa reky maiacy zwiczaina.* Vng. *Azky nimid bal s' mind iöh kézzel egyaránt él.* Ang. *He which is alyk able of the left hand as of the ryght.*]

Ambĭfārĭām, bifariam. [Pol. *Zobuśtron.* Vng. *Kétképpen.*] Apuleius in Apologia: Item Zenonem illum antiquum, Velia oriundum, qui primus omnium dictionem solertissimo artificio ambifariam dissolveret.

Ambĭgnă, f. p. dicebatur ovis, quæ cùm geminos pareret, de ipsis sacrificabatur.

Ambĭgo, gis, penultima correp. ex am & ago, propriè significat circumago, circundo. [סבב *sabáb.* ἀμφιάω.] August. Quibus muris ambigere. Vnde & Ambactus, & Ambages. ¶ Item Ambigere, est dubitare. [טען *pun* תלה *taláh.* ἀμφισβάλλειν, διαπεᾶν. Gall. *Estre en doute, estre flotant.* Ital. *Dubitare, stare in dubio.* German. Zweiffel stehen/ oder zweiffelhafftig sein/ Belg. Twifelen. Hispan. *Dudar.* Pol. *Wątpić, obiazm.* Vngar. *Kétőlkődöm.* Ang. *To bring about, to doubt.*] ¶ Interdum ponitur pro litigare, & controversiam movere, ἀμφισβητεῖν. Terent. in Heaut. Simo & Crito, vicini nostri, hîc ambigunt de finibus: me accepere arbitrum.

Ambĭgĭtŭr, impersonale, disceptatur. Cic. 3. Verr. Si de hæreditate ambigitur.

Ambĭgŭŭs, a, um. Dubium, quod in ambàs agi partes potest. [טלוי *talúi* נבוך *nabúch.* ἀμφίδολος. Gall. *Ambigu, douteux.* Ital. *Ambiguo, dubio.* German. Zweiffelhafftig. Belg. Twifelachtich. Hispan. *Cosa dudosa à dos partes.* Pol. *Wat pliwy.* Vng. *Kétséges.* Ang. *Ambiguouse, doubtsome.*] Lib. 1. ad Heren. Ex ambiguo controversia nascitur, quum scriptum duas sentētias aut plureis significat, hoc modo: Tullius meus hæres Terentiæ uxori xxv. pondo vasorum argenteorum dato quæ volet. Post mortem ejus pretiosa vasa, & cælata magnificè petit mulier. Filius se, quę ipse vellet, in triginta pondo ei debere dicit. Constitutio est legitima ex ambiguo. ¶ Habet etiam Ambiguus nonnunquam genitivum, quemadmodum & dubius. Corn. Tacit. lib. 2: Tiberium anceps cura distrahere, vine militum servum suum coërceret, an inanem crudelitatem tempore vanescere sineret, ambiguus pudoris, ac metus reputabat.

Ambĭgŭĭtās, dubia, anceps & incerta verborum potestas. [מבוכה *mebuchâh* מחשוקת *machalóketh.* ἀμφιβολία. Gall. *Ambiguité, doute.* Ital. *Ambiguità, dubiosità.* German. Zweiffung/ oder zweiffelhafftigkeit Hispan. *Aquella duda de amba partes.* Pol. *Wątpliwość, rozmaite słowa.* Vngar. *Kétőlkődés, kétségős beszéd.* Ang. *Ambiguitie, doubtfomneſſe.*] Cic. de Invent. 1: Sed nobis ambiguitate nominis videntur errare. Ambiguitas nominis est, quod Aequivocationem vocamus.

Ambĭgŭē, adverbium, Dubiè. [ἀμφιβόλως. Gall. *Ambigueusement, douteusement.* Ital. *Dubiosamente.* German. Zweifelhafftigklich. Belg. Twifelachtelick. Hisp. *Dudosamente.* Pol. *Rożnie, watpliwie.* Vng. *Kétségőssen.* Ang. *Doubt ſomelie.*] Cic. 3. Academ. Siquid ambiguè dictum sit.

Ambĭo, bis, ambivi, vel ambii, ambitum, penultima prod. ex Am, & Eo, is, permutatione e in i, & b interposita. Vndique cingo, circumeo, concludo. [סבב *sabáb* חקיף *hikkiph.* περιβάλλω. Gal. *Enuironner.* Ital. *Girare.* German. Vmbgehn/ vmgebē. Belg. Rontom gaen/ omvangen. Hispan. *Rodear y cercar.* Polon. *Okrążam, obiazam, obwiiam.* Vngar. *Környwl veſőm.* Item *Kéuánom ſzeretőm.* Ang. *To compaſſe, to go about, to enuiroune.*] Virgil. 6. Aeneid. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis. Iulius Firmicus: Pompeii post tot triumphos ad Nili fluminis ripam cervices invictas, & regias, & quas toties purpura triumphalis ambierat. ¶ Per translationem verò ambire ponitur pro blandiri, interpellare, παρεγγυᾶσθαι, μετένας. Virgil. libro quarto: - quo nunc reginam ambire furentem Audeat affatu. ¶ Quoniam verò Romani, dum honores & magistratus quærerent, circumire singulos solebant, prensare dextras, rogare que ut se suffragiis adjuvarent: factum est, ut Ambire capiatur pro honores quærere, περιοδεύειν φιλοπμεῖσθαι. Cic. 11. Phi. Quòd si comitia placet in senatu habere, petamus, ambiamus, tabula modò nova detur nobis, sicut populo data est. ¶ Interdum etiam significat simpliciter desiderare. μνᾶσθαι. Hiero. ad Damasum: Nihil aliud ambiunt, quàm ut autoritate communionis nostræ fulti, treis hypostaseis cum antiquo sensu prędicēt. August. li. 8. Cōfes. Quęso te, omnibus istis laboribus nostris quò ambimus pervenire, quid quærimus?

Ambĭtĭo, f. t Circuitio. [מסבב *mesáb.* περίοδος. Gall. *Environnement, ambition, appetit d' honneur.* Ital. *Aggirata, ambitione.* Germ. Vmbgang oder vmbgebung. *Item:* Ehrgeitzigkeit. Hispan. *Rodeo, Codicia de honras.* Pol. *Chęć woſci slawy.* Vng. *környwl vénés.* Ang. *Going about, deſire of honour, ambitione.*] Ambros. Sinus in quo Christus requiescit, non corporis gremio præparatur, nec vestimentorum ambitione componitur, sed virtutum operatione colligitur. ¶ Sumitur & pro rerum magnarum, honorum, & imperiorum scilicet immoderata cupiditate. [גאון *ghaón* גאוה *ghaaváh* גבהות *ghabhuth.* Vngar. *Kevelyeſég, kevély kevanſág.*] Cicero 2. Tusculan. Quid de nostris ambitionibus, quid de cupiditate honorum loquar? Idem 1. Offic. Miserrima est omnino ambitio, honorumque contentio, φιλονμίαν Græci appellant. Ambitio, etiam studium conciliandæ gratiæ significat. Cicer. Verr. 4: Si abs te parer tuus istam rem alicujus amici rogatu, benignitate aut ambitione inductus petiisset, &c. Idem ad Quint. Frat. Præsertim quum mores ad nimiam lenitatem atque ambitionem incubuerint. Et hinc ambitiosa decreta dicuntur, quæ sunt in alicujus gratiam cōcessa, ab Vlpiano, L. 3. D. de minoribus. ¶ Ambitio (inquit Salust in conjurat. Catil.) subegit: aliud clausum in pectore, aliud in lingua promptum habere, amicitias, inimicitiasque non ex re, sed ex commodo æstimare, magisque vultum quàm ingenium bonum habere.

Ambĭtĭōsŭs, Qui immoderatè appetit honores. [גאה *gheéh* גבה *gebáh leb.* φιλόπμος. Gall. *Ambitieux, qui brigue & pourchaſſe honneur.* Ital. *Ambitioso.* German. Ehrgeytzig / der nach ehren stellt. Belg. Eeergierich. Hispan. *Codicioso de honras.* Pol. *Slawi poż adliwy, Slawiśćie domagaiący.* Vngar. *Tizteſég kévánó, kevély.* Ang. *Whien deſyreth honoures greatlie, ambitious.*] Cicero in Salust. Si fortè fui in honoribus petendis nimis ambitiosus. Idem pro Flacco: Qui ita ambitiosus est, ut nos omnes quotidie persalutet. ¶ Dicitur etiam ambitiosus, qui habitu, sermone, vultu, denique modis omnibus misericordiam captat. Quint. libro 1: Non sum ambitiosus in malis, nec lacrymarum causas augere volo: utinam esset ratio minuendi. Ovid. libro 3. de Ponto: Sed tamen hoc factis adjunge prioribus unum, Pro nostris ut sis ambitiosa malis. ¶ In propria sua significatione significat quod magni ambitus est, sive multa ambiens. Plin. libr. 5. cap. 15: Amnis amœnus, & quantum locorum situs patitur, ambitiosus.

Ambĭtĭōsē, Cic. ad Att. Petivit à me ut ejus orationem ne ambitiosè corrigerem. ¶ Ambitiosiùs. Idem est in Epistol. fam. Quum in isto genere multò etiam ambitiosiùs facere soleam, quàm honos meus & dignitas postulat.

Ambĭtŏr, is, tertiæ declinat. [Pol. *Pożedacz.* Vngar. *kévano.*] Lampridius in Alex. Severo: Ita & patronis authoribus damnatus ambitor est. De quodam loquitur qui per ambitionem ad militiam aspirasset.

Ambĭtūdo, ambitus. [περίοδος. Vng. *kernólet, kerőngő.*] Apuleius in Hermetis Asclepio: Tempus autem quod definitur, potest vel numero, vel alternatione, vel per alterius ambitudinem rediens æternum esse.

Ambītŭs, ta, um, penult. prod. particip. Circumdatus. [κυκλώμενος. Pol. *Okrążenie.*] Ovid. 1. Metam. Iussit & ambitæ circumdare littora terræ.

Ambĭtŭs, bitus, penult. corr. nomen, m. s. Propriè circuitus. [סבוב *mesíb.* περίοδος, περίοδος. Gall. *Vn cercle, circuit ou tour.* Ital. *Giro.* German. Vmbgang/ vmbkreiß. Belg. Een ommegane. Hispan. *Rod.* Polon. *Okrąg, okreśenie.* Vngar. *Kerőngő kerwlet.* Ang. *Compaſſing.*] Cicero de Vniv. Quum se octo ambitus, confectis suis curribus, ad idem caput retulerint. ¶ Ambitus ædium dicebatur locus inter ædificia relictus, pedum duorū & dimidiati: ab ambiendo dictus, quòd domum ambiret, vel quòd per eum domus posset circunquaq; ambiri. Cic. in Top. Qu. Scævola id esse solùm ambitus ædium dixit, quantum communis parietis tegendi causa tectum projiceretur. ¶ Et quoniam qui honores petebant, si virtuti aut meritis diffiderent, tribus circumire solebant, easque aut largitionibus, aut pollicitis corrumpere, factum est, ut Ambitus ponatur pro crimine honoris malis artibus affectati: quod severissimis apud Romanos legibus coërcebatur. Cicero 2. de Orat. Rarò illud datur, ut possis liberalitatem ac benignitatem ab ambitu atque largitione sejungere. Idem ad Quin. Frat. Senatusconsultum factum est de ambitu, in Afranii sententiam. ¶ Capitur interdum pro captatione misericordiæ, quum habitu, vultu, gestu, & oratione, præsentium commiserationem aucupamur Quint. Si juvenis innocentissimus, Iudices, uti vellet ambitu tristissimæ calamitatis, poterat allegare vobis amissam in oculis omnium cognationum temeritatem: id est, mul[illegible] cordiam captare, ex commemoratione malorum. ¶ Est idem Ambitus, prolixior verborum circuitus, ex colis: hoc est, membris & commatibus cōstans: Græci περίοδον vocāt. Cic. de

Clar.

Clar. Orat. Comprehenſio, & ambitus ille verborum, ſi ſic Periodon appellari placet. Idem in Orat. Arguti, tertique, & circunſcripti verborum ambitus.

Amblothridion, ἀμβλωθρίδιον, Pharmacum abortum faciens.

Ambo, m. & n. ſ. fœm. & Ambæ, ambarum. Ex Græco ἄμφω videtur deductum, & non dicitur niſi de duobus, quæ præceſſerint. [שׁבּיהם *ſchenethém.* Gall. *Tous deux enſemble.* Ital. *Amendue, l' vno & l' altro.* German. Beidſampt. Hiſpan. *Dos juntamente en numero.* Polon. *Obadwa.* Vngar. *Ketten.* Ang. *Both the two.*] Plato & Ariſtot. ambo Philoſophi. Terent. in prol. Andr. Qui utranvis rectè norit, ambas noverit. ¶ Vel cum hac dictione Duo: ut, Vidi duos homines ambos mihi amicos. ¶ Vel quum de his loquimur, quæ tantummodò ſunt duo: ut, Perdidi ambos oculos, & ambas manus. Cicero 1. de Divin. Quorum amborum generum una ratio eſt. Ambabus manibus haurire, αὐτλεῖν ἀμφοτέρας, ſubaudi, χερσίν. De iis dici cõſuevit, qui ſummo conatu quippiam agunt. Itidem Ariſtoph. in Equitibus. ¶ Accuſativum facit communiter ambos, ſed tamen reperitur etiam ambo in accuſativo, imitatione Græcorum: illi enim ἄμφω dicunt, Afranius in Pantaleo: Revocas nos ambo ad prælium. Terent. in Andr. Hem Charine, ambo opportunè, vos volo. Maro Georg. 4: Verùm ubi ductores acie revocaveris ambo. Idem in Bucol. -niam ſæpè ſenex ſpe carminis ambo Luſerat. Soſipater lib. 1.

Ambōnes, ἄμβωνες, ſive ἄμβωπες, Calycis genus. [Polon. *Wſieliáka lupina.* Vng. *ökreidró pohár.*] Vlp. D. lib. 33. Tit. 7. l. 13. Ambones, calyces, trullæ, ubi tamẽ mendoſè legitur anconeſ.

Ambrĭcēs, penult. corr. Sunt tegulæ, quæ tranſverſæ aſſeribus & tegulis interponuntur, ut inquit Feſtus. Vbi per aſſeres, cantherios etiam intelligimus. Imbrices verò tegulæ, quibus incurvis domus tegitur.

Ambrŏsĭă, [ἀμβροσία. Germ. Vnſterblichkeit. Belg. Onſterflelijcheyt.] Latinè immortalitas dicitur, ab α privativa, & βροτὸς mortalis: vel quia mortales eam non comedunt, vel quia qui comederent, efficerentur immortales: ſed μ interponitur ob euphoniam. Fabulæ ferunt eſſe deorum cibum, nectarque potionem. Ex quo illud Martialis: Iuppiter ambroſia ſatur eſt, & nectare vivit. Cicero lib. 1. Tuſc. quæſt. Non enim Ambroſia deos, aut nectare, aut Iuventute pocula miniſtrante, lætari arbitror. ¶ Dioſcorides Ambroſiam ſcribit Romanis vocari Caprum ſylvaticum, aliis Botryn, aliis Apium ruſticum. Plinius herbam eſſe ſcribit odore non injucundo, vagi nominis, & circa varias herbas fluctuantem. ¶ Ambroſia alendus, proverbiali figura dicitur, qui eſt egregius & velut diis ęquandus, quum ambroſia deorum cibo mereatur ali. Vſus eſt Cic. lib. 2. de Orat.

Ambrŏsĭus, ſia, ſum, adject. Pro immortali, divino, odifero, fragranti. Virgil. 1. Aeneid. Ambroſiæque comæ divinum vertice odorem Spiravêre.

Ambūbāiæ, [Germ. Voller vnd vertruckene Schlumpfeck/Leyrer in.] Sunt (Porphyrione autore) mulieres vagæ, ac viles, quibus nomẽ ab ebrietate balbutientium verborum videtur eſſe inditum. Nonnulli Ambubaias, tibicinas Syriaca lingua putant dici. Horat. Ambubaiarum collegia, *&c.*

Ambŭbēiă, Herba eſt quam alii Ambugiam, alii Intubum agreſtem, & notiori nomine Cichorium appellant, [κιχώριον. Germ. Wegwatten/Sonnenwirbel.]

Ambŭlācrum, Vide AMBVLO.

Ambŭlo, lās, act. p. Eo, incedo, iter facio, inambulo, deambulo. [הלך *halách.* βαδίζω, πορεύομαι. Gall. *Aller, cheminer, ſe pourmener.* Ital. *Andare, caminare, paſſeggiare.* Germ. Wanderen/gehn/ſpatzieren. Belg. Wandelen. Hiſpan. *Andar paſſearſe.* Pol. *Chodzę.* Vng. *járok.* Ang. *To go, to walk.*] Cic. Attic. Si enim rectè ambulavit is, qui hanc epiſtolam tulit, in ipſum tuum diem incidit. Plin. libro 10. cap. 66: Mures Aegyptii bipedes ambulant, ceu Alpini. ¶ Aliquando ambulare eſt animi cauſâ ſe exercere, περιπατέω. Plautus: Abiit ambulatum: id eſt, Abiit ut ſe exerceat animi cauſa. Idem in Menæch. Convivæ ambulant ante oſtium. ¶ Transfertur etiam ad alia: ut quum dicimus, Ambulare maria, Cic. 2. de Finib. Ambulant naves, Cato de Re ruſtic. Ambulant aves, Plin. libro 10. cap. 18. ¶ Hujus compoſita ſunt, Anteambulo, ante alios ambulo: à quo Anteambulones, προπέμποντες, dicti ſunt ſtipatores & ſatellites, qui honoris gratia comitando principem, ſolent præcedere. Sueton. in Veſpaſ. Dum eum itidem per contumeliam anteambulonem fratres appellant. Mart. lib. 3: Sum comes ipſe tuus, tumidique anteambulo regis. Deambulo, vide alibi. Inambulo, ſpatior. Et propriè inambulare eſt Peripateticorum, qui deambulantes diſputare conſueverunt. Obambulo, adverſus alios ambulo, & quaſi ambulanti oppono, aſcendo. Perambulo, per aliquid, ſive ad finem uſq; ambulo.

Ambŭlātĭo. [הליכה *halichdh.* βάδισις, πορεία. Gall. *Allee, pourmenement.* Italicè, *Spaſſeggiamento.* German. Wanderung/Spatzierung. Hiſpan. *Aquella obra de andar paſſeandoſe.* Pol. *Przechadzyka.* Vngar. *Iárás.* Ang. *Walking, going, pourmening.*] Ipſe actus eſt ambulandi. Cic. 5. de Fin. Conſtituimus inter nos, ut ambulationem pomeridianam conficeremus in Academia. ¶ Eſt & locus ad ambulandum, & idem quod ambulacrum. Vitruv. lib. 5. cap. 9: Circa theatra ſunt porticus & ambulationes. Cic. ad Quint. Fratr. epiſtol. 17: Sed tamen ei nihil reſtabat, præter balnĕaria, & deambulationem & aviarium.

Ambŭlātĭūncŭlă, diminutivum. [μικρὸς τῆς ὁλίγης ἀβείπατος. Gallicè, *Petit pourmenoir.* Italicè, *Paſſeggiamento picciolo.* Germ. Ein gängle. Hiſpanicè, *Pequeno lugar para ſe paſſear.* Polon. *Przechadzeczka.* Vngar. *Iárásotska, pantikálás.* Ang. *A litle walking or, pourmening place.*] Cicero ad Cæl. Cum una mehercule ambulatiuncula, quæ uno ſermone noſtro omneis fructus provinciæ non confero.

Ambŭlātŏr, m. t. Qui hæc, & illuc ambulat. [הלך *hèlech.* ἀβείπατος. Gall. *Qui aime à ſe pourmener, vn coureur.* Ital. *Caminatore.* German. Wandter/ſpatzierer. Hiſp. *El que anda como paſſeandoſe.* Pol. *Tułacz, wędrowiec.* Vngar. *Iáro, kurittólo.* Ang. *That walketh hither and thither, a runner.*] Colum. lib. 3. cap. 8: Villicus (ut ait Cato) ambulator eſſe non debet.

Ambŭlātrix, ἡ ἀβείπατος. Cato cap. 134: Ad cœnam ne quò eat, néve ambulatrix ſiet.

Ambŭlātōrĭus, a, um, Quod ambulat, quodq; moveri poteſt. [περιπατικὸς, μεταβατικός. Gall. *Qui ſait marcher & aller cà & là.* Ital. *Paſſeggiante, che paſſeggia.* Germ. Das geht/ſpatziert oder bewegt wird. Hiſp. *Coſa para andar.* Pol. *Wielkarzeczktora zmieszcza możebic ruszona, obrotliwy.* Vng. *Iárhato.* Ang. *Which walketh or is moued hither and thither.*] Turris ambulatoria, quæ rotis & machinis admovebatur muris, ad urbes oppugnandas, ut ſcribit Vegetius. Hirt. de bell. Alex. Quæque partes turbis inferiores erant, has altiſſimis turribus denorum tabulatorũ munierant: præterea ambulatorias totidem tabulatorum confecerant. Plin. libr. 21. cap. 14: Operculum à tergo eſſe ambulatorium. ¶ Ambulatorius interdum ponitur pro Mutabilis apud Iuriſconſultos: ut quum voluntatem teſtatoris dicunt eſſe ambulatoriam uſque ad mortem. Vt Vlpianus D. libr. 34. Tit 4. l. 4: Ambulatoria enim eſt voluntas defuncti, uſq; ad vitę extremũ exitum. ¶ Ambulatoria legis poteſtas: id eſt, ſub alternatione concepta. Paulus D. libr. 23. Tit. 4 10: Erit ergo poteſtas legis ambulatoria, quia dotalis fuit obligatio.

Ambŭlācrum, penultima prod. Eſt locus ad ambulandum, ubi commodè ambulari poteſt animi cauſa. [אולם רהיט *rahít* ולם אתיק *attík.* ἀβείπατος. Gall. *Pourmenoir, galerie, lieu à ſe pourmener.* Ital. *Loggia, cortile.* German. Ein ort da man ſpatziert/Spatzierplatz. Hiſpanicè, *El lugar para ſe paſſear.* Polon. *Miescze doprzechadzky.* Vngaricè, *Sáczálo hely.* Angl. *A walking place, a galerie.*] Feſtus: Ambulacra, ambulationes. Plinius: Tàm fora atque gymnaſia, & pro ſuis extenta porticibus ambulacra miremur.

Ambūrbĭālĕ, vel Amburbium, Sacrificii genus erat, quo civitas luſtrabatur: ita dictum, quòd victima, antequam immolaretur, urbem ambibat: unde & ipſæ victimæ Amburbiales dictæ ſunt, eadem forma, qua hoſtiæ ambarvales, quæ circum arva ducebantur, antequam cæderentur, ut fruges fœliciùs provenirent.

Ambūro, pen. prod. act. t. Circumuro. [חרך *charách.* περιφλέγω. Gall. *Bruſler autour, demi bruſler.* Ital. *Bruſciar d' ogni parte.* Ger. Zu rings vmb anbrennen. Hiſp. *Quemar enderredor.* Pol. *Okolicznie wipalam.* Vngar. *Mindõn felöl el égetöm.* Angl. *To burne about.*] Plaut. in Epid. Nam ille quidem Vulcani itati eſt filius: quaquã tangit, omne amburit.

Ambūſtus, ſta, ſtum, Circumuſtus, aduſtus, non planè combuſtus. [חרוך *charúch.* περικεκαυμένος. Gallicè, *Bruſlé autour, ou à demi.* Italicè. *Abbruſciato d' intorno, ſcottato.* German. Vmbgebrennt. Hiſpanicè, *Quemado al derredor.* Pol. *Oppalony, nadpalony.* Vngar. *Mindon felöl, el égöt.* Ang. *Half burnt, burne about.*] Cicero pro Domo ſua: Qui denique ambuſtas fortunarum mearum reliquias ſuas domos comportari juberent. Plin. lib. 10. cap. 33: Hirundinum pulli ad cinerem ambuſti multis morbis medentur.

Ambūſtĭo, onis, f. t. verbale. [יקוד *jekódh.* κάϊκαυσις. Gall. *Bruſture, eſchaudure.* Ital. *Scottatura, arſura.* Ger. Ein Brandt. Hiſp. *Quemadura al der redor.* Polon. *Opparzenie, oppalenie, przipalenie.* Vng. *El égés.* Ang. *Burning.*] Plin. li. 23. cap. 4: Myrteum oleum medetur eruptionibus, & ambuſtionibus.

Amēcum, & Amecam, Pro amico & amica antiqui dicebant. Laberius: In lacu Averno mulierẽ fuiſſe amecabundam, ſcripſit: hoc eſt, Amantem.

Ameles angulus, ἄμελὴς γωνία: id eſt, neglectus angulus, de eo dicebat, qui ſupinus & oſcitabundus deſideret, nihil bonarũ rerum tentans. Ajunt in Lybia locum eſſe, qui ἀμελὴς γωνία: hoc eſt, ſecurus angulus vulgò dictus ſit: ob id fortaſſe, quòd neglectus & incultus jaceret, ſcriptum reperitur & ἀμελὲς γωνία: id eſt, negligẽtis angulus. Recẽſent Zenodotus & Heſychius,

Amĕllă,

Amēlă, Herba quæ naſcitur juxta Mellam Galliæ fluvium, à q̃ ſo nomen accepit. Amellus flos ejus. Vide Serv. in illud Virg. l. 4 Georg. Eſt etiam flos in pratis, cui nomen Amello Fecêre agricolæ.

Amen, [אמן. ἀμὴν. Vng. *Amen, vgy légyδn.*] Dictio Hebræa, Verè aut veritas: particula ad confirmandum aliquid. Deutero. 27. 16: Reſpondebitq́ue univerſus populus אמן Amen: id eſt, verè, vel veritas erit hoc. Aquila interpretatus eſt Fideliter: Septuaginta, Fiat: quòd ea quæ ſuprà dicta ſunt, vera ſint.

Āmēns, om. t. Qui à mente ſua diſceſſit, mente motus, de ſtatu mentis dejectus. [משוגע *meſchugghgháh. ἄνοια.* Gall. *Inſenſé, hors du ſens, forcené.* Ital. *Furioſo, paxxo.* Ger. Vnſinnig/taub. Hiſp. *Sinſeſo.* Pol. *Głupi, ſzalony, bezrozumù.* Angl. *Mad, wood.*] Cicer. 1: de Finib. An me tàm amentem putas, ut apud imperitos iſtò modo loquar? Quidam Dementem ab Amente ita diſtinguũt, quòd Demens ſit, qui non cogitat quid agat, aut loquatur: Amens, qui prorſus inſanit.

Āmēntātŭs, a, um, Cicer. de Orat. Amentátas haſtas ab aliquò accipere.

Āmēntĭă, f. p. [שגעון *ſchighghahón. ἄνοια.* Gal. *Forcenement.* Ital. *Pazzia.* Ger. Vnſinnigkeit. Hiſp. *La perdida del ſéſo ò la locura.* Pol. *Głupſtwo, ſchalenſtwo.* Vngar. *Eſztelenſéghbolond.* Angl. *Madneſſe, woodneſſe.*] Terent. in Andr. Cur meam ſenectutem ſolicito hujus amentia? Cicer. 3. Tuſc. Nec minùs illud acutè, quòd animi affectionem lumine mentis carentem nominaverunt amentiam, eandemq́; dementiam.

Āmēntum, n. ſ. Omne ligamen, veluti lorum, quò media haſta religatur, ut jaci lõgiùs poſſit. [מיתר *methár.* עבות *habóth. λῶρον, ὄχανον, ἄμμα.* Gall. *Lien, courroye, comme dequoy on lie vn ſoulier, ou vn dard pour le ietter plus roide.* Ital. *Ogni ſorte di legame.* Ger. Ein jedes band/ein Riem. Hiſp. *Amiento para tirar.* Pol. *Nadwiązanie ſznurowienia, ſznurek, albo rzemyk.* Vn. *Ideg.* Ang. *A loope, a thong.*] Silius lib. 14: haſta juvatur amento. ¶ Hinc Amentatæ ſoleæ, & Amentata jacula dicuntur. Cicero de Orator. Amentatas haſtas ab alio accipere, easq́ue Oratoris viribus lacertisq́ue torquere, Metaphoricè dixit pro argumentis aliundè petitis, quaſi telis, quibus utatur orator. ¶ Et Amentare apud Lucanum pro jacere, aut circundare, aut amento munire: - jaculum amentavit habena. Videtur autem Amentum propriè ea ligamina ſignificare, quæ infra mentum pertinent & pileum retinent, quæ dicuntur etiam offendices, quòd ſe multò offenderent, & convenirent: ita ut metaphora quadam, vel potiùs Synechdoche ad cætera ligaminum genera tranſlatum ſit.

Ameia, Colum. ſemen ulmi. Plin. Samariam vocat.

Ămĕrĭmnon, [ἀμέριμνον. Gall. *Ioubarbe.* Ital. *Sempreviua.* Germ. Hauſwurtz. Hiſp. *Hierua puntera.*] Herba eſt quæ alio nomine Aizoon majus appellatur. Autor eſt Plin. lib. 25. cap. 23. Nomen habet ab eo quòd curam & ſolicitudinem levare putetur. ἀμέριμνον enim idem eſt quod ſolicitudinis expers.

Ămĕrĭnă, Species eſt ſalicis arboris, quæ & Sabina appellatur. Plin. lib. 24. cap. 9: Amerinæ nigræ ſemen cum ſpuma argenti pari pondere piſlothrum eſt.

Āmēs, amitis, maſculini generis. [German. Ein vogelgarn. Pol. *Trzepta ſznurowa, lepem obtoczona.* Vng. *Madarászſz: póznа.* Ang. *A perch for an hawk.*] Pertica aucupalis, Horat. in Epodo: Aut amite levi rara tendit retia. Pallad. lib. 9. cap. 12: Nunc in amitibus apparet aucupium noctuæ.

Ămĕthўstŭs, [אחלמה *achlámah. ἀμέθυσος.* Germ. Ein Amethyſt: iſt ein Edelgeſteyn/bleich/hat viel farb.] Gemma eſt diluto violæ colore, fulgore purpuræ, nõ prorſus igneo, ſed in vini colorem deſinente: ita dicta ab α privativo, & verbo μεθύσκω, quod eſt inebrior: ſive quòd ebrietati credatur reſiſtere, ut Ariſtoteli cum Magis convenit: ſive (ut Plinio placet) quòd uſque ad vini colorem accedens, priùs quàm eum deguſtet, in violam deſinat. Plin. lib. 27. cap. 9, quinque enumerat amethyſti ſpecies, ex quibus palmam tribuit Indico. ¶ Amethyſtus quoque à nonnullis vocatur uvæ quædam ſpecies, virium tam infirmarum, ut nullo modo inebriet: unde Plin. lib. 14. cap. 2, eam ſua ætate Inerticulam appellatam fuiſſe teſtatur. ¶ Ab Amethyſtus ſit adjectivum Amethyſtinus, a, um, quòd ex Amethyſto conſtat, aut quod amethyſti colorem refert. ¶ Item Amethўſtinatus, amethyſtino colore ornatus, ſicut purpuratum dicimus, veſte purpurea exornatum. Martial. libro 2: Hic quem videtis greſſibus vagis lentum, Amethyſtinatus media qui ſecat ſepta.

Ămĕthўstĭzōōntĕs carbuncŭli, ἀμεθυστίζοντες ἀνθρακίται, Optimum carbunculi genus, cujus extremus igniculus in Amethyſti violam exit. Plin. lib. 37. cap. 7.

Ămĭă, Piſcis eſt Pelamidi ſimilis, cujus incrementum ſingulis diebus intelligitur. Plin. lib 9. cap. 15.

Ămĭāntŭs, ἀμίαντος, Lapis eſt friabilis in modum lanæ, alumini ſciſſili adeò ſimilis, ut pro eo à Sepla ſiariis ſupponatur. Vulgus Gallorum vocat *Alumen plumeum*, falsò exiſtimans ſpeciem eſſe aluminis. Ex hoc lapide tenuiores conficiunt ellychnia, propterea quòd ab igne non conſumatur. Texitur quoq; in veſtes & mappas, quæ ſordidatæ, igni purgantur. Diſcernitur ab alumine ſciſſili: quòd hoc aquæ innatet: amiantus autem mergatur. Guſtu quoque dignoſcitur: nam alumen ſciſſile ſubſtantiæ tenuitate linguam mordicat, & tandem exulcerat: amiantus verò acrimoniæ omnis, mordacitatisq́ue expers eſt. Ad hæc: Amiantus in ignem conjectus, perpetuò durat: alumen autem liqueſcit, bullasq́; excitat.

Ămĭcīnum, penult. prod. n. ſ. Vtris pediculus, ex quo vinum diffunditur. Feſtus.

Ămĭcĭo, cis, pen. correp. Præteritum amicui & amixi, amictũ, act. q. vett. o, operio, &c. [עטה *hatah. ἀμπίσχω, περιβάλλω.* Gall. *Veſtir, affubler.* Ital. *Veſtire.* Ger. Bekleiden/anthun. Belg. Bekleeden. Hiſp. *Veſtir.* Pol. *Okrywam, odziewam.* Vng. *Fől öltöztetőm, öltözőm.* Ang. *To cloth.*] Brutus in laudatione Appii Claudii: Quæ te toga prætexta amicuit: Varro aliter: Sceleris magiſter amixit. Vide Diomed. libr. 1. Horat. Et piper & quicquid chartis amicitur ineptis. Suetonius in Veſpaſ. Dum ſalutabatur, & calciabat ipſe ſe, & amiciebat. Veteres amicibor dixerunt pro amiciar. Plautus: Subnixus aliis me inferam, atque amicibor gloriosè.

Ămĭctōrĭum, n. ſ. Veſtimentum puellare, candidum, & ſubtiliſſimum, ex lino. [מטפחת *mahataphah.* כתנת בד *chetóneth badh.* צעיף *tſaíiph. ἀμπεχόνιον.* Gall. *Vn habit de fin lin ſeruant aux filles.* Ital. *Boccaſſino.* Germ. Ein rein weiß verteteb der töchteren. Hiſpan. *Veſtidura de lino.* Polon. *Bialle odzienie panienskie, gałcziaſnocha.* Vngar. *Rokolya.* Ang. *A rayle for a woman.*] De quo Mart. in diſtichis: Mammoſas metuo, teneræ me trade puellæ, Vt poſſint niveo pectore lina frui:

Ămĭctŭs, cta, ctum, particip. Idem quod veſtitus. [עטה *hotéh. ἀμφιασμένος.* Gall. *Veſtu, couuert.* Ital. *Veſtito.* German. Bekleydet/angethan. Hiſp. *Veſtido.* Pol. *Odzany, przyoblecżony.* Vng. *Fel öltözteteſt.* Ang. *Cladde, clothed.*] Cic. 2. Philip. Sedebat in roſtris collegã tuus amictus toga purpũrea in ſella aurea coronatus.

Ămĭctŭs, us, m. q. [מעטה *mahatéh. ἐφεστρὶς, αὐλαία, ἐπίβλημα, ἀμπεχόνη.* Gall. *Veſtement, habit.* Ital. *Sopraueſte.* Germ. Kleidung/verteteb. Hiſpan. *Veſtidura.* Polon. *Odzienie, wierchnia ſuknia.* Vng. *Ruha öltözet.* Angl. *An cholthing.*] Veſtis quæ ſupponitur aliis veſtibus, quaſi pallium. Cic 1. Tuſculan. Mihi amictui eſt Scythium tegmen. Tibullus: Fruſtra jam veſtes, fruſtra mutantur amictus. ¶ Proverbiali figura dixit Catullus: Contra nos tela iſta tua evitamus amictu: id eſt, facilè depellimus non ſecus quàm muſcarum inſultus.

Ămĭcŭlum, Genus veſtimenti; autore Feſto, à circumjectu dictum. [תכריך *tachrích. ἀμφίεσμα.* Gall. *Manteau.* Ital. *Manto.* Ger. Ein kleid das man vber andere anlegt. Hiſpan. *Cierta veſtidura.* Pol. *Metlik, płaſzcz.* Vng. *Subicza, mente.* Angl. *A clooke.*] Cic. 2. de Divinat. Vſus eſt in ſomnis amicæ eſſe amictus amiculo. Valer. Maxim. Detracto etiam Iovi Olympio magni ponderis aureo amiculo, injectoq́; ei laneo pallio. ¶ Inde Amiculatus, amiculo indutus.

Ămīcă, cæ, f. p. Quam quis amat inhoneſtè. [רעיה *rahjáh. ἑταίρη.* Gall. *Amie, amoureuſe.* Ital. *Amica, amoroſa.* German. Ein But. Belg. Een boet/een vryſter. Hiſp. *Amiga.* Polon. *Gamratka.* Vng. *Szerető.* Ang. *Alemmand.*] Horat. Epiſt. 1: Vt nox longa quibus mentitur amica, diesq́;. Terent. in Andr. Sive iſta uxor, ſivè amica eſt, gravida è Pamphilo eſt.

Ămīcŭlă, diminutivum ab amica. [τὸ ἑταίριον. Gall. *Amiette, petite amie.* Ital. *Amichetta.* Germ. Ein Buſe. Hiſp. *Pequenna amiga.* Pol. *Mieloſnicza.* Vng. *Szeretőske.* Ang. *A little lemmande.*] Plin. Miſerat etiam epiſtolas Romam, ad amiculam quandã. Suet. in Calig. Quoties uxoris vel amiculæ collum exoſcularetur.

Ămīcŭs, ſubſtantivum, Benevolus, neceſſarius, qui honeſto amore aliquem complectitur, & indiſſolubili familiaritatis jure ei eſt conjunctus. Hujus contrarium eſt Inimicus. [אוהב *oheb* רעה *reheh. φίλος.* Gall. *Amy.* Ital. *Amico.* German. Ein Freund. Belg. Vrient. Hiſp. *Amigo.* Polon. *Przyiaciel.* Vng. *Barátom.* Ang. *A freind.*] Paul. Iuriſc. Amicos appellare debemus, non levi notitia conjunctos, ſed quibus fuerint jura cum patrefamiliâs, honeſtis familiaritatis quæſita rationibus. Intereſt autem inter amicum & amatorem: quòd amator venereè amat ad tempus: amicus verò honeſtè & in perpetuum. Deniq; ut Donatus tradit: Amicus, animi eſt: Amator, corporis. Cic. 5. Verr. Poteſtne Alba tuus antiquiſſimus non ſolùm amicus, verumetiam amator abſolvere? ¶ Mores amici nõveris, non oderis, φίλου τρόπους γίνωσκε, μισήσεις δὲ μή. Porphyrion in Horatio, hunc verſum proverbialem fuiſſe ait: quo admonemur, in amicorum moribus quædam vitia diſſimulanda ſic, ut intelligantur quidem, ſed tamen tolerẽtur, ne ſeverior & occulatior in obſervandis amici malis ſubvertas amicitiam. ¶ Amicorũ communia omnia, πάντα τῶν φίλων κοινά. Ex hoc proverbio Socrates colligebat, omnia bonorum eſſe virorum non ſecùs quàm deorum. Deorum, inquit, ſunt omnia. Boni viri deorum ſunt amici: & amicorum inter ſe communia ſunt omnia. Bo-

norum

norum igitur virorum sunt omnia. Refertur apud Euripidem in Oreste, in Phœnic. & in Andromacha: Apud Terent. in Adelph. apud Cicer. 1. Offic. & 1. de Leg. Citatur ab Aristot. libr. Moral. 8 & à Plat. de Leg. 5. ¶ Amicus certus in re incerta cernitur. M. Tull. in Læl. Senarium hunc ex Ennio citat proverbii specie. Quo significatum est amici fidem in rebus adversis explorari. ¶ Nihil homini amico opportuno amicius. Gratissimũ officium quod præstatur in tempore: contrà intempestivum officium plerunque molestum esse solet. ¶ Viri infortunati procul amici, Ἀνδρὸς ἡκιστ' ἂν πέσοντος ἐγγὺς οἱ πολλοὶ φίλοι. Parœmia notat mores amicorum vulgarium, qui hirundinum ritu, pro ratione temporum advolant ac devolant. Advolant, ubi res secundæ: devolant, ingruente rerum tempestate. ¶ Felicitas multos habet amicos, εὐτυχία πολύφιλος. Notior est sententia, quàm ut requirat interpretem. ¶ Amicus magis necessarius quàm ignis & aqua, Ἀναγκαιότερος πυρὸς καὶ ὕδατος ὁ φίλος. Hyperbole proverbialis, admonens neminem esse tàm divitem aut potentem, quin opus habeat amicorum officiis. Ob id ipsum Latini amicos necessarios vocant, ut amicitiam necessitudinem. Cicero ad hoc alludens ait in Læl. Hodieque vulgus indoctum habet in ore quod est verissimum: Tolerabilius vivi sine pecunia quàm sine amicis. ¶ Novos parans amicos, ne obliviscere veterum, Νέους φίλους ποιοῦ, λῦσε, τῶν παλαιῶν μὴ ἐπιλαθόμενος. Torqueri potest & ad mutua studia, ad quæ convenit nonnunquam respicere, etiam posteaquam diversæ te addixeris disciplinæ. Hermol Barbar. in Epistol. quadam ad Picum Mirand. ¶ Mendico ne parentes quidem amici, Πτωχῷ φίλοι οὐδ' οἱ γεγενήκοτες. Divitiæ conciliant amicos: paupertas nec suos habet amicos quos natura conjunxit. ¶ Vnus Deus, & plures amici, Εἷς Θεὸς, κὰι πολλοὶ φίλοι. Hesiodo tamen non probatur, πολυφιλία, neque rursum ἀξενία. ¶ Amicos tragœdos æmulatur, τοὺς τραγῳδοὺς τραγῳδοῦσιν ἀγωνίζεται. Suidas è Didymo citat, addens dici solitum de iis, qui sese accommodarent, & morum severitatem sumerent, ad æmulationem aliorum. Sumptum ab histrionibus. ¶ Amico amicus. Apollodorus in Phormione sic legit: μόνῳ ἐπίστασθαι φιλεῖν τοὺς φίλους, Sic Aristoph. apud Athenæum. Quadrabit in eos qui nullum officium refugiunt, modò gratum faciant amicis. ¶ Lingua amicus, λόγῳ γλώττης φίλος, qui verbis ostendit, non re præstat beneficium. Aut qui non amat ex animo, sed benevolentiam oratione præ se fert. ¶ Cum amico non certandum æmulatione. Cum amico non certandum invidia, Cum amico & bene merito non est suscipiendum certamen, nequid obscuretur amicitia propter emulationem hujusmodi comitem contentionum. Id innuit Homer. in Odyss. θ: -πὼς, αὖ φιλέοντ' μάχοιτο: id est, -quis nanque benigno cum hospite pugnet? ¶ Pereant amici, dum unà inimici intereant. Versiculus refertur à Cicer. in Orat. pro Dejotaro ut proverbio jactatus. Congruet in illos, qui nec inimicis parcunt, nec amicis, modò quòd impensè cupiunt, assequantur. Versus autem est immanis: quam humanitatis sit & inimicos multos finere, ne lædas amicos. ¶ Neq; nullis sis amicus, neque multis. Carmen illud Hesiodi, sicut & alia pleraq;, cessit in proverbium: Μηδὲ πολύξεινον, μηδ' ἄξεινον κεκλῆσθαι: id est, Nec multis, aut nec nulli dicaris amicus. Arist. lib. Moral. 9, tanquam proverbio jactatum citat, quòd prorsum citra ullius amici consuetudinem vivere, ferinum atque injucundum esse videatur: rursum nec vehementer amare possumus simul multos, nec pluribus morem gerere. Diversa tamen sentit Cicero in Lælio, & Plutarch. in comment. περὶ πολυφιλίας. ¶ Vbi amici, ibi opes. Plaut. in Truculento: Verum est verbum, quod memoratur: Vbi amici, ibidẽ opes. Citatur & à Fabio proverbii vice, lib. Orator. Instit. 5: Sensus est, potiores esse amicos quàm pecuniam, & ad vitæ præsidium plus habere momenti amicos citra pecuniam, quàm absque amicis opes. Valeat amicus cum inimico, -ἐρρέτω φίλος σὺν ἐχθρῷ. Quadrat in eos qui toti ad se spectant, nec amici magis quàm inimici rationem habent, cujusmodi fertur Timon ille Misanthropos. ¶ Vsque ad aras amicus, μέχρι τῆς βώμης φίλος ἐμοί. Hoc respondit Pericles amico cupiam, qui eum rogaverat, ut in causa quadam falsum dejeraret. Admonet Adagium nonnunquã quo consulamus amicorum cõmodis, eorumq; voluntati morem geramus, fas videri paululum à recto deflectere: verum eatenus, ne propter hominem amicũ numinis violentiam violemus, Gell Noct. Attic. lib. 1. cap. 3. & Plut. in libello, περὶ ἀνωνυμίας. ¶ Verbo tenus amicus. In eum qui simulat orationem benevolentiam, cæterùm longè diversa parans in animo, quadrabit illud ex Homer. Odyss. σ: -θέλγε δὲ θυμὸν Μενεκλῆος ἐπέεσσι, νόος δὲ οἱ ἄλλα μενοίνα id est, -animum præmollibus ille Lenibat dictis, at mens diversa parabat.

Amīcŭlus, Diminutivum ab Amicus. [φιλίσκος. Gall. *Petit amy.* Ital. *Amichetto.* Ger. Ein freundlin. Hisp. *Pequenno amigo.* Polon. *Przyiaciełelinka.* Vng. *Barátotskám.* Ang. *A little freind.*] Cic. 5. Ver. Decimus amiculus meus. Horat. in Epist. Discedocendus adhuc, quæ censet amiculus. Amiculus dulcis, Catullus.

Amīcus, ca, cum, adjectivum. Benevolus, amicitia conjunctus. [אהוב *ahúb* ידיד *jedhidh* רע *réah.* φίλος. Gall. *Allié par amitié, agreable.* Ital. *Cosa ligata in amicitia.* Ger. Lieb/angenem/mit freundschafft verbunden. Belg. Ingenaem/lief/weert Hispan. *Cosa amiga ò amigable.* Pol. *Stowarzyszoni przez przyazn.* Vn. *Io kaszum, barátsom.* Ang. *Freindfull.*] Cicero Attic. Mihi nemo est nec amicior, nec jucundior, nec charior Attico. Idem ad Quint. Fratr. Prætores habemus amicissimos. ¶ Iunctum cum re inanimata, significat utile, sive gratum. ut, Amicus patris humor, Amica frugibus aestas, Amicum plantis ſy dus. ¶ Sit tibi amicum, nec mihi inimicum, Plato in Theeteto: Ἀλλ' ἐκεῖνος θεοδώρου σοι φίλος, ἐγὼ μηδέτερον, ἀλλὰ πάντων ἥκιστα ἐχθρός. Id est, Sit illud tibi amicũ, Theodore, nec mihi est inimicum. Vtus erit, quoties aliena obsequimur voluntati.

Amīcē, adverbium, Benevolè, cum amore & benevolentia, [באהבה *beahabáh.* φιλοτέκνως, φιλοφρόνως. Gall. *En amy, amiablement.* Ital. *Amichevolmente.* German. Freundtlich. Belg. Vriendelick. Hispan. *Amigablemente.* Vngar. *Baráti ságosſán.* Angl. *Freindlie, amiablie.*] Cic. in Lælio: Qui mihi tantum tribui dicis, quantum ego nec agnosco, nec postulo, facis amicè. Idem de Finib. 1: Quos tu paulò antè, cùm memoriter, tùm etiam erga nos amice, & benevolè collegisti. ¶ Amiciter, adverb. pro Amicè. Plaut. Pers. Quia meo amico amiciter hanc commoditatis copiam Danunt, etc.

Amīcābĭlĭs, le, [φιλικός. Gall. *D'amy, amiablement fait.* Ital. *Conveniente ad amico.* Germanicè, Das zur freundtschafft gehört. Hispanicè, *Cosa digna de amigo.* Polon. *Kprzyaźni należaci.* Vng. *Baráti ſághoz illendő.* Ang. *Pertening to a freind.*] Plaut. Mil. Vos modò porrò ut occepistis, operam dare amicabilem: hoc est, quam dare debet amicus.

Amīcārĭus, ab amica amicarius amicosus, ut à charta, chartarius, chartosus, à lactuca lactuarius, lactuosus, à culcitra culcitrarius, culcitrosus. Diomedes Gram. lib. 1. [Vngar. *Szeretó.*]

Amīco, as, are, Cõcilio, propitium reddo. [עתר *bathár* εὐμενίζομαι, συναγω. Gall. *Faire amy.* Ital. *Fare amico.* German. Freundtmachẽ. Hisp. *Hazer amigo* Pol. *Iednam przyiacielstwie.* Vn. *Megbarátkozni, kedvelhetőm.* Ang. *To make friendſhip, or amitie.*] Stat. 3 Theb Aeripior Aeclides soluta precatum en amicat

Amīcĭtĭa, sive Familiaritas, necessitudo, benevolentia conjunctio: [אהבה *ahabáh* ידידות *jedhidhúth* φιλία. Gall. *Amitié.* Ital. *Amicitia amistá.* Germ. Freundtschafft. Belg. Vrintſcap Hispan. *Amistad* Polon. *Przyiaźń wo miesc.* Vngar. *Barátság* Angl. *Freindlipe, amitie.*] ab Amicus, est studium omnium rerum tantumq; consensus. Cic. in Læl. Est autem amicitia nihil aliud, nisi omnium divinarum, humanarumq; rerum cum benevolentia & charitate summa consensio. Cujus contrariũ est Inimicitia. Ennius: Amicitiam atque inimicitiam in fronte promptam gero. Sed in frequentiore usu inimicitię dicuntur plurali tantùm numero. ¶ Ollæ amicitia, χύτρης φιλία: & Fervet olla, vivit amicitia, ζεῖ χύτρα, ζῇ φιλία, in amicos istos vulgares quadrabit, quos patina, non benevolentia conciliat. ¶ Amicitiæ personam detrahere, τὸ πρόσωπον ἀφελεῖν τῇ φιλίᾳ, dicimur, quum apertè quæ sentimus animo, tùm facimus, tùm loquimur apud amicos, & quicquid in pectore clausum est, id præ nobis ferimus. Vultus enim ab animo discrepans, persona verius est quàm vultus. ¶ Amicitia stabilium, felicitas temperantium. Aristot. Moral. Eudem. 7: Ὀρθῶς λέγεται, ὅτι ἡ φιλία τῶν βελτίων, ὥσπερ ἡ εὔθεμις μονία τῶν αὐτόρκων. Quo admonemur, Amicitiam quidem virtute (quæ sola est stabilis, fortunæque ludibriis non obnoxia) conciliari oportere: felicitatem verò hominis non in facultatibus sitam esse (quæ cupiditatem animi non explent, sed irritant) verùm in hoc ut suam quisque fortunam bene consulat. ¶ Amicitias immortales, inimicitias mortales esse oportet: T. Livius vice proverbii sumi refert lib. 10. de bell. Maced. & Asiatico. ¶ Multas Amicitias silentium diremit, πολλὰς φιλίας ἀπέσπασε σιωπή. Admonet adagium assiduo victu ac frequentibus alloquiis necessitudines ali, intermissione & absentia dissolvi. Meminit hujus adagii Arist. lib. Mo. al 8

Amīla, flos apud Græcos authores, aliqui authumant esse Anthemidis: id est, chamemilæ.

Amĭnæum. Genus vitis: unde Aminea uva, & Aminęæ vites. Virgil. Sunt & aminææ vites firmissima vina. A regione autem ita vocabantur: & Aminæi fuerunt, ubi nunc Falernũ est, ut Macrob. testatur. Quod facit ut mirer Servium tantũ Grammaticum scripsisse Aminæum dictũ quasi sine minio: hoc est, sine rubore, quoniam natura album est. Alii Amineum scribunt, geminato m, pen. corr. Vnde & versum Virgilii suprà citatum sic restituerent. Sunt etiam Ammineæ vites, &c. Et ita est. Nam sine diphthongo esse scribendam penultimam etiam Beroaldus ex Ausonii versu in Columellam demonstrat: Solus qui Chium miscet & Ammineum.

Amis, itis, est, lignum bifurcatum, per quod venatores expãndunt retia, ad capiendas feras.

Amiſt des, lapis eſt, quem qui ſecum geſtaverit, inebriari non poterit.

Ămĭtă, pen. corr. f.p. Theop. Patris mei ſoror, quaſi à me tertia ſit, atq; avia videri poſſit, vel quia à patre meo amata eſt. [πατρὸς ἀδελφή, ἢ θεὸς πατρὸς θεία. Gall. *Tante du coſté du pere.* Ital. *Zia.* Ger. Des Vatters Schweſter. Belg. Des Vaders ſuſter. Hiſp. *Latia, hermana de mi padre.* Pol. Czioſka. Vng. *Az atyám néunye.* Angl. *The fatheris ſiſter.*] Nam plures ſorores à fratribus, quàm fratres diligi ſolent, propter diſſimilitudinem perſonarum, quæ ideo minus diſſentionis habent, quo minus æmulationis. Major amita dicebatur, avi & aviæ amita: ſicut & Major avunculus, avi & aviæ avunculus. Liv. Adoleſcens inde ſe ad Ebutiam amitam contulit.

Ămĭtīnī, pen. prod. m. ſ. autore Nonio dicũtur ii, quorum alter ex fratre, alter ex ſorore eſt genitus. [οἱ ἐκ τῶν ἀδελφῶν, ἢ τῶν ἀδελφῶν υἱωνοί. Gall. *Couſins germains, les fils du frere & de la ſœur.* Italicè, *Figlioli di fratelli & ſorelle, cugini germani.* Ger. Geſchwiſterte kinder / auff beyden ſeyten. Belg. Geſuſter kindern van eenen Broeder ende ſuſter. Hiſpan. *Primos hijos de hermanos.* Pol. Dziatki odbrata ſiostry. Vngar. *Két atyafiak, kinekegyik az bátyámtul máſik az nenémtul ſzűletik.* Ang. *Brother and ſyſter ſones.*] Duorum autem fratrum filii Patrueles, ſororum verò liberi Conſobrini appellantur.

Ămĭtto, act. t. Dimitto ſeu permitto. [ἀποπέμπω. German. Hinſchicken/gehen laſſen.] Terent. Heavt. Nam ſi ſemel tuum animum intellexit. Priùs prodĭtũrũ te tuam vitã & priùs pecuniã omnem, quàm abs te amitri filium, Hui, &c. Plaut. in Capt. ¶ Item amittere, ſignificat perdere, & jacturam facere. [אבד *ibbádh* ἀπόλλυμι. Gall. *Perdre.* Ital. *Perdere.* German. Verlieren. Hiſp. *Perder.* Pol. *Trace, gubie.* Vng. *El erezt̃om.* Angl. *To let go, to loſe.*] Saluſt. Iampridem equidẽ nos vera rerum vocabula amiſimus, quia bona aliena largiri, liberalitas: malarum rerum audacia, fortitudo vocatur. ¶ Item ignoſcere. Idem in Eunucho: Vnam hanc noxam amitte, ſi aliam admiſero unquam, occidito. ¶ Item adimere. Plaut. in Aſin. Cur ergo minitaris te tibi vitam eſſe amiſſurum.

Ămmi, ios, ἄμμι. Dioſcor. Herba eſt caule rotundo, ſurculis multis & exiguis, folio oblongo, anguſto, per ambitum inciſuris diviſo, flore parvo & candido, umbella anethi, ſemine multo, exiliore quàm cuminũ, guſtu origanum præ ſe ferente, acri nimirum & ſubamaro, radice candida & capilloſa, à nonnullis pipercula dicitur. Apud Plin. lib. 20. cap. ult. legitur genitivus Ammii, tanquã à nominativo Ammiũ: Anethi, *inquit*, & fœniculi ſeminis, & aniſi & ammii. Officinis vocatur *Ameos.*

Ammiraldus pro litorũ curatore, ſive maris præfecto, neſcio cujus linguæ verbum eſt, inquit Eraſ. Quod genus ſunt & illa, Mariſchalcus, Seneſchalcus, Baro, quæ videntur unà cum Barbarico imperio invaſiſſe. Quibus quidem vocabulis, aut utendum cenſet, aut vetus aliquod vocabulum ſubjiciendũ, quod novo reſpondeat. Id ut commodius fieri poſſit, ipſe indicat in lib. de Conſcribendis Epiſt.

Ammochryſus, Gemmę nomen, ἀμμόχρυσος. Plin. lib. 37. cap. 11: Arenarum ſimilitudo eſt in ammochryſo, velut auro arenis miſto.

Ammodites, ἀμμωδύτης. Serpens eſt viperæ ſimilis arenoſi coloris, unde & nomẽ accepiſſe videtur. A nonnullis Cenchrias dicitur, quòd caudam habeat duram inſtar milii. Aët. lib. 13. cap. 25. ¶ Alii Ammoditẽ piſcem eſſe volunt, fuſi formã, aculeatum, maxima parte albũ, ſuavem & elixum, & frixum. Arenis ſeſe occultat, eruiturq; à piſcatoribus palã: aut in æſtuariis calcando exertus excipitur ſagenæ, vel verticuli genere.

Ămmŏnĭăcum, pen. corr. n. t. [ἀμμωνιακόν. Ger. Ein Baum/darvon ein gummi/Ammontacum genannt.] Eſt gutta ſive lachryma ferulæ in Libya naſcentis, quæ à Dioſcoride Agaſyllis, à Plinio Metopion appellatur. Nomen habet ab arenis, quas Græci ἄμμους appellant, propterea quòd ab arbore ſua deſtillans, in ſubjectas arenas decidat, atq; in iis in grumos quoſdam thuris more concreſcat. Aut certè ab Ammone Iove, qui in deſertis Libyæ in locis arenoſis templum habebat, circa quod hoc ferulæ genus præcipuè naſcebatur. Plin. Ammoniaci lachrymam vocat, eo (opinor) conſilio, nequis homonymia deceptus, Ammoniacum ſalem intelligeret, qui ab Ammoniaci gutta omnino eſt diverſus. Vide Dioſc. lib. 3. Plin. li. 12, cap. 23.

Ămmŏnĭăcŭs ſal, ἀμμωνιακὸν Dioſcoridi, Terræ ſalſugo eſt in Libyæ arenis creſcente luna efferveſcens, alumini ſciſſili non diſſimilis, glebis oblongis, veniſq; in longitudinẽ rectis. Invenitur potiſſimũ in tractu Cyrenaico, & juxta Iovis Ammonis templum, ubi ab accolis effoditur, terrę tumorẽ, veluti certiſſimum indicium, ſequẽtibus. ¶ Ammoniaci igitur nomẽ ſortitus eſt, aut ab arenis ſub quib. invenitur, ab Ammonia regione Libyæ, in qua Iupiter Ammon colebatur, circa quam præſtantiſſimus erui perhibetur. Vide Plin. lib. 31. cap. 7. & Dioſc. lib. 5. Hodie nativo, veroque Ammoniaco ſale caremus: nam qui à Seplaſiariis nobis oſtenditur, factitius eſt.

Ămmōnĭs cornu, ἄμμωνος κέρας, Gemma eſt aureo colore, arietini cornu effigiem repræſentans, quæ ſomnia vera afferre perhibetur. Autor Plin. lib. ult. cap. 10.

Ămmŏnĭtrum, ἀμμώνιτρον, Maſſa eſt conſtans ex arena molis trita, & tertia parte nitri: ex qua recocta fit nitrum purum & candidum. Plin. lib. 36. cap. 26.

Ămnēnſēs, Amnium accolæ. [παροικοῦντες. Gall. *Ceux qui demeurent pres des riuieres.* Ital. *Quelli ch' habitano appreſſo' l fiumi.* Germ. Die bey den bächen wohnen. Hiſpan. *Moradores cerca del rio.* Polon. *Nadrzekamy mieſzka, cacy.* Vngar. *Folyo uiz mellet lakó.* Ang. *Which duelleth by riuers.*]

Ămnēſtĭă, f.p. [נשיה *neſchijáh.* ἀμνησία. Gall. *Oubliance.* Ital. *Dimenticanza, oblio.* Germ. Vergeſſung. Hiſpan. *Oluidanca.* Pol. *Zaponienie krzywdy.* Vng. *Az meg let buzgo ſzégrol el feletkezés.* Ang. *Forgetting, oblivion.*] Cum accentu in penultima, Latinè præteritorum in perpetuum oblivio dicitur, quaſi lex oblivionis: ab ἀμνησέω: id eſt, immemor fio, obliviſcor. Cic. 1. Phil. Ieci fundamenta pacis, Athenienſiumque renovavi vetus exemplum, Græcum etiam verbum ἀμνησίαν uſurpavi, quod tum in ſedandis diſcordiis uſurpaverat civitas illa, atque omnem memoriã diſcordiarum perpetua oblivione delendam cenſui.

Amnĭă, apud Euripidem interior pars vulvæ.

Ămnĭs, [נהר *nahár* יאור *jeór.* ποταμός, Gall. *Fleuue, riuiere.* Ital. *Fiume.* Germ. Ein fluß/ein bach. Belg. Een vloet/rivier. Hiſp. *El rio.* Polon. Rzeka. Vng. *Folyamat, folyo viz.* Ang. *A ſtude, a riuer.*] Fluvius: ab Am, circum, & No, fluo, quoniam flexuoſo meatu labitur, vel ab ambio. Omnia enim flumina circũĕunt, ideoque cornuta pinguntur. Nec deſunt, qui à Græco ἀμνὸς deduci malint, quod etiam Suidas fluvium interpretatur. Hinc etiam ἀμνισίδας νύμφας à Callimacho dici putant pro amnicis. Sic enim habet ille in Hymno Dianæ: Δὸς δέ μοι ἀμφιπόλους ἀμνισίδας ἔκτοθι νύμφας. Hoc eſt, Da mihi fabulas Amniſidas viginti Nymphas. Verùm hoc potiùs deductum videtur ἀπὸ τῆς ἀμνισσοῦ, quod proprium nomen eſt fluvii in Creta, à Suida quoq; commemoratum: quod etiam Callimachi interpres annotavit his verbis: ἀμνισὸς ποταμὸς Κρήτης, ἀφ' ὃ ἀμνισίδας, Κρητικὰς: id eſt, Amniſus fluvius Cretæ, à quo Amniſidas: hoc eſt, Creticas. Virgil. 1. Georg. Atque alius latum funda jam verberat amnem. Plinius libro 20. capite 32: Halcyones ſubeunt & in amnes. ¶ Ponitur & pro torrente. Virgil. 4. Aeneid. ruunt de montibus amnes.

Ămnĭcŏlă, læ. [ποταμίκος. Gallicè, *Qui habite pres de riuiere.* Italicè, *Quello ch' habita appreſſo' l fiume.* Ger. Der bey einem fluß wohnet. Hiſpan. *El morador que mora cerca del rio.* Pol. *Nadrzeka mieſzkacaci.* Vngar. *Folyoviz mellet lako.* Ang. *Which duelleth by a riuer.*] Amnis accola. Ovid. 10. Metam. Amnicolæque ſimul ſalices, & aquatica locos.

Ămnĭcŭs, a, um, Significat fluviale: [ποτάμιος. Gall. *De riuiere.* Ital. *Di fiume.* German. Das des fluß oder bachs iſt. Hiſpanicè. *Coſa perteneciente al rio.* Polon. Dorzeky przinalezący, rzie, przilegle. Vngar. *Folyoviz.* Ang. *Which belongeth to a riuer.*] ut Stips amnica, apud Apulejum. Plin. lib. 35. cap. 3: Inſula in Sao Matubarrhis, amnicarum maxima.

Amnigenus, a, um, Auſ. Amnigenos inter piſces dignandos, &c.

Amnites, gemma eſt vitro ſimilis, ſed durior.

Ămo, ămās, amare, Diligo, charum habeo, ſtudio perſequor, benevolentia complector, magno amore in aliquem ſum. [אהב *ahább* חבב *chabáb.* φιλῶ. Gall. *Aimer.* Ital. *Amare.* Ger. Liebhaben/lieben. Hiſp. *Amar con affection.* Pol. *Mielowak.* Vngar. *Szeretőm, ſzeretők.* Angl. *To loue hartelie.*] Cicer. Dolabellæ: Quis erat, qui putaret ad eum amorem, quem erga te habebam, poſſe aliquid accedere: tantùm tamen acceſſit, ut mihi deniq; nunc amare videar, antè dilexiſſe. In eodem ſenſu idem Cicer. ad filium: Sed tamen ut ſcirés eum non à me diligi ſolùm, verumetiam amari. Terentius tamen contrarium poſuiſſe videtur, quum inquit: Non pol, quò plus quenquam amem, aut plus diligam, eò feci. Quòd ſi Amo abſolutè ponatur, capitur pro Amore captus ſum: hoc eſt, eſſe in amore. Plautus: Amat filius: certum eſt. Compoſita hujus verbi ſunt Adamo, Deamo, Redamo, & Peramo.

Ămābŏ. [אנא *ná.* ἐὰν θέλῃς, ὦ Gall. *Pour Dieu mon amy, s' il vous plaiſt.* Ital. *Di gratia.* Ger. Ey lieber. Belg. Lieue. Hiſ. *Por mi amor.* Pol. *Moy mily proſze.* Vng. *Kedues mas.* Angl. *I pray yow, I beſeik yowe.*] Interjectio blandientis, Comicis valde familiaris. Plaut. Noli, amabò, verberare lapidem, ne des manum. ¶ Quidam exponunt, Gratum erit. Gell. lib. 11: Amabò mi fili quieſcas. ¶ Sæpè etiam habet adjunctum accuſativum. Cicero ad Attic. Cura, amabò te Ciceronem noſtrum.

Ămāns, particip. Significat eum vel eam, qui vel quæ amat, pudicè vel impudicè. [אהב *ohéb* חבב *chobéb.* ἐρῶν, ἐρῶσα. Gall. *Amant, amoureux.* Ital. *Amante in amoreto* German. Ein liebhaber/ oder ein liebhaberin/Buler oder Bulerin. Hiſpan. *El que ame, amador.* Pol. *Mieloſznik, albo mieloſznica.* Vng. *Szerető.* Ang. *Louing, which loueth.*] Cicer. Nihil difficile amanti puto. Amo autem, &

semper

ſemper amavi nimium ſtudia & mores tuos. ¶ Cum genitivo conſtructum, tranſit in nomen: ut, Amans quietis, φιλήσυχος. ¶ Interdum ſubſtantivè accipitur in eadem ſignificatione, qua amator, ἐραστής. Ovidius 1. de Arte: Palleat omnis amans: color eſt hic aptus amanti.

Ămānter, adverbium. Significat benevolè, vel cum amore. [בְּאַהֲבָה beahaváh. φιλικῶς. Gall. Amoureuſement, en amy. Ital. Amarevolmente. German. Freundtlich/mit liebe. Hiſpan. Amoroſa y amigablemente. Pol. Przyiacielskie. Vngar. Szerelmeſſen. Angl. Louinglie.] Cicero Attico: Valde hoc velim amanter diligenterque conficias. Plinius in Epiſtol. Nos, ut amicos paternos, & amanter & modeſtè complectebatur.

Ămāſco, veteres inchoativo modo dixerunt ab amo. [Vng. Szeretni fogom.] Diomedes Gram. lib. 1. Item ab amo veteres inchoativo dixerũt amaſco, unde & amaſcos amatores dicebãt.

Ămāſcŭs: id eſt, amator, [ἐραστής. Vngar. Szerető.] Diomedes Gram. lib. 4. & Plautus in Truculento: Iucundulos amaſcos.

Ămātĭo, f. t. Amor Venereus. ἔρως. Plaut. in Pœnul. Acerba amatio eſt. Idem in Merc. Cũ tua hac amica, cumq; amationibus.

Ămātŏr: [אוֹהֵב meahább. ἐραστής. Gall. Amoureux. Ital. Amatore. Germ. Ein liebhaber oder Buler. Belg. Een liefheber/ beminder/ een vryer. Hiſpan. Amador. Polon. Meloſc, mieiuiacy, mioloſnik. Vngar. Szerető. Ang. A louer.] & in bonam & in malam partem accipitur. In bonam. Cicer. de Vniver. Quĩ ſapientiæ amatorem ſe profitetur. Cicero ad Attic. Bibliothecam tuam cave cuiquam deſpondeas; quanvis acrem amatorem inveneris. ¶ In malam: ut, Amator mulierum. Terent. in Eunuch. Amatores audieram eſſe mulierum eos maximos. Cicer. 3. Tuſculan. Aliud eſt eſſe amatorẽ, aliud amantẽ. ¶ Sunt qui ita diſtinguãt inter Amatorem, & Amantem, ut Amator dicatur, qui multis ſe amoribus implicat, naturaque ad amandum eſt proclivis: Amans qui ex cauſa amat, etiamſi alioqui natura ſua in amorem non admodum ſit propenſus. Amator item fingere poteſt: in amante nihil eſt ſimulati.

Ămātōrcŭlŭs, diminutivum. [ἐρωτύλος. Polon. Mieloſnieczek. Vng. Szeretőtske.] Nam quæ ſedulò munditer nos habemus; vix ægrè amatorculos invenimus.

Ămātōrĭē, adverb. Quod eſt ad ſimilitudinem amantis. [ἐρωτικῶς. Gall. Amoureuſement, en amoureux. Ital. Amantemente. Germ. Liebhabender weiß nach. Hiſp. Amoroſa y amigablemẽte. Pol. Mieloſnie. Vng. Szeretők moggyára. Ang. Louinglie, after the maner of louers.] Cic. 2. Phil. Erat enim amatoriè ſcripta epiſtola. Amatorien quoque nonnulli unam ex Muſis eſſe voluerunt, quæ Græcis Erato dicitur, decepti nimirum corrupto Ovidii verſiculo ex Epiſt. Sapphûs ad Phaonẽ, quẽ ſic legunt: Vilis Amatorie, Vilis mihi candida Clio. Quem Ovidii locũ ſi quis propiùs expendat, facilè deprehendet, non de Erato & Clio eſſe intelligendum: ſed de Amythone & Cydno Lesbiis mulierculis, quibus illa ad portentoſam libidinem abutebatur. Subdit enim: quas non ſine crimine amavi: Quod, quàm rectè conveniat Muſis virginibus quivis facilè intelligat.

Ămātōrĭum, Quod ad amoris inſaniam impellit: [φίλτρον. German. Das zu der liebe reitzet.] ut amatorium poculum. Sic amatorium virus, apud Plin. libr. 8. cap. 22. & libr. 13. cap. 25: Quint. lib. 7: An amatorium venenum ſit nécne.

Ămātōrĭŭs, ria, rium. Quod ad amorem pertinet, ἐρωτικός. Cic. 3. Tuſc. Anacreontis tota poëſis eſt amatoria.

Ămābĭlĭs, le, Dignus amari, dulcis, ſuavis. [יְדִידִי jedhídh. ἐρώσμιος. Gall. Digne d'eſtre aimé, aimable. Ital. Amabile, degno d'eſſer amato. Ger. Liebtich/ Das wirdig iſt lieb zu haben. Belg. Lieflick. Hiſp. Digno de ſer amado. Pol. Godni mieloſcy, wdzeczny. Vng. Szerelómre mélto. Angl. Worthie to be loued, amiable.] Plaut. Compara labella labellis: bella es, atque amabilis. Cic. ad Attic. Filiolam tuam tibi jam Romæ jucundam eſſe gaudeo: eamque quam nunquam vidi, tamen & amo, & amabilem eſſe certò ſcio. Cujus contrarium eſt Inamabile. Mart. Inamabilis ſciurus & frequens phœnix.

Ămābĭlĭtās, f. t. [יְדִידוּת jedhidhúth. φιλότης, φιλοφροσύνη. Gall. Amiableté. Ital. Amoreuolezza. German. Holdſeligkeit. Hiſpan. Amiſtad. Pol. Wdzecznoſcy, mieloſcy. Vng. Kedueſség ſzerelmetőſség. Ang. Amiableneſſe, loueſomneſſe.] Morum comitas, formæve venuſtas, ad amorem alliciens. Plaut. in Stich. Si amabilitas tibi noſtra placet, ſi tibi ambo accepti ſumus. Idem in Pœn. Qui amabilitati animum addiceret.

Ămābĭlĭtĕr, adverb. [ἀγαπητῶς ἐρασμίως. Gall. Amiablemẽt. Ital. Amarevolmente. German. Holdſeliglich. Hiſpanicè, Amigablamente. Polon. Przyiacielskie. Vngar. Szerelmeſſen. Angl. Amiablie.] Ant. ad Cicer. in Epiſt. ad Attic. Sed mehercule ſi humãniter & ſapienter, & amabiliter in me cogitare vis, facilem te profectò præbebis.

Amabundus, a, um, qui abundè amat. Copiam enim in bundus terminata denotant.

Amodò, cum accẽtu in antepen. ſignificat poſthac. [ἀπὸ τότε. Gall. Doreſenauant, ciapres. Ital. Da hora inanzi. Ger. Von jetz an/ fürthin/ für ans. Belg. Van nu an. Hiſp. Deſpues ò adelante.] Apul. Nemo me amodò tam manè egredientem ſolum videbit. ¶ Sive ab hoc tempore: ut in Evangelio: Si me cognoviſſetis, & Patrem meum agnoviſſetis & amodò cognoſcetis eum.

Ămœbæŭs. m. ſ. ἀμοιβαῖος, in penult. cum æ, & in antepenul. cum œ diphthongo. Genus carminis, in quo qui canunt, utũtur æquali numero verſuum, & ita ſe habet ipſa reſponſio, ut aut majus, aut contrarium aliquid dicat, ut eſt apud Virg. in Buc. Ab Iove principium Muſæ, Iovis omnia plena: Ille colit terras, &c. Nomen deductum ἀπὸ τοῦ ἀμοιβαίου, quod inter cætera ſignificat alternis reſpondere.

Ămœno, nas, act. p. Delectatione afficio. [שׁוּחַ ſimmach הָסִיב hetíb. ἀφαίνω. Gall. Delecter, recrcer. Ital. Dilettare, aggradire. Germ. Beluſtigen/ luſtig machen anzuſehen. Hiſp. Deleytar. Pol. Obweſzeam. Vng. Gyönörködtetőm. Ang. To delyte, to recreate with pleaſure.] Cyprian. ad Don. Et dum in arbores & viteis, quas videmus oblectante proſpectu, oculos amœnamus, animam ſimul & auditui inſtruit, & paſcitur obtutus.

Ămœnŭs, a, um, cum œ diphthongo, jucundus aſpectu. [טוֹב tob נְעִים nahím. κάλος, ἀγαθός. Gall. Plaiſant, recreatif. Ital. Ameno. Ger. Luſtig/ lieblich vnnd hübſch anzuſehen. Belg. Luſtig/ ſchoon/ lieflick. Hiſp. Naturalmente delectable. Polon. Weſzoly do nieſzkania y do weſel zenia. Vngar. Gyönörködtető. Ang. Plesant, delyteſome.] Componitur ab A: id eſt, ſine, & munus, quòd ſit res grata, vel ſine fructu. Vel (ut inquit Servius) à Mœnio, munio, vel fructum capio. Vnde qui nihil præſtant, Immunes vocantur. Feſtus ab Amo derivat quum ait: Amœna loca dicuntur, quæ ad ſe amanda alliciunt. Virgil. 6. Aeneid. -& amœna vireta Fortunatorum nemorum. Cicero de Orat. Nec amœnum nec ſalubrem locum cenſeo. Idem Att. Prædiola noſtra bellè ædificata & ſatis amœna.

Ămœnĭtās, f. t. jucunditas illa, quæ ex rebus amœnis percipitur. [נְעִים nóham. τερπεφρόσυνη, ψυχαγωγία. Gall. Plaiſance, recreation. Ital. Giocendità, piacevolezza. German. Luſtbarkeit. Hiſpan. Déleyte. Pol. Wieſzoloſzc. Vng. Gyönörűség. Angl. Plesantneſſe, delytſomneſſe.] Cic. 2. de Legib. Præſertim hoc tempore anni & amœnitatem & ſalubritatem hanc ſequor. Plin. lib. 12. cap. 1: Gelidi fontis amœnitate.

Ămœnĭtĕr, adverb. pro Amœnè. ἀβρῶς, τερπεφρόνως. Gell. lib. 20. cap. 7: Annianus Poëta in fundo ſuo, quẽ in agro Faliſco poſſidebat, agitare erat ſolitus, vindemiam hilarè atq; amœniter.

Ămœnĭſſĭmē, adverbium ſuperlat. [Vng. Gyönyörűſségeſen.] Plin. Epiſt. lib. 4. Pomponio: habitare amœniſſimè.

Ămōlĭŏr, liris, d. p. Ex A, & Molior, Amoveo, & propriè de iis dicitur, quæ cum magna difficultate ſubmoventur. [בְּעֵר bihér הָסִיר hesír. ἀποθέω, ἀποσκευάζω, ἀποτρέσομαι. Gall. Chaſſer & oſter de quelque lieu auec grande peine. Ital. Remouere. Ger. Dannen thun mit arbeit. Hiſp. Apartar, arredrar. Pol. Odwalam, odpycham. Vng. El mozditom. Angl. To put or tak away with pane or difficultie.] Plin. lib. 11. cap. 10: Amoliuntur omnia è medio. ¶ Interdũ ponitur pro Recedo. Terent. in Andr. Proinde hinc vos amoliminì: nam mihi impedimento eſtis. ¶ Accipitur & pro refellere. Quint. lib. 3. cap 13: Videndum etiam an ſimul nobis plura aggredienda, an amolienda ſingula.

Ămōmis, pen. prod. ἄμωμις, Herba eſt, teſte Plinio, ămomo ſimilis, minus tamen venoſa, & durior, minusque odorata.

Ămōmum, n. ſ. [ἄμωμον. Ger. Ein baum wachſt in Armenia/ den wilden reben nicht vngleich/ hat ein guten geſchmack/ vnnd hat laub wie S. Johanns traubet.] pen. prod. Frutex eſt ex ligno ſe convolvẽs in racemi modum, flore, ceu candidæ violæ, foliis vitis albæ ſimilibus. ¶ Eſt autem triplex; Armeniacum, Medicum, & Ponticum. Actius ſcribit, amomum viribus eſſe acoro ſimile, ſed ſiccius (ξηρότερον) acorum, digeſtivum verò magis (πεπτικώτερον) amomum.

Ămŏr, m. t. [אַהֲבָה óheb. ἔρως. Gall. Amour. Ital. Amore. Germ. Liebe. Hiſp. Amor. Pol. Mieloſcznie odmienna. Vng. Szerelem, ſzeretet. Angl. Loue.] Plus eſt quàm benevolentia, licet plerunque pro eodem accipiatur. Ex amore enim naſcitur benevolentia, ſicut oſtendit Cicer. Amor enim (ex quo amicitia nominata eſt) princeps eſt ad benevolentiam conjungendam. Differt autem Amor à Charitate: quòd Amor ſit genus, Charitas ſpecies. Ille ad omnia pertinet animantes, hæc ad homines tantúm. ¶ Eſt autem Amor (ut inquit Auguſt. lib. de Amicitia) animæ rationalis affectus, per quem ipſa aliquid cum deſiderio quærit, & appetit, ad fruendũ, per quem & fruitur eo, & cum quadã ſuavitate interiori amplectitur, & conſervat adeptum: ut, Amor quietis, φιλησυχία. ¶ Amor ſingulari numero plerunque honeſtus eſt: ut, Amor fraternus, Amor patris in filiũ. Cic. Incenſus ſum amore incredibili virtutũ tuarum. Poteſt tamen & in veneream partem accipi, & tunc (ſecundũ Auguſtinum) cupiditas aut libido vocatur. Virg. Omne adeò genus in terris hominumq; ferarumq;, Et genus æquoreum, pecudes, pictæq; volucres In furias ignemque ruunt: amor omnibus idem. ¶ Amor (inquit Plautus) melle & felle fœcũdiſſimus eſt, guſtu dulce

dat,amarum ad ſatietatem uſq; aggerit.Amor furmæ (ait Seneca) rationis oblivio eſt, vanitatis propximus, fœdū minime conveniens animæ ſoſpiti vitium: turbat conſilia, altos & generoſos ſpiritus frangit, à magnis cogitationibus ad humilimas detrahit. ¶ Amores verò plerunque latent. Cic.pro Cælio. Mulieri amorum turpiſſimorum quotidie fœdera ferens Item 4. Tuſc. Atque horum omnium libidinoſos amores eſſe videmus. ¶ Nonnunquam tamē etiam honeſtos amores dicimus.Idem lib.1.Offic. Formā quidem ipſam,Manetti, & tanquam faciem honeſti vides,quæ ſi oculis cerneretur, admirabiles amores ſui excitaret. ¶ Amor item pro Cupidine (quem veteres Deum amoris eſſe putaverūt) accipi ſolet. Propert. Quicunque ille fuit puerum qui pinxit amorem.

Ămărĭnē, [ἀμαρύσσειν.Gall. *Parit ire vocant.* Ital. & Hiſpan. *Parietana, vitreola.* Pol. Powyniały. Vngar. Pőre ſw'] Herba eſt quæ notiore nomine Helxine dicitur Dioſcor.lib.4.

Ămŏvĕo,ves,pen.corr.act.f.Abigo, removeo. [הסיר *heſir.* הרחיק.Gall. oſter Ital. Rimuovere. Germ. Hinweg thun / dannen treyben.Belg.Wech doen eſt iagen.Hiſp. *Quitar alguna coſa de otra.* Pol. Odiąć, odſtąpić, odpędzić.Vngar. *Et mozditom,el vetőm.* Ang. *To put away,to tak away*]Plaut.in Amph.per tranſlationē dixit.Amovi è foribus maximam moleſtiam:id eſt, abegi, ſive abire compuli:quia priùs dixerat: Abigam ego jam hunc venientem ab ædibus. Quo item modo Terent. in Adelph. uſus eſt: ego hunc amovebo. Cic.ad Attic. Et nebulonem illum,ſi quo pacto potes,ex iſtis locis amove.

Ămōtĭo,f.t.Cicer.lib.2 de Finib. Augendæ voluptatis finis eſt doloris omnis amotio.

Ampelopraſon, [ἀμπελόπρασον. Pol.Lug.Vng. *Szőlőben termő póré.*]Herba eſt foliis porri,ſed anguſtioribus, flore candido,radice bulboſa.Naſcitur in vinetis, unde & nomē accepit. Vide Plin.lib 24 cap.15.Vulgus *Porrum vinearum* vocat.

Ampelītis,dis,ἀμπελῖτις Terra eſt bitumini ſimilis,circa Seleuciam Syriæ naſcens, qua ruſtici vites illinere ſolent,ad necandos vermiculos,oculos illarum depaſcentes, quos *Ipas*, ſive *Scinipas* vinitores appellant. ¶ Eadem & Pharmacitis, φαρμακῖτις dicitur, quòd vitium morbo medeatur. De hac Dioſcor. lib.5.& Gal.9.Facult. Simpl.med.

Ampelodeſmos,ἀμπελοδεσμός,Plin.lib.37. cap.23:Herba eſt, qua vites religari ſolent apud Siculos: qui quanvis ſalicibus abundent,quia tamen earum vincula duriuſcula ſunt, malunt eam ad rem ampelodeſmo uti.

Ampelos melæna, ἄμπελος μέλαινα, Vitis nigra,herba eſt foliis ſmilacis,ſed majoribus,claviculis quibuſdam obvia quæque cōplectens. Semen habet racemoſum, initio herbaceum, ſed ubi maturuerit,nigrū. Radicem foris nigram, intùs buxei coloris.Vitis nomen inde nacta videtur,quòd ſerpat in modū vitis, quodque arbores, fruticesque claviculis ſuis, velut pedamenta apprehendat. Nigræ autem cognomentum à radicis,ſeminisque nigredine videtur eſſe ſortita.

Ămpĕlŏs, [ἄμπελος,à Græcis dicitur,quam nos *vitem* appellamus. Germ. Reben Vngar.Szőlő tő.]

Ampelos lacce, [ἀμπέλος λάκκη.German.Stickwurtz/ſchmerwurtz Pol.Przestęp.Vng.Földi tők.] Herba eſt,quæ aliis nominibus Bryonia, Pſilothrum, & à Latinis Vitis alba dicitur.Vitis quidem,non quòd re vera ſit vitis,ſed quòd ad ejus ſimilitudinem accedat:nam & ſarmēta habet & folia, & capreolos, ſativæ viti ſimilia,omnia tamen hirſutiora. Alba verò,à radicis colore dicta putatur.

Ampelos agria, ἄμπελος ἀγρία. Labruſca:id eſt,vitis agreſtis. Plin.lib.23.cap.1:[Germanicè, Wilde reben.]

Amphemerinos, ἀμφημερινός, Febris ſpecies eſt,quam quartanam exquiſitam vocant medici. Fit ex pituita extra vaſa putreſcente.

Ămphĭbĭă, [ἀμφίβια. Germ. Ein thier das im Waſſer vnd auff dem landt lebt.Pol.Wodnoziemne zwierzęta.Vn.*Oly állatok az kik mind vizben és ſzárazon egy aránt élnek.* Angl. *Beaſtis that liueth in two elementis.*] Animalia tàm in terris quam in aquis viventia. Amphibion Græci dicunt,quod eſt duplicis vitæ. Colum.lib. 9:Venio nunc ad aveis,quas Græci vocant ἀμφίβια, quia non tantùm terreſtria, ſed aquatilia quoque deſiderant,ab ἀμφὶ καὶ βίος, quòd in ambobus elemētis degant. Varr.4.de ling. Lat. Græci ea quæ in aqua,& in terra poſſunt vivere, vocant amphibia.Hæc Cic. Ancipites beſtias vocat lib. de Natur. deor.1: Beſtiarum autem terrenæ ſunt aliæ partim aquatiles,aliæ quaſi ancipites, in utraque ſede viventes.

Ămphĭbŏlĭă.ἀμφιβολία,Ambiguitas.

Ămphĭbŏlŏgĭă.ἀμφιβολογία,Dubium dictum,ſermo dubiā ſententiam indicans.Figura quæ fit vitio compoſitionis, quū in ambiguo poſita eſt ſententia.Et modò fit per duos accuſativos à verbo infinito rectos:ut,Ajo te Aeacida Romanos vincere poſſe. ¶ Modò per verbum commune:ut quum dicimus, Cato injuſtè criminatur:incertum eſt enim, an ipſe ab alio criminetur,an ipſe alium. ¶ Modò per participium:ut, Vide ſtatuam auream haſtam tenentem. ¶ Modō per homonyma:ut ſi quis dicat aciem,nec exprimat oculi,vel gladii,vel exercitus. Poteſt etiam fieri aliis modis.

Ămphĭbŏlŏn,ἀμφίβολον,Ambiguum dicitur,quaſi utrinque percutiens, ἀπὸ τοῦ ἀμφὶ καὶ βάλλειν.

Ămphĭbrăchŭs,ἀμφίβραχυς,penult.corr.Pes eſt ex prima & ultima brevibus, media producta:ſic dictus, quòd in utraque parte brevem habeat, ut Timere. Ab ἀμφὶ,utrinq;, & βραχὺς, brevis. ¶ Huic opponitur Amphimacrus, qui brevem habet ſyllabam inter duas longas,ut Aequitas.

Amphĭcauſtĭs, [ἀμφίκαυστις. Vng. *Hegyen termő árpa.*]Hordeū montanum,quod & ὄρυζον Græci vocant. Vide Ruellium.

Ămphĭcўrthŏs, [ἀμφίκυρτος. Germ. Das zu beyden ſeyten bogechtig iſt wie höner. Pol.Kluka. Vn. *Mind kétfelé görbe tojomoru.*]à Græcis appellatur quod eſt utrinque declive & globoſum. Hinc fit ut & Lunam ἀμφίκυρτον vocemus peculiari epitheto, quū nondum ſemiplena eſt, circa decimū ſcilicet aut duodecimū à conjunctione diem: tunc enim cornua ſunt convexitatem quandā oculis noſtris exhibet. ¶ Eſt & Amphicyrtos,lignum quoddam incurvum, quo onera geſtari ſolent,nō diſſimile illi, quo mulieres quibuſdam locis aquam geſtant, æqualibus utrinque ſitulis propendentibus.

Ămphĭmacrŭs, & Amphimacer, ἀμφίμακρος,pen.corr. pes ex tribus ſyllabis conſtans,prima & ultima longis, media correpta:ut,Pallidi.Sic dictus,quòd utraque parte longam habeat ſyllabam: ἀμφὶ enim utrinque ſonat, & μακρὸς longum. Eſt autem contrarius Amphibracho.

Ămphĭmăllă, [אדרת שער *addéreth ſehár.* ἀμφίμαλλα. Gall. *Habit velu de deux coſtez.* Ital. *Veſte peloſa di amendue i lati.* Cicer. Ein harechtig oder fotzechtig Kleid zu beyden ſeyten. Hiſp. *Veſtidura velloſa dentro y fuera.* Pol. *Shorza cziniena ſtulona.* Vng. *Gyapiu ſzőrüngy. A clothing rough on both the ſydes.*] Erant tunicæ gallicæ, ex utraq; parte pilos habentes, quæ & Gauſapia dicebantur. Plin. lib.8.cap.48:Patris mei memoria cœpére amphimallæ fieri, ſicut villoſa etiam ventralia. Quæ vel ò ex altero tantum latere villos habebant,Heteromalla dicebantur.

Ămphĭmăſchălă, [ἀμφιμάσχαλα.Germ.Ein Rock ſo auff beyden ſeyten ermel hat.] Veſtes erant liberorum,duas habentes manicas:Heteromaſchala autem, quæ ſervorum veſtes erant, unam tantùm habebant manicam.Vtraque nomen acceperunt ab axillis,quæ à Græcis vocantur μασχάλαι.

Ămphīppī, ἄμφιπποι. Milites qui duobus equis in bello utuntur, & ex feſſo in recentem tranſiliunt. Liv lib.2. Bell.Pun. Deſultores vocat:& equi ipſi Deſultorii appellantur.

Amphisbæna,vel Amphisbæna,næ,genus ſerpentis,Plin.

Amphitane,ἀμφιτανή,Gemma,quę alio nomine dicitur Cicoscolla.Invenitur in ea Indiæ parte,in qua formicæ eruunt aurum,colore auri,figura quadrata,traditurque natura ejus eadem,quæ magnetis, niſi quòd aurum quoque trahere dicatur.Hæc Plin.lib.37.cap.10.

Ămphītăpă, [אדרת סער *addéreth ſehár.* ἀμφίτατος. Gall. *Habillement velu de deux coſtez.* Ital. *Veſte peloſa d'amendue i lati.* Ger. Ein fotzechtig/tockechtig Kleid oder decke ſo zu beyden ſeyten rauch vnd oben fotzen hat. Hiſpan. *Veſtidura velloſa dentro y fuera. Guñia zobuſtron koſmata.* Vng. *Guba,ſzőrös ruha mindkét felől.* Ang. *A clothing, or garment rough on both the ſydes.*] Athenæo, veſtis genus utrinque villos habens. Varro:Alterum benecaptum dormire ſub amphitapa bene molli.Lucilius:Pluma, atque amphitapæ,& ſi quid aliud deliciarum. ¶ Vtitur hoc vocabulo Vlpian. in l. veſtis. ff. de auro & arg.leg.Pro eodem etiam legimus Amphimallon.

Ămphĭthălămŭs, Cubiculi genus eſt, quaſi duplex thalamus.Vitruvius lib. 6. cap. 9:In proſtrandis autem dextris ſiniſtra cubicula ſunt collocata,quorum unum thalamus, alterum Amphithalamus dicitur.

Ămphĭthĕātrum, [ἀμφιθέατρον.Gall. *Amphitheatre.*Ital. *Amphitheatro.*Germ.Ein rund hauß der ſchawſpyten/ ein rund Gſchauß Pol.*Okragli dom widzimian do gramá.* Vng.*Iatékmulatóhely, kerek gráditſos tſarnok.* Ang. *A ſort of round building.*] pen prod. Aedificium erat rotundum, veluti ex duobus theatris (quæ hemicycli figura erant) compoſitum, circumquaq; ſtandi uſum præbens.Martial. lib.1:Omnis Cæſareo cedat labor amphitreato. Vide Caſſiodorum.

Ămphĭthĕātrālĭs,le, adject.ad amphitheatrum pertinens: ut, Ludi amphitheatrales: Amphitheatrale ſpectaculum; Plinius libro 11.capite.24.

Ămphĭthĕātrĭcă charta,ita dicta à loco confecturæ, cui certus locus tribuitur à Plinio lib.13. cap.12.

Amphithetum, [ἀμφίθετον. Ger.Ein Duplet/ ein hoch ſchirt. Pol.*Kredence.* Vng *ősszehajtható pohár, kinek mindkét ſzája vagyon.*]Poculi genus eſt, quod utravis ex parte [illegible]. Eraſmus in Proverbiis, ex Heſychii ſententia, credidit [illegible] lum,quod ob magnitudinem ambabus tollitur & [illegible] quod genus Hollandi *Buſan* vocāt.Neq; abſurdū [illegible]

rit dicere, esse poculi genus circa medium, quum clausum est, vtrinq; tortuosum, utrinq; basim habēs cui insistat: qd' si apertas, dividitur in duo æqualia pocula: in sese, si claudas, coëūntia. Qua etiam forma salina fieri cōsueverunt, & hac tempestate etiam pocula ex auro & argento fiunt. Quicquid id est, constat certè magnum fuisse poculum, quo uti solebant, quum strenuè potare volebant: unde māsit proverbium: Ex amphitheto bibisti: quum aliquem ad ebrietatem usq; bibisse volumus indicare.

Amphŏrā, f. p. [כד *chádh.* ἀμφορεύς. Gall. *Vaisseau à vin tenant la huictiesme partie d'vn muy.* Ital. *Anfora.* Ger. Ein trug oder kanten mit zweyen ōhren / ein weingeschirr / helt ohngefehrlich ein Straßburger Omen. Hisp. *Cantara ò arroua.* Pol. *Zban odwowchach.* Vn. *Korsó, ket fiwlō fōld edény.* Ang. *A tankerd of nyne gallons.*] penult. corr. Vasis fictilis genus, duas habens ansas: unde & nomen accepit, quòd scilicet ansis utrinque apprehensis ferretur: ab ἀμφὶ καὶ φέρω. Horat. in Arte: Amphora cœpit Institui, currente rota cur urceus exit? Erat aūt hoc vasis genus vino asservando in primis accōmodatū. Idē 3. Carm. Nec Lęstrygonia Bacchus in amphora Languescit mihi. ¶ Erat prętereà Amphora, mensuræ genus, capiens congios octo: hoc est, quadraginta octo sextarios. Alio nomine Quadrantal dicebatur, à mēsuræ ejus figura, quę omni ex parte pedem habebat quadratum. Cicer. pro Fontejo: Itaque Tiburium Tolosæ quaternos denarios in singulas vini amphoras portorii nomine exegisse. Idem in Verrem: Iam non quęro, unde quadringentas amphoras mellis habueris.

Amphŏrālis, le, Quod est unius amphoræ capax. ἀμφορεῖος. Plin. lib. 37. cap. 2. Idem Xenocrates autor est, vas amphorale visum, & aliqui ex India crystallum sextariorum quatuor.

Amphorarius, [ἀμφορεὺς φέρω. Vng. *Korsó tsinyálo.*] Qui mercedis gratia amphoram portat. Et amphorarium vinum dicitur à Proculo, L. ult. §. j. D. de tritic. vin. & oleo, quod è dolio in amphoras est diffusum.

Amphoreroplon, fœnus nauticum est, quum fœnerator & commeatus & remeatus periculū susc ipit. Heteronplon, quū commeatus tantùm, notat Budæus in l. nihil interest, de naut. fœn. Vide Pollucem, ad Cujacium tit. de Verb. oblig.

Ampĭrŭārĕ, Dicebatur Præsul Saliorū cùm in saltatione motus edebat, gyrumque aut saltum dederat, cui mox alii, qui in choro erant, eodem gestu motus reddebant, quod redantruare dicebant. Hinc versus ille: Præsul ut ampiruat, sic vulgus redantruat ipsum.

Amplant, pro amplificant, ex Nonio.

Amplĕctŏr, cteris, amplexus, d. t. Amplexu circumplico, cōplector. [חבק *chabák.* ἀγκαλίσομαι, περιβάλλω. Gall. *Embrasser.* Ital. *Abbracciare.* Germ. Vmbfahen / vmbfassen / vmbgreiffen. Belg. Omvangen / omgrypen. Hisp. *Abracar.* Pol. *Obłapiam.* Vng. *Meg ölelöm, szeretöm.* Ang. *To embrace.*] Plaut. in Cistellaria: Anus ei amplexa est genua. ¶ Ponitur & pro diligere & amare. Eos enim amplecti solemus, quos vehementer āmamus. Cic. Epist. Famil. lib. 5: Libenter amplector talem animum.

Amplĕctens, participium ab Amplecto formatū, apud Diomedem Grāmatices lib. 1. Item vulgò dicimus Amplector, quod veteres mutaverunt Amplecto crebrò dictantes. Vt Livius in Odyssea: Vtrum genua amplectentes dixit: & alibi, amplexens pro amplexans.

Amplexŭs, us, ui, nomen, m. q. Ipse amplectendi actus. [חבק *chibbúk.* ἀγκάλισις. Gall. *Embrassement.* Ital. *Abbracciamento.* Ger. Vmbfahung. Hispan. *Abraciamento.* Polon. *Obłapienie.* Vngar. *Meg ölelés.* Ang. *Embracing.*] Cic. 1. de Divinat. Puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu.

Amplexŏr, aris, d. p. περιπλέκομαι, amplexari, Frequens amplector, vehementer diligo. [Vng. *ölelgetöm.*] Cicer. 2. Academ. Quas mirificè Plato amplexatus erat. Idem Epist. Inimicum meum sic amplexabantur, sic in manibus habebant, sic fovebant, sic me præsente osculabantur: ut, &c. ¶ Amplexo vetustè pro amplexor. Accius Alcmęone: Postremò amplexa: fructum, quem dii dant, cape. Ex Nonio.

Amplŭs, a, um, Magnus, spatiosus, latè patens. [רב רחב *rab rachāb.* πλατὺ, πέλαγος. Gall. *Ample, spacieux.* Ital. *Ampio, spacioso.* Ger. Weit / breit / groß. Hisp. *Ancho.* Pol. *Wielky, ü szeroky.* Vng. Bő. Angl. *Wyd, ample.*] Ad Herennium: Loci præter modum amplivagas imagines reddunt. Virgil. 1. Aeneid. -vocemque per ampla volutant Atria. ¶ Est item amplus, idem quod Græcis ἄξιος: hoc est, dignitate multa, & autoritate præditus: Cic. pro Sext. Roscio: Is mihi videtur amplissimus, qui sua virtute in altiorem locum pervēnit. Idem de Amicitia: Suosque omnes sese esse ampliores volebat.

Amplē, adverbium, Copiosè, magnificè. [ברוב *berób.* ἀξίως, πλατέως. Gall. *Amplement.* Ital. *Ampiamente.* Ger. Herrlich / gröblich. Hisp. *Anchamente.* Pol. *Szerocō.* Vng. Bő'uen. Ang. *Amplie.*] Cic. 2. de Fin. Si nic hęc quidem satis amplè, satis honestè diti putas. Idem 6. in Verr. Exornat amplè, magnificeq; triclinium. ¶ Amplius, vide infrà. ¶ Amplissimè: ut, Amplissimè gerere honores: hoc est, cum summà amplitudine & dignitate. Cicer. 4. in Verrem.

Amplĭtĕr, adverbiū, pro amplè: ut, Ampliter acceptus: hoc est, cum magno apparatu, & copia. Ampliter sumptum facere.

Amplĭŭs, adverb. significat Plus. [יותר *jothér* / עוד *hodh.* πλέον. Gal. *Plus largement, d'auantage.* Ital. *Piu.* Ger. Mehr / weiter. Belg. Verder oft meer. Hisp. *Mas.* Pol. *Wiecey, daley.* Vng. Tőb. Angl. *Moreouer.*] Et in hac significatione, nominativo, accusativo, & ablativo conjungitur. Cicer. in Verr. Cùm eum Syracusis amplius centum cives Romani cognoscerēt. Cęsar comment. 5: Amplius octingentę quæ uno erant tempore, à litore discesserant. Accusativo, Cic. in Verr. Qui cùm amplius centum cives Rom. haberet ex conventu Syracusarū. Virgil. 1. Aen.-noctem non amplius unā. Ablativo, Cic. pro Rosc. Comœd. Hoc nomen triennio amplius in adversariis relinquas. Cęsar: Millibus amplius quingentis in latitudinem patet. Genitivo conjunxit Hirtius in Comm. Amplius duorum millium terga vertebant. ¶ Ponitur etiā pro Prętereà, sine Casū. Cic. de Aruspic. Responsi. Quid enim si illi inimicissimus esset, amplius ad ejus laudem minuendam facere potuisset? ¶ Item aliquando pro deinceps, aut posthac, ut annotavit Sosipater. Lucilius Satyr. 1: Quo pacto populum atque urbem servare potis sit Amplius Romanam. Atque inde verbum est Ampliare, in sequentes dies differre: de quo paulò pòst.

Amplĭūscŭlŭs, paulo amplior. [Vngar. *Bővetskéb, tőbetske.*] Apulejus in Apologia: Quid enim faciat homo miser, ampliuscula fortuna devolutus.

Amplĭtūdo, f. t. ut Cic. lib. 2. de Invent. scribit, est potentiæ, aut majestatis, aut aliquarū copiarū magna abundātia. [רוב *rob.* ἀξίωμα, ἀξιοπρέπεια. Gall. *Largueur & largeur, maiesté & dignité.* Ital. *Amplitudine, ampiezza.* Ger. Gröſſe herrlichkeit / großmechtigkeit. Belg. Grootmachtichheit grootheitlichheit. Hisp. *Anchura honra.* Pol. *Zacnoś, Wielkość, mocarność.* Vng. *Dicsőségnagyság, nagyság.* Ang. *Wydnesse, dignitie, largnesse.*] Idem ad Lentulum: Tuæ sapientiæ magnitudinisq; animi est, omnem amplitudinē, & dignitatem tuam in virtute, atque in rebus gestis tuis, atque in tua gravitate positam existimare. ¶ Amplitudo corporis. Plin. in Epist. Nam meatus animæ, quæ illi propter amplitudinem corporis gravior & sonantior erat.

Amplĭvăgŭs, ga, gum, penul. cor. πολυπλανὴς, πολύμυς. Quod in amplum vagatur: Autor ad Heren. lib. 4. Amplivagas imagines reddunt.

Amplĭo, plias, act. p. Augeo, protraho, dilato. [הרחיב *hirchib* הרבה *hirbáh*, πλατύνω, μεγεθύνω. Gall. *Amplier, accroistre, augmenter.* Ital. *Ampliare, amplificare.* Germ. Weiteren / Groß machen. Belg. Wyt / breet / oft groot maken. Hisp. *Ensanchar ò estender.* Pol. *Mnożè, przyczyniam.* Vng. *Meg öregbitöm, elszélesitöm.* Ang. *To amplifie, to augment, to mak wyde.*] Vt ampliare ętatis spatium, Martial. lib. 10. Ampliare vires, Plin. li. 23. cap. 2. Ampliare plagam, Celsi. lib. 7. cap. 5. ¶ Pertinet etiam hęc vox ad judicia, ut cùm reus ampliari dicitur: qd' tum fiebat, quū judicibus causa nō satis erat probata. Ad Heren. lib. 4: Nam quid fuit judices, quare in sentētiis ferēdis dubitaveritis? aut istū hominē nefariū ampliaveritis? Liv. lib. 4. ab Vrbe cond. scribit Posthumiam virginem Vestalem ampliatam, deinde absolutā pro collegii pontificum fuisse sententia: hoc est, per ampliationē in secundam actionē interposita dilatione protractā, ut scilicet, bis causam dicere posset. Romani enim judicia hoc modo peragebāt. Nā aut statim sentētia ferebatur à judicibus, si absolvendus esset reus: aut amplius pronuntiabatur, si causa obscurior esset: & tunc duabus hisce literis N. L. judices significabant sibi non liquere quid esset statuendum, causamq; denuò esse dicendam. ¶ Hinc Ampliatio nascebatur, ἀναβολὴ, ὑπέρθεσις, quę appellata videbatur, quasi amplius dicendi pronuntiatio. Quia qui ampliabatur, interposita dilatione, rursus ad agendā causam rediebat. De hac ampliatione intelligit Cic. 3. in Verr. actione, quū ait: Etsi lex ampliandi faciat potestatē, tamen isti sibi turpe existiment non primò judicare. Differt autem Ampliatio à Comperendinatione, quòd Ampliatio certum numerū actionum nō habebat: Comperendinatio, iteratā actionē in tertiū diem. Cicer. in Verr. Act. 2: Glaucia primus tulit, ut comperendinaretur reus: antea vel judicari primò poterat, vel amplius pronuntiari. Deinde quòd comperendinatio in diem perendinum duntaxat alteram actionem differebat: Ampliatio verò in tempus quod judicibus placebat. Tertiò, quòd comperendinatio necessaria fuit & lege constituta: Ampliatio verò in judicum potestate posita.

Amplĭfĭco, as, act. p. Augeo, amplum facio, dilato, multiplico. [הרבה *hirbáh* הרחיב *hirchib.* αὔξω. Gall. *Amplifier, agrandir.* Ital. *Amplificare.* Ger. Groß machen / Erweiteren. Hisp. *Macho honrar ò ensanchar.* Pol. *Rozmnażam, rozszerzam, rozrodzę.* Vngar. *Meg ö[illegible]bitöm, elszélesitöm.* Ang. *To dilate, to mak wyd.*] Cic. 1. de Nat. deor. Eamque facultatem amplificavit Academia. Idē 3. Tusc. Nam attrectatu sævū amplificatis dolorē. Idē pro Domo sua:

A populo ſemper ſum defenſus, amplificatus, atque ornatus.

Amplificātor, verbale. [ארבה *marbéh* מרחיב *marchíbi.* ἐπαυξητής. Gall. *Eſlargiſſeur, agrandiſſeur.* Ital. *Chi aumenta.* German. Ein mehrer/hinzuthůer/der ein ding groß macht. Hiſp. *Enſanchador.* Pol. *Rozſerzacz, przimnożyciel.* Vng *Meg öregbitő bwuitő, ſzélesitő.* Ang. *An enlarger.*] Qui rem aliquã aut perſonã majorem aut ampliorem reddit. Idem 3. Tuſc. Pythagoras nõ ſolùm nominis inventor, ſed etiam rerum ipſarum amplificator fuit.

Amplificātio, onis, f.t. augmentatio. [ארבה *marbéh.* αὔξησις. Gall. *Accroiſſement, amplification* Ital. *Aumento, accreſcimento.* Ger. Mehrung/Großmachung. Hiſp. *Enſanchamiento.* Pol. *Rozmnożenie.* Vng. *Meg öregbités, meg bwuités.* Ang. *Amplifying, enlarging.*] Cic. 1. Offic. Nec verò amplificatio rei familiaris, nemini nocens, vituperanda eſt. ¶ Apud Rhetores autem Amplificatio (definiente Cicerone in Partitione) eſt gravior quædam affirmatio, quæ motu animorum conciliet in dicendo fidem.

Amplĭātĭo, & comperendinatio, differunt omnino inter ſe: nec tamen, in quo planè differant, ſatis conſtat: qua de re recitabimus primùm Pædiani verba: deinde, quid ſentiamus ipſi, exponemus. Pædianus igitur ſic: Ante Legem Glauciæ de cõperendinatione, aut ſtatim ſententia dicebatur, ſi abſolvendus eſſet reus: aut, amplius pronuntiabatur, ſi videretur eſſe damnandus, cùm dixiſſent judices: Non liquet: hoc eſt, obſcura cauſa eſt: itaque ea pars, interpoſita dilatione, dicebat, in cujus peroratione videbatur obſcuritas: comperendinatio verò utriuſque partis recitatio eſt: & ideò à ſubjungit hęc. Alii ſic: Inter comperendinationem & ampliationem hoc intereſt, quòd comperendinatio ex una tantùm re dabatur, cùm cauſam judex nõ intelligeret: & omnino, ſi videbatur, judicib. bona cauſa, abſolvebant rem: ſi mala, nõ ſtatim cõdemnabant, ſed hac excuſatione parcebant: nam, cùm cõdemnandi nota eſſet C. littera, abſolvẽdi A: ampliandi ſignũ N.L. dabant: quo ſignificabant non liquere: unde ampliatio naſcebatur: quibus ex verbis primùm illud intelligitur, in ampliatione aut accuſatorem ſolùm, aut defenſorem iterũ cauſam egiſſe: deinde, etiam hoc conſtat, eſſe Amplius pronuntiatum, non cùm ambigeretur, abſolvendus, an condemnãdus eſſet reus, ſed cùm ita dilucidè pateret culpa, ut condemnandus omnino videretur: in quo tamen, ut, quaſi ad excuſandam dilationem, ſpeciem aliquam dubitationis præ ſe ferrent, ampliandi in tabellis dabant N.L. tumque iterum dicebatis, vel pro reo, vel contra reum, qui, quod propoſuerat, argumentis non ſatis probaſſe videretur. Quod ad primum attinet, etſi Pædiano, ſicuti debeo, tribuo plurimum: quæro tamen, veréne ſenſerit, an ſecus: venit enim in mẽtem ſuſpicari, ne quemadmodũ in comperendinatione, ſic in ampliatione ab utraq; parte iterum acta cauſa ſit. Livius enim lib. XLIII. cauſam de repetundis ex ampliatione utrinq; ait eſſe actam: idem ex iis verbis poſſum conjicere, quæ ſunt apud Ciceronem lib. 1. in Verr. Quid ego nunc in altera actione Cn. Dolabellæ ſpiritus, quid hujus lachrymas, & concurſationes proferam? vocat alterã actionem poſt ampliationem: quod verbum ſpectare potiùs utranque partem, quàm alterutram, videtur: & Aſconius ipſe, non dubito, quin idem ſenſerit: ſubjungit enim hæc in ſuo commentario: Hìc apparet, etiã in ampliatione ſic alteram dici, quemadmodũ in comperendinatione. De illo altero cùm dixit, ampliationem fuiſſe, non in cauſa dubia, ſed in manifeſta rei culpa, non ad cauſam melius cognoſcendã, ſed ad damnationem differendã: planè nõ aſſentior: neq; tamen audeo diſſentire: libenter enim exiſtimaverim, Ampliùs eſſe pronuntiatum, cùm obſcura cauſa eſſet, nec de abſolutione, aut condemnatione ſatis liqueret: propterea q́ue amplius requiri ad cauſam demonſtrandam videretur: nam ſi ampliatio futurę damnationis eſſet ſignum: quorſum, cùm de Philodamo eſſet, Amplius, pronuntiatũ, tantopere Dolabella & Verres contendiſſent, ut condemnaretur? num opera ſupervacanea fuiſſet? contenderunt autem, quia videbant poſſe fieri, ut abſolveretur: quid? Pædianus ipſe nónne contra ſuã ſententiam loquitur? quaſi enim oblitus ea, quæ antè de ampliatione dixerat, hoc in loco ait: Mos veterum hic fuerat, ut, ſi abſolvendus quis eſſet, ſtatim abſolveretur: ſi damnandus, ſtatim damnaretur: ſi cauſa non eſſet idonea ad damnationem, abſolvi tamen non poſſet, Amplius pronuntiaretur. Sed fortaſſe Pædianus excuſari poterit, ſi tempora diſtinguantur, hoc modo: ut ante Legem Glauciæ, ampliatio fuerit dilatæ condemnationis judicũ, poſt Legem verò Glauciæ, obſcuritatis, nec ſatis exploratæ ſententiæ: utrunque ſanè duo Ciceronis loca, ſi quis attenderit, videntur oſtendere: primùm, in judicio Philodami, de quo proximè dictũ eſt: ibi enim, dubium fuiſſe poſt damnationem eyentũ judicii, planè conſtat: deinde, cùm ea dixit in eodem libro: Verùm, ut opinor, Glaucia primus tulit, ut cõperendinaretur reus: antea vel judicari primò poterat, vel, Amplius pronuntiari: utram igitur putas Legem molliorem? opinor, illã veterem: qua vel citò abſolvi, vel tardè cõdemnari licebat: nam hoc, Tardè cõdemnari, ad illud, quòd proximè dixerat, refertur, Amplius pronuntiari: ut ampliatio nihil aliud, quàm tardam condemnationem ſignificare videatur. Differt etiam in hoc à comperẽdinatione ampliatio, quòd ampliatio tantùm à judicum arbitrio ac voluntate pendet: comperendinatio verò eſt illa quidẽ in judicibus poſita, ſed petente vel accuſatore, vel defenſore: nam niſi alteruter, aut uterq; petiiſſet, nihil judices de comperendinãdo reo cogitaſſent: nõ potuiſſe aũt comperendinationem invitis judicibus omitti. Pædianus docet, cũ ait: Ideo teſtibus uſum eſſe Ciceronẽ, ut, ſi poſſet, cõperendinationem tolleret: ſperabat enim Cicero, cauſa per teſtes patefacta, judicibus q́; probata, futurũ ut de tollenda cõperendinatione à judicibus impetraret: ergo, tùm in judicib. tùm in accuſatore ac defenſore ſitum fuiſſe comperendinandi jus, verè dixi. Differebant etiam origine ampliatio, & comperendinatio: nam, vetuſtiorem fuiſſe ampliationem, verba Ciceronis de Lege Glaucię demonſtrant: &, P. Licinio, C. Caſſio coſs. hoc eſt, multis ante primã de repetundis Legem annis, quàm à L. Piſone latam diximus, ampliatos eſſe reos in judicio repetundarum, apud Livium lib. XLIII. animadvertimus. Ex libro noſtro de Legib. Romanis.

Amplūſtrĕ, Vide APLVSTRE.

Ampron, onis, m.t. ἄμπρων, Latinè funiculus, qui per juga jumentorum tenditur: aut quo trahi ferrive ſolent à jumentis onera. Verbum autem ἀμπρεύειν propriè ſignificat iter curru facere. Per abuſionem verò translatũ eſt ad veterina jumentaq;.

Ampūlla, gemino l, Vaſis genus ex vitro, aut alia materia, ad ſervandum oleum in balneis, item in menſa ad aquam, vel potionem, alioſq́ue uſus accommodatum. [בטחת *tſappáchath.* λήκυθος. Gall. *Fiole, bouteille.* Ital. *Ampolla.* Ger. Ein Oelgutteren von glas/ Ein Krug/ Ein geſchirr das ein weiten bauch hat. Hiſpanicè, *Ampolla ò redoma de vidro.* Polon. *Ampulka, Banka.* Vngar. *Ampolna.* Angl. *A litle bottle or viole.*] Apul. in Floridis: Hippias prędicavit ampullam quoq; olearium, quam geſtabat ſemet ſibi fabricatam. Cicero libro 4. de Finib. Si ad illam vitam quæ cũ virtute degatur, ampulla aut ſtrigilis accedat, ſumpturum ſapientem eam vitãm potiùs cui hæc adjecta. Erat autem hoc vaſis genus turgidum, veluti ventre inflato: unde per tranſlationem dixit Horatius: Projicit ampullas & ſeſquipedalia verba: pro eo quod eſt, verba turgentia & ſufflata abjicit. Vtebantur etiam Romani ampulla ad hauriendas potiones, Sueton. in Domit. Prandebatq́ue ad ſatietatem, ut non temerè ſuper cœnam præter Martianum malum & modicam in ampulla potiunculam daret. ¶ Eſt etiam Ampulla, tumor inflatus, quem & Bullam vocamus, Græci modò πομφόλυγα, modò φύσημα appellant.

Ampullārĭus, rii, m.f. ſubſtantivum, Artifex ampullarum. [λαγυνοποιός. Gall. *Faiſeur de telles fioles.* Ital. *Artefice de ampolle.* Ger. Der die gläſer macht mit weiten beuchen/ Guttermacher. Hiſpan. *El que haze ampollas.* Polon. *Szklankarz, Hutnik.* Vngar. *Ampolna tſindlo.* Angl. *A bottlemaker.*] Plaut. Rud. Ni erit tam ſyncerum, ut quivis dicat ampullarius, Optimum eſſe opere faciundo corium & ſynceriſſimum.

Ampullārĭus, a, um, adjectivum. λαγυνώδης: ut, Ampullariæ unctiones. Plautus Stich. Vel unctiones Græcas ſudatorias, Vel alias malis malacas ampullarias.

Ampullācĕus, a, um, Quod ex ampulla eſt. [גבעה] *gbeéh.* λαγυνώδης. Gall. *Enflé comme vne bouteille.* Ital. *A fogia di ampolla.* Ger. Das auffgeblaſen iſt wie ein gutter. Hiſpanicè, *Coſa inchada como ampolla.* Polon. Widetý. Vngar. *Ampolnádbol valo.* Angl. *Made lyke a bottle.*] Vt, Fruſtum ampullaceum, Colum. libr. 8. cap. 2. Plaut. in Menæch. videtur vocare mulierem magnificè cultam, ampullaceam.

Ampullācĕa pyra, Quæ ab ampullæ forma nomen habent. Plinius lib. 15. cap. 15.

Ampullōr, laris, d. p. ab Ampulla, p ſuperbio, turgeo. [גאה] *ghaáh.* Gall. *Deuenir gros & enflé, empouler.* Ital. *Inſoperbire, gonfiare.* German. Auffblaſen/oder ſtoltz ſeyn. Hiſpan. *Ampollarſe ò hincharſe.* Pol. *Nadimamſię, Pyſznieſię.* Vng. *Keuélykédőm.* Angl. *To waxe proude.*] Quo verbo uſus eſt Sueton. in Domitiano, & Horat. 1. Epiſt. An tragica deſævit, & ampullatur in arte.

Amputo, as, pen. corr. act. p. Circumcido, reſeco. [גזם *gazám.* ἀποκλάω, περικάπτω, ἀποτέμνω. Gall. *Rongner, coupper à l' entour.* Ital. *Pottare, mozzar via.* Germ. Abhawen/ beſchneiden. Belg. Af ſnyden/ oft afhouwen. Hiſ. *Cortar en derredor.* Pol. *Odcinam, Odrzynam.* Vng. *El metczőm, El vágom.* Ang. *To cutt of, to gnaw away.*] Cic. 3. de Finib. Quæ ſit ſcientia atque ars agricolarum quæ circuncidat, amputet, erigat, extollat, adminiculetur.

Amrotamentum, ti, Gell. lib. 17. cap. 2: Ludis aut culpæ amrotamentis digna.

Amſanctus, Servius ex omni parte ſanctus, interpretatur apud Virgil. 7. Aeneid. Amſancti valles, denſis hanc frondibus atrum. Sed malè meo judicio eſt interpretatus, cùm non ſit nomen adjectivum, verùm nomen proprium. Cumq́ue non abſque ſolœciſmi commiſſione (ut ita Virgilii locus accipiendus foret)

dus foret) amſanctos valles Poëta dixiſſet. Quid autem Amſanctus ſit, vide in Onomaſtico.

Amſegetes, dicuntur quorum ager viam tangit. Feſtus.

Amŭla, pen. corr. Genus vaſculi ad aquam geſtandam, quod religionis & expiandorum malorum gratia geſtabatur, παρὰ τὸ ῥαντήριον, dictum quaſi amola, ab amoliendis periculis. Hujus diminutivum Amulula.

Amŭlētum, pen. prod. n. ſ. [Germ. Ein artzney wider gifft/oder ander ding ſo man böſer zufäll oder Krancheiten halb an hatß henckt. Pol. *Preſerwatiwa przeczwko trucizinie.* Vngar. *Etetés ellen való orwoſſag.*] Omne genus remedii adverſus cuncta mala medicamenta, & præſertim cõtra veneficia, ἀλεξιφάρμακον, φυλακτήριον, Plin. Infantibus alligatur ſuccinum amuleti ratione, formã vaſculi habens. Græci etiam ἀπαγοπαῦα hæc vocant, ἀπὸ τοῦ ἀπαγέιρειν, quod eſt amoliri, ſummovere, depellere. Dictio hæc frequens eſt apud Plinium.

Amūrcă, f. p. [טוֹשׁ *peſóleth.* ἀμόργη. Gall. *La lie d' huille.* Ital. *Fece d' oglio.* Germ. Oeltruſen/oder hefen. Belg. Die dweſen oft heſen van de olie. Hiſp. *Alpechein de azeyte.* Pol. *Fiana na oleiú, albo brud.* Vng *Olay ſöprelék.* Ang. *The dregges of oyle, or lies.*] Sordes olei, quæ præcedunt. Nam quæ ſequuntur, Fæces vocantur. Virg. Georg. 1. & nigra perfundere amurca. Hoc nomen per c ſcribitur, ſed profertur per g: ut fit in Cajus, & Cneus. Amurca contra culices & limaces vim habet maximam. Hinc Examurcatus, ſordibus purgatus.

Amūrcārĭă dolia, in quæ amurca infunditur. Cato de re Ruſtic. capite 10: Dolia queis vinacia conſtat, decem, amurcaria decem, πίθοι ἀμοργικοί.

Amuſium, n. ſ. Ventis diſcernendis excogitatum organum, ut ait Cælius. Vitruvius lib. 1. cap. 6: Collocetur ad libellam marmoream amuſium mediis mœnibus: aut locus ita expolietur, ad regulam & libellam, ut amuſium non deſideretur.

Amūſſis, hujus amuſſis, fœm. gen. [אנך *anách* סלע *pelés.* γνώμων. Gall. *Le cordeau ou la lignee des charpentiers, eſquierre.* Ital. *Archipendolo, ſquadra.* Ger. Ein richtſcheit/ein ſenckelſchnur/ein richtſchnur/welche die zimmerleut brauchen. Belg. Een timaet oft lootwage/ richtſnoer. Hiſp. *Hilo de almagre que vſan los carpinteros.* Pol. *Cyeſielſka ſznur.* Vng. *Tſipó Czérna.* Ang. *A carpenters rule or line.*] Filum eſt, quod fabri materiam rubrica oblinũt, aut alio colore. Sic Budęus. Feſtus autem regulam vocat, ad quam aliquid adæquatur. Ex quo videtur innuere & Amuſſim & Normã idem eſſe. Latè tamen pro omni ordine ponitur.

Amūſſĭ alba, λευκῇ γνώμῃ: hoc eſt, nullo delectu ac citra diſcrimen. Gell. in Noct. Attic. Nanque illi omnes & eorum maximè Græci, multa & varia lectitantes in quas res cunque inciderãt, alba, ut dicitur, linea ſine cura diſcriminis ſolam copiam ſectati converrebant. Plutarch. in Comment. περὶ τῆς ἀδολεσχίας. Nonnulli ſic efferunt Adagium: In albo lapide amuſſis alba. Vtitur Plato in Charmide, ubi Socrates ait ſe erga formoſos adoleſcentes perinde eſſe, ut albam amuſſim in albo lapide, propterea quòd neque diſcerneret ſatis inter formas, & omnes ex æquo amaret. Diciturque vel in eos, qui nullo ſunt judicio, vel in ſtupidos, vel in eos, qui in certis probant vel ſignificant incerta.

Amūſſim, adverbium, & ab eo compoſitum, Àdamuſſim. [דומשׁא *bemiſchpát.* ἐπὶ γνώμῃ. Gallicè, *Anec toute diligence, à plomb, à eſquierre.* Ital. *A punto.* Germ. Gar eben/ſtetſſig. Hiſpan. *Der echa ò ygualmente.* Pol. *Doskonalie.* Vngar. *Igyenesſen.* Ang. *With diligence, made after rule or line.*] Vt Iudicium adamuſſim factum apud Gellium. Legitur & Examuſſim, adverbium, pro rectè & examinatè. Plautus in Amphitruone: Si vera hæc loquitur examuſſim, eſt optima: ubi Siſenna & Soſipater pro examinatè, interpretantur. Amuſſis enim eſt regulâ rubricata, quæ dimittitur, examinandi operis cauſâ.

Adămūſſim, [Germ. Fleiſſigklich. Belg. Voltomelick oft werckelick.] Examuſſim, & Amuſſatim, frequens eſt apud autores, pro eo quod eſt exquiſita diligentia atque exactiſſima cura. Gellius lib. 1. cap. 9.

Amūſſĭtātă opera dicuntur, quę ad amuſſim facta ſunt. γεγυμνασμένα ἔργα. Plaut. in Mil. In hoc amuſſitata ſua ſibi ingenua indoles. Nonius.

Amūſŭs, penult. prod. [ערל *bálhar.* ἄμουσος. Gall. *Qui eſt ſans lettres, ignorant.* Ital. *Indotto.* Ger. Vngelehrt/vngeſchickt. Hiſpan. *No enſeñado, no elegante.* Polon. *Nieuimieietny Grobian.* Vngar. *Tudatlan, parázt.* Angl. *Vnlearned, vnskilfull.*] Inelegans, & indoctus: hoc eſt, à Muſis alienus. Antiquitus enim nihil eruditum habebatur ſine muſica: unde apud Comicos, qui literas ſe didiciſſe negant, ajunt ſe non didiciſſe muſicam. Vitruv. lib. 1. cap. 1: Nec muſicus, ut Ariſtoxenus: ſed non amuſus.

Amygdălă, læ, f. p. [שקד *ſchakédh.* ἀμυγδαλή. Gall. *Amandier.* Ital. *Mandorlo.* Germanicè, Ein mandelbaum. Belg. Een amandelboom. Hiſpan. *Almendro.* Pol. *Migdalowe drzewo.* Vng. *Mondola fa.* Angl. *An almond tree.*] Arbor, amygdala: hoc eſt, nuces Græcas proferens. Colum. lib. 6. cap. 14: Amygdala, ſi parum ferax erit, forata arbore lapidẽ adjicito. ¶ Hinc Amygdalinus, na, um, penultima correpta. Serenus: Fertur amygdalinæ ſuccus nuci eſſe bibendus. Amygdalinum oleum, Plinius libro 23. cap. 4.

Amygdălĭcum folium, Plin. lib. 26. cap. 11.

Amygdălă, læ, [שקדים *ſchekedhim.* ἀμυγδάλη. Gall. *Amende* Ital. *Mandorla.* German. Mandelnuß/mandelkern. Belg. Een amandel. Hiſpan. *Almendra.* Polon. *Migdały.* Vngar. *Mondola.* Ang. *An almond.*] Penult. corr. Nux Græca, quæ & Thaſia dicitur. Plin. Intus nucleus amygdalæ eſt. ¶ Amygdalum, ἀμύγδαλον, etiam neutro genere dicitur pro fructu. Palladius: Græci aſſerunt naſci amygdala ſcripta, ſi aperta teſta nucleum ſanum tollas, & in eo quodlibet ſcribas, & iterum luto, & porcino ſtercore involutum reponas.

Amygdălītēs, [ἀμυγδαλοειδὴς Dioſcoridi. German. Ein gattung eines purgierenden Milch krauts / mit bletern wie ein Mandelbaum oder Springwurtz.] Herba eſt ex genere tithymali, à ſimilitudine foliorum amygdali, quæ & Corymbites dicitur, & Platyphyllos, à latitudine foliorum. Plin. lib. 26. cap. 8.

Amylon, [ἄμυλον. Gall. *Amidon.* Ital. *Amido.* Germ. Amelmãl. Hiſpan. *Amidon.* Pol. *Krochmal, maczka.* Vng. *Fodros gáller keményitö.* Ang. *A kinde of wafer made of fine wheat.*] Placentæ genus, quod ex tritico fiebat, aut ſiligine ſæpiùs elotrata dictum quòd ἄνευ τῆς μύλης: hoc eſt, ſine mola fieret. Macerabatur enim ſæpiùs quotidie triticum aut ſiligo, donec ita molleſceret, ut cremor exprimi poſſet, qui deinde in ſole ſiccabatur. A vulgo Seplaſiorum unica litera immuta *Amydon* vocatur. Rationem conficiendi amyli, vide apud Plin. lib. 18. cap. 7. & apud Catonem de Re ruſt. cap. 87.

Amyris, genus arboris eſt, ut inquit Hieronymus, quod Latini putantes myrrham dictum, unguenta interpretati ſunt. De cujus arboris notitia hoc ſolũ ad nos pervenire potuit, quòd odorem ſuum habeat ſuavem, nullum tamen afferat fructum.

Amyron, attractilis Dioſcoridi.

Amyſtis, ἄμυστις, f. t. Strenuę potationis genus erat apud Thracas, quum potus ingurgitabatur, ut vinum in dolium infunditur, neque ſpiritu reciprocato, neque ore contracto. Vnde ἀμυστίζειν Græci dicunt, pro ingurgitare, & ſine reſpiratione aſſatim bibere. Horatius libr. 1. Carm. Baſſum Threicia vincat amyſtide. ¶ Alii Amyſtidem poculi ſpeciem interpretantur, quo Thraces utebantur, quoties ἀμυστί, καὶ ἀπνευστί: hoc eſt, citra labrorum contractionem, & ſpiritus reciprocationem potare volebant, Vt Germani potatores ajunt: Ohne ſchnauffen vnnd bart wiſchen.

A ante N

An, adverbium interrogandi & pro Nunquid ponitur, ἆρα. Cicero: An verò Romulus ille, aut paſtores aut convehas congregaſſe videtur? ¶ Sed aliquando tranſit in vim conjunctionis ſi, ă, quum ſermo dubitativus eſt, & tunc ferè ſubjunctivo jungitur: ut, Neſcio an Pater vivat. ¶ An diverſis in locis collocatur. Primo locó. Cicer. 2 Philipp. An tu, Naſonæ in menſas hoſpitum quum vomeres, Dolabella, porte in Hiſpania dimicaret? Secundo loco. Cicer. 5. Verr. Verum an potiùs inſanivit Apronius? Et hìc & in ſimilibus tubau[illegible] An vel utrùm. ¶ An, ter repetitum. Cicer. in Orat. In quo quæſitum eſt, in totõne circuitu illo orationis, an in principiis ſolùm, an in extremis; an in utraque parte numerus tenendus ſit. ¶ An, quater repetitum. Cicer. de Orat. Refert etiam qui audiant: Senatus, an populus, an judices, frequentes, an pauci, an ſinguli. ¶ An & Ne conjungi ſolent pro An. Terent. Andr. Anne eſt intus Pamphilus? Cicer. in Piſonem: Anne geſto An & Ne interpoſitis aliquot dictionibus. Cicer. lib. 1. de Finib. An partus ancillæ ſitne in fructu habendus? ¶ An Si cõjunguntur, Ovid. in Epiſtol. An ſi quis rapiat ſtabulis armenta recluſis, Arma feras, rapta conjuge lentus eris. ¶ In notis antiquorum A N. Annius. A N. N. ante noctem. A N. M. actionem mãdat. A N N. vel A N. vel A. annis. A N T. antè vel antea. A N T. T. C. ante terminum conſtitutum. A N G. P. angelus percuſſit. A N M. anima. A N N. S E N. Anneus Seneca.

Ana, eſt vox barbara, qua medici noſtri temporis utuntur in ſuorum medicamentorum compoſitionibus pro Latinis vocibus, ſingulorum partem ſeu partes, vel (quod idem) uniuſcujuſque ſpeciei.

Anăbăſis, f. t. ἀνάβασις Dioſcoridi, Herba quæ Equiſetum Latinè dicitur, à Græcis Hippuris. [זנב סוס *zenáb hoſſüs.* Gall. *Queuë de cheual apreſte ou preſle.* Ital *Coda di cauallo, aſprella.* Germanicè, Katzenſchwantz oder Schafftchew. Hiſpanicè. *Cola de mula, rabo de mula.* Polon. *Kotczy ogon.* Vngar. *Lo farkᵃ.* Ang. *An heerbe called the horſe tayle.*] Plin. libr. 26. cap. 13. Recentiores Caudam equinam vocant.

Anăbăſĭus, [ἀναβάσιος. Pol. *Obwieſzczaiacy czoſi ſlego albo dobrego.* Vngar. *Hir hordozo.*] Qui emittitur in exteras regiones, rumorem aliquem diſſeminaturus, qualem Triptolemum fuiſſe in fabulis legimus, quem ſemina per orbem ſparſurum,

Cereriśque beneficia annunciaturum, à dea rapidissimo curru emissum fabulātur. Nomen deductum est ἀπὸ τῦ ἀναβαίνειν: hoc est, ab ascensu, curruum scilicet, vel equorū. Hieron. contra Ruff. Idcircóne cereáles, & anabasii tui per diversas provincias cucurrerunt, ut laudes meas legerent?

Ănăbāthră, n.f. [ἀναβάθρα. Pol. *Schodek vel podnożek.* Vngar. *Grádits laytoria.*] Scalæ, pulpita, gradus superiores scanules, aut instrumenta scabellorum, aut subsellia: ab ἀναβαίνω id est, sursum ascendo. Iuven. Satyra 7: Et quæ conducto pendent anabathra tigillo.

Ănăbŏlădĭum, ἀναβολάδιον: vel Anaboladium, ἀναβολάδιον, Sindonis genus est, quo humeri operiuntur: dictum, ἀπὸ τῦ ἀναβάλλομαι, quod interdum Induo significat, interdum Rejicio. Solebant enim mulieres in negligentiori cultu hoc ornamento pectus & humeros protegere, & quum visum esset, rejicere.

Anabula, læ, f.p. ut scribit Plinius, animal Aethiopicum, capite cameli, collo equi, cruribus bovis prætendens similitudinē, per totum corpus nitentem habens rubedinem, albis maculis immistam. Est & miri decoris, longo collo, & altis anterioribus & posterioribus cruribus.

Anacacabea, [ἀναχακάβεια, λωτός. Pol. *Bob Grécki, kątá.* Vng. *Tőrők bab.*] A vulgo Græcorum arbuscula quædam appellatur, teste Actio, quæ Hom. Lotŏs dicitur. Galli *Alysam* & *Alysarum* nominant. Fructus quoque, eodem Actio teste, à recentioribus Græcis Anacacabon appellatur: Latini vocant Fabam Græcam. Vide Ruell. lib. 2. cap. 95.

Anacampseros, otis, ἀναγαμψέρως, Herba est, cui à Magis revocandi amoris vis tribuitur: ita dicta ab ἀναγάμπτω, reflecto, & ἔρως amor. Plinius libro 24. cap. 17: Anacampserotem celeber arte Grammatica paulò antè, cujus omnino tactu redirēt amores, vel cum odio depositi.

Anacardium, ἀνακάρδιον, Arbor Indis familiaris, fructu aviculæ corculo nō dissimili: unde nomen putant inditū, rubente intùs cruore, quo veluti sanguine scatet. Ruell. lib. 1. cap. 37.

Ănăcĕphălæ̆ōsĭs, f.t. penult. prod. [ἀνακεφαλαίωσις. Germ. Ein kurtze widerholung der Hauptpuncten/recapitulierung. Belg. Een cort verhael/oft begryphinge van al dat vor seit is. Pol. *Krotkie powtorzenie.* Vngar. *Summába szedés.* Ang. *A short repetition of things said.*] Brevis recapitulatio, in qua repetitio rerum summatim fit. Quint. lib. 6. cap. 1: Rerum repetitio, & congregatio, quæ qa repetitio Græcè dicit ἀνακεφαλαίωσις, à quibusdā Latinorū enumeratio, & memoriā judicis reficit, & totā simul causam ponit ante oculos judicis. Græcè κεφάλαιον, caput dicit in ea significatione, qua nonnulli capituli appellatione utuntur.

Anachites, [ἀναχίτης. German. Ein Demant/ist ein köstlich Edelgestein. Pol. *Diament.* Vng. *Gyémánt.*] Gemma est omnium pretiosissima, quam notiore nomine Adamantem vocamus: ita dicta quòd vanos motus, animique lymphationes credatur abigere, & adversus venena habere vim antidoti. Vide Plin. lib. ult. cap. 4.

Ănăchōrēsĭs, [ἀναχώρησις. German. Ein einöd ort/ abstünderung von ander leuten. Pol. *Pustinia.* Vng. *Remōte lako helye, puszta.*] Eremus, secessus: unde monachi eremum incolentes & quicunque procul ab hominibus secesserint, ἀναχωρήται vocantur. Cassianus in Col. Cujus sectatores anachoritæ: id est, secessores meritò nuncupantur, eò quòd nequaquam contenti hac victoria, qua inter homines occultas insidias diaboli calcaverunt, aperto certamine ac manifesto conflictu dæmonibus congredi cupientes, vastos eremi secessus penetrasse non timeant.

Ănăclīntērĭum, [משכב *mischchab.* ἀνακλιντήριον. Gall. *Lit de matlas pour se reposer sur iour.* Ital. *Letticiolo, mataraxxo.* Germ. Ein gutschen/ein ruhbettli/ein totterbett. Belg. Een kodderbedde oft matrasche. Hisp. *Lugar para dormir.* Pol. *Łożko do przesypiania południowego.* Vng. *Nappali ágy.* Ang. *A flokbed, or matres.*] Lectulus, super quo quiescimus interdiu, qualia celebrantur Florentiæ Tuscanica: & apud Lampridium in Heliogabalo, Accubita: à quibusdam quoque Subadia dicuntur. Spart. in Cejonio Commodo: Nam lectum eminentibus quatuor anaclinteriis fecerat, minuto reticulo undiq; inclusum. ¶ Vocantur hujusmodi lecti etiam grabati & Græc. κράβατοι.

Anacollia, vocantur quorum lacryma incommodantes pilos corrigit, Aëtius.

Ănăcŏlūthŏs, [ἀνακόλουθος. Pol. *Niewrim.* Vng. *Twnel heggy el valo dolgot állás.*] Latinè inconsequens: unde Anacoluthon figura est, quum non redditur quod superioribus respondeat, ut si in oratione ponatur μέν, & non sequatur δέ. Aut è contrario, quum particula quæ non nisi posteriori loco poni consevit, sola ponitur sine ea quæ solet præcedere: ut si, verbi gratia, relativum ponatur sine antecedente. Virgil. 1. Aeneid. Millia quot magnis nunquam venêre Mycenis. Vbi Servius Anacoluthon est: nam dicit Quot, quum non præmiserit Tot.

Anacrisis. [בחן *bóchan.* ἀνάκρισις. Gall. *Examen, information, question.* Ital. *Esamina.* Germ. Befragung eines Beschätters/es sey mit marter oder ohn marter. Hispan. *Examen, ò question, ò informacion.* Pol. *Wibadżiwanie na głoczniey, przez meke albo bez meky.* Vng. *Tudakozás, kérdőzés.* An. *Examination, question of the giltie.*] Quæstio de reo habita, sive ea per tormenta fieret, sive sine tormētis. ¶ Interdum interrogatio testium, quam vulgus *Informationem* vocat. Vide Budæum in commentariis.

Anactorion, ἀνακτόριον, Herba est, quę notioribus nominibus ξιφίον Græcis, & Latinis Gladiolus appellatur. Dioscor. lib. 4.

Anadema, ἀνάδημα, penult. prod. Corona, sertum, aut simile capitis ornamentum. A verbo ἀναδέω, corono, vel circumligo: Lucr. lib. 4: Et bene parta patrum fiunt anademata, mitrę. Paulus inter ornamenta capitis muliebria recenset in L. 26. D. de auro & argent. leg. Itē & Hesychius, qui scribit esse ἄδημα κόσμα ἐπικεφάλιος. Itaque à Polluce lib. 5. in mundo muliebri ἀναδήματα numerantur.

Anadendrades, pen. corr. ἀναδενδράδες, vocantur à Græcis vites arbustivæ, quæ scilicet arboribus fulciuntur.

Anadendromalache, ἀναδενδρομαλάχη. Malva arborescens, quam Galen 4. Therapeuticæ eandem facit cum Althæa.

Ănădĭplōsĭs, [ἀναδίπλωσις. Germ. Ein zweyfaltigung. Belg. Een dobbelinghe.] pen. prod. Dici potest reduplicatio. Est enim dictionis in ultima parte præcedentis versus sitæ, in prima sequentis repetitio. Virg. Aeglog. 8: Certent & cygnis ululæ, fit Tityrus Orpheus, Orpheus in sylvis, inter Delphinas Arion.

Anadyomene, pen. corr. ἀναδυομένη, Participium est fœminini verbi ἀναδύομαι. Latinè reddi potest Emergens. Hoc nomine Apellis opus dictum est, quod venerem habebat è mari emergentem. Vide Plin. lib. 35. cap. 10.

Anagallis, [ἀναγαλλίς. Gall. *Mouron ou morgeline.* Ital. *Anagallo.* Germ. Gauchheil. Hisp. *Muruges.* Pol. *Mużyc.* Item: *troble prosto.*] Herba est quam Morgelinam, vel Gallinę morsum vulgò vocant, si Ruellio credimus. Duæ ejus à Plinio tradūtur species floris colore distinctæ. Mas enim florem habet Phœniceum, fœmina cæruleum.

Ănaglўphă, n.f. [תמונת *pittudeh.* ἀνάγλυφα. Gal. *Choses taillees en bosse ou reliefes.* Ital. *Cose di releuo.* Ger. Ein außgetriben werck/ wz getribē/ truckt/ oder außgestochē ist/ das es bilder hat. Hisp. *Vasos labrados, de buril ò finzel.* Pol. *Vir żłżani obraz, albo iaka sztuka wiżnicowana.* Vn. *Czifrázot mű.* Ang. *A sort of carued work.*] pen. cor. Dicūtur vasa, aliáve opera, sculpturis aspera, quæ scilicet ita exculpta sunt, ut in eis imagines emineant: ita dicta ab ἀνὰ, quod sursum significat, vel suprà: & γλύφω sculpo: eò quòd sculpturæ in superiori parte emineant. Vnde & à Gallis *Releuata* dicuntur. Eadem & Anaglypta invenimus appellata. Plin. lib. 33. cap. 11: Nunc anaglypta in asperitatemq; incisa circa lineaturam picturas quærimus. Martial. lib. 1: Nec desunt ubi vera Glaniana, Nec mensis anaglypta de paternis.

Ănaglўptēs, [תמותח *mephattéach.* ἀναγλύπτης. Gall. *Tailleur, insculpteur.* Ital. *Scultore.* Ger. Ein meister der getribne arbeit mit bildwerck machet/ bildhawer. Belg. Een beeldsnyder. Hisp. *Platero que labra por finzel.* Pol. *Sznitarz.* Vng. *Mecczős, kép faragó.* Ang. *A carver, a grauer.*] Sculptor, qui ita quippiam exculpit, ut in eo imagines promineant.

Ănaglўptĭcē, sive Anaglyphice. [ἀναγλυφική, ἡ ἀναγλυπτική. Gal. *L'art de tailler.* Ital. *L'arte da scolpir di releuo.* Ger. Die kunst des bildwercks/ durch getribne oder getruckte arbeit. Hisp. *La arte de labrar de buril ò finzel.* Pol. *Nauka sznicarz kadrukowana, wirocżona, albo wirżezana.* Vng. *Kep metczés, kép faragás mestersége.* Angl. *The art of carving or graving.*] Ars & ratio ita sculpendi, ut in opere imagines emineant. Huic opponitur Diaglyphice, διαγλυφική, quum imagines superficie operis sunt depressiores, & intùs excavatæ, ut eminentes imagines ceræ alterive corpori molli possint imprimere: cujusmodi sunt annuli & sigilla tàm publica, quàm privata, quibus literæ, & diplomata obsignantur.

Ănăgnōstēs, m.t. [ἀναγνώστης. Ger. Ein knab oder diener der einē tisch/ ein leser. Pol. *Czytelnik, poprawca.* Vn. *Olvasó.* Ang. *A reader.*] Latinè lector dicitur. Nam ἀναγινώσκω, lego, ἀνάγνωσις recognitio, lectio. Cic. Att. Nam puer festivus anagnostes noster Sosistheus decesserat.

Anagoge, es, ἀναγωγή, Latinè, recessus dicit: subtilis sive excelsa aut superior intelligētia, ab ἀνὰ καὶ ἄγω, ὅθεν ἀναγωγὴ reductio.

Anagryphe, descriptio, ut Cic. vel ut vulgus, Inventarium.

Anagyris, ἀνάγυρος, Herba est gravissimi odoris, quæ ob id à rusticis *lignum putidum* vocatur. Hujus folia, virgaśque siquis decerpserit, fœdissimo odore manus imbuit, quo non nisi frequenti lotione potest liberari. Hinc factus est locus proverbio, ut qui sibi offutura commoveat, ἀνάγυρον κινεῖν: hoc est, Anagyrin movere dicatur.

Ănălēctă, n.f. [שחחת שלחן *schettáchat schulchán* טח *path.* ἀνάλεκτα. Gall. *Ce que tombe sour la table, miettes.* Ital. *Immunditie d'ella tauola.* German. Zusamen wüscheten/ was von dem tisch felt/ so man zusamen tiset vnnd außschuttet. Hispan. *Los relieues del manjar que sobra.* Polon. *Okruszky stołowe, albo odrobiny.* Vngaricè, Étők söprelék, esőlék. Ang. *Crommes, that falleth fromethe table.*]

Purgamen-

Purgamentà cœnarũ, & quiſquiliæ ciborum ſub menſam cadentes, quæ manu colligi ſolent, & extra triclinium efferri. Martial. lib. 7: Colligere longa nec turpe putat dextra Analecta, quicquid & canes reliquerunt. Dicta Analecte, ἀπὸ τῆς ἀναλέγεσθαι: hoc eſt, à colligendo, propterea quòd manu colligerentur, non ſcopis everterentur. Inventis enim lithoſtròtis, cæterisque id genus pretioſioribus pavimentis, ceſſavit uſus ſcoparum. Illa enim, quòd ex minoribus teſtulis conſtabant, ſcopas non admittebant: unde etiam Aſarota dicebantur, quòd non verrerentur: ſed quòd manu purgamenta colligi ſoleant, & pavimenta ipſa ſpongiis lavari. Martial. libro 14: In pretio ſcopas teſtatur palma fuiſſe, Otia ſed ſcopis nunc analecta dabunt.

Aˇnălēctēs, æ, [ἀναλέκτης. Gal. *Qui recueille les miettes & autres reliquats.* Ital. *Chi raccoglie le euanzature di tauola.* German. Ein zuſammenlãſer/der Tiſchlachenſchutte. Hiſ. *El que barre los relieues.* Pol. *Podſtoły ſtołowy ochronca.* Item, *Pamietliwy tego zoczitał albos, liſtał'.* Vn. *Erõk sõprelék ki tixfito, sõprõ.* An. *A gatherer of the crõmes of the table.*] Quj colligit, aut verrit analecta. Dicitur etiam per trãſlationem, teſte Cælio Rhod. lib. 13. cap. 31, qui multâ lectione exercitatus memoria eſt firmiſſima, ita ut quicquid unquam legerit, vel audierit, habeat ad manum. Nomen deductum eſt à verbo ἀναλέγεσθαι, quod inter cætera ſignificat, ἀναμφιβόλως ἔχειν, & οὐνοεῖν: hoc eſt, memoria cõcipere, & firmiter tenere. Seneca: Suaſit illi Satellius Quadratus, ut Grãmaticós haberet analectas.

Analectides, ἀναλεκτίδες, dicuntur, quibus è xylino lino, vel quavis materia, puellæ tanquam pulvillis conſtipant ſcapulas prominentes, ut videri habitiores poſſint. Ovid. 3. de Arte aman. Conveniunt tenues ſcapulis analectides altis, Angũſtum circa faſcia pectus eat. Cælius lib. 13. cap. 31.

Avaleſſa, f. p. dicta eſt eò quòd ſanas partes capitis ſenſu privet. Fit, vel naſcitur ex negligentia, aut ex nimio cibo, aut ex luxuria, aut potu frigido bibendo, vel nimium cogitando, vel ex indigeſtione ciborum.

Aˇnălŏgĭă, Proportio, proprietas, convenientia, ſimilitudo. [משׁל *miſchkál.* ἀναλογία. Gal. *Analogie, proportion, conuenance.* Ital. *Proprietà, conuenienza.* Ger. Gleichförmigkeit/einigkeit. Belg. Evghenheit/geÿtformicheyt. Hiſpan. *Propriedad, conueniencia.* Pol. *Podobieńſtwo, przyrownanie.* Vng. *Eggyezés, haſonlatoſság.* Angl. *Proportion, lykneſſe.*] Cicero: Quod analogiam Stoici, nos appellemus conveniẽtiam, ſi placet. Quint. lib. 1: Analogia præcipuè, quam proximè ex Græco transferentes in Latinum, Proportionem vocaverunt. Hæc eſt ejus vis, ut id quod dubium eſt, ad aliquid ſimile, de quo non quæritur, referat, ut incerta certis probet, ut ſi quæratur, funis maſculini, an fœminini generis ſit, ex ejus diminutivo cognoſcitur, quia funiculus generis maſculini eſt.

Aˇnălŏgĭſmŭs, ἀναλογισμός, A' dialecticis vocatur firmiſſimũ illud argumenti genus, quòd à cauſa propinqua ducitur. Cui opponitur Epilogiſmus, qui ſolet ſumi ab effectu, aut certè à cauſa remotâ. Dicitur autem Analogiſmus à verbo Græco, ἀναλογίζομαι, quod inter cætera ſignificat ratiocinari, & firmiſſimis argumentis aliquid colligere.

Analogiſtæ, tutores qui non tenentur rationẽ reddere tutelæ.

Analogos, ἀνάλογος, Proportione reſpondens.

Aˇnălўtĭcă, orum, ἀναλυτικά, Nomen eſt duorum librorum Ariſtotelis, quibus ille judicandi, ſive (ut alii loquuntur) argumenta reſolvendi, partem exequitur. Nomen deductum eſt à verbo ἀναλύειν, quòd reſolvere ſignificat, nonnunquam etiam dijudicare. Budæus in Comment linguæ Græcæ.

Aˇnālphăbētī, ἀναλφάβητοι, A' Græcis dicuntur, qui ne elementarias quidem literas noverunt, quos Fulgentius Abecedarios appellat, in 3. Mythologicõn. Budæus in Pandectis.

Aˇnāmnēsĭs, ἀνάμνησις, Latinè commemoratio dicitur.

Aˇnāncæŏn, ὁ ἀναγκαῖον, Neceſſarium Latinè dicitur: Figura quum volumus oſtendere neceſſitudinem, aut naturæ, aut tẽporis, aut alicujus perſonæ: quale eſt illud Democharis: Nihil valebat aſſidua pro fratre ac miſericors deprecatio, quum judicaret tyrannus, cujus crudelitas omnem naturæ neceſſitudinem extinguebat. Rutilius Lupus lib. 1.

Ananchitis, ananchitidis, ἀναγχίτης, Gemma de qua ſic Plin. lib. 37. c. 11: Ananchitide in hydromantia dicunt evocari imagines deorum. Vide ſuprà Anachites.

Ananſiæ, arum, capilli à fronte dependentes.

Anantapodoton, ἀνανταπόδοτον, Schema eſt, quo Græci frequentius utuntur quàm Latini, quum ſcilicet oratio aliquo membro deſtituitur.

Aˇnăpæſtŭs, ἀνάπαιστος, m. ſ. Pes ex duabus ſyllabis brevibus, & ex tertia longa. Cõponitur ex ἀνὰ, re, & πάω, ferio, eò quòd repercutiat dactylum ſono reciproco. A' Græcis ἀνδάκτυλος dicitur, quaſi dactylo contrarius. Cic. lib. 3. Tuſcul. Non adhibetur ulla ſine anapæſtis pedibus exhortatio.

Anaphalis, [ἀναφαλίς. Polon. *Kocánki.*] Herba eſt quæ nobiliore nomine Gnaphalium, & à quibuſdam Centunculus appellatur.

Aˇnăphŏră, ἀναφορά, ſeu Epanaphora, ἐπαναφορά, pen. corr. Figura quam nos relationem ſeu Repetitionẽ dicere poſſumus, quæ fit quoties in principio ſingulorum membrorũ, aut verſuum eadem pars orationis repetitur, hoc modo: Verres calumniatores apponebat, Verres de cauſa cognoſcebat, Verres pronuntiabat. Virgil. 1. Aeneid. Nate meæ vires, mea magna potentia, ſolus Nate patris ſummi. ¶ Anaphoræ etiam ſcanſiones ſeu aſcenſiones ſignorum vocabantur, ab Oriente circumactu mundi quotidiano factæ, ex inclinatione cœli varia, nunc majores, nunc minores. Firmicus: Sed iſtis tandiu vitiis laborabit, quo ad ſigni ejus fuerit anaphora completa.

Aˇnăpŏlŏgētŏs, ἀναπολόγητος, Latinè inexcuſabilis.

Anarchus, [ἄναρχος. Ger. Ohn ein Obern/oder ohn ein Regenten. Bel. Sonder overſte/oft hooftman.] Sine principe, vel principio, Ambr. libro Hexam. Dedit ergo principium mundo, dedit etiam creaturæ infirmitatem, ne anarchon: id eſt, principio carentem crederemus.

Anarrinon, ἀνάῤῥινον, Quod & Antirrhinum, herba eſt anagallidi ſimilis, radice nulla aut perexigua, ſemine vitulinas nares imitante: unde & nomen habet. Galenus Bucranion appellat. Gal. *Oculum cati.* Vide Plin. lib. 25. ca. 10. & Ruell. li. 3. cap. 131.

Aˇnās, atis, pen. genitivi correp. Avis notiſſima ex genere amphibiorum: ita dicta ab aſſiduitate natandi. [νῆττα. Gal. *Cane ou canart.* Ital. *Anitra.* Ger. Ein Ent. Belg. Een Ende. Hiſ. *Anade.* Pol. *Kaczka.* Vng. *Récze.* Ang. *A dooke, a drake.*] Martial. lib. 13: Tota tibi ponatur anas, ſed pectore tantùm, Et cervice ſapit, cætera redde coquo.

Aˇnăt'cŭlă, diminutivum eſt, [νηττάριον. Gal. *Petite, cane ou petit canart.* Ital. *Picciola anitra.* Ger. Ein Entte/Entvögelin. Hiſ. *El anadino ò anadina.* Pol. *Kaczeczna.* Vng. *Reczéske.* Ang. *A litle dook or drake.*] Cic. 5. de Fin. Serpere anguiculos, evolare merulas, nare anaticulas, cornibus uti videmus boves.

Aˇnătīnŭs, na, num, pen. prod. [νήττειος. Gall, *De cane ou canart.* Ital. *Coſa di anitra.* Ger. Das zu der Enten gehört. Hiſp. *Coſa perteneciente alas anades.* Pol. *Kaczy.* Vngar. *Reczéhéz valo, réczéi.* Ang. *Which perteneth to a duck or drake.*] Plautus in Rud. Vtinam fortuna anatina nunc uterer: ut quum exiſſem ex aqua, arerem tamen.

Anatarius, Qui anates cuſtodit, paſcitve. [νηττοφύλαξ. Ger. Entenhirt.]

Aˇnătārĭŭs, a, um, Quod ex anate eſt: ut Anatariæ plumæ: ſive quod ad anates pertinet: ut, Anataria aquila, νηττοφόνος ἀετός, quæ anates venatur. Plin. lib. 10. lib. 3.

Anaſphoros, ἀνάσφορος, A' quibuſdam vocatur herba, quam Græci πτερίδα, Latini Linum appellant. Legitur hoc nomẽ in quibuſdam Dioſcoridis exemplaribus. Quidam verò hoc ut pleraſque alias herbarum nomenclaturas apud eundem inter notha referre malunt.

Anaſtomoſis, ἀνάστμωσις, A' medicis appellatur apertio venarum, quando ſcilicet venarum orificia amplius æquo aperiuntur: quod fit aut propter vaſorum imbecillitatem, aut propter ſanguinis ad orificia affluentis copiam. Gal. lib. 4. & 5. Methodi. Eſt autem nomen hoc deductum à verbo Græco ἀναστομόω, quod Latinè ſonat Aperio.

Aˇnāſtrŏphē, ἀναστροφή, Inverſio, vel perverſio dicitur. Eſt enim (ut docet Diomedes) duorum verborum ordo præpoſterus: ut, Italiam contra, pro contra Italiam.

Aˇnăthēmă, n. t. Deteſtatio, execratio. [חרם *cherem.* ἀνάθημα. Gal. *Excommunication, execration.* Ital. *Scommunica.* Ger. Ein fluch/ein verbannter. Hiſp. *Deſcommunion.* Pol. *Przeklęctwo, wyklęcie.* Vng. *Atok.* Ang. *Excommunication, execration.*] Ponitur interdum pro donario, quod diis ſuſpenditur in columna, vel pariete templi ἀπὸ τοῦ ἀναθέναι: hoc eſt, ſeponendo, vel ſuſpendendo: aut certè ab eo, quòd nefas eſſet ea loco movere. ¶ Homines quoq; ſacri, quorũ capita deorum alicui dicata ſunt, Anathemata appellantur. Vide Budæũ in Cõment. linguę Grę cę.

Aˇnăthēmătīzo, zas, Devoveo, deteſtor, ἀναθεματίζω.

Aˇnătŏcĭſmŭs, m. ſ. [ἀνατοκισμός. Gal. *Renouuellement d'vſure, quand les arrierages ſe baillent encores à vſure, & ſortiſſent nature de ſort & principal.* Ital. *Rinouamento d'vſure, quando l' vſura acquiſtata entra nel principale et fa vſura.* German. Der wucher/da man zinß anlegt/daß dieſelbigen wider zinß tragen/zinß von zinſen. Hiſp. *Renouamiento de vſura, vſura ſobre vſura.* Pol. *Lichwa z lichwi.* Vn. *Exterõl extendõre forgo vſora, anagy vſora vtán valo vſora.* Ang. *Y earlie vſurie, and vſurie of vſurie.*] Eſt uſurę anniverſaria revolutio, & quas uſuras uſurarũ vocãt. Cic. ad Attic. Interim quum in edicto tranſlatitio centeſimas me obſervaturũ habere cũ anatociſmo anniverſario. Latinè autem Cicero ipſe hoc verbũ interpretatur Epiſt. 1: Confeceram, *inquit*, ut ſolverem centeſimis ſexennii ductis cum renovatione ſingulorũ annorum.

Aˇnătŏmē, mes, [ἀνατομή. Ger. Zerſchneidung.] Diſſectio, vel cõfectio, quũ ſcilicet humanũ corpus diſſecatur, ut venę, nervi, &

cætera à medicis cõſpici poſſint. ¶ Inde Anatomicè, *ἀνατομικὴ* ſcilicet *τέχνη*, ars diſſecandi & aperiendi corpora.

Anatomicus, penult. corrept. Anatomiæ peritus, Macrob. [Germ. Ein Anatomiſt.]

Anaxetum, *ἀναξητον*, apud Dioſcoridem li. 3. legitur inter nomenclaturas Gnaphalii herbę. Quanquam non deſunt, qui & hoc malint inter notha referre.

Anaxyris, *ἀναξυρὶς*. [Pol. *Szarawary.*] Herba eſt notiſſima, quam & Oxaliden Græci, & Latini Rumicem appellant. Ita dicta, quòd folia ejus calceorum ſoleas imitentur, quæ & anaxyrides quandoq; à Græcis appellantur.

Ancæsă, n. ſ. [Polonicè, *Confeterowane naczynie*. Vngaricè, *Czifrául ki metczett mẃ.*] dicta ſunt ab antiquis vaſa, quæ cælata vocamus, quòd circunçędendo talia fiant. Ipſum quòque Cælare verbum ab eadem cauſa dictum eſt, d cum l permutata. Feſtus.

Ancēps, ancipitis, Quod utrinque acutum eſt. [טיטיורת *piphiyjoth*, *ἀμφίστομον*.] Anceps (inquit Feſtus) ſignificare videtur, quod ex utraque parte caput habet, ut ſecuris, bipennis. Sed magis à capiendo, quod ex utraque parte æquè capiatur, appellatum eſt. Lucil. Vecte, atque ancipiti ferro effringam cardines. ¶ Accipitur pro dubio, ſive ambiguo. [ופל *talúi*. *ἀμφίβολον*, *ἐπαμφοτερίζον*. Gall. *Douteux, incertain*. Italicè, *Dubio*. German. Zweiffelhafftig. Hiſpan. *Dudoſo*. Polonicè, *Watpliwy, niepewny*. Vngar. *Kétséges*. Ang. *Double, or two edged, doubtſome*. Cicer. pro Marcel. Incertus eſt exitus, & anceps fortuna. Idem 1. de Nat. deor. Beſtiæ quaſi ancipites, in utraque ſede viventes. Veteres ancipes in nominativo dixerunt non ſine ratione, ne in genitivo ancipitis duabus ſyllabis videretur creſcere. Sõſipater libro 1. Plautus in Rud. Poſt altrinſecus eſt ſecuricula ancipes. Vide Priſcianum lib. 6.

Ancetum, ſylveſtris cucumer, apud Dioſcorid.

Anchites, lege ANACHITES.

Anchŏră, penult. corrept. Ferreum inſtrumentum quo naves retinentur, quod & à Græcis *ἄγκυρα* vocatur. unde & Latini vocem hanc proculdubiò mutuarunt, *κ* tenue in ſuam aſpiratam, & *υ* in *o* commutantes. [Gall. *Ancre, ou croc de fer dequoy on retient les nauires*. Italicè, *Anchora*. German. Ein Anker / Der groß eyſin Hack an dem man in dem Meer die Schiff behaltet. Hiſpan. *Ancla ò ancora de la naue*. Polon. *Kotew*. Vngar. *Vas mętska*. Anglicè, *An anker*.] Cicer. 7. Verr. Vela fieri, præcidi anchoras imperavit. ¶ Et quia nautæ tempeſtate jactati, quando fœliciter navigandi nulla ſpes ſupereſt, ad anchŏram confugiunt, qua ejecta navim eodem in loco retinent, donec feliciùs navigandi ſe offerat occaſio: factum eſt ut Sacram anchoram proverbialiter dicamus pro extremo perfugio. Vnde etiam proverbiali figurą apud Euripidem Hecuba Polydorum familiæ gentisque ſuæ anchoram nominat: *Οὗς μόνῳ οἴκων ἄγκυραν ἐμῶν*. Quj jam ſolus generis ſupereſt anchora noſtri. Dicemus itaque Anchora domus pro refugio & columna domus. ¶ Prævertit anchoræ jactum Deus, *Ἀπ' αὐτόπιστον τλὼ ἐπ' ἄγκυραν Θεὸς*, dicimus quum res præter ſpem evenit. Traductum à nautis, quibus accidit ſæpenunterò, ut quum nituntur anchoram, jacere, in portum appulſuri, repellantur à ventis, & in mediam tempeſtatem revocentur. ¶ Duabus anchoris fultus, *ἐπὶ δυοῖν ὁρμοῖν*, Duabus nixus in portu, ſubaud. anchoris. De firmis & immotis, & qui rem ſuam probè conſtabilierunt. Meminit Ariſtot. in Eanath. Huic ſimile eſt, Bonum eſt duabus niti anchoris. ¶ His contrarium eſt, Rupta anchora, de his qui repentè tanquam magnum quiddam facturi prodiiſſent: deinde in falſa omnium expectatione turpiter & indecorè ſe geſſiſſent in negotio. ¶ Sacram anchoram ſolvere, *ἱερὰν ἄγκυραν χαλᾶν*, proverbialiter dicitur, quoties ad extremă refugia confugitur. Tranſlatum à nautis qui maximam ac validiſſimam anchoram ſacram vocant: eamque tum demum mittunt, quum extremo laborant diſcrimine. Vide Lucian. in Jove, & in Drapetis, & Euripidem in Hecuba. ¶ Anchoras tollere dicitur à Varrone nõ ſine proverbiali ſpecie pro moliri diſceſſum.

Anchŏrārĭŭs, m. ſ. [*ἀγκυρέτης*. German. Der Ancker meiſter.] Qui curam anchoræ habet, ut eam vel demittat, vel elevet.

Anchŏrārĭŭs, a, um, Quod ad anchoram pertinet. *ἀγκυρᾶιος*. ut Funes anchorarii. Hirtius. Storias autem ex funibus anchorariis tres fecerunt.

Anchŏrālis, le, adjectivum *ἀγκυρικός*. Plin. lib. 16. cap. 8: Vſus ejus anchoralibus maximè navium piſcantiumque tragulis. Anchoralis tractus, Livius 7. belli Maced.

Anchŏrāgo, Piſcis eſt, quæ & Salmo à roſtri aduncitate (ut in Anchora) Anchorago vocatus. Caſſiodorus Variarum lib. 12. cap. 4. Deſtinet carpam Danubius, à Rheno veniat Anchorago. Vide Tonſicula.

Anchūſa, f. p. penult. prod. *ἄγχουσα*, [Czerwonij korzen. malè quibuſdam *wolowi yezik*.] Herba eſt lactucæ foliis, radicem habens digitali craſſitudine, colore ſanguineo, æſtate manus inficiens, qua mulieres colorem purpureum malis inducunt. Galli vocant *Orchanettam*.

Ancīlĕ, per ſimplex l, penultima producta, n. t. [צנה *tſinnáh* מגן *maghén*. *ἀγκύλιον*. Gall. *Vn eſcuſſon court, ou bouclier*. Ital. *Scudetto, brochiero*. German. Ein runder Schilt den man im Krieg braucht / ein Rondeſſen. Hiſpan. *Eſcudo redondo*. Polon. *Kółko la tarcza*. Vngar. *Kerek pais*.] Scutum breve erat, autore Feſto, ita ex utroque latere reciſum, ut nullus angulus videri poſſet, & ſummum infimumque ejus latus medio pateret. Dictum ab Am & Cæſum, quaſi Anciſum: vel ab *ἀγκὼν*, quod eſt cubitus, vel ab *ἄκος* remedium, quoniam peſtilentiæ remedium fuit. Fertur Numæ Pompilii tempeſtate de cœlo decidiſſe, unaq; editam vocem, omnium potentiſſimam fore civitatem, quandiu in ea manſiſſet. Itaque facta ſunt ejuſdem generis plura, quibus id miſceretur, ne internoſci cœleſte poſſet. De hoc Ovid. libro 3. Faſtorum: Ecce levi ſcutum verſatum leniter aura Decidit: à populo clamor ad aſtra venit. Et paulò pòſt: Idque ancile vocat, quod ab omni parte reciſum eſt, Quemq; notes oculis, angulus omnis abeſt. Livius lib. 1: Salios item duodecim Marti gradivo legit, tunicæ pictæ inſigne dedit & ſuper tunicam, æneum pectori tegmen: cœleſtiaque arma, quæ ancilia appellantur, ferre, ac per urbem ire canentes carmina cum tripudiis, ſolenniq; ſaltatu juſſit. Horatius lib. 3. Carm. hoc Ancilium declinavit, quum ait: Anciliorum nominis, & togæ. Iuvenalis verò adjectivum poſuit, quum dixit: Clypeis ancilibus.

Ancile, inciſio eſt tendinum circà collum vel articulos, propter quam impeditur functio, Gal. de Defin.

Ancillă, [שפחה *ſchiphchâh* אמה *amáh*. *δμωή*. Gall. *Chambriere, ſeruante*. Ital. *Fante, ſerua*. German. Ein Dienſtmagt / Dienſtjungfraw. Belg. Joncwif. Hiſpan. *Sierua eſclaua, ò moça de ſeruicio*. Pol. *Służebna dziewka*. Vngar. *Szogálo leány*. Ang. *A maidſeruand*.] Mulier ſerva. Nomen deductum putavit Feſtus ab Anco Martio, quòd is in bello magnum fœminarum numerum cœperit. Sive quòd Antiqui Anculare dicebãt miniſtrare. Ex quo dii quoque ac deæ feruntur coli, quibus nomina ſunt Anculi, & Anculæ. Plinius libro 2. capite 63: Terra mortalium ſemper ancilla. ¶ Quæ ſemel ancilla, nunquam hera. Vt vulgò jactatum refertur in Græcis Epigrammat. *Μήποτε δουλεύσειεν γυνὴ, δεσποινα γένοιτο, Ἐὰν δὲ πορνεύσῃ γένοιτο*: id eſt, Siqua ancilla ſemel fuit, haud unquam dominetur, ut proverbium habet. Videtur ideo dictum quòd qui ex humili fortuna ſubvehuntur ad res amplas, ſoleant eſſe in cæteris inſolentiores, minusque tolerabiles quàm qui fœlices naſcuntur.

Ancillŭlă, [*ἡμιπαιδίον*. German. Ein Dienſtmägtlein Polon. *Dziewczinka*. Vngar. *Szolgálo tska*. Ang. *A litle maidſeruand*.] Diminutivum ab ancilla. Terent. in Evnuch. Nónne ubi mihi dixti cupere te ex Aethiopia ancillulam, *&c.* Cicer. 1. de Orat. Iuris ſcientiam eloquentiæ, tanquã ancillulam pediſſequamque adjunxiſti.

Ancillāris, adjectivum, quod ad ancillam pertinet, [*δουλικὸς*, *δουλικός*. Vng. *Szolgálo leányhoz való*.] Saluſt. in Ciceronem: Cui inſidias in civitate feciſti ancillares. Cicero in Tuſcul. quæſt. Ancillari ſordidoq; artificio regiæ virgines ut tonſtriculæ tondebant barbam.

Ancillāriŏlus, Ancillæ addictus, qui ancillam ãmat [*δουλαριόμανὴς*. Vngar. *Szolgálo leány szeretõ*.] Martial. libro 12: Ancillariolum tua te vocat uxor, & ipſa Lecticariola eſt: eſtis A-lauda pares.

Ancillor, laris, d. p. [עבד *habádh*. *δουλεύω*. Gal. *Seruir, s'aſſuiettir à quelqu'vn comme ſon ſeruant*. Ital. *Miniſtrare, ſeruire*. Germ. Ein Dienſtmagt ſeyn / dienen. Hiſpan. *Seruir como eſclauo ò moca*. Pol. *Służeza dziewke*. Vng. *Szolgálok, rabotálok*. Angl. *To ſerue to ſubiect him ſelfe as a ſeruand*.] Miniſtro, vel dedico me ad miniſtrandum, ac ſerviendum, more ancillarum, quæ ſuis miniſtrant ac ſerviunt heris. Cicer. in Saluſtium: Non enim uni privatim ancillatus ſum.

Anclābră, Vaſa ſunt quibus ſacerdotes utebãntur: Anclabris (inquit Feſtus) eſt menſa miniſteriis aptă divinis. Vaſa quoque in ea, quibus Sacerdotes utuntur, anclabra appellantur. Sunt qui legant Antlabra, *ἀπὸ τῦ αὐτλᾶν*: hoc eſt, ab hauriendo.

Anclare, vide ANTLARE. ¶ Turnebus putat eſſe anculare: id eſt, haurire & miniſtrare. Vnde & ancillularum nomen Livius florem anculabant liberi ex carceſiis, quod ſi ab *αὐτλᾶν* deducitur, ut Feſto videtur, certè litera mutatur.

Ancones, Vide in Onomaſtico ANCON.

Ancōnīſcī, *ἀγκωνίσκοι*, inſtrumenta tortoria. [Vn. *Kénzo ſzerſzám*. ¶ Itẽ ferramenta oneribus ſuſtinendis idonea, quę à Gallis corruptè *Angones* vocãtur. [Pol. *Klamra*. Vng. *Aſzok talp*.] cujuſmodi in cellarum vinatiarum columnis videmus, quib.

incumbunt

cumbunt ligna, quæ dolia ferunt. Dicta à similitudine cubiti, quem ἀγκῶνα Græci appellant. Nam ut pleriq; dormiētium cubitis, ita hisce ferramentis onera innituntur.

Anctēres, ἀγκτῆρες, Vincula sunt, quibus vulnerum labra constringuntur, ne latior fiat cicatrix. [Polon. *Hafty.* Vngar. *Seb szorito, seb varro fonal*] Gal. 3. Terapevt. Item pars colli, suffocationi maximè obnoxia, διὰ τὸ ἄγχειν. Vide Cælium Rhodig. lib. 4. cap 2.

Ancyloglossum, [ἀγκυλόγλωσσον. Vng *Nyelu gyȯker.*] Vinculum nervosum sub lingua, in pueris præsertim, quod filum vulgò appellatur. Eximitur autē instrumento, quod ἀγκυλότομον appellant. Vide Paulum Aeginetam lib. 6. cap. 29.

Anculī, Et Anculæ dii, deæq, ancillarum putabantur. Festus.

Ancyromachus, [ἀγκυρόμαχος. Polon. *Dubas.* Vng. *Terhes hasio.*] penult. corr. Genus navigii est: ita dictum, quòd anchoris, & reliquis navigii instrumentis vehendis sit aptum.

Andabatæ, [ἀνδαβάται. Ital. *Combatenti à la cieca.* Ger. *Fechter mit beschlossnen oder verdeckten Augen.* Pol. *Szleposzermierze.* Vng. *Azkik szȯmȯk be hunyna vinnak, kordéra vinȯ́k.*] Gladiatores erant, qui oculis clausis digladiabantur. Cic. Trebatio: Quem antea ne Andabatam quidem defraudare poteramus. De Andebatis sic scribit Erasmus: Andebatæ fuerintne populi clausis oculis soliti pugnare, an gladiatorum genus, qui clausis oculis tenderēt in adversarium, an potiùs lusus genus, ut propemodum ex Seneca licet conjicere, nondum (ut ingenuè fatear) satis compertum habeo. Quidam legunt Antibadiastæ: Vide Leunclaium in Eclogam Bas.

Andrāchnē, f. t. ἀνδράχνη, Herba est, quæ à Latinis Portulaca dicitur.

Andrachne agria, [ἀνδράχνη ἀγρία. Pol. *Kurzá noga, Tluste zziele.* Vng. *Mezei ports fw.*] Herba est majori sempervivo similis, sed foliis minoribus, quæ à Latinis Illecebra appellatur, & Portulaca sylvestris. Vide Ruell. lib. 2. cap. 140.

Andrāgo, f. t. ἀνδραγώ, penul. prod. [Germ. *Ein Männisch vnnd vnverjagt Weib.* Pol. *Niewiasta mezȯkiego serca.* Vng. *Ferfi szivuw aszszony.*] Mulier animū virilem habens, διὰ τὸ ἀνδρὸς ἔχειν, Latini Viraginem vocant.

Andrōdamās, ἀνδροδάμας. Lapis est ex genere hæmatitarū, colore nigricante, pondere ac duritia insignis, qui attritus coti succum reddit sanguineum. Vide Plin. lib. 36. cap. 20. ¶ Est præterea Androdamas, gemmæ nomen, quæ argenteum nitorem habet ut adamas, quadrata, & semper tessellis similis: cui Magi putant nomen impositum ab eo, quòd impetus hominum & iracundias domet, διὰ τὸ δαμάζειν τὰς ἀνδρείας: hoc est, à domandis viris. De hac Plin. lib. 37. cap. 10.

Andrōgynos, m. s. [German. *Der ein Mann vnd Weib ist, ein Zwitdom.* Belg. *Die één Manen de Wyf beide is.* Polon. *Meskie yniewiescie rzȩcimaiaci.* Vn. *Azkinek az természet mind két fele fayt adot, (azaz) Azzonfersi.*] penultima correpta: Qui utrunq; habet sexum, & maris & fœminę: cujusmodi Hermaphroditum fuisse Poëtæ fabulantur, Mercurii & Veneris filiū, ἀπὸ & γυνή. Cicero de Divinat. Quid ortus Androgyni? nónne fatale quoddam monstrum fuit?

Andrōn, m. t. [ἀνδρών. Ger. *Das Höfle im Hauß zwischen zweyen Mawren. Itē, ein Mannengemach oder Kammer.* Pol. *Sczianky bezmakricia.* Vng. *Pallás nékül valo ház.*] A quibusdā putatur esse locus in ædibus, parietibus undiq; septus, sed ferè sine tecto. Plinius in Epistol. Tam alti abditiq; secreti illa ratio est, quòd interjacēs andron parietē cubiculi hortiq; distinguit, atq; ita omnem sonum medii inanitate distinguit. Festus locū esse in ędibus lōgitudine angustiorē, in quo viri plurimùm versantur, ut γυναικεῶν, in quo mulieres. Solebant enim viri publico scito in conviviis maximè à mulieribus sejungi, ne illorum moribus accumberent. Suidas quoque Andronem interpretatur locum in ædibus, in quem viri solent convenire. Dicebatur hujusmodi locus etiam Andronitis: quòd in eo viri sine interpellationibus mulierum versarentur, ut scribit Vitruvius lib. 6.

Andronium, Medicamentum est, uvæ, quæ in fine faucium nasci solet, curandæ utile. Ejus confectionem vide apud Celsum lib. 6. cap. 14.

Androsæmon, ἀνδρόσαιμον, Herba est similis Hyperico, caulículis tamen majoribus, ac magis rubentibus. Florem habet lutei coloris, qui digitis attritus, succum emittit sanguini similem: unde & nomen habet, Αἷμα enim apud nos sanguinē significat. De hac verba vide Plin. lib. 26. cap. 5.

Androsaces, ἀνδρόσακες, Herba est in maritimis Syriæ locis copiosissimè proveniēs, alba, carens foliis, folliculos in cirris habens, & in folliculis semen. Vide Plin. lib. 27. cap. 4.

Aneclogistus, [ἀνεκλόγιστος. Pol. *Rzeczy widatkow ȕ przyiecia.* Vng. *Szám adattal szabados.*] rationibus reddendis liber & solutus. Vlpianus de admin. tut. Quidam decedens filiis suis dederat tutores, & adjecerat, Eos q; aneclogistos esse volo. Et ait Julianus, tutores nisi bonam fidem in administratione præstiterint, damnari debere: quanvis testamento comprehēsum sit, ut aneclogisti essent. Idem est anexetastus, ἀνεξέταστος. Hotomanus in Lexico.

Anēllus. Vide infrà Anulus.

Anēmōnē, pen. prod. [ἀνεμώνη. Gal. *Coquelourdes ou passefleur.* Ital. *Anemone.* Germ *Klein oder groß Klappernosen.* Hisp. *Amapollas de flor chiquita.* Pol. *Roża polna.* Vn. *Papirs, vad mák, (anagy) papirsk.*] Herba est florem habens ejusdem nominis, caduca levitate statim evanescentem, quem poëtæ fabulantur ortum esse ex sanguine Adonidis ab apro interempti. Galli vocant Herbam venti, quòd flante vento floribus suis spolietur, quos illi *Coquelourdes* appellant. Meminit hujus herbæ Nicander in Theriacis, & Theocritus in Bucol. Flos est purpureus, aspectu satis amœnus, sed nulla odoris gratia commendatus. Vnde ortum est proverbium, ῥόδα ἀνεμώνη συγκρίνεις: hoc est, Rosam cum Anemone confers. Convenit in eum, qui vehementer imparia inter se componit. Dicta putat Anemone, quòd nisi vento flante (quem ἄνεμον vocant Græci) non aperiatur.

Anemosphoros, ἀνεμόσφορος. Herba est ex naporum generibus, quæ receptiore nomine Bunion appellatur.

Anethum, n. s. [ἄνηθον. Gal. *Anet.* Ital. *Anetho.* Germ. Dill. Hisp. *Eneldo.* Pol. *Swouki kopr.* Vngar. *Kapor.* Ang. *Dill, anet.*] Genus herbæ boni odoris, etiam hodie in officinis nomen retinens, ructus movens, tormina sedans, & singultus cohibens, Plin. lib. 20. cap. 18.

Anfractus, dicuntur obliqui viarum flexus, in sese recurrentes, ab Am & frango, quod recta via crebris mæandris undequaque sit interrupta. [הַקַּלְקַל *hakalkalldh.* σκολιός. Gall. *Vn destour en rond, vn destour de rue.* Ital. *Rottura & rouina de via.* Ger. *Krümb vnd vmbgang der Wägen, vmbwendung oder ränck wie in den Schnecken sind.* Hisp. *Rodeo de camino aspero.* Pol. *Droga krzȩtsta, Pasieka.* Vngar. *Kerengȍzés, kȍrȍsztvȍl valo út.* Ang. *Overthwart winding or turning streates.*] Cæsar: Oppidi murus ab planitie, atque initio ascensus, recta regione, si nullus anfractus intercederet, M D D. passuum aberat. ¶ Transfertur & ad alia, & accipitur q; simpliciter pro quovis circuitu. Cicer. de Partit Orat. Oratio circunscripta longo anfractu. Idem de Divinat. Iam verò quid opus circuitu & anfractu? ¶ Legitur & Anfractum neutro genere apud vetustissimos. Accius Euryface, citante Nonio: Super Oceani stagna alta patris terrarum anfracta revisam.

Angari, ἄγγαροι, teste Suida, Nuntii erant regii apud Persas, qui & ἀγγαῖοι vocabantur. Quod tamen nomen postea latiùs usurpari cœpit, pro quibusvis qui servorum aut jumentorum onera bajularent. Horum diversoria, in quæ peracto diei penso divertebant, Angara, ἄγγαρα, vocabantur. Quod etiam annotavit Cælius Rhodig. l. b. 18. cap. 8.

Angaria. [עבדות *habdúth* חֲבָלִים *lachatz.* ἀγγαρεία. Gal. *Charge, cȏtrainte* Ital. *Angaria, grauezza.* Ger. *Ein genöthigter Dienst / zwang.* Hisp. *Duana o seruidumbre.* Pol. *Służba przymuszona. Przymus do k. ȧdevrzecz.* Vng. *Kȍtszerȕ tisztȍl valo szegȅlȳet.* Ang. *Comy ell'd service, the charges of postes.*] Pen prod Dictio Persica, ut inquit Suidas, Proprie servitus coacta. Vnde si quis cogitur plus solvere publicanis quàm liceat, angaria est. Inde ἀγγαρεύω, cogo. ¶ Munus angari in jure autē Romano, angaria sæpe legi, & significat. Munus præstandi equos ad cursum publicum. Differunt autem, angaria & parangaria, ut docent jurisc. ad l. 1. Cod de cursu publico, angariis & parang. Angariari verbum quo utitur Vlpian. lege pen. D. de veter. ubi naves dicuntur angariari, quæ onerum vehendorum necessitate astriguntur. Sic fere apud Matthęū cap. 27. ἀγγαρεύω usurpatur ¶ Budęus sic habet. Apud Persas erat ἀγγαρήιον δρόμημα, cursus perniciissimus equitum, ut scribit Herodotus in 8. unde nomen Angariæ, & Perangariæ in libris, juris lectitatum manavit: est enim nomen Persicum. Nostrates *Postas*, quasi positos collocatosq; in certis locis, & semper in procinctu excubantes, appellant.

Angelus, [ἄγγελος. German. *Ein Bott / ein Engel.* Pol. *Posseł wdzięczni, Anioł.* Vngar. *Angyal, Követ.* Ang. *An angel.*] Latinè nuntius: nam officii nomen est, non naturæ: Semper enim spiritus sunt, sed quum mittuntur, vocantur Angeli. Angelicum metrum Diomedi, celeritate nuntius aptum.

Anger, genus serpentis, qui cruciator & expatharius dicitur.

Angīnā, Vide ANGO.

Angīportus, quarti ordinis: & angiportum, Via est exitum non habens: vel vicus angustus & flexuosus in modū anguis: quasi angusto ad portā aditus: ab angēdo, & portu. [עִקַּלְקַלָּה *hakalkalldh.* σκωπός. Gal. *Vne ruelle, ou qui est sans issue.* Ital. *Via senza capo, angiporto.* Ger. *Ein eng Gäßlin das nicht durchgenggig ist.* Belg. *Een clein eng straetken.* Hispan. *Calle angosta ò sin salida.* Polon. *Cziasna Vlica niemaiaca wyiścia.* Vng. *Szoroskȍz.* Ang. *A narrow streate with many windinges.*] Vlpian. Angiportum à portu dictum est. Portus verò, conclusus & munitus locus est, quemadmodum & statio: ab importandis, exportandisque mercibus nomen habens. Terent. in Adelph. Id quidem

angiportum

angiportum non est pervium. Cicer. 4. in Verr. Ut omnibus in angiportis prædonis improbissimi statuæ ponantur. Idem 1. de Divin. Ex horreis direptum effusumq; frumentum vias omnes angiportusque constravérat. ¶ Alii à Græco ἀγχὶ, quod significat propè deductum volunt, quia non longiùs extenditur.

Ango, angis, anxi, sine supino usitato, act. 1. Constringo, premo, crucio. [הדאיב hidhéeb הבר hetsár. ἄγχω. Gal. Estrangler, tourmenter, angoisser. Ital. Affannare, anstare, anfare. German Ängstigen/trucken/engstigen Belg Benauwen/worgen/becommeren/bedrucken. Hisp. Angustiar ò congoxar. Pol. Dręcze, Dusze, Szuskam, Trapie. Vng. Kefergők, tórődóm, fonnyadok. Ang. To vexe to anguish, to torment.] Et modò ad animum, modò ad corpus, modò ad utrunque promiscuè pertinet. ¶ Ad animum. Cicer. Epist. fam. lib. 16: Audio te animo angi. Gellius: Chilo præstabilis homo sapientiæ, quónam usque debuerit contra Legem, contraque jus pro amico progredi, dubitavit: eaq; res in fine quoque vitæ ipso animum anxit. ¶ Ad corpus. Colum. lib. 9: Cavendum est ut tenerior separetur à validioribus, quia robustus angit imbecillum. ¶ Ad utrunque promiscué. Gell. Dum Pyrrhus rex intra Italiam esset, & unam atque alteram pugnam prosperè pugnavisset, satisque angerentur Romani, & pleraque Italia ad regem descivisset. Plaut. pro absumo posuit in Aulular. Tum anxisse aquám, siquis petet. Deducitur ἀπὸ τοῦ ἄγχω, quod est suffoco, strangulo: à quo Synanche morbus faucium acutus, ut dictum est in dictione Angina. Dicimus autem, Angor animi, vel Animo, ἀνθυμέῶ, ἀνθυμεῖς ἔχω.

Anxius, participium ab angor, teste Diomede Grammatico lib. 1. [Vng. Tórődót fonnyadot.]

Angor, oris, m. t. Corporis vel animi cruciatus. [דאבה deabáh. ἀδημονία. Gal. Angoisse. Ital. Affanno, doglia. Germ. Angst/betummernus. Belg. Angst/becommernisse/pyne. Hisp. Angustia, anstia, ò congoxa. Pol. Trapienie, smetek. Vng. Kefergés fonnyadás tórődés. Ang. Greiffe, angushe.] Cicer. 4. Tusculanar. Angor, est ægritudo premens. Idem 1. de Finibus: Sic róbustus animus & excelsus, omni est liber cura & angore, quum & mortem contemnit.

Angina, penult. prod. f. p. [σωάγχη, κυνάγχη. Gal. Squinancie. Ital. La schinantia. Ger. Geschwulst im Hals oder der Kelen/so die Luffröhr verhindert/zäpfflinweh e. Hispan. Esquinancia. Pol. Czopka vpadnienie, garla bolenie. Vng. Torok gyék. Ang. The quinsey, a kind of disease.] Genus morbi acutissimi, quo fauces anguntur ac stringulantur. Imperitum vulgus medicorum Squinantiam vocat. Dicta angina, quòd angat guttur, viamque spiritui præcludat. Plautus: Vellem me in anginam verti, & huic aniculæ fauceis præoccuparem. ¶ Festus Pompeius indicat joco jactatum in eos, qui vino præfocantur, laborare vinaria angina, quam ἀνάγχλω possis dicere.

Anguillæ, f. p. Piscium solę exanimes nõ fluitant: quas nõ ovo, nõ coitu procreari scribit Aristoteles. [ἔγχελυς. Gal. Anguilles. Ita. Anguille. Ger. Aal. Bel. Paling. Hisp. Anguillas. Pol. Węgorz. Vn. Ingola, anguilla. An. Eles.] Dictę anguillę quòd specie anguę repręsentẽt. Plin. li. 9. ca. 51: Anguillæ atterũt se scopulis, ea strigmenta vivisciũt, nec alia est earũ procreatio. Plautus in Pseud. Anguilla est, elabitur. ¶ Cauda tenes anguillam, ἀπ' οὐρᾶς τὸν ἔγχελυν ἔχεις. Proverbium est, in eos aptè dici solitum, quibus res est cum hominibus lubrica fide perfidisque: Aut qui rem incertam aliquam habent, quam tueri diu non possint. ¶ Ejus contrarium τὸν θρῖα τὸν ἔγχελυν, Folio siculno anguillam, subaudiendum, tenes. Vbi quis alioqui fugax & lubricus, arctiore nodo tenetur, quàm ut possit elabi. ¶ Anguillas captare, ἐγχέλεις θηρᾶν. Quadrabit in eos, quibus tranquillo Reip. statu nihil est emolumenti: Proinde seditiones gaudent exoriri, quo civitatis publicum malum in suum privatum vertãt commodum. Inde ducta simulitudine, quòd quum aqua stat immota, nihil capiunt qui captant anguillas: quum verò sursum ac deorsum miscent ac perturbant aquam, ita demũ capiunt. Proverbium extat apud Aristoph. in Equitibus.

Anguis, Tàm fœminini quàm masculini generis, serpentis genus est satis notum, & propriè illud (si Servio credimus) quod in aquis degit. [נחש Nochél תנין tannín ὄφις. Gal. Serpent couleuure. Ital. Serpente. Ger. Ein Schlang/ein Wasser Nater oder Schlang. Belg Een Waterslange. Hisp. Culebra ò serpiente. Pol. Wązwodni. Vng. Vízi kigyó. Ang. A serpent, an edder.] Frequentissimè tamen etiam de terrestribus dictum invenitur. Virgil. 3 Aeglog Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba. Valer. lib. 1: Sylla consul, sociali bello, quum in agro Nolano ante prætorium immolaret, subitò ab una parte aræ prolapsam anguem prospexit. Corn. Tacit. Vnam omnino anguẽ in cubiculo visam narrare solitus est. Frequentius tamen masculino genere profertur.

Anguiculus, diminutivum ab anguis, m. s. [ὀφίδιον. Gal. Serpenteau, petit couleuure. Ital. Serpentello. Germ. Ein Schlángle/ein kleine Schlang. Hisp. Pequenno serpiente. Polon. Wężik. Vngar. Vizi kigyócska. Angl. A litle snake or edder] Cic. 5. de Finib. Serpere anguiculos, nare anaticulas.

Anguifer, pen. corr. Signum cœleste, quod à Græcis dicitur ὀφιοῦχος. Columel. Anguifer quum mane occidit, tempestatẽ significat. Cicer. de Nat. deor. Atq; hæc quidem à tergo, propter caput autem Anguitenens.

Anguineus, a, um, adjectivũ, Quod anguiũ est, aut quod ex anguib. constat: [ὀφιώδης. Gal. De serpent. Ital. Cosa de serpẽte. Ger. Dz võ der Schlangẽ ist/oder zu der Schlangẽ gehört. Hisp. Cosa de serpiente. Pol. Wężowy. Vng. Vizi kigyóbol valo. Ang. Of a serpent.] ut Anguineæ comæ Meduſæ, apud Ovidium 4. Tristium: & Anguineus capillus Eumenidum, apud Catullum. ¶ Item quod ad anguis similitudinem accedit: ut, Anguineus cucumer. Colu. lib. 2. capite 9: Hoc est, oblongus, & ad anguis similitudinem contortus. Plinio dicitur Erraticus, li. 20. cap. 2.

Anguinus, a, um, Idem. [Vng. Vizi kigyóbol valo.] ut, Anguina vernatio, γήρως ὄφεως, pro pelle quam verno tempore angues exuunt. [Vng. Kigyo ing.] Plin. li. 30. cap. 3: Anguinum ovum. Plin. lib. 29. cap. 3: Prætera est ovorum genus in magna Galliarum fama, omissum Græcis. Angues innumeri æstate convoluti, salivis faucium corporumq; spumis artifici complexu glomerantur: Anguinum appellatur.

Anguimanus, ni, Elephãtorum epitheton est, propterea quòd proboscis eorum, quę manus vocatur, in omnem partem, anguium more, facilè flectitur, & vertitur. Lucretius, li. 5: Anguimanos belli docuerũt vulnera Pœni Sufferre, & magnas Martis turbare catervas.

Anguipedes, A poetis dicti sunt Gigantes, quasi loripedes, quod pedes tortuosos habuisse finguntur, sicut angues se tortuosos faciunt, ὀφιόποδες. Ovid. 1. Metam. qua centum quisq; parabat Injicere anguipedum captivo brachia cœlo.

Angulus, pen. corr. m. s. A geometris dicitur id, quod constat ex duabus lineis in idem punctum desinentibus. [פינה peáh מקצוע miktsóh. γωνία. Gal. Angle, coing. Ital. Angolo, ò cantone, cánto. Ger. Ein eck/winckel. Belg. Een hoeck. Hisp. Rincon. Pol. Kąt, róg domowy albo inszej rzeczy. Vng. Szugoly, szegelet. An. A corner.] ¶ In ædificiis item anguli dicuntur, ubi duo parietes coëunt. ¶ Item in agris & regionibus, ubi duo latera conveniunt, atq; in acutum desinunt, angulus appellatur. Cæsar 5. belli Gall. Hujus lateris alter angulus, qui est ad Cantium, &c. ¶ Et quoniam anguli in ædificiis, reliquis partibus ferè sunt obscuriores, & secretiores, factum est, ut angulus accipiatur pro loco quovis sècreto & abdito. Terent. in Adelph. Interea in angulũ aliquo abeam. Cic. in Catil. Nemo non modò Romæ, sed ne ullo quidem in angulo totius Italiæ fuit, &c.

Angellus, li, [γωνίδιον. Vng. Szugolyotska, szegeletetske.] Parvulus angulus. Lucret. lib. 2: Sed magis angellis paulũ prostantib.

Angulatus, a, um, ad modũ & formã anguli factus. [מהקבע mehuktsáh. γεγωνιωμένος. Gall. Fait à angles. Ital. Fatto á cantoni. Germ. Geeckt/eckecht ig. Hisp. Hecho à rincones. Pol. Narożnicżi. Vng. Szeges, szurdékos: szegeletős. Ang. Made efter the fashion of a corner.] Cic. de Natura deor. Esse corpuscula quædam lævia, alia aspera, rotunda alia, partim autem angulata.

Angulosus, Habens plures angulos, [מקבוע מקבוע miktsóah miktsóah. γωνιώδης. Gal. Qui a plusieurs coins. Ital. Di piu cantoni. Germ. Das viel eck hat/eckecht ig. Hisp. Lleno de rincones. Vngar. Szurdékos, szeges, szegeletős. Ang. Full of corners.] Plin. lib. 37. cap. 12: Figura oblõga maximè probatur, deinde quæ vocatur lenticula, postea clypeodes & rotũda: angulosis minima gratia.

Angularis, & hoc lare, Quod habet angulos, [γωνιῶδες. Pol. Katowsi albo narożnicżi quadratowi. Vng. Szeges Szegeletős Ang. Which hath many corners.] Cato de Re rust. cap. 15: Pilas ex lapide angulari.

Angularius, idem quod angularis sive quadratus. [Vng. Szeges, szegeletős.] Procul. in L. 69. D. de contrah. empt. Rutilia Polla emit lacum Sabbatenem angularium, & circa eum lacum pedes decem. Ex Hotomano.

Angulatim, [κατὰ γωνίας. Vng. Szegeletőnként] Adverbium significans per Angulos: Diomedes Grammaticus libro 1. Grammatices.

Angustus, a, um, ab angulus. [צר tsar אנש ats. στενός. Gal. Estroit, serré. Ital. Stretto. Ger. Eng. Hisp. Angosto, y estrecho, ò apretado. Polon. Ciasny. Vng Szoross. An. Narrow, streict.] Arctus eò quòd anguli semper coarctentur: ut, Angusta domus, Cic. 1. de Finib. Angustissimę fauces, Cæsar 1. Bell. Civil. Angustioribus foliis, Plin. lib. 13. cap. 21.

Angusto, as: id est, stringo, coarcto, cõtraho. [הצר hetsár העיק hebík. στενοχωρέω. Gal. Estrecir. Ital. Strignere. Ger. Eng machen. Hispan. Angostar, estrechar. Pol. Scżuskam ściągam, ściesniam. Vng. Megh szorongatom, ószue szoritó. Ang. To mak narrow, or streict.] Lucret. lib. 5: Quà maris angustat fauces saxosa Carystos.

Angustans, Angustatus, Angustandus, participia. Catul. Cujus iter cęsis angustãs corporũ acervis. Cic. Somn. Scip. Omnis. n. terra quæ colitur à vobis, angustata verticibus, lateribus latior.

Seneca

Seneca de Tranquil. vitæ: Angustanda certè patrimonia sunt, ut minùs ad injurias fortunæ simus expositi.

Angŭste, adverbium. Arctè, strictè, exiguè, exiliter, tenuiter, pressè. [Gr. στενῶς, ἐπιτεταμένως. Ital. Strettamente. Germ. Eng. [illegible] vehementer. Pol. Ściśle, ciasno. Vn. Szoros-an. Ang. Narrowly, straite.] Cæsar 3. Bel. Gall: Ad eum frumentum quam expediendum, qua angustè utebantur.

Angūstĭa, æ, f. p. Locus arctus, et minimè amplus, cauſinodi sunt montium fauces. [Heb. צרה tsarah. Gr. στενότης. Gall. Destroit, destroy. Ital. Angustia, distretta. Germ. [illegible] Pol. Belg. Cagchert. Recommend. Hisp. [illegible] Vng. [illegible] Ang. Narrownesse, distresse.] Cæsar 3. Bel. Gal. Finem angustiis vastandi primum maximè potest, contrà it. Idem: Qui prior has angustias occupaverit, ab hoc hostem prohiberi nihil esse negotii. Transfertur & ad alias res: ut, Angustia orationis, Angustia ærarii, Angustia etiam corporis & animi. [Vn. Nyomorúság, keserwség.] Cæsar: Neminem, qui ei in tot rerum angustiis subveniret, habebat.

Angūstĭtās, atis, vetus nomen, pro Angustia. Actius: Sed angustitatem inclusam, ac saxis squalidam. Nonius.

Angusticlavium, vii, Eadem forma dicitur, ut Laticlavium: quod esset tunica angusticlavi, ut Latini volunt. Suetonius: Dum patrem suum Angusticlavium fuisse narrat, eum nondū adeptum fuisse latum clavum significat. Quod & Paterculus confirmat de Mecænate, qui in Equestri ordine semper māsit, sic scribens: Quippe vix angusto clavo penè cōtentus, nec majora consequi non potuit, sed non tam exoptavit. Vide Turneb. lib. 1. Adverſ cap. 2.

Anhēlo, as, penult. prod. n p. ex Am, & Halo, m, in n, mutata, significat ægrè halo: quum videlicet ex cursu, aut alio quovis labore vehementi, crebris quasi singultibus spiratur, ac respiratur. [בטח naphách רוח ravách שאיף רוח [illegible] ἀσθμαίνω. Gall. Haleter, halener, souffler. Ital. Spirare, respirare, anhelare. Ger. Keichẽ: mit arbeit athmen. Belg. [illegible] Hisp. Anhelar, resollar desseando. Pol. Tchne, ledwo oddicham. Vng. Zeregk pihék, lehék. Ang. To breath and blowe.] Col. lib. 1. cap. 3: Sed ante hi pratiscipia boves religari nō expedit, quàm sudare, atq; anhelare desierint. ¶ Translatè posuit Cicero in Cat. Tandem aliquando, Quirites, Catilinam furentem audacia, scelus anhelantem, pestem patriæ nefariè molientem, &c.

Anhēlātŏr, m. t. Qui est suspiriosus & pneumaticus, quod vitiū consistit in spirandi difficultate. [בטוח nophéach. ἀσθμαντικός. Gal. Qui a son vent & haleine à grand peine. Ital. Chi ansa & spande grosso fiato. Ger. Reichig, der mit arbeit auß engbrüstigkeit oder sunst athmet. Belg. Hyger. His. El que mucho sospira ò acexa. Pol. Ledwotchnacy. Vng. Zuggo, pihō akky nehezen veszōn léleg zetet. Ang. Which breatheth with difficultie, or pursey.] Plinius 22: Anhelatoribus, & in tussi vetusta cum porro ex aceto datur.

Anhēlātŭs, participium, [ἀσθμαντιάς. Vng. Zuggattatot.] Ovid. in Epist. Medeæ ad Iasonem: Isset anhelatos non præmeditatus ad ignes.

Anhēlātĭo, onis, f. t. spirandi difficultas. [בטוח mephéach. ἀσθμαντικότης. Gal. Difficulté d'haleine. Ital. Asmo, difficultà di respirare. Ger. Das teuchen, das schwer athmen. His. [illegible] Pol. Tchnienie, oddech czyniący. Vng. Zuggás lehés, pihés. Ang. Difficultie or peine of breathing.] Plin. lib. 11. cap. 21: Prodest & orthnopoicis, & anhelationi.

Anhēlĭtŭs, us, pen. corr. m. q. Spiritus, respiratio. [רוחה revachá בטוח mappách. ἄσθμα. Gal. Haleine, ou difficulté d'haleine: comme quant quelqu'vn a couru. Ital. Fiato. Ger. Der athem. Hisp. Aczo ò espiro. Pol. Odetchnienie. Vng. Lehellet. Angl. The breath.] Plautus in Epid. Animo malè est, accipiam anhelitum.

Anhēlŭs, a, um, Anhelans, spiritum ægrè ducēs. [בטוח nophéach. ἀσθμαίνων, πνευματώδης. Gal. Qui à peine peut auoir son haleine. Ital. Che spira con difficultà. German. Der schwertich athmet/keucher. His. El que mucho sospira ò acexa. Polon. Dichawiczny. Vng. Nehezen lélekzik, zuggo. Ang. Which bratheth panefullie.] Virg. 1 Geor. Nosq; ubi primus equis Oriens afflavit anhelis. Idē 2 Georg. -senibus medicantur anhelis: id est, suspiriosis.

Anīcētum, ἀνίκητον. Gal. Anis. Ital. Aniso. Germ. Enisß. Hisp. Anis. Pol. Hanniß. Vngar. Kapor, kōmény. Ang. Anise.] A' quibusdam appellari semen, quod notiore nomine Anisum vocamus, autor est Plin. lib. 20. cap. 17. propterea quòd appetentiam excitet. A' Græcis quæcunq; orexim adjuvant, ἀνίκητα dicuntur, quasi invicta. Non aliam etiam ob causam Dioscorides eandem appellationem anetho tribuit, lib. 3. cap. 60. Vide ea quæ ibi annotavit Marcellus Virgilius.

Aniciana, Inter pyrorum genera reponuntur. [Vn. Sw'ukötény skörtéfély] Vide Colum. lib. 5. cap. 10. & Catonem cap. 7.

Anicularis, Vide ANVS.

Anīlis, Anilitas, Aniliter, Vide ANVS.

Anĭma, f. p. [בטוח neschamáh בטוח néphesch. ψυχή. Gall. L'ame, la vie, l'air que nous respirōs. Ital. Alma, anima, fiato aria. Ger. Die [illegible] Sect. His. Anima, ayre. Pol. Dussa. Vng. Lélek. Ang. The soull, the lyfe.] Corporum viventium: hoc est, stirpium & animalium tàm rationalium, quàm ratione carentium, pars nobilior, qua unumquodq; illorum vivit, alitur, sentit. Ea in stirpibus simplex est, quam Altricem appellant, qua scilicet illæ alimentum attrahunt, retinent, & in universas sui partes distribuunt, illisq; assimilant, & quod in alimoniam verti nō potest, excernunt. Brutis verò animantibus anima duplex est, quæ à nobiliori sua actione Sentiens appellatur, sub se comprehendens Altricem, non secus atq; in tetragono trigonus comprehenditur. Longè autē nobilissima homini est anima, quæ à ratione, qua solus homo utitur, Rationalis appellatur. Hæc re quidem una est, ex triplici autē actione tria sortitur nomina, modò Altrix sive Vegetatrix, modò Sentiēs, modo Ratiocinatrix appellata. ¶ Accipitur item Anima, pro animo, pro vita, pro spiritu: de quibus vide testimonia in dictione Animus. ¶ Item accipitur pro iracundia. Plautus in Amph. Animam comprime. ¶ Item pro vento. Virg. lib. 8: Quantum ignis animæq; valent. Lucret. Aurarumq; leves animæ calidiq; vapores. ¶ Anima & vita, ζωὴ & ψυχή, de re suprà modum suavi. Proverbium natum in cubilibus, atq; inde deductum in communem sermonem: quo utuntur Iuvenalis & Martialis. ¶ Animam debet, πλὴν ψυχῆς ὀφείλει: Donatus in eo loco Phormionis Terent. Quid si animam debet? admonet proverbium esse de eo, qui immodico ære alieno teneatur, ut plus quàm omneis facultates debeat, ac denique seipsum debeat. ¶ Simili figura, Omnia præter animam tradita, dicuntur, qui nihil non dederunt aut debent præter animam, quo usus est Cic pro Rosc. Amer. ¶ Inter animam & spiritum hoc interest: quia Animæ sunt ea, quæ ad naturam pertinent: Spiritus verò ea quæ suprà naturam

Anĭmŭla, f. p. Parva anima, diminutivum ab Anima. [ψυχάριον. Gal. Petite ame, vie tendrette. Ital. [illegible] Ger. Ein frumme seel. Hispan. Pequenna anima. Pol. Dussa. Vng. [illegible] Ang. A poore saull.] Servius Sulpitius ad Ciceronem lib. 4: Inurbanus mulierculæ animula si jactura facta est, tantopere cōmovemini?

Anĭmāl, ab anima, n. t. Hic ius stantia animata omnia. [חיה chayah. ζῶον, ἔμψυχον. Gall. Vn animal, ce qui a vie & sentiment, comme les hommes & les bestes. Ital. Animale. Ger. Ein Thier was das leben hat vnd empfindet. Belg. Een Dier. Hisp. Animal, criatura animada. Pol. Zwierz. Vng. Lelekes Allat. Ang. Ah liue creature.] Plin. lib. 10. cap. 63: Bipedum solus homo animal gignit. Cic. 1. de Legib. Animal providum & sagax homo.

Anĭmālis, & hoc animale, Quod est ex animali, sive quod habet in se animam. [ἔμψυχος. Gal. Vivant, ce qui a vie. Ital. Vivo. Hispan. Cosa de vida. Ger. Lebtich. Seelenhafft. Belg. Dat een siel heeft levendich. Pol. Duchowny. Vng. Elō állatbol valo, testi teremtészet szerent valo eletw. Ang. That which hath lyfe.] Vnde veteres Animales deos dixerunt, qui de animalibus essent facti, ut Penates. ¶ Animalis aliquando ponitur, pro spirabilis & aërius. Cic. lib. 3. Tusculan. Sive illi animi sint animales: Ejus cōtrariū est Exanimalis, qui nō est animal, vel qui sine anima est. Plaut. in Bacch. Nam neq; Bellona mihi unquam, neque Mars creduat, Ni illum exanimalem faxo, si convenero, Nive exhæredem fecero vitæ suæ.

Anĭmālis hostia, Dicebatur quæ ob eam solùm causam mactabatur, ut ejus anima Deo alicui offerretur. [illegible] Duo enim (ut inquit Macrobius) erant hostiarum genera. Unum, in quo voluntas Dei per exta disquiritur: Alterum, in quo sola anima Deo sacratur: quas Aruspices Animales hostias idcirco appellant.

Anĭmābĭlis, le, adjectivum, Quod animā & spiritum habet, spirabilis. [πνευστικὸς πνευματικός. Pol. Zywiaci. Vng. Lelkōs állat.] Cic. 2. de Natur. deor. Principio enim tetra sita in media parte mundi, circumfusa undiq; est hac animabili spirabilique natura, cui nomen est aër.

Anĭmālĭtās, Pro ipsa animali essentia, [τὸ ψυχικόν. Vng. Elō állapotig.]

Anĭmādvĕrto, n. t. Animum aliquò verto, sensus in illud quod fit intendo, cogito, intueor, considero, deprehendo, sentio, intelligo. [ראה raáh הקשיב hikshíb הבין hebin. βάσκω, μεριμνῶ, [illegible] Gall. Adviser, prendre garde, apercevoir. Ital. [illegible] Ger. Wann [illegible] Belg. Dat hoore neer stondt ende ontmerckt. Hispan. Mirar y ésperar attentamente. Pol. [illegible] Vng. [illegible] ben veszōm [illegible] Ang. [illegible] the mynd of any thing.] Plaut. Animadvertite Lunam in Taurum abiturum. Cicero 1. de Divinat. Experrecta nutrix animadvertit dormientem circumplicatum serpentis amplexu. ¶ Interdum ponitur pro punio & castigo, junctum accusativo mediante præpositione In. [עקד pakádh. κολάζων. Gal. Punir, chastier. Ital. Punire. Ger. Straffen. Hispan. Punir y castigar. [illegible] Vng. Meg bwntetōm. Angl. To punishe, to chastice.] Cicero in Verr. Act. 3: Tu qui statuendas animadvertere in eos, qui perperam judicassent. ¶ Interdù sine præpositione. Idem in Verrem Act.

rem Act. 2: Atq; ea sunt graviter animadvertenda peccata, quę difficilimè præcaventur. ¶ Invenitur etiam ablativo jūctum, in eadem significatione mediante præpositione A, vel Ab. Terent. in Andr. Ea primùm ab illo est animadvertenda injuria: id est, castiganda & vindicanda.

Ănĭmādvĕrsĭo, f. r. observatio, notatio. [בינה *bindh ἐπίγνωσις, ἐπιλογισμός.* Gal. *Consideration.* Ital. *Considerazione.* Germ. *Warnemmung/Auffmerckung.* Hisp. *Aquella obra de mirar bien alguna cosa.* Polon. *Bacznie, dogladanie.* Vng. *Eszreben vétetnie, feliszmlés.* Ang. *Perceauing or marking of a thing consideration.*] Cicero 1. de Fin. Interesse enim inter argumentum, conclusionemq; rationis, & inter mediorum animadversionem. ¶ Sæpè etiam pœnam & castigationem significat, quam κόλασιν Græci vocant. [מוסר *musár.* Gall. *Chastiement, punition.* Ital. *Punitione.* Germ. Straff. Hispan. *Punition, castigo.* Polon. *Karnoszcz.* Vng. *Bwntetés.* Ang. *Chastisement, punishement.*] Idem 1. Offic. Omnis autē & animadversio, & castigatio contumeliā vacare debet.

Ănĭmādvĕrsŏr, m. t. Punitor. [נוקד *pokédh.* κολαστής. Gal. *Qui punit, chastieur.* Ital. *Chi punisse.* German. Ein eynseher/straffer. Hisp. *Castigador.* Pol. *Tenkitori karze.* Vng. *Bwntetŏ.* Ang. *A punisher, which chastiseth.*] Cicer. 1. Offic. Si acres ac diligentes esse volumus animadversores vitiorum, magna sæpè intelligimus ex parvis. Apuleius: Exponam breviter, quid animadversor meus fecit.

Ănĭmādvĕrsŭs, Perspectus, cognitus. [מובן *mubán.* διανοιθές. Gal. *Cogneu.* Ital. *Conosciuto.* Ger. Verstanden/gemerckt. Hisp. *Conosçido.* Pol. Wiadczony. Vng. *Megtudatot.* Ang. *Knowin perceaued.*] Cæsar: Hac re animadversa Cæsar jubet signa converti. ¶ Itē Animadversus, qui supplicio affectus est. [טקוד *pakúdh* מיסר *meiußár.* κολασθές. Gal. *Chastié.* Ital. *Punito.* Ger. Gestrafft. Hisp. *Castigado.* Pol. *Skarany.* Vn. *Megbwntetettŏt.* Angl. *Chastised, punished.*] Paulus Iureconsl. Corpora animadversorum, quibuslibet petentibus, ad sepulturam danda.

Animæquus, a, um, moderatus, tolerans, minimè quetulus in adversis. Deniq; omnia æquo animo ferens. *Εὐγνώμων.*

Animæquior, com. t. qui est animo æquiore & tranquilliore. *Εὐγνωμονέστερος.*

Ănĭmŭs, & Anima, in hoc differunt, quòd anima sit vitæ, animus cōsilii. Nam anima, in homine est, qua vivimus, & sentimus, & movemur: ita ut contineat vim vegetandi, movendi, & sentiendi: quæ omnia cōmunia sunt nobis cum cæteris animantibus. Nam ipsa aluntur, crescunt & gignunt, moventur præterea, & sentiunt. ¶ Animus verò est, quo homines sumus, quo sapimus & intelligimus. [רוח *rúach* לב *leb* דעת *dáhath.* διάνοια. Gal. *Ame, esprit, courage.* Ital. *Lo spirito humano.* Ger. Dz gemůt. Belg. Den moet/dat verstant. Hisp. *Animal racional con que entendemos.* Pol. *Vmisł.* Vngar. *Okoßág, esz, lélek.* An. *The mynde, courage or sprit in doing any thing.*] Quæ vis non est educta de potentia materiæ, sed à Deo immortalis de nihilo creatur eodem tempore, quo & infunditur in corpus nostrum. Cic. lib. 1. Tuscul. sic disserit: Animum autem alii, animam etiam ferè nostri declarant nominari. Nam & Agere animam, & Efflare animā dicimus, & Animosos, & Bene animatos, & Ex animi sententia. Ipse autem animus ab anima est dictus. Sciendum tamen est, animum pro anima plerunq; sumi, ut apud eundem in Catone: Quj si in hoc erro, quòd animos immortales credam, libenter erro. Et iterum: Sic mihi persuasi, sic sentio, quā tanta celeritate animarum, &c. ¶ Plaut. in Mostel. Proverbialiter dixit: Nihil est miserius, quàm animus conscius. Conscientia enim mille testes. ¶ Aliquando accipitur pro voluntate sive affectu & delectatione. ψυχαγωγία. Plautus in Edi. Captivam adulescentulam de præda mercatus est. Quid ergo ex te audio? T. Hoc quod fabulor. E. Cur eam emit? T. Animi causa. E. Quot ille animos habet? Hinc fit Vnanimis, ὁμόψυχος, qui unius est animi: id est, volūtatis. ¶ Munerum animus optimus: -ξενίαν δ' ἢ τε θυμὸς ἄριστος: Græcis hemistichium Heroicū proverbiale, quo significatur, in amicorum muneribus non esse spectandum rei missæ pretium, sed mittentis potiùs animum. ¶ Volens nolente animo, -ἑκὰν ἀέκοντί γε θυμῷ. Hemistichium Homer. Iliad. lib. η dicendum ubi quis fingit se nolle quod cupit: vel contrà. Nonnunquam de ambigente, animiq; incerto dicitur, ut apud Eurip. in Hecuba. ¶ Animus habitat in auribus, οἱ πίστις ὡσὶ τῶν ἀνθρώπων οἰκεῖ ὁ θυμός. Herod. in Polym. Cujus Adagii is est sensus, quòd ex iis, quæ audivimus, maximè placatur aut irritatur animus. ¶ Quandoque pro spiritu, sive flatu, ac vento: unde anima vel animus nomen accepit. Nam ἄνεμον Græci dicunt, quem nos Ventum. Cic. 1. Tusculan. Si anima animus est, fortasse dissipabitur. Terent. in Adelph. Animum recipe: id est, respira. Pro eodem etiam legitur Anima: & (ut opinor) frequentiùs quàm animus. Cicer. de Vniversit. Inter ignem & terram, aquam Deus, animamq́ue posuit. Virgil. 8. Aeneid. Quantū ignes, animæq; valent. ¶ Ponitur etiā Animus pro animositate, sive fortitudine, & animi alacritate. Cicero Attic. lib. 2: Nostris animus accessit: timor hostib. injectus est. Idem lib. 3: Labieni adventu noster Cneus multò animi plus habet. ¶ Quandoq; etiā pro memoria. Cic. Illa quæ sæpè audistis & tenetis animis prætermitto. Idē in Catil. Percipite quæso ea quæ dicā, & ea penitūs animis vestris mandate. Virgil. 9. Aeglog. Omnia fert ætas, animum quoq;, &c. ubi Servius animū p memoria dici annotavit. ¶ Animus heptaboëus, Θυμὸς ἑπταβόειος, de forti dictum. Epithetum sumptum à clypeo Ajacis, quem Homerus ἑπταβόειον appellat, quòd septem boum tergoribus esset obductus, atq; ob id impenetrabilis. Ovid. - dominus clypei septemplicis Ajax: Sumptum est Adagium ex Ranis Aristoph. ¶ Aut minus animi, aut plus potentiæ, ἢ φρονεῖν ἔλασσον, ἢ δυνάσθαι δεῖ μεῖζον. Convenit in ferroces, quorum arrogantiæ non suppetant vires: Aut, qui non timent irritare, quem vincere non possint. Vtitur Plutarch. in Lacon. ¶ Mulieris animus, γυναικὸς φρονεῖν. Diogenianus ostendit dici solitum in stultos. Videtur autem magis quadrare in imbelles & inconstantes. ¶ Non abjicit animum. De eo qui ne afflictissimis quidem rebus, spem aut consilium abjicit. ¶ Recipere animum. Conveniet, quum quis re subitaria consternatus, postea recipit sese. ¶ Animos quoq; plurali numero, eleganter dicimus, pro temeritate, quæ scilicet habeat arrogantiæ nonnihil conjunctum. Cicer. pro Flacco: Remittāt spiritus, comprimant animos, sedent arrogantiam. Idem pro Cluentio: Noratis animos ejus & spiritus Tribunitios. ¶ Frequenter etiam Anima pro vita accipitur. Salust. At nobis est domi inopia, foris æs alienum, mala res, spes multò asperior: deniq; quid reliqui habemus præter miseram animam? Iuvenalis: I nunc, & ventis animā cōmitte, dolato Confisus ligno, digitis à morte remotus Quatuor aut septē, si sit latissima teda. ¶ Animam quoq; pro animo positam legimus: hoc est, pro mente. Macrobius: Tunc n. anima libera est, & nulla corporis cogitatione impedita. ¶ Itē p vento, ut suprà ostēdimus. ¶ Sæpè etiam pro halitu oris, sive spiritu. Plautus in Asin. Dic, amabò, an fœtet anima uxoris suæ? Virg. 3. Georg. - animas & olētia Medi Ora fovent illo. Tetent. Hoc ubi audivi, ad fores suspenso gradu, placidè ire perrexi, accessi, astiti, animā cōpressi, aurem admovi. Plautus: Ne quid emittat animæ dormiens. ¶ Pro eodē etiam Græci ψυχῶ dicunt, à verbo ψύχω, quod est refrigero: Nam quæ plus æquo calent, anima: hoc est, spiritu, refrigeramus. ¶ Anima item accipitur pro ira. Idem: Animam comprime. ¶ Hinc Animosus, & Animatus, pro iracundo: de quibus infrà. ¶ Varro posuit animā pro sono. Et Phrygias audire animas. Virg. pro ipso homine: Ite, ait, egregias animas quæ sanguine nobis Hanc patriam peperêre suo, &c. In homine autem quatuor animas esse constat: Vitalē scilicet, ut quæ in vermibus est, qui tātùm moventur: Sensualē: ut in brutis animalibus, in quib. est sensus & timoris & gaudii: Intellectualem, quæ est in hominibus tantùm, qui & cogitare & judicare possunt: & quæ infrà omnes est Physicam: hoc est, naturalem, ut ea quæ est in arboribus & herbis, quæ & etsi non movētur, vitam tamen habent, quum nascantur, crescant & percant.

Ănĭmŭlŭs, diminut. Θυμίδιον. [Vngar. *Eszetske, okoßágot ka, lélketske.*] Plautus in Casi. Mi animule, mi Olympio, mea vita.

Ănĭmo, as, a. p. Animū do, incito, incēdo. [חזק *chizzék* החזיק *hechezík* אמץ *immétz.* καταθάρρυνσις, εὐθυμίαν ἐμβάλλειν. Gal. *Donner courage, enhardir.* Ital. *Incorare, inanimare.* Ger. Muttig vñ ge hertzt machen. Belg. Eenen moet of hert geven. Hisp. *Esforcar, dar coracon.* Pol. *Szmialim czynie, serca dodaie.* Vng. *Bitztatom, bátoritom.* An. *To encourage, to stirre vp.*] Claudian. lib. 3: Qualis pestiferas animare ad prælia taxos Torva Mejæra ruit. Macrobius: Animati sunt ergo veteres ad faciendā discretionem. ¶ Aliquādo animare est animā inducere, animū inspirare, vivificare. [חיה *chijáh* החיה *hechejáh.* ψυχόω. Gal. *Bailler vie ou ame viuante sentant.* Ital. *Mettere l'anima.* Ger. Das Leben geben/Lebendig machen/hertzhafftig machen. Hisp. *Dar anima y vida.* Pol. *Ziwot wracam, ożywiam.* Angl. *To gine life or saull.*] Colum. lib. 9: Diebus quibus animantur ova, & in speciem volucrum conformantur. Cicer. de Divin. Quicquid est hoc omnia animat, format, [illegible].

Ănĭmāns, substantivum, fœmi. vel neut. generis, ferè pro animali accipitur. [חיה *chajidh*, quod Græci ζῷον vocant. Gal. *Vn animant, qui a vie & sens.* Ital. *Animale animante.* Ger. Ein Thier oder was ein Leben hat. Hispan. *Animal.* Polon. Zwierzę. *Nieiakazi wot maiaca.* Vngar. *Eelŏ állat.* Ang. *A liuing creature.*] Cicero de Natur. deorum: Animantium aliæ coriis tectæ, aliæ villis vestitæ. Idem 1. de Legibus: Nam quum cæteras animantes abjecisset ad pastum, solum hominem erexit. Invenitur & genere masculino. Horatius 2. Sermon. -sed hic stylus haud petet ultrò. Quēquam animantem. Cicero de Vniver. Quo enim animante omnes reliquos contineri vellet animantes, hunc ea forma figuravit, qua omnes reliquæ formæ concluduntur. ¶ Nonnunquam latiùs extenditur Animantis appellatio, præsertim in neutro genere, ad omnia scilicet, quæ habet animam: ut sunt arbores, frutices & herbæ, quibus animam ălentem inesse constat, quam philosophi recentiores Vegetativam

vam appellant. Itaq; vivere & mori illa dicimus: nec animalia tamen, sed animantia nuncupantur, ut docet Senec. li 8. Epist. moral. ¶ Animans verò adject. ἐμψυχ⊙. Idem est quod animã habens. Autor ad Herennium lib 4: Sed inventio similium facilis erit, si quis sibi res omnes animantes, & inanimantes frequenter ob oculos ponit ponere.

Aˉnĭmātŭs, ab animo fit, sicut à tunica, Tunicatus, à galea, Galeatus: & significat idem quod Animo, aut voluntate aliqua affectus. [חזיק *mechuzzák.* θυμούμ⊙. Gal. *Qui a cœur, ou courage.* Ital. *Disposto nell' animo ad vna impressa.* Germ. Geartet/gesinnet Hisp. *De animo y voluntad.* Pol. *Smialosć maiaci.* Vng. *Eszes, okos, lelkős.* Ang. *That hath courage or life.*] Cic. D Bruto: Ita paratus, seu animatus esse debes, ut nihil facias nisi jussus: id est, eam voluntatem habere debes.

Aˉnĭmātus, participium, Qui habet animam. [ἔμψυχ⊙. Vng. *Lelkős.*] Cicer. Tuscul. 1: Animatum quod est, id motu cietur interiore & suo. Huic contraria sunt Inanimis, Exanimis sive exanimus. ¶ Interdum ponitur pro affectus. Cic. in Verr. Civitatem ut abs te affecta sit, ita in te animatam videmus. ¶ Interdũ pro fortis & magnanimus & animosus. Cic. in Epist. Pompejus animatus melius quàm paratus.

Aˉnĭmātĭo, f.t. verbale, ab animando. [חיה *michjáh.* ἐμψύχωσις. Gall. *Don d' ame, don de vie.* Ital *Riempimento di vita.* Germ. Lebendmachung. Hisp. *Obra de dar anima.* Polon. *Dainezywota, wskrzesienie.* Vngar. *Elesztés meg elevenités.* Angl. *The gift of the life or of the sault.*] Cicero de Vniversit. Erant autem animantiũ genera quatuor, quorum unum divinum atq; cœleste: alterum pennigerum, & aërium: tertium terrestre: quartum divinę animationis.

Aˉnĭmātŭs, us, verbale nomen, idem quod animatio. [ἀνάπνοσις. Vngaricè, *Eleszlés, meg elevenités.*] Plin. lib. 11. cap 3: Volare quidem aliqua, & animatu carere in ipso spiritu viventia docuimus.

Aˉnĭmōsŭs, Habens in se vehementiam animi, sive qui est elati spiritus, quiq; ad iracundiam est proclivior. [בבא *nébáb* אמיץ *ammits.* θυμώδης, θυμοειδής. Gal. *Courageux, hardi, de grand cœur.* Ital. *Animoso, coraggioso.* Ger. Gehertzt/mutig / vnerschrocken/ hertzhafft. Belg Gemoet/gehert/manlyck. Hisp. *De grando animo y es fuerco.* Pol. *Szmiali, nieroshacsaiaci sedeczny.* Vng. *Bátor.* Ang. *Courageous, of great spirite and hart manlie.*] Ovidius: Pyrrhus Achilleides animosus imagine patris. Cic. in Cat. Ex quo fit, ut animosior etiam senectus sit, quàm adulescentia. Virgilius: Quos animosi Euri assiduè franguntq; feruntq;. Ea quoq; animæ potentia, qua ad iram incitamur, Animosa, θυμικὴ appellatur. ¶ Invenitur etiam Animosus, pro nodoso, per translationem positum. Virg 3. Georg. Luxuriatq; toris animosum pectus. Vbi Servius Animosum interpretatur nodosum, non malè tamen Animosum pectus intelligere possumus, in hoc loco Virgilii de homine forti & magnanimo.

Aˉnĭmōsĕ, adverbium, Fortiter, strenuè. [θυμοειδῶς, ἐμψύχως. Gall. *Courageusement, de grand cœur.* Ital. *Animosamente, con gran core.* German. Mannlich / dapfferlich. Hisp. *De animo y de coracon.* Pol. *Szmiecz.* Vng. *Bátron. bátoton.* Ang. *Courageously, stoutlie, stoudlie.*] Cic. 4 Philip. Nec solùm id animosè & fortiter, sed considerate etiam, sapienterq; fecerunt.

Aˉnĭmōsĭtās, f.t. Est vehementia, & impetus animi, sedem habens in corde, quam Speusippus definit esse impetum violentum partis animæ irrationalis, absque ratione & ordine mentis. [גבורה *gheburáh.* θύμωσις. Gal. *Courage, grand cœur.* Ital. *Animosità, coraggio.* Germ. Hertzhafftigkeit / mannligkeit/ dapfferkeit. Belg Brymoedicheyt/mannachticheyt. Hisp. *Grandeza de animo y esfuerco.* Pol. *Szmialosć.* Vng. *Bátorság.* Ang. *Courage, manlinesse.*] Iulius Firmicus, Matheseos lib. 2: Secura mentis animositate perdisce. Macrobius Comment. lib. 1. cap. 6: Animositas quam θυμικὸν vocant, &c.

Anisocycla, apud Vitruvium organa sunt multos orbes habentia, quosdam majores, quosdam minores, ut facili nĩsu majorum impulsione, reliqui orbes moverentur, & malitio rei alicujus fieret, aut expulsio: quò enim major est absis & rotunditas circuli, eò minore conatu & opera movetur. Ita interpretatur Turnebus. Budæus verò dicit esse organa inæqualium circulorum quæ maximi sunt momenti.

Aˉnīsum, [ἄνισον. Gal. *Anis.* Ital. *Aniso.* Ger. Eniß. Hispan. *Matalahuga.* Polon. *Hánisi.* Vng. *Kapor, kömény.* Angl. *Anise.*] Herba est, caulem, folia, & flores habens fœniculo similia: unde etiam à quibusdam Fœniculum Romanum appellatur. Semen fert in umbellis, cibis condiendis in primis utile, herbæ suæ nomine Græcis, Latinis, Germanis, & Gallis cognitum. Plin. lib. 20. cap. 17: Anisum à Pythagora inter pauca laudatur, sive crudum sive decoctum. Item: Viride aridúmve omnibus quæ condiuntur quæq; intinguntur, desyderatum: fœtorem tollit manducatum, mox vino collutũ vultum juniorem præstat: appetentiam ciborum facit.

Aˉnnālēs, Annalis, Annarius, Vide ANNVS.

Aˉnnāscŏr, Iuxtà nascor, d.t. [συμφύομαι. Germ. Auffwachsen. Polon. *Przirastam.* Vng. *Kőzel, mellette szűletőm, mellette termők.* Ang. *To be borne nigh a nother.*] Gellius: Denteis quoq; in septem primis mensibus, & septenos ex utraq; parte gigni, & cadere annis septimis, & genuinos annasci annis ferè bis septenis. Hinc Agnatus, Agnatio, in quibus subtrahitur n, quæ pro d poneretur, & mutatur in g.

Aˉnnāvĭgo, as, penult. corr. Ad locũ aliquem navigo. [συμπλέω. Gal. *Nauiger iusques à quelque lieu.* Ital. *Nauigare fino a qualche luoco.* German. Hinzu schiffen/anfenden. Hisp. *Nauegar hazia algo.* Pol. *Przipliwam.* Vngar. *El evezők, hajon valahova megyők.* Ang. *To sayle to any place.*] Plin. lib. 36. cap. 12: Sanè conspicuè undiq; annavigant bus sitæ sunt in parte Africæ.

Aˉnnĕcto, is, annexi, annexum, Agglutino, alligo, ad aliquid necto, [אסר *asár* חדבק *hedbbik.* συνάπτω. Gal. *Attacher ou lier à quelque chose.* Ital. *Attachare ò ligare à qualche cosa.* Ger. Anbinden/ anknüpffen. Hisp. *Trauar vna cosa à otra.* Pol. *Przywiązuie, spaiam.* Vng. *Hozzá ragasztom, foglalom.* Ang. *Tokuit to, or bind to any thing.*] Plin. lib. 10. cap. 37: Epistolas annexas eorum pedibus. Cels. li. 4. cap. 3: Morbus qui modò caput scapulis, modò mentum pectori annectit. Cic. 2. de Nat. Deor. Paulò suprà, quàm ad linguam stomachus annectitur. Plin. lib. 28. cap. 8: Cor annexum in lana ovis nigræ.

Aˉnnexŭs, hujus annexus, [ἐπισπλοκή. Vng. *Hozzá foglalás, ragasztás.*] Igitur numero colonorum, opportunitate fluminum uber agri annexu connubiisq; gentium adolevit floruitq;.

Aˉnnĭtŏr, penultima producta, eris, Ad aliquid applico sive applicor, innitor. Cicero. de Amic. Sic natura solitarium nihil amat, semperq; ad aliud tãquam adminiculũ annititur, quod in amicissimo quoque dulcissimum est. ¶ Ponitur etiam aliquando pro valde Conor, & incumbo ad aliquid agendum. [עמל *hamal* יגע *jaghàh.* φιλοπονοῦμαι. Gal. *S'efforcer à faire quelque chose.* Ital. *Sforzarsi, fare sforzo.* Germ. Dapffer etwas zu thun vnderstehen. Belg. Ick vnderstae/doe neerstigheyt. Hispan. *Esforbar.* Pol. Wspieram ię, wsi ę. Vng *Igyekezőm reá, érte leszők* An. *To do any thing with the force and strenth by all meanes*] Salust Postea Piso in citeriorem Hispaniam Quæstor pro Prætore missus est, annitente Crasso, qui eum infestũ inimicum Cn. Pomponio noverat.

Aˉnnīsŭs, & Annixus, ἐπιχειρήσας, προπαρασκευασμένος. Liv. 5. ab Vrbe: Et patres reficere intercessores Legis annisi sunt. Idem lib. 4: Patres summa ope annixi sunt.

Aˉnnīsūrŭs, & Annixurus. Livius 2. ab Vrbe: Annisurum, ut appareat exilio sibi iratos, non fractos animos esse. Idem lib. 1: Quòd annixurus pro se quisq; sit.

Aˉnnōmĭnātĭo. Est (inquit autor ad Heren. lib. 4.) quum ad idem verbum & nomen accedit cum commutatione vocum, vel additione unius literæ, aut literarum: aut syllabæ; aut syllabarum, aut quum ad res dissimiles similia verba accommodantur. A Græcis vocatur παρονομασία.

Annona, Vide ANNVS.

Aˉnnŏto, as, pen. corr. act. p. Iuxta sive ad aliquid noto: & significat aliquando inscribo. [כתם *chathám* רשם *raschám* סמן *samán* ἐπισημαίνομαι, σημαίνω. Gal. *Noter, marquer.* Ital. *Annotare.* Ger Darzu zeichnen/ auffzeichnen/ auffschreiben. Hisp. *Notar ò sennalar sobre otra cosa.* Pol. *Naznaczam, napissuie.* Vng. *Föl iezczőm.* Ang. *To note, to marke.*] Lactan. li. 6: Et ausus est libros suos nefarios, ac Dei hostis annotare ¶ Interdum annotare, significat memoriæ causa in commentarium referre. Colum. lib. 12. cap. 3: Sciret unde daret, & meminisset, atq; annotaret, quid, & quando, & cui dedisset. ¶ Annotare etiam pro decernere. Sueton. in Caligul. cap 27: Quum ad saginam ferarum muneri præparaturum carius pecudes cõpararentur, ex noxiis laniandos annotavit. Budæus. ¶ Annotari etiam dicitur, qui absens in reos refertur. Nam in gravioribus criminibus Magistratus qui absentem in reos recipiebat, edicta proponebat, quibus illi denuntiabat fore, ut nisi intra annum adesset, ejus bona confiscarentur, uti Marcianus & Macer docent de requirendis reis Hinc annotatio apud Macium ibidem, illa in reos relatio. Ex Hotomano.

Aˉnnŏtāmēntă, plur. Annorationes. [ἐπισημάσματα. Pol. *Przipisi.* Vng. *Iegyzés.*] Gell. lib. 1. cap. 7: Apud veteres scriptores, locutionum talium copiam offendimus, atq; his vulgò annotamentis insperssimus.

Aˉnnŏtātŏr, oris, [ὑπομνήμων. ę German Ein auffzeichner Vng *Föl iegyzős.*] Qui aliquid annotat. Plin. in Paneg. Num enim ante medium diem distentus solitaria cœna, spectator, annotatorque convivis tuis immines? Hoc est, observator, ut videlicet notes, & observes quantum quisq; aut edat, aut bibat.

Aˉnnŭātim, Quotannis, seu singulis annis. [שנה שנה *schanáh schanáh.* κατ' ἔτος. Gal *Par chacun an.* Ital. *Ogn' anno.* Ger. Järlich. Hisp. *Cada vn anno.* Pol *Co rok, nakazdi rok.* Vng. *Esztendőnként esztendőről esztendőre.* Ang. *Yearlie.*] Qua voce usus est Hieronymus, referens Plinium prodidisse, singula millia talentũm

talentûm thuris annuatim pensitasse Arabas regibus Persarũ. Locus Plinii, quem citat Hieronymus, est li. 12. ca. 17. ubi tamen Annua legitur, non Annuatim.

Annŭlŭs, li, vide ANVLVS.

Annŭmĕro, as, pen. cor. In aliquorum numero pono, in eundem numerum refero. [סטר saphár מנה manáh. ἀριθμέω. Gal. *Annombrer, adiouſter au nombre, compter & payer.* Ital. *Aggiongere ad vn numero, annomerare.* Ger Darzu zehlen/zu der zahl thun. Hiſpan. *Contar vna coſa ſobre otra.* Pol. *Przyliczam, nadliczam.* Vngar. *Hoſſzád ſzámlálom.* Ang. *To counte, and caſt to, to others.*] Cic. 2. de Divin. Atque his libris annumerandi sunt sex de Republ. ¶ Interdum idem est quod simplex numero. Cicer. 1. de Nat. Deor. Vt eorum molestum sit annumerare sententias. Idem de Optim. gen. Orat. Annumerare verba lectori.

Annuntĭo, as, are, nuntio, denuntio. [בשר bishár הגיד higgîdh. ἀγγέλλω, ἀναγγέλλω. Gal. *Annoncer, porter nouuelles.* Ital. *Annontiare.* Ger. Verkünden Hiſp. *Denunciar ò traer nuevas.* Pol. *Oznaimute.* Vng *Meg hirdetőm hirré teſzőm.* Ang. *To bring newes to tell tydinges.*] Plin. li. 7. cap. 52: Animam relicto corpore errare solitam, vagamq; è longinquo multa annuntiare. Cic. Attic. Eiq; interea, ut scribis, salutem annuntiabis.

Annŭo, is, ere, n. t. Propriè est nutu: id est, capitis signo assentior. [קרן karás יאת jadth רבה rabáh. ἀγανεύω. Gal. *Faire ſigne de la teſte qu' on eſt content, s' accorder & conſentir à quelque choſe.* Ital. *Aſſentire, acennar de ſi col capo.* German. Mit dem Haupt wincken oder zeichen geben/Verwilligen. Hiſ. *Otorgar inclinando la cabeca.* Pol. *Skinwam przyzwalam Skinienim.* Vng. *Fő hayta'ſſál reá hagyom.* Ang. *To nod with the head in ſigne of aggreing, to conſent or grant.*] Cic. 1. Verr. Id mihi significasse & annuisse visus est. Idẽ de Orat. Id quoq; toto capite annuit. Virgil. 9. Aeneid. Annuit & totum nutu tremefecit Olympum. Annuere, pro affirmare. Plaut. Bacchid. Ego autem venturum annuo.

Annŭs, Tempus est 365. dierum, & horarum circiter sex, quo Sol cursum suum conficit. [שנה ſchandh ἐνιαυτός, ἔτος. Gal. *An, annee.* Ital. *Anno.* Germ. Ein Jar. Belg. Een Jaer. Hiſpan. *Anno.* Pol. Rok. Vng. *Eſztendo.* Angl. *A yeare.*] Nominis ratio varia traditur. Quidam enim dictum existimant ab Am, circum, & No, fluo. Servius ab annulo deducit, quòd in se redeat, quasi annulus. Ad quam originem etiam Virgilius alludere videtur, quum ait: -atque in sua per vestigia labitur annus. Nam mensibus in se currentibus volvitur. Sol enim per duodecim Zodiaci signa excurrens, annũ conficit. Vnde apud Aegyptios, ante invẽtas literas draconе picto suã mordente caudã indicabat. Alii à verbo Græco αἰωνέω derivãt, quod significat renovo: quia semper renovatur. Alii à Græco ὄνος, unde & τριῶνον dicunt, quod nos Trimũ. Triplex autẽ olim fuit annus. Lunaris, triginta dies habens: Solaris, qui duodecim continet menseis, qui dicitur Solis anfractus, quum peractis trecentis sexaginta quinque diebus & quadrante, ad eadem syderum loca redit: qui etiam Annus vertens dicitur. Item Magnus annus, quem esse voluerunt omnibus planetis in eundem locũ recurrentibus. Et hoc fit secundum Ciceronis Hortensiũ, post annos duodecies mille, noningentos, quinquaginta quatuor solares. Anni verò quatuor sunt tempora, divisa in ternos mẽseis. Ipsorum quoque temporum faciunt talem discretionem ut primo mense, Ver novum dicatur: secundo Adultum: tertio Præceps vel extremum: unde est, Extremæ sub casum hyemis. Idem quoque de æstate, autumno, & hyeme dicendum est. Annum primò Eudoxus, pòst Hipparchus, deinde Ptolemæus, ad ultimum Cæsar deprehendit. ¶ Annus Saturni (χρόνος ἰνιαυτὸς) à quibusdam dicitur, qui est quadraginta annorum. ¶ Annus mundanus, sive vertens, est magnus annus Platoni, qui conversione mundi: id est, cœli (nempe octavæ sphæræ quod ἀπλανὲς) & plenè universitatis, efficitur, nempe post xv. millia annorũ peracta, quo temporis spatio octava sphæra proprio motu circumvolvitur. Macrob. Comment. li. 2. cap. 11. ¶ Annus Arcadum trimestris fuit. Aegyptii Lunæ senio annum terminabant, apud quos etiam singula millia annorum quidam vixisse produntur. ¶ Proverbiali schemate dictum à Iuvenale in vetulam jam ἔξωρον quidem, & ad Veneris lusus prorsum intempestivam, sed quæ verborum nequitiis puellam etiamdum ageret: -facies tua computat annos. Hoc est frontis rugæ numerum annorum tuorum præferũt: quanquam libido nondum in te consenuit. ¶ Magnum os anni, μέγα στόμα τῦ ἰνιαυτῦ, Dicebatur quoties uberior rerum provẽtus, aut vilior annona animos & loquendi libertatem adderet, alioqui timidioribus. Solent enim rustici magnificentiùs loqui, largiusq; polliceri spe proventus uberioris. ¶ Anno senior fio. Quoties aliquid nobis magnopere molestum significamus, senescere nos etiam vulgò dicimus. Aristoph. in Ranis. ¶ Semper superioris anni proventus melior. Ἀεὶ τὰ πέρυσι βελτίω, Quum præsentia displicent, & anteferuntur acta. Diogenianus. Sumpta metaphora ab agricolis qui semper de præsentis anni fructibus queruntur apud dominos. ¶ Annum gerere, pro agere annum apud Sueton. in Vespasiano: Extinctus est annum gerens ætatis sexagesimum.

Annos exuere, ponere exuvias, de serpentibus, cùm leberidem, annuamq; vernationem deponunt. Tibull. lib. 1. Aegl. 4. -serpens novus exuit annos.

Annālēs, m. t. Dicuntur res gestæ, quæ de anno in annũ in historias rediguntur, memoria pública. [דברי הימים dibre hajamím παρομίαστε, σύνταγοι. Gal. *Annales, Chroniques.* Ital. *Annale.* Germ. Jarbücher / Chronicken in welche man verloffne ding von jar zu jar verzeichnet. Hiſ. *Cronica de tiempos.* Polon. *Kſięgi, albo kronika wktora ſprawi rocznie vodziemi.* Vng. *Kronika.* Ang. *Cronicles of thinges done frome yeare to yeare.*] Vnde Virg. 2. Aeneid. Et vacet annales nostrorum audire laborum. Historia res gestas narrat, & ab ætatis nostræ memoria remotas. Cic. lib. 2. de Orat. Erat enim historia nil aliud nisi annalium confectio. Gellius sic habet: Rectè annaleis historias appellaveris, sed non continuò quicquid historia fuerit, annales appellare possis: sunt enim utræque rerum gestarum narrationes. Earum propriè rerum sit historia, quibus gerendis interfuit is qui narrat: Annales verò, quum res gestæ plurimum annorum servato cujusq; anni ordine, memoriæ traduntur. Quum autem non per annos, sed per dies singulos res gestæ scribuntur, Diarium, ἐφημερὶς vocatur. Præterea historia non solùm res gestas ordine explicat, sed & consilia quibus gestæ sunt, exponit, & conciones facit, & acies instruit, & situs locorum describit. Annales singulorum annorum gesta brevissimè notant. Vnde Annales Pisonis, & Salustii historias dicimus.

Annālis, & hoc Annale, Quod ad annos pertinet. [ἐτήσιος Gall. *Annuel.* Ital. *Annale, annuale.* Ger. Das zu dem Jar gehört. Hiſp. *Annal.* Pol. *Kitroku przynależący.* Vng. *Eſztendőre valo.* Ang. *Which perteneth to the yeare, yearlie.*] Vnde Legem annalem dixerunt, quæ præscribebat legitimam ad petendum magistratum ætatem. Cicer. de Legibus: Civitatem annalem servanto. ¶ Dicitur & tẽpus annale, quod est unius anni. Varro: Et quoniam tempora duorum generum sunt: unum annale, quod Sol circuitu suo finit: alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit.

Annārĭus, a, um, Idem quod annalis. [Pol. *Roczni.* Vng. *Eſztendőre valo.*] Vt, Lex annaria ab antiquis dicebatur, qua præscribuntur annui magistratus capiendi, ut inquit Festus.

Annārĕ, [Pol. *Na każ di rok odnawiam.* Vng. *Eſztendőnként általnyerni.*] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 12: Eodem quoque mense & publicè & privatim ad Annam perennavi sacrificatum itur, & annare perennareq; commodè liceat.

Annēllus, Cic. 5. de Finib. Epicurei imaginem non modò in bulis nostri familiares, sed etiam in poculis & in annel habent.

Annicerii. Cicer. 3. Offic. Annicerii Philosophi ab Ari

Annĭcŭlus, Quod est unius anni: ut Anniculus puer, Ann puella, Anniculum jumentum. [בן שנה ben ſchanáh. ἐνιαῖος. Gall. *D'vn an.* Ital. *D' vn' anno.* Ger. Jártig/ dos eins jar alt iſt. Hiſp. *Coſa pequenna de vn anno.* Pol. *Roczny.* Vng. *Egy eſztendős.* Ang. *Of one yeare.*] Nec de animalibus tantùm, sed etiam de inanimãtis: ut, Anniculæ vites. Plin. lib. 13: [illegible] taria instituunt, anniculas q; transferunt, & iterum [illegible]: pueris tamen magis dicitur per diminutionem, & [illegible] quæ adhuc incrementum accipere possunt. Vide V[illegible] leg. lib. 1. cap. 5.

Annĭfĕr, adjectivum, ἰπποτιοφόρος. Plin. lib. 19. cap. 7: Quæd[illegible] & radice & semine, ut cæpa, allium, bulbi, & siquorum radicem anniferorum relinquunt.

Annīlis, hoc annile, penult. producta, om. t. dicitur quasi [illegible] lis & ætate grandi, [πολυετής. Polon. *Starzali.* Vng. *Agg[illegible] wődős.*] Colum. lib. 2: Parentem omnium terram sicut mulierem sexum ætate annili confectã, progenerandis esse [illegible] inhabilem. Quanquã in castigationib. exẽplaribus non annilis legitur, sed anili: quod etiam cõparationi illi, quam ibi Columella ab ætate mulieris senio effœtæ, ad terræ sterilitatẽ trãsfert, multò est accommodatius. Satius itaq; erit, nisi aliud testimonium afferatur, ab hac voce abstinere. Nam apud Columellam proculdubiò anilis legendum est unico n. Est autem anilis, denominativum ab anus, idem significans quod ad anum pertinet, ut anilis fabula: anilis ætas, γραώδης.

Annĭvĕrsārĭus, a, um, Quod singulis annis statuto tempore revertitur. [שנה שנה schandh schanáh. ἐτήσιος. Gal. *Qui ſe fait tous les ans, d' an en an.* Ital. *Quel che ſi fa vna volta à l' anno.* Germ. Das auff beſtimpte zeit járlich wider kompt/jarzeit Belg Jaertyesſche. Hiſp. *Coſa de cada vn anno.* Pol. Przy[illegible], Dorocznie Vng. *Minden eſztendőnként elő forgo.* Ang. *That cometh euerie yeare, or yearelie.*] Cicer. in Verr. 6: Mercurius sacris anniversariis colebatur. Scribit Valerius Maximus, quòd Antipater Sidonius poëta, omnibus annis, uno die natali tãtùm corripiebatur febre, [illegible] idcirco anniversaria dici poterat. Sueton. de Aug. Q[illegible] & anniversarias, ac certo tempore recurrentes [illegible] per[illegible]batur.

Annōnă, ę, pen. prod. f. p. Res frumētaria, res omnes quæ ad annuum victum reponūtur. [שבר *schéber.* βίβρ. Gal. *Prouision de viures pour vn an, viures ou autres choses de prouision pour vn an.* Ital. *La viuanda ò vittuaglia di vno anno di ogni cosa.* Germ. Jårs tuche Frucht. Belg. Jaerlycsche vrucht. Hiſ. *Pan, trigo, cenada y tada cosa para viuir, vituailla.* Polon. *Doroczne wichowanie Doroczne zżiwnoſczi.* Vng Egéſz *eſztendőre valo gabona, eledel.* Angl. *The prouiſion of victailles for a yeare.*] Hoc enim nomine non ſolùm fruges comprehenduntur, verùm etiam omnia quæ annus ſuppeditat ad alimoniam noſtram. Colu. li. 9: Vel lactis annona permittit. Cic. lib. 2 de Diuinat. Putarem annonam in macello cariorem fore. Iuven. His opibus nunquam cara eſt annona veneni. ¶ Annona etiam pro certa definitaq; annuorum cibariorum ratione uſurpatur à Lampridio. Alexander, *inquit*, medicis annonas binas & ternas dedit. Vnde etiam in Iuriſconſultorum libris annonæ civiles appellatæ ſunt, quæ & panes civiles alibi nominantur. Ex Lexico Hotomani. ¶ Abuſivè pro ipſo victu capitur. ¶ Annonam etiam veteres menſuram, vel annuam mercedem ac ſtipendium nominaverunt Veget. de re milit. Torques aureus ſoliдæ virtutis præmium fuit, quem qui meruiſſet, præter laudem duplas cõſequebatur annonas. ¶ Annona etiam pro pane capitur, ſicut panis quoque pro annona: præſertim apud Iuſtinianum in Authent de non alienand. § hæc ergo, Idem L. ult C de jur dor. L. hac edictali. §. his illud. C. de ſecund. nupt. ibi fit mentio de annona civili, & de pane civil. Hinc

Annōtĭnŭs, a, um, adject ab annona. Quod ad annonam pertinet: ut Naves annotinæ quib. annona comportatur. [σιτηγὸς ὁ σιτηγοῦσι νῆες. Pol. *Do wicho wania zżytnego potrzebuiących.* Vng. *Egéſz eſztendei eledelhőz valo.*] Cæſar. 5 Bell Gal. Multitudine navium perterritæ, quæ cum annotinis privatisque, quas ſui quiſque commodi cauſa fecerat, amplius octingentæ uno erant viſæ tempore: Quidam legunt Annonatinæ, ſed mendoſe.

Annōnārĭŭs, a, um, Quod ad annonam pertinet. [σιτηρέσιος. Gal. *De viures.* Ital. *Coſa pertinente al vuere di vno anno.* Germ. Das zu jårlicher Nahrung gehört. Hiſpan. *Coſa pertineciente à vitualla.* Polon. *Każiwnoſczi należący.* Vngar. *Egy eſztendei eledelre valo.* Ang. *Pertening to victailles.*] Vt Lex annonaria, πρόφιλος νόμος, quam Clodius tulit, & ſummè popularis fuit. Vegetius Annonarias expenſas vocat, eas frugum pabuliq; ſpecies, quas provinciales militibus expendunt.

Annōſŭs, a, um, Quod eſt vetuſtum, quaſi multorum annorũ. [כושן *noſchán.* πολυετής. Gal. *Vieil, fort vieil.* Ital. *Annoſo, carico d' anno.* Germ. Alt/wolbetagt Belg Out. Hiſp. *Viejo de muchos annos.* Pol *Stari, Letnĭ.* Vn. Ag, wős. Ang. *Olde, of many yeares.*] Vt Annoſa mater, Colum. lib. 6. cap. 28. Annoſum Falernum, Mart. li. 6. Annoſa ornus, Virg. 2. Aen. Annoſo degit ævo, Plin. lib 4. cap 12.

Annŭŭs, [בן שנה *ben ſchanáh.* ἐνιαύσιος. Gal. *D'vn an.* Ital. *D'vn' anno.* Ger. Jårig Hiſp. *Coſa de vno anno.* Pol. Roczny. Vngar. Egy *eſztendős* Ang. *Of one yeare.*] Quod eſt unius anni. Colum. lib. 4, cap. 24: Vngues cuſtodum annotinos reſecato.

Annŭŭs, a, um, Quod unius anni ſpatio continetur. [ἐπέτειος, ἐνιαύσιος. Gall. *Qui dure vn an, annuel.* Ital. *Coſa d' vn' anno.* Germ. Das ein jar lang wåret/jårlich. Belg Jaerlycz/een jaer lanck/jarich. Hiſpan. *Coſa de vn anno.* Pol Doroczny. Do Roku trwaicy. Vngar. *Eſztendő beli.* Ang *That dureth one yeare.*] Sicut Diurnum, quod diei. Cicer. Caſſio, li. 15: Ad hanc provinciam, quã & ſenatus, & populus annuam eſſe, olunt. ¶ Annuum quoq; dicimus quod fit ſingulis annis. Virg 1. Georg. atq; annua magnæ Sacræ refert Cereri. ¶ Annua abſolutè, dicuntur alimenta in ſingulos annos. Iuven. ſunt quæ tortoribus annua præſtent. Sueton. de Tiber. Peculio conceſſo à patre, præbitisque annuis fraudavit per ſpeciem publici juris. ¶ Annua, bima, trima die, vetus eſt locutio Iuriſconſultis uſitata, pro anno, biennio, triennio. vide Hotom. Lexicon.

Anno, as, n. p. annum ago, à quo fit perenno, quod ſignificat annum perficio.

Anōdīnă, [ἀνώδυνα. Germ. Artzneyen welche zwar den gebreſten nicht hinnemmen / aber den ſchmertzen etwas leichteren vnnd mitteren. Pol. *Lekarſtwo chorobe vlżaiace.* Vng *Fáydalom enyhitő oruoſság.*] A medicis appellantur Pharmaca dolorem ſedantia, quę cruciatus quidem minuunt, partem autem affectam non ſanant, ſed ſenſum ejus obſtupefaciũt. Ab *α* privativo, & ὀδύνη, doleo: *n* litera euphoniæ gratia interjecta.

Anŏmălĭă, f. p. [שלא כמשטם *ſchellό chemiſchpat.* ἀνωμαλία. Gal. *Ineſagalité.* Ital. *Diſugualità.* Germ. Ungleichheit. Hiſpan. *Irregularidad, deſigualdad.* Polon. *Nierownoſć* § *Niezgoda.* Vngar. *Egyenlőtlen vnoſság.* Ang. *Inequalitie, irregularitie.*] Inæqualitas, cui contrarium Analogia. Gell. lib. 2. cap. 15: In Latino ſermone, ſicuti in Græco, alii Analogiam ſequendam putaverunt, alii Anomaliã. ¶ Ἀνωμαλία, eſt ſimiliũ ſimilis declinatio, quam quidã Latinè Proportionem vocant. ἀνωμαλία, eſt inæqualitas, declinationum conſuetudinẽ nõ ſequens.

Anŏmălum, penult. cor. Inæquale. [ἀνώμαλον Gal. *Ineſgal.* Ital *Diſuguale.* Ger. Das ungleich iſt Hiſp *Deſigual* Polon. *Nierowna, Chrupowati.* Vng. *Szokot rénd és mód nélkwl valo* Ang. *Vnequall, vnlike.*] Ab *à* ſine, & ὁμαλὸς, æqualis. Anomalum etiam dicitur aſperum, varium.

Anōnĭs, pen. prod. quæ & Ononis. [ἀνώνις, ἡ ὀνωνίς. Gal *Bugrattes & bugrindes.* Ital. *Bonaga.* Germ Ochſenzung / hawhechel/ ſtaultraut. Ital. *Gatillos, gatinos.* Pol. *Liſi ogon, alie, żórtow zyeuro.*] Herba eſt ex genere aculeatarum, quam recentiores herbam *Reſtam bovis* appellant. Vide Dioſc. lib. 3.

Anōnўmos, pro nomine arboris vide Enonymos.

Anōnўmum, pen. corr. n. ſ. ἀνώνυμον Sine nomine & obſcurum. ¶ Legimus autem populos eſſe in Africa Atlãtes dictos, qui ſunt anonymi: hoc eſt, ſine propriis nominibus, qui in univerſum Atlantes tantùm vocitantur. Horum meminit Plin. lib. 5. cap. 8.

Anormis, me, Sine norma, qui aliorum normam non ſequitur. [שלא כמשטם *ſchellό chemiſchpat.* ἀνώμαλον. Gall D *deſineſuré.* Ital. *Senza regola.* Ger Ohn ordnung/ohn alle maß Hiſ. *Irregular.* Pol. *Nieregadny.* Vng. *Hátrabatáros.* Ang *Without order or rule.*] Horat. 2. Serm. Rufticus anormis, ſapiens, craſſaq; Minerva Vide ABNORMIS.

Anquīnă, pen. prod. f. p. Funis navis, quo ad malum antenna cõſtringitur. De qua Cinna: Atq; anquina regit ſtabilem fortiſſima curſum.

Anquīrĕrĕ, Antiquum eſt verbũ. [חקר *chaká* דרש *daráſch.* ἀμφιζητῶν. Gal. *Faire information ou enqueſte, s' enformer* Ital *Informarſi, far inquiſitioni.* Ger Nachfrag haben/nachſuchen/erforſchen. Hiſpan. *Buſcar por informacion.* Pol. Wpitiwacżyć. Vng. *Meg tudakozni, ki kereſni.* Ang. *To make information or inquiſition.*] Liv. 4. Bell. Pun. Seu legibus ſeu morib. mallet, anquireret: id eſt, ut vulgò loquimur, *faceret inquiſitionem* ſive *informationem*: Quod Cicero tùm Quærere tùm inquirere in aliquem dicit. Hæc Bud. Sed conſtat ex antiquorum monumentis hoc verbum idem eſſe quod accuſare. Liv. lib 8: Capite anquiſitum ob rem bello malè geſtam. Idem libro 26: Quum Tribunus plebis bis pecunia acquiſiſſet, & tertiò capitis te anquirere diceret: Id eſt, Quum accuſaſſet ad populum ut multa rogaretur, tandem capitis accuſare voluit. ¶ Item aliquando poſitum pro judicare & quærere. Liv. lib. 6: Sunt qui Duumviros qui de perduellione anquirerent creatos autores ſunt. Vide Hotoman. Lexicon in Anquiro.

Ansă, Vaſis auris utrinque prominens, quæ ſcilicet manibus teneri ſolet. [אזן הכלי *ózen hachcheli.* λαβή. Gal. *Anſe ou courroye, par laquelle on tient quelque vaiſſeau ou autre choſe.* Ital *Manico d' ogni vaſe.* Ger. Ein handthaben/ôre an einem Geſchirr. Belg Een oore aen een cruyte/oft yewers aen/oft aen handhave. Hiſp. *Aſa de cacharro, chette, macho y hembra.* Pol. *Vcho vnaczynia* Vng *Fwl. fülecske.* Angl. *The handle of a cuppe or pott.*] Virg. in Sileno: Et gravis attrita pendebat cantharus anſa. ¶ Anſa quoque manubrium, vel quicquid omnino à toto corpore exit. Vnde ponitur quandoque pro fibula, ſeu fivula quæ calceis inſuitur. πάβιον. Tibullus: Anſaque compreſſos alligat arcta pedes. ¶ In catenis quoque anſæ vocantur annuli, ex quorum connexione tota conſtat catena. ¶ Proverbiali figura dicetur, in eaſdem anſas veniſti, ἐς τὰς ὁμοίας λαβὰς ἐληλυθας, in eum, qui ſic irretitus eſt. ut quocunque ſe vertat, teneatur, nec explicare ſe poſſit. Plato in Phæd. & Lucian. in Hermotimo. ¶ Per translationem Anſa ponitur pro occaſione. Cic. de Amicit. Quinetiam neceſſe erit cupere, ut quàm ſæpiſſimè peccet amicus, quò plures det ſibi tánquàm anſas ad reprehendendum. Idem pro Planc. Si locus habet reprehenſionis anſam aliquam. ¶ Hinc proverbialiter dicitur, Anſam quærere, λαβὴ ζητεῖν, pro captare occaſionem. Plautus Perſa: Annón vides hunc anſam quærere? Sic, Anſam præbere, λαβὴν παρέχειν. Ariſtoph in Lyſiſtrat. & Plat. lib. De leg. 3.

Anſŭlă, Diminutivum ab anſa: [אזנורת *lulãuth* βρόχος. Gal. *Anſette ou petite courroye pour tenir quelque choſe.* Ital. *Anelle della catena* Ger. Ein kleine Handhabe. Hiſp. *Eſlauon de cadena.* Pol. Vżko, Rękoieść § Vng. *Fwlet-ke fogantotska.* Ang *A litle handle of a cuppe.*] quo uſus eſt Auguſt. lib 8, Conf. ff. pro annulo quo fiunt catenæ, licet per tranſlationem. Ex voluntate (*inquit*) perverſa facta eſt libido: & dum ſervitur libidini, facta eſt conſuetudo: & dum conſuetudini non reſiſtitur, facta eſt neceſſitas: quibus quaſi anſulis quibuſdam ſibimet innexis (unde catenam appellant) tenebat me obſtrictum dura ſervitus. ¶ In calceamentis quoq; anſulæ vocantur fibulæ, quibus ligãtur. Valer. lib. 8. cap. 13: Mirificè & ille artifex, qui in opere ſuo moneri ſe à ſutore de crepida & anſulis paſſus, de ciure eum diſputare incipientem ſupra plantam aſcendere vetuit.

Anſarium. n. ſ cultellus ſutoris, quo pelles purgat. [Germ. Ein Gárbermeſſer.]

Ansātŭs, adject. Quod ansam habet: [ὁ κωπήεις. Gal. *Qui a anse par ou on le puisse prendre.* Ital. *Cosa di vn manico.* Ger. Das ein bre oder ein Handthaben hat. Hispan. *Cosa con ansas ò asideros ò corehetes.* Polon. Vchatu, rękoieść a. Vngar. Fwles, fogontos. Anglicè, *That hath an handle.*] ut, Vas ansatum. Colum. li. 9. cap. 15: Ansatus homo. Plautus Perſa: Subnixis alis me inferam atq; amicibor glorioſè. T. Sed quis hîc anſatus ambulat? Anſatum hominem joco dixit, qui incedit utroque brachio anſarum in modum ad latera applicato: ſive ut ipſe loquitur, qui ſubnixis alis ſeſe infert.

Anſĕr, Avis eſt nota. [χλών. Gall. Oye *ou iars.* Italicè, *Oca papero.* German. Ein Gans. Hiſpan. *Anſar ò pato ò ganſo.* Polonicè, Geś. Vngar. Lud Ang. *A goose, a gander.*] Hæc nocturnas excubias celebrat: vigilias enim ſuas clangore teſtatur. Anſeres olim publicè in capitolio alebantur, quòd cuſtodibus omnibus ſopitis, Romanos ad defenſionem arcis excitaviſſent, & arcem ſuis veluti excubiis, à Gallorum vi ſervaſſent. Anſerum autem alii domeſtici, alii agreſtes, de quibus Plin. libro 10. cap. 22.

Anſĕrīnŭs, a, um, Quod eſt anſeris. [χλώεος. Gall. De oye. Ital. *Cosa di oca.* German. Das zu der Gans gehört. Hiſpan. *Cosa de anſar* Pol. Geśy. Vng. Az *mi az lude.* Ang. *Of a goose or gander.*] Plinius: Tubera & quæcunque emolliri opus ſit, efficaciſſimè anſerino adipe curantur.

Anſĕrcŭlŭs, li, diminutivũ. [χλωάριον. Gal. Oyſon, *petite oye.* Ital. *Vn papero, pollo di oca.* Germ. Ein Gänſle. Hiſ. *Pequenno anſar.* Polon. Gąśiątko, gąska. Vng. *Ludatska.* Ang. *A goosling, a litle goose.*] Colum. lib. 8, cap. 14: Nec noceri poſſit excuſſis anſerculis quos enecant urticæ.

Antăcæī, αἰσχάλαι, Piſces ſuſ: Delphinos magnitudine æquantes, quos ad Mæotin & Boryſthenis oſtia, in glacie effodi author eſt Strabo lib. 7. Eorum naturam vide apud Aelian. libro 13. cap. 7.

Antăchātēs, ἀνθαχάτης, Gemma ex Achatæ generibus, myrrham redolens quum uritur, & ob id mulieribus grata. Plin. lib. 37. cap. 19.

Antæ, arum, f. p. tantùm pluraliter, Oſtiorum latera dicuntur: [παραστάδες. Ger. Fürbûg an den Thürgeſtellt. Pol. *Podwoi.* Vng. *Aytofzine.*] à quibus Antepagmenta dicuntur ornamẽta valvarum quæ antis appinguntur: hoc eſt, affigũtur, Feſtus. ¶ Antes ſunt extremi ordines vinearum, unde etiam nomen trahunt. Antæ, quæ ſunt latera oſtiorum. Idem: Antes ſunt quadraturæ, unde & Antæ dictæ ſunt quadræ columnæ. ¶ Anta in ſingulari legitur apud Vitruvium, & Antarius apud eundem libro 19. cap. 3: His explicatis antarii fines ante laxi collocentur.

Antănāclăsĭs, ἀντανάκλασις, ad verbum transferri poteſt, Ex adverſo refractio. Figura, cùm id quod ab altero dictum eſt, nõ ea mente qua dictum eſt, intelligitur: ſed in aliam aut contrariam, accipitur. Vide Quintil. lib. 8, cap. 3.

Antapocha, æ, penult. correp. f. p. Bud. [Ger. Ein Gegenzettel / ſo den andern tödt vnd abthut.]

Antăpŏdŏsĭs, penul. corr. f. t. ἀντιπόδοσις, Figura eſt quũ media primis & ultimis reſpondent: ut, Veſtrum hoc factum reprehendo: P. C. Non meum, ac pulcherrimum quidem factum, verùm ut dixi, non meum, ſed veſtrum.

Antārctĭcŭs circulus, ἀνταρκτικὸς κύκλος, qui arctico ex diametro opponitur, terræq; objectu à nobis cerni non poteſt. [Germ. Der vnverruckt punct vnd end oder Stern des Himmels gegen Mittag.] Hujus circuli centrum polus Antarcticus, appellatur, qui Arctico polo oppoſitus eſt, & alio nomine Auſtralis appellatur.

Antĕ, Modò adverbium, modò prępoſitio eſt. [קדם *kédhem.* Gal. *Parauant, au parauant.* Ital. *Prima innanzi.* Germ. Vorhin / zuvor. Belg. Voer. Hiſpan. *Ante, delante.* Polonicè, *Przedtim.* Vng. *Elõt, Elõl.* Ang. *Before, in tymes bygone.*] Adverbium, quando nulli deſervit caſui, & ſignificat Antea, πρότερον. Virg. Aeglog. 1: Antè leves ergo paſcentur in æthere cervi. Hoc enim accidit multis præpoſitionibus. Nec mirum, quando adverbiis etiam quibuſdam liceat vim præpoſitionis aſſumere: ut, Pridie Calendas, pridie Nonas. ¶ Itaque Apud, Circum, Ante, Poſt, & reliquæ, tunc præpoſitiones jure appellantur, quando caſibus adjunctæ tranſitionem facere oſtenduntur, quod eſt proprium ipſarum: quando verò ſine caſibus ponuntur, ſunt adverbia. ¶ Sciendum quòd Ante & Poſt, quum caſibus prępoſuntur, accuſativum exigunt: ut, Ante, Poſt annum, diem: quum verò caſibus ſubjiciuntur, ablativum. Plaut. in Aſin. Vix anno pòſt exegi. Cic. de Nat. deor. Ille multò ante lucem ſurrexit. Niſi malis dicere, ibi eſſe adverbia. ¶ Ante præpoſitio, πρό, extra compoſitionem, quandoque perſonam, quandoque locum, quandoque tempus denotat: ut, Ante ora parentum, Ante templum, Ante duos annos. ¶ Compoſita plerunque ſignificat ſicut ſonat, & componitur cum dictione incipiente ab A: ut, Anteambulo: à c: ut, Antecapio: e, ut, Antefero: g, ut Antegradior: l, ut Antelucanus: p, ut Antepono: ſ, ut Anteſto. ¶ Ab Ante fiunt derivativa, Antica, Anticum, Antes, Antenna, & hujuſmodi. ¶ ANTE, id tempus notat quod actum præcedit, poſt quod ſubſequitur communis doctorum opinio, quæ ſententia in actu momentaneo expeditum intellectum habet, ſed in actu tractum habente, idem eſt, ut quum dicimus rem ante bellum factam, intelligitur cœptam. Legatur Alc. in leg. ff. Si cert. pet.

Antĕă, Antehac, ante hoc tempus, ſuperioribus diebus. [קדם *kédhem.* πρότερον. Gall. *Par ci deuant, deuant ce temps-là.* Ital. *Innanzi, prima.* Ger. Zuvorhin / vor der zeit. Belg. Te voren. Hiſp. *Antes ò delante.* Pol. Przedwczorem. Vngar. Ezelõt. Ang. *In tymes bygone.*] Horat. Epiſt. 11: Pecti, nihil me, ſicut antea, juvat Scribere verſiculos amore perculſum gravi.

Antĕ aliŏs, Præ aliis in comparationibus locum habet, quẽ in uno aliquo vel nonnullis aliquid ineſſe oſtẽdere volumus; quàm in aliis omnibus. πρὸ πάντων. Virg. 11. Aeneid. Ille mihi ante alios fortunatuſq; laborum Egregiuſq; animi. Idem 3. Aeneid. O felix una ante alias Priameia virgo.

Antĕăctŭs, participium ex ante, & actus, Præteritus, ſuperior, elapſus. [קדמוני *kadmoni.* Gal. *Faict deuant.* Ital. *Cosa fatta innanzi.* German. Zuvor vollbracht / vergangen. Hiſp. *Cosa hecha delante.* Polon. Przedtim skończony, Przeſzły. Vng. *Meg let, el múlt.* Ang. *Done before, bygone, paſt.*] Cicer. pro M. Marcello: Ille quidem fructum omnis anteactæ vitæ hodierno die maximum capit. Idem 5. in Verr. Nihil putas valere in judiciis conjecturam, nihil ſuſpicionem, nihil anteactæ vitæ exiſtimationem.

Antĕămbŭlo, as, præcedo, progredior. [προπέμπω. Ger. Zů gang voran.]

Antĕămbŭlo, penul. corr. anteambulonis: [עבדי הולך *holéch liphné.* πρόπομπος. Gal. *Eſcuyer allant deuant ſon ſeigneur.* Ital. *Scudiero che camina auanti il ſuo ſignore.* Ger. Ein vorlauffer / ein Knecht der vor ſeinem Herrẽ hinreittet oder gehet. Hiſpan. *Eſcudero que anda adelante.* Pol. Wprzod chodzący, albo iezdzący. Vng. *Elõl iáro, hop meſter.* Ang. *An vsher or treader that goeth before his maiſter or maiſtreſſe.*] ab ante & ambulare, qui aliquem ſuperiorem honoris cauſa præcedens comitatur. Mart. lib. 10: Anteambulones & togatulos inter, Centum merebor plumbeos die toto. Sueton. in Veſpaſ. Dum eum identidem per contumeliam anteambulonem fratris appellat.

Antĕcănĭs, à Cicer. de Natura deorum dicitur ſydus illud, quod à Græcis πρόκυων: inde nomen habens quòd ante majorem Canem exoritur. Hic, teſte Higino, in lacteo circulo eſt defixus, pedibus æquinoctialem circulum tangẽs. Spectat ad Occaſum, utpote qui inter Geminos & Cancrum ſit conſtitutus. Tres tantùm habet ſtellas. Ab aliquibus Abticanis appellatur, ſed illorum error ex Græcæ dictionis compoſitione facilè deprehenditur.

Antĕcăpĭo, act. t. Prævenio, anticipo. [קדם *kiddém.* προλαμβάνω. Gall. *Preuenir, anticiper, preaccuper.* Ital. *Preuenire, anticipare.* Germ. Voranhin nemmen / für kommen. Hiſp. *Venir delante* Pol. Vprzedzam, wprzodbiore. Vng. *Elõl veszõm.* Ang. *To preueine, to preoccupie.*] Saluſt. Conſul optimum factu ratus, noctẽ quæ inſtabat, antecapere, nequid eo ſpatio novaretur. Tacit. li. 20: Quia pontem Moſæ fluminis anteceperat.

Antĕcăptŭs, participium, [προλαφθείς. Vngar. *Elõl vetetõt.*] Livius lib. 5. ab Vrb. Non loco caſtris antecapto, non præmunito vallo. ¶ Anteceptus etiam legitur, ſi locus mendo vacat. Cicero 1. de Nat. Deor. Quam appellat πρόληψιν. Epicurus: id eſt, anteceptam animo rei quandam informationem.

Antecapio, onis, Cic. de Nat. Deor. dixit, pro antecapta animo rei quadam informatione. Græci πρόληψιν vocant.

Antĕcēdo, pen. prod. n. t. Præcedo, anteeo, præeo, & aliquando ſupero, excello. [קדם *kiddém* הותיר *hothír.* πρόειμι. Gall. *Aller deuant, preceder.* Ital. *Precedere, andare innanzi.* Germ. Voranghen. Belg. Voergaen. Hiſpan. *Irò eſtar delante.* Polon. Wprzodchodze. Vng. *Elõl megyõk.* Ang. *To go before.*] D. Brutus Ciceroni: Biduo me Antonius anteceſſit, itinere multo majore fugiens, quàm ego ſequens. Cicero pro Archia: Celeriter antecedere omnibus ingenii gloria contigit.

Antĕcēdēns, participium. [πρόειμι. Vng. *Elõl menõ, elõl iáro.*] Plinius: Antecedens annus. Cic. Antecedens dignitate. ¶ Antecedentis gradus homines qui latioris ſunt dignitatis, quibus opponuntur inferioris gradus homines à Marcello Iuriſconſ. D. lib. 23 Tit. 2. l. 49.

Antĕcēſſŏr, oris, m. t. Qui antecedit. [נגד *naghídh.* πρόδρομος. πρόπομπος. Gal. *Auantcoureur.* Ital. *Quel che corre ò camina innanzi.* Ger. Vorgenger / vorleuffer / vorbott. Hiſp. *Anteceſſor, ò que eſta delante.* Pol. Przedbiegaia, przedsłaniec. Vng. *Elõttem menõ, Elõl menõ iáro.* Ang. *That goeth before.*] Suet. in Vitel. Irruperant jam agminis anteceſſores, & ſingula rimabantur. ¶ Anteceſſor, priorem magiſtratum quoque ſignificat cui alter ſuccedit. ¶ Item anteceſſorũ nomine Iuris doctores & magiſtri à Iuſtiniano appellantur. ¶ Anteceſſores equites Hircio de bello Africo.

Africo, antecurſores Cæſari. [Polon. Wprzod ieżni. Vng. Elől iárok.]

Antĕcēlsĭo, onis, Prærurſio, pregreſſio. [Vng. Elől iárás, elől menés.] Cic. 1. Offic. Conſequentia cernit, cauſas rerum videt, eatumq; progreſſus, & quaſi anteceſſiones non ignorat.

Antĕcēſſus, ſive Anteceſſum, dicitur id quod priùs datur, ut pòſt aliquid recipiatur, [Germ. Ein Gab das man angibt/zuvor ehe man das vbrig gibt.] Seneca lib. 4. de Benefic. Vnde apud me iſtæ expenſorum acceptorumq; rationes diſtinguuntur. Ego, quòd cui debeam ſcio, aliis poſt longam diem repono, aliis anteceſſum. Et alibi: Sed non ero difficilis, bene credi tibi ſcio: itaq; in anteceſſum dabo.

Antĕcēllo, n. t. præcello, antecedo, ſupero. [Gal. Exceller, eſtre plus auancé. Ital. Auãzare, vincere. Ger. Vbertreffen/vbertreffen. Belg. Ict gae te boven. Hiſp. Sobre pujar à otro, adelantarſe. Pol. Przechodze, przewyſzam. Vn. Meg haladom, elől veszöm. Ang. To excell, to surmount more the an other.] Cic. pro Cornel. Qui eloquentia cæteros antecellis. Idem Offic. 1: Omnes participes ſumus rationis præſtantiæque ejus, qua antecellimus beſtiis.

Antĕcellens, tis participium. [Vng. Meg halado, elől veuő.] Cicer. pro Muræn. Q. Catullum humanitate, ſapientia, integritate antecellentem.

Antĕccēnĭum, n. ſ. Cibus, qui ante cœnam ſumitur: vulgò Merenda. [Gal. Le reciner ou gouſter. Ital. Merenda. Ger. Das Abendeſſen/Abendbrot. Hiſ. Merenda ò comida ante de la cena. Polon. Podwieczorek, iużyna. Vngaricè, Vsonna. Angl. Meat before ſupper.] Apul. lib. 2: Prorſus gladiatoriæ Veneris antecœnia.

Antĕcūrsŏr, Qui præcurrit: ab Ante, & Curſor. [Gal. Auant-coureur. Ital. Chi corre innanzi, ſtaffiere. Ger. Vorlauffer. Belg. Een Voorlooper. Hiſp. Corredor, ò atajador del campo. Pol. Przedbiegacz. Vng. Elől futo. Ang. That runneth before.] Cæſ. 1. Bell. Civil. Ibi cum antecurſoribus Cæſaris prælio commiſſo. Idem 5. Belli Gall. Hora circiter tertia ab antecurſoribus de Craſſi adventu certior factus.

Antĕdīco, is, ere, Prædico. [Gal. Predire, dire deuant. Ital. Indouinare. Ger. Vorſagen / Weiſſagen. Hiſp. Dezir delante. Pol. Przepowiadam obwieszczam. Vngar. Meg iővendől öm, elől meg mondom. Ang. To ſay or ſpeak before.] Cic. 2. de Div. Hæc qui antedicunt, quam rationem ſequantur, vides.

Antĕĕo, n. q. Præcedo, præeo, præcello, antecedo, ſupero, tàm dativo; quàm accuſativo jungitur. [Gal. Aller deuant, preceder. Ital. Andare innanzi. German. Vorgehen/ voran gehen. Belg. Voergaen. Hiſp. Ir delante. Pol. Wprzod ide. Vng. Elől megyök. Angl. To go before.] Cic. 2. Offic. Barbarum diſtricto gladio jubebat anteire. Plaut. in Amphitr. Virtus omnibus rebus anteit. Cic. Offic. lib. 2: Cæteros virtute anteeunt. Saluſt. in Iug. Et quum omneis gloria anteiret, omnibus tamen charus erat.

Ante expectatum, ſive Antexpectatum, una dictione (ut Servio placet in illud Virgilii: Antexpectatum poſitis dat in agmine caſtris) ponitur pro adverbio temporis, & idem eſt quod Antè vel citius, quàm expectabatur. [Ger. Eh dann man ſolches verhoffet.]

Antĕfĕro, penult. corr. act. inconſ. Antepono. [Gall. Preferer, priſer plus. Ital. Anteporre. Ger. Höher halten/ oder ſchetzen. Hiſp. Poner delante. Pol. Przekladam, wieceu waże. Vngar. Elől vetöm. Ang. To eſtime better, to preferre.] Cicer. Cecin. Quum veliniquiſſimam pacem juſtiſſimo bello anteferrem.

Antĕlātus, part. Prælatus, [Gal. Preferé, eſteué ſur les autres. Ital. Preferito, piu ſtimato. Ger. Höher gehalten/höher geſchetzt für ander Leut. Hiſpan. Antepueſto, pueſto delante. Pol. Wiżej wagi. Vng. Elől vetett öt iővnak böſzönetet. Ang. Preferred.] Cic. de provinc. Conſ. Quum ipſe cæteris omnibus eſſet omni honore antelatus.

Antĕfīxă, Dicuntur quæ ex opere figulino ſub tectis affiguntur ſub ſtillicidio. Feſtus.

Antegenitus, priore loco genitus. [German. Vorhin geboren.] Hinc

Antĕgĕnĭtālĭs, penult. prod. adjectivum. Plin. lib. 7. cap. 55: At quantò faciliùs, certiusque, ſibi quenque credere, ac ſpecimen ſecuritatis antegenitali ſumere experimento?

Antĕgrĕdĭŏr, d. t. Præfero, præeo. [Gall. Marcher deuant, preceder. Ital. Andare innanzi. German. Vorgehen/ voran tretten. Hiſp. Andar delante. Polon. Wprzode ide. Vngar. Elől megyök. Ang. To go before.] Cic. 1. Off. Quicquid eſt quod deceat, id tum apparet, quum antegreſſa eſt honeſtas. Idem de Nat. deor. Lucifer Latinè dicitur, quum antegreditur Solem.

Antĕhăbĕo, Præfero. [Gal. Preferer, eſtimer plus. Ital. Anteporre. German. Höher halten. Hiſ. Poner delante. Pol. Wiecżej waże. Vng. Nagyobnak böſzöllöm. Ang. To eſteme more, to preferre.] Huic opponitur Poſthabeo, poſtpono. Tacit. lib. 4: Ne divulgata, atq; incredibilia avidè acceptaveris, neq; in miraculum corruptis, antehabeant.

Antĕhāc, Ante hoc tempus, ante illud tempus. [Gal. Par ci deuant, auparauant. Ital. Per adietro, nel paſſado. German. Vor der zeit/vormalen. Belg. Voer tyts. Hiſp. Adelante. Pol. Przedtim. Vngar. Ez elől. Ang. Before this tyme, in tymes bygone.] Terent. in Andr. Nam quod antehac fecit, nihil ad me attinet: id eſt, Ante hoc tempus, ſive hactenus, vel uſque modò. Saluſtius: Sic erat accenſa libidine, ut ſæpiùs peteret viros, quàm peteretur: ſed ea ſæpè antehac fidem prodiderat: id eſt, Ante illud tempus: quemadmodum Poſthac, non tantùm poſt hoc, ſed etiam poſt illud tempus ſignificat.

Antĕlŏquŏr, d. t. prius loquor. [Ger. Zuvor reden.] à quo

Antĕlŏquĭum, n. ſ. Primus in loquendo locus, ſeu principatus loquendi. Macrob. Huic aſſenſi omnes, Prætextato anteloquium detulerunt: id eſt, primas loquendi vices, ait Budæus. Idem Saturn. lib. 1. cap. ult. Philoſophia, quod unicum eſt munus Deorum, & diſciplina diſciplinarum, honoranda eſt, anteloquio.

Antĕlūcānŭs, a, um, Quod eſt ante lucem. [Gal. Qui eſt ou eſt fait deuãt le iour. Ital. Nanti giorno. Ger. Das früh vor tag iſt. Hiſp. Ante de la luz del dia. Polon. Poranni, przed ſwitanim bedący. Vng. Igen reg gelí virratta elől valo, traynalu. Ang. That is done before day light.] Cic. M. Catoni: Ex antelucano tempore uſque ad horam diei decimam magna multitudine hoſtium occiſa. Sic & Antelucanæ cœnæ. ¶ Antelucani flatus, ἀμφίλυκοι ἄνεμοι. Venti ſunt diluculò flantes, verno præſertim tempore, ſolè autem invalescente cadentes. Oriuntur ex vicinis fluminibus, aut cõvallibus, aut ex ſinu aliquo, nec ultra terræ conſpectum feruntur.

Antĕlūco, as, n. p. pen. prod. ſive Antelucor, ſignificat ante lucem vigilo, ἀγρυπνέω.

Antĕlūcŭlō, adver. quaſi ante lucĕ. [Gal. Deuant iour. Ital. Nanti giorno. Ger. Vor Tagzeit. Hiſ. Delante el luz. Pol. Przedniem. Vng. Virratta elől. Ang. Before day light.] Apul. 1: Optimum itaq; factu viſum eſt, anteluculò furtim evadere.

Antemalorum, hyphen eſt: id eſt, ſubunio: quia ſub uno accentu duæ dictiones proferuntur. Eſt enim Vnitas quaſi compoſitio: nam ſignificat præteritorum malorum. Sic apud Terent. Semperlenitas, pro perpetua lenitas. Virg. 1. Aeneid. neque enim ignari ſumus antemalorum.

Antĕmĕridĭānŭs, Quod eſt, vel fit ante meridiem. [Gal. De deuant midi. Ital. Nanti mezzo di. Ger. Vormittag. Hiſp. Coſa antes del medio dia. Pol. Przedpoludniowy. Vngar. Dél elől valo. Ang. That is before midday.] Plin. lib. 36. cap. 15: Antemeridiano Ludorum ſpectaculo edito. Cic. Attic. lib. 3: Antemeridianis tuis literis heri ſtatim reſcripſi.

Antĕnnă, f. p. Lignum tranſverſum in navi ad malum, cui velum alligatur: à circumtenendo dictum. [Gal. Le bois qui trauerſe le maſt du nauire, à quoy eſt lié le voile. Ital. Antenna. Germ. Die Segelſtang in einem Schiff. Hiſp. Antenna de la nao. Pol. Zerdżnaktorei żagiel wiszą. Vng. Vitorla fa. Ang. The ſayle yard.] Plin. lib. 1: Non antennas ſolùm, verùm ipſa navigia contorta frangens. Virg. 3. Aeneid. Cornua velatorum obvertimus antennatum.

Antĕ oculos, [Ger. Vor augen. Vng. Szöm látomásl, ſzöm elől.] Minus eſt, quàm Coràm. Nam Coràm proximitatem ſignificat. Ante oculos poteſt etiam de remotiore loco intelligi, modò extra conſpectum non ſit. Terent. in Evnuch. Quæ mihi hìc ante oculos amatorem coràm adduxti tuum.

Antĕŏccŭpo, anteoccupas, penult. corr. Præoccupo. [Gall. Preuenir, anticiper. Ital. Preuenire, preoccupare. Ger. Zuvor einnemmen/ fürkommen. Hiſp. Tomar de primero. Pol. Vprzedżam, wprzod oſiadam. Vng. Elől el foglalom, elől veszöm. Angl. To preuene, to preoccupie.] Cicer. in Orat. Vt anteoccupet quod putat opponi.

Anteoccupatio, onis, ſ. t. Cic. in Orat. Erroris inductio, in hilaritatem impulſio, anteoccupatio.

Antĕpagmĕntă, n. ſ. Sunt valvarum ornamenta, quòd ante valvas appingantur: id eſt, affigantur: vel quod appingantur antis, ſeu valvis. [Ger. Köſtliche zierd an den Porten. Pol. Malowanie na podwoiach. Vn. Ayto ſzinén valo czifrázás, virágozás.] Cato cap. 14: Fullonicam unam antepagmenta, vasa, torcula, duo. Sunt qui legant Antipagmenta.

Antĕpīlāni, m. ſ. In Romana militia ſecũdæ aciei milites erãt ſcutati omnes, robuſtioris q; ætatis, qui, quòd ferè ex optimatibus eſſent, & armis maximè inſignes etiã principes ſunt appellati. [Germ. Die beſten vnd ſterckeſten Kriegsleut/ ſo in den Römiſchen Schlachtordnungen vor den Kriegsknechten ſtunden.] Dicti autem

autem sunt Antepilani, quòd ante Pilanos: hoc est, ante Trojanos, qui pilis pugnabant, prælium capesserent. Ita enim apud Romanos, teste Livio, acies instruebatur, ut primo loco hostes aggrederentur manipuli hastatorum ex flore juvenum pubescentium collecti: qui si hostem propulsare non possent, sensim retrocedentes à principibus scutatis, quos Antepilanos vocari diximus in intervalla ordinum recipiebantur: principesque in eorum locum succedebant: hastati autem post eos subsequebantur. Si à principibus quoque non satis feliciter esset pugnatum, à prima acie ad Triarios paulatim referebantur, unoque facto agmine, jam nulla spe post se relicta, unà omnes in hostem procedebant. Ex his itaq; Triarii, qui novissimi prælium inibant, Pilani dicti sunt, quòd pilis præcipuè in bello uterentur. Erat autem Pilum teli genus longum pedes quinq; & semis: Romanis familiare· quemadmodum Sarissæ Macedonibus, & Gæsa Gallis. Principes verò scutati, qui ante hos in acie cõsistebant, Antepilani dicti sunt. Hæc ferè Liv. lib. 8. ab Vrbe condita.

Antĕpōno, nis, Ante aliquid pono. [הקדים *hikdím.* προτίθημι. Gal. *Mettre deuant.* Ital. *Anteporre.* Ger. Voranhin setzen/ fürsetzen. Belg. Voer setten. His. *Poner delante.* Pol. *Przedkladam.* Vng. *Elől vetőm.* Ang. *To put before, to preferre.*] Plaut. in Curcul. Quid antepones Veneri à spectaculo? ¶ Sæpè ponitur pro præfero, antefero & priorem duco, προτίθημι. Cicero in Læl. Vt amicitiam omnibus rebus anteponatis.

Antĕquam, pen. corr. Adverb. um, Priusquã. [קדמת *kadhmáth* בטרם *betérem.* πρὶν αὖ, πρίν ἤ. Gall. *Deuant que, auant que.* Ital. *Auanti che, prima che.* Germ. Eh dann/ vor vnd eh. His. *Antesque.* Pol. *Drzewieij, pierwey.* Vn. *Minek elötte.* An. *Before that.*] Hoc modò junctũ legitur, modò disjunctũ, aliquo scilicet interjecto. Iunctum construitur cum subjunctivis. Cic. 1. Philip. Antequam de Repub. P. Ç. dicam. Disjunctum cum indicativis. Virg. 4. Aeneid. Ante pudor quàm te violo, &c. Autor est Diomedes. Illa tamen differentia (nisi fortè corrupta sunt autorum loca) non semper observatur. Cicer. pro Muræn. Antequam pro Muræna dicere instituo. Idem Attico: Antequam discedimus. Virg. in Georg. Antè novis rubeant quàm prata coloribus. Cic. pro Rab. Quæ causa antè mortua est, quàm tu natus esses.

Antĕăc, ŭs. Antehac vel priùs. [ἔμπροσθεν. Vng. *Elől.*] Fit enim ab ante: sicut à post Posteriùs. & à Sub, Subteriùs, quo usus est Boëthius. Sidon. ad Domitium: Quæ nam potissimùm anterius caulibus nostris culina fumaret.

Antērmĭnī, m. s. Qui circum terminos provinciæ habitant. [Pol. *Pogranicźni.* Vng. *Határban lakók.*] Festus. περίοικοι.

Anterotes, ἀντέρωτες, Gemmæ sunt ex generibus amethysti: de quibus Plin. lib. 37. cap. 9.

Antĕs, m. t. Nomen ab Ante deductum, quo significantur eminentes lapides, sive ultimæ columnæ quadratæ, quibus sustinetur fabrica. [παραστάτου. Ger. Die ortstäg in Reben/ fürhäupter in den Weingärten oder Gemewr darumb. *Item,* die auffgerichten Seülen darauff das Gebew stehet. Pol. *Slupi naktorichbud stoij.* Vn. *Szögelet kő.*] Nonius tamen simpliciter antes quadraturas esse scribit: antas verò columnas quadratas. Hinc dicti videntur Antiani magistratus in urbibus, qui semestrem magistratum exercent: qui, velut antes columnæ, totius urbis onera sibi incumbentia sustinẽt. ¶ Antes etiam dicuntur primi ordines vitium: sic dicti, quòd antè stent, & se primos offerant. Virg. lib. 2. Geor. Iam canit extremos effœtus vinitor antes.

Antĕsīgnānŭs, m. s. Miles qui ante signum in acie collocatus, Signorum: hoc est, vexillorum propugnator; sive defensor. [דגול *daghúl.* σημαιοφόρος. Gal. *Qui marche en bataille deuant le Port' enseigne ou le guidon.* Ital. *Capitano di bandiera, Confaloniere.* Ger. Der vor dem Fehnlein oder Panter stehet vnd streittet. His. *Alferez.* Pol. *Chorąznego zastępca albo obronca.* Vng. *Száklo ő. zővitéz had nagy vezér.* Ang. *One nixt the standerd to defend it, that goeth before the standerd.*] Nam signum pro vexillo militari ponitur. Liv. 4: Signa nunc resistentia deseruntur ab antesignanis, nunc inter suos manipulos recipiuntur. Signifer est, qui vexillum fert. Livius ibidem: Ita primo statim prælio, quum Dictator equitatu immisso antesignanos hostium turbasset, legionum inde signa inferri properè jussit, signiferumq; ex suis unum cunctantem occidit.

Antēsto, as, n. p. cum Dativo, construitur, significatq; Præsto, antecello. [הותיר *hothir.* προέχω, περιγίνομαι. Gall. *Estre deuant, estre plus auancé.* Ital. *Stare innanzi.* Ger. Den vortrab oder vorgang haben/ fürtreffen. His. *Estar delante.* Pol. *Przewyższam.* Vng. *Elől állok.* Ang. *To be in greater honour or valour.*] Cic. de Invent. Omnibus corporis viribus antesteterunt. Gell. li. 9: Qui & virib. & magnitudine, & adolescentia, simulq; virtute cæteris antestabat: id est, antecellebat: sed hoc per trãslationem: nam propriè significat sicut sonat. Vnde Antistes & Antistita, de quibus infrà.

Antēstŏr, aris, d. p. teste Budæo, Vetus est Iurisconsultorum verbum, significans accipere in testem. Apud veteres enim qui adversarium in jus pertrahere volebat, prius aliquem de præsentibus antestabatur: hoc est, attestabatur, vel testem capiebat, ejus attingens auriculam, & sic interrogans, Licétne antestari? illo autem respondente, Licet: tum injecta manu adversarium in judicium rapiebat. Solos autem liberos antestari fas erat: servi autem testes esse non poterant. Ad hoc alludit Horat. lib. 1. Serm. Sat. 9. quum ait: -quò tu turpissime? magna Exclamat voce, & licet antestari? ego verò Oppono auriculã: rapit in jus. Hanc etiam juris solennitatem elegantissimè depinxit Plautus in Persa: Age (*inquit ibi Saturio*) ambula in jus leno. DORP. Quid me in jus vocas? SAT. Illic dicam apud Prætorem: sed ego in jus voco. DORP. Nónne antestaris. SAT. Túan' ego causa carnifex cuiquam mortali libero aureis atteram? Quare autem antestantes testium aures apprehẽdamus, docet Plin. lib. 11. cap. 45: Est (*inquit*) in aure ima memoriæ locus, quam tangentes antestamur.

Antĕvĕnĭo, Prævenio. [קדם *kiddém.* προφθάνω. Gal. *Anticiper, venir deuant vn autre.* Ital. *Venire innanzi.* Germ. Fürkommen. His. *Venir delante.* Pol. *Vprzedam pierwei przychodze.* Vng. *Elől vészöm.* Ang. *To preuene, to come before.*] Salust. in Iug. Ac per tramites occultos exercitũ, Metelli antevenit. Plaut. in Trinummo, dativo junxit, pro Coràm, sive obviam venio: Tempori huic hodie anteveni.

Antĕvĕrto, n. s. Prævenio, præverto, antevenio. [קדם *kiddém.* φθάνω. Gall. *Deuancer, anticiper.* Ital. *Anticipare, trapassare chi camina.* Germ. Fürtauffen/ fürkommen. His. *Preuenir, ò auticipar.* Pol. *Przedbiegam.* Vng. *Elől vészöm.* Ang. *To preuent.*] Cicer. in Læl. Idipsum quum tecum agere conarer, Fannius antevertit: id est, prævenit.

Antĕvŏlo, as, [προίπταμαι. Gal. *Voler deuant.* Ital. *Volare auanti.* Ger. Voran fliegen. His. *Volar delante.* Pol. *Przedlatuie.* Vng. *Elől röpdöklök.* Ang. *To flee before.*] Virg. 9. Aeneid. -antevolans tardum præcesserat agmen.

Antĕūrbānŭs, a, um, Quod est urbi propinquum. προάστιος. Vnde Anteurbana prædia dicuntur, urbi propinqua. Festus.

Antēxpĕctārum, Vide ANTE EXPECTATVM.

Anthalium, ἀνθήλιον, Malum est rotundum, magnitudine mespili, in locis Aegypti arenosis nascens, nõ procul à Nilo, quod bellariorũ vicem in secundis mẽsis apud Aegyptios obtinet. Vide Plin. lib. 20. cap. 15. Theophrastus Anthali malum vocat, ab Antalo planta, in qua nascitur, quam Plinius cyperi folia habere tradit.

Anthēdŏn, pen. prod. ἀνήθδων, Mespili arboris genus, pomũ ferens minus cæteris, sed odore præstantius, & quod diutiùs servetur. Flos amygdalæ flori similis, folium magna ex parte fissum, quod antequam decidat, valde rubescit. Non fuit in Italia hæc arbor Catonis tempore. Vide Plin. lib. 15. cap. 20.

Anthĕmĭs, anthemidis, pen. corr. f. t. [Germ. Camillenblumen. Pol. *Camomilla.*] Herba est fœniculi folio: quã nonnulli Leucanthemida, alii Leucanthemum, nonnulli Melanthemon vocant. Hanc medici recentiores barbarè *Camomillam* vocant. Ruell. lib. 3. cap. 68. & Plin. lib. 22. cap. 21.

Anthericeum, n. s. ἀνθερίκειον, Balsami genus tenui & capillacea coma. Anthericeæ enim Aristæ dicuntur.

Anthericus, ἀνθέρικος, Scapus est, sive caulis Asphodeli herbæ: quam *Hastulam regiam* quidam hodie appellant. Vide Plin. lib. 22. cap. 2. ¶ Hujus herbæ caules Herodotus antherices vocat, teste Suida: quos & tenaciores ait esse, quàm ut frãgi queant. Hinc locus factus Proverbio: Anthericum metere, Ἀνθέρικον θερίζειν, Quadrat in eũ, qui laborem inanem ac sterilem caperet.

Anthias, ἀνθίας, Piscis nomen est, qui circa Chelidonias Asiæ insulas capitur: cujus naturam vide apud Plin. lib. 9. cap. 59.

Anthilion, herba, à Dioscoride auricula muris appellata.

Anthĭnum mel, [ἀνθινὸν μέλι vocatur, quod vere factũ est, quoniam ex floribus favi construuntur, quos Græci ἄνθη appellant. Pol. Wiosnowi miod. Vng. *Tauaszi méz.*] Mel verò æstivum vocatur ὠραῖον, quòd Græci omneis fructus æstivos nominant ὠραίους, quoniam id tempus per excellentiam Horam vocant.

Anthrax, [פחם *ghechál.* ἄνθραξ. Gal. *Charbon ou anthrac.* Ital. *Carbone, carbon chio.* Germ. Ein Koln. His. *Carbon ò carbonelo.* Pol. Wągl. Vng. *Holtszén.* Ang. *A coale.*] Latinè carbo. ¶ Est & anthrax, gemmæ nomen pretiosissimæ, rubræ & transluciday ta dicta ab igniti carbonis similitudine: unde & à Latinis Carbunculus dicitur. ¶ Hoc præterea nomine medici vocant ulceris genus (teste Galen. lib. 6 de Composit. medic, secundum genera) celeriter crustam faciens, cum vehementi totius circunstantis, particulæ inflammatione.

Anthrăcītēs, ἀνθρακίτης, Gemma est, in qua veluti scintillę ignis discurrere videntur. Plin. lib. 37. cap. 7.

Anthrăcĭnŭs, m. s. ἀνθρακίνος. Color niger, à carbone, quòd carboni similis sit: sive quòd hujusmodi color fiat ex tritis in mortario carbonibus. Varr. de Vit. Past. Propinquæ adolescentulæ,

fcentulæ,etiam anthracinis proximo amiculo nigello,capillo demiſſo ſequuntur luctum.[Polon.*Czarni iaho wagl.* Vngar. *Fekete.*]

Anthrīſcŭs, ſive Anthriſcum, *ἀνθρίσκος*, Herba eſt Scandici adeò ſimilis,ut eadem videri poſſet, niſi tenuioribus & odoratioribus foliis ab ea diſtingueretur. Peculiaris ejus laus eſt, quòd fatigato venere corpori ſuccurrat, jamq; ſenio marceſcentes coitus excitet,& alba fœminarum ſiſtat profluvia. De hac Plin.lib.20.cap.15.

Anthrōpogrăphŭs, *ἀνθρωπογράφος*, Dictus eſt Dionyſius, quòd nihil aliud quàm homines pinxerit.Plin. lib.35. cap.10.

Anthrōpŏmōrphŏn, *ἀνθρωπόμορφον*, à Pythagora dicta eſt herba quædam ſomnifera,quam alio nomine Mandragoram appellamus: ab humana nimirum forma impoſito nomine, quam radix ejus utrunq; videtur imitari.

Anthrōpŏmōrphītæ, *ἀνθρωπομορφῖται*, Dicti ſunt, qui ſimplicitate ruſtica Deum *ἀνθρωπόμορφον* eſſe: hoc eſt, humanam formam,& membra habere arbitrabantur. [Pol. *Człekorzi Bogowie wieka przemieniaia.* Vng. *Emberi tęſtewʼ lſten tſimálo eretnękek.*] Vnde & Anthropomorphitica hæreſis.

Anthŭs, *ἄνθος* Ariſt. Hiſt.lib. 8. cap. 3. Florus Gazæ, *φλόξ* Suidæ. Avis eſt pulchri coloris, magnitudine fringillæ,circa amnes ac paludes degit. Hæc adventu equorum herbæ pabulo pulſa ut injuriam ulciſcatur, hinnitum irridendo imitatur. Plin.lib. 10.cap.42. ex Anſtotele ſic deſcribit: Eſt quæ equorũ quoq; hinnitus,Anthus nomine,herbæ pabulo adventu eorũ pulſa imitatur, ad hunc modum ſe ulciſcens. Rurſus cap. 74. Aegithum verò Anthus in tantum odit, ut ſanguinem eorum credant non coire,multisq; ob id infament veneficiis.

Anthўpŏphŏrā, *ἀνθυποφορά*,Figura eſt apud Rhetores, quã Quintilianus ſubjectionem vocat, quum tacitæ adverſariorũ objectioni occurrimus,eorumque nobis dicta,ſententiasque proponimus,in hoc tantùm, ut illis reſpondeamus. De hac Iul.Rufinianus lib. 2.

Anthўllĭŏn, *ἀνθύλλιον*, Herba eſt lenti ſimillima, quæ in vino pota,veſica vitiis liberat,& ſanguinem ſiſtit. Plin.li.26. cap.8.

Anthўllĭs, *ἄνθυλλις*,Herba eſt chamæpityos ſimilitudine, flore purpureo,gravi odore,radice intubi. Plin.lib. 26.cap.8.

Antĭă lex, Dicebatur quam Antius Reſtio tulit:quẽlicet optima eſſet, luxuriæ tamen obſtinationę nullo abrogante obliterata eſt: propter quod Reſtionem ipſum tradunt, quandiu poſtea vixit, foris non cœnaſſe, ne legem à ſe latam contemnere videretur.Vide Macrob.lib.3. cap.17.

Antĭæ,ſive Anthiæ,arum,Apuleius Floridorum li.1.de Apolline-lam primùm inquit, crines ejus præmulſis anthiis, promiſſis capronis anteventuli & propenduli. Sunt muliebres capilli,in fronte demiſſi, quòd ante faciem ſiti ſint. [תֹּאַר *tſammáh.* *πρόμιον.* Gal.*Cheueux de femmes.* Ital.*Capelli de done.* Ger. Der Weyberen Harlĭck vornen an der Stirnen. Hiſpan. *Copete de los cabellos.* Polon. *Niewieſzczie włoſzirna czelie, koſm.* Vngar. *Az azzonyiemberők ſzőmére le haylo wſlők.* Angl. *Heare in womens forehead.*]

Antiades, *ἀντάδες*,à Paulo Aegineta dicuntur tonſillæ,quum in tumorem obduruerunt, cibi, potusque, & ſpiritus viam præcludentes.

Antĭbăcchĭŭs, *ἀντιβακχεῖος*,Pes Bacchio contrarius. Cõſtat ex duabus longis & ultima brevi:ut,Natura.

Antĭcă, Vide in dictione POSTICA.

Antĭcānthărŭs, [*ἀντικάνθαρος*. Vng. *Béka liliom.*] à quibuſdam appellatur flos,quem Romani *Lilium agreſte* vocant.

Anticanis, Vide ANTECANIS.

Antĭcătēgŏrĭă, *ἀντικατηγορία*, Latinè dici poteſt Recriminatio,ſive mutua accuſatio:& eſt genus controverſiæ judicialis. Quint lib.3.cap.12:Adjecerunt quidam numero mutuam accuſationem,quæ *ἀντικατηγορία* vocatur.

Antĭcătōnēs, *ἀντικάτωνες*, Dicti ſunt duo libri, quos Cæſar cõtra Catonem ſcripſit.Sueton.Reliquit & de Analogia duos libros,& Anticatones totidem.Iuven. Sat.6:-quæ pſaltria penem Majorem quàm ſint duo Cæſaris Anticatones, Intulerit. Nomen eſt compoſitum ex Græco & Latino. Nam (ut Quintilianus inquit) ex peregrino & noſtro componuntur dictiones:ut,Epitogium,& Anticato.

Antĭcēllĭum,Herba eſt lenti ſimillima,quæ & Anthyllion dicitur.Plin.lib.22.cap.29.

Antichreſis, *ἀντίχρησις*, mutuus uſus, ut verbi notatio declarat. Sic enim is contractus dicitur, quo pignus ita datur, ut quoad debitor ſatisfaciat, eo creditor uſuræ nomine utatur, fruatur.Hotom.

Antĭcĭpo,act.p. Antè capio,antè occupo,prævenio. [קִדֵּם *kiddém.* *προκαταλαμβάνω, προλαμβάνω.* Gal. *Anticiper, d'avancer de prendre,occuper deuant* Ital. *Anticipare.* Ger. Vor nemmen / fürkommen. Hiſp. *Venir delante.* Pol. *Vprzedzam, wprzod biore.* Vng. *Elővéſzkőm.* Ang. *To preuent.*] Virgil.in Roſis:Strictior eos præceſſerat aura jugales,Aeſtivum ſuadens anticipare diem. Cicero Attic. Quid igitur proficis, qui anticipas ejus rei moleſtiam, quam triduo ſciturus ſis?

Antĭcĭpātĭo, onis,f.t.verbale. [קִדּוּמָה *kadmáh,* *πρόληψις.* Gal. *Anticipation.* Ital *Anticipatione.* Germ. Fürkommung. Hiſp. *Obra de venir delante.* Pol. *Vprzedzenia.* Vng. *Elől vénés.* Ang. *Anticipation,preuenting.*] Cic.1.de Natura Deorum:Quæ eſt enim gens, aut quod genus hominum, quod non habeat ſine doctrina anticipationem quandam deorum, quam appellat *πρόληψιν* Epicurus?

Antĭcŭs,a,um,adjectivum: [Pol. *Naczelni.* Vng. *Elől valo,elſő.*] ut poſticus, penult. prod. Hinc veteres anticas vocabant fores templorum vel ædium anteriores, ut poſticas poſteriores.auctor eſt Cornutus in Perſ. Sat.1.

Antĭcўrĭcŏn, *ἀντικυρικόν*, Seſamoidis herbæ ſpecies, ſimilis Erigeronti,quæ in Anticyra inſula creſcit

Antĭdōră, pen. prod. Remunerationes quæ à nobis pro acceptis pecuniis redduntur. [שִׁלּוּם *ſchillúm.* *ἀνταπόδοσις.* Gall *Recompenſe d'vn don,la pareille.* Ital. *Remuneratione, guiderdone.* Ger. Widergeltung / ein Gegenſchencke / ein Gegengabe. Hiſpan. *Galardon.* Pol. *Oddorawanie, oddanie.* Vn. *Viſzontagsággal valo aiandékozás.* Ang. *The recompenſation of an gift.*] Vlpianus titul. de petition. hæreditatis:Planè ſi antidora acceperunt, dicendum eſt eatenus locupletiores factos, quatenus acceperunt, velut genus quoddam hoc eſſet permutationis.

Antĭdŏsĭs,pen corr.[*ἀνταπόδοσις.* Vn. *Viſzontagisággal valo aiandékozás.*] Latinè Retributio:ſignificat enim quicquid ex adverſo datur,ab *ἀνταποδίδωμι*, retribuo.

Antĭdŏtum,penul. corr.n. ſ. Remedium quod contra venena, aut morbos quos timemus datur:vulgò *præſervativum* vocãt.[רְפוּאָה *rephuáh* *ἀντίδοτον.* Gal. *Contrepoiſon,drogue,breuuage contre vn auere* Ital *Remedio contra'l veneno.* Germ Artzney wider Gifft Hiſp. *Medicina contra ponconna.* Polon. *Lekarſtwo przeciwko truczyznie.* Vng *Ellenméreg ellen valo orvoſság,* Ang. *A remedie or drink againſt vennome.*] ex *ἀντὶ* & *δίδωμι*: id eſt, Contra,& Do:nam contraria contrariis curantur.Quintil.lib. 7: Tyrannus ſuſpicatus à medico ſuo datum ſibi venenum, torſit eum. Et quum id dediſſe ſe negaret, accerſit alterũ medicum.Ille datum ei venenum dixit, ſed ſe antidotum daturũ. ¶Dicitur & Antidotus,genere fœminino. Gell.lib. 14: Hujus regis antidotus celebratiſſima, quæ Mithridatios vocatur.

Antiferna, bona ſunt quæ à marito viciſſim loco dotis adferuntur in matrimonium. Nam *φερνὴ* dotem ſignificat. Vnde & Parapherna vocantur bona, quæ mulier ultra dotem ſibi habet.

Antĭgĕrĭo,Veteres pro Valde,& pro ſtatim utebantur, quaſi antequam res gereretur. Feſtus.

Antigrăpheus [*ἀντιγραφεύς.* Gal. *Contrerolleur.* Ital. *Cõtraſcrittore* Ger. Zinßſchreiber/Rädtenſchreiber. Hiſ. *El que debuxa ſacando de cotra coſa.* Pol. *Pisarz, item: Prouentowi piſarz.* Vngar. *Szám tartó deák, az ki az laiſtromnak maſdt tartya.* Ang. *A controller.*] Dicitur, cui id muneris injunctum eſt; ut obſervet pecuniam, quã in uſum principis, vel civitatis collegerunt exactores.Hos Cicero Cuſtodes appellat, in oration. pro lege Agraria contra Rullum,& de Reditu ſuo.Et Vlpian. lib. 3.de adminiſt.tutor. Budæus in Annotationibus.

Antigrăphum, [*ἀντίγραφον.* Pol. *Wypis.* Vng. *Máſſa.*] Dicebatur Antigrapheorum nota ſive diverſum exemplar.

Antilegomena,num,n.ſ.verti poteſt contractiones. [Germ. Widerſprechung/bäſtreitung.]

Antĭlēnă, [רְתִמָה *chatſmáh* *πρόστομον ἵππου.* Gal. *Poitral de cheual.* Ital. *Pett orale.* German Ein Bruſtriemen. Hiſpan. *Pretal de beſtias.* Polon. *Podpiérſzien.* Vngarice, *Szügy elő.* Ang. *A peitrel for an horſe.*] Qua pectus jumenti cingitur: ſicut Poſtilena, quæ ſub cauda ponitur.

Antĭlēpsĭs, *ἀντίληψις*, Græcè dicitur, quum Latini interceſſionem vel interjectionem nominant.

Antĭlŏgĭă, *ἀντιλογία*,Dici poteſt contradictio,refragatio, vel quaſi contraria oratio.

Antimathon, Græcè ſit an Hebræum neſcitur: Nicolaus tamen interpretatur contra mortem.

Antimelon, [דּוּדָאִים *dudhaim.* *ἀνθρωπομορφον.* Gal. *Mandragore.* Ital. *Mandragora.* Ger. Atraun. Hiſp. *Mandragola.* Pol. *Pokrzyk.* Vng *Natragulya.* Ang. *A mandragore.*] Herba eſt Dioſcoridi, quam alio nomine Mandragoram appellamus.

Antĭmĕtăbŏlē,f.t. *ἀντιμεταβολή*, Latinè dici poteſt Ex adverſo mutatio,Figura qua verba declinata repetuntur:ut,Non ut eadem vivo,ſed ut vivam edo.

Antĭnŏmĭă,æ,pen.corr. [*ἀντινομία.* Ger. Widerwertigkeit vnd ſtoß zweyer Geſatzen.] Duarum legũ cõtrarietas, pugna. Quint. lib.7. cap. 8: Proximum eſt de legibus contrariis dicere: quia inter omnes artium ſcriptores conſtat,in antinomia duos eſſe ſcripti & voluntatis ſtatus,*&c.*

Antipagmata, Vide ANTEPAGMENTA.

Antiparaſtaſis, *ἀντιπαράστασις*, Figura eſt frequens Demoſthenis

heni & Ciceroni, habens confessionem quandam conjunctã cum majore inficiatione. Sic Demosthenes adversus Leptinem, ubi docuit etiam apud majores in usu fuisse, ut viris fortibus præmia persolverentur, postea ostendit, se sine causæ detrimento, ejus contrarium posse cõfiteri, neq; ex eo sequi, immunitates illa ætate viris de republica bene meritis concessas, sine manifesta aliqua culpa esse eripiendas, nisi ostenderet adversarius, idem quoque à majoribus esse factitatum. Sic etiam Cicer. in Orat. pro Rabirio Posthumo, ubi ostendit falsum esse, Rabirii manu occisum esse Saturninum, subdit: Si integrum sibi esset, libentissimè se hoc confessurum, & meritum eo nomine præmium petiturum, quòd civem seditiosum è medio sustulisset.

Antīpătes, *ἀντιπατὴς*, Gemmæ nigræ species, non transluentis, quæ in lacte decocta, id myrrhæ simile facit. Plin. libro 37. capite 10.

Antĭpăthīă, [*ἀντιπάθεια*. German. Widerwertigkeit zweyer Naturen oder Complexionen so wider einander sind, ein natürliche widerwertigkeit Pol. *Przeciwnosc przyrodzenia*. Vng. *Természet, szerent* [illegible] *enkedés*.] Naturalis rerum differentia sive repugnantia: ad verbum sonat contra passionem, cui opponitur Sympathia, *συμπάθεια*, quæ mutuam quandam rerum inter se cognationem significat. Plin. lib. 32. cap. 2: Quod ad repugnantiam rerum attinet, quam Græci *antipathiam* vocant, nihil est venenatius aliquato, quàm in mari pastinaca. Idem lib. 34. cap. 15: Arbor ne vinci atur cerussa & gypso, & liquida pice. Hæc est temperatura, à Græcis *antipathia* dicta. Est igitur antipathia inter ea, quæ veluti naturali quodam odio inter se dissident: ut brassica antipathiam quandam habet cum vite. Contrà ostrea & concha sympathiam habẽt, quòd plenilunio plenæ sint: & decrescente luna decrescant.

Antĭpĕlārgēsĭs, pen. prod. sive Antipelargia, Remuneratio; mutua beneficiorum compensatio. [שְׁלֻם *shillum*. *ἀντιπελάργωσις*. Gal. *Recompense, la pareille*. Ital. *Retributione de benefici*. German. Widergeltung der empfangnen Gutthaten. Hisp. *Retribucion del bien hecho*. Pol. *Oddanie dobrodzeistwa*. Vngar. *Jótétemény helyébe vole to tetel*. Ang. *The lyk recompensation*.] Græci enim *ἀντιπελαργεῖν* vocant, de nobis bene meritis officiorum vicissitudine respondere. Sumpta est metaphora à ciconiis, quas illi *πελαργοὺς* vocant. Illis enim naturalis quædam pietas insita est, qua parentes senio defectos alunt, & quum sub hyemem mutanda sedes est, eos inter se medios recipiunt, & deficientes aliis sustinent. Quod etiam Latini quidam ad imitationẽ Græcorum Ciconiare vocaverunt.

Antĭpĕrīstāsĭs, f. t. *ἀντιπερίστασις*, Latinè circumobsistentia, reciprocatio, compressio undiq; circumfusa: [Pol. *Okrążenie*. Vng. *Környül állas*.] per quam ubi calidum est, inde frigus expellitur: ubi frigidum est, inde calor expellitur. Hinc putei per hybernum tempus calent, quia illò se calor contulit, cedens frigori superiora possidenti.

Antipherna, [*ἀντίφερνα*. Polonicè, *Zapissanie posagu*. Vng. *Minden házasságból, az melyet az ura aiándékoz feleségének*.] juncto ex *ἀντὶ* & *φερνὴ* nomine: dicuntur apud Iurisconsultos ea, quę maritus constante matrimonio uxori suæ quasi remunerandæ dotis causa largitur. Hotom.

Antĭphōnă, penult. prod. [*ἀντίφωνον*. Pol. *Spiewanie na odmiani*. Vng. *Antiphona, psálmus elõt valo versetske*.] Vox reciproca duobus choris alternatim psallentibus. Antiphonas Græci primi composuerunt, & apud Latinos sanctus Ambrosius instituit. Exhinc in cunctis regionibus Occiduis usus increbuit.

Antĭphrăsĭs, [*ἀντίφρασις*. Polon. *Spacznie wyrazumienie*. Vn. *Vissza való értés*.] pen. corr. Sermo per contrarium intelligendus: ut Parcæ, quia nemini parcant. Sic Manes: quòd non sint boni: Manum enim antiqui bonum dicebant.

Antiphrates, gemmæ species, quæ in lacte decocta, id myrrhæ simile facit.

Antipocha, chirographum, confessio, quam debitor creditori facit, in præstationibus annuis oppidò necessarium. [Ger. Ein Quittung/ Bekanntnus der bezahlten Schuldt.]

Antĭpŏphŏră, Vide ANTHYPOPHORA.

Antīptōsĭs, penult. prod. *ἀντίπτωσις*, Figura est quando casus pro casu ponitur: ut, Vrbem quam statuo vestra est. Componitur enim ex *ἀντὶ* pro, *πτῶσις* casus, à *πίπτω*, cado.

Antīquātĭs, Vetus, priscus: ab Ante & Aevum, ut Varroni placet. [קַדְמוֹן *kadmõn* עַתִּיק *hattik* יָשִׁישׁ *jaschisch*. *ἀρχαῖος, παλαιός*. Gall. *Ancien, antique, vieux ou vieil*. Ital. *Antico*. Ger. Alt. Belg. Out. Hisp. *Antiguo ò viejo*. Pol. *Stary, dáwni*. Vng. *Régi*. Ang. *Ancient, olde*.] Vng. 2. Georg. -antiquos q; domos avũ. ¶ Quoniam verò quæ antiquiora sunt, ferè meliora esse consueverunt, ut mores, vinum, & similia: factum est, ut antiquum pro probo, bono, & simplici dicamus. Terent. in And. Pol Crito hospes, antiquum obtines. Cic. pro Sext. Roscio: In qua muliere vestigia antiqui officii remanent. Sic & antigus dicimus, pro meliore, charíore, potiore, *ἀντιμόσχειον, ἀντιφερνάστερον*. Cicer. ad Attic. lib. 1: Nihil mihi antiquius nostra amicitia est Idẽ 1. de Invent. Quj pauperes sunt, iis antiquior officio pecunia est. ¶ Proverbialiter dicimus, per antiquum diem, *Διὰ παλαιᾶς ἡμέρας*: de re admodum obsoleta, priscaq;. Refertur à Diogeniano. Finitimum illi, quod hodie non inscitè jactatur in scholis philosophorum: Magno Platonis anno. ¶ Antiquus tamen & Vetus ita à Corn. Frontone distinguuntur in differen. vocab. ut Antiquum dicatur id, quod memoriam etiam Patrum excessit: Vetus verò id, quod multorum annorum est, aut mensium.

Antīquārĭŭs, a, um, Qui verba ab usu remota, & commentarios pontificum, & vetustissima fœdera & exoletos scrutatur autores, ut ex his cõtrahat, quæ non intelligantur, utq; quędã solus scire videatur. [*φιλάρχαιος*. Gal. *Curieux de l'antiquité*. Ital. *Amator de l'antiquità*. Germ. Der mit fleiß alte Wort braucht/ die niemands verstehet. Hispan. *Amador de las antiguedades*. Pol. *Starich slow anież wyrażanie, pożywaiacz*. Vngar. *Ki ot régi dolgoknak szeret dicse*. Ang. *A fauorer of antiquitie*.] Iuvenal. Ignotosq; mihi tenet antiquaria versus Suetonium Auguſt. Catozelos & antiquarios pari studio sprevit.

Antīquĭtās, f. t. Vetustas. [קֶדֶם *kédhem*. *ἀρχαιότης*. Gal. *Antiquité, ancienneté*. Ital. *Antiquità, vecchiezza*. Germ. Die elte. Hisp. *Antiguedad ò vejeza*. Polon *Starość, dawność*. Vng. *Régiség*. An. *Antiquitie, ancietie*.] Cic. 1. de Fin. Quod quàm magnum sit, fictæ veterum fabulæ declarant, in quibus tam fabullis multis; tamque variis ab ultima antiquitate repetitis; tria vix amicorum paria reperiuntur. ¶ Antiquitas, pro ipsis antiquis. Plin. lib. 12. cap. 19: Cinnamomum & casias fabulosa narravit antiquitas. ¶ Item in alio significatu accipitur apud Salustium, Servio teste: Tantum antiquitatis, curæq; majoribus pro Itálica gente fuit. Id est, antiqui & præcipui amoris sive charitatis, ab eo quod est antiquum pro charo.

Antīquĭtŭs, [מִקֶּדֶם *mikkédhem*. *ἀρχαίως, πάλαι*. Gall. *Ancienement, d'ancienneté*. Ital. *Per il passato & antichamente*. Ger. Von alter her/ von alten zeiten her. Hispan. *Antigua y viejamente*. Pol. *Zdawna*. Vng *Régen*. Ang. *In olde tymes*.] Idem quod olim, vel tempore antiquorum. Cæsar li. 6. Bell. Gall. Quòd summa autoritas antiquitus erat in Heduis.

Antīquo, as, act. p. Aboleo, abrogo, irritum facio. [בָּלַל *bilál* הֵסִיר *hesír* בִּעֵר *bihér*. *ἀπαγορεύω, καταργέω*. Gal. *Abolir, mettre hors d'vsage desrier*. Ital. *Votare, scantellare, indebilire, far' vano*. German. Abthun/ hinweg thun/ vntrefftig machẽ. Belg. Ick make te niet/ ick brenge vt de ghewoonte. Hispan. *Quitar de vso lo antiguo*. Pol. *Oddalam, obracżam wniwec, niẽt wierdżam*. Vng. *Eltörlöm, el veszöm*. Ang. *To abolushe, to put out of vse*.] Vnde legem antiquatã dicimus, quum populus suffragiis suis improbavit, nec perferri passus est. Abrogatam autem dicimus legem, quæ quum accepta fuerit, & perlata, postea contraria lege fuerit sublata. Livius: Omnium rerum causa vobis antiquandas censeo istas rogationes. Cic. 3. de Leg. Vos item, ut video, legem antiquastis sine tabella.

Antīquātĭo, onis, f. t. verbale, Abolitio, abrogatio. [בְּלִי *belí*. *ἀποπαλαίωσις, καταργησις*. Gal. *Decriement, abolition*. Ital. *Scanecllamento*. Ger. Abstellung/ casserung. Hispan. *Quitamiento del antiguo*. Pol. Wniwecżobracenie. Vng. *El törlés*. Angl. *Abolushing putting out of vse*.] Gellius: Facta mox est antiquatio legis.

Antīquē, adverb. Hoc est ad morem antiquorum: ut, Antiquè dictum. [כְּקֶדֶם *chekédhem*. *παλαιῶς*. Gal. *Antiquement, à la maniere antique*. Ital. *Antichamente*. Germ. Auff alte gattung/ Alt frendsch. Hisp. *Antigua y viejamente*. Pol. *Postarcmu*. Vng. *Régi módon, régiek meggyárá*. Angl. *Ancientlie, after the maner of the anciennes*.] Horat. 2. Epist. Si quædam minus antiquè, si pleraquè durè Dicere credat eos.

Antīrrhĭnum, *ἀντίῤῥινον*, Herba est eadem cum illa, quam suprà Anarrhinon appellavimus, de qua vide Plin. li. 25. ca. 10, & ea quæ suprà annotavimus in dictione ANARRHINON.

Antiscorodon, [*ἀντισκόροδον*. Pol. *Zaiecze czosnek*.] Herba est ex generibus allii, quę & Vlpicum, & Allium Cyprium appellatur. Vide Plin. lib. 19. cap. 6.

Antisophistes, æ, *ἀντισοφιστὴς*. Quint. Vrbaneq; Virginius interrogavit de quodam suo antisophiste, quot millia passuum declamasset.

Antispasis, Secundum Hipp. est aversio materiæ morbi in contrarium.

Antispoda, sive Antispodia, *ἀντίσποδα* Dioscoridi, *ἀντισποδία* Galeno, Vocãtur à medicis omnia ea, quę eandem cũ spodio habent facultatem, quęq; in spodii inopia pro eo possunt supponi. Quid autem sit Spodos, sive Spodiũ, vide suo loco.

Antismŏs, quod hic corruptè legebatur, vide ASTEISMOS.

Antistēs, ĭtis, ex Ante & sto, tàm fœminini quàm masculini generis, à verbo antiqüo Antisto, p antesto, quòd cæteris antestet. i. excellat, Primarius unius tẽpli sacerdos. [כֹּהֵן הָרֹאשׁ *chohén haróshh* פָּקִיד *pakídh* נָגִיד *nagídh*. *ἀρχιερεύς ὁ ἀρχιερεύς*. Gall.

Gal. *Premier entre les autres, prelat, president.* Ital. *Antiſte preſidente.* Germ. Ein Vorſtänder ein Prelat. Hiſp. *Prelado preſidente.* Pol. *Przełożony prelat.* Vng. *Elöl iáró ember.* Ang. *A biſhop or prelat, a preſident.*] Ovid. 4. de Pont. Non ſimt illa tui vanas antiſtitis unquam Eſſe preces. Liv. 1. ab Vrbe: Potitii ab Evandro edocti, antiſtites ſacri ejus per multas ætates fuerunt. Valer. lib. 1: Ne deæ vetuſtis ritibus perita deeſſet antiſtes. ¶ Antiſtes qui Anteſtat, cum dativo. Catullus: Verram omnibus è meis amicis Antiſtes mihi millibus trecentis, veniſti. ¶ Per tranſlationem verò Antiſtes dicitur, qui in re aliqua excellit, atq; principatū tenet. Vnde Servius Sulpitius, Quintil. teſte lib. 11. cap. 1: Iuris antiſtes appellatus eſt. Item Plato ſapientiæ antiſtes.

Antīſtĭtă, æ, f. p. [ἀρχιέρεια. Gall. *Abeſſe qui a charge des choſes ſainctes.* Ital. *Abadeſſa, ò prioreſſa.* Ger. Ein Vorſtenderin / alſo ein Priorin / oder Aeptiſſin. Hiſp. *Muger prelada.* Pol. *Xżeni, przełożna, oppatrzycha.* Vng. *Fő'apátcza.* Ang. *An abeſſe.*] Gell. lib. 13. cap. 19: Sacerdotes quoque fœminas M. Cic. Antiſtitas dicit: Sacerdotes, *inquit*, Cereris atque illius fani antiſtitæ. Sic enim locus in Verr. quē hīc citat Gell. legendus eſt, præter Gellium etiam Priſciano autore.

Antīſtĭtĭŭm, n. ſ. Excellentia, antiſtitis dignitas. [טקדה *pekuddáh.* ἀρχιερωσύνη. Gal. *Eminence, excellence.* Ital. *Eccellenza.* Germ. Fürtreffenheit. Hiſp. *Prelacia.* Pol. *Przewyższenie, godność.* Vng. *Garáńſág, elől iárás.* Ang. *The prelatu dignitie.*] Martianus Capella: Antiſtitio præminebat Athanaſius.

Antīſtĭtŏr, penult. corr. Præſes, præfectus, quaſi anteſtator. [שטר נשיא *ſchotér naſi.* ἐπιστάτης. Gal. *Le maiſtre de l'œuvre.* Ital. *Preſidente, prefetto.* Germ. Ein Fürgeſetzter / Vorſtender. Hiſp. *Prelado, preſidente.* Pol. *Przełożiciel, przełożony.* Vng. *Fő'ember.* Ang. *A preſident, the maiſter ò any worke.*] Colum. lib. 4: Neq; enim ſingulis totidem antiſtitores poſſit dare, qui obſervent, quique præcipiant, ne acerbæ uvæ demerantur.

Antīſto, as, are, n. p. antiquum verbum pro Anteſto: id eſt, antecello. [יתר *jathár* הותיר *hothir.* ἀρχιερατεύω. Gall. *Preſider.* Ital. *Eſſere preſidente.* Germ. Ein Fürgeſetzter oder Vorſtender ſeyn. Hiſpan. *Ser preſidente en alguna dignidad.* Pol. *Przodekmam nadnieść.* Vng. *Elől iárak, főllyebualo vagyok.* An. *To haue prehemineuce.*] Cato cap. 156: Braſſica eſt, quæ omnibus oleribus antiſtat. Lucret. lib. 5: Herculis antiſtare autem ſi facta putabis, Longiùs à vera multò ratione ferêre.

Antīſtœchŏn, ἀντίστοιχον, Literarum permutatio, quum ſcilicet litera pro litera collocatur: ab ἀντὶ, pro, & στοιχεῖον, elementum: ut Sella pro ſedda, & Magalia pro magaria, l pro r: nam Magal pro Magar, dicitur, quod Pœnorum lingua *villam* deſignat.

Antīſtrŏphē, f. t. ἀντιστροφή, Dicitur quum inter cōjuncta duo, quæ à ſeſe mutuò pendeant, fit alterna converſio: ut, Servus domini, & Dominus ſervi. ¶ Lyricis autem poëtis Antiſtrophe eſt ſaltationis genus, quo modò in dextrā, modò in ſiniſtram choros agerent, ac revocarent.

Antĭthĕsĭs, penult. corr. [ἀντίθεσις. Vng. *Ellembe, ſzőmbe valo vetés.*] Color rhetoricus, quum cōtraria contrariis opponuntur. Quintilianus Contentionem vocat.

Antĭthĕtŏn, pen. corr. [ἀντίθετον. Vng. *Ellembe zőmbe valo vetés.*] Figura eſt, quum contrariis opponuntur contraria, ut apud Ovid. 1. Metam. Frigida pugnabant calidis, humentia ſiccis, Mollia cum duris, ſine pondere habentia pondus. Perſius: -crimina raſis Librat in antithetis, doctas poſuiſſe figuras Laudatur. Cic. ad Brutum: Semper hæc quæ Græci antitheta nominant; quum contrariis opponuntur contraria, numerum oratorum neceſſitate efficiunt.

Antĭtўpum, n. ſ. [ἀντίτυπον. Pol. *Wiobrazenie.* Vng. *Példa.*] pen. corr. Latinè e xemplar, ſimilis formæ. vel contrarium.

Antlāre, ἀντλεῖν, Vetuſtiſſimi dicebant pro haurire, verbo à Græcis mutuato. Livius Andronicus: Florem antlabant liberi ex carcheſiis. ¶ Hinc Exantlare, exhaurire, de quo infrá.

Antlĭă, æ, machina ad hauriēdam aquam. [משאבה *maſcheab.* ἀντλία. Gal *Vn engin à tirer de l'eau.* Ital. *Inſtromento con che ſi caua aqua.* Germ. Ein Inſtrument damit man Waſſer ſchöpffet / oder auffzieht. Hiſp. *Anoria para acar agua.* Pol. *Kłuba, inſtrument ktorim wode wyciągaią iakieſa kolowroti.* Vng. *Veder, meritő edény* Ang. *An ingyne to draw water.*] Nam ἀντλεῖν, Latinis haurire eſt. Mart. lib. 9: Curva laboratas antlia tollit aquas. Et Feſt. Antlare, haurire: à Græco ἀντλέω: id eſt, haurio. Liv. Florem antlabant liberi ex carcheſiis.

Antōnŏmăsĭă, f. p. ἀντονομασία, Dici poteſt, pro nomine: id eſt, vice nominis poſitio. Diomed. Antonomaſia eſt vocabulum quod ſine nomine poſitum, loco ejus fungitur: ut eſt, Arma, virumq; cano: ibi intelligitur Aeneas. Fit autem tribus modis: Ab animo: ut, Magnanimus Anchiſiades: id eſt, Aeneas. A' corpore: ut, Ipſe arduus: id eſt, Polyphemus. Extrinſecus: ut, Infœlix puer, atq; impar congreſſus Achilli: hoc eſt, Troilus. ¶ Inde Antonomaſticōs: hoc eſt, per Antonomaſiam.

Antræ, arum, autore Feſto, Dicuntur convalles, vel arborum intervalla. [Polon. *Rozmiármedzy ſiecepami.* Vngar. *Allicsót fák közt.*]

Antrum, n. ſ. Specus, caverna. [מערה *meharáh.* αὔλαξον, ἀγκίλωτον. Gal. *Foſſe ſous terre, caverne, creux.* Ital. *Antro, ſpelonca.* Ger. Ein Höle. Belg. Een Spelunck / oft chet. Hiſp. *La cueua.* Pol. *Iáskinia, padoł, loch.* Vng. *Barlang.* An. *A caue or denne.*] Virgil. 6. Aeneid. Exciſum Euboicæ latus ingens rupis in antrum. Martial. lib. 13: Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris.

Anubias, adis, ἀνουβὰς, A' quibuſdam dicitur herba, quæ notiore nomine Conyza appellatur, & vulgò *Cimicaria*, ſeu *Pulicaria*. Legitur hæc vox in quibuſdam Dioſcoridis exemplaribus: quā tamen à peritioribus inter nomenclaturas nothas, falſoq; Dioſcoridi attributas video numerari.

Anŭlus, Pro digitorum ornamento, à circuitu vocatus eſt, ſive à rotunditate, quaſi annus. Græci à digitis δακτύλιον appellaverunt. [טבעת *tabbahath.* Gall. *Anneau, vne verge à mettre au doigt.* Ital. *Anello.* Ger. Ein Fingerring. Hiſ *Anillo.* Pol. *Pierſcień.* Vn. *Gywrw.* An. *A ring.*] Cic. 5. Verr. Sæpè enim noſtri imperatores ſuperatis hoſtibus, optimè Republica geſta, ſcribas ſuos anulis aureis in concione donarunt. ¶ Fuerunt homines tam inepti, qui anulos etiam digitos à Latinis vocari crederent, adducti autoritate Plauti in Pœnulo: Atq;, ut opinor, digitos in manibus non habent. AN. Quid jam? MIL. quia incedunt anulatis auribus. Sed hi profectò nimis pueriliter delirāt, neq; Poëtæ jocum aſſequuntur. Irridet enim ibi poëta Pœnorum morem, qui ac ſi digitos in manibus non haberent, anulos à manibus ad aures transferebant. Apud nos priſci Vngulū & Vnguinum vocabāt: poſteà & noſtri & Græci, Symbolon dixêre Nam Symbolum, nōta eſt & ſignum. Anuli autem equeſtris ordinis notæ erant. ¶ Condulum quoq; & Condalū veteres anulum nuncupavêre, teſte Feſto. Plaut. in Trin. In thermodolio cōdalium es oblitus. ¶ Mos fuit veterum gerere anulum in digito finiſtræ manus, qui eſt minimo proximus. Ejus rei duplex redditur ratio à Macrobio. Prior, quia in eo digito gemma anuli ab omni leſione eſſet tutiſſima: altera, quia diſſectis humanis corporibus, repertum eſt, nervum quēdam tenuiſſimum (ut credi vult) ab eo digito ad cor hominis pervenire. Et ideò viſum eſt veteribus, ut ille digitus anulo tanquam corona circundaretur. Primus Prometheus fertur circulum ferreum, incluſo lapide, digito circundediſſe, qua conſuetudine homines uſi anulos habere cœperunt. Anuli autē per diminutionē dicti à circulis, & anis, qui ſunt circa brachia & circum crura. Apud Romanos anuli de publico dabantur, & non ſine diſcrimine: nam dignitate præcipuis viris gemmati dabantur, cæteris ſolidi Anulum aureum neq; ſervus, neq; libertinus geſtabat in publico: ſed anulo aureo liberi utebantur, libertini argenteo, ſervi ferreo. Apud veteres ultra unum anulum uti infame habitum viro. Gracchus in Mævium: Conſiderate Quirites ſiniſtram ejus: en, cujus autoritatem ſequimini, qui propter mulierum cupiditatem, ut mulier eſt ornatus. Craſſus, qui apud Parthos periit, in ſenectute duos habuit anulos, cauſam præferens, quòd pecunia ei immenſa creviſſet. Fœminæ non uſæ ſunt anulis, niſi quos virgini ſponſus miſerat: neq; amplius quàm binos anulos aureos in digitis habere ſolebāt. Inter genera anulorum ſunt, Vngulus, Samothracius, Tynius. Vngulus eſt gemmatus, vocatusq; hoc nomine: quia ſicut ungula carni, ita gemma anuli auro accingitur. Samothraceus, aureus eſt quidem ſed capitulo ferreo, à loco ita vocatus. Tynius purus eſt, primùm in Bithynia fabricatus, quam olim Tynam vocabant. Flaccus: Lugente mea vita nec ſmaragdus berillusq; mihi Flacce nec nitentes per, candidam margaritā quæro, nec quos Tynica lima polivit anellos nec jaſpios lapillos? Iſidorus de Etymologus. ¶ Anuli cura, Cancellarii (ut loquimur) dignitas. Iuſtin. Hiſtor. li. Trogus dicit patrem ſuum ſub Caio Cæſare militaſſe, epiſtolarumq;, & legationum ſimul & anuli curam habuiſſe. ¶ Arctum anulū ne geſtato, μὴ φορεῖν στενὸν δακτύλιον: hoc eſt, interprete D. Hieronymo: Ne vixeris anxiè: & ne tuæmet in ſervitutem conjicias, aut in ejuſmodi vitæ inſtitutum, unde te non queas extricare. Siquidem quiſquis anulum anguſtum geſtat, is ſibi quodammodo vincula injicit. ¶ In anulo Dei figurā ne geſtato, ἐν δακτυλίῳ Θεοῦ ἀγάλμα μὴ περιφέρειν. Fortaſſis admonet non paſſim admiſcendam Dei mentionē. ¶ Per medium anulum trahatis oportet, διὰ δακτυλίου δεῖ σε ἑλκυσθῆναι. In eum quadrabit, qui ſit vehementer extenuato graciliq; corpore; ſeu morbo, ſeu cura, ſeu ſtudio, ſeu qua alia re. Ariſtoph. in Pluto: Διὰ δακτυλίου μὲν οὖν ἐμέ γ' οὐ διελκύσας: id eſt, Itaq; profectò per anulum me traxeris. Verba ſunt anus volentis ſe videri uſq; adeò maceratam atq; exhauſtam dolore, ut per anulum trahi poſſet. Equidem opinor adagium eſſe ſumptum à luſu, quo ovum aceto maceratum per anulum trahitur. Cujus rei meminit Plin. lib. 10. cap. 16. ¶ Anulus, item Fluvius eſt Mauritaniæ, in quo elephantes luna nova apparente ſe abluunt. Plin. lib. 8. cap. 1: Autores ſunt, in Mauritania ſaltibus, ad quendam amnem cui

nomen est Anulo, nitescente luna nova, greges elephantum descendere, ibiq; se purificantes, solenniter aqua circunspergi, atq; ita salutato sydere in sylvas reverti.

Ānēllŭs, idē quod anulus. [Pol. *Pierscżionecżiek.* Vng. Gyw'rw', gyw'rw'tske.] Cic. de Finib. bonor. & mal. lib. 5: Nec tamen Epicurum licet oblivisci si cupiam cujus imaginem non solùm in tabulis nostri familiares, sed etiam in poculis & anellis habebant. Ex Nonio. Horat. in Serm. Sæpè notatus Cum tribus anellis modò læva pruscus mani.

Ānŭlārĭŭs, Artifex qui anulos facit. [בַּעַל הַטַּבָּעוֹת *tsoréph hattabbahath. δακτυλοποιός.* Gal. *Orfeure qui fait anneaux.* Ital. *Orefice, chi fa anella.* Ger. Der die Ring machet. Hisp. *Platero que haze los anillos.* Pol. *Ten ktori robi pierscżenie.* Vngar. Gyw'rw' tsin lo. Angl. *A goldsmyth, that maketh ringes.*] Cic. 4 Acad. An tibi erit quærendus anularius aliquis, quoniam gellinarium invenisti, Deliacum illum, qui ova cognosceret?

Ānŭlārĭus, re, Quod anuli est. [Polon. *Pierscżieniowi.* Vngar. Gyw'rw's.] ut Digitus anularis dicitur, qui proximus est auriculari. *δακτυλικός.* Quare autem veteres in hoc potissimùm digito anulos gestaverint, vide Macrob. lib 7 Saturn. cap. 13.

Ānŭlātus, [*δακτυλιωτός.* Vng. Gyw'rwżŏt, gyw wkkelékesitett ŏt.] Anulis ornatus. Plaut. in Pœnulo: Quid jam? quia incedunt cum anulatis auribus.

Ānŭs, us, generis fœminini, & prima correpta, Vetula dicitur, ab annorum multitudine ita vocata, quum antiqui consonantem non geminarent. [זְקֵנָה *zḳenáh. γραῦς.* Gal. *Vieille.* Ital. *Vecchia.* Germ. Ein alt Weib, ein Bettel. Belg. Een out Wyf. Hisp. *Vieja.* Pol. *Babá.* Vngar. *Bába, vén kofa, ag dada.* Ang. *An old wyfe.*] Vel ab α & νόος sensus, intellectus, quòd jam deliret, & quodammodo mẽtẽ careat. Cic. 1. Tuscul. Quæ est anus tàm delira, quæ timeat ista quę vos videlicet, si physica nõ didicisse tis, timeretis? ¶ Anus bacchatur, *γραῦς βακχεύει*, in eos dici solitũ qui præter ætatem indecorè lasciviunt. ¶ Anus hircissans, *γραῦς ἡμιτράγος*, de anu adhuc intempestiva libidine prurienti: & ut ait Plautus, catullienti. Aristophanes in Pluto. ¶ Anus cothonissat, *γραῦς κωθωνιζομένη*. De vetulis indecorè lascientibus Κώθων enim temulentum significat: inde fictum verbum κωθωνίζειν. ¶ Anus hircum olet, *γραῦς ἀναθῦσα*, De vetula libidinante: propterea quòd alarum ac reliquarum partium odor excitatur ad libidinem incensis. ¶ Anus saltat, *γραῦς χορεύει*. In eum convenit, qui indecorè quippiam facit: velut si senex ludat nucibus: aut si theologus rhetoricis flosculis lasciviat: aut princeps exemplo Neronis musicetur. ¶ Expecta anus meum filium te suaviaturum, *μὴ γραῦς ἐμὸν σε παῖδα φιλήσοντα*. Nam priusquam adolescat puer, illa decesserit. Vtimur, quum sera spes ostenditur. ¶ Anus velut equus profundam habebis fossam, *γραῦς, ὡς τις ἵππος, τὸν χαρακοδρᾶον τάφον ἕξεις*. De iis qui penitùs abjiciuntur, tanquam prorsus inutiles. Præstat anum irritare quàm canem, *πολὺ χεῖρον ἔστιν ἐρεθίσαι γραῦν ἢ κύνα*. Refertur ex Menandro.

Ānĭcŭlă, diminutivũ, Vetula. [*γραΐδιον.* Gal. *Vieillotte, vieille radotee.* Ital. *Vecchierella.* Ger. Ein alts Weibte, ein alt Müttertein. Hisp. *Vejezuella, ò pequenna vieja.* Pol. *Babsko.* Vn. *Bábátska vén kofatska, ag daddátska.* Angl. *An litle old wyfe.*] Cic. pro Flac. Aniculæ minimè suspiciosæ purgat se. ¶ Aniculari deliramenta, *γραώδη ὕθλα*. De nugis inanibus, cujusmodi solent effutire vetulæ, quum jam sexus vitio virili ætatis accedens nugacitatis morbum conduplicat. Erat proverbiũ apud Platonem in Theteto.

Ānīlĭs, & hoc anile, Quod est anus, vel quod ad anum pertinet, [*γραϊκός.* Vng. *Ven bábához, kofához való.*] Virg. 4. Aen. illa gradum studio properabat anili.

Ānĭcŭlārĭs, & hoc aniculare, idem est quod Anilis, [*δεχαῖος.* Vng. *Ven bábához, kofához való.*] Aug. Delirare tibi videor, avare, quum hæc loquor: anicularia tibi videntur hæc verba.

Ānīlĭtās, atis, Senectus. [זִקְנָה *zḳnáh. τὸ γραώδων γῆρας.* Gall. *Vieillesse des femmes.* Ital. *Vecchieza de vecchia.* Ger. Das graw oder weiß alter der Weyberen. Hisp. *Vejez de la vieja.* Pol. *Szedziwość niewieścża.* Vng. *Vénség a, fig.* Ang. *Old age of women.*] Catul. Vsque dum tremulum movens Cana tempus anilitas, Omnia omnibus annuit.

Ānīlĭtĕr, adverbium, [*γραϊκῶς.* Vngar. *Vén kofa moggyára.*] Cicer. 3. de Nat. deor. Neque id dicitis superstitiosè atq; aniliter, sed physica constantiq; ratione.

Ānŭs, ani, Generis masculini, & prima producta, pars posterior, podex. [קֹחַר *tsechór. ἀφεδρών.* Gal. *Le trou par où se purge le ventre.* Ital. *El buco, donde esce el purgamento del ventre.* Germ. Der Arß. Belg. Den Arß. Hisp. *El culo.* Pol. *Zadek, dupa.* Vng. *Segg lyuk.* Ang. *The arse, the hole wherby the bellie is purged.*] Cic. Pæto: Anum appellas alieno nomine: cur non suo potiùs? si turpe est, ne alieno quidem, si non est, suo potiùs.

Ānxĭŭs, a, um, Solicitus, mœstus, ab ἄγχω. [דְּאֵג חָרֵד *doégh charéd. ἀφυιλυπής.* Gal. *Chagrin, Qui est en grande fascherie & souci.* Ital. *Pieno d'affanno, anxio solecito.* German. Angstbafftig/ sorgfeltig. Belg. Becaurt/ beur eest becommert/ sorchfuldech. Hisp. *Concoxo-*

so, ò diligente. Pol. *Frasżowliwy, smetny.* Vng. *Szorgalmatos.* Ang. *Carefull, pensive.*] Cic. 5. Tusc. Itaq; dicimus gravedinosos quosdam, quosdam torminosos, non quia semper sint, sed quia sæpè sint: alii ad metum, alii ad aliam perturbationem proclives. Ex quo in aliis anxietas, unde anxii: in aliis iracundia dicitur, quæ ab ira differt: Estq; aliud iracundum esse, aliud iratum: ut differt anxietas ab angore. Neq; enim omnes anxii, qui anguntur aliquando, neq; anxii semper anguntur.

Ānxĭē, adverbium, Solicitè, curiosè [בְּחֹרְדָה *bacharadháh. φροντιστικῶς.* Gal. *Auec soing, fascherie & chagrin.* Ital. *Anxiamentè con affanno di cuore.* Ger. Angsthafftiglich/ sorgfeltiglich. Hisp. *Congoxosamente.* Polon. *Frasowliwie.* Vng. *Szorgalmatossan.* Angl. *Carefullie, curiouslie.*] Salust. in Iugurt. Nobis satis compertum est, illum magis honore Marii quàm injuria sua excruciatum: neq; tàm anxiè laturum fuisse, si adepta provincia alĩ, quàm Mario traderetur. Plin. lib. 11. cap. 52: Ne in se quisque & augurria anxiè quærat.

Ānxĭĕtās, & Anxietudo, f. t. Proclivitas ad angorem. [חֲרָדָה *charadháh* דַּאֲבָה *daabáh. ἀδημονία* Gal *Chagrin & souci* Ital. *Anxietà, affanno di cuore.* Ger. Angsthafftigkeit/ sorgfeltigkeit. Hisp. *Congoxa.* Pol. *Frasi nek Smetek* Ang. *Pensifeneſſe, carefulnesse.*] Cic. de Repub. ut citat Nonius: Quaitaq; anxietudo prona ad luctum, & mœrens semper. Plin. lib. 7. cap. 53: Quem eventi anxietate diximus mortuum. Iuvenalis Satyra 13: Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat.

Ānxĭfĕr pen. corr. Quasi angorem, anxietatem q; ferens [*ἀλγεινός* Pol *Smetek gadatasi.* Vng. *Szorgalmatoskodo.*] Cic. lib. 2. Tusc Nunc nunc dolorum anxiferi torquent vertices. Ibidem 1. de Divin. Tu tamen anxiferas curas requiete relaxas.

A ante O

A. O. In notis antiquorum, alii omnes. AŌ. P. auro puro, vel auro posito.

Aorta, *ἀορτή*, Arteria est omnium maxima, ex sinistro cord. ventriculo exoriẽs, spiritum vitalem in totum animantis corpus deferens, nativumque calorem per diastolem & systolen temperans. Hæc ubi primùm à corde emersit, imparib. sectionibus bifariam dividitur: quarũ altera, quæ minor est, sursum fertur, omnibus quæ sunt supra cor partibus, vasorum propagines præbitura. Altera, quæ major est, fertur deorsum, partibus omnibus inferiorib. arterias immittens. Ex Galeno de dissectione arteriarum, & libro decimosexto de Vsu partium.

A ante P

AP. In notis antiquorum, apud. AP. IVD. apud judicem. APP. Appius. APP. appellat. A. P. Q. Aulus, vel Auli Publii Quint. A. P. R. C. anno post Romam conditam. AP. N. apud nos. APPN. appellantur. APPS. CLV. Appius Claudius. AP. CLN. ad pedes columnæ.

Ăpăgĕ, & apagere, Abigentis vox & fastidientis aliquid. [לֵךְ *lech* נְדַח *tsé. ἄπαγε.* Gal. *Osteż, ostez, arriere de là, retire toy.* Ital. *Leua via, leuate via.* Ger. Hinweg mit/ dannen mit/ heb dich. Belg. Bech met. Hisp. *Quitta day.* Pol. *Pódź tą, mikaią.* Vngar. *Tarsúlolgod, kotory.* Ang. *Hence away, away out of this.*] Comicis præcipuè poëtis usitata dictio, à verbo Græco *ἀπάγω*, quod significat abduco, abigo, removeo. Plaut. in Curcul. Apage hanc caniculam. Apuleius: Apagete factorem extremæ latrinæ. Varin. ad Ciceronem: Apagete cum nostro Sext. Servilio: nam mehercule ego illum quoq; amo.

Ăpăgĕsis, pen. corr. (quod & ipsum frequens est apud comicos) Familiariter corripientis est, & significat Aufer, vel remove si vis. [*ἀπαγαδή* Pol. *Wara.* Vng. *Kotory, meny dolgodra.*] Apul. Apagesis jam cruentos deos. Vel etiam absolutè, pro Abi si vis. Plaut. in Pœnulo: Apagesis, negotii in muliere quantum una est.

Ăpălæstrī, *ἀπάλαιστοι*, Græci vocant ignaros palæstræ: hoc est, qui sese in lucta nõ exercuerunt. [Pol. *Niewmieiący zapaśnik.* Vng. *Baynok viadásra tudatlan.*]

Apalon vinum: id est, tenerum.

Aparctias. [*ἀπαρκτίας* Pol *Wiatrpolnocnij.* Vng. *Eszaki szél.*] Ventus ab arcto flans: hoc est, à Septentrione.

Ăpărīnē, *ἀπαρίνη*, Lappę genus, qd alio nomine Philãthropos appellatur, qp vestib hominũ adherẽs, eos amare videat.

Ăpătē, *ἀπάτη*, Genus intybi apud Theophrastum, quam Theodorus Fraudem convertit, eò quòd gustantes amaritudine decipiat. [Ger. *Kichtraut/ Kretten.*]

Ăpăthēs, [*ἀπαθής.* Gal. *Sans passion.* Ital. *Senza passione, & perturbatione.* Ger. Ohn anfechtung vnd betrübnuß/ vnbewegtlich am Gemüt. Hisp. *Sossegado, sin turbation.* Pol *Niepfasżowliwi, ktorich nieruszaia żmuły.* Vng. *Szenuedhetet lev.* Ang. *Without passion.*] Latinè dicitur sine ulla animi perturbatione, quasi impassibilis, qualem Stoici volebant esse sapientem. Negabant enim sapientis esse aut dolore, aut voluptate, aut metu, aut odio, aut misericordia commoveri. Plin lib. 7. cap. 20. scribit quosdam sapientiæ sectatores torvitate quadam naturæ dura & inflexibili præditos, humanis affectibus caruisse, qui & ipsi Apathes

thes nominantur. ¶ Vnde Apathia, ἀπάθεια, Animi tranquillitas, nullis affectuum motibus obnoxia.

Apator, [ἀπάτωρ. Germ. Vatterlos.] Dicitur sine patre, quo nomine à poëtis Vulcanus dicitur, quem illi fingunt, à Iunone sine patre esse editum. Sacræ etiam literæ Melchisedech ἀπάτορα vocant. ¶ Dicuntur etiam ἀπάτορες, qui incerto patre nati sunt, quos & Latini Spurios vocant. Vide Plutarchum in Problemat.

Apedes, Vide APODES.

Apeliotes tæ, pen. prod. [ἀπηλιώτης. Germ Der Ostwind Pol. Wiatr od wschodu słonca. Vng. Nap keleti szél.] Ventus est ab Oriente æquinoctiali flans, quem Latini Subsolanum vocant.

Apella, æ, m. aut potiùs com. g. Dici potest sine pelle. [מוּל mul. λεπτόδερμος. Gall. Circoncis. Ital. Circonciso. Ger. Beschnitten. Hisp. Circuncidado. Pol. Obrzezaniec. Vng. Körmywlmetelkedet, bőretlen. Ang. Circumcised.] Quo nomine vocati sunt Iudæi circuncisi. Horatius libro 1. Sermon. Satyr. 5: -credat Iudæus apella, Non ego. Nomen fictum ab A privativa particula, & nomine Pellis.

Apello, lis, apuli, apulsum, ex à, & pello, significat Amoveo: [ἀπωθέω. Germ Von dannẽ treiben.] ut, Apulsus ab urbe: id est, amotus. Sunt tamẽ qui putãt Aspello, non Apello scribi debere, & componi ex abs, seu ab, b, in s, mutata, ne ex A D compositum videatur. Nam ita in Captiv. Plauti legitur: Hic est ille dies, quum nulla vitæ salus sperabilis est mecum, Neque exilium exitio est, neq; adeò spes, quæ mihi hunc aspellat. Cic. 2. Tusc. Sed longè à læto numine aspellor. Iovis.

Apepsia. [ἀπεψία. Germ. Vnverdewigteit. Pol. Serowossć wzolatku. Vngaricè, Nehezen valo emésztés.] Ventriculi vitium est, quod Latini Cruditatem appellant: quum scilicet cibi in ventriculo non immutantur, sed tales ferè egeruntur, quales sunt ingesti. Quomodo autem differat à dyspepsia, & à tertia specie, quam Græci βραδυπεψίαν vocant, vide in dictione DYSPEPSIA.

Aper, m. s. Porcus sylvester, à Græco κάπρος, remota prima litera. [חֲזִיר chazír. Gall. Sanglier, porc sanglier. Ital. Porco seluatico, cinghiale. German. Ein eber / ein wild schwein. Belg. Een wild ver. Hisp. El jauali, puerco montes. Polon. Dzik, wieprz. Vng. Vad kan. Angl. A wyld bore.] Iuvenalis: -quanta est gula, quæ sibi totos Ponit apros, animal propter convivia natum. Varro de ling. lib. 4: Apri ab eo, quòd in locis asperis versantur: nisi à Græcis deductum malis, qui hos κάπρους vocant.

Aprarius, adjectivum ab Aper. [Pol. Dzikowi wieprzowi. Vng. Vad kanhoz valo.] ut retia apraria. Paul. D. lib. 23. Tit. 7. l. 22: Fundo legato, ut optimus maximusque est retia apraria, & cætera venationis instrumenta continebuntur.

Aprinus, [καπρώδης. Gall. De porc sanglier. Ital. Cinghiarino, cosa di cinghiale jauali. Germanicè, Das zu dem wilden schwein gehört oder darvon kompt. Hispanicè, Cosa de puerco jauali. Polon. Dzikiemu wieprzu przinależący. Vngar. Azmi az vad kanhol valo. Ang. Of an wyld bore.] ab Apro deducitur: ut, Aprina caro. Sic scribi quidem debet secundum analogiam. Antiqui tamẽ scribebant Aprugnus. Plin. lib. 8. cap. 51: Catonis censoris orationes aprugnum exprobrant callum. In tres tamen partes diviso apro, media ponebatur, lumbus aprugnus appellata.

Aperio, act. q. ex Ad & Pario (ut inquit Priscianus) abjecta d, (quia d, sequente p, nonnunquam abjicitur,) Patefacio, palàm facio, illustro, expono, nudo, detego. [פתח pathách. ἀνοίγω. Gall. Ouurir. Ital. Aprire. Germ. Aufthun / öffnen. Belg. Opdoen. Hisp. Abrir lo serrado. Pol. Otwieram. Vng. Megnyitom. Ang. To open.] Cic. de Divin. In templo Herculis valvæ clausæ repagulis subitò se ipsæ aperuerunt. Idem pro Cluent. Quæ in diuturna obscuritate latuerunt, sic apèriam, ut ea cernere oculis videamini. Idem de Finib. Aperiendum est quid sit voluptas. Idem in Anton. Quũ mulier uberiùs fleret, caput aperuit, & in ejus collum invasit. ¶ Interdũ ponitur pro communicare: ut, Aperire rem familiarem: id est, de ea impartire & communicare aliis. ¶ Huic contrarium, claudere. Cicero in Offic. ¶ Interdum pro instituere. Cicero in Epist. Dionysius Corinthi ludum aperuit. ¶ Interdum ponitur pro, se ad solutionem esse paratum ostendere. Cicero ad Attic. De Oppio factum est ut volui, & maximè quòd DCCC. aperuisti. In quod alio loco ad eundem: De Oppio, inquit, bene cutasti, quod ei DCCC. exposuisti. ¶ Aperire fenestram, januam, proverbialiter dicũtur, pro occasionem & velut ansam præbere. Hujus verbi composita sunt Adaperio, & Exaperio.

Apertè, adverbium, Clarè, manifestè. [בְּגָלוּי beghalúi. φανερῶς. Gall. Apertement, clairement. Ital. Apertamente. Germanicè, Offentlich / heiter. Hispanicè, Claramente. Polon. Iawnie, otwarcie. Vngar. Nyilván nyitvà. Ang. Plainelie, openlie.] Cicero Attico: Quæ verba apertè indicant, posse rationem haberi etiam absentis. ¶ Hinc Apertiùs, & apertissimè. Idem pro Q. Roscio: Planiùs, & apertiùs dicam. Idem Attico: Lætitiam apertissimè tulimus omnes.

Apertio, onis, f. t. verbale. [פְּתִיחוֹן pithichón. ἄνοιξις. Gall. Ouuerture. Ital. Apertura. Ger Offnung / auffthuung Hisp. Obra de abrir. Pol. Otwarcie. Vngar. Meg nyitás, nyilatkozás. An. Opening.] Varr. 1. de Re rust. cap. 63: Sub terra qui habent frumentũ in tis, quos vocant syros, quò cum periculo introitur recenti apertione, ita ut quibusdam intercluſa sit anima.

Apertum, Ius clarum & indubium est. Autor Cic. & Quintil. Sicut varium, quod vagatur in opinionibus. Iureconsl. controversum autem: id est, contrarietate opinionum.

Apertus, a, um, Patens, manifestus, planus, ante oculos positus. ¶ Hinc per translationem Apertum pectus dicimus: id est, liberum, simplex, & non simulatum, ut in amicitia pectus apertũ esse debet, quod & Cic Plin. Epist. lib. Fab. Epistolarũ quas mihi (ut ais) aperto pectore scripsisti, oblivisci me jubes.

Apertura, æ, Idem. [ἄνοιξις. Vngar. Meg nyilatkozás, Nyitás.] Vitruv. lib. 5. cap. 5: Contraq; eas cellas relinquentur aperturæ inferiorum graduum cubilibus, &c. Idem lib. 10. cap. 9: Circa frontẽ ejus figuntur tabulæ, relictis semipedalibus aperturis, ad aquam intrò concipiendam. ¶ Apertura tabularum apud Iurisconsultos. Vlpian. D. lib. 28. Tit. 5. l. 3: Aperturę tabularum dilatio necessarii hæredis jus non mutat.

Apes, vel Apis, in nominativo singulari. [דְּבוֹרָה deboráh μέλισσα. Gall Mouschе à miel. Ital. Ape. Germ. Ein Imb / oder Byn. Belg. Een bie. Hisp. Abeja. Pol. Pszczola. Vng. Méh. Ang. A bee.] Colum. lib. 10: Nam quanto grandior apis atque rotundior, tantò pejor. Ovid. lib. 13. Metamorph. Non apis inde tulit collectos sedula flores. ¶ Hoc nomen compositũ existimant plerique ab a sine, & pes, quòd sine pedibus nasci videantur, dicente Vergilio: Trunca pedum primo. Sed quum non servet analogiam, sicut cætera composita, Bipes, edis, Tripes, edis, Compes, edis, magis simplex judicandũ est. Creantur apes ex bóum fimo, sicut crabrones ex equorũ, fuci ex mulorum, Vespæ ex asinorum excrementis. ¶ Neque mel neque apes, μήτε μέλι, μήτε μελίσσας. In eos dici solitum, qui recusant commodum ferre, quòd sit cum incommodo quopiam conjunctum. Veluti, siquis apes, quòd sint aculeatæ, nolit petpeti, is nec melle quidem, quod optat, fruetur. Tryphon ex Sappho poëtria Lesbia. ¶ In apes irruisti, ἂς μελίττας ὠκώμασας. Vbi quis præter opinionem in ingens agmen, velut examen malorum immergitur: quemadmodum evenire solet iis, qui imprudentes in apum nidos incidunt.

Apecula, sive Apicula, diminutivũ, Parva apes. [μελίττιον. Pol. Pszczolka. Vngar. Méhetske. Ang. A litle bee.] Plin. lib. 7: Quadrigam ex eadem materia, quam musca integeret alis, fabricatam, & navem quam apicula pennis absconderet.

Apianus, vide infrà.

Apiarium, n. s. Locus ubi apes considũt: hoc est, ubi alvei apiũ tenentur, quod Mellariũ, sive alvearium nominatur. [μελισσών. Gall La ruche lieu où se nourrissent les mouches à miel. Ital. Luoco doue stanno l' api. Ger. Ein Imben heusslin / ein Bienstock. Hisp. El col menar. Pol. Pszczelnik. Vng. Méhes, méh tarto hely. Ang. A place wher bees maketh honie.] Colum. lib. 10: Non est dubitandũ qui in ædificio junctum apiarium maceria circundemus, sed in ea parte, quæ tetris latrinæ sterquiliniique, & balnei odoribus libera est. Idem lib. 8. cap. 14.

Apiarius, m. s. Qui curat sive qui possidet apeis. [μελιτουργός. Gall. Celuy qui a la charge & gouuernement des mouches à miel. Ital. Gouernatore o possedítore dell' api. Ger Der Imben hat / mit den Imben vmgeht zu den Imben sorg tregt Belg. Een bienemeester. Hispan. Colmenero. Pol. Pszczolarz. Vng. Méh pásztor, méh tarto. Ang. That hath the charge of bees.] Plin. lib. 31: Proventum enim sperant apiarii largè florescente thymo.

Apiastrum, [μελισσόφυλλον. Pol. Pszczelnik, roiewnik.] Herba est, qua apes mirum in modum delectantur: unde & Melissophyllon, & per syncopen Meliphyllon appellatur. Vulgò Melissa. Vide latiùs in dictione MELISSOPHYLLON.

Apiastrus, æ, aliàs Merops, μέροψ, Aristoteli Hist. lib 9: in Creta à comedendis apibus, [μελισσοφάγος. Gal. Guespier. Ital. Gaulo. Vng. Fetske.] Servius in 4. Georgic. Virgil. Meropes aves vocantur apiastræ, quia apes comedunt. Vide Merops

Apicatus, a, um, ab apibus: sicut à vermibus Vermiculatus. Dicitur quod apium impressam habet similitudinẽ: ut, Apiata mẽsa, apud Plin. lib. 13. cap. 15, ubi de mensis cedrinis loquitur.

Apex, icis, m. t. fastigiũ in summo Flaminis pileo, in cujus extremo modica lana est: quòd primùm cõstat ad Albã Ascaniũ institutisse. Ponitur tamẽ pro ipso pileo Flaminis acuminato. κεφαλὴ ἀκροκωνία. Hodie pontificũ insula hoc nomine appellari potest. Valer. lib. 1: At Sulpitio inter sacrificandũ à capite apex prolapsus, eidẽm sacerdotium abstulit. ¶ Sumitur aliquando pro summa verticis parte quod longè sit à pedibus, & pro cujuscunq; rei summitate acuminata. [רֹאשׁ rosch גַּב gab Gall. La pointe ou sommet de quelque chose. Ital. La summità de qualche cosa. German. Ein spitz / das ausserst oder oberst theil eins jeden dings. Hisp. El altura o cumbre de qualquier cosa. Pol. Wierzchołek. Szpic.

Vngar. *Tetű, tſutſos ſwueg.* Angl. *The point or toppe of any thing.*] Columella lib. 5: Ejusque velut apex pronus imminens vocatur. Cic. transtulit ad ſummam rei alicujus dignitatem: Apex, *ἡλιοφάν, inquit,* ſenectutis eſt authoritas, quāta fuit in M. Cælio Metello. ¶ Apices juris etiam dicuntur in libris Iureconſultorum, pro jure ſummo & ſubtili, ſpinoſaque diſputatione. Vlpianus. L. 29. D. mandat. De bona enim fide agitur, cui non congruit de apicibus juris diſputare. ¶ Apices literarum dicuntur accentuum notæ. Gell. lib. 13. cap. 29: Vix ipſos literarum apices potui comprehendere.

Ăpĭcŭlŭs, Diminutivum, Parvus apex. [*κεφάλα*, quod & apiculum dicitur. Vng. *Tetőtske, patyalat teteïén fwggő fwt.*] Feſtus: Apiculum, filum eſt quo Flamines velatum apicem gerunt.

Ăpēxăbo, onis, Inteſtinum ſanguine plenum, admiſto pingui: ſic dictum quòd in ſummitate quiddam, quaſi in capite apicem habet. [German. Ein Blutwurſt. Polon. *Iatrnica, ſelito kiwia napelpione.* Vngar. *Vérős hurka.*] Varro lib. 4. de lingua Latina.

Aphaca, æ, ſive Aphace, ces, *ἀφάκη*, Herba eſt in arvis naſcens, paulò altior lente, foliis admodum tenuibus, terna aut quaterna ſemina nigra in ſiliquis ferens. Hæc Plinius libro 27. cap. 5. Ruellius eandem eſſe putat cum ea, quam vulgus *Viciam agreſtem* appellat.

Aphærĕsĭs, pen. corr. *ἀφαίρεσις*, Dici poteſt abſciſſio. Figura quæ à principio dictionis literam vel ſyllabam aufert: ut, Pone merum, pro Depone. Ex *ἀπὸ καὶ αἱρέω μαι.*

Ăphĕtērĭă, [*ἀφετηρία*. Gallicè, *La barriere ou le lieu duquel partent les cheuaux pour courir.* Italicè, *Moſſe.* Germanicè, Schrancken in welche man die Roß teſt / ſich mit lauffen zu üben. Hiſpanicè, *La cuerda que ſeparega los cauallos.* Polonicè, *Stranki zkad wyawiaią ſię, ſtranki do czwiczenia kony.* Vngaricè, *Pállya czél.* Angl. *An place out of the which horſe beginneth to runne.*] Latini dicunt carceres, unde equi emittuntur ad curſum. ¶ Sunt & Apheteria, ut inquit Suidas, organa ad expugnandas urbes accommodata.

Ăphrācta, [*ἄφρακτα*. Ger. Vnbedeckte Schiff. Pol. *Lodź.* Vng. *Ladik.*] Sunt aperta, intectaque navigia. Cicer. ad Attic. Nos Rhodiorum aphractis tranquillitates aucuparuri eramus. Idem ad Tironem: Noſti aphracta Rhodiorum, nihil eſt quod minus fluctum ferre poſſit. ¶ Legitur & Aphractus maſcul. gener. Cic. ad Attic. lib. 6: Nos Eteſiæ vehementiſſimè tardarunt: detrāxit viginti ipſos dies etiam aphractus Rhodiorum.

Aphrōdīsĭă, *ἀφροδίσια*, Dicuntur Veneris feſta, vel venereæ voluptates.

Aphrŏnĭtrum, [*ἀφρόνιτρον*. Gall. *Eſcume d' vne ſorte de Salpetre.* Ital. *Schiuma di ſalnitro.* German. Schaum des Salpeters. Hiſpan. *Alatron.* Pol. *Salpietra.* Vng. *Salétrom tayték.* Ang. *Salpeter.*] Spuma nitri: de qua Plin. lib. 31. cap. 10. & Martial. lib. 14: Ruſticus es? neſcis quid Græco nomine dicar? Spuma vocor nitri, Græcus es? Aphronitrum.

Aphron, Plinio herba eſt ex generibus papaveris, foliis (ſi propiùs intuearis) paſſerum ſpeciem repræſentantibus, radicem habens in ſumma terræ cute, ſemine ſpumeo. A Dioſcoride *μηκων ἀφρώδης*: Hoc eſt, ſpumeum papaver appellatur. De hoc Plin. lib. 20. cap. 19.

Aphroſcorodon, *ἀφροσκόροδον*, Genus eſt allii majoris incrementi, quod a Plinio Vlpicum vocatur. Nominis ratio diverſa traditur. Nam Colum. ab Aphris nomen ſumpſiſſe exiſtimat. Vlpicum (*inquit*) quod quidam allium Punicum vocant, Græci *Aphroſcorodon.* Plin. à ſpuma dictum exiſtimat, quam gignit in pulmentariis, quibus adhibetur: ita enim habet lib. 19. cap. 6: Vlpicum quoque in hoc genere Græci appellaverunt allium Cyprium, præcipuè Aphricæ celebratum inter pulmentaria ruris, grandius allio. Tritum in oleo & aceto mirum quantum increscat ſpuma.

Aphroſelenus, *ἀφροσέληνος*, Lapis alio nomine Selebites dictus, *ἀφ' ὧ τὸ σύμπαν αὐτὸν νυκτὸς μᾶλλον ἐν τῇ τῆς σελήνης παραυξάνεσθαι.* Naſcitur in Arabia, colore candido, pellucidus & minimè ponderoſus. A Latinis etiam Lunaris lapis appellatur. Vide Dioſcor. lib. 5.

Ăphthæ, æ, [*ἄφθαι*. Germ. Außbrechung des Munds. Polon. *Pecherzna wargach.* Vng. *Száy tſerepellés, aiak dagadás.*] Exulcerationes ſunt in ſummo ore, infantibus peculiares, provenientes vitio lactis quo nutriuntur, calido humore corrupti. Oriuntur & in ætate provectioribus, quum ora illis intumeſcunt, rubeſcuntq;, calidis humoribus eò commeantibus. Vide plura apud Cælium Rhodig. lib. 9. cap. 20.

Aphrogala, idem quod cremor lactis.

Aphren, Cicuta apud Dioſcor.

Aphya, *ἀφύη*, Piſcis genus, candidum, molle, ac tenerum, quod admotum igni protinus decoquitur. Vnde Proverbiū: Aphya ad ignem: in ea quæ celeriter intereunt, aut conſumuntur. Piſcis hujus meminit Ariſtoteles lib. 6. Animal. Theodorus Aphuam vertit. Athenienſes *πλαχανὸν ὄψον*: hoc eſt, mendicorum opſonium vocare ſolent, ob nimiam rei vilitatem. Cic. Attic. lib. 4: Aphyam populi vocat ſentinam, & ſordes populi. Quare (*inquit*) ut homini curioſo, ita perſcribere ad me quid primus dies, quid ſecundus, quid Cenſores, quid Appius, quid illa populi aphia: denique etiam quid de te fiat, ad me velim ſcribas. Vide Cæl. lib. 5. cap. 19.

Aphyrhagoras, Cteſias (referente Plinio) arbores quaſdam eſſe voluit juxta Hypobarum Indiæ fluvium, electrum ferentes: voceque hac prædulcem ſuavitatem ſignificari tradidit. Vide Plin. lib. 37. cap. 2.

Apianus, na, num, Quod apes avidè ſumunt, *μελισσήρυτος*. Vnde Apianæ uvæ dictæ ſunt, quas muſcæ inſectātur: nunc vulgò à muſcis, *Muſcatellæ* dicūtur. [Germ. Muſcatel traubē. Belg. Muſcatellen druyven. Vngar. *Muskataly ſzőlő, maloſa ſzőlő.*] Plin. lib. 13. cap. 2: Apianæ, apes dedēre cognomen, præcipuè earum avidæ. Colum. lib. 12. cap. 34: Paſſum ſi ex uva apiana facere volueris, uvam apianam integrā legito. Idē li. 3. cap. 2: Magnis etiā dotibus tres apianæ cōmendantur, omnes feraces, jugoq; & arboribus ſatis idoneę: generoſior tamē uva, quę nudis foliis eſt. Nam duæ lanatæ quāvis frondibus, & palmitū pari facie fluxurę, qualitate ſunt diſpariles, quum tardiùs altera recipiat cariem vetuſtatis. Pingui ſolo feraciſſimæ, mediocri quoque fœcundæ, præcoqui fructus. Ideoque frigidis locis aptiſſimæ, vini dulcis, ſed capiti, nervis, veniſque non aptę niſi maturè lectę. Pluviis, ventiſque, & apibus afferūt prædam, quarū vocabulo propter hanc expopulationem cognominantur.

Ăpĭă, *ἄπια*, A Græcis arbor dicitur, quā Latini Pyrum vocāt.

Ăpĭcæ oves, dictæ ſunt, quæ non amplo corpore ſunt, nec multam lanam habent circa corpus totum. [*σφηκώδη πρόβατα.* Gal. *Brebis pelees ſous le ventre.* Ital. *Pecore che non hanno molta lana.* Ger. Schaaf die nicht wol bey leib ſind / vñ wenig Wollen haben / dürre vñ blutte Schaaf. Hiſp. *Las ouejas que tienen el vientro lampino.* Pol. *Obliazłe owce.* Vng. *Ollot iéh.* Ang. *A kind of sheip with an litle bodie, an litle woll.*] Plin. lib. 8. ca. 48: In ipſa ove ſatis generoſitatis oſtenditur brevitate crurum, vētris veſtitu: quibus nudus eſſet, Apicas vocabant, damnabantq;. Idem ſcribit Varr. lib. 2. cap. 2.

Ăpĭcŭlă, Vide APEX.

Apiculus, Vide APEX.

Ăpĭnæ, f. p. pen. corr. Nuces vocantur (inquit Perottus) quæ cutem verius, quàm putamen, adeò mollem habent, ut ſimul mandatur. Apud Plinium tamē lib. 15. cap. 10. Vnde Perottus hęc ad verbum deſcripſit: Sapinem hoc nucis genus, non Apinam nominatum invenimus.

Apīrĭă, *ἀπειρία*, Inexperientia. [Vn. *Keſértetlenſég, probálás nékűl valoſág.*] Cic. de Finib. vertit Infinitionem. Quarum, *inquit*, incurſionem non ſolùm videamus, ſed etiam cogitemus infinitionem ipſam, quam Apiriam vocant.

Apronia mala, majora apiis, aliter Melappia, dicta à figura orbis in rotunditatem circumacti.

Ăpīſcŏr, eris, d. t. cujus præteritū volunt eſſe Aptus ſum, Acquiro. [קבה *kanáh.* *τυγχάνω*. Gall. *Recouurer, iouir.* Ital. *Acquiſtare.* Ger. Wbertommen / erlangen. Hiſp. *Alcantar lo deſſeado.* Polon. *Doſtawam.* Vng. *Meg nyerőm.* Ang. *To gett, to obtene, to recouer.*] Verbum eſt penè obſoletū, quod nonniſi apud antiquiſſimos legitur. Lucr. lib. 1: Nec ratione animi, quam quivis poſſit apiſci. Idem lib. 6: Quippe etenim nullo ceſſabant tempore apiſci, Ex aliis alios avidi contagia morbi. In Iuriſconſultorum libris adhuc frequēter legitur apiſci poſſeſſionem; pro adipiſci. Hujus cōpoſita ſunt Adipiſcor & Indipiſcor: de quibus ſuis locis.

Ăpīſtŏs, (Quod hactenus hic perperam pro gemmæ nomine lectum eſt) lege Apſyctos, *ἄψυκτος*.

Ăpĭum, n. ſ. Herba eſt hortenſis. [*σέλινον* Gall. *Perſil.* Ital. *Petroſemolo.* German. Eppich. Hiſpan. *Perexil.* Polon. *Piotruſzka.* Vng. *Apium, méh fw'.* Ang. *Perſley.*] Ex hac fiebant apud antiquos coronæ victoribus in Nemæorū ſacris certaminibus. Iuvenalis: Gaudentes fœdo peregrina ad pulpita ſaltu Proſtitui, Grajæq; apium meruiſſe coronæ. Quidam hoc nomē ab apice deducunt: quia antiqui apicem capitis apio coronabant: unde eſt illud dictum, -quòd apex hoc ferre ſolebat Victoris, veterū fieret dum more triumphus, Ipſe ſibi talem prior impoſuiſſe coronā Dicitur Alcides. Alii hoc nomen ab apibus deductū putant, quæ illo præcipuè delectari putātur. ¶ Ne inter Apia quidem ſunt, *οὐδ' ἐν σελίνοις ἐσίν*: pro eo quod eſt, Ne ingreſſum quidem, aut initium rei attigerūt. Sumpta metaphora ab iis qui hortos ingrediuntur. Nam antiquitus extremus ille hortorū ambitus apio conſerebatur, quem qui nondū præteriiſſent, velut in horti limine adhuc eſſe videbantur. Ariſtoph. in Veſpis. ¶ Apio opus eſt, *τῷ σελίνου δεῖται*. Ita loquebantur quoties morbum cāpitalem innuebant, & vitæ periculum imminere. Nam olim monumenta defunctorum apio coronabantur. Plutarch. in Symposiacis.

Ăpĭum montanum, Herba eſt cicutæ foliis, quæ apium agreſte vocatur, in montibus ferè, locisque petroſis naſcens: unde & nomen habet. [*ὀρεοσέλινον*. Gall. *Perſil de montague.* Ital. *Petroſemolo agre-*

molo agréle. Germ. Wilder eppich. Hisp. *Perexil montesino.* Pol. *Lesna piotrusika.*]

Apium palustre, Herba est apio sativo major: sic dicta quòd in paludibus, & aquosis locis proveniat [ἑλεοσέλινον. Gall. *Persil de marets.* Ital. *Petrosemolo della acqua.* German. Pfützeneppich. Hispanicè, *Perexil del agua.* Pol. *Opich swinia wesz.* Ang. *A kind of persley that groweth in marshes.*]

Apium saxatile, Herba est semen proferens ammeos semini non dissimile, sed odoratius: quæ quoniam in Macedonia optima nascatur, vulgò *Petroselinum Macedonicum* vocari cœpit, πετροσέλινον. Nascitur in petris: unde & nomen accepit. Pro hoc officinæ hipposelinum perperàm substituunt, quæ est herba à petroselino omnino diversa, quam Latini Olusatrum appellant. Vide suo loco.

Aplānēs, pen. prod. Inerrans, minimè vagus, [ἀπλανὴς. Vng. *Alhatatos, nem bú dosó.*] Macrob. lib. 1. de Som. Prima illa stellifera sphæra, quæ proprio nomine dicitur cœlum, Aplanes apud Græco vocatur, continens & arcens cæteras.

Apludæ, arum, antiquorum rusticorum vocabulum, [Vng. *Korpa.*] de quo ita Nonius: Apludas, *inquit*, frumenti furfures dicunt rustici veteres. Hoc in antiquis invenitur quorum in dubio est autoritas: itaque exemplis supersedebimus: quanquam & Plaut. in Astraba usus sit. Hæc Nonius.

Aplustrĕ, n. t. & in numero plurali Aplustra, vel Aplustria. Ger. Ein Schiffgezierd zu oberst am Segelbaum. Belg. *Schipghe reetshap.* Vng. *Haio ekősbög, czifrázás.*] Navis est, ornamentū in summitate mali: & omnino scribendum est absque m: quia apud Poëtas invenitur prima correpta: quæ si per m, scriberetur, ratione positionis necessariò produceretur. Cic. in Arato: Navibus absumptis fluitantia quærere aplustra. Festus utroq; modo scribi posse existimavit. Aplustria, *inquit*, navium ornamenta: quæ quia erant amplius, quàm essent necessaria usui, etiam A plustria dicebantur. Hæc ille. Nos contrà putamus, non ab adverbio Amplius, hoc nomen deduci, sed ab *a*, privativa, & verbo πλέω, quòd ad navigationē non sit necessarium.

Aplysiæ, ἀπλυσίαι, Illotarias vertit Theodorus, Spongiarum genus vilissimum, maximas habens fistulas, & reliquam partem admodum spissam, ita dictum, quòd elui non possit. Vide Plin lib. 9. cap. 45.

Apŏchă, æ, pen. corr. f. p. Schedula est, qua fatemur nobis de pecunia esse satisfactum. [ἀποχή. Gall. *Quitance.* Ital *Quitanza.* Ger. Ein quittierung / ein quittantz. Hispan. *Alvala de pago y quito.* Pol. *Kwitancia.* Vng. *Quitancza, menedek levél.* Angl. *An acquittance, or discharge.*] Vulgò *Quittantiam* vocant. ¶ Antapocha verò est, quam debitor dat creditori. ¶ Acceptilationis autem nomen generalius est, quàm Apochæ. Illa enim quanvis liberationem continet, etiamsi nulla prævenerit numeratio. Apocha autem solùm dicitur, quū pecunia soluta est. Vlpian. de Acceptil. l. Si acceptolatum.

Apocalypsis, is, f. t. Latinè dicitur revelatio.

Apŏcŏpē, ἀποκοπή, Amputatio, ex ἀπὸ, quæ Re vel Ab significat. κόπτω, scindo, amputo. Figura, quando ultima litera, vel syllaba tollitur, ut peculi pro peculii.

Apŏcŏpī, m. f. [ἀπόκοπος. Gallicè, *Chastrez.* Italicè *Castrati.* Germanicè, Verschnitne. Hispanicè, *Castrados hombres.* Pol. Wirzejany. Vng. *Heröltek.* Ang. *Gelded.*] Dicti sunt à luho Materno castrati, quasi execti, & spoliati.

Apocrŏtus, m. s. idem quod durus, asper, rigidus. [ἀπόκροτος. Vng. *Vmoly darabos.*] Firmicus libro 7: Nascentur servi: mitesci, apostata, &c. & infœlices.

Apocryphus, a, um, pen. cor. [סתום *sathúm* בסתר *nistár.* ἀπόκρυφος. Gall. *Apocryphe, caché, fabuleux, autheur.* Ital. *Apocrifo, cosa non approvata, non autentico* Ger. Verborgē heimlich. Hisp. *Escondido, cosa que no tiene autoridad.* Pol. *skrywany, sekretny, ukryty.* Vng. *Hireytetőt.* Ang. *Hid, but an authour.*] Latinè absconditus, secretus, ex ἀπὸ quod significat rem, & κρύπτω, abscondo. Illa verò scriptura dicitur Apocrypha, cujus occulta origo est, & in qua, licet inveniatur aliqua veritas, tamen propter multa falsa, non habet scripturę canonicæ pondus. Quę verò sint apocrypha libri, quæ in Decr. dist. 15. cap. Sancta Rom. ecclesia.

Apocrysis, ἀπόκρισις, responsum. [Vng *Felelet.*]

Apocrisiarii, non Apocrysarii, necnon Ipocrisiarii, quàvis perinde barbarum, ut hæc esse videatur: attamen illud rectius ab ἀποκρίνομαι. [Vng. *Locumtenens, vice prépost.*] quod respondeo significat, dicitur. Est autem apocrisiarius, ut quidam putant, Responsalis, & Legatus episcopi: inde dictus, quòd aliquādo pro Episcopo respondere cogat. Vsi sunt hac voce Pontifices. Melius tamen alii qui ajunt: Apocrisiarios dictos, velut locum tenentes Episcoporum, ut res Ecclesiæ gubernarent, negotia singulorum audirent referrentq; ad Episcopos.

Apŏcўnŏn, n. f. ἀπόκυνον, Officulum in ranæ sinistro latere, quod si in aquam dejectum fuerit, statim fervere ferunt: amorem eo & jurgia si in potionem addatur concitari: multaque præterea alia de hoc tradit magica vanitas. Sic dictum, quoniam canum impetus eo cohibentur. Vide Plin. lib. 32. cap. 5.

Apodectæ, Athenis dicebantur, qui collationibus & vectigalibus præerant, quorum judicio quicquid controversiæ erat, in publicis collationibus decernebatur.

Apŏdes, pen. cor. f. t. [ἄπους. Germ. Rhein schwalben. Belg. Een Rhyn schwaluwen. Pol. *Gerzykowie.* Vng. *Labatlan fecske.*] Aves quædam, ex genere hirundinum, ita dictæ quòd careant usu pedum. Alio nomine Cypselli dicuntur, volant plurimùm, nidificant in scopulis atque in editioribus domibus. Quies eis nisi in nido nulla: aut pendent, aut jacent. Plin. libro 10. Plurimùm volant, quæ Apodes vocantur, quia carent usu pedum.

Apŏdixis, f. t. Evidens probatio, demonstratio, documentum [תוכחה *tochachah.* ἀπόδειξις. Gall. *Preuve evidente, demonstration claire.* Ital. *Prova evidente, demonstratione chiara.* Ger. Ein gewisse anzeigung unnd bewärung eines handels. Hispanicè, *Fuerte demonstracion.* Polon. *Dośćatniepokazanie, albowiwod.* Vng. *Erős, és nyilván való erősség.* Ang. *A plane probation.*] Vnde Apodixes grammaticas Quintil. vocat potentissimas Geometrarum demonstrationes.

Apŏdŏs, m. s. penult. prod. scribitur enim per ω ἀπῶδος. Est vox galli intempestiva, sive immatura, & vox quæ neque choro, neque fidibus concordat.

Apŏdŏsis, penultima correp. Schema jucundissimum, quum præcedentium membrorum singulis singulę particulæ respōdent. ἀπόδοσις. Exemplum ejus est apud Terentium in Andria: Adcón' me ignavum putas? Adcón' porrò ingratum, aut inhumánum, aut ferum, Vt neque me consuetudo, neque amor, neque pudor Commoveat, ut servem fidem? Ibi enim consuetudo feritati, amor inhumanitati, pudor ingratitudini respondet. Latinè enim redditionem sonat.

Apŏdўtērĭum, Spoliatorium. Locus in quo Ioturi aut sudaturi, vestes deponebant, quas capsarii servabant: [ἀποδυτήριον. Gallicè, *Le lieu où on laisse les habillemens, quand on veut entrer dans les estuves.* Italicè, *Luoco da lasciare i drapi quando si va instuffa, spoliatoio.* Germanicè, Ein abzehstuben ein ort in dem Bad da die Kleyder abgezogen und bewahrt werden. Hispan. *Lugar donde se ponen los despojos.* Polon. *Izba albomieście do rozbieránia, niż do łazniey wanisze, rozwalnia.* Vngar. Vetkőzős hely. Angl. *An place where they put their clothes which entereth in the stewes.*] nam ἀποδύεσθαι exuere dicitur. Plin. ad Apollinarem: Inde apodyterium balnei laxum & hilare excipit cella frigidaria, in qua baptisterium amplum atque opacum.

Apŏgæum, n. s. ἀπόγαιον, ab Astrologis vocatur pars media cœli, quæ & μεσουράνημα dicitur: sicut contrà Hypogęum, pars ima cœli appellatur. Vide Cælium Rhodig. lib. 2 cap. 21.

Apŏgæi, Venti sunt à terra flantes. [ἀπόγαιοι. Gall. *Vens de terre.* Ital. *Venti da terra.* Ger. Die wind so von dem erdtrich auffgehn. Hisp. *Vientos de la tierra.* Pol. *Wiatrów zgiemse pochodzące.* Vng. *Szárazföldi szél.*] Plin. lib. 2. cap. 43.

Apŏgrăphum, n. s. Exemplum, descriptio libri, quasi diceres descriptum, aut exscriptum. [פתשגן *pathschéghen.* ἀπόγραφον. Gall. *Copie ou double, transcript ou extrait.* Ital. *Essemplare.* Ger. Ein abgeschrifft. Hisp. *El decalco, traslado, traslado, o traslado.* Pol. *Kopia, kopiarz, extract, kopya.* Vng. *Valamely irásnak másolása.* Ang. *A copie, written out of another, exemplar.*] Vide Cæcilii libros tuos pl. & Ephesios Apographa vocat quasi scriptorum Græcorum imagines & exempla. Plin. lib. 35. cap. 11: Hujus tabulę exemplar, quod Apographon vocant, Lucullus duobus talentis emit.

Apŏlăctizo, [ἀπολακτίζω. Polon. *Wierzgam, wzdrygam.* Vngar. *Meg rugaszkodom.*] Calcibus invado. Pertinaciam cum barbarie, contemno. Plautus in Epi. Auxilia mihi, & suppetiæ domi sunt: apolactizo inimicos omnes.

Apŏlĕctī, m. s. [ἀπόλεκτοι. Germ. Die weyseſten vnd außerkeſnen Rhatsherren.] Senatores erant, sanctiusq; concilium, quod ex delectis viris constabat: ita dicti παρὰ τὸ ἀπολέγεσθαι, eò quòd ex multis soleant deligi. Livius lib. 6. belli Maced. Vbi quum in cōcilio delectorum, quos apolectos vocant, Phaneas & quæ imperarentur, & quæ ipsis propè accidissent, exposuisset. Ibidem.: Concilium quidem universæ gentis Aetoli post dimissos Romanos non habuerunt: per apolectos autem (ita vocant sanctius concilium, quod ex delectis cōstat viris) id agitabant, quomodo res in Græcia novarentur. ¶ Est & genus piscis, ex pelamidum genere. Plin. lib. 9. cap. 15: Pelamides in apolectos, particulatimque consectæ in genera cybiorum dispartiuntur. Idem lib. 32. cap. 11: Pelamis earum generis maxima, apolectus vocatur, durior tritone.

Apoliopolitis. Prefectura Plin. l. 5. cap. 9. 11. 29.

Apŏlis, idis, pen. corr. m. g. [נד *nádh* לה *gholé* ἀπολις. Gall. *Banni, estranger* Ital. *Bandito.* Ger. Ein Bandit / der auß seiner Statt vnd Heimet vertriben ist Hisp. *Desterrado, ò fuera de su tierra.* Pol. *Wywołanie, odkazanie, zmiáśta.* Vng. *Szánkiuetet.* Ang. *That hath not a citie, a stranger, banished.*] Latinè extorris dicitur qui caret civitate, quales sunt exules, aut deportati, aut in metallum damna-

damnati, quibus civitatis jus ademptum est, Martian. l. Quidam. de pœnis. ¶ Item quidam apolides sunt, ut sunt in opus publicum perpetuò dati, & in insulam deportati.

Ăpŏlŏgĭă, f.p. defensio, excusatio, responsio & satisfactio. [הִתְנַצְּלוּת *hithnatsselúth*. ἀπολογία. Gall. *Apologie, defense*. Ital. *Apologia, difesa*. German. Ein verantwortung/beschirmung/gegenantwort. Belg. Een verantwoerdinge/ entschuldinge/ beschermínge. Hisp. *Respuesta, escusation*. Pol. *Obmowa, obrona rzecy, znowu odpowiedź*. Vng. *Maga ménté, Felelet*. Angl. *An excusation, a defence*.] Dicitur & Apologeticon, & Apologema, ἀπολόγημα: unde Apologeticus liber, quo nos expurgamus, aut adversario satisfacimus.

Ăpŏlŏgŭs, pen.cor.m.s. Fabula in qua bruta animalia introducuntur loquentia. [משׁל שׂכיכה *maschál scheninâh*. ἀπόλογος. Gall. *Fable*. Ital. *Fauola*. Germ. Ein fabel/ein gedicht/fabelred. Hispan. *Ficion, ò nouela fingida*. Pol. *Bayka, fabula*. Vngar. *Mese beszéd*. Angl. *A fable where brute beastes ar fayned to speak*.] Nam est quædam ex humilibus rebus composita forma ac species accommodata ad ridendum, quæ & Apologia dicitur. Cic. 2. Orat. Et ad hoc genus adscribamus etiam narrationes apologorum. Vide Quint. lib. 5. cap. 11.

Ăpŏlŏgo, as, Postulo. [שׁבן *schinnén*. ἀπολογέομαι.] Senec. epist. 47: Et sæpè illum invicem apologavit. Gallicè dicitur *Brocarder*.

Ăpŏlŏgātĭo, onis, f.t. ἡ ἀπολογία. Quint. lib. 5. cap. 11: Nostrorum quidam, non sanè recepto in usum nomine, Apologationem vocant. De fabulis loquitur.

Apomeli, itis, [ἀπόμελι. Ger. *Mátt*. Pol. *Miod zwoda rozmaczony*.] Potus confectus ex maceratis aqua favis, medium inter mulsum & oxymeli locum obtinens: cujus plurimus est usus circa Peloponnesum, ut scribit Galen. lib. 8. Method

Ăpŏphăsĭs, pen.cor.f.t. ἀπόφασις, Negatio, abnuentia, depulsio, ab ἀποφημι. Vide de hac figura Quint. lib. 9. cap. 2. ¶ Apophasis etiam dicitur catalogus & index bonorum: qualis ferè fieri solet à morte alicujus. Iurisperiti suo quodam more vocant *Inventarium*. Dicitur autem Apophasis in hac significatione ab ἀποφαίνω, quod est, in rationes tutelæ refero.

Apophlegmatismi, [ἀποφλεγματισμοί. German. Artzneyen so böse feuchtigkeiten auß dem Haupt ziehen.] Vocantur remedia, quæ in ore retenta, vel manducata aut linguæ subdita, noxios quosque humores ex capite detrahunt. Fit à verbo Græco ἀποφλεγματίζω, quod est, capitis pituitas expurgo.

Apophyădes, ἀποφυάδες, Latinè Appendices vocari possunt, quæ scilicet rei alicui agnascuntur. [Polon. *Wyrostina, odwisnienie*.] Vnde & Aristoteles ἀποφυάδας vocat intestinorum appendices, quæ & ἐπιφυάδες dicuntur.

Ăpŏphŏrētă, penultima producta, n.g. plur. num. Munera quę dari solent Saturnalibus: quem morem hodie quoque servant mense Decembri in natali Salvatoris, & initio anni. [מַתָּנוֹת *masseét*. ἀποφόρητα. Gall. *Estrenes*. Ital. *Mancia*. Ger. Schenckinen zu dem guten jar. Belg. Een nieuwe jaer. Hispan. *Cosas que se dan como presente*. Polon. *Nowe lato, podarek nanowi rock, kolenda*. Vngar. *Vy ezztendô aiándéka*. Ang. *Gifies gewin on certane dayes, as new yeare gifies*.] Munuscula quoque quæ à cœna convivis dabantur domum auferenda, etiam Apophoreta dicebantur: ita dicta à verbo Græco ἀποφέρειν, quod auferre significat. Suet. in Domit. Dabat sicut Saturnalibus viris apophoreta: ita per Calendas Martias fœminis. Vide Turnebum & interpr. vet. Martialis.

Ăpōphthēgmă, atis, n.t. [משׁל *maschál*. ἀποφθεγμα. Polon. *Odpowiedź, madra à krotka*. Vngar. *Ekes mondas*. Ang. *A brieffe or short maner of speaking full of sentence*.] Brevis & acuta sententia, sive argutum dictum, non cujuslibet, sed illustrium tantùm virorum. Vnde Plutarchi Apophthegmata. Cic. 1. Offic. Multaq; multorum facetè dicta, ut ea quæ à sene Catone collecta sunt, quæ vocant ἀποφθέγματα. Gall. *Apophthegme, breue parole sentencieuse*. Italice, *Sentenza, ouero detto breue*. Germanicè, Ein kurtzer aber weyser Spruch vnnd Sentenz. Hispanicè, *Dicho gratioso y sentencioso*.]

Ăpŏplēctĭcī, [ἀποπληκτικοί. Ger. Die der Schlag getroffen hat. Pol. *Powe trzim albo sliakiem, zarazoni*.] Sunt quorum videlicet & corpus, & mens stupet ictu fulminis, aut morbo. Celsus lib. 3. cap. 26, vocat Attonitos.

Ăpŏplēxĭă, [ἀποπληξία. Gall. *Apoplexie, quand on est entrepris de tous les membres*. Ital. *Gocciola*. German. Der schlag/der tropff/ ob welchē alle glider erstarren. Hispan. *Apoplexia enfermedad*. Polon. *Zarazenie śliakiem, powie trzeni*. Vngar. *Gutta vtés*. Ang. *The palsey, a depriuing of feeling or mouing in the bodie*.] sive Apoplexis, Est stupefactio nervorum totius corporis cum privatione sensus & motus. Ita dicta à verbo Græco ἀποπλήττω, quod est percutio, affligo, attonitum reddo. Celsus libro 6. cap. 26: Attonitos quoque rarò videmus, quorum & corpus & mens stupet. Fit interdum ictu fulminis, interdum morbo, ἀποπληξίαν hunc Græci appellant. Idem capite proximè sequenti: At resolutio nervorum frequens ubique morbus est: sed interdum tota corpora, interdum partes infestat. Veteres autores illud Apoplexian, hoc Paralysin nominaverunt, nunc utrunque Paralysin appellari video.

Aporior, aris, [Germ. Inn zweifel stehen/nicht wissen wo auß oder eyn.] Verbum ex Græco ἀπορέω tractum, quo vetus interpres testamenti novi usus est 2. ad Cor. cap. 4. Significat autem modò hæreo, & consilii inops & perplexus sum: modò ad summam angustiam redigor: modò indigeo.

Aporia, æ, ἀπορία, Indigentia, vel dubitatio, & consilii inopia.

Ăpŏrŏn, ἄπορον, Controversiæ genus inexplicabile, cujus exemplum proponitur à Gellio lib. 9. cap. 15.

Ăpōrrōgās, [ἀπορρύγας. Polon. *Gwiazda lataiaca*.] Græci vocant defluxus quosdam aërios, qui ad terram labentes, stellarum casus imitantur.

Ăpŏsĭōpēsĭs, ἀποσιώπησις, pen. prod. à Cicerone dicitur Reticentia, à Celso Obticentia, alii interruptionē appellant. Nam est quasi interceptum silentium. Figura indignantibus familiaris, in qua verbum extrinsecus subintelligitur. Virg. 1. Aen. Quos ego? deest enim Puniam, vel quid simile. Quintil. lib. 9: Omne in quo aliquid deest, Aposiopesis potuit appellari.

Apostirmata, desquammationes.

Apostyrma, ἀπόσυρμα. Id omne quod detractum est & ἀποσύρμορον.

Apospasmata: id est, avulsiones. Apostematis quoque species est, sed cujus nomen nunc non succurrit, ubi phlegmoni harena innascitur, ligna, carbones, amurca, fæces, sętę porcinę, calculi, quisquiliæ, & id genus alia quædam quæ malis medicamentis fieri, insana vulgi arbitratur credulitas: fit autem, ut inquit Galenus, inveteratis abscessibus ob varias humorum qualitates, materiam in hujusmodi quisquilias, & istiusmodi formam convertentes.

Apospharagisma, [ἀποσφράγισμα. Pol. *Wyricie napieczeci*. Vn. *Mi metczet pôtset formdia*.] Sigilli celatura forma expressa. Plin. Trajano: Signata est anulo meo, cujus est Aposphragisma quadriga. Sic Ectypa dicuntur.

Apostasion, repudii libellus. [Germ. Ein Scheidbrieff.]

Ăpōstătă, pen.cor. defector, & desertor sui ducis, sive religionis & instituti. [נטל *nophél* סרר *sorér*. ἀποστάτης. Gall. *Apostat, rebelle*. Ital. *Sfratato, ribelle*. German. Ein abtrünniger/ein abfelliger. Hisp. *Cosa rebelde ò que rebela*. Pol. *Odszczepieniec*. Vng. *Hittvl, szakat, hiti hagyot*. Ang. *An apostat, rebell, which reuolteth*.] Hujusmodi autem defectio, Apostasia, ἀποστασία appellatur.

Ăpōstăto, as, penult. correpta, n.p. Deficio, desero, oppugno quod antea defendebam. [נטל *naphál* משׁטם *paschâh*. ἀποστατέω. Gall. *Rebeller, se reuolter*. Ital. *Ribellare*. Germ. Abfallen/ abtrünnig werden/ sich widersetzen. Hisp. *Rebelar*. Pol. *Przeczwie sczie, y wzwram aco com przedtim wierzeł*. Vng. *Hitemet, el hagyom*. Ang. *To make defection, to reuolte*.] Cyprianus ad Cornelium: Eos qui velut apostataverunt, & ad seculum, cui renunciaverunt, reversi, gētiliter vivunt, vel ad hæreticos transfugæ facti, contra Ecclesiam pernicialia arma suscipiunt.

Ăpōstēmă, atis, pen. prod. n.t. [נזר *maxôr*. ἀπόστημα. Gall. *Apostume*. Ital. *Posta, postema*. German. Ein geschwer/ein böse beul. Hispan. *Botor*. Pol. *Wrzod, napuchnienie, gruczoł*. Vngar. *Daganag, dagadás, mirigy*. Ang. *An impostume, an vnnaturall swelling of any matter in the bodie*.] Est tumor præter naturam, quum pus ex phlegmone resolutum in quendam quasi sinum colligitur: vel etiam nulla præcedente phlegmone, quum humor quidam acris statim ab initio in parte aliqua colligitur, spatiumq; sibi moliens vel inter duas tunicas, vel sub certis mēbranis, nimia distensione eam excoriat. Tria autem præcipua horum sunt genera, quorum singula propriam appellationem sunt sortita à rebus in ipsis cōtentis. Nam si quiddam melli simile contineant, Melicerides, μελικηρίδες appellantur. Si pingue quippiā in morem sevi, Steatomata, στεατώματα. Quòd si pultis similitudinē referat quod in iis cōtinetur, Atheromata, ἀθηρώματα dicuntur. Dicitur autē Apostema à verbo Græco ἀφίστημι, quod est abscedo: unde & Latini verbum ex verbo exprimentes, Abscessum appellarunt. Cels. lib. 2. cap. 1: Abscessus corporis, quæ Apostemata Græci nominant. Plin. lib. 20. cap. 33: suppurationem interpretatur: Cato (*inquit*) ejus interior clavis pedum & suppurationibus medetur, quæ Græci vocant Apostemata.

Ăpōstŏlŭs, [ἀπόστολος. Ger. Ein Gesandter/ein Apostel Pol. *Posel, apostoł*. Vngar. *Apaßtal*. Angl. *A messinger, ambassadour*.] Latinè missus, sive nuntius dicitur, ab ἀποστέλλω, mitto. Apostolorum autē quatuor sunt genera. A Deo missi, non per hominē, ut Moses: à Deo, sed per hominē ut Iesus Nave: per hominem tantùm, sicut nostris temporibus multi favore vulgi in sacerdotiū subrogati sunt: ex se autē, sicut sunt ipsi pseudoprophetæ. ¶ Apostoli etiam dicebantur literæ dimissoriæ: quæ ab eo, à quo appellatum erat, ad eum qui de appellatione cognituras erat, testandæ appellationis causa dabantur, de quibus Alciat. de rerum & verborum signif. & Hotomanus in Lexico suo. ¶ Athenis quoque Apostoli, magistratus quidam erant, quorum

quorum officium erat rectè atque ordine curare atque instruere classem.

Apostrophe, ἀποστροφή, dici potest conversio: Figura quum sermonem à judice vel auditore ad absentem aliquem cõvertimus. Te nunc alloquor Africane, cujus mortui nomẽ splendori ac decori est civitati. ἀποστρέφω enim Averto.

Apostrophus, m. s. ἀπόστροφος, Collisionis nota, in fine alicujus dictionis, denotans vocalem præcedentis dictionis elisam propter hiatum: ut ἀφ' ἑσ, pro ἀπὸ ἑσ.

Apotelesma, n. s. ἀποτέλεσμα, Effectus horoscopi: hoc est, quicquid cœlum ex astrorũ compositione & aspectu mutuo affectum, in natali hora cujusque efficit. ¶ Hinc Apotelesmatici, ἀποτελεσματικοί, post Homeri ætatem dicti sunt, qui nunc Mathematici & Chaldæi vocantur: quorum curiositas nihil reliquit, quod planetarum non subjiceret potestati: ut in primum librum Iliados annotavit Eustathius.

Apotheca, [אוצר otsár משכבה mischchenáh. ἀποθήκη. Gall. *Boutique, lieu où on serre quelque chose pour la garder.* Ital. *Caneva, bottega.* Germ. Ein Weinkeller/ein jedes ort darinn man etwas behaltet. Belg. Een Wynkeller. Hisp. *Bodega ò tauerna ò tienda.* Pol. *Komora, kramnica, piwnica, albo miesciene takie do chowania rzeczy.* Vng. *Patika, kamara.* Ang. *A place where any thing is layde to be keept, as shope, storehouse.*] Quælibet cella dicitur, in qua aliquid reponitur, taberna, ubi vinum & conservatur & venditur, ut cella vinaria. Plinius: Tantum pecuniarum detinent vini apothecæ: nec alia res majus incrementum sentit. Idem: Vina in apothecis Canis ortu mutantur. Quum omnium domos, apothecas, navesq; furacissimè scrutarere, Cic. Idem in Antonium: Apothecæ totæ hominibus nequissimis condonabantur.

Apotheosis, ἀποθέωσις. Gall. *Deification, consecration.* Ital. *Consecratione, deificatione.* Ger. Ein vergöttung/Da man ein Menschen zu einẽ Gott setzt vñ auffwirfft. Hisp. *Consagration.* Pol. *Miedze bogi policzenie.* Vng. *Istennéʒ ʒentelni, ʒenteé kôzzéʒámtálni.* Ang. *Consecration, deification.*] Consecratio, seu deificatio, relatio in numerum divorum: quæ quibus cæremoniis apud Romanos fieri soleat, eleganter scribit Herodianus lib. 4.

Apotome, ἀποτομή. Major pars semitonii, q̃ à Latinis discissio dici potest: à verbo Græco ἀποτέμνω, quod est abscindo.

Apoxyomenos, ἀποξυόμενος, Signum æreum Lysippi, quod à M. Agrippa ante thermas suas dedicatum Tiberius Cæsar detraxit, & in cubiculum suum transtulit: quod tamen, populi clamoribus adactus, postea reposuit. Erat autem imago distringentis se: ita dicta à verbo Græco ἀποξύω, quod est distringi.

Apozema, n. t. [ἀπόζεμα. Gallicè, *Apozeme, decoction.* Italicè, *Aqua cotta con varij condimenti.* Germanicè. Ein tranck/wasser das man mit specereyen vnnd kreüteren kochet vnnd zurüstet. Hispanicè, *Cozimiento de muchas cosas.* Polonicè, *Trunek z warzoni y nagotowany z rożmaitich ziol.* Vngar. *Fôʒ viz.* Angl. *Watter sodden with diuerse sortes of spices and heerbes.*] Aqua cocta cum variis cõdimentis, decoctum ex herbis. A verbo Græco ἀποζέω, quod est defervesco.

Apparatus, & Apparatio, Vide APPARO.

Appareo, es, pen. corr. n. s. Videor, compareo, adsum, exto, existo, in conspectum venio. [בראה niredh. φαίνομαι. Gal. *Apparoistre, estre veu* Ital. *Aparire.* Ger Erscheinen. Belg. Schynen/duncken/ghsien worden. Hisp. *Aparicer.* Pol. Vkazuie sʒie, stawiams sʒie. Vngar. *Meg tetczẽm, ielenẽm.* Ang. *To appeart, to be in sight.*] Virg. 1. Geor. Apparet liquido sublimis in aëre Nisus. Cicero: Quum equites Antonii apparuissent. Virgil. lib. 12: Hæc Iovis ad solium, sæviq́ue ad limina Regis Apparent. Terent. in Eunuch. Ille autem bonus vir nusquam apparet. Plin. in Epist. Interceptus ne sit à suis, an cum suis, dubium: certè non ipse, non quisquam ex servis ejus apparuit.

Appāritio, f. t. Ostensio dicitur, & officium apparitoris qui magistratu præstò est. [מראה mareáh. [vel] mareéh. ἐπιφάνια. Gall. *Apparition, assistence.* Ital. *Apparitione.* German. Ein erscheinung. Hisp. *Aparecimiento.* Pol. Okazanie. Vn. *Ielenés.* Ang. *Appearing or standing before, the office of a sergeant.*] Cicer. ad Thermum: Ego quum antè studiosè commendabam Marcilium, tùm multò nunc studiosiùs, quòd in longa apparitione singularem, & propè incredibilem patris Marcilii fidem, abstinẽtiam, modestiamq́ue cognovi.

Apparitores, m. t. Satellites, stipatores, & ministri magistratuũ. Dicti sunt quòd appareant, & prestò sint ad obsequiũ. [שוטר schotén. λικτῆρες, ῥαβδοῦχοι, οἱ πάρεδροι. Gall. *Apparitеurs, comme sergeans, huissiers & bedeaux.* Ital. *Apparitori, birri.* Germ. Ein Rhatsknecht oder Stattknecht: ein diener der da warten vnd auffsehen soll/wo man jhm etwas befehle. Hispan. *Que estan en pie para seruir, à otro.* Polon. *Mieski sługa albo też pilnu iaci na vrzędowa posługe ceklarz.* Vngar. *Porozlo, váras szolgai.* Angl. *Sergeantes, officers, porters.*] Hi & Statores dicuntur, quòd magistratibus circunstent parati ad obsequendum. ¶ Intelliguntur autem apparitorum nomine omnes qui magistratui apparere solent, ut scribæ, accensi, interpretes, lictores, viatores, præcones. Cicer. pro Cluent. Quid sibi autem illi scribæ, quid lictores, quid cæteri quos apparere huic quæstioni video?

Appāritūra, Ministerium apparendi, apparitio. [παρέσεσις. Germanicè, Ein Wartdienst/ Rhatsknechten Ampt. Ang. *Summonning or attaching.*] Scribit Sueton. libro de Grammaticis: Orbilium apparituram fecisse magistratibus: significans eum fuisse apparitorem ministrumque magistratuum: quod Græci vocant παρασίτους.

Appāro, as, penultima correpta, act. p. Paro, comparo, præparo; cum magnificentia quadam & splendore adorno. [חמה chimmáh חכין chechín טכחין tichchén. παρασκεύάζω, ἑτοιμάζω. Gall. *Apparer, preparer.* Ital. *Aparare, apparechiare.* Ger. Zubereiten zurüsten Belo Gesetzt/ bereiten. Hisp. *Aparejar con mucho apparado.* Pol. *Przigotowanie, narzadzam.* Vng. *Készitém.* Ang. *To mak readie, to prepare.*] Cic. 3. Philip. Facilius apparabitis ea quæ necessitas postulat. Idem pro lege Manilia: Pompejus extrema hyeme bellum apparavit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit. Idem ad Qu. Fratrem: Ludos apparat magnificentissimos, sic inquam, ut nemo sumptuosiores.

Appārātus, Apparatio, præparatio, magnificentia. [מתכנת mathchóneth. παρασκευή. Gall. *Apparel, apprest.* Ital. *Aparechio.* Ger. Ein zubereitung/ein auffrüstung. Hisp. *Aparajo.* Pol. *Przigotowanie, apparat, narzadzenie.* Vngar. *Készület.* Angl. *Preparation, making readie.*] Cicero 3. Philip. Quid prandiorum apparatus proferam? Idem in Somn. Scipion. Post autem regio apparatu excepti.

Appārātio, f. t. idem quod apparatus. παρασκεύασμα. Cicero 2. Offic. Est enim multus in laudanda magnificentia, & apparatione popularium munerum. Idem 1. de Invent. Propterea quòd ex his suspicio quædam apparationis, atque artificiosæ diligentiæ nascitur.

Appārātè, adverbium, Cum apparatu. [παρασκευαστικῶς, ἀδρῶς. Gall. *Avec grand appareil.* Ital. *Con gran apparecchio.* German. Mit grosser rüstung/prachtig. Hisp. *Con mucho aparejo.* Polon. *Zwiel kim narzadzenim, obficie.* Vng. *Készwl, kʒ[illegible].* Ang. *With great preparation.*] Cic. Attic. Itaque & edit, & bibit ἀδρῶς, & jucundè, opiparè, sanè, & apparatè. Liv. 1. bel. Macedon. Ludi magnificè, apparateque facti.

Appello, as, act. p. Nomino. [קרא karáh. ὀνομάζω, προσαγορεύω. Gall. *Nommer, appeller.* Ital. *Nominare, appellare.* German. Nennen/mit nammen anspriechen. Belg. Ick noeme hette. Hisp. *Llamar ò appellidar con vozes.* Pol. *Nazwam, mianuie.* Vng. *Neuezẽm, szolitom.* Ang. *To call, to name.*] Cic. 3 Offic. Publ. Scipione, qui primus Africanus appellatus sit. ¶ Item appellare, est comiter seu familiariter compellare, alloqui, vocare. εὐφημεῖν, κατονομάζειν, προσαγορεύειν. Cic. pro Cluentio: Appellat hilari vultu hominẽ Publius, ut blandissimè potest. ¶ Hinc etiam appellare, teste Ulpiano de Injuriis est blanda oratione alicujus pudicitiam attentare παρὰ λόγους προσφέρειν τῇ σωφροσύνῃ. ¶ Interdum significat accusare. Liv. Blaccius Dasium de proditione appellabat. ¶ Item auxilii, vel testimonii gratia quempiam implorare. Cicer. pro Sexto Roscio: Te nunc Publ. Scipio, appello. ¶ Appellare debitorem, est rem nobis debitam à debitore exigere. Quint. Appellabatur à creditoribus ut solveret debitum. ¶ Interdum etiam est post sententiam, tanquam iniquam, ad superiorem judicem provocare. [ἀναγκάζω, κελεύω, ἐλθεῖν, ἐφίεσθαι, ἐπικαλεῖσθαι. Gall. *Sommer par appellement, appeller de, aut vn autre iuge.* Ital. *Appellare da vn giudice ad vn' altro.* Ger. Appellieren/eines anderen Richters nach gefallnem Gententz vnd Vrtheil begeren. Hisp. *Apelar de vn juez para otro.* Polon. *Appellowacz do mnieyszego sedziego.* Vngar. *Appellalok.* Ang. *To appeal: [illegible] other iudge.*] Ulpian. Qui appellat, majorem jurisdictionem debet appellare. Dicimusque Appello principem, & ad principem. ¶ Appellare ex adverso, Est nomina per antistrophen imponere. καλεῖν κατ' ἀνασροφήν. Ut qui herbam illam omni dumia carentem ὀλόσιτον vocavit, quasi totam osseam.

Appellātor, oris, m. t. verbale, Qui appellavit: hoc est, qui ab aliquo judice ad alium provocavit. Cic. 6. Verrina: Quo quidem die nihil ægrius factum est multo labore meo, quàm ut manus ab illo appellatore abstineretur

Appellātorius, [ἐπικλητικός. Vngar. *Appellalo.*] ut libelli appellatorii. D. lib. 49. Tit. 1. l. 1. & 5. ut Tit. 5. l. 5. Intra appellatoria tempora

Appellito, as, are, frequentativum. Unde Festus Appellitavisse, pro appellavisse. Macrobius Satur. lib. 1. cap. 7.

Appellātio, f. t. Compellatio, allocutio, [[illegible], προσφώνησις. Germanice, Anspreechung/ nennung.] Interdum idem quod nominatio. Cicero pro Domo sua: Regum appellationes vænales erant. ¶ Apud Iurisconsultos Appellatio est provocatio, quum ob sententiam iniquam, majoris judicis auxilium imploramus. Vide suprà in verbo APPELLO.

Appello, lis, appuli, appulsum, Applico, admoveo. [נגש nighgháish קרב karáb בא ba. προσπελάζω, προσπλέω Gal. *Aborder, arriuer,*

der, arriuer, mener à bord. Ital. Arriuare, giungere, accostarsi. Germ. Zufügen/mit Macht herzu treiben/ankommen / Landen. Belg. Landen/ toe voeren. Hispanicè, Empuxar hazia otra cosa, venir. Polon. Przystępuie do brzegu, laduie. Vngar. El iutok, el erkezõm. Ang. To arriue, to comenigh, to bringe to the or coast shoare.] Cicero 2. Verr. Quũ Persæ mille numero navium classem Delum appulissent. Idem Attico: Quum ad villam nostram navis appelleretur. Virgil. 3. Aeneid. Hinc me digressum vestris deus appulit oris. ¶ Legitur etiam appellere absolutè & sine casu, pro accedere. Cicero 2. de Divinat. Visus est in somnis pastor ad me appellere. Hinc Appulsus, us, Pro accessu pecoris ad aquam, κατα-γωγὴ, προσοδος. Iureconsultus: Totum corrumpat pecoris ad aquam appulsum. ¶ Appellere animum, significat animum ad aliquid agendum intendere, προσέχειν ὁρμᾶν. Terentius in Prolog. Andr. Poëta quum primum animum ad scribendum appulit. ¶ Interdum idem quod adduco, cõpello, cogo. Plaut. in Asin. Argenti viginti minæ me ad mortem appulerunt: id est, adduxerunt.

Appulsus, apud Iurisc. inter servientes jus appellendi: ut appulsus pecoris vis ad aquam appellendi, ut haustus. Vlpianus. D. lib. 8. Tit. 3. l. 5. Neratius ex Plautio ait, nec haustum pecoris, nec appulsum, nec cutis eximendæ calcisque locandæ jus, posse in alieno esse, nisi fundum vicinum habeat.

Appendĕo, es, n. s. Iuxtà seu aliquid pendeo, προσαρτάομαι.

Appendo, is, di, sum, Suspendo, quasi ad aliquid pendo: [תלה talâh. προσαρτάω. Gall. Pendre à quelque chose. Ital. Sospendere, attacare. Germanicè, Anhencken/ vmb etwas anders hencken. Belg. Aenhangen. Hispan. Colgar vna cosa à otra. Pol. Zawieszuie. Vngar. Fel fuggesztõm. Ang. To hang to any thing or nigh.] ut, Appendi uvam ad tigna. Plin. Atque uvas jam maturas ad solem appendere. ¶ Interdum ponitur Appendere, pro Ponderare, vel pondere alicui tradere. [שקל schakâl. ζυμίζειν. Gall. Poiser, bailler à pois. Ital. Pesare. Hisp. Pesar. Vng. Meg merem. Ang. To weighe, to giue by weight, to pay.] Cic. in Ant. Vt jam appendatur pecunia, non numeretur. Cic. pro Sex. Rosc. Omnia sua tibi concessit, adnumeravit, appendit.

Appensus, participium, Suspensus. [προσηρτημένος. German. Angehenckt.] Cicer. 5. Tusc. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari seta equina appensum demitti jussit. ¶ Appensum aurum, Liv. 5. ab Vrbe: id est, ponderatum.

Appendix, f. t. Dicitur quod alii adjunctum est & adpensum, additamentum, corollarium. [ἀπόφυσις, προσθήκη. Gall. Dependence, accessoire. Ital. Pendice, giunta. Ger. Ein anhang/ ein kurtzer Begriff. Belg. Een Aenhang Hisp. Lo que cuelga à otra cosa. Pol. Przydatek, przyczinek. Vng. Szerzés. Ang. That dependeth on another.] Cic. in Hort. Vidit, quod videndũ fuit, appendicem animi esse corpus. ¶ Est & Appendix genus spinæ, ita dictum quòd bacchas puniceas habeat de se pendentes, quæ & ipsæ Appendices nominantur. De hac Plin. lib. 24. cap. 13.

Appendicŭla, μικρὰ προσθήκη. Cicer. pro Rabir. Est enim hæc causa, quò ea pecunia pervenerit, quasi quædam appendicula causæ judicatæ, atque damnatæ.

Appĕto, is, penultima correpta, Avidè cupio: [אוה avvâh, חמד chamâdh. ὀρέγομαι, ὀργᾶ, ἐφίεμαι, ἐράω. Gall. Conuoiter, desirer ardemment. Ital. Appetire, desiderare. German. Begeren. Belg: Seer begheeren. Hisp. Desseár. Polon. Pożadam. Vngar. Igen Kevanom. Ang. To desire much; to couett greatlie.] & tàm in bonum, quàm in malũ, sicut Expeto capitur, nisi quòd in expeto major vis est propter Ex, quæ maximã in se vim continet. Curtius: Hęrebat inter cupiditatem pudoremq;, & quò modestiùs quod expectabat appeteret, eò pervicacius oblaturos esse credebat. Falluntur itaq; qui differentiam hanc assignãt inter Appetere & Expetere. Expetere cum ratione esse, Appetere qualitercunq;: & Expeti bona, planeq; honesta. Appeti verò inhonesta & mala, ex quo Appetitus, pro immoderata cupiditate, quod constat falsum esse. Nam Appeto ad bona atq; honesta autores usi sunt, & Expeto ad inhonesta atq; mala. Cicer. Cas. Tu puer me appetisti: ego autem semper ornamento te mihi fore duxi. Idem lib. 4. Tusc. Quoniam ut bona natura appetimus, sic & à malis natura declinamus. Quòd autem Expeto etiam ad voluptates, & quandoq; ad maximum malum pertineat, Cic. ostendit lib. 1. Offic. Expetuntur divitiæ cùm ad usus vitæ necessarios, tùm ad perfruendas voluptates. Ad maximũ malum. Cic. in Pison. A me quidem etiam pœnas expetistis, quibus conjuratorũ manes mortuorum expiareris: id est, requisistis, sive flagitastis. ¶ Construitur frequenter cũ ablativo intercedente præpositione, sicut apud Quint. lib. 9: Ex cognitione rerum exemplorumq;, quibus in primis instructus debet esse Orator, ne omnia testimonia expectat à litigatore. ¶ Aliquando tamen pro requiro, sive desidero, solo accusativo contentum est. Plaut. in Cassinæ prologo: Nos postquam populi rumore intelleximus studiosè appetere vos Plautinas fabulas. ¶ Interdum appetere significat instare, appropinquare, ἐγγίζω, οἰσήμι: unde, Appetit dies, dicimus, Appetit nox, vespera, &c. ¶ Interdum pro Aggredi, βάλλειν: unde dicimus appetere vitam alicujus, pro eo quod est, Mortem alicui moliri. Cic. pro Sext. Rosc. Filii vita infesta, ferro atq; insidiis appetita. ¶ Item Appetere oculos, pro Invadere. Liv. lib. 7: Levans se alis, os, oculosq; hostis rostro & unguibus appetit. ¶ Hieronymus ad Vital. pro Amare posuit, quum inquit: Impendio precor, ut in amore quo nos appetere cœpisti, ad finem usque perdures ¶ Hinc appetitor, ἐπιθυμητὴς, Appetitus, & Apperentia, Appetitio, pro desyderio ὄρεξις. Plin. lib. 19: A stomacho fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt lactucæ.

Appĕtens, Nomen ex participio, Avidus, cupidus. [חמד chomédh תאוה mitheavvéh. ὀρεγόμενος, ἐπιθυμητικός. Gall. Appetant, conuoiteux. Ital. Desideroso. Germ. Begyrig. Hisp. Desseoso. Pol. Chciwy, pożadliwy. Vng. Kenános. Ang. Couetous, greedie.] Sal. in Catil. Alieni appetens, sui profusus. Cic. de Amic. Nihil est appetentius similium sui.

Appĕtītor, tris. [Vngar. Kenáno.] Lampridius in Alexandro Severo: Boni linteaminis appetitor fuit, & quidem puri.

Appĕtītio, tionis, f. t. Motus est & impetus animi, quo ad aliquid agendum impellimur. [תאוה taavâh תחוה chemdâh תשוקה teschukâh. ὀρμή. Gall. Appetit, desir d' auoir quelque chose. Ital. Appetito, desiderio. Ger. Ein ernstliche begerung/ wunsch. Hisp. Desseo. Pol. Pożadliwość chciwość. Vng. Szwbely indulat. Ang. Appetit, desire to haue any thing.] Cic. 2. de Finib. Appetitio animi, quæ Græcè ὁρμὴ dicitur. ¶ Accipitur & pro appetentia cibi, quam Græci ὄρεξιν vocant. Gell. lib. 16. cap. 3: Quòd quum antehac semper edundi fuerit appetens, nunc post imperatam in mediam tridui, omnis ejus appetitio priftina elanguerit. ¶ Itẽ pro conatu aliquid apprehendendi. Cic. 1. de Divin. Nam quũ dormienti ei Sol ad pedes visus esset, ter eum scribit frustra appetivisse manibus, quum se convolvens Sol elaberetur, & abiret: eique Mágos dixisse, ex triplici appetitione Solis, trigintà annos Cyrum regnaturum portendi.

Appĕtentĭa, f. p. Appetitio, seu cupiditas, motúsve animi, quo ad aliquid agendum impellimur. [תאוה taavâh תשוקה teschukâh. ὀρμή. Gall. Appetit, desir. Ital. Appetito. Ger. Begird/ begerung. Hisp. Desseo. Pol. Chcżenie, żądanie. Vngar. Szwbely indulat. Ang. Appetit, desire of any thing.] Cicer. 4. Tusc. Vt ægritudo quasi morbum aliquem doloris efficiat, motus recessum quẽdam animi & fugam, lætitia profusam hilaritatem, libido effrænatam appetentiam. ¶ Appetentia cibi, ὄρεξις. Plin. Cibi appetentiam lactucæ. ¶ Appetentia gloriæ: id est, appetitio in Epit. Sex. Aurel. Victoris in Antonio Pio: Appetentia gloriæ carens, & ostentatione.

Appĕtĭbĭlis, [ἐπιθυμητός. Vng. Keuánando (vel) keuánhatando.] Apulejus lib. de Philosoph. Solitudinem & laborem si naturales essent, & ab ipsa virtute descenderent, & essent pro aliqua præclara administratione suscepte appetibiles dicebant esse. Vide Macrob. Satur. lib. 1. cap. 1. Appetibiles venustate.

Appĕtītus, us, m. q. Concupiscẽtia, impetus animi, quo ad rem aliquam impellimur: cujus sedem Philosophi constituerũt in jecore. ὁρμή. Cic. 3. Offic. Duplex est animorum vis atque natura. Vna pars in appetitu posita est, quæ est ὁρμὴ Græcè, quæ hominem huc atque illuc rapit. Altera in ratione, quæ docet & explanat quid faciendum, fugiendumve.

Appetones, inquit Nonius, qui appetunt. Laberius in Virgine: Alienum Appetonibus viæ perditæ, diverticula sequi.

Appianum, ni, Coloris viridis genus, apud Plin. lib. 35. cap. 6.

Appĭngo, egi, actum, compositũ est à Pango: Addo, vel adjungo. [יסף hosíph. προσάπτω. Gall. Adiouster. Ital. Aggiungere. Ger. Zu jhm thun/ zu jhm setzen. Hisp. Annadir à otra cosa. Pol. Przydawam, przypissuie. Vng. Fel ietczõm, meg irom. Angl. To loyne to, to bind any thing with another.] Cic. ad Att. lib. 2: Epistolam superiorem restitue nobis, & appinge aliquid novi. ¶ Alterũ est Appingo, xi, ctum, compositum à Pingo, quod significat juxtã pingo. [Ang. To paint or write more to.] Horat. in Art. Poet. Delphinum sylvis appingit fluctibus aprum.

Appĭlātus, morbus in pecudibus vocat', quũ noxius sanguis membranã cerebri, & ex una parte persodent, & eandẽ colore nimio cœpent prægravare ejus & mens & usus hebetatur.

Applaudo, si, sum. Allido pedibus terram concutio, ἐπιβρυάζω. Ἐπὶ τὴν χθονίαν. Apulejus lib. 9. Incussis in eam posteriorum pedum calcibus, protinus applaudo terræ. ¶ Aliquando Applaudere est manuum, vel pedum plausu favorem ostendere. [סחק sâphak מחה machâh. Gall. Frapper les mains l'vne contre l'autre en signe de faueur. Ital. Applaudere. Ger. Frolocken/ die hend vor frewden zusammen schlahen Belg. Ick slae die hendt tesamen van blyschappen. Hisp. Dar fauor. Pol. Klaskam rękami, radui ſpie. Vng. Taſſolok. Ang. To stryk the earth with the feet, to clapp. handes in token of fauour.] Plautus Pseud. Si vultis applaudere. Atque approbare hunc gregem & fabulam, in crastinum vos vocabo. Cicer. pro Sext. Quid ego nunc dicam, quibus viris, aut cui generi civium maximè applaudatur?

Applausor, oris, m. t. verbale, Qui applaudit. [סחק sophék. ἐπιχροτητής.

κρότησις. Gal. *Frappant ſes mains en ſigne de faueur* Ital. *Chi applaude co' l batter delle mani* Germ. Frotocker / der auß frewden die hend zuſamen ſchlecht. Hiſp. *El que da fauor.* Pol. *Rado ſąnik ktori ſwoſſelini rekami klaska.* Vng. *Tapſolo.* Ang. *He that clappeth his handes in token of fauour.*] Plin. in Panegyr. Idem ergo populus ille aliquando ſcenici Imperatoris ſpectator & applauſor, nunc in Pantomimis quoque adverſatur.

Applāusŭs, a, um, particip. ἐπικρουσθείς. Ovid. 4. Metam. Ille canis velox applauſo corpore palmis Deſilit in latices.

Applauſus, us, Nomen, m. g. [סטק *ſephek.* κρότος, ἐπικρότησις. Gall. *Applaudiſſement.* Ital. *Applauſo co' l batter delle mani.* Germ. Frotockung/das hend zuſamen ſchlahen. Hiſpan. *Obra de dar fauor à otro.* Polon. *Radoſćz.* Vng. *Tapſolás.* Ang. *Clapping of the handes.*] Cic. 2. de Divin. Ennius qui magno applauſu loquitur, aſſentante populo, &c.

Applĭco, as, penultima corrept. avi, atum, & applicui, applicitum, act p. Appello. [הקריב *hikrib* חבר *chibbér* הדביק *hidhbík* יחד *taphál.* προσάγω, προσομιλῶ, συνομιλῶ, Adjungo, annecto, ἐπιχώ, προσαρμόζω, προσπλέκω, πλησιάζω, & conſtruitur cum dativo, vel accuſativo mediante Ab. Gall. *Faire arriuer, accommoder, appliquer.* Ital. *Applicare, accoſtare, aggiungere.* German. Zu jhm fügen/herzu legen. Belg. *Aen tnoopen/by oft aen voegen.* Hiſp. *Arrimar vna coſa à otra.* Pol. *Przirownowam, przykladam.* Vng. *Mellé ragaztom, hozzá illetőm.* Ang. *To applye, to mak any thing meete with another.*] Virgil. 1. Aeneid. quæ vis immanibus applicat oris. Cic. Appio Pul. Omnes vires civitatis ſe ad Pompeii ductum applicaverunt: id eſt, adjunxerunt. Libr. 2. ad Her. Qui in itinere ſe tàm familiariter applicaverit: id eſt, ſe ſociaverit. Terent. in Andr. Tum ille egens fortè applicat primùm ad Chryſidis patrem ſe: id eſt, confert vel recipit.

Applĭcātĭo, verbale, f. t. Adjunctio animi. [דבק *débek.* ἐφαρμογή, προσπλοκή. Gall. *Application.* Ital. *Applicatione.* German. Zufügung. Hiſp. *Arrimadura à otra coſa.* Pol. *Przipodobanie ſię przitulenie ſię.* Vng. *Mellé adás egyertelem.* Ang. *Application, making any thing meete with another.*] Cic. 1. de Orat. Cui Romę exultare jus eſſet, ſi ſe ad aliquem quaſi patronum applicuiſſet, inteſtato; eſſet mortuus, nónne in ea cauſa jus applicationis obſcurum ſanè & ignotum, patefactum in judicio, atque illuſtratum eſt patrono? Idem in Lælio: Quapropter à natura videtur mihi potiùs, quàm ab indigentia orta amicitia: applicatione magis animi cum quodam ſenſu amandi, quàm cogitatione, quantum illa res utilitatis eſſet habitura.

Applĭcātŭs, & Applicitus, Participium. συνημμένος, ἐφηρμοσμένος. Cæſar 3. Bell. civ. Applicatisque nóſtris ad terram navibus. Plin. in Epiſtol. Applicitum eſt in cubiculo hypocauſtum perexiguum.

Applōdo, is, penult. prod. Applaudo. ἐπικροτῶ. Veteres enim Plodo dicebant, quod nos Plaudo. ¶ Applodere fulgetris, apud Plinium eſt favere, teſtariq; honorem illo motu.

Applōro, as, are, n. t. Apud aliquem ploro, vel unà cũ aliquo ploro. [συνοδυρόω. Gall. *Plorer aupres.* Ital. *Piangere appreſſo alcuno.* Germ. Bey einem weynen. Hiſp. *Llorar cerca.* Polon. *Pomagam płaczę.* Vngar. *Eggyvel ſirok.* Angl. *To weepe nigh an other.*] Horat. lib. 3. Carm. Contraque lucrum nil valere candidum Pauperis ingenium, querebar applorans tibi.

Applūda, penult. prod. f. p. [Ang *Branne.*] Antiquis idem ſignificabat quod furfur, ut docet Gell. lib. 11. cap. 7. πηγύδιον. Plinius libro 18. cap. 10, docet appludam vocari purgamenta milii, & panici, & zizaniæ, quum in frumento palea dicatur. Dicta Appluda ab applodendo, quòd propter tenuitatem, quia minutiſſima eſt, ſpiritu dejiciatur. Nævius: Ne hercle appluda eſt hodie, quàm tu, levior.

Applŭĕrĕ, [συνομβρίζειν. Gallicè. *Plouuoir aupres.* Italicè, *Piouere vicino.* German. Rah bey einem ding regnen/zu jhm regnen. Hiſpanicè, *Llouer cerca.* Polon. *Pokropiwam.* Vngar. *Mellé (vagy) reá eſni.* Angl. *To raine nigh.*] Ex ad & pluere: idem quod pluere vel juxtà pluere. Plin. lib. 9. cap. 16: Quippe & arundines quanvis palude prognatæ: non tamen ſine imbre adoleſcunt, & aliàs ubicunque piſces in eadem aqua aſſidui, niſi appluat, exanimantur.

Applūmbo, as, n. p. Plumbo, metallo quæ disjuncta erant conjungo. [הדביק *hidhbik.* συμολυβδόω. Gallicè, *Plomber.* Italicè, *Impiombare.* Germanicè, Verbleyen/mit Bley vberziehen. Hiſpanicè, *Soldar con plombo.* Polon. *Olowem ſpaiam, ſalowam, oczyagam olowem.* Vng. *Onnal ösſze foglalom.* Angl. *To conioyne or ſoulde with lead.*] Vlpian. in lib. 2. de ſepulcr. violat. Idem quęrit, ſi ſtatua neque applumbata fuerit, neque affixa, an pars monumenti affixa ſit, &c.

Applumbatura, idem quod plumbatura. [μολύβδωσις. Ang. *Conioying and folding with leade.*] Conglutinatio quæ fit plumbo. Paul. de rei vindicat. inter applumbaturã & ferruminationem diſtinguit ita, quòd hęc per eandẽ materiam facit confuſionẽ, illa non idem efficit, ſed conjungit & connectit tantùm.

Appōno, apponis, pen. prod. appoſui, appoſitum, pen. corr. Appingo, ad aliquid pono, admoveo. [הוסיף *hoſiph* הקריב *hikrib* תכן *tichchén.* προστίθημι, παραθήμι, προσπλέκω, προσομιλῶ, ἐπιτίθημι. Gall. *Mettre aupres, appoſer.* Ital. *Mettere appreſſo.* Germ. Hinzuthun/herzuſetzen. Hiſp. *Annadir vna coſa à otra.* Pol. *Przykladam, przyſadzam.* Vng. *Mellé teſzöm.* Angl. *To put or laye any thing nigh another.*] Cic. 1. Phil. Ariſtarchus qui notam apponebat ad malum verſum. Idem 1. Verr. Reticulumque ad nares ſibi apponebat plenum roſæ. Ovid. 1. Amor. Eleg. 5: Appoſui medio membra levanda toro.

Appŏſĭtŭs, a, um, Quod eſt juxtà, vel ad aliquid poſitum. [יוסף *muſáph* מתכן *metuchchán.* πλοκῇ προσῳκειωμένος. Gall. *Mis aupres, appoſé, adioint.* Ital. *Poſto appreſſo, atto, accommodato.* Germanicè, Herzugethan/hinzu geſetzt. Hiſpan. *Annadido à otra coſa, idoneo y atauiado.* Pol. *Przyłożony.* Vng. *Melle tétetet.* Ang. *Which is layed or put nigh another, apte, meete.*] Cicer. de Invent. Gladium propè appoſitum è vagina eduxit, & illum alterum occidit. ¶ Aliquando ſumitur pro conveniens, aptus, accommodatus, ἐπιτήδειος. Idem ibidem: Eam ipſam ſcripturam, in qua inerit illud ambiguum, de quo quæritur, totam omnibus partibus pertentare, ſiquid aut ad id appoſitum ſit, quod nos interpretemur: aut ei quod adverſarius intelligat, adverſetur. Hinc cõparativus Appoſitior. Cicer. in Verr. Operarius appoſitior ad deferenda quàm ad auferenda ſigna.

Appŏſĭtē, Convenienter, aptè, accommodatè. [ἐπιτηδείως. Gall. *Bien & proprement, conuenablement.* Ital. *Acconciamente, propiamente.* Germ. Rumlich/fügtlich/wie vnnd wol. Hiſpan. *Conuenientemente.* Pol. *Spoſobnie l' adtnie, x godnie.* Vng. *Illendő képpen.* Ang. *Properlie, aptlie comelie.*] Cic. Attic. lib. 8: Cætera appoſitè tibi mandabo. Idem de Invent. Officium ejus quatis videtur dicere appoſitè ad perſuaſionem.

Appŏrrĭgo, apporrigis, pen. cor. exi, apporrectum, Iuxtà porrigo. [שטח *ſchatách* נטה *natáh.* παρατείνω. Gall. *Eſtendre aupres.* Ital. *Porgere appreſſo.* Ger. Hinzu ſtrecken/hinzu bieten. Hiſp. *Eſtender cerca.* Pol. *Przyciągam.* Vng. *Mellé nyuy toxatom.* Ang. *To reach out nigh another.*] Ovid. 2. Metam. Infantemque vident apporrectumque draconem.

Appŏrto, affero, cui contrarium aſporto. [נשא *naſá'* הוביל *hobil.* προσφέρω. Gall. *Apporter, amener.* Ital. *Portare, condurre.* Ger. Herzu tragen/hinzu bringen. Hiſpan. *Traer algo.* Pol. *Przynaſzam.* Vngar. *El hozom.* Angl. *To bring or beare to another.*] Sæpiùs tamen pro advehere accipitur. Plaut. Stich. Magnasque apportaviſſe divitias domum. Cicero 3. Verr. Lapis aliquis cædendus, & apportandus fuit machina ſua. ¶ Apportare, Nuntiare. Terent. Andr. Quid'nam apportas? hoc eſt, quid'nam nuntias? quid affers novi?

Appŏſco, is, appopoſci, ex ad & poſco, Inſuper poſco. [προσαπαιτῶ. Gall. *Demander d' auantage, ou par deſſus.* Ital. *Dimandare oltre quello che ci viene.* Ger. Darzu fordern/noch mehr darzu begeren. Hiſp. *Demandar ſobre lo demandado.* Pol. *Przytim żądam.* Vngar. *Melle kéuánom.* Angl. *To require, or aske moreouer.*] Terent. Heavt. Portò hæc talenta dotis appoſcent duo.

Appŏtŭs, valdè potus, qui multũ potavit. [שכר *ſchachár.* οἰνόληπτος. Gall. *Qui a bien beu, yure.* Ital. *Chi ha ben beuuto.* Ger. Der wol truncken iſt/wol beſoffen/voll genug. Hiſ. *El que beuio demaſiadamente.* Pol. *Opiły, podchmielony.* Vng. *Azkiſol ist.* Ang. *Which hath dronken much, dronken.*] Plaut. in Cur. Poſtquam cœnati, atq; appoti, talos poſcit in manum. Idem in Amph. Credo equidem dormire Solem, atque appotum probé.

Apprĕhĕndo, act. t. & in carmine Apprendo: Attrecto, capio, vel ad me traho, arripio. [תפש *hechezik* אחז *acház.* λαμβάνω. Gall. *Prendre auec la main, empoigner.* Ital. *Apprendere.* Germ. Ergreiffen/ erwütſchen. Hiſp. *Tomar ò prender.* Pol. *Porwam.* Vng. *Meg kapom, ragadom.* An: *To attache and plucke to me, to ſeize.*] Cic. 2. de Nat. deor. Vites claviculis adminicula, quaſi manib. apprehendũt. Virg. 2. Aen. Quo res ſumma loco Panthu? quam prehendũt. Virg. 2. Aen. Quo res ſumma loco Panthu? quam prendimus arcem? ¶ Interdũ ponitur pro diſcere & percipere. Cic. de Orat. Ex Socratis diſputationibus variis, alius aliud apprehendit. Idem ad Att. Neceſſe eſt illum apprehendere hiſtorias. ¶ Interdum pro comprehendere. Calliſtratus D. lib. 23. Tit. 2. l. 64. puto hæredem quoque tutoris extraneum ſententia apprehendi: id eſt, comprehendi ſententia.

Apprehenſio. [Vng. *Meg fogás* Ang. *Seizing of a thing.*] aſſimulatur traditio, l. pœnale, de uſuc.

Apprīmē, penult. product. adverb. In primis, egregiè, valdè. [מאד מאד *meódh meódh* ἐς τὰ πρῶτα. Gall. *Grandement, excellentement* Ital. *Sopra tutto, in prima, grandemente, molto.* German. Hefftig/vberauß/fürnemlich. Hiſp. *Primera y principalmente ò ſemaladamente.* Pol. *Nadwſzitko, zwłaſzcza, oſſobliwie.* Vngar. *Igen tol.* Angl. *Very much, very weell.*] Terent. in Andr. Nam id arbitror apprimè in vita eſſe utile. ¶ Fit ab antiquo nomine Apprimus, quo veteres uſi ſunt pro longè primo, ut docet Gell. lib. 7. cap. 7, citans illud ex Livii Odyſſ. Ibi denique vir ſummus apprimus, Patroclus.

Apprĭmo, is, ere, ex Ad, & Premo: Ad aliquid premo, premẽdo adigo,

do adigo. [הבר *hetsíir* העיך *hebík.* προσπίζω, προσθλίβω. Gall. Presser ou serrer. Ital. *Premere.* Ger. Antrucken/hinzu trucken. Hisp. *Apretar.* Pol. *Przydrukowam.* Vng. *Megszorítóm.* Ang. *To presse or thrust any thing to another.*] Plin. lib. 24. cap. 9: Sedare ventris dolores asseveravit impositam, ita ut tunica cinctuque corpori comprimeretur.

Ăpprŏbŭs, pen. corr. Valde probus. [טוב *tob* חסיד *chasídh.* προσδόκιμος. Gall. *Bon & honeste.* Ital. *Molto buono.* German. Gar fromm. Hisp. *Mucho bueno.* Pol *Barzo czynotliwy.* Vngar. *Igen iámbor.* Ang. *Very goodo and honeste.*] Gell. Et in versu est Cæcilii poëtæ comici: Hierocles hospes est mihi adolescēs approbus.

Ăpprŏbo, as, are, act. p. Probo, comprobo, laudo, auctoritatē & fidem alicui rei tribuo [שבח *sibbách* הלל *hillél* קים *kyjám.* δοκιμάζω. Gall. *Approuver, trouver bon.* Ital. *Laudar grandamente, approbare.* Germ. Hefftig loben/für gut geben/bewären. Hispan. *Aprouar alguna cosa por buena.* Pol. *Pochwalam, postwalam.* Ang. *To approue, to alowe, to commend.*] Cicer. 4. Academ. Nec tamen ego is sum, qui nihil unquā falsi approbem. Idem App. Quicquid feceris, approbabo.

Ăpprŏbātĭo, verbale, [δοκιμασία. Pol. *Pochwalienie.* Ang. *Approuing, alowing.*] Cicer. 2. Tusc. Effectus eloquentiæ, est audientium approbatio.

Ăpprŏbātŏr, verb. m. t. Auctor, cōprobator. [δοκιμαστής. Ang. *One that alloweth or approueth.*] Cic. Attic. Quāvis non fueris suasor & impulsor profectionis meæ: approbator certè fuisti.

Ăpprōmĭtto, is, act. t. Pro alitero promitto, quod alter promisit idem promitto. [ערב *aráb.* ἐγγυάομαι. Gall. *S' obliger pour vn autre promettre pour luy.* Ital. *Promettre per vn altro.* Ger. Für ein anderen sich versprechen/vmb das so er verheissen hat. Hisp. *Prometter pro otro.* Polon. *Reczę, za lubuie zaiństwo, albo przyiąć.* Vn. *Axone igitōm.* Angl. *To promise for another, to oblish him self for another man, to come suertie.*] Cicero Attic. De Oppio factum est ut volui: & maximè quòd D C C C. appromisisti: quæ quidem ego utiq; vel versura facta solvi volo.

Ăpprōmĭssŏr, oris, verbale. [ἐγγυητής. Ger. Ein Bürg/der für ein anderen verspricht. Vng. *Igirő.* Ang: *Suertie, that confirmeth another mannes promise.*] Vlpian. Appromissorem vocat fidejussorem leg. in omnibus. ff. de solutionibus.

Ăpprōnārĕ, in genua se prosternere. [ברך *barách.* ἀποπροσπίζω. Gall. *S' agenouiller.* Ital. *Ingenocchiarsi.* Ger. Sich neigen/buckē/niderknien. Hispanicè, *Arrodillar, hincar las rodillas.* Polon. *Klamsam się, nakolana padam, bite czołem.* Vng. *Terdre esni.* Ang. *To kneele, to fall on the knees.*] Apul. lib. 1: Planiore in ripæ margine implicitus, in genua appronat se, avidiùs affectans portionem. Videtur esse compositum ex Ad præpositione & nomine Pronus: unde gemino p, scribendum est.

Ăpprŏpĕro, as, are, Propero, accelero. [מהר *mihér.* σπεύδω. Gall. *Se hastер, s' auancer.* Ital. *Affrettare.* German. Hertzu eylen. Hispan. *Appresurarse en venir.* Polon. *Pośpiecham, przykwapiam.* Vngar. *El sietők.* Ang. *To haist, to speed.*] Terent. in Andr. - postquam ante ostium Me audivit stare, approperat. Cicer. Attic. Quare appropera, & vale. ¶ Approperatum opus: id est, acceleratum. Liv. 4. ab Vrb. Cœptumque opus adeò approperatum est, ut Sole orto, &c.

Ăpprŏpīnquo, as, are, act. p. Propiùs accedo, advento, propè sum: & simul de loco & tempore dicitur. [קרב *karáb.* ἐγγίζω. Gall. *Approcher, venir pres.* Ital. *Accostarsi.* German. Sich nehēren. Hisp. *Acercarse ò allegarse.* Pol *Przybliżam się.* Vng. *El közelitők.* Angl. *To come nigh to approche.*] Cæsar 1. Bel. Gal. Heduos finibus Bellovacorum appropinquare cognoverant. Cicer. ad Quint. frat. Sed ejus rei maturitas neque dum venit, & tamen jam appropinquat.

Ăpprŏpīnquātĭo, verbale, f. t. Cic. de Senect. [קרבה *kerabdh.* προσπέλασις. Gall. *Approchement.* Ital. *Auicinamento.* Germ. Die nehung. Hispan. *Acercamiento, allegamiento.* Pol. *Przybliżanie.* Vng. *Közelités.* Angl. *Comming nigh, approching.*] Quarta restat causa, quæ maximè angere, atque sollicitam habere nostram ætatem videtur, appropinquatio mortis.

Apragmosis, coronarium quoddam sativum, apud Aristophan. portam, ut Grammaticus Aristoph. interpretatur, Athenis in Academia nasci solitum.

Aprarius, Vide Aper.

Aprīcŭs, a, um, pen. prod. Soli expositus, Soli apertus. [προσηλιώτης, ἡλιώτης, προσήλιος. Gall. *Tourné vers le Soleil, où le Soleil bat, abri.* Ital. *Esposto al Sole, aprico.* Ger. Ein Sonnechtig ort/ein ort das viel Sonnen hat. Belg. Sonachtig / een platse daer die Sonne veel schynt / oft dat gherne die Sonne heft. Hispan. *Cosa abrigada, que esta al abrigo.* Pol. *Miejsce ktorigo slonce dobrze nagrzewa.* Vn. *Verősfenyes.* Ang. *Which lieth to the sunne, made hoate through the sunne, beated with the sunne.*] Dicitur autem quasi ἄνω φαίνης: hoc est, sine frigore, φ, aspirata in π, suam tenuem conversa. Virgil. 2. Georg. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. ¶ Apricus homo, vel Aprica avis, quæ Sole gaudet. Idem 5. Aen. -apricis statio gratissima mergis.

Aprīcĭŏr, apricissimus. Colum. lib. 11. cap. 3: Nonnulli hanc eandem locis aprioribus à Calendis Martiis deponūt. Idem lib. 9. cap. 14. Dum adhuc autumni reliquiæ sunt, apricissimo die purgatis domicilijs.

Aprīcāri, d. p. Est in aprico loco esse: hoc est, in loco Soli exposito versari. [ἀλιαζεῖν, ἡλιάζεσθαι. Gall. *Estre en l' abri, se tenir au Soleil.* Ital. *Essere in luogo aprico, stare al Sole.* German. An der Sonnen seyn/sich an einem Sonnechtigen ort halten. Belg. Ick werme my an der Sonnen. Hispan. *Abrigarse en lugar abrigado.* Pol. *Na słoncu się grzać.* Vngar. *Verősfényen lenni.* Angl. *To vse a sunnie place.*] Varro in ministeriis: Licet videre multos quotidie in hyeme in Sole apricari. Plinius libr. 36. de columbis: Apricantur aliæ scalpentes sese. Cicer. in Catone: Vbi enim potest illa ætas aut calescere, vel apricatione melius, vel ígni, aut vicissim umbris aquisve refrigerari salubribus?

Aprīcātĭo, onis, f. t. [ἡλίωσις. Gall. *Abri.* Ital. *Aprico.* German. Wohnung oder haltung an der Sonnen. Hispan. *Abri.* Pol. *Miejskanie na słoncu.* Vngar. *Verősfényen valo iarás.* Ang. *A sitting in a sunnie place.*] verbale. Cic. Att. Sibi habeat suam fortunam, unà mehercule tecum apricationem in illo Lucretino tuo sole malim, quàm omnia istiusmodi regna.

Aprīcĭtās, atis, Est hybernus ille tepor in locis apricis. [ἡλιόφως. Ang. *Warmnesse of the sunne.*] Colum. lib. 8. cap. 15: Cum apricitate diei gestiunt aves. Idem lib. 7. cap. 7: Si diei permittit apricitas. Plin. lib. 6. cap. 26: Apricitatis inclytæ regio.

Aprīcŭlŭs, Piscis est qui κωφίσκος dicitur, cujus dētes acutissimi, ac validissimi, teste Oppiano, diversusque ab eo qui Aper dicitur, Græcè κάπρος. Apulejus in Apologia: Tam ridiculum argumētum, quàm si dicas venandis apris piscem apriculum. Ennius: Apriculum piscem scito primùm esse Tarenti.

Aprīlis, m. t. Mēsis dictus est, quasi aperilis, quòd terram aperiat. [אביר *jyár.* ἀπρίλιος. ἀπρίλις, ἀφροδίτη. Gall. *Le mois d' Auril.* Ital. *Aprile.* German. Der Monat Aprit. Belg. Den Aprell. Hispanicè, *El mes de Abril.* Polon. *Kwiecżien.* Vngar. *Szent Gyrgy haua.* Angl. *The moneth called Aprile*]. Nam verna temperie plantarū germina aperiuntur. Vel dicitur Aprilis, quasi Aphrilis ab ἀφρος spuma, quòd Venus, cui hic mēsis sacer est, ex spuma maris fingitur nata. Horat. 4. Carm. -Idus tibi sunt agendæ, Qui dies mensem Veneris marinæ Findit Aprilem. ¶ Accipitur præterea adjectivè: ut Nonis Aprilibus. Cicer. ad Len. Quinetiam Marcellino, & Philippo Consulibus, Nonis Aprilibus mihi est senatus assensus.

Apronia, Herba est, quam alii Vitem nigram, alii Bryoniam, alii Chironiam, alii Gynecanthen vocant, [ἄμπελος μέλαινα. Ger. Schmerwurtz] Plin. lib. 23. cap. 1.

Ăpsĭs, idis, Vide Absis:

Ăpsўchŏn, [ἄψυχον. Polon. *Nieżywi.* Vng. *Oktalan állat.*] Inanimatum, quod est sine anima, & spirare non potest.

Ăpsўctos, ἄψυκτος, Gemma est nigra & ponderosa, rubentibus venis distincta: ita dicta quasi irrefrigerabilis. Nam semel igni excalfacta, septem diebus calorem servat. Autor Plin. lib. 36. cap. 10.

Ăptōtum, aptoti, penultima producta, Interpretatur sine casu. Sunt enim aptota nomina, quæ neque per casus, neque per numeros declinantur: ut Frugi, Nihil, Nequam, Fas, Nefas, Autor Donatus in 2. Editione. Hæc alio nomine dicuntur Indeclinabilia.

Ăptŭs, ta, tum, Accommodatus, appositus, conveniens, congruens. [נכון *nachón* ראוי *raúi.* ἐπιτήδειος, ἁρμόδιος, προσοδεύμος. Gall. *Bien sortable, conuenable, propre.* Ital. *Atto, accommodato, acconcio.* German. Geschickt/bequem/fuglich. Belg. Bequaem. Hispanicè, *Cosa idonea y atuiada.* Pol. *Spossobny.* Vng. *Illendo.* Ang. *Apte, proper and meete, fitte.*] Pers. Satyr. 1: -si forte quid aptius exit. ¶ Interdum elegans, ut apud Ciceronem lib. 2. de Orat. Ita porrò verbis est aptus & pressus, ut nescias utrùm sententiæ oratione, an verba sententiis illustrentur. Idem 1. Offic. Vt enim pulchritudo corporis apta compositione mēbrorum movet oculos. ¶ Interdum connexus. Virg. lib. 2. Georgic. -ipsos è torquibus aptos, Iunge pares. Cicero de Natura deor. Bulbus multa dixit, etiamsi minus vera, tamen apta inter se & cohærentia. ¶ Interdum ponitur pro compositus, creatus sive factus. Idem lib. 3 de Finib. Itaque natura sumus apti ad totius consilia civitatis. ¶ Est etiam Aptus participium ab Apiscor, idem significans quod Adeptus. Varro: Ea omnibus ostendat, quæ bello est aptus.

Ăptē, [ἁρμοδίως, ἐπιτηδέως. Gall. *Conuenablement, proprement.* Ital. *Propiamente, acconciamente.* Germ Geschicklich/ bequemlich/ fuglich. Hisp. *Conuenientemente.* Pol. *Właściwie.* Vngar. *Illéndo képpen, helyesön.* Ang. *Aptelie, properlie.*] adverbium qualitatis, aptiùs, aptissimè, cōvenienter & accōmodatè. Cic. 1. de Fin. Quī inciderit, ut id aptè fieri possit. Plin. li. 16. ca. 25: Ratio aptius reddetur ab hoc tertio volumine. Idem lib. 19 cap. 5: Partibus tamen aptissimè. ¶ Aptè dicere. Cic. 1. Offic. Quod est Oratoris proprīū, aptè, distinctè, ornatè dicere. Idē 1. de Orat.

Ăpto,

Aptо, as, act. p. Conveniēter aliquid rei alicui jungo, seu accōmodo. [הכין *hechin* תכן *tichchén.* ἁρμόττω. Gall. *Approprier, accommoder, agencer.* Ital. *Adattare, accommodare.* Germ. Zuſammen fügen/ oder ordnen. Belg. Ick voege/ ſchicke t'ſamen. Hiſp. *Acomodar ayuntar vno con otro.* Pol. *Przykladam.* Vng. *Hozzá illetòm.* Ang. *To make apte and proper, or meete with any thing.*] Conſtruitur cum dativo vel accuſativo mediante Ad. Cicer. in Philip. Cujus denique fortunæ ſtudia tantę laudi & gratulationi tuę ſe non aptarint? Idē 3. de Orat. Hoc verbum eſt ad id aptatū, quod antè dixerat. ¶ Hujus cōpoſita ſunt Adapto, & Coapto.

Aptitudo, f. t. Eſt convenientia, pulchritudo, elegantia, ἁρμονία: unde fit Aptè Adverbium, &c.

Aquĭă, æ, Piſciculus eſt minimus & viliſſimus, quem Græci, quòd ex pluvia naſcatur, ἀφύλλιον vocant. Vide Plin. lib. 31. cap. 8, & ea quæ ſuprà annotavimus in dictione Aphya. ¶ Eſt etiam ex Apuarum genere quæ vulgo *Anchoie*, Ariſtoteli, ἐγκρασίχολος, Aeliano λυκόσομος, Ex qua liquamentum atque elęogarum optimum ad excitandum appetentiā conficitur. Addito oleo, vino, & aceto, totus piſcis ſubjectis prunis liquatur: nec ſpinæ veſtigium remanet. ¶ Eſt & alia Apua quæ Ariſtoteli ἀφύα κωβίτις (vel ut alii κωβιτης) vulgo *loche* Fœtus eſt gobii. ¶ Eſt & Apua phalerica ἀφύα φαλερική, vulgo *Nadele*, vel *Melete*, Rhoromagi Crudo. Piſcis molliſſimus atque pinguis, tardinis ſimilis, niſi quòd minor & latior. ¶ Deniq; eſt in ſenſu apuarum piſciculus, qui Ariſtoteli ἐψητὸς dicitur, Natica Plauto apud Feſtū. Et Apua membras, Μεμβρὰς vulgo *Celerin.*

Aпŭd, Præpoſitio eſt, quæ nunquam compoſita reperitur: appoſita verò caſibus, quandoque locum denotat: [אֵת *ésel.* παρά, πρός. Gal. *Auprés, chez, devant.* Ital. *Appo, appriſſo, preſſo.* Ger. Bey Belg. By. Hiſp. *Cerca.* Pol. V. Vng *Nálla, nál.* Ang. *By or nigh.*] ut, Apud Mantuam hæc ſcripſi. ¶ Quandoque perſonam: ut, Apud Regem. Quandoque loci & perſonæ conjunctionem, ut; Cœnavi apud Pompeium. Sed quum ad perſonam refertur, plerunque familiaritatem ſignificat, non dominium: ut, Fuit apud te: id eſt, tecum, vel domi tuæ. Penes verò & poteſtatem, & perſonam, & dominium (ἐπί cum dativo) Ovid. lib. 1, Faſt. Me penes eſt unum vaſti cuſtodia mundi. Quanquam etiam ſine dominii ſignificatione aliquando inveniatur: ut latiùs docebimus ſuo loco. Apud, aliquando accipitur pro In: ut: Apud Terentium in Andria: De Davo modò apud forum audivi. ¶ Apud ſe dicitur eſſe, qui omiſſis negotiis ſe in receſſum recipit. Cic. lib. 1. de Orat. Marcus verò Scaurus, quem non longè ruri apud ſe eſſe audio. Magis tamen videtur Apud ſe, in hoc Ciceronis loco accipi pro, Domi ſuæ: quemadmodum frequenter, apud Terentiū, Apud nos, pro Domi noſtræ. Apud, etiam juxta ſignificat. Cicer. de Offic. Cujus focum mirari ſolitus Cato, apud quem ille ſedens, Samnitum quondam hoſtium jam clientium ſuorum munera repudiabat. Idem de Orat. 2: Quum etiam tum in lecto Sulpitius eſſet, & apud eum Craſſus ſederet. ¶ Apud aliquem obligari, pro alicui. Iulianus de fidejuſſoribus, Fidejuſſor obligari non poteſt ei, apud quem reus promittendi obligatus non eſt.

Apŭs, vel cypſellus, ἄπους κύψελος Ariſt. [Pol. *Gerzik.* Vng. *Labatlan feſtske.* Ang. *A martinet birde.*] Avis eſt de genere hirundinum, cujus pedes curti, & mutili, quaſique inutiles. Plinius lib. 10. cap. 39: Plurimum volant quæ Apodes, quia carent uſu pedum, ab aliis Cypſelli appellantur, hirundinum ſpecie. ¶ Eſt & aquilæ ſpecies apud Avicennam Arlachine. ¶ Apud Pauſaniam verò aquilæ cygneæ fit mentio in Arcad. hæ quæ variis pedibus ἑτερόπους recentium.

Apўrĭnŏn, ἀπύρηνον, Genus eſt mali Punici dulciſſimi, ita dictum, quaſi ἄνευ πυρῆνος: hoc eſt, ſine nucleo: non quòd prorſus nucleis careat, ſed quòd eos habeat minus lignoſos. Quò fit, ut & acinos habeat blandiores & minus amaros. Plin. lib. 13. cap. 19. Martial. lib. 13: Lecta ſuburbanis mittuntur arbuta ramis, Et verne tuberes. quid tibi cum Lybicis? ¶ Leguur & adjectivum Apyrinus, a, um: ut Apyrinus fructus: hoc eſt, dulcis, nucleisq; minus lignoſis, quales habent apyrina. Colum. libro de Arboribus cap. 23: Ea res & fertilem arborem sedder, & primitivis annis fructum vinoſum: poſteà verò etiā dulcem, & apyrinum faciet.

Apyrum ſulphur, ἄπυρον θεῖον, Plin. lib. 33. cap. 15, vocat ſulphur vivum, quodque ignem non eſt expertum: ἄπυρον enim Græci vocant incoctum, & quod igni non eſt admotum. Vnde & Apyri tripodes, ἄπυροι τρίποδες dicebantur, qui ignibus intacti erant, ut qui non culinario uſui, ſed domorum templorumq; ornatui dicati erant.

Apўrōtŭs, m. ſ. ἀπύρωτος, Gemma igniti carbonis ſimilitudinem referēs, quam Ovid. 2. Metamor. Pyropum vocat, Latini Carbunculum: inde Apyrotus dicta, quòd ignem non ſentiat. Plin. lib. 37. cap. 7: Principatum habent Carbunculi, à ſimilitudine ignium appellati, quum ipſi non ſentiāt ignes: ob id à quibuſdam Apyroti vocati.

A ante Q.

Aquă, componi videtur ex à & qua: quaſi à quâ vivamus. [מים *maim.* ὕδωρ. Gal. *Eau.* Ital. *Acqua.* Germ. Waſſer Belg. Watter. Hiſp. *Agua.* Pol. *Woda.* Vng. *Vizé.* Ang. *Water.*] Unde aqua & igni interdici ſolebat damnatis. Aquâ & ignem ſummebant nuptæ, & qui funus perſecuti fuerant, redeuntes ignē ſupergrediebantur aqua aſperſi, quod purgationis genus vocabant Suffitionem. Hoc elementum cæteris omnibus videtur imperare. Terras enim devorant aquæ, flammas necant, ſcandunt in ſublime, & ipſum quoque ſibi vendicant cœlum. Quid eſſe mirabilius poteſt, quàm ſtare in cœlo aquas? At illæ non modò in tantam altitudinem, ſed ſecum quoque piſcium examina, & lapides rapiunt. Eædem cadentes omnium in terra naſcentium cauſa fiunt: fruges, arbores, ſiutices juvant: migrant in cœlum, ut vitalem animam deferant herbis. Præterea alibi calidæ ſunt, alibi frigidæ, alibi tepidæ & pœnè omnibus morborum, generibus auxiliantur. Aliæ ſulphuris, aliæ ferri, aliæ aluminis, aliæ ſalis, aliæ nitri, aliæ [illegible] tamus, aliæ æris. Aliæ acidæ ſunt, aliæ ſalſæ, & cunctæ horum tantùm cauſa videntur erupiſſe. Generatim nervis prodeſſe omnes: aliæ pedibus, aliæ coxendicibus, aliæ luxatis, aliæ fractis: aliæ exinaniunt alvos, aliæ ſanant vulnera aliæ capiti auribuſq; & oculis privatim medentur, aliæ ſterilitatem mulierum, & virorum infamiam abolere proditur, nonnullæ juvant calculoſos, aliquæ prohibent abortum. Sunt quæ tollūt vitiligines, aliæ podagris proſunt, aliæ tertianas febres diſcutiunt, aliæ dentes ſiſtunt, aliæ ungulas etiam numentorum indurant, aliæ ſubtiliores faciunt ſenſus, aliæ memoriam auferunt, aliæ oblivionem inducunt, aliæ canoras voces facunt. Hæc Perottus ex Plinio, quibus illud præterea addit, ſe deduxiſſe aquas in agro Viterbienſi, quæ lethargicos & apoplecticos & colicos curant, luxatos ſtatim ſanant, dentes ea colluſos ſiſtunt, ſcabiem, lichenas, vitiligines mira celeritate tollunt, famem omninò ſublato faſtidio inducunt, fœcunditatem mulieribus afferunt, Venerem debilitatam excitant, calculorum vitia diſcutiunt. Hæc ille. Alii aquam, quaſi æquam: hoc eſt, æqualem diſtam, volumine, ablatore, quòd aqua, niſi ventis agitetur, nihil ſit æqualius. ¶ Aſperſiſſe aquam proverbialiter quis dicitur, qui dicto quopiam reddiderit animam, ac metum ademerit. Plaut. in Bacch. Evax aſperſiſti aquam. Idem Trucul. Aſperſiſti aquam, jam rediit animus, transactum ab iis qui in deliquio, quē Græci λειποθυμίαν appellant, aſperſa in faciem aqua ad ſui ſenſum revocantur. ¶ Aquam bibens nihil boni pariat. ὕδωρ δὲ πίνων, χρηστὸν οὐδὲν τέκοις: Cujus proverbii ſenſus eſt, à poëtis nihil præclarum aut venuſtum proficiſci, ſi biberint aquam: hoc eſt, ſi pauperes fuerint, & tenui victu. Demetrius Halicarnaſſeus. ¶ Inaniter aquam colligis, ἄνω ἀναλίσκεις ὕδωρ. In eos quadrabit qui frustra laborant. A priſco more judiciorum ſumptum, in quibus clepſydræ modum dicebatur. ¶ In aqua haerere. In eo dicitur, qui ſic implicantur negotio quopiam; ut ſe nequeant extricare. Cicero 3. Offic. de Epicuro: Dicit ille quidem non multis locis, ſed aqua hæret, ut aiunt. Trita ſumptum apparatum à fluitantibus: vel certè ab Oratorum clepſydra. ¶ Aquam cribro haurit, ἄνυδρος ἀντλεῖ. In aqua ſcribis, καὶ ἐπὶ ὕδατος γράφεις: In aqua ſementem jacis, ἐν ὕδατι σπείρειν. Aquā in morterio tundere, ὑπὲρ ὕδατος πληγῆναι, & ſimile paroemia, in eos quadrant, qui laborant inaniter. ¶ Ad aquam malus, Ἐπ' ὕδωρ κακός, In infimæ ſortis homines olim dicebatur, ac ſordidiſſimis quæſtibus addictos: propterea quòd antiquitus infames habebantur, multoq, omnium contemptiſſimi, qui litigantibus aquam ſubminiſtrare conſueverunt. ¶ Aquam igni miſcere, πῦρ ὕδατι μιγνύναι inter proverbia, quibus ἀδύνατον ſignificamus, referendum eſt. Pugnat enim aqua cum igne. Plutarchus in bello πρὸς πῦρ καὶ ὕδωρ. ¶ Mitte in aquā, ἐμβαλὲ εἰς ὕδωρ: hoc eſt, auferè medio. Dicitur vel in hominem vel in rem exitio dignam. Tractum à ſupplicio quorundam, qui in profluentem aut mare mittebantur. ¶ Aquam è pumice poſtulas, pro eo quod eſt, fruſtra ab alio petere, cujus ipſe à quo petas, maximè ſit indigus. ¶ Cœno puram aquā turbans, nunquam invenies potum, βορβόρῳ ὕδωρ λαμπρὸν μιαίνων, οὐποθ' εὑρήσεις πιεῖν. Dici ſolitum, ubi quis ea quæ ſunt per ſe pulcherrima, contaminat, admiſtis iis quæ ſunt turpiſſima.

Aquŭlă, diminutivum ab aqua. [ὑδάτιον. Pol. *Wodeczka, wodka.* Vng. *Vizetske.* Ang. *A little brooke.*] Cic. lib. de Orat. Quæ mihi videtur non tàm ipſa aquula, quæ deſcribitur, quàm Platonis oratione creviſſe. Et lib. 2: Vbi nō ſecluſa aquula teneatur, ſed unde univerſum flumen erumpat.

Aquædūctŭs, us, ui, ab aqua ducenda. [תעלה *tehalah.* ὑδραγωγία. Gal. *Conduite d'eau.* Ital *Acquedotto.* Germ. Waſſerleitūg/ waſſergräben/ waſſerfurt. Belg. *watterleydingen/ watterloopē/ oft goten.* Hiſp. *Aguaducho para traer agua.* Pol. *wodi przewod, wodne przekopi, rowdo przewiedzenia wod.* Vng. *Vizbé vétel.* Ang. *A conueyance or cundite of water.*] Eſt enim aquarum deductio: hoc eſt, quum

est, quum alicunde aqua derivatur, ut per cuniculos impositis canalibus aliò inducatur, sive ad bibendum sive ad irrigandum, ut est videre apud Iulium Frontinum in libro de Aquæductibus Romanorum. Erat autem apud veteres duplex ratio ducendæ aquæ. Nam aut per subterraneos cuniculos ducebatur, aut opere arcuato. Vtriusq; generis etiam hodie Romæ nō pauca extant vestigia. Vlp. de Servit. rust. præd. Servitutes rusticorū prædiorum sunt hæ, Iter, actus, via, aquæductus.

Aquælĭcĭum, n. s. Dicitur quum aqua pluvialis remediis quibusdam elicitur: quod in magnis siccitatibus aliquando factum creditur.

Aquæ nĭvāles, menſæ adhibebantur antiquitus, quæ decoquebantur, ut essent salubriores, ὕδατα χιονώδη. Postea colonivario & sacco attenuabantur, deinde refrigerabantur.

Aquæductum, quasi aquæ agiū, inquit Festus. Idem quod aquæductus, [ὑδραγωγία, ὑδροχοή, ἀγωγός. Ang. *A conueyance or conduite of water.*] Pomp. l. hoc jure. de aqu. quotid. Dum ne fundum domino, aut aquagium rivalibus deterius faciat.

Aquæ intercus, Morbus est, quem Græci Hydropen appellant: [Ger. Die waſſerſucht / waſſer zwiſchen haut vnd fleiſch. Belg Dat gheladē water. Pol. *Puchlina.* Vng. *Vizi korságy.* Ang. *The dropsie.*] quū inter cutem aqua colligitur, qua corpus turgescit ὕδρωψ, ὕδερος. Nonius: Aqua intercus, hydrops morbus, quasi aqua inter cutem. Cicer. 3. Offic. Siquis medicamentum cupiam dederit ad aquam intercutem. A Celso Aqua inter cutem appellatur: Ita enim habet ille libro 3. cap. 21: Longus verò fieri potest morbus eorum, quos aqua inter cutem malè habet. Plinius vocat Aquam subter cutem fusam.

Aquālĭcŭs, pen. corr. Alvus, quò sordes defluunt. Item genus quoddā lati intestini, ex quo fœmina fieri solēt. Apicius: Reple aqualicū, sic ut laxamentū habeat, ne dissiliat in coctura.

Aquālĭcŭlus, diminutivū est ab aqualicus, Vas est in quo porci sorbent. [γάστρον. Gal. *Auge où mangent les pourceaux.* Ital. *Albio, Albuolo da porci.* Ger. Ein Sewtrog. Belg Eenen verckens backt. Hisp. *Baxo ò barriga, Dornajo donde comen los puercos.* Pol. *Swinie korito.* Vng. *Vállu.* Ang. *A troughe for swyne.*] Per translationem pro ventre sive alvo sumitur, tām occulta quàm apparente, in quam sordes fluunt. Persius Satyr. 1: -nugaris, quum tibi calve Pinguis aqualiculus propenso sesquipede extet, in quod Cornutus scribit aqualiculum propriè ventrem esse porci, & per translationem de humano ventre dici.

Aquāle, is, generis masculini, Genus vasis ad aquam tenendam, quo aqua manib. datur, quod & Matellio dicitur, teste Varrone. [כוס *cos* סְפֵל *sēphel* גְּבִיעַ *ghebiáh* חַד *chadh.* ὑδρία. Gall. *Eguiere, pot à eau.* Italic. *Vrna.* Germ. Ein Waſſergeſchirr / ein gießfaß. Belg. Een handvat / fonteyne. Hisp. *Iarro de agua para beuer.* Pol. *Naluewka.* Vng. *Veder.* Ang. *A lauer, or eawer to wash the handes.*] Plaut. in Curc. Date isti sellam ut sedeat, & aqualim cū aqua.

Aquārĭæ, [Ang. *Places where water is voyded.*] Dicuntur lotrinæ, in quas lotura projicitur: nec in culina tantùm, sed & in triclinīis, & cubiculis, & cœnationibus cum dignitate & elegantia fiunt.

Aquārĭŏlæ, Dicuntur mulierum impudicarum sordidissimi assectlæ. Festus. [παραγωγεῖς, μάστροποι. Gall. *Maquereaux.* Ital. *Roffianelli.* Ger. Hůring / hurenfůhrer. Hisp. *Alchauetes.* Pol. *Kurewnik.* Vng. *Kurvás.* Ang. *Baudes, merchaunte of hoores.*]

Aquārĭŏlum, sive aquarium, [ὑδροδοχεῖον. Germ. Ein Dolen / da reyn das waſſer laufft / oder anderer vnrhat.] Locus in quem sordida aqua demittitur, qui & Lavatrina dicitur à lavando, & per syncopen, Latrina.

Aquārĭum, ii, n. s. Locus in flumine, aut alia quavis aqua, ad quem animalia potū aguntur. [שִׁקּוּת *schóketh.* ὑδροπότη ὑδρεῖον. Gall. *Euier, abreuoir.* Ital. *Luoco da abeuerare.* Ger. Ein ort da sich das waſſer verſamlet / vnd das vieh darob trenckt / Brunntrog. Hisp. *Abreuadero donde beuen bestias.* Pol. *Korito do napawania bydła.* Vng. *Itató hely.* Ang. *A place where beastes may drink at in riuers or any waters.*] Cato cap. 1: Si poteris, sub radice montis siet, in meridiem spectet, loco salubri, operariorū copia siet, boumq; ibi aquarium. ¶ In Glossario sic legitur, Aquariū ὑδραγώγιον.

Aquārĭus, a, um, Quod ad aquam pertinet, ὑδατικός. ut, Cos aquaria. [Ang. *A grindstone going in troughes of water.*] Re aquaria defectos. Plin. lib. 34: Quippe quum in exacuendo oleares cotes, & aquariæ differant, oleo delicatior ei fiat acies. Aquarii, servi dicuntur aquarum custodes & hydrophylaces.

Aquārĭus, rii, m. s. Vndecimum signum Zodiaci, est proximum Capricorno, quod oritur xv. Calend. Februar [ὑδροχόος. Gal. *Vn des douze signes du ciel* Ital. *Acquario.* Ger. Waſſermann. Hisp. *Aguador.* Pol. *Wodnik* Vng. *Vizöntő.* Ang. *One of the twelue signes of heauen.*] Fabulantur Poëtæ hunc fuisse Ganymedem, quem Iupiter, ejus pulchritudine captus, ab aquila in cœlum raptum, ministrum suum fecisse existimatur.

Aquārĭus sulcus, Qui aquam educit. [ἄῤῥαξ ὑδατικός. Ger. Ein Waſſerfurchen / waſſergráben. Belg Een Waterfort.] Colum. lib. 2: Crebrosq; sulcos aquarios, quos & nonnulli Elices vocāt.

Aquātĭcus, ca, cum, Qui in aqua degit: [ἔνυδρος. Pol. *Wodny.* Vng. *Vizi.* Ang. *That liueth in the water.*] sicut Terrestris, qui in terra vivit. Plin. Terrestres & aquatici pisces.

Aquātĭlis, pen. corr. aquaticus. [ὑδατικός. Ang. *Whatsoeuer liueth in the water.*] Plin. lib. 9. cap. 12: Aquatilium tegmenta plura sunt. Cicer. 1. de Natur. deor. Bestiarum autem terrenæ sunt aliæ, partim aquatiles, aliæ quasi ancipites, in utraque sede viventes.

Aquĭlex, pen. corr. Qui aquam illicit & ducit. [ὑδρολόγος. Gal. *Maistre fontenier.* Ital. *Colui che rancoglie l'acqua* Ger. Der die Brunnen erfindt / Brunnmeiſter. Hisp. *El què coje agua der ramada, ò el què conoce donde ay agua.* Pol. *Mistrz studnie buduiacy, vel, mistrz wode przywodzacy.* Vng. *Vizvézető.* Ang. *A wellmaister that gathered waters together.*] Varro in Quinquatrib. An hoc præstat Herofilus Diogeni (ut legit Scaliger) qd̄ ille è ventre aquā mittit? an hoc tē jactas? at hoc pacto utilior te Tuscus aquilex. Ex Nonio.

Aquiminale, vas aquarium dicitur à Paulo in l. 3. de supel. leg. Nam & pelves argenteas, & aquiminalia argentea.

Aquiminarium, Vas quoddam escarium fuit. Pompon. in l. 21. §. 2. D. de aur. & argent. leg. Sed de aquiminario Cassius ait, quum alteri argentum potorium, alteri escarium legatum esset, escario cedere. Item Vlpian. Si cui escarium legatum sit, argentum aquiminarium continetur. Nam & hoc propter escam paratum est.

Aquŏr, aris, d. p. verbum castrense est, Aquam haurio, sive aquam fero, ad usum exercitus, vel alterius rei. [נָשָׁא *schaáb,* ὑδρεύω, ὑδροφορέω. Gall. *Brendre eau, se fournir d'eau.* Ital. *Cauar aqua, andar per acqua.* Germ. Waſſer ſchöpffen / ſich mit waſſer verſehē. Hisp. *Ir por agua para el real.* Pol. *Wwodę ſię opatrzyć.* Vng. *Itatok.* Ang. *To furnish water, to drawe and beare water to an hoste.*] Curtius: Quum miles aquarū profectus esset. Virgilius: -sub mœnibus urbis aquantur. Vide in dictione. AD AQVO.

Aquātĭo, onis, verbale, Actus aquandi: hoc est, aquam ad castra afferendi. [ὑδρεία. Gal. *Puisement d'eau ou apport, abbreuement.* Ital. *L'anacquare, l'andare à pigliar aqua.* Ger. Waſſer ſchöpffung / waſſerholung. Hisp. *El traer del agua para el real.* Pol. *Wodi przyniesienie, albo wiciaganie.* Vng. *Itatás.* Ang. *Drawing or bearing of water to an armie.*] Cæs. 4. bell. Gall. Tamen sese non longiùs millibus passuum quatuor aquationis causa processurum eo die dixit.

Aquātŏr, oris, Qui aquandi ministerium, præsertim in exercitu facit. [שׁוֹאֵב מַיִם *schoéb máyim.* ὑδροφόρος. Gall. *Porteur d'eau, celuy qui fournit d'eau au camp.* Ital. *Chi va per acqua per fornire vno exercito.* Germ. Der ein läger mit waſſer verſihet / waſſerſchöpffer. Hisp. *Aguador del real.* Pol. *Ten ktori oboz opatruie wodam.* Vng. *Itató.* Ang. *Which draweth and furnisheth water, a bearer of water to an armie.*] Cæs. bell. Civ. Hæc consultantibus, eis nuntiatur aquatores ab equitatu premi nostro.

Aquātus, ta, tum, Aqua mixtus, aqua dilutus: [מָזוּג *mazúgh.* ὑδρωμένος. Gallic. *Mistionné d'eau, où on a mis de l'eau.* Ital. *Adacquato, acquoso.* Germ. Waſſerecht tig / mit waſſer vermiſchet. Hisp. *Aguado.* Pol. *Wodnasty, vel zwoda zmieszany.* Vng. *Vizzel elegitet.* Ang. *Mingled or mixed with water.*] ut Aquatū vinum. ¶ Interdum idem quod aquosus, ut Lac aquatum. Plin. li. 28. cap. 9: Omne autem vernum aquatius æstivo.

Aquĕus, a, um, Quod ex aqua est. ὑδρώδης, ut, Color aqueus.

Aquōsus, sa, sum, Quod copiam aquæ habet: [ὑδατώδης. Gall. *Plein d'eau, aqueux, fort humide.* Ital. *Acquoso, abondante d'acqua.* Germ. Gewäſſeret / das viel waſſer hat. Belg. Waterachtich. Hisp. *Lleno de agua.* Pol. *Wodniasty, woda oblany.* Vng. *Vizes.* Ang. *Full of water, waterish, very wett.*] ut Hyems aquosa. Colum. libro 4 de ficis: Locis, *inquit,* frigidis, & autumni temporibus aquosis præcoces ferto. ¶ Hujus compositum, & contrarium est Inaquosus, ἄνυδρος.

Aquōsissĭmus. Superlativus. [Vngar. *Igön vizes.*] Seneca Quæst. natur. 3. cap. 11: Quia ferè aquosissima sunt, quæcunq; umbrosissima.

Aquĭfŏlĭum, Species est ilicis, mespilum foliis referens. πρασοειδὲς, ἢ πρασοφύλλον. Theophrasto: unde & Mespilus sylvestris, μέσπιλος ἀγρία à nonnullis appellatus. Vide Plin lib. 24. cap. 13 & lib. 27 cap 8. ¶ Aquifolia etiam diversa arbor est, semper viridis, cujus folia per ambitum aculeata, ac spinosa, fructus rotundus ac rubeus. Ex cujus corticibus in fimo putrefactis fit viscum capiendis avibus. Olim vocata est aquus pro acus. Theophrasto ἀγρία, non verò ut putavit Plinius, πρασοειδές.

Aquĭla, æ, p. [נֶשֶׁר *neſcher.* ἀετός. Gall. *Aigle.* Ital *Aquila.* Ger. Ein Adler Belg. Een Arent. Hisp. *Aguila.* Pol. *Orzeł.* Vng. *Saſskeselyő.* Ang. *An eggle.*] Regina avium quam poëtæ Iovis alitem, ejusdemq; armigeram appellant & fulmina ei subministrare fabulantur. Cui fabulæ occasionem dedit aquilæ natura: quia sola avium & fulminis ictu non læditur, & Solis fulgorem oculis inconniventibus potest aspicere. ¶ Sex autem Aquilarum genera enumerantur à Plinio lib. 10. cap. 3.

Primum

Primum est Valeria μελανάιετος, apud Eustathiũ, minima magnitudine, viribus præcipua, colore nigricans: sola aquilarum fœtus suos alit, sola sine clangore, sine murmuratione conversatur in montibus. Secundi generis est Pygargus, πύγαργος, eò quòd πυγὴν ἀργὴν: id est, caudam albam habeat, & albicante sit cauda, cognomine νεβροφόνος: id est, hinnularia. In oppidis & campis mansitat. Tertii generis est Anataria dicta νητροφόνος, μόρφος, κλάγγος, melius quàm πλάγγος apud Aristot. Hanc Homerus περκνὸν percnum, & Latini plancum vocant, secunda magnitudine & virihuicq; vita circa lacus, ingenium est ei. ¶ Sex autem aquilarum genera enumerantur à Plinio: Meleanetos, quæ & valeria: Pygargus: Morphnos, quam & Percnon Homerus, Latini Plancum, & Anatariam vocãt Percnoperus: Onesios, & Halyętus. ¶ Aquila nõ captat muscas, ἀετὸς ὐ θηρεύει τὰς μύας, quo significatur, summos viros negligere minutula quæpiam. Animus enim excelsus res humiles despicit. Aut egregiè docti nonnunquam in minimis quibusdam labuntur. Et maximis occupati negotiis ad pusilla quædam connivent. Effertur & citra negationem adagium: ἀετὸς μυῶν θηρεύει, Aquila venatur muscas, quoties magnis minima sunt curæ. ¶ Aquila nubibus, ἀετὸς ἐν λεφίλαις: pleriq; interpretantur de re magna quidem illa, sed quam non facilè assequaris: alii de iis qui longè reliquis præcellunt. Aristoph. in Equit. ¶ Iupiter aquilã delegit, ζεὺς ἀετὸν ἔλαιτο: ubi quis ascisci sibi præclaros, suisq; rebus accommodos. ¶ Aquilam cornix provocat, ἀετὸν κορώνη ἐρεθιζέτω. Locus fuerit adagio si quando levissculus quispiam homuncio, qui neq; prodesse queat, neq; lædere, maximis viris allatrat. ¶ Aquilæ senecta, ἀετοῦ γῆρας. In senes dicebatur bibaces magis quàm edaces. ¶ Aquila thripas aspiciens, ἀετὸς θρῖπας ὁρᾶν. De magnis qui pusilla negligunt. Est enim θρὶψ avicula minutissima, aut vermiculi genus. ¶ Aquilã testudo vincit, accipi potest per ironiam: aut simpliciter, ubi quis potentiorẽ arte vincit: & quod viribus nõ potest, assiduitate conficit. ¶ Aquilam volare doces, ἀετὸν πλάττ διδάσκεις. In eos competit qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum sit ipse exercitatissimus, nihil eget doctore. ¶ Aquila præterea, sydus cœleste est, cujus ala dextera circulum æquinoctialem attingit: sinistra autem non longè à capite Ophiuchi videtur figurata. Rostrum ejus à reliquo corpore dividit circulus à Cancro ad Capricornum perveniens. Exoriente Leone occidit: exoritur autem cum Capricorno. Habet in capite stellam unam, in utraq; ala unam, & unã in cauda. ¶ Est etiam Aquila, piscis nomẽ ex genere planorum, quem & Græci ἀετὸν appellãt: teste Plinio lib. 9. cap. 24.

Aquĭlīnŭs, a, um, Quod est aquilæ, vel quod ad aquilam pertinet. [ἀέτινος. Gall. D'aigle. Ital. Aquilino. Ger. Das zu dem Adler gehört. Hisp. Aguileno, cosa de aguila. Pol. Orli. Vng. Sasi. Ang. Of an eggle, belonging to an eggle.] ut Aquilinæ unguiculæ. Plaut. in Pseud. An tu invenire postulas quenquam coquum, Nisi sit milvinis, & aquilinis unguibus? Vbi Aquilinas unguias habeat, pro manibus rapacibus, quales sunt ungues aquilarum.

Aquĭlĭfĕr, m. f. Dicti sunt signiferi in Romana militia: [ἀετοφόροι. Germ. Panetherieren so bey den Römern das Feldtzeichen trugen mit dem Adler/genannt Fenderich. Pol. Chorazi.] ab aquila, quam Romanis legionibus Marius in secundo Consulatu suo proprie dicavit: fuitq; tanquam princeps totius legionis signum. Cæs. 3. bell. Civ. In eo prælio quũ gravi vulnere esset affectus aquilifer. Habuerunt & Romani alia quatuor signa, videlicet lupos, minotauros, equos, apros, quæ singulos ordines ante bant. Item & dracones: unde Draconarii. Postea tamen reputis exteris, unam servaverunt aquilam.

Aquĭlĕgĭum, n. s. Aquæ collectio, & aquæductus. [ὑδρεῖον. Ang. A cundite or conueyance of water.] Plaut. Si pluet, aquilegio juvabo

Aquĭlex, Vide AQVA.

Aquilo, Vide in PROPRIIS.

Aquĭlŭs cŏlŏr, Fuscus & subniger, ab Aqua. [שחור schachór. ὑδατώδης χρῶμα. Gall. Brun, tirant sur le blanc & sur le noir. Ital. Fosco, alquanto negro. Germ. Braun/dunckelfarb. Hisp. Vn poco negro. Pol. Czemnoblekitni, blawotny. Vng. Feszeteszin. Ang. Dunne colour, the colour of water, half whyte half blake.] Nã quũ antiqui duos omninò naturales colores nosceremt, albũ scilicet & nigrũ, intervenirent is quoq;, qui ita neutri similis est, ut tamen ab utroque proprietatem trahat: quem potissimùm ab aqua nominaverunt, cujus incertus est color. Plaut. in Pœn. Statura haud magna, corpore aquilo. Sueton. in August. Nasum à summo eminentiorem, & ab imo deductiorem, colorem inter aquilum candidumq;.

Aquiminarium, Vide AQVA.

Aquinatii, Dicuntur omnia vasa deferendis aquis deputata, ὑδρῖαι. Florentinus Iurisconsl. lib. 34. ff. Nam & Pelves Argenteas, & Aquinarios argenteos in supellectili non esse dubitatur.

A ante R

ARM. P. In notis antiquorũ, arma publica ARM. E. arma ... ARC. arca. ARG. argentum.

Ārā, f. p. Quasi ansa, ut Varroni placet, dicta est à tripodibus, quod sacrificantes ansas tenebant: vel potiùs, quia precantes manib. aras apprehenderent. [מזבח mizbéach. βωμός. Gal. Autel. Ital. Altare. Ger. Ein Altar. Hisp. Ara, ò altar. Pol. Oltarz. Vng. Oltár. Ang. An altar.] Hinc Virg. lib. 4 Aeneid. Talibus orantẽ dictis, arasq; tenentem. Primò ergo ansæ dictæ, deinde commutatione literarum, aræ. Sunt qui aras ab ardendo dictas putent, quòd in his victimæ adolerẽtur. Alii ab ἀράομαι, quod est precor (unde & ἀρὴ oratio dicitur) quòd in sacrificando oretur. Iurãtes etiã olim aras tangebant. Vnde celebratur nobilis illa Periclis sententia: Ad aras usq; me amicum esse oportet: qua significatur, hemini amici causa aut pejerare, aut quidpiam honestum facere oportere. ¶ Quibus nec ara neq; fides ... stoph. οἷς ἀχαριτεῦτον, εἴτιν οὔτε βωμὸς, οὔτε πίστις, οὐδ' ὅρκος ἰσχύει. Id est, Queis nec ara fides nec ulla durant fœdera. De vehementer perfidis. Dictum est in Spartanos, quorum perfidiam ... avit Euripides. ¶ Tanquam ad aram confugere, proverbiali figura dicimus quum extremum refugium intelligimus esse. Inde sumptũ, quòd olim qui extrema necessitate ... ad aras deorum solerent confugere, unde nefas erat quemquam extrahere. Cicer. usus est hoc proverbio, in Orat. pro Rosc. 3 de Nat. deor. & 4. act. in Verr. & Plautus Mostellaria. ¶ Ad aris focisq; dimicare dicimur, quum nobis de re chara seriaq; certamen est ineundum, fortiq; animo pugnandum. ¶ Est etiam Ara civitas, Arabiæ regia, necnon & insula Arabiæ adjacens, ut scribit Ptolemæus. Habet autem hoc nomen priorem syllabam productam. Hara autem cum h, eandem corripit, & significat porcorũ seu avium stabulũ, συφοβόσιον, συφεὸς. Ovid. in Epist. Penelopes ad Vlyssem: Tertius immundæ cura fidelis haræ. De hoc plura suo loco.

Ara, sydus cœleste. Cic. de Nat. Deinde Nepę cernes propter sul gentis acumen Aram, quam flatu permulcet spiritus Aust.

Ărăbārchēs, ἀραβάρχης (ut pulchrè ostẽdit Alciatus lib. 1. Præterm issorum) Dicebatur publicanus, qui præerat exigendo vectigali de pecoribus, quæ ex Arabia in Aegyptum adducebãtur. Horum aũt officium Arabarchia ἀραβαρχία vocatur. Super hac re extat Constitutio Val. Grac. Theod. Imp. in hæc verba: Vsurpationẽ totius licentiæ submovemus circa vectigal arabarchæ. per Aegyptum atq; Augustaneam constitutũ, nihilq; superẽ transductione animalium vendicari permittimus. Hinc facilè intelligi potest sententia horum versuum apud Juvenalem: Atq; triũphales inter quos ausus habere Nescio quis titulos Aegyptius, aut Arabarches. Invehitur enim in T. Alexandrum natione Aegyptium, quem Arabarchem vocat: hoc est, Aegyptium publicanum.

Ărăbĭlis. Vide ARO.

Arachnides, tunica tenuissima in oculo: ea media subsidet, eoq; cavo continetur quiddam, quod similitudine hyalinos appellatur à Græcis, idq; neq; liquidũ, neq; aridũ est, sed quasi cõcretus humor, ex cujus colore pupilli, color, vel niger est, vel cæsius, cum summa tunica tota alba fit: id autem supervenientes, ab interiore parte membranulę includit. Sub his ... ta humoris est ovi albi similis, à quo vivendi facultas proficiscitur, χρυσαλοειδὴς Græcis nominatur.

Arachnium, olearum morbus est apud Theophr. li. 4. cap. 17

Arangæ, spondylion apud Dioscor. lib. 3. cap. 36.

Araciæ ficus, Dicuntur albæ, pediculo minimo, latissima, de quibus Plin. lib. 15. cap. 18.

Ărăchŭs, ἄραχος sive ἄραξις Theophrasto: (sylvestris verò Arachus ἄραχος Galeno. Vide Clymenum) leguminis genus: Gala. Veteron. Italis Mocho.

Ărānĕa, æ, f. p. idem quod araneus. [ἀράχνη. Gal. Araigne. Ital. Ragno, aragna. Ger. Ein Spinnwupp. Belg. Een Spinnecop geweb. Hisp. Arana. Pol. Paiecyna. Vng. Pók. Ang. A spider.] Ovid. 4. Metamor. non illud opus tenuissima vincant Stamina, nec summo quæ pendet aranea tigno. Virgil. 4. Georg. Laxos in foribus suspendit aranea casses. Ovid. 6. Metam. Stamen & antiquas exercet aranea telas.

Ărānĕŭs, nei, Animalculum ex genere insectorũ, quod Græci. [ἀράχνια appellant. עכביש hachchabisch שמאית semmamith. Gal. Araigne. Ital. Ragno, aragna. Germ. Ein Spinn. Belg. Een Spinnecop. Hisp. Arana. Pol. Paiak. Vng. Pók. Ang. A spider, or cob webbe.] Hujus multa sunt genera: unum tamen præcipuũ, nullique incognitum, quod miro quodam artificio telas orditur, quibus muscæ irretiuntur. Plaut. in Asin. Iussin' columnis dejici opera aranearum? Idem in Sticho: Vt operam omnem araneorum tergam, & texturam improbem, dejiciamq; eorũ omnes telas. Sunt & ex araneorum genere Phalangia, Italiæ ignota (ut scribit Plin. lib. 29. cap. 4.) quorũ noxii morsus, corpus exiguum, varium & acuminatum. Hæc rursus in multas secantur species, quas vide apud eundem loco jam citato. Sũt

& alia aranеorum genera, quæ latiùs explicat idem Plin. li. 11. cap. 24. ¶ Araneorum telas texere, παροιμιακὸν ὑφαίνειν, est in re frivola, nulliusq; frugis infinitum atq; anxium capere laborē. Refertur à D. Basilio initio enarrat. Hexamer. ¶ Est præterea Araneus, vitium peculiare vitibus & olivis, quum veluti telæ intexta solvunt fructum & absumunt. De hoc Plin. lib. 17. cap. 24. ¶ Est etiam piscis quidam hoc nomine, mari peculiaris, noxiā in dorso spinam ferens, de quo Plin. lib. 9. cap. 48. & li. 32. cap. 11. ¶ Araneus mus, Animal est ex genere mustellarum, morsu venenato, quod si orbitam transierit, statim emoritur. μυγάλη. De hoc Plin lib. 8. cap. 58, & Aelianus lib 8. cap. 39.

Ărānĕŏlă, æ, idem quod araneolus. [Vng. *Pókotska.* Ang. *A little spider or cobwebbe.*] Cic. de Nat. deo. Vt in araneolis aliæ quasi retexunt, aliæ ex improviso observant.

Ărānĕōsŭs, a, um, Araneārum faciem habens: [ἀραχνοειδής. Gall. *Araigneux, plein d' araignes, semblables aux toiles d' araignes.* Ital. *Pieno de ragni, simile à tele di ragno.* Ger. Das den Spinnwäppen gleich ist / oder von Spinnwäppen ist. Hisp. *Lleno de aranas ò telarañas.* Pol. *Paiecżisty, vel Paiecżynie podobny.* Vng. *Pók hálós, pok halo szabásu.* Ang. *Full of spiders, like spiders webbes.*] ut, Araneosus caulis, Plin. lib. 21. cap. 15: Huic similis est spina illa quā Græci Acanthion vocant, minoribus multò foliis aculeatis per extremitates, & araneosa lanugine obductis lib. 24. cap. 12: Araneum est quod textum est ab araneis, tela sive rete araneorū. Neq; in hac significatione Aranea dicendum est, quod usque adhuc falsò hic notatum fuit. Repudiat enim hoc primùm Latinè loquentium usus: deinde etiam autoritas Corn. Front. qui apertè scribit: Araneam esse quæ texit: Araneum quod textum est.

Ărātĭo, Aratiuncula, Arator, Aratro, Aratrum, Vide ARO.

Ărbīllă arvina: id est, pinguedo corporis. Festus.

Ărbĭtĕr, tri, penult. corr. Iudex honorarius non à lege datus, sed ab iis qui litigant, lectus, qui totius rei habet potestatem: dictus ab arbitrando: id est, existimando. [יְלִילִי *pelili.* δικαστής. Gal. *Arbitre.* Ital. *Giudice arbitro.* Germ. Ein Scheidmann. Hisp. *El juez arbitro, ò arbitrario.* Pol. *Iednacż, rozemcana ktoregoś ześ stronij śpiśczaca.* Vng. *Fogot biro.* Ang. *An arbiter, an vmpyre.*] Ejus enim officium est judicare, non ex lege & stricto jure, sed prout ipse æquum esse existimet. Iudex verò ex officio dictus est. Terentius in Heavtontim. Simo & Crito vicini hîc ambigunt de finibus, Me cœpêre arbitrum. Cæsar 3. belli Civilis: De his rebus quum ageretur apud Cæsarem, isq; maximè vellet pro communi amico atque arbitro controversias regum componere. ¶ Arbitrorum duo ponit genera Proclus. D. lib. 17. Tit. pro socio l. 76. Arbitrorū, *inquit,* duo sunt genera, unum ejusmodi, ut sive æquum sit sive iniquum parēre debeamus, quod observatur, cùm ex compromisso ad arbitrum itum est. Alterum ejusmodi ut ad viri boni arbitratum redigi debeat: Etsi nominatim persona sit comprehensa cujus arbitratu fiat. ¶ Legitur & fœmininum Arbitra. Ambrosius lib. 1. Offic. Conscientia vera atq; incorrupta pœnarū, præmiorumq; arbitra.

Arbitramentum, n. s. Idem quod arbitrium: hoc est, arbitri sententia, διαιτα.

Ărbitrārĭum, n. s. Dicitur quod alicujus arbitrio est relictum: ita dictum ab arbitrorum more, qui totius controversiæ suo arbitrio finiendæ potestatem habent. [יְלִילִי *pelili, τὸ ἐφ' ἡμῖν.* Gall. *Arbitraire.* Ital. & Hisp. *Arbitrario.* Ger. Willkomlich / das eines guten willen heimgestellt ist. Pol. *Rożsadek, dobrowolnoścż kogoś przimnie mam.* Vng. *Kiualtkeppen válo itiletre hagyatot.* Ang. *That is committed to any mannes arbitrie or opinion.*] Illi enim non ad summum juris rigorem, sed quod ipsis æquissimum videtur, solent decidere. Vnde arbitraria pœna dicitur, quæ non lege statuta est, sed judicis arbitrio relicta. Martianus: Quam celebrē cuperent, fictor arbitrarius variabat. Plaut. in Amph. Hoc quidem profectò certum est, non arbitrarium.

Ărbitrārĭŭs pro voluntarius, qui est nostri arbitrii. [Vng. *Szabad akaratu.*] Gell. li. 18. cap. 10: Σφυγμὸς aūt est intentio, motus, & remissio in corde, & in arteria naturalis nō arbitrarii.

Ărbitrātŭs, us, m. s. Arbitrium, voluntas, opinio. [רָצִין רָצוֹן *ratsín chéphets.* θέλημα. Gal. *Arbitrage.* Ital. *Parere, voluntà.* Ger. Ein will / gutdunckẽn. Hisp. *Parescer, voluntad.* Pol. *Zdanie, dobrawola, mniemanie moie.* Vng. *Keuansag szerént valo.* Ang. *Will, opinion, arbitrement.*] Plaut. in Amph. Mane, arbitratu tuo jusjurandum dabo. Cic. in Lęl Cujus disputationis sententias memoriæ mandavi, quas in hoc libro exposui meo arbitratu.

Ărbitrārĭŏ, sive Arbitrariè, adverb. κατὰ διαιταν, idem quod pro arbitrio: hoc est, pro voluntate. Plaut. Pœn. Nunc pol ego perii certò, haud arbitrario.

Ărbitrĭum, trii, n. s. Sētētia est quę ab arbitro statuitur. [טְעִיָּה *pelilijah.* διαιτα. Gall. *Sentence d' arbitre, arbitrage.* Ital. *Sentenza arbitraria.* Ger. Willkömmicher vnd gütiger entscheid / ein will. Belg. Eenen will / oft Meyninge. Hisp. *Sentencia des juez arbitrario.* Pol. *Zdanie albo decret, rożsadek.* Vng. *Kiualtképpen valo itilet.* Ang. *The sentence that the vmpyre or arbiter giueth, the vmpyres decrete.*] Interdum dicitur potestas arbitro data. Vnde arbitratum susceptisse dicitur, qui partes judicis suscepit. Cicero in Proœmio Officior. Iudicio, arbitroq; nostro, quantum quoq; modo videbitur, hauriemus. ¶ Interdum id est quod opinio, sive voluntas. γνώμη, τὸ αὐτεξούσιον: ut, Omnia pro meo arbitrio facio: id est, ut mihi videtur, & ut opinor faciendum. Cicero 1. de Finib. ad arbitrium suum scribere.

Ărbitrŏr, traris, penultima correpta, Existimo, censeo. [חָשַׁב *chaschab* שְׁפַט *pillel.* ἡγοῦμαι. Gal. *Arbitrer, donner sentence par arbitrage, peser, conder, estimer.* Ital. *Giudicare, pensare, existimare.* Ger. Entscheidẽ / achten / meynen. Belg. Meynen / achtten / ordeelen. Hisp. *Juzgar como arbitro, pensar.* Pol. *Mniemam, rozumiem.* Vng. *Velem, itelem.* Ang. *To think, to suppose, to iudge, to giue a decrete as vmpyre.*] Cicero 6. Verr. Si hoc, quod abs te postulo, minus ad officiū tuum pertinere arbitrabere, succedam ego vicarius tuo muneri, suscipiam partes, quas alienas esse arbitrabar. Terent. Hecyr. Neq; enim quenquam esse arbitror. ¶ Interdum accipitur pro speculari, κατασκοπεῖν, & inquirere, seu auscultare. Plaut in Aulul. Hinc ego huc & illuc potero, quid agant arbitrarier. ¶ Apud Iurisconsult. Arbitrari, pro judicare ponitur, & litem arbitrio finire: quod & διαιτᾶν à Græcis dicitur. Vlpianus de receptis arbitr. Si quis litigatorum defuerit, quia per eum factum est, quò minus arbitretur, pœna committetur. ¶ Arbitrari in patiendi significatione Vlpianus posuit in dicto loco, & in l. 12. de religiosis. Sumptus funeris, *inquit,* arbitrantur pro facultatibus vel dignitate defuncti.

Ărbŏr, Piscis est in Oceano Gaditano, tam vastis dispansus ramis, ut fretum nunquam ingressus credatur. Autor Plinius lib 9. cap. 4.

Ărbŏr, ŏris, f. r. notæ significationis nomen: cujus appellatione continentur plantę majores, & dissolutu contumaces, quę simplici caudice, ramisq; brachiorum more porrectis assurgunt: cujusmodi sunt olea, vitis, quercus, & similes. [עֵץ *hets.* δένδρον, καὶ δένδρεον. Gall. *Arbre.* Ital. *Albero, arbore.* Germ. Ein Baum. Belg. Eenen Boom. Hisp. *Arbol.* Pol. *Drzewo.* Vng. *Elő fa.* Ang. *A tree.*] Plinius in Proœm. lib. 12: Summumq; munus homini datum, arbores, sylvæq; intelligebantur. ¶ Dicitur & arbos in nominativo. Virgil. 4. Georgic. Obviaq; hospitiis teneat frondentibus arbos. Hinc Festus, Arbosem pro arbore antiqui dicebant, & Robosem pro robore. ¶ Arborem fici, sicut arborem ficum dici posse, ostēdit Colum. lib. 6, quum ait: In scrobem fici arbusculam deponito. Ibidem: Tum arborem fici detrunca. Cicer. pro Flacco: Homini enim Phrygi, qui arborem fici nunquam vidisset, fiscinam ficorum objecisti. Quod est contra Laurentium Vallam. ¶ Annosam arborem transplantare, γεραιόδρυον μεταφυτεύειν. In eos dicitur qui serò atq; exacta jam ætate conantur dediscere, quibus diu juvenes assueverint. Aut simpliciter de iis quæ frustra molimur. ¶ Post folia cadēt in te arbores. Quoties admonebimus, leviores injurias si quis ferat, sequi atrociores: Veluti arborum decidua folia negliguntur: verùm aliquando fit ut ipsæ arbores putres in caput subjecti decidant. Plaut. Menæch. ¶ Arbore dejecta quivis ligna colligit, Δρυὸς πεσούσης, πᾶς τις ὠὴν ξυλεύεται. Si quē fortuna præcipitem dederit, in hunc passim omnes incurrunt, quisq; quod potest diripit: jam enim sibi putant impunè fore. ¶ Generosioris arboris statim planta cum fructu. Quo id innui videtur, egregia beneq; nata ingenia, statim matureścere & ad frugem pervenire.

Arbores, resinam sudantes, sunt sex: pinus, pinaster, picea, abies, larix, teda: quibus addi potest & septima, pinaster in Hispania. Quarum singularem descriptionem, lege suis in locis.

Arborideus ramus dicitur, qui alitur ut arboreścat: hoc est, ut arbor fiat, & arborea magnitudine adolescat. Colum. libro 5. capite 4.

Ărbŏrārĭŭs, a, um, adjectivum, [δενδρικός. Ang. *Which breedeth in trees.*] ut, Arborarius picus, δρυοκολάπτης, qui in arboribus nidificat. Plinius lib. 30. cap. 16: Eò usq; qui arborarii pici rostrum habeant. Arboraria falx, apud Catonem cap. 11.

Ărbŏrātŏr, m. r. Nomen verbale, ab Arboro, ras, quod significat eum qui arbores putat: qui & frondator dicitur. [δενδροκόμος. Gall. *Celuy qui plante, esmonde & cultine les arbres, iardinier.* Ital. *Potatore d' alberi.* Germ. Ein Baumseuberer, der die Beum erhawet. Hisp. *El que corta los arboles.* Pol. *Okrząssowacż drzew.* Vng. *Erdőllő.* Ang. *A woodman, he that loppeth trees.*] Plinius libro 18: Frondem medio die arborator ne cædito. Colum. lib. 11. cap. 3: Nam & arator reperitur aliquis bonus, & optimus fossor, aut fœnisector, nec minus arborator & vinitor.

Ărbŏrēsco, ĕre, Arborem fieri, vel in arborem crescere. [δενδρόομαι. Gall. *Deuenir arbre, croistre en arbre.* Ital. *Farsi albera.* Ger. Zu einẽ Baum werdẽ. Hisp. *Hazerse poco à poco arbol, arbolecer.* Pol. *Wdrzewo rosśe.* Vng. *Faualeszők.* Ang. *To growe a tree, to waxe and become a tree.*] Plin. lib. 9: Tradunt autores, in Arabia malvas septimo mensis arborescere.

Ărbŏrĕtum

Arbŏrētum, n.s. δενδρών. Vide paulò pòst in dictione ARBVSTA.

Arbŏrĕŭs, rea, reum, Quod est arboris. [δενδρεώδης. Gall. D'arbre. Ital. D'arbore. Ger. Das des Baums ist. Hisp. Cosa de materia de arbol. Pol. Drzewiany. Vng. Fái. Ang. Of a tree.] Virgil. lib. 1. Georg. Arborei fœtus alibi.

Arbūscŭlă, f. p. diminutivum ab Arbor. [שיח siach. δενδρέον. Gal. Arbrisseau, petit arbre. Ital. Arboscello. Germ. Ein Beumle. Hisp. Pequenno arbol. Pol. Drzewko. Vng. Tsömötefatska. Ang. A litle tree, a shrubbe.] Varr. lib. 3. de Re rust. In eo arbusculas esse oportet, quæ ferãt glandem. ¶ Significat etiam machinulam, quæ Græcè ἀμαξόνιον dicitur, in qua versantur rotarũ axes concluſi laminis ferreis: de qua Vitruv. lib. 10. cap. 17. ¶ Arbuscula præterea nomẽ est mulieris cujusdam mimæ. Horat. 1. Sermon. Satyr. ult. -nam satis est equitem mihi plaudere, ut audax Contemptis aliis explosa Arbuscula dixit.

Arbustă, n.s. Loca consita arboribus. [אשל eschel חרש chóresch שיחים sichim יער jáhar. θάμνοι, δενδρῶνες. Gall. Bosiage, ou bosc, lieu plante d'arbres. Ital. Luoghi doue sono multi alberi, arborate, brnoli. Ger. Ein ort da Beum stehn/ein ort mit Beumẽ/ an welchen die Rãben auffzogen seind. Belg. Een ley/oft plaetse der Boom staen. Hisp. Arboledas de arboles. Pol. Liassék albo miesse drzewem nassádzone. Vng. Erdõs hely aż hol sók fa vagyon. Ang. Agroues, a places planted with trees.] Colum. lib. 3. cap. 5: Qui vineam vel arbustum constituere volet, seminaria priùs facere debebit. Docet etiam Plinius quomodo arbustum sit faciendum. Cic. in Arat. arbusta ornata tegmine foliorũ. ¶ Hoc & Arboretum aliqui vocãt. Gell. li. 17. cap. 2. Cõvalles, arguit, & arboreta magna erant.

Arbūstīvŭs, a, um, adjectivum: ut, Arbustivę vites, quæ in arbustis plantatæ sunt, & arboribus applicatæ, αἱ ἐπὶ δενδράδος δενδρίτιδες. Pallad. Locum, quem arbustivis vitibus destinabis impleto. Colum. de arboribus, cap. 16: Arbustivam vitem, quàm putare, tàm alligare diligenter oportet.

Arbūsto, stas, n. p. Agrum arboribus consero ad maritandas vites. [בסע אשל natáh eschel בסע עץ natáh hets. δενδροφυτέω. Gal. Complanter d'arbres, garnir d'arbres pour soustenir la vigne. Ital. Piantar' alberi per sostegno delle viti. Ger. Beum zweigen/ pflantzen/ die Rãben daran auffzuziehẽ. Hisp. Plantar arboles para vinn s. Pol. Sadźe, vel sázepie drzewo. Vng. Fákat ültetök, plantálok. Ang. To plante trees for the holding vp of wine trees.] Plin. lib. 17. cap. 23: Trãspadana Italia præter supradicta, corno, populo, tilia, acere, orno, carpino, arbustat agros.

Arbŭtŭs, f. f. penultima corrept. Arbor folio citro similis sed raris frondibus, cujus fructus Arbutũ, seu unedo vocatur. [κομαρέα. Gal. Arbosier. Ital. Corbezzolo, albatro. Ger. Ein Baum der frucht bringt wie roth Kirsen. Hisp. Madronno, arbol conocido. Pol. Drzewow maiace owoc podobni wiśniom. Vng. Vad alma fa. Ang. A crabbe tree.] Hæc arbor in Arabia excrescit in altitudinem 50. cubitorum. Virgil. Aegl. 7: Et quæ vos rara viridis tegit arbutus umbra.

Arbŭtum, n.s. Pomum rubrum sylvarum, quod Plinius unedonem vocat, quòd asperitate sua plura edi non possint. [κόμαρον. Gall. Arbousse, fruit d'arbosier. Ital. Corbezzolo. Ger. Die frucht von disem Baum/ein Hagöpffel. Hisp. Madronno. Pol. Owoc ś. kiego drzewa. Vng. Vad alma. Ang. The frute of a crabbe tree.] Virgil. lib. 2. Georg. -dant arbuta sylvæ. Duo ejus traduntur esse genera, Comaron, & Memecylon. De quo vide plura apud Plin. cap 24. lib. 15.

Arbŭtĕŭs, a, um, Ex arbuto factum: [κομάρεος. Gall. Qui est d'arbosier. Ital. Cosa fatta di corbezzolo. Ger. Das auß solchẽ Baum gemacht wird. Hisp. Cosa de madronno. Vng. Vad alma fábol valo. Ang. Made of a crabbe tree.] ut, Arbuteæ crates, & Arbutcæ virgæ. Virgilius 1. Georg. Arbuteæ crates & mystica vanus Iacchi. Idem 1. Aeneid: -& molle pheretrum Arbuteis texunt virgis.

Arcă, cæ, Scrinium, capsa: [ארון arón. κιβωτός. Gall. Coffre, huche, arche. Ital. Arca, cassa. Ger. Ein tisi/ein trog/kast/ein sarch. Belg. Een kiste/oft schryne. Hisp. Arca ò caxa de guarda. Pol. Skrzinia. Vng. Láda. Ang. An cheste, a coffer.] ab arcendo dicta (ut inquit Var. li. 4. de lingua Latina) quòd ab ea clausa arceantur fures. Cic. in Parad. Animus hominis dives, nõ arca, appellari solet.

Arca camerata: id est, arcuata & confornicata. Vlpian. in l. si inquilinus Locati. Vide in hunc locum Bud.

Arcalia, pro fisci quodã jure particulari. Reliqua (inquit Theodosius) tàm arcaliam, quàm utriusq; ærarii usq; ad incipientem primam indictionem, jubemus ad indulgentiam pertinere: id est, remitti.

Arcŭlă, diminutivum, f. p. Parva arca. [κιβώτιον. Gall. Cassetin, petit coffre ou bahu. Ital. Casseta. Germ. Ein tisilin/trõglin/kästlin. Hisp. Arquilla, pequenna caxa. Pol. Skrzinka. Vng. Ládátska. Ang. A litle coffer or cheste.] Cic. 2. Offic. Præmittebatq; de stipatoribus suis, qui perscrutarentur arculas muliebres, & ne quod in vestimentis telum occultaretur, exquirerent. ¶ In auspiciis quoq; Arcula dicebatur, teste Festo, avis quę aliquid fieri vetabat: ab arcendo nomen habens, quòd consulentem à re aliqua aggrediunda arceret: hoc est, prohiberet.

Arcārĭŭs, quod ad arcã pertinet. [Pol. Podskarbi. Ang. A treásurer, chamberlaine.] Hinc arcarius Servus, cui arcę in qua domini pecunia condita est, procuratio cõmissa est. Idem qui actor aut dispensator. Scævol. de fideicommiss. libertat. Stichus arcarius probante domino nomina fecit, &c. Hotom.

Arcānum, n.s. Secretum absconsum, occultũ: ab arca, in qua quæ clausa sunt, secreta manent, [סוד sodh. ἀπόῤῥητον. Gall. Vn secret, chose secrette. Ital. Secreto. Ger. Das heimlich vnd verborgen/ein verholẽ ding. Belg. Heymelyck/ Secret. Hisp. Secreto y guardado. Pol. Skrite, rzecź taiemna. Vng. Titok. Ang. A secrét, any secret thing or hidde frome many.] Potest & ab arce dici, quæ tutissima pars urbis est. Virg. 1. Aeneid. Longius & volvens, fatorũ arcana movebo. ¶ Qui commet arcanum: Conveniet in eum qui celat arcanum sibi commissum, neq; cuiquam effutit. Sumptum est ex Homeri versu, Odyss. φ. -τὴ δ' ἀπίεφ ἐπτλετο μῦτος: id est, huic pennis dicta carebant. ¶ Arcanè, & Arcanò, adverbia, ἀποῤῥήτως, κρυφιαίως. Colum. lib. 3. cap. 2: Sed de hac sententia, quanquam & ipse paulò antè id censuerim, quid tamen arcaniùs judicẽ, suo loco mox dicam. Cęsar 1. bel. Civil. Ipse arcanò cum paucis familiaribus suis colloquitur.

Arcānŭs, a, um, adjectivum, Occultus, tectus, minimè loquax: [מחרישׁ macharíśh. ἀπόῤῥητος, κρυφαῖος. Gal. Secret, cache. Ital. Secreto. Ger. Heimlich/verborgẽ/secret. Hisp. Cosa secreta y guardada. Pol. Skryty, tasemny. Vng. Titkos. Ang. Priuie, secret, hidde.] ut, Arcanus homo, qui quæ audit, tacet. & cõtinet optimè. Plaut. Cave sic dixeris me dixisse hoc. P. Dixisti arcanò satis, Arcanus sensus. Virg. 4. Aen. -soiam nam perfidus ille Te colere, arcanos etiam tibi credere sensus.

Arcārĭŭs, est qui pecuniam publicam adservat Scævola de Fideic. lib. 11. Thais Stichũ (inquit) rationib. redditis, manumiss. volo. Stichus arcarius, probãte domino, nomina fecit. Et in C. Iustin. est, de Susceptoribus, & præpositis, & arcariis.

Arcārĭī, & Attiarii à Iureconsultis inter servorum species numerantur. Ea refert Alex. Neapolit. cap. 15. tertii Gen. dier. & Pyrrhus lib. 2. Quæst. magist.

Arcātŭs. Vide ARQVATVS.

Arcēllă. Videri potest diminutivum, ab Arcera, de qua infrà. Vnde Arcella vitis quæ in formã arceræ disposita est, Colum. lib. 3. cap. 22. de distinctis generibus vitium loquens: Hinc pares his helulæ respondent i'inc arcellæ, nutantissimæ spissę batillæ ve conveniunt. Fortassis arcellata legendum, ut cap. 2. Vnam etiam præcocem vitem, nobis ante hoc tempus incognitam, Græca consuetudine Diacotion vocari comperimus, quæ fœcunditate jucunditateve arcellatæ, batillæq; & Bituricæ comparari possit, generositate vini Aminææ. Et paulò ante omnium quas cognovimus, copiosissima arcellata.

Arcellŭlă, æ, [Pol. Laika. Vng. Ládácska.] diminutivum ab arcella: id est, arcula ab arca. Diomedes Grammat. lib. 1.

Arcĕŏ, es, cui, n.f. Sine supino usitato (Nam arcitum non dicimus: licet in compositis Exercitũ dicamus, & Coërcitũ) Propulso, abigo, prohibeo, pello. [מנע manáh כלא chalá. ἀμύνω, ἀπερύκω, ἔρχω. Gall. Garder d'approcher, chasser, empescher. Ital. Scacciare, rimouere, rimuouere, rimouere. Germ. Hinweg treiben/ wehren/ hinderhalten. Belg. Bechjagen. Hisp. Cohibir, arredrar, apartar de lugar. Pol. Odpędzam, zawodzę, zagradzam. Vng. Vigztalom. Ang. To stoppe frame comming to, to hinder, to put bake.] Cicero in Cat. I. Tam tu Iupiter hunc à mœnibus urbis arcebis. Idem 4. Philipp. Brutus illum non ut consulem recepit, sed ut hostem arcuit. ¶ Aliquando legitur pro stringo, sive coërceo. Virg. 2, Aeneid. -teneras arcebant vincula palmas. ¶ Interdum ponitur pro contineo. Cic. de Nat. Alvus arcet & continet illud quod recepit. Idem in Som. Scip. Orbis extimus arcens & continens cæteros. ¶ Arcere vim hostium, est vim vi propulsare & operam dare ne noceant. Liv. 1. ab Vrbe: Ad arcendam vim advenarũ, armati ex urbe atq; agris concurrunt. ¶ Arcere aquam pluviam. Idem pro Murœna: Ille scit ut hostium copiæ, tu ut aquę pluvię arceantur. ¶ Ab arceo fiunt Arx, arcis, Arctus, a, um, & Artus pro membris: de quibus infrà suo loco.

Arcĕsso, sis, act. t. ab Arceo formatur, Vocito, postulo. [ירשׁ righshél. κελεύω, κλαυτάω. Gal. Accuser. Ital. Accusare. Ger. Ein verklagen. Belg. Bewepen/oft beclagẽ. Hisp. Accusar. Pol. Obskarżam. Vng. Beidezlem. Ang. To accuse.] Libro 1. ad Herennium: Arcessitur Cæpio majestatis. Cicer. lib. 2. Offic. Atq; etiam hoc præceptũ officii diligenter retinendum est, ne quem unquam innocentem judicio capitis arcessas. ¶ Est & Arcesso, advoco: [μετακέλλω. Gal. Huchen, appeler. Ital. Chiamare. Ger. Berüffen/einẽ hoten oder reichen. Hisp. Llamar. Pol. Przywoływam, przyzywam. Vng. Hiuom. Ang. To call for, to crie on.] ab Adcio, d, in r, mutata. Antiqui enim (teste Prisciano) d, literam mutabant in r, nos in c. Plautus in Amphit. Blepharonem arcessat, qui nobiscũ prandeat. Cic. pro Rosc. Amer. Quum ab aratro arcessebantur, qui consules fierent. ¶ Interdum Arcessere est præoccupare, vel

ante tempus distrahere. Cic. Quando arcessentur? quo genere vecturæ?

Arcto, ctas, act. p. frequentativum est, formatum ab Arctum inusitato supino verbi arceo. Cõstringo, vehemẽter arcto. [הִבְרִיחַ *hebrîah* הֵעִיק *heîsár* אָזַן *uts.* σφιγγω. Gall. *Serrer pres, estreindre, estrecir.* Ital. *Stringere.* Ger. Eng machen / zusammen zwingen. Belg. Ick duwe tsamen. Hisp. *Estrechar, estrenuir ò apretar.* Pol. *Vczyskam, zczesnyam.* Vng. *Meg szotitom.* Ang. *To mak narrow or streict.*] Colum lib. 12. cap. 43: Nonnulli adjecto defruto, contenti sunt transversas perticas arctare. Plin. lib. 17. cap. 23: Quando contineri debet vimine, nõ arctari. ¶ Est item Arctare, Angustius facere. Plin. lib. 3. cap. 6: Etiamnum angustias eas arctantibus insulis parvis, quę Cunicularię appellantur. Mart. Atriaq; immodicis arctat imaginibus.

Arctŭs, cta, ctum, Angustus, strictus, ab arceo. do: id est, constrin gendo. [צַר *tsar* אָזַן *ats.* σφιγγω. Gall. *Serré, estroit.* Ital. *Stretto.* Germ. Eng zusammen gezogen Hisp. *Estrenuido, estrecho.* Pol. Cziasny. Vng. *Szoros.* Ang. *Narrow, streict.*] Cicer. 3. Verr. Mihi credite, arctioribus apud populum Romanum laqueis tenebitur. Arctè adverbium. στενῶς. Colum. lib. 3: In tributum fictile vel cornu arctè inserito.

Arcĕră, ab arca deducitur, & significat plaustrum tectum undiq; ex tabulis, quasi arca quædam magna; vestimentis instrata, ut inquit Asconius, quo vehiculi genere & senes & ægroti cubantes vectabantur. [עָגָב *tsab.* Φορεῖον. Gal. *Chariot couuert de tous costez comme vne littiere ou chariot branslãt.* Ital. *Lettigha.* Ger. Ein hangender Wagen / ein Senffte / ein Roßbar. Hisp. *Andas.* Pol. *Lektyka, kolebka careta.* Vng. *Kolya.* Ang. *A litter, à chariot couered on all partes.*] Gell. lib. 20. cap. 16

Archāĭsmŭs, m. s. ἀρχαισμός. Latinè Antiquitas dicitur Figura est, vetustè aliquid dictum significans. Terent. Andr. Quod pleriq; omnes faciunt adolescentuli. Vbi Donatus: Plerique omnes pro una parte orationis dixêre veteres. Ibidem: Ille instat factum. Vbi Donatus: Instat factum, ἀρχαισμὸς, vetustè: id est, instat dicere factum esse.

Archārĭus, m. s. Præfectus & moderator dicitur. [שַׁלִּיט *schalît.* οἰκονόμος. Gal. *Recteur, gouuerneur.* Ital. *Soprastante.* Ger. Ein Oberster / ein Regent. Hisp. *Regidor, antepuesto.* Pol. *Starosta, vrzędnik przełożony na takim vrzędzie.* Vng. *Tiztartó, gubernator.* Ang. *A gouernour, a ruler or ouersighter, he which hath charge of any thing.*] Paulus, ad Romanos: Salutat vos Erastus archarius civitatis. ἄρχω, à nostris principium, à quo ἄρχω, impero, præsum.

Archĕrўpŭs, m. s. ἀρχέτυπος, pen. corr. adjectivum. Est quodcunq; ita primùm fabricatum est, ut exemplar reliquis sit. Martial. lib. 8: Archetypum Myos argentum se dicit habere. Idem lib. 3: Sic tanquam tabulas, scyphosq; Paule, Omnes archetypos habet amicos. ¶ Est & Archetypum substantivum, quo significatur primũ exemplar, quod quis sibi imitandum proponit. [תַּבְנִית *tabnîth.* Gall. *Le patron, l'exemplaire premier.* Ital. *Modello.* Ger. Ein vorbild / ein exemplar / das einer fur sich nimpt vnd nach dem ein anders macht. Hisp. *El original de donde se saca el exemplo.* Pol. *Wzor. rzuc.* Vng. *Első példa.* Ang. *The first exemple, or paterne.*] Plin. Iunior ad Antonium: Vt pictores pulchrã absolutamq; faciem, rarò nisi in pejus effingunt: ita ego ab hoc archetypo labor & decido. ¶ Dicũtur etiam Archetypa, signa, statuæ, vasa, & tabulæ, non ad aliorum similitudinem efficta, sed à nobili quopiam artifice primùm confecta. Martial. lib. 8: Archetypis veluti nihil est odiosius Aucti.

Archezostis, ἀρχέζωστις, [Vng. *Földdök.*] Dioscoridi. Herba quam Latini vitem albam vocant, Græci etiam ἀμπελοκλεμὶς sativæ viti foliis, sarmentis, & pampinis simillima. Vide Plin. lib. 23. cap. 1. & Ruell. lib. 3. cap. 153.

Archiater, & Archiatrus, tri. [ἀρχίατρος. Ger. Der fürnemest Artzet. Pol. *Przednieyszy doktor.* Vng. *Fő orvos.* Ang. *Cheeffe maister of medicine.*] Medicorũ princeps: ἰατρὸς enim medicus, ἀρχὸς princeps dicitur. Hic vulgò *Protomedicus* appellatur. Archiater dictus est Aesculapius, tanquam præses deusq; medicorum. ¶ In codice Imperatorio legimus. Privilegiis Imperatoris archiatros decorari.

Archibelion, anchusa apud Dioscor. lib. 4. cap. 26.

Archievnuchus, Cubiculariorum regis princeps.

Archigerontes, ἀρχιγέροντες, Latinè Principes seniorum, seu summi senes. Alciatus de episc. & cler. C.

Archigrammătĕī, Scribarum principes. [רֹאשׁ הַסֹּפְרִים *roesch hassopherim.* ἀρχιγραμματεῖς. Gall. *Chanceliers* Ital. *Gran cancelieri.* Germ Die Obersten vnd furnemesten Schreyber / die Cantzler / die Staatschreiber. Hisp. *Chancilleres.* Pol. *Pissarze przed nieyszy w Cancellaryi.* Vngar. *Fő kanczellários.* Ang. *Chanceleres.*] Plutarch. Eumenem Cardianum fuisse archigrammatea Alexandri Magni.

Archigŭbernŭs, ex ἀρχὸς & κυβερνήτης juncto nomine, Princeps, gubernator, omnium gubernatorum primus, sive classis præfectus. [Pol. *Wielky hetman.* Ang. *Cheeffe gouernour.*] Iavolenus ad S. C. Trebell. Seius Saturninus archigubernus testamento reliquit hæredem Valerium Maximum.

Archĭmăgīrŭs, penult. prod. Princeps & magister coquorum, summus coquus. [רַב הַטַּבָּחִים *rab hattabbachîm.* ἀρχιμάγειρος. Gall. *Maistre cuisinier, maistre queux.* Ital. *Maestro de cuochi.* Ger. *Kuchenmeister.* Hisp. *Maestro cozinero.* Pol. *Kuchmistrz.* Vng. *Fő szakáts.* Ang. *Cheiffe cooke, or maister cooke.*] μάγειρος enim Latinè coquus. Iuven. Finxerunt pariter librarius, archimagiri.

Archĭmāndrītæ, penult. prod. [ἀρχιμανδρῖται. Gal. *Abbez Prieurs, Prouinciaux.* Ital. *Abbadi, priori, gardiani, generali.* Ger. Ein Abt / ein Prelat. Hisp. *Prelados de monges y semejante dignidad.* Pol. *Oppat, gardyan, Prior.* Vng. *Gargian.* Ang. *Abbotes, priors, prelats.*] Dicuntur præpositi confectaneæ turbæ, haud longè dissimiles ab episcopali dignitate: ita dicti quòd principes mandræ & agminis sint. Mandræ quoq; significant spelunças, in quibus greges solent stabulari. Hinc Episcopi archimandritæ à Græcis dicti possunt videri, non dissimili ratione, ab ea, qua à nobis dicuntur pastores. Alciatus scribit Archimandritam id significare, quod dicimus Abbatem. Prisci enim monachi eremos colentes ἐν ταῖς μανδραις: id est, in speluncis & cavis montium habitabant.

Archĭmīmŭs, mi, Princeps mimorũ, & summus. [ἀρχίμιμος. Gall. *Le maistre des iueurs de farces.* Ital. *Principe de buffoni.* Ger. Der oberste Bossentreiber, der oberste Schalcksnarr. Hisp. *Maestro de momos.* Pol. *Kuglarski ynistrz.* Vng. *Fő tátekos.* Ang. *Chief among the players of enterludes, maisterscoffer.*] Sunt autem Mimi, qui in scena gestus eorum quos volunt irridere, exprimunt & imitantur, ἀπὸ τῦ μιμεῖσθαι, quod est imitari. Tranquillus in Vespasiano: Favo archimimus personam ejus ferens, sustinensq; (ut est mos) facta & dicta viri, &c. Vtitur etiam hac voce Iulianus de operis liberorum, I. patronus. Nam siquis (*inquit*) archimimum, vel pantomimum, &c.

Archine, mandragora apud Dioscor. lib. 4. cap. 79.

Archiotæ, Vide ARCHIVVM. ¶ Arcadius, D. lib. ult. Tit. 4. lib. 18. Archeotæ, legographi, tabularii.

Archipirata, tæ. Prædonum dux. [ἀρχιπειρατής. Gall. *Le capitaine des courssaires & escumeurs de mer.* Ital. *Capitano de Corsali.* Germ. Ein oberster der Meerrauberen. Hisp. *Principe de Cossario.* Pol. *Wodz moryskich zboyrow.* Vng. *Fő tolvay.* Ang. *Maisterpyrat.*] Cicer. 7. in Verrem: Archipiratam ipsum vĕdit nemo, de quo supplicium sumi oportuit. Idem 2. Offic. Ille qui archipirata dicitur, nisi æquabiliter prædam dispertiat, aut occiditur à socijs, aut relinquitur.

Archippocomos, pen. corr. ἀρχιππόκομος, dicitur hippocomorum præfectus. [Pol. *Koninszi.* Ang. *Maister of the horses.*] Hippocomi autem dicuntur equorum curatores, ab ἱπποκομέω, verbo neutro, quod significat equos curo. ¶ Est itaque Archippocomus quem Gal. *Magnum scutarium* vocant.

Archĭtĕctus, m. s. [רַב הַבַּנִּים *rab habbonim* חָרָשׁ *charâsch.* ἀρχιτέκτων. Gall. *Maistre ouurier, maistre charpentier ou massõn.* Ital. *Architetto, Soprastante alle fabriche.* Germ. Ein Werckmeister / ein Bawmeister. Belg. Een Werckmeester. Hisp. *El maestro de obra para edificar.* Pol. *Cieszśla, vel mistrz nad budowanim.* Vng. *Fő áts.* Ang. *Maister of work.*] Nomẽ compositũ ex ἀρχὸς princeps, & τέκτων, faber: Principalis faber, fabricãdi artẽ habens, vel qui structaris ædificiorũ præest, & qui fabricãda præscribit. Architectus (ut inquit Plato libro de Regno) magno ministerio nõ utitur, sed utentibus præsidet. Fabri aũt, qui aliquid manu faciunt in ædificijs, ahi fungũtur ingenio, alii opera valent. Cic. Vart. Si quis adhibere volet non modò ut architectos, verum etiam ut fabros ad ædificandam Rempublicam poterimus & nos libenter accurrere. Martial. lib. 5: Si duri puer ingenii videtur, Præconem facias, vel architectum.

Archĭtĕcton, onis, m. t. idem quod Architectus. [Ang. *A deuiser of building.*] Plaut. Pœn. Me dolis jam superat architecton. Idem Mostel. Nam sibi laudasse ædeis ait architectonem Nescio quem esse ædificatas sanè bene.

Architectonicus, a, um, adject. ἀρχιτεκτονικὸς, Ad architectonẽ pertinens. Vitr. lib. 9. cap. 4: Et qua per rationes architectonicas: circiniq; descriptiones est inventus effectus in mundo.

Archĭtĕctŏr, ctaris, d. p. Constituo, fabricor. [בָּנָה *banah.* ἀρχιτεκτονέω. Gall. *Deuiser & bailler l'ordonnance de quelque bastiment, basir, edifier.* Ital. *Fabricare.* Ger. Bawen / ein werck machen. Hisp. *Obrar por artificio.* Pol. *Budzic.* Vng. *Epitsölek.* Ang. *To build to deuise sundrie sortes of building to prescribe rules in building.*] Vitr. lib. 9. cap. 4: Nanq; in his locis naturalis potestas ita architectata est collocavitq; cardines, tanquam contra. ¶ Translatè ponitur à Cicer. 2. de Finib. Cur tandem sapientia tantopere laudatur? an quòd ita callida est, ut optimè possit architectari voluptates? id est, formam & rationem fruendarum voluptatum comminisci & præscribere: quemadmodum architecti opera majoris sumptus & magnifica ingenti ratiocinatione architectari solent. Bud.

Architectŭra ræ, ces, fœm. gen. [ἀρχιτεκτονική. Gall. *Architecture.*

ture. Ital. *Architettura.* Germ. Die kunſt des Bawens/ Bawmeiſterey. Hiſp. *Arte de edificar.* Pol. *Kunſt albo ſtuka budowania.* Vng. *Ars meſterſég.* Ang. *An art in dewyſing buildings, skille of building.*] Ars ipſa architectandi. Quint. lib. 2: Aliæ quoq; artes minores habent multiplicem materiam, velut architectonice: nanq; in omnibus quæ ſunt in ædificio utilia verſatur.

Archĭtĕctūrā, f. p. Aedificandi ſcientia, Græcè ἀρχιτεκτονική, Architectonice dicitur. [Pol. *Vmieietnoſcz budowania.*] Hoc nomine Vitruvius opus ſuum inſcripſit, quod de ædificandi ratione conſcripſit. Cic lib. 1. Offic. Quibus autem artibus aut prudentia major ineſt, aut nō mediocris utilitas, quæritur, ut medicina, ut architectura, ut doctrinæ rerum honeſtārum.

Architriclīnŭs, pen. prod. Qui præeſt triclinio. [נַעַר *meltſár.* ἀρχισυμπόσιος. Gall. *Sommelier.* Ital. *Scalco.* Ger. Ein Truckſeß/ Ein Hofmeiſter. Hiſp. *Reſitolero.* Pol. *Marſzoł'ek nad rozrzą dzaniim potraw, Trukſas.* Vng. *Vő fel, nazy nagy.* Ang. *A marſhall of the hall.*] Erat autem Triclinium, cœnaculum tribus ad accumbendum lectis ſtratum. Iuvenalis: Tertia ne vacuo ceſſaret culcitra lecto. Architriclini erat curare, ut eduliorum variorū fercula ſeriatim & in tempore convivis exhiberentur, utq; rectè omnia diſpoſita eſſent.

Archīvum, n. ſ. [בֵּית סְפָרִים *beth ſepharim.* ἀρχεῖον. Gall. *Lieu où ſont ſerrez les vieux regiſtres, papiers ou chartres.* Ital. *Cancellaria.* Ger. Ein Cantzley/ ein ort da ein Statt jre Brieff/ Bücher behalten etc. Hiſp. *Libreria de los originales.* Pol. *Grod, cancellaria gdzieſzkaią pol'ozenie ieſt.* Vng. *Káptalan.* Ang. *A place where the records or ſuch writtings concerning the commone welth do keepe.*] Armarium librorum, ſeu locus publicus, in quo acta urbis & civium recondi conſueverunt. Romani *tabularium* dicunt: Græci [illegible]. Bud.

Archiotæ, pen. prod. ἀρχιῶται. Decebonatæ qui publico archio præerant. [Pol. *Sprawcy nad grodem* [illegible].] in cuius hiis Græcis traditum eſt, aulam locum eſſe in quem fontes ducerentur eumq; à primoribus ἀρχιῶται appellari. Alciat.

Archœnochus, pincernatū, ſive ut D. Hieronymus ſub finē Quæſt. in Geneſ. interpretatur vinariorum principes.

Archōn, ontis, m. ἄρχων. Summus principatus Athenis, ſicut Suffes apud Carthaginienſes, Romæ Dictator. [Pol. *Państwowiec, ſędzia.*] Fuerūt enim, teſte Suida, Archontes novem, quorū ſex Theſmothetæ, hoc eſt, legislatores dicebantur, unus Rex, unus Polemarchus, & præter hos unus qui [illegible] ā Archon dicebatur. De horū magiſtratu ſic ſcribit Iudæus. Archontes qui fuerint, non p[illegible] Solonem fuiſſe autor eſt: & inter eos numerat Theſmothetas [illegible], ut opinor, quum idem ſentire videatur enarrator Demoſthenis, quippe qui Archontas etiam Theſmothetas appellet. Sed ex iis unus erat princeps collegu & præfectus, qui & Hegemōn & Prytanis vocabatur. Prytanes autem erant numero quinquaginta, decimam partem conſilii & curiæ quinquagenariæ efficientes, in orbem πρυτανεύοντες: hoc eſt, magiſtratum euni gerentes, & in ſingulos menſes vices mutantes. Verùm is, qui inter Archontas peculiarem appellationem retinuit, ſimili etiam ratione Prytanis dictus eſt. Quemadmodū autem Romæ Prætor judicibus præerat, atq; ideo quæſtionis judex dictus eſt, & quæſitor, ita hic Archon Athenis judicibus præſidebat. Cic. de Fato: Morietur, Epicurus, quum duos & ſeptuaginta annos vixerit, archonte Pytharato.

Archontici, ἀρχοντικοί, Hæretici quidam à principe appellati, qui univerſitatem quam Deus condidit, opera eſſe principum dicebant, & negabant reſurrectionem carnis.

Archos, m. ſ. ἀρχός, Latinè princeps dicitur. A quo fiunt multa compoſita: ut, Monarcha, Patriarcha, Patrum princeps.

Arcifīnĭus ager, [Pol. *Rolia nieograniczóna.*] dictus eſt, qui certis linearum menſuris non continetur, ſed arcentur fines ejus objectu fluminum, montium, arborum: unde & in his agris nihil ſubſecivorum intervenit. Sic in libro variorum autorum de limitibus. Siculus autem Flaccus: Occupatorii, *inquit*, agri, quos quidam arcifinales vocant: il autem arcifinales dici debent, quibus agris victor populus occupando nomen dedit, bellis enim geſtis victores populi terras omnes, ex quibus victos ejecerunt, publicè atque univerſaliter territorium dixerunt, intra quos fines jus ducendi eſſet: deinde ut quiſq; virtute colendi occupavit, arcendo vicinum, arcifinalem dixit. Hæc apud Frontinum leguntur. Ager arcifinius, ſicut ait Varro, ab arcendis hoſtibus eſt appellatus: qui poſtea, interventu litium, per ea loca, quibus finit, terminos accipere cœpit, in his agris nullum jus ſubſecivorum intervenit. Arcifinales agri, & Arcifinii dicuntur, quorum fines deprehendi non poſſunt.

Arcĭo, arcis, arcivi, arcitum, pro Indere, & adigere accepiſſe videtur Cato de Re ruſt. cap. 40, Antiquum eſt verbum.

Arcĭma, Genus modi plauſtri, quo homo geſtari ſolet. Feſtus ἁμαξίς.

Arcĭtĕnens, adjectivum, Apollinis epitheton, ab arcu tenendo, quòd ſemper cum arcu & pharetra pingeretur Apollo. [τοξοφόρος. Pol. *Łukonos.* Ang. *Which beareth or ſhooteth with a bowe.*] Virg. 3. Aeneid. Quam pius arcitenens oras & littora circum Errantem Mycone celſa, Gyaroq; revinxit. Ovid. 1. Metamor. Huic Deus, arcitenens, & nunquam talibus armis Antè, niſi in damis, capreisq; fugacibus uſus Perdidit, &c.

Arcoplithalmon, ἀρκοφθάλμον, A quibuſdā appellatur herba, quæ Chryſogonon Dioſcoridi dicitur. Eſt autem hæc nomenclatura ex iis, quæ inter notha Dioſcoridis à doctoribus numerantur.

Arcŏphўtŏn ἀρκοφυτον, Ex iis nomēclaturis, quę Mechio, ſeu Tuſſilagini herbæ in quibuſdā Dioſc. exēplaribus tribuūtur.

Arctātĭo, [σκοτομασία. Pol. *Zaćmienie.* Vng. *Szorongatás.*] Diomedes Grammaticus. Cum quadam arctatione ſermonis, quæ ἐμφατικῶς à poëtis congeruntur.

Arctŏmўs, ἀρκτόμυς, Animal habēs ſimilitudinē muris & uſi.

Arctŏphўlăx, penult. corr. [ἀρκτοφύλαξ. Ger. Der Gestirn ſo man nennt den Wagenmann.] Sydus juxta majorem Vrſam, alio nomine Bootes. Cicero in Phenom. Arati: Arctophylax vulgò qui dicitur eſſe Bootes. Latinè Vrſæ cuſtodē interpretari poſſumus: nam veluti cuſtos quidā Vrſæ adhibitus, à tergo eam ſubſequitur. ſimili etiam ratione Bootes appellatur, quòd in modum bubulci plauſtrum ſequatur: ruſtici enim Septentrionem [illegible] vocant. Fabulantur autem poëtæ, hunc eſſe Califtus [illegible] Lycaonis filium, cui nomen Arcadi fuit.

Arctŏs, [illegible]. Cic. Das Geſtirn der Bär/ alſo werden genent die zwey Mitnächtiſchen ſtern geſtirn/ ſonſt der Heerwagen groß vnd klein. Pol. *Woźna niedźwiedzica.* Vng. *Gönczöl ſzekere.*] Apud Græcos urſum, vel urſam ſignificat. Quò fit, ut pro duobus ſignis Septentrionalibus accipiatur, quæ & à Latinis Vrſæ appellātur. ¶ Sunt autem Arctoi Septentrionali polo, velut axe quodam, nixæ, Arctico circulo clauſæ, & ita collocatæ, ut utraque relupinata, alterius contegat caput: [illegible] caput ejus quæ ſuperior eſt, ad caudam inferioris contendat. Alteram majorē Vrſam ſive Elicen alteram minorem Vrſam, ſive Græcorum lingua, Cynoſuram: id eſt, Canis caudam nominant. Illam Græciæ populi notare ſolitos, hanc Sidonii obſervant inter navigādum. Ovid. Eſſe duas Arctos, quarum Cynoſura vocatur Sidoniis, Elicen Graia carina notat. Elicen ſcribit Heſiodus Calliſto Lycaonis Arcadiæ regis filiam fuiſſe. Hanc ſtudio venationis inductam relicto patre fere in ſylvas cōtuliſſe, factamq; unam ex comitibus [illegible] quadam die ſolam in [illegible] compreſſa [illegible]. Quod facinus quam aliquamdiu [illegible] cæteris virginibus latuerit, tandem deprehenſa [illegible]. Quā obrem indignatam [illegible] quæ Græcis ἄρκτος appellatur, [illegible] non multò pòſt filium peperiſſe, quem Arcada nominavit, à quo poſtea dicta eſt Arcadia Peloponneſi regio. ¶ Ab Arcto oritur Arctous, Arcticus, & Antarcticus.

Arctŏsăum, adverb. [illegible]. Ger. Der Nortſpitz. Ang. *Northwardſ or northen.*] ut, Polus arctoſaeum, Septentrionalis, cui oppoſitus eſt Antarcticus polus: hoc eſt, Meridionalis.

Arctŏŭs, [ἀρκτῶος. Ang. *Northward or northen.*] pen. prod. adject. ab Arcto. Idem quod Septentrionalis. Mart. lib. 10: Felices quibus urna dedit ſpectare [illegible] Solibus arctois, ſyderibus [illegible]. ¶ Arctous orbis, Lucan. lib. 1. Arctoa ſedes, & arctoi poli, Seneca in Hercule Oetæo.

Arctūrus, ἄρκτος, ὄυρα. Ger. Der hāll Stern des Wagenmans.] Stella [illegible] Bootis caudam majoris Vrſæ, cujus ortus & occaſus tempeſtates facit: dictus Arcturus παρὰ τὴν τῆς ἄρκτου οὐρᾶν. hoc eſt, ab Vrſinæ caudæ ſimilitudine. Virgil. 1. Georg. Ante [illegible] non fuerit tellus fœcunda ſub ipſum Arcturum, tenui ſat [illegible] ſulco.

Arcŭlă, Vide ARCA.

Arcŭlātă, Circuli qui è farina in ſacrificiis fiebant, Feſtus.

Arcŭs linearius arcus, quasi tātùm declinationis Inſtrumentū eſt notū, è quo ſagittæ emittuntur. [קֶשֶׁת *keſchet.* τόξον. Gall. *Arc.* Ital. & Hiſp. *Arco.* Ger. Ein Bogē. Pol. *Łuk.* Vng. *Ij.* Ang. *A bowe.*] Ovid. 1. Metam. [illegible] figat tuus omnia, Phœbe, Te meus arcus, ait. Cic. de Senect. Appius animum intentum, tanquam arcum habebat. Dictus eſt autem arcus ab arcēdo, quòd eminùs arceat hoſtem, non comminùs propulſet, quemadmodū enſis aut haſta. ¶ Eſt præterea Arcus, curvatura in ædificiis, quę alio nomine Fornix appellatur. Ita dictus ab arcendo: hoc eſt, continendo, vel conſtringendo ædificio. [καμάρα, κύρτωμα. Ger. Ein Schwybogen oder Gewelb. Belg. Een Schweeboge/ welfboge. Pol. *Zas kliepieni ewobl'ak.* Vng. *Boltozat, bolt haytás.* Ang. *A vault in a building.*] Cic. Iam enim atriolum, & arcus duos abſolverat: atq; in hac ſignificatione in ſecundo ordine uſus eſt Varro de vita pop. Ro. Eoq;, *inquit*, pecuniam magnā conſumpſiſſet, quod arci, quos ſummopere fecerat, feſſi pondere diu facti, celeriter corruiſſent. Ex Nonio. ¶ Arcus item, ſive (ut Nonio placet) Arquus, ἴσος. [Pol. *Tęcza, dęga.* Vng. *Szivárvány.*

Ang. *The raynbowe.*] accipitur pro arcu cœlesti, quẽ pluvio tẽpore variis coloribus expressum in nubibus conspicimus. Horat. in Arte: Quũ flumen Rhenũ, aut pluvius describitur arcus. In hac aũt significatione, etiã per secundã declinationẽ inflexũ legitur. Cic. 2. de Natur. Deor. Cur aũt arci species in deorũ merũ nõ reponitur? Ennius genere fœminino protulit. Formatur aũt arcus cœlestis hoc modo: Dũ enim Sol in nubibus rarescentibus ex adverso refulserit, radiosq; suos directa linea humori nubilo transfundens impresserit, fit repercussio splendoris ejus in nubibus, ex quibus fulgor emicans, arcus speciẽ format. Sicut enim impressa cera anuli imaginẽ exprimit, sic nubes ex adverso ex rotũditate Solis figurã sumentes, orbem efficiunt, & arcus effigiẽ fingunt. Apparet aũt hoc nõ semper, sed quũ rarescunt nubila cœli. Nã rursus quũ coëunt in se nubes atq; densantur, confestim arcus forma resolvitur. In nubiũ enim densitate, arcus imperfecto gyro cõplectitur. Deniq; sine Sole & nubibus nunquã apparet arcus. Quadricolor aũt est, quia ex omnibus elementis in se rapit species. De cœlo enim trahit igneũ colorem, de aquis purpureũ, de aëre albũ, de terris colligit nigrũ. Nonius hoc discrimen statuit inter Arcũ, & Arquũ, ut Arcus dicatur fornix suspensus: Arquus aũt nonnisi qui in cœlo apparet, quem Irim poëtę dixerunt. Vnde etiã Arquatos dictos vult, quibus color & oculi virent, quasi in arqui similitudinem. Verùm eam differentiam non usquequaq; observari, abundè magno illud est argumẽto quòd & arquatum dicimus pro camerato, & Arquites pro sagittariis.

Arcŭlus, Diminutivum ab arcus, [τοξάριον. Germ. Ein Bögtin. Ang. *A little bowe.*] à quo fit aliud diminutivũ Arcellus. ¶ Arculus præterea, teste Festo, dictus est Deus, qui tutelã gereret arcarũ. ¶ Item Arculus, ut idem Festus testatur, dicebatur circulus, qui capiti imponebatur ad sustinenda cõmodiùs vasa, quæ ad sacra publica capite portabãtur. Erat enim ritus apud Athenienses, postea ad alias quoq; nationes trãslatus, ut virgines nubiles Dianæ sacra capite gererent in canistris (unde Canephoræ καναφόραι dictæ sunt) circulis quibusdam suppositis, ut firmiùs inhærerent: hoc ipso Dianæ fidem facientes, se virginitatis pertæsas cupere exautorari.

Arcŭo, as, are, act. p. In modum arcus curvare. [כפף *chaphâph*. אכף *achâph*. κάμπτειν, καμπυλιάζειν, κυρτοῦν. Gal. *Faire en voute, courber en forme d'arc.* Ital. *Piegar in modo d'arco, inarcare.* Ger. Biegen/als ein Bogen krümmen. Hisp. *Encorvar.* Pol. *Sklepie wobkak nakriwźm.* Vng. *Meg haytóm.* Ang. *To bowe or crooke like à bowe, to mak lik a vault.*] Plin. lib. 29. cap. 6: Illam autem, quæ nõ arcuatur, *Sepa* Græci vocant, alii Scolopendram.

Arcŭātŭs, a, um, partic. Curvatus in modum arcus. [כפוף *chaphûph*. κεκυρτωμένος. Gall. *Voute, courbé en forme d'arc.* Ital. *Inarcato.* Ger. Gebogt/gewelbt. Belg. Gheweift/ghecrompt. Hisp. *Encorvado.* Pol. *Sklepisty.* Vng. *Bolt haytásos.* Ang. *Crooked lyk a bowe, vaulted.*] Liv. 1. ab Vrbe: Ad id sacrarium Flamines bigis curru arcuato vehi jussit. Plin. in Epist. Sicut initio tentatum erat arcuato opere. ¶ Dicitur etiam arcuatus, correptus ictero: hoc est, morbo regio: de quo vide infra ARQVATVS.

Arcŭātim, adverb. in modum arcus. [ἀγκυλοειδῶς, κεκυρτωμένως. Gall. *En facon d'arc.* Ital. *A foggia d'arco.* Ger. Bogecht/wie ein Bogen. Hisp. *Aguisa de arco.* Pol. *wobl'ak skliepisto.* Vng. *Iy moggyára.* Ang. *Fyer the maner of a bowe, or vaulte.*] Plin. lib. 29. cap. 6: Millepeda, ab aliis centipeda, aut multipeda dicta, animal est è vermib. terræ, pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tractuq; contrahens sese.

Ardalides, vel Ardalotides, Musæ coluntur in Trœzene ab Ardalo quodam conditore, aut à loco dictæ, Stephanus.

Ardĕa, f. p. Avis quædam, quasi ardua, quoniam volando alta petit. [אנפה *schalách*. ἐρωδιός. Gal. *Heron.* Ital. *Hierone.* Ger. Ein Reiger Hist. *Garca.* Pol *Czaplia.* Vng. *Gém.* Ang. *An hearn.*] Virg. 1. Geor. -atq; altam supra volat ardea nubem. Hujus diminutivum est Ardeola. Ardearum tria genera ponuntur ab Aristotele, Leucon ab albedine dictũ: Arcitias à fulgore astrorum: & Pelos ab adverb. πέλας, quod propè significat, quoniã hoc tertium non ita altè volat.

Ardĕlĭo, om. t. Homo inquietus, & huc atq; illuc semper volitans, saliens, & omnibus negotiis sese immiscẽs. [דלק *dolék*. πολυπράγμων. Gal. *Qui de tout se messe.* Ital. *Inquieto, che vorrebbe far ogni cosa.* Ger. Ein vnrůswiger Mensch/der sich aller sachen vnderzeucht/Hafis in allen gassen. Hisp. *Hombre ligero, sin golganca, ò perdido por glotonias.* Pol. *Natreth, wścidibel'.* Vng. *Tsélisapo.* Ang. *A medler with many thinges, a smatterer.*] Mart. ad Atta. Vis dicam quid sis, magnus es ardelio.

Ardĕo, ardes, n. s. arsi in præterito: arsum in supino, ardere, Flagro, deflagro, cõflagro. [בער *bahár* דלק *dalák*. καίομαι, πυρῶμαι. Gal. *Ardre, bruler.* Ital. *Ardere.* Ger. Brẽnen. Belg. Jck brandt. Hisp. *Arder.* Pol. *Goram.* Vng. *Egők.* Ang. *To burne.*] Virg. 5. Æneid. Namq; volans liquidis in nubibus arsit arundo. ¶ Per translationẽ Ardere ponitur pro ardẽter seu impatiẽter amare, sive alicujus cupiditate, vel studio teneri: & sic modò cũ accusativo, modò cũ ablativo construitur: Virg. 2, Aeglog. -Corydon ardebat Alexin. Horat. in Epod. Nõ aliter Samio dicũt arsisse Batillo Anacreonta Teium. Cic. Quoniã nimio videndi te desiderio ardebã. Et cũ infinitivo: Virgil. -patriæq; mori pro mœnibus ardent. Plin. Ardeo te videre. ¶ Interdũ pro festinare, σπεύδειν: unde ardens pro festinãte, ingenioso, acutoq; ponitur, quòd instar ignis omnia penetret: sicut è contrario Segnis dicitur tardus, quasi sine igne. Virg. 1. Aeneid. Instant ardentes Tyrii. ¶ Interdum pro fulgore emitto, αἴθω. Idem 4. Aeneid. -Tyrioq; ardebat murice læna. unde & ardens, αἴθων, pro fulgido, seu flammeo. ¶ Interdũ furere vel irasci, ut apud eundem lib. 10: Proxima quæq; metit gladio, latumq; per agmen Ardens limitẽ agit ferro, te Turne superbum Cęde nova quærens. Huc pertinent illa, Ardere bello, avaritia, cupiditate, cura, dolore, flagitio, iracundia, invidia, &c. ¶ Hujus composita sunt Exardeo, ἐφάπλομαι, Inardeo, & Perardeo, in quibus præp. auget vim significationis.

Ardĕsco, scis, ardens fio, iterũ atq; iterũ ardeo, ardorẽ cõcipio. [יקד *jakâdh* בער *bahár*. φλέγομαι, ἐνάπλομαι. Gall. *S'allumer, s'embraser.* Ital. *Devenire ardente.* Ger. Brennend werden/einbrunstig werden. Hisp. *Hazer se ardente.* Pol. *Zapalam ſyę.* Vng. *Föl gyulladok, égők.* Ang. *To be or waxe very hoat, or fierie.*] Vir. 1. Aen. Expleri mẽte nequit, ardescitq; tuẽdo. Inde Exardesco & Redardesco.

Ardens, nomen ex participio: [בער *boher*. πεφλεγμένος. Gall. *Ardent.* Ital. & Hisp. *Ardente.* Ger. Brunnend. Pol *Gorący.* Vng. Egő. Ang. *burning, very hoate.*] Jut, Ardent. flammæ diei horę, Plin. lib. 31. cap. 3. Ardentissimus color. Plin. lib. 21. cap. 4: Addidere alii M. lesiam, cujus sit ardentissimus color.

Ardĕntĕr, adverb. [πεφλεγμένως. Ang. *Earnestlie, feruentlie.*] Plin. li. 32, cap. 19: Austros ibi tam ardenter flare, ut æstatibus sylvas accendant.

Arsūrŭs, participium futurum. Ovid. 14. Metamorphos. Luridaq; arsuro portabat membra pheretro.

Ardŏr, oris, Vehemens calor & incendiũ. [דלקת *dalleketh*. καῦμα. Gal. *Ardeur, vehemence, chaleur.* Ital. *Ardore.* Ger. Brunst/grosse hitz. Hisp. *Ardor, calor estranno.* Pol. *Zapalenie, goraczość.* Vng. *Heuſeg égés.* Ang *Great heat.*] Cic. 4, Academ. Fore tamen aliquando, ut omnis hic mundus ardore deflagret. Plin. lib. 14, cap. 16: Singulare remedium habent ad refrigerandũ in morbis corporum ardores.

Ardum veteres pro Aridum dicebant, inquit Nonius citans illud Lucilii ex lib. 27: Ardum miserrimum atq; infelix lignum sambuchum vocat.

Arduŭs, a, um, Ascẽsu difficilis. [קשה *kaschéh* בשגב *nisghab*. αὐαίνης, αὐῳφερής. Gall. *Haut & mal-aisé à attaindre.* Ital. *Arduo, alto, difficile, malegeuole.* Ger. Hoch/ beyttg/ schwer. Belg. Hooch/ schwaer/ taſtich. Hisp. *Alto y arrisiado.* Pol. *Przikri do wstapienia.* Vng. *Nehez, gondos.* Ang. *High, which may not be easilie clymmed or passed vp.*] Ovid. 2. Metamorph. Ardua prima via est. ¶ Per metaphorã accipitur pro difficili, laborioso & molesto. Salust. in Catilin. At mihi quanẽ tamen haud quaquã ardua videtur res gestas scribere. Quod verbum exponens Gell. lib. 4, cap. 15, inquit: Sed arduum. Salustius nõ pro difficili tantùm, sed pro eo quoq; ponit, quod Græci δυσχερὲς aut χαλεπὸν appellant, quod est, cùm difficile, tùm molestũ quoq; & incommodũ & intractabile, Plin. li. 2, cap. 46: Tã ardua invẽtu perquirere, inter bella præsertim & infida hospitia. ¶ Hinc nascitur proverbium: In arduis constanter agendum: quo admonemur, in arduis ac periculosis negotiis non esse præcipitandum consilium.

Arduĭtās, tis, Altitudo: [משגב *misghâb* קשי *keschí*. ὑψηλότης. Gall. *Hauteur, difficile à monter.* Ital. *Alteżża.* Ger. Höhe. Hisp. *Altura arriscada.* Pol. *Wissókość.* Vng. *Magasság meredekség.* Ang. *Highnesse vneasinesse in climming.*] ut mõtium arduitas atque asperitas. Varro 1, de Re rust, cap. 10.

Arĕa, f. p. Propriè locus est ubi frumenta secta teruntur & arescunt, indeq; area dicta est. Ad hujus similitudinẽ locus in urbe purus sine ædificio area dicitur. Varro li. 4, de Lingua Lat. quem Græci πλατεῖαν dicunt. [גרן *ghoren*. ἄλως ἢ ἄλων. Gall. *Aire, place sans bastiment.* Ital. *Aia, piażża.* Ger. Ein ort oder platz ohn ein gebew/ein Hoffstatt Belg Een pleyn/oft platse/oft dor schuttoer. Hisp. *Era.* Pol. *Gumno, podworże, placz albo mieiscze gole.* Vng. Sźérw. Ang. *The floore of an house, a plane or euen place.*] Valla: Cãpus, est planities ampla & grandis, ideoq; spatiosæ plateæ areæve, campi nomen accipiunt. Vnde Romæ cãpus Martius: Nã locus hujusmodi vocatur area. Cic. in Parad. Etenim si calidi isti rerũ æstimatores, prata & areas quasdam magni æstimant, quòd ei generi quasi nocere nihil potest. Suetonius tamen in Cæsare posuit Areã pro loco puro, accõmodato foro extruẽdo, quũ inquit: Forũ de manubiis inchoavit, cujus area super sestertiũ millies cõstitit. Virg. lib. 1. Georg. Area tum primum ingenti est æquanda cylindro. Colum. lib. 3: Area quoq; si terrena erit, ut sit ad tricturam satis habilis, primùm radatur. ¶ Proverbiali figura dicimus, In area latitas, ἐν ἄλῳ δρασκάζεις.

De ea

De eo qui in eo versatur negotio, ut nō possit non esse cōspicuus: aut qui sic latitat, ut à nemine tamē nō conspiciatur: nā in area nullæ latebræ. ¶ Itē Area, & per diminutionē Areola, est terra probè subacta, atq; sata, seu serēda: quales sunt in hortis quadrata quædam & bene subacta, & coæquata spatia, in quæ mox semina jaciantur. Columella: Areæ sic informandę sunt, ut facilè runcantiū manus ad dimidiā partem latitudinis perveniāt. ¶ Apud Geometras area sumitur pro spatio vacuo in aliqua figura, ut in triangulo, vel quadrāgulo. ¶ Item area morbus est capitis cū profluvio capillorum, ita dictus quòd areas quasdā: hoc est, loca capillis nuda in capite efficiat. Celsus lib. 6, cap. 4: Arearum genera duo: cōmune utriq;, quod emortua summa pellicula, pili primùm extenuātur, deinde decidunt. Ea quę ἀλωπικία appellatur, sub qualibet figura dilatatur: fit & in capillo & in barba. Id verò quod à serpentis similitudine ὀφίασις appellatur, incipit ab occipitio, & duorū digitorū latitudinē non excedit. Hæc ille. ¶ Area præterea à quibusdā nominatur species vel imago sydereæ claritatis, illustrata undiq;, quæ & ἄλως à Grǽcis dicitur: differēs ab iride, quòd hęc adverso sole appareat: area verò totum sydus ambitu suo cingat. Vide commentariū de Mundo, qui Arist. adscribitur.

Arĕātŏr, m. t. Qui areā purgat, & in ea frumentū triturat. [ἀλωνίσης. Ger. Ein Trèscher. Belg. Een Dorscher. Pol. Młocżek. Ang. *That wypeth the floore.*] Columella lib. 2, cap. 21: Atq; hoc supremum areatoris emolumentū percipiendorum seminum, quæ terræ crediderat. Hæc Calepinus. Mea tamen sententia Aratoris, non Areatoris legendum est.

Arĕŏlă, diminutivum ab area. [ἀλώνιον. Pol. *Gumienko.* Ang. *A litle floore.*] Colum. lib. 6: Quum terram bene suberis, areolas facito. ¶ Aliter accipitur à Geometris, pro spatio scilicet in figuris vacuo inter lineas.

Arēnă, f. p. Tenuissimus pulvis & aridus, ideoq; ab ariditate deductū nomen quidā existimant. [חול *chol.* ἄμμος. Gall. *Sable, arene, sablon, grave.* Ital. *Arena.* Ger. *Sand.* Hisp. *Arena.* Pol. *Piaſſek.* Vng. *Fŏueny.* Ang. *Sand, grauel.*] Caret enim omni humore, & succo, unde & plurimū aquæ ebibit: & ita sine aspiratione scribi debet. Nec quenquā movere debet, quòd Arena habeat primā brevem: Areo verò productam, quū derivativa nō semper primitivorū naturam servent. Alii per aspirationē scribunt, voluntq; dici ab hærendo, quòd sibi invicē propter tenuitatē cohæreat: vel quod cum calce parietibus inhæreat, sicut in fabricis videmus. Ejus verò tres sunt species: scilicet Fossilis, fluviatilis, & marina inter quas crassior, sabulū, ψάμμος nuncupatur. ¶ Litoris arenas furari proverbialiter dicitur, qui rem ab omnibus neglectā & incustoditam tollit. Ovidius De arte amandi: Ille potest vacuo furari littore arenas, Vxorē stulti quisquis amare potest. ¶ Ex arena funiculū nectis, Ἐξ ἄμμου χοινικα πλέκεις. In stultè frustraq; conantē dicebatur: aut ubi quis ea connectere laboret quæ nequaquā cohæreant. In summa quadrabit in quidvis ἀδύνατον καὶ ἄτοπον. ¶ Quandoq; Arena ponitur pro loco, in quo pugnabant gladiatores, quod locus ille arena & pulvere solet esse conspersus. Sueton. in Aug. Quodam aūt muneris die Parthorum obsides tunc primùm missos, per arenam mediam ad spectaculum induxit. ¶ Hinc arenarii dicti sunt gladiatores, qui in arena depugnabant. ¶ Per translationem arenam dicimus, pro foro: quia illic sic depugnant actores causarū, ut in arena gladiatores digladiabantur. Seneca: Hoc ita habitū est, scholam quasi ludū esse, forum arenā. Hinc Plin. Arenā suam appellat Centumviros: quoniam in judicio centumviralı certabat frequenter telis oratoriis. Hoc nomē licet rarò pluralem numerum habeat: Virgilius tamen dixit: -quàm multę Zephyro turbantur arenæ. ¶ Ab hac significatione oritur adagiū: In sua ipsius arena: hoc est, in tua arte: neq; enim parum gladiatorū referebat nota an ignota dimicarent arena.

Arēnăcĕŭs, a, um, Quod ex arena est. [ἀμμαδώδης. Gall. *De sablon.* Ital. *Di arena.* Ger. Das von Sand ist/sandechtig. Hisp. *Cosa de la materia de arena.* Pol. *Piaskowaty.* Ang. *Of sand.*] Plin. lib. 17. cap. 7: Est enim alba, rufa, columbina, argillacea, tophacea, arenacea. Idem lib. 13. cap. 15: Inveniuntur in corniculis cochlearum arenaceæ duritiæ.

Arēnārĭŭs, ria, rium, Quod ad arenā pertinet: [ἀμμώνιος. Gal. *Appartenant à sablon.* Ital. *Pertinente all' arena.* Ger. Das zu dem Sand gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à la arena.* Pol. *Piaſczyſkowi.* Vng. *Fŏuenyes.* Ang. *That belongeth to sand.*] ut Iupiter arenarius, quem Græci *Ammonem* dicunt.

Arēnārĭŭs, substantivum, Qui in arena depugnat. Callistratus: Nec si meretrix manumissa fuerit, easdē operas patrono præstare debeat, nec arenarius manumissus tales operas: quia istę sine periculo vitæ præstari non possunt.

Arenarius, substantivum, [θηριόμαχος. Pol. *Mocżui aci ſiełbeſtiami, mocżarz.* Vng. *Vadakkal viuo:*] bestiarius qui in arena atque amphitheatro cum bestiis depugnat: qui infamis Iurisconsulus ac satyris: Iulius Capitol. in Antonino: Tum sancti principis filius his moribus fuit, quibus nullus lanista, nullus scenicus, nullus arenarius, &c.

Arēnārĭæ, arum, Arenæ fodinæ. [ψαμμαθῆαι. Gal. *Sablonieres.* Ital. *Douc se caua l'arena.* Ger. Sandgrub. Hisp. *El lugar de donde se saca la arena.* Pol. *Piaſczyſki dol'.* Vng. *Fŏueny bánya.* Ang. *Sand pittes.*] Çicero pro Cluentio: In arenarias quasdam extra portam Esquilinam productus occiditur. Varro: Neq; lapicidinæ, neq; arenariæ ad agriculturam pertinent.

Arēnātŭs, ta, tum, Quod arena mixtum est, [ψαθυρός. Ang. *Mingled with sand.*] ut Calx arenatus. Cato De re rustica, cap. 18: Postea cæmentis minutis & calce arenato, semipedem unumquodq; corium struito.

Arēnātum, substantivè, pro eo quod ex arena factum est: sicut marmoratū, quod ex marmore. [ἀμμοδωρὸν, ψαμμωτόν. Ang. *Morter made of lyme & sand.*] Vitr. Quæ autem tectorio fundata arenati & marmorati soliditate sunt. Varro de re rustica: Vbi libraveris de glarea & calce, arenatum primo corio facito. Plinius: In Græcia tectoriis etiam arenatum quòd ducturi sunt, priùs in mortario ligneis vectibus subigunt. Arenatum alio nomine Intritam vocamus: Barbari etiam *Mortarium*: nōnulli & cæmentum, sed perperam. Nam cæmenti appellatione lapides significantur impoliti, vel potiùs lapidum fusta, quæ arenato conjunguntur: ut latiùs docebimus suo loco.

Arēnōsŭs, sa, sum, Quod arena abūdat. [ψαθυρος ψαμμαδώδης. Gall. *Sablonneux, plein de sable.* Ital. *Arenoso, pieno d'arena.* Ger. Voll sand/sandechtig. Hisp. *Cosa llena de arena.* Pol. Piaſczyſty. Vng. *Fŏuenyes.* Ang. *Full of sand or grauell.*] Plinius: Litus non arenosum, sed alga & fluviorum fordibus plenum. Virg. 4. Aeneid. Litus arenosum Libyæ.

Arēnŭlă, diminutivum ab arena. [ψαμμάθιον. Gal. *Menu ſablon.* Ital. *Minuta ſabbia.* Ger. Klein Sand. Hisp. *Arenilla.* Pol. *Piaſczeczek.* Vng. *Fŏuenyetske.* Ang. *Small sand.*] Arena tenuissima. Plin. lib. 30. cap 3: Arenulæ quæ inveniuntur in cornibus cochlearum, cavis dentium inditæ, statim liberant dolore.

Arenidum: id est, Furfuresum.

Arĕo, es, rui, n. s. Aridus sum. [יבש *jabesch* חרב *charáb.* ξηραίνω. Gal. *Secher ou desecher quelque choſe* Ital. *Seccare.* Ger. Dürr machen/dörren. Belg. Dorre maken/droogen. Hisp. *Socar otra cosa.* Pol. *Suſze.* Vng. *Meg aſzalom.* Ang. *To mak drie.*] Cato de Re rustica, cap. 69: Postea amurcam eximito, & arefacito. Plin. lib. 13. cap. 22: Quidam caulem incidunt per messes, & in ipsa excavant radice, quo siccus cōfluat, arefactumq; tollunt. ¶ Hujus passivum est Arefio, ξηραίνομαι, pro exiccor.

Arēsco, scis, n. t. Aridus fio, viriditatem amitto. [יבש *jabéſch* חרב *charáb.* ξηραίνομαι, μαραίνομαι, αὐαίνομαι, ἐξικμάζομαι, καπνοῦσθαι. Gal. *Deuenir ſec, ſe ſecher* Ital. *Seccarſi.* Ger. Dürr vnd trocken werden. Hisp. *Hazerſe seco.* Pol. *Schne.* Vng. *Meg aſzok.* Ang. *To waxe drie.*] Autor ad Herenn. lib. 2: Nihil lachryma citiùs aresci. Idem in part. Citò aresci lachryma, præsertim in alienis malis. ¶ Hujus composita sunt Adaresco, Inaresco, Obaresco, Peraresco, Exaresco, sive Exareo, quorum significata vide suis locis.

Arĭdŭs, da, dum. penult. corr. Siccus, exiccatus, tenuis: [יבש *jabéſch.* αὖος, ξηρός, σκελετώδης, ἀπόκλαυστος. Gal. *Sec, aride.* Ital *Secco.* Ger. Das dürr iſt/verdorret/ausstruchnet Belg Dor/droge Hisp. *Seco, enxuto de toda humidad* Pol. *Suchy.* Vng. Aszu Ang. *Drie.*] ut, Fons aridus. Catull. At qui corpora sicciora cornu, Aut si quid magis aridū est. ¶ Interdū ponitur pro puro & lucido. Plaut. in Rudent. Argento arido. ¶ Interdū pro horrifico, acuto, quum de sono loquimur: quia ea quæ arida sunt, quum frangi cœperint, nimium atq; horrificum sonum edunt. Virg. lib. 1. Georg. -& aridus altis Montibus audiri fragor.

Arĭdĭtās, quæ & aritudo, f. t. Siccitas [יבשה *ſiſſjah* αὐανσις. ξηρασία, ξηρότης. Gal. *Secheresſe* Ital. *Ariditá, ſeccità.* Ger. Dürre/trôckne. Belg. Dorheyt/drooche. Hisp. *Secura.* Pol. *Suchoſzcz.* Vng. Aszuſág. Ang. *Dryneſſe.*] Plin. lib. 11. cap. 35: Sitit enim araneus, & omnem humorem absorbens, ariditatem amphat. Varro de Re rust. libro 1. capite 12: Quòd & bestiolæ siquæ propè nascuntur, & inferuntur, aut efflantur, aut aritudine citò pereunt.

Arĭtūdo, pro parsimonia apud Plaut. in Rud. Qui semper servas gloriam aritudinis.

Arepennis, apud Gallos mensura est dimidii jugeri, qua illi

agros suos metiũtur. Colum.lib. 5.cap. 1: Galli *Candetum* appellant in areis urbanis spatium centum pedum:in agrestibus autem pedum CL. quod aratores Candetum nominant, semijugerum quoq; Arepennam vocant.

Arestum, [ἄρεστον. Pol *Zawcześagnienie,zapowiedź.* Ang. *An ordinance or law agreed vpon.*] Vnico r,Latinè sonat placitum, à verbo ἀρέσκω,placeo. Hinc factum est, ut sententiæ Præfecti prætorio, quæ appellatione rescindi non possunt, Aresta dicantur,Budæus.

Arĕtālŏgŭs, pen. cor. [רָדַל *badh*, ἀρεταλόγος. Gal. *Ioueur de moralitez, farceur,plaisanteur.* Ital.*Garrulo,loquace,ciarlatore, cianciatore,auantatore.* Ger. Ein Schwetzmann/der sich seiner Tugenden vñ berümpt. Hisp.*Componedor dè nouelas fingidas,el que parla vana mente.* Pol.*Chl'ubca,sam sżiebie willawiacacy.* Vng.*Kérkedékeny.* Ang. *He which speaketh many vaine words,which vanteth much.*] Porphyrione teste, garrulus & loquax dicitur in ostentationem virtutis: unde nomen deducitur: ἀρετὴ enim virtus est, & λόγος sermo.Suet.in Aug.Frequentius aretalogos & festos & solennes, nonnunquam tantùm jocularitatem celebrabat. Iuven.Satyr.15: -risum fortasse quibusdam Moverat, ut mendax Aretalogus. ¶ Aretalogus etiam dicitur, qui in fingendis mendaciis auditores mover arte verborum. Sed nunc contra Porphyrionem ab ἀρέσκω placeo, fieret, ut sit Aretalogus, facetus, urbanus, quique sermonis lepore oblectat auditores.

Arrĕrĭă,æ,f.p. Aqua quæ inferis libabatur, seu vas vini, quod adhibebatur sacris,& à Fero deducitur.Festus.

Argăganon, medicamentum, quo utebantur olim adversus elephantiasin.Author Cels.Aurel.lib.4.cap.1.

Argĕmă,atis,pen.brevi. [ἄργεμα. Pol.*Bielmo na oczach.*] Morbus est oculorum, quum scilicet albidum quoddam ulcus oculi infestat circulum, quem *Irim* Græci dicunt: quod mali genus affine est illi, quod Latinis Albugo vocatur, Græcis etiam λεύκωμα. Plin.lib.29.cap.6: Eadem vis est in Gallinacei felle alligato ad argema & albugines.Apud eundem(nisi fortè vitiata sit lectio) legitur & Argema, æ, per primam nominum declinationem: ut lib.20. cap.5: Succo & cicatrices oculorum, & albugines, & argemas inunxere. Item cap 9. libri ejusdem: Folia trita cum oleo argemas jumentorum sanant. Quibus tamen in locis nonnulli legunt Argemos. A Græcis certè ἄργεμα,ατος, & ἄργεμον,ου,indifferenter efferitur.

Argemon, Herba est apud Plin. lib.24.cap.19, quæ Iuppa canaria dicitur.

Argemone,es, pen. prod. ἀργεμώνη, Herba est sylvestri papaveri omnino similis: ita dicta ab effectu, quòd oculorum albugines, quæ argemata appellantur, sanet. Vide Dioscor.lib.2. cap.169.Plinius Argemoniam appellat,lib.25.cap.9.

Argēntum, n.s. Metallum est post aurum pretiosissimum, quod gignitur (si chymistis credimus) ex argento vivo,& sulphure albo. [כֶּסֶף *chesseph.*ἄργυρος,ὁ ἄργυρος. Gal.*Argent.*Ital. *Argento.* Ger.Syber. Belg.Silver. Hisp.*La plata.* Pol.*Strzebro.* Vng.*Ezwest.* Ang.*Syluer.*] Ejus spuma vulnera sanat,neque sinit superfluas carneis excrescere, & sordes cordis mundificat. ¶ Argentum factum dicitur, quod elaboratum est,& in vasa, aliámve supellectilem fabricatum: Græci σκευάματα appellant. Pomp. ff. de auro & arg.legato. Argento facto Q. Mutius ait, vasa argenta contineri, veluti trullas, paropsides, pelves, & his similia. ¶ Huic contrarium est Argentum infectum: hoc est, rude & nondum laboratum. ¶ Argentum signatũ, [Pol.*Peiniadze.*] ab eo dicitur pecunia argentea,quòd signũ principis, vel magistratus habeat impressum. ἀργύριον. Seneca 1. de Benefic. Libentius donabo argentum factum, quàm signatum. ¶ Interdum etiam Argentum àbsolutè positum legimus pro argento facto, sive supellectili argentea. Plaut.Tu esto lectisterniator,tu argentum eluito. Cicero:Quũ essent triclinia strata,argentumq; expositũ in ædibus. ¶ Item pro argento signato: hoc est, pecunia argentea. Terent. in Phorm.Emunxi argento senes. Idem in Heavt. Argentum cudo. ¶ Argentum primò signatum est anno Vrbis 585. Quinto Fabio consule, quinque annis ante bellum Punicum primum. Nota argenti bigæ & quadrigæ fuerunt, inde Bigati,& Quadrigati nummi appellati sunt. Aureus verò nummus 60. anno post argenteum percussus est, in quo primò Consulum, deinde Imperatorum capita imprimi cœperunt, & ab iis sæpè nomina accepêre.Argenti venæ,ἀργυρέτιδες φλέβες. ¶ Argentum pustulatum, vide infrà statim post dictionẽ PVSTVLA. ¶ Argentum accepi, imperium vendidi. Plaut. proverbii quadam specie, in Asinaria dixit. Nihil hac sententia decantatius, Qui accipit beneficium, perdit libertatem. ¶ Argenti fontes loquuntur, Ἀργύρου χρῆσαι καλῶσιν. Hoc adagio notabantur ii, qui stolidè quidem atque indoctè, sed arroganter tamen & confidenter loquerentur, opibus videlicet suis freti. ¶ Argentum sublimatum nusquam apud antiquos reperiri traditum est. Planè venenum est, quod semihora & minori spatio exedendo interficit. Nam omnia intrinseca, & præsertim præcordia velut ignis urit. ¶ Argentum rasile. Velleius Paterculus Histor.2. de Cæsare: Quinq; egit triumphos Gallici apparatus ex Citro. Pontificii ex Acantho, Alexandrini testudine, Africi ebore: Hispaniensis argento rasili constitit. ¶ Argentum viatorium, & argentum balneare: de quibus D. lib. 34.Tit.2.l.39.& 40.

Argēntārĭum, Argenteæ supellectili instrumentum, [ἀργυροθήκη. Pol. *Forma do mienia.* Vng.*Ezwesthzám tarto.*] Vlpian.D. lib.24. Tit.2. lib.19: Vt in junctura argentea scio me dixisse, quod non in argentario paterfamilias reponebat.

Argēntārĭus, rii, substantivè, Qui argentum exercet: hoc est, apud quem pecuniã deponimus, quam tempore locóve alio nobis reddat. [τραπεζίτης, ἀργυρομοιβός. Gal. *Banquier, changeur.*Ital.*Cassiere,banchiere.* Ger.Ein Wechsler. Belg.Een Wisselaer. Hisp. *Cambiado ò banquero publico.* Pol. *Wekslarz, zamieniacz pieniędzi.* Vng.*pénzváltó.* Ang. *A banker or vsurer,that vseth money.*] Plaut.in Curcul.Habent hunc morem plerique argentarii, ut alius alium poscant, reddant nemini. Eundem etiam Trapezitam & Mensarium appellamus. Idem ibidem: Ibi me interrogat, Ecquem in Epidauro trapezitam Lyconẽ noverim. Cic. pro Flacco: Civitas, in qua nũmus nullus moveri potest, sine quinq; Prætoribus,tribus Quæstoribus, quatuor Mensariis. ¶ Propriè autem Argentarii dicuntur(ut docet Iureconsl. Ifidem eidem) mercatores mensarii, qui multorum pecunias acceptas custodiunt, quàm opus fuerit, reddituri, & quorum officium atq; ministerium publicam habet cautam: hiq; rationes conficiunt. Autor est Seneca, argentarios præesse publicis actionibus. Vide Budæi annotationes in Pandectas.

Argēntārĭus,ria,rium, adjectivum,Quod est argenti,quod ad argentum pertinet. [ἀργυρικός, ἀργυρώνιος. Gal. *Qui appartient à argent.* Ital.*Cosa d'argento, ouero ch' appartiene all' argento.* Ger. Das zum Syber gehöret. Hisp. *Cosa perteneciente à la plata.* Pol. *Ktory do srebra należy.* Vng.*Ezwesthez tartozó.* Ang.*Belonging to syluer.of syluer.*] Plin. lib 33.cap.5: Laudationem eandem in ærariis metallis & proximam in argentariis fieri compertum est.Ratio argentaria id est,pecuniaria. Cato de Re rust. cap.2. Rationem putare argentariam, & [illegible] ¶ Auxilium argentarium. Plautus in Pseud. Spero aliunde hodie mihi bona opera, aut mala, tibi inventurum esse auxilium argentarium.

Argēntārĭă,riæ,f.p. Mensa, tabernáve argentarii, vel officina,in qua argentum cuditur,aut præparatur. [ἀργυροπωλεῖον, ἀργυροπρατήριον. Gall. *Boutique ou forge,ou on bat ou forge l'argent.* Ital. *Banco, Casa ò bottega dove se batte l'argento.* Ger. Ein Wechsel oder ein Sylberschmitten. Hisp.*Platería,o la casa de fazer la.* Pol. *Lawka wktorej strzebro odgarnicia albo kuia, mienicz.* Vng.*Penzvero hely.* Ang.*A bankers table or shoppe.*] Plaut.in Epid. Per myropolia & lanienas,circunq; argentarias. ¶ Significat & Argentaria officium seu functionem argentarii. Vlpianus tit. de edend. Sed & quod solvi constituit argentarius, edere debet:nam & hoc ex argentaria venit. ¶ Argentariam facere vel exercere,ἀργυροπρατικὴν ἐργάζεσθαι. Idem eodem titulo: Is enim qui desinit argentariam facere, ad editionem compellitur, ubi argentariam exercuit.

Argēntātŭs, ata, atum, Argento tectus. [ἀργυρικός. Gall.*Argenté,garni d'argent ou vestu d'argent.* Ital.*Coperto d'argento.* Ger.Vbersilbert. Hisp.*Cosa plateada por defuera.* Pol.*Postrzebrzoniy.* Vng. *Ezwestõs.* Ang.*Couered with syluer,ouerlayde with syluer.*] Liv.9. ab Vrb, Tunicæ auratis militibus versicolores, argentatis linteæ candidæ.

Argēntĕŭs, a,um, Quod est ex argento: [ἀργύρεος. Gall.*D'argent.* Ital.*Fatto d'argento.* Ger.Sylbern. Belg.Silveren. Hisp. *Cosa toda de màteria de plata.* Pol.*Strzebrniy.* Vng.*Ezwsżból valo.* Ang.*Made of syluer.*] ut Argenteus denarius,& argēteæ sphæræ,apud Plin.Argenteũ solium,argenti splendorem referens, apud eundẽ lib.16.cap.18.Argentea amica,quæ argento vendita est.Plaut.in Pseud.Quid ego ex te audio? amicam tuã esse factam argenteam. ¶ Argenteis hastis pugnare, Ἀργυρέαις λόγχαις μάχεσθαι, dicuntur, qui quum negotium alio pacto cõficere nequit, muneribus & largitione perficiunt. Nihil âũt tam arduum, quod pecunia non explicetur. Orram aiunt parœmiam ab oraculo quodam Apollinis, qui Philippo regi consulenti, quo pacto posset victoria potiri, respondit ad hunc modum: Ἀργυρέαις λόγχαις μάχου, κ̃ πάντα νικήσεις: id est, Argenteis pugna telis, atq; omnia vinces. ¶ Bos in quadra argentea. βοῦς ἐπὶ πίναξος ἀργυρᾶ. In eos qui personam sustinent, officium aliquod egregium pollicentem, nec ulli tamen sunt usui,nisi ad voluptatem aut fastum.

Argēntōsŭs,Cui immissum est argentum: [ἀργυρομιγής. Gall. *Plein d'argent,argenteux.*Ital.*Che tien d'argento.* Ger.Das mit Sylber vermischt ist. Hisp.*Cosa que está mezclada con plata.* Pol.*Miesczany zstrzebrem, napoł'i zstrzebrem.* Vngar. *Ezwsżel elegyter.* Anglice, *Full of syluer, wherwith syluer is mingled.*] ut, Au-

rum argentosum, Plin.lib.33. cap.5: Ita ferruminatur aurum quod argentosum vocant.

Argentifodīnă, næ, Vbi foditur argentum, quam Argenti minam vocamus. [ἀργυρᾶν, ἀργυρωρυχία. Gal. *Mine d'argent.* Ital. *Minera d'argento.* Ger. Ein Silbergrub. Hisp. *Minero de donde sacan plata.* Pol. *Gorągdzie strzebro biorą.* Vng. *Ezwśt bánya.* Ang. *A syluer mine.*] Plin. lib.33. cap.6: Odor ex argentifodinis inimicus est omnibus animalibus, sed maximè canibus.

Argentum vivum, n.s. Genus est metalli liquidi, argentum colore, fluida verò consistentia aquam referens; unde & nomen accepit. ὑδράργυρος. Aristoteles ἄργυρος χυτός: hoc est, fusile, seu liquidum argētum vocat. [Gall. *Vif argent* Ital. *Argento vivo.* Ger. Quecksylber. Hisp. *Azogue.* Pol. *Zriwe strzebro.* Vng. *Kénes ſ.* Ang. *Quicke sylver.*] Hujus duæ sunt species, Nativum, seu Fossitium, & Factitium, quod ex minio excoquitur. Vtrumque Hydrargyros Dioscoridi dicitur. Plinius Hydrargyron ab argento vivo distinguit, quod fossile est & nativum, Argentum vivum, quod ex minio purgatur, Hydrargyron appellans. Sic enim habet libro 3. cap. 3: Aes inaurari argento vivo, aut certè hydrargyro legitimum erat. Vtraq; species pestilentem exhalat odorem, auramq; planè exitialem.

Argentangīnă, Vocabulum est Latinum, ex Græco ἀργυραγχη quod significatur angelucum. [Pol. *Nukazenie przez podarki.*] Angina ex argenti: hoc est pecuniæ cupiditate proficiscēs. Vnde Argentangina laborare dicuntur, qui pecunia corrupti reticent ea, quæ ad Reipublicæ commoda judicant pertinere. Vide infrà in dictione ARGYRANCHE.

Argēstēs, [ἀργέστης. Ital. *Vento di maestro.* Ger. Der Westwind von der Sonnen nidergang her. Belg. Nortwesten West. Ang. *The North west wind.*] Ventus flans ab occasu æstivo, qui à Latinis Corus & Caurus dicitur. Plin. lib.2. cap.47. Ab occasu æquinoctiali Favonius, ab occasu solstitiali Corus: Zephyron & Argesten vocant.

Argillă, f.p. Terra tenax, qua figuli utuntur ad facienda vasa. [חמר *chemér.* ἄργιλος. Gall. *Argille.* Ital. *Creta, terra.* Ger. Weich Erdtrich/weicher leim oder lett. Belg. Potarde. Hisp. *Barro ò arzilla.* Pol. *Glina.* Vng. *Agyag.* Ang. *Potters claye.*] Cicer. in Pis. Quid cessat hic homulus ex argilla & luto factus Epicureus? Horat. 2. Epist. idoneus arti Cuilibet, & argilla quidvis imitabitur uſu. Sunt qui unicol, scribant, quod etiam convenire videtur cum Græca origine: contrà tamen usus obtinuit.

Argillācĕus, a, um, Quod ex argilla est, aut quod tenax est in modum argillæ. [ἀργιλλος. Gal. *Chose d'argille, ou gluant & prenant comme argille.* Ital. *Cosa fatta di creta.* Ger. Das auß Leim ist/ Lettechtig/ Schlipfferechtig. Hisp. *Cosa de materia de barro.* Pol. *Gliniasty, ſilsky.* Vng. *Agyagbol valo.* Ang. *Of potters claye.*] Plinius libro 17. capite 7: Est enim alba terra, rufa, columbina, argillacea.

Argillōsus, a, um, Abundans argilla. [ἀργιλλώδης. Gal. *Argilleux, plein d'argille.* Ital. *Abundante di creta.* Ger. Das Lettechtig oder Leim echtig ist. Hisp. *Lleno de barro.* Pol. *Glinpel'ny.* Vng. *Agyagos.* Ang. *Full of potters claye.*] Plinius li. 21. cap. 4: Seri nec pinguibus vult nec argillosis locis. Colles argillosi. Columel. Olea maximè collibus siccis, & argillosis gaudet.

Argion, Capillus Veneris, apud Dioscorid. lib. 4. cap. 157.

Argiros, Lincostis vel Mercurialis, apud Dioſc. li. 4. cap. 201.

Argis, ἀνάργως, adverbialiter in loco. Plin. li. 26: Argis etiam olea durare dicitur.

Argō, generis fœminini, ἀργώ. Prima navis fuisse creditur, qua Iason, unà cum flore juventutis Græciæ, Colchida navigavit, vellusq; aureum, à Medea adjutus, in Græciam reportavit. Volunt autem hanc navem Argo appellatam ab Argo architecto, de quo Flaccus: -ad charum Tritonia devolat Argum, Moliri hunc puppim jubet, & demittere ferro Robora. Diodorus à velocitate dictam putat: nam ἀργὸς inter cætera significat velòcem. Alii ab Argivis, qui in ea vecti fuerunt, malunt appellatam. Quod sentire videtur Cicer. lib. 1. Tusculan. quæst. quum ait: Et eas angustias, per quas penetravit ea, quæ est nominata Argo: quia Argivi in ea delecti viri vecti, petebant pellem inauratam arietis. ¶ Est & Argo, signum cœleste, quod & Navis appellatur. Oritur pridie Idus Martii.

Argŏnautæ, ἀργοναῦται, Dicti sunt heroes illi, qui cum Iasone in Colchos profecti sunt, numero amplius quinquaginta: ex quibus præcipui fuêre Castor & Pollux, Telamon, Orpheus, Hercules, & Hylas puer. Sic cognominati à navi qua navigaverunt. De his Orpheus lib. 1. & Apollonius in Catal. heroū, & Flacc. in Argon.

Argŭo, arguis, argui, argutum, n. t. Accuso, reprehendo. [הוכיח *hochiach* התוכח *hithvachchách.* ἐλέγχω. Gall. *Reprendre, convaincre.* Ital. *Imputare, reprendere, accusare.* Germ. Schetten/ straffen/ anklagen. Belg. Schelten oft straffen. Hisp. *Redarguir y reprender.* Pol. *Karze, strofuie, poprawuie.* Vng. *Meg feddöm.* Ang. *To accuse, to rebuke.*] Et genitivo sæpiùs, quàm ablativo jungitur. Curtius: Orsinem modò avaritiæ, interdum & defectionis arguebat. Plaut. in Amphit. Et eccum video, qui me miseram arguit stupri dedecoris. Si verò id quo quis arguitur non exprimitur, accusativum tantùm habet. Lact. Hi sunt qui ergastę liberi arguunt. Interdum idem significat quod offendere. Virg. 4. Aeneid. Degeneres animos timor arguit. ¶ Aliquem dedo in discrimen vocare. Festus: Argutum iri: id est, in discrimen vocari. Hujus composita sunt, Coarguo, & Redarguo. ¶ Sciendum est, quòd licet Arguo, Argutum supinum faciat, ex quo Argutus, participium tamen futuri temporis est Arguiturus. Salustius lib. 2. histor. Quos adversum multi ex Bithynia volentes occurrere, falsum filium arguituri. Nam, ut docet Priscianus, quædam sunt verba in utum supinum formantia, quorum participia futuri terminant in iturus, & verbalia in itio, ut argutum, arguiturus: Tutum, tuiturus: Sputū, spuiturus: Plutum, pluiturus, pluitio.

Argūtus, ta, tum, participium passivū ab Arguo, Accusatus, reprehensus. ἐλεγχόμενος. Plautus in Pseud. Argutus malorum facinorum. ¶ Quandoque est nomen, idem significans quod subtilis & acutus. [חכם *kosém.* ὀξὺς [illegible] ingenieux Ital. *Arguto, sottile.* Ger. Scharpffsinnig/ Spitzfundig oder subtyl. Belg. Listich/ Subtyl/ Schalck. Hisp. *Agudo ingenioso.* Pol. *Dowcipny, wykretny.* Vng. *Meg foddetett.* Ang. *Subtill, wittie or ingenious.*] Plin. in Epistol. Vtrasset jamdudum, nec viderer argutior, nisi propositissem omnes angulos tecum epistola circuire. ¶ Interdum significat canorus, resonans, ἠχώδης: ut, Arguta hirundo, & arguti homines, qui multum & celeriter loquuntur. Virgil. Aegl 9: -argutos interstrepere anser olores. ¶ Interdum exilis, brevis, acutus. Idem lib. 3. Cicer. Argutumq; caput, brevis alvus, obeſaq; terga

Argūtē, adverbium, Subtiliter, acutè. Cicero pro Cęcin. Si mihi acutè argutèq; responderis. Idem de Orat. De rebus difficillimis argutissimè disputare.

Argūtīssimē. [Pol. *Subtilnie. ſtenko.* Vng. *Igön eſ ſzöſſin agyaſſan.*] Gell. lib. 11. cap. 5: Super qua re Phavorinus subtilissimè, argutissimeq; decem libros composuit.

Argūtŭlus, ă, ŭm. [σφυρὸς, ἠχητικός. Ang. *Some what ſhrill, shrill.*] Diminutivum ad contemptum denotatum, & non blandiendi causa, ut Homunculus, & Homulus.

Argūtŭlē, tiarum, Dicuntur acutè & malitiosè dicta vel facta. [חכם *keſém.* σοφισματα. Gall. [illegible] Ital. *Argutie sottiglezze.* Ger. Kluge subtilitet/ spitzfundigkeit in der red/ wort oder werck. Belg. Doechtheyt/ spitzinnicheyt/ scherpsinnigheyt. Hisp. *Gratias sotilezas ò malicias.* Pol. [illegible] *krethiſ.* Vng. *Okos rauaſſig.* Ang. *Subtill and sawcie sayinges or doing, pearcing cleane.*] Plaut. in Mostel. Exi à culina, sis foris malitia, Qui mihi inter patinas exhibes argutias. Cicer. Sed nihil est quod illi non assequantur suis argutiis.

Argūtiŏlă, læ, diminutivum. Gell lib 2 cap. 7: Argutiola quippe hæc frivola atq; inanis est. λεπτολογία, σοφισματιον.

Argūtŏr, taris, pen. prod. depon. ab Argutus fit, & significat procaciter loquor, teste Nonio. [התוכח *hithvachchách.* σοφιζομαι, αὐτιλογῶ. Gal. [illegible] Ital. *Parlare argutamente.* Germ. List vnd spitzfundigkeit in der red brauchen/ schwetzen. Belg. Ick spreke spitzynnichlyc/ subtylyc. Hisp. *Parlar agudamente.* Pol. *Mowie wykrettnie, subtilnie, swrzgnie.* Vng. *Okoſon vagyok dolom.* Ang. *To chat pierlie.*] Nævius: Quandoque ad lædos venit, alii quum tacerent, totum idem arguitur, quasi cicada. ¶ Est & argutari, subtiliter. Terentius in Phormione, ut citat idem Nonius: Terra hæc est nova, quali ubi in solitus argutari, pedibus cretam dum compescis, vestimentaq; lavas.

Argūto, as, ἐλέγχω, Propertius: Illa mihi totis argutat noctibus ignes: id est, argutè abjicit.

Argūtātĭo, f.t. Strepitus. [ריב *kol* המולה *hamulláh* δυσχέρεια, δυσχέρασμα, αὐτιλογία. Gall. *Noiſerie, caquet.* Ital. *Parlamento importuno.* Germ. Geschwetz. Hisp. *Obra de mucho y de [illegible]* Pol. *Blegotanie.* Vng. *Tſikorgas.* Ang. *A quarelling, or chatting.*] Catul. Pulvinusq; peræque, & hic & illic Arrius [illegible] quassa lecti Argutatio, inambulatioq;. ¶ Cùm verò dicit Catullus: Tremuliq; quassa lecti argutatio, intelligimus eiejulantis lecti quasi garrulitas vel: qua Ovid. in 3. Amor. Spondaq; lasciva mobilitate premit.

Argūtātŏr, oris, verbale. [מוכיח *mo,hiach*, σοφιστης, σοφιστης. Gall. *Iaseur, ſophiſte.* Ital. *Sofiſta.* Germ. Ein geschwinder Sophist. Hisp. *El que mucho [illegible]* Pol. *Medrek, tegi ſophiſta.* Vng. *Okos rauáſz.* Ang. *A querellour, a chatter, that chatteth pearilie.*] Gellius lib. 17. cap. 5: Processisse autem argutatori isti fortasse reprehensio. Argutatorem pro sophista argutulo, vel argumentatore accipit.

Argūmĕntum, n. t. [תוכחת *tocháchath* עצה *hatſumáh* ἐπιχείρημα, πίστις. Gall. *Argument.* Ital. *Argomento.* Ger. Ein anzeigung/ ein bewärung eines zweyfelhafftigen dings. Belg. Een Beweeringhe/ bevestinge. Hisp. *Argumento.* Pol. *Wiwod zeczirwatpliwey.* Vng. *Erősség ſumma.* Ang. *An argument.*] Quint. Est ratio probationē præstans,

ſtans, qua colligitur aliud per aliud, & quæ quod eſt dubium, per id quod dubiũ non eſt, confirmat. Sumitur interdum etiã pro materia, quæ aliquo in opere tractatur: quam Græci ὑπόθεσιν vocant. Cicer. Quoniam nullum ſcribendi argumentum mihi relictum. Sic dicimus Argumentum Comœdiæ, quod Græci *Periocham* vocant: id eſt, ſummam totius Comœdiæ, paucis verſibus expreſſam. ¶ Interdum pro conjectura. Idẽ in Catil. Certiſſima argumenta atq; indicia ſceleris. Idem 2. Verrina: Quæ res pertenui nobis argumento indicioq; patefacta eſt. ¶ Item pro ſententia ab Arguo, pro demonſtro. Cicer. lib. 2. Offic. Tabulæ verò novæ quid habent argumenti, niſi ut emas mea pecunia fundum? Argumentum præterea pro ingenioſo artificio ponitur. Idem 6. Verr. Ex ebore diligentiſſimè perfecta erant ædificia in valvis. Sic alibi legimus Argumenta rotarum, & Argumentoſa opera, pro ingenioſis.

Argūmẽntum, eſt ficta res, quæ tamen fieri potuit. Cic. de Invent. 1: Argumentum eſt probabile inventum ad faciendum fidem. Idem de Part.

Argūmẽntum eſt ratio quæ rei dubiæ facit fidẽ. [Pol. *Dowod.* Vng. *Erősſégh.*] Cic. in Top. Ad probandũ duplex eſt ſubjecta Oratori materies: una rerũ earum quas nõ excogitat Orator, ſed in re propoſita ratione tractãtur: ut tabulæ, teſtimonia, pacta, conventa, quæſtiones, leges, ſenatuſconſulta, res judicatæ, decretá, reſponſa, & reliquiæ ſi quæ ſunt, quæ non ab Oratore prætereuntur, ſed ad Oratorem à cauſa atq; à reis deferuntur. Altera eſt quæ tota in diſputatione & argumentatione Oratoris collocata eſt. Cicer. in Orat. 1: Propriæ notæ argumentũ quod nunquam aliter ſit, certumq; declarat, ut fumus ignem. Cicero in Part.

Argumentalis, Adiectiv. [ἐπιχειρηματικός. Pol. *Do wodny.* Vng. *Erősſéghbéz valo.*] Acon. Pedian. in Divinat. Narrationẽ in exordio multi admirantur hac reprehenſione, ſed non rectè: Eſt enim argumentalis narratio ad priorem diviſionem.

Argūmẽntor, aris, d. p. argumẽtus oſtendo vel probo, argumentis perſequor. [חכית *hochiach* חת וכח *hith vathchách.* ἐπιχειρέω, συλλογίζομαι Gal. *Argumenter, amener raiſons pour prouuer quelque choſe.* Ital. *Argomentare.* Ger. Etwas mit guten anzeigungen vnd gründen bewären oder beweiſen. Hiſp. *Argumentar.* Pol. *Wywodzę gruntownie rzecz, watpliwam, albo niewiadomam.* Vng. *Okoskodom.* Ang. *To ſroone be argument, to proone any thing by reaſons.*] Cic. 3. Ver. Nónne argumentamur, quò iſta pecunia perveneriť Idẽ de Finſ. 1: Sed & argumentandũ, & accuratè differendum, & rationibus cõquiſitis de voluptate & dolore diſputandũ putãt.

Argumentandi duo ſunt genera: quorum alterum ad finem directè ſpectat, alterum ſe inflectit ad motum. Dirigitur, quum propoſuit aliquid quod probaret, ſumpſitq; ea, quibus monſtretur: atq; his confirmatis, ad propoſitum ſeſe retulit, atque concluſit. Illa autem altera argumentatio, quaſi retrò & contrà prius ſumit quæ vult, eaq; confirmat. Deinde id quod proponendum fuit permotis animis jacet ad extremum.

Argūmẽntātĭo, Eſt rei propoſitæ, per argumenta probatio. [חוכחה *tochàchath* עצמה *hatſumáh.* ἐπιχείρημα. Gall. *Probation ou preuue par raiſon ou coniecture.* Ital. *Argomentatione.* Germ. Beweyſung/beweyſung. Hiſp *Argumento luengo.* Pol. *Pokazanie, dowodzenie.* Vng. *Okoskodás.* Ang. *Prooving be argument or reaſons.*] Autor ad Herenn. lib. 1: Argumentationes, quas Græci ἐπιχειρήματα appellant. Cic. 2. de Orat. Altera eſt, quæ tota in diſputatione & argumentatione oratoris collocata eſt. Idem lib. 1. de Invent. definit hoc modo: Argumentatio, eſt inventum ex aliquo genere, rem aliquam, aut probabiliter oſtendens, aut neceſſariò demonſtrans.

Argumentationis vitia. Ipſum autem genus argumentationis vitioſum his de cauſis oſtendetur. Si autem in ipſo vitiũ erit, aut ſi non ad id quod inſtituitur, accommodabitur. Atque in ipſo vitium erit, ſi omnino totum falſum erit, ſi commune, ſi vulgare, ſi leve, ſi remotum, ſi mala definitio, ſi controverſum, ſi perſpicuum, ſi nõ conceſſum, ſi turpe, ſi offenſum, ſi contrarium, ſi inconſtans, ſi adverſum. Adverſum eſt quod ipſi cauſæ aliqua ex parte officit, ut ſi quis hoſtium vim & copias, & felicitatem auget, quum ad pugnam milites hortetur. Cõmune eſt, quod nihilo magis ab adverſariis quàm à nobis facit. Cõtrarium eſt, quod contra ea dicitur, quæ it, qui audiunt, fecerunt: ut ſi quis apud Alexandrum Macedonem, contra aliquẽ urbis expugnatorem diceret, nihil eſſe crudelius, quàm urbes diruere, quum ipſe Alexander Thebas diruiſſet. Cõtroverſum eſt, in quo ad dubium demonſtrandum dubia cauſa adfertur. Definitionem malam vide in litera D ſuo ordine. Falſum eſt, in quo perſpicuum mendacium eſt. Inconſtans, quod ab eodem de eadem re diversè dicitur: ut ſi quis dixerit qui virtutẽ habeat, eum nullius rei ad bene vivendum indigere: neget poſtea ſi bona valetudine poſſẽ bene vivere: aut ſe amico adeſſe propter benevolentiam, ſperare tamen aliquid cõmodi ad ſe perventurũ. Leve eſt, quod aut poſt tempus dicitur: aut perſpicuè rem turpẽ levi tegere vult defenſione. Non conceſſum eſt, quum id quod agitur in cõtroverſia eſt: ut ſi quis quum Vlyſſem accuſet, in hoc maximè cõmoretur, indignum eſſe ab homine ignaviſſimo virum fortiſſimum, Ajacem necatũ. Offenſum eſt, quod eorũ qui audiunt, voluntatem lædit: ut ſi quis apud equites Romanos cupidos judicandi Cæpionis legem judiciariam laudet. Perſpicuum eſt, de quo nõ eſt controverſia, ut ſi quis quum Oreſtem accuſet, planũ faciat ab eo matrẽ eſſe occiſam. Remotum eſt, quòd ultra quàm ſatis eſt petitur. Turpe, quod aut eo loco in quo dicitur, aut eo homine qui dicit, aut eo tempore quo dicitur, aut iis qui audiunt, aut ea de re qua agitur, indignũ propter inhoneſtam rem videtur. Vulgare eſt quod in aliam quoq; rem non probabilem, ſi nunc conceſſum ſit, transferri poſſit, Cic. 1. de Invent.

Argūmẽntōſus, ſa, ſum, Quod eſt factum magno argumento: hoc eſt, artificio. [ἐπιχειρηματικός. Gall. *Artificiel, ingenieuſement faict.* Ital. *Argomentoſo, ingenioſo.* Ger. Das viel bewärung hat/ kunſtreich. Hiſp. *Lleno de argumentos, ſutil.* Pol *Nauki pełny, dowodny* Vng. *Okoſon ſmiltatot.* Ang. *That is made ceriſelie, with ingine, or wit.*] Quint. lib. 5. cap. 20: Vulgoq; paulò numeroſius opus, dicitur argumentoſum: id eſt, nimia argumentorũ mole refertũ. In picturis quoq; Argumentoſa opera vocamus: id eſt, ingenioſa.

Argyranche, es, f. t. [ἀργυράγχη. Ger. Die Mietſucht/ wañ einem durch Miet vnd Gaben das Maul vnd Ohren geſtopffet / daß er vor demſelbigen weder reden noch mehr hören kan. Pol. *Namazanie gardzący groſzem.*] A Græcis dicitur, quam Latinorum quidam verbum ex verbo exprimentes, Argentanginam appellavère, cujus vocabuli hæc traditur fuiſſe origo. Mileſiorũ legati Athenas miſſi, quum Demoſthenẽ poſtulatis ſuis magnopere adverſari viderent: pecunia eum corrumpunt, nequid in poſterũ commodis ipſorum obſiſteret. Poſtridie itaq;, quum res denuò apud populum ageretur, Demoſthenes collum faſciis obvolvit, anginaq; ſeſe laborare ſimulavit. Qua re audita, quidam ex populo, cui fucus ſubolebat, non ſynanchen illam, ſed argyranchen eſſe exclamavit. ¶ Hinc proverbio locus factus eſt, ut argyranche laborare dicãtur, qui pecunia muti redditi ſunt, eaq; ſupprimunt, quæ ex Reipublicæ uſu eſſe noverunt.

Argyraſpides, ἀργυράσπιδες, dicuntur qui argentea ſcuta ferunt. Sic Chryſaſpides, ab aureis clypeis nominati, Lampr.

Argyritæ, arum, pen. prod. ἀργυρῖται, Agones quidam dicebantur, ab Argenteo, pecuniarióve præmio, Budæus.

Argyritis, ſpuma argenti. [Ὑποſιγή. ἀργυρῖτις. Gall. *Eſcume d'argent.* Ital. *Schiuma d'argento.* Ger. Syberſchaum. Ital. *Eſchiuma de plata.* Pol. *Srzebrná piana.* Vng. *Ezűſt tayték.* Ang. *The droſſe of ſyluer.*] Plin. lib 33. cap. 6: Fit in iiſdem metallis & quæ vocatur ſpuma argenti: Genera ejus tria: optima, quam chryſitin vocant: ſecũda, quam argyritin: tertia, quam molybditin.

Argyrocopus, m. ſ. [ἀργυροκόπος. Gall. *Changeur, ou qui ouure en argent.* Ital. *Banchiere, ò colui che intaglia l'argento.* Germ. Ein Wechßler / oder der das Syber außſticht oder ſtempfft. Hiſp. *Cambiador ò Eſculpidor y entallador de plata.* Pol. *Rzemieſlnik, ſrzebrnè robiący.* Vng. *Pénz valto.* Ang. *That work eith in ſyluer, a ſyluer ſmyth.*] à Græcis appellatur numularius, campſor, vel ipſe etiã argenti ſculptor. παρὰ τὸ κόπτειν τὸν ἄργυρον: hoc eſt, ab incidendo argento.

Argyrologus, m. ſ. [ארר גזבר *ghizbár.* ἀργυρολόγος. Gall. *Threſorier.* Ital. *Camerlengo, Teſoriere.* Ger Ein Seckelmeiſter/ dem der Gemein Seckel befohlen iſt. Hiſp. *Contador mayor.* Pol. *Poborca al' ſkarbnik ktori poſpolitim groſzem ſtaffuie.* Vng. *Kénts tarto.* Ang. *Threaſurer, in ſyluer maiſter.*] à Græcis vocatur, quem Latini Quæſtorem appellant, cujus officium eſt, ut argentum: hoc eſt, pecuniam colligat, & in ærarium, ſive fiſcum redigat.

Argyrodamas, m. t. ἀργυροδάμας, Lapillus argenti nitorem habens, ut adamas, de quo Plin. li. 37. cap. 10, addubitat, ſit'ne idem cum eo quem Adrodamanta vocant, quoniam impetus hominum & iracundias domat.

Argyrognomones, [ἀργυρογνάμονες. Gal. *Banquiers.* Ital. *Banchieri.* Ger. Wechßler. Hiſp. *Los cambiadores.* Pol. *Pieniędzi przemieniacze.* Vng. *Pénz válto.* Ang. *Banquers, changer of money.*] Vocantur à Græcis pecuniæ permutatores, quos Latinè Campſores vocamus, quaſi pecuniæ ſpectatores dicas.

Aria, ἀρία, Arbor eſt apud Theophraſtum, hyemis initio fructificans, materie tam dura, ut neceſſe ſit, priùs quàm terebretur, aqua eam macerari.

Arianis, ἀριανὶς, Herba igneĭ coloris, cujus tractu Magi tradunt ligna oleo perũcta accendi. Naſcitur apud Arianos: quæ eſt Scythica gens, Gedroſis finitima, à quibus & nomen accepit. De hac Plin. lib. 24. cap. 18.

Arida, [ἄχιον. Gall. *Bugloſſe ſauuage ou herbe à bouc.* Ital. *Bugloſſa ſaluatica.* Ger. Wild Ochſenzungen. Hiſp. *Hierua de la buoya.* Pol. *Wol'owi ięzik.*] Herba eſt, quæ & Echium, & Alcibiadion dicitur, de qua Dioſc. lib. 4.

Arĭĕs, tis, pen. corr. m. t. Mas ovium, & dux gregis, qui integer eſt, & renetur ad generandã ſobolẽ. [איל *áyil.* κριός. Gall: *Mouton, belier, belin.* Ital. *Montone.* Ger. Ein Wider. Belg. Een Hamel.

Hiſp.

Hiſp. *Carnero.* Pol. *Baran.* Vng. *Kos.* Ang. *A ramme.*] Vervex verò, cui inverſi vel adempti ſunt teſticuli. Ab ara dictus eſt aries, quòd aris imponi ad ſacrificia ſoleret. Virg. 3. Aeglog. -ipſe aries etiam nunc vellera ſiccat. ¶ Arietem emittit, Ἄρεα ἀπὸ θάλασσαν. In rixæ pugnæq; cupidum dicebatur. Antiquitus enim bellum ſuſcepturi, fœcialem mittebant, qui arietem adductum, in hoſtium fines immitteret: hoc ſignificans pacto, civitatem & agros illorum hoſtibus compaſcuos fore. Autor Diogenianus. ¶ Aries cornibus laſciviens, κριὸς ἀσελγόκερως. Diogenianus oſtendit convenire in magnos & laſcivos. Pruriunt cornua arietibus bene paſtis. ¶ Arietis miniſterium. κριοῦ διακονία. Suidas & Zenodotus ſic referunt, quaſi dici ſolitum de officio in ingratos collocato. Siquidem aries cornibus ferit paſcentem. Heſychius ita refert, quaſi congruat in eos qui ſpe cujuſvis præmioli inſerviunt indignis. Quum pueros invitamus ad miniſterium, pollicemur aliquid, puta talos aut nuces. ¶ A᾽ cujus ſimilitudine bellica machina Aries appellatur. Veget. lib. 4. cap. 14: Materia ac tabularis teſtudo contexitur, quæ ne flammis exuri poſſit, corio ſive cilicio vestitur. Intrinſecus recipit trabem, quę ſi adunco præfigitur ferro, falx vocatur: ab eo quòd incurvata eſt, ut ex muris lapides extrahat. Si verò caput ipſius ferro tegitur, aries appellatur, quòd inſtar arietini capitis fieri ſoleret: vel quòd habet duriſſimam frontem, qua ſubruat muros: vel quòd more arietum retrocedit, ut vehemẽtiùs feriat. Cæſar lib. 7. Bel. Gal. Quod ab incendio lapis, & ab ariete mate ia defendit. Cic. 1. Offi. Quamvis murum aries percuſſerit. Liv. 1. ab Vrb. Quum effractis portis, ſtratiſve ariete muris. Plin. lib. 7. cap. 56, Equum, qui nunc Aries appellatur, in muralibus machinis. Epeum ad Trojam ferunt inveniſſe. Eadem & Teſtudo dicitur, à ſimilitudine naturę teſtudinis: quia ſicut illa modò reducit caput, modò profert, ita ejuſmodi machina interdum reducit caput, interdum effert, ut vehementiùs feriat. ¶ Eſt & Aries cœleſte ſignũ, primũ in Zodiaco. ¶ Arĕs etiã marinus piſcis, ſive marina bellua eſt: candore tantùm cornibus aſſimilatis. De hoc Plin. lib 9. cap. 44: Graſſatur (*inquit*) aries, ut latro: & nunc grandium navium in ſalo ſtantium occultatus umbra, ſi quem nandi voluptas invitet, expectat: nunc elato extra aquam capite, piſcantium cymbas ſpeculatur, occultusq; adnatans mergit.

Ārĭĕtārĭŭs, ria, rum, Quod ad arietem pertinet, ſeu quod arietis habet ſimilitudinem. κριώδης. Vitruvius: Conſtituebatur autem in ea arietaria machina.

Ārĭĕtīnŭs, na, num, pen. prod. Quod eſt ex ariete, [ὁ τῦ κριοῦ. Gal. *De belier.* Ital. *Di montone.* Ger. *Das vō dem Wider iſt.* Belg. *Hamelen.* Hiſp. *De carnero.* Pol. *Baranÿ.* Vng. *Az mi kosbol vàlo.* Ang. *Of or like a ramme.*] Plin. Arietinum jecur ad id utile eſt.

Ārĭĕto, as, penult. corr. Percutio, dejicio. [כלח *naghách* נחה *machàh* הטיל *hiṭpil*, κοπτίζω. Gall. *Heurter des cornes, cotir, ietter, par terre.* Ital. *Percuotere, rouzzare.* Ger. *Zu boden ſtoſſen wie ein Wider mit den hörneren.* Belg. *Ick ſtroote oft werpe daer neder.* Hiſp. *Dar en vayuen, ò topetar.* Pol. *Trikàm iako baran wtwracã.* Vng. *Dofòm.* Ang. *To ſacke and caſt to the ground, to ſtrike with the hornes.*] Tractum ab arietum ſimilitudine, cujus firmiſſimum caput & ſolidiſſima cornua faciunt, ut magno impetu quicquid objeceris percutiant & dejiciant. Plautus in Truc. Quis protervè noſtras ædes arietat? Curtius Macedo gladium cœpetat ſtringere, quem occupatum complexu, pedibus repentè ſubductis Dioxippus arietavit in terram.

Arinca, Gallicum eſt vocabulũ, quo, teſte Plinio, ſignificatur frumenti genus, quod Græci Olyram, Latini Siliginẽ vocant. [ὄλυρα. Pol. *Zyto Rż.* Vng. *Ros.*] Vide Ruellium lib. 2. cap. 21.

Ariolus, & Ariolor, Vide Hariolus.

Ariolatio. [Pol. *Wieſzcząba.* Vng. *Iõuendõlés.*] Pro divinatione, ac vaticinio. Gellius libro 12. cap. 18: At Cornelii Sacerdotis ariolatio levis tum quidem viſa eſt, & vecors, ſed magnę mox admirationi fuit.

Ariſaron, ἀρίσαρον, Herba eſt exigua, radicẽ habens olivæ magnitudine, majore acrimonia, quàm Aron. A᾽ Plinio Aris appellatur.

Ārīſtă, Extremæ ſpicæ partes, quæ ut acus tenues è grani gluma eminent, & frumentũ ab avium minorum morſu tuentur. [שבלת *ſchibbòleth*. ἀθέρα, ἀθερίνη, αὐθέρλξ. Gall. *La barbe de l'eſpi de bleid, ou l'eſpi.* Ital. *Spiga.* Ger. *Dao ſpitzin an den ähren.* Belg. *Die Angel.* Hiſp. *Raſpa.* Pol. *Oſc᾽ ẓita.* Vng. *Kalaſz.* Ang. *The beard of corne the eare of corne.*] Dicitur autem ariſta ab ariditate, quòd ſit omnino arida. Cicero in Catone: Fundit frugem ſpicæ ordine ſtructã, & contra aviũ minorũ morſus munitur vallo ariſtarũ. ¶ Apud Poẽtas quandoq; accipitur pro ipſo frumento. Virgil. 1. Georg. Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta. ¶ Nonnunquã etiam pro ipſa æſtate. Idem 1. Aeglog. Poſt aliquot mea regna videns, mirabor ariſtas: hoc eſt, poſt aliquot æſtates, ſive aliquot annos. ¶ Perſius pro pilis poſuit, Satyr. 3. Alges, quum excuſſit membris timor albus ariſtas.

Ārīſtŏcrătĭă, ἀριστοκρατία, Optimatum principatus, ubi optimates Remp. tractant: quaſi ἡ τῶν ἀρίστων κράτησις, qualia etiã hodie eſt apud Venetos.

Ārīſtŏlŏchĭă, [ἀριστολοχία. Gall. *Ariſtologie, ou ſarraſine.* Ital. & Hiſp. *Ariſtologia.* Ger. *Runde oſterluncy oder hotzwurtz.* Pol. *Kokornak.* alijs, *Raſt.* quibuidã *Smolnik.* Vng. *Farkas alma.*] Plinio alterum fumariæ genus. Herba eſt etiam hodie nomen ſervans: cujus duæ ſunt ſpecies, alia longa, alia rotunda. Aurium ſordes emundat, & cum melle miſta, ſi in aures inſtillata fuerit, auditum juvat. ¶ Ariſtolochia Cretica, tertium ejus genus, radice longiſſima, flore purpureo, colore buxeo, baccullas ferens ut capparis.

Ariſtophontes, ontis, ἀριστοφόντης. Quaſi optimatũ occiſor.

Ariſtophorum, pen. corr. ἀριστοφορον, Vas quo prandium defertur. Latinè diſcus: ἄριστον enim prandiũ dicitur, φορέω, porto.

Ārĭthmētĭcă, ἀριθμητική, Numerorũ ſcientia, quæ tractat de numeris & ſupputandi ratione. Hæc inter diſciplinas Mathematicas prima eſſe dicitur, quoniam ipſa nulla alia indiget diſciplina: Muſica aũt, & Geometria, & Aſtronomia iſtius auxilio egent. Plin. lib. 35. cap. 10: Sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmeticè & Geometricé. Dicta Arithmetica, ἀπὸ τῦ ἀριθμεῖν: hoc eſt, à numerando.

Arithmus, ἀριθμός. Latinè numerus: unde Arithmetica.

Artrudo, Vide AREO

Ārmă, n. ſ. ab armis dicuntur id eſt humeris, à quibus dependent, ut inquit Feſtus: ut ſcutũ, gladius, tela, & ea quibus præliamur. [כלי *cheum*. ὅπλα. Gall. *Armes, armeure, habillemens.* Ital. *Arme & arnii.* Ger. *Waffen. Gewehr vnd Harniſch.* Belg. *Wapen.* Hiſp. *Las arm.s para armar.* Pol. *Broń, zbroia.* Vng. *Fegyver hordozò.* Ang. *Armour, harnes, weapons, all maner of inſtrumentes au tooles.*] Servius docet Arma eſſe, quæ armos tegunt. Varro ab arcendo Arma dicta exiſtimat, quòd his arceamus hoſtes: ut fuſtes, lapides, & hujuſmodi. Quidã à verbo Græco derivant ἀμύνειν, id eſt, convenire. Inutilia enim ſunt arma, niſi ita quadrent corpori, ut neq; ampliora ſint, neq; anguſtiora: ut neq; corpus lædatur anguſtia, neq; amplitudine impediatur. Sed re vera nõ ſolùm hoc nomine bellica, ſed etiam omniũ ferè artium inſtrumenta intelligũtur. Vnde ruſticorum arma vocamus, raſtra, ligones, & hujuſmodi. Virgil. 1. Georgic. Dicendum & quæ ſint duris agreſtibus arma. ¶ Arma coquinaria ſunt, lebes, patella, tripos, olla. Plautus: Quàm elegãter inſtructum coquinarijs armis. ¶ Arma ſcholaſtica, ſtylus, pugillares, libri. Plinius: Cujus arma erant, nõ venabulum, & lancea, ſed ſtylus & pugillares. ¶ Nautarũ quoq; & piſtorũ inſtrumenta arma dicuntur. Virgil. lib. 5. Aeneid. Colligere arma jubet, validisq; incũbere remis. Et lib. 11: cerealiaq; arma Expediunt. ¶ Quandoq; arma capiuntur pro bello, ſicut toga pro pace: ut, Cedãt arma togę. ¶ Fraudes quoq; & conſilia, Arma dicuntur. Virgil 2. Aeneid. -& quærere cõſcius arma. ¶ Omnibus armis præſidiisq; deſtitutus proverbialiter dicitur qui prorſus omni caret auxilio; quod & indicabimus hoc verſu, qui eſt Iliad. Φ: Γυμνὸς ἄτερ κορυθός τε καὶ ἀσπίδος, οὐδ᾽ ἔχε ἔγχος: id eſt, Et clypeo ſimul & galea nudatus & haſta. ¶ Bis interimitur qui ſuis armis perit. Mimus eſt proverbialis, incertum cujus, Senecę titulo celebratur, ſed falſò: hoc eſt, magis dolent incommoda quibus ipſi dedimus occaſionem

Ārmātūră, f. p. Armandi genus & forma. [נשק *nésheq*. ὅπλα, παρασκευή, παρασκεία σιδήρου. Gal. *Armure.* Ital. *Arnese, arnesi.* Ger. *Harnaſch/Waffen.* Belg. *Wapeninge* Hiſp. *Armadura.* Pol. *Rynsztunk.* Vng. *Fõl fegyuerkè ſzer.* Ang. *Armour, harneſſe, weapening.*] Cicero Attic lib. 6: Habet aũt cohortes quadragẽtarias, noſtra armatura xxx. id eſt, ſimilibus, quib. nos armati, armis. Veget. li. 3. ca. 14: Tertius ordo diſponitur de armaturis velociſſimis, de ſagittariis juvenib. Levis armatura, Cicer. γυμνητεία, Thuc.

Ārmĭfĕr, a, um, adjectivum, Arma ferens. ὁπλοφόρος. Silius lib. 6: Queis cedat toga, & armifer gens ſacra Quirini. ¶ Armifera dea, periphraſis Minervæ. Ovid. ad Liviam. ¶ Armiferũ aurum, Senec. in Medea.

Ārmĭgĕr, armigeri, pen. corr. m. ſ. Qui lanceam, ſcutũ, galeãq; ferens, armatũ equitem in prælio ſequitur. [נשא כלים *noſé chelim*. ὁπλοφόρος, ὁπλίτης. Gal. *Celuy, qui porte les armes apres ſon maiſtre.* Ital. *Seruitore de lancia ſcudiero.* Ger. *Ein Waffentrager/ein Troßbub.* Belg. *Wapendrager.* Hiſp. *Seruidor que trae armas, ò eſcudo.* Pol. *Giermek.* Vng. *Fegyver hordozò.* Ang. *That beareth armour, or weapons, an eſquier for the bodie of his maiſter.*] Et planè apud antiquos Armigeri fuerunt ſummi viri, ut Patroclus fuit armiger Achillis, & Achates Aeneę. Pli. li. 35: Pinxit Apellẽs Clytũ equo ad bellũ feſtinantẽ, & ei galeã poſcenti armigerũ porrigentẽ.

Ārmĭpŏtēns, m. t. Armis valens. [Κραταιὸς αἰχμητὴς. Gall. *Puiſſant en armes.* Ital. *Potẽte nell' armi.* Ger. *Mächtig mit Waffen.* Hiſ. *Ponderoſo en armas.* Pol. *Moſzni wrzàtku, Orezu mogacy, zdolacz.* Vn. *Azky fegyuerrel hatalmas.* Ang. *Valiãt or mightie in armour, or weapõs.*] Vnde Pallas ſive Bellona, armipotẽs dicitur. Cicero ante quã iret in exiliũ: Nã ego te Iupiter optime maxime, cujus nutu ac ditione ſola terrarũ gubernãtur, teq; particeps cõnubii, ſocia

ſocia regni, regia Iuno, teq; Tritonia armipotens, Gorgonia Pallas, Minerva. Virgil. 2 Aeneid. Penelei dextra divæ armipotentis ad aram Procumbit.

Armĭſŏnŭs, notæ ſignificationis, ut Pallas armiſona. Virgil. 3. Aeneid. -tum numina ſancta precamur Palladis armiſonæ.

Armo, mas, act. p. Armis induo, ſeu munio. [נשק *naſchák.* ὁπλίζω. Gall. *Armer, equiper.* Ital. *Armare.* Germ. Bewaffnen/wapnen/mit waffen anthun. Belg. Wapenen. Hiſp. *Armar.* Pol. Wbroie ybieram, Riſztunek daie. Vng. Föl fegyuerkŏſztetŏm. Ang. *To harneſſe, to put on armour.*] Virg. 8. Aeneid. Tunc quoq; fas nobis Teucros armare fuiſſet. Plancus ad Cicer. Qui quidem quum in fraudem ſe deductum videret, manus quas juſtius in Lepidi pernicië armaſſet, ſibi afferre conatus eſt. Liv. lib. 2. de bello Pun. Itaque & muri reficiebantur, & propugnaculis armabantur. ¶ Compoſita ſunt, Dearmo, Exarmo, Obarmo, Perarmo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Armāti, Dicuntur non ſolùm, qui ſcutis telisq; parati ſunt, ſed etiã qui glebis, aut ſaxis aut fuſtibus inſtructi. [נשק *noſchék.* ὁπλοι. Galli *Armez.* Ital. *Armati.* Ger. Gewaffnete/die waffen antragen. Hiſp. *Armados.* Pol. *Zbroiny, dopotrzebi nagotowany.* Vng. Fegyuerŏſŏk. Ang. *Furniſhed with armour or weapons, weapened, armed.*] Cicer. pro Cecin. Armatos, ſi Latinè loqui volumus, quos appellare verè poſſumus? opinor eos qui ſcutis telisq; parati ornatiq; ſunt. Item pro domo ſua: Incredibili armatus audacia. Idem 1. Philip. Quid legati egerint nondum ſcimus: at verò erecti, citati, armati animis eſſe debemus. ¶ Armatos Virgilius ſubſtantivè dixiſſe videtur pro Militibus: Arduus armatos mediis in mœnib. adſtans Fŭdit equus.

Armātīſſĭmŭs, Superlativus. [Vng. *Igŏn föl fegyuerkŏſŏt.*] Seneca lib. 5. de Beneficentia cap. 4: Tamen tàm par tibi ſum, quàm multis armatiſſimis nudi aut leviter armati.

Armātŏr, m. t. ὁπλιστὴς, & Armatrix, verbalia ſunt ab Armo, as.

Armātŭs, hujus armatus, Idē quod armatura. [ὅπλισις. Ang. *Armour, harneſſe.*] Liv. 7. bell. Macedon. Inde Neocretes mille, & eodem armatu Cares & Cilices mille & quingenti. Hoc eſt, paribus & ſimilibus armis induti.

Armāmēntă, Omnis generis inſtrumēta, ut navis, plauſtri belli. [אזנים זמות *zonóth aźenim.* ἐργαλεῖα, σκεύη. Gall. *Vtenſiles & inſtrumens ſeruans à quelque choſe que ce ſoit.* Ital. *Munitione d'armi & coſe ſimili.* Ger. Allerley rüſtzeüg/oder werckzeüg. Belg. Rüſtinge. Hiſp. *Ayunt amiento de armas.* Pol. Wſzelaka riſztunek do potrzeby. Vng. *Minden fele ſzerſzám, fegyueri hadi ſzerſzám.* Ang. *All kind of inſtrumentes.*] Columel. lib. 4: Nõnulli ſtrenuè fabricant navigia, nec cõſummata perinde inſtruunt armamentis, miniſtriſq;. Dicuntur tamen etiam de aliis rebus. Nam Plin. etiam vinitorum inſtrumenta, armamenta vocat.

Armāmēntārĭă, n. ſ. Navalia, loci ubi armamenta, armaq; ſervantur. [ὁπλοθῆκαι, σκοθῆκαι. Gall. *Lieux où on ſerre toutes ſortes d'vtenſiles.* Ital. *Luogo da ripor l'armi, luogo da munitione, arcenale.* Germ. Ein Zeughauß / Ein ort da man allerley rüſtung zu dem krieg behaltet/Harniſchkammer. Belg. Tuychuyſe. Hiſp. *Almazen para guardar armas.* Pol. *Zbroinica. Dom albo komora do chowania ſtrzelby, albo zbroie.* Vng. *Fegyuer tartóhely.* Ang. *Armouries or ſtorehouſes for ordinance, or ſhipes.*] Armamentum inſigne Athenis Philon fabricavit, mille (teſte Plinio) capax navium. Livius de bello Maced. Conflagrarunt & horrea regia, armamentarium cum ingenti apparatu machinarum & tormentorum. Cic. pro Rab. Ex ædificiis armamentariis q; publicis arma populo Rom. diſtributa ſunt. Viſitur etiã hodie ampliſſimũ armamentarium Venetiis, quod illi ſua lingua *Arcenale* vocant.

Armārĭum, rii, n. ſ. ab armis, Locus ubi cibaria, libri, veſtes, & ſimilia reconduntur. [ארון *otſár.* ἄθηξ. Gall. *Armoire.* Ital. *Armaro.* Germ. Ein ort da man allerley ding hin behaltet / ein Kenſterlin/armergen. Belg. Eenen Almatio. Hiſp. *Armario para guardar coſas.* Pol. *Szafa, Almaria.* Vng. *Almáriom.* Ang. *A ſtore houſe, or wher any thing is layed vp to bekerped.*] Plaurus in Capt. Cellas refregit omneis intùs, recluſitq; armarium. ¶ Hujus diminutivum eſt Armariolum, ἀθάκιον, parvum armarium. Plautus in Trucul. Aut lectus dapſilis, aut armariola Græca.

Armēntum, n. ſ. inquit Feſtus, id genus pecoris dicitur, quod eſt idoneum ad opus armorum: ut ſunt equi & boves. [בקר *bakár.* ἀγέλη. Gall. *Haras, troupeau de gros beſtail.* Ital. *Armento.* Ger. Ein herd groß vich/ alß Ochſen vnd Roß. Hiſp. *Ganado mayór, como buey ò cauallo.* Pol. Trzoda, Stado bidla wiecżego iako wołow koni, mułow, Osłow. Vng. *Tſorda.* Ang. *A heard of bigge cattell, as of horſes, oxen.* &c.] Nam equis in bellum curritur, clypei verò boum coriis armantur. Varro autem boves, Armenta vocari voluit, quaſi Aramenta, tertia litera ſublata, quòd eorum præcipuè opera in arandis agris utamur. Vnde Columel. libro 7: Iumenta & Armenta nomen à re traxére, quòd noſtrum laborem vel onera ſubvectando vel arando, juvarent. Propriè itaq; Armenta boves dicuntur & equi: quãvis etiam alia majora animalia eo nomine dici poſſint: quanvis ſint ad arandum, aut ad geſtanda arma inutilia. Nam cervi, qui ad hoc non ſunt idonei, inter armenta computantur à Virgil. lib. 1, quũ ait: -hos tota armēta ſequũtur. De hoc vide plura in dictione Grex. ¶ Dixerũt etiã antiqui, armenta, æ, in fœminino, ut annotavit Nonius ex Ennio & Pacuvio. Ennius: -ad armētas ipſius eaſdē. Pacuvius: Tu curvi frõtes paſcere armentas ſoles. Ita enim ſcitè correxit hũc Nonii locũ Scaliger.

Armēntālĭs, le, Quod eſt ex armento, ἀγελαῖος. Virgil. 11. Aeneid. Hic natam in dumis interq; horrentia luſtra, Armentalis equæ mammis, & lacte ferino Nutribat teneris immulgens ubera labris.

Armēntārĭŭs, rii, m. ſ. Armenti cuſtos [בקר *bokér.* ἀγελάρχης. Gal. *Gardeur de gros beſtail, comme vachier, bouuier.* Ital. *Cuſtode della l'armento.* Ger. Ein viehhirt/alß Ochſenhirt/Kühirt/Roßhirt Hiſp. *Gardadero de ganado mayor.* Pol. *Skotarz, krowiarz*, pastucha wſzeliakiego bydla wielkiego. Vng. *Tſordás.* Ang. *A heardman.*] Virgilius lib. 3. Georgic. omnia ſecum Armentarius Apher agit, tectumq; laremq;. Lucret. lib. 6: Præterea jam paſtor, & armentarius omnis.

Armēntōſŭs, Armentis abundans. [בוקר *nokédh.* ἀγελώδης. Gall. *Plein ou abundant en gros beſtail.* Ital. *Ricco ò abondante di beſtiame.* Ger. Viehreich. Hiſp. *Lleno de gana do mayor.* Pol. *Obfity wbidlo.*] Vngar. *Barmos.* Ang. *Riche or abunding of bigge cattell.*] Gellius lib. 11. cap. 1: Quòd Italia tunc eſſet armentoſiſſima.

Armēntīnŭs, na, num, Quod eſt ex armento. [ἀγελαῖος. Gall. *Du troupeau de gros beſtail.* Ital. *Coſa di armento.* Ger. Das von dem groſſen viehy iſt. Hiſp. *Coſa de aquelganado.* Pol. *Skotowe.* Vng. *Tſordából való.* Ang. *Of a heard of bigge cattell.*] Plinius lib. 28. cap. 17: Fimi cervini, maximè ſubulonis, ſed & bubuli: de armentinis loquor, &c.

Armēntĭtĭŭs, a, um, Armentinus. Varro lib. 2. de re Ruſt. cap. 10: In alimoniis armentitium pecus ſic continendum.

Armillæ, arum, f. p. [צמיד *tſamídh* אבעדה *et ſhadbáh.* Gall. *Braſſelets.* Ital. *Abbigliamenti militari, come braccialeti d'oro & ſimili.* Ger. Armzierd/armbänder/in Hiſp. *Manillas ò manigas del eſcudo ò braco.* Pol. *Zarukawie, zbroine.* Vng. *Arany perecz.* Ang. *Bracelettes.*] Sunt ornamenta in circulorum modum, quæ viri militares ab Imperatoribus donata, in ſiniſtris brachiis gerere conſueverunt. Hæc Priſcianus brachialia vocat: quemadmodum Græci βραχιονιςῆρας. Dicuntur autem Armillæ ab armis, quod antiqui humeros cum brachiis armos vocabant: unde arma ab his dependentia armillæ ſunt vocata. Liv. libro 1: Additur fabulæ, quòd Sabini aureas armillas magni ponderis brachio lævo gemmatosq; magna ſpecie annulos habuerunt. Quod Galli vulgò *Blaſon*, Budæus Armillam vocat: unde Armillati curſores, quos poſtas dicimus, videlicet quia id inſigne gerunt, quod poteſt armilla aut ſpinter dici.

Armillātŭs, Dicitur qui armillas habet, [ψελιοφόρος. Ang. *Which weareth bracelettes.*] Propertius: Atque armillatos colla Moloſſa canes. ¶ Fuit & Armillatus nomen viri, qui ſub Nerone & Domitiano vixit.

Armīllĕ, neutri generis, Inſtrumentum, & apparatus verſutiarum ab armis, pro dolis & fraudibus. Apuleius libro 6: Ad armille redit.

Armīllum, Vas vinarium in ſacris, ita dictum, quòd ab armo: id eſt, humero deportaretur. Varro de vita pop. Rom. lib. 1: Etiam nunc pocula, quæ vocant Capulas, & Capides, quod eſt poculi genus: item armillũ, quod eſt urceoli genus vinarii.

Armon, Plin. lib. 19. cap. 5: Raphani ſylveſtris genus Pontica lingua dici oſtendit, quod Latini Armoracion vocant.

Armomantia, divinatio quæ fit in armis: hoc eſt, ſcapulis, beſtiarum.

Armoracea, ceæ, ἀρμοραφίτιον, teſte Pallad. Agreſtis Raphanus eſt. [Pol. *Podeźrzon.* Vng. *Repcze.* Ang. *A wilde radiſh.*] Plin. Armoraciũ vocat, ſic ſcribens lib. 19. cap. 5: Etiamnum unum ſylveſtre: Græci ἄγριον vocant. Póntici Armon, alii Leucen. noſtri Armoracion, frõde copioſiùs, quàm corpore. ¶ Eſt & hoc nomine fluvius, qui de montibus Arabiæ deſcendens in ſtagnum Aſphaltitem erumpit, dividens Moabitidem & Ammonitidem, Ioſeph. lib. 4.

Armŭs, m. ſ. Humerus. [שוק *ſchok.* ὦμος. Gal. *L'eſpaule ou l'extremité d'vcelle.* Ital. *Homero, ſpalla.* Ger. Ein ſchulter/ein ſpatē Bel. Een ſchouder. Hiſp. *Eſpalda.* Pol. *Lopatka, plece.* Vng. *Czémer váll.* Ang. *The ſoulder of a beaſte, the pinnion of a bird, the ſoulder o a man.*] Virgilius li 3. Georg. Denſa juba & dextro jactata recumbit in armo. Differt tamen Armus ab humero. Nam humeri propriè eorum ſunt, qui recti in cœlum ſpectant: unde homini ſoli humeros eſſe dicimus. Virgilius 4. Aeneid. Os humerosq; deo ſimilis. Armi verò ſunt brutorum (quanvis & de hominibus quandoq; dicantur) Horat. Satyr. 4: Fœcundi leporis ſapiens ſectabitur armos.

Arnabo, Vnguenti ſpecies apud Paulum & Aëtium, ſed exoletum planè.

Arnogloſſum, [ἀρνόγλωσσον. Gall. *Plantein.* Ital. *Plantagine.* Germ. Schaffzung / wägerich. Hiſp. *Llantem.* Pol. *Pſzy ieżyck,*

ſeſęzki. Vng. *Vti fw'.* Ang. *An plantayne, or waybred.*] Latinè, Lingua agni, vulgo *Plantago* dicitur: *ἀρὸν* enim Græci agnum dicunt, *γλῶσσαν* linguam. Hæc alio nomine dicitur Heptapleuron: id eſt, habens ſeptem cõſtas: nam in folio ejus ſunt ſeptem coſtæ. Sunt enim ſeptem nervi inſtar coſtarum animalium. Vide Ruell. lib. 1. cap. 20. & lib. 2. cap. 58.

Ārō, aras, n. p. Aratro proſcindo. [חרש *charáſch. ἀρόω.* Gall. *Aren, labourer la terre.* Ital. *Arare.* Ger. Eeren das feld/zu acker gehn. Belg. Aeren/ackeren. Hiſp. *Arar y labrar la tierra.* Pol. Orzę. Vng. *Szántok.* Ang. *To tille to plough, to husband the ground.*] Plinius: In arando magnopere ſervandum eſt Catonis oraculum. Quid eſt primum? Agrum bene colere. Quid ſecundum? Bene arare. Quid tertium? Stercorare. Alienum arare fundum, *ἀλλοτρίαν ἄρεσθαι ἀρόσιν*, proverbiali metaphora dictum eſt pro eo, quod alienum eſt agere negotium, aut cum alienis uxoribus habere rem. Plaut. Fundum alienum arat inultum, familiarem deſerit: id eſt, alienas mulieres ſubagitat, uxorem ſuam deſerit. ¶ Compoſita hujus verbi ſunt, Dearo, Exaro, Perao, Inaro, & Subaro.

Ārātĭo, ōnis, ſit ipſe arandi actus. [חרישׁ *charíſch. ἄροσις* Gall. *Labourage, labour.* Ital. *Aratione.* Germ. Das eeren/die zu acker fahrung. Belg. Weldeereng/die eerung/ploegunge. Hiſp. *Aquella obra de labrar la tierra.* Pol. *Oranie.* Vng. *Szántás.* Ang. *Tilling, plowing.*] Plinius lib. 18. cap. 20: Aratione per transverſum iterata, occatio ſequitur. ¶ Citra arationem citraq; ſementem, quæ extra operam noſtram caſu nobis eveniunt *κατεργασίαι* & *αὐτόματα* contingere dicunt Græci. Nonnunquam ponitur pro ipſo arvo, ſeu agro culto. Nam, ut recte inquit Varro, nomina quæ poſitionem habent in io, latius ſignificare ſolent: nec actionem modo, ſed rem etiam & corpus ſignificant. Cicero 5. Verr. Quum dederint Apronio quod popoſcerit, relinquent arationes, relinquent larem familiarem ſuum? Plin. lib. 27. cap. 8: Naſcitur in arationibus.

Ārātĭūncŭlă, læ. diminutivum. [*ἀρότριον.* Gall. *Petite terre labourable, petit labourage.* Ital. *Picciola terra da arare.* Germ. Ein Ackerbewte. Hiſp. *Pequeña terra para arar.* Pol. *Oraninka.* Vng. *Szántóſotska.* Ang. *A ſmall laboring or tilling.*] Plautus in Trucul. Male vortit res pecuaria mihi apud vos: nunc viciſſim volo habere aratiunculam pro copia apud vos. A. Non arvus hic, qui arari ſoleat, ſed paſcuus eſt ager.

Ārātŏr, m. t. Qui arat. [חרש *choréſch. ἀρότης.* Gall. *Laboureur de terre.* Ital. *Aratore.* Germ. Ein ackermañ/ einer der die acker eeret. Hiſp. *Gañan que ara la tierra.* Pol. *Oracz, ratay, ſjodlak.* Vng. *Szántó.* Ang. *A tiller, or plougher.*] Et ſumitur tàm pro bove, quàm pro homine bovem ducente. Plin. lib. 18. cap. 19: Arator niſi incurvus prævaricatur. Quod proverbii ſpeciem habet: præcipit enim Plinius ut arator arvum primùm rectis ſulcis proſcindat, mox & obliquis ſubigat. Id fieri vix poteſt, niſi toto corpore incumbat labori, unde & Virgilio dictus eſt curvus arator. Cæterùm prævaricari eſt à recto ſulco divertere. Conveniet igitur in negotium, quod ablq; magnis ſudoribus peragi non poteſt.

Ārābĭlis, le, verbale, Quod arari poteſt. *ἀρότης.* Plin. lib. 17. cap. 5: Contrà in Byzantio Africæ illum centena & quinquageſima fruge fertilẽ campus, nullis, quũ ſiccus eſt, arabilẽ tauris.

Ārātro, as, pen. prod. ſive Arro, litera una per ſyncopen ablata, quaſi arando itero. [*ἀροτριάω.* Gall. *Labourer la terre pour la ſeconde fois.* Ital. *Soueſciare.* Ger. Widerumb eeren. Hiſp. *Arroyar ò tornar à arar lo ſembrado.* Pol. *Przeorzę, poorvie, znowu orzę.* Vngar. *Keueres, ganézás.* Ang. *To tille or plough over the ſecound tyme.*] Significat autem ſegetes jam natas rurſus arando proſcindere, quod impinguandi cauſa fit. Plin. li. 18. cap. 20: At illæ meſſes duplicatæ docuerunt quod nunc vocant artrare: id eſt, aratrare, ut credo tunc dictum. Hoc fit vel incipiente calamo, quũ jam his bina vel terna emiſerit folia.

Ārātrum, tri, penultima producta, n. ſ. Inſtrumentum quo aratur: [כלי החרקר *cheli habbakár. ἄροτρον.* Gall. *Vne charrue, vne araire.* Ital. *Aratro.* Ger. Ein Pflug. Belg. Een Ploeg. Hiſp. *Arada para arar.* Pol. *Plug.* Vng. *Eke.* Ang. *A plough.*] dictum ab Aro verbo, ſicut à Lavo Lavacrum, & a Simulo Simulacrum. Virgil. 7. Aeneid. -& tetram centum vertebat aratris. ¶ Aratrum inducere, moris fuit Romanis quum urbem aliquam everriſſent, ut eam funditùs delerent. Hinc Horat lib. 1: Iræ altis urbibus ultimæ ſtetére cauſæ Cur perirent funditùs, imprimeretq; muris. Hoſtile aratrum. Modeſt. lib. 21. quib. mod. uſuſfruct. amitt. Si uſusfructus civitati legetur, & aratrum in eam inducatur, civitas eſſe deſinit. Ex Lexico Hotomani.

Aromata, n. ſ. [*ἀρώματα.* Germ. Gewürtz/ſpecerey. Belg. Specerye. Ang. *Spices, as ginger, pepper, nutmegges.*] Sunt quæ vulgò *ſpecies* dicuntur, vel alia etiam odoramenta. Columella libro 12. cap. 20: Deinde quum videbitur mediocriter calere defrutum, reliqua aromata contuſa, & vibrata paulatim inſperges.

Aromaticus, a, um, adject. [*ἀρωματικός.* Ang. *Which ſmelleth or hath the ſmell of ſpices.*] Odorem habens aromatum.

Aromatopola, [*ἀρωματοπώλης.* Gall. *Eſpicier, vendeur de drogues.* Ital. *Aromatario ſpeciale.* Ger. Ein Wurtzkrämer/der gewürtz vñ ſpecereyen verkaufft/ein putzerkrämer. Hiſp. *Eſpeciero.* Pol. *Korzenna kramarz.* Vng. *Patikás, fűſzerszám árúlo.* Ang. *A ſeller of ſpices, a grocier, a ſpicer.*] Qui aromata vendit, quem nos *Aromatarium* dicimus.

Aromatites, *ἀρωματίτης*, Gemma, quæ in Arabia gignitur: ita dicta, quòd myrrhæ odorẽ habeat. Plin. lib. 37. cap. 10: Aromatites & ipſa in Arabia traditur gigni: ſed & in Aegypto circa Piſas, ubiq; lapidoſa, & myrrhæ coloris & odoris, ob hoc regionis frequentata. ¶ Eſt item Aromatites, vinum aromatibus conditum. [Ang. *Hippocras wine.*] Plin. lib. 14. cap. 13: Lautiſſima erant apud priſcos vina myrrhæ odore cõdita. Ideo quidam aromatite delectatos maximè credunt. Hoc vini genus quo pacto confici ſolerat, docet Dioſc. lib. 5.

Aron, [*ἄρον.* Ger. Schlangenkraut.] Herba eſt è bulborũ genere, teſte Plin. lib. 19. cap. 5, ſcillæ proximum amplitudine, foliis lapathi, caule recto duorum cubitorum, baculi craſſitudine, radice mollioris naturę, quę & cruda editur. Folia quoq; ejus in aceto decocta manduntur. Officinæ corrupto, ut ſolent, nomine *Iarum* appellant. Quidam ex vulgo *Pedem vituli*: alii *Serpentariam minorem* vocant.

Aromen, ſempervivum, apud Dioſcor lib. 4. cap. 91.

Ārquātŭs, a, um, ſive Arcuatus, adjectivum ab Arcus. Dicitur quicquid arcus figuram ullo modo imitatur. [*ἀψιδωτός.* Gal. *Courbe en forme d'arc, voulté.* Ital. *Inarquato.* Ger. Gebogen/getrumet. Hiſp. *Arcado, corcobado.* Pol. *Sgięti by luk, woblak nachr lony.* Vng. *Horgas, haylot.* Ang. *Crooked or bowed lyke a bowe, vaulted, made archwiſe.*] Ovid. 11. Metamorph. Dixit, & arquato cœlum curvamine ſignans. ¶ Unde opera illa quibus aqua duci ſolet, Arquata dicuntur, quòd multis arcubus æqualiter diſtantibus fulciantur. ¶ Arquatus morbus eſt, quem regiũ nominant, ſic dictus à colore cœleſtis arcus. quẽ poëtæ Iim vocãt. Nã Antiqui per Q Arquũs ſcribebant, quod nos per C, arcus. Celſus lib. 3. cap. 14: Acquè notus eſt morbus, quem interdum arquatũ, interdũ regiũ nominant. Plin. lib. 2. cap. 24. Varro regium cognominatũ morbum arquatum tradit, quoniam curetur muſſo. Regius autem dicitur, ut ait Ovid. Molliter excelſa quoniam curetur in aula. ¶ Dicuntur etiam Arquati, quos Græci *ἰκτερικοὺς* vocant, quòd virentibus oculis arquj cœleſtis colorem imitentur. Et dicimus Arquatum pecus, quod morbo ictherico: id eſt, regio laborat. Columell. lib. 7: Bilis æſtivo tempore non minima pernicies, portione depellitur humanæ veteris urinæ, quæ ipſa remedio eſt etiam pecori arquato.

Arquītĕnes, Dicebant antiqui arcu præliantes, quos nũc ſagittarios vocant. [קשתי *kaſchſchâith. τοξόται.* Gal. *Archiers.* Ital. *Sagittari, arcieri.* Ger. Bogenſchutzen. Hiſp. *Archeros, o flecheros.* Pol. *Kozacy.* Vng. *Ijász, kézzel vivó.* Ang. *Archers, ſhooters.*] Vide ſuprè in dictione Arcus.

Arrēptĭtĭus, Qui à dæmone rapitur, qui etiam Abreptitius dicitur, *ἁρπαγός*. Veteres Arreptitium dicebant larvatum, quaſi à larvis arreptum. Perottus.

Arrhă, æ, hæc, & Arrhabo, onis, pen. corr. Id quod dari ſolet ad confirmationẽ contractus. [*ἀρραβών.* Gall. *Arres, denier à Dieu.* Ital. *Arra, caparra.* Ger. Ein Haffgelt/ein Gottpfenning. Belg. Een Godspenninck. Hiſp. *Señal de la compra.* Pol. *Swiecoianskie, zadatek, dlapewnoſtię.* Vng. *Zálag, fizęn, miklós pénze.* Ang. *Earneſt money at a bargayne making.*] Plin. lib. 33. cap. 1: Argumento eſt cõſuetudo vulgi, ad ſpõliones etiamnũ annulo exiliense, tracta ab eo tẽpore quo nondũ erat arrha velocior. ¶ Arrhabo, inquit Varro, Pecunia eſt ſic data ut reliquũ reddatur. Aliquando idem quod pignus. Terent. in Heavt. Reliquit filiam adoleſcentulam. Ea relicta huic arrhaboni eſt, pro illo argento. Hinc Arrho, rhas, à quo Subarrho, quod eſt arrhã facio. Ambroſius: Annulo ſuo ſubarrhavit me Dominus meus. ¶ Eſt præterea oppidũ Arabiæ. Sũt & qui ſcribũt ſine aſpiratione.

Arrhă: id eſt, quod datur in emptione & vẽditione, in teſtimoniũ vel ſignu vẽditionis. Sũt & arrhæ ſponſaliũ, quas utrinq; ſpõſus & ſpõſa mutuò dant in ſignũ cõrrahendi matrimonii.

Arreſtare, [Germ. Verbieten/arreſtieren.] Vulgò eſt aliquem, vel ſua bona per mandatum judicis tmp dire, ne moveatur à loco, donec conquirenti reſpondeat. Arreſtum proſequeſtio: verbum quoq; Barbarum eſt.

Arrīdĕo, es, n. ſ. Ridendo applaudo, vel riſu lætitiam oſtẽdo. [שחק *ſachák* בחק *tſachak. πρόσγελαω.* Gal. *Rire à quelqu'vn, ſoubrire.* Ital. *Ridere verſo alcuno.* Ger. Anlachen/frölich geberd gegẽ dem tachẽ erzeigen. Hiſp. *Reyr à la riſa de otro que ſerie.* Pol. *Vſmiecham ſię.* Vng. *Reá moſolyok, nevetök.* Ang. *To laugh, or ſmyle vpon.*] Cic. de Somn. Scipio. Hic leniter arridens Scipio. ¶ Accipitur & pro placeo. Idem Attico: Inhibere illud tuum, quod valde mihi arriſerat, vehementer diſplicet.

Arrīſio, onis, Riſus, applauſus. Autor ad Heren.

Arrīſŏr, ris, [Vng *Tſúfoló, nevető.*] Seneca Epiſt. 27. lib. 3: Suaſit illi Satellius Quadratus, ſtultorũ divitũ adroſor, & quod ſe

quitur

quitur arrisor, & quod duobus his adjunctum est, derisor, ut Grammaticos haberet analectas.

Arrĭgo, is, penult. corrept. arrexi, arrectum, arrigere. Ex ad & rego cōpositum, Erigo. [הקים *hekím* זקף *zakáph*. ἴστημι, τείνομαι. Gal. *Dresser en haut.* Ital. *Arrizzare, rizzarsu.* Ger. *Auffrichten/auffrecken.* Hisp. *Enhestar lo caido.* Pol. *Podnosse, nadkladam.* Vng. *Föl meresztöm, föl borzasztom.* Ang. *To lifi vp, to applie the mynd to any thing.*] Virgilius 10. Aeneid. Comasque arrexit. ¶ Arrigere aliquem, sive alicujus animum, per metaphoram. Salust. Eos non paulò Marius oratione sua arrexerat. ¶ Arrigere aures. Terent. in Andria: Arrige aures Pamphile. Virgil. Aeneid. 1: - arrectisque auribus astant. Plautus Rud. Suo mihi hic sermone arrexit aures. Vnde proverbii loco à Diogeniano refertur, Auribus arrectis, Ω' οἷν ἐγῶσιν. Quadrat in illos, qui sitienter atque avidè auscultant, quæ dicuntur, aut expectant, quid dicendum sit.

Arrēctŭs. Participium. Virg 4. Aeneid. Arrectæque horrore comæ. [מוקם *mukám* זקוף *zakúph*. ὀρθόμορφος, ἱστάμενος. Gall. *Dressé, droit, esleué.* Ital. *Dirizzato.* Germ. *Auffgerichtet/auffgereckt.* Hisp. *Enhestado* Pol. *wznisiony.* Vng. *Föl meresztetöt.* Ang. *Lifted vp, which standeth euen lifted vp.*]

Arrēctārĭŭs, adjectivum à participio Arrectus. [ὀρθιος. Ang. *Lifted vp, which standeth euen vp.*] Quod est arrectum. Vt asser arrectarius in cratitio pariete, qui arrectus est: sicut Transversarius, qui in transversum ponitur. Vitruv. lib. 2. cap. 8: Etiam qui sunt in tectoriis operibus, rimas in ijs faciunt arrectariorum & transversariorum dispositione.

Arrĭpĭo, is, act. t. Ad me rapio, attraho, apprehendo, per vim adduco. [חטף *chatáph* סרן *taxáph*. προσαρπάζω. Gal. *Empoigner rudement, Cuir & prendre soudain.* Ital. *Tor' per forza.* Germ. *Ergreiffen/Erwütschen.* Hisp. *Arrebatar.* Pol. *Porwam.* Vng. *El ragadöm.* Ang. *To grippe and pluke or drawe to me trough force.*] Cicero in Cato. Non cani, nō rugæ repentè autoritatem arripere possunt, sed honestè acta superior ætas fructus capit autoritatis extremos. Idem pro Sext. Qui cognomen sibi ex aliorum imaginibus arripuit. Idem 2. de Natur. deor. Quærit apud Xenophontem Socrates, unde animam arripuerimus. Liv. libro 1: Tum Tarquinius, necessitate jam cogēte, ultima audere: ipse multò & ætate & viribus validior, medium arripit, elatumq; è Curia, in inferiorem partem per gradus dejicit. ¶ Interdū ponitur pro subitò evado. Plautus in Curculione: Vix me foràs arripui. ¶ Aliquando pro celeriter evado. Virgil. 2. Aeneid. Hanc arripe velis.

Arrōdo, dis, pen. prod. arrosi, Rodo, circūrodo. [אכל סביב *achál sabíb*. κατατρώγω, ἐν τραγέω. Gal. *Ronger à l'entour.* Ital. *Rodere acanto.* Ger. *Benagen/vmbnagen.* Hisp. *Mucho roer ò en derredor.* Pol. *Okesuie, ogryzam, ogrizam.* Vng. *El rágom.* Ang. *To gnawe on.*] Plinius libro 11. capite 30: Semina arrosa condunt formicæ ne rursus in fruges exeant è terra. ¶ Arrodere Rem publicam, per translationem. Cicero pro Sestio: Quoniam id etiam fatum civitatis fuit, ut illa ex vepreculis extracta nitedula Remp. niteretur arrodere.

Arrŏgo, as, penult. corrept. act p. Assumo, vendico, plus satis mihi tribuo. [נשא *naśa* קח *lakách*, ὑπονέμω ἑαυτῷ, ἀλαζονεύομαι, προστοιῶμαι. Gal. *S' attribuer trop.* Ital. *Attribuirsi troppo.* Ger. *Jhm selbs zumessen/zu viel jhm selbs zuschreiben.* Belg. *Ick neme aen my/ick schrive my selve toe.* Hisp. *Attribuyr se, ò attribuyr à si lo que no tiene.* Pol. *Przypisuie, przyczitanie sobie.* Vng. *Magamnak tulaydonitom.* Ang. *To attribut much, to him self, to clayme.*] Huic opponitur Derogo. Cicero pro Sextio Roscio: Nō enim tantùm mihi derogo (tametsi nihil arrogo) ut te copiosiùs putem, quàm me, posse dicere. Hieronymus in Prologo Esdræ: Interrogent Hebræos, & ipsis autoribus translationi meæ vel arrogēt vel derogent fidem. Cic. 7. Philip. Ego itaq; pacis (ut ita dicā) alumnus, qui quantuscunq; sum (nihil enim mihi arrogo) sine pace civili certè nō fuissem. ¶ Ponitur aliquādo pro adopto & filium facio. [קח לבן *lakách lében*. ἐποιοῦμαι. Gall. *Adopter & prendre à fils.* Ital. *Adottare vno per figliuolo.* Ger. *Einen zum kind oder haußgenossen auffnemmen.* Hisp. *Adoptar al emancipado.* Pol. *Za dzecie przymuie.* Vng. *Fiammá fogadom, hozzám vészöm.* Ang. *To adopte or take for his sone.*] Hinc fit arrogatio, quę est quum quis voluntate & jussu populi ascisit sibi in locum filii eum, qui sui juris erat. Dicitur autem arrogatio, quòd & populus rogabatur vellétne eum qui arrogandus erat ita filium jure legeq; esse adoptantis, atq; si ex eo & ejus matrefam. natus esset, & præterea is qui arrogabatur, &c. Vide Gell. lib. 5. cap. 19.

Arrŏgāns, Qui sibi temerè atq; insolenter tribuit quæ in se nō sunt, insolens. [גאה *gheéh*. ἀλαζών. Gall. *Arrogant, presomptueux, outrecuidé.* Ital. *Arrogante, presomptuoso.* Germ. *Vermässen/der viel auff jhm selbs hattet/stoltz.* Hisp. *Sobernio, El que se attribuye lo que ni tiene ni meresce.* Pol. *Hardy, nazbit sobie przypisuiacy.* Vng. *Föl fualkodot, kevély.* Ang. *Arrogant, presumptuous, prydefull.*] Cæsar 3. bell. Civ. Statuerat enim hos priùs judicio populi debere restitui, quàm suo beneficio videri receptos: ne aut ingratus in ferenda gratia, aut arrogans in præripiendo populi beneficio videretur. Arist. in Ethicis: Arrogās præclara, & ea quę non insunt, & majora quàm insint, sibi fingit. Dissimulator verò aut inesse sibi negat, aut imminuit.

Arrŏgāntĭă, Vitium est, quum sibi aliquis in fortunæ aut animi bonis plus tribuit, quàm oportebat. Superbia, insolentia. [גאות *gheúth*. ἀλαζωνεία. Gall. *Arrogance, presomption, outrecuidance.* Ital. *Arroganza, presumptione.* Ger. *Vermessenheit vbermütigkeit.* Hisp. *Presumcion y soberuia.* Pol. *Gornosz mißly zwiello u osobie rozumiemy, vpor na vsmislie.* Vng. *Föl fualkodás, kevélység.* Ang. *Arrogăcie, presumption, pride, clayming much to him self.*] Cæsar 3. bell. Civil. Accidisse igitur his, quod plerunque hominibus nimia pertinacia atq; arrogantia accidere solet, ut eò recurrant, & id cupidissimè petant, quod paulò antè contempserint. Est autem arrogantia ferè idem quod superbia: hoc tamen interest, quòd superbia ex divitijs oritur, arrogantia autem in paupertate esse potest. Vide infrà vocem Superbia.

Arrŏgāntĕr, Superbè: [ἀλαζονικῶς. Gallic. *Arrogamment, presomptueusement.* Ital. *Arrogantemente, presuntuosamente.* Germ. *Vermässentlich/vbermütiglich.* Hisp. *Presumptuosa y soberuiamente.* Pol. *Hardzie.* Vng. *Kevélyen, föl fualkodottul.* Ang. *Prydfullie, presumptuouslie.*] adverbium. Cicero 2. de Orat. Si asperè, si arroganter, si turpiter, si fordidè, si quoquo animi vitio dictum esse aliquid videatur.

Arrhŏstema, atis, n. t. vel Arrhostia, æ, [חלי *choli* ἀῤῥωστημα. Gall. *Maladie.* Ital. *Malatia.* Ger. *Kranckheit.* Hisp. *Enfermedad.* Pol. *Choroba, niemoc.* Vng *Betegség.* Ang. *Sickenes*, Latinè ægrotatio, ab ἀῤῥωστέω, ægroto. ¶ Arrhostos, ἄῤῥωστος, ægrotus. Cic. 4. Tusc. Deinde arrogationes, quæ appellantur Stoicis ἀῤῥωστήμασι, hisq; item oppositæ contrariæ offensiones.

Arrugia, æ, pen. corr. Cuniculus subterraneus, ex quo effoditur aurum. [χρυσωρυχία. Gall. *Mine d'or, lieu sous terre d'où on tire l'or.* Ital. *Fossa donde si caua l'oro.* Germ. *Goldgrub.* Hisp. *Mina de donde se saca el oro.* Pol. *Gora zlota.* Vngar. *Bánya, arany bánya.* Ang. *Agoldmine.*] Vide Plin. lib. 33. cap. 4.

Ars, f. t. [מלכה *melachá'h* דעת *dabath*. τέχνη. Gal. *Art, science, mestier, industrie.* Ital. & Hisp. *Arte.* Ger *Ein kunst.* Belg. *Een consie.* Pol. *Nauka, kunszt.* Vng *Mesterség.* Ang. *craft, or art, occupation, a trade of lining.*] Multipliciter dicitur. Nā quædā est ars, quæ in speculatione tantùm cōsistit, ut Astrologia: & hæc Theorice: id est, speculativa dicitur, nullū exigēs actū, sed ipso rei, cujus studium habet, intellectu contenta. Quædam in agendo, quæ actu perficitur: & Practice: id est, activa dicitur, ut saltatio. Quædam in effectu, quæ operis, quod oculis subjicitur, consummationem: id est, finem accipit, qualis est pictura: & sic definitur: Ars, est recta ratio rerum faciendarum. Dicta ars ἀπὸ τῆς ἀρετῆς: id est, à virtute, quam Græci uniuscujusque scientiam vocant. ¶ Est etiam Ars, quæ constat ex præceptorum collectione, ab Arcto, Cas, quod artis præceptis: id est, angustis & brevibus concludatur, ut est Ars Servii, Ars Donati, Ars Prisciani. ¶ Ars etiam astutia, sive fit in virtute, sive in vitio, dicitur, qua quis non facilè falli, sed magis alios fallere potest, quæ Græcè quoque dicitur τέχνη. Virgil. 2. Aeneid. dolis instructus & arte Pelasga. ¶ Ab Ars fiunt composita Iners, Solers, Artifex, & diminutivū Articula, τέχνον, τεχνίδιον. ¶ Caput artis est decere quid facias, quo utitur Quintil. lib. Institut. Orator. 11. Id usurpare licebit non solùm ubi quid fiet parum decorè, verùm etiam quum negabimus quibuslibet quidvis esse decorum. ¶ Duodecim artium, δωδεκαμηχανον, appellabant callidum, versutum, versipellem, vafrum ac variis instructum dolis. ¶ In dolio figuralem artem discere, ἐν πίθῳ τεχναμένον μανθάνειν. De iis qui protinus maximis in rebus artificii sui capiunt experimentum, quum paulatim à minutis ad summa proficisci conveniat. Neq; enim figulus statim à dolio: id est, vase maximo artem auspicatur, sed à pusillis quibusdam vasculis, in quibus non sit grave dispendium, si quid secus accidat. ¶ Quam quisque norit artem, in hac se exerceat. Locus est Ciceronis Tusc. Quæst. lib. 1, quo admonemur, ut quarum rerum sumus periti, in his duntaxat disputandis tractandisq; versemur: quarum verò sumus rudes, eas doctioribus concedamus, neque professionem alienam nobis vindicemus, neque in messem alienam mittamus falcem, néve sutores ultra crepidam judicemus. ¶ Ars ipsa inopiæ portus est mortalibus, λιμενὶ ἀτυχίας ἐστὶν αὐθρώπεις τέχνη: hoc est, Vnicum confugium in egestate est ars. ¶ Simile huic est, Artem quævis alit terra, τὸ τέχνιον πᾶσα γαῖα τρέφει. Quo significatum est, certissimum viaticum esse eruditionem aut artificium aliquod.

Ars, est similium comprehensionum congeries, quæ ad finem quendam vitæ commodum referri possunt. Vel sic: Ars est comprehensionum similium adjectio, quæ ad finem unum referuntur, Galen. de Definit.

Ars, earum rerum est, quæ sciuntur, Cic. 2. de Orat.

Ars medica, ab Hippocr. in lib. de Arte, sic definitur, medicinam hoc

hoc nomine appellante, ut sit quæ à morbis & ægritudinibus liberet, afflictos, & laborantes graviter, & vehementiores morborum impetus tedat: & ne malefactis admolliamus, monet scientes hæc omnia medicinam præstare posse. Sunt & alii non pauci, qui sic definierunt: Medicina est ars non minus sanitati juvandæ, atque morbis sanandis accommoda. Galen. de Definit.

Artĭfex, ŏm. t. Qui artem aliquam exercet, aut novit: dictus quòd arte quippiam faciat. [אמן *omán.* δημιουργὸς, τεχνίτης. Gallicè, *Ouurier.* Italicè, *Artefice.* Germanicè, Ein tunſtler/ein handtwercksman. Hiſpanicè, *Hazedor de alguna arte ò obra.* Pol. Mistrz, rzemieślnik. Vngar. *Meſter ember.* Angl. *A craftyman, or workeman.*] Cicero 4. Acad. Quem si subtraxeris, qui distinguet artificem ab infimo? Quintil. libro 2. cap. 14: Artifex est, qui percipit artem. Festus: Artifices dicti, quòd scientiam suam per artus exercent, sive quòd aptè opera inter se arctent, qua ex causa etiam artes appellatæ sunt.

Artĭficium, n. ſ. Ars & scientia. [אמנה *melachâh* דעת *dahath.* τέχνη. Gall. *Artifice, fineſſe, ruſe.* Ital. *Artificio.* German. Ein tunſt/ein handtwerck. Belg. *Handthieringe.* Hiſpan. *Art para hazer alguna coſa.* Polon. *Rzemiosło, nauk, akunšt, ſtuka.* Vngar. *Meſterſeg.* Ang. *Trade or occupation, deceat, guile.*] Cæſ. 7. bell. Gall. Neque acie vicisse Romanos, sed artificio quodam, & scientia oppugnationis. Cic. pro Cluent. Nisi fortè hæc causa est, quòd medici nihil præter artificium, oratores etiam autoritatem præstare debent. ¶ Artificium pro fraude, dolo. Cic. Att. Quorum artificiis effectum est, ut Respublica in hunc statum perveniret. Idem 4. Verr. Audit hæc etiam Verres, & primo illo suo leviore artificio Heraclitum aggredi conatur.

Artĭficiōsŭs, a, um, Plenus artificio. [ἔντεχνος. Gall. *Artiſicieux, industrieux, fait de main de maiſtre.* Ital. *Artificioſo.* Ger. *Kunſtreich.* Hiſp. *Coſa mucho hecha por arte.* Polon. *Pełni kunſtow, meſterny.* Vngar. *Meſterſeges.* Ang. *Ingenious, craftie, cunninglie made.*] Cic. de Finib. Epicurus autem, ut opinor, necnon vult, si possit, planè & apertè loqui, nec de re obscura, ut Physici: aut artificiosa, ut Mathematici, &c. Sic artificiosa eloquentia, apud eundem de Inventione. ¶ Dicitur & Artificiosus, qui aliquid arte facit. Cic. 2. de Natur. deor. Zeno igitur naturam ita definit, ut eam dicat esse ignem artificiosum ad gignendum.

Artĭficiōsē, adverbium. [τεχνικῶς. Gall. *Artificieuſement, auec art.* Ital. *Artificioſamente, ingeniosamente.* Germ. Kunſtlich/meiſterlich. Belg. *Conſtelick.* Hiſp. *Artificialmente.* Pol. *Mysternie, kunſtownie.* Vng. *Meſterſeg képen.* Ang. *Skilfully, cunninglie, made ingeniouſlie, workemanlie.*] Cic. de Orat. Nulli fuerunt, qui illa artificiosè digesta, generatim componerent.

Artĭficiālis, le, Quod arte factum est. [τεχνικός. Gall. *Fait d'art, artificiel.* Ital. *Artificiale.* Ger. *Kunſtlich/das mit kunſt gemachet iſt.* Belg. *Conſtelyck/oft met conſte gemaeckt.* Hiſpan. *Coſa que ſe haze ò que ſe puede hazer por arte.* Pol. *Rzecz miſternie wyziniona.* Vng. *Meſterſeggel tſinált.* Ang. *Artificiall, made by art and skill.*] Hujus cōpositū, & antitheton est Inartificialis, Qui arte caret, ἄτεχνος. Quintil. lib. 5. cap. 5: Aliis probationibus æquè inartificialibus solvitur.

Artĭficiālĭtĕr, adverbium, Artificiosè, τεχνικῶς, cui opponitur Inartificialiter, ἀτέχνως: hoc est, sine arte. Idem lib. 2. cap. 18: Sed nec illa omittenda sunt, qua in re alius se inartificialiter, alius artificialiter gerat.

Artītŭs, pen. prod. Dicitur bonis artibus instructus. Fest.

Arſacus, ramus cancri.

Arſela, Argemonis species secunda.

Arſemanthon, glichon vel pulegiū apud Dioſc. lib. 3. cap. 34.

Arſenĭcum, ci, [ἀρσενικόν. Gall. *Orpin, arſenic.* Ital. *Arſenico, Orpimento.* Germ. Gifft/Operment. Hiſp. *Oropimente.* Pol. *Auripigment.* Vngar. *Arany glét, arany ſzin.* Angl. *Arſenike, colour called orpin.*] Genus est coloris lutei, quod à Plinio auripigmentum vocatur, eò quòd in picturis auri colorem referat. Duo ejus sunt genera, nativum, & factitium. Nativum rursùs est duplex, alterū crustosum & in squamas scissile, aureo colore micans, nullique materiæ permistum. Hoc à nonnullis vocatur foliatum. Hujus generis magnam vim Cajus princeps auri avidissimus, excoqui jussit, & fecit planè aureum excellens, sed tam exiguum, ut detrimentum sentiret. Alterum genus glandis effigie, pallidius, & colore sandaracham referens. Hoc ignobilius est, nullumque ex eo excoquitur aurum. Sæpè in eadem invenitur gleba cum sandaracha: à qua solo colore differt & coctione, vim alioqui eandem habens. Ex hac specie fit Arsenicum factitium: quod quo pacto fiat, vide apud Dioſc. lib. 5.

Arſenocœtas, ἀρσενοκοίτας, Græci vocant pueros concubinos, catamitos.

Arſenogonon, ἀρσενόγονον, Herba ferens semen testibus similem ita dicta, quòd vino, in quo macerata est, epoto, mares generari credantur, quemadmodum Thelygono fœminæ. Autor Plin. lib. 26. cap. ult.

Arsĭs, f. t. ἄρσις, Latinè vocis elevatio: sicut & θέσις positio vocis: ut Arma: ar, elevatio est: ma, positio. In his duobus pedibus omnem pedes legitimi colliguntur.

Artĕverſe, Averte ignem significat. Tuscarum enim lingua Arje averte, Verte ignem constat appellari. Vnde Afranius ait: Inscribat aliquis in ostio arse verse. Festus.

Artaba, æ, sive Artabe, es, ἀρτάβη, Mensura est frumentaria apud Persas capiens Atticum medimnum, & chœnicas tres. Autor Herodot. lib. 1.

Artemiſia, f. p. herba insignis, absinthii modo fruticosa, majoribus foliis, pinguioribusque: cujus duo sunt genera: alterū latioribus foliis, alterum minoribus & tenerioribus, non nisi in locis maritimis nascens. [Gall. *Armoiſe.* Ital. *Artemiſia.* Ger. Beyfuß/Bucken. Hiſpan. *Artemiſa.* Polon. *Bylica czarna y biała.*] Artemisiam autem vocatam existimant ab Artemisia Mausoli regis uxore, quæ eam adoptando sibi cognomen fecit. [Vngar. *Fekete wrdn.* Angl. *Mugwot.*] Nomen accepisse putatur ab Artemisia regina, quu antea Parthenis diceretur. Alii ab Artemide cognominatam putant: hoc est, à Diana quę ἄρτεμις dicitur, quod ea hujus herbæ vīres prima ostenderit: & quemadmodum Dea alia invocata, parturientibus adesse solebat, sic herba hæc Deæ hujus beneficio, malis mulierum medetur, menses secundos fœtusque trahendo, & matris cōclusiones, & inflammationes sanando. Vide Plin. lib. 25. cap. 7.

Artĕmōn, monis, pen. corr. [ἀρτέμων. Germ. Ein gattung eines Segels. Angl. *A tackle or pullie wherein ropes, doo runne, also an instrumēt which hath troucles as a crayne also the sayle of a shipe.*] Quid sit inter eruditos non satis convenit. Bayfius credit esse velum maximum in navi, eo argumento fretus, quod etiam hodie Veneti maximum navis velum hoc nomine vocant. Alciatus verò credit esse velum additium, quod scilicet majori velo additur, & assuitur dirigendæ navis causa. Nam Græci ἀρτέα dicunt assuere, vel appendere: ἄρτημα, appendicem. Alii verò volūt esse navis antennam, ex qua velum suspenditur. Vitruv. libr. 10, docet Artemonem esse, quam nostri *Trocleam*, Græci ἐπάγλωτα vocant. Hac autem in navibus funes ductarii trahuntur, & armamenta explicantur, ut meritò additamentum magis quàm pars navis esse videatur. Ait idem scriptor, machinas id genus tractorias ad onerandas naves esse accommodatas, fieriq; his trochleis navium subductiones.

Artērĭa, f. p. Vena vitalis, seu semita in qua est vitalis spiritus. [בית הלע *beth belâh.* ἀρτηρία. Gall. *Artere.* Ital. *Arteria, la canna de la gola, ſtrozza.* German. Ein pulſader. Belg. Die Ader des levens, die pulsader. Hiſp. *Don le ſſà el ayre.* Pol. *Puls.* Vng. Eer ér. Ang. *An arteriie or vayne w' erein vitale ſpirite miyed with bl. ſodeth ramme in the bodie.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Inter hos latent arteriæ: id est, spiritus semitæ. Gell. lib. 3. cap. 10, & lib. 17. cap. 11, & lib. 18. cap. 1. Arteria est, inquit, conceptaculum spiritus naturalis misti cōfusique cum sanguine, in quo plus spiritus est & minus sanguinis, quæ motu atq; pulsu habitum & modum febrium demonstrat. ¶ Antiqui arterias vocant Pulsus. Super arterias locantur venæ, præterquam in dorso, in quo magna arteria est posita super venam. Læduntur arteriæ, si, antequam vox bene permulsa est, acri clamore compleantur. Ergo intervallis longioribus uti convenit: recreatur enim spiritu vox, & arteriæ reticendo acquiescunt. ¶ Ponitur quandoque vena pro arteria. Persius: Tange miser venas, & pone in pectore dextram, Nil calet hîc. Neque enim venas ægrotorum, sed arterias pertentamus. Celsus lib. 3: Si protinùs venæ conciderint, & sæpiùs eodem die: si inter plures accessiones vis perinde corporis deest. Dicta est autē Arteria ab eo, quòd aëri: hoc est, spiritus in ea servetur, quasi τὸν ἀέρα τηροῦσα. ¶ Aspera arteria, τραχεῖα ἀρτηρία, est fistula exterior colli, ab ore protensa ad pulmonem, per quam spiritus attrahitur & emittitur.

Artĕſis, dicitur artuum morbus. Prudent. Nodosa quos podagra distorquet, & artesis.

Artĭcus, Qui illo morbo laborat.

Arthrītis, idis, [ἀρθρῖτις. Gal. *Goutte.* Ital. *Infermità ò dolor di gionture.* Germ. Die kranckheit vnd schmertzen in Gleichen/das Zipperle. Belg. Die sieet in den geleden. Hiſp. *Enfermedad de los artejos ò articulos.* Pol. *Lamanie wkoſtz, ziach, podagra.* Vng. Kôszvény. Ang. *The gouth.*] Morbus articularis, ita dictus, quòd τὰ ἄρθρα: hoc est, articulos & junctūras infestet.

Arthrĭticus, [ἀρθριτικὸς, ἡ ἀρθριτικός. Gallicè, *Goutteux.* Italicè, *Gottoſo.* Germanicè, Der das zipperle/ oder podagram hat. Hiſpan. *Enfermo de los artejos.* Polon. *Podagre maiacy.* Vngar. Kôszvényes. Angl. *Sicke of the gouth.*] Qui laborat arthritide: hoc est, morbo articulari: ἄρθρον enim apud Græcos articulum significat. Cicero ad Pætum: Non enim arbitror cocum etiam te arthriticum habere.

Artīre, apud Catonem est dimittere, adigere, inserere, immittere: ut surculum aridum, quem arriveras eximito, eò artito surculum, quem inserere voles. Iterum eò surculos præacutos artito.

Artŏ, as, Vide suprà ARCTO.

Artŏcŏpus, pen. cor. Pistor. [תנן *ophéh.* ἀρτοκόπος. Gall. *Boulengier, fournier.* Ita. *Pistore, panatiere, fornaio.* Ger. Ein Brotbeck. Belg. Een Brootbecker. Hispan. *Hornero que cueze en horno el pan.* Pol. *Piekarz.* Vn. *Kinyér süvő, abrak osztó.* Ang. *A baker of bread.*] Interdum & pro dispensatore accipitur, cui panis distribuendi officium incumbit. Iuven. Satyr. 5: Salva sit artocopi reverētia.

Artocrĕas, atis, [ἀρτόκρεας. Gall. *Pasté de chair.* Ital. *Vivanda di pane & di carne.* German. Ein pastet / ein speiß von Brot vnnd Fleisch. Hispan. *El pāstel de carne.* Polon. *Pasteta.* Vngar. *Húsos bélös.* Ang. *A pie or paštie of flesshe.*] neut. gen. sicut simplex κρέας, κτος, Cibi genus est ex pane & carne minutim concisa confectum. Quod quo pacto fieri consueverit, vide in eo libello qui Apicii nomine circumfertur. Sunt qui inflectant per primam inflexionē: an rectè, ipsi viderint: certè apud Apicium legitur nominativus Artocreas. Ita etiam videtur exigere ratio analogiæ, quam habet cum simplici. Neque obstat Persii autoritas Satyr. 6: oleum artocreasque popello Largior: an prohibes? Nam doctorum omnium judicio Artocreas ibi est accusativus singularis neutri generis.

Artolăgănus, ni, m. s. pen. cor. [ἀρτολάγανον. Germ. Brotfüdle. Polon. *Krepél.* Vngar. *Réres.* Ang. *Fine cake breade, aštawne, cušlarde.*] Panis genus delicatissimi, quod cum pusillo vino, lacte, oleo, & pipere coquebatur, ut placet Ruellio lib. 2. cap. 14. Plin. lib. 18. cap. 11: Panis ipsius varia genera persequi supervacuum videtur: aliàs ab obsoniis appellati, ut ostrearii: aliàs à deliciis, ut artolagani. Cic. Peto, lib. 9. Epist. Dediscendę sunt tibi sportellæ, & artolagani tui.

Artŏpta, f. p. [תנן *ophán* ἀρτάνη. Gall. *Boulengiere ou fournière, où on cuit & rošlit le pain.* Ital. *Femina che cuoce il pane, ouero instrumento da cuocere.* German. Ein brotbeckin / ein pfistertin. Hisp. *Hornera que cueze en horno el pan.* Pol. *Piekarka.* Vng. *Kinyér süvő aszszony (asszony) szakaszító tekenő.* Ang. *A kneading trough.*] A quibusdam dicitur mulier, quæ coquit panē in clibano vel in furno: ab ὀπτάω, coquo. Erat enim id officium mulierum: neq; ante bellum Persicum (teste Plin. lib. 18. cap. 11.) Romani, pistores suos habuerunt. ¶ Hunc morem hodie Pannonii observare dicuntur qui virilia & muliebria munia sedulò distinguunt. Plaut. in Aulul. Ego hinc artoptam ex proximo utendam peto. At Pollux dicit esse instrumentum artocopi, in quo panes torrebantur. [Ang. *A rundell or rolling pinne that they vse to knead with all.*] Alii accipiunt pro vase in quo farina subigit.

Artoptitius panis, Qui ex fermento duriore conficitur, torreturque in artopta. [Vngar. *Pogátsás kinyér.*] Plin. lib. 18. cap. 9: Siliginæ farinæ modius Gallicæ, viginti duas libras panis reddit: Italicæ duabus tribus've amplius in artoptitio pane. Nām furnaceis binas adjiciunt libras. Vide Ruell. li. 2. cap. 14.

Artredines, vocantur, quæ ab apibus sunt minores: harum meminit Arist. qui inter crabrones collocat, etiamsi in veteribus exemplaribus teuthredon corruptè legatur, pro artredon. [Vngar. *Lyuki méh.*]

Artŭs, artuum, artubus, pluralis tantùm numeri, m. q. [ἄρθρα, μέλη. Gall. *Membres.* Ital. *Nodi.* Germ. Glyder. Belg. Geledematen. Hisp. *Nnudos, ò miembros del cuerpo.* Pol. *Tzlonki.* Vngar. *Tagiz.* Ang. *Membres of the bodie, or limmes.*] Propriè dicuntur nodi in corpore animalis, ex duorū ossium coëuntibus extremitatibus resultantes: ita dicti ab arctandis: hoc est, continendis, & colligādis ossibus. Virg. lib. 5: Et magni membrorum artus. Quidam sic distinguunt Artus à membris, quòd Artus ossa cū nervis & venis: Membra autem propriè vocamus carnem artus tegentem. Vnde membrana, superior membri pars: hoc est, pellis. Sed hæc sæpenumerò confunduntur. ¶ Apud Plautū in Menæch. Artua dicuntur, à nominativo Artu: Ita mihi imperas, ut ego hujus membra, atque ossa, atq; artua Comminuam illo scipione, quem ipse habet.

Artŭo, tuas, act. p. ab Artus fit: [ἀρθρόω. Vngar. *Tagonként oszlom*] à quo Deartuo, quod est per artus divido. Maternus lib. 5: Vt sic artuatis viscerum partibus, membra omnia crudelis artificii præsidi proferantur.

Artĭcŭlāre. [σύνθρουῶ. Polon. *Skladam.* Vngar. *Magyarázni.*] Apulejus Floridor. lib. 2: Eò faciliùs verba hominis articulantur, patentiore plectro, & palato.

Artĭcŭlus, m. s. diminutivum ab Artus, & ponitur pro junctura sive nodo vel parte membri. [ἄρθρον. Gall. *Ioincture, nœud.* Ital. *Nodo, giuntura* Ger. Gleich. Belg. Geledematen. His. *Nnudo, artejo, articulo* Pol. *Czlonecżek.* Vng. *Iz,* Ang. *A ioynte, a knote.*] Articulis membra distinxit. ¶ Sed & in vite dicuntur articuli, nodi ex quibus gemma erumpit. Cic. in Catone: Itaq; ineunte vere, in iis quæ relicta sunt, existit tanquam ad articulos sarmentorū, ea quæ gemma dicitur. ¶ Articuli etiam in montibus dicūtur. Plinius in calce operis: Etenim contingit recurrentiš aliæ positio in partem utilissimam, & inter ortus occasusque mediam, aquarum copia, nemorum salubritate, montium articulis, ferorum animalium innocentia, soli fertilitate, pabuli ubertate. Vbi montium articulos videtur accepisse pro collicu-

lis, & clivis mollirer surgentibus, qui editioribus montibus veluti corpori membra, sunt annexi. ¶ Sic articulos fidei, tanquam membra religionis nostræ dixerunt. ¶ Interdum ponitur pro digito, ut apud Ovid. lib. 2. de Ponto: At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit Vtile solicitis supputat articulis. ¶ Interdum pro momento, καιρός, & tempestiva rerum faciendarum hora, sive puncto, ἀκμή, seu alicujus rei aut temporis particula. Terent. in Adel. Vide ut in ipso articulo (οἷ αὐτῷ τῷ καιρῷ) oppressit eam. ¶ Item Articulus membrum est periodi, quod etiam à Græcis κῶλον appellatur: de quo Autor ad Heren. lib. 4: Articulus habetur quum singula verba intervallis distinguuntur cæsa oratione. ¶ Similiter Articulus, ἄρθρον, à Grammaticis dicitur particula, quæ in declinandis nominibus discernendi generis causa præponitur: cujusmodi sunt apud Latinos Hic, hæc, hoc: apud Græcos, ὁ, ἡ, τό. Quanquam est & aliud genus articulorum apud Græcos, quos illi subjunctivos vocant, eundem usum præstantes, quem relativa apud Latinos, ὅς, ἥ, ὅ.

Artĭcŭlāris, & hoc are, Quod ad articulos pertinet: [ἀρθρικός. Gall. *Appartenant aux ioinctures.* Ital. *Pertinente à gionture.* Germ. Das zu den Gleichen gehört. Hisp. *Perteneciente à artijos ò articulos.* Pol. *Szłó członkom przynależący.* Vng. *Izjizbeli.* Ang. *That belongeth to the ioyntes.*] ut, Articularis morbus, ἀρθρῖτις, ita dictus, quòd per omnes artus vagetur. Hoc morbo Ennius laborasse fertur. Serenus: Si verò articulos tabes inimica per omnes Hęserit, ex ficu betas cum melle jugabis, Vel pelagi latices, simul & Baccheia dona; Sumere curabis, nimio sed parcito vino. Ennius ipse pater dum pocula siccat iniqua, Hoc vitio tales fertur meruisse dolores.

Artĭcŭlārĭus, a, um, idem. [Vngar. *Izi, izbeli.*] Plin. lib. 21. cap. 20: Articularios morbos sedat, canisque morsus Idem lib. 20. cap 9: Podagræ autem, morbisque articulariis illini cum rutę, coriandri, & salis mica hordei farina.

Artĭcŭlārĭus, rii, substantivum. Qui articulari morbo laborat. [ἀρθρικός. Gallicè, *Goutteux.* Italicè, *Gottoso.* Germanicè, Der in Gleichē schmertzen hat / alß Lāme / Krampff / Podagramātē. Hispan. *Gotoso.* Pol. *Podagre maiacy.* Vngar. *Kösznényes.* Ang. *Sick of the gowet.*] Plaut. Merc. Nec podagricus, nec articularius est, quem ius ducunt pedes.

Artĭcŭlātim, Significat per articulos, separatim, seorsim. [εἰς ἄρθρους. Gall. *Par les ioinctures, de poinct en poinct, distinctement.* Ital. *Per le gionture, à pezzo à pezzo, di punto in punto, distintamente.* Ger. Von Gleich zu Gleich / stuckechtig / von einē Gleich zum andern. Hisp. *De articulo en articulo, distincta y partidamente.* Pol. *Rozdzielnie po członku, posztuce.* Vng. *Izenként.* Angl. *Frome ioynte to ioynte, distinctlie, frome poynte to poynte.*] Plaut. in Epid. Hem istic homo te articulatim occidit senex. Cic. de legib. Quæ fusè olim disputabantur ac liberè, ea nunc articulatim distinctęq; dicuntur.

Artĭcŭlātē, Distinctè, Inde dicimus Articulatè pronunciare: id est, distinctè & quibusdam veluti articulis. Germ. Heiter / clar / verstendtlich. Pol. *Porządnie.* Vngar. *Magyará, halkal.*] Interdum ponitur pro clarè, apertè. Cicer. Att. Valebis igitur, & puellæ salutem articulatè dices.

Artĭcŭlātĭo, onis, f. t. [ἄρθρωσις. Pol *Rozdzielenie.*] Plin. li. 16. cap. 25: Clareque & tunc cernitur excrescentium cacuminum articulatio.

Artĭcŭlōsus, si, Plenus articulus. [ἀρθρώδης. Gall. *Plein de ioinctures & de neuds.* Ital. *Articuloso.* Ger. Voll gleich / oder knöpff. Hisp. *Lleno de nnudos.* Pol. *Wezlowaty.* Vng *Izes.* Ang. *Full of ioynytes, that hath many knottes or ioyntes.*] Plin. lib. 24. cap. 16: Alii radice longa, veluti signata, articulosaque monstravēre, tribus omnino caulibus. Quintil. lib. 4. cap. 5: Evitanda utique maximè concisa nimium, & velut articulosa partitio.

Arvĭca, genus frumenti.

Arvīnă, pen. prod. Durum pingue inter cutem, ut autor est Servius. [חלב *chelēb.* λίπος, τό. Gal. *Graisse, seing doux* Ital *Grasso, lardo.* Germ. Schmär / fetßte zwischen haut vnnd fleisch. Hispan. *Grassa que está puesta sobre la carne.* Polon. *Biel sadlo. tluszczoszcz.* Vngar. *Háy.* Angl. *Suet, or tallow.*] Virg. lib. 7: Pars lævеis clypeos, & lucida spicula tergent Arvina pingui.

Arūncus, m. s. Villus est à caprarum mento dependens. [κρύνος. Gall. *Tarbe de chieure* Ital. *Barbetta della capra.* Germ. Geißbart. Hisp. *La barua de las cabras ò cábrones.* Pol. *Kozia broda.* Vng. *Ketske szakál.* Ang *A goates barde.*] Plin. lib. 8, cap. 50: Dependet omnium mento villus, quem aruncum vocant.

Arūndo, f. t. Aquaticus fiutex. [קנה *kaneh.* κάλαμος. Gall. *Canne, roseau.* Ital. *Canna.* Germ. Ein Rhor. Belg. Een Riet-pijpe. His. *Canna.* Pol. *Trzcżina.* Vng. *Nád.* Ang. *A reede, or cane.*] Liv. 7. bel. Pun. Erant autem pleraque ex cratibus, aut tabulis facta, alia arundine texta, stramento intecta. ¶ Et quoniam ex arundinibus fiebant sagittæ, quandoque Arundo ponitur pro sagitta. Virg. lib. 7. Aeneid.. actaque multo Perque uterum sonitu, perque ilia venit arundo.

Arūndĭnĕus, nea, neum, Quod est ex arundine. [καλάμινος. Gall.

Gall. *De cane ou roſeau.* Ital. *Di canna.* Ger. Das von dem Rhor iſt. Hiſp. *Coſa tota de canna.* Pol. *Ze trzcżini wcżiniony.* Vng. *Nád beli, nádas.* Ang. *Of a reede, made of a cane.*] Plin. lib. 10. cap. 29: Addita in tranſverſas labias, fronde arundinea. ¶ Scipioni arundineo inniti, apud Hebræos in proverbio fuiſſe videtur 4. Reg. cap. 18. Iſa. cap. 36. Ezechiel. cap. 29: De eo qui ſpes ſuas figit in iis, qui non ſolùm non poſſunt eſſe præſidio, verùm etiam noceant deſtituto. Siquidem arundineus ſcipio nõ modò nõ ſuſtinet innitentem, verùm etiam manũ penetrat ac vulnerat.

A˘rūndĭnācĕŭs, a, um, Similis arundini: [καλαμῳειδὴς. Gallicè, *Semblable à vne cane ou roſeau.* Italicè, *Coſa che ha forma di canna.* Germanicè, Einem Rhor gleich. Hiſpanicè, *Coſa ſemejante à la canna.* Polon. *Trzcżinie podobny.* Vng. *Nád ſzabáſu.* Angl. *Lyke a reede, lyke a cane.*] ut Folium arundinaceum. Plin. lib. 18. cap. 7: Frumentis folium arundinaceum, fabæ rotundum, & magnæ leguminum parti.

A˘rūndĭnētum, pen. prod. n. ſ. Locus arundinibus abundans. [καλαμών. Gall. *Le lieu où croiſſent cannes ou roſeaux.* Ital. *Luogo doue ſono molte canne, canneto.* Ger. Ein ort da viel Rhor wachſen. Hiſ. *El canaueral, lugar donde nacen cannas.* Pol. *Gdzie obſitoſcż trzcżini.* Vng. *Nádas.* Ang. *A place where reedes growe or canes.*] Sicut Salictum & Olivetum dicimus, pro locis in quibus magna eſt copia ſalicum, & olearum. Plin. lib. 10. cap. 32: Minores halcyones in arundinetis canunt.

A˘rūndĭnōſŭs, a, um, adject. Abundans arundinibus. [καλαμώδης. Gall. *Plein de roſeaux ou de cannes.* Ital. *Pieno di canne.* Germ. Rhorecht/ das viel Rhor hat. Hiſp. *Lleno de cannas.* Pol. *Trzcżiniaſty.* Vng. *Nadaſos, ſók nádu.* Ang. *Full of reedes or canes.*] Catul. Quæque Ancona, Cnidumque arundinoſum Colis.

A˘rūndĭfĕr, adject. Ferens arundines. [καλαμοφόρος. German. Das viel Rhor tregt. Vng. *Nád termõ.* Ang. *That beareth or bringeth reedes or canes.*] Ovid. 5. Faſt. Tybris arundiferum medio caput extulit alveo.

A˘rūſpex, [Vng. *Iõ vendẽlo.* Ang. *A diuinour, a coniectour of thinges to come.*] Vide infrà in dictione HARVSPEX, οἰωνοσκόπος.

Ārvum, vi, n. ſ. ab Arando dictum, Ager aratus, necdum ſatus, qui tamen ſementi datur. [שדה *ſadhèh.* ἄρουρον. Gall. *Champ, labouré, terre labourée, ſemée ou à ſemer.* Ital. *Campo.* Ger. Ein Feld dz ſchon zu dem ſayen gerüſtet iſt. Belg. Een bouwe oft ackervelt/ oft erne. Hiſp. *Campo que ſe labra y ſiembra.* Pol. *Rolia wigotowana.* Vng. *Vgar.* Ang. *A tilled feild, followed feeld, land eared to be ſowen.*] Varr. 1. de Re ruſt. cap. 39: Arvum, quod aratum, nec ſatum eſt. Saluſt. Quia Numidæ pabulo pecoris magis, quàm arvo ſtudẽt. ¶ Pro eodem etiam dicitur Ager arvus. Plaut. Truc. Non arvus hic qui arari ſoleat. Sed paſcuus eſt ager.

Arvales fratres, Vide in PROPRIIS.

Ārx, f. t. Ab arceo, quia arcet: id eſt, prohibet hoſtes accedere caſtellum. [משגב *miſghdb.* ἀκρόπολις, ἄκρος. Gall. *Forteresſe, chaſteau de defenſe, haute tour.* Ital. *Fortereꝛza, caſtello, difeſa.* German. Schloß/ ein Veſte/ ein Burg. Belg. Een Stot oft Caſteel. Hiſpan. *Fortaleza, roquera, ò alcacar de cuidad.* Pol. *Zamek, twierdza.* Vng. *Vár.* Ang. *A caſtell, a fortreſſe, a high tower.*] Eſt enim locus urbis in montè ſitus natura munitus. Inde etiam ſummitates montium & cujuſcunque altitudinis, ex quibus facilè poſſunt depelli hoſtes, Arces dicuntur. Vel (ut Solinus inquit) ab Arcadibus dicta eſt Arx, qui munitiſſimos quoſq; colles ſub Evandro tenuerunt. Virg. 2. Aeneid. Quo res ſumma loco Pantheu? quam prendimus arcem? Cic. in Paradox. Hoc opus in apertũ ut proferas, nihil poſtulo: non enim eſt tale, ut in arce poni poſſit, quaſi illa Minerva Phidiæ: ſed tantùm ut ex eadẽ officina exiſſe appareat. ¶ Tranſlatè hac voce utimur quũ tutiſſimũ ac validiſſimum præſidium ſignificamus. Cicer. in Verr. act. 6: Idem ad vos privatim, judices confugit, utitur hac lege qua judicium eſt cõmuni arce ſociorum. Rurſus in eadem: Hic locus eſt igitur unus quò perfugiant, hic portus, hæc arx, hęc ara ſociorum. Idem pro Roſc. Comœd. Idem pro Sylla. Idem in Epiſt. Fam. ad Lentul. quod erat in cauſa præcipuum, arcem vocat. Non potuit, *inquit*, magis in arcem cauſæ illius invadere. ¶ Arcem ex cloaca facere, proverbialiter dicuntur, qui rem hominémve nihili laudibus magnificis attollũt. Cic. pro Cn. Plancio: Nunc venio ad illud extremum quod dixiſti, dum Plancii in me meritum verbis extollerem, me arcem ex cloaca facere, lapidem è ſepulchro venerari pro Deo, neque enim inſidiarum periculum ullum neque mortis fuiſſe. In cujus verbis & illud proverbii figuram habet, lapidem è ſepulchro venerari pro Deo, quod tum locum habet quum aliquem laudamus & extollimus qui laude dignus non eſt.

A ante S

AS. TT. in notis antiquiorum, à ſuprà tecto. ASL. à ſua lege fecit. A.S. à ſuis.

Ās, aſſis, m. t. Libra. [אבה *manéh*: à Græcis μνᾶ, Mna. Germ. Ein pfund. Vn. *Garas, pénz.* An. *A pound weight.*] Mina à noſtris, interpoſitione i, literę: quę ex nonaginta ſex drachmis conficit, ſive duodecim uncis. ἀσσάριον. Uncia verò ab uno dicitur ἐγγύη. ¶ Sextans, Vnciæ duæ, quaſi ſexta pars aſſis. ἑκτημόριον. ¶ Quadrans, Vnciæ tres, quarta pars aſſis qui & Triuncium dicitur. τετραημόριον. ¶ Triens, Quatuor unciæ, tertia pars aſſis. τριημόριον. ¶ Quincunx, Vnciæ quinq;. ¶ Semis, Vnciæ ſex, dimidium aſſis, ſive ſelibra: id eſt, media pars libræ, quaſi ſemias. ἡμιπλέθριον. ¶ Septunx, Vnciæ ſeptem. ¶ Bes, Vncię octo: ¶ dempto triente ab aſſe, quaſi Des. διμοιρία. ¶ Dodrans, Vnciæ novem, ab aſſe dempto quadrante, quem & Novuncium dicimus. τριμοιρία. ¶ Dextans, Vnciæ decẽ, dictus, quòd aſſi deſit ſextans: hoc eſt, unciæ duæ. ¶ Deunx, Vnciæ undecim, quaſi unica dempta ex aſſe uncia. ¶ Aeris autẽ minima pars Sextula dicitur, quòd ſit ſexta pars unciæ. ¶ Semuncia Dimidia pars unciæ. ¶ Sicilicũ, Semũcię dimidiũ, ita dictũ, quòd ſemunciam ſecet. Sicilire enim antiqui dicebant, quod nos Dividere: unde etiam Siciliæ nomẽ manſit. Et ſciendũ quòd veteres volentes aliquid dividere in partes æquales, ut hæreditatem & quidvis ſimile, id aſſem appellaverunt, & partes uncias. Vnde illud Plinii de Luna lib 2. cap. 14: Haud dubium eſt lucere dodranteis ſemuncias horarũ ab ſecunda adjicientẽ uſq; ad plenũ orbẽ. ¶ Vnde etiã habemus, Ex aſſe hæredẽ fecit, ἐξ ὅλου κλήρου: id eſt, totius hæreditatis. Suet. in Cæſare: Noviſſimo teſtamẽto tres inſtituit hæredes ſororũ nepotes, Octavium ex dodrante, Pinarium & Pediũ ex quadrante. ¶ Interdũ etiam As dicitur numus æreus libralis, quòd eſſet unius libræ, ita dictus ab ære. Horat. Quem ſi diminuas, vilẽ redigatur ad aſſem. Valebat autem as (*inquit Budæus*) quaternos denarios noſtros paulò pluris. Inde dupondius, ex duabus libris. Et Seſtertius, duarũ librarũ & ſemiſſis. Interdum Triens, Quadrans, Quincunx, & ſimiles partes aſſis apud poętas accipiuntur pro calicibus, aut menſura poculorum. Propertius: Quũ fuerit multis exacta trientib. hora. Martial. Te conviva leget mixto quincunce. ¶ Cõponitur autem as cum eo quod eſt Tres, & fit Tressis. Perſius: -hic Dama eſt, non treſſis Agaſo. ¶ Ex Octo & As, fit Octussis. Horat. Quanti empta? Parvi. Quanti ergo? Octussibus. Et ſic per omnes numeros uſque ad centum, ut Centussis. Perſius: Et centum Græcos curto centuſſe licetur.

A˘ſſārĭŭs, rii, m. ſ. ἀσσάριος, numus ſive genus ponderis. Ioſeph. Quatuor drach. vendetur aſſarius.

A˘ſſārōtum, pen. prod. n. ſ. [ἀσσάρωτον. Ger. Ein Boden in einem Gahl oder ſunſt/ von gefiertẽ ſteinen beſetzt/ von allerley farben. Pol. *Poklad malowany.* Vngar. *Czifrás pagyimouton.* Ang. *Paving tile of diuers coulores, finelie ſett with figures of birdes or other thinges, or hauing lyke pictures carued vpon them.*] Pavimentum picturæ arte elaboratum, à Græcis inventũ: ſic dictum, quòd verri non debeat. Nam deducitur ab α privativa particula, & σαίρω, verro, ſcopo. Scopæ quoq; à Græcis σάρες dicuntur. Solebant quippe purgamenta cœnarium, quæ ἀσσάρωτα vocantur, e pavimento everri, dum ſubtegulanea pavimenta in uſu erant. Poſtea aſarotis inventis, ceſſavit uſus ſcoparum, manibusq; colligi purgamenta cœperunt, pavimenta verò ſpongiis mundari. Xenodorus primus claruit in faciendis aſarotis, quæ miro artificio parvulis teſtulis in varios colores tinctis, & imagines pictis ſtatuit. Nam Pergami in aſaroto columbam effecit bibentem, quæ aquam capitis umbra offuſcabat, alia ſibi eſcam eripiente. Papinius lib. Sylvarum: -varias ubi pacta per arteis Gaudet humus, ſuberantque novis aſarota rigufis. De hoc vide plura apud Plin. lib. 36 cap. 25.

A˘ſārum pen. cor. [ἄσαρον. Gall. *Cabaret.* Ital. *Aſaro.* Ger. Haſelwurtz. Hiſ. *Aſarabaccara.* Pol. *Kopyting*, Macer Aſarũ Latine vulvaginẽ dici ſcribit. Vng. *Kapotnyak.*] teſte Plin. lib. 12. cap. 13: Herba eſt folia habens ſimilia hederæ, rotundiora tamen & molliora, florem purpureum, radicem Gallici nardi, ſemẽ acinoſum, ſaporis calidi, & vinoſi. Hæc herba etiam hodie (ut Ruellio credimus) Gallorum lingua *Aſarum* appellatur, *Baccara & Cabara.* Id certum eſt vel Dioſcoridis teſtimonio eandem herbam eſſe cum ea, quæ alio nomine Baccar ſive Baccaris ſine aſpiratione dicitur: at Baccharis aſpiratè alia herba eſt, quã deſcribit Dioſc. lib. 13. cap 51, quæ in coronis expetebatur.

Asbeſtinum, n. ſ. [ἀσβέστινον. Gall. *Vne ſorte de lin qui ne bruſle point.* Ital. *Lino che non ſi abbrugia.* Ger. Ein gattung des flachs/ der von dem fewer nicht mag verzehret werden. Hiſp. *Cierto lino que no ſe quema.* Pol. *Rodzaꝛ lnu ktori, nie może bicż ſpalony.* Vng. *Len az, ky mermemég.* Ang. *A ſort of line or flaxe that burneth not.*] Genus eſt lini, quod ignibus non abſumitur. Vivum id vocant, ardenteſque in focis conviviorum ex eo vidimus mappas, ſordibus exuſtis ſplendeſcẽtes igni magni magis, quàm poſſent aquis. Vocatur autem a Græcis Asbeſtinum ex argumento naturæ. Hæc Plin. lib. 19. cap. 1.

Ās-bēſtŭs, Inextinguibilis. [ἄσβεστος. Gall. *Choſe qu'on ne peut eſteindre.* Ital. *Coſa che non ſi può ſtegnere.* Ger. Vnuerloſchlich. Hiſp. *Coſa que nõ ſe puede apagar.* Pol. Rzecz ktorey nie można zgasić. Vng. *El ölthatatlan.* Ang. *That can not be quenched.*] Nomẽ lapidis eſt, ferri coloris, in montibus Arcadiæ naſcentis, qui quamvis ignẽ non habeat proprium, tamen ſic ardet, ut non poſſit extingui:

dr hoc Plinius libro trigesimo septimo, capite decimo.

Ascōnius, numeratur ab Ovid. 3. lib. Metamorph. inter canes Adronis. Nomen Helicitium, dictum à colore pilorum fuligineum referente: ἀσκὸς enim apud nos fuliginem sonat.

Ascōlabotes, ὁ περὶ ἀσκάλαβον, Animal venenatum, ex genere stellionum, lentigine plenum, acerbi studoris, diversum ab eo, quod Itali sua lingua Tarantulum vocant. Vide Plin. lib. 29. ca. 4. Dictus autem putatur Ascalabotes, παρὰ τὸ ἀσκηλᾶς, τὸ ποικίλος, καὶ τὸ βοᾶν, ὅ πολυσονορίαν ἔχει.

Ascalonia, sive Ascalonium. [ἀσκαλώνιον κρόμμυον, Gal. *Escallottes, une sorte d'oignon, appetit.* Ital. *Scalogna.* Ger. Ein gattung der Zwybeten. Hisp. *La ascalonia cebolla para sembrar.* Pol. *Cibula Ascalonska.* Vng. *Magyaro hagyma.* Ang. *A sort of ony nō called a scalion.*] Cæpe genus, quod in Ascalone plurimū nascatur. Plin. lib. 19 cap. 6.

Ascarides, ἀσκαρίδες, Vermes sunt exigui ex genere lumbricorum: de quibus Galenus libro ultimo Methodices.

Ascendo, dis, Ex Ad & Scando, sed d abjicitur: Significat sursum, sive ad aliquid tendo. [עלה *halah.* ἀναβαίνω. Gal. *Monter.* Ital. *Ascendere, salire, montare.* Ger. Auffsteigē/hinauff gehen. Belg. Opclimmen. Hisp. *Subir arriba.* Pol. Wstępuie, wchodze. Vng. *Föl hágok, föl megyök.* Ang. *To go vp, to ascende.*] Terent. in Adelph. Navem ascendit. Ascendere in cōcionem: hoc est, in eum locū unde oratio solet haberi ad populum. Cic. ad Attic. Tum subitò ille in concionem ascendit, quam Appius ei dedit.

Ascensus, us, verbale, pro ascendendi actu. [ἀνάβασις. Vng *Föl hágás, f. l menés.* Ang. *Going or clymming vp.*] Cic. pro Domo sua: Nonnumes audaces ab ejus templi aditu atq; ascēsu prohibuisti.

Ascetēriă, [ἀσκητήρια. Vng. *Kalǫsirom.* Ang. *Monasteries, mynsters.*] Vocantur monasteria in Codice Iustiniani, à verbo ἀσκέω, quod est mentem exerceo in contemplatione rerum divinarum.

Ascia, æ. Liber lignarii instrumentum est, quo fabricæ materię dolantur. [כַּשִּׁיל *chasilsilil* מעצד *mahatsādh.* ἀξίνη. Gal. *Vne congnée ou hache, ttoloire.* Ital. *Ascia.* Ger. Ein Beyhel/Hobel. Belg. Een Byl oft Deesel. Hisp. *El seguron ò acuel a para dolar.* Pol. *Hebel.* Vn. *Gyalu szinlőbard.* Ang. *A chippe axe.*] Plin. lib. 16. cap. 40: Mollissima tilia, eadem videtur & calidissima: argumentum afferunt, quòd citissimè ascias retundat. Hujus diminutivum est Asciola.

Ascio, n. p. Ascia cædo. [πελεκίζω. Gal. *Doler, hacher avec vne cōgnée.* Ital. *Asciare, polire* Ger. Behawen/zimmeren. Hisp. *Dolar.* Pol. Oczia ssuie. Vngar. *Bárdolom, meg szinlőm, gyalulom.* Angl. *To hew or chippe.*] Vitr. lib. 7. cap. 2: Sumatur ascia, & quemadmodum materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur. Sic Exascio, as: unde Exasciatum opus dicitur à Plauto pro polito, perfecto. ἐξεσμένος.

Ascisco, scis, ascivi, ascitum: vel etiam (ut quibusdam placet) Ascio, is. Advoco, aliunde sumo, accerso, expeto, adscribo, adjungo. [קח] *lakad* הדביק *hidbik* חבר *chibbār.* ἐπαγωγή, προσφορά, συναγωγή, προσαγωγή. Gal. *Prendre ou appliquer à soy, s'attribuer, s'associer, prendre pour soy.* Ital. *Attribuire, chiamare à se.* Ger. Zuſich nemmē, anſich nemmen, zu ſich berüffen. Belg. Tot voor ge tee nemē toe. Hisp. *Atraer y llamar à traher de lexos.* Pol. *Przyssáć, przyimować, przybierać.* Vngar. *Mellém fogadom, mellem vessöm.* Ang. *To receyue, to take to him as his owne, to clayme to him.*] Accusativum post dativum semper fermè postulat. Quint. lib. 8: Quo in genere idem præcipuè custodiendum, ne id quod similitudinis gratia ascivimus, aut obscurum sit, aut ignotū. Cic. pro domo sua: Istam sapientiam mihi non ascisco. Lactant. lib. 4: Et illos qui temerè sapientium sibi nomen asciverunt, erroris, stultitiæq; damnarunt. Cic. pro Arch. Quod si mihi à vobis tribui, concediq; sentiam, perficiam profectò, ut Aulum Licinii non modò non segregandum (quum sit civis) à numero civium, verumetiam, si non esset, putetis ascisc endum fuisse: id est, donandum civitate.

Ascites, ἀσκίτης. Species est aquæ subter cutem fusæ, in qua plus sese humoris promit, spiritus autem minus. [Germ. Die Wassersucht/bey welcher mehr Wasser dann blast ist. Pol. *Pulchlina zaskornia.* Vn. Víz kórság.] Cui opponitur Tympanites, in quo plus spiritus est, quàm aquæ. Vide Cels. lib. 3. cap. 21.

Asclepias, ἀσκληπιὰς, Herba est, ramos oblongos, & hederæ folia habens, & radices numerosas: ita dicta ab Asclepio inventore. De hac Dioscor. lib. 3. & Plin. l. b. 26 cap. 5.

Ascōpēră, ft. [כִּיס *chis* צרור *tserór.* ἀσκοπήρα. Gal. *Vne pouchette ou cachet de cuir.* Ital. *Sachetto, borsa di cuoio.* Ger. Ein Lēderſeckle/ein Lēdertuer Sack. Belg. Een leeder Sack. Hisp. *Sacco pequeño, ò cofrezillo de cuero.* Pol. *Tasiba torba.* Vng. Tarsoly. Ang. *A barge of leather, purse, pouche.*] Sacculus pelliceus, marsupium dictum: ab ἀσκὸς & πήγω. Suet. in Ner. Alterius collo ascopera deligata. Ex quo datur intelligi, cullei symbolum fuisse deligatum Neronianæ statuæ: quoniam matricida fuit.

Ascribo, psi, ptum, ex Ad & Scribo, act. t. Subscribo: hoc est, ad scriptum aliquod nomen vel sententiam meam subjungo. [כתב על *chatāb hal.* προσγράφω, προσγράφομαι. Gal. *Adiouster à ce qui a esté escript auparauant.* Ital. *Sottoscrivere, attribuire.* Germ. Hinzuſchreiben/zuſchreiben. Belg. Dat oft achterwaert. Hisp. *Escriuir mas teniendo, atribuyr, y escriuir, escrita para alguna cosa.* Pol. *Przypisáie, przypisáwa.* Vng. Föl irom, ali irok. Ang. *To subscribe, to write to more to that which is written, to nomber and put to the rankes of others.*] Cicer. de Leg. 1: Ascribito me fratris sententiæ: & de Opt. genere Orat. Qui Thucydidem laudavit, ascribet suæ nostram sententiam. Idem Attico: Nam quòd me non esse ascriptum vides: id est, nomen meum. Sic apud Qu. fr. In qua primum erat, quod antiquior in tuis fuisset ascripta literis, quàm in Cæsaris. Idem ad Attic. Igitur tu quoque salutem utrique ascribito. ¶ Significat quoq; ascisco. Cic. pro Archia: Venit Heracleam, quę quū esset civitas antiquissimo jure ac fœdere, ascribi se in eam civitatem voluit: id est, civis fieri voluit, & aliis civibus adjungi: ¶ Dicimus autem ascribere civitati, in civitatē, vel in civitate. ¶ Interdū Ascribere, est attribuere, adjungere, assignare, & vel dativo vel accusativo cum præpositione in vel ad, jungitur. Cicero: Quòd vulgò hominum opinio socium me ascribat tuis laudibus. Vbi cum dativo poni vides. ¶ Idem Offic. lib. 3: Admiratus eorum fidem tyrannus, petivit ut se in amicitiam tertium ascriberent. Et ad Q. fr. Hunc ad tuū numerū libenter ascribito. Interdum Imputare, προσφέρω, ἀναφέρω. Cicer: Neque mihi negligentiam velim ascribas. ¶ Ab Ascribo Ascripti dicebantur, qui in colonias nomina dedissent, ut cæteris coloni adderentur. ¶ Item Ascripti milites, qui supplendis legionibus ascribebantur: quos etiam Accensos dicebant, quòd ad legionum censum essent ascripti. Et velatos, quia vestiti inermes sequebantur exercitum. Et Ferentarios, quia fundis præliaturi, ea modò ferrent, quæ in hostes jacerent. Et Rorarios, quòd id hominum genus antequam acies coirent, in modum rorantis tempestatis dimicarent.

Ascriptĭtĭus, m. s. Allectus, qui ad aliquam rem ascriptus est: [כתוב *chatubh.* παράγραπτος, προσγραφόμενος. Gall. *Enregistré, escrit, comme vn officier nouuellement creé, & adiousté au nombre ancien.* Ital. *Colui che è ordinato à qualche cosa.* Ger. Eyngeſchriben/angenommen. Hisp. *Persona escrita para alguna cosa.* Pol. Wpiſſany, przyety. Vng. *Beirotot.* Ang. *That is writ ten and chosen to any office amongus the rest, registred or enrolled.*] ut qui vulgò in collegiis magistratuum Extraordinarii vocantur. ¶ Et Dii ascriptitii, qui diis majorum gentium opponuntur: de quibus Budæus in Pandectis. ¶ Item cives ascriptitii, quòd natis civibus adjuncti, se jam in alterius imperium dediderunt.

Ascriptor, oris, m. t. Qui rei alicui nomen suum ascribit, alterius ve acta approbat. [παραγραφεύς. Vng. *Alairo.* Ang. *Which subscriueth to any thing, a registrer or enroller.*] Cic. pro Domo sua: Denique ille novitius Ligur venalis ascriptor, & subscriptor tuus quem M. Papirii sui fratris esse testamento & judicio improbatus, mortem ejus sevelle persequi dixit. Idem ad Quir. post red. Itaque is fuit non modò salutis defensor, verumetiam ascriptor dignitatis meæ.

Ascriptīvus, idem est, quod Ascriptitius: [Vng. *Beirot, föl irattot.* Ang. *Registred, onrolled whith others.*] apud Plautum in Menæch. Idem istuc aliis ascriptivis ad legionem solet. Dicebantur autem ascriptivi milites, quòd olim ascribebantur, inermes, qui succederent armatis militibus: id est, si quis eorum deperisset. Varro lib. 6. de ling. Lat.

Ascyron, [ἄσκυρον. Ang. *Great S. Iohnes wort.*] Herba est hyperico similis, comas habens, quę manibus tritæ succo sanguineo manant: unde & Androsæmon appellatur. ¶ Fab. αὐδρὸς αἷμα: id est, hominis sanguis. Vide Plin. lib. 27. cap. 4.

Asĭlus, pen. prod. m. s. [οἶστρος. Gall. *Taon, vne mouche fort picante qui moleste fort les bœufs & les vaches.* Ital. *Tafano, ò tauano.* Ger. Ein Brem / ein Roßmuck / grosse fliegen/ hummel. Belg. Een peerden vliege. Hisp. *Mosca rda que ahuyenta las vacas ò rasos.* Pol. Bak, gzik konie ssczypiący. Vng. *Barom kergető fenebogár, varga légy.* Ang. *A great flie byting beastis, also a worme found in fishes.*] Muscę genus, gregibus maximè infestum: unde etiam à Græcis Oestros, appelatur. Hoc infecto Iuno pellicem Io mutatam in juvencam adegit ad insaniam. De hoc Virg. 3. Georg.

Est lucos Silari circa, ilicibusque virentem
Pluribus Alburnum volitans: cui nomen Asilo
Romanum est: œstron Graii vertêre vocantes,
Asper, acerba sonans. quo tota exterrita sylvis
Dissiliunt armenta. Nascitur è latiusculis quibusdam bestiolis, quæ in fluviis supernatant. Vnde circa aquas magna asilorum copia, ubi id genus bestiolarum est.

Asĭlus mărīnus, οἶστρος θαλάσσιος, animal ita vocatur ab Asili terrestris tantùm natura, quòd Thynnos gladiosque pisces, & interdum delphicos vigente canicula exagitet. De quo Arist. Hist. anim. lib. 5. cap. 31. Plin. lib. 9. cap. 15: Animal est parvum scorpionis effigie, aranei magnitudine. Hoc se & Thynno, & ei qui gladius vocatur, crebiò delphini magnitudinem excedenti, sub pinna affigit aculeo, tantoq; infestat dolore, ut in

naves

naves ſæpenumerò exiliant. Pro ore tubulum ſive fiſtulum habet, utrinque quippiam manus vice, ſenisque pedibus nititur.

A˘sĭnă. Aſella. Vide ASINVS,

A˘sĭnŭs, pen. corr. m. ſ. animal notum. [חמור *chamór.* ὄν⊙, ὸ. Gall. *Aſne* Ital. *Aſino.* Ger. & Belg. Ein Eſel. Hiſp. *Aſino, animal domeſtico* Pol. *Oſieł.* Vng. *Szamár.* Ang. *An aſſe.*] M. Varro de Re ruſt. lib. 2. cap 8: Ex equa enim & aſino fit mulus: contrà ex equo & aſina hinnus. Aſini in Achaia optimi ſunt Arcadici. In Italia Reatini: ut tradit Plin. lib. 8. cap. 43. ¶ Ab equis ad aſinos, Ἀ˘φ' ἵππων ἐπ' ὄνους, proverbiali figura dicimus, ubi quis à ſtudiis honeſtioribus ad parùm honeſta deflectit: Aut ubi quis à cõditione lautiore ad abjectiora devenerit. Procopius Sophiſta in epiſtola quàpiã: τὸ δὴ λεγόμενον, ἀφ' ἵππων ἐπ' ὄνους μεταπεσόντα: id eſt, juxta proverbium: Ab equis ad aſinos tranſivimus. ¶ Huic adverſum eſt illud Plaut. in Aulular. Ab Aſinis ad boves tranſcendere, pro eo quod eſt, ex humiliore cõditione ad ditiorum partes tranſire. Ab aſino delapſus, ἀπ' ὄνου πεσὼν, in eos dicitur qui inconſultè quippiã agũt & imperitè: aut in eos qui à præſentibus cõmodis, quibus ob inſcitiam uti neſciunt, excidunt. Vtuntur hoc adagio Plato lib. de leg. 3. Plut. in Gryllo, & Ariſtoph. in Nub. ¶ Aſinus ad lyram, Ὄ˘ν⊙ λύρας, ſubaudi ἀκροατὴς, auſcultator. In eos, qui propter imperitiã nullo ſunt judicio, craſſisque auribus. Rectè etiã torquebitur in eos, qui indecorè tentant artificium, cujus ſunt imperiti, & à quo natura abhorrent. ¶ Germanum hujus eſt, Aſinus ad tibiam, Ὄ˘ν⊙ πρὸς αὐλόν. Dicendum ubi quis ea quæ ſcitè dicuntur, nec animadvertit, nec intelligit, nec laudat. Aſinus aſino, & ſus ſui pulcher, Ὄ˘ν⊙ ὄνῳ κάλλιστον, ὗς δὲ ταῖ συΐ. Id eſt, ſimile ſimili placet. Convenit ubi inter inhoneſtos ſimilitudo morũ & inſtituti conciliat benevolentiã: veluti quũ miles placet militi, aleator aleatori, potator potatori, ſophiſta ſophiſtæ. ¶ Aſinus balneatoris, Ὥ˘σπερ ὄν⊙ βαλανέως. Dictũ eſt in eos, q ex ſuis laborib. ipſi nihil fructus caperẽt. Plut. in libel. πρὸς τὴν φιλοπλουτίαν, Οὐδὲν δὲ πάσχων, ὥσπερ ὄν⊙ βαλανέως, ξύλα καὶ φρύγανα κομίζων, ἀεὶ κόπτου καὶ τέφρας ἀναπίμπλαμέν⊙, λύτρα δὲ μὴ μετέχων, μηδὲ ἀλείας, μηδὲ κοπιᾷ⊙τητ⊙. i. Nihil inde capiens cõmodi, velut aſinus balneatoris, qui ligna & ſarmenta defert, ſemper fumo ac favillis oppletus, nunquã autẽ particeps balnei, neque teporis neque munditiei. Loquitur de divite parcó & ſordido, qui quũ ſit onuſtus divitiis, nõ utitur tamen. ¶ Aſini caput ne laves nitro, Ὄ˘νου κεφαλὴν μὴ νίτρῳ νίπτε. Ne multũ ſumptus operæve impendes in rem vilem ac ſordidam. ¶ Aſini mandibula, Ὄ˘νου γνάθ⊙. Convenit in ẽdaces, alioqui ſtolidos & ignavos. Aſini mortes, Ὄ˘νου θανάτους, ſubaudiẽdum narrat. Dicebatur in eos qui narrarent abſurda, ridiculaque dictũ. Suidas. ¶ Aſinus compluitur, Ὄ˘ν⊙ ὕεται. Dicitur in eos qui maledictis nihil omninò commoverẽtur. Quemadmodũ aſinus ob cutis duritiem adeò pluvia nihil offenditur, ut vix etiam fuſtẽ ſentiat. ¶ Aſinus eſuriens fuſtem negligit. Ὄ˘ν⊙ πεινῶν ῥοπάλου ἀμελεῖ. In eos convenit qui ventris cõpendiíve gratia quanvis contumeliam perferunt. Refert Ariſtot. lib. 3 Moral. ¶ Aſinus in paleas, Ὄ˘ν⊙ ἐς ἄχυρα, ſubaudiendum, incidit. Dici ſolitum ubi cuipiam fortuna lautior præter ſpem obtigerit, aut nactus fortè fuerit aliquis quo vel præcipuè gaudeat. Conveniet & in hunc uſum, ubi quis inſcitia rem contaminat, veluti ſi barbarus & illiteratus bonum authorẽ malis cõmentariis inquinet. Adagium ab eventu natũ nemo non videt. ¶ Aſinus inter ſimias, Ὄ˘ν⊙ ἐν πιθήκοις. Vbi quis incidit in homines naſutos & contumelioſos, ipſe ſtolidus; à quibus impunè rideatur. Gell. lib. 1. cap. 23. ¶ Conſimilem habet cũ proximo ſenſum, Aſinus inter apes, Ὄ˘ν⊙ ἐν μελίτταις. Dici ſolitũ ubi quis infeliciter incidit in homines improbos atq; importunos. ¶ Aſinus in unguento, Ὄ˘ν⊙ ἐν μύρῳ. Quũ deliciæ adhibentur iis quos haud quaquã decent, neque qui vel uti norunt illis, vel delectantur. Aſinus ſtramẽta mavult quã autũ. Ariſtot. Moral. Nicomach. 10. diſputans, non eandẽ omnibus eſſe voluptatẽ, quũ aliis rebus delectetur canis, aliis equus, aliis homo: citat Heraclitũm qui dixerit: ὄνους σύρμοισ' ἂν ἑλέσθαι μᾶλλον ἢ χρυσὸν, ἥδιον γὰρ χρυσὸς τροφὴ ὄνοις: id eſt, Aſinos ſtramẽta malle quam aurum: quòd aſinis pabulum auro ſit jucundius. ¶ Aſinus portans myſteria, Ὄ˘ν⊙ ἄγων μυστήρια. In eum dicebatur, qui præter dignitatem in munere quopiam verſabatur: Ariſtoph. in Ranis. ¶ Rex aut aſinus, βασιλεὺς ἢ ὄν⊙: hoc eſt, aut victor aut victus. Euſtathius Odyſſeæ ſextũ enarrans librũ, oſtendit metaphorã ductam ab iis qui ludunt ſphæra, quibus qui vicifſet, rex appellabatur: qui victus fuiſſet, huic aſino nomen erat. Vtitur Plato in Theæteto. ¶ Aſinum ſub fræno currere doces: hoc eſt, doces indocilem. Horat. Infelix operam perdas, ut ſi quis aſellum in campũ docet patentẽ currere freno. ¶ Et tardigradis aſinis equus prodiit, ὡς βραδυκόλων ὄνων ἵππ⊙ ἄρουσεν. Quũ clarus evadit quiſpiã obſcuro genere natus: aut quoties ab indocto præceptore proficiſcitur diſcipulus eruditus. ¶ Ab aſino lanam, ὄνου πόκας ζητῶν. De iis qui ſtultè quærũt ea quæ nuſquã ſunt. Ariſtoph. in Ranis. ¶ Eundem ſenſum habet τὸν ὄνον κείρειν. Aſinum tondes. De iis qui rem abſurdam atq; inutilem aggrediuntur, propterea quòd aſinum neque pectere poſſis propter villos: neque tondere, quũ lanam non habeat. Ariſtophanes in Ranis. ¶ De aſini umbra, Γῆς ὄνου σκιᾶς: pro eo quod eſt, de re nihili. Sophocles, Ariſtophanes & Plutarch. in vita Demoſth.

A˘sĕllŭs, m. ſ. diminutivum ab Aſinus. [ὀνάριον. Gall. *Aſnon, aſſichon, petit aſne.* Ital. *Aſinello.* Ger. Ein eſelin. Hiſp. *Aſnillo pequenno aſno.* Pol. *Oſiełek.* Vng. *Szamárotska.* Ang. *A little aſſe, an aſſe colte.*] Mart. lib. 6. Hunc verò acuto capite & auribus longis, Quæ ſic moventur, ut ſolent aſellorum. ¶ Aſellus etiam eſt nomen piſcis, ſic dicti, quòd ſit colore cineritio, ſicut aſinus: quẽ vulgo *Merluſium* vocamus. De quo vide Plin. lib. 9. cap. 17. ¶ Eſt & nomen duarum ſtellarum in ſigno Cancri. Plin. lib. 8. cap. 35: Sunt in ſigno Cancri duæ ſtellæ parvæ Aſelli appellatæ.

A˘sĕllă, diminutivum ab Aſinæ: [אתון *athón.* ὀνίσκη. Gall. *Petite aſneſſe.* Ital. *Aſinella.* Germ. Ein eſelin. Hiſp. *Aſnilla, pequenna aſna.* Pol. *Oſiłica.* Vng. *Nőstény szamárotska.* Ang. *A little ſhe aſſe.*] ſicut Aſellus, ab Aſinus. Ovid. 3. de Arte: Vt rudit à ſcabra turpis aſella mola.

A˘sĭnārĭŭs, adjectivum, Quod ad aſinos pertinet: [ὀνικός Gall. *D'aſne, appartenant à vn aſne.* Ital. *Coſa pertenente ad aſino.* Ger. Dz zu dem eſel gehört. Hiſ. *Coſa que pertenece à aſino, de a, no.* Pol. *Oſły.* Vng. *Szamarhoz valo, ſzamari.* Ang. *Of aſſes, belonging to an aſſe.*] ut, Mola aſinaria, quam circumagit aſinus. Et Aſinaria Plauti comœdia, ita dicta, quod de Aſinorum venditione tractet.

A˘sĭnārĭŭs, ii, m. ſ. Qui aſinos paſcit vel cuſtodit. [ὀνηλάτης. Gall. *Aſnier* Ital. *Aſinaro.* Ger. Ein eſeltreiber. Hiſp. in. *Aſneiro* Pol. *Oſły paſterka.* Vng. *Szamárhajtó, ſzamár paszto.* An. *The paſtour of aſſes.*] Cato de Re ruſt. cap. 10. Operarios quinq;, bubulcos tres, ſubulcũ unũ, aſinarium unũ. Suet. in Aug. Apud Actium deſcendenti in aciem, aſellus cum aſinario occurrit.

A˘sĭnŭs, a, um, adject. Quod eſt aſini: [ὄνειος. Gall. *D'aſne.* Ital. *Di aſino.* Germ. Das des eſels iſt. Hiſpan. *Coſa de aſno.* Pol. *Oslowy.* Vngar. *Szamári.* Ang. *Of an aſſe.*] ut, Pullus Aſininus, Varro 2 de Re ruſt. cap. 8. ¶ Lac aſininum, Plin. lib. 28. cap. 10: Aſinino lacte poto venena reſtinguuntur.

Aſio, ōnis, [ἀσιός. Pol. *Kalus.* Vng. *Fules bagoly.* Ang. *A buſtarde, or buſtarde, a birde ſo called.*] Avis eſt ex genere noctuarum, minor bubone, plumas erectas habens auriũ modo. Plin. lib. 10. cap. 23: Otis bubone minor eſt, noctua major, auribus plumeis eminentibus: unde & nomẽ illi: quidã Latinè Aſiõnem vocant.

Aſmatographi, ἀσματογράφοι, Dicti ſunt Poëtæ qui ad barbiton, citharam, aliudve muſicum inſtrumentum cantica conſcribebant: cujuſmodi fuêre Automedes, Demodocus, & Lares Corcyrei, & Ithacenſis Phemius: ut poſt Demetrium Phalereum refert Cælius Rhodiginus lib. 7. cap. 4.

Aſomatos, [ἀσώματ⊙. Gall. *Sans corps.* Ital. *Senza corpo* Ger. Ohn ein leib. Hiſpan. *Lo que no tiene cuerpo.* Pol. *Cżialaniemiatacy.* Vng. *Teſtetlen, tetemetlen.* Ang. *Without a bodie, bodieleſſe.*] Id eſt, ſine corpore, & impalpabilis. Cic. 1. de Nat. deor. Quod verò ſine corpore ullo deum vult eſſe, ut Græci dicunt, ἄτε μάτον, id quale eſſe poſſit, intelligi non poteſt. ſic ecõverſò Origenes ὠμματικὸν appellat id, quod ſolidum, & palpabile eſt.

A˘sōtĭă, Luxus, luxuria, [ἀσωτία. Gall. *Intemperance, luxure* Ital. *Incontinenza, luſſuria.* Ger. Vnmäſſigkeit/ mutwill/ verſchwenderey. Hiſpan. *Superfluidad.* Pol. *Niepowſciągliwoſć, zarlocżwo.* Vng. *Tobzódás.* Ang. *Riotouſneſſe, prodigalitie.*] Gell. Cedere equidem vobis debui, ut in tali aſotia: id eſt, luxu, prodigalitate, atque nequitia, artium nos vinceretis, ex ἀ, κ τοῦ ζάω, lævo.

A˘sōtus, pen. prod. Prodigus, luxurioſus, helluo. [פרוט *faruól* ἄσωτ⊙. Gall. *Laſif, prodigue.* Ital. *Laſciuo prodigo.* Ger. Ein vnmäſſiger/ vergeuder/ verſchwender. Hiſpan. *Prodigo, gaſtador.* Pol. *Zarlok, obżerca, wiatrzyca.* Vng. *Tobzódó.* Ang. *An vnthrift, and prodigall perſone, a reueller, ſpendgood.*] Cicer. 2 de Nat. deor Poſſe Aſotos ex Ariſtippi, acerbos ex Zenonis ſchola exire. ¶ Inde adverbium Aſõtως, ἀσώτως, idem ſignificans quod incontinẽter & nequiter. Martial. Vivis aſõtως, i. laſcivè, incõtinenter.

Aſpalathus, f. ſ. [ἀσπάλαθ⊙. Gall. *Bois d'aloè de Rhodes.* Ital. *Legno aloes da Rhodes.* Ger. Rhodiß holtz. Hiſp. *Alarguez.* Polon. *Drzewo grodiſſa.*] Spina eſt candida, teſte Plin. lib. 12. cap. 24, magnitudine arboris modicæ, flore roſæ, cujus radix unguentis expetitur. Putatur idem eſſe cum eo, quod hodie officinæ *Lignum Rhodium* appellant. Vide Ruell. lib. 1. cap. 38.

Aſphaltĭon, ἀσφάλτιον, Species eſt trifolii, apud Dioſc. lib. 3.

A˘ſpărăgŭs, gi, pen. cor. [ἀσπάραγ⊙. Gall. *Aſperges.* Ital. *Sparagi.* Ger. Spargen. Belg. Sperges. Hiſp. *Eſpragos, Eſpinagueras.* Pol. *Aſparagi.* Vngar. *Maiorána.*] Herba eſt fœniculi folio, baccisque, quum maturuerint, rubris: etiam hodie in ſeptaſiorum officinis, quã uſu vulgi, indubitata veteris nomenclaturæ veſtigia retinens. Duo ejus ſunt genera, alterũ ſativum, ſive altile, quod propriam ſibi aſparagi appellationem vendicavit. ¶ Alterum ſylveſtre, quod peculiari vocabulo Corrudam vocaverunt. Plin. lib. 19. cap. 4: Sylveſtres fecerat natura corrudas, ut quiſque demeteret paſſim: ecce altiles ſpectantur aſparagi.

¶ Dicitur autem aſparagus, quòd qui ſunt in his præcipui non ſeruntur, ut Athenæus dixit. ¶ Hujus herbæ ſumma priuſquã durescant, leviter coquuntur, tantùm ut cruditas abſit. Hinc locus factus proverbio: Citius quàm aſparagi coquuntur. De re vehementer properata. Sueton. in Tranquillo.

Aſparagus etiam planta ſpinoſa abſque foliis eſt, de qua ex Theophr. Hiſtor. lib. cap. 6. Plin. lib. 21. cap. 15, in hunc modum ſcribit: In totum ſpina eſt Aſparagus, Scorpio, nullum enim folium habet.

Aſpārgo, inis, Vitium ex pluvia undáve contractum. Calliſtrat. l. 4. ff. ad leg. Rhod. de jact. Si vicenum merces duorum fuerunt, & aſpargine decẽ eſſe cœperunt. In aliis tamen aſpergine ibi legitur.

Aſpŭllo, is, act. t. Amoveo, abigo, arceo. [נדח *nadhách* נדף *nadháph*. ἀποκινέω. Gall. *Repouſſer, chaſſer-arjere de ſoy.* Italicè, *Rimouere.* German. Dannen treiben/hinderſich ſtoſſen. Hiſp. *Echar de algun lugar.* Pol. *Odpędzam.* Vngar. *El wzỏm.* Angl. *To driue or chaſſe away.*] Plaut. Capt. Neque exilium exitio eſt: neque adeò ſpes, quæ mihi hunc aſpellat. Cic. 3. Tuſc. Sed longè à læto nómine aſpellor Iovis: id eſt, expellor, arceor.

Aſpĕr, ra, rum, Quod viſu vel guſtu, vel tactu, aliôve ſenſu inſuave eſt, ut inquit Sipontinus, Scaber, durus: cui contrarium lenis, lævis. [קשה *kaſcheh* שעיר *ſchahír.* τραχύς. Gall. *Aſpre & rude à voir, ouir, gouſter & toucher, raboteux.* Ital. *Aſpro, inſoaue.* Ger. Rauch/herb/vnfreüdtich. Belg. Geerp/ rou/onmilt. Hiſp. *Aſpero.* Pol. *Chrupiasty, przykri, cierpki.* Vng. *Darabos.* Ang. *Rough, rude, vnpleaſant aſweill to the ſight as the other ſenſes.*] Videtur deductum à Græco ἀαρορόν. Hinc aſperam arteriam vocat Plinius, atque adeò medici omnes, quam Græci τραχεῖαν, propter multorum ſemicirculorum aſperitatem. Cicero 2. de Finib. Senſus judicat dulce amarum, lene aſperum, propè longè, &c. Cicero in Part. orat. In locis autem & illà naturalia, lęves an aſperi, ſalubres an peſtilentes, &c. ¶ Aſpera ſignis pocula. Virgilius 2. Aeneid. Cymbiaque argento perfecta, atque aſpera ſignis Pocula. ἀνάγλυφα. ¶ Transfertur & ad alia quæ dura ſunt, σκληρός. Terent. Aſperum pater hoc eſt, aliud ſodes para. Vnde & pro nocente quandoque capitur. Virg. 3. Georg. Aſper, acerba ſonans. ¶ Et pro iniquo. Idem 1. Aeneid. -quin aſpera Iuno. Cicero pro Cn. Planc. Eodemque adjungas, quos natura putes aſperos, atque omnibus iniquos. ¶ Pro faſtidioſo, & ingrato. Virgilius 8. Aeneid. -rebusque veni non aſper egenis. ¶ Aſpera & horrida oratio. Cicero in Orat. Quod ipſum alii aſpera, triſti, horrida oratione, neq; perfecta neque concluſa, &c. ¶ Aſpri, pro Aſperi, ſynæreſis uſitata Poëtis. Virgil. 2. Aen. Improviſum aſpris veluti qui ſentibus anguem Preſſit.

Aſpĕr nūmmŭs dici putatur, qui recenter cuſus ſignatusque eſt, quòd pluſculum habeat aſperitatis, quàm ille, qui jam manibus tritus eſt. Perſ. -quid aſper Vtile nummus habet. Suet. in Neron. Exigitque ingenti faſtidio & acerbitate nummum aſperum.

Aſpĕrĭtās, atis, f. t. cui opponitur lenitas. [קשי *koſchi.* τραχύτης. Gall. *Aſpreté, rudeſſe, auſterité.* Ital. *Aſprezza.* German. Herbe/ reühe/vnmildigkeit. Hiſpan. *Aſpereza.* Pol. Oſtrość, przykrość. Ang. *Roughneſſe, vnpleaſantneſſe to the ſenſes, rudeneſſe.*] Cicer. 4. de Finib. Quam illorum triſtitiam atque aſperitatem fugiens Panætius, nec acerbitatem ſententiarum, nec diſſerendi ſpinas probavit. ¶ Aſperitas animi, ſive animæ, pro difficultate ſpirandi. Plin. lib. 22. cap. 24: Ergo & hæc animi aſperitas, ſeu potiùs animæ, dulciore ſucco mitigatur.

Aſpĕrē, adverb. Durè, & inſolenter. [τραχέως, χαλεπῶς. Gallicè, *Aſprement.* Ital. *Aſpramente.* Germ. Reuchlich/vnfreüdtich. Hiſpan. *Aſperamente.* Polon. Oſtrze. Vngar. *Daraboſon, keményỏn.* Ang. *Roughlie, rudelie, churlishlie.*] Cic. de Amic. Vt igitur & monere, & moneri, proprium eſt veræ amicitiæ, & alterum liberè facere, non aſperè: alterum patienter accipere, non repugnanter: ita, &c. Idem 1. de Orat. M. Cato Galbæ gravis atque acer inimicus, aſperè apud pop. Rom. & vehementer eſt loquutus.

Aſpĕrĭtĕr, [Ang. *Rudelie, churlishlie.*] pro eodem apud Nævium in Pullis: Vbi tu nequaquam cubares aſperiter. Nonius.

Aſpĕro, as, penultima correpta, Aſperum facio. [הקשה *hikſchéh* המיר *hemár.* τραχύνω. Gall. *Faire aſpre & rude.* Ital. *Inaſprire.* German. Rauch vnnd grob machen. Hiſpan. *Aſperear, azer aſpero.* Polon. *Chropatoczinie.* Vngaricè, *Daraboſſá, keményé teſzỏm.* Ang. *To mak rough, or rude or churlishe.*] Colum. lib. 9: Iunctis parieti modicis aſſeculis, qui paulum formatis gradibus aſperantur, ne ſint volantibus lubrici. Virgil. pro Coagulo, ſive durum facio, poſuit, Aeneid. 3: Et glacialis hyems, Aquilonibus aſperat undas.

Aſprēdo, pen. prod. Aſperitas. [τραχύτης. Germ. Reuche/hertigkeit] Celſ. lib. 5. cap. 27: Interdum ſimile his quæ vocant Græci κονδυλώμασι, aſpredine quadam, & magnitudine ſua.

Aſprētūdo, inis, [τραχυσμός. Germ. Reuche/hertigkeit.] Celſ. lib. 6. cap. 6: Atque alia quoque utilia ſunt, quæ ad extenuandam aſpretudinem ſiunt, de qua protinùs dicam.

Aſprētum, ti, pen. prod. n. ſ. Locus aſper & abruptus. [τραχών. Gall. *Lieu aſpre & mal vni.* Ital. *Luogo aſpro.* Ger. Ein rauch ſchrofechtig ort. Hiſp. *Lugar aſpero, ſpinal.* Pol. *Chrupatość, oſtrość.* Vng. *Darabos hely.* Ang. *A rough place broken like rockes and ſtipe doune.*] Liv. 9. ab Vrb. Ad hæc ſaxa erant, & temerè, jacentia (ut fit) in aſperis. Idẽ 5. bell. Maced. Tabernacula ſtatuere in aſpretis, & inæquali ſolo difficile erat.

Aſpērgo, gis, ſi, ſum, act. t. ex Ad, & Spargo, Quaſi ad aliquid ſpargo, reſpergo. [נזה *nazáh.* ἐπιπάσσω, βάπτω, βέζω, δῦζω, ἀύω. Gall. *Arrouſer, aſperger.* Ital. *Spargere, ſpruzzare.* Ger. Anſprützen/ beſprengen. Belg. Beſproeyen/beſprenghen. Hiſp. *Derramar, ò rociar.* Pol. *Nakrapiam.* Vng. *Meg hintỏm.* Ang. *To ſprinkle vpon, to water.*] Regit autem vel accuſativum ſolum. Plautus: Aſperſiſti aquã, jam rediit animus. ¶ Vel accuſativum cum dativo. Virg. lib. 3. Georg. Aut tecto aſſuetus coluber ſuccedere, & umbræ, Peſtis acerba boum, pecoriq; aſpergere virus. ¶ Vel accuſativũ cum ablativo. Plaut. in Epid. Ah, guttula pectus mihi ardens aſperſiſti. ¶ Vel ablativum cum præpoſitione Ex. Cic. Fam. 6: Quæ eſt igitur (*inquies*) ſpes ab irato, eodem fonte ſe hauſturũ intelligit laudes ſuas, è quo ſit leviter aſperſus.

Aſpērſio, onis, f. t. Reſperſio. [זרא *zará* מזה *mazzéh.* ῥαντισμός. Gall. *Aſperſion, arrouſement.* Ital. *Spruzzo.* Ger. Beſprengung. Hiſ. *Aquella obra de derramar ò rociar.* Pol. *Nakrapianie.* Vng. *Hintés.* Ang. *Sprinkling, wattering, caſting of licour.*] Cic. 2. de Leg. Nam illud vel aſperſione aquæ, vel dierum numero tollitur.

Aſpērgo, inis, f. t. Significat actum ipſum aſpergendi, vel madefactionem, [ῥαντισμός. Germ. Beſprengung/anſprützung. Vng. *Hintés.* Ang. *Sprinkling, watering.*] Virg. Aeneid. lib. 3: ſalſa ſpumant aſpergine cautes. Plin. lib. 36. cap. 22: Aſpergine & gelu pruinisque rumpuntur teſtas.

Aſperſus, hujus aſperſus, nomen. [ῥαντισμός. Vng. *Hintés.*] Plin. lib. 11. cap. 53: Quæ inſecta appellavimus, omnia olei aſperſu necantur.

Aſpērgillum, [ἀσπερμαντήριον. Gall. *Aſperge ou guepillon.* Ital. *Aſperſogolo.* German. Ein ſprützwabel. Hiſpan. *Rociadero.* Polon. *Kropidło.* Vngar. *Szentỏlỏ, hintỏzỏ.* Angl. *A ſprinkling inſtrument, of holie water ſticke.*] Inſtrumentum, quo aqua nos aſpergere ſolemus. Sipontinus.

Aſpērnŏr, aris, d. p. cõpoſitum à Sperno, Recuſo, averſor, nõ agnoſco, faſtidio. [נזה *bazáh.* καταφρονέω. Gall. *Meſpriſer, reietter, contemner.* Ital. *Sprezzare.* Germ. Verachten/verwerffen. Belg. Verſmaden. Hiſp. *Menoſpreciar.* Pol. *Gardzę.* Vng. *Vtálom.* Ang. *To refuſe, to reiect, to contemne.*] Terent. in Phorm. Quàm is aſpernatur nunc tam illiberaliter.

Aſpērnābĭlis, om. t. Qui eſt dignus ut aſpernetur. [ὀνοφωνητός, ἀποπηλακιστός. Gall. *Deſpriſable, refuſable.* Ital. *Degno d' eſſere ſprezzato.* Ger. Das verachtens wärt iſt. Hiſpan. *Digno de ſer menoſpreciado.* Pol. Wzgardy godzen. Vng. *Vtálatos.* Ang. *Worthie to be reiected and contemned, which ought not to be regarded, refuſeable.*] Gell. Nonnunquam apud meipſum ſoleo res ejuſmodi parvas quidem minutasque & hominibus non bene eruditis aſpernabiles, &c.

Aſpērnātĭo, Contemptus. [בזוי *bezúi.* καταφρόνησις. Gall. *Meſpris, & reiectement.* Ital. *Diſpregiamento.* Ger. Verachtung. Hiſp. *Menoſprecio.* Pol. Wzgarda. Vngar. *Vtálatoſſág, vtálás.* Ang. *Contempt, deſpite, deſpizing.*] Cic. 4. Tuſc. Quorum omnes morbi & perturbationes ex aſpernatione rationis eveniunt.

Aſphodelus, li, [ἀσφόδελος. Gall. *Aphrodille.* Ital. *Aſphodello.* Germ. Goldwurtz oder Heidniſch blumen. Hiſp. *Gamonito.* Pol. *Złotogłow.* Geſnerus lilii genus facit. Videtur autem lilium cynorrhodon dictum Plinio lib. 21. cap. 1. & 25. cap. 2. Vngar. *Ikỏrfark.*] Herba eſt quam alio nomine Anthericon vocant, qua Lucianus fingit manes veſci apud inferos. Ejus duæ ſunt ſpecies, ſexu diſcretæ. Marem albucum nominant, fœminam Haſtulam regiam: quòd, dum florer, regii ſceptri effigiem referat. Vide Plin. lib. 20. cap. 17, & Ruell. lib. 2. cap. 99.

Aſpĭcĭo, act. t. ex Ad, & Specio: antiquo verbo (teſte Varrone) e in i mutata, Intueri, oculos in rem aliquam intẽdere. [ראה *raáh* שעה *ſchahah* הביט *hibbít* שקף *ſchakaph.* ἐφοράω, ἐμβλέπω. Gall. *Regarder, auiſer.* Ital. *Vedere, guardare.* Ger. Anſehen/anſchawẽ. Belg. Aenſien/aenmercken. Hiſp. *Mucho mirar.* Pol. Wzglądam, patrzę. Vngar. *Nizỏk.* Ang. *To behold, to looke on, to ſee.*] Plaut. in Aſin. Si quẽ alium aſpexerit, cæca cõtinuò fiet. Terẽt. in And. interea inter mulieres. Quæ ibi aderant, fortè unam aſpicio adoleſcentulam. Ex quibus locis apertè quoq; intelligitur id quod traditur à Cornel. Frontone in diff. vocab. Aſpicere eſſe de rebus improviſis: de qua re infrà in verbo Cerno.

Aſpēctŭs, us, m. q. Viſus & intuitus cujuſcunque animalis. [מראה *mareéh.* ὄψις, ἐπιφάσις. Gal. *Regard, veuë.* Ital. *Aſpetto, veduta.* Ger. Angeſicht/ anſchawung. Hiſp. *Aſpecto ò viſta.* Polon. Wzglad, weirzenie. Vng. *Látás, teknitet, nizés.* Ang. *The ſight.*] Virg. 1. Aen. -teque aſpectu ne ſubtrahe noſtro. Cic. 1. Tuſcul. Quod iis ſæpè uſu venit, qui quũ acriter oculis deficientẽ ſolẽ intuerentur, ut aſpectũ omninò amitterent: ſic mẽtis acies ſeipſam

pſam intuens nonnnunquam hebeſcit. Idem de univer. Qua ex conjunctione cœlum ita actum eſt, ut ſub aſpectū & tactū cadat. ¶ Atticus aſpectus, Ἀττικὸς βλέπων, perinde eſt quaſi dicas os impudens. In eos dicebatur, qui vultu ipſo prę ſe ferebant impudentiam, dicendiq; confidentiā. Nam hoc vitio notati ſunt Atticorū mores. Ariſtoph. in Nub. ¶ Titanicus aſpectus, Τιτανώδης βλέπειν: id eſt, Titanicum tueri: hoc eſt, vultu Titanico obtueri. Titanicum autē torvum vocant, ac cujuſmodi fuiſſe feruntur veteres illi Titanes. Lucian. in Timonē.

Aſpĕcto, as, act. p. Fixis oculis aliquem intueor. [הביט *hibbít* שחה *ſchaxáph.* ἐφοράω. Gall. *Regarder ſouuent.* Ital. *Guardar fiſſo.* Ger. Eben vnd mit fleiß ſehen/ fleiſſig anſehen. Hiſp. *Mirar à menudo.* Pol. *Pilnoſzie przypatrzuie.* Vng. *Szömlélök, nizélök.* Ang. *To behold much, to gaze vpon, to ſtare.*] Plaut. in Amph. Cœlum aſpectat, obſervabo quam rem agat. Virg. 1. Aeneid. -adverſasque aſpectat deſuper arces.

Aſpĕctābĭlis, le, om. t. Dignū quod aſpiciatur. [שקף *ſchakáph.* ἀξιοθέατος, ἀξιόψιφος. Gall. *Digne d' eſtre veu & regardé.* Ital. *Coſa degna di eſſer mirata.* Ger. Wol ſchawens wärt. Hiſp. *Digno de ſer mirado.* Polon. *Godny widzenia.* Vng. *Nizéſre méltó.* Ang. *Worthie to be looked on.*] Cicer. de Vniverſ. Deus animal unum aſpectabile, in quo omnia animalia continentur, effecit. ¶ Interdum id quod videri poteſt, quod ſub viſum cadit. Idem de univerſit. Corporeum, atque aſpectabile, itemque tractabile omne neceſſe eſt eſſe quod natum eſt.

Aſpĕctābĭlĭor, compar. Spectatione dignior. [θεατότερος. Vng. *Nizéſre méltób.*] Apulejus in Apologia: An tu ignoras nihil eſſe aſpectabilius homini nato, quàm formam ſuam.

Aſpidion, alyſſon, Dioſcorid. lib. 3. cap. 104: Aſpidion, attractilis apud Dioſcorid. lib. 3. cap. 106.

Aſpidiſci, ἀσπιδίσκοι, Brevia ſunt ſcuta, & in ſcuti modum orbiculata ornamenta. Cæl. lib. 13. cap. 16.

Aſpilates, ę, f. p. [ἀσπιλάτης. Germ. Ein köſtlicher ſtein/ von farben wie Silber.] Gemma eſt ignei coloris, quam Democritus tradit in Arabia gigni, & in avium quarundam nido inveniri: traditque eam ex chameli pilo ſpleneticis alligatam, malo illorum mederi. ¶ Eſt & altera eodem nomine argentei coloris, lymphati utilis. Vtriuſque meminit Plin. lib. 37. cap. 10.

Aſpīro, ras, pen. prod. n. p. idem quod afflo, ex Ad, & Spiro, ſed d, abjicitur: idem aliquando quod ſimplex ſpiro. [נשף *puách* שאף *ſchaáph* נטה *naphách.* ἐπιπνέω. Gall. *Souffler, aſpirer.* Ital. *Spirare, fauorire.* Ger. Anblaſen/ antauchē/ anwayē. Belg. Aenhuychen/ aſemen/ aenblaſen. Hiſ. *Dar aliento y fauor à otro.* Pol. *Nadyimam, dech daie, dme.* Vn. *Fuuok, keduetteſzök.* Ang. *To blowe vpon, to aſpire, to cometo, to haue acceſſe, to attaine.*] Virg. Aſpirant auræ in noctem. Cic. de Nat. Pulmones tùm ſe contrahunt aſpirantes, tùm ſpiritu dilatant. ¶ Ponitur interdum pro Auxilium præbere, favere. [ἐπουλάζειν, ἐπουλάζειν. Vng. *Meg ſegitöm.* Ang. *To helpe to aide.*] Virg. 2. Aen. -aſpirat primo fortuna labori. Tractum à navigantibus, quibus ſpirantes auræ favent. ¶ Interdū pro Incumbere, & quaſi toto ſpiritu intentum eſſe, ἐφίεσθαι: ut Scipio aſpirat ad Conſulatum. ¶ Interdum accedere, ἐφικνεῖσθαι. Gell. lib. 1: Ad horum autem ſynceritatem veritatemq; verborum an aſpiraverit Cæcilius, cōſideremus. Cic Trebatio: Vltrò etiam accerſitum ab eo, ad quem cæteri non propter ejus ſuperbiam, ſed propter occupationem aſpirare non poſſunt.

Aſpīrātĭo, onis, verbale, Afflatus, halitus, exhalatio. [נשמה *neſchamáh.* ἐπίπνοια. Gall. *Aſpiration, ſoufflement.* Ital. *Aſpiratione, ſoffio.* Ger. Anblaſung/ anwäyung. Hiſpan. *Obra de dar aliento ò favor.* Pol. *Naddech, tchu wipuſanie.* Vng. *Fuuás lehellés.* Ang. *Blowing or venting on.*] Cic. 2. de Nat. deor. Animantes autem aſpiratione aëris ſuſtinētur. Cicero de Divinat. Nam ſi obſcurior, quaſique caliginoſa ſtella extiterit, pingue & concretum eſſe cœlum, ut ejus aſpiratio gravis & peſtilens futura ſit. Eſt item aſpiratio, ſpiritus aſper, quo literas quaſdam vegetiore ſono efferimus. δασεῖα. Cic. 3. de Orat. Majores nuſquam niſi in vocali, aſpiratione utebantur.

Aſpĭs, idis, [טמן *péthen.* ἀσπὶς. Gall. *Serpens nommé Aſpic.* Ital. *Aſpe, aſpide.* Ger. Ein ſchlang Aſpis genannt. Hiſpan. *Biuora.* Pol. Waż *aſpis nazwani.* Vng. *Aſpis kigyo.* Ang. *A kind of moſt venemous ſerpent.*] Serpens parvus, tardi viſus, tam præſens habens venenum, ut nullum ſit morſis remedium, niſi ut partes læſæ confeſtim amputentur. Huic animali tantus eſt amoris affectus, ut vix unquam ſine compare vagetur. Itaque ſi quis alteram interemerit, tanta eſt alteri ultionis cura, ut interfectorem perſequatur: unumque eum in quantovis hominum agmine agnitum infeſtat: perrumpit omnes difficultates, permeat ſpatia, nec niſi amnibus arcetur, aut præceleri fuga. Hæc Plin. lib. 8. cap. 28: Aſpis, ſi Lucano credimus, in ſola Africa naſcitur, quanvis & in noſtrum orbem avaritia invexerit. Ita enim de ea ait libr. 9: Ipſa caloris egens gelidum non tranſit in orbem Sponte ſua, Niloq; tenus metitur arenas. Sed quis erit nobis lucri pudor? inde petuntur Huc Libycæ mortes, & fecimus aſpida merces. Sunt autem plures aſpidum ſpecies, diſparesq; effectus ad nocendum: de quibus vide Aelian. lib. 9. à cap. 20, uſque ad caput 29. ¶ Eſt & Aſpis, inſula in mari Lycio, de qua Plin. lib. 5 cap. 31. ¶ Eſt itē Aſpis, promontoriū in litore Africę à forma clypei dictum, urbem habens ejuſdem nominis, quæ à Latinis Clypea dicitur. Silius: In clypei ſpeciē curvatis turribus Aſpis. Strab. libro 6: Coſura inſula eſt ante Aſpidem urbem, Carthaginenſem urbem, quam Clypeam vocant.

Aſplēnum, ni, pen. prod. [ἀσπλήνιον. Gall. *Ceterach.* Ital. *Scolopendria.* Ger. Hirtzenzung. Hiſp. *Doradilla.* Ang. *An hearbe which diminiſheth the milte.*] Herba ita dicta, quòd lienem imminuat: de qua Plin. lib. 27. cap. 5. Hanc alii Scolopendrion, vel Scolopendram vocāt: Arabes *Ceterach* quod nomē vulgus pharmacopolarū adhuc retinet. Quam aūt pharmacopolę falsò *Scolopendram* vocānt, eſt ea quā Dioſcorides Phyllitim appellat.

Aſportārĕ, act. p. Auferre, quaſi hinc alio portare. [נשא *naſá* נטל *tiltél.* ἀναφέρειν. Gall. *Tranſporter d' vn lieu en vn autre.* Ital. *Portar da vn luogo, & portar à vn altro.* Ger. Hinweg tragen/ an ein ander ort tragen. Belg. Ick brage/ oft ick de wech. Hiſ. *Llevar de algun lugar.* Pol. Odnieſzć, indzey, przenieſzć. Vng. *El hordani.* Ang. *To tranſporte or carie frome one place to another.*] Terent. in Phorm. Quoquo hinc aſportabitur terrarum, certum eſt perſequi. Cic. in Parad. Multa de ſuis rebus ſecum aſportarent. Virgil. 2. Aeneid. -nec comitem te hinc aſportare Creüſam. ¶ Hujus contrarium eſt Importare, afferre.

Aſportātĭo, onis, verb. Aſportandi actus. [משאת *maſſéeth* טלטלה *talteláh.* ἀναφορά, ἐξαγωγή. Gall. *Tranſport d' vn lieu en autre.* Ital. *Il portare vna coſa da vn luoco ad vn altro.* Germ. Hinweg tragen. Hiſpan. *Obra de llevar de lugar.* Polon. *Prowadkow, przenieſzenie.* Vngar. *El hordás.* Ang. *Tranſporting or carying frome one place to another.*] Cicer. 6. Verr. His pulchritudo periculo, amplitudo ſaluti fuit, quòd eorum demolitio, atque aſportatio difficilis videbatur.

Aſſă, vox, ut Nonius ſcribit, ore tantùm prolata, nullis tibiorum aut aliorum organorum vocibus admiſtis. Cato de lib. educand. Melos alterum in cantibus bipartitum: unum, quod eſt in aſſa voce: alterū, quod vocant organicum. Bud. in Pand.

Aſſă, in neutro genere, vel aſſæ carnes eadem ratione dictæ ſunt, qua vox aſſa, ἁπλῶς, ἁπλαλία. Aſſum enim apud veteres ſolū ſignificat, vel merum: vel quod ſolo igne ſine aliquo liquore coctæ eſſent, vel quòd ſine condimento aliquo, aut adjumento alieni ſaporis ſolent edi. Eadem etiam figura Merum dicimus vinum ſolum & purum; quod nihil aquæ habeat admiſtum. Sic etiam Vox aſſa dicitur, vox ſola, quæ nulla organorū ſymphonia adjuvatur. ¶ Aſſa item locus in balneis ubi tantùm ſudant, non etiam lavant: Seneca Sudatoria vocat. Cicer. Qu. fr. In balnearijs aſſa in alterum apodyterii angulum promovi.

Aſſæ, aſſarum, Nutrices dicuntur, ob id quòd adſint iis quos nutriant, nec vel exiguo divellātur. [Vng. *Dayka.*] Ex Nonio.

Aſſāmēntă, orum, neutrum plurale. [קרש *ludách* קרש *kéreſch.* τὰ σανιδώματα. Gall. *Ais de bois de ſente, membrures.* Ital. *Tauola da ſegare.* Germanicè, Diten/ taden/ bretter. Belg. Berders. Hiſp. *Entabladura.* Polon. *Deska, tarczica, dił.* Vngar. *Deſzkázni valo.* Ang. *Sawed boardes.*] Tabulæ ſunt ſectiles, quæ aſſes ſive potiùs aſſeres aliàs dicuntur, non abſimiles ſcandulis, quibus tecta tegularum vice aliquando tegi ſolent. Plin. lib. 16. cap. 42 Ob id cardinibus, vectamentiſque portarum utiliſſima.

Aſſaratum, Autore Feſto, Potionis genus erat ex vino & ſanguine temperatū, quòd Latini priſci Sanguinē Aſſir vocabāt.

Aſſĕclă, com. p. aſſectator. [הולך אחר *holéch áchar* מדביק *madhbik.* ἀκόλουθος. Gall. *Pourſuiteur allant apres ſon ſeigneur, ſuiuant.* Ital. *Seguitatore.* Germ. Der auff einen wartet vnnd jhm nachtrachtet. Hiſpan. *Aquel que accompanna ſeguiendo.* Polon. *Naſzladownik*, vel, *Sługa woſzdze zaimachodzący.* Vngar. *Követö.* Angl. *A page, a ſeruand which followeth and waiteth on his maiſter.*] Livius libro 5: Et eò devolvi rem, ut aut Patricii, aut Patriciorum aſſeclæ habendi Tribuni plebis ſint. Cicero in Saluſt. Sed tu omnium menſarum aſſecla, omnium cubiculorum in ætate pellex, & idem poſtea adulter. ¶ Aſſecla autē diſtinguitur à ſodali & comite quòd Sodalis dicitur adoleſcentiæ: Comes is, qui unà iter facit: Aſſecla verò qui ſequitur potentiorē. Ita ut comes comiti ſecuritatem, ſodalis amico amicitiæ: Aſſecla verò officii jus præſtet ſuperiori. Corn Fronto.

Aſſēntĭo, tis, ſi, ſum, act. q. & Aſſentior, iris: [רצה *ratsáh* יאת *jadth* הודה *hodháh.* συνῳδοκεῖ, συνυποτίθημαι, συνεφίημι, ἀρέσκομαι. Gall. *Conſentir, s' accorder.* Ital. *Conſentire.* Germanicè, Verwilligen/ mitſtimmen/ einer Meynung ſeyn. Belg. Ick ſtae toe/ ick houde/ oft meyne ooch zoo. Hiſpaniçe, *Conſentir con otro.* Pol. *Przyzwalam, nie odmawiam.* Vngar. *Egyet értök, hozzá haytok.* Ang. *To conſent, to aggree.*] idem quod conſentio, ſive in eadem ſum ſententia. Cicer. Lentulo lib 1. Epiſtol. Nam advertebatur, Pompeii familiares Volcatio aſſentire. Idem 2. de Orat. Tibi Senatus breviter impoliteque dicenti maximis eſt de rebus aſſenſus.

Aſſēnſŭs, us, m. q. verbale, Approbatio, conſenſus. [רוֹבֶן *ratſón.* συγκατάθεσις. Gall. *Conſentement, accord.* Ital. *Conſentimento.* Ger. Verwilligung/mitſtimmung. Hiſp. *Conſentimiento con otro.* Polon. *Zezwolenie, zgodzenie.* Vngar. *Iawallás, eggyet értés.* Angl. *Conſent, accord.*] Cic 4. Acad. Quare qui aut viſum aut aſſenium tollit, is omnem actionem tollit è vita.

Aſſēnſŏr, onis, f. t. aliud verbale ejuſdem ſignificationis. [German. Verwilligung/einhelligkeit. Vngarice, *Iawallás, eggyet értés.*] Cicero 4. Acad Neque peccare quenquam, niſi aſſenſione. Idem libro 1. Acad. Sed ad hæc quæ viſa ſunt, & quaſi accepta ſenſibus, aſſenſionem adjungit animorum, quam eſſe vult in nobis poſitam, & voluntariam.

Aſſēnſŏr, m. t. Qui alicui aſſentit. [רַבֶּה *rotséh.* σύμψηφος. Gall. *Qui conſent.* Ital. *Chi conſente.* Ger Ein verwilliger/Der etwar zu ſein verſehen vnd ſtim gibt Hiſpan. *El que conſiente.* Pol. *Zezwalacz.* Vng. *Ig[illegible] tertèzky, [illegible]yet ért, eggyező.* Ang. *That conſenteth to any thing.*] Cic. Toriano: Quotidie commemorabam te in tanto exercitu mihi fuiſſe aſſenſionem, & me tibi.

Aſſentŏr, aris, d. p. Adulor, blandior. [הַחֲנִיק *hechelík.* κολακεύω. Gall. *Flatter.* Ital. *Adulare.* Ger. Schmeichten/flatieren. Belg. Ick vleye. Hiſp. *Halagar y liſongear.* Pol. *Pochlebuie, l'aſie ſię.* Vngar. *Hizelkedöm.* Ang. *To flatter.*] Significat (ut ſcribit Valla lib. 5. cap. 68:) inſidioſè, & cōciliandæ alicujuſ utilitatis gratia, effuſiùs, & plerunq; falsò, quempiam laudo. Et propriè aſſentamur voce, adulamur geſtu, blandimur tactu. ¶ Ponitur autem aliquando abſolutè. Cic. Ne aſſentari viderere. ¶ Aliquādo cū dativo. Idem in Bruto: Cur ita ſentiam, non dicam, ne me tibi aſſentari putes. ¶ Aliquando cum accuſativo. Terent. in Eun. Poſtremò imperavi egomet mihi Omnia aſſentari.

Aſſentātĭo, onis, f. t. verb. Adulatio, blanditiæ. [חֲנֻקָה *chalaklakkáh.* κολακεία, ἰωπεία. Gall. *Adulation, flaterie.* Ital. *Adulatione, luſinghe.* Ger. Schmeichtung/liebtoſung/ohrenred. Hiſpan. *Halago liſonja.* Pol. *Pochlebſtwo.* Vng. *Hizelkedés.* Ang. *Flatteringe.*] Liv. 1. bell. Maced. Aſſentatione immodica pudorē one-rarit. Cic. de Amic. Semper auget aſſentatio id quod is, cujus ad voluntatem dicitur, vult eſſe magnum.

Aſſentātĭūncŭlă, diminutivum, ἰωπείδιον. Cicero ad Luceium: Vereor ne aſſentatiuncula quadam aucupari tuam gloriam videar.

Aſſentātŏr, oris, m. t. Qui aſſentatur, ad voluntatem loquens. [מְחַנִיק *mechalík.* κόλαξ. Gall. *Flateur, amadoueur.* Ital. *Adulatore.* Ger. Ein Schmeichler/Flatterer/Dellerſchlácker. Hiſpan. *Liſonjero.* Pol. *Pochlebca.* Vng. *Hizelkedő.* Ang. *A flatterer.*] Cic. 1. Offic. Non benefici, neque liberales, ſed pernicioſi aſſentatores judicandi ſunt.

Aſſentātōrĭē, adverb. [κολακευτικῶς. Gal. *Par flatterie, flateuſement.* Ital. *Con adulatione & luſinghe.* Ger. Schmeichterisch mit liebkoſen vnd flattieren. Hiſp. *Con alagos y liſonja.* Pol. *Pochlebnie.* Vng. *Hizelkedés képpen, hizelkedue.* Ang *By flattering.*] Cic. ad Qu. fr. Dubitare te non aſſentatorìe, ſed fraternè veto.

Aſſĕquŏr, eris, d. t. Conſequor, nanciſcor. [הִשִּׂיג *hiſſigh* הִדְבִּיק *hidbbík.* ἐπιφαλαμβάνω. Gall. *Suiure & atteindre, paruenir iuſques à quelque choſe.* Ital. *Giungere, arriuare, acquiſtare.* Ger. Einem nachfolgen/einen ertauffen/ereylen/erlangen. Belg. Achtervolgen. Hiſp. *Conſeguir y alancar.* Pol. *Dochodzę, doſtępuie, doſtawam.* Vng. *El erdm.* Ang. *To followe and attene or come to by following.*] Cicer. Att. lib. 1: Ad te quid ſcribam, neſcio. Si enim es Romæ, jam me aſſequi non potes: ſin es in via, quum me fueris aſſecutus, coràm agemus. ¶ Per tranſlationem accipitur pro æquare. Cicer. 3. de Legib. Quem imitaris, nunquam aſſequere. Idem Lentulo: Nullam partem tuorum erga me meritorum videar aſſequutus. ¶ Quandoque pro acquiro. ἐπιτυγχάνω. Idem poſt reditum ab exilio: Veſtros denique honores, quos eramus gradatim ſingulos aſſequuti.

Aſſĕctŏr, aris, d p. Alteri honoris gratia aſſiduè me comitem præſto. [הִדְבִּיק הֹלֵךְ אַחַר *hidbbík halách áchar.* παρακολουθῶ. Gall *Suiure ſouuent aucun, le conuoyer.* Ital. *Seguir, ſeguitare.* Ger. Einen beletten / offt einem nachfolgen. Hiſp. *Acompannar ſeguiendo.* Pol. *Vſtawiczuie, Odprowaiam.* Vng. *Vtánna iarok mellette forgódom.* Ang. *To keep compagnie with any for honours cauſe.*] Cicero de Orat. Quum ædilitatem Craſſus peteret, eumque major natu & conſularis Sergius Galba aſſectaretur, quòd Craſſi filiam Cn. filio ſuo deſpondiſſet.

Aſſectātĭo, onis, f. t. [עִשּׂוּק *ſigh.* παρακολούθησις. Gall. *Suite ordine, accompagnement, conuoy.* Ital. *L' accompagnare, il ſeguire.* Germ. Nachfolgung / beleitung Hiſpan. *Obra de aſſi accompannar.* Pol. *Prowadzenié, naſzladowanie.* Vngar. *Vtánna iárás mellette forgódas.* Angl. *Accompaning and conueighing of another, following or waitting on.*] Cicer. pro Muræn. Hanc in noſtris petitionibus operam atque aſſectationem, *&c.*

Aſſectātŏr, oris, Qui aſſectatur, qui comitem ſe præſtat. [מִדְבִּיק *madhbík.* ἀκόλουθος. Gallicè, *Qui fait compagnie à vn autre par le chemin ou en la vile, Suiuant.* Italicè. *Chi accompagna vno per camino ò per la citá.* Germanicè, Ein nachfolger / Der von geſellſchafft wegen mit einem gehet / ein Gleidsmann / nachfolger. Hiſpanicè, *Aquel que aſsi accompanna à otro.* Polon. *Odprowaczon.* Vngar. *Vtánna iáro, mellette forgódo.* Ang. *A conuoyer.*] Cicero 7. Verr. Quum ab eo vetus quidam aſſectator ex numero amicorum non impetraret, ut, *&c.*

Aſſĕrēs, m. t. Tabulæ ſectiles, dicti ab aſſidendo, quòd admoveantur, hæreantq; parietibus, trabibusq;. [קְרָשִׁים *keraſchím* לוּחוֹת *luchoth.* σανίδες. Gall. *Ais, membrures de bois fendu ou ſcié.* Ital. *Tauole da ſegare.* Ger Dilen/taflen/bretter. Belg. Eerdt/oft planckem. Hiſp. *Tablas cortadas.* Pol. *Tarcica.* Vng. *Deszka.* Ang. *Boardes, plankes, icyſſes.*] Hujus nominativus ſingularis eſt Aſſis, aſſeris, ſicut pulvis, ſive etiam Aſſer. Plin. Vernisq; aſſeribus contabulare pavimēta oportet. ¶ Hinc aſſo, ſas, de quo infrà. Palladius aſſeres quernas dixit. ¶ Aſſerū ſtructuram Coaſſationē vocamus, ut à tabulis Tabulationem. ¶ Interdum Aſſeres accipiuntur pro lignis, quibus utebantur lecticarii. Sueton. in Calig. Ad primum tumultum lecticarii cum aſſeribus accurrerunt. ¶ Dicitur & Aſſis, is, pro eodem: unde & diminutivum Aſſiculus. Col. libro 6. cap. 18: Aſſibus roboreis compingitur ſolum. Et paulò pòſt: Nec exire alia parte prohibentibus adverſis aſſiculis. ¶ Hinc fit Aſſula diminutivum. ¶ Aſſerculus autem diminutivum eſt ab Aſſer, ris, σανίδιον. Col. lib. 12. cap. 50: Itaque quum lacus extruxeris, aſſerculos inter ſe diſtantes, ſemipedalibus ſpatiis ſupra ſolum ponito.

Aſſĕro, ris, penultima correpta, n. t. aſſevi, aſſitum, Iuxtà ſemino, vel juxtà planto. [זָרַע *zarák* נָטַע *natáh.* φυτεύω. Gall. *Semer, planter ou enter aupres.* Italicè, *Seminar appreſſo.* German. Etwar zu ſáyen/bey etwas pflantzen. Hiſpanicè, *Sembrar cerca algun lugar.* Polon. *Przyſiczepiam, przyſzierwam.* Vngar. *Mellette vetők, veltetők.* Angl. *To ſowe or plant nigh by others.*] Cato de Re ruſt. Arbores facito, uti bene maturatæ ſint, vitesque uti ſatis multæ aſſerantur.

Aſſĕro, ris, act. t. aſſerui, aſſertum, Significat affirmo. [קִיֵּם *kiyám* הֵקִים *hekím* הֵכִין *hechím* אָמַר *amár* יָעַד *yahádh.* βεβαιόω, διισχυρίζομαι. Gall. *Aſſeurer, affermer, acertener.* Ital. *Affermare, approuare.* Germ. Beſtetigen/Für gewiß ſagen. Belg. Zeer vaſtelych ſeggen. Hiſpan. *Affirmare porfiando.* Pol. *Twierdze.* Vng. *Vallom.* Ang. *To alledge, to affirme.*] Cicero Offic. 3: Quod ſi qui proſcribunt villam bonam (ut ipſi aſſerunt) beneque ædificatam. ¶ Aſſerere item juris verbum eſt, idem ſignificans quod vendicare, ſuūq; eſſe dicere, [αὐτοποιοῦς, αὐτολαμβάνεσθαι. Ang. *To clayme or chalenge to him ſelf.*] ¶ Vnde aſſerere in libertatem, eſt affirmare aliquem, qui ſervus creditur, eſſe liberum, ἐξωφαιρεῖσθαι τινὰ ἐλευθερίαν. Contrà Aſſerere in ſervitutem, eſt aliquem qui pro libero ſe geſſit, tanquam ſervum ſuum vindicare. Liv. lib. 3. ab Vrbe cōdit. M. Clodio clienti negotium dedit, ut virginem in ſervitutem aſſereret: hoc eſt, vindiciarū judicio pro ſerva vindicaret. ¶ Sic etiam dicimus, Aſſerere ſe ab injuria mortalitatis aut oblivionis, pro eo quod eſt, rerum geſtarum, aut ſcriptorum monumentis, à quadā oblivionis, aut mortalitatis ſervitute, cui alioqui ſumus obnoxii, ſe vindicare. ¶ Frequens etiam locutio eſt apud veteres, Aſſerere manu, pro eo quod eſt, in libertatem vindicare. Terent. in Adelph. Nam ego illam liberali cauſa manu aſſero. Vbi Donatus: Verba, *inquit*, ſunt juris. Nam & Aſſertorēs dicūtur, vindices alienæ libertatis: & ipſa cauſa liberalis dicitur, quæ actionem in ſe continet libertatis. Item apud Plaut. in Curcul. Memento promiſiſſe te, ſi quiſquam hanc liberali cauſa manu aſſereret, mihi omne argentum redditum iri. ¶ Legimus etiam Aſſerere ſe, abſolutè dictum, pro vindicare ſe in libertatem. Ovid. lib. 3. Amor. Scilicet aſſerui jam me, fugiſque catenas.

Aſſertŏr, [βεβαιωτής. Ger. Ein erretter der Freyheit/der einem darzů hilfft/vñ darbey beſchirmet. Vng. *Szabadſágban (auagy) Szolgálatban helyhbſzitő.* Ang. *He which claymeth or chalengeth any thing.*] Dicitur is qui aliquē in ſervitutem, aut etiam in libertatē vindicat. Prioris exemplum eſt apud Liv. lib. 3. ab Vrbe condit. Aſſertor nihil opus multitudine cōcitata ait, ſe jure graſſari. Vbi Aſſertorem intelligit M. Clodium, qui ab Appio Claudio ſubmiſſus, virginē in ſervitutē petebat. Poſteriorīs exēpla paſſim occurrunt. Mart. lib 1: Aſſertor venias, ſatisq; præſtes. Itē alibi: Qui Curios loquit, aſſertoresq; Camillos. Vocat aūt Camillum aſſertorem: hoc eſt, publicę libertatis vindicem, quòd populum Romanum à Gallorum ſervitute in libertatem vindicaverit. Contrarium ejus eſt Deſertor, qui patriam, principem, aut clientem in periculo deſerit.

Aſſertĭo, f. t. [βεβαίωσις. Ger. Beſtätung/beveſtigūg. Vng. *Vallás.*] Cic. 1. Acad. Quibus de cauſis nihil oportere neq; petiteri neq; affirmare quenquam, neq; aſſertione approbare. ¶ Invenitur nonnunquam poſitum pro ipſis vindiciis, ſive liberali judicio. Fabius lib. 3. cap. 8: Sit ne liber, qui in aſſertione eſt.

Aſſervĭo, is, ire, n. q. Inſervio, obſequor. [עָבַד *habádh.* ὑπηρετῶ. Gallicè, *Seruir à quelque choſe, s' y addonner.* Italicè, *Seruire.* Ger. Dienen/Mitdienen. Hiſp. *Seruir en fauor de otro.* Pol. *Przyſ'ugnie, ſpolemſ'uże.* Vng. *Szolgálok.* Ang. *To ſerue, to obey, to employe*

employe him selfin seruing another.] Cic.4.Tuscūl. Qui volunt exclamare magis,toto corpore contentioni vocis asserviunt.

Assĕrvo, as, act. p. Servo,custodio. [שׁמר *schamár.* φυλάττω. Gal. *Cõseruer garder.* Ital. *Conservare, custodire.* Ger. Behalten/bewahren. Hisp. *Guardar.* Pol. *Chowã, oppatrznie.* Vn. *Tartom őrzõm.* Ang. *To keap, to warrant.*] Cic.3.Verr. Tum iste imperat,dũ res judicaretur,hominem ut asservarent.Idem pro Archia:Quum Appii tabulæ negligentiùs asservatæ esse dicerentur.

Assĕvĕro, as, act. p. Constanter & severè affirmo, confirmo. [קים *kijám* הקים *hekim* הכין *hechín* אמר *amár.* διαβεβαιόμαι, ἀσφαλίζομαι. Gal. *Affermer,asseurer,acertener.* Ital. *Affermare, approuare.* Germ. Bestätigen/etwas gewiß vnd bestendiglich sagen. Belg. Bevestige oft seggen iet met ernst. Hisp. *Affirmar profiando.* Polon. *Mocznie twierdze.* Vng. *Alhatatossan yallom.* Ang. *To auowe, to affirme boldlie, to vouche.*] Cicer. 1. Ac. Nemo ulla de re potest contendere, neq; asseverare, sine certa aliqua ejus rei & propria nota. Idem de claris Orat. Magni interest, coràm videre, quemadmodum adversarius de quaque re asseveret.

Assĕvĕror,passivum.Cic.4.in Verrem:Quæ est ista defensio?utrum asseveratur in hoc,aut tentatur?

Assĕvĕrãtĕr,& Asseveratè, adverbia, [βεβαίως. Gal. *Asseurement.en affermant.* Ital. *Affirmatamente.* Ger. Bestätlich/gewißlich. Hisp. *Con affirmation porfiando.* Pol. *Prawdą,wie, pewnie.* Vng. *Alhatatossan, yallás képpen.* Ang. *By affirming and alledging boldelie.*] Cicer. ad Attic. Statius scripsit ad me, loquutum secum esse Qu. Ciceronem valde asseveranter, se hæc ferre non posse.Idem 4.Acad.Multò etiam asseverantiùs,in Syria,quum esset mecum, & paulò antè quàm esset mortuus. Gell. libro 17.cap.5:Tragœdias Poëtarum nobilium scitè atq; asseveratè actitavit.

Assĕvĕrātĭo, verbale, Affirmatio. [βεβαίωσις. Gall. *Affirmation, asseurance.* Ital. *Affirmatione.* German. Ein bestätigung. Hispan. *Obra de affirmar.* Polon. *Pewnosć, twierdzenie.* Vngar. *Alhatatos yallás.* An. *Auowing, vouching.*] Quint.lib.4. cap.2: Quum præsertim quorundam probatio sola sit in asseveratione & perseverantia, *&c.*Plin.lib.9.cap.4: Tanta autorum asseveratione commendatur.

Assĭccō,as,act.p.Sicco.[החריב *hecherib* הוביש *hobísch.* ξηραίνω. Gal. *Faire secher diligemment.* Ital. *Seccare.* Germ. Steiffig trőcknen. Hispan. *Secar.* Pol. *Wysuszam.* Vng. *Szárasztom.* Ang. *To mak drie.*] Colum.li.12.cap.13: Tum rursum in sole asficcavit.

Assĭccēsco,is,Siccus fio. [חרב *charáb* יבש *jabésch.* ἀφωσιόομαι, ἀποξηραίνομαι. Gal. *Deuenir sec, se secher.* Ital. *Seccarsi.* Ger. Trocken werden. Hisp. *Secarse.* Pol. *Vsßicham.* Vng. *Meg száradok, aszok.* Ang. *To waxe drie.*] Colum.lib.12.cap.6:Expressos in cratibus pandere dum asscescant.

Assĭdēlæ, Mensæ ad quas sedentes Flamines sacra faciebant. Festus.

Assĭdĕo, asides, pen. corr. n.f. compositum est à Sedeo, juxtà sedeo. [ישב *jaschább hal.* παρεδρεύω. Gal. *Estre assis aupres ou ioignant.* Ital. *Sedere, assidere.* German. Beysitzen/neben etwas sitzen. Belg. Bysitten. Hisp. *Assentarse cerca de otro, como por dar consejo.* Pol. *Przysiadamsznie.* Vngar. *Mellette wlők.* Ang. *To sitt by or nigh another, to be continuallie assisting in doing any thing.*] Verbum est neutrum, sicut suum simplex. Cicero pro Planco:Huic assident, pro hoc laborant. ¶ Habet etiam interdum accusativũ virtute præpositionis, ex qua cõponitur. Salustius in Iugurth. Adherbalem dextra assedit. Quanquam hoc aliqui velint esse ab Assido. ¶ Salustius, teste Prisciano, passivè protulit: Oppidũ a me sum assideri, eodẽ modo, sicut dicimus, Obsideri & Circumsideri: quòd certè rarissimum est. ¶ Assideo etiam accipitur pro Similis sum. Horat. Parcus ob hæredis curam, nimiumq; severus, Assidet insano:id est, similis est insano.

Assēssĭo, onis, verb.f.t. [שבת *schébeth.* παρεδρεία. Gal. *Assistence.* Ital. *Assistenza.* Germ. Beysitz oder beysitzung. Hisp. *Obra de estar assentado cerca de otros.* Vng. *Mellette wlés.* Ang. *Sitting by and giuing counsell, or counseling.*] Cic. Mario: Quæ tua fuerit assessio, oratio, confirmatio animi mei, *&c.*

Assēssŏr, Nomen verbale ab Assideo, cujus officium est assidere Præsidi, atque consulere in causis, cognitionibus, postulationibus, libellis, edictis, decretis, epistolis. [παρεδρος. Gal. *Assesseur ou conseiller.* Ital. *Assessore.* Ger. Ein Beysitzer in den Rhatschlegen. Belg. Een bysitter/raetgever. Hisp. *Assessor, que cerca de otro se assienta como por dar consejo.* Pol. *Społ'ecznik, wurzędnie siedzący, rayca.* Vng. *Assessor, mellette wlő.* Ang. *Which sitteth by another and helpeth in counsell.*] Cic.1.de Divin. Lacedęmoniis regibus suis Augurem assessorem dederunt.

Assēssūra, ræ, pen.prod. [Vng. *Mellette wles.* An. *Sitting, or being continuallie at a thing.*] Vlpian. de proxenetis: Facilius quod Græci ἐμμονὴν appellant, peti apud eos poterit, siquis fortè conditionis vel amicitiæ, vel assessuræ, vel alicujus alterius hujusmodi proxeneta fuerit.

Assēssūrix, fœm. t. verb. Quæ juxtà sedet. [παρεδρος, ή. Ger. Ein beysitzerin/oder beyständerin. Ang. *She that sitteth nigh another.*] Asranius:Dimittit jam assestricem, me ad sese vocat. Nam verbalia fœminina si formentur à supinis in sum desinentibus, assumunt literam t,ut Expultrix,Tonstrix, Assestrix:& non temerè aliud invenias verbale in Trix,præter hæc tria,cujus masculinum terminetur in sor.

Assĭdo, dis, pen. prod. quemadmodum & suum simplex Sido. Idem penè significat quod Assideo,sed cum motu quodã: ut sit quasi,ad assidendum me demitto. [ישב *jaschább hal.* καθέζομαι. Gall. *S'asseoir,se mettre aupres.* Ital. *Porsi à sedere.* Germ. Herzu sitzen. Hisp *Poner sitio ò cerco à lugar.* Pol. *Przysiadam.* Vng. *Mellé ereszkődőm.* Ang. *To sitt doune, or nigh by another which besitteth, stand or go.*] Caret proprio præterito & supino. Capit autẽ præteritum à verbo Assideo, propter significationis affinitatem, & temporum similitudinem: quæ vix alia ratione, quàm accentu, dignoscas. Vnde in illo Salustiano: Adherbalem dextra assedit, Priscianus vult esse præteritum ab Assido: nõ proprium tamen, sed mutuatum à verbo Assideo. Nescio quid hìc somniarint, qui hoc verbum Assido & simplex Sido activum esse voluerunt: quibus significationis natura refragatur. Nihil enim aliud significant, quàm ad sedendum, vel assidendum, descendo: Neq; statim sequitur, si Assido accusativũ habere inveniatur, esse verbũ activum, quum etiam Accedo eadem ratione esset verbum activũ. Hoc enim fit ex natura duntaxat præpositionis. Neq; etiam leviùs peccaverũt qui penultimam hujus verbi corripi voluerunt: quod certè falsum est, quum & simplex & reliqua composita eandem producant. Vng.6. Aeneid. Sedibus optatis gemina super arbore sidunt. Ovid.lib.1.Metam. Jussit & extendi campos, subsidere valles. Multa alia hoc in loco congesta erant, quæ quòd partim falsa essent, partim inutilia, omn. Prosecuimus.

Assĭdŭus, Quasi ab assidendo: quod tamen Sosipater reprehendit: cujus verba quoniam nominis hujus vim planè explicant, subscribam. Quum à Servio Tullo populus in classes esset distributus, ut tributum prout quisque posideret, inferret: ditiores qui asses dabant, assidui dicti sunt: & quoniam soli negotiis publicis frequentes aderant, eos qui frequentes adsunt, assiduos ab assibus dixerunt. Hæc Sosipater, quæ etiã confirmat Gell. lib. 16 cap. 10. Atque hinc factum est ut assiduus diceretur, ingens, cõtinuus & diligens. [תמיד *tamidh* מתמיד *tamidh.* ἐνδελεχισμός, συνεχής. Gal. *Assidu, continuel, frequent.* Ital. *Assiduo, continuo, frequente.* Germ. Fleissig/embsig/vnderlaß/stetig. Pol. *Nieustający, ustawiczny.* Vn. *Szüntelen valo, szorgalmatos.* An. *Cõtinuell, often, and euer without ceasing.*] Liv. lib. 38. Macedonicum bellum gerebat, quòd alter decimum jam prope annum assiduus in oculis hominum fuerat.

Assĭdŭissĭmus, superlativus. [Vn. *Igen szorgalmatos, szüntelen valo.*] Suetonius in Augusto: Et mox vasa aurea Assiduissimi usus conflaverit omnia.

Assĭdŭĭtās, f.t. Diligentia. [תמיד *tamidh* התמדה *Latine* Assiduitas. ἐπιμονὴ, συνοχὴ. Gal. *Assiduité, diligence.* Ital. *Assiduità.* Ger. Fleiß/embsigkeit. Hisp. *Cõtinuacion y diligencia.* Pol. *Nieustawanie, pilność.* Vn. *Szüntelen valoság, szorgalmatosság.* An. *Diligence without ceasing.*] Cic.1.Acad. Quam partim exercitatione assiduitate, partim ratione formabant. Cicer. 2 de Nat. deor. Assiduitate quotidiana, & consuetudine oculorum obduruerunt animi, neque admirantur, neque requirũt rationes earum rerum, quas semper vident. ¶ Ejus contraria sunt, Desides, segnes & otiosi.

Assĭdŭē, Frequenter. [תמיד *tamidh.* כל היום *Chal hajóm.* συνεχῶς. Gal. *Cõtinuellement, ordinairement.* Ital. *Assiduamente.* Ger. Embsiglich/ohn vnderlaß/fleissiglich. Hisp. *Cõtinuamente.* Pol. *Vstawicznie, ciągle.* Vng. *Szüntelen.* An. *Often euer without ceasing.*] Virg.2.Aegl. Tantùm inter densas brota cacumina fagos Assidue veniebat. Ovid.lib.1.Fast. Assidue consul fasces submittere debet. Horat. Assidue ridet. Cic. Quid te futurum censes, quem assiduè exedent. Cic. de Clar. Orat. Assiduissime autem mecum fuit Dionysius

Assĭdŭo, Idem quod assiduè. [Vngar. *Szüntelen.* Ang. *Often, euer.*] Plaut. Mil. Dum tale facies, quale assiduò edes, Communicabo te semper mensa mea.

Assigno, as, act. p. Ascribo, constituo. [נתן *nathán* חלק *chalak.* ἀπονέμω. Gal. *Assigner, assignation.* Ital. *Assignare.* German. Zugeben, anordnen, zutheilen. Hisp. *Assignar consignar.* Pol. *Naznaczam.* Vngar. *Rendelem, helyt adok, helyt csinalok.* Ang. *To giue, to assigne, to appoint, to ordain, to put one in another.*] Cic pro Domo sua: Inferiorem ædium partem assignavit genti suæ Clodiæ. Idem 3.Verr. Hoc quoq; attendite, apparitores à Prætore assignatos habuisse decumanum. ¶ Interdum idem quod imputo, tribuo. Autor ad Heren. lib. 1: Sed si tardius hæc, quàm studes, absolvetur, tùm rerum magnitudini, tùm occupationibus assignare debebis. Persius usus est pro Obligno. Marcus dixit, ita eli. assigna Marce tabellas: nisi fortasis ibi melius Obsigno legendum videretur.

Assignātĭo, verb. f.t. Ide[illegible] [מתחלק *machaloketh.* μερισμὸς, διάδοσις. Gallicè [illegible] Ital.

Ital. *Distributione, assegnatione.* Ger Zugebung/verordnung. Hisp. *Obra para assignar.* Polon Naznaczenie. Vng. *Dépntálás, tulaydonitás fölietczés.* An. *Assignatiõ, appoynting.*] Cic. Rutil. Quũ Cæsar Syllanas venditiones & assignationes agrorum esse velit, quò firmiores existimentur suæ. Sic assignationes agrorum, apud eundem 4. Philip. & de lege Agraria.

A-ssĭlĭo, lis, pen. corr. assilui & assilivi, assultum, ex ad & Salio, Aggredior. [לחץ *dalágh* רקד *rakádh.* ἐπιπηδάω. Gal. *Saillir contre quelque chose.* Ital. *Assálire, assáltare.* Ger. Herzu springen Belg Bespringen. Hisp. *Saltar hazia alguna cosa, acometer con impeto.* Pol. *Nadzkakuie, przykakuie.* Vn. *Reá szökõm, reá vgrom.* Ang. *To leap vpõ, to inuade, to assault, to leape forth or against some thing.*] Cicer. 3. de Orat. Nec assiliendum est statim ad illud genus. ¶ Accipitur pro Oppugno, invado, aggredior. Ovid. li. 11. Met. Quum sæpè assiluit defensæ mœnibus urbis. ¶ Etiam Assilire dicitur de animalibus maribus quum fœminas ineunt. Colum. lib 7: Nam nisi prius ea marem concivit assilientem, admissarium calcibus proturbat.

A-ssĭlĭtŭs, us, ui, verb. m:q Actus assiliendi. [רקידה *rekidháh.* ἐπαπήδησις. Gal. *Assaut.* Ital. *Assálto.* Germ. Ein herzuspringung/ansprung/anrennung Hispan. *Obra de saltar assi, ò a cometer con impeto.* Pol. *Przyskok.* Vng. *Reá vgrás, reá szökés.* Angl. *Assaulting, leaping vpon, an assault.*] Virg. 5. Æn. Nunc hos, nũc illos aditus, omnemq; pererrat Arte locũ, & variis assultibus irritus urget.

A-ssŭlto, as, are, fi equentativum, [ἐπεπαπηδάω. Angl. *To assault often.*] Plin. lib. 9. cap. 42, assultant illi protinus. Idem lib. 8. cap. 40: Mox ingruit assultans, contraq; belluam exurgens.

A-ssŭltim, adverb. Per saltus, vel more salientium. [κατ' ἐπαπήδησιν, ἐπαλληλιδόν. Vng. *Vgrándozua, szökdécsue.* Ang. *By leaping and jumping.*] Plin. lib. 11. cap. 24: Phalangia ex his appellantur, quorum noxii morsus, corpus exiguum, varium, acuminatum, assultim ingredientium.

A-ssĭmĭlĭs, le, om. t. ex Ad & Similis, Similis. [דומה *doméh.* ὅμοιος. Gal. *Fort semblable, moult ressemblãt.* Ital. *Simile, assomegliante.* Ger. Gar geleich. Belg. Gelyc. Hisp. *Semejante.* Pol. *Podobny.* Vng. *Hasonlatos.* Ang. *Very lyke to another.*] Cicer. 2. de Natur. deor. In pulmonibus autẽ inest raritas quędã, & assimilis spõgiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima. Plaut. Mer. Quasi tu nunquam quicquam assimile huic facto feceris.

A-ssĭmĭlĭtĕr, adverb. Similiter. [כן *chen* כמו כן *chemó chen.* ὁμοίως. Gal. *Semblablement.* Ital. *Similmente.* Ger. Gleichförmigtich/gleicherweiß. Hisp. *Semejantemente.* Pol. *Podobnie.* Vng. *Hasonlatossan.* An. *In lyke maner, lyketwyse.*] Plaut. Bacchid. Assimiliter hodie mihi obtigit.

A-ssĭmĭlo, las, act. p. Similem facio, comparo. [דמה *dimmádh.* ὁμοιόω. Gal. *Comparager, parangõner, rendre, semblable.* Ital. *Assomegliare.* German. Vergleichen. Belg. Ick geluc. Hisp. *Semejar.* Pol. *Przirownĭwam, podobnim czinie.* Vng. *Hasonlitom.* Ang. *To cõpare, to resemble.*] Cicer. 4. Verr. Literæ, literæq; omnes assimilatæ & expressæ, de tabulis in libros transferuntur. Ovid. 1. de Trist. Assimilemque sui longa assuetudine fecit, Grandia si parvis assimulare velis.

A-ssĭmŭlo, las, act. p. Fingo aliquid esse, quod re vera non est; Simulo. [חנף *chanéph.* ὑποκρίνω, ψεύσασθαι, ψεύσμαι. Gal. *Simuler, feindre ce qui n'est point, contrefaire.* Ital. *Simulare, fingere.* German. Gleißnen/vergleichen thun als ob etwas were das nicht ist. Hispan. *Fingir lo que no es.* Pol. *Zmiślam to co nie iest, takiakobi bel'o.* Vng. *Tettetõm.* Ang. *To faine that is not, to counterfaite.*] Terent. in And. Nunc tuum est officium, has bene ut assimules nuptias. Cic. 3. Offic. Vlysses furorem assimulavit, ne quò iret. ¶ Assimulari passivè. Terent. Eunuch. Tum pol ego is essem verè, qui assimulabar.

A-ssĭmŭlā-tĭo, verbale. [ψεῦσις, ὑπόκρισις. Vn. *Tettetés.* An. *Fayning of that which is not, counterfuyting.*] Plin. li. 11. ca. 49: Contrà mulierum paucis prodigiosa assimulatio.

Assipitum, idq; Arabicè vocant *Zitibergi*, dulcis cibus, factus de carnibus, speciebus, & melle, seu saccharo, seu aceto, etiãsi addi id interdum possit. Vtitur eo vocabulo subindè in dictis suis autor Tacuin.

A-ssĭpōndĭum, Pondus unius assis, sive libræ. [λίτρα. Gall. *Le poix d'vne liure.* Ital. *Il peso d'vna libra.* Germ. Ein Gewicht eins nes pfunds. Hisp. *Libra entera de dozo onças.* Polon. *Funt.* Vng. *Egy garas nyomo.* Angl. *One pound weight.*] Varro de ling. Lat. Quod unum pondo, Assipondium dicebatur, id ideo, quòd asses ut libræ pondus.

A-ssĭs, is, Tabula sectilis, [לוח *lúach* קרש *kéresch.* σανίς. Gal. *Vn ais.* Ital. *Tauola, asse.* Ger. Ein Dilen/Tafel/Brett. Hisp. *Tabla ò ripia ò cabrio.* Pol. *Deßka.* Vng. *Deßka, fiwréßk deßka.* Angl. *A planke, a boorde.*] Plin. Quernisq; assibus contabulare pavimenta oportet. Vide suprà in dictione ASSERES.

A-ssĭlă, f. p. diminutivum ab assis, Tabella. [σανιδαλμός. Vng. *Fiwéßk deßkatska.*] Plaut. in Merc. At etiam cesso foribus facere [illegible] assilas?

Assula, Plin. Vitru, & aliis honesta vox est, qua primùm signi-

cant, quæ matrimonii in cedendo marmore fragmenta dissecant, & quæ in frangendis aliis rebus in longitudinem magisq; in latitudinem fragmenta disjiciuntur. Item Dioscoridis interpretes, significaturi radicum concisionem, utuntur ea voce, σανδαλωθῆ, quòd ejus scilicet radices interdum assulosè, sive assulatim jubeant concidi.

A-ssŭlātim, Id est, minutatim. [κατὰ σανδαλμούς. Gal. *Par eſclats, en menues pieces.* Ital. *Minutamente.* Germ Stuckechtig/schifferechtig/oder wie Dilen. Hisp. *Astilla à astilla.* Pol. Wdrobne kąsky, *wdeßtąki.* Vng. *Aprónként: darabonként.* Ang. *Litle and litle, by litle peeces.*] Plaut. in Menæch. Faciam quod jubes, securim capiam ancipitem, atque hunc senem exossem reddam: dedolabo asslatim viscera.

A-ssŭlōsē, adverb. Assulatim. [Vng. *Apronként, darabonként.*] Plin. Calamus melior qui assulosè potiùs, quàm raphani more frangitur.

A-ssĭsto, is, n. t. Adsto. [עמד *hamádh* בצב *nißtsáb* התיצב *hithjatßtseb.* παρίστημι, παρίσταμαι. Gal *Aßißter, eßtre aupres.* Ital. *Stare, essere presente.* Ger. Beystehen/zugegen stehen. His *Estar cerca de alguna cosa.* Pol. *Stoie przykim.* Vngar. *Mellé állok.* Ang. *To aßiſt, to stand by.*] Terent. in Adelph. Hic propter hunc assiste. ¶ Aliquãdo significat patrocinari, quod prisci Adesse dicebãt. Sic enim eleganter dicimus, Tibi adsum: &, Tibi assisto, pro eo quod est Advocatus sum, causamq; tuam defendo.

A-ssĭtŭs, Vide ASSVS.

A-ssĭo, as, Tabulis sterno, vel operio. [קרה *kerãh.* σανιδόω. Gall. *Plancher ou pauer d'ais.* Ital. *Intauolare.* Ger. Täfelen/mit Dilen vberschiessen/oder bedecken: *Item*, Braten. Belg. Solderen. His. *Entablar, assar.* Pol. *Tarczycamy pokł'adam.* Vng. *Deßkázok, táblázok.* An. *To couer with plankes, or bardes.*] A quo Coassio, pro contabulo. Vitruvius: Quum assatum fuerit, super altera coassatio struatur, clavisque fixa, duplicem præbeat cohtignationi loricationem. ¶ Item Assare etiam utimur pro cibum ad ignem torrere. Vnde inassare. Plin. lib. 30. cap. 10: Alii in cibo, in ligneis verubus inassatum.

A-ssā-rĭŭs, a, um, Assus, assatus. [צלוי *tsalúi* צלי *tsalí.* ὀπτός, ὀπταλέος. Gal. *Roßi.* Ital. *Arrosito.* Ger. Gebraten. His. *Assado.* Pol. *Vpieczony.* Vng. *Sw'lt.* Ang. *Rosted.*] Cato de Re rust. cap. 132: Daps Iovi assaria pecunia, urna vini Iunoni castæ.

A-ssātūrā, Carnes assę. [ὀπτημα. Pol. *Pieczyßte.* Vng. *Sw'lt petsenye.* Ang. *A rost.*] Flavius Vopiscus scribit Aurelianum Imperatorem convivium de assaturis maximè dedisse.

A-ssŏcĭo, as, are, Socium me adjungo [חבר *chibbér.* συναίρω, συναιτεόω. Gall. *Assócier, coupler, ioindre pour cõpagnon.* Ital. *Accompagnare.* Ger. Zugesellen. Hisp. *Accõpanar al ygual.* Pol. *Sprzągam, stowarzyßam.* Vng. *Társalkodõ.* Ang. *To make him self a companion with others.*] Stat. 1. Theb. -solers tibi cura futuri Amphiaraë datur: juxtaq; Amythaone cretus Assóciat passus. ¶ Significat & adaptare, & conjungere. Claudianus: -cornua summis Assóciant malis.

A-ssŏlĕo, pen. cor. n. s. Idem quod simplex Solet. [חוק הוא *chok hu* אבהל הוא *minhágh hu.* ἔωθε, φιλεῖ. Gal. *La coustume eſt, on a de coustume.* Ital. *Suole.* Germ. Man ist also gewohnt/ es ist breuchig. His. *Mucho acostumbra suele.* Polon Zwỳkł, *mawobiczaiu.* Vn. *Szokot lenny.* Ang. *It vseth, it is coustumable.*] Legitur autem in tertiis tãtùm personis, & fere impersonaliter. Cic. de Amic. Quum in hortos D. Bruti commentandi causa (ut assolet) venissemus. Liv. 1. ab Vrbe: Vbi illuxit, parat is omnibus, ut assolet, vocari ad concionem utrunq; exercitum jubet. Cicer. 2. de Nat. deor. Gracchus ad Senatum retulit, Senatus ad quos de re soleret, referendum censuit. Nonnunquam etiam personaliter. Terent. in And. Adhuc Archillis, quæ assolent, quæq; oportet Signa ad salutem esse omnia, huic esse video.

A-ssŏno, nas, pen. corr. n p. Sonitum reflecto, vel sono respondeo. [הדהד *hamádh.* ἠχέω. Gal. *Reſonner, retentir, ſonner auec.* Ital. *Ribombare.* Ger. Zustimmen/zuthönen/wider thönen. His. *Hazer retumbar y resurtir la voz.* Pol. *Społ'em brzmie, społem hucze.* Vng. *Reá felelõk, viszontag zõngõk.* Ang. *To sound with an other, to sound agane.*] Persius Satyr. 1: Eyon ingeminat, reparabilis assonat Echo. Ovid. 3. Metamor. Planxerunt Dryades plangentibus assonat Echo.

A-ssŭēsco, is, ex Ad, & Suesco compositum, Consuetudinem capio, In consuetudinem venio. [נמל *lummádh.* ἐθίζομαι, κρατέζομαι. Gal. *S'accoustumer, se duire, auoir de coustume.* Ital. *Auezzarsi, assuefarsi.* Ger. Gewohnen mit langem brauch. Belg. Yewers aen gewennen. Hisp. *Acostũbrarse.* Pol. *Zwiczayam ſię, przywykam.* Vn. *Reá szokom.* Ang. *To come in vse or accustome, to practise by long custome to do a thing.*] Cic. 5. de Fin. Quo in loco ad fluctũ, ajunt, declamare solitum Demosthenem, ut fremitũ assuescceret voce vincere. Virg. 8. Aeneid. tua cernere facta Assuescat.

A-ssŭētŭs, Vsitatus. [נמל *limmádh.* σωήθεφος, συνηθης, ἐθάς. Gal. *Accoustumé, vſité & duit* Ital. *Assuefatto auezzo.* German. Gewohnet oder gewennet Hispan. *Acostumbrado.* Pol. Zwykł'y. Vn. *Szokól.* An. *Vsed, accustomed, brought in vse, wonted.*] Plin. Assuetis eò

dona

dona mittere jam & regibus Romanis. Cic. pro Plancio: Vicinitas non assueta mendaciis.

Assuētūdo, f.t. Cōsuetudo. [אמהלך *minhágh* דרך *dérech*. συνήθεια. Gall. *Accoustumãce, vsage.* Ital. *Vsanza, consuetudine.* Ger. Gewonheit. Hisp. *Costúbre.* Pol. *Zwyczay.* Vn. *Szokás.* Ang. *Vse, accustome.*] Ovid. 2. de arte: nihil assuetudine majus, idem 1. de Trist. lib. Assimilemque sui longa assuetudine fecit. Tacit. li. 18: Degenerabat à labore ac virtute miles assuetudine voluptatum, & contemptu ducis.

Assuēfăcio, cis, act. t. ex Ad præpositione, & duobus verbis, nēpe Sueo, fues, & Facio, compositum: Vsu doceo, in consuetudinem induco. [הרגיל *hirghíl* את *limmádh*. ἐθίζω. Gal. *Accoustumer, duire.* Ital. *Assuefare, auezzare.* Ger. Gewennen. Hisp. *Acostumbrar à otro.* Pol. *Zwyczaiam.* Vng. *Szoktatom.* Ang. *To teach or accustome by vse, to wont him self with any thing.*] Cicer. de provin. Consul. Imperio populi Romani parêre assuefecit. ¶ Hujus passivũ est assuefio. Cic. 3. de Orat. Quorum sermoni assuefacti quierunt, nõ poterunt non lautè loqui. Liv. 2. bel. Pun. Ea secreris viri alieni assuefacta sermonibus.

Assūmo, mis, pen. prod. act. t. Suscipio. [בשא *naśá*. ἀναλαμβάνω. Gall. *Prẽdre vers soy, rẽtirer vers soy, s'attribuer.* Ital. *Assumere, prẽdere.* Ger. Herzu nemen/annemen. Bel. Annemen. His. *Tomar à si cargo.* Pol. *Przymuie.* Vn. *Fõl vészõm.* An. *To attribut to him self, to tak to him.*] Cic. Neq; id onus invitus assũpsit. ¶ Interdũ ponit̃ p attribuo, arrogo. ἀναπαύομαι, ἀφαιρέζομαι. Idem 1. Off. Sic id mihi assumo, videor id meo jure quodammodo vendicare.

Assūmptĭo, onis, verbale, f.t. Acceptio. [משקה *mikkách*. ἀφέλησις. Gall *Prinse* Ital. *Presa.* Germ. Ein annemmung/auffnemmung. Hisp. *Tomamiento.* Pol. *Przyięcie.* Vngar. *Fõl vétel.* Ang. *Attributing, or taking to him self.*] Cic. 3. de Fin. Artes etiam ipsas propter se assumendas putamus, tum quia sit in his aliquid dignum assumptione, tùm, &c.

Assūmptīvŭs, verb. Quod assumit. Cic. 1. de Invention. Ac juridicialis quidem ipsa in duas distribuitur partes, absolutam, & assumptivam. Et paulò pòst: Assumptiva est, quæ ex se nihil firmi dat ad recusationem, &c.

Assum, Vide A D S V M.

Assŭo, assuis, pen. corr. assui, assutum, pen. prod. act. t. Suendo annecto. [תפר *taphár*. ἀποῤῥάπτω. Gal. *Coudre à ou sus vn autre, rapetasser, empiecer.* Ital. *Cuccire vna cosa all' altra.* Ger Herzu flicken/ansetzen. Hisp. *Coser vna cosa à otra.* Pol. *Przyszywam.* Vng. *Hozzá varrom.* Ang. *To sew to, or together.*] Horat. in Art. poët. Purpureus latè qui splendeat unus & alter, Assuitur pannus.

Assūrgo, gis, rexi, n. r. Est honoris vel benevolentiæ causa surgo. [קם *kam*. ἀνανίσταμαι, ἐξανίσταμαι. Gal. *Se lever, se dresser cõtre, se lever deuant quelqu' vn.* Ital. *Leuarsi.* Germ. Auffstehen/einem Ehrerbieten mit auffstehen. Belg. Opgaen. His. *Leuantarse à otro por honrarlo, ò leuantarse*, simpliciter. Polon. *Powstaiedrugiemuku pocżiwoszczy.* Vng. *Fõl kelõk.* Angl. *To rise for to do honour to another.*] Virg. 5. Aegl. Vtque viro Phœbi chorus assurrexerit omnis. ¶ Ausonius: Assurgit Musę nostra Camœna tuæ. Virg. 2. Geor. Tmolus & assurgit quibus & rex ipse Phanæus. ¶ Accipitur pro excresco, & altus fio. Virg. 3. Georg. Sed jacet aggerib. niveis informis, & alto Terra gelu latè, septemque assurgit in ulnas. ¶ Hinc & plantas dicimus assurgere, quum crescunt, & in altitudinem accipiunt incrementum. ¶ Colles quoque assurgere dicuntur, qui non ardui sunt, sed acclives, quiq; paulatim in altitudinẽ tendunt. Colum. lib. 2: Collem molliter assurgentem, montem sublimem & asperum, sed nemorosum & herbidum maximè probaverunt.

Assūs, a, um, Torrefactus, aridus, eò p igni assuescit (ut Varroni placet li. 4. de ling. Lat.) Sudendo enim assum distillat ob calorem [צלי *tsáli*. ἀστὸς. Gallicè, Rosti. Ital. *Arrosto, arrostito.* Ger. Das gebraten ist. Hispan. *Cosa assada.* Pol. *Pieczony.* Vng. *Sült.* Ang. *Rosted.*] Vel dicitur assum (ut Nonius mavult) quasi solum quemadmodum merum, solum dicimus: quoniam in opsoniis sine pigmẽto saporis alieni assæ carnes inferebantur. Vide A S S A.

Ast, Conjunctio est, qua Poëtæ carminis gratia utuntur, pro At, sive Sed. [אבל *abál*. αὐτάρ. Gal. *Mais.* Ital. *Ma.* German. Aber. Hisp. *Mas.* Pol. *Ale.* Vng. *De.* Ang. *But.*] Virg. 1. Aen. Ast ego, quæ divûm incedo regina.

Astaci, ἀστακοί, Ex genere sunt cancrorũ, apud Plin. li. 9. ca. 31.

Astandę, Regũ in Persida nuncios Angaros nuncupatos, à doctis observatũ est, atq; illarũ gentiũ esse vocabulum Herodoto videtur. Sicuti Astandæ ferè notionis ejusdem. hoc est, grãmataphori sive tabellarii, qui certis itinerum spaciis permutarentur. Plutarch. libro de Alexandri fortuna scribit: Darii Persarum regem fuisse, quandoque regis Astandam.

Astaphylinos, Pastinaca sylvestris, quæ & Staphylinos dicitur. Vide Ruell lib. 3. cap. 41.

Astăphis, idis, f.t. [צמוקים *tsimmukím*. ἀσταφίς. Gal. *Raisin cõfit, passes, passerilles.* Ital. *Vua passa.* Ger. Meertrauben. His. *Vua passa ò passada.* Pol. *Rosinki.* Vn. *Tengeri szõlõ, maloſa azzú szolõ.* An. *A confite or raisin confected.*] A nobis uva passa vocatur. Plin. lib. 23. ca. 1: Vva passa, quã Astaphida vocant, stomachum, ventrẽ, interanea rẽtaret, nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent. ¶ Virisenis astaphis calvaria, ἀνδρὸς γέροντος ἀσταφὶς ἡ κεφαλή: id est, viri senis velut uva passa cranium. Admonet adagium, invalidum & flaccidũ esse senile corpus exhausto succo carnibusque adesis.

Astaphis agria, [ἀσταφὶς ἀγρία. Gal. *Staphis agria.* Ital. *Staphisaria, semenza de fratti.* Germ. Stáphiságria/Teuffsamen. Hisp. *Auarraz.* Ang. *Staues agre.*] Herba est cauliculis nigris, rectis, foliis dabruscæ: fert folliculos veriùs, quàm acinos, virides, similes ciceri. Hæc à Romanis, teste Dioscoride, *Pedicularis herba* dicebatur, eò quòd nucleos haberet phthiriasi curandæ utiles. Vocatur & Staphis agria, prima vocali à capite sublata. Nam quam ἀσταφίδα Attici, reliqui Græci σταφίδα appellant. Quinetiam hodie ab Officinis *Staphis agria* dicitur.

Astaphus, significat aquam à tenebris profluentem.

Astēīsmŏs, m. s. Vibanitas. [שטר *shéper*. ἀστειότης. Gal. *Gẽtillesse, ciuilité, courtoisie.* Ital. *Gentilezza, vrbanità, ciuiltà.* Ger. Hofligkeit/statligkeit. Belg. Hoflyckheit. Hisp. *Nobleza, hidalguia, ciuilidad.* Pol. *Dworstwo.* Vng. *Emberség.* Ang. *Ciuilitie, courtesie, good maner, gentleneſſe in ſpeach and behauiour, pleſant iesting.*] Est tropus multiplex, numerosq; virtutis. Nam Asteismos putatur quicquid rustica simplicitate caret, & faceta satis urbanitate exponitur, ut apud Virg. 3. Aegl. Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi. Id est, pro pœna ei contingat, ut diligat Mævium pejorem Poëtam. Atque idem jungat vulpes, & mulgeat hircos. Id est, faciat ea quæ contra naturam sunt. Nam ἀστεῖος, Vrbanus, ἀστάζομαι, Vrbanus fiam.

Astēr, m. s. & Astrum, [כוכב *cocháb*. ἀστὴρ & ἄστρον. Gal. *Estoille.* Ital. *Stella.* Ger. Ein Stern oder Gestirn. Hispan. *Estrella ò planeta.* Pol. *Gwiazda.* Vng. *Tsillag.* Angl. *A starre.*] Hoc modo inter se differunt: quòd hoc congregationẽ significat stellarũ, vel signum ex stellis coactum, ut est Leo, Libra, &c. Illud verò unã tantùm stellam. Apud Græcos etiam eadem observatur differentia: ἀστὴρ enim apud illos unicam tantùm stellam, ἄστρον sydus totum significat. Suidas: ἀστὴρ ἄστρου μέρος. ὁ μὲν ἀστὴρ ἓν τι ἐστὶ, τὸ δὲ ἄστρον ἐκ πολλῶν συνίσταται, ὁ δὲ ἀστροθετημένος καλεῖται. Cicero: Quum autem ver esse cœperat, cujus initium iste non à Favonio, neq; aliquo astro notabat, &c. Idem de Vniver. Has igitur ob causas nota sunt astra.

Astēriscŭs, m. s. [ἀστερίσκος. Germ. Ein Sternlin. Belg. Een cleyn Sterren. Vn. *Ieteczés.*] diminutivum, Signum est ad parvæ stellæ similitudinem, quo utimur quum aliquid in scribendo omissum est, vel quum variant exemplaria. Heronymus: Qui editioni antiquæ Theodosionis miscuit asteriscos & obelos. Pingitur sic *.

Astrĭfĕr, ri, Ferens astrum. [ἀστροφόρος. Gal. *Qui porte astres ou estoilles.* Ital. *Chi porta le stelle.* Ger. Sternentrager. Hispan. *Cosa que tienne en si estrellas.* Vng. *Tsillag viselõ.* Angl. *Which beareth or hath starres.*] Martial. lib. 8: An tua multifidum numeravit lana Timavum, Quem priùs astrifero Cyllarus ore bibit?

Astēr Samius, [ἀστὴρ σάμιος. Vng. *Bonus arménus.*] Species est terræ cujusdam ad multos medicinæ usus conducentis, quæ in Samo insula effoditur: ita dicta à stellæ imagine quę illi imprimi sigilli cõsuevit. Hujus terræ meminit Galen. li. 9. Simpl.

Astēr Atticus, vel acticus potius, q. d. littoralis, non invenitur nisi in littoribus. Astragalus, rusticum vel montanum. Cic. Sic dicta est herba quòd radicem crassam & astragalo ossi similem habeat. ἀστὴρ ἀττικός, Herba est Plinio, quę quòd presens est inguinum remedium, à Romanis *Bubonium* dicitur, & vulgò *Inguinalis*. Vide Plin. lib. 25. cap. 5.

Astĕrĭas, [ἀστερίας. Vng. *Matska gém.*] Avis ex genere ardeolarum, à fulgore astrorum. Plin. lib. 10. cap. 60.

Astĕrĭcum, ci. [ἀστερικὸν, Vulgo *volubilis minor*, & *campanula*. Pol. *Powoymały.*] Herba est ocymi folio, quæ & Helxine dicitur, διὰ τὸ ἕλκειν, eò quòd asperitate sua tenaci nexu vestes quibus hæserit ad se trahat, & Vrceolaris herba, eò quòd vitreis urceolis detergendis in primis sit idonea. Nascitur in tegulis, parietinisque: unde & *Parietaria*, & *Muralis herba* vulgò dicitur. De hac Plin. lib. 22. cap. 17.

Astĕrĭscŭs, ἀστερίσκος, Vide A S T E R.

Asterion, rii, [ἀστέριον. Polon. *Barſcz.* Vng. *Pók.* Ang. *A sort of spider.*] Species est aranei, cujus morsu genua labefactantur, ut tradit Plin. lib. 29. cap. 4. ¶ Est & Asterion herba quæ & Spondylium dicitur, quòd semen habeat Asterii animalculi figura. Vide Dioscor. lib. 3. in descriptione Spondylii.

Astērno, is, ere, astravi, astratum, Iuxtà sterno. [רטר *raphádh* הרבין *hirbits* השכיב *hiſchchíb* הציע *hitstsiah*. πανεστρώννυμι. Gal. *Coucher & estendre aupres.* Ital. *Distendere.* German. Herzu strewen/neben etwas legen. Hisp. *Derribar algo hazia otra cosa.* Polon. *Przesciesielam.* Vng. *Mellé teritém.* Ang. *To lie and spread or a nigh another.*] Ovidius utitur ejus passivo, 2. Metam. Nocte dieque vocant asternunturq; sepulchro.

Asthmătĭcŭs,

Aſthmăt̆ĭcŭs,cū h.m.ſ. [ἀσθματικός.Gal.*Pouſſif,qui a ſon aleine à grande difficulté.* Ital. *Chi ſpira con difficultà,chi à l'aſmo.*Ger. Ein keichiger / der ſchwerlichen vnnd mit keichen athmet/Ein engbrůſtiger.Hiſp.*Coſa que tiene difficil reſpiracion.*Pol. *Duchawiczny.* Vn. *Nehezen lehő* Ang.*Which breathed panſfallie,purſey*] Anhelus & Spirosus dicitur: quum ſcilicet ſpirare ſine ſono & difficultate quiſpiam non poteſt ¶Id autem morbi genus Aſthma, ἄσθμα vocatur:hoc eſt, ſpirandi difficultas.

Aſt̆ĭpŭl̆ŏr,pen. corr.d.p.Aſſentior. [יאת *jaáth* רצה *ratſáh.* αποδέχομαι,ἐπινεύω,συγκατατίθεμαι. Gall. *Conſentir à quelque choſe.*Ital.*Conſentire.*Ger.Verwilligen/vberein kommen. Hiſpan.*Conſentir conotro,y otorgar.*Pol.*Przyzwalam.*Vng. Eggyezők,eggyet értők. Angl. *To conſent to any thing,to aggree.*] Liv. 9. bel. Maced. Non pendere ex alterius vultu ac nutu, nec alienis momentis animi circumagi,aſtipulariq; irato Conſulis Tribuni plebis.

Aſt̆ĭpŭlātĭo,ſ.t.Aſſenſus. [רצון *ratſón.* συγκατάθεσις, συγκατάθεσις. Gal. *Conſentement & accord.*Ital.*Conſentimento,accordo.*Ger. Verwilligung/mitſtimmung. Hiſ. *Conſentimiento.*Pol.*Przyzwolenie.* Vng. Eggyezés,eggyet értés. Ang.*Conſenting, according with another.*] Plin. lib.29.cap. 1 : Qua de re extat etiam Annei Senecæ aſtipulatio.

Aſt̆ĭpŭlātŭs,us,Atteſtatio,vel Aſſenſus. [Vng.*Eggyezés,eggyetértés.*] Plin. lib.7. cap.47:Conſecratus eſt vivus,ſentiensque, oraculi ejuſdem juſſu,& Iovis deorum ſummi aſtipulatu.

Aſt̆ĭpŭlātŏr,oris,m.t. Qui aſſentitur. [רצה *rotſéh* συγκατατιθέμενος. Gal. *Qui s'accorde à aucun & eſt de ſon opinion.* Ital.*Chi ſi accorda ò concorre in opinione con alcuno.* Germ. Ein verwilliger/ mitſtimmer. Hiſp. *El que aſsi conſiente con otro.* Pol. *Zez walacz, albo ktorizesvalia.*Vng.Eggyező, eggyet értő. Ang. *He that conſenteth with another.*] Cic.4. Acad.Sed illud falſum eſſe & Stoici dicunt, & eorum aſtipulator Antiochus.

Aſt̆ĭtŭ̆o,is,aſtitui,aſtitutum, act.t. compoſitum ex Ad & Statuo,Iuxtà ſtatuo,præſentem exhibeo. [התיצב *hetsimídh.* παρίστημι.Gal.*Renger,agencer.*Ital.*Collocare.* German. Herzu ſetzen/ neben etwas ſtellen. Hiſ.*Eſtablecer.* Pol.*Przystawiam.* Vng. *Elő állatom.* Ang. *To ſett or place nigh by.*] Autor ad Heren. lib.1: Aegrotum in lecto cubantem faciemus, & reum ad lectum ejus aſtituemus. ¶ Eſt item Aſtituo, Suo in loco colloco: Plaut.in Capt.Iuben',an non jubes aſtitui aulas,patinas elui?

Aſto,as,aſtiti,aſtitū, n. p. Præſens,aut firmus, ſeu erectus ſto. [עמד *hamádh.* παρίστημι. Gal. *Eſtre pres, aſsiſter,eſtre debout pres quelque choſe.*Ital.*Eſſer preſente eſtar fermo in piede.* Ger. Beyſtehen/ zugegen ſtehen/nęben etwas ſtehen.Belg.*Byſtaen.* Hiſ. *Eſtar en piece cerca de otro.* Pol.*Stoie przidrugimi.* Vng. *Fől állok.*An.*To ſtād by, to be preſent.*] ¶ Ponitur interdum abſoluté.Plautus in Capt.Ego miſer vix aſto præ formidine.Idem in Ciſtel.Adoleſcens aſta,atq; audi.Idem in Caſ.Stultus cōtrivi diem,dum aſto advocatus cuidam cognato meo.Idem:Cōtinuò in genua aſtanti. Cic.pro Archia : Quum in Sigeo ad Achillis tumulū aſtitiſſet.¶Aliquando ſignificat ſimpliciter ſto.Virg.-arrectisq; auribus aſtant.¶ Interdum Sum,quum de rebus loquimur, quæ cadere non poſſunt: ut quum dicimus terram aſtare.

Aſtorgion vel aſterion, ἀστήριον,genus aranei, quod latè pungit.Barb.in Corol.

Aſtrăgălŭs,pen.cor.m.ſ. Os eſt pedis in animalibus quibuſdam ſupra calcaneum , à Latinis Talus dicitur. [ἀστράγαλος. Gal.*Vn oſſelet qui eſt au talō,ou au bout d'vne eſchlāche de mouton,duquel on ioue au lieu de dez, garignon.*Ital.*Tallone.* Ger.*Knoden oder wirtelbein Itē,* Ein ſpil mit wurffel.Hiſ.*Carnicol.* Pol. *Kot.*Vn.*Boka,tſw'd.*Ang.*The hukle bone.*] ¶Aſtragalus itē ludi genus erat, in quo aſtragalis:hoc eſt,talis utebātur, iisq; aut naturalibus, aut ad earū ſimilitudinem ex ebore, aliáve materia effictis:de quo ludi genere vide plura in dictione Talus. [An.*The play at the dice,the play at the hukle bones.*] ¶ Aſtragali quoq; dicunt̄ ſeptē ſpinæ vertebræ,quibus collum incūbit, quos σπονδύλους τῦ τραχήλου Suidas appellat.Vnde Homer. lib.10. Odyſſ. Elpenorem tradit in Circes ędibus de ſcalis delapſum aſtragalos fregiſſe. ¶ Eſt itē Aſtragalus (ut ex Dioſcoride colligit Ruellius) herba quam Montanū vel ruſticū cicer appellamus. ¶ In ædificiorum quoq; columnis Aſtragalus erat cælaturæ quoddā genus,ab herbæ fortaſſe hujus ſimilitudine dictū,cujus memi nit Vitruvius,quum ait:Aſtragali faciendi ſunt octavæ partis.

Aſtrăgălīzo,n. p.Græcum eſt verbum, idem ſignificans quod talis ludo. [ἀστραγαλίζω.Gal.*Iouer an garignon ou au dez.*Ital. *Giocare à dadi.* Ger. Mit Würffien ſpilen. Hiſ. *Iugar al carnicol.*Pol. Wkoti gracz. Vng *Verſőlyét idázom,tſw'ddel iádzom.*Ang.*To play at the dice,or at the hukle bones.*] Vnde Aſtragalizontes,ἀστραγαλίζοντες, talis ludentes, quo nomine dictum fuit nobiliſſimum Polycleti exære, quod duos habebat pueros, talis ludentes: de quo Plin.lib 34.cap.8.

Aſtrapias,ἀστραπίας,Gēma eſt colore partim albo, partim cyaneo,fulminis radios in medio habens diſcurrentes . Vnde & nomen accepit.De hac Plin.lib.ult.cap.11.

Aſtrīngo,act.t. Conjungo, contraho, coarcto. [אזר *tſár* קטא *kaphá* חסם *chaſám* בלם *balám.* συσφίγγω. Gal. *Serrer,eſtreindre,lier, contraindre.*Ital.*Stringere,ligare.*German.Zuſammen ziehen/zuetnandern zwingen. Belg. Zet ſtrick/ bind toe / voege by den anderen Hiſpan. *Apretar mucho.*Pol.*Zeziagam, ſcziskam,ſpaiam,ſciſnąć,ſciſnąć.* Vng. *Hozzá ſzoritom.* Ang, *To draw together,to mak ſtreicht.*] Colu. lib.3: Quū omnes ſurculos,quos arbor patietur, dimiſeris , libro ulmi vel vimine arborē aſtringito. Virg 1.Geor.Seu durat magis, & venas aſtringit hiātes. ¶ Per translationē Aſtringere ponitur pro obligare, ὑπέχειν: & ſic genitivò jungitur,ſicut Gellius notavit Sabinum ſcripſiſſe. Qui alienū tacens lucrifaciēdi cauſa ſuſtulit, furti aſtringitur, ſive ſcit cujus ſit,ſive nō ſcit.ὑπέχει κλοπῆς. ¶ Quādoq; & promittere: quia promiſſa, vincula fidei dicuntur. Terent. in Evnuch.Meam aſtringo fidem. ¶Eſt item Aſtringere, σφίγειν, medicorū verbum, quod ſignificat Denſare, & poros , ſive meatus contrahere. Contrarium ejus eſt Diſſolvere.

Aſtrīctĭo, verbale,ſ.t.Aſtringēdi actus. [קטאון *kippáon.* σύψις, συφωνότης. Gall.*Reſtriction,aſpreté.* Ital. *Stringezza,aſprezza.*Ger. Zuſammenziehung oder bindung. Hiſp. *Apretamiento,aſpreza.*Pol. *Związanie.* Vng.*Hozzá ſzoritás.* Ang. *Making ſtreight.*] Plin.Guſtus amari cum aſtrictione.

Aſtrīctōrĭŭs,a,um,Quod aſtringit. [συστλικός. Gal. *Qui reſtreint ou peut reſtreindre.*Ital. *Coſa che vale per ſtringere.* Ger. Das eng macht/zuſammen zeucht/oder verſtopfft Hiſp.*Coſa para mucho apretar.* Pol.*Cziasny.*Vng.*Szoritó.*An.*That bindeth.*] Plin.lib.24.ca.13: Paliuri folia aſtrictoriam vim habent.

Aſtrīctē, adverb. Arctè. [στενοσχωρῶς, στενῶς. Gal.*Eſtroitement, ſerréement.*Ital.*Strettamente.* Ger.Eng/ nahe zuſammen. Hiſ. *Apretadamente,eſtrechamente.* Polon.*Cziesznie,zcziesliie.* Vng. *Szoroſsan.*Ang.*Narrowlie,ſtreictlie.*]Cic.de Orator.Quj putat orationem , quæ quidem ſit polita, atque facta quodammodo non aſtrictē,ſed remiſſiùs,numeroſam eſſe oportere.

Aſtrĭŏs,otis,Gemma cryſtallo propinqua, quæ ſi aſtris opponitur,fulgorem eorum rapit & regerit.Plin.lib.37.cap 9.

Aſtrŏbŏlīſmŭs, [ἀστροβολισμός. Pol. *Schnienie drzewa od goraczoſzczy.*Vn.*Rogyákás,rogya.*] Arborū vitiū eſt,quū Caniculę ęſtu (quam Theophraſtus peculiariter ἄερσιν,appellat) humore abſumpto areſcunt.Latinorum nonnullis Sideratione interpretantur. ¶ Transfertur & ad animalia , quum pars aliqua corpori cum ipſis etiam oſſibus exareſcit: quod mali genus σφακελισμός, à Galeno appellatur.

Aſtrŏītēs , ἀστροίτης , Gemma quæ oculis piſcium ſimilis eſſe perhibetur.Autor Plin.lib. 37.cap.9. (tus colliguntur.

Aſtrŏlābĭum, n.ſ.ἀστρολάβιον,Inſtrumentū ex quo aſtrorū mo

Aſtrŏlŏgĭă,ſ.p. [ἀστρολογία.Vng.*Egbe nizésről valo tudomány.*] Scientia tractans de cognitione & motu aſtrorum: quæ & Aſtronomia dicitur:quanquam non deſunt, qui hæc ita diſtinguant,ut Aſtronomia ſit,quæ de motu aſtrorū diſſerit: Aſtrologia autem, quæ de judiciis agit ad vitam fortunamque pertinentibus.Verùm hæc differentia non obſervatur. Cicero de Senectute:In aſtrologia C.Sulpitiū audivimus. Idem 3.de Divinat.Eudoxus in Aſtrologia facilè princeps.

Aſtrŏlŏgŭs,ſive Aſtronomus,m.ſ. [ἀστρολόγος,ἢ ἀστρονόμος.Pol. *Gwiazdarz.* Vng.*Egbenizó, ég forgáſárol valo tudománnak meſtere.* Ang.*Which hath ſkill and knawledge of the ſtarres.*] Qui aſtrologiæ,ſive aſtronomiæ gnarus eſt. Cic.2.de Divinat.Quid aſtrologus ? cur ſtella Iovis aut Veneris conjuncta cū Luna ad ortum puerorum ſalutaris ſit, Saturni, Martísve contraria? Aſtrologorum prædictiones,apud eundem, ibidem.

Aſtrum,ἄστρον, Vide in dictione ASTER.

Aſtrŭo,is,act.t.Iuxtà ſtruo,& ædificiū ædificio jungo. [בנה *banáh* הדביק *hidhbík* חבר *ħibbér.* συναρμόζω. Gal. *Baſtir & edifier ioignant autruy.* Ital. *Fabricare appreſſo, fortificare, confirmare.* Germ. Hinzu bawen. Belg.*By den anderen bawen.*Hiſp. *Fabricar,afirmar ò confirmar.*Polon.*Przybudiwam.*Vngar.*Hozzá épitőm mellé épitőm.*An.*To build by or nigh any thing.*] Colum.li. 1:Nam quum veteri aſtruitur recens ædificium, quaſi ſurgenti reluctans oneri cedit. ¶ Tranſlatè, pro affirmare ſumitur. Plin.lib.18.cap.12:Periti rerum aſtruxerunt, non ferre tantum annūo fœtu,quantum, &c.

Aſtū, adverbialiter pro aſtutè ponitur, [πανούργως. Germ. *Liſtiglich.*Vng.*Okoſſan,rauaſzon.*] Terent.in Evnucho:Quòd ſi aſtu rem tractavit, dii voſtram fidem Quantam & quàm veram laudem capiet Parmeno?

Aſtus,adject.videtur finxiſſe Plaut.Trucul. -ſi venerit Ne iſtum ecaſtor hodie aſtis confertum fallaciis.

Aſtŭs,us,maſc.gen.q.d. [πανουργία.Vng *Okos rauaſſág.*] Aſtu, aſtutia,à Græco ἄσυ,quod Latinis oppidum ſonat . Nam qui in urbibus frequentes ſunt,ſolent eſſe callidiores . Silius lib. 16:Non ars aut aſtus belli,vel dextra deerat. Callidi aſtus, Seneca in Troade.Acris aſtus,Valerius 2. Argonaut.

Aſtūtŭs,ta,tum,adject.Verſutus,cautus. [ערום *harém.* πανούργος. Gal.*Fin,caut,ruſé.malitieux.*Ital.*Aſtuto,malitioſo.*Germ.*Liſtig/aller argliſten durchriben/geſcheid.*Belg.*Loos.* Hiſ.*Aſtuto y cautelоſo.*

telè Pol. *Chitry, kot.* Vngar. *Rauaſkodàs.* Ang. *Craftineſs, ſubtilneſs.*] Seruius: Proprie aſtutos malitioſos vocamus. Cic. 2 Verr. Ita fiet, ut tua iſta ratio exiſtimetur aſtuta, meum hoc consilium neceſſarium. Idem 3. Off. Certè non aperti, nõ ſimplices, non ingenui, non juſti, non viri boni: ſed verſuti potiùs, obtecti, aſtuti, fallacis, malitioſi, callidi, veteratoris, vafri. Plau. Cain. Nec fallaciam aſtutiorem ullus fecit poëta,

A'ſtūtĭa, æ, f. Callìditas, malitia. [ערמה *hormáh. πανουργία.* Gal. *Finesse, ſubtilité, cautelle.* Ital. *Aſtutia, cautà, malitia.* Ger. Behendigkeit, behendigkeit. Hiſp. *Aſtucia, vel.* Pol. *Chytrość.* Vng. *Rauaſſág, lnokſág.* Angl. *Craftineſſe malice, wylineſſe.*] Cic. 1. de Fin. Quibus abeſt ad præcavendum intelligendi aſtutia. Terent. in Eunuch. -nunc opus eſt tua Mihi ad hanc rem exprompta memoria atq; aſtutia.

A'ſtūtē, adverb. Callidè, verſutè. [ברמה *behormáh. πανουργως.* Gal. *Finement, cautelenſement.* Ital. *Aſtutamente.* German. Liſtiglich. Hiſp. *Cõ aſtutia.* Pol *Chitrze.* Vng *Rauaſſágal, lnokal.* Angl. *Craftelye, with wylineſſe, ſubtilye.*] Cic. ad Q. Frat. Nihil tamen nec temerè dicere, nec aſtutè reticere debeo.

A'ſtўlĭs, idis, [ἀσυλὶς. Vng. *Feues jalyáta.*] Lactucæ latioris genus, ſine caule, quæ ob inſignem frigiditatem Veneri maximè creditur reſiſtere: unde & Eunuchion, & Spadonion à nonnullis eſt appellatum. Vide Ruell. lib. 1. cap. 10.

Aſyla, herba eſt, qua ſibi pecora medentur, ſiquando anagallidem fœminam imprudenter guſtaverint. Latini Ferum oculum appellant, teſte Plin. lib. 26. cap. 13.

A'ſўlum, n. ſ. [מקלט *miklát. ἄσυλον.* Gal. *Temple où il y a franchiſe, lieu de franchiſe.* Ital. *Luogo priuilegiato & inviolabile.* Germ. Ein Freyheit/ein ort da einer frey iſt. Hiſp. *Lugar priuilegiado para los malhechores.* Polon. *Vprzywileiowanie mieſce takowe, woleia ſie ono bezpieczni zgardlem.* Vngar. *Szabad hely, ſzent hely.* Ang. *Sanctuarie, a place of refuge.*] Templum aliúsve quivis locus inviolabilis, & conſecrationis lege tutus à direptione, ad quem confugientes ſine ſummo piaculo avelli non poterant. Dictum Aſylum ab *a* privativo, & verbo *συλάω*, quod eſt rapio, prædor, & ſacrilegio polluo. Servius tamẽ Aſylum dictum mavult, quaſi *ἄσυρον*, à verbo *σύρω*, quod eſt traho: propterea quòd inde avelli quẽpiam nefas eſſet. ¶ Aſylũ autẽ primùm Athenis ſibi conſtituerunt Herculis poſteri, veriti vim eorũ, qui ab illo fuerant vexati. Statius 12. Thebaidos: Fama eſt, defeſſos acie poſt bupaterni Numinis Herculeos ſedẽ fundaſſe colonos. ¶ Hos deinde imitatus Romulus, & ipſe Romæ aſylũ cõſtituit inter Capitoliũ & Palatiũ in ſacro luco, quod Quercetũ dicitur. Vnde Pædianus in Verrinã 111. à principio tres fuerũt tribus: Tatienſes una, à Tatio rege: Ramnes altera, à Romulo: Luceres tertia, à Lucomone, ſive à luco, quẽ lucũ Aſylum vocaverat Romulus. De hoc Virg. li. 8: -hinc lucum quem Romulus acer Aſylum Retulit. Scribit Liv. li. 5. Bel. Maced. Tẽplum Apollinis Delii fuiſſe Aſylum, atq; ſacra templa à Græcis vocari Aſyla. ¶ Ad aſylum confugere, proverbialiter dicimus, quum extremum refugiũ intelligere volumus. Cic. actione in Verrẽ 3: Se quæſtorem prohibitum eſſe dicebat quominus è phano Dianæ ſervum ſuum, qui in illud aſylum confugiſſet, abduceret.

A'ſўlĭă, æ, [ἀσυλία. Ger. Freyheit/ſicherheit. Pol. *Mieyſce naktorimoſtu wolni zgarzem.* Vngar. *Szabadſág.*] Ius libertatis, immunitatis & veniæ, quod is conſequebatur, qui ad aſylum confugiebat: quod immunitatis genus etiã hodie obſervari videmus in iis, qui ad divorum templa confugiunt. Budęus in Annotationibus in Pand.

A'ſўmbŏlŭs, [ἀσύμβολος. Gal. *Franc d' eſcot.* Ital. *Franco de pagare lo ſcoto.* Ger. Der kein ürten gibt/zechfrey. Hiſp. *Franco come y no eſcota.* Pol. *Wolny od zaplaty cechu.* Vng. *Azkiſzert nem adot.* Ang. *Scotfree, that payeth nothing.*] Qui ſymbolum non dedit, & ſine collatione acceſſit ad comeſſationem. Terent. in Phorm. Téne aſymbolum venire unctum, atq; lautum è balneis, &c.

A'ſўmphōnĭă, *ἀσυμφωνία*, Latinè inconſonantia. [*ἀσύμφωνος.* Pol. *Wſpiewaniu niezgoda.* Vng. *Igyenetlenſég.*] diſcors.

A'ſўndĕtŏn, n. ſ. [*ἀσυνδετον.* Pol. *Niezgadzanie.* Vn. *Igyenetlen.*] ſive Aſyntheton, *ἀσυνθετον*, dici poteſt, incompoſitum, vel disjunctum. Eſt enim figura, quum plura ſine conjunctionis vinculo proferuntur, ut, Veni, vidi, vici.

A'ſўnthĕtă, [*ἀσυνθετα.* Pol. *Czyſti, przezroczyſti.* Vng. *Tiſzta kriſtaly.*] Plin. appellat cryſtalla, quæ pura ſunt & ſine vitio.

A'ſўſtătŏn, [*ἀσύſτατον.* Pol. *Niestalo.* Vngar. *Albatalan.*] Idem quod inſtabile, aut adeò repugnans, ut ſubſiſtere non queat. Vnde genus quoddam philoſophiæ quod Arceſilas introduxit ignorantiæ magiſter, à Gellio Aſyſtaton appellatur. Affirmabat enim Arceſilas, ſeſe hoc unum ſcire, quòd nihil ſciri poſſet. Cujus aſſertionis veritas ſubſiſtere non poteſt. Nam ſi hoc ſcias, nihil ſciri poſſe: ſequitur aliquid eſſe quod ſciatur. Sic inducitur dogma ſibiipſi repugnans, ſeſeq; diſſolvens.

A'ſўſtătŏs: id eſt, Non conſiſtens ſtatus. [Vng. *Albatalan állapat.*] Africanus hac voce uſus eſt in l. qui quadragiata ad leg. Falcid. ut vulgati habent codices: tametſi in Not. tex. Ἄψοδος legat juxta Alciat. utraq; lectio videtur poſſe defendi, nili quod altera ad Rhetores, altera ad Dialecticos pertinet. Vide eum cap. 8 lib. pareg.

A ante T

A T. In notis antiquorum, aut. A. TE. à tergo. A. T. M. D. O. ajote mihi dare oportere. ATQ atq; A. TREB. Aulus Trebonius. ATR. auctoritas vel autor. A. TP. annuo tempore. A. T T. ante titulum. ATR. TP. ad turrem Tarpeiam. A. T. AB. ad oleſcentis teſticulos abſcidit.

A't, Particula principiis apta, præſertim quum aut indignationem, aut dolorem exprimere volumus, ut iræ æſtum, aut querelas ingravicantiùs oſtendere valeamus. [כי *chi* אבל *ábal.* Gall. *Mais.* Ital. *Ma.* Germ. Aber Hiſ. *Más, empero, pero mas.* Pol. *Ale.* Vn. *De An. Bot.*] Virg. 2. Aeneid. At tibi pro ſcelere, exclamat, pro talibus auſis Di (ſi qua eſt cœlo pietas, quæ talia curet) Perſolvant grates dignas. Terent. At tibi dii dignum factis exitũ duint. ¶ Quandoq; ſuperiorũ dictorum diſcretivũ eſt: ut apud eundem in Andria: At mihi ſcrupulus unus reſtat. ¶ Quãdoq; rerũ differentiã denotat: ut Scipio eſt bellator, at Cato Orator. ¶ Quãdoq; ponitur pro Saltẽ. 3. Ovidius: Crudeles ſomni quid me tenuiſtis inertem? At ſemel æterna nocte premenda fui. Et apud Virg. 1. Aen. Si genus humanũ, & mortalia temnitis arma, At ſperate deos memores fandi atq; nefandi. ¶ Quãdoq; adverſativum. Virg. 4. Aen. At regina gravi jamdudum ſaucia cura. Nam quum Aeneas quieſceret, Regina turbabatur, quod eſt contrarium. ¶ Componitur cũ enim, ut, Atenim, ἀλλὰ γὰρ, νὴ δι' ἀλλά. Eſt autem hæc particula antipophoris in primis accommodata. Cic. 2. de Natura deorũ: Atenim minora dii negligunt: ſic enim dicitis. Idem in Divinat. in Verrem: At enim iſtum ſoli Siculi perſequuntur, cives Romani qui in Sicilia negotiantur, delectant, diligunt.

A't, interj. certo eſt paulatim percepti atq; intellecti mali, ἦ ἦ, αἰ αἰ. Terent. in Eunuch. Atat, data hercule verba mihi ſunt. Servius in Arte: Atat, eſt aliquid de improviſo deprehendentis. Quandoq; eſt interjectio timoris. Terentius in Eunuch. Atat mihi homo formidoloſus es?

A'tăvŭs, pen. corr. m. ſ. Eſt abavi, vel abaviæ pater. [אב *ab.* ἐ πάππος. Gal. *Trisayeul ou pere grand du biſayeul.* Ital. *Terzo auolo.* Germ. Vrahne des Großvatters oder der Großmutter. Hiſpan. *Tercero abuelo.* Pol. *Prapradziad wielgo, wielgoiad, pradziad.* Vn. *Iobatyiamatyianak, negyedik iób atya.* Ang. *Great grandfather, fore father.*] Terent. in Phorm. -memoriter Progeniem vetustatis ab avo atq; atavo proferens. Cic. pro Cæl. Non patrem tuum videras? non patruum, non avum; proavum, atavum audieras Conſules fuiſſe?

A'tĕchnĭă, pen. corr. [ἀτεχνία. Pol. *Nieumiejetność.* Vng. *Meſterſégtudatlanſág.* Ang. *Vnskilfulneſs, lack of knowledge.*] Ruditas, imperitia. Quintil. lib. 2. cap. 21.

A'tĕr, a, um, Obſcurus, niger, quòd quæ atterũtur, livorẽ contrahant. [שחור *ſchachór.* Gal. *Noir.* Ital. *Nero.* Germ. Schwartz. Bel. Swert. Hiſ. *Negro.* Pol. *Czarny.* Vng. *Homályos, feketeſég.* Ang. *Black, darkiſh, ſwarthy.*] Cic. 5. Tuſcul. Alba & atra dicuntur ea non natura, ſed luminibus amiſſis. Teren. in Adelph. Fabricabo tibi dudum reddam atq; atram, quam carbo eſt. ¶ Atra bili ſuccus eſt frigidus & ſiccus, qui ex multa aduſtione atrum colorem contraxit. Quæ μελαγχολία vocant. Cic. 3. Tuſcul. Hanc enim inſaniam, quæ juncta ſtultitiæ patet latiùs, à furore ſeparamus. Græci volunt illi quidem, ſed parum valent verbo, quem nos furorem, μελαγχολίαν ipſi vocant. Quaſi verò atra bili tolùm mens, ac non ſæpè vel iracundia graviore, vel timore, vel dolore movcatur. ¶ Interdum Atrum capitur pro funeſto: unde Atri dies, adverſi & infœlices vocabantur, quibus Romani inſignem aliquam cladem acceperant, ut dies ante quartum Calen. Nonas, vel Idus ater habebatur: quod ante quartum Calen. Sextiles clades ad Cannas credatur accepta. Gell. lib. 5. cap. 17.

Atrātŭs, a, um, Ater factus. [קדר *kodhér. μελανείμων.* Gall. *Noirci, portant le dueil.* Ital. *Fatto nero.* Germ. Geſchwertzt/ſchwartz gemachet. Belg. Geſwert. Hiſp. *Hecho negro, ò veſtido de veſtidura negra.* Polon. *Vczerniony.* Vng. *Feketitett, gyaz, ruhaban valo.* Ang. *Blacked, made blacke.*] Vt, Atratus fluvius, atro colore tinctus. Cic. 2. de Divin. Quid, quòd fluvius atratus ſanguine fluxit? ¶ Atratus etiam ad luctuosum indutum ſignificat. [Ang. *Cladde in mourning apparell.*] cui contrarium albatus. Cic. in Vatin. Cedò, quis unquam cœnavit atratus? ita enim illud epulũ eſt funebre, ut munus ſit funeris, epulæ quidem ipſæ dignitatis.

Atrĭtĭus, a, um, Niger. [שחרחר *ſchachrachár.* Gal. *Noircer.* Ital. *Negro.* Germ. *Schwartzer, negura.* Pol. *Czarny.* Vn. *Feketeſeg.*] Plaut. in Pœn. Ita replebo atritare, ut atrior multo fiet Quã Aegyptii. ¶ Aliquãdo pro immanitate capitur. Gellius Atrorẽ dicere ſolebat ſi. ca. 26: Rubidus autẽ eſt, rufus, atrore, nigroreq; tactus miſtus.

Atrŏr, oris, m. t. pro Atritate. [Vng *Feketeſeg.*] Gell. lib. 2. cap. 26. Rubidus

26:Rubidus autem est,rufus atrore,nigrorecq; multo mistus.

Atrāmēntum,n.s.ab atro colore dicitur.[ἰ'7 *dejo.μελαν, τὸ.* Gal. *Encre,peinture norie.* Ital. *Inchiostro.* Ger. Schwartze Farb/Dinten. Hisp. *Tinta para escriuir,ò tinta delos,pinteros,o tinta delos capateros.* Pol. *Inkaust,czarna farba.* Vn. *Ténta,fekete festék.* Ang. *Inke.*] Cujus duo sunt genera, scilicet Scriptorium, μελαν γραφικόν. Herm. qđ & Librarii dicitur, quòd librarii in trāscribendis libris eo uterentur:& Tectorium, à tectoriis, quo pictores utebantur. [Ang. *Pinters inke.*] Cic. ad Quint. Frat. Calamo & atramento temperato,charta etiam dētata res agitur. ¶Ebur atramēto cādefacere dixit Plautus,pro,genuinę formę cultū atq; ornatū externum inducere,quo decus illud nativū obscuretur magis quàm illustretur. Proinde lena puellæ naturali forma prędite,tamē ceruss̄am ad oblinēdas malas postulāti,una,inquit, opera ebur atramēto candefacere postules. ¶Est & Sutorium atramentum, quod in inficiendis pellibus sutores coriarii usurpant χάλκανθον. Vulgò hoc à viri similitudine *Vitriolum* nominant.Plin.lib.34.cap.22: Græci cognationem æris fecerunt nomine & atramento Sutorio: appellant enim Calcanthum. [Ang. *Copperas or vitrial.*] Cic.lib.Epist.9. ad Pætū:Iam pater ejus accusatus est à M. Antonio: Sutorio atramento absolutus putatur.Subesse videtur proverbium. Sentit,opinor, hominem absolutum fuisse judicum corruptela, non citra infamiam. ¶Atramentum pro sanguine est sepiis. Plin. lib. 9.c.29: Vbi sensēre se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est,infuscata aqua absconduntur.

Atrāmēntārium,Vasculum,quo atramentū cōtinetur. [קסת *k'seth.μελανδοχεῖον.* Gal. *Cornet à encre.* Ital. *Calamaro doue se tien l'inchiostro.* Ger. Dintenfaß/Dintenhorn. Hisp. *El tintero de tinta para escriuir.* Pol. *Kalamarz.* Vn. *Kolomárus,tenta edény.* Ang. *An inkehorne.*]

Atĕrāmnă, n. s. [ἀτέραμνα. Pol. *Dowarzenia wßeliaka twarda rzecz.* Vn. *Nehezen fónd.*] A Theophrasto appellātur legumina coctu contumacia: cujusmodi Plato ea esse tradidit, quæ per boū cornua ferendo in terrā ceciderūt. Græcis.n. ἀτέραμνον, idem est quod incoctilis,& indomitus. Vide Rúell.li.2.ca.38.

Athacus,ci, m. s. Genus volucris gradiens super quatuor pedes,longioraque retro crura habens, de quo fit mentio apud Leviticum.

Athanasia, quemadmodum herbis à diversis rebus & eventibus imposita sunt olim nomina. Ita ex compositivis medicamentis: quemadmodum est id cernere in lib. Compositionum Nicolai,ex quibus est & hæc Athanasia ab immortalitate: quia perpetuò valentes reddit ægrotos, sic dicta. Cujus Descriptionem lege apud Nicolaum.

Athănătŏs, pen. corr. com. gen. [ח'ת *chai.ἀθανάτου.* Gal. *Immortel.* Ital. *Immortale.* Germ. Vnsterblich. Hisp. *Cosa que non puede morir.* Pol. *Nieśmiertelny.* Vng. *Halhatatlan.* Ang. *Immortell, not subiect to death.*] Dicitur immortalis, quod nomen Deo opt. max. convenit. ¶ Fuit item Athanatus vir incredibili corporis robore, quippe quem thorace plumbeo quingentorum pondo,& cothurnis totidem pondo indutum, per scenam ambulantem,Plinius se vidisse testatur lib.7.cap.20.

Athărā, [ἀθάρη. Pol. *Maczna kaßa.* Vn. *Pép.*] Puls ex olyra, sive siligine, infantibus utilissima: qua tamen & adultos illinunt. Vide Plin.lib.22.cap.25.

Athăratrĭon, compositum videtur ab athara & trion, quod placentæ genus est apud Plautum, ductum à foliis fici, quibus circundatur.

Athĕŏs, [ἄθεος. Pol. *Bezbożny.* Vngar. *Istentelen.*] Impius,qui negat Deum esse,qui est sine Deo.

Athĕrōmătă, [ἀθηρώματα. Pol. *Ospice.*] Tubercula sunt ex genere apostematum:ita dicta, quòd humorem pulti similem in se contineant.Nam ἄθη, Græcis pultis genus est ex olyra sive siligine confectum.Vide Galen.libro ult.Methodi.

Ather,eris, [ἀθήρ. Pol. *Wierzcholek kiecząmionego kłossu.* Vng. *Arpa alaßa.*] In hordeo dicitur summa spicæ cuspis: ut ex Galeni autoritate docet Ruellius,lib.1.cap.2.

Athlētă,pen.prod.m.f.Pugil,luctator,ad luctationē & certamē institutus. [מאבק *neebák.* ἀθλητής. Gal. *Lutteur.* Ital. *Maestro di lotta.* Ger. Ein Fechter/ein Ringer/Kempffer. Hisp. *Luchador.* Pol. *Zaypaßnik,Szermierz.* Vng. *Baynok.* Ang. *A great wrastler or runner at games, a champion.*] Ab ἀθλέω, quod est certo.Pollux hoc nomine Gymnicos omnes intelligit, πελαστὰς, δρομεῖς, πύκλας, διαθλοθόλους, & ἀλπικὰς: hoc est, luctatores,cursores, pugiles, item disco & saltu certantes. Cic.2.Tusc.Faciunt idē, quum exercentur,athletæ.

Athlētĭcă, Absolutè dicitur pro arte certandi. [ἀθλητική. Ger. Fechtkūst/Fechtmeister.] Subaudita voce τέχνη, ut cū dicimus Dialectica, Rhetorica, Grāmatica,& cætera artiū nomina, quę ferè sunt Græca. [Pol. *Nauka zapaśći chodzenia.* Vng. *Baynokśág.* Ang. *The art or skill of wrastling.*] Vnde apud Iurisconsultum legitur,ignominiosos non esse, qui athleticam virtutis gratia exerceant.

Athlētĭcus,a,um, [ἀθλητικός. Vng. *Baynoki.* Ang. *Belonging to wrastlers or champiōs.*] Qđ athletarū est:ut Athletica certamina.

Athlētĭcē: Id est, optimè & firmissimè. [Pol. *Mocznó,wibornie.* Vngar. *Baynokul,igen iól,erőssen.* Ang. *Stronglie, plightlie,like a champion.*] Plaut. in Bachid. Benéne usque valuit. C.Pancraticè atque athleticè.

Athlŏthĕtēs,m.t. [ἀθλοθέτης. German. Der Kriegsward/oder der Scheydmann in der Fechtschul. Pol. *Sedzia nad zapaśniki.* Vng. *Baynok viadalnak itélöie.* Ang. *Iudge of wrastlers or champions.*] Certaminum judex. Quo verbo utitur Suetonius. Athlothetæ in gymnicis ludis erant:hoc est, curatores,constitutoresque certaminum,iidem qui βραβεῦται, & Agonothetæ. Horum erant lictores mastigophori:id est,flagriferi,ad summovendam turbam,& cohibendas seditiones.Budæus.

Athopía,vocatur etiam parvitas oculi totius, & pupillæ cum visus imbecillitate.

Athribītis, Præfectura Aegypti.Vide Steph. in Pfenaco & in Athlibis.

Atinía, æ, Genus ulmi, rarissimam ferens sameram (ita enim ulmi semen vocant)eamque inter frondes,quas prima germinatione edit,latentem.Colum.lib 5.cap.15.

Atizoes, ἀτιζόης, Gemmæ species argenteo nitore fulgens, magnitudine trium digitorum, ad lenticulæ figuram, odoris jucundi.Vide Plinium lib.37.cap.10.

Atlāntĭŭs nodus,Primus spinæ articulus vocatur à Plin. lib. 18 cap.8.

Atnĕpŏs,ôtis,m.t.Filius abnepotis,vel abneptis. [δισέγγονος. Gall. *Le nepueu de mon nepueu en droite ligne.* Ital. *Nipote di mio nipote per dritta linea.* Germ. Der Enckel meines Enckels. Hisp. *El tercero nieto ò nieto del nieto.* Pol. *Sin proprawnukow,wkatim pokoleniu.* Vngar. *Az vnokának fiának az fiának fia:az az negyedik vnoka.* Ang. *My nephews nephewe.*]

Atnēptĭs, Filia abnepotis,vel abneptis. Instit. lib. 3. [δισέγγονη. Gall. *La niepce de manjepce en droite ligne.* Ital. *Figliuola della nipote in terza generatione.* German. Die Tochter meines Kinds Tochter Hisp. *La tercera nieta,nieta de la nieta.* Polon. *Czorka od proprawnuka.* Angl. *My neese neese.*]

Atŏcĭŏn, [ἀτόκιον. Pol. *Liekarstwo plod gubiace.*] Dicitur omnis medicina quæ conceptum abigit: hoc est,spem partus intercipit.Plin.lib.29.cap.4:Tertium genus est eodem phalangii nomine araneus lanuginosus, grandissimo capite: quo dissecto inveniri dicūtur intùs vermiculi duo, adalligatiq; mulieribus cervina pelle ante Solis ortum,præstant,ne concipiant. Vis ea annua est, quam solam ex omni atocio dixisse fas sit:quoniā aliquarum fœcunditas plena liberis tali venia indiget.

Atomos,Veratrum album apud Dioscorid.lib. 4.cap. 151:Atomos,hyosciamus,Dioscor.lib.4.cap.72.

Atŏmŭs,pen.cor.gen.fœm.individuum corpusculum, quod τμηὸν:id est,sectionem nō recipit: [ἄτομον. Gal. *Chose si petite qu'on ne la sauroit partir.* Ital. *Atomo, indiuisibile.* Germ Ein ding das man nicht kan zertheilen von wegen der kleine. Hisp. *Cosa que no se puede partir.* Pol. *Rzecz nieiaka ktora nieznoże bez rożdzelona,Proch wsloncu.* Vng. *Az mit ketténem vághatnak.* Ang *A mote in theesunne.*] quæ τμηὸν: id est, sectionem non recipit. Nam atomos insecabilis dici potest, ab ἀ, & τέμνω, divido,seco. Vnde & Atomi dictæ sunt quas Lucretius minutiores dixit esse illis corpusculis,quæ infusis per fenestram radiis Solis, videmus. Vnde Epicurus ex suis atomis mundum struit, & universa conformat,& earundem dissolutione dissolvit. Cicer. 1. Acad.Quid est enim magnum,quum causas rerum efficientiū sustuleris, de corpusculorum(ita enim appellat atomos) concursione fortuita loqui?Vide Gifanium in Lucretium. ¶ Sunt etiam atomi in corpore,ut lapis quum dividitur usque ad minutiam quæ dividi & secari non possit.¶ Dicitur etiam eadem ratione Atomus, minimum, & insecabile temporis momentum. ¶ Similiter in numeris unitas.

Atque,Conjunctio copulādi vim habens. [ו' ם *Jgham. καὶ* Gall. *Et mesmes,ensemblement.* Ital. *Insiememente.* Ger. Vnd auch Belg. Eun. Hisp. *Semejantemente.* Pol. *Itez.* Vng. *Es.* Ang. *also.*] Virgil. -genus unde Latinum, Albanique patres, atque altæ mœnia Romæ. ¶ Quandoq; adverbiū,quod pro Quam poni solet, ἤ καὶ: ut Persius: -qui tu impunitior exis, Atq; hic? Suetonius in Cæsar.Velut gravius atque ipse sensisset. Cicero in Catil.Simulachrum Iovis contrà,antea fuerat,ad Orientem cōversum. Idem de Somnio Scipionis: Stellæ errantes versantur retrò, contrario modo, atq; cœlum.Idem Attic. Hoc ad officium meū æquè,atq; ullam rem pertinet. ¶ Quandoq; pro celeriter & statim,καὶ δή. Virgil. Atque illum in præceps prono rapit alveus amni. ¶ Quandoque pro festinè, & intrepidè geminatum invenitur.Ennius:Atq; ascendit super muros Trojana juventus. ¶Quandoque pro Postquā.Plaut.in Amph. Neq; se Luna mutat quoquam, atq; exorta est semel. ¶ Atq; adeò, particula est augmentativa:qua utimur, quum significantiūs graviusq; verbum leviori subjungimus.Cic.pro Sext.Roscio:

Hoc

Hoc consilio, atq; adeò hac amentia impulsi. Idem Attic. lib. 11 Ego princeps in adjutoribus, atq, adeò secundus fui.

Atquī, Sed, sed enim, at enim. [אבל *ach abál.* ἀμέλει, ἀλλὰ μὲν ἀκριβῶς. Gal. *Mais toutesfois.* Ital. *Ma certamẽte, percioche.* Ger. Aber. Hisp. *Mas, empero mas.* Pol. *Ale.* Vng. *De.* Ang. *But, hot neuertheleſſe.*] Terent. in Adelph. Atqui ex me hic non est natus, sed ex fratre. Cicero pro Milone: Atqui excelso loco superiorem se fore putabat Milo.

Atrabilis, aris, id est, atræ bili obnoxia corpora.

Atractylis, f. t. [ἀτρακτυλὶς. Gal. *Eſpece de chardon qu'on appelle ſaffran bastard.* Ital. *Specie di cardo.* Germ. Ein gattung einer Distlen mit wören. Hispan. *El cardo haſo.* Pol. *Panny Matrey oſet.* Vng. *Egyáre Kóro.* Ang. *An kinde of thiſtelle.*] Spina est, ex qua mulieres colus faciebant, unde & nomen habet. ¶ Ἀτρακτύλιζε enim dicitur, ἀπὸ τῶν ἀρχαίων γυναικῶν ἀτρακτύζειν ποιῶν τὸ ὠὸν πάντα: id est, ex eo quòd rusticæ mulieres hinc fusos comparent. Ejus duæ sunt species, quarum unam *Cartamum agrestem*, alteram *Carduũ benedictum* vocant officinæ. Vide Plin. lib. 21. cap. 17, & Ruellium lib. 3. cap. 55.

Atrebaticæ vestes, χιτῶνες ἀτρεβατικοὶ, Vestes erant coloris xerampelini: hoc est, siccatis vitium frondibus similes, quæ apud Atrebates optimæ fiebant. Suidas Atrabaticas vocat, alii Atrabapticas, à coloris scilicet nigredine. Vide Cæl. Rhodig. lib. 16. cap. 10.

Atri dies, vide suprà in dictione ATER.

Atricapillă, μελαγκόρυφος, Avis est ex ficedularum genere. Festus: Melancoryphi, genus avium, quæ Latinè vocantur Atrinapillæ, eò quòd summa earum capita nigra sint.

Atrifer, μελαγκεφαλισμὸς dicitur, quoniam semen nigrum ferat, junci species est.

Atrilicium, eã atrii partem significat, in qua olim licia etiam texebantur, teste Ascon. Pædian.

Atrium, atrii, n. s. Primus intra ædes aditus. [חצר *chatſer* עזרה *hazarâh.* αὐλή. Gall. *Premiere ſale d'vne maiſon, l'entree de la grand ſale.* Ital. *Cortile, corte de la caſa.* Ger. Ein Vorhof eines Hauſes. Bel. Een Voorhof/oft ſale/oft vloer. Hiſ. *El portal d'entro de caſa, primera parte de la caſa.* Pol. *Podworze, ſzien, przigrodek.* Vn. *Pituar, tornáz.* Angl. *A porche or portall before an houſe: alſo a hall, an inner court.*] Prima pars domus, quæ continet mediam aream in quam collecta ex omni tecto pluvia descendit, & in qua prisci (ut ait Cato) aperto ostio epulabantur, ubi etiam pecunias & cætera pretiosiora servabant: servosq; quibus tanquam honorationibus earum rerum custodiam committebant, Atrienses appellabant. Vitr. li. 6: In urbe atria proxima januis esse debent. Gell. lib. 6. cap. 5: Animadverti enim quosdam haud quaquam indoctos viros, opinari vestibulum esse partem domus priorem, quam vulgus *Atrium* vocat. Dictum Atrium ab Atriatibus Hetruriæ populis, ut inquit Varro lib. 1. de lingua Latina: quia id genus ædificii Atriæ primum in Hetruria sit institutum: vel quòd à terra oriatur, quasi Aterrium: vel quod atrum esset ex fumo culinę. In atrio enim tria erant habitacula: vestibulum, locus sportularum, qui & ipse Sportula dicebatur, ubi proponebantur eo die quæ dono danda erant: & culina: quanquam vestibulum propriè locus sit ante ædes. Vide suo loco.

Atriolum, n. s. [αὐλίδιον. Germ. Ein Höfle / Vorſchöpffle oder Gäſte. Polonicè, *Sionka.* Vng. *Pituarotska.* Angl. *A litle porche or litle inner court.*] Parvum atrium. Cicero ad Quintum fratrem: Quo in loco te in porticu scribere ajunt, ut atriolum fiat: mihi, ut est, magis placebat: neque enim satis loci esse videbatur atriolo.

Atriensis, m. s. [שוער הסף *ſchohâre haſſâph* שומרי הסף *ſchomeré haſſâph.* αὐλοφύλαξ. Gal. *Portiers, huiſſier de ſale.* Ital. *Portinari, portieri.* German Pfortner Thurschliesser. Hisp. *Los porteros d. la caſa.* Polon. *Odźwierny.* Vng. *Ayto'órzó.* Ang. *Porters, hushers.*] A' Iurisconsultis dicuntur, qui excubant ad atrium, qui & ad limina vocantur, & Atrienses.

Atriensis, om. t. [שוער הסף *ſchomèr haſſâph* שער הסף *ſchohér haſſâph* שוער הבחר *ſchohér hechatſér.* αὐλοφύλαξ. Gal. *Maiſtre de ſale, portier.* Ital. *Maestro o portinaro di sala.* German. Hofmeiſter/ der zu dem Vorhof sorg tregt. Hiſpan. *Portero de la caſa.* Polon. *Nadworny.* Vng. *Házgond viselő. Házhoz látó szolga.* Ang. *A porter, a gate or porte maiſter.*] Is erat, cui credebatur cura atrii: est autem servus præcipuus in familia. Cicer. in Pis. Servi sordidati ministrant, nonnulli etiam senes: idem coquus, idem atriensis. Columel. lib. 12. cap. 3: Tum sistere atriensibus, ut supellectilem exponant.

Atriplex. ἀτράφαξις Dioscoridi, Herba est sylvestris & hortẽsis, frigidæ & humidæ substantiæ. [Gal. *Arroches, bonnes dames.* Ital. *Armola, trapeſe, reppeſe.* Germ. Mitten/ oder Mottentraut. Hispan. *Los armuelles, yerua.* Pol. *Lebióda.* Vng. *Laboda.*] Alvum mollit, & ictericis prodest: ab atro colore, ut quidam ajunt, quòd homines lividos & decolores faciat. Macer: Atriplicem tritam cum nitro, melle & aceto, Dicunt appositam calidam sedare podagram. Accusatur hæc herba à Pythagora, quòd hydropicos homines faciat, & regium morbum inducat. Atreplexum veteres dixêre, teste Festo.

Atrophiă, æ, ἀτροφία. Ger. Schwemsucht. Pol. *Suchoti, ſchnienie.* Vng. *El ſzáradás, el aſzás.* Ang. *Leänesſe of the bodie.*] Macies vel totius corporis, vel alicujus tantùm partis, proveniens ex una vel pluribus naturalis facultatis partibus vitiatis: ut si cõtingat, exempli causa, partis alicujus facultatem attractricem adeò esse imbecillam, ut alimentum suum attrahere non possit, necesse erit eam partem nutrimento suo destitutam, macie extenuari & veluti exarescere. Idem cẽsendum est, si alia quævis ex facultatibus naturalibus munus suũ exequi non queat. Qui autem hoc morbi genere laborant, Atrophi, ἄτροφοι, appellantur. Vide Galenum in tractatu de Symptom. different. & Celsum lib. 5. cap. 22.

Atrox, om. t. Asper, crudelis, atro horrẽdoq; aspectu. [אכזרי *achzarí.* ἄγριος. Gal. *Cruel, felon, outrageux, ſans pitié.* Ital. *Atroce, crudele, aſpro.* Ger. Grawsam/ grimm/ erschrockenlich. Belg. Wreed/ grouwelyck. Hiſpan. *Inhumano, terrible, y cruel.* Pol. *Srogy. Okrutny.* Vngar. *Kegyetlen, Kemény tekintetű.* Ang. *Outrageous, pitieleſſe, cruell.*] Terentius in Hecyra: Incredibili re, atq; atroci perculsus. Virg. 1. Georg. Ecce inimicus atrox magno stridore per auras Insequitur Nisus. Festus à Græco nomen hoc derivat, quòd illi ἀτρόκτια appellant, quæ cruda sunt: sive ab eo quòd atroces nihil de se timeant: τρὰν enim significat timere. Vnde & pro constanti quandoq; ponitur. Horatius lib. 2. Carm. Ode 1: Et cuncta terrarum subacta, Præter atrocem animum Catonis.

Atrōcĭtās, atis, f. t. Crudelitas. [אכזריות *achzerióth.* ὠμότης, ἀπλότης. Gal. *Felõnie, cruauté, outrage.* Ital. *Atrocità, crudeltà.* Ger. Grawsamkeit/ grimme. Hisp. *Inhumanidad y crueldad.* Pol. *Okrutnoſzcz. Srogoſzcz.* Vng. *Kegyetlenség.* Ang. *Outrageouneſſe, crueltie, fierceneſſe.*] Cic. 6. Verr. Donec populus, atq; universa multitudo atrocitate rei misericordiaq; commota, senatum clamore coegit, &c.

Atrōcĭtĕr, adverb. Crudeliter. [ὠμῶς. Gal. *Cruellement, felonnement.* Ital. *Crudelmente, atrocemente.* Ger. Grawsamlich / grimmigklich. Hisp. *Inhumana y cruelmente.* Pol. *Srodze.* Vng. *Kegyetlenül.* Ang. *Cruellie.*] Cic. pro Rosc. Amer. Nam quum omnibus horis aliquid atrociter fieri videmus, aut audimus, etiam qui natura mitissimi sumus, assiduitate molestiarũ sensum omnem humanitatis ex animis amittimus.

Atrōcissĭmē, adverbium, [Vng. *Kegyetlenül, iſzonyú képpen.*] Vlpianus. D. lib. 1. Tit. 6. l. 2. Divus etiam Hadrianus Vmbriciã quandam matronam, in quinquennium relegavit, quod ex levissimis causis ancillas atrocissimè tractasset.

Attăcĕō, ces, ere, ex ad & taceo, simul taceo. Cic. pro Flac. Liceat hæc nobis si oblivisci non possumus, attacere: liceat mihi potiùs de levitate Græcorum queri.

Attæ, m. p. Ger. [Schleiffer/ schlirper/ welche wann sie gehen/ die Füß vor faulkeit nit vom boden mögẽ aufflupffen.] teste Festo, dicti sunt, qui per vitium crurum, aut pedum plantas à terra non sublevant, & atterunt magis terrã, quàm ambulent: quod cognomen fuit Quintio poëtæ. Horat. lib. 2. Epist. ad Augustum: Rectè, nécne crocũ, floresq; perambulet Attæ Fabula, si dubitem clament periisse pudorem Cuncti penè patres, ea quũ reprehẽdere coner, Quæ gravis Aesopus, quæ doctus Roscius egit.

Attăgēn, pen. corr. gen. masc. & Attagena, ἀττάγας Suidæ, & Aristophani. Avis Asiatica inter nobilissimas habita, maximè verò quæ in Ionia nascitur, & inter esculentiores aves præcipuo sapore censebatur. [Gal. *Oiſeau nommé Francolin.* Ital. *Vecello detto Francolino.* Ger. Ein Haselhun. Hisp. *El francolin ave preciosa.* Pol. *Iarząbek.* Vn. *Tſ ſzar madar.*] Plin. li. 10. cap. 48: Attagen maximè Ionius celebratur, vocalis aliàs, captus verò obmutescens, quondam existimatus inter raras aves. Martialis: Inter sapores fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenarum. ¶ Attagen. Ἀττάγας, Suidas indicat hoc cognominis proverb. joco dici solere in servos stigmaticos: quòd hęc aves plumas habeat variis colorum notis distinctas. Aristoph. in Avibus. ¶ Depingitur ab Alexandro Myndio apud Athenæũ lib. 9. Dipnosophist. Est (*inquit*) perdice paulo major, cujus dorsum versi coloribus maculis distinctum est, restæq; figulinæ coloris speciem gerit, nisi quod magis rufum est. Poloni nihil hac ave frequentius habent.

Attămĕn. Conjunctio est composita ex Ad & tamen, Veruntamen. [אבל אך *abal* אך *ach* ἀλλ' ὅμως. Gallicè, *Neant moins, mais toutesfois.* Ital. *Nondimeno* German. Aber doch/ jedoch. Hisp. *Empero.* Polon. Wszakże. Iednak. Vng. *De mind azáltal.* Ang. *Bot neuertheleſſe.*] Cicer. in Epist. Attamen ne mirere unde hoc acciderit. ¶ Aliquando etiam legitur divisa. Idem 3. de Orat. Atque ei si neq̃aquam parem ejus ingenio, at pro nostro tamen studio meritam gratiam referre debemus.

Attrămĭno, attaminas, p. Contamino, [ἀπλίω. Polonicè, *Stepsze.* Vngaricè, *Meg ſértezteti.*] Iustinus Historicus

ricus lib.21:Omnibus antejuratis viris, ne quis ullam attaminet. Vide Contamino.

Attĕgĭæ, arum: Id est, mapalia, & tuguria. [כרות *cheróth.* σκηνώδια, ἀπλεχίες. Gal. *Maisonnette à berger, loge, cabanne.* Ital. *Capaune.* Ger. Hutten/ Hirtenheuſſlin. Hiſp. *Choças, cabannas ò caſas pobres.* Pol. Kuţka paſterska. Vng. *Kalyba, Kunnyo.* Ang. *Tentes that occupyers maketh in ſatres.*] Iuven. Dirue Mauorum attegias caſtella Brigantum.

Attegrare, Veteres dixerũt pro Integrare, ſive augere. Feſtus.

Attelabus, ἀπέλαβος, Parvæ locuſtæ ſpecies eſt, quæ alis caret. Vide Plin.lib.29.cap.4.

Attelanæ fabulæ, Vide in Onomaſt. ATTELLA.

Attĕmpĕro, as, Adapto. [תקן *tikkén.* ἁρμόζω. Gal. *Addreſſer vers quelque part.* Ital. *Accomodare.* Ger. Etwas zu jm fügẽ. Hiſ. *Atauiar.* Pol. Przywodze kſobie: albo sklaniam. Vng. *Hozza ſzabom.* Ang. *To mak meete or fitte.*] Senec. Epiſt.30:Sic gladiator, tota pugna timidiſſimus, jugulum adverſario præſtat, & errantem gladium ſibi attemperat.

Attĕmpĕrātē, adverbium, Tempeſtivè, in tempore. [καίρως. Gal. *En temps et lieu, tout à poinct.* Ital. *Temperatamente, con modeſtia.* Ger. Eben recht/ zu rechter zeit. Hiſ. *Abuen tiempo.* Pol. Wcţas. Vn *Idején korán, Alkolmatoſſan.* An. *In ſeaſon, in tyme and place euenrigh.*] Terent. in Andr. Itáne attẽperatè venit hodie in ipſis nuptiis?

Attĕndo, n.t. Adverto, cogito, conſydero, & quaſi animum intendo. [הקשיב *hikschíb.* προσέχω, διαλέγομαι. Gal. *Eſtre attentif, entendre ſes yeux ou ſon eſprit vers quelque choſe.* Ital. *Attendre, conſiderare.* Ger. Warnemmen/ auffmercken. Belg. Ick mercke/ atac gade Hiſp. *Conſiderar, eſtar atento.* Pol. Bacze. Pilnuie. Vng. *Reá halgatok, figyel mezõk.* Ang. *To tak heed, to conſider, to haue thee eyes and myn̄d fixed vpon any thing.*] Põnitur autem interdum abſolutè. Cic.2.de Invent. Si diligenter attendimus, hæc apta eſſe inter ſe intelligemus. ¶Nonnunquam cum accuſativo. Ibidem: Hoc autem in horum locorum expoſitione oportebit attendere. Idẽ pro Archia: Quoniã me in hoc novo genere dicendi tam diligenter attenditis. ¶ Aliquando accuſativus mutatur in ablativum. Terent. Nunc quid petam mea cauſa, æquo animo attendite. ¶Suetonius junxit dativo: Inter liberales diſciplinas attendit & juri: id eſt, operam dedit. ¶ Ponitur quoque cum præpoſitione Ad. Terent. in Adelph. Nimium ad rem in ſenecta attenti ſumus. ¶ Dicimus etiam animum attendere, pro intendere, & mentem in re aliqua fixam habere. Cic.3.Offic. Et quum animum attenderis, turpitudinem videas adjunctam. προσέχειν τὸν νοῦν. ¶Hinc Attentos, φιλοκάλους, dicimus auditores, qui ad ea quæ dicuntur intendunt animum. Cic.3.de Nat. deor. Præbebo igitur me tibi viciſſim attentum contra Stoicos auditorem. ¶Et attentum patremfamiliâs: id eſt, conſyderatum, prudẽtem, ſui negotii bene gerentem. Cicero pro Quintio: Quintius fuit P. Quintii hujus frater, ſanè cæterarum rerum paterfamiliâs & prudens & attentus: una in re minus conſyderatus, qui, &c. ¶Et attentam vitam, pro diligente & curioſa. Cic. pro Roſcio Amer. Tamen nę hæc attentat: ita & ruſticana relegatio, atq; amandatio appellabitur.

Attĕntĭo, f.t. ut Speuſippus inquit, Eſt intentiõ animi ad dicendum. [קשוב *kéſcheb.* προσοχή. Gal. *Attention, ſoing d' ouir ou faire quelque choſe.* Ital. *Attentione.* German. Auffmerckung/ warnemung. Belg. Neerſtigheyt. Hiſpan. *Attencion.* Polon. *Pilnoſcz. Vſzielowanie.* Vng. *Figyelmezés.* Ang. *Attention, or earneſſe in hearing.*] Cic.3.de Orat. Reliqua quæ ſunt in cura, attentione animi, cogitatione, vigilantia, &c.

Attĕntē, adverbium, Animo intento, diligenter. [φιλοκάλως. Gal. *Attentivement, ſoigneuſement.* Ital. *Attentamente.* German. Fleiſſiglich/ verſuchen. Hiſp. *Con attencion.* Pol. *Pilnie.* Vng *Figyelmetõſſen.* Ang. *Heedefullie, attentiuelie.*] Cicero ad Catonem: Scis enim, quàm attentè te audire ſoleam.

Attĕnto, as, ex Ad & tento, act.p. Tento, pertento, periculum alicujus rei facio [בחן *bachán* נסה *niſsáh.* πειράω. Gal. *Attenter, eſſayer, eſprouuer.* Ital. *Tentare.* Germ Vnderſtehen. Hiſpan. *Tentar.* Pol. Wazeſzie. Vngar. *Meg próbálom, meg kéſértõm.* Ang. *To eſſay, to prooue, to aſſaille, to ſett vpon deceite.*] Plin.in præfat.lib. 6: Nemo apud nos quidem, qui attentaverit. ¶ Aliquando videtur idẽ eſſe quod inchoare. Cic. in Orat. Melius eſt præterire, quàm attentatum deſerere.

Attĕnŭo, as, act. p. Significat ſubtilem facio, minuo, imminuo. [הדק *hedhák.* ψιλόω. Gal. *Amenuiſer, attenuer, apetiſſer, amoindrir.* Ital. *Attenuare, aſſortigliare.* German. Kleinerẽ/ ringer/ kleiner vnd ſubtiler machen. Hiſpan. *Adelgaçar lo gruesſo.* Polon. *Podley czinie. Vmnieyſzam.* Vng. *Meg vékonitom, kiſſébbitõm.* Ang. *To diminuh, to make thinne or leſſe, to appayre, to make woorſe.*] Ovid. 4, Triſt. Cuncta poteſt igitur tacito pede lapſa vetuſtas, Præterquàm curas attenuare meas.

Attĕnŭātē, adverbium. [λεπτομερῶς, ψιλῶς. Gall. *Petitement, ſobrement, chichement* Ital. *Attenuatamente, ſottilmente.* German. Geringerter weiß Hiſp. *Adelgazamiente.* Pol *Podleiſſim ſpoſobem.* Vngaricè, *Gyengén, vékonyon.* Angl. *Breitſlie, ſkarſelie.*] Cicer. de Clar. Orat. Oratorum bonorum duo ſunt genera: unum attenuatè, preſſeque: alterum ſublatè, ampleque dicentium.

Attĕnŭātĭo, onis, verbale, f.t. [λεπτυσμός. Gal. *Amoindriſſement, diminution.* Ital. *Attenuatione, diminutione.* German. Minderung/ Klemerung. Hiſp. *Adelgazamiento.* Pol. *Vmnieyſzenie.* Vng. *Vékonitás.* Ang. *Diminuhing, or making thinne and woorſe.*] Autor ad Her. libro 4: Defenſoris narratio ſimplicem & dilucidam expoſitionem debet habere cum attenuatione ſuſpicionis.

Attĕnŭātŭs, a, um, Imminutus, depreſſus: ut, Attenuata oratio: id eſt, humilis & depreſſa. Cicer. ad Heren. Attenuata oratio eſt, quæ demiſſa eſt, uſque ad uſitatiſſimam puri ſermonis conſuetudinem.

Attĕro, ivi, tum, act. t. Facit atterui præteritum apud Tibull. lib. 1. Eleg. 4: Aut operi inſuetas atteruiſſe manus. Rem aliquam ad aliam tero, & quodammodo confico. [דכא *dichá* כתות *chathóth* הדק *hedhák.* κατατρίβω, θρύπτω. Gal. *Frotter l' vn à l' autre frayer à quelque choſe.* Ital. *Fregare.* Ger. Aufreiben/ zerreiben. Hiſp. *Gaſtar vſando la coſa, fregar.* Pol. *Przicieram.* Vng. *El koptatom.* Ang. *To weare by rubbing.*] Plin.li.9.cap.5: Anguillæ atterunt ſe ſcopulis. ¶Significat comminuo. Colum.lib.5. cap. 6: Nam demiſſum ex eo palmitem germinantem inferior atteret, & fructum decutiet. Virg.4.Georg. aut errans bucula campo Decutiat rorem: & ſurgentes atterat herbas.

Attrītŭs, tior, tiſſimus, Imminutus, detritus. [מדכא *meduchchá* כתות *chathúth* מוך *mudhák.* κατατριβὴς, κατακεκρυμμένος. Gal. *Vſé, conſumé, frotté, fiayé.* Ital. *Vſato, cõſumato, fruſto, frollo.* Ger. Zerubt/ zerſchtiſſen. Hiſ. *Gaſtado vſando.* Pol. *Witarty, wilchodzoni.* Vn. *El kopot.* An. *Worne, bruyſed, muche vſed.*] Cic.6.in Verrẽ: Vt rictus ejus, ac mentum paulò ſit attritius: quòd in precibus & gratulationibus non ſolùm id venerari, verumetiam oſculari ſolent. Attritæ opes, apud Livium pro imminutæ.

Attrītŭs, us, pen. prod. verbale, m. q. [דכי *dochí* מכתת *michthát* מכות *machchóth.* θρύψις, παράτριψις. Gal. *Frottement, vſure.* Ital. *Friamento, conſumamento.* Germ. Anreibung/ zerſchteiſſung Hiſpan. *Gaſto por vſo.* Polon. *Wibieganie, Przitarcie.* Vng. *Koptatás.* Ang. *Wearing, bruyſing, much vſing.*] Plin.lib.9.cap 45: Contactos piſces, attritusq; petræ ſcalpentes pruritum invadit.

Attĕſtŏr, aris, d. p. Teſtor, teſtem facio ſive advoco. [העיד *behidh.* μαρτύρομαι. Gal. *Prẽdre ou appeller à teſmoin, atteſter, teſmoigner.* Ital. *Accetar per teſtimonio, affirmare.* Germ. Bezeugen. Hiſp. *Tornar per teſtigo, ò dexir teſtimonio.* Pol. *Oſzwiaczam.* Vngaricè, *Bizonſágul ſógom.* Ang. *To call or tak in witneſſe.*] Cic. pro Mil. Is qui ita natus eſt, & ita cõſuevit, te Magne tamen atteſtaretur. Plin.lib.11.cap.45: Eſt in aure ima memoriæ locus, quem tangentes atteſtamur, Pro eodem veteres dicebant Anteſtor. Vide ſuo loco. ¶Ponitur etiam pro teſtimonium dico, affirmo, comprobo. Plin. in Præfat. lib.4: Hoc atteſtabatur vel inimico judici ſe approbari poſſe. Cic. pro Syll. De his tantùm dicam quod ſatis eſt, atteſtante memoria omnium.

Attēſtātĭo, [διαμαρτύρησις. Pol *Przyſwiatczanie.* Vng. *Bizonſág tétel.*] Macrobius Comment. lib. 2. cap.9: Sed deſcribi hoc noſtra atteſtatione non debuit, cujus ſitus nobis incognitus perſeverat. ¶ Atteſtationes, dicta teſtium ſunt, vel teſtimonia, ordine juris ſcripto deducta.

Attĕxo, is, ere, attexui, attextum, act.t. Addo, adjungo, applico. [קהרביו *hidhbik* הקריב *hikríb.* προσήκω. Gal. *Tiſtre auec, aiouſter auec.* Ital. *Teſſere appreſſo, aggiungere.* Ger. Anwäben/ zu jhm ſetzen. Hiſ *Texer ſobra otra coſa, annadir.* Pol. *Przikiwam, nadkiwam.* Vng. *Hozzá ſzõm.* Ang. *To weaue or adde to another.*] Cicero de Vniverſ. Vos autẽ ad id, quod erit immorrale, partem attexite tote mortalem. Varr. lib. 2 cap. 5: Nos interea ſecundum actum de majoribus áttexamus. Cæſar: Pinnæ, loricæq; ex cratibus attexuntur.

Attīgo, ſine n, idem quod attingo. [Ang. *To touche ſofrelie.*] Nam ſicut Tango, ita & Tago dicimus. Plaut. in Muſtel. Abſcedite, teljs ne attigant.

Attīgŭus, Proximus, [Ang. *That is nigh or toucheth another.*] Ab Attingendo, ſicut Contiguus à Cõtingendo. ἐφεξῆς. Apul. lib.4: Contra proclive montis attigui, fuga me liberavi.

Attīlus, pen. prod. Piſcis ſatis grandis, qui in Pado ineptia pingueſcens, ad mille aliquando libras captus eſt, catenato hamo, nec niſi bõum jugis extractus. Plin.lib.9.cap.15.

Attĭnĕo, attines, attinui, ex ad & teneo, n. ſ. idẽ quod Teneo. [אחז *achá* חזק *chazák.* κατέχω. Gal *Retenir.* Ital. *Ritenere.* German. Behalten. Hiſpan. *Retener.* Pol. *Przidzierżam.* Vng. *Tartom.* Ang. *To hold, to retene.*] Plaut. Capt. Nunc jam cultros attinet. Tac. libro 1: Ni proximi prehenſam dextram vi attinuiſſent.

Attĭnēre, Pertinere, decere, convenire. [προσήκειν, ἀρμόττειν. Gall. *Il appartient, il conuient, il eſt beſoin.* Ital. *Pertenere, conuenire.* Germ. Gehören/ antreffen/ gezimmen/ zuſtehen. Belg. Toebehooren. Hiſp. *Atener ò pertenecer algo.* Pol. *Przynalieżecz, Coſzie mnie tknie.*

Vng.

Vng. *Hozzá tartozni illeni reá nézni.* An. *It belongeth, it perteneth.*] Terent. in Adelph. Iámne me vis dicere, quod ad te attinet? Aliquando significat juxta, sive in manib. tenere. Plaut. in Capt. Nam senex est tonstrina, nunc jam cultros attinet.

Attingo, gis, attigi, attactum, Leviter tango: minus est enim quàm tango, ut inquit Donatus. [נגע *nagháh* משש *mashásh. ἁπτόμαι, ἐπιψαύω.* Gal. *Atteindre, toucher tant soit peu.* Ital. *Tocare leggiermente.* German. Anrühren. Belg. Aenrueren. Hisp. *Alcancar tocando alguna cosa.* Polon. *Dotikam się.* Vngar. *Meg illetőm.* Ang. *To touche softelie, to mention or handle briefflie.*] Terent. in Adelph. Tetigin' tùi aliquid? AE. Si attigisses, ferres infortunium.

Attactus, us, verbale, m. q. [*ἐπαφή.* Gall. *Attouchement.* Ital. *Toccamento.* German. Anrührung. Hispan. *Tocamiento.* Pol. *Dotknienie.* Vng. *Meg illetés.* Ang. *Touching softelie brieff mention.*] Virg. 7. Aeneid. Ille inter vestes, & lævia pectora lapsus Volvitur attactu nullo.

Attollo, is, act. t. Elevo, erigo. [נשא נשא *naſá* הרים *herím. ἐπαίρω.* Gal. *Lever haut, eſlever.* Ital. *Elevare, inalzare, tagliere.* Germ. Erheben/ auffheben. Belg. Verheffen/opheffen. Hiſ. *Alcar ò quitar.* Pol. *Dźwigam Podnoſze.* Vng. *Föl emelőm.* Ang. *To lift vp, to exalte.*] Liv. Quumq; ſe quiſq; attollere, ac levare vellet. ¶ Aliquando ponitur pro Aufero. Pacuvius: Cuſtodite iſtum vos, ne eũ quis attollat, néve quis attingat. ¶ Aliquãdo pro Affero. Plaut. in Caſina: Quid ſi propiùs attollamus, fiamus q; obviam? Hoc verbum facit præteritum Attulĭ. Diomedes, Affero, attuli: quoniam & à fero Tuli dicimus: quanquam & id perfectum quod eſt attuli, ex alio verbo proficiſci reperimus apud veteres, ex eo quod eſt Attollo.

Attõndĕo, es, act. ſ. attondi, attonſum, Tondeo. [גזז *ghazáz* גלח *ghillách. ἐπιμέλομαι.* Gal. *Tondre tout au tour, raire.* Ital. *Radere, tondere à fatto.* Ger. Gar beſchären. Hiſ. *Mucho treſquilar.* Pol. *Golie, Przeſtrzygam.* Vn. *Meg nyirőm, el beretválom.* An. *To sheare, to shaue.*] Plaut. Caſin. Sed utrùm ſtrictímne attonſurum dicam eſſe, an per pectinem, Neſcio. ¶ Attõdere aliquem auro, per metaphoram. Plaut. Bacch. -is me ſcelus Auro uſq; attondit doctis indoctum dolis.

Attõnd ẽns, particip. [*ἐπιμέλων.* An. *Which sheareth or shaueth.*] Virg. 2. Georg. -curvo Saturni dente relictam Perſequitur vitem attondens.

Attõnſus, particip. [*ἐπιξεκαρμένος.* German. Beſchoren ſeyn. Pol. *Przeſtrzyżony.* Vngar. *Nyirőt, Beretváltatot.* Ang. *Shorne, shaued, shred.*] Celſus lib. 4. cap. 3: Neque inutile erit caput attonſum habere. Cic. 5. Tuſc. ut Epaminundas, Cõſiliis noſtris laus eſt attonſa Laconum.

Attõno, attonas, attonui, attonitum, [*κεραυνόω.* Germ. Erſtaunen.] Verbum rariſſimè lectum: quod ſtupefacere videtur ſignificare. Ovid. Epiſt. 4: Aut quas ſemideæ Dryades Faunique bicornes Numine contactas attonuêre ſuo.

Attõnĭtus, m. ſ. Conſternatus, perturbatus, propriè propter caſum fulminis ſtupefactus. [מרהם *nidhchám* נבהר *nibhál. ἐκπάγλως, ἐμβρόντητος.* Gal. *Eſtõné, esbahi, eſperdu.* Ital. *Stupefatto, attonito.* German. Erſtaunet / erzitteret/ erſchrocken. Belg. Verſtagen/verſchrocken. Hiſp. *Attonado, eſpantado.* Pol. *Przeliekli, zdumiały.* Vng. *Elrémült.* Ang. *Aſtonied, greatlie affrayed, abaſhed.*] Servius: Attonitus dicitur, cui caſus vicini fulminis, & ſonitus tonitruum dant ſtuporem. Virg. 3. Aen. Talibus attonitus viſis ac voce deorum.

Attõnĭtẽ, adverb. *ἐμβροντήτως, ἐκπληκτικῶς.* Plin. lib. 30. ca. 1: Britannia, hodieq; eam attonitè celebrat tantis cæremoniis, ut dediſſe Perſis videri poſſit.

Attrăho, his, act. t. Ad me traho, allicio. [משך *maſchách. ἑλκύω, σπάω, σπερόω.* Gal. *Attirer, attraire, tirer à ſoy.* Ital. *Allettare.* Ger. Zu ſich ziehen/ an ſich ziehen. Hiſp. *Traer à ſi.* Pol. *Przyciągam k ſobie.* Vng. *Hozzám vonszom.* Ang. *To draw to me, to intiſe, to pull to me.*] Cicer. Attico: Quum id malum, quod vitare poteras, ultrò accerſas, atque attrahas.

Attrăctĭo, verbale, *ἑλκυσμός.* Attractionem apud Quintilianum legimus pro eo poſitam, quod Donatus adverbia congregãdi vocat: qualia ſunt, Summatim, Viritim, Oſtiatim; & id genus ſimilia. Ejus verba ſunt lib. 1. cap. 4.

Attrăctus, partic. *ἑφελχθάς.* ut Attractus ſpiritus. Virgil. 3. Georg. Tum verò ardentes oculi atque attractus ab alto Spiritus, interdum gemitu gravis. Intelligit difficilem reſpirationem.

Attrĕcto, act. p. ſignificat manibus tracto, palpo. [גשש *gaſchásch* משש *maſchásch* תמש *taphás. μεταχειρίζομαι. ψηλαφάω.* Gal. *Manier, taſter, toucher doucement.* Ital. *Maneggiare.* Germ. Betrühren/betaſten/angreiffen. Hiſp. *Tratar ſobajando la coſa.* Pol. *Macam, Dotikam ſię.* Vng. *Tapogatő, Tapaſztalom.* Ang. *To handle often, to touche ſoftelie.*] Plaut. in Perſa: Ne me attrecta ſubigatrix. Liv. 5. ab Vrbe: Quòd id ſignũ more Hetruſco, niſi certæ gentis ſacerdos, attrectare non eſſet ſolitus. Sic Cic. de Aruſp. Reſpon. Attrectare cõtaminatis manibus. Et Virg. 2. Aeneid. Attrectare ſacra. Cic. pro Cælio: Eſt enim dictũ ab illis, fore qui dicerent uxores ſuas à cœna redeũtes attrectatas eſſe à Cœlio.

Attrĕctātĭo, *ψηλάφησις*, attrectatus. [Pol. *Macanie.* Vn. *Meg illetés, tapogatás, tapaſztalás.*] Lampridius in Heliogabalo: In conviviis exoletos maximè juxta ſe ponebat, eorumque attrectatione, & tractu præcipuè gaudebat.

Attrĕctātŭs, us, verbale, Tractus. [*ψηλάφησις.* Gal. *Maniement, attouchement par pluſieurs fois.* Ital. *Maneggiamento.* German. Betaſtung/oder angreiffung. Hiſpan. *Sobajamiento.* Polon. *Dotknienie.* Vng. *Tapogatás, Tapaſztalás.* Ang. *Often handling or touching.*] Cicer. 2. Tuſc. Nam attrectatu, & quaſſu ſævum amplificatus dolorem.

Attrĕmo, is, ere, n. t. Ad vocem alicujus contremiſcere. [*ἐπιτρομέω.* Ger. *Ab eines andern Red erzitteren.*] Statius 8. Theb. Dixerat, atque illi jamdudum regia triſtis Attremit oranti.

Attrĭbŭo, is, act. t. Impono committo, aſſigno, aſcribo, deſtino, tribuo. [נתן *nathán. ἐπιτίθημι, ἀναθέμεναι, ἐπιτρέπω.* Gal. *Attribuer, bailler, aſſigner.* Ital. *Aſſegnare, attribuir.* German. Zugeben/zumeſſen. Belg. Opleggen/toeeygenen. Hiſpan. *Attribuir à alguno ò dar.* Pol. *Przyciągnąć, przypiſać, przydawam, podźwalam.* Vng. *Tulaydonstom, adom.* Ang. *To gyue, to impute, to aſſigne.*] Liv. 6. bel. Pun. Cæterorum curam benignè tuendorum C. Flaminio Quæſtori attribuit. Cæſ. lib. ult. Noſtri ſicut ſuperioribus diebus, ut cuique erat locus attributus; ad munitionem accedunt. ¶ Vnde Attributæ pecuniæ, quas nunc *Aſſignationes* dicimus, *ἐπιτεταγμένα χρήματα.* Varro de Lingua Latina: Tributum, *inquit*, dictum à tribubus, quòd ea pecunia, quæ à populo imperata erat, tributim à ſingulis pro portione cenſus exigebatur. Ab hoc ea quę aſſignata erat, Attributum dictum. Ab eo quoque, quibus attributa erat pecunia ut militi reddant, Tribuni ærarii dicti. Id quod attributum erat, Aes militare dictum.

Atўpŭs, pi, [*ἄτυπος.* Germ. Einer der da ſtammlet/oder ein turcker mit reden. Pol. *Bel'kot.* Vn. *Abbógó ſzaun, pélp.*] Dicitur, qui non ſatis expedito plectro linguæ utitur: quaſi aërem non feriens, vel quaſi non ſatis verba exprimens, conformánsve. Gell. li. 4. cap. 2: Balbus autẽ, *inquit*, & atypus vitioſi magis, quàm morboſi ſunt. Hujus vitii meminerunt & Iuriſc. de Aedil. edict. Vlpianus D. libro 21. Tit. 1. l. 10. Quæſitum eſt an balbus, & bleſus, & atypus, isque qui tardius loquitur, & varus, & vatius ſanus ſit.

A ante V

AVG. In notis antiquorum, Auguſtus, vel augur. AVG. Auguſtus. AVGN. Auguſtus noſter. AVR. Aurelius. AVT. vel AVTS., vel AVC. auctoritas, vel auctoratus, vel auctor. AVT. P R. R. autor provinciæ Romanorum.

Au, Interjectio eſt conturbatæ mentis. Terent. in Andr. Dicturáne q^d^ rogo? M. Au. D. Concede ad dextram. Au, interjectionem eſſe ſilentium injungentis, docet Linacer ex Terentii Evnuchó: -au, Ne comparandus hic quidem ad illum eſt. Quod tamen rectiùs Hau, per aſpirationem legitur. Eſt quoque hæc particula apud Afranium in Emancipato: Auſmi homo, immò ædepol vos ſupremum meum concelebretis diem. Item in eodem: Au quid me cenſes, obſecro non audiſti. Soſipater lib. 2: Atq; his in locis videtur exclamandi particula potiùs, quàm ſilentium imponendi.

Avārŭs, Quaſi avidus æris, tenax, parcus, reſtrictus. [כילי *chilái. φιλάργυρος, φιλοχρήματος.* Gal. *Auaritieux, chiche, conuoiteux de biens.* Ital. *Auaro, auido, ingordo.* Ger. Geitzig/karg. Bel. Gierich. Hiſp. *Auariento, ò codicioſo.* Pol. *Lakomy, skąpy.* Vngar. *Fösvény.* Ang. *Niggarde, greedie, couetous of goodes.*] Dictio compoſita eſt (ut Nigidius voluit, referente Gellio) ſive (quod Gellio magis placet) ſimplex nomen eſt, ab avendo dictum: & ſemper in reprehenſione eſt. ¶ Avidus verò ab avendo, etiam in laude ponitur. Saluſtius: Laudis avidi, pecuniæ liberales erant. Horat. 1. Epiſt. Semper avarus eget. Terent. in Evnuch. Ab meretrice avara. Avara terra dicitur, quũ id, quod in ſe recipit, ampliore fœnore non reddit.

Avārĭtĭă, vox ab Alc. obſervata in codice Theodoſiano, functionis nomen, etiam quæ collocatione luſtrali exigebatur de rebus promercalibus & venalitiariis: eam ſuſtulit Iuſtinianus lib. 11 Codic.

Avārĭtĭă, f. t. Cupiditas, aviditas, tenacitas. [בצע *bétſah. φιλαργυρία.* Gal. *Auarice, chicheté, conuoitiſe de biens.* Ital. *Auaritia.* Ger. Geitz/geitzigkeit. Hiſpan. *Auaritia ò codicia.* Pol. *Lakomſtwo.* Vngar. *Fösvénség.* Ang. *Niggardneſſe, hardeneſſe in ſpearing expences.*] Cic. 4 Tuſc. Avaritia eſt opinatio vehemens de pecunia, quaſi valde expetenda ſit, inhærens & penitùs inſita. Terent. in Phorm. Quia egens relicta eſt miſera, ignoratur parens, Negligitur ipſa: vide, avaritia quid facit.

Avārĭtĭēs, tiei, idem, f. q. [Ang. *Niggardneſſe.*] Lucretius lib. 3: Denique avarities, & honorum cæca cupido, Quæ miſeros homines cogunt tranſcendere fines Iuris.

Avārē, adverbium, Tenaciter, parcé. [*φειδωλικῶς.* Gal. *Chichement,*

chement, auaritieuſement, eſcharſement. Ital. *Auaramente.* German. Geitzigtlich. Hiſp. *Auarienta y codicioſamente.* Pol. *Lakomie.* Vng. Fösúnywl. Ang *Niggardlie, greed elie.*] Cic. 3. Offic. Nihil tamen avarè, nihil injuſtè, nihil libidinosè, nihil incontinenter eſſe faciendum.

Āvārĭtĕr, Avidè. Plaut. Cur. Hoc vide, ut ingurgitat impura in ſe metum avariter.

Aūcēps, aucupis, com. t. Qui vel quæ aves capit. [יקוש *jakuſch. ὀρνιθοθήρας.* Gal. *Oiſeleur, preneur d'oiſeaux.* Ital. *Vccellatore.* Germ. Ein Vogler/ oder ein Voglerin. Hiſp. *Cacador de las aues.* Pol. *Ptaſznik.* Vng. *Madarász.* Ang. *Abirder, a taker of birdes, a hauker.*] Col. lib. 8. cap. 10: Qui ab aucupibus in hunc uſum nutriti, quaſi allectores ſint captivorū. Plaut. Aſin. Auceps quando concinnavit aream, effundit cibum, aves aſſueſcunt.

Aūcŭpĭum, & Aucupatio, Avium captio [מוקש *mokéſch. ὀρνιθήρα.* Gal. *Oiſelerie, chaſſe aux oiſeaux, prinſe d'oiſeaux à la glu ou autrement.* Ital. *Vccellagione.* Ger. Vogten/ Vogelfahung. Hiſ. *Caca de aues.* Polon. *Ptaſzĭl'ow.* Vngar. *Madarászás.* Ang. *Hauking, taking of birdes.*] Plaut. in Aſin. Hic noſter quæſtus aucupii ſimillimus eſt. ¶ Per tranſlationem accipitur pro illecebris. Cicer. de Orat. Sic minimè animadverteretur delectationis aucupium.

Aūcŭpŏr. pen. corr. deponens, p. Aves capio. [יקש *jakáſch. ὀρνιθεύω, ἰξεύω.* Gal. *Chaſſer aux oiſeaux, tendre aux oiſeaux, tendre à quelque choſe.* Ital. *Vccellare, cercare.* Ger. Vogten/ Vögel fahen. Hiſpan. *Cacar aues, buſcar.* Polon. *Praki l'owie.* Vng. *Madarászok.* Ang. *To hauke, to tak or chaſſe birdes or foules.*] ¶ Per tranſlationem verò ſignificat artificio quodam & ſolertia quæro, capto, magna diligentia conſector: *θηεῶμαι*: ut, Aucupare gratiã alicujus. Cicero ad Luceium li. 5: Non vereor, ne aſſentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar. ¶ Aucupari rumuſculos imperitorum hominum, Cic. lib. 3. de Legib. ¶ Reperitur etiam Aucupo, as, voce activa. Plaut. Moſtel. Circunſpice, dum nunquis eſt Sermonem noſtrum qui aucupet. Idem in Aſinaria: - pauliſper mane, Aucupemus ex inſidiis clanculum quam rem gerant.

Aūcŭpātōrĭŭs, a, um, Quod ad aucupium pertinet. [ἰξοτικός. Gal. *Appartenant à prendre oiſeaux.* Ital. *Coſa que apartiene à pigliare vccelli.* Ger. Das zu dem vogten gehöret. Hiſp. *Coſa perteneciente à cacar aues.* Pol. *Ptaſzy.* Vng *Madarászo ſzerſzám.* Ang. *That belongeth to hauking.*] Vnde aucupatorii calami viſcati, quibus utimur ad capiendas aves. Plin. li. 16. cap. 36: Quũ igitur anno permanſerit inundatio, proficiunt in aucupatoriam quoque amplitudinem.

Aūdĕo, audes, auſus ſum, n. ſ. Nõ dubito, fidens ſum: [לץ *dalák* בטח *batách. τολμαῶ.* Gal. *Oſer.* Ital. *Ardire, eſſere audace.* Ger. Dörffen. Belg. Coen ſyn/ doruen. Hiſpan. *Oſar.* Pol. *Szmiem.* Vn. *Merõm.* Ang. *To be bold or hardie.*] Plaut. Vix domo egredi audet. ¶ Iungitur aliquando cum accuſativo. Ovid. lib. 6. Metamorph. Et nihil eſt, quod non efftæno captus amore Auſit: nec capiunt incluſas pectora flammas. ¶ Aliquando ſine accuſãtivo, & ferè ſemper infinitivus tum adjungitur. Virgil. 12. Aen. - hæc præmia, qui me Ferró auſi tentare ferunt.

Aūdēns, participium, Nõ timidus, *τολμῶν, ὤν.* Virg. 10. Aeneid. Audentes fortuna juvat.

Aūdēns, nomen ex participio, Confidens, [*θρασυλίων.* An. *Bolde, hardie.*] Quint. lib. 9: Illa adhuc audentiora, & majorem (ut Cicero exiſtimat) laterum, quæ proſopopœiæ dicuntur. Virg. 6. Aeneid. Tu ne cede malis, ſed contra audentior ito.

Aūdēndum, [*τολμητέον.* Ang. *Worthie or meete to be aduentured.*] Tib. 1. Ele. Audendum eſt, fortes adjuvat ipſa Venus.

Aūdēntĕr, adverb. Audacter. [בטח *bétach. θρασέως, τολμηρῶς.* Gall. *Hardiment.* Ital. *Audacemente.* Ger. Fräventlich/ dapfferlich. Hiſp. *Oſadamente.* Pol. *Szmiele.* Vngar. *Merészön.* Angl. *Boldelie, hardelie.*] Tacit. lib. 4: Quidam audentius apertis in collibus viſebantur.

Aūſŭs, a, um, participium, *τολμήσας.* Livius: Exules, obæratiq; auſi capitalia plerique. Ovid. 3. Triſt. Conſcia percuſſit meritorum pectora Colchis Auſa, atq; auſura multa nefanda manu.

Aūſum, auſi, nomen ſubſtantivum, Cœptum, cogitatum. [*τόλμημα.* Angl. *An aduenturouſe act, an interpriſe.*] Silius lib. 5: Funditur unanimo viſu & concordibus auſis Pilorum in Pœnos nimbus. Virgil. 6. Aeneid. Auſi omnes immane nefas, auſoque potiti.

Aūdāx, om. t. modò fidens dicitur. [לץ *dolék* בטח *botéach* בטוח *batúach. τολμητίας*, vel quod *ἀπτοήτεγον* eſt, *τολμητής.* Gal. *Hardi, temeraire, audacieux, auenturous.* Ital. *Audace, ardito, temerario.* German. Fräuel/ dapffer/ kün/ keck. Belg. Stout/ coen. Hiſp. *Atreuido, oſado. ſin prudencia.* Pol. *Szmial'y, ważaczſzie.* Vng. *Merész.* Ang. *Bolde rashe hardie.*] Virg. 5. Aen. Quicq; nedum curſu valet, & qui viribus audax. Modò temerarius. Plaut. Pergin' audax hoc facinus perſequi? ¶ Intereſt tamen inter temerarium & audacem: quòd Temerarius eſt is, qui ſine reſpectu ſalutis objicit ſe periculis nihil timens: Audax verò qui ſine ratione impetum facit nihil providens. Atq; hoc modo Corn. Fronto. de vocab. diff. diſtinguit.

Aūdācŭlŭs, diminutivum. [An. *A pretie hardie felow.*] Gell. Aderat reprehenſor audaculus verborum.

Audacia, f. p. Nimia confidentia. [מבטח *mibtách. θράσος.* Gal. *Audace; preſomption, temerité.* Ital. *Audacia, ardire, temerità.* Germ. Fräuelheit/ vermeſſenheit. Hiſp. *Oſadia, atriuimiento.* Pol. *Szmiał'oſcz, lekomiſtwoſcz.* Vn. *Merészseg.* Ang. *Boldneſſe, rashneſſe, hardineſſe.*] Speuſippus: Eſſe ſecuritatem, *inquit*, qua quis malum neque futurum expectat, neque præſens horreſcit. Et accipitur in malam partem pro nimia confidentia, quum quis ſine ullo aut periculi metu, aut pudoris reſpectu rem aliquam temerè aggreditur. Cicero: Nec vires eis, nec audacia, nec tela defuêre. Saluſt. Audacia pro muro habetur.

Aūdācĭtĕr, & Audacter per ſyncopen, Audenter, confidenter. [בטח *bétach. θρασέων.* Gal. *Hardiment, audacieuſement.* Ital. *Audacemente.* Ger. Fräventlich. Belg. Coenly. Hiſp *Oſadamente.* Pol. *Szmiele.* Vng. *Merészön.* Ang. *Bodlie, rashlie.*] Cic. pro Roſc. Multa ſceleratè, multa audaciter, multa improbè feciſti. Idem de Clar. Orat. Magis audacter quàm paratè veniebat ad dicendũ.

Aūdĭo, audis, audivi, auditum, act. q. Propriè ſignificat ſonũ auribus accipio, *ἀπὸ τοῦ οὐδῆς*: id eſt, à voce, cujus proprium eſt ut audiatur. [שמע *ſchamdh. ἀκούω.* Gal. *Ouir, eſcouter.* Ital. *Vdire.* Ger. Hören/ loſen. Belg. Hooren. Hiſ. Oyr. Pol. *Sliſze.* Vng. *Hallom.* Ang. *To heare.*] ¶ Virg. audiendi vocabulum etiam ad ea tranſtulit quæ auribus & ſenſu carent, quum ait lib. 1. Georg. - & fruſtra retinacula tendens Fertur equis auriga, neq; audit currus habenas. ¶ Aliquando Audire eſt intelligere. Virg. 1. Aeneid. Progeniem ſed enim Trojano à ſanguine duci Audierat. ¶ Interdum eſt poſtulata petenti concedere. Virgil. 9. Aeneid. Audiit, & genitor cœli de parte ſiniſtra Intonuit lævum. ¶ Interdum credere, accedere. Cic. in Tuſcul. Nec Homerum audio, qui Ganymedem à diis raptũ ait. ¶ Interdum præcipienti parêre, *ὑπακούειν, ἀκούειν*: & hoc tàm cum accuſativo, quàm cum dativo. Cicer. de Nat. Tu Cotta ſi me audias eandem cauſam agas. ¶ Cum dativo. Idem: Et audiens eſſet huic ordini: id eſt, obediens. ¶ Invenitur & Audio cum adverbio benè vel malè, & ponitur pro laudor. Huic opponitur Vituperor. *κακὸς ἀκούω*, Ariſtophanes. Terent. Bene dictis ſi certaſſet, audiſſet bene. Cicero in Verrem: ne gratis in provincia malè audiret. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Exaudio, Inaudio, Obaudio, Subaudio, de quibus omnibus ſuo loco.

Aūdītĭo, f. t. Ipſe audiendi actus, auditus. [שמע *ſchemáh* שמועה *ſchemuhdh* משמע *miſmdh. ἀκρόασις.* Gal. *L'ouye.* Ital. *L'vdire.* Ger. Hörung. Hiſ. *Obra de oyr.* Pol. *Sl'uchanie.* Vn. *Hallás* Ang. *Hearing.*] Cic. 5. de Fin. Dantq; ſe ad ludendum, fabellarumq; auditione ducuntur. ¶ Audientia, audiendi attentio, eſt enim aliud paulò quàm auditio. Plaut. Exurge præco, fac pòpulo audientiam: hoc eſt, fac ut populus audiat. Cicer. 1. Verr. Quantam denique audientiam orationi meæ improbitas illius factura ſit. ¶ Auditiuncula diminutivum. Gell lib. 13. cap. 18: Auditiũcula quadam de Catonis familia aſperſus eſt.

Aūdītōrĭum, Locus ubi audiuntur præceptores, aut Oratores. [*ἀκροατήριον.* Gal. *Auditoire, parquet d'audience.* Ital. *Auditorio.* Ger. Ein ort da man einem Redner oder Lehrer zuhört. Hiſ. *Lugar para oyr.* Pol. *Mieſzcze doſl'uchania mowiacich, albo vczacich.* Vng. *Halgato hely, ranito hely.* Ang. *An auditorie, a place where oratours or maiſters teacheth.*] Quint. lib. 2. cap. 11: Sed cujus rei gratia plenum ſit auditorium. ¶ Per metonymiam accipitur pro ipſa auditorum turba. Plin. in Epiſt. Nam proximè frequenti auditorio inter ſe coràm multi ordinis noſtri clarè jocabantur. ¶ Auditorium etiam pro foro & tribunali ponitur. Paul in l. cõtra. de re jud. Is qui ad majus auditorium vocatus eſt, ſi litem inchoatam deſeruerit, contumax non videatur. Quintilianus tamen forum & auditorium opponit lib. 10. cap. 1: Sed alia ratio eſt litium & diſputationũ, fori & auditorii præceptorum & periculorum.

Aūdītŏr, oris, verbale, m. t. Diſcipulus, is qui audit, is apud quẽ agitur. [שמע *ſchoméah. ἀκροατής* Gall. *Auditeur.* Ital. *Auditore.* Germ. Ein Zuhörer. Hiſp. *Oydor.* Pol. *Sl'uchacz.* Vng. *Halgato.* Ang. *That heareth, an auditour.*] Cic. Attic. lib. 16: Sed notentur Eclogarii, quos Salvius bonos auditores nactus, in convivio duntaxat legat. Iuven. Satyr. 1: Semper ego auditor tantùm.

Aūdītŭs, tus, m. q. Senſus audiendi, vis illa, qua ſoni percipiuntur. [משמע *miſchmáh. ἀκοή.* Gall. *Ouye.* Ital. *Vdito.* Germ Gehör. Belg. Dat gehoor. Hiſp. *El ſentido de oyr.* Pol. *Sl'uch.* Vng. *Hallás.* Ang. *Hearing.*] Plin. lib. 10. cap. 69: Auditus cui hominum primò negatus eſt, huic & ſermonis uſus ablatus. Cicer. pro Marc. Vereor ut hoc quod dicam, non perinde intelligi auditu poſſit, atq; ego ipſe cogitans ſentio.

Ā've, verbum defectivum: in ſecunda perſona ſingulari Ave, & plurali Avéte: in infinitivo Avere, teſte Diomede libro 1. [שלום *ſchalóm. χαῖρε.* Polon. *Bądź pozdrowion.* Vngaricè, *Egeſzségedel.*] Martial. libro 5: Exprimere, Ruffe, fidiculæ

licet co-

licet cogant Ave Latinum, χαῖρε non poteſt Græcum.

Avĕho, is, Abduco, ſive aliò veho. [ἀπάγω. Gal. *Charier ou porter de lieu en autre.* Ital. *Condure altrouue.* Ger. Dannen führen/ hinweg führen. Bel. Wech voeren. Hiſp. *Traer à algun lugar.* Pol. *Odwoze.* Vng *Elviſzóm.* Ang. *To carye frome, or away.*] Suet. in Cæſ. Stipendiarium quoque pronuntiatum, & abſtrahentibus ſtatim eripuit, occultavitque apud ſe diu, & mox ex præfectura proficiſcens in Hiſpaniam, inter officia proſequentium faces-que lictorum lectica ſua avexit. Terent. in Adelph. Is venit ut ſecum avehat.

Avellānă, næ, f. p. [τὸ λεπτοκάρυον. Gall. *Noiſette, aueline, noix de haye.* Ital. *Nocciuola, noſella, nochia.* Germ. Ein Haſelnuß. Belg. Een Haſennoten. Hiſp. *El auellana.* Pol. *Laskowi orzech, abellina priſcis.* Vngar. *Mogyoro.* Ang. *A filbert or haſill nutt.*] Nux eſt coryli arboris, quæ alio nomine dicitur nux Pontica, quòd in Aſiam Græciamq; primò è Ponto venerit: eadem & Prænestina dicitur, quòd Prænestini his abundent, ſive (ut Macrobio placet) quòd Prænestini ab Annibale obſidione cincti, his nucibus famem toleraverint. Primùm autem dictæ ſunt A, bellinę ab Abellino Campaniæ oppido, quod à Virgilio appellatur Abella, à Silio Avella. Plin. lib. 15. cap. 21: Cęteris quicquid eſt, ſolidum eſt: ut in avellanis, & ipſo nucum genere, quas antea *abellinas* patrio nomine vocabant.

Avellŏ, lis, avelli, & avulſi, avulſum, act. t. Aloco vello, abſtraho, auferò. [נתק *naták* עתק *hathák.* ἀποσύρω Gal. *Arracher, retirer à force, oſter bon gré mal gré.* Ital. *Sbarbicare, ſtirpare à forza.* German. Abreiſſen/ dannen reiſſen. Belg. Aftrecken/ afplucken. Hiſp. *Arrancar de lugar.* Pol. *Oddzieram, odwaliam, odtarguie.* Vn. *Elszakaſztom.* Ang. *To drawe or pluke away through force.*] Cic. de Senect. Et quaſi poma ex arboribus, ſi cruda ſunt, vi avelluntur. Virg. 2. Aeneid. Fatale aggreſſi ſacrato avellere tĕplo Palladium. Terent. in And. Ita magnæ, ut ſperĕ poſſe avelli: id eſt, abduci, disjungi.

Avulſŏr, m. t. ἀναιρέτης, & Avulſio, ἀναίρεσις, verbalia. Plin. li. 17. cap. 10: Aut enim ſemine proveniunt, aut plantis radicis, aut propagine, aut avulſione. Idem lib. 9. cap. 45: Vbi avulſorĕ ſenſêre, contractæ multo difficilius abſtrahuntur.

Avēnă, æ, pen. prod. f. p. Herba eſt nota ex frumentaceo genere, cujus præcipuè pabulis naſcens, tritico foliis & culmo ſimilis, ſemen habens ejuſdem nominis, è ſummo pendens culmo, locuſtarum quandam ſimilitudinem referens, duplici crure divaricatarum. [βρῶμος. Gal. *Auoine.* Ital. & Hiſ. *Auena.* Ger. Haber. Belg. Haver. Pol. *Owies.* Vng *Zab.* Angl. *Oates.*] Nomen accepiſſe putatur ab eo, quòd ad fructum nŏ veniat. Numeratur enim inter vitia ſegetis, veluti quidam frŭmenti abortus. Solis enim cœlíq; vitio interdum accidit, ut triticũ, hordeúmve in avenam degeneret. Nonnunquam etiam idem evenit vitio ſeminis, ſi illud aut imbecillum fuerit, aut cariosum. Vide Plin. lib. 16. cap. 17. ¶ Eſt & alterum avenæ genus, quę Avena Græca à Plinio vocatur, & à Græcis αἰγίλωψ, quod morbum curet ejuſdĕ nominis. Hæc in hordeo naſci gaudet, ut loliũ in tritico, multiplicíq; radicè ſolũ emacians, illi præripit alimentum. ¶ Ponitur interdum Avena pro calamo, ſive culmo ſegetis, ex quo paſtores ſibi fiſtulas conficere ſolent: quò fit, ut pro ſtylo, ſive charactere bucolico accipiatur. Virg. 1. Aeglog. Sylveſtrem tenui muſam meditaris avena.

Avēnācĕus, a, um, Quod ex avena confectum eſt. [ὁ ἐκ βρόμου. Gal. *D'auoine.* Ital. *Di auena.* Ger. Das von Haber iſt. Hiſpan. *Coſa de materia de auena.* Polon. *Owſiani.* Vngar. *Zabból tſinált.* Angl. *Of oates.*] Plin. libro 30: Vel cum farina hordeacea vel avenacea.

Avēnārĭă, f. p. Cicadæ ſpecies eſt, quam nonnulli Frumentariam vocant, quoniam ſimul cum frumentis areſcentibus apparet. Autor Plin. lib. 11. cap. 27.

Avĕo, es, n. f. verbum defectivum ſine præterito & ſupin. Significat concupiſco. [אוה *avdh* אבה *abdh.* ἐπιθυμέω. Gal. *Souhaiter, deſirer, conuoiter.* Ital. *Deſiderare, appetire.* Ger. Begären/ erwünſchen. Hiſp. *Codiciar.* Polon. *Zadam, chcę, życzę ſobie.* Vngar. *Kéuánom.* Ang. *To couet, to deſire greatlie.*] Cicer. lib. 1. Offic. Itaque quum ſumus negotiis curisque vacui, tum avemus aliquid audire & diſcere. Idem ad Att. lib. 1: Valde aveo ſcire quid agas. ¶ Avere etiam à nimia cupiditate, pro gaudere ponitur: unde ſalutantes quoque Ave, χαῖρε dicimus: id eſt, gaude & lætare.

Avens, particip. Horat. 2. Serm. -non eſt mihi tempus aventi Ponere ſigna novis præceptis.

Averrūncārĕ, averto, depello, à runcando deductũ. [חסיר *heſir* בער *bihér.* ἀποτρέπειν, ἀποκόπτω. Gal. *Oſter & dechaſſer, pouſſer & chaſſer ce que nuit.* Ital. *Diſcaciare, rimouere.* Germ. Außreuten/ hinweg thun. Hiſpan. *Rocar ò arancar raizes.* Pol. *Wypliec wykorzeniac.* Vng. *Iſtenek haragiát engeztelni, el háritani.* Ang. *To put or tak away that which hurteth, to weed.*] Eſt autem runcare, herbas vel frutices noxios ex agro evellere. Liv. 8, ab Vrbe: Placuit ad averruncandam Deûm iram, victimas cædi. ¶ Inde Averruncaſſo pro eodem. Lucilius lib. 26: Dii maluerint meliora, atque amentiam averruncaſsint tuam.

Avertæ, tarum, Sunt lora (ut Budęus ſcribit in Annotat. Poſt.) latiora, quæ per terga equi jugalis excurrunt, ſub alis ejus ſuccincta. Germ. Der Bruſtriem eines Pferds Pol. *Pochwin rzędu koniu woziowich.* Vng. *Hát ſzíy (anagy) ſzíg elő ſzíg hám.*] Accurſius: Avertam, equorum pectorale vult eſſe, ita dictum, quòd averſum collocetur: ſicut Poſtilena Plauto incurvum illud corium dicitur, quod à ſella in caudam deſinit: ab eo quòd Poſt ſellã ſit. Alciato placet hoc vocabulo ornamentum capitis intelligi quo habenæ figuntur: & id quoque ab avertendo, quòd equi per eam vertantur, prout ſeſſori viſum eſt.

Avĕrto, is, act. t. aliò verto, amoveo. [הושיב *heſigh.* ἀποστρέφω. Gall. *Deſtourner, tourner d' autre coſté.* Ital. *Rimouere, volgere altroue.* German. Abwenden/ dannen kehren Belg. Afkeeren. Hiſp. *Boluer, empuxar de algun lugar.* Pol. *Odwracam* Vn. *Más felé forditom, el forditom.* Ang. *To turne away, to turne bakeward.*] Virg. 1, Aeneid. Nec poſſe Italia Teucrorum avertere regem. Plaut. in Amphitryone: -te volo uxor colloqui. Quò te avertiſti nunc? Cic. de Amicit. Tu velim animum parumper à me avertas, Lęlium loquiipſum putes. ¶ Huic contrarium eſt Adverto: unde Advertere oculos, vel mentĕ dicimus, pro eo quod eſt, ad rem aliquam aciem oculorum vel mentis intendere. ¶ Ponitur aliquando pro Interverto, intercipio & efficio ne res ad eum perveniat cujus eſt. Cicer. 3, in Verr. Is averſa pecunia publica aufugit. At paulò antè: Hic in quæſtura pecuniam publicam Cn. Carboni Coſ. datam avertit. Idem in Frumentaria: Frumĕtum averſum à Rep. abreptum ab aratoribus.

Avĕrsŭs, a, um, Qui faciem à nobis avertit, tergumq; oſtendit. [נסוג *naſógh.* ἀποστρεμμένος. Gall. *Qui a le dos tourné, deſtourné, tourné d' autre couſté.* Ital. *Quello che uolge le ſpalle per noi.* Germ. Das abgewendt iſt. Hiſp. *El que bolue las eſſaldas.* Pol. *Odwrocony.* Vng. *El fordult.* Ang. *Which hath his face turned away, turned on the other ſide.*] Ejus contrarium, Adverſus, ἀναντίος, qui faciem anteriorem que corporis partem nobis objectam habet. Cic. 3. de Orat. Adverſus & averſus impudicus es: hoc eſt, ab anteriore parte & à poſteriore. ¶ Sic hoſtes adverſus aggredi dicimur, quum eos à fronte invadimus: averſos autem, quum fugientes à tergo adorimur. ¶ Per metaphoram Averſum vocamus iratum, iniquum, contrarium & malè cupientem. Cic. ad Att. lib. 8: Deos averſos eſſe à ſalute populi Romani. Idem eidem lib. 7: Ille averſiſsimo eſt à me animo. Virg. 4, Aen. Talia dicentem jamdudum averſa tuetur. Vbi Serv. Averſa, inquit: hoc eſt, irata. Nam ſi intueretur, quomodo averſa niſi irata? ¶ Averſa Venus, dicitur præpoſterus infandus & execrandus coitus κατακυησμών. Iul. Capitol. de Clodio Albino: Mulierarius fuit inter primos amatores, averſæ veneris ſemper ignarus, & talium perſecutor.

Avĕrsĭŏr comparativus, cujus ſuperlativus eſt Averſiſsimus apud Cic. [Polon. *Odwrotnieiſzi.* Vng. *El fordúltab.*] Seneca lib. 2, de irâ: Illius vultus averſior viſus eſt.

Avĕrsŏr, oris, m. t. ἀποστρεπτής. Cic. 7, in Verr. Verres ille vetus, praditor Conſulis, tranſlator quæſturæ, averſor pecunię publicę.

Avĕrsĭo, nis, f. t. verbale, ut In averſione emere, In averſione venire, per averſionem vendere, per averſionem conducere, Averſione locare: eſt quum res multæ ſimul uno pretio emuntur, venduntur, & locantur: Fortaſsis non ab avertendo dictũ, ſed ab averrendo: quaſi quum omnia ſimul uno tempore tanquam per everriculum averruntur. Hotomanus in ſuo Lexico. Modeſt. l. Qui officii. de cõtrahenda emptione & vendit. Res in averſione empta, ſi non dolo venditoris factũ ſit, ad periculum emptoris pertinebit, etiam ſi res aſsignata non ſit. Vlpian. in l. ſi quis vina. de periculo & comm. rei vend. Si in averſione vinum venit cuſtodia tantum præſtanda eſt.

Avĕrsŏr, aris, d. p. Deteſtor, abominor, refugio, recuſo. [מאס *maás* שנא *ghahál* | מאן *meén.* ἀποστρέφομαι, ἀποτρόπαιος. Gal. *Tourner le dos, deſtourner ſa face, ne daigner regarder quelcun.* Ital. *Abominare, volgere il volto in altra parte.* Germ. Die Augen abwenden/ ein grewet vnd vnwillen haben. Belg. Ick verſate/ verworpe/ hebbe een affien. Hiſp. *Deteſtar, mal agorar.* Pol. *Brzidzę ſię, checznieniam.* Vng. *Irtózom tőlle, gyűlölöm, vtálom.* Ang. *To turne bake, to abhorre, to turne away the face frome beholding.*] Ovid. in Faſt. Officioque levem non averſatus honorem. Colum. Nam nec rubos averſatur capra.

Avĕrsātĭo, f. t. verbale, [ἀποστροφίασις, ἀποπομπή. Ger. Ein abſcheuung. Ang. *Turning away, diſdaine, refuſing.*] Quintil. lib. 8. ca. 3: Ego certè mihi cernere videor eorum qui aderant tantam averſationem, ac timidam verecundiam.

Avĕrsātŭs, paſsivè pro averſus. [Pol. *Bredzącſie.* Vng. *Vizza forditattatot, meg vtáltattatot.*] Sex. Aurel. Victor in Philippo: Adeò ſeveri & triſtis animi, ut jam cũ à quinquẽni nullo prorſus cujuſquam commento ad ridendum ſolvi potuerit, partemq; ludis ſecularibus petulantiùs cachinnantẽ, quanquam adhuc tener vultu notaverit averſato.

Avērtŏr, eris, dep.r. Aversor, contemnó vel sperno. [ἀποπεῖπομαι. Ang. *To abhorre, to disdaine.*] à moribus & cõsuetudine hominum ducta significatione. Ab iis enim quæ nobis sunt contemptui, facilẽ nostram avertimus. Boëthius: Heu heu quàm surda miseros avertitur ante: i. spernit, dedignatur. ¶ Aliud est avertor passivum ab Averto: à quo fit Aversus, de quo suprà.

Aūfĕro, aufers, abstuli, ablatum, act. inconseq. ex Ab & Fero compositum, teste Cicer. in Orat. Adimo, abripio. [הסיר *hesir* בזר *bihér.* ἀποφέρω, ἀφαιρέω. Gal. *Oster, emporter.* Ital. *Togliere, rapere* Germ. Hinweg nemmen Belg. Weck nemen. His. *Quitar alguna cosa de lugar.* Polon. *Biore oduaʒam.* Vng. *El viszdm.* An. *To take away.*] Ter. in An. Vos isthæc intrò auferte. Cicer. 3. de Fin. Cõmentarios quosdam, inquam, Aristotelicos, quos hîc sciebam esse, veni ut auferrẽ, quos legerẽ dum essem otiosus.

Abstulit, ab Aufero præteritum est, significatq; asportavit, ademit, eripuit.

Ablātŭs, partic. ἀφηρημένος. Val. 6. Argon. - neq; ablatam sequitur, quæritve sororem.

Aufŭgĭo, is, pen. corr. n.t. Aliò fugio. [בזך נוס *nus nadhádh.* ἀποφεύγω. Gal. *S'enfuir, eschaper.* Ital. *Fugire altroue.* Ger. Hinweg fliehen. Belg. Weck vlien. His. *Huyr à lugar, ò delugar.* Pol. *Vcziekam.* Vng. *El futok.* Ang. *To escape, to flee away.*] Terent. in Hecyra: - denique hercle aufugerim Potiùs, quàm redeam, si cò mihi redeundum siet. ¶ Invenitur aliquando accusativo junctum, quemadmodũ simplex Fugio. Cicer. 1. de Nat. deor. Andromeda aufugiens aspectum mœsta parentis. ¶ Sæpè etiam absolutè, & sine casu. Idem in Epistol. ad Vatinium: Dionysius, quum multos libros surripuisset, nec se impunè laturum putaret, aufugit. ¶ Interdum cum ablativo mediante præpositione A, Ab, vel Ex. Livius: Iam aliquantum spatii ex eo loco, ubi pugnatum est, aufugerat.

Aŭgĕo, es, xi, auctum, act. s. Magis facio, amplifico, àddo, accessionem facio, cumulo, multiplico: [הרבה *hirbáh.* αὔξω, συναύξω Gal. *Croistre, augmenter, multiplier.* Ital. *Accrescere, far maggiore.* Ger. Mehren/grõsser machen. Belg. Vermeerderen/wässende maken. Hispan. *Acrecentar.* Pol. *Mnoże, przyciniam, przimnażam.* Vn. *Meg śregbitŏm.* Ang. *To augment, to amplifie, to make more.*] & tùm ad res tùm ad personas refertur. ¶ Ad personas, Cic. ad Attic. Auctus Antonii beneficio sum. ¶ Ad res. Idem in Verr. Nam locupletissimi cujusq; census extenuarant, tenuissimi auxerant. Et ad Qr. Frat. Cæsaris in nos amorem, quibuscunq; poterimus rebus, augebimus. ¶ Hinc componitur Adaugeo & Exaŭgeo. ¶ Ab augeo fiunt Aucto, as, Auctus, a, um, αὐξηθὲς, Auctus, us, Auctor, & Augesco, scis. ¶ Augifico nonnulli ex antiquis dixerunt. Ennius: Et tabes numeros augificabit suos.

Aŭgēsco, scis. Cresco, incrementum accipio. [רבה *rabáh.* αὐξάνομαι. Gal. *Croistre, prendre accroissement, ou croissance, deuenir plus grand & plus gros.* Ital. *Accrescere, aumentarse.* German. Grõsser werden/zunemmen. Belg. Toe nemen / vermeerderet worden. His. *Acrecentarse.* Pol. *Przimnażam sżie, przirastam.* Vng. *Meg śregbwlŏk.* Ang. *To growe or waxe more.*] Plin. lib. 11: Augescunt corpora dulcibus, atq; pinguibus, & potu: minuuntur siccis & aridis, & siti. Cic. in Cat. Quæ & succo terræ, & calore Solis augescẽs, primò est peracerba gustatu: deinde maturata dulcescit.

Aŭctŭs, us, verbale, m.q. Incrementum, accessio. [ארבה *marbéh* מרבית *marbith.* αὔξησις. Gall. *Accroissement, multiplication.* Ital. *Accrescimento.* Ger. Zunemmung. His. *Acrecentamiento.* Pol. *Przimnożenie, przirożnienie.* Vn. *śregbwlés.* An. *Growing or waxing more, increasing.*] Liv. 4. ab Vrbe: Cujus rei præmiũ sit in civitate, eam maximis semper auctibus crescere. Plin. ep. 95: Fontis mira natura: ter in die statis auctibus & deminutionibus crescit, decrescitque. Plin. lib 4. cap. 12: Auctu immenso aquarum.

Aūcta in plurali, Incrementa, αὔξησις, auctus. [Vng *śregbités, śregbwlés.*] Gell. lib. 20, cap. 7: Quia cæpe solum olerum omniũ contra Lunæ aucta, atq; damna vices minuendi, atq; augendi habeat contrarias.

Aūctum, Vocabatur spacium circi, quod super definitum modum victoriæ adjungebatur. Festus.

Aūctĭo, onis, s.t. nomen ab Augeo: Augendi actus, augmẽtum, αὔξησις. Vnde etiam ponitur pro venditione quæ fit per augmentum pretii: [πρᾶσις. Gal. *Vente de biens au plus offrant & dernier encherisseur, criee an plus offrant. encant.* Ital. *Vendita all' incanto.* Germ. Ein verkauffung an einer Gandt, da einer mehr gibt dann der ander. Belg. Een Hoogingc. His. *Almoneda à qui en da mas.* Pol. *Wil'ożenie na przeday gdi przezcene ieden drugiego przewissa.* Vngar. *Neuekedés śregbwlés: kotya vetye.* Ang *Open sale, or portsale of priuate mennes goodes.*] quum fit publica rerum venditio, & res trahitur plus offerenti. Iuvenalis: Si conjungis auctio fiat. Plaut. in Stich. de auctione parasitica loquens: Nunc auctionem, *inquit,* facere decretum est mihi. δημοπρατέειν. Erat autẽ duplex auctio rerum privatarum quæ fiebat sine hasta: & publicarum quæ fiebat hasta in foro fixa. Nam hastæ subjiciebant ea quæ publicè venundabant, sicut in bello capta. Inde hastam Cæsaris refixisse scribit Cicero, qui alibi ait: Bis jam vidimus hastam in foro ponere, & bona civium voci subjacere præconis.

Aūctĭōnŏr, pen. prod. d.p. Per auctionem vendo, auctionem facio. [δημοπρατέω, ἀποκηρύττω τὰ παρεῶνα, λαφυροπωλεῖ. Gall. *Vendre publiquement au plus offrant, vendre à l'encant.* Ital. *Vendere all' incanto.* Ger. Vergãnden. Bel. Butroepen/verhoogen. His. *Almonedear, vender en almoneda.* Pol. *Przedaie na vendeczie.* Vng. *Kotya vetyét hanyok.* Ang. *To sell openlie priuate goodes.*] Cic. pro Quintio: Nævius hominem multis verbis deterret, ne auctionetur.

Aūctĭōnālĭă, Tabulæ auctionis, instrumenta auctionis. l. 1. D. de tutelæ rationibus.

Aūctĭōnārĭŭs, adject. ut Auctionaria atria, [τὰ παλαπώλια. Ant. *Courtes where such open sale is made.*] in quibus auctio fiebat, ὁ τῆς δημοσίας πράσεως. Cic. de lege Ag. 4: Vt in atriis auctionariis, potiùs quàm in triviis, aut in compitis auctionentur.

Aūcto, as, act. p. frequentativum est verbi Augeo αὐξάνω. Plaut. in Amph. Et ut res rationesq; vestrorum omnium Bene expedire voltis, peregreq; & domi Bono atq; amplo auctare perpetuo lucro. ¶ Hujus compositum est Adaucto. Accius: Quibus rem suam, & patriam nostram quondã adauctavit parer.

Aūctĭto, as, frequ. ab Aucto: ut Auctitare pecunias fœnore, apud Tacit. ἐπαυξάνω.

Aūctārĭum, rii, n. s. Quod super mensuram vel pondus justum adjicitur, Accessio, [תרביות *tarbíth.* ἐπίμετρον, ... ἄμα, καὶ ἅμα. Gal. *Surcroist, le pardessus qu'on donne outre le poix, nombre ou mesure.* Ital. *Accrescemiento, buon peso, buona misura.* Ger. Ein zugab/ein zumâsle/was man einem in dem kauff darzu gibt. Belg. Een toemaet. His. *Colmo de la medida, ò sobornal.* Pol. *Podwissenie, przyczynienie, przysypanie.* Vng. *Szŏrzés.* An. *Surplusage, that is ouer number, measure or weight.*] Item quod ad justum pretium adjicitur. Plautus: Auctarium adjicito vel mille nummûm plus quàm posset.

Aūctŏr, m.t. nomen verbale ab Augeo, Qui auget: cujus fœminiñ est Auctrix. [בעל *bâhal* מחבר *mechabbér.* αὐξητής. Gal. *Qui donne accroissement.* Ital. *Accrescitore.* Germ. Ein mehrer. Belg. Een vermerder. His. *Crescedor.* Pol. *Rozmnażacz, wmaliezca.* Vng *śregbitŏ.* An. *That augmenteth or increaseth.*] ¶ Autor verò quẽ Græci αὐτεργὸν & αὐθέντην dicunt sine c, scribendum nonnulli putant, quòd sit à Græco αὐτεργὸς, qui falluntur. Nam & Pierius probat esse ab Augeo, & apud Festum Carisium, item in antiquis lapidibus scribitur cum c. [Gall. *Auteur, inventeur, ouurier.* Ital. *Autore.* His. *Autor, que da autoridad à alguna cosa.* Vng. *Szŏrŏkŏ, mester.*] Cic. 2. Offic. Apud Homerum optimum autorem nulla talis est de Vlysse suspitio. Legitur & in fœminino genere. Ovid. lib. 4. Fast. Optima tu proprii nominis autor eris. Et figuratèq; per obliquos, sicut alia verbalia in or desinentia, patris adjungitur. Virg. li. 10: Italiam petiit fatis autoribus, esto. Est autem Autor, quasi operis factor. Vnde Poëtæ, cæteriq;, operum conditores dicuntur autores. Valla lib. 4. cap. 32, & li. 5. cap. 36: Neque solùm quis opus aliquod facit, sed qui præceps est, & primus jubet ut aliquid fiat, aut inductor, persuasorve, Autor vocatur: ut si quis populum ad bella concitavit, vel qui concordiam persuasit, belli vel concordiæ autor fuit. Cicer. lib. 3. Offic. Arq; hujus deditionis ipse Posthumus qui dedebatur, suasor, & autor fuit: quasi dixisset, suasor & persuasor. ¶ Autor etiam significat promissorem, ut apud Liv. lib. 2: Autores sumus tutam ibi majestatem Romani nominis fore. ¶ Item primum propugnatorem sive defensorem, aut vindicem. Idem, sed ut inventor legis Volero, sic Lectorius collega ejus autor cùm recentior, tùm acrior erat. Itẽ eúm, cui quis fidem habet. Idem Agitatus deinde consiliis ex omni parte assentiendo multis autoribus trepidaverat. ¶ Item primũ denuntiatorem. Idem: Iisdem autoribus cognitum est Aequos, Volscosq; summa vi bellum apparare. ¶ Similiter approbatorem. Idẽ lib. 3: Multiq; erant, qui mollius consultum dicerẽt, quòd legum ab eis latarum patres autores fuissent. ¶ Is etiam in quo est jus, potestas, dignitas, nec ab alio pendet, potest dici Autor: à quo Autoritas, αὐθεντία est appellata. Vnde illud apud Livium: Decreverunt, ut quum populus regem jussisset, id sic ratum esset, si patres autores fierent: hoc est, si autoritatem suam interponerent, & ratum haberent. ¶ Autores sententiæ sunt, quorum sententiam sequimur. ¶ Autores pupilli, in quorum administratione res ejus sunt. Paulus Iureconsultus: Etiam si non interrogatus tutor, autor fuit, valet autoritas ejus: quum se probare dicit quod agitur: id est, autorem fieri. ¶ Autor item is dicitur, à quo quis autoritatem: id est, jus dominii in rem quampiam accipit. Cic. Verr. 7: Tam illi intellexerunt, sed id quod à malo autore emissent, diutiùs obtinere non posse: id est, ab eo qui vendendi autoritatem nullam habebat. Idem pro Cæcin. P. Cesennius autor fundi. ¶ Inde autor secundus dicitur fidejussor qui à venditore datur ob evictionem. Hotomanus.

Aūctōrĭtās, Auctorate, Auctoramentum, Vide authoritas.

Aūctĭfĭcŭs, pen. corr. adjectivum, Quod auget, quódve momentum aliquod affert ad incrementum. [ארבה *marbéh.* αὐξημ...

ξησ, αὐξητικός. Gal. *Qui fait croistre, qui donne croissance.* Ital. *Quello ch' accresce.* German. Das zu der mehrung hilfft/ das grösser macht. Hisp. *El que axe accrescentamiento.* Pol. *Przimnazaiacy.* Vn. *öregbitö.* Ang. *That augmenteth, that giueth increase.*] Lucret. lib. 2: Nec porrò rerum genitales auctificiq; Motus, perpetuò possunt servare creata.

Augmen, inis, Augmẽtum. [ארבית *marbith.* αὔξησις. Gal. *Augmentation, accroissemẽt.* Ital. *Accrescimẽto.* Ger. Ein mehrung/ zunemung. His. *Acrescentamiento.* Pol. *Przimnożenie.* Vng. *Ö'regbw'lés.* Ang. *Increase, increasing.*] Lucr. lib. 3: -perfectum corporis augmen. ¶ Augmine donare, pro augere. Idem lib. 2: Vnde abeunt, minuunt: quò venêre, augmine donant.

Aūgmēntum, obsonii genus quod ex immolata hostia defectum in jecore imponendo agendi causa. Varro lib. 4. de ling. Lat. Meminit & Arnobius lib. 7.

Aūgmēnto, σιωαρμόζω, idem quod aùgeo. Cic. in Læl. Sed vivendi est finis optimus, quùm integra mente, cæterisq; sensibus, opus ipsa suum quæ augmẽtavit natura dissolvit. Coagmentor, vide infrà in coagmento.

Aūgŭr, auguris. Interpres aùguriorum, qui ex volatu, pastu, cantu avium futura divinat. [אבחש *menachésch.* οἰωνοσκόπος, οἰωνοπόλος, ὁ ἐπ' οἰωνοῖς μαντευόμενος. Gal. *Devin ou Deuine par le chant, vol ou autre geste des oiseaux, augur.* Ital. *Augure, indouinatore.* German. Ein Vogelschawer/ ein Weissager aùß dẽ fliegen/ schreyen/ oder weiden der Vögten. Hispan. *El que adeuina por agueros.* Pol. *Wieszczek, śpiewaniá albo paśtwi.* Vng. *Iouendólö, iouendö mondo.* Ang. *A coniecktour of thinges to come.*] Dictus, teste Festo, ab avium garritu, sive à gestu earum, quem augures solent observare. Cicer. in Catone: Augurque quum esset, dicere ausus est, optimis aùspiciis eá geri, quæ Reipub. salute gerentur.

Aūgŭrālis, le, Ad augurem pertinens: [οἰωνοσκοπικός. Polon. *Wieszczkowi.* An. *Belonging to thame which gesseth thinges to come.*] ut, Auguralis cœna, quæ & Adjicialis dicitur. Varr. 3. de Re rust. cap. 6: Primus hos Q. Hortensius auguralí cœna posuisse dicitur. Cic. ad Gallum, in eas quum incidissem in cœna auguralí apud Lentulum Augurales libri, Auguralia insignia. Porta auguralis. Tacit. li. 2: Nocte pórta egressus auguralí, per occulta, & vigilibus ignara, uno comite, *&c.*

Aūgŭrālĕ, Insigne augurum. Senec. de Tranquill. vitæ, cap. 11: Quæ dignitas, cujus non prætextam, & augurale, *&c.* Vir Auguralis. Cic. de clar. Orat. Auguralis virga, οἰωνοσκοπικὴ ῥάβδος, Baculus erat brevis, qui & Lituus appellatus est, in ea parte, qua robustior erat, incurvus.

Aūgŭrĭum, n. s. quasi Avigerium dictũ, vel Avigarium: pro quo antiquissimi etiam Augurum dixerũt per tres syllabas, ut Accii testimonio confirmat Nonius. Aùspicium autoritas rei bene gerendæ. [נחש *náchasch.* οἰωνοσκοπία. Gal. *Augure, deuination, ou deuinement par les oyseaux.* Ital. *Indouinamento, diuinatione.* Ger. Ein Weissagung von den Vögten genommen. His. *Diuinacion por agueros.* Pol. *Wieszczbazlotu ptaszego albo iedzei.* Vng. *Iövendölés.* Ang *Diuination, southsaying by birdes.*] Erant autem tria divinationis genera in avibus: nam aliæ volatu, aliæ cantu futura prædicebant: & ille quidem Præpetes, istæ Oscines dicebãtur. Erat & tertium genus ex illarum pastu, quum pullis gallinaceis è cavea depromptis esca porrigebatur. Si enim ita avidè edebant, ut cibus ore excidens terram paviret: hoc est, ferire, tum auspicanti tripudium solistimum nuntiabatur, & fœliciter cessurum quicquid ille animo cõcepisset: contrà omnia infausta portendebantur, si escam non caperent. Quapropter infelicem conflictum à Numantinis in Mancinum illatũ prædixerunt pulli, qui escam non ceperunt, sed ex cavea evolarũt. De auguribus auguriisq; vide Alexandrum ab Alexandro. & Budæum in Pandectas. ¶ Auguria avium & avium auspicia distinguuntur apud Plin. lib. 7. cap. 56. Augurium species est ab avium garritu, ocinisq; nomen est: At auspicium ab avium inspectione, generis rationem videtur obtinere, ac de volatu, cantu, pastu ac tripudio totam observationẽ complecti. ¶ Sumitur etiam latiùs Augurii nomen pro quavis divinatione, sive conjectura. Cic. 4. Philip. O' mea semper frustra verissima auguria rerum futurarum.

Aūgŭrācŭlum, raculi, n. s. [οἰωνοσκοπεῖον. Germ. Das ort da man weissaget/ oder das gemerck ab den Vögten nimpt.] Veteres dicebãt, quam nos *arcem* vocamus, quòd ibi augures publicè auspicarentur. Fuit autem auguraculum in vico Mustellario & colle Latiari, ad sacram viam, qua in auguraculũ ibatur, ut ex Varr. de Ling. Lat. 4. intelligitur: apud quem malè Turaculum, pro Auguraculo legitur, ut doctè animadvertit Scaliger.

Aūgŭrĭus, a, um, idem quod auguralis. οἰωνοσκοπικός. Cicer. Epist. libro 2: Quum ipsam cognitionem juris augurii consequi cupio.

Aūgŭrŏ, pen. corr. Propriè est ex avium cantu, gestu vel pastu futura divino. [נחש *nichésch.* קסם *kasám.* μαντεύομαι, οἰωνοσκοπῶ. Gal. *Deuiner par les oiseaux.* Ital. *Augurare, indouinare.* Ger. Weissagen auß der Vögten fliegen / schreyen/ vnd dergleichen. His. *Adeuinar por agueros.* Pol. *Prorokuie ptaszego, śpiewania, albo latania.* Vng. *Iövendölök.* Ang. *To tell by diuination what shall happen, to gesse.*] Quanquam etiam latiùs accipitur pro quovis modo conjicio. ¶ Regit autem vel accusativum. Cicer. de Divinat 1: Calchas ex passerum numero belli Trojani annos auguratus est. ¶ Vel ablativum. Idem ad Atticum: Etenim quarum conjectura auguramur. ¶ Item cum præpositione De. Idem in Bruto: Sed quid de illo augurer, lubet dicere. ¶ Et cum Ex. Idem Cecinnæ: Non igitur ex alitis volatu, nec ex cantu sinistro oscinis, nec è tripudiis solistimis, aut somniis tibi auguror.

Aūgŭro, as, Auguror, [οἰωνίζομαι. Ger. Losen/ etwas künfftigs weissagen.] Virg. li. 9: -& siquid veri mẽs augurat'opto. ¶ Hinc Inauguro, & exauguro, cõposita contrariæ significationis. Nõ inaugurare est per augurium consecrare. ¶ Exaugurare autem, quod inauguratum erat, contrario augurio profanare. Cicer. de Antonio Cæsaris Flamine: Quid igitur cessas? cur non inaugurare? sume diẽ: vide, qui te inauguraret. Liv. 1. ab Vrb. Et ut libera à cæteris religionibus area esset, tota Iovis templique ejus, quod inædificaretur, exaugurare fana, sacellaque statuit.

Aūgŭrātō, adverbium, οἰωνιστικῶς, Per auguriũ: sicut Auspicatò, per auspicium. Liv. 1. Decad. lib. 1: Atticus Numa, sicut Romulus auguratò in urbe condenda regnũ adeptus est, de se quoque deos consuli jussit.

Aūgŭrātŭs, us, Scientia, vel dignitas auguris. [οἰωνοσκοπική. Ger. Die Ehr/ Wirde vnd Ampt des Weissagers ab den Vögten.] Cic. de Divin. Cujus quum tentaret scientiam auguratus, dixi ei cogitare se quicquam. Ibidem: Quid lituus iste vester, quod clarissimum est insigne auguratus? unde vobis est traditus?

Aūgŭrātŭs, us, Scientia, vel dignitas auguris. [οἰωνοσκοπική. Ger. Die Ehr/ Wirde vnd Ampt des Weissagers ab den Vögten.] Cic. de Divin. Cujus quum tentaret scientiam auguratus, dixi ei cogitare se quicquam. Ibidem: Quid lituus iste vester, quod clarissimum est insigne auguratus? unde vobis est traditus?

Aūgŭrātŭs, a, um, Dicitur sanctus, & dignus, quem religiosa quadam veneratione observationeq; colimus. [הנכבד *hannichbádh,* σεβάσμιος, σεμνός, ἱερός. Gal. *Consacré ou sainct, venerable, reuerend, magnifique.* Ital. *Augusto, venerando per religione, degno di reuerenzà.* Germ. Heilig/ Ehrwirdig/ voll Majestat. His. *Sancto, religioso, que deue ser honrado.* Pol. *Szwiety, czcy godny, pełny go[illegible]ty.* Vng. *Szentséges, böiswlteteś.* Ang. *Worthie of reuerence and honour, magnifick, worshipfull.*] Vnde Augusta templa, & simulacra, augusta forma, & augusta dignitas, *&c.* Ovid. 1. Fast. Sancta vocant augusta patres: augusta vocãtur Templa sacerdotum, ritè dicata manu. Cic. 5. Tuscul. Ex hoc igitur Platonis quasi quodam sancto, augustorumq; fonte, nostra omnis manabit oratio. Sed & Octavius Cæsar primùm, indeque reliqui ab illo Cæsares, Augusti, σεβαστοί, cognominati sunt, tùm ob singularem eorum virtutem meritaq; in Rempublicam maxima, tùm ut cæteri tam Augusto, splendidóque nomine sibi adepto, ad easdem egregias virtutes invitarentur. ¶ Item quia mense Sextili Octavius Cæsar primum Consulatum iniit, triumphos in urbem intulit: Aegyptus quoq; hoc mense in potestatem populi Romani redacta, & finis civilibus bellis impositus est, placuit Senatui, ut qui antè Sextilis, deinde Augustus appellaretur, ut qui imperio fœlicissimus fuerit. [אב *elul.* Ἕρμαιος. Gall. *Le mois d' Aoust.* Ital. *Mese di Agosto* Germ. Der Augstmonat. Hispan. *El mes de Agosto.*] ¶ Augustata mensa, apud Macrobium est ea, quæ Augusta facta est: id est, quæ consecrata est. In templo, *inquit,* Iunonis Populoniæ Augustata mensa est.

Aūgūstē, adverbium, Sanctè, piè, religiosè, & cum quadam veneratione. [σεβασμίως. Vngar. *Szentül, böiswletösen.*] Cic. 2. de Natur. deor. Hunc dico Liberum Semele natum: nõ eum: quem nostri majores augustè sanctèq; Liberum cum Cerere & Libera consecraverunt. ¶ Dicere de religione augustius. Cicero de haruspicum Or.

Aūgūstī...ĕ, is, n. t. [Germ. Ein Fürsten Hof oder Zelte. An. *A kinges pauilion or tent, à princes palace.*] Domus principis vel magistratus à recentionibus appellata fuit, quæ à veteribus dicebatur Prætorium. πραιτώριον. In castris quoq; Imperatoris tabernaculum, Augustale dictum legimus. Quintil.

Aūgūstālēs, teste Vegetio lib. 2, rei militaris, appellabantur qui primos in bello ordines ducebant: ita dicti, quòd ab Augusto ad id munus essent delecti. ¶ De Augustalib. vide Tacitum & Lipsium. Augustalia dicebantur ludi in honorem Augusti, quibus tribuni mortuo Augusto præfecti sunt quasi sacri: meminit & Tacit. in pr. ubi Lips.

Aūgustī, termini dicebantur in locis montanis positi, rotundi: quòd Augustus eos recensuit, & ubi fuerunt, lapides aliquos constituit, omnemq; terram suis temporibus remensurari voluit, ac veteranis militibus assignari.

Aŭvĭdŭs, Cupidus, ab avendo: hoc est, à cupiendo. [אוה *meavvéh.*

meavvéh.πλεονέκτης. Gal. *Convoiteux, desireux, cupide.* Ital. *Auido, ing ordo, desideroso.* Germ. Begirig. Belg. Begeriech. Hisp. *Codicioso y auariento.* Polon. *Chciwy.* Vng. *Kévánó.* Angl. *Couetous, desyrous, greedie.*] Terent. in Heavt. Sed habet patrem quendam avidum, miserum atq; aridum. Plin. lib. 12. cap. 1: Vt est natura hominum nativitatis avida.

Avĭdĭtās, atis, Cupiditatis desiderium. [תאוה *taavâh.* πλεονεξία Gal. *Conuoitise, de sir aspre & ardent, auidité.* Ital. *Ardente appetito & desiderio.* Ger. Begird/begirigkeit. Hispan. *Codicia y auaricia.* Polon. *Chciwość.* Vng. *Kévánság.* Ang. *Couetousnesse, greedinesse.*] Cic. de Senect. Habeo quę senectuti magnam gratiam, quæ mihi sermonis aviditatem auxit, potionis & cibi sustulit. Idem 3. de Finib. Erat enim, ut scis, in eo inexhausta aviditas legendi, nec satiari poterat.

Avĭdē, adverbium, Cupidé [ἐπιθυμητικῶς, πλεονεκτικῶς. Gall. *Ardemment, asprement, de grande affection.* Ital. *Auidamente, fieramente* Ger. Begirlich. Hisp. *Codiciosamente.* Pol. *Chciwie.* Vng. *Mohon.* Ang. *Couetously, greedelie.*] Cicer. de Senect. Græcas literas senex didici, quas quidem sic avidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. De hoc etiam in dictione AVARVS.

Avĭllă, quasi ovilla, Agnus recentis partus. Festus.

Avĭs, f. t. Volucris omnis, quæ ovà parit, & pennis decorata est. [עוף *haph.* ὄρνεον. Gal. *Oiseau.* Ital. *Vccello, augello.* Germ Ein Vogel. Hisp. *Aue que pone y saca huevos.* Pol. *Ptak* Vng. *Madar.* Angl. *A foule, a birde, al great birdes, as henne goose.*] Ita dicta (ut quibusdam videtur) ab aviis, hoc est, locis secretioribus, quibus aves maximè delectantur. Autor ad Herenn. lib. 1: Avium dulcedo ducit ad avium. Volucres autem πτηνὰ dicũtur, quæcunque volare possunt. Vnde apes, vespæ, muscæ, & papiliones, volucres quidem sunt, non tamen aves. Vespertilio quoque à quibusdam inter aves non numeratur, eò quòd pennatus non sit, sed pennarum loco alas habeat membranaceas, & quatuor pedes contra avium naturam: quò fit ut media quædam species inter avem, & murem esse videatur: tametsi Valla ab avium genere eum non excludat. ¶ Alba avis, λευκὸς ὄρνις, proverbialiter à M. Tullio in epist. Famil. li. 7, dicitur pro re nova atque auspicata. Quadrabit & in rem admodum raram & insuitatam, quòd aves perpaucæ sint hoc colore. ¶ Bonis aut malis avibus dicimus, quum rem feliciter aut secus cedere significamus. Ab augurum observatione sumptum. ¶ Avis ex avibus, ὄρνις ἐκ τῶν ὀρνέων, proverbii forma dictus est Aristophani per ironiam vir nobilis, quasi bonus ex bonis prognatus. ¶ Musarum aves μουσῶν ὄρνιθες, non absque proverbii specie Theocritus in Thalysia appellat Poëtas, quòd Luscíniarum in morem assiduè canant sua poëmata. ¶ Meliores nanciscì aves, Ἀμείνονα οἰωνὸν τυχεῖν, dicuntur, quibus post res adversas succedunt prosperiora. ¶ Nisi si qua vidit avis, πλὴν εἴς τις εἶδεν ὄρνις. Hyperbole proverbialis, de re vehementer occulta. Aristoph. in Avib. Οὐδὲς εἶδεν ἥτις αὐτῶν τὸν ἐμὸν πλοῦν εἰ τις μὴ ὄρνις: id est, Nemo meum vidit thesaurum, nisi forsan siqua avis usquam. Vide Suidam. ¶ De Avium cantus diversis temporibus, tùm & qualitate, lege Apul. lib. 2 Florid. ubi de psitaco differere incipit. Præterea aves rectiùs dici animal terrestre quàm aërium, idem Apul. ostendit in suo, de Deo Socratis, libello circa medium. ¶ Aves etiate capere: Plautus in Asinaria: Hoc uno excepto, quod non crate, sed retibus aves capiuntur. Vide Bud. Miscellaneorũ li. 1. ca 28: Nostrates, *inquit*, rustici cùm nive tecta est humus, ab ea vacuas areolas quasdã concinnant, in quibus superjecta crate, ordeum effundunt, variaq; semina ad inescandas aves spargunt. Eæ verò sub ea desuper incumbente pascentes, fune qui machinam suspendit, clam laxato, omnes facilè opprimuntur.

Avĭcŭlă, diminutivum, Parva avis. [ὀρνιθάριον. Gal. *Oiselet, petit oiseau, poussin.* Ital. *Vccellino, augellino.* Germ. Ein Vögelin Hisp. *Auezilla, ò pequenna aue.* Polon. *Ptaszek.* Vng. *Madarka.* Ang. *A litle birde.*] Gellius lib. 1: Avicula est parva, nomen est Cassita, nidulaturq; in segetibus.

Avĭārĭum, aviarii, Locus ubi aves domi nutriuntur, vel quo aves includunt. [ὀρνιθών. Gal. *Voliere, lieu où on nourrit oiseaux, cage, nitié.* Ital. *Luogo de tenere vccelli & volatili.* Ger. Ein Vogeltesich. Hisp. *Lugar, donde se crian aues.* Pol. *Kliatka ptaszą, kocziecz ptasiy:* Vng. *Ketrec, madar tartó hely.* Ang *A cage.*] Cic. Q. fratri lib. 3: Nihil ei restabat, præter balnearia, & ambulationem, & aviarium. Colum. lib. 8. c. 1: Quæ nos similiter appellamus apum cubilia apiaria, vel nantium volucrum, quæ stagnis piscinisq; lætantur, aviaria: vel etiam pecudum sylvestrium, quæ nemoribus clausis custodiuntur, vivaria. ¶ Aviaria quoq, à Virgilio dicuntur loca nemorosa, & secreta, quæ avibus abundant. Sic enim habet 2 Georg. Sanguineisque inculta rubent aviaria baccis. Vbi Servius: Aviaria secreta nemorum, quæ aves frequentant.

Avĭārĭŭs, m. s. Qui curam avium gerit. [ὀρνιθοκόμος. Gal. *Oiselier, qui pense les oiseaux en volieres ou cages.* Ital. *Colui che tiene cura d' vccelli.* Germ. Der die Vögel versihet/der mit Vögten umbgehet. Hisp. *El que cria ò guarda aquellas aues.* Pol. *Ptaky opatruiacy.* Vngar. *Azks az, madarakkal bánik.* Ang. *He that hath the cuire of birdes, a poulter.*] Colum. libro 9. de Gallinis: Sic tamen ut illustria sint loca, quo commodiùs habitet aviarius. Dicitur & Avicularius.

Avĭŭs, a, um, Quod longiùs distat à via, aut quod est sine via. [ἀτριβὴς. Gal. *Sans chemin ne voye, esgaré.* Ital. *Senza via, isuiato, disuiato.* German. Ohn ein weg/unwegsam. Hisp. *Descaminado.* Pol. *Bezdrogy, dalcki zdrogy.* Vng. *Vt nélkwl valo.* Ang. *Without a vay.*] Virg. lib. 2. Georg. Avia tum resonant avibus virgulta canoris. Salust. in Iugurt. Ipse nocturnis, aviis itineribus ignoratus repentè Romanos palantes aggreditur. Lucr. Avia Pieridum peragro loca, nullius antè Trita solo. Idem: Avius à vera longè ratione vagaris.

Aula, sive Olla, arborum vitium quomodo contrahant, vide Theophrast. lib. 4. cap. 19.

Aūlă, f. p. Atrium, regia, Propriè est principum domus ventis perflatilis, ut annotavit Athenæus. [חיכל *ulâm* חיבה *bithân.* αὐλή. Gal. *Vne sale, la cour du prince, maison royale.* Ital. *Corte del palazzo, corte de principe.* Ger. Ein Hof/ein Sahl. Hisp. *Palacio de los grandes.* Pol. *Sala, dwor krolewski.* Vng. *Vduar, palota.* Ang. *An haule, a princes house, or palace, a courte.*] Vnde apud Homerũ loca subdialia hoc nomine intelliguntur. Verùm quoniã principum ędes habere solent amplissima hypæthria, factum est ut aula pro regia ponatur. Seneca: Notissima vox est ejus, qui in cultu regum consenuerat, quum quidam illum interrogaret, quomodo rarissimam rem in aula consequutus esset, senectutem: Injurias (*inquit*) accipiendo, & gratias sæpè agendo. ¶ Antiqui Aulas dicebant, quas nos *Ollas*: id est, vasa figulina, quibus cibaria coquuntur. Plautus in Amphitryone: Optimo jure infringatur aula cineris in caput. ¶ Hujus diminutivum est Aulula, à qua Plauti comœdia Aulularia vocata est: hoc est, Parva olla. ¶ A quo rursus fit aliud diminutivum Auxilla, ut est autor Festus.

Aūlĭcŭs, ca, cum, denominativum, Quod ad aulam pertinet. [αὐλικὸς, αὐλικός. Gall. *De cour, de sale.* Ital. *Di corte.* Germ Hofisch/was zu dem Hof gehört. Hisp. *Cosa de palacio de grandes.* Pol. *Dworski.* Vng. *Vduari.* Ang. *Courtly, a courtiour.*] ut, Aulicus apparatus. Et Aulicus, substantivè, Qui aulæ sectator est assiduus. Suet. in Nerone: Nam fortè accidit, ut in publica fame Alexandrina navis nuntiaretur, pulverem luctatoribus aulicis advexisse.

Aūlæum, aulæi, n. s. vel (quod magis in usu est) Aulæa, orũ, pluraliter, αὐλαία ἢ τὸ αὐλαῖον, Sunt vela picturata, & versicolori textura spectabilia, quæ à Græcis πολυπαντόσμοτα, & πολυπρόσμοτα nominantur, quibus in splendido aliquo apparatu parietes obtenduntur [Gal. *Tapis, tapisseries.* Ital. *Panno d' arazzi, razzi.* Germ. Teppich/schöne Heydnischwercke Tücher. Belg. Tapisserye Hisp. *Manta de pared con figuras:* Pol. *Kobierzecz, obicie.* Vng. *Kárpit,* Ang. *Tapistrie, arras, hanginges of houses.*] ¶ Dicta Aulæa, ab aula Attali Asiæ regis, in qua primùm inventa sunt. Vnde etiam Attalica aulæa vocantur. Propertius: Nobilis aulæis porticus Attalicis. ¶ Belluata tapetia, ζωωτὰ, dixit Plautus, à textura belluarum, quæ in aulæis intexuntur. Singularis numerus legitur apud Ciceronem in Oratione pro Cælio: Deinde scabella concrepant, aulæum tollitur. ¶ Legitur & Aulæa fœminino genere apud Q. Curtium: Nec quicquam (*inquit*) eorum quæ invicem jactata erant, Rex ignorabat, quum post aulæam, qua lectos obduxerat, staret.

Aulētēs. pen. prod. Tibicen, Aulœdus. [חלל *cholél.* αὐλητὴς Gal. *Chantre ou ioueur de fleute, menestrier.* Ital. *Suonatore di piffaro, cantore.* Germ Ein Pfeiffer/ein Schwegler. Hisp. *Tannedor de flautas.* Polon. *Trebacz, piszczek.* Vng. *Trombitás.* Ang. *A flutter, a piper, a minstrel.*] Cicero pro Muræna: Pòst quum id assequi non potuissent, isthuc potissimùm sunt delapsi, ut ajunt in Græcis artificibus, eos auletas esse, qui citharœdi fieri potuerint: sic nonnullos videmus, qui oratores evadere non potuerũt, eos ad juris studiũ devenire. Hinc locus factus proverbio: Aulœdus sit, qui citharœdus esse non possit. ¶ Fuit & Auletes cognomen Ptolemæi, patris Cleopatræ, qui præter reliquam vitæ mollitiem etiam choraulam exercuit: unde & nomen nactus est. Hic ab Alexandrinis regno exactus, ad Pompeium confugit: à quo Senatui commendatus est, & à Gabinio in regnum reductus, Autor Strabo lib. 17.

Aūlētĭcŭs, ca, cum, pen cort. αὐλητικός. Hoc est, tibiis idoneus: ut Auleticus calamus. Plin. lib. 16. cap. 36. Orchomenius est cõtinuo foramine pervius, quem Auleticon vocant.

Aūlētrĭs, pen. prod. auletricis, pen. corr. f. t. [αὐλητρίς. Ger. Ein Pfeiffern oder Schwegterin. Ang. *A woman minstrell.*] Mulier tibicina est: nam αὐλος tibia est.

Aūlĭcŏquă, n. s. Antiqui dicebant, quæ in aulis: hoc est, ollis coquuntur. Vnde Aulicoqua exta dicuntur, in ollis elixa. Autor Festus. [German. In Häfen gekocht.]

Aūlœdŭs,

Aulœdus.αὐλῳδός. Ger. Ein Sänger oder Pfeiffer Pol. *Surmacz.* Vngar. *sipos.* Ang. *A minſtreel or piper.*] Qui tibiis canit, quas Græci αὐλοὺς vocant. Cicer. pro Murænâ: In Græcis artificibus eos aulœdos eſſe ajunt, qui citharœdi fieri non poſſent. Emẽdati codices habent auletas non aulœdos.

Aulon, αὐλὼν, ut ſcribit Hieronymus, cānulæ aut cordulę ſunt quę in organo reſonant. Aulæ tibia & calamus tibialis, auleticus dicitur, utpote tibiis utilior: Ille verò qui fiſtulis eſt accommodatus, Syrnix appellatur. Sicut ſcribit Plin. lib. 6. Dicitur & hic Aulus, auli pro tibia, inde coraulus tibicen.

Avŏco, as, pen. cor. act. p. Aliò voco, abſtraho, averto. [השיב *beſchîb.* ἀπακαλέω, ἀποτρέπω. Gall. *Rappeller, retirer.* Ital. *Chiamare altronne.* Germ. Hinweg berüffen/an ein ander ort berüffen. Belg. Jewers afroepen. Hiſ. *Llamar a lugar.* Pol. *Odwodze.* Vng. *Máſuná hinom, el hinom.* An. *To call away, to with drawe.*] Lactāt. li. 1: Et ad ſtudia pacis à rebus bellicis avocavit. Cic. pro Roſc. Amer. Nō neceſſe eſt omnes commemorare Curtios, Marios, denique Mamercos, quos jam ætas à prælîis avocabat.

Avŏcāri alicui, pro ab aliquo. Vlpianus de noxali actione: Nec obeſt ei quod Serviana ei poteſt homo avocari.

Avŏcāmĕntă, n. ſ. [αἱ ἀφέλκυσαι, ἀπὸ τῶν λυπῶν ἀφελοῦσαι. Ger. Vnderſcheidung oder ergetzung von ernſthafftigen geſchefften. An. *Paſtime, any thinges that with draweth the minde fromte heauineſſe.*] Sunt negotia jucundiora, ſive ſolatia, animum à mœrore avocantia: id eſt, revocantia. Plin. in Epiſt. Ero ergo ſuſpenſus pro homine amiciſſimo, dum admittere avocamenta, & cicatricem pati poſſit. Bud.

Avŏlo, pen. corr. Aliò volo, ſive aliò ſubitò diſcedo. [דד *nadhaîdh* עף *haph.* ἀφίπταμαι. Gal. *S'en voler, ſe partir viste.* Ital. *Volar altronne.* Ger. Hinweg fliegen. Hiſpan. *Volar de lugar.* Pol. *Odlatuie.* Vng. *Elrĕpŭlŏk.* Ang. *To flee or go quickelie to another place.*] Cicer ad Attic. Experiar certè ut hinc avolem.

Aŭră, f. p. Lenior ventorum flatûs. [רוח *rúach.* αὔρα. Gal. *Vn petit vent doux, l'air.* Ital. *Aura, vento piacevole.* Ger. Ein ſanffter lufft. Belg. Den ſoeten locht. Hiſ. *Aire, viento ſotil ò reſplandor.* Polon. *Powietrze, wdzecne.* Vn. *Szellŏ.* An. *A ſoft coole of wind the aire.*] Virgil. lib. 4. Aeneid: · at illi Dulcis compoſitis ſpirabat crinibus aura. ¶ Interdū ponitur pro ſplendore. Idem 6: Diſcolor unde auri per ramos aura refulſit. ¶ Interdum pro afflatu & favore: quia quum flat aura æſtate, videtur æſtuantibus favere. Idem ibidem: Iam quoq; nunc nimium gaudens popularibus auris. ¶ Horatius per tranſlationem poſuit pro venuſtate, & illecebris mulierum, & quodam quaſi philtro, quo illæ amantes ad ſe alliciunt. Sic enim habet 2. Carm. Ode 9: Te ſuis matres metuunt juvencis, Te ſenes parci, miſeræq; nuper Virgines nuptæ, tua ne retardet Aura maritos. ¶ Metaphora ſumpta eſt à navigantibus, quorum curſum adverſi ventorum flatus ſæpè remorantur. Hinc Cicero proverbii ſpecie dixit, in Verrem, actio. 6. Video quid egerim: erigit ſe, ſperat ſibi auram aliquam poſſe afflare in hoc crimine: id eſt, oſtendi ſpem. Fit autem (ut quidā volunt) Aura ab aĕre, quòd motus aĕr & ſplendorem faciat & ventum: & proculdubiò Græcum eſt. Suidas; αὔρα πνοή. Aura, inquit: id eſt, ſpiritus. vel, ſi mavis, flatus.

Aŭrāta, f. p. [χρυσόφρυς. Gal. *Doree.* Ital. *Orata.* Ger. Ein goldfarber Fiſch/oder goldfarb Fähme. Hiſp. *Doradilla.* Pol. *Pstrag.* Vng. *Aranſzinw'hal.* Angl. *A gilthead.*] Piſcis qui ab auri colore nomen accepit: cujus amator Sergius, Orata cognominatus eſt, ut refert Macrobius, quaſi Aurata: ſicut Ploſtrum pro Plauſtrum. Mart. lib. 13: Non omnis pretium, laudemque aurata meretur.

Aurea Alexandrina, Alexandri cujuſdam nobilis compoſitio ab excellentia, aurea dicta, deſcribit à Nicolao appoſito in Antidotario ſuo: ſunt qui ab hoc loco ſic inſcriptā volunt.

Aŭrĕæ, Sunt fræni, qui circa aures equorum religantur, imò pars habenæ, quæ circa aures ponitur. [παρῳῖναι. Gall. *Chanfrain.* Ital. *Teſtiere.* Ger. Das theil an dem Zaum das vmb die Ohren get/Ohren gereicht Ital. *Frenos.* Pol. *Nagl'owek.* Vng. *Fékagy.* An. *The headſtalles of bridles that cometh ouer the foreheade.*] Feſtus.

Aŭrĭs, hujus auris, fœm. gen. Pars capitis qua vocē accipimus & haurimus. [Νόηση. ἔς, οὖσα. Gall. *Oreille.* Ital. *Orechia.* Ger. Ein Ohi. Hiſp. *Oreja.* Pol. *Vcho.* Vng. *Fw'l.* Ang. *The eare.*] Ab hauriēdo dicitur, aſpiratione detracta, quòd vocem accipiat, & quaſi haurire videatur. Hinc Virgil. 3. Aeneid. -vocemq; his auribus auſi: hoc eſt, intellexi. Terent. Phorm. Aſtiti, animam compreſſi, aurem admovi. ¶ Alii à Græco αὐδὴ deduci malunt, quòd vocem ſignificat, quæ ſolo aurium inſtrumento percipitur: aut certè à verbo Audio: ut Aures dictæ ſint, quaſi Audes. Intelliguntur autem hoc nomine tàm cartilagines foris prominētes, quàm ipſa foramina. Lucret. li. 6: Solicite porrò, plenæq; ſonoribus aures. ¶ Aures autem dicūtur in rebus inanimatis, quib. rem aliquam apprehendimus, quas alio nomine Anſas vocamus. Virg. 1. Geor. Binæ aures, duplici aptantur dēdalia dorſo. ¶ Hinc Inauris, ἐνώτιον, & Auritus, ὠτώης: de quibus infrá. ¶ Auribus provehi, ἀκρῃ παρρησίᾳ, dicitur, quādo audientes aliquid delectabile, laborem pedum non ſentimus, tanquam aures nō vehant. Apuleius: Me uſq; ad iſtam civitatis portā meis auribus proyecto. ¶ Aures regiæ, ὠτακουσταί, miniſtri regii renunciationibus, delationibusq; præpoſiti. Apuleius libro de Mundo: Erant diviſa officia in comitatu regio: Sed & inter eos aures regiæ, & imperatoris oculi quidā homines vocabantur, &c. Vbi & Otacuſtarū vocabulo tali caſus inclinamento utitur. ¶ Ad ambas uſq; aures, μέχρι τῶν ἀμφωτίδων, impleri dicuntur, qui ſupra modū ingurgitant ſe. Sumpta metaphora à vaſculis ad anſas uſq; impletis. Extat apud Suidā. ¶ Cęcus aurib. & mēte, τυφλὸς τὰτ' ὦσιν, τὰντε νοῶν, πάτ' ὄμμαθ' ἁ: id eſt, Tu ſimul & aure, & mente & oculis cęcus es. Quadrat in hominē planè ſtupidū: eſt autē Sophoclis verſus. ¶ Auris dextra tinniit. Quo ſignificatur alicubi ſermonē de ſe abſentib. factū cum laude. Idemq; Plinius teſtatur, vulgò quandoq; creditum fuiſſe, ut qui laudaretur abſens, ei dextra tinniret auris, qui vituperaretur, ſiniſtra. Lucianus in Dialogo meretricis. ¶ Ad Deorum aures pervenit, Εἰς Θεῶν ἀσὶ ἦλθεν. Vbi ſacinus aliqd' clanculum patratū, reſciſcitur ab iis, qui poſſunt vel remunerari rectè factū, vel punire ſecus admiſſum. Simile eſt, Iovis auribus ſervare. ¶ Procul auribus nuntius veniat, πόρρω κατὼν ἄγγελος ἔλθοι. procul abſit nuntius aure. Sermo deprecantis malè auſpicatum. Suidas ex Callimacho citat. Homer. item Iliad. σ. ¶ Purgatis auribus, pro attentis & vacuis, proverbium reſipit. Plautus in Milite: Perpurgatis ambo damus ubi operā auribus. ¶ Ne ad aures quidem ſcalpendas otiū eſt. Proverbialis eſt hyperbole, quū ne minimum quidē otii ſupereſſe ſignificamus. Lucianus in his accuſato: Οὐδ' ὅσον κνήσασθαι τὸ ὦς, Φασὶ, χολλὼ ἄγων. Ac ne tantiſper otioſus, ut aurem, ſicut ajunt, ſcalpere vacet. ¶ Aurem vellere, Veteres dicebant pro admonere, à priſco ritu ſumpta figura, quo in jus vocantes quempiam, aurē vellicabant, atteſtantes eum, quem quaſi teſtem meminiſſe volebant. ¶ In utramvis dormire aurem eſt animo otioſo, ſecuro, vacuoq; eſſe. Terentius Heavtont. Vtitur eo & Baſilius in epiſtola quadam, ſed malam in partem, ita ut ſupinam ſecuritatē intelligi velit. Menander in Plocio apud Gell. Ἐπ' ἀμφοτέραν, ὦ ἐπίκλης, ἢ, μᾶλλα κεφαλὴν δήσῃ: id eſt, In aurem utranq; ſi dotata fuerit, eſt cubatura. Eodē ſenſu dixit Plin. In dexterā aurē.

Aŭrĭcŭlă, quanvis diminutivi formam habeat, non tamē parvam aurem ſignificat, ſed exteriorem auris partem, aut certè mollem illam particulam, quæ etiam infima vel ima auris appellatur. [λοβὸς, ὠτίον. Germ. Ein Ohrleplin. Belg. Een Orlapten. Pol. *Miekſza l'apka w vcha.* Angl. *The lug.*] Cic. Q. Frat. Ad inimicitias res veniſſet, ſi quum Eſermino Samnite Pacidejanus comparatus videretur: auriculam fortaſſe mordicus abſtuliſſet: cum Clodio quidem certè reduſſet in gratiam. Adagium eſt quod convenit in eum qui quantumvis indignetur, magis cupiat quàm poſſit lædere. ¶ Martialis tamen pro tota aure poſuiſſe videtur, quum ait lib. 5: Auriculam Mario graviter mīraris olere: Tu facis hoc, garris Neſtor in auriculā. ¶ Demittere auriculas vulgò dicuntur, qui ſua ſpe fruſtrantur: & qui dejecto ſunt animo. Auriculas ſuper humeros habere, ait Plato lib. 3. de Rep. 10: τὰ ὦτα ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχοντες: id eſt, Auriculas ſuper humeros habentes: hoc eſt, animis dejectis & ægris. Flaccus: Demitto auriculas, ut iniquæ mentis aſellus, Quum gravius dorſo ſubiit onus. ¶ Auricula infima mollior, hyperbole proverbialis in homines minimè iracundos, leniq; ingenio prędītos: nihil eſt enim in humano corpore mollius, aut flexibilius lentiusque, quàm ea auriculæ pars quę nec oſſe rigeat, neque cartilagine dureſcat, neque nervis intendatur. Cic. ad Qu. Frat. lib. 2: Tu quemādmodum me cenſes oportere eſſe in rep. & in noſtris inimicitiis, ita & eſſe & fore auricula infima ſcito molliorem. Vide Ammian. lib. 19.

Auricula muris, Alſine apud Dioſcor. lib. 4. cap. 89. Herba quæ Germanicè Meußörlin appellatur. ¶ Auriculam muris quoque pingit Plin lib. 27. cap. 12.

Auricularis, aizoum majus apud Dioſcor. lib. 4. cap. 91.

Aŭrĭcŭlārĭŭs, a, um, Quod ad aures pertinet. [ὠτικός. Gal. *Des oreilles ou des appartenances des oreilles.* Ital. *Coſa pertinente all' orecchia.* Ger. Das zu den Ohren gehört. Hiſp. *Coſa perteneciente à la oreja.* Pol. *Do vſzow przynależący.* Vng. *Fwlhŏz tartozó.* An. *That belongeth to the eares.*] Vnde auricularium ſpecillum, chirurgorum inſtrumentum, quod curandis purgandisve auribus adhibetur. ¶ Pro eodem etiam dicimus Auricularis & hoc auriculare: ut verminatio auricularis, quū putridæ aures vermib. ſcatent. Et auricularis digitus, parvus quo aures mundantur.

Aŭrĭſcālpĭum, Inſtrumentum quo aures purgantur. [ὠτυγλυφίς. Gal. *Vn cureoreille.* Ital. *Il cura orechie.* Ger. Ohrengrübel/ Ohrlöffel Belg. Een Oorlepel. Hiſ. *Inſtrumento para limpiar las orejas.* Pol. *Lżeczka do vſzu.* Vng. *Fwl'vâio.* Ang. *An eare pike.*]

Aŭrītŭs, a, um, pen. prod. Magnas aures habens. [ὠτώεις. Gall. *Qui à grandes oreilles, bonē ouye, & attentifà ouir.* Ital. *Che ha grandi orechie, buona vdita, & attente ad vdire.* Germ. Der groß Ohren hat. Hiſ. *Coſa de grandes orejas, ò que las enhiesta, o que oye mucho.* Pol.

Vſſaſſii. Vng. *Fwles.* An. *That hathy great eares, that heareth weell.*] Virg. 3. Aen. Auritosq; ſequi lepores. ¶ Auritus itē dicitur qui bene audit. Horat. li. 1. Car. Doctus auritas fidib. canoris Ducere quercus. ¶ Auritus populus, apud Plau. in Aſin. i. aures in-

Aūrĭchālcum Vide ORICHALCVM (tentas habens.

Aūrīga, pen. prod. & gen. communis, ſecundum Priſcianum, Qui vel quæ currum regit. [רכב *rachchāb.* ἡνίοχος. Gal. *Charretier ou voulier.* Ital. *Carratiero* Ger. Ein Karrēr/ein Fuhrmann Bel. Een Voerman/Wagenman. Hiſp. *Carretero, ò el que rige el carro.* Polon. *Forman woznica.* Vng. *Kotſis, ſzekeres.* Ang. *A carter, a wayne man.*] Quæ vox ab aureis agendis dicta videtur: ſunt autem aureæ (ut ſuprà ex Feſto docuimus) lora quædam, quæ circa equi jugalis aures religantur. Virgil. 12. Aeneid. Circunſtant properi aurigæ, manibusque laceſſunt Pectora plauſa cavis.

Aūrīgo, as, Currum rego. [ἡνιοχῶ. Gal. *Charrier, mener & gouverner vne charrete.* Ital. *Menar ò guidare la carreta.* Germ. Karren/ein Wagen führen Hiſ. *Regir el carro.* Pol. *Powoze.* Vng. *Kotſiskodom.* Ang. *To drive a cart.*] Suet. in Calig. Nec ullis niſi ex Senatorio ordine aurigantibus. Idem in Neron. Mox & ipſe aurigare, atque etiam ſpectari ſæpiùs voluit.

Aūrīgŏr, aris, d. p. Moderor, rego. ἡνιοχέω. Varro Modiō: Natura aurigatur, non neceſſitudo. Ex Nonio.

Aūrīgātĭo, onis, f. r. verbale. [ἡνιοχέα ἡνίοχησις. Gal. *Conduite de charrette.* Ital. *L'vfficio di menar carro.* Ger. Die Wagenführung/der Karren. Hiſp. *Obra de regir ò gouerniar carro.* Pol. *Woznicztwo.* Vn. *Kotſiſág.* An. *Driving of a cart.*] Gell. lib. 7. cap. 8: Quibus verbis delphini amantis & pueri non abhorrentis, conſuetudines, luſus, geſtationes, aurigationes refert.

Aūrīgātŏr, [רכב *rachchāb.* ἁρματοπηγός. Gal. *Chartier.* Ital. *Carratiero.* Germ. Ein Karrer. Hiſp. *Carretero.* Pol. *Karownik.* Vng. *Szekeres.* Ang. *A carter, a wayne man.*] Videtur uſurpari à Suet. in Neron. cap. 5, pro eo qui curam habet inſtruendi aurigas in ſpectaculis. Perfidiæ verò, *inquit*, tantæ, ut non modò argentarios pretiis rerum coëmptarum, ſed & in Prætura mercede palmarum aurigarios fraudaverit.

Aūrīgo, ginis, pen. prod f. t. Morbus regius: à colore auri, quē bilis per totū corpus diffuſa repræſentat. [ἴκτερος. Gal. *Maladie qu' on appelle jaunisse.* Ital. *Ittericia, morbo regio, di color d' oro.* Ger. Gelbſucht. Hiſpan. *La itericia, dolencia de los ojos.*] ¶ Hinc Auriginoſus, ἰκτερικός dicitur, qui eo morbo laborat.

Aūrĭpīgmĕntum, ti, n. ſ. [ἀρσενικόν. Gal. *Orpin, arſenic.* Ital. *Orpimento.* Germ. Operment/arſenic. Hiſp. *Oropimente.* Pol. *Auripigment.* Vng. *Arany glét.* Ang. *Arſenike, colour called Orpin.*] Genus eſt coloris quod in Syria invenitur in ſumma tellure, auri ſplendore, ſed fragile, lapidum ſpecularium ſimilitudine. Vide Plin. lib. 33. cap. 4: Duo autem ſunt auripigmenti genera, quæ vide ſuprà in dictione ARSENICVM.

Aūrōrā, æ, pen. prod. f. p. Prima diei lux, qua ſub Solis adventum aër illuſtratur. [שחר *ſchāhar.* ἠώς. Gal. *L'aube du iour, le poinct du iour.* Ital. *L'aurora.* Ger. Die Morgenröte/ die zeit ſo es anfahet tag werden. Bel. Den Dagraet. Hiſp. *El alua que antecede el dia.* Pol. *Iutrzenka ſzwitanie.* Vn. *Haynal.* An *Daybrek, the morning.*] Item tempus ipſum: hoc eſt, prima pars diei, qua lux quædam dubia in Oriente cernitur adveniente Sole. Varr. 6. Ling. Lat. Aurora dicitur ante Solis ortum ab eo quòd ab igne Solis aureo aër aureſcit. ¶ Poëtæ fingunt Auroram deam eſſe Tithoni conjugem & matrem Memnonis, quæ quòd maritum habeat ſenem, relicto ejus cubili, ortum Solis antevertit.

Aūrum, ri, n. ſ. [זהב *zahāb.* χρυσός. Gall. Or. Ital. & Hiſp. *Oro.* Ger. Gold. Belg Gout. Pol. *Zl'oto.* Vng. *Arany.* An. *Gold.*] Pretioſiſſimum omniū metallorū, ab aura: hoc eſt, à ſplendore ita appellatū: aut certè à Græco αὐρὸς, quod divitem & potentem ſignificat. Plin. lib. 33. cap. 2: Vtinā poſſet è vita in torū abdicāri aurum, ſacra fames, ut celeberrimi autores prodidēre, proſciſſum convitiis ab optimis quibusq;, & ad perniciē vitæ repertum. ¶ Falluntur autem q deducunt hanc vocem à Græco αὐρὸς quod divitē ſignificet, quū Græcis ea vox ſit incognita, ſed ejus loco eſt ἀβρὸς, qua voce mollis & delicatus homo ſignificatur. ¶ Aurū factum, χρυσὸς ἐργασμένος dicitur, quod artificis manu aliquem in uſum eſt laboratū. Vlpian. l. Qu, Mutius. ff. de auro & argent. leg. Cui aurum vel argentum factum legatum eſt, ſi fractum vel colliſum fuerit, nō continetur. Servius enim exiſtimat, aurum vel argentum factū id videri, quo cōmodè uti poſſumus. ¶ Huic opponitur aurum infectū: hoc eſt, rude & non laboratū. Virg. 10. Aeneid. ·ſunt auri pondera facti, Infectiq; mihi. ¶ Aurū ſignatum, eſt pecunia ex auro cuſa. Vlpian. Si autē aurum vel argentum ſignatū legatū eſt, id paterfamiliās videtur teſtamento legaſſe, quod aliqua forma eſt expreſſum. ¶ In eadem etiam ſignificatione legimus aurū abſolutè & ſine ulla adjectione poſitum. Plaut. in Aulul. Effodio aulam auri plenam. ¶ Ponitur item aurum pro ornamentis muliebribus, ex auro confectis. Terent. in Eunuch. Interea aurum ſibi clām mulier demit, dat mihi ut auferam. ¶ Aurum coronariū, quod Imperatori triumphaturo in coronā decernebatur. Triumphalis enim corona, quæ antiquitus incorruptis adhuc Romanorum moribus ex lauro fiebat, poſtea ex auro fieri cœpit. ¶ Aurum igni probatum, ὁ χρυσὸς πυρὶ δοκιμασθεὶς, dicitur is cujus fides rebus adverſis explorata ſpectataq; eſt. Vtitur hac ſimilitudine M. Tull. in Epiſt. famil. Pindarus itē in Nemeis hymno 4. pluresq; alii probatiſſimi authores. ¶ Auro habet ſuppactū ſolū, proverb. figura dixit Plaut. in Bacch. de prædivite, cui tāta ſuppetat auri vis, ut pedib. calcet.

Aūrātŭs, a, um, Quod in ſupercie habet aurū. [ἠλοχρυσος, χρυσοδάφης. Gal. *Doré.* Ital. *Dorato, indorato.* Ger. Vergüldet/vbergüldet. Hiſp. *Dorado por parte de fuera.* Pol. *Pozl'oconii, ſlozeſti.* Vng. *Aranyas, aranyazot.* Ang. *Gilde with gold.*] Cic. poſt reditum in ſenat. Lentuli beneficio excellenti atq; divino non ſolùm reducti ſumus in patriam, ſicut nonnulli clariſſimi viri, ſed equis inſignibus, & ſigno aurato reportati. Suet. in Ner. Piſcatus eſt reti aurato, purpura coccoque funibus nexis. Abuſivè tamen auream domum, & auream portam dicimus pro aurata. Milites aurati. Liv. 9: Tunicæ auratis militibus verſicolores.

Aūrāmēntum, n. ſ. Videtur inſtrumentum eſſe effodiendo, aut purgando auro accommodatum, χρυσωμα. Plin. lib. 33. cap. 3: Hiſpania ſtrigiles vocat auri parvulas maſſas, quod ſuper omnia ſolùm in maſſa auramento capitur, quum cetera in metallis reperta igni perficiantur.

Aūrārĭŭs, a, um, adjectivum: [ὁ ἠλεκτρος, ἠλεκτρικός. Gal. *D' or.* Ital. *Di oro.* Ger. Von Gold/oder was zū Gold gehört. Hiſ. *Coſa perteneſciente à oro.* Pol. *Zl'otniczij.* Vn. *Aranyhoz valo.* An. *Of gold.*] ut, Auraria metalla, Plin. lib. 37. cap. 12. Auarium negotium, Plaut. in Bacchid. Auraria fodina, ubi foditur aurum: quæ & Aurifodina dicitur. [χρυσωρυχία. Gal. *Miniere ou mine d' or.* Ital. *Minéra da cauare oro.* Germ. Von Gold/oder was zum Gold gehört. Hiſpan. *El minere de donde ſe saca el oro.* Vng. *Arany bánya.* An. *A golde mine.*] Plin. lib. 34. cap. 4.

Aūrārĭī, m. ſ. Aurifices, qui aliquid ex auro conficiunt, aut inaurant. [צרף *tſoréph.* χρυσοχόοι. Gal. *Orfeures.* Ital. *Orefici.* Germ. Goldſchmid. Hiſpan. *Plateros que labran en oro.* Pol. *Zl'otnik.* Vn. *Arany mwues, ötvös.* Ang. *Goldeſmythes, gilders.*] ¶ Aurarii etiam fautores dicuntur, teſte Servio, à nomine Aūra, quod nonnunquam pro favore accipitur.

Aūrĕŭs, ſubſtantivum, Nummus eſt ex auro cuſus. [χρυσοῦς, χρυσῆς. Pol. *Czerwoni zl' oti.* Vng. *Arany pénz.* Angl. *A noble in golde.*] Plin. lib. 35. cap. 10: Immane tabulę pretium accepit, aureos menſura, non numero. Aureus autem valet viginti quinque denarios, ſive cētum ſeſtertios nummos, quum denarius quatuor eſſet ſeſtertiū. Vide Hotomanum in ſuo Lex. & Antonium Aug. lib. 2. cap 9.

Aūrĕŭs, a, um, Quod ex auro eſt confectum. [χρυσοῦς, χρύσεος. Gal. *D'or, fait de or.* Ital. *Co à fatta d' oro.* Ger. Guldin/was vō gold gemacht iſt. Belg. Gorwen. Hiſ. *Coſa de oro toda macica.* Pol. *Zl'otéj.* Vng. *Aranyból valo.* An. *Golden, made of golde.*] Cic. 4. Philip. Sedebat in roſtris Cæſar, in ſella aurea coronatus. ¶ Itē quod auri colorem habet. Virg. 3. Aeglog. Aurea mala decē miſi, cras altera mittam. ¶ Interdum idem quod pulchrum, Idē 10. Aeneid. · at non Venus aurea cōtrà Pauca refert. ¶ Aureo piſcari hamo dicuntur, qui mediocris commodi cupiditate periculum adeunt, ut maximarum rerū faciant jacturam. Fit enim nonnunquam ut piſcis hamum etiā ipſum ſecum auferat. Cōmemoratur inter facetè dicta Octavii Cæſaris à Suetonio. ¶ Aureos montes polliceri, χρυσᾶ ὄρη ὑπισχνεῖσθαι, Proverbialis hyperbole, de iis qui immenſa promittūt, ſpesq; ampliſſimas oſtentant: à Perſarum arrogantia ducta, qui propter auri venas montes aureos jactabant. Plaut. & Terent. ¶ Aureæ compedes, χρυσαῖ πέδαι, Proverbiali metaphora dicitur Servitus ſplendida, & amabilis: qualis eſt ferè aulicorum vita. Diogenes in epiſtola quadam ſcriptum reliquit, Ariſtippum in aula regia, aureis teneri compedibus, ne poſſet avolare. Horat. de amica formoſa: · tenetq; grata Compede vinctum.

Aūrĕŏlŭs, a, um, diminutivū ab adjectivo Aureus, Aureolū collū, auri colorē referens. Varro 3. de Re ruſt. cap. 9. Aureolus libellus. Cic. 4. Academic. Malum aureolum, Catullo.

Aūrĕŏlŭs, ſubſtātivum, diminutivū ab aureo nummo. Martial. lib. 5: Qui crepat aureolos, forſitan unus erit. Idem lib. 10: Aureolos ultrò quatuor ipſe petit.

Aūrōſŭs, adject. [Pol. *Zl'otowi.* Vn. *Aranyas.*] ut Auroſa arena. Lampridius in Heliogab. Scobæ auri porticum ſtravit & argenti, dolens quòd non poſſet & electri. Idq; frequenter quacunq; fecit iter pedibus uſque ad equum, vel carpentum, ut fit hodie in auroſa arena.

Aūrēſco, ſcis. χρυσόομαι, χρυσαυγέω. Varro de Ling. L. Auroram ſplendorem Solis exiſtimant, ſeu maturinum ſplendorem, cò quòd ab igne Solis, aut auro aër aureſcit.

Aūrīchālcum, cōpoſ. ex ære & auro, ſive quòd colorē habeat aureū, inquit Feſt. Vide Orichalcū. ¶ Sed aurichalcū nunquam fuiſſe in rerum natura, & Ariſtotelis & Heſychii autoritate probatur: hujus verba ſunt hæc: Ὀρείχαλκον, τὸν ἐκεῖ λεγόμενον δεδο-

μένων

λῶν τένοντα. οἱ δὲ πολλοὺς ὑπάρχειν αὐτό. Vide Scal. in Fest.

Aūrĭcŏmŭs, penultima correpta, Qui aureos crines, seu aureā comam habet. [χρυσοκόμος. Gall. *Qui a les cheueux iaunes, comme fin or, qui a le chef doré.* Italicè. *Biondo.* Germ. Das gutdin Haar hat, oder goldgälb. Hispanicè, *Lo que tiene cabelladura de oro.* Pol. *Zł'ote włosi maiący.* Vngar. *Arany hajú.* Ang. *Which hath heare of the colour of gold.*] unde Phœbus vocatus est auricomus. Batavus auricomus. Sil. lib. 3.

Aūrĭfĕr, a, um, Quod fert aurum. [χρυσοφόρος. Gall. *Portant or.* Ital. *Che produce oro.* Ger. Das gold tregt. Hispan. *Cosa que tiene ò trae oro* Pol. *Zł'oto rodzący.* Vn. *Arany termò.* Ang. *Which bringeth or beareth gold.*] Vnde aurifera flumina dicuntur, Tagus in Hispania, Padus in Italia, Hebrus in Thracia, Pactolus in Asia, Ganges in India. Aurifera arbor, Cicer. 2. Tusc. Auriferum nemus, Plin. lib. 5. cap. 1. Aurifera terra, Martial. lib. 10.

Aūrĭfex, ficis, m. t. Faber aurarius, qui auri laborandi artifex est. [בְּרַף *tsoréph* χρυσοχόος. Gallicè, *Orfeure, afineur d'or.* Ital. *Orefice.* German. Goldschmid. Belg. Goutsmidt. Hisp. *Platero que labra oro.* Pol. *Złotnik.* Vng. *Ötvös.* Ang. *A goldsmyth.*] Cicer. 1. Orat. Ad ea probanda quæ non aurificis statera, sed quadam populari trutina examinantur. Plin. Velut aurificum arte alternis inter folia candicantibus margaritis. (officina)

Aūrĭfĭcīnă, pen. prod. [An. *A goldsmythes sheppe.*] pro aurificis

Aūrĭfŭr, Qui furatur aurum. [χρυσοκλέπτης. Ang. *Which stealeth gold.*] Plaut. Et mihi hic aurifur est.

Aūrĭger, ra, rum, adject. χρυσοφόρος. ut auriger taurus. Cic. 2. de Divin. Aurigeris divûm placantes numina tauris. Arbor aurigera, Valerius 8. Argonaut.

Aūrīgo, [Pol. *Zołta niemoc.* Ang. *The iaundis.*] Scribonio Largo, à fellis sive bilis suffione coloris aurei, ἴκτερος: Hippoc. ἰκτερικὸς νόσος: morbus regius Horatio, & arquatus Celso lib. 3. cap. 24. [Gall. *Iaunisse.* Ital. *Traboco di fiele.* Vng. *Sárgaság.*] Eo morbo qui laborant ἰκτερικοί, Ictherici, Horat. Auriginosi: morbus ipse etiam bilis suffio à Plin. vocatur.

Aūrĭlĕgŭs, penult. corr. Qui aurum legit: id est furatur. χρυσολόγος, χρυσοκλέπτης.

Aūro, as, [χρυσόω. Polon. *Pozłacam.* Vngar. *Meg aranyazom.* Ang. *To gilde.*] Aurum superpono, à quo Deauro, & Inauro: inde auratum, inauratum, deauratum.

Auscărĭpĕdă, [Pol. *Gąsianka.* Vng. *Hirnyo.*] dixerunt veteres pro vermiculo pilosо, qui solet in fronde nasci cum multis pedibus, teste Var. l. 6, de Ling. Lat. Sed vide ibi Scalig.

Aūscŭlārī, Veteres pro osculari dicebant. Et ab osculo: hoc est, parvo ore deducitur, quod auscultum dicebant. Festus.

Aūscūlto, n. p. cum accusativo significat Audio & diligenter attendo. [שָׁמַע *schamádh* הַסכִּית *hischith.* ἀκροάομαι. Gal. *Ouir, escouter.* Ital. *Auscultare, vdire, star attento.* Germ. Zuloſen/ zuhören/ auffmercken Belg Toe luysteren/ oft verstelijck hooren. Hispan. Oyr *escuchando, escuchar.* Pol. *Słuchám.* Vngar. *Red halgatok.* Ang. *To hearken, to giue goode eare vnto.*] Hinc illud Catonianum: Auditis enim, non auscultatis, tanquam pharmacopolam. ¶ Ausculta & perpende, ex Homero. Conveniet quoties significabimus nos aliquid dicturos quod ad rem pertineat, quodque rata ac certum futurum sit. ¶ Aliquando obedio, sed cum dativo. πείθομαι, πιθέσθαι. Terent. in Andr. Pamphilum ne adjutem, an auscultem seni. ¶ Item Aspicio, cerno. Afran. Privigno (ut citat Nonius) Ludos hinc auscultavi procul. ¶ Hinc Auscultatio, ἀκρόασις, & Auscultator, ἀκροατὴς, verbalia.

Aūsim, ausis, ausit, ponitur pro Audeam, audeas, audeat, πλαμάω, Liv. in Proœmio lib. 1. ab Vrbe: Nec si sciam, dicere ausim. Virg. 1. Georg. Ausim vel tenui vitem committere sulco.

Aūsŭs, Ausus, & Aūsum, ὑποτολμηθὲν, ἐτόλμησα, pro temerè præsumpto accipiuntur. Maro: Hoc ubi pro meritis & talibus imprecor ausis.

Aūspex, icis, com. t. Propriè dicitur qui ex avium volatu, cantu, aut pastu futura divinat: quem & Augurem appellari, suprà ostendimus. [οἰωνοσκόπος. Gallicè, *Pronosticateur, Augure.* Italicè, *Pronosticatore.* Germanicè. Ein weyssager auß warnemung der vögten Hispanicè, *Adeuino de agueros de aues.* Polon. *Wieszcek.* Vngar. *Iövendöl, jövendö mondo.* Ang. *A southsayer, a gesser.*] Cicer. ad Attic. lib. 2: Latores & auspices legis curiatæ. Auspices autem in omnibus ferè rebus publicis & privatis scilicet negotiis adhibebantur. Nam & in nuptiis adhibebantur contrahendis, ut de nuptiarum successu auspicia sumerēt. Vnde apud Suetonium legimus Sporum puerum Neroni nupsisse, dote inter auspices consignata. Et Cicero pro Cluent. Nubit genero socrus nullis auspiciis. Qua de causa falsum est quod hic anteà scriptum erat, Auspices etiam vocari, pronubos qui à patre mariti in nuptiis adhibentur, quemadmodum pronubæ ex parte sponsæ. ¶ Auspicem præterea vocamus, cujus ductu, & autoritate rei aliquid gerimus. [Ang. *A forerunner, a guide.*] Horat. lib. 1. Carm. Ode 7: Nil desperandum est Teucro duce, & auspice Teucro.

Aūspĭcātĭs, le, om. t. Quod ad auspicium pertinet. οἰωνοσκοπικὸς. Gallicè, *Qui a les oiseaux, dessner, encommencer.* Ital. *augurare, comminciare.* Ger. Vögel schawen/ der vögten achtung tragen/ vnd etwas weyssagen. Hisp. *Adeuinar por agueros, comencar.* Polon. *Poczynanye ważesie zarada wieszczkow.* Vngar. *Iövendöt mondok, el kezdöm.* Ang. *To diuine, by birdes.*] Cic. 2. de Natur. deor. Gracchus quum pomerium transiret, auspicari est oblitus. ¶ Hinc quoniam veteres nihil nisi auspicatò gerebant, fit ut Auspicari dicamus pro incipere, & negotium aliquod aggredi. [Ang. *To beginne, or interprise a businesse.*] Sueton. in Aug. Militiam auspicantibus non tribunatum modò legionum, sed etiam præfecturas alarum dedit: id est, militiam incipientibus & fœlici auspicio inchoantibus. Colum. libr. 2: Posset ab Idibus Ianuariis auspicari culturarum officia.

Aūspĭco, as, Antiqui dixerunt pro Auspicor. Plaut. in Persa. Ego auspicavi in hunc diem. Idem in Rud. Non hodie rei auspicam rei. Nonius M. Cato de consulatu suo: Postquam auspicavi atq; exercitum adduxi ponè castra hostium, &c. Sulpater Instit. Gram. lib. 11.

Aūspĭcātŏ, adverbium, Auspicio sumpto, auguratò. [εὐτυχῶς. Gallicè, *A la bonne heure, de bonne fortune.* Italice, *In buona hora.* Germanicè, Mit zustimmung der vögten / gluckich/ zu einer guten Stund. Hispanicè, *Con buena dicha y agüero.* Polon. *Szczęśliwie.* Vngar. *Szerencsésen.* Ang. *Fortunatlie, luckily.*] Cicer. pro Domo. Romulus urbem auspicatò condidit. Idem pro Deiotaro. Nihil Dejotarus, nisi auspicatò gerit. ¶ Sumitur nonnunquam pro Fœliciter. Terent. in Andr. Haud auspicatò me huc appuli. Hujus compositum est inauspicatò: hoc est, infœliciter, vel nullo auspicio prævio.

Aūstĕr, Ventus meridionalis: ab hauriendis aquis dictus, licet non aspiretur in principio. [נֶגֶב *temán.* νότος. Gall. *Vent de midi.* Ital. *Vento ostro.* German. Der Südwind. Belg. Den Suyden windt. Hisp. *Viento de medio dia.* Pol. *Wiatr południowy.* Vng. *Délszél.* Ang. *The southwind.*] Nam nebulosus atq; humectus est: unde etiam Græcè eadem ratione νότος appellatur: quoniam νοτὶς Latinè humor dicitur. Virgil. 4 Georg. Frigidus ut quondā sylvis immurmurat Auster. ¶ Ventus hic ob violentiam floribus est inimicissimus: hinc locus fit proverbio apud Maronem in carmine Bucolico: Floribus austrum, fontibus apros immisi, ubi quis optat nocitura. ¶ Austrum perculi ineptissimè hic ex Plauto legebatur. Nam in loco Plauri Plaustrum legendum est, non Austrum. Vide PERCELLO. ¶ Ab Auster fiunt duo adjectiva, Australis, & Austrinus. νότιος. Cic. de Somn. Scip. Duo sunt habitabiles, quorum Australis ille, in quo qui insistunt, adversa vobis urgent vestigia. Plin. lib. 16. cap. 26: Pyrus & amygdala, etiam si non pluat, sed fiat austrinum cœlum, atq; nubilum, florem amittunt.

Aūstro, as, Humecto, νοτίζω. Plautus: Austrati ad ignem sedent.

Aūstērŭs, a, um, pen. prod. [קשה kaschéh. αὐστηρος. Gall. *Austere, aspre, rude, seuere.* Ital. *Acerbo, aspro.* Germ. Rauch/strenge/ernstshafftig. Belg. Stuer/wreet. Hispan. *Aspero en lo que toca al gusto.* Polon. *Srogi, cierpki kwaśny.* Vngar. *Sauanyo.* Angl. *Seuere, cruell, rude, sower.*] Immittis, subacerbus, qualis est sapor fructuum qui nondum plenam maturitatem sunt consequuti.

Differt autem ab Acerbo (ut docet Plato in Timæo, & Gal. lib. 3. de Fac. Simpl.) tanquam minus à majore. Vtraque enim gustata astringunt & contrahunt linguam: minùs tamen eam exasperant, quæ austera sunt. Hinc Austerum vinum dicimus, quod vulgus *viride* appellat. ¶ Per translationem accipitur pro duro, aspero, gravi. Horat. in Serm. Molliter austerum studio fallente laborem. Propert. lib. 3. Eleg. Qui volet austeros arte ferire viros.

Aūstēritās, ātis, Cui opponitur suavitas. [קשי טרך keschi térech. στυφότης, συφνότης. Gal. *Austerité, asperité, rudesse.* Ital. *Austerità, asprezza, seuerità.* Ger. Reuche/herbe/strenge Hisp. *Aquella aspreza tocante al gusto.* Pol. *Srogość, cierpkość.* Vngar. *Sauanyoság.* Ang. *Rudnesse, seueritie.*] Quintil. libro 2. cap. 2: Non austeritas ejus tristis, non dissoluta sit comitas.

Aūstērē, adverbium, Duriter, severè. [αὐστηρῶς. Gal. *Austerement, asprement, rudement.* Ital. *Austeramẽte, asperamente, duramente.* Ger. Rauch/ernstlich/mit sawr sehen. Hisp. *Asperamente.* Polon. *Srodze.* Vng. *Sauanyon, kegyetlenül.* Ang. *Sowerlie, rudelie.*] Cicer. pro Muræn. Attamen agit mecum austerè & Stoicè Cato.

Aūstrum, Vide HAVSTRVM.

Aut, Conjunctio separativa. [או o. ἤ. Gall. *Ou.* Ital. *Ouero, ouramente.* Germ. Oder. Belg. Oft. Hisp. O. Pol. *Albo.* Vng. *Vagy, anagy.* Ang. *Ather.*] Virg. 1. Aen. Aut onera accipiunt venientum, aut agmine facto Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent. ¶ Aliquando dubitativa: ut, Aut librum volo, aut pretiũ. ¶ Si semel subijciatur, diminutiva est, ut apud Virg. 1. Aeneid. -aut age diversas (quod enim gravissimum erat, Iuno primùm optabat, ut scilicet submersas puppes obrueret) aut si id gravius videretur, ut saltem in partes diversas eas disjiceret. ¶ Aliquando conjunctiva: ut apud eundem 9. Aeneid. -me primam absumite ferro, Aut tu magne pater divûm miserere.

Aūtem, pro sed, sive verùm, Conjunctio est tantùm subjunctiva. [ואבל abál. δὲ που, Νὴ τὸν. Gallicè, *Mais, or, ains.* Italicè, *Ma.* German. Aber. Belg. Maer. Hispan. *Mas.* Pol. *Ież.* Vng. *De penig.* Ang. *Bot.*]

Aūthēntĭcum, n. s. [αὐθεντικόν. Gall. *Athentique & approuué par gens d' authorite.* Ital. *Autentico, approbato.* Germanicè, Das durch viel angenommen vnnd bewãret ist/ glaubwirdig. Hispan. *Cosa que tiene autoridad.* Polon. *Vchwalione, potwierdzone przez uchwale.* Vngar. *Kőzönségős tanátsbol méltoságaban még erősitetet dolog.* Angl. *Authentik, approoued.*] dicimus, Græcos sequuti, quod Latinè Authoratum diceremus. Hinc lex authentica, & decretum authenticum, quod multorum autoritate comprobatum est.

Aūthĕpsă, [αὐθέψη. Pol. *Panew albo kocżieł ek miedżiani.* Ang. *A brasen pot wherein meate is sodden with litle fire.*] Ollæ æneæ fuit genus, ita dictum, quasi per seipsum coquens, quòd tam artificiosè factum esset, ut minimo supposito igne facilè bulliret. ¶ Meminit hujusmodi ollæ Cic. pro Sexto Rosc. Amerino: cujus tantum pretium fuisse dicit, ut prætereuntes audito, totum fundum vænire arbitrarentur.

Author, Lege in nomine AVCTOR, in AVGEO.

Aūthōrĭtās, f. t. Est pondus & eminentia quædam, vitæ probitate, scientia, ætate, meritis, potentia, vel honoribus parta, cujus gratia dictis factisque cujuspiam plurimum deferimus. [יסוד jechóleth. τὸ κῦρος, ἡ πίστις, τὸ ἀξίωμα πιστὸν, νωθρότης. Gall. *Authorité, dignité, credit, pouuoir.* Ital. *Autorità, podestà, grauità, forza, credito.* Ger. Ansehen/gewalt/wirdigkeit. Belg. Een aensien/treflicheyt. Hisp. *Autoridad.* Pol. *Powaznosć.* Vng. *Méltoság.* Ang. *Authoritie, preheminence.*] Cic. 2. de Divin. Hunc ergo antepones Platoni? qui ut rationem non redderet, authoritate tamen hos minutos philosophos vinceret. Idem lib. 1. Epistol. Famil. Nos eò minorem in causa authoritatem habemus, quòd tibi debemus. Liv. libr. 2. ab Vrbe: Nec antè moverunt de sententia Consulem, quam Tribuni se in authoritate Patrum futuros esse polliciti sunt. Cic. Philipp. 1: A vobis peto, ut si sequi minus audebitis orationem atque authoritatem meam, benignè me tamen, ut fecistis, adhuc audiatis. ¶ Authoritas quoque titulus est, sive jus quo quid possidemus, apud Iurisconsultos. Idem evictio, sive periculi præstatio. Paul. lib. 2. Sentent. cap. 17: Venditor si ejus rei quam vendiderit, dominus non sit, pretio accepto authoritatis manet obnoxius: id est, evictionis. Melius fortasse scriberetur sine aspiratione, à Græco pronomine αὐτός. Vide suprà in AVCTOR.

Aūthōrāre, act. p. Est aliquem sacramento & stipendio astringere, & propriè de militibus dicitur. [στρατιώτας, οἰκειοῦσθαι. Gall. *Obliger pour quelque bien faict, ou par serment faict & gages receus, comme gendarmes.* Ital. *Obligar' alcuno col sacramento.* German. Verbinden/verpflichten. Hisp. *Obligar alguno entrepuesto juramento* Pol. *Obowiązać.* Vng *Vitézek száma kőzze földra fölirni.* Ang. *To bind one by conenant.*] Suetonius: De legendo, vel authorando milite, ac legionum, & auxiliorũ discretione. Cic. in Epist. Famil. Quja quum depressus in ludum, bis gratis depugnasset, authorari sese nolebat, & apud populum confugerat.

Aūthōrāmĕntūm, n. s. Sumitur pro obligatione, nexuque ac veluti stipendio, pretioque ejus qui sit authoratus: id est, obligatus. [ὀψώνιον. Gall. *Guerdon ou bien fait par lequel on est esmeu & quasi obligé à faire quelque chose.* Ital. *Premio, guiperdone, obligo, per lo quale alcuno si mette à fare qualche impresa.* German. Die bestoldung oder lohn / dardurch einer verbunden wird etwas zu. Hisp. *Obligacion de alguno, entrepuesto, juramiento, ò otra cosa.* Pol. *Obwiązanie.* Vngar. *Iutalom, tixti széren valo szólgálatra kötelező iutalom.* Ang. *Obligacion wherby one is bound to serue, an indenture.*] Cic. lib. 1. Offic. Mercedem ait esse authoramentum servitutis. Vbi authoramentum capitur pro illa obligatione, qua mercenarius accepta mercede, cogitur servire. Seneca, ad finem operis: Magno authoramento labor pervenit.

Aūthōrātŭs, m. s. Authoramento obligatus, mercede cõductus: quod nomẽ ad gladiatores refertur, qui vitam suam venalem habent, vilique mercede ad aptissima pericula sese addicunt. [ὠνεωμένος. German. Verpflicht/verbunden. Belg. Verplicht/versondt] ¶ Huic opponitur Exauthoratus: hoc est, authoramento solutus. Plin. lib. 14: Vindemiatorem authoratum dixit: hoc est, mercede conductum, & sublimitate vitis periclitantem. Idem libr. 36: populum Romanum Authoratum appellat, in spectaculis periclitantem, instar gladiatorum. A Livio Authoratus proditor dictus, quasi obligatus. Manil. lib. 5: Astronomicon ministros perpetuo, quasi epitheto Authoratos vocat; tanquam perpetuò mercenarios obligatosque dominis, à quibus mercede comparantur: sic enim ait: Atque authoratos in tertia jura ministros. Sic Servius dixit solos parentes habere potestatem authorandi.

Aūtŏchthŏnĕs, αὐτόχθονες, Epitheton est Athenienſium, & aliorum nonnullorum populorum: quasi indigenæ, & in eodẽ nati solo quod incolant, ejusque terræ primi cultores, ut quæ illis sedes eadem sit & origo. Cic. Att. lib. 7: Curius autem ipse sensit quantum vellet à me diligi, & eo sum admodum delectatus: & mehercule est, quam facilè diligas, αὐτόχθων in homine urbanitas: id est, ingenita, nativa.

Aūtŏcĭnētŏn, n. g. [αὐτοκίνητον, seipsum movens, & quod non ab alio movetur.

Aūtŏdĭdāctŭs, αὐτοδίδακτος, Qui seipsum magistrum habet, qualis fuit divus Augustinus Ecclesiæ doctor eximius.

Aūtŏgrăphum, n. s. propria manu scriptum. [αὐτόγραφον, Gall. *Escrit de la main de celuy qui en est auteur.* Ital. *Escrito di propria mano.* Germanicè, Eigne handtgeschrifft. Hispan. *Escritura de su propria mano.* Pol. *Wł' asnei reky pisanie.* Vngaricè, Tulaydon kéz irás. Ang. *The authours awin write.*] Vnde Autographa epist. αὐτόγραφοι ἐπιστολαὶ, apud Sueton. in Augusto, ipsius manu scripta significatur. ¶ Antigrapha verò, rescripta.

Aūtŏlēcўthŭs, pen. corr. [αὐτολήκυθος. Pol. *Hol' l'omek, hol' tay, biegan.* Vngar. *Budosó, kurtoló, vandorló kuldus.* Ang. *A begger.*] Mendicus, Scurra. Nam λήκυθος, est urceolus olei, αὐτὸς ipse: quoniam non aliud possidet, ait Suid. Vide Erasmi Adagia.

Aūtŏmătă, [αὐτόματα. Polon. *Zegarek sam rhodzaci.*] Sunt instrumenta arte mechanica ita subtiliter fabricata, ut sua sponte, nullaq; apparente causa moveãtur: qualia sunt horologia, machineque versatiles: αὐτόματον enim interpretatur ultroneũ, & suæ spontis. Scribit Vitruvius hydraulicas machinas & aquarum expressiones Automatas à Ctesibio primò repertas fuisse. ¶ Mors naturalis & fatalis dicitur à Demosthene αὐτόματος: quasi suæ spontis, & nulla extrinsecus vi coacta.

Aūtŏmŏlæ, sive Automoli, αὐτόμολοι, A Græcis dicuntur profugi. [Polon. *Zbiegowie.* Ang. *Thay which fleeth away.*] Pomponius scribit, Aethiopum alios vocari à vitæ spatio Macrobios: alios, quia ex Aegypto advenére Automolas: ita enim Græci profugos appellant.

Aūtŏnŏmĭă, [αὐτονομία. Pol. *Sobiewolne życie.*] Libertas vivendi suis legibus.

Aūtŏnŏmŭs, pen. corr. [αὐτονόμος. Pol. *Wedlie swei woli życaci.*] Qui vivit suis legibus.

Autophoros, pen. prod. [αὐτόφωρος. Germanicè, Ein Dieb den man am Diebstal ergriffen hat. Polonicè, *Złodzei iawni.*] A Iureconsultis vocatur fur manifestus, qui scilicet in ipso furto, aut cùm re furtiva antè quam quò destinaverat pertulisset, est deprehensus. Vetustissimi enim Graeci φῶρες vocaverunt, quem recentiores κλέπτην vocant.

Aūtŏpўrŏs, penult. corr. [αὐτόπυρος. Pol. *Chlieb grubi napol' z goszciami.*] Epitheton panis, ex quo furfures non sunt sublati, quasi totum in se triticum non imminutum habens. Celsus libro 2. cap. 17: Firmius est triticum, quàm milium: idipsum, quàm

quàm hordeum: & ex tritico firmissima siligo, deinde similia: deinde cui nihil ademptum est, quod Autopyron Græci vocant, infirmior est ex pollineinfirmissimus cibarius panis. Ex quibus Celsi verbis satis constat, non eundem esse panem autopyron cum eo, quem Cicero Cibarium vocat. Autopyros enim (qui & à Galeno appellatur)is est, ex quo nihil neq; pollinis neque furfuris excretum est. Cibarius verò dicitur, cui bona pars pollinis adempta est, quiq; magna ex parte furfuraceus est, quem Paulus Aegyneta πυπαρὸν videtur appellare.

Aūtŏschĕdĭŏs, αὐτοχέδιος, Adject. est, Idem significans quod extemporalis, rudis sive impræmeditatus, à verbo αὐτοχεδιάζω, quòd est ruditer, & ex tempore sive impræmeditatè aliquid ago.

Aūtūmnŭs, m. s. [קִיץ *kâyits.* ὀπώρα. Φθινόπωρον. Gall. *L'automne.* Ital. *Autunno.* Germ. Der Herbst. Belg. Den herfst. Hispan. *Otonno.* Pol. *Iesien.* Vng. ὅſz. Ang. *The harueſt, or harueſt time.*] Vna ex quatuor anni partibus, inter æstatem & hyemem media, qua vindemia fit, & arborum fructus colliguntur. Vnde etiam ab augendo quidam autumnum dictum putant, quòd eo tempore còactis fructibus, agricolàrum opes maximè augeantur. Virg. 1. Georg. Quid tempestatès Autumni, & sydera dicam? Idem 6. Aen. Quàm multa in sylvis Autumni frigore primo Lapsa cadūt folia. ¶ Pulchrorum etiam autumnus pulcher est, τῶν καλῶν ἡ ὀπώρα καλή. Metaphora proverbialis nàta ex archelai apophthegmate, quod ab eo dictum Plutarchus refert in Euripidem qui jam pubescentem atque exoletum Agathonem in convivio suaviabatur. Quadrat igitur in ea, quæ quum natura sint egregia, netum quidem fastidienda videntur quum maturuerint.

Aūtūmnĭtās, Autumni tempestivitas: sicut Olivitas, quando olea legitur. ὀπωρισμός. Cato de Re rust. cap. 5: Circum oleas autumnitate ablaqueato. Idem cap. 156: Prima autumnitate, quum pluvia est, tum maximè ab aqua periculum est.

Aūtūmnŭs, a, um, ut Aequinoctium autumnum, Plinius libro 19. cap. 6.

Aūtūmnālĕ, adjectivum, ὀπωρινόν: ut, Tempus autumnale. Varr. lib. 1. cap. 39: Non'ne videmus alia florere verno tempore, alia æstivo neque eadem autumnali, quæ hyberno? Autumnal dixit Varro linguæ Latinæ magister eximius: ut, Aequinoctium Autumnal. Autor est Sosipater lib. 1.

Aūtūmo, as, pen. corr. n. p. Existimo, censeo, affirmo. [אמר *amár* הקים *hekím.* ὑπολαμβάνω. Gall. *Estimer, iuger, penser, croire & affermer.* Ital. *Stimare, pensare, credere & affermare.* Ger. Achten/ schetzen/ meynen. Belg. Ick segge naſtellick. Hispan. *Iuzgar ò pensar, creer.* Pol. *Mniemam, takrozumiém.* Vng. *Vélöm, itilöm.* Ang. *To iudge, think, beleue.*] Cicer. in Topic. Benè quaim meritam esse autumas, dicis malè mereri. Plautus: Nisi hoc ita factum est, perinde ut factum esse autumo, non causam dico, eum quin simules probri. Vide Gell. lib. 15. cap. 3.

Aūtūrgĭă, αὐτουργία, manualis operatio.

Aūtūrgŭs, αὐτουργὸς, artifex per seipsum faciens.

Āvŭs. Patris, vel matris pater, m. s. [πάππος. Gall. *Ayeul, pere grand.* Ital. *Auolo.* German. Groſvater. Belg. Een Groot vader. Hisp. *Abuelo.* Pol. Dziad. Vng. *Iób atya.* Ang. *A grandfather.*] Ab ævo nominatus, quòd patte antiquior sit: vel à Græco ἀὼς, quod siccum significat & aridum: Aut certè à verbo αὔω, quod inter cætera significat clamo, strepo. Est enim ætas illa clamosa, & impendio loquacior. ¶ Hinc Proavus, πρόπαππος: Avi paterni vel materni pater, quòd sit prope avum. Abavus, ἀππάππος, Proavi paterni vel materni pater. Tritavus, quasi Tetartavus, quòd quartus sit ab avo. Post tritavum, majores, πρόγονοι, προπάτορες dicuntur.

Āvūncŭlŭs, m. s. Nomen est diminutivum, quod non servat significationem integri, sed est matris meæ frater: [θεῖος ἐκ μητρὸς μητρὸς ἀδελφός. Gall. *L'oncle du coſté de la mere, le frere de la mere.* Ital. *Zio da lato di matre.* German. Meiner Mutter Bruder. Belg. Oom. Hisp. *Hermano de la madre.* Pol. *Wuy, brat matei matki.* Vngar. *Az anyám báttya.* Ang. *The vncle by the mothers ſide, a mother brother.*] sic dictus, quòd æquè tertius à me, ut avus est, sed non ejusdem juris: ideoque vocabuli facta diminutio est, perinde ac minor avus. Vel dicitur Avunculus, quòd avi locum teneat, & proximitate tueatur sororis filios: quemadmodum frater patris, à patre Patruus, πατράδελφος, θεῖος πατρὸς appellatur, quòd sit quasi alter pater. Vnde & ipsi fratrum ac sororum filii, nepotes ex fratre & nepotes ex sorore dicuntur. Cicero 3. de Finibus: Eamque controversiam dijudicabis, quæ mihi fuit cum avunculo tuo, divino ac singulari viro. Avunculus major, θεῖος ὁ μέγας Theophilo, est aviæ maternæ frater. Persius: major avunculus exit.

Āvĭă, æ, f. p. Patris vel matris mater. [μάμμη. Gall. *La mere grand, ſoit du coſté du pere ou de la mere.* Italicè, *Auola ò paterna, ò materna.* Germanicè, Groſsmutter. Belg. Een Grootmoeder. Hispan. *Abuela de padre ò de madre.* Pol. *Bábka, ſtarka.* Vngar. *Iób anya.* Ang. *A grandame, a grandmother.*] Cic. de. Arusp. resp. Tete Cn. Lentule, cujus ab avia Mater deûm manibus esset accepta, spectatorem esse voluit.

Āvĭtŭs, a, um, penultima producta, Quod ab avo, aut avia ad nos pervenit. [πατρῷος, πρόγονικός. Polon. *Starożitni.* Ang. *That is left by ancetours, ancient.*] Cicer. in Verr. Acta: Nulla res cujusquam tam patria, atque avia fuit, quæ non ab eo imperio istius abjudicaretur.

Āuxĭlĭum, lii, n. s. Subsidium, adjumentum, quam & opem Latinè dicimus. [עזר *hezér.* βοήθεια. Gall. *Aide, ſecours.* Ital. *Aiuto, aita.* Germ. Hülff/ beyſtand. Belg. Hulp. Hisp. *Ayuda.* Pol. *Pomoc.* Vng. *Segitſég.* Ang. *Aide, help, ſuccour.*] Cic. in ea oratione quā habuit antequam iret in exilium: In meis miseriis divinum aliquod auxilium, & numen ostendite. Idem pro Rabir. Dii quorum ope & auxilio hæc resp. gubernatur. ¶ Accipitur & pro ipsis militibus qui alicui auxilio mittebantur. Cicero 6. Philipp. Non ut ex ea acie auxilium haberemus, sed ut ipsa acies subsidium haberet etiam transmarinum. ¶ In qua tamen significatione frequentiùs utimur plurali numero. Idem in Parad. Magna equitum & peditum auxilia. Idem pro Dejotaro: Et imperatoribus nostris auxilia mitteret. Dictum autem putatur Auxilium ab Augendo, quòd vires ejus augeat, cui accedit. ¶ Post bellum auxilium, μετὰ τὸν πόλεμον ἡ συμμαχία. Quoties seriùs adhibetur remedium. Refertur à Suida. ¶ Differunt autē aliquo modo Auxilium, præsidium & subsidium. Nam auxilium repentinum est, & ex insperato venit: Præsidiū est quòd imponitur & ad custodiā collocatur: Subsidiū, quod subest deficientibus, in quorū locum succedit. Cornel. Fronto de diff. vocab. ¶ Antiqui etiam auxiliatū pro auxilio dixerūt. Lucret. lib. 5: Alituum porrò genus alis omne videmus Findere, & à pennis tremulum petere auxiliatum. Ex Nonio.

Āuxĭlĭŏr, aris, d. p. Adjuvo, auxilio sum: & dativo construitur. [עזר *hazár.* βοηθῶ. Gallicè, *Aider, ſecourir, donner aide, confort & ſecours.* Ital. *Aiutare, aitare.* Germ. Helffen/ handreichung thun. Belg. Helpen. Hisp. *Ayudar ò traer gente para ayuda.* Pol. *Pomagam.* Vng. *Segitlöm.* Ang. *To help, to ſuccour.*] Terent. in Adelph. Ut si omnes cuperent, nihil tibi possent auxiliari. ¶ Reperitur & in terminatione activa pro significatione passiva, auxilio pro auxilior, ut Gravus adversus Furium: Quibus ego primū cùm auxilio. Refert Diomedes Gram. lib. 1.

Āuxĭlĭārĭs, & Auxiliarius, Opifer, medicinalis, suppetias ferēs. [עזר *hozer.* βοηθικὸς, ἰατρικὸς, συμμαχικός. Gal. *Secourable, qui aide.* Ital. *Aiutatore d' altri.* German. Behülfflich / der da hülff beweiſt. Hispan. *Ayudador.* Polon. *Pomocny.* Vngar. *Segitò ſegitſég.* Ang. *That helpeth.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Vinumque & acetum ex his factum, auxiliarem contra eandem vim habent. Asinius Pol. Ciceroni: Militem nō modò legionarium, sed ne auxiliarium quidē ullum quoquam misi. ¶ Auxiliaria cohors, apud Ciceronem de Provinciis consularibus. ¶ Auxiliaris vena, jecoratiæ ramusculus.

Āuxīllam, Ollam parvulam Antiqui dicebant, ut inquit Festus.

A ante X

A. X. In notis antiquorum, annis X.

Āxāmēntă, Carmina quæ à Saliis in universos homines componebantur. Festus.

Āxārĕ, Antiqui pro nominare posuerunt. Festus.

Āxīllă, f. p. [אַבְלִית *atſilith* μασχάλη. German. Die Achſe. Belg. Die Ochſelen. Polon. *Podpachy.* Vngaricè, *Hón allya.* Anglicè, *The arme hole.*] Locus concavus subter brachium, ubi nascuntur pili. Quidam putaverunt diminutivum esse ab Ala. Cicero tamen in Oratore autor est, Alam potiùs ex Axilla contrahi, sublata asperitate literæ x: ut ex Maxilla Malam, & ex Paxillo Palum.

Āxim, pro egerim. Pacuvius Peribœa: Vt quæ egi, ago, vel axim verruncent bene. Nonius.

Āxīn ŏmantĭă ἀξινομαντία, Genus magicæ divinationis, per dolabellas securesque, quas Græci ἀξίνας vocant. Plin. lib 36. cap. 19, de gagate lapide: Hoc dicuntur uti Magi in ea quam vocant Axinomantiam

Āxĭŏmă, [לב *chelál.* ἀξίωμα. Gall. *Autorité, dignité, vne maxime.* Ital. *Dignita, ſentenza, parlar perfetto & intero.* German. Würdigkeit/ herligkeit/ oder ein Glaubwirdiger vnnd vngezweyfelter Spruch. Hispan. *Dignidad, ſentencia.* Polon. *Zacnosć wſprawach, ſententia wazna* Vngar. *Méltoſág bötſwlet.* Ang. *A principle or generall ground of any art.*] Penult. prod. Dignitas, & amplitudo propter honores gestos, aut magistratum: vel etiam authoritas, quam ἀξίωμαν Græci vocant. Dictum Axioma, à verbo Græco ἀξιόω, quod inter cætera significat dignum judico. ¶ Axiomata item à Dialecticis dicuntur disciplinarum principia, & propositiones quædam demonstrabiles, quæ in communi sensu conceptuque versantur, neque ulla egent probatione, sed per seipsas fidem faciunt, cujusmodi est illud: Quæ sunt æqualia eidē, inter se quoq; æqualia esse necesse est. [Pol. *Dowod.* Vngar. *Méltoſágos es tökelletes mondás.*] ¶ Accipitur item Axioma,

Axioma, pro oratione perfecta, veri aut falsi significativa, quam Cicero nunc Pronuntiatum, nunc effatum, Varro Profatum & Proloquium appellat: nonnulli ex recentioribus Propositionem nominant: cujusmodi sunt, Annibal Pœnus fuit: Scipio Carthaginem delevit. Gell. lib. 6. cap. 8: Et omnino quicquid ita dicitur plena atque perfecta verborum sententia, ut id necesse sit aut verum, aut falsum esse, id à Dialecticis ἀξίωμα appellatum est ¶ Quidam in hac significatione vertunt Dignitas, quod & apud Priscianum legas. ¶ Est præterea Axioma, quod alii Adjunctum, alii Connexum dixêre, συνημμένον ἀξίωμα, nonnulli ex recentioribus Propositionem hypotheticam appellavêre. Cujus generis sunt hæc: Si Plato ambulat, Plato movetur: Si dies est, sol est super terram.

Axis, m. t. Lignum illud teres, circa quod rota currus vertitur. [בריח אטון beriach ophán. ἄξων. Gall. *Le bois rond autour duquel les roues tournent.* Italicè, *Asse, cardine, polo.* Germanicè, *Ein achß an einem karch oder wagen.* Hispanicè, *Exe de carro ò de carreta, abla, ripio, cabrio.* Pol. *Os.* Vng. *Tengely.* Ang. *A round tree vpon the which the cart wheele turneth.*] Dictum ab agendo, quòd rota circa illud agatur: hoc est, moveatur. Virgil. 3. Georg. Pòst validò nitens sub pondere faginus axis. ¶ Nonnunquam pro toto curru ponitur: ut apud Iuvenalem: Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes. ¶ In cœlo item, Axem vocant mundi diametron: hoc est, lineam quandam imaginariam, quæ ab uno mundi cardine in alterum tendit, quòd tota mundi machina circa eam versari existimetur. ¶ Aliò modo pro ipsis polis accipitur, qui & Cardines dicuntur, quòd circa eos rotari orbis videatur. Vnus Australis, sive Antarcticus αὐτάρκτικος appellatur, Arctico oppositus, qui terræ objectu à nobis cerni non potest: alter Septentrionalis, sive arcticus, sive Arctous, aut Boreus, ἀρκτικός, βόρειος, qui nunquã occidẽs, semper conspicitur. Virg. 1. Georg. Hic vertex nobis semper sublimis: at illũ Sub pedibus Styx atra videt, manesq; profundi. Cic. 1. Tuscul. Tum globum terræ eminentem è mari, fixum in medio mundi universi loco, duabus oris distantibus habitabilem & cultum. Quarum altera, quam nos incolimus, sub axe posita ad stellas septem, unde horrifer Aquilonis stridor gelidas molitur nives. Altera australis ignota nobis, quã vocant Græci ἀντάξονα. Item Axis dicitur totum cœlum. Virg. 4. Aen. -ubi maximus Atlas Axem humero torquet: id est, cœlum sustinet. ¶ Item Axes, tabulæ sectiles sunt, *inquit Festus,* quæ & à Græcis *Axones* appellantur, cujusmodi erant Athenis, quæ leges Solonis habebant insculptas. Gell. lib. 2. cap. 12: In legibus Solonis illis antiquissimis, quæ Athenis axibus ligneis incisæ sunt. ¶ Axis quoq; fera est in India, hinnuli pelle, pluribus, cãdidioribusq; maculis, sacrã Libero patri, ut est autor Plin. lib. 8. cap. 21.

Axitiosi, à veteribus dicti sunt factiosi, quum plures unà quid agerent, facerentque. Autor Festus.

Axŏnă, Græci vocant secundam cervicis vertebram, quòd sit immobilis quasi axis.

Axos, Flos est spinæ ejusdem nominis, venenatus, de qua vide Dioscorid. lib. 28. cap. 14.

Axungĭă, Interior pinguedo porci inveterata. [στέαρ ὕειον Dioscoridi, ἐξύγιον Aeginetæ. Gal. *Oing, ou vieil oing.* Ital. *Sogna, songia.* Germ. *Karchsalb, Schweintn schmer.* Hisp. *Vnto anejo, como para vntar exes.* Pol. *Stare sadło.* Vn. *Ohdy.* Ang. *Swynes grease.*] Hæc ab axe plaustrorum ungendo dicta, ut facilius circa eum rota vertatur. Hæc quanto vetustior, tanto utilior est, & multas vireis habere creditur, quoniam id animal herbarum radicibus vescitur. Vide Plin. lib. 28. cap. 6.

A ante Z

Azўmus, a, um, [ἄζυμος. Gall. *Sans leuain.* Ital. *Senza leuato, o fermento.* Ger. Vngeheffet/vngeseüret. Hispan. *Cencenno o sin leuadura.* Polon. *Przaśni chlieb, niekwaśoni.* Vngar. *Kouaznák'tol valo kinyér, pogátsa.* Ang. *Without leauen, vnleauened.*] Sine fermento: unde azymi panes: hoc est, infermentati: מצה *matstsáh.* ¶ Per translationem accipitur pro syncero, & non elato. Nam infermentata consperso non attollitur.

B

LITERA muta est, quæ non in sonum suum, sed in sonum e literæ finitur. Hanc Græci βῆτα nominant. Non modò impeditus & obscurus ejus est sonus, sed nullus apparet: dumq; sibi exitum parat, irrito laborat conatu: & omnino incassum niteretur, si vocalis destitueretur adminiculo: hæc enim, velut cæteri, mancipatum & vinctũ eripit, ac solvit: quo morbi vitio laborant & cæteræ mutæ. Dum profertur, incipit à labiorum compressione, & E vocalem sibi sociam assumens, diducuntur labra, & exit. Gerit virtutẽ, & potestatem mediam inter p & ph. Quare nos ob literarum affinitatem dictiones Græcas traducentes, nonnunquam p & ph in illam convertimus, ut cùm apud Græcos πύξος scribatur, apud nos buxus: & quod illi ἄμφω, nos ambo transcribimus. ¶ At è contrario, quod illi per b scribunt, nos in ph commutamus: ut θρίαμβος, triumphus ¶ Convertitur quãdoque b in u, euphoniæ vel differentiæ causa, idque in duobus tantùm verbis, teste Cicerone, Aufero, pro Abfero, Aufugio, p Abfugio. ¶ Trãsit etiam in f, ut Sufficio: in c, ut Occurro: in g, ut Suggero: in m, ut Summitto: in p, ut Nubo, psi ¶ Sonũ ejus & auget & minuit ratione loci, qualitate antecedentium, aut subsequentium vocalium, aut consonantium simplicium, geminatarum, aut diversarum coëuntium inter se hac sola ratione, b amat m ante se quod m terminat in labiorum compressu in quo b incipit. In fine cujuscunque dictionis syllabam corripit. ¶ In notis antiquorum B. bonus, vel Brutus, vel bene, vel balbus. B. Balbius, vel bonæ, vel bene. B. A. bonam actionẽ, vel bonis auspiciis, vel bonis avibus, vel bonus amabilis, vel bonam actionem, vel bonis auguriis. B B. bona B. A R A, bona aurea. B. A. bonorum. B. C. bonorum concessum.

Bābæ, βαβαί, adverbium Græcum, pro quo nos interjectione admirantis Papæ utimur. Plaut. Pseud. Babæ nunc demum mihi animus in tuto est loco.

Bāccæ, geminato c, & sine aspiratione, continent intra sui nominis ambitum fructus diversorum generum, lauri, olivę, corni, myrti, & aliorum hujusmodi. [πᾶσα καρπὸς δένδρου. Gall. *Graine qui croist aux arbres ou menu fruict, comme de laurier, d'olivier.* Ital. *Frutti minuti d'alberi, comme le chiocciole.* German. *Kleine frücht/ alß da sind die beer.* Belg. *Een beste.* Hispanicè, *El fruto menuto, como azeituna.* Polon. *Wßeliaka gol'atka.* Vngar. *Olay, borostyán, som, myrtus és effele egyéb fák gyömwölse.* Angl. *Small fruite not presſed together, as bayebeares, olives.*] Differunt ab acinis, quòd acini densiùs nascantur, ut in uvis: baccæ dispersiùs & rariùs. Vide Plinium libro 15. cap. 14: & Vallam. lib. 6. cap. 14. Cicero 1. Tusculan. Ergo arbores feret diligens agricola, quarum aspiciet baccam ipse nunquam. Idem 1. de Divinatione: Vt agricola quum florem oleæ videt, baccam quoque se visurum putat. ¶ Baccæ egent oleo, πὰ σέμφυλα δεῖται ἐλαίου. De re absurda & incredibili. Nèque enim credibile est, illi cupus esse oleo unde nascitur oleum. E` baccis autem olivarum exprimitur oleum. ¶ Est & Bacca gemma candida, & baccæ more rotunda, quam & unionem dicimus, [μαργαρίτης. Angl. *A pearle.*] Virgil. in Culice: -nec Indi Conchea bacca maris pretio est.

Bāccĭfĕr, ferens baccas. [Ang. *That beareth bearies as sloen, of goosebearies.*] Plin. lib. 16. cap. 10: Ex omnibus sola baccifera. Seneca in Oedip. Hedera baccifera.

Bācculă, diminutivum, parva bacca. [Ang. *Litle small fruite, as hawbearies.*] Plin. lib. 25: Omnes colore buxeo, caulibus parvis, flore purpureo, ferunt bacculas parvas, ut cappares.

Bāccātŭs, a, um, Gemmatus, unionibus seu margaritis ornatus, μαργαρίτης. Virg. 1. Aeneid. -colloque monile Baccatum.

Bāccālaurĕŭs, m. s. Is hodie dicitur, qui ob bonarum artium tyrocinium, primo honoris gradu, stimuli loco decoratus est: fortè quòd iis olim corolla ex lauri baccis nexa imponeretur.

Bāccālĭă, Lauri species est, à baccarum fertilitate dicta. De qua vide Plin. lib. 5. cap. 13.

Bācchăris, [βάκχαρις. German. Vnser Frawen hendtschu: oder wie etlich wöllen/ Haselwurtz.] Dioscoridi, herba est radice odorata, folio aspero, magnitudine inter violam & verbascum, anguloso caule, quæ coronis admisceri solet [Pol. *Santá.*] Rustici in Gallia, *Divæ Mariæ chirothecas* appellant; ut tradit Ruell. lib. 5. cap. 37. ¶ Virgilius hac herba fascinum depelli scribit. Plin. scribit hanc alio nomine à Græcis *Melampraſon:* officinæ vocant *Marrubium nigrum.*

Bācchārī, Furor, insanio. [השתגע hischtaghgheáh. βακχεύειν. Gallicè, *Yurongner, estre fol & enragé, viure dissoluement.* Ital. *Impazzire, furiare.* German. Wüten/ toben/ schreyen alß die trunckuen/ hatb vnsinnig seyn. Belg. Rasen. Hispanicè, *Enloquecerse, embriagarse.* Polon. *Szaleiez, wrzeszczec iakoszalioni.* Vngar. *Dwhoskódöm bolondoskodom.* Angl. *To rage, to rayle like a dronken man, to be woode angrie.*] Propriè est Baccharum, quæ furore quodam correptæ, magnis clamoribus Liberi patris Orgia celebrabant: quanquam & latiùs sumitur pro furere, insanire, & clamoribus, tumultuque omnia implere. Virgil. 4. Aeneid. Sævit inops animi, totamque insensa per urbem Bacchatur: qualis

qualis cõmotis excita ſacris Thyas, ubi audito ſtimulant trieterica Baccho Orgia, nocturnusque vocat Cithæron. Cic. de Clar. orat. Quod eos quorum altior oratio actioque eſſet ardentior furere & baccharı arbitraretur.

Bācchātŭs, partic. Virg. 10. Aen. -medias Italûm bacchata per urbes. ¶ Legitur Bacchatûs, in paſſiva ſignificatione, pro eo quod eſt à bacchantibus frequẽtatus, aut peragratus. Virg. 2. Georgic. -Virginibus bacchata Lacænis Taygeta. Vbi Taygeta bacchata, dixit ea forma, quâ alibi: -terra aeri regnata Lycurgo. Sed hoc rarius.

Bācchāns, antis, aliud participium. Cicero 4. in Catil. Verſatur mihi ante oculos aſpectus Cethegi, & furor in veſtra cæde bacchantis.

Bācchātĭo, onis, f.t. verbale, [*βάκχευσις*. Pol. *Szalienstwo*. Ang. *Dronkenneſſe, ſurfetting.*] Cic. 3. Verr. Sileatur de nocturnis ejus bacchationib. ac vigiliis. Hujus verbi cõpoſitũ eſt Debacchor.

Bācchātim, adverb. ſignificat More bacchantiũ. *βακχικῶς*. Apul. Quin igitur ſoror nunc primum bacchatim diſcerpimus?

Bācchēĭs, dos, *βακχεὶς*, Denominativum fœmininum à Baccho formatũ. Stat. 2. Syl. Qualis ſi jubeas Ephyres Baccheidos altum Culmen ab Iõo ferat ſemita teſta Lechæo.

Bācchēŭs, a, um, per tres ſyllabas, quarũ penultima producitur. *βακχεῖος*. poſſeſſivũ à Baccho deductũ. Col. lib. 10: -per omiſſa ſilentia Muſis Pierii nemoris Bacchea voce fremẽtem. Virgilius ei diphthongum dividens, per quatuor ſyllabas extulit, lib. 1. Georg. Quid memorandũ æquè Baccheia dona tulerũt.

Bācchĭcŭs, a, um, *βακχικὸς*, poſſeſſivũ à nomine Bacchus deductum. Ovid. 1. Triſt. Deme meis hederas Bacchica ſerta comis.

Bācchĭdēs, penultima correpta, *βακχίδης*, patronymicum maſculinum à Baccho formatum, quo ſignificatur Bacchi filius vel nepos. ¶ Fuit & Bacchides nomen unius ex ſatrapis Aſſyriorum, qui à Demetrio Seleuci filio adverſus Machabæos miſſus, ab illis eſt interfectus.

Bācchĭum, ſive Baccheũ, pen. prod. *βακχεῖον*, Genus vaſis vinarii, quo in ſacrificiis Bacchi utebantur. Quin ipſum etiam Bacchi templum à Græcis hoc nomine appellatur.

Bācchĭus, ſubſtantivum, Genus pedis eſt ex tribus ſyllabis conſtans, quarum prima brevis eſt, reliquæ duæ longæ. *βακχεῖος*: ut, Honeſtas. Hoc pedis genere utebantur in carminibus ſacrorum Bacchi: cui contrarius eſt Antibacchius, conſtans ex duabus longis & ultima brevi: ut, Fortũna.

Bacelı, [*βάκηλοι*. Pol. *Bal'amuntowie, vni bolond.*] Ab Auguſto dicti ſunt ſtulti, teſte Suet. à Bacelo quodam eunucho (ut Alciatus credit) qui corpore quidem procero fuit, ſed adeò ſtolidus, ut ceſſerit in proverbium: Γ'κελῶν Βακήλῳ, ἢ Βάκηλῶν ἔλαφος: id eſt, Bacelo ſimilis, & Bacelus es. In cinædos ac parum viros dictum, ſed animo ſtupidos.

Bācrĭōnem, [German. *Ein gattung altes geſchirrs*. Pol. *Kultado napoiowe.*] Dicebant genus vaſis longioris manubrii, quod alii trullam appellant. Feſtus. De uſu autem hujus vaſis, vide infrà in dictione TRVLLA.

Băcŭlŭs, li, maſculini gen. ſecundę declin. Fuſtis, ſtipes, ſcipio: pro quo legitur & baculum neutri gen. [שבט *ſchébet* מקל *makkél* משען *miſchhán*. *βάκτρον*, *βακτηρία*. Gall. *Baſton*. Ital. *Baſtone*. Ger. *Ein ſteck*. Hiſp. *Cayado ò bordon*. Pol. *Kyi, laska*. Vng. *Bot*. Ang. *A ſtaffe, a cudgell.*] Ovid. lib. 15. Metam. -baculõq; tenens agreſte ſiniſtra. ¶ Abſq; baculo ne ingreditor, *αὐδὲ ξύλου μὴ βάδιζε*. Inermis ne ſis: verùm ſemper ad manum ſit quo depellas, ſiquis fortè quærat lædere. ¶ Viro ſeni maxillæ baculus, *ἀνδρὸς γέροντος αἱ γνάθοι βακτηρία*. Dici ſolitum de iis qui ob defectas ætate vires, lautiore pariter & copioſiore victu cogũtur uti, quò quod ſenecta deterit, utcunque farciatur cibo.

Băcĭllum, n. ſ. diminutivum. [*τὸ βακτηρίδιον*. Gallicè, *Baſtonnet, petit baſton*. Italicè, *Baſtoncello*. Germanicè, *Ein ſtecklin*. Hiſpanicè, *Pequenno cayado ò bordon*. Polon. *Kiiek, laſzczka*. Vngar. *Bototska*. Ang. *A litle ſtaffe.*] Cicero de Finib. bon. Bacillum aliud inflexum & incurvatum, aliud ita natum. ¶ Bacillus in maſculino genere in uſu non eſt: à quo tamen videtur manaſſe compoſitum Imbecillus, a, um, & Imbecillis, imbecille, Vnde Imbecillitas pro infirmitate.

Badius color, is eſt quem & Phœniceum vocamus, à colore dactylorum, quas *φοίνικας* vocant Græci. [*φοινίκεον χρῶμα*. Pol. *Cyſſawi, ridzafwi*. Ang. *Brotone as a cheſtene.*] Idem & Spadiceus dicitur, & Bajus: ab eo quòd termitem unà cum fructu à palma revulſum, Græci *Σπάδικα* & *Βαῖον* appellant. Vide Thyleſii libellum de coloribus.

Bădīzārĕ, Significat ire. [*βαδίζειν*. Polon. *Poskakuiac bieżec*. Ang. *To go, to walke.*] Plautus in Aſinar. Demam hercle jam de hordeo, tollutim ni badizas.

Bætylus, *βαίτυλῶν*, dicitur ſaxum illud faſciis obvinctũ, quod pro Iove devoravit Saturnus, ut teſtatur Heſychius. Vnde locus factus proverbio: Etiam bætylum devorares, *καὶ βαίτυλον αὐ κατεπίνοις*. In voracem & omnia concoquentem. Vide Priſcianũ qui docet eum lapidẽ Addir & Abaddir dici à Latinis Bagous, pen. prod. Lingua Perſica ſpado dicitur. [German. *Ein verſchnittener*.]

Bājŭlo, as, Porto. [נשא *naſá* סבל *ſabál* נסל *natál*. *βαστάζω*. Gall. *Porter ſur ſes eſpaules*. Ital. *Portare*. Germ. & Belg. *Tragen*. Hiſp. *Llevar ò traer carga acueſtas*. Pol. *Nioſſe*. Vng. *Hordoznom viſelõm*. Ang. *To beare vpon the ſhoulders.*] Plaut. in Aſin. Ego bajulabo, tu, ut decet dominum, ante me ito inanis. Quintil. lib. 6. cap. 1: Ego te bajulare non poſſum.

Bājŭlŭs, pen. cor. m. ſ. Operarius, & propriè qui onera corpore ſuo, victus quærendi gratia portat. [נשא *noſé* נסיל *netil*. *φορτοβαστάκτης*, *φορτηξ*, *ὁ βαστάζων*. Gall. *Portefaix, crocheteur, gaigne-denier*. Ital. *Facchino, baiulo*. Germ. *Der ſchwäre bürdinen tregt, ein Bürde trager*. Hiſp. *Baſtaje ò ganapan*. Pol. *Tragarz*. Vng. *Terhh hordozó fakin*. Ang. *A bearer of burdens, or porter.*] Cic. in Parad. Vtrùm potiùs de bonis eſt quærendum quid bajuli atq; operarii, an quid homines doctiſſimi ſenſerint? Idem 2. de Orat. Remigem aliquem, aut bajulum nobis oratorem deſcripſeras.

Bajus color, idem eſt cum ſpadiceo, ſive badio, in equis in primis laudatus: [*φοινίκεον χρῶμα*. Gall. *Baye, bayard*. Ital. *Baio*. German *Keſtenbraune farb*. Hiſpan. *Vayo*. Pol. *Cyſſawa farba, ridzaſa farbi*. Vng. *Veres, piros*. Ang. *Brotone as a cheſtene.*] ita dictus eſt *παρὰ τὸ βαίον*, quo nomine Græci appellant palmæ termitem unà cum fructu avulſum qui hujus eſt coloris.

Bālaēnă, æ, Vaſtiſſima maris bellua, ex genere cetorum, quam Plinius tradit in Oceano Indico ad quaternũm jugerum magnitudinẽ increſcere. [תנין *tannín*. Græcis *φαλαίνα* dicitur, *παρὰ τὸ ἀεὶ φαῦλος ἄκτος*. Vnde & Latini Balænam appellarunt, φ aſpirata in β mediam ſuam converſa. Vide Plinium libro 9. cap 3. 4. 6. Gallicè, *Balene*. Italicè, *Balena peſce*. Germanicè, *Ein wallfiſch*. Hiſp. *Ballena*. Polon. *Balenu*. Vng. *Czet hal*. Ang. *A great fiſhe named a whirlepole.*]

Bălănŭs, ni, pen. cor. gener. fœmin. [*βάλανος*. Germ. *Aſſerley Eichlen*. Polon. *Wſzelyaki owoc, ſol' adzowi podobni*. Vng. *Mak*. Ang. *All kinde of acornes or maſt.*] Generale nomen eſt, omnia continens, quę apud nos Glandis vocabulo cõprehenduntur. Præcipuè tamen hoc nomine dactyli appellantur, & olivæ, & ſi qua ſint alia, quæ nucleos intûs habent. ¶ Balanus myrepſice, *βάλανος μυρεψικὴ*, Dioſcoridi, Fructus eſt arbuſculæ, myricę ſimilis, magnitudine nucis avellanę, ex cujus cortice odorifer us liquor exprimitur, quẽ vocant Oleum balaninũ. Sunt qui credant eſſe glandẽ eam, quàm vulgò *nucem muſcatam* vocant: quibus tamen nõ arbitror adhibendam fidẽ, quum deſcriptio ei non conveniat. Conſtat enim glandem myrepſicam ligneſo intûs eſſe oſſe, quod nux odorata non habet. Sătiùs itaque Ruellio crediderim nucem odoratam, quam nos *Muſcatam* vocamus, veteribus fuiſſe incognitam. Glandem autẽ myrepſicã Plin. uno nomine vocat Myrobalanum, quaſi dicas glandem unguentariam. Ita enim de eo ſcribit lib. 12. cap. 21: Myrobalanum, Troglodytis, & Thebaidi, & Arabiæ, quæ Iudæam ab Aegypto diſterminat, commune eſt. naſcens unguẽto, ut ipſa nomine apparet. Quod item indicatur, glandem eſſe arboris, heliotropio, quam dicemus inter herbas, ſimili folio. Fructus, magnitudine avellanæ nucis. Hactenus ille Myrobolanum. Celſus videtur accepiſſe pro unguento ipſo, quod ex glandis myrepſicæ commiſto liquore conficitur. Ita nanq; ait lib. 4. cap. 9: Fit ex unguento & palmulis, quod Myrobalanon vocãt. Ad hanc etiam ſignificationem alluſiſſe videtur Mart. libr. 14: Quod nec Virgilius nec carmine dixit Homerus, Hoc ex unguentõ cõſtat, & ex balano. Nam ſi de glande ipſa intelligas, non video quomodo dicat Myrobalanum conſtare ex balano & unguento. ¶ Balanus etiam à Græcis vocatur extrema mẽbri virilis pars, quam etiam Latinè Glandem vocamus. ¶ Hoc etiam nomine dicuntur, quæ à pharmacopolis vocantur *Suppoſitoria*, quę ad ſubducendam alvum podici inſeruntur: ita dicta, quòd figura glandis ſimilitudinem referant. ¶ Balanus item eſt nomen urbis in Epiro.

Bălănītēs, hujus balanitæ, *βαλανίτης*, Gemma ſubviridis, & Corinthio ſimilis æri, ſecante mediam flammea vena. Autor Plinius libro 37. cap. 10.

Bălănītĭs, idis, f.t. [*βαλανῖτις*. Pol. *Kaſztan*. Vng. *Geſtenye*.] Genus caſtaneæ rotundius & maximè purgabile, & ſpõtè proſiliens: à rotunda glandis effigie ita appellatum. Plinius libro 15. cap. 23.

Bălănātŭs, ta, tum, adject. Hoc eſt, balanino oleo perfuſus. Perſius Sat. 4: Tu quum maxillis balanatum gauſape pectas.

Balaninus, na, num, aliud adject. Ex balano factum: ut, Balaninũ oleum. Plin. lib. 23: Balaninum oleum repurgat varos. Idem libro 13. capite 1: Increvit deinde Mendeſium, balanino reſina mixta.

Bālārĕ, n. p. Proprium eſt vocis ovis, aut hœdi. [*βληχᾶσθαι*. Gall. *Bueller*. Ital. *Belare*. Germ. *Bleten / ſchreyen wie ein ſchaf oder gey*ß. Belg. *Bláten*. Hiſp. *Belar las ouejas ò corderos*. Pol. *Wrzeszczec*. Vng. *Bégetni*. Ang. *To bleate.*] Quintil. lib. 1. cap. 5: Iam ne balare quidem,

lare quidem, aut hinnire fortiter diceremus, nisi judicio vetustatis niterentur. Ovid. 4. Fast. Tactaq; fumanti sulphure balet ovis. Sil. lib. 15: -cui mille sub altis Lanigeræ balant stabulis.

Bālĭto, as, frequentativum. [Pol. *Vstawnie wrzeszczę.* Vng. *Gyakorta bégetŏk.* Ang. *To bleate often.*] Plaut. in Bacch. Pastor harū dormit, quum eę cunt Sic à pecu balitantes.

Bālātŭs, us, nomen, m. g. [βληχή, βλήχημα. Gall. *Beellement, cri de brebis.* Ita. *Vocedi pecora ò di agnello.* Germ. *Das blárren eines schafs/ schafgeblárr.* Hisp. *El balido de buejas ò corderos.* Polon. *Wrzask.* Vng. *Bégetés.* Ang. *Bleating.*] Plin. Gustatum à pecore, capris. que balatum concitat.

Bălārĭă, lychnis coronaria, Dioscorid. lib. 3. cap. 313.

Bălătrōnēs, m. t. inquit Festus, & Blateas, antiqui appellabāt, bullas luti ex itineribus, aut quod de calceamentorum soleis raditur. [Ger. *Leut die nichts wärt sind.* Pol. *Przylepki na botach.*] Balatrones pro nihili hominibus, & nullius pretii videt accepisse. Varro dē Re rust. li. 2. cap. 5, quū inquit: Videbo jam vos balatrones, & huc afferam meū corium, & flagra. ¶ Dicti autē putantur Balatrones à balatu & vaniloquentia, ut annotavit Porphyrion in illud Horatii 1. Serm. Satyr. 1: Mendici, mimæ, balatrones, hoc genus omne Mœstum, ac solicitum est cantoris morte Tigelli.

Bălaūstĭum, n. s. [βαλαύστιον. Gal. *La fleur d' vn grenadier.* Ita. *Fior di melagrana.* Ger. *Granatapffelblust.* Hisp. *Flor del granado.* Pol. *Kwiat granatowi.* Vngar. *Pomagránat virága.* Ang. *The floure of an pomegarnette.*] Flos mali punici, utilis non modò medicinis, sed etiam tingendis vestibus, quas sibi concolores facit. Propriè autem hoc nomine appellatur sylvestris punicæ flos: nam sativæ Cytinus dicitur.

Bălaustĭnus, a, um, pen. corr. ut Balaustinus color, à floris hujus similitudine dictus. [Vng. *Poma-gránat virág színű.*]

Bălaustus, βαλαυστὸς, herba non multùm dissimilis narcisso.

Bālbŭs, m. s. Qui vitio linguæ nō bene potest exprimere verba, & obscurè loquit, hæsitans. ¶ Hoc vitio laboravit Aristoteles & Alcibiades, qui R in L detorquebat: Scal. lib. 1. de Causis ling. Lat. cap. 14. [לַעַג *hillégh.* ψελλός. Gall. *Begue.* Ital. *Balbo.* Ger. *Stammler/staggler.* Belg. *Een stammelár.* Hisp. *Tardamudo.* Pol. *Iekotliwy.* Vngar. *Selyp, pelyp.* Ang. *A staffler, a stammerer or stutterer.*] Persius Satyr. 1: Rancidulum quiddam balba de nare loquutus. Cic. 1. de Orat. Quūq; ita balbus esset, ut ejus ipsius artis, cui studeret, primam literam non posset dicere, *&c.*

Bālbē, adverb. Obscurè, imperfectè, blæsè. Nonius ex Varrone.

Bălbūtĭo, tis, n. q. Imperfectè loquor, quadam linguæ hæsitatione & confusione trepido. [לַהַג *nilhágh.* ψελλίζω, ψέλλω, ψέλλομαι. Gall. *Begueyer, parler mal & indistinctement.* Ital. *Balbetare.* German. *Stammlen/sich hefftig an der Red stossen.* Hispan. *Tartamudar.* Pol. *Zaiakam sżie, zaczinam sżie womo wie, blegoce.* Vng. *Pelypégetŏk, selypegetŏk, babutizálok.* Ang. *To faffle, stammer or stutter in spea king.*] Horat. in Serm. Balbutit Scaurum pravis fultū malè talis. Cic. 3. Tusc. Me quidem autore etiam Peripatetici, veteresque Academici balbutire desinant aliquando.

Bălbūcĭnārĭ, significat lingua balba loqui, sicut senes. [ψέλλειν, ψέλλεσθαι. Vngar. *Selypegetni pelypegetni, rezketue szollani.* Ang. *To faffle or stutter in spea king.*]

Bălĕūcă, aurum est nondum purgatum, neque adhuc in massam redactum. Græcè χρυσαμμὸς dictum, quasi ab eo quòd sit aurum imperfectum: verbum non Latinum, sed Hispanum. Plin. lib. 35: Hispani, *inquit*, aurum quod minutum est, *ballucam* vocant.

Balincium, vinum quod in Siciliâ nascitur; saporem mulsi referens.

Bălĭnĕum, n. s. & Balineæ, arum, idem quod Balneum, & Balneæ, arum. [אַרְחַץ *marchéesseth.* βαλανεῖον. Gal. *Bain ou estuues.* Ital. *Bagnua.* Ger. *Bad.* Hisp. *Banno.* Pol. *Łaznia.* Vng. *Fürdŏ, bánya.* Ang. *Stewes or a bayne.*] Cic. Att. lib. 2: Balineum calefieri jubebo. Plaut. Pœnul. Núm nam ita balineis circumductus pallio? Plin. Epistol. 3: Quid balineum illud, quod pluribus fol implet, & circumit? Dictum autem putatur Balineum, ἀπὸ τῶν βαλανίων: hoc est, à glandibus quæ in balneis succendi solent. Scribit enim Suidas glandes hominibus apud antiquissimos, cortices verò earum igni alimenta præbuisse.

Bălĭus color, [βαλία χροιά. Gall. *Bay, bayard.* Ital. *Baio.* Germ. *Kestenbraune farb.* Hisp. *Vayo.* Pol. *Gliniasta farba, czissawa farba.* Vng. *Veres, piros vértszínű.* Ang. *Brownc like a chesten.*] In equis laudatissimus est, à quo Homerus unū ex equis Achillis Balium, sive Baliam appellavit. Nonnulli varium interpretantur, maculisque multis distinctum. Thylesius autem in libello de coloribus, eundem esse existimat cum eo qui & Spadiceus, & Bajus, & Badius, & Phœniceus appellatur.

Ballārĭă, æ, A Romanis appellata est herba, quæ à Dioscoride λυχνὶς στεφανωματικὴ: hoc est, Lychnis coronaria, & à Gallorum vulgò *Candelaria* dicitur. Vide Ruell. lib. 3. cap. 57.

Ballĭnus, pro præside. Ballis, seu Ballinatus pro provincia: vocabula sunt omnino peregrina. Vides in quam vocum spuriem degenerarunt interpretes, paulatim recedentes à puritate Latini sermonis vet. Iurisconsultorum.

Bāllīsta, f. p. gemino l, à βάλλω, Iacio: Machina est qua saxa torquentur, vel sagittæ. De saxa jaciente (quæ & major ballista appellari potest) Valer. Maxim. lib. 1: Quum telorum jactu perforari nequiret (intelligit serpentem ab Attilio Regulo interemptam) ad ultimū ballistarum tormētis undiq; petitam, silicum crebris & ponderosis verberibus procubuisse, *&c.* Et sive trabs, quę versilis appellatur, fuerit, sive alterius generis, modò saxa majora & graviora jaciat, hoc nomine intelligitur. ¶ De sagittis jaciente (quæ & minor) Lucan. lib. 2: Tortaq; per tenebras validis ballista lacertis Multifidas jaculata faces. Et D. Hieronymus cōtra Iovin. Ballista quantò plus retrahitur, tantò fortius emittitur. [Hāc Hebr. מֵחִי *mechí.* Græci βάλιστρα. Gall. *Arbaleste, instrument de guerre à ietter pierres ou autres choses.* Ital. *Balestra.* Ger. *Ein gewerff/ ein instrument mit dem man schiesset/ ein schlingen oder schleudern.* Belg. *Een geschut.* Hisp. *Trabuco ò ingenno, ballestra.* Pol. *Procza, kusza.* Vng. *Számszerigy.* Ang. *An engin of warre to cast dartes or stones, à sling.*] dicūt, quā & Phœnicas invenisse Plin. tradit lib. 8. cap. 56: aliis Saturnū à Ioye pulsum & in Græciā profugū ballistarum usum docuisse scribentibus.

Bāllīstārĭum, Locus ubi sita est ballista. [Vng. *Számszerigy tartó hely.*] Plautus: Intenta est ballista probè, quam ego haud multò pòst emittam è ballistario. Vbi etiam Ballistam accipere videtur pro telo.

Bāllīstārĭus, rii, m. s. Qui facit ballistas, ballistarū artifex. [Pol. *Tenktori kusze robi.* Vngar. *Számszerigy tsinálo.* Ang. *A maker of slinges.*] Paternus in L. ult. D. de jure immunitatis.

Bāllōtē, [βαλλωτή. Gall. *Marrubin noir.* Ital. *Marrobio nero.* Germ. *Stinckender andorn.* Hisp. *Marrubios negros.* Pol. *Santa czarna.*] Herba est marrubio similis, quæ & *Melamprasion* à Græcis appellatur. Officinæ *Marrubiastrum* vocant, aut *Marrubium nigrum.* Vide Dioscor. lib. 3. Plin. lib. 27. cap. 8. & Ruel. lib. 3. cap. 58.

Bālūcă, cæ, Vide BALVX.

Balneæ, erant bina ædificia conjuncta: alterum ubi viri: alterum ubi mulieres publicè lavabantur. Author Varro.

Bālnĕum, n. s. [אַרְחַץ *marchétseth.* βαλανεῖον. Gal. *Bain ou estuues.* Ital. *Bagno.* Germ. *Bad/ badstuben.* Hisp. *Banno.* Pol. *Łaznia.* Vng. *Fürdŏ, bánya.* Ang. *A bayne or stewe, a washing place.*] & in plurali numero Balneę, arum; vel Balnea, orum, Loca sunt publica vel privata, in quibus aut sanitatis, aut abstergendarum sordium causa lavamur. Cic. Terentiæ uxori: Labrum si in balneo nō est, fac ut sit. Idē Attico: Balneum calefieri jubebo. Idē pro Sext. Rosc. Occiditur ad balneas Palatinas rediens à cœna Roscius. Illud autē ferè observatur à scriptoribus: ut Balneæ, vel Balnea in plurali numero de publicis tantùm dicantur: Balneum in singulari, locus in domo nostra, ubi privatim lavamur. Ratio hujus diversitatis videtur, quòd in publicis balneis plura ad lavandū fuerint loca. Habebant enim mulieres lavationes suas à viris separatas. Erant præterea in balneis tria veluti cœnacula (nisi regiones malis appellare) quorum summū plenum erat aëris calidi, qualia hodie sunt Germanorum hypocausta: hęc balneorū pars Laconicum vocabatur. In medio cœnaculo erāt aquæ calidæ: in imo, frigidæ. Ex his facilè ostendi potest quid sit discriminis inter Balneas & Thermas. Balnea enim tantùm dicūtur in quibus lavamur. Vnde summa illa balneorū pars, quā Laconicum vocari diximus, & cryptę quædam siccæ in littore Bajano calidi aëris plenę, balneorum appellatione nō veniunt, quę tamen Thermę aptè dici possunt. Thermæ enim dicūtur quæcunque loca calida, sive illa sicca sint, sive calidis lotionibus accommodata. Frigidum itaque balneum sub Thermarū appellationem nō venit. Nam θέρμη calorem significat. Valla in Raudēsem hujusmodi ponit differētiam, ut Thermę dicātur quæ natura calida sunt: Balneæ etiam quæ calefiunt igni. Quod nō omnino verū esse constat multis tùm Martialis, tùm aliorū testimoniis, qui Neronis & Titi balnea Thermas vocant, quæ certè igni calefiebant. Vnde autem dicatur Balneum, vide suprà in dictione BALINEVM. ¶ Teneri calidis balneis, ἁπαλοὶ θερμολουσίαις: In molles & luxu diffluentes dicebatur: nam antiquitùs calida balnea deliciarū nomine taxata fuisse vel Homerus testis est, Odyss. θ, inter voluptariæ vitæ delicias ea commemorans. ¶ Herculana balnea, Ἡρακλειακὰ λουτρά. De impendio fervent. bus balneis dicebatur, quales legimus & thermas Neronianas. Aristoph. in Nebulis. ¶ Quid cani & Balneo? τί κυνὶ ὀρνιθωνὶ καὶ βαλανείῳ; Quadrabit in eos qui ad rem quampiam prorsus sunt inutiles: ita ut in balneo nullus est omnium canum usus. Hoc Adagio utitur Lucianus adversus inerūditum, & in Parasito.

Bālnĕŏlum, diminutivum est. [Pol. *Łazienka.* Vng. *Fürdŏdőzske.*] Iuven. Satyr. 7: -quum jam noti celebresq; poëtæ Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos Tentarent.

Bālnĕārĭă, orum, Ea pars villæ, sive ædium, in qua balnea sunt, & nōnunquam etiam ipsum balneum. [τὸ λουτρὸν, τὸ βαλανεῖον. Gall. *Le lieu ou la maison où sont les bains & estuues.* Ital. *Luoco da bagni*

bagni ò ſtuffe. Ger. Das ort im hauß/da die Badſtub oder das Bad iſt. Hiſp. *El lugar donde ay bannos.* Pol. *Miesce wdomu gdzie ſ'ażnia ieſt.* Vng. Fŏrdŏ *hác.* Ang. *Places where baynes, or ſtewes ar.*] Cicer. ad Quintum Fratrem libro 3: Sed tamen nihil ei reſtabat præter balnearia, & ambulationem, & alvearium. Ibidem: In balneariis, aſſa in alterum apodyterii angulum promovi. Colum. lib. 1. cap. 6: Balnearia, Occidenti æſtivo obvertantur, ut ſint poſt meridiem, & uſque in veſperum illuſtria.

Bālnĕārĭs, re, Quod ad balneum pertinet. [Vng Fŏrdŏdhŏz *valo.*] ut Balneare argentū, quo q; in balneo lavabant utebantur. Scævola in L. ult. de auro & argento legat. Sempronię dominæ meæ hoc amplius argentum balneare: quæſitum eſt an etiam id argentum quo diebus feſtis in balineo uti conſuevit, legato cedat.

Balnearis, adject. Spartianus in Adriano: Ex quo ille locus balnearis innotuit. [Pol. *Łazniowi.* Vng Fŏrdŏdi.]

Bālnĕārĭŭs, a, um, Balnearis, quod ad balneum pertinet: [βαλανεῖον. Gall. *Eſtant du bain, ou eſtuues.* Italicè, *Coſa pertinente à bagni ò ſtuffe.* German. Das zu dem Bad gehört. Hiſpan. *Coſa del banno.* Polon. *Łazniowy.* Vngar. Fŏrdŏdhŏz *valo.* Ang. *Belonging to a bayne or ſtewe.*] ut, Veſtis balnearia, Servus balnearius. Item Balneraria inſtrumenta, cujuſmodi ſunt ſtrigiles, ampulla olearia, lintea. Pro quibus etiã Balnearia abſolutè dixit Apul. lib. 3: Milonem juſſit cum balnearibus aſſequi.

Bālnĕātŏr, m. t. Qui curam habet balnearum. [βαλανεύς. Gall. *Maiſtre des bains ou eſtuues.* Ital. *Maeſtro de bagno, ſtuffaro.* German. Ein Bader. Hiſp. *El bannador.* Pol. *Łazienník.* Vng. Fŏrdŏs. Ang. *Maiſter of the baynes or ſtewes.*] Cic. pro Cæl. Familiaris facta erat balneatori. Plaut. Trucul. Omnes amatores balneatores ſient. ¶ Hujus fœmininum eſt balneatrix, βαλανὶς, Mulier cui balnei curandi cura incumbit.

Bālnĕātōrĭŭs, a, um. ¶ Balneator, [βαλανεύς. Polon. Wędzipka. Vng. *Henyé más dolgában prachkálo.* Ang. *Maiſter of the baynes or ſtewes.*] Id nominis vulgato convitio dicebatur in hominem alienarum rerum plus ſatis curioſum. Propterea quòd hujuſmodi genus hominum, quoniam in otio vivit, neque ſuis negotiis diſtinetur, aliena curare conſuevit. Quod ad balneum pertinet, βαλανευτικός. Martialis Inreſconſ. Inſtrumento balneatorio legato balneatores continentur, quoniam ſine his balneæ uſum ſuum præbere non poſſunt.

Bālſămēntă, Buphthalmus, apud Dioſc. lib. 3. cap. 157.

Bālſămītă, ut inquit Dioſcorid. albæ violæ, lilii autem pyracanthæ magnitudine conſpicitur, folium rutæ proximum, atque longè candidus, perpetuò virens. In Iudæa ſolùm quadam valle, & Aegypto naſcens, his differens modis: ſcabritia, proceritate, gracilitate: quòd igitur tenui & capillacea coma eſt, Theriſtum vocant, quaſi demeſſile. Fortaſſe quoniam ob gracilitatem facilè demetatur. Plura Plinius libro 12. cap. 25. Theoph. lib. 9. cap. 6.

Bālſămōde, Vide infrà CASIA.

Bālſămum, neutri generis. [טבל *pannágh tſori.* βάλσαμον. Gall. *Baume.* Ital. & Hiſp. *Balſamo.* Ger. Balſam. Belg. Een balſem boom. Pol. *Bal'ſam.* Vng. *Balſamom.* Ang. *Balme hearbe.*] Arbuſcula uni terrarũ Iudææ quondam conceſſa, viti ſimilior quàm myrto. Virg. 2. Georg. Quid tibi odorato referã ſudantia ligno Balſamaq;, & baccas ſemper frondentis acanthi? Seritur malleolis, ut vitis, & colles implet vinearum modo, ſuſtinens ſeſe ſine adminiculis. Intra tertium annum eſt fructifera: proceritas intra bina cubita ſubſiſtit. Præfertur omnibus odoribus. Inciditur vitro, lapide, oſſeis've cultellis, & ſuccum emittit eximię ſuavitatis, quẽ Opobalſamum dicunt. Nam ὀπὸς Græcis ſuccus eſt. Summa Opobalſami probatio eſt ut lac coagulet, & in veſte maculas non faciat. Lignũ quoq; ejus in pretio eſt, Xylobalſamum appellatũ, quòd officinæ unguentariorum pro ſucco ſubſtituebãt. Carpobalſamum, fructus balſami: καρπὸς enim Latinè fructus. Vide Plin. libro 12. cap. 25.

Balſamelæon, [βαλσαμέλαιον. Pol. *Balſamowi oleiek.* Vng. *Balſamom fának leue.* Ang. *Iuice of balme hearbe.*] Succus eſt oleo perſimilis, qui ineũte autumno, eximis balſami fruticis partibus ſcarificatis profluit: ut poſt Actium refert Ruell. lib. 1. cap. 35.

Balſaminus, na, um, adject. penult. corr. ut Balſaminum oleum. [βαλσάμινος. Vng. *Balſamomi.*] Plin. lib. 23. cap. 4: Balſaminum longè pretioſiſſimum omnium, ut in unguentis diximus, contra omnes ſerpentes efficax.

Bāltĕŭs, & Balteum in ſingulari, in plurali neutrum tantùm. [אבנט *abnét* חגור *exór. ζωστὴρ.* Gall. *Baudrier.* Ital. *Corregia, cinta da ſpada.* Germ. Ein ſäderner gürtel mit eyſen beſchlagen. Belg. Een wapenriem. Hiſp. *Vanda de cauallero.* Polon. *Pas rycerſki obity bul'l'ami.* Vng. *Párta ŏ, ſzably ſzíj.* Ang. *A ſword girdle.*] Militare cingulũ, vel zona bullis ornata. Virg. 12. Aen. - infœlix humero quo apparuit alto Balteus. Balteum, *inquit* Varro, eſt cingulum è corio bullis ornatum. Idem, ut autor eſt Soſipater: Tuſcum ait eſſe vocabulum, in libro decimooctavo rerum humanarum]. Plinius vult maſculino genere funiculum ſignificare: neutro autem lora ad alligandum apta.

Balux, lucis, Minutior auri particula ab Hiſpanis dicitur, cujuſmodi in arrugiis, aut puteis penè puræ inveniuntur, nullaque opus habentes coctione. A Græcis χρύσαμμος, quaſi aurea arena dicit. [Hiſpani, *Oro de tibar no apurado* vocant. Pol. *Skri odźl'ota.* Vn. *Arany ſzŏm.* Ang. *A peece or wedge of gold.*] Plin. lib. 33. cap. 4: Aurum arrugia quæſitum non coquitur, ſed ſtatim ſuum eſt. Inveniuntur ita maſſæ, necnon in puteis etiam denas excedentes libras. Palacras Hiſpani, alii Palacranas: iidem, quod minutum eſt Balucem vocant.

Bāmbăcĭon, [βαμβάκιον, βάμβαξ, ἡ βαμβακὶς Suidæ. Polon. *Bawel'na.* Ang. *Cotton.*] Lanę genus candidiſſimum, in exiguo naſcens frutice, quem nonnulli Goſſipion, plures Xylon appellant, teſte Plin. lib. 19. cap. 1: Fert hic frutex fructum barbatæ nuci non diſſimilem, quæ dehiſcens velut inculcatum lanæ glomum detegit, ex quâ deinde veſtes fiunt, quæ à nonnullis Bambacinæ appellãtur, à peritioribus Xylinæ, vel Goſſipinæ. Vulgus *Cotonium* vocat, à ſimilitudine fortaſſe illius lanuginis, quę foris in malo cotoneo gignit. Vide Ruell. lib. 2. cap. 150.

Bambalio, [Pol. *Zaiakacz.* Vng. *Pelypegetŏk, dadógok.*] Socer M. Antonii, quod Cicero à balbutiendo deducit Philip. 3. Turnebus nomen per diminutionem ad uſum fictum arbitratur, ut quemadmodũ dicitur à Sceparnum Sceparnio, ſic à βαμβάλειν βαμβάλιον. ¶ Βαμβάλειν autem eſt tremere, & dentibus cupitare, & labiis balbutire.

Bambatæ, In aceti ſcillitici confectione jubet Columella decem bambatas, in muſtum mitti: eo nomine intelliguntur ſcillæ, quæ aliquo intinctu conditæ ſunt. Romani autem cum Syracuſanorum ſermone hac in re, ut & in multis aliis uterentur, potius bambatas, quàm bamnatas nominant, quod Siculi βάμβα pro βάμμα dicere ſolerent.

Bambilĭus, m. ſ. animal volatile, qđ vulgò *Barbelius* dicitur, de quo Amb. lib. Hex. Ferrur hic corniger vermis cõverti primũ in ſpeciẽ caulis, atq; in eã mutari naturã, inde proceſſu quodã fieri bãbilius, nec eã tamẽ formã figurãq; cuſtodit: ſed laxis & latioribus foliis pinnas videtur aſſumere: ex his foliis mollia illa Seres depectũt vellera, q̃ ad uſus ſibi ꝓprios divites vendicarẽt.

Bănāuſŭs, [חרש *charáſch.* βάναυσος. Gall. *Mecanique, artiſan.* Ital. *Mecanico, artigiano, artiere.* Germ. Ein handtwerckmañ/der ob dem fewr vnnd in dem ofen ſein arbeit machet. Hiſp. *Suzio, hazedor de alguna arte ò obra.* Pol. Rzemieſźnik, wſźelsky *kżori robore ma od ognia.* Vngar. *ŏtuds, kovács legény, rabotálo.* Ang. *A handie traftiſman, a man of occupation.*] Propriè dicitur artifex, qui circa caminos & fornaces exercetur, quique opera ſua igni conficit. βαύνος enim Peloponneſis caminus eſt, & αὔειν, incendere. Per tranſlationem tamen latiùs ſumitur ad viliores omnes operas, quæ manuum opificio victum quærunt. Id quod & Hieronymus annotavit lib. 1, adverſus Pelagium. Ariſtot. in Polit. inter ſervum & banauſum hoc unum intereſſe ait, quòd ille natura ſervit, Banauſus mercedẽ.

Bānchŭs, m. ſ. βάγχος, Piſcis marini genus, quem & Myxona vocari autor eſt Plin. lib. 32. cap. 7. ¶ Eſt & Banchus inter mugiles minimus, quem Ariſtoteles Chelonem vocat.

Bānnum, Exilii ſpecies, quæ antiquis dicebatur Proſcriptio. [Pol. Wywoł'anie, wygnanie. Vngar. *Száműkŏ vetéſſe valo fŏldrái.* Ang. *A maner of condemnation that whoſoeuer findeth a man may kill him.*] Hinc Banniti dicebãtur qui carebant jure togæ, quibus aqua & igne interdictum erat. C. de Epiſc. & cler. in no.

Băphīă, pen. prod. [βαφεῖα. Gall. *Teinturerie, le lieu où on tend.* Ital. *Tintoria.* Ger. Die färbe/ein ort da man färbt. Hiſp. *Tintoreria, lugar de tintores.* Pol. *Farbownia.* Vngar. *Feſtŏ hác.* Ang. *The place where thay die, a dieing houſe.*] Dicuntur loca tinctuariæ in quibus tinguntur panni: nos Tinctoria dicimus. Lampridius in Alexand. ſcribit Probum fuiſſe baphiis præpoſitum. βαφὴ enim tinctura dicitur: unde Dibapha, bis tincta.

Băptēs, βάπτης, Gemma eſt mollis, ſed præſtantiſſimi odoris. Plin. lib. 37. cap. 10.

Băptĭſmŭs, & Baptiſmum, m. n. ſ. βαπτισμὸς, & Baptiſma, atis, n. t. βάπτισμα, Latinè immerſio vel intinctio dicitur, à βάπτω, immergo. [טבילה *tebiláh.* Gall. *Baptiſme.* Ital. *Bateſimo.* Germ. Tauff. Belg. Een doopinge/ induppinge. Hiſp. *Baptiſmo.* Polon. Krzeſł, *ponorzenie, omiecie.* Vn. Kŏrŏſzłŏlés, kŏ. ŏſzíſeg. Ang. *Baptiſme, dipping.*] Gregorius βαπτισμὸν Græco eloquio dicitur, quod Latinè Tinctio: quia ibi homo Spiritu gratię in melius immutatur, & longè aliud quàm erat, efficitur. Primùm enim fœdi eramus deformitate peccatorum, in ipſa tinctione reddimur pulchri dealbatione virtutum.

Băptĭſtērĭum, Eſt locus vel vas ex ligno aut lapide ita ædificatum, ut in illud aqua infundi poſſit, in quam lavandi cauſa aliquis ſe poſſit immergere. [βαπτιστήριον. Gall. *Cuue, ou autre grand vaiſſeau dãs lequel on ſe laue, lauoir.* Ita. *Lauatorio.* Ger. Tauffſtein/ Badſtein/ Badzuber/ Badſtand. Belg. Een fonte / een baedt cuype. Hiſ. *Lauador, lugar do ſe lauan.* Pol. Krzcielnica, *cebr do omicia, wanna.* Vngar. Kŏrŏſzłŏkŏ. Ang. *A fonte or veſſell, to waſhin.*]

Hoc in

Hoc in cellis:id eſt,in locis ſecretioribus ſolet conſtitui: quarum aliæ Caldariæ ſunt, in quibus calida lavamur: aliæ Frigidariæ,in quibus lavamur frigida:aliæ Tepidariæ,in quibus tepida aqua abluimur.Plin. Iun. ad Apollinarem: Cella frigidaria,in qua baptiſterium amplum, atque opacum.

Barathro, m. t. Luxurioſus dicitur, vel guloſus, qui in barathrum gulæ inſumit totum patrimonium. [Germ.*Ein fraß/ ſchlemmer.*Belg.*Een fraet/ſlampamper/verſlocker.*]

Bārbă,f.p.Vtroque numero,non ſolùm hominum, ſed & brutorum quadrupedum eſt. [*Ψακάν.πώγων.* Gall.*Barbe.* Ital. & Hiſp.*Barba.*Ger.*Ein bart.* Belg.*Een baert.*Pol.*Broda.* Vn. *Szakál.*Ang. *A beard.*] Plaut. Bacchid. Cano capite,atq; alba barba.Virg.2.Aen.Squallentem barbam & concretos ſanguine crines. Horat. libr.1. Serm. Vtque lupi barbam variæ cum dente colubræ.Plin.lib.28.cap.13:Afferunt & magni ſua commenta:primum omnium,rabiem hircorum, ſi mulceatur barba,mitigari.Silius numero plurali etiam de homine dici poſſe oſtendit libr. 13: Indociles nunc propexis in pectora barbis Verrere humum.Hujus nominis compoſita poſſunt declinari ſecundum tertiam & ſecundam declinationem: ut Imberbis, & hoc Imberbe:& Inberbus,a, um,quod eſt ſine barba. ¶ Ante barbam doces ſenes, *πρὸ τῆς γενειάδος διδάσκεις τὺς γέροντας.* Quum imberbis majorem natu docet. Eſt autem figura proverbialis,quod ait Perſius Ante pilos.¶ Barba non facit Philoſophum,*οὐκ φιλοσόφους πωγωνοτροφίαι ποιοῦσιν.*Plutar.Convenit in eos qui barba pallioque philoſophos ſe profitentur,quum cætera cultui non reſpondeant. ¶ *Περονόμα πώγων.* De prælonga barba dicebatur. Ariſtophan.in Concionantibus. ¶ Barba tenus ſapientes,*Ἐπὶ πώγωνος σοφοί,*ἢ,*Ἀπὸ πώγωνος σοφιστὴ,*ἢ,*Ἀπὸ πώγωνος φιλόσοφοι:*id eſt,Barba tenus ſapientes, & ſophiſtæ, & philoſophi. Vſurpatur apud Plutarch. Huc alluſit Horatius quum ait: -juſſit ſapiẽtem paſcere barbam. ¶ Barbam vellere, *τὸν πώγωνα τίλλειν.* Sumptum à geſtu, quo ſummum contemptum ac ludibrium ſignificamus.

Barba caprina, Herba, quæ Germanis Waldt geißbart dicitur, caulem habet tricubitalem, anguloſum, folia caſtaneæ aut Corylo ſimilia,in ambitu ſerrata,flores candidos,exiguos,racematim compactos inſtar barbæ canæ dependentes, radicem nigram,lignoſam, intùs candidam. Flores ejus in julos abeunt.

Barba Iovis, Chryſocomæ apud Dioſc.lib.4.cap.58.

Barba petræ, *πετροπώγων* herba eſt, vulgò ſic appellata,quibuſdam barbula hircina,in acetariis laudatur.

Bārbŭlă,læ,diminutivum. [*πωγωνάριον.* Gall.*Barbette,petite barbe.*Ital.*Picciola barba.*Ger.*Ein bärtlin.*Hiſ.*Pequenna barba.* Pol. *Brodka.* Vng.*Szakállotska.* Ang.*A litle beard.*] Cic.pro Cælio: Aliquis mihi ab inferis excitandus eſt ex barbatis illis : non hac barbula,qua iſta delectatur,ſed,*&c.*

Bārbātŭs,m.ſ.Dicitur qui barbam habet. [*Ὁ πώγων.* Gall.*Barbu.* Ital.*Barbuto.* Germ.*Gebartet/ der ein bart hat.* Belg.*Ghebaert.* Hiſp.*Barbado,con barba.*Pol.*Brodzaſtỹ.* Vng.*Szakállos.*Ang. *That hath a beard,bearded.*] Vnde illud:Si promiſſa facit prudẽtem barba, quid obſtat Barbatus poſſit quin caper eſſe Plato? Cic. 1.de Nat.deor.Iſto enim modo dicere licebit,Iovem ſemper barbatum. Barbati proverbiali joco apud Romanos dici conſueverunt, homines priſcis ac ſimplicibus moribus, ruſticanæque veritatis:quòd illic ſerò receptum ſit barbam radere aut tondeti.Plin.lib.8.cap.59.Cic.4.de Finib.

Bārbātŭlŭs,diminutivum: [Polon.*Brodaczek.*Ang.*That hath a yong beard.*] ut Barbatuli juvenes, & Mulli barbatuli. *νεανίσκοι.* Cic. in Paradox. Barbatulos mullos exceptarẽ de piſcinis. Idem ad Attic. lib. 1: Concurſabant barbatuli juvenes, totus ille grex Catilinæ.

Bārbĭgĕr,ra,rum,adjectivum,Qui barbam gerit. [*πωγωνοφόρος.* Gall.*Qui porte barbe.*Ital. *Chi porta barba.*German. *Der ein bart tregt.*Hiſp.*Coſa que tiene è trae barbas.*Pol.*Brodnos.* Vng. *Szakál viselö.* Ang. *That beareth a beard,bearded.*] ut Barbigeræ pecudes. Lucr. lib. 5: Quippe videre licet pingueſcere ſæpè cicuta Barbigeras pecudes:homini quæ'ſt acre venenum.

Bārbĭtĭum,n.ſ.ponit᷑ pro barba. [Vng.*Szakál.* Ang.*A beard.*] Apulejus: Hircino barbitio Philoſophum mentiebatur.

Bārbărălexĭs,*βαρβαρολέξις,* Figura,qua dictionem barbaram & peregrinam Latinæ aut Græcæ admiſcemus orationi: ut Gaza & Magalia,apud Virgilium.

Bārbărī,m.ſ. [*לועזי lohéz, βάρβαροι.* Gallicè, *Barbares,qui ne ſont point de noſtre langue, eſtrangers , inciuils,mauſades.* Italicè, *Rozzi nel parlare,mal coſtumati di lingua & prouincia eſterna.* Germanicè, *Die ein rauhe vnd grobe ſprach haben/Außlender mit groben ſpraach.* Hiſpanicè, *Peregrinos en lengua y coſtumbres.*Polon. *Grubi ludze, a obcego ieʒyka.* Vngar. *Darabos ſzauu, zordon ſzauu,parat , ſzauu, idegẽn ſzauu.* Angl.*Barbarous,that ar not of our language, that hath no ciuilitie.*] Factitio nomine, *inquit Strabo libro 14:* dicti ſunt ab initio,qui difficulter,aſperè,atque duriter loquebantur, quaſi duriloqui,& craſſilingues:quemadmodum blæſi atque balbi dicuntur,qui lingua impediti ſunt.Dicti Barbari à *βάρβαρ* abſona voce, in quam peregrini homines Athenas adventantes,quum primùm Græcè loqui conarentur, identidem inciebant.Omnes igitur qui craſsè loquuntur,Barbari dicuntur: quales olim habiti ſunt omnes gentes, præter Græcos. Vnde Plautus Nævium Poëtam Latinum, Barbarum dixit. Nunc etiam ab hoc nomine exempti ſunt Latini , quòd hi mitiorem linguam habeant ac magis cultam. Quinetiã inter hos,ſiquis non rectè proferat, barbarè loqui dicitur. In ſumma, Barbari dicuntur illiterati, malis moribus, feri, crudeles. Cicero pro Fonteio: Immanis , ac barbara conſuetudo hominum immolandorum.¶ Barbarus ex trivio,*βάρβαρος ἐκ τριόδου.* In hominem dicebatur extremę humilitatis ac prorſum nullius pretii: perinde quaſi dicas, extremum ac vilem ſervulum alicunde è triviis emptum non dono datum aut domi natum. Lucianus.

Bārbărē,adverbium,[*βαρβαρικῶς,βαρβαρικῶς.*Pol.*Grubie.* Vng. *Paraxtul,idegẽnwl.* Ang.*Barbarouſlie,rudelie.*] ut Barbarè loqui. Cic. 2. Tuſc. Vt enim ſi Grammaticum ſe profeſſus quiſpiam, barbarè loquatur.

Bārbărĭcŭs,a,um,penult.corr. [*βάρβαρος.*Pol.*Grubi.* Vngar. *Paraxt erkölt ſiw', goromba.* Ang. *Barbarous, that ſpeaketh rudelie.*] Ejuſdem ſignificationis eſt cum Barbarus : hoc eſt, ferus, & malis moribus. Apul. Feris ac barbaricis moribus. Virgilius Barbaricum aurum dixit,pro multo,aut ex barbaria advecto, Aeneid. 2: Barbarico poſtes auro , ſpoliisque ſuperbi Procubuêre.¶ Barbarica pavimenta,quæ & Subtegulanea dicebantur, ex teſtis tuſis, rudere, & calce conſtantia,& fictucis pavita: de quibus Plin.lib.36.cap.25.¶ Cœnum barbaricum,*βόρβορος βαρβαρικὸς,* pro vehementi ſtupore mentis , apud Plat. de Rep.lib.6.

Bārbărĭcum,neutri generis,Clamor exercitus dicitur quòd eo vociferandi genere Barbari utantur.Feſtus.

Bārbărĭcārĭī,m.ſ.[Polon.*Kobiertnicy.* Ang. *Weauers of cloth of baudkin, embroderers.*] Textores artifices que barbaricæ veſtis, qua ex auro & coloratis filis effigies hominum & animalium exprimuntur.Aliter Phrigiones dicuntur. Alciatus.

Bārbărĭēs, [*βαρβαρότης.*Gall.*Barbarie, inciuilité,ignorance, mauſadeté.*Ital.*Barbaria,inciuilità,crudelta.* Ger. *Grobheyt/vngeſchicklichkeit.*Belg.*Grofheyt.* Hiſp.*Barbarie, fierexa, crueldad.* Pol. *Grubość,nieumieietnoſć.* Vngar. *Paráxtſág, embörtelen,gorombaſág.* Ang.*Barbaritie,inciliuitie,lack of knawledge & good maners.*] Ad imitationem pertinet,& ſignificat incivilitatem feritatemque. Cic. pro Corn. Balbo : Inveteratam quandam barbariem ex Gaditanorum moribus diſciplinaque delevit. ¶ Accipitur etiam pro ipſis barbaris.Idem 1.de Nat.deor. Aegyptii,& Syri, & ferè cuncta barbaries. ¶ Item pro vitioſo, & inquinato ſermone. Idem de clar. Orat. Sed omnes tum ferè,qui nec extra urbem hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domeſtica infuſcaverat,rectè loquebantur.

Bārbărĭſmŭs, m. ſ. *βαρβαρισμὸς,* Eſt contra Romani ſermonis legem,aut ſcripta,aut pronuntiata vitioſè dictio. Fitque duobus modis , ſcripto & pronunciatione: & hoc quadrifariam: adjectione,detractione, mutatione, tranſpoſitione literæ, ſyllabæ,temporis.Adjectione literæ,ut Relliquias Danaûm,pro reliquias:ſyllabæ, ut Mavors pro Mars: temporis , ut Italiam fato profugus:ubi prima ſyllaba quum corripi debeat,producitur. Detractione literæ, ut Argyripa, pro Argyrippa, apud Virgil. 11. Aeneid. ſyllabæ,ut Salmentum,pro Salſamentum: temporis,ut:Fervere Leucaten,auroq; effulgere fluctus. Mutatione literæ, fit barbariſmus, ut Olli pro Illi:ſyllabæ, ut Pernices,prò Pernicies: temporis , ut Vnius ob noxam. Tranſpoſitione literæ,ut Tymbre, pro Tymber i temporis,ut dominus penultima producta.

Bārbĭtŏs, [*βάρβιτος.* Pol.*Cytra.* Vngar. *Lant.*] penult.corr: gener. maſc. Inſtrumentum muſicum quod pulſatur plectro vel calamo.Horat.lib.1.Carm. ode 32: . age dic Latinum barbite carmen, Lesbio primùm modulate civi. Fœminino autẽ genere uſus eſt Ovid. in Epiſtol. Sapphûs ad Phaonem : Nec facit ad lachrymas barbitos ulla meas. Dicimus etiam Barbiton in neutro genere.Auſonius in Philomuſum : Hoc genere & chordas & plectra & barbita conde.

Barbus, ſive Barbo, [Ger.*Ein fiſch/Barb genannt.* Pol. *Parma.* Vng.*Harſa.*Ang.*A barbill fiſhe.*] Piſcis mugilis ſpecie, etiam barbatus cujus roſtrum longius, caudæ pinna rubeſcit : ovis vis purgatrix ad *ὑστερηκότα* uſque. Auſonius: Liberiùs laxos exerces barbe natatus. Vide Millus.

Bārdŏcŭcūllŭs , Genus veſtis omni tempore commodæ, cum qua etiam cubare ſoliti erant imbrium tempore in caſtris milites,& in agris ruſtici. [Polonicè, *Oponcza.* Vngar. *Zeke.*] Martial.Gallia Santonio veſtit te bardocucullo, Cercopithecorum penula nuper erat. ¶ Sunt qui dicant Bardocucullum eſſe tegmen capitis villoſum, cujus uſus tranſlatus ſit à populis Galliæ,qui dicuntur Bardi. [Pol. *Szlik.* Vng.*Oláh laſnok ſwueg,laſnokos kuklya.*]

Bardŭs,

Bārdŭs, Stultus, ſtupidus, hebes, tardus. [בבר *nabál.* בער *bárbar.* βλαξ. Gall. *Morne, lourdaut, eſtourdi.* Ital. *Stolto, paZZo, groſſo.* Ger. *Ein narr/ein düppel/vnverſtendiger.* Belg. *Een zot/onverſtandige.* Hiſp. *Groſſero, bouo, que poco ſabe.* Pol. *Cſiul'a, bal'amunt.* Vng. *Bolond, balygatag, oſtoba.* Ang. *Fooliſh, ſlutiſh, dull and ſlaw.*] Cicer. pro Cecin. Nimis audacem, nimisq; bardum. Idem de Fato: Stupidum eſſe Socratem dixit, & bardum, quòd jugula concava non haberet. Bardi etiam apud Gallos vates erant, aut philoſophi, qui virorum fortium laudes decantabant: de quib. Lucanus: Plurima ſecuri fudiſtis carmina Bardi.

Bāris, *βαρὶς*, Apud Aegyptios dicebatur cymba, qua cadavera vectabant ad ſepulturam. Propert. lib. 3: Baridos & contis roſtra Liburna ſequi. ¶ Eſt item Baris Pamphyliæ oppidum, in præfectura Piſidica: cujus meminit Ptol. lib. 5. cap. item 5. ¶ Eſt item fluvius Indiæ.

Bārōnēs, [Vng. *Nőmős fw' emberek.*] Pro viris fortibus, quidã putant eſſe Latinum, citantq; locum Cicer. ad Attic. libro 5. Apud Patronem & reliquos Barones te in maxima gratia poſui. Verùm quum de Epicureis, à quibus tantoperè in philoſophia diſſentiebar, in hac epiſtola loquatur, accipiatur ſanè hîc eadem in ſignificatione, qua Cicero tribus alijs in locis uſus eſt, nimirum pro Bardo & ſtolido. [Vng. *Nőmős bolond, (ámulás) ſzó bolond.*] Cicer. Epiſt. ult. lib. 9: Ille Baro te putabat quæſiturum, Vnum cœlum eſſet an innumerabilia? Idem de Divinat. 2: Ad interpretem detulit, aquilam ſe in ſomnis viſum eſſe factum. At ille, viciſti. Iſta enim avi volat nulla vehementior. Huic equidem Antipho. Baro (*inquit*) victum te eſſe non vides? Iſta enim avis inſectans alias aves & agitans, ſemper ipſa poſtrema eſt. Idem 2. de Finib. Semper tibi more ſunt, recta, honeſta, digna imperio omnia pericula pro Repub. mori pro patria. Hæc quum loqueris, nos Barones ſtupemus. Atq; in eadem ſignificatione Perſius dixit Varo Sat. 5. ſic enim rectè ibi legitur, & propter cognationem literarum B & V facilè ex Baro Varo fieri potuit. Nã & in antiquis libris Libius, Favius, &c. pro Livius & Fabius reperitur.

Baroptenus, Plin. lib. 37. cap. 10, gemma eſt nigri coloris, ſanguineis & albis nodis diſtincta.

Bārrŭs, ri, m. f. [עיר *pil.* ἐλέφας. Gal. *Elephant.* Ital. *Elephãte.* Ger. Elephant. Hiſp. *Elephante, animal conocido.* Pol. *Sl'on.* Vng. *Elefánt.* Ang. *An elephant.*] Maximum animalium terreſtrium, quod *Elephantem* vocant Græci pariter & Latini. Horat. in Epod. Quid tibi vis mulier nigris dignuſſima barris? ¶ Hinc Ebur dictum putant elephanti dentes, quòd ſit è barro.

Bārrītŭs, us, pen. prod. Vox elephantis. [ἐλεφαντῶν βρύχημα. Gall. *Le cry d'vn Elephant.* Ital. *La voce dell' Elephante.* Ger. *Das geſchrey der Elephanten.* Hiſp. *Bramido de los elephantos.* Pol. *Wrzask, sl'oniowi.* Vng. *Elefánt orditás.* Ang. *The crying of an elephant.*] ¶ Barritus etiam dicitur Romanorum clamor militum, qui fit quum utræq; acies ſe junxerint. Autor Vegetius lib. 3. cap. 18.

Baſaltes, æ, *βασάλτης*, Genus eſt marmoris ferrei coloris, & duritiæ, ab Aegyptiis in vicina Aethiopia inventum: cujus generis longè maximum Veſpaſianus Cæſar in templo pacis dedicavit. Autor Plin. lib. 36. cap. 7.

Baſanites, tis, m. t. *βασανίτης*, Lapis ex quo fiunt cotes. [Pol. *Kamien naktorim zl'ota probuia.*] Plin. lib. 36. cap. 20: Experimentum ejus eſſe in cote ex lapide baſanite. Dictus baſanites ἀπὸ τῦ βασανίζειν, quod eſt explorare, vel examinare; unde & *βάσανον* dicunt Græci pro indice, cujus attritu exploratur aurum.

Bāſcaūdă, Vas Britannicum, poſtea in Romanorum uſum receptum. Iuvenal. Satyr. 12: Adde & baſcaudas, & mille eſcaria. Martial. li. 14: Barbara de pictis venit baſcauda Britannis: Sed me jam mavult dicere Roma ſuam.

Bāſĭleūs, ei, m. f. *βασιλεύς*, rex, tanquam populum ſuſtentans, *βάσις* ſedes, & λαὸς populus. Quantò enim magis præponitur, tantò amplius pondere laborum gravatur.

Bāſĭlĭcă, cæ. [בית היכל *bitán hechál.* βασιλική. Gal. *Maiſon royale, maiſon magnifique, maiſon de Prince, Hoſtel de ville.* Ital. *Luogo publico dove ſe fanno le facende d' importanZa, PalaZZo.* Ger. Ein palaſt/ein ſchön herrlich vnd weit hauß/das gemeinen händlen beſtimpt iſt/als ein Rhathauß. Hiſp. *Caſa real, palacio.* Pol. *Pal'acz krolewſki, albo dom piſmi pansky, iako ieſt ratuſz.* Vng. *Monoſtor.* Ang. *A kinges or princes houſe or hall, a palace.*] Principiò dicta fuit domus ampla & ſpatioſa, cauſarum cognitioni deſtinata: dicta ab eo, quòd principes eò ad jus dicendum convenirent: aut rectè, quòd Græci τῦ βασιλέως appellatione etiam judicem intelligerent, aſtipulante etiam Heſiodo, qui δωροφάγους appellat βασιλῆας: hoc eſt, donivoros judices, interprete Budæo. Plinius in Epiſt. Deſcenderam in Baſilicam Iuliam, auditurus quibus proxima comperendinatione reſpondere debebam. Erat autem Baſilica templo perſimilis, ambulationibus ampliſſimis inſtructa, ad quam multi tota ex urbe, alii cauſas agendi, alii aliud agendi gratia confluebant. Vnde venuſtum in primis eſt illud Cic. ad Attic. libro 2: Baſilicam habeo, non villam, frequentiâ Formianorum. Poſtea etiam baſilicæ ædificatæ fuerunt in uſum negotiatorum, eæq; in locis caliditſimis, foroq; proximis, ut haberent mercatores, quò ſe hybernis menſibus ſubitò ingruente tempeſtate poſſent recipere. Vide Vitr. lib. 5.

Bāſĭlĭcŭs, a, um, Regius, regalis. [*βασιλικός*. Gal. *Royal, magnifique, ſomptueux, grand.* Ital. *Regale, da re.* Germ. *Königlich.* Hiſp. *Real, ò perteneciente al rei.* Pol. *Pansky, krolewsky.* Vng. *Kiralyi.* Ang. *Kinglie magnifico.*] Plaut. in Capt. Baſilicas ædificiõnes, atque imperioſas habet. Et in Pſeud. Baſilicus ſtatus, & Baſilicus victus, id eſt, regalis & excelſens, & Baſilica facinora: hoc eſt, regia. ¶ Baſilica nux, ſive Baſilicon abſolutè, *βασιλικὸν κάρυον*, Iuglandis genus optimum, quod & Perſicum dicitur, quòd ex Perſide primùm fuerit advectum. Dictum autem videtur Baſilicon, ſive à præſtantia, quòd inter nuces principatum obtinere videatur: ſive à regibus, qui eas primi à Perſide in Græciam tranſtulerunt: ut non obſcurè innuit Plin. libro 15. capite 22.

Bāſĭlĭndă, *βασιλίνδα*, Ludi genus eſt, quo Rex ſorte creatus, negotii aliquid miniſtro ſimiliter ſorte creato imperat.

Bāſĭlĭſcŭs, [*βασιλίσκος*. Gal. *Vn ſerpent nommé Baſilic.* Ital. & Hiſ. *Baſeliſco.* Ger. *Ein Baſiliſck.* Pol. *Baſiliſzek* Vng. *Baſiliskos.* Ang. *A cockatrice.*] Genus ſerpentis, quod (teſte Plinio lib. 8. cap. 21.) in ſolitudinibus Africæ habitat, candida in capite macula, velut quodam diademate, adornatum. Acutiſſimum habet caput, rubeos oculos, & colorem ad nigredinem vergentem. Reliquos ſerpentes ſibilo fugat, ut ſolus regnare videatur. Lucanus lib. 9: Sibilaq; effundens cunctas terrentia peſtes, Ante venena nocens. late libi ſubmovet omne Vulgus, & in vacuum regnat Libitina arenam. Latinorum nonnulli Regulum vocant. Baſiliſcus nomine notius animal, quàm viſu, Cyrenaicæ potiſſimùm provinciæ, 12. non amplius digitorum magnitudine. candida in corpore macula, ut quodam diademate inſignis: ſibilo reliquos omnes fugat ſerpentes, nec ut reliqui ſerpentes corpus impellit, ſed celſus & in medio erectus incedens, fruticeſ & herbas necat, & non contactu ſolùm, ſed & afflatu: huic tamen tali monſtro muſtelarum virus exitio eſt. Plin. lib. 8. cap. 21.

Bāſĭo, as. Vide BASIVM.

Bāſĭs, f. t. [מכונה *mechonáh.* βάσις. Gal. *Vn ſoubaſſement de coulonne ou d'autres choſes, ſouſtenement.* Ital. *Baſi, ſuſtento.* Germ. Ein vnderſatz/ſtud oder ſaul/darauff etwas ſtehet/daß es nicht fall. Belg. *Eenen voet van eenich dinck.* Hiſp. *El pie de la columna, y otra coſa.* Pol. *Fundament, albo ſl'upna ktorimstoy bud.* Vng. *Fundamentom, oſlop, tálp.* Ang. *The fondation or ground of any thing.*] A noſtris dici poteſt *Suſtentamentum*. Sunt enim baſes, fulcimenta, & quidam veluti pedes columnarum, ſtatuarum, ſeu fabricarum, quæ à fundamento conſurgunt, & ſuperpoſitæ fabricæ, ſuſtinent põdus. Cic. 5. Tuſcul. Animadverti columellam non multùm è dumis eminentem, in qua inerat ſpecies quædam cylindri. Et paulò pòſt: Quò quum pateficti eſſet aditus, ad univerſam baſim acceſſimus: apparebat epigramma exeſis poſterioribus partibus vetuſtatis. A qua ſimilitudine orbiculi illi, quibus vaſa in menſis collocantur, ne toralia polluantur, vocari ſolent baſes. Trebatius Iureconſul. de legatis. 3: Cui Corinthia vaſa legata eſſent, & baſes huic quoque horum vaſorum collocandorum cauſa parata, deberi reſpondet. ¶ Eſt & Baſis, figura in narrationibus, quum omnia pedetentim inſinuandi gratia proferuntur, ut apud Ter. in Eunuch. Ibi tum matri parvulam Puellam dono, quidam mercator dedit, Ex Attica hinc abreptam. Et paulò pòſt: Mater ubi accepit, &c.

Bāſĭum, ſii, Oſculum, ſuavium. [נשיקה *neſchik ihoſcnaca.* Gal. *Vn baiſer.* Ital. *Bacio.* Ger. *Ein kuß* Belg. *Een kuſ.* Hiſp. *Beſo, tomio de enamorado.* Pol. *Pocal'owanie.* Vng. *Tſyok, apolás.* Ang. *A kiſſe.*] Martial. lib. 2: Baſia dimidio quòd das mihi poſthume labro, Laudo, licet demas hinc quoque dimidium. Donatus tria ponit oſculandi genera, Oſculum, Baſium, & Suavium: quæ ſic diſtinguit, ut oſcula ſint officiorum: baſia pudicorum affectuum: ſuavia libidinum vel amorum. Quæ diſtinctio aut nulla eſt, aut certè nõn obſervatur: ut latiùs inſiſtere ſupervacuum ſit. Nos in dictione Oſculum. Hic ſatis fuerit hoc oſtendere, baſia ſæpenumerò impudicorum affectuum eſſe. Catullus ad Leſbiam: Da mi baſia mille, deinde centum. Idem paulò pòſt: Nec tantum ſciat eſſe baſiorum. Et mox, tam de baſia multa baſiare, Væſano ſatis, & ſuper Catullo, Quæ nec pernumerare curioſi poſſint, nec mala faſcinare lingua. Idem ad Iuventium: Nunquam jam poſthac bãſia ſurripiam.

Bāſĭo, baſias, Oſculor, oſculum do. [נשק *naſchák.* φιλέω. Gall. *Baiſer.* Ital. *Baſciare.* Germ. *Kuſſen.* Hiſp. *Beſar con amor, ò amorado.* Pol. *Cal'uie.* Vng. *Tſokolok, apolok.* Ang. *To kiſſe.*] Mart. libro 7: Et totam Line baſiare Romam. Baſiare baſia, Catul lib. 7.

Bāſĭātĭo, verbale. [נשיקה *neſchikáh.* φίλημα. Gal. *Baiſement.*

Ital. *Baſiamento.* Germ. Das küſſen/ küſſung. Hiſp. *Obra de beſar.* Pol. *Cal'owanie, gebka wgebke.*] Vng. *Tſokolás apolás.* Ang. *Kiſſing.*] Mart libro 6: Hybernas Linc baſiationes, Idem libro 7: Quæris quot mihi baſiationes Tuæ Lesbia ſint ſatis ſuperq;.

Bāsĭātŏr, [*φιλητής.* Vng. *Tſokolo, apolo.* Ang. *Which kiſſeth.*] verbale, Martialis.

Baſtagia, æ, Munus erat ferendi res neceſſarias ad exercitum. Alciatus. Hinc Baſtagiarii in L. 4. de munileg. qui illud munus ſuſceperunt *ἀπὸ τῦ βαστάζειν*, à portando ita dicti. [Ger. Roßbuben oder Stallbuben.

Bāstērnæ, Genus vehiculi. Servius in Virgilii octavum librum Aeneidos.

Bă̆t, Vox eſt qua uti ſolemus quum quempiam corripimus, jubemusq; eum tacere. [Pol. *Stul pyk, cyit.* Vng. *Tſi.*] Plaut. Pœnul. quid opus eſt? P. Potin', aliam rem ut cures? C. at. P. bat. C. crucior. P. cor dura. C. Non poſſum. P. fac poſſis.

Bathynon, *βάθωνον τὸ*, profundum.

Bathynchus, profundus. Nam *βαθὺς* profundum ſignificat, & *ἔχω* habeo.

Batĭola, [*βάτιον.* Pol. *Czaſza.* Vng. *Kantſyótska, bokálotska.*] Vaſis genus, quo vinum è cado hauſtum ad menſam ferebatur. Plaut. in Colace, ut citat Nonius: Batiolam auream octo pondo habebat.

Bătīllum, n. ſ. [*πύελον.* Gall. *Vne pallette à feu.* Ital. *Badile.* Ger. Ein Fewrſchauffel / ein Fewrtellen. Belg. Een vierſcuppe/ oft ſchacfel. Hiſp. *Badil, ò la pala de hierro.* Pol. *Przygrzebacz.* Vng. *Vaslapát.* Ang. *A fier shoull or a pan of yron, to beare fier in a chaulsing dish.*] Ferreum inſtrumentum eſt ſimilitudine palæ, quo pruna colligitur: primùm Batulum dictum, quaſi patulum: à quo deinde diminutiva forma deductum eſt Baullum. Plin. libro 33. cap. 8: Batillis ferreis, candentibus, ramento argento impoſito, quod candidum permaneat, probatur. Apicius de petaſone: Et armillam illius candenti batillo uris, & melle contegis. ¶ Batillum etiam ruſtici vocant ferreum inſtrumentum, quo ad ſulcos, ilices, foſſasq; in agris faciundas utuntur. Varro 3. de Re ruſt. cap. 6: Itaque paſtorem earum cum batillo circuire oportet, ac ſtercus tollere ac conſervare: quod & ad agriculturam idoneum eſt. ¶ Eſt item Batillum meſſorium inſtrumentum, quo Picentes utebantur. Idem 1. de re Ruſt. capite 50: Altero modo metunt, ut in Piceno: ubi ligneum habent incurvum batillum, in quo ſit extremo ſerrula ferrea: hæc quũ comprehendit, faſcem ſpicarum deſecat, & ſtramenta ſtantia in ſegete relinquit, ut poſtea ſubſecentur.

Bătrĭŏcŭs, maſc. gen. prima brevi. [*יָפוֹ saph. τὸ βάτιον.* Gall. *Vaiſſeau à vin, vn broc.* Ital. *Il bocale.* Germ. Ein Kanten/ ein geſchirr mit welchem man den Wein auß dem Keller auff den tiſch tregt. Hiſp. *Vn genere de vaſo parar tener vino.* Pol. *Koncew ſtoł owa, ktora napoią noſzą do ſtoł u.* Vng. *Kanſó, bokál.* Ang. *A kind of veshell wherin vine is broght to the table.*] Genus vaſis à quo vinum è cado hauſtum ad menſam fertur. Plaut.

Bătĭs, idis, vel Batus, ti, *βατὶς, ὁ βάτος*, Piſcis mollis & delicatiſſimi ſpecies eſt: quem Plin. libro 32, cap. ult. enumerat inter eos qui mari peculiares ſunt. ¶ Hinc *βατιδοσπάκης*, homines delicatos, & gulæ proceres Græci appellant. Hujus piſcis fel recens quidem, ſed vino inveteratum auribus medetur, teſte Plin. lib. 32. cap. 7.

Bătĭs, f. g. Herba eſt fruticoſa, pingui folio in modum portulacæ, ſed craſſiore, latiuſculo, & guſtu ſalſo, floribus candidis, & ſemine libanotidis, quam Dioſcorides *κρίθμον*, ſive *κρίθαμον* appellat. [Gall. *Creſte marine, bacille, percepierre.* Ital. *Finochio marino herba di ſan Pietro.* Ger. Baciłlen. Hiſp. *Perrexil de la mar.* Ang. *A ſampier hearbe.*] Ejus duo ſunt genera, quorum alterum in locis petroſis & marinis naſcens, ad nos defertur ſale & aceto conditum. Hoc officinæ *Cretam marinam* appellant. Alterum in hortis naſcitur, quod Plin. à quibuſdam Aſparagum Gallicum vocari tradit. Columella Olus chordum appellavit, quaſi ſerotinum, quemadmodum & Fœnum chordum dixit Varro, quod autumnali demum tempore colligitur. Vulgus *Bacilias* vocat, quaſi baticulas. Vide Dioſcor. lib. 2, & Ruell. lib. 2. cap. 61.

Batos, [*βάτος.* Pol. *Iezyny, Ruth ożyna.* Ang. *A bramble, a blake herrie tree.*] Frutex ſpinoſus, lenta habēs flagella per terrā ſparſa, quem Latini Rubum appellant: de quo Dioſc. lib. 4. cap. 40. Diverſas ejus ſpecies vide apud Ruel. lib. 3 cap. 93.

Bătrăchītēs, *βατραχίτης*, Lapis ranæ viridi ſimilis, colore atq; effigie. Plin. lib. 37. cap. 70.

Bătrăchĭum, penult. corr. [*βατράχιον.* Germ. Ein kraut Gleiß blumen oder Hanenfuß genañt.] Coloris ſpecies, quo ante inventas perſonas faciem obungebant. Vnde apud Athenienſes, Pauſania autore, forum Batrachium erat, à coloribus denominatum. ¶ Eſt & genus herbę quam & Latini Ranunculum vocant, de qua Plin. lib. 25. cap. 13. ¶ Eſt & Batrachium chymiſtis chryſocollæ quoddam genus, ex divino, quem vocant, latice proveniens, cui tanta ineſt veneni vis, ut vel ſolo halitu incautum interficiat. Vide Cælium Antiq. lect. lib. 28. cap. 9.

Bătrăchŏmўŏmăchĭă, [*βατραχομυομαχία.* Ger. Der Frõſchen krieg mit den Meuſen. Pol. *Zabia zmiſzami woina.* Vng. *Bekákrnak és egereknek hada (auagy) békeger hareż.* Ang. *A fight betwene frogges and myſe.*] Ranarum & murium pugna: quo titulo elegantem Homerus conſcripſit libellum.

Batrachos, pen. corr. [Germ. Ein Froſch.]

Batrachus, chi, pen. corr. m. ſ. [*βάτραχος.* Pol. *Zabka pod ieżyk iem, chorobu.*] Medicis eſt tumor quidam ſub lingua naſcens cum inflammatione, quam ranulam vocat Avicenna. ¶ Eſt item Batrachus piſcis mari peculiaris, apud Plin. lib. 32. cap. 11. ¶ Fuit præterea nobilis hoc nomine ſtatuarius ex regione Laconica, qui unà cum Scauro, Octaviæ templa Romæ extruxit porticibus incluſa: de quo Plin. lib. 36. cap. 5.

Bătrŏlŏgĭă, f. p. [*βατρολογία.* Pol. *Zbytnie blegotanie.* Vng. *Azon bak nyúlás.*] Verborum redundantia, ejuſdem rei vitiola repetitio. Nomen deductum eſt à Batto quodam inepto Poëta, qui in carmine ſuo eadem ſæpiùs repetebat, eandemq; iterum atque iterum decinebat cantilenam. Huic opponitur Laconiſmus, quum Lacedæmoniorum more ſermonis ſtudemus compendio.

Bătŭo, is, Verbero. [*נכה naghàh. ἀλοάω.* Gall. *Batre, meurtrir.* Ital. *Battere.* Ger. Schlahen. Belg. Met rotden ſlaen. Hiſp. *Batir ò ſobajar.* Pol. *Tł uke, nabyam.* Vng. *Botalom verõm.* Ang. *To beat, to kille.*] Plaut. in Caſina: Quid quæſo potiùs, quam ſculponeas, Quibus batuatur tibi os, ſenex nequiſſime? Sueronius de Calig. Mirmilonem è ludo rudibus ſecum batuentem, & ſponte proſtratum confodit ferrea ſica. Cicero ad Pætum, tranſtulit ad rem obſcœnam, quum inquit: Equidem jam etiã nõ obſcœna verba pro obſcœnis fiunt. Batuit enim, impudenter depſit, multò impudentiùs, atqui neutrum eſt obſcœnum. *βατδεῖν* enim Syracuſis dicebatur quum mas init fœminam. Theocrit. *ἀλλ' ἐτορῇ τὰς μηκάδας, οἷα βατδοῦνται.* Hinc Cicero batuere ſumpſit.

Batus, ti, [*βάτος.* Germ Ein maß / das ohngefehrlich andertha b Straßburger Omen hait. Vng. *Négóly.*] Hebraicæ menſuræ genus fuit, teſte Ioſepho Antiquitatum libro 8, quæ continebat ſextarios 72, ut docet Budæus in commentario de Aſſe.

Bāubārī, deponens. [*נבח nabách. βαύζειν.* Gall. *Abayer.* Ital. *Abbaiare.* Ger. Bellen. Hiſp. *Ladrar, ſpecialmente à los canos ò perros.* Pol. *Hapać, ſzczekacz.* Vng. *Babukkolni.* Ang. *To bark like a dogge.*] Factitium verbum à voce canum quum latrant. Lucr. lib. 5: Et quum deſerti baubantur in ædibus omnes.

Baucalis, vas eſt quo aſtutè utimur refrigerandis in aqua cyathis. Alciat. author in prætermiſſis. [Ger. Keltwaſſerteſſel.]

Bāxĕæ, f. p. [*κρηπῖδες, αἷς ἐχρῶντο οἱ φιλόσοφοι.* Gall. *Vne maniere de pantouſles ou ſouliers, dequoy vſoyent les Philoſophes.* Ital. *Pianelle, Zoccoli.* Ger. Ein gattung der ſchuh oder pantoffen/ wie es die Gelehrten tragen. Hiſp. *Chinelas ò alcorques.* Pol. *Pantofle albo ſotulari ſtarozwieczkich philoſofow.* Vng. *Pántofali.* Ang. *Petten or woodden shooes.*] Sunt crepidæ & calciamenta: & propriè calcei philoſophorum, ut oſtendit Apuleius in libro de Aſino aureo, qui ait: Nec quid pallio, baculoq;, & baxeis, & hircino barbitio Philoſophum fingeret. Plaut. in Menæch. Quis is eſt peniculus? quæ extergentur baxeæ?

B ante D.

B. D. in notis antiquorum, bonorum datum. B. F. bona fide, vel bona fides, vel fortuna, vel filia, vel fœmina. B. F. beneficium, vel bonum factum, & aliquando benefecit. B. F. C. beneficiũ, vel benefecit. B. F. C. B. FI. C. B. F. CT. bona fide cõtractum, bonę fidei contracti. B. F L. bonorum filius. B. F. P. bonę fidei poſſeſſor. B. F R. bona fortuna. B. G R. bona gratia. B. H. bonus homo, vel bona hæreditaria. B. H. S. I. bona hic ſita invenies. B H T S. bonorum hæreditas.

Bdēllĭum, n. ſ. [*בדלח bedholách. βδέλλιον.* Ger. Ein gattung eines ſchwartzen Baums wie ein ölbaum / deſſen Gummi noch alſo in Apotecken genent wird.] Arbor nigra, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici, gummi genus exudans, quod & ipſum Bdellium vocatur. Maximè commendatur quod in Bactriana naſcitur: quanquam & in Arabia, & in India, & Media, & Babylonia proveniat. Galenus libro 6. Simpl. duo bdellii conſtituit genera, Scythicum & Arabicum: quorum Scythicum nigrius eſt, magisq; reſinoſum: Arabicum translucidius & ſiccius. Vide plura de hoc apud Plin. libro 12. capite 9. & Dioſcor. l. b. 1. cap. 69.

B ante E.

Bĕātŭs, a, um, Fœlix, fortunatus, cui bene eſt. [*אשרי meuſchſchár. μακάριος.* Gall. *Heureux, bien-heureux, bien fortuné.* Ital. *Beato.* Ger. Sälig/ Gluckhafftig. Belg. Gaetlich. Hiſp. *Bienauenturado y perfecto.* Pol. *Błogoſł awiony, ſzczęśliwy.* Vng. *Bédeg.* Ang. *Bleſſed, happie, fortunat.*] Qui ſint dicendi beati, Seneca libro ſexto Epiſtol. declarat his verbis: Hoc nos docet beatum non eum eſſe, quem vulgus appellat, ad quem pecunia magna confluit: ſed illum cui bonum omne in animo eſt, erectum.

erectum & mirabilia calcantem: qui neminem videt, cum quo se commutatum velit: qui hominem ea sola parte existimat, qua homo est: qui natura magistra utitur, ad illius leges componitur: sic vivit quomodo illa præscripsit: cui bona illa nulla vis excutit: qui mala in bonum convertit: certus judicii, inconcussus, intrepidus: quem si aliqua vis movet, nulla perturbat: quem fortuna quum in eum quod habuit telum nocentissimum vi maxima intorsit, pungit, non vulnerat. Sed talem hactenus videre haud licuit. Nemini enim summa illa beatitudo, nisi exuto corporis impedimento, potest contingere: adeò ut verissima videatur Solonis illa apud poëtam sententia: scilicet ultima semper Expectãda dies homini est, dicíq; beatus Ante obitum nemo supremaq; funera debet. Cic. libro 5. Tuscul. Hos existimo beatos, qui sint in bonis nullo adjuncto malo. ¶ Accipitur & pro divite: quæ significatio ex vulgi opinione tracta est, quòd solos divites fœlices existimat. Juven. Sat. 1: optima summi Nunc via processus vetulæ vesicæ beatæ. Horat. libro 2. Catm. Ode 4: Nescias, an te generum beati Phyllidis flavæ decorent parentes. ¶ Transfertur & ad alia. Vnde beatam vocem dixit Quintilianus pro sonora, & rara, cuiq; ad perfectionem nihil desit. ¶ In beato omnia beata, *ἐν ὀλίγῳ ὅλα πάντα*. Theocritus. Vsus erit si dicas, ab homine docto omnia doctè fieri, à pio piè, à rege regaliter. ¶ Non est beatus, esse qui se nescíat. Seneca lib. Epist. Fam. 16: Sensus est, haud esse satis ut adsit fœlicitas, ni fœlicitatem tuam intellexeris. Huc alludens Virgil. O' fortunatos nimium, bona si sua norint Agricolas. ¶ Nihil est ab omni parte beatum, Horat. in Odis. Proverbialem habet sententiam, quam Græci sic efferunt: *Οὐκ ἔστιν ὅς τις πάντ' ἄνευ δύσμορος* id est, Fœlix per omnia nullus est mortalium. Hunc senarium citat Aristoteles lib. Rhetor. 2.

Bĕātŭlŭs, pen. cor. diminutivum. [*πλούσιος, εὐτυχέστερος*. Vng. *Bódogotska.*] Persius Sat. 3: tandemq; beatulus alto Compositus lecto.

Bĕātĕ, adverbium, Fœliciter. [*μακαρίως, εὐδαιμόνως*. Gall. *Heureusement, bien heureusement.* Ital. *Beatamente.* Germ. *Sätigklich/ glücklich.* Hisp. *Bienauenturadamente, y perfectamente.* Pol. *Szczęśliwie.* Vng. *Bádogúl.* Ang. *Blisfedlie, happelie.*] Cic. 1. de Finibus: Quoniam igitur omnis summa philosophiæ ad beatè vivendum refertur. Idem in Paradox. Profectò nihil est aliud benè beatéq; vivere, nisi honestè & rectè vivere.

Bĕātĭfĭcŭs, [*ὀλβοποιός, εὐδαίμων*. Pol. *Bl'ogosł'awioni.* Vng. *Bódogító, bódoggá téuő.*] Apuleius lib. de dogmate Platonis: Deus beatus, & beatificus, optimus.

Bĕātĭtās, & Beatitudo, f. e. [אשרי *ósher* *aschré*. *μακαριότης*. Gall. *Beatitude, felicité* Ital. *Beatitudine.* Ger. *Sätigkeit/ glückhafftigkeit* Belg. *Salichheyt.* Hisp. *Bienauenturança:* Pol. *Szczęśliwość, bł'ogosł'awieństwo.* Vng. *Bódogság.* Ang. *Blessednesse.*] Ciceronis seculo vocabula fuerunt dura, quæ tamen ille putavit usu fieri posse mollíora. Sic enim scribit lib. 1. de Nat. deor. At ista sive beatitas, sive beatitudo dicenda sit, (utfunq; enim durum, sed usu mollienda verba sunt) verùm ea quæcunque est, cur aut in solem illum, aut in hunc mundum, aut in aliquã mentem æternam figura membrisq; corporis vacuam, cadere non potest?

Bĕo, as, act. p. Beatum facio. [אשר *ischschér.* *μακαρίζω*. Gall. *Faire heureux, donner félicité.* Ital. *Beatificare, beare.* Ger. *Sätig oder glückhafftig machen* Belg. *Salich macken/ trooste helpen.* Hisp. *Hazer bienauenturado, ò beatificar.* Pol. *Szczęśliwim czynie.* Vng *Meg bódogítom.* Ang. *To blesse.*] Plaut. in Trucul. Hoc me beat saltem, quoniam perduelles vicit, & domum compos laudis revertit. Terent. in Andr. O' factum benè, Beasti, metui à Chryside. ¶ Hinc Beatus, beatior, beatissimus: de quibus paulò antè.

Bēchĭŏn, [*βήχιον*. Ger. *Brandtlattich/ Roßhub/ Eselshub.* Pol. *Podbial'kniat.*] Herba est, Latinè Tussilago dicta, quia tussim sedat. Vnde etiam Bechion à Græcis dicitur. *παρὰ τὸ τοὺς βήχας διαπαύειν*: hoc est, tussi sananda. Plinius li. 16. cap. 6. Officinæ *Vngulam caballinam* vocant.

Bechica. Medicamenta, *βηχικὰ φάρμακα*, à medicis appellantur, quæ tussi medentur *βῆκα* enim Græci tussim appellant.

Belbiton, (quod hic corruptè legebatur) Vide BOLBITON.

Bēlbŭs, quæ & hyæna. [*ὕαινα*. Ger. *Ein Babian/ Nachtwolff/ oder Affwolff.*] Ferarum omnium astutissima, quæ imitatur sub noctem humanos gemitus, ut homines pietate motos, & ad succurrendum egredientes devoret.

Beleci, legumenta apud Aristophanem: sic enim dicitur *βελέκοι* Græcè.

Belenium, *βελένιον*, Aristoteli, (si modò Aristotelis opus sit, quod de plantis nomine ejus circunfertur) olim delibutorium in Perside venenum erat: translatum autem in Aegyptũ & Palæstinam, sine periculo mandi cœpit. Putatur idem esse quod Crateias medicus Helenium Aegyptium vocat. Vide Ruell. lib. 2. cap. 12.

Belion, *βίλιον*, Herba, quæ à Dioscoride *πόλιον ὀρεινόν*: hoc est, Polion montanum appellatur. Est autem hæc nomenclatura ex iis, quæ inter notha Dioscoridis à doctioribus numerãtur.

Bellāriă, orum, plural. numer. n. Fructus & cibi saccharo aut melle conditi, aut alia id genus gulæ irritamenta, quæ & Secundæ mensæ appellantur. [*τραγήματα, ἐπιδόρπιοι, τράπεζα, τραγήματα*. Gal. *Le dernier mets, la deserte de table.* Ital. *Frutti & confettioni doppo pasto.* Ger. *Schleckhafftige Speiß die man zu dem nachtisch auffträgt / als Lebkuchen/ Zuckerladen / Confect.* Hisp. *La mesa de la fruta.* Pol. *Przysmaky potrawy słodkie, które po obiedzie, albo przy winie, zastawy, y inne.* Vng. *Gyömyölcs.* Ital. Ang. *Sweet meats, as tartes, marchpane, fruite &c. which is served to the table after dinner.*] Macrobius in Satur. Adhuc dicente Symmacho, secundæ mensæ illata bellaria novo sermoni principium dedêre. ¶ Vina quoque dulciora est invenire in comœdiis antiquioribus hoc vocabulo appellata, dictaq; esse ea bellaria bellata. Gell. l. 3. c. 11.

Bell. &c. Bellatrix, Bellax, Vide Bello.

Bĕllātŭlŭs, Belle, Bellissimè, Bellitudo, Bellulus, vide BONVS.

Bellĭcămĕa, Dicebatur Columella illa ante templum Bellonæ, super quam jaciebant hastam quum bellum indicebatur Festus.

Bellĭcum, ci, n. g. subsantivum, Cantus ad animandos, hortandosq; milites ad prælium ineundi tuba datum. [תרועה *teroá*. *πολεμικὸν σάλπισμα*. Gall. *Le son de la trompette quand on sonne à l'arme.* Ital. *Suono della trombetta quando suona à l'arme.* Ger. *Das auffblasen zum Streit/ im Krieg/ ein Lerman.* Hisp. *Sonido de bozina para arremeter presto.* Pol. *Lerma do bitwy, pobudka do potkania.* Vng. *Harczra valo indítás, dob, vtés trombita fuuás.* Ang. *An alarme, the sound of trompett when thay blowe to the battaille.*] Vnde Bellicum canere, propriè est milites tubæ cantu ad prælium animare. Per metaphoram accipitur pro instigare seu inflammare ad dissidium. Cicer. 6. Philip. Atque iidem bellicum me cecinisse dicunt. Idem 3. de Orat. Thucydides incitatior fertur, & de bellicis rebus canit quodammodo bellicum. Idem pro Muræna: Simulatq; motus aliquis novus bellicum canere cœpit.

Bellis, vel Bellius herba est: [Gal *Marguerite.* Ital. *Primo fiore.* Pol. *Stokroć cudne.*] Plinius libro 26 cap. 5: Bellis in pratis nascitur, flore albo, aliquatenus rubente. Et lib. 21. cap. 8. Luteus (nempe calyx) & Bellio pastillicantibus quinquagenis quivis barbulis coronatur. Pratenses hi flores, &c.

Bellōnārĭī, sacerdotes Bellonæ, quæ lacertos humerosque concidebant, sanguine suo Bellonæ sacrificantes. Acron.

Bellum. Belli contentio, certamen belli, tempus belli, arma: Cui contrarium pax. [מלחמה *milcham*: *πόλεμος, μάχη*. Gall. *Guerre, bataille.* Ital & Hisp. *Guerra.* Germ. *Krieg.* Belg. *Oorlogh.* Pol. *Wojna, bucwa.* Vng. *Had.* Ang. *Warre, battaile.*] Bellum autem est conflictus ipse, & hostium congressio quæ & pugna dicitur & certamen: quamvis hoc etiam nudis verbis peragi possit. Hæc differentia non obscurè colligitur ex Livio, quum ait: Populum Roman. nullo bello, multis tamen præliis fuisse superatum. Item ex loco Virgil. 11. Aeneid. Turnum autem fugiens media inter prælia belli Sustulit exibo [illegible]. ¶ Aliquando tamen bellum capitur pro prælio. Sallust. Jugurth. bello recenti milites desiderati. Dictum bellum (ut Priscianus sentit) per antiphrasim, quod minimè bellum sit. Alii à bono deducunt: non tamen per contrarium, sed quòd boni gratia bella olim susciperentur, nec ad inferendam, sed ad propulsandam injuriam pacemq; parandam. Alii à duello derivant, abjecto, d, & digamma in b converso. Festus à belluis, quod belluarũ sit mutuò se laniatu confidere. ¶ Dulce bellum inexpertis, *γλυκὺς ἀπείρῳ πόλεμος*. Elegans, quum primis & multorum literis celebratum adagium. Citatur ex Pindaro. Sunt quædam in rebus mortalium, quæ quantum habeant discriminis ac malorum, non intelligas nisi facto periculo. ¶ Multa in bellis inania, *πολλὰ κενὰ τοῦ πολέμου*. De inani suspicione aut pávore sine causa oborto, quem Græci *παυικὸν* vocant. ¶ Non licet bis in bello peccare, *ἁμαρτεῖν οὐκ ἔστι δὶς ἐν πολέμῳ*. In rebus periculosis non tutum est labi. Nam si semel erretur, actum est de capite: nec est secundo errori locus. Vel quod in bello (quia cuncta tumultu peragantur) non detur spatium revocandi restituendiq; si quid perperam sit institutum. ¶ Initium belli, *ἀρχὴ πολέμου*: ubi quis prior lacessit injuria, seu convitio. ¶ Talia gignit bellum, *τοιαῦτα ὁ πάντων πόλεμος ἐξεργάζεται*: id est, Similia calamitosum perficit. Senarius est M. Tullii epist. ad Qu. Frat. libro primo, quo sentit, è dissidiis eorum qui Remp. administrant, multa gigni absurda. Id translatum ad privatam discordiam plusculum habebit gratiæ. ¶ Bello parta, *ἐν πολέμοις*. Vbi quis immodicè insumeret. Solemus enim celeriùs ac temerè profundere, si quid hostib. sit ereptũ.

Bellum recuperatorium, Quod scilicet ob recuperationem rerum ablatarum infertur. Defensorium verò, quod videlicet necessariæ defensionis gratia non intervallo, sed ex continenti suscipitur. Verùm hoc non propriè belli nomen meretur, sed potiùs defensionis censetur facultas, cuilibet omni jure,

ipsoq; rationis ductu permissa, quândoquidem vim atq; injuriam propulsare jus gentium permittit. leg. ut vim. ff. de Instit. & jur. cum simul annotatis per dictum Baronem loco allegato. Bellum offensivum. Bellum defensivum, ut vulgò loquuntur, in barbarorum schola nota sunt vocabula.

Bĕllĭcŭs, a, um, adjectivum, Quod ad bellum pertinet: ut Bellica disciplina. [πολεμικός. Gall. *Belliqne, servant à la guerre.* Ital. *Di guerra* Ger. Das zu dem Krieg gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à la guerra.* Pol. Woienskij. Vng. *Hadra valo, hadi.* Ang. *Pertyning to warre, warelike.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Bellica corona, quæ bellatoribus victoribus dabatur. Plin. lib. 16. cap. 4. Ovid. 3. Fast. Dea bellica Pallas.

Bĕllĭcōsŭs, a, um, Fortis, ferox, & ad bella gerenda aptus. [אישׁ מלחמה *isch milchamáh.* πολεμικός. Gall. *Belliqueux, vaillant en guerre.* Ital. *Feroce.* Ger Kriegisch/ streitbar. Hisp. *Mucho guerreador.* Pol. *Zol'nierskij, zol'nierz.* Vng. *Harczos, hadakozo, viadalos.* Ang *Valiant in armes, fierce, warrelike.*] Salustius in Iugurtha: Lybies quam Getuli minus bellicosi erant. Liv. 9. ab Vrbe: Cepisse enim eos non Romam, sed quòd multò bellicosiùs fuerit, Romanam virtutem, ferociamq;.

Bĕllĭcōsē, adverbium, Fortiter, ferociter, ut virum bellicosum decet. [πολεμικῶς. Gall. *Vaillamment, belliqueusement.* Ital. *Feroce mente, gagliardamente, bellicosamente.* Ger. Kriegisch/ auff weiß wie dapffere Kriegsleut. Hisp. *Brava o bellicosamente.* Pol. *Po zol'niersku, sz mielie.* Vng. *Erősen, keményön.* Ang. *Valiantlie, warrelike.*]

Bĕllĭcrĕpă, Genus veteris saltationis à Romulo institutæ, in qua cum armis saltabant.

Bĕllĭfĕr, a, um, Bellicosus, ab bellum gerendum idoneus. πολεμικός; πολεμοφόρος. Claudianus in Rufinum: quid belliferam communibus ferunt Italiam malis?

Bĕllĭgĕr, a, um, Ad bellum gerendum idoneus. [איש מלחמה *isch milchamáh.* πολεμικος, πολεμοποιός. Gall. *Qui fait la guerre.* Ital. *Chi guerregia.* Ger. Der geschickt ist ein Krieg zu führen. Hisp. *Cosa que haze o trahe guerra.* Pol. *Spossobnij dowoiny.* Vng. *Had viselő.* Ang *That maketh warre.*] Martial. lib. 15: Hermes belligera superbus hasta.

Bĕllĭgĕro, as, n. p: Bello, bellum gero. [נלחם *nilchâm.* πολεμῶ. Gall. *Guerroyer, faire ou mener guerre.* Ital. *Guerreggiare.* Ger. Ein Krieg führen/ kriegen. Hisp. *Guerrear.* Pol. *Woine wiode.* Vng. *Hadat viselők, hadakozom.* Ang. *To make warre.*] Cicero pro Fonteio: C. Marius qui Inducio marо isti minaci atq; arroganti par in belligerâdo esse possit. Ennius apud eundem lib. 1. Offic. Non cauponantes bellum, sed belligerantes. Livius primo libro tertii Belli Punici: Et cum gallis tumultuatum magis, quàm belligeratum.

Bĕllĭpŏtēns, pen. corr. Qui bello pollet. [εὐάνδρειος, δαΐφρων. Pol. *Mocni wogak.* Vng. *Hadakozo.* Ang. *Mightie in warre.*] Statius Theb. 2: Bellipotens cui torva genis horrore decoro Cassis, & aspersо crudescit sanguine Gorgon. Cicer. 3. de Divin. Aeacidæ bellipotentes magis sunt, quàm sapientia potentes.

Bĕllo, as, n. p. Bellum gero, confligo. [נלחם *nilchám.* πολεμῶ. Gal. *Guerroyer, mener ou faire guerre.* Ital. *Combattere, guerreggiare.* Ger. Kriegen. Hisp. *Guerrear, hazer guerra.* Pol. *Bitwe stoczam.* Vng *Hadakozom.* Ang. *To warre, or to mak warre.*] Plinius libro 5. capite 1: Romana arma primùm Claudio principe in Mauritania bellavêre, Ptolemæum regem à C. Cæsare interemptum ulciscente liberto Aedemone. Cicer. pro leg. Man. Fuit proprium popul. Rom. longè à domo bellare. ¶ Est & bellor, aris, deponens. Virgil. 11. Aeneid. -& pictis bellantur Amazones armis. ¶ Composita sunt Debello & Rebello: de quibus infrà suis locis.

Bĕllātŏr, oris, m. t. Bellicosus, vel qui bellum gerit. [איש מלחמה *isch milchamáh.* πολεμιστής. Gal. *Guerroyeur, homme de guerre.* Ital. *Combattitore, guerriere.* Ger. Ein Krieger/ Kriegsman/ Kriegsführer. Hisp. *Mucho guerreador.* Pol. *Woiownik.* Vng. *Hadakozo.* Ang. *A warrour, a man of warre.*] Cicer. 4. Tuscul. An accusatori majores nostri majora præmia, quàm bellatori esse voluerunt? ¶ Dicitur etiam de brutis animalibus. Vide Virgil. libro 10, equum animosum & ad prælium incitatum Bellatorē vocat, quum inquit: -& inter Bellatoris equi cava tempora conjicit hastam.

Bĕllātrīx, cis, f. t. Mulier quæ bellū gerit, seu bellicosa. [אשת מלחמה *éscheth milchamáh.* πολεμιστρια. Gall. *Guerriere, femme vaillante en guerre.* Ital. *Guerriera.* Germ. Ein Kriegerin/ ein kriegisch Weib. Hisp. *Guerreadora.* Pol. *Niewiasta bitna.* Ang. *She that warreth, a woman that figh ethin the warre.*] Vng. 1. Aeneid. Aurea subnectens exertæ cingula mammæ Bellatrix.

Bĕllax, acis, adjectivum, Bellicosus, vel belli appetens. [πολεμιχὸς, μαχικός. Pol. *Bitni.* Vng. *Harczos, had szomiúhozo.*]

Bellatulus, bellè, bellissimè, bellitudo, bellulus, Vide Bonus.

Bellus, Vide Bonus.

Bĕllōsŭs, a, um, Vetustum est nomen, idem significans, quod bellicosus. [πολεμικός. Pol. *Bitni.* Vng. *Harczos hadakozo.* Ang. *Warlike.*] Cæl. apud Nonium: Tantum bellum sufcitare conari adversarios contra bellosum genus.

Bĕlonē, pen. corr. f. g. [βελόνη. Ger. Ein Meerfisch mit einem langen schnabel/ ein Hornfisch. Vng. *Anguilla.*] per simplex, Piscis est qui alio nomine dicitur Acus: utroque nomine à tenui, recta, & oblonga figura deducto, qualem ferè in acu sartoris cernimus. De hoc Plinius libro 9. capite 51: Acus, *inquit*, sive belone, unus piscium dehiscente propter multitudinem utero parit: à partu coalescit vulnus: quod & in cæcilijs serpentibus tradunt. Vulgò *Anguscula* dicitur.

Bĕlŏs, eos, [חץ *cheis.* βελος, Sagitta, telum, ἀπὸ τῆς βάλλειν, quod significat jacere. Gall. *Sagette, fleche.* Ital. *Saetta.* Ger. Ein pfeil. Hisp. *Sueta, ò vira, ò flecha.* Pol. *Strzala.* Vng. *Nyil.* Ang. *An arrowe or dart.*] Caius de Verb. signif. Quod nos telum appellamus, illi βελος appellant: eoq; nomine vulgo quidem id significatur, quod ab arcu mittitur.

Bēlŭă, æ, f. p. sive (ut alii malunt) Bellua geminato l, Immanis fera. [חיה *chaiáh* בעיר *behír.* θηρ, θηρίον. Gall. *Beste cruelle & sauuage.* Ital. *Bestia.* Germ. Ein grawsam thier. Belg. Een wilde felle beest. Hisp. *Bestia comun à tierra ò à mar.* Pol. *Zwierzestrogie.* Vng. *Fene vad, bestye.* Ang. *A great and terrible wildebeast.*] A Bello: hoc est, bono, vel pulchro, κατ' ἀντίφρασιν (ut quidam existimant) dicta: aut (ut aliis placet) à substantivo Bellum, quòd Bestiarum sit bellum sibi mutuò inferre, quibus natura ad hoc ipsum arma videtur concessisse. Terent. in Eunuch. Eóne es ferox, quia habes imperium in beluas? ¶ Belua etiã de homine fero, stupido & hebeti dicitur. Terent. in Phorm. Sed quid pertimui autem belua? Idem in Eunucho: Age nunc belua, credis huic quid dicar.

Bēlŭātă, tapetia, Dicta sunt à Plauto in Pseud, beluarum figuris picta, intextaq; ζωωτά.

Belualis, vel Bellualis, beluinus. [Pol. *Bestialski.* Vng. *Vadbozo valo, vadhozillendo.*] Macrobius Satur. libro 5. capite 11: Educationem quoque nutricationis tanquam bellualem & asperam criminatur.

Bēlŭīnŭs, a, um, Quod est beluæ: ut Beluina rabies, [θηριώδης. Gal. *De beste, bestial, cruel.* Ital. *Bestiale.* Germ. Das des thiers ist/ zum thier gehört. Hisp. *Bestial, cosa de bestia.* Pol. *Szwinsky, okrutny, bestly podobny.* Vng. *Fenc kegyetlen, fene vadhozillendo.* Ang. *Of a beast, beastlie, cruell.*] Ambr. Tum ipsa habitudo corporis suavis & grata, ut neque beluina vastitas horrori sit, nec gracilitas infirmitati.

Bēlŭōsŭs, a, um, sive Belluosus, Quod abundat beluis. [θηριώδης. Pol. *Pel'ni bestly.* Vng. *Vadakkal bwuöikodó.*] Vnde Oceanus dictus est beluosus, κητώδης, à beluarum multitudine & magnitudine quæ ibi sunt: nam inter beluas marinas numerantur balenæ, pristis, physeter, & orca. Horat. 4. Carm. Te beluosus qui remous Obstrepit Oceanus Britannis.

Bembrades, pisces sunt membrades aliâs vocitati, conjectura est esse pisciculos, quos Galli *Celerius* vocant: vel eos, qui Agathopoli magna sæpè copia capiuntur, parvis Alosis similes, & illic *Calliques* vel *Lasches* vocantur.

Belioculus, Gemma est albicans, Belo Assyriorum deo dicata, pupillam pingens nigram è medio aureo fulgore lucentē. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

Bendidia, βενδίδεια, Sacra fuisse apud Thraces narrat Strabo, ex quibus Orphica originē sumpsêre. Vide Cælium Rhodig. Lect antiq. lib. 18. cap. 23.

Bĕnĕ, Benedico, Benefacio, Beneficiarius, Beneficium, Vide Benè in BONVS.

Bĕnnă, æ, teste Festo, Lingua Gallica genus est vehiculi. [Ger. Ein Wen/ ist ein gattung eines karrens. Pol. *Kareta.* Ang. *wagon.*] Vnde Combennones in eadem benna sedentes. Cato de Re rust. cap. 23: Bennæ emanturioleæ caducæ saliantur,

Berbena, aliàs Verbena.

Berberion, vel Berberi, Conchę genus ex qua uniones & margaritæ velluntur, autor Barbat. in Corol. Chamarion libro 2. [Ger. Ein Perlinmutter.]

Bĕrĕnīcēs cŏmă, κόμη βερενίκης, Sydus ad caudam leonis situm, ex septem constans stellis, trigoni figura collocatis: ita dictum à capillis Berenices, Ptolemæi Philadelphi filiæ, & Evergetæ fratris sui uxoris, quos quum illa voti solvendi gratia detondisset, & postridie nusquam apparerent, in hasce stellas creditum est esse commutatos. Vide latiùs in dictione BERENICE, in Onomast.

Berilion, anemome.

Berillus, Vide BERYLLVS.

Bero, Saccus, quasi pero, à pera dictus. [Pol. *Biessaga; torba.* Vng. *Táska sák,* Ang. *A bagge, a satchell.*] Vide priores Budæi annotationes.

Berula, vide Sisymbrium.

Bēryllŭs, [βήρυλλος. Germ. Beryll ein Edelgestein.] Gemma est subviridis, & transparens, vix alibi unquam quàm in India reperta: cujus novem enumerātur species apud Plin. lib. 37. cap. 6. Probatissimi tamen sunt ex iis, qui viriditatem puri maris

imitantur.

imitantur. Poliuntur omnes ſexangula figura artificum ingeniis: quoniam hebeſcunt, ni color ſurdus repercuſſu angulorum excitetur. Propertius libro 3: Et ſolitum digito beryllon adederat ignis.

Bēs, beſſis, maſculini generis, compoſitum eſt ab Aſſe, octo ſignificans uncias: διμοιρία, Feſtus, Bes appellatus eſt, quòd bis triens ſit: quanvis dura compoſitio fiat beſſis ex triente. Cic. ad Atticum lib. 4: Fœnus ex triente factum erat beſſibus. Plin. lib. 18. cap. 11: Græci in binos ſemodios farinæ ſatis eſſe beſſes fermenti conſtituere. ¶ Legitur & nominativus Beſſis apud Feſtum, modò emendata ſit lectio: Beſſis, *inquit*, unciæ octo, triens quatuor. ¶ Bes etiam eſt Geometrarum menſura, continens octo partes jugeri in duodecim partes diviſi. Vide Colum. lib. 5. cap. 1.

Beſaſa, nomen rutæ, ut placet Aetio Serm. 8. cap. 47.

Bēstĭă, Bellua, [בעיר *behir* בהמה *behemah*. Θηρίον. Gall. *Beſte*. Ital. *Beſtia*. Ger. Ein thier. Belg Een beeſte. Hiſp. *Beſtia, animal bravo y fiero*. Pol. *Beſtia, zwierz*. Vng. *Fene beſtye, fene vad*. Ang. *A beaſt*.] Nomen eſt generale, omnia animalia rationis expertia complectens: Nam & de piſcibus & volucribus dicitur. Cic. 5. Tuſcul. Namque alias beſtias nantes, aquarum incolas eſſe voluit: alias volucres cœlo frui libero: ſerpentes quaſdam eſſe gradientes. Idem de Amicitia: Quòd ſi hæc apparent in beſtiis volucribus, agreſtibus, nantibus, *&c.* ¶ Beſtia quòque prænomine Lucii commemoratur à Saluſtio inter eos qui cum Catilina adverſus Remp. conjurarunt. ¶ Beſtia beſtiam novit, ἴγνωκε δὲ θὴρ θῆρα, Novit profectò fera feram. Ariſtot. lib. Rhetor. 1: Congruet ubi convenit inter duos pariter improbos. ¶ Ne beſtiæ quidem ferre poſſent. Proverbialis hyperbole eſt apud M. Tullium actione in Verrem 3: Poſtremò ut odor Apronii teterrimus oris & corporis, quem, ut ajunt, ne beſtiæ quidem ferre poſſent, unus iſti ſuavis & jucundus videretur.

Bēstĭŏlă, læ, diminutivum. [Θηρίδιον. Pol. *Beſtyka*. Vng. *Fene beſtyetske*. Ang. *A litle beaſte*.] Plinius libro 11. capite 6: Apes alveum illinunt amaritudinibus ſuccis contra aliarum beſtiolarum aviditates.

Bēstĭārĭī, Dicebantur qui ad depugnandum cum beſtiis damnati erant. Θηριομαχοῦντες. Hinc à Seneca ludus beſtiariorum nuncupatur, quo beſtiarii depugnabant. Cicer. pro Seſtio: Præclara ædilitas, unus leo, ducenti beſtiarii. Idem in Vatinium: Milonem dicas gladiatoribus & beſtiariis obſediſſe Rempublicam.

Bēta, tæ, Herba eſt notiſſima, etiam hodie nomen retinens, quæ quòd inſipida ſit, fatua, peculiari quodam epitheto appellatur. [σιώτλον, ſive τῦτλον. Gall. *Poree, iotte, blette*. Ital. *Beta, betiola*. Ger. Mangolt/ oder tôl. Hiſp. *Aſelgas*. Pol. *Czwikła*. Vng. *Paré, alatſon kápoſzta*. Ang. *A beete*.] Martialis libro 13: Vt ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ, O quàm ſæpè petet vina, piperq; coquus. ¶ Betæ quoq; à Diogene appellabantur homines molles & cinædi. Vnde & Betizare dixit Auguſtus, pro languere, & effœminari. Vide Cælium li. 15. cap. 11.

Betanomantia, f.p. (quod in quibuſdā editionibus huc perperam fuit ingeſtum) Vide BOTANOMANTIA.

Bethycatus, Vide BOETIS.

Bethiſalca, Vitis nigra apud Dioſcorid. lib. 4. cap. 195.

Bĕto, is, Vado, quaſi benè ito. [Pol. *Bieże*. Vng. *Megyôk*.] Varro: Mulierem quòd parere ea non poterat, foras betere juſſit. Pacuvius: Vos hinc defenſum patriam in pugnam betite, ex Nonio. Plautus Curcul. Si illa ad me betet.

Bētŏnĭcă, f.p. [κέστρον Dioſcoridi. Gall. *Betoine ou vetoine*. Ital. & Hiſp. *Betonica*. Ger. Betonien. Pol. *Bukwica czyrwona*.] Herba Gallis dicitur, quæ ab Italis *Serratula*, teſte Plinio libro 25. capite 8. ¶ Eſt & altera Betonicæ ſpecies, teſte Aegineta, herba unicaulis, ramulos habens pulegii, ſed tenuiores, & guſtu fatuos, quæ à ſuperiore ſpecie differt, non effectu. ¶ Eſt & alia ſpecies Betonicæ, ſeu vetonica coronaria: ſeu vetonicum altile, vulgò *flores tunici*, aut *caryophylli*, teſte Ruellio. [Pol *gwoździki*. Ang. *Vitoune*.]

Bētŭlă per ſimplex l. melius quàm Betulla per duplex l. σημὺς, Theophraſto σημύδα Hiſt. Plant. lib. 3. cap. 14. [Germ. Bircken. Pol. *Brzoza*. Vng. *Nyirfa*.] Arbor eſt ſatis vulgaris, cortice candidiſſimo, quam Romani ex Gallia in Italiam tranſtulerunt: & ex ea faſces conficiebant qui magiſtratibus ſolebant præferri. Indeq; nomen ſortita & à Batuendo (batuere enim cædere) batula, levique mutatione betula. Quo error inſignis corrigitur Matthæoli (viri alioqui meo judicio maximi) in Dioſcoridem cap. de Populo: qui betulam à bitumine deduci exiſtimavit. Hujus meminit Plin. lib. 25. cap. 8.

B ante I.

B. I. In notis antiquorum, Bonum judicium. B. I. I. Boni judicis judicium.

Bĭæŏn, βίαιον, Vini factitii genus erat, valetudinis cauſa excogitatum: Fiebat ex uvis ad Solem ſiccatis, & aqua marina: dictum eſt à cura, quia multum in eo condendo laboris adhibetur: ſive quia violentum eſſet, & efficax contra morbos: ſive à feſtinatione atque impetu. Plinius lib. 14. cap. 8: Apud Græcos jure clariſſimum nomen accepit, quod appellaverunt Biæon, ad plurimos valetudinum uſus excogitatum. Fit autem hoc modo: Vvæ paulùm ante maturitatem decerptæ, ſiccantur acri Sole, ter die verſatæ per triduum, quarto exprimūtur, dein cadis Sole inveterantur.

Bĭārchī, [βιαρχοι. Pol. *Przełożeni nad żywnością*.] Qui præſunt commeatibus, vitæq; neceſſariis cōparandis. βίος enim Græcis non modò vitam, verumetiam victum ſignificat.

Bĭblĭă, bibliorum, plur. num. [βιβλία. Ger. Die Bibel: das iſt/ die Bücher der H. Schrifft. Pol. *Biblia*. Vng. *Biblia*.] Libri, quo nomine Libri ſacri per excellentiam appellantur. Sunt nanque, teſte Chryſoſtomo Hom. 9. in epiſt. ad Coloſſ. ſalubris animę pharmaca quæ (ut Baſilius ait in Comment. ſuper pſalmum primum) ſimilia ſunt medici officinæ, è qua quiſq; petere poſſit aptum ſuo morbo remedium. Quare & Irenæus lib. 5. contra Valent. comparavit Biblia arboribus ligni Paradyſi. De omni, *inquit*, ligno Paradyſi manducate: id eſt, ab omni ſcriptura divina manducate.

Bĭblĭŏgrăphŭs, βιβλιογράφος, Librarius, παρὰ τὰ βιβλία, τὸ γράφω. [Pol. *Kſięgarz*.]

Bibliolathas, à Demetrio Trœzenio dictus eſt Didymus Grammaticus: quoniam ſupra ter mille quingentos libros conſcripſit. Vide Cæl. lib. 19. cap. 9.

Bĭblĭŏpōlă, m. f. librorum venditor. [βιβλιοπώλης. Gal. *Libraire, vendeur de liures*. Ital. *Libraio, venditore de libri*. Germ. Ein Buchführer/ ein Buchtrager/ der da Bücher verkaufft. Hiſp. *Librero*. Pol. *Kſięgarz*. Vng. Könyv árus. Ang. *A bookeſeller, a ſtationer*.] Mart. Non habeo, ſed habet bibliopola Thryphon. Plin. junior: Bibliopolas Lugduni eſſe non putabam: ac tantò libentiùs ex literis tuis cognovi venditari libellos meos. Componitur autem ex βιβλίον, quod eſt liber, & πωλῶ, vendo, per ω in prima.

Bibliothaphi, βιβλιοτάφοι, Ab eruditis appellantur qui ut ſoli ſapere videantur, librorum aliquid inſignium nacti, nemini eorum copiam faciunt, ſed in arca, velut in ſepulchro quodam ineluſos aſſervant.

Bĭblĭŏthēcă, pen. pro. f.p. [בית ספרים *beth-ſepharim*. βιβλιοθήκη. Gall. *Librairie, eſtude, chambre aux liures*. Ital. *Libraria*. Ger. Ein Liberey/ ein ort da man die bücher bey einander behaltet. Belg Een Librye. Hiſp. *Libreria*. Pol. *Kſięgarnia*. Vng. Könyv tartó. Ang. *A librarie, a ſtudie, a great nomber of bookes*.] Tàm librorum per ſe magnus numerus, quàm locus ubi libri ſunt, appellatur, ut lib. 32. Digeſt. ſcribit Vlpian. Cicer. ad Sulpit. Dionyſius ſervus meus, qui meam bibliothecam multorum nummorum tractavit, quum multos libros ſurripuiſſet, *&c.* Latinis Libraria dicitur. Gel. Fortè in libraria ego, & L. Paulus poeta, vir memoria noſtra doctiſsimus, conſederamus. ¶ Eſt & bibliotheca titulus ſive inſcriptio, qua Diodorus hiſtoriam ſuam nomi navit. Plin. in procœmio operis: Apud Græcos deſiit nugari Diodorus, & Bibliothecas hiſtoriam ſuam inſcripſit. Bibliothecæ (ut ſcribit Vitruvius) ad Orientem ſpectare debent. Vſus enim librorum matutinum expoſtulat lumen.

Bĭblĭŏthēcālĭs, le, Quod eſt Bibliothecæ: ut apud Martianum: Bibliothecalis copia: [Vng. Könyv tartói.]

Bĭblo, is, verbum eſt factitium, à ſimilitudine ſoni, qui fit in vaſe.] Pol. *Bełkoce*. Vng. Hordó moggyara dönög.] Nævius: Biblit amphora. Feſtus.

Bĭblos, βίβλος, fœm. gen. juncum ſignificat: item Aegypti arborem, quæ & Papyrus, cujus cortice ad chartas, ligno autem ad navigia utebantur. Lucan. lib. 3: Nondum flumineas Memphis contexere biblos Noverat.

Bĭbo, bibis, bibi, bibitum, n. t. Potum haurio, humorem attraho. [שתה *ſchatáh*. πίνω. Gall. *Boire*. Ital. *Bere*. Germ. & Belg. Trincken. Hiſp. *Beuer*. Pol. *Pić*. Vng. *Iſzom*. Ang. *To drink*.] Plaut. in Stich. Vide quot cyathos hos bibimus. Virg. lib. 11, etiam his junxit, quæ vim attrahendi humoris nullam habēt: Haſta ſub exertam donec perlata papillam, Hæſit, virgineūq; altè bibit acta cruorem. ¶ Bibere etiam accipitur pro auſcultare, ſeu ſtudiosè audire. Horat. l. Car. 2: Pugnas & exactos tyrannos Denſum humeris bibit aure vulgus. ¶ Invenitur etiā paſsivum hujus verbi bibo in tertia perſona. Iuvenalis: ſed nulla aconita bibuntur Fictilibus.

Bĭbāx, om. t. & Biboſus, m. f. Qui eſt bibendi avidus, vel nimius potator. [שתה *ſchothéh* סבא *ſobe*. πότης, πωτικός. Gall. *Grand beueur, qui boit beaucoup*. Ital. *Beuitore, cinciglione*. Ger. Ein trincker/ ein ſauffer/ der viel trincket. Belg. Drinckachtich/ een bronckaert. Hiſ. *Grand beuedor*. Pol. *Ozraliec*. Vng. *Nagy ihato, borisza'k*. Ang. *A great drinker*.] Gel. lib. 3. cap. 12: Bibendi avidum, P. Nigidus in Cōmentariis Grāmaticis bibacē & biboſum dicit. Laberius in Mimo lib. 1: Non māmoſa, nō annoſa, nō biboſa, non procax. Biboſus tamen (ſi Gellio credimus) vocabulum eſt novum, & à Laberio vocum innovatore confictum. Nomina enim

in oſus, potiùs fiunt à nominibus, quàm à verbis.

Bĭbācŭlŭs, diminutivum à nomine Bibax, Qui largiùs & frequentiùs bibit. [φιλοπότης. Pol. Oҳralca. Vng. Bor iſzikotska.] ¶ Idem nomen fuit Poëtæ, quem Hieronymus in Chronicis Cremonæ natum ſcribit, paulò minorem Cicerone.

Bĭbācĭtās, atis, Propenſio ad largiùs bibendum. [φιλοποσία. Gall. Beuerie exceſſiue. Ital. Eccеſſino beuere. Ger. Das vbermäſſig trincken. Hiſp. El habito y obra de mucho beuer. Pol. Opilſtwo. Vng. Nagyſsatoſag, fölöttéb valo ital. Ang. Great drinking.]

Biber, Nomen antiquum neutro genere uſurpatum, τὸ πίον. C. Fannius annalium 8: Domina ejus ubi ad villam venerat, jubebat biber dari. Cato quoq; Originum libris uſus eſt, & Tinnius in prælia. Date illi biber, iracunda eſt. Soſipater lib. 1.

Bibeſia, æ, Vocabulum eſt à Plauto cõfictum pro nimia bibendi aviditate: [φιλοποσία. Pol. Wielkie pragnienie. Vng. Nagy italra valo kéuánság.] quemadmodum & Perediam idem dixit pro fame, & voracitate. Feſtus

Bĭbŭlŭs, a, um, Quod facilè ſorbet. [שתה ſchotheh סבא ſobé. πότης, ποτικός. Gall. Qui boit volontiers. Ital. Che beue volontieri. Ger. Das gern trinckt/oder auffſupffet. Hiſp. Que ſe paſſa como papel. Pol. Obzerca, chłʼstacz. Vng Kinnyen ivó ihato. Ang. That ſucketh vp quickelie, deſirous to drink and ſwall.] Virgilius ad Meſſalam: Inverſo bibulum reſtinguens lumen olivo. Lumen enim bibit oleum: id eſt, ardendo conſumit. ¶ Vnde & Bibulorum cognomen ductũ eſt, & Bibula papyrus, quæ ſorbet atramentum. Lucanus: Conficitur bibula Memphitis charta papyro. ¶ Hinc fit Meribibulus, de quo alibi. ¶ Horatius paſſivè dixit Bibulum Falernum.

Potores bibuli media de nocte Falerni,
Oderunt porrecta negantem pocula.

Bĭcēps, Biclinium, Bicolor, Bicornis, Bicorpor, Bicubitalis, Vide BIS.

Bīlĭs, f. t. [חמה chemáh מרורה merorâh מאר mémer. χολή. Gall. Colere, fiel. Ital Colera. Ger. Die gall. Hiſ. Colera, hyel. Pol. Zołʼcź. Vng. Sár, tagokban folyó neduesség. Ang. Choler, anger, the gall.] Nomen eſt commune duobus præcipuè humani corporis humoribus: quorum alter, qui calidus eſt & ſiccus, ab aureo colore Flava bilis appellatur. Alter, qui frigidus eſt & ſiccus, quoniam nigræ favillæ colorem imitatur, Atra bilis dicitur. Vtrũque generis rurſus in duas primarias ſpecies finditur: in naturalem ſcilicet, & non naturalem. ¶ Bilis flava naturalis (quæ bilis appellationem ſibi peculiariter vẽdicavit) rurſus duplex eſt. Quædam enim apta eſt nutritioni, quæ una cum ſanguine miſcetur in venis: partim ut ille hoc veluti vehiculo commodiùs penetret in venas exiliores, partim ut alat partes naturæ ſuæ affines: hoc eſt, calidas & ſiccas. Deinde munere ſuo functa, quod reliquum eſt, unà cum ſudoribus foras effluit per poros. Hæc tenuis humoris permiſtione mutatur in bilẽ pallidam, quæ & ipſa à naturali quàm minimum recedit. ¶ Altera excrementitia eſt, & inepta nutritioni, quę à ſanguine expurgata recipitur in veſiculum bilis, quam χολήδοχον Græci appellant, & inde proprio meatu in inteſtina delabens, dejectionem ſtimulat, & tingit excrementa. ¶ Non naturalis iterum in quatuor diſtinguitur ſpecies, in vitellinam, λεκιθώδη, quæ fit ex bile pallida, acrimonia caloris non naturalis uſta: in porraceam πρασοειδῆ: in æruginoſam ἰώδη: & in eam quæ cæruleo colore glaſtum imitatur, unde ὑδατώδης à Græcis appellatur. Tres hæ poſteriores ſpecies potiſſimùm fiunt in ventriculo, ex alimentis acribus, ut porro, ſinapi, & ſimilibus: ex quibus primùm fit porracea bilis: deinde æruginoſa. & poſtremò cærulea. Nonnunquam etiam in jecinore ex vitellina vehementiùs uſta, ut accidere ſolet in morbis ardentiſſimis. ¶ Atra bilis & ipſa in Naturalem dividitur, quam propriè μέλαινα χυμὸν: id eſt, atrum ſuccum, ſive ſuccum melancholicum medici appellant, & Non naturalem: & Naturalis rurſus in Aptam nutritioni, quæ miſcetur ſanguini in venis, alitq; partes frigidas & ſiccas oſſa ſcilicet, & cartilagines: & in Excrementitiam, quæ nihil aliud eſt, quàm excrementum ſanguinis, quod à jecore lien ad ſe allicit, ejusq; tenuiſſima parte alitur: reliquum per proprium meatum (quem & Stomachum vocant) in ventriculum regurgitans, ut illum aſtringat & roboret: ubi munere ſuo functa, unà cum excrementis per inteſtina dejicitur. ¶ Non naturalis autem (quæ propriè Atra bilis dicitur,) in triplici eſt differentia. Alia enim fit ex ſucco melancholico, putredinis aut caloris vi in cinerem quodammodo converſo. Alia ex bile vitellina, primùm in porraceam, deinde in æruginoſam, & poſtremò in cæruleam mutata. Alia ex pituita in venis putreſcente, & vehementiùs uſta. Hæc tam exactè diſcutere, ad medici forſan officium magis attinebat: verùm quoniam hic tam craſſè impegiſſe videbamus Dictionarii hujus conſarcinatores, ut atram bilem eam eſſe traderent, quæ à veſicula fellis excipitur, flavam autem bilem inteſtinorum vitium interpretarentur, viſum fuit hæc paulò altiùs repetere, ut intelligerent vel rei medicæ imperiti, aliud eſſe ſpecioſis doctorum titulis lectori fucum facere, & putria ſalſamenta (quod dici ſolet) origano condire: aliud ex fumo lucem prætendere, & præter ſummam fidem & diligentiam, judicii etiam nonnihil ad opus aliquod afferre. ¶ Accipitur item Bilis pro ira, quæ à bile excitatur. Horatius 2. Sermon. Satyr. 2: tantùm maledicit utriq;, vocando Hanc Furiam, hũc aliud, juſſit quod ſplendida bilis. ¶ Ineſt & formicæ & ſerpho bilis, Ἔστι καὶ μύρμηκι καὶ σίφωνι χολή. Admonet adagium non eſſe contemnendum inimicum quempiam, nec ullum temerè laceſſendum: quandoquidem nullum animal tam minutum aut imbecillum, quod irritatum non excandeſcat ira. Quadrabit & in homunculos nullis prædítos viribus, tamen vindictam molientes, ira ut ſolet, animos ſuppeditante. Serphus minutulũ animal non diſſimile formicæ.

Bilis apud Afros appellatur ſemen humanum, humi profuſum. [Pol. Siemie meskie. Vng. Ondo.] Feſtus.

Bĭlĭōſŭs, a, um, in quo bilis abundat: [χολώδης. Gall. Bilieux, colere, facile à courroucer. Ital. Colerico, chi facilmente corrucia. Ger. In dem viel gallen/oder bitterkeit iſt/zornmütig. Hiſp. Melancolico, ò colerico. Pol. Collerik. Vng Az kiben az tagok ban folyo neduesség bwnek. Ang. Colericke, angrie.] ut Sanguis biliosus, ſputum biloſum, apud Cornelium Celſum.

Bĭŏthănătŏs, Violenter mortuus. [חלל chalâl. Gall. Occis violentement. Ital. Vcciſo violentemente. Ger. Der vnzeitig Tod / ſo mit gewalt einem angethan wird. Hiſp. Matado fuercoſamente. Pol. Naglie, gwałtownie vmieraiący. Vng. Meg ölettöt, meg nyomuaztatot, erőszakkal meg holt. Ang. That is killed violentlie.] βιοθάνατος, ex βία violentia, & θάνατος mors: ut quum quis ferro, vel alia vi interficitur, & non ſua: id eſt, naturali morte moritur, quæ naturaliter contigit: & mors ipſa Biothanata dicitur, quę per vim infertur. De qua intellexit Virg. libro 4. Aeneid. quum dixit: Nam quia nec fato, merita nec morte peribat, Sed miſera ante diem. Scribit Lampridius prædictum fuiſſe Heliogabalo, ipſum biothanatum fururum. Iul. Firm. Si luna, inquit, applicuerit ſe Saturno deficiens lumine, faciet matres biothanatas intetire. Servius ait Biothanatorum animas nõ recipi in originem ſuam.

Bĭs, adverb. Duabus vicibus, iterum. [טעמים pahamâjim. δίς. Gall. Deux fois. Ital. Due fiate. Ger. Zweymaal. Belg Tweemaal. Hiſp. Dos vezes Pol. Dwarazy. Vng. Kétszer Ang. Two tymes.] Cic. de Amic. Bis unà conſules. Plin. Vt aliquę bis die pariant. Multa habet compoſita de quibus modò dicemus.

Bĭcēps, itis, com. t. Qui habet duo capita. [δικέφαλος. Gall. Ayant deux teſtes ou deux ſommitez. Ital. Coſa che ha due capi. Ger. Zweyköpffig/das zwey häupter hat. Belg Tweſpitzig/tweehoofdich. Hiſ. Coſa que tiene dos cabecas. Pol. Odwu gł'owach. Vng. Két feiw. Ang That hath two heades.] Plinius libro 10. capite 62: Serpentes coëunt complexu, adeò circunvolutæ ſibi, ut una exiſtimari biceps poſſit. Cicer. 1. de Divin. Et ſi puella nata biceps eſſet.

Bĭclĭnĭum, n. ſ. locus ubi duo lecti ſunt, ſicut Triclinium, ubi tres. [δίκλινιον. Gall. Chambre où il y a deux lits dreſſez. Ital. Luogo dove ſtanno due letti. Ger. Ein ort da zwey betth ſtehen. Hiſp. De dos lechos ò meſas. Pol. Mieſce o dwu łʼozach. Vng. Két ágyu kamara. Ang. A chamber with two beddes.] Eſt autem hæc dictio ex Latino & Græco compoſita: nam Bis Latinum eſt, & κλίνη Græcum, quod lectum ſignificat. Plaut. in Bacch. In Biclinio cum amica tua uterq; cubitum eatis.

Bĭcŏlŏr, com. t. adject. Duorum colorum. [δίχροος. Gall. De deux couleurs. Ital Di due colori. Ger. Das zweyerley farben hat. Belg Van tweederley verben. Hiſp. Coſa que tiene dos colores. Pol. Dwoiéj farwy. Vng Két fzinw'. Ang. Of two coloures.] Plinius libro 10. capite 52: Intùs omne ovum volucrum bicolor. Ovid. 11. Metam. Myrrea tylva ſubeſt bicoloribus obſita baccis.

Bĭcōrnĭs, ne, quod habet duo cornua: [δίκερως. Gall. Ayant deux cornes ou deux fourchons. Ital. Di due corna. Ger. Das zwey hörner hat. Belg. Dat twee hoornen heft. Hiſp. Coſa que tiene dos cuernos. Pol. Odwu rogach. Vng. Két ſzarw. Ang. That hath two hornes.] ut Bicorne ferrãmentum. Colum. libro 10. capite 5. Bicornes furcæ. Virgil. 1. Georg. Exacuunt alii vallos, furcasq; bicornes

Bĭcōrpŏr, [δίσωμος. Gall. Ayant double corps. Ital. Di due corpi. Ger. Dao zwen toyb hat. Hiſp. Coſa que tiene dos cuerpos. Vng. Két teſtw'. Ang. That hath two bodies.] Omnis generis. Duorum corporum. Cicer. 2. Tuſcul. Hæc bicorporem afflixit manum.

Bĭcūbĭtālĭs, le, quod duorum eſt cubitorum: [δίπηχος. Gall. Qui a deux coudees de long. Ital. Di due cubiti. Ger. Das zweyer ellenbogen lang iſt. Hiſp. Coſa que tiene dos codos de medir. Pol. Dwa łʼokcyie dłʼugy. Vng Két ſingini, két karni. Ang. Two cubites long.] ut Bicubitalis caulis. Plin. lib. 20. cap. 23.

Bĭdĕntāl, n. t. Locus erat, aut ædificium fulmine tactum: ita dictum ab ove bidente, quæ ad prodigii procurationem à ſacerdote immolata, ibi ſepeliebatur. Horatius: Minxerit in patrios cineres.

cineres, ao triſte bidental Moverit inceſtus: certè furit, ac velut urſus. Nonius Marcel. Bidental dici vult, quòd binæ pecudes mactarentur. Cornutus in Perſ. Sat. 2. ipſum fulmen bidental appellari ſcribit, aut quia duos dentes habeat, aut quia ubi ceciderit, bidentes mactentur.

Bĭdēntēs, f. t. Quidam intelligunt oves, aut alia pecora, quæ per ætatem duos dentes altiores habent. [Pol. *Owce albo, bydl'o ſtare.*] Nam Higinius dicit: Quæ bidens hoſtia, oportet dentes habeat octo, ſed ex his duos cæteris altiores per quos appareat ex minore ætate in majorem tranſcendiſſe. Alii Hoſtias bimas: id eſt, duos annos habentes, hoc nomine intelligunt, quod in commentariis ad jus Pontificum pertinētibus legatur, Bidentes primò dictas, d, litera ex ſuperfluo interjecta (ſicut in Redeo) ad hiatum duarum vocalium præcavendum. Ergo Bidentes primò dictæ ſunt quaſi Biennes: poſtea autem vocabulo longo uſu loquendi corrupto, quæ priùs Bidennes dicebantur: poſtea bidentes ſunt dictæ. Vide Gell. lib. 10. cap. 4 Virg. 6. Aen. - totidē lectas de more bidentes. ¶ Item Bidens, *σμινύη*. Pollux, ubi *περὶ τῶν γεωργικῶν ἐργαλείων*, inſtrumentum ruſticum foſſorium, quòd duos dentes habeat. Iuven. Vive bidentis amans, & culti villicus horti.

Bĭdŭum, n. ſ. Spatium duorum dierum: à quo biduanus, a, um: ut Biduanæ induciæ. [יומים *jamáyim. δύο ἡμέραι.* Gall. *L'eſpace de deux iours, deux iours, deux iours entiers.* Ital. *Il ſpatio di due giorni.* Germ. Zween tag. Bel. Tween dagen. Hiſp. *El eſpacio de dos dias.* Pol. *Czas dwuchdniy.* Vn. *Két nap.* An. *The ſpace of two dayes.*] Terent. in Eunuch. Ego impetrare neque hoc abs te biduum Saltem ut concedas ſolùm. ¶ Biduo continenti, ſignificat duobus diebus continentibus. Suet. in Calig. Per hunc pontem ultrò citrò commeavit biduo continenti.

Bĭēnnĭs, om. t. Qui eſt duorum annorum. [*δετής.* Gall. *De deux ans.* Ital. *Di due anni.* Ger. Zwey jar alt / von zweyen jaren. Belg. Van twee jaren. Hiſp. *Coſa de dos annos.* Pol. Dwurocznỳ. Vn. *Két eſztendős.* Ang. *Of two yeares.*] Plin. lib. 2. cap. 82: Vtpote quum quidam annuo & bienni ſpatio duraverint.

Bĭēnnĭum, n. ſ. Spatium duorum annorum. [שבתים *ſchenaṯháym. δετία* Gall. *deux ans entiers, l'eſpace de deux ans.* Ital. *De due anni.* Germ. Zwey jar Belg. Twéen jaren. Hiſp. *Coſa de dos annos,* Pol. Dwie leczie. Vng. *Két eſztendő.* Ang. *The ſpace of two yeares.*] Cic. de Amicit. Primò à Gabinia lege: biennio autĕ pòſt Caſſia.

Bĭfārĭam, Duob. modis, duplici ratione, [*δίχως.* Gall *En deux parties, en deux ſortes, en deux maniéres.* Ital. *In due parti.* Ger. Auff zween weg / auff zwo weiß. Hiſp. *En dos partes.* Pol. *Dwoiako.* Vng. *Két képpen.* Ang. *Two fold or two maner of wiſe.*] ut Trifariam, *τριχῶς*, adverbia ſunt, quibus ſignificatur quod duobus vel tribus modis, vel quod in duas vel tres partes fari poteſt. Cic. 3. Tuſc. Bifariam quatuor perturbationes æqualiter diſtributæ ſunt: nam duæ, *&c.* ¶ Sic Multifariam, Omnifariam, Plurifariam ſignificat multorum generum, omnis generis, plurium generum: ſive in multas, in omnes, & in plures partes: ſive quod multis, omnibus, & pluribus modis fari poteſt. Dicimus etiam Bifariè, Trifariè, Multifariè, *&c.*

Bĭfĕrŭs, a, um, Quod bis quotannis fructum fert. [*διφόρος, δικαρπος.* Gall. *Portant deux fois l'an.* Ital. *Che fa frutto due volte all' anno.* Germ. Das järlich zwey maal frucht tregt. Hiſp. *Coſa que trae dos vezes enel anno.* Pol. Dwakroć do roku rodzący. Vng. Az *mi egy eſztendőben kétszer hoz gyömöltsöt.* Ang. *That beareth fruite twiſe in one yeare.*] Vir. 4. Geor. - biferíque roſaria Pæſti. ¶ Biferæ ficus, Colum. lib. 5. cap. 10. Fabulantur poëtæ Alcinoi Phæacum regis pomaria fuiſſe bifera: hoc eſt, bis quotannis fructum protuliſſe.

Bĭfĭdŭs, a, um, pen. corr. Quod in duas partes fiſſum eſt. [*δίχηλος.* Gall. *Qui eſt fendu ou ſe fend en deux.* Ital. *Feſſo in due parti.* Germ. Inn zwey theil zerſpalten. Belg. Gecloven. Hiſp. *Coſa hendida en dos partes.* Pol. Rozſzczepiony nadwoie. Vng. *Két fele haſadot.* Ang. *Cloven in two.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Lacertis bifida & piloſa lingua. Ovid. 14. Metamorph. - bifidósque relinquit Rima pedes.

Bĭfĭdātŭs, a, um, adject. Idem quod Bifidus. Plin. lib. 13. cap. 4: Folia cultrato mucrone, lateribus in ſeſe bifidatis, bellas primùm demonſtravêre gemmas. [Ang. *Cloven in two.*]

Bĭfŏrĭs, re, Quod habet duas januas. [*δίθυρος.* Gall *Ayant deux huis qu'on ouure çà & là.* Ital. *Che ha due porte.* Germ. Das zwo thuren hat. Hiſp. *Caſa que tiene dos aguieros, ò horados, ò puertas.* Pol. Odwu drzwiach. Vng. *Két aytóiu.* Ang. *That hath two gates or leafs.*] Ovid. 3. de Ponto, Eleg. 3: Non erat, & bifores intrabat Luna feneſtras. Biforis cantus. Virgil. 9. Aene. Vbi aſſuetis biforem dat tibia cantum. Vbi Servius, Biforem, biſonum, imparem.

Bĭfōrmĭs, is, & hoc biforme, Duas habens formas. [*δίμορφος.* Gall. *Double de forme, ayant deux formes* Ital. *Di due forme.* Germ. Zwey geſtaltig / das zwo geſtalten hat. Hiſp. *Coſa que tiene dos formas ò figuras.* Pol. Dwoiakiego kſztal'tu. Vng. *Két formáiu.* Ang. *That hath two ſhapes.*] Virg. 6. Aen. - miſtúmque genus, prolésque biformis. Columella libro 10: Inter laſcivos Satyros, Panásque biformes.

Bĭfōrmātŭs, a, um, adject. Idem quod biformis, [*δίμορφος.* Germ. Das zwo geſtalten hat. Vng. *Két formáiu.*] Cic. 2. Tuſcul. Non biformatus impetu Centaurus ictus corpori infixit meo.

Bĭfrōns, tis, com. t. Qui duas frontes habet. [*διπρόσωπος.* Gall. *Qui a deux faces, ou deux viſages.* Ital. *Di due fronti.* Germ. Der zwo ſtirnen hat. Hiſp. *Coſa que tiene dos frontes.* Pol. Odwurzelech. Vng. *Két homloku.* An. *That hath two viſages or faces.*] Eſt autem hoc Iani epitheton, quem ideo dicimus bifrontem, quòd præterita ſciverit, & futura præviderit: vel quia ſuperum, & inferûm janitor eſt. Virgil. 12. Aen. Latonæque genus duplex, Ianúmque bifrontem.

Bĭfŭr, plus quàm fur, ſive qui bis in furto eſt deprehenſus.

Bĭfūrcŭs, m. ſ. Geminas furcas habens: [*ἀμφίζευγος.* Gall. *Qui a deux fourchons, four chu.* Ital. *Biforcato.* Germ. Das zween ſpitz oder zincken hat. Hiſp. *Coſa de dos horcas.* Pol. Widl'owaty odwuzebiech. Vn. *Villás, két águ.* An. *Two forked.*] ut, Bifurcum ferramentum. Colum. libro 3. cap. 18. Bifurci ramuſculi, Idem libro 5. capite 11.

Bīgæ, Currus duobus equi vecti: ita dicti, quaſi Bijugi, quòd duorum equorum jugo agantur. [*συνωρὶς, ζεῦγη.* Gall. *Chariot ou charrette de deux cheuaux, deux cheuaux attelez l'vn auec l'autre.* Ital. *Carreta di due caualli, Biga.* German. Ein karch ſo von zweyen Roſſen gezogen wird. Hiſpan. *La yunta de dos caualios.* Pol. *Sprzązwe dwakonie.* Vn. *Két louu ſzekér, taliga.* An. *Chariots or carts drawin with two horſes.*] ¶ Equi verò ipſi Bijugi, Bijugésve dicúntur. ¶ Sic Quadrigæ, quæ à quatuor equorum jugo trahi ſolent: & equi ipſi Quadrijugi. Virg. 3. Aen. Et nox atra polum bigis ſubvecta tenebat. ¶ Apud veteres tamen Bigam, & Trigam, & Quadrigam invenimus. Suet. in Tib. Vix unius bigæ adjectione honorari paſſus eſt. Papin. in Theb. Roriferum gelida tenuaverat aëra biga. Plin. In ſummo Mauſoleo eſt quadriga mármorea. Bigas primùm junxerũt Phrygii, quadrigas Erichthonius, teſte Plin. lib. 7. cap. 56.

Bĭgămŭs, m. ſ. [*δίγαμος.* Gall. *Remarié.* Ital. *Rimaritato.* Germ. Der zwey maal gewibet hat. Hiſp. *Caſado dos vezes.* Pol. *Tenktori drugiraz ſie ozenił.* Vn. *Két feleségw.* An. *Which hath had two wiſes.*] Qui duas uxores duxit, à quo Bigamia: *γάμος* enim nuptiæ dicuntur. Sipontinus.

Bīgātī, m. ſ. Nummi biga impreſſas habentes. Plin. lib. 33. cap. 3: Nota argenti fuere bigæ atque quadrigæ: & inde bigati, quadrigatíque dicti. Tacitus de Germ. Pecuniam probant veterem, & diu notam ſerratos, bigatósque.

Bĭgēmmĭs, me, om. t. Quod habet duas gemmas. Colum. lib. 6: Pro materiis longioribus pollices quaternûm aut quinûm gemmarum relinquuntur, pro cuſtodibus autem bigemmes reſecęs efficiunt in ea.

Bĭgĕnĕra, Animalia ex diverſo genere nata, ut Leopardus ex leæna & pardo, non (ut aliqui putant) ex leone & panthera, *θήλεια.* Varro lib. 2. de Reruſt. Nam muli & hinni bigeneri, atque inſititii, non ſuopte genere ab radicibus. Ex equa enim & aſino fit mulus: contrà, ex equo & aſina hinnus.

Bīgnæ, Geminæ dicuntur, quia bis una die natæ ſunt. Feſtus.

Bĭjŭgī, m. ſ. Equi dicuntur, bini ad unum jugum nexi. [*δίζυγες.* Gall. *Accouplé à coſté d'vn autre, attelé auec vn autre.* Ital. *Due caualli ad vn giogo.* Germ. Zwey Roß neben einander eingeſpannet / oder angeſchirret. Hiſp. *Dos cauallos de vna yunta.* Pol. Dwakony ſprzężony. Vn. *Két ſogotkét ló.* An. *Two horſes in one yoke.*] Martialis: Geſtatus bijugis Regulus eſſet equis. Virg. 10. Aen. Interea bijugis infert ſe Lucagus albis.

Bĭhĕnii, Dicuntur quibus in utriſq; ſcroti partibus ſigna herniæ apparent. *δίχηλοι* Græcé.

Bilagium, medicamentum eſt: id eſt *χελιδόνιον.*

Bĭlānx, cis, f. t. Statera, quæ duas habet lances: [מאזנים *moznayim. ζυγός.* Gall. *Balance.* Ital. *Bilancia.* Germ. Ein waag mit zweyen ſchüſſlen. Hiſp. *Peſo de dos balancas.* Pol. Waga odwumisk. Vn. *Mérték, mérő ſérpenyős.* An. *Ballaunces.*] alio nomine libra dicitur. Perottus.

Bĭlībrĭs, bre, Duarum librarum. [*δίλιτρος.* Gall. *Peſant deux liures.* Ital. *Di due libre.* Germ. Zweyppfundig. Hiſp. *Coſa que peſa dos libras.* Pol. Odwu funtowiech. An. *Of two pound weight.*] Mart. lib. 11: Nunc ut emam grandémve lupũ, mulúmve bilibrem. Plin. lib. 18. cap. 11: Ex aqua hordeóque bilibres offæ.

Bĭlĭnguĭs, Qui duas habet linguas: hoc eſt, qui modò unum, modò aliud loquitur. [*δίγλωσσος.* Gall. *Qui parle deux langues, Trompeur, qui tantoſt dit d'vn, tantoſt d'autre.* Ital. *Di due lingue, bilingue, fallace.* Germ. Der zwo zungen hat / jetz dieſes dann ein anders ſagt / lugner. Bel Twitongig / ſpretende met twee tongen. Hiſp. *El que tiene dos lenguas, enganoſo.* Pol. *Metlarz, raz toadrugy otwo mowiacy.* Vn. *Két nyeluw, hazug.* An. *That hath two tounges, depe domum timet ambiguam, Tyriósque bilingues.* Ital. *Di due lingue, falſe.*

Bĭlīx, adjectivum à Licium: [δίμιτος. Gall. *Renforcé à double fil, tiſſu en double.* Ital. *Maglia à due lici.* Hiſp. *Coſa que ſe texe con dos lizos.* Pol. Dwoiſtey nitky. Vng. *Béllöt, két rétw* Ang. *Double wouen.*] ut, Bilix lorica à Virgilio dicta, quæ duo licia & fila in ſummitate haberet ad ornatum, lib. 12. Aen. - rumpítque infixa bilicem Loricam.

Bĭlūſtrĭs, ſtre, Quod eſt duorum luſtrorum: id eſt, decem annorum: ut, Bellum biluſtre, quod duo luſtra: hoc eſt, decem annos duravit. [δεκαετής. Gall. *De dix ans qui a duré deux fois cinq ans.* Ital *Di due luſtri.* Ger. Zehen jährig. Hiſp. *Coſa de eſpacio de dos luſtros.* Pol. Dź ſzieć lepnu. Vng. *Tiz eſztendős.* Ang. *Which laſteth ten yeares, of ten yeares.*] Ovid. 2. Amor. Pergama quum caderent bello ſuperata biluſtri.

Bĭmărĭs, re, adject. pen. corr. Quod inter duo maria ſitum eſt: [διθάλασσος. Gal. *Qui eſt entre deux mers.* Ital. *Coſa poſta tra due mari.* Germ. Das zwiſchen zweyen Meeren iſt. Hiſp. *Coſa que participia de dos mares.* Pol. *Miedźidwiema morzamy poł'ożony.* Vng. *Két tenger közöt valo.* Ang. *That is betwene two ſeas.*] ut, Bimaris Corinthus. Horatius lib. 1. Car. - aut Epheſum bimaris ve Corinthi Mœnia.

Bimaritus, qui duas uxores habuit, δίγαμος.

Bĭmātĕr, Agnomen Bacchi, quòd duas matres habuerit Semelen & Iovem, matris ſungentem officio, διμήτωρ. Vide dictionem BACCHVS, in PROPRIIS.

Bĭmēmbrĭs, Duarum partium, quaſi membrorum. [δίμελής. Gall. *Ayant doubles membres, ou deux membres.* Ital. *Di due parti.* Germ. Das zwey theil oder glieder hat. Hiſp. *Coſa que tiene dos miembros.* Pol. Dwiecześćzy *albo cźłonki maiący.* Vng. *Két tagú.* Ang. *That hath two partes or members.*] Ovid. Eſt malè confuſum pedibus, formáque bimembri. ¶ Et bimembres ſubſtantivè, pro Centauris. Ovid. 2. Metamorph. Ecce ruunt vaſto trepidi clamore Bimembres. Virgil. 8. Aen. in nubigenas invicte Bimembres, &c.

Bĭmēnsĭs, hujus bimenſis, tempus duorum menſium. [τὸ δίμηνον. Gall. *L'eſpace de deux mois, deux mois entiers.* Ital. *Spatio di due meſi.* German. Zwen Monat. Hiſp. *Spacio de dos meſes.* Pol. Dwumieśćiczny. Vng. *Két holnap.* Ang. *The ſpace of two monethis.*] Livius Dec. 3: Et ad opera quæ locaſſent probanda, anni & bimenſis tempus prorogaretur.

Bĭmēſtrĭs, ſtre, om. r. Duos menſes habens, aut duos annos à luna computatos. [δίμηνος. Gall. *De deux mois.* Ital. *Chi ha due meſi.* German. Das zween Monat hat. Hiſpan. *Coſa de eſpacio de dos meſes.* Pol. Odwmie, ſzyacach. Vng. *Két holnapi.* Ang. *Of twe monethis.*] Horat. lib. 3. Carm. - & porco bimeſtri Cum famulis operum ſolutis. Sic Trimeſtris, Quadrimeſtris, Quinquemeſtris. Plin: Caſtrari agnos, niſi quinquemeſtres, præmaturum exiſtimant.

Bĭmŭlŭs, pen. corr. Qui in bimatu eſt. hoc eſt, qui duos annos ætatis habet. [δίετης. Gall. *De deux ans.* Ital. *De due anni.* Ger. Von zweyen jaren / zwey jährig. Hiſpan. *Coſa de eſpacio de dos annos.* Pol. Dwuletni. Vng. *Két eſztendős.* Ang. *Of twe yeares.*] Et propriè de usu citur (teſte Varrone) quæ poſt eam ætatem adhuc incrementum poſſunt accipere: ut puerum propriè bimulum dicas, bovem aut canem non ita.

Bĭmŭs, [δίενος. Ger. Ein zeit von zweyen jaren.] Trimus, Quadrimus, Quimus (unde Bimatus, Trimatus, Quadrimatus, Quimatus) pro eo quod ætatem habet duorum, trium, quatuor, aut quinque annorum. Cato de Re ruſt. cap. 17: Dum ſint nuces bimæ, inde ſemen excidet. Var. de Re ruſt. cap. 5: Vnum anniculum, alterum bimum. Bima ſententia. Cic. ad App. De hac quoque ſententia bima decedat: id eſt, qua cenſuit, ut per duos annos remanerem in provincia. Plin. Vita fœminis quindecim annis longiſſima, maribus viginti robur in quimatu. Sueton. in Auguſt. Quadrimus patrem amiſit. Plin. lib. 11. cap. 21: Vita veſparum bimatum non tranſit. ¶ Bima dies pro biennio: Pomponius D. lib. 13. tit. 7. l. 8: Si annua, bima, trima, die triginta ſtipulatus acceperim pignus: id eſt, anno, biennio, triennio.

Bīnī, æ, a, Propriè diſtributi numeri vox eſt, ſignificans duo non conjunctim, ſed ſeparatim intellecta. [שנים שנים *ſchenáym ſchenáym.* δύο δύο. Gall. *Deux enſemble, doubles, gemeaux.* Ital. *Duerni, à due à due.* Germ. je zween vnd zween. Belg. tween. Hiſp. *Cada dos è de dos en dos.* Pol. Dwa a dwa. Vng. *Ketten ketten.* Ang. *Two and two, by couples.*] Cic. 4. Ver. Deſcribebat cenſores binos per ſingulas civitates Timarchides: id eſt, duos in ſingulis civitatibus. Idem Attico: Pompejus diſtribuit binos, ſingulis patribus familiarum: hoc eſt, unicuique duos. Sic binos, ternos, quaternos, aut quinos dicimus milites incedere: hoc eſt, duos, tres, quatuor, aut quinque in ſingulis lineis aut ordinibus. ¶ Nonnunquam etiam ſimpliciter accipitur pro duobus: & ſic frequentiùs iis jungitur, quæ ſingulari numero deſtituuntur. ¶ Sic binas literas dicimus, & bina caſtra, non duas literas aut duo caſtra. Cic. 6. in Verr. Cn. Pompeius cum P. Vectio intra bina caſtra colloquutus eſt. Idem 2. In Verr. Vt dies 45. inter binos ludos tollerentur. Nam caſtra pro militum tentoriis: & ludi pro magnificis & ſplendidis ſpectaculis ſingularem numerum non agnoſcunt. ¶ Aliquando tamen etiam in hac ſignificatione iis conjungitur, quæ utrunque habent numerum, ſed hoc frequentiùs apud poëtas. Vir. 1. Aen. Bina manu lato criſpans haſtilia ferro. Idem 8. Aen. Frænáque bina meus quæ nunc habet aurea Pallas. ¶ Interdum etiam in oratione ſoluta. Plin. lib. 9. cap. 50: In noſtro mari ſoligines capiuntur quinûm cubitorum, ſæpè binûm. Cic. 3. de Orat. Demoſthenes una contentione verborum binas contentiones vocis & remiſſiones continebat.

Bĭnoctĭum (dicitur u Trinoctium) [δυόνυκτον. Vng. *Két éyel, két eyeli w'dő.*] Cornel. Tacit. lib. 3: Quotiens valetudo adverſa Flaminem inceſſiſſet; ut Pontificis Max. arbitrio plusquam binoctium abeſſet.

Bĭnōmĭnĭs, m. f. dicitur qui geminum habet nomen: ut Iſter, & Dambius, Iulus & Aſcanius. [δίωνυμος. Gall. *Qui a deux noms.* Ital. *Di due nomi.* Ger. Der zween namen hat. Hiſp. *Coſa que tiene dos nombres.* Pol. *Dwie miona maiący.* Vng. *Két neuü.* Ang. *That hath two names.*]

Bĭnōmĭnĭs, ne, om. t. idē. [Vng. *Két neuü'.*] Ovid. 14 Metam. Inde ſub Aſcanii dictione binominis Alba Résque Latina fuit.

Bĭpālĭum, Inſtrumentum ruſticum quo terra foditur. [δίελυς. Gall. *Vne houe, ou bec che, bouyſas à fuire foſſes ou foſſez.* Ital. *Vanga.* Germ. Ein hauſt ein hawen. Hiſp. *Cierto inſtrumento para cauar.* Pol. *Graca albo, ridl.* Vng. *Két agu kapa.* Ang. *A mat tock, pikaxe or ſpedde.*] Varro: Si locus humectus ſit, ibi cacumina populorum ſerunda, & arundinetum: id priùs bipalio vortito, &c. Liv. 3. ab Vrb. Ibi ab Legatis ſalute data, &c. ſeu foſſam fodiens bipalio innixus, ſeu quum araret, &c.

Bĭpālmĭs, me, duorum palmorum. [διπάλαιστος. Gall. *De deux palmes de long, large ou profond.* Ital. *Di due palme.* Germ. Zweyer hand breit. Hiſp. *Coſa que tiene dos palmos de luengo.* Pol. *Szeroki nadwie dł'ony.* Vng. *Két tenyérnyi.* Ang. *Of two ſpannes.*] Varr. 3. de Re ruſt. cap. 7: Intùs ternorum palmorum ex omnibus partibus ſub ordines ſingulos, tabulæ fixę ſint bipalmes, quo utantur veſtibulo, ac prodeant.

Bĭpărŭs, a, um, Qui vel quæ bis peperit. δίτοκος.

Bĭpātēns, pen. corr. Quod ex utraque parte aperitur: [δίθυρον. Gall. *Ayant deux ou vertures.* Ital. *Che s'apre da due parti.* Germ. Auf zweyen orten offen. Hiſpan. *Coſa abierta en dos partes.* Pol. *Zedwuſtron otworziſtą.* Vng. *Mindön felöl nyitua mind, két felö nyitua.* Ang. *Open on both the partes.*] ut, Bipatentes portæ, pro geminis. Virgil. 2. Aen. - portis alii bipatentibus adſunt. Idem libro 10: Conſidunt tectis bipatentibus: hoc eſt, utrinque aperit s.

Bĭpĕdālĭs, le, quod habet longitudinem duorum pedum: [διπόδιος, διπόδης. Gall. *De deux pieds de long, large, ou profond.* Ital. *Di due piedi.* German. Zween fuh lang. Hiſp. *Coſa que tiene dos pies.* Pol. *Szeroki nadwie ſtopy &c.* Vng. *Két lab nyomat.* Ang. *Two foote long.*] ut, Trabs bipedalis. Cæſ. bell. Gall. lib. 4: Inſuper bipedalibus trabibus immiſſis.

Bĭpĕdānŭs, a, um, ſive Bipedāneus, idem quod bipedalis. Colum. lib. 2. cap. 2: Frumentis autem ſat erit, ſi æquè bona ſuberit bipedana humus: arboribus altitudo quatuor pedum abundè eſt. Idem lib. 4. cap. 1: Quippe ſeminibus vineaticis nimium me profundos cenſuiſſe fieri ſerobes, adjecto dodrante ſuper altitudinem bipedaneam.

Bĭpēnnĭs, ne, quod duas habet pennas, δίπτερος. Plin. libr. 11. cap. 18. de inſectorum pennis: Nullis eorum pennæ reviviſcunt avulſæ: nullum, cui aculeus in alvo eſt, bipenne eſt. ¶ Bipenne item dicitur, teſte Nonio, quod utrinque eſt acutum. Virg. lib. 11: -ferro ſonat acta bipenni Fraxinus. ¶ Hinc bipennis ſubſtantivum ſignificat ſecurim utraque ex parte aciem habens. [כשיל *caſchſchíl* πέλεκυς. Gall. *Beſague.* Ital. *Bipenne, ſcure ila due tagli.* Ger. Ein Heilparten / ein Beyel ſo auff beyden ſeiten hawet. Hiſp. *Hacha de ambas partes aguda.* Pol. *Szekiera obuſtron oſtra, hallabart.* Vng. *Két élü'.* Ang. *An halbard, a twibil.*] Virgil. 2. Aeneid. Ipſe inter primos correpta dura bipenni Limina perrumpit. Idem 4. Georg. Vre ſata: & validam in vites molire bipennem.

Bĭpennĭfĕr, a, um, ferens bipennem. [πελεκυφόρος. Gall. *Qui porte une beſague.* Ital. *Portatore di taſcure.* Germ. Ein Heilparten tragend / oder der ein ſolch zweyſchneidend Beyel tregt. Hiſp. *Coſa que trae, aquella hacha.* Pol. *Szekiere zobuſtron oſtra noſzący, drabant.* Vng. *Két élü'fegyuer hordozó.* Ang. *That beareth an halbard or twibill wherwith carpenters make mortaſies.*] Ovid. 2. Metamor. Ecce furens contra ſua fata bipenniſer Arcas. Idem 5. Triſt. Oſſa bipenniferi ſic ſint malè preſſa Lycurgi.

Bĭpērtĭo, is, & Bipertior, iris, vel bipartior, in duas partes divido. [διχάζω. Gall. *Partir en deux.* Ital. *Dividere in due parti.* Ger. In zwey theil zerſchneiden oder zertheilen. Bel. In tween deelen. Hiſp. *Partir en dos partes.* Pol. *Dzele nadwoie.* Vng. *Két felé oſztom.*

tom. Ang. *To deuide and part in two.*] Colum.lib.11. cap.2: Vndecimo Calendas Majas ver bipertitur, pluvia, & nonnunquā grando. Cic.in Cat.Atq; ibi in proximis villis ita bipertiti fuerunt ut Tyberis inter eos & pons interesset.

Bĭpērtītŏ, Bifariam, dupliciter. [δίχα, διχῆ. Gall. *En deux parts ou parties.* Ital. *In due parti.* Ger. Auff zween weg oder theil. Hisp. *En dos partes.* Pol. Dwoiako. Vng. *Két Képpen.* Ang. *In two partes.*] Cicer.de Inven. Nam id fit bipertitò: nam tum causa, tum res ipsa removetur. Cæs.1.bell.Gall. Romani cōversa signa bipertitò intulerunt: Hoc est, duobus locis.

Bĭpēs, bipedis, adject. om.t. Quod habet duos pedes. [Δίπους. Gall. *Ayant deux pieds.* Ital. *Chi ha due piedi.* Germ. Zweyfüssig. Belg. Met twee voeden. Hisp. *Cosa que tiene dos pies.* Pol. Odwanogach. Vng. *Két lábu.* Ang. *That hath two feete.*] Iuven. -atque alium bipedem sibi quærat asellum. ¶ Ponitur etiam substantivè, quòd facilè intelligatur substantivum. Cicer. pro domo sua: Hoc ministro omnium non modò bipedum, sed etiam quadrupedum impurissimo. ¶ Bipedum nequissimus. De homine vehementer improbo, quiq; vel pecudes nequitia superet. Vsus est Cic. pro domo sua, & Plin.in Epist.

Bĭrēmĭs, Navis, quæ duobus remorum ordinibus agitur: ab Erythræis (ut creditur) primùm inventa. δίκροτος. Gall. *Nauire à double rang d'auirons ou de rames.* Ital. *Fusta.* Germ. Ein Schiff das auff beyden seyten ruder hat. Hisp. *Naue de dos ordenes de remos.* Pol. Okret odwarz-dziech poteyn. Vng. *Nádas, két rend evezőjű hajóo* Ang. *A galey with two oares on the seat.*] Plinius libro 7.capite 57: Biremem Demosthenes autor est Erythræos fecisse: triremem Thucydides Amoclem Corinthium: quadriremem Aristoteles Carthaginenses. Virgil. libro 8. Aeneid. -geminasq; legit de classe biremes.

Bĭrŏtum, penult. cor. genus vehiculi duas rotas habentis, δίτροχον.

Birri, genus est vestis: Vopiscus in Carino: Donati sunt ab Atrebaticis birri petiti: donati birri Canusini.

Bĭsēllĭum, lii, Subsellium duorum capax. [Δίθρον. Gall. *Vne selle ou siege pour deux.* Ital. *Sedia capace di dui.* Germ. Ein stul auff welchem zween sitzen mögen. Hisp. *Silla de dos assientos.* Pol. *Stol'ek nadwie osobie.* Vng. *Két embernek valo szék.* Ang. *A seate or benche for two.*] Autor Varro lib.4. de lingua Latina.

Bĭsētă, Porca dicitur, à cujus cervice setæ bifariam dividuntur, quum jam esse incipit major ætate sex mensium. Festus.

Bĭsēxtŭs, sive Bissextus, Dies intercalaris, qui quarto quoq; anno interseritur, ut anni ratio cum cursu Solis conveniat. [ἐμβόλιμος ἡμέρα. Gall. *Bissexte.* Ital. *Bisiesto.* Germ. Schaltjar. Hisp. *Bisiesto.* Pol. Wstepni rok. Vng. *Minden negyedesztendőben, elől forgó nap, mattyás vgrásа.* Ang. *A day that is put to euerie fourt yeare.*] Inventa est autem hæc intercalandi ratio à Cæsare Dictatore. Is enim quum animadvertisset, Solem cursum suum conficere diebus 375. & horis circiter sex, quarto quoq; anno diem unum curavit adjiciendum. ¶ Dictus est autem bissextus, quòd bis: hoc est, duobus diebus continuis numerarent, sexto Calendas Martias, duos videlicet dies pro uno computantes. Vnde qui est natus bisexto Calendas, nihil refert (ut inquit Celsus de verborum significat. l. Quum Bisextum) utrum priore, an posteriore die natus sit, quum illud bissextum pro uno tantùm die habeatur. Erat autem huic intercalationi constitutus dies certus, qui est post xxiii. Februarii diem inter Terminalia jam peracta, & Regifugium. Februarius verò duabus de causis huic rei aptissimus visus est, tùm quòd paucissimos haberet dies, tùm etiam quòd inter menses ultimum haberet locum. Nam quum antea decem tantùm essent menses, quorum primus erat Martius, duo postea in fine sunt adjecti, Ianuarius & Februarius.

Bĭssŭlcŭs, Qui ungulas non solidas habet, sed scissas. [Δίχηλος. Gal. *Fourche fourchu.* Ital. *Chi ha l'vngue fesse.* Germ. Der zerspaltene klawen hat. Belg. Gecloven. Hisp. *Lo que tiene las ounas hendidas.* Pol. Maiacy kopyta rozdzielone. Vng. *Hasat körmw.* Ang. *Cloues footed.*] Plin.libro 11. capite 37: Cornigera una parte dentata, & quæ in pedibus talos habent, sevo pinguescunt: bisulca, scissisve in digitos pedibus, & non cornigera adipe. Ovid. 7. Metamorph. Pulvereumq; solum pede pulsavere bisulco. ¶ Accipitur & latiùs pro omni eo quod in duas cuspides divisum est. Vnde bisulcam caudam dixit Plin.lib.9. cap.29. & bisulcos arborum surculos, Columella de Arboribus cap.6.

Bĭssŭltŏr, m.t. Martis cognomen, à bis ulciscendo impositum. Augustus enim, quum Brutum & Cassium vicisset, & signa à Parthis recepisset, Marti templū dedicavit, quem bisultorem cognominavit, quòd primùm C. Cæsaris, deinde & Crassorū necem ultus esset. Ovid. 5. Fast. Ritè deo templumq; datū, nomenq; Bisultor.

Bithalassum, locus ubi duo maria concurrunt.

Bĭvĭum, n.s. Quod duas vias habet, sicut Triviū, Quadrivium, quod tres aut quatuor habet anfractus. [Ἀμφοδον. Gal. *Deux chemins, vne fourchee, carrefour de deux voyes ou sentiers.* Ital. *Di due vie.* Ger. Ein ort da zween wäg sich von einander scheiden. Hisp. *El lugar donde se recuentran dos caminos.* Pol. *Miesce gdzieśsie rozchodzą drogy, rozstanie.* Vng. *Kettős vt, két vtas.* Ang. *Where two wayes or streates do meete.*] Virg.9.Aeneid. -locum insidiis conspeximus ipsi Qui patet in bivio portæ, quæ proxima ponto.

Bĭvĭŭs, adjectivum, ἀμφοδος. Virg.11.Aeneid. Vt bivias armato obsidam milite fauces: id est, quæ ad duo loca ducunt. ¶ Bivius agrorum cultus, per metaphoram, Varro 1. de re Rust. capite 18.

Bĭŭmbrēs, ἀμφίσκιοι, Populi sunt quicunq; inter Tropicos cancri habitant ad Meridiem: quandoq; enim incedentes habent umbras quum à Meridie sol ad gnomonem accedit rectū, ad subjacens planum: quandoq; autem in adversum, quū sol in adversum consistit. Verba sunt interpretis Strab.lib.2.

Bīsŏn, ontis, m.t. Βίσων Pausaniæ. [Ger. Ein Büffel ist ein geschlecht wilder Ochsen.] Animal ferū & deforme prolixitate jubarū, & reliquo corpore, cervi figura, media fronte inter aures unu cornu habens. Matt. in Amph. Illi cessit atrox bubalus, atq. bison.

Bĭthŭs & Bacchius nobile par gladiatorum fuit, quorum mentionem quoq; Suetonius facit, pares arte, pares audacia. Hinc inde quoties duo æqualiter improbi contendunt inter sese, ita ut neuter alteri velit concedere, non intempestiviter dicemus Bacchium cum Bitho commissum. Horat. in Serm.

Bithymum mel, Vide infrà in dictione THYMVM.

Bĭthūmĕn, ĭnis, Limus quidam nigri coloris tenax, & sulphuris odoris, in ludææ lacu emergens, unde alphaltites dictus. [חֵמָר *chémer* כֹּפֶר *chopher* Gal. *Bitume, gluau comme poix, bruslant comme souffre.* Ital. *Bitume.* Germ. Ein zäher leim/Bäch. Hisp. *El betun generalmente.* Pol. *Klesowat. ziemia, żywica.* Vng. *Enyu(anagy)enyv.* Ang. *A kinde of slime and tough which burneth like brimstoune.*] Invenitur & durum in Syria, nō procul à Sidone terreæ glebæ, vel cōrum carbonum similitudine, qui in usum ferrariarum fabricarum è terra effodiuntur. ¶ Est præterea & liquidum bitumen, in Zacynthō insula & circa Babylonem nascēs, & in agro Appollinatarum, quod Græci πισσασφαλτον appellant, argumento picis & bituminis. ¶ Gignitur & pingue, liquoris oleacei, in Sicilia, Agragantino fonte inficiens rivum: quo incolæ utuntur ad lucernarum lumina, olei vice. Hujus generis Bitumen apud Prutenos ex saxis effluit, ex quo maris frigiditate, in quo desinit, succinum sive electrum coalescit. Apud Babylonios bitumen cæmentis usum præbet, ita ferruminatis Babylonis muris. Vide plura apud Plin.lib.35.cap.15.

Bĭtūmĭnōsŭs, a, um, [ἀσφάλτωδης. Gall. *Debitumeux.* Ital. *Di bitume.* Ger. Was von dem zähen teime ist. Hisp. *Cosa de betun.* Pol. *Kleiowati.* Vng. *Enyues.* Ang. *Of such earth or glewish claye.*] ut Bituminosæ vires. Ovid.15, Metamorph. Sive bituminea raptum incendia vires.

Bĭtūmĭno, as, Bitumine linio. [כפר *caphár* ἀσφαλτίζω. Pol. *Skleiam.* Vng. *Enyuezők.* Ang. *To ouerfleete with glewish claye.*] Vnde aqua bituminata, apud Plin.l.31.ca.6. cum aliquid ejusmodi emittit, vel quæ per venas terræ bitumine fas transit. ἀσφαλτώδης.

Bĭvĭra, æ, Antiqui dicebāt pro vidua, ut ait Nonio. [Pol. Wdowa. Vng. *özvegy.*] Varro; Ad biviram venio, quū vellem ostendere quid vellē, Metamelos inconstantię filius me reprehēdit.

Bivium, Vide BIS.

B

B.L. In notis antiquorum Bona lex. B.I.B. Bonorum liberi B.M. Bonæ memoriæ, Bona materna, Benè merentis. B.M.R.C. Benè mereat cibum. B.M.R.S.E.H. Benè meritibus serva hoc. B.M.F. Benè meritæ fecit. B.M.H.E. Bona memoria hic est. B.M.N. Bona munera. B.M.P. Benè merenti posuit, vel Benè meritę. B.M.T. Bona materia. B.N. Bona nostra. B.N.H.I. Bona hic invenies. B.N.M.F.E.C. Benè merenti fecit.

Blactero, ras, Vide Blatero.

Blæsŭs, m.f. Qui linguam habet impeditam, aut qui in ter pronuntiandum aliquam literam aut excludit, aut malè profert: [Βλαισός *hillégh*, βλαυρὸς, τραυλός. Gall. *Begue.* Ital. *Balbo, tardo à parlar.* Ger. Ein lispel/ein Stammler. Belg. Den Stameraer. Hisp. *Tartamudo.* Pol. *Iekotliwy, bel'kot.* Vng. *Pelyp.* Ang. *That stammereth or stutteth in speaking.*] quo vitii genere Demosthenē laboraſſe accepimus, qui aliquādiu primam artis suæ literam enuntiare nō potuit. Iuven. Blæsis atq; mero titubantibus. Mart.lib.5. Et nomen blæso garriat ore meum. Idem lib. 10: Os blæsum tibi, debilisq; lingua est. ¶ Græci etiā hoc nomen ad alia membra transferunt, Blæsosq; appellant, quibus membrum aliquod solutum est, quos & paralyticos appellamus: & generaliter omnes eos, quibus aliquod est membrū, quod actiones suas commodè obire non possit, quódve situ aut figura sit deforme: quales sunt qui crura habent in diversum acta, quos Latini Valgios, & Varios appellant. Vide Cæl. Rhod.lib.8.cap.1, & Budæ.in Annot.Pand.

Blandē, & Blanditer, Vide BLANDVS.

Blandĭor, iris, d.q. Assentor, adulor, blanditias dico. [חנף *hechelik.*

hechelik.σαίνω,ἀρέσκομαι,κολάζομαι. Gall. *Flater, amignarder, amignoter, amadouer.* Ital. *Lusingare, piacere.* Ger. Schmeichten/ liebkosen. Belg. vleyen. Hisp. *Halagár ò lisongear.* Pol *Lasciężie, pochlebuie.* Vng. *Hizelkedôm.* Ang. *To flatter, to speak faire, for o allure by faire speaking.*] Cic. de Amicit. Qui adversario assentatur, & litigare se simulans, blanditur. Idem pro Flacco: Cur matri blanditur? cur epistolis & matris & sororis imbecillitatē aucupatur? ¶ Refertur & ad sensus interiores, pro eo quod est placeo, arrideo, animum vel affectum titillo. Cicer. 1. Acad. Vide quàm suaviter voluptas sensibus blandiatur. Blandior calamitatibus meis, dixit Quintilianus, pro eo quod est mitigo, lenio calamitates, vel æquo in calamitatibus me animo gero.

Blāndĭtŭs, us, ui, Ipse blandiendi actus, sive blanditiæ, & quædam quasi illecebræ sensum titillantes. [חֶלְקָה *chelkáh.* χρησολογία, ἐπωδή. Gall. *Blandissement, flaterie.* Ital. *Il lusingare.* Ger. Das schmeichten / liebkosung Hisp. *Lisonja ò halago.* Pol. *Lasceńie.* Vng. *Hizelkedés.* Ang. *Flattering, faire speaking.*] Lucret. lib. 2: Vt res per Veneris blanditum secla propagent.

Blāndĭtŭs, a, um, particip. à verbo Blandior. Plin. lib. 10. cap. 23: Hanc principio blandita peregrinatione avidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit. Vbi blanditam peregrinationem divit, pro grata, jucunda, quæq; principio adblandiebatur & arridebat.

Blāndŭs, adject. Placidus & comis in sermone, & hilaris. [חֶלֶק *chalák.* χρησολόγος, ὑποσοήγος. Gal. *Plaisant, atrayant, courtois, gracieux, doux en parler.* Ital. *Piacevole.* Ger. Liebtich mit reden/ wolgeschlacht/ freundtlich Belg. Suet liefflyck van spraie. His. *Cosa blanda o halagueña.* Pol *Lagodny w mowie wdzięczny.* Vng. *Nyáltsa hizelkedő.* Ang. *Faire speaking and plesant.*] Cicer. ad Attic. Scis me minimè esse blandum. Terent. in Hec. At tu ecastor morem antiquum obtines, Vt unus hominum homo te vivat nunquam quisquam blandior.

Blāndŭlŭs, a, um, diminutivum ab adjectivo Blandus.

Blāndē, adverbium. [ἡσίως, μαλίχως. Gall. *Doucement, gratieusement, courtoisement* Ital. *Piacevolmente.* Ger. Liebtichen/ freundtlicher weis. Hisp *Lisonjeramente, halagueñamente.* Pol. *Wdzięcznie, łagodnie.* Vng. *Nyaltsaffin, hizelkedve.* Ang. *Plesantlie, with faire wordes.*] Cicer. ad Atticū: Sed amabo te mi Attice: videsne quàm blandè? Idem pro Cluent. Tum appellat hilari vultu hominem Bulbus, ut blandissimè posset.

Blāndĭtĕr, Idem quod blandè Plaut. Pseud. Magis cogito, sæviter, blanditérne alloquar.

Blāndĭcellŭs, & Blandicellus. [Pol. *Lagodniczek.* Vng. *Nyáltsotska, hizelkő kretske.* Ang. *That speaketh somewhat plesantlie.*] Diminutiva sunt à Blandus: sicut ab eo quod est Mollis, fit Molliculus & Mollicellus. Nam Blandicus & Mollictus (a quibus nonnulli hæc trahi voluerunt) Latinæ linguæ periti non agnoscunt. Inde Blandicella verba, apud Festum.

Blāndĭdĭcus, Qui blandè loquitur. [חֶלְקָה *chalak.* χρησολόγος. Gall. *Plaisant doucement.* Ital. *Chi da belle parole.* Germ. Der liebliche vnd gtatte wort gibt Hisp. *El que habla con lisonja.* Pol. *Lagodnie mowiący.* Vng. *Hizelkődő beszédű.* Ang. *That speaketh sweetlie.*] Plaut. Pœnul. Nūc mihi blandidicus es: heri in tergo meo tres facile conios continuit bubulos.

Blāndĭfĭco, Blandum facio. ἡσίνεω. Perottus.

Blāndĭlŏquŭs, m. f. penult. corr. Blanda verba loquēs, ad voluntatem dicens: [חֶלְקָה *chalak* χρησολόγος. Gall. *Beau parleur, parlant doucement.* Ital *Lusinghiere.* Ger Ein liebkoser/der feine/ süsse/ vnd liebliche wort braucht. Hisp *El qui habla lisonjas, ò halagos.* Pol. *Gl'athomowiacy.* Vng. *Hizelkődő szamu.* Ang. *A faire and plesant speaker.*] ut, Vox blādiloqua. Senec. in Agam. Quid voce blandiloqua mala consilia dictas?

Blāndĭlŏquēns, pen. corr. Idem. Macrob. 2. Satur. Submissa placidè blandiloquens oratio.

Blāndĭlŏquēntŭlŭs, Diminutivum, ὑποῤῥημένος. Plaut. Trinum.

Blāndĭlŏquēntĭă, tiæ, f. p. [חֶלְקָה *chelkáh.* χρησολογία. Gal. *Douce language, beauparler, papelardise.* Ital. *Parlar piacevole & gratioso.* Ger. Ein liebliche/ süsse oder angeneme Red. Hisp. *Hablar de lisonjas.* Pol. *Słotka y wdzięczna mowa.* Vng. *Hizelkődés.* Ang. *Flattering, faire speaking.*] Cicero 3. de Natura deorum: Nam & ego illis supplicarem tanta blandiloquentia.

Blāndīmēntum, ti, n. s. Idem quod blanditia, Oblectamentum, illecebræ, χρησολογία, ἐπωδή. Cicer. pro Cælio: Multa enim blandimenta nobis natura ipsa genuit. [Ger. Liebkosung/ schmeichelung. Vng. *Hizelkődés.*]

Blāndĭtĭă & æ, Blanditiæ, tiarum, Adulatio, illecebræ. [חֶלְקוֹת *chalakóth* חֶלְקוֹת *chalaklakkóth.* χρησολογία, ἐπωδή. Gall. *Flaterie, blandissement.* Ital. *Carezze, lusinghe.* Ger. Schmeichlende Red. Belg. Vleynghe. Hisp. *Lisonjas, ò halagos.* Pol. *Pochlebstwo.* Vng. *Hizelkődés.* Ang. *Flatterie, intysement.*] Plaut. in Bacch. Viscus merus vestra est blanditia. Cicer. pro Planc. Facilis est illa occursatio, & blanditia popularis: aspicitur, non attrectatur. Idem 1. de Finibus: Blanditiis præsentium voluptatum deliniti atq; corrupti.

Blāpsĭgŏnĭă, βλαψιγονία, quasi prolis detrimentum. [Pol. *Chibienie przimnożenia.*] Quum apes morbo, ignavia, aut infœcunditate naturali fœtum non peragunt. Plin. lib. 11. cap. 19. A' βλάπτω noceo; & γόνος fœtus sive proles.

Blāsphēmĭă, penultima correpta, f. p. Execratio, maledictio, vituperatio, convitium, & quasi nocens dictum, sacrilega infamātio, vel obtrectatio nefaria. Budæus. [נאצה *neatsáh* גדוף *ghiddúph.* βλασφημία. Gall. *Blasphème.* Ital. *Bestemmia.* Ger. Ein lesterung. Hisp. *Maldicion, maldezimiento.* Pol. *Bluźnierstwo.* Vng. *Káromlás:* Ang. *Blasphème.*]

Blāsphēmo, ās, penultima producta, act. p. Significat execror, maledico, & verbis calumniam infero, ac dignitati honorique alterius derogo. [נאץ *niets* גדף *ghiddéph.* βλασφημῶ. Gal. *Blasphemer.* Ital. *Bestemmiare:* Germ. Lestern. Hisp. *Maldezir, mal agorar.* Pol. *Czczi vkradam.* Vng. *Káromlok.* Ang. *To blasphème.*]

Blătĕro, as, & Blătĭo, is, n. p. q. [לטבץ *tsiphtséph.* ψιθυρίζω, ψευδολογέω. Gall. *Babillier, parler mal, begueyer.* Ital. *Parlare goffamente, cinguettare.* Ger. Pladeren/ schwätzen / vnnütze vnnd vnflätige reden treiben. Belg. Snateren. Hisp. *Hablar vana y vaziamente.* Pol. *Bl'egoce miele tezy kiem.* Vng. *Helytelenül tsátsogok, mód nékül zaygok.* Ang. *To bable, to stammer in speach.*] Veteres dicebant pro inconditè & inaniter loqui: ut sunt, qui extra propositum loquuntur, vel verba immoderata emittunt, & quorum lingua (ut ait Gell. libro 1. capite 15.) tam prodiga, infrænisq; sit, ut fluat semper & æstuet colluvionem verborum teterrimam. Hoc hominum genus Locutuleios, & Blaterones, & linguaces Latini dixerunt. Plaut. in Amphit. Quî, malùm, intelligere quisquam potis est, ita nugas blatis? Idem in Aulul. Vbi tu es, quæ blateravisti jam vicinis omnibus, me meæ filiæ daturum dotem? Sunt autem factitia verba, à camelorum voce tracta, qui cùm vocem edunt, blaterare dicuntur. Quidam tamen à Græco deducunt, apud quos βλὰξ dicitur, qui se inaniter jactat: quapropter c, literam addentes, blacteronem & blacterare existimant scribendum. Ovid. de Philomela (si tamen credamus hoc carmen esse Ovidii) produxit: Blacterat hinc aries; & pia balat ovis. Horat. in Serm. sine c, & prima correpta: Audit, quum magno blateras clamore, furisq;.

Blătĕro, onis, f. t. Homo immoderatæ loquacitatis, & jactantiæ: à blaterando dictus. [מבטץ *métsaphtséph.* βλὰξ. Gall. *Babillart, bauard, languart.* Ital. *Cicalone, ciarlone.* Germ. Ein gtaderer/ ein klappermann. Hisp. *Hablador, parlero y mentiroso.* Pol. *Mielgeba, bliegot.* Vng. *Tsátsogo, fődtsdgő.* Ang. *A babler.*] Gel. lib. 1. cap. 15: Nec minus infigniter veteres quoq; nostri, hoc genus homines in verba provectos, loquutuleios, & blaterones, & linguaces dixerunt.

Blătĕrōnĭus, inaniter effutitus. [Vng. *Kifődtsdg tetet, tsátsogtatot.*] Ap. in Apo. Quæ & si pessent ab his utiliter blaterata ob mercedem, & auctoramenta impudentiæ deprehensa haberi.

Blătta, f. p. Vermis qui alvearia lædit: à βλάπτω, noceo. [סס עש *hasch.* σὴψ. Gall. *Vermine, comme cloportes & semblables qui rongent les liures & habillements.* Ital. *Tarma.* Germ. Ein schaben/ ein klein würmlin / oder motten. Hisp. *Polilla.* Pol. *Mol włowy, motyl.* Vng. *Moly.* Ang. *A mothe, a worme that eatheth clothes or bookes.*] Colum. libro 10 appellat Lucifugas blattas. Martial. tamen posuit pro vermine libros & vestes rodente. Constrictos (*inquit*) nisi das mihi libellos, Admittam tineas, trucesq; blattas. Horat. in Serm. cui stragula vestis Blattarum ac tinearum epulæ putrescit in arca. ¶ Blatta etiam ponitur pro purpura. Sidon. in Panegy. Pontus castoria, blattam Tyrus, æra Corinthus. ¶ Blattam recentiores scriptores vermiculum Bombycem intellexerunt, cujus textu vestes sericæ conficerentur: unde Blattea vestis, & Blatteum paludamentum apud Lampridium, Capitolinumq;, pro serico & pretioso: vel (ut Paulus Aegineta) pro purpura: quoniam Indicum conchylium vulgò *Blatta* dicitur. Sic Cassiodorus in Epistolis Blatteum pro purpureo cepit: Chamæleon (*inquiens*) modò prasina, modò cyanea, modò Blattea varietate se commutat. ¶ Eutropius scribit Neronem solitum piscari reti aureo blatteis funibus annexo: quum ab Orosio dicatur purpureis. ¶ A' quo colore Blatta etiam frumentum dicitur, quòd rubidum sit, fermenti accommodatius, in purpuram declinans. ¶ Blattæ lucifugæ Virgilii, nigra animalia sunt scarabeis vel gryllis simillima, velocia, quæ interdiu delitescunt. Græci σίλφας vocant, nunq; vulgò καλλιτρόους, (qua voce & monachos, sed ignominiosè Galli *Caphars*: Itali *Piattole* vocant. Hæc est σίλφη αὐτοκατέδων Dioscoridis.

Blāttārĭŭs, adject. Seneca epist. 87: At nunc blattaria vocant balnea, si qua non ita aperta sunt, ut totius diei Solem fenestris ampliissimis recipiant.

Blāttārĭă, Herba est verbasco similis, foliis minus cādidis, caulículis plurib. flore luteo. hęc abjecta blattas in se cōtrahit: unde

& nomen

& nomen accepit. Plin. lib. 25. cap. 9. [Ger. Ein kraut/dem weiſſen wullkraut gleich.]

Blattĕus, a, um, Purpureus, [πορφύρεος. Gall. *Rouge, vermeil.* Ital. *Rosſo.* Ger. Purpurfarb. Hiſp. *Roxo ò vermeio.* Pol. *Szarl'atneù farbij.* Vng. *Piros ſzinù, bárſon ſzinù'.* Ang. *Purple coloured, redde.*] Eutropius in Nerone: Nero incitata luxuria fuit, ut qui exēplo Caligulæ frigidis & calidis lavaretur unguentis, hamis aureis argenteisq; piſcaretur, quæ blatteis funibus extrahebantur. Sueton. vocat purpureos: Piſcatus eſt (*inquit*) reti aurato, purpura, coccoq; funibus nexis. Oroſius: Luxuriæ, *inquit*, tam eſt frænatæ fuit Nero, ut retibus aureis piſcaretur, quæ purpureis fumb. extrahebātur. Caſſiodorus in epiſt. Chamæleon modò fumb. extrahebātur. Caſſiodorus in epiſt. Chamæleon modò praſina, modò cyanea, modò blattea varietate ſe commutat.

Blāx, com. t. Stolidus, mollis, delicatus, laſcivus, qui neſcit res diſcernere, & q ſe inaniter jactat. Feſtus. [סרוח *ſarúach* βλαξ. Gal. *Luxurieux, delicat.* Ital. *Troppo delicato paſſo.* Ger. Ein thor. duppel/vnſtat. Hiſp. *Luxurioſo, delicato, ſouo.* Pol. *Kochanek głupi, ſpokoyny, dorkarzyk.* Vng. *Balyokás, bolond kérkódó.* Ang. *Fooliſh, luxurious, diſſolute.*]

Blēchnŏn, βλῆχνον Dioſcor. Herba eſt notiſſima, quam Græci [πτερίδα, Latini Filicem appellant. Pol. *Paproc.* Ang. *A brake or ferne.*] Vide Plin. lib. 27. cap 9.

Blēchon, [βλήχων. Pol. *Struſowe piżoro.* Ang. *Walde penirial'.*] Plinio, Sylveſtre eſt pulegium, ſimile origano, minoribus foliis quàm ſativum: quod à pecore guſtatum balatum excitat: unde etiam literæ unius commutatione βλῆχον appellatum eſt *ἀπὸ τῆ γλυχὸ*: ſic enim Græci pulegium vocant. Vide Plin. lib. 20 cap. 14.

Blēnnōs, Stultos eſſe Plautus in Bachid indicat, quī ait: Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones. [Pol *Blegot.* Vng. *Bolond.*] Feſtus.

Blĕphăro, [βλεφαρίδης Pol. *Kosmatich brwi, wielkobrwij.* Vng. *Nagy ſömöldökü'.* Ang *That hath great eye lidꝺes.*] Dicitur ſupercilioſus homo, qui habet ſupercilia magna. Plautus in Amphit. Raptam pro mœchis: Blepharo captus arbiter.

Bleſti, [Pol. *Szpotawi.*] quibus extrorſum ſunt crura, ſicut rœdi, quibus introrſum ſuſa, autor Ptol.

Blēſus, ſeu Blæſus eſt, qui literam aliquā exprimere nō poteſt, eamq; nō quamlibet, ſed certā. [Pol. *Iekot.* Vng. *Selyp, pelyp.*]

Bleres, Species calcēamenti dicta, quòd pedes offendat.

Blētrā βλῆτρα, appellare ſolent Græci, offendentia præſertim pedes.

Bletrus, Herba, vide Blechnon.

Blītum, vel Blitus, vel Blætū, indifferenter dicitur Græcè & Latinè, crumpit ocyſimè blitum ſemen, ut bletæ corticeum, copioſum racemoſumq; attriplici, radice non una craſſa in rectum tendente, ut betha & lapathon, & maxima pars olerum, ſed continua, multiplici, ac proliva inſipidum & ſine acrimonia, duorum generum habetur, rubrum & candidum. Nullum in morbis aut ſanitate uſum habet, in aliquibus tamen locis vulgari plebeculæ edendo eſt

Blītum, [βλῆτον Dioſcoridi, βλιτῶν Suidæ. Gal. *Blete.* Ital. *Bledoni, blito.* Ger. Ein gattung Köl oder Mangolt/ weicht den Bauch. Hiſp. *Bredos.* Pol. *Iarmuż* Vng. *Zeldenparé.* Ang. *The hearbe ſpinach.*] Olus eſt betæ foliis, teſte Hermolao, ineris, nullius q; ſaporis aut acrimoniæ. ¶ Inde Blitum dicitur, quod vile eſt & nullius pretii: Vnde apud Mænandrum (teſte Plin. lib. 20. cap. 21.) uxores per convitium bliteræ vocantur à maritis, & apud Plaut. in Truc. Meretrix blitera.

B ante O.

B. O. In notis antiquorum Benè, optimè. B N E M. Bonorū emptores. B P. Bona poſſeſsio, vel bonorum poſſeſſor. B. P. Bona paterna. B. P C. Bona pecunia. B. P. Bonum publicum, vel bona paterna, vel bonorum poteſtas. B Q. Bona quæſita.

Bŏă, æ, f. p. Serpentis genus eſt, quod in miram magnitudinem excreſcit: ita dictum, quòd lactis bubuli ſucco primùm alatur. De hac ſic ſcribit Plin. lib. 8. cap. 14: Faciunt his fidem in Italia appellatæ boæ, in tantam magnitudinem exeuntes, ut divo Claudio principe, occiſæ in Vaticano ſolidus in alvo ſpectatus ſit infans. Aluntur primò bubuli lactis ſucco: unde & nomen traxēre. Hæc ille. ¶ Eſt etiam Boa morbi genus, quum corpora papularū multitudine rubent, à ſimo bubulo, cujus litu maximè tollitur, ita dictum. Plin. li. 28. cap. 18: Boas ſimus bubulus abolet: unde & nomen traxēre. Idem lib. 26 cap. 11: Ebuli folia contrita, & è veteri vino poſita, boam ſanant: id eſt, rubentes papulas, creditur hic morbus eſſe, qui pueros præcipuè infeſtat, quem *Rubellam* vocant.

Bŏārĭă, Boarius, Vide BOS.

Bŏārĭă, Iappa, Herba nota, cujus radix è vino pota, articulis minſicè prodeſt.

Bŏcās, inquit Feſtus, Genus piſcis: à boando: id eſt, clamando appellatū. Hæc ille. βῶκες (ut ex Speuſippo annotavit Hermolaus) ſunt leucomænides: hoc eſt, mænæ cādidiores, quas nos *Girros*, ſive *Girrulos* vocamus.

Boēthī, Adjutores: [עזרים *hożerim* βοηθοί. Gal. *Qui donnent ayde, ſecourables.* Ital. *Coadiutori.* Ger. Ein Mitheiffer. Hiſp. *Los que ayudan, ayudatores.* Pol. *Pomocznicy, podpiskowie.* Vng. *Segitő társ segitő.* Ang. *They which aideth or helpeth.*] ἀπὸ τῆς βοηθείας hoc eſt, ab adjuvando. Vnde ſcribarū adjutores Boēthi vocantur ab Imperatore in l. Vnicuiq; C. de Prox. ſacr. ſcrin. Hinc etiam Severin Boēthius dictus eſt, non Boētius, ut vulgò ſcribitur.

Bŏĭæ, arum, [πέδαι. Ger. Ein gattung eyſner oder hültzener Band den. Pol. *Troki, braice, ſztablatura.* Vng. *Tſintser.*] Genus vinculorum tàm ligneorum quàm ferreorum, teſte Feſto, ſeu torquis damnatorum, quòd quaſi jugum in bove ſit. Plaut. in Aſin. Carceres, numellas, pedicas, boias, tortoresq; acerrimos

Bolbiton, ti, n. ſ. [שרש *péreſih.* βόλβιτον. Gall. *Fiens de bœuf.* Ital. *Letame di boue.* Ger. Vndermiſt / Kümiſt. Hiſp. *Eſtiercol de buey.* Pol. *Wol'owy gnoy.* Vng. *Tehen ganétöze.* Ang. *Oxen dung.*] Græcis fimū ſignificat, & propriè bubulum: unde Imbulbitare dictū putat Feſtus, pro eo quod eſt, puerili ſtercóre inquinare. Plin. lib. 28. cap. 17: Fimi cervini, maximè ſubulonis, ſed & bubuli, de armentinis loquor (quidam Bolbiton vocant) cinis, cochleariorum trium in multi hemina bovis fœminæ in mulieribus efficax, & ex altero ſexu in viris.

Bŏler, Iovius lib. 3 Mortaria vocat. Hæc ejus verba ſunt: Galli (*inquit*) poſt id factum, &c. ad emittenda mortaria ſeſe contulerūt. Ea ſunt patuli arq; ingentis Oris tormenta quæ ſilicēam pilam tripedalis ambitus in ſublime jaciunt, &c.

Bŏlēnĭă, Gemma, quæ nimbo invenitur glebæ ſimilitudine. Plin. lib. 37. cap. 10.

Bŏlētŭs, m. ſ. [βωλίτης. Pol. *Ridzyk.* Vng. *Vrgómba.*] Aeginetæ genus fungi, inter omnes optimi: de quo abundè Plin lib 22. cap. 22. Iuven. Vilibus ancipites fungi ponentur amicis Boletus domino, ſed qualem Claudius edit.

Bŏlĭs, idis, f. t. haſta miſsilis, jaculum. [βολίς. Gal. *Vn flambeau comme vn dard apparoiſſant en l'air.* Ital. *Dardo.* Ger. Ein ſchafftun: ein pfeil. Hiſp. *El tiro, que ſe lanca ò embia.* Pol. *Ogien na powietrzu goratacy, ſtrzała.* Vng. *Dárda.* Ang. *A flamme like a dart appering in the aire.*] παρὰ τὸ βάλλω, jacio. Ad cujus ſimilitudinem faces quædā ignēæ bolides vocātur, quæ in ſuprema aëris regione gignuntur. Plin. li. 2. cap. 26: Duo genera earum: lampades vocant, planè faces: alterum bolidas, quales Mutinenſibus malis viſum eſt. Diſtant, quòd faces veſtigia longa faciūt priore ardente parte: bolis verò perpetua ardens, longiorem trahit limitē. ¶ Bolis [καταπέτασμα, βολίς. Gall. *Vn poix attaché à vne corde, qu'on iette en la mer pour ſcauoir ſi on eſt pres ou loin de la terre, vne ſonde.* Ital. *Vn piombo o peſa legato ad vna corda per tentare & taſtare il fondo della acqua.* Ger. Ein bleykotz an ein ſchnur gebunden/ mit dem man die tieffe des Meers ergründet. Hiſp. *La ſonda ò ſonda pa met dem man dio tieffe des Meers ergründet.* Pol. *Olowna ſznura z wrzeciono, ktorym głębokoſći morskie doſwiadczaią.* Vng. *Vízmerök ötel.* Ang. *The ſounding lead, or plommet which is let downe into the water to trie the ground.*] etiam eſt perpendiculum nauticū: hoc eſt, funis cum plumbea aut ferreo pondere annexo, quo nautæ maris altitudinem explorant. Ejus meminit Lucas in Act. Apoſt.

Bolonæ vel Bolones, dicebantur à bolis piſcium, tabernæ cetariorum. Donatus in Terent. Cetarii (*inquit*) ſunt qui cetaria: id eſt, magnos piſces venditant, & bolones exercent. Turneb. vero reperit in antiquo quodā Lexico, Bolonas differè explicare τὰς ταριχείας & παλιγκαπήλους: id eſt, propalas.

Bŏlus pen prod. cujuſq; rei fruſtum. [πῶ *path* βῶλος. Gal. *Vn morceau, vne bouchee.* Ital. *Boccone.* Ger. Ein ſtuck von einē jeden ding. Hiſp. *Pedaco ò parte delo entero.* Pol. *Kbaſ'ek, ſtuk, od Rzeczy rzeczy.* Vng. *Durab, (anagy) koncz.* Ang. *A morſell, gobbet, or lumpe.*] Cujuſq; rei fruſtum: unde Bolam terræ, glebam dicimus: Bolum argenti, maſſam argenteam. Terent. in Heaut. Crucior, bolum tantum mihi ereptum tam ſubitò è faucibus. Quod dici ſolet, inquit Eraſmus in Chiliad. quoties commoditas, quæ jam propemodum tenebatur, inopinatò præripitur: translatione (ut aīt Donatus) ab animalibus ſumptæ, quibus auferetur præda. ¶ Ne bolus quidem refictus, Οὐδ' ἴγκαρφος λέπας: hoc eſt, nec vel pauxillū. ¶ Tribus bolis. Plaut. in Curc. Si vis tribus bolis, velim chlamydem. Tribus bolis dixit, pro, cōpendio, quaſi tribus verbis. Nam bolum Terentius accipere videtur pro eo quod Græci vocāt βλωμόν. Quod aūt continuò devoratur, tribus bolis edi dicitur. ¶ Bolus aūt pen. brevi, jactum ſignificat, vel rete ipſum piſcatorium quod Fundam vocamus. Plaut. in Rud. - ô Neptune lepidè, ſalve. Nec te aleator nullus eſt ſapientior: profectò Nimis lepidè jeciſte bolum, perjurum perdidiſti. Verba ſunt Trachalionis ſervi ad Neptunū exiſtimantis lenonem naufragio periiſſe. Perdere autem, perimere & evertere interdum ſignificat unde jocus reſultat. Aleatores enim & piſcatores bolum jaciunt. Perdidiſti igitur Neptune hominem perditiſſimum: id eſt, lenonem maximè perdendum, propterea Neptune aleam pulchrè jeciſti, pulcherrimum jactum feciſti. Hæc ex Budæo in Pand.

Bŏlus Armĕnĭă, βῶλος ἀρμενία, Gleba eſt terræ, quæ invenitur in

tur in ea Armeniæ parte, quæ Cappadocię contermina eſt, colore ochræ, miram ad deſiccandum vim habens. Hæc hodie apud nos admodum rara eſt inventu. Nam quam Seplaſiarii hodie pro bolo Armenia vendũt, aut ex Hiſpania, aut ex Normannia advehitur, penè ad rubricam accedens.

Bŏmbāx, A veteribus uſurpatum eſt pro adverbio contemnentis, vel negligentis. Plaut. in Pſeu. Fur. B. babę. P. fugitive. B. bombax. C. fraus populi. B. planiſſimé.

Bŏmbŭs, m. ſ. Sonus tubarũ raucus. [חמית hemjáh חמון hamón. βόμβος. Gall. *Son de trompette qui n'eſt cler, ou bourdonnement à mouſches à miel.* Ital. *Ribumba.* Ger. Der bomb/oder das brummen einer trommeten. Hiſp. *Zumbido, ò ſonido ronco.* Pol. *Huk od trąbỹ, albo trąbienie.* Vng. *Zengés, zergés, bongés.* Ang. *The ſowne of a trumpet, humming of bees.*] Vox tracta ab ipſo ſonitu, ſicut mugitus boum. Perſius: Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis, ¶ Eſt etiam bombus ſonus apum.

Bŏmbĭlo, as pen. corr. n. p. Bombum facio, Bombum emitto. [חמה hamáh. βομβέω. Gall. *Bourdonner ou bruire comme font les mouches à miel.* Ital. *Ribumbare.* Ger. Rauſchen oder brummen wie die jmmen Hiſp. *Zumbar como las abejas.* Pol. *Dźwięk pczelnỹ, brzęk.* Vng. *Zengők, zergők, bongok.* Ang. *To humme like a bee.*] Autor carminis de Philomela: Bombilat ore legens munera mellis apis.

Bŏmbĭlātĭo, Sonus apum. [Ang. *Humming of bees.*]

Bombylius. [βομβύλιος Pol. *Bak.* Vng. *Dongo méh, dongo bogár.* Ang. *A drone or humming kinde of bee.*] Apis quoddam genus oſtreperum, à Bombo, quem edit, appellatum: ingens, ſed ad mellificium inutile: favos ſibi nectit è luto. Hinc proverbiali figura, Homo bombilius, βομβύλιος ἄνθρωπος, dicitur berboſus, multiq; ſtrepitus, cæterùm inutilis.

Bombylis, Vermis genus eſt, ex quo necydalus, & deinde bombyx procreatur. Plin. lib. 11. cap. 22. Eſt & alta bombycum origo è grandiori vermiculo, gemina protendens ſui generis cornua. Hi erucæ ſunt. Fit deinde, quod vocatur Bombylis, ex ea necydalus, ex hoc in ſex menſibus Bombyces.

Bŏmbўx, m. t. [βόμβυξ. Gal. *Ver à ſoye.* Ital. *Verme da far la ſeta, bigatto.* Ger. Ein ſeydenwurm. Hiſp. *Guſano della ſeda ya perfećto.* Pol. *Iedwabny robak.* Vng. *Selyem ſzaró bogár.* Ang. *The ſilke worme.*] per y, Vermis genus eſt ſimilis erucæ, qui apud Indiã, Aethiopiam, & Seres in aranearum morem tenuiſſima fila ducit ad veſtem faciendam. Primùm bombylis, deinde necydalus, demum bombyx appellatus. De hoc Ariſtoteles & Plinius ferè idem tradunt. ¶ In ſex menſibus bombyces telas araneorum mundè texunt, ad veſtem luxumq; fœminarum, quę bombycina appellantur. Primò eas in filum torquere, & rurſus texere invenit mulier Pamphila Latoi filia.

Bŏmbўcĭnă, orum, n. ſ. βομβύκια, Veſtes ſunt tenuiſſimę, ex bombyce confectæ. Martial. Fœmineum lucet ſic per bombycina corpus. [Vng. *Selyem ruha.*]

Bŏmbўcĭnŭs, a, um, pen. cor. [βομβύκιος. Gal. *Faict de ſoye de vers.* Ital. *Fatto di ſeta.* Ger. Seydenwaat/ſeydenwerck/ was auß der würm ſeyden gemachet iſt. Hiſp. *Coſa de ſeda ò de ſirgo.* Pol. *Iedwabna ſzata, albo axamitna.* Vng. *Selyembŏl valo.* Ang. *Made of ſilke.*] Quod ex bombyce eſt confectum: ut, Panniculus bombycinus, apud Iuven. Sat 6: -quarum Delicias & panniculus bombycinus urit.

Bŏmŏlŏchŭs, pen. cor. [βωμολόχος. Pol. *Sztaſzek, mocźigeba, źiewacz.* Vng. *Tſalfabiro.* Ang. *A fawciè ſcoffer, a flattering jeſter.*] Dictus eſt apud Græcos qui facilis, atq; idem humilis, omnia lucri gratia perfert, jocando, cavillandoq;, quales apud nos Scurræ appellantur, qui ut ſumptuoſioribus cœnis interſint, à nullo ſcurrilitatis genere ſe continent. Sed propriè qui altari inſidiantur ut furentur oblata, quaſi ἀπὸ τῆς βώμιδος λαχόντες. Vide Cæl. Rhodig. Antiq. lect. lib. 19. cap. 6.

Bŏnă caduca, Bona dea, Bonæ fidei poſſeſſor, Bonę frugi homínem, Bona hæreditaria, Bona venia, Boni conſulere, Vide BONVS.

Bonaríam, (Cæſar μαλακίαν, Malaciam) maris tranquillitatem, vulgus mali ominis vitandi gratia nominat, cùm fluctus quieſcunt.

Bonaſus, βόνασος, pen. prod. Fera eſt, quę, ut ſcribit Ariſtoteles, in monte Meſapo, qui Pæoniæ ac Mœſiæ limes eſt, invenitur, cujus meminit & Plin. li. 8. cap. 15. Habet caput taurinum, corpus verò & jubas equi: latiore tamen corpore eſt quàm bos, ſed pilo molliore quàm jubą equina, & cõpoſitiore, color pili totius corporis flavus, juba prolixa & ad oculos uſq; demiſſa. Cornua adunca, multo flexu in ſe recurvata, & pugnæ inutilia gerit, magnitudine palmari, vocem ſimilem bovi emittit: caret ſuperiore dentiũ ordine, crura hirſuta habet, & pedes biſulcos: Ab Aeliano Monops appellatur. Meminit ejus & Solinus, qui circa Lydiam & Phrygiam bonaſum naſci tradit.

Bŏnŭs, na, num, cui contrarium malus. [Ἀγαθός. Gall. *Bon.* Ital. *Buono.* Ger. Gut. Belg. Goet. Hiſp. *Coſa buena generalmente.* Pol. *Dobry.* Vng. *Jó.* Ang. *Good.*] Cic. 2. Offic. Vir bonus innumerabilibus officiis & laudibus continetur. ¶ Bonũ abſolutè à Philoſophis appellatur, quod ſui cauſa expetitur. Vnde Ariſtoteles τ' ἀγαθὸν: hoc eſt, bonum appetitus ſenſitivi objectum facit. Idq; duplex eſt. Verũ, & Apparẽs. Voluptas enim corporis tanquam bonum expetitur, non quòd re vera bonũ ſit, ſed quòd ejuſmodi appareat. Summum aũt bonũ appellabant, quod eſſet rerum omniũ expetendarũ extremum: quod Stoici in vita naturæ conveniente, Epicurei in animi voluptate, ſine indolẽtia, Cyrenaici in voluptate corporis, alii aliis in rebus collocabant. Peripatetici triplicia conſtituũt bona, animi, corporis, & fortunę. Quò fit, ut opes, & facultates à noſtris etiã Bona, ἀγαθὰ χρήματα appellentur. Cic. pro Cecin. Ad incertum revocari bona, fortunas, poſſeſſionesq; omniũ. Idem in Topicis: Mulier, cui vir bonorũ ſuorum uſumfructũ legavit. ¶ Bonum item dicitur, quod exequitur officiũ ſuum, quodq; actiones ſuas probè obit. Hinc ſi virum bonũ dicimus, intelligimus probum: ſi bonum militẽ, fortem: ſi bonum Imperatorem, prudentem: ſi bonũ Grammaticũ, literatum: ſi bonũ Oratorem, facundũ: ſi bonum judicem, juſtũ. Sic econtrariò, Malũ generale eſt nomen, & turpia ſimul, & detrimentoſa complectens. Vnde malum virũ dicimus flagitioſum: malũ militem, imbellem: & ſic de reliquis. ¶ Aliquãdo Bonum ſumitur pro bonitate, & humanitate. [Pol. *Dobrotliwoſć.*] ut quũ dicimus, Ex æquo & bono judicare. ¶ Aliquando pro magno, Saluſtius: Bona pars militũ inde diſceſſerat. ¶ Aliquando pro nõ vili, quia (ut Donat. ait) boni nõ ſunt viles. [Pol. *Nie podł.*] Terent. in Phormion. Illam civẽ eſſe Atticã bonã, bonis prognatam. ¶ Aliquando pro utili: ut bonum eſt pecuniæ parcere. ¶ Item pro otio & quiete: ſicut malũ pro labore. Seneca: Delicatus, & bono ſemper aſſuetus. ¶ Itẽ pro miti. & favente. Statius: -tu corda parumper Huc adverte libens, atq; has bonus accipe voces. ¶ Item pro pulchro, Vnde forma bona, apud Terent. in And. ¶ Itẽ pro apto & idoneo. Virg. 2. Georg. -& bona bello Cornus. ¶ Itẽ pro docto. [Pol. *Vczony.*] Horatius: Quandoq; bonus dormitat Homerus. ¶ Bona caduca, In jure civili dicũtur ea, quæ deficiente eo, cui jure civili debebantur, in alium ceciderunt: veluti quũ lex Papia Poppęa jubet, ut quæ ad orbos ex teſtamentis perveniũt, eorũ pars decima fiſco attribueretur. ¶ Bona dea, quã veteres Faunã, ſive Fatuã, ſive Sentã dixẽre. ἀγαθὴ θεός. Hãc Varr. ſcripſit tantæ pudicitię fuiſſe, ut nemo illã, dum vixit, præter virũ, mas viderit, nec nomen ejus audierit, propter quod illi in operto mulieres ſacrificabãt, & Bonã deã appellabãt. Vide Alexand. ab Alex. lib. 6. ca. 8. ¶ Bonæ fidei poſſeſſor, Eſſe videtur, qui rem poſſidet nõ ſuã, quã tamẽ ſuã eſſe putat, & eũ qui vẽdidit, jus vẽdendi habuiſſe, puta procuratorẽ, aut tutorẽ fuiſſe, κεκτημένος ἐπιεικῶς. Contrà verò Malæ fidei poſſeſſorẽ dicimus, qui nec rem ſuã poſſidet, & eam ſcit ſuã non eſſe. ¶ Bona fides, ἐπιείκεια, χρηστότης: & Bona fide, ἐπιεικῶς. ¶ Bonæ frugi hominẽ dicimus, cum laude: hoc eſt, utilem & bonũ, χρηστόν: Apul. lib. 4: Statui jam delis abjectis aſinũ me bonæ frugi dominis exhibere. Hæc loquendi formula vetus admodũ videtur, & penè obſoleta: frequentiùs tamen apud Plautum & veteres Iuriſconſultos occurrit, quàm ut librariorũ culpę debeat aſſcribi Illud tamen dubiũ nõ eſt, uſitatiùs dici Bonæ frugis hominẽ, quàm Bonæ frugi. Ad bonã frugem redire: hoc eſt, ad bonos mores, probitatemq;. Reliqua vide infrà in dictione FRVGI. ¶ Bona hæreditaria, quæ hæreditate veniunt, κλῆρος. ¶ Bona venia, Dicimus, quod eſt ſine ira, ſine indignatione. ἐπιεικῶς. Terent. in Phorm. Adoleſcens, primùm abs te bona venia peto. ¶ Boni conſulere: hoc eſt, Bene ſtatuere, in bonam partem, ut ajunt accipere. [Ὀγνωμονεῖν. Gall. *Prendre en bonne partie.* Ital. *Pigliare in buona parte.* Ger. Für gut auffnemmen. Hiſp. *Tomar in buena parte.* Pol *Zadobre przyiąć.* Vng. *Jó neuen venni, jónégre magyarazni.* Ang. *To take in good part.*] ¶ Boni ad bonorũ convivia ultrò accedũt, Αὐτόματοι δ' ἀγαθοὶ ἀγαθῶν ἐπὶ δαῖτας ἵενται: id eſt, Spõtè bonis mos eſt convivia adire bonorum. Hexameter proverbialis, tunc uſurpãdus, ubi vir bonus fiducia virtutis & amicitię, quę generalis inter omneis probos intercedit, ad ſui ſimilẽ accedit, non expectatis vulgaribus iſtis invitatiunculis. ¶ Bona Cilicon, Ἀγαθὰ Κιλίκων. Subaudiendũ facit aut habet. Convenit ubi quis malefactis ac fœdis artibus ſibi paravit opes. Huic adagio locum fecit Cilicon quidam, natione Mileſius, qui prodita Prienenſibus Mileto patria, ampliter quidem, ſed fœdè ditatus eſt. Is quum proditionem moliens rogaretur quídnam eſſet facturus, reſpondit. πάντ' ἀγαθὰ: id eſt, omnia bona. ¶ Ego ex bono in bonum traductus ſum, Ἐγὼ μὲν ἐκ τοῦ καλοῦ ἐς καλὸν μετῆλθα. Suidas indicat dici ſolitum de iis, qui bonum inſtitutum bono commutant. Innuit autem natum à quodam, qui ex bono citharœdo factus ſit pœta tragicus. Bonum malum fit tempore haud datum ſuo, καλὸν τὸ καλὸν λῷ τι μὴ καιρῷ τύχῃ. Nihil gratum quod intempeſtivum Pharmacum in tempore datum ſaluti eſt: ſecus datum, mortem affert. ¶ Bonorum myrmecia, ἀγαθῶν μυρμηκία. De immenſis

mensis opibus. Nam myrmecia Græcè significat cavernam aut agmen formicarum. ¶ Eodem sensu dicimus, Bona terræ, τὰ τῆς γῆς ἀγαθὰ, de bonis & immensis & omnigenis: quasi dicas, quidquid terra progignit omnium rerum parens.

Mĕlĭŏr, & hoc melius, Comparativum à Bonus. [ὁ ἐ ἡ ἀμείνων, κρείττων, βέλτιον, ὁ ἡ τὸ ἄμεινον, κρεῖττον, βέλτιον. Gal. *Meilleur.* Ital. *Meglıore.* Hisp. *Mejor.* Pol. *Lepszy.* Vng. *Iob.* Ang. *Better.*] Cic. Attic. Hircium per me meliorem fieri volunt. Idem pro Flac. Phrygem plagis fieri meliorem. Idem de Arusp. Meliore loco esse, Deteriore statu esse, contraria.

Mĕlĭōro, are, Melhorem reddere: [Pol. *Poprawiam.* Vng. *Meg iauitom, meg iobbitom.* Ang. *To make better.*] ut Meliorare agrũ: id est, quemadmodum Cic. loquitur, stercorare, & meliorare proprietatem. Vlpian. L. 13. D. de usufruct. Siquidem usufructuario permittitur meliorare proprietatem.

Mĕlĭōrēsco, is, Melior fio. [βελτιοῦμαι. Gal. *Deuenir meilleur.* Ital. *Diuenir megliore.* Germ. Besser werden/sich besseren. Hisp. *Mejorarse.* Pol. *Poprawiam się.* Vng. *Meg iobbulok.* Ang. *To waxe better.*] Colum. libro 2, capite 10: Napus devexam amat & siccam, tenuiq; propiorem terram, atque sabulosis, glareosisque arvis melioresc it.

Optĭmus, superlativum est à Bonus. [טוֹב מְאֹד *tob meódh.* ἄριστος, κράτιστος, βέλτιστος. Gal. *Tresbon.* Ital. *Ottimo, perfetto.* Ger. Der aller best. Hisp. *Muy mucho bueno, perfecto.* Pol. *Naylepszy.* Vng. *Föltötte igön io, leg iob.* Ang. *Best of all.*] Optimo jure prædia esse dicuntur, quæ immunia prorsus sunt: id est, ut nunc loquuntur, alaudialia. Cic. de Leg. Agr. Optimo enim jure ea sunt profectò prædia, quæ optima conditione sunt. Quint. in Proœm. lib. 1: Optima facere quàm promittere malueriunt.

Optĭmē, adverbium [טוֹב הֵיטֵב *tob heṭéb.* ἄριστα, καλλιστα, μάλιστα, καλῶς. Gal. *Tresbien.* Ital. *Ottimamente.* Ger. Gar wol/zu dem aller besten. Hisp. *Muy bien.* Pol. *Wibornie, nalepiey.* Vng. *Igen iól.* Ang. *Best, very weell.*] Cicero ad Quint. Fratr. Si perficiunt optimè, si minùs, &c. Idem Epistol. Famil. Sed hæc tu melùs vel optimè omnium. ¶ Ponitur aliquando pro opportunè. Terent. in Evnuch. Adest optimè frater.

Optĭmĭtās, atis, Vtilitas, commodũ. [מְטִיבוּת *metúb.* εὐρεσκεια. Gall. *Vtilité, commodité.* Ital. *Vtilità, commodo.* Ger. Nutbarkeit/tauglichkeit. Hisp. *Provecho.* Pol. *Zytek.* Vng. *Ióság haszon.* Ang. *Profite, vtilite.*] Plaut. Maximas optimitates, gaudioq; offertis simas Suis heris ille unà mecum pariet.

Optĭmās, hujus optimatis, comm. gen. princeps in civitate, vir primarius, cui contrarium popularis. [כַּסִּיא *kasi.* οἱ ἀρίστοις, οἱ ἐν τῶν ἀρίστων ἐκλελεγμένοι. Gal. *Les principaux d'vne communauté, les plus nobles personnages.* Ital. *Primati, nobili.* Ger. Der frömbst/ furnemest/ Oberst. Hisp. *Hombres buenos y nobles.* Pol. *Naprzedni ziemi, naiwiższy.* Vng. *Föember.* Ang. *Chiefe and principallmen of a cuue.*] Optimates dicuntur, ut ait Perottus, qui primum in civitate locum tenent: vel quòd opulentiores sunt, & in majori censu, vel quòd in primis opem ferre possunt oppressis. Cicer. pro Sest. sic dicit: Duo genera semper in hac civitate fuerunt eorum qui versari in Repub. atq; in ea se excellentiùs gerere studuerũt: quibus ex generibus alteri se populares, alteri optimates & haberi & esse voluerunt. Qui ea qui faciebant, quæq; dicebant, multitudini jucunda volebant esse, populares. Qui autem ita se gerebant, ut sua consilia optimo cuique probarentur, optimates habebantur. Ibidem: Omnes optimates sunt qui neq; nocentes sunt, nec natura improbi, nec furiosi, nec malis domesticis impediri. Priscian. lib. 5: Optimates sunt, qui defendunt Senatores: populares qui defendũt populum. Cic. Attic. lib. 10: Vide ne dum pudet te parum optimatem esse, parum diligenter quod optimum sit eligas. ¶ Optimates matronæ. Cic. ad Trebat. lib. 7.

Bellŭs, a, um, per duplex l, diminutivum est à bonus. [יָפֶה *iapheh.* κομψος. Gal. *Bon, beau, gentil, honneste.* Ital. *Bell', buono.* Ger. Gut/fein/ziehlich. Hisp. *Bello y bueno.* Pol. *Nadobni, rozkoszny, szczęśliwy.* Vng. *Iótska.* Ang. *Good, faire, beautifull, honest.*] Varro: Ita cum eis bellum geras, ut bella omnia domum auferas: id est, bona omnia. Idem: Venio nunc ad ultimum testamentum, quod dicitur physicum, in quo Græci belliores quàm Romani nostri. ¶ Et quoniam bonum, quandoq; pulchrum significat (ut apud Terentium: Forma bona fortasse) Bellum quoq; pro pulchro accipitur: ut Bellus puer, Bella puella: Bellum corpus. Martial. Bella es, novimus, & puella: verum est. Hinc Belli homines aliquando boni & prudentes: aliquando formosi atq; elegantes, & festivi dicuntur.

Bellĭŏr, comparativum, de quo paulò antè citavimus ex Varrone testimonium. [κομψότερος. Pol. *Czudnieyszy.* Vng. *Iob.* Ang. *More gallant, or gaye.*]

Bellĭssĭmus, superlativum, idem significans quod optimus, vel pulcherrimus. [κομψότατος. Pol. *Napieknieyszy.* Vng *Föltötte igen io.* Ang. *Most gallant.*] Terent. Adel. Ego jam prospiciam mihi atq; unum quoq;, quod erit bellissimum, Carpam.

Bellātŭlus, a, um, vocabulum blandientis ejusdem significantie cũ Bellulus. Plaut. Cur ergo nõ imus cubitũ bella bellatula?

Bellŭlus, a, um, diminutivum formatum a Bellus, Pulchellus. [καλλιὰς, ου, ὡραιόκαλος. Gal. *Iolier, tout gentil.* Ital. *Beliuo.* Germ. Ein klein hübsch/fein/hotdseelig. Hisp. *Bello un poco.* Pol. *Szliczny mieluchny, mieluchny.* Vng. *Iótska.* Ang. *Gallant or gaye.*] Plaut. in Milit. Aedepol equidem bellula es. A' quo adverbiũ Bellulè. Plaut. Nam nurus bellulè te habet.

Bellŭlātus, a, um, adject. Bellulus. Plaut. in Rud. Hem tibi aquam mea tu belliata. Sunt tamen qui hoc in loco Bellatula legere malint quàm Belliata.

Bellē, adverb. Pulchrè, egregiè, festivé. [καλῶς. Gall. *Gentiment, ioliment, bien* Ital. & Hisp. *Bellamente.* Ger. Wol/fein. Pol. *Szlacznie, pięknie, miele.* Vng. *Iól, ekessen.* Ang. *Very well.*] Plaut. Muc. Qui istas buccas tàm bellè purpurissatas habent. Dolabella Ciceroni: Terentia munus bellè habuit: sed certum scio jam convaluisse eam. Cic. Terentiæ: Bellissimè vel mecum, vel in nostris prædiis esse poteris.

Bellĭtūdo, inis, Ornatus, pulchritudo. Festus. [κάλλος, εος, ους. Vng. *Ekesség.*

Bŏnĭtās, f. t. capitur pro virtute, & honestate, atque justitia. [טוֹבָה *tobáh* טוֹב *tub* מֵיטַב *metáb.* ἀγαθότης. Gall. *Bonté.* Ital. *Bontà.* Ger. Güttigkeit/güte. Belg. *Goetheyt.* Hisp. *Bondad* Pol. *Dobroć, cnota.* Vng. *Ióság.* Ang. *Goodnesse.*] Cic. 3. Offic. Quum enim fidem alicujus bonitatemq; laudant, dignum esse dicũt, qui cùm in tenebris mices: Cui contrariũ Malitia. ¶ Frequentiùs tamen Bonitas pro benignitate, & quadã ingenii simplicitate ponitur. Plinius: Bonitas, & simplicitas uxoris, Malitiæ econtrariò pro versutia: unde Malitiosum, callidũ ac versutũ dicimus. Cicero: Virtutis contraria est vitiositas: sic enim malo, quàm malitiam, appellare, quam Græci κακίαν appellant. Nam Malitia certi cujusdam vitii nomẽ est, Vitiositas omniũ. ¶ Est & alia Bonitas, nõ ex industria, sed ex natura proveniẽs. Idem 3. Offic. Quæ & bonitate ingenii multi allequuntur: id est, excellentia ingenii: huic similiter cõtraria Malitia. Plinius: Quod modò cœli, modò terræ malitia facit.

Bĕnĕ, adverbiũ à Bonus. [הֵיטֵב *heteb.* εὖ. Gall. *Bien.* Ital. *Bene.* Ger. Wol. Belg. Wel. Hisp. *Bien, buenamente.* Pol. *Dobrze.* Vng. *Iól.* Ang. *Weell.*] Terent. in Andr. O' factũ bene. ¶ Aliquando ponitur pro commodè: ut Bene habito. Cic. 2. Offic. Domus bene & ratione ædificata. ¶ Interdum fœlicitèr sive prosperé. Cic. 3. Divin. Quę autem deorum inconstantia est, ut primis minentur extis, bene promittant secundis? ¶ Nonnũquam pro valde. Idem de Lege Agraria contrà Rullum: Adolescens non minus bene nummatus, quàm bene capillatus. Idem 3. de Orator. Habetis sermonem bene longum. ¶ Bene cogitare, εὖ φρονεῖν, vel malè cogitare, κακοφρονεῖν, referũtur ad alterum, significantq; beneficium, aut perniciem. Plinius. Hoc tuo studio bene de te cogitantem & liberaliorem reddes. Cic. de Senect. Carthaginem diu malè cogitantem nõ priùs timere desinam, quàm excisam cognovero. ¶ Bene de te mereor. εὖ σοι ποιῶ: id est, bona in te cõfero, aut bene tracto. ¶ Bene vertere, καλῶς φέρειν, Est in utilitatẽ vertere: sicut Malè vertere, est in perniciem. ¶ Benè alicui vel alicujus causa velle, cupere: id est, alicui favere. Hinc Benevolus, εὐνοϊκὸς, & benevoletia, quæ est inclinatio animi cum desyderio bene faciendi.

Bĕnĕdīco, act. t. [בָּרַךְ *berách.* εὐλογεῖν, εὐφημεῖν. Gall. *Bien dire de aucun, le louer, en parler bien.* Ital. *Laudare, benedire.* Ger. Gutes von jemanden reden. Belg. Wel spreken, loven, prijsen. Hisp. *Desir bien de alguno.* Pol. *Błogosławie, chwalę.* Vng. *Megáldom.* Ang. *To blisse.*] Bene loquor, duæ sunt separatæ dictiones & cõstituunt cum dativo. Cicero pro Sest. Cui benedicam quam bonos? benedicam primò quę, &c. ¶ Non quaquam una est dictio, quæ in sacra Scriptura accipitur pro laudo, quod a benemerendo venerit apud veteres, teste Valla lib. 1. cap. 12. ¶ Benedico, ponitur aliquando, pro scienter, perite & ornate dico. Cic. de opt. Gene. dicere *inquit*, est Attice dicere. Sed nec rum est una voce eloqui bene dicere, cum bene dicere sit εὖ λέγειν, non εὐλογεῖν & hic & alibi apud Ciceronem.

Bĕnĕdictĭo, [εὐλογία. Pol. *Błogosławieństwo, pożegnanie.* Vng. *Aldás.*] Apuleius in Hermetis Asclepio: Tali operis auctore, & restitutore Deus ab omnibus qui tunc erunt, frequentibus laudum præconiis, benedictionibusq; celebretur.

Bĕnĕdictă, [εὐφημία. Pol. *Dobre słowka.* Vng. *Iómondás, áldás.*] Bona verba, placida, & benevolentia plena quibus opponuntur Maledicta. Terentium Phorm. Benedictus fuerit ille, audiret bene. ¶ Bene dicta etiam divisis dictionibus dicimus proiis, quæ commodè, prudenter, & appositè dicta sunt. Cic. de Nat. deor. lib. 2: Bene dicta, malè interpretari. Idẽ de clar. Orat. Philosophia mater omniũ bene dictorum, beneq; factorum.

Bĕnĕdĭcē, pen. cor. adverb. [εὐφημως. Pol. *Dobrotliwie.* Vng. *Aldással.*] Plaut. Asin. Aliam, atq, olim, quum illiciebas blandè ad te & benedicè.

Benedicus, a, um, εὐφυόλογος, qui benedicit & laudat: à quo adverbium Benedice.

Bĕnĕfăcĭo,

Bĕnĕfăcĭo, n.t. Rectè, & quod me decet, facio. [הֵיטִיב *hetíb.* καλῶς πράττω. Gal. *Faire bien, faire du bien.* Ital. *Ben fare.* Ger. Wolthun/oder beweyſen. Belg. Goet doen. Hiſp. *Bien hazer* Pol. *Dobrze czynie.* Vng. *Iól teſzök, iól tſelekszöm.* Ang. *To do good or weell.*] Ter. in Eunuch. Benefacis: meritò te amo. Vbi Donatus: Benefacis non judicantis, ſed gratias agentis eſt. ¶ Benefacio cum dativo, eſt beneficium in aliquem confero, de aliquo benè mereor. Cicer. 2. de Invent. Ab iis quibus benefecerimus, malè tractari.

Bĕnĕfăctum, n. ſ. ſubſtantivum, Beneficium. [חֶסֶד *chéſedh.* εὐεργέτημα. Gall. *Bien fait, benefice.* Ital. *Ben fatto, beneficio.* Ger. Ein gutthat. Hiſp. *El bien hecho, ò beneficio.* Pol. *Dobri uczinek, dobrodzieſtwo.* Vng. *Iótétel.* Ang. *Pleaſure or ſeruice doone.*] Livius 5. bel. Pun. Reſpondit, non plura per annos quinquaginta benefacta Hieronis, quàm paucis his annis maleficia eorum, etc. Cic. 2. Offic. Benefacta malè collocata, malefacta arbitror. Bene facta item diviſis dictionibus dicuntur, quæ rectè atque ordine geſta ſunt, quę vulgo dicunt *Bona opera.* Idem 4. Tuſcul. Omnia enim bene facta in luce ſe collocari volunt. Idem de Senect. Multorum bene factorum recordatio jucũdiſſima eſt.

Bĕnĕfĭcus, m. ſ. Liberalis, qui beneficiũ præſtat. [חָסִיד כַּדִּיב *chaſidh nadhíb.* εὐεργέτης. Gal. *Liberal, qui faict volontiers plaiſir & ſeruice.* Ital. *Benefico, chi fa beneficio.* Ger. Gutthättig/der geneigt iſt guts zu beweiſen. Belg. Liberael. Hiſp. *Bicu hechor y franco.* Pol. *Dobrotliwy.* Vng. *Iól tévő.* Ang. *Liberall, that doeth pleaſure or benefitte.*] Cic. 1. de Natur. deor. Vt enim omittam vim & naturam deorum, ne homines quidem cenſetis, niſi imbecilli eſſent, futuros benefícos, & benignos fuiſſe. ¶ Comparativum habet, Beneficentior, & ſuperlativum Beneficentiſſimus. Cicero ibidem: Iupiter optimus: id eſt, beneficentiſſimus. ¶ Legitur tamen & Beneficiſſimus apud antiquos: ut apud M. Catonem: De Ptolemæo rege optimo & beneficiſſimo.

Bĕnĕfĭcĭārĭus, m. ſ. Qui beneficium accepit. [חָסִיד *chaſid.* εὐ παθών. Gal. *Qui a receu plaiſir ou bienfait d'autruy.* Ital. *Quello che ha riceuuto beneficio.* Ger. Der gutthaten empfangen hat Hiſp. *El à quien ſe da el beneficio.* Pol *Dobrodzieſtwa pozwaiacy.* Vng. *Azkinuel iol tőttek.* Ang. *That hath receiueth a benefitte or pleaſure.*] Vnde à veteribus Beneficiarii dicti ſunt illi, quos Imperator ſuo beneficio promoviſſet in militia. Cæſar libro 1. belli Hiſpanici: Petreius verò non deſerit ſeſe, armat familiam: cum hac, & Prætoria cohorte certamen init, barbarisq; equitibus paucis, beneficiariis ſuis, &c. ¶ Beneficiarii etiam dicebantur milites, qui vacabant à militia beneficio Imperatoris, & è contra munifices, qui non vacabant, ſed munus Reipublicę faciebant.

Bĕnĕfĭcĭum, n. ſ. Meritum, [חֶסֶד *chéſedh.* εὐεργέτημα. Gall. *Benefice.* Ital. & Hiſp. *Beneficio.* Ger. Ein gutthat. Belg. Een weldaet. Pol. *Dobrodzieſtwo.* Vng. *Io tétemény.* Ang. *Benefitte, pleaſure or ſeruice doone.*] Cic. Plancio lib. 10: Quod ſi erit factum, & Rempub. divino beneficio affeceris, & ipſe æternam gloriam conſequêre. Terent. in Eunuch. Vt ſolidum parerem hoc mihi beneficium Chærea. Ibidem: Cupio aliquos parare amicos beneficio meo. ¶ Beneficium in jure Civili, pro Iure quodam præcipuo alicui conceſſo, quod & privilegium dicitur.

Bĕnĕfĭcentĭa, æ, [Vng. *Io tétel, io tétemény.*] Benignitas, beneficiorum collatio. [נְדָבָה *nedhabáh.* εὐεργεσία. Gal. *Largeſſe, liberalité, vouloir de bienfaire à quelqu'vn.* Ital. *Beneficenza.* Ger. Gutthättigkeit. Hiſp. *Aquella obra de bien hazer.* Pol. *Dobrotliwoſzcz, ſzczodroſzcz.* Vng *Kegyeſség, iótetemény.* Ang. *Beneficence, liberalitie, doing pleaſure.*] Cic. 1. de Natur. deor. Quid eſt melius aut præſtantius bonitate aut beneficentia?

Bĕnĕvŏlens, idem eſt quod benevolus. [Vng. *Iókaro.* Ang. *Fauorable, bearing good will.*] Plaut. in Capt. Ecquem alium benevolentem videris. Idem in Mercatore: Non ſum moleſta, ſed benevolens.

Bĕnĕvŏlus, a, um, adject. Benè cupiens alicui. [חָפֵץ *chaphéts.* εὐμενής. Gall. *Bien voulant, portant bonne affection à quelqu'vn.* Ital. *Beniuolo.* Ger. Gutwillig. Hiſp. *Amigable y bien quiſto.* Pol. *Dobrze życzący.* Vng. *Iókaro.* Ang. *Fauourable, that beareth good will.*] Terent. in Hec. Facilem, benevolumq; lingua tua jam tibi me reddidit. Cic. 2. in Verr. Benevolo animo me, ut magnopere cavere, præmonebat. ¶ Benevolus trucidatior, ὕνις σφάκτης, proverbiali figura dicitur, qui quum ſummam adferat perniciẽ, tamen benevolentiæ ſpeciem admiſcet.

Bĕnĕvŏlē, adverb pen. cor. Benignè, amicé. [בְּרָצוֹן *beratsón.* εὐμενῶς. Gal. D'vn bon vouloir. Ital. *Benignamente.* Ger. Gutwilligkeit/freündtlich. Hiſp. *Bien quiſta y amigablemente.* Pol. *Dobrotliwie, chetliwie.* Vng. *Iókaratbol, io akarattal.* Ang. *Fauorabillie, with bearing good will.*] Cicer. de Amicit. Et hęc accipienda amicè, quum benevolè fiunt.

Bĕnĕvŏlentĭor, oris, comparativum à Benevolus, ſive ab antiquo Benevolens: quo Plautus identidem utitur, ut paulò antè oſtendimus ſuo loco. [Pol. *Dobrotliwſzi.* Vng. *Iób akaro.* Ang. *More fauorable.*] Cic. li. 1. Epiſt. Benevolentior tibi quàm fueram, nihilo ſum factus. Idem alibi: Nam benevolentior quàm ſemper fui, eſſe non poſſum.

Bĕnĕvŏlentĭa, æ, f. p. Studium, favor, amor. [חֵפֶץ רָצוֹן *chéphets ratsón.* εὐμένεια. Gal. *Beneuolence, amour & bon vouloir enuers quelqu'vn.* Ital. *Beniuolenza.* Ger. Guter will/gunſt/gutwilligkeit. Hiſp. *Amiſtad y bienquerencia.* Pol. *Dobrodzieſtwo, dobrawolia, laska przezw drugiemu.* Vng. *Iókarat.* Ang. *Fauour, loue, good will.*] Cicero 1 Offic. Benevolentia beneficiis capitur maximé. Idem 3. de Orat. Hæc omnia benevolentiã maximè conciliant. ¶ Intempeſtiva benevolentia nihil à ſimultate differt. Ἀ'καιος & ὁ'τοι ἐδὲν ἔχθρας διαφέρει: id eſt, par odio importuna benevolentia. Senarius eſt Græcis proverbii vice celebratus. Quadrabit in eos, qui dum officioſi ſtudent eſſe, non habita temporis ratione, nocent, aut moleſti ſunt ſedulitate. ¶ Reperitur & in plurali Benevolentiæ, arum. Spartianus in Caracalla: Non in benevolentiis ſegnis.

Bĕnīgnŭs, Liberalis, munificus, à bene gignendo, ut quibuſdam videtur. [חָסִיד כַּדִּיב *chaſidh nadhíb* טוֹב *tob.* εὐεργετικὸς, ἐλευθέριος. Gall. *Courtois, benin, liberal, gracieux.* Ital. *Benigno, liberale.* Ger. Gütig/trew. Belg. Goedertieren/goet/liberael. Hiſp. *Franco y liberal.* Pol. *Szczodrý, dacu.* Vng. *Iól tevő, bőv kezű, kegyes.* Ang. *Liberal, gentill, courtuous.*] Vnde benignã terram dicimus, fructus abundè reddentem. Plinius de Aegypto: Nulla eſt benignior tellus, nullus ager feracior. Cic. 2. de Nat. deor. Ne homines quidem cẽſetis, niſi imbecilli eſſent, futuros benignos, & beneficos fuiſſe. Plaut. Rud. Quãdo ergo tibi benignus fuit.

Bĕnīgnē, adverbium, Liberaliter, amicè, benevolé. [ἐλευθερίως, εὐμενῶς. Gall. *Courtoiſement, liberalement, gracieuſement, benignement.* Ital. *Benignamente.* Ger. Trewlich/freygebiglich. Hiſp. *Liberalmente.* Pol. *Szczodrze, laskawie, chetliwie.* Vng. *Io kedvel, begyőſſen.* Ang. *Liberalie, with good will.*] Cicero 1. Offic. Nam ut opera benignè ſit indigentibus aut pecunia. Idem pro Flacco: Iſta civitas neq; ſeverè Flaccum oppugnarit, neq; benignè defenderit. Idem in Verrem, Act. 4: Frumentũ (*inquit*) me abs te emere oportet. Optimè. Modium denario, Benignè, ac liberaliter.

Bĕnīgnĭter, idem quod Benignè. [Vng. *Iokedvel, kegyőſſen.* Ang. *Gentlie, liberalie, courtuouſlie.*] apud Titinium in Geminis, ut citat Nonius: Nimium te patrocinari cenſeo beniginter.

Bĕnīgnĭtās, atis, Liberalitas, munificentia. [חֶסֶד נְדָבָה *chéſedh nedhabáh.* εὐεργεσία. ἐλευθεριότης. Gal. *Courtoiſie, liberalité, benignité.* Ital. *Benignità, beneficenza.* Ger. Gütigkeit/trew/freündtligkeit. Hiſp. *Largueza, liberalidad.* Pol. *Dobrotliwoſc, ſzczodroſzcz.* Vng. *Iótétemény, bőkezűſég.* Ang. *Liberalitie, gentleneſſe, courteſſie.*] Terent. in Eunuch. -nuncubi meam Benignitatem ſenſiſti in te claudier: Vbi Donatus: Benignitas eſt in quantitate rerum, aut in facilitate præſtantis. Nam plerunq; ingrata dona ſunt, in quibus facilitas non apparet. Cicer. Offic. Ne major benignitas ſit quàm facultas.

Borago, Herba quæ alio nomine Bugloſſum. [Pól. *Borak.* Vng *őkör nyelo.*] Vide in dictione Bugloſſum.

Bŏrĕās, reæ, m. p. Aquilo. [צָפוֹן *tſaphón.* βορέας. Gall. *Vent de biſe.* Ital. *Borea.* Ger. Nortwind võ Mitternacht/der Schinden Hengſt. Belg. Noerdenwind. Hiſp. *Regannon, viento entre Norte y Solano.* Pol. *Wiatr pol'nocnú barzoſzimni.* Vng. *Eſzaki ſzél.* Ang. *The nort heaſt wind.*] Ventus frigidus & ſiccus, ſpirans inter Septentrionem, & exortum ſolſtitialem, teſte Plin. libro 2. cap. 47, à quo Hyperborei montes nomen traxerunt. ¶ De hoc in dictione AQVILO. ¶ Dictus Boreas, ἀπὸ τὸ βοᾶν, κ̀ ῥεῖν: quoniam, ut violẽti flatus eſt, ita etiã ſonori. Virg. 1. Georg. -aut Boreę penetrabile frigus adurat. ¶ Fuit item hoc nomine Thrax quidam Strymonis filius, raptor Orithyiæ, Erichthonii Athenarum regis filiæ: unde poẽtis fabulandi occaſio ſubminiſtrata eſt, Orithyiam à Borea vento fuiſſe raptam, eiq; Zethem & Calaim peperiſſe.

Bŏrĕus, a, um, pen. prod. Septentrionalis: [βόρεος. Gall. *Septentrional.* Ital. *Settentrionale.* Ger. Mitnächtiſch. Hiſp. *Coſa de alquel viento.* Pol. *Pol'nocznÿ.* Vng. *Eſzaki.* Ang. *Northward, or toward the north.*] ut Axis Boreus, qui & Polus arcticus dicitur. Ovid. 4. Triſt. Vita procul patria peragenda ſub axe Boreo eſt.

Bŏrĕæ, Gemmæ ſunt ex Iaſpidum generibus, cœlo autumnas ſi matutino ſimiles: unde & Aërizuſæ appellantur. Vide Plin. lib. 37. cap. 8.

Borlycites, Plin. lib. 37. cap. 11: Gemma eſt, in nigro ramoſa, candidis aut ſanguineis frondibus.

Boryptes, Gemma nigra, ſanguineis & albis nodis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Borith, Herba fullonum, quæ juxta ritum provinciæ Palæſtinæ in virentibus & humectis locis naſcitur, & ad lavandas ſordes eandem vim habet quàm vitrum.

Bŏs, bovis, [שׁוֹר *ſchor.* βοῦς. Gal. *Bœuf.* Ital. *Bue.* Ger. Ein Rind. Belg. Een Oſſe. Hiſp. *Buey.* Pol. *Wol'.* Vng. *ökör, tehen.* Ang. *An oxe or cowe.*] generis communis, dativum & ablativum plurales Bóbus per ſyncopen facit, & more veterum Bûbus. Col. lib. 2: Nihil dubium quin equis melius quàm bûbus res conficiatur.

ciatur. Cicero 2. de Nat. deor. Quid de bubus loquar? Idem de senect. Olympiæ per stadium ingressus esse Milo dicitur, quũ humeris sustineret bovem vivum. ¶ Hinc fiunt adjectiva, Bovinus, a, um: cujus diminutivum est Bovillus, Bubulus, Bucerus, ra, rum, & Boarius, a, um, unde Forum Boarium, ubi vendebantur boves. ¶ Dictus Bos, ἀπὸ τῦ βόσκω, quod est pasco, quòd homines pascat laboribus suis. ¶ Juvenci autem in bubulo genere dicuntur juniores, qui jam vituli esse desierunt, secũdo scilicet ætatis anno: ita dicti à juventute, teste Varron. lib. 2. de Re rustic. cap. 5, ubi quatuor ponit ætates in genere bubulo: ut prima sit vitulorum: secunda juvencorum. tertia boum novellorum: quarta vetulorum. ¶ Bos piscis etiam est, βῦς & βῶς. Est vastissimus raiarum genus, ac latissimũ: de quo Aristot. in Histor. Animal. Strabo lib. 17. Oppianus libro Halieut. 2. Pliniusq; meminit, inter planos pisces reponens lib. 9. capite 24. Bos ad præsepe, βῦς ἐπὶ φάτνῃ. In emeritos dici consuevit, quiq; jam ob ætatem otio vitæq; molliori indulgent. Effertur ad hunc modum, βῦς ἐν αὐλάῳ, bos in stabulo. Congruit & in eos, qui nullis negotiis exercentur, sed turpi otio atque abdomini serviũt. ¶ Bos apud seipsum pulvetem movet, βῦς ἐφ' ἑαυτῷ κονιᾶται. Vbi quis ad suum ipsius malum volens lubensq; ducitur. Nam boves ut sunt mansueti, facilè se præbent vinciendos, neq; gravatim obtemperant jugo. ¶ Si bovem non possis, asinum agas, ἀ μὴ δυὰς βῦν, ἔλαυνε ὄνον: id est, si non potes ut vis, utcunque potes facito, Autore Suida. ¶ Volentem bovem ducito, τὸν θέλοντα βῦν ἔλαυνε. Vtère illorum opera qui ex animo faciunt. Refertur ab interprete Theocriti. ¶ Ex ipso bove lora sumere, Ἐκ τῦ βοὸς τὸς ἱμάντας λαμβάνειν, dicuntur, qui quò lædant quempiam: id est, ab ipso quem lædunt accipiunt. ¶ Expecta bos aliquandò herbam, μὴ βῦς ποτὶ βοτάνην. Dicendum ubi quid serò contingit. Laborat enim bos in agricolando, sed aliquando gustatura herbam enatam. ¶ Boves messis tempus expectantes, βῶς ἀμᾶν τὸν ἐπιτρύγιον. Dici solitum ubi quis ingentium emolumentorum spe laborem sumeret. ¶ Immortales boves, βυβυτᾶν, tanquam ἰproverbialiter dicebantur, qui ampios magnificosq; sumptus facerent. ¶ Bos in civitate, βῦς ἐν πόλει. Dicitur ubi quis ad novos honores evehitur. Lysias bovis imaginem æream in arce collocavit. Athenis ea res in vulgi jocum cessit: nam in agris boum usus est, non in urbibus. ¶ Bovem in faucibus portat, βῦν ἐπὶ γναθοις φέρει. In edaceñ olim dicebatur, ut indicant Zenodotus & Suidas. ¶ Bos in lingua, βῦς ἐπὶ γλώττης. In eos qui non audent quod sentiunt dicere. Translatum vel à robore animantis, quasi linguam opprimens non sinat eam eloqui: vel hinc quòd Athenienſium nũmisma quondam bovis obtinuit figuram. ¶ Bos alienus subinde foras prospectat, βῦς ἀλλότρια & τὰ ποππὰ ἔξω βλέπει. De his qui apud alienos non satis ex animi sententia tractantur eoq;, sæpiùs desiderant.

Bŏăliă, βυφονία, apud antiquos Atticos, quæ & Bupetiæ, sive Bupetii dicuntur, Ludi boum gratia instituti. In eo enim festo solennis boum & taurorum venatio fieri solebat, quemadmodum nunc quoq; Venetiis, & ferè per totam Italiam fieri solet eo die, qui Quadragesimæ proximus est.

Bŏārĭŭs, a, um, adjectivum, Quod ad bovem pertinet. [Pol. *Wol'owi.* Vng. *ökŏri, teheni.* Ang *Belonging to an oxe or cowe.*] ut Boarium forum Romæ dicebatur locus, in quo vendebantur boves. βοῶν ἀγορά. Hujus meminit Plin. libro 28. capite 2. & lib. 34. cap. 2.

Bŏo, as, n. p. Mugio, clamo, à βοάω, vel à boũ mugitibus. [עגה *ghahdh.* μυκάομαι. Gall. *Beugler, ou meugler, crier en bœuf ou toreau.* Ital. *Mughiare, Ribombare.* Ger. Lũyen/ schreyen. Hisp. *Resonar, bramar el buey ò vaca.* Pol. *Ricze, beczeć.* Vng Bögŏk. Ang. *To crie lik a cow or oxe, to lowe, or bellowe.*] Plaut. in Amph. Tela frangunt, boat cœlum fremitu virũm. ¶ Et Boo, bois, boire, ejusdem significationis, verbum antiquum. Varr. Parmenone, ut citat Nonius: Exeunt citi, strepunt, bount. Pacuvius Medea apud eundem: Clamore & sonitu resonantes bount. ¶ Bovate dicuntur boves, quum vocem emittunt, teste Varrone libro 6. de Lingua Latina: verùm boare magis est in usu. ¶ Hinc Roboo, as.

Bŏstăr, Locus ubi boves stare consueverunt. [βόσταθμον. Pol. *Stanowiszkodlia wol'ow.* Vng. *Akol, tehen'allás.* Ang. *A place wherin oxen standeth.*]

Bova, quam alii boa vocant, significat interdum papulas totò ebullientes corpore cum rubore, ut apud Plin. sed apud Lucilium, Aes defraudasse cauponẽ, bovam luto oblevisse, tum portitores terram duxêre, cùm scribitur, vas vinarium longũ, turgidum, & amplum, bovæq; serpenti simile videtur. Explicatur & in antiquo Lexico bova νόσῳ, βοᾶν.

Bŏvātim, Ad similitudinem bovis. [Pol. *Podobno wol'owi.* Vng. *ökŏr mŏggyára, tehenképpen.* Ang. *Like an oxe or cowe.*] Nigidius Figulus apud Nonium: Sunt etiam assimilanter dicta hæc, Canatim, Suatim, Bovatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Bŏvīlĭă, n. s. Dicũtur loca, in quibus boves morãtur: [דשתים *rephatim.* βυσταία. Gall. *Estable a bœufs.* Ital. *Stalle de buoi.* Germ. Ein Ochsenstelle/ Rinderstall. Hisp. *Torillos para ganado vacuno.* Pol. *Wol'ownia.* Vng. *Akol.* Ang. *Stalles for oxen.*] sicut Ovilia in quibus oves. Colum. lib. 23: Domitis armentis duplicia bovilia sunt: hyberna, atq; æstiva. Eadem etiam Bubilia dicuntur. Plautus Persa: enim metuo, ne possim In bubile rejicere, ne vagentur. Cato capite quarto: Bubilia bona, beneque ædificata, &c.

Bŏvīllŭs, a, um, Bovinus. [βόϊνος. Gall. *De bœuf.* Ital. *De bue.* Ger. Das zu den Rinderen gehört. Hisp. *Cosa de buey.* Pol. *Wol'owy.* Vng. *ökŏrhús, ökŏrbŏl valo.* Ang. *Of an oxe or cowe.*] Plin. Bovillæ carnis jure facilè curatur. In eadem significatione dicimus & Bubulus.

Bŏvīnŏr, aris, pen. prod. Convitior, & quasi in aliquem mugio. [λοιδορέομαι. Pol. *Drożnie na inego.* Vng. *Számat rea tátom, szidalmazom.* Ang. *To rayle, to checke, to speake despitefullie.*] Unde bovinatores dicti sunt, λοιδοροι, quos derisores dicimus: & Bovinatio, λοιδορία convitium. Hæ tamen dictiones ab Aulo Gell. lib. 11. cap 7, numerantur inter obsoletas, & desitas: easq; (juxta sententiam Cæsaris) non minùs quàm scopulum præcipit esse fugiendas.

Būbsĕquă, pen. corr. com. p. Bubulcus qui boves sequitur: [בוקר *boker.* βυκόλος. Gall. *Bouvier, vachier.* Ital. *Guardiano de buoi, vaccaro.* Germ. Ein Ochsen oder Rindertreyber. Hisp. *Vaquero ò boyero.* Pol. *Wol'arz.* Vng *ökŏr pásztor.* Ang. *That feedeth and followeth oxen, an heerdman.*] Sidonius ad Eutropium: Si relinquare inter bubsequas rusticanos subulcosq; runcantes, tunc est tibi summa votorum beatitudo.

Bŭbūlcŭs, m. s. Qui bobus arat, sive qui boves fandi aratorios pascit. [בוקר *bokér.* βυκόλος. Gal. *Bouvier.* Ita. *Bovleo, boaro.* Ger. Ein Rinderhirt. His. *Boyero.* Pol. *Wol'owi pastucha.* Vng. *Szántó ember, ökŏr pásztor.* Ang. *An feeder of oxẽ, an heardman.*] Cic. 1. de Natura deorũ: Hoc verò cũ somnio cõmotum, mane bubulco præstò ad portã fuisse: quæsisse ex eo qui esset in plaustro.

Bŭbūlcĭtŏr, aris, pen. corr. d. p. Bubulci officium facio. [בקר *bakár* βυκολῶ. Gall. *Traitter les bœufs, faire office de bouvier.* Ital. *Fare officio de bioleo.* Germ. Ein Rinderhirt / oder ein Rühret seyn. Hisp. *Hazer officio de boyero.* Pol. *Wol'arzem ssie stanie.* Vng. *ökŏr őrzŏk.* Ang. *To handle or take caire of oxen, to do the office of an heardman.*] Plaut. in Mostel. Decet me amare, & te bubulcitarier.

Bŭbūlcĭtārĕ, Bubulcorum more clamare est. [Pol. *Heilckans iako wol'arz.* Vng. *ökŏr pásztor módgyára kiáltok.* Ang. *To crie like an heardman.*] Var. Vicinus meus quòd apud Plotium rhetorem bubulcitaret, alteri in dolore non defuit: ex Nonio.

Bŭbŭlŭs, a, um, pen. corr. adjectivum à bove formatum, Bovinus. [Gall. *De bœuf, ou vache.* Ital. *Bóuino.* Ger. Rinderin. Hisp. *Cosa de bueyes ò vacas.* Pol. *Wol'owy.* Vng. *Azmi ökŏrbŏl valo.* Ang. *Of an oxe or cowe.*] Plin. lib. 28. cap. 13: Stomachum exulceratum lactis asinini ac bubuli potus reficit. Col. lib. 7. Delicari bubula urina convenit. Pro eodem dicimus & Bovillus.

Būcĕrĭă, æ, Boum armentarii, sive bubuli generis grex. [Vng. *Tehen tsora.* Ang. *A troupe of oxen or of any such cattaill.*] Lucret. lib. 2: Lanigeræ pecudes, & equorum duellica proles Bucetiæq; greges.

Būcĕrŭs, pen. cor. βάκερως, [Pol. *Rogati iako wol'.* Vng. *Szarvas tehen.* Ang *Horned like an oxe or cowe.*] Bubŭli generis epitheton, idem significans quod bubula habens cornua, ἀπὸ τῆς βοὸς, καὶ τῶν κεράτων. Ovid. in Metamorphos. armentaq; bucera pavit.

Būcŏlĭcă, orum, [βυκολικά. Pol. *Pieśnie ka pasłuska.* Vng. *Paraszti, pásztori vers.*] Pastorale carmen. ita dictum ἀπὸ τῶν βυκόλων: hoc est, à bubulcis: quod pastorum genus apud rusticos maximo habetur in pretio.

Būcŏlĭcŏn, [βυκολικὸν. Pol. *Zł'ömigniath.*] Genus est Panacis, quod ex Macedonia afferturi: ita dictum, quòd armentarii succum ejus sponte profluentem excipiant. Vide Plin. libro 25. capite 4.

Būcŭlă, per simplex c, diminutivum est à bove, vaccam juvenẽ, & adhuc teneram significans. [עגלה *parâh.* Gall. *Bouveau ou bouillon, geniſſe ou genisson.* Ital. *Vaccbetta.* Ger. Ein Kälblin / junge Kuh. Hisp. *Pequeñna vaca.* Pol. *Iał'owica.* Vng. *üsző tehén.* Ang. *A yonge cowe, a haifer.*] Plin. Eidem morbo buculæ jecur contritum prodest. Virg. lib. 1. Georg. aut bucula cœlum Suspiciens patulis captavit naribus auras. ¶ Item Bŭculus masculinum, parvus bos. [Ang. *A stier, a bullocke.*] Col lib 6. cap. 2: Quum deinde buculos comprehenderis, perducito extra stabulum, & ad stipites religato. ¶ Boscas nõ Boscis, idis, ¶ βοσκάς. Pol. *Czeranka.*] Avis est palmipes, similis anati, minor tamen quæ lacus amnesq; incolit. Apud Colum. lib. 8. cap. 15. legendum boscades, non boscides, & separat à querquedulis. Boscadum alterum genus posuit Athen. lib. 9. cap. 18. majus anate minus Chenalopse.

Bŏscĭs,

Bŏscĭs, idis, *βοσκὶς*, volucris est (teste Colum. lib. 8. cap. 15.) quæ clausa pascitur, quemadmodum anates, & coturnices.

Bosmorus, teste Strab. lib. 15. frumenti religiosi genus est, triticо minus, apud Indos inter amnes proveniens, quod excussum protinus torretur: juramentoq; adiguntur messores, non asportaturos prius quàm coxerint, ne semel in alias terras transferri possit. Apud Diodorum Bosphoron vocatum legimus, corruptis (ut videtur) exemplaribus.

Bŏstrўchītēs, *βοστρυχίτης*, Gemma crinibus mulierum similis. Plin. lib 37. cap. 10.

Bŏstrўchŭs, [*βόστρυχος*. Pol. *Warkocz splieciони*. Vng. *Befont hay, kitábanszoritot hay*. Ang. *A husbe of heare*.] Dicitur capillus plexus, & cæsaries, in modum muliebris comæ ornata. Firmicus lib. 3: Venus crispos crinium facit, & bostrychis comatos: id est, capillis muliebribus cæsariatos.

Botanomantia, *βοτανομαντία*, Magiæ species est, quæ fit per herbas, qua Circē & Medeam excelluisse Poëtæ prodiderunt.

Bothryon, oculi ulcus arctum & aurum, quasi fossulam duxerit. Avicenna annulum vocat, est in cornea oculi.

Bōtrŭs, tri, Vva, racemus: à Græco *βότρυς*, quod *παρὰ τὸ βῶν τὸ ωατῶν*, Moschopulus deduci arbitratur. [עבט *eschchól henáb*. Gall. *Grape de raisin*. Ital. *Grappolo, racemo*. Ger. Ein Weintraub. Hisp. *Gajo en que se juntan las vuas*. Pol. *Gronowinna*. Vng. *Gerezd*. Ang. *A grape, a cluster of grapes*.]

Botryo, onis, [*βωτρύων*. Pol. *Grona wkonfekcyie*. Vng. *Szőlő Gerezd*.] Botrus vel uva, præsertim condititia. Martial. lib. 11: Nec toto dignam se botryone putat.

Botrypes, (quod hîc pro nomine gemmæ corruptè legebatur.) Vide BORYPTES.

Botrytis, Cadmiæ species, quæ testudini ærariarū fabricarum uvæ modo adhæret: unde & nomen habet. Vide Galen. libro 9. Simp.

Botrўs, [*βότρυς*. Pol. *Bylica czarnay bial'a*. vulgò *Herbam Hierusalem* appellant. Vng. *Vad sálya*. Ang. *Mugwort*.] Dioscoridi, Herbæ genus, quod alio nomine Ambrosia, & à quibusdam Artemisia vocatur: ita dictum, quòd circa imum caulem semē habeat in ramulis, uvarum modo dependens, odore vinoso. *βότρυω* enim Græci racemum vocant. Vide Plinium libro 27. capite 4.

Botrўtēs, *βοτρύτης*, Gemma, quæ incipienti uvæ similis est, alia nigra, alia pampinea. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

Bŏtŭlŭs, sive Botellus. [Gal. *Saucisse, boudin, andouille*. Ital. *Salciccia*. Ger. Ein wurst. Hisp. *Morcilla ò longaniza*. Pol. *Jelitko*. Vng. *Kolbász*. Ang. *A pudding called a sawsage*.] Farciminis genus, ex carne suilla: à bolis: id est fistulis carnis, ut quidam putant, appellatus. Martial. lib. 5: Et pultem niveam premens botellus. Idem lib. 14: Qui venit botulus medio tibi tempore brumæ, Saturni Septem venerat ante dies.

Bovinalis, paronychia, frutex apud Dioscor. lib. 4. cap. 57.

Bŏx, ocis, *βῶξ*, Genus piscis marini, à boando, ut putatur, dictum: cujus meminit Plinius libro 32. cap. ult. Vide suprà BOCAS, & Boces.

B ante R.

BR. In notis antiquorum, bonorum. BR. SI. bonorum servi. B.R. Bonorum rector. BRITANNIC. Britannicus. B. R P. N. bono Reipublicæ nato. BRT. Britannicus. B. S. bene satis fecit, vel bona sua. B.T. bonorum tutor.

Brăbeūtæ, [*βραβεῦται*. Pol. *Sadcy nad goniacimy klobie*. Ang. *Iudges of players which rewardeth the victours*.] à Græcis dicuntur judices speculatorum, qui victoribus in certamine exhibent præmium & coronas: qui verò præfectus est certaminis, *ἀγωνοθέτης* dicitur. Græci (autore Philostrato) ludis Olympicis decem judices præficere solebant. Suet. de Ner. Nec aliter certamina gymnica Græcia tota spectaverat, quàm Brabeutarum more in stadio humi assidens. Suidas: *βραβεύτης, διοικητὴς, κελευστὴς, ὁρατὴς. ἐ βραβεῖον ἐπινίκιον ἀμοιβή*. Sunt & Brabeutæ, funebrium pomparum curatores, quos etiam Latinè Designatores vocamus: qui scilicet cuique incedendi ordinem præscribunt. Vide annot. Bud.

Brăbŭm, penult. prod. & per literam b in secunda syllaba. [*βραβεῖον*. Pol. *Zapłata zawigranie*. Vng. *Iutalom*. Ang. *A fee, the rewarde of victorie*.] Dicitur victoria, vel certaminis præmium.

Brabўla, pruna apud Theocrit. id est, Damascena.

Brăccæ, f. p. [מכנסים *michnesáyim*. *βρακιολὴ, αἰδοιοκόδες*. Gall. *Brayes*. Ital. *Braghe*. Ger. Ungeschorne kleider/die vielerley farb haben. Hisp. *Las bragas*. Pol. *Gunka, szyermiega*. Vng. *Gyapiasruha, nadrág*. Ang. *Breeches or menes ouer stockes*.] A' quibusdam accipiuntur vestes fluxæ, intonsæq; ac varii coloris, quibus utebantur frigidioris plagę gentes, ut inquit Diodor. lib. 6. à quibus braccata Gallia vocata est Narbonensis provincia, quòd vestes ferret intonsas, & varii coloris. Braccis usos fuisse Scythas docet Ovid. scribens: Pellibus & laxis arcent mala frigora braccis. Vide Alexandrum ab Alexandro lib. 5, capite 18. & Gell. lib. 10. cap. 21. Pompon. Mela: Braccati sunt, *inquit*, totum corpus Sarmatæ, & Mysi, qua vident etiam ora vestiti. Suet. in Cæs. Idem in curia Galli braccas deposuerunt, latum clavum sumpserunt. Corn. Tacit lib. 8, sic ait: Ornatum Cecinnæ municipia, & coloniæ in superbiam trahebant, quòd versicolori sagulo braccas, barbarum tegmen indutus, togatos alloqueretur. Alii scribunt brachæ per h, sed sine ratione: fit enim à Græco *βράκκα* unde braccæ quasi *βράκκαι*.

Brăccārĭi, Bracearum vestium confectores. [Pol. *Czi ktorzi, gnietkaia*. Ang. *Which maketh breeches, taylours of ouerstockes*.] Lamprid Ob quod Alexander imperator, vectigal instituit braccariorum, linteonum & pellionum.

Brăccātŭs, m. f. Braccis indutus. [Pol. *Wgunie obleczony*. Vng. *Nadrágos*. Ang. *That weareth breeches*.] Cic. pro Font. Si existimatis eos hic sagatos, braccatosq; versari animo demisso, atque humili, ut solent ii, qui affecti injuriis ad opem judicum supplices, inferioresq; confugiunt. ¶ Braccatam Galliam ex Plinio, Pomponio Mela & aliis, constat dictam esse Gallia Narbonensem, Romanorum provinciam, à braccis, genere vestis, quo ejus regionis homines præcipuè utebantur. Hæc Alpibus ab Italia discernitur, & Varo amne. Reliqua autem Gallia à studio nutriendæ comæ Comata dicta est.

Brāchĭum, n. s. [זרוע *zeroah*. *βραχίων, ονος*. Gall. *Bras*. Ital. *Braccio*. Ger. Ein arm. Hisp. *Braco*. Pol. *Ramię*. Vng. *Kar*. Ang. *The arme*.] Aliquando totum membrum cum manu comprehendit. Virg. lib. 5: & evinctus attollit brachia palmis. Aliquando ab humero ad cubitum: id est, pars superior quæ Armus dicitur. Nam armos humeros cum brachiis, sed non econtrario dicimus: à cubito verò usque ad vertebram manus, Lacertus nuncupatur. Ovid. lib. 1, Metam. laudat digitosq; manusq; Brachiaq;, & nudos media plus parte lacertos. ¶ Molli brachio & leni brachio, aliquid fieri dicimus, quum indiligentem operam significamus. Cic. lib. Epist. ad Attic. 2. & 4. ¶ Transfertur interdum ad maris & montium sinuosos flexus. Ovid. 1, Metam. nec brachia longo Margine terrarum porrexerat Amphitrite.

Brāchĭŏlum, li, diminut. [*βραχιόλιον*. Pol *Ramionko*. Vng. *Karotska*. Ang. *A litle or tender arme*.] Catul. Mitte brachiolum teres, Prætextate, puellulæ.

Brāchĭāle, n. t. [*τὸ ἐραχιόλιον, καρπὸς* Theodoro. Gal *Brassélet ou manchéron, ornement de bras*. Ital. *Giontura, della mano & manile*. Germ. Das Gleich/ oder der knopff/ an welchem der Arm vnnd Hand zusammen kommen/ oder armzierd. Hisp. *Muneca de la mano, bracal ò manilla*. Pol. *Oboiczyk ramienny*. Vng. *Az kar és kéz közt valo baylás*. Ang. *A bracer or bracelet*.] Dicitur nodus, quo manus cum brachio jungitur coarctaturq;. Brachialia, [אלעדה *etshadháh*, *τὰ βραχιόνια*. Pol. *Kostka ramionna*. Vng. *Kar ékessége*.] Brachiorū ornamenta, & tegumenta, sicut Ventralia ventris, Frontalia frontis, Tibialia tibiarum. Plin. lib. 18: Laïs & Salpe canum rabiosorum morsus, & tertias quartanasque febres ajunt leniri, menstruo in lana arietis nigri & argenteo brachiali incluso.

Brāchĭātŭs, a, um, Quod est ad brachiorum modum factum, & ad vites præcipuè pertinet. [*βραχιοειδὴς*. Vng. *Kar mogyara valo*.] Columel. lib. 6: Alii capitatas vineas, alii brachiatas magis probant, quibus cordi est in brachia vitem componere.

Brăchўcătălēctŏn, *βραχυκατάληκτον*, Brevis terminatio versus, cui desunt in fine syllabæ. Nam in eo ut perfectus sit, deest integer pes. Unde & metrum Brachycatalecticum dicimus.

Brăchўlŏgĭă *βραχυλογία*, Brevi loquium, Laconismus. Vide Quintil. lib. 9 cap. 3.

Brăctĕa, f. p. & Lamina, ut scribit Valla lib. 4. cap. 57 Plin. differunt, quòd lamina crassior est, ex qua armatura conficitur & qua immensa olim homines torquebantur. Potest autem esse ferrea, aërea, & argentea, electrea, orichalcea, plumbea, aurea, lignea, cornea, sive ex alia materia. Bractea tenuis magis est, & sua sponte placabilis, quæ crepitat. [רקיע *rakkúah* רקע *pael*. *τὸ πετάλον, ἔλασμα τὸ ἐξ ὑάλου ἢ χαλκοῦ ἢ τινος ἄλλης μετάλλου*. Gall. *Fueille d'or, ou d'argent, ou d'autre metail*. Ital. *Foglietta d'oro ò d'argento, ò di altro metallo ben sottile*. Germ. Ein blech/ oder ein blat von einem metall. Hisp. *Chapa ò lamina de metal*. Pol. *Blachá z rakiey każ wiekmiedzy*. Vng. *Kinert arany ezüst, es effele bányaszin*. Ang. *Goldfoile, or thinne leaues of any metall*.] Vng. lib. 6 Aeneid. sic leni crepitabat bractea vento. Bracteis inaurari simulacra solebant sed ut quibus pleruncq; auferebantur. Mart. An magis astuti deraso est ungue ministri Bractea. Et versus qui bracteam deraserat (apud Suet.) damnatus est. ¶ Dicta Bractea *ἀπὸ τοῦ βράσσω* hoc est, à resonando.

Brāctĕŏlă, diminut [*τὸ πετάλιδιον*. Pol. *Blaszka*. Vng. *Kivekenyitatot arany vesszőcske*. Ang. *A litle raye or a thinne leaue of gold, or any metall*.] Folium auri, alterius ve metalli. Iuvenal. qui bracteolam de Castore ducat.

Brāctĕātĕr, m. t. idem quod Bractearius, [*ὁ τῶν πετάλων ποιητὴς*. Gal *Bateur d'or ou d'argent*. Ital. *Battitore di tai fogli*. Germ. Ein Blechmacher/ oder der die dünnen bletter von den metallen schneidet. Hisp.

Hiſp *El batil oja.* Pol. *Blachmiſtrz.* Vngar. *Arany mw'ues, ötvös.* Angl. *A goldbeater, a gold laier.*] Firm. Quicunq; habuerit horoſcopum in XVII. parte Scorpii erit aurifex, inaurator, & bracteator.

Brāctĕārĭŭs, Qui bracteas facit: cujus ars Bractearia. [Vngar. *Arany mw'ues ötvös, kouáts.* Angl *A gold beater.*] & bracteatum quod bracteis tegitur. Bud. in Pand. *κιτωλιεὺς.*

Brānchĭæ, arum. [*βραγχίαι.* Gall. *L'ouye ou l'oreille des poiſſons.* Ital. *Branche, barbole de peſce.* Germ. Fiſchoren. Belg. Viſcheoren. Hiſpan. *Las agullas del peſce propriamente.* Polon. *Skrzelie.* Vng. *Hal kopoltyu.* Angl. *The gilles of fiſhe.*] Dicuntur in piſcibus ſecundum cervicem follium more hiantes partes, quibus anhelitum reddere ac per vices recipere exiſtimantur. Plin. libr. 9. cap. 7: Branchiæ non ſunt balænis, nec delphinis. Hæc duo genera fiſtulis ſpirant, quæ ad pulmonem pertinent, balænis à fronte, delphinis à dorſo.

Brānchŭs, [*βράγχος.* Pol. *Ochrapiały.* Vng. *Rekedés, rekedőzés.* Ang. *Hoarſeneſſe of voice by falang doune of humoures in the throate.*] Raucedo & aſperæ arteriæ paſſio, quum humor ad guttur deſcendit, ita ut madente interiore pellicula vox rauceſcat. Vnde & Arteriacum hoc vitium appellant, quòd aſperam arteriam peculiariter infeſtet. Contingit etiam interdum citra humoris defluxum, nimia vociferatione vel frigidi aëris inſpiratione, & ut Aegineta aſſerit, & experientia ipſa confirmat.

Brāſſĭcă, pen. corr. [*κράμβη.* Gall. *Choux.* Ital. *Cauoli.* Ger. *Köl.* Belg. *Koole.* Hiſpan. *Verça generalmẽte.* Polon. *Kapuſta.* Vng. *Kápuſta.* Ang. *Colewortes.*] Herba eſt vulgò caulis nomine nota: ita dicta quaſi præſeca, teſte Varr. quia ex ejus ſcapo, quem maximũ habet folia minutatim præſecantur: Cato de Re ruſt. cap. 156. & 157. braſſicarum tria facit genera, unũ extenſis foliis, caule magno: alterum criſpo folio quam Apianam vocãt & Selinada: tertium minutis caulibus. Huic herbę tantum traditur eſſe cum vite diſſidii, ut vitis ſi prope ſe ſata ſit braſſica in diverſam refugiat partem. Cic. de Nat. deor. Iam verò vites ſic claviculis adminicula, tanquam manibus apprehendunt: atq; ita ſe erigunt ut animantes: quinetiam à caulibus, braſſicisq; ſi prope ſata ſint, ùt à peſtiferis & nocentibus refugere dicuntur, nec eos ulla ex parte contingere.

Bravium, Vide BRABIVM.

Brēgmă, *βρέγμα*, à medicis propriè appellatur anterior pars capitis ſupra frontem capillis tecta, quæ & Sinciput à Latinis dicitur: quanquam etiam frequenter apud Græcos pro toto capite poſitum invenitur. [Polon. *Czjemie.* Vngar. *Agy kapoya.* Ang. *The fore parte of the head.*]

Brenthiæ, radices quædam, quibus mulieres nonnullæ genus rubrificant, quas nõnulli ſuccum aut anchuſam interpretant.

Brĕphŏtrŏphīă, [*βρεφοτροφεῖα.* German. Kinder Eyttat.] Latinè parvulorũ hoſpitalia: quibus infantes expoſititii aluntur. [Pol. *Dzieczinnie ſzpital.* Vn. *Fattyak eſpotallya.*] *βρέφος* enim infans nominatur, *τροφὴ* educatio. De quib. in decretis 23. q. 8.

Brĕvĭs, & hoc breve, Curtus, parvus, puſillus, contractus, conciſus. Huic contrarium Longus, productus. [קְצַר *katſer* קָטָן *katán.* *βραχύς.* Gall. *Bref ou brief, court.* Ital. *Breue, corto, picciolo.* Ger. *Kurtz.* Hiſp. *Coſa breue ò corta.* Pol. *Krotky.* Vngar. *Rövid, kurta.* Ang. *Short.*] Cic. pro Archia: Quid eſt quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, & tam brevi, tantis nos laboribus exerceamus? Horat. 4. Carm. -ſed Cynaræ breves Annos fata dederunt. Et differt brevis & puſillus, quòd brevis eſt in natura, ut brevis dies, annus, *&c.* Puſillus in corpore. Soſipater lib. 1. ¶ Brevi manu, per compẽdium, à vitato circuitu. Vlp. D. lib. 23. tit. 3. l. 43: Niſi fortè ſi accepto tulit, ut velit mulieri in totum donatum, tunc enim credendum eſt brevi manu acceptum à muliere, & marito datum.

Brĕvī, adverbium, Breviter, paucis verbis, propediem, brevi tẽpore. [*cὸ βραχῦ.* Gall. *En brief, en peu de temps, incontinent.* Ital. *Breuemente.* Germ. *In einer kürtze/in einer kurtzen zeit.* Hiſpanicè, *Breue y cortamente.* Pol. *Wkrotkim czaſsie.* Vng. *Rövidedẽn, reuid nap, hamar.* Ang. *Shortlie, in few wordes, quickelie.*] Cic. Curioni: Brevi tamen ſic habeto, in eum ſtatum temporum tuum reditum incidere. Poteſt eſſe & ablativus, ut ſubintelligatur Tempore. Cicero in Verr. Brevi poſtea mortuus eſt. Idem ad Terentiam ſuam ſcribens cum tempore conjunxit: Etiam illud verendum eſt, ne brevi tempore fames in urbe ſit. Et ad Octavium poſuit cum præpoſitione In: O miſeram, & in brevi tam celebrem, & tam vanam reipub. commutationem. Aliter Gell. lib. 13. cap. 17: Fuit autem, *inquit*, Aeſchylus nõ brevi antiquior Euripide: hoc eſt, non multo tempore ante Euripidem.

Brĕvĭo, as, are, [קִצַּר *kitſſár.* *βραχύω.* Gallicè, *Abreger, accourcir.* Italicè, *Abreuiare, accortare.* Germanicè, *Kurtzen/kurtzer machen.* Hiſpanicè, *Abreuiar, acortar.* Polon. *Vkrocam.* Vngar. *Megrövidítem.* Ang. *To mak short, or abbridge.*] Quintil. libro 1. cap. 19: Qua & breviare quædam, & exornare, ſalvo modò Poëtæ ſenſu permittitur.

Brĕvĭă, [*βραχία.* Vng. *Tſökely.* Ang. *Fourdes, ſhallowe places where men may go ouer.*] Thucydidi: Vadoſa loca ſunt mari, navibus inſidioſa. Virg. 18. Aeneid. In brevia & Syrtes urget.

Brĕvĭārĭum, n. ſ. Compendium, ſummarium, opus conciſum. [*ἐπιτομή.* Gall. *Abregé, ſommaire.* Ital. *Sommario.* Germ. *Ein ſummary/ein kurtzer begriff.* Hiſp. *Libro abreuiado.* Polon. *Summariuſz, krotkie ogarnienie.* Vng. *Rouid ſummába ſzedőt dolog.* Ang. *A ſhort compendious draught, an abbridgment.*] Plin. libr. 18: Verùm ut paritèr omnis culturę breviarium peragatur. Suet. in Auguſt. Fecit & breviarium totius Imperii, quantum militum ſub ſignis ubiq; eſſet, quantum pecuniæ in ærario, & fiſcis, & vectigaliorum reſiduis. ¶ Breviariæ rationes, quæ in breve contractæ ſunt. Suet. in Caligula: Ordinario quidem diſpenſatori breviarium rationum offerenti, paropſidem leguminis porrexiſſe. Scævola de pecul. legat. An peculio prælegato & centum aurei & uſuræ eorum debentur, cum rationibus breviariis.

Brĕvĭlŏquēns, tis, om. t. [*βραχυλογίων.* Gall. *Qui dit en peu de paroles ce qu'il veut.* Ital. *Chi parla breuemente.* Ger *Kurtzredend* Hiſ. *El que habla breuemẽte.* Pol. *Krotko mowiacy.* Vng. *Rövid beſzedű.* Ang. *A ſpeaker in few wordes.*] Cic. ad Attic. lib. 7: Breviloquentem jam me tempus ipſum facit.

Brĕvĭlŏquēntĭă: ſive breviloquium. [*βραχυλογία.* Gall. *Bref. & court parler.* Ital. *Il parlar breue & corto.* German. *Ein kurtze Red.* Hiſp. *El hablar abreuiado.* Pol. *Krotkoſcz wmowie.* Vng. *Rövid beſzéd.* Ang. *Short ſpeaking, breffneſſe, wordes.*] Cic. de Repub. ex Gell. lib. 12. cap. 1: Breviloquentiam in dicendo colat.

Brĕvĭlŏquŭs, Qui aliquid paucis ſcribit, aut dicit. [Vng. *Rouid beſzedű'.* Ang. *Hat ſpeaketh quickelie and brieſelie.*]

Brĕvĭtās, tatis, f. t. Anguſtia, contractio. [קִצָּר *katſir* *βραχύτης.* Gall. *Briefueté.* Ital. *Brevità.* German. *Kurtze.* Hiſpanicè, *Breuedad o cortedad.* Polon. *Krotkoſć.* Vngar. *Rövidſég.* Angl. *Shorineſſeb, rieſeneſſe.*] Cic. 1. Offic. lib. 1: Brevitatis cauſa uno exemplo contenti erimus.

Brĕvīs item, & Breve, maſculini & neutri generis, à quibuſdam dicuntur in eo ſignificato, quo vulgus uſurpat Breve Apoſtolicum. [*ἐπιτομή.* Polon. *Skrocony.*] Lampridius: Milites ſuos ſic ubique ſcivit, ut in cubiculo haberet breves, & numerum, & tempora militantiũ. Flavius Vopiſc. in Aurel. Breve nominum conſcripſit.

Briſ, Iucundum dicitur, inquit Cornutus: [Polon. *Wdzięczny.* Vng. *Gyönörűſeges.*] unde etiam quidam Briſeida dictam, quòd ea jucunda fuerit Achilli.

Briſa, æ, [Polon. *Brinza, lekie winno.* Vngar. *Törköly.*] Vinaceorum maſſa, ex qua vini vel aquæ effuſione fit vinum ſecundarium. Colum. lib. 12. cap. 39: Poſtea vinaceos calcare, adjecto recentiſſimo muſto, quo ex aliis uvis factum fuerit, quas per triduum inſolaveris: tum permiſcere, & ſubactam briſam prælo ſubjicere, paſſumq; ſecundarium ſtatim vaſis oblinitis includere, ne fiat auſterius.

Briſo, as, re, [Polon. *Wyciskam winno wodi przyliawſzi.* Vngar. *Bort nyomok, ſaytollok, bortſzt'rők.* Ang. *To preſſe or wring out.*] Exprimere eſt, inquit Cornutus in Perſium: unde Briſæum Liberum patrem dictum putat, de quo ſuprà. ¶ Puto quoque Briſare idem antiquis fuiſſe quod comedere & conſumere. Itaq; apud Nonium pro Braſire, exiſtimo legendum eſſe Briſare, tranſpoſitis literis quibuſdam. Afranius Divortio: Quỵ coner noctu clanculum briſare dotem.

Brĭtānnĭcă, f. p. Plin. lib. 25. cap. 3, herba eſt foliis oblongis & nigris, radice item nigra, nervis & dentibus ſalutaris, & contra anginas, & ſerpentum morſus efficax remedium habens. Hujus flores Vibones vocantur, quibus ante tonitrua deguſtatis, milites adverſus fulminum ictus proſus ſecuri reddebantur. Scribit Plinius loco jam citato, promotis à Germanico trans Rhenum caſtris, in maritimo tractu fontem fuiſſe inventum aquæ dulcis, qua potâ intra biennium dentes decíderent, compagesque in genibus ſolverentur. Ei autem malo Britannicam herbam auxilio fuiſſe, à Friſiis Romano militi commonſtratam.

Brocardĭa, materia dicitur, quę eſt contrariarum opinionum rationibus involuta.

Brōchŭs, adjectivum eſt, idem ſignificans, quod Bronchus. Vide ſuo loco.

Brochon, Arbor eſt nigra, magnitudine oleæ, folio roboris, fructu caprifici, ex qua Bdellium manat. Hanc aliqui Malachram, alii Maldacon appellant. Autor Plin. lib. 12. cap 9.

Brōmŏs. [*βρῶμος.* Ger. *Haber.* Pol. *Owies.*] Herba eſt folio & culmis tritico ſimilis, in ſummo ſemẽ habẽs ſimile locuſtis duplici crure divaricatis, jumẽtorum potiùs, quàm hominũ naſcens pabulo. Latini Avenã appellãt. Vide Plin. lib. 22. cap. ult.

Brōnchŭs. [*βρόγχος.* Polon. *Gardzel.* Vng. *Gége, torok.* Ang. *Any thing of griſtle, the winde pipe.*] Corpus quoddam eſt cartilagineum, Galeno, ſecundum aſperam arteriam, quod & *βρογχίον* appellatur: ita dictum *παρὰ τὸ βρέχεσθαι τὸ πλύνειν, ἢ σιτεῖσθαι.* ¶ Accipitur & pro gutture: unde *βρογχοκηλὴ* dixerunt pro gutturis tumore.

Brōncī,(ut Nonius ſcribit)Dicuntur qui producto ore,& dentibus prominentibus ſunt. [Pol.*Gebozebacze.* Vng.*Kin,wide fogu.* Ang.*Great lipped.*] Plin.lib.11.cap.37:Labra,à quib. Bronci Labeones dicti. Lucil.in Satyr.Broncus novit Lanius dente eminulo. Hic eſt Rhinoceros. Varro de Re ruſtic. libr. 1. non Broncos,ſed Brochos canum vocat.Ex eo, *inquit*, enatis duobus dentibus , dextra & ſiniſtra paulò eminulis ſuperioribus, directis potiùs,quàm brochis, & acutis. ¶ Hinc Brochitas. Plin. lib. 11.cap.37: Senectus in equis & cæteris veterinis, intelligitur dentium brochitate,ſuperciliorum canitie.

Brōnchŏcēlē, [βρογχοκηλη.Pol.*Gardzelisty.* Vng.*Golyua.*] Tumor magnus & rotundus in cervice inter cutem & aſperam arteriam qua modò caro hebes, modò humor aliquis includitur: interdum etiam minutis oſſibus puli immiſti. Creditur gigni hoc vitiũ aſſiduo potu aquæ,quæ éx nivibus reſolvitur: unde iis præcipuè peculiare eſt, qui Alpibus ſunt vicini: Subaudis ſcilicet & Pedemontanis. Qui hoc vitio laborant, *Gutturioſi* dicuntur.

Brōntēum,pen.prod.βροντεῖον,Machina erat ſub ſcena, æneum habens vas, in quod decidentes calculi & in eo circumacti, tonitrui ſonum imitabatur: quod genus Claudiana tonitrua Feſtus appellavit, à Claudio Pulchro inventore.

Brōntĭă,æ,βροντία, Gemmæ nomen,quæ cum tonitruis cadere creditur,teſtudinis capiti ſimilis. [Anglicè , A *thunder ſtone.*] Vide Plin.lib.37.cap.10.

Brūchŭs,m.ſ. [יֶלֶק *jélek.*βροῦχος. Gall.*Chenille, vne vermine qui mange les herbes.* Ital. *Ruga che mangia le herbe.* Germ. Ein raup/ hewſchreck/käfer.Belg. Eenen Cruptworm. Hiſp.*El pulgon que roe, las vinas.*Pol.*Chrząſzcz* Vn.*Tsere bogár.* Ang.*A worme that eateth hearbes.*] Genus vermis, è locuſtarum genere, ſine alis tamen, herbas & arborum frondes erodens: unde & nomen accepit. παρὰ τὸ βρύκειν τὸ ἐσθίειν. Hujus meminit Hieron.Malach.

Brumă,ſ.p. Dicit dies ſolſtitii hyemalis, qui eſt ad 18. Calend. Ianuar. quo die fit in Capricorno hyemale ſolſtitium. [ישו *ſethâv.* χειμερινὴ τροπή.Gall.*Les plus courts iours de l' an,le milieu de l' hyuer.*Ital. *I minori di dituto l' anno.* German. Der kürtzeſt tag im Winter.Hiſp.*Los menores dias de todo el anno.* Pol.*Nakrotszy dzien wzimie.* Vng.*Tél.* Ang.*Winter.*] Cic. 2. de Divin.Num & muſculorum jecuſcula bruma dicuntur augeri, & puleium aridũ floreſcere brumali ipſo die.¶ Et ponitur quandoque pro hyeme,aut rectè pro frigidiſſima illa hyemis parte, qua dies breviſſimi ſunt.Virgil.Aeneid.2:Frigida ſub terra tumidum quem bruma tegebat. Martial. lib. 1: At quum December canus,& bruma impotens Aquilone rauco mugiret. ¶ Inde Brumalis adjectivum:ut, Brumale tempus , & Brumalis dies apud Cic. 2.de Divin.Dicta Bruma, quaſi βραχυήμερον: id eſt,brevis dies. [Ang.*Winterlik belonging to winter.*]

Brūmālĭă, à Romanis dicebantur Bacchi ſacra , quæ & Liberalia dicebantur:quæ bis quotannis celebrabantur, ſemel. 11. Cal.Martii,atque iterum XVII.Cal.Septem.διονύσια.Plin.Priora & poſteriora Vinalia appellat.Brumalia autem à Brumo dicebantur:quo nomine Romani Bacchum appellabant. Vide Cæl Rhodig lib 28.cap 25.

Brūſcum,[Pol.*Gebka iatworowa.* Vng.*Az, tölgy fának fodros tsomója,bötke.* Ang.*A knage,bunshe,or knot in woode.*] Tuber eſt aceris arboris intortius criſpùm:nam quod ſimplicius ſparſum eſt,Molluſcum dicitur.Autor Plin.lib.19.cap.19.

Bruta, Arbor eſt ſoli Orientali cognita, cupreſſo fuſæ ſimilis, albicantibus ramis,odore cedri, circa Paſitigrin naſcens, in finibus oppidi Sitacæ,monte Zagro. Vide Plin. lib. 11.cap.17. ¶ Sunt qui hãc arborẽ hodie in Europa paſſim naſci exiſtimẽt, eandẽq; eſſe cũ ſecũdo ſabinæ genere.Vide Ruell.li.1.cap.59.

Brūtŭs,a,um, adjectivum, Stupidus,gravis,tardus,hebes:cui opponit prudens,acutus. [בער *bâhar.* αἰσθητικός. Gal.*Inſenſé, ſans raiſon,beſtial.*Ital. *Graue,tardo,inſenſato.* Germ. Vnvernünfftig/toll/vngeſchickt. Belg Onverſtandlich/ beeſtaachtich / bot. Hiſp. *Bruto,beſtial y ſin ſeſo.*Pol.*Bezrozumny,czielie,nieuk.* Vng.*Oktalan, goromba.* Ang.*Brutish,dull,without reaſon,beaſtlie.*] Cyprianus ad Demet. Nullus effectus offert lumen cæco,ſermonem ſurdo, ſapientiam Bruto : quum nec ſentire Brutus poſſit,nec cæcus lumen admittere,nec ſurdus audire.Horat.lib.Carm. Brutam tellurem dixit, pro gravi & tarda, quod terræ perpetuum eſt. ¶ Inde bruta animalia,pro tardis & irrationalibus.Plin.lib.11. cap.37: Bruta exiſtimantur animalia quibus cor durum riget, Vbi Bruta animalia accipi pro hebetioris, tardioriſq; intellectus.Inde Iunii Bruti cognomen, qui ſe ſtolidum ſimulavit.

Brўă,æ,ſ p.Pumilus quidem frutex in Achaia appellatur, quẽ Dioſcorides, μυρίκην, Romani *Tamaricem* appellant, Vulgò, *Tamarice.* [ערער *harhár.* Gall. *Briere,dequoy on fait les verges à nettoyer les habillemens.* Ger. Tamariſck. Hiſp.*Tamarix, ò atarce.* Pol.*Tamariſzek.* Vn.*Hanga.* Ang.*A birche tree.*] Ejus duo ſunt genera.ſativum , fructum ferens gallæ ſimilem:& ſylveſtre,nihil ferens præter muſcoſum florem. Vide Plin.lib.13.cap.21.

Brўŏn, [βρύον.German.Mieß an den alten Eichbäwmen.Polon. *Mech na drzewie.* Vngar. *Famoh.* Ang. *Moſſe,or moſſeneſſe of trees.*] Villoſum quiddam eſt, in quercu præcipuè,in cedro,& in populo naſcens,quod Latini Muſcum arborũ appellarunt. Vide Dioſc. lib. 1.cap.20. ¶ Eſt & Bryon herba quædam quam Plinius Lupum ſálictarium,officinæ *Lupulum* appellant: [Ang. *Hoppes hearbe.*] cujus flore Galliæ aliquot & Germanię populi cerviſiæ ſuæ ſaporem cõmendant. Vide Ruell.lib. 2. cap.141.

Bryon marinum, βρύον θαλάσσιον. Herba eſt marina,lactucæ foliis,rugoſa & veluti contracta, ſine caule, exeuntibus è radice foliis. Naſcitur in ſcopulis maximè, teſtisque terra comprehenſis. Vide Plin.lib 27.cap.8.

Bryonia, [βρυονία. Ger.Schmerwurtz/hundskürbs/wilderzitwen/ Teufelstirſen oder wildrüben. Pol. *Przestep.* Vng.*Földi tök.*] Herba eſt,ſarmenta,capreolos, & folia habens ſativæ viti non diſſimilia, omnia tamen hirſutiora. Alio nomine Vitis alba à noſtris,& à Græcis ἄμπελος λεύκη appellatur: à nonnullis etiam Pſilothrum, quòd acinos ferat rubentes , quibus coriarii ad tergora depilanda utuntur. Vide Plin.lib.23.cap.1,& Dioſcoridem lib.4. cap. 163.

Bryton, [βρύτον.Pol.*Ptizana.* Vngar.*Arpa ſer,ſzalad ſer.*] Potionis genus ex hordeo , cujus meminerunt Sophocles in Triptolemo,& Aeſchylus in Lycurgo:Ariſtotel.πῶσιν vocat:

B ante V

Bu, βᾶ, Particulam ſolebant magnis & amplis rebus præponere, à magnitudine ſcilicet bovis:etiam Varrone teſte.Hinc Bupedas,magnos pueros: Bupodas, magnos pedes:Bulimiam, magnam famem dixêre.

Bua,,ſ p.Puerorum infantium potio eſt βρυᾶ Ariſtophani.Varro: Quum cibum ac potionem Pappas & Buas vocent,& matrem mammam, & patrem Tatam. Lucil. lib. 8: Quum vinolentas diceret, vini buas deſignavit.

Būbălŭs,pen.corr. [תאור *jachmúr* אריא *meri.*βουβαλις,βούβαλος.Gall. *Buffle,bœuf ſauuage.*Ital.*Bufolo.*German. Ein Büffet. Hiſp.*Bufalo,animal conocido.*Pol.*Batwol'.*Vng.*Bial.*Ang.*A buffle,bugle, or wild oxe.*] Animal eſt ſimile bovi:vel ſylveſtris bos, colore niger,fortiſſimis cruribus,& brevibus,reſpectu ſui corporis:cornua habet longa & inflexa, nigraq;, parvi pili,& parvæ caudæ,præterea eſt magnæ velocitatis. Plinii ætate bubali Romę erant ſolo nomine noti:unde non mixũ videri debet,ſi cervi aut vituli figura eſſe dixerit.Primi autẽ bubali creduntur ex Africa eſſe advecti:nunc autem tanta eorum in Italia copia eſt,ut vix alio animali ad agriculturam utantur.

Būbălīnŭs,a,um,ut Thorax Bubalinus. [βουβάλινος. Gall. *Vn colet de buffle.*Ital. *Corazzo ò corazzina di bufolo.* Ger. Das zu dem büffel gehört/oder von dem buffel gemachet iſt. Hiſp.*Iubon de bufalo.* Pol.*Batwol'owy.* Vng.*Bialbol valo,biali.* Ang.*A breaſt plat or couering of the bodie of buffle.*] Bubalina ſtragula à Iureconſulto dicta ſunt,quæ equis inſterni ſolebant: ex pellibus enim bubalinis fiebant antiquitus ſtragula ad equos.Bayfius.

Būbĕtĭă,Vide BVPETII.

Būbīlĕ,Vide BOS.

Būbīno,as,act penult.prod.Menſtruo mulierum ſanguine inquino : cujus compoſitum eſt Imbubino. Lucil. apud Nonium:Hæc te imbubinat,at hic contrà te imbulbitat. Nam imbulbitare.βολβιτίζειν,eſt pueri ſtercore fœdare,tractum à fimo, quod βόλβιτον Græci vocant.

Būbo, nis, [ὄυπ *chos.* βύας. Gall. *Chahuant, hibou.* Ital.*Aloco.* Germ. Ein eul/ ein huw. Belg. Eenen Schuyut/ Nabbehuyt.Hiſ. *Buho.*Pol.*Puhacz,leszna,ſowa.* Vng.*Bagoly.*Ang.*An owle.*] generis maſculini & fœminini ſecundum Priſcianum. Avis feralis, debilis ad volandũ, in cavernis commorans:à bovis mugitu quem imitari videtur, ita appellata.Ovid.lib.9.Metam. Ignavus bubo dirum mortalibus omen.Virgil.lib.4.Aen. Solaque culminibus feralis carmine bubo. ¶ Bubones,βυβῶνες , tumores quidam ſunt,præter naturam in quacunq; corporis parte provenientes.ſed maximè circa inguina,unde & nomen acceperunt:nam & inguina ipſa Græci βυβῶνας appellant. ¶ Bubo canit luſciniæ. Καλὸν ὀρθίου τοὶ σκώπες ἀηδόνι μελῳδεῖν: id eſt, Bubo; montanus philomelis occinat ipſis. Quũ infans ſuadere conatur eloquenti,aut ineruditus docere doctiſſimum.

Bubōnĭum, [βυβώνιον.Germ. Klein Megerkraut/wegſtrow oder Sternenkraut.] Herba eſt quæ alio nomine Aſter Atticus dicitur,à capitulis quibuſdã quæ in cacumine habet,ſtellæ in modum radiata. Latinis etiam Inguinalis appellatur eadem ratione,qua à Græcis *Bubonium*, quòd ſcilicet præſentaneũ ſit affectorum inguinum remedium. Vide Plin. lib.27 cap. 5.

Bubonocele, [βυβονοκήλη. Ger. Ein Bruch der ſich neben den Gemächten erzeigt vnd erhebt. Pol.*Przepuklina.* Vng.*Tökösség.*] reſte Manardo, herniæ ſpecies eſt, quum inteſtinum aut omentum non intra ſcrotum deſcendit; ſed in inguine retentum ipſum tumefacit. Latini inguinis ramicem appellant.

Bucārdĭă,βυκαρδία,Lapillus bubulco cordi ſimilis in Babylone tantùm naſcens. Plin. lib.37.cap.10.

Bŭccă,cæ,f.p.Oris concavitas intra malas à mento ad oculos, quæ

quæ ſpiritu à pulmone revocato & oppreſſis labiis retento inflatur. [טוּ *peh.* κόρη, γνάθος. Gall *Bouche.* Ital. Bocca. Ger. Die höle des Mundes die man auff blaſſen kan. Hiſp. *Boca.* Pol. *Gębdzie geby, pogębek.* Vng. *Poſa, ſzáy.* Ang. *The cheeke.*] Horat. lib. 1. Serm. Quid cauſæ meritò quin illis Iupiter ambas Iratus buccas inflet? Plaut. in Truc. pro maxillis exterioribus poſuit: Quæ iſtas buccas tam bellè purpuriſſatas habes: id eſt, ipſas malas. ¶ Et ſonus ille qui ex inflatione buccarũ erumpit, fictitio nomine Scloppus dicitur. Perſius: Nec ſcloppo tumidas intendis rumpere buccas. ¶ Buccas inflare eſt, *τὰς γνάθους φυσᾶν*, & apud Lucian. *καταφρυάττεσθαι.* Quicquid in buccam venerit ſcribere aut loqui dicimus, pro eo quod eſt, Quicquid in mentem venerit ex tempore & impræmeditatè, *αὐτοσχεδίως.* Cicer. ad Attic. Si rem nullàm habebis, quod in buccam venerit, ſcribito. ¶ Item buccà tuba dicitur. Iuvenal. Sat. 6: & Phrygia veſtitur bucca tiara. Hinc Buccina.

Buccones, m. t. Qui túmidioribus ſunt buccis, & pro ſtultis accipiuntur. [Pol. *Odmigebowie.* Ang. *Which hath great cheekes.*] Plaut. Bacch. Stulti, ſtolidi, fatui, fungi, bardi, blenni, buccones, ſolus ego omnes anteeo ſtultitia. Hi à phyſionomis habentur leves & futiles.

Bucculentus, a, um, Qui magnam habet buccam. Plaut. in Merc. Ego dicam tibi canum, vanum, ventroſum, bucculentum.

Bũccŭlă, per duplex c, diminutivum à bucca, oris pars: id eſt, puſilla bucca. [τὸ *στόμιον.* Gall. *Petite bouché, bauchette.* Ital. *Bocchina.* Ger. Ein kleine höle des Mundes oder Meüle. Hiſp. *Pequeña boca.* Pol. *Gębka.* Vng *Poſátska, ſzayátska.* Ang. *A litle cheeke.*] Apuleius lib. 6. de Aſino: Tunc Iupiter perpeſſa Cupidinis bucculà, manuq; ad os ſuum relata combaſiavit. Quandoq; ponitur pro parte caſſidis per quã mittitur ſpiritus, ita dicta quòd buccam tegat: unde & buccarum tegmẽ à Cæſare appellatur. Caſſis enim caput, buccula autem barbatas partes armat. Aut certè pro ſummo galeæ cono, in quo defiguntur criſtæ, quòd buccæ parvæ habeat ſimilitudinem. Iuvenal. Lorica & fracta de caſſide buccula pendens.

Bũccẽllă, diminutivum à buccea. [*ψωμίον.* Pol. *Skibka.* Vng. *Falat.* Ang. *A birte or morſell.*]

Bũccĕă, æ, A bucca fit pro ore, & ſignificat fruſtulũ alicujus rei eſui aptæ, quantũ ſcilicet bucca commodè capit: quod & bolus dicitur. [טוּ *path.* οἱ ἵπποις, *ψωμὸς, βλωμός.* Gall. *Bouchée, morceau.* Ital. *Bocone.* Germ. Ein mumpffell / ein mund voll. Belg. Een mund vol. Hiſp. *Bocado que cabe en la boca.* Pol. *Stuczka, kabal'ek.* Vng. *Falat.* Ang. *A morſell of any meate, or a cheeke full of meate.*] Auguſtus Cæſar ad Tiberium: Ne Iudæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter ſabbathis id jejunium ſervat, quàm ego hodie ſervavi, qui in balneo demum poſt horam primam noctis, duas buccęas manducavi priuſquam ungi inciperem. Mart. libr. 7: Buccas dixit pro Buccęas, vel Buccellas: Buccis (*inquit*) placentæ ſordidas linit mappas.

Bũccẽllārĭī, Gallogræci vocabantur: & Buccellariorum regio Gallogræcia: ut eſt apud Suidam, citante Alciato. Sunt & Buccellarii equites cataphracti per Orientem, qui ſub erant magiſtro militum.

Bũccẽllātum, Panis caſtrenſis & frumentacei genus: [ἐψωμισμένον. Gall. *Biſcuit, pain biſcuit.* Ital. *Pan biſcotto, pan biſcottato, biſcotto.* Ger Brot das zwey mal gebachen iſt / alß man es etwan in krieg braucht. Hiſp. *Vizcocho.* Pol. *Chleb woienni, dwa razi pieczony.* Vn. *Tábori kenyér.* Ang. *Bisket twiſe baked & made in cakes.*] de quo Spartianus ſcripſit: Peſcennium imperatorẽ prohibuiſſe piſtores exercitũ ſequi, ac juſſiſſe milites omnes buccellato in locis pacatis accepto eſſe contentos. Ammianus verò ſic ſcribit: Viginti dierum frumentũ, ex eo quod erat in ſedibus conſumẽdum, ad uſus diuturnitatẽ excoctum, *buccellatum*, ut vulgò appellant, humeris impoſuit libentium militũ. Vbi buccellatum accipere videtur pro pane nautico, quẽ vulgus *Bis coctum* appellat. Dictũ eſt ex eo, quòd in buccellas, & quaſi teſſelata fruſta confectum ſit. In Codicis volumine legimus, milites expeditionis tempore buccellatum primis diebus, mox lardum, carnem vervecinam accipere debere

Bũccẽllātum dicitur à bucca, quod eſt fruſtulum panis quantũ commodè buccella capere poteſt. [Pol. *Skibke.* Vngar. *Falat.* Ang. *A morſell or cheek full of meate.*] Auguſt. ad Tranq. Poſt horam primam noctis duas buccas manducavit. Inde fit buccella, Martian. in l. j. C. de erog. mil. lib. 12.

Bũccĭnă, æ, pen. cor. f. p. Propriè eſt cornu recurvum: quod tubæ modo inflatur: ita dictum à Bucca: quũ tubam ſignificat. [טוּשׁ *ſchophár.* σάλπιγξ, βυκανιστήριον. Gall. *Vn cornet.* Ital. *Corno, tromba.* Ger. Ein zinckhorn / ein horn mit welchem man auff blaſet / alß mit einer trommeten. Hiſp. *Bozina para tannar.* Pol. *Cornet, cinck.* Vng. *Kw'rt, trombita.* Ang. *A blowing horne, a trumpett.*] Hieron. ad Dar. Bucca vocatur tuba apud Hebræos: deinde per diminutionem Buccina dicitur. Varro: Orphea vocari juſſit: qui cũ eò veniſſet, cithara cantare juſſus, buccinã inflavit. Ovid.: cava buccina ſumitur illi Tortilis in latum. ¶ Eſt quoq; buccina paſtoralis, qua oves & porci appellantur. Colum. lib. 7. cap 23: Ad quem ſaturæ pabulo libenter recurrunt, quum paſtorali ligno quaſi receptui canitur: nam id quoq; ſemper crepuſculo fieri debet, ut ad ſonũ buccinæ, pecus, ſi quod in ſylvis ſubſtiterit, ſepta repetere conſueſcat. ¶ Buccinas à tubis nõnulli ſic diſtinguunt, quòd illæ ex recurvis animalium cornibus, tubæ ex ære, argentóve cõfici ſoleant, ad animos militum & equorum inflammandos. Apul. certè l. 3. Florid. buccinam manifeſtè à tuba ſecernit, quũ ait: Siquidem vox hominis & tuba rudiore torvior, & lyræ concentu variatior, & tibiæ quæſtu dèlectabilior, & fiſtulæ ſuſurro jucundior, & buccinæ ſignificatu longinquior. Sæpè tamen buccinam pro tuba poſitam invenimus, aut certè pro inſtrumento tubæ ſimili, eundem in bello uſum habente. Cic. pro Mur. Te Gallorum, illum buccinarum cantus excuſcitat: tu actionẽ inſtituis, ille aciem inſtruit. ¶ Buccina etiam nomen oppidi in Sicilia, cujus meminit Dionyſius, quo nomine etiam dicta eſt inſula, Pontiani pontificis exilio, & morte clara.

Bũccĭno, pen. cor. n. p. Buccina cano. [הרע *herâh.* σαλπίζω. Gal. *Corner.* Ital. *Sonare di cornetto.* Ger. Horn blaſen Hiſp. *Tannar con aquella bozina.* Pol. *Na kornecie grim.* Vng. *Kw'rtöt, trombitálok.* Ang. *To ſound the trumpett, to blow an horne.*] Varro 2. de Re ruſt. Primùm quum incluſerunt, quum buccinatum eſt, aperiunt, ut exire poſſint, &c.

Bũccĭnātŏr, m. t. Qui buccina canit, a hinc incitandos ad prælium militum animos. [מרע *merâh* חצוצרים *metsotsrim* σαλπιστὴς βυκανιστής Gal. *Corneur, trompeteur, trompette* Ital. *Sonatore di cornetto.* Ger Ein hornblaſer / Zinckenblaſer Hiſp. *Trompeta de bozina.* Pol. *Trębacz* Vng Kw'rtös, *trombitás.* Ang. *He that ſounds the trumpet or bloweth an horne.*] Cæſar 2. bel. Civil. Quare animadverſa Varus & terrore exercitus cognito, buccinatores in caſtris, & paucis ad ſpeciem caſtrorum in tabernaculis relictis, de tertia vigilia ſilentio exercitum in oppidum reduxit. ¶ Per tranſlationem Buccinatorem pro laudatore ponimus. Cicer. Tironi: Quòd polliceris te buccinatorem fore exiſtimationis meæ, finito id, conſtantique animo facias.

Bũccĭnum, ni, Buccina, cornu recurvum, quod tubæ modo inflatur. [σάλπιγξ, βυκανιστήριον. Pol. *Truba.* Vng. Kw'rt, *trombita.* Ang. *A horne which ſoundeth lik a trumpett.*] ¶ Buccinum item conchæ genus, purpura minus, quod petris adhærẽſcit, & circa ſcopulos legitur. Plin. lib. 9. cap. 36. uno in loco utranque ſignificationem expreſſit. Buccinum, *inquit*, eſt minor concha, ad ſimilitudinem ejus buccini, quo ſonus editur: unde & cauſa nominis, rotunditate oris in margine inciſa.

Bũcĕă, per ſimplex c, Folliculus grani fabæ interior, qui albus eſt. [Polon. *Blankana bobie.* Vngar. *Bab toka.* Ang. *The white in a beane bred like or bell ſhaine.*]

Bũcĕntaurus, βουκένταυρος, *bucentoro.* Compoſitum à bove, quod magnum quiddam ſignat, & Centaurus: id eſt, navis Centauro inſignita. Veteres enim ſolebant magnis rebus βῶ ſyllabam præponere, à magnitudine ſcilicet bovis.

Bucentes Tabanus [βουκέντης Gall. *Taon.* Ital. *Tafano.* Germ. Bremen / hornaüſſen. Hiſp. *Moſca que chupa la ſangre a las vacas.* Pol. *Giżk.* Vng. *Barom kergetö fene bogár, vargá légy.* Ang. *The flie ſucking the blood of beaſtes, called a horſe flie or dogge flie.*] A pungendis bobus: κεντεῖν enim pungere ſignificat. Latini hoc inſecti genus Aſilum vocant. Græci alio nomine οἶστρον. Non diſſimile eſt apibus, quamvis majore corpore, armentis præcipuè infeſtum. De quo ita Virgil. in Georg.

Eſt lucos Silari circa, ilicibuſq; vireatem.
Pluribus Alburnum volitans, cui nomen Aſilo
Romanum eſt. œſtrum Graii vertere vocantes
Aſper acerba ſonans, quo tota exterrita ſylvis
Diffugiunt armenta. , Vide ASILVS.

Bũcĕntrum, [βούκεντρον. Pol. *Koſtburek ktorim popichaią wołowie.* Vngar. *ösztön.* Angl. *A goade to pricke forward cattell.*] Stimulus quo boves agitantur.

Bucephalus, βουκέφαλος, pen. cor. Quaſi bovis caput: quo nomine dictus eſt equus Alexandri, ab aſpectu torvo, ſeu ab inſigni taurini capitis, armo impreſſi. In cujus demortui memoriam, Bucephalam Indiæ urbem condidit. ¶ Eſt etiam Bucephalus herba eadem cum tribulo: ita dicta, quòd bubuli capitis imaginem referat, duobus cornibus & rictu. Vide Marcellum Virg. in Dioſcoridem

Bũcĕrās, [βουκέρας. Ger. Bockshorn.] Herba eſt Theophraſto, quæ notiore nomine *Fœnogræcum* appellatur: ita dicta à figura ſeminis, quod corniculorum ſimilitudinem quandam præ ſe fert. Vide Plin. lib. 24. cap ult.

Bũcrānĭum, βουκράνιον, Herba eſt Galeno alio nomine Antirrhinon appellata. Vide Ruell lib 3. cap. 131.

Bũfo, [μύξος. Gal. *Crapaut.* Ital. *Botta, roſpo.* Ger. Ein krott Belg. Een padde. Hiſ. *Capo ò eſcuerco.* Pol. *Zaba krośława.* Vngar. *Varas béka.* Ang. *A toade.*] Rana terreſtris venenata. Virg. 1. Georg. Inventusque cavis bufo, & quę plurima terrę Monſtra ferunt.

¶ In bufonis capite invenitur lapis, qui batrachius dicitur. Hūc & hac arte evomit. Apponuntur panni plurimi diversi coloris, bufo omnes contemplatur, atque in placiti coloris pannum lapillum egerit, quem tamen avidè rursus vorat, nīsi mox bufo interceptus insidiantis hominis speculo transfigatur.

Būglōssum, sive bugloſſos. [βύγλωσσον. Gall. *Bourroches ou buglosse.* Ital. *Borana, borragine.* Ger. Borretſch oder ochſenzung. Hiſp. *Borraja, yerua nota.* Pol. *Wo owiecżik, albo wielka miodunka.* Vng. *Ökör nyelv.* Ang. *Bugloſſe, borage.*] Herba eſt officinis & herbariis *Boraginis* nomine nota: diverſa ab ea quā vulgus hodie *Bugloſſam* vocat: nam ea Circion eſt, ſive Bugloſſum majus. Dictum autem eſt Bugloſſum à linguæ bubulę ſimilitudine. ¶ Alio nomine Euphroſynum dicitur, propterea quòd in vinum dejecta animi hilaritatem gignere credatur. Vide Plin. lib. 25. cap 8.

Būgōnes, m. t. [βουγονοί. Ger. Bynte die von einem fauten Ochſen wachſen/vnd viel honigs machen. Pol. *Pczol'i.* Vng *Méh.*] à Græcis dictę ſunt apes, quoniam ex bove putrefacto naſci perhibeantur. Varro de Re ruſt. lib. 2. cap. 5.

Būlāpăthum, [βουλάπαθον. Ger. Groß mangelwurtz.] Herba eſt ex Lapathi generibus, ab oxylapatho ſola radicis altitudine differens. Vide Plin. lib. 20. cap. 21. & Ruell. lib. 2. cap. 49.

Bulbine, es, teſte Plin. lib. 20. cap 9: Herba eſt, porraceis foliis, rubicūdo bulbo, quę vulneribus mirum in modum utilis eſt. Officinę Maurorum vocabulo *Bubigerim* appellant, teſte Ruell. lib. 2. cap. 100.

Bulbīto, as, penultima correpta. [βολβίτζω. Polon. *Pzieczyiecim lainem maze.* Vngar. *Gyermök gaueual bé kenlek.*] Pueruli ſtercore fœdo. Vide in dictione Bulbino.

Bulbŭs, act. p. [βολβός. Gal. *Eſchalotte.* Ital. *Cipolla maligia.* Ger. Eſchlauch. Belg. Eſſleuchel. Hiſp. *Vn cierto genero de cebolla.* Pol. *Podczron zol'ty, vel zaiecży czoſnek.* Vngar. *Pár hagyma.* Ang. *A litle onyon called a ſcalion or wild garlicke.*] Latinè Allium agreſte, ſive Allium marinum, cāulem & folia habens lilio ſimilia: cæpæq; genus eſt, non abſimile Aſcaloniæ, quod venerem impendio excitat. Mart. lib. 12: Quū ſit anus conjunx. quū ſint tibi mortua membra, Nil aliud bulbis quàm ſatur eſſe potes. Colum. lib. 10: -quęq; viros acuunt, amantq; puellas, Iam Megaris veniant genitalia ſemina bulbi. ¶ Generaliter verò apud idoneos autores bulbi ſunt radices rotundæ, membranis ſuis tunicatæ, ſive pluribus capitulis coagmententur, uno folliculo omnes ambiente, ſive quadantenus diſtinctæ ſeparentur: cujuſmodi ſunt croci, narciſſii, colocaſiæ, ſcillæ, & arundinum. [Gall. *Toute racine ronde ayant pluſieurs tayes & pelures l'vne ſur l'autre, comme lis, ſáfran, oignon.* Ital. *Scalogni che naſcono con più cipolette attaccate inſieme.* Ger. Allerley runde wurtzē die viel ſchelffen vber einander haben. Hiſp. *Qualquiera raiz como de cebollas.* Pol. *Wſzeliaka okragla cebula maiaca l'upine na wierzchie.* Vngar. *Bimballós, feies, boytos gyokér.* Ang. *All round kind of roote where many rootes groweth together in one, as in garlicke.*] Pallad. Nunc & liliorū bulbos ponemus, vel lilia antè habita ſarriemus ſumma diligentia, ne oculos circa radices naſcentes, & minores bulbos ſauciemus, qui à matre ſubtracti, atque in alios digeſti ordines nova lilieta formabunt. Idem: Violarum plantæ, & croci bulbi ſerendi ſunt. Varro & Apicius ita ſcribunt: Aqua decoquant bulbos, qui veneris uſum quærunt. ¶ Ex bulborū genere Cato maximè celebravit Megaricos: ita dictos, quod è Megaride Attici agri regiuncula mittebantur. Alii Scillam nobiliſſimam faciunt medicamenti, & aceto exacuando natam. Vide Plin. lib. 19. cap. 5. ¶ Bulbos quærit, βουλβοὺς ζητᾶ. Iocus proverbialis in eos, qui juxta Perſiū: Obſtipo capite defigūt lumina terræ.

Būlbōſŭs, adject. m. f. [βολβώδης. Gall. *Ayant pluſieurs petites teſtes comme oignons en la racine.* Ital. *Pieno di picciole coperte nella radice.* Germ. Rundlecht wie ein runde knopffechtige wurtzel Hiſp. *Coſa que tiene mucho de tal rayz.* Pol. *Okragl'i wſzeliaki korzen.* Vng. *Tſomos, feies bs.* Ang. *That hath many litle heades, in y rootes as garlicke.*] ut Radix Bulboſa, in qua bulbi conſpiciuntur, quales in radicibus arundinum. Plin. lib. 21. cap. 17: Semipedali radice, bulboſa, molli, tribus aut quatuor agnatis.

Būlēută, tæ, m. p. Conſiliarius, ſenator, decurio: [יקן zakén. βουλευτής. Gall. *Conſeiller de ville, eſcheuin.* Ital. *Conſigliere, Senatore.* Ger Ein Rhatsherr/Rhatgeb. Hiſ. *Conſejero, Senador.* Pol. *Radni, pan.* Vn. *Tanáts beli embör, tanáts.* Ang. *A conſaulour, a ſenatour.*] à βουλὴ, Senatus, Conſilium. Plin. in Epiſt. Claudiopolitani quoque in depreſſo loco, imminēte etiam monte, ingens balineū defodiunt magis quàm ædificant, & quidem ex ea pecunia, quam Buleutæ addunt beneficio tuo.

Būlēutērĭŏn, Locus cōſilio publicis deſtinatus, Senaculum, Curia. [בית דין beth din. βουλευτήριον. Gal. *Senat, cour.* Ita. *Luogo à ſala doue ſi fanno i conſigli, corte.* Ger. Rhathauß/ Richthauß Hiſp. *Sonado, lugar donde eſta el conſejo.* Pol. *Ratuz, radni dom.* Vn. *Tanáts báz.* Ang. *A place appointed for to hold coun ſell in, a ſenytie.*] Cicer. 4. Verr. Deinde ut in curia Syracuſis, quem locum illi *Baleuterion* vocant. Plin lib. 36. cap. 15: Inſigne buleuterion Cyzici fuiſſe tradit, ſine ferreo clavo, ita diſpoſita contignatione, ut eximerentur trabes ſine fulturis, ac reponerentur: quod item Romæ in ponte Sublicio religioſum fuit, poſteaquam Coclite Horatio defendente ægrè revulſus eſt.

Būlgă, gæ, f. p. autore Feſto, Sacculus erat ex corio aut alia materia cōfectus, quo circunferebant peregrinantes pecuniam, aut alia viæ neceſſaria: à Græcis ab equis quibus ferebatur, ἱππυπήρα appellabatur. [DIPJ' *jalkút.* δερμάτινη πήρα. Gall. *Bougette de cuir.* Ital. *Bolgia, boſaccia.* Germ. Ein bulgen/wetſchger. Hiſp. *Bolſa de cuero.* Pol. *Torba, taſtra.* Vng. *Twſzſ.* Ang. *A bouget of leather.*] Lucil. Sat. lib. 6: Cui neq; jumentum eſt, nec ſervus, nec comes ullus, Bulgam, & quicquid habet nummorū, ſecum habet ipſe: Cum bulga cœnat, dormit, lavit: omnis in una Spes hominis bulga: hac devincta eſt cætera vita.

Būlīmĭă, [βουλιμία ἢ βδελυμός. Gal. *Grand' faim.* Ital. *Gran fame.* Ger. Groſſer hunger/Vnmäſſige begtrd zu eſſen. Hiſ. *Grande habre.* Pol. *Zarl'opzwo, nievaſicona pozadhwoſzczadla.* Vng *Tulsi'etlen ehſég.* Ang. *Exceading great famine or hunger.*] Immodica appetentia interpretari poteſt, quū ſcilicet cibo quātolibet impoto fames non extinguitur. ¶ Componitur ex βοὸς particula, cui magnum quid indicatin compoſitione, & λιμὸς fames. ¶ Eſt & Bulimia, ſive Bulimos, Galeno 2. Aphor. orificii ventriculi morbus, & caſus appetentiæ, ex frigiditate exteriore, quæ à fame quidem inchoavit, ſed nō habet eam ampliùs adjunctam. Et in hoc differt ab appetentia canina, quæ perpetuò cibum appetit, ſumptumque ſtatim evomit.

Būlla, [βοῦλλα. Ger. Bull oder Boll/oder tyngeſchloſſene Halßzierd alß Byſentnöpff/ꝛc. Pol. *Czetka, bul'l'a.* Vng. *Gomb.*] Inſigne erat triumphantium, quā in triumpho præ ſe gerebant incluſis intra eam remediis, quę crederent adverſus invidiam valentiſſima. Hinc deductus mos, ut prætexta, περιπόρφυρος, quæ magiſtratuū erat, etiā in uſu puerorū ingenuorum uſurparetur ad omen & vota conciliandæ virtutis, ei ſimilis, cui primis in annis munera iſta ceſſerūt. Erat hęc bulla rotunda (ut Macrobius ſcribit) in cordis figuram formata, quam antè pectus annectebant in collo, ut bullam inſpicientes, ita demū ſe homines eſſe cogitarent, ſi corde præſtarent. Romani depoſita adoleſcentia eam exuebant. ¶ Dicta eſt autē Bulla, teſte Macrobio, παρὰ τὸ βουλλὼ: hoc eſt, à cōſilio, quòd effrænis illius ætatis impetus, conſilio præcipuè eſſet regendus. Primus autē Tarquinii Priſci filius, quòd ſe in bello viriliter geſſiſſet, bulla aurea donatus eſt, & toga prætexta. Deinde omnibus pueris ingenuis facta eſt cōmunis. Libertinorū verò filii, lorum in collo pro bullæ decôre geſtabant. Aſcon. Bulla ſuſpendi in collo infantibus ingenuis ſolet aurea, libertinis ſcortea, quaſi communiens pectus puerile. A cujus rei ſpecie (Plutarcho authore in Prob.) dictā bulla: [אבעבעה *ababbuháh.* πομφόλυξ. Gall. *Bouteille, ou bouillon, s' eſleuant ſur l' eau quand il pleut ou autrement.* Ital. *Ampolla, ſonaglino d' acqua.* Ger. Ein blater des waſſers. Belg. Een bobbele. Hiſp. *Babbuja ò ampola.* Pol. *Bama na wodzie.* Vng. *Buborik.* Ang. *A buble riſing in water when it rayneth.*] tumor quidam excreſcens tàm in aqua quū bullit, quàm in urina quū ſpumam facit, & repentè evaneſcit. Ex quo etiam proverbialiter apud Varronē dicitur: Homo bulla, quòd ſcilicet ſimilis bullæ vita hominis ſit fluxa, & momento caduca. Plaut. in Aſin. Accepit bullam pro capite clavorū: Iuſſiſti in ſplendorem dari bullas has foribus noſtris: Nam clavorū capita more bullę quaſi turgentia formata ſunt, & ſplendent ad fores decorādas. Sic Cic. tradit Verrem bullas aureas, ex valvis templi magnificentiſſimis abſtuliſſe. ¶ Bullæ etiam dicuntur ornamēta quibus cingula decorantur. Calphur. in Buco. Alternat vitreas lateralis ſingula bullas. [Ang. *A ſtudē on a girdle, the boſſe of a bridle.*] Apud Apulcium lib. 6. accipitur pro ornamentis illis orbicularis extuberantibusq;, quibus tanquā oculis ephippia equorum, & pectoralia, & habenę exornari ſolēt [Pol. *Czetka.*] ait enim: Bullis multis aureis inoculatum, veluti ſtellis relucentē.

Bullari, verbum barbarū, quo tamen Accurſiani utuntur pro eo quod imperator Cōſtantinus in l. ſiquis in metallū. C. de pœnis tranſlatè, nec omnino ineleganter dixit in facie ſcribere.

Būllŭlă, diminut: Parva bulla. [φυσημάτιον. Pol. *Czereczka.* Vng. *Gombotska.* Ang. *A litle ſtud on a girdle, or boſſe of a bridle.*] Celſ. lib. 2. de Vrina: Aut ſi quaſdam, inquit, maculas repræſentet, ut ſi bullulas excitet.

Būllātŭs, ta, tum, Bulla inſignitus. [ὁπαίλυξι κεκοσμημένος. Gall. *Reſſemblant aux bouillons ou bouteilles d' eau ornē de bagues.* Ital. *Ornato di bolle.* Ger. Wolgeziert mit bullen/ alß mit Biſentnöpffen/ꝛc. Hiſp *Coſa llena de bollones o chatones.* Pol. *Bul'l'amy obwiesz ny cetkami obiti.* Vng. *Gombos.* Ang. *Garniſhed with ſtudes orlik blai'es of water or bubbles.*] Veſtis bullata in qua erat bulla. ¶ Accipitur pro inani, tumido, & inflato. [πομφολυγώδης, πομφολυγώδης. Pol *Nadmuczebo.*] Perſius: Non equidem hoc ſtudeo, bullatis ut mihi nugis Pagina turgeſcat. Bullatas nugas proverbii ſpecie appellans inanem perſtrepentium vocum congeriem, in quibus nihil ſubſit ſolidioris ſententiæ.

Būllĭo, is, ivi, itum, n. q. Ferveo, bullas emitto. [רתח *ratl ábh.* ἀιωρέω,

ἀνακεφάλαιος, ὑπερέχω. Gall. *Bouillir.* Ital. *Bollire.* Ger. Sieden/wallen/ſiedten. Belg. Sieden/obporbeten. Hiſp. *Bullir como lo que hierua.* Pol. Wram, warzeſzyc. Vngar. Forrok, buzgok. Ang. *To bubble as water doeth in ſeething.*] Dictum à bullis, quas in aqua fervida videmus. Celſ. lib. 5. cap. 19: Aut ſpumæ argenti ſelibra, ex olei hemina, & aquę marinę altera, cocta donec bullire deſierit, cui paulum ceræ ſit adjectum. ¶ Hujus compoſitum eſt Ebullire, ἐκφυσᾶσθαι, effervescere, & inter bulliendũ effundi, ſicut aqua in aheno calefacta ebulliens, non ſeipſam capit, ſed intumeſcit & effunditur. Per metaphoram accipitur pro jactare vel oſtẽtare, Cic. 3. de Fin. Dixerit hoc quidem Epicurus, ſemper beatũ eſſe ſapientem, quod quidem ſolet ebullire nonnunquam. Idem 3. Tuſc. Quæſt. Qui ſi virtutes ebullire volent & ſapientias, nihil aliud dicent.

Bullo, as, Bullĭo. [ἐκφυσᾶσθαι. Ger. Blateren auffwerffen. Polon. Wram. Vng. Forrok, buzgok. Ang. *To bubble as water doeth in ſeething.*] Cato de Re ruſt. Vinum Græcum ſic facito: Muſti quadrantalia viginti in ahenum, aut plumbum infundito, ignem ſubdito, ubi bullabit vinum, ignẽ ſubducito. Plin. lib 28. cap. 6: Magna ſigna ſunt urinæ bullantis, & craſſæ. ¶ Sic Ebullo: id eſt, erumpo, crepo. Perſius: O ſi ebullet patrui præclarũ funus.

Bumamma, ſive (ut apud Macrobium lib. 3. Saturnal. cap. 3. legitur) Bumammia uva, eſt eadem quæ & Bumaſtos dicitur. [German. Trauben mit groſſen beeren. Vng. *Ketske eſõſzõlõ.*] Vide in ſequenti dictione.

Bumāſtŏs, idem quod Bumamma: [βοῦμαστος. Polon. *Ligodiako cyeczek vadeta.* Vng. *Ketske eſõſzõlõ.*] fœm. gen. Vvę genus, craſſioris mammę cujuſdã modo intumeſcẽtus: à βοῦ augmentativa particula, & μαστὸς, mamma: quaſi magnã mammã dixeris. Plin. li. 14. c. 1: Tumẽt verò mammarũ modo bumaſti.

Bumĕlĭă, βουμελία, Fraxini ſpecies in Macedonia amplissima & lentiſſima, cujus folia cõtra ſerpentes ſucco expreſſo ad potũ, & impoſita ulceribus maximè proſunt. Plin. lib. 16. cap. 13.

Bunĭās, adis, f. g. pen. corr. [βουνιάς. Germ. Groß rund Rũben/Stockrũben.] Napi ſpecies eſt, diverſa à Bunio. Plin. lib. 20. cap. 4. duas napi ſpecies facit, quarũ altera, Bunion, altera Bunias vocatur. Bunion autẽ anguloſis foliorũ caulibus eſſe tradit, ejuſq; decoctũ purgationibus fœminarũ; & veſicæ, & urinæ utile eſſe: idq; Dioſcorides à Romanis *Scopam regiam* vocari aſſerit. ¶ Buniada autem idem Plinius raphano & rapo ſimilem facit, cujus ſemen antidotis, quæ contrà venena fiunt, ádmiſceri tradit. Hodie Bunĭás napi nomine nulli non cognita eſt. ¶ Bunium autem id eſſe, quod vulgus Gallorum *Carpentariam herbam* vocat, pleriq; ſuſpicantur. Vtriuſq; autem generis appellatio à tumẽte radicis figura tractum videtur. Nam colles, terræq; tumores βουνοὺς Græci appellant. Nãpum autem Buniadis nomine ne Columella quidem ignoravit, qui ſic ſcribit lib. 10: Atq; Amiterninis defertur bunias arvis.

Bunion, Vide BVNIAS.

Bupædās, com. r βάπτομαι, Magnos pueros dicunt Græci, qui fecerunt finem excreſcendi. [Polon *Chopsl'e dzie cyi.* Vngar. *Meg állapodot.*] Latini vocant Exoletos.

Būphŏnum, n. ſ. βόφονον, Genus herbæ, quæ à bobus devorata anginam procreat, eosq; necat. Græcè quippe φόνος, dicitur mors. Hanc herbam quidam Camæleontam vocant: alii Cynozolon; quòd fœtore ejus ricini è canum auribus decidant. κύων enim canis, ὄζειν fœtere. Vide Plin. lib. 22. cap. 18: ubi tamen Vlophonũ legitur, non Buphonum. [Ger. Ein geſchlecht des krauts Chameleons oder Eberwurtz.]

Būphthālmŭs, [βουφθαλμός. Ger. Ein kraut wie Camillen: aber die blum iſt gantz goldgel. Pol. *Pamny mariey ziele*, vel, *S. Iana zelse, herbario wol'owe oko.*] Herba eſt, quam Romani *Boariam* appellavêre, cauliculis teneris & ſubtenuibus, foliis fœniculi, floribus luteis, majoribus quàm anthemidis, & bubulorum oculorum ſimilitudinẽ referentibus: unde & nomen accepit. Vide Plin. lib. 25. cap. 8. ¶ Buphthalmos etiam apud Dioſcoridem recenſetur inter appellationes Sedi, ſive Sempervivi majoris

Būplēurŏn, n. ſ. [βούπλευρον. Ger. Wilde dotterkraut.] herbæ nomẽ, quam ſic deſcribit Plin. lib. 22. cap. 22: Bupleuron in ſponte naſcentium olerum numero Græci habent, caule cubitali, foliis multis, longisque, capite anethi, laudatum in cibis ab Hippocrate in Medicina, à Glaucone & Nicandro.

Būprēſtĭs, f. t. βούπρηστις. Germ. Ein wilde dotterkraut dz Senff gleich: Item, ein grüner ſtinckender käfer.] ut ſcribit Plin. lib. 30. cap. 4: Animal eſt ex genere cantharidum, ſcarabeo-longipedi ſimile, venenatũ, rarum in Italia: fallit inter herbas bovẽ maximè, unde & nomen invenit. Apud Iuriſconſult. Titulo Ad legem Corneliam, ſcribitur: Si cui temerè pigmentarii dederint pytiocam pas, aut buprestes, quę ambo venenata ſunt, teneri pœna legis Corneliæ de ſicariis & veneficis. ¶ Eſt & Buprestis herbæ genus, quã in laudibus ciborũ habuêre. Vide Ruell. li. 2. cap. 127.

Būrā, ſive Burĭs, Pars aratri poſterior, quæ manu bubulci tenetur: ita dicta, quaſi βοὸς οὐρά, quòd ad ſimilitudinem bubulæ caudę ſit incurvata. [ἰχέτλη. Gall. *Le bout de la charrue, le manche.* Ital. *Manica dell' aratro.* Germ. Die geitzen hinden an dem pflug/die pflugſtertzen. Belg. Een ploechſtert. Hiſp. *La manga ò cola del arado.* Pol. Rekoieſzcz vpl'uga. Vng. Ekoſzarna. Ang. *The plough tayle or handle.*] Varro lib. 1. de Re ruſt. Et ſæpè fracta bura relinquunt vomeres in arvo. Virgil. lib. 1. Georg. Continuò in ſylvis magna vi flexa domatur In Burim.

Būrdo, m. t. Dicitur qui ex equo & aſina natus eſt. [פרד *péredh.* ἡμίονος. Gal. *Mulet né d'vn cheual & d'vne aſneſſe.* Ita. *Mulo nato di cauallo & aſina.* Ger. Ein mauteſel/der von einem roß vnd einer eſlin geboren wird. Hiſ. *Burdegano, hijo de cauallo y aſna.* Pol. *Mul'.* Vng. *Iszmér.* Ang. *A mule engendred of an hor ſe and a she aſſe.*] Vtitur hac voce Vlpianus Iureconſult. de Leg. iij. item legato.

Burgi, quorum mẽtio in titul. C. de Fund. rei privatæ. Qui collegio, vel curię, vel burgis cęterisq; corporibus ſervierit. Andr. Alciatus, vir eruditus, præcipuusq; Germaniæ illuſtrator. Rhenanus nobiliſ. ſententias ſirmans, a Græco pyrgo deductum putat, colligitq; aut abſurde ab hac voce eos qui caſtellis, munitionibus, & turribus mœnibus habitant *Burger*, quod cives ſignificat, quaſi dicat *pyrgos*, & *burggraf.* appellatum præfectum atque Comitem & arcis & caſtri. Conſtans autem eſt opinio a Burgis, Burgundiones Germaniæ populos eſſe.

Burrhānĭ, um, Genus vaſis. Feſto.

Būrrhānĭnă, [Pol. *Serwatka.*] Genus potionis, lac ſapa miſtum, à rufo colore nomen ductum. Feſtus.

Burrhŭs, m. ſ. [אדמדם *adhamdhám.* Gal. *Rouge, vermeil.* Ital. *Roſſo.* Ger. Rotfarb. Hiſp. *Roxo ò bermejo.* Pol. *Ruſzawy.* Vngar. *Vörös.* Aug. *Having a ſwart redde.*] Color à veteribus dicebatur, qui hodie *Ruſus* dicitur. Græci enim πυῤῥὸν rubrum, ſeu rufum vocant. Hinc burrhus vel burrha ſine vel cum aſpiratione, veſtis genus aliquantùm vilioris & pilis hirſutæ: qua indutus Cyprianus fuiſſe ſcribitur quùm ad ſupplicium duceretur. ¶ Hinc Burrhæ per tranſlationem pro rebus ineptis & nugis. Auſonius: At nos illepidum rudem libellum, Burrhas, quiſquilias, ineptiasque.

Buſelĭnum, βουσέλινον, Herba eſt ſativo apio ſimilis, ſolaque caulis brevitate, & rufa radice ab eo differens. Autor Plin. lib. 20. cap 12.

Būsĭcŏn, βούσικον, Ficus erat præcipuæ magnitudinis, ſed fatuo ſapore, quæ alio nomine Mariſca dicitur. Ex Feſto.

Būſtuārĭi, m. ſ. Gladiatores dicti ſunt, qui antè ſepulchra in honorem defuncti digladiabantur. [ἐπιτάφιον. Gall. *Spadacins, ioueurs d'eſcrime deuant le ſepulchre à l'honneur des morts.* Ital. *Spadacini* Ger. Fechter die vor zeyten mit ſchn erteren vor den greberẽ fochten, zu ehren den abgeſtorbnen Hiſp. *Eſgremidores de eſpada.* Pol. *Szermierze ktorzy przy grobiech umarlich ſzermowali.* Vngar. *To ban vadzo ſegyteſek.* Ang. *Skermishers at the graue in honour of the dead.*] Cicero Philip. Stomachum cum illo buſtuario gladiatore, & tecum, & cum collega tuo decertandum fuiſſet.

Būſtum, n. ſ. propriè dicitur locus, in quo mortui cadaver cõbuſtum erat, & ſepultum. [שרפה *ſerephâh.* πυρά. Gall. *Sepulchre, tombeau, le lieu où l'on bruſloit les morts.* Ital. *Tomba, ſepolcro, ſepoltura.* Germ. Ein grab. Hiſp. *La ſepultura, ſepulcro.* Pol. *Grob.* Vng. *Temetõ hely.* Ang. *A graue or tombe.*] Diciturq; Buſtum, quaſi bene uſtum. Hæc Feſtus. Servius verò in 12. Aen. (Pyra (*inquit*) eſt lignorũ congeries: Rogus, quũ ardere cœperit dicitur: Buſtũ verò jam exuſtũ vocatur. Quẽ ordinẽ ſervat Poëta dicens: Conſtituêre pyras. Item: ſubjectiſq; ignibus atris. Ter circum accenſos cincti fulgentibus armis Decurrêre rogos. Item poſtea: ſemiuſtaq; ſervant Buſta. Livius quoq; lib. 5. ſcribit locum fuiſſe juxta Aequimelium, nomine Buſta Gallica, quoniam illic acervatos cumulos ſuorũ defunctorũ ex peſtilentia uſſerant Galli. Cic. verò lib. 3. de Legib. Buſtum appellavit tumbam, aut monumentũ: Pœna (*inquit*) fuit Solonis lege cõſtituta, ſi quis buſtum aut violaſſet, aut dejeciſſet. Suet. in Cæſ. Iudæi, qui etiam noctibus continuis buſtum frequentarunt. Cic. ad Att. Vnas video à te non eſſe redditas, quas L. Quintius familiaris meus quum ferret, ad buſtũ Baſilii vulneratus, & deſpoliatus eſt. Apud Soſipatrũ lib. 1. legit Buſtar, qd' ille locum ubi mortuorum corpora cremantur, interpretatur.

Būtĕo, m. t. Ex accipitum genere avis eſt, quã Græci à numero teſtium πτιόχλων vocant: ὄρχις enim teſticulus dicitur. Huic avi Phœmonoë Apollinis filia in auguriis principatum dedit. [Gall. *Buſard.* Ital. *Sorte di vccello di rapina.* Ger. Ein Buſ/iſt ein raubvogel gemacht dz geſchlecht der habbichẽ Hiſp. *Vn genero de aue arrebatada.* Pol. *Kania.* Vng. *Vérttse.* Ang. *A buſtard or buſtarde, a kind of hawk.*] ¶ Buteonũ item nobilis Romæ familia fuit, ita dicta a cognomine ave, quæ proſpero auſpicio in Fabii ducis naſcentis manu conſedit, referente Plin. lib. 10. cap. 8.

Bŭtĭcĭnĭum, f. p. βουθύσιον, magnum ſacrificium appellavêre, quod fiebat hecatombe, & immolatio magnarũ hoſtiarũ. Suet. in Nerone. Inter Buthyſiæ apparatum barbam primam poſuit. Deducitur à βοῦ augmentativa particula, & θυσία, quod hoſtiã, vel ſacrificiũ ſignificat. Plautus Buthytas appellat ſacerdotes.

Butĭo, Vide Buteo.

Būtŏmum, [βάτομον. Pol. Sy twielky.] Frutex eſt in paludibus naſcens, folia ferens iridis proxima, ex una radice non ſingulos ſcapos, ſed plures veluti virgas emittens, ad vitilium nexus utiles. Frondibus autem boves maximè oblectātur: unde & nomen accepit. Vulgus hodie *Iuncum cabacinum* appellat, quòd ex foliis ejus ſportulæ texantur, quibus ficus & uvę paſſæ ad nos afferuntur. Vide Ruell. lib. 2. cap. 127.

Būtrĭbātă, [Ger. Es iſt nicht einer butten oder ſchnellin wärt. Pol. *Pierdolenie.*] Veteres uſurpaverunt pro eo quod nugatorium eſt, & nullius valoris. Feſtus ex Nævio. Vide ibi Scalig.

Būtyrum, [חמאה *chemeáh.* βούτυρον. Gall. *Beurre.* Ital. *Buttiro.* Venetiis *Onto ſottile* Alibi *Smalzo.* Ger. Anken/butter. Belg. Botter. Hiſp. *Manteca.* Pol. *Maſło.* Vng. Vay. Ang *Butter.*] Portio lactis pinguior, quæ frequenti agitatione, à ſero ſeparatur dictum Butyrū, quaſi βοὸς τυρὸς: hoc eſt, bubulus caſeus. Fit enim (teſte Plin. lib. 28. cap 9.) ex lacte bubulo utplurimum. Habet autem penultimam ſyllabam indifferentem, quanvis apud veteres [illegible]eras non temerè invenias. Macer & Serenus corripuerunt, Sidonius verò aliique nonnulli produxerunt.

Bŭxĕ, ētis, τὸ πύξος. Gall. *Bouys.* Ital. *Boſſo.* Ger. Buchobaum. Hiſ. [illegible] Pol. *Bukſban.* Vng. *Puſzpánfa.* Ang. *Boxe or the boxe tree.*] Arbor, cui gna ſemper virens & tonſilis. Producit ex ſe viſcum, & ſemen, ſeu glanum, quod Cartegon dicunt omnibus animalibus inviſum. Lignum habet adeò durum, ut cariem non ſentiat, & tam ponderoſum, ut in aqua ſubſidat. Hoc Buxum appellatur. Nam in pleriſq; nominibus arbores ſunt fœminini generis: fructus verò & ligna neutri. Virg. Dat arbuta ſylvæ: Cruentaq; myrrha: & Cera pruna, Volubile buxū. ¶ Quādoq; tamen Buxus dicitur pro ligno. Virg. lib. 9. buxoſq; vocat Berecynthia mater. Ex Buxo fiunt tibiæ multiforatiles, & pectines ad capillos explicandos, & pyxides ad uſus plurimos. ¶ Buxum quidam non aliud quàm guajacum lignum eſſe volunt, quòd pluries compertum ſit, ejus decocto etiam feliciter eos ſanatos eſſe, qui Gallica luę affecti erant.

Bux-ĕŭs, a, um, Quod ex buxo eſt, vel quod buxi coloſem imitatur. [πύξινος. Gall. *De bouys.* Ital. *Di boſſo.* Ger. Buchobeumin/auß buchsbeumen gemacht. Hiſp. *Coſa de madera ò de color de box.* Pol. Bukſpanowy. Vngar. *Puſzpánbol valo, puſzpáni.* Ang. *Of boxe or lik boxe.*] Martialis: Et tres ſunt tibi Maximina dentes, Sed planè piceique, buxeique.

Bŭxētum, n. ſ. Locus buxis conſitus. [πυξεών. Gall. *Boſcage de bouys.* Ital. *Luogo doue ſono molti boſſi.* Germ. Ein ort da buchobeum wachſen. Hiſ. *Boxedal, lugar de aquellos arbores.* Pol. *Mieſce gdzie buksſban roſnie.* Vngar. *Az hol ſok puſzpánfa vagyon.* Ang. *A place ſett with boxe trees.*] Mart. Non otioſis ordinata myrtetis, Viduaque platano tonſilique buxeto Ingrata lati ſpatia detinet campi.

Bux-ĕŭs, a, um Quod buxo ſimile eſt. [πυξοειδής. Gall. *Plein de bouys, ou ſort reſſemblant à bouys.* Ita. *Pieno di boſſi ſimile al boſſo.* Ger. Das dem buchs gleich iſt. Hiſp. *Lleno de box, ò ſemejante al box.* Pol. *Podobny bukſpanowy.* Vngar. *Puſzpán fához haſonlatos.* Ang. *Full of boxe trees or lik boxe trees.*] ut, Lignum balſami buxoſum. Plin. lib. 12. cap. 25: Ex hoc Buxoſum eſt optimum, quod eſt odoratiſſimum.

Bŭxĭfĕr, Ferens buxum. [πυξοφόρος. Ang. *Which beareth boxe trees.*] ut Buxifer Cytorus, Catullo.

B ante Y

Byne, [Pol. *Słod.* Vng. *Szalad.*] Ex conjectura Cornarii quī in commentariis in 2. lib. Galeni de Compoſ. medic. ſecundū locos hęc ſcribit: Byne velut nos ex Aetio vertimus, eſt hordeū madefactum quod germen emiſit, & deinde unà cum enatis ligulis toſtū eſt. His verbis Aetius planè deſcribit, hordei præparationem, quomodo per omnem Poloniam & Germaniam ad zythum ſive cerviſiam, ut vocant, coquendam parare ſolent. Neque ſcio alium qui bynem, hunc parandi modum appellet, vulgò Polonis *Słod* appellatur digno literis nomine, utpote cujus beneficio fit, ut Bacchi indignationem ac numē à noſtra Polonia averſum mitiùs feramus. Alludit autem ad bynem appellatio Germanica ipſius cerviſiæ. Una enim litera mutata *Byre* dicunt.

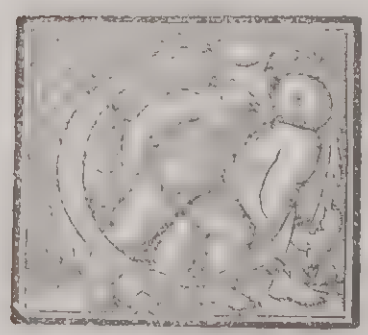
Byrsă, [בוצר *hor.* βύρσα. Gall. *Cuir.* Ital. *Cuoio.* Ger. Läder. Belg. Leer huyt oft vel. Hiſp. *Cuero.* Pol. *Skora.* Vng. *Bőr.* Ang. *The hide or skinne of a beaſt.*] Corium ac tergus Græcis dicitur: unde & βυρσεῖα coriarium appellarunt. Hinc arx in media Carthaginienſium urbe Byrſa appellata. Dido enim quum fratrem fugiens in Africam perveniſſet, emit ab Iarba rege tantum ſoli quantum taurino tergore poſſet circundare. Diſſecto deinde tergore in minutiſſimas laminas, tantum loci eo circundedit, quantum arci extruendæ ſat eſſet. Ad hanc fabulam alludit Virgilius quum ait:

Mercatique ſolum facti de nomine Byrſam,
Taurino quantum poſſet circundare tergo.

Byſsŭs, [בוץ *buts.* βύσσος. Gall. *Creſpe, fin lin.* Ital. *Biſſo.* Germ. Köſtliche vnd reine Leinwat. Hiſp. *Cierto genero de lino muy delicado.* Pol. *Pł'otno cźieniuchne.* Vng. *Bibor.* Ang. *Silk, fine flexe.*] Tenuiſſimi lini genus, proximā ab asbeto dignitatē obtinens, ex quo ſubtiliſſimæ fiunt veſtes, quæ mulieribus olim pręcipuè in deliciis erant. Plin. circa Elim Achaiæ naſci credidit: Pollux verò ex Indta & Aegypto gigni prodidit. Philoſtratus autor eſt, byſſum ex quadam arbore naſci, quæ altitudine populos æquat, foliis autem ſalicibus æquiparatur. Quam quum vidiſſet Apollonius, gaviſus eſt, quòd fuſco amictui, quem geſtabat, non diſſimilis admodum eſſet.

Byſsĭnŭs, a, um, Quod ex byſſo eſt. [βύσσινος. Gal. *De creſpe ou de fin lin.* Ita. *Che è di tal lino.* Ger. Das auß köſtlicher vñ reiner Leinwat gemacht iſt. Hiſp. *Coſa de materia de aquel lino.* Pol. *Zcźieniuchne go pł'otnauro biony.* Vng. *Biborbol valo.* Angl. *Of ſilk or fine flexe.*] ut, Byſſinę veſtes, q̄ lutei coloris erāt, & fulgore aurū imitabant: quāquā poſtea invēta eſt ratio byſsū quovis colore inficiēdi.

C

LITERA muta eſt, quę ante n, ſequente vocali in eadem ſyllaba ponitur, ſed profertur ſub voce g, ob cognationem literarum, ut Cnidius, Cneus. Tranſit etiā per compoſitiones & derivationes in g, ut Quadringenti, pro quadrincenti. In ſ, ut Parco, parſi. In x, Duco, duxi, Nocco, noxa. Litera triſtis appellatur, quòd nota condemnandi eſſet, quā Prætor in publicis judiciis dare judicibus ſolebat in tabella cerata ſcripram, ut ſi reus damnandus videretur, eam in urnā conjicerent. ¶ C tertio loco ponitur à Latinis, variato à Græcis & Hebræis ordine, Medium eſt inter G & CH. Vnius horum cognita natura, facilè noris reliquarum duarum. Dum profertur, extremæ linguæ pars anteriores dentes percutit, fitque ex eo repercuſſu obtuſior ſonus. Diverſæ regiones diverſimodè pronunciant, aliæ ita proferunt, ut magis ad ſonū ſ videatur accedere: aliæ verò nonnihil de ſono G admixtum habent. Sed nil mirum, quando nulla apud nos eſt recta elementorum pronunciatio, ut facilè percipi poteſt. Sed diffuſiùs ubi de elemento H verba fecerimus. Auget hæc litera ſonum & minuit eadem ratione qua & B. In fine dictionis producit ſyllabam, præterquam in donec, nec & lac, quæ corripiuntur. ¶ In notis antiquorum C. comitia, comitialem diem. C. cauſa, caufat, centum, con, contra, cum, cornibus, condemno, condemnatio, Caio. C. vel C A. A M. cauſa amabilis. C B. Corymbus. C. con, Caia. C. C. calumniæ cauſa. C. C. E. cauſa conventa eſt. C C. circum, C C C. D P. tercentum duplex. C C C, T. P. tercentum terræ pedes. C. C. F. Caius Caii filius. C S. cauſa. C A. vel C A M. Camillus. C AE. Cæſar. C AE S. A V G V. vel A. Cęſar Auguſtus. C AE S. A V G. Cęſaris Auguſti. C AE S. A V G G Cæſares de tribus. C A R. C O I V. cariſſimæ conjugi. C A R I S. chariſſimus. C. B. commune bonum, civis bonus. C C. ducēti. C. C L. R. cauſam clara regi. C R. contrarius. C C. conſilium cepit, vel ceſſit calumniæ, cauſa contractus. C S. cujus. C. D. C. Quadringentis condemnatus. C D. condignum.

Caballĭtio ſive Caballatio, onis, in Conſtitutionibus munus alendi equos publicos, à caballis dicta, Feſtum autorem habet Alciatus, unde apparet exemplaria in hoc variare.

Căbāllŭs, Equus. [ΔΙΟ *ſus.* ἵππος. Gall. *Cheval.* Ital. & Hiſp. *Cauallo.* Germ. Ein Roß/ein cabatt/ein Hengſt. Belg. Een peerd oft Hengſt. Pol. *Koń, ſtadnik.* Vng. *Kabala lo.* Ang. *An horſe.*] Lucil. lib. 2: -ſuccuſſator tetri tardique caballi. Varr. in Parm. Alius caballum arboris ramo in humili alligatum reliquit. Senec. Epiſt. 87: O quantum erat dies ejus ſeculi Imperatorium, triumphalem, Cenſoriumque ſuper omnia: hoc eſt, Catonem uno caballo eſſe contentum.

Caballus ab equo diſtat, quòd caballus ferè nunquam ſine deriſione dicitur: equus verò ſemper de apto & probato. Pomponius de Fund. inſt. l. Si ita caballus, *ait*, qui in piſtrinis eſſet, tanquam dicat malus.

Căbāllīnŭs, a, um, pen prod. [ἱππικός. Gall. *De cheval, appartenant a cheval.* Ital. *Di cauallo* Ger. Das zu dem Roß gehört Hiſp. *Coſa de cauallo* Pol. *Koński.* Vngar *Kavallóbol valo.* Ang. *Of an horſe, or belonging to an horſe.*] ut Caballina caro, Plin. lib. 28. cap. 20. ¶ Caballinus fons, eſt in mōte Helicone Bœotiæ, quā Pegaſus in eo loco ſaxū ferie, aperuit ἱππουκρήνη. Vnde & Pegaſeus vocat. Autor Strabo. Vide infrà in dictione HELICON.

Cabus, Frumentaria eſt menſura: unde Cabaſi qui expiari nequeunt.

Cācăbo,

Cĭcăbo, pen. cor. Propriè est vocis perdicum. [κακκαβίζειν, πτοεῖσθαι. Gall. *Chanter la perdrix.* Ital. *Cantar de starne.* German. Hyndten wie ein rebhun Hiſpan. *Cantar de la perdix.* Polon. *Terlikanie przepiorcze.* Vngar. *Az fogoly madar szaua moggyogatasarol.* Angl. *To singlik a partrich.*] Ovid. de Philomela (ſi modò id carmen Ovidii dicendum ſit:) Cacabat hinc perdix, hinc graciat improbus anter.

Cacabos lingua Pœnorum Solanum ſomniferum, apud Dioſcorid. lib. 4. cap. 74. cacabulum.

Căcăbŭs, pen. corr. Vas æneum in quo pulmentarium coquitur. [ציר dudh. λέβης, χύτρα. Gal. *Chaudiere ou chaudron, marmite.* Ital. *Laueggio, calde rone.* Germ. Ein Keſſel. Belg. Een pannet/pot Hiſ. *Caldera para cozer al huego.* Pol. Kotyel'. Vng. Vgyfazek. Jodó. Ang. *A great pan or pottage pot.*] Plin. lib. 25. cap. 6: Succus in cacabo novo coquitur mellis craſſitudine. Paul. Iureconſult. Inter ahenum quod ſupra focum pendet, & cacabum nō multū intereſt. Nam hoc pulmentarium coquitur, in illo aqua ad potandum caleſcit. Antiqui enim calidam & frigidam cœnis adhibebant. Apicius: Capita porrorum ſimul elixabis in cacabo novo, ut aqua ad tertiam deferveat.

Cacalia, κακαλία. Herba eſt quæ & Leontice vocatur, in montibus ferè naſcens, foliis latis, candida & magnis: quæ ſemen dependet eiuſdem nominis, mirum in modum gratum. Autores Plin. lib. 25. cap. 11. & Dioſcor. 4. cap. 168. Omnibus *Carni* agreſte vocatur, teſte Ruellio lib 3. cap. 128.

Căcēmphătōn, κακεμφατον, vel Cacophatō, κακόφατον. Durior in oratione ſonus, ex mala ut plurimum compoſitione naſcens: quale eſt illud: -numerum cum maribus &c. Item illud: O fortunatam natam me conſule Romam. ¶ Huic contrarium eſt Euphonia. εὐφωνία.

Căchexĭă, f. p. [ἀκαχεξία. A medicis appellatur malus corporis totius habitus, quō alimenta corrumpuntur. Pol. Zlee wezol atko.] quod ſit quū longo morbo vitiata corpora cruenti illo vacāt, alimentū tamē in ſui ſubſtantiā nō cōvertunt. Qui hoc vitio laborant, Cacochymi ingi appellantur.

Căchinnŭs, m. [Solanum ſomniferum vocabulū. [בחק tſachak. κακχάζειν. Gall. *Se rire, mocquer, ruſer à pleine gorge.* Ital. *Ridere immoderato.* Ger. Das vnmaſſig lachen/tinneren/das gantzen Belg. Een vnmanierlyck gelach Hiſp. *Riſa con carcajada.* Pol. *Szyderſtwo.* Vng. Kacagas. Ang. *A lowde laughter.*] Iuvenalis. Sed facilis cujus rigidi centuria cachinni. Perſius: Ingeminat tremulos nato crispante cachinnos. Hinc Seneca præcipit ut riſus ſit ſine cachinno, vox ſine clamore. Apud antiquos non de riſu tantùm dicitur, ſed & de quovis alio ſono vehementiore. Catullus: Procedunt, leviterque ſonant clamore cachinni.

Căchīnnĭo, ās, dep. onens: & Cachinno, as, neutrum, Immoderatè rideo. [בחק tſachak. κακχάζειν. Gal. *Se rire, mocquer, ruſer à pleine gorge.* Ital. *Ridere immoderatamente.* Germ. Vnmaſſig vber die maß lachen. Belg. Ick lache dat ick ſchätere Hiſp. *Reyr demeſiadamente, o dar carcajadas de riſa.* Pol. *Rzegotcze ſzie.* Vngar. Kacagek. Ang. *To laugh a lowde or vnmeaſurable.*] Cic. 5. Vertrina: Ridere conviva cachinnari ipſe Apronius: nili fortè exiſtimatis eum in vino ac luxu non riſiſſe, qui nunc in periculo ac exitio ſuo tantum tenere non poſſit. Lucretius: Quantum a nobis geſtu fugiant, fortumque cachinnata. ¶ Dicitur & de quovis ſono vehementiore. Accius: Sæva ſonando crepita cangentes cachinnant.

Căchīnnātĭo, ōnis. f. t. diſſolutior riſus. [κακχασμός. Gall. *Grand ris, riſee.* Ital. *Riſo diſſoluto.* German. Das gaffen/das vnmässig vnnötig lachen. Hiſp. *Reir demeſiado.* Pol. *Szmiech wielky.* Vng. Nagy nevetes. Ang. *Vnmeaſurable laughing.*] Cic. 4. Tuſc. Verè dicere conceſſum ſit, vituperetur tamen cachinnatio.

Cachla, [Polon. *Szana zelie.*] Plin. lib. 25. cap. 8: Herba eſt quæ alio nomine Buphthalmus appellatur. Vide ſuprà.

Cachryes, κάχρυες. Sunt oblonga particularum modo nucamenta, quæ ſquamatim compacta pro, inter ramis. Creſcunt hyeme, vere deciduntque in ſquamulas, & folio prodeunte decidunt: qualia multa in abiete, picea, cæteraque id genus arboribus conſpiciuntur. Vide Plin. lib. 16. cap. 7.

Căcĭă, f. p. [מרזה mirmáh. κακία. Gal. *Malice, malice.* Ita. *Aſtutia, Vitioſita.* Ger. Boßheit/böſtiſtigkeit. Hiſp. *Malicia, aſtutia.* Polon. Złośćzczeroſć. Vng. Gonoſzſág. Ang. *Malice.*] Græca dictio in Latinorum uſum non recepta, quam Cicero ſolet tantem interpretari mavult, quàm malitiam: quum vitioſitas nomen ſit generalius ad omnia vitia pertinens, malitia ſpecialius. Apud veteres malitia inter adiaphora: hoc eſt, indifferentia connumerabatur, quaſi ſit & bona & mala: ut Dolus bonus & malus. Vnde apud Plautum dicitur cum laude: Te civem ſumma omni malitia.

Căco, Alvum exonero, ventris onus depono, excerno. [חסיר hesich raghlán. χέζω. Gallice, *Chier, aller à la ſelle* Italicè, *Cacar.* German. Scheyſſen/ſein noturfft thun. Belg. Ick doemyn genoech Hiſp. *Cagar.* Pol. *Wyprożniam ſye, kakam.* Vng. Szarom. Ang. *To shyte.*] Martialis: Ventris onus miſero (nec te pudet) excipis auro: Baſſe bibis vitro, cariùs ergo cacas.

Căcātŭs, a, um, Excrementis fœdatus. κεκακκασμένος. Catullus: Annales Voluſi cacata charta.

Cacaturio, ris, n. q. deſyderativum à Caco. [κακκᾶν θέλω. Gall. *Auoir faim de chier, vouloir aller à ſelle.* Ital. *Hauer voglia di andar del corpo* German Gehenſſeren/eeuwem zu ſcheyſſen nobt thun Hiſpan. *Auer gana de cagar.* Pol. *Chcęmi ſzie kakać.* Vng. [illegible]. Ang. *To haue a deſire to shyte.*] Martial. lib. 11. in Vacer. Cœnatum Vacerra, non cacaturit.

Căcochўlĭă, ive Cacochyma κακοχυλία, κακόχυμα. Dicuntur illa quæ malum ſuccum habent: quibus contraria ſunt Evchyla. εὔχυλα, & Evchyma. εὔχυμα.

Căcŏdæmŏn, malus genius. [שד ſhedh. κακοδαίμων. Gall. [illegible], *ſoullet, phantoſme.* Ital. *Spirito [illegible],* Germ. Ein böſer geiſt/ein böß geſpenſt. Hiſpan. *Fantaſma [illegible] parece de noche, Angel malo.* Pol. *Zły duch.* Vng. *Ordög, gonoszlélek.* Ang. *An euill ſpirit.*]

Căcŏēthēs, dictio tetraſyllaba, neutrius generis, & penultima prod. [κακόηθες. Gal. *Mauuaiſſe nourriture, mauuaiſe couſtume.* Ital. *Cattiua creanza, mala conſuetudine.* Germ. Ein böſe gewonheit/böſe ſitten Hiſp. *Mala coſtumbre.* Pol. *Złe vyuczenie ſy[illegible]* Vngar. [illegible] Ang. [illegible], Malæ [illegible] tudinem ſonat. Iuvenalis pro ambitione ſumptuſe videtur per tranſlationem, quæ quum ſemel animo inſederit, non facilè amoveri poteſt: -tenet (*inquit*) inſanabile multos Scribendi cacoēthes. Hermolaus in Caſtig. Bud. in Pandect. Politianus miſcel. c. 49. ¶ Cacoethe præterea à medicis appellantur ulcera maligna, quæ quum omnia rectè atque ordine fecerit, non [illegible] eſt malignitas, [illegible] ſanies [illegible] ſuppurationis [illegible] ſtatim [illegible] ſuperinducit.

Căcōſtōmăchŏs, [κακόστομαχος. Gall. *Qui a mauuais eſtomac.* Ital. *Quello che ha debole ſtomacho.* Germ. Der ein böſen vnd böſen magen hat Hiſp. *El que tienne eſtomago enfermo.* Polon. Maiacy ſły albo napſowany żołądek. Vng. *Gyenge gyomrú.* Angl. [illegible] *euill ſtomack or diſeaſed.*] Qui malum ac debilitatu ſtomachum habet: hoc eſt, vēticulum. Os enim ventriculi, qui ſtomachus dicitur, ipſo ventriculo ſumi ſolet. Cicer. ad Tyronem: De medico & eo bene exiſtimari ſcribis, & ego ſic audio: ſed plane curationes eius non probo: jus enim dandum tibi non fuit, quum κακοσύνθετος eſſet.

Căcōſynthĕtŏs, Malè compoſitus, ut apud Virg. [illegible] Aeneid. [illegible].

Căcŏtĕchnĭă κακοτεχνία. Artis contemptus, ſeu ineruditiem inventa, Quintil. lib. 2. cap. 20. Cacotechniam quidam nominarunt [illegible].

Căcōzēlĭă, Pol. [illegible]. Vng. [illegible] ſæ. Dicitur [illegible] tutem [illegible] quando [illegible] vitium [illegible] Vera [illegible] Atticiſmum affectans, jejunus fiat & aridus. aut contrà copiæ ſtudens, in ineptam incidat loquacitatem. Cacozeliæ genere peccare Quintil. lib 2. cap. 2.

Cacozelus, [illegible] ſeptus imitator.

Căcŭlă, [illegible] Pol. [illegible]. Vng. [illegible] Ang. [illegible] Herba eſt, [illegible] habet [illegible] vocant [illegible] Græcorum nonnullis *Strychnos*: à Latinis verò, quod ſtrumis medeatur, ab affectu Strumum appellatur. Vide Plin. lib. 27. cap 8.

Căcŭlă, pen. cor. ſ. p. Militis ſervus, fuſtibus, clavisq; ligneis armatus ad tutelam dominorum. [משא כלים naſe chelim. τὰ [illegible] Gallice [illegible] Ital. [illegible] ſo. Germ. [illegible] Hiſp. [illegible] Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. [illegible] Dictus ἀπὸ τοῦ κάλου: hoc eſt, à lignis qua ferebat. Plaut. Video caculam militarem me futurum. Vnde & Calones dicti.

Cĭcūmĕn penultima producta, n. t. [illegible] Gallice [illegible] Ital. *Cima, ſommita.* German. Ein gipffel/ſpitz [illegible] ſo [illegible] Pol. *Wirzchołek.* Vng. *Tetö.* Ang. *The toppe or hight of any thing, the ridge of an houſe* Iut, Cacumina montium, cacumina arborum. Cæſar 7. bell Gall. Itaque truncis arborum, aut admodum firmis ramis abſciſſis, atque horum delibratis atque præacutis cacuminibus, perpetuæ foſſæ quinos pedes altæ ducebantur. Virgil. 6 Aeneid. [illegible] debinc ſumma cacumina linquunt.

Căcūmĭnārĕ, Acutum reddere. [ἀκιδοῦν. Gall. *Faire pointu ou aigu.* Ital. *Far' acuto, aguzzato* Ger. Spitz machen [illegible]

brar, ò alcar, ò empinar. Pol. *Saſpiczowac, Zaoſtrzyc.* Vng. *Teſkni, hetczeny.* Ang. *To make pointed and sharpe.*] Ovid. 3. Metamorph. Dat ſpatium collo, ſummasque cacuminat aures. De Actæone loquitur in cervum mutato.

Căcūmĭnātŭs, a, um, adjectivum. [ἀποξυνθές. Gallicè, *Aigu. poinctu.* Italicè, *Acuto, ponturo.* German. Geſpitzt. Hiſpan. *Agudo, empinado.* Polon. *Spiczaſty, Zaoſtrzoni.* Vngar. *Heczöt, heczö öt.* Ang. *Pointed, sharped, that hath a sharpe toppe.*] Plinius libro 10. cap. 52: Avium ova ex calore fragilia, ſerpentium ex frigore lenta, piſcium ex liquore mollia, aquatilium rotunda, reliqua ferè faſtigio cacuminata.

Cădāvĕr, penult. prod. Corpus mortuum, à cadendo (ut inquit Hieronymus) ab eo quòd poſt mortem ceciderit. Sic Hebræi נבלה *nebelâh* à radice נבל *nabal*, cecidit: & Græci πτῶμα, πτῶσις, cadere, deducunt. [τὸ νεκρὸν ἀπὸ νεκρός, τὸ πῖδμα. Gall. *Vn corps mort, charongne.* Ital. *Corpo morto.* Germ. Ein todter Cörper. Belg. Een doot lichnam. Hiſpan. *Cuerpo de animal muerto.* Pol. *Trup.* Vng. *Dög, holt teſt.* Ang. *A carcage, dead bodie or coarſe.*] Cæſar 7. bel. Gall. Quid hominum millibus octoginta uno loco interfectis, propinquis, conſanguineisque noſtris animi fore exiſtimatis, ſi pene in ipſis cadaveribus prælio decertare cogentur? ¶ Transfertur & ad alia, ut etiam de oppidis ſolo æquatis quandoque dicatur. Serv. Sulp. Cicer. Tot oppidorum cadavera projecta jacent. Servius etiam à Carendo deducit. ¶ Vivum cadaver, ἔμψυχον νεκρός. Proverbiali figura dixit Sophocles in Antigone: ἐγὼ δὲ τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἡγοῦμαι νεκρὸν δεῖν· hunc ego vivere Haud arbitror, vivum at cadaver judicandum eſſe, qui ſic vivunt ut nihil dignũ vita agãt.

Căvĕrnōsŭs, a, um, [νεκρώδης. Gal. *Pourry cõme charongne, hideux.* Ital. *Puzzolente come charogne.* Germ. Das einem cörper gleich iſt. Hiſpan. *Cosa semejante à cuerpo muerto.* Ang. *Deadlie face or contenance, a cruell looke.*] Quod cadaveris ſimilitudinem habet: ut, Cadaverosa facies, apud Terentium in Hecyra.

Căvĕŏlă, Vaſculum quo ſuffragia colliguntur: [Græcè κάδιον. Pol. *Dzban wktorim nafortunne kl'adam.*] diminutivum a cadus. ¶ Fuerunt autem duo apud veteres cadiſci, in quos calculos mittebant judices, alterum κύμεον, in quem condemnationis, alterum ἄκυρον, in quem abſolutionis calculos projiciebant. Hic καδίσκος ἐλέης: id eſt, miſericordiæ, vocabatur, in quem αἰσώζουσαι mittebantur: alter θανάτου: hoc eſt, mortis erat, priore loco poſita. Bud. Com. ¶ Eſt etiam Cadiſcus mons Cretæ, Plin. lib. 4 cap. 12. (cingunt.

Cădmīrēs, καδμίης, Gemmá, quam cæruleæ interdum bullæ
Cădmĭă, καδμία, Corpus eſt metallicum: cujus duo ſunt genera: alterum, quod in rivis & montibus reperitur earum regionum, in quibus æris ſunt metalla: idque cadmiam lapidoſam vocat Galen. lib. 9. Simpl. Nam re vera nihil aliud eſt quã pyrites æroſus, ex quo excoquitur æs. Atq; hoc quidem cadmiæ genus etiam Plinio cognitũ fuit: qui ejus ſic meminit lib. 34. cap. 1: Fit & æs è lapide æroſo, quẽ vocant Cadmiam. Item capite 10. ejuſdem libri: Nanq; ipſe lapis, ex quo fit æs, Cadmia vocatur. ¶ Alterum eſt genus cadmiæ quod in ærariis officinis invenitur: idque rurſus duplex. Nam quod ex fuligine ſive favilla, quæ ex fornace perpetuò egeritur, ſenſim colligitur, altioribusq; ædium partibus, in quibus æs excoquitur, adhæreſcit, Botryitis appellatur, quòd uvæ quandam imaginem repræſentet. Alterum in fornacibus ipſis invenitur ſupra diphryges, cruſtæ ſimilitudine: unde & Placitin appellavêre. Vide Gal. lib. 9. Simpl. & Agricolam de metallica.

Căd̆o, ĭs, cecidi, caſum, n. t. Concido, labor, corruo, præcipito. [נפל *naphâl.* πίπτω. Gall. *Cheoir, tomber.* Ital. *Cadere, morire, caſcare.* German. Fallen. Belg. Vallen. Hiſpan. *Caer, morir, y acontecer.* Pol. *Vpadam.* Vngar. *Elesöm.* Ang. *To fall.*] Cic. in Orat. Si ſemel conſtiterit, nunquam cadet. Ponitur autem cum dativo. Plaut. in Menæch. Quid clamas? quin taces? Quot eras annos natus quum te pater à patria avehit? MEN. Septuennis: nam tum dentes mihi cadebant primulum. Plin. lib. 16. cap. 22: Cadunt plurimis autumno: de foliis loquitur, quæ maximè illo tempore arbores amittunt. ¶ Cum præpoſitione Ab. Plin. lib. 16. cap. 18. de avibus: Impingi putes aliquas, aut rurſus ab alto cadere has, illas ſalire. Cicero per adverbium dixit: Magnum tamen periculum non adibit: altè enim cadere non poteſt. ¶ Cum præpoſitione De. Cic. de Fato: Si Daphitæ fatum fuit de equo cadere, atque ita perire. ¶ Cum præpoſitione Ex. Plin. lib. 17. cap 20: Perfringi ſolùm debet ſuprà ex Novemb. menſe in Februarium: quo ſolutæ, ſponte cadunt ex arbore, atque ſubnaſcuntur. Habet hoc verbum multas egregias & venuſtas tranſlationes, locũtionesq;. Terent. in Adelph. Laudarier te audit libenter: facio te apud illum deum: Virtutes narro. CTES. meas? SY. tuas: homini illico lachrumæ cadunt Quaſi puero, gaudio. Virg. Aegl. 1: Et jam ſumma procul villarum culmina fumant, Majoresque cadunt altis de montibus umbræ. Idem: Cadit & Ripheus juſtiſſimus: pro Occidit, moritur. ¶ Item Cadere commodè, opportunè, optatè: pro evenire, contingere. ¶ Cadere in ſuſpicionem, in cogitationem, in deliberationem, in offenſionem, pro incidere, venire. ¶ Cadere cauſa, vel à cauſa: pro Amittere litem. ¶ Cadere formula: pro Rem ipſam per formulas non rectè explicare. ¶ Cadere animum, cadere oculos, vultus, verba, &c. pro Frangi, debilitari, opprimi, perire. Et Cicero in Orat. Quòd verba melius in ſyllabas longiores cadunt, pro Terminant, deſinunt. Idem ad Atticum: Accedit illud, ſi maneo, & illum comitatum optimorum & clariſſimorum civium deſero, cadendum in unius poteſtatem: pro Venire, redigi, poni. Tracta eſt metaphora à ludo talorum. Tunc enim talus fœliciter cadere dicebatur, quum in ſummitate Venerem: hoc eſt, numerum ſeptenarium oſtenderet, aut etiam ſenionem: contrà ſiniſtrè vel infeliciter cadere dicebatur, quum unionem, quem illi *Caniculam* vocant, in ſummo latere oſtenderet. ¶ Hinc etiam res nobis feliciter cadere dicuntur, quoties aliquid nobis pro voto obtingit. Cicero ad Atticum: Nihil mihi fœlicius cadere potuit. ¶ Cadere in curſu M. Tullius libro de Clar. Orat. dixit, pro eo quod eſt, expetita laude fruſtrari. Metaphora ſumpta eſt à publicis certaminibus pedibus aut equis currentium. ¶ Hujus compoſita ſunt, Accido, Decido, Excido, Incĭdo, Intercido, Occido, Concido, Procido. Recido, & Succido, quæ habent penultimam correptam. ¶ Derivativa ſunt, Caſa, Caſo, as, & Caſito, de quibus infrá.

Cāsŭs, us, m. q. propriè idem quod ruïna, à cadendo. מפלת *mappêleth* קרי איד *keri* אֵיד *edh.* πῶσις. Gall. *Cheute, ruine, cas, fortune.* Ital. *Caſo, fortuna, ruina.* German. Ein fal/oder glücksfal. Belg. Een ghval. Hiſpan. *Caſo y fortuna, ò cayda.* Pol. *Treff, przypadek.* Vngar. *Eſet.* Ang. *A fall, chance or fortune.*] Curtius: Inopinato rhedæ caſu oppreſſus. ¶ Interdum idem quod fortuna, vel inopinatus eventus. σύμπτωμα, τύχη. Cicero de amic. Vt ſi in ejuſmodi amicitias ignari caſu aliquo inciderint. ¶ Modò calamitas & infortunium. σύμβαμα. Virgil. 2. Aeneid. Sed ſi tantus amor caſus cognoſcere noſtros. ¶ Caſus temerarius a Græcis αὐτόματον dicitur: à Cicerone Temeritas. ¶ Item caſus dicuntur vocabulorum formæ, quibus in aliam atque aliam cadunt effigiem. Hinc etiam veteres Caſcum, antiquum dicebant, quaſi jam cadentem. ¶ Caſus item Latinus dicitur ſextus, Ablativus quo Græci carent, cujus vis apud Græcos per genitivum explicatur. Sic appellatur à Varrone, authore Diomede Gram. li. 1.

Cāsŭālĭs, [πτωτικός. Polon. *Przypatkowi.*] ut Caſuales declinationes apud Probum: & Caſualis forma apud Diomedem Grammatices lib. 1: In ſingulari numero nominum formę Caſuales ſunt ſex.

Cāso, ſas, are, Frequenter cado: à quo fit aliud frequentativum
Caſito, as, [πολλάκις, ἢ πυκνῶς πίπτω. Gall. *Cheoir ſouvent, cheoir par le menu.* Ital. *Cadere ſpeſſe.* German. Stättig fallen/Offt fallen. Hiſp. *Caer muchas vezes.* Polon. *Często vpadam.* Vng *Gyakran eſöm.* Ang. *To fall often.*] Paul. Iureconſ. de ſervit. urb. prædior. l. Servientes: Si antea ex tegula caſitaverit ſtillicidium, poſtea vel ex tabulato, vel ex alia materia caſitare non poteſt

Cāsūră, ræ, f. p. [πίπτω. Pol. *Vpadnienie.* Vngar. *Eſet.* Ang. *Falling.*] Caſus ſeu cadendi actus. Hieron. Totum amiſit in caſura, quod erat ædificatum in ſabulo.

Cădūcŭs, a, um, penultima prod. Fragilis, mobilis, mortalis, à cadendo. [πτώσιμος. Gall. *Caduque, corruptible, ruineux, allant en decadence.* Ital. *Caduco, mortale, fragile.* German. Hinfellig / zerbrüchlich / zergenckich. Belg. Ongeſtandich / vergancelyck. Hiſpan. *Debil, que legeramente puede caer.* Pol. *Vpadl'y, śmiertelny.* Vngar. *Romlando, veſzendö.* Ang. *Falling into decaie, which falleth, which do not laſt.*] ¶ Item Caducus dicitur is, qui morbo eo laborat qui hominem cadere facit. Firmic. lib. 7: Si luna in horoſcopo fuerit inventa, ſtultos, lentos, fatuos & caducos efficiet. Plin. lib. 17: In drupis quoque, quæ matureſcentes tunc ſunt præcipuè caducę, id riguis magis evenit, etiãſi non ceciderint, faſtidiendis. ¶ Quandoque Caducus mortuus dicitur. Virgil. libro 6: Hinc multum fleti ad ſuperos, belloque caduci Dardanidæ. ¶ Caduca hæreditas dicitur, & caduca bona, quæ ab eo cui jure debebantur in alium ceciderunt. ¶ Caduca auſpicia veteres dicebant, quum aliquid in templo excidit, velutì de manu virgæ. ¶ Caducæ literæ, γράμματα ὀνηπίπλωτα, quæ obſcuriores ſunt, & viſum propemodum fugiunt. Plinius libro 13. capite 12: Scabritia levigatur dente, concháve, ſed literæ caducæ fiunt.

Cădūcĭtĕr, adverbium antiquum, teſte Nonio; idem ſignificans quod præcipitanter, [πτωτικῶς. Polon. *Naglie.* Vngar. *Veſzendöw l romlandoul.* Ang. *Rashelie.*] Varro: Frigidos nimbos aqua iſta caduciter ruentes pertimuerunt aquatiles querquedulæ natantes.

Cădīvŭs, pen. prod Quod per ſe cecidit: [ὀνηπίπλωτος. Gall. *Qui cheoit aiſément & de luy meſmes.* Ital. *Caduto da per ſe.* Germ. Das von ihm ſelbs hinfelt. Hiſpanicè, *Coſa que por ſi ſe cae como fruta.* Polon. *Sam przez ſiebie upadl'y.* Vngar. *Le eſöt.* Angl. *That falleth by the ſelf, tanſtorie.*] unde Cadiva poma dicũtur, quę nõ manu

manu collecta, sed sua spõte in terram cecidêre: & Cadiva folia, quæ per se ex arboribus cadunt. Plinius: Colligi mala post æquinoctium autumnale, cadiva separari, stramentis, floris, paleis ve iterũ.

Caduceum, n. s. Mercurii virga fuisse fertur, qua ille ad dissidia & discordias tollendas utebatur: à cadendo dicta, quòd concertationes & bella cadere faciat. [κηρύκειον. Gal. *Vne verge [illegible] qui alloyent en ambaſſade pour la paix.* Ital. *Una verga picciola che portauano gl' ambaſciadori [illegible]* German Ein Ruten oder Scepter des Mercury / mit welcher die streittigen befridiget hat. Belg Een Heranstock. Hiſpan. *Vara del Embaxador.* Polon. *Laska ktorey vderzenim pokoy znaczą: item Laska rzekamarſzolek naſzy noſzą.* Vng. *Bekeg ſzerzõ pálcza*, κηρύκ. Ang. *A white wand which meſſingers or amus adours that goeth for peace do weare.*] Nam quemadmodum per Fæciales bella indicebantur, ita per Caduceatores finiebantur. Nõ immeritò itaq; Mercurio quæ orationis deus, & deorũ nuntius habebatur, assignatum est caduceum, quòd dissidentium animi oratione præcipuè tedentur. Caduceum Aegyptii in speciem duorum draconum, maris & fœminæ figuravêrunt, qui parte media sui voluminis, nodo, quem *Herculeum* vocant, sibi allegantur, primisque partibus reflexi, in modum circuli oscula jungunt. Hanc virgam Apollo dicitur invenisse, & Mercurio donavisse, lyra vicissim ab illo accepta. Deinde aconibus autem caduceo additis hanc afferant [illegible] Mercurium, quum hac virgam manu tenens in Arcadiam proficisceretur, duos serpentes pugnantes vidisse. Ea virga illos interposita dicto citiũs prælium diremisse. Adeo ut deinceps [illegible] posteri caduceum duorum draconum similitudine fecerunt, qua etiam in palæstra, reliquisque certaminum ludis uti sunt. ¶ Habet caduceum [illegible] Iris [illegible] tum quoties aliquis simul minaretur & ad concordiam invitaret.

Caduceator, m. s. dicitur legatus qui pacem petebat: à caduceo quem manu gestabat [illegible] Gall. [illegible] Ital. *Ambaſciadore.* Ger. Ein Friedbott / ein Legat ſo man außſchickt frieden zu machen. Bel. Een Heraut Hiſ. *Embaxador.* Pol. [illegible] Vng. *A kieg zerzõ beſzarok* [illegible] *herald.* Ang. *An ambaſſadour of peace or warre.*] Cato: Caduceatori nemo homo nocet. Liv. 6 bell. Pun. Adeò res erat, ne in arcto res esset, caduceatorem misit, &c.

Caducifer, nomen quo Mercurius vocitatus est Quum enim Mercurius lyram in Cyllene monte Arcadiæ septem chordarum ad Atlantidem numerum instituisset, quòd Maia mater eorum illarum numero esset: ac non multò pòst deprehensa fuisset ab Apolline boves suas abigere, quò facilè à vera ab corripetrare, Apollini tradituro concessisse, ut lyram à puero inventam prædicaret. Quamobrem Apollo [illegible] quam quum [illegible] Mercurio dedisse, quam quum [illegible] Arcadiam profici cerebat, invenisse ab eo [illegible] draconibus sibi [illegible] & inter se mutuò pugnantes: quo visto virgam interposuisse & dicto citius prælium diremisse. Qua re consecuta, hujusmodi virgam pacis gratia creditum est constituta [illegible]. Vnde factum est, ut legati pacis Caduceatores dicerentur, posteriq; ejus rei exemplo Mercurio virgã deinceps duorum draconum similitudine ubique affinxerint. Hujus virgæ potestatem describit Virgil. Aen. 4:

Tum virgam capit, hac animas ille evocat Orco
Pallentes, alias sub tristia Tartara mittit.
Dat somnos, adimitq;, & lumina morte resignat.
Illa fretus, agit ventos, & turbida tranat. Nubila.

Cădurcum, [Germ Ein Krämerdecke Bel Een Deckſel der crantzen. Pol. *Podniebienie.* item *Namiotek nad łożkiem.* Vn *Morha födel, (anagy födel.* Ang. *A curteine, a quilte, a vaile.*] Tegumentum, hoc culcitra, qua merces teguntur: à Cadurcis Galliæ populis, ut inquit Plinius, apud quos lini præstantia palmam obtinet in culcitris. Iuvenalis: Institor hybernæ tegetis, niveique cadureci. Sunt qui putent esse vela illa pensilia, quæ lecto circumdantur. aut etiam tegmen quoddam quadratum, quale est in ludi, sub quo principes in solennioribus pompis vehi videmus. Iuven. violato pœna caduceo.

Cădus, [ד *cadh. קַד* ☉. Gal. *Vne cacque.* Ital. *Barille, botta.* German. Ein Weinfaß. Hiſ. *Vaſija de vino.* Pol. *Winna faſſa.* Vng. *Kad, hordo.* An. *A wine veſſell, a pipe, a barell.*] Vas vinarium, quo vinum conditur, ut vult Acron: cujus prima corripitur. Martialis: In Vaticanis condita musta cadis. Continet congios decem, vel (ut alii volunt) duodecim. Primi in Alpibus rustici cados ligneos circulis cinctos excogitarunt.

Cæcĭās, *καικίας*, Ventus qui ita flare dicitur ab Aristotele, non ut nubes propellat, sed ut ad se vocet. Flat inter Aquilonem & exortum Aequinoctialem. Plin. libro 2. cap. 47: Narrant & in Ponto Cæciam in se trahere nubes. De hoc vide multa apud Fraſm. in Adagiis.

Cæcĭlĭă, f. p. Genus serpentis cæci, unde & nomen accepisse videtur [Polon. [illegible] Vngar. *Kurta vak kigyo.* Ang. *A Slowe worm or [illegible] blinde.*] Colum. lib. 7: il & magnorum animalium noxium virus. Nam & vipera, & cæcilia sæpe quum in pascua nos improvidos supercubuerit, lacessita onere morsum imprimit. Vide ejusdem cap. 17. lib 6.

Cæcŭbum, [*καικύβον*. Pol. *Winno przebrane.*] Straboni, Vinũ genus nobilissimum ita dictum à Cæcubis Campaniæ populis, apud quos nascitur. Plin. lib. 4: Setivi & Cæcubi obtenduntur agri. His junguntur Falerni, Caleni. Martial. lib. 13: Cæcuba Fundanis generosi cooperuntur Amyclis.

Cæcus, m. Destitutus aspectu, visu carens. [עִוֵּר *hivver.* τυφλός. Gal. [illegible] Ital. [illegible] Germ. Blind. Hiſp. Ciego. Pol. *Ślepy, niewidomy.* Vng. Vak. Ang *Blinde.*] ¶ Quandoque idem est quod infidiosus, occultè malus, latens, tacitus, qui videri non potest. *κεδνοφυὴς.* Columel. lib. 1: Ex quibus sæpè contrahuntur cæci morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere queant. Cicero contra Rullum: Cur hoc est tam obscurum atque cæcum. Idem de Orat. Res cæcæ, & ab aspectu [illegible] remotæ. Sic Virgilius etiam Vada cæca, & Caverna cæca, sub quibus occultantur, ut oculos fallant. ¶ Translatum [illegible] quum aliquem Cæcum esse avarum: ut quum aliquem [illegible] dicimus. Cicero pro Sexto Roscio: Ipsos cæcos reddit cupiditas, atq; avaritia. ¶ Sic dicimus Cæcam noctem, in qua non videmus. ¶ Vestigia quoque cæca dicuntur, quæ in obscura aut incognita via versantur. Virgil. 6 Aeneid. Cæca regens filo vestigia. ¶ Idem Locus cæcus dicitur, in quo non videmus. Cæcæ fossæ, cæci aditus, qui sunt obscuri. ¶ Cæcum vallum, in quo præacuti pali affixi herbis vel fondibus occultantur. ¶ Item Cæcum intestinum, quod inter ileon, & colon situm, parvo oblongoq; ventri simile est: cæcum appellatum ab eo, quod ingressum exitui adversum non acceperit, sed hos tam vicinos habeat, ut plerunque in unum coire, & exitu carere videatur. ¶ Vel cæco apparet. proverbialis hyperbole frequens apud autores, de re vehementer perspicua. ¶ Cæcus cæco dux, *τυφλὸς τυφλῷ ὁδηγός.* Adagium evangelicis quoque literis celebratum, quo uti licebit, quoties indoctus indoctum docere, inconsultus imprudentem consilium dare conabitur. Allusit ad proverbium M. Tullius lib. de [illegible] mo: Cæci præscriptio, [illegible] dicitur absurda, quoties ipse qui præscribit, non [illegible] cat. Socrates apud Platonem in Theeteto. ¶ Huic proximum simile est. Cæca speculatio, *ἀλαοσκοπή.* ¶ Ne [illegible] cum dicerem, neq; imprudentem cõsultorem, *μετὰ τυφλὸν ὁδηγόν, μωρὸν μωρὸν* [illegible]. Subministrabo lum, adhibebo, Duce, sed à docto: Comitem pete, sed à consultis. ¶ Quid cæco cum speculo? *τί τυφλῷ καὶ κατόπτρῳ;* Cicero ad Sozium vertit: Quid cæco cum [illegible] chromo? ¶ [illegible] Iuvenalibus cæcis comitem quo quid est rei? Quæ sum opus est libris [illegible] quo regnum iuvenali alto? quo divitias ei qui nescit uti?

Cæcus, m. nutivum à Cæcus. ¶ Hi & nubem propitiam Vulcani hujus matrimonium iuxta [illegible] nem federet, forte fortuna [illegible] nulla quædam in ejus lem gremium evolasset, ex qua mater concepit: peperitq; filium, quem pottea [illegible] parvitatem Cæculum vocavit: à quo Cæcilio [illegible] quorũ familia Romę nobilissima fuit. Hic colonia [illegible] ne, postquã diu latiocinatus esset, Prænestinam civitatem in montibus condidit: & quum ad ludos vicinos populos invitasset, cœpit eos admonere, ut secum habitarent & propatria jactare se filium Vulcani: Quod quum [illegible] non crederent, invocato Vulcano ut se filium comprobaret, omnis illius multitudinis chorus est flamma circundatus. Quo facto commoti omnes, simul habitaverunt, & Vulcani filium esse [illegible] Hæc Servius [illegible] Virgilii libro 7 Aeneid. Nec Prænestina [illegible] datore [illegible] Vulcano genitũ pecora inter agrestia regem Inventumq; focis, omnis quem credidit ætas Cæculus [illegible]

Cæcus, a, atis, f. t. Privatus visu. Tum ad corporis, quàm animam refertur. [עִוֵּרוֹן *hivvaron.* τυφλότης. Gal. *Cecité, aveuglement.* Ital. *Cecità l' eſſer cieco.* German. Blindheit Hiſp. *Ceguedad.* f. Pol. *Ślepota.* Vng. *Vakſág.* Ang *Blindneſſe.*] Cic. de Arusp. resp. An tibi luminis obesset cæcitas plus quàm libidinis? Idem pro Dom. sua: Pœna omnis oculorum ad cæcitatem mentis est conversa.

Cæcŭgĕnus, ni, m. s. Qui cæcus natus est. [τυφλογενὴς Gal. [illegible] Ital. [illegible] cieco. Germ. Ein geborner Blinder. Hiſpan. [illegible] Pol. *Ślepo narodzony.* Vngar. *Vakon ſzűletõt.* Angl. *Borne blinde.*] Lucr. libro 2: Nam quum cæcigeni, foliis qui lumina nunquam Aspexêre, tamen cognoscant corpora tactu.

Cæco, as, act. p. Cæcum facio, excæco. [עִוֵּר *hivvér* τυφλόω. Gal. *Rendre ou faire aueugle* Ital. *Accecare.* Ger. Blind machen / blenden Bel. Verblenden. Hiſp. *Cegar à otro, hazer ciego.* Pol. *Oślepiam.* Vn. *Meg vakitom.* An. *To make blinde.*] Plin. de viris illustrib. Potitiòs Herculis sacerdotes pretio corrupit, ut sacra Herculea

servos publicos edocerent: unde cæcatus est. Cicer. 4. Philipp. Sed spes rapiendi atq; prædandi cæcat animos eorum. Idem pro domo sua: Argenti & supellectilis meæ cupiditate esse cęcatum. Cujus cõposita sunt, Excæco, quod est valde, seu perfectè cæco. Plin. Vt quum lavatur, si oculos attingat, excæcet. Obcæco, de quo infrà.

Cæcūtĭo, is, n. q. Parum video: [ἀμβλυώττω. Gall. *Estre aueugle, ne voir goutte, ou ne voir pas clair.* Ital. *Veder poco, esser bornio.* German. Bbet oder nur ein wenig sehen / ein blöd vnd abnemend gesicht haben. Belgicè, Niet voet sien. Hispanice, *Cegar ò ceguejar.* Polon. *Poczinam ſiȩ niecz.* Vngar. *Vaklok.* Ang. *To be dimme ſighted, to ſee bot à litle or not cleerelie.*] & Cæcutiens, quasi semicæcus. Varr. Vtrum oculi mihi cæcutiunt, an ego vidi servos in armis contra dominos? Hieronymus ad Paul. Vt rarus sit, qui non earum cæcutiat lectione.

Cæcūlto, as, Obtusum visum habeo, cæcus imitor. [ἀμβλυώττω. Gal. *Ne voir pas fort cler, Auoir les yeux comme esblouys.* Ital. *Veder poco, contrefare i ciechi.* Germ. Ein blöd vnd schwach Gesicht haben. Hisp. *Contrahazer à algun ciego.* Pol. *Szlnieie.* Vng. *Vaklok, homalyoſon látók.* Ang. *To be dimme in ſight.*] Festus: Cæcultare, est cæcos imitari. Plaut. Númnam mihi oculi cæcultant? est'ne hic noster Hermio?

Cædĭtĭæ tabernæ, Dictæ sunt à Cæditio quodam, qui eas in via Appia ædificavit.

Cædo, is, cecĭdi, penult. prod. cæsum, verbum activum, Percutio, ferio, verbero. [הכה *hichchâh.* πλήττω, τύπτω, μαστιγῶ. Gal. *Frapper, couper, trencher, tuer.* Ital. *Percuotere.* Germ. Schlahen / streichen. Belg. Slaen / geesſelen / dooden. Hisp. *Herir ò matar ò hierro.* Pol. *Być.* Vng. *Meg verȯm, el meresȯm, el tȯrȯm, áldozatra le vágom.* Ang. *To beat, to whippe, to cutt, to ſtrike, to kill.*] Terent. in And. Verberibus te cæsum in pistrinum Dave dedam. ¶ Interdum idem quod amputo, præcido. Cic. 3. de Divin. Arbores simul cum luna senescentes tempestivè cædi. Et paulò pòst: Qui robur illud cecidit, dolavit, inscripsit. ¶ Item Occido. Virgil. 2. Aen. Cæduntur vigiles. ¶ Ponitur quandoque pro immolo, sacrifico: ut apud eundem: Cædunt binas de more bidentes. ¶ Item pro frango. Cicer. 3. Verr. Cædere januam saxis, instare ferro. ¶ Cædi testibus, apud eundem ad Qu. Fratrem, est testium multitudine urgeri, premi, convinci. ¶ Hujus composita sunt Abscido, Concido, Circuncido, ἀφεκαιρέθην, Decido, Excido, Incido, Intercido, Occido, Præcido, Recido, & Succido: quorum pen. producitur. ¶ At Cedo sine diphthongo, cessi præteritum: & supinum cessum facit, multaque significat. [סר *sâr.* χωρέω. Gal. *Se retirer, donner lieu, ceder, obeir.* Ital. *Ritrarſi, dar luogo, accordarſi con alcuno.* Germ. Weichen. Belg. Wycken / plaetſe geven. Hisp. *Ir, dar lugar libre.* Polon. *Vſtępuie.* Vng. *Engedek.* Ang. *To giue place, to obey.*] Nam quandoq; Cedere significat abire, & locum victori dare, ἔκειν. Cicer. Cui quidem exercitus nostri, imperatoresque cesserunt. ¶ Quandoque, discedere, evitare, atque subterfugere rem aliquam. [Pol. *Strzegeſie.*] Plaut. Cedamus imbri. Hinc cedere iræ, ἡττᾶσθαι τῷ θυμῷ, dare locum iræ, & quasi ab ira discedere. Cedere bonis, Discedere à bonis, & quicquid nostrum erat, tradere creditori, ἐκχωρεῖν τῶν ὄντων. ¶ Cedere in jure, Ius quod habemus alteri tradere: quod & De jure cedere, dicimus. ¶ Cedere item, Est in jus alicujus venire: ut Cedunt mihi ea bona: id est, in jus meum veniunt. ¶ Et cum accusativo mediante In. Hier. super. Mat. Ita fiebat, ut oblatio liberorum suboccasione templi & Dei, in sacerdotum lucra cederet. ¶ Cedere lite, pro victum se fateri, & à judicio victum abire. ¶ Item cedere, ponitur pro accidere, evenire. Omnia ex sententia cedunt, In magnopere fortunatos, quibus & rectè & secus instituta feliciter cedunt. ¶ Item cedere, ponitur pro dare. Enn. Salvete optima corpora, cedite manus vestras, measque accipite. ¶ Pro concedere, obsequi, non repugnare. παρέχωρεῖν. Virgil. 2. Aeneid. Cedo equidem, nec nate tibi comes ire recuso. ¶ Pro succedere, seu in sortem contingere. Idem: Cesserit Ausonio si fors victoria Turno. ¶ Pro incidere. Plaut. Aulul. In hostem absolutus cedas. ¶ Invenitur & Cedò imperativum, Dic, φέρε δή, ἐπὶ: nec habet aliam personam, nisi tantùm Cedite pluraliter, habetque primam correptam. Terent. in Andr. Cedò, cujum puerum appposuisti hîc ante januam? Cicer. in Caton. Cedò, quî vestram Remp. tantam amisistis? id est, dic. Terent. in Phorm. posuit pro Da: Quin tu mihi argentum cedó? PHOR. imò uxore tu cedó. ¶ Invenitur cette, pro cedite. Nævius, pro industria ne te regem prognatum patrem Lycurgum cette. Ennius in Medea: Salvete optima corpora, cette manus vestras, measque accipite. Vide Nonium. ¶ Cedere diem, χωρεῖν τὴν ἡμέραν, inquit Vlpianus, significat incipere debere pecuniam: sicut Venire diem, significat eum diem venisse, quo pecunia peti possit. ¶ Cedere è vita, est mori. Cic. de Clar. Orat. Hortensius è vita cessit. Hinc Cessicus tutor dicitur in jure, cui tutela cessa est, & Cessitia tutela, quæ ita cessa in jure & translata est.

¶ Item Cessim ire, pro retrò cedere, vel retrò redire. Alfenus in L. 52. D. ad leg. Aquil. Item Iustinus libro 2: Commisso prælio ite cessim, inhibete remos, &c. Hujus verbi composita sunt, Abscedo, Accedo, Antecedo, Concedo, Decedo, Discedo, Excedo, Incedo, Intercedo, Præcedo, Procedo, Recedo, ἀφίστημαι, Retròcedo, & Succedo, quæ habent penult. producta.

Cæsŭs, participium à Cædo: [κεκομμένος. Gal. *Taillé, batu, tué.* Ital. *Tagliato, battuto.* Ger. Geschlagen. Hisp. *Coſa herida ò muerta.* Pol. *Vbity, Zwalczoni.* Vn. *Le vágatot, verettet ȯt.* An. *Cutt, killed, beaten.*] Cæsis copiis, Cic. ad Brut. lib. 10 Cæsis victimis, Idem ad Attic. lib. 2. Cæsæ arbòres, Plin. lib. 16. cap. 12.

Cæsum, Vide CAESA.

Cæsūrā, ræ, f. p. propriè Incisura. [חמאת חמיר *chamîr demi machtſéb* קלב *kétſeb.* τμῆσις. Gal. *Coupe, taillade, inciſion.* Ital. *Taglio.* Ger. Erhawung / beschneidung. Hispan. *Cortadura.* Pol. *Przyćinienie, odczieczie, odrzezanie.* Vng. *El metczés, el vágas.* Ang. *A cutt, a gash.*] Plin. libro 17: Ante Calendas Martias crescit ad brumam usque, desinitque quùm durescere incipit hoc signum, quod tempestivam habet cæsuram. ¶ Cæsura item in carmine dicitur, quum in medio versus vox pronuntiantis quasi inciditur, pedis alicujus principio finem dictionis terminante. Hæc quadrifariam dividitur, alia Penthemimeris dicitur, sive semiquinaria, alia Hepthemimeris, sive Semiseptenaria: tertia Trochaica: quarta Bucolica. ¶ Penthemimeris est, quum post duos primos pedes superans syllaba invenitur, quæ dictionem terminet: ut, Arma, virumque cano: &, Italiam fato: habet enim ex quinque dimidium. ¶ Hepthemimeris est, quum post tres pedes similiter syllaba dictionem terminans invenitur: ut, Arma virumque cano Trojæ. Continet enim septenarii medietatem. ¶ Trochaica est, quum post duos pedes trochæus partem orationis perficit: ut, Nil nostri miserere. ¶ Bucolica, quum post quatuor pedes syllaba superat in partem orationis desinens, & invenitur trochæus partem orationis terminans: ut, Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Cæsūrātim, Succinctè, breviter. [σωτόμως. Gal. *Succintement, brieuement.* Ital. *Succintamente, brevemente.* Ger. Beschneidig / kurtz / behawtlich. Hisp. *Cortando, brevemente.* Pol. *Krotce.* Vn. *Rövideden.* An. *Shortlie, in few wordes*] Vtitur hac voce Sidonius in Epistola quadam ad Claudianum.

Cæsim, adverbium significat cædendo, sive per incisionem gladii: [ὀκκοφορέω, κοπίζω, τρυπάω. Gal. *Par membres.* Ital. *Appezzi, à minuto, à brano à brano, di taglio.* Germ. Durch beschneiden oder hawen. Belg. Al houwende / al stekende / al staende. Hisp. *Cortando, à cuchilladas, de miembro en miembro.* Pol. *Znarzmienim, cżieczim.* Vng. *Vágua, meoxue.* Ang. *By cutting in partes or membres.*] ſicut Punctim. ὀκκοπίζω, pungendo. Liv. 2. bel. Pun. Hispano punctim magis quàm cæsim assueto petere hostem. Colum. lib. 5: Major autem pars operis in vineam ductim potiùs, quàm cæsim facienda est: id est, cum maturitate potiùs, quàm uno impetu. ¶ Cessim vero gemino ſ: & sine diphthongo aliud significat: de quo vide infrà suo loco.

Cæsĭo, onis, verbale, Incisio. [חמאת *chamîr* מחבב *machtſéb* קלב *kétſeb.* τμῆσις. Gal. *Coupeure.* Ital. *Tagliatura.* Ger. Erhawung. Hispan. *Cortadura.* Pol. *Nacżiecżie, narzynienie.* Vng. *Metczés, vágás.* Ang. *Cutting.*] Colum. lib. 4 cap. 33: Et post quinquennium cæsa, more salicti recreatur, atq; in pallum formata, ferè usq; in alteram cæsionem perennat.

Cæsĭtĭum, tii, n. ſ. [Pol. *Tuballa bial'a.* An. *A handkercheſe.*] Linteolum erat purum & candidum: dictum quòd cædendo ad candorẽ perveniret: vel quòd oras circuncisas haberet. Plaut. in Epid. Linteolum cæsitium. Ex Nonio.

Cædēs, dis, f. t. Mors ferro, aut alia vi illata, præsertim ab eo qui occidere, aut ferire volebat. [רצח *réitſach.* φόνος. Gal. *Meurtre, tuerie.* Ital. *Vccisione, morte violenta.* Ger. Todtschlag / mordt. Belg. Eenen doodſlach. Hispan. *Muerte con fuerca, ò matanca à huerra.* Polon. *Mord, Zabyczie.* Vng. *Ölȯklés, fegyuer miat valo halál.* Ang. *Slaughter, murther, killing.*] Cicer. in Bruto: Nam quum in sylva ita facta sua cædes esset. Ovid. 8. Metamorph. -modo vulnera fratrum Ante oculos mihi sunt, & tantæ cædis imago. Plin. lib. 14. cap. 13: Invenimus inter exempla Mecenii uxorẽ, quòd vinum bibisset è dolio, interfectam fuste à marito, eumq; cædis à Romulo absolutum. ¶ Inde dicimus aliquem commisisse cædem. ¶ Hujus diminutivũ est Cædicula. ¶ Cædes [Pol. *Rabanie.* Vn. *Ea vágas.*] de Cæsura lignorum, taliumque. Gellius libro 19. cap. 12: Cur tantam ligni atque frondium cędem faceret, percontatus est.

Cædŭus, adjectivum, κοπικὸς, ut Cædua sylva, quæ scilicet religiosa non est, sed quoties opus est, ad ignis vel ædificiorum usum cæditur. [κωνεαζορδήν: ὕλη ὑλοτομία, ὑλοτόμιον. Gallicè, *Taillis.* Ital. *Boſco da tagliare.* German. Det zuhawen ist. Hispan. *Boſque que ſe corta ò puede cortar.* Polonicè, *Kurabanie wolny.* Vng. *Vago, az mit ſzabad le vágni.* Ang. *A wood that u cutt as often*

ut ostiem ut neede is.] Plin. lib. 13. cap. 4: Cæduæ palmarum sylvæ. ¶ Contrà Incidua sylva dicitur, quæ non cæditur.

Cælatura, Vide CAELO,

Cælēbs, generis communis, Vir sine uxore, aut mulier sine marito vivens. [ἄγαμος, ἄγυνος. Gal. *Qui n'est point marié, sans femme.* Ital. *Huomo ouer donna, non maritati.* Germ. Der oder die ausserthalb dem Ehestandt lebt/ein Mann ohn ein Weib/ein Weib ohn ein Mann. Belgicè, Ongehoudt. Hispanicè, *Varon soltero ò muger soltera.* Polonice, *Maż bez żoni albo żona bez męża, mł'odzieniec.* Vngar. *O'zuegy, nötelen fzw'z.* Ang. *Chaste, vnmaried, that vse single.*] Dictus cælebs (ut inquit Hieronymus) quòd cœlo dignam vitam agat, qui coitu careat. August. Cælebs qui non habet uxorem, vel quæ non habet maritum: qualia sunt numina in cœlo, quæ absque conjuge sunt, si agapetas non attendamus. Hi accipiunt Cælibes non tàm pro uxore carentibus, quàm pro castis & omni venere abstinentibus. Sed propriè dicitur Cælebs, qui uxorem non habet, etiamsi concubinas habeat. Nam Cælebs & maritus contraria sunt. Mart. lib. 12: Corrumpis sine talione cælebs. Hoc est, corrumpis alienas uxores, quum ipse vivas in cælibatu, nec habeas uxorē, quam illi vicissim possint corrumpere. Quint. Num clarus, an obscurus: magistratus, an privatus: civis, an peregrinus: liber, an servus: maritus, an cælebs: parens liberorum, an orbus sit. Cicero de Legib. Cælibes esse prohibento. Inde dicimus Torum cælibem, & vitam cælibem, actam in cælibatu. Ovid. Quæ si non fuerat, cælebs te vita deceret.

Cælĭbātŭs, us, m. q. Prō vita, quæ agitur sine uxore. [ἀγαμία. Gal. *Estat d'vn homme non marié.* Ital. *Lo stato di castità o di non esser maritato.* Germ. Der ledig Standt ausserthalb der Ehe. Hisp. *Soltura de no ser casado.* Pol. *Żywot bez żony, panieństwo, wdowieństwo.* Vng. *O' zuegyseg, fzw'zeség.* Ang. *Chastitie, singlenesse, or the estate of one vnmaried.*] Mart. Cōstituit Mercurius pellere cælibatum. Sueton. Verùm amissa uxore Lepida, duobusq; ex ea liberis, mansit in cælibatu.

Cælĭă, potus genus ex frugibus confecti: cujus meminit Plin. lib. 22. cap. 25.

Cælĭbāris hasta, dicebatur, qua caput nubentis comebatur, quæ in corpore gladiatoris occisi stetisset, ut sicut illa conjuncta fuerat cum corpore gladiatoris, sic cum viro nova nupta esset copulata. Festus.

Cælo, as, n. p. Sculpo, incido. [חרת *pittàch* γλύφω. Gal. *Grauer; en estoffer* Ital. *Scolpire, intagliare.* Ger. Außgraben/ außstechen/ geetzen/ arbeit machē. Bel. Beeisterē. His. *Labrar de buril ò sinzel, sinzelar.* Pol. Wirzeźbić, *wiritwā.* Vn. *Kimetczóm, ki faragom.* An. *To carue, graue or intayle.*] Cic. 1. de Divinat. Hanc speciem Praxiteles cælavit argēto, & noster expressit Archias versibus. Virg. -cęlataq; in auro Fortia facta virūm. ¶ A' quo cælata vasa dicuntur, quæ veteres *Anceſa* vocabant, quòd circuncidendo fiant: & cælum, γλυπτήριον, ipsum instrumentum, quo quippiam cęlatur. Plin. lib. 33. constituxit hoc verbum instar eorū, quæ pretium signant. L. Crassus, *inquit*, orator duos scyphos habuit Mentoris artificis manu cælatos, sestertiis centum: confessus est tamen, nunquam se his uti propter verecundiam ausum.

Cælātūră, f. p. Ars est cælandi, aut ipsa scalptura & incisio. [חרות *pittúach.* γλυφή. Gal. *Graueure ou estoffeure, mestier de graueur.* Ital. *Intagliamēto, l'arte di tal lauore.* Ger. Die kunst des außgrabens/ außstechens/ oder Bildwercke zu machen. His. *Obra de sinzlo ò la arte de sinzelar.* Pol. *Wirzeźbianie, wiricztwo.* Vn. *Metczés.* An. *The art of graning or carving.*] Plin. lib 19. cap 4. Superq; pistrinarum operibus, & cælaturis vivere. Idem lib 35 ca. 12. Qui plasticen matrem statuariæ, sculpturæq;, & cælaturæ esse dixit.

Cælātŏr, oris, [חרט *mephatsách* γλυφεύς. Gal. *Graueur ou estoffeur* Ital. *scultore, intagliatore* Ger. Ein Außgraber Außstecher His. span. *El que labra de sinzel.* Pol. Wirzeźbiarz. Vng. *Metczö, faragó.* Ang. *A grauer, caruer or intayler.*] Quint. lib 2. cap. 4. Calator cælum desiderat, & pictor penicilla. ¶ Argenti cælatores, Plin. lib. 34. cap. 8.

Cælāmĕn, inis, idem quod cælatura. [γλυφή. An. *Engrauing, entayling.*] Ovid. 13. Metamorph. -neque enim clypei cælamina novit Oceanum, & terras cumq; alto sydera cœlo.

Cællo, cęllis, diphthongo, & gemino l, scriptum, Verbum antiquum, & quo solùm in compositis utimur, significat percutio, aut frango, κτυπέω, τύπτω. Præteritum facit Ceculi, vel culsi, & supinum Culsum. ¶ Hinc fiunt cōposita Percællo, Procęllo, & Recællo: Percællo idē est quòd percutio, pulso, frequenter ad animū transfertur. Terent. in And. Perculsit illicò animum. Procello idem est quod propello, vel everto. Inde Procella: de quo suo loco dicemus. Item Recællo idem quod reclino. Est & Cello, sine diphthongo scriptum, de quo vide infrà.

Cæltes, is, est instrumentum ad sculpendum aptum. [Polon. *Dłotko.* Vn. *Vésfw'.*] Quidā à cælo, alii à cællo deductū putāt.

Cælūmă, ulcus in oculi cornea tunica, latius quàm bothrym, sed profundum minus. Avicenna Lilimie vocat.

Cælsus, Vide CELSVS.

Cælum, n. s. Instrumentum, quo utuntur argentarii, dum vasa sculpunt, aut quo sculptores, aut statuarii utuntur in ligneis, aut lapideis simulachris scalpendis. [חרס *chéret.* γλυπτήριον, γλυφίον. Gal. *Burin ou autre instrumēt à grauer.* Ital. *Scalpello.* German. Ein Außstecher / ein Schrotetysen/ein Grabmetssel. Belg. Een stoeckyser oft graefbeytel. His. *Sinzel ò buril.* Pol. *Dłoto ktorym wirzeźbiemy.* Vn. *Vésfw ponczolo vas.* Ang. *A grauing or caruing instrument.*] Vnde est illud: -cælo fabricata Myronis.

Cœlum, [שמים *schamáym.* οὐρανός. Gal. *Le ciel, les cieux.* Ital. & Hisp. *Cielo* Ger. Der Himmel. Belg. Den Hemel. Pol. *Niebo.* Vn. *Mczy, Eeg.* Ang. *The heauen, the firmament.*] Vno nomine dicitur tota illa mundi pars, quæ est supra elementum ignis, quam philosophi Aethera appellant: ita dictum à celando: hoc est, occultando: quòd inferiora omnia celet, & tegat: sive à stellarum imagine, quæ in eo quodammodo cælatæ apparent. Ambrosius lib. Hexam. Cælum, quòd impressa stellarum lumina habeat, quasi Cælatum appellatur: sicut argētum, quod signis eminentibus refulget, cælatum dicimus. Varro cœlum, quasi κοῖλον: hoc est, cavum, dictū putat: & sic per œ diphthongum scribendum videretur. Cic. pro Pomp. Pompeiū omnes, sicut aliquem non ex hac urbe missum, sed de cœlo lapsum intuentur. ¶ In cœlum ferre vel tollere, Est summis honoribus afficere. ἐς τοὺς οὐρανοὺς Cic. Attic. lib. 3: Salaminii nos in cœlum decretis suis sustulerunt. ¶ De cœlo detrahere, Est de summo honoris gradu deturbari. Cicer. 6. Philipp. Collegam de cœlo detraxisti. ¶ Philosophi, decem cœlos esse dixerunt, quorum septem à planetis appellavêre: octavum, sydereum, seu stellatum: nonum verò, quum nescirent cujus conditionis esset, vocaverunt cœlum aqueum, crystallinúmve, non à frigiditate, sed transparentia, quod per illud sydera appareant, & pelluceant. Decimum locum sibi vendicat cœlum illud, quod ultimum philosophi putantes, Primum mobile vocaverunt. Undecimum cœlum beatorum sedes, ab Ethnicis philosophis ignoratum, quod idcirco theologi *Empyreum* vocaverunt, non quòd calore, sed splendore & claritate cæteris antecellat. ¶ Sunt igitur undecim cœli, scilicet cœlum empyreum, primū mobile, cœlum crystallinum, cœlum stellatum, cœlum Saturni, cœlum Iovis, cœlum Martis, cœlum Solis, cœlum Veneris, cœlum Mercurii, & cœlum Lunæ. Hæc fusiùs tractantur in lib. de Cœlo ab Aristotele. Cicer. 4. Tuscul. Cœlum hoc in quo nubes, imbres, ventiq́ue coguntur, quod & humidum, & caliginosum est propter exhalationes terræ. ¶ De cælo ici, & fulmine afflari. Cicero lib. 2. de Divinat. Summanus de cœlo ictus. ¶ De cœlo servare, Est cœli statu observato, auspicia inde sumere. Auspicia enim non nisi sereno cœlo rata erant: cōtrà fulmine aut pluvia turbabantur. Cic. in Vatinū: Quòd eo die scires, de cœlo esse servatum. Idem Attico lib. 2: Milo proscripsit se per omnes dies cōmitiales de cœlo servaturum. ¶ Plin. lib. 11. cap. 37. cœlum capitis, cranium videtur appellasse, eò quòd caput totum eo tegatur; ut inferiora hæc cœlo: Hoc (*inquit*) est viscerum excelsissimum, proximumq; cœlo capitis, sine carne, sine cruore, sine sordibus. ¶ Interdum Cœlum sumitur pro aëre. Virg. 1. Aeneid. -maria ac terras, cœlūq; profundum. Idem Georg. 1: -& varium cœli prædicere morē. Vbi Servius, Cœli: id est, aëris. Lucret. In hoc cœlo qui dicitur Aër. Plin. libro 2: Et hoc cœlum appellavêre majores, quod alio nomine Aëra. Hinc grandines sunt, & pruinæ, imbres, procellæ, turbines ventorum. ¶ Cœlum pro vivorum regione: id est, terra, sumitur etiam, ut in illo Virg. lib. 6. Aeneid. Sed falsa ad cœlum mittunt insomnia manes. quia sicut Dii nobis, ita nos inferis superi habemur. Macrob. in Somn. Scip. capite 3. ¶ Cœlum ἀρχαιότατον antiquissimum deorum fingunt Poëtæ, qui Terra sorore in matrimonium ducta, Saturnum, Bætillum, Dogana, & Atlanta genuit. A' cujus nomine formosissimum supremum corpus Cœlum dicunt fuisse appellatum. ¶ A' cœlo ad terram, ἀπὸ ἀρχαιῶν μέχρι γῆς, Proverbialis figura, perinde valens ac si dicas, quamvis de re, ab extremo initio usque ad supremum finem. Plaut. in Persa. ¶ Neque cœlum, neq; terram attingit, Οὔτε γῆς, οὔτε ἀρχαίων ἅπτεται. De re vehementer absurda atque aliena, quæque nulla vicinitate pertineat ad id, de quo agitur: Lucian. in Pseudomante. ¶ Cœlum digito attingere, proverbiali hyperbole dicuntur, qui longè supra mortalium conditionem, ac dius proximi esse videntur: Cicero ad Attic. lib. 2. ¶ In cœlo esse aliquem, proverbiali hyperbole dicimus, qui est supra modum fortunatus ac gloriosus. Cicero ad Attic. libro 2. ¶ In cœlum expuis, ἐς ἀρχαῖον πτύεις: id est, Facis quod in tuum ipsius recidat caput. Aut obloqueris iis qui facilè possint lædere. ¶ In cœlum jacularis, ἐς τὸν ἀρχαῖον τοξεύεις Est apud Zenodotum & Suidam, deus qui frustrà lacessiant: aut qui audent eos lacessere, quos non possunt lædere: nihil enim ferire potest, qui cœlum sagittam torquet, nisi quòd divos videtur petere. ¶ Cœlo ac terræ loqui proverbii specie dicuntur, qui frustrà vociferantur. Sic enim solent, qui diffidunt hominum præsidiis, exclamare, ô cœlum, ô terra. Theognetus apud

tus apud Athenæum. ¶ Mare cœlo miſcere, Proverbialis hyperbole, pro eo quod eſt, omnia perturbare, nihilq; non facere. T. Livius: Quid eſt quòd cœlo terram, terrę cœlũ miſceant? Lucianus in Dialogo Promethei & Mercurii. ¶ Cœlum territat: Proverbialis hyperbole apud Virg. & cœlum territat armis. Convenit in minaces & feroces, Thraſonesq; magniloquos. ¶ Toto cœlo errare, proverbium eſt, in eos qui vehemẽter aberrant, quod uſurpat Macrobius Saturnal. lib. 3. ¶ Adhuc cœlum volvitur, Proverbium quo uti licebit, quoties ſignificabimus adhuc ſupereſſe ſpem, & nondum omne tẽpus, quod melioris fortunæ ſolet occaſionem adducere, exactũm eſſe. Theocr. in Charit. *Οὔπω μέλιτος ἄχων ἔκορε' ἠερίους, ἐδ' ὑπουρεύς*: id eſt, Nondum defeſſus provolvere deſiit æther Menſes atq; annos. Quod enim unus annus negat, alter ultrò defert. In maſculino genere uſus eſt Ennius: Quem cœlus genuit. Idem: Cœlus profundus, autor eſt Soſipater lib. 1.

Cœlēſtĭs, ſte, Divus, divinus, è cœlo proficiſcẽs. [*ἠερίος*. Gal. *Celeſte, de l'air, du ciel, divin.* Ital. *Celeſte.* Germ. *Himmeliſch.* Belg. *Hemelſch.* Hiſp. *Celeſtial.* Polon. *Niebieſky.* Vng. *Mennyéi.* Ang. *Heauenlie.*] Virgil. 1. Aeneid. -tantæne animis cœleſtibus iræ? Liv. 4. ab Vrbe: Siccitate eo anno plurimum laboratum eſt: nec cœleſtes modò defuerunt aquæ, ſed terra quoque ingenito humore egens. Cœleſtes etiam ſubſtantivè dicimus pro cœlitibus, & diis ſuperis. Cicero 6. Philipp. Quid eſt, quod de voluntate cœleſtium dubitare poſſimus? Idem 3. Offic. Hercules, quem hominum fama beneficiorum memor in cœleſtium concilio collocavit.

Cœlēſtĭſſĭmŭs, ſuperlativus. [Vng. *Fölöſte igön ményei:*] Velleius Paterculus Hiſt. 2. Cœleſtiſſimorum ejus operum pro capru mediocritatis meæ adjutor fuit.

Cœlĭcŏlă, Qui vel quæ cœlum habitat. [*ἠερίων*. Gall. *Celeſte, qui habite au ciel.* Ital. *Habitatore del cielo.* Germ. *Eynwohner des Himmels.* Hiſ. *Morador del cielo.* Pol. *Mnieſkaiacy.* Vng. *Mennyéi, egghe lako.* Ang *That dwelleth in heauen.*] Virgil. 2. Aeneid. Me ſi cœlicolæ voluiſſent ducere vitam.

Cœlĭcŏlĭs, a, ũm, *ἠερίων*, Cœleſte: ut, Cœlica regna.

Cœlĭfĕr, Atlantis epitheton eſt, quem poëtæ ob inſignem Aſtrologiæ peritiam finxerunt ſuſtinere cœlum. *ἠερηφόρος*. Virgil. 6. Aeneid. -ubi cœlifer Atlas Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum.

Cœlĭtēs, cœlitum. pen. corr. Dii cœleſtes, qui cœlum inhabitãt. [*ἠερίοι*. Gall. *Celeſtes, habitans au ciel.* Ital. *Dei celeſti.* Germ. *Die Himmeliſchen/ die im Himmel ſind.* Hiſp. *Los dioſes ò ſanctos del cielo.* Pol. *Niebieſcy.* Vngar. *Menybeliek.* Ang. *Thay which duelleth in heauen.*] Cœlum autem appellabant veteres, illam mundi partem, quam nos Aethera, ſive Aethereum mundũm vocamus: hoc eſt, omne illud, quod eſt ſupra elementum ignis. Vnde Solem & Lunam, & cæteros planetas inter deos cœleſtes numerabant. Cic. 2. de Divin. Ego Deũm genus eſſe ſemper dixi, & dicam cœlitum. Idem in Somn Scipion. Et grates, *inquit*, tibi ago ſumme Sol, vobisq; reliqui cœlites. ¶ Legitur & apud Ovid. 5. de Ponto, ſingulare Cœlite: Quale tamen potui de cœlite, Brute, recenti Veſtra procul poſitus carmen in ora dedi Vbi vocat Auguſtum Cœlitem.

Cœlĭtŭs, pen. corr. adverb. Significat è cœlo: ſicut Divinitus, à Deo. [*ἠεριοθεν*. Vng. *Menyből*. Ang. *Frome heauen.*] Hieronymus: Tandem cœlitus inſpiratus præciſam morſu linguam in oſculantis ſe faciem expuit.

Cæmēntum, n. ſ. [חומר *chómer*. *χάλιξ*. Gal. *Moilon, blocaille.* Ital. *Pietre & ſimile materia da murare.* Ger. *Allerley vngewerckte Stein zu den Mawren.* Bel. *Merſteen.* Hiſpan. *Cimiento ò pared de piedra manpueſta.* Pol. *Wſtieſiaky kamien do muro wania ſpoſobny.* Vng. *Méſzkés kősal eppw'letre való egyéb ſzerſzám.* An. *Morter, parget, rubbiſhe.*] à Cædo, ut quidam putant. Sunt enim Cæmenta, omnis rudior materia, à qua ædificia conſtruuntur: quales ſunt rudes lapides nulla arte ad ædificium accommodati aut politi, ſed quales inveniuntur temerè congeſti. Fodinas quoq; ruſtici Campaniæ *Cæmentarias* appellant. Livius 1. bel. Pun. Nec erat difficile murum ſubruere, quòd cæmenta non calce durata erant, ſed interlita luto, ſtructuræ antiquæ genere. Colum. lib. 9: Sub porticibus quadratæ aræ cæmentis, vel etiam laterculis extruuntur. ¶ Aliquando ponitur pro ipſo opere: id eſt, ædificio, quod ſtructo lapide erigitur. Plinius lib. 26. cap. 22: E reliquis pallidus in cæmento rarò utilis: Globoſus contra injurias fortis, ad ſtructuram tamen infidelis eſt. ¶ Interpres utitur in Bibliis pro calce, aqua ſabuloq; fermentata. Habuerunt lateres pro ſaxis, & bitumen pro cæmento.

Cæmēntārĭī, [*χαλικοδόμοι*. Vng *Kő mives*. An. *Roughe maſons.*] Dicuntur Cæmentorum: hoc eſt, ædificiorum, quæ ex lapidibus ſunt, ſtructores, quos Fabros murarios appellant.

Cæmēntĭtĭŭs, a, um, Quod ex cæmento eſt: [*χαλικῶδες*. Gal. *Fait de moilon.* Ital. *Fatto de rotame di calce.* Ger. *Von allerley zuſam mengeleßnen Steinen gemacht.* Hiſp. *Coſa edificada de tal manera.* Pol. *Zwſzeliakiego kamienia zbudowany.* Vng. *Meſzből álló.* Ang. *Made of morter or parget.*] ut Parietes cæmentitii. Vitr. li. 2. cap. 8: Itaq; pilis lapideis, ſtructuris teſtaceis, parietibus cæmentitiis altitudines extructæ.

Cæpē, gener. neut. & indeclinabile, à capitis magnitudine dicitur: unde & prima vocalis diphthongum accepit. [בצל *batſál*. *κρόμμυον*. Gal. *Oignon.* Ital. *Cipolla.* Ger. *Zwybel.* Hiſp. *Cebolla.* Pol. *Cybula.* Vng. *Vereſs hagyma.* Ang. *An onyon.*] Plin. lib. 19: cap. 6: Ergo omnibus annis ſeparatim ſemen cæpe cauſa ſeritur, ſeparatim cæpe ſeminis. ¶ Dicitur & Cæpa, cæpæ. Ovid. 4 Faſt. Cædenda eſt hortis eruta cæpa meis. ¶ Cæparum plura ſunt genera, nobiliſſima Aſcalonia, ab Aſcalone oppido Iudææ. Nam ut refert Strabo lib. 16: Aſcalonienſium regiò præcipuè fert cæpas. Columella: Pompeiam vel Aſcaloniam cæpam eligito, & componito in fidelia. Cępa oculos mordet, unde à Græcis nomen impoſitum *κρόμμυον*, quaſi pupillam oculi cõprimi cogeret, ſicut ſcribit Ariſtoteles in Problematibus. Vnde Lacrymoſa dicitur à Columella. ¶ Cæpas edere aut olfacere, *κρόμμυα ἐσθίειν*. dicebantur joco proverbiali, qui lacrymari viderentur. Ductum eſt hinc proverbium, quòd cęparum odor ut eſt acris, conſueverit lacrymas oculis excutere. ¶ Quis uſus cæpis putridis? *πρὸς κρόμμυα σπουδὴ κρομμύου*; De rebus aut etiam hominibus ridiculis, & quorum nuſquam eſt uſus. Etenim quum cæpe ſit herba per ſe viliſſima, ſimul atq; computruit, nihil eſſe poteſt abjectius.

Cæpŭlă, diminutivum à Cæpa. [Vng. *Vereſs hagymátska.* Ang. *A litle onyon.*] Pallad. Hoc menſe cæpulas ſeris.

Cæpĭtĭŭs, a, um. [Vng. *Hagyma féle.* Angl. *Of onyons.*] & Cæpitium ſubſtantivum, ſecundum Priſcianum, pro eo quod eſt ex genere cæparum.

Cæpētum, penult. prod. [*κρόμμυον*. Vng. *Hagyma féle.* Ang. *An onyon bed.*] Gell. lib. 20. cap. 7: Cæpetum revireſcit, & congerminat decedente luna. Quo loco legitur & cæpitium: id eſt, teſte Priſciano, cæpẽ.

Cæpīnă, pen. prod. eſt locus cæpis cõſitus, vel ipſarum cæparum uno in loco cõſitarum multitudo. [*ὁ κρομμυὼν, κρομμύων πλήθ*. Gall *Le lieu où croiſſent les oignons, oignonniere, ciues, ciuots, oignons.* Ital. *Luoco ſemineto de cipolle.* Ger. *Ein Zwybelgarten/ ein ort da viel Zwybel ſtehen.* Hiſp. *Cebollino, ò ſimiente de cebollas.* Polon. *Ogrod cebulny.* Vng. *Vereſs hagymás kert, ahol ſok hagyma vagyon.* Ang. *A place planted with onyõs, a bed of onyons.*] Col. lib. 11. cap. 3: Cæpina magis frequenter ſubactam poſtulat terram, quàm altiùs converſam. Et paulò pòſt: Sed Cæpina vel ſæpiùs, certè non minùs debet quàm quater ſarriri.

Cæpus, facie ſatyro ſimilis, cætera inter canem & urſum, naſcitur in Aethiopia. Strabo lib. 17.

Cæră, & ejus derivata, Vide CERA. ¶ Malè enim quidam per æ ſcribunt, quum nec origo quæ eſt Græca, nec libri veteres id ſuadeant. Vide Manutii Orthographion.

Cærago, liquor vel ſuccus ex favorum concavitatibus, ſaporis amari, Græci *èrithicem* dicunt.

Cærĕmŏnĭæ, pen. corr. [חקות *chukkóth*. *θρησκεῖαι, τελεταί*. Gal. *Ceremonies.* Ital. *Cerimonie.* Ger. *Allerley heilige Brauch/ Kirchengepräng.* Hiſ. *Las cerimonias.* Pol. *Obrzędy.* Vng. *Czeremónia.* An. *Ceremonees, rites.*] vel ab oppido Cære, vel à carendo dictę ſunt. Nam Vrbe à Gallis capta, quum Veſtales virgines ſimulachra deorum ex hoſtibus erepta traducerent, in oppidum Cære potiſſimum convenêre, ubi benignè fuerunt hoſpitio ſuſceptæ, donec à Gallis civitas per Camillum liberata fuit. In cujus beneficii memoriam Romani præſtiterunt, ut omnis divinus cultus Cæremonię à Cære diceretur. Liv. lib. 5. ſcribit: L. Albinium de plebe virum, virgines ſacerdotes, ſacraque plauſtro Cære pervexiſſe: unde Cęremoniis ſit enatum nomẽ. Macrob. lib. 2 cap. 3. innuit Cæremonias à carendo dictas. Servius Sulpitius (*inquit*) Religionẽ eſſe dictam tradidit, quę propter ſanctitatẽ aliquam remota & ſepoſita à nobis ſit: quaſi à relinquendo dicta, ut à carendo Cæremonia. In quo exemplo illud notandũ eſt, dici etiam Cæremonia in ſingulari. Cæſar 7. bell. Gall. Quod more eorũ graviſſimã cęremonia cõtinetur.

Cærete, Vide CAERE.

Cærŭlĕŭs, a, um. Quod cœli puri, & nubibus vacui colorem imitatur: quaſi cæluleus. [*κυανοῦς*. Gal. *De couleur bleuë comme le ciel.* Ital. *Color verdone ò d' azurro.* Germ. *Himmelblaw.* Hiſp. *Color verde ò azul eſcuro.* Pol. *Bl'awotny.* Vn. *Kék, eegſzínw'.* Ang. *Skie coloured, or blew like azure.*] Vnde & mare, quòd à cœlo colorem ſuum accipit, propriè Cęruleum dicimus. Virg. 12. Aeneid. Fontesque fluviosque voco quęque ętheris alti Relligio, & quæ cæruleo ſunt numina ponto. Sic etiam Cic. lib. 1. de Nat. deor. Neptuni oculos dixit eſſe cæruleos, ad maris nimirum colorem reſpiciens.

Cærŭlĕātŭs, cæruleo colore infectus. [Vng. *Meg kékitetőt.*] Velleius Paterculus Hiſt. 2: Cùm in omnia & in omnibus venalis, cùm cæruleatus & nudus genibus innixus glaucum ſaltaſſet.

Cærŭlŭs, a, um, pen. corr. Quod cærulei coloris eſt per ſe ſuaq; natura.

natura. [γνλαυκινός. Vng Kék, eeg fzínw'. Angl. *Which is skie coloured by nature.*] Catullus: Cærula vertentes abiegnis æquora palmis. Et apud Virg. li. 10. Aeneid. Freta cærula. Interest igitur inter cærulum & cæruleum, quòd Cærulus naturæ color est: Cæruleus nàturâ fingit & imitatur. Cornelius Fronto lib. de diff. vocab.

Cærŭlum, substantivùm, seu potiùs in plurali numero Cærula, pro mari frequentissimè accipitur apud poëtas. Virgil. 3. Aeneid. Adnixi tòrquent spumas, & cærula verrunt.

Cærŭlĕum, Arenæ genus est, quæ in auri atq; argenti metallis nascitur pictorum usui: cujus tria sunt genera, Aegyptium, Scythicum, & Cyprium. Vide Plin. lib. 34. cap. 12. & 13.

Cæsă, quæ & incisa vocantur, sunt particulæ orationis, quæ Græci κόμματα vocât: differuntq; à membris, quæ κῶλα. Membrum enim est pars periodi ex pluribus verbis absolutè aliquid significans, hoc modo: Etsi vereor, judices, ne turpe sit pro fortissimo viro dicere incipientem. Cæsum autem pars orationis ex duobus aut pluribus verbis nondum quicquam absolutè significans, hoc modo: Etsi vereor, judices, ne turpe sit. Cæsa oratio dicitur quum non efficiuntur membra ex cõnexione verborum, sed singula verba aliquid significantiâ proferuntur, hoc modo: Quis est ille Gellius? Armiger Catilinæ, stipator tui corporis, concitator tabernariorum, latrator fori. ¶ Veteres etiam Cæsa vocabant, quæ postea Gæsa dicta sunt: quæ erant tela Gallis peculiaria, sicuti Romanis pila, & Macedonibus sarissæ. Vàrrò: Qui gladus cincti sine scutis, cum binis cæsis essent.

Cæsile, quod hìc corruptè legebatur, vide CASEALE.

Cæsăriēs, riei, f. q. Coma. A' crebra cæsione: ideoque propriè virorum est. [טְוִיזִית *tsitsith* צֶמֶר *pérah* צְמָה *tsammáh.* κόμη, κουρά. Gall. *Perruque.* Ital. *Zazzera.* German. Das Haar der Mañs personen/welches man offt abschneidet. Hisp. *Cabelladura.* Polon. *Długie włosy męskie.* Vng. *Hók.* Ang. *The heare, or bushe of head heare.*] Plaut. in Mil. Vide cæsaries quàm decet. ¶ Cæsaries promissa: id est, longa, apud Liv. bel. Pun. 8. ¶ Vnde Cæsariati, comati dicuntur. Plaut. in Mil. Qui milès admutiletur cæsariatus.

Cæsărĭātŭs, [Vng. *Hókos.*] Cum Plauto utitur ita Apuleius libro de Mundo: Videas & vitidantibus comis Cæsariatam esse comam.

Cæsion, Cæsim, Vide CAEDO.

Cæsĭŭs color, Oculorum proprius est, quem & Felineum à felium oculis nonnulli appellaverunt: [γλαυκὸν χρῶμα. Gal. *De couleur du ciel, pers.* Ital. *Color del cielo, azurro.* Germ. Himmels blawe farb der Augen besönders. Bel. Hemmels blau/Lesuer. Hisp. *Turquesado, color del cielo.* Pol. *Błękitny wzrok.* Vngar. *Matska szém szín, avagy kékes.* Ang. *Gray of colour.*] quemadmodũ & Græci γλαυκὸν quod nocturnorum oculorum similitudinem repræsentet. Est autem hic color subviridis, igneo quodam splendore intermicans: qualem in leonis oculis potissimum conspicimus. Hujusmodi oculos Minervæ Poëtæ tribuerunt, bellorum præsidi, utpote præferocis animi indices: unde & γλαυκῶπις à Græcis, à nostris *Cæsia* peculiari epitheto appellatur. Est autem hic color diversus à cæruleo, manifestè eos distinguente. Cic. 1. de Natur. deor. ubi sic habet: Apollinem semper imberbem, cæsios oculos Minervæ, cæruleos Neptuni.

Cæsōnēs, pen. prod. Quj cæso matris utero nati sunt. Plin. li. 7. cap. 9: Primusq; ex Cæsarum familia, à cæso matris utero dictus: qua de causa & Cæsones dicti.

Cæspēs, gener. masc. ul. t. à Cædo fit, & significat terram cum herba avulsam, seu in modum lateris cæsam. [רֶגֶב *régheb* גְּרָפָה *megrapháh.* βῶλος. Gal. *Motte de terre, glazon, blette de terre herbue.* Ital. *Ceppo, cespite, zoppa.* Ger. Ein Wasen/ein Graßbusch. Belg. Eenen toif/een vosse. Hisp. *Cesped, tierra con rayzes.* Pol. *Darn.* Vn. *Pásitos hant.* An. *A sodde, or turffe.*] Virg. 1. Aeglog. Paupertis & tuguri congestum cæspite culmen. ¶ Ex cæspite agger castrensis fit. Lucan. lib. 1: Et subitus rapti munimine cæspitis agger Præbet securos intra tentoria somnos. Docet Veget. li. 3. qua altitudine, ac latitudine cæspes circuncidi debeat.

Cæspĭtĭtĭŭs, a, um, Quod fit ex cęspitibus. [ὁ ἐκ βαλῶν πεποιημένος. Gal. *Fait de mottes de terre.* Ital. *Fatto di terra & di herba.* Germ. Das auß Wasen gemacht ist. Hispan. *Cosa hecha de cespedes.* Pol. *Darniasty.* Vng. *Az mi hantból áll.* An. *Of soddes or turffes.*] Vnde Tribunal cęspititiũ, vocatur suggestum ex cæspitibus factum. Flavius Vopiscus: Deinde concursus ad cæspititium tribunal. ¶ Aræ cęspititiæ, ex cęspite congestæ. Iulius Capitol. Centum aræ uno in loco cæspititiæ extruuntur.

Cæspĭto, as, penult. corrept. act. p. Pedem offendo ut quasi ruere cogar, ad cæspitem offendo, vacillo. [כָּשַׁל *chaschál.* πτερόφορον βαδίζω. Gal. *Broncher, trebucher.* Ital. *Scapucciare, inciampare.* German. Stürchten/sich mit den Füssen stossen. Hispan. *Tropecar andando.* Polon. *Szwankuie.* Vngar. *Botlom.* Angl. *To stumble, falter.*]

Cæspĭtātōrēs. [Vng. *Botló lonak.* Ang. *Which stumbleth which falltreth.*] equi, qui sæpè in cæspitem, vel lapidem, aut aliquid hujusmodi impingunt.

Cæstrum, n. s. Instrumentum, quo ebur cavatur Plin. lib. 35. cap. 11: Lala Cyzicena perpetua virgo M. Varronis juventa, & penicillo Romæ pinxit, & cæstro in ebore imagines mulierũ maximè, &c. Ibidem: In encaustice pingendi duo fuisse antiquitùs genera constat, cera, & in ebore cæstro: id est, viriculo, donec classes pingi cœpêre.

Cæstŭs, us, m. q. Genus clavæ pilas plumbeas loris bubulis appensas habens, quo Daretem & Entellũ pugnasse legimus: à cædendo dictum. πυγμή. Virg. lib. 5. Aeneid Sin crudo fidit pugnam committere cæstu. ¶ Cestus verò, cesti sine diphthongo sumitur pro cingulo, & zona illa virginea, quam maritus prima nocte dissolvebat: & est fœminini generis, quamvis & masculini reperiatur. Ab variis punctis sic dicta. κεστὸν enim pungere est. Vnde cingulum illud Veneris, quo ipsa Martem, & Iuno Iovem conciliabant, à Poëtis Cestus, κεστὸς dicitur. Martialis: Vt Martis revocetur amor, summiq; tonantis, A'te Iuno petit cestos, & ipsa Venus. Vnde cestum veneris, τὸν κέντρον τοῦ κεστοῦ, habere dicuntur, qui novis modis quemlibet in amorem sui pelliciunt. ¶ Sed & lorum, aut opus interpunctum, acúve pictum, commune ornamentum fœminarum, *Cestos* Græci vocant. [חֲגוֹרָה *chaghoráh.* Gal. *Ceinture d'espouse.* Ital. *Cintura di donne.* Ger. Allerley hübsche Band so die Weiber zu der zierd brauchen. Hisp. *Corea ò cinta de la muger.* Pol. *Opassanie, sakiewka, niewieściey.* Vng. *Czifrás ö.* Ang. *A brides girdle.*] ¶ Proinde Celtus Africanus, contra quem scripsit Orig. 24. libros edidit, quos aterum varietate κεστοὺς appellavit. Hinc Incestus: & Cestilus diminutivum.

Cæsŭlĭæ, A' vetustissimis dicti sunt, qui cæsiis sunt oculis, Festus.

Cæsum. Cæsi. Vide CAEDO.

Cæsūră, Cæsuratim, Cæsus, Vide CAEDO.

Cæteră. Cæterum absq; recto masculino in singulari numero usitato, ex Græco, καὶ ἑτέρως: id est, & alter [אַחֵר *achér* מִשְׁאָר *nischeár.* Gall. *L'autre, la reste.* Ital. *Il resto, l'altre cose.* Germ. Das vbertig. Hisp. *Lo restante.* Polon. *Ostatek, cożbedzie.* Vng. *Az többi.* Ang. *The rest, that remanieth.*] Ter. in Hec. Quàm fortunatus cæteris sum rebus. Cic. 4. Acad. Cætera series deinde sequetur. Idem 6. Ver. Argentum illi cæterum purum apposuerat. ¶ Cætera doctus, figurata locutiò, derivata à Græcis, qui κατὰ præpositionem frequenter subaudiunt. Cic. 1. de Natur deorum: Non solùm enim poëta suavis, verumetiam cætera doctus, sapiensque traditur, in quo tamen Ciceronis loco in plerisque exemplaribus, Cæteroqui legitur. Martialis: Visceribus bonus est, cætera vile sapit: id est, quantum ad cætera. ¶ Nominativo singulari Cęterus in masculino genere usus est Cato de Re rust. cap. 22, ubi sic habet: Cæterus ornatus domi Pompeii emptus est.

Cæterŏ, adverb. [אַחֵר *achar.* λοιπόν, ἐς τὸ λοιπόν. Gal. *Au reste, au demeurãt,* Ital. *Quanto al resto.* Ger. So viel dz vbertig. Hisp. *Acerca de esto.* Pol. *Naoślatek, ostatnie.* Vn. *Egyébkor, azutan.* An. *Moreouer, as touching the rest.*] Plin. lib. 10. cap. 58 Palumbes fœminæ incubat, postmeridiana in matutinum, cæterò mas; hoc est, quod reliquum est temporis.

Cæterōquīn vel Cæteroqui, pro alioquin. [ἄλλως τε, ἐπεὶ καί. Gall. *Sans cela, autrement.* Ital. *Altramente, oltre di questo.* Germ. Sunst. Hisp. *En otra manera.* Pol. Acz. Vng. *Egyéb aránt, azon kívül.* An. *Otherwise.*] Cic. de Orat. Illam autem concinnitatem adhibet quidem hic subtilis: quem, nisi quòd solum, cæteroquin rectè quidam vocant Atticum.

Cæterŭm, [אֲבָל *abál.* μέντοι. Gal. *Toutesfois, neantmoins.* Ital. *Ma, quanto al resto.* Ger. Aber. Hisp. *Mas.* Pol. *Naoślatek.* Vng. *Továbba.* An. *Moreouer: neuertheless.*] conjunctio, significat Alioqui, aut Reliquum, sive in posterum. Salust. histor 4: Scio equidem tibi magnas opes virorum, armorum & auri esse, & ea re à nobis ad societatem ab illis ad prædam petieris. Cæterùm consilium est Tigranis regno integro procul à domo per nostrà corpora bellum conficere: ubi scribit Sosipater pro alioquì positum esse. Plaut. Pœn. Dehinc cæterùm valete: id est, in reliquum & posterum tempus.

Cæterŭs, etiam quandoq; adverbialiter capitur pro deinceps. [τὰ ἄλλα. Vng. *Egyebtan.*] Virgil. 9. Aeneid. Cæterà parce puer bello. Curtius: Cæterà opimam prædam fore: id est, in posterum.

Cāĭă, Caianus, Vide CAIVS.

Cālæ, [Ang. *Billets.*] teste Servio, à majoribus dicebantur fustes, quos portabant servi sequentes dominos ad prælũ: unde etiam Calones dicebantur. Nam consuetudo erat militis Romani, ut ipse sibi arma portaret, & vallum: vallum autem dicebant Calas. Lucil. Scinde calam, ut caleas: id est, scinde lignum, & focum accende, ut calefias.

Cālabră curia, Romæ erat proxima casæ Romuli, à calando: id est, vocãdo dicta, quòd ibi ante fastorum cognitionẽ Põtifex convocata plebe pronuntiabat, quot dies inter Calendas & Nonas

Nonas intercederent. ¶ Hinc Curia ipſa, teſte Macrob.lib.1, cap.15, Calabra dicta eſt, quòd in ipſam populus calaretur.

Caladrius, pro avis nomine, vide CHALADARIVS.

Călămă, æ, f. p. eſt haſta ſeu ſpica ipſius frumenti: dicta ἀπὸ τῆς κάλυς, quod eſt lignum, vel ἀπὸ τῆς καύσεως, ſic appellatum, Suidas.

Calamagroſtis, καλαμάγρωσις, Graminis genus, foliorum magnitudine ad arundinem penè accedens, jumenta apud Babylonem (ubi juxta vias copiosè naſcitur) enecãs. Latini Græcorum imitatione Gramen arundinaceum appellant.

Călămārĭum, Theca, ſive repoſitorium calamorum, Theca calamaria. [קסת kéſeth. κάλαμος θήκη. Gal. *Calamar, ou eſcritoire.* Ital. *Pennaiuolo.* Ger. Ein Schreibzeug/ein Federrohr. Hiſ. *Caxa de eſcruauias.* Pol. *Kałamarz.* Vn. *Penna tartó, penna vális.* Ang. *A pennar, a caſe for pennes.*] ¶ Calamariæ thecæ Suet. in Claudio: Sero enim ac vix remiſit, ne cuivis comiti, aut librario calamariæ & graphiariæ thecæ adimerentur. Mart. de his lib.14: Sortitus techam calamis armare memento.

Călămēnthă, pen.prod. apud Col.li.4.cap.27, ponuntur pro fragmentis veterum calamorum: hoc eſt, pedamẽtorum, quæ ex calamis: hoc eſt, ex arundine fiebant.

Călămīnthă, æ, [καλαμίνθη. Gal. *Pouliot ſauuage, ou l'herbe au chat.* Ital. *Nipotella.* Germ. Bergmünz/Steinmünz. Hiſpan. *Lanenada.* Pol. *Polei na skalach rosnaci.* Vng. *Lómenta.* Ang. *Wild peniriall or pudding graſſe.*] Herba eſt montibus familiaris folia habens ocymi incana, ſurculos aridos, caules anguloſos, & florem purpureum. Hoc autem calaminthæ genus officinæ, ſervata propemodum antiqua appellatione, *Calamentum* vocant. ¶ Sunt & aliæ duæ Calaminthæ ſpecies: quarum altera pulegio eſt ſimilis, & figura & odore, licet aliquanto major ſit: unde & *Pulegium ſylveſtre* à vulgo appellatur. ¶ Altera, menthaſtro ſimilis, foliis oblongioribus, caule & ramulis majoribus, quàm ſuperior. Vide Dioſcor.lib. 3.cap.34. & Ruell. lib.3 cap.30.

Călămīſtĕr, vel calamiſtrum, tri, Tenue ferrum, quo in cinere calefacto criſpantur capilli, unde ſunt illi tanquam annulli, qui cincinni vocantur. [חריט charit. καλαμεῖς ἰδ. Gal. *Vn inſtrument où l'on pour griller ou frizer les cheueux.* Ital. *Ferro da increſpare i capelli.* Ger. Ein Pfreimbd/mit dem man das Haar krauß machet. Hiſpan. *Hierro para encreſpar los cabellos.* Pol. *Spilka taka kedzierzawia wł oſy.* Vng. *Hayfodorító vas.* Angl. *A frizling yron to frizle the heare with.*] Cicer. in maſculino genere uſus eſt in Orat. id quod & Soſipater Grammaticus annotavit. Removebitur omnis inſignis ornatus quaſi margaritarum, ne calamiſtri quidem adhibebuntur. Et Varro de ſcenicis originibus in maſculino quoq; poſuit, teſte eodem Soſipatro lib. 1. In neutro genere uſus eſt Plaut. in Curculione: Pecten, ſpeculum, calamiſtrum meum. ¶ Hinc Calamiſtratus, a, um, adjectivũ, id quod calamiſtro inuſtum, & ornatum eſt. [Ang. *Frizled or criſped.*] Cicer. poſt reditum: Calamiſtratus ſaltator. Idem pro Sextio: Calamiſtrata coma. Plaut. in Aſin. Quiſnã iſtuc tibi accredat, cinœde calamiſtrate?

Călămītæ, f. p. [καλαμῖται. Gal. *Petites grenouilles.* Ital. *Ranochi picciolí.* Germ. Ein Laubfroſch. Hiſp. *Ranas pequennas que ſe hallan enel çannaueral.* Pol. *Zelona żabka.* Vng. *Zöld béka, vagy ſzent katalin aszszon békaja.* Ang. *Litle frogges.*] Ranæ minimæ ſunt, & viridiſſimæ, quæ à quibuſdã Driopetæ vocantur: ſic dictæ quòd inter calamos verſentur. Plin.lib 31.cap.7.

Călāmītēs, Gemma, à Calamo nomen habens, quòd plures ſimul junctæ inveniantur. Plin.lib.37.cap.10.

Calamochnus, καλαμόχνυς, ἀδάμας, Eſt ſalſa quædam lanugo in locis paluſtribus calamis tenuioribus adnaſcens, exaqua dulci & marina, ubi ſe miſcent. ¶ Alio nomine Adarca dicitur. Vide Plin.lib.22.cap.10.

Călămŭs, m. ſ. Frutex aquaticus ex quo quum multæ res fierent, multa ſignificat. [קנה kanéh. κάλαμος. Gal. *Roſeau ou canne, tuyau de blé, chaume, chalumeau, gluot.* Ital. *Canna ſottile, penna da ſcriuere.* Ger. Ein Rohr/ein Schreibfäder. Belg. Een ſchacht. Hiſp. *Canna, ò paja como de trigo: cãna para eſcriuir ò otra.* Pol. *Pioro, trzcżina* Vn. *Nád.* Ang. *A reede, a ſtalk, a wheatẽ or oaten ſtraw, a pipe or whiſtell, a penne.*] ¶ Primùm ſignificat ſagittam. Virg. Aeglog. 3: -quum Daphnidis arcum Fregiſti, & calamos. Plin.lib.16: Calamis populi Orientis bella conficiunt. ¶ Deinde inſtrumentũ quo ſcribi ſoler. Primi enim calami ex arundine conficiebantur. Martialis in diſtichis: Dat chartis calamos habiles Memphitica tellus: Texantur reliqua tecta palude tibi. ¶ Ponitur aliquando pro fiſtula. Virgil. Aeglog. 5: Nec calamis ſolùm æquiparas, ſed voce magiſtrũ. Hujus primum inventorẽ fuiſſe Pana volunt poëtæ. Idem Aeglog. 3: Pan primus calamos cera conjungere plures Inſtituit. ¶ Calamus item eſt virga, cui hamus filo longo alligatur ad capiendos piſces, ſimiliter virga ad capiendas aves viſco illita. Martialis: Galbula decipitur calamis, & retibus ales. ¶ Aliquando accipitur pro ſtipula, & pro quacunque re tereti, ac fiſtuloſa ob ſimilitudinem arundinis. Vnde arborum quoque ac vitium calamos dicimus: id eſt, teretes particulas & virgas ad ſerẽdum in terra aptas. Plin. Qui ſi longius efferantur pomorum calami, rapis inſixos optimè cuſtodire ſuccum arbitrantur. ¶ Eſt etiam calamus menſura ſex cubitorum & palmi. ¶ Calamus odoratus, κάλαμος μυρεψικός. Dioſcoridi, arundini ſimilis eſt aſpectu multis geniculatus nodis, caſiæ ſapore, tactu mollis, & quum frangitur, ſciſſilis, intus araneoſus, locum in quo naſcitur, ſuaviſſimo replens odore. Provenit in Arabia, India, & in Syria juxta Libanum montem. Vide Plin.lib.12.cap.20. ¶ In officinis appellationem retinet.

Călămĭtās, tis, f.t. propriè ſignificat calamorũ fractionẽ, quę fit grãdine aut tempeſtate. [אידה edh רעה rahdh שואה ſchóah שמאה ſchemamáh. κάλαζα. Gal. *Calamité, malẽcontre, perte, malheur, miſere, proprement greſſe qui rompt le tuyau dublé.* Ital. *Grandine, calamità, miſeria.* Ger. Ein Hagel der die Saat zerſchtecht/arbeitſeligkeit/jammer/noht. Hiſp. *Danno que haze la tempeſtad, generalmente danno, ò de ſaſtre ò perdida qualquiera.* Polon. *Nedza, pſota, grad ktorigyto tł ucze.* Vngar. *Nyaualya, nyomoruſág.* Ang. *Miſerie, calamitie, the breaking of the ſtalkes of cornes by tempeſt.*] Plaut. Caſin. Profectò herclè non fuit quicquam olerum, Niſi quicquid erat, calamitas profectò attigerat nunquam. Terent. in Evnuch. Ipſa egreditur noſtri fundi calamitas. ¶ Tranſlatè, pro omni miſeria, & pernicie ponitur. Cicero ad Attic. Nemo majorem calamitatem morte Panſæ accepit. ¶ Alterius calamitatem & afflictionem ut ſuam quenque putare debere, atque ferendo quantum in ſe eſt adeſſe decere Ethnicus Poëta Euripides hoc voluiſſe verſu admonere videt; dum inquit: ἐκ αἰσχρὸν ἀνθρώποισιν ἀλλήλων κακά.

Călămĭtōsŭs, penult. product. adjectivum, Quod calamitate lædi ſolet. [δύζυξος. Gal. *Suiet à greſle & à eſtre gaſté par le mauuais temps.* Ital. *Rouinato dalla tempeſta, dalla gragnola & mali tempi.* Ger. Das vom Hagel mag zerſchlagen werden. Hiſpan. *Perdido per danno que haze là tempeſtad.* Pol. *Rzecz wſzelka ktora grad moze potł ucz.* Vn. *Nyaualya ald vettetõt.* Ang. *Broken and caſt doune by tẽpeſt.*] Plin.lib.18.cap. 7: Hordeum ex omni frumento minimè calamitoſum: quia tollitur antequam triticum occupet rubigo. Calamitoſus ager apud Catonem: & calamitoſum cœlũ, cap. 1, & 35. ¶ Calamitoſus etiam, ærumnoſus eſt, malus calamitatibusq; prægravatus, inquit Nonius. [שחם ſchomém רע rah. πλησίπονος, πολυώδυνος, ἄθλιος. Gal. *Miſerable, poure malheureux, calamiteux, affligé d'ennuis, & fuſcherie.* Ital. *Pieno di miſerie, diſgratie, auerſità.* Ger. Ellendhafft/arbeitſelig/jamerhafft/mit noht beſchweret. Hiſp. *Coſa perdidoſa ò diſaſtrada.* Pol. *Nedzny, vpadły, vtrapiony.* Vng. *Nyaualyás, nyomoruſágos.* An. *Miſerable, full of miſerie, wret ched.*] Cicer. 1. Verr. Et honoris ampliſſimi puto eſſe, & accuſare improbos, & miſeros, calamitoſoſque defendere.

Călămĭtōsē, adverbium, Miſeré. [ὀιζυχῶς, ἀθλίως. Gal. *Malheureuſement, miſerablement, piteuſement.* Ital. *Meſchinamente.* Germ. Arbeitſeligklich/jämerlich. Hiſp. *Perdidamente.* Pol. *Nedznie.* Vng. *Nyomorúltul, nyaualyáſságoſſan.* Ang. *Miſerablie, wretchedlie.*] Cicer. 3. Offic. Nam quod ajunt minima de malis: id eſt, ut turpiter potiùs, quàm calamitosè: an eſt ullum majus malum turpitudine?

Călāntĭcă, f. p. Tegmen muliebre quod capiti accommodatur. [צניפה tſeniphâh. καυνία. Gal. *Sorte de couurechef ou chaperon de femme, calote en Chãpaigne.* Ital. *Cuffie di donna.* Ger. Ein Tüchle bey Weyberen/Schleyer. Hiſp. *Vn cierto tocado de mugeres que ſe dize coſia.* Polon *Rantuch, podwika.* Vng. *Konty, fore valo gyólts.* Ang. *An hoode or kerchief for a woman.*] Cicer. in Clod. Túne, quum vincirentur pedes faſciis, quum calanticam capiti accommodares, &c.

Călāſsis, autore Feſto, Veſtis genus fuit apud veteres; quod Græci καλάσιριν vocant. Sunt qui dicant tunicæ muliebris nodum eſſe, quo circa cervicem connectitur.

Călātă comitia, Vide in dictione COMITIA.

Călăthŭs, pen.cor. ab aliquibus Qualus, & Quaſillus: ab aliquibus Fiſcella. Vas vimineum, ſecundum Porphyrionem, in quo mulieres penſa vel tramam revolvunt: aut in quo flores, vel fructus, aut aliquid id genus ferunt. [סל ſal סלסל ſalſilláh. κάλαθος, πάλαρος. Gal. *Panier de cliſſe ou d'oſier.* Ital. *Seſto, paniere.* Ger. Ein Korb/ein Zeinen auß Weyden oder Gerten geflochten. Hiſpan. *Canaſta de varas.* Pol. *Koſzik.* Vng. *Koſár.* Ang. *A panier, frayle, or basket.*] Virg. in Alexi: tibi lilia plenis Ecce ferũt Nymphæ calathis. Ovid. lib.4. Faſtorum: Hæc implet calathos lento de vimine nexos: Hæc gremium, laxos degravat illa ſinus. Erat autem calathi forma ſupernè latior, paulatim in anguſtũ deſinens, qualem etiam in turbine cõſpicimus. ¶ Accipitur interdum pro calice ad ſacrificium apto. Virgilius in Daphnide: Vina novum fundam calathis Ariſia nectar. Servius ait eſſe vas æneum in quo lac, vel recens caſeus diſtrahitur.

Călăthĭcŭs, diminutivum, [καλαθίσκος. Vngar. *Koſaratska, (auagy) koſárotska.* Ang. *A litle frayle, or basket.*] Parvus calathus.

Catullus:

Catullus: Ante pedes autem candentis mollia lanæ Vellera, virgari custodiebant calathisci.

Calathiana viola, Flos est præter violarum naturam Autumno proveniēs, lutei coloris, foliis minutis, sine odore: à calathi figura ita appellatus. Vide Plin. lib. 21. cap. 6.

Călātōrēs, καλάτορες, Dicebantur servi, ἀπὸ τῶ καλᾶν, quod est vocare, quòd semper vocari possent ob necessitatē servitutis.

Călĕī, Autore Festo, dicebantur apud veteres armillæ, quibus triumphantes utebantur, & milites ob virtutem donabantur.

Calcēndix, Festo conchæ genus est.

Călcĭfrăgă, æ, Herba est in maritimis petris ferè nascens, à calculis frangendis ita dicta: ἱππουρις: de qua vide Plin. lib. 27. ca 9, & Ruell. lib. 2. cap. 129.

Calcíoli (quod hic corruptè legebatur) Vide CARFIOLI, & CARSEOLI.

Calco, & calceus, Vide CALX.

Călcŭlŭs, m. ſ. Lapis brevis terræ admixtus: ſic dictus, quòd moleſtiam calcantibus exhibeat: vel, quòd calcem: hoc eſt, pedem offendat. [אבן מהלך בדור tſerór. ψαφις, λιθίδιον. Gall. *Petite pierre, grauu, la pierre ou grauelle, mereau ou getton à conter ou iouër* Ital. *Saſſopicciolo.* Ger. Ein Sandſteinlein. Belg. Een Keſelſteen. Hiſp. *Pedrezita.* Pol. *Kamik.* Vng. *Kövecske, láb ſértögetö köuecs.* Ang. *A pebble or grauell ſtone, the ſtone in the bodie, a cheſſe or table man counters.*] Virg. 2. Georg. Tenuis ubi argilla, & in dumoſis calculus arvis. Cicero de Orator. Demoſthenes conjectis in os calculis ſumma voce verſus multos uno ſpiritu pronunciabat. Eſt item Calculus, Lapillus in renibus, aut veſica generatus, meatum urinæ prohibens, aſperrimumq; gignens cruciatum: quod morbi genus Græci λιθίασιν appellant. Plinius lib. 11. cap. 37: Sed hominum quibuſdam diro cruciatu ſubinde naſcentes calculi, & ſetarum capillamenta. ¶ Qui autem eo morbo laborant, Calculoſi dicuntur. Plinius libro 40. capite 21: Hic & calculoſis, & inflationi, & torminibus illinitur. Celſus libro 7. capite 26. de curatione calculoſorum. A' Græcis λιθιῶνται, λιθιῶντες. Plinius lib. 21: Vtuntur ad alopecias, lithanicos, opiſtotonicos. ¶ Item Calculus, ψῆφος dicitur, quē Latronem ſcu Latunculum antiqui appellaverunt, vulgus *Scacum* vocat, Martialis: Hic mihi biſſeno numeratur teſſera puncto, Calculus hic gemino diſcolor hoſte perit. Quoniam autem calculis ſubducere rationes ſolemus, calculus pro ipſis rationibus ponitur. Hinc Revocare, ſive Reducere ad calculum, eſt aliquid exactiùs ſupputare. Cicero de Amicitia: hoc eſt, quidem nimis exiguè & exiliter ad calculum revocare amicitiam, ut par ſit ratio acceptorum & datorum. Idem: Itaque tibi concedo, ut ſi te alicujus dati pœnitet, ad călculū reducas. ¶ Calculis olim Græci ſententias & ſuffragia collige bāt, candidis abſolutionē, nigris cōdemnationem ſignificantibus, unde factum eſt, ut Calculum pro ſuffragio, ſententia, & judicio ponamus. ¶ Hinc q; proverbialiter: Album calculū addere, λευκὸν ψῆφον προσθεῖναι, pro approbare, ſubinde legimus apud doctos. ¶ Connæ calculus, Κόννης ψῆφος. In hominem aut rem nihili nulliusque momenti. Proverbium manavit à Conua quopiam citharœdo. ¶ Calculo mordere, ψήφῳ δάκνειν, dicuntur, qui ſuffragio lædunt aut ulciſcuntur hominem. Ariſtoph. σὺ δ' ἀκαιρεῖσθαι. ¶ Plurium calculus vincit, πλὴν πλείονων ψῆφος νικᾷ. Quoties in conſilio ceditur multitudini.

Călcŭlo, as, āre, ψηφίζομαι. [Angl. *To compte, to caſt accompte.*] Rationem facio. Inde

Călcŭlātŏr, A' Calculis: id eſt, lapidibus minutis, quos antiqui in manu tenentes, numeros componebant. [חושב mechaſcheb. λογιστής. Gal. *Calculeur, contenr, dreſſeur de conte.* Ital. *Chi ſa conte, calculatore.* Germ. Ein Rechenmeiſter. Hiſp. *Contador como cantante.* Pol. *Rachmiſtrz.* Vng. *Szám vetö.* Ang. *Which caſteth accomptes.*] Martial. lib. 10: Nec calculator, nec notarius velox Majore quiſquam circulo coronetur.

Călcŭlōſŭs, a, um, Calculis plenus. [λιθώδης, λιθέων. Gall. *Pierreux.* Ital. *Pieno di pietruccie.* Germ. Von Steinlinen. Hiſp. *Pedregoſo.* Pol. *Kamieniſty.* Vng. *Köuetsös.* An. *Full of grauell or ſmall ſtones.*] Colum. Loca aprica calculoſa, glareoſa, interdum & ſaxoſa amat. Et apud Plin. lib. 35. cap. 14: Calculoſum ſolum.

Călēndæ. [חדש chodeſch. καλάνδαι Plutarcho. Ger. Der erſte Tag eines jettlichen Monats.] Primus dies menſis: ab eo quòd hoc die calentur dies menſis Nonæ à pontificibus, quintanæve an ſeptimanæ ſint futuræ. Quinque calo Iuno Novella. Septem calo Iuno Novella. Hæc Varro libro 5. de ling. Lat. Macrobius autem in 1. Saturnal. totam hanc rem copioſè tradidit. Priſcis, *inquit*, temporibus antequam faſti à Cn. Flavio ſcriba invitis patribus in omnium notitiam proderentur, pontificiminor hæc provincia delegabatur, ut novæ lunæ primum obſervaret aſpectum, vitumque regifugii ſacrificio nuntiaret. Itaque ſacrificio à rege & minore pontifice celebrato, idem pontifex calata: id eſt, vocata in capitolium plebe, quot numero dies à Calendis ad Nonas ſupereſſent, pronuntiabat, & quintanas quidem quinquies dicto verbo Calo, ſeptimanas repetito ſepties prædicebat: Et hunc diem qui ex his diebus, qui calarentur primus eſſet, placuit Calendas vocari. Hęc Macrobius. Eam autem ob cauſam populo quotnam dies Calendarum eſſent prædici neceſſe erat, ut ſciret, quinam Nonarum dies eſſet futurus, quo confluere in Vrbem populus ſolebat, ut addiſcerent quid eo menſe in divinis, humanisq; rebus facto opus eſſet. ¶ Sciendum, quum dico Tertio Calendas, certum ſemper diem me ſignificare: Ad tertium verò Calēdas, etiam incertum, ut qui eſt circiter tertium Calendas. ¶ Græci autem Calendas non habent, unde proverbiali forma dicere ſolebat Auguſtus, ut refert Suetonius: Ad Calendas Græcas ſolvturos eos quos nunquam ſolvturos ſignificare volebat, cap. 87.

Călēndārĭs, re, Quod ad Calendas pertinet, ut Iuno Calendaris dicta, quòd Calendarum dies ei ſacer eſſet. Macrob. li. 1. ca. 15: Idus, *inquit*, Iovi dedicatæ, Calendæ Iunoni: unde Laurentes Calendarem Iunonem appellavêre.

Călēndārĭŭs, a, um, idem eſt: ut Calendarius liber, βιβλίον ἐφημερίδος.

Călēndārĭă, [Ang. *Calendars, Almanaches.*] Dicebantur tabulæ, ab obſervatione ſingulorum menſium, ut Diaria, à ſingulorum dierum ratione obſervata. ¶ Accipitur etiam Calendarium apud Iuriſconſultos pro negotiatione nominum faciendorum. Vlpianus: Calendarii quoque curatio & quæſtura in aliqua civitate inter honores non habetur, ſed perſonale munus eſt. Africanus: Itaque ipſæ pecuniæ ſi adhuc calendario: id eſt, nominibus faciendis deſtinatæ eſſent, fideicommiſſo cedere ſolent. Bud.

Călículus. Vide CALIX.

Călĭēndrum. Ornatus eſt muliebris capitis, vel certè coma aſcititia, ut interpretatur Acron in illud Horat. 1. Serm. altum Saganæ caliendrum Excidere, atq; herbas, atq; incantata lacertis Vincula cum magno riſuq; jocoq; videres.

Călĭgă, pen. cor. Tibiarum tegumentum. [κνημίδα. Gal. *Chauſſe, botine & chauſſure de guerre iuſques à my-iambe garnie de cloux.* Ital. *Armatura dalle gambe, gambiere, calze.* German. Stiffel / Hoſen biß auff die Waden. Belg. Een touſe. Hiſpan *Calca ò cierta armadura ò veſtidura de piernas.* Pol. *Nogawica, ponczocha.* Vng. *Harisnya, ſalauári, Nadrág.* Ang. *An hoze, or neather ſtock.*] cujus diminutivum eſt Caligula. Cic. 2. Phil. Cum caligis & lacerna cucurriſti. Plin. lib. 7. cap. 43: Quanquam Maſſurius autor eſt, bis in triumpho ductum. Cicero mulionem caſtrenſem ſuffraneū fuiſſe: plurimi inventam inopem in caliga militari toleraſſe. ¶ Caliga Maximini, vulgò dictitatum eſt in homines inſulſos & immodicæ proceritatis. Id Adagii refert Iulius Capitolinus in vita Maximini imperatoris.

Călĭgātŭs, ta, tum, adjectivum, Caligis indutus. [κνημιδοφόρος. Gall. *Portant botines, chauſſé de telle chauſſure.* Ital. *Calzato di tali calze.* Ger. Mit ſolchen Hoſen oder Stifflen angethan. Hiſp. *Coſa armada de aquella armadura.* Pol. *Nogawicze obuty.* Vng. *Harisnyás, nadragos.* Ang. *That hath hoze on.*] Iuven. veniam caligatus in agros. ¶ Dicebantur autem milites caligari, teſtiſſimæ ſortis, & poſtremarum claſſium milites ocreas æneas geſtabant. Autor eſt Liv. lib. 1. ab Vrbe condita.

Călĭgārĭŭs, a, um, Quod pertinet ad caligas. [ὁ τῆς κνημίδος. Gal. *De botines, ſeruant aux botines.* Ital *Che ſerue à tali calze.* Ger. Das ſolcher Hoſen oder Stifflen iſt. Hiſp. *Coſa para aquella armadura.* Pol. *Nogawiczny.* Vng. *Az my harisnyahoz valo.* An. *Belonging to hoze or neather ſtockes.*] Plinius libro 10. cap. 18: In quibus piſces omnibus annis Virgiliarum ortu exiſtunt ſquamis conſpicui crebris atque præacutis, clavorum caligariorum effigie. Idem lib. 34: Aliud brevitate ſola placet, clavisque caligariis. ¶ Caligarius, artifex caligarum apud Lampridiū in Alex. Severo: Corpora omnium cōſtituit vinariorum, lupaniorum, caligariorum & omnino omnium artium. Iulius Firmicus Mathēos lib. 3: Coriorum confectores, aut caligarii.

Călĭgārĭs, & hoc caligare. [Vng. *Nadrághoz harisnyához valo.* Ang. *Belonging to hoze or neather ſtockes.*] Idem Plin. lib. 12 cap. 22: Si enim caligaris clavus, ſi ferri vel chalybis aliqua rubigo, &c.

Călīgo, pen. prod. Tenebræ, obſcuritas, opacitas, aeris ſpiſſitudo. [אפל óphel. ערפל haraphél. ζόφος. Gal. *Obſcurité, tenebres, eſbloüiſſement* Ital. *Nebbia folta.* Germ. Finſternuß / dünckle. Bel. Duyſterheyt. Hiſ. *Eſcuredad ò eegnedad.* Pol. *Zaćmienwam.* Vngar. *Homály.* Ang. *Darkneſſe, dimmneſſe like miſte.*] Virgil. 4. Aeneid. Quis globus, ô cives, caligine volvitur atra?

Călīgĭnōſŭs, a, um. Obſcurus, caligine tectus. [אפל aphél. γνοφώδης, ζοφώδης. German. Dunckel / finſter Wätter. Polon. Ciemny. Vng. *Homályos.* Ang. *Darke or verie obſcure.*] Cicer. 1. Tuſc. Vt penetret & dividat omne cælum hoc, in quo nubes, imbres, ventiq; coguntur, quod & humidum, & caliginoſum eſt, propter exhalationes terræ.

Călīgo

Cālīgo, as, Cæcutio. [חשך *chaſchách.* ἀμβλυώττω. Gal. *Eſtre eſbloüy, ne voir gueres clair.* Ital. *Oſcugarſi.* German. Finſter ſehen/ dunckle Augen haben. Belg. Niet wol ſien. Hiſp. *Eſcureſcerſe, ò cegarſe.* Polon. *Ciemnieie.* Vng. *Homályoſſan látok, vaklok.* Ang. *To be darke or dimme.*] Plin.lib. 20. cap. 22: Inungunt quoque ſcabras genas, aut caligantes oculos cum melle. ¶ Caligare in ſole apud Quint. lib. 1. cap. 2. legitur, vel eleganter, ita & proverbialiter dictum, pro eo quod eſt in re clariſſima cæcutire: idque ſolet accidere vitioſis oculis qui nihil vident in luce quàm maximè perſpicua, videlicet ſenſum debilem obruente viſplendoris.

Cālīgāns, partic. [ἀμβλυώττων. German. Duncket / finſter.] Ang. *Dimme, darke.*] Virg. 4. Georg. Et caligantem nigra formidine lucum Ingreſſus.

Cālīgātĭo, onis, verb. [סבורים *ſanverim* מאטליה *maapheljáh.* ἀμβλωπία. Gal. *Eſblouiſſement.* Ital. *Offuſcatione.* German. Verfinſterung/ verdunckelung. Hiſpan. *Eſcuridad, ò reguedad.* Polon. *Zaćmienie.* Vng. *Homályoſſág.* Ang. *Darkneſſe, or dimneſſe of ſight.*] Plin. lib. 20. cap. 6: Aquilæ miſto felle cum melle Attico junguntur nubeculæ, & caligationes, ſuffuſionesque oculorum.

Cālim, Veteres pro Clàm uſurparunt. Autor Feſtus.

Călīx, Poculum. [כוס *chos.* κύλιξ. Gal. *Calice, coupe, hanap.* Ital. *Calice.* Germ. Ein Trinckgeſchirr/ ein Kelch/ ein Becher. Belg. Een Drinckvat. Hiſp. *Vaſo, como de vidro, para beuer.* Pol. *Kubek, kuflik.* Vngar. *Pohár, kelyeh.* Ang. *A chalice or cuppe.*] Ita dictum quòd eo calidam hibebant: nam & calidam, & frigidam conviviis veteres adhibebant. Plautus in Captiv. Aulas calicesq; omnes confregit, niſi quæ modiales erant. Quandoq; ponitur pro majori vaſe. Cicero li. 1. Tuſcul. Quid? huic calix mulſi impingendus eſt, ut plorare deſinat. ¶ Quandoq; pro vaſe in quo legumina & olera coquuntur. Ovid. lib. 4. Faſt. Stant calices, minor inde fabas, olus alter habebat. Varro, Calix à caldo, quòd in ea calida puls apponebatur. ¶ Multa cadunt inter calicem ſupremaque labra, πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου. Adagium eſt, quo monemur, nihil tam certum ſperari, neq; quicquã tam eſſe vicinum, quod non repentinus aliquis caſus queat intervertere, adeoque non eſſe tutum venturis fidere, ut vix etiam illa ſint certa, quæ manibus tenemus. ¶ Calices amariores: Catullus Epigram. 24: Miniſter vetuli puer falerni, Ingere mi calices amariores. Citat ſic Gellius libro 7. cap. 20. Vinum vetus intelligit. Seneca Epiſtol. 64: Quomodo in vino nimis veteri ipſa nos amaritudo delectat.

Călĭcŭlus, li, diminutivum à Calice deductum, quum vas potorium ſignificat. [κυλίκιον. Gal. *Gobelet, petit hanap.* Ital. *Calicetto.* Germ. Ein Trinckgeſchirrle. Hiſ. *Pequenno vaſo.* Pol. *Kubeczek.* Vng. *Pohárotska.* Ang. *A litle chalice or tuppe.*] Cato de Reruſt. capite 108: Vinum ſi voles experiri duraturum ſit nécne, polentam grandem dimidium acetabuli in calículum novum indito.

Callă, Herbæ genus eſt aro ſimile, in arationibus naſcens, uſuſque eoſdem habens quos arum. ¶ Eſt altera callæ ſpecies, quam Anchuſam nonnulli, alii Rinochiſiam appellant. Vide Plin. lib. 27. cap. 9.

Căllæ, κάλλαιοι, Gallinaceorum barbæ dicuntur, eò quòd colorem purpureum, quem κάλλαιον Græci dicunt, imitantur. Vide Cælium Rhodig. lib. 11. cap. 16 ¶ Sed melius ſic ſcripſiſſet Rhodig. κάλλαιον, τὸ. barba ſeu palea galli gallinacei. Nam κάλλαιον dicunt Gr. non κάλλαιοι. & de colore quod addit, autorem quære.

Căllăĭs, idis, κάλλαϊς, Gemma eſt ex viridi palleſcens, oculi figura extuberans, leviterque adhærens petris, non ut agnata, ſed ut eiſdem appoſita. Naſcitur in finibus Indię, amplitudine cõſpicua, ſed fiſtuloſa, & ſordium plena. Vide plura de hac gemma apud Plin. lib. 37. cap. 8.

Callarĭas, Piſcis eſt mari peculiaris, ex aſellorũ genere, ni minor eſſet. Vide Plin. lib. 32. cap. ult.

Calleo, Callens, Vide CALLVM.

Căllĭblĕphărŏn, κάλλιβλέφαρον, Medicamen accommodatũ vitiis oculorum, præſertim quum palpebræ cohæreſcunt, & ulcera oculorum malè curata ſunt. Plin. lib. 23. cap. 4.

Callicĭa, Herba, quę Pythagoras aquam conglaciari tradidit. Vide Plin. lib. 24. cap. 17.

Callielæa, καλλιελαία, Olea ſativa. Vide Ruell. libro 1. capite 104.

Căllĭdŭs, Callidè, Callidĭtas, Vide CALLVM.

Căllĭgŏnŏn, [κάλλιγονον. German. Weggraß oder Wegtritt.] Herba eſt (quam nonnulli Sanguinariam dicunt) à multitudine ſeminis, & denſitate fruticis ſic dicta. Plin. li. 27. ca. 32. Dicitur & Polygonon.

Căllĭmŭs, κάλλιμος, Lapis eſt ex genere aëritarum: de quo Plin. lib. 37. cap. 21.

Callion, κάλλιον, φύλλον ὑδρωπικὸς, Herba eſt, quam aliis nominibus Solanum ſomniferum, Halicacabũ, & Veſicariam appellant. Vide Plin. lib. 21. cap. 31.

Căllĭōnўmŭs, καλλιώνυμος, Genus piſcis, cujus fel cicatrices ſanat, & carnes oculorum ſupervacuas conſumit. Plin. lib. 32. cap. 7.

Calliſcere, Vide CALLVM.

Calliſtephanos, καλλιστέφανος, Genus eſt oleaſtri, quo victores Olympiorum coronabantur: unde & nomen accepit. Autor Pauſanias.

Calliſtruthiæ, γυναικεῖα, Ficorum omnium frigidiſſimæ. Plin. lib. 15. cap. 18.

Callitrichon, [καλλίτριχον. Germ. Schwartz oder rot Steinbrech/ in der Apoteck *Capilli veneris* genannt. Pol. *Czyrwone wł'osky, matki bozey wł'oski, Vkropek.*] Herba eſt, quæ alio nomine Polytrichon dicitur, quòd multos & pulchros crines nutriat: nam in vino cocta cum ſemine apii, adjecto oleo copioſè, & fluere capillum prohibet, & criſpum denſumq; facit. Dioſcorides Adiantum appellat: quo nomine & Plinius utitur lib 22. cap. 21: Aliud (*inquit*) adiante miraculum: æſtate viret: bruma non marceſcit: aquas reſpuit perfuſum, merſumque ſicco ſimile eſt: tanta diſſociatio deprehenditur: unde & nomen à Græcis, alioquin frutici topiario: Quidam Callitrichon vocant, alii Polytrichon: utrunque ab effectu. Hęc ille. ¶ Legitur & nominativus Callitrix. Idem lib. 26. cap. 14: Aſtragali radix in pulverem trita, humidis ulceribus prodeſt: item callitrix decocta in aqua.

Callithrix, icis, καλλίθριξ, Animal eſt ex genere ſimiarum, à pili pulchritudine ita dictum. Plin. lib. 8. cap. 54: Callithrices toto penè aſpectu à ſimiis differunt: barba eſt in facie: cauda latè diffuſa primori parte. Hoc animal negatur vivere in alio, niſi Aethiopiæ, quo gignitur, cœlo.

Callitrix, icis, Herba quæ decocta in aqua, humidis ulceribus prodeſt. Plin. lib. 25. cap. 14.

Callius, mas Tripolicum, Dioſc. lib. 4. cap. 136.

Callos, κάλλος, Pulchritudo, honeſtas. [Vng. *Szépſég, ekeſség.*]

Căllŭs, in maſculino genere, & Callum, li, (utroque enim modo dicitur) Eſt cutis labore viæ pedibus, aut alio opere in manibus, partéve alia corporis denſior facta, cujuſmodi eſt in ſuis roſtro, cervice bovis, animalium plãtis, & duritia illa quę in manibus ex labore naſcitur. [τύλος, τύλη. Gal. *Cal, durillon, quand la peau eſt endurcie, comme és mains par trop labourer, & aux pieds par trop cheminer.* Ital. *Callo, picciola durezza nelle mani per lauorare, ò nei piedi per caminare troppo.* Ger. Harte/ dicke oder ſchwülechtige Haut/ die von viel gehen oder viel arbeit erhartet. Belg. Een weer int tchaem. Hiſ. *El callo de pie ò mano ò de otra parte.* Pol. *Twardoſć ná rekach od czeſtey roboty.* Vng. *Föl tórés.* Ang. *Hardneſſe in the skinne throngh muche labour.*] Plautus in Perſa: Plus calleo quàm aprugnum callum callet. Eſt autem Callum aprugnum caro apri calloſior, & ob id ſaporis jucundioris. ¶ Et in Captivis: Quanta ſumini abſumedo? quanta callo calamitas? ¶ Vnde Callum obducere dolori, vel labori, per metaphoram dicimus, pro eo quod eſt longa aſſuetudine ita nos comparare, ut laboris, vel doloris moleſtiam non admodum ſentiamus. Cic. lib 9. Epiſt. Famil. Conſuetudo diuturna callum jam obduxit ſtomacho meo. Idem 2. Tuſcul. Et ipſe labor quaſi callum quoddam obducit dolori, τύλον.

Cāllŭs, eſt ſubſtantia lapidoſa & rigida, compacta quę alba atque expiratione privata caro. Vnde etiam dolorem non ſentit: quippe quum neque vena neque nervus ipſam pertingat. Curationem ejus vide apud Paulum lib. 6. cap. 77.

Cāllōsŭs, adjectivum, Durus, callis plenus. [τυλώδης. Gal. *Plein de cals & durillons, dur comme vn cal, rabouteux.* Ital. *Pieno di calli.* Ger. Das hart vnd dick iſt. Hiſp. *Coſa llena de callos.* Pol. *Twardy à miąſſy.* Vn. *Föl tórót, meg köményedöt.* An. *Hard slenined throngh labour.*] Colum. lib 3. cap. 1: Humido loco ſciet non rectè mandari fructus ténerи & amplioris acini, ſed calloſi, & anguſti. Autor Carminis ad Piſonem, quod Ovidio à quibuſdam tribuitur: Humida calloſa quum pinſeret hordea dextra.

Cāllĕo, les, lui, propriè Calloſus ſum. [τυλόω. Gal. *Auoir des cals & durillons* Ital. *Far il callo.* Germ. Harte oder ſchwülechtige Haut haben an Henden oder Füſſen. Hiſpan. *Hazer callos, Ser calloſo ò tener callos.* Polon. *Pozginam twardzecna rekach.* Vng. *Föl tórót taggal vagyok.* Angl. *To be hardned ni the skiner throngh long vſe.*] Plautus in Pſeud. Neque ego homines magis aſinos unquam vidi: ita plagis coſtæ callent: quos dum ferias, tibi plus noceas. ¶ Transfertur & ad animum. Cicero Sulpitio: Aut qui non in illis rebus exerciratus animus callere jam debet. ¶ Interdum Callere, eſt perfectè ſcire: [יָדַע *jadhàh.* ἐπίστασθαι. Gal. *Scauoir par experiẽce quelque choſe, l'entendre bien.* Ital. *Sapere perfettamente.* Germ. Ein ding wol können/ eines Handels wol bericht ſeyn. Hiſp. *Saber muy bien.* Polon. *Vmiem prawie dobrze.* Vng. *Tudom, értöm.* Ang. *To knaw well, to perteine.*] quòd ſicut pes vel manus ex longo labore callum acquirit, ita mens longa experientia colligit habitum quendam rerum, in quibus verſatur. Et ſic neu-

trum

trum transitivum est. Persius: Dicenda, tacendaq; calles. Horat. in Arte: Legitimumque sonum digitis callemus & aure. ¶ Hujus compositum est, Occalleo: à quo Oc alleſco, de quo suo loco.

Cāllĕus, nomen, Plin. libro 21. cap. 31: Halicacabi radicem bibunt qui sunt vaticinandi callentes. [Angl. *Which perceineth and knoweth weell*.]

Cāllĭscĕrĕ veteres dixerūt pro callescere, sive occalescere. Cat. Aures nobis callisc unt ad injurias: id est, occultaverunt. Nonius. [Ang. *To waxe hard in the skinne by labour.*]

Cāllĭdŭs, per duplex l, Astutus: differtq; à versuto, ꝙ callidus sit ille (ut scribit Cicero) cujus animus usu, ut manus opera cō-calluit: Versutus, cujus mens celeriter versetur. [עָרוּם *harūm. πανῦργος.* Gal. *Fin, caut, rusé, bien apprus, ꝙ prudent.* Ital. *scaltrito, astuto.* Ger *Klug/ geschwind/ listig.* Bel *Loos/ cloeck/ scep.* His. *Astuto y recatado.* Polon. *Chitry, bistrego rozumu.* Vn. *Okos, rauasz, ravasz.* Ang. *Wilie, guile full, craftie.*] Cicero 4. Academ. Ego enim, ut agitator callidus priusquam ad finem perveniam, equos sustinebo.

Cāllĭdē, adverbium, Astutè, vafrè, malitiosè. [*πανῦργως.* Gall. *Finement, par ruze.* Ital. *Astutamente, accortamente.* German. *Listiglich/ behendiglich.* His. *Astuta y recatadamente.* Pol. *Chitrze.* Vng. *Okossan, rauaszkan, ravaszúl.* Ang. *Guilefullie or craftilie.*] Cic. de Orat. Callide, arguteq; dicere. Idem 2. de Finibus: Sed omnia callidè referentem ad utilitatem.

Cāllĭdĭtās, atis, f. t. Vafritia, astutia. [עָרְמָה *hormāh. πανῦργια.* Gal. *Finesse, ruze.* Ital. *Accortezza, astutia.* Germ. *Geschwindigkeit/ listigkeit.* His. *Astucia y recatamiento.* Pol. *Chitrosze.* Vngar. *Rauasság, okosság.* An. *Guile, deceir, craftinesse.*] Cicer. 1. Offic. Scientia, quæ est remota ab justitia, callidita s potiùs quàm sapientia appellanda est.

Cāllĭs, lis, m. t. Via callo perdurata. [נְתִיב *mesillāh. πρίβων.* Gal. *Chemin frayé.* Ital *Calle, strada.* Ger. *Ein gebanneter weg* His. *Camino hondo y estrecho.* Pol. *Droga vtorowana.* Vng. *Kemeny ut, járt ut, tórdt ut.* Angl. *A path, or footway.*] Virg. lib. 8: Rara per occultos ducebat semita calles. Idem 4. Aeneid. -prædamq; per herbas Convectant calle angusto.

Cālo, as, Verbum antiquum à Græcis deductum, idem significans quod voco. [קָרָא *karā. κηλέω, κηλεῖ.* Gal. *Appeler.* Ital. *Chiamare.* Ger. *Rüffen/ nennen.* His. *Llamar.* Polon. *Powzwam, mianuie.* Vn. *Hiuom.* An. *To call.*] Hinc dicta sunt Cómitia calata, quæ pro collegio Pontificum haberi solent; aut Regis sacrorum, aut Flaminum inaugurandorum causa. Dicta autē sunt Calata comitia, quòd classes per ordinem calarentur: hoc est, vocarentur. Equites enim vocabántur primi: octoginta deinde primæ classis centuriæ, & deinceps suo ordine cæteræ infetiores classes. Budæus. Itaq; omnia comitia Calata à veteribus appellabantur. Hinc & calendæ dictæ sunt, ut Macrobius scribit lib. 1. Saturn. cap 15.

Cālātŏr, pen. prod. Fest. Calatores servi *κλητῆρες*, quia semper ob necessitatem servitutis vocári possent.

Cālōnēs, [*κηλοπόδια*, calcei ex ligno facti. Festus. [Gal. *Sabot ou galloche.* Ital. *Zoccolo di legno.* Ger. *Holtzschuh.* Bel. *Houtschoē/ platinen.* His. *Sabato hecho de madera.* Pol. *Trepki drzewiane.* Vng. *Fa talpas cipelles.* Ang. *Petten, or shooes of woode.*]

Cālōnēs, pen. pd. m. t. [חַסְבֵי עֹבְדִים וְשֹׁאֲבֵי מַיִם *chotebé hetsim vesoabé majim. κωδιοφόροι.* Gal. *Les gouiats des gendarmes.* Ital. *Seruitore di gente d' armi.* Germ. *Troßbuben.* His. *Los lennadores que llevan lenna al real.* Polon. *Pacholikowie zoł nierscy.* Vngar. *Tárborbeli rabotás szolgák.* Ang. *Souldiours slaues.*] servi militum castra sequentes dicuntur, qui clavas ligneas, & fustes gerebant, vel qui militibus ligna subministrabant. *κηλοφόροι.* Horatius: Hunc perminxerunt calones atq; caballi. Livius 3. Bell. Punic. Impedimenta subsequi jussit, calones, lixasque, & invalidos milites vallum ferre. Quidam tamen Calones à calando derivant, quòd ad ministerium advocarentur: alii à Calendis, quod Calendarum die cibaria caperent pro toto mense.

Cālŏphāntă, m. p. [*κηλοφαντης.* Germ *Speywogel/ verspotter.*] Plautus in Curc. Aedepol nugatorem lepidum, lepidè hunc nactu' est Phædromus, Calophantam an Sycophantam magis hunc dicam nescio. Videtur autem hoc nomine appellari qui in speciem apparet bonus, quum sit malus, quales Græci *χρηστολόγους* vocant. Alciatus *παρέργων* x 1.

Cālŏpŏdĭŏn, [*κηλοπόδιον.* Ger. *Ein gattūg Holtzschuh.*] Calceamenti ligneī genus est, quod alio nomine dicimus Soccum, & per diminutionem Socculum.

Cālŏpŭs, *κηλόπους*, Animal Syriæ, juxta Euphratem habitans, austerum ac velox, cornibus longis, quibus arbores dejicere fertur.

Cālŏr, & Calidĭtas, f. t. [חֹם *chom. Θέρμη, ἄλεα.* Gal. *Chaleur.* Ital. *Calor.* German. *Wermi/ hitz.* Hispan. *Calor natural ò de fuera.* Polon *Ciepł osz.* Vngar. *Melegség, hév, hévség.* Anglicè, *Heat.*] idem significant: à calendo. Plautus in Milit. -nam mihi nimius calor Comburebat gutturem.

Cālĭdŏr, doris, idem quod Calor. [*Θέρμη.* Vng. *Hév, hévség, melegség.* Ang. *Heat.*] Varro lib. 1. de Re rust. cap 55: Olea lecta, si nimiùm diu fuerit in acervis, caldore fiaceſcit, & oleum fœtidum fit.

Cālĭdŭs, a, um, à calore fit. Modò ferventem significat. [חַם *chā* חֹם *chom. Θερμός.* Gal. *Chaud.* Ital. *Caldo.* Ger. *Warm* Bel. *Werm.* His. *Caliente.* Pol. *Ciepły, goracy.* Vng. *Meleg, hév.* Ang. *Hoat. or warme.*] Virg. Aeneid. 9: Volvitur ille vomens calidum de pectore flumen. ¶ Modò ferocem, inconsultum. Pacuvius: Cave sis, ne nimis calidè loquaris, & turbam concites. ¶ Modò velocem. Varro: Quum hæc dixisset, ecce calidus quidam navicularis irrumpit in curiam. ¶ Dicitur & Caldus per syncopen. Martial. Frigida non deerit calda patenti.

Cāldārĭum, Ahenū quò aqua calida hauritur: vel in quo aqua igni admovetur. [דּוּד *dudh. λέβης, ὑδρολέβης.* Gal. *Chaudiere.* Ital. *Caldaio.* German. *Ein Kessel.* Hispan. *Caldera.* Pol. *Kocziel, siafán.* Vng. *Melegitő wás.* Ang. *A cawdron or kettle.*] In balneis item Caldarium erat locus in quo calida lavabantur: quemadmodum Frigidarium, in quo frigida: & Tepidarium, in quo tepida.

Cāldārĭŭs, a, um: ut, Caldaria cella, in qua frigida lavabantur. Plin. libro 5. Ep. Frigidariæ cellæ connectitur media: cui sol benignissimè prætò est, caldariæ magis: prominet enim. ¶ Caldarium æs, ex quo caldaria: hoc est, ahena fiebant. Plin. lib. 34. cap. 8.

Cālĕo, les, lui, ꝙ simplex l. Ferveo, calidus sum. [חֵם *chamám* יָחַם *jachám Θερμαίνομαι.* Gall. *Estre chaud.* Ital. *Scaldarsi.* German. *Heiß oder warm seyn.* His. *Escalentarse.* Pol. *Ciepły iestem.* Vng. *Meleg vagyok, meg heuw'ltem.* Ang. *To be hoate.*] Plaut. in Rud. Os tibi calet. Virgil. 1. Aeneid. Centum calent aræ. ¶ Calere dicitur res per translationem, dum adhuc recens est. Plaut. Pœn. Atenim nihil est, nisi dum calet, hoc agitur. Fracta metaphora à fabris ferrariis, qui ferrum candens simul ac igni exemerunt, statim cudunt ne mora interposita durum fiat, & intractabile. ¶ Aliter tamen calere res apud Cicer. accipitur 3. in Verrem: Posteàquam satis calere res Rubrio visa est: quæso (*inquit*) Philodame, *&c.* id est, ubi vidit eos inflammatos & accensos multa compotatione. ¶ Composita sunt Concaleo, & incaleo. ¶ Caletur, impersonale, à Caleo.

Cālĕſco, scis, n. t. Calidus, vel calidior fio. [חֵם *chamám* חֹם *jachám Θερμαίνομαι.* Gal. *S' eschauffer, devenir chaud.* Ital. *Scaldarsi.* Ger *Heiß oder warm werden.* Hispan. *Escalentarse.* Pol. *zagrzewam ſsie.* Vng. *Melegwlók, hevwlók.* Angl. *To waxe hoate.*] Plinius libro 20. cap. 21: Succusq; oleus modicis exprimitur in fictili, calescitque in eo Sole modicé. Ovid 6. Fast. Est Deus in nobis; agitante calescimus illo. ¶ A quo Concalesco, & Incalesco.

Cālĕfăcĭo, & Calfacio, Calidum reddo. [חֵם *chamám* חֹם *Θερμαίνω.* Gal. *Eschauffer.* Ital. *Scaldare.* Ger. *Warm machen.* His. *Calentar.* Pol. *Grzeie.* Vng. *Melegitem.* Ang. *To make hoat, to warme.*] Plin. lib. 21. cap. 20: Cinnamomes radix calfacit & stringit. Cic. 2. de Nat. deor. Partim ad calefaciendum corpus igni adhibito. ¶ Transfertur ad animum. Cic. ad Quint. fr. libro 3: Eodem die Gabinium ad populum luculenter calefecerat Memmius: id est, vexarat, exagitarat. Hinc Excalfacio: à quo Excalfacturus, a, um, *Θερμαντικός.* Idem excalfactorias habet vires. Concalfacio, calidū reddo, *συνεκθερμαίνω.* Cic. 2. de Orat. Et ait idem, quum brachium concalefecerit, tum se solere pugnare.

Cālĕfăctĭo, Calefactus, Plinio. [*Θέρμανσις.* Vn. *Melegités, hevités, fwtőzés.*] Scævola D. lib. 32 Tit. 1. l. 36: Videri testatorem super calefactionis & præbitionis onus, de his quoq; sensisse Calefactiones thermarum apud Hermogenianum D. lib. ult. Tit 4. l. 1. & l. 4 Calefactio publici balnei.

Cālĕfăctŭs, particip. [חֻמַּם *mechummám, Θερμανθείς.* Gal. *Eschauffé.* Ital. *Scaldato.* Ger. *Gewermbt/ warm gemacht.* His. *Escalentado.* Pol. *Zagrzany.* Vng. *Meg melegitetet.* Ang. *Made hoat or warmed.*] Ovidius in Ibin: Vtq; petit primò plenum flaventis arenæ Nondum calfacti veliris hasta solum.

Cālfactŭs, us, nomen, m. q. [חֲמָמָה *chammáh. Θέρμανσις.* Gal. *Eschauffemẽt.* Ital *Scaldamento.* Ger *Erwermung/ erhitzung.* His. *Escalatamiento* Pol *Zagrzanie.* Vng. *Melegités, hevités.* Ang. *Heating or warming.*] Plin. lib. 29 cap 3: Cibo quot modis juvent, notum est, quum transmeent faucium tumorem, calefactuq; obiter foveant.

Cālfăcto, as, are, frequent. [*Θαλπύω ἀπὸ συναγωγῆς.* Vng. *Gyakran melegitőm.* Ang. *To mak hoate, to warme often.*] Horat. 2. Epist. Sub noctem gelidam lignis calfactat ahenum.

Cālĕfĭo, Calidus fio, sub voce neutrali passivam habet significationem. [חֵם *chamám* חֹם *jácham. Θαλπτέον.* Gall *Estre eschauffé, devenir chaud.* Ital. *Scaldarsi.* German. *Warm werden.* Hispan. *Ser escalentado.* Pol. *Zagrzewam ſsie* Vngar. *Meg melegwlók, fwtőzőm.* Angl. *To be made hoat, to waxe hoat.*] Cicero ad

cer. ad Att. libro 2: Balneum calefieri jubebo. A quo Concalfio, & Excalfio.

Călōrĭfĭcŭs, a, um, Quod calorem facit: [מחמם *mechammém.* θερμαντικός. Gal. *Choſa qui eſchauffe.* Ital. *Coſa que ſcalda.* Ger. Das hitz oder werme macht. Hiſp. *Coſa que haze calor.* Pol. Czieplo czyniacy. Vng. *Melegitő, henitő.* Ang. *That doeth heat, or warmeth.*] ſicut à Frigore Frigorificus. Gell. lib. 17. cap. 8: Oleum quoque calorificum eſt.

Καλὸς λιμήν: id eſt, bonus portus: ita Græci nominarunt (à re ſcilicet, ut ſolent frequentiſſimè) Scythiæ Europææ portum in Euxino ſuper Tauricos. Pomponius lib. 2.

Călotechnus, καλότεχνος, bonus artifex: cujus contrarium eſt Cacotechnus, κακότεχνος, malus artifex.

Călpăr, κάλπη, Dolium, & vini genus, quod ſacrificii cauſa è dolio emittebatur, priùs quàm deguſtaretur. Varro libro 1. de vita populi Romani: Quia antequam nomen dolii prolatum eſſet, quum etiam id genus vaſorum Calpar diceretur, id vinum Calpar appellatum. ¶ Feſtus docet eſſe genus vaſis fictilis.

Călthă, [κάλθη. Ger. Ringelblumen. Pol. *Kniec.* Ruellio Chamęleuce. Vng. *Peremis.* An. *Marigold.*] Viola eſt lutei coloris. Virgil. in Bucol. Mollia luteola pingit vaccinia caltha. Vide latiùs apud Plinium libro 21. cap. 9. Vulgus Gallorum *Solſiam* vocat, quaſi ſolſequiam.

Călthŭ-ă, læ, Veſtis à caltha viola coloris lutei. Plautus: Induſiata n, patagiatam, calthulam, ac crocotulam.

Călvă, æ, f. p. Dicitur os capitis, ubi capilli eſſe conſuevêre. [גלגלת *ghulgholeth.* κρᾶνιον. Gal. *Le teſt de la teſte, ce qui couure le cerueau.* Ital. *Creppa, oſſo della teſta.* Germ. Ein Haupt ſchüdel. Bel. Thoofſcheel/die paane. Hiſpan. *La calauerna.* Pol. *Czeb.* Vng. Fő kaponya. Ang. *The ſcull or bare ſcalpe of the head.*] Martialis: Pſilothro faciemq; lavas & dropacè calvam.

Călvārĭă, Totum caput carne nudum: & tàm de brutis, quàm de hominibus dicitur, [τὸ βρέγμα. Ang. *The ſcull of the head.*] Caper Calvam vocat. Palladius: Equæ calvaria, ſed non virginis, intra hortum ponenda eſt, vel potiùs aſinæ. ¶ Calvariæ deſcriptionem vide apud Celſum lib. 8. cap. 1. ¶ Et Calvariæ, loca ſepulturæ publica, πολυάνδρια, ſeu loca in quibus ſupplicio afficiebantur damnati. ¶ Calvaria piſcis etiam eſt, Plinio Orbis, ϑέχις Ariſt. Apuleius in Apologia: Tam ridiculum argumentum fore, quàm ſi dicas, venandis apris piſcem Aprioculum, aut eliciendis mortuis marinam Calvariam. Ennius in Phagiticis: Corcyræ polypus, Calvaria pinguis Acarne ſic enim legendum, teſte Geſnero.

Călvāstĕr, Subcalvus, cui capilli partim deciderunt. [ἀνάφαλαντίας. Germ. Glatzig/kal. Polon. *Lyſzak.* Vng. *Kopaſz.* Ang. *A balde man.*]

Călvārĭă vinea, In qua vites quidem ſunt, verùm paucæ, raræque, ut in calvitio capilli. Plin. libro 17. cap. 22. Cato de Re ruſt. cap. 33.

Călvĭtĭēs, f. q. & Calvitium, n. ſ. Defluvium capillorum à capite: ſeu locus capitis, ex quo capilli defluxerunt. [קרחה *korchâh.* φαλάκρα, φαλακρότης. Gall. *Chauueté.* Ital. *Caluezza.* German. Kalheit des Haupts von des Haars außfallen. Belg. Caetheyt. Hiſpan. *Calueza de cauellos.* Polon. *Lyſoſtz.* Vngar. *Kopaſzság.* Ang. *Baldeneſſe.*] Suetonius in Cæſare: Calvitii verò deformitatem iniquiſſimè ferebat, ſæpè obtrectatorum jocis obnoxiam expertus: ideo deficientem capillum revocate è vertice conſueverat. Cicer. 3. Tuſculan. Proinde ſtultiſſimum Regem in luctu capillum ſibi evellere, quaſi calvitio mœror levaretur.

Călvĕo, es, n. ſ. Calvus ſum. [קרח *karách.* φαλακρόω. Gall. *Eſtre chauue.* Ital. *Eſſer caluo.* Germ. Kal ſeyn. Belg. Cael zyn. Hiſp. *Eſcalwarſe.* Pol. *Lyſzeie.* Vng. *Kopaſzulok, kopaſz vagyok.* Ang. *To be balde.*] Plin. libro 11. cap. 37: Et quædam animalium naturaliter calvent, ſicut ſtruthiochameli, & corvi aquatici. ¶ Hinc componitur Recalveo, ἀναψιλάομαι, quod eſt, rurſus in calvitiem revertor.

Călvēſcĕrĕ, Eſt calvum fieri. [קרח *charách.* φαλακρόομαι. Gal. *Deuenir chauue.* Ital. *Diuenir caluo.* Germ. Kal werden/ein glatz kopff vberkommen. Belg. Cael werden. Hiſpan. *Encalnecer.* Pol. *Lyſzieczᵹ.* Vng. *Meg kopaſzúlni.* Ang. *To waxe balde.*] Plin. libro 11. capite 29: Proprium huic calveſcere omnibus annis, quum ferítur rapa. ¶ Dicitur & de agris. Colum. lib. 5: Propter mures atque talpas ſæpè novella caſtaneta calveſcunt: id eſt, rareſcunt.

Călvĕfĭo, fis, Calvus fio. [ἀναφαλαντίας γίνομαι. Vng. *Meg kopaſzulok.* An. *To waxe balde, or pilde.*] Varro de Re ruſt. lib. 11. ca. 37: Ego iſta etiam, *inquit Agrafius*, nõ ſolùm in ovibus tondendis, ſed in meo capillo à patre acceptum ſervo, ne decreſcente luna tondens calveſiam.

Călvo, as, act. p. Calvum facio. [Vng. *Meg kopaſzitom.* Ang. *To mak balde, or pil de.*] à quo Decalvo, & Recalvo. De quibus ſuis locis.

Călvo, vis, act. t. Decipio, Fruſtror. [בוטח *niphtâh* בעקב *nekb* k *ĭb.* κομπαστὴς ὁμιλῶ. Gal. *Fruſtrer, tromper.* Ital. *Ingannare.* Ger. Betrieg. Hiſ. *Engannar, faltar en lo prometido.* Po. *Oſzukacz.* Vn. *Megtſalom.* Ang. *To beguile, to deceiue.*] cujus paſſivum eſt Calvor: tractum à calvis militibus, qui omnibus ſolent eſſe fruſtratui: Saluſt. in 3. hiſt. Contrà ille calvi ratus. Hoc eſt, decipi.

Călvŏr, deponens. Plautus in Caſin. Nam ubi domi ſola ſum, ſopor manus calvitur: id eſt, decipit. Pacuvius, ſed quid conſpicio? num me lactans calvitur ætas? Accius Euryſace: Sed memet calvor, vos iſtum ut juſſi ocyus abſtrahite: tractum à calvis mimicis, quòd ſint omnibus fruſtratui.

Călvŭs, m. ſ. Dicitur à cujus capite capilli defluxerunt, ſive qui ſine capillis natus eſt: [קרח *koréach.* φαλακρός. Gal. *Chauue.* Ital. *Caluo.* Ger. Kal/glatzechtig. Belg. Cael. Hiſ. *Caluo de cabellos.* Pol. *Lyſzi.* Vng. *Kopaſz.* Ang. *Balde.*] Vnde Plin. lib. 11. docet eſſe gentes naturaliter calvas: quales Myconii, qui capillo carentes gignuntur. Sueton. in Cæſare: Vrbani ſervate uxores, mœchum calvum adducimus. ¶ Calvus comatus apud Martialem haud dubiè figura proverbiali dicitur: convenietq; in eum qui veris bonis nudus, aſcititiis ſe venditat. Veluti ſi quis indoctus aliena pro ſuis ederet: aut ſi quis diſſimulet eſſe ſe quod eſt. ¶ Calvum vellis, φαλακρὸν τίλλεις. Vbi inanem operam quis ſumit, aut ubi quis auferre conatur quo vacat is, à quo petitur. Veluti ſi quis à paupere conetur extundere pecuniam, ab indocto literaturam.

Călūmnĭă, Vexatio alicujus in litibus per fraudem, & fruſtrationem: aut rei alicujus malitioſa interpretatio. [דבה *dibbâh* דוטי *dóphi* עשק *hóſchek.* ἀμφολογία. Gal. *Calomnie.* Ital. *Calumnia.* Germ. Ein Schmachred/ein falſche Anklagung / Affterredung. Belg. Smaer/falſche verſierde tuegnen. Hiſp. *Accuſacion falſa, calumnia.* Pol. *Fałſzywe oskarzenie.* Vng. *Patuar.* An. *A falſe or crafiie accuſacion, a forged crime.*] Nonius malitioſam & mendacem infamationem interpretatur. Cic. 1. Offic. Exiſtunt ſæpè injuriæ, calumnia quadam & nimis callida, atq; malitioſa juris interpretatione. Idem in Saluſt. Sed eſt quædam calumnia, quam unuſquiſq; noſtrùm, teſtante animo ſuo fert de eo, qui falſum crimen bonis objectat.

Călūmnĭŏr, aris, d. p. Significat per fraudem & ſubdolam rationem cauſa vincendi in litibus, mendaciis alios vexo: vel falſa crimina intendo. [הוביא דבה *hotsi dibbâh.* συκοφαντέω. Gall. *Calomnie, deſguiſer la verité pour blaſmer quelqun.* Ital. *Calumniare.* Germ. Schmähen/teſteren / falſche Nachreden treiben. Hiſp. *Accuſar falſamente, calumniar.* Pol. *Obel'guie, obmawiam fał'ſzywie.* Vng. *Patuarkodom.* Ang. *To accuſe falſelie, to forge a crime.*] Cicero ad Varronem: Nam quod antea te calumniatus ſum, indicabo malitiam meam. ¶ Domeſticum theſaurum calumniaris, τὸν οἴκοι θησαυρὸν διαδάλλεις: hoc eſt, tua ipſius carpis lacerasque: conveniet & in illos, qui ſua ipſorum arcana non celant. ¶ Calumniari cum dandi caſu, Aſconius Pedianus in Divinat. Fruſtra calumniantur Ciceroni homines.

Călūmnĭātŏr, m. t. Qui calumniam facit, qui falſum crimen objicit. [מוביא דבה *moſsí dibbâh.* συκοφάντης. Gal. *Calomniateur.* Ital. *Calumniatore.* Germ. Ein Schmäher/ teſterer. Belg. Een vatch taſterer. Hiſp. *Calumniador, falſo accuſador.* Pol. *Obmowca fał'ſzywy.* Vng. *Patuaros, patuarkodo.* Ang. *He that accuſeth falſelie, and forgeth crimes.*] Vnde in lege duodecim Tabularum: Calumniator idem patiatur quòd reus, ſi convictus fuerit. Cicer. pro Cluent. Eſt hic Ennius egens quidam calumniator mercenarius Oppianici.

Călūmnĭātrix, Quæ calumniã facit. [Vng. *Pórpatuaros aſſzony.* ἡ ἀμφολογοῦσα.] Vlpianus D. lib. 37. Tit. 9. l. 1: Niſi manifeſta ſit calumniatrix mulier.

Călūmnĭōſŭs, Qui calumniam inferre ſolet, [συκοφαντικός. German. Voll Schmachreden. Ang. *Ready to accuſe or forge crimes.*] Auguſtinus: Nemo illic calumnioſus tendiculam verborum requirit.

Călūmnĭōsē, adverbium [συκοφαντικῶς. Ang. *By falſe accuſing, by forging of crimes.*]

Călvo, calvus, Vide CALVA.

Călx, calcis, dub. t. p calcaneo, extrema pedis parte ponit, qui & pes imus appellatur, à calcando dictus. [עקב *hakeb.* πτέρνα, σφυρόν. Gal. *Le deſſous du talon.* Ital. *Calcagno.* Germ. Die Verſen des Fuß. Hiſp. *Calcannar, ò coce, golpe del pie ò del calcanno.* Pol. *Pieta.* Vng. *Sark.* Ang. *The hecle.*] Virg. 5 Aeneid. -calcemque terit jam calce Diores. ¶ Vnde & pro fine metaphoricè ponitur: ut, A vertice ad calcem. Cicero: Quoniam ſumus ab ipſa calce ejus interpellatione revocati. ¶ Ad calcem pervenire, pro eo quod eſt, ad metam finemque. Proverbialem habet figuram, quoties ad aliud quippiam deflectitur quàm ad corpus humanum. Cicero libro de Amic. Vt cum æqualibus poſſis, quibuſcum tanquam è carceribus emiſſus, cum iiſdem ad calcem, ut dicitur, pervenire. Simile huic reperitur apud eundem lib. de Senect. Nec verò velim quaſi decurſo ſpatio

à calce

à calce ad carceres revocari. ¶ Aliquando pro ictu calcis, & percussione pedum, plagaque, λακτίσαι. Terent. in Phorm. -nam quæ insciția est, Advorsum stimulos calces. Iuvenalis: -aut dic accipe calcem. ¶ Et tàm pro calcaneo, quàm percussione, modò masculino, modò fœminino genere usurpari solet. Silius: Iam compos voti ferrata calce cruentat Cornipedem. Virgilius: Cornipedemq; citum ferrato calce fatigat.

Cālcăr, aris, penult. product. n.t. Ferreus stimulus ad urgendos equos: sic dictus, quòd ad calcem alligetur. [מלמד *maghgháph.* παλτὸν τρίχωτον, κέντρον. Gal. *Vn esperon.* Ital. *Sprone.* German. & Belg. Ein Sporen. Hispan. *Espuela de hierro.* Polon. *Ostroga.* Vngar. *Sarkantyú.* Ang. *A spurre.*] Ovid. Non opus est celeri subdere calcar equo. Cicer. de Orat. Quod dicebat Isocrates doctor singularis, se calcaribus in Ephoro egere: contrà autem in Theopompo frænis uti solere. ¶ Currenti calcar addere, proverbialis metaphora, pro eo quod est, eum qui sua sponte ad rem aliquam incitatus est, vehementiùs adhuc inflammare, τὸν τρέχοντα ἐπιτείνειν. ¶ Tolle calcar, ἆρε παλτὸν ἀμυντήριον: id est, tolle calcar ultorium. Aristoph. in Avib. ἆιρε παλτὸν, ἐς μάχην, tolle calcar, si pugnas. In eum dici solitum, qui jam ultionem parat.

Cālcānĕus, & Calcaneum (utroque enim modo dicitur) Pars posterior pedis imi. [עקב *hakéb.* πτέρνα. Gal. *Le talon, le derriere du pied ou se mettent les esperons.* Ital. *Calcagno.* Germ. Die Ferſen. Belg. Die verſen aen den voet. Hispan. *Calcannar.* Pol. *Podesfwa.* Vng. *Sark.* Ang. *The heele.*] Virg. in Moreto: Continuis tumis calcanea scissa rigebant.

Cālcĕus, m. s. à calce, Pedis indumentum, quod fit ex pellibus animalium. [נעל *nahal.* ὑπόδημα, κοθόρνιον. Gal. *Soulliers.* Ital. *Scarpa.* Germ. Ein Schuch. Belg. Een Schoen. Hispan. *Capato.* Pol. *Bot.* Vng. *Saru.* Ang. *A shooe.*] Cic. 1. de Invent. Si multus erat in calceis pulvis, extinere eum venire oportebat. Plaut. in Truc. Iam quos capiam calceos? ¶ Dextrum pedem in calceo, sinistrum in pelvim, δεξιὸν ἐς ὑπόδημα, ἀριστερὸν ἐς πεδίλιον. Subaudi verbum ad sententiam accommodum, Mittit, aut ponit. Suidas ex Aristophane citat, aitque dici solere in eos, qui se norunt commodè ad rei præsentis conditionem applicare, proque loco, tempore, negotiis, aliam atque aliam sustinere personam. ¶ Ne supra pedem calceus, μὴ ὑπὲρ τὸν πόδα τὸ ὑπόδημα: id est, ne majora virib. suscipias: aut ne magnificentiùs te geras, quàm pro tua conditione. Lucian. in imagin. & in Gallo.

Cālcĕŏlus, diminutivum à calceus. [ὑποδημάτιον. Gall. *Petit soulier, scarpin.* Ital. *Picciola scarpa.* Germ. Ein Schühte. Hispan. *Capatillo.* Pol. *Boczik.* Vng. *Saruts ka.* Ang. *Litle shooe.*] Cic. 1. de Nat. deor. Cum pelle caprina cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repandis.

Cālcĕārĭum, ii, n. s. in singulari numero pluralis vim habet: quemadmodum & Vestiariũ. ὑποδήματα, ὑποδήσεις. Nam quũ alicui calcearium, aut vestiariũ legatum dicimus, nõ calceum unum, non vestem unam significamus, sed tantùm vestium, aut calceorum, quantum illi corpori honestéque tegendo, pedibusq; armandis fuerit satis. Vlpian. de Alim. leg. Diariis, vel cibariis relictis, neq; habitationem, neq; vestiarium, neq; calcearium deberi palàm est.

Cālcĕōlārĭus, m. s. Qui calceos conficit. [ὑποδηματοποιός. Gal. *Cordonnier.* Ital. *Calzeolaio.* Ger. Ein Schuhmacher. His. *Capatero.* Pol. *Szwiecz.* Vng. *Saru tsindlo, varga.* An. *Shooe maker, a sower.*] Plaut. in Aul. Propõlę, linteones, calceolarii.

Cālcĕāmĕn, & Calceamentum, pro ipso calceo. [נעל *nahal.* ὑπόδημα. Gal. *Chauſſure.* Ital. *Scarpe, ò altro veſtito del piede.* Ger. Geschüch. Hisp. *Capatò ò qualquier calçeado.* Pol. *Obuwm.* Vng. *Saru.* Ang. *A shooe.*] Plin. lib. 19: Hinc calceamina, & pastorum vestis. Cic. 5. Tusc. Mihi amictui est Scythicum tegmen, calceamentum solorum callum, cubile terra.

Cālcĕārŭs, ûs, m. q. idem quod calceamen. [Vng. *Saru.* Ang. *A shooe.*] Plin. Itaq; longo itinere sine calceatu atteruntur pedes. Idem lib. 11. ca. 45: Pes imus vestigio carnosa: qua de causa in longiore itinere sine calceatu fatiscunt.

Cālcĕo & Calceo, as, Calceos induo. [נעל *nahal.* ὑποδέω. Gal. *Chauſſer.* Ital. *Calzare, ò ferrar muli, ò cavalli, ò asini.* Germ. Schuh anlegen. Belg. Schooven aendoen/ ſchoenen. His. *Calcar los pies, ò herrar las bestias.* Pol. *Boty obuwiam.* Vng. *Az sarut föl vonſzom.* Ang. *To put on shooes, to shooe.*] Et modò accusativum habet ejus rei, qua quis calceatur: modò ablativum. Accusativo junxit Plin. lib. 36. c. 5: Arcesilaum quoq; (*inquit*) magnificat Varro, cujus se marmoream habuisse lœnam tradit, aligerosque ludentes cum ea Cupidines, quorum alii religatam tenerent, alii è cornu cogerent bibere, alii calciarent soccos, omnes ex uno lapide. ¶ Ablativo autem idem junxit lib. 7. cap. 20: Nos quoq; vidimus Athanatum nomine, prodigiosæ ostentationis, quinquagenario thorace plumbeo indutum, cothurnisq; quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi. Item Gell. Die feriato tunicis & lacernis indutos, & gallicis calciatos. ¶ Calciari item equi dicuntur, quum pedes eorum adversus saxorum injuriam ferramentis muniuntur. Testimonium vide apud Suetonium in Vespasiano. ¶ Hujus compositum est, Excalcio, de quo suo loco.

Cālcitro, as, pen. corr. Pede percutio. [בעט *bahat.* λακτίζω. Gal. *Ruer des pieds, regimber.* Ital. *Trare di calci.* Germ. Mit den Füſſen hinderſich ſchlahen/ ſcharren / ſtampffen. Belg. Ick ſlae achter wemet Worten. His. *Acocear.* Pol. *Kopam.* Vn. *Rúgok, rúgoldozok.* An. *To kicke, to ſpurne, to winſe, to flinge.*] Plin. li. 30. ca. 6: Multas nõ calcitrare quũ vinũ biberint. ¶ Hinc calcitrones dicti sunt equi, qui calcib. infestãt. [ἵπποι λακτικοί. Gal. *Chevaux qui ruent & regimbẽt.* Ital. *Cavalli ò muli che trãno di calci.* His. *Caballos acoceadores.*] Gellius libro 4. capite 2: Equus mordax aut calcitro, vitiosus, non morbosus est. ¶ Hujus compositum est Recalcitro.

Cālcitrātŭs, us, nomen verbale, m. q. Actus ipse calcitrandi. [λακτισμός. Gal. *Regimbement, ruade.* Ital. *Percoſſo con calci.* German. Dao hinden außſchlahen oder ſcharren mit den Füſſen. Hisp. *Obra de acocear.* Polon. *Odkopiwanie.* Vng. *Rúgás.* Ang. *A kicking, or winſing.*] Plin. lib. 8. cap. 44: Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu.

Cālcitrōsŭs, Qui sæpè calcibus ferit. [λακτικός. Gal. *Qui a de couſtume de ruer & regimber.* Ital. *Solito à calcitrar.* German. Der gern mit den Füſſen hinden außſchlecht. Hispan. *Coſa acoceadora.* Pol. *Kopiacy.* Vng. *Rugowgoldozo.* Ang. *That kicketh, or winſeth often.*] Colum. libro 2: Iuvencumque teste tractum calcitrosum reddit.

Cālco, as, proprièsignificat Pede comprimo. [דרך רמס *darách ramás.* πατέω, πάτον. Gal. *Fouler aux pieds, mettre le pied deſſus.* Ital. *Premere col'pie, calcar.* Germ. Mit Füſſen tretten. Belg. Treden. Hispan. *Hollar ò acocear con los pies.* Polon. *Depce.* Vng. *Nyomom, tapodom.* Ang. *To treade, to ſtampe doune to tràmple, or go vpon.*] Virgil. 2. Aeneid. -mistaque cruor calcatur arena. Ovid. 3. Trist. -durum calcavimus æquor. Plinius: Ita ferratis vectibus calcari solent, parietesque similiter. Carbones calcare, σώρακας ἐλίσσειν. Calcare solum, terram, πεζεύειν. Pedibus calcare, λὰξ ἐνάλλεσθαι. Terra animantium vestigiis calcata, ἡ γῆ ζώοις πεπατημένη. Transfertur etiam ad animum: ut idem significet quod contemno. Autor carminis ad Pisonem: Raraque non humilem calcat fastosa clientem. ¶ Sic dicimus Calcare voluptates, aut alias animi passiones. ¶ Composita sunt Conculco, Inculco, & Proculco. ¶ Tuam ipsius terram calca. Adagium est, quo jubebimus cuipiam, ut in suo loco se contineat, neque se recipiat in nostra. Theocr. in Hodœpo: πὰν δ' αὐτὸν πατέοντα ἔχε τὸς ὁμέας: id est, Quin propriam calcans terram, querceta teneto. Conveniet ubi parum fidemus alicui, nec volemus in domesticam recipere consuetudinem.

Cālx, fœm. gen. Lapis ustus ex quo arenæ admixtione fit intrita: ita dictus à calcando: nam ita lapide simul adstringit, ut calcari videãtur. [שיד יד *sidh yad ghir.* ἄσβεστος, ὁ. Gal. *De la chaux.* Ital. *Calcina.* Germ. Kalch. His. *La cal.* Pol. *Wapno.* Vn. *Meſz.* Ang. *Lime for morter.*] Cic. pro Mil. Repente lyntribus in eam insulam materiam, calcem, cæmẽta, atque arma convexit. Palladius: Calx quæ erit ex spisso & duro saxo, structuris cõvexit: ex fistuloso verò, aut molliore lapide, tectoriis adhibetur utilius. Vide Plin. lib. 36. cap. 23.

Cālcārĭă fornax, in qua calx coquitur. [καμίνος ἀσβέστου. Gal. *Fournaiſe à chaux, chaufour.* Ital. *Fornace da calcina.* Ger. Kalchofen. Hisp. *Calera donde ſe cueze la cal.* Pol. *Wapienni piec.* Vng. *Meſz kemenczze.* Ang. *A limefornace.*] sicut Sulphuraria, in qua sulphur. Plin. libro 17. capite 9: Nuper repertum, oleas gaudere maximè cinere è calcariis fornacibus. ¶ Est autem adjectivum Calcarius, a, um. ¶ Calcarius verò substantivè, qui præest fornaci calcariæ. [ψηφοποιός. Gal. *Qui fait la chaux, chaufournier.* Ital. *Chiamoce la calcina nelle fornaci.* Germ. Ein Kalchbrenner. Hispan. *El calero que haze la cal.* Ang. *A lime maker.*] Cato de Re rust. Calcarius ligna conficit ad fornacem.

Cālcātă ædificia, Dicuntur calce contecta: [Pol. *Tinkowana ſcian.* Vng. *Meſzelt ház.* Ang. *Buildinges parged and ouerdawbed with lime.*] quam artem Loricationem & Tectoriam appellat, & præcipuè si lęve politúmve fuerit, ut superinduci possit peniculus vel albarium; vel pictura, vel aliud quippiam ad venustandam structuram.

Cālcātōrĭum, n. s. [Ang. *The place where thay ſtampe grapes.*] apud Palladium lib. 1. cap. 18. videtur esse semita quædam editior in cella vinaria, inter duos lacus. Verba ejus sunt hæc: Cellam vinariam Septentrioni debemus habere oppositam, ita instructam necessariis, ut non vincatur à fructu: sic autem dispositam, ut basilicæ ipsius forma calcatorium habeat altiore loco constructum: ad quod inter lacus, qui ad excipienda vina hinc inde depressi sunt, gradibus tribus ferè aut quatuor ascendatur. Et paulò pòst: Quòd si cupis, locum suum deputabimus: is locus ad calcatorii similitudinem, podiis brevibus, & testaceo pavimento solidetur. ¶ Dictum autem

videtur Calcatorium, ſive à calcando: hoc eſt, eundo: ſive ab opere calcato: hoc eſt, loricato, quo conficiebatur.

Călўptră, æ, [צעיף *tſahíph.* κρωλύπλεγμ. German: Ein Haub. Polon. *Rantuch.* Vngar. *Fédél, fátyol.* Ang. *A womans hoode or cappe.*] Genus veſtimenti, quo mulieres capita tegebant: à κρωλύπτω, tego.

Călўx, m. t. [κάλυξ. Gal. *Bouton de roſe ou autre fleur, ou la petite peau ou pellure qui couure le fruit, cõme vne noix ou amande.* Ital. *Guſcia ò pelle di qualche fruitto come di noce ò mandole, bottone ò boccolo di roſa cioè quelle parti che tengono chiuſe prima che ſpaniſca.* German. Die Hulſen oder die Haut einer jeden Frucht/ alß der Nuſſen/ Mandel/ Keſten. Hiſp. *El erizo como el caſtanna ò bellota.* Polon. Wſzeliaka *l'upina ktora nakriwa owoc, iakoieſt orzech, żoł'adź.* Vng. *Virágnak gyõmi voltſnek és magnak taka.* Ang. *The yonge bourgeon or budde of a roſe, or other floure, a thinne hull or ſhell of fruites.*] Significat folliculum, quo primùm flos, & deinde ſemen herbarum, vel fructus arborum cooperitur: ut amygdalæ, nuces, & caſtaneæ habent ſuos calyces, παρὰ τὸ κρωλύπτειν: hoc eſt, à contegendo. Plin. lib. 15. cap. 22: Necnon & honor his naturæ peculiaris gemino protectis operimento, pulvinati primùm calycis, mox lignei putaminis.

Călўcŭlŭs, diminutivum. Plin. lib. 16. cap. 44: Quod verò in ſpina fullonia gignitur hypophæſton, calyculis inanibus, foliis parvis.

Cama, Lecti quoddam genus breve & circa terram. D. Ambroſius in offic.

Cambades, Vide Chambades.

Cāmbĭo, is, pſi, Commuto. [לפת *chaláph.* μεταλάττομαι. Gal. *Changer.* Ital. *Cambiare.* Germ. Vertauſchen/ wechſlen. Belg. Wiſſelen. Hiſ. *Cambiar, ò trocar.* Pol. *Odmieniam.* Vn. *El váltom, tſerélõm.* Ang. *To change money.*] Apud antiquos verò Cambire accipitur pro pugnare, iter inchoare, flectere: à quo Campſo, as, quod eſt iter flecto.

Cămēllă, Genus vaſis eſt apud Ovidium lib. 4. Faſtorum, ubi ſic habet: Dum licet, appoſita, veluti cratêre, camella, Lac niveum potes, purpureamq́ ſapam.

Cămēlŏpārdălĭs, [κρωμηλοπάρδαλις. Gal. *Giraffe, beſte reſſemblant au chameau & panthere.* Ital. *Giraffa.* German. Ein Greyff. Hiſpan. *Girafa, animal raro.* Polon. *Gryff.* Vng. *Griff.* Ang. *A beaſt lik a camel and panthere.*] Animal eſt cameli proceritate, colore pantheræ, maculis veluti florentibus variegatum: poſtremæ infra alvum partes humi ſubſidunt, ſicut in leonibus videmus, humeri pedesq́ priores, atque item pectus præter cæterorum membrorum rationem procera, tenuis cervix: camelo capite ſimile, pedibus & cruribus bovi. Plinius libro 8. cap. 18.

Cămēlŭs, m. ſ. ſimplici l, [גמל *ghamál.* κρωμηλος. Gal. *Chameau* Ital. *Camelo.* Germ Ein Kamelthier. Hiſp. *Camello.* Pol. Wielbl'ad. Vng. *Teue.* Ang. *A camell.*] Animal quadrupes, quod crura prolixa, collum oblongum habet. Sitim per triduum tolerat, ſed quum invenit aquam, tantum bibit, ut & præteritæ, & futuræ ſiti ſatisfaciat. Bactri camelos mittunt & Arabes, ut ſcribit Diodorus: ſed in hoc differunt, quòd Arabici in dorſo bina habent tubercula (hos Dromedarios vocant) Bactriani ſingula. De camelis multa Plin. lib. 8. cap. 28. Cic. 2. de Nat. deor. Cameli adjuvantur proceritate collorum. Horat. 2. Epiſt. Diverſum confuſa genus panthêra camelo. ¶ Camelus vel ſcabioſa complurium aſinorum geſtat onera, κρωμηλος ψωριῶσα πολλὸν ὄνων ἀναπήγνυσι φορτία. De iis qui uſque adeò præcellunt quoſdam, ut etiam ſenes, aut alioquin ęgroti, præſtantiores tamen ſint illis integris: aut de iis, qui rebus parum proſperis, tamen plus valent ob piſtrinæ fortunæ reliquias, quàm aliis rebus integris. Vſus eſt Syneſius. ¶ Eſt & Camelus funis nauticus, quo anchoræ religantur. De quo aliqui intelligunt illud in Evangelio: Facilius eſt camelum per foramen acus intrare, quàm divitem in regnum cœlorum.

Cămēlīnŭs, a, um, adject. [κρωμήλειος. Gal. *De chameau.* Ital. *Di camelo.* Germ. Das von Kamelthier iſt. Hiſ. *Coſa de camellos.* Pol. Wielbl'adowy. Vng. *Teuéi, teuébõl valo.* An. *Of a camell.*] ut, Camelinum lac. Plin. lib. 28. cap. 9: Dulciſſimum ab hominis camelinum, efficaciſſimum ex aſinis.

Cămēlārĭŭs, maſc. generis, [κρωμηλάριος. Gal. *Celuy qui meine les chameaux.* Ital. *Gardiano di cameli.* Ger. Ein Kamelthirt/ ein Kameltreiber. Hiſp. *El que cura los camelos.* Pol. Wielbl'adnik. Vng. *Teue pásztor.* Angl. *A guider of camels.*] qui cuſtodit paſcitq́ue camelos. Bud.

Camelaſia, ſive Camelaria, Camelorum curatio & præfectura: & Camelarii, ipſorum camelorum curatores. Arcadius in L. ult. de muner. & honor. Camelaſia ſimiliter quoque perſonale munus eſt, &c.

Amianus Marcellinus lib. xxvii. indicionale suymitti Camelarii nomine appellat.

Camelopodium, [κρωμηλοπόδιον. Pol. *Sdnta.* An. *Horehound.*] Herba eſt quibuſdam, quam Dioſcorides πράσιον, Latini Marrubium vocant.

Cămĕră, penult. corr. f. p. [כפה *chippáh* תנור *tannúr* ארבה *arubbáh.* κάμινος. Gal. *Fournaiſe, cheminee.* Ital. *Fornace, camino.* German. Ein Ofen/ ein Camin. Hiſpan. *Horno, ò cheminea.* Pol. *Komin.* Vng. *Kemenczze.* Ang. *A chemnie or fourneis.*] Virg. lib. 3. Aeneid. ruptis flammam expirare caminis. Iuvenal. Satyr. 10: Iam ſtridunt ignes, jam follibus atque caminis Ardet adoratum populo cà put. ¶ Eſt etiam ſtructura quæ fumũ excipit, vel locus in quo ignis ſtruitur. Cic. ad Trebatium: Luculẽto camino utendum cenſeo. Suet. Vitel. Nec antè in prætorium rediit, quàm flagrante trichini ex conceptu camini.

Cămīno, as, are, In modum fornacis & camini ſtruo. [καμινεύω. Gal. *Faire fournaiſe ou en facon de fournaiſe.* Ital. *Far vna fornace.* Germ. Etwas wie ein Ofen oder Camin machen. Hiſp. *Hazer orno ò cheminea.* Pol. *Buduie iako komin.* Vng. *Kemenczze nógyára tſinálom.* Ang. *To mak lik a chimnie or fourneis.*] Plin. lib. 16. cap. 6: Acervi conferti tales recentibus luto caminantur. Idẽ lib. 17. cap. 15: In prunis palmo amplius, & ubique caminata foſſura ore compreſſiore fuit.

Cammaron, [κάμμαρον. Pol. *Omieg.*] Herbarum venenoſiſſima, quæ notiore nomine Aconitum appellatur. Cammaron autem dictum exiſtimant à radicis flexura, quam Dioſcorides ſcorpionis caudæ aſſimilat. ¶ Mandragoram item herbam nonnulli Cammaron appellant.

Cāmmărŭs, penult corrept. [ἀμμαρός. Gal. *Eſcreuiſſe de mer.* Ital. *Gambarro.* Ger. Gattung der Krebſen im Meer. Hiſp. *El camaron.* Pol. *Kakmorski.* Vng. *Rák.* Ang. *Crabbe fiſhe.*] Piſcis eſt ex cancrorum genere, molliorem teſtam habens pro cute. Vide Plin. lib. 31. cap. 8. Mart. lib. 2: Concolor in noſtra cammare lance rubes.

Cămœnæ, cum œ diphthongo, Muſæ, Iovis & Memoriæ filiæ, à cantus amœnitate ita dictę. Varro autor eſt, ab antiquis Camœnas, & Caſmœnas dictas fuiſſe, q̃ poſtea abjecto r, vel ſ, Camœnæ appellatę ſunt. Aliter Feſtus: Camœnæ (*inquit*) à carminibus ſunt dictæ, vel quòd canũt antiquorũ laudes, vel quòd ſint caſtę mentis præſides. Virgil. 3. Aeglog. Alternis dicetis,

cetis, amant alterna Camœnæ. ¶ Dicimus etiam Camœna numero singulari. Persius Satyr. 5: -tibi nũc hortante Camœna Excutienda damus præcordia. Seneca in Med. Ille vocali genitus Camœna.

Campana, næ, f.p. [κώδων. Ger. Glock. Bel. Een clocke.] Instrumentum notum ad pulsandum idoneum, à quo Campanula. Hieronymus ad Eusto. Quousq; campanula in claustro pulsabitur. Malleus campanæ dicitur Rhopalum, ῥόπαλον. ¶ Est etiam instrumentum quo pulsatur ostium.

Cāmpē, [κάμπη. German. Ein Raup oder Gräßwurm. Vng. Hernyó.] plur. num. tantùm, & neutr. gen. Vermis genus hortensis, herbas & arborum frondes infestans, à verbo Græco κάμπτειν, quod est flectere: eò quòd flexo obliquis tractibus corpore progrediatur. Columell. lib. 10: Nec solùm teneras audens erodere frondes Implicitus conchæ limax hirsutaque campe. ¶ Hinc Hippocampæ pisces, qui & equi appellantur, à flexu caudarum, quæ piscosæ sunt.

Campsor, oris, qui ex pecuniæ permutatione lucrum facit. [κολλυβιστής. German. Ein Wechßler. Pol. Wekslarz. Vng. Kiaual valo pénz valto. Ang. A banker or exchanger of money.]

Camptaulēs, Qui canit inflexa tibia, tali in bello usus more Hetruscorum. [Vng. Trombitas.] Vopiscus in Carino: Ad hunc centum salpistas, uno crepitu cõcinnentes, & centum camptaulas.

Cāmpus, m. f. Est grande atque amplum spatium terræ planæ, ut plateæ ateræq;. [אין גיל גבעה chicchár שדה sadé. Gal. Vn champ, vne plaine. Ital. Campo. German. Ein Feld. Vng. Een veld. Hisp. Campo raso, ò vega para labrar. Pol. Pole. Vng. Mezõ. Ang. The fieldes or the plane.] Oppius 3. bell. Civil. Sed quũ esset inter bina castra campus circiter millium passuum sex, Domitius castris Scipionis aciem suam subjecit. Virgil. 7. Aeneid. Filius ardentes haud secius æquore campi Exercebat equos. ¶ Dictus Campus à capiendo, quòd animalium, seu rerum aliarum multitudinem facilè capiat: seu quòd veteres ex agro tantum plano capiebant fructus: vel potiùs, ut Scaliger in Varronem notavit, à verbo Siculo, qui Circum aut Hippodromum κάμπον vocabant, à flexu equorum & quadrigarum quæ ibi certabant. Inde omnia plana κάμπια dicti. Solet tamẽ accipi pro qualibet re, in qua quis studium habeat. Cicero 2. Acad. Quum sit enim campus in quo possit exultare oratio, cur eam in tantas angustias, & in Stoicorum dumeta compelimus? Latissimum dicendi campum alio loco dixit Cicero, pro ubertate materiæ, quam vocant. ¶ Martis campus, Ἄρεως πεδίον, Suidàs ex Alexandridis Pisandro. In eos torquebatur, qui militari confidentia præditi viderentur, quique rem vi nõ judicio gererent: & quibus jus est in armis: quos Hesiodus elegantèr composita voce χαλκοβόαν vocat. Cæterùm in quo quis valet, id Græci campum illius vocant. ¶ Oblivionis campus, λήθης πεδίον. Dicetur vel de vehementer obliviosis, vel de rebus commentitiis, ac frivolis quæ nusquam sint. Aristoph. ¶ Famis campus, λιμοῦ πεδίον. In civitates dicitur ingenti fame pressas. Est autem locus quispiam hoc nomine. ¶ Venti campus, ἀνέμου πεδίον. In hominem instabilem, levem & inconstantem dicebatur. Refertur à Diogeniano. Nam in planitie venti liberius huc atque illuc divagantur, nullo coërciti obstaculo.

Campēstris, stre, denominativum à Campo formatum: [πεδινός. Vngar. Mezei. Ang. Belonging to the feel des or plane.] ut, Cãpestres operarii, qui in campo Martio servilem operam candidato impertiebantur. ¶ Campestria, Loca plana, à Campo deductum nomen. [πεδινὰ χωρία. Ger. Felder/ Wysen/ Matten Belg Plaetveld. ¶ Campestria item dicuntur genitalium succinctoria, eò quòd ludentes in campo vestibus omnibus exuebantur, & nudi ludebant foliis campestribus tecti virilia. [περιζώματα. Gal. Des brayes à luicter. Ital. Le bracche. Germ. Ein Hosch/ ein Schamdecke. Hispan. Bragas marineras. Polon. Gacie. Vngar. Berhe. Ang. Breeches to wraſtle or struggle in.] Horatius: Penula solstitio, campestre nivalibus auris. Vnde qui ita succincti sunt, Campestratos vulgus appellat.

Campter, campteris, metæ in campis. Nonius ex Pacuvii Tantalo: Extremum intra campterem, ipsum Iam progreditur Parthenopæum.

Cămūră, æ, pen. prod. [Angl. A cuppe in olde tyme borne couered before à bride.] Vasis genus, quod opertum in nuptiis ferebant, in quo erant nubentis utensilia. Festus.

Cămūrŭs, a, um, Inflexus, seu curvus. [כעוה nahavéh כטוף caphuph מעקש melukkál. ἐπικαμπὴς, καμπύλος. Gal. Courbe ou courbé, camus, recroquillé. Ital. Torto, piegato. Germ. Gebogen/ krumb. Hisp. Retuerto ò de boueda. Pol Nachilony, nakl'oniony. Vng. Meg haylotthorgas. An. Crooked or bowed.] Virgil. 3. Georg. -camuris hirtæ sub cornibus aures.

Cāmūs, mi, m. f. Genus vinculi. [מתג méthegh רסן réſen מוסרם machsóm. χαλινὸς, φίμος. Gal. Frein, bride ou licol. Ital. Laccio ſune. Ger. Ein Band/ ein Strick/ ein Hafftter. Bel. Breydel. Hispan. Lazo cuerda. Polon. Kaganiec, troky. Vn. Gyeplõ, ere, fek Ang. A bridle bitte.] Plautus in Cas. posuit pro fune, quo damnati alligantur furcæ, quum ait: Camum & furcam feras. ¶ Item equorum retinaculum, frænum, & muliebre ornamentum. ¶ Græcis etiam Cadum judicialem significat, coni figuram referentem, in quem judices calculos conjiciebant. ¶ Est & genus tibiæ, pabuli, & lilii &, quædam herba. ¶ Item mechanicum instrumentum igniferum. ¶ Chamos aspiratum, idolum est, quod alio nomine dicitur Beelphegor, ut inquit Hieronymus.

Camum, mi, neutr. gener. Genus potionis est apud Vlpianum in lib. 9 D. de tritic. vin.

Canabis, Vide CANNABIS.

Cănālĭcŏlæ, pen. corr. Forẽses homines pauperes: dicti quòd circa canales fori consisterent. Festus.

Cănālis, pen. prod. & tàm masculini quàm fœminini generis, à canna fit, una litera detracta. Est autem Canalis lignum ad cannæ similitudinem cavatum, quo aqua deducitur. [שקרת sockéth תעלה tehaláh דוהם rahát. ὠλὸς. Gall. Canal, conduit, eſuier, tuyau Ital. Cannale, condotto. Ger. Ein Kánel Belg. Een gote. Hisp. Canal. Pol. Rinna, kànał, koryto. Vng. Tsatorna. Ang. A cundite pippe, à cannell.] Festus: Canales per quos aqua confluit in viis lapide stratis. Virg. 3. Georg. -grieges ad stagna jubeto Currentem illignis potare canalibus undam. ¶ Dicitur & hoc Canale. Statius lib. 1. Syl. Flumina demerso trahit intemerata canali. ¶ Canalis animæ, Plinio, canalicula sive fistula per quam spiritus reciprocatur. Aulo Gellio lib. 17. cap. 11. τραχεῖα ἀρτηρία, aspera arteria, sive quibusdam canna pulmonis, cujus caput [λάρυγξ. Gal. Sifflet. Ital. Canna de la gola. Vng. Lelõkeet vénõ torok (anagy) gége.]

Cănālĭcŭlus, diminutivum à Canalis in masculino genere. [ὠλίδιον. Gal. Petit canal, petit eſuier, auget. Ital. Picciolo canale. Ger. Ein kleiner Kánel. Hisp. Canno pequenno. Pol. Korytko, rurka. Vng. Tsatornátska. Ang. A litle cundite pippe.] Columel. lib. 9: Longiore cibo celeriùs pinguescit: semper tamen etiam canaliculi milio repleti apponuntur.

Cănālĭcŭlă, diminutivum, Parva canalis. [ὠλιδάριον. Polon. Rinienka. Vng. Tsatornatska.] Gell. lib. 7. cap. 11: Ipsum autem Erasistratum dicere, duas esse quasi canaliculas quasdam, seu fistulas, &c.

Cănālĭcŭlātŭs, a, um, Quòd est in canalis modum factum. [ὠλοειδὴς. Gal. Fast en facon de canal ou tuyau. Ital. A foggia di cannale. Geran. Gemacht wie ein Kánel. Hispan. Cosa acannalada. Polon. Iako koryto widl'abani. Vng. Tsatorna moggyára meg, vayatot. Angl. Made lik a cundite pippe.] Plinius libro 19: Quibusdam angusta & canaliculata, & cumino: paucis foliacea & lata, ut atriplici.

Cănālĭtĭŭs, a, um, adjectivum: [ὠλωδὴς. Gal. De canal ou tuyau. Ital. Di cannale. Ger. Das zum Kánel gehört. Hispan. Cosa de cano. Pol. Kanał owi. Vng. Asot, vdiot, tsatornas. Ang. Of a cundite pippe.] ut, Canalitium aurum, dicitur in puteis effossum, quod venarum canalibus per saxa vagatur huc atque illuc, & per latera puteorum. Plin. libro 33. cap. 4: Quod puteis foditur, canalitium vocant; alii Canalitense, marmoris glarcæ inhærens.

Cănārĭă, [Ger. Hundsgras.] Herba est, quã vernacula lingua etiam Herbam canis vocamus, quòd canes ægroti ea præsentẽ vomitum eliciant. Plin. lib. 25. cap. 8. ¶ Invenerunt & canes canariã, qua fastidium deducũt, eamque in nostro conspectu mandunt: sed ita, ut nunquam intelligatur quæ sit: etenim depasta cernitur. Ruellius humilem esse herbulam ostendit, foliis tritici multò minoribus, calamulo tenui, geniculis pyxidatim cohærentibus articulato, internodis tibiarum modo in se intrò fectis, quæ tracta suis ex vaginulis exeruntur: evanidam spicæ loco paniculã habens: deniq; folio & culmo triticum, cacumine arundinem imitans.

Canatius, ab Apuleio dicitur in Flor. pro clara seu præconis voce. Canatius inquit lunam dabo, ut per omnes provincias eat. Sed hoc à cánando: id est, Calando videtur dictum. Nam Varro scribit consuetudinis fuisse, ut classicus in arce circumque muros canatum iret.

Caucanos, καύκανος, Herba est Galeno, quę Dioscoridi & Plinio, Caucalis dicitur. & Leontice. Vide Ruellii lib. 3 cap. 128.

Cāncēlli, lorum, m. f. Ligna aut ferramenta, modicis intervallis in transversum instar retis invicem annexa, quibus scenæ & tribunalia atque fenestræ muniri solent, aditusque eorum præcludi. [שבכה sebacháh. κιγκλίδες, δρύφακτοι. Gal. Treillis, claires voyes. Ital Gelosie ferrate. Ger. Gätter auß Holtz oder Eysen. Belg. Tralien. Hisp. Rexas ò verjas de hierro para apartar. Pol. Krata. Vng. Rostély. Angl. Lattasses, windowes made with barres of timber or yron.] Et apud priscos fere semper fuerunt ærei, quorum multi extant per basilicas distributi, ad lignorum similitudinem fabrefacti, quorum lineolæ altrinsecus in quincuncem superpositæ foramina linquunt, quibus quum aër aspectusque admittatur, prohibetur accessus, servatque usus ejus-

modi clauſtra vineis pro valvis, foribusq; apponi. Cicero pro Seſtio: Tantus eſt à fori cancellis plauſus excitatus. ¶ Cancellos alicui circundare, per tranſlationem dicitur pro eo quod eſt, limites quoſdam anguſtos cuipiam præſcribere, extra quos non liceat evagari. Idem pro Quintio: Si extra hos cancellos, quos mihi ipſe circundedit, declinavero ¶ Sunt & cancelli loca cancellatim: hoc eſt, teſſellatim facta tranſverſariis lignis accommoda ſeſſui. Ovidius: Cancellis primos impoſuiſſe pedes. ¶ Cancellos agere, à cancellis eſſe: poſteriorum temporum ſcriptores dixerunt, quum Cancellarium eſſe ſignificare vellent. Caſſiodorus lib. 11. Inſtit. divin. & hum. & li. 11. Varr. Ericus monachus lib. 6. de vita Germani: Voluſianus erat præcelſo nomine quidam Vrbis patritio toti delectus & urbi, Atque cancellis priſco de more miniſter. Atque eam ob cauſam Cancellarius à cancellis dictum videtur. In ſacris literis Cancelli vocantur ſpecilla foraminibus plena, & tranſverſim plagulis feneſtrata, quas vulgus *Zelotypias* vocitat. Vnde in Proverbiis: De feneſtra domus meæ per cancellos perſpexi juvenem. Hos cancéllos delicioſos Cic. lib. 1. de perfecto genere dicendi, appellat Tranſennas, ob oculorum videlicet & foraminum tranſitu: ait enim: Quaſi per tranſennam præter-euntes ſtrictim aſpicimus.

Cāncĕllo, as, are, act. p. Colum. lib. 4. cap. 2. de vite loquēs: Hæc autem quæ toto proſtrata corpora, quum inferius ſolū quaſi cancellavit atq; irretivit, cratem facit, & pluribus radicibus inter ſe connexis angitur, nec aliter quàm ſi multis palmitib. gravata deficit. ¶ Aliquando ſignificat Concido, dilanio, diſpungo, erado, deleo. [קָצַע *katſáh* מַחַה *macháh*. Διχοτόμω. Gal. *Canceller, rayer, caſſer.* Ital. *Cancellare, caſſare, torre via.* Germ. Vergätteren oder zerteiſſen/auſtrayen. Belg. Wutwagen / wiswiſſen Hiſ. *Truncar, caſſar, ò borrar como la eſcriptura.* Pol. *Zakracam, przekreſlam, zamrzęam.* Vngar. *Roſtélyozom, ki tórlom áltauordaſom.* Ang. *To croſſe out any thing written.*] Nam ſicut ex tranſverſo ducuntur ligna in cancellis, ita delendis ſcripturis tranſverſo calamo notæ, lineæq; atramentariæ. Iureconſ. tit. De his quæ in teſtamento delentur. Cancellarat quis teſtamentum, vel induxerat.

Cāncĕllātŭs, a, um, adjectivum, Quod cancellorum figuram imitatur. [κεκιγκλισμένος. Gal. *Fait en facon de treillis ou de rez.* Ital. *Fatto in geloſia.* Germ. Das der Gätteren form hat. Hiſp. *Coſa apartadaçon rexas.* Polon. *Kraczyaſty.* Vng. *Roſtélyos, kórdzt w'l koſúl vonyatot.* Ang. *Made lik a lattis window.*] Plin. lib. 3. cap. 10: Duriſſimum dorſo tergus, ventres molles, ſetarum nullum tegumentum: ne in cauda quidem præſidium abigendo tædio muſcarum (nanque id & tanta vaſtitas ſentit) ſed cancellata cutis, & invitans id genus animalium odore. Ergo quum extenti recēpere examina, arctatis in rugas repente cancellis, comprehēſas enecant. Vbi cancellatam cutem appellat, quibuſdam cancellis diſtinctam: hoc eſt, teſſellatim quadratam, & in modum capſularum factam.

Cāncĕllātim, Ad ſimilitudinem cancelli. [δίκην κιγκλίδων. Gal. *En façon de treilla, en maniere de retz.* Ital. *A forgia de geloſia.* German. Nach weiß vnnd form der Gätteren. Hiſpan. *Apartadamente* Polon *Kraczyſto.* Vngar. *Roſtély móggyaſa* Angl. *Lattis wiſe, or lik a littis window.*] Plinius libro 11, capite 37: Terreſtrium aliis venter denticulatæ aſperitatis, aliis cancellatim mordacis.

Cāncĕllārĭī [סטרים *ſopherím*. ἀρχιγραμματεῖς. Gal. *Chanceliers.* Ital. *Scriuani, cancilieri.* Ger. Cantzler. Bel. Cancelter. Hiſ. *Chancileres.* Pol. *Kanczlerz.* Vng. *Kanczellarius deák.* Ang. *Chancellours.*] Degenerante jam tum paulatim lingua Latina, dicti ſunt ſcribæ principum, quorum opera illi in conficiendis, examinandiſve diplomatibus utebantur. Vtitur hac voce Flavius Vopiſcus, ſcribens à Carino Imperatore factum eſſe præfectum urbis unum ex Cancellariis ſuis.

Cāncĕr, cri, [καρκίνος. Gal. *Eſcreuiſſe.* Ital. *Gambaro.* Ger. Ein Krebs. Belg. Een treeſt. Hiſp. *Congrejo.* Pol. Rak. Vng. Rák. Ang. *A crabbe.*] Piſcis genus eſt mollem teſtam habens pro tegumento, cujus multæ ſunt ſpecies; quas vide apud Plin. lib. 9. cap. 31. ¶ Eſt item Cancer unum ex duodecim Zodiaci ſignis, à quadam cancri piſcis ſimilitudine ita dictū: eò quòd Sol menſe Iunio ſignum hoc perambulans, paulatim incipit à nobis recedere, & curſu retrogrado ferri, in modum cancri. Refert Hyginus, hunc fuiſſe cancrum, qui à Iunone in Herculem cum Hydra Lernæa pugnantem, immiſſus fuit: qui quum pedem ejus momordiſſet, ab Hercule occiſus eſt, & à Iunone inter ſydera collocatus. ¶ Cancer item, [καρκίνωμα, καρκίνωμα. Gal. *Chancre.* Ital. *Cancaro infermita.* German. Der Krebs / ein Kranckheit die vmb ſich friſſet. Hiſpan. *El cancer o maratan enfermedad.* Pol. *Cancerowanie.* Vng. *Folyoſo fene.* Ang. *A canker, or ſpreading diſeaſe in the bodie.*] morbus eſt ab atra bile efferveſcēte proficiſcens, cùm alias corporis partes, tùm mulierū mammas in primis infeſtans, quæ menſtruo non purgantur. Dictus cancer, vel quòd paulatim ſerpat cancri piſcis ſimilitudine: vel quòd venas circa ſe habeat extenſas, inſtar brachiorū cancri: vel quòd pertinaciter hæreat, ut ſolet cancer, ſi quid chelis non apprehenderit. Eſt autem & in hac ſignificatione, uti in duabus præcedentibus, maſculini generis & ſecundæ declinationis. Cato de Re ruſtica: Eadem braſſica vulnera putrida, cancroſque purgabit, ſanoſque faciet. ¶ Grammaticorum nonnulli in hac ſignificatione neutri generis eſſe tradiderunt, & tertiæ declinationis, decepti Ovidii loco, quem opinionis ſuæ corroborandæ cauſa ſolent adducere: Vtque malum latè ſolet immedicabile cancer Serpere, & illæſas vitiatis addere partes. Qua in re nimium profectò pueriliter falluntur, non animadvertentes, adjectivum Immedicabile, nō cum nomine Cancer, ſed cum dictione Malum, cohærere. ¶ Cancros Orci, dixit Apuleius, pro faucibus, & tenacibus ſtationibus, quaſi cancellos. ¶ Cancros lepori comparas, καρκίνους δασύποδι συγκρίνεις. De ſupra modum diſſimilibus. Etenim ut leporum celeritas, ita & cancrorum tarditas nota eſt. ¶ Cancer leporem capit, καρκίνος λαγὼς αἱρεῖ. De qua re nequaquam veriſimili, dictuque abſurda, velut ſi quis dicat ab indoctiſſimo ſuperari doctum. Cācrum rectè ingredi doces, καρκίνον ὀρθὴ βαδίζειν διδάσκεις. De eo qui docet indocilem. Refertur in Plutarchi Collectaneis, pertinetque ad genus ἀδυνάτων. ¶ Huic finitimum eſt quod Ariſtophan. in pace: Οὔποτε ποιήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὴ βαδίζειν Οὐδ' ἐπὶ τῷ πραχθοῦντι ποιήσεις ὕστερον οὐδέν. Id eſt, Ambulet ut cancer rectà, haud effeceris unquam: Ne quicquam efficies ubi res erit antè peracta. Hoc velut oraculum poëta facetus pronuntiat: Quod à natura ſit inſitum, nullo corriges negotio. Nam cancris genuinum, obliquè ingredi.

Canchrys, κάγχρυς, Libanotidis fœcundæ ſemen eſt, Dioſcoridi lib. 3. cap. 70.

Canderinon, Lapithon, laphas, ſpecies eſt, quam Oxalida vocant, verus ramex.

Candāulŭs, καύδαυλος, Opſonii genus fuit ex carne elixa, pane, & caſeo Phrygio, cum anetho, & pingui jure. Vide Cælium Rhod. lib. 20. cap. 14.

Candefacio, Vide CANDEO.

Cāndēlă, A candore luminis dicitur. [נֵר טִיט *lappídh ner*. λύχνος, κηρός. Gal. *Chandelle, torche cierge, ou telle choſe eſclairante.* Ital. *Candela.* Ger. Ein Kertz / ein Liecht. Belg. Een Kerſe. Hiſp. *Candela y candil.* Polon. *Swiecza.* Vng. *Gyertya.* Ang. *A candell.*] Iuven. Satyr. 9: candelam apponere valvis. Plin. lib. 13. cap. 13: Lapidem fuiſſe quadratum circiter in medio, arctè vinctum candelis quoquò verſus. Loquitur de lapide in quo reperti ſunt lib. Numę. Hermolaus: Candelæ, *inquit*, ſunt quacunque conſtant materia, ſcirpis, tæda, ſevo, cera: uti mirum non ſit, libros Numæ candelis involutos tradi. Candelas ſebare, Columel. lib. 2. cap. 22.

Cāndelābrum, penul. prod. Inſtrumentum in quo figitur candela ad lucendum: [מְנוֹרָה *menoráh*. λυχνία, κηροπήγιον. Gal. *Chandelier.* Ital. *Candeliero.* German. Ein Kertzſtock / ein Liechtſtock. Hiſpan. *El lugar donde ſe pone el candil.* Polon. *Swiecznik, lichtarz.* Vng. *Gyertya tartó.* Ang. *A candleſtick.*] dicitur, quòd in eo candelæ figantur, autore Feſto. Cicer. 6. Verr. Iam verò lectos æratos, & candelabra ænea. Sic 4. Verr. Martial. de candelabro Corinthio, lib. 14: Nomina candelæ nobis antiqua dederunt, Non norat parcos victa lucerna patres.

Cāndĕo, es, ŭi, n. ſ. Candidus ſum. [חִלְבִּין *hilbín*. λευκὸς εἶμι. Gal. *Eſtre blanc.* Ital. *Eſſere bianco.* Germ. Weiß ſeyn. Belg. Blincken / wit zyn. Hiſpan. *Emblanquecerſe* Pol. *Bielecie ſzie.* Vng. *Feiér vagyok.* Ang. *To be white or shyning.*] Virg. 4. Aeneid. Candentis vaccæ media inter cornua fundit. Ovid. 11. Metam. Candida de nigris, & de candentibus atra. ¶ Significat etiam ignitum eſſe. [קָדַח *kadhách*. ἄθειν, ἐκπυροῦσθαι. Gal. *Eſtre embraſé, ou reluire & eſtre blanc de force d' eſtre embraſé & ardent au feu.* Ital. *Deuenir di fuoco.* Ger. Glůend feyn / fewrig feyn. Hiſp. *Encenderſe.* Pol. *Zarzeſzie.* Vn. *Tw'zes vagyok.* Ang. *To be hoate and glowing redde.*] Cic. 2. Offic: Qui cultros metuens tonſorios candente carbone ſibi adurebat capillum. Compoſita, Excandeo, & Incandeo, à quibus Excandeſco, propriè vehementer incendor, inflammorq;. Cato de Re ruſtica: Nam ſi ſub tecto coquas, quū bitumen & ſulphur additum eſt, excandeſcet: hoc eſt, incēdetur, & inflammabitur. Transferuntur etiam ad iram, θυμοῦσθαι, quòd ea eſt, velut ignis animum incendens, & vultum hominis quodam candore perfundens: vel quia, ut ſol quātò candidior, tanto ardentior: ita animus, dum concitatus eſt, inflammatus, incenſus & candeſcens dicitur, ut tanta mentis commotio ſignificetur. Cælius Cic. Id poſtquam reſcuit, excanduit, & me cauſam inimicitiarum quærere clamitavit: id eſt, ita vehementer incenſus eſt. Hinc Excandeſcentia, quæ eſt (ut Cic. quarta Tuſculana inquit) ira naſcens, & modò exiſtiſtens, θυμωσις. Incandeſco, candens & ignitus fio. Metamorph. lib. 7: Non ſecus exarſit, quàm quum Balearica plumbum Funda jacit: volat hoc, atque incandeſcit eundo: Et quos non habuit, ſub

buit, ſub nubibus invenit ignes. Eſt & recãdeo, à quo Recandeſco, quod eſt rurſus candeſco: & accipitur pro Calefacio. Ovid. lib. 1. Metamorph. Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti, Solibus ætheriis altoq; recanduit æſtu.

Cãndẽſco, Ignitus fio, Igneſco. [קדח *kadhách. πυρέσσω.* Gal. *S'embraſer, devenir feu.* Ital. *Divenir di fuoco.* Germ. Glũend oder fewrig werden. Hiſpan. *Encenderſe.* Pol. *Rozpalony ieſtem, ſwiecſzie odogna.* Vng. *Meg tw'xeſedõm.* Ang. *To waxe hoat or glowing redde.*] Ovid. 2. Metamor. - currusque ſuos candeſcere ſentit. ¶ Candeſcere etiam album fieri ſignificat. Tibullus lib. 1: - liceatq; caput candeſcere canis.

Cãndŏr, oris, m. t. Albedo ſplendòri conjuncta. [צבן *laban. λεύκωσις.* Gal. *Blancheur, lueur, pureté, bonne foy.* Ital. *Biancheꝛꝛa, candore.* Ger. Weiſſe/glitzerechte. Hiſ. *Blancura con luſtre.* Pol. *Bial'oſcz.* Vng. *Feiérſég.* Ang. *Whitneſſe, glowing reddeneſſe, vrprightneſſe.*] Plautus in Men. O, ſolem vides, ſtatim ut occæcatus eſt, præ hujus corporis candoribus. Plin. lib. 12. cap. 14: Thũs probatur candore. Cicer. 2. de Nat. deor. Nam Solis calor & candor illuſtrior eſt, quàm ullius ignis: quippe qui immenſo mundo tam longè lateq; colluceat. Dicitur & per metaphoram candor animi à Cicerone multis in locis, pro ſynceritate & puritate animi.

Cãndĕfăcĭo, act. t. Candidum facio. [חלבין *hilbín. λευκαίνω.* Gal. *Faire blanc, blanchir.* Ital. *Imbiancare.* German. Weiß machẽ/weißgen. Hiſp. *Emblanquecer.* Polon. *Obielam.* Vng. *Meg feiérſõm.* Ang. *To make white.*] Plautus in Moſtel. Vnà opera ebur atramento cãdeſcere poſtules. ¶ Aliquando etiam Candefacere, eſt candentem & ignitum reddere. [*ἰμπυρίζειν.* Gal. *Eſchauffer tellement quelque choſe qu'on la face reluiſante & cõme blanche.* Ital. *Scaldare telmente vna coſa che ti paia bianca.* German. Glũend machen. Hiſpan. *Encender.* Polon. *Rozpalam.* Vngar. *Meg tw'xeſitõm.* Ang. *To make glowing hoat or firie.*] Plin. lib. 34. cap. 8: Vbi inter lapides candefactos funditur. Hinc excandefacio, Candens & ignitum facio: unde Ferrum excandefactũ: hoc eſt, candens & ignitum. Per tranſlationem accipitur pro ira inflammare, *θυμόω.*

Cãndĭco, as, penult. corr. Candorem habeo, ſubcandidus ſum. [*ὑπολευκαίνω.* Gal. *Eſtre blanc, tirer ſur le blanc.* Ital. *Eſſere vn poſcó bianco.* German. Weiß/glitzerechtig ſeyn. Belg. Blincken/wit ſyn/oft wit maken. Hiſpan. *Ser blanco per defuera.* Polon. *Szwiece ſzie bial'o.* Vng. *Feiéreslõm, feiérlõm.* Angl. *To be ſome what whiſte.*] Plin. libro 8: Inſigne ei in dextro latere candicans macula.

Cãndĭcãntĭă, æ, pro albedine. [*λεύκωσις.* Gal. *Blancheur, couleur blanchaſtre, tirant ſur le blanc.* Ital. *Biancheꝛꝛa.* Germ. Weiſſe. Hiſ. *Blancura.* Pol. *Iaſniace ſzie.* Vng. *Feiérſég.* Ang. *Bleaching, making faire or white.*] Plin. lib. 37. cap. 13: Fictitiæ ſcarificationis candicantiam fugiunt.

Cãndĭdātŭs, Alba veſte indutus. [*λευκαυχὴς, λευχείμων.* Gal. *Veſtu de blanc, blanchi.* Ital. *Veſtito di bianco.* Germ. Mit weiſſen Kleyderen angethan. Hiſp. *Coſa veſtida de veſta blanca.* Pol. *Wbial'a ſuknie vbrany.* Vng. *Feiér ruhában öltözöt.* Ang. *Clothed in whiſte.*] Plautus Rud. Ergo vos æquiùs erat candidatas venire, hoſtiatasq;. Item qui luce quadam nitente perfuſus. Vnde Lactantius immortalitate nos veluti candidatos eſſe, eleganter dixit. ¶ Candidáti etiam dicebantur, qui ad alicujus magiſtratus, aut dignitatis petitionem aſpirabant, *οἱ παραγγέλλοντες τὰς ἀρχὰς οἱ λευκιμάριοι*, à toga candida, quam per id tempus induebant, ſive ad denotandum integritatem, quòd ſolus hic color ſyncerus ac purus, & minimè inquinatus eſt: ſive, ut perſpici ab omnibus poſſent. Ire autem candidati per comitia ſolebãt, ſuadendo, rogando, ſubmittendo ſe omnibus, & nudato etiam corpore, cicatrices oſtendendo. Cicero pro Muræna: Nec candidatis iſta benignitas adimenda eſt, quæ liberalitatẽ magis ſignificat, quàm largitionem. Inde per tranſlationem aliarum quoq; rerum petitores Candidati dicuntur, ſicut à Quintiliano, Candidatus eloquentiæ, & à Plinio in Paneg. Candidatus gloriæ, & immortalitatis: ab Hieronymo, Candidatus fidei. Ex quibus oſtenditur Candidatus conſtrui cum genitivo: ut ſit candidatus Conſulatus, Præturæ, Quæſturæ, qui petit conſulatum, Præturam, Quæſturam.

Cãndĭdŭs, da, dum, Albus, lucens. [צבא *labán. λευκὸς, ἀργὸς.* Gal. *Blanc, reluiſant, reſplendiſſant.* Ital. *Candido, bianco.* German. Weiß/gleiſſend. Belg. Wit/blanck/ſchynende. Hiſpan. *Blanco con luſtre.* Pol. *Bial'y, l'ſnaci ſzie.* Vngar. *Feiér, világos.* Ang. *Wbite, shyning.*] Servius in 3 Georg. Aliud eſt candidum eſſe: id eſt, quadam nitente luce perfuſum, aliud album, quod pallori cõſtat eſſe vicinum. Itemque candidum propriè dicitur quod fit cura: album quod fit natura: & candido nigrum, albo verò fuſcum opponitur. Cor. Front. de diff. vocab. ¶ Sumitur etiam Candidum *αἴθων*, Pro ignito. [Ang. *Fiery, bright shyning like fire.*] unde ferrum candidum vocamus, quum accenſum eſt & ignitum. ¶ Et quia inter colores candidus puriſſimus eſt, accipitur etiam Candidum prò puro, & ſyncero, & minimè fucato. Horatius 1. Epiſt. Albi noſtrorum ſermonum candide judex. Et candidus ſermo, *λευκὸς λόγος*, Græcis dicitur oratio dilucida perſpicuaque, à colore qui inter cæteros plurimum habet lucis. ¶ Interdum candidus ponitur pro Fœlici: tractum à Thracibus, qui diem fortunatum, albo: adverſum nigro deſignarunt. Catullus: Fulſêre verè candidi tibi ſoles. Horat. lib. 2. Ser. - hunccine ſolem Tam nigrum eſſe mihi? id eſt, triſtem & exitioſum.

Cãndĭdē, Purè, ſyncerè, benigné. [*λογωμόνως.* Gal. *A la bonne foy, ſimplement.* Ital. *Da huomo da be, di puro cuore.* Ger. Einfeltiglich/trewlich/ohne betrug/gũtiglich. Hiſpan. *Simple y puramente.* Polonicè, *Szczerze, otwortiſzcie.* Vngar. *Kegyeſen, igaz án.* Anglicè, *Simplie, vprightlie.*] Cælius Ciceroni: Cavendum tibi erit, ne parum ſimpliciter, & candidè poſuiſſe inimicitias videaris.

Cãndĭdŭlŭs, a, um, diminutivum. [*λευκοειδὴς.* Vng. *Feiérötske.* Ang. *Somewhatte white.*] Cic. 5. Tuſc. Candiduli dentes, venuſti oculi, color ſuavis.

Cãndĭdo, as, act. p. Candidum facio. [חלבין *hilbín. λευκαίνω.* Gal. *Blanchir, faire blanc.* Ital. *Imbiancare.* Germ. Weißgen/weiß machen. Bel. Wit maten. Hiſpan. *Emblanquecer.* Polon. *Bielaie.* Vng. *Meg feiéritõm.* Ang. *To bleache, to make white.*] Pomponius: Veſtem lixivio candidans. Plinius: Cujus radice utuntur ad candidandos capillos.

Cãndĭfĭco, as, idem. [*λευκόω.* Vng. *Meg feiéritõm, feiérre teſzõm.* Ang. *To make white.*] Nævius: Polliens ſeſe, & ſuccis herbarum candificans cutem.

Cãndĭdātōrĭŭs, a, um, *παρασκευαστικός*: ut, Candidatorium munus. Cicero ad Attic. lib. 1: Nos in omni munere candidatorio fungendo ſummam adhibebimus diligentiam.

Candetum, Galli appellant in areis urbanis ſpatium centum pedum, quaſi Centeatum: in agreſtibus autem pedum cẽtum quinquaginta quadratorum juſtum Candetum vocant. Ex libello variorum autorum de Limitibus.

Candoſoccus, in vitibus quid dicatur, docet Colum. lib. 5. ca. 4. his verbis: Nõnullos tamen in vineis characatis animadverti, & maximè heluenáci generis prolixos palmites, quaſi propagines ſummo ſolo adobruere, deinde rurſus ad arundines erigere, & in fructum ſummittere, quos noſtri agricolæ *Mergos*, Galli *Candoſoccos* vocant. [Ger. Eyngegrubet oder eyngelegte Gärten der Weinreben.]

Canella, Vulgò *Cinnamomum*, idq; Italico idiomate, & à mercatoribus.

Caneo, Vide CANVS.

Canentas, Capitis ornamenta veteres dixêre. Feſtus.

Cănēphŏră, penult. corr. f. p. [*κανηφόρος.* Ger. Die ein Zeine auff dem Haupt tregt.] Virgo dicitur quæ more Attico ſacra in ciſtulis repoſita capite ſuſtinebat. *κάνα* enim Græci dicunt, quę nos *Caniſtra*, & per diminutionem Caniſtella. Cicer. 6. in Verrem: Habe Canephoras, deorum ſimulacra reſtitue.

Cani, canorum, Vide CANVS.

Cania, æ, Vrticæ ſylveſtris genus. Plin. lib. 21. cap. 15: Et in ſylveſtri quæ dicitur Cana, acrior, caule quoque mordaci, fimbriatis foliis.

Cănĭcæ, f. p. Furfures ab antiquis dicebantur: [Germ. Kleyen oder Kriſch vom Mãl. Polon. *Otreby, oſzipka dla pſow.* Vngar. *Korpa.* Ang. *Skourfe or brane of wheate.*] teſte Feſto, 'eò quòd canes iis paſcerentur. Vnde Canicaceum panem, furfureum dicimus. Pacuvius: Qui apud te, quaſi ſervus, eſt canicaceum panem.

Cănĭcēps, Genus animalis faciem caninam habens. *κυνοκέφαλος.* Plinius libro 7. capite 2, tradit in Aſiæ montibus genus hominum eſſe canino capite, pro voce latratum edentium, quos vocat *κυνοκεφάλους*: nos etiam *Canicipites* vocare poſſumus.

Canicula, Vide CANIS.

Cănīnŭs, Vide CANIS.

Cănĭs, gen. comm. Animal domeſticum ſatis notum. [כלב *chéleb. κύων.* Gal. *Chien ou chienne.* Ital. *Cane.* Germ. Ein Hund. Belg. Een Hont. Hiſp. *Can, perro.* Pol. *Pieſ.* Vngar. *Eb, kutya.* Ang. *A dogge, or bitche.*] A canendo dicitur, quòd nocte in cuſtodia, & in venando ſignum voce det. Terent. In Phorm. Introiit in ædes ater alienus canis. De hoc Columel. libro 7. cap. 12: Quis hominum clariùs, aut tanta vociferatione beſtiã vel furem prædicat, quàm ille latratu? quis famulus amantior domini? quis fidelior comes? quis cuſtos incorruptior? quis excubitor inveniri vigilantior? quis denique ultor aut vindex conſtantior? De genere autem & natura canum, vide Plin. libro 10. cap. 63, & Xenophontem in opere de Venatione. ¶ Dicebant & veteres etiam in ſingulari Canes, quemadmodum Varro libro de lin. Lat. 6 probat ex Ennio: Tantidem quaſi fœta canes ſine dentibus latrat. Lucilius de litera R. Irritata canes quod, homo quam. planium dicit Scaliger in Varronem. ¶ Canis item piſcis marinus eſt, ita dictus, quòd cani ſimilis ſit. ¶ Canis præterea ludi talaris ſignum,

quod unum duntaxat punctum continebat: ideo damnosus canis appellatur à Propertio: Semper damnosi subsiluêre canes. Canis ad cibum, κύων ἐπὶ σῖτον. De iis qui in suum properant exitium. Qui canem volunt occidere, cibo ostenso alliciunt. ¶ Telpsum non alens, canes alis, αὐτὸν ἀτρέφων, κύνας τρέφεις. In eum dicebatur, qui quum per inopiam sibi quæ sunt ad vitam necessaria, suppeditare non posset, conaretur, aut equos, aut famulos habere domi, splendidisque vestibus indui. ¶ Cum cane simul & lorum, σὺν πρὶ κυνὶ ἕ τὸν ἱμάντα. Eudemus indicat dici quoties simul omnia pereunt, ut nihil omnino sit reliqui, ne spes quidem recuperandi quod perilt. ¶ Cani das paleas, asino ossa, κυνὶ δίδως ἄχυρα, ὄνῳ ὀστέα. Quum res præposterè distribuitur: veluti si quis indocto munus mittat literarium, erudito flosculos & gladium, balteúmve, militi librum. ¶ Canis ad proprium vomitum, κύων ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμμα. Quadrat in eos qui relabuntur in eadem flagitia, à quibus aliquando sunt expiati. Refertur in Epist. D. Petri. ¶ Digna canis pabulo, ἀξία ἡ κύων τῆ βοῶμοσ-ῶ. Fermè perindè valet ac si dicas, Dignus operarius mercede sua. Refertur à Suida. Quadrabit in hominem non usquequaque rejiciendum atque inutilem. ¶ Canem excoriatam excoriare, κυνὰ δέρειν δεδαρμένον. Suidas ait dici solere de iis qui iterum ea patiuntur, quibus aliquando fuerunt afflicti. Aristophanes in Lysistrata. Diogenianus ait convenire in eos qui frustra sumunt operam. Sunt qui putant magis quadrare quum quis affligit afflictum. ¶ Canis festinans cæcos parit catulos, ἡ κύων σπεύδουσα τυφλὰ τίκτει. In eos jaciebatur, qui nimio festinandi studio, rem parum absolutam edunt: ut si quis opetis parum elimati præcipitet editionem. Galenus lib. de Semine. ¶ Canis in præsepi, ἡ κύων ἐν τῇ φάτνῃ. In eos dicitur, qui nec ipsi fruuntur re quapiam, neque reliquos item sinunt uti. Quandoquidem canis in præsepi nec ipse vescitur hordeo, & equum vetat vesci. Lucian. adversus indoctum. ¶ Objicere canibus agnos, προβάλλειν τοῖς κυσὶν ἄρνας, dicebatur qui imbellem & litium imperitum calumniatoribus & exercitatis exponeret, quòd genus sit animal omnium maximè imbelle. Refertur à Diogeniano. ¶ Et canis podice, ὀπὴ κυνὸς πρωκτοῦ. Dictum videtur à Luciano pro eo quod est, rebus anxiis atque angustis, quòd ea pars arctior sit huic animanti: quamobrem & exernunt difficilius. ¶ Canis fœviens in lapidem, κύων εἰς τὸν λίθον ἀγωνιζόμενος. Competit in eos qui mali sui causam imputant non ipsi autori, sed alteri cuipiam. Plato de Rep. & Pacuvius apud Nonium. Invitis canibus venari. Hoc Adagio Plautus in Sticho significare videtur non satfeliciter succedere quod à nolentibus extorquetur. ¶ Canis vindictam, κυνὸς δίκλω. Macedonicum adagium, in eos qui præter expectationem pœnas dant iis, quos aliquando læserunt. Natum ab Euripidis tragici poëtæ interitu, qui à canibus fuit discerptus. ¶ Canis caninam non est: proverbium, ad quod alluśit Iuvenalis: parcit cognatis maculis similis fera. Varro libro 6. de lingua Latina. ¶ Canis sydus leporem fugientem sequitur: habet in lingua stellam unam quæ propriè appellatur Canis, magnam quidem & splendidam, in capite alteram, quam nonnulli Sirion dicunt. Sunt ergo duo canes in cœlo, major scilicet & minor: sed Canem dicendo, majorem intelligimus. Minor enim canis Canicula dicitur: quæ quia integrum diem in ortu atque occasu Canem præcedit, à Græcis προκύων, vocatur. Hæc etiam Antecanis, & Sirius dicitur. Cicero: Antecanem, Procyon Graio qui nomine fertur. Oritur xv 11. Calend. August. Occidit, sed non tota, post dies quadraginta: idque dierum spatium, Dies caniculares appellamus, eò quòd sydus hoc iis diebus in medio cœli centro sit, conjunctumq; cum Sole duplicet calorem quo dissolvuntur corpora, & evaporantur. Dicta Canis, quòd corpora morbo afficiat, & nimio calore mordere videatur.

Canis, Plin. libro 8. cap. 40: Garamantem regem canes ducenti ab exilio reduxêre, præliantes contra resistentes. Propter bella Colophonii, itemque Castabalenses cohortes canum habuêre, eæ primæ dimicabant in acie: nunquam detrectantes: hæc erant fidelissima auxilia, nec stipendiorum indiga. Pugnasse adversus latrones canem pro domino accepimus. Fidelissimi, *ut inquit Plinius*, ante omnia homini sunt canes. Colum. lib 7. cap 12.

Cănĭcŭlă, f. p. diminutivum à Cane, quum est fœm. gen. [κυνίδιον. Gal. *Petite chienne.* Ital. *Vna picciola cagna.* German. Ein Hündlin. Belg. Een Hondeken. Hispan. *Perra pequenna perrita.* Polonicè, *Sůka, pśica.* Vng. *Kutyo, ebetske, eb* kölyök. Ang. *A litle bitche.*] Cicero 3. de Nat. deor. At illud non modò non arrogantis, sed potiùs prudentis, intelligere se habere sensum & rationem, hæc eadem & caniculam non habere. ¶ Accipitur & pro signo cœlesti, σάϊρι-ῶ. Columell. lib. 10: Quumque peracto solstitio usque ad ortum Caniculæ, qui ferè dies triginta sunt. ¶ Hinc caniculares dies, αἱ ἀμφὶ τὸν σείριον ἡμέραι.

¶ Dicebatur præterea, hoc nomine talis latus, quod unitatem ostendebat, in quod converso talo, deponebatur ab eo qui jàctaverat, nummus unus, aut quantum inter se pacti fuerant, sine aliquo lucro: idcirco damnosa canicula vocabatur. Persius: damnosa canicula quantum Raderet. ¶ Canicula item genus piscis marini, apud Plin. lib. 32. ca. 11. ¶ Canicula item de homine mordaci apud Gellium lib. 4. cap. 20: Qui jurabat cavillator quidam, & Canicula, & nimis ridicularius fuit.

Cănīnŭs, a, um, Quod est ex cane. [κυνικός. Gal. *De chien, des appartenances de chiens.* Ital. *Di cane.* Germ. Hündisch/was vom Hund ist. Hispan. *Cosa de can ò perro, perruno.* Polon. Psiy. Vng. *Ebbol valo.* Ang. *Of a dogge, doggish or curlish.*] Plinius: Sanguine canino nihil contra toxica præstantius est. Vnde canini dentes, post primores: de quibus in dictione DENS. Et caninum prandium abstemium, in quo nihil vini potatur: quoniam canis vinum non bibit. Vide Aulum Gellium libro 13. capite 29. Canina cœna, idem. Plautus in Cas. Hâc ibo, caninam cœnam spero meliorem fore. Et canina facundia. Salustius apud Nonium Marcellum, in dictione Rabula: Canina, ut ait Appius, facundia exercebatur. Hieronymus ad Rusticum monachum, Pomparum ferculis procedunt in publicum, ut caninam exerceant facundiam. ¶ Caninum studium, ars oratoria per contemptum, ut Canina eloquentia, apud Quint. libro 12. cap. 9. Et Isid. lib. 3. de summo bono. Columella initio operis: Sed ne caninum quidem (sicuti dixêre veteres) studium præstantius, locupletissimumque adlatrandi, & contra innocentes, ac pro nocentibus neglectum à majoribus, à nobis etiam concessum intra mœnia, & in ipso foro latrocinium.

Cănārĭŭs, a, um, Quod ad canem pertinet: [κυνικός. Gal. *De chien.* Ital. *Canino, cagnesco.* Ger. Das zum Hund gehört. Hisp. *Cosa de can ò perro, perruno.* Vngar. *Ebhöz tartozo.* Ang. *Of a dogge.*] ut, Lappa canaria, quæ canibus adhæret. Augurium canariũ. Plinius libro 18. cap. 3: Augurio canario agendo dies constituatur, prius quàm frumenta vaginas exeant, & antè quàm in vaginas perveniant.

Cănātim, adverbium significans ad similitudinem canis. [Κυνικῶς κυνός. Gal. *En chien, en façon de chien.* Ital. *Cagnesca mente, in cagnesco.* German. Auff Hündische weiß. Hispan. *En manera de can ò perro.* Polon. *Psiinskie.* Vngar. *Eb módra.* Angl *Like a dogge.*] Sicut Bovatim, ad similitudinem bovis. Cnidius Figulus in Comment. Grammat. ut citat Nonius: Sunt etiam assimilanter dicta hæc Canatim, Suatim, Bovatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Cănistrum, & Canister, [Ιο *fál.* κάνεϑν. Gall. *Panier où courbeille faicte d'osier.* Ital. *Canestro, cesto, paniere.* German: Ein Korb. Hispan. *Canasta.* Polon. *Koß.* Vng. *Kosár.* Ang. *A panier or basket made of wickers or osiars.*] Fiscella, cista vimínea: à Græco κάνιστρον, α, in ι, mutato. aut à κανίστριον quod idem significat, teste Hesychio. Virgilius: Cereremque canistris Expediunt. Palladius: Salygnis canistros fieri debere virgultis: quia genus hoc oleum dicitur adjuvare. ¶ Hinc fiunt diminutiva Canistella & Canistellus, κανάστλον, κανίσκιον.

Cănnă, f. p. [קָנֶה *kaneh.* κάννα, δόναξ. Gal. *Canne, roseau.* Ital. *Canna.* Germ. Ein rohr. Belg. Een riet. Hispan. *Canna.* Pol. *Rura, trzcina.* Vng. *Nád.* Ang. *A cane or reede.*] Arundo, licet minor sit, & major calamo. Ovidius: & pigram velabat canna paludem. Columel. lib. 5. de arũdineto: Ea est autem senectus, quum vel exaruit situ, & inertia plurimum annorum, vel ita densatum est, ut gracilis, & cannæ similis arundo prodeat: Strabo scribit in Africa ad cubitos quinos longas, crassitudine verò digiti minoris cannas nasci.

Cānnĕŭs, a, um, adjectivum, Quod ex cannis conficitur. [καλάμινος. Gal. *De canne ou roseau.* Ital. *Di canna.* German. Röhrin/das auß Rohren gemacht ist. Hispan. *De canna.* Pol. *Trzciniasti, rurkowaty, dźiurkawy.* Vng. *Nádbol valo.* Ang. *Made of canes or reedes.*] Vnde Columella: Canneas tegetes vocat, storias ex cannis confectas, quæ ad excipiendam olivam arboribus substerni solebant. Sic enim ait libro 12. capite 50: Vrcei quibus oleum progeritur, canneæ tegentes, quibus oliva excipitur.

Cānnētum, n. s. Vbi cannarum copia est. [καλαμών. Gal. *Lieu où croissent les cannes ou roseaux.* Ital. *Canneto.* German. Ein ort da viel Rohr wachsen. Belg. Riet. Hispan. *Cannaueral, Lugar donde nacen cannas.* Pol. *Trzcinicho.* Vng. *Nádas, nád termö hely.* Ang. *A place wheres canes or reedes groweth.*] Palladius: Lilieta caneta ponenda sunt.

Cānnăbĭs, f. t. [κάνναβις. Gal. *Du chanvre, chenevis.* Ital. *Canapo.* Germ. Hanff. Belg. Kemp. Hisp. *El cannamo.* Pol. *Konop.* Vng. *Kender.* Ang. *Hemp.*] penult. corr. Herba est, ex qua fiunt chordæ. Persius: Tun' mare transilias? tibi torta cannabe fulto Cœna sit in transtris? ¶ Dicitur & Cannabum, Palladius lib. 3. cap. 6: Hoc tempore cannabum seris.

Cānnăbācĕŭs,

Cănnăbăcĕŭs, a, um, & Cannabinus, a, um, Quod est ex cannabe [κανναβινος. Gal. *De chanvre.* Ital. *Di canapo.* Ger. Hänffin, hänffen auß hanff gemacht. Hisp. *Cosa de cannamo.* Pol. *Konopny.* Vng. *Kenderből valo.* Ang. *Of hemp.*] Columell. lib. 7: Cannabinis qq funibus cornua jumentorum ligato.

Cănnĭtĭæ cameræ, Dicuntur in agrestibus ædificiis ex canmis contructæ. καλαμιναι καμαραι, ut est apud Pallad. libro 1. tit. 13.

Căno, is, cecini, cantum: sed ejus composita faciunt præteritum in ui, divisis syllabis, significatque propriè canere, voce modulari. [שר *schar* זמר *zimmér.* ἄδω. Gal. *Chanter.* Ital. *Cantare.* German. Singen. Hisp. *Cantar.* Pol. *Spiewam.* Vng. *Enekĺök.* Angl. *To singe.*] Plinius libro 10. cap. 29: Merula canit æstate, hyeme balbutit. Cicero 4. Acad. Quum cornix cecinerit. ¶ Hinc canere poëtæ dicuntur: quoniam versus rhythmica ratione compositos, cantando pronuntiare consueverunt. Virgil. 1. Aeneid. Arma virumque cano. ¶ Canere etiam is dicitur, qui fides, organaque pulsat, aut qui tibias inflat. Cicero 1. Tuscul. Igitur Epaminondas, princeps meo judicio Græciæ, fidibus præclarè cecinisse dicitur. Idem 2. de Orat. Quemadmodum tibicen sine tibiis canere, sic orator sine multitudine audiente eloquens esse non potest. ¶ Canere receptui, τῇ σάλπιγξι ἀναχωρεῖν, ἀναχληπικὸν σημαίνειν, significat post conflictum milites à pugna revocare, quod fit cantu tubarum & clangore. Livius 6. bel. Pun. Legionum ardor ingens ad hostem insequēdum fuit: sed Flaccus receptui cani jussit. ¶ Contrà, Canere bellicum, κέλευσιν σημαίνειν, τὸ πολεμικὸν σημαίνειν, Est milites tubæ clangore ad bellum accendere. Cicero in Orat. Alter incitatior fertur & de bellicis rebus canit etiam quodammodo bellicum. ¶ Sed quia veteres laudare versibus solebant, factum est, ut Canere pro laudare capiatur. Virgilius 7. Aeneid. -regemque canebant. Et pro prædicare, & cum quodam, ut exaudiri possit, canore proferre. Martialis: Quicquid fama canit, donat arena tibi. ¶ Canere idem etiam quod vaticinari. Cicero in Sextiana: Non hæc à me tanquam fata canebantur. Idem in Catil. Quæ ita nobis consulibus facta sunt, ut hæc quæ nunc fiunt, canere dii immortales viderentur. Idem in Orat. pro dom. Et Virgil. Sola mihi tales casus Cassandra canebat. ¶ Canere eandem cantilenam dicitur is, qui molestus est, sæpiùs eandem inculcans. Terent. in Phorm. Cantilenam eandem canis. ¶ Intùs canere dici solet is, qui privati commodi studiosus, quicquid agit, id omne ad domesticam fert utilitatem. Cicero in Rullum adversus legem Agrariam: Atque hoc carmen hic Tribunus plebis non vobis, sed sibi intùs canit. ¶ Haud canit paternas cantiones, ὁ πατρῴοις ᾠδαῖς μέλη. De eo jactatum, qui à paternis moribus degeneraret. ¶ Canis, ἄδειν ἔχων, pro, nugaris, ineptis, frustra loqueris: etenim qui canunt non videntur rem seriam agere. Frustra canis, ἄκαιρος ἄδεις. De iis qui frustra suadent. ¶ Sibi canere, ἑαυτῷ ψάλλειν, dicitur qui non ad alienum arbitrium facit quippiam, sed animo obsequens suo. Hujus verbi composita sunt, Accino, quod est ad aliquid, vel juxtà cano. ἐπῳδάω, ἐπιψαλλω, ἐπιωλεῖ. Concino, simul cano. Intercino, inter agendum cano. Occino, sive Occano, κατᾴδω, convitium facio. Percino, canendum persevero. Procino, canendo profero. Præcino, prædico, prædivino, & antè cano. Recino, rursus cano. Horatius 1. Carmin. Quem deum cujus recinit jocosa Nomen imago. ¶ Interdum significat in contrarium cano. Inde frequentativum Recantare, idem significans, quod retractare, & quod Demel à nobis malè aut dictum aut scriptum est, revocare, & corrigere: quod Græci eodem modo dicunt παλινῳδεῖν. Item libro 1. Carmin. Nunc ego militibus Mutare quæro tristia; dum mihi fias recantatis amica Opprobriis. Et Succino, quod est summissa voce cano. Et omnia habent penultimam correptam.

Cāntĭo, onis, f. t. Cantus. [שיר זמירה *schir zemirdh* ᾠσμα. Gall. *Chant, chanson.* Ital. *Canto, canzone.* German. Ein gesang. Hisp. *Canto ò cancion.* Polon. *Spiewanie, piosnka.* Vngar. *Enek.* Ang. *Singing, a songe.*] Plautus in Sticho: Lepidam & suavem aliquam cantionem occipio.

Cāntĭuncŭlă, diminutivum. [ᾠσμάτιον. Pol. *Piosecżka.* Vngar. *Enekecske.* Angl. *A songe of light maters.*] Cicer. 5. de Finib. Vidit Homer. probari fabulam non posse, si cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.

Cănŏr, oris, m. t. Cantus, & elegantia quædem, ac consonantia. [זמרה *zimirdh.* μέλος. Gall. *Son accordant.* Ital. *Canto, concento, eleganza.* Germanicè, Ein liebticher zusammenstimmender thon. Belg. Sanct. Hispanicè, *Canto acordado, lindeza, gala ò gentileza.* Polon. *Spiewanie wnośe.* Vngar. *Enek szó, egy arányalo enekles.* Angl. *Melodious singing.*] Ovid. 5. Metamorph. Nec tamen ille canor mulcendas natus ad aureis. Virgil. 4. Georg. -nanque morantes Martius ille æris rauci canor increpat.

Cănōrŭs, a, um, adjectivum, Vocalis, sonorus. [λιγυρὸς, φωνήεις, μεγαλόφωνος. Gallicè, *Resonant, doux & accordant.* Italicè, *Sonoro, canoro.* Germanicè, Wotthönend, wolsingend. Hispanicè, *Cosa que mucho suena ò resuena.* Polon. *Głośny śpiewak, brzmiący.* Vngar. *Hangos szauu.* Ang. *Lowde, shrill.*] Plautus in Pœn. Canora hic voce tinnire temperent. Cic. de Senect. Omnino canorum illud in voce splendescit. Virg. 6. Aeneid. Thracia fretus cithara, fidibusque canoris.

Cānōrōsŭs, a, um, idem. [Vng. *Hangos.* Ang. *Shrill.*] Gellius: Collectam coactamque vocem, & magis claros, canorosque sonitus facit.

Cantĭlēnă, f. p. Carmen, canticum. [שירה זמירה *schirdh zemirdh.* μελῳδία, ᾄσμα. Gallicè, *Chanson.* Ital. *Canzone.* Germ. Ein gesang, ein lied. Belg. Sanck, een liedeken. Hispanicè, *Cancion, canto.* Polon. *Piosnka.* Vngar. *Enek.* Ang. *A songe.*] Cicero 1. de Orat. Neque ex scholis cantilenam requirunt. ¶ Accipitur & pro verborum jactatione, denuntiatione, & rumore. [Angl. *A speache or tale commonelie vsed, a rumour.*] Brutus ad Cicer. libro 11: Nam de tuo periculo, crede mihi, jactatione verborum, & denuntiatione periculi sperare eos te perterrefacto, adolescente impulso, posse magna consequi præmia: & totam istam cantilenam ex hoc pendere, ut quàm plurimum lucrifaciant. ¶ Cantilenam eandem canis, τὸ αὐτὸ ᾄδεις ᾄσμα. De eo qui molestus est sæpiùs eandem inculcans: nihil enim odiosius, quā quod semper idem est. Dorio in Phorm. Terent.

Cantĭcum, n. s. Propriè est elegans & lascivus cantus. [שיר *schir.* ᾠδη. Vngar. *Ekes enekles.* Ang. *A balade, the dittie or mater of a songe.*] Quintilianus: Sit poëtæ lectio cum suavitate quadam gravis, & non quidem prosę similis (quia carmen est, & se poëtæ canere testantur) non tamen in canticum dissoluta.

Cāntŏr, m. t. & Cantrix, f. t. Verbalia, Qui vel quæ canit. [שר *schar.* ψαλτὴς, ἀοιδὸς. Gall. *Chantre.* Ital. *Cantore.* Ger. Ein senger / oder sengerin. Hispan. *Cantor.* Polon. *Spiewak albo. Spiewacżka.* Vngar. *Kántor, korálo, énekló.* Ang. *Whiche singeth.*] Plautus in Trin. Cantrices, cistellatrices, nuntii, raptores panis & peni. Cic. 1. de Orat. Ita & tibi Iurisconsultus ipse per se nihil, nisi leguleius quidam cautus & acutus, præco actionum, cantor fortunarum, auceps syllabarum. Mentiuntur multa cantores, πολλὰ ψεύδονται ἀοιδοί. In eos quadrabit qui ad gratiam loquūtur, & auribus blandiuntur. Inde ductum, quòd cantores hoc modo spectantes ut delectent ac placeant, pleraq; canunt in laudem auditorum falsa. Aristot. lib. 1. Metaph.

Cāntŭs, us, m. q. à Cano: Cantio, symphonia, vocis inflexio. [זמירה *zemirdh* זמרה *zimrdh.* μελῳδ. Gallicè, *Chant, chanterie.* Ital. *Canzone.* Germ. Ein gesang. Hisp. *Cancion.* Pol. *Spiewanie.* Vng. *Enekles.* Ang. *A songe, singing.*] Virg. 8. Aeneid. Tum Salii ad cantus incensa altaria circum Populeis adsunt evincti tempora ramis. Cic. de Orat. 2: Qui enim cantus moderata pronuntiatione, pro dulcior inveniri potest? ¶ Cantus etiam incātatione, seu magicis carminibus accipitur. [Anglicè, *A charme, inchauntment.*] Tibull. -nempe hæc eadem se dixit amores Cantibus, aut herbis solvere posse meos.

Canto, as, frequentativum à Cano. [השיר שר *hschir schar* זמר *zamr.* ᾄδω. Gall. *Chanter.* Ital. *Cantare.* German. Singen ein singens. Hispanicè, *Cantar.* Polon. *Spiewam.* Vngar. *Enekłök.* Ang. *To singe.*] Plinius libro 11. cap. 26: Mares cantant in utroque genere. Terentius in Evnuch. Cantatū provocemus Pamphilam. Plautus in Epid. Conducta veni, ut cantarem fidibus seni. ¶ Item Cantare, pro incantare. [Ang. *To charme, to inchaunte.*] Virgil. in Pharmaceutria: Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. Vbi Servius: Cantando, dum incantatur. Nam gerundivus modus ab omni verbo similiter procreatur: unde modo cantando à passivo, ait, quum suprà ab activo dixerit: Cantando tu illum ¶ Cantare item pro celebrare, tollere laudibus, ἐγκωμιάζειν. Cicero ad Atticum: Nam, ut scis, jam pridem istum canto Cæsarem. Ab hoc verbo fiunt Cantatio, ᾠδὴ. ¶ Composita sunt Accanto, Excanto, Incanto, & Recanto.

Cāntĭto, as, penultima correpta, frequentativum à Canto frequentativo formatum. [περιᾴδω, περᾴδω. Gall. *Chanter souuent.* Ital. *Cantare souente.* German. Offt singen / ohnvnderlässlich singen. Hispanicè, *Cantar muchas vezes.* Polonicè, Vstawicznie śpiewam, pośpiewuie. Vngar. *Gyakran énekłök.* Angl. *To singe often.*] Terentius Adelph. Facturum credo, ut habeas qui cùm cantites. Cicero de clar. Orat. Vtinam extarent illa carmina, quæ multis seclis ante suam ætatem in epulis esse cantitata à singulis convivis, &c.

Cāntātŭs, participium. [ᾀσθείς. Ang. *Which is songe, praised.*] Statius 1. Syl. Asteris & Battis totam cantata per urbem.

Cantātŏr, Qui consuevit canere. [שר *schar* משורר *meschorér.* ἀοιδὸς μουσοποιός. Gall. *Chantre.* Ital. *Cantore.* Germ. Ein senger. Hisp. *Cantor.* Pol. *Spiewak.* Vng. *Enekló.* Ang. *A singing man.*] Martialis lib. 13: Cantator cygnus funeris ipse sui. ¶ Cantator fidibus. Fidicen, κιθαρῳδὸς. Gell. lib. 16. cap. 19: Vetus, inquit, & nobilis Arion cantator fidibus fuit.

Cāntātrĭx, f. p. [משוררה *meſchorerâh.* ψάλτρια. Gal. *Chanteresſe, chanterelle.* Ital. *Cantatrice.* German. Ein ſengerin. Hiſpan. *Cantora.* Polon. *Spiewaczka.* Vngar. *Enekes aszony.* Angl. *A ſinging woman.*] Claudian. Imploret citharas, cantatrices q; choreas.

Cāntāmĕn, inis, n. t. pro incantatione accipitur. [לחש *lachaſch.* γοητεία. Gall. *Enchantement, enchanterie.* Ital. *Incantamento, incanto, incanteſimo.* German. Verzauberung. Hiſp. *Obra de encantar de palabras, encantacion.* Polon. *Oczarowanie.* Vngar. *Bwʼ-báy.* Ang. *Inchauntment, witcherie.*] Proper. Oʻutinam magicæ noſſem cantamina Muſæ.

Canocerſea, Helxine apud Dioſcor. lib. 4. cap. 42.

Canon, κάνων, Tributum erat frumentarium, quod Aegyptus, Africa, & Sicilia ſtatum populo Romano quotannis pendebant. Aſconius Pædianus tria facit tributorum genera, Canonem, ut in portoriis & vectigalibus: Oblationem, ut in vini diſtractione, & Indictionem, quæ & Collatio, & collecta dicitur à Cic. lib. 2. de Orat.

Cănōn, onis, pen. gen. corr. m. t. Latinè regula. [משקל קנה *miſchkaʼl. κανών.* Gall. *Reigle.* Ital. *Regola.* German. Ein regel/ein richtſcheit/linial/richtſchnur. Hiſpan. *Regla.* Polonicè, *Linia welderowniami ktorei ſznur czieſielski.* Vng. *Régula, ſzabot rend.* Ang. *A rule.*] Cic. ad Tiron. Sed heus tu, qui κανὼν eſſe meorum ſcriptorum ſoles, unde illud tam ἄκυρον, Valetudini fideliter inſerviendo? Plin. lib. 34. cap. 8: Fecit & quem canona artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam. ¶ Canon etiam lorum ſcuti, in quod brachium immittitur. [Pol. *Paſa u rodelle.* Vng. *Paiʼzſy.*]

Canonicus, a, um, Regularis. *κανονικός.*

Canonizo, as, act. p. ad regulam examino, regula & regulamenta, *κανὼν* & *κανονίς μετα.*

Canor, Canorus, Canoroſus, Vide CANO.

Cāntă, pro cantata veteres uſi ſunt. Feſtus.

Cāntărŭs, Vide CANTHARVS.

Cāntēs, pluralis numeri tantùm, & fœminini generis. Fiſtulæ ſunt organorum. [Germ. Orgten pfeiffen. Vng. *Organa tſeuiei.*]

Cāntātŏr, Cantatrix, Cantatio, Vide CANO.

Cānthărĭdēs, Gemmæ ſpecies, quæ ſcarabæorum effigiem habet: quippe Græci *κανθάρους* vocant ſcarabæos. Plinius libro 37. capite 11.

Cānthărĭs, cantharidis. [*κανθαρίς.* Gall. *Cantaride, ver ou mouſche verde & venimeuſe.* Ital. *Cantarella verde & lucida come oro, che ſi paſce ſu i rouiſtici.* Germanicè, Cantarides / ſind grüne Refer. Hiſpanicè, *Abadejo animal pequenno ponconoſo.* Pol. *Chrząſzczik zelonyna ieſienie albo oldrzewie gwowim.* Vngar. *Fán termŏ fonyes, és mérges pók.* Ang. *A grene worme venimouſe and ſhyning lik gold.*] Vermis terrenus viridis, auri colore ſuperlucens: in ſummitate ramorum fraxini & olivæ naſcens: cujus ſuccus in venas ingreſſus, & venenum interimit, & humano corpori applicitus, veſicas plenas humore facit. Ovidius: Cantharidum ſuccos dante parente bibat. Plin. li. 29. cap. 4: In cantharidibus magna quæſtio: quoniam ipſæ venena ſunt potæ, veſicæ cum cruciatu præcipuo. Cic. ad Pætum lib. 9: Cajus accuſante L. Craſſo cantharidas ſumpſiſſe dicitur. ¶ Cantharis etiam à quibuſdam appellatur herba, quæ *κάπνος* Dioſcoridi, Latinis Fumaria, & Officinis *Fumus terræ* dicitur.

Canthărŭs, *κάνθαρος*, penult. corr. Poculum quod Baccho tribuitur, ſicut Scyphus Herculi: à cantharo, navigii genere. [Vngar. *Kanna.* Ang. *A iug or great pott to drinke in.*] Plin. libr. 33. cap. 11: C. Marius poſt victoriam Cimbricam cantharis potaſſe Liberi patris exemplo traditur. Virg. Aeglog. 6: Et gravis attrita pendebat cantharus anſa. Vlpianus ſcribit Cantharos eſſe, per quos aquæ ſaliunt. ¶ Et Cantharus, piſcis nomen eſt apud Plin. lib. 32. cap. 11. Columel. lib. 8: Nam & halecula modò capta, & cantharus, exiguusque gobio. Ovid. Cantharus ingratus ſucco tum concolor illi Orphus, *&c.* ¶ Eſt item Cantharus Græcis, quem Latini Scarabæum vocant, ex genere inſectorum, qui circa animalium fimum ferè verſatur, pilulas ex eo conficiens, averſis q; pedibus voluntas. De hoc multa Plin. lib. 11. cap. 28, & Ariſtophanes in Cantharo. Vide Cælium lib. 8. cap. 5. ¶ Aetnæus cantharus, *Αἰτναῖος κάνθαρος*, De magnis & fœdis. Ariſtoph. ¶ Cantharus pilulam. Adagium eſt in eos, qui caſtigati ſæpiùs, nihil proficiunt: ſed quod pertinaciter ſemel arripuerunt, pertinaciùs fovent. Quod enim eſt animali ingenitum, nulla prorſum arte viceris. Ductum adagium à pilularum: id eſt, orbicularium ſtercorum illa volutatione, quæ eſt cantharis admodum familiaris. Cælius lib. 8. cap. 5. ¶ Eſt item Cantharus, cœleſte ſignum in Aquario, ex tribus cõſtans ſtellis. ¶ Cantharus item Comicus Athenienſis fuit, cujus ſcripta memorantur à Suida.

Cānthĕrĭum, *κανθήριον*, Vehiculi genus, de quo Senec. Epiſt. 87: M. Caro Cenſorius cantherio vehebatur Aethiopico.

Cānthērĭŭs, [*κάμαξ τῆ ἀμπέλῳ.* Gall. *Chantier ou cheuron.* Ital. *Canthiero.* Germ. Ein geheid der Reben. Hiſp. *Percha del à parra.* Pol. *Podpora winnich latoroſły, tyka winna.* Vngar. *Lugas karó.* Ang. *A rayle or barre, a kind of inſtrument in a vineyarde.*] Genus jugi in vinea, de quo Columell. lib. 4, cap. 12: Itaq; aut veteres, ne novæ radicē agant, arundines binas ſingulis vitibus applicabimus: aut ſi regionis conditio permittit, vetera deponemus haſtilia, quibus annectuntur ſingulæ tranſverſæ perticæ, in imam partem ordinis: quod genus jugi *Cantherium* vocant ruſtici. ¶ Cantherius equus. [*ἱππος τρμιος, ὁ ὀκτορίας.* Gall. *Cheual chaſtré, hongre.* Ital. *Cauallo caſtrato.* Ger. Ein Roß dem verſchnitten iſt/ein Munch. Belg. Een ruyn. Hiſpan. *Cauallo caſtrado.* Vng. *Heréle lo.* Ang. *A gelding or gelded horſe.*] Cui teſtes amputati ſunt, ut fiat manſuetior. Varro: Et ideò quòd ſemine carēt ii, Cantherii appellantur: diſtat ab equo, ſicut capus à gallo. ¶ Cantherii item dicuntur, qui ſubjici ſolent à fabris materiariis, dum moles arborum ſecant: Vulgus *Caballos* vocat. ¶ Itē Cantherii tigna dicuntur. Vitruv. lib. 5: Et Cantherii prominētes ad extremā ſuggrundinationē. Supra cantherios templa. ¶ Item Cantherius, ut autor eſt Varro, mons eſt in Sabinis.

Cānthērĭŏlŭs, diminutivum, pro parvo pedamēto. [*κανθήλιον, καμάκιον.* Polon. *Ticzka.* Vngar. *Karótska.* Ang. *A litle rayle or barre.*] Colum. li. 11. cap. 3: Deinde quum fecerint caulem, humilioribus quaſi Cantheriolis interpoſitis, rigorem ſtylorum conſervato, *&c.*

Cantherinus, a, um, adjectivum, Plaut. in Menæch. Certè hæc mulier cantherino ritu aſtans ſomniat. Solēt enim equi ſtantes ſomniare, autore Plin. lib. 10. cap. ult. Cantherinum hordeum. Columell. libr. 2. cap. 9: Proximus eſt his frumenti uſus hordei, quod ruſtici *hexaſticum*, quidam etiam *cantherinum* appellant. ¶ Cantherinum lapathum, Latini Rumicem appellant. Plin. lib. 20. cap. 21.

Cānthĕrĭātŭs, a, um, Colum. lib. 5: Quæ pædaminibus adnixæ ſingulis jugis imponuntur, eas ruſtici *cantheriatas* appellant.

Cānthŭs, thi, m. ſ. [חשק *chiſchſchúk. κανθός.* Gallicè, *Le fer du tour d'vne rouë, les bandes d'vne rouë.* Italicè, *Il ferramento che va intorno à vna ruota.* Ger. Ein eyſin ſchinen der rederen. Belg. Radt ſchene/dat yſer rontom tradt. Hiſpan. *Cincho de la rueda de carreta.* Polon. Wirwant. Vng. *Pánt (auagy) kerék talpan valo vas.* Ang. *The ſtrake of a carte, the yron wherewith the carte wheeles ar bounde.*] Ferrum quo rotæ extremitates vinciuntur. Perſius: Verrentem ſeſe fruſtrà ſectabere canthum. ¶ Ganthos etiam Græci angulos oculorum vocant.

Cantĭcum, Cantilena, Cantio, Cantito, Vide CANO.

Canto, Cantus, Vide CANO.

Cānŭs, a, um, Cui canent, ſive albent capilli præ ſenectute. [שב *ſab. πολιός.* Gallicè, *Chenu, griſon, qui a les cheueux blancs.* Italicè, *Canuto, bianco.* German. Graw/der weiſſe oder grawe haar hat von ſetnes alters wegen. Belg. Grys. Hiſpan. *Blanco ò cano de cabellos.* Polon. Sywy. Vngar. *ősz vén.* Ang. *Hoare, gray for age.*] Plautus in Aſin. Cano capite cuculum uxor ex luſtris rapit. Idem in Bacch. Cano capite, atque alba barba. ¶ Transfertur & ad alia: ut, Cani montes, albi ex nive. Cana fides. Virgil. 1. Aeneid. Cana fides & Veſta. Vbi Nonius: Canam fidem, veterem, & antiquam interpretatur. ¶ Cana veritas. Varro in Eudæ. Et ecce de improviſo accidit cana veritas, Atticæ philoſophiæ alumna.

Cānī, orum, ſubſtantivè, pluraliter tantúm. [שיבה *ſebâh. πολιά.* Gall. *Blancs cheueux, griſons, chenus.* Ital. *I capegli caputi.* Germ. Die grawen haar. Hiſpan. *Las canas de la cabeca.* Pol. *Syſtwe wł'oſsy.* Vngar. *őszhay.* Ang. *Gray or whyte heares.*] Capilli albi in capitibus ſenum. Cicer. de Senect. Non cani, non rugæ repentè autoritatem afferre poſſunt.

Cānĕo, es, ui, n. ſ. propriè de capillis dicitur in ſenibus, quū albeſcunt. [שב *ſab. πολιά.* Gall. *Griſer, griſonner, deuenir chenu & blanc.* Ita. *Venir canuto.* Ger. Graw werdē. Belg. Wit oft grys worden. Hiſp. *Encanecer.* Pol. *Syſtwieie.* Vngar. *Meg őszwlŏk.* Ang. *To haue gray heares.*] ¶ Per tranſlationē de aliis etiā rebus quæ capillorum canitiem imitantur. Canēt herbæ: hoc eſt, albæ ſunt, matutino roræ aſperſæ. Virg. 3. Georg. Luciferi primo quū ſydere frigida rura Campanus, dum mane novū dum gramina canent. Idem 2. Georg. & glauca canentia fronde ſalicta.

Cānēſco, is, n. t. Canus fio: & propriè de ſenibus dicit, quū capilli eorū in albedinē vergūt. [שב *ſab. λευκαίνομαι τὴν τρίχα.* Gal. *Griſonner, deuenir chenu & blanc.* Ital. *Diuenir canuto.* Ger. Graw oder weiß alters halb werdē. Hiſ. *Encanecer.* Pol. *Syſtwim ſye ſtawam.* Vn. *Meg őszwlŏk.* Ang. *To waxe gray, or haue white heares.*] ¶ Per tranſlationem autē accipitur pro ſeneſcere: & de aliis rebus quàm hominibus dicitur. Cicer. 1. de Legib. Quercus huic loco non deerit, quæ Mariana dicitur: eaque (ut ait Scævola) dē fratris mei Mario, caneſcet ſeculis innumerabilibus. Idem de Clar. Orat. Quumq; ipſa oratio jam noſtra caneſceret, haberetque ſuam quandam maturitatem, & quaſi ſenectutem.

Cānĭtĭēs, f. t. & Canitudo, f. q. Capillorum albedo, qualem in ſenibus conſpicimus. [שיבה *ſebâh. πολιότης.* Gall. *Blanchiſſure de cheueux, blanche vieilleſſe, quand l'homme eſt chenu & griſon.* Italicè, *Biancheʒza, canuteʒza.* Germanicè, Grawe des haars/

beſonders

Besonders von eite. Belg. Grysheyt. Hiſpan. *Canas delos cabellos.* Polon. *Szywizna.* Vngar. *őſzſég, vénſég.* Ang. *Whitneſſe of heare for age.*] Plin. Et ipſa jam canitie venerabilis. Idem lib. 11. cap. 37: Canities homini tantùm, & equis. Plautus: Stultus eſt adverſus ætatem & capitis canitudinem. Varro Aboriginum: Sed neque vetulus cantherinus, quàm novellus, melior: nec canitudini comes virtus.

Cănŭsīnātŭs, Dicitur qui eſt indutus Canuſina veſte. Martial. lib. 9: Vt canuſinatus noſtro Syrus aſſere ſudet.

Căpăcĭtās, Vide CAPIO.

Capax, Vide CAPIO.

Căpēdo, inis, Vas in ſacris uſitatum, à capiendo dictum. [ם׳ *jam. δέγχωμον.* Gall. *Vn grand vaiſſeau, qui n' eſtoit de grand valeur, & ſeruoit aux ſacrifices.* Ital. *Vaſo da ſacrifici.* Germanicè, Ein groß weit geſchirr. Hiſpanicè, *Vaſo para ſacrificar.* Pol. *Kuffel ſieroky.* Vngar. *Aldozathoz valo edény.* Ang. *A great veſſell of great value that ſerueth in ſacrifices.*] Plin. lib 37. cap. 2: Sed Nero, ut par erat, princeps vicit omnes, quadringẽtis ſeſtertiorum millibus capedinem unam parãdo. Cic. in Paradox. Minus ne gratas diis immortalibus capedines ac fictiles urnulas fuiſſe, quàm delicatas aliorum pateras arbitramur?

Căpĕdūncŭlă, diminutivum. *σκαφιδάριον ἀτελές.* Cic. de Natur. deor. Docebo meliora me didiciſſe de colendis diis immortalibus jure pontificio, & more majorum, capedines, capedunculis, quas Numa nobis reliquit.

Căpellă, Vide CAPER.

Căpĕr, pri, m. ſ. Mas caſtratus in genere caprino. [עז *hex.* טעיר *tſaphir. τράγος.* Gall. *Vn bouc chaſtré.* Ital. *Caprone.* Ger. Ein heiſs bock. Belg. Eenen bock. Hiſp. *El cabron ò chibo caſtrado.* Pol. *Kozeł' trzebiony.* Vngar. *Ketske, herélt ketske bak.* Ang. *A male goat gelded.*] Martialis: Dum jugulas hircum, factus & ipſe caper. Nam Virgilius impropriè Caprum pro hirco poſuit, quum dixit: Vir gregis ipſe caper: ſicut etiam impropriè brutum animal Virũ appellavit. ¶ Dicitur Caper ſive Capra à carpendis virgultis: rodit enim omne virgultum, & in primis vites, propter quod Baccho immolari caper ſolebat.

Căprā, f. p. quaſi carpa, quòd virgulta carpat: vel quòd captet aſpera: vel à erurum crepitu. Vnde & crepas eas antiqui vocabant. [עז *hex. aiſſ.* Gall. *Cheure.* Ital. *Capra.* German. Ein geiß. Belg. Een gette. Hiſpan. *Cabra.* Pol. *Koza.* Vng. *Ketske.* Ang. *A ſhe goate.*] Pallad. de Re ruſt. lib. 2. cap. 3: Studioſè enim de agreſtibus fruticibus paſcuntur; atque in locis virgulta carpunt: itaque à carpendo capræ nominatæ. ¶ Matris ut capra dicitur, *τῆς μητρὸς ὡς αἰξ καλεῖται.* In ſpurios dictum videtur, quorum pater incertus eſt, eaque gratia à matre denominantur. Dictum ab hœdis qui in caprilibus à matre dignoſcuntur: nam à patribus haudquaquam poſſis. Poteſt & in jocum verti proverbium, veluti ſi quis per luſum neget ſe patrem agnoſcere, matrem ſcire, *τῆς μητρὸς ὡς αἰξ καλοῦμαι:* id eſt, Matris velut capra vocor. ¶ Capra ad feſtum, *αἰξ εἰς πλὴν ἑορτῶν.* Dici ſolitum ubi quis in tempore ad negotium aliquod accederet: Aut, ubi quis commodè in ſuam perniciem offert ſeſe. Nam in feſtis, maximè Bacchi, capram immolabant. Refertur à Plutarcho. ¶ Liberæ capræ ab aratro: *ἐλεύθεραι αἶγες ἀρότρων.* Hemiſtichium eſt heroici carminis proverbiale, dictum olim ab iis qui ſe ab onere quopiam aut moleſtia liberatos gloriarentur. ¶ Eſt etiam Capra ſignum cœleſte, quæ (ut poëtis placet) Amalthææ capra fuit, cujus lacte educatus eſt Iupiter: quare poſtea rerum potitus, inter aſtra eam collocavit. Columell. lib. 11. cap. 2: Decimo Calend. Ianuar. Capra occidit manè, tempeſtatem ſignificat. ¶ Capram cœleſtem orientem conſpexerunt, *αἶγα πλὴν ἑωθινὴν ἐπιτέλουσαν ἐθεάσαντο.* Hoc dici ſolitum in eos quibus omnia feliciter, eque animi ſententia ſuccederent, propterea quòd antiquitus opinione vulgi comprobatum eſt, qui capram illam Iovis altricem, & ob id in ſiderum relatam numerum, conſpexiſſent, quicquid votis conciperent, ejus compotes futuros.

Căpēllă, æ, f. p. diminutivum à Capra. [*χίμαιρα.* Gall. *Cheurette, petite cheure.* Ital. *Capretta.* Ger. Ein geißlin, ein gißlin. Hiſp. *Cabra pequenna.* Polon. *Koźka.* Vngar. *Ketskéske.* Angl. *A younge goate.*] Columell. lib. 7. cap. 6: Anniculæ, vel bimæ capellæ (nam utraq; ætas partum edit) ſubmitti hœdum non oportet. Virg. Aeglog. 3: Tityre paſcentes à flumine, rejice capellas.

Caprārĭŭs, m. ſ. Cuſtos, exercitorque caprarum. [*αἰπόλος, αἰγονόμος.* Gall. *Gardeur de cheures, cheurier.* Ital. *Capraio.* German. Ein geißhirt. Hiſp. *Cabrerizo que garda capras.* Pol. *Koz paſtucha.* Vng. *Ketske páſztor.* Ang. *A keeper or feeder of goates.*] Varro 2. de Re ruſt cap. 3: Is enim quum in ſuburbano haberet agrum jugerũm mille, & à caprario quodam, qui adduxit capellas ad urbẽ, denarios ſibi in dies ſingulos dare audiſſet, &c. Colum. lib. 3. cap. 10. ¶ Caprarius in æſtu, *αἰπόλος εὐκαύμων.* In hominem inſatiatæ, aut etiam intempeſtivæ libidinis dictitabatur. Nam his horis caprarii, diu ſeductis gregibus in umbra latitãt, laſcivire ſoliti ſcribuntur. Autores Zenodotus, & Suidas.

Căprĕă, pen. corrept. f. p. [צבי *tſebijáh. δορκάς* Dent. τῶ Νεχεια: id eſt, à videndo. Gallicè *Cheure ſauuage.* Italicè, *Capra ſaluatica.* Ger. Ein reeh/ein rechbock. Belg. Een ree. Hiſpan. *Cabra montes.* Polon. *Koza dzika.* Vng. *Vad ketske.* Ang. *A wilde goate.*] Animal ſylveſtre, non ſolùm videns, ſeu perſpiciens acerrime, ſed & aliis viſum præbens. ¶ Aſſerunt enim medici huic animali intra viſcera humorem quendam ineſſe, qui caliginem depellat oculorum, & obtuſiores quoſque viſus exacuat. Martialis in diſtichis: Pendentem ſumma capream de rupe videbis, Caſuram ſperes, decipit illa canes. Caprearum genera vide apud Plin. ¶ Eſt & Caprea vitis, dicta (ut inquit Varro) quòd pariat capreolum. ¶ Ne caprea contra leonem, *μὴ αἴξ πρὸς λέοντα δορκάς:* hoc eſt, ne longè inferior cum potentiore decertes. Diogenian. & Suidas.

Căprĕŏlŭs, li, diminutivum à Capreus. [צבי *tſebi. δορκάδιον.* Gall. *Petit cheureul ſauuage.* Ital. *Capriolo.* German. Ein rehböcklin/ein ſteinböcklin. Belg. Een Reebock. Hiſpan. *El hijo de la cabra montes.* Polon. *Koźel'ek dzíky.* Vngar. *Vad ketskéske.* Ang. *A little wild kid or roe, a roebucke.*] Virgil. Aeglog. 2: Præterea duo, nec tuta mihi valle reperti Capreoli, ſpartis etiam nunc pellibus albo. ¶ Sunt etiam Capreoli, claviculi intorti in vitibus, & veluti quidam cincinni in tenerioribus pampinis apparentes, quibus vitis, veluti manibus quibuſdam adminicula complectitur. [*αἱ ἕλικες ἀμπέλου.* Gall. *Les petits tenons des vignes dequoy elles ſe tiennent, lient & entortillent entour quelque choſe pour s'aider à monter plus haut.* Ital. *I vettici cioe trales con che le viti ſe legono à i pali & intra ſe.* Germanicè, Die gabten ſo an den weinreben wachſen. Hiſpanicè, *Carcillos ò tijeretas de la vid.* Ang. *The tendrell of a vine wherewith it taketh holde or winneth about ſome thing.*] ¶ Præterea Capreolus, Inſtrumentum ruſticum eſt bicorne. [Gall. *Inſtrument de fer qui à deux cornes pour mouuoir & rompre la terre.* Italicè, *Inſtrumento à modo d' vna zappa con doi denti de cauar à i piedi delle viti.* German Ein Karſt. Hiſpan. *Acada de dos dientes para cauar.* Polon. *Motyka.* Vngar. *Ketske, természtető, ketskfay.* Ang. *An inſtrument of yron, ſeruing a viner to digge with and hath two forkes.*] Columell. lib. 11. cap. 3: Vere deinde prius quàm cœperit germinare, capreolis (quod genus bicornis ferramenti eſt) terra commoveatur.

Caprĭgĕnŭs, a, um, penultima correpta, Quod eſt ex caprarum genere. [*τραγώδης.* Gall. *Qui eſt du genre des cheures.* Ital. *Di ſpecie di capra.* German. Von dem geſchlecht der geiſſen. Hiſpan. *Coſa de linaje de cabras.* Pol. *Kozégo rodu.* Vng. *Ketske fay.* Ang. *That is of the kind of goates.*] Plautus in Epid. Caprigenum hominum non placet mihi, neque patherinum genus.

Caprīlĕ, penultima producta, Stabulum caprarum, Locus ubi capræ ſervantur. [*αἰγών.* Gall. *Le lieu & eſtable où les cheures logent, parc à cheures.* Ital. *Caprile.* German. Ein geißſtall Belg. Een geitenſtat. Hiſp. *Chibital ò aprisco de capras.* Polon. *Koźarnia.* Vngar. *Ketske akol.* Ang. *A goateſtable.*] Plin. libr. 28. cap. 10: Atqs in totum difficilibus ſe recolligentes à ſerpentium ictu, in caprilibus optimè convaleſcunt.

Căprīlĭs, adjectivum. [Vng. *Ketskéi.*] ut, Caprilis caſa, apud Eutropium lib. 5. in bello civili.

Caprillus, a, um, *αἰγεῖος*, idem quod Caprinus, ſicut ab ove ovillus. Ve, Stercus caprillum & ovillum.

Caprĭmŭlgŭs, Dicitur qui capras mulget. [*αἰγοβοσκος, αἰγονόμος.* Gall. *Tette-cheure.* Ital. *Quello che molge capre.* Ger. Ein geißmelcker. Hiſpanicè, *Ordenador ò chupador de las capras.* Polon. *Kozodoy.* Vngar. *Ketske fejő.* Angl. *That milketh goates.*] Catul. Suffenus unus caprimulgus aut foſſor Rurſus videtur. ¶ Caprimulgi, Aves ſunt merulæ aſpectu, aliquanto grandiores, fures nocturni, interdiu non videntur, nec ipſæ videntintrant paſtorũ ſtabula, caprarumque uberibus propter ſuctum lactis advolant, qua injuria emoriuntur ubera. Hoc Ariſtoteles à caprarum mammis, *αἰγοθήλας* vocat. Plinius libro 10. capite 40, [Germanicè, Ein Vogel der zu nacht die Geiſſen ſaugt / ein Nachtraam.]

Caprīnŭs, a, um, Capreus. [*αἰγεῖος.* Gall. *De cheures, des appartenances de cheures.* Ital. *Caprigno, di capra.* Germ. Geiſſin. Hiſp. *Coſa de cabras.* Pol. *Kozły.* Vngar. *Ketskéhöl valo, ketskéi.* Ang. *Of goates, or belonging to goates.*] Iut, Caprinus grex, Liv. 2. bell. Pun. Caprina pellis, Cic. 1. de Nat. deor.

Caprĭpēs, pen. corr. capripedis. [*αἰγίποους, αἰγίποδος.* Vng. *Ketskelábu.*] Qui pedes caprinos habet. Proper. lib. 3. Eleg. 17: Capripedes calamo panes hiante canent.

Caprĭcōrnŭs, Vide ſuo loco.

Caprĭfĭcŭs, Vide ſuo loco.

Căpĕro, as, penult. corr. Frontem rugis contraho, & aſperitatem vultus oſtẽdo: [כהה *chahál.* Dnp *kamát. συσπῶ πλὴν ὄψιν.* Gall. *Rider, refrongner.* Ital. *Creſpar la fronte.* German. Die ſtirnen rümpffen/ſawr vnnd ſcheußlich ſehen. Hiſpanicè; *Rugar la frente.* Polonice, *Marſzczę/ſię, kwaſzno patrzę.* Vngar. *Az homlokomat meg komorittom.* Ang. *To mak wrinckles on the forchead or browe, to frowne, to lowre.*] quòd à criſpis caprorum frontibus, vel à cornuum capri-

nuum caprinorum similitudine tractum est. Vnde & Caperatum, rugosum dicitur. *σωκρωλῶδες.* Plaut. Quid illud est, quòd illi caperat frons severitudine? Varro Eumenidibus: Quin mihi caperatam tuam frontem Strobile omittis.

Căpēsso, Vide CAPIO.

Caphura, *κάφουρα*, Actio, & Actuario Indiæ arbor est tantæ magnitudinis, ut sub singulis hominū centuriæ possint quiescere. Nascitur in montibus mari vicinis, materiē levi, & ferulaceæ: gummiq; exudat ejusdē nominis, quod à recentioribus unguentis admiscetur: cujus longè maximus est proventus, quū cœlum fulgetris coruscat. Officinę *Camphoram* appellant.

Capĭdum, Genus vestimenti (inquit Festus) quo caput tegebatur.

Căpillŭs, m. s. Quasi capitis pilus. [שער *sehár. κόμη.* Gall. *Cheveul ou perruque, poil* Ital. *Capello.* Ger. Haar des Haupts. Belg. Haer. Hisp. *Cabello de la cabeca.* Pol. Włosy *na gł'owie.* Vngar. Hay. Ang. *The heare of the head, the bush.*] Cic. in Pisonem: Erant illi compti capilli, & madentes cinnamorum fimbriæ Quamvis & pro omni pilo sumatur. *Ἶρις.* Plin. lib. 7. cap. 2: Ollibus humanorum capitum bibere, cutibusque cum capillo pro mantilibus ante pectora uti. Gellius capillum pro hœdino pilo posuit, quum ait: Nam si ovium lacte hœdi, aut caprarum agni alerentur, cōstat fermè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem. Capillorum affectus novem sunt, scilicet: Contorsio, decoloratio, quassatio, fractio, nutrimenti penuria, *ἀπορφία*, canities, alopecia, fluxio. Contorsio in extremitate est capillorum habitus & connexio indivisibilis, adeò ut non possint augescere crines. Conquassatio autem hæc est, inæqualis crinium dissidentia, quæ fit forcipibus conbinatis, aut tonsis non dissimilis. Atrophia: id est, nutrimenti indigentia, & vehemens ex defectu gracilitas, propter quam non possunt crines crescere: *ξηρασία* autem est quum lanuginosa est crinium superficies, similis his, qui sunt pulvere discissi & dissoluti. De fluvio capillorum est decidentia, sequens plerunque deficientes, aut qui ex morbo longo convalescunt. Canities est mutatio crinium in alborum ante maturum ætatis tempus. Alopecia, mutatio crinium est in candorem; quum crines veteres radicibus excidunt. Ophiasis est mutatio coloris, similis suprà dictis, at multò densior, etiam tunc quum tortuosi fiunt, & caput dividitur.

Căpillācĕŭs, adjectivum. [*τριχοειδής.* Gall. *De cheueux, delié & menu comme cheueux.* Ital. *Di capello sottile come capelli.* German. Härin/ von haar gemacht. Hispanicè, *Cosa de cabellos.* Polon. Włosiasty. Vngar. *Hayszabásu.* Ang. *Of heare, made small lik heare.*] Plin. li. 12. cap. 25: Balsamum tenui & capillacea coma, quod vocant entheriston.

Căpillo, as, are, n. p. Est capillos facere. [*τριχόω.* Gall. *Faire auoir cheueux, produire cheueux.* Ital. *Mettere capegli.* Germ. Haar machen. Hisp. *Hazer cabellos.* Pol. Włosi *zapuszczam.* Vng *Meg haiasitom.* Ang. *To cause to haue heare.*] Plin. lib. 37. cap. 11: Polythrix in viridi capillatur, sed defluvia comarum facere dicitur.

Căpillātŭs, a. um, Qui crines lōgiores habet. [תאים *tsommím. τριχώδες.* Gall. *Cheuelu, qui porte longs cheueux, qui a grosse perruque.* Ital. *Capigliuto, di longi capelli.* German. Haarechtig/ der viel oder lang haar hat. Hisp. *Cosa de luengos cabellos.* Pol. Dł'ugowł'os. Vn. Haias. Ang. *Hearie, long heared.*] Cic. de lege Agr. Non minus bene nummatus, quàm bene capillatus.

Căpillāmēntă, n. s. Dicuntur ipsi capilli. [צִיצִית *tsitsith* צמה *tsammáh. τριχώματα.* Gall. *Cheuelure, perruque.* Ital. *Crini.* Ger. Die haar. Belg. Haer. Hisp. *Los pelos.* Pol. Włosi. Vng. Hay. Ang. *The bushes of head heare.*] Apul. lib. 2. de Asin. Tanta est capillamēti dignitas, ut quāvis auro, veste, gēmis, omniq; cętero mūdo exornata mulier incedat, tamē nisi capillum distinxerit, ornata non possit videri. Plin. lib. 21: Herba croci est folio angusto, penè in capillamēti modum. ¶ Transfertur quoq; ad herbas & arbores. Colum. lib. 5: Quj non solū in eo errabāt, quòd primi anni capillamenta seminum intecta patiebantur. *&c.*

Căpĭtĭcārĕ, hujus capillaris, neut. gener. t. Reticum quo mulieres crines involvunt. [רדיד *redhídh. τριχίδιον, ἢ μίτρα.* Gall. *Vne coiffe.* Ital. *Reticella.* Ger. Ein haarhauben. Hisp. *El haluanega, ò capillejo de muger.* Pol. Czepiec. Vng. Főkötő. Ang. *A caule to couer the heare as maidens dooe.*] Martial. lib. 3: Non erubescit murice aureo nobis Dividere mœchæ pauperis capillare. ¶ Capillaris & Capillata arbor appellat, in qua tonsum capillū adolescentes suspendebant, quādo deponebant comam, deo eam sacrātes. ¶ Erat & in urbe Roma, teste Festo, arbor antiquissima, quā supra trecētos & septuaginta annos durasse cōpertū est, quæ capillata appellabatur, quòd Virginum Vestalium capillos ad eam deferre mos erat: cujus arboris meminit & Plin. lib. 16. cap 44.

Căpīllĭtĭum, n. s. Capillamentum. [*κόμη.* Ang. *The bush of head heare.*] Sic enim à capillo Capillitiū dicitur, ut à Famulo famulitium, à satellite Satellitium. ¶ Capillitium flavum. Apul.

Căpīllŭs Veneris, Herba sic dicta, quòd delapsos post alopeciam capillos recreat, sive quod capillorum fluores coērcet. [*ἀδίαντον.* Gall. *Capilli veneris* Ital. *Capel venere.* German. Mawrrauten / die man nennet frawenhaar. Hispan. *Culantrillo de pozo.* Pol. Czeruone wł'oski, vel *marki bożey wł'oski.* Vngar. *Arua leany hay.* Angl. *The hearbe venus heare.*] Plin. Adiantum, polytrichon, & callitrichon appellat.

Căpĭo, is, cepi, captum, act. t. significat accipio, Comprehēdo, Prehēdo. [לקח *lakách* לכד *lachádh* הכיל *hechíl. λαμβάνω.* Gall. *Prendre, contenir, comprendre, tenir.* Ital. *Pigliare.* Ger. Nemen/ empfahen/ fassen. Belg. Nemē. Hisp. *Tomar.* Pol. Przymuie, poriwam, biore. Vngar. *Meg fogom.* Ang. *To tak to receiue, to containe, to hold.*] Virgil. lib. 3. Georg. -cape sacra manu, cape robora pastor. Sed differunt: quia capere est cum affectu: Accipere quum quis non sic accipit, ut habet. Ideo, ut Ulpianus scribit, non videtur quis capere, quod est restituturus. Et capere est sponte, vel non sponte. Accipere tantum, sponte. Vnde dicimus: Cepi labores, Cepi molestiam, Cepi vel susceppi inimicitias: Accepi calamitatem, cladem, contumeliam, vulnus. Valer. Max. Vt nō coactus ensem accipere, sed sua sponte sumere videret. Habet interdū reciprocum usum: ut idē sit, Cepi voluptatē: &, Cepit me voluptas, Cepisti dolorē, *ὀδύνῳ ἅλωφας*: Cepit te dolor, *ὀδύνη σε ἕλαφε.* ¶ Quandoque significat facere. Terent. in And. Nō si capiundos mihi sciam inimicos homines omnes. ¶ Quādoque delectare, *τέρπειν*, inescare, irretire, ex translatione ferarum, venatusq;. Horat. 2. Serm. Te conjunx aliena capit, meretricula Davum. ¶ Quandoque propitiari. Lucret. lib. 2: Nec bene pro meritis capit, nec tangitur ira ¶ Quandoq; decipere, *πλανάω.* Virgil. 2. Aeneid. -capitque dolis, lacrymisq; coacti. ¶ Quandoq; eligere, *αἱρέω.* Terent. in Hecyr. Quum illum gnatum cepimus. ¶ Quandoq; perpeti: ut apud eundē in Heavton. Dum abs te absum, omnes mihi labores, quos cepi, fuēre leves. ¶ Quandoque tenere, *χωρεῖν*: ut in Evnucho: Dii boni quid turbæ ædes nostræ vix capient. Quandoque invadere, occupare, *κατασχεῖν.* Cic. Navem quandam piratarum præda onustam cepēre. Varro: Quid hic venator nō capit? Hinc vincti, Captivi dicuntur quòd non sui juris sint, sed in potestatem aliorum redacti, *αἰχμαλωτοι.* Quoniam autem qui ita capti sunt, non sunt amplius sui juris, sed libertate privati, ideò Captos quandoque pro privatis, sive impeditis accipimus. ¶ Mente capti, amantes: hoc est, qui mentis compotes non sunt. Capti oculis, *πεπηρωμένοι*, qui officio oculorū privati sunt. ¶ Aliquando Capi, est amore accendi: unde Capti amantes dicuntur. Lucilius: Ne aspectu & forma capiare alienā. ¶ Item Capere usu, capere possessione, & præcisè cāpere, sine ulla adjunctione, pro acquirere ponitur à Iurecōsultis, l. ei à quo. & l. 23. D. de usurpat. & usucap. & aliis multis in locis. ¶ Capere, verbum ad affectū acquisitionis magis refertur, quàm accipere. Nam plerunque accepisse dicitur, qui tamen adhuc nō acquisivit. l. naturalis. §. j. ff. de præscript. verb. Quanvis etiam capere dicimus eum quī rapit, vel simpliciter aufert. l. fi. de tutel. Sunt & qui accipere, de manu alterius, capere verò propria authoritate intelligunt. Sed hæc confundi aliquando monuit jam antea Alciat. Attamē fas est capere quàm accipere. l. aliud est caperē. de verbor. signif. ¶ In summa hoc verbū sua habet significata pro diversitate rerum, cum quibus jungitūr: ut Capere manu, est comprehendere. Capere oculis, videre: Capere auribus, audire: Capere mente, intelligere: Capere consilio, eligere: Caperē astu vel dolis, decipere: Capere cantu aut voluptate, delectare. Virgil. 4. Georg. Carmine quo captę dum fusis mollia pensa Devolvunt. ¶ Capere consilium, est deliberare, *συμβουλὴν λαμβάνειν.* Cic. Quum autē consilium hoc princeps cepisset. ¶ Capere rationem, est modum invenire, *μέθοδον εὑρεῖν.* Plaut. Rationem cepi, ut & amanti obsequerer, & patrem nō offenderem. ¶ Hujus verbi composita sunt, Accipio, à quo Præaccipio, Concipio, Decipio, Excipio, Incipio, Intercipio, Percipio, Præcipio, Recipio; Suscipio & Vsurcapio, quæ antepenultimàm correptam habent. ¶ Derivata sunt quæ sequuntur; Auceps, Forceps, Princeps, Municeps, Particeps.

Căptŭs, us, m. t. q. Comprehensio, capacitas, intelligēdi facultas. [לקח *lékach. κατάληψις.* Gall. *Capacité & portée.* Ital. *Capacità, la potenza ò possanza d' alcuno à fare ò intendere qualche cosa.* Germ. Dz ergreiffen des verstandes. Hisp. *El tomo de algo para hazer ò entender alguna cosa.* Polon. *Potrzebie rozumu.* Vngar. *Ertelem, esz, élülè, meg fogái.* Ang. *Taking, capacitie or perceiuing.*] Cicer. lib. 2. Tusc. Græci homines non satis animosi, sed prudentes, ut est captus hominum: quasi diceret; tàm prudentes quàm capax prudentiæ est hominum natura. Apuleius dixit, supra captum cogitationis, pro eo quod est, suprà quàm quispiam cogitatione capere & complecti possit. ¶ Accipitur item Captus pro sorte & conditione. Terent: in Adelph. Prętereà (ut captus est servorū) non malus: hoc est, ut se habet servorum conditio, sicut exponit Donatus.

Căptūră, ræ, f. p. Actus ipse capiendi feras, aves, aut aliquid ejusmodi. [מלקוח *malkóach* מקח *mikkách* ציד *tsaydh* מלכדת *malchódeth.*

...Gall. *Prinse, proye, gain.* Ital *Preſaglia.* Ger. ...tadeung Belg. Eenen vanck. Hiſp. *El tomo.* Pol. *Low l'apanie.* ...Ang. *A catching, taking.*] Plin. li. 19. cap. 1: At piſcium & alitum capturam. ¶ Interdum præda, quæ capitur. Idem lib 10. cap. 10: Platea nominatur advolans ad eas quæ in Mari eſſe merguntur, & capita earum morſu corripiens, donec capturam extorqueat. ¶ Accipitur & pro quæſtu. Suet in Calig cap. 40: Ex gerulorum diurnis quæſtibus pars octava. ex capturis proſtitutarum, quantum quæq; uno concubitu mereret.

Căptĭo, f. t. Ipſe actus accipiendi, ſeu id per quod quis capitur. [מלכדת *malchódeth* לכד *lechedh.* ἁπαγωγή. Gal. *Prinſe.* Ital. *Aquel atto da pigliar.* German. Ein fang. Hiſp. *Aquella obra de tomar, aſſechãça.* Pol. *Vl'apienie, ſamoi owka.* Vng. *Fogas.* Ang. *Taking.*] Cic. de Clar. Orat. Quanta eſſet in verbis captio, cùm in cæteris rebus, tùm in teſtamentis, &c. ¶ Captio, deceptio. [מרמה *mirmáh.* δόλος, ἀπάτη. Gall. *Deception, fraude.* Ital. *Fraude, inganno.* Ger. Ein Betrug. Hiſp *Engaño.* Pol *Zdrada.*] Plaut. Epid. Verum ſi plus dederis, referam: nulla in re captio eſt.

Căptĭo, id eſt, deceptio. [Ang. *Deceyuing.*] l. ſi fundo. ff. de Act. empt. Hanc in contractibus, inſidias verò extra eos fieri receptum eſt. l. 3 ff. de minoribus. Captio item pro captatione bonorum. l. magiſtratus. ff. de mun. & honor. cum ſum. l. Sed pro captura uſurpatur, ut indicat Albertus.

Căptĭuncŭla, diminutivum. [τὸ ἀπατηλόν. Pol. *Lapka.* Vng. *Alnok gondolat, tſalárdſág.* Ang. *A captious cauill.*] Gell. Quid autem legis iſtius propugnatores in illa captiuncula facient, in qua hæc eſſe neceſſum eſt.

Căptĭōſus, ſa, ſum, Quod capit, ſeu decipit, & dolis plenum eſt. [ἀρεδυπνος. Gall. *Plein de tromperie, trompeur, amadouëur.* Ital. *Captioſo.* Ger. Betrüglich / voll liſt vnd betrug. Hiſp. *Engannoſo con aſſechanca.* Pol. *Chitry.* Vng. *Tſalard.* Ang. *That deceiueth and is guilefull.*] Gell. Non eſſe captioſis quæſtionibus reſpondendum. Cic. pro Quint. Roſcio: Quo nihil captioſiùs, neq; indignius dici poteſt.

Căptĭōſe, adverbium, Vafrè, callidè, argutè. [ἀπατηλῶς, δολερῶς. Gall. *Finement, trompeuſement, par fineſſe & tromperie.* Ital. *Ingannevolmente, aſtutamente.* Germ. Betrüglich / durch liſt. Hiſp. *Enganoſamente.* Pol. *Zdradliwie, chytrze.* Vng. *Tſalárdul, alnokul.* Ang. *Deceitfuelie.*] Cic. 4 Acad Sime, *inquit*, antè ſubſtinebo, nec diutiùs captioſè, interroganti reſpondeo.

Căptīvus, m. ſ. Qui in bello captus eſt, & in hoſtium poteſtate detinetur. [שבוי *ſchabúi.* αἰχμάλωτος. Gall. *Captif, pris des ennemis.* Ital. *Captiuo, prigione.* German. Ein gefangener. Belg. Een gevangner. Hiſpan. *Captiuo, priſionero.* Pol. *Poimaniec.* Vng. *Fogoly, rab.* Ang. *Captiue taken in warre, a priſonner.*] Cic. 8. Philip. Diutiùs ſervitutem perpeſſi ſumus, quàm captivi frugi & diligentes ſolent. Virgil. 9. Aeneid. Præterea bis ſex genitor lectiſſima matrum Corpora, captivosque dabit.

Căptīvĭtās, f. t. Ipſa detentio. [שבי *ſchebí.* αἰχμαλωσία. Gall. *Captiuité, ſeruitude aux ennemis.* Ital. *Cattiuità.*] Ger. Gefengnuß. Hiſp. *Captiuidad.* Pol. *Poiecie.* Vng. *Rabſág, fogſág.* Ang. *Captiuitie.*] Tacitus: Quocunque oculos Romanus intenderet, captivitatem, clademq, & dira omnia oculis obſervari.

Căpto, act. p. frequentativum à Capio: licet à primitivi ſignificatione nonnihil deciſcat. [טמה *pittáh* צוד *tſudh* השיג *hiſsigh.* ἁρπάζω, ἁρπάζω. Gall. *Guetter & taſcher à prendre, chercher le moyen d'auoir quelque choſe.* Ital. *Cercar via & modo da pigliar per inganno.* Germ. Mit begir nemmen / einem ding nachſtellen. Belg. Na eenich ding ſtaen. Hiſp *Aſſechar para tomar* Pol. *Podchwicham, łał apiam.* Vng. *Hizelkedéſſel valami vtan ſwdólkódóm.* Ang. *To endeuore to get or tak.*] Idem eſt quod blanditiis & illecebris aliquid vegetor: ut Hic obſequendo captat auram populatem. Cic. in Piſ. Inania ſunt iſta, mihi crede, delectamenta penè puerorum, captare plauſus, vehi per urbem, conſpici velle. Martial. Captò tuam ſpudet heu, ſed capto, Maxime, cœnam: Tu captas alias: jam ſumus ergo pares. ¶ Aliquando Captare, eſt conari, decipere. ἁρπᾶν, αἱρεῖν Terent. in Hecyr. Injurium eſt autem ulciſci adverſarios aut qua via captent te ipſi, eadem ipſos capi? Martial. lib. 9: Dum me captares, mittebas munera nobis, Poſtquã cepiſti, das mihi Rufe nihil. ¶ A Capto rurſus deducitur Captito, aliud frequentativum.

Căptātĭo, f. t. Venatio. [שיח *ſigh.* θήρα, θήρευσις. Gall. *Le ſoin ou guet ou pourchas qu'on fait pour auoir quelque choſe.* Ital. *Luſinghe, piaceuolezze fatte per auer qualche coſa.* Ger. Das taſteten etwas zu vberkommen. Hiſp. *Aſſechanca.* Pol. *L'owienie l'apanie.* Vng. *Hizelkedéſſel valo ſwdólkódes.* Ang. *A diligent going about or endeuoring to tak or get.*] Plin. in Proœm. lib. 14: Poſtquã cœpit eſſe captatio in quæſtu fertiliſſimo. ¶ Item ponitur pro nimia verborum exquirendorum diligentia. Cic. in part. Et illam diſputandi prudentiam: concertatio captatioque verborum imitatur.

Căptātŏr, m. ſ. Venator. [מתחה *mephatteh* משיך *maſsigh* ציד *tſajádh.* θηρευτής. Gall. *Pourchaſſant & faiſant le guet pour auoir quelque choſe, amadouëur.* Ital. *Chi luſingha, adulatore per hauer qualche coſa.* Ger. Ein nachjager eines dings. Hiſ. *Aſſechador para tomar al go.* Pol. *Lowiec m. ſ. łowiec.* Vn. *Fogó, fogloſo, vadáſzo.* An. *He which a hont to get or tak any thing.*] Cic. Captator ille populares auræ.

Căptātōrĭus, a um: [מתחה *mephatteh* κεναχώρημες. Gal *Fraudulent, deceueur* Ital. *Fraudolente* Ger Der betrugliche nachſtellung zugehörig Hiſp. *Engannoſo.* Pol. *Chytri l'owiec.* Vng. *Hizélkódéſſel ſwdólkó ló* Ang *Guileſull, deceitfull.*] ut, Captatorii ſcripturæ, & captatoriæ inſtitutiones, id eſt, adulatorii, ut interpretatur Papinianus & Cajus Iuriſconſultus: quæ ſcilicet ideo factæ ſunt ut viciſſim hæres ſcribatur, aut ſaltem legatum conſequatur ab eo, quem inſtituiſti. Nam Captare, propriè eſt illecebris, donis, obſequio, & majorum ſpe aliquid aucupari.

Căpĭo, is, ivi, itum, ſecundum Priſcianum, verbũ activum, Idẽ quod capto, ſive ad capiendum eo. [קח *lakach.* ἁρπάζω, συλλαμβάνω, ἐπιβάλλω, ἀναλαμβάνομαι. Gal *Prendre, empoigner.* Ital. *Capire, pigliare.* Germ. Annemẽn / ergreiffen. Belg Nemen / ontfangen. Hiſp. *Tomar.* Pol. *Brorzpiymuie.* Vng *Fogdoſsm.* Ang. *To tak or receaue, to tak in hande.*] Saluſt. lib. 2. Hiſtor. Diverſa, uti ſolet, rebus perditis capeſſivit Liv lib. 1. Ergo ut ſegregaret pugnam, capeſſit fugã Similiter Apuleius: Du ſimul illi & gratias agerẽ, & dona capeſſerem. ¶ Virgilius potuit pro Exequendum ſuſcipio: -mihi juſſa capeſſere ſas eſt Cicer. 1. Offic. Capeſſere Rempub. ἁπλοῦς πολιτεύεσθαι. ¶ Plaut. in Aſin pro Immitto, recipio. Quò magis te in altum capeſſis, tàm æſtus te in portũ referet. Idem in Amphit. Nunc pergam hera imperium exequi, & me domum capeſſam.

Căpax, acis, om. gen. t Quod capit, ſeu continet, aut continere poteſt [כלכל *cholél* רחב *rachab* אכיל *mechil* δεκτικός, δεκτός. Gall. *Capable, contenant.* Ital. *Capace* Ger Fähig / Das etwas faſſen oder begreiffen mag Belg. Begrypende aennemende / vattende Hiſp. *Coſa en que mucho cabe.* Pol. *Tawi do poiecia, ſzeroky* Vng. Bw. Ang. *Able or apt to holde, take or receaue.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Hirundines utero capaci. Idem lib. 12. cap. 1: Capax quindecim convivarum triclinium. Cic. in Orator. Tamen non ſemper implet aures meas, ita ſunt avidæ, & capaces, & tempet aliquid immenſum, infinitumque deſyderant.

Căpācĭtās, tatis, f. t. Spatium capiendi. [רחב *rachab* מרחב *merchább* χωρητικόν, εὐρυχωρία. Gal. *Capacité, grandeur de lieu ou il peut entrer beaucoup de choſes* Ital. *Capacita.* Ger. Weite dz etwas faſſen mag Hiſ. *Aquella capacidad de caber.* Pol. *Szerokoſzcz.* Vng. *Tw, gs.* Ang. *Capacitie, eaſineſſe or aptineſſe in receauing.*] Cic. 1. Tuſc. Virtũ capacitatem aliquam in animo putamus eſſe, quo tanquam in aliquot vas, ea quæ meminimus infundantur?

Căpĭs, idis, f. t. [ποτήριον πελεκανίδες. German. Ein gattung eines Trinckgeſchirrs. darein viel geht Pol. *Kubek ſzeroki.* Vng. *Ketſw.w, pohár, ſwles nyelues edeny.*] Poculi genus in ſacris uſitatum eſt à capiendo. Liv. lib. 10. ab Vibe: Qui Iovis Opt. Maxim. ornatu decoratus, curru auiato per urbe vectus in Capitolium aſcenderit, ſi conſpiciatur cum capide & Lituo, capite velato victimam cædat.

Căpīſtĕrĭum, n. ſ. Genus vaſis ruſtici, quod tamen (ut Georgius Merula inquit) Scaphiſterium melius dicitur. [σκαφίς Ger, Ein Wan, ſib oder kenteren Pol. *Nalewka do czerpania.* Vng. *Tekenő*] Colum. lib 2 cap 9 Quicquid exteritur. cap. ſterito expurgandum eſt: & ſemper quod propter magnitudinem ac pondus in imo ſubſedeiit, ad ſemen reſervandum.

Căpīſtrum. Capiſtro, capiſtras, Vide CAPVT.

Căpĭtārĭus, Capitellum, Capitium. Capito, Capitulatum, Capitulatum, Capitulum Vide CAPVT.

Capnĭās, κάπνια, Gemma eſt ex lapidum generibus, quod á veluti fumo infecta unde & nomen accepit. Plin. lib. 37. cap. 9.

Căpnĭon, Vide CAPNOS.

Capnĭtis, [καπνίτης Pol. *Polna ruta.*] Herba eſt eadem cum fumo terræ. ¶ Et item Capnitis Cadmiæ ſpecies tenuiſſima, quæ è fornacibus flamma atque flatu egeſta, cameris, lateribusque fornacum adhæret. Vide Plin. lib. 34. cap. 10.

Căpnŏs, m. ſ. [עשן *hay han.* καπνός. Gall. *Fumee.* Ital. *Fumo.* Ger. Ein rauch Hiſp *Humo.* Pol *Para, Dim.* Vng *Fwst.* Ang. *Smoke*] Fumus. Hæc ἀναπαύματα dicta ſunt, ſigna ſicca quę ſine fumo ardẽt. Et, Vinum Capnias, οἶνος καπνίας: hoc eſt, fumoſum. ¶ Capnos etiam, ſive Capnion, κάπνος, Dioſcoridi. Herba eſt, quæ & fumus terræ vocatur: naſcitur in ſegete hordeacea. [Germ Erdtrauch oder rote taubentröpffim] Hæc lachrymas ut fumus provocat. Plin. lib. 16. cap 7. & lib 25. cap. 13.

Căpnŏmantĭă, καπνομαντία, Divinationis genus quod fiebat ex fumi diſſectione, qui ex thure in ara accenſo emanabat. Qui verò hoc augurii genere utebantur, Capnomantes dicti ſunt.

Capo, Vide CAPVS.

Căppă, κάππα, Nomen literæ Græcæ, pro qua Latini utuntur c. Greci (ut Suidas docet) quum malum hominem volunt proverbio ſignare, unum cappa quum pejorem duo: quum peſſimum, tria habere cappa dicerunt, volentes eum intelligi eſſe Cretenſem, Cilica, Cappadocem: qui ſingulariter fuiſſe improbitatis exiſtimantur. Vide Erasmum in proverbio: Tria κάππα peſſima, τρία κάππα κάκιστα.

Căppăris,

Cāppăris, f.t. [κάππαρις. Gall. *Des capres.* Ital. *Cappari.* Germ. *Kappren.* Hisp. *Alcaparra.* Pol. *Kappary.* Vngar. *Káporna.*] pen. corr. Frutex est firmioris ligni, sentico sus, & humilis, baccis oleę, sed minoribus, quibus fathiscentibus emicat flos roseus, candidus, odoratusq; : qui postquam decidit, glans extuberat oblonga, seminis acinosi plena. Nascitur præcipuè in parietinis: hoc est, muris veteribus, & spleneticis prodest: feritur quoque in locis siccis, area circumeffossa, parieteque ex lapidibus circunducto, ne latiùs evagata, steriles reddat agros. Flos & baccæ in ciborum condimentis laudantur, eò quòd & expetentiam excitent, & lienem laxent, & pituitam per alvum exigant. Colum. Capparis, & tristes inulæ, ferulæque minores. ¶ Dicitur & Cappar. Pallad. Hoc mense mentha & pastinaca, thymum, & origanum, & cappar.

Capricornus, m.s. [αἰγόκερως. Gall. *Capricorne, vn signe au ciel de vingt estoiles.* Ital. *Capricorno.* Germ. Ein Steinbock. Hispan. *Vn signo del cielo.* Pol. *Koźo rożec.* Vngar. *Bak, eegheli iegy.* Ang. *Capricorne, an signe in heauen.*] Cœleste lignum, quod Pana fuisse existimant, qui in Aegypto repentino adventu Typhonis gigantis perterritus, posteriorem partem in effigiem piscis, priorem verò in formam hirci commutavit : cujus ingenium admiratum Iovem, ferunt hanc figuram in cœlum transtulisse. ¶ Alii volunt Capricornum Iovis fuisse collactaneum. Amalthea enim, cui Iupiter nutriendus datus erat, quum ipsa lac nō haberet, aluit eum lacte capræ, quæ duos habebat hœdos, quos Iupiter unà cum matre in cœlum transtulit. Stellam habet in naso unam, in pectore duas, in pede duas, inter scapulas septem, in ventre sex, in cauda duas. Cic. 2. de Natur. deor. Tum gelidum valido de pectore frigus anhelans Corpore semifero magno Capricornus in orbe.

Caprificus, ci, penultima product. Ficus est ex sylvestrium genere, nunquam matures cens: sed quod ipsa non habet, aliis tribuens. [ἐρινεός. Gall. *Figuier sauuage.* Ital. *Ficaia seluatica.* Ger. Ein wilder feigenbaum. Belg. Een wilden vychboom. Hisp. *Cabrahigo.* Pol. *Fikowe drzewo pl'one.* Vng. *Vad fwgefa, nad fwge.* Ang. *A wilde figge tree.*] Gignit enim culices, qui ad ficus alias advolantes, ipsis maturitatem conferunt. Vide Plin. lib. 15. cap. 19. Dictam autem volunt Caprificum à carpendo, quòd parietes & maceries, atque adeò saxa ipsa sibi obstantia discerpat. Martialis: Marmora, Messalæ scindit caprificus.

Caprificāri, [Germ. Ein wilden feigenbaum zam machen. Ang. *To husband or dresse wilde figge trees.*] Ficum proprium est, quū culices ex caprifici fructu (quas *Grossos* appellant) ad ipsas advolantes, lacteum humorem in eis contentum absumunt, easq; ad maturitatem perducunt. ἐρινόζειν. Plin. lib. 16. cap. 27: In Cea insula caprifici triferæ sunt. Primo fœtu sequens evocatur, sequenti tertius: hoc fici caprificantur.

Caprificātio, onis. [ἐρινασμὸς συκωσμός. Pol. *Roźsć czepienie skorina fsczepiech.* Vngar. *Elŏ fa hia hasogatása.* Ang. *Husbanding or dressing of wilde figge trees.*] (ut hactenus interpretati sunt quotquot onomastico huic manus sunt amoliti) in arboribus dicitur, quoties illarum cortex cultello finditur, ut commodiùs prorumpant, & crescant, similitudine caprifici, quæ ruptis muris intumescens exit. Qua in re quàm longè à veritate aberrarint, satis docebunt Plinii verba lib. 15. cap. 15, quæ hìc subjecimus: Caprificus (*inquit*) culices parit: hi fraudati alimento in matre, putri ejus tabe, ad cognatam volant, morsusque ficorum crebro: hoc est, avidiore pastu, aperientes ora earum, atque ita penetrātes, intùs solem primò secum inducunt, cerealesque auras immittunt foribus apertis. Mox lacteum humorem: hoc est, infantiam pomi absumunt : quod fit & sponte. Ideoque ficetis caprificus permittitur ad rationem venti, ut flatus evolantes in ficus ferat. Inde repertum, ut illatæ quoque aliunde, & inter se colligatæ, injicerentur fico : quod in macro solo & aquilonio non desideratur : quoniam sponte arescunt loci situ, rimisque eadem, quæ culicum opera, causa perficit : necnon ubi multus, quod evenit maximè frequenti via appositā. Nanque & pulveri vis siccandi, succumque lactis absorbendi: quæ ratio pulvere, & caprificatione hoc quoque præstat, ne decidant, absumpto humore tenero, & cum quadam fragilitate ponderoso. Ex quibus Plinii verbis constat, Caprificationem nihil aliud esse, quàm rationem quandam perficiendi, ut culices è grossis enati ad ficus advolent, humoremque earum lacteo consumpto, ad maturitatem eas perducant. Id autem solet fieri duobus modis: aut enim circum ficeta ita solebant disponi caprifici, ut ventorum flatu culices è grossis enati ad ficus ferrentur : aut grossi aliunde petitæ, & colligatæ, in arborem injiciebantur.

Caprificālis dies, Vulcano sacer fuit, quo Attica æstivi mellis vindemias auspicabantur. Vide Plin. lib. 11. cap. 15.

Caprĭgĕnus, Caprile, Caprimulgus, Caprinus, Vide CAPRA.

Caprōnæ, arum, Iubæ, seu comæ in fronte devexæ, quasi à capite pronę. [צִיצִת *tsammáh.* κωνώπιον. Gall. *Les crins qui pendent au deuant du front, le touset qui pend deuant les yeux, comme des chauaux.* Ita. *Capelli che sono nella fronte, come delle donne.* Ger. Das haar so vornen in dte stirnen hangt. Hisp. *Los copetes, cabellos dela fronte.* Pol. *Czuprina.* Vngar. *Szőmre le fwggő wszők, homlokon alafwggő fwrt hay.* Ang. *Womens heare layd out ouer thair forehead called goldy lockes.*] Lucil. lib. 7. Satyr. (ut citat Nonius) Aptari caput, atq; comas fluitare, capronas Altas, frontib. immissas, ut mos fuit illis. Hæ alio nomine dicuntur Antiæ. Ex Festo, & Nonio.

Caprūncŭlum, [Polonicè, *Domica.*] Vas fictile, sic dictum quòd capax sit. Festus.

Cāpsă, f. p. Cista & repositorium, à Capio, quòd res in se reconditas capiat, vel à κάμπτω, quod est curvo. [ארון *argház,* κάψα, κιβωτός. Gall. *Coffre, casse, layette, boite.* Ital. *Cassa.* Germ. Ein Kast/Kist. Hispan. *Caxa ò arca.* Polon. *Kapsa, skrzinia, trubl'a, tl'omok.* Vngar. *Szekrény.* Ang. *A coffer or chest.*] Cicer. in Divin. in Verr. Mihi quàm multis custodibus opus erit, si te semel ad meas capsas admisero.

Cāpsŭlă, diminutivum: à quo Capsella. [κιβώτιον. German. Ein trōglin/tistlin. Pol. *Kapsećka.* Vng. *Szekrény ŏzske.* Ang. *A casket, tille or coffer.*] Plin. lib. 30. cap. 11: Stellionem inclusum capsulis subjiciunt capiti. Catull. Huc una è multis capsula me sequit".

Cāpsārĭus, m.s. [κιβωτοφόρος. Gall. *Qui porte les cassetins, paniers, ou coffres.* Ital. *Castiere, chi porta la cassa ò libri.* Ger. Ein Diener welcher im Bad vmb lohn dte Kleyder in den Kisten verhütet. Hisp. *El que lleua la caxa, ò el libro al escuelà.* Pol. *Rożzuwacz, albo stroż ſtat wl'azny.* Vngar. *Szekrény őrző.* Ang. *That beareth the ſtes or coffres.*] Qui mercedis gratia, servanda in balneis vestimenta susc ipit; custos capsarum. Sueton. in Nerone cap. 36: Constat quosdam cum pædagogis & capsariis uno prandio pariter necatos. ¶ Item Capsarius, qui portat libros, inquit Vlpian. ¶ Item Capsarii sunt qui capsas faciunt, L. ult. de jur. im.

Cāpsācēs, pen. cor. Vas olearium. [צפחת *tsappáchth.* λήκυθος. Gall. *Bouteille à huile.* Ital. *Boccale da l' oglio.* Ger. Ein Oeltrug/oder sunst ein geschirr in das man öl thut. Hispan. *Cangilon para tener azeyte.* Pol. *Bania oleiowa.* Vngar. *Olay tarto edény, négŏly.* Ang. *A bottle for oyle.*] Cyprianus lib. 2. Epist. Fidelia fratris non deficiet, & capsases olei non minuetur.

Cāpsis, Antiqui dicebant pro eo, quod est Cape si vis: sicut Sodes, pro si audes. Capsit, Prehēderit, teste Festo. Obsoletum verbum à Capio, quod est Prehendo.

Capsoldum, Barbara vox sic à vulgo cōficta, qui de solido: id est, integro capiatur, author Alciat. Capsoldum nō dissimilem collybo deductionē. Salicetus de stipēdiis Iuris professorū deduci non posse docuit. l. privilegia, C. de sacrosancta Ecclesia.

Capsus, Canuca undique tecta.

Cāptātio, Captator, Capratorius, Captio, Captiuncula, Captiosus, Captivus, Captivitas, Capto, Captura, Captus, Vide CAPIO.

Căpŭlă, f. p. Vas vinarium quo veteres utebantur. [אגבית *ghabidh.* λαβήδιον. Gallicè, *Long vaisseau pour boire, ou pour oster l'huile d' vn autre vaisseau auec manches.* Italicè, *Vaso longo da bere per tenere in mano con i manichi.* Germanicè, Ein weinfaß oder ein lang höltzin geschirr / mit welchem man die öl faß / oder geschirr fuletet. Hispanicè, *Vaso de dos ansas.* Polon. *Konew wielka o dwu vchach, l'eyk.* Vngar. *Fwles kanna, kupa.* Angl. *A ladle a wessel for wine, a spoone.*] Varro: Capis, & minores capulæ à capiendo nominantur, quòd ansatæ sint: vel à Græco, quod Calpim & Calpium, digitatos, ansatosque crateras, Erythris fingi solitos Philemon & Pamphilus scripsere. ¶ Capulis item utebantur in vasis olearijs deplendis. χάνη. unde & verbum Capulare manavit: de quo suprà.

Căpŭlātŏr, m.t. Qui capulis oleum deplet. Col. lib. 12. cap. 50.

Căpŭlo, as, are. [χοανδάω. Gall. *Desemplir les vaisseaux d' huile, puiser huile & la tirer & mettre de vaisseau en autre.* Ital. *Votare orci ò altri vasi d' oglio, cauar l' oglio.* German. Mit einem getze ein ötgeschirr füllen. Hisp. *Trassegar el azeyte del alpechin.* Polon. *Dolewam leiem.* Vngar. *Azolayos hordót kupdual ky meruén meg wreſitŏm.* Ang. *To take oyle out of one wessell and put in another.*] Dolia olearia capulis deplere. Cato de Re rust. cap. 67: Ligna in torcularia ne cædat, oleum frequenter capulet.

Cāpŭlŭs, m.s. & Cāpulum, à capiendo: Dicitur ómne quicquid aliquam rem capit, ut inquit Nonius. Hinc capulum dicitur, quo mortui efferuntur. [ארון *arón.* νεκροφόρον, τύμβος. Gall. *Vn sarcueil, ou vne biere où on met vn corps mort.* Ital. *Il cataletto da portar i morti, sepolcro.* Germanicè, Ein todtenbar / oder der schragen / auff welchem man die todtenbar tregt. Belg. Een tooden baer. Hispanicè, *Las andas ò lechiga de muerto, sepulcrò.* Polon. *Mary, tragi.* Vng. *Szent minaly loua.* Ang. *A beer.*] ¶ Item ipse sarcophagus, quòd corpora capiat. Plaut. in Asin. dicens de sene: Perii misera ut osculatur carnifex, capuli decus. Novius Pappo: Pater prius in capulo, quàm in curuli sella suspendit nates. ¶ Capulus item, Manubrium gladii, quòd manu capiatur. [הבגב אחר ה[הב *hannitsſsíb áchar halláhab.* κώπη, λαβή. Gal. *Vn manche par lequel on tient quelque chose.* Ital. *Manico di ſpada ouer pugnale.*

pugnale. Germ. Ein handthaben oder hefftte an einem schwert. Belg. Eenen hecht/ een hantheve. Hisp. *El cabo ò empuñadura del cuchillo.* Pol. *Rekoieść bronie.* Vng. *Maroklat, szablya bóda.* Ang. *The hilte, the handle or hefte of a weapon.*] Virg. 2. Aeneid. -capulo tenus abdidit ensem. Suet. in Calig. Veniam, *inquit*, veniam, & hic mecum: capulum gladii crebrò verberans, quo cinctus erat.

Căpŭlāris, re, adject. ut Capularis senex: id est, morti cõtiguus, & mox capulo efferendus. [τυμβολόχων. Gall. *Vieillard, qui est sur le bord de sa fosse.* Ital. *Il vecchio che ha gli piedi nel cataletto.* Ger. Der auff der gruben geht. Hisp. *Viejo cercano a la muerte.* Pol. *Strich tuszeko.* Vng. *Vén ember kniek fél sába az koporsóba.* Ang. *Verye old, at deathes dore, at the pittes brinke.*] Plaut. in Milite: Quid ais tu? at itáne ego videor oppidò acherontius capularis? ¶ Reum item capularem dicebant, quòd capulo dignus esset. ¶ Stamen capulare, pro vita brevi etiam capulo vicina. Plaut. in Asin. Tam capulari stamine tibi diu videor vivere.

Căpŭs, pi, & Capo, onis. [ἀλεκτρυών, ἐκτομίας. Gall. *Chapon, coq chastré.* Ital. *Capone.* Ger. Ein Kappaun. Belg. Eenen Capuyn. Hisp. *Capon.* Pol. *Kapłun.* Vng. *Kappan.* Ang. *A capon.*] Gallus cui testes sunt avulsi. Varr. 3. de Re rustic. Villaticæ gallinę, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati. Idem: Ex gallo gallinaceo castrato fit capus. Sipontinus: Galli quibus testes avelluntur, libidinis abolendæ causa, ut magis pinguescant, capi vocantur: quum meritò Galli à similitudine sacerdotis Matris deûm dici posse videretur. Itaq; à contrario sensu Gallos appellatos quidam existimant.

Căput, itis, n.t. [ראש *rosch.* κεφαλή. Gall. *La teste, le chef.* Ital. *Capo, testa.* Germ. Ein kopff / ein haupt. Belg. Een hooft. Hisp. *Cabeça.* Pol. *Głowa.* Vng. *Fő* vel *fe.* Ang. *The heade.*] Dicitur totũ illud quod collo sustentatur: inde dictũ quòd ab eo initium capiunt nervi, per quos totũ in corpus distribuitur sensus & motus. In summo enim à natura collocatũ est, quò in eo regimen totius animãtis resideret. Alii ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, quod est caput, vel ἀπὸ τῆς κέφας, ejusdem significationis. Terent. in Adelph. Colaphis tuber est totum caput. ¶ Partes capitis distinguuntur: nam eminẽtior pars Vertex appellatur. Tum corona capitis dividitur in frontem anteriorem, & occiput posteriorẽ partem: media verò sunt tempora quibus aures inhærent. ¶ Aliquando caput dicitur origo & principium, [ἀρχή. Pol. *Początek.*] Cic. pro Flac. Caput est omnium Græcorũ cõcitando-rum Heraclides ille Temnites. ¶ Aliquando quod est in re quapiam præcipuum, & ad quod unum reliqua omnia conferuntur, caput proverbio vocamus. Terent. in Adelph. Te esse huic rei caput. Sic à capite arcessere, Cic. 2. de Orat. 1. de Legib. in Topic. & Tusc. ¶ Aliquando pro vita ponitur: ut Capitis res est: id est, de vita periculum est. Plaut. in Trinum. Ei nimirũ crederem, cui si capitis res siet, nummum nunquam credam plumbeum. ¶ Capitis aliquẽ arcessere. Cic. θανάτου τινὶ τιμᾶσθαι, Plato. ¶ Capitis causam dicere, Cic. δίκη θανάτου δίκαι. Thucid. ¶ Capitis damnari, capitis condemnari, Cicer. θανάτου ἅλῳ ἀφλοπάνων, Laertius. ¶ Aliquando pro summa prima pecunia, à qua fœnus aut alius quæstus sit, veluti rei principium; quam & Sortem dicunt. [ראש *rosch.* ἀρχαῖος. Gall. *Le principal, le premier argent ou denier qu'on baille à vsure, le fort.* Ital. *Principale somma.* German. Ein hauptsumma gelts/das man zu Wucher ausleyhet. Hisp. *El caudal en la vsura.* Polon. *Summa pieniędzi na lichwe dana.* Vngar. *Derék summa.* Ang. *The principall somme of money gewin for vsurie.*] ¶ Capita item initia parva in libris, quæ *Capitula* apud vulgares dicuntur. Gell. Quod in capite superiore à Critolao scriptum esse dicimus. ¶ Caput facere dicitur de suppurationibus, quum apostemata franguntur. Plin. de furunculis: Remedia sunt quæ diximus folia trita cum polenta si non caput fecerint. ¶ Capite censi dicebantur ejusmodi, qui in plebe Romana perquam pauco, aut nullo ære censebantur, οἱ τὸ ψηφιὸν τελοῦντες. Budæus à censione capitum, quòd solis capitibus censerentur. Horum opera Romani in bello non utebantur: quòd opes civium obsidum loco ducerent, metuerentque ne infimæ sortis homines, qui nihil quod amittere possent, in urbe reliquissent, aut segniter pugnarent, aut facilè spe lucri ad hostes deficerent. ¶ Proletariorum autem conditio paulò erat honestior: nam hi rebus asperis in militiam admittebantur, armaq; illis sumptu publico præbebantur. Horũ census erat ad mille quingentũm æris: capite censi autem non amplius 375. æris censum deferebant: dicti autem sunt Proletarii, à numero officioq; prolis edendæ, quòd quũ re familiari parva minus possent Remp. juvare, sobolis tamen gignendæ copia civitatẽ frequentarent. ¶ Capitis diminutio, [κατωτέρω σύγκλησις. Pol. *Odkazanie ziemie.*] Est prioris status mutatio: cujus tria sunt genera (ut scribit Paulus) Maxima, minima, media: Tria enim sunt quæ habemus, libertatẽ, civitatẽ, familiam. Igitur quum hæc omnia amittimus, maximam esse capitis diminutionem, ut est deportatio: quum verò amittimus civitatem, & libertatem retinemus, mediam esse capitis diminutionẽ: ut est in colonias Latinas transportatio. Quum libertas & civitas retinetur, & familia tantùm mutatur, minimam esse capitis diminutionem constat, velut est adoptatio. ¶ Caput demulcere, allegoria proverbii vice-recepta, pro blandiri: sumpta ab adulantium gestu: In eundẽ sensum usurpavit Lucilius Scabere caput apud Nonium. ¶ Quos tenere amamus capite gestare dicimur. Plato de Rep. 10: Translatũ apparet à matribus ac nutricibus, quæ infantulos eunis impositos capite portãt. ¶ Quoties in autorem mali malũ retorquetur aut recidit, Græci dicũt ἐς τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, in tuum ipsius caput. Demosthenes. [Pol. *Na swoie.*] ¶ Nec caput nec pedes. Negotium ita perturbatũ, ut nescias quo pacto vel expedias, vel amittas, veteres dicebant nec caput habere nec pedes, Cicero Curio ni. ¶ Nudo capite, γυμνῇ κεφαλῇ, facere quippiam dicuntur, qui palam ac citra pudorem omnẽ faciunt. Qui rem pudendam faciebant, iis mos erat centonibus caput operire. Plaut. Capt. Cyrillus interpretans Ioannis Evang. & D. Chrys. in encomio Babylæ martyris. ¶ Sine capite sermo, ἀκέφαλος μῦθος, dicitur imperfectus ac mutilus. Plat. de Leg. 6. ¶ Caput sine lingua. Competit in eos qui in consultationibus aut disputationibus ipsi quidem nihil habent quod dicant, verùm aliorum sententiis annuunt. Laber. Caput sine lingua, pedaria est sententia. ¶ Caput vacuum cerebro, ὦ εἰκῆ κεφαλὴ καὶ ἐγκεφαλον σεσηρεν: id est, O quale caput, & cerebrum nõ habet. [Pol. *Głowka bez rozumu.*] De iis qui corporis specie præcellunt ingenio carentes. Natum ex apologo Aesopi.

Căpĭtālis, pen. cor. capitalis, pen. prod. [κάμπυξ, κρήδεμνον Ang. *A coife to truisse vp the heare.*] quod sacerdotulę etiam nunc in capite solent habere. Hæc Varro de Ling. Lat. Festus autem: Capital, *inquit*, linteum quoddam quo in sacrificiis utebantur. ¶ Capital item facimus, ut idem Festus autor est, quod pœna capitis luitur. Hinc Arrius l. 6. de re milit. Si quis commilitonem gladio vulneraverit, Capital admittit. Cicer. 2. de Legib. Quique non paruerit, capital esto.

Căpĭtālis, le, adject. [κεφαλικός. Gall. *Capital, criminal, mortel.* Ital. *Capitale, mortale.* Ger. Das den tod verschuldt hat. Belg. Een quet roeteloos ment sch. Hisp. *Crimenoso, digno de muerte.* Pol. *Gardzio przepadaiący, śmiercią godny.* Vng. *Bűnbe száro dolog.* Ang. *Deadlie, worthie of the death.*] Quod capitis supplicium meretur: ut capitale crimen, Cic. 7. Verr. Primum insimulatio est repentina, capitalis atq; invidiosi criminis. ¶ Capitale crimẽ nõ ita planè est intelligendum, quòd vita privaretur is, qui crimine cap. damnatus erat, capitis pœna sequeretur. Capitis aũt pœna, vel libertatis vel civitatis amissio dicebat, quã utranq; capitis diminutionẽ vocabãt: at cap. diminutio quũ triplex esset, maxima, media, minima: non omnis tamẽ pœna fuit, sed tantũ duæ priores: maxima, quę libertatis ademptione: media quæ civitatis: minima, quũ familia mutaretur, beneficiũ potiùs quàm pœna fuit: quòd si cui magistratus adimeretur, capitis ea diminutio nõ fuit: ut Inst. lib. 1. legimus: sicut capitis ea diminutio, suis manẽte magistratu; ut in mancipatione filii: quod xlv 111. de capite minutis traditũ est: quocunq; aũt in crimine vel maxima vel media capitis diminutio sequeretur, capitale illud esse crimẽ dicebatur. Ex lib. quem edidit Manutius de legibus Rom. ¶ Capitalis aliquãdo ponit. p pretiosus. Cic. in Anton. Capitalem vel pestiferũ M. Antonii reditũ à Brundusio expectabamus. ¶ Capitalis oratio, ἀληθὴς λόγος. Cic. lib. 1. Offic. Capitalis oratio est ad æquationem bonorũ pertinens. ¶ Capitalis ira ab Horatio dicitur pro mortifera. Capitale odium, ἔχθρα μίσος. ¶ Capitalis morbus, quòd caput & hominis vitã perat. ¶ Capitalis locus dicebatur, ubi si quid violatum erat, capite violatoris expiabatur. ¶ Capitale pactum, capitale vitium, propter quod debeat quis ad pœnam capitis peti.

Căpĭtāl, substantivum, Crimen capitis periculo dignũ. [Pol. *Garl'a stracenie.* Vn. *Főbe iáro vétők.* Ang. *A deadlie crime.*] Plaut. in Menæch. Nunquam ædepol fugiet, tametsi capital fecerit.

Căpĭtālĭtĕr, adverbium. [κεφαλικῶς, φονικῶς. Gall. *Mortellement, à mort.* Ital. *Mortalmente.* Ger. Tödtlich. Hisp. *Mortalmente, à muerte.* Polon. *Śmiertelnie.* Vng. *Halálos képpen, fiv veszétében.* Angl. *Deadlie.*] Plin. Epist. 5: Præterea reminiscebantur, quàm capitaliter meipsum apud Centumviros lacessissem.

Căpīstrum, n. [Capitis vinculum, quod equis & hujusmodi animalibus adhiberi solet, ne fugiant. [מסגר *masgór* κάμπη. Gall. *Licol, bride ou cheuestre.* Ital. *Capestro, legame, fune.* Ger. Ein band dz man den Rossen vmb dẽ kopff legt/ein Halffter. Hisp. *Xaquima ò cabestro.* Pol. *Nagłowek.* Vng. *Kötő fék, lanczos fék.* Ang. *An halter.*] Martialis: Pater purpureis aper capistris. ¶ Colum. lib. 5. vitibus attribuit, quum inquit: Quare quum ad summum palum recta vitis extenta est, capistro constringitur, ne fœtu gravata subsidat, circumvolutumq;. ¶ Et capistrum dicitur, quod circa os brutorum involvitur, ne cibos decerpant.

Căpīstro, as, act. p. Capistrum impono. [חשם *chasám.* κημόω. Gall. *Encheuestrer, lier par la teste, emmuseler.* Ital. *Incapestrare, incauezzare.* Germani. Ein Halffter anlegen / anbinden. Hispan. *Encabestrar bestias.* Polonice, *Kiel'znam, kl'ade ogl'otw.* Vngar

Meg fekezõm. Ang. *To put an halter in the head of a beaſte.*] Plin. lib.18.cap.19:Si inter arbores,vites q; aretur,fiſcellis capiſtrari boves oportet,ne germinum tenera decerpant. Colum.lib.11. cap.2:Vt juga vineis imponantur,& capiſtrentur.

Căpĭtātĭo,onis, f.t. [ὀκ *más.* Pol. *Pobor od każdej gł'owi.* Vng. *Fw're valo rauás,ado.*] Tributum quod in capita ita diſtributum erat,ut lugatio in juga boum. l. immunitates. & l.ſequent. C. De agricol.& cenſ.lib. 11. ¶ Capitatio item pro annona in tit. C. De annonis & capitatione. Budæus.

Căpĭtātŭs, a, um, Quod formam habet capitis: [κεφαλωτός. Gall. *Teſtu,ayant teſte.* Ital. *Chi ha teſta.* Germ. Der ein topff oder haupt hat. Hiſp. *Coſa de grande cabeca.* Pol. *Gł'owacy.* Vng. *Feies.* Ang. *That hath an head.*] Vnde capitatum porrum. Colum. lib.12:Cultus autem porri capitati aſſidua ſarritio & ſtercoratio eſt. ¶ Item capitata vinea ab eodē dicitur,ſicut & brachiata lib.5.cap.5:Nam duæ ſpecies hujus quoq; culturæ ſunt:alii capitatas vineas, alii brachiatas magis probant.

Căpĭtĕllum, li, n.ſ. diminutivum eſt ā capitulum,quod ſignificat parvum caput:id eſt, craſſiorem ſummitatem cujuſcunque rei. [כותרת *cothereth.*κεφαλίς,κεφάλιον. Gall. *Teſtelette, petite teſte.* Ital. *Capitello.* Ger. Ein heuptlin/oder ein capitel vnd vnderſcheid in einem Buch. Hiſp. *Capitel,como de columna ò pilar.* Pol. *Gł'owka.* Vng. *Fejetske.* Ang. *A litle head.*] Plin. lib. 24.cap. 18:Inde ramuli aſſurgunt ſua capitella gerentes. ¶ Item capitellum, dicitur epiſtylium:id eſt, caput columnarum. [Ang. *The chapiter of a piller.*] Nam baſis inferior pars eſt,hoc & capitulum vocatur. Plin.lib.36.cap.23:Spiræ ſubditæ,& capitella addita. ¶ Recentiores inſuper medici Capitellum ſumunt pro vaſe illo duplici,in quo reponuntur herbæ,aromata,& ſimilia, ut igni ſuppoſito ex eis aqua exprimatur.

Căpĭtĭum, n. ſ. interprete Nonio, Capitis tegumentum eſt: [צעיף *tſahiph* מטית *pethighil.* κάλυμμα τῆς κεφαλῆς. Gal. *Chaperon ou cape que les femmes portent au temps de pluye.* Ital. *Capello, beretta.* Ger. Ein haupdecke/alß ein hut/kapp/barcht. Hiſp. *Bonete, ſombrero.* Pol. *Kapeluſz,czapka.* Vngar. *Fõueg,bérétra.* Ang. *An hood*] Contrà Varro non obſcurè innuit muliebre tegumentum fuiſſe, quo illæ pectus vinciebant, & à capiendo: id eſt, comprehendendo,non à capite eſſe deductum. Capitium(inquit lib 4. de Ling. Latina) quòd pectus capit:id eſt, comprehendit. Idem lib.4. de Vita pop. Rom.ut citat Nonius: Neque id ab orbita matrumfamiliàs inſtituti, quòd eæ pectore & lacertis eſſent apertis,nec capita habebant. Vlpianus l, veſtis. ff, de aur. & argent. leg. Muliebria ſunt veluti ſtolæ; pallia,capitia, zonæ.

Căpĭtōnēs, m. t. dicuntur duri qui nunquam de ſua ſententia immutātur.ut apud Plaut.in Perſa. [קשה ערף *keſcheh horéph.* ἀτρεμοῦντες. Gall. *Teſtus, groſſes teſtes,opiniaſtres.* Ital. *Teſtarecci,di ſuo capo,oſtinati.* Germ. Hartkopff/eintõnig/die von jhrem kopff oder Meynung nicht abweichen wöllen. Hiſp. *Porfiados,confirmados,hombres de cabeca.* Pol. *Twardził'obotwie, vporny.* Vngar. *Meg átalkodot.* Ang. *That hath great heades, ſtubburne and willfull.*] ¶ Dicitur & Capito qui magnum hábet caput. Cicer.2.de Nat. deor. Redeo ad deos, ecquos ſi non tam Strabones,at petulos eſſe arbitramur? ecquos nævum habere? ecquos ſilos, flaccos,frontones, capitones, *&c.* ¶ Eſt item Capito piſcis ápud Catonē de Re ruſt. cap. 158. [Ang. *A coddefiſhe.*] Κεφαλὺς ποτάμιος, vel potius κέφαλος ποτάμιος, mugil fluvialis,ſimilis eſt mugili cujus in dorſo unica pinna, os ſine dentibus, ſed aſperum, branchiæ quaternæ ac geminæ,oculi pupilla nigra, Cato cap. 148.de alvo dejicienda, piſcem capitonem (ſcriptum capitoneum)& ſcorpionem memorat. Auſonius in Moſella: Squamineus herboſas capito interlucet arenas, Viſcere prætenero ſartim congeſtus ariſtis.

Căpĭtōsŭs, a, um, [κεφαλώδης. Polon. *Wielki l'eb.* Vngar. *Nagy feiw.* Ang. *Which hath a great head.*] Qui magnum caput habet. ¶ Interdum dicitur qui eſt duri capitis, qui & cervicoſus appellatur.

Căpĭtŭlātum; dicitur quod in ſummo craſſum quiddam habet in morē capitelli. [κεφαλωτόν. Pol.*Kukliaſti.* Vng.*Feies,botos.*] Plin. Folia bovis linguæ ſimilia, minora, ſubcandida, & in cacumine capitulata.

Căpĭtŭlātim,adverb.Per capita. [Gall *Par petis ſommàires & articles.* Ital. *Per'capitoli, per parti.* German. Durch die capitel/ von capitel zu capitel. Hiſpan *De capitulo en capitulo.* Pol. *Poczeſzczy, od rzędu do rzędu.* Vngar. *Feienként.* Ang. *By ſpeciall heades and ſommes.*] Plin. lib.2. cap. 12: Nunc confeſſa de iiſdem breviter atque capitulatim attingam.

Căpĭtŭlo,as,act. p. Capitulū appono vel per capita diſtinguo, κεφαλαίων. Vnde & Recapitulare, ἀνακεφαλαιόω, eſt breviter quæ dicta ſunt per capita recenſere.

Căpĭtŭlum,diminutivum,Significat parvum caput. [κεφάλιον. Gall. *Teſtelette,petite teſte.* Ital. *Picciol capo.* Germ. Ein häuptlin/ töpffiin. Hiſ. *Pequenna cabeca.* Pol. *Gł'owka.* Vng *Feietske.* Ang. *A litle head.*] Plaut. Curc. Vbi quid ſurripuêre,operto capitulo caldum bibunt. Eſt & vox blandientis. Idem: Meum capitulum,meus ocellus. Terent. O'lepidum capitulum. ¶ Aliquando dicitur initium ſententiæ,quod per metaphoram etiam caput vocatur. [κεφάλαιον. Pol. *Początek.* Vng. *Réſz.*] Cicer.1.de Legib. Nec verò ferent, ſi audierint te primū capitulum optimum prodidiſſe:in quo ſcripſit nihil curare Deum,nec ſui,nec alieni. ¶ Item capitulum dicitur caput columnarum. Plin. lib. 36.cap.23: Quoniam capitulis Corinthiorum eadem eſt altitudo, *&c.* ¶ Eſt præterea Capitulum urbs Italiæ propter Bovillas,& Calatias.

Capitulum Martis, Eryngion apud Dioſcor lib.3.cap.23.

Cara,radix eſt herbæ ejuſdem nominis, qua lacti admiſtu Hircius ſcribit Cæſaris exercitum diu inopiam levaſſe.

Cărăbŭs,pen.cor. Genus cancri. Plin.lib.9. cap. 11: Cancrorū genera carabi,aſtaci,majæ, paguri,heracleotici,leones,& alia ignobiliora. Carabi è cæteris cancris cauda diſtant. In Phœnice ἱππεῖς vocantur, tantæ velocitatis ut conſequi non ſit.

Caracalla,læ, indumenti genus fuit ad talos uſque demiſſum ab Anton. Imperatore populo datū:unde & Caracallæ agnomen invenit. Autor Sex. Aurel.in Anton. Ejus hæc ſunt verba: Caracalli nomen accepit à veſtimento, quod populo dederat demiſſo uſque ad talos, quod antè non fuerat: unde hodie Antonianæ dicuntur Caracallæ hujuſmodi in uſu maximæ Romanæ plebis frequentatæ.

Carbas,λίψ. Gal. *Garbin.* Ital. *Garbino.* Ger. Der Wind ſo von der Sonnen nidergang des Winters her wehet. Hiſpan. *Viento abrego.* Pol. *Wiatr od zapadu wieiacy.* Vng. *Nap nyugoti ſzél.* Ang. *The ſouth weſt wind.*] A Vitruvio appellatur ventus áb occaſu brumali flans, quē uſitatiore nomine *Africum* vocamus: Itali *Garbinum* vocant,nomine à Carba(ut videtur) deducto.

Cārbăsĭnus, pen. corr. [κρόκος, λίνον λεπτόν. Gall. *Fin lin.* Ital. *Lino fine.* Germ. Ein ſchöne leinwat. Hiſp. *Vn genero de lino precioſo.* Pol. *Pł'otno czienkiegoſzeliakiei materyy.* Vng. *Vékony vászon, vitorla.* Ang. *Lawn or fine linnen cloth, cypres.*] In ſingulari frequentiùs fœminini generis, interdum etiam maſculini, in plurali verò neutri. Papinius in Achilleid. Nec mora jam dextras Ithacein carbaſus auras Poſcit. Propert. Exhibuit vivos carbaſus alba focos. Apud Valerium Maximum in maſculino genere invenitur. Ità enim ait lib.1:Quum carbaſum, quem optimum habebat,fōculo impoſuiſſet,ſubitò ignis emicuit. Eſt autem carbaſus genus lini miræ tenuitatis in Hiſpania primùm repertum,ut ſcribit Plin. lib. 19. cap. 1. Ex carbaſo fiebant vela navium,quæ & ipſa Carbaſa,ἄρδυα,dicuntur. Virg. 3. Aeneid. & auræ Vela vocant, tumidoque inflatur carbaſus Auſtro. Nonius docet Carbaſum eſſe pallium, quo fœminæ amiciuntur opulentiæ cauſa,ut ſerico,aut tenui lino. Virg. 8. Aeneid. cum tenuis glauco velabat amictu Carbaſus.

Cārbăsĕus, a,um, Ex carbo factus. [ὁ λίνεος. Gallicè, *De fin lin.* Italicè, *Fatto di lino.* Germ. Das auß ſchöner oder reiner leinwat gemacht iſt. Hiſpan. *Coſa de aquel lino precioſo.* Pol. *Zczien kiego pł'otna vrobiony.* Vngar. *Vékony vászonbol ſinyaltatot.* Ang. *Made of fine linnen cloth.*] Cic.7. Verr. Tabernacula carbaſeis intenta velis collo cabat. ¶ Carbaſei venti. Tibul. lib. 3. Eleg. Poſt hæc carbaſeis humorem tollere ventis.

Cārbăsĭnŭs, a, um, ut Carbaſina vela, apud Plin. lib. 19. cap. 2: [λίνεα κεκαλύμμενα. Vng. *Vékony vászonbol valo.*] Quint. Curtius: Carbaſinis veſtibus Indi & Arabes corpora velant, quæ ſunt auro, purpuraque diſtinctæ.

Cārbăsĭnĕus, a, um, idem. [Vng. *Vékony vászonbol valo.*] Varro de Vita pop. Rom. lib. 4: Eadem poſtea carbaſineo magis, ut pellibus tegerentur togæ.

Cārbătĭnæ, [κραβατίναι. Pol. *Kurpie.* Vngar. *Iártòt botskor.*] Calceamenti ruſtici genus, ex recentiore corio bubulo, unde Carbatinæ crepidæ, apud Catullum. Ariſtot. lib.2. de Animalibus,ſcribit camælos calciari carbatinis,ne ſcilicet in exercitu longiore itinere fatiſcant.

Cārbo,onis, m. t. Propriè dicitur, quum extincta fuerit prunā. [חרבן *ghechál* טחם *pecham* רשף *réſcheph.* αὐθραξ. Gall. *Charbon.* Ital. *Carbone.* Ger Ein kõten. Belg. Een ghebluſte kol. Hiſp. *Carbon.* Pol. *Wagiel.* Vng. *Hólt ſzén.* Ang. *A cole, a charecole not burning.*] Perſius: Illa prius creta, mox hęc carbone notaſti. Terēt. Adelph. Tam excoctā reddā atq; atrā, quàm carbo eſt. ¶ Aliquādo dicitur Carbo, quē eſt ignitus. Plin. lib. 18. Et quē cinis in foco concreſcit, quum carbo vehementer perlucet.

Cārbūnculŭs, m.ſ. dimin. Parvus carbo. [αὐθρακιον. Gall. *Petit charbon.* Ital. *Picciolo carbone.* Ger. Ein kõtelin. Hiſp. *Pequenno carbon.* Pol. *Waglik.* Vng. *Hólt ſzentetske.* Ang. *A litle cole.*] Plaut. in Moſt. Amburetur miſero ei corculum, ut carbunculus. Ad Heren. lib. 4: Ipſe à vicinis cū teſta ambulans carbunculos corrogaret. ¶ Eſt itē Carbunculus, tumor prēter naturā, ſive ulceris genus celeriter crūſtā faciens, cū vehemēti partis inflammatione: ita dictus à carbonis igniti ſimilitudine. [רשן *réſcheph.* αὐθραξ. Gal. *Apoſtume nommé charbon.* Ital. *Carboncello.* Ger Ein böß gifftig geſchwär / ein Carfunckel blater. Belg. Den Carbunckel.

Hiſp.

Hiſp. *El carnuncol.* Pol. *Wrzod zaſtkorni.* Vng. *Twzes kelés.*] Ejus hæ notæ ſunt: Rubor eſt, ſuperq; cum non minimum puſtulæ eminent, maximè nigræ, interdum ſublividæ, aut pallidæ. In his ſanies eſſe videtur, infrà color eſt niger. ipſum corpus aridum & durius quàm naturaliter oportet. Plin. li. 23. cap. 4: Nomas repurgant, carbunculos rumpunt. ¶ Eſt item Carbunculus, Gemma igniti carbonis ſimilitudinẽ referens, ipſisq; etiã noctibus lucens, & quibuſdam quaſi radiis refulgens: quæ apud Indos, & Garamãtas invenitur. [קדקך *ekdách. ἀνθρακίτης.* Gall. *Pierre precieuſe appellee eſcarbouele.* Ital. *Pietra pretioſa detta carboncolo.* Ger. Ein Carfunckelſtein der zu nacht ſcheint. Hiſp. *El carnoncol piedra.* Pol. *Karbunkul' kamien drogi.* Vng. *Drágá kö'az kö kárbunculoſnak hinnak.*] Plin. lib. 37. cap. 7: Principatum habent carbunculi, à ſimilitudine ignium appellati, quum ipſi non ſentiant ignes: ob id à quibuſdam Apyroti vocati. ¶ Sumitur quandoque Carbunculus, pro terra, ubi teſſelæ lapideæ, & nigræ reperiuntur. Palladius: In Ianuario menſe carbunculus, niſi ſtercoretur, macras vineas reddit. Plin. lib. 16: Maximæq; fabulum humidum, aut carbunculum, aut tophaceam formam. ¶ Hinc Carbunculoſus ager dicitur, in quo id genus carbunculi abundat. Colum. lib. 3. cap. 11: Nam carbunculoſum agrum niſi ſtercore juves, macras vineas efficere dixerũt. Plinius lib. 31. cap. 3: Sabuloſum maſculum, & arena carbunculoſa certas promittit venas ſtabilesq; & ſalubres. ¶ Carbunculus præterea in vitibus & arboribus dicitur, quum earum flores aduruntur, & ad carbonis ſiccitatem nigredinemque redeuntur, *σφακελισμός.* Plinius lib. 17. cap. 24: Syderatio tota è cœlo conſtat: quapropter & grando iis in cauſis intelligi debet, & carbunculatio; quod pruinarum injuria evenit. Hæc enim Vernotempore invitatis, & erumpere audentibus ſatis mollibus inſidens, adurit lacteſcentes germinum oculos: quod in flore carbunculum vocant.

Cārbūnc̆ŭlo, as, act. p. neut. abſolutum; & Carbũculor, aris, deponens, pro eo quod eſt, carbonis ſimilitudine aduro, ſeu inflammo. [קדח *kadbách. σφακελίζω.* Gall. *Eſtre enflammé & rouge comme vn charbon.* Ital. *Eſſere infiammato come carbone.* Ger. Brennen oder entzunden wie kolen oder wie ein glut. Hiſp. *Abornagarſe la cierra.* Pol. *Rozżarzam.* Vng. *Tw'z módra meg gyuladok, twndöklöm.* Ang. *To be inflammed and redde lik a cole.*] Plinius lib. 23. cap. 3: Succus eorum carbunculantibus circa oculos ulceribus, & puſtulis, procidentiq; pupillæ efficax. Idem lib. 12. cap. 7: Verùm & his ſua injuria eſt, atq; cœli intemperie carbunculantur, fiuntq; ſemina caſſa, & inania. Idem lib. 12. cap. 28: In hoc temporis intervallo res ſumma vitium agitur, decretorio quvis ſydere illo, quod Caniculam appellavimus: unde carbunculare dicuntur, ut quodam uredinis carbone exuſtæ.

Cārbōnārĭ̆us, ſubſtantivum, m. f. Qui carbones conficit. [*ἀνθρακεύς.* Gal. *Charbonnier.* Ital. *Carbonario.* Ger. Der da kolen macht/ Koler. Hiſp. *Carbonero.* Pol. Waglarz. Vng. *Szén égető.* Ang. *A colier.*] Plautus in Caſt. Sine modò rus veniat, remittam ad te virum Cum furca in urbem, tanquam carbonarium.

Cārbōnārĭ̆us, a, um, adjectivum:] *ἀνθρακικός.* Gall. *De charbon, des appartenances de charbon.* Ital. *Di carboni.* Ger. Das zu kölen gehört. Hiſ. *Coſa perteneciente à carbon.* Pol. Waglowaty. Vng. *Holt ſzenes.* Ang. *Perteining to coles.*] ut. Fornax carbonaria. Carbonarium negotium exercere. Plin. de viris illuſt. Nam pater ejus, quanvis patricius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit.

Cārcĕr, ceris, m. f. Locus in quo ſervantur noxii, vel undecunque quis exire prohibetur: quaſi Coarcer: à coërcendo, ut docet Varro: quòd vincti in eo cuſtoditi prohibeantur exire. [נלכ *chéle. δεσμωτήριον, φυλακή.* Gall. *Priſon.* Ital. *Carcere, prigione.* Ger. Ein Kercker/ ein gefengnuß. Belg. Een ghevanckenſſe. Hiſ. *Carcel, lugar de priſion.* Pol. *Taras.* Vng. *Tömlöcz.* Ang. *A priſon or gaill.*] Livius lib. 1: Carcer ad terrorem increſcentis audaciæ, media urbe, imminẽs foro ædificatur. Cicero 7. Verr. Cur carcer ædificatus? cur tot ſupplicia in improbos more majorum conſtituta? ¶ Vnde & in circo, unde emittebantur equi, Carceres ſunt appellati, quòd coërceantur equi, ne inde exeant, antequam magiſtratus ſignum miſerit. [*βαλβίδες, ἀφετηρία.* Gal. *La barriere, ou le lieu duquel partoyent les cheuaux pour courir en ieux de prix publiques.* Ital. *Luoco donde ſi partanno i cauali per correre al pallio, le moſſe.* Ger. Schrancken/ in welchen die Roß gehalten werden/ eh daß man ſie herauß laßt zu dem Turnier oder anderem ſchawſpyl. Hiſp. *La cuerda que empareja los cauallos.* Pol. *Sgranky.* Vng. *Pállya futo czél, ah onnanaz futo louurky boczáltatnak.* Ang. *Places out of which hor ſes is letten to runne, a goale.*] Terminum autem ad campi finem, ubi curſum ſiſtunt. Metam pro fine ponimus. Et licet quidam dicant in ſingulari tantùm ſignificari cuſtodiam publicam, in plurali currentiũ equorum repagula, vel funes, qui equis ad metam currere volentibus opponuntur: Cicero tamen utrunq; indifferenter poſuit. Nam in Catone ſic inquit: Nec verò velum quaſi decurſo ſpatio, ad carceres à calce revocari. Et lib. 4. ad Herenn. Quaſi ſiquis ad Olympiacum curſum venerit, & ſteterit ut emittatur, impudentesq; illos dicat eſſe, qui currere cœperint, ipſe intra carcerẽ ſtet. ¶ Hinc dicimus, A carcere, *ἀπὸ βαλβίδων*, pro ab ipſo rei principio. Et, à carceribus, *ἀπὸ βαλβίδων*, pro eodem. ¶ Carceres interdum pro furibus, ſeu captivis poni ſolent: Græcè *δεσμῶται*, idq; per metonymiam, continens pro contentis, quemadmodum etiam Ergaſtula ſæpè accipimus pro iis, qui ergaſtuli ſunt incluſi. Cic. in Epiſt. Quacunq; ivit, ergaſtula ſolvit.

Cārcĕrārĭ̆us, a, um, Quod ad carcerem pertinet. [*ὁ δεσμὸς, ὁ ὁμοῦ τῶν δεσμῶν, ὁ ἀπὸ τῦ δεσμωτηρίου.* Pol. *Taraſſowi.* Vng. *Tömlöcz höz valo.* Ang. *Belonging to a gaill.*] Plautus in Capt. Aegrè mihi eſt, hunc quæſtum facere carcerarium.

Cārchēdŏnĭ̆us, [*καρχηδόνιος, σμαραγδίτης.* Ger. Ein Cazedonier.] Genus inter metalla æris repertum, viliſſimum, minimumq;: idem fragile, & colore incertum: ac virentium in caudis pavonum, columbarumq; collo plumis ſimile. Alio nomine Smaragdites dicitur. Vide Plin. lib. 37. cap. 5.

Cārchēſĭum, [*καρχήσιον.* Ger. Eine krauß/ oder ein andere gattũg Trinckgeſchirr. Pol. *Kredencz ſ'oti.* Vng. *Magas, virágos, ſwies poha.*] Poculi genus. Virgilius 5. Aeneid. Hic duo rite mero libans carcheſia Baccho. Tradunt Iovem, quando cum Alcmena concubuit, in pretium ei concubitus carcheſium aureum dediſſe. ¶ Eſt autem id vaſis genus procerum, ac circa mediam partem compreſſum, anſatum mediocriter, anſis à ſummo ad infimum pertingentibus. ¶ Eſt præterea Carcheſium in navibus ſuprema pars mali, à qua veli latera, quæ cornua vocantur, utrinq; diffunditur: à cujus figura Aſclepiades, referente Macrobio, vaſcula ejuſdem nominis dicta arbitratur. ¶ Mali autem navium in tres omnino partes diſtinguuntur: quarum infima Pterna vocatur, media, *πρέχηλος*, ſuprema Carcheſium. Plura de hoc vide apud Macrobium, Crinitum, & Bayfium.

Carchoquios, genus ranunculi, cænulentum in dorſo, habẽs in ventre croceas maculas.

Cārcĭnerhrŏn, [*καρκινέρριον.* Ger. Wegtrit. Pol. *Sporyſ, Podrożnik.* Vng. *Szent, iuán fove.*] Genus herbæ, quod Græci *polygonon* vocant: cujus ſuccus naribus infuſus ſupprimit ſanguinem: & cum vino potus cujuslibet partis profluvium excreationesq; cruentas inhibet. Geniculatam Latini vocant. Plin. lib. 27. cap. 12. Vulgo *Centinodia.* Dicimus hic, herba ſancti innocentis.

Cārcĭnĭās, *καρκινίας*, Gemma eſt marini cancri colore. Plinius lib. 37. cap. 11.

Cārcĭnōdēs Vide CARCINVS.

Cārcĭnōma, pen. prod. n. t. Cancer morbus. [*καρκίνωμα.* Gal. *Chancre, maladie és parties ſuperieures.* Ital. *Cancaro.* Ger. Der krebs/ ein krancheit. Belg. Den hancker. Hiſp. *Cancer ò caratan.* Pol. *Kancerowanie ciała, Padánie ſzie ciała.* Vng. *Fene.* Ang. *A canker or diſeaſe in the ſuperiour partes.*] De quo vide Plinium libro 20. capite 9. Cato de Re ruſt. Et ſiquid in mammis ulceris natum, & carcinoma, braſſicam tritam apponito, ſanum faciet. Celſus tria facit ejus genera: primum Cacoëthes, quum ulcus quidem preſſum eſt, ſed quæ circa ſunt, intumeſcunt: ſecundum ſine ulcere: tertium quod Thymũ vocat. Vide plura in dictione CANCER.

Cārcĭnŭs, pen. corr. m. f. Cancer animal & ſignum cœleſte. [*καρκῖνος.* Gall. *Vn cancre.* Ital *Gambaro, granchio, cancro.* Ger. Krebs/ das thier. Hiſp. *Cangrejo.* Pol. *Kak.* Vng. *Rák.* Ang. *A crabbe or he auenlie ſigne.*] Vide in dictione CANCER, Lucan. lib. 9: Par geminis Chiron, & idem quod Carcinus ardens, Humidus Aegrocerds. ¶ Eſt item Carcinus, *καρκῖνος*, duorum poëtarum Tragicorum nomẽ, quorum alter Athenienſis fuit, alter Agrigentinus: quorum ſcripta enumerat Suidas.

Cārcĭnōdēs, neut. gen. *καρκινῶδες*, Vitiũ, ſeu morbus cancri naturam imitans, ſimiliq; modò ſerpens. [Vng *Folyoſó.*] Plinius libro 20. capite 17: Narium quoque carcynodes conſumit illitum ex aqua.

Cardaces. [Pol. *Niżowy kożdcy.* Vng. *Predáual elő kalóz.*] Apud Perſas appellabantur, qui ex rapto vivebant: nam Carda apud eos bellicoſum, & violentum ſignificabat. Autor Strab. lib. 15.

Cardamine, [*καρδαμίνη.* Gall. *Mente aquatique.* Ital. *Balſamita, menta aquatiqua.* Ger. Bachmuntz. Hiſp. *Hierua buena de la agua.* Ang. *Water creſſes.*] Siſymbrii genus eſt, quod officinæ *Naſturtium aquaticum* vocant. Vide Dioſc. libro 2. capite 117, & Ruell. lib. 2. cap. 60.

Cārdămōmum, pen prod. n. ſ. [*καρδάμωμον.* Ger. Paradeißkörner. Ang. *Graines.*] Frutex eſt amomo ſimilis, odoratus, oblongo ſemine & anguloſo: metitur eodem modo quo amomum. Vide Plin. lib. 12. cap. 13.

Cārdămum, [*κάρδαμον.* Gall. *Creſſon alenois.* Ital. *Agreto.* Ger. Brunnenreſſig. Hiſp. *Naſturcio, malpica.* Pol. *Rzeżucha.* Vng. *Torma.* Ang. *Gardencreſſes.*] A Græcis vocatur herba, in hortis paſſim proveniens, quam Latini Naſturtium hortenſe vocant. Cardamum autem dictum putatur *ἀπὸ τῆς καρδίας*, quòd cor foveat,

foveat, & in ſyncope illa, quam Cardiacam vocant, plurimum valeat. Alii diverſa ratione uſi, ſic dictum arbitrantur, quòd caput edomet, quaſi κραδάμων. Nam arcem mentis obſidens ſuo fetit acremento, & ignea vi præditum caput tentat. Capitis tamen vitia purgare creditur: unde ortum eſt proverbium: Ἔδε τὸν κάρδαμον: hoc eſt, Ede naſturtiũ: in eos dici ſolitum, quibus ſanum non eſt cerebrum.

Cardax, κάρδαξ, Saltatio obſcœna & Comica, inquit Budæus.

Cārdĭă, Græca dictio, Latinè Cor: [לֵב leb. καρδία. Gall. *Cœur.* Ital. *Cuore.* Ger. *Das Hertz.* Belg. *Dat Hert.* Hiſp. *Coracon.* Pol. *Serce.* Vng. *Szyw'.* Ang. *The hart.*] quanquam etiam à priſcis medicis, teſte Galeno, pro ſuperiori ventriculi orificio ponebatur: quo pacto ipſum etiam Hippocratem aliquando loquutum eſſe oſtendit. Hinc factum eſt ut Cardiacus morbus dictus ſit, non qui cor, ſed ipſum infeſtet ventriculum: quippe qui fiat ex humoribus mordacibus, & venenatis, in ventriculo congeſtis, nimioq; dolore ſyncopen afferentibus, quam Cardiacam appellant.

Cārdĭăcŭs, aci, Prorſus qui cardiaco morbo tentatur. [καρδιακός. Germ. *Dem zum Hertzen weh iſt.* Pol. *Kordyaczni.* Vng. *Szywe fáju.*] Cicero 1. de Divinat. Ego autem haud ſcio an nec cardiacis hoc tribuendum ſit, nec phreneticis. Iuven. Cardiaco nunquam cyathum miſſurus amico. ¶ Eſt & Cardia nomen urbis in Thracia, ad Melanem ſinum, à cordis ſimilitudine vocata, teſte Plin. lib. 4 cap. 11.

Cārdĭālgĭă, [καρδιαλγία. Vng. *Szywfájás, lelki ſzomorúſág.* Ang. *Sorowe of the harte.*] Dolor cordis, & mentis triſtitia. Item ventriculi eroſio, quæ & Cardiogmos dicitur. Vide infrà.

Cardinum, (quod hîc pró naſturtio hortenſi perperam legebatur) vide CARDAMVM.

Cārdĭōgmŭs, mi, [καρδιωγμός. Pol. *Rzęzanie wbrzuchu.* Vng. *Gyomor fájás.* Ang. *Griping of the ſtomacke.*] Morbus eſt ventriculi, ortum habens ex humoribus acribus & mordacibus, ipſum ventriculi ὀρificium (quod priſci Græci, teſte Galeno, etiã καρδίαν appellarunt) intolerabili punctione eroſionemq; infeſtantibus, nonnunquam etiam ſyncopen inducentibus. Ea enim pars corporis exactiſſimo tactus ſenſu eſt prædita, propter inſigne par nervorũ ad eam à cerebro tranſmiſſum. Quo fit ut dolores ea in parte ſint maximi, quibus quum vires ferendis pares non ſint, ſolet ſubſequi ea ſyncope, quam ſtomachicam vocant.

Cārdĭſcē, καρδίσκη, Gemma eſt, quę fit ex draconis cerebro, viventi abſciſſo, alio nomine Dracontias dicta, Plin. lib. 37. cap. 10: Draconites, ſive dracontias è cerebro fit draconum: ſed niſi viventibus abſciſſo nunquam gemmaſcit, invidia animalis mori ſe ſentientis. Igitur mos eſt, ut dormientibus animalibus caput amputent. Encardia cognominatur & Cardiſce.

Cārdo, inis, dub. gen. t. Ferramentum circa quod fores vertuntur. [יָצִיר. *tſir.* χηλυμών, τρόφις, τροφός. Gall. *Le gond d'vn huis ou porte, le pivot d'vne porte, le tenon qui ſe met en vne martaiſe.* Ital. *Ganghero.* Germ. *Der angel an der thür.* Hiſp. *El quicio ſobre que ſebuelue la puerta.* Pol. *Hakiu drzwi.* Vng. *Aytó ſark.* Ang. *The hing, hingell, or booke of a gate or dore.*] Virg. il. 6. Aeneid. -foribus cardo ſtridebat ahenis. Plaut. in Amphit. Penè effregiſti, fatue, foribus cardines. ¶ Hinc apud Romanos fuit dea Cardea, ſive Cardinea, quæ Cardinibus præerat, quaſi Cardina. ¶ Cardines etiam dicũtur duę cœli partes immobiles ſibi mutuò oppoſitæ, quarum altera eſt ad Septentrionem, altera ad Auſtrũ: Græci πόλους vocant: unde etiam ſtella Boreali polo proxima, quæ eſt in cauda minoris Vrſæ, Polaris ſtella vocatur: non quòd ſit polus ipſe, ſed quòd ſua circumvolutione circulum minimum efficiat, cujus polus eſt centrum. Linea autem illa recta, quam Aſtronomi ab ũno cardine ad alterum imaginantur: propriè Axis appellatur. Sæpè tamen Coſmographi Cardinum nomine quatuor præcipuas cœli regiones intelligunt, Ortum, Occaſum, Septentrionem, & Meridiem. ¶ Cardo etiam in agrorum limitatione appellatur limes, qui per agrum currit à Meridie ad Septentrionem: ſicut Decumanus vocatur limes ille, qui ſecat agrum ab Exortu ad Occaſum, ut inquit Plinius, & Columella. ¶ Ponitur interdum Cardo pro opportunitate, ἀκμὴ, καιρός. Virg. 1. Aeneid. -haud tanto ceſſabit cardine rerum. Quod Servius inde tractũ exiſtimat, quòd in proverbio dicitur: Res in cardine eſt, & Circa id verti cardinem dicimus, in quo ſumma rei eſt.

Cārdo, à veteribus dictus eſt limes, qui à Meridiano ad Septẽtrionem dirigeret: à mundi cardine. Hoc Aggenus & Hyginus tradiderunt.

Cārdĭnātŭs, a, um, [σύνλατος, ξύλον. Pol. *Hakami ſpoioni.* Vng. *Sarkas.*] Jut Tignum cardinatur. Vitr. lib. 10. cap. 22: Conjuncta capitibus tranſverſatio cardinato tigno, & altero mediano inter duos ſcapos cardinato.

Cārdĭnālĭs, & Cardineus, adjectiva ſunt à cardine deducta, quibus recentiorum nonnulli uſi ſunt pro præcipuo ſeu principali.

Cārdŏpŏs, [κάρδοπος. Gall. *Coffre au pain.* Ital. *Caſſa dal pane.* Ger. *Brottaſten/Brottrob.* Hiſp. *Caxa de pan.* Pol. *Koſz chleby.* Vng. *Kinyer tarto ſzekrény.* Ang. *A cofer or cheſt for bread.*] Significat arcam panariam.

Cārdŭēlĭs, [ἀκανθὶς. Gall. *Chardonneret, ou chardonnerette.* Ital. *Gardarello, gardellino.* Germ. *Ein diſtelfinck/ein diſtelvogel.* Hiſp. *Sirguerito aue.* Pol. *Szczygiel'.* Vng. *Tengilicz.* Ang. *A finche birde, or linnet.*] Avis parva, capite rubro, aliis luteis, albo nigroq; diſtinctis: dicta quòd carduorum ſemine paſcatur. Plin. lib. 10. cap. 24: Minimæ avium cardulaces imperata faciunt: nec voce tantùm, ſed pedibus & ore pro manibus.

Cārdŭŭs, Herba vulgo nota, à qua Carduelis avis appellata. [דַּרְדַּר dardár. σκόλυμος. Gal. *Chardon.* Ital *Cardo.* Ger. *Ein jede diſtel.* Hiſp. *El cardo generalmente dicho.* Pol. *Oſet.* Vng. *Bogáts kóró.* Ang. *A thiſtle.*] Virg. 1. Georg. -ſegnisq; horreret in arvis Carduus.

Care, Vide CARYS.

Carectum, Vide CAREX.

Cărĕo, es, carui & caſſus ſum, & caritum, & caſſum, ſecundum Priſcianum, eſt rem deſideratam non habere: & propriè de eo dicitur, teſte Cicerone, quod aliquando habuimus, & quo nunc indigemus: [חסר *chaſer.* στερεῖται. Gal. *Auoir faute de ce qu'on voudroit bien auoir.* Ital. *Mancare, eſſere senza.* Germ. *Mangeln.* Belg. *Behoeven/ derven.* Hiſp. *Carecer.* Pol. *Niedoſtatémy, nieſta wamy.* Vng. *Szyw'kŏlkŏdŏm.* Ang. *To lack that which we wald haue, to want.*] ita enim ait Tuſc. lib. 1: Triſte eſt nomen ipſum Carendi, quia ſubjicitur hæc vis: Habuit quis, non habet, deſyderat, requirit, indiget. Et mox: Carere igitur hoc ſignificat, egere eo quod habere velis: ineſt enim velle in carendo, niſi cum ſit tanquam in febri dicitur, alia quadam notione verbi. Dicitur enim alio modo etiam carere, quum aliquid non habeas, & non habere te ſentias: etiamſi id facilè patiare. Hactenus Cicero. Ex quo patet, Carere non modò de iis rebus dici, quæ ad noſtrum uſum naturamq; accommodatę ſint, ſed etiam de aliis: ut, Carere febri, Carere dolore, Carere moleſtia, & his ſimilia. ¶ Conſtruitur autem hoc verbum aliquando cum genitivo. Terẽtius in Heavtont. Nam dum abs te abſum, omnes mihi labores fuêre, Quos cepi, leves, præterquam tũi carendũ quòd erat. ¶ Aliquando cum accuſativo. Plautus in Curcul. Sed quid eſt, quòd lubet perditũ dicere te? PH. Quia id, quod amo, careo. ¶ Sæpiùs verò cum ablativo: ut, Carere domo, patria. Cicero pro Milone: Comprehenſus eſt in templo Caſtoris ſervus P. Clodi, quem ille ad Cn. Pompeium interficiendum collocarat: extorta eſt confitenti ſica de manibus: caruit foro poſtea Pompeius, caruit Senatu, caruit publico: id eſt, in foro non venit, in ſenatu non fuit, in publico non verſatus eſt. Idem de Finib. lib. 1: Itaq; non placuit Epicuro medium eſſe quiddam inter dolorem & voluptatem: illud enim ipſum quod quibuſdam medium videtur, cum omni dolore careat, nõ modò voluptatẽ eſſe, verumetiam ſummã voluptatem. Et Epiſt. Famil. lib. 6: Aegypta ad me venit pridie idus Aprilis: is etſi mihi nuntiavit te planè febri carere, & bellè habere, tamen quòd negavit te potuiſſe ad me ſcribere, curam mihi attulit. Quod autem Plautus in Curcul. dixit: Caruítne febris te heri, vel nudiuſtertius? hypallage quædam eſt, & prepoſtera omnino loquutio. ¶ Aliquando ponitur pro abeſſe. Cic. ad Atticum lib. 9: Ego meo Ciceroni, quoniam Roma caremus, Arpini potiſſimum togam puram dedi.

Carenum, ni, numeratur in generibus vini dulcis, cum muſti unà parte decocta deperditaq; relinquuntur duę. Hujus vocis meminerunt Palladius & Græci rerum ruſticarum ſcriptores, & in Medicina Nicolaus Myrepſus & Apitius coquus. Turnebus autem vinum velut Daricum eſſe putat. Genus enim tale vini, ut credibile eſt, primi Cares decoxêre, & nomine deſe affecêre. Carduariæ inde videntur apud Palladium appellatæ cortinæ & vaſa, in quibus coquitur carduum.

Careum, Frutex peregrinus, gentis ſuæ nomine appellatus culinis principalis: laudatiſſimus ex ſũa gente: id eſt, Caria, ut Plinius lib. 19. cap. 8. teſtatur. Non igitur legendum Carreum à carris, ut Alciat. putat, neq; Carinon, neq; Cæreum.

Careum, ſive Carium, Plinio, [κάρον. Pol. *Paſternak.*] Dioſcoridi. Herbę genus eſt, gentis ſuę cognomento ita appellatum, ſemen habẽs ejuſdem nominis. Athenęus Paſtinacam majorem interpretatur, vulgata paſtinaca multò præſtantiorem. Officinæ *Carui* appellant. Vide Ruell. lib. 3. cap. 43.

Cārex, fœm. gen. Herba acuta & duriſſima, ſimilis ſparto, uliginoſis & paluſtribus locis plurima naſcens. [גֹּמֶא aghám ἄλοφ. ſuph. ὄξυρος: Germ. *Allerley Rietgraß.* Pol. *Rogoż, oſtrzyca.* Vng. *Sás:* Ang. *Segges or sherp graſſe.*] Virg. 4. Georg. & carice paſtus acuta. Col. lib. 11. cap. 2: Filix quoq;, aut carex ubicũq; naſcitur, Auguſto menſe rectè extirpatur: melius tamen circa Idus Iul. ante Caniculæ exortum.

Cārĕctum, ti, Locus caricibus plenus. [אַגְמוֹן aghmón ἀχύρωνες. Vng. *Sáſas.* Ang. *A place where ſegges doe growe.*] Virg. 3.

Virg.3. Aeglog. -tu poſt carecta latebas. Colum.lib.6.cap.12: Melius nemoribus herbidis,& frutetis,& carectis,quàm lapidoſis locis durantur ungulæ.

Cariatis, Vide CARYATIS.

Cărĭcă,æ, f.p. Genus fici, à loco ſic dictum. Plin.lib.13. cap.5: Syria præter hanc peculiares habet arbores,*&c.* In ficorum genere, caricas, & minores ejus generis, quæ coctana vocant. Cic.2.de Divin. Quum M.Craſſus exercitum Brunduſii imponeret,quidam in portu caricas Cauno advectas vendens,Cauneas clamitabat.

Carĭco,as,penult corrept. Onero. [*Βαρόω, φορτίζω.* Pol. *Obciążam.* Vng. *Megterhelöm.*] Hieronymus: Origenes majora cogitans,propriumq; ingenium ferè non ſufficiens,oneribus majoribus caricabat le:& quum ſic incedere non poſſet,ruina magna devolutus eſt.

Cărĭēs,riei,f.g. Putrilago ex vetuſtate. [רקב *rakáb* רכבון *rekkabón* &c. Gal. *Pourriture de bois & vermoulissure,moisissure.* Ital. *Tarlo.* Germ. *Schimmel vnd feüle ſo von der elte eines dings kompt.* Belg *Verwoordinghe/ verwytinghe verondinghe.* Hiſp. *Carcoma de madera ò de otra coſa.* Pol. *Zbutniał ość, ſprochniał ość.* Vng. *Szuvaétel,oſſig.* Ang *Rooteneſſe of wood by long continuance,wormeatenneſſe.*] Lucil.lib.4: Nec auriculam obſidat caries,ne vermiculiq;. Auſon.I,tineas,cariemq; pati te charta neceſſe eſt. Propriè autem Caries in lignis dicitur, quum à vermiculo, qui à Græcis *κὶς* dicitur, eroduntur. Colum.lib.12: Omnis materia in ædificia ſuccidi debet luna decreſcente, ut vigeſima uſq; in trigeſimã, qui ſic cæſa judicatur carie non infeſtari. Plinius: Cedri oleo perunctæ materies,nec tineam,nec cariem ſentit. Idem lib.12: Celeriter ea cariem ſentit.

Cărĭōſus, a, um, Quod eſt carie plenum. [רקב *rokéb.* *Σηπώδης.* Gall. *Fort vermoulu,pourri & corrompu.* Ital. *Rodito,corrotto da tarli.* Ger. *Schimlechtig/ wurmſtichig.* Hiſp. *Coſa carcomida de tarcoma.* Pol. *Sprochniał i,naguel y,pleſnawy.* Vng. *Szuvas.* Ang. *Full of rooteneſſe, wormeaten.*] Colum.lib.4: Alia ſummovenda, quæ vel cariosa,vel juſto breviora ſunt. Ovid.1.Amor. Quid precet iratus? niſi vos cariosa ſenectus Rodat. Colum.libro 2.cap.4: Quam terram ruſtici *variam*, *cariosámque* appellant. Vide Catonem cap.34.& Plin.lib.17.cap.5.

Cărīnă,næ,pen.prod.f.p. Pars navis eſt,quam alvum aut ventrem vocant:hoc eſt,ipſa navis concavitas. [*κοιλὶς, κύτος.* Gal. *Le fond,du nauire,la carene.* Ital. *Il fondo della naue.* Ger. *Der boden oder bauch des Schiffs.* Hiſp. *Carena,el hondo de la naue.* Pol. *Dno, ałbo,ſpodek łodzi.* Vng. *Haio fenék(auagy)derék.* Ang. *The kele or botome of a ſhip.*] Eſt & infima trabs, cui inædificatur navis, quæq; illi eſt pro fundamento. Ovid.14.Metam. -mediisq; carina Subdita navigiis,ſpinæ mutatur in uſum. Idem libro 2.de Pont. Dum mea puppis erat valida fundata carina. Cæſar 1. bel. Civili: Carinæ primùm ac ſtatumina ex levi materia fiebant: reliquum corpus navium viminibus contextum coriis integebatur. Poëtæ *κατασκευάζω* Carinam accipiunt pro tota navi. Virgil. Georg. -quum jam portum tetigére carinę. Idem 4.Aeneid. Huc curſum Ithacas vento tenuiſſe carinas.

Cărīnārĕ, Eſt in modum carinæ formare. [*κορύσσω, διπλωσιάζω, κυρτῶ.* Gall. *Former en maniere de fond de nauire,cauer.* Ital. *Fabricare a foggia di fondo di naue.* Germ. *In geſtalt eines ſchiffbodens machen.* Hiſp. *Dar carena al lado de la naue.* Pol. *Wyperzam.* Vng. *Haio derék monggyára tſinálom.* Ang. *To make holow or lik the kele of a ſhip.*] Plin.lib.9. cap.33: Saliunt pectines & extra volitant, ſeq; & ipſi carinant: id eſt,ſua ſibi concha inſtrumentum porrigunt ad navigandum, & ceu carinam quandam ex teſta effingunt. ¶ Aliquando Carinare eſt probra objicere, quòd qui ſe mutuis probris inſectantur,ſint infimæ ſortis homines, ſicut & carina navis pars eſt infima.

Cărīnātŭs,a,um,adjectivum eſt à carina deductum, Concavus & in carinæ modum incurvatus. [*κυρτωθὲς, κεκοιλωμένος.* Gall. *Cauć, & faict en facon de fond de nauire.* Ital. *Fatto come vn fondo di naue.* Germ. *Gebogen wie ein ſchiffboden.* Hiſp. *Hecho à guiſa de hondo de naue.* Pol. *Wypekł'y.* Vng. *Haio werek ſoruàiára horgaſitatot.* Ang. *Holow lik the botome a ſhipe.*] Plin.lib.11.cap.37: Pectus homini tantùm latum, reliquis carinatum. Idem libro 9. cap.30: Concham eſſe acatii modo carinatam.

Cărīnātim,ſignificat ad ſimilitudinem carinæ.

Cariosus, vide CARIES.

Caritas, vide CARVS.

Cariſſam, antiqui pro vaſro uſurpabant, & nonnulli à carne deductum putaverunt.

Cărĭmĕn, n. t. quaſi canimen à canendo, dici poteſt quicquid eſt metricè ſcriptum. [משחור *miſchmór* שיר *ſhír.* *Ὕμνος.* Gall. *Chanſon,vers,rithme,poëſie.* Ital. *Verſo.* Germ. *Ein Geſang oder gedicht.* Belg. *Een liedeken.* Hiſp. *El cantar,cancion,verſo.* Pol. *Pieśń, rym,wiersz,ńłożenie.* Vng. *Vers.* Ang. *Verſe,meter, poeſie.*] Vnde Virg.3.Aeneid. verſum unum carmĕ dixit: -& rem carmine ſigno, Aeneas hæc de Danais victoribus arma. Et duos ſimiliter in Daphnide: -tumulo ſuperaddite carmen. Daphnis ego in ſylvis, *&c.* Tota inſuper Aeneis, heroicum carmen dicitur: item Aeglogæ univerſæ, carmen bucolicum. ¶ Quandoque carmen dicitur incantatio, [*ἐπῳδή.* Ang. *A charme.*] ut, Carmina de cœlo poſſunt deducere lunam. ¶ Dicebantur etiã carmina apud veteres, formulæ quædam conceptis verbis & ſolennibus compoſitæ. Vnde Iuriſconſulti illi vetuſtiſſimi dicũtur habuiſſe carmina quædam excogitata, à quibus non licebat recedere. Cic. pro Muræna: Prætor præterea,ne pulchrum ſe ac beatum putaret, atq; aliquid ipſe ſua ſponte loqueretur, ei quoq; carmen compoſitum eſt, cum cæteris rebus abſurdum,tùm verò nullo uſu, *&c.* Iſtam viam dico,inite viam, *&c.* ¶ Erant & Saliis ſua carmina, quę Saliaria vocabant,Marti peculiariter dedicata. ¶ Habebant & Fęciales ſuum quoddam carmen ad res repetendas,& bellum deſtinatum. ¶ Habebãt & patres patrati ſua carmina, quibus ad ferienda fœdera utebantur,quorum formulam depingit Liv.lib.1.ab Vrbe condita. ¶ Erat aliud carminis genus in urbium obſidionibus ſolenne, quod dii tutelares, ne cum illis quoq; bellum ſuſceptũ videretur, ſolent evocari. Hoc teſte Macrobio, ferè his verbis conſtabat: Si deus, ſi dea eſt,cui populus, civitasq; hæc Carthaginenſis eſt in tutela, teq; maximè qui hujus urbis populiq; tutelam ſuſcepiſti, precor, veneror,q;, veniamq; à vobis peto, ut vos populum civitatemq; Carthaginienſium deſeratis: loca ſacra,templa,urbemq; eorum relinquatis,abſq; iis abeatis, eiq; populo & civitati metum, formidinem, oblivionem injiciatis,proditiq; Romam ad me,meosq; veniatis: noſtraq; vobis loca, templa, ſacra, urbs acceptior probatiorq; ſit, mihi quoq; populoq; Romano, militibusq; meis præpoſiti ſitis,ut ſciamus,intelligamusq;. Si ita feceritis, voveo vobis, templa deosq; facturũ. Erat & aliud carminis genus, quo hoſtiũ exercitus ſolent devoveri, cujus formam Macrob. tradit Saturn. lib.cap 9.

Cārmĭno, as, are, act.p. Eſt plectĕre & lanas ab immunditiis purgare. [שׁ] *ghaláſch* ארך *márat* מרק *marák.* *Ἐκτίλλω, ἀποξαίνω.* Gall. *Carder ou peigner la laine.* Ital. *Pettinare,carminare* Ger. *Die Wollen ſtreichen / oder ſcüberen.* Hiſp. *Carmenar ò cardar la lana.* Pol. *Grampluie, trzepie czeſze wełnę.* Vng. *Gerebellők, hebellők.* Ang. *To carde woll.*] Plin.lib.9. cap.1: Iuſtum eſt è quinquagenis faſcium libris quinas denas carminari. Idem lib.9.cap.38: Quinis lana potat horis, ruſuſq; mergitur carminata, donec omnem ebibit ſaniem.

Cārmĭnātĭo,verbale,f.t. [*ἔκτιλσις ἀξέσματος.* Pol. *Przęsanie,płowanie.* Vng. *Gerebellés, hebellés.* Ang. *Carding of woll.*] Plin.lib.11. cap.25: Hanc ab his quoq; cogi, fabigiq; unguium carminatione mox mihi interramos tenuari ceu pectine.

Cārmĭnātōrēs, [Pol. *Gramplerze.* Vng. *Gerebellők, hebellők.* Ang *Which cardeth woll.*]

Carnarium, Carnarius, Carneus, Carnifex Carnificium, Carnuarii, Carnoſus, vide CARO.

Cărō, nis, f.t. Propriè mortuorum animalium eſt, quòd careat anima, inquit Donatus. [בשר *báſar,* *σάρξ,* *caro.* Gal. Ital. & Hiſp. *Carne.* Ger. *Fleiſch.* Belg *vleeſch.* Pol. Vng. *Hus.* Ang. *Fleaſhe.*] At Hieronymus ita carnem à cæteris ſic diſtinguit, ut caro ſit quæ ſanguine,venis,oſſibus nervisq; conſtringatur: pulpa quæ manducatur, eò quòd pulpitet & concidatur. Plin.li.6.cap.30: Agriophagi pantherarum & leonũ carnibus maximè viventes: Pamphagi omnia mandentes: Anthropophagi, humana carne veſcentes. ¶ Et nõ ſolùm de animalibus: ſed etiam de piſcibus pomiſq; Caro dicitur. Plin. lib.9.cap.17. de mullis piſcibus, & aliorũ piſcium carne. Idem lib.16.cap.38: Atq, in toto corpore arborum ut reliquorũ animalium cutis,ſanguis,caro,nervi,venæ,oſſa,medullæ. Quidã hoc nomen à Græco derivant, *κρέας*, à quo fit Creo verbum.

Cārnārĭŭs, Qui carnes vendit ac etiam qui carne delectatur. [*κρεοπώλης.* Gal. *Bouchier,chaircuitier.* Ital. *Beccaio.* Ger. *Ein Metzger.* Hiſp. *Carnicero,amador de carne.* Pol. *Rzeźnik.* Vng. *Mészáros,hus áros.* Ang. *A ſeller of fleaſhe,a butcher.*] Mart.lib.11: Carnarius ſum, pinguiarius non ſum: hoc eſt, carnoſa muliere delector,pingui non delector.

Cārnārĭum, n.ſ. Locus propriè ubi caro ſalſa ſuſpenditur, ſeu reponitur. [τὸ *κρεῶν.* Gall. *Salloir,boucherie.* Ital. *Carnaio.* Germ. *Ein Fleiſchkammer / ein oit da man das geſaltzen fleiſch auffhenckt oder hinlegt.* Hiſ. *Lugar donde ſe guarda la carne.* Pol. *Spiżarnia mieſna.* Vng. *Hely ahol a ſós hus fól ſigeſztetsik.* Ang. *A butcherie,a lardour houſe.*] Plinius: Quippe è macello, aut carnario vivendum eſt. Plaut. in Capt. Adveniens modò deturbavit totum cum carne carnarium. ¶ Quandoque etiam dicitur locus ubi carnes tantummodo venduntur. *κρεωπώλιον.* Plaut. Cœnam è carnario emit, jam factus ſatur. Varro tabernam carnariam vocat. ¶ Interdum carnarium accipitur pro ipſa carne, ſicut cibarium pro cibo. Plaut. Qui mihi carnarium paravit, ridiculus ad jentandum. ¶ Carnarium item Inſtrumentum dicitur cum pluribus uncis, quibus ſuccidiæ: hoc eſt, carnes ſalitæ appenduntur.

Cārnārĭus, a, um, Quod ad carnem pertinet: [σαρκικός. Vng. *Husheż valo.* Ang. *Belonging to fleashe.*] ut, Carnaria taberna, ubi carnes venduntur.

Cārnĕus, a, um, Quod ex carne est. [σαρκώδης. Gal. *De chair, charnel.* Ital. *De carne.* Ger. Fleiſchin. Hiſp. *Carnal, coſa de carne.* Pol. *Mieſżiſti.* Vng. *Huſos, huſbol valo.* Ang. *Of fleashe.*] Cor. Gallus: Carnis ad officium carnea membra placent.

Cārnĭfex, m. t. Tortor, lictor, Qui carnes ex hominibus facit. [δημιοῦργος. Gall. *Bourreau, bourreau, meurtrier.* Ital. *Boia, manigoldo.* Ger. Ein Nachrichter/ein Hencker. Belg. Den Boet. Hiſp. *Sayon ò verdugo de los hombres.* Pol. Kat. Vng. *Hohér, bákó.* Ang. *A butcher, a tormenter of mal factours.*] Cic. 7. Verr. Aderat janitor carceris carnifex Prætoris, mors terrorq; ſociorum, & civium lictor. Hinc Excarnifico, as, pro excrucio. Terent. in Heavt. Hujuſmodi ſemper cõminiſcere, uti me excarnifices.

Cārnĭfīcīnă, pen prod. Locus publicus in quo juſſu magiſtratus homines ſontes à carnificibus occiduntur. [κολαστήριον. Gal. *Le lieu où on fait mourir les malfaicteurs, gibbet, tuerie.* Ital. *Luogo della giuſtitia.* Ger. Ein Richtſtatt/ein Waiſtatt/da man die Vbelthäter ertödet. Belg. Een Richtplaetſe. Hiſp. *Lugar donde atormentan los hombres.* Pol. *Katownia, albo, ſłubienica.* Vng. *Kénżo hely.* Ang. *A place where malfactours ar tormented.*] Plaut. Quid ſi deſperatis rebus carnificinam petat? Suetonius de Tiberio: Carnificinæ ejus oſtenditur locus Capreis, unde damnatos poſt longa & exquiſita tormenta præcipitari coram ſe in mare jubebat. ¶ Carnificina item dicitur ipſa excarnificatio & cruciatus. Plaut. in Capt. Vel carnificinam hanc facilè poſſent expeti. Cic. pro Seſtio: Nõ ea eſt medicina, ſed carnificina eſt iſta atq; crudelitas. Cato: Carnificinas dixit plurali numero, pro tormentis & crudelitatibus, βάσανοι. Vbi ſocietas (*inquit*) ubi fides majorũ? inſignitas injurias, plagas, verbera, vibices eos dolores atq; carnificinas per dedecus, atq; ignominiam te facere auſum eſſe? Plaut. in Ciſtel. ſingulari uſus eſt: Credo ego amorem primum apud homines carnificinam commentum. Cic. 1. Tuſc. per translationem uſus eſt: Nam cùm omnis perturbatio miſera, tùm carnificina eſt ægritudo, quia inſtar carnificis cruciat, laniat præcordia, lacerat animum, excarnificatumq; conficit.

Cārnĭfĭcĭum, n. ſ. Ipſe actus carnificis, quod & carnificina dicitur. [Pol. *Katowanie.* Vng *Kenżás.* Ang. *Rennting or cutting in peaces.*] Carnificium cribrum, adjectivè legitur apud Plaut. in Moſtel. O' carnificiũ cribrum quod credo fore, Ita te forabunt patibulatum per vias Stimulis.

Cārnĭfĭco, as, act. p. corpus humanum in fruſta diſſeco, more carnificis. [חתה *nittách.* χοίζω, αἰκίζομαι. Gall. *Tuer en borreau, faire mourir.* Ital. *Stracciare, sbrenare.* Germ. Eines Menſchen Leib zu ſtuck zerhawen. Belg. Juſticie doen. Hiſp. *Deſpedaear, encarnizar.* Pol. Ćwiertuie. Vng. *Fől konczolon.* Ang. *To rent a mans bodie in peaces, to kill.*] Liv. 4. bel. Pun. Quod ubi tribuni militum Graccho nuntiaverunt, neminem ſtantem jam vulnerari hoſtem, carnificari jacentes, & in dextris militum pro gladiis humana capita eſſe, ſignum dari properè juſſit.

Cārnĭvŏrŭs, pen. cor. Carnes vorans. [σαρκοφάγος. Gall. *Qui deuore & mange chair, goulu de chair.* Ital. *Deuoratore de carni.* Ger. Fleiſchfreſſer. Hiſp. *Tragador de carne.* Pol. *Mieſżoiad.* Vng. *Huſſigo huſſal élő.* Ang. *That deuoreth fleashe.*] Vnde dicimus aquilam carnivoram, quod carnibus veſcatur. Plin. lib. 10. cap. 73: Serratorum dentium carnivora ſunt omnia.

Cārnōsŭs, a, um, Carne, ſeu muſculis abundans: ut Carnoſum femur, Carnoſum palatum. [πολύσαρκος. Gall. *Charnu.* Ital. *Carnoſo, graſſo, corpulento, pieno di carne.* Ger. Fleiſchechtig. Hiſp. *Coſa de mucha carne, carnuda.* Pol. *Mieſżiſty.* Vng. *Huſos.* Ang. *Fleashie, groſſe.*] Plin. lib. 12. cap. 37: Sed in guſtatu linguæ vice carnoſum aquatilibus palatum.

Cārnŭlentŭs, adjectivum, idem quod carnoſus. [Vng. *Huſos.* Ang. *Fleashie, groſſe.*] Solinus cap. 62: Sunt enim illis reciprocis quibuſdam pulmunculis veſtigia carnulenta. De camelis.

Cārnōsĭtās, Muſculorum plenitudo, qualis in obeſionibus eſſe conſuevit. [πολυσαρκία. Vng. *Husóſság.*]

Cărūncŭlă, à Caro diminutivum eſt. [σαρκίον, κρεάδιον. Gall. *Vn peu de chair, vn morcelet de chair.* Ital. *Carnicina.* Ger. Ein ſtucklin fleiſch. Hiſp. *Carne poca ò pequenna.* Pol. *Stuczka mieſża.* Vng. *Huſotska.* Ang. *A litle morſell of fleashe.*] Carnicula verò à Carnis nominativo antiquo. Cicer. 2. de Divin. An tu, *inquit*, carunculæ vitulinæ mavis, quàm Imperatori veteri cedere? Celſus: Si urina craſſa carũculas quaſdam exiguas, quaſi capillos habet.

Caro, is, ere, Vetus verbum eſt, Carminare, & lanam pectere & purgare. [ξαινέω, κτενίζω. Gall. *Carder ou peigner la laine.* Ital. *Pettinare, carminare.* Ger. Die Wollen ſtreichen oder ſeüberen. Hiſp. *Carmentar ò cardar lana.* Pol. *Grampluie.* Vng. *Gerebellßk, behellők.* Ang. *To carde woll.*] Varro lib. 6 de Ling. Lat. à carendo deducit, quòd purgatur lana, ac deducitur ſpurcitia. Sed ſine dubio eſt à Græco κάρεω, ἔκαρον, ut doctè tradit Scaliger in Varronem. Plaut. in Menechmis: Inter ancillas ſedere jubeas lanam carere. Sic enim locus ille etiam Varrone & Nonio teſtibus legendus eſt.

Caromemphytæ, Vide CARICON.

Caron, Athenæus paſtinacam majorem eſſe putavit, & multò præſtantiore ſapore, quàm paſtinacã vulgarẽ, lib 9. Dipnoloph.

Cārŏs, [κάρος. Pol. *Sżum weł bie gpyianſtwa.* Vng. *Borſtaltúl valo fiu' fáids, ſzédelgés.* Ang *Surfetting.*] Crapularis redundantia: à κάρω perturbo, vexo, agito: ſeu à καρῦμαι, quod eſt capite aggravor, oblinor, velut ab oppreſſura capitis, & ingenii offenſione. ¶ Apud Medicos Caros eſt ſomnus juſto profundior, proveniens ex humore frigido, & viſcido, cerebrum, & præcipuè anteriores ejus ventriculos occupante, ſenſumq; pariter & motum ad tempus impediente, ſpiratione tamen integra relicta. Hæc Gal. lib. 4. De locis affectis cap. 2.

Caros, κάρος, Dioſcoridi lib 3, ſemen eſt exiguum, aniſo proportione reſpondens, cujus radix paſtinacæ modo Eſtur, ab Edo, Plaut. & Ovid. eſtur. Plinio Carcum, ſive Carum dicitur, Officinis *Carui*.

Carotides venæ, [καρωτίδες φλέβες. Pol. *Żył'i koł'o ſżyi.* Vng. *Torokbu valo erek.*] Circa colli jugulum ſunt, quæ & σφαγίτιδες Ariſtotelidi eſt, jugulares dicũtur. Carotides appellatæ: quòd iis vehementiùs compreſſis, Caros morbus gignatur.

Carpa, Piſcis Cyprinus, aliquibus Carpano.

Carpathon, Periclimenon Dioſcor. lib. 4. cap. 14.

Cārpentum, n. ſ. Vehiculi genus, ita dictum: quaſi Carmentã à Carmenta Evandri matre. [ב֫ *tsúb.* ὄχημα. Gall. *Vn chariot branſlãt.* Ital. *Cocchio, caretta* Ger. Ein gattung der Wagen/ein Rollwagen. Belg. Een Kertze oft Wagen. Hiſp. *Vn cierto genero de carro.* Pol. *Kareta, item Sanky.* Vng. *Koſi, ernyős koſi.* Ang. *A chariot or wagon.*] Ovid. lib. 1, Faſt. Nam prius Auſonias matres carpenta vehebant: Hæc quoq; ab Evandri dicta parente reor. Plin. de viris illuſt. A' qua juſſa turba recedere, quum domum rediret, viſo patris corpore, mulionem evitantem ſuper ipſum corpus carpentum agere præcepit.

Cārpēntārĭŭs, m. ſ. Faber qui carpenta facit, faber lignarius. [חרש עצים *charíſch hetsím.* ἁμαξουργός. Gall. *Charpentier.* Ital. *Legnaiuolo.* Ger Ein Wagner. Belg. Een Timmerman. Hiſp. *Carpintero.* Pol. *Koł'odżey, Stalmach.* Vng. *Koſi tſinyálo, kerék gyárto.* Ang. *A carpenter.*] Hieronymus: Carpẽtarius artifex fecit ſcamnum. ¶ Carpentarius equus, qui carpentum ducit. Carpentarium opus, quod ad fabrum lignarium pertinet. Carpentarium vehiculum, Spartianus in Zenobia.

Carpheotum, [Vng. *Peſér tiſzta tömién.*] Thuris genus puriſſimum, & candidum, quod Autumno legitur ex partu æſtivo, Autor Plin. lib. 12. cap. 14.

Cārphŏs, Herbæ genus, quæ alio nomine Fœnogræcum dicitur, & Buceras à ſimilitudine cornuum bovis: à nonnullis etiam ægoceras, quòd ſemen ejus caprarum cornibus ſimile ſit. Græci τῆλιν nominant. Plin. lib. 24. cap. 19: Nec fœnogræco minor autoritas, quod Telin vocant, aln Carphos. [Gall. *Senegré* Ital. *Fiengreco.* Ger. Bockshorn oder Griechiſch hew in der Apotecke. Hiſp. *Alforuas, alholuas.*] Herba paluſtris, caule arundineo triangulari, folio teli inſtar formato, flore albo, deciduo, in medio echinato. [Pol. *Boża trawka.*]

Cārpĭnŭs, pen. cor. [ζυγία. Vng. *Tſer tſgy.*] Arbor nota de acerum genere. Col. lib. 6: Quinetiam cornus, & carpinus, & ornus, nonnunquam & ſalix à pleriſq; in hoc ipſum diſponitur. Palladius: Carpinus ultima arbor.

Cārpĭnĕŭs, a, um, Ex carpino factum. Plin. lib. 16. cap. 43: Hyginus manubria ruſticis carpinea fieri jubet.

Cārpĭo, onis, à Benaci lacus accolis appellatur piſcis, uni huic lacui peculiaris, quẽ aureis arenulis victitare tradunt. [Ger. Ein karpff: doch wird in Italia ein fiſch im Gartſee Carpion genannt. Pol. *Karp.* Vng. *Potyka (anagy) potykaſz.* Ang. *A carpe.*] Cave autem accipias pro illo piſce, quem *Carpam* vulgò dicimus: nam longè ab eo diverſus eſt. Vocatur autem Carpa à quibuſdam Cyprinus.

Cārpo, pſi, carpſi, ptum, Decerpo. [קדם *lakát* בלם *baláś* ארה *aráh.* δρεπομαι. Gall. *Cueillir, prendre doucement, tirer & oſter ſans violence.* Ital Torre, *carpire, pigliar ſenża violenżà.* Ger. Rauffen/abbrechen/ergreiffen Belg. Afplucken. Hiſp. *Tomar, ſacar ſin violencia, cojer.* Pol. *Obrywam.* Vng. *Leſzaggatom.* Ang. *To gather as flours and fruite are by plucking.*] Virg. Aegl. 9: Inſere Daphni pyros: carpent tua poma nepotes. Idem 3. Georg. Luciferi primo cum ſydere frigida rura Carpamus, dũ mane novum dum gramina carẽt. ¶ Ponitur aliquãdo pro eligo. Terent. in Adelph. Vnumquodq; quod erit belliſſimum, carpam. ¶ Aliquando pro reprehendo, [κωκίζω, διαβάλλω. Pol. *Karże.* Vng. *Meg feddőm.* Ang. *To rebuke, to reproche.*] Martialis: Carpere vel noli noſtra, vel ede tua. ¶ Ab hac ſignificatione ortum eſt Adagium: Carpet citiùs aliquis, quàm imitabitur, μιμήσεταί τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται. ¶ Aptè dicetur de re quapiã artis abſolutè atq; inimitabili: nã res egregias multò proclivius eſt carpere, quã æmulari. ¶ Item lædere: ut Virg. Georg. 3: Carpit enim vires paulatim

latim utritque videndo Fœmina. Carpere viam, est ambulare. ¶ Carpere vitales auras, est haurire spiritum. Carpere lanam, est pectere, & attenuare, ξαίνειν ἔριον. Virg. lib. 1. Georg. Nec no cturna quidem carpentes pensa puellæ Nescivêre hyemem. ¶ Carpere linū, est evellere. Carpere cibū, est pasci. ¶ Cōpositа sunt, Decerpo, Excerpo, & Discerpo: de quib. vide suis locis.

Cārptim, adverbiū, Hinc atq; illinc carpendo, non ipsam seriem sequendo. [ἀκροθιγῶς. Gall. *Par ci par là, en recueillant cà & là, par parcelles.* Ital. *Per particelle, scegliendo di quà & di là.* Ger. Hin vñ wi der ohn alle ordnung angebrochen oder genommen. Hisp. *A pedacos.* Pol. *Poriwcia.* Vng. *Szaggatua, rendnékwl.* Ang. *By piking out here and there.*] Salust. in Catil. Statui res gestas populi Rom. carptim, ut quæq; memoria digna videbuntur, perscribere.

Carptŭs, hujus carptus, & Carptura, rę, [קֶרֶץ *léket δρίψας, κέρπωσις.* Gall. *Cueillette, cueillement.* Ital. *Scarpamento.* Ger. Abbrechung/ Abzwickung. Hisp. *Obra de coger, cogimiento.* Pol. *Oderwanie, vſzczipienie.* Vng. *Leszaggatás.* Ang. *Gathering and plucking as it were fruite of a tree.*] Ipse decerpendi actus, & nonnunquā id quod decerpitur. Plin. lib. 24. cap. 10: Flos cujusq; generis trium digitorum carptu, dysentericos & álvum citam emendat, in vino austero bis die potus: hoc est, quantum tres digiti decerpere possunt. Varro 2. de Re rust. cap. 16: Nec non etiam aliud discrimen sequantur in carptura, *&c.*

Cārptŏr, oris, m. t. verbale. Reprehensor. [מוכיח *mochiach.* ἀλφουεγτής. Gall. *Repreneur.* Ital *Carpitore.* Ger. Ein ergreiffer. Hisp. *Reprehendedor.* Pol. *Vſzczipnik.* Vng. *Mes. f. dó.* Ang. *He that reprocheth.*] Gell. lib. 19. cap. 7: Quale illud est, quod vitupetones suos, subducti supercilii carptores appellavit.

Cārpŏbālsămum, n. s. καρποβάλσαμον, Balsami fructus est. Nam καρπὸς Græcis fructum significat. Vide. Plin. li. 12. ca. 25.

Cārpŏphŏrus, pen. cor. [καρποφόρος. Pol. *Vrodzaini.* Vng. *Gyömölcstes hozo.* Ang. *Frutefull, that beareth fruite.*] Latinè fructifer. Hieronymus ad Eust. de morte Paulæ: Salve Ephrata regio uberrima, atq; καρποφόρε, cujus sterilitas Deus est. ¶ Fuit etiā Carpophorus propriū nomen cujusdam ex familiaribus Domitiani Cæsaris, cujus in conficiendis ferīs dexteritatem extollit Martialis in Amphitheatro.

Cārptim, Cārprus, Carptura, Carptor, Vide CARPO.

Carpophyllon, li. [καρπόφυλλον. Ger. Zápffblattraut. Pol. *Bobkа pl'onnego drzewo.*] Genus lauri, non nisi in montibus nascens, foliis mollioribus: unde etiam ad opera topiaria longè aptissimum perhibetur, & ad coronas conficiendas accommodatissimum: de quo Plin. lib. 15. cap. 30.

Carpos, finis ossis parapechii. Plinius vocat Braechiale, ossibus compactum octo, cui quod præjacet, Procarpion vocāt.

Carrago, à quibusdam usurpatur pro curribus, reliquis q; castrorum impedimentis, quæ Galli etiam *Carragium* vocant.

Cārrŭs, & Carrum, Currus quatuor rotarum, cujusmodi erāt quibus exercituum impedimenta vehebantur: à sono, ut quidam putant, & rotarū stridore dictus. [עֲגָלָה *haghalah,* ἅρμα, ἅμαξα. Gal. *Char ou chariot* Ital. *Carro.* Ger. Ein Karren. Hisp. *Carro ò carreta.* Pol. *Niesmarowna kara.* Vng. *Dérek szekér.* Ang. *A chariot with foure wheales.*] Cæsar: Inter Carros, impedimentaq; prælium commiserunt. Hircius lib. 6: Pompeius eo die per viarum angustias carra complura, multosq; lanistas retraxit. Cæs. bel. Gal, li. 1: Alteri ad impedimenta, & carros suos se contulerūt.

Cārrŭcă, pen. corr. f. p. Genus vehiculi duas habens rotas, quod & Cisium dicitur. [מֶרְכָּבָה *merchabah* רֶכֶב *réchеb* כֶּבֶשׁ *tsab.* ἁρμαμαξιον. Gall. *Petit char ou chariot.* Ital. *Carrucola.* Germ Ein Karch mit zweyen reden. Belg. *Een carre.* Hisp. *Carreta para llenar cargo.* Pol. *Karra o dwu kolioch.* Vng. *Taliga.* Ang. *A carre or carte.*] Mart. lib. 5: Nec fortatus ibat ante carrucam. Plin. li. 33. cap. 11: At nos carrucas ex argento cælare invenimus. ¶ Carruca dormitoria: Scævola D. li. 34. Tit. 2. l. 13. Quæsitū est an carruca dormitoria cū mulis, cùm semper uxor usa sit ei debeatur.

Cārrŭcārĭus, [רֶכֶב *rachchab.* ἁμαξοπηγός. Gal. *Chartier.* Ital. *Carretiere.* Ger. Ein Karrer. Hisp. *Carretero.* Pol. *Kárnik.* Vng. *Taligás.* Ang. *A carter or carman.*] Qui carrucā regit. Vlp. in l. Item quæritur in prin. ff. loca. Si cissarius: id est, carrucarius, dum cæteros transire contendit, cissium evertit.

Cārrŭcārĭus, a, um. [ἁμαξικός. Vng. *Taligához valo.* Ang. *Belonging to a carre or carte.*] Quod ad carrucā pertinet. Pomponius: Pleraq; mulas carrucarias tales esse, ut transjungi nō possint,

Cārtāllus, li. [κάρταλλος. Ger. Ein Brottorb. Pol. *Koſz.* Vng. *Véka, kosár.* Ang. *A hamper or baskette.*] Græca dictio significans canistrum.

Carthegon, Buxi granum est, Plin. lib. 16. cap. 30.

Cārtĭlāgo, inis, f. t. Pars similaris corporis ex spermate genita, quæ tamen neq; os est, neq; caro, sed quoddam inter medium, qualis est tota auris: & extremæ partes ossium motoriorum. [בַּדֹּל *bedhál.* χόνδρος. Gall. *Cartilage, tendron ou tendrillon, comme celuy de l'oreille ou du nez.* Ital. *Cartilagine, tenerume, come è quel de l'orecchie.* Ger. Krospelbein. Belg. Weeck been/ſaſ. Hisp. *Ternilla.* Pol. *Chrząſtka.* Vng. *Porczogo.* Ang. *Griſtle.*] Plin. li. 11. cap. 4: Insecta non videntur habere cartilaginem. Idem lib. 9. cap. 24: Planorum piscium alterum est genus, quod pro spina cartilaginem habet.

Cārtĭlāgĭnĕus, a, um, Quod ex cartilagine cōstat. [χονδρώδης. Gall. *De cartilage.* Ital. *Di cartilagine.* Ger. Von krōspelbeinen. Hisp. *Cosa de ternilla.* Pol. *Chrząſtkiaſty.* Vng. *Porczogós.* Ang. *Of griſtle.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sed auriculæ omnibus, exceptis quæ cartilaginea appellavimus.

Cārtĭlāgĭnōsŭs, a, um, [χονδρώδης. Ger. Krōspelecht Pol. *Zel'owae.* Vng. *Porczogós.* Ang. *Full of griſtle, griſtlie.*] Plin. lib. 12. cap. 25: Quod maximè laudant cartilaginosum, purum, ad similitudinem ammoniaci, minimeq; lignosum.

Carii, Tithymalus apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.

Cārūncŭlă, Vide CARO.

Cārŭs, a, um, Gratus, dilectus, jucundus, suavis, [יָקָר *jakár* חֲבִיב *chabib.* ἀγαπητός. Gall. *Cher, precieux.* Ital. *Caro, prezioso, diletto.* Ger. Lieb/ angenem/ theur/ kōſtlich. Belg. Dier/ weert. Hisp. *Agrá decido, caro en precio.* Pol. *Miel'y, wdzięczny, nieprzepl'acony.* Vng. *Kedues, gyönyörüséges, szerelmes.* Ang. *Deere, pretious.*] Virgil. 4. Aegl. Cara Deûm soboles. Cicero post reditum ad Quirites: Mihi verò & propter indulgentiam meam, & propter excellens eorum ingenium, vita sunt mea cariores. ¶ Et quia quod omnibus gratū est, magno pretio solet vendi, hinc est factū ut Carū etiā significet, id quod nō vile est, quod magno constat. Cic. 2. de Divinat. Putarē annonam in macello cariorem fore. Sunt qui ita distinguant, ut Charus per aspirationē, significet idē quod dilectus: Carus sine aspiratione, quod magno venditur. Hanc tamē differentiam nō esse veram, vel ex eo solùm ostenditur, quòd alterā significationē ex altera videmus esse deflexā. Satius itaq; erit utrunq; sine aspiratione scribere, quū dictiones sint prorsus Latinæ. Nā iis qui à Græca dictione χάρις deduci volunt, refragatur primæ syllabæ quātitas, quæ in dictione Carus producitur, quum χάρις eandem corripiat.

Cārē, adverbium à Carus. [πολυτίμως. Gall. *Cherement, a grand prix.* Ital. *Caramente, de gran prezo.* Germ. Theur/ in grosſem wert. Hisp. *Macho preciando.* Pol. *Drogo[illegible].* Vng. *Szerelmeſſen, kedvesſen.* Ang. *Of a great price, of great estimation.*] Plus multo pretio, & pluris quàm pro rei valore ut, Carè aliquid mere, Carè vænire. Cicer. ad Brutum: Valde carè æstimas tot annos, quod ita tas recipit. Varro: Quæ pingues, vænent carè.

Cārĭtas, sine h, à careo, Significat exuberans rei alicujus preciū, ex penuria ferè & rāritate proveniens. [יֹקֶר *jekár* πολυτιμία. Gall. *Cherté, grand prix.* Ital. *Carestia, inopia.* Ger. Theure/ tōſtigkeit. Hisp. *Carestia ò careza de precio.* Pol. *Drogoſzcz.* Vng. *Drágaság.* Ang *Dearth, great price.*] Cicer. 5, Verrina: Biennio provinciam obtinuit, quum alter annus in utilitate, alter in summa caritate fuerit. Liv. lib. 11: Caritas primùm erat annonæ. Differunt aūt Caritas & Inopia: quòd Caritas sit rerū penuria, quæ adhuc extant: Inopia earum quæ nō extant. Cicer. pro Domo sua: Qua ex re primùm caritas nata est, deinde inopia.

Caryatides, Statuæ muliebres in ædificiis, ut ait Vitruv. sicut viriles, quæ mutulos aut columnas sustinēt, Telamones à nostris, ἄτλαντες à Græcis appellatæ. [Pol. *Podpori wieczioſzane na kſztał t niewieſzti.*] Nam eversa Carya Peloponēsi civitate, & interfectis viris, matronæ in servitutem adductæ fuerunt: nec passi sunt victores eas stolas deponere, ut æterno servitutis exemplo gravi contumelia pressæ, pœnas pendere viderentur pro civitate. Ideò qui tunc architecti fuerunt, earum imagines ædificiis publicis designaverunt oneri ferendo, ut etiam posteris pœna Caryatidum memoriæ traderetur.

Cărŭcă, pen. cor. [χαρύκη. Pol. *Kiſzka z krwie.* Vng. *Vérmás étek.*] Genus edulii ex sanguine & variis cōdimentis constās, quod & χαρύκαμα à Græcis dicitur. Vide Cæl. Rhodig. lib. 27. cap. 23. ¶ Carica verò per i nostrum ficus genus est, ut suprà docuimus suo loco.

Caryites, per tres syllabas, media produc. Tithymalli species; foliis myrthi, acutis & pungentibus. Vide Plin. lib. 26. cap. 8.

Cărўŏn, yi, neut. gen. [κάρυον. Ger. Ein Nuß. Pol. *Wl'oski orzech.* Vng. *Tölgy mak.* Ang. *A wallnut or wallnut tree.*] Quanvis Græcis generale sit ad omne nucis genus vocabulum, unde κάρυον ποντικὸν avellanam, & κάρυον βασιλικὸν, juglandem appellant, peculiariter tamen ὁ κατ' ἐξοχὴν, hoc sibi nomen juglandes vendicarunt. Plin. lib. 15. cap. 22: Caryon à capitis gravedine; propter odoris gravitatem convenit dictum.

Carynus, a, um, adjectivum: ut, Carynū oleum. Idem lib. 23. cap. 4: E nuce verò juglāde oleum, quod carynum appellavimus, atopecīis utile est, & tarditati aurium infusum.

Cărĭŏpŏs, pi, [καρύοπον. Ger. Safft von nuſſen eines Baums/ ſo dem Zimmetbaum in Syria gleich iſt.] Genus cinnami, quod in Syria gignitur. Plin. li. 12. cap. 28: In Syria gignitur & cinnamon, quod Caryopon appellant. Hic est succus nuci expressus, multum ā surculo veri cinnami differens, vicina tamen gratia.

Cărўōtæ sive Caryotides, καρυωτίδες, Palmulæ genus est in Iudæa præcipuè circa Hiericuntem nascens: ita appellatum ā

capitis gravedine, quam gignit. Plin. lib. 13. cap. 4: Ab his Caryotæ maximè celebrantur, & cibo quidem, sed & succo uberrimæ: ex quibus præcipua vina Orienti, iniqua capitis: unde pomo nomẽ. Varr. de Re rust. lib. 2: Non scitis palmulas caryotas in Syria patere in Iudæa, invectas in Italiam non posse? Papin. in Sylvis: Prægnantes caryotides cadebant.

Caryum. Vide CARYA.

Căsă, f. p. Domus rustica: ita dicta quasi cava, ut nõnulli existimant, eò quòd primi agricolæ in cavis montium: hoc est, in antris solerẽt habitare. [בוה *navvéh*. סכה *sucheháh* גדרה *ghedheráh* כרה *cheráh*. κλισίη. Gall. *Logette, maisonnette, tente.* Ital. *Casa.* Ger. Ein schlecht Bawrenheüsslin/ ein hutt. Belg. Een hutteken. Hisp. *Cosa pagiça ò choça.* Pol. *Chałupa kuczka.* Vng. *Kúya, kalyiba.* Ang. *A cotage, a litle house.*] Alii à casu id est, ruina deductũ malunt: propterea quòd rustica ædificia quum ex leviore ferè materia conficiantur, minus sunt diuturna, magisq; ruinæ obnoxia. Virg. 2. Aeglog. Atq; huiusmodi habitatæ casas, & figere cervos. Hircius lib. 6: Et harpagones ad casas, quæ stramentis ab nostris hybernorum causa ædificatæ erant, diruendas. Varro secundo de Re rustica, cap. 10: Qui autem sunt in saltibus, & sylvestribus locis parcunt, & non in villa, sed casis, repentinos imbres vitant. ¶ Fores habet tritas, ut pastorum casæ, πλὴν ὑδρεῖα ἔχει τετριμμένα ὥσπερ αἱ τῶν ποιμένων. Ironia proverbialis in homines inhospitales, aditu difficiles, sibi viventes, semper occlusis foribus: quòd pastores procul ab hominũ commercio semotos vix unquam quisquam inviserit. Diogenianus.

Căsŭlă, pen. corr. [καλύδιον. Pol. *Kuczeczka.* Vng. *Kutyatska, kalibătska.* Ang. *A litle cotage.*] diminutivum. Plin. lib. 35. cap. 10: Caula Protogenes contentus erat in hortulo suo.

Căsăbŭndŭs, Crebrò cadens, [σφαπτικὸς. Pol. *Wstawnie padaiaci.* Vng. *Cyakran esõ.*] Festus. Varr. lib. 6, à cadendo deducit, & Nævium Poëtam antiquum adducit. Risi egomet casabundum ire ebrium: diabathia in pedibus habebat, atq; amictus, erat epicroco.

Căsăria, Dicitur mulier quæ casam custodit. [οἰκωνὶς, οἰκουρός. Pol. *Kuczci strzegąca.* Vng. *Hás őrző.*] Festus.

Casĭcŭs, ca, cum, [קדמוני *kadmoni*. κάσιος. Gall. *Vieil, ancien.* Ital. *Vecchio.* Ger Alt. Belg. Out. Hisp. *Cosa muy antigua.* Pol. *Starzecz.* Vng. *Ago ô régi.* Ang. *Old, ancient.*] Significat vetus: cujus verbi origo Sabina est. Ennius: Quàm primùm Casci populi genuêre Latini. Refert Varro Manilii nomine celebratã fuisse hanc sententiã: Casicum duxisse casicã non mirabile est: id est, vetulam nupsisse seni. Vide Erasmi Adagia.

Căsĕŭs, m. s. A' coëundo, vel (ut inquit Varro) à lacte coacto dicitur: [גבינה *ghebináh*. τυρός. Gall. *Fourmage.* Ital. *Formaggio.* Ger. Käss. Belg. Kaes. Hisp. *Queso.* Pol. *Syr.* Vng. *Sayt.* Ang. *Chese.*] nã fit ex lacte coagulato, hœdino in primis, vitulinóve coagulo. Virg. in Buc. Pinguis & ingratæ premeretur caseus urbi. Cic. de Senect. Villa quæ tota locuples est, abundat porco, hœdo, agno, gallina, lacte, caseo, melle. ¶ Caseus mustus: id est: recens & mollis, qui magis alibilis, quàm vetus & aridus. Caseus oxygalacticus commendatur à Galeno, dicturq; quasi acerosum lacinã Græci τὸ ὀξὺ acetũ vocant, & γάλα lac. ¶ Caseorũ varia genera vide apud Plin. li. 11. cap. 42. ¶ Si caseum haberem, non egerem opsonio, Εἰ τύρον ἔχον, οὐκ ἂν ἐδεόμην ὄψου. Dicendum ubi quis minimis vilissimis q; contentus. Refertur apud Plut. in Laco. ¶ Caseum neutro genere dixit Pomponius in Lenone, Caseum molle. Sosipater lib. 1.

Căsĕātĭ ĕ, lis, neutri generis, Locus alvo exonerãdæ destinatus: quam Sellã familiarem vocat Varro. [Pol. *Stolicz do czynienia potrzebi.* Vng. *Kamaraszk. pőcze.*] Colum. lib. 2. cap. 15: Nã ubi greges quadrupedũ versantur, quædã quotidie, ut culina, & caseale: quædam pluviis diebus, ut bubilia & ovilia debent emundari. ¶ Sunt tamen qui existimant Caseale declarare locum in quo aut fit, aut servatur caseus, [τυροκομεῖον, τυροφορεῖον. Germ. Die Sennhutten/ darinn man käss macht: *Item*, der käss laden. Ang. *A cheese presse.*] locũq; Columellæ sic intelligi debere, ut caseale (hoc est, locus conficiendi casei) sicut & culina quotidie purgetur.

Căsĕārĭŭs, a, um, adjectivum, A' caseo formatum: [Pol. *Tẽmktori seri czyni.* Vng *Saytos.* Ang. *Belonging the chese.*] ut Taberna caseuria. Vlpian. l. sicuti. §. Arist. ff. si servit. vend. Aristo Cerelio Vitali respondit, non putare se, ex taberna casearia fumum in superiora ædificia jure immitti posse, nisi ejus rei servitutem talem admittat. τυροκομεῖον, τὸ τυροπώλιον.

Căsĭă, unico s, quanvis apud Græcos κασσία geminato ss, scribatur. [קציעה *ketsibáh* קדה *kiddáh*. Ger. Ein frembde vnden wie Zimmet: etlich halten vnser Zimmet für Casia.] Frutex est Theophrasto, salicis Amerinæ magnitudine, multis surculosisq; brachiatus ramis, crassiore quàm cinnamomũ, sarmento, soloq; cortice commendatus. Virg. 2. Georg. Nec casia liquidi corrumpitur usus olivi. Dioscor. lib. 1, tria facit præcipua casiæ genera: unum ex nigro purpurascens & rosæ odorem referens, Zygyer. appellatum: alterum longius & angustius, & fistulis plenum, aromatum & vini mistum odorem repræsentans: quod Aramæa lingua *Lada*, ab Alexandrinis autem mercatoribus *Daphnites* dicitur. ¶ Tertium genus superioribus paulò vilius, quod *Rubiũ mosylicum* vocitarunt. ¶ Hyginus autor est, à Latinis Casiam appellari cocci Cnidii fruticem, quem Græci *Cneorum* vocant, & *Thymeleam*: cujus folia & in coronamenta veniunt. Vide est illud apud Virg. 2. Aegl. Tum casia, atq; aliis intexens suavibus herbis: quanquam ibi casiam herbam quandam, nõ fruticem videtur designare. ¶ Casia fistularis, κασσία συρικὴ ὕδατος, à recentioribus medicis appellatur, quã ex doctioribus nonnulli, Siliquam Aegyptiam malint nominare. Est autem siliqua oblonga & teres, concretum intùs atramentũ continens, non una coalescens serie, sed ex intervallis lignosis tenuibusq; membranis septum, ossaq; quædam habens immersa, non dissimilia iis, quæ nostra profert siliqua.

Casignete, κασιγνήτη, Herbæ, genus est apud Plin. li. 24. cap. 17. ita dictũ, quòd cum sui generis herbis tantùm nascatur. Eandẽ & Dionysiopanyinphadẽ appellãt, quòd vino mirè cõveniat.

Căsnăr, Senex dicitur Oscorum lingua. Festus. [Pol. *Stary.* Vng. *Vén, ag.* Ang. *Olde.*] Id quod Varro de lingua Lat. 6. cõfirmat his verbis: Casnus, *inquit*, significat vetus, ejus origo Sabina, quæ usq; radices in Oscam linguam egit. Quod igitur Osci Casnar, hoc Sabini Casnus: & illos secuti Romani dixerunt, Nonius Casnarios, seniles dixit: apud quem malè tamen legitur Carnales fedales.

Căso, as, are, ã cado frequentativum: Vide CADO.

Cāssis, hujus cassis, m. t. Rete præsertim venatorum, quòd cassum: hoc est, rarum sit: [רשת *réscheth*. δίκτυον. Gal. *Vne rez à veneur.* Ital. *Rete.* Ger. Das garn der Jäger en. Hisp. *La red.* Pol. *Sieć zwierzęca.* Vng. *Vadász madarász hálo.* Ang. *A hunters net, a hay.*] unde & à raritate Rete dictum. Ovid. 2. de Arte: Incidit in casses præda petita meos. Virgil. 4. Georg. - aut invisa Minervæ In foribus laxos suspendit aranea casses.

Cāssĭcŭlŭs, diminutivũ à Cassis, Reticulum. [ἄρκυον. Gall *Petite ret.* Ital. *Picciola rete.* Ger. Ein klein garn oder netz. Hisp. *Pequeña red.* Pol. *Siatka.* Vng. *Vadász madarász hálótska.* Ang. *A litle net, a hay.*] Hieronymus: Nequaquam aranearum mihi opponas cassiculos. ¶ Dicitur & Cassiculũ neutri generis. Festus: Cassiculum, reticulum, à cassibus per diminutionem dictum.

Cāssĭs, hujus cassidis, f. t. Galea, quòd vacua sit ad caput recipiendum. [כובע *chobáh*. κόρυς. Gal. *Heaume, armet, teśtiere, śalade, bassinet.* Ital. *Elmo, elmetto.* Ger. Ein Helm/ ein Eisenhut. Hisp. *Capacete.* Pol. *Helm, śtiszak przyłbica.* Vng. *Sisak.* Ang. *An helmet, or sallet.*] Plautus in Trinum. Mihi & pharetram & sagittas sumpsero, cassidem in caput. Iuvenalis: - fracta de casside buccula pendens. Cæsar septimo libro Belli Gallici: Mulionesq; cum cassidibus, equitum specie, ac simulatione collibus circumvehi jussit. ¶ Dicitur & Cassida, æ, Propertius: Aurea cui postquam nudavit cassida frontem. Virgil. 11. Aeneid. Aureus ex humeris sonat arcus, & aurea vati Cassida. Vbi Servius: Cassida, accusativus Græcus pro nominativo Latino Cassis.

Cāssĭtă, pen. prod. f. p. Avis, quam alii Alaudam, alii Galeritã dicunt. [κορυδαλός. Gall. *Alouette.* Ital. *Lodola.* Germ. Ein Lerch. Hisp. *Cogujada ò cegujada, ave conocida.* Pol. *Skowronek.* Vng. *Partsirta.* Ang. *A lark.*] Plin. lib. 10. cap. 37. Vide apud Gell. apologum de cassita, lib. 2 cap. 29.

Cāssĭtĕrŏs, pen. corr. [κασσίτερος. Pol. *Bial'i ol'owiu.* Vng. *Fiérón.* Ang. *Tinne.*] Latinè plumbum album dicitur. Plin. lib. 34. capite 16: Plumbi duo genera, nigrum atq; candidum. Pretiosissimum candidum, à Græcis appellatum *cassiteron*. ¶ Vnde Cassiterides, κασσιτερίδες, insulæ decem in Oceano, ex adverso Celtiberiæ, in quibus plumbum album effoditur. Plin. lib. 4. cap. 16: Ex adverso Celtiberiæ complures sunt insulæ, Cassiterides dictæ Græcis, à fertilitate plumbi.

Cassitias, Visci genus in abiete & larice nascens. Sipontinus.

Cāsso, as, Vide QVASSO.

Cāssŭs, a, um, Quod est inane & vacuum, fragile, atq; omni re carens: [בהור *nahúr* רק *rek*. φεῦδος. Gall. *De nulle valeur, vain & frivole.* Ital. *Casso, vacuo, vuoto.* Ger Tar/ nichts sollend/ vergebens. Belg. Ydel. Hisp. *Vano, vazio.* Pol. *Nicz krzeczyj, nikczemny.* Vng. *Hiába való, haszontalan.* Ang. *That is of no valeur, vaine, frivole.*] ut, Cassa nux à Plauto & Horat. dicta. Lucan. Cassa fi aude parat. Plaut. in Aul. Virginẽ habeo grandem, dote cassam, atq; illocabilem. Virg. Lumine cassum: & Aethere cassos, dixit pro vita privatos & vacuos. Vnde & Cassis, & per diminutionem Cassiculus. ¶ Hinc in cassum, adverbium, εἰς κενόν.

Castaldĭa, Gubernatio dicitur, qua domini res gubernantur. [Pol. *Wł'odarstwo.* Vng. *Ház birúsa, igaz gatósa.*] Castaldi Gubernatores vel Vice domini Zas. de Feu. degenerant. Itaq; erat Castaldio non absimilis procuratori & actori possessionum domini, cujus fit mẽtio in l. ult. C. Quod cum eo qui in alien. potest. Secundum Alvarat. & secundũ Gloss. erat velut œconomus quidam, cui res dominica gubernanda cõmittebatur, instat œconomi ecclesiastici, arg. l. jubemus nulli. C. de sacrosanct.

sanct. ecclesia ex comment. feudalibus Baron à Teutenberg.
Cāstă mola, Dicebatur sacrificii genus, quod Vestales virgines faciebant. ἀγνὸν ῥῆμα.
Cāstănĕă, [עֵרְמוֹן harmón κάστανα. Gall. Chastaigne, ou chastaigner. Ital. Castagna. Ger. Ein testen/oder testenbäü. Belg. Kastanten oft eenen kastanien boom. Hisp. Castanna, ò castanno arbol. Pol. Kastanowe drzewo. Vng. Geszenye fa, geszenye. Ang. A chesteunt, or chesteunt tree.] A' Castano Magnesiæ urbe, ut putatur, dicta, tàm fructum, quàm ipsam arborem significat. Virg. 2. Aegl. Castaneæ molles, & pressi copia lactis. Plin. lib. 17. cap. 20: Castaneæ pedamentis omnibus præfertur facilitate tractatus, perdurandi pervicacia.
Cāstănētum, Locus castaneis consitus. [ὁ κάστανων, τόπος φυτῶν βαλανίους φυτευθείς. Gall. Chastaigneraye, lieu planté de chastaignes. Ital. Castaneto. Ger. Ein Kestenwald Hisp. Castannar, ungar de castannas Pol. Las kastanowy. Vng. Geszenyefa hely. Ang. A place planted with chesteunt tree.] Colum. l. 9. 4. cap. 33: Propter quæ sæpè novella castaneta caluerunt.
Cāstănīnum, Oleum ex castaneis factum.
Cāstē, Vide CASTVS.
Cāstēllum, Castellanus, Castellani, Castellatim, Vide CASTRVM.
Cāstĕrĭă, [τοξοπυτήριον. Ger. Ein Fischerheüßlin/darin man die Ruder behalt Pol. Dom dochowania potrzeb ſiperskich. Vng. Halo ſzer ſzam tartó hely.] Significat locum, ubi quũ navigatio conquiescit, remi & gubernacula reponuntur Plaut. Asin. Quin pol si scit, remi & gubernacula reponuntur Plaut. Asin. Quin pol si reposui remum sola ego in casteria, Vbi quiesco. Lactantio dì reposui remum sola ego in casteria, Vbi quiesco. Lactantio dì incitur pertica, quam in navi hortator remigum tenet, qua si incesserit, remiges non desinunt: si deposuerit, conquiescunt à labore.
Castificus, Vide CASTVS.
Cāstīgo, as, penul. prod. act. p. Propriè verbis reprehẽdo, quasi castum: id est, honestum ago. [יָסַר jasár תּוֹכִיחַ hochiach. παιδεύω, σωφρονίζω. Gall. Chastier, corriger, reprendre. Ital. Castigare. Ger. Straffen/verbesseren. Belg. Verbeteren/castyen. Hisp. Castigar ò corregir. Pol. Karze ſtrofuie Vng Dorgálom, feddõm, enyhitõm. Ang. To chastice or punishe.] Virgil. 5. Aeneid. Hic gravis Entellum dictis castigat Acestes. ¶ Quandoq; Castigare est vindicare, punire, κολάζειν. Idem lib 6: Castigatq; auditq; dolos, subigitq; fateri. ¶ Hinc Castigatus dicitur correctus; emendatusq;: κεκολασμένος. Cic. 1. Tuscul. Vidésne, ut obmutuerit, nõ sedatus corporis, sed castigatus animi dolor?
Cāstīgātĭo, castigationis, f. t. verbale, Objurgatio, animadversio. [מוּסָר musár תּוֹכַחַת tocháchath. κόλασις. Gall. Chastiment, reprehension. Ital. Castigamento. Ger. Straff/zuchtigung Hisp. Castigo ỹ correction. Pol. Karnoſſc. Vng. Dorgálás. Ang. Chasticeing, correction, blaming.] Cicer. 1. Offic. Animadversio, & castigatio omnis contumelia vacare debet.
Cāstīgātŏr, oris, m. t. Reprehensor, & objurgator. [יָסַר joser מוֹכִיחַ mochiach. ἐπανορθωτὴς, ἐπιπληκτὴς. Gall. Chastieur, correcteur. Ital. Colui che castiga et riprende. Ger Ein Straffer/Schetter/Zuchtiger. Hisp. Castigador y corregidor. Pol. Karca. Vng. Dorgálo, feddõ, enyhitõ Ang. A chastiser or correcter.] Plaut. in Trin. Ibo ad meum castigatorem. Horat. in Arte: Difficilis, querulus, laudator temporis acti se puero: censor, castigatorq; minorum.
Cāstĭtās, Vid. CASTVS.
Cāstĭmōnĭă, Castus, huius castus, Vid. CASTVS.
Cāstŏr, m. t. [κάστωρ. Ger. Ein Biber. Pol. Bobr. Vng. Hod. Ang. A badger, a graye.] Animal ex genere amphibio, quod Latinè fiber Ponticus appellatur: ex cujus testiculis medicamentum conficitur, quod Castorĭũ, καστόριον, medici appellant. Hic comprehensa hominis parte, non antè quàm fracta concrepuerint ossa, morsum resolvit. Habet caudam piscium, cæterà species lutræ, pilus mollior pluma. Et licet sint qui dicant castora castrare se, ne à venatoribus capiatur: quòd sciat se expeti propter testiculos, qui medicinis adhibẽtur: Sestius tamẽ diligentissimus medicinę conditor, negat testes amputari ab ipso castore, quum capitur: quinimo parvos esse ait, substrictosq;, & adhærentes spinæ, nec adimi sine animalis vita posse: verùm folliculos geminos esse ex uno nexu dependenteis, qui amputentur, quorũ vis medica sit. Plin lib. 32. cap. 3: Spectabilis naturæ potẽtia in his quoq;, quibus & in terris & in aqua victus est: sicut & fibris, quos Castores vocant.
Cāstŏrĕŭs, a, um, adjectivum: [Pol. Bobrem czuchnaci. Vng. Hodo, hodhoz illendõ. Ang. Belonging to a badger.] ut, Castoreus odor. Plin. lib. 12. cap. 24: Aspalathi probatio est in colore rufo vel igneo, tactuq; spissо, & odore castoreo: hoc est, fœtido & putri, vel acuto. ¶ Castoreũ item appellatur pharmaci genus, ex castoris avulsis testiculis (ut creditur compositũ. Idem li. 26. cap. 11: Clavos pedum extrahit ladanum cum castoreo, & verbenaca ex vino.
Cāstŏrĕă, orum, autore Plinio libro 32. cap. 3. vocantur testes castoris.
Cāstrămētŏr, Vide CASTRVM.
Cāstrātă, Siliginis genus est apud Plinium libro 18. capite 9. quod in Campania proveniebat, Pisano magis rufum.
Cāstrēnsīs, Vide CASTRVM.
Cāstro, as, are, Virilia amputo, exceto. [נָתַק natháḳ. ἐκτέμνειν, ἐυνοχίζειν, ἐκτομεῖν. Gall. Chastrer. Ital. Castrare. Ger. Außhawen/munchen. Belg. Lubben. Hisp. Castrar. Pol. Trzebie, wirzinam, mnisje. Vng. Herelõk, meg herelõm. Ang. To geld.] Iuven. nullus ephebum Deformem sæva castravit in arce tyrannus. Plin. lib. 18. cap. 32: Verres, juvencos, arietes, hœdos, decrescente luna castrato. ¶ Licet & de quacunq; truncatione, sive privatione quandoq; dicatur. Pacuvius: Vt esset aliquis qui linguã ejus castraret. ¶ Castrare alvearia, Est alveos favis spoliare, & mellis vindemiam facere: quod qua ratione faciendum sit, docet Colum. lib. 9. cap. 15.
Cāstrātĭo, verbale, Virilium exectio. [ἐυνοχισμὸς, ἐκτομία. Gal. Chastrement. Ital. Castramento. Ger. Außhawung/ außschneidung des heimlichen glyds. Hisp. Castradura, castracion. Pol. Omiçzenie, otrzebienie. Vng. Hereles. Ang. Gelding or plucking away.] Col. lib. 16. cap. 26: Id optimum genus castrationum, quod adhibetur teneræ ætati.
Cāstrātūră, ræ, idem. [ἐκτομή. Vng. Herélés. Ang Gelding, plucking away.] Plin. lib. 18. cap. 9: Iuitum est è grano Campaniæ (quam vocant castratam) è medio redire sextarios quatuor siliginis, vel è gregali sine castratura sextarios quinq;.
Cāstrum, numero sing. n. s. Locus est muris munitus [מְצוּדָה metsúdh מִבְצָר matsór. ἐπιτείχισμα. Gall. Chasteau, vn fort bourg, Castellum. Ger. Ein Burg/ein Schloß oder ein gemawrter Fleck Ein Castect. Hisp. Lugar cercado de muralla, ò adarues Pol. Grod, omurowanie miejſce. Vng Kastély. Ang A castell, or tower.] dictus a casa, quòd sit conjunctio quædam casarum. Cic. ad Caton. lib. Epist. 15: Vallo & fossa oppidum circundedi: sex castellis, castris q; maximis sepsi.
Cāstră, plurali numero, appellantur loca, in quibus milites tentoria fixerunt: vel ipsa tentoria, in quibus milites diversantur. [מַחֲנֶה machanéh. στρατόπεδον. Gall. Le camp, le fort. Ital. Campo, alogiamento, steccato. Ger. Kriegsläger Heerläger Belg. Eenen Heer läger eenen läger Hisp. Real de gente de guerra Pol. Namiot, polowanie wyprawa obozem. Vng. Tabor Ang. An armed legion, a fayre campe pitched.] Cic. ad Attic. Quum Cæsar oppidum Caleã haberet. Vnde & de navibus Virgilius. Nos castra movemus: quoniã in illis milites essent. Cæsar. Bel. Gall. arripuit imperat, ut coactis omnibus copiis, castra navalia de improviso adoriantur, atq, expugnent. Dicta à castris similitudine, quòd fossa, valloq; quasi muro circundari soleant.
Cāstēllum, n. s. diminutivũ à Castro, Parvus vicus muris circundatus. [ἐπιτείχισμα, φρούριον, πόλισμα. Gall. Petit chasteau, forte place, bourg. Ital. Castello Ger. Ein Castell/ein kleiner Fleck vmbmawret. Hisp. Castillo Pol. Miejſcina murem otoczona Vng. Kelyoska. Ang. A litle castell, or tower.] Cic pro Cec. Ecce per Lbutius in castellum venit. Cæs. bell. Gal. lib 2: Cunctis oppidis, castellisq; desertis. Dicebantur etiã Castella, quædam in aquæ ductibus receptacula, ex quibus ad omnes viarum anfractus, aqua per uncias & digitos dividebatur. Frontinus: Omne plũbum & omnes impensæ ad aquæ ductus, & castella, & lacus pertinentes, indè erogantur. ¶ Qui autem ejusmodi castella præerant, castellarii dicti sunt.
Cāstēllānŭs, a, um, quod ad castellum pertinet [Gall. De castellan. Ital. Cosa de castello. Ger. Das zu dem Castell gehort Hisp. Cosa de castillo ò villa. Pol Do miaſtecka przinależący Vng. Castélyhoz valo, kastélyos. Ang. Pertening to an castell.] Castellanus triumphus: id est, de castello capto actus. Cicer. de Clar. orat. Malim mihi L. Crassi unam pro M. Curio dictionẽ, quàm castellanos triumphos duos.
Cāstēllānī, dicti qui castellum habitant. [κωμῆται. Gall. Qui demeurent au chasteau, ou qui en ont la charge. Ital. Habitatori de castelli. Ger. Die in Burgen wohnen/Burgvögt/Schloßherren. Hisp. Los que moran en los castillos, ò que los gardan. Pol Obronci miaſt, hetmani nad miaſtij. Vng. Kastélyos, kastélybalako, porkolób. Ang. That dwelleth in a castell and hath the charge of it.] Liv. 4 bel. Macc. Decem millia popularium cum castellanis agrestibus in armis habuit. Salust. in Iugur. Iter castellanorum angustum, undiq; præcisum. Dicti autẽ sunt Castellani à castello ea forma, qua ab oppido Oppidani, & à Vico vicani. Est & castellanus, qui castelli curam & defensionem suscipit, φρουραρχῶν.
Cāstēllātim, adverb. quasi turmatim per castella [κατὰ φρούρια. Gall. De chasteau en chasteau. Ital. Di castello in castello. Germ. Von einer Burg oder Veste zu der anderen. Hisp. De castillo en castillo, de villa en villa. Pol. Od iednego miaſtecka do drugiego Vng. Kastélyonként. Ang. From castell to castell.] Liv. lib. 7: Vt hostes, & nocturno pavore attonitos, & circa collem castellatim dissiparos aggrederentur.
Cāstrāmētŏr, pen. prod. Castra loco, sive pono. [חָנָה chandh. στρατοπεδεύω. Gal. Camper, asseoir le camp. Ital. Accampare, attendare. Ger. Das läger schlahen. Belg. Eenen läger slaen. Hisp. Assental real.

Pol. *Namioti-kl' ádes; obotzatarzam.* Vng. *Tábort iárók.* Ang. *To pitch the camp.*] Liv. 9. ab Vrbe: Eò Consules cum valido exercitu venerunt & primò circa saltus', quum utrinq; ad hostem iniqua via esset, cunctati, castrametatiq; sunt.

Cāstrēnsis, & hoc castrense, quod ad castra pertinet. [τὸ τῦ στρατοπέδυ. Gal. *Du camp, des appartenances du camp.* Ital. *Cosa di campo.* Ger. Das zu dem läger gehört. Hisp. *Cosa de real ò de la hueste.* Pol. *Do namioton przinalezaci.* Vng. *Táborí, táborhoz való.* Ang. *Pertening to the campe.*] Vnde Castrenses vigiliæ, quę castris disponuntur. ¶ Castrense peculium, est quod à parentibus vel cognatis in militia agenti donatum est: vel quod ipse filiusfamiliâs in militia acquisivit: quod, nisi militaret, non acquisiturus fuisset. ¶ Et castrensia bona dicuntur, quæ licet in militia filiofamiliâs non acquiruntur, ita tamen fiunt ipsius acsi acquisita in militia fuissent: ut sunt ea quę ex officinis acquiruntur. ¶ Ordo castrensis, qui in castris servatur pro uniuscujusq; officio. Milites enim Centurioni parebant, Centuriones Tribuno, Tribunus Legato, Legatus Consuli, & Magister equitum Dictatori.

Cāstŭlă, læ, f.p. Palliolum quo puellę nudæ infra papillas precingebantur. Varro: Castulam muher sumpserat pro succula. Hæc & στρόφιον, & Præcinctorium appellatur. [Pol. *Czasnócha.* Vng. *Pendelye, ing kebél.*

Cāstŭs, a, um, Purus, continens, & à libidinis labe immunis. [טהור *tahór* נקי *naki.* ἁγνὸς, σώφρων. Gall. *Chaste, qui n'est point corrompu.* Ital. *Casto, immaculato.* Ger. Keusch/rein. Belg. Kuysch/suyver. Hisp. *Casto ò religioso.* Pol. *Czisti, niegamratliwi.* [Vng. Szüzesség, *tisztaság.* Ang. *Chast, not corrupted, nor defloured.*] Plaut. in Pœnul. Eo sumus gnatæ genere: ut deceat nos esse à culpa castas. Virg. 2. Georg. Casta pudicitiam servat domus. Vnde dicimus uxorem castam, & castum cantum, in quo nihil est lasciviæ: & castam manū, quæ se ab alienis cōtinet. ¶ Item pro pio & religioso. Virg. 6. Aen. Quiq; sacerdotes casti, dum vita maneret.

Cāstŭs, hujus castus, per quartā declinationē, castitas. [Vng. Szüzesség. Ang. *Chastenesse.*] Varr. Et religiones & castus id possunt, ut ex periculo eripiant nostro.

Cāstē, castiùs, castissimè, Pudicè, cōtinenter, abstinenter. [ἁγνῶς. Gall. *Chastement, purement.* Ital. & Hisp. *Castamente.* Ger. Keuschlich/züchtiglich. Pol. *Powzciagliwie, niegamratliwie.* Vng. Szüzen, *tisztain.* Ang. *Chastely, without corruption of the bodie.*] Cicer. pro lege Manil. Castè, integreq; versatus est labor meus in privatorum periculis. Idem de Arusp. respon. Quo de quum Dejotarus religione sua castissimè tueretur.

Cāstĭtās, Castimonia, virginitas, [טהרה *tahoráh* נקיון *nikkaión.* σωφροσύνη, ἁγνότης. Gall. *Chasteté.* Ital. *Castitade, pudicitia.* Ger. Keuschheit/reinigkeit/zucht. Belg. Kuysheit. Hisp. *Castidad.* Pol. *Czistość.* Vng. Szüzesség, *tisztaság.* Ang. *Chastitie, singlenesse of life.*] Cic. 2. de leg. Et colendæ virgines præsint, ut advigiletur faciliùs ad custodiam ignis, & sentiant mulieres in natura fœminarum, omnem castitatem pati.

Cāstĭmōnĭă, f.p. Castitudo, castitas. [ἁγνότης. Vng. Szüzesség, *tisztaság.*] Liv. li. 9. belli Macedon. Decem dierum castimonia opus esse. Accius: Ibi fas, ibi cunctam antiquam castitudinem.

Cāstĭfĭcŭs, a, um, [ἁγνευτικός. Vng. *Tisztaságot szerzésről.*] Seneca in Hippol. Expelle facinus mēte castifica horridum: id est, quæ te castum faciat.

Cătăbăsĭs, κατάβασις, Inferior Solis meatus, vel descensus.

Cătachresĭs, pen. prod. f.t. κατάχρησις, Tropus, quem nos *Abusionem*, vel *Vsurpationem* dicimus, quum alienis abutimur perinde ac propriis, quum propria deficiunt: ut, quum piscinam dicimus pro natatione, in qua nulli sunt pisces. Simile est illud: faciesq; similima lauro: nam Facies propriè hominis est. Dicta Catachresis παρὰ τὸ καταχρῆσθαι, quod est abuti.

Cătaclīstă, [κατακλειστός. Pol. *Sedak.* Vng. *Merő/sólha.* Ang. *A garment close rounde about, as a frocke, &c.*] Vestis undiq; clausa: dicta à verbo κατακλείω: id est, undiq; claudo.

Cătaclysmŭs, m.s. [מבול *mabbúl.* κατακλυσμός. Gall. *Deluge d'éau.* Ital. *Diluuio.* Ger. Ein grosser wasserguß wie der Sündfluß/vberschwall des Wassers. Hisp. *Diluuio, reboſſadura.* Pol. *Potop, rozlanie wody.* Vng. Vízözön. Ang. *A deluge a fludde.*] Diluviū & inundatio dicitur. Varro 3. de Re rust. cap. 1: Thebę, quæ ante cataclysmum Ogygi conditæ dicuntur. Frequens est cataclysmi mentio apud veteres philosophos. Illi enim magnum quendam annum imaginabantur, cujus hyems esset Cataclysmus: Ecpyrosis verò æstas.

Cătacrisis, [דין *dín* משפט *mischphát.* κατάκρισις. Gall. *Condemnation.* Ital. *Condennaggione.* Ger. Verdamnuß. Hisp. *Condenacion.* Pol. *Osądzenie, wirok.* Vng. *Kárhoztatás.* Ang. *Condemnation.*] Condemnatio, decretum, sanctio: à verbo Græco κατακρίνω, quod est condemno, statuo, sancio. Vtitur hac voce Cicero in Epist. ad Attic.

Cătădrŏmŭs, pen. corr. Decursoriū, locus in quo equi decurrunt. [κατάδρομος. Gall. *Lice, espace à courir.* Ital. *Vn luogo ò piazza da correre.* Ger. Ein lauff oder Rennplatz. Hisp. *Carrera ò lugar*

donde corren. Pol. *Miesce doſzczigania.* Vng. *Pállya futo hely.* Ang. *A place to runne horses in.*] κατατρέχω enim decurro) Sueton. in Ner. Notissimus eques Romanus elephanto supersedens, per catadromum decurrit: id est, per stadium, in quo equites decurrere solebant imaginario prælio, ut fit sæpè in Gallia, principe spectante: *Licias* vocant. ¶ Est etiam, teste Vitruvio, machinæ genus hoc nomine, qua architecti utūtur ad sublevanda vel demittenda onera: quæ apud Iurisconsultos Catadromus χεραῖνος vocatur, quasi dicas Decurtorium grus, à figura fortasse, quòd collum haberet extensum more gruis: quales machinas etiā hodie videmus in maritimis emporiis ad exonerandā navigia accommodatas, quas etiā hodie *Grues* vocamus. ¶ Fuit & alius catadromi usus, cujus meminit Iulius Pollux lib. 4. cap. 19, quum ex sublimi theatri parte per machinam quis dilapsus aliquem rapit, & secum sursum asportat: ut quū Aurora Memnonē rapiebat, aut Iupiter Ganymedem, aut Diana Endymionē. De hoc machinæ genere videntur intelligenda esse verba Pauli Iurisconsulti, lege pen. de action. empti.

Cătagnomicum, est signū ex quo cognoscitur effectus interiorum & exteriorum.

Cătagrăphe, f.p. κατατραφή, Futurę picturę delineatio est, quā & descriptionē vocant Latini. ¶ Catagrapha autem in picturis obliquæ imagines dicūtur, ex uno tantùm latere sese ostendentes, interprete Plin. lib. 35. cap. 3.

Cătălēctĭcum metrum, κατάληκτικὸν, Dicitur cui una tantùm deest syllaba, ut apud Horatiū: Mea renidet in domo lacunar. Est enim senarium Iambicum perfectum, una syllaba minus. Acatalectică, ἀκατάληκτικὸν, dicitur quod legitimo fine claditur, cuiq; ad perfectionē nihil deest: ut, Nec fonte labra prolui caballino. Est enim jambicum senarium perfectum.

Cătălēpsĭs, f.t. κατάληψις, Occupatio, cōprehensio, cognitio. Cic. 4. Acad. & lib. 3. de Finibus: Cognitiones autem, vel si hæc verba aut minus placent, aut minus intelliguntur. κατάληψεις appellemus licet. ¶ Est præterea Catalepsis medicis, affectus cerebri, & potissimùm posterioris ejus partis, procedēs ab humoribus frigidis, cerebri ventres, præcipuè posteriores, occupantibus, respiratione tamen integra manente, oculisq; ut in vigilia apertis.

Cătălŏgŭs, penult. corr. m. f. [מגלה *meghillah* מספר *misphár* מכסה *michsáh.* κατάλογος. Gall. *Vn rolle ou rollet.* Ital. *Catalogo, tauola.* Ger. Ein Register/ein Rodel. Hisp. *Matricula do se escriuem muchos.* Pol. *Katalog, liczba, poznaczenie.* Vng. *Laistrom.* Ang. *A roll or bill of names.*] Sermo vel scriptura quæ numerum, vel ordinem recenset. Plautus in Milite: Si minus cum cura, aut catalogo loquendi lectum siet. ¶ Vltra catalogum vivit, ὑπὲρ τὸν κατάλογον ζῇ. De eo dicebatur, qui multū ætatis viveret, ut jam præscriptum illum annorum numerum præterisse videretur. Est, ni fallor, apud Lucianum. Refertur à Suida.

Cătămīdĭārĕ, act. p. Verbum Græcū est, ad Latinā declinationem deflexū, quo labascēte jam tum linguæ Latinæ puritate, nonnulli uti sunt pro deridere. [καταμωδᾶν. Gall. *Infamer quelqu'vn publiquement.* Ital. *Beffare, dileggiare.* Germ. Einem ein offne schand/spott/oder schmach anthun Hisp. *Poner ala verguenca.* Pol. *Posmiech zkogostroic.* Vng. *Meg gunyolom, neuetőm.* Ang. *To mock, to scorne, to diffame.*] Spartianus de cōstitutionibus Adriani loquens: Decoctores bonorū suorū, si suæ autoritatis essent, catamidiari in amphitheatro, & dimitti jussit: id est, deridendos omnibus per theatrū præberi: à Græco καταμωδᾶν, quod deridere, & ludibrio habere significat. Vnde id propemodū ludibrii genus esse suspicor, quo polygami afficiūtur: id est, qui multis uxoribus abutuntur, quum mitellati in scalario suggestu lascivientis plebeculæ scurrilitates obaudire perficta horā ad aliquot horas coguntur: *mitrare* id appellant: Cui nō dissimile est illud, quod Traducere Latinè dicitur. Budæus.

Cătamītŭs, penultima producta; Puer meritorius. [קדש *kadhésch.*] πόρνος μισθὸν Græci mercedem dicunt, quasi κατὰ μισθόν: id est, pro pretio. Cic. 2. Philip. O' hominem nequam! quid enim aliud dicā? magis propriè nihil possum dicere. Ergo ut te catamitum nec inopinatò quum ostendisses, præter spem mulier aspiceret. Ausonius: Aut Iovis Elysii tu catamitus eris.

Catarrance, καταυάγκη Dioscoridi, Herba est, qua ad amorum veneficia Thessalæ mulieres utebantur: unde & Thessalā herbam nonnulli appellarunt. Gesneri judicio, limonium veterum. [Pol. *Wezownik, gaiowa miodunka.*] Ejus duo sunt genera. Alterum folia habet longa, cornicis pedi similia, radicē gracilem, junceamq;: capitula aūt sex aut septem, in quibus eruo simile semen est, quod quum siccatur, ad speciem unguiū exanimati milvi contrahitur. Alterum exigui mali magnitudinē habet, radicem autem exiguam, olivæ magnitudine: folia autem figura coloreq; oleaginis similia. Posterius hoc genus Officinæ *Bistortam* appellarunt: nam supetius Herbarijs nostris est incognitum

Catangelos. Rubus apud Dioscor. lib. 4. cap. 147.

Catanchusa, idem quod Anchusa apud Dioscor. li. 4. cap. 26.

Cataphysis, κατάφυσις, Herba est pulicaris, quæ Psyllion Dioscoridi dicitur. Est autem ex iis nomenclaturis, quę veluti notha a doctioribus ex Dioscoride abjectæ sunt.

Cătaphractŭs, m.s. [שריון chamúsch. κατάφρακτος. Gall. *Gendarme armé de toutes pieces.* Ital. *Armato d'ogni parte.* Germ. Allenthalben mit Wehr vnd Waffen wol bewart/ein Küriſſer. Bel. Rontom bewaert oft gheharnaſcht. Hiſ. *Hombre armado te todo.* Pol. Wkieris vbrany. Vn. Fegyverbs. Ang. *A man of warre armed on all partes.*] Vndiq; munitus, à verbo Græco κατάφρασσω, quod est obscipio, & munio. Vnde Cataphractæ naves dicuntur, quas nos constratas, aut tectas dicimus. Servius 11. Aeneid. Cataphracti equites, qui & ferro muniti sunt, & equos similiter ita munitos habent. Saluſtius: Et sequebantur equites cataphracti.

¶ Est etiam Cataphracta, κατάφρακτη, lorica, sive thorax militaris. Vnde Vegetius scribit exercitum Romanum pedestrem cataphractis & galeis fuisse munitum. Et Liv. lib. 37: Pedites loricatos cataphractos vocat.

Cătaphractārĭi, qui cataphractis muniti sunt. Lampridius de Alexandro: Cataphractarios, quos illi clibanarios vocant, decem milia in bello interemimus.

Cătaplăsmă, atis, n.t. [κατάπλασμα. Gall. *Emplastre.* Ital. *Empiastro.* Germ. Ein Pflaſter. Belg. Een Plaester. Hiſp. *Emplastro.* Pol. *Plastr.* Vng. *Ires ruha.* An. *A plaister made of grene hearbes.*] Malagma quod constat ex floribus, eorumque furculis, & axungia: Plin. lib. 20. cap. 16: Dalion herbarius parturientibus ex eo cataplasma imposuit cum opio.

Cătăpŏtĭă, n.s. [κατάποτια. Gall. *Pillules & dutres medecines qu'on aualle sans mascher.* Ital. *Pillole.* Ger. Pillulen/oder andere Artzney die man ißt oder trincket. Bel. Pillen. Hiſp. *Pildoras que se tragan.* Pol. *Pigul'ki, albo inſze lzekarſtwa do pol'knienia, albo picyia.* Vn. *Pilula.* Ang. *Pilles.*] Pilulæ dicuntur, διὰ τὸ καταπίνειν, quod est devorare, vel bibere propriè: quoniam neq; editur, neq; lingitur id genus, sed devoratur. Plin. li. 26 cap. 8: Est & semen in usu cum melle decoctum ad catapotia, solvendæ alvi gratia.

Catapsyxis, Cicuta apud Dioscor. lib. 42. cap. 8.

Cătăpūltă, tæ, [קלע mechí. καταπέλτης. Ger. Ein Armbrust oder Kriegsrüſtung in die weite zu ſchieſſen/ſchnellbanck. Pol. *Kusza.* Vn. *Számſzerzsy.* Ang. *A ſlynge, an engyne of warre to caſt ſtones or dartes.*] Machina bellica, qua tela, aut saxa excuti solēt. Plaut. in Curc. Atque ita te nervo torquebo, ut catapultæ solēt. Cæs. 2. bell. Civil. Centones insuper injecerūt, ne aut tela tormentis emissa tabulationem perfingerent, aut saxa ex catapultis lateritium discuterent.

Cătăpūltārĭum pilum: hoc est, sagitta, sive jaculum, quod catapulta emittitur. [Vng. *Számſz erigyhöz valo nyil.*] Plaut. Curc. Ex te hodie faciam pilum catapultarium.

Cătarăcta, s.p. sive Cataractes, sive etiam geminato r, Catarracta, vel Catarractes. [ארבה arubbáh. καταῤῥάκτης, ἡ καταῤῥάκτη. Ger. Ein gähfallend Waſſer das oben herab ſcheuſt. Pol. *Przerwa.* Vn. *Meredök szakadás.* Ang. *A damme or ſluidgate.*] Locus ubi est abruptus, & præceps in flumine, unde aqua ruit potiùs, q̃ fluit. Plin. li. 5. cap. 9: de Nilo flumine: Vectus aquis properantibus ad locum Aethiopū, qui Catadupi vocantur, novissimo cataracte inter occurſantes scopulos, non fluere immēso fragore creditur, sed ruere. Dictæ autem sunt Cataractæ à verbo Græco καταράσσω, sive καταῤῥήσσω, quod inter cætera significat, cū impetu decido. Dicuntur itē Cataractæ, portæ quædā ex funib. aut catenis pendentes, quę attolli, & demitti possunt, cujusmodi in urbium portis videmus, ad hostiū irruptionem propulsandā accommodatas: item in fluminibus quibusdam emittendæ, vel retinendæ aquæ idoneas. [Gall. *La herſe ou le gril de la porte d'vne ville qu'on monte & laiſſe on cheoir quād on veut.* Ital. *Le ſarracineſſe delle porte: Le cataratte che ſe tirannoſi quando ſi dà l'acqua a i molini.* Germ. Ein Schutzgatter den man auffzichet vnd hinab leßt. Bel. Een valpoorte/oft valduere/oft slaket/oft stuyte. Hiſp. *La compuerta de la ciudad ò forteleza.* Pol. *Krata na stuyste.* Vn. *Emelisös kapu.*] Livius: Pendulas & recidentes portas cataractas. Idē: Porta cataracta dejecta clausa erat: eam partim vectibus levant: partim funibus subducunt in tāntum altitudinis, ut subire recti possent. ¶ Est item Catarractes, Pamphyliæ fluvius post Olbiam, ita dictus, quòd magno cum impetu defluat. Strabo lib. 14: Post Olbiam est qui Catarrhactes appellatur, amnis magnus, & torrentis more rapidus ab alta petra descendens, adeò ut longissimè strepitus exaudiatur. Meminit hujus fluvii & Pomponius Mela lib. 1, in descriptione Pamphyliæ. ¶ Sunt præterea Cataractæ, aves quædā fulicis similes, sed dentatæ, oculosq; habentes coloris ignei, cætero corpore candido, quæ nusquam terrarum apparent, nisi in insula Apuliæ adjacenti, Diomedis tumulo nobili: ubi & advenas Barbaros clāngore infestant. Græcis tantùm adulantur, miro discrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Vide plura de iis apud Plin. lib. 10. cap. 44.

Cătărrhŭs, m.s. Fluxus, destillatio. [καταῤῥοος, ῥεῦμα. Gal *Reume, catarrhe.* Ital. *Catarro, ſeſa, diſceſa.* Germ. Ein ſtinckender fluß des Haupts ſo in dem ſchlund hinab felle/der pfnüſet oder ſchnupffen. Bel. Den snofteen catterre. Hiſp. *Romadizo.* Pol. *Elusigl'ownüſzmarka.* Vn. *Nátha.* An. *Deſtillatiō of humours into the threat, the catarrhe.*] Differt à Coryza, & Branchō: κόρυζα enim dicitur, quū pituita nares tantùm obsidet, Gravedo Latinè dicta: Catarrhus verò, quū fauceis, palatumq; at βράγχος quum & guttur, & arteria corripitur: ob id & Arteriacum quandoque id vitiū appellant. Omnia hæc tamen Hippocrates Coryzas vocat, nostri *Deſtillationes*, quia Græcè κατὰ ἀγυιὰς nominantur in commune. Dictus est autem Catarrhus à κατὰ, ἰω, defluo, destillo.

Cătărўthŭs, pen.corr. [רוה ravé. κατάῤῥυτος. Gal. *Bagnè, arrouſé.* Ital. *Bagnato, acquoſo.* Ger. Gewäſſert vnd befeuchtet. Hiſ. *Regado.* Pol. *Owilgonÿ, okropionÿ.* Vn. *Vizes bŭdzö.* An. *Watered, moyſte.*] Latinè Irriguus, à verbo Græco κατάρδω. Vnde et ant Plin. lib. 5. cap. 4: Hipponem Africæ oppidum Catarrhytum vocatum fuisse tradit propter aquarum irrigua.

Cătăscŏpĭum, n.s. [κατασκόπιον. Gall. *Vn brigantin, petit nauire pour eſpier & deſcouurir pays.* Ital. *Fregata.* Germ. Ein Spähſchiffin. Bel. Een ſpieſchip/ een ſeyn ſchipten. Hiſp. *Naue para atalayar.* Pol. *Lodka, ſpol'nek.* Vng. *Ladik, ſayka.* Ang. *A brigantine, or barke.*] Genus navigii exploratorii, quòd circunquaque speculetur. Cic. ad Attic. ἀφράκτα Rhodiorum, & dicrota Mytilenæorum habebam, & aliud κατασκόπιον.

Cătascŏpŭs, [מרגל meraghél. κατάσκοπος. Gall. *Eſpie, eſpion.* Ital. *Spia, ſpione.* Germ. Ein Außſpäher. Hiſpan. *Atalaya, varon que atalaya.* Pol. *Spiegierz.* Vng. *Ör allo.* Ang. *An eſpyer.*] Latinè speculator. Est enim ea res speculari.

Cătēchŭmĕnŭs, pen.prod. [קטן chanúch. κατηχούμενος. Ger. Der mündtlich vnderweiſen vnd bericht iſt. Pol. *Gminek, ſzczegoly wyuczaiący ſie wiary.* Vng. *Az ki az kŏrösztyénſzŏnek fundamentomara be vétetik.* Christianitatik.] Qui sacris nondū est initiatus, sed adhuc imbuitur elementis religionis, necdū ad sacra spectanda introductus: cui mysteria fidei vivę vocis ministerio concredebantur. Bud.

Cătēgŏrēmătă, κατηγορήματα, Prædicamenta. Cic. 4. Tusc. Distinguitur illud etiam, ut libido sit earū rerum, quæ dicuntur de quodam, aut de quibusdam, quæ κατηγορήματα Dialectici appellant: ut Habere divitias, Capere honores.

Cătēgŏrĭă, f. p. [שמצה *sitnáh.* κατηγορία, ας. Gall. *Accúsation.* Ita. *Accusa.* Germ Anklagung. Hispan. *Accusacion.* Pol. *Skarga.* Vng *Vádolás.* Ang. *Accusation or accusing.*] Accusatio, à κατηγορέω, Accuso: unde & κατήγορος, Accusator. ¶ Categoriæ item sive Categoremata Aristoteli dicuntur Prædicamenta. Quin & positiones quædam à Dialecticis Categoriæ nominantur, quas prædicatorias Latinè dicere possumus: à κατηγορεῖν, prædicare. Sunt autem decem prædicamenta, circa quæ versari videtur omnis quæstio, οὐσία: id est, essentia, Qualitas, Quantitas, Ad aliquid, Agere, Pati, Vbi, Quando, Situs, & Habitus. Appellatas verò Categorias constat (ut inquit Augustinus in Dial.) propterea quòd non possunt nisi à subjectis agnosci. Quis enim quid sit homo possit agnoscere, nisi sibi hominem ponat ante oculos, quasi subjectum homini?

Cătēllă, diminutivum à catena, Vide CATENA.

Cătēllŭs., Vide CATVLVS.

Cătēnă, f. p. Vinculum est ferreum, quo vel servos, vel captivos, vel animalia irretimus, ne effugiant. [רתוק *rattók.* στέφος. Gal. *Chaine.* Ital. *Catena.* Ger. Ein Ketten. Hisp. *Cadena hecha de estauones.* Pol. *Lancuch.* Vng. *Láncz.* An. A *chaine.*] Ita dicta, quòd se capiendo teneat: quia in ea anulus anulum capit. Liv. 1. ab Vrbe: Injectæ Turno catenæ. Cic. 7. Verr. Iste hominibus miseris, innocentibusq; injici catenas imperat. ¶ Transumitur etiam ad incorporea. Seneca ad Lucil. Vna est catena quæ nos alligatos tenet, amor vitæ. Cic. pro Sestio: Hanc tetram immanemq; belluam vinctam auspiciis, alligatam more majorum, constrictam legum sacratarum catenis, solvit subitò legum cura Consul, &c.

Că.ē na·ŭs, a, um, [רתוק *rattík* אסור *asúr.* πεδίτης. Gall. *Enchainé.* Ital. *Catenato.* Ger. An ein Ketten gebunden. Hisp. *Encadenado.* Pol. *Wł'anczuch poimany.* Vng. *Meg láncz ozot.* Ang. *Bound with a chaine.*] Cæl. ad Ciceronem: Velim quidem venere prognatus tantum animi habuisset in vestro Domitio, quantum ipse catenatus in hoc habuit. Martial. lib. 7: Nulla catenatis pila est præcincta lagenis. ¶ Catenati labores, per translationem: hoc est, sese vicissim sequentes. Martial. lib. 1: Expectant curæque, catenatique labores.

Cătēnātĭo, f. t. Conjunctio, & stricta arctatio. [אחברת *machbéreth.* δέσμωσις, συζυγία. Gal. *Coniunction, liaison.* Ital. *Congiontione, ligamento.* Ger. Ein zusamen fug/ ein nût. Hisp. *Encadenamiento de cadenas, atadura.* Pol. *Skrepowanie.* Vng. *Láncz ozás.* Ang. *Binding or fastening with a chaine.*] Vitruv. lib. 2. cap 9: Et in commissuris, & in coagmentationibus ab lentitudine firma recipiunt catenationes.

Cătēnātĭŭs, a, um, Qui catena ligatus est. [ἁλυσίδητος, δεσμώτης. Pol. *Lancz uchem związani.* Vng. *Láncz al meg kötözte tt.* Ang. *Fastened with a chaine.*] Senec. lib. 3. de Ira: Irascaris catenario cani, & hic, quum multũ latraverit, objecto cibo mãsuescit. Canis catenarius, qui ad fores domus alligatur causa custodiæ.

Cătēnŭlă, diminutivum à catena. [ἁλυσείδιον, Gall. *Chainette, petite chaine.* Ital. *Catenella.* Ger. Ein Kettemlę. Hisp. *Cadenille ò pequenna cadena* Po. *Lancuszek.* Vn *Láncz otska.* An. A *litle chaine.*]

Cătēllă, vel Catellum, aliud diminutivum. [ἁλύσιον. Vng. *Láncz otska.*] Liv. 9, bel. Maced. Quintius alter Prætor suos equites catellis & fibulis donavit. Plautus Curc. Delicatum te hodie faciam, cum catello ut accubes Ferreo. Horat. 1. Epist. Nota refert meretricis acumina, sæpè catellam, Sæpè periscelidem raptam sibi flentis.

Catērvă, f. p. Propriè Gallorum legio: [חיל *ghedhúdh.* στίφος. Gall *Vne bande de gendarmes, vne multitude de gens.* Ita. *Compagnia.* Ger. Ein schar Kriegsleuten. Belg. Een schare/een menichte Hisp. *Compannia.* Pol. *Wouko.* Vng. *Sereg.* Ang. *A band or companie of men of warre, or other folkes, a route.*] sicut Phalanx Macedonum: eaq; certo numero constabat. Nã autore Vegetio lib. 2 cap 2: in caterva erant sena militũ millia. Horat. 1. Epist. Dũ fugiunt equitum turmę peditumq; catervæ. Plerunq; tamen pro quavis multitudine sumitur. Cic. 1. Tuscul. Catervæ contradicentium. Idem pro Murena: Posthumius obviã cum bene magna caterva sua venit. Virg. 2. Aen. - magna comitante caterva.

Cătērvārĭī, m. s. Catervatim conglobati. [οἱ σύμφοροι. Gall. *Vnis en compagnie.* Ital. *Vniti in frotta.* Ger. Die auff den scharen sind/ oder ohn Ordnung mit scharen zusamen gelauffen. Hisp. *Ajuntados en compannia.* Pol. *Roś strzelani lud.* Vn. *ósszue ts ömpölyödöt.* An. *Gathered in a band or multitude together.*] Suet. in Augusto: Sed & catervarios oppidanos inter angustias vicorũ temerè & sine arte pugnantes. Catervarios vocat vulgares, & non dispositos.

Cătērvātim, adver. Per catervas. [ἰλαδόν. Gall. *Par bandes.* Ital. *In frotta.* Ger. Scharechtig/ hauffechtig/ von schar zu schar. His. *De compannia en compannia.* Pol. *Wkupie.* Vn. *Seregenként.* An. *By bandes and multitudes, by routes.*] Plin. lib. 10. cap. 24: Sturnorum generi proprium catervatim volare. Liv. bel. Pun. 3: Iam primi conseruerant manus, quũ alii catervatim currerent. [Gall. *Par bandes.*] Colum. libr. 3. cap. 19: Sed illud etiam dicendum est, an plurium generum vites habendæ sint, eæque separatæ, & distinctæ specialiter, an confusæ & mistæ catervatim.

Căthārmătă, n. t. [חטאת *chatáth.* καθάρματα.] Hostiæ, quæ pro peste, alióve morbo expiando immolabantur diis. Romani *Piacula* vocabant. ¶ Erat autem interdum hostia humana, interdum ex brutorũ genere, in cujus caput mala omnia, quæ civitati imminebant, sese credebant avertere.

Căthārtĭcŭs, ă, um, Latinè purgatorius. [מבקה *menakkéh.* καθαρτικός. Gall. *Purgatif.* Ital. *Purgatoio.* Ger. Das reiniget oder purgiert. Hisp. *Purga para purgar.* Pol. *Czyszczący.* Vng. *Tisztito.* An. *Purgatiue, that cleanseth.*] Vnde Medicamentum cathartica dici potest, quod nos *Purgationem* vocamus. Cels. lib. 20: Sed medicamenta stomachum ferè lędunt: ideoque omnibus catharticis aloë miscenda est.

Căthedră, dræ, f. p. [מושב *moshháb.* καθέδρα Gall. *Vne chaire, vn siege.* Ital. *Sedia.* Germ. Ein Stul/ ein hoher Stę/ ab welchem man liset oder prediget Hisp. *Catedra, ò silla.* Pol. *Kazalnica.* Vng. *Zetczel szék, predikállo szék.* Ang. A *chaire.*] Propriè est sella sublimior professorum, recitatorum, aut declamatorum. Martial. lib. 11: De cathedra quoties surgis. Iuven. Cujus apud molles minima est jactura cathedras. Hor. 1. Serm. Sat. 10: Discipulorum inter jubeo plorare cathedras.

Căthedrārĭŏs, Philosophos vocat Seneca, umbratiles illos, quibus fatis est de virtute in cathedris garrire. οἱ ἀπὸ καθέδρας φιλόσοφοι.

Căthedrālĭtĭī, orum: ut, Cathedralitii servi, qui in cathedra herum deferunt: οἱ βαστάζοντες τὸν κύριον ἑαυτῶν ἐπὶ τῆς καθέδρας. Martial. Quum cathedralitios portet tibi rheda ministros, Et Libys in longo pulvere suder eques.

Căthŏlĭcŭs, [καθολικός. Gall. *Vniuersel.* Ital. *Catholico, vniuersale.* Ger. Allgemein. Hisp. *Vniuersal.* Pol. *Powszechny, obecny.* Vn. *Közönséges.* Ang. *Generall, vniuersall.*] Dici potest universalis, quasi circa omnia versetur: fit enim ex κατ': id est, circa, & ὅλον totum. ¶ Inde etiam Catholicon medicamentũ, quod omnibus humoribus simul vacuandis utile est. Item præcepta universalia, vel perpetua, catholica vocant, ait Quintil. lib. 2. cap. 13.

Cătillus, Catillones, Catillatio, Catillo, Vide CATINVS.

Cătīnŭs, pen. prod. m. f. quod & Catinum dicitur, vas immensum escariũ, quo pultem aut jurulenti quid ponebant: à capiendo appellatum. [קערה *keharáh.* τρύλλιον. Gall. *Vn plat ou escuelle.* Ital. *Catino, conca.* Germ. Ein Napff/ ein grosse Platten oder Schüssel Belg. Een diepe Schotel. Hisp *Plato, ò escudilla.* Pol. *Szeroka missa.* Vng. *Tál.* Ang. A *dishe or plate.*] Persius Sat. 3: -positum est algente catino Durum olus, & populi cribro decussa farina. ¶ Catinus itē dicebatur vas, in quo metalla purgabantur. Plin. libr. 33. cap. 44: Quæ è catino jactatur spurcitia, in omni metallo vocatur scoria. ¶ A Catinus fit diminutivum Catillus: à Catinum Catillum, vel Catinulum παροψίδιον. Colum. lib. 12. cap. 57: Hanc misturam quum in catillo composueris, oleum superfundito. Vide Bayfium de Vasculis.

Cătīllŭs, m. f. sive catillum, diminutivũ, [τρυβλίδιον. Ang. A *litle dishe.*] Parvum vas escariũ: Colum. lib. 12. cap. 57: Hanc misturam quum in catillo composueris, oleum superfundito. ¶ Est etiam pars superior molæ molendinariæ, sicut meta pars inferior. [רכב *récheb.* τὸ ἐπιμύλιον. Gall *Le dessus d'vne meule de moulin.* Ital *Macigno sorano.* Ger. Der oberst theil auff der Mattmüte. His. *Muela de encima para moler.* Pol. *Koś wiml'inie.* Vng. *Tálatska.* An. *The vpper part of a mill.*] Paul. in l. Quum de lanionis. §. idem consultus. ff de fundo instructo.

Căt ĭnēllŭs, à Catinus, Catinulus, catillus. [Pol. *Miśka.* Vng *Tálatska.*] Diomedes Grammat. lib. 1.

Cătillōnes, m. t. qui catillos lingunt, & pro gulosis accipi solent. [Ἰλλί κολεί, λίχνοι, λιμφοὶ ἢ λιχνοί, τρυβλία λείχοντος. Gal. *Lecheplats, gourmans, frians.* Ital. *Quelli che leccano, i piatti, mangioni, ingordi.* Ger Platten vñ Schüßlenschlecker/ fressige Leut. Hispan. *Golosos, los que lamen pos platos.* Pol. *Lakorkowie, Łakomcy.* Vng. *Tál nyalok, nyalánkok, tobzódok.* Ang. *Dishlickers.*] ¶ Catillones etiam dicebantur lupi Tyberini, inter duos pontes capti, quòd stercora circa ripas catillarent: id est, devorarent. Vide Macrob. lib. 3. Satur. cap. 16.

Cătillo, as, are, Catinos lingo. [λιχνεύω. Gall. *Lecher les plats.* Ital. *Leccare i piatti.* Ger. Platten schlecken. Hisp. *Lamer los platos.* Pol. *Polizsie misky.* Vng. *Nyalánkozom, nyalakodem.* Ang. *To lick plates or dishes.*] Plaut. in Cas. - operam uxoris polliceor foras, quasi catillatum.

Cătīllātĭo, f. t. Grave opprobriũ objiciebatur hominib. generosis, siqui provincias amicas populi Romani expoliassent, quòd eorum bona liguriisse viderentur. [λιχνεία Pol. *Vżywanie dobrznierzadem.* Vng. *Nyalakodás, fólnyalás.*] Festus.

Cătōblĕpās, pen. cor κατωβλέπας, Feræ genus est, solis Aethiopibus cognitum, solo visu hominem interficiens. Plin. lib. 8. cap. 21: Est apud Hisperios Aethiopes fons Nigris, Nili, ut pleriq; existimant, caput. Iuxta hunc fera appellatur Catoblepas, modica alioquin, cæterisque membris iners, caput tantum prægrave ægrè ferens, idque dejectum semper in terram: aliàs

internecio

internecio humani generis: omnibus qui oculos ejus vidêre, confestim expirantibus. De eadem vide & Aelianum lib. 7. cap. 1, apud quem κατωβλέπων dicitur.

Cătŏchē, f. t. κατοχή, Morbus est veterno similis: ex melancholicis & biliosis humoribus proveniens, cerebrum occupantibus, perpetuosque sopores invehentibus. Latini Vigilantem soporem interpretantur. Differt à catalepsi, quòd in ea oculi maneant aperti, in catoche autem claudantur.

Cătŏchītēs, κατωχίτης, Gemma Corsicæ insulæ, imposítam manum velut gummi retinens. Plin. lib. 37. cap. 10.

Cătŏchus, Detentio seu captio insensibilis animæ cum punctione totius corporis. Species autem hujus sunt tres. Vna somniculosa, cui lethargus inest. Alia vigilans, huic adest tanus. Tertia autem species, quam neque perperam, neque inusitatè Catochon Phreneticon aliquis dixerit. Fit autem ex mistione aggregatio Catochi, & phrenetidis, quemadmodum tiphonia, quæ aut lethargus, aut suffocans, aut lethargicus affectus dicitur. Gal. de Definit. Græcorum medici vegetiores vocaverunt, ἀπὸ τῆ κατέχειν, quod est detineri & occupari: & in eo malo constitutos, κατεχομένους nuncupaverunt. Recentiores verò fœminino genere, sed non dissimili significato, κατοχὴ ἢ κατάληψις, quasi detentionem & deprehensionem dicat aliquis nominaverunt. Paul. lib. 3. cap. 20. Vide suprà Catalepsis.

Catocœlia, κατοικοιλία, alvus, inferior venter, in quo excrementum diutius remoratur.

Cătōgĕum, κατώγεων, Domicilium subterraneum. [Pol. *Podziemne mieszkanie.* Vng. *Föld alatt való haz.*]

Catomum, mi, vinculū & catenā significat. Legit in quodā in Iuvenalē Scholio Vsuparus & à Laberico apud Sellū in versu catalectico: Tollet bona fide vos urcus nudas in catomum.

Cătōptrŏmantĭă κατοπτρομαντία, Divinatio quæ fit per speculum: de qua vide infrà in dictione MAGIA.

Cătōpyrītēs, κατωπυρίτης, Gemma, quæ ex Cappadocia venit. Plinius libro 37. capite 10.

Cătōrthōmă, pen. prod. [κατόρθωμα. Vn. *Jó tselekedet.*] Opus virtutis rectum. Cicc. Perfectum officium interpretatur, & Recte factum.

Cătorthōsis, κατόρθωσις, Recta effectio. κατορθόω, Egregiè cum virtute aliquid facio. Cic. 3. de Finib. Quæ nos aut rectè, aut rectè facta dicamus, si placet, illi autem appellant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent.

Cătŭlus, pen. corr. Propriè significat caniculum: hoc est, minorem, vel juniorem canem: ab antiquo nomine catus, quod sagacem significat. [Yi.] *ghur.* σκυμνός. Gall. *Vn petit chien ou vn petit de quelque autre beste.* Ital. *Cagnolo, picciol cane.* Ger. Ein jung Hündlin. Bel. Een jeud hondeken. Hisp. *Machorro.* Pol. *Pszek.* Vn. Kölyök. Ang. *A whelpe.*] Varro: Catulus à sagaci sensu & acuto. Cic. 2 de Natura deorū: Benè igitur idem Chrysippus, qui similitudines adjungēs, omnia in perfectis & maturis docet esse meliora: ut in equo, quàm in equulo: in cane, quam in catulo: in viro, quam in puero. ¶ Sed ponitur largè pro fœtu omnium animalium, præterquam avium, sive immānium, sive mansuetarum: unde de colubro Virgilius: catulos tectis aut ova relinquens. Et de leonibus Plinius: Raptor appropinquante tigridis fremitu, abjicit unū ex catulis. Idem: Simiæ gestant catulos, quos mansuefactæ intra domos peperêre. Idem: Muriū quoq; catuli ostentū faciunt. Idem delphinum catulos nominat. Lacertarum quoq; & cæterorum serpentiū soboles Catuli dicuntur. ¶ Accipitur quandoq; Catulus pro ipso cane. Apuleius: Catulos secū ducens venaticos, atq; sagaces. ¶ Interdum pro quodā vinculi genere, quod etiam canis dicitur. Plaut. Faciam te delicatum catulo ut acubes ferreo.

Cătēllŭs, & Catella, diminutiva à Catulus, Parvus canis, vel canicula. [σκυλάκιον. Gall. *Vn fort petit chien.* Ital. *Cagnolino, cagnoletto.* Ger. Ein gar jung Hündlin. Hisp. *Perrillo, ò perrito pequeño.* Pol. *Pszenka, pszialko.* Vng. Kölykötske, *kutyotska.* Ang. *A little whelpe.*] Plaut. in Stich. Tantillum loci, ubi catellus cubet, id mihi sat est loci. Cic. de Divin. Erat autem mortuus catellus eo nomine.

Cătēllŭlus, Catillus à Catulus. [Vn. Kölyköcske, *kutyotska.*] Diomedes Grammat libr. 1.

Cătŭlīnus, a, um, Quod est ex catulo. [σκυλακινός. Gall. *De petit chien.* Ital. *Di cagnolino.* Germ. Das von einem Hündlin ist. Hisp. *Cosa perteneciente à cachorro perro nuevo.* Vn. Kölyökből *valo.* An. *Of a whelpe.*] Vnde Plin. Catulinam carnem esitavisse Romanos ostendit lib. 29. cap. 4: Genito mane catulo res divina fit: & in cœnis Deûm etiamnum ponitur catulina.

Cătŭlīrĕ, n. q. Est gestire, & coitum maris appetere: [σκυζᾶν. Gall. *Demander le maste.* Ital. *Domandare il maschio con gesti, essere in caldo.* Germ. Leuffig seyn/ist der Hunden oder Fennen. Hisp. *Cachonda estar la perra, y todos otros animales.* Pol. *Zbiegac sfe, szukac chodzic.* Vng. *Bagzásra kéuánkozom.* Ang. *In bitches to desire the male, to go to rutter.*] & propriè de canibus dicitur: quanvis etiam ad alia transferatur. Varro: Fœturæ principium admittendi faciunt. Veris principio: tum enim dicuntur catulire: id est, naturæ instinctu in venerem rapi. Plaut. Quin meam uxorem vidi catulientem.

Cătŭlītio, f. t. propriè dicitur de canibus, quū statis anni temporibus ad venerem incitantur. [σκυζηθμός. Gall. *Appetit du maste.* Ital. *Quando la cagna brama il cane.* Germ. Das lauffen der Hunden auff Samens begierd. Hisp. *Quando la perra ésta cachonda.* Pol. *Pszia pozadliwosc.* Vn. *Bagzás.* An. *Desiring of the male in bitches, going a rutting.*] Plin. lib. 16. cap. 25. ad terram transtulit: Catulitionem (*inquit*) vocant, gestiente natura semina accipere, eaque animam inferente omnibus satis.

Cătŭlāstĕr, stri, m. s. Catuli imitator, sicut ab Antonio Antonaster. Catulaster etiam significat ipsum catulum: hoc est, parvum canem, sive filium.

Cătŭs a, um, Callidus, à sagax. [ערום *harúm.* πανοῦργος Gal. *Caut, fin, ruse, accort.* Ital. *Accorto, sagace.* Germ. Beschieden/behutsam. Hisp. *Astuto y recatado.* Pol. *Ostrozny, chitry.* Vng. Okos, *ravasz.* Ang. *Wilie, subtill, ware.*] Vnde etiam Catuli dicti sunt, teste Varrone. Horat. lib. 1. Carm. Qui seros cultus hominum recētum, Voce formasti catus, & decorae More palestræ. Idem in Serm. Post hæc ille catus, quantumvis rusticus, ibit

Cătē, Cautè, call. dé. [בערמה *behormáh.* συνετῶς. Gall. *Cautement, finement, accortement.* Ital. *Cautamente, prudentemente, scaltramente.* Ger. Beschaidentlich/ fursichtiglich. Hisp. *Cautelosamente, astutamente.* Pol. *Ostrożnie.* Vn. Okossán, *vigyázan.* An. *Subtillie, warelie.*] Plaut. Men. Sic dedet dari facetè verba. custodi Catè. Catū enim veteres acutū dicebant, teste Varr. de Ling. Lat.

Căvă, æ, f. p. κοίτη, Foramen, in quo aves nidificant. [Pol. *Dup, ptasze gniazdo.* Vng. *Vdu.* Ang. *A hole wherein birdes builde there nestes.*] Plin. Multò tamen efficacissimè, riparium pulli, ita vocant in riparum cavis nidificantes.

Căvædĭum, dii, n. s. (ut Plinius Iunior in Epist. dictione mutilata) sive Cavum ędiū (ut Varro duabus integris dictionibus) Locus est sub dio vacuus, cinctus undiq; porticibus, ad communem omnium usum [חצר *chatsér* עזרה *hazarah.* Gall. *Vne basse cour.* Ital. *Corte, chiostro.* Germ. Ein Hof in einem Hauß der vnder dem blossen Himmel ist/ aber mit gemach in vne gänge ra vmb geben. Hisp. *Cerradura ò enterramiento, corte.* Pol. *Sala abo dwor od inne bem gmachamy obtoczony.* Vng. *Környul vekiseb. kőzönseges tetek, (anagy) setálo hely.* Ang. *A porche or broad space in the court of a house to stand in.*] Hujus tria sunt genera, Tuscanicum, Corinthium, Tetrastylon displuviatum. & testudinatum. Plin. Epist. 41: A tergo cavædium, porticum, aream, &c.

Cāucălis, lis, Genus herbæ fœniculo similis, brevi caule, flore candido. Plin. lib. 22. cap. 22.

Cāucōn, καύκων, Herba est, quę etiam Ephedra, & Anabasis appellatur. ¶ Nascitur ventoso ferè tractu, scandens arborem. & ex ramis propendens, folio nullo, cirris numerosis, qui sunt juncei geniculati, radice pallida. Hęc Plin. lib. 26. cap. 7. Vulgus *Pelam* appellat: qua mulierculæ utūtur ad purganda vasa culinaria. ¶ Est etiam Caucon Triphyliæ fluvius, à quo vicini populi Caucones appellati sunt. Autor Strabo lib 8.

Caudă, f. p. quam veteres etiam Codam dicebant. [זנב *zanáb.* οὐρά. Gall. *Queue* Ital. *Coda.* Ger. Ein Schwantz. Belg. Een steert. Hisp. *Cola.* Pol. *Ogon.* Vng. *Fark.* Ang. *The tayle of any beast.*] Cic. de Orat. Oculos autem natura nobis, ut equo & leoni setas, caudam, aures ad motus animorum declarandos dedit. Virgil. 3. Georg. - extremæq; agmina caudæ Solvuntur. Vnde Caudati, & Codati, κερκωδῆς dicuntur, qui caudas habent. ¶ Interdum Cauda ponitur pro virili membro. Horat. in Sermon. Accidit ut quidam testes, caudamque falacem Demeteret ferro. ¶ Cauda blanditi, κέρκῳ σαίνειν, dicuntur qui spe cōmodi cuipiam blandiuntur. Aristophanes in Equit. eodē modo Caudam gestare, blandiri & assentari est: quæ translatio sumpta est à canibus, qui quum blandiuntur dominis, caudam movent. Pers. Sat. 4: Quin tu igitur summa pelle nequiequam decorus Ante diem blando caudam jactare popello Desinis. ¶ Ne gustaris quibus nigræ est cauda, μὴ γεύεσθαι τῶν μελανούρων. Interpretatur Plutarchus in Commentariis. De liberis instituendis: Ne commercium habeas cum improbis, & iis qui sunt nigris ac infamibus moribus. ¶ Cauda de vulpe testatur, ἡ κέρκος τῆ ἀλώπεκος μαρτυρεῖ. In eos dici solitum, qui pusilla in re cujusmodi sint declarant. Est autem vulpi cauda pro corpore major ac pilosior, ut non sit facilè celare.

Caudacus, significat suavem & mansuetum.

Cāudĕcæ, Cistellæ appellatæ sunt ex junco, à similitudine caudæ equinæ factæ. Festus.

Cāudex, vel Codex. [Yi.] *ghezáh* κορμὸς, πίλιχος. Gall. *Le tronc d'vn arbre.* Ital. *Tronco d'albero.* Ger. Der stam eines Baums. Belg. Den stronck oft block van den boom. Hisp. *Tronco de arbol.* Pol. *Pniak wektori sfzczepiam.* Vn. Első *fának dereka, tőkeie, tors, tsutak.* An. *The stumpe, stock, or bodre of a tree.*] Dicitur in fruticibus & arboribus, id quod à radice supra terram simplex assurgit: sive in quod fruticis

fruticis vel arboris à radice defertur alimentum: differtque in hoc à caule, ut caulis ad herbas, caudex verò ad frutices, & arbores pertineat. Lactantius: Caudice defecto, lachrymat ſua gaudia palmes. Virg. 2. Georg. Quin & caudicibus ſectis (mirabile dictu) Truditur è ſicco radix oleagina ligno. ¶ Eſt præterea Caudex plurium tabularum contextus. Vnde tabulæ Codices dicuntur, quaſi caudices: & nayes quibus commeatus ſubvehuntur, Caudicariæ appellantur. ¶ S cetiam Appius Claudius Caudex cognominatus eſt, quoniam primus Romanis perſuaſit navem conſcendere. Seneca de Brevit. vitæ: Claudius is Caudex fuit ob hoc ipſum appellatus, quia plurium tabularum contextus, Caudex apud antiquos vocatur. ¶ Ponitur & pro duro ſedili, ſeu pro ſede meretricia, quæ plerumque ex truncis fieri ſolet. Iuvenalis: Horrida qua ſe facit reſidens in codice pellex. ¶ Hominem præterea ſtultum, metaphoricῶs, Caudicem appellamus. Terent. in Heavton. Quæ ſunt dicta in ſtultum, caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus. ¶ Apud veteres Caudex & Codex pro eodem leguntur, ſicut Plauſtrum & ploſtrum. Et certè utriuſque eadem debet eſſe ſignificatio: quanvis hodie Codicem frequentiùs pro libro, Caudicem pro trunco accipiamus.

Caūdĕ̆ŭs, a, um, quod ex caudice eſt. [σχιζεως. Gal. *Fait du tronc d'vn arbre* Ita. *Fatto di tronco d'albero.* Ger. Das von dem ſtamen eines Baums iſt. Hiſp. *Coſa hecha de tronco de arbol.* Pol. *Rzecz mieiaka ze pnia vczinione.* Vn. *Elöfa töké bö valo, torsbol tſinalkobol valo.* An. *Made of the ſtumpe or badie of a tree.*] Plaut. in Rud. Ciſtellam iſtic ineſſe oportet caudeam in iſto vidulo.

Caūdĭcālĭs, com. t. [σχιζάδης. Gall. *Propre à fendre bois.* Ital. *Coſa atta à fendere legno.* Germ. Das da gehört zu dem zerſchneiden der ſtamen. Hiſp. *Seguron para hender lenna ò maidera.* Pol. *Lupacz pniakow.* Vn. *Tökehaſogatáſra alkolmatos.* Ang. *That is meet and apt to cleane or cutt bodies of trees.*] Ad caudices ſcindendos idoneus. Plaut. in Pſeud. Te cum ſecuri caudicali præficio provinciæ: id eſt, præpono te oneri ſcindendorum lignorum: quæ caudicis nomine appellantur.

Caūdĭcārĭŭs, a, um: ut, Caudicariæ naves, quę commeatus per Tyberim ſubvehunt: quòd ex lignis craſſioribus cavatis fierent. Fitque à caudice, dum pro trunco ſeu tabula ponitur: quæ & Codicariæ dicuntur.

Cāvĕă, Vide CAVVS.

Cāvĕo, es, cautum, n. f. ſignificat cautionem: hoc eſt, diligentiam adhibeo, provideo, proſpicio ne aliquid præter ſpem accidat. [משמר *miſchmár* נצר *nazhár.* φυλαττω. Gall. *Se contregarder, eſcheuir, pourvoir & donner de garde.* Ita. *Schiffare, prouedere cautamente.* Ger. Hüten/mit fleiß ſich fürſehen/ſorg haben. Bel. Ick wachte oft myde my. Hiſp. *Huir, proueer a alguna coſa:* Pol. *Strzegę ſię, oſtrożnie ies tem.* Vng. *El kerwlöm, magam tſ'le meg őſzom, el tánoſztatom.* Ang. *To be ware and circumſpect to foreſee leaſt he be deceiued.*] ¶ Varia hujus conſtructio eſt. Interdum abſolutè ponitur. Plautus: Cave nemo id intelligat. Interdum cum dativo. Cic. Famil. lib. 7: Tu qui cæteris cavere didiciſti, in Britannia, ab inſedatis ne decipiatis, caveto. Quo in loco Cavere verbū proprium eſt Iuriſconſultis & pattonis. Illi enim dicebantur cavere ſuis clientibus, quum proſpiciebant ne circunſcriberentur in contractibus, pactis & judiciis. Cic. in proœmio Topicorum ad Trebatium: Etenim quum tu mihi, meisque multa ſæpè caviſſes, veritus ſum, ne ſi gravarer, aut ingratum id, aut ſuperbum videretur. Terent. in Evnucho: Iſthuc eſt ſapere: ut hoice inſtruxit, ipſe ſibi cavit loco. ¶ Cum dativo & accuſativo. Plaut. in Bacchid. Hæc ita me orat, ſibi qui caveat aliquem ut reperiam hominem, Iſthoc milite ut ubi emeritum ſibi ſit, ſe revehat domum: id, amabo te, huic caveas. P. Quid iſti caveam? *&c.* Et Cato de Reruſt. cap. 5: Scabiem pecori & jumentis caveto: id eſt, vrdeto ne ſcabie inficiantur. ¶ Cum dativo & ablativo mediante præpoſitione ab. Plaut. in Pſeud. -hercle, quin ut tu prædicas, Cavendum eſt mihi abs te irato. ¶ Cum accuſativo. Terent. in Evnuch. Quod cavere poſſis, ſtultum eſt admittere. Cic. ad Att. Bibulus Pompeium fecerat certiorem, ut caveret inſidias. Sunt aliæ quoque in hoc genere loquendi formæ: ut, Cave facias, pro Cave ne facias. Cave faxis, pro Cave ne feceris, μὴ ποιήσῃς, μὴ ποιήσης. Cave reſponderis, pro Cave ne reſpondeas. Quæ omnia ſine Vt, aut Ne, Latinè dixeris, aut etiam cum illis. Terent. in Andria: Tum id cavit, ne unquam infamiæ ea res ſibi eſſet. Cum Vt, Plautus in Bacchidibus: Quid iſti ut caveam? ¶ Quin & in jure uſus eſt hujus verbi, quum ſcilicet (ut tradit Alciatus) ſignificat ſecurum facere. Is autem ſecurus eſt, cui vel pignore, vel fidejuſſione conſultum eſt. Itaque pignoribus, & fidejuſſoribus cavere dicimur, cùm pignora & fidejuſſores damus. ¶ Cavere aliquando ponitur pro ſtatuere & jubere. Cicer. de Finib. lib. 2: Sed ut ſit, etiámne poſt mortem coletur, idque teſtamento cavebit is, qui vobis quaſi oraculum ediderit, nihil poſt mortem ad nos pertinere? ¶ Hinc componitur Præcaveo, quod eſt diligenter caveo. Terentius: Hoc tempus præcavere mihi me monet. ¶ Invenitur & Cavo, is, in eadem ſignificatione. Horat. in Serm. Vade, vale, cave, ne titubes, mandataque frangas. Vbi, ve, ſyllabæ brevitas ſatis arguit tertiæ Conjugationis imperativum eſſe, non ſecundæ, quæ neceſſariò produceretur.

Cāutŏr, m. t. [משמיר *mazhír* כשך *choſech.* φυλακτικὸς, ἐγγυητής. Gall. *Celuy qui garde, & enſeigne qu'on ne ſoit trompé.* Ital. *Quello che diffende gli altri.* Ger. Behüter / ſorgtrager. Hiſp. *El que defiende los otros.* Pol. *Obronca, oſtrożnik.* Vng. *Otalmazo.* An. *He that is ware and circumſpect.*] Qui cavet, & providet aliis: quales erant Iuriſconſulti & patroni, qui conſultoribus aut clientelis ſuis cavere ſolent, & providere ne quid cauſa eorum detrimenti acciperet. Plautus in Epid. Iam cautor ipſe caprus eſt. Cicero pro Seſtio: At ille ſceleratiſſimus, ex omnium ſcelerum colluvione natus, parum ſe fœdus violaturum arbitratus, niſi ipſum cautorem alieni periculi ſuis propriis periculis terruiſſet, *&c.*

Cāutĭo, onis, f. t. Proviſio, evitatio, [משמר *miſchmár.* אזהרה *azharáh.* φυλακή. Gall. *Caution, ſeureté, prounoyance, aſſeurance:* Ital. *Cautione, ſigurtà.* Ger. Behutſamkeit/ fürſchung/ ſorgſamme. Hiſp. *Caucion ò cautela.* Pol. *Oſtrożnoſć.* Vng. *Onás, otalmazás.* Ang. *A taking heed and prouiſion.*] Cic. 4. Tuſcul. Quoniamque ut bona natura appetimus, ſic à malis natura declinamus: quæ declinatio ſi cum ratione fiet, Cautio appellatur: eaque intelligatur in ſolo eſſe ſapiente. Idem de Amicitia: Omnino omnium horum vitiorum atque incommodorum una cautio eſt, atque una proviſio, ut ne nimis citò diligere incipiamus, néve non dignos. ¶ Cautio eſt, loquutio frequens eſt apud Comicos, pro Cautione eſt opus, ſive, Caverdum eſt. Terent. in Andria: Puerum autem ne reſciſcat mihi eſſe ab illa, cautio eſt. Plaut. Pſeud. Ne quiſquam pertundat crumenam cautio eſt. ¶ Cautiones etiam à Iuriſconſultis vocantur fidejuſſiones, aut aliæ ſatisdationes quibus nobis cavetur: id eſt; ſecuri reddimur. [ἐγγυήσεις. Ang. *A bill of ones hande or bonde of aſſurance.*] Vlpian. l. Ita autem. §. Iulian. ff. de adminiſtratione tutelæ. Nemo enim jus publicum remittere poteſt hujuſmodi cautionibus. ¶ Cautio hæreditaria; Gaius D. libr. 10. Tit. 2. l. 5: Cautiones hæreditarias in æde ſacra depoſi jubet non ad licitationem rem deducere. Cautio de rato, de rato cavere. D. lib. 3. Tit. 4. lib. 6; Actor univerſitatis ſi agat, compellitur etiam defendere, non autem compellitur cavere de rato. Sed interdum ſi de decreto dubitetur, puto & interponendam de rato cautionem. Vide Ratihabitio.

Cāutĭōnālĭs, le, adjectivum: [φυλακτικὸς, ὀλαβητικός. Vn. *Okós eſzes, otalmazo.*] ut, Cautionales ſtipulationes Prætoriæ, apud Vlpianum de Præt. ſtip. lib. 46. Digeſt. Prætoriarum ſtipulationum tres videntur eſſe ſpecies, Iudiciales, Cautionales, Communes. Et paulò pòſt: Cautionales autem ſunt, quæ inſtar actionis habent.

Cāutŭs, m. ſ. Prudens, circunſpectus, & qui ſibi ſcit cavere. [משמר *miſchmar* ערום *harúm* נבון *nabón.* ὀλαβὴς, φρόιμος, πφυλαγμένος. Gall. *Caut, fin, prudant, bien aviſé.* Ital. *Cauto, proviſidente, ſicuro, ſcaltro o accorto.* Germ. Behutſam/fürſichtig/geſchwind. Bel. Wyslaves. Hiſp. *Cauteloſo, aſtuto y recatado.* Pol. *Oſtrożny, opatrzny.* Vng. *Eſzes, okos.* Ang. *Ware, circumſpect.*] Terent in Phormione: Vt cautus eſt, ubi nihil opus eſt. ¶ Nonnunquam ponitur pro tutus. Cic. pro Cecinna: Quo res muliebri eſſet cautior. ¶ Vnde Incautus, q neſcit ſibi cavere. ἀδόκητος, ἀφύλακτος. Liv. lib. 3: In incautum hoſtem decumana porta erupit.

Caute, adverb. Prudenter, callide. [בערמה *behormáh.* πανούργως, πφυλαγμένως. Gall. *Cautement, ſmement, prudemment.* Ital. *Cautamente, prudentemente, ſcaltritamente.* German. Behutſamelich / fürſichtiglich. Belg. Wyſſelyck. Hiſpan. *Cauteloſamente, aſtutamente.* Polon. *Oſtrożnie, opatrznie.* Vngar. *Okoſſan, eſzeſſen.* Ang. *Warelie, circumſpectlie.*] Plaut. in Curcul. Cautè ut incedas via.

Cāutim, idem eſt quod Cauté. [Vn. *Okoſſan, eſzeſſen.* An. *Aduiſedlie, warelie.*] Terent. in Heavt. Sed hæc ita, ut ſunt, cautim & paulatim dabis.

Cāutēlă, pro Cautione. [משמר *miſchmár* φυλακή. Germ. Verſicherung. Pol. *Przestroga, dorzenie.* Vn. *Onás, otalmazás, okoſság.* An. *A taking heade, an aſſurance.*] Paulus in l. Si defunctus §. qui ad communi. ff. de procurat. Qui ad cōmuni dividundo judicium datus eſt ad agendum idem, & defendendum videbitur datus, duplici cautela interponenda. Pompon. in leg. Quanvis convenerit. ff. de pig. act. Prius idonea cautela à debitore pro indemnitate ei præſtanda.

Cāvērnă, Cavernoſus, Cavernula, Vide CAVVS.

Cāvĭārēs hoſtiæ, quæ & Cavæ, Erant partes hoſtiæ cauda tenus, quæ in ſacrificio pro collegio Pontificum quotannis ponebantur. Feſtus.

Cāvīllă, læ, f. p. & Cavillus. li, Irriſio quædam jocoſa. [לעג *láhagh* קלס *kéles.* σκῶμμα. Gall. *Moquerie ioyeuſe, brocard, ioyeuſe mocterie.*

mentarie. Ital. Scherzo. Germ. Ein Spottwort/ ſcherts. Belg. Een boerdinghe ſchimp. Hiſp. Motelaſtimero, eſcarnio. Pol. Poſmiech, zartowna mowa. Vn. Guggolás. An. A mock. ſcoffe, or ieſt.] Plautus in Aulul. Pone hoc ſis aufer cavillam: non ego nunc nugas ago. Idē in Trucul. Quid id eſt, amabò, iſthęc ridicularia, cavillationes vis, Opinor, dicere, ita ut pauxillū differat à cavillis.

Cāvīllŏr, aris, deponēs. p. à Calvo, is, teſte Nonio, Iocoſè ludo, dicta dico. [הִתְקַלֵּס hithkallés צְחוֹק tſchék. σκώπτω, χαρτομῶ. Gall. Se moquer, brocarder. Ital. Scherzare, beffare, ingannare. Ger. Spotten/ ſchertzen / in ſchimpff einen vexieren/ vnd verlachen. Bel. Spotten/ ſtecken/ ſchimpen. Hiſ. Motejar, burla, ò eſcarnecer, vſer de malicias. Pol. Vexuie, poſmiech ſtrole, ſfidze. Vng. Iáczottatom, guggólom. viſzzálkodom. An. To ieſt, to wrangle or reaſon ouerth wartlie about wordes.] Cicero 2. de Orat. Vt ille in Gorgia Socrates cavillatur. Idem ad Quint. Fratrem libr. 2: Præterea togam ſum ejus prætextam, quam erat adeptus Cæſare Conſule, magno hominum riſu cavillatus. Item 4. de Natura deor. Atque etiam in eo cavillatus eſt, æſtate graveſſe aureū amiculum, hyeme frigidum. Eſt & Cavillari. in diſceptationibus fallacia & dolo uti. σοφίζομαι. Hinc Cavillatio, ſubdola (ut Caius Iuriſconſultus definit) ratio, quam conſcii nobis mendacii, vincendi tamen cauſa proferimus. Vnde Boëthius ſuper Topic. ſcribit, cavillationem partem quandam Logices eſſe, quum inquit: Colligendi facultas triplici diverſitate tractatur. Aut enim veris & neceſſariis argumentationibus diſputatio decurrit: & Diſciplina vel Demonſtratio dicitur. Aut tantùm probabilibus: & Dialectica dicitur. Aut apertiſſimè falſis: & Sophiſtica, & Cavillatoria perhibetur. Sic Seneca & Cicero Cavillationes dixerunt, quæ Græcè, σοφίσματα nuncupantur. Vlpianus in l. Natura. ff. de verb. & rer. ſignificat. Cavillationis natura, quam Græci σοφιστικὴν appellaverunt, hæc eſt, ut ab evidenter veris, per breviſſimas mutationes diſputatio perducatur. ¶ Eſt item Cavillatio arguta irriſio; quam Græci παρημίαν, vel σκῶμμα appellant. Cicer. 2. de Orator. Quum duo (*inquit*) ſint facetiarum genera, alterum æqualiter in omni ſermone fuſum, alterum peracutum & brevè, ſuperior Cavillatio, altera Dicacitas nominata eſt. Suetonius in Veſpaſ. Et maximè tamen dicacitatem in deformibus lucris affectabat, ut invidiam aliqua cavillatione diluceret, transferrétque ad fales.

Cāvīllātŏr, m. t. Deriſor. [מְלִיצִי mallhíb מִתְקַלֵּס mithkallés מְבַחֵק meſſachék. φιλοχλεύαστος, φιλόψογος. Gall. Moqueur, gaudiſſeur. Ital. Truffatore, trouator di qualche falſo. Ger. Ein Spottvogel/ faßer. Hiſp. Burlador, que vſa de malicias. Pol. Szyderz. Vng. Guggolo, viſzszálkodo. Ang. A quareller or wrangling fellowe.] Cicer. ad Attic. libro 1. Conſul autem ipſe parvo animo, & pravo, tamen cavillator, &c. Plautus: Cavillator facetus, vel conviva commodus item ero.

Cāulă, læ, f. p. Stabulum ovium, ovile. [נָוֶה cheſle. ἔπαυλις, ὀρθοστάτιον. Gall. Eſtable, teſt, bergerie. Ital. Stalla; Germ. Ein Schafſtat. Bel. Een ſcaeps coye. Hiſ. Hato, aprisco de ganado. Pol. Owczarnia. Vng. Akol, istálló. An. A sheep houſe or fold, a sheepecoute.] à Græco αὐλή, (ut quidam putant) quòd non ſolùm atriū vel aulam, ſed etiam ſtabulum, & omnia ſepta deſignat. Feſtus à Cavo Caulam derivat; quòd, apertè Varro de lingua Lat. 4. probat: quòd antiqui ante uſum tectorum, oveis in antra ducebant. Sed verius ἀπὸ τῶν καυλῶν: nam etiam nunc fiunt ex viminibus ſepta. Virg. 9. Aeneid. Ac veluti pleno lupus inſidiatus ovili, Quum fremit ad caulas. A' veteribus verò Caula pro quocunque receptaculo accipiebatur. Lucret. lib. 6: Diſpergunt animas per caulas corporis omnes.

Cāulĭs, hujus caulis, maſc. gen. t. In herbis dicitur ipſum robur, ſive ſtipes: id eſt, ea herbæ pars, unde ſe producunt folia aut ramuſculi. [גִּבְעוֹל ghibhól. καυλός. Gall. La tige d'vne herbe, legros. Ital. Il gambo de l'herbe. Germ. Der ſtengel an den Kreuteren / auff welchen die Bletter wachſen Hiſp. Tallo de la yerua ò planta. Pol. Gł'ab. Vng. Fw'uek ſzáratorſa. Ang. The ſtalke or ſtumpe of an hearbe.] Plin. lib. 19. cap. 8: Sativi autem differentiæ in folio denſo, criſpo, aut rariore, & leviore: item caule tenuiore aut craſſiore. Idem lib. 18. cap. 7: Fabæ in folia exeunt, ac deinde caulem emittunt nullis diſtinctum internodiis. ¶ Similiter in arboribus & in vite Caulis dicitur, ad quem alimentum defertur, quique ſupra terram exurgit. Radix autem plantæ eſt, unde alimentum attrahitur à terra: Ramus, quod à candice exit. Surculus, qui è ramis oritur. Varro: Ex ſarmento caules qui nati ſunt, de his plurimum valent. Virg. lib. 12: Puberibus caulem foliis. ¶ Ponitur & pro quibuſcunque oleribus. Iuvenal. Satyr. 1: Caules miſeris atque ignis emendus. ¶ Caulis item in volucrum pennis dicitur calamus extra cutem eminens, è quo plumea illa lanugo erumpit. Plin. lib. 11. cap. 39: Pennarum caules omnium avium præciſi non creſcunt, vulſi autem renaſcuntur. ¶ In animalium quoque caudis caulis dicitur illud unde pili naſcuntur. Idem libro 11: Boum caudis longiſſimus caulis, atque in ima parte hirtus. ¶ Quandoque (ſicut docet Servius) ſumitur pro virili membro: quandoque pro ferro, & pro quolibet haſtili. ¶ A' caulis fiunt compoſita, Vnicaulis, & multicaulis. Idem libro 12: Eſt & illa differentia, quòd quædam in his multicaulia, ramoſaque ſunt, ut carduus.

Cāulĭās, liæ, καυλίας, Succus ex caule laſerpitii, qui in vas conjectus, admiſto furfure, ſubinde concutiendo, ad maturitatem perducebatur. Plin. lib. 19. cap. 3.

Cāulĭcŭlŭs, m. ſ. diminutivum à Caulis. [καυλὸν. Pol. Gł'abek. Vng. Torſatiska. Ang. A litle or tender ſtalke.] Plin. Hic eſt quidam ipſorum caulium delicatior, teneriorque cauliculus.

Caulĕſco, is, in caulem exeresco, caulem produco: [καυλοῦμαι. Gall. Produire ſatige. Ital. Creſcere nel gambo & nelle ſogliе. Germ. Stengel vbertommen/ in ſtengel ſchiſſen Hiſp. Creſcer el tallo. Pol. Wgł'ab roſnę. Vng. Szárba indúlok. Ang. To waxe, to aſtake.] licet quandoque ponatur pro folia producere: unde & Decaulescere contrarium, quod ſignificat ſine foliis fieri, ἀποκαυλοῦσθαι. Plin. lib. 19: Raphanus uti jucundior detractis foliis antequam decaulescat.

Cāulīnum vinum, juxta Capuam proveniens, ab agro ita nominatum. Plin. lib. 14. cap. 6: Campania nùper excitavit novis nominibus autoritatem ſive cura, ſive caſu, ad quartum à Neapoli lapidem Trebellicis, juxta Capuam Caulinis & in ſito agro Trebulanis.

Caūlōdēs, καυλώδης, Braſſicæ ſpecies eſt, lata habens folia, è caule exeūtia: unde & nomē accepit. Autor Plin. lib 20 cap 9.

Cauma, atis, [חַמָּה chammáh. καῦμα, Latinè color, διὰ τὸ καίεσθαι, quod eſt uror. Gal. Chaleur. Ital. Calore. Hiſp. Calor. Pol. Cżiepł'oſcz. Vng. Hévſég. Ang. Exceading heate.]

Caūnĭæ, ſive Cauneæ, καυνίαι, Fici genus minutum, quod è Cauno maritima Cariæ urbe advehebatur. Cic. 2. de Divin. Quum M. Craſſus exercitum Brunduſii imponeret, quidam in portu carricas Cauno advectas vendens, Caunеas clamitabat.

Cāvo, Cavas, Cavatus, Cavea, Vide CAVVS.

Caūpo, vel Cupo, onis, maſcul. gen. t. Eſculentorū poculentorumque venditor. [κάπηλος. οἰνοπώλης. Gal. Tauernier, qui vend en detail. Ital. Hoſte, hoſtiere, tauerniere German. Ein Wirt/ der Speiß vnd Tranck vertaufft. Belg. Een Weert. Hiſp. Tauernero ò ventero. Pol. Goſpodarz napoi ꝛ pokarm przedaiacy. Vng. Kufár. Ang An huckſter, a tauerner.] Vlpia. in l. j 6. caupones autē. ff. naute, caup. ſtabul. Caupones autem & ſtabularios ęquè eos accipiemus, qui cauponā vel ſtabulū exercēr, inſtitorésve eorū. Martial. lib, 1: Non potes, ut cuperes, vendere caupo merū. Cicero 2. de Divinat. Quū duo quidam Arcades admodum familiares iter unà facerent, & Megaram veniſſent, alterum ad cauponam diverteſſe, ad hoſpitem alterum, &c.

Caūpōnă pen. prod. vocatur tàm mulier quæ vinū & eſculenta vendit, quàm ipſa taberna vinaria. [זוֹנָה zonáh. κάπηλις. Gal. Tauerne, ou boutique où op vent en detail. Ita. Hoſteria, tauerna. Ger. Ein Wirtsfraw: Item, ein Wirtshauß / Weinhauß. Belg. Een Tauerne. Hiſp. Tauerna ò ventera, tauerna ò venta. Pol. Goſpoda poſpolita, karczma. Vng. Kufirnö, kortſomáros, kortſoma. Ang. A tauerne, a woman ſel ling wine.] Cicer. in Piſonem: Nónne tibi nox erat pro die? non ſolitudo pro frequentia? caupona pro oppido?

Caūpōnŭlă, diminutivum, [καπηλίον, καπηλεῖον. Pol. Karczemka. Vng. Kortſomátska, kuſirotska. An. A tipling houſe.] Cicer. 2. Philip. Delituit in quadam cauponula, atque ibi ſe occultans perpotavit ad veſperam.

Caūpōnārĭă, æ, f. p. ars cauponandi: [καπηλική An. A victuallers or tauernes craſte.]

Caūpōnĭus, a, um, quod ad cauponem pertinet. [καπηλικὸς. Gall. De tauerne, des appartenances de tauerne. Ital. Coſa che apartenga à l'hoſte. German. Das zum Wirt gehört. Hiſp. De tauerna ò venta. Pol. Karczemni. Vng. Kortſomához, kuſárhoz valo. Ang. Pertening to a tauerne.] ut, Ars cauponia. Iuſtinus lib. 1: Iuſſitque cauponias, & ludicras arteis, & lenocinia exercere. Martianus de fund. inſt. & inſt. legat. I pictoris: Et inſtrumento cauponio inſtitorum.

Caūpōnŏr, cauponaris, pen prod. d. p. Cauponariam exercèo, vel re aliqua lucri cauſa ad quæſtum abutor, [καπηλεύω. Gal. Tauernet, vendre en detail, debiter. Ital. Vendere a l'hoſteria. Ger. Wirtſchafft treiben / Grempten. Hiſp. Vender en tauerna, andar por tauernas. Pol. Goſpodarnię, przekupnie. Vng. Kufirkodóm. Ang. To ſell wine and other victuilles.] Atque hinc caupo, caupona, & caupa, ſive cupa. Olim autem hoc verbum non de una tāntùm re, ut nunc, ſed ad multa extendebatur, ut καπηλεύειν, Græcum. Itaque Ennius dixit apud Ciceronem de offic. lib. 1: Cauponari bellum: quod ex Aeſchylo deſumpſit, qui dixit: ἃ καπηλεύειν μάχης. Scaliger in Varronem.

Caūsĭă, [καυσία. Ger. Ein Schatthut oder Schirhut. Pol. Zawoy.] Regiū capitis tegmen apud Macedones. Valerius Maximus lib. 5: Quemadmodū Antigonus caput Pyrrhi texit cauſia, qua velatum caput more Macedonum habebat. Alibi etiam tenuiores cauſia uſos legimus. Plaut. Perſa: Tunicā, atque

zonam,

zonam, & chlamydem afferto, & cauſiam.

Caũsō, vel Cauſo, [חם *chom* קדחת *kaddáchath.* καῦσος, ἡ καύσων. Gall. *Ardeur extreme.* Ital. *Ardore, calore exceſſiuo.* Germ. Brunſt vnd groſſe Hitz. Hiſp. *Ardor, calor eſtranno.* Pol. *Zapalczywoſcz, goracoſc.* Vng. *Heuſég, rekkenő héu.* Ang. *Extremeheat.*] Aeſtus ſeu ardor. Inde ab Hippocrate Cauſon febris æſtuans appellatur.

Caũsă, f. p. [סבה *ſibbáh* דבר *dabár* עלילה *haliláh* עטם *táham.* αἰτία. Gall. *Cauſe, raiſon.* Ital. *Cauſa, cagione.* Ger. Ein vrſach. Bel. Een oorſaete. Hiſp. *Cauſa ò el echaque ò la occaſion.* Pol. Przyczina. Vng. Ok, wgy. An. *A cauſe, a reaſon.*] Propriè dicitur id, ex quo, vel propter quod, vel per quod, vel à quo aliquid fit. Cicer. de Fato: Cauſa ea eſt, quæ id efficit, cujus eſt cauſa ut vulnus, mortis: cruditas, morbi: ignis, ardoris. Et paulò pòſt: Nulla igitur earum eſt cauſa, quoniam nullam rem ſua vi efficit id, cujus dicitur cauſa. Differt autem Cauſa à Ratione: quòd Cauſa dicitur impulſus ipſe ad aliquid agendum: Ratio verò ordo gerendorum ex cauſa venientium. ¶ Eſt & aliud frequens bonis autoribus. Quid cauſæ eſt? πῶς οὖν; id eſt, negaréne quiſquam poteſt, vel cauſam aliquam afferre? &, Cauſam haud dicam: id eſt, per me licet, non recuſabo. Quatuor autem cauſarum genera ſcripſit Ariſtoteles. Materialem, ex qua aliquid fit: Formalem, per quam aliquid tale fit: Efficientem, à qua aliquid fit: Finalem, cujus gratia aliquid fit. Hinc rerum omnium opificem Deum, cauſam cauſarum eſſe affirmat. ¶ Per tranſlationem Cauſa dicitur omnis actio quam in ſenatu vel in foro habemus. [Pol. *Sprawa przed vrzędem.* Ang. *A controuerſie in ſute, a mater to be ſpoken of before audience.*] δίκη. Vnde tria eſſe cauſarum genera ſcribit Cicero: Demonſtrativum, τὸ ἐπιδεικτικὸν εἶδος: Deliberativum, τὸ συμβουλευτικὸν: & Iudiciale, τὸ δικανικόν. Ex his tamen magis propriè cauſa dicitur, quæ judicialis eſt: unde & cauſam pro lite ac controverſia ponimus: ut, Cicero diligenter egit cauſam Milonis. Cic. 2. de Orat. Atque in civium cauſis, diſceptationibúsque diverſantur. ¶ Interdum Cauſa dicitur occaſio, ἀφορμή. Terentius in Eunucho: Nunc diu aliquam cauſam quærebat, quamobrem inſigne aliquid faceret. ¶ Interdum dicitur excuſatio, ἀπολογία: ut, Honeſta eſt cauſa mei diſceſſus. ¶ Interdum ratio, λόγος. Ovid. lib. 1. Faſtor, Tempora cum cauſis Latium digeſta per annum. ¶ Interdum origo, ἀρχή. unde & quidã cauſam à caſu dictam exiſtimant, quòd initia & origines rerum, quę cauſæ ſunt, Caſu eveniant, Nonnulli à Chaos, detracta aſpiratione, quòd cõfuſa illa materia prima omnium rerum cauſa fuerit. Alii à Græco καῦσις, quod ardorem, ſeu incendium ſignificat, quòd cauſa ſit quæ nos accendit ad aliquid agendum. ¶ Alii à cavendo, quòd ea ſit quæ caveri ut aliquid agatur, aut non agatur. ¶ Cauſa item pro partib. accipitur. Lucan. lib. 1: Victrix cauſa deis placuit, ſed victa Catoni. ¶ Cauſa deſerta, ἐρήμη δίκη, dicitur quum nemo repugnat. Tranſlatum à judiciis, ubi nonnunquam altera pars cedens tradit cauſam adverſario. Itaque deſerta cauſa vincere, eſt vincere nullo contrà pugnante. ¶ Huic ſimillimum eſt, Heteromolia cauſa, ἑτερομόλιος δίκη, ἀπὸ τῆ ἑτέρου μολεῖν, quòd alter duntaxat accedat. Vſurpabitur, nõ ineleganter ubi quis damnat abſentem. At quoniã cauſa aliter à philoſophis, aliter à medicis, aliter à Iureconſultis, aliter à Rhetoribus conſideratur, viſum eſt hîc operæpretium, ſingulorũ cauſas ſeorſum recenſere: præterquàm Philoſophorum, quæ priùs erant appoſitæ.

Medicorum.

Cauſa, alia eſt procatarctica: id eſt, evidens, alia ſynectica: id eſt, conjuncta, ſive continens, alia præcedens, ſive interna. Procatarctica eſt, quæ dum adverſam valetudinẽ creavit, ſeparatur: ut canis mordens, ſcorpio pungens. Cauſa conjuncta eſt, quę quum præſens eſt, ejus quoque affectus adeſt: quum verò deſinit, etiã affectus evaneſcit: ut lapis in veſica, unguis in oculo. Præcedens cauſa eſt, quæ à procatarctica præparatur & adjuvatur. Vel eſt, qua aucta augetur, & qua ſublata aufertur effectus. Perfecta, quæ eundẽ in ſeipſa finem facit. Cauſæ abditæ in medicina vocantur, in quibus requiritur, ex quibus principiis corpora noſtra ſint, quid ſecundam, quid adverſam valetudinem faciat. Celſ. lib. 1: Cauſæ evidentes in medicina vocantur, in quibus quæritur initiũ morbi, calor attulerit an frigus, fames an ſatietas, & quæ ſimilia. Cauſas omnium morborum lege apud Hippocratem libro de Flatibus. Cauſę morborum ſunt, ſpiritus, & aër eodem. Cauſa eſt, ad quam aliquid ſequitur. Ad eam verò aliquid ſequi, & ex ea, per eam, ab ea: aut ex ejus gratia aliquid fieri. Cauſa in actu, quæ ſimul cum effectu exiſtit. Cauſa in potentia, quæ non ſimul cum potentia exiſtit. Cauſa efficiens vocatur, à qua aliquid fit. Cauſa finalis eſt cujus gratia aliquid fit. Cauſa formalis eſt, per quam res habet eſſe. Nam dat eſſe rei, & eam conſervat in eſſe. Ipſa nanque præſente res eſt, & ipſa fugiente perit. Cauſa per ſe vocatur, quum aliquid ſuapte natura ſit, cauſalitatis nomine pariter eſt expreſſa. Cauſa per accidens, quæ ad effectum eum non ordinatur, aut cauſalitatis nomine minimè eſt expreſſa. Cauſa materialis, ex qua cum aliquo aliquid fit, vel ex qua quum forma ſit compoſitum, vel in qua aliquid, ut in ſubjecto. Cauſa propinqua eſt quæ particulari nomine deſignatur: aut inter quam & effectum haud multæ interjacent cauſæ. Cauſa remota, quæ nomine communi deſignatur, aut inter quam & effectum multæ interjacent cauſæ.

Iureconſultorum.

Cauſa, verbum generale eſt, quod comprehendit principiũ negotii quum proponitur, & quum quis deliberat, & proponit ut litiget. Quum verò diſcutitur, Iudicium eſt, quod accipitur non ſolùm quum ipſum factum diſcutitur, ſed etiam tractantur ea, quæ præparatoria dicimus ipſius diſcutionis. At ubi judicatum fuerit, dicitur facta juſtitia: quia tum jus unicuique eſt redditum. Alciat. lib. 2. Diſpunct. capite 24. l. Lis. Vnde Cauſa Vlpiano facta eſt unde obligatio oritur, quod Rhetores αἴτιον vocant. Idem in lib. 9. ff. Si cert. Et cauſa tranſitivè, dicitur omnis actio, quam in ſenatu vel in foro habemus. Et Cauſidici patroni dicuntur, qui in cauſis judiciisque verſantur, ubi lites & controverſiæ: id eſt, cauſæ judiciales aguntur. Cauſa dicitur id ex quo, vel per quod, vel à quo, vel propter quod aliquid fit. Differtque hoc à Ratione, quòd Cauſa eſt impulſus ipſe ad aliquid agendum: Ratio verò, ordo gerendorum ex cauſa veniẽtium. Cauſa jus reſpicit, Occaſio factũ. Cauſa dominii quæ proxima fit, item quæ remota, Gloſ. explicat in l. poſſidere. §. veteres. ff. de Acquirẽd. poſſeſ. Cauſa & Factũ interdũ pro eodẽ uſurpantur. l. plurimũ. ff. de Iur. & facti ignor. l. ſi ex plagis. §. in clivo. ad Leg. Aquil. Cauſarum tria genera eſſe notum eſt. Demonſtrativũ, Deliberativum (quod & Concionale appellatur) & Iudiciale. Ex iis tamen propriè cauſa dicitur, quæ Iudicialis eſt. Vnde cauſa pro lite & controverſia ponimus. Quamvis nonnulli ita diſtinguant, & cõtroverſiam ſeu litem dici velint, poſtquam conteſtatũ eſt: Cauſam autem, & ante & poſt conteſtationem. Cauſæ definitionem, quã refert Gloſ. in Rub. ff. de Condition. & demonſtrat. Bart. improbat, qui ait: Cauſam eſſe quid præteritũ vel inſtans, quo quis impellitur ad aliquid diſponendum. Cauſa criminalis dicitur major, Civilis minor. Aut, Vt omn. obed. Iud. prov. §. ſi igitur fuerit. Cauſa efficiens eſt ejus, ex quo res ipſa fluit, ut Ius civile, tutelæ: Teſtator, teſtamentariæ: Lex, legitimæ & Magiſtratus, datívæ. Ius gentiũ emptionis, locationis, mutui, commodati, depoſiti, &c. Ius civile ſtipulationis, contractus emphyteutici, &c. Cauſa favorabilis non ea eſt (ut exiſtimat vulgus) favore digna, ſed quòd favoris plena apud omnes eſt, & propemodum hæ ſunt cauſæ teſtamenti, matrimonii, dotis, legitimationis, pupilli, eccleſiæ, viduarũ, & aliarum miſerabilium perſonarum. Cauſa ſontica, quæ cuique rei de qua agitur, nocet atque prohibet, ne quis in jus veniat. Cauſa ſuperior quæ Iuri communi fundata eſt, vel jus apparentium. Cujus cõtrarium eſt, cauſa inferior. Vide Budæũ in poſteriore de Origine.

Rhetorum.

Cauſa eſt, ut dicit Hermagoras, res quę habeat in ſe controverſiam in dicendo poſitam, cum perſonarum certarum interpoſitione. Cicero de Invent. 1: Cauſa certis perſonis, locis, temporibus, actionibus, negotiis cernitur, aut in omnibus aut in pleriſque eorum. In Topic. Cauſa ea eſt, quæ id efficit cujus eſt cauſa, ut vulnus, mortis: cruditas, morbi: ignis, ardoris. De Fato: Cauſam appello rationem efficiendi, eventum id, quod eſt effectum. In Partit. Chryſippus cauſarum genera diſtinguit: Cauſarum enim, *inquit*, aliæ ſunt perfectæ & principales, aliæ adjuvantes & proximæ De Fato: Cauſarum genera duo ſunt. Vnum quod vi ſua id, quod ſub ea ſubjectum eſt, certè efficit, ut ignis accendit. Alterum quod naturam efficiendi non habeat, ſed ſine quo effici non poſſit, ut ſi quis æs cauſam ſtatuæ velit dicere, quòd ſine eo non poſſit effici. Hujus generis cauſarum ſine quo non efficitur, alia ſunt quieta, nihil agentia, ſtolida quodammodo, ut locus, tempus, materiæ, &c. Alia autem, præcurſionem quandam adhibent ad efficiendũ, & quædam afferunt per ſe adjuvantia etſi non neceſſaria, ut amori congreſſio cauſam attulerit, amor flagitio. Ex hoc genere cauſarum ex æternitate pendentium Fatum à Stoicis nectitur, &c. Sunt aliæ cauſæ, quæ planè efficiant, nulla re adjuvante: aliæ quę adjuvari velint, ut ſapientia efficit ſapientes ſola per ſe. In Topic. Cauſa ſimplex, quæ abſolutam continet quæſtionem. De Inventione 1: Cauſa cõjuncta ex quæſtionibus pluribus, in qua plura quæruntur. Ibidem: Cauſa ex comparatione, quam per cõtentionem, utrum potiùs, aut quid potiſſimùm ſit, quæritur. Ibidem: Cauſam facere dicitur, quo ſublato, controverſia ſtare non poteſt. De Orat. 2: Tria ſunt genera cauſarum, judicii, deliberationis, exornationis. Ariſtoteles tribus in generibus verum verſari rhetoris officium putavit, demonſtrativo, deliberativo, & judiciali. In Part. Cauſæ à cõmuni quæſtione ſejunctæ partim in judiciis verſantur, partim in deliberationibus.

Eſt etiam

Est etiam genus tertium quod in laudandis aut vituperandis hominibus ponitur. Hæc tria genèra vide suo ordine. De Oratore 1: Genera causarum sunt quinque, Honestum, admirabile, humile, anceps, obscurum. Honestum causæ genus est, cui statim sine oratione nostra auditoris favet animus. Admirabile est, à quo alienatus est animus eorũ qui audituri sunt. Humile, quod negligitur ab auditore, & non magnopere attendendum videtur. Anceps, in quo aut judicatio dubia est, aut causa & honestatis & turpitudinis particeps, ut & benevolentiam pariat & offensionem. Obscurum, in quo aut tardi auditores sunt, aut difficilioribus ad cognoscendum negotiis causa implicita est, De Invent. 1.

Cāusālĭs, ut Causales conjunctiones, qualis est Igitur, apud Probum.

Caŭsārĭus, adjectivum: ut Causarii milites, [ὁπλῖται ψιλοί, οἱ ἐξ αἰτίας τινὸς ἀπολυόμενοι Pol. Wiſtawaraci dlia przyczyny vrzędu. Vn. Ió w' gyð. An. That is essoined in the lawe or excused for any cause.] dicuntur à Livio libro 7, qui propter honestam causam, puta valetudinem, à militia solvuntur, quasi valetudinarii, sive sentici, aut qui omnino causam & missionem habebant ex morbo, senectutéve: Tertius, inquit, exercitus ex causariis senioribúsque à L. Quintio conscribatur, qui urbi mœnibúsque præsidio sit. ¶ Sic Causaria missio dicitur, per quam milites solvuntur à sacramento militari. Vlpianus: Causaria, inquit, missio est, quæ propter valetudinem à laboribus militiæ solvit.

Caŭsārĭē, adverb. Martianus in l. Milites agrum. §. is etiam. ff. de re militari. Ideo & ad eum, qui causariè missus est, potest dici pertinere, quum huic quoque præmium præstetur. [ὑπὲρ μισθοφόρου, ὅστις πολέμου χάριν Vn. Ió wgy szerént.]

Caŭsŭlă, diminutivum à Causa. [δικίδιον. Pol Przyczinka. Vng. Okotska, wgyetske.] Cicer. in Orat. Sed quia & privata ille pleraque, & ear ipsas aliis, & parvarum rerum causulas scripsit, videtur esse jejunior.

Caŭsŏr, aris, deponens, rei gestæ causam affero seu reperio, & excusationem adduco. [αἰτιάζομαι. Gall. Dire & alleguer la raison ou excuse de quelque fait, s'excuser. Ita. Excusarsi, narrare il fatto. Germ. Ein vrsach oder entschuldigung herfürbringen. Hisp. Traer causas ò achaques, contar razones. Pol. Wimawamsżie, przyczinkę winaiduie. Vn. Ok adással mentőm. An. To alledge a reason or excuse, to essoine.] Suet. in Nerone: Causatus nondum esse fatalem horam. Idem: Syllanum item socerum ad necem, secandásque novacula fauceis compulit, causatus in utroq; quòd se ingressum turbatiùs mare non esset sequutus. Gell. Negotium sibi esse causabatur. Virg. Aeg. 9: Causando nostros in longum ducis amores. ¶ Causari etiam culpare est, αἰτιάζ.

Caŭsĭfĭcŏr, causam dico, excusationem affero, recuso. [ἀπολογοῦμαι, συγγνώμας. Gall. Alleguer ses raisons ou excuses, s'excuser. Ital. Excusarsi. German. Ein vrsach anzeigen / ein entschuldigung darthun. Hisp. Traer causas. Pol. Wimowke przynosze. Vng. Okát adom. Ang. To alledge a reason or excuse, to essoine.] Plaut. in Aulul. -haud causificor, quin eam Ego habeam potissimùm.

Caŭsātĭo, f. t. Prętextus, excusatio, vel color: quandoque ponitur pro vitio interiore, & ægritudine. [πρόφασις. Gall. Excuse. Ital. Excusatione. Germ. Entschuldigung / außred. Hisp. Aquella obra de traer causas, excusacion. Pol. Wimowka. Vn. Mentség, maga vonyogatás. An. An excuse, essoining.] Pallād. lib. 1: Si salvo capite in pulmonibus ac thorace, aut hilla est, aut rara causatio.

Caŭsātĭŭs, adverb. majore cum causa. [εὐλογώτερον. Pol. Zwieczsza przyczina. Vng. Nagyob wggyel, okal.] Plinius in præfatione operis: Quanto nos Causatius ab aliquo judice defendimur, melius defendimus.

Caŭsĭdĭcŭs, pen. corr. dicitur patronus, qui in causis judiciisque versatur. [δικανικὸς, ῥήτωρ. Gall. Auocat, celuy qui plaide. Ital. Auocato. German. Ein Fürsprech in Rechtshändten. Bel. Een voorspreter / taelman. Hisp. Abogado de pleitos. Pol. Mowca, rzecznik. Vng. Prokátor. An. An aduocat that defendeth an other mans cause, a man of law.] Cicer. 1. de Orat. Non enim causidicum nescio quem neque proclamatorem, aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus. Iuven. Satyr. 10: nec unquam Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.

Caŭstĭcă medicamenta, Sunt quæ habent vim causticam: id est, ustivam. καυστικὰ φάρμακα. Plin. lib. 20. cap. 9: Stirpium brassicæ àridorum cinis, inter caustica intelligitur. Martial. Caustica Teutonicos accendit spuma capillos.

Caŭstŏn, καυστὸν Latinè dicitur Vstile. Plin. Quartum caustum ad ellychnia.

Caŭtē, Cautela, Vidè CAVEO.

Caŭtērēs, καυτῆρες, Iidem cum cauteriis, quos Palladius habendos esse in instrumento rustico præcipit.

Caŭtērĭum, rii, n. s. Instrumentum quo notæ imprimuntur, & morbi alioqui insanabiles curari solent. [καυτήριον. Gall. Vn cautere, ou fer chaud. Ital. Ferro dà cremare. Germ. Ein Eysen mit welchem man ein Zeichen brennet. Belg. Een tecken tijsser. Hisp. Hierro para quemar. Pol. Zelazo ktorim cechę napaliamy. Vng. Bélyegző was. Ang. A marking instrument, an hoat yron.] Plin. lib. 22. cap. 23: Tempestivè etiam datum cauterii vim obtinet: assuetis etiam utilius, quàm expertibus. Præterea, Cauterũ in pictorum instrumentis cõtinetur, quo bituminationes, & fortiores quęque conglutinationes concoquuntur: maximè in ea picturæ, quæ ἐγκαυστικὴ appellatur, quę fit carbonibus inustis, resolutis igne ceris. Martianus titulo De fundo instructo, sic refert: Pictoris instrumento legato, ceræ, colores simulváque horum legato cedunt: item peniculi, & cauteria, & conchæ.

Caŭtērĭātŭs, a, um, quod est cauterio notatum: [κεκαυτηριασμένος. Pol. Necechowani. Vng. Bélyeges, belyegzet. Ang. Marked or seared with an hoate yron.] unde ab Apostolo Cauterizata conscientia dicta est.

Caŭtes hujus cautis, fœm. gen. t. Saxum asperũ & abruptum. [צור tsur סלע sélah. ῥαχίς. Gall. Vn rocher, ou vne roche. Ital. Sasso aspero & grande. Germ. Schrofen / ein rauche vngeheur. Hisp. Piedra aspera. Pol. Przepaść, skała przykra. Vng. Kő szikla. Ang. A cragged rocke, or hill full of great stones.] Virg. 6. Aeneid. Quam fraxinea silex, aut stet Marpesia cautes. Plin. libro 2. cap. 96: Iuxta Harpasa oppidum Asiæ, cautes stat horrenda, unius diurni operis: eadem si toto corpore impellatur, resistens. Cæsar 5. bell. Gall. Et ab æstu derelictæ, nihil saxa & cautes timerent. Caute loquacior, μᾶλλον λαλίστερος, proverbialis hyperbole in hominem immodicè & permolestè garrulum. Sumpta metaphora à cautibus, quæ quoniam assiduis fluctibus tunduntur, multò resonant fragore.

Caŭtŏr, Cautio, Cautionalis, Cautus, Vide CAVEO.

Cāvŭs, a, um, Concavus, vacuus: à Chaos, quod quasi vorago quædam erat inanis. [תהו tohú בהו bohú κοῖλος. Gall. Cané, creux. Ital. Voto, cadato, concauo. Germ. & Bel. Hol. Hisp. Pozo hondo, lugar à hueco. Pol. Widł'ubany, ił'obkowati. Vng. Ür, üreg. An. Holow.] Virg. 3. Aen. -Horrendum silvestris hiatus Monstrum, informe, ingens, cui lumen ademptum. Ennius: Spelunca fit saxea magna, cavus sinus. Virg. 6. Aen. Quæ sanguine misti recenti Coverat ære cavo. Ovid. 4. Metam. -quæ sanguine mista recenti Coverat ære cavo.

Cāvŭs, sive Cavum, Locus cavatus, seu concavus. [נקב nékeb גב gheb. κοίλωμα. Gall. Creux, trou, caniere. Ital. Luogo cauato, buco. Ger. Ein hol Ort / ein Hüte / Loch. Hisp. Cauidad, lugar hueco. Vn. Vdu, wreség, wreg. An. An hole or holow place.] Varr. Facere his cavos oportet laxiores, ubi pullos parere possint. Col. l. 8. 12: Deinde cavum quem feceris, furculo obturato. Idem scribit Cavum esse locum, qui inter ædium parietes relinquebatur, patulus ut esset. Horat. 1. Epist. Macra cavum repetes arctum, quem macra subisti. Plin. libr. 10: cap. 12: Pullos in cavis educant avium toti.

Cāvātĭcŭs, a, um, [ἔγκοιλος. Vng. Barlangbeli, wreg helyőn valo.] ut, Cavaticæ cochleæ. Plin. lib. 30 cap 6: Sunt Baleaticæ, quas cavaticas vocant, quoniam in speluncis nascuntur.

Cāvo, as, act. p. Evacuo, Cavum facio. [חרה charáh חטר chaphár. κοιλόω, κοιλαίνω. Gall. Caurer, creuser. Ital. Cauare, voto. Ger. Außhöhlen / hol machen. Hisp. Cauar. Pol. Szkáradlam, drążę. Vn. Vág, vágyom, meg ássom. An. To make holow.] Plin. lib. 36: In Syphno lapis est qui cavatur, tornatúrque in vasa coquè cibis utilia. Liv. 1. bell. Punic. Itaq; ingens coacta vis navium est, linteúmque temerè ad vicinalem usum paratarũ: novásque alias primùm Galli inchoantes, cavabant ex singulis arboribus. Ovid. 1. de Arte: Saxa cavantur aqua Virg. 3. Georg. -cavárque Tellurem & solido graviter sonat ungula cornu. ¶ Hujus composita sunt Concavo, Excavo, & Recavo, pen. corr. Ovid. lib. 2. Metam. Est locus, in geminos ubi brachia concavat arcus.

Cāvātŏr, oris, verbale: [כרה choréh חטר chophér κολάπτης. Pol. Dłubacz. Vn. Vágó asó. Ang. Which maketh hollowe.] ut, Cavator arborum picus Martius, δρυοκολάπτης. Plin. lib. 10. cap. 18.

Cāvĕă, caveæ, à cavo fit, significátque specum, vel antrũ subterraneũ. [גב gheb מאורה meoráh מכהרה minharáh. κάτοπτρον. Gal. Caue. Ita. Cava sotterra. Ger. Ein Hüle vnder dem Erdtrich. Hisp. Cueua. Pol. Padoł loch. Vn. Barlang. An. A caue or denne.] Sed quoniam in hujusmodi locis esse consueverunt ferarum cubilia, caveas pro ipsis ferarũ receptaculis usurpamus. Apul. Best. am immittimus caveæ. Suetonius Bestiarum more quadrupedes cavea coërcuit. ¶ Et ab harum similitudine pro septis ex ligno, sive ex ebore, aliáve materia factis, in quibus aviculas tenemus. [כלוב chelúb. οἰκημάτια, οἰκιδία. Gall. Cage. Ital. Gabia. Germ. Ein Vogeltefyn. Hisp. Iaula para las aues. Pol. Kliatka. Vn. Kalitka. Ang. A cage.] Plaut. in Curcul. Quia enim cavea si forent cõclusi, itidem ut pulli gallinacei. ¶ Item Cavea, est area in medio theatri, in qua equitum subsellia constituta esse consueverunt, quòd velis tecta caveæ similitudinem haberent. θεωρητήριον. Plaut. in Amphitryone: Vt conquisitores singuli in subsellia Eam per totam caveam spectatoribus. ¶ Quandoque ponitur pro populi concessu, Virg. 5. Aen. Hic totum caveæ concessum ingentis, &c.

Cāvērnă, næ, Specus, vel antrum subterraneũ, vel terræ concavitas. [מערה meoráh מכהרה minharáh. κάτοπτρον. Gall. Cauerne, creux. Ita. Spelonca, caverna. Ger. Ein Hüle vnder dem Erdtrich. Bel. Een hol.

Een hol. Hiſpan. *Cueua, concauidad.* Pol. *Iama, dziurapod ziemia.* Vng. *Barlang, wreg hezag hely.* Ang. *A caue, denne, or holow place.*] Cice. de Nat. deor. Quòd magna vis terræ cavernis contineatur caloris, eáque hyeme ſit denſior. Virg. 2. Aeneid. Inſonuêre cavæ, gemitúmque dedêre cavernæ. Cic. 2. de Natur. deor. Nos ex terræ cavernis ferrum elicimus, rem ad colendos agros neceſſariam.

Cāvērnōsŭs, a, um, Pro loco paſſim vacuo, & veluti cavernis pleno. [*κοιλώδης.* Gall. *Ayant pluſieurs grandes cauernes, fort creux.* Ital. *Pieno di cauerne.* Ger. Grubechtig/ voll löcheren/ oder höllinen. Hiſp. *Coſa llena de cuevas.* Pol. *Dol'kowaty dziurkawi.* Vng. *Likas, hézagos, barlangós.* Ang. *Full of dennes or holow places.*] Plin. lib. 26. cap. 8: Radix in uſu, piloſa, coloris intùs herbacei, craſſitudine digiti minimi, acetabulis cavernoſa, ſeu poliporum cirri, ſubdulcis, & in petris naſcens.

Cāvērnŭlă, læ, diminut. [*μύκης.* Pol. *Iáſka.* Vng. *Barlongotska.* Ang. *A litle caue or denne.*] Plin. libro 17. cap. 11: Ipſi quâ pediculis adhærent, cavernulas habent, & intùs ſemen.

C ante E.

CEL. In notis antiquorum, Celeres. CEN. PP. vel CENS. vel CHS. Cenſor perpetuus. CEN. A. Cenſoris arbitratu. CENT. Centuria, vel Centurio, vel cententrio. CENTV. centuriones. C. F. Caii filius.

Ce, Syllabica adjectio eſt: de qua vide infra in particula MET.

Cecryphalea, *κεκρυφάλεια*, Promontorium ſeu inſula Peloponneſi, juxta quam Athenienſes ab Aegynetis prælio ſuperati fuerunt. Steph.

Cĕcŭbum, Vide CAECVBVM.

Cĕdĭtĭæ tabernæ, Aedificia quædam Romæ: ita dicta à domini nomine, qui Ceditius vocabatur.

Cēdo, cedis, ceſſi, ceſſum: [כוסר בתן *nathán παραχωρῶ.* Vng. *Verðm, vágom.* An. *To giue place.*] & Cedò, cedite. Vide CAEDO.

Cedratus, Vide CEDRVS.

Cedrĕlătē, fœm. gen. [גופר *ghópher. κεδρελάτη.*] Genus Cedri. Plin. lib. 24. cap. 5: Cedrus magna, quam Cedrelaten vocant; dat picem, quæ Cedria vocatur, dentium doloribus utiliſſimam.

Cedria, f. p. [*κεδρία.* Pol. *Zywica cedrowa.*] Pix eſt, quæ ex cedrelate: hoc eſt, ex majore cedro defluit. Plin. lib. 29. cap. 3: Scabiem corporum, ac pruritum oleo & cedria miſtis tollunt. Vide Ruell. lib. 1. cap. 62.

Cedroſtis, f. t. *κέδροστις*, Vitis alba quam nonnulli Ampeloleucen vocant. [Pol. *Przeſtep.* Vng. *Földi tök.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Vitis alba, quam Græci *Ampeloleucen*, alii Ophioſtaphylon, alii Melothron, alii Pſilothron, alii Archezoſtin, alii Cedroſtin, alii Madon appellant. Hæc & Brionia à Dioſcoride appellatur.

Cedrŭs, [ארז *érez. κέδρος.* Pol. *Cedrowe drzewo.* Vng. *Czédrusfa.*] Arbor eſt perpetuò virens, junipero non abſimilis, radicibus raris, per ſumma terræ diſperſis, folio duro, acuto mucrone capillato, & ſpinoſo, ligno contorto, nodoſo, medullâ rubente odorata, baccis myrti flavis, odoratis & eſculentis, novo fructu per autumnum cum anniculo pendente. Laudatiſſima in Creta naſcitur: itē in Africa & Syriæ montibus. ¶ Cedro æterna materies, cariem non ſentiens, únde claſſibus & domorum tectis ædificandis in primis eſt idonea. Vnde proverbialiter Digna cedro dicuntur, quæ promerentur immortalitatem: & ejuſmodi judicantur, ut poſteritati conſecrari debeant. Horat. in arte poëtica: ſperamus carmina fingi poſſe linenda cedro. Perſius item:- & cedro digna loquutus. Plinius duo cedri facit genera, majoris & minoris diſcrimine: minorem rurſus in duas ſecans ſpecies: quas Lyciam appellat, & Phœniciam, utranque juniperi ſimilitudine, ſed foliis differentem. Nam quæ acutum, ſpinoſum, & durum habet folium, Oxcicedrus nominatur. Altera odore præſtat. Majoris item cedri duo facit genera. Nam quæ floret, fructum non fert: fructifera non floret, ſed in ea antecedentem fructum novus occupat. ¶ Cedrus in Cypro maxima naſci traditur, centum triginta pedum longitudine, craſſitudine autem ad quinûm hominum complexum. Vide pluta de hac arbore apud Plin. lib. 13. cap. 5. Virg. 2. Georg. Dant alios aliæ fœtus: dant utile lignum Navigiis pinos, domibus cedrúmque, cupreſſósque. Vitr. lib. 2. autor eſt, ex cedro oleum naſci, quo libri, aliæve res perunctæ, à tineis & carie non læduntur. Ad quod pertinere videtur illud Perſii, Satyra prima: - & cedro digna loquutus. Item illud Ovidii, primo Triſtium: Nec titulus minio, nec cedro charta notetur.

Cedrātŭs, a, um, *κεδρωτός*, Cedrino oleo perunctus. Plin. lib. 13. cap. 13: Et libros cedratos fuiſſe, propterea arbitrarier tineas non tetigiſſe.

Cedrīnŭs, a, um, nomen poſſeſſivum. Quod eſt ex cedro. [*κεδρινός.* Pol. *Cedrowi.* Vng. *Czédrusfából valo.*] Plin. lib. 13. cap. 5: Cedrinus eſt Romæ in delubro Apollo Soſianus, Seleucia advectus.

Cedrŭm, n. ſ. Pix liquida & primaria, quæ ex tæda excoquitur. Plin. lib. 16. cap. 11: Pix liquida in Europa è tæda coquitur navalibus muniendis, multósque ad alios uſus. Lignum ejus conciſum, furnis undique igni extrà circundato, fervet: primus ſudor aquæ modo fluat in canali. Hoc in Syria *Cedrum* vocatur, cui tanta vis eſt, ut in Aegypto corpora defunctorum hominum eo perfuſa ſerventur.

Cedrĭdes, pen. corr. *κεδρίδες.* Pol. *Cedrowi owoc.* Vng. *Czédrusfa gyömölts.*] Fructus Cedri, ſicut Daphnides, fructus lauri. Plin. lib. 24. cap. 5: Cedrides: hoc eſt, fructus cedri, tuſſim ſanant, urinam ciunt.

Cēlātim, Vide CELO.

Cĕlāſtrŭs, f. ſ. [Pol. *Deren.*] Theophraſto, Arbor eſt æterna frondens coma, cultura degenerans, & omnium tardiſſimè fructus ſuos perficiens: uſus ejus ad baculos & ſcipiones accommodatus. Vide Ruell. lib. 1. cap. 63, & 138.

Cĕlebrĭs, & hoc celebre, vel Celeber, bris, bre, pen. corr. quod celebratur, frequentatur & colitur: clarus, frequens. [משבח *meſchubbách* נכבד *nichbádh. διάσημος ἀξιόλογος, εὐδοκιμούμενος.* Gall. *Renommé, hanté.* Ital. *Famoſo, celebre.* Ger. Berümpt/ fürnem. Belg. Vermaert. Hiſp. *Famoſo, glorioſo.* Pol. *Sławny, zaczny.* Vng. *Hires neues, neuezetes.* Ang. *Well renowmed, honorable, much haunted.*] Cice. de Div. Nunquam illud oraculum tàm celebre, aut tàm clarum fuit. Idem in Verrem: Clara res eſt, tota Sicilia celeberrima atque notiſſima. Item in eundem: Cùm in foro celeberrimo tanta frequentia hoc tibi objectum eſſet. Idem pro Pompeio: Portus celeberrimus & pleniſſimus navium. Ad Heren. Locus quæritur celebris an deſertus.

Cĕlebrĭtās, f. t. Frequentia & hominum cœtus, concurſus. [קהל *kahál* עדה *hedhah. πολυανθρωπία.* Gall. *Aſſemblee de gens d'honneur, frequentation, grande aſſemblee d'hommes & de femmes.* Ital. *La frequentation.* Ger. Ein groſſe menge vnd verſamlung der leuten. Hiſp. *Compañna de hombres.* Pol. *Wielkie ludu zgromadzenie.* Vng. *Gyülés.* Ang. *A great reſorte to a place.*] Cic. ad Attic. Odi celebritatem, fugio homines, lucem aſpicere vix poſſum. Idem pro Domo ſua: Nullis unquam comitiis campus Martius tanta celebritate omnis generis hominum floruit. Interdum Celebritas ſignificat nomen, honorem & famæ claritatem. [כבוד *chabódh* שמע *ſchémah. εὐδοξία.* Gall. *Bonne renommee, bon bruit, bonne reputation.* Ital. *La fama, il buon nome, l'honoranza.* Ger. Berümpter Nam mit herrlichem lob. Hiſp. *Glorioſa fama.* Pol. *Sławna.* Vng. *Böts wlet, hir név.* An. *Renowme.*] Idem pro Arch. Hac tanta famæ celebritate quum eſſet abſentibus notus, Romam venit Quintius, ante omnia futurus orator, cui in magna celebritate, & in media Republica vivendum eſt, aſſuefactat à puero non reformidare homines. Cicer. 3. Offic. Itaque nos, qui in maxima celebritate atque in oculis quondam civium viximus, nunc fugientes conſpectum ſceleratorum hominum, *&c.*

Cĕlĕbĕrrĭmē, Adverbium: Suetonius in Tiberio: Per noctes celeberrimè acclamatum eſt, rèdde Germanicum. Dictum ut celeberrimè apud Cic. [Vng. *Neuezetöſſen.*]

Cĕlebro, as, act. p. Frequento. [חתר *hithhallélch. φοιτάω.* Gal. *Frequenter & hanter.* Ital. *Celebrare, frèquentare.* Ger. Embſig beges hen. Belg. Set gae oft bendick in een ptaetſe. Hiſp. *Hazer muchas vezes alguna coſa, ò andar muchas vezes à vn lugar.* Pol. *Szwiece.* Vn. *Valahoua gyakra iárok, gyakorlom.* Ang. *To haunt.*] Varro: Cui non tàm cura erat, ut templa deorum, quàm ut popinas celebraret. Cic. 3. de Orator. Qu. Mutii janua maxima quotidie civium frequentia celebratur. ¶ Eſt item Celebrare, idem quod prædicare, & illuſtrare. [שבח *ſchibbách* הלל *hillél. ἐπιφανῆ ποιῶν.* Gall. *Solenniſer par aſſemblee de gens, louër & faire eſtime.* Ital. *Honorare, inuulzare.* Ger. Loben/ erleucht machen/ Ehren. Hiſp. *Diuulgar por fama y gloria.* Pol. *Czcżicż, ſławiecac wyſławiac.* Vng. *Ditsirém, magaztalom, hirdetöm.* An. *To make famous, to honour or worshipe.*] Cic. pro Rab. Hæc mira laus eſt, quæ non poëtarū carminibus, non annaliū monimentis celebratur, ſed prudētium judicio expenditur. ¶ Hinc celebrare laudibus: *ἐπιφημίζειν, δοξάζειν*, & virtutum celebritatem, *ἐορτὴν, εὐφημίαν, ἐπιφάνειαν* dicimus. ¶ Celebrare ludos, eſt cum celebritate quadam ludos facere. Cicer. 6. Philipp. Ludi Apollinares incredibili M. Bruti honore celebrati. ¶ Celebrare diem feſtum, eſt feriari. [חג *chágh. ἑορτάζειν.*] Idem in Catil. Quapropter Quirites celebratote illos dies cum conjugibus & liberis veſtris.

Cĕlebrātĭo, onis, verb. f. t. [חג *chagh* חלה *tehillâh. ἑορτασις, ἐπιφημισμός.* Ger. Ein zuſammentomung des Volcks. Pol. *Czczenie.* Vn. *Ditsiretel, magaztalás.* Ang. *A ſolenniſation, an aſſemblee or compañie.*] celebrandi actus. Cic. ad Attic. l. 15: De celebratione ludorum Bruti tibi aſſentior. Plin. lib. 34: Quæ domus, quæ celebratio, quæ familiaris dignitas, quæ ſtudia amicorum, quæ ex quoquo ordine multitudo?

Cĕlebrātŭs, nomen ex partic. [משבח *meſchubbách* נכבד *nichbádh. ἐπιφημισθείς.* Pol. *Sławni.* Vng. *Ditsiretes, neuezetes.*] Cic. 2. Phil. Scio me in rebus celebratiſſimis ſermone omniū verſari.

Cĕlebrātĭor.

Cĕlebrātĭŏr: id est, celebrior. [Vngar. *Neuezetősb, ditsíretősb.*] Sueronius in Augusto: Quoq; Actiacæ victoriæ memoria celebratior & in postremum esset.

Cĕlebrēsco, celebris fio. [*Ὑδυμιά.* Pol. *Staie sie zacynim.* Vng. *Dicsíretőssé neuezetőssé leszők.* Ang. *To waxe famous and renowmed.*] Accius: Et qualiscunq; ama celebrescat tua. Ex Nonio.

Cĕlĕr, celeris, om.t. Velox, incitatus, volucer. [אהיר *mahír.* ταχύς. Gall. *Viste, soudain, legier.* Ital. *Presto, veloce.* Germ. Schnell/ geschwind/behend. Belg. Snel/ ras. Hispan. *Ligero.* Pol. *Prędky, wartky, obrotny.* Vng Gyors, *serény.* Ang. *Quicke, swift and spedie, nimble.*] Cic. ad Octavium: O miseram, & in brevi tàm celerē, & tàm variam Reip. cōmutationem. Horat. lib. 1. Epist. Oderūt hilarem tristes, tristemq; jocosi, Sedatum celeres, agilem gnavumq; remissi. ¶ Hinc Celerrimus superlativum: pro quo vetustissimi dicebant Celerissimus. Manilius in Iliade apud Priscianum: -celerissimus advolat Hector. Celeres dicebantur milites CCC. quos Romulus ad custodiā corporis suī delegerat, à celeritate dicti, quòd p belli necessitate, tùm equites, tùm pedites expediti expugnabant. Cas. in l. ij. ff. de Orig. jur.

Cĕlĕrĭcŭlŭs, a, um, Aliquantum celer. [Ang. *Somewhat swifte and quicke.*]

Cĕlĕro, pen. corr. act. p. Celeriter aliquid facio, celeritate utor. [אהר *mihér.* ταχύνω. Gall. *Hastер, avancer.* Ital. *Far presto, affrettare.* German. Etwas schnell thun/ eylen Belg. Ick haeste/ tā doe tas. Hispan. *Presto y ligeramente traer.* Pol. *Pośpiecham.* Vngar. *Sietők, gyorsalkodom.* Ang. *To haste, to spede.*] Virgil. 9. Aen. Tum celerare fugam, patriaque excedere suadet. Idem 8. Aeneid. Ergò iter incœptum celerant rumore secundo. ¶ Hinc Accelĕro compositum: de quo suprà suo loco.

Cĕlĕrĭtās, atis, f.t. Velocitas. [אהרה *meherāh.* ταχύτης. Gall. *Legiereté, vistesse, soudaineté.* Ital. *Prestezza, velocità.* Ger. Schnellot/ Behendigkeit. Hispan. *Ligereza.* Pol. *Pośpiech wartkość, prętkość.* Vng. *Gyorsaság, sietség.* Ang. *Quickneſſe, spede, swiftneſſe.*] Cic. 7. Verr. Hæc centuripina navis erat incredibili celeritate. Idem 1. Acad. In pedibus celeritatē, in manibus vim ponebāt. ¶ Celeritas in malis optima. Sophocles in Antigone: *βραχεῖα γὰρ κεφύσα τ' αὖ πολὺν χρόνον*: id est, Vrgentibus malis celeritas optima est. Nihil enim molestius, quàm diu animo discruciari.

Cĕlĕrĭtūdo, f.t. Celeritas. Varr. 3. de Re rust. Lucius Aelius putabat dictum leporem, à celeritudine, quod levipes esset. [Ang. *Quickneſſe ſpeede.*]

Cĕlĕrĭpēs, pedis, com.t. Qui levis est pedibus. [*ὠξύπους.* Gall. *Legier du pied.* Ital. *Veloce.* Ger. Schnell/ zu fuß/ tzingfertig. Hisp. *Cosa que tiene li geros los pies.* Pol. *Prędky prętkonog.* Vn. *Gyors lábu.* Ang. *Light and nimble footed.*] Cic. ad Att. lib. 9: Venit autem eo ipso die ille celeripes quem Salvius dixerat.

Cĕlĕrĭter, celeriùs, celerrimè, adverbium, Velociter. [באהרה Gall. *Viſtement, legierement, ſoudainement.* Ital. *Velocemente.* Ger. Schnell/ ſtuchs/ geſchwind. Hisp. *Prestamente, ligeramente.* Polon. *Prętko.* Vngar. *Gyorson.* Ang. *Quickelie, ſwiftelie, ſpedelie.*] Cæs. lib. 5. de bell. Gall. Illi imperata celeriter fecerunt. Cic. de Finib. Celerrimeque multa simul agitantem.

Cĕlĕrĭtĕr, idem quod celeriter. Accius apud Nonium: Sed quis est, qui matutinum cursum huc celeranter rapit?

Cĕlĕrĭtim, aliud adverbium, pro celeriter. Sisen. histor. libro 5. ut citat Nonius: Quò magis celeratim poterat, in insidiis suos disponit.

Cĕlētēs, pen. prod. m. t. *τελήτης*, Vocantur equi, qui ad cursum soli adhibentur, sine bigis, vel quadrigis. [Polon. *Iezdźkonie* Vngar. *Futtatni valo háras lovak.* Ang. *Poſtes, horſes for running.*] Latinè dicuntur Desultorii, quòd ex his facilè desiliatur. Plin. lib. 34. cap. 5. videtur Celetas posuisse pro statuis equestribus. Equestres (*inquit*) statuæ Romanā celebrationem habent, orto sine dubio à Græcis exemplo. Sed illi celetas tantùm dicabant in sacris victores: postea verò & qui bigis & quadrigis vicissent. ¶ Celetes item dicebantur navigia actuaria, quæ unicó remorum ordine agebantur. Latini Celoces appellant.

Celetizontes, [*κελητίζοντες.* Pol. *Wyawod biegaiaci.* Vng. *Szágudók, lovaglók, futtatók.*] à Græcis dicuntur equitantes, & equū celerem regentes. Qua voce usus est & Plin. lib. 34. cap. 8: Hegiæ (*inquit*) Minerva, Pyrrhusque rex laudatur, & celetizontes pueri.

Cĕleusma, n. t. [הידד *hedhádh.* *κέλευσμα.* Gall. *Cry de pluſieurs perſonnes, chant des mariniers.* Ital. *Grido vnito di più perſone.* Germ. Das zuſamen ſchreyen/ wann man einanderen ermanet etwas zu thun. Hisp. *Canto de marineros.* Pol. *Zwol'anie, pobudka ſtiſſowska.* Vng. *Fel kiáltás, vndlés.* Ang. *A ſhouting or crie of ſhi pemen.*] Clamor nautarum & aliorum, quum uno aliquid jubente, omnes uniformiter respondent, quasi sibi invicem jubentes. Mart. lib. 3: Quorum per vada tarda navigantes Lentos figitis ad celeusma remos.

Cĕleūstēs, celeustæ, m. p. [*κελευστής.* Germ. Ein ermaner vnnd zuſchicyer der Ruderknechten.] qui remiges hortatur, quasi navigationis moderator: qui à Plauto Latinè Hortator appellatur, quòd ea hortamenta faciat, quæ verbo Græco Celeusmata dicuntur etiam à Latinis. Budæus.

Cĕllă, Potus ex frugibus confectus, qui Hispanis præcipuè in usu erat sicut Cervisia Gallis. Plin. lib. 22. cap. ult. ¶ Est item Celia Apuliæ oppidum, in tractu Peucetiorum, non procul ab Ignatia, cujus meminit Strab. lib. 6. Et Ptolemæus l. 3. cap. 2. Vulgò *Celia in terra de Bari.*

Cēllă, f. p. Dicta est, quòd in ea celantur, quæ esse volumus occulta. [אוצר *otsár.* Gall. *Celier, gardemanger, dehenſe, chambre.* Ital. *Cella, guardaroba, diſpenſa, camera.* Ger. Ein Kel. er, ein Speiß-kammer. Hisp. *La celda ò camara de bodega.* Pol. *Piwnica, ſpiżarnia.* Vngar. *Terhes ház, tár ház, pincze.* Ang. *A buttrie, a ſtorehouſe.*] Græci *ταμιεῖον* dicunt, in qua res esculentæ, & poculentę reponuntur: quanvis propriè *ταμίειον* cella vinaria sit. Cicer. Att. libr. 14: Atticam meam gratias mihi agere de matre gaudeo: cui quidem ego totam villam, cellamque tradidi. Capit autē Cella significationem, pro ratione adjectivorum, quæ illi junguntur: ut, Cella vinaria, *οἰνὼν*, Cella olearia, *ἐλαίων*: Cella farinaria, Cella pomaria, Cella lignaria, Cella libraria, Cella casearia. Denique omnis locus, in quo quid reponitur, Cella dicitur. Cicero de Senect. Semper enim boni assiduique domini referta est cella vinaria, olearia, mellaria & pomaria. Terent. in Adelph Nam me in cellā aliquam cū illa concludam. Virg. itē 4. Georg. favorum cavernas Cellas vocavit, quum ait: -dissenduntque nectare cellas. *κυτίδεσσι.* ¶ Item loca in quibus lavamur, aut ungimur in balneis, Cellæ dicuntur. Vnde Caldariam cellam, frigidariam & tepidariam dicimus. ¶ Cella item pars templi erat sacratior, in quam ingredi cuivis fas non erat. *ἄδυτον.* Vnde apud Gell. legitur: Scipionem in Capitolium sæpè venisse, jussisseque cellam Iovis aperiri, ibique solum demoratum fuisse. Livius libro 3: In cella Iovis optimi Maximi habitaret exul.

Cellŭlă, æ, f. p. diminutivum à cella. [*τὸ μικρὸν ταμεῖον, οἰνίον &c.* Pol. *Piżwniczka.* Vng. *Pincze ſke.* Ang. *A litle buttrie.*] Terent. in Evnuch. Quum in cellulam ad te patris penum omne congerebam clanculum. Col. lib. 8. cap. 9: Receptacula non tanquam columbis loculamenta, vel cellulæ cavatæ efficiuntur.

Cellārĭă, Locus ubi conditur vinum. [אוצרין *otsárin. οἰνών.* Gal. *Celier.* Ital. *Cantina, cauena del vino.* Ger. Ein Weinkeller. Belg. Een Wijnkelder. Hisp. *Cilla para vino.* Pol. *Komora wina.* Vng. *Pincze.* Ang. *A celler.*] Plaut. in Mil. Ego ejiciar cellaria. ¶ Et Cellaria, Quæ præest cellæ. [סכנת *ſochéneth. ταμία* Homero. Gal. *Deſpenſiere, qui a la charge du boire & du manger.* Ital. *Donna che garda la diſpenſa.* Ger. Ein Kellerin. Hispan. *Deſpenſera, botillera.*] Plaut. in Mil. Iampridem, quia nihil abstulerit, succenset cellaria.

Cellārĭus, m. s. qui in cella præpositus est penui promendo vel condendo. [סכן *ſochén. ταμίας.* Gall. *Deſpenſier, maiſtre d' hoſtel, qui a la charge du boire & du manger.* Ital. *Prepoſto alla menſa, diſpenſiere.* Ger. Ein Kellermeister / Speißmeister. Belg. Kuechenmeister. Hisp. *El cillero, botillero.* Pol. *Piwniczny, kluczník.* Vngar. *Kolcsár.* Ang. *The ſteward, that ruleth the celler.*] Colum. Vt cibus & potus sine fraude à cellariis præbeatur. Plaut. in Capt. Prome quodvis, te facio cellarium. ¶ Hunc etiam Promum condum appellabant. Plaut. in Pseud. Promus & condus sum, procurator peni. Auson. Promusque, quàm condus magis.

Cellārĭum; rii, n. s. Cella, repositorium. [אוצר אסם *asám otsár. ταμεῖον.* Gall. *Celier.* Ital. *Ripoſtiglio.* Germ. Ein Keller oder Speißkammer. Hisp. *Cilla.* Pol. *Spiżarnia, piwnica.* Vng. *Tár ház, pincze.* Ang. *A buttrie, a cellar.*] Videtur ea figura dici, qua Granarium, Penarium. ¶ Hanc & Cellā promptuariam, seu promptuarium appellant, in quo conduntur, & ex quo promuntur ad victum necessaria. Plin. lib. 36. cap. 15: Quorum agri quoq; minorem modum obtinuēre, quàm istorum cellaria. Idem & Penarium, & Penaria, seu penaria cella à penu nuncupatur. Cic. in Verr. M. Cato sapiens cellam penuriam Reipublicę nostræ nutricem plebis Romanæ, Siciliam nominavit. Hujus diminutivum est Cellariolum.

Cellāris, re, adject. [*ὁ τῆ ταμείᾳ.* Vngar. *Pincze ből bug bol valo.*] ut Columbi cellares. Col. lib. 8. cap. 8: Hæc eadem ratione palumbos, columbosque cellares, pinguissimos facere cōtingit.

Cĕllo, is, sine diphthongo, Antiquissimis in usu fuit pro cedo: nunc compositis tantum utimur, Excello, & Præcello, quæ significant Excedo, & antecedo. Vide in dictione CAELLO.

Cĕlo, as, act. p. Abscondo, clàm habeo. [סתר עלם *halám sáthar* כסה *chiſſáh. ἀποκρύπτομαι, ἀποκρύπτω.* Gall. *Cacher, celer tenir ſecret.* Ital. *Aſcondere, coprire.* Germ. Verbergen/ heimtich halten/ verhehen. Belg. Verhelen/ swijgen. Hisp. *Encubrir, ò eſconder.* Pol. *Taic, nakrywam.* Vngar. *El réytöm, el dugom.* Ang. *To hide, to keep cloſe and ſecret.*] Construitur modò cum uno duntaxat accus. Cicer. 1. de Nat. deor. Nec tu me celas, ut Pythagoras solebat alienos. Lactant. lib. 5: Verum'ne profitebitur fugitivum se, vel pestilentem domū vendere, an celabit emptorem? ¶ Modò cū duobus. Plaut. in Bacch. Aedepol fecisti furtum ætati malum,

quum isthæc flagitia me celavisti, & patrem. Eodem modo Græci κρύπτειν τὸ ἀποκρύπτειν. ¶ Interdum loco unius accusativi habet dativum. Terent. in Phorm. Si hoc celetur patri, in meru sum. ¶ Modò cum ablativo, mediante præpositione. Cic. Trebatio: Sed Bassus noster me de hoc libro celavit. ¶ At quũ passivè ponitur, rès sive persona, quam quis aliquem celavit, ponitur in nominativo. Terent. in Eunucho: Vbi est, diu celari non potest.

Cēlātus, partic. Occultatus, Absconsus. [בעלם *nehelám* מכסה *mechusséh*. ἀποκεκρυμμένος. Gall. *Caché, celé*. Ital. *Nascosto*. Germ. Verborgē. Hisp. *Escondido, encubrido*. Pol. *Zakryty, zatayony*. Vng. *El reytetet, el tit koltatot*. Ang. *Hidde, keepen close*.] Terent. in And. Ibi tum exanimatus Pamphilus benè dissimulatum amorem, & celatum indicat. Cicero pro Cluentio: Non est profectò de illo veneno celata mater: nihil est ab Oppianico sine consilio mulieris cogitatum.

Cēlātim, adverb. Clàm, occultè. [בסתר *besétther*. κρύβδην. Gall. *Secretement, couvertement, en cachette*. Ital. *Asconsamente, celatamente*. Germ. Verborgentlich/heimlicher weiß. Hisp. *Escondidamente*. Pol. *Skrycie, poczichu*. Vngar. *Reytue, alattomba, titkon*. Ang. *Secretlie, quietlie*.] Gell. lib. 12. cap. 15, Siscnnam citans lib. 6. Historiarũ: Quàm maximè celatim poterat, in insidiis duo disponit.

Celox, Fis. Navigii exigui genus fuit, quod uno remorum ordine agebatur, à celeritate nomen habens. [κέλης, κελήτιον. Germ. Ein Jagschiff. Belg. Een Geyntschip. Pol. *Lodka poiezna*. Vng. *Sayka, folyo hajo*. Ang. *A brigantine*.] Plaut. in Asin. Quòd hanc celocem conferam. Apul. lib. de Repub. Qui celocem regere nequit, onerariam petit. Eam Rhodii invenerunt.

Celsus, celsa, celsum, Altus, sublimis, excellẽs, elatus, excelsus. [רם *ram* גבוה *ghabóah*. ὑψηλός. Gall. *Haut, esleué*. Ital *Alto, sublime*. Germanicè, Hoch. Hispan. *Cosa alta*. Polon. Wysóky. Vngar *Magas*. Ang. *High*.] Plin. lib. 13. cap. 24: Firmiores, celsioresque infantes fore. Cic. 2. de Natur. deor. Quæ primùm eos humo excitatos, celsos, & rectos constituit: Deduci quidã volunt hoc nomen à Cello antiquo verbo. Festus à Græco κέλης, quòd qui equo vehuntur, sublimes sint.

Celsĭtūdo, inis, f. t. pro excellentia. [מרום *maróm* רוממה *romáh*. ἐξοχή. Gall. *Hauteur, esleuement*. Ital. *Eccellenza, grandezza d' animo*. Ger. Hochheit. Hisp. *Alteza ò grandeza de animo*. Pol. Wiwyślenie. Vngar. *Magasság méltóság*. Angl. *Highenesse, excellentie*.] Vallà in Herodoto.

Celsĭtās, tatis, Altitudo, excelsitas, elatio. ἐξοχή. Cic. in Officiis: Celsitas animi, & magnitudo.

Celtis, Est arbor insignis, magnitudine pyri, in Africa, & potissimum circa Syrtes nascens, quæ Lotos appellatur. λωτός. Incisuræ in foliis crebriores, alioqui ilicis viderentur: fructui magnitudo fabæ, color croci. Tam dulcis ibi cibus est, ut nomen etiam genti terræque dederit. Siquidem Lotophagi nominãtur. Plin. lib. 13. cap. 17. ¶ Loti sylvestris inodori genus, cui flores lutei sunt, specie columbarum ingluviem repræsentantes. [Pol. *Káza*. Ang. *A chefill*.]

Celydrus, Lege CHELYDRVS.

Cementum, Vide CAEMENTVM.

Cēmŭs, κνημός, Herba est apud Plin. lib. 27. cap. 8, cujus descriptionem se idcirco prætermittere ait, quòd solis in amatoriis usum habeat. Dioscor. lib. 4, eandem esse ostendit cum leontopodio. ¶ Cemus autem videtur appellata ex floris, sive calycis figura: quoniam pyxidicula Athenis ita nominabatur, per quam suffragia in subjectum vasculum, quod Cadiscum vocabant, demitti consueverant. Vide Ruellium lib. 3. cap. 130.

Cemus, Græcè κεμός, hinnulus, cerva, sive idem quod κεμάς: quanquam κεμάδες volunt progredi in pascua. Cemum Græcè πεώκης. Aristoteles, & idonei ferè omnes à cervo non distinguunt. Alii primogenitos tantùm cervos procas vocant. Ab hoc animali Proconnesus quoq; appellata est. Nam Ophion quod Sardinia quondã ferebat, interiisse creditur. Cervus non erat, sed animal pilo ac dentibus simile, cervo minus. Barb.

Cenchramides, [κεγχραμίδες. Pol. *Ziarnka figowe*. Vng. *Káfás fuge mag*.] Ficorum grana, ita dicta à milii similitudine, quod Græci κέγχρον vocant. Plin. lib. 15. cap. 19, frumenta appellat: Ficis mollis omnibus tactus: maturis frumenta intús.

Cēnchris, hujus cenchridis, f. t. [κεγχρίς. German. Ein Wannenweher. Polonicè, *Kania*. Vngaricè, *Nyeritö kánya*. Angl. *Castrell*.] Avis ex accipitrum genere, quam Arist. l. 6. de Animal. solum ex adunco genere, quaterna, & eo plura ova parere dicit. Plin. lib. 29. cap 6: Turturis fimum albugines extenuat: item cochlearum cinis, fimum cenchridis. Dicta Cenchris, quasi miliaria, Latini à tinnitu vocis Tinniculum appellant. ¶ Est item Cenchris serpens maculis plena, Thebano marmori similis. Lucan. li. 9: Et semper recto lapsurus limite cenchris, Pluribus ille notis, variatam tingitur alvum. Plin. lib. 20. ca. 22: Serpillum adversus serpentes efficax, maximè cenchrin, & scolopendras.

Cēnchrītes, κεγχρίτης, Gemmæ species, quæ veluti sparsis milii granis distincta videtur. Plin. libro 37. capite 11.

Cēnchrŏn, Adamantis genus est, quòd sit milii magnitudine: κέγχρος enim milium dicitur. Plin. lib. 37. cap. 4.

Cēnŏtăphĭum, n. s. [κενοτάφιον. Gal. *Vne representation de sepulchre, vn sepulchre où il n'y a rien dedans, mais seulement sert de monstre*. Ital. *Sepolchro, auello, deposito vacuo*. German. Ein lär grab. Hisp. *Sepulchro vazio y vano*. Pol. *Prożny grob*. Vngar. Wres koporsó. Ang. *An herse sett vpon a solenne buriall*.] Vacuum sepulchrum. κενὸς enim vacuus dicitur, & τάφος sepulchrũ: à θάπτειν sepelire. Est enim ut capsa, quæ ponitur in templo in exequiis mortuorum. Virg. 3. Aeneid. describit Cenotaphium sic:

Solennes tum fortè dapes, & tristia dona.
Libabat cineri Andromache, manesque vocabat
Hectoreum ad tumulum: viridi quem cespite inanem
Et geminas, causam lacrymis, sacraverat aras.

Quò loco Servius tumulum inanem cenotaphium esse dicit. Cenotaphiorum autem usum adinvenit superstitiosa veterũ opinio, qui credebant defunctorum animas, si honore sepulchri carerent, stygiam paludem tranare non posse. Vnde à sacerdotibus inventum est exequiarum genus, quod Terræ injectionem vocabant: ut etiam iis, qui naufragio periissent, aut quorum corpora haberi non possent, justa persolverentur. Tumulum itaque ex cespitibus, aut alia materia congerebant, ubi absente defuncti cadavere, tanquam præsente, solennĩ quodam ritu exequię peragebantur. Hujusmodi autem sepulchrum, in quod nullæ illatæ erant reliquiæ, Cenotaphium: hoc est, inane sepulchrum vocabatur. Suetonius honorarium tumulum appellat, in Claudio. Cæterùm, *inquit*, exercitus honorarium ei tumulum excitavit: circa quem deinceps statodie quotannis miles decurreret: Galliarumque civitates publicè supplicarent. Quibus verbis significat cenotaphium Druso in Germania extructum, quum corpus ejus Romam devectum esset. Sic vocari possunt hodie, quas *representationes* in anni versariis exequiis vocamus. Budæus.

Cēnsĕo, censes, censui, censum, pen. cor. n. s. Existimo, puto, arbitror. [חשב *chaschább* דן *dan* כמס *chas*. ἀξιόω, κρίνω. Gall. *Penser, estimer, opiner, estre d' auis*. Ital. *Estimare, pensare, giudicare*. Germ. Schetzen/achten/meynen. Belg. Schatten/meynen. Hispan. *Estimar, juzgar, ò pensar*. Pol. *Mniemam, spodziewam sie*. Vng. *Vélém, itilém*. Ang. *To think, esteme, iudge*.] Terent. in Eunuch. Censen' posse me obfirmare, &c. Liv. libr. 6. Bell. Pun. Censent eò venturum obviam Pœnum. ¶ Item constituere, deliberare, sententiam dicere. ἀποφαίνεσθαι γνώμην. Nam senator censet, quum sententiã dicit de eo, quod sibi videtur: assentitur, quũ alienam approbat. Cic. in Catil. Quid senatus censuerit, exponam. Idem pro Flacco: Cujus patrem armis pellendum à suis mœnibus censuissent. ¶ Item Censere, succensere significat. Varr. Ne vobis censeam, si ad me referretis. ¶ Est item Censere, facultates æstimare, & in censum redigere: quod quinto quoq; anno Censores Romæ facere solebant. Cic. de Legib. Censores populi, civitatis soboles, familias, pecuniasque censento. ¶ Item censere sua bona, idem est aliquando, quod profiteri apud Censores. Cic. pro Flacco: In qua tribu denique ista prædia censuisti? loquitur enim non de Censore, qui censere civium facultates solebat: sed de Deciano quodam, qui apud Censorem quũ census ageretur, sua prædia profitebatur. ¶ Est etiam Censeo deponens, idem significans quod profiteri, & sua bona censere. Cicer. pro Flacco: Verum esto: glorioşus fuisti: voluisti magnum, agi numerum censeri. Et paulò pòst: Census es præterea numeratæ pecuniæ centum tria millia, *&c*. Census es mancipia Amyntæ. Ibidem: Ac primò pertimuit quum te audisset servos suos esse censum. ¶ Composita à Censeo sunt, Accenseo, Percenseo, Recenseo, Succenseo.

Cēnsŭus, adject. ut Censui agri: qui emi & vænire jure civili poterant. Festus.

Cēnsĭo, onis, f. t. Castigatio. [עבש *hóneseh* תוכחה *michsáh*. κόλασις. Gall. *Punition & reformation, estimation, taxe*. Ital. *Castigatione, correttione*. Ger. Ein straff: Belg. Een peene. Hisp. *Castigamiento y corregimiento*. Pol. *Kara, winna*. Vng *Bün'ntetés, birságolás*. Ang. *Chastisement, punishment*.] Vnde Censionem facere dicebantur Censores, quũ mulctam cuipiam irrogabant, vel equiti equũ adimebant, vel senatorem senatu movebant, vel quempiam ex plebe tribu faciebant. Plaut. in Rud. Assume quidẽ. ne censionem semper facias. ¶ Censio hastaria vocabatur, quũ militi mulctę nomine, ob delictũ militare indicebat' ut hastas daret.

Cēnsĭtĭo, onis, idem est quod census impositio. [Pol. *Dan, pobor*. Vng. *Ado vetés*.] Spartianus in Nigro: Idem Palestinis rogantibus, ut eorum censitio levaretur, idcirco quòd esset gravata, respondit: Vos terras vestras levari censitione vultis, ego verò etiam aërem vestrum censere vellem.

Cēnsĭtŏr, oris, m. t. ver. ab antiquo verbo Censio, is, quartæ declinationis, idem quod censor. Vlp. in l. Forma. §. illam æquitatem. ff. de censib. Illam æquitatem debet admittere censitor, ut officio ejus congruat.

Cēnsŏr,

Cēnsŏr, oris, m.t. qui censuram gerit, præfectus morum. [מוכיח *mochiach* סופר *sopher*. πμνσις. Gall. *Censeur, vn reformateur des meurs & de la police.* Ital. *Censore, o riveggitore.* Ger. Ein schetzer/ein straffer. Belg. Een tuchtheer. Hil. *El juez de los censos y costumbres, corregidor.* Pol. Dozorca sprawy, ochmistrz. Vng. *Visgálo, émendálo, és itilő.* Ang. *A reformer, or correcter of maners.*] Censores magistri morum erant, à censendo: id est, arbitrando dicti, quòd illis summũ arbitrium esset de civiũ moribus castigãdis. Vel à cēsu, quòd quinto quoq; anno populi Rom. censum agerent. Varr. Censor ad cujus censionē: id est, arbitrium censeretur populus. Cic. 3. de Legib. ex Leg. XII. tabul. Censores, populi ætates, soboles, familias, pecunias q; censento: urbis templa, vias, aquas, ærarium, vectigalia tuento. Fest. Censores dicti, quòd quisq; tanti suà æstimaret, quantum illi censuissent: quod nõ absurdum videtur, quia & rerũ & morum censores erãt. Vnde Plutarchus in Aemilio: Censura maximæ omnium magistratuum reverentiæ, plurimæ potestatis, tùm in aliis rebus, tùm maximè ad morum emendationem. Nam senatores è senatu removere potest equitibus equos adimere, ex plebeis ærarios facere, notare infamia, censum agere, lustrum condere. Erant autẽ duo Censores, qui quinto quoq; anno creabantur. Vide Liv. l. 4 Dec. 1, ubi docet Censores ab agendo populi censu nomen fuisse sortitos.

Cēnsŏr. Quinquenne primùm fuit censorum imperium, ea lege, quæ Geganio Macrino II, Quinctio Capitolino v. coss. lata est: qua simul illud sanctum, ut è gente patricia crearentur, sed eam legẽ sexennio pòst Mam. Aemilius dictator correxit, lege lata, ne plus quàm annua ac semestris censura esset: gravis enim omnis diuturna potestas in libera civitate. Censorum erat munus, civitatẽ censere, vectigalia locare, vitia notare: notatio autẽ, & animadversio in improbos cives nõ ejusdem erat generis, senator senatu movebatur: eques equũ publicum perdebat: plebeius in Cæritũ tabulas referebatur, & ærarius fiebat: hoc est, ferẽdi suffragii, & capiendi muneris publici potestate omni privabatur, ut tantũ ad æra pro suo capite, tributi nomine, pendenda civis esset. Cærites enim, inquit Gell. pro factis bello Gallico receptis, custoditisq;, municipes sine suffragii jure facti: concessumq; illis, ut civitatis Romanæ honorem quidẽ caperent, negotiis tamẽ atq; oneribus vacarent: hinc tabulæ Cærites appellatæ, in quas cẽsores referri jubebant, quos notæ causa suffragiis privabant: adimebãt igitur censores, quod cuiq; ordini summũ erat: senatori, nè in senatu esset: equiti, ne equitis insigne publicum equum, & anulum aureum haberet: plebeio, ne suffragium ferret: quod enim præterea posset adimi, nihil erat: suffragii porrò amissionẽ sequebatur amissio simul omnium munerũ publicorum ficuti, suffragii jure cõcesso, scimus honorũ simul ac munerũ omniũ partem esse datã. Erat'ne civi Romano senatori, dicet aliquis; præter ordinis amissionẽ, alia pœna? erat: nam interdum non modò aditu curiæ prohibebatur: verumetiam tribu movebatur, in ærariosq; referebatur: moveri autem tribu, est, in tribum ignobiliorem transferri, ut ex rustica in urbanam, vel in aliam rusticam minus honoratam. Aemilium quidã Mamercinum, quòd cepsuræ tempus minuisset, à cẽsoribus & senatu ejectũ, & tribu motum ærariumq; etiam, cẽsu octuplicato, esse factũ, Liv. lib. XXIX. scriptum reliquit: eodemq; modo cives Romanos ordinis equestris non modò equo publico privatos, verumetiam in ærarios relatos esse, ex Valerio Maximo, aliisq; didicimus. Censoriam autem notam, atque ignominiam iu, qui succedebant, censores plerunque solvebant: atque etiam, quod censor unus statuerat, id alter sæpè mutabat: præterea, notatos à censoribus pristinum in locum restituere vel judices, re cognita & judicata, suis sententiis, vel populus ipse suffragiis & poterat, & solebat: quòd si quis è senatu ejectus, neque à censoribus sequentibus, neq; à judicibus, neq; à populo in integrum restitutus esset: unam habebat in senatum redeundi viam, si honores illos denuò populi suffragiis consequeretur, quos qui gesserãt, iis, etiam si lecti in senatũ à censoribus nõ essent, patere tamẽ curiam leges jubebant. Causæ, quibus cives Romani à cẽsoribus notarẽtur, multæ traduntur: ut si quis cõceptis verbis pejerasset, si, quũ esset in provincia, socios diripuisset, si pecuniam accepisse ob rem indicandam putaretur: si propter æris magnitudinẽ prædia mancipasset: si paulo esset insolentior in sumptu: qua de re verba sunt hæc apud Gell. um hb. IIII Cornelium Rufinũ, bis consulatu & dictatura functũ, censor Fabricius senatu movit ob luxurię notam, quòd decẽ pondo argẽti facti haberet: notabantur etiam qui strigosiores equos haberent, quibus equus publicus adimebatur. omnium denique rerũ nomine malè audientes, ut furti, peculatus, captarum pecuniarũ, pro socio, quorũ criminum turpia judicia vocabãtur: à censoribus notabãtur: ut tamẽ indẽ illatum ipsãrũ rerum poena judiciis absoluti, jus suu, censorũ animadversione ademptum, sæpè recuperaverint: neq; unquã iis, in quos animadvertissent censores, propterea vel magistratũ capere, vel judicem legi, vel alterum accusare non licuit. Incensis pœna fuit gravissima, bonorum, & libertatis amissio: eamq; significat quidem Liv. quum ait lib. 1: Servius censum maturavit metu legis de incensis latæ: narrat autem apertè Dionysius: πρὸς δὲ, inquit, μὴ πμησαμβύα πμωρίαν ἄφεσιν, τῆς πρὸσθεν ἀτιμίας τέρειος, τὸ αὐτὸν μετιζωθῆναι πρᾶξιν. Ex nostro lib. de Legib. & ex libro de civitate Romana.

Census, Egregiæ multa sunt, nec à multis animadversa, quæ de censu civium Romanorum à veteribus tradita licet colligere. Censebantur cives Romani, non ad ætatẽ ferendis armis idoneam: hoc est, ad annos XVII. pervenerant: qd' video quosdã existimasse, sed à quo primùm die nati erant: nam si robustiores tantum censi essent: Serv. Tullio regnante, qui censum instituit, Romæ fuissent hominum ducenta millia: siquidem Livius octuaginta millia: Dionysius etiam plures in primo censu commemorat: ut nõ esse sit, eos, qui nondum per ætatẽ gestare arma possent (omitto senes affecta jam ætate ob infirmitatem virium domi sedentes, aut in lectulis cubãtes) haud ferè pauciores ducentis millibus fuisse, tantoque marium numero parem fuisse numerũ fœminarum æquè necessarium videtur: quod certè, ad æstimationẽ quidem judicii mei, vix est ut credi possit: demus, id quod verum est, urbem Romam quinque regum virtute, ac sapientia rebus omnibus vehementer esse auctam: annorum verò CLXXIII. spatio (in illo enim regni principio Servius sextus rex, censum instituit) incremẽta fuisse tanta, ut capitum ducẽta millia, quã hodiè multitudinẽ in una aut altera Europæ urbe vix; aut fortasse ne vix quidem inveniãs, numerata sint, ita simile veri non est, ut monstri simile videatur. Ipse etiam Liv. lib. IIII. quum ait: Qu. Fabio T. Quinctio coss. censa civium capita CXXIIII. millia, CCXIIII. præter orbos, orbasque: nullam ætatem, orbis exceptis, nullumque sexum censu excludum, satis indicat, idemq; lib. LIX. significat, quũ inquit: Cẽsa sunt CCCLXVIII. millia, DXIII. præter orbos, & viduas. Quæ si cui dubia videntur argumẽta, Dionysii Halicarnassei legat historiã: nam ex ejus verbis, quæ sunt lib. 1, non modò cujusq; rem esse æstimatam, quod unum Livius, scriptor quandoq; parum diligens, tradidit, verumetiã ætates omnium, uxores, liberos, locũ ubi habitarent, vel in urbe, vel in agro, publicis in tabulis notatũ, planissimè ostenditur. Quod autẽ ad libertinos attinet: eos item unà cũ ingenuis esse censos, idem Dionysius eodẽ in loco significat. Vtrũ verò, qui extra pomœrium, an soli qui intra pomœrium habitabãt, censerentur, dubitare nõ licet: quũ ab eodem & de agro Romanò fieri mentionẽ videamus. Et ut de rusticis Romanis cẽsis ex Dionysio, sic de municipibus, postea quàm communicari cœpta civitas est, planè constat ex eo Pædiani loco: Convenerat ex municipiis cujuscunq; modi multitudo, aut propter comitia, suffragiorũ causa, aut ludorũ, aut ut censeretur: nec tamen obscurè idem significant illa verbà pro Cluentio: Illum tabulas publicas Latini censorias corrupisse, decuriones universi judicaverunt: certè enim de tabulis iis intelligit, in quas censores quũ civium Romanorũ censum agerẽt, municipum nomina retulerãt. Coloni ante bellum Punicum secundùm nõ censebantur: ait enim Livius sic lib. XXIX. Duodecim coloniarum, quod nunquam anteà factũ erat, deferẽtibus censoribus, censum acceperũt: ut quantũ numero militũ, quantũ pecunia valerent, in publicis tabulis monumẽta extarẽt. Censebãtur quinto quoq; anno, lustro scilicet cõfecto, qd' integrum quatuor annorũ spatium fuit: tametsi, ultra quadriennii intervallum, vel bello, vel domesticis discordiis, vel alio casu, sæpè productũ esse censum observavimus. Magistratus huic muneri præfuit, primùm, qui summus in urbe fuit, reges duo postremi, Servius & Superbus: ejectisque regibus, consules: deinde quũ consules bellis impedirentur, censores: qui ab re nomẽ acceperunt: Census in foro fiebat: lustrum in campo Martio condebatur, cæsis sue, ove, tauro, quod sacrificium & solitaurilia, & suovetaurilia vocant: de lustro Livius, Dionysius, omnes historię narrãt: de censu inde conjicio, quod equites trabeatos per medium forũ idibus Quintilibus ante censores sua manu equũ traduxisse, Livius, Valerius, Suetonius, Plutarchus affirmat: quum re significãda, verbum transvehere, veteres historici libenter usurparũt: Cicero, traducere dixit, quod si equites in foro censebantur: de cæteris, nihil obstat quin idem putemus. A principio, e Servii regis instituto, in sua quisque classe, quę in centurias dispertitæ erant. hoc est, ex suo quisque censu, quę res familiaris erat æstimatio, censebatur: qui centũ millia, cove amplius possideret, in prima classe, qui infra centum usque ad septuaginta quinque, in secunda: inde ad quinquaginta millia, in tertia: inde ad viginti millia, in quarta: ab eo ad undecim millia, in quinta: infra verò, in sexta: ex quo sequitur, ut decuriones, equites, senatores omnes in prima classe censeretur. quandoquidẽ neq; decurio poterat esse, qui centũ millia nõ haberet: neq; eques, q quadraginta millia: neq; senator, qui octingẽta millia. Post, expletas verò XXXV.

tribus, non in centuriis, sed in sua quenq; tribu censum esse crediderim: senatores enim clarissimos viros, summis honoribus functos, in ipsos inquā, censores, M. Livium salinatorē, C. Claudium Neronem, in suis utrunq; tribubus, nulla facta classium mētione, censum esse, Liv. lib. XXIX. perspicuè demonstrat his verbis: Equitū deinde census agi cœptus est: & ambo fortè cēsores equum publicum habebāt: quū ad tribum Polliam ventum est, in qua M. Livii nomē erat, & præco cunctaretur citare ipsum centorē: Cita, *inquit Nero*, M. Livium, & sive ex residua & vetere simultate, sive intempestiva jactatione severitatis inflatus, M. Livium, quia populi judicio esset cōdemnatus, equum vēdere jussit. Item M. Livius, quum ad tribum Narniensensem, & nomen collegæ vērum est, vendere equum C. Claudium jussit. Festus tamen videtur significare, post expletas etiam XXXV. tribus censos esse cives Romanos in centuriis: ait enim sic: Niquiscivit cēturia est, quæ dicitur à Serv. Tullio rege cōstituta, in qua liceret ei suffragium ferre, qui nō tulisset in sua, ne quis civis suffragii jure privaretur: nam, sciscito, significat, sentēciam dicito, ac suffragium ferto: unde scita plēbis: sed in eā centuria neque censetur quisquam, neque centuriæ præficitur, neque centurialis potest esse: quia nemo certus est ejus centuriæ: est autem, Niquiscivit, nisi quis scivit. Pedianus etiam, cujusque civis nomē in albo suæ centuriæ scriptum fuisse tradit: indeque exemptos qui à censore ærarii fierent: itaque hāc veterum quasi controversiam ita dirimemus, ut nominatas quidem recognitas in censu singulas tribus, nomina tamen civium in sua cujusque centuria scripta esse dicamus. Et quoniam tria genera civium fuisse cōstat, senatores, equitēs, plebem, & plebi equites, equitibus senatores dignitate præstitisse, cōstat: ratio postulat, id quod etiam veterum exempla testātur, ut in censu primus ordinis senatorii locus, equitum secundus, plebis verò fuerit postremus: primùm igitur recitabātur omnium senatorum nomina: erat autem, inter ipsos senatores primùm recitari, per honorificum, isque princeps senatus vocabatur: id in arbitrio censorum positum erat: à quibus tamen neminem, nisi de consulatibus, principem senatus esse lectum, animadvertimus: eodem modo princeps equestris ordinis dicebatur is, quem censores primo loco scripsissent in iis tabulis, quæ equitum nomina continebant. Ex nostris observationibus.

Cēnsōrĭus, ad hominem relatum, eum significat, qui aliquādo censura fuerit functus, *πρεσπικὸς*: quemadmodum Consularem, & Prætorium vocamus, qui aliquādo aut Consulatum gesserit, aut Præturam. Cicer. 2. de Orat. Quid enim poterit dicere? Consularem se esse hominem & Censorium. Et paulò pòst: Id autem committere, vide quàm homini Censorio conveniat: ¶ Dicitur & de aliis rebus omnibus, quæ ad Cen sores pertinent, quæque Censorum sunt. Censorium dictum, quòd est censoris, seu quod ad censorem pertinet, & Censoria virgula. Quintil. lib. 1. cap. 2: Veteres Grammatici nō versus modò cēsoria quadam virgula notare, & libros, qui viderētur falsò inscripti, tanquam subditicios submovere familia permiserunt sibi, *&c.* ¶ Censorium nō est. Cic. pro Cluent. Hominum delictum fortunæ judicio committere, minimè censorium est. ¶ Censoriæ vestes dicebantur, quibus Censores meritò uti possent: *ἱμάτια πρεσπικά*. ¶ Censoriam virgulam tritissimum est ab eruditis appellari judicandi autoritatem, præsertim cum supercilio, à magistratu Romano sumptum.

Cēnsūrā, ræ, Censoris dignitas, sicut à Prætore Prætura. [תוכחת *tochachath*. *πρεπτέα*, *πρεπτικὴ ἀρχή*. Gall. *Reformation, censure, l' office d' vn censeur*. Ital. *Dignità di Censore, Censura, reprehensione*. Germ. Das ampt des schetzens oder straffens. Hispan. *La judicatura de aquel Censor, corregimiento*. Polon. *Vrząd sprawuiący obyczaie*. Vngar. *Vigyázás émendálás*. Ang. *The office of the Censour, reformation*.] Plin. lib. 14. cap. 4: Catonum ille primus, triumpho & censura super cætera insignis. Livius lib. 4. ab Vrbe: Alios magistratus annuos esse, quinquennalem Censurā gravem esse. ¶ Accipitur interdum pro severitate, correctione, decreto & lege. Plin. in Paneg. Nam vita principis, censura est, eaq; perpetua: ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur. Apud Græcos censuræ genus, *δοκιμασία*.

Cēnsŭs, us, m. q. [מכס *michsáh* מכס *mèches*. *τίμημα*. Gall. *Taxe & estimation, revenu, rente*. Ital. *Censo, intrata, rendita, tributo*. Ger. Schatzung die man einem nach seinem angezeigten Gut auffertegt/ Steur. Belg. Een Schatninge. Hisp. *Pecha, cannama*. Pol. *Dan, składzanie*. Vngar. *Ado, marha bőrsölés szerent valo ado*. Ang. *A cessing, valuing, a subsidie, or yearlie reuenewes*.] Dicebatur æstimatio rerum & bonorum facta, secundum quam tributa pendebātur. Vnde Censum agere, est recensere hominum facultates. Liv. 1. ab Vrb. Censum instituit, rem saluberrimam tanto futuro imperio. ¶ Censui censendo bona esse dicebantur, quæ mancipi erant, & modis jure civili instituris acquisita. Cic. pro Flacco: Illud quæro sintne ista prædia Censui censendo? habeant jus civile? sint, necne sint mancipi: subsignari apud ærarium, apud Censorem possint? ¶ Census itē, annuus redditus, & quicquid fortunarū quis habet, *ἕσια*, *τιμητόν*. Iuvenalis: Protinus ad censum, de moribus ultima fiet Quæstio. Cic. 2. de Legib. A quo iterum funerum sumptus præfinitur ex censibus, à minis quinq; usq; ad minā. Vnde qui centū millia æris in professionē detulissent. Censi dicebātur. Census equestris constabat ex sestertiis quadringentis, Vide Additiones P. Manutii.

Cēnsŭs, a, um, significat id, quod in censum relatum est. [*τιμητὸν*. Pol. *Összaczowani*. Vn. *Szám, szám látás, ado alá vetetett*. Ang. *Cessed, valued, taxed*.] Cic. pro Archia: Illis temporibus nulla populi pars est censa. Idem in Verrem: Te prætore Sicilia censa denuò est. Cic. de Orat. Quæritur de eo, qui domini voluntate census sit, si lustrum conditum nō sit, sit ne liber. ¶ Censi etiam illi appellabantur, qui centum millia in bonis habebant: qui à Iureconsultis appellantur Centenarii.

Cēnsŭālĭs, le, Vlp. l. Forma. ff. de censi. Forma censuali cavetur, ut agri sic in censum referantur. Vincula censualia. Idem eod. l. §. siquis inquil. Si quis inquilinum, vel colonum nō fuerit professus, vinculis censualibus tenetur.

Cēntaurĕă, æ, f. p. sive centaurion, rii, *κενταύριον* Dioscoridi, Herba est, quæ à Chirone Centauro nomē accepit, qui ea cūrātus dicitur, quum Herculis hospitis sui arma pertractanti, sagitta decidisset in pedem. Ejus duo sunt genera, majus, & minus. Majoris radix, quæ sola in usu est, in Officinis pro Rheo Pontico magno errore ostenditur. [Gall. *Centaure ou erronnée*. Ital. *Reupontico*. Ger. Tausend guldē traut. Hisp. *Reupontico*. Pol. *Centurzyja*.] Minus verò Centaurion (quod a Plinio Cētaurion lepton dicitur, & à nōnullis Limnesion; propterea quòd rigua amet loca) etiā hodie in officinis nomē retinet: tametsi à quibusdam Febrifugia, & Fel terræ dicitur. [Gall. *Fiel de terre*. Ital. *Biondella*. Hispan. *Hiel de tierra*.] Virgil. 4. Georg. Centaureum appellavit, pen. prod. Cecropiumque thymum, & graveolentia Centaurea. Vide Plin. lib. 25. cap. 6.

Cēntaūrĭs; Plinio, Tertia est centaurii species, cognomento Triorches, eò quòd qui eam secat, à triorche accipitrum genere dicatur impugnari. Hæc Plin. lib. 25. cap 6.

Cēntēnārĭus, Centenus, Centesimus, Centesimare, Centiceps, Centimanus, Vide CENTVM.

Cēntĭfŏlĭă, Rosæ genus; in Campania potissimùm proveniens: à foliorum multitudine ita appellatum: de quo vide Plin. lib. 21. cap. 4.

Cēntĭgrānum, Genus tritici, dictum quòd ferat centum grana. Plin. lib. 18. cap. 20.

Centinodia, Vide POLYGONON.

Cēntĭpĕdă, Vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim repens, ab aliquibus Multipeda, ab aliis Millepeda dictus. [*ὀνίσκος*. Pol. *Gasztanka*. Vngar. *Hérnyo*.] Differt à scolopendra, quæ & minor est, & pernicioſior, neque arcuatim serpens. Autor Plin. lib. 29 cap 6.

Centipellio, onis, Plin. lib: 28. cap. 9. de Cervis: Testes quoq; ejus inveterati, vel genitale maris salutariter dantur in vino: item ventres qui centipelliones vocantur.

Cēntĭpēs, com t. Piscis est alio nomine Scolopendra dictus. *σκολόπενδρα*, dicitur à terrestris scolopendræ similitudine. Hic hamo devorato omnia interanea evomit, donec hamum egerat: deinde resorbet. Autor Plin. lib. 9. cap. 43.

Cēnto, onis, m. t. Velum laneum, lana, aut tomen confertum, qualibus olim in bello uti solebant, ad machinas obtegēdas, ne tormentorum missilibus perfringerentur. [חיץ *belojim*. *κέντρων*, *ἐπίσυγμα*, *σύρραμμα*. Gall. *Vne chose faicte de pieces rauassees, amas de plusieurs pieces & morceaux*. Ital. *Schiauina*. Germ. Ein Wollene zusamen gebletzte decke/ oder furhang. Hisp. *Vestidura à obra de remendos*. Pol. *Wory natkane y na murze z. wieszone dla obrony, l' atanina*. Vngar. *Töldozot fodozot lasnok pokrócz*. Ang. *A hapharlat, a course couering of diuerse shreds*.] Cæsar: Centones quoq; insuper injecerunt, ne aut tela tormentis missa contabulationem perfringerēt, aut saxa in catapultis latentium discuterēt. Sisen. lib. 3. Historiar. Aceto madefactis centonibus integunter. ¶ Quidam Centonē capiūt pro Straguli genere; quod cubantibus insterni solet. Cato de Re rust. cap. 10. & 11: Culcitras octo, instragula octo, pulvinos sex decim, operimenta decem, mappas tres, centones pueris sex. Similiter & Macrobius dum scropham sub centonibus jacēre scribit, rusticum stragulū esse declarat. Fieri autem centones constat ex pannis diversorum colorum, vel lanis in unū condensatis atq; cōsutis. ¶ Vnde ad earum similitudinem, Centonē vocant carminis genus ex diversis carminū fragmētis hinc atq; illinc accersitis, cōtextum, quasiq; consutum: Græci *κέντρωνας* vocāt. ¶ Extant adhuc Homerocentones, *Ὁμηροκέντρωνες*. & Virgilio centones, à Proba Falconia consuti: item alii ab Ausonio, qui etiam centonum legem præscribit his verbis: Variis (*inquit*) de locis, sensibusq; diversis quædam carminis structura in unū solidatur versum, ut coēant, aut cæsi duo, aut unus; & sequens cum medio: nam duos junctim locare ineptum est. ¶ Vnde proverbialiter dicimus far-

mus farcire centones. Plaur. Epid. Quid tu, *inquit*, alium quæ ras, cui centones farcias: id est, quem tu glorioſis mendaciis & conſarcinatis fabulamentis expleas.

Cēnatūncŭlus, m. ſ. dim. à Cento, pro vili ac ſordido ſtragulo. [*ἐπιστιγμένον*. Pol. *Rogożyna*. Vngar. *Töldözet földözet pokroczotska*.] Senec. lib. 11. Epiſt. Diurnū accipit, in centunculo dormit. ¶ Accipitur & pro viliori operimēti genere, quod clitellis ſubſterni ſolet. Liv. 7. ab Vrb. Multis ſtrata détrahi jubet, binis tantū centunculis relictis. ¶ Centunculus item, teſte Dioſcor. à Romanis, vocatur herba, quam Græci *Gnaphalion*, & *Chamezelú* vocant. ¶ Ratio nominis tracta videtur à molli foliorū lanugine, qua ad inferciendos centones tomenti inopia ſuppleri poſſet. Vide Dioſc. lib. 3. cap. 112. Plin. aūt lib. 24. cap. 15. autor eſt, Centunculū Italis appellatū fuiſſe tertiū clematidis genus, roſtratis folus, ad ſimilitudinē capitis penularū jacēs in arvis.

Centonalis, Ruta ſylveſtris apud Dioſc. lib. 3. cap. 51.

Cendonicum: id eſt, Abſynthium marinū. Dioſc. lib. 3. cap. 26.

Centrinæ, Culices in ficubus, fucis apum ignavia militiaque ſimiles.

Cēntrum, Latinè punctum in ſphæra, orbe aut circulo, mediū à quo lineæ rectæ ad extremitatem ductæ inter ſe ſunt æquales. [קדב *kéreb*. *κέντρον*. Gall. *Centre, le poinct ou milieu d'vne choſe ronde*. Ital. *Centro*. Germ. Ein mittel punct. Hiſp. *Centro*. Polon. *Punkt ſtrzedni wokriſtie*. Vng. *Kellő közepi*. Ang. *The midde point in a round thing*.] Apuleius in coſmographia: Cardinem, *inquit*, mundi (ſic enim dixerim centrum) habet tellus. Cic. 1. Tuſcul. Perſuadent enim Mathematici terram in medio mundo ſitam ad univerſi cœli complexū, quaſi puncti inſtar obtinere, quod Centrum illi vocant. ¶ Centra in marmore, ſunt quidam veluti duriores nodi, ad clavi ſimilitudinem, inimica ferris: qui in intima etiam lignorum parte inveniuntur. Plin. lib. 16. cap 39. ¶ Inveniuntur & in quibuſdam arboribus, ſicut in marmore, centra: id eſt, duritia clavo ſimilis, inimica ferris. Et quædam fortè accidunt, lapide recepto, aut comprehenſo in corpus, aut alterius arboris ramo. ¶ Eſt item Centron cryſtalli quoddam vitium, durum & fragile, quod & ſalem appellant. Plin. lib. 37. cap. 2: Infeſtantur cryſtalli plurimis vitiis, ſcabro, ferrugine, maculoſa nube, occulta aliquando vomica, præduro fragiliq; centro, & ſale appellato.

Cēntrālis, adjectivum, *κεντρικός*. Plin. lib. 2: Quindecies & pluribus ſuberit, quàm terra centralis interveniat.

Cēntrōsus, a, um: [*κεντρώδης*. Polon. *Drzen zyl'owati wdrzewie albo wkamieniu*. Vngar. *Fás kemény morſalék esőlék*.] ut, Centroſa ſcobs: id eſt, limatura admodum dura, veluti centrum quod in marmore, vel junipero invenitur. Plin. lib. 37. cap. 7: Adulterantur vitro ſimillimæ, ſed cote deprehenduntur, ſicut aliæ gemmæ factitiæ: mollior enim materia & fragilis, & centroſa ſcrobe deprehenduntur: & pondere, quod minus eſt vitreis, aliquando puſtulis argenti modò relucentibus.

Cēntum, Nomen numerale & indeclinabile. [קמה *meáh*. *ἑκατόν*. Gal. *Cent*. Ital. *Cento*. Ger. *Hundert*. Belg. *Hondert*. Hiſp. *Ciento*. Pol. *Sto*. Vng. *Száz*. Ang. *An hundred*.] Cic. pro Mil. Hi centū dies penes accuſatorem quū fuiſſent, ab eo ipſo accuſatore producti ſunt. ¶ Accipitur aliquādo Centū indefinitè pro pluribus. Sic Centum greges apud Horat. 2. Carm. Ode 16. & Centum juvenci apud eundem, lib. Epod. Centum puer artū, 4. Carmin. ¶ Compoſita tamen variantur, ut Ducenti, tæ, ta, Trecenti, Quadringenti, Quingenti, Sexcenti, Septingenti, Octingenti, Noningenti.

Cēntiēs, adverb. [*ἑκατοντάκις*. Gall. *Cent fois*. Ital. *Cente volte*. German. *Hundert mal*. Hiſp. *Cient vezes*. Pol. *Stokroć*. Vng. *Százszor*. Ang. *An hundred tymes*.] ut, Centies circūſpicere priūs quàm, *&c.* Plaut. Rud. Centies H-S reliquit. Cic. 1. Phil. Ducenties, Trecenties, Quadringenties, Quingenties, Sexcenties, Septingenties, Octingenties, Noningenties.

Cēntēnārĭus, [*ἑκατοντούτης*. Gall. *De cent ans, de cent liures, ou telles choſes*. Ital. *Di cento anni, di cento libre & coſe ſimili*. Germ *Das von hundert iſt/es ſeyen pfund/jar vnd dergleichen anders*. Hiſp. *Coſa de numero de cento*. Pol. *Rzecz miecakaśto wſobie lyczbi maiaca*. Vngar. *Száz fontos, máſa*. Ang. *Of an hundred yeares in age, of an hundred peund weight, and ſickleke*.] & ſimilia in arius denotant nō multiplicationē ſui, ſed numerū aliarum rerum, quę nō nominātur: ut, Lapis cētenarius, nō quòd centuplus ſit, ſed centū librarū. Homo centenarius, nō quòd ſit centū geminus, ſed quòd habeat centum annos. Centenarius numerus gregum, Varr. 2. de Re ruſt. cap. 5. *ἑκατοντὰς ποιμενίων*. ¶ Centenariæ cœnæ dicebantur, in quibus lege Licinia non plus centuſſibus: hoc eſt, centū aſſibus impendebatur, qui erant nummi breves ex ære. Feſtus. ¶ Centenarii itē illi dicunt à Iurecōſultis, qui centū millia H-S poſſident, qui à veteribus, ut ait Aſconius, dicebantur Cenſi.

Cēntēnūs, a, um. [*ἀ τὸν ἑκατόν*. Gall. *De cent*. Ital. *Di cento*. Germ. *Das zu hundert gehöret*. Hiſp. *Cada vno ciento*. Polon. *Stokrotny*. Vng. *Százig valo*. Angl. *Of an hundred*.] Plin. lib. 11. c. 37: Iecur maximę vetuſtatis patiens, cētenis durare annis, obſidionum exempla prodidēre: hoc eſt, centum. Idem lib. 33. cap. 10: Non erat apud antiquos numerus ultra centū millia: itaq, & hodie multiplicantur hæc, ut decies centena millia, aut ſæpiùs dicātur. Virgil. 10. Aencid. It gravis Auletes, centenaq; arbore fluctum Verberat aſſurgens: hoc eſt, centum ingentibus remis.

Cēntēsĭmŭs, a, um, Propriè ordinis numerus eſt, ſignificans poſtremum, vel unum ex centenario, [*ἑκατοστός*. Gall. *Centieſme*. Ital. *Centeſimo, centò per vno*. Ger. *Der hundertſt*. Hiſp. *Ciento pueſto en orden*. Pol. *Sty*. Vng. *Századik*. Ang. *The hundreth*.] Plaut. in Milit. haud centeſimā Partem dixi: neq; otium ſi ſit, poſſem expromere. ¶ Interdū multiplicādi vim habet, & pro centuplo accipitur: ut quū dicimus, Centeſimū fructum ager attulit: hoc eſt, centies tantum quantum ſemētis acceperat. ¶ Centeſima fruges, idē Plin. lib. 5. cap. 4: Ita appellat regio C C L. M. paſſuū fertilitatis eximię, cū centeſima fruge agricolis fœnus reddēte terra. ¶ Centeſimas Calendas, Iuriſcōſulti vocāt centeſimum mēſem: unde Centeſimis Calendis aliquid dare: hoc eſt, intra annos octo, & mēſes quatuor: ut annotavit Alciat. in Parerg.

Cēntēsĭmă, ſimæ. [Pol. *Lichwa gdzina mieſiącz poſł'oſemie odeſłá pł'acżimi czowiekowi lecżiechrowna ſiez ſumma*.] Genus uſuræ, quæ centeſimo menſe explet ſortem, utpotè quum centum librarum fors ſingulis menſibus libram unam uſuræ parit: hoc eſt, duodecim libras ſingulis annis. *ἑκατοστή*. vide Bud. de Aſſe. Cic. ad Attic. libr. 1: Nam à Cæcilio propinqui minore centeſimis nummum movere non poſſunt. Plin. Epiſt. 205: Proinde prima quaque occaſione mitte, appoſitis quidem uſuris, quas ego (non poſſum parciùs) centeſimas computabo.

Cēntēsĭmārĕ & Decimare exercitum, caſtrenſia verba ſunt, pro eo quod eſt, centeſimū, vel decimum militē ſupplicio afficere. Solent enim Imperatores, quū gravius quippiam milites deliquiſſent, eam moderationē adhibere, ut neq; univerſum exercitum delerent, neq; facilitate veniæ alios ad ſimilia invitarēt. Convocatis itaq; univerſis, centeſimum, aut (ſi videretur) decimum quenq; ſorte proditum ſecuri percutiebant, cæteros q; metu liberabant. Iulius Capitolinus in Macrino: Et cùm ſeditiones militares patentur, multos ſæpiùs decumavit, aliquando etiam centeſimavit: quod verbum proprium ipſis eſt, cùm ſe clementē diceret, quando eos centeſimaret, qui digni eſſent decumatione atque centeſimatione.

Cēntĭcēps, pitis, com. t. qui centum habet capita. [*ἑκατονταικέφαλος*. Gall. *Qui a cent teſtes*. Ital. *Di cento capi*. Germanicè, *Hundertköpffig/das hundert häupter hat*. Hiſpanicè, *Coſa que tiene cient cabecas*. Polon. *Stogł'owny*. Vngar. *Százfejű*. Angl. *That hath an hundred heades*.] Horat. 2. Carm. Ode 13: illis carminibus ſtupens Demittit aras bellua centiceps Aures.

Cēntĭmănŭs, qui centum habet manus: [*ἑκατόγχειρ*. Gall. *Qui a cent mains*. Ital. *Di cento mani*. Ger. *Der hundert hend hat*. Hiſp. *El que tiene cient manos*. Pol. *Storeczny*. Vng. *Száz kezű*. Ang. *That hath an hundred handes*.] qualem fuiſſe Briareum gigantē. Virg. 6. Aeneid. refert. Ovid. 3. Metamorph. Nec quo centimanum dejecerat igne Typhœa Centimanus Gyges. Horat. 2. Carm. Teſtis mearum centimanus Gyges Sententiarum.

Cēntūmvĭri, Iudices centum Romæ, qui de cauſis quibuſdam privatis cognoſcebant & judicabant, ut de uſucapionibus, tutelis, gentilitatibus, agnationibus, teſtamentis, *&c.* [Gall. *Cent perſonnes ou plus qui anciennement à Rome iugeoyent des cauſes ciuiles*. Ital. *Il magiſtrato de cent' huomini*. German. *Hundert vnnd funff Richter vorzeiten zu Rom*. Hiſpanicè, *Collegio era en Roma de cient varones*. Pol. *Stoy pierſzfedzow niekie diworzimie*. Vngar. *Száz ember*. Angl. *An hundred iudges that iudged of certane ciuill cauſes in Rome*.] Nam quum eſſent Romæ triginta quinque Tribus, quæ & Curiæ ſunt dictæ, terni ex ſingulis tribubus ſunt electi ad judicandum, & Centumviri appellati: qui licet quinque ſupra centum fuerint, tamen quò facilius nominarentur, Centumviri dicti ſunt. Feſtus. Cicero pro Cecin. Et hoc loco Scævolam dixiſti cauſam apud Centumviros non tenuiſſe. Idem primo de Oratore: Quid qua de re inter Marcellos & Claudios patritios Centumviri judicarunt?

Cēntūmvĭrālis, rale, quod ad centumviros pertinet: ut, Iudicium centumvirale. Cicer. i. de Orat. Quid quod item in centumvirali judicio certatum accepimus? Centumvirales cauſæ, Centumviralia judicia, & Centumviralis haſta, *&c.*

Cēntŭplex, icis, com. t. [*ἑκατονταπλάσιον*. Gal. *Centuple, double cent fois*. Ital. *A cento doppi*. German. *Hundertfeltig*. Hiſpan. *Ciento tanto*. Polon. *Stokrotnij*. Vngar. *Száz reiw száz féle*. Ang. *An hundreth folde*.] Plaut. in Perſa: Hæc niſi inde abierit centuplex murus rebus ſervandis parvus eſt.

Cēntŭplĭcātō, adverb. [*ἐφ' ἑκατονταπλάσιον*. Gallicè, *En cent doubles, au double cent fois*. Ital. *Radoppiato cento volte*. Ger. *Doppelt/hundertfeltig*. Hiſp. *Cient vezes tāto*. Pol. *Sto podwakroć*. Vng. *Száz képpen*. Ang. *A hundreth folde double*.] Plin. lib. 6. cap. 23: Quæ apud nos centuplicato væneunt.

Cēntŭplŭs, a, um, idem quod Centuplex

Cēntŭlis, Pecuniæ genus fuit apud Romanos, centum aſſes,

seu (quod in idem recidit) quadraginta valens sestertios. Persius: Et centum Græcos curto centusse licetur. ¶ Centussis pro centusse: id est, assibus centum. Var. apud Gel. lib. 15. cap. 18: Nunc qui illum norunt, volunt emere millibus centum: te qui novit nemo centussis.

Cēntūmcăpĭtă, ἑκατονκέφαλος, ἑκατοντακέφαλος, Herba est ex aculeatarum genere, quæ alio nomine Eryngo alba, sive Eryngium dicitur, ἠρύγγιον, caule & radice in cibos à Græcis recepta. Plin. lib. 22. cap. 8.

Cēntūmpōndĭum, pro immani pondere legitur, etiam si centum pondo excedat. Plaut. in Asin. Ad pedes quando alligatus es, æquum centumpondium Cato cap. 13: Cellas duas, trutinam unā, centumpondiū incertū unum, & pondera certa.

Cēntūncŭlŭs, Vide CENTO.

Cēntŭrĭă, f. p. numerus Centum. [ἑκατοντάς, τάξις, ἑκατοστύα. Gall. *Centeine, bande de cent hommes.* Ital. *Compagnia de cent' huomini.* Ger. Ein Rott hundert kriegsleuten. Hisp. *Compañna de cient hombres armados.* Pol. *Rotta sto ſoł'nierzow pod ſoba maiąca.* Vng. *Százallya.* Ang. *A companie conteining an hundred men.*] In re militari centum cōtinet homines, qui sub uno Centurione sunt, quorum centenarius justus est numerus. Cic. 2. de Divin. Primùm vide ne in eum dixerint, qui rogator centuriæ fuisset. ¶ Centuriæ in agris, dicebantur ducenta jugera. Centuria à Centum jugeribus vocabatur: sed mox duplicata nomen retinuit, inquit Colum. lib. 6: Sicut Tribus dictæ, primùm à partibus populi tripartitò divisi, quæ tamen nunc multiplicatæ, pristinum nomen possident. Var. lib. de Ling. Lat 4.

Centuria, vocabulum cēturiis, ut ait Siculus Flaccus, ex eo datū est, quum antiqui Romani agrum ex hoste captum victori populo per bina jugera partiti sunt, centenis hominibus ducentena jugera dederūt, & ex hoc facto cēturia jure appellata est.

Cēntŭrĭo, dicitur qui centum peditibus præest. [שר מאות *sar meoth.* ἑκατόνταρχος, ταξίαρχος. Gall. *Centenier, ayant ſous ſoy & en ſa charge cent hommes.* Ital. *Centurione, capitano di cento ſoldati.* Ger. Hauptmañ vber hundert fußknecht Hisp. *Capitan de cient hombres armados.* Pol. *Rotmiſtrz maiaci pod ſoba ſtoknechtow.* Vngar. *Százados.* Ang. *A centurion, a capitane of an hundred men.*] Cic. pro Marcello: Nihil sibi ex ista laude Centurio, nihil Præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit. In exercitu autem miles Centurioni, Centurio Tribuno, Tribunus Legato, Legatus Consuli obediebat: sed seorsum Magister equitum soli Dictatori obtemperabat. ¶ Centurio autem primæ cohortis dicebatur Primipilus, teste Plin. Veteres quum viderent commisso prælio, acies facilè turbari, ut hoc incommodum evitarent, cohortes in centurias divisêre, & singulis centuriis singulos centuriones præfecerūt, qui primò Centurioni vocabant, quemadmodum Decuriones Decurioni. Cohortes in exercitu decē erant in singulis legionibus, sed prima, quæ reliquas & numero militum & dignitate præcedebat, Aquilam habebat, quod præcipuum erat signū Romanorū. Centuriones hujus cohortis cæteris centurionibus digniores habebātur. Prima centuria Primipilum vocabatur, quòd circa signa gravis armaturę constituta erat. Centurio ipse, primipili centurio dicebatur, & Primipilus: hic non modò Aquilę præerat, sed quatuor centurias: hoc est, quadringentos milites in prima acie gubernabat: & tanquā princeps totius legionis merita cōsequebatur & commoda. Mart. Grata pudens meriti tulerit quum præmia pili.

Cēntŭrĭo, rias, act. p. in centurias distribuo, refero. [κατανέμω, κατατρέφω, κατατάσσω. Gall. *Mettre par centaine, diſtribuer par bandes.* Ital. *Ordinare ſoldati à cento à cento.* Ger. Solche Rotten ordnen/ deren ein jede hundert personen hatte. Hisp. *Ordenar los hombres armados de ciento en ciento.* Pol. *Roty dzielenaſto oſſob.* Vn. *Százanként el oſztom.* Ang. *To diſtribute and put in bandes of an hundred, to hundred.*] Cic. ad Quirites post red. Ego quum homines in tribunali Aurelio palàm conscribi, centuriariq; vidissem. Ager centuriatus, qui in ducenta jugera definitus erat. Romulus enim centenis civibus ducenta jugera distribuit. Et milites Centuriati, qui in centurias ordinabantur. πεζικόν. Liv. lib. 29: Scipio postquā in Siciliam trajecit, volūtarios milites ordinavit, centuriavitq;. ¶ Centuriata comitia, ut Asconius scribit, dicūtur, quū ab omni sexu & ætate fertur suffragium: dicta Centuriata, quòd populus per centurias divisus suffragia ferebat. Hæc in campo fiebāt Martio, & omnium fuerūt maxima, itaq; maximus Comitiatus pro centuriatis comitiis sæpè apud Ciceronē dicitur. Hinc Succenturio, à quo Succenturiati, dicūtur milites non primæ, sed secundæ centuriæ, ubi ad insidiandum maximè collocabantur. Vnde Succenturiatus dicitur, quasi in insidiosis positus. Terent. in Phorm. Nunc prior adito tu, ego in insidiis ero hîc succenturiatus, Si quid deficies. Propriè autem Succenturiare significat explendæ centuriæ gratia militum numerum supplere, vel in locum occisorum, vel exautoratorum militum, alios substituere. Gellius eleganter ad cibos transtulit, quum in locum ciborum qui auferuntur, alii statim substituuntur.

Cēntŭrĭātŭs, us, nomen, Dignitas & officium cēturionis. [ἑκατοντάρχια. Pol. *Rotmiſtrſtwo.* Vng. *Századoſſág.*] Cicer. pro lege Manil. Quem enim possumus Imperatorē aliquo in numero putare, cujus in exercitu væneant centuriatus, atq; vænierint? Liv. 2. bel. Pun Vbi ad decuriatū, aut centuriatum cōvenissent. Cic. in Pison. Quid centuriatus palàm venditos?

Cēntŭrĭātim, per Centurias. [κατὰ τάξεις, καθ' ἑκάστην ἑκατοντάδα. Gall *Par centaines.* Ital. *Per centenaia, à cento à cento.* Germanicē, Von einer Rott/ welche hundert hatte/ zu der anderē/ Durch die Rotte. Hisp. *De batalla en batalla.* Pol. *Przez roty, na roty.* Vng. *Szárank. nt.* Ang. *In handreths hundreth by hundreth.*] Quemadmodum Tributim, per tribus. Cic. pro Flac. Distributis partibus, tributim, & centuriatim descriptis ordinibus, classibus ætatibus. ¶ Item centuriatim, abundanter significat & copiosè. Pomp. Prostibulo: Continuò ad te centuriatim current, qui panem petent. Ex Nonio.

Cēntŭrĭōnŭs, ab antiquis dicebatur, teste Festo, qui postea Cēturio appellatus est, sicut Curionus, & Decurionus, qui nunc *Curio* & *Decurio* nuncupantur.

Cepæa, Plinio, Herba est similis portulacæ, nigriore radice, sed inutili nascens in littoribus arenosis, gustu amara.

Cepe, sive Cepa, Vide CAEPA.

Cephalalgía, [κεφαλαλγία. Polon. *Bolenieg'owi.* Vngar. *Fŏfáiás.* Angl. *Grieff or dolour of the de head.*] Generale nomen est ad omnes capitis dolores, continetque sub se Hemicraniam, Cephaliam & similes.

Cĕphălēă, f. p. [κεφαλέα. Ger. Ein hauptweh von langer zeit her. Pol. *Bolenie wſtſtkiey gł'owy.* Vngar. *Meg aggott fŏ fáiás.* Angl. *A long dolour of the head.*] Diuturnus, & inveteratus capitis dolor, à sono, splendore, vel odore vehementiore, & nōnunquam à meri potu proveniens. Differt ab hemicrania, quòd ea dimidiam tantùm capitis partem infestet, Cephalea totum caput occupet. Plin. lib. 20. cap. 13: Lenit autem capitis dolores pota cum vino, aut cum aceto & rosaceo illita. Si verò sit cephalea, cum farina hordeacea, vel aceto. Sed & Celsus Cephaleam cautum quoddam pestilens q; malum appellat.

Cephalicum, emplastrum sic dictum quòd capiti facto convenit. Celsus lib. 10.

Cephalíne, Linguæ portio, cui gustus potentia inest.

Cĕphălocrūstēs, m. t. κεφαλοκρύστης, Vermis qui in foliis persici involvitur.

Cĕphălŏs, Daphnoides apud Dioscor. lib. 4 cap. 149.

Cephalotos, Thymus apud Dioscor. lib. 2. cap. 24.

Cephalotus, porrum capitatum, sic dictum, quòd majorem vim habet. Est & quod sectivum porrum vocant.

Cephalus, m. s. [κέφαλος. Germ. Ein Meerāſch. Pol. *Gł'owacz.*] Piscis est in metu caput occultans, totum se absconditum existimans: cephalus dictus à capitis magnitudine.

Cephaleus, cephalea, um: ut, Caro cephalea. Lucil. lib. 2. Satyr. Abdomina, thinnia venientibus priva Dabo, cephaleamque carnem. Vide Gel. lib. 10. cap. 20.

Cephas, כיפא. Ioan. 1. Non est (ut quidam nugantur) Græca κεφαλή, sed ut rectè docet D. Hieronymus Syriaca dictio, quæ interpretatur *Petrus*: id est, rupes, seu lapis, vel petra Cognomē est Simonis Petri Apostoli, illi à Christo inditum. Quo etiam illum Paulus Galat. 2. & 1. Corinth. 15. & alibi nominat.

Cēphēnēs, κηφῆνες, Recentes fucorum fœtus, quum formam capere cœperint. Plin. lib. 11. cap. 16: Rex apum statim mellei coloris, ut electo flore ex omni copia factus: neq; vermiculis, sed statim penniger. Cætera turba quum formam capere cœperit, nymphę vocātur, ut fuci sirenes atq; cephenes. ¶ Cephenes item fuerunt Asiæ populi, qui postea à Perse Iovis & Andromedes filio Perse appellati sunt. Autor Herodot. lib. 7

Cephus, Animal est apud Aethiopes, pedes posteriores humanis pedibus, & cruribus, priores hominis manibus similes habens. Hoc animal à Pompejo, quū ludos faceret, in theatro fuit ostensum, & postea Romæ non visum. Plin. lib. 8. cap. 19.

Cepe, Cepina, Vide Cæpe.

Cepedínes, saxa prominentia, Festus.

Cepina, sive potius Cæpina, κρόμμιον. Columell. lib 11. cap 3: Herba est hortensis, eadem cum cæpa: Cæpina (*inquit*) magis frequēter subactam postulat terram, quàm altiùs conversam. Et paulò pòst: Sed cæpina vel sæpiùs, certè non minus debet quàm quater sartiri.

Cēpĭŏnĭdēs, Gemmæ crystallini nitoris, quæ imagines reddunt, ut speculum. Plin. lib. 37. cap. 10.

Cēpītēs, sive Cecopacites, Gemma candida est, venārum nodis coëuntibus candore imaginē referēs. Plin. lib 37. c. 10.

Cepphos, avis est ita levis, ut in quancunque partem ventus flaverit, in eam auferat. Vnde & Cepphicus, pen. cor. Adjectivum, pro levi. Cic. Ea quæ dicunt, minimi sunt ponderis, planè cepphica.

Cēpūrĭcă, m. s. κηπουρικά, Græci appellant, quæ nostri hortensia, olera scilicet quæ in horto seruntur. [Pol. *Ogrodne vrodzaie.*

Vngar.

Vngar. *Kerti pare.*] Vnde Sabinus Tiro librum Cepuricũ scripsit: hoc est, hortensium, quem Mœcenati dicavit.

Cēra, [Ⅎ17 *donágh.* κηρός. Gall. *Cire.* Ital. & Hisp. *Cera.* Ger. Wachß. Pol. Wosk. Vng. *Viaſzas.* Ang. *Waxe.*] Satis notæ ſignificationis eſt, nempe illud quod melle ex favis expreſſo remanet. Plin. lib. 21. cap. 14: Cera fit expreſſis favis, ſed antè purificatis aqua, & triduò in tenebris ſiccatis, quarto die liquatis igni in nõvo fictili. ¶ Eadẽ cera, ἐν κηρίον, idem favus, dicebantur proverbiali figura, qui uño ore idem affirmarent: aut qui inter ſe conſpiraſſent. Ductũ à favorum cellulis inter ſe cõnexis: ſive quòd cera tenax, ſibiq; hærens: ſive quòd olim in ceratis tabellis ſcribebant. Vnde & Horatius: Cera laudatur eadem. ¶ Imis ceris radere, pro eò quod eſt, delere penitùs, ſic ut nullum omnino memoriæ priſtinæ veſtigium extet. ¶ Ceram auribus obdis, κηρὸν τοῖς ὠσὶν ἐπιπλάσεις. In eos qui recuſant audire vel æqua vel iniqua. Natum ab Vlyſſis cera, qua ſuas ac ſocioru̇ aures obturat apud Homer. adverſus Sirenarum cantilenas. ¶ Cera tractabilior, κηρὸς ὀπωπαστέρου. De vehementer docil. dicebatur, aut de ingenio facili tractabiliq;, & in quemvis habitum ſequaci. Horatius, Perſius. ¶ Cera etiam veteres, ante inventum papyri uſum, pugillares ſuos obducere ſolebant: unde etiam pro epiſtolis & pugillaribus, poſitũ inveniẽ. Iuvenal. Nónne libet medio ceras implere capaces Quadrivio? Plin. Epiſt. lib. 1: Erat in proximo, non venabulum aut lancea, ſed ſtylus & pugillares: meditabar aliqua, annotabamq;: ut ſi manus vacuas, plenas tamen ceras reportarẽ. ¶ Hinc profectæ ſunt illa loquẽdi genera, quæ ſæpè apud veteres occurrant, In prima cera, In ſecunda cera, Ima cera, & Extrema cera. Romani enim ſua teſtamenta in tabulis ceratis perſcribebant. Suet. in Cæſ. Q. Pedium ex quadrãte hęredẽ inſtituit, reliquos in ima cera: hoc eſt, in ultima parte teſtamẽti. ¶ Inter ceras optima creditur Punica candidiſſima, proxima maximè fulva.

Cērŭlă, læ, dimin. [τὸ κηρίον. Polon. Woſzczek. Vngar. *Viaſzoteska.*] Cicero ad Att. lib. 16: Cerulas enim tuas miniatulas illas extimeſcebam.

Cēro, as, Cera obduco. [κηρόω. Gal. *Cirer, encirer, enduire ou couurir de cire.* Ital. *Incerare.* Ger. Verwächſen/mit wachß vberziehen. Hiſp. *Encerar.* Pol. *Nawoſzczam.* Vng. *Meg viaſzozom, czéralom.* Ang. *To dreſſe, to ſeare or ouerlaye with waxe.*] Colum. lib. 12. cap. 50: Sexta quaq; olivitate dolia cerari oportere antiqui dixerũt. Hinc Tabulę ceratę dicebãtur, cera ſuperinductę. ¶ Hinc fit compoſitũ Incerare. Iuvenalis: -genua incerare deorum.

Cērĭfĭcārĕ, apes dicuntur, quũ ceram faciunt. [κηροποιέω. Gall. *Faire cire.* Ital. *Far cera.* Ger. Wachß machen. Hiſpan. *Hazer cera.* Pol. *Wosk czinicz.* Vn. *Lépet czinálni.* Ang. *To mak waxe.*] Plin. lib. 9. cap. 38: Quum cerificavêre, fluxos habent ſuccos. Quędã tamen exemplaria hoc in loco habent fœtificavêre.

Cērātūră, ræ, f. p. Ceratio, ceræ obductio. [κήρωσις. Gallicè, *Cirement, cirure* Ital. *Ceramento.* Ger. Wachſung Hiſp. *Encerramiẽto.* Pol. *Nawoſzczenie.* Vng. *Viaſzabas, czerálás.* Ang. *Searing or dreſſing with waxe.*] Colum. lib. 12. cap. 10: Sic vetera non crediderim, propter olei ſuecum, ceraturam pati.

Cērātum, ſive Cerotum, n. ſ. [κηρωτόν. Gall. *Cerot.* Ital. *Ceroto.* Ger. Ein pflaſter von wachß gemacht. Hiſp. *Ceroto.* Pol. *Plaſtr woskowy.* Vng. *Ires ruha.* Ang. *A ſeare cloth.*] Malagmatis genus, quod vulneribus ſolet ſuperimponi: conſtat ex rebus ſiccioribus, & igni appoſitum molleſcit, ſed corpori admotum dureſcit, & pertinaciùs hæret. Dictum videtur à cera, quæ ferè omnibus ceratis adhiberi ſolet. Plin. lib. 13. cap. 22: Faciemque invadunt ignes ſacri, ob id cerato priùs illinunt.

Cērārĭum, n. ſ. [Pol. *Zapł'ata od prźł'ożenia pieczęci do lyſtu.* Vng. *Pőtſét pénz.*] Apud Cic. 5. Verr. Videtur accipi pro eo, quod ceræ nomine penditur: cujuſmodi eſt, quod etiam hodie pro diplomatum ſigillis exoluimus. Cic. 5. Verr. Ex omni pecunia quã oratoribus ſolvere debuiſti, certis nominibus deductiones fieri ſolebant, primùm pro ſpectatione, & collybo: deinde neſcio pro quo cerario.

Cērĕŭs, a, um, quod ex cera fit: [κήρεος. Gall. *De cire. fait de cire, ou de couleur de cire.* Ital. *Fatto di cera, ò di color di cera.* German. Wächßin/das von wachß gemachet iſt. Hiſp. *Coſa hecha de cera ò de color de cera.* Pol. *Woskowy.* Vng. *Viaſzbol ſinált.* Ang. *Of waxe, coloured lik waxe.*] ut, Imago cerea. Cic. 3. de Nat. deor. Vt enim ſi omnis cera cõmutabilis eſſet, nihil eſſet cereum, quod cõmutari nõ poſſet. ¶ Sumitur quandoq; pro molli, facili, & flexibili. Horat. de arte: Cereus in vitium flecti, monitoribus aſper. ¶ Ponitur aliquãdo pro flavo. Virg. 2. Aegl. Addam cerea prũna, à ceræ videlicet colore. ¶ Inde ficedulæ pingues ab Accio cereæ vocantur, tranſlucẽte nimirum per cutem flava pinguedine. Quandoque pro uncto. Martialis: Cerea ſi pendet lumbis, & trita lacerna.

Cērĕŭs, m. ſ. ſubſtantivum, Fax cerea. [κηρὸς, τὸ κηρίον. Gall. *Vn cierge ou chandelle de cire, torche.* Ital. *Cereo, torchio.* Ger. Wachßtertz. Hiſp. *Cirio.* Pol. *Swieca woskowa.* Vng. *Viaſz gyertya, viaſzbol ſzínezett ſzőétnők.* Ang. *A torche of waxe, a waxe candle.*] Eſt funale, vel candela ex cera confecta. Martialis: Hic tibi nocturnos præſtabit cereus ignes.

Ceroferarii, m. ſ. ἀκόλουθοι, κηροφόροι, dicti ſunt à deportandis cereis in ſacris.

Ceroferarium, inſtrumentũ quo cereus fixus cõtinetur. In Decretis can. diſtinct. 24. Acolythus accipiat ceroferarium cũ cereo, ut ſciat ſe ad accendenda lumina mancipare.

Cērĕŏlŭs, diminutivum. [Pol. *Woſzczykowy.* Vngar. *Viaſz gyertyátska.* Ang. *A litle waxe candle.*] Hieronymus: Magnũ honorem præbent hujuſmodi homines beatiſſimis martyribus, quos putant hujuſmodi cereolis illuſtrandos.

Cērĭnŭs, a, um, quod ceræ ſimile eſt: [κηρινῶδης, κηροειδής. Gall. *Reſemblant à cire, de couleur de cire.* Ital. *Simile alla cera.* Ger. Das da wachß gleich iſt. Hiſp. *Coſa ſemejante à la cera.* Pol. *Woskowi podobny.* Vng. *Viaſz ſzínű.* Ang. *Like or reſſembling waxe.*] ut, Cerinus color. Plin. Sunt & nigra, ac laudatiora cerina, atq; purpurea. Cerini ſmaragdi, apud eundem lib. 37. cap. 5. Plaut. in Epid. Cumatile, aut plumatile, aut cerinum, ſubintellige veſtimentum: quod & Melinum ab eodẽ dicitur à mellis colore, quod μέλι Græci appellant.

Cērōſŭs, a, um, quòd Ceram admixtam habet. [κηρόεις. Pol. *Woskowati.* Vng. *Viaſzos, viaſzszal elegyitetet.* Angl. *Full or mingled with waxe.*] Vnde mel ceroſum dicitur nondum ſatis expurgatum. Plin. Liquore veluti mellis ceroſi.

Cerăchātēs, χηραχάτης. Gemma eſt ex achatæ generibus, ceræ colorem præ ſe ferens. Plin. lib. 37. cap. 10.

Ceraites κεραΐτης, à quibuſdam appellatur herba, quæ Græcis τῆλις, Latinis Fœnogræcum dicitur. Ceraitis dicta, quòd fructum habeat corniculis ſimilem.

Cĕrămītēs, Gemma eſt teſtę colorem habens, unde & nomẽ accepit: nam κέραμος, teſtam vel tegulam ſonat. Meminit hujus gemmæ Plin. lib. 37. cap. 10.

Cerarium, Vide CERA.

Ceras Amaltheas, κέρας ἀμαλθέας, Dicitur cornucopiæ, à cornu Amaltheæ Nymphæ, quæ (ut fabulantur Poẽtæ) Iovem caprino lacte nutrivit. Vide infrà CORNVCOPIAE.

Cerasbola, [κεραυβόλα. Pol. *Twarde ſyiemiona.*] Semina ſunt, quæ tempore ſementis bubula cornua ſi attigerint, ea veteres crediderunt neque igni conſumi, neque facilè coqui. Vnde & ἀπυρόμενα nominat Plutar. in Sympoſiacis, quaſi incoctilia. ¶ Hinc homines duri, & contumaces non invenuſta metaphora κεραυσόβολοι appellantur.

Ceraſcomion, Oenathite, Dioſcor. lib. 5. cap. 334.

Ceraſphoros, κεραυφόρος, à noſtris *corniger* dicitur.

Ceraſconia, Paſtinãca ſylveſtris, Dioſcor. lib. 4. cap. 57.

Ceraſta, Arbor quæ ſit, require ex Theophraſto lib. 8. cap. 18.

Cĕ. aſtēs, ſtæ, m. p. [שׁפיפון *ſchephiphón.* κεραστής.] Genus eſt ſerpentis, quod teſte Plin. lib. 8. cap. 23: Quadrigemina cornua præfert, ſimillima arietum, unde & nomen habet. Nam κέρας, ατος, Cornu dicitur. Lucan. -ſpinaq; vagi torquente ceraſtæ.

Cĕr. ſŭs, ſi, pen. cor. f. f. [κέρασος. Gal. *Ceriſier.* Ital. *Ceregio arbore.* Ger. Ein Kirßbawm. Belg. Eenen kersboom. Hiſp. *Cereſo, arbol conocido.* Pol. *Drzewo wiſniowe.* Vng. *Czereſznye fa (vel) ſzerefunye fa.* Ang. *A cherie tree.*] Arbor nota, a Ceraſunte Ponti civitate ſic dicta: quã quum Lucullus deleviſſet, inde illam Romam tranſtulit, & à civitate Ceraſum appellavit. Sanè arbor Ceraſus dicitur, fructus verò Ceraſum. [τὸ κεράσιον. Gall. *Ceriſe* Ital. *Ciregia frutto.* Ger. Ein Kirſe. Hiſ. *Cereſa fruto.* Pol. *Wiſznia albo trzeſznia.* Vn. *Czereſznye (vel) ſzereſznye.* Ang. *A cherie.*] Ovid. de nuce: Audiat hæc ceraſus, ſtipes inanis erit. Plin. lib. 15. cap. 25 Ceraſorum Aproniana maximè rubent. Et paulò pòſt. Iutei Ceraſa principatum obtinent Duracina. Gal. lib. 2. de Alimen. κεράσια vocat. Ceraſa Aquitanica dici poſſunt, quæ Galli vocãt des Cuiſes, quòd ab Aquitania, quę ab illis *Guienne* appellatur, primùm ſint advecta. ¶ Dicitur & Ceraſum pro arbore. Colu. Ceraſa & tuberes, & armentacæ, & amygdalæ, quæ primę florent, poſſunt inſeri cõmodè. Sunt & alia genera Sicilana, rotunda, lumiana, Poracina, Campanica, Laurea, Amaraſia, Viſula, Germanica Gallica, Macedonica. Plura alia videri poſſunt apud Plin. lib 13. cap. 25. lib. 13. cap. 1. lib. 16. ca. 10. Theophraſt. lib 3 cap. 24. Dioſco. lib. 7 Aeginetam lib. 6. Serapion cap. 145. Gal 7. ſim. cap. 18. & Alimentorum lib. 2. cap. 11.

Cĕrătĭă, tiæ, Genus herbæ, de qua Plin. lib. 26. cap. 8: Ceratia uno folio, radice nodoſa & magna, in cibo cœliacis & dyſentericis medetur.

Cĕrătĭās, Comæ genus [illegible] τὸ κέρας: hoc eſt, à cornu, cujus ſpeciem habet. Plin. li. 2. cap. 25 Ceratias cornus ſpeciẽ habet, qualis fuit quum Græcia depugnavit apud Salamina.

Cĕrătĭnæ, [κερατίναι. Ger. Geſchwinde vn argliſtige art zu arguiren/mit welcher einer bald gefangen wird. Pol. *Wezł'wate pitanie.*] apud Quintilianum, vocantur argumentationes quædam ſophiſticæ inexplicabiles, quæ à Latinis etiam argumenta cornuta vocantur: dicta a cornibus: hoc eſt, à materia ipſa qua uterentur verborum: cujuſmodi eſt, Quod non perdidiſti, habes: cor-

bes: cornua non perdidisti: cornua ergo habes.

Ceratis, Corniculatum papaver, apud Dioſc. lib. 4. cap. 92.

Cĕrătĭum, [κεράτιον. Vng. *Egy mángorni.*] Minimum pondus, quod apud nos *ſiliqua* dicit: tres verò ſiliquę cõficiunt obolũ. ¶ Ceration itẽ Græcis appellat arbor ſiliquas ferẽs corniculorum ſimilitudine: unde & nomẽ habet. Latini Siliquã Græcam appellant. Col. lib. de Arb. cap. 25: Siliquã Græcam, quã quidã κεράτιον vocãt, deinde Perſicũ ante brumã per autumnũ ſerito.

Ceratonia, [κερατωνία. Pol. *Swietego iana chlieb.*] Galeno arbor eſt, quæ Latinis Siliqua dicitur, cujus fructus etiam Græco nomine τὰ κέρατα & κεράτια appellatur, propterea quòd corniculorum ſimilitudinem referat.

Ceratum, Vide CERA.

Ceraunobolus, κεραυνοβόλος, Dicta eſt Apollis tabula, in quâ tonitrua, fulgetra, & fulgura pinxit: ita dicta quaſi τὸν κεραυνὸν βάλλων: hoc eſt, fulmen, torquens. Plin. lib. 35. cap. 10.

Cĕraunĭă, niæ, Gemma eſt candida. Plin. lib. 37. cap. 9: Eſt inter candidas & quæ Ceraunia vocatur, fulgorẽ ſyderum rapiens.

Ceraunium, Tuberis genus, in Thracia naſcens. Plin. l. 19. c. 3.

Cerceraphron, Anagallis à Dacis ſic vocata.

Cercitam, κερκίτιν, Pauſanias Grammaticus ait vocari temonis genus, à populis inventoribus, qui Cercitæ appellabantur in terra India.

Cercĭus, qui & Circius dicitur, Ventus eſt violentiſſimus, Galliæ Narbonenſi peculiaris, reliquis cœli partibus ignotus. Vide Aul. Gell. lib. 2. cap. 22. & Plin. lib. 2. cap. 47.

Cercopa, Græci appellant lucri undiq; cupientem, quaſi κέρδος, [Polon. *Zyſku pożadliwi.* Vng. *Ftwſuény nyeresẽgſzomiúhoxo.*] quem nos quoque lucrionem vocamus. Feſtus.

Cercŏpĭthecus, penult. prod. [קוף *koph.* κερκοπίθηκος. Gall. *Vn marmot, vne eſpece de ſinge ayant queuë.* Italice, *Gatto mammone.* Germanicè, Ein Meerkatz. Hiſpanicè, *Gattopaus.* Pol. *Morski kot.* Vngar. *Farkas maſom.* Angl. *A munkey or marmoſet.*] nomen compoſitum ex κέρκος, quæ dicitur cauda, & πίθηκος ſimia, quaſi ſimia caudata, quam *marmonem* vulgò dicimus. Plin. lib. 8: Cercopitheci nigris capitibus, pilo aſinino, & diſſimiles cæteris voce ſunt. Martial. lib. 13:

Callidus emiſſas eludere ſimius haſtas,
Si mihi cauda foret, cercopithecus eram.

Cercos, (quod hîc pro accipitris genere corruptè legebatur.) Vide CIRCOS.

Cercūrŭs, κέρκουρος, Navis Aſiana prægrandis, autore Nonio, à Cypriis inventa, teſte Plin. lib. 7. cap. 56. Plautus in Sticho: Cercurum, quo ego me majorem nõ vidiſſe cenſeo. ¶ Eſt item Cercurus, viliſſimi oleris genus: unde natũ eſt illud Græcorũ prover. κῆ κέρκουρος ἐν λαχάνοις: id eſt, Eſt & cercurus inter olera.

Cerdo, m. t. Artifex ſordidus, & qui artẽis illiberaleis quæſtus gratia exercet, quales ſunt ſutores veterum calceorum, qui à Suetonio Veteramentarii appellantur. [אמן חרש *omán hárâſch.* βαδεύς. Gall. *Cordonnier, ſauetier, ou conroyeur, artiſan.* Ital. *Artifice vile, che ſolamente attende al guadagno.* Ger. Der vnflãtige handtwerck treibt vmb gewins willen. Hiſp. *Official de alguũ arte de ganancia.* Polon. *Wſzeliaki rzemieſlnik plugawieroboti, garbarzi.* Vngar. *Timár, foldozo varga.* Ang. *A cobler or botcher.*] Mart. lib. 3: Ebrius es: nec enim faceres hoc ſobrius unquam, Vt velles corio ludere cerdo tuo. Cic. 1. de Nat. deor. Orpheum poëtam docet Ariſtoteles nunquam fuiſſe, & hoc Orphicum carmen Pythagorei ferunt cujuſdam fuiſſe cerdonis. Dicti autem ſunt Cerdones, à Græco κέρδος, quod lucrum ſignificat: unde & Lucriones à Latinis appellantur. ¶ Cerdo etiam nomen fuit hæretici, à quo Cerdoniani, qui Chriſtum nec natum à fœmina, neq; habuiſſe carnem, nec verè mortuum, vel quicquam paſſum, ſed ſimulaſſe paſſionem dicebat.

Cere, Vide CAERE.

Cĕrĕălis, Vide CERES.

Cĕrebrum, n. ſ. inquit Plinius: Eſt viſcerum excellentiſſimum, proximũq; cœlo capitis, ſine carne, ſine cruore, ſine ſordibus. [מוח *múach.* ἐγκέφαλος. Gall. *Cerueau, ou ceruelle.* Ital. *Ceruello.* Ger. Das hirn. Belg. Herſenen. Hiſp. *Meollo de la cabeça.* Polon. Mozg. Vng. *Agy velõ.* Ang. *The braine.*] Hîc habet ſenſus arcẽ, hîc culmen altiſſimum, hîc mentis eſt regimen. Cicer. 1. Tuſc. Aliis pars quædam cerebri viſa eſt animi principatum tenere. Alius nec cor ipſum placet, nec cerebri quandam partem eſſe animum: ſed alii in corde, alii in cerebro dixerunt animi eſſe, ſedem & locum. A cerebro proficiſcitur ſomnus. Quæ cerebrum non habent, non dormiunt.

Cĕrĕbĕllum, n. ſ. dimin. [ἐγκεφάλιον. Gall. *Petit cerueau.* Ital. *Cerueliino, picciol ceruello.* Ger. Das hirnle. Hiſp. *Pequenno meollo de la cabeça, ò la nuca del meollo.* Pol. Mozdzek. Vng. *Agy velõtske.* Ang. *A little brayne.*] Plin. li. 29. cap. 5: Morſis à cane rabido, ne rabioſi fiant, cerebello gallinaceo occurritur. Medici cerebelli nomine intelligunt poſteriorẽ cerebri partem, quam περεγκεφαλίδα Græci appellant, à reliquo cerebro duplicatis meningibus ſeclusam, coq́ue duriorem & ſicciorem: cujus pars extrema per ſpinæ fiſtulam illapſa in oſſis ſacri imum trajicitur: à quâ duriores nervi, ut ex arboris caudice rami proferuntur.

Cerebrōſŭs, m. ſ. cui vitiatum eſt cerebrum, atq́ue præceps fertur in iram, torusq́ue ſuo conſilio hæret, & obſtinatus à nemine perſuadetur, & iracundiæ obtemperans ſine ratione fertur. [קשה עורף *ketſár apáyim* קשה עורף *kſilẽh bórph.* αὐθάδης, παράφορος. Gal. *Ceruelleux, fort cholere, courroucé, de mé, & rioteux.* Ital. *Ceruel legiero, oſtinato.* Ger. Blaterkopff. Hanwätig. Belg. Herſcloos/eygencoppich. Hiſp. *Loco, como ſin meollo.* Polon. *Szalony mozg.* Vngar. *Haragos, vizſza fordúlt agyú.* Anglicè, *Stubburne, obſtinat, ſtiffnecked.*] Horat. libro 1. Serm. donec cerebroſus proſiliit unus. ¶ Dicitur & de brutis. Colum. lib. 2: Quod eo tempore ſatum pecori ſit noxium, & præcipuè bobus, quos pabulo ſuo cerebroſos reddit.

Cereo, Antiquum verbum, & idem quod Creo: unde Ceres dicta, non ut Cicero & Varro volunt à gerendo. Meminit hujus Varro libro 5. de Ling. Latin. Itemq́ue Feſtus, qui dicit ab hoc verbo in Saliari carmine fuiſſe, Cerus manus: id eſt, creator bonus.

Cĕrĭă, æ, Potionis genus ex frugibus confectum, quo utuntur Hiſpani. Plin. lib. 12. cap. 15. Vide ſuprà Cella. [Vng. *Búza ſer.* Polon. *Piwo.*]

Cĕrĭnthē, es, f. t. vel Cerinthia, æ, κηρίνθη, Genus herbæ eſt, mellis cũ cera miſti ſaporem habens. Virg. 4. Georg. Cerinthę ignobile gramen. Habet foliũ candidum, incurvũ, capite concavo, cujus florũ apes ſunt avidiſſimæ. ¶ Dicitur & Cerinthus κήρινθος, & à Dioſcoride Ceranthe, ab Ariſtotele Erithace. Vulgò eam vocare ſolent *Carbinam*, in Hetruria præſertim & Liguria: quia flatu Africi naſci creditur, quem (ut inquit Vitruvius) Carbam nautæ, vel Carbinum cognominant.

Cērĭnŭs, Vide CERA.

Cerĭŏn, κηρίον, Ulceris genus, achoribus ſimile, majuſculis foraminibus, in quibus ſanies melli ſimilis, inſtar favi apum cõtinetur, unde & nomen accepit: nam κηρίον Græcis favum ſignificat. Plin. lib. 20. cap. 2: Sanat radix ulcera concreta in modum favi, quem Cerion appellant. Idem lib. 23. cap. 7: Cum melle item ulceribus, quæ Ceria vocantur, illinuntur.

Cērītēs, pen. prod. κηρίτης, Gemma eſt cerei coloris: cujus meminit Plin. lib. 37. cap. 10.

Cerītŭs, pen. prod. quaſi cereritus: hoc eſt, Cereris ira & indignatione vexatus, νυμφόληπτος. Nam in Cereris ſacris furore corripiebantur. Et ſicut à Baccho Bacchantẽ dicimus, ſic à Cerere Ceritum. Horat. in Serm. Ceritus fuit, aut cõmotę crimine mentis: id eſt, inſanus & furioſus. Plaut. in Amph. Tu certè larvatus es, aut ceritus. Idem: Iube hanc pro cerita circunferri.

Cērno, is, crevi, cretum. Video. [ראה *raáh* הביט *hibbît.* βλέπω. Gall. *Veoir, regarder.* Ital. *Vedere.* Ger. Sehen/lugen. Belg. Sien. Hiſ. *Mirar, ò ver con los ojos.* Pol. Wydzę. Vng. *Látok, nizõk.* Ang. *To ſee, to perceiue.*] Differt aũt Cerno à video, aſpicio, ſpecto, intueor, quod cernimus animo: videmus natura: aſpicimus ex improviſo: ſpectamus voluntate: intuemur cura: quemadmodum elegantiſſimè tradit Corn. Fronto, in diff. vocab. Virg. 3. Aen. Cernimus aſtãtes ne quicquã lumine torvo Aetnęos fratres. Et 2. Aen. Ardẽtes clypeos atq; æra micantia cerno. Plaut. Caſel. Tum antehac te amavi & mihi amicam eſſe crevi mea Gymnaſium: id eſt, vidi. ¶ Transfertur & ad animum, & ſignificat animadverto, conſidero. Cic. in Topic. Verecũdè tu quidem, ut omnia, ſed tamen ut facilè cernerem te ardere ſtudio, mecum, ut tibi illa traderẽ, egiſti. Idem lib. 3. Epiſt. Cerno jam animo, quanto omnia uberiora futura ſint. ¶ Quandoque ſignificat judicare, ſtatuere, deliberare. κρίνειν. Cicer. de Legib. Quotcunque Senatus creverit, populúsve juſſerit, tot ſunto: regio imperio duo ſunto. Lucilius: Poſtquã præſidium caſtris educere crevit. Pacuvius: Et æquũ & rectũ eſt quod poſtulas, jurari cernãt. ¶ Quandoq; dividere, ſecernere, cribrare: [הבין *beníph.* διακρίνειν, κρίνειν. Gall. *Cribler, ſaſſer, tamiſer.* Ital. *Crinellare, vagliare.* Ger. Vnderſcheidẽ/repterẽ/ abtheilen. Hiſp. *Acrinar, carãdar, cernar.* Pol. *Rożl'aczam, przeſiewam.* Vngar. *El válaſztani, meg ſzitálni.* Ang. *To ſift, to ſearce.*] quod & Incernere dicitur: unde & incernicula cribros vocamus. Plin. li. 18 cap. 11: Rurſus quæ tranſit, arctiore cernitur. Vnde & Crines dicti ſunt, quòd ſint diſcreti. ¶ Quãdoq; dimicare. [ראה *raáh* התראה *hitbradh.* ἀμφισβητεῖν, ἀγωνίζεσθαι. Gall. *Se battre, ſe battre à outrance, ſe battre à champ clos, ſe battre à plaiſir, ſe battre à plaiſir de fortune, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos de champ clos, ſe battre à plaiſir de fortune de guerre de champ clos

Varrò 5. de ling. Lat. Facito videant te hæredem: itaq; in cretione adhibere jubent testes. Theodosius Imper. lib. 6. C. tit. de jure deliber. Cretionum scrupulosam solennitatem hac lege penitùs amputare decrevimus: ἡ ὡς τὰ ἀρχαῖα ἐμβάτευσις, ἢ τῆς νῦν προσ-βατεύσεως.

Cĕrnŭo, as, are, d est, Cernuũ me facio, ad terrã inclino. [Pol. Vbygemit patye. Vng. Föld fèle borg ida nyek. Ang. To bowe do wnewart.] Varro de vita pop. Rom. Terrã pelles bubulas oleo perfusas percurrebant, hinc cernuabãt: id est, ad terram sese inclinabant, aut saltando in terram cadebant proni. Nonius. Cernŭus, um, Inclinatus, quasi qui terrã cernat. [κεκυφώς. Gal. Penché mt, encliné vers la terre. Ita. Chino, inchinato. Ger. Nider gebogen/bogechtig. Hisp. El que mira la cabeca baxa. Pol. Nachilony. Vn. Hanyat homlok nixò, föld fele orczul haylot. Ang. Crooking downe towards the earth.] Virg. lib. 10: erectoq; incubans cernuus armo. Vbi Servius: Cernuus equus dicitur, qui cadit in faciem, quasi in eam partẽ, qua cernimus. Vnde & pueri qui in ludis videmus, ea parte qua cernunt stantes, Cernui vocantur: ut etiam Varro in ludis theatralibus docet.

Cerōmă, n. t. [κήρωμα. Ger. Ein Salb von Oel vnd Erden/damit sich die Kempffer bestreichen.] Oleum quo sese athletæ perungere solent, adhibito quodam teriæ genere. Cælius li. 4. c. 26, vocat πάλη: cui si sudor accessisset, κονίσαλος vocabatur ab iis, qui nimis Attici videri volebant, ut inquit Galenus. Arenam autẽ qua Athletæ se aspergebant, post hujusmodi unctionem ἄφλη vocabant. Martialis: Et flavescit haphe. Fiebat autem ceroma ex oleo, terraq;, nec ex omni terra, sed ex quibusdam generibus, quibus robustiora fieri corpora, & ad tolerandos æstus, atque algores reddebantur firmiora: & erat albida quædam terra pertenuis, ex Albano agro, & rubrica, & Bajanus pulvis. Adhibebatur autem oleum, tùm ad agilitatem præstandam, ut corpora lubrica fierent: tùm quod natura olei est, tepefacere membra, & contra algores munire. Terra verò ad inducerandos magis artus, & adversus æstum firmandos admiscebatur. Stat. de Palæstris: Postquam oleo gavisa cutis, petit æquor uterque Procursu medium, atque hausta vestitur arena, Tum madidos artus alterno pulvere siccant. ¶ Ponitur & pro loco in quo palæstritæ ungebãtur, quem Vitruvius κονιστήριον vocat. Plinius: Iidem palæstras athletarum imaginibus, & ceromata sua illustrant.

Cērōmātĭcŭs, a, um, quod ceromate perunctum est. Iuven. Satyr. 3: Et ceromatico fert niceteria collo.

Cĕrostrōtum, pen. prod. κηρόστρωτον, compositum à κῆρος cornu, & στρωτὸς stratus, & est picturæ genus, quum ex cornibus ramenta tinguntur variis coloribus: deinde vermiculatim ligno inseruntur. [German. Eyngelegte Arbeit von mancherley farben.] ¶ Principiò hoc ex lignis bracteis fieri cœptum: postea cœpẽre tingi animalium cornua, dentes elephantorum secari, lignumq; ebore distingui, mox totum operari. Plin. lib. 11: Nũc cornibus, nunc quæ Cerostrota, picturæ genere distincta, nunc sublita, nunc quæ Cerostrota, picturæ genere dicuntur. Propriè tamen dicuntur Cerostrota, cornibus strata: sicut Lithostrota, lapidibus strata.

Cērōtum, Vide Ceratum in CERA.

Cerri, Piscium genus, de quibus Dioscor. lib. 2.

Cērrŭs, f. f. Arboris glandiferæ species est, cujus glande suilla caro firmior redditur. [αἰγίλωψ. Germ. Ein besonder geschlecht von Eychen/Zirnenbaum. Vng. Tölgy mak fa.] Plin. lib. 16. cap. 6: Glans optima in quercu atque grandissima, mox æsculo: nam robori parvas. Cerro tristis, horrida, echinato calyce, ceu castaneæ.

Cerrinus, a, um: ut Cerrinus calyx. Plin. lib. 3. cap. 10: Quidam pectus ejus bibendum censent, & in cerrino calyce.

Cērrĕus, a, um: ut Cerrea glans. Plin. lib. 16. cap. 6. de glande fagina loquens: Proximam huic cerream tradit Nigidius, nec ex alia solidiorem carnem, sed duram.

Cērtē. Vide CERTVS.

Certo, as, n. p. Pugno, prælior, bellum gero, contendo. [רב rab מלחמה milchâh. ἀγωνίζομαι. Gal. Debatre auec quelqu' vn, combatre. Ital. Contendere, combattere. Germ. Streitten/kempffen. Bel. Strydden/wedden. Hisp. Contender y pelear. Pol. Walcze. Vn. Vaiok, tusakodom An. To debate, to fight, to strine.] Tacit. li. 21: Missus in eos eques cũ expeditis cohortib. ambiguè certavit. ¶ Cum dativo. Virg. Aeglog. 5: Montib. in nostris solus tibi certet Amyntas. ¶ Cũ ablativo. Terentius: Benedictis si certassent, audisset bene. ¶ Cũ ablativo & præpositione De: Livius: Arcini atq; Ardeates de ambiguo agro quum sæpè bello certassent. ¶ Cum præpositione Cum. Salustius: Sed ut mos est illius gẽtis, equitare, jaculari, cursu cum æqualibus certare. ¶ Cũ præpositione inter. Cicero: Reliquum est, ut officiis certemus inter nos. ¶ Et cum adverbiis Mecum, Tecum, Secum. Plin. Iun. Nam mihi satis est certare mecum. ¶ Certare cum usuris fructibus prædiorum, dicuntur, quorum vect. galia vix, aut ne vix quidem usuris persolvendis paria esse possunt. Cicero Catil. 2: Méo beneficio tabulæ novæ proferrentur, verùm auctionariæ: quod si maturius facere voluissent, neque id quod stultissimum est, certare cum usuris fructibus prædiorum locupletioribus, & melioribus civibus verentur. Hotomanus. ¶ Hinc componuntur Decerto & Concerto.

Certāmĕn, n. t. Conflictus, concertatio, contentio, prælium. [ריב rîb מלחמה milchâh. ἀγών, ἅμιλλα. Gal. Débat, combat, abattement, conflict. Ger. Streitt/combat/kampff. Ital. Battaglia, abattimento, conflitto. Hisp. Pelea, contencion, y porfia. Belg. Kampff. Pol. Bytwa, woyna. Vng. Vadal, tusakodás. Ang. Debate, fight, striffe.] Ovidius 10. Metamorph. Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto. Interdum res ipsa de qua certatur, scilicet uter columbam sagitta feriat, uter prior decurrat ad metas. Virg. 2. Georg. Velocis jaculi certamina ponit in ulmo. ¶ Græca certamina celebratissima hæc fuerunt: Olympia, Pythia, Isthmia, & Nemæa, in quibus Græci magnos honores constituerunt victoribus athletis. Nam Olympia, juxta Olympiam Elidis civitatem quinto quoq; anno in honorem Olympii Iovis celebrabantur: & qui vicisset corona ex oleastro, qui Philostephanus dicitur, donabatur: institutaq; sunt anno mundi quadringentesimo supra quatuor millia. in eoq; certamine Hercules primus coronatus est. ¶ Pythia, Apollini sacra erant, in memoriam Pythonis serpentis ab Apolline occisi instituta. Vnde & nomen tenuerunt. Ex hoc certamine victor coronam laureã cum malis reportabat. Nam quòd Ovidius Pythiorũ victori attribuat coronam videtur tribuere lib. 1. Metam. (quum aiat

Nec te operis famam posset delere vetustas,
Innumeros celeri certamine ludos,
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hi juvenum quicunque manu, pedibúsve, rotáve
Victrices, æcuriæ capiebat frondis honorem.)

id non ex animo eum statuisse affirmat, sed ut commodiorem faceret transitũ ad fabulã Daphnes. Subdit enim: Nondum laurus erat. ¶ Isthmia celebrabãtur in Peloponneso, ubi celebrabãtur in honorẽ Palæmonis, quem Latini Portunum dicunt, in quibus qui vicisset, coronam ex pinu reportabat. ¶ Nemæa, à Nemea sylva in memoriam Archemori Lycurgi filii ficbant, quorum victores apium coronati erant. De hisce quatuor sacris Græciæ certaminibus extat etiam nobile Archiæ poëtæ Græcum epigramma:

Τέσσαρες εἰσὶν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, πέντε δ' ἀοιδοί·
Οἱ δ' ἐπὶ μὲν Πυθοῖ, οἱ δ' ἐπὶ Δηλιάδι·
Ζηνὸς, λητοΐδαο, παναιμερέος, δρεπόμενοι δὲ
Ἄθλα δὲ πὰν, κήρινθος, μῆλα, σέλινα, πίτυς. Id est,

Quatuor Argivis certamina sacra feruntur:
Bina hominum natis binaq; cœlitibus:
Phœbo ipsiq; Iovi, Archemoro & parvo Melicertæ.
Poma, oleastra, apium, præmia pinus erant.

Hæc certamina etiã Ludi plurali numero dicuntur, & spectacula. ¶ Certamen significat etiam privatam contentionem. Sallust. Diu magnum inter mortales certamen fuit, vine corporis an virtute animi res militaris magis procederet. ¶ Certamen, prælium. Cic. 4. de Finib. Sed ut magnum, & difficile certamen inieris, quum sibi cum capitali adversario dolore decertandum videret, excitaret omnes rationes fortitudinis & patientiæ. Plancus Ciceroni: Aut ipse à certamine belli tam necessarii me removissem. Certamen non accipit excusationes: ἀγὼν δ' δέχεται σκῆψεις. Plat. lib. de Leg. ἀλλὰ γὰρ ἀγῶνα παρ-αδὸς οὐ πάνυ δέχεσθαι φάσιν: id est, Verùm ajunt certamen non admittere caulationes. Locus erit proverbio, quum quis in magno præsentaneoque periculo velit tergiversari, & occasionem expectare.

Certamen Chrysantianũ, ab aureo flore præmio victoris nuncupatum, ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ id est, ab auro, & ἄνθος flore.

Cērtātĭo, onis, f. t Contentio, certamen [מריבה meribâh. מדון madhón. φιλονικία Gal. Debat, combat. Ital. Contesa. Germ. Das streitten oder kempffen. Hispan. Contencion y porfia. Pol. Walka, bytwa. Vng. Vaskodás, vilongas, tusakodás. An. Debate, striving.] Cic. 3. de Nat. deor. Sed nequaquam istuc ibit: magna est certatio. Idem 2. de Leg. Ludis publicis (quod sine curriculo, & sine certatione corporum fiat) popularem lætitiam in cantu, & fidibus, & tibiis moderanto.

Cērtātim, adverb. Cum certamine, cõtentione, & æmulatione. [φιλονείκως. Gal. A l' envie l' vn de l' autre, à qui mieux mieux. Ital. Agara, à chi fa più presto. German. Mit streitt/in kampffweis. Hispan. Contenciosa, y porfiadamente. Polon. Walecznie, wiprzedzaiąc. Ang. By striving and contaie. Vng. Egymásra valo képest, fereggel. Ang. By striving and contention to do best.] Virg. lib. 8. Aen. Tunc lecti juvenes certatim, aræque sacerdos Viscera tosta ferunt taurorum. Suet. in Aug. Senatus & in funere ornando & in memoria honoranda eo studio certatim progressus est.

Cērtātŭs, us, ui, nomen, m. q. idem quod certamen. [Vng. Vadal, tusakodás.] Stat. li. 3 Syl. - ridetq; benigna Parthenope gentile sacrum, nudosque virorum Certatus, & parva suæ simulachra coronæ.

Certŭs, a, um, Clarus, & indubitatus, à Cerno pro-video: quia

ea uæ cernimus, clara & indubitata sunt. [יָדוּעַ *jadhúah* אָמוּן *neemán.* ἀτρεκὲς, δῆλον. Gal. *Certain, & asseuré.* Ital. *Certo chiaro.* Germ. Gewiß. Belg. Seeker/openbaer Hisp. *Cierto, no dudoso, claro.* Pol. *Pewnỹ, istỹ.* Vng. *Nyluán valo, biyonyos.* Ang. *Certane sure.*] Plaut. Mercur. Quid illud sit negotii, iubet scire me, ex hoc ut sim certus mihi. Gellius: Certi sumus non ignorare quid una appellatur. ¶ Interdum certus dicitur constitutus: hoc est, tantus & talis quantum ac qualem volumus. Vnde Certum vulnus fecisse aliquem dicimus, quum nec plus nec minus fecit, quàm voluit. Mart. O quàm certa fuit librato dextera ferro. Interdũ discretus, ἀφωρισμένος. Hinc certos ferè plurali numero dicimus, pro eo quod est Quosdã, quàsi à cęteris discretos. Cicer. Is enim cum certis aliis ad Cæsarem missus, paulò antè discesserat. Salust. Apud latera certos locavit. ¶ Itẽ certus, firmus, non vacillans. βεβαίος. Ovid. Da mihi quod petitur certo contingere telo. ¶ Et certum dicimus deliberatum, in quo plerunq; adjungitur dativus cum infinitivo: ut, Certũ est mihi in Asiam navigare. Δέδοκταί μοι. Virg. in Gallo: Certũ est in sylvis inter spelæa ferarum Malle pati. Terentius: Si ita certum est tibi, εἰ οὕτω δέδοκταί σοι. ¶ Certo certius, proverbiali tropo dicimus, quod prorsus indubitatum haberi volumus. Vl. Pandect. lib. 23. Tit. de testam. tutel. Testamento dat sponsores non esse cogendos satisdare rem salvam fore, certo certius est.

Cērtĭfĭco, [Pol. *Vpewniam.* Vng. *Bizonyosbá teszdm.* An. *To make certane or sure.*] pro hoc verbo ceu reprobato, pleriq; ponũt, certum aut certiorem facere seu reddere, licet etiam certiorẽ facere dicimur, qui alioquin nihil certi à nobis habuerit: atq; sic obtinuit frequentior usus scribendi tamen aliter à Cicerone positum lib. 9. Epist. Fam. Insulanus observavit.

Cērtĭŏr, & Certius, comparativa, pro compertiore, exploratiore, & peritiore. [Pol. *Vpewnioni.* Vn. *Bizonyosb.* Angl. *More certane, more sure.*] Senec. in Hip. loquens de Cupidine: Ipsum q; Phœbum, tela qui nervo regit, Figit sagitta certior missa puer. Facere certiorẽ, δηλοῦν, παραγγέλλειν, est notum facere, indicare, & dicere ita esse. Cic. 6. Verr. Adsunt Segestani clientes tui, socii populi Romani atq, amici: certiorẽ te faciunt, P. Africanũ Carthagine deleta, &c. Plaut. in Cas. Face me certiorẽ quid meus vir me velit. Terentius Phor. Quantũ potes, me certiorẽ face.

Cērtĭŏro, as, act. p. Certiorem facio, certiorem reddo. [הוֹדִיעַ *hodhiah.* δηλοῦν, παραγγέλλειν. Gal. *Certiorer, faire sauoir, auertir.* Ital. *Certificare.* Germ. Zu wissen thun. Hisp. *Certificar y auisar.* Polon. *Vpewniam, wyßrzam.* Vng. *Bizonyosbá teszdm.* Ang. *To make certane, or sure, to aduertise.*] Quod verbum nõ temerè alibi reperias, quàm apud Iurisconsultos. Vlp. de eo qui pro tut. l. j. Sed necessarios pupilli non certioravit. Idem l. j. ff. de Act. empt. & vẽditi. Hæc ita vera sunt, si emptor ignoraverit servitutes: quia nõ videtur esse celatus qui scit: nec certiorari debuit, qui non ignoravit.

Certĭsso, certissas, Certus fio. Pacuvius apud Nonium: Vocant cocos, unde certissent.

Cērtĭtūdo, f. t. à certus. [אֱמוּנָה *amanáh* אֱמוּן *emún.* ἀσφάλεια, πληροφορία. Gal. *Certitude, asseurance, seureté.* Ital. *Certezza.* Ger. Gewisse eines dings/sicherheit. Hisp. *Certidũbre.* Pol. *Istoſh, pewnoſsc.* Vng. *Bizonyoſság, niluam valoſág, valaminek bizonyos vólta.* Ang. *Certantie, sureſſe.*] Vnde incertitudo, notæ significationis.

Cērtẽ, adverbium affirmantis. [אֱמֻנָּם *omnám.* ἀμέλει, νὴ Δία. Gal. *Certainement, asseureement, sans doute.* Ital. *Certo, certamente, sicuramente.* Germ. Warlich/ja wahrwahr/eigentlich. Belg. Voorwaer Hisp. *Ciertamente, affirmando.* Pol. *Pewnie, zayśle.* Vng. *Nyluán, bizony.* Ang. *Truelie, surlie, verely.*] Cic. de Finib. 3: Satísne hõc conclusum videtur? certè. ¶ Interdum idem quod certò, σαφῶς: hoc est, clarè & manifestè. Cicer. Q. Fratri: Certè enim scio, te fecisse cum causa Idem Attico: Quod te molestè ferre, certè scio. ¶ Interdum idem est quod saltem. Cicer. pro Marcello: Victi sumus igitur: aut si vinci dignitas non potest, certè fracti, & abjecti.

Cērtŏ, Clarè, liquidó. [בְּאֱמוּנָה *beemundh.* σαφῶς. Gal. *Clairement.* Ital. *Chiaramente.* German. Gewißlich/ohn alles fähten. Hispan. *Claramente.* Pol. *Zaprawde, istotnie.* Vn. *Nyluán bizonyoſſan.* An. *Manifestlie, clearlie.*] Ter. in Evnuch. Hoc certò scio, Rhamnusium se esse ajebat. Cic. in Epist. Etsi certò scio, &c.

Cervă, Cervarium, Vide CERVVS.

Cĕruchus pen. prod. m. f. [קָרֹן *makrin.* κεροφόρος. Gal. *Cornu.* Ital. *Cornuto.* Ger. Gehörnt. Hispan. *Cerui, cosa que tiene cuernos.* Polon. *Rogaty.* Vng. *Szaruas.* Ang. *Horned.*] Latinè dicitur Cornutus, quasi κεφάτας ἔχων. In navibus autem Ceruchi dicũtur rudentes antennarum cornua firmantes, suasq; habentes in puppe ansas, ad quas religantur. Flaccus 1. Argon. Temperet ut tremulos Zethes, fraterq; ceruchos. Hesychius Cerucho vocat, quasi τὼ κεράαιν ἔχοντας.

Cervĭcăl, Vide CERVIX.

Cervī, m. f. Animalia satis nota: ita dicta quòd magna cornua gerãt, quasi gervi, g in c mutata. [אַיָּל *ajjal.* ἔλαφος.] Vel ἀπὸ τοῦ κεράτων: hoc est, à cornibus quæ primùm bimis oriuntur, simplicia quidem & recta ad subularum similitudinem: quamobrem Subulones per id tempus appellantur. [Gal. *Cerf, s.* Ita. *Cerui.* Germ. Hirtzen Belg. Herten. Hispan. *Cieruos, animales conocidos.* Pol. *Gelenie.* Vng. *Szaruaſok.* Angl. *Hartes or stagges.*] Plin. lib. 8. cap. 32: Cervis quoque est sua malignitas, quam placidissimo animalium. ¶ Cervi item dicuntur furcæ, quæ ad casæ sustentationem figuntur ad similitudinẽ cornuum cervi. Virgil. 2. Aeglog. Atque humiles habitare casas, & figere cervos. ¶ Cervus canes trahit. Τὰς κυνὰς ὁ ἔλαφος ἕλκει. Adagium est inter ea, quibus ἀδύνατον seu præposterum quippiam significamus. Præposterum est enim ut cervus venetur canes.

Cervă, væ, fœmininum. [Ang. *A hynde.*] Plin. lib. 25. cap. 8: Simplicius cervæ monstravêre elaphoboscon, de qua diximus.

Cervārĭus, a, um, adjectivum à cervo deductum, ἐλάφειος. Vnde Lupus cervarius. [Gal. *Loup ceruier.* Ital. *Lupo ceruiero.* Ger. Ein Luchß. Hisp. *Lobo ò gato cerual.* Pol. *Lampart.* Vng. *Párdoc.* Ang. *A wild beast lik a wolffe with the spottes of a panthere.*] (Sic Aristoteli, si Theodoro credimus) dicta est fera lupi effigiem habens, & Pantheræ maculas, nomine (ut opinor) à cervina pernicitate impositio. Plin. lib. 8. cap. 22. de lupis: Sunt in eo genere qui cervarii vocantur, qualem è Gallia in Pompeii magni arena spectatum diximus. ¶ Cervarium venenũ, Plin. li. 27. ca. 11: Limeum herba appellatur à Gallis, qua sagittas in venatu tingunt medicamento, quod venenum cervarium vocant.

Cervīnŭs, Quod ad cervum pertinet: [ἐλάφειος. Gall. *De cerf.* Ital. *Di ceruo.* German. Das zu dem Hirtzen gehört. Hispan. *Cosa perteneciente al cieruo.* Pol. *Iel'eny.* Vng. *Az my szarnashoz tartozo, szaruasbol valo.* Ang. *Belonging to a stagge or an hart.*] ut, Cervinũ cornu. Varr. 3. de Re rust. Circum caveas eorum incendendũ cornu cervinum, nequa serpens accedat. Cervinus color, qualis est pellis cervi, vel castaneæ. Palladius lib. 4. ca. 13: Colores hi præcipui, badius, aureus, albineus, russeus, murteus, cervinus, gilvus, &c. Pellis cervina. Horat. 1. Epist. venaticus ex quo tulus. ¶ Cervinus vir, ἐλάφειος ἀνὴρ, olim dicebatur formidolosus, & fugæ fidens magis, quàm viribus. Cervus enim animal cursu pernicissimũ, & in venatu pedibus quærit salutem.

Cervīsĭă, [ζῦθος. Gal. *Ceruoise.* Ital. *Ceruogia.* Ger. Bier. Hisp. *Cerueza.* Pol. Pywo. Vn. *Ser.* Ang. *Ale.*] Potus ex aqua & frugibus confectus, & præcipuè ex hordeo madefacto, & rursus clinabis siccato, addito lupi salictarii flore: quo potus genere etiam hodie pleraq; Galliæ & Germaniæ loca, Britanniaq; universa, vini inopiam supplent. Plin. lib. 22. cap. 25: Ex iisdem fiunt & potus, zythus in Aegypto, cælia, & ceria in Hispania, cervisia & plura alia genera in Gallia.

Cervīx, f. t. Posterior colli pars, quæ ab occipitio incipit, & tendit ad spinam. [עֹרֶף *hóreph.* ἰσχίον, αὐχήν. Gal. *Chignon du col, le col.* Ital. *Coppa.* Ger. Der nack/das genick. Bel. Den Neck/den achter hals. Hisp. *Ceruiz del cuello.* Pol. *Szyia.* Vng. *Nyak.* An. *The neck.*] Quæ autem anterior est, Gula dicitur. Cervicis hęc commoditas est, ut ad dextram, sinistrámve prorsum, retrorsumq; vertatur. Conflat enim ex ossibus orbiculatim vertebratis, ex quibus fit ad circunspectum facilis. Hinc est quòd qui nec flecti, nec cogi possunt, cervicis duræ perhibeantur. Vnde dicimus hominẽ durę cervicis, quasi indomabilẽ, sive inexorabilem, atq; cõtumacẽ: qui & Cervicosus dicitur. ἀτραχήλων. Antiqui verò (ut Quintilianus ait) Cervices pluraliter dicebãt, primusq; Horten. Cervicem dixit. Cicer. in Vat. Inflato collo, tumidis cervicibus intulisti. Cato: Si caput aut cervices dolent, ea lotio caldo lavito.

Cervīcŭlă, diminutivum. [τὸ αὐχένιον, ὁ μικρὸν αὐχήν. Pol. *Szeika.* Vngar. *Nyakatska.* Ang. *A litle neck.*] Cic. 5. Verr. Taménne putamus patronum tuum in hoc crimine cervicula jacaturum, & populo se ad coronam daturum?

Cervīcāl, & per apocopen Cervical, pen. prod. Significat cervicis sustentamentum, & munimentum, cui scilicet dormientis caput & cervix innituntur. [מְרַאֲשׁוֹת *meraaſhoth.* σφενδόνη. Gall. *Cheuet ou trauersain, coußin de lit, ou oreiller.* Ital. *Guanciale.* Ger. Ein Hauptküssin. Belg. Een oorcüssen. Hisp. *El almohada ò cabecal para la cabeca.* Polon. *Pola ſzka głowna.* Vng. *Vánkos, fenaly.* Ang. *A bolster, or a bed.*] Iuvenal. Conducit comites, sellam, cervical, amicas. Matt. Tinge caput nardi folio, cervical olebit. Plin. lib. 20. cap. 20: Sunt qui ante Solis ortum cervicalibus subjici efficaciter putent. Vestis nomine cervicalia continentur apud Vlpianu de auro & arg. quòd si ad muliebrem mundum ea pertinent, significari putat hoc nomine Hotomanus, quæ Græci προσκεφάλαια nominant, quæ Iul. Pollux in mundo muliebri recenset: sin ad ornatum virilem, fortassis ea quę frigoris vitandi causa cervici circundantur.

Cervicosus, ponitur pro duro & inexorabili.

Cerus, Vide CERRVS.

Cerula, Vide CERA.

Cērŭlĕă,

Cerussă, pen. prod. f. p Plumbo in acuto aceto soluto comparatur. [עפר *puch.* ψιμμύθιον. Gal. *De la ceruse, fard.* Ital. *Biacca.* Germ. Bleyweiß. Belg. Loodverwe. His. *El alvayalde.* Pol. *Biała farba ołowiana.* Vng. *Górbg fejér, kendőző.* Ang. *White lead or ceruse, peinted that women vse.*] Vitru. docet quomodo fiat, dicens: Rhodii in doliis sarmenta collocantes, aceto suffuso supra sarmenta collocant plumbeas massas, deinde ea operculis obturant, ne spiramentum obturata emittant: post certum tempus aperientes, inveniunt è massis plumbeis cerussam. Eadem ratione lamellas æreas collocantes efficiunt ærugine. Cerussa verò quum in fornace coquitur, mutato colore, ad ignis incendium efficitur Sandaracha. Id autem incendio factum ex casu didicerunt homines, ex eo multò meliorem uctum præstari, quàm quæ de metallis per se nata foditur. Vtcunque igitur ita cerussa comparetur, neq; acutum, neq; lancinans quicquam habet, neque distrahens, sed emplasticum, ac refrigerans. Vsta autem, *inquit Aetius*, pura cerussa mutatur in id quod Syricum nuncupatur: medici *Sandyca* vocant. Vide Galen. lib. 9. Simplic. & Plin. lib. 34. cap. 8.

Cerussātŭs, a, um: [חרוז *chachúl.* ψιμμυθιωθείς. Pol. *Vmaglowany.* Vngar. Azkí *kendőzik.* Ang. *Coloured, paynted.*] ut Cerussatæ mulieres, quæ candoris comparandi gratia cerussa utuntur. Martial. lib. 2: Cerussata timet Sabella solem. Cerussata cutis, Cerussatæ buccæ, Mart. lib 7. Cic. in Pisonem.

Cērȳx, f. t. κήρυξ, Latinè præco, & caduceator: [Pol. *Bútel, sjerga.* Angl. *A beadle, such as crieth congregations in the vniuersities.*] unde Eusebius scribit à Nerone Cerycas fuisse certamine superatos. Seneca ad Serenum: Non vis nisi Consul aut Prytanis, aut Ceryx, aut Suffes administrare Rempublicam: hoc est, caduceator, & magistratus ad Rem gerendam.

Cēspēs, Vide CAESPES.

Cēssĭo, onis, f. t. [An *Ayelding or gening ouer.*] Cic. Topic. Abalienatio est ejus rei quæ mancipi est, aut traditio nexus, aut in jure cessio, inter quos ea jure civili fieri possunt.

Cēssim ire, [ὀπισχωρεῖν. Polon. *Wżad vstępuie.* Vngar. *Hátra menni, vissza másztól.* Ang. *To recule, to retire.*] significat regredi, retrocedere. Iustinian. lib. 2: Commisso prælio ite cessim, inhibete remos, & à bello discedite. Et apud legis consul. tit. ad legem. Aquil. Interim superiùs plaustrum cessum ire cœpit: fit autem à Cedo.

Cessō, as, n. p. Abstineo, ab opere vaco. [חדל *chadhál* שבת *schabath* בטל *batál* אחר *echár.* παύομαι. Gal. *Cesser, estre tardif.* Ital. *Cessare, indugiare, abstinere.* Germ. Auffhören/abstassen. Belg. Afstaen/ophouden. His. *Cessar, tardasse ò abstener.* Pol. *Przestawam.* Vng. *Meg szünöm, hinolkodom.* Angl. *To cease, to loiter, to linger.*] Virg. 7. Aeglog. Et siquid cessare potes, requiesce sub umbra: id est (inquit Servius) si potes breve otium tibi persuadere. ¶ Dicimus autem Cessare in re aliqua, & Cessare à re. Cic. Neque unquam in suo studio atque opere cessavit. Liv. Nec ex quo castris castra collata sunt, cessatum à levibus prælits est. ¶ Item Cessare, ὀκνεῖν ἐνδιατρίβειν, tardare, remorari, diutiùs immorari in re aliqua facienda, & eam negligentius agere. Virg. 6. Aen. Cessas in vota, precesq; id est, tardus est in vota facienda. Terent. in Evnuch. Paululum si cessassem, Pythia, Domi nō offendissem, ita jam adornabat fugam. Idem in Adelph. Aeschinus odiosè cessat, prandium corrumpitur. ¶ Et cessare dicimus eos, quorum officium desideramus. Gellius in fabula Cassitæ: Amici isti magnam in partem cessatores sunt, ἀεργοί. Breviter sic accipe, quòd Cessare interdum significat nihil agere, vacare: interdum conquiescere vel respirare, & hic duobus modis absolutè ponitur, ut apud Ciceronem de Natura deorum: Cur tam multos deos nihil agere, & cessare patitur? & apud Terent. in Evnuch. & Adelph. ut dictum est. Quum verò pro intermittere, desistere, desinere, vel finem facere ponitur, habet alium secum infinitum. Cic. ad Quintum fratrem: Si te quoq; inimici vexare cœperint, ne cessatis me certiorem facere ut accurram. Terent. in Andr. Cessas alloqui: & in Phormion. Absenti tibi te indignas, seq; dignas contumelias nunquam cessavit hodie dicere: id est, toto die nihil aliud quàm contumelias loquutus est. ¶ Hujus compositum est Cōcesso.

Cēssātŏr, oris, m. t. verbal. à Cesso, as, Cunctator, otiosus, qui cessat, & nihil agit. [מאחר *meachér.* μεθυστερίζων, ὀκνηρός. Gal. *Cessateur, musard, oiseux. faitard, lasche en besongne.* Ital. *Indugiatore, otioso.* Germ. Seumig/müssig/der etwas zu thun auffgehört hat. His. *Tardio, espacioso.* Polon. *Niepospiech, leniwiec, odkładacz.* Vng. *Hédio, henyélő.* Ang. *A lingerer, a loiterer, an idle fellow.*] Gell. Amici isti magnam in partem cessatores sunt. Cicero Pæto lib. 9: Hæc tibi antea non rescripsi: nō quod cessator esse solerem, præsertim in literis: sed quia, &c.

Cēssātŭs, a, um, participium sine verbi origine, sicut Regnatus, & similia: nam Regnor, aut Cessor non dicimus. [ἀμελημένος. Angl. *That hath lien fallow.*] ¶ Hinc cessata arva: id est, neglecta, & non culta. Ovid. 4. Fast. Largaque provenit cessatis messis in arvis.

Cēssātĭo, onis, verbale, f. t. Otium. [שבת *schébeth* משבת *mischbath.* μέθυσις, χολαστότης. Gall. *Relasche, oisiueté, lascheté.* Ital. *Indugio.* German Auffhörung/müssiggang. Hispan. *Tardanca.* Polon. *Proznowanie, lenistwo.* Vngar. *Vezteg heuerés, henolkodás.* Ang. *Slacknesse, loitering, vacantnesse from labour.*] Cic. de Nat. deor. profectò Epicurus, quasi pueri delicati, nihil cessatione melius existimat. Colum. lib. 2. cap. 1: At econtrariò seu sponte, seu quolibet casu destituta humus, quum est reperita cultu magno fœnore cessationis colono respondet.

Cessĭcĭllŭs, [Angl. *A wasse, or wreath to be layed vnder the vessell that is borne on the head, a wisse,*] autore Fest. Circulus est quem mulieres imponunt capiti, quò commodiùs onera ferant.

Cestĭculus, m. s. parvum cingulum. κεστὸς μικρός.

Cēstrōsphēndŏnē, [κεστροσφενδόνη Pol. *skal'.*] Telum erat semicubitale, bipalme spiculum infixum habens digiti crassitudine, cui ad libramen pinnæ tres, veluti sagittis solent, circundabantur. Nomen invenit à figura & usu, quorum utrunque medium habet inter telum & fundam: κέστρον enim Græcis teli genus est, Persico bello inventum: σφενδόνη autem id est, quod Latini fundam vocant: [Ang. *A sling, an engine of warre to cast dartes.*] nam fundæ modo librabatur. Inventum autem fuit hoc teli genus, autore Livio, in bello Macedonico.

Cestrēus, duabus tantùm syllabis, κεστρεύς, Piscis genus, qui & Cephalus, & mugil vocatur, publicis adulterorum suppliciis destinatus apud Athenienses. Vide Cæl. Rhodig. li. 27. cap. 4. ¶ A' cujus natura tractum est adagium: Cestreus jejunat, Κεστρεὺς νηστεύει. De famelicis & voracibus dici consuevit. Vnde & qui fame oscitant κεστρεῖς dicuntur, & κεστρεύειν.

Cestrum, κέστρον, Instrumentum quo cavatur ebur. Suidas putat esse genus teli, Persico bello inventi, Latini Viriculum appellant. Iulius Pollux pro stimulo, sive stylo accepit. ¶ Est & herba Cestron, quę & Betonica dicitur, à varietate remediorū, & efficacia nomine imposito. Plin. lib. 25. cap. 8: Quæ Betonica dicitur in Gallia, in Italia autem *Serratula*, à Græcis *Cestron*, *Psychotrochon*.

Cestŭs, Veneris, Vide in dictione CAESTVS, & Politianum Misc. cap. 11.

Cetarii, Vide CETVS.

Cētra, træ, f. p. Scutum, breve loreum, quo utuntur Afri & Hispani. [צבה *tsinnáh.* ἡ πέλτη, τὸ πέλτον. Gal. *Vne petite targe & bouclier dequoy vsoyent les Espagnols & ceux d'Afrique.* Ital. *Targetta, brocchiero.* Germ. Ein Schilt wie man sie in Hispania vnnd Africa braucht. Hispan. *El adarga ò escudo de cuero.* Pol. *Tarcza mała, skórzana vżywana Hiszpanowie y Murzinowie.* Vngar. *Tatár pai.* Ang. *A short buckler which the Spaniardes and Africkes doeth vse.*] Virg. 7. Aen. Lævas cetra tegit. Liv. 1. bel. Pun. Hispani sine ulla mole in utres vestimentis conjectis, ipsis cetris superpositis incubātes, flumen transnatavêre. Hinc Cetrati dicti sunt milites cetris muniti, quos Peltastas vocant. πελτοφόροι, πελτασταί. Cæsar bel. Civil. lib. 1: Erant, ut suprà demonstratum est, Legiones Afranii tres, Petreii duæ, præterea scutatæ citerioris provinciæ, & cetratæ ulterioris Hispaniæ cohortes circiter octoginta. Liv. li. 1. bell. Maced. Nocte cetratos quos Peltastas vocāt, loco opportuno inter bina castra in insidiis abdiderat.

Cētŭs, m. s. [תנין *tannín.* κῆτος. Gal. *Grand poisson de mer comme le Dauphin, Marsouin, Balaine et semblables.* Ital. *Ogni sorte di pisci smesurat: & grandissimi.* Germ. Ein grosser Meerfisch/besonders aber die andere Fisch von Fisch gebären/als Walfisch/Delphin. Hispan. *Pece muy grande como ballena.* Pol. *Morska riba, wielorib.* Vng. *Czet hal.* Ang. *A whale fishe or such great fishes.*] Nomen est majoribus omnibus marinis piscibus commune, iis præsertim qui animal pariunt, non ovum: cujusmodi sunt balenæ, orcæ, pristes, thynni & similes. ¶ Vnde Cetarii appellantur, teste Nonio, qui majores in mari pisces capiunt. Plin. lib. 32. cap. 1: Cetos sexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum sexāginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse tradit Iuba, pinguiq; ejus negotiatores, & omnium piscium adipe camelos perungi in eo situ, ut asilos ab his fugent odore. Dicimus & Cete pro iisdem plurali tantùm numero, nullaq; casuum inflexione. Virg. 5. Aeneid. Immania cete.

Cētārĭus, m. s. Qui cetos: hoc est, marinos pisces majores capit aut vendit. [κητοπώλης. Gal. *Poissonnier, qui vend de grans poissons de mer.* Ital. *Venditori ò pescatore di grossi pesci.* German. Ein Fischer/welcher die grossen Meerfisch fangt/oder dieselbigen verkaufft. Hisp. *Pescador ò vendedor de las almadrauas.* Pol. *Przekupien albo ribak wielgich rib morskich.* Vng. *Czet hal árulo.* Ang. *That fisheth or selleth great fishes, a fishmonger.*] Colum. lib. 8: Salsamentorum omnium purgamenta quę cetariorum officinis eveniunt, præberi convenit. Varro: Advertis cetarios, quum videri volunt in mari turmas, ascendere in malum altè, ut penitùs per aquam perspiciant.

Cētārĭæ arum, f. p. Loca juxta mare stagnante lacu, in quibus thynni & alii hujusmodi pisces capiuntur & juxta saliunt. [τὰ κητοτροφεῖον. Gal. *Poissonnerie de grans poissons de mer.* Ita. *Peschiera de grandi*

grand poiſſ. Germ. Groſſe Gräbs bey dem Meer/in welchē man die groſſen Fiſch ſangt vnnd ſutzet. Hiſpan. *Almadraua de atunes.* Pol. *Przetwi vmorz. dze wielkie ryby łowia y naſſalaia.* Vng. *Hely ahol breg halakat ſoknak be.* Ang. *Places where great fiſhes haumes and is taken.*] Plin. lib. 37. cap. 5: Ferunt & in ea inſula tumulo reguli Hermiæ juxta cetarias marmoreo leoni fuiſſe inditos oculos ex ſmaragdis.

Cēu, adverbium ſimilitudinis, idem ſignificans quod Tanquā vel quaſi: magisque eſt Poëtarum quam Oratorum: ſed quo multi & præſertim Plinius, utuntur. [ιΝϽ *chemo. otov, otoréi.* Gal. *Comme, quaſi, tout ainſi que.* Ital. *Come.* German. Gleich alſo/ eben wie. Hiſpan. *Aſsi como.* Polon. *Iakoby, iako wnie.* Vngar. *Vgymint.* Ang. *As, lik as.*] Virg. 2. Aen. Adverſi rupto ceu quodam turbine venti Conſligunt. Plin. lib. 8. cap. 17: Incremento terga ceu quodam incitamento flagellantur.

Cēvă. æ. f. p. Genus vaccæ humilioris. ¶ Polon. *Krowka rowna.* Vng. *Gőbőly, alatſons wónő gulya.* Angl. *A litle milke cowe.*] Colum. lib. 6. cap. 23: Melius etiam in hos uſus altinæ vaccæ probantur, quas ejus regionis incolæ *Cevas* appellant. Eæ ſunt humilis ſtaturæ, lactis abundantes: propter quod remotis earum fœtibus, generoſum pecus alienis educatur uberibus.

Cēvĕrĕ, *σαυλοπρωκτῶν, σαλακωνίζειν, πλερυγίζειν.* Ariſtophani in avibus, *σαίνειν*, pen. prod. eſt clunes movere, quod fit adulando, ut in canibus videmus. Perſius: An Romule ceves?

C ante H

C. H. In notis antiquorum, Cuſtos hæredum.

Chæreud eſt, ſalve. Martial. lib. 5.

Chærŏphўllŏn. [*χαιρέφυλλον.* Pol. *Trzebula.*] Herba eſt, paſtinacæ erraticæ, ſive dauci folio aliquanto tenuiore, radicula caudicante, ſubamara. Veteres *Gingidion* appellarunt. Nam Chærephylli nomen recentius eſt, à comę luxuria, & aſpectus jucunditate (ut videtur) impoſitum. Hodie à vulgo herbariorum *Chærofolium* appellatur, Græcā & Latina voce in unam coaleſcentibus.

Chălāsĭs, f. t. *χάλασις*, à medicis appellatur *laxatio articulorum*, quum ſcilicet ex laſſitudine nimióve labore, aliáve ex cauſa evenit, ut laxatis vinculis membrum excidat: ut ſi radius in brachio à cubito ſubmoveatur, ita ut locus quidam in medio vacuus relinquatur. [Polon. *Wiwinienie ſię onku.* Vngar. *Kiſzakodás.*]

Chălāsĭs, pen. prod. Tunicæ genus quod & Græci *χάλασται* vocant à laxitate: vel (ut quidam volunt) nodus tunicæ muliebris, quo connexa circa cervicem, tunica ſubmittitur.

Chălāzā, f. p. [*χάλαζα.* Gal. *Glande, glandule.* Ital. *Chiandola, natta.* German. Ein böſe trüſ oder büttz vnder der haut. Hiſpan. *Granizo.* Polon. *Sadzoł.* Vngar. *Eues ſzőm woltſw, tyukſzőm.* Ang. *A waxe kernell.*] Collectio ſub cute, & buboni & Aegyptiæ fabæ ſimilis, dolorem ſi tangatur, afferens: à Latinis à Grando dicitur.

Chălāzĭās, *χαλαζίας*, Gemma quæ grandinum colorem & figuram habet adamantinæ duritiæ. Plin. lib. 37. cap. 11.

Chalazion, [*χαλάζιον.* Pol. *Brodawecżka na powiekach.* Ang. *Arpa.*] Tuberculum eſt in oculorum palpebris, non diſſimile illi, quod à Græcis *κριθὴ* appellatur: diverſæ tamen figuræ, & mobile ſi huc atq; illuc pellatur. Recentiores medici *Grandinem* appellant.

Chălcānthum, n. ſ. [*χάλκανθον.* Gal. *Vitriol ou couperouſe.* Ital. *Vitriolo.* German. Vitriol oder Schuhmacherſchwertze. Hiſpan. *Capparoſa* Pol. *Czermidl'o ſię wieczkie, witreolum.* Vng. *Gálicz kő.* Ang. *Coperas or vitriall.*] Corpus eſt metallicum, quod à Latinis atramentum ſutorium appellatur. ¶ Eſt autem duplex, foſſile & factitium. Foſſitium aliquādo eſt cæruleū, aliquando pallidum, aliquando candidum & pellucidum in morem vitri: unde & *Vitriolum* à vulgo appellatur. Factitium verò ex qua pluvia fit per metalla defluente in lacunam, qui inde ab iis quæ metalla ſunt damnati in vaſa ampla fictilia perfertur, in quibus paucis diebus concreſcit. Dictum Chalcanthum, quaſi flos æris. Atramenti autem ſutorii, nomen accepit, quòd ex eo aqua diſſoluto corium denigretur. Vide de hoc plura apud Dioſcoridem libro 5. & apud Plinium libro 34. cap. 12.

Chalceos, Herbæ genus eſt apud Plin. lib. 21. cap. 18. ſpinoſos habens aculeos.

Chalcetum, Herbæ etiam genus eſt apud eundem li. 26. ca. 7: Item herba Chalcetum è vineis contrita imponitur.

Chălcēutĭcē, *χαλκευτική*, Aeraria fabrica. Nam *χαλκεύς* faber ærarius eſt, quem excuſorem Quintilianus interpretatur.

Chălcĭs, idis, *χαλκὶς, ίδος*, Serpētis venenoſi genus eſt è genere lacertarum, quaſdā ærei coloris lineas in tergo habens: unde & nomen habet. Plin. lib. 32. cap. 3: Quippe adverſus ſcorpiones ex vino bibuntur, adverſus phalangia & araneos ex mulſo, *&c.* adverſus Chalcidas cum myrtite. Idem lib. 29. cap. 5: Lacerta, quam hi ſepa, alii chalcidem appellant. Chalcidis lacertæ meminit & Ariſtoteles de animalibus. ¶ Eſt & Chalcis Homero avis nocturna, ex genere accipitrum, bellum internecinum cum aquila gerens. Plin. lib. 10. cap. 8. cymnidin vocat. ¶ Eſt & Chalcis piſcis quidam ex genere chombrorum apud Plin. lib 32. cap 11.

Chalcites, *χαλκίτης*, Gemma æris coloris, ſed nigrioris. Plin. li. 37. cap 11.

Chalcophonos, *χαλκόφωνος* Gemma quæ illiſa, æris tinnitum reddit. Plin. lib. 37. cap 10.

Chălcŏſmărāgdŏs, *χαλκοσμάραγδος*, Gēma ex genere ſmaragdorum, æneis venis turbida, Plin lib. 37. cap. 5.

Chălcŭs, m. ſ. Exiguum pondus erat apud Atticos, quos decies ſumptum, obolum conficiebat. Plin. li. 22. cap. ult. Drachma Attica denarii argentei habet pondus: eademq; ſex obolos pondere efficit, obolus decem chalcos.

Chălēpī verſus, *χαλεπὰ μέτρα*, Dicuntur duri, aſperi, ac prolatu difficiles, qualis eſt verſus Virgilianus: Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum. [Pol. *Nąſiekans wirſz, niepręyemni wierſz.* P. G.]

Chalix, *μικρὸν λιθίδιον.* Lapis genus, ex quo deducitur ignis.

Chalybs, Vide in PROPRIIS.

Chămæ, à Græcis [*χημαί.* Vn. *Tſiga.*] ſpecies ſunt concharū. Aliud in mari videtur piſcis eſſe genus chamæ, quas Hiatulas quidam interpretantur, habētes vulvā, ſicut & qui Erichthynni: hoc eſt, Rubelliones dicuntur: Chamarum duo traduntur genera, ſcilicet, Tracea: hoc eſt, aſperæ, mali ſucci, quas & oſtrea cognominant, & in Macedonia Corycos, & Athenis Ctios. Alterum leves multò meliores & craſſiores: ob id Pelorides & Pelorinæ à quibuſdā & Baſilicæ vocantur, & ab Hélio Spartiano Lioſtria: id eſt, Lithoſtrea, ſi mendosè legatur. Plin. lib. 32. cap. ult. Chamarum plurimā genera recenſet: Chamarum, *inquit*, genera (perperam editum cancrorum, lege ergo Chamarum.) 1. Cametrachea *χήμη τραχεῖα*, quia chamarum teſtæ duriſſimæ. 2. Camæleos *χαμὴ λεῖος*, vel *λᾶα*, cujus teſta albiſſima ac tenera. 3. Campælorides, *χήμαι πλωρίδες, κόγχαι πλωρίδες*, apud Athenæū à magnitudine: quia *πλάρις* eſt ingens, generis varietate diſtantes & rotūditate. 4. Chamæ glycymerides *χῆμαι γλυκυμερίδες* à dulcedine ſic dictæ, quæ ſunt majores quā pelorides. 5. Colycia ſive Corophya, aliis Corycia. Additur apud Athenæum aliud genus: Camenigra, *κόγχαι μέλαιναι* vel *μελαιναὶ*.

Chămæācte, ctes, [*χαμαιάκτη.* Gal. *Herbe appellee hiebles.* Ital. *Ebulo.* Germ. Attich. Hiſp. *Hiezgo.* Pol. *Chebd.* Vng. *Földi bozza.* Ang. *Daynetwort, or wallwort.*] Sambuci genus eſt humilius, quod à Latinis Ebulum appellatur. Plin. lib. 24. cap. 8: Sambucus habet alterum genus magis ſylveſtre, quod Græci *Chamaeclen*, alii Helion vocant, multò brevius.

Chămæcĕrăsī, *χαμαικέρασοι*, Ex ceraſorū genere humillimæ, ternā rarò altitudinis cubita excedentes. Plin. lib. 15. cap. 25: Sunt & Macedonica parvæ arboris, raroq; tria cubita excedentis: & minore etiamnum frutice chamæceraſi.

Chamæcyparíſſos, [*χαμαικυπάρισσος.* Germ. Cypreſſenkraut.] Herba quę ex vino pota, contra venena ſerpentium omnium, ſcorpionumq; pollet. Plin. lib. 24. cap. 15. Ruellius docet, plurimum eſſe fruticem, in hortis ſeri ſolitum, foliis incanis, cupreſſi arboris folia odore & figura referentibus. Vnde & à vulgo *Cypreſſus* appellatur. ¶ Sunt qui puſillā cupreſſum abrotonum fœminam vocent, à ſimilitudine quam hæc cum arbore in multis habet. [Pol. *Cyprys.*]

Chămæcīſſŭs, [*χαμαίκισσος.* Germ. Grundtreben/oder ein art Ebhew.] Genus hederæ, quæ nunquam ſe ab humo attollit. Compoſita dictio ex *χαμαὶ*, quòd humi ſive ad terram ſignificat, & *κισσὸς*, hedera. ¶ Sic Chamæplatani, vocantur humiles platani, & coactæ brevitatis.

Chămædāphne, f. p. *χαμαιδάφνη* Plinio, [Gal. *Laureole.* Ital. *Chamedaphne.* Ger. Windentraut / ſonſt auch Seidelbaſt. Hiſ. *Laurel baxo, laureola.* Pol. *Blinſzcz.* Vng. *Folyo boroſztyán.*] Herba eſt in hortis ſeri ſolita in funiculi modum ſeſe porrigens, & vicina quæq; vinciens, unde & Vincapervinca ab eodem appellatur: Folia habet lauro ſimilia, ideo chamędaphne: hoc eſt, parva laurus appellatur: florem autem violæ ſimilem: de hac Plin. lib. 21. cap. 11. Dioſcoridi *κληματὶς δαφνοειδὴς* dicitur. ¶ Eſt & altera Chamædaphnes ſpecies, cujus idem Plin. meminit li. 24. cap. 15: Chamædaphne (*inquit*) unico ramulo eſt, cubitali ferè, folio tenui, lauri ſimilitudine: cujus ſemen rubens admiſtum foliis, illinitur capitis doloribus recens. Hanc Romani *Laureolam* aut *Loraginem* appellant: Dioſcorides autem, & Galenus hanc ſolam chamædaphnes nomine noverunt.

Chamædracontes, *χαμαιδράκοντες*, genera ſerpentium.

Camædrops, Chamædrys, apud Dioſc. lib. 3. cap. 11.

Chămædrўs, *χαμαίδρυς* Gall. *Germandree.* Ital. *Querciuola, chalamandrina.* Ger. Klein bathenget/oder klein betonien. Hiſp. *Camedrios.* Pol. *Vſzinka wielka.* Ang. *Germander.*] Herba eſt Plin. lib. 24. c. 15. quæ Latinè Triſſago dicit. Aliqui eā Chamædropen, alii Teucrion appellavēre. ¶ Dicitur autem Chamędrys quaſi humilis

humilis & terrestris quercus, Vulgò *Serratula* appellatur, teste Ruell. lib. 3. cap 56.

Chămælæă, [χαμαιλαία Polon. Dziewięcil, ziemiężarzepka.] Herba quæ similitudinem foliorum oleæ habet. Plin. lib. 25. ca. 7: Multum infra hunc succum est, qui in Gallia fit ex herba Chamælea, granum cocci ferente. Idem lib. 24. cap. 15: Chamælæa similitudinem foliorum oleæ habet: sunt autem amara, odorata in petrosis palmum altitudine non excedente. Vulgus à foliorum similitudine *Olivellam* vocat.

Chămælĕōn, chameleonis, χαμαιλέων, Herba est ex genere aculeatarum: ita dicta à varietate foliorum. Mutat enim cum terra colorem, hic niger, illic viridis, alicubi cyaneus, alicubi croceus. Quibusdam in locis viscum gignit sub alis foliorū: unde & Ixia appellatur. Ejus duo sunt genera, album & nigrū, radicis colore distincta. Album Latini Carduum suarium, quòd sues emeret, officinę *Cardopatium* appellant. [Gal. *Chardonsse*. Ital. *Cardo maria, cardo maculato*. German. Rein oder weiß Eberwurtz. Hisp. *Cardo pinto*. Pol. *Ostropest*.] Nigrum Latini Vernilagium, vel Carduum nigrum. [Gal. *Chardonnette de quoy on fait prendre le laict à faire fromages*. Ital. *Cameleonte nero*. German. Gros oder schwartz Eberwurtz Hispan. *Cardo pinto negro, cardo aliogero*.] Vide Plin. lib. 22. cap. 18.

Chămælĕōn, tis, m. t. χαμαιλέων, Quasi parvus leo; animal est diversa varietate conspersum, ut pardus, & ad colores quos videt, conversione facillima variatur, præter ad rubrum & album. ¶ Ab hac colorum mutatione oritur parœmia, Chamæleonte mutabilior, χαμαιλέοντος ἐμπαιδολώτερος. Competit in hominem versipellem, sive inconstantem, ac pro tempore sese vertentem in omnem habitum. Nascitur in India, figura & magnitudine lacertæ, nisi quòd crura habet recta & excelsiora. Latera ventri junguntur ut piscibus, & spina simili modò. Eminet rostrum simile suillo, cauda prælonga in tenuitatem desinens, & implicans se viperinis orbibus: ungues adunci, motus tardior, ut testudini, asperum corpus ut crocodillo: habet oculos in recessu cavos, tenui discrimine pręgrandes & corpori concolores; nunquam eos operit. Solus animalium nec cibo, nec potu alitur, nec alio quàm aëris alimẽto laetet hyeme; ut lacerta: Vide plura de chamæleonte apud Plin. lib. 28. cap. 8.

Chămæleūce, [χαμαιλεύκη. Germ. Brandtlattich / oder Roßhub. Polon. *Podbial'*, *kniat*.] Herba quæ Tussilago dicitur, nascitur circa fluvios, folio populi, sed ampliore. Plin. lib. 24. cap. 15. Vulgus vocat *Vngulam caballinam*. Barbarus propulaginem & Bechion.

Chămæmēlŏn, [χαμαίμηλον. Gal. *Herbe qu'on appelle Camomille*. Ital. *Chamemilla herba*. Germ. Camillen. Hispan. *Manzanilla yerua conoscida*. Polon. *Rumien, ruthenis, romnia*. Ang. *Camomile*.] Herba est vulgò nota, ab odore mali sic dicta, quæ alio nomine Anthemis appellatur. Medici recentiores *Chamomillam* barbarè vocant. Ejus tria sunt genera, floribus tantùm distantia. Leucanthemon; Chrysanthemon, & Eranthemon: de quibus latiùs suis locis. Vide Plin. lib. 22. cap. 21. ubi corruptum Plinii locum ita repone: Genera ejus tria palmum non excedenti, flore tantùm distans: parvisq; floribus ut rutæ folia, candidis, aut mellinis aut purpureis.

Chămæmēlŏn parthenicum. Dioscor. lib. 3. cap. 156.

Chamæmelon, inter alias linguas Siculorum cognomentum tertiæ speciei Aristolochiæ, ut inquit Dioscor. lib. 3. cap. 5.

Chămæmўrsĭnē, f. p. [χαμαιμυρσίνη. Germ. Meußthorn.] Frutex ex quo scopæ fiunt, aliàs Ruscus. Nonnulli sylvestrem myrtum vocant, ex quo fit oleum chamæmyrsinum. Vide Plin. lib. 23. cap. 9.

Chămæpĕucē, f. p. [χαμαιπεύκη, Herba est folia habens laricis foliis similia, lumborum spinæ dolotibus propria. Plin. lib 24. cap. 15.

Chămæpĭtўs, yos, [χαμαιπίτυς. Gal. *Iue sauuage*. Ital. *Chamepitie*. German. Feldeypressen. Hispan. *Pinillo*. Pol. *Powietrzne ziele, suchotne ziele*.] Herba est Plin. lib. 24. cap. 6. à Latinis Ajuga, sive (ut alii legunt) Abiga vocata, ab abortu scilicet, quem facere creditur. Alio nomine Thus terræ dicitur. Ejus tria sunt genera: unum sesquipedalibus surculis, flore & odore pinus: alterum brevius, & incurvum: tertium foliis scabris, digitali caulis crassitudine. Vulgus *Ivam* appellat.

Chamæplatani, Coactæ brevitatis platani. Plin. libro 11. capite 2.

Chamærhyten, Lege STRVTIVM.

Chamærops, opis, f. t. [χαμαίροψ. Ger. Gamanderlin.] Herba est myrteis circa caulem geminis foliis, capitulis Græculæ rosæ, quæ ex vino pota, lateri, renibus convulsis, & ruptis medetur. Autor Plin. lib. 26. ca. 8. Ruellius eandem esse existimat, quam à Mithridate inventore Mitridation appellat.

Chamæropes, vel potiùs Chamerriphes, χαμαίροπες, & Theo. χαμαιρόπες φοίνικες. Arbores sunt ex specie dactylorū, quæ & in Creta & in Sicilia nascuntur. Plin. li. 13. ca. 4. de palmis. Vocatur autē Chamæropes folio latiore ac molli ad vitilia utilissimæ. Copiosę in Creta, sed magis in Sicilia. Ita dictę ab humilitate. Hujus palmæ medulla edulis est, dicturque Cefilione à Serapione: quia palmæ medulla seu cerebrum ἐγκέφαλον à Galeno vocatur.

Chămærĭpēs, χαμαίριπες, Arbores sunt ex specie dactylorū, quæ & in Creta & in Sicilia nascuntur, folio latiore, ac molli, & ad vitilia utilissimæ. Vide Plin. lib. 13. cap. 4.

Chamæsyce, χαμαισυκή, Herba est lentis, folia habens, nihil se attollentia, in aridis petrosisq; nascens. Vide Plin. lib. 24. capite 15.

Chămæterĕæ, quæ & Chamæterides. χαμαιτηλίδες, à Græcis dicuntur, humiles & depressæ imagines: quales sunt servarum & pedissequarum, quæ ferè humi sedentes finguntur: χαμαὶ enim Græcorum adverbium Latinè significat Humi. Scribit Plin. lib. 30. cap. 5: Scopam fecisse Apollinem Palatinum, Vestam sedẽtem laudatam in Serviliants hortis, duasq; chamæteras circa eam.

Chămæzēlŏn, χαμαίζηλον. Herba est, teste Plinio, libro vigesimoseptimo, capite decimo, quam quidam eandem esse credunt cum gnaphalio, cujus folia ita alba, & mollia sunt, ut planè videantur tomentum, & pro tomento usurpentur. ¶ Est & aliud Chamazeli genus, quod & *Pentaphyllon* à Græcis, & à Latinis Quinq; folium appellatur: cujus meminit idem Plin. lib. 25. cap. 9. [Germ Fünffingerkraut.]

Chămēlŏpārdălĭs, & Chamelus, Vide CAMELOPARDALIS, & CAMELVS.

Chamsæ, Crocodili apud Aegyptios vocantur.

Chanoni, Id est, placenta.

Chăŏnĭdēs, χωνίδες, canum genus ex chais: hoc est, ex lupis cervariis conceptum, ut videtur sentire Hermolaus in Plinii. Verisimilius tamen est, à Chaonia regione dictus, quemadmodum & Molossos à Molossia. Chaonidum canum originem refert Iulius Pollux ad æneum canem à Vulcano fabricatum.

Chăŏs, n. g. [תהו tohú. χάος. Gal. *Confusion vniuerselle de toutes choses, gouffre & tenebres & profondeur ineslimable*. Ital. *Confusione, chaos*. Germ. Ein vermischung/verwirrung. Hisp. *Confusion, mezcla, chaos*. Polon. *Mieszanina*. Vngar. *Zúr zauar, mennek földnek kúr zauaria*. Ang. *A generall confusion of all thinges, great deepnesse with darkneſſe*.] Hesiodus in Theog. Omnium rerum initium vocat, quòd ante omnes deos, deasq; natum sit: de quo & Orpheus initio Argonaut. Alii appellant materiam cœli & terræ confusam atque informem, quæ primùm ex nihilo facta est, de qua postmodum omnia sigillatim per species varias formasq; proprias prodierunt: de qua Scriptura loquitur: Quj fecisti Mundum de materia informi. Lactantius verò sic habet: Nemo quæfat ex quibus ista materiis, tam magna, tam mitifica opera Deus fecerit: omnia enim fecit ex nihilo. Nec audiendi sunt poëtæ, qui ajunt Chaos in principio fuisse: id est, confusionem rerum atque elementorum: postea verò Deum diremisse omnem illam congeriem, singulisque rebus ex confuso acervo separatis, in ordinemque descriptis, instruxisse Mundum pariter & ornasse. Est autem hoc nomen Græcum, quod declinatur prima declinatione cõtractorum, hoc modo, τὸ χάος, τοῦ χάους ἐκ χάους. Apud Latinos tantùm in usu est Chaos, & ablativus Chao; quanvis Priscianus per secundam declinationem declinavit Chaus, Chai, &c. Virg. lib. 4. Georg. Atque Chao densos divûm narrabat amores. Ovid lib. 14. Metam. Et noctem; noctisq; deos, Ereboq; Chaoque Convocat. Dictum Chaos à χέω, fundo, quòd fuerit fusio: id est, confusio elementorum omniũ. ¶ Antiquior quàm chaos, χάους ἀρχαιότερος. Dere nimiùm prisca & obsoleta.

Chărăcătĭs, adjectivum à Greco χάραξ, κος. [Ger. Sticketres ben. Pol. *Tykowina*. Vngar. *Szőlő karo*.] quòd inter cætera valum significat, sive pedamentum, cui vitis alligatur. ¶ Vnde Characata vitis, quæ quo pacto fieri soleat, docet Colum. li. 5. cap. 4: Mox (*inquit*) quæ defixis arundinibus circummunitæ, per statumina calamorum materiis ligatis, in orbiculos, gyrosq; flectuntur, eas nonnulli characatas vocant.

Chărăcĭās, æ, χαρακίας, Plin. lib. 26. cap. 8, primum est tithymali genus, ramos habens digitali crassitudine, cujus semen cum melle decoctum, in usus est ad catapotia: hoc est, pilulas faciendas, solvendæ alvi grátiá. Hanc officinæ corrupto vocabulo *Catapuciam* vocant. Alia quoq; Characias est (vulgò *Charancia*) quę septi modo in hortis fenestrisq; per cancellos topiario opere digeritur. Sed de hac veteres nihil, Hermolaus Corol.

Chărăctĕr, m. t. Signum, insigne, forma, figura. [צורה *tsurâh* תאר *thôar*. χαρακτήρ. Gal. *Characlere, marque, figure, forme, facon*. Ital. *Carattere, segno, figura, forma*. German. Ein form / gestalt / bildnuß. Hisp. *Forma, efilio de dexir. sennal*. Pol. *Piadno, cytha*. Vn. *Iegy, iel belyeg*. An. *A marke, signe, seall or print in a thing*.] Col. lib. 11, cap. 2: Nec minus majora quadrupedia characteris signari debent.

debent. ¶ Item character, Genus & figura dicendi. Gell. lib. 7. cap. 14: Et in carmine, & in ſoluta oratione genera dicendi probabilia ſunt tria, quæ Græci χαρακτῆρας vocant. Cic. in Orat. Sed jam ipſa forma reſtat, & character ille, qui dicitur.

Chărăctērĭſmŏs, χαρακτηρισμός, Latinè deſignatio: figura, qua orator vitas eorum de quibus loquitur deformat, ut eſt apud Iuvenalem: & calvo ſerviret, Roma Neroni: id eſt, Domitiano.

Chărădrĭŭs, m. ſ. χαραδριός, Avis maritima magna, & ingluvioſa, quam aſpicientes icterici morbo liberantur, teſte Aelian. lib. 15. cap. 26. ¶ Alio nomine Icterus appellatur, & à Latinis Galgulus, ut exiſtimat Plin. lib. 30. cap. 11. ¶ Charadrium imitans, χαραδριὸν μιμούμενος, dici ſolitum de diſſimulante, ac rem utilem occultante.

Charax, adminiculum vitis.

Charcari, piſces ſunt.

Chărĭēntĭſmŏs, [χαριεντισμός. Gal. *Plaiſanterie & grace à parler.* Ital. *Piacevolezza, civiltà nel ragionare.* German. Höflichkeit/ höfflichkeit vnd freundtligkeit in der red. Hiſp. *Hermoſura y gracia en donayre.* Polon. Wdzięczna mowà. Vngar. *Nyátas edes beſzed.* Ang. *Plaiſantneſſe, and good grace in ſpeaking.*] Eſt urbanitas, lepos, & venuſtas ſermonis, a verbo Græco χαριεντίζομαι, quod ſignificat jocor, facetè cavillor. ¶ Sumitur etiam pro figura illa, quæ alio nomine εὐφημισμὸς à Græcis dicitur, qua ſcilicet dura dictu mitiùs & gratiùs proferuntur: ut ſi roganti, An ſe quiſpiam quæſiverit, reſpondeas. Bona forma: item ſi vixiſſe dicas, quem mortuum eſſe velis ſignificare.

Chărĭs, charitis, [חן chén, χάρις. Polon. *Miel'oſć.* Vng. *Regyelem, kew.*] Latinè gratia, feſtivitas, beneficium, munus. ¶ A quo chariſma, χάρισμα, in eadem ſignificatione.

Chărĭſtĭum marmor, (quod hîc ut vitiosè ſcriptum erat, ita perperam interpretatum) Vide CARVSTIVM.

Chărĭſtĭă, χαρίσια, neutri generis & numeri pluralis. [Germ. Ein Freundtmal. Pol. *Swieta wktore powin nowacźi godnia.*] Feſta vocabantur, quibus cognati conveniebant, & munera mutuò mittebant. Ovidius lib. 2. Faſt.

Proxima cognati dixêre Chariſtia chari:
Et venit ad ſocios turba propinqua deos.

Valer. lib. 2, cap. 1. Convivium etiam ſolenne majores inſtituerunt, idq; Chariſtia appellavêre, cui præter cognatos & affines nemo interponebatur. ¶ Sumitur pro annona gravi & difficili, ſed imperité.

Chărīſtĭcŏn, pro remuneratione apud Calliſtratum in l. divus Adrianus. de bon. damnator. Sed debent ad ea ſervari, quæ jure præſidum ſolent erogari: ut puta Chariſticon quibuſdam officialibus, &c.

Charmaſynum, ni, n. ſ. genus ſerici, ex eo quòd aſpicientes delectet.

Chărĭtās, & Charus, Vide CARITAS & CARVS.

Chărŏpŭs, penult. corr. Latinè amabilis, blandus, gratioſus: [חדי jedhidh, χάροπος. Gal. *Aimable, plaiſant & gracieux.* Ital. *Amabile, piacevole, gracioſo.* Germ. Freundtlich/ liebtlich/ hold ſeelig. Hiſpan. *Hermoſo, gracioſo à ver.* Pol. Wdzięczny, miel'y. Vng. *Kedues, ſzerelmes.* Angl. *Gratious, amiable.*] à χάρις, & ὄψ, ὀπός, aſpectus. de Caropus color, χάροπον χρῶμα, qui dilutam habet viriditatem, igneo quodam ſplendore intermicãtem: qualem in leonum oculis conſpicimus.

Chărtă, f. p. [חלמיש meghillâh. χάρτον. Gal. *Carte, papier, liure, ou fueillet de liure.* Ital. *Carta.* Germ. & Belg. Papyr. Hiſp. *La carta ò hoja del libro.* Pol. *Papier.* Vng. *Papiros.* An. *Paper.* Cum ch aſpirato, Papyrus in qua ſcribimus, proprieq; ea quam veteres ex papyri arboris cortice, & glutino præparabant, cujus ſpecies, variaq; nomina, & præparandi rationem vide apud Plin. lib. 13. cap. 11. 12. & 13. Quanquam etiam latiùs Chartæ nomen poſtea cœpit extendi, ut etiam de iis dicatur quæ ex membranis, linteis, aut alia quacunque materia conficiuntur. Suetonius in Nerone: Plumbeam chartam ſupino pectore ſuſtinuit. Plin. lib. 13. cap. 11: Chartam Alexandri Magni victoria repertam, autor eſt M. Varro, condita in Aegypto Alexandria: antè non fuiſſe chartarum uſum: palmarum foliis primò ſcripitatum, deinde quarundam arborum libris, poſtea publica monumenta plumbeis voluminibus, mox & privata linteis confici cœpta, aut ceris. ¶ Charta virgo, quæ nunquam peperit: hoc eſt, quæ nondum tranſcripta eſt, dicitur à Martiale: Cuſtodit ipſe virginis pater chartæ. Parere enim dicuntur chartæ, quum ex iis exempla ſumuntur. ¶ Item Charta, urbs Tyri dicta eſt, ex qua & Dido orta fertur, & ab ejus nomine à ſeſe conditam urbem Carthaginem appellaſſe.

Chărtĕŭs, Chartulanus, & Chartaceus, a, um, quod eſt ex charta. [ὁ ἐκ χάρτου. Gal. *Fait de carte.* Ital. *Di carta.* Germ. Papyrin/ das von Papyr gemacht iſt. Hiſ. *Coſa de cartá.* Pol. *Papierowy.* Vn. *Papirosbol valo.* Ang. *Made of paper.*] Vlpian. de leg. 3: Quòd ſi in codicibus ſint membraneis, vel chartaceis, vel etiam eboreis, vel alterius materiæ.

Chārtārĭŭs, a, um, [ὁ τῆ χάρτου. Pol. *Papierni.* Ang. *Belonging to paper.*] ut Chartariæ officinæ. Plin. lib. 8. cap. 10: Hoc ærarię officinæ, chartariæq; utuntur.

Chārtŭlă, diminutivum. [χαρτίον. Pol. *Karteczka.* Vng. *Papirosſatska.* Ang. *A litle prece of paper.*] Hieronym. Volo in chartulis meis ineptias ſcribere.

Chārtŭlārĭī, ſunt Iuſtiniano qui tabulis nomina recepta & impenſa deſcribebant. Ex Pyrrho.

Chartiaticum, merces quæ officialibus pro charta dabatur, eodem modo quo Cerarium dicitur Verrina 5, quod pro cera pendebatur. [Pol. *Zapl'ata od pyſſania.*] Ex vox apud Zonaram obſervatur: Ἐ πάπλος παρηυδάλιστο ἐπισκήπτων ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια, ἀπαιτῆσαι, ἢ ὑπὲρ χαρτιατικοῦ ἐπὶ τῶν νομίσμων εἴρο κεφάλια. Ex Hotom.

Chārtŏphўlācĭum, n. ſ. [χαρτοφυλάκιον. Pol. *Skrzinia od chowania liſtow.* Vng. *Papiros tartó hâz.* Angl. *The treaſoury of monumentos, a great officers houſe, as the chauncelours of the roles.*] Scrinium eſt, vel conclave, vel ipſa etiam domus, in qua chartæ aſſervantur. Latini Tabularium vocant: nam φυλακὴ cuſtodia eſt, φυλάττω, cuſtodio.

Charpiprati, Chartarum & papyri venditores ſunt: χάρτα enim chartam ſonat, & πιπράσκω vendo. Nunc Papyropolæ vocantur. Hegerin in tit. C. de coll. & chart.

Chartularii, m. ſ. ſunt Iuſtiniano qui tabulis nomina recepta & impenſa deſcribebant. Ex Pyrrho.

Chartĭlago, vide CARTILAGO.

Chārŭs, a, um, Vide CARVS.

Chaſmă, tis, n. t. Latinè hiatus, fiſſura. [בקיע bekíah. χάσμα. Gal. *Grãde ouuerture comme vn abyſme ou autre gouffre.* Ital. *Feſſura, apertura.* German. Ein groſſer ſpalt/ ein klufft. Hiſpan. *Hendedura, ò abertura como de boca.* Polon. Przepaść, rozpadnienie, rozwarcźie, Vng. Kőz, *huſadás.* Angl. *A great gaping or opening of the earth or firmament.*] A χασμάω, Hio. Fit autem Chaſma non ſolùm in cœlo, ſed etiam in terra. Vnde ait Iureconſultus de cenſibus. lege Forma. §. quare ſi. Si agri portio chaſmate perierit, debebit per cenſitorem revelari. Ammianus eleganti vocabulo Chaſmaticum appellat terræmotum, quo patefactis ſubitò voratrinis, terrarum partes per hiatum abſorbentur.

Chaſtanon, Xanthion vel Iappa apud Dioſc. lib. 4. cap. 139.

Chăŭs, [λυκοπαίνης. Gal. *Loup ceruier.* Ital. *Lupo ceruaio.* Ger. Ein Thierwolff/ iſt ein gattung der Luchſen. Hiſ. *Lobo cerual.* Polon. *Lampart.* Vng. *Farkas, pardoczúl fayzot farkas.*] Lupi ſpecies eſt, pardorum maculas habentis, quem alio nomine lupum cervarium vocant. De quo Plin. lib. 8. cap. 19. ita ſcribit: Pompeii Magni primùm ludi oſtenderunt chaum, quem Galli *Rhaphium* vocant, effigie lupi, pardorum maculis. Et paulò pòſt eodem lib. cap. 22: Sunt in eo genere qui Cervarii vocantur, qualem è Gallia in Pompeii Magni arena ſpectatum diximus.

Chedra, Hippuris altera. Dioſc. lib. 4. cap. 5.

Chēlæ, arum, f. p. [χηλαί. Gal. *Les bras & parties de deuant du ſcorpion.* Ital. *Branche di gambari ò di grancele.* Germ. Die ſchären oder arm der Krebſen vñ Scorpionẽ. Hiſ. *Bracos de ſcorpion ò de gangrejo.* Polon. *Nożice racze abo Scorpionowe.* Vng. *Izes rák láb.* Ang. *The armes or forepartes of a ſcorpion.*] Scorpiorum & cancrorum brachia ita dicta à forficulis denticulatis, quos Græci χηλὰς vocant. Virgil. 1. Georg. Quà locus Erigonem inter, chelasq; ſequentes. Ambroſius de cancro loquens: Et periculoſum eſt, *inquit*, ſi chelam ejus includat.

Chĕlĭdŏnĭă, f. p. ſive Chelidonium, n. ſ. χελιδόνιον, Herba ab hirundinibus appellata, quæ Græcè χελιδόνες dicuntur. Eo enim avium genere adveniente, naſcitur, & diſcedente extinguitur. Fertur etiam hirundines oculos pullis ſuis excæcatis ea herba reſtituere. Plin. lib. 8. cap. 27. & lib. 25. cap. 8. ¶ Chelidoniæ duæ ſunt ſpecies, quarum major etiam hodie in officinis nomen retinet. [Gal. *Chelidoine, eſclere.* Ital. *Celidonia.* Ger. Schellwurtz oder groß Schwalbenkraut. Hiſp. *Celiduenna.* Polon. *Zl'otnik, celidonia, iaskol'cze ziele.* Vng. *Vére hullo fw.* Angl. *Chelidone.*] Minorem autem quòd ſtrumis medeatur, quas Scrophulas nonnulli vocant, ſive quòd ſtrumoſam habeat radicem, Scrophulariam appellant. [Gal. *Herbe aux eſcrouëlles, couillons de preſtre.* Ital. *Fauoſello.* Germ. Ein gattung des Storchenſchnabels/ ſo man heißt Gottes gnad. Hiſ. *Scrofularia menor.* Pol. *Mal'y iaskier.*] ¶ Chelidonia item vocatur Favonius ventus, à die ſexto antè februarias idus, uſque ad VI. calend. Martias: eò quòd iis diebus hirundines primùm conſpici incipiant. Autor. Plin. li. 2. c. 47. ¶ Eſt etiam Chelidonia gemmæ nomen altera parte purpureæ, nigris interpellantibus maculis, altera hirundinis colorem referentis: unde & nomen accepit. De hac Plin. lib. 17. cap. 10. ¶ Item genus aſpidis, ut Galenus autor eſt. ¶ Chelidonia præterea inter ficorum genera recenſetur. Plin. lib. 25. cap. 18. & Colum. lib. 10: Purpureæq; chelidoniæ, pingues q; matiſcæ.

Chĕlĭdŏnĭæ, χελιδονίαι πέτραι, Stephano, duæ ſunt inſulæ contra Chelidonium Tauri promõtorium, peſſilentiſſimi aëris, quarum altera Corydela dicitur, altera Menalippea. Circa has inſulas

insulas anthias piscis maxima in copia capitur: ut est videre apud Plinium.

Chĕlōnĭă, χελωνία, Gemma est Indicæ testitudinis oculo similis, quam imagorum vanitas tradidit linguæ impositam, futurorum divinationem præstare. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Chĕlŏnĭum, Vide CHELYS.

Chĕlydrŏs. [χέλυδρος. Gal. *Tortue de mer.* Ital. *Testudine marina.* German. Wasser oder Meerschneck. His. *Galapago de la mar.* Polon. *Morski slimak.* Vng. *Tengeri tekenős béka.* Ang. *A tortis ; a water snake.*] Est testudo marina. Nam χέλυς testudinē Græcis, & ὕδωρ aquam significat: quasi testudinem aquaticam dixeris. ¶ Sunt qui etiam pro ornamento muliebri accipi putent, citantes illud Iuvenalis: - donant arcana chelydros. Quo tamen in loco alii cylindros legere malunt.

Chĕlys, f. r. [קשׂת *kippodh.* χέλυς. Gal. *Vne tortue.* Ital. *Testudine.* German. Schneck. His pan. *Galapago.* Pol. *Lutnia, ſilymak, ſabiarka.* Vngar. *Tekenős béka, lant.* Ang. *A torteis or ſnake, a lute.*] Propriè est testudo animal, quamvis etiam pro instrumento musico accipitur, quod & Latini testudinem appellant. Nā ex testudine prima facta est cithara à Mercurio, cōlumpta jam carne, sed superstitibus nervis. Ovid. ad Pison. Pulsatur manibus Phœbea chelys. Canora chelys, Seneca.

Chĕlōnĭum, n. s. [χελώνιον. Gal. *La couverture & coquille d' vne tortue.* Ital. *La ſcorza di ſopra la teſtuggine.* Germ. Die Schal oder das Hensslein des Schneckens. His. *La cobertura del galapago.* Pol. *Skorupa od ſlimaka, item ſabiarka.* Vng. *Béka tekenő.* Ang. *The ſhell of a torteis or ſnaile.*] Bud. Testudinis tegumentum est. Nam testudinem Græci χελώνην appellant.

Chemstes, sepulchri species ebori similis, in quo Darium conditum ferunt.

Chemosis, oculorum morbus, quando ex tumore vehementi utræq; palpebræ convertuntur, ut vix liceat connivere, & album supra nigrum attollitur ac rubescit.

Chēnălōpĕcēs, χηναλώπηκες, ex anserum sunt genere, quibus pro cibis sautioribus utuntur Britanni. Vide Plin. lib. 10. cap. 22. Est autem nomen ἀπὸ τῆς χηνὸς καὶ ἀλώπηκος: hoc est, ex anser & vulpe compositum: unde & Vulpanserem Aeliani interpres transtulit. Anserem enim specie, vulpem calliditate refert. Aquilæ & felis injuriam facilè propulsat. Aucupi ad nidū accedenti obviam prodit, ut interim pullis elabendi spatium præbeat. Vide Aelian. lib. 15. cap. 51.

Chēnīscŭs, m. s. χηνίσκος, Latinis anserculus est. [Pol. *Gąſiatko.* Vng *Ludat ka, pipe.*] Vade & puppis extremum, quod ornatus gratia ad anseris similitudinem effictum erat, Chenisci natus appellarunt. Apuleius: Puppis intorta chenisco. Lucian. in eo dialogo, qui πρύμνα, ἢ ὁ χήν inscribitur: Ὡς δὲ ἡ πρύμνα μὲν ἐπανείστηκεν ἤρεμα καμπύλη χρυσῆν χήνισκον ἐπικειμένη· κατασπίχεν δὲ ὀλίγον ἡ πρῷρα τοῦτο δέοντα ἐς τὸ πέρας τῷ ὑπομηκεστέρῳ τῶν ἐπωτίδων τῆς νεὼς ἴσον ἔχουσα τὸν ἔπαρτον. Hoc est, Ut verò ipsa quidem puppis paulatim assurgit inflexo aureo chenisco ornata (hoc est, inflexa, atque aureum anserculum supernè habens impositum) è regione autem æqua proportione prora prominet in anteriorem partem longe porrecta, cognominè navi deam Isidem videlicet utrinque additam habens. Idem in veris narrationibus: Ὡ πρὸ αὐτῆς πρύμνα χήνισκον ἀφωμοίωτο. ἔχουσα καὶ αὐτὸ. Hoc est, Chenisicus enim (sive anserculus) qui ad puppim erat, repentè alis plaudere cœpit & clangorē edere. Formam chenisci, vide apud Bayfium de re navali.

Chēnŏbŏscĭon, pen. prod. χηνοβοσκεῖον, Locus ubi anseres aliæq; id genus nantes volucres aluntur. [Polon. *Kocziecigęſiy, ſadź.* Vng. *Lúd, ès récze tarto to.*] nam χηνὸς, χήνος, anser dicitur. Columb. lib. 8. cap. 14: Qui verò greges nantium possidere studēt, chenoboscia constituant.

Chēnŏmȳchŏn, Herba ad cujus aspectum expavescunt anseres: aliis nominibus Nyctegretum dicitur, & Nyctilops, eò quòd noctibus luceat. Vide Plin. lib. 21. cap. 11.

Chēnŏpūs, dis, m. t. [χηνόπους. Pol. *Geſsia noga.* Vng. *Lud lab.*] Latinè anseris pes dicitur: quo nomine dicta est & herba, quę habet effigiem anserini pedis. Plin. lib. 11. cap. 8: Ceras ex omnium arborum, satorumque floribus confingunt, excepta rumice & chenopode.

Chēnŏtrŏphĭă, æ, pen. prod. [χηνοτροφεῖα. Pol. *Pokarni pliwaiacich ptakom.*] Nantium volucrum aviaria.

Cheramides. Genus lapilli pretiosi, qui (ut Strabo libro ultimo refert) in Mauritaniæ campestribus nascitur. Plin. lib. 37. cap. 10: Cheramides eadem esset, quam Ostracites vocant, nisi quòd hanc ceruleæ interdum bullæ cingunt.

Cheredranon, Hippuris apud Dioscor. lib. 4. cap. 49. [Germ. *Katzenſchwantz.*]

Chĕrĭă, A' quibusdam appellatur Raphanus sylvestris, quem Latini Armoraciam appellant. Vide Ruell. lib. 2. cap. 123.

Chernites, χερνίτης, Lapidis genus est ebori simillimi, in quo defunctorum corpora condebantur. Plin. lib. 36. cap. 17. Mitior est autem conservandis corporibus, nec absumēdis chernitēs ebori simillimus, in quo Darium conditum ferunt.

Chērsīnă, æ, f. p. Genus est testudinis terrestris in ardissimis Asiæ desertis roscido humore vivens. Autor Plin. lib. 9. ca. 10.

Chērsydrŏs, χερσύδρος, Serpens qui tàm in terris quàm in aquis moratur: nam componitur ex χέρσος terra, & ὕδωρ aqua, quasi vivens in terra & in aqua. [Polon. *Waż wodnoziemny.*]

Chersydra, χέρσυδρα, propriè terræ ruina sive fissura, quam aqua pluvia, torrens, aut terræmotus efficit.

Chĭă terra, χία γῆ, [Polon. *Bial'a glina.* Vng *Gőrőg f. iér.*] Terra est albida, sive cineritia, Samiæ similis, quæ cutem erugat, totumq; corpus amabili coloris bonitate commendat. Autor Dioscor. lib. 5, cap. 101.

Chia ficus, sive Chia absolutè, σῦκον χῖον, Fici species est, grato quodam sapore palatum pungens, viniq; veteris, salisq; saporem referens. Mart. lib. 7:

Infanti melimela dato, fatuasq; marisicas:
Nam mihi, quæ novit pungere, Chia placet. Idem lib. 13:
Chia seni similis Baccho, quem Scia misit:
Ipsa merum secum portat, & ipsa salem.

Chĭlĭăs, [אלף *eleph.* χιλιάς. Ang. *The number of a thouſand.*] Numerus qui mille continet. Chilia enim mille à Græcis dicitur.

Chĭlĭārchŭs, m. s. Qui mille hominibus præest. [שר אלפים *ſar alaphim.* χιλίαρχος. Gall. *Colonnel de mille hommes.* Ital. *Colonello di mille fanti.* Ger. Ein Herr oder Hauptmann vber tausent. His pan. *Capitan de mil hombres.* Pol. *Rotmiſtrz nad tyſiącem ludu.* Vng. *Ezer ember előt iáro, ezer vitéz hadnaggya.* Angl. *A capitane ouer a thouſand.*] A' Græcis tamen scriptoribus, quoties de Romanorum militia sermo est, Chiliarchus accipitur pro Tribuno militari: quemadmodum in civitate Demarchus, δήμαρχος, pro Tribuno plebis: nam autore Ioseph. ordo in Romanorum militia hic erat: ut milites ad Centuriones, illi ad Tribunos, quos illi *Chiliarchos* vocant, manè convenirent salutatum. Hecatontarchi autem dicebantur Centuriones, qui centum militibus præerant. Pentecosiarchi, qui quingentis. Decarchi qui & à Latinis Decuriones, qui decem militibus præerant.

Chiliophyllon, χιλιόφυλλος, Herba est quæ notioribus nominibus Achillea, & Militaris herba, στρατιωτική, dicitur. Chiliophylli nomen accepit à multitudine foliorum.

Chiliodynamis, [χιλιοδύναμις Dioscoridi. Pol. *Stał'wia leſna.*] Chiliodyname Plinio, Herba est quæ alio nomine Polemonia dicitur, à regū certamine, qui ejus inventionem sibi certatim vēdicaverūt. Chiliodynamis autē à Cappadocibus nominata est, ppter varios in medicina usus. Vide Plin. l. 25. c. 6.

Chĭlonēs, [χείλωνες. German. Der groß leffzen hat. Pol. *Wargacze.* Vng. *Ayakas, nagy ayakú.* Angl. *Which hath great lippes.*] Quibus immodica sunt labra, qui & à Latinis Labeones dicuntur: nam χεῖλος Græcis labrum est.

Chīmāstrum, n. s. [χείμαστρον. Polon. *Suknia podſzyta, dol'uman a zime.* Vng. *Teli paraźt ruha, koſók, ſzukmány.* An. *A winter garment, a gowne or furred garment.*] Vestis est rusticorum qua hyeme utuntur, ἀπὸ τοῦ χειμάζειν, quod nobis sonat hyemare.

Chīmĕrĭnē, Aizoum minus apud Dioscor. lib. 4. cap. 92.

Chīmĕrĭnŏs, pen. corr. χειμερινός, Græcis idem est quod hybernus, sive hyemalis. [Ger. Winterlich. Polon. *Zymni.* Vng. *Téli.* Ang. *Belonging to winter.*] Martialis de Eariro:

Si daret autumnus mihi nomen, Oporinos essem.
Horrida si brumæ sydera, Chimerinos. ¶ Hinc Capricorni Tropicus, ad quem accedente sole, dies breviſſimi fiunt, à Græcis *Chimerinos* appellatur: quemadmodum & à nobis *Brumalis.* Plaga quoque Australis habitabilis, à Cosmographis Chimerine appellatur. Duæ enim sunt plagæ orbis habitabiles: quæ à nobis incolitur, ἡμερινὴ nominatur: altera quam incolūt Antichthones. Chimerine, à nobis Hyemalis: quę quòd ad Austrum deflexa sit, Australis quoq; nūncupatur, quum nostra Septentrionibus supposita est.

Chīragră, pen. corr. [χειράγρα. Gal. *Douleur & goutte aux mains.* Ital. *Gotta d'mano.* Germ. Das zipperse der Henden. His. *Gotta, dolencia de las manos.* Polon. *L'ama nie wrękach.* Vngar. *Kőſzvény.* Angl. *The goute in the handes.*] Morbus articularis, manus infestans. Martial. Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.

Chirager, & Chiragricus, [χειραγρικὸς. Ang. *That hath the goute in the fingers.*] Qui chiragram patitur.

Chirembolum, [χειρέμβολον. Pol. *Zegłarzowe ne ſternika kiwanie.*] Vlpian. in l. j [illegible] caup. stabul. Quanquam ipse vel navicularius, vel magister id faciat, quod Græci χειρέμβολον appellant. Significat hæc vox manus immissionem, ut Alciatus in parerg. refert, qui arbitratur χειρέμβολον, dici signum quod magister in prora sedens dat, quum nautis imperat, ut aliquid faciant, seu aliquem recipiant. Verùm quum hęc vox à se nusquam alibi lecta sit, admonet amplius quærendum.

Chīrīdotă, f. p. [χειρίδωτὰ. German. Ein Rock mit langen Ermelbiß auff die Finger. Pol. *Fal'ſzura.* Vng. *Hozzá ugyú ruha.*] Tunica prolixa ultrà brachia manus operiens. Alio nomine Macrochira

Macrochira dicitur. Vnde Scipio Gallo homini delicato objecit, quòd cum chiridota tunica: id est, manicata accubuerit. Has vestes Plautus vocat manuleatas. ¶ Dicta est autem chiridota, ἀπὸ τῶν χειρῶν: hoc est, à manibus quas tegebat.

Chīrographum, [חתם *chothám.* χειρόγραφον. Gal. *Escrit, signé ou cacheté de sa main, seing manuel.* Ital. *Scritto di mano.* Germ. Ein Handtschrifft. Hispan. *Escriptura de propria mano.* Pol. *Cirograph, wiznanie.* Vn. *Kézirás.* An. *My awin handwritt.*] Est quod nostra manu perscripsimus in fidem alicujus. Asconius scribit Chirographa dici, in quibus tantùm quæ gesta sunt scribi solent. In syngraphis etiam contra fidem veritatis pactio venit, & non numerata pecunia, aut non integrè numerata pro temporaria voluntate hominum scribi solet. Iuven. Vana supervacui dicunt chirographa ligni. Cicer. 3. de Natur. deor. Id quoque L. Labienus fecit quū chirographum sex primorum imitatus est.

Chīrographārĭus, adjectivum: [Pol. *Tenktori dl'ug cirographem wiznawa.*] ut Debitor chirographarius, qui suo chirographo scripsit se debitorem in codice. Vlpian. in l. Si ut certo. §. Idem denique. ff. Commodati. Si tibi codicem commodavero, & in eo chirographarium debitorem tuum cavere feceris, *&c.* ¶ Item Chirographarius creditor dicitur, qui sibi chirographo cavit. Paulus in l. pen. de privileg. credit Respublica creditrix omnibus chirographariis creditoribus præfertur. Opponuntur autem hi creditores iis qui hypothecarii dicuntur. ¶ Dicitur etiam chirographaria pecunia, quæ sine pignore ex chirographo debetur.

Chirogylius, m. s. echinus terrestris, ut apud Levit. cap. 11.

Chiromantĭa, [χειρομαντεία. Pol. *Zlinyei na rekach prorocztwo.* Ang. *Palmestrie, telling of fortune by lines in the hand.*] In manibus divinatio, quæ ex linearum, quæ in manibus sunt, inspectione fieri solet, à μαντεία καὶ χείρ.

Chirŏnĭon, [χειρώνιον. Ger. Ein traut/gemeinlich Rhapontica genennt.] Tertium panacis genus, ab inventore Chirone Centauro ita dictum, folium lapatho simile, florem aureum, radicem parvam habens. Plin. lib. 25. cap. 4. ¶ Est præterea Chironium herba eadem cum centaurio majore: ita dicta à Chirone Centauro, qui ea curatus esse dicitur, quum Herculis arma pertractando telum in pedem decidisset. Vide suprà in dictione CENTAVREA.

Chirŏnĭa vītis, [χειρώνειος ἄμπελος. Pol. *Czernika.*] Herba est smilacis foliis, claviculis suis arbores vitis modo conscendens, pro semine acinos habens uvæ modo dependentes, initio herbaceos, postea nigricantes, radice foris atra, intus buxei coloris. Alio nomine Vitis nigra; ἄμπελος μέλαινα appellatur. Vide Plin. lib. 23. cap. 1.

Chirŏnŏmus, m. s. [χειρονόμος. Gal. *Ioueur de moresques, ou celuy qui apprent à mouuoir les mains & à faire la cõtenance.* Ital. *Giuocatore di mano, danzatore di moresche con menare di mano.* Germ. Der im tantz mit den Henden wunderbare vnd vieferley bossen treibt. Hispan. *El que danca por personajes.* Pol. *Pleßacz.* Vng. *Tapsoló, szökdösö.* Ang. *A morrishe dauncer.*] Propriè qui inter saltandum manibus gesticulatur: quanvis etiam ad reliqui corporis gestus transferatur. Iuven. Satyr. 6: Chironomum Ledam molli saltante Batillo, Tuccia vesicæ non imperat. ¶ Inde χειρονομεῖν Græcis idem est quod manibus gesticulari cujus verbi participio usus est idem Iuven. Satyr. 5:

Structore interea (nequa indignatio desit)
Saltantem spectas, & χειρονομοῦντα volanti
Cultello, donec peragat dictata magistri
Omnia, nec minimo sanè discrimine refert.

Quo gestu lepores, & quo gallina secetur. Vbi χειρονομοῦντα dixit, quasi manibus gesticulātem, & certo quodam manuum gestu escas dividentem.

Chīrŏnŏmĭă, f. p. [χειρονομία. Gal. *Science de faire gestes des mains, moresque.* Ital. *Moresche con menare di mano.* German. Das seltzam bossen treiben mit den Hẽden/oder ein abentheweriger bossechtiger tantz. Hispan. *Danca por personajes.* Polon. *Pleßy.* Vng. *Tarpsolás kez hányás.* Ang. *The art of playing morishes.*] Manuum gesticulatio inter saltandum, vel saltationis quoddam genus, quod manuum gesticulationem habebat adjunctam: cujusmodi olim fuit Pyrrhica. Quint. libro 1. cap. 19, legem gestus interpretatur: à χεὶρ manus, & νόμος lex: sunt enim manuum motus quidam præscripti, quibus saltantes utuntur: quod potissimùm in Græcorum usu fuit. Apud Romanos autem, integris adhuc urbis moribus, saltatio in solo theatro exercebatur, & maximè pyrrhica.

Chirŏthēcă, f. p. [בית ידים *beth jadhájm.* χειροθήκη. Gal. Gan. Ital. *Guanto.* German. Hendschuch. Hisp. *El guante.* Pol. Rekawica. Vngar. *Kesztyü.* Ang. *A gloue.*] Manuum vagina, quæ etiam Manica sive manutheca, & manipulus dici solet. Cic. in Philip. Solet enim citò ipse accipere manicas. Græci etiam *Dactylothecam* vocant.

Chīrūrgus, m. s. [χειρουργός. Gal. *Chirurgien.* Ital. *Cerusico.* German. Ein Wundartzet. Hispan. *Chirurgiano, que cura con manos* Pol. *Balwierz.* Vng. *Barbely czirillkus.* Ang. *A surgean, a chirurgion.*] Medicus vulnerarius, à manuum operatione sic dictus. Martial. lib. 2: Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Chīrūrgĭcus, a, um, χειρουργικός. ut Ars chirurgica, Instrumentum chirurgicum.

Chīrūrgĭă, f. p. [χειρουργία Gal *Chirurgie.* Ital. *Chirurgia.* Germ. Die Kunst der Wundartzney. Hispan. *Aquella arte de curar con las manos, chirurgia.* Polonicè, *Vmieietnoßcz goienia ran.* Vng. *Barbélyság, czirillkoßág.* Ang. *The art of surgerie.*] Licet nomen generale sit ad omnem artem, quæ actionem habet manuum cũ cognitione conjunctam: propriè tamen dicitur de ea parte medicinæ, quæ sectione, vel ustione, aut alia quavis ratione, quæ manu administretur, morbos curat. Cicero ad Atticum: Sed ego diæta curari incipio, chirurgiæ tædet. ¶ Eadem & Chirurgice appellatur. Celsus in procemio lib. 1. Medicinæ: Iisdemq; temporibus in tres partes medicina diducta est, ut una esset quæ victu: altera quæ medicamentis: tertia quæ manu mederetur. Primam *Diæteticen*: secundam *Pharmaceuticen*: tertiam *Chirurgicen* Græci nominaverunt. ¶ Chirurgia est scientia medicinæ altera pars, quæ per consuetas tùm sectiones, tùm adustiones, & quæcunque alia manu fiunt, humana corpora restituit. Chirurgia quum sit vetustissima, magis tamen ab illo parente omnis medicinæ Hippocrate, quam à prioribus exculta est: deinde posteaquam deducta ab aliis, habere professores suos cœpit, in Aegypto quoque excrevit, Philoxene maximè autore; qui pluribus voluminibus hanc partem diligentissimè comprehendit: Gorgias quoque & Sostratus & Hieron & Apollonii duo, & Hammon. Alexand. multiq; alii viri, singuli quædam repererunt. Ac Romæ non mediocres professores, maximeq; nuper Tryphon pater & Evelpistus, & ut ex scriptis eorum intelligi potest, eruditissimis magis quibusdam in melius mutatis, aliquantum rei disciplinæ adduxerunt. Ex Celso.

Chlămys, ydis, f. t. [מעיל *mehíl.* χλαμύς. Gal. *Manteau ou cape, habit de gendarme au temps passé.* Ital. *Sopraueste militare.* Germ. Ein Kriegsteidung. Hispan. *Vestidura redonda como manto.* Pol. *Zol'nierska ßata.* Vng. *Kurta mentés kõntös.* Ang. *A cloke or a spanish cappe, a man of warres habite.*] Propriè vestis militaris, pallio brevior multò, ac strictior. Virgil. 8. Aeneid. ipse agmine Pallas In medio chlamyde & pictis conspectus in armis. Plautus: Puer cape chlamydem, & da pallium. Idem ad ornatum militis ait opus esse chlamyde, machæra, & petaso. Similiter Iul. Pollux inter apparatus militares numerat chlamyda. Iureconsulti verò inter vestimẽta puerilia numerant chlamydes. A Numa Romanorum rege chlamydem repertam Suidas autor est. Quidam deducunt à χλαίνειν, tepefacere.

Chlămydātus, adjectivum, Qui est chlamyde indutus. [χλαμυδωτός. Polon. Wrzczerska ßtate oblieczoni. Vng. *Kurta mentés.* Ang. *That weareth a spanish cappe or cloke.*] Plaut. in Pseud. Quis hic homo chlamydatus est? aut unde est? aut quem quæritat?

Chlămydŭlă, diminut. [χλαμύδιον. Vng. *Kurta mentéske.* Ang. *A litle cloke with a hoode, or spanish cloke.*] Idem: Tu sume chlamydulam.

Chlænă, æ, χλαῖνα, f. p. Vestimenti genus, quod palliis, hyberno præsertim tempore, superinduebatur. [Polon. *Kopienak.* Vng. *Szuba.*] Latinis Læna appellatum. Vnde natum est apud Græcos proverbium: σὺ θέρει τὴν χλαῖναν κατατίλλεις, ὥσπερ τὴν μὴ καθ' ὥραν τοῖς αὐαγκαίοις χρωμένην. Hoc est. Aestate lænam deteris. In eos dici solitum qui alieno tempore rebus necessariis abutuntur. ¶ Dicta est autem Chlæna, ut putatur, ἀπὸ τοῦ χλιαίνειν: hoc est, à calfaciendo, propterea quòd densitate sua & pondere gestantes calefaceret.

Chlorion, χλώριον, Avis est lutei coloris, perpetuas cum corvo inimicitias exercens, altero alterius ovis insidiante. Vide Plin. lib. 10. cap. 29. & 74.

Chlorites, χλωρίτης, Gemma est herbacei coloris, quæ in scyllæ avis ventre inveniri creditur. Hanc Magi ferro includi jubent, tanquam ad prodigiosa quædam miracula utilem. Vide Plin. lib. ult. cap. 10.

Chŏă, sive Chus, χόα ἢ χοῦς, Mensuræ genus fuit apud Græcos, Romanum capiens congium: hoc est, sextarios sex, sive cotylas Atticas duodecim. Vide Budæum de Asse.

Choaspites, χοασπίτης, Gemma est viridis, auri fulgore intermicante: ita dicta à Choaspi fluvio, in quo invenitur. Autor Plin. lib 37. cap. 10.

Chœnix, chœnicis, χοῖνιξ, Nomen mensuræ duos capientis sextarios. Hac mensura servis olim frumentum in cibum admetiebantur domini. Vnde Pythagoreum ænigma est: Super chœnice non sedendum: hoc est, per inertiam & otium alienũ cibum non esse sectandum, sed sua quenque industria sibi vitæ necessaria debere parare. ¶ Chœnix, quæ & major libra apud Athenienses vocatur, fuit mensura tritici, quãtum quisque uno die comederet: pendebat earum drachmas CL.

hoc est,

hoc est, VII. & XX. uncias Græcas: nostrá autem mensura sesquilibram. Ejus Chœnicis dimidium drachmarum LXXV. libria seu libella dicebatur, cujus fit mentio in l. judices. C. de Episc. aut qua jubent Imp. Honor & Theodos. duas libellas & Chœnicem victualis substantię custoditis præstari.

Chœnicion, χοινίκιον, Instrumentum est chirúrgorũ, quo minora ossicula extrahunt. Latini Modiolum vocant. Cels. lib. 8, cap. 3: Exciditur verò os duobus modis: si parvulum est, modiolo, quem χοινίκιον Græci vocant: si spatiosum, terebris.

Chœrades, [χοιράδες. Gall. *Escrouelles.* Ital. *Scrofole.* Ger. Kropff. Hisp. *Lamparones.* Pol. *Sadzel, gruczoł.* Vng. *Merige.* Ang. *The kinges euill.*] Nihil aliud sunt quàm indurati adenes in collo præcipuè, in alis, & inguinibus nascentes: Latino vocabulo Strumæ appellatæ. Chœrades autem dictæ videntur, ἀπὸ τῶν χοιρείων: hoc est, à suibus, qui hoc malo peculiariter infestantur.

Cholas; Lapis est ex genere smaragdorũ, quem Iuba tradit in Arabia ædificiorum ornamentis includi, referente Plin. libro 37. capite 3.

Chŏlĕră. choleræ, f. p. [Gall. *Cholere.* Ital. *Colera.* Germ. Ein kranckheit die von der Gallen her kompt. Hisp. *El humor colera.* Pol. *Kollera, altbo, chorobá żółwowa, gorączka, cżuyaca.* Vng. *Sár.* Ang. *Cholere.*] Morbi genus est præcipitis, in quo & vomitus, & dejectio simul fiunt. Cornel. Cels. libro 4. capit. 11: Primò faciendа est mentio choleræ, quia commune id stomachi atq; intestinorum vitium videri potest. Nam simul & dejectio & vomitus est, præterq; hæc inflatio est: intestina torquentur: bilis suprà infraq; erumpit, primùm aquæ similis: deinde ut in ea recens caro lota esse videatur: interdum alba, nonnunquam nigra & varia. ¶ Accipitur pro bile, χολή. Lamprid. Alexander, *inquit*, Cæsar judices, qui furtorum fama laborassent, si casu aliquo viderent: commotione animi & stomachi coleram evomebat.

Chŏlĭāmbī, χωλιάμβοι, Qui & Scazontes dicũtur, dicti quasi claudi jambi. Græci enim χωλὸν claudum dicunt. Versus sunt Iambici trimetri, nihil aliud à rectis Iambicis distantes, quàm quòd in quinta semper habeant jambum, in sexta verò spondæum.

Cholopæon, Abrotonum, apud Dioscor. lib. 5. cap. 27.

Chŏmă, atis, neut. gen. [חֵלֶל *holelah.* χῶμα. Pol. *Grobolia.* Vng. *Tôltés.* Ang. *A diche, a fluce.*] Agger, sive tumulus. Budæus in Pandectas: Chomata sunt aggeres, qui terra aggesta facti sunt, quibusq; Nili aqua coërcetur. Vlpia. de extraor. crim. l. Saccularii: In Aegypto qui chomata rumpit.

Chŏndrŏs xiphoides, χόνδρος ξιφοειδὴς, à medicis appellatur corpus quoddam cartulagineum, quod ab extremo pectoris osse dependet, ventriculi orificio superiori respondens: ita dictum quòd acuminatum sit, & gladioli figuram quodammodo imiretur.

Chŏndrŏs, [חֶלְתָּה *belthál.* χόνδρος. Gall. *Cartilage, tendron, ou tendrillon.* Ital. *Cartilagine, tenerume, come cartel de l'orechie.* Ger. Krôspelbein. Hisp. *Tela.* Pol. *Chrząstek.* Vng. *Porczogó.* Ang. *The gristle.*] Græcis est pars similacis, in corpore animalis, ex semine generata, mediam inter ossa & carnem duritiem obtinens, quam Latini cartilaginem vocant.

Chondrosyndesmon, vocant constitutionem illam, quæ est ex ligamentis & cartilaginibus in homine. Gal. 1. de Temperamentis 2 hne.

Choramos, appellant utroſq; linguæ sinus & cavitates.

Chŏrāgĭum, Choragus, Choraules, Vide CHORVS.

Chŏrāmnæi, χωρόμναοι. [Pol. *Szczigacze.* Vng. *Erdei embetők.*] Genus quoddam hominum sylvestre in Perside, tantæ velocitatis, ut cervos comprehendant cursu. Steph.

Chŏrdŭs, da, dum, Quod serotina fœtura natum est: [עִוֵּר *hatúph.* ἀνήνωρ. Pol. *Pożni płod.* Vng. *Wdô vtan szűletőt.*] ut Chordi agni, qui post tempus debitum nascuntur: quos vulgus vocabulo inde deducto, *Chordiscos* vocat. Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 1: Dicuntur agni chordi, qui post tempus nascuntur, & remanserunt in vulvis intimis: vocant χόριον: inde Choridi dicti. Plin. li. 8. cap. 47. de ovibus loquens: Gerunt partum diebus CL, postea concepti invalidi: Chordos vocabant antiqui post id tempus natos. ¶ Dicitur & de hominibus unde plerique serùs nati, Chordorum cognomen traxerunt. ¶ Vnde Chordi cujusdam Cremerii meminit Suetonius: item alterius Iulius Capitolinus in vita Gordianorum. Quintilianus quoq; lib. 1, à diligenti præceptore exigit, ut nominum origines curiosè scrutetur: cujusmodi sunt Agrippa, Opiter, Chordus & Posthumus. ¶ Transfertur & ad inanimata: unde Chordum fœnum dicitur: quod autumno secatur. Colum. lib. 7. cap. 3: Aluntur autumnali fœno, quod Chordum vocatur. ¶ Sic & Chorda fumenta dicuntur, quæ serò maturescunt. ¶ Apud plerosque animadvertimus Cordum scribi sine aspiratione: quæ tamen scriptura repugnat etymo, quòd paulò antè è Varr. adduximus

Chŏrdă, dæ, f. p. Funiculus in instrumento musico, fides. [תֵּר *jéther.* χορδή. Gall. *Corde à instrument de musique.* Ital. *Corda de gli instrumenti musicali.* Ger. Ein seitten. Belg. Een snare. Hisp. *Cuerda.* Pol. *Strona.* Vng. *Húr.* Ang. *A chorde in a musicall instrument or a string.*] Cic. 3. de Orat. Nam voces, ut chordę, sunt intentæ, quæ ad quenq; tactum respondeant, acuta, gravis, cita, tarda, magna, parva. Ovid. 5. Metam. Calliope querulas prætentat pollice chordas, Atq; hæc percussis subjungit carmina nervis. ¶ Eadem oberrare chorda, proverbialiter dicuntur, qui vel in simili re crebriùs peccant, vel culpam eandem iterum atq; iterum committũt. Horat. in Arte poët. & citharœdus Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem.

Chŏrdāpsĭs, m. f. [χορδαψός. Gall. *Iliaque passion.* Ital. *Dolor di visicere, di fianco.* Ger. Die Kranckheit deo krummens in den därmen. Hisp. *La colica dolencia.* Pol. *Swierzbiaczka we wnątrz.* Vng. *Hastekerő, bas fülás.* Ang. *Torment or gripping of the entrailles.*] Morbus est intestinorum, quem Latini ab ilibus Iliacum vocant. Eadem etiam ratione à Græcis χορδαψὸς vocatur, παρὰ τὸν χορδόν: ita enim intestinũ vocant, quod peculiariter hoc morbo infestatur.

Chordum. Vide CHORDVS.

Chŏrĕă, reæ. Choraules, Choreuma, Vide CHORVS.

Chŏrĭāmbŭs, m. [χοριάμβος, Pes ex prima & ultima productis, duabus mediis brevibus: ut filiolis. Dictus Choriambus, quòd ex choreo: hoc est, trochæo, constet, & jambo.

Chŏrĭŭs, sive Choreus, χορεῖος. Pes, qui alio nomine dicitur Trochæus, constans ex duabus syllabis, prima longa, & secunda brevi: ut Musa.

Chŏrŏbătēs, [χοροβάτης. Pol. *Zorawnad studnia.*] pen. cor. Est regula longa circiter pedes XX, quę habet transversaria aquarum librationibus dicata, ut est videre apud Vitruv. libro 8. capite 6.

Chorocitharista, Chorodidascalus, Chorostates, Vide CHORVS.

Chorodanon, Spondylon apud Dioscor. lib. 3. cap. 88.

Chorroci, interpretantur furores.

Chortos, ti, m. f. χόρτος, gramen in cõmune significat, sed præcipuè fontium.

Chŏrographĭă, f. p. χωρογραφία, Regionis alicujus particularis descriptio. Geographia verò, est totius terrarum orbis descriptio. ¶ Hinc fit Chorographus, regionis alicujus descriptor.

Chors, chortis, f. t. Varro. [Ger. Ein hof in einem hauß/ein enngezeundter oder eingemawerter Wierthof.]

Chortal s. & Chortarien pen prod. at Gallina chortalis. Colum.

Chŏrŭs i, m. 2 [חוּג *nachôl.* χορός. Gall. *L'assemblee des danses.* Ital. *Coro, multitudine di quelli che cantano overo ballano.* Ger. Ein vicle deren die singen oder tantzen. Hisp. *Corro, compañia de personas que dancan ò bailan.* Pol. *Zgromadzenie tanieczników, albo śpiewaczę.* Vng. *Kar.* Ang. *A companie of dauncers.*] Propriè multitudo est canentium, aut saltantium. Nam multorum vocibus, & concentu constat, ut Seneca & Macrobius tradunt. Et apud priscos ex servis symphoniacis comparabatur. Vnde apud lureconsultos libro 3. de Legatis: Si chorus legatur, perinde est ac quasi singuli homines legati sint. ¶ Et à χαρὰ (secundum Platonem libro 2. de Legibus) quæ est lætitia, deducitur. Festus ã corona derivat, habetq; primam correptam. Virg. 6. Aeneid. Illa chorum simulans, ovantes orgia circum Ducebat Phrygias. Vbi Servius. Chorum: hoc est, multitudinem in sacrá collectam. Idem 1. Georg. Omnis quam chorus, & socii comitantur ovantes. Vbi rursus Servius: Chorus propriè est coævorum cantus atque saltatio. ¶ Transumitur & ad res incorporeas, sumiturq; pro consentienti rerum aliquarum multitudine. Cicer. 3. Offic. Potest igitur quicquam utile esse, quod sit huic talium virtutum choro contrarium? Hieronymus ad Dardanium scribit: Chorum esse musicum instrumentum ex simplici pelle, cum duabus cicutis æreis, quod per primam inspiratur, & per secundam sonus emittitur. ¶ Inertium chorus, ἀργόντων χορός. De cœtu lascivientium dicebatur. ¶ In alieno choro pedem ponere, ἐν ἀλλοτρίῳ χορῷ πόδα τιθέναι: est sese miscere negotiis alienis, & alio. um sibi vẽdicare partes. Extra chorum saltare, ἐκτὸς χορῦ ὀρχεῖσθαι, dicitur qui dicit aut facit à re quã proposuit alienum aliquid. Etenim qui choros agunt, certis limitibus, certisq; numeris adstricti moventur, ut liberum nõ sit quo libet evagari.

Chŏrāgĭum, gii, n. f. [χορήγιον. Gall. *Le lieu où est l'equipage des ieueurs de farces, comedies ou tragedies, leur ornement ou appareil.* Ital. *Ornamento, apparecchio da representare comedie ò tragedie.* Germ. Das ort / der platz / oder die rüstung / zu einem tantz oder schawspyl. Hisp. *Cierto instrumento para la danca.* Pol. *Miesce do gry albo tanca śprawione.* Vng. *Iátékruha tarto hász, fárfáng ruhá tarto hász.* Ang. *Stuff where with the places of enterludes ar adorned.*] Propriè ædificium amplum post scenam, unde promebantur omnia ad ludos necessaria. Vitruv. lib. 5: Post scenam porticus sunt constituendæ, uti quum imbres repentini ludos interpellave-

rint, habeat populus quò se recipiat ex theatro: choragiaq; laxamentum habeant ad chorum parandum, uti sunt Porticus Pompejanæ. ¶ Festus Choragium interpretatur ipsum scenicum instrumentum, quo scena instruitur & apparatur: cujus præfectus dicitur Choragus, χορηγὸς. Plautus in Trinummo: Ipsa ornamẽta à Chorago hæc sumpsit suo periculo. ¶ Transfertur item Choragium ad quemlibet alterius rei apparatum. Autor ad Heren. lib. 4.: Aut aliquod fragile falsæ choragium gloriæ comparetur. Apul. lib. 5. de Asin. Iama feralium nuptiarum miserrimæ virgini choragium struitur. ¶ Dictum Choragium à verbo Græco χορηγῶ, quod est suppedito, subministro.

Chŏrāgŭs, gi, [χορηγὸς. Gall. *L'entrepreneur de ieux publiques, celuy qui fournit tout, & meine la danse.* Ital. *Ci a cura digiuoci publici, chi mena la danza.* Ger. Der ein offen spyl oder tanz führet/ vnd regiert. Hisp. *El guiador de corro, ò danca.* Pol. *Sprawca tancu albo gry.* Vng. *Iátek mester.* Ang. *A setter fort of playes, a leader of the daunce.*] Dux chori & suppeditator instrumentũ ludieri, & expensarum, inquit Budæus. Plautus in Persa: Sed πόθεν ornamenta? T. abs chorago sumito. Suetonius in Augusto:

Quum primùm istorum conduxit mœnia choragum,
Sexq; deos vidit, Mallia sexq; deas.

Chŏraŭlēs, vel etiam Choraula, com. t. [חלל *cholél.* χοραύλης. Gal. *Celuy qui sonne de la fleuste aux ieux, menestrier qui fait dancer au son de la fleuste.* Ital. *Suonatore de instrumenti come piffari.* Ger. Ein Spylmañ/ der zu dem tanz pfeiffet. Hisp. *El que taune enel corro ò en la danca.* Pol. *Gracz do tanica pyskaiacy.* Vng. *Hegedős, muskás.* Ang. *A minstrell, piper, or fluter.*] A choro & tibiis dicti sunt, qui modulantur ad choros, vel qui in choro fistulas inflant. χορὸς nanq; chorum, & tripudium significat, αὐλὸς verò fistulam, seu tibiam: unde Choraulæ dicti, quod tibiis ad choreas canũt. Martial. lib. 11: Non sit quum citharœdus aut, choraules. Plin. lib. 37. cap. 1: Præterquam limeniam choraulem, multisq;, fugientibusq; uti solitum. Apuleius: Erat quidem juvenis satis corpulentus, choraula doctissimus. Iuven. Satyr. 6: Accipis uxorem de qua citharœdus Echion, Aut Claphyrus fiat pater, Ambrosiusq; choraules. ¶ Choraules monumentarii, ἐπιτάφιοι αὐληταὶ, sunt tibicines qui ad sepulchra defunctorum canebant, quales prisci *Siticinas* vocãt, qui apud sitos: id est, defunctos canunt.

Chŏrāŭlă, [χοραύλη. Pol. *Piskanie.*] appellatur ars tibicinũ. Unde Strabo culpat Ptolem. Aegypti regem, quòd præter alia flagitia etiam choraulam exercuerit.

Chŏreă, reæ, f. p. [מחול *mecholáh.* χορεία. Gall. *Dance.* Ital. *Ballo.* Germ. Ein tanz. Hisp. *Danca ò baile.* Pol. *Taniecz.* Vng. *Tánc.* Ang. *A daunce where many daunce together.*] penultima indifferente, à χορεύω, salto, pro ipsa saltatione usurpatur. Virg. 6. Aeneid. Pars pedibus plaudunt choreas & carmina dicũt. Idem: Immemores nostri festas duxére choreas.

Chŏrēutēs, χορευτὴς, Qui libet ex choro vocatur.

Chŏrēumă, [χόρευμα. Ang. *Dauncing and singing together.*] à Platone vocatur canticum, quod à choro canitur & saltatur.

Chŏrŏcĭthărīstæ, [חלל *cholél.* χοροκιθαρισταί. Gall. *Chantres qui menestriers qui chantent, ou sonnent aux danses.* Ital. *Quelli che cantano, & suonano in coro.* Germ. Die an den tänzen die harpffen schlahen. Hisp. *Los tannedores de corre ò danca.* Pol. *Do taneca na harffach graiacy.* Vng. *Karba, sokaság körül hegedölő.* Ang. *Minstrelles or singers to dauncers.*] Qui in choro citharizant: sicut psallocitharistæ qui psallunt: id est, canunt ad citharam. Suet. in Domit. Certabatur etiam prosa oratione, Græcè, Latinèq; ac prætèr citharœdos chorocitharistæ quoque & psallocitharistæ.

Chŏrŏdĭdăscălŭs, li, χορωδιδάσκαλος. Gal. *Maistre de cœur ou de la chapelle.* Ital. *Maestro di coro.* Ger. Ein Spylmeister/ der die Personen des spyls anführet/ vnderweyser. Hisp. *Maestro de danca.* Pol. *Sprawca komedy.* Vng. *Kar mester, karigazgato.* Ang. *Maister of the campany of dauncers.*] Magister est chori Aristoteli & Platoni. Budæus.

Chŏrōstătēs, [χορωστάτης. Pol *Tenktori zaczina spiewanie.* Vng. *Karigazgato, kantor, koralo.*] Chori præceptor est, quem vulgus *Intonatorem* vocat, qui scilicet chorum symphoniacum moderatur.

Chresis, f. t. χρῆσις. Latinè usus dicitur. Unde κατάχρησις, abusio.

Chrestŏn, [χρῆσον. Ger. Wegwart/ oder zame Endivien. Pol. *Podroznik, nawrot.* Vng. *Cikorica, katang koro.*] quòd circum agat se cum sole, ut ortum ejus manè spectet, & ejus iter ad occasum usque etiam nubilo die sequatur. Intubi erratici species, quæ Aegyptio nomine *Chichorium*, Romano *Ambubeia* appellatur. Chrestŏn appellatur ab insigni utilitate, teste Plin. li. 20. capite 8.

Chriă, [χρεῖα. Germ. Ein schöner Spruch hübscher reden/ vnd auch herrlicher Thaten.] Est commemoratio alicujus dicti vel facti, vel utriusq; simul celebrem habens demonstrationem: ut Isocrates dicebat: Virtutem radices amaras, fructus verò dulces.

Est autem una ex quatuor exercitationibus, quas Fabius Grammatico tractandas præcipit. Aphthonius in Progym. definit χρείαν hoc modo: χρεία ἐστὶ λακωνικόν τι ἢ ἀπομνημόνευμα συντόμου διὰ τρόπου ἐπί τι πρόσωπον αἰτιαφερόμενον: hoc est, Chria brevis est commemoratio, commodè ad personam aliquam relata. ¶ Chriæ usum & genera latiùs exequitur Cællus Rhodig. lib. 26. cap. 27: Dicta Chria, quòd maximè sit utilis & necessaria: χρεία enim, & usum & necessitatem significat.

Chrīsmă, atis. [משחה *shémen mischchâh.* χρῖσμα. Pol. *Krzyzmo, pomazanie.* Vng. *Kenet.* Ang. *Oyntment or anoynting.*] Unguentum sive unctio: à verbo χρίω, ungo: unde & CHRISTUS, χριστὸς, unctus.

Christianus. De homine Christiano sic præclarè D. Hieronymus loquitur: Nihil (*inquit*) Christiano felicius, cui promittitur regnum cœlorum: nihil laboriosius, qui quotidie de vita periclitatur: nihil fortius, qui vincit diabolum: nihil imbecillius, qui à carne superatur. ¶ Lactantius Christianos vocat Immortalitatis candidatos, lib. 6. Instit. cap. 18. in fin.

Chrōmătă, n. t. χρώματα. Pol. *Odoby.* Vng. *Szin, ekẽsség.*] Præter vulgatam illam apud Græcos significationem, qua colores denotantur, quæ propriè visus sunt objecta, etiam accipiuntur pro ornamentis & luminibus artium, qui & colores à Latinis appellantur. ¶ Unde Chromaticum melos ab antiquis dicebatur una ex tribus Musicæ partibus, quæ ob nimiã mollitiem infamiæ nota non caruit: quam tamen Agathon tibicen in primis amplexus fuisse traditur. ¶ Chromatarii, inquit Cornutus, in Satyr. 4. Persii, dicuntur colorarii, vel qui toto die in arena sunt vel sole. Antiqui enim ungebant se, & in sole erant, ut oleum corpus imbiberet. Unde Iuven. libro 4. Satyr. 2: Nostra bibat vernum contracta cuticula solem, Effigiatq; togam.

Chrōmbŭs, Genus piscis est, cujus tres enumerantur species, Cyprinus, Chalcis, & Cobio. Plin. lib. 32. cap. 11.

Chrŏmis, apud Plin. li. 32. cap. 11. Piscis est in aqua nidificans.

Chrŏnĭă, orum, χρόνια, Saturni festa.

Chrŏnĭcă, orum, neut. gen. [דברי הימים *dibre hajjamim.* τὰ χρονικά. Gall. *Chroniques, annales.* Ital. *Cronica, annali.* Ger. Geschichtbücher/ Cronicken. Hisp. *Cronica ò historia de tiempos.* Pol. *Kronika, ksiązga mowiaca wszbie sprawi potocznc.* Vng. *Kronica, historia vdvrend tartásá.* Ang. *Chronicles, histories of thinges done frome yeare to yeare.*] non Chronica, eæ, (ut indocti usurpant) Annales, sive historiæ, temporum memoriam conservantes, quibus scilicet res gestæ, servato temporum ordine digeruntur. ¶ Invenitur & Chronicus, ca, cum. Gell. libro 17. capite 21: Excerpebamus ex libris, qui Chronici appellantur, quibus temporibus floruissent Græci, simul atq; Romani viri. ¶ Chronici, qui de temporibus scribunt. Plin. libro 35: Quod & ipsius Timagoræ carmine vetusto apparet, Chronicorum errore nõ dubio.

Chrŏnĭzo, as, [התמהמה *bitmahmah* עוך *echár* χρονίζω. Pol. *Poliegam.* Vng. *Mul'atozok naplok.*] Græcum verbum idem significans quod moror, subsisto, & ex itinere identidem quiesco. Quo verbo usus est Lucret. lib. 2: Et satiati agni ludunt, blandeq; chronissant.

Chronologia, χρονικὴ sive χρονολογία, an sit pars quoq; philosophiæ, consule Pibliand. in suæ Chronologiæ principio, ubi hanc quæstionem latiùs disputat.

Chrŏnŏs [זמן *heth* זמן *zemán.* χρόνος. Gall. *Temps.* Ital. *Tempo.* Ger. Die zeit. Belg. Den tyt. Hisp. *Tiempo.* Pol. *Czas.* Vng. *widö.* Ang. *Tyme.*] Latinè tempus dicitur. Cicer. 2. de Natur. Deor. Saturnum autem eum esse voluerunt, qui cursum & conversionem spatiorum, ac temporum contineret: qui Deus Græcè idipsum nomen habet: χρόνος enim dicitur, qui est idem χρόνος: id est, temporis spatium. Hinc factus est locus fabulæ: Cronon, hoc est, Saturnum, filios suos devorare, & eosdẽ rursus evomere: qua nihil aliud significatur, quàm temporis successu omnia gigni & rursus consumi.

Chrȳsălĭs, dis, χρυσαλὶς Erucæ genus est ex rore nascens, quæ rupto cortice, cui includitur, fit papilio. Vide Plinium lib. 11. capite 23.

Chrȳsānthĕmŏn, χρυσάνθεμον, Genus est anthemidis sive chamæmeli, luteis per ambitum foliis à leucanthemo distinctum, de quo separatim agit Dioscorides lib. 4, meminit Chrysanthemi & Plin. lib. 26. cap. 8.

Chrȳsăspĭdēs, [χρυσάσπιδες. Pol. *Zolnierze swietno vbrani.*] Appellati sunt milites armati clypeis auro cælatis.

Chrȳsēlectrum, χρυσήλεκτρον, Electri species in colorem luteum declinans: de quo Plin. lib. 37. cap. 4.

Chrȳsēndĕtŏn, pen. cor. [χρυσοείδετον. Pol. *Kubek posłorzistu.* Vng. *Aranyas virágos polár.*] Vasis genus aureis crustis illigatum. Martial. libro 6: Si videre potes miseri chrysendeta Cinnæ.

Chrysippea, æ, Herba à Chrysippo inventore dicta: cujus meminit Plin. lib. 26. cap. 9.

Chrysiceptrum,

Chrysiceptrum, chamæleon albus, Dioscorid. libro 3. capite 3.

Chrysites, χρυσίτης, Gemma est in Aegypto nascens, quæ alio nomine Philogynos dicitur, ostreæ similis Atticæ. Plin. lib. 37. cap. 10. Numeratur etiam Chrysites inter genera lapidis mortariorum à Plin. lib. 36. cap. 22.

Chrysitis, χρυσῖτις, quæ dicatur docet. Plin. lib. 33. cap. 6. his verbis: Fit (inquit) in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti, genera ejus tria, optima, quam Chrysitim vocant: secunda, quam Argyritin: tertia, quam Molybditin. Et plerunq; omnes hi colores in ijsdem tubulis inveniuntur. Probatissima est Attica, secunda Hispaniensis, Chrysitis ex ipsa vena fit. Argyritis ex argento: Molybditis plumbi ipsius fusura, quæ Paracolis fit: unde & nomen habet. ¶ Est item Chrysitis herbæ genus, quæ alio nomine Chrysocome appellatur: de qua vide paulò pòst in dictione CHRYSOCOME.

Chrysoberillus, χρυσοβήρυλλοι, Beryllo quidam pallidiores. sed colorem aureum fulgore præ se ferentes. Est autem Beryllus gemma proxima smaragdis. Plin. lib. 37. cap. 5.

Chrysitis, Mercurialis, Dioscor. lib. 4. cap. 202.

Chrysocolis, [χρυσοκόλις. Pol. *Maruna.*] A' quibusdam vocatur herba, quæ notiore nomine Parthenium appellatur. Est autem ex iis nomenclaturis quæ inter notha Dioscoridis à doctioribus reiciuntur.

Chrysocarpum, χρυσόκαρπον, Hederæ species est, ab aureo aciorum colore ita appellata. Autor Plin. lib. 16. cap. 34.

Chrysocolla, [χρυσοκόλλα. Ger. *Berggrün.*] Humor qui in Metallis per venas defluit, crassescente limo, rigoribus hybernis, usq; in duritiam pumicis: laudatissima est in ærariis metallis: proxima in argentariis: tertia in aurariis: deterrima in plumbariis. In omnibus autem iis metallis fit & cura, multùm infrà naturalem illam, immissis in venam aquis leviter hyeme tota, usque in Iunium mensem, deinde siccatis in Iunio & Iulio: ita ut planè intelligatur, nihil aliud esse chrysocollam quàm venam putrem. Nativa autem ab hac duritia multùm distat, quam luteam vocant. Tingitur tamen & factitia herba quadam luteam vocant. Tingitur tamen & factitia herba quadam, quam luteam appellant, ut nativam ementiatur. Hęc autem duo genera in usu sunt pictoribus. ¶ Est tertium Chrysocollæ genus, quod aurifices sibi vendicant ad glutinandum aurum: unde & nomen accepit. Temperatur autem Cypria ærugine, & pueri impubis urina, addito nitro. [Gall. *Colle à or, soudure d'or, borax.* Ital. *borras.* Ger. Burris/mit welchem die Gold schmid löten. Hisp. *Borax à attincar.* Pol. *Burs ktorim zł'otnici lutuia.* Vng. *Glét, arany glet.* Ang. *Gold Soulder wherewith gold is soulded.*] Vide plura de hac re apud Plin. lib. 33. cap. 5.

Chrysocome, f. p. [χρυσοκόμη. Pol. *Parsięzydio.*] Herba est, quæ alio nomine Chrysitis appellatur, Latinam appellationem non habens, palmi altitudine, comantibus fulgore auri corymbis, radice nigra, ex austero dulci, in petrosis opacisq; nascens.

Chrysocomus, pen. corr. [χρυσοκόμης. Pol. *Zł'otowł'os.* Vng. *Aranyhaiú.*] Comas aureas habens: quo nomine dictus Apollo, a fulgore radiorum, quæ comæ sunt Solis aureæ.

Chrysogonum, χρυσόγονον, Herba est folio querno, flore corymbi verbaci, radice rapi, vehementer intus rubente, foris nigra: quæ trita & imposita cum aceto, muris aranei morsibus auxiliatur. Autor Dioscor. lib. 4. cap. 46. Nomen autem accepit ab aurei seminis colore.

Chrysolachanon, χρυσολάχανον Dioscoridi, herba est eadem cum atriplice. [Gall. *Herbe nommee arroche, ou bonnes dames.* Ital. *Armola, trapese, repese.* Germ. Wilde mitten/ Scheißmitten. Hisp. *Armuelles.* Pol. *Loboda.*] Plin. verò lib. 27. cap. 8. duo facit Chrysolachani genera: unum in pinetis nascens, lactucæ simile: alterum flore aureo, & foliis oleris.

Chrysolampis, χρυσόλαμπις, Lapillus in Aethiopia nascens, noctu ignei coloris, licet die pallescat. Plin. lib. 37. cap. 10.

Chrysolectrum, Vide CHRYSELECTRVM.

Chrysolithus, [ברקת *bareketh.* χρυσόλιθος.] penultima cor. Lapis preciosus, aureo nitore translucens: χρυσὸς aurum, λίθος lapis, quasi aureus lapis. Ovid. 2. Metamorphos. Per juga chrysolithi, positæq; ex ordine gemmæ. Vide Plinium libro 37. capite 9.

Chrysoma, atis, [χρύσωμα. Pol. *Posłotka.* Vng. *Föl mœuelt arany.*] Græci vocant, quod nos aurum factum, quod scilicet in vasa, aut alium usum laboratum est.

Chrysomallos, χρυσόμαλλος, Epitheton est arietis illius, quo Phryxus trans Hellespontum vectus est: ab aureo nimirùm vellere, quod illi Poëtarum fabulæ tribuerunt. Nam μαλλὸς vellus significat, sive lanam.

Chrysomela, [χρυσόμηλα. Pol. *Morelki.* Vng. *Bisalma.*] Mala sunt ex genere cydoniorum, ad auri colorem inclinata, & incisuris quibusdam crispata: eadem, ut opinor, cum iis quæ Virgilius Aurea mala appellat. Vide Plinium libro 15. capite 11.

Chrysoplysium, Bud. [Ger. *Die kunst Gold zu weschen.*]

Chryoplytes, [Ger. *Goldwescher.*]

Chrysos, piscis aurei coloris, cujus Ovidium in Halieuticis meminisse autor est Plin. lib. 32. cap. 11. Sunt qui suspicentur eundem esse, quem nunc *Auratam* dicimus.

Chrysopastus, [χρυσόπαστος. Pol. *Zł'otem posypani.*] Auro aspersus: πάσσω enim spargo significat.

Chrysoprasus, pen. corr. χρυσόπρασος, Gemma est ex genere topaziorũ, à porracea viriditate nonnihil in aurum declinãs: πράσον enim Græci *Porrum* vocant. Inde Prasinus color: id est, porraceus. Vide de hac gemma Plin. lib. 37. cap. 8.

Chrysospermon, χρυσόσπερμον, A' quibusdam appellatur herba; quæ notiore nomine Sempervivum majus appellatur.

Chrysulion, Psyllium. Dioscor. lib. 4. cap. 73.

Chrysulca, Aqua illa est, qua mixta metalla dicuntur. Vulgò *Aquafort*: cujus vim ignorasse veteres colligit Alciat. ex Ulpiani verbis in l. Idem Pomponius scribit versus sed si diduci. de rer. vend.

Chus, χοῦς, sive Choa, Genus mensuræ humidorum apud Atticos Romanum congium capiens, nempe sex sextarios, sive cotylas Atticas duodecim. Bud.

Chymus, [χυμὸς. Pol. *Pokarm obracaiaci sie wkrew.*] quanvis apud Græcos quemvis succum significet, à medicis tamen peculiariter accipitur pro massa sanguinea, quæ fit in hepate ex chylo è ventriculo per mesenterium attracto, quę deinde exactùs in venis excocta, & per earum orificia ad universas corporis partes delapsa, vertitur in illarum alimentũ, instauratq; quod à calore naturali fuerat dissipatum.

Chytra, [סיר *sir* דוד *dudh* טרוד *parúr.* χύτρα. Gall. *Vn pot.* Ital. *Pentola.* Ger. *Ein haf.* Hisp. *La olla.* Pol. *Garniec otrzech nogach, kocioł ek.* Vng. *Fazék.* Ang. *A posnet or skillet.*] & Chytron, vel etiam Chutron, Latinè olla. Inde Chytropus, odis, Olla quæ habet pedes, vel instrumentũ ferreum, super quod olla apud ignem collocatur. [χυτρόπους Gall. *Pot à trois pieds.* Ital. *Pentola con tre piedi.* Ger. *Ein dreyfuß.* Hisp. *Olla con sus pies para cozer* Pol. *Drisiu.*] Cato: Vbi in Chutra fervefecerit id lotium, sub tellam supponito pertusam.

C ante I.

C M. In notis antiquorum, centum millia. C I C. Cicero. C. I. C. Cajus Iulius Cæsar. C. IIII. I N. Cubitus tres inveniens. C S. C I P P. Cippius: ſñ est, terminus, ut ad tertium cippum, seu lapidem. C I V. Civis vel civitas. C. I V. Causa justi. C. II. I V. P. cubitos duos inveniens plumbum.

Cibale, Cibarium, Cibo. Vide CIBVS.

Ciborium, n. s. κιβώριον, Dioscorides interpretatur utriculos quosdam in faba Aegyptia (quam & Colocasiam vocat Plinius) vesparum favis similes, in quibus fabæ sunt bullarum modo emergentes. Idem & Cibotium appellari testatur, quasi scrinniolum: propterea quòd feratur faba hæc indito in madentem gleba semine, sicq; in aquam projecto. Habet autem faba Aegyptia folia latissima, petasi, sive galeri similitudine, quibus Alexandrini pro poculis & catinis utebantur, testibus Plin. lib. 20. cap. 15. & Strabone lib. 17. ¶ A' quorum etiã similitudine Populi quoddam genus Cibotium, sive Ciborium vocari autor est Athenæus. In qua etiam significatione usus est hac voce Horat. lib. 2. Carm. Ode 7: Oblivioso lævia Massico Ciboria exple.

Cibus, m. f. Omne id quo vescimur. [אכל *ćchel* מזון *mazón.* σῖτος. Gall. *Viande.* Ital. *Cibo.* Ger. *Speiß.* Belg. *Spyse et cost.* Hisp. *Ceuo, mantenimiento, manjar* Pol. *Pokarm iadł'o.* Vng. *Etek.* Ang. *Meat, foode, sustenance.*] Donatus cibum distinguit à victu, quod Cibus etiam delicatis præbeatur: Victus in parvis, aridisq; alimoniis constiturus sit. Ter. in Andria: Lana ac tela victum quæritans. Idem in Evnucho: Viden' otium & cibus quid faciat alienus? Ibidem: Cibum nonnunquam capiet cum ea. ¶ Deorum cibus, θεῶν τροφή. De prælautis epulis dicebatur, propterea quòd Homerus fingit deos nectare atque ambrosia victitare, nec ob id unquam senescere. Sueton. in Nerone. ¶ Cibum in matellam ne immittas, σῖτον εἰς ἀμυδρὰν μὴ ἐμβάλλειν. Interpretatur Plutarchus: Ne sermonem urbanum immittas in animum hominis improbi. Nam oratio cibus est animi: is corrumpitur & putrescit si in animum invncerum inciderit. ¶ E' flamma cibum petere. Terent. in Evnuch. dixit in parasitum, pro quivis cibi causa pati ac facere.

Cibo, as, Cibum infero, alo, nutrio, [אכל *beechil* σιτίζω. Gall. *Nourrir, seruir de viande, bailler à manger.* Ital. *Nodrire, cibare.* Ger. *Speisen.* Hisp. *Criar y mantener.* Pol. *Karmie.* Vng. *Enni adok, étetőm, táplálom.* Ang. *To feede.*] Colum. lib. 6: Atq; ea genera, quæ intra septa villæ cibantur, ferè persequuti sumus.

Cibaria, orum, Alimenta non modò hominum, verùm etiam quorumvis animalium. [מאכל *maachál.* ὸ βίος, τὰ ἐδώδιμα, ἡ τροφή. Gall. *Nourriture, viande, pension, despense, vsures.* Ital. *Nutrimento, cibo.* Ger. *Allerley speyß der Leuten vnd des Viehs.* Hisp. *Mantenimiento, ceuo.* Pol. *Pokarmy wszelakie.* Vng. *Etek, eledel.* Ang.

Meat, foode, sustenance.] Cic. ad Attic. lib. 6: Respondi me non instituisse iis dare cibaria, quorum opera non essem usus. Cicer. pro Sext. Ros. Anseribus cibaria publicè locantur. Cato de Re rust. cap. 60: Bubus cibaria annua in juga singula lupini modios c x x. &c.

Cĭbārĭŭs, Quod ad cibum pertinet. [τρόφιμος, σιτικός. Gall. *Appartenant à nourriture, bon à manger.* Ital. *Cosa che appartien al cibo.* Ger. Das der Speiß zugehörig ist. Hisp. *Cosa de mantenimiento.* Pol. *Pokarmowy.* Vng. *Etekhöz valo.* Ang. *Perteaning to meate.*] Macrob. lib. 3. Satur. Sylla mortuo, Lepidus Consul legem tulit & ipse cibariam. Caro enim sumptuarias leges, cibarias appellat. ¶ Cibarius panis, ὑπομαῖος ἄρτος Aeginetæ, dicitur panis secundarius, qui fit ex farina secundaria ex qua flos antè excussus est. Cornelius Celsus libro 2. capite 17: Firmius est triticum quàm milium: idipsum quàm hordeum, & ex tritico firmissima siligo: deinde similia: deinde cui nihil ademptum est, quod ὠτόπυρον Græci vocant. Infirmior est ex polline: infirmissimus cibarius panis. Hæc ille. Cicer libro 5. Tusc. Cui eum peragranti Aegyptum, comitibus nō consequutis, cibarius in capsa panis datus esset, nihil visum est illo pane jucundius. [Gall. *Gros pain, pain de mesnage, pain bis duquel on n'a rien tiré.* Ital. *Pane grasso, secondario.* Ger. Rauch/schwartz Brot. Hisp. *Pan baco.* Pol. *Chleb domowy, powszedny.* Vng. *Fekete, korpás kinyér.* Ang. *Gray breade.*] ¶ Cibarium vinum pro ignobili. Varro: Potus meus vinum cibarium. ¶ Sic & cibarius homo, ab eodē dicitur pro sordido & plebeio. ait enim: Turus frater cibarius fuit Aristoxenus. ¶ Cibarium oleum, Columel. libro 12. capite 50: Cavendum est itaque ne ex ea fiat oleum cibarium.

Cĭbātŭs, hujus cibatus, m. g. Idem ferè quod Cibus. [βόσκημα. σιτίον, βίος. Gall. *Nourriture, mangeaille.* Ital. *Cibo, reficiamento.* Ger. Speisung. Hisp. *Mantenemiento, ceno.* Pol. *Karmia.* Vng. *Etek.* Ang. *Feeding, nourishing.*] Plin. Truncos quidem gratissimo in cibatu habent. Plautus in Mil. Interclude inimicis commeatum: tibi muni viam, Qua cibatus commeatusq; ad te & legiones tuas Tutò possit pervenire.

Cĭbālis, & hoc cibale, Quod ad cibum pertinet. [τροφιμαῖον. Pol. *Zigni.* Vng. *Etekhöz valo.* Ang. *Belonging to foode.*] Varro: Est enim lac omnium rerum, quas cibali causa cupimus, liquentium maximè alibile, & id ovillum, inde caprinum. Sic enim hactenus lectum est in omnibus quotquot videre contigit, Dictionarii hujusce editionibus: quum tamen in emendationibus Varronis exemplaribus, Cibi causa legatur, non cibali. Locus Varronis est de Re rust. lib. 2. cap. 11. quem ideo indicare visum est, ut & lectori diligentiæ nostræ fidem faceremus, & ne quippiam, animi potiùs nostri somnio, quàm optimorū exemplarium fide freti, videremur emendasse.

Cibicida, æ, Qui cibum cædit: hoc est, comedo, sive lurco. Lucil. lib. 27: [Ang. *Which carueth meat.*] Viginti domi an triginta vel centum cibicidas alas. Ex Nonio.

Cibilla, æ, [Gall. *Table ronde.* Ital. *Mensa.* Germ. Ein Tisch auff dem man isset/ Ein scheybtisch. Hisp. *Mesa redonda.* Pol. *Stol' okragl'y.* Vng. *Asztal, Kerek asztal.* Ang. *A rounde table.*] teste Varrone lib. 4. de lingua Latina: Mensa erat escaria à cibis dicta, quæ primùm quadrata fiebat, & postea rotunda. ¶ Festus item Cibillam interpretatur mensæ rotundę genus: apud quem tamen Cillibam corruptè legi putaverim, pro Cibilla.

Cĭcādă, f. p. [τέττιξ. Gall. *Cigale.* Ital. *Cicala.* Ger. Ein thierlin das im Sommer auff den bewmen singt: Etlich nennen es Hewschreck. Belg. Eenen Krecket. Hisp. *Cigarra ò chicharro.* Pol. *Świerczek.* Vng. *Prusök.* Ang. *A grashoper.*] Insecti genus canorum, aculeatum quiddam habens in pectore, quo rorem lambit, nonnisi æstivis mensibus apparens: unde & Cicadam quidam dictam volunt, quasi citò cadentem: hoc est, evanescentem. Virgil. 3. Georg. Et cantu querulę rumpent arbusta cicadę. Idē Aeglog. 2: At mecum raucis (tua dum vestigia lustro) Sole sub ardenti resonant arbusta cicadis. Plin. li. 11. cap. 26, autor est, cicadam ex omnibus quæ vivunt, sine ore esse, pro eo aculeatum quiddam in pectore habere linguæ simile, quo rorem lambit, & pectus ipsum fistulosum, quo vocem emittit. Cicadarum autem duo genera: minores, quæ primæ proveniunt, & novissimæ pereunt: majores, quæ canunt, vocantur Achetæ. ¶ Cicadæ apem comparas, τέττιγα πρὸ μέλιττων συγκρίνεις. Convenit in res supra modum impares, propterea quòd cicada cùm major, tùm canora quum sit, non modò minuto corpusculo, verumetiam penè muta. Lucianus. ¶ Cicadis pleni, τεττίγων ἀνάπλεως. In glorioſos ac stultos olim dicebatur, aut obsoletis ac jam desitis utentes. Antiquitus enim Atticis mos erat, capillorum cincinnis aureas cicadas addere. ¶ Cicada vocalior, τέττιγος εὐφωνότερος. Dici solitum in hominem impendio garrulum aut admodum musicum: propterea quòd hoc insectum rore duntaxat vivens, cantu potissimùm delectetur.

Cĭcātrix, cis. f. t, Propriè, est signum vulneris obducti, quasi circa cutem, vel quasi occæcatrix. [אֲרוּכָה *arucháh.* ἀλή. Gall. *Cicatrice, la marque qui demeure apres la playe.* Ital. *Il segno della ferita ò piaga.* Ger. Ein wundmal/ ein schramm/ Ist ein zeichen einer vorerwachsnen wunden. Belg. Een littecken. Hisp. *Sennal que queda de la herida.* Pol. *Stram, blizna.* Vng. *Seb hely, vak seb.* Ang. *The scarre of a wounde.*] Est enim callosa caro pro cute inducta, ubi hiatus vulneris, quod jam coivit, fuerat. Terent. in Evnuch. Neq; pugnas narras, neque cicatrices suas Ostentat. Cic. 7. Phil. Luculentam tamē ipse plagam accepit, ut docet cicatrix. ¶ Hinc Cicatricare, teste, Festo, pro eo quod est cicatricem ducere. ¶ Cicatrix refricari dicitur: quum dolor temporū spatio jam mitior, renovatur. Cicero in Rullum: Ne aut refricare obductam jam Reip. cicatricem viderer.

Cĭcātrĭcōsŭs, Cicatricibus plenus. [ἑλκώδης. Gall. *Plein de cicatrices.* Ital. *Pieno di segni de ferite.* Ger. Voll wundmäterer. Hisp. *Lleno de sennales di heridas.* Pol. *Szramowaty.* Vng. *Seb helyös, vak sebös.* Ang. *Full of scarres or gashes.*] Columel de Arb. cap. 11: Tum etiam vitis minus cicatricosa fit. Quintil. lib. 4. capite 1: Turbari memoria, vel continuandi verba facilitate destitui, nusquam turpiùs: quum vitio fuum proœmium posse videri, ut cicatricosa facies.

Cĭcĭum, Dicebant antiqui membranam tenuem, quæ est malo punico, velut cellularū discrimen. [Ger. Ein dünn subtil heut lin/ als in den Granatöpffeln zwischen den kernen. Pol. *Lupina wpomarańzi.* Ang. *The thinne skinne of a pome garnette.*] Festus: Cicū mēbrana tenuis malorū Punicorum. Varr. li. 6. de ling. Lat.

Cĭcĕr, ris, n. t Genus leguminis. [ἐρέβινθος. Gal. *Poix ciche.* Ital. *Cece.* Ger. Kicheren. Hisp. *Garvanc.* Pol. *Wl'oski groch.* Vng. *Bagoly borsó, cziczer borsó.*] Plinius libro 18, capite 12: Ciceris natura est gigni cum saltilagine: ideo solum urit, nec nisi madefactum priùs, sevi debet. Vide ibidem plura ciceris genera. Horat. 1 Serm. Sat. 6: Inde domum me Ad porri, & ciceris refero, laganiq; catinum. Idem in Arte poet. dixit: Ciceris & nucis emptor, pro infimæ sortis homine, deq; ima plebe quempiam significans.

Cicer arietinum, aliud à sativo vulgari. Vide Dioſc. lib. 2. Plin. lib. 18. Theophr. lib. 9. Paul. lib. 6.

Cicer erraticum, serpillum.

Cĭcĕrcŭlă, æ, f p. [Gal. *Cicerole, vne sorte de poix ciches.* Ital. *Cicercola.* Germ. Schwartzlechte kicheren/ graw erbs. Hisp. *La galgana, legumbre.* Pol. *Wyka.* Vng. *Lóbnök.*] Leguminis genus, à Columella inter pabula annumeratum, à cicercula solo differens colore. Est enim obsoletior & nigro propior. Græcis ἔρεβος dicitur, si Theodori versioni credimus: quanquam idem pro ochro nonnunquam & erviliam vertit.

Cĭcĕrbĭtă Leonicenus dicit illam esse, quam Dioscorides Sonchon appellat.

Cĭcĕrcŭlă, æ, Leguminis genus ciceri non dissimile, sed minutius, inæquales angulos habens, veluti pisum. [λάθυρος. Gall. *Cerres, pois cerres.* Ital. *Cicerchia.* Ger. Kleine kicheren. Hisp. *Cicercha* Pol. *Szocewica.* Vng. *Vad borsó, szeges borsó.*] Plin. lib. 18. capite 12. Est & Cicercula minuti ciceris, inæquales angulos habens veluti pisum. Columell. libro 2. capite 10. Cicercula, quæ piso est similis, mense Ianuario, aut Februario seri debet, læto, loco, cœlo humido.

Cĭcĕrcŭlum, neutr. gener. Genus sinopidis. Plin. lib. 35. cap. 6. Species sinopidis tres, rubra, & minus rubens, & inter has media. Pretium optimæ in libras tredecim denarii. Usus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Ejus, quæ ex Africa venit, octoni asses: Cicerculum appellant.

Cichorium, penult. producta, κιχόριον Dioscoridi. Herba est, quam alio nomine Intubum erraticum vocant. [קִרְיוֹן *merór.* Gall. *De la cichorée.* Ital. *Cicoria, ridichio.* Ger. Wegweiß/ Sonnenwirbel. Hisp. *Chicoria, yerua conocida.* Pol. *Podroznik, nawrot.* Vng. *Katáng kóro.* Ang. *Wild succoury or endyue.*] Plinius libro 20. cap. 8: Cichorium refrigerat in cibo sumptum. Idem lib. 19. cap. 8: Est & erraticum intubum, quod in Aegypto Cichorium vocant. Horatius dictionis hujus penultimam syllabam produxit: corripuit autem antepenultimam, perinde acsi apud Græcos κιχόριον scriberetur: Me (*inquit*) pascunt olivæ, Me cichoria, levesq; malvæ. Posterior versus est Dactylicus, Alcimanius, Acalecticus, constans duobus dactylis, & duobus spondæis

Cici, [קִיקָיוֹן *kikajón.* κίκι, ἡ κρότων. Pol. *Skorzek wielky.*] Frutex est parvæ fici magnitudine, folia habens platano similia, majora tamen nigrioraq;, & majore lævore mollia: semen autem in racemis asperis, quod cortice nudatum recino vermi simile est: ex quo colligitur id, quod Ricinium oleum vocant, lucernarum luminibus, & emplastris utile. Ab hujus seminis similitudine Romani ipsum etiam fruticem *Ricinum* appellant, quemadmodum & Græci κρότωνα. Vide Dioſc. lib. 4. cap. 145, & Plin. lib. 15. cap. 7. Vulgus herbariorum hodie *Cataputiam majorem* vocat.

Cicinus, a, um, adjectivum: ut, Oleum cicinum, κίκινον ἔλαιον Dioscoridi, quod & Ricininum appellari paulò antè docuimus.

mus. Plin. lib.23. cap.4: Oleum cicinum bibitur ad purgationem ventris cum pari caldæ mensura.

Cicina, (quod hic pro ave nocturna legebatur) Vide CICVMA.

Cicīndēlă, f.p. penultima producta. [πυρολαμπὶς, Arist. Gall. *Ver ou mouche luisante de nuict, au temps que les bleds sont meurs ou fiez.* Ital. *Mosca picciola detta luciola, che luce di notte.* Ger. Mücke oder käferle die zu nacht scheinen. Hisp. *Lucernega.* Pol. *Zł'otnik, chrząszczik wnocy świecący.* Vng. *Eyel twndŏkliŏ bogáratska, villantso.* Ang. *A globerd or gloworme.*] Genus muscarum, quod noctu lucet ignium modo, laterum & clunium colore: à Græcis λαμπυρὶς dicta. Quidam Nocticulam, alii Nitedulam vocant. Non ante matura pabula, aut post desecta conspicitur: hunc pennarum hiatu refulgens, nunc compressu obumbrata. Ab hac lychnus pensilis, quem vulgò *Lampadem* vocant, Cicindela appellatur, quę nocte tota servatur accensa, & lampyridis instar lucet.

Cicōnĭă, Avis quæ serpentibus pullos nutrit, teste Plin lib.10. cap.13. [חסידה *chasidháh.* πέλαργος. Gall. *Cigongne.* Ital. *Cigogna.* Ger. Ein Storck. Belg. Een Ooyevaer. Hisp. *Cigueña.* Pol. *Boccian.* Vng. *Eztrag.* Ang. *A storke, a birde so called.*] Iuvenal. Satyr.14: serpente ciconia pullos Nutrit, & inventa per devia rura lacerta. Ovid.4. Metamorph. sumptis quin candida pennis Ipsa sibi plaudat crepitante ciconia rostro. ¶ Quo etiam nomine ab Hispanis vocatur lignum rostratum, quo à puteis hauriri aqua solet: quod & *Telonem* agricolæ vocant. ¶ Item Ciconia mensuræ genus est, sive instrumenti, quo rustici uti solent in sulcis & fossis ducendis, ne qua pars aliis aut profundior esset, aut latior. Colum. lib.4: Sed huic operi erigendo, quasi quandam machinam commenti majores nostri, regulam fabricaverunt, in cujus latere virga prominens ad eam altitudinem; qua deprimi sulcum oportet, contingit summam ripę partem. Id genus mensuræ *Ciconiam* vocant rustici. ¶ Ciconia etiam sannæ & irrisionis species est. Irrisores enim apud veteres digitis colligatis, & ad inferiorem partem inclinatis ciconinum rostrum formabât, quod quum præsentarent post tergum nutantes, deridebant. Vnde Persius Sat.1: O' Iane à tergo quem nulla ciconia pinxit.

Cicuma, æ, Avis est nocturna, teste Festo. [Pol. *Lielek.*] Cælius lib.17. cap.11. nyctícoracem interpretatur.

Cĭcŭr, cicuris, pen. cor. adjectivum, Animal mansuetum: [תר] *Iummádh.* ἥμερος. Gall. *Apriuoisé, priué, qui hante auec les hommes.* Ital. *Animal di seluatico fatto domestico.* Ger. Zam/gewennet. Belg. Zam. Hisp. *Cosa domestica, duenda y mansa.* Pol. *Oggł'askany, łasklywy.* Vng. *Szeléd.* Ang. *Tame.*] ut Aper, cervus, leo, & quicquid cicurari: id est, mansuefieri potest. Quod enim à fero discretum est, id Cicur dicitur. Cicero 5. Tusculan. Earum ipsa autem cicures, nonnullas abditas, terraq; tectas. ¶ Cicur ingenium dicitur mite, ac mansuetum. Varr. de ling. Lat. libro sexto.

Cĭcŭro, as, Mansuefacio, verbum vetus, quod alio verbo dicitur Exarmo. [תר] *Iimmádh.* ἡμεροῦμαι. Gall. *Apprioiser.* Ital. *Domesticare.* Germ. Zam machen. Hisp. *Amansar los animales fieros.* Pol. *Oggł askuie.* Vng. *Meg szeledistŏm.* Ang. *To tame, or to mak tame.*] Varr. de ling. Lat.

Cicūtă, pen. prod. f.p. [κώνειον. Gall. *Cigue, herbe venimeuse* Ital. *Cicuta herba.* Ger. Schirling. Hisp. *La cecuta planta nota.* Pol. *Swiniaweś.* Vng. *Bŏrŏk.* Ang. *Hemlocke.*] Herba venenosa, teste Plinio lib.25. cap.13, caule viridi & geniculato, altior cæpe binis cubitis; in cacuminibusq; ramosa, foliis coriandri tenuioribus, grávi odoratu, semine ániso crassiori, radice concava, nullius usus: nam semini tantum & foliis refrigeratoria vis est. Cicutæ famam Athenienses auxerunt, succo eius capitali judicio damnatis necem inferētes. Iuvenal. Satyr.7: Hunc inopem vidistis Athenæ, Nil præter gelidas aquæ conferre cicutas. ¶ Est itē Cicuta (ut Servius docet) in cannis calamisve, quod interceptum est inter duos nodos. Virgil.2. Aeglog. Est mihi disparibus septem compacta cicutis Fistula.

Cicuraria, myrthis Dioscoridi.

Cĭdărĭs, ris, penultima correpta. [צניף *tsaníph.* κίδαρις. Pol. *Zawoi.* Vng. *Patyolat, fŏkŏfia.*] Tegumentum capitis, quo Persarum reges peculiariter, utebantur, albis maculis in cærulei coloris fascia intermicantibus. Qu. Curtius libro 3: Cidarim regum capitis vocant insigne. Hieronymus item autor est, Hebræorum Pontifices cidari uti solitos, in qua Dei nomen habebant inscriptum.

Cidonium malum, idem quod coroneum. [Pol. *Pigwa.* Vng. *Bisalma.* Ang. *A quince peare.*] Hinc Cidonium vinum, ex ejus mali succo confectum. Vlpian. de trit. leg. si quis. Cidonia, *inquit*, si qua alia sunt vina quæ non ex vinea fiunt.

Cĭĕo, es, Cio, is, ambo civi, citum faciunt: sed à Cieo, es, fit Citum penultima correpta: à Cio verò producitur. Ovidius libro 1. Metamorph. Nec fruitur somno vigilantibus excita curis. Idem lib.1. Trist. Accitus toties in genus omne joci. ¶ Et Cieo quidem significat turbare, commovere. [הרעיר *behir* הבעיט *heniáh.* ἐξορμάω, κινέω. Gall. *Prouoquer, esmouuoir.* Ital. *Mouere, turbare.* Ger. Bewegen/betrüben. Belg. Beweren. Hisp. *Mouer, turbar y llamar.* Pol. *Zamecam, pobudzam.* Vng. *Föl mozdítom, inditom, boxgatom.* Ang. *To stirre or raise vp, to call or name.*] Virgilius 4. Aeneid. -tonitru cœlum omne ciebo. ¶ Cio verò, voco proprié. Propriè autem dixi, quoniam Cire aliquando movere est: sicut & Ciere vocare, adeò ut alterum pro altero quandoque sumi posse videatur. Virgil. 6. Aeneid. Misenum Aeolidem, quo non præstantior alter Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu. Columell. libro 7. capite 5: Cio, is, posuit pro commoveo: Nullo (*inquit*) tempore, & minimè æstate utile est, boves in cursum concitari: nam ea res cit alvum. Livius libro 1: Principes utrinque pugnam ciebant. Similiter à Cieo fiunt Concieo, & Excieo, & si qua sunt alia composita. Primùm significat commoveo vel convoco. Liv. Galli, quos prædæ populationumq; conciverat spes. Secundùm, foras moveo & excutio. A' Cio fit Excio, evoco. Statius libro 4. Theb. -suus excit in arma Antiqua Tityntha Deus. Accio sive Arcio: de quibus suprà, Prœcio, provoco, Percio, pulso, tango, percutio, valde commoveo. Concio, simul voco, congrego. Hinc Concio, onis, quod tria significat, autore Gellio: populum ipsum, qui ad audiendum convenit: orationem ipsam quæ coram multitudine habetur: & locum, sive suggestum, ex quo habetur oratio. A' Concio, Excio, Procio, rursus fiunt, Concito, Excito, Procito, frequentativa. Porrò quòd præterita & supina eadem amborum simplicium sunt, itemq; compositorum, orta est non parva interpretandi ea verba difficultas. Nam Cito, as, frequentativum est amborum primitivorum, Cio & Cieo: ideò aliquando vocito, aliquando frequenter moveo significat. Pro vocito, ἐπάγομαι. Cicer. in Verr. Act. 4: Citatur reus, causa agitur. Pro crebrò moveo. Colum. libro 8: Ne immaturis herbis citetur alvus. Igitur non somniculosè spectanda sunt frequentativa, composita, præterita, participiaq; compositorum, ut quæ convocationis magis proprietatem habent à Cio, quæ verò motiones, è Cieo sumantur.

Cĭtŭs, m. f. Celer, velox, [מהיר *mahir.* ὀξύς. Gall. *Soudain, viste.* Ital. *Veloce.* Ger. Schnell/behend. Hisp. *Muy ligero.* Pol. *Prętky, wartky.* Vng. *Gyors.* Ang. *Swift, spedie.*] Liv. 6. bel. Pun. Eques citus ab Roma venit. Salust. Modò citus, modò tardus incessus ejus. ¶ Hinc Citior, citissimus. Plaut. Nullam ego rem citiorem apud homines esse, quàm famam reor, Citissimus omnium rediit. ¶ Est & Citus participium à Cieo, pro citatus vel agitatus. Virgil. lib.8. Aeneid. Haud procul inde citæ Metium in diversa quadrigæ Distulerant.

Cĭtō, adverbium: [במהרה *bimherâh.* ὀξέως, πρόχειρος. Gall. *Tost, soudainement.* Ital. *Subito, tosto, presto.* Ger. Geschwind/bald/fluge: Hisp. *Presto o ligeramente.* Pol. *Prętko, ochotnie.* Vng. *Gyorsan hamar.* Ang. *Hastelie, spedelie.*] Terent. in Eunuch. Citò hunc deduci ad militem. Cicer. Varr. lib.4: Quid ergo potissimùm scribam? quod velle te puto, citò me ad te esse venturum.

Cĭtĭŭs, comparativum. [Pol. *Richlei.* Vng. *Gyorsabban, hámaráb.*] Terentius in Hecyra: Quæ me propter examinatum citiùs educi foràs. Virg. Aeneid. 1: Hæc ait, & dicto citiùs tumida æquora placat.

Cĭtĭssĭmē, superlativum. [Vng. *Igŏn gyorsan.*] Plin. lib.17. cap. 4: Citissimè ascias retundit.

Cĭto, as, p. frequentativum à Cieo, In jus voco, adesse jubeo, diem alicui dico, accuso. [קרא *karâ.* προσκαλοῦμαι, προσφέρω. Gall. *Appeller, hasler, faire auancer.* Ital. *Citare, chiamare.* Ger. Berüffen/citieren. Hisp. *Llamar.* Pol. *Pozwam, cituie.* Vng. *Bé idézŏm.* Ang. *To call to iustice, to summond, to sett a day of compearing to iustice.*] Cicer. antequam iret: Non citatur reus audaciæ, sed virtutis reus citatur: id est, accusatur. Cicer. pro Cluent. Cognoscite nunc ita reum citatum esse illum, ut re semel atque iterum prædicata, condemnatus in judicium venerit. Et in Verrem 4: Citat reum, non respondet: citat accusatorem, citatus accusator M. Pacilius, nescio quo casu, non respondit, nŏ adfuit. ¶ Aliquando videtur poni pro laudare. Idem de Nat. deor. libro 1: Tu ipse paulŏ antè, quum tanquàm Senatum Philosophorum citares, summos viros desipere dicebas. ¶ Citare etiam, Incitare, provocare. [העיר *behir* הביט *heniáh.* παροξύνω. Gall. *Inciter, prouoquer.* Ital. *Incitare, ismouere.* Germ. Bewegen/nötigen/treiben. Hisp. *Mouer.* Pol. *Pobiedzacz, przimuszac.* Ang. *To stirre vp, to anger or prouoke.*] Cæsar 3. bell. civil. Protinusque equo citato, Larissam contendit. Livius libro 1. ab Vrbe: Age sanè omnes citatis equis advolant Romam. Columell. libro 8: Ne immaturis herbis citetur alvus. Alia composita sunt Conceito, quod est ad iram provoco. Item Excito, suscito, &c.

Cĭtātŭs, participium, sive nomen ex participio, Acceleratus, vel citus, aut velox. [מהיר *mahir.* ὀξύς. Gall. *Esmen, hasté, auancé, legier, viste.* Ital. *Chiamato, citato, veloce.* Germ. Schnell/behend.

Hiſp. *Llamado; ligero.* Pol. *Pobudzony, ochotny, wartky.* Vng. *Gyors, hamaria.* Ang. *Stirred or moued vp, ſpedie.*] Apuleius: Citato, non teſtudineo greſſu. Liv. libro 8. bell. Pun. Citato gradu in hoſtem ducebant. Idem: Citato vadere equo. Liv. 7. bel. Pun. Nero ea nocte quæ ſequuta eſt pugnam, citatiore quàm inde venerat agmine, die ſexta ad ſtativa atq; ad hoſtem pervenit. Ibidem libro 2: Quàm citatiſſimo poterant agmine ſeſe abripuerunt.

Cĭtātĭm, adverbium, Celeriter, velociter. [בחרה *bimherâh.* πακύ. Gall. *Haſtiuement, viſtement.* Ital. *Preſto.* Ger. Schnellig-ẽtlich/eins wegs/bald. Hiſp. *Preſtamente, preſto.* Pol. *Hned, woskok.* Vng. *Gyorſon, hamarſággal.* Ang. *Haſtelie, ſpedelie.*] Hircius de bell. Afric. Ipſe cum expedita copia in eum locum citatim contendit.

Cĭlĭcĭum, cii, n.ſ. à Cilicibus populis dictum eſt, apud quos (ut inquit Varro 2. de Re ruſtica capite 11.) Cilicia primùm confecta ſunt. [שק *ſak.* χιλίκιον δφθερα. Gall. *Vne haire, vne eſtamine.* Ital. & Hiſp. *Cilicio.* Germ. Ein Kleid das auß Bockshar oder geißhar gemachet iſt. Pol. *Wł'oſniowa ſuknia, gunka. item Wełnianka.* Vng. *Gúba.* Ang. *A cloth made of heare, a ſtrayner.*] Cicero 3. in Verrem: Quum iſte civitatibus frumentum, toria, cilicia, ſaccos imperaret. Fiunt autem ex villis hircorum atque caprarum: adhibenturq; (ut Vegetius inquit) ad excipiendum impetum ſagittarum. ¶ Aſconius ſcribit Cilicia tecta eſſe ex pilis, in caſtrorum uſum atque nautarum. ¶ Inde Cilicina veſtis, quæ ex Cilicio eſt, vel ei ſimilis. [ἡ ἐκ τῦ χιλικίυ ἢ τριχίνιος ἐσθής. Gall. *Vne haire, veſtement de poil de cheure ou de boue.* Ital. *Veſtimento teſſuto di pili di diuerſi animali.* Germ. Ein härem kleid. Hiſp. *Veſtidura de pelos como de cabras y otros animales.* Ang. *The kille clothe of heare.*]

Cĭlĭum, [ὀφρῦς. Gall. *La peau qui couure les yeux deſſus & deſſous en les clignant.* Ital. *Ciglio.* Ger. Die höhe oder der reyß ob den augklideren. Belg. Een oogbrauwe. Hiſp. *La peſtanna ò parpalo del ojo.* Pol. *Brwy.* Vng. *Szőm héa, szőm szőr.* Ang. *Thecye lid.*] teſte Plinio libro 9. capite 37: Antiqui vocaverunt extremum ſuperioris genæ ambitum; unde & Supercilia. Genas autem intelligit Plinius folliculos quibus oculus integitur, & a quibus palpebræ: hoc eſt, pili dependent. ¶ Alii Cilia intelligunt folliculos ipſos quibus oculus integitur. Nam quas Græci vocant βλεφαρίδες, Theodorus Cilia vertit. Lactantius quoque de Opific. oculos cilìorum tegminibus occultatos ſcribit. ¶ Cilium (inquit Feſtus) folliculus, quo oculus tegitur: unde & Supercilium. Idem alibi: Súpercilium dicitur, quòd ſuper cilium ſit: id eſt, integumentum oculi ſuperius.

Cĭllĭbæ, pen. corr. Vide CIBILA.

Cĭllĕo, Antiqui uſurpaverunt pro moveo: [קרץ *karáts.* κινέω. Gall. *Mouuoir.* Ital. *Mouere.* Ger. Bewegen. Hiſp. *Mouer.* Pol. *Poruſzam.* Vng. *Pillogatok, mozgatom.* Ang. *To moue.*] unde etiam Furcillæ appellatæ ſunt. Autor Servius lib. 2. Georg.

Cillĭbantes, κιλλιβάντες, Inſtrumenta erant tribus pedibus fulta, quibus in bello, ſcuto imponebant fatigati: ut ex Ariſtophane annotavit Cælius lib. 8. cap. 16.

Cillĭbantum, Vide CYLLIBANTVM.

Cĭlones, [φοξοί. Pol. *Kukliaſtog l'owonie.* Vng. *Hozzufeitő, kinwlób horalakú.*] Dicti ſunt quorum capita oblonga, & compreſſa ſunt: vel quibus frons eminentior eſt, ita ut à dextra ſiniſtraque recisa videatur. Cicero in Saluſt. Quicquid impudicorum, cilonum, parricidarum, ſacrilegorum, debitorum fuit in urbe, &c.

Cima, Vide CYMA.

Cimacia, Vide CYMATIA.

Cimeliarchium, Locus eſt, ubi reponitur theſaurus. Unde Cimeliarcha, cuſtos vaſorum & aliarum rerum Eccleſiæ.

Cīmex, m.t. Vermiculus eſt odore fœdus, ex ligno naſcens, chartisq; & paleis. [κόρις. Ger. Ein Wentete. Belg. Een Wechtuyo. Pol. *Pluskwa.* Vng. *Palazk férög, tſimaz.*] Martialis libro 11: Nec toga, nec focus eſt, nec tutus cimice lectus. Plinius libro 27. capite 9: Folia cimicem necant. Idem libro 29. capite 4: Veluti cimicum animalis fœdiſſimi, & dictu quoque faſtidiendi natura, contra ſerpentum morſus, & præcipuè aſpidum, valere dicitur.

Cīmōlĭă creta, Vide in Onomaſtico CIMOLIVS.

Cinædiæ, Lapilli qui inveniuntur in cerebro cinædi piſcis, maris habitum colore præſagientes. Plin. lib. 37. cap. 10.

Cĭnædŭs, cum æ, diphthongo. [קדש *kadhéſch.* κίναιδος, γυναικίζων. Pol. *Niewieſcz ciuch, ten ktori ſie wniewiaſte obraca.* Vng. *Az mely gyermekkal természét ellen élnek, ſodomai gyermek.*] Qui muliebria patitur παρὰ τὸ κινεῖν τὰ αἰδοῖα. Catullus Epigramm. 22: Cinædus mollior cuniculi capillo, vel anſeris medulla, vel mola mollicella. Gellius: Nihil intereſt, quibus membris cinædi ſitis poſterioribus, an prioribus. ¶ Alii Cinædos, quaſi pudore vacuos appellant: κενὸς enim vacuus, αἰδὼς pudor. Alii interpretantur ſaltatores, vel pantomimos, ἀπὸ τῦ κινεῖν, quod libidine omnibus anteirent, qui choros ducebant, & mimia agilitate ſe exercerẽt. Hos alio vocabulo, Petauriſtas vocant, eò quòd ſaltibus levioribus moverentur: ut nulla duritiæ in corpore videretur. Plautus in Aul. in fuſtibus ſum molior magis, quàm ullus cinædus. ¶ Cinædus etiam genus piſcis, de quo Plinius lib. 32. cap. ult. Cinædi, *inquit*, ſoli piſcium lutei, ubi lege pro ſoli totì ex authoritate Athenæi. Piſcis eſt marinus ſaxatilis, totus luteus, excepto dorſo, quod purpuraſcit, mœnis figura ſimilis. μονόκαυλος dictus Ariſtoteli ob indiviſas ſpinas.

Cĭnædĭcŭs, ca, cum, pen. corr. adjectivum κιναιδικός. Plautus in Sticho: Lepidam & ſuavem cantationem aliquam occipito Cinædicam.

Cĭnædĭŏr, in comparativo. [Pol. Wßieteczniejſzi. Vng. *Szodomai gyermek.*] Catullus in Epigram. de Vari ſcorto: Hic illa ut decuit cinædiorem: id eſt, impudentiorem.

Cĭnædŭlŭs, diminutivè à Cinædus. [Pol. Wßieteczniczek. Vng. *Sodomai gyermökdöcske.*] Macrob. Satur. lib. 3. cap. 14: Teſtis eſt Scipio Africanus Æmilianus, qui in oratione contra legem judiciariam Tiberii Gracchi ſic ait: Docentur præſtigiæ inhoneſtas cum cinædulis, & ſambucca pſalterioq; euntia lùdum hiſtrionum.

Cinara, Vide CINYRA.

Cĭnăræ, Cardui ſunt majores, qui primùm ab Italis, mox etiam à Gallis inter præcipuas menſarum delicias habiti ſunt. [σκόλυμοι. Gall. *Artichaux.* Ital. *Carciofoli.* Ger. Kleín welſch diſtlen die tein ſtachlen haben. Hiſp. *Cardos que ſe labran y comemos.* Pol. Wł'oſky *oſſet.* Vng. *Bogáts kóró.* Ang. *Artechokes.*] Colum. libro 10: Hiſpida ponatur cinara, quæ dulcis Iaccho Potanti veniat, nec Phœbo grata canenti, &c. Nominis originem referunt ad Cinaram puellam, in herbam ſui nominis mutatam. Alii à cinere deductum putant; quòd cinere in primis hęc herba gaudeat ſtercorari.

Cincĭnnus, per ſimplex n, m. f. [קוצות *kouutsóth* צִיצִית *tſitsíth* מחלפות *machlaphóth.* κίνναρος. Gall. *Cheueux entortillez & frizés ou regrillez, paſſefillons.* Ital. *Capelli creſpi.* Germ. Gekrauſete harlöcke. Belg. Gecrolt haer. Hiſp. *Guedeja de los cabellos.* Pol. *Kedzierzawi.* Vng. *Bé font haiú, fodoritot haiu.* Ang. *Thath hath heare broided in bushes.*] Cicero poſt reditum in Senat. Quo vultu cincinnatus ganeo non ſolùm civium lachrymas, verumetiam patriæ preces repudiavit? Plautus Capt. Subrufus aliquantum, criſpus, cincinnatus. ¶ Hoc cognomen fuit L. Quintio, qui ab aratro ad dictaturam vocatus, Æquos victos ſub jugum egit, & decimoſexto die à quo magiſtratum acceperat, Dictatura ſe abdicavit.

Cĭnclŭs, [κίγκλος, Suidæ. Gall. *Oiſeau qui touſiours remue la queuë.* Ital. *Codatremola.* Germ. Waſſerſtelz. Hiſp. *Una cierta aue que ſiempre mueue la cola.* Pol. *Pliſzka.* Vng. *Barázda Billögetö.* Ang. *A watter ſhallow, a wagtaille.*] Avis eſt exigua, perpetuò caudam movens, unde & Motacilla à nonnullis appellatur. Hanc poſteriore ſui parte tam debilem eſſe ajunt, ut nidum ſtruere non poſſit: ſed in alienis nidis ova pariat. Quæ res fecit locum proverbio, ut omnium rerum inopia laborantes: Cinclo pauperiores dicamus. Autores Suidas, & Aelian. lib. 15. cap. 28.

Cinctus, Vide CINGO.

Ciner, Cĭnĭflones, Vide CINIS.

Cingo, is, xi, ctum, act. t. Coërceo, comprehendo. [אזר *azár* חגר *chaghár.* ζώννυμι. Gall. *Ceindre, enuironner, entourer.* Ital. *Cingere.* Germ. Umbgurten/umbgeben. Belg. Omgorten/ omringhen/ omwanghen. Hiſp. *Cennir.* Pol. *Oppaſſuie, obtaczam.* Vng. *Környwl veszöm, meg szoritom.* Ang. *To girde or compaſſe about.*] Ovid. 5. Faſtor. Suſtulit hoc Nymphe, cinxitq; decentibus armis. Idem 2. de Ponto: Vos ego complectar, Geticis ſi cingar ab armis. Cicero 3. de Nat. deor. Diligentiusq; urbem religione, quàm ipſis mœnibus cingitis. ¶ Per translationem Cingere ponitur pro circuire, & circunſepire, περιέχειν. Livius libro 1: Nam & muro lapideo, cujus exordium operis Sabino bello turbatum erat, urbem, quam nondum munierat, cingere parat. Plinius: Quum eum ſaltum venatores cinxiſſent. Dictum cingo, quaſi circumago. ¶ Cingere arborem vetuſtè pro deglubrare, ſive delibrare ponitur, ut tradit Paulus in L. 5. de

5. de arboribus furtim cæsis: in qua significatione apud Vlpianum semel iterumq; invenitur. ¶ Hujus composita sunt, Accingo, Circumcingo, Discingo: de quibus suis locis. Incinctus, idem quod cinctus. Liv. 10. Incinctum Gabino cinctu super telum stantem. Intercingo. Plinius: Thebaicus intercinctus aureis guttis invenitur in Africæ parte. Præcingo, idem quod cingo, *προζώννυμι*. Plaut. in Bach. Indè de hippodromo, & palæstra ubi revenisset domum Cincticulo præcinctus, in sella apud magistratum assideres. Interdum præcingere, est præparare, *παρασκευάζω*: unde Præcinctos, *εὐζώνους*, strenuos & expeditos dicimus. Procingo, cingo, apparo. à quo procinctus apparatus bellicus. Vnde dicimus, aliquid nos fecisse in procinctu, quum ad expeditionem, aut ad iter essemus parati & accincti. Ovid. Hæc in procinctu carmina facta puta. Plin. Vinum curas, vigoremq; animi impedit ad procinctum tendentibus. Et procincta classis vocabatur, quum exercitus cinctus erat confestim pugnaturus. Recingo, quod cinctum erat, discingo. Ovid. 1. Metamorph. Velantq; caput, tunicasq; recingunt. Subcingo, subtus cingo, & ad cingulum alligo, *ὑπαράπτω*, *ὑποζώννυμι*. Cicer. 11. Phil. Serg. Galbam eodem pugione succinctum quo in castris videtis. Et succingere: id est, cinctu vestes ita colligere, ut breviores videantur, fiatq; homo ad agendum promptior. Vnde & succinctam orationem, brevem dicimus, & Succinctè, breviter, *συντόμως*. Hinc succingulum, balteum dicimus, *ζωστῆρα*. Succinctorium, vestis genus brevissimæ, quo venter & verenda teguntur: quod & semicinctiũ vocatur, quòd medium hominem cingat: id est, vestiat.

Cīnctŭs, participium. [חָלַץ *chaghúr*. *ζωσμός*, *ἀσκόλαφος*. Gall. *Ceint, enuironné*. Ital *Cinto*. Germ. Vmbgeben/vmbgurtet. Hisp. *Cennido*. Pol. *Obtoczony*. Vng. *Környw'l vétetöt, meg fzoritatot*. Ang. *Girded or compassed about*.] Cicer. pro Flac. Equidem existimo in ejusmodi regione atque provincia, quæ mari cincta, partibus distincta, insulis circundata esset, &c. Gellius: Scuto pedestri & gladio Hispanico cinctus, contra Gallum constitit. ¶ Cinctus etiam simpliciter sine adjectione, qui ad militiam conscriptus, miles factus est. Marcel. de testam. Titius priusquam tribunus legionis factus esset, testamentum fecit, & postea cinctus manente eodem testamento discessit: quod inde introductum, quòd prælium inituri præcingeretur. Ex Hotomano.

Cīnctŭs, ûs, m q. A' Cingo, sicut Cingulum [חֲגוֹרָה *ezór* חֲגוֹרָה *chaghorah* חָגַר *mézach* *ζῶμα*. Gall *Ceinture* Ital. *Cinto, cintola*. Germ. Gurt/gurtel/vmbgurtung. Belg. Eenen riem/eest gordel. Hisp. *Cinto, cennidura*. Pol. *Pas, tasma*. Vng. *Szorito ö, fuarczelökö*. Ang. *A girdle*.] Varro de ling. Latina: Cinctus, Cingulum à cingendo: alterum viris, alterum mulieribus attributum. Quanvis & pro vestitu sumatur. Virgil. 7. Aeneid Ipse Quirinali trabeo cinctuq; Gabino Insignis. Porphyrio docet Cinctum tunicæ genus esse infra pectus aptatæ, à quo Cinctutos Cethegos Horatius nominavit. Cinctum Gabinum esse dicunt, togam sic in tergum rejectam, ut una ejus lacinia revocata; hominem cingat. Hoc genere vestimenti Consul Romanus utebatur bellum indicturus. Hoc item vestis genere indutos fuisse duos Decios, quum se pro exercitu devoverent, autor est Livius. ¶ Cincti, pro viris militaribus & quasi ad militiam accinctis dicuntur. Contrà Discincti, ad pugnã imbelles atq; imparati accipiuntur.

Cinctura, æ, Suet. in Cæs. capite 45: Nec ut unquam aliter, quàm super eum cingeretur, & quidem fluxiore cinctura.

Cīnctĭcŭlŭs, m. s. diminutivum, Amiculi genus, quod ferè sub umbilico præcingitur; & ad dimidium crus porrigitur. [*ἀμφιζωμάτιον*. Gall *Petite ceinture*. Ital. *Cinturetta*. Germ. Ein vmbgurtung / oder vnterschurtz des vnderen theils am leib. Hisp. *Pequenna cinta*. Pol. *Podwiaska, tasiemka*. Vng. *Szorito öuetske, fuarczotska, elökötötske*. Ang. *A litle girdle or fardingall*.] Plautus in Bacch. Cincticulo præcinctus in sella apud magistrum assideres.

Cīnctūtŭs, a, um, pen. prod. Cinctu indutus: quòd vestis genus antiquissimis Romanis in usu fuit. Vnde Horatius in Arte, quum antiquissimos illos denotare vellet, Cinctutos Cetegos dixit. Verba ejus sunt hæc: -si fortè necesse est Indiciis monstrare recentibus addita rerum, Fingerè cinctutis non exaudita Cethegis Continget: Hoc est, iis seculis nunquam audita, quibus Romani cinctu utebantur. ¶ Alii Cinctutos intelligunt bellicosos, quasi ad militiam accinctos: sicut contrà Discinctos, molles & imbelles. Prior tamen interpretatio Horatii loco magis videtur convenire.

Cīngŭlum, n. s. Hominis cinctorium dicitur, & propriè mulierum. [חֲגוֹרָה *chaghorâh* *ζώνη*. Gall. *Ceinture*. Ital. *Cintolo, cintura*. Germ. Ein gürtel. Belg. Eenen Gordel oft riem. Hisp. *Cinta de la muger*. Pol. *Pas* Vng. ö Ang. *A girdle*.] Varro 4. de lingua Latina: Cinctus & Cingulum à cingendo: alterum viris, alterum mulieribus attributum Festus: Cingulo nova nupta præcingebatur, quod vir in lecto solvebat. ¶ In cœlo quoque Cingula dicuntur, quæ & zonæ. Cicero in Somnio Scip. Cernis autem terram eandem, quasi quibusdam redimitam & circundatam cingulis. ¶ Quandoque pro anulo ponitur, quod digitum cingit.

Cīngŭlă, læ, f. p. qua cinguntur jumenta. [עֲבוֹת *habóth*. *ζῶμα*. Gall. *Ceinture pour ceindre les bestes*. Ital. *Cigna*. Germ. Gurt der thieren. Hisp. *Cincha del albarda*. Pol. *Poprag*. Vng. *Heueder*. Ang. *A girdle or bande to bind beastes with*.] Ovid. de Remed. Et nova velocem cingula lædat equum.

Cingrĭæ, Tibiæ dicebantur, quæ licet breviores essent, subtilioribus tamen modis insonabant. [Pol. *Fletnia*. Vng. *Vékony fzaju trombita, tarogato fip*.]

Cĭnĭs, cineris, ab antiquo nominativo Ciner. hodie masculi. gen. olim etiam fœminini. [אֵפֶר *épher* דֶּשֶׁן *déschen*. *σποδός*. Gall. *Cendre*. Ital. *Cenere*. Ger. Esch. Hisp. *Ceniza*. Pol. *Popiol'*. Vng. *Hamu*. Ang. *Ashe*.] Pulvis in quem materia usta resolvitur. Statius lib. 3. Thebaid. -veteris quum regia Cadmi Fulmineum in cinerem montis Iunonis iniquæ Consedit. Idem 10. Aeneid. Non satius cineres patriæ insedisse supremos? Idem 6. Aeneid. Postquam collapsi cineres, & flamma quievit. ¶ Sumitur & pro manibus & reliquiis funerum, sive memoria. Cicero 3. in Verrem: Homo importunissimè, cur tantam injuriam P. Annio mortuo fecisti? cur hunc dolorem cineri ejus atque ossibus insusisti? Virgil. 4. Aeneid. Nec patris Anchisæ cineres, manésve revelli. ¶ Antiqui hoc nomen etiàm fœminino genere efferebant. Calvus apud Nonium: Quum jam fulva cinis fueris. ¶ Minxisse in patrios cineres, olim dicebatur, qui intemperiis ageretur, cuique cuncta cederent infeliciter, acsi monumentum patris violasset. Horat. in arte poëtica. ¶ Ne cinerem vitans, in prunas incidas, *μὴ πῦρ φεύγων, εἰς ἀνθρακιὰν κατατρέχῃς*. Nec sic defugias malum hoc aut illud, ut in aliud longè majus incurras.

Cĭnĕrācĕŭs, a, um, Cineris colorem referens. [אֵפֹר *amúts*. *σποδοειδής*. Gall *Cendreux*. Ital. *Di color di cenere*. Germ. Eschfarb. Hisp. *Cosa de ceniza*. Pol *Popielaty*. Vng. *Hamus fzinü*. Ang. *Ashie or gray coloured*.] Plin. libro 33: Terra est alias rufa, alias cineracea.

Cĭnĕrĕŭs, a, um, [Pol. *Szari*. Ang. *Gray as ashes*.] Quod è cinere est, vel quod cinerem refert colorem.

Cĭnĕrārĭŭs; Qui calamistros, ut inquit Varro libro 4, quibus in cinere calefactis capilli ornari solebant, administrabat. M. Cato, ut autor est Sosipater libro 1. cum esse in originibus scripsit, qui unguenta ex cinere composita, quibus multeres capillum ungitabant, ut ruthior esset crinis, confingebat. Catul Nunc tuum cinerarius Tondet os: miser, ah miser. Concubinæ nuces da.

Cĭnĕrĭcĭŭs, a, um: ut, Panis cinericius. [*ἐγκρυφίας ἄρτος*. Pol. *Pan zek w popielie vpieczoni*. Vng. *Hamuas, hamuba fzolt*. Ang. *Gray bread and ashie coloured*.] qui coctus est sub cinere.

Cĭnĕ făcĭo, cinefacis, cinefacere, In cinerem reduco. [שָׁרַף *dischschén*. *κατάκαιω*, *πυρόω*.] A' quo Cinefactus, a, um, In cinerem dissolutus. [*πυρωθείς*. Gall. *Reduit ou mis en cendre*. Ital. *Ridotto in cenere incenerito*. German. Zu eschen gemacht. Hispan. *Hecho ceniza*. Polon. *Obracam w popiol'*. Vngar. *Hamuá porrá teszöm, l'öggé porrá teszöm*. Ang. *To mak ashes of any thing*.] ¶ Figuratio est (inquit Nonius) ut, Tepefactum, & Labefactum. Lucil. lib. 3: At nos horrifico cinefactum te propè busto Insatiabiliter deflebimus.

Cĭnĭflōnēs, m. t. qui & Cinerarii dicti sunt, Qui calamistris in cinere calefactis capillos crispabant. [Pol. *Wl'osiostroiowie*. Vng. *Fodoritot hajuk*. Ang. *Frizlers of heare*.] Horatius: Custodes lectica, ciniflones, paraliti. *οἱ τῶν κολαμίδα κατοδίζοντες, ἢ ἐπὶ τῇ τροδῇ ἱερακάνοντες*.

Cinĭra, nomen est oleris, cui inditum videtur nomen à cinere: quoniam huic herbæ id genus stercorationis est aptissimum, plura in hortis. Col. lib. 11. cap. 3.

Cinnăbărī, sive Cinnabarim, *κινάβαρι*. Plinius libro 33. capite 7. saniem putavit esse draconis elisi elephantorum morientium pondere, permisto animalis utriusque sanguine. Quod tamen falsum esse, manifestius est, quàm ut debeat refelli. Dioscorides à minio diversum esse ostendit, quòd Cinnabari ex Libya, minium ex Hispania afferretur: quid tamen re vera esset, non indicavit. Huc tantùm testatur, ram exiguam ejus copiam afferri solere, ut vix variandis in pictura lineis pictoribus sufficeret. Quod autem hodie *Cinnabrium* vocant, ex sulphure & argento vivo simul ustis conficitur. [Germ. Cinnober.]

Cinnămōmum, n. s. Frutex duorum cubitorum altitudine amplissimus, palmiq; minimus, quatuor digitorum crassitudinis, statim à terra sex digitis furculosus, aridò similis, quum viret non odoratus, folio origani, siccitate gaudens, sterilior imbre, ceu diræ naturæ. Gignitur in planis, sed densissimis in vepribus rubisq;, difficilis collectu. Plura apud Plinium libro 12. capite 19. Theophrastum libro 9. capite 47. Genera ejus plura esse, inquit Dioscorid. libro 1. patrium sibi nomen vendicantia.

dicantia. Præfertur tamen Mosyllion, quod Casiæ, cui Mosyliti nomen est, aliquam refert effigiem. Plura loco citato. Malumus enim hæc ex fontibus ipsis petas, nec nos librum immensum gravemus. Barbaris tamen Corollarium, quoniam rem ferè omnem in compendio explicat, adscripsimus. Cinnamomum in partes quinque concidunt: præcipua bonitas tenuissimis ad longitudinem palmi, paulóve amplioribus, secunda proximis breviore mensura. Vtilissimæ, quæ radicem antecedunt, quoniam ibi minimum corticis, in quo summa gratiæ, quà de causa præferuntur cacumina, ubi plurimus cortex. Ipse frutex duorum cubitorum altitudine amplissimus, palmiq; minimus, quatuor digitorum crassitudinis. Statim à terra sex digitis, surculosus, aridо similis, quum viret, non odoratus, folio origani, siccitate gaudens, sterilior imbre, ceu contraria cæteris natura. Gignitur quidem in planis, sed densissimis in vepribus rubisque, difficilis collectu. Verior sententia est, nasci in Aethiopia, Troglodytis connubio permixta: non ut Herodotus, quo situ Liber pater educatus esset, ex inviis rupibus aviumque nidis, peti, & privatim Phœnicis: neque ut alii, in Arabia. Igitur mercantes illi à conterminis vergunt per maria vasta ratibus, sine gubernaculo, sine remis ac velis, sed hyberno per brumam, Euris tùm maximè flantibus. Primus hic portus Gebanitarum Ocila, sive Acila, ut Strabo, Ptolemæus Ocelis. Produntur vix quinto anno reverti mercatores, & interire multos. Contrà revehunt vitrea, & ænea, vestes, fibulas, cum armillis ac monilibus. Ipsum lignum in fastidio est propter Origani, acrimoniam. Xylocinnamomum vocatur. Pretium in libras 20. Quidam Cinnami (nam & Cinnamum dicitur) duo genera tradidêre, candidum, nigricansque. Et quondam præferebatur candidum. Nunc contrà, nigrum commendatius, autore Plinio: atque varium etiam præferunt candido, certissimo argumento, si sit scabrum, atque ut invicem tritum contumaciter ferietur & inhorrescat. Improbatur molle in primis, aut cui albicat cortex. Ius ejus à Gebanitarum rege solo proficiscitur. Is, edicto mercatu vendit. Pretio quondam fuêre in libras denariorum mille. Auctum id parte dimidia est, incensis (ut ferunt) sylvis ira barbarorum: aut etiam fortè fortuna, quoniam Austri tam ardentes ibi afflare solent, ut æstatibus sylvas accendant. Coronæ veteribus fiebant ex Cinnamomo, interrasili auro inclusæ. Radicem ejus magni ponderis aureæ pateræ impositam vidisse, Plin. meminit, ex qua guttæ editæ, annis omnibus in grana durabantur, Pseudocinnamomum, Gal. Cinnamomidam quoq; appellari scribit.

Cinnămōmum, [קִנָּמוֹן *kinnamón. κινναμωμον.* Germ. Zimmetrinden. Pol. *Cynamon.* Vng. *Fa héy.*] Frutex est in Aethiopia Troglodytis contermina, humilis & surculosus, duorum cubitorum altitudine, omnem in cortice dotem habens: nam lignum ejus, quod Xylocinnamomum vocant, propter quandam origani acrimoniam in fastidio est. ¶ Cinnamomum etiam hodie in officinis nomen retinet: Vulgus à quadam canalium figura *Canellam* appellat. Vide plura de hoc apud Plinium libro 12. capite 19.

Cīnnămum, penult. correpta, *κίνναμον*, Frutex, sive arbuscula nascens apud Gebanitas, in finibus Troglodytarum, præstantissimum exudans odoramentum, quod & ipsum Cinnamum dicitur. Vide Plinium libro duodecimo, capite decimo nono. Ovidius 3. Fastor. Cinnama tum primùm captivaq; thura dedisti.

Cinnaris, f. t. [Pol. *Wl'oski ofet.*] Herba est, autore Plinio, quæ cervis adversus venenata pabula est remedio. Plinius libro octavo, capite septimo: Cervus herba cinnare venenatis pabulis resistit.

Cīnnus, per duplex n, Est plurimarum rerum, præsertim liquidarum, commistio: nam ab aliquibus potionis genus ex multis liquoribus confectum putatur, quod *κυκεῶνα* Græci appellant. [Gall. *Entortillement de cheueux, ou meslange de plusieurs choses.* Ital. *Vna mescolanza ò mesculio di più cose.* Germ. Ein vermischung von vielerley dingen. Hisp. *Mescla ò composicion de cosas diuersas.* Pol. *Mieszanina rożmaitich rzeczy.* Vng. *Össue elegyitöt ital, vagy bor.* Ang. *The rolling together of the heare in plaites, or mingling of many thinges.*] Cicer. de Orat. Cinnus utriusque particeps, vel utriusque, si verum quærimus, expers. Et eleganter Picus Mirandula ad Angel. Pol. Tu ita utrunq; imples, ut utrum magis, haud satis constet, qui & Græcam, & nostram Minervam pulchrè amplectaris, quasi cinnus utriusque linguæ: ut quæ insitiua sit, quæ genuina, non facilè discerni possit.

Cinnilĭgium, n. s. quo nova nupta præcingebatur.

Cinnomyron, unguentum liliorum.

Cio, cis, civi, citum, vide CIEO.

Ciperium, (quod hîc corruptè legebatur) Vide CYPERŌS.

Cippŭs, Columnam significat, quæ cum inscriptione ad conservandam rei alicujus memoriam soleat erigi: [צִיּוּן *tsiiún* תְּמוּרָה *tamrúr* גַּל *ghál. σήλη.* Germ. Ein creutz/ hand/ hauffenstein auff dem weg/ oder die knöpff in einem holtz an esten dor bäwmen gemacht/ die den weg zeigen. Pol. *Slup na iaka pamiatke postawiony.* Vng. *Emlekozetre fol áſot oſzlop, kop orſo kw'.* Ang. *A litle hill or mark called a barrow or geall.*] cujusmodi etiam in defunctorum monumentis erigi consueverunt. Horatius 1. Serm. Sat. 8: Hoc miseræ plebi stabat commune sepulchrum, Pantolabo scurræ, Nomentanoq; nepoti. Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agrum Hic dabat: hæredes monumentum ne sequeretur. ¶ Cippus item instrumentum erat ligneum, quo servorum & captivorum pedes colligabantur.

Circă, Præpositio est accusativo serviens casui, Iuxta, circum. [עַל *hál* סָבִיב *sabéb. κύκλῳ.* Gall. *Enuiron, pres.* Ital. *Intorno.* Ger. Bey oder vmb / in ringe weiß. Belg Outrent. Hisp. *En derredor.* Pol. *Około.* Vng. *Kornyw'le, mellette.* Ang. *About, or nigh by.*] Cicer. de Lege agrar. contra Rullum: Quum Rullus Capuam & urbes circa Capuam occuparit. Idem 3. in Verr. Ajebat multa sibi opus esse, multa canibus suis, quos circa se haberet. ¶ Ponitur & pro Circiter, ut tempus denotet. Plinius libro 8. capite 18: Neq; amplius, quàm circa eum mensem visantur. ¶ Invenitur etiam adverbialiter positum, & sine casu. Cicer. ad Atticum libro secundo: Nostram ambulationem, & Laconicum, caq; quæ circa sint, velim, quum poteris, invisas. ¶ Hinc fiunt composita, Quocirca, & Circuncirca: de quibus suis locis.

Circān ĕă. Avis dicitur, quæ volando circuitum facit. Festus.

Circæă, f. p. *κιρκαία*, Herbâ est strichno sativo similis, flore nigro & pusillo, semine milii magnitudine, nascente in quibusdam corniculis, radice semipedali. Autor est Plinius libro 27. capite 8. ¶ Fuerunt qui eandem crederent cum Circæo, quod tamen falsum esse ex utriusque descriptione facilè deprehenditur.

Circæ̆um, n. s. Herba quæ & Mandragora dicitur. [Germ. Alraunen. Pol. *Pokrzyk.* Vng. *Kerek helyδn valo tátók.*] Vide Plin. lib. 25 cap. 13.

Circēnsēs ludi, vel Circenses, sine adjectione, Certaminis curulis genus erat, in honorem Consiliorum dei institutum: *ἱπποδρομία*, ita dictum, quòd in circo perageretur, non autem ab ensibus (ut Servius nugatur) in circuitu dispositis. Livius: Tum primùm circo, qui nunc maximus dicitur, designatus est locus, divisa loca Patribus, Equitibusq; urbis, ut spectacula sibi quisq; faceret. Virgil. 8. Aeneid. Nec procul hinc Romam, & captas sine more Sabinas Consessu cavæ, magnis Circensibus actis Addiderat. ¶ Circensium ludorum, septem erant curricula solennia. Gellius lib. 3. cap. 10, ex Varrone. ¶ Circense tomentum dicitur quod fit ex summitatibus palustriũ arundinum mollibus, lanæ similibus. Mart. libro 14: Tomentum concila palus circense vocatur: Hæc pro Lingonico, stramina pauper emit.

Circērŭs, penultima producta, Navis Asiana prægrandis, ut inquit Nonius. Plautus in Stich. Quum percunctor portitores, ecquæ navis venerit ex Asia negant venisse. Conspicatus sum interim circerum, quo ego meliorem non vidisse censeo.

Circĭnŭs, penultima corrept. m. s. Instrumentum quo circuli vertendo designantur. [מְחוּגָה *mechughah*. ἀλφάριτης. Gall. *Compas.* Ital. *Sesto, compasso.* Germ. Ein Circkel. Hisp. *El compas.* Pol. *Cirkiel.* Vng. *Czirkalom.* Ang. *A paire of compasse.*] Plinius libro 2. capite 15: Omnia autem hæc constant ratione circini semper indubitata.

Circĭnō, as, penultima correptâ, Rotundum facio: [חוּג *chúgh. κυκλόω.* Gall. *Circuir, estendre en rond, tourner à l'entour, faire vn cercle auec le compas.* Ital. *Ritundare, compassare, circuire.* Germ. Circkeln. Belg. Rond maken. Hisp. *Rodear ò compassar con compas.* Pol. *Cirkluie, okrągam.* Vng. *Czirkalmozom, meg kerekitöm gömbölitöm.* Ang. *To turne round about, to measure with a compasse.*] vel Circino circulum facio. Plin. lib. 16. cap. 38: Cætera mensarum genera fissis arboribus circinantur in pulpam. ¶ Significat etiam Circumire: ut Circinnare auras apud Ovid. 2. Metam. Sic super Actæas agilis Cillenius arces Inclinat cursus, & easdem circinat auras.

Circĭnātĭo, onis, verbale, f. t. [חוּג *chúgh. κυκλαγωγή, κυκλύκλωσις.* Gall. *Entourement, enuironnement, tour, circuition de compas.* Ital. *Circuitione, circuito.* Germ. Ein circkelung oder vmbgang des circkels. Hisp. *Rodeo, obra de rodear ò compassar.* Pol. *Okrążenie.* Vng. *Czirkalmozás.* Ang. *A turning round about, measuring with a cõpasse.*] Plin. & Bud. ut, Circinatio Solis.

Circĭnātō, adverbium, [סָבִיב *sabib. γυρωδῶς, κυκληδόν.* Gall. *En rond, tournoyant en roud.* Ital. *Circondatamente.* Germ. In circkels weiß. Hispan. *En rodeo, en corillo.* Polon. Wkrąg. Vngar. *Czirkalmossan, kerekön.* Ang. *By round turning, in maner of a compasse.*] Plinius.

Circĭtĕr, à Circa fit, Idemque significat: & refertur modò ad tempus. [עַל *hal* סְבִיבוֹת *sabibóth. περὶ, ἀμφὶ, κύκλῳ.* Gallic. *Enuiron, pres*

en tuniren. Ital. *Intorno.* German. Vmb/ herumb. Hiſpan. *Cerca, poco mas ò poco menos.* Pol. *Obl'o.* Vng. *Vgymint, felé.* Ang. *About.*] Plaut. in Moſt. Redito huc circiter meridiem. Cæſar 1. bell. Gall. Ita dies circiter quindecim iter fecerunt. Cicero ad Attic. Nos circiter calendas aut in Formiano erimus, aut in Pompejano. Modò ad numerum. Saluſt. in Catil. Sed ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis inſtructa. Modò ad locum. Plaut. in Ciſtel. Loca hæc circiter excidit mihi. ¶ Circitet adverbium. Cic. ad Attic. Verùm hæc in Arpinati ad fextum circiter Idus Majas non defleamus. Caſſius Hemina: Lapidem fuiſſe quadratum circiter in media arce junctum.

Cĭrcĭtĕr, ad tempus ſolum pertinere Priſcianus exiſtimavit. Contrà Valla (quod verius eſt, nec latuit etiam interpretes noſtros) ad numerum frequentiùs refert. Adrian. Card. de Offic. ord. libro ſexto, & Specul. de Diſput. & Alleg. §. quarto.

Cĭrcĭtēs, pen. corr. Circuli ex ære facti, teſte Feſto. Eſt & genus oleæ apud Columellam lib. 5. cap. 7.

Circĭus, Ventus nulli violentia inferior: ſic dictus, quòd omnia turbet, ac circumvertat. Hic peculiaris eſt Galliæ Narbonenſis: de quo Gellius; Galli ventum ex ſua terra flantem, quem Cæviſſimum patiuntur, *Circium* appellant à turbitem, quem Cæviſſimum patiuntur, *Circium* appellant à turbine, opinor, ejus ac vertigine. Lucan. ſolus ſua littora turbat Circius, & tuta prohibet ſtatione Monœchi. Ventus Circius, quum loquare, buccam implet: armatum hominem, & plauſtrum oneratum percellit. Cato Cercium, non Circium appellat. ¶ Eſt item Circius Tauri montis pars apud Plinium libro 5. capite 27.

Cĭrcĭtōrēs, Vide CIRGVITORES.

Circōs, *κίρκος*, Avis eſt ex Accipitrum genere, altero pede clauda, proſperrimi augurii in nuptialibus negotiis, & re pecuaria. Autor Plinius lib. 10. cap. 8. Vide infrà CIRCVS.

Circŭĕo, ablato m, vel Circumeo, Circundo, eo circum. [סבב *ſabáb.* *περίειμι.* Gall. *Aller à l'entour, enuironner, circuir, tourmoyer.* Ital. *Andare intorno.* German. Ringe weiß vmbgehen. Belg. Omgaen/rontom gaen. Hiſp. *Andar ò cercar, en derredor.* Pol. *Obchodze, wkol'o.* Vn. *Korw'lôm*, ker*ô*g*ô*m. An. *To go about, to compaſſe, to enuironne.*] Cicero Attic. libro 4: Antonii conſilia narrabat illum circuire veteranos. Rectiùs ſcribitur per m: quæ tamen inter pronuntiandum elidtur. Vide CIRCVMEO.

Cĭrcŭĭtŏr, Circuitio, Circuitus, Vide CIRCVMEO.

Cĭrcŭlātŏr, Circulo, Circulus, Vide CIRCVS.

Cĭrcum, præpoſitio: [עַל *hal* סביב *ſabîb.* *περί.* Gall. *A l'entour, autour.* Ital. *Intorno.* German. Vmb/ herumb. Belg. Rontom. Hiſp. *En derredor.* Pol. Wkol'o. Vng. *Körwl.* An. *About.*] Plaut. in Moſt. Redito huc circiter meridiem. Cæſar 1. bell. Gall. Ita dies circiter quindecim iter fecerunt. Cicero ad Attic. Nos circiter calendas aut in Formiano erimus, aut in Pompejano. Modò ad numerum. Saluſt. in Catil. Sed ex omni copia circiter pars quarta erat militaribus armis inſtructa. Modò ad locum. Plaut. in Ciſtel. Loca hæc circiter excidit mihi. ¶ Circitet adverbium. Cic. ad Attic. Verùm hæc in Arpinati ad fextum circiter Idus Majas non defleamus. Caſſius Hemina: Lapidem fuiſſe quadratum circiter in media arce junctum.

Cĭrcŭmăgĕro, as, act. p. [*περιχαννύω*, *περιχάννυμι.* Gall. *Aſſembler autour, amonceler à l'entour.* Ital. *Adunare, amuchiare.* Ger. Vmbſchütten/ vmbſchannen / zu ringe herumb verboſſwercken. Hiſp. *Amontonar en derredor.* Pol. Okopuie, obſipuie, oſtancuie. Vn. *Környwl tôltôm.* An. *To heape or caſt a heape about.*] Plinius lib. 19. cap. 5: Terra minuta, ſimoque circumaggeratas reſiſtere frigori radices.

Cĭrcŭmăgo, gis, ſignificat circunduco. [חוג *chágh* *περιάγω*, *περιάγομαι.* Gall. *Mettre autour, tournoyer cà & là, faire tourner en rond.* Ita. *Menare intorno, in volta, d'ogni intorno.* Ger. Vmbtreiben. Bel. Omtreyden. Hiſp. *Traer en cerco.* Pol. Wkol'o ogantam. Vn. *Kwrnyw'l vonſzom*, *kwrnyw'l viſzôm.* An. *To driue or turne about.*] Liv. 1. ab Vrbe: Prius penè quàm Romulus, quique cum eo equites erant, circũagerent frænis equos, terga vertunt. Plin. lib. 2. cap. 3: Circumagitur orbis vigintiquatuor horarum ſpatio. Apuleius: Nudumque hominem circumagens omnibus oſtendebat. ¶ Interdum inſequor, fugo. *ἐλαύνω.* Curtius: Nec vulneratum, & ferè ſeminecem circumagere deſiterunt. ¶ Inde Circumactus verbale, Converſio: ſive motus in gyrum: *περιαγωγή.* Plinius: In ponte prætenui duabus capellis obviis è diverſo, circumactum anguſtiæ non caperent, nec reciprocationem longitudo.

Cĭrcŭmāctĭo, [*περιαγωγή*, *περίοδος* Pol. *Obtoczenie.* Vn. *Környwl hordozás.*] Gellius lib. 17. cap. 20: *Εὐθύμημα*, crebrum, & coruſcum, & connexum, brevibusque & rotundis numeris, cum quadam æquabili circumactione devinctum.

Cĭrcŭmāmbŭlo, as, Circumeo, circundo. [*περιέρχομαι.* Gall. *Aller ou cheminer à l'entour.* Ital. *Andare ò caminare intorno.* Germ. Herumb wanderen. Hiſpan. *Andar ò ir en derredor.* Pol. *Obchodzę.* Vn. *Környwl iárom.* An. *To go or walke about.*] Paul. in l. Poſſideri. in prin. ff. de acquirn. poſſeſſ. Vt qui fundum poſſidere velit, omnes glebas ejus circumambuler.

Cĭrcŭmāro, as, are, act. p. Arando circundo. [*περιαρόω.* Gall. *Labourer autour, arer tout à l'entour.* Ital. *Arare, lauorare intorno il terreno.* Germ. Vmbher eren. Hiſpan. *Labrar la tierra en derredor.* Pol. Wkol'o orze. Vn. *Környwl szántom.* An. *To plough, till or ere about.*] Plin. lib. 18. cap. 3: Quantum quis uno die plurimum circumaruiſſet.

Cĭrcŭmāſpĭcĭo, cis, act. t. [*περιεκβλέπομαι.* Gallic. *Regarder tous à l'entour, ietter ſa veuë de coſté & d'autre.* Ital. *Guardar' intorno.* Germ. Hin vnd her ſehen/ zu ringe herumb anſchawen. Hiſp. *Mirar en derredor.* Pol. Wkol'o ſzie oglednie. Vn. *Környwl nizôk, ſzôm, felsk.* An. *To look about, to caſt his ſight hither and thither.*] Plin. lib. 8. cap. 33: Nec pupillæ motu, ſed totius oculi verſatione circumaſpicit.

Cĭrcŭncellĭōnēs, Dicti ſunt, qui circum cellas vagantur. [*ἀλήτης.* Pol. *Tuclacze.*] Solent enim ire hac atque illac, nuſquam habentes ſedes.

Cĭrcŭncīdo, dis, act. t. Circum, vel per circulum incido & amputo, demo, reſeco. [פרע *mal.* *περικόπτω.* Gallic. *Couper tour entour, cerner.* Ital. *Tagliare intorno.* German. Zu rings vmb beſchneiden/ vmbhawen. Bel. Beſnyden. Hiſ. *Cortar en derredor.* Pol. *Obrzezanie, obrzezuie, wkol'o obrzinam.* Vng. *Környw'l metélôm.* An. *To cutt about.*] Columell. libro 3: Ejuſdem ſpatii corticem circuncidito, & materiem delibrato. ¶ Circuncidere vinum, pro eo quod eſt, vini uſu intercidere. Celſus libro 4. cap. 20: Deinde ubi ad ſe redit, circuncidendum vinum eſt in totum annum. Idem libro 6. cap. 9: In dentium autem dolore, qui ipſe quoque magnis tormentis annumerari poteſt, vinum ex toto circuncidendum eſt. Id eſt, vinum omnino non eſt bibendum. ¶ Circuncido abſolutè poſitum. Cic. 5. de Finibus: Quæ ſit ſcientia atque ars agricolarum, quæ circuncidat, amputet, erigat.

Cĭrcŭncīſus, participium, reſectus, amputatus. [מול *mul.* *περιτμηθείς*, *περικοπείς*, *ἀπότομος.* Gall. *Circoncis, coupé tout entour.* Ital. *Circonciſo ò tagliato di intorno.* Germ. Vmbhawen/ beſchnitten. Hiſp. *Cortado en derredor, circuncidado.* Pol. Obrzezany, obrzezety. Vn. *Környwl metéltetett.* An. *Circonciſed, cut about.*] Plinius lib. 14. cap. 19: Quod circunciſis vinaceis profluxerit. Cicero 2. de Finibus: Vt ſapiens ſolùm amputata, circuncifaque inanitate, & errore, naturæ finibus contentus.

Cĭrcŭncīdāneus, a, um, *περικοπεύς*, *ἀπότομος*: ut, Vinum circuncidaneum, quòd ſcilicet poſtremò exprimitur vinaceis, ubi fluere deſierint, circunquaque acciſis. [ὁ ἀπὸ πρέσας οἶνος, ἤγουν ὁ μετὰ τὸν πρῶτον τῶν σταφυλῶν ἀπὸ λίθου βίαν ἐκπιεσθεὶς οἶνος. Gal. *Vin de preſſe.* Ital. *Vino di torcolo.* Ger. Der Nachtruck. Hiſpan. *Elagapite.* Polon. *Poſtiednie praſſowanie winna.*] Cato cap. 23: Tortivum muſtum circuncidaneum ſuo cuique dolio dividito, additoque pariter.

Cĭrcŭncīsĭtĭus, a, um, ut, Circuncifitium vinum, idem quod circuncidaneum. Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 54: Quum deſiit ſub prelo fluere, quidam circuncidunt extrema, & rurſus premunt: & rurſus quum expreſſum, circuncifitium appellant: ac ſeorſum quod expreſſum eſt ſervant, quod reſipit ferrum.

Cĭrcŭncīſĕ, adverb. [*πάντομως.* Pol. *Krotko.* Vng *Környwl metélue.*] Sueton. de Clar. Rhet. Tunc ne uſquequaque ſcholaſticus exiſtimaretur, circunciſè, ac fordidè, & tantummodo trivialibus verbis egit, verùm rarius.

Cĭrcŭncīsĭo, onis, f. t. [מולה *milâh.* *περιτομή*, *περικοπή.* Gallic. *Circonciſion, rongneure & coupeure tout à l'entour.* Ital. *Circunciſura, taglio fatto tutto intorno.* Germ. Vmbhawung/ beſchneidung. Hiſp. *Aquella cortadura en cerco.* Pol. *Obrzezanie, obciecie.* Vng. *Környwl metélkedés.* Ang. *Circonciſion, cutting about.*] Lactant. lib. 4. cap. 17: Sed iræ atque invidiæ ſuæ alias cauſas præferebant, quòd circunciſionem vacuè faceret.

Cĭrcŭncīsūra, ræ, f. p. *περιτομή.* Inciſio in orbem facta. Plin. lib. 16. cap. 40: Stantesque à circuncifura ſiccatæ fideliores.

Cĭrcŭncĭngo, gis, act. t. Circũdo. [*περιζώννυμι*, *περιδέω.* Gal. *Ceindre tout à l'entour.* Ital. *Circondare, cingere intorno.* German. Zu rings vmbgeben. Hiſp. *Cenuir en cerco.* Pol. *Obtaczam, obſtepuie tewſtacz.* Vn. *Környwl ſzoritom.* An. *To compaſſe or girde about.*] Sil.

lib. 10: Ceu fera quæ telis circuncingentibus ultrò Assilit in ferrum, & per vulnera colligit hostem.

Circūncircā, compositum ex duabus præpositionibus, Ab omni parte: [סביב סביב *sabîb sabîb.* ἀμφί, περί. Gall. *Decà & delà, de toutes parts, tout à l'entour, de tous costez.* Ital. *D'intorno.* Ger. Vmb vnd vmb / allenthalben. Bel: Rontom / overal. Hisp. *Cercar ò en derredor.* Pol. *Ze wszjad.* Vng. *Körös környw'l.* Ang. *Round about, on all partes.*] ut, Circuncirca prospicere. Plaut. in Aulul. Occepit ibi scalpturire ungulis Circuncirca.

Circūnclūdo, dis, circunclusi, circunclusum, Vnde claudo, constringo. [περικλάω. Gallic. *Enclorre, enfermer de tous costez, entourer.* Ital. *Serraré tutto intorno, chienere da tutti i lati.* Germ. Allenthalben beschliessen. Hispan. *Cerrar, encerrar in cerco.* Polon. *Zawieram, zewszjad obtaczam.* Vngar. *Bé rekesitöm, bé keritöm.* Ang. *To incloſe or shut in.*] Plinius libro 18. cap. 35: Si nubes solem circuncludant. Cæsar 6. bell. Gall. Hæc studiosè acquisita ab labris argento circuncludunt, atque amplissimis epulis pro poculis utuntur. Loquitur de cornubus Vrotum: Cic. in Catil 5: Num inficiari potes, te illo ipso die meis præsidiis, meâ diligentiâ circunclusum, commovere te contra Rempub. non potuisse?

Circūncŏlo, lis, circuncolui, circuncultum, act. t. Circum hábito. [περιοικέω. Gal. *Demeurer & habiter es enuirons de quelque lieu.* Ital. *Habitare intorno.* Ger. Herumb wohnen. Belg. Omwoonen. Hisp. *Morar cercar algun lugar.* Pol. *Wkol'o mieszkam, wokrag mieszkam.* Vng. *Körös környw'l lakom.* Ang. *To dwell about or nigh by.*] Liv. 1. bel. Maced. Is timor omnes, qui circuncolunt Bœben paludem, relictis urbibus, montes coëgit petere. Vlpian. l. j. ff. de flumin. Flumen à rivo magnitudine discernendum est, aut æstimatione circuncolentium, &c.

Circūncŏlumnium, Locus est circunquaquè porticus habens, ut saltem à tribus lateribus, qualia fieri in monasteriis solent: [περιστύλιον. Pol. *Kruſganek.* Vn. *Oszlopos keröngö.*]

Circūncūlcārĕ, act p. Circuncirca conculcare. [κυλλω καταπατεω. Gall. *Fouller aux pieds tout entour.* Ital. *Calcáre intorno.* Germ. Zu rings vmbher zertretten. Hisp. *Hollar, acocear ò pisar en derredor.* Pol. *Wkol'o odeptnie.* Vng. *Környw'l tapodni, nyomodni.* Ang. *To tread or trample about.*] Colum. lib. 5 cap. 6: Sin minus terra subacta, operiamus', & circunculcemus ipsum seminis codicem. Ibidem: Ac diligenter circunculcari.

Circūncūrro, is, n. t. Discurro, huc illuc curro. [περιτρέχω. Gal. *Courir cà & là, courir à l'entour.* Ital. *Correre intorno.* Germ. Vmblauffen. Hispan. *Correr en cerco.* Pol. *Obiegam.* Vn. *Környw'l futok.* Ang. *To runne about or hither and thither.*] Quintil. lib. 2. cap. 12: Hanc autem, quam nos materiam vocamus, id est, res subjectas, quidám modò infinitam, modò non propriâ Rhetorices esse dixerunt, eamque artem circuncurrentem vocaverunt, quod in omni materia doceret.

Circūncursŏ, as, are, n. p. frequentativum à Circuncurro. [περιδίω, περιέχομαι. Gall. *Courir de tous costez cà & là.* Ital. *Correre quà & là di intorno.* Germ. Vmbher lauffen / hin vnd her rennen. Hispan. *Correr en cerco y de todas partes.* Polon. *Obiezdzam, czesto obiegam.* Vng. *Kwrnyw'l futosok.* Ang. *To runne often to and frome.*] Terent. Heaut. Hac; illac circuncursa: inveniendum est tamen Argentum. Plaut. Rud. Omnia jam circuncursavi, atque in latebris omnibus Perreptavi quærere conservam.

Circūndo, act. p. Cingo, sepio, circunvallo, circumligo, &c. [סבב *sabab* הקיף *hikkiph.* περιδάπτω, περιλαμβάνω. Gall. *Enuironner, circuir.* Ital. *Circundare, attormare.* Germ. Vmbgeben. Bel. Omringen. Hisp. *Cercar y rodear.* Pol. *Obtaczuie okolicznie, okrajam.* Vng. *Környw'l veszöm.* An. *To compaſſe, to enuironne.*] Circundo, & circumeo, περίειμι, inter se differunt: quoniam dicimus, Hercules circuivit terram, non circundedit: & Anulus circundat digitum, non circumit. Circuitus nomen utrunque complectitur. Cic. Cat. Vallo & fossa circundedi. Plaut. in Asin. Circundato me brachiis, meumque collum circumplecte. Cæsar 3. bell. Civ. Octavius quinis castris oppidum circundedit.

Circūndātŭs, participium. [סבב *musab* מקף *mukkáph.* περιλημμένος. Gall. *Enuironné, enclos, entouré.* Ital. *Circundato.* Germ. Der vmbgeben ist. Hisp. *Cercado.* Pol. *Okrażony, obstapiony, obleżony.* Vn. *Környw'l vétetett.* An. *Compaſſed, enuironned.*] Cic. in Catil. Tectis omnibus subjectos propè jam ignes, circundatosque restinximus. Horat. Serm. 1. Satyr. 2: Ad talos stola demissa, & circundata palla Plurima. Armis circundatus: id est, armatus. Virgil. 9. Aeneid. Celsus lib. 8. cap. 10: Quinto die idem faciendum fomentaque circundare.

Circūndŏlo, as, are, act. p. Est circunquaque dolare, seu polire. [περιπελεκίζω, περιξέω. Gall. *Doler de tous costez.* Ital. *Polir intorno.* Ger Vmbhobeln / vmb vnd vmb glatt machen. Hisp. *Dolar en derredor.* Pol. *Ogladzam obheblwam.* Vng *Körös környw'l meggyalulom.* An. *To ſquare timber.*] Plin. lib. 16. cap. 32: Sed maximè mirum, Antandri platanus etiam circundolatis lateribus restibulis sponte facta.

Circūndūco, cis, penult. prod. In orbem duco, huc & illuc duco. [חג *chágh.* περιάγω. Gall. *Mener à l'entour.* Ital. *Menare intorno.* German. Herumb führen. Hispan. *Traer en derredor.* Pol. Wkol'o obwodzę. Vn. *Környwl viszöm, környw'l hordozom.* An. *To leade about.*] Plaut. Aliquos mitte, circunducere exercitum. Cic. 2. Phil. Casilinum coloniam deduxisti, quò erat paucis annis antè deducta, ut vexillum videres, & aratrum circunduceres. Liv. 8. ab Vrbe: Placuit inde jam majore conatu, animoque, ab unius expugnatione urbis, ad perdomandum Latium victorem circunducere exercitum. ¶ Circunducere apud Iureconsultos metaphoricè pro abolere; & abrogare accipitur. Paul: l. acta. ff. de re judic. Acta apud se habita si partes consentiant; potest jubere judex ea die circunduci, nisi vel negotium, vel lis terminata est. Vlp. l. Et post edictum ff. de jud. Quòd si is, qui edictum peremptorium impetravit, absit die cognitionis, tunc circunducendum erit edictum peremptorium. ¶ Circunducere aliquem per dolos, est decipere. παραχρούω. Plaut. Pseud. Per sycophantiam, atque per doctos dolos Eam circunducam lepidulè. ¶ Circunducere argento. Idem Plautus: Te velle amantem argento circunducere. Idem Bacch. Quadringentis philippeis filius me & Chrysalus, circunduxerunt. ¶ Circunducere diem, transigere. Suetonius in Nerone: Reliquam diei partem per organa hydraulica novi & ignoti generis circunduxit.

Circūndūctĭo, f. t. Deceptio. παραχάραγμα. Plaut. Capt. Nec pueri suppositio, nec argenti circunductio.

Circūndūctŭs, us, m. q. [περιαγωγή. Pol. *Okrażenie.* Vn. *Környw'l hordozás.* An. *Leading about.*] Circumactus. Macrobius Comment. lib. 2. cap. 1: Ex ipso enim circunductu orbium sonum nasci necesse est.

Circŭmĕo, is, it; n. q. Ambio. [סבב *sabáb* הקיף *hikkiph* חוה *chamáh.* περιέρχομαι. Gal. *Aller à l'entour, enuironner, circuir, tourneyer.* Ital. *Andare intorno.* Ger. Vmbher gehen / zu rings vmb gehen. Hisp. *Andar, cercar èn derredor.* Pol. *Obchodę.* Vng. *Környwl iárok.* An. *To go about.*] Liv. 1. ab Vrbe: Sed & ipse Romulus circumibat, docebatque, patrum id superbia factum, qui connubia vicinis negassent. Prædia circumire. Cic. pro Cecin.

Circŭĭtŭs, particip. penult. corrept. Circunductus. [סבוב *musáb* מקף *mukkáph.* ὁ περιαχθεὶς, περιελημμένος. Vn. *Keröngö, kerönges.*] Senec. in Med. Orbem circuitis cornibus alligat. Id est, circunductis, & totum globum cingentibus.

Circŭĭtŭs, us; ui, m. q. Nomen verbale. [חוג *chugh* סבב *mesáb.* περίοδος. Gall. *Tour, circuit, enuironnement.* Ital. *Circuito.* Germ. Vmbgang. Hispan. *El cerco ò obra de cercar assi.* Pol. *Obchod, ganek.* Vng. *Körönggö.* Ang. *Circuite, compaſſing.*] Cic. 2. de Nat. deor. Circuitus enim Solis orbium quinque diebus LX, & CCC quarta ferè diei parte addita, conversionem conficiunt annuam. Celsus lib. 3. cap. 5: Sed tertianarum quartanarumque, quarum & certus circuitus est, & finis integer est. Quint. lib. 1. cap. 10: Ergo etiam id fieri potest, ut majore circuitu minor loci amplitudo claudatur.

Circŭmĭtĭo, vel Circuitio, verbale, f. t. [סבוב *mesáb.* περίοδος, κύκλωσις. German. Vmbgang / das herumb gehen. Polon. *Obeiscie.* Vng. *Keröngés, kerw'les.* Ang. *Going about, compaſſing.*] Liv. 3. ab Vrbe: Circuitio, ac cura Aedilium plebis erat: ad eos summa rerum, ac majestas Consularis imperii venerat. Terent. Andr. Ita apertè ipsam rem modò loquutus, nihil circuitione usus es. Cicer. 2. de Divin. Ergo hic circuitione quadam deos tollens, certè non dubitat divinationem tollere.

Circŭĭtōres, sive circitores, utrunque enim reperitur, publici urbis custodes & vigiles, [περίπολοι ἀγόρας. Ger. Die etwas zuverkauffen vmbtragen. Pol. *Stroże.* Vng. *Varas őrök, czirkálo strássa, vigyázo.* An. *Watches, pedlers.*] Hi à triumviris, aut à præfecto urbis constitui solebant, ut urbē noctu circumirent, & ad cavendā incendia & arcendos fures. Dicuntur & circitores ab Vlpiano in l. quicūque. de institor. action. quibus linearii, vel vestiarii linteū aut vestē dant circunferendā aut distrahendā.

Circŭmĕquĭto, as, are; Equo circumeo. [περιππεύω. Gall. *Chenaucher tout à l'entour.* Ital. *Caualcar intorno.* German. Vmbreiten. Hispan. *Caualgar en cerco.* Polon. *Obiezdzam.* Vng. *Környw'l lovaglok szágutok.* Ang. *To ride about.*] Livius lib. 10. ab Vrbe: Ne quam occultam in fraudem incautus rueret, duas turmas sociorum Latini nominis circumequitare mœnia, atque explorare omnia jubet. Idem 9. bel. Pun. Cum equitibus Numidis circumequitabat urbem.

Circŭmĕrrārĕ, [Pol. *Tul'ac sie.* Vng. *Körös, környw'l budosni.* Ang. *To wauer hither and thither.*] Seneca Controversiarum lib. 2. in 1: Neque turba lateri circumerrat.

Circŭmfĕro, pen. corr. act. Circumporto, circunduco, circungesto. [περιφέω. Gal. *Porter decà & delà.* Ita. *Portare intorno.* Ger. Herumb tragen / hin vnd her tragen. Bel Omdragen. Hisp. *Traer en derredor.* Pol. *Wkol'o nosze.* Vn. *Környw'l hordozom.* An. *To beare or bring about.*] Salustius: Fuēre item ea tempestate, qui dicerent Catilinam, oratione habita, quum ad jusjurandum populares

pulares conſtitos ſceleris ſui ädigeret, humani corporis ſanguine vinum permiſtum pateris circuntuliſſe. ¶ Per tranſlationem ponitur pro luſtrare, ſeu purgare. Virg. lib. 6: Idem terſos ſocios pura circuntulit unda, Spargens, rore levi. Nam luſtratio à circunlatione dicta eſt, vel cæde, vel victima.

Cīrcūnfĕrēntĭă, æ, f. p. [περιφόρεια. Pol. *Okrazenie.* Vng. *Körvyik, korw'let.* An. *Compaſſing, bringing about.*] Apuleius Florivor. lib. 4: Nec lacunarium refulgentia, nec ſedilium circunferentia.

Circūnfirmārĕ, Circunſepire, circunquaque munire. [חמה *ſamách* סך *ſach.* περιφράττειν. Gallic. *Affermir de toutes parts, munir tout entour, fortifier de tous coſtez.* Ital. *Fermare intorno, fortificare.* German. Zu ringe vmb oder allenthalben bewaren / beveſtigen. Hiſpan. *Cerrar in cerco, fortalecer.* Polon. *Ogrodzic, omurowac.* Vng. *Mind körvül rekeszt öm, meg erösitöm.* Ang. *To hedge and mak ſtrenthe on all partes.*] Colum. lib. 4. cap. 17: Nam ubi magna vis & incurſus eſt pluviarum, procellarumque, ubi frequentibus aquis vitis labefactatur; ubi præcipitibus clivis velut pendens plurima præſidia deſiderat: ibi quaſi quadrato circunfirmanda eſt agmine.

Cīrcūnflecto, ctis, circunflexi, circunflexum, act. t. In gyrum flecto. [כטן *chapháph.* περιστρέφω. Gal. *Tourner & retourner, faire tourner en rond, flechir à coſté.* Ital. *Piegare intorno.* Germ. Herumb biegen. Hiſ. *Doblegar ò inclinar en derredor.* Pol. *Obracam.* Vng. *Meg teröngetöm.* An. *To bowe or turne about.*] Virgil. 5. Aeneid. Conſtituit ſignum nautis pater unde reverti Scirent, & longos ubi circunflectere curſus.

Cīrcūnflexĭo, f. t. περίκαμψις, Circunflexus. [Pol. *Wkol'o ogiecie.* Vng. *Környw'l tekerites, teröngetés.* Ang. *Bowing about.*] Macrobius Comment. libro 1. cap. 21: Zodiacum ita lacteus circulus, obliquè circunflexionis occurſu ambiendo amplectitur.

Cīrcūnflexŭs, participp. Vndique flexus. [כטון *chaphúph.* Ang. *Bowed or broght about.*] ¶ Inde Accentus circunflexus, περισπωμένη, ex acuto & gravi factus.

Cīrcūnflexŭs, us, ui, m. q. nomen. [περίκαμψις. Gallic. *Retour, flechiſſement de tous coſtez, repliement à l'entour.* Ital. *Repiegamento en cerchi.* German. Ein Vmbbiegung. Hiſpan. *Volverſe de todas partes.* Pol. *Oggiecie.* Vng. *Meg teröngetés, hay togatás.* An. *Bowing or turning about.*] Plin. lib. 8. cap. 11: Vt & ipſos circunflexu facili ambiant. Idem lib. 2. cap. 1: Cujus circunflexu reguntur cuncta.

Circūnflo, as, are, act. p. Vndique afflo. [περιπνέω. Gall. *Souffler de toutes parts.* Ital. *Solfiare intorno.* Germ. Vmb vnd vmb anblaſen. Hiſp. *Soplar en derredor.* Pol. Wkol'o dme. Vng. *Mindön felö fuok.* An. *To blow vpon on all partes.*] Cicer. 5. Verr. Sic eſt hic ordo quaſi propòſitus atque editus in altum, ut ab omnibus ventis invidiæ circunflari poſſe videatur. Circunſtantibus Auſtris. Statius lib. 11: Theb.

Cīrcūnfluĭo, n. t. Abundo. [נהר *nahár.* περιρρέω. Gall. *Abonder.* Ital. *Abondare.* German. Die völle oder vberfluß haben. Belg. Overvloeren. Hiſp. *Abundar y ſer copioſo.* Pol. *Miec doſtatek, nazbit.* Vng. *Környw'l folyok, bw'ublkedöm.* Ang. *To abonde, to flowe or runne about.*] Cic. in Læl. Et circunfluere omnibus bonis, copiis, atque in omni rerum abundantia vivere. ¶ Propriè tamen Circunfluere eſt circum aliquid fluere, decurrere. [περιρρέω. Gal. *Couler entour, aborder de toutes parts.* Ital. *Scorrere intorno.* Ger. Vmbfleſſen / vmbrinnen. Bel. Rontom vloeyen. Hiſp. *Correr lo liquido en derredor.*] Plin. Id oppidum circunfluit amnis. ¶ Interdum Concurrere, convenire, συρρέω. Idem: Poſtquam variæ undique gentes circunflexêre.

Cīrcūnfluēns, [περιρρέων. Pol. *Wkol'o cziekaci.* Vng. *Környw'l folyo.*] participium: ut Circunfluens amnis oppidum. Cic. pro Mur. Circunfluente colonorum Aretinorum exercitu. Idem de Amic. Circunfluens omnibus copiis. Idem ad Att. Ille noſter amicus ſemper in laude verſatus, circunfluens gloriat

Circūnfluŭs, a, um, Quod circunfluit. [περίρρους. Gall. *Allant & courant tout autour, abordant de toutes parts.* Ital. *Che va fuori di intorno.* Germ. Das vmbfleuſt oder vmbrinnet. Hiſp. *Coſa que corre en derredor.* Pol. *Wkol'o cziekacy.* Vn. *Környw'l folyo.* Ang. *That floweth or runneth about.*] Ovid. 15. Metamorph. Scinditur in geminas partes circunfluus amnis. Plin. lib. 2. cap. 66: Tellus medio ambitu præcincta circunfluo mari. ¶ Item in paſſiva ſignificatione: Inſula circunflua, quam aqua circunfluit. Ovid. 15. Metamorph. Vnde Coronidem circunflua Tyberidis alti Inſula Romuleæ ſacris arceſſerit urbis.

Cīrcūnfŏrāněă domus, Apud Apuleiũ, pro ea quæ mobilis & ambulatoria eſt, facilis ad circunferẽdum. περιφέροντες οἶκοι.

Cīrcūnfŏrānēæ hoſtiæ, Dicuntur non tàm quæ circum fora, quàm quæ circum agros & urbeis in ambarvali ſacrificio circunferuntur: à circunferendo dictæ.

Cīrcūnfŏrānī, ſeu Circunforanei, m. ſ. Qui circa fora crebrò verſari ſolent, quales nugatores, impoſtoresque, qui ſucis & ſtrophis captant quæſtum. [ἀγύρτης. Gall. *Qui hante les marchez & lieux publiques.* Ital. *Ciarattani.* German. Auffſchwetffer / der auff allen Marcten iſt / Haũ m allen Gaſſen / Landfahrer. Belg. Omloopertens / Landtloopers. Hiſp. *Los que andán per los mercados.* Pol. *Tul'acze po iarmarkach, metlarze.* Vn. *Kuritolo tſelisapó.* An. *That haunteth the merkat places.*] Cic. pro Cluent. Tum repentè Aconitanum quendam C. Clodium pharmacopolam circunforaneum, qui caſu tum veniſſet, aggreditur. Hieronym. Garrulum neſcio quem rumigerulum, circunforaneum. ¶ Aes circunforaneum, quod argentarii, qui circa forum Romæ habitabant tractare ſolebant. Cicero Attic. lib. 1: Tuſculanum & Pompejanum valde me delectant, niſi quòd me ære, non Corinthio, ſed hoc circunforaneo obruerunt. Hoc eſt, ære alieno, quod ſcenori ſumpſi ab argentariis.

Circunfŏdĭo, fodis, In gyrum fodio [περιορύσσω. Gall. *Fouir à l'entour.* Ital. *Cauar intorno.* Germ. Vmbgraben. Hiſpan. *Cauar ò horadar en derredor.* Pol. Okopuie. Vng. Körvyw'l ásom, körvyw'l árkolom. An. *To delue about.*] Plin. lib. 17. cap. 18: Circunfodi autem omnibus annis in ſolſtitio duum cubitorum, ſcrobe bipedali altitudine.

Cīrcūnfōſsŏr, verbale, m. t. [περικαπής, ὁ ἐν κυκλῳ ὀρύσσων. Gal. *Celui qui foult à l'entour.* Ital. *Chi cana di intorno.* Ger. Vmbgraber. Hiſp. *Cauator en derredor.* Pol. Okopacz. Vn. Körvyw'l áſo, árkolo, arok ajo. Ang. *He that delueth about.*] Plin. lib. 17. cap. 26: Aut circunfoſſor injurioſo actu verberabit.

Circūnfōſſurā, ræ, [περικαφή, περιόρυξις. Gall. *Fouiſſure, ou fouiſſement à l'entour.* Ital. *Canatura di intorno.* Germ. Vmbgrabung. Hiſ. *Canadura en derredor.* Ang. *Deluing about.*] Plinius ibidem: Cupreſſus aſpernatur circunfoſſuram.

Cīrcūnfŏro, as, [περιτρυπάω. Gallic. *Percer tout à l'entour, faire trous à l'entour.* Ital. *Forare, pertuſare di intorno.* German. Vmbboren / durchboren / zerboren. Hiſp. *Horadar en derredor.* Pol. *Przewiertuie, przepicham.* Vng. *Környwl furdalom.* Ang. *To perce and bore about.*] Plinius libro 17. cap. 27: Stipite ab ima parte circunforato.

Circūnfrĭco [περιτρίβω. Gall. *Frotter tout entour.* Ital. *Fregare intorno.* Ger. Vmb vnd vmb treiben. Hiſp. *Fregar en derredor.* Pol. *Oskrobuie, odrapiam.* Vn. *Környw'l vakarom.* Ang. *To rubbe about.*] Cato cap. 26: Privas ſcopulas in dolia facito habeas illi rei, quæ is labra doliorum circunfrices.

Cīrcūnfŭlgĕo, ges, n. ſ. [περιφαίνομαι. Gal. *Reluire & reſplendir tout autour.* Ital. *Splendere intorno.* German. Vmbſchinen / vmbleuchten. Hiſpan. *Reſplandecer en derredor.* Pol. Wkol'o ſwiece. Vng. *Környw'l feinlöm.* Ang. *To ſhine or gliſter round about.*] Plinius lib. 2. cap. 37: Hominum quoque capita veſpertinis horis magno præſagio circunfulgent.

Circūnfundo, dis, act. t. Circuncirca fundo, circumdo. [περιχέω. Gall. *Eſpandre à l'entour, enuironner d'humeur, arroſer tout à l'entour.* Ital. *Spargere intorno.* Germ. Zu ring vmbgieſſen vmbſchutten. Hiſpan. *Derramar o rociar en derredor.* Pol. Vn. *Környwl öttöm, töltöm.* An. *To ſprinkle or powre about or vpon.*] Cic. 2. de Nat. deor. Terram autem eſſe undique circunfundi, quam craſſiſſimus circunfundat aër. Ibidem: Principio autem terræ ſita in media parte mundi, circunfuſa undique eſt hac animabili, ſpiritualique natura, cui nomen eſt aër.

Cīrcūnfūsĭo, nis, [περίχυσις. Pol. Wkolo oblanie. Vng. *Környwl töltés, öntés.* An. *Sprinkling or powring about.*] Iulius Firmicus Matheſeos lib. 2: Cœlum cujus eſt rotunda formatio, quòd terras, maria, cæteraque intra ſeſe omnia ignei ſpiritus circunfuſione complectitur.

Circūngĕlātŭs, participp. [περιπεπηγώς. Gall. *Glacé & gelé tout entour.* Ital. *Gelato intorno.* German. Vmb vnd vmb gefroren. Hiſp. *Elado en cerco.* Polon. *Obmarzl'i.* Vng. *Környwl fa[illegible]* Ang. *Frized and congealed round about.*] Plin. li. 13. cap. 13. Sed qui circungelatus videri poſſit.

Circūngĕmo, mis, n. t. [περιστενάζομαι. Gall. *Geindre ou gemir à l'entour.* Ital. *Gemere intorno.* Germ. Vmbher ſeufftzen. Hiſpan. *Gemir en derredor.* Pol. Okol'otchne. Vng. *Környw'l nyögök.* Ang. *To mourne about.*] Horat. Epod. 16: Nec veſpertinus circungemit urſus ovile.

Circūngeſtārĕ, Circunferre. [περιφέρειν. Gall. *Porter par tout.* Ital. *Portare quà & là, per tutto.* Ger. Vmbher tragẽ oder leytzen. Hiſp. *Traer por todas partes.* Pol. Wkol'o noſze. Vn. *Környwl hordozöm.* Ang. *To beare about.*] Cic. ad Qu. fratrem lib. 1. Nam eam quoque epiſtolam T. Catienus circungeſtabat.

Circūnglŏbo, as, act. p. [περιστροφάω. Gallic. *Amaſſer, amonceler & entortiller entour.* Ital. *Ingomare, ammuchiare.* German. Zu ring vmb an ein Kugel oder Knuppel machen. Hiſpan. *De manar ò redondear o amontonar en derredor.* Polon. *Obmarzam.* Vn. *Környwl gömblyegetöm.* An. *To gather about in heapes or plumpes.*] Plin. lib. 9. cap. 47: Adeoque nihil non gignitur in mari, ut cauponarum etiam æſtiva animalia, pernici moleſtia ſaltu, aut quæ capillus maximè celat, exiſtant: & circunglobata eſcæ ſæpè extrahantur.

Cīrcūnjăcĕo,

Circūnjăcĕo, ces, cui, ĭ. ſ. In circuitu jaceo. [περικεῖμαι. Gal. *Eſtre ſitué & aſsis à l'entour.* Ital. *Giacere intorno.* Ger. Vmbligen. Bel. Omliggen. Hiſ. *Lacer en cerco.* Pol. Okol'o leże. Vn. Kŏrnyw'l fekſzŏm. An. *To lie about.*] Liv. Nam & Lycaonia, & Phrygia utraque Piſidia omnis, & Cherſoneſus, quæque circunjacent Europæ, in veſtra ſunt poteſtate.

Circūnjĭcĭo, cis, jeci, jectum, à Iacio compoſitum, act. t. Circundo, circumcingo. [περιτάσσω. Gall. *Ietter tout entour, eſpandre de toutes pars.* Ital. *Gettare intorno.* Ger. Zu ring herumb werffen. Belg. Rontom worpen. Hiſp. *Echar en derredor.* Pol. Obrzucżam. Vng. Kŏrnyw'l veſzŏm, kŏrnyw'l vetŏm. Ang. *To caſt about.*] Livius 3. bell. Maced. Poſtquam lævo latere nudato, circunjicere haſtas in venientem, ex tranſverſo hoſtem conati ſunt: ¶ Circunjicere vallum, apud eundem, pro circunædificare. Et Circumjicere ambitu extrema cœli. Cic. de Vniv. Extremitatem cœli à ſuprema regione rotundo ambitu circunjecit: hoc eſt, circumamplexus eſt.

Circūnjēctŭs, a, um, pro Circundatus: [περιτεθλιμμένος. Pol. *Obtożoni.* Vng. Kŏrnyw'l veſel.] ut Circunjecta urbi loco, Livius. Cic. Extremitas mundi à ſuprema regione rotundo ambitu circunjecta.

Circūnjēctŭs, us, m. q. [περίθλη, περίπλοκή. Gall. *Entourement, enuironnement.* Ital. *Il gittare atorno.* Germ. Vmbtreib. Hiſpan. *Enchámiento en derredor.* Pol. Okreſżenie. Vng. Kŏrnywl vetés, hanyás. Ang. *Compaſſing, enuironning.*] Cic. de Nat. deor. Qui terram tenero circunjectu amplectitur.

Circūnlămbo, bis, act. t. [περιλάχω. Gall. *Lecher tout entour.* Ital. *Leccare intorno.* Germ. Vmbtlecken. Hiſp. *Lamer à lamber en derredor.* Pol. Wkol'o lyże. Vng. Kŏrnyw'l nyalom. Ang. *To licke about.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sed ſuprà dictis capillamenti tenuitate: cæteris ad circunlambenda ora.

Circūnlĭgo, circunligas, [περιδέω. Gal. *Lier tout entour.* Ital. *Ligare intorno.* Ger. Vmbbinden. Hiſpan. *Atar en derredor.* Pol. Obwiezuie. Vng. Kŏrnyw'l kŏtŏm. Ang. *To bind or knitt about.*] Plin. lib. 17. cap. 10: Proderit toto ceſpite circunligari. Liv. 1. bell. Punic. Id ſicut in pilo quadratum ſtuppa circunligabant, linebantque pice. Cic. 2. de Divin. De ipſo Roſcio poteſt illud quidem eſſe falſum, ut circunligatus fuerit angui:

Circūnlĭnĭo, linis, livi, linitum, act. q. Circum ungo, vel frico, aut aliquid leviter digito, aut aliquo inſtrumento alicui rei circuminduco, & molliter ac lenitĕr circum imprimo. [περιχρίω. Gall. *Oindre tout entour.* Ital. *Ongere intornio.* Germ. Vmb vnd vmb anſalben oder beſtreichen. Belg. Omſmeren. Hiſp. *Vntar en derredor.* Pol. *Obmazuie.* Vng. Kŏrnyw'l kenŏm. Ang. *To ouerſmere round about.*] Plin. lib. 8: Nec pictura, in qua nihil circunlinitum eſt, eminet.

Circūnlĭno, in præterito circunlivi, vel circunlevi, & circunlini, Eſt circuncirca leniter induco. [περιχρίω. Pol. *Obmauie.* Vng. Kŏrnyw'l máżlom, kenŏgetŏm. Ang. *To ouerſmere.*] Plinius: Circunlini alvearia fimo bibulo utiliſſimum.

Circūnlĭtĭo, onis, f. t. Actus ipſe circunliniendi. [Pol. *Obmażanie.* Vng. Kŏrnyw'l mázolás, kenŏgetés. Ang. *Ouerſmering.*] In picturis item circunlitiones dicebantur, ſupremæ operis expolitiones: quemadmodum etiam hodie in uſu eſt, ut tabulæ jam perfectæ juniperi gummi illinantur, κονιάματα. Plin. libro 53. cap. 11: Hic eſt Nicias, de quo dicebat Praxiteles, interrogatus, quæ maximè opera probaret ſua in marmoribus: Qui Nicias manum admoviſſet: tantum circunlitioni ejus tribuebat.

Circūnlŏquūtĭo, περίφρασις, figura eſt, quum pluribus verbis, id quod uno, aut certè paucioribus dici poteſt, explicatur. Vt ad requiſita naturæ dixit Saluſt. Voluptatum ſeminarium & libidinis officina, apud Cyprianum de ratione Circunciſionis.

Circūnlŭo, luis, lui, n. t. Circunfluo. [περιλύζω. Gall. *Lauer & mouiller tout entour.* Ital. *Scorrere intorno.* Germ. Zu ring vmb entrinnen/ anwallen. Hiſpan. *Correr lo liquido en derredor.* Pol. Wkol'o cżekacz omiwam. Vng. Kŏrnew'l folyok. Ang. *To waſh and weet about.*] Liv. 5. bell. Punic. Quo in peninſulæ modum pars major circunluitur.

Circūnlŭvĭo, onis, verbale, f. t. [περιλυσμὸς, περίλυσις. Pol. Okrażenie woda. Vng. Kŏrnywl folyás. Ang. *A flowing about of waters.*] Eſt, quum partĕ alicujus agri rapidus amnis in alveum ſuum impulerit, & in modum inſulæ circunvolverit: quæ ipſo jure vicinioris erit. Valla. Cicer. 1. de Orat. Gentilitatũ, agnationum, alluvionum, circunluvionum, &c. Circumluvium jus prædiorum eſt, inquit Feſtus.

Circūmmĭtto, act. t. [περιπέμπω. Gallic. *Enuoyer par tout ou de tous coſtez.* Ital. *Mandare intorno.* German. Vmbher ſchicken. Belg. Rontom ſeynden. Hiſpan. *Embiar en derredor.* Pol. *Obſelam.* Vn. Kŏrnyw'l botſátom. An. *To ſend through out all partes.*] Liv. 4. ab Vrbe: Veiens multitudine abundans, qui inter dimicationem caſtra Romana aggrederentur, poſt montes circummiſit. Idem 2. ab Vrbe: Vincebatque auxilio loci paucitas, ni jugo circummiſſus Veiens, in verticem collis evaſiſſet.

Circūmmĭttĕrĕ, [περιπέμπειν. Vng. Kŏrnyw'l botſátani.] Cæſar lib. 7: Legiones in omnes partes circummittuntur.

Circūmmŭlcĕrĕ, Molli attactu circunlĕvĭtă abblandiri. [περιψηλαφᾶν. Gallic. *Attoucher doucement de tous coſtez, & quaſi amignoter.* Italic. *Luſingare intorno.* German. Vmbſtreichlen. Hiſpan. *Halagar en derredor.* Polon. *Ogl'askiwac.* Vng. Kŏrnyw'l torŏlgetni, enyhitení. Ang. *To touche ſoſtelie ón all partés; to flatter.*] Plin. lib. 28. cap. 3: Ex qua familia legatus Hexagon nomine à Conſulibus Romæ in dolium ſerpentium conjectus, experimenti cauſa, circummulcentibus linguis miraculum præbuit.

Circūmmūnĭo, act. q. Circunſepio, circunroboro. [πρὸ ſach. περιφράττω. Gallic. *Fortifier ou munir de toutes pars.* Ital. *Fortificare intorno.* Germ. Zu rings vmb bewaren oder beveſtigen. Bel. Rontom tuynen/ rontom ſtercken. Hiſp. *Fortalecer en derredor.* Pol. *Oggradzam, obſypuie.* Vn. Kŏrnyw'l rekeſzŏm, mind kŏrwl meg erŏſitŏm. An. *To fortifie on all partes.*] Colum. lib. 3: Priuſquam pomarium conſtituas; quàm magnum voles, circummunito macerie aut foſſa, ita ut non ſolùm pecori, ſed nec homini tranſitus ſit. Plaut. Capt. In vinclis cuſtodiisque circummuniti ſumus.

Circūmmūnītĭo, verbale, f. t. [περίφραγμα. Pol. Wkolo ogrodżenie. Vn. Kŏrŏs kŏrnyw'l ſzalo meg erŏſités.] Cæſar: Id ne fieri poſſet, obſidione, oppidique circummunitione fiebat.

Circūmnāſcŏr, d. t. [περιφύομαι. Gall. *Naiſtre entour, nàſquir ou croiſtre à l'entour.* Ital. *Naſcere intorno.* Ger. Herumbwachſen. Hiſp. *Nacer en derredor.* Pol. Wkol'o roſte. Vn. Kŏrnyw'l termŏk. An. *To growe or to be borne about.*] Plin. lib. 2. cap. 103: Lacus Sinnaus in Aſia circumnaſcente abſinthio inficitur.

Circūmōbrŭĕrĕ, act. t. [περικαλύπτω. Gallic. *Couurir de toutes pars, enueloper & cacher du tout en quelque choſe.* Ital. *Coprire di terra intorno.* German. Allenthalb vberfallen vnd bedecken mit Erdtrich. Hiſpan. *Enterrar ò amegar en derredor.* Polon. *Ze wſzad obſipuie.* Vn. Kŏrnyw'l buritani. An. *To couer round about or to ouerwhelme.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Confert alterna folia circumobruere.

Circūmpādānŭs, a, um, Qui habitat in circuitu Padi. [Ital. *Chi habita intorno el Po.* Vn. Pádus kŏrnyw'l lakók] Liv. 1. bel. Pun. Conſiſtere juſſis militibus Italiam oſtentat, ſubjectoſque Alpinis montibus circumpadanos campos. Plin. lib. 14. cap. 20: Liguriæ maximè, circumpadanisque muſtis utilitas.

Circūmpāngo, [περιφυτεύω. Gall. *Ficher & attacher entour, faire tenir & herdre à l'entour.* Ital. *Figere in terra di intorno.* Ger. Vmbſtecken. Hiſp. *Plantar en derredor.* Pol. *Obtikam.* Vn. Kŏrnyw'l gyakdoſom. An. *To faſten or bend about, to cauſe to ſtike to.*] Plin. lib. 17. cap. 13: Ramis terra circumpactis.

Circūmpăvĭo, vis, Circumpavire, [περικροτίζω. Gall. *Dreſſer & applanir en frappant tout entour.* Ital. *Battere, percuotere di intorno.* Germ. Herumb ſchlahen. Hiſpan. *Piſonear en derredor.* Pol. Otaſtuie, obkl'adam. Vn. Kŏrnyw'l wŏgetŏm. An. *To make plane or paue about.*]

Circūmpēdēs, pĕdis, com. t. Idem qui & A pedibus dicuntur. [οἱ περὶ τοὺς πόδας, οἱ παραστάται. Gallic. *Seruiteurs qui ſont à l'entour, de leur maiſtre, qui luy aſsiſtent.* Ital. *Seruitori di tauola.* German. Diener ſo auff jhre Herren warten wo ſie hin gehen. Hiſpan. *Moco deſpuelas.* Polon. *Sługa wſtawnie za panem chodzący.* Vn. *Aſztalnok, vduarlo ſzolga.* An. *Seruãdes readie to aſsiſt thair maiſtres.*] Cicer. 3. in Verr. Servos artifices pupilli quum haberet domi, circumpedes autem homines formoſos & literatos, ſuos eſſe dicebat.

Circūmplĕctŏr, ctĕris, d. t. [περιπλέκω. Gallic. *Embraſſer tout entour, enuironner.* Ital. *Abbracciare intorno.* German. Vmbgreiffen/ vmbfaſſen. Hiſpan. *Abracar en derredor.* Pol. *Obl'apiam, obĳmam.* Vng. *Atal ŏlelŏm.* An. *To embrace round about, to enuironne.*] Cicer. de Vniver. Vndique eſt eos circumplexus. Plin. lib. 13. cap. 10: Tam vaſtis arboribus, ut terni nequirent circumplecti.

Circūmplĕxŭs, us, m. q. Nomen. [περιπλοκή. Gall. *Embraſſement, entourement, enuironnemẽt.* Ita. *Abbracciamento, circundatione.* Ger. Vmbfahung/ vmbgebung. Hiſp. *Rodeamiento.* Pol. *Obl'apienie.* Vn. *Altal ŏlelés.* An. *Embracing.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Lacertæ, ut ea quæ ſine pedibus ſunt, circumplexu venerem novere.

Circūmplĭco, as, pen. cor. Circunnecto. [περιπλέκω. Gall. *Enueloper tout entour, entortiller.* Ital. *Auoluppare di intorno; intortigliarè.* Ger. Vmbwicklen. Hiſp. *Plegär en derredor.* Pol. *Obtwicam, obtaczam.* Vn. Kŏrnyw'l tekerŏdŏm. An. *To folde or windē ãbóut.*] Cic. 1. de Divinat. Experrecta nutrix animadvertit puerũ dormientem circumplicatum ſerpentis amplexu.

Circūmpōno, nis, [περιτίθημι. Gall. *Mettre entour.* Ital. *Mettere intorno.* Germ. Vmbſetzen/ vmbtlegen. Hiſp. *Poner en derredor.* Pol. Okladam. Vng. Kŏrnyw'l teſzem. Ang. *To put about.*] Horat. 2. Serm.

rat. 2. Serm. Sat. 4: Primus & inveni piper album cum sale nigro Increatum, puris circumposuisse catillis.

Circumpōtātio, onis, verbale à Circumpoto, quum pocula de manu in manum traduntur, & in circuitum redeunt. [ἐγκυκλοποσία. Pol. Wkol'o pycźie. Vn. Rendszerént valo ivás, polhár kerwlés. Ang. Drinking about.] Cicer. 2. de Legib. Hæc præterea sunt in legibus de unctura, quibus servilis unctura tollitur, omnisque circumpotatio.

Circūnrādo, dis, act. 1. Abrado, in circuitum rado. [περιψάω. Gallic. Racler tout entour, ratisser à l'entour. Ital. Radere intorno. Germ. Vmbschaben. Hispan. Raer ò arrebatar en derredor. Pol. Oskrobuie. Vng. Környw'l nyirôm. Ang. To shaue about, or to scrape about.] Plinius libro 17. cap. 26: Veluti detractio sanguinis circunrasi corticis. Colum. libro 4. cap. 29: Hujus traducis si non est facultas, tum detractum viti quàm recentissimum eligitur sarmentum, & leviter circunrasum.

Circūnrētĭo, tis, act. 4. Impedio, & implico, involvo. [περιπλέκω. Gall. Entourer & enueloper comme d'vn rez. Ital. Inuiluppare intorno, impedire. German. Mit einem Garn vmbgeben. Hispan. Embolver en derredor, empachar ò embaracar. Polon. Obſtawiam ſiecią. Vng. Hâlo kötelezôm, kornyw'l hálolom. Ang. To intangle or falter in nets round about.] Lucr. lib. 5: Circunretit enim jus, atque injuria quemque, Vnde etiam exorta est, ad eum plerunque revertit. Cicer. 7. in Verrem: Num ego tibi ullam salutem, ullum perfugium putem, quum tete implicatum severitate judicum, circunretitum frequentia populi Romani esse videam?

Circūnrōdo, dis, penult. prod. Arrodo. [περιδρόσομαι, περιτρώγω. Gall. Ronger tout entour. Ital. Rodere intorno. Ger. Vmbnagen. Hisp. Roer en derredor. Pol. Okrśuie. Vng. Környw'l rágom. An. To gnaw about.] Plinius lib. 32. cap. 12: Polypum hamos apperere, brachiisque complexa, non morsu, nec priùs dimittere, quàm escam circumroserit. ¶ Circunrodere per translationem accipitur pro medicari, & quodammodo ruminare. Cicero ad Attic. lib. 4: Quid quòd iam (dudum enim circunrodo quod devorandum est) subturpicula mihi videbatur esse παλαιόβια. ¶ Item pro detraho, obtrecto. Horat. 1. Epist. Dente Theonino quum circunroditur.

Circūnscālpo, pis, [περιξύω. Gal. Gratter ou grauer entour. Ital. Grattare di intorno. Ger. Vmbkratzen. Hisp. Escaruar ò rascar, esculpir ò raspar. Pol. Odrapuie. Vng. Környw'l ásogatom, vâsom. An. To scrath about.] Plin. lib. 20. cap. 5: Radice ejus circunscalpti dentes dolore liberantur.

Circūnscarĭfico, cas, act. p. [περιεκμύσσω. Gall. Escarifier & enciser ou cemer à l'entour. Ital. Far intorno piccolini tagli in si la persona, accio il sangue ò tristo humore esca. German. Allenthalben schräpffen Hispan. jassar en derredor. Polon. Wkol'o określuse. Vng. Környw'l köppöly ßzôm. Ang. To launce, to open a sore round about.] Plin. lib. 22. cap. 23: Pedum clavos circunscarificatos ferro, mistum ceræ extrahit.

Circūnscindo, dis, act. 1. [περιεκπαρύσσω. Gall. Enciser & couper de toutes parts. Ital. Tagliare da ogni parte. German. Vmbschneiden. Hispan. Cortar ò taiar en derredor. Polon. Obrzęsnie. Vng. Környw'l hasitom, metezôm. Ang. To cutt about.] Liv. 2. ab Vrbe: Quò ferociùs clamitabat, eò infestiùs circunscindere, & spoliare lictor.

Circūnscrĭbo, bis, act. 1. Colligo, comprehendo, definio, determino, concludo. [περιγράφω. Gal. Escrire à l'entour, borner, limiter tout entour. Ital. Circunscriuere. Ger. Zu rings vmbschreiben/ vmbzeilen. Belg. Omschryven. Hispan. Terminar. Pol. Opisuie, określiam. Vng. Környw'l irom, bé foglalom. Ang. To write about, to border and sets marches, to bound.] Cicero 6. Philip. Virgula stantem circunscripsit, jussitque ut responderet, priusquam ex illa circunscriptione exederet. Lactantius: Cujus scientiæ summam breviter circunscribo, ut neque religio ulla sine sapientia sit, nec ulla sine religione probanda sapientia. Columella: Diophanes Bithynus Vticensem totum, Dionysii Pœni Magonis interpretem, per multa diffusum volumina, sex epitomis circumscripsit. Cicero in Paradox. Exilium terribile est illis, quibus circunscriptus est habitandi locus: id est, constitutus. Idem pro Rab. Exiguum nobis vitæ curriculum natura circunscripsit, immensum gloriæ. ¶ Aliquando ponitur pro circunvenio, & decipio. [תּוּתָה pittâh רִמָּה rimmâh. παραγράφομαι. Gall. Deceuoir, circonuenir. Ital. Fraudare, circonuenire. Ger Betriegen. Hisp. Engannar. Pol. Oßukuie, zdradzam. Vng. Meg tsalom. An. To deceiue.] Idem 1. Acad. Alterum est, quod captiosis & fallacibus interrogatiunculis circunscripti & decepti quidam, quum eas dissolvere non possint, desciscunt à veritate. Plin. lib. 7: Vana mortalitas, & ad circunscribendam seipsam ingeniosa.

Circūnscriptē, adverb. Definitè, paucis, breviter. [περιγράφως. Gallic. Briefuement, en certains limites. Ital. Breuemente, con misura. German. Kürtzlich/ mit vmbschreibung. Hispan. Breue y distinctamente. Pol. Krotce, wpisiem. Vng. Bé foglalá's képpen, röuiden. An. Brieflie, shortlie, in measure.] Cic. de Nat. deor. Id qua ratione concludimus, singulasque res diffinimus, circunscripteque complectimur.

Circūnscriptŏr, m. t. Deceptor, fraudator. [ὁ περιγράφων τὴν ἐξαπάτην. Vn. Tsalárd, tsalo.] Iuven. Sat. 15: pupillum ad jura vocantem Circunscriptorem.

Circūnscriptĭo, onis, verbale, f. t. Circuitio, definitio, terminatio. [περιγραφή, ὁροθεσία. Gall. Description du tour, enuironnement. Ital. Misura, limitatione. Germ. Vmbschreibung. Hisp. Medida, termino. Pol. Oppißanie. Vng. Bé foglalás környw'l irás. Ang. Bounding, or going about.] Cic. 5. Tusc. Quum totam terram contueri licebit, ejusque cùm situm, formam, circunscriptionem, tùm & habitabiles regiones. Verborum quadam circunscriptione comprehendere cõcludereque sententiam. Cicer. de Clar. Orat. ¶ Circunscriptio, pro deceptione & fraude. [תַּרְמִית mirmâh. παραγραφή, κλέμμα, ἀπάτη. Gall. Tromperie, surprinse, deception. Ital Inganno, falsità. Germ. Betrug gerey/ beschiß. Hisp. Enganno. Pol. Oßudzenie. An. Deceiuing.] Cic. pro Cluent. Quum omnis ab his fraus, omnes insidiæ, circunscriptionesque adolescentium nascerentur.

Circūnscriptĭŏr, Brevior. [Pol. Zamierzoni. Vn. Rövideb kattintzob, bé foglalab, környw'l irtab. Ang. More brieff.] Plin. epist. lib. 1: Nam in concionibus eadem quæ in orationibus vis est, prolixior tamen, & circunscriptior, & adductior.

Circūnscriptŭs, non videtur, qui usus est jure communi, l. non videtur circunscriptus. C. de integ. rest.

Circūnscriptŭs dolo, dicitur sua facultate lapsus. l. 1. ff. de Minoribus.

Circunsĕco, cas, Circuncido. [περιτέμνω. Gall. Couper tout à l'entour. Ital. Tagliare intorno. Germ. Vmbschneiden oder hawen. Hispan. Cortar en derredor. Pol. Obciaßuie, obrzynam. Vng. Környw'l vágom, metezôm. An. To cutt about.] Colum. lib. 7. cap. 5: Tuberculum cui subest vermiculus, ferro quàm cautissimè circunsecari oportet.

Circunsĕcŭs, adverb. pen. cor. Significat in circuitu, à lateribus. [Pol. Wkrag. Vn. Körö környw'l.] Apul. lib. 5. Quique circunsecus venantur.

Circūnsĕdĕo, des, n. s. & Circunsideo, des, circunsedi, circunsessum, Circundo, obsideo, obsidione cingo. [περικαθῆμαι, πολιορκέω. Gall. Se seoir à l'entour, estre assis autour, assiger, mettre le siege à l'entour. Ital. Assédiare d'ogni intorno. Germ Zu rings herumb sitzen/ vmbligeren. Belg Omringen/ belegghen. Hisp Poner cerco à algun lugar. Pol. Wkrag obsiadam. Vn. Környw'l wlök. Ang. To sit about, to besiege round about.] Cæl. ad Cic. lib. 8: Si mavult Pompeium Brundusii circunsidere. Cic. ad Att. lib. 9: Populi Romani exercitus Cn. Pompeium circunsidet, fossa & vallo septum tenet, fuga prohibet. ¶ Circunsident item, qui assident utrinque alicui. Cic. 4. in Catil. Nec tamen ego sum ille ferreus, qui fratris charissimi atque amantissimi præsentis mœrore non movear, horumque omnium lacrymis à quibus me circunsessam videtis.

Circunsessio, f. t. Obsessio. [περικάθημαι, περικαθέζομαι, περιχαράκωσις. Gall. Aßiegement, aßiette à l'entour. Ital. Aßedio intorno. Ger. Vmbsitzung vmbligerung. Hisp. Cerco de pueblo ò lugar. Pol. Obyzieduenie. Vn. Környw'l wlés, megtzikles. An. Besetting, besieging about.] Cic. 3. Verr. De hujus circunsessionis tuæ cautionibus & culpam in alios transtulisse.

Circunsĕpĭo, pis, act. 4. Circundo, cingo. [περιφράσσω, περιφράττω. Gall. Clorre & enuironner d'vne haye ou d'autre chose pour estre à l'entour. Ital. Fare vna siepe d'intorno, con altro vno tal ragion. Germ. Vmbzeunen, mit einem Zaun vmbgeben. Hisp. Cercar de sóto ò soto en derredor. Pol. Ogradzam, oppl'ocam. Vng. Környw'l rekeßzôm. Ang. To hedge and fortifie about.] Cic. ad August. Sed quoniam cohortibus armatis circunseptus Senatus. Liv. 1. ab Vrbe: Conscius deinde, malè quærendi regni ab seipso adversus se exemplum capi posse, armatis corpus circunsepsit.

Circunsĕro, ris, [περιφυτεύω. Gall. Semer ou planter à l'entour. Ital. Semihare ò piantare d'intorno. Ger. Vmbsäen. Hisp. Sembrar ò plantar en derredor. Pol. Obsiewam. Vng. Környw'l wlsetôm, vetôm. Ang To plant or sawe about.] Plin. lib. 21. cap. 12: At genistas circunseri alveariis gratissimum.

Circūnsīdo, dis, n. t. idem quod circunsedeo, nisi quòd modum quendam habeat conjunctum: ut Circunsidere dicatur, qui se jam ad sedendum componunt, vel qui ipso actu oppidum, vel arcem castris vel exercitu circundant. [Vng. Környw'l wlönis, meg wlôm.] Liv 9. ab Vrbe: Et spe abjecta Satriculæ tuendæ, Philistiam ipsi socios Romanorum, ut parem dolorem hosti redderent, circunsidunt.

Circūnsignārĕ, [περιγραμμοῦν, περιγράφειν. Gall. Marquer à l'entour. Ital. Segnare ò bollare. Ger. Vmbzeichnen Hisp. Sennalar en derredor. Pol. Oznaczam. Vng. Környw'l iegyzôm. An. To mark about.] Columell. lib. de Arbor. cap. 20: Tam duobus digitis quadratis circumsignato, ut medio gemma sit.

Circūnsīsto, is, n. t. Circundo, circunsto. [περιίστημι. Gal. Estre

ronner quelqu'vn, & ſe trouuer aupres de luy pour l'aſſaillir, defendre ou autrement. Ital. *Stare intorno, circundare.* Germ. Vmbſtellen oder vmbgeben. Bel. Rontomſtaen. Hiſpan. *Eſtar en derredor, cercar y rodear.* Pol. *Obſtepuie.* Vn. *Kórnyw'l állok.* An. *To compaſſe or ſtand about one.*] Liv. lib. 1: Centuriones Metium circunſiſtunt. Cæſar: Si quis graviori vulnere accepto deciderat, circunſiſtebant: id eſt, circum aſtabant faventes ei, & tela ab eo arcentes. Virgilius: At feſſi tandem cives infanda furentem Armati circunſiſtunt.

Cīrcūnsīstŏr, [περίστατος. Vn. *Kórnywl állattatom.*] Apuleius lib. de philoſophia: Fortitudo quippe circunſiſtitur hinc audacia, inde timiditate.

Cīrcūnsŏno, as, are, Vndique ſono. [περηχῶ. Gall. *Bruire & retentir de toutes pars, ſonner à l'entour.* Ital. *Sonare d'ogni intorno.* German. Vmb vnd vmb rhönen oder klingen. Hiſpan. *Sonar en derredor.* Polon. Wokrag bſzmie. Vng. *Kórnyw'lzón gók.* Ang. *To ſound round about on all parres.*] Liv 9. bel. Maced. Eos deducere in locum qui circunſonet ululatibus cantuque ſymphoniæ, & cymbalorum, & tympanorum pulſu, ne vox quiritantis, quum per vim ſtuprum inferatur, exaudiri poſſit. Idem 3. ab Vrbe: Iuſſa miles exequitur, clamor hoſtes circunſonat.

Circūnspērgo, [περιπάσσω. Gall. *Eſpandre & eſpartir tout à entour, eſpartir ça & la.* Ital. *Spargere intorno.* Ger. Vmbſprutzen oder ſprengen. Hiſp. *Derramar ò rociar en derredor.* Po. *Obtrząſam.* Vn. *Kórnyw'l hintóm.* Ang. *To ſcatter or ſprinkle about.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Magnis arboribus quaternos modios ſtercoris caprini circunſpergere, &c.

Cīrcunspĭcĭo, cis, act. t. ex Circum & Specio, Omnia oculis luſtro, accuratè conſidero. [περισκοπῶ. Gall. *Regarder à l'entour, prendre garde de tous coſtez.* Ital. *Guardare d'ogni intorno.* Germ. Vmbſehen/zu rings vmbher tugen. Bel. Rontom overſien/ ombeſien. Hiſp. *Mirar en derredor.* Pol. [illegible] Vn. *Kórnyw'l nizélók.* An. *To look about, to behold on all partes.*] Eſtq; Circunſpicio, huc atque illuc oculos verto, & circunfero: omnia oculis colluſtro. Iuſtin. lib. 1: Primò latebras circunſpicit. Cic. pro Roſcio: Circunſpicit, æſtuat. Terent. in And. Circunſpicio nullum quam. ¶ Significat etiam animadvertere, & diligenter videre, ſive conſiderare. Cic. 4. Acad. Deinde quũ dicant, poſſe accidere ſapienti, ut quum omnia fecerit, diligentiſſimeq; circunſpexerit, exiſtat aliquid quod & veriſimile videatur. Circunſpicere ſe, pro Gloriari, & ſe ipſum admirari, ſibi placere. Cic. Vſque eóne te diligis, & magnificè circunſpicis, ut, &c.

Circunspectus, m. ſ. ſignificationis eſt activæ, & ſignificat eum qui in omnem partem circunſpectat: hoc eſt, qui prudens eſt & ſagax. [קסם *koſém.* περιφυλαγμένος, περισκεμμένος. Gal. *Conſideré, aduiſé, poſé, prudent, qui preuoit à tout ce qu'il doit faire.* Ital. *Circunſpetto, prudente, che prenede quanto dene fare.* Ger. Vmbſichtig/ oder fürſichtig/weiß. Hiſp. *Prudente y ſabio, ò aſtuto.* Pol. *Oppatrny, rozumny.* Vn. *Eſzes, vigyázo.* Ang. *Circumſpect, ware, wiſe.*] Columel. Nam illa ſolennia ſunt omnibus circunſpectis, ut ergaſtuli mancipia cognoſcant.

Cīrcūnspēcto, as, frequentativum, Frequenter circunſpicio. [השקיף *hiſchkipſi.* διαπυπτεύω, κατασκοπῶμαι. Gall. *Regarder ſouuent çà & là, & diligemment.* Ita. *Riguardare con diligentia.* Ger. Mit fleiß ſich vmbſehen. Hiſpan. *Mirar en derredor muchas vezes y con diligencia.* Pol. *Pilno ſzie oglądam.* Vng. *Kórnyw'l ſzómlelók.* Ang. *To look often about & diligentlie.*] Terent. in Eunuch. Et properans venit: neſcio quid circunſpectat. Cicer. 2. de Nat. deor. Iam verò illa etiam notiora, quanto ſe opere cuſtodiant beſtiæ, ut in paſtu circunſpectent, ut in cubilibus deliteſcant.

Cīrcūnspēctŭs, paſſivè, [περισκεμμένος. Pol. *Opatrni.* Vng. *Kórnyw'l nizettetőt.*] Conſideratus, judicatus. Qui circunſpicitur: ut, Verba non circunſpecta id eſt, non perpenſa, & conſiderata. Ovid. 5. Faſt. Verba movent iras non circunſpecta deorum. Vires non circunſpectæ. Ovid. 5. Metaph. Sed furit, & cupiens alto dare vulnera collo Non circunſpectis exactum viribus enſem Fregit in extrema percuſſæ parte columnæ. Id eſt, non circunſpiciens quò vires, & feriendi impetum rectè dirigeret.

Circunspĕctŭs, us, m. q. [περισκόπευσις, περίσκοπη, περίσκεψις. Gal. *Veuë, & regard de tous coſtez.* Ital. *Auiſo, riguardo à fare qualche coſa.* Ger. Das vmbſehen an alle Ort. Hiſp. *Recatamiento de mirar.* Pol. *Obeirzenie na wſzyſtkie ſtrony.* Vng *Kórnyw'l nizés, vigyazás.* Ang. *Looking round about and beholding.*] Actus ipſe circunſpiciendi. Cic. 12. Philipp. Hæc ego in urbe prævideo: facilis eſt circunſpectus, unde exeam, quò progrediar: quid ad dexteram, quid ad ſiniſtram ſit. Plin. lib. 11. cap. 37: Cervix flexilis ad circunſpectum, articulorum nodis jungitur.

Cīrcūnspĭcĭentĭă, idem. [Vn. *Szómlelés, vigyázás.*] Gell. lib. 14. cap. 2: Multa & anxia cura, & circumſpicientia indigens.

Cīrcūnspēctĭo, aliud verbale, Accurata conſideratio. [קסם *kéſom.* Pol. *Pilneobeizrzenie.* Vn. *Szorgalmatos ſzómlélés, vigyázás.*] Cic. 4. Acad. Sin ex circunſpectione aliqua, & accurata conſideratione, quod viſum ſit, id ſe dicent ſequi, tamen exitum non habebunt.

Cīrcūnspēctē, adverbium, [περισκεμμένως. Vng. *Ezőſſen, ſzómlélue, ſzómőſſen.* Ang. *Forecaſtinglie.*] Quintil. lib. 9. cap. 2: Pauciùs & circunſpectiùs faciendum. Circunſpectius agere, Gell. lib. 3. cap. 8: id eſt, cautius.

Circūnspēctātŏr, & Circunspectatrix, verbalia. [ὁ περισκοπῶν, ἡ περισκοποῦσα. Vng. *Kórnyw'l ſzómlélő.*] Plaut. Aul. Exeundũ hercle tibi hinc eſt foras Circunſpectatrix cum oculis emiſſitiis. Apuleius in Apolog. Quàm improba juvenum circunſpectatrix, quàm immodica ſui oſtentatrix.

Cīrcūnspĭcŭus, à Circunſpicior, Qui circunquaque aſpici poteſt περιόπτος.

Cīrcunstipo, as, Comitum agmine cingo. [Vn. *Kórnyw'l állom.*] ut, Amores nutum circunſtipant. Claud. 2. Panegyr

Cīrcūnsto, ſtas, circunſtĭti, circunſtĭtum, Circundo. [ΞΞΟ *ſabáb.* περιστημι. Gall. *Eſtre entour, ſe tenir debout à l'entour, ſmatronner.* Ital. *Stare intorno, circondare.* Germ. Vmbſtehen. Belg. Rontom ſtaen. Hiſp. *Eſtar en derredor, cercar y rodear.* Po. *Wokrag ſtoie.* Vn. *Kórnyw'l állok.* An. *To ſtand about.*] Cic. ad Attic. li. 1: Vt me circunſteterint, ut aperte jugula pro meo capite P. Clodio oſtentarint. Idem in Catil. Fortiſſimi cives, qui circunſtant ſenatum. Ovid. 3. Metam. Ad circunſtantes vertit ſua brachia ſylvas.

Cīrcūnstāntĭă, æ, f. p. Actus ipſe circunſtandi. [Gal. *Circonſtance.* Ital. *Circonſtantia.* Ger. Das vmbſtehen/ vmbſtand/ vmbſtellung. Belg. Omſtanden. Hiſ. *Aquel eſtar aſsi.* Pol. *Okoliczność.* Vng. *Kórnyw'l állás.* Ang. *Circunſtance, or ſtanding about.*] Gell. lib. 3. cap. 7: De loci importunitate, & loci circunſtantia. ¶ Circunſtantiæ item, περιστάσεις, quæ in unaquaque controverſia quæri ſolent, & quaſi quæſtionem circunſtant. Ex circunſtantia ducere argumentum. Quintil. lib. 5. cap. 10.

Cīrcūnstātĭo, onis, verbale. [περίστασις. Pol. *Okoliczneſtanie.* Vn. *Kórnyw'l állás.* Ang. *Standing about.*] Gell. lib. 7. cap. 4: Ea circunſtatio militum Corona appellata ſit.

Cīrcūnstrĕpo, pis, n. t. In circuitu ſtrepitum facio. [περιψοφῶ. Gall. *Faire bruit à l'entour.* Ital. *Far ſtrepito intorno.* Germ. Herumb rauſchen. Hiſp. *Hazer eſtruendo en derredor.* Pol. Wkol'o zgielk czinie. Vng. *Kórnyw'l zörgök.* Ang. *To mak a nize round about.*] Tacitus: Tum certatim cæteri circunſtrepunt.

Cīrcūnstrĕpĭtŭs, [περικεκαπυμένος. Pol. *Wkolo trząsk.* Vng. *Kórnyw'l zörgettetőt.*] Apuleius in Apolog. Ianua calcibus propulſata, feneſtræ canticis circunſtrepitæ.

Cīrcūnstrŭo, ſtruis. [περισκοδάζω. Gall. *Edifier à l'entour.* Ital. *Edificare intorno.* Germ. Ringsweiß vmbbawen. Hiſp. *Componer ò edificar en derredor.* Pol. *Wokrag budnie.* Vn. *Kórnyw'l rakom, épitóm.* Ang. *To build round about.*] Plin. lib. 11. cap. 6: His deinde fores quoque latiores circunſtruunt. Idem lib. 19. cap. 8: Ripiſque undique circunſtructis lapide.

Circūnsūdo, das. [περιιδρόω. Gall. *Suer de toutes parts.* Ital. *Sudare da ogni parte.* Germ. An allen Orten ſchwitzen. Hiſp. *Sudar de todas partes.* Pol. *Ze wſząd ſzie poco.* Vn. *Kőrőskörnyw'l izzadok.* An. *To ſweat in all partes.*] Plin. lib. 14. cap. 1: Stipatæ vinaceis circunſudantibus.

Circunstĭo, ſuis, act. t. [περιῤῥάπτω. Gall. *Coudre à l'entour.* Ital. *Cucire da ogni banda.* Germ. Vmbnehen. Hiſp. *Coſer en derredor.* Pol. *Obſzywam.* Vng. *Kórnyw'l varrom.*] Plinius lib. 34. cap. 16: Virilibusque navigiis circunſutis corio advehi.

Cīrcūntĕgo, gis, Circuncirca operio. [περικαλύπτω. Gall. *Couurir tout à l'entour.* Ital. *Coprire intorno.* Germ. Allenthalben bedecken. Hiſp. *Cubrir en derredor.* Pol. Wſzędzie nakrywam. Vng *Kórnywl fedőm.* Ang. *To couer about.*] Plautus Mil. Meus hetus elephanti corio circumtectus, non ſuo eſt. Cœlum circuntegit omnia, Luer. lib. 1.

Cīrcūntĕxo, xis, [περιπλέκω, ἐν κύκλῳ ὑφαίνω. Gal. *Tiſſre à l'entour.* Ital. *Teſſere intorno.* Ger. Vmbwäben. Hiſ. *Texer en derredor.* Po. *Obtkam.* Vn. *Környw'l ſzőnőm.* An. *To weaue about.*] Virg. lib. 1. Aeneid. Et circuntextum croceo velamen acantho.

Circuntĕxtum, ti, Amictus genus, quod purpuram circum habeat. Feſtus.

Circūntondĕo, des. [περικείρω. Gallic. *Tondre ou touſer à l'entour.* Ital. *Tondere tutto, da ogni banda.* German. Gantz vnd gar beſchären. Hiſpan. *Treſquilar en derredor.* Polon. Wſzędzie ogaliam. Vng. *Környwl nyirőm, beretválom.* Ang. *To sheare or poll round about.*] Sueronius in Auguſto cap. 75: Stephanionem togatarium, cui in puerilem habitum circuntonſam matronam miniſtraſſe comperat, per tuna theatra virgis cæſum relegaverit.

Cīrcūntŏno, nas, [περιβρομέω. Gall. *Tonner & faire bruit à l'entour.* Ital. *Tuonare, far gran remore di intorno.* Germ. Herumb thönen/vaſt thönen. Hiſpan. *Tronar en derredor.* Pol. *Okol'o grzmie.* Vng. *Környw'l dörgök.* An. *To thun der and ſound about.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 3: quem cepit vitrea fama, Hunc circuntonuit

tonuit gaudens Bellona cruentis. Sil. lib. 6: Iamque ubi feralem ſtrepitu circuntonat aulam Cornea gramineum perſultans ungula campum.

Circūntrĕmo, mis. [περιτρόμως ἔχω, περιφέρω. Gall. *Trembler de tous coſtez.* Ital. *Tremare intorno.* Ger. Vmb vnd vmb zitteren. Hiſp. *Temer ò temblar en derredor.* Pol. Ze wſzad drże. Vng. *Mindön felöl reſzketök.* Ang. *To tremble in all partes.*] Lucret. lib. 1: Atque ideo totum circumtremere æthera ſignis.

Circūmvādo, pen. prod. Invado, undique invado. [περιπολέω. Gall. *Enuironner, aſſaillir de toutes parts, ſurprendre.* Ital. *Aſſallire d'ogni intorno.* Germ. Ringsweiß anfallen. Belg. Omgaen. Hiſp. *Acometer en derredor.* Pol. Wokrag obſtępuie. Vng. *Környül fogom.* An. *To compaſſe and ſet vpon on all partes.*] Liv. 2. bel. Maced. Repente anceps terror hinc muros aſcendentibus Romanis, illinc arce capta, Barbaros circumvaſit.

Circūmvăgus, gi, m. l. [περιπλανώμενος. Pol. *Okolioni.* Vng. *Környül fogo.* Ang. *Which wandreth or goeth round about.*] ut, Oceanus circumvagus. Horat. Epod. 16: ætheræ moles circumvaga flammæ. Autor carminis ad Piſonem. Periphraſis eſt Solis.

Circūmvāllāre, Vallo munire, obſidere, circumvenire. [περιτειχισμῶ περιτειχίζειν. Gal. *Enuironner de rempars, munir & remparer.* Ital. *Fortificare d'ogni intorno di baſtioni ò palificata.* Germ. Ringsweiß vmbſchantzen/ verbollwercken. Hiſpan. *Cercar fortalecer de palizada ò baluarte.* Pol. *Obtrzęsm wal'em.* Vng. *Környül árkolom, környül véſzöm.* Ang. *To compaſſe and fortifie about with bullorkes or rempars.*] Cæſar 7. bell. Gall. Oppidum oppugnare inſtituit, idque biduo circumvallavit. Cicer. ad Attic. libr. 9: Quum mihi epiſtola afferetur à Lepta, circumvallatum eſſe Pompeium. Terent. Adelph. Tot res repentè circumvallant, unde emergi non poteſt.

Circūmvĕho, is, ere, act. 1. Circumporto, circūduco. [περιφέρω. Gall. *Porter çà & là, tranſporter à l'entour.* Ital. *Menare intorno.* Ger. Herumb führen. Bel. Omvoeren. Hiſp. *Traer en derredor.* Pol. *Obwożenie.* Vn. *Környül vonászom viszöm, hordozom.* Ang. *To carie or conueigh about.*] Liv. 3. ab Vrbe: Dictator quantum nocte proſpici poterat, equo circumvectus, contemplatusq; qui tractus caſtrorum; quæque forma eſſet.

Circūmvĕctĭo, onis, verbale, [περιαγωγή. Gall. *Portage ou tranſport à l'entour.* Ital. *Eſſo portare ò paſſare intorno.* Germ. Herumbführung. Hiſp. *Obra de traher en derzedor.* Pol. *Obwożenie.* Vn. *Környül horadózás, környül vitél.* An. *Carying or conueighing about.*] Cic. ad Attic. lib. 2: Illud tamen quod ſcribit, animadvertas velim de portorio circumvectionis.

Circūmvĕcto, as, frequentativum, περιέχομαι, πολλάκις ἢ σπουδῆς περιφέρομαι. Virgil. 3. Georg. Singula dum capti circumvectamur amore.

Circūmvĕnĭo, Circeundo. [הקיף *hikkíph.* κυκλόω. Gal. *Enuironner, enclorre.* Ita. *Circundare.* Ger. Vmbgeben. Bel. Omvangen/ omringen. Hiſ. *Cercar en derredor.* Pol. Okrążam. Vng. *Környül veszöm.* An. *To come about, to compaſſe.*] Liv. lib. 1: Vt & hoſtibus circumveniri ſe à tergo ratis terror ac fuga injiceretur. Saluſtius: Petere conſulatum C. Antonium, quem ſibi collegam fore ſperabat, hominem nobilem, familiarem, & omnibus neceſſitudinibus circumventum. ¶ Aliquando ponitur pro decipio & fallo: [פתה *pittáh* רמה *rimmáh.* πλεονεκτέω, περιφρονέω. Gall. *Circonuenir, ſurprendre, tromper.* Ital. *Fraudare, ingannare.* Ger. Einen hindergehn/ betriegen. Bel. Achtergaen/ bedriegen. Hiſp. *Saltear ò tomar de ſalto, engannar.* Pol. *Oſzukuie, zdradzam.* Vng. *Meg tſalom.* An. *To deceiue, to beguile.*] tractum à venatoribus, qui feras laqueis retibus, & canibus circumvenire ſolent. Cic. li. 2. Offic. Suum quiſque teneat, & neque tenuiores propter humilitatem circumveniantur, nec locupletibus ad ſua vel tenenda, vel recuperanda obſit invidia. ¶ Aliquando pro opprimo. Saluſt. Cuique optimo literas mittit ſe falſis criminibus circumventum. Sic Liv. lib. 1: Fœnore circumventam plebem dixit.

Circūmvēntĭo, ὑπάτη, deceptio, circunſcriptió. [Pol. *Oſzukanie.* Vn. *Tſalárdſág, tſalás.*] D. de Minorib. l. 17. In integrum verò, reſtitutio erroris proprii veniæ petitionem, vel adverſarii circumventionis allegationem continet.

Circūmvēntŏr, ris, qui alterum circumvenit, & decipit. [Pol. *Oſzukanie.* Vn. *Tſalárd, tſaló.*] Lampridius in Alex. Severo: Habuit amicos non crudeles, non circumventores ſui, non irriſores.

Circumvĕrto, Circumvolvo. [הסב *heſeb.* περιστρέφω. Gall. *Faire tourner à l'entour.* Ital. *Voltarſi di intorno.* Ger. Vmbtreyen/ vmbwenden. Hiſp. *Bolver en derredor.* Pol. Wkoło obracam. Vng. *Környül forgatom.* An. *To turne round about.*] Plautus Perſa: Iam à foro argentarii abeũt, in curſu rotula circumvertitur. ¶ Circumvertere aliquem argento. Plaut. Pſeud. Aut de pacto faciunt conſultiq; dolis, Quj me argento circumvertant. Id eſt, dolis auferant à me argentum.

Circūmvērſo, [περιελέομαι. Gall. *Aller tout entour, tourner, à l'entour.* Ital. *Andare, prattcare per tutto.* Germ. Hinumb gehen. Hiſp. *Andar ò converſar en derredor.* Pol. *Obiegam.* Vng. *Környül forgatom.* Ang. *To go or turne round about.*] Luc. lib. 6: Nunc hinc, nunc illinc fremitus per nubila mittunt, Quærentes viam, circumverſantur, & ignis Semina convolvunt è nubibus.

Circūmvēſtīre, Vndequaque veſtire. [περιπλέκειν, περιελίσσειν. Gall. *Veſtir & couurir à l'entour, cacher de tous coſtez.* Ital. *Veſtire d'intorno.* Ger. Vmb vnd vmb bekleiden. Hiſp. *Veſtir en derredor.* Pol. *Przyodzewam.* Vng. *Környül ruházom, fól öltözködöm.* Ang. *To cleath or couer round about.*] Plin. lib. 14. cap. 23: Vernacula putatio dejectis per ramos vitium crimibus, circumveſtit arborem. Cic. 3. de Orat. Quandoquidem iſte circumveſtio dictis, ſepit ſeduló.

Circūmvincĭo, cis, [περιδέω. Gall. *Lier tout autour.* Ital. *Ligare di intorno, da ogni banda.* Ger. Vmbbinden. Hiſp. *Atar en derredor.* Pol. *Obwięzuie.* Vng. *Körülkötöm.* Ang. *To bind and mak faſt round about.*] Plaut. Rud. Quaſi myrtea juncis, ita ego vos virgis circumvinciam.

Circūmvīſo, circumviſis, frequentativum à circumvideo. [περισκοπῶ. Pol. *Wkoło obeirzenie.* Vng. *Körülkörnyül látogatom.*]

Circūmvŏlo, las, n. p. [περιπέτομαι. Gal. *Voler à l'entour.* Ital. *Volare intorno.* Ger. Herumb fliegen. Bel. Omvoegen. Hiſp. *Volar en derredor.* Pol. *Oblatuie.* Vng. *Környül röpdösök.* Ang. *To flee round about.*] Sil. lib. 17: Iaculo circumvolat alite caurum. Horat. 2. Serm. Satyr 1: Mors atris circumvolat alis. (ἀμφίς)

Circūmvŏlātus, participium paſſivum, à Circumvolo. [περιπτάμενος. Pol. *Oblecienie.* Vng. *Környül röpültetöt.*] Plin. lib. 10. cap. 32: Halcyonem videre rariſſimum eſt, nec niſi Vergiliarum occaſu, & circa ſolſtitia brumámve, nave aliquando circumvolata, ſtatim in latebras abeuntem.

Circūmvŏlĭto, frequentativum: iterum atque iterum circumvolo. [συχνῶς περιπέτομαι, οὐ πολλῷ πολλάκις ἐπιπέτομαι. Gall. *Voltiger, ou voltiger à l'entour.* Ita. *Volare ſpeſſo per quà & per là.* Germ. Hinumb vnd wider herumb fliegen. Hiſp. *Volar muchas vezes en derredor.* Pol. *I tam y ſam latam.* Vng. *Környül röpdöſök.* Ang. *To flee often round about.*] Hujus proprius uſus eſt apud Virg. lib. 1. Georg. Aut arguta lacus circũvolitavit arundo. Columella per tranſlationẽ pro Crebrò viſo, ſeu pro Celeriter circũndo, uſus eſt: An honeſtius dixerim mercenarii ſalutatoris mẽdaciſſimum aucupium, circumvolitatis limina potentiorum.

Circūmvŏlvĕre, act. 1. [περιελίσσω. Gall. *Entortiller, autour, ſe tourner autour.* Ital. *Volgere intorno.* Ger. Herumb wickeln. Hiſpan. *Bolver en derredor.* Pol. *Obwie, obtoczę.* Vng. *Környül hajtogatom, környül forgatom.* Ang. *To wrappe or to roll round about.*] Plin. lib. 11. cap. 16: Serpentes coëunt complexu, adeò circumvolutæ ſibi, ut exiſtimari biceps poſſit. Virg. Interea magnum ſol circumvolvitur annũ, Et glacialis hyems Aquilonibus aſperat undas.

Circŭs, ci, maſ. gen. Circulus. [חוג *chugh.* κύκλος. Gall. *Cercle, rondeau, entour, cirenit.* Ital. *Cerchio, circolo.* German. Ein Vmbtreiß/ ein Circk. Belg. Een ront perck/ een circkel. Hiſpan. *Cerca, circulo doreo, ò rodilla de cabeca.* Pol. *Krąg.* Vng. *Kerönggöz, kerek Rög.* Ang. *A circle, all round going about lik a circle.*] Omnis in gyrum ambitus: à circumĕundo, ſecundum Servium. Mathematici definiunt eum, figuram planam, una tantùm linea contentam, in cujus medio punctus ſit, à quo omnes lineæ ad circunferentiam ductæ, inter ſe ſint æquales. Et differt Circus à Globo, quòd circus eſt planities rotunda, ut circuitus: at globus ſoliditas undique rotunda, ut eſt ſphæra, & ſtaminum glomera. ¶ Circus, κίρκος, Athen. lib. 13. etiam dicitur locus in quo populus ludos ſpectans conſidebat. Virgil. lib. 5. mediaque in valle theatri Circus erat. Cic. 3. Phil. Neſcis heri quantum in circo diem ludorum Romanorum fuiſſe? Fuerunt autem tres Circi Romæ: Circus maximus inter Palatium & Aventinum. Circus Flaminius, qui & Apollinaris: & Circus Neronis in Vaticano. ¶ Candens Circus, κύκλος γαλαξίας: id eſt, orbis lacteus. Cic. in Arato: Vidiſti magnum candentem ſerpere circum, Lactous hic nimio fulgens candore notatur. Idem in ſomnio Scipionis: Erat autem, in ſplendidiſſimo candore inter flammas Circus elucens, quem vos (ut à Græcis accepiſtis) orbem lacteum nuncupatis. ¶ Circus, Ariſtoteli κίρκος & ἱερὸς κίρκος Homero, eſt etiam Accipitris genus, omnium avium velociſſimus, columbisque infeſtus, teſte Homero. Plinius lib. 10. cap. 8: Accipitrum genera xv. invenimus) fortaſſe error hic eſt, legendumque ex Ariſtotele lib. 9. hiſt. anim. cap. 36. Decem) Ex iis Circon claudum altero pede. (At hoc Ariſt. lib. 9. Hiſt. cap. 35. de Argitho) proſperrimi augurii nuptialibus negociis, & pecuariæ rei.

Vide CIRCOS.

Circŭlus, m. ſ. diminutivum à Circus. [חוג *chugh.* κύκλος. Gall. *Cercle, entour.* Ita. *Circolo, cerchio.* Ger. Ein Circkel. Bel. Eenen ringh oft ront perck. Hiſ. *Circulo ò rodeo à rodilla, de cabeca.* Pol. *Cirkiel, okrągl'oſcią.* Vn. *Kerönggötske, kálats.* An. *A circle.*] Figura eſt annularis. Cic. 2. de Nat. deor. Quumq; duæ formæ præſtantes ſint, ex ſolidis

ex solidis globus (sic enim sphæram interpretari placet) ex planis autem circulus aut orbis, qui κύκλος Græcè dicitur, ἔστι. A mathematicis definitur esse figura plana, una tantùm linea contenta, in cujus medio punctus est, à quo omnes lineæ ad circunferentiam ductæ, sunt æquales. ¶ Hæc omnium planarum figurarum est perfectissima: unde Circularem scientiam dicimus, pro absoluta omnium scientiarum cognitione, quã Græci ἐγκύκλιον παιδείαν vocant. ¶ Circulus per translationem, pro cœtu hominum in orbem collectorum sumitur. [קְהַל עֵדָה kahal hedhah. Gall. *Compagnie d'hommes faisant vn cercle pour raisonner.* Ital. *Compagnia in luoco publico per ragionare.* Germ. Ein Versamlung der Leuten in rings weis. Hisp. *El corillo d'hombres.*] Tacit. lib. 3: Nec ignoro in conviviis & circulis incusari ista, & modum posci. Liv. lib. 4. Decad. 5: In omnibus circulis atque etiam (si diis placet) in conviviis sunt, qui exercitus in Macedoniam ducant.

Circŭlus, quinque circulis hæc nomina assignant, summum frigidissimæ partis finem, septentrionalem appellant: secundum ab eo, solstitialem: ab hoc deinde, qui medium polum dividit, æquinoctialem, quòd in eo Sol diei & noctis horas æquet: ab hoc deinde, qui est æquinoctiali proximus, brumalem: nam & solstitialis est ordinatus, septentrionali deinde sese contrarium australem appellant: circulus autem zodiacus, cujus fines sol negatur excedere, ex circulo solstitiali ad brumalem per diagonum ostenditur, ita ut ex utraque parte meridianum circulum medium secet: per hunc Sol ire fertur, & orbem terrarum viginti & quatuor horis circumire. Ex Hygeno de limitibus constituendis.

Circus. Soli principaliter consecratus est à paganis: cui ædes medio ipatio, & effigies de fastigio ædis emicat, quod nonnulli putaverunt sub tecto consecrandum: quem in aperto habent. Est autem circus omne illud spatium, quod circuire equi solent: hunc Romani dictum putant à circuitu equorum, eò quòd ibi circum metas equi currant: Græci verò à Circe filia Solis, quæ patri suo genus hoc certaminis instituit. Ornamenta Circi, ova, meta, obeliscus, carcer. Ova honori Castoris & Pollucis scribunt, qui illos ovo editos credendo, de cygno & Iove non erubescunt. Metarum appellatione propriè terminum ac finem mundi designare volunt, ab eo quòd aliquis emensus finis est, sive ad testimonium orientis occidentisque Solis. Obeliscum Mefferes rex Aegypti primus fecisse fertur tali ex causa. Quum quodam tempore Nilus violenta inundatione Aegyptum vastasset, indignatus rex, tanquam pœnàs à flumine exigeret, sagittam in undas misit: non multò pòst gravi valetudine correptus, lumen amisit: qui pòst tæcitatem visu recepto, duos obeliscos Soli consecravit: obeliscus enim sagitta dicitur. qui ideo medio circo ponitur, quia per medium mundum sol currit: medio autẽ spatio ab utraque meta constitutus obeliscus, fastigium summitatemque cœli significat, quum Sol ab utroque spatio medio horarum discrimine transcendit: summo obelisco superpositum est quiddam auratum, in modum flammæ formatum: quoniam sol plurimum caloris atque ignis habet. In circo, unde emittuntur equi, carceres dixerunt, à carcere, qui est in civitate: quòd, ut ibi homines damnati, atque inclusi, ita hic equi coërcentur, ne exeant antè, quàm signum emittant. Ars Circi, auriga, & currus; equites vel pedites, aurigæ autem duobus coloribus sunt, prasinus & venetus: prasinus terræ, venetus cœlo & mari dedicatus est à paganis. Erichthonius autem, qui regnavit Athenis primus quatuor equos junxisse fertur, sicut Virgilius autor est, dicens:

Primus Erichthonius currus, & quatuor ausus
Iungere equos, rapidis què rotis insistere victór.

Currus autem à cursu dictus: vel quia rotas habere videtur: unde & carrum, quasi currum: quadrigatum verò currus duplici temone olim erant, perpetuoque, & qui omnibus equis injiceretur, jugo primus Cinistenes Sicyonius tantùm medios jugavit, eosque singulos ex utraque parte simplici vinculo applicavit. Quadrigæ, bigæ, trigæ; sejugæ, à numero equorum & jugo dictæ: ex quibus quadrigas Soli, bigas Lunæ; trigas Inferis, sejugas Iovi, desultores Lucifero & Hesperò sacraverunt. Quadrigas ideo Soli jungunt: quia per quatuor tempora annus vertitur, ver, æstatem, autumnum, & hyemem: bigas Lunæ: quoniam gemino cursu cum Sole contendit, sive quia & nocte videtur, & die: jungunt enim unum equum nigrum, alterum candidum. Trigas diis inferis: quia hi per trés ætates homines ad se rapiunt: id est, per infantiam, juventutem, senectutem: Sejugæ, maximus currus, Iovi: propterea quòd maximum deorum suorum eum esse credunt. Septem spatia quadrigæ currunt, referentes hoc ad cursum septem stellarum, quibus mundum tegi dicunt: sive ad cursus septem dierum præsentium, quibus peractis vitæ terminus consummatur. Porrò equites singulares ideò currere dicunt: quia singulariter unusquisque cursum vitæ hujus peragit, atque transit, alius alio tempore sequens alium, per unam tamen viam mortalitatis usque ad propriam metam mortis. Desultores nominant, quòd olim, prout quisq; ad finem cursus venerat, desiliebat, & currebat, sive de equo in equum iterum transiliebat. Pedites autem ajunt propterea pede currere: quia pedibus curritur mortalitati: ob hoc à superiore parte currunt ad inferiora: id est, ab Oriente ad Occidentem: quia mortales oriuntur, & occidunt. Nudi currunt: quia & homini in seculo nullæ reliquiæ sunt. Recto spatio currunt: quia inter vitam & mortem nihil distat.

Circa causas quoque elementorum iidem Genriles etiam colores equorum junxerunt, roseos Soli: id est, igni: albos aëri: prasinos terræ: venetos mari assimilantes. Item roseos æstati, currere voluerunt, quòd ignei coloris sint, & cuncta tunc flavescant: albos hyemi, quòd sit glacialis & frigoribus universa canescant: veri prasinos viridi colore: quia tunc pampinus densatur. Item roseos currere Marti sacraverunt, à quo Romani exoriuntur, & quia vexilla Romanorum cocco decorantur, sive quòd Mars gaudeat sanguine: albos zephyris, & serenis tempestatibus, prasinos flori & terræ, venetos aquis vel aëri, qui cæruleo sunt colore: luteos: id est, croceos, igni & Soli: purpureos Iri sacrificaverunt, quem arcum dicimus, quòd is plurimos colores habeat. Isidorus de etymologus.

Circŭlāris, re, adjectivum. [Gall. *Chose de cercle.* Ital. *Circolare.* Ger. Das zu dem Circkel gehört. Hisp. *Cosa de circo, de corillo.* Pol. Okoliczny, okragły. Vn. Kerdngôs, kerék. An. *Round, or belonging to a circle.*] Quod ad circulum pertinet. κυκλικὸς: ut, Figura circularis. ¶ Circulares item magistratus dicuntur, qui in orbem deferuntur, quæ & περιοδικὰς πολιτοδημίας à Demosthene appellantur.

Circŭlātor, m. t. Qui hominum cœtù circundatus, fabulis eos aut præstigiis oblectat, quive in foro, hominúmve coronis sese ostentare solet. quem & circumforaneũ dicimus. [ἀγύρτης, ἀπατεών. Gall. *Basteleur, qui amasse le peuple à l'entour de soy, comme vn vendeur de triacle.* Ital. *Il canta in banco, ciarlatano.* Ger. Ein vmbschweiffiger / Landstreicher / oder der vnder den Leuten Märte sagt / oder Abendthewr treibt. Belg. Een Guycketaer. Hisp. *El que junta al pueblo para que vea lo que haze, chocarrero ò charlatan.* Pol. Wszędy bił' Matacz. Vn. *Kuritolo, tfeltfapo trágár, tfalóka.* Ang. *A tester that gathereth the people about him.*] Cic. lib. 5. Epist. Circulator auctionum notissimus. Apul. lib. 1. de Asino: Circulatorem aspexi equestrem, spatham præacutam mucrone infesto devorasse. Paul. Iureconsl. ff. de Extraord. crim. In circulatores qui serpentes circunferunt, & proponunt, si cui ob eorum metum damnum datum est, pro modo admissi actio dabitur. Dictus Circulator à circulo: hoc est, hominum corona.

Circŭlātrix, icis, f. t. Fœmininum à circulator, Quæ in foro hominumque frequentia versatur, ineptiis & præstigiis spectatores oblectans. [ἀγύρτης. Gall. *Basteleuse, femme qui va d'vn costé & d'autre comme vn basteleur* Ital. *Donna che va ballando ò attezando per guadagno.* Germ. Ein Abenthewrerin / die sich ernehrt mit singen / tantzen oder Märte vnd Fabten zu sagen. Hisp. *La que anda en corillos.* Pol. Szalbierka, plandra. Vng. *Tfeltfapo trágár asszony.* Ang. *She that intiseth the people about her.*] Mart. lib. 10. Linguã circulatricem dixit pro petulanti & maledica. Vernaculorum (*inquit*) dicta, sordidum dentem, Et fœda linguæ proba circulatrix, Poëta quidam clancularius spargit.

Circŭlātōrĭus, a, um, Quod ad circulatorem spectat. [ἀγυρτικός. Gall. *De basteleur.* Ital. *Cosa pertinente à buffone, à ciarlatano.* Germ. Das zu einem solchen Abenthewrer gehört. Hisp. *Cosa para los corillos y charlatan.* Pol. Matacz otwy. Vn. *Tfeltfapóhoz trágárgoz valo.* An. *Belonging to a iester.*] Vnde Quintilianus præcipit nobis parandam vim orandi, non circulatoriam voluptatem spectandam: hoc est, garrúlam illam circulatorum festivitatem non esse aucupandam. Idem Quintil. lib. 2. cap. 4: Extemporalis garrulitas, nec expectata cogitatio, ex vix surgendi mora, circulatoriæ verè jactationis est.

Circŭlātim, Significat per circulos. [κατὰ κύκλους. Gal. *Tout autour.* Ital. *Circondamente.* Germ. Von ring zu ring. Hisp. *De corillo en corillo.* Pol. Wkrag, wokoło. Vng. Kerdngue, kerdngônként. Ang. *Round about, by circles.*] Suet. In summo publico luctu, externarum gentium multitudo circulatim suo quæque more lamentata est.

Circŭlo, as, are, act. p. pro circundare legitur. [נָסַב hesób. περιβάλλω. Gall. *Enuironner.* Ital. *Cerchiare, circondare.* Ger. Vmbgeben als mit einem Circkel ereiß. Belg. Omvangen / omgaen. Hisp. *Cercar, hazer cerco.* Pol. Okrążyć, okrążam. Vng. Környikezôm, környivelezôm. Ang. *To campasse, to enuironne.*] Colum. lib. 12: Isque debebit ante circulari fossula, quæ repleatur lapidibus & calce. Cic. de Clar. Orat. posuit pro In circulum caput circunferre: Videt (*inquit*) oscitantem judicem, colloquentem cum altero, nonnunquam etiam circulantem.

Cīrrus, [κνῆφος. Gall. *Alouette.* Ital. *Lodola.* Ger. Ein Lerch. Hisp. *Cugujada.*

Cygnus. Pol. Sk. wronek. Vngar. Patsirta. Ang. A lark.] Est avis, quam alio nomine Alaudam dicimus. Hanc poëtæ fabulantur fuisse Scyllam Nisi regis filiam, quæ quum patrem fatali crine spoliatum Minoi prodidisset, mutata est in avem Cirim. Nominis hujus etymon Ovidius deducit à Græco verbo κείρω, quod est tondeo: alludens nimirum ad fabulam, qua Scylla purpureum Nisi patris crinem fertur totondisse. Sic enim ait lib. 7. Metamorph.

-plumis in avem mutata vocatur
Ciris, & à tonso est hoc nomen adepta capillo.

Cirnĕă, æ, Vas vinarium: nam κίρνημι misceo significat. [Ger. Ein Vocal. Polon. Winna kuffa. Vng. Boros edeny. Ang. A vessell for wine.] Plaut. in Amphyt. Inde implevi cirneam.

Cirri, à quibusdam appellantur capilli contorti, ac perinde crispati, quales picus Martius, & alauda, & grues in capitibus gerunt [קוּבּוֹת keunt Sfoth. βόστρυχοι, πλοκαὶ λόφου. Gal. Vne tousse de cheueux retors les vns contre les autres. Ital. Capelli crespi. German. Haarzöpff Hispan La guadeja delos cabellos. Polon. Kedzyori. item warkocz, Czubek. Vng. Béfont, meg fodoritot hay. Ang. Bushes of frizled heare.] Ostreorum etiam capillamenta dicuntur Cirri. Martial. libro 7: Est ostreorum rapere lividos cirros. ¶ Alii cirros capillos capitis attonsos putant, à κείρω attondeo, incido. Cato de liberis educandis: Itaque Ambraciæ primùm puerilem dentem, item cirros ad Apollinem ponere solent.

Cirrātus: id est, capillatus. [βαθυκρυχωδής. Gal. Qui a les cheueux crespes & par touffeaux. Ital. Chi ha rizzi è capelli. German. Der vmbträget Haar oder sotche Zöpff hat. Hispan. Qui tienne crespos los cabellos. Polon. Splecziony, kedzierzawi. Vng. Bé font haiu. Ang. That hath curled and frizled heare.] Persius: Tén' cirratorũ centum dictata fuisse Pro nihilo pendas? ¶ Inde Cirratos vocat pueros, qui comam nutriunt, quam Veneri consecrent detonsam.

Cirsi, κιρσοί, ab Hippocrate vocantur varices: hoc est, tumores pedum, & nonnunquam circa imam partem ventris, atque adeo circa ipsos testes. Aristoteles ἐξίας vocat. Tu vide lexicon Horræi.

Cĭs, [κίς. Pol. Robak wpsieniczi. Vng. Buza ferèg, moly.] Vermiculus in tritico præcipuè & hordeo nascens, seminaq; illa cuspide sua exiguis foraminibus penetrans: à cujus similitudine etiam pumex lapis κισηρὶς Græcis appellatur, quòd fistulosus sit, & multis foraminibus pertusus.

Cis, & Citra. [עבר hébr. ἐπὶ πόδε, ἐπὶ θάτερα μέρη. Gal. Deca. Ital. Di qua. German. Hiebissend. Hisp. Aquende. Polon. Zonnei strony. Vngar. Innen. Angl. On this part or side.] differunt, quòd Cis magis propriis nominibus fluminum vel montium præponi solet: reliquis magis Citra: ut, Cis Rhenum, Cis Padum, Cis Alpes, ἐπὶ πόδε τῶν ἄλπεων. Citra forum, citra templũ: hoc est, ab hac parte templi, aut fori. ¶ Harum duarum prepositionum significationi opponitur Vltra; quod significat Trans, vel ab alia parte: ut, Vltra Apenninum, Vltra Padum. Hæ autem particulæ Citra, Intra, Vltra, ut docet Gellius, apud veteres singulis syllabis appellabantur Cis & Vls. Dicebaturque Cis Tyberim, & Vls Tyberim: mox dici cœptum est, Citra Tyberim, & Vltra Tyberim, & Intra Calẽdas, Citra Calendas. ¶ Cis etiam per compositionem nominibus montium, vel fluviorum conjungitur: ut, Cisalpinus, Cispádanus. Et quanvis habeat vim localem, per translationem tamen, & in tempore, & in aliis rebus ut possimus: ut, Cis dies tempus venisti: sicut, Vltra tempus à nobis datũ venisti. Cis naturæ leges: hoc est, minus quàm patiantur naturæ leges. ¶ Citra etiam quandoq; pro Sine, χωρὶς, ponitur. Columella: In agricultura voluntas facultasq; citra scientiam sæpè magnam dominis afferunt jacturam. Suet. in Cæs. Alii citra Senatus, populiq́ue autoritatem: id est, sine autoritate. Quint. lib. 1: Tum neque citra Musicen, Grammatice potest esse perfecta. Plin. lib. 3: Citra fastidium nominẽtur. ¶ Quandoq; ponitur pro Ante: ut, Citra Calẽdas: id est, ante Calendas. Suet. in August. Solebat etiam citra spectaculorum dies, siquando quid inusitatum, dignumq́ue cognitu, &c. ¶ Fit autem Citra à Cis.

Citĕrĭŏr, à Citra, vel à Citer, vocabulo obsoleto. [ἐγγύτερος. Gal. Qui est plus proche de nous. Ital. Più vicino, vltimo. Ger. Der hiebissend ist. Hispan. Cosa de mas aquende. Polon. Dalszy, oddalony. Vngar. Innegsb. Anglicè, That is nigher.] Cicer. ad Attic. libro 12: Hircius ad me scripsit, Sextum Pompeium Corduba exisse, & fugisse in Hispaniam citeriorem. Aetas citerior. Valer. lib. 8. titul. de studio & industria, Citerioris ætatis metas, sed non parvi tamen spatii Chrysippi vivacitas flexit. Hoc est, ad recentiorem nostræq́ue propiorem ætatem pervenit. Quæ enim nobis proxima sunt, citima appellantur. Cicer. de Vniv. Hanc autem citimam è mediana linea direxit ad lævam, sed principatum dedit superiori. Idem in Somn. Scip. Ex quibus erat ea minima, quæ ultima cœlo, citima terris, luce lucebat aliena.

Cĭtĭmŭs, pen. corr. superlativum a Cis, vel Citra, vel potiùs ab antiquo nomine Citer, Proximus. Vnde Citima vocantur, quæ in cœlo infima sunt, & nobis proxima. [ἐγγύτατα. Gal. Treſtrochain de nous. Ital. Molto di più di qua, più propinquo à noi. German. Der zu dem allernechsten hiedissend bey vns ist. Hisp. Cosa de muye mas aquende. Pol. Nabliższy nas. Vng. Leg innetsöb, leg közelb valo. Ang. Nighest.] Cicero in Somn. Ex quibus erat ea minima, quæ ultima cœlo, citima terris luce lucebat aliena.

Cisibilites, genus vini est, in Galacia nascens, quod saporem mulsi præbet.

Cĭsĭum, n. s. Genus vehiculi, duas habens rotas: [גב tsab. διφρος. Gal. Vn certain chariot à deux rouës à porter gens. Ital. Vn certo carro che ha due rote. Germ. Ein Karch mit zweyen Rederen. Hispan. Vn genero de carro à andas. Polonicè, Kara, kolaska, wozkoliech. Vngar. Taliga. Angl. A certane cart or wagon with twoo wheales.] à quo Cisiarii, qui cisium regunt. Cicer. Delituit in quadam cauponula, atque se ibi occultans, perpotavit ad vesperum: inde cisio celeriter ad urbem vectus, domum venit capite involuto.

Cĭsĭārĭŭs, m. s. Cisii moderator sive auriga. [ὁ τὸ διφρόχιον ἐλαύνων. Gal. Chartier & meneur de chariot à deux rouës. Ital. Carratiero. Germ. Ein Karrer. Hispan. Carratero, el que rige aquellas andas à carro. Polon. Kolesznik. Vng. Taligás, kotsis. Ang. A carter that guideth a cart with twoo wheales.] Paul. Iurec. lib. 29. Digest. Si cisiarius, dum cæteros transire contendit, cisium evertit, & servum quassavit, vel occidit, puto ex locato esse in eum actionem.

Cispĕllo, as, are, apud vetustissimos invenitur pro eo quod est in citeriorem partem pellere. [Germ. Hiedisend vertreiben. Pol. Precz odpędzam. Vng. Innen haytom, innen w'zòm.] Plaut. in Amph. Inde optimè cispellam virum.

Cĭssanthĕmŏs, penult. corr. κισσάνθεμος, Altera cyclaminii species est, quam vulgus hodie (teste Ruellio) Divæ Mariæ sigillum vocat.

Cĭssĭbĭum, n. s. Ligneum poculum ex hedera, quod Græci κισσύβιον ἢ κισσίβιον vocant. [Pol. Kubek zbluszczu. Vng. Borostyán fábol tsinált pohár.] Meminerunt Theocritus & Homerus. Pollux ait poculum illud pastorale sic dictum, quòd hedera circundatum sit: nam κισσὸς hederam significat.

Cĭssītes, κισσίτης, Gemma est ad similitudinem folii hederæ candiçans. Plin. lib. 37. cap. 11: Cissites in candido collucet, hederæ foliis, quæ totam tenent. Et apud eundem ejusdem lib. cap. 10: Cissites circa Copton nascitur candida, & videtur intùs habere partum, qui sentiatur etiam strepitu.

Cissus. [κισσός. Pol. Blusczcz. Vn. Borostyán fa.] Hederæ genus est, quæ sola sine adminiculo subsistit, neq; arboris aut muri, alteriúsve pedamenti eget sustentaculo, unde etiam Orthocissus à Græcis dicitur, quasi recta hedera. Fabulantur Græci Cissum Liberi patris pusionem in hanc herbam conversum, ei nomen fecisse.

Cĭstă, f. p. Fiscinum, arca. [סל sal ארון arón. κίστη. Gal. Panier, corbeille, coffre ou bahu. Ital. Panero, canestro. Germ. Ein Korb / Zeinet / ein Kist. Hisp. Cesta. Pol. Koss, skrzinia. Vng. Véka, szapu. Ang. A chest or coffer.] Genus vasis viminei, apud Colum. libro 11. cap. 52. Ovid. 2. Metamorph. Clauserat Actæo texta de vimine cista. ¶ Fit etiam Cista ex asseribus, in qua conduntur & pecuniæ, & alia usui nostro necessaria. Cicer. in Verr. Quaternos H S, quos mihi Senatus decrevit, & ex ærario dedit, ego habebo, & in cistam transferam ex fisco. Iuven. Nanque vetus Græcos servabat cista libellos.

Cĭstŭlă, [κιστίς. Gal. Petit panier, petit coffre ou bougette. Ital. Picciol panero. Ger. Ein klein Körblin oder Kistlin. Hispan. Cestilla. Pol. Skrzinka kossyk. Vng. Vékátska, szaputska. Ang. A lytle chest.] Martial. libro 1: Parcæ cistula non capax olivæ. ¶ Hinc aliud diminutivum Cistella. Terent. in Eunuch. Cistellam Pythia domo esset cum monumentis. ¶ A quo rursus Cistellula. Plaut. in Rud. Vbínam ea fuit cistellula? Autor ad Herenn. lib. 1: Cistellam pro vase posuit, quo suffragia populi in creandis magistratibus, legibusq; ferendis colligebantur, quum ait: Saturninus legem ferre cœpit, collegæ intercedere: ille nihilominus cistellam detulit.

Cĭstĭfĕr, a, um, [ὁ κιστοφόρος. Vng. Véka hordozo. Ang. Which beareth a chest.] Qui fert cistam. Martial. Nupsisti Gellia cistifero.

Cĭstellātrix, icis, [ἡ κιστοφόρος. Vng. Véka hordozo leány.] Plaut. Trin. Nox datur ducitur familia tota, Cantrices, cistellatrices, nuntii, renuntii raptores panis & peni. Videtur significare ancillam, quæ canistrum fert hederæ.

Cĭstĕrnă, Locus in quo colligitur aqua pluvia per euripos & canaliculos sub stillicidio positos ad imbres suscipiendos. [בור bor. δεξαμένη, τὸ ὑδάτων δοχεῖον. Gal. Cisterne, lieu à recueillir l'eau de pluye pour la garder. Ital. Cisterna. Germ. Ein Cistern / ein ort dahin das Regenwasser zusammen laufft. Belg. Een Regenback.

Hiſp. *Ciſterna ò algibe de agua.* Pol. *Ciſterna albo ſtudnia do ktorey ięzieka woda ze dżdżu, bruma.* Vng. *ò kût, eſtô vizállo kut.* Ang. *A ciſterne, a place to keep and gather rayne.*] Vlpian. l. j. ff. de fonte: Ciſterna aquam vivam non habet. Et quidem ciſternæ imbribus concipiuntur, ſed per glaream immiſſam in ſpongias purificatis. Idem l. Vulgaris. §. ſed & ſi de navi. ff. de furt. Et quidem ſi ciſterna vini ſit, quid dices? aut aquæ ciſterna?

Cĭſtĕrnātŭs, a, um, [*ὁ τῆς ἢ ὁ ἐν τῆς δεξαμδῆς.* Gall. *De ciſterne.* Ital. *Di ciſterna* Ger. Das den Ciſternen zugehörit Hiſ. *Coſa de ciſterna ò algibe.* Pol. *Studzienni.* Vng. *ò kutbeli.* Ang. *Belonging to a ciſterne.*] Colum. lib. 12. cap. 43: Tota deinde vaſa in aqua fontana, vel ciſternina ponderibus impoſitis mergi.

Cĭſtŭs, [*κῖσ⊙ν.* Gal. *Ciſte.* Ital. *Ciſto.* Germ. Ciſtus/ iſt ein ſtaud. Hiſp. *Cergaços.*] quem & Cittaron vocant, ſive Ciſſaron. Eſt frutex major thymo, foliis ocymi: cujus duo ſunt genera, floſis colore diſtincta. Maſculus enim florem habet roſaceum, fœmina album. Vide Plin. lib. 24. cap. 10. Vulgus *Roſaginem*, ſive *Roſam caninam* appellat. Sub hoc frutice naſcitur hypociſtis: de qua ſuo loco. ¶ Eſt & Ciſti ſpecies Leda Plinio, *λήδων* Dioſcoridi, ex qua ladanũ *λήδανον*, ſive *λήδανον* Herodoto. De quo Plinius libro 12. cap. 17.

Cĭſtŏphŏrŭs, m. ſ. *κιſτοφόρ⊙ν.* Ciſtophorus, Ciceroni Aſiatica pecunia, cujus pretium fuit pauxillo majus quàm denarii dimidium: ita dictus quòd in eo eſſent expreſſi cistigeri: quatuor autem denarii, ut ex Feſto colligere licet, efficiunt 7. ciſtophoros cum ſemiſſe: ex qua ſumma ad calculos revocata, colligitur ejus pretium ad tres obolos cum ſemiſſe, Malaſpina. n. in Ep. ad Att. aliter tradens fallitur. Hæc Adr. Iunius. Numi ſpecies, ſic dicti à Canephoris Palladis Atticæ virginibus miniſtris, quarum imaginem habebat impreſſam. Cicero ad Atticum libro 11: Ego in ciſtophoro in Aſia habeo ad feſtertia bis & vicies. Hujus pecuniæ permutatione fidem noſtram facilè tuebere. Idem pro Domo ſua: Vt ſi in Aſia ciſtophorum flagitaret.

Cĭſtŭlă, Vide CISTA.

Cĭtātŭs, Vide CITO, citas.

Cĭtĕrĭă, Appellabatur effigies quædam arguta & loquax ridiculi gratia, quæ in pompa vehi Romæ ſolebat. Cato in M. Cæcilium: Quid ego cum illo decertem ampliùs, quem ego deniq; credo in pompa vectitatum iri ludis pro citeria, atque cum ſpectatoribus ſermocinaturum? Feſtus: Citeriæ itaque convitium in homines impĕdio loquaces olim jactatum eſt. Vnde ſpeciem Proverbii habebunt orationes hujuſmodi: Citeria loquacior: &, Per hoc mutam dicas citeriam: unus cum multis citeriis certare poſſit.

Cĭtĕrĭŏr, Citerius, Vide CITRA in CIS.

Cĭthără, pen. corr. f. p. Inſtrumentum muſicum, alio nomine Lyra. [כנור *chinnor.* *κιθάρα.* Gal. *Vne harpe.* Ital. *Cetera.* Germ. Ein Harpff. Belg. Een Herpe. Hiſp. *Harpa, inſtrumento.* Pol. *Harfa.* Vng. *Hegedw'.* Angl. *An harpe.*] Hanc Hieronymus ſcribit effici in modum Δ literæ, cum chordis viginti quatuor, & per digitos variis vocibus, tinnulisq; ictibus in diverſis modis cõcitari. Plin. lib. 7. cap. 56: Citharam Amphion: ut alii, Orpheus: uũ alii, Linus invenit. ¶ Citharam Virgilius pro ipſa muſica & harmonia accepit, 12. Aeneid. Augurium, citharamq; dabàt: celeresq; ſagittas. Quint. lib. 2. cap. 8: Nam ſicut cithara, ita oratio perfecta non eſt, niſi ab imo ad ſummum omnibus intenta nervis conſentiant. ¶ Non omnes qui habent citharam, ſunt citharœdi. Varro de Re ruſtic. li. 2, Quo ſignificatum eſt, compluribus mortalium adeſſe virtutis inſignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute vacent.

Cĭthărœdŭs, m. ſ. Qui cithara canit. [*κιθαρῳδὸς.* Gal. *Harpeur, iouëur de harpe en partie* Ital. *Chi canta ſu la cetera, citariſta.* Germ. Ein Harpffenſchlaher/ oder welcher darzu ſingt. Belg. Een Harpenaer. Hiſpan. *El que tanne la harpe.* Polon. *Harfiſta, Spiewak przi harfie.* Vn. *Hegedw's.* Ang. *An harper.*] Propriè (ut Moſcopulus annotavit) qui & citharam pulſat, & ore accinit. Iuven. Accipis uxorẽ, de qua citharœdus Echion, Aut Graphyſus fiat pater. Cic. 5. Tuſc. At vocem citharœdi non audiunt.

Cĭthărœdĭcŭs, ca, cum: [*κιθαρῳδικὸς.* Vngar. *Hegedw'shöz valo.* Ang. *Belonging to an harpe.*] ut Citharœdica ars, apud Plin. lib. 9. cap 8, & Citharœdicus habitus. Sueton. in Nerva: Item ſtatuas ſuas citharœdico habitu.

Cĭthărīſtă, com. p. *κιθαρίστης*, Qui citharam tantùm pulſat, non etiam accinit: nam is (teſte Moſcopulo) propriè dicitur Citharœdus. Cic. 3. Verr. At etiam illum Aſpendium cithariſtam, de quo ſæpè audiſtis id, quod eſt Græcis hominibus in proverbio, quem omnia intùs canere dicebant, ſuſtulit.

Cĭthărŭs, *κίθαρ⊙ν* Athenæo; *κιθάρῳδ⊙ν* Aeliano, & *κιθάρη* Oppiano lib. 1. Piſcis eſt qui Romæ *Folio* dicitur. Rhombo ſimilis eſt, vel Galeno teſte lib. 3. Aliment. Cujus dentes ſerrati: lingua ſoli ex planis ſoluta eſt: Caro ſuavior: quia alga veſcitur, ut ſalpa. Cithari præter Ariſtotelem meminit Plin. lib. 32. cap. 11. Peculiaris autem maris acipenſer, aurata, &c. balanus, corvus, citharus.

Cĭthărĭſtrĭă, ſ. p. Quæ cithara canit. [*κιθαριστρια.* Gal. *Femme qui iouë de la harpe.* Ital. *Quella che canta in ſu la cetera.* German. Ein Harpffenſchlaherin/ oder welche darzu ſingt. Hiſpan. *La muger que tanne la harpa.* Pol. *Ktora na harfie gra y przyniey ſpiewa.* Vng. *Hegedw lô, muſikás aszony.* Ang. *A woman that playeth on the harpe.*] Terent. Phorm. Continuò quandam nactus eſt puellulam Cithariſtriam. Ibidem Terentius eandem vocat Fidicinam: Ille, qui illam amabat fidicinam. ¶ Sunt autem Cithariſtes, & Citharistria, verbalia, à Græco verbo *κιθαρίζω*, quod eſt citharа cano.

Cĭtĭmŭs, Vide Citra in CIS.

Cĭtŏros, Vide CYTORVS.

Cĭtra, præpoſitio, *ἐντὸς*, Vide in dictione CIS.

Cĭtro, Vide in dictione VLTRO.

Cĭtrŭs, f. ſ. Arbor eſt duorum generum: quarum altera lauri folio perpetuò virens, eadem eſt cum malo medica, quæ citrium malum gignit, oris graveolentiam emendans, & veſtiũ commendans odorem, caſdemq; à tineis conſervans. [*ἡ μηλέα περσικὴ*, vel *μηδικὴ*, vel *ἡ κεδρόμηλ⊙ν.* Gal. *Citronnier, arbre qui porte les citrons.* Ital. *Citronaro.* Germ. Citronbaum. Hiſpan. *Cidras, madera mas, preciosa que alerze.* Pol. *Citronowe drzewo.* Vng. *Czitrom fa.* Ang. *A limon tree.*] Altera ſylveſtri cupreſſo ſimilis eſt, & caudice, & folio, & odoratu, in Mauritania præcipuè naſcens: unde in Italiam pretioſiſſimarum menſarum materiam advehebatur, quæ & Cedrinæ appellantur à Plin. lib. 13. cap. 15: Hæc arbor ab Homero Trogete, à quibuſdam etiam Thyia appellatur, præcipuam in radicis criſpitudine dotem habens. ¶ Citrum neutr. gener. citri arboris lignum. Varro 3. de Re ruſt. cap 2: Nuncubi hîc vides citrum, aut aurũ? Martial. lib. 9: Et teſtudineum menſus quater hexaclinon, Ingemuit citro non ſatis eſſe ſuo. Idem libro 10: & citrum vetus, Indicoſque dentes.

Cĭtrĕŭs, a, um, Quod ex citro confectum eſt. [Pol. *Citrinowi.* Vngar. *Czitrombol valo.* Ang. *Made of the limon tree.*] Cicer. 6. Verr. Tu maximam & pulcherrimam menſam citream, à Q. Lutadio Diodoro (qui Q. Catŭlli beneficio à L. Sylla civis Romanus factus eſt) omnibus ſcientibus Lilybæi abſtuliſti. Citream menſam cum aurea comparat Martialis in Diſtichis: Accipe fœlices. Atlantica munera, menſas: Aurea qui dederit dona, minora dabit.

Cĭtrīnŭs color, A' citri ſimilitudine dictus. [An. *The colour of an orenge.*] Plin. li. 19. cap. 5, de cucumere loquens: Creſcunt, qua coguntur, forma, in Italia virides, & quàm minimi: in provinciis quàm maximi, & citrini, aut nigri.

Cĭtrĕŭs, a, um, adjectivum, ut Citrea malus, quæ & Medica, *μηδικὴ*, nominatur. Arbor eſt toto anno pomifera, aliis cadentibus, aliis matureſcentibus, aliis ſubnaſcentibus pomis. Folia habet lauri, intercuſantibus ſpinis: fructum verò aureo colore, & odore gratiſſimo: quem Virgil. 2. Georg. miris laudibus celebravit, ibi, Medica fert triſtes ſuccos, tardumq; ſaporem Fœlicis mali. Præcipuæ mali hujus dotes ſunt, oris graveolentiam commendare, & veſtes à tineis illæſas conſervare. Varia citrei mali genera vide apud Ruel. lib. 1. cap. 69, & Amatum Luſitanum in Dioſcorid. cap. de citreis.

Cĭttă, *κίτλα*, [Polon. *Pożaliwoſc niewieſzcia wpoczęciu, plingawego iadl'a.* Vng. *Haſas aszszonnépek kéuánſága.*] Depravatus mulierum prægnantium appetitus, quum inutiles cibos appetunt, quod ferè cõtingere ſolet ſecundo aut tertio à conceptu mẽſe, ex alimento in ventriculo corrupto, fœtu exiſtente tàm imbecilli, ut nutrimentum conſumere non poſſit. Hinc fit, ut copioſæ in ventriculo redundantiæ accumulentur, quæ variũ abſurdumq; gignunt appetitum, ut carbonum, cretæ, & ſimilium. Eam ob cauſam Græci malum hoc *κίτλαν*: hoc eſt, picam appellavêre, ab avis ejus varietate ſumpta ſimilitudine.

Cĭttāmpĕlŏs, *κιτλόμπηλ⊙ν*, Herba eſt quæ Dioſcoridi Helxine, & officinis *Parietaria* dicitur. [Pol. *Nocydzien.*] Vtitur hac appellatione Paul. Aegin. lib. 6.

Cĭttŏſĭs, *κίτλωσις*, Vvarum vitium eſt, quum acini à racemis dilapſi pereunt. Vide Cæl. Rhodig. Antiq. lect. lib. 6. cap. 1.

Cĭvĭs, hujus civis, com. t. Vrbis incola, Municeps, liber: à coëundo (Ciceroni probatur) quòd vinculo quodam ſocietatis cives in unum coëant cœtum, & ſub iiſdem legibus vivant. [איש העיר *iſch habír* בן העיר *ben habír.* *πολίτης, ἀστός.* Gal. *Citoyen ou citoyenne.* Ital. *Cittadino.* Ger. Ein Burger oder Burgerin. Belg. Borgher. Hiſpan. *Ciudadano.* Pol. *Mieſzczanin, albo mieſzczka.* Vngar. *Polgár, várasbeli.* Ang. *A citizen or burgeſſes.*] Cic. in Catil. Servi me hercule mei ſi me iſto pacto metuerent, ut te metuunt omnes cives tui, domum meam relinquendam putarem. Idem 1. de Finib. Debeo profectò, quantumcunq; poſſum, in eo quoq; elaborare, ut ſint opera, ſtudio, labore meo, doctiores cives mei. ¶ Civis, cui contrarium, Peregrinus. Cic. 6. Verr. Apud Segeſtanos repertum eſſe judices ſcitote neminem, ne-

nem, neque liberum, neque servum, neque civem, neque peregrinum, qui illud signum auderet attingere. Idem: Colebatur à civibus, ab omnibus advenis visebatur.

Cīvĭtās, f. t. Civium multitudo unum in locum congregata, quę eodem jure vivit. [עיר *hir.* *πόλις.* Gal. *Cité, bourgeoisie, assemblee de ville, amas de citoyens.* Ital. *Città.* Ger. Ein Burgerſchafft oder Statt. Hiſpan. *Ciudad, compannia de ciudadanos.* Polon. *Miaſto, mieſzczanie.* Vngar. *Város.* Ang. *A citie.*] Cicer. de Somn. Scip. Nihil enim eſt illi principi Deo, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat acceptius, quàm concilia, cœtusq; hominum jure ſociati, quæ civitates appellantur. Idem pro Sestio: Tum conventicula hominum, quæ poſtea civitates nominatæ ſunt. ¶ Civitas, & Vrbs in hoc differunt, quòd incolæ dicuntur civitas: urbs verò complectitur ædificia. Cic. 4 Acad. Ariſtoteles & Xenocrates, quos Antiochus ſequi volebat, nō dubitaviſſent quin & Prętor iſte eſſet, & Roma urbs, & eam civitas incoleret. Idem pro P. Sylla: Etenim in qua civitate res tantas geſſerim, memini, & in qua urbe intelligo. ¶ Aliquando Civitas dicitur jus civium: unde Civitate donare, *πολιτείαν διδόναι*. Vſurpativè tamen dicitur urbs: hoc eſt, ipſa mœnia, & ædificia. ¶ Capere civitatem, Plat. in Dialogo, qui Sophiſta inſcribitur, proverbialiter dixit, pro rem difficilem aſſequi. Neq; enim civitas primo ſtatim impetu capitur. ¶ Civitatem uſurpare, ſe pro cive agere. Suetonius in Claudio: Civitatem Romanam uſurpantes in campo æſquilino ſecuri percuſſit. ¶ Magna civitas, magna ſolitudo, *ἐρημία μεγάλη ἐστὶν ἡ μεγάλη πόλις*. Quadrabit in urbes aut domos, agros aut hortos, aut aliud id genus quidpiam amplum quidem & ſpatioſum, ſed parum excultum: Aut in librum ingentem quidem illum, verùm impolitum & illimatum. ¶ Servorum civitas, *δούλων πόλις*. De cœtu convictuq; hominum improborum, furacium, aut ignobilium dici poteſt. ¶ Dicitur etiam civitas, pro regione tota, cujus incolæ iiſdem legibus utuntur, ut civitas Allobrogum, Helvetiorum. Saluſt. Itaque Qu. Fabio Sangæ, cujus patrocinio plurimum civitas utebatur, rem omnem uti cognoverunt aperiunt. Cæſ. li. 1: Apud Helvetios longè nobiliſſimus & ditiſſimus fuit Orgetorix. Is M. Meſſala & M. Piſone Coſs. regni cupiditate inductus, congregationem nobilitatis fecit, & civitati perſuaſit, ut de finibus ſuis cum omnibus copiis exirent.

Cīvīlis, & hoc civile, Quod eſt civium, ſeu quod ad cives pertinet: [*πολιτικός.* Gal. *Politique, appartenant aux citoyens.* Ital. *Civile.* German. Burgerlich / oder das den Burgeren zugehört. Belg. Borgerlyck. Hiſpan. *Coſa de ciudad, civil.* Pol. *Mieyski.* Vng. *Varoſi emberſégbŏs.* Ang. *Belonging to a citie.*] ut, Civilis mos, Civile jus, Civile odium, Civile bellum, Civilis homo, qui eſt peritus eorum quæ ad adminiſtrandam Rempub pertinent. Cicer. 7. Phil. Itaq; ego ille, qui ſemper autor pacis fui: cuiq; pax, præſertim civilis, quanquam omnibus bonis, mihi tamen in primis fuit optabilis. Idem ad Att. lib. 7: Genus belli quod ſit, vides: ita civile eſt, ut non ex civium diſſenſione, ſed ex unius perditi civis audacia natum ſit. ¶ Vndę civiles: id eſt, curæ, & ſolicitudines. Horat. 1. Epiſt. Nunc agilis fio, & verſor civilibus undis. Studia civilia. Cicer. pro Font. Si inimico teſti credi non oportuit, inimicior Marcello Craſſus, aut Fimbriæ Scaurus, ex civilibus ſtudiis, atq; obtrectatione domeſtica, quàm huic Galli? ¶ Civilis actio. i. præſcriptis verbis: D. lib. 9. Tit. ult. l. 15. Cui opponitur legitima: Civilis actio incerti vocatur.

Cīvīlĭŏr, & Civilius, [*πολιτικώτερος, ον.* Vngar. *Emberſégesb.*] comparativa. Ovid. 4. Triſt. Eleg. 4: Ipſe pater patrię, quid enim civilius illo?

Cīvīlīſſĭmŭs Superl. [Vngar. *Igŏn emberſégbŏs.*] Spartianus in Adriano: In colloquiis etiam humillimorum civiliſſimus fuit.

Cīvīlĭtās, f. t. Comitas, facilitas, humanitas. [*τὸ πολιτικόν.* Gal. *Civilité, honneſteté, police.* Ital. *Civilità.* Germ. Burgerliche vnnd erbarliche zucht. Belg. Hueshęyt. Hiſpan. *Civilidad, ò policia.* Polon. *Obiczaie pieknie.* Vng. *Emberſég.* Ang. *Civilitie, gentilneſſe and courteouſneſſe in maners.*] Moderatio quædam atque modeſtia magis civi hominiq; politico, quàm Imperatori conveniens, quam Auguſto tribuit Suetonius cap. 51: Clementię civilitatis q;, *inquit*, ejus multa & magna documenta ſunt. Iulius Capitolinus laudat Antoninum Pium, quòd Imperatorium faſtigium ad ſummam civilitatem deduxerit.

Cīvīlĭtĕr, adverbium, Civium more. [*πολιτικῶς.* Gal. *Civilemẽt.* Ital. *Civilmente, cittadineſcamente.* Ger. Burgerlich / ſtattlich. Belg. Hueslyck. Hiſ. *Civilmente, polidamente.* Pol. *Obyczaynie.* Vng *Emberſégeſſen, Polgári módra.* Angl. *Giuilie, gentillie, lik citizens.*] Cic. 1. Offic. Vt enim quum civiliter contendimus, aliter ſi eſt inimicus, aliter ſi competitor: cum altero certamen honoris & dignitatis eſt, cũ altero capitis & famæ. Iuvẽn. Satyr. 5: Poſcimus ut cœnes civiliter. i. ut tibi ſit panis idẽ qui aliis cõvivis, iiſdemq; ferculis utaris: non ut tyrannico more, aut regio cœnes. Ovid. 12. Metam. Exercet memores pluſquã civiliter iras.

Cīvĭcŭs, a, um, pen. corr. Civilis. [*πολιτικός.* Gal. *Citoyen.* Ital. *Cittadineſco, civile.* Ger. Burgerlich. Hiſpan. *Ciuil, de ciudad.* Pol. *Mieyski.* Vng. *Varoſi emberſégbŏs.* Ang. *A Ciuill, of a citie.*] Civica corona, quam civis civi, à quo ſervatus fuiſſet in prælio, teſtẽ vitæ dare ſolebat, ex fronde querna: quoniam cibus antiquiſſimus è quercu capi conſueverat. Cic. pro Planc. At id etiam gregarii milites faciunt inviti, ut coronam dent civicam, & ſe ab aliquo ſervatos eſſe fateantur.

C ante L.

CL. In notis antiquorum Claudius. CL. V. clariſſimus vir. CL. F. clariſſima filia, vel fœmina. C L I. Claudius. C. L D B L. cauſam laudabilem. C. L. Caii Libertus, vel Caius Libertus. C L. conlibertus. C. L. vel I. vel L. Caia liberta. C. L. Caiæ libertę. C. L I B. Caii libertus, vel liberorum. C L B. C L. conlibertæ clariſſimæ. C. M A R. P. caput margine pleno. C M. Comis. C. M L. centum millia. C M S. Comis. C. M. Civis malus. C. M. vel C A. M. cauſa mortis, vel M. Marius. C O M. vel C O. comitia obdurata. C. M. T. cauſa mali tui. C. M T. crementum multum. C M. L. X I I. camelos duodecim.

Clabula, Vide C L A V O S A.

Clādes, f. t. Strages, cõflictus, & calamitas. [שבר *ſchéber* אֵיד *edh.* *πτῶσις, ὀλεθρος.* Gal. *Deſconfiture de guerre, perte en bataille, victoire perdue.* Ital. *Calamità, vecciſione.* Germ. Ein nidertag / verderbung / jämerlicher ſchad. Bel. Een ongeval / nederlage Hiſ. *El eſtrago, ò mortãdad à hierro.* Pol. *Porażka, ſzkoda znaczna.* Vn. *Veſzedelẽm, harcz, viadal.* Ang. *Great ſlaughter and domage.*] *ἀπὸ τῶ κλάδος*: hoc eſt, ramo: eſt enim nihil aliud, quàm ramorum & furculorum detritio: quemadmodum calamitas calamorum: ſtrages ſtratarum arborum. Deinde *μεταφορικῶς* ad homines transfertur: quanquam non deſunt, qui *ἀπὸ τῶ κλαίειν*: hoc eſt, à flendo, ſive lugendo, aut à cadendo cladem, quaſi cadem dicta exiſtimant. Plin. lib. 16. cap. 32: A quo deinde tempore majeſtas populi Romani reſurrexit, quæ antè vaſtata cladibus fuerat. Cic. de Clar. Orat. Curſum ingenii tui Brute, premit hæc importuna clades civitatis. Virg. 12. Aeneid. -& ſubita turbaret clade Latinos.

Clam, Præpoſitio ablativo caſui ſerviens, Secretò, latenter. [בסתר *beſether*, *λάθρα, κρύφα.* Gal. *En cachette, ſecrettement.* Ital. *Celatamente, di naſcoſo.* German. Heimlicher weiß / verborgentlich. Belg. Heymelyck sonder jemands weten. Hiſpan. *Occulta y eſcondidamente* Polon. *Cziche tatemnie.* Vngar *Alattomban, birnékül, titkon.* Ang. *Priuelie, ſecretlie, cloſelie.*] Clam patre egiſti. Plaut. in Amph. Is amare occœpit Alcumenan clàm viro. ¶ Jungitur aliquando & accuſativo. Plaut. Caſ. Bona multa faciam clam meam hanc uxorem. Cicer. in Saluſt. Timens ne facinora ejus clàm vos eſſent. ¶ Quandoque reperitur loco adverbii poſita. Virgil. 1. Aeneid. Clàm ferro incautum ſuperat, ſecurus amorum Germanæ. ¶ Hinc compoſitum Perclàm, quod eſt valde occulté.

Clāncŭlō, *κρυφῆ λάθρα*, clàm ſive clanculum. [Vngar. *Titkon, alattomba.*] Macrobius Satur. lib. 5. cap. 18: Fuit enim hic poẽta, ut ſcrupuloſè & anxiè ita diſſimulanter & quaſi clanculò doctus, ut multa tranſtulerit, quæ unde translata ſint, difficile ſit cognitu.

Clāncŭlum, diminutivum eſt à Clam. [בסתר *beſether.* *λαθραίως, κρύβδην.* Gal. *Secrettement, en cachette.* Ital. *Di naſcoſo, celatamente.* Ger. Heimlichen. Belg. Secretelyck. Hiſpan. *A eſcondidillas.* Pol. *Pocziche, dyſkrecie.* Vng. *Titkon, alattomban.* Ang. *Secretlie, priuelie*] Terent. in Evnuch. In cellulam ad te patris penum omne congerebam clanculum. Ibidem: Veniſſe clanculum per impluvium. ¶ Clánculum cum accuſativo junxit Terent. in Adelph. poſtremò alii clanculum Patres, quæ faciunt, quæ fert adoleſcentia: Ea ne me celet, conſuefeci filium.

Clāncŭlārĭŭs, a, um, Occultus, latens. [בסתר *niſtár.* *κρυπτὸς, κρύφιος.* Gal. *Secret, caché, incognu.* Ital. *Occulto, ſecretto.* German. Verborgen. Hiſpan. *Eſcondido, ſegreto.* Polon. *Taiemni.* Vngar. *Alattombanualo, titkon valo.* Ang. *Secret, priuate.*] Martial. lib. 10: Vernaculorum dicta, ſordidum dentem, Et fœda linguæ probra circulatricis, Poẽta quidam clancularius ſpargit, Et vult videri noſtra, *&c.*

Clāndēstīnō, penult. prod. Occultè, ſecretò, latenter. [בסתר *beſether.* *κρύβδα, κρύβδην, κρύφα.* Gal. *En cachette, ſecrettement.* Ital. *Secretamente, occultamẽte.* German. Heimlich / verborgentlich. Hiſpan. *Eſcondidamente, ò eſcondidillas.* Polon. *Cziche, potaiemnie.* Vng. *Titkon, alattomban.* Ang. *Secretlie cloſelie.*] Lucilius: At enim dicis, clandeſtinò tibi, quod commiſſum fuerat. Plaut. in Mil. Nam hoc negotii clandeſtinò, ut ągerem, mandatur mihi.

Clāndēstīnŭs, a, um, penultima producta, Occultus, ſecretus. [טמון *nehelám.* *κρυφαῖος.* Gal. *Secret, caché.* Ital. *Occulto, ſecretto.* German. Heimlich / verborgen. Hiſp. *Eſcondido, ſecreto.* Pol. *Cziechy, Zakriti.* Vngar. *Titkon valo, alattomban valo.* Angl. *Secret, priuie.*] Liv. 4. ab Vrbe: Quum patres clandeſtina denuntiatione revocati ad diem certam eſſent. Manlius lib. 1: Et clandeſtinis ſur-

nis ſurgentia fraudibus arma. Sil. lib. 7: Ceu clandeſtino traheretur fœdere bellum.

Clāmŏr, m. t. Vox intenſa, & majore cũ impetu prolata. [קול kol צעקה tzehakáh אנקה anakáh. κραυγή, βοή. Gall Clameur, cri, huyement. Ital. Grido. Ger. Ein geſchrey. Belg. Een geeryſch. Hiſpan. Clamorò vox grande. Polon Krzyk. Vng. Kiáltás, wuöltés. Ang. A lowde crying.] Plin. in Epiſt. Turbidoque clamore poſtulaverat ſimul & oppreſſerat. Cic. 6. in Verr. Interea ex clamore fama tota urbe percrebuit, expugnari deos patrios. Virgil. 5. Aen. -reſonat clamoribus æther. ¶ Antiqui etiam Clamos dicebant, ſicut Arbos.

Clāmo, as, are, n. p. Vocifero, clamorem edo, clamorem facio, voce contendo. [קרא karáתעק tzahák אנק anák. βοᾶν, κλάζειν. Gall Crier, huyer, braire. Ital. Gridare, chiamare. German. Schreyen Belg. Greyſchen. Hiſp. Llamar dando vozes. Polon. Wołam, krzycze. Vngar. Kiáltok, wuöltök. Ang. To crie lowde.] Plautus in Mercur. Nec tolerant, ut æquum eſt, patres: ſed clamant, indecenter obſtrepunt. Cicero ad Atticum libro 5: Id clamare omnes, qui aderant, nihil impudentiùs, &c. Terent. in Adelph. Clamant omnes, indigniſſimè factum eſſe. ¶ Clamare item pro dicere, & affirmare accipitur. Cic. 3. in Verr. Quum tutores H-S LXXX, millibus id opus, ad illius hominis iniquiſſimi arbitrium ſe effecturos eſſe clamarent. ¶ Quandoq; vocare, καλεῖν, φωνεῖν. Virg. 4. Aeneid. Per medios fuit, ac morientem nomine clamat. Ovid. 2. Metamorph. Aſpicit hanc, vi famq; vocat, clamata refugit. Idem 6. Metamorph. Ipſa videbatur terras ſpectare relictas, Et comites clamare ſuas. ¶ Clamare, conqueri. Terent. in Adelph. Mihi quidem non placent: Et clamo ſæpé. Liv. 3. ab Vrbe: Clamant fraude fieri, quòd foris teneantur exercitus. Cic. pro Cluen. Quum & de ſuo, & de uxoris interitu clamaret, teſtamentumque mutare cuperet, &c. Hujus compoſita ſunt, Acclamo, Conclamo, ut Vaſa conclamo, ἀναβοᾶν, συγκαλεῖν σημαίνων. Item Declamo, Exclamo, Proclamo, Reclamo, & Succlamo, quæ habent penultimam productam.

Clāmĭto, as, are, n. p. frequentativum. [צעק tzeenák. κραυγάζω, συχνὰς ἢ πολλάκις κράζω. Gal. Crier ſouuent, ou dire à haute voix: Ital. Gridare ſpeſſo. German. Hefftig oder offt ſchreyen. Hiſpan. Llamar dando boxes muchas vezes. Pol. Pokrzikuie, wołam. Vng. Kiáltozók, wuöltözök. Ang. To crie often and lowde.] Terentius, in And. -clamitent Me ſycophantam, hæreditatem perſequi. Cicer. 2. Tuſcul. Nam quum ex renibus laboraret, ipſo in ejulatu clamitabat falſa eſſe, quæ anteà de dolore ſenſiſſet ipſe. Teren. in Adelph. Venit ad me ſæpè clamitans, Quid agis, Mitio?

Clāmātŏr, verbale, m. t. Qui clamat, voce contendit. [צעק tzobéq. κράκτης, κεκράκτης. Gal. Vn crieur ou criard, brayard, celuy qui crie. Ital Chi grida ò chiama alcuno. Ger. Ein ſchreyer/rüffer. Hiſp. Strepitoſo, pieno digridi, Llamador. Pol. Wołacz, krzyczaci. Vng. Kiálto, wuöltö. Ang. That crieth lowde.] Cicer. 3. de Orat. Quare Coracem iſtum veſtrum patiamur nos quidem pullos ſuos excludere in nido, qui evolent clamatores odioſi ac moleſti. Mart. lib. 12: Non venit ablatis clamator verna lacernis.

Clāmātōrĭus, a, um, κραυκτικὸς: ut, Clamatoria avis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine Clivina, & Prohibitoria appellabatur, ab effectu impediendorum auſpiciorum. Hanc Plin. li. 9. cap. 15, numerat inter aves ſeculo ſuo incognitas. Clamatorium genus, Cicero ad Quintum Fratrem lib. 3.

Clāmōsŭs, a, um, à nominativo Clamos, quod clamore obſtrepit, vociferaturq; [κραυγαστικός. Gal. Criard, plein de crierie. Ital. Strepitoſo, pieno de gridi. Ger. Schreyig/prallechtig Hiſp. Gritador. Polon. Krzikliwy wrzaſliwy. Vngar. Nagy kiáltható, zaygo. Angl. Which cryeth very lowde.] Iuvenalis: Securum jubeant clamoſo inſiſtere circo. Quintil. Non turbidus, non clamoſus ſit altercator.

Clāngo, is, xi, vel gui, n. t. Tuba cano, vel increpo. [κλάζω. תקע בשופר tukáh baſchſchophár הרע heréah. Gal. Faire retentir, reſonner comme, faict vne trompette. Ital. Trombettare, ſonare di tromba. Germ. Trommeten/ertönen. Belg. Trompetten. Hiſpan. Sonnar la bozina ò trompeta. Pol. Brzmie. Vng. Trombitálok. An. To ſowne a trompet, to crie lik an egle.] Valerius Flac. -ter inhorruit æther, Luctificum clagente tuba. ¶ Clangere item dicuntur anſeres, ut eſt videre apud Columel. lib. 8. cap. 13. ¶ Aquilis item clangorem tribuit autor Philomelæ apud Ovidium: Dum clangunt aquilæ.

Clāngŏr, m. t. Sonus tubarum eſt. [תרועה teruháh κλαγγή. Gal. Son de trompette. Ital. Il ſono delle trombe. Germ. Der Trommeten ſchall. Hiſ. Son, ò ſonido de trompeta. Pol. Dźwiek od trabi. Vng. Trombita harſogás, zengés. Ang. The ſowne of trompettes.] Virgil. 2. Aeneid. Exoritur clamorq; virûm, clangorq; tubarum. Licet etiam dicatur de ſono anſerum, & aliarum rerum clarè ſtrepentium. Cic. 2. Tuſc. de Prometheo: Iovis ſatelles (intelligit aquilam) paſtu dilaniat fero, Tum jecore opimo farta & ſatiata affatim, Clangorem fundit vaſtum. Colum. de anſeribus libro 8. cap. 13: Ejusq; generis anſer præcipuè ruſticis gratus eſt, quòd nec maximam curam poſcit, & ſolertiorem cuſtodiã præbet, quàm canis: nam clangore prodit inſidiantem.

Clārĕo, Clarĭfico, Clarigo, Claritas, Vide CLARVS.

Clārŭs, a, um, Planus, apertus, perſpicuus, dilucidus: [בהיר tſách טהור tahór. αὐθέκτων, λαμπρός. Gal. Clair. Ital. Chiaro, lucente. Germ. Hetter vnd ſchön. Belg. Claer. Hiſp. Claro. Pol. Iaſny. Vn. Nyiluán valo, világos. Ang. Cleare, bright.] ut, Clara dies. Cic. in Somn. Scip. Oſtendebat autem Carthaginem de excelſo, & pleno ſtellarum, illuſtri, & claro quodam loco. Virgil. 1. Georg. Et claro ſylvas cernes Aquilone moveri. ¶ Figuratè pro inſigni atque excellenti accipitur: [נכבד nichbádh. ἔνδοξος, εὐδόκιμος. Gall. Manifeſte, noble, qui a grande renommee, illuſtre. Ital. Nobile, illuſtre. German. Berümpt/namhafftig. Hiſp. Noble y eſclarecido en fama. Pol. Zacny ſławny. Vn. Neuezetes, hirös neues. Ang. Well knawin, noble, famous, renowmed.] & eo, qui veluti fulgore quodàm famæ reſplendet, qui & Inclytus dicitur: quamvis plus ſit Inclytus, quàm Clarus, propter In, quæ ibi auget. Cic. 1. de Finib. Claris & fortibus viris commemorandis. Plautus in Trin. In occulto jacebis, quùm te maximè clarum voles. ¶ Interdum ponitur pro audibili aut ſonoro: ut Clara vox, ἐυφωνία. Cicero pro Syl. Atq; ut idem omnes exaudiant, clariſſima voce dicam.

Clārē, adverbium, Clara voce, explicatè, enodatè, manifeſtè, planè. [ὀξύ. Gal. Clairement. Ital. Chiaramente. Germ. Klar vnnd hetter. Hiſ. Claramente. Pol. Iaſnie. Vng. Magyarán, nyiluán. An. Clearelie, with a shrill voce.] Terent. in And. Vnde eſt? dic clarè. Cic. ad Attic. lib. 2: Varietas in re nulla ſit, aperteq; loquantur, & jam clarè gemant. Cælius Cic. lib. 8: Et quo propiùs ea contentió, quàm fieri neceſſe eſt, accedit, eò clariùs id periculum apparet.

Clārĭ sŏnŭs, a, um, Clarè ſonans, canorus: [ὀξύφωνος. Gal. Qui ſonne clair. Ital. Di chiaro ſuono. Ger. Das häll thönet. Hiſp. Coſa quo ſuena claro Pol. Gł'oſny. Vng. Hangos ſzauu, nagy ſzauu. An. That ſowneth shrillie.] ut, Voces clariſonæ. Catul. Clariſonas imo fudiſſe è pectore voces. Cic. in Arat. Hunc à clariſonis auris Aquilonis ad Auſtrum Condens.

Clārĭtās, ſ. t. Luciditas, ſplendor. [בהיקות tſachtſachúth טהר tohar. λαμπρότης, λαμπρεότης. Gal. Clarté, ſplendeur. Ital. Chiarrezza, ſpendore. Germ. Klarheit/hettere. Belg. Claerheyt. Hiſp. Clareza ò eſclarecimiento de fama. Pol. Iaſność. Vng. Világoſság ſenyeſség. Ang. Cleareneſſe, brightneſſe.] ut, Claritas Solis. Plin. lib. 2. cap. 8: Claritatis tantæ eſt veſper. Idem lib. 18. cap. 11: Emicantque fontes Oraxi oculorum claritati. ¶ Aliquando pro excellentia, εὐκλεια. [. Pol. Zacnosć. Vng. Neuezetőſség.] ut, Claritas generis, Claritas rerum geſtarum. Cic. 1. Offic. Facilior & tutior, & minùs aliis gravis, aut moleſta vita eſt otioſorum: fructuoſior autem hominũ generi, ad & claritatem amplitudinemq; aptior, eorum qui ſe ad Rempublicam, & ad magnas res gerendas accommodaverunt. Idem ad Sulp. Quæ, quanquam ex multis pro tua claritate audiam: tamen libentiſſimè ex tuis literis cognoſcam. ¶ Interdum facilitas, perſpicuitas: ut Claritas orationis.

Clārĭtūdo, dinis, ſ. t. idem quod Claritas, Feſto ac Nonio teſtibus. [Pol. Zacnosć. Vng. Vilagoſság, neuezetőſség. An. Clearneſſe, brightneſſe.] Saluſt. Quum præſertim tam multæ variæque ſint artes animi, quibus ſumma claritudo paratur. ¶ Claritudo vocis, ὀξυφωνία. Gell. lib. 7. cap. 5: Hiſtrio in terra Græcia fuit fama celebri, qui geſtu & vocis claritudine & venuſtate cæteris anteſtabat.

Clāro, as, act. p. Clarum facio. [הזיר tihár. δεξάζω. Gal. Monſtrer, manifeſter, declarer. Ital: Far chiaro. Ger. Häll vnd heiter machen/ erklären. Hiſ Eſclareſcer y aclarar, hazer claro. Pol. Obiaśniam. Vn: Meg Hiresitöm, neuezetőſsé teszöm. Angl. To mak plane and manifeſt.] Auſonius: Pollet Ariſtides, veteres qui clarat Athenas. Cic. 1. de Divin. ex antiquo poëta: Iupiter excelſa clarabat ſceptra columna. Horat. -illum non labor Iſthmius Clarabit pugilem. Lucr. lib. 4: Multaq; in his rebus quærendum, multaq; nobis Clarandum eſt, planè ſi res exponere avemus. ¶ Hinc Declaro, as.

Clārĕo, es, ui, n. ſ. Clarus ſum, vel manifeſtus, ſeu notus ſum, ẽniteo. [בהיר tſách טהר tihár. δῆδηλμαι, φαίνομαι. Gal. Eſtre clair; auoir bruit & renommée. Ital. Eſſer chiaro, illuſtre, noto, manifeſto. Germ. Häll oder heiter ſeyn, oder weit berümpt ſeyn. Belg. Betent ſyn / vernaempt ſyn/claer ſyn. Hiſp. Eſclarecerſe, hazerſe eſclarecido ò famoſo. Pol. Iaśnieie, ſławnim ſieśtaie. Vng. Hires neues vagyok. Ang To be cleere or well knawin, to be famous and renowmed.] Ennius apud Cic. 3. Officior. Ergo poſtque magisque viri nunc gloria claret. Idem de Senect. Turpilius Pædio, cujus adventu inſula hodie claret Cypros. ¶ Claret lumen, Ennius Telamone (ut citat Nonius) Nam vita mihi Telamonis patris, atque facies proavi Iovis grata eſt, atque hoc lumen candidũ claret mihi. Cicer. in Arato: Proptereà quod ad æſtatis primordia clarent. ¶ Claret, pro clarum eſt. Lucret. lib. 6: -quod in primo

quoque

quoque carmine claret. ¶ Claret mihi: id est, intelligo. Claud. in Paneg. -ventura potestas Claruit Asconio, subita quum luce comarum Innocuus flagraret apex.

Clārēsco, scis, à clareo, Clarus fio. [דָּמַם *tsdch.* ἀναφάνομαι. Gal. *Deuenir clair & manifeste.* Ital. *Farsi chiaro, manifestо.* German. Heiter vnd scheinbar werden, oder berúmpt werden. Hisp. *Esclarecerse* Pol. *Slawnim zie stáć.* Vng. *El hiresedóm.* Ang. *To waxe cleere and manyfest.*] Quint. lib. 6. cap. 4: Neque tantum hoc ipsis monitoribus clarescit. quidam faciunt apertè quòd nixemur. Virgil. 2. Aeneid. Clarescunt sonitus, armorumq; ingruit horror. ¶ Hinc fit compositum Inclareo quod est valde clareo: à quo fit Inclarēsco, quod est valde clarus fio. περιφαίνομαι. ¶ Clarescit pro clarum fit: Macrob. Comment. lib. 2. cap. 12: Et hæc sit præsentis operis consummatio, ut animam non solùm immortalem, sed deum esse clarescat.

Clārĭfĭco, as, act. p. Clarum facio, illustro. [הדר *tihár.* λαμπρύνω. Gal. *Clarifier, esclarcir.* Ital. *Far chiaro.* Germ. Heiter vnd scheinbar machen. Hisp. *Esclarecer y aclarar otra cosa.* Pol. *Obiaśniam.* Vn. *Hiresse tesźóm diczórdóm.* Ang. *To make cleere.*] Plin. li. 20. ca. 13: Alterū est nigrius, qđ capitis vitia purgat, visum clarificat.

Clārĭgo, as, pen. cor. act. p. Res clarè repero, Bellum indico. [κηρύσσω τὸν πόλεμον. Gal. *Denoncer la guerre aux ennemis s'ils ne veulent faire raison.* Ital. *Intimare la guerra.* Ger. Ein ding heiter vnd offentlich wider erfordern. Item, heiter einen Krieg oder Vnfried ansagen lassen Hisp. *Demandar lo robado.* Pol. *Iawnie śjie dómagam.* item, *Iawnie woine albo pokoi opowiedam.* Vng. *Hirdetóm, hadát hirdetók.* Ang. *To denounce warre.*] A vocis claritate dictum, quasi clarè ago, sicut Litigo, litem ago: Lævigo, læve ago: Mitigo, mite ago. Plin. lib. 22: Hac semper & legati quum ad hostes, clarigatumq; mitterentur, usi: id est, res raptas clarè repetitū. Erat autem Romanis in more, quum bellum indicere alicui populo volebant, ut Paterpatratus proficisceretur ád eum, & præfatus quædam solennia verba, clara vóce diceret se bellū indicere ob certas causas, quòd scilicet pecus abegissent, nec reddidissent, quòd noxios receptassent, quòd agrum vastassent, quòd socios læsissent, aut aliquid simile. Formulam belli indicendi, vide apud Gell. lib. 16. cap. 4.

Clārĭgātĭo, f. t. Belli indictio. [κηρυχθεῖσα τῷ πολέμῳ πρὸς τοὺς ἀδικήσαντας ἀγγελία. Gal. *Denoncement de guerre à ceux qui ont fait tort, s'ils ne veulent venir à raison.* Ital. *Generale concessione di pigliare prigioni, & farli pagare pena ò taglia, intimatione di guerra.* Ger. Ein heitere vnd offentliche absagung. Item, ein offentliche treibung/so einem wider sein Schuldner fürzunemmen zugelassen ist. Hisp. *Aquella demanda de lo robado.* Pol. *Iawne oświadczenie, iawna odpowiedź.* Vng. *Had hirdetés támasztas.* Ang. *Denouncing or proclaymyng of warre.*] ¶ Accipitur & pro exactione nūmaria, maximè quæ principis, vel Reipublicæ edicto conceditur. Liv. lib. 8: In Velitrenos veteres cives Romanos, quòd toties rebellassent, graviter sævitum, & muri dejecti, & Senatus inde abductus, jussitq; trans Tyberim habitare: ut ejus; qui cis Tyberim deprehensus esset, usque ad mille passus 200. pondo clarigatio esset: nec priùs quàm ære absoluto, is qui cepisset, extra vincula captum haberet.

Classĭs, f. t. Aequivocum est: significat enim navium multitudinem. [στόλος, ὁ ἀπὸ τῶν πλοίων. Ger. Ein hauffen Schiffe/ oder zahl Schiffe. Item, ein Ordnung vnd Standt der Menschen. Pol. *Armata morska.* Vng. *Sereg hajo.* An. *A nauie of shippes.*] hoc est, à lignis, vel potiùs rudentibus veli: quamvis abusivè pro una tantùm navi ponatur. Virg. lib. 6: Lyciæ ductórem classis Orontem. ¶ Significat & civium partes pro census ratione distributas. πρόχρησις. Nam Liv. de Serv. Tull. rebus gestis scribit, urbem in quinque classes divisam, censumq; ab eo institutum fuisse, rem saluberrimam tanto futuram imperio, quò pacis belliq; munia non viritim, ut antea, sed pro habitu pecuniam fierent. Tum classes centurias q; ad hunc ordinem ex censu descripsit. Qui centum millia æris, aut majorem censum haberent, inter primarios numerabantur, & sub primæ classis titulo. Ex his octoginta fecit centurias, quadraginta senum, quadraginta juvenum. Seniores, ad urbis custodiam: juniores, ut foris bellum gererent. Arma his, galea, clypeus, ocreæ, lorica, omnia ex ære hæc, ut tegumenta corporis essent. Præterea tela in hostem, hastæ, & gladius. Additæ sunt fabrorum duæ centuriæ, quę sine armis stipendia facerent: datum munus, ut machinas in bello ferrent. ¶ Hinc Classici, hujus primæ tantum classis homines dicebantur, qui (ut docet Gell. lib. 7. cap. 13.) centum & viginti quinque millia æris, ampliúsve, censi erant. ¶ Hinc etiam Classici testes: hoc est, assidui, & locupletes: qui (ut inquit Festus) signandis testamentis adhibebantur: hoc est, primæ classis homines, quasi primæ autoritatis, & idonei veritatis censores. ¶ Et metaphoricè Classicos autores vocat Gel. lib. 19. cap. 8: Quasi primæ notæ scriptores, Latinæque elegantiæ testes idoneos, cujusmodi sunt, Cicero, Cæsar, Sallustius, Virgilius, Ovidius, Horatius, T. Livius. ¶ Ex iis verò, qui intra centum ad septuagintaquinque millia erant cēsi, viginti seniorum, & totidem juniorum centurias conscripsit, quibus pro scuto clypeus, & reliqua omnia arma, præter loricam, sunt imperata. ¶ Tertia classis à septuaginta quinque ad quinquaginta millia. Arma, ut in superiore, præter ocreas. ¶ In quarta classe à quinquaginta ad vigintiquinque millia, centuriæ viginti seniorum, viginti juniorum. Arma mutata, nihil præter hastam, & verutum datum. ¶ Quinta classis centurias triginta habuit, fundas lapidesq; missiles gerentes. Et homines quintæ classis, pro tenuibus, & minimæ autoritatis dicuntur, οἱ τὸ ὑπηνὲν πλοῦτες. In his erant accensi, cornicines, tibicines in tres centurias digesti, qui non ultra undecim millia censebantur. ¶ Et infra classem, & extremæ classis viros infimæ notæ licebit appellare. Creata est præterea una centuria, quæ fuit immunis militia. Infra classem autem esse dicebantur, secundæ classis, cæterarumque omnium classium, qui minore summa æris, quàm classici illi, censebantur. ¶ Significat & Classis, equitum ordines. Virg. 3. Aeneid. -scio me Danais è classibus unum. Vnde & Classis procincta, περιστοιχισμὸς στρατιώτου, dicitur exercitus instructus. ¶ Apud antiquos Classes clypeatæ dicebantur, quos nunc exercitus vocamus. ¶ Classes quoq; in scholis sunt ordines discipulorum. Quint. li. 1. cap. 2, autor est, à præceptoribus suis pueros olim in classes distributos, ordinemq; discendi secundum vires ingenii datum. ¶ Latinis in sua classe manere dicuntur, qui non deserunt vitæ institutum: &, Classem suam deserere, qui mutant.

Clāssĭcŭs, a, um, Quod est classis, vel quod ad classem pertinet: [ναυτικός. Pol. *Do bytwi morskiei przinależący.* Vng. *Hatoi, hatohoz valo.* Ang. *Belonging to a nauie of shippes.*] ut, Classicum bellum, bellum navale. Propert. libro 2: Et canerem Siculæ classica bella fugæ. ¶ Et Classici, οἱ ναυτιλῆς, οἱ πλοῦτες, οἱ τὸ τιμήματι, primæ tantùm classis homines, de quibus paulò ante. ¶ Etiam Classici dicebantur Præcones, κήρυκες. Qui tuba vel cornu jussu magistratuum ex arce, vel circum muros populum ad comitium vocabant, dicti à Calando: id est, vocando, sive à clangore. Vnde Classica pro ipsis tubis, σάλπιγξ, βυκανιστήριον. Virgilius libro 7: Classica nanque sonant. Vbi Servius, classicum dicimus, & ipsam tubam, & sonum. ¶ Classicum autem est flexilis tuba. Livius lib. 5: Vocatis classico ad concilium militibus. ¶ Classicum item ineundæ pugnæ signum appellatur, quod tuba dari solet: unde Classicum canere σημαίνειν τὴν ἔφοδον: hoc est, signum dare, quo milites pugnam ineant. Contrà, Canere receptui, ἀνακαλεῖν, est à pugna revocare. ¶ Accipitur etiam latiùs Classici vocabulum pro quovis tubæ sono, qui prodeunte imperatore, aut ejus jussu in castris fieri solet. Cæsar 3. bell. Civ. Pompeius paucis pòst diebus in Thessaliam pervenit: suum cum Scipione honorem partitur, classicumque apud eum cani, & alterum illi jubet prætorium tendi. Virgil. 2. Georg. Necdum etiam audierant inflari classica.

Clāssĭārĭus, m. s. Propriè dicuntur classis milites, qui scilicet in classe stipendia merent. [ἐπιβάτης. Pol. *Zołnierze morscy.* Vng. *Haion tsatázo vitezók.*] Hirtius lib. 3. bel. Civil. Itemque per equites dispositos aqua prohibere classiarios instituit. Sueton. in Galba: Nam quum classiarios, quos Nero ex remigibus justos milites fecerat, ad pristinum statum redire cogeret. Apuleius usurpavit pro tubicine, aut eo qui classicum canit, quū ait: Et laudum ejus classiarius, atque assiduus præco. Vbi pro eodem penè videtur accepisse Præconem laudum & classiarium. Quo in loco Perottus mentem Apuleii non satis assequutus, arbitratur Classiarios pro potentioribus accipi, quos alio, nomine vocabant Assiduos.

Clatĕrna, à Pomponio Mela lib. 2. numeratur inter oppida Picent.

Clāthrŭs, & Clathrum, utroque modo dicitur, ligna transversa quibus aliquid munitur, ut fenestræ quæ vulgò Ferratæ dicuntur. [שבכה *sebachah.* κλῆθρον, à κλάω, claudo. Gal. *Barre, barreau, treillis, claye.* Ital. *Stanga.* Germ. Das Holtz darauß man die Gätter machet/ Gätter. Hisp. *La red ò rexa ò verja parà cerrar lugar.* Pol. *Mrzeża, krata.* Vn. *Szegerdś fa, heneder fa.* Ang. *A barre or latisses.*] Horat. Objectos caveæ valvis si frangere clathros. Columella posuit pro lignis cancellatim compactis; quibus glebæ contunduntur. Hirpicem Varro appellat.

Clāthro, as, significat clathris claudere. [κλαθδῶ. Gal. *Barrer, fermer de barres ou treillis.* Ital. *Stangare, mettere la stanga.* Germ. Vergätteren/ verschrancken. Belg. Tralien. Hisp. *Cerrar lugar con rexas ò verjas.* Polon. *Zakracam, przegradzam.* Vng. *Kereszt fáua bé szegezóm.* Ang. *To shut vp in latisses or with barres.*] Col. lib. 9: Satis est autem vacerras inter pedes octonos defigere serisque transversis ita clathrare, ne spatiorum laxitas, quæ foraminibus intervenit, pecudi præbeat fugam. ¶ Hinc Fenestra clathrata apud Plautum in milite: Nam certò neque solarium apud nos est, neq; hortus ullus, neque Fenestra, nisi clathrata.

Clāvă, f. p. Fustis teres ad clavi similitudinē capitatus. [ῥόπαλον, κορυνή, λόπαλον. Gal. *Vne massue.* Ital. *Mazza.* Germ. Ein Kolb.

Belg Een Rotſ. Hiſpan, *La porra.* Polon. *Pálca bul'awa.* Vng. *Buzgány, ſire bot.* Angl. *A clubbe.*] Cic. 6. in Verrem: Quj primò quum obſiſtere ac defendere conarentur, malè mulctati, clavis ac fuſtibus repelluntur. Idem de Senec. Sibi igitur habeant álii arma, ſibi equos, ſibi haſtas, ſibi clavam, ſibi pilam, &c. Plinius de lino: Interdum deinde in filo ponitur, illiſum crebrò in ſilice ex aqua, tectumq; rurſus tunditur clavis ſemper injuriæ melius. ¶ Hinc clava Herculis, qua ille utebatur, quam quis Herculi extorquere proverbialiter dicitur, qui ſibi vendicare conatur, quod alius jam potentior occupavit.

Clāvātŏr, m.t. Qui hujuſmodi clava utebatur, inquit Feſtus: ſervus ſcilicet qui clava armatus dominum comitabatur. [ῥοῳωπης, ῥοῳωπόφορ. Pol. *Zbul'awa chodzáci.* Vngar. *Buzgány hordozó inas.* Ang. *Which vſeth a clubbe.*] Plaut. Merc. Egomet mihi comes, clāvator, eques, agaſo, armiger. Idem Rud. Aedepol eccum clavator advenit.

Clāvĭgĕr, Qui clavam fert. [ῥοῳωπόφορ. Pol. *Tenktori zbul'awa chodzi.* Vngar. *Buzgány hordozo.* Angl. *That beareth a clubbe.*] Ovid 7. Metam. Claviger invidit Vulcani occumbere prolem. Idem 15. Metam. illic lavêre Bimembres Vulnera, clavigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Clavatius, Vide CLAVIS.

Clāvatŭs, Vide CLAVVS.

Claudĭco, Vide CLAVDVS.

Claudo, is, ſi, ſum, act.t. Obſtruo, obſero, includo, intercludo. [סגר *ſaghár*, κλείω. Gal. *Clorre, ſerrer.* Ital. *Chiudere, ſerrare.* Ger. Beſchlieſſen. Belg Sluiten. Hiſpan. *Cerrar.* Polon. *Zawieram.* Vng. *Fedzöm.* Ang. *To ſhette or ſhut in: to cloſe or incloſe.*] Virgil. lib. 3 Georg. Aut intus clauſos ſatura ad præſepia ſervant. ¶ Interdum ponitur pro Circumdare, ſive circundare, περιφράττειν. Varro ita cum interpretatur Nonius: Illud Virg. Aeglog. 6: Dictææ Nymphæ nemorum jam claudite ſaltus. ¶ Interdum pro obſiſtere, arcere: apud eundem lib. 10: Ecce maris magno claudit nos obice pontus.

Claūsŭs, a, um, Reconditus, ſub clauſtris poſitus: cui contrariũ apertus, promptus. [סגור *ſaghúr.* ὁ κεκλεισμένος, ὁ κλειστός. Gal. *Clos, fermé* Ital. *Chiuſo, ſerrato.* German. Beſchloſſen. Hiſp *Cerrado.* Polon. *Zawarty.* Vng. *Beſzegezteteſt.* Ang. *Shut vp, incloſed.*] Cic. Act. in Verr. Statuerunt ſe nihil tàm clauſum nequé tàm reconditum poſſe habere, quod non iſtius cupiditati apertiſſimum promptiſſimumq; eſſet. Vlp. l. Si quis gravi. §. ſubvenitur aũt. ff. ad Senatuſc. Syll. clauſos (ἀεχθοῦντας) pro vinctis accipit, ſi modò vincti ſint, ut omni modo erũpere nõ poſſint.

Claūsŭs, Reconditus ſub ſigno, & clauſtris ſuppoſitus: cui opponuntur patens, apertus, promptus, expoſitus. [Vn. *Beſzegezteteſt.*]

Claūſum, ſubſtantivũ, pro recto, ſive loco concluſo. [מסגרת *miſgh'reth* κλεῖθρον. Gal. *Enclos, vn clos, lieu fermé, ou toict.* Ital. *Luoco c'ſia ſerrato, ſtabile.* Germ. Ein beſchloſſen ort. Hiſpan. *Lugar cerrado.* Pol. *Zawarte mieiſce.* Vn. *Rutók hely.* Ang. *A cloſe place.*] Col. lib. 9. ca. 8: Nam diebus requies danda eſt, & infundendi grati apibus liquores, quibus intra clauſum alantur. Virg. 4. Georg. Sic poſitum in clauſo linquunt.

Claūſtrum, Clauſura, ſive quo aliquid clauditur, valvæ, fores, loca clauſa. [מסגר *miſgh'réreth* סגור *ſeghór.* κλεῖθρον. Gal. *Cloſture.* Ital. *Chioſtro, clauſtro.* Ger. Ein Schloß damit man etwas beſchleußt. Belg Een ſloet Hiſpan. *Cerradura ò encerramiento.* Pol. *Kl'otka, Zawora.* Vngar. *Szegezö ſa.* Ang. *A cloſe place to incloſe or ſhut vp any thing.*] Plaut. in Curc. Nam ſonitum, & crepitum clauſtrorum audio. Virg. 7. Aeneid. portarum ingentia clauſtra. Cicero pro Flac. Omnes ſinus, promontoria, litora, inſulas, urbes maritimas clauſtris imperii noſtri contineri. ¶ In plũrali tàm maſculini quàm neutri generis eſt. Apud antiquos Cloſtra pro Clauſtris dicebantur.

Clauſtrum impropriè eſt Cœnobiũ, ſive Monaſteriũ, ut impura ſunt, quantũ ad Latinitatẽ attinet, Canoniſtarum ferè omnia.

Claūſtrārĭŭs, Qui ſepta, & cætera ad claudendum opera facit. [κλειδοποιός. Germ. Ein Schloſſer. Belg. Een Sloetmaker.] Clauſtrarius artifex apud Lampridiũ, in Heliogabalo ita corruptè legitur: Mulionem curare juſſit, juſſit & cuſorem, juſſit & Cocum, & Clauſtralium artificem, ubi lege clauſtrarium.

Claūsŭla, f.p. Dicitur id q͡d aliquid claudit: hoc eſt, finit. [πέρας *ſoph.* τὸ πέρας, ατος, τὸ ἔσχατον. Gal. *La fin & acheuement de quelque choſe.* Ita. *Coſa che chiude, fine.* Ger. Das end/ das ein ding beſchleußt/ Beſchluß. Hiſ. *Cerradura.* Pol. *Zamknienie, koniec.* Vn. *Végezö, bereköſzö.* Ang. *The clauſe and end of any thing.*] Plin. lib. 11. cap. 45: Vngues, qui clauſulæ nervorum ſummæ exiſtimantur, omnibus his, quibus & digiti. ¶ Item pro exitu. Cicer. pro Cæcina: Mimi ergo eſt jam exitus, non fabulæ in quo quum clauſula non invenitur, fugit aliquis è manibus: deinde ſcabella concrepant, aulæum tollitur. Hinc etiam Clauſula pro ſententia accipitur, quam Græci περίοδον dicunt: ita dicta, quòd ſententiam claudat. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro ſententia, quæ epiſtolam vel carmen claudit, quam vulgò *Concluſionem* vocamus. Cic. Fam. 2: Quoniam mihi nullum ſcribẽdi argumentum eſt, utar ea clauſula, qua ſoleo. ¶ Clauſulam imponere, finem imponere. Seneca Epiſt. 67: Non poteſt dici hoc non eſſe par maximis bonum, quod beatæ vitæ clauſulã impoſuit, cui Epicurus extrema voce gratias egit.

Clausūræ, vel potiùs cluſuræ, ſunt τὰ ὀχυρώματα, quæ Imperatores Romani in limitibus habuerunt. Poſteriorum temporum ſcriptores *Clauſas*, & *Cluſas* vocarunt.

Claudŭs, m.f. quaſi pedibus clauſus: id eſt, impeditus, Qui ex pedibus, aut cruribus femoribúsve vitiatis, æquis paſſibus incedere non poteſt. [פסח *piſſéach.* χωλός. Gal. *Boiteux.* Ital. *Zoppo.* German. Hinckend. Belg. Manck/hinckende. Hiſpan. Coxo. Polon. *Chromy, kulhawi.* Vng. *Sánta, béina.* Ang. *A criple, lamed, that haultheth.*] ¶ Vnde etiã Appius Claudius, à quo Claudia familia originem traxit, primùm Appius Claudius dicebatur. Plautus in Aulul. Quaſi claudus ſutor domi ſedẽt totos dies. ¶ Si juxta claudum habitaris, claudicare diſces, ἐὰν χωλῷ παροικήσῃς, χωλοκάζειν μαθήσῃ. Plut. de liber. educ. Proverbium admonet, pernicioſam improborum hominum conſuetudinem fugiendam eſſe, propterea quòd cùm corporis, tùm maximè animi vita & contagio ſerpunt in vicinum. ¶ Claudi more tenere pilam, proverbialiter in Piſonem dixit Cicero, pro nullo delectu nulloq; judicio tenere: ac ſequi quicquid doctum indoctumque ſit. ¶ Claudus optimè virum agit, ἄριστα χωλὸς οἰκῶν, ſive ut alii legunt, ὀκῶν. Dici ſolitum ubi quiſpiam ſuam ſortem vel parùm egregiam anteponit alienæ, tametſi præſtantiori.

Claudĭco, as, are, n.t. Altero tantùm pede incedo, vel alterum pedem infirmum, & inſtabilem, aut curtum habeo, Vacillo, non rectè incedo. [פסח *paſách* צלע *tſalàh.* χωλαίνω. Gal. *Clocher, boiter* Ital. *Zoppicare. andar zoppo.* German. Hincken. Hiſp. *Coxquear.* Pol. *Chramie.* Vngar. *Sántikálok sántálok.* Angl. *To criple, to hault, to be lame.*] Cic. lib. 2. de Orator. Nam quod Spur. Carvilio graviter claudicanti ex vulnere ob Rempublicam accepto, & ob eam cauſam verecundanti in publicum prodire, &c. ¶ Tranſlatè dicitur de omni eo, quod ſuis partibus rectum non eſt. Cic. 1. de Finib. Quj verentur, ne ſi amicitiam propter noſtram voluptatem expetendam putemus, tota amicitia quaſi claudicare videatur. Livius 2. bel. Pun. Si altera parte claudicet Reſpublica malis conſiliis ac bonis, idem juris & poteſtatis erit.

Claūdĭcātĭo, verbale, f.t. [צלע *tſelàh.* χωλότης. Gal. *Boitement, clochement.* Ital. *Eſſo andar zoppo.* Ger. Das hincken Bel. Hincking. Hiſpan. *Coxedad.* Pol. *Chramanie.* Vngar. *Sántikálás, sántálás.* Ang. *A haulting, lameneſſe.*] Colum. lib. 6. cap. 12: Sanguis demiſſus in pedes claudicationem affert. Cicer. 1. de Nat. deor. In quo ſtante atque veſtito, leviter apparet claudicatio non deformis.

Claūdĭtās, idem: hoc eſt, ipſum claudicandi vitiũ. [צלע *tſelàh.* χωλότης. Pol. *Chramota.* Vng. *Sántálás.* Ang. *Lameneſſe or haulting.*] Plin. Repulſu durioris materiæ clauditatẽ illicò affert.

Clāvĭcŭlă, Claviculus, Vide CLAVVS.

Clāvĭs, f.t. Eſt qua oſtia, arculæ, & id genus multa, & claudun tur, & aperiuntur: [מפתח *maphtéach.* κλείς. Gal. *Clef.* Ital. *Chiaue.* German. Ein Schluſſel. Belg Een ſluetel. Hiſpan. *La llaue.* Pol. *Klucz.* Vngar. *Költs.* Ang. *A key.*] à Clàm, quòd quę celare volumus, hac claudere ſoleamus. Cato de Re ruſt. cap. 13: Seriam vinariam unam, clavem torculario unam. Cicero pro Domo ſua: Scilicet tu helluoni ſpurciſſimo, &c. omne frumentum privatum & publicum, omnes provincias frumentarias, omnes mancipes, omnes horreorum claves lege tu tradidiſti. Habet & clavim in accuſativo. Plautus in Moſt. Clavim mihi harumce ædium nunc jam Jube afferri. ¶ Vnde Gon clavia, loca quę ſub una eademque clave clauſa ſunt: & Conclavatus locus, una clave clauſus. Clavem Theodorus Samius primò monſtravit: à quo Faber clavicularius, κλειδοποιός. ¶ Clave findere ligna, & ſecuri fores aperire conaris, τὴν κλεῖδα τὰ ξύλα σχίζειν, τῇ ἀξίνῃ τὴν θύραν ἀνοίγειν πειρᾷ. Quum res præpoſterè geritur, veluti ſiquis metu liberos ſtudeat emendare, ſervos beneficiis ſibi adjungere.

Clāvĭcŭlă, diminutivũ à clavi, vel à clava virga. [κλάδιον. Gal. *La vuille ou tendon de la vigne dequoy elle ſe lie & s'attache à ce qu'elle rencontre.* Ital. *Capelli della vite con i quali s'appiglia à quello che incontra.* Germ. Ein Schlüſſelin. Hiſ. *El cercillo ò ſiſereta dela vid.* Polon. *Klucżek*, item: *Cżſ'ousek od ktorego ſżie wiaże zito, latóroſżl winna albo ſżczepowa.* Vn. *Költsotska, az ſzöllönek az katsſa.* Ang. *The boughe of a wine wherby it is coupled to an other wine.*] ¶ Dicitur quoq; Clavicula capreolus, ſive pampinus in vite. Cicero de Senect. Vitis quidem, quæ natura & caduca eſt, & niſi fulta ſit, fertur ad terram, eadem, ut ſe erigat, claviculis ſuis, quaſi manibus, quicquid eſt nacta, complectitur.

Clāvĭcŭlārĭŭs, m. f. Qui claviculam: id eſt, virgam vel clavem gerit, κλειδοῦχος. Iulius Firmicus Matheſeos li. 3: Aut clavicularii, aut carceris cuſtodes. [Pol. *Klinczník.* Vng. *Költsaí.*]

Clāvĭ-ĭŭs,

Clāvārĭŭs, Appellatus est Suetonii pater, ab eo quòd præfectus fuerit donativo imperatorio inter milites dispertiendo. Vnde Cornelius Tacitus scribit, Clavarium donativi nomen esse, qui ait: Seditiosæ militum voces terrebant Clavarium: donativi nomen est.

Clavŏla, læ, Surculus arboris vel fruticis utrinque præcisus, & plantationi aptus: quam & Taleam vocant Latini. [בכר *néser* יונקת *néke.h* בסע *n'tab* שתיל *schetíl.* ξυλάριον, ξύλφιον, κλαδάριον. Gal. *Vn plan. ton, scion, jetton ou greffe d'oliuier.* Ital. *Calamo.* German. Ein Schoß das man zweyen wilt. Hisp. *El estaca propria para plantar.* Pol. *Latorosl ktora szczepiemy.* Vng. *Palánta veszedő, imagy olto ág.* Angl. *A greffe, a stipe of a tree, a young set or shoote.*] Varro lib. 1. de Re rust. cap. 40: Demum in oleagineis seminibus arboris videndum, ut sint de tenero ramo ex utraque parte æquabiliter præcisa, quas alii clavolas, alii taleas appellant. ac faciunt circiter pedales.

Claŭstrārĭŭs, Claustrum, Clausula, Vide CLAVDO.

Clāvŭs, m. s. dictus est quòd claudat, figat, atq; contineat: à claudendo: nam ideò clavum figimus, ut claudat seu contineat aliquid. [מסמר *mesmér* יתד *yathédh.* ἧλος. Gall. *Clou ou coing.* Ital. *Chiodo.* Germ. Ein Nagel. Hispan. *Clauo* Pol. *Gozdź.* Vng. *Szeg.* An. *A nayle.*] Cæsar 3. bel. Gall. Transtra ex pedalibus in altitudinem trabibus confixa clavis ferreis, digiti pollicis crassitudine. ¶ Clavum clavo pellere, ἧλῳ τὸν ἧλον ἐκκρούειν. Lucianus in Philopseude: ἧλῳ, φάσιν ἐκκρούεις τὸν ἧλον: id est, Et clavo, quod ajunt, extundis clavum. Locus erit proverbio, nō modò quum vitium vitio, malum malo, dolum dolo, vim vi, audaciam audacia, maledicentiam maledicētia retundimus: verùm etiam quoties rem utcunque molestam diversa molestia profligamus: ut quum libidinum incitamenta laboribus obruimus, curam amoris aliis majoribus curis domamus. ¶ Clavus item navis est gubernaculum, sive temo, quòd eam dirigat, rectamque teneat. πηδάλιον. Cic. de Senect. Ille autem clavum tenens, quietus sedeat in puppi. ¶ Hinc proverbium, dum clavum rectum teneam. Significat autem non imputandum eventum prosperum artifici, modò is præstiterit quod artis est. Quintil. lib. 2. Institut. ¶ Vinum caret clavo, τὸν οἶνον οὐκ ἔχειν πηδάλιον. Quo significatur ebrietatem nihil consultè, neque moderatè vel dicere vel facere. Obruitur enim ratio, quæ clavi vice sobrios moderatur ac gubernat. ¶ Purior clavo, ἀμότερος πηδαλίου. Comparatio proverbialis de re vehementer inculpata aut moribus undequaque integris, & incontaminatis. Clavus enim nauticus assiduis fluctibus abluitur, ut nihil sordidum possit hærere. Adagium refertur à Suida. ¶ Item Clavus genus tuberculi, quod & ἧλον Græci appellant, rotunda specie, coloris albi: fit in plantis digitisq; pedum maximè: sic appellatum, quia ita pungit, ut quasi clavus ferreus infixus videatur. Nam caro durescit in callum semper ferè pungentem. ¶ Alii Clavum intelligunt, quem ὀβελίσκον Græci: Celsus: Furunculum appellat, sola duritie à phymate differentem. Aegyneta definit esse tumorem cum abscessu, à crassis humoribus genitum, qui in carnosis præcipuè locis consistit, mitis alioqui, nisi profundior sit: nam tunc malignitatem habet conjunctam. Eo morbo Silius Italicus interiisse fertur. Plinius Epist. 51: Erat illi natus insanabilis clavus, cujus tædio ad mortem irrevocabili constantia decurrit. ¶ Fiunt & calliosa quædam in candido oculi tubercula, quæ Clavi nominantur oculorum. ¶ Arbores quoque clavum hujusmodi patiuntur, qui & Fungus, & Patella dicitur, ut inquit Plin. lib. 17. cap. 24. Idem scribit clavos innasci natibus, & purgari succo pyxacanthi. ¶ Sunt & Clavi caligares, à caligis militaribus quibus suffigebantur. Idem lib. 9. cap. 8: In quibus pisces omnibus annis Vergiliarum exortu existunt, squamis conspicui crebris atque præacutis, clavorum caligarium effigie. ¶ Præterea Clavus est vestimenti genus, veluti quibusdam clavis aureis distinctum: quod & à palmarum similitudine Palmatum vocabatur, & à verrucis clavo similibus Verrucata vestis: quòd si latior ipsa vestis erat, Latiusclavus dicebatur, πλατύσημον. Hac soli Senatores & patricii induebantur. Horat. libro 1. Sermon. -& latum demisit pectore clavum. ¶ Vnde Laticlavos appellari Senatores legimus. Suetonius de Nerone: A laticlavo, cujus uxorem attrectaverat, cæsus. Vide LATVSCLAVVS. ¶ Ab Ovidio Clavus simpliciter dicitur pro Senatoria dignitate, illo versu: Curia restabat, clavi mensura coacta est. Suetonius de Aug. Clavo nec lato, nec angusto.

Clāvātŭs, a, um, Quod est aculeis clavorū modo prominentib. circundatum. [ἧλωτός. Pol. *Obiti gozdźiami.* Vng. *Tsipkés, szeges.*] Nam & clavatæ vestes, πλατύσημοι ἱμάτια, hinc vocantur: quas vulgus à verrucis clavo similibus, *Verrucatas* appellat, etiāsi non ex auro, sed aut ex cocco, aut aliis colorib. verrucas habeant. Lampr. in Alex. Conviviū neq; optimum, neq; nimis parcū, sed nitoris summi fuit: ita tamen ut puta mantilia mitterentur sæpiùs cocco clavata, aurata verò nunquam. ¶ Hinc etiam Clavata, dicuntur vestimenta clavis intexta, vel calceamenta clavis confixa. Et clavati socci, quòd soleas habeāt clavis intertextas. Clavata verò sunt vestimenta, quæ ex auro aut ex còcco, aut aliis coloribus clavos & verrucas habent. Quæ autem cum auro, Auroclavata dicuntur, & Auroclavatę vestes, à textura aureorum clavorum. ¶ Clavus annalis, qui figebatur in parietibus sacrarum ędium, per annos singulos, ut per eos numerus colligeretur annorum. Apud Livium scribitur Dictatorem creatum fuisse causa tantùm figendi clavi ad pestilentiam sedandam. Hinc Clavo trabali beneficium figere, proverbiali metaphora dicitur, pro eo quod est, alta mente beneficium reponere, & inextinguibili memoriæ commendare: de quo vide infrà in dictione TRABALIS. ¶ Præclavium, pars vestis, quæ ante clavum texitur. Afranius apud Nonium: Tertium diem præclavium unum texere.

Clavator, appellatur servus qui ad tutelam domini fustibus, clavaque armatus est.

Clavĭcŭlŭs, m. s. diminutivum à clavo. [ζημφίον. Pol. *Paczek.* Vng. *Szegetske.* Ang. *A little nayle.*] ¶ Significatur etiam hoc nomine Capreolus in vite, qui ἰλιξ Græcè, & *Pampinus* à nostris dicitur.

Clāvĭcŭlātŭs, a, um, Claviculis instructus. [ἑλιγμοειδής, ἑλικοειδής. Vngar. *Szegetskékkel bw'ubs.* Ang. *Nailed.*]

Clēmă, [κλήμα. Polon. *Sosnka, mlecz, świny.* Vng. *Eb téy.*] Herba est tithymali generibus assignata. Cypharissiæ non absimilis, quæ Dioscoridi Pityusa, Officinis *Esula* dicitur. Vide Dioscoridem lib. 4. cap. 148, & Ruell. li. 3. cā. 246. ¶ Hujus varia genera à perito linguæ Polonicæ, & rei herbariæ, distinguenda erunt, *Evonymus*, vulgo apud Barbaros, item Italos & Gallos, *fusaria* vel *fusanus* appellatur ab usu fusorum, propter materiæ soliditatem: à nonnullis Gallicè *scorta sacerdotum*, à figura fructus. Tragus Tomo 3. fusariam nulla ratione evonymum esse negans, carpinum facit. Gesn. in capra lit. C. *Trzmiel* Polonis dicitur quibusdam *Swidwina*. ¶ Clema item Plinio inter nomenclaturas polygoni herbæ commemoratur.

Clēmătĭs daphnoides, [κλήματις δαφνοειδής. Gal. *Pervenche* Ital. *Prouenca.* Ger. Eingrün/mägetpalmen. Hisp. *Peruinca.* Pol. *Barwinek.* Vngar. *Szulák.*] Herba est sarmenta habens prælonga, junceæ crassitudinis, folia autem lauri: unde & Daphnoides cognominata est. Notiore nomine Vincapervinca dicitur, quæ & clematis Aegyptia appellatur. ¶ Vnde locus factus proverbio: Clematis Aegyptia, κλήματις αἰγυπτία. Phalereus Demetrius refert id joco dici solitum in eos qui corpore præter modum procero atq; atro colore essent. ¶ Est & altera Clematis, ramis rubentibus, quibus se arboribus circūvolvit, ut smilax: unde ab Officinis *Volubilis major* appellatur. [Gall. *Liseron.* Ital. & Hispan. *Flammola.* Ger. Weiß winden/zaunglocken.] ¶ Commemoratur & tertia Clematidis species à Plin. lib. 24. cap. 15. Italis *Centunculus* appellata, eadem fortasse cum ea, quam Dioscorides Gnaphalium appellat.

Clēmēns, tis. om. t. Lenis, mitis, māsuetus, humanus, q remittit de eo quòd possit prosequi. [חנון *channún* רחום *rachúm* חסיד *chasídh.* πρᾶος, ἐπιεικής Gal. *Doux, humain, misericordieux, paisible clement.* Ital. *Clemente, piaceuole, liberale, mansueto.* Germ. Sanfftmütig/mild/barmhertzig. Belg. *Sachtmoedig / goedertieren.* Hisp. *Mite, manso, y templado.* Polon. *Miel'osierny, dobrotliwy.* Vng. *Kegyelmes.* An. *Mercifale, gentle, meek.*] Cic. 2. de Finib. Etsi satis clemens sum in disputando, tamen interdum soleo subirasci. Differt à Placido, quòd Clemens sit circa rectè agentes, Placidus circa delinquentes: & clementis est nullos lædere, placidi arridere omnibus: clemens animo, placidus vultu. Terent. in Adelph. Ille suam semper egit vitam in otio, in conviviis, clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus.

Clemens mare dicitur: id est, mite & tranquillum, cui mare iratum asperum, ac sævum opponitur. Gell. lib. 2. ca 21: Nox fuit & clemens mare, & anni ætas cœlumq; liquidè serenum.

Clēmēntĭă, f. p. Lenitas, benignitas, misericordia animi, moderatio. [עבות *hanavádh* חסד *chèsedh* רחם *ráchem.* πρᾳότης, ἐπιείκεια. Gall. *Clemence, douceur, quand la personne ne se courrouce pas aisément.* Ital. *Clemenza, benignità.* Germ. Sanfftmütigkeit/mildtigkeit/gütigkeit. Hisp. *Aquella mansedumbre y templanca.* Polon. *Dobrotliwosczi, miel'osierdzie.* Vng. *Kegyelmesség.* Ang. *Mercifulnesse, meekenesse.*] Cicero de Inventione: Clementia est, per quam animi temerè in odium alicujus invectionis concitati, comitate retinentur. Terentius Adelph. Facilitate nihil homini esse melius, atque clementia. Cic. 7. Verr. Illam clementiam, mansuetudinemq; nostri imperii in tātam crudelitatem, inhumanitatemq; esse conversam.

Clēmēntĕr, adverb. Modestè & moderatè. [πρᾴως. Gal. *Doucement, sans courroux, gracieusement.* Ital. *Benignamente, dolcemente.* German. Gütigklich/sanfftmütigklich. Hispan. *Mansa y templadamente.* Pol. [illegible] Vng. *Jegyelmesen, irgalmasan.* Ang. *Mercifullie, meekelie.*] Cicer. 6 Verr. Leniter hominem, clementerque accepit. ¶ Clementer & moderatè jus dicere, apud Cæsarem 3.

sarem.3.bel.Civil. ¶ His contraria sunt,Inclemens,Inclementia,& Inclementer.

Clēmēntīssĭme adverb. [Pol. *Barzo l'askawie.* Vn. *Igen kegyelmessen,cugy,delmesseng,alamassan.*] Gell.lib.1.cap.18: Hæc Varro scripsit de ipso,Lælio clementissimé.

Cleonicion [κλεονίκιον. Ger. *Wilder Wolgemut.*] Herba eadē cum clinopodio,teste Plin.lib.24. cap.15.

Clĕo,as,avi,aptum. Furo,furripio.[עבד *ghanáb* Gal *Desrober, oster & destourner secrettement & en cachette.* Ital. *Rubare, fvare.* Germ. *Stälen/rauben.* Hisp. *Hurtar.* Pol *Kradne,obiecznie kraśc cudzego.* Vng. *Lopok.* Ang. *To steall or take away secretly.*] a verbo Græco κλέπτω: unde Cleptum,furto subtractum. Lex Sanctis clepsit,ne populo scelus esto,néve cui cleptum erit Plaut Rapere,clepere,tenere,harpaga. Cicer. de Rep. Non modò ut Spartæ rapere, ubi & pueri clepere discunt. ¶ Clepere verba alicujus aut sermonem,observare est,& aucupari. Pacuv. Sermonem hic nostrum ex occulto clepit,quantum intelligo. Accius Epigram. Eaq; hoc causa,ut nequis nostra auribus verba clepere possit. Nunio.

Clepsydrā, pen. corr. Vas è quo aqua paulatim effluens horas distinguebat,horologium. [κλεψύδρα. Gal. *Vn certain vaisseau lequel petit à petit iettoit l'eau par bas, duquel on se servoit pour horloge.* It. *Horologio di acqua.* Ger. *Ein Wasser stund / wie bey uns gemeiniglich die Sandvhrē.* Hisp. *Relox de agua que se mide.* Pol *Zegarek czyrkaiący.* Vng. *Folyo ora.* Ang. *A dial measuring hours by running of water.*] Dicta est autem Clepsydra ab aquæ furto quòd aquam aut celet,aut furetur. Cicer. 3. de Orat. At hunc non declamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat. Martialis lib.6: Septem clepsydras magna tibi voce petenti Arbiter invitus,Cæciliane,dedit. ¶ Consimilia sunt hoc tempore clepsydris vascula illa apud nos usitatissima, quæ in medio instar duorum turbinum coarctantur: ex quibus pulviscu lus per foramen minutum sensim delabitur ex parte superiore in inferiorem,atq; ita legitimum tempus horæ metitur. Apud veteres oratoribus actutis causas forenses præscribebatur tempus dicēdi datis clepsydris,quibus exhaustis, amplius dicere vetabantur. Plinius in Epist. Dixeram horis penè quinque:nam tribus clepsydris, quas spatiosissimè acceperā, sunt additæ quatuor. ¶ Est item Clepsydra astronomicum organū, sydera dimetiens. Martianus: Clepsydris lunæ magnitudo cognoscitur. ¶ Est item Clepsydra nomen fontis, in arce Messeniorum,in Arsinoën alterum fontem influens. ¶ Fuit & Athenis in arce ejusdem nominis fons,ita dictus, quòd flare incipientibus Etesiis abundet,iisdem desinentibus exaresçat. Vide Cæl.Rhodig.lib.18.cap.39.

Clērŏmāntĭă, æ, κληρομαντία, Divinationis genus, quod fit per sortes.

Clĕrŭs,ri,m.s. [κλῆρος. Pol. *Mol vlowi.* Vn. *Méh moly.*] Vermiculus est, teste Aristotele, in alveorum pavimentis nascens, quo excrescente, velut aranea obducitur alveus, & favi carie pereunt, ipsis scilicet unà cum fœtu putrefactis: quod vitii genus Clarum quoq; eruditiores appellant: hoc est, favi fœtusq; putrefactionem. Plin.lib. 1.c.16,clerum interpretatur apud abortum,& quandam amaræ ceræ duritiem, quum inde fœtum apes non eduxerint, morbo impeditæ, aut ignavia, aut infœcunditate naturali. ¶ Græcis item κλῆρος sortem significat,vel hæreditatem: unde Cleronomus,κληρονόμος, hæres,& Cleronomia,κληρονομία,hæreditas.

Clĭbănŭs,ni,m s. [תנור *tannúr.* κλίβανος. Gal. *Vn four.* Ita. *Teghia testo.* Ger. *Ein Ofen.* Bel. *Een ovē.* Hisp. *Horno.* Pol. *Piec.* Vn. *Kemencze.* Ang. *An ouen, a fournaise.*] Instrumentum placentis potiùs,& id genus cibis,quàm pani coquendo dicatū, quod antiquitus ex testa,seu opere figulino fieri solebat, postea etiam ex ferro,vel ære. Colum.lib.3: Scrobem clibano similem esse debere,ut imus,quàm summus, patentior sit, ut latiùs radices agantur. Plin.lib.19: Cortices quoque decussi clibanis & furnis præbent usum. Differt autē Clibanus à furno, quòd hic major sit, & immobilis: Clibanus autem minor, ut quocunque visum fuerit,possit transferri. ¶ Hinc κλιβανίτης ἄρτος à Græcis appellatur, qui non in furno, sed in clibano coctus est: quem Varro li.4. de Ling. Lat. Testuaceum appellat, quòd scilicet in calido testo (sic enim clibanum testuaceum appellat) coqueretur.

Clĭbănārĭŭs, m. s. Qui bene ferro & armis munitus certamen init. [κλιβανάριος. Pol. *Zol'nierz wzbroie do potrzebi vbrani.* Vn. *Fegyveres vitéz.*] Nazarius In Panegyrico ad Constant. Operimento ferri,equi, atq; homines obsepti: clibanariis in exercitu nomen est. Dicti Clibanarii, quoniam more testudinis arcuatis armis (quæ clibani forma est) utebantur. Ammianus Marcellinus Clibanarios eosdem esse tradit,cum iis,qui Græco nomine appellantur *Cataphracti.*

Clĭdĭum, κλείδιον, Thynni jugulus est, qui præcipuè in recenti hoc pisce commendatur. Plin.lib 9.cap. 15: Thynni membratim cæsim cervice, & abdomine commendantur, atque clidio, recenti duntaxat, & tum quoque gravi ructu: cætera parte plenis pulpamentis sale asservantur.

Clĭdŭchŭs, [κλειδοῦχος. Pol. *Kliucznik.* Vng. *Koltsár.*] Græcis clavigerum significat. ἀπὸ τῆς κλειδός: hoc est, à clave. Plin.lib. 34.cap.8: Fecit & quadrigas, bigasque, & clidŭchon eximia forma.

Clĭēns, com.t. Qui in fiducia & tutela alicujus est,& patronū habet: [גבן עבד *ghamún* עבד *hebédh* חסיד *chasídh.* πελάτης, ἱκεσιπόλιτης. Gal. *Vassal de quelqu'un, c'est seigneur, celuy qui s'est mis en la protection & defense d'vn autre.* Ital. *Cliente.* Ger. *Das vnder einē Vogtmañ ist/vnd eines anderen schirm/ein Vogtkind / vnderthan.* Bel. *Onderdaen.* Hil. *Encomendado à algun abogado.* Pol. *Szierota,człowiek ieść wopiece.* Vn. *Valaki gongya viselése alat valo.* An. *A veteiner to some noble or gentle man.*] nā Patronus defensor causæ est dictus,quasi pater: Cliēs autē defensione indigens: id est,litigator, qui patronum colit & sequitur, ut ab eo defendatur. Sed ut rectiùs vim vocabuli intelligas, scito quemadmodum Budæus in Pand. scribit, moris fuisse apud antiquos, ut provinciales & socii populi Romani in clientelā sese darent proceribus Romanis,quos patroni sibi adoptabant,non modò publicè, sed etiam privatim: iisq; ut clientes eorum dicerentur, inter se verò hospites. Ferebat autem id hujusmodi necessitudo, ut clientes perpetuò patronorum suorum patrocinio caput ac fortunas suas tuerentur: vicissimq; ipsi patronos suos omni observantia atq; obsequio colerent, & venerarentur. Cic. in Divinat.in Verrem: Clarissimi viri nostræ civitatis temporibus optimis, hoc sibi amplissimum pulcherrimumq; ducebant, ab hospitibus,clientibúsve suis,ab exteris nationibus, quę in amicitia pop. Rom. ditioneq; essent, injurias propulsare, eorumq; fortunas defendere. Quinetiā (ut idem scribit) quos *Vassallos* vocare solent, Clientes appellare possumus: & Clientelā, observantiam ipsam: & obsequium, quod *Homagium* dicunt, Clientelaris officii sponsionem, agnitionemq;.

Clĭēntă, tæ, fœmininum, quo usus est Plaut.in Mil. Habeo ecillam clientam meam,metetricem adolescentulam. Idem in Rud.Iam clientas reperi. Afranius similiter in Pompa. Interim tua clienta. Et Horatius: Nec laconicas mihi Trahunt honestę purpuras Clientæ. Sosipater lib. 1. In quo tamen Horatii loco nostra exemplaria Clientes habent,non Clientæ.

Clientēlă, Clientum multitudo, qui potentem aliquem civem, principémve favore prosequuntur, & cujus dignitatē factionemq, tutantur, ducti aliqua mercede, vel beneficio. [מעון *maghen* חסן *chasídh.* πελάτεια. Gal. *Le domaine, la protection & sauvegarde des Seigneurs envers leurs vassaux & subiets.* Ital. *Securtà, clientela.* Ger. *Diete der Vogtkinderen: das ist/ deren die Schirmvögt haben.* Hisp. *Aquella encommendacion, y seguridad.* Polon *Opieka.* Vn. *Valakinek pártfogása (anagy) oltalma.* An. *The protection and defence of lordes towardes their subiectes.*] Cicero ad Att.lib 14. Scis quàm diligam Siculos, & quam illam clientelam honestam judicem. ¶ Item Clientela dicitur fides, tutela: unde Committere,vel conferre se in clientelā alicujus, est sese alterius clientem profiteri,& ejus patrocinio,sive (ut Gallorum vulgus loquitur) *Saluegardiæ* se committere. Terentius in Eunuch. Thais patri se commendavit in clientelam & fidem.

Clīmă, ătis,n.t. [מאזר *peáh.* κλίμα. Gal. *Climat,region, trait de pays.* Ital.& Hisp. *Clima.* Ger. *Ein climat/ein ausgezeichnet theil des Himmels oder Erdbodens.* Pol. *Wimierzona część nieba albo ziemie.* Vn. *Az egynek tartomány,bizonyos darab részei.* Ang. *A climat, the trait and draught of a cõtree.*] Græca dictio, quę spatiū significat, duobus respondens parallelis, quo diei longitudo ad dimidiatam horam variatur. Vitr. lib. 1. cap. 1: Disciplinam verò medicinæ novisse oportet propter inclinationes cœli, quæ Græci κλίματα dicunt.

Clīmăx, [סלם *sellum* מדרגה *madhreghábh* κλῖμαξ. Gal. *Eschelle, degré.* Ital. *Scala.* Ger. *Stägen-treteren.* Hisp. *Escalera.* Pol. *Drabina schod.* Vng. *Garadics lepcsoi.* Ang. *A ladder, or the degrees of a ladder, or stare.*] Latine scala vel portus scalæ est figura quæ dicitur Gradatio: qua paulatim velut per scalas ascendimus: ut apud Ovidium: Viderat hanc, vitamque, cupit, potiturque cupita.

Clīmăctērĭcŭs, ca, cum, [κλιμακτηρικός. Pol. *Schodowati, schodniowati.* Vng. *Graditsos.*] Latinè dici potest Scalaris, ἀπὸ τῶν κλιμακτήρων, quo nomine Græci scalarum gradus significāt. Unde numerus climactericus dicitur, ad quem per gradus, & veluti scalas quasdam paulatim ascēdimus: qualis est numerus, qui ex novem novenariis resultat. Nam unitas ter sumpta conficit ternarium. Ternarius in se ductus, novenarium. Novenarius autem novies sumptus conficit unum & octoginta, qui est numerus Climactericus. Hunc autem numerum in humanæ vitæ annis maximè formidabilem esse, à veteribus proditum est, quippe qui ratò sine vitæ, aut fortunarum periculo soleat transmitti. Hoc enim anno ætatis Plato Philosophus, Diogenes Cynicus, Dionysius Heracleotes, Eratosthenes geometra diem suum obierunt: alii annum ætatis sexagesimum tertium

tertium in primis pe[illegible]culosum judicarunt, qui constat ex septies tribus ter multiplicatis, quem etiam Climactera vocabant. Vnde Augustus Caium nepotem lætum natalem diem suum celebrare jubet, quòd annum illum omnibus senibus periculosissimum evaserat. Fuerunt etiam qui annum undequinquagesimum maximè formidarent: partim quòd sit numerus quadratus, quem potentissimum credidit antiquitas: partim etiam quòd ex septenario septies multiplicato resultet: cui inter omnes numeros veteres plurimum detulerunt: adeò ut per omnem vitam septimum quemque annum, periculosum & critimum esse voluerint, sed quum præcipuè qui per terna Hebdomadas ascenderet, qualis est annus primus & vicesimus qui ex tribus septenariis constat: item quadragesimus secundus, & sexagesimus tertius, & omnium maximus octogesimus quartus.

Clingo, Veteres pro Cingo usurparunt: à Græco κλάω. Festus.

Clinicē, ces, κλινική, Medicina, quæ victu, & pharmacis corporibus medetur. Dividitur enim Clinice in duas partes, in Dieteticen, quæ victu medetur: & Pharmaceuticen, quæ medicamentis curat. Plin. lib. 29. cap. 1: Is quum fuisset omnes, liberatos morbis scribere in templo ejus Dei, qui auxiliatus fuisset, ut postea similitudo proficeret, exemplasse ea traditur: atque ut Varro apud nos erat) jam templo cremato infitiatum medicinam hanc, quæ Clinice vocatur.

Clinicŭs, m. i. pen. corrip. [κλινικός. Pol. Lekarz przeciwko [illegible] wiarski. Vng. Orvos, betegnek tarò orvos. Ang. Bedred, one of the that be cumbered.] Medicus qui diæta curat, aut medicamentis: dictus à lectis ægrotantium, quos frequentare solet, quasi Lecticularius. Martialis. Sote filia clinici: id est, medici. ¶ Dicũtur & Clinici, qui ita morbo affecti sunt, ut surgere è lecto nõ possint, nullaque amplius de eorum [illegible] ute spes sit. Plin. libro 25 cap 5: Medetur ita morbis comitialibus, ut diximus, vertigini, melancholicis. Et paulò pòst: Stomachicis, spasticis, clinicis, &c.

Clino, as, Inclino. [נטה natah. κλίνω. Gallicè, Incliner. Italice, Chinare. German. Neigen. Hispanice, Inclinar. Polon. [illegible] haylás. Vngar. Hajtok. Anglice, To bow.] Græcum est: & licet non sit in usu, ejus tamen composita usurpantur, quæ sunt Acclino, Declino, Inclino, & Reclino: de quibus suis locis.

Clinamen, inis, neut. gen. Inclinatio. [DIN mot. κλίσις. Gall. Destournement, & inclination à costé. Ital. Inclinatione. Germ. Neigung. Hisp. Inclinacion. Pol. Nachylenie, nakłonienie. Vngar. Meghajlás. An. Bowing or turning to a syde.] Lucretius de inclinatione elementorum & primorum corporum: sed ne res ipsa nec[illegible]am Intestinum habeat cunctis in rebus agendis, Et devecta quasi cogatur ferre, patiq;: Id facit exiguum clinamen principiorum. Nec regione loci certa, nec tempore certo.

Clinē, [κλίνη. Ger. Ein Bett. Pol. Łożko. Vngar. Agy. Ang. A bed to rest on.] Latinè lectus, lectica mensa, κλινάριον, torus discubitorius, quo recumbebat. Martial. Et testudinem mensus quaterni vacationem.

Clinedŏn, κλινίδιον, lectulus. [Vng. Ágyatska.]

Clino, ăre, les, f. p. κλινοπάλη, palæstra: à lecti dicitur κλίνη, Græcè lectus: πάλη, palæstra. Hinc licta Suetonio Domitiano concubitûs velut exercitationis genus clinopalem vocabat. Sic Virg. nocturna bella vocat colluctationes Veneris: & ab Apuleio militia amatoria dicitur Clinopale, immodicatratio, & venerearum rerum usus, apud Paulum lib. 1. cap. 17.

Clinŏpŏdĭon, κλινοπόδιον. Herba est serpillo similis, foliculosa, palmi altitudine. Nascitur in petrosis, oriculato florum ambitu, specie lecti pedum præbens: unde & nomen accepit. Hæc Plin. lib. 24. cap. 15. Putatur esse eadem quam officinæ Pulegium montanum appellant. [German. Ein kraut dem wilden Gõtgemut vnd Poley nicht vngleich.]

Clitellæ, arum. Dicuntur, quibus sarcinæ colligatæ mulis & id genus veteribus, portantur, qui vulgò [illegible] vocantur. [כרכ kimaṭṭáṭa. σαγήνη, κάνδαρος, σάτον, φόρμος. Gall. [illegible] Italice, Soma. Germanice, Saumsattel / sind darauff die mautthier jhre sarcinã tragen. Hispan. Albarda. Polon. Siodło [illegible] albo osłiech. Vngar. Tereh hordozó nyereg. Anglice, Lode saddles.] Horat. in Satyr. Hinc muli clitellas tempore ponunt. Cicero ad Attic. lib. 5: Clitellæ bovi sunt impositæ: hoc est, homini inepto, & nequaquam idoneo delegata est provincia. Vide Erasmi Adagia. ¶ Hoc etiam nomine significatur locus Romæ, teste Festo, propter similitudinem clitellarum, & in via Flaminia loca quædam devexa subinde, & acclivia. ¶ Item quoddam tormenti genus, teste eodem.

Clitellārĭus, Qui clitellis utitur. [ὑποσαγμάριος, σαμαροφόρος. Gall. Qui porte faix dessus son dos auecq̃ bast. Ital. Che porta in basto. German. Der mit einem sotchen sattel schwere burdinen tregt. Hisp. Cosa de albarda. Polon. Ten ktory nagrzbiecie takie [illegible] ysi [illegible] wem nagrzbiecie. Vngar. Tereh hordozó. Ang. That beareth any thing on his back in a lods fadle.] Vnde clitellarii muli dicuntur, qui neque phaleratæ sunt, neque desultorii: nec bigas, aut quadrigas, aut currus ducunt, sed clitellati ferunt onera. Plautus in Most. Mulliones, nimios clitellarios Habent. ego habeo homines clitellarios: Magni sunt, oneris quicquid imponas vehunt.

Clitorĭum, muliebre pudendum, quod & Scandrus dicitur.

Clīvĭus, a, um, adjectivum, Difficilis, arduus: [קשה kashéh. Pol. Wyssóki. Vngar. Nehéz. Ang. Vneasie to go vp.] ut, Clivia auspicia (ἀῤῥητα & ἀσύμβολα nominata, quæ aliquis (ut inquit Festus) fieri prohibebant: nam & omnia difficilia & ardua nominabantur Clivia: unde & Clivi.

Clīvīnă avis, in auguriis dicebatur, quæ alio nomine vocabatur Prohibitoria & Clamatoria: à clivis auspiciis dicta, quæ, teste Festo, dicebatur advorsa, quibusque aliquid fieri prohibebatur. Hanc avem suo seculo fuisse incognitam, autor est Plinius lib. 9. cap. 1[illegible].

Clīvŭs, vi, m. Colus, locus arduus [גבעה gibbáh. χωλοφόν. Gall. Vne petite montagne. Ital. Scesa da vna montagna all' ingiu, pendente. Germ. Ort. Ein hubel / Ein ort das sein tanasam hatbecht oder [illegible] Hisp. [illegible] Pol. [illegible] Vngar. Hegy mezedeknek. Ang. [illegible] Virg. 9. Aeneid. [illegible] quaterni boves ex urbe profecti Incipiunt, mollique jugum demittere cervix. Clivus Capitolinus. Cicero ad Attic. libro 2: Quem ego in clivo Capitolino te signifero à principe collocaram. ¶ Hujus composita possunt esse tàm secundæ quàm tertiæ declinationis: ut. Acclivus, a, um, & Acclivis, & hoc acclive, Declivus, & Declivis: Prochivus, & Prochivis: quæ habent penultimam productam. Dictus clivus à clino pro inclino. Vide Vallam. lib. 4. cap. 43.

Clivŭlŭs, li, diminutivum a Clivus. [χωλοφία. Gall. Vne petite montagne. Ital. [illegible] Germ. Ein reinim oder hubelin. Hisp. [illegible] Pol. [illegible] Vngar. Meg vndokitavi. Ang. A little hyll of ascent.] Columella lib. 6 cap 30. Duos parietes adverso clivulo inædificatos habet.

Clīvōsŭs, a, um, adject. Clivis abundans: [χωλοειδής. Gall. Qui est plein de montagnes. Ital. Pendente, montuoso. Germ. Das viel hubel oder reine hat. Hisp. [illegible] Pol. Wzgorzysty. Vngar. Meghek helyy. Ang. That hath many hylles.] Varro. Arx facta ex cloaca, sicut Cloacina Sacrum pro Planco pro Sestio refert. Lunam & solem fere manenti forma modo stabilem. Idem quoq; tessellæ & vasculi testarum parietibus inmodum aqueductus inserta per quas aquæ pluviæ extra ædes vel in flavium colligentes, cibos sordes secum rapiunt, Cloacas dicuntur, quo urbem immundities purgent. ¶ Dicti autem Cloacæ ut putatur a colluendo, qui tres olla a. Festus à Cloacam: hoc est, inquinatam: deriv[illegible] unum potius contra. Cloacare verbum a Cloaca deductum videatur. Cic. pro Cecin. Quid de stillicidiis, de cloacis, de minimis aquarum, itineris, viæ, vicinorum controversiis interdicit. Plaut. vetus in Curcul. stomachum mundum vocat, & aurum, Cloacam non habet. Age, mitte, effunde hoc citò in barathrũ, Properè prolue cloacam.

Clŏăcīnă, æ, m. ũ. [Pol. Wychodek. Vng. Árnyékszékhez való.] Lampridius. Helio[illegible]abalo: Adoritaque injuria cadaveribus, ut id loci exercitum. [illegible] mitterent.

Clŏācārĭus, Cato dixit, pro cloacarum omnium colluvie: ut [illegible]

Cloācārĭus inquinare: [ΝΠΟ timmé. κολύω. Gallicè, Souiller. Italice Imbrattare, macchiare. German. Besudten / verunreinigen. Hispanicè, Ensuziar à manzillar. Pol. Poplugawic. Vngar. Meg vndokitavi. Ang. To defile, to make foul.] unde Cloacam dictam putavit Festus.

Clŏācārĭŭs, adjectivum, ut cloacarium vectigal. [Polon. Wychodi chedogaci. Vngar. Árnyékszékhez való.] Ulpianus D. lib. 30. Tit. 1. l. 39: Hæres cogitur legali prædii solvere vectigal præterea [illegible] tributum vel solarium, vel cloacarium vel pro [illegible]

Cloācārĭum, [illegible] ad purgandis cloacis attributa. Ulpian. in l. [illegible] Sequid cloacarii nomine debeatur, vel si quid ob formam aquæductus. Ex Hotom.

Clōstrum, n. ſ. idem quod clauſtrum. [מסגרת *miſghéreth* מנעול *ſeghór*. κλεῖθρον. Germ. Ein Riget. Vng. *Sargerẽ fa.*] Cato de Re ruſt. cap. 13: Trullas ligneas duas, claves cum cloſtris.

Clŏdĭcārĕ, κραυλίζειν, veteres dixerunt pro claudicare. Cic. 2. de Orat. Præclarum & grave eſt, quòd Caludino Glaucia claudicanti. ubi eſt vetus illud: Num claudicat? at hic clodicat. Hoc ridiculum eſt: & utrumque ex eo quod in claudicatione animadverti potuit, eſt ductum.

Clucĭdatus, a, um, Antiqui dixerunt pro dulci & jucundo, παρὰ τὸ γλυκύ. [מתוק *mathók* ערב *haréb*. Pol. *Rozkoſzny*. Vng. *Edes*. Ang. *Sweete.*] Feſtus. Várro lib. 6. de ling. Lat. citans antiquum poëtam in Agidone: Clucidatus, ſuavis eſt, tametſi à magiſtris accepimus manſuetum. Ita enim doctiſſimè legit Scaliger, quum antea Caudatus legeretur.

Clūdo, is, act. t. idem quod claudo: quo verbo veteres utebantur. [לחץ *ſaghár*. κλάω. Gall. *Clorre, enclorre, enuironner, entourer*. Italicè, *Chiudere, ſerrare*. Germanicè, Beſchlieſſen. Hiſpan. *Cerrar*. Polonicè, *Zawieram*. Vngar. *Béſzege zõm*. Ang. *To ſhut in, to incloſe.*] Cicero 2. de Nat. deor. Ipſum autem mare ſic terram appetens littoribus cludit. Martial. lib. 11: Sed mors vocis iter properavit cludere blandé. In veteribus quoque numiſmatibus legimus, Ianum cluſit.

Cluſus, particip. Valer. Flac. [Germ. Vmbgeben.]

Cluſilis, le, pen. corr. Plin. [Germ. Das ſich gern teſt beſchlieſſen.]

Clŭĕo, es, ere, n. ſ. Perhibeor, putor, nominor. [בחשב *nechſchább*. κλύω. Gall. *Eſtre reputé, auoir le bruit*. Ital. *Eſſere ſtimato, nominato*. Ger. Genennet oder geachtet werden. Hiſp. *Ser eſtimado y nombrado*. Pol. *Mianuie, za tego ſie gł oſze*. Vng. *Hirdettetõm, neuezteteõm*. Ang. *To be in reputation, to haue a renowme.*] Plaut. in Trin. Ita ſis, ut nomen cluet. Idē in Epid. Senati qui columen cluent: id eſt, habentur, & reputantur columen Senatus. Idem in Pœn. Vt volupe eſt homini mea ſoror, ſi quod agit, cluet victoria: id eſt, victoriæ tribuatur. ¶ Dicimus etiam Cluo, is, per tertiam inflexionem, quod ſæpè pro ſplendeo accipitur. Prudentius: Qui patria virtute cluis. Cic. de Clar. Orat. Tum duo Cæpiones multùm cluentes conſilio, & lingua, plus autoritate tamẽ & gratia ſublevabant. ¶ Interdum etiam pro purgare. Plin. lib. 15. cap. 29: Depoſitis armis in eo loco, qui nunc ſigna Veneris Cluacinæ habet. Cluere enim antiqui purgare dicebant.

Clūmæ, ſ. p. Sunt Folliculi hordei. Feſtus. [ἔλυτρα, ἄχυρα. Pol. *Pliewi iecżmienne*. Vngar. *Arpa magtoka*.]

Clunadum, Culter ſanguinarius: quòd ad clunes dependeat, vel quia clunes hoſtiarum dividat. Autor Feſtus.

Clūnis, nis, ſæpius in plurali Clunes, clunium, Nates, ſive natium tumor: tàm maſculini, quàm fœminini generis. [שת *ſcheth*. πυγαί. Gall. *La feſſe*. Ital. *Natiche*. Ger. Der arſz back. Belg. Een eertsbille. Hiſp. *Las nalgas*. Pol. *Zádek, Dupa*. Vng. *Far*. Ang. *The hippe or buttoke.*] Iuven. - tremulo deſcendũt clune puellæ. Plaut. Quaſi lupus ab armis valeo, clunes infractos gero. Horatius: Quòd pulchrę clunes, breve quòd caput, ardua cervix. Hinc Simias clunes appellare volunt, q clunes tritas gerant.

Clūnĭcŭlus, diminutivum. [τὸ πυγίδιον. Pol. *Hudźik*. Vngar. *Farotska*.] Gellius: Cæterarum avium atque altilium niſi tantum apponatur, ut à cluniculis inferiore parte ſaturi fiant, convivium putabant inopia ſordere.

Clūsĭnum far, [Pol. *Swiatł a maka*. Vng. *Liſzt láng*.] Adorei ſive farri genus eſt candidius: ita dictum à Cluſio Hetruriæ urbe. Colum. lib. 2. cap. 6: Adorei autem vidimus in uſu, plerunque genera quatuor. Far, quod appellatur Cluſinum, candoris nitidi. Far, quod vocatur Vermiculum, rutilum: atq; alterũ candidum: ſed utrunque majoris ponderis, quàm Cluſinum. Sęmen ſemeſtre, quod dicitur Alicaſtrum.

Cluſios, Galli nominant dæmones quoſdam, quos nonnulli exiſtimant ſpiritus eſſe elemento aëreo compoſitos.

Cluſura, Vide ſuprà in CLAVDO.

Clymenos, ſive Clymenon, κλύμενον, Herba eſt fabæ caulem ferens, quadratum, folia plantaginis, folliculis ſupra caulem in ſe inflexis, ut in polyporum cirrhis. Ita dicta à Clymeno rege, teſte Plin. lib. 25. cap. 7. Vulgus hodie partim *Cypriam*, partim *Saponalem* appellat.

Clўpĕus, & Clypeum, ſive Clupeus, y in u converſa. [מגן *maghén*. ἀσπὶς. Gall. *Bouclier, targe, rondelle*. Ital. *Scudo*. German. Ein ſchild den man im kreig zum ſchirm braucht. Hiſpan. *Eſcudo ò paues*. Polon. *Tarcza, paweza*. Vngar. *Páis*. Ang. *A Shield, targe, or buckler.*] Scutum majus, & tãtùm peditũ, ſicuti Scutum equitũ, Servio autore. Livius lib. 6: Clypeis antè Romani uſi ſunt: deinde poſtquam ſtipendiarii facti ſunt, ſcuta pro clypeis fecêre. Dicti Clypei, ἀπὸ τῦ κλύπτειν, quòd celent totum corpus: vel à clepere, quod eſt furari ab ictibus. Plin. lib. 35. cap. 3. ἀπὸ τῦ γλύφειν: hoc eſt, ſculpendo, cælandoque deduxit: ut dicatur clypeus quaſi γλύπτος: id eſt, ſculptus, g, in c, mutata. Scutis, *inquit*, qualibus pugnatum eſt apud Trojam, continebantur imagines. Vnde & nomen habuerunt clypeorum: non ut perverſa Grammaticorum ſubtilitas voluit, à cluẽdo. ¶ Clypeum quoque (ut Feſtus ſcribit) Antiqui ob rotunditatem etiam corium bovis appellarunt, in quo fœdus Gabiorum cum Romanis fuerat deſcriptum. ¶ Clypeus vel clypeum, imaginem quoq; ſignificavit, ut veteres Grammatici voluerunt: fortaſſis inde quòd clypei imaginibus pingi & ornari ſolebant. Vide Soſipatrum lib. 1. ſuæ Gram.

Clўpĕo, as, are, Clypeo munire eſt. [Pol. *Tarczam ſie zaſtawiam*. Vngar. *Paiſozom*.] Pacuvius in Harmonia: Currum liquit: chlamyde contorta aſtu clypeat brachium. Nonius citat ex Pacuvio, & Varro lib. 4. de ling. Lat.

Clўpĕātŭs, m. ſ. Clypeo munitus. [משא נשא *noſé maghén*. ὁπλοφόρος, ἀσπιδοφόρος. Gall. *Garni de bouclier*. Ital. *Armato di brociero*. German. Der mit einem ſchild bewaret iſt / ein ſchutzmann. Hiſpan. *Eſcudado, armado de eſcudo*. Polonicè, *Tárczam okrity*. Vngar. *Páiſos*. Ang. *That is armed with a buckler or shield.*] Plaut. in Curc. Clypeatus elephantum ubi machęra diligit. Sic apud Virgil. 7. Aen. Clypeata agmina. Inſequitur nimbus peditum, clypeataq; totis Agmina denſantur campis.

Clўſmŭs, [רחץ *rachats*. κλυσμός. Vngar. *Moſodás, tiztogatás*.] Latinè purgatio, ſive lotio dicitur. Vnde Cataclyſmus, de quo ſuprà.

Clўſtēr, eris, pen. prod. m. t. κλυστὴρ, quod & Clyſterium, κλυστήριον dicitur, ἀπὸ τῦ κλύζειν, quod eſt abluere: nam clyſtere alvũ ægrotantium lavare, ſeu purgare ſolemus. [Gall. *Clyſtere*. Ital. *Criſtero*. Germ. Ein Criſtier. Hiſpan. *Cryſtel*. Pol. *Klyſtera*. Vng. *Kriſtély*. Ang. *A cleeſter.*] Plin. Cucurbita infuſa clyſteribus, inteſtinorũ omnium vitiis medetur. Macer tamen hujus nominis penultimam corripit. Appoſitis digitis aut intus clyſtere fuſis: quem ea in re non imitabimur. ¶ Accipitur item Clyſter pro ipſo inſtrumento, quod ad proluenda ventris recrementa ſedi inſeritur, quoque inteſtinorum (ut ita dicam) lavamentum alvo injicitur. Vlpian. l. Item ſi obſtetrix. ad leg. Aquil. Si quis per vim, vel per ſuaſum alicubi medicamentum infudit, vel ore, vel clyſtere. ¶ Orticularius clyſter. Celſus libro 7. cap. 27: Idem humor roſa mixtus in ipſum vulnus orticulario clyſtere agendus eſt.

C ante N

C N. In notis antiquorum, Cneus, vel C. Nevius. C. N. E S. C. C. credimus non eſſe cauſam convictam. C. N. Caius noſter, vel Cæſar noſter, vel civis noſter. C N. A R R. Cneius Arrius. C N. L. Cnei libertus.

Cnēcĭŏn, [κνήκιον. Pol. *Maieran*. Vng. *Maiorána*.] Quibuſdam herba eſt, quam notioribus nominibus Sampſuchum, & Amaracum vocamus: quanquam non deſunt, qui hanc nomenclaturam adulterinam exiſtiment, & inter eas numerandam, quas inter Dioſcoridis notha rejiciunt doctiores.

Cnēōrŏn, κνίωρον, Frutex eſt coronarius, cujus duo ſunt genera, nigrum & candidum: utrunque germinat poſt æquinoctium autumnale, diuque floret, Hyginus Cãſiam interpretatur. Vide Plin. lib. 21. cap. 9. Dioſcorides item thymelæam herbam Cneorum, & Cneſtrum appellat.

Cnīcus, vel Cnecus, κνίκος Dioſcoridi, nõnullis κνῆκος, Herba eſt, oblonga habens folia, inciſuris diviſa, aſpera, & aculeata: ex cujus ramulis divulſis ſanguineus effluit liquor. Ruellius Cartamum ſativum vocat. Officinis *crocus hortenſis*. [Pol. *Krokos, alba domowy ſzáfran*. Vng. *Sáfrány*.]

C ante O

CO. In notis antiquorum, conjugi. C. O. civitas omnis. CO. controverſia. CO M. O B. comitia obdriaca, vel obaurata, vel obchiaca. CO N. conſularis. CO N. S E N. E. O R. P Q R. Conſenſu Senatus, equeſtris ordinis, populique Romani. CO N S. vel C S. Conſiliarius. CO L. vel C L. Colonia, vel coloniæ, vel coloni. CO L L. collegæ, vel collegia, vel collegiũ. CO L. collega, vel colonia, vel columen. CO L L. F A B R. collegium fabrũm, vel fabrorum. CO H. cohors. CO N I V. conjunxit. CO N I V. O B S Q V E. conjugi obſequẽtiſſimæ. CO N I V G. M. conjugii Mercurii. CO N X. conjunx. CO N L I B. conlibertus, vel conliberta. CO N T V B. contubernalis. CO R. Cornelius. CO R P. corpus. C N E L. R. F. Corneliæ regis filiæ. CO R N. A V R S. coronas aureas. CO S. conſul. CO S. Q V A R. vel I I I I. conſul, quartùm vel quartó. CO S. T E R. conſul tertiùm vel tertió. C O S S. D E S I G. cõſules deſignati. CO S S. Conſules, vel conſiliarii. C O S. D E S. conſul deſignatus. C. P. civis publicus. C P S. capſa. C. P T. cauſa petitionis, vel cauſam poſuit. C P R S S. cupreſſi.

Coă veſtis, ſive ſubſtantivè Coa, in plurali numero, ſubtiliſſimum erat veſtis genus ex bombyce, adeò tenue, ut corpus pelluceret. [βομβύκιον ἱμάτιον. Pol. *Rabek ſedwabni cżieniuſzky*. Vngaricè, *Oly vékony bárſony ruha, azkit által ember teſte meglatczik*. Angl. *A thinne kind of cloth of ſilk.*] Dictum à Co inſula, vulgò *Lango*, in qua & bombycem naſci ſolere, ſicut in Cea inſula, autor eſt Plin. libro 11. cap. 23. Ovid. de Arte amandi: Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus, Sive erit in Cois, Coa decere puta. Fuerunt qui etiam Cois in nominativo dici putarent

tarent pro hac veſtè, decepti autoritatè Horatii in Satyr. Altera nil obſtat, Cois tibi penè videre eſt, Vt nudam. Quj profectò error nimium eſt puerilis, quum Cois ibi non nominativus ſit, ſed ablativus. Eædem & Ceæ veſtes dicuntur, à Cea inſula, in qua Pamphila Latoi filia prima rationem invenit bombycum telas retorquendi: easque rurſum texendi: ut teſtatur Plin. lib. 11. cap. 22.

Cŏăccēdo, dis, Simul accedo. [*συναπτήσεμαι, συμπαραγίνομαι.* Gall. *Aprocher auec les autres, eſtre mis auec.* Ital. *Accoſtarſi inſieme.* Germanicè, Gampt anderen herzu kommen. Hiſpan. *Allegarſe, ò acercarſe juntamente.* Pol. *Wespol' przyſtępuie.* Vng *Eggyvt hozzá járulok, megyök.* Ang. *To come to with others.*] Plaut. Curc. -quia de illo emi virginem Triginta minis, veſtem, aurum, & decem pro his coaccedunt minæ.

Cŏăcērvo, as, Cumulo, congrego, addo, cogo. [אסף *aſaph* עבר *ſabár.* *ἐπισωρεύω, συμφορεω.* Gall. *Entaſſer enſemble, ammonceler monceau ſur monceau, accumuler.* Ital. *Accreſcere, congregare, ammaſſare, ſannare.* Germ. Zuſamen hauffen. Hiſpan. *A montonar ò ayuntar.* Polon. *Zgromadzam, do kupy zbieram.* Vng. *Egy rakáſba gywytöm.* Ang. *To gather in heapes together.*] Liv. 5. ab Vrb. Armorumque cumulos, ut mos illis eſt, coacervare. Caſ. 2. bel. Gal. His dejectis & coacervatis cadaveribus. Cicer. 2. pro leg. Agrar. Antè pecuniæ coguntur, & concervantur, quàm gleba una ematur.

Cŏăcērvātĭo, nis, f. t. Coactio, cumulatio. [עבור *ſibbúr.* *συναθροισμός. συναθροισις.* Gall. *Entaſſement, & amoncelement enſemble.* Ital. *Accumulatione, ammaſſamento.* German. Zuſamen hauffung. Hiſpan. *Amontonamiento.* Polon. *Zgromadzenie.* Vngar. *Egy rakáſba gywytés.* Ang. *Heaping together.*] Cic. in Part. Atque hæ quidem utrique maximè in peroratione facienda: alteri frequentatione argumentorum & coacervationem univerſa: alteri ſi planè cauſam redarguendo explicarit.

Cŏăcēſco, n. t. ex Con & Aceſco, ſed n abjicitur: ſignificat ſimul vel totum acidum fio. [סור *ſar.* *συνεξύζω,* Gall. *S' enaigrir, devenir aigre.* Ital. *Diuenir acido.* Germ. Gantz herb oder ſawr werden. Hiſp. *Azedarſe.* Pol. *Octzieie.* Vng. *Meg ecetesülök.* Ang. *To waxe ſower taſted.*] Cic. in Cat. Vt enim non omne vinum, ſic non omnis ætàs vetuſtate coaceſcit.

Cŏăctĭlĭă, Involucra dicuntur veſtibus involvendis, circunferendisq; idonea. [Pol. *Tlomoczek.* Vng. *Bör táska.*] Vlp. l. argumento, de Auro & argento l. Ariſto etiam coactilia veſti cedere ait, & tegumenta ſubſelliorum, huic legato cedetur. Bayfius coactilia eas veſtes interpretatur, quæ ex lanis & villis coactis fiunt, quas vulgò *Feltros* appellamus. Lanæ, *inquit Plinius*, & per ſe coactæ veſtem faciunt.

Cŏăcto, Coactura; Coactor, Coactus. Vide COGO.

Coacum, emplaſtrum nigrum: quanquam legendum ſuſpicatur Cæſarius Choacon, aut Chiacum, ut apud Georg. Vall. de Cura oculi. Niſi Coacon quod inter Hippocratis opera liber habetur, qui inſcribitur de Coacis prænotionibus. Inde nomen deductum videri poteſt. Celſ. lib. 4. cap. 29.

Cŏăddo, Simul addo. [הוסיף *hoſiph.* *προσθέμαι* Gall. *Adiouſter auec, mettre en ſemble.* Ital. *Aggiungere inſieme.* Germ. Mit ein under herzu thun. Hiſp. *Ayuntar en vno.* Pol *Przydaie.* Vng. *Hozzá adom.* Ang. *To put or ioyne together.*] Cato cap. 40: Sumito tibi ſurculum durum, eum præacuito: ſalicem Græcam diſcindito, argillam vel cretam coaddito.

Cŏăddūno, act. p. In unum cogo. [יחד *jichodh.* *συνάγω.* Gall. *Aſſembler enſemble, faire tenir l' vn a l' autre.* Italicè, *Auunare.* German. Vereinigen/ zuſamen fügen. Hiſpanicè, *Ayuntar vnas coſas en vno.* Polon. *Ziednocam ſpoliam.* Vngar. *Egybe gywytöm egybe ragaſztom.* Ang. *To gather together in one.*] Plinius de Viris illuſtribus: Ipſi coadunatis paſtoribus, civitatem condiderunt. Brachium ſtatuæ coadunare, Iulianus in l. Tigni appellatione. ff. idem eſt. ff. ad exhib.

Cŏædĭfĭco, act. p. Arctè ædifico, ædificiis frequento: [*συνοικοδομέω.* Gallicè, *Edifier enſemble, ádiouſter baſtiment pres l' vn de l' autre.* Italice, *Fare inſieme, più edificij.* German. Eng bawen/ oder in ein ander bawen. Hiſpan. *Edificar juntamente.* Polon. *Nadbuduie, etiaſnó budowie.* Vngar. *Gyakran és ſzoroſſan epitök.* Angl. *To build together or nigh other buildinges.*] ut Coædificatus locus, cui opponitur Vaſtus. Cic. in Part. Culti an inculti: celebres an deſerti, coædificati an vaſti.

Cŏæquo, as, are, act. p. Aequo. [שוה *ſchivváh.* *ὁμαλίζω.* Gall. *Eſgaler.* Ital. *Aguagliare.* Germ. Vergleichen/ gleich machen. Hiſp. *Ygualar vna coſa con otra.* Pol. *Rownam.* Vngar. *Meg igyenesitöm, hozzá igyengetöm, igyenlüé teszöm.* Ang. *To mak one thing equall with another.*] Saluſt. Sed quoniam coæquare gratiam omnium difficile eſt. Col. lib. 3. cap. 13: Duabusq; gemmis ſupra terram eminere paſſi, repoſita humo cætera coæquant.

Cŏæquālis, le, Aequalis, ſimilis, par. [שוה *ſchovéh.* *ἰσῶ. ὁμαλός.* Gallicè, *Egal, pareil.* Italicè, *Vguale.* Germanicè, Gleich. Hiſpanicè, *Ygual.* Polon. *Rowny.* Vngar. *Egy ideiw, igyenlö.* Ang. *Equall, alike.*] Colum. lib. 8. cap. 14: Atque ubi ſe paulùm confirmavit, in gregem coæqualium compellitur.

Cŏæquŭs, a, um, Aequus. [*ἴσῶ. ὁμαλός.* Pol. *Rowny.* Vngar. *Egyenlö.* Ang. *Equall.*] Plin. libr. 6. cap. 29: Mirumque dictu ex innumeris populis pars coæqua in commerciis, aut latrocinus degit, quo tamen loco in caſtigationibus exemplaribus Aequa legitur, non Coæqua.

Cŏætānĕus, m. f. Qui eadem ætate vixerunt. [*ὁλίκιώτης.* Gall. *D' vn meſme aage.* Ital. *D' vna medeſima eta.* Germ. Die einen alter ſind/ oder zu einer zeit gelebt haben. Hiſp. *Coſa de vna meſma edad y tyempo.* Pol. *Iednichliath, iednego czaſu zyaci.* Vngar. *Egy idöben élök.* Ang. *Of one age, of the ſame tyme.*] Portius Latro in decl. in Catil. Marco ſiquidem Catoni, aut Scipioni coætaneo ſuo. Vide ſuprà in dictione AEQVALIS.

Cŏævus, Ejuſdem ævi, eadem ætate præditus. [*ὁμήλιξ.* Gall. *D' vn meſme aage.* Ital. *D' vna iſteſſa età.* Germ. Eines/ oder gleiches alters Hiſp. *Coſa de vna meſma edad* Polon. *Iednichliath.* Vng. *Egy idewü.* Ang. *Of the ſame age.*] Cic. in Vatin. Hunc tu motè ignorabas? nunquā epulum videras? nunquam puer aut adoleſcens inter coævos fueras?

Cŏæſtĭmātĕ, [*συντιμῶν.* Polonicè, *Czenic.* Vngar. *Eggyvt meg böſſülni.*] Celſus D. lib. 47. tit. 2. l. 67: Furti actione hoc quoque coæſtimabitur.

Cŏăgĭtatĭo, onis, Agitatio. [*συγκίνησις, κίνησις, αἰδλεχεια.* Gall. *Emotion & demenement de l' vn auec l' autre.* Italice. *Smouimento.* German. Bewegung. Hiſpanicè, *Obra de acoſſar ò aguijar.* Polon. *Poruſſanie.* Vngar. *Mozgatás.* Ang. *Mouing or ſtirring together.*] Cic. 2. de Natur. deor. Anima primùm caleſcit ab ipſo ſpiritu, deinde cōagitatione pulmonum.

Cŏāgmento, as, Conjungo, compono, conſtruo, ſtringo. [חבר *chibbér* הרכיב *hirkiv.* *συνίστημι, συναρμόζω, πηγνύω.* Gall. *Aſſembler & toundre l' vn auec le autre, Conioindre enſemble* Italice, *Coniungere.* Ger. Zuſammen fügen / an einander fügen. Belg Zeſamē voegen. Hiſp. *Trauar vno con otro.* Pol. *Zgromadzam, ſpaiam* Vng. *öſzue foglalom.* Ang *To ioyne or glue together.*] Cic. de Senect. Vivendi finis eſt optimus, quum integra mente, certisq; ſenſibus opus ipſa ſuum, eadem quæ coagmentavit, natura diſſolvit. ¶ Et translatè apud eundem de Orat. Verba enim verbis quaſi coagmentare negligat id eſt, ne nimium diligens ſit in verbis conjungēdis. Plin. paſſivum protulit: Mox plurimus coagmentatur nucleis, & his ſeparatim veſtitis.

Cŏāgmēntă, n. f. Conjunctiones arctæ & compares, à cogendo id eſt, ſtringendo. [חבר *chebér.* *συναφεῖαι, ἁρμογαί, συγκρίματα, συνάρμοσμα.* Gallicè, *Aſſemblemens, aſſemblées.* Italicè, *Coniunti.* Germanicè, Enge zuſamen fügungen etlicher dingen. Hiſpan. *Aquellas trauazones.* Polon *Zpoienie, Zczijſmienie,* Vngar. *öſzue ſzalás.* Ang. *Any ſtreict conioyning of thinges together.*] Plaut. Moſt. Viden' coagmenta in foribus?

Cŏăgmentātĭo, onis, f. t. Compoſitio, conſtructio. [אחברת *machbéreth* יבק *bak* *συνάφεια.* Gall. *Aſſemblement, aſſemblage, aſſemmt.* Ital. *Vnione, aſſemblamento.* Ger Zuſamen fügung Hiſp. *Enſamblamiento, vnion* Pol *Zlączenie.* Vngar. *öſzue foglalás.* Angl. *Ioyning or ioyninge together.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Quæ eſt enim coagmentatio rerum diſſolubilis?

Cŏāgŭlo, as, Cogo, conſtringo. [קטא *kaphá* *πήγνυμι.* Gall. *Faire prendre a coagulare.* Ital. *Far' attacca e coagulare inſieme.* Germanice Zuſamen tringen/ dick machen. Belg Rienen. Hiſp. *Cuajar con cuajo.* Pol. *Zgaſzczam, vſiadl' o cznie.* Vng. *öſzue ſzalálom, meg oltom* [illegible] *oltom.* Ang. *To crude and growe together.*] Gel. Semen in utero muliebris primis ſeptem diebus coglobatur, coagulatur, fitq; ad capiendum figuram idoneum. Plin. lib. 12. cap. 25: Summa probatio eſt ut lac coagulet.

Cŏāgŭlātĭo, verbale, f. t. Coactio, copulatio. [קטאן *kippaón.* *ἐμπεπυκνωμένη, πῆξις.* Gall. *Prinſe & coniunction de relation, eſpeciſſemēt.* Ital. *Preſa, cōgiontione.* Ger. Zuſamen waſſung. Hiſ. *Aquella obra de cuajar, concuajo, cuajamiento.* Pol. *Caſzczenie.* Vng. *öſzue kápſolás, oltás.* Ang. *Growing thick, cruding.*] Plin. lib. 18. cap. 10: Nam id quoque venenum eſt in prima lactis coagulatione.

Cŏāgŭlum, n. f. à cogendo id eſt, denſando ſive ſtringendo, dicitur illud quo ad denſandum lac utimur. [קטאן *kippaón,* *πυτία.* Gal. *Preſſure.* Ital. *Caligarino, coagolo, coniglio.* Ger Die rennen/ gerinnen/ ſuppe. Belg Runninge. Hiſp. *El cuajo.* Pol. *Serzysko,* Vng. *oltó.* Ang. *Chefe lope, cheſe cruddes.*] Tibul. Et miſcere novo docuiſſe coagula lacte. Ovid. 13. Metam. Lac mihi ſemper adeſt niveum: pars inde bibenda Servatur partè liquefacta coagula durant. ¶ Per metaphoram, quicquid cōnectit ac conjungit, Coagulum dicitur. Gell. lib. 12. cap. 1: Vinculum illud coagulum animi atq; amoris. ¶ Coagulum trāſlatè de ſemine atque conceptu, *ἐμβρυον κυημα.* Gell. lib. 3. cap. 16: Conceptum in utero coagulum conformatur.

Cŏălĕo, les, Cohæreo, cōcreſco. [חלד *chadhál.* *συνίστημι, συμφύομαι.* Gall. *S' adioindre & coupler auec quelque choſe, ſe nourrir & croiſtre auec.* Ital. *Creſcere insieme.* German. Zuſamen wachſen, Belg. Zeſamen opwaſſen. Hiſpanice, *Crecer vna coſa con otra.* Polon. *Zrāſtam ſye.* Vngaricè, *öſzue forradek, egyben megyök.*

Ang.

Ang. *To growe together.*] Plin.lib.15. cap. 1: Vt nisi pinguissimo solo coalere non possit. Gell.libr 12. cap.1: Cujus in corpore cujusque ex sanguine concretus homo & coalitus sit. Tacit. Vetustate imperii coalita audacia.

Cŏălēsco, is, coalui, Cōcresco. [חדל *ghadál.* συμφύομαι. Pol. *Zrastamsie.* Vn. *összue forradok, egyben megyök.* Ang. *To growe together.*] Col. de Arbor. Sic interpositio triennio coalescet ficus olivæ. Liv. lib. 1: Vocata ad consiliū multitudine, quæ coalescere in populi unius corpus nulla re, præterquam legibus, potuit, jura dedit. Salust. Hi postquam convenerunt in una mœnia, dispari genere, dissimili lingua, alii alio more vivētes, incredibile memoratu est, quàm facilè coaluerint. ¶ Ejus simplex protulit Varro lib. 1. de Re rust. Quemadmodum quicquam seri aut coalescere, aut meti possit.

Cŏālluĕrĕ. Est per alluvionem aliquid augere. Pomp. de acqu. rer. dom. L. ergo paulatim aliquid coalluendo locum eminētem supra alveum fecit, & eum alluendo auxit.

Cŏāmicŭs, ci, [σύμφιλος. Gall. *Amis ensemble, qui s' entraiment.* Italicè, *Amico dell' amico.* German. Ein Mitfreündt. Hispan. *Amigos juntamente con otros.* Polon. *Spolni przyiaciele.* Vng. *Barát, társ.* Ang. *Freindes together.*] Cic. de Amic. ex Comœdia quadā antiqua: Hodie me ante omnes coamicos stultos senes Versaris atque luseris lautissimè.

Cŏāngūsto, as, Coarcto, contraho. [הבך *hétsar.* συνοχωρέω. Gall. *Estrecir, restraindre & faire plus estroit.* Ital. *Stringere.* Germ. Zusamen zwingen oder tringen Hisp. *juntamente y con otros estrechar.* Polon *Zagęskam.* Vngar. *Meg szoritom.* Ang *To mak narrow or streict.*] Cic. 3. de Leg. Atque hæc lex dilatata in ordinem cunctum, coangustari etiam potest.

Cŏāngūstŏ, aris, pass. συνοχαρόομαι. Cels. lib. 7. cap. 27: Quò facilius claudatur, vel certè coangustetur.

Cŏarctare, Constipare, coangustare. [דחק *dachá'k.* ἀνατείνω. Gallice, *Estrecir, enserrer, presser ensemble.* Italicè, *Stringere, comprimere.* Germanicè, Zusamen tringen/ eynzwingē Belg. Zesamen tringen. Hispanicè, *juntamente estrechar, ensangostar.* Polon. *Zagęszkac.* Vng. *összue szoritam, nyomni.* Ang. *To presse together and mak streict.*] Cicer. 1. de Orat. Sed tu hoc nobis da Scævola, & perfice, ut Crassus hæc quæ coarctavit & angustè refersit, in oratione sua dilatet nobis, atque explicet.

Cŏārctatĭo, f. t. Constipatio, coagmentatio, compressio. [אבך *metsár.* ἀνατείνωσις. Gallicè, *Estrecissement, enserrement.* Italicè, *Stringimento.* German. Eynzwingung/ zusammen tringung. Hisp. *Estrechamiento ò angustura.* Polon. *Scyśnienie.* Vngar. *összue szoritás, nyomás.* Anglicè, *Straining pressing together.*] Dictio frequens apud Physicos. Liv. 7. bel. Pun. Coarctatio plurium in angusto tendentium facilior futura erat.

Cŏārgŭo, is, act. t. Reprehendo, redarguo, judico. [הוכיח *hochiach.* ἐλέγχω. Gall. *Reprendre, convaincre.* Ital. *Riprendere, manifestare.* Ger. Straffen/ schelten. Hisp. *Redarguir, descubrir lo secreto.* Pol. *Karze, strofuie.* Vng. *Meg dorgálom, meg feddőm.* Angl. *To reproove and cōuicte.*] Cic. 2. de Invent. Aut aliis quoq; cōstitutionibus factum coarguetur. Liv. 2. ab Vrb. Sed ea occasiōnē ut literæ legatis darentur, quæ deprehensæ rem coarguere possent, expectabat. Plin. lib. 11. cap. 16: Quam probabilem aliàs sententiam furorum eventus coarguit.

Cŏāspĕrnŏr, aris, atus sum, d. p. [ἄμα καταφρονέω, ὑπερφέρομαι. Gall. *Mespriser auec les autres.* Ital. *Sprezza con altri.* Ger. Sampt anderen verachtē. Hispan. *Menospreciar con los otros.* Pol. *Przidrugich wzgardzam.* Vng. *Eggyűt meg vtálom, meg vetőm.* Ang. *To sett light by with others.*] Tacit. li. 17: Laudata olim & militari fama celebrata severitas ejus augebat coaspernantes veterē disciplinā.

Cŏāssŏ, as, act. p. per duplex ss, quod & Coaxo dicitur pro cōtabulo. [σανιδόω. Gall *Assembler ais, entabler.* Ital. *Intauolare, tauolare.* Ger. Zusamēn täfelen/ bretter zusamen fügen. Hisp. *Entablar con tablas.* Pol. *Tarszycamy pokł'adam.* Vng. *Be deszkázom, meg pagyimontomozom.* Ang. *To planke or floore with bordes.*] Vnde Coaxatio, σανίδωσις, cōtabulatio ab axibus: quanvis revera asseres tabulæ nō sint, teste Vitruvio, sed crassior & angusta in modum parvæ trabis materia, ab assidendo parietibus atq; tignis appellati: ut inquit Festus. Plin. lib. 36 cap. 15: Necessarium binas per diversum coassationes substerni. ¶ Est Coaxare proprium vocis ranarum. [κοάξω. Ang. *To croke a frogge.*] Autor Carminis de Philomela: Garrula limosis rana coaxat aquis.

Coassatio, onis, f. t. verbale, Plin. [Germ. Zusammen täferung.]

Cŏāxo, Coaxatio, Vide COASSO.

Cobio, Pisces quidā ex genere chromborum, Plin. lib. 32. cap. 8: Chromborum genera Cyprinus, Chalcis, Cobio.

Cobion. septima tithymali species est apud Plin. lib. 26. cap. 8, quæ δενδροειδής: hoc est, arborescens Dioscoridi cognominatur.

Cŏccum, ci, n. s. vel Coccus. [שני *schani.* κόκκος. Gall. *La graine de quoy on fait l' escarlate.* Ital. *Grana, cocco.* Germ. Ein körnlin darauß man den scharlacht ferbt. Hisp. *La grana para tennir.* Pol. *Ziarnoktorim farbuią l' at farbuia.* Vngar. *Bársony festő mag.* Angl. *Graine to die with.*] Est granum ex arbuscula ilici simili, vel ex rubenti gramine nascens: Vulgō *Granum* dicitur: quod ad purpuram tingendam adhibetur. Plin. lib. 21. cap. 8: Luxuria vestibus quoque provocavit eos flores, qui colore commendantur. Hos animadverto tres esse principales: unum in cocco, qui in rosis micat: gratius nihil traditur aspectu: & in purpuras Tyrias, dibaphasque, ac Laconidas. ¶ Coccum à Dioscoride κόκκος βαπτικὸς dicitur: hoc est, granum tinctorium. Frutex est fullonius, cui adhærent grana, quibus fit color lanarum præcipuus: cujus copia summa in ea parte Hispaniæ, quæ Tudertana appellatur: ut est autor Strabo lib. 10.

Cŏccĕŭs, sive Coccineus, a, um, Quod cocci: hoc est, grani tinctorii colorem habet: [κοκκοβαφής, κόκκινος. Gall. *D' escarlate* Ital. *Di grano, granatino.* Ger. Das die rot schartacho farb hat. Hisp. *Cosa de grana.* Pol. *Szarł'atowey farby.* Vng. *Bibor színű.* Ang. *Of scarlet or of the colour of scarlet.*] ut, Coccinei acini apud Plin. & Coccea indumenta apud Lampridium.

Cŏccĭnum subst antivum, pen. corr. n. s. Vestis coccinea. [κόκκινον χιτών. Pol. *Szarlatowi.* Vng. *Bibor ruha.* Ang. *Scarlet in graine.*] Mart. Coccina famosæ donas & ianthina mœchæ. Idem: Si fuerit sævus coccina quid facient?

Cŏccĭnātŭs, m. s. Dicitur qui coccineis vestibus est indutus. [ὁ κόκκινον ἐσθῆτα ἐνδεδυκώς. Gall. *Vestu d' escarlatte.* Ital. *Vestito con habito di scarlato.* German. Mit schartach bekleidet. Hispan. *Cosa vestida de grana.* Pol. *Wszarł'at obleczony.* Vn. *Bibor ruhában valo.* An. *Cladde in scarlet.*] Mart. lib. 5: Clamat occinatus Euclides.

Cŏccĭnŭs, a, um, pen. corr. Quod cocco tinctum est, sive quod cocci colorem refert. [κόκκινος. Gall. *D' escarlate.* Ital. *Di grano, granatino, di scarlato.* Ger. Das eintweders auß rot schartachberen gefarbt ist/ oder jhm gleich sicht. Belg. Schartacken verbe. Hispanicè, *De grana.* Pol. *Rumienny.* Vng. *Skárlát (nagy) bibor színű.* Ang. *Of scarlet.*] Hic color exuberantiam quandam ac splendorem roboris ostendit, qui & Spadiceus & Phœniceus & Roseus vocatur. ¶ Coccina vestis, cocco infecta.

Cŏccĭnĕŭs, a, um, aliud adjectivum, κόκκινος, η, ον: ut, Coccinei acini, Plin. libr. 21. cap. 31: Quos invitat hederæ florum similitudo, in duobus ejus generibus: quorum alterum, cujus acini coccini, granosi folliculi, halicacabum vocāt. Coccineum autem colorem nō eundem esse cum purpureo ostendit Vlpian. l. Sicui lana: de leg. 3: Purpuræ autem appellatione omnis generis purpuram cōtineri puto: sed coccum non continebitur: buccinum, & inathinum continebitur.

Coccis, pars ex lateribus sacri ossis, apud Gal. li. 2. Anatomiæ.

Cŏccўs, ycis, m. t. [κόκκυξ. Gall. *Vn oiseau appellé cocu ou coucu.* Ital. *Cucco.* German. Ein Guckgauch. Belg. Een Koekoek. Hisp. *Cudillo.* Polon. *Gęgzol'ka.* Vng. *Kakuk.* Ang. *A cookou.*] Avis ex genere accipitrum quanvis aduncis unguibus careat, verno tempore procedens, & sub Caniculæ exortum sese occultans, Latini Cuculum appellant. Ova parit singula in alienis nidis, & maximè palumbium: cujus rei causa putatur, quòd sciat se reliquis avibus esse invisam. Vide Plin. libr. 10. cap. 9: Hinc κοκκύζειν Græci dicunt pro eo quod est coccycis more eandē semper ingerere cantilenā, quā & κοκκυσμὸν appellant. ¶ Astutior coccyce, μηχανικώτερος κόκκυκος, dicebatur qui astu sibi consuleret. ¶ Est & Coccyx piscis cujusdam nomen, apud Græcos, quem & Latinorum nonnulli Cuculum vertunt.

Cocetum, Edulii quoddam genus ex melle & papavere confectum: [Pol. *Makowa poliewka.* Vngar. *Mézes mákos.*] sic dictum, quod ad ignem coquatur.

Cochlăcæ, Dicuntur lapides ex flumine rotundi ad cochlearum similitudinem. Festus. Vide in sequenti dictione.

Cochlĕă, f. p. [שבלול *schablúl.* κόχλος, ἡ κοχλίας. Gall. *Vn limaçon auec coquille, ou coquille de limaçon, Escargot.* Ital. *Lumaca, bumbo.* German. Ein schneck oder schneckenheüsle. Belg. Een sleckenhupoten/ een slecke. Hispan. *Caracol.* Polon. *Szlimacza skorupka, Zol'w.* Vngar. *Tsiga.* Anglicè, *A snaile or shellfish.*] Ex genere est limacum, & propriè is, qui testam habet. Nam limax, quāvis aliquando generis nomen sit, propriè tamen de iis dicitur, qui testa carent. Cochleæ autem nomen iis proprium est, quæ domiciliū suū circunferunt (sive eæ terrestres sint, sive aquatiles) bina prætendentes cornua, quibus iter explorant, quòd oculis sint destitutæ. Plaut. in Pœn. Vicisti cochleam tarditudine. Idem in Cap. Quasi quum caletur cochleæ in occulto latent. Plinius libro 18. cap. 17: Limaces nascuntur in vicia, & aliquando è terra cochleæ minutæ erodentes eam. ¶ Cochleæ vita, κοχλίου βίος. De iis qui parcè parvoque vivunt, aut contracti negotiis luceque forensi semoti. Plutarch. ¶ Cochlea etiam in torculari vocatur lignum erectum, striias habens paulatim ascendentes, quod dum vertitur, attollit trabem præli, aut demittit. Galli sua lingua *Visam* vocant. ¶ Est prætérea Cochlea haustorium organum, quod vulgò *Pompam* vocant: cujus machinæ conficiendæ rationem Vitruv. lib. 10. cap. 11. describit, sic inquiens: Est autem cochleæ ratio, quæ magnam vim haurit aquæ, sed non tam altè tollit quàm rota.

¶ Cochlea

¶ Cochlea etiam est genus ostii. Varro 2. de Re rust. Ostium habere humile & angustum, & potissimùm ejus generis quod Cochleam appellãt, ut solet esse in cavea, in qua tauri pugnare solent. ¶ Cochleæ etiam lapides sunt ex flumine rotundi ad cochlearùm similitudinẽ, quę & Cochlacæ. [Ital. *κοχλάδες, ἢ κόχλακες* dicuntur. ¶ Similiter Cochlea, sive Cochlis, idis, turris dicitur, sive scalæ rotundæ, ad cochlearũ similitudinẽ, quibus in editã[illegible] partem ædium per circuitum conscendimus: [illegible] nodum & torcularia instar cochlearum facta, Cochleæ nominantur. Hujus diminutivum est Cochlearia.

Cochlĕărĭum, rii, n.i. Mensura minima rerum liquidarũ, quæ duodecies sumpta explet cyathũ. Cyathus enim tõtinet mystra duo. Mystri tertia pars est cyame, quæ capit duo cochlearia. Plin. lib. 21. cap. 27: Arida tusa hydropicis datur in aqua, cochleari mẽsura. ¶ Est & Cochlearium, cochlearum vivariũ, in quo cochleæ propagationis ergô asservantur. Varro 3. de Re rust. cap. 14: Nam & idoneus sub dio sumẽdus locus cochleariis, quem circum totum aqua claudas, ne quas ibi posueris ad partum, non liberos earum, sed ipsas quæras.

Cochlĕārĕ, n.t. & per apocopen Cochlea instrumentum quo cochleæ, & alia hujusmodi vescendo sumuntur. [Hebr. *caph. δίδυξ.* Gall. *Cuillier ou cuilleree.* Italicè, *Cocchiaio.* Germanicè, *Löffel.* Belg. *Lepel* Hispan. *Cuchara.* Pol. *Łyżka.* Vng. *Kanál, kalán.* Ang. *A spoone, a ladle.*] Mart. in Distichis: Sum cochleis habilis, sed nec minus utilis ovis: Num quid scis, potiùs cur cochleare vocer? ¶ Cochleare crescet, *δίδυξ αὔξει*, Chrysippus apud Zenodotum & Aristophanis interpretem ait, hanc parœmiam dici solere in pusillos homunciones per ironiam: nam cochleare & pusillum est, & contortum.

Cochlĭdĭum, n.i. quod & Cochleam & Cochlidem vocamus. [Hebr. *lul. κοχλίδιον.* Gall. *Vne vis.* Ital. *Scala à modo di lumaca.* Germ. *Ein schneckenstägen.* Hispan. *El caracol para subir al altura.* Polon. *Krecony schod.* Vngar. *Kerengõ garádits.* Angl. *Round ledders or an stare to go vp to high house, a trappe, or turne pyke.*] Scalæ rotundę per quas in turrim, vel in ædificiorem ædificii partem conscendimus. Strabo lib. ult. Hæc est etiam altitudo quędam manufacta, turbinea, petrosæ ripæ persimilis in quam per cochlidium ascenditur.

Cochlītes, Gemmæ sunt, quę in Arabia ingentibus glebis nascuntur, & septem diebus cu meile coquuntur, donec tetrenũ vitiosumque pulverem amittant. Vide Plin. lib. 37. cap. 12.

Cŏclites, pen. cor. Luscos dixerunt antiqui: hoc est, qui unum tantùm haberent oculum, quasi Oclites [*μονοφθαλμοι.* Gall. *Borgnes, qui ne voyent que d'vn œil.* Ital. *Lesbi, ch' anno vn' occhio solo* Germ. *Eineugig.* Hisp. *Menguados de vn ojo.* Pol. *Oślko, iedno oki* Vngar. *Egy szemw, kandits.* Ang. *Half blind, that hath onlie one eye.*] Nam & Cyclopas Coclites legimus, unum oculum in fronte habentes. Plautus in Curcul. Vnocule salve. Ex Coclitum prosapia te esse arbitror: nam hi sunt monoculi.

Cocolobis, Hispanis uvæ genus est, quam Dyrrhachini Basilicam vocant. Ejus duo sunt genera, quæ vide apud Plin. libro 14. cap. 2.

Cŏctĭbĭlĭs, Coctilis, Coctivus, Coctus, Coctiatorius, Cocus, Vide COQVO.

Cŏcŭlum, Vas æneum coctionibus aptum. [סיר *sir. χαλκιον.* Polon. *Miedzyani garniec, kocziel'ek.* Vngar. *Fözõ vas fazék.*] Plautus: Aëneis coculis excocta est mihi omnis materia. ¶ Alii Cocula accipiũt pro lignis minutis, quibus facilè decoquuntur opsonia. Autor Festus.

Cŏdam, veteres dicebant, quã caudam dicimus. [Pol. *Ogon.* Vngar. *Fark.*] Varro: Sed ut canis sine coda. Nonius.

Codratremula, Vide MORACILLA.

Cŏdex, qui & Caudex, m.t. Truncus, vel stipes arboris, cui cortex detrahitur. [Hebr. *ghézzah. κορμός.* Gall. *Le tronc d' vn arbre.* Ital. *Tronco.* German *Der stamm an einem Bawm,* Hisp. *El tronco del arbol.* Polon. *Pien.* Vngar. *Fatõke, fának az dereka, (anagy) tors.* Ang. *The bodie or stumpe of a tree.*] Colum. lib. 4. cap. 8: Nec tam celeriter radiculæ inveterato jam codice enascũtur. ¶ Codex robustus, pro supplicii genere apud Plautum in Pœnulo: -ego jam detrudam ad molas, Inde porrò ad puteum, atque robustum codicem. Locus dicitur Festo Pompeio, quò dejiciebantur malefactores. ¶ Codex etiam dicitur liber. [Pol. *Księga.* Vng. *Könyv.* Ang. *A booke.*] Cicer. 3. Verrin. Itaque L. Piso multos codices implevit earum rerum, in quibus ita intercessit, quod iste aliter atque ut dixerat decrevisset. ¶ Codex item dicitur tabulæ accepti & expensi in quas transferuntur omnia, quæ in adversariis ad tẽpus scriberetur. Cic. pro Rosc. Non habere se hoc nomẽ in codice accepti & expensi, relatum confitebat', sed in adversariis patere cõtendit. Litura codicis, Cic. 5. Verr. Legere codicẽ, Cic. in Vatin. Referre in codicem, Cicer. pro Sylla. Scribere codicem, Cicero pro Roscio Com.

Cŏdĭcŭlŭs, [Polonice, *Xiążeczka.* Vngar. *Könyvetske.* Angl. *A little booke.*] diminutivum à Codex, dum pro libro ponitur. Parvus codex. *βιβλίον.*

Cŏdĭcĭllŭs, m.s. diminutivũ à diminutivo Codiculus. [חלום *meghillâh. χαρτιμήνιον.* Gall. *Liuret, memoires, brenet, lettres.* Ital. *Codicillo* Germ. *Brieff/büchle.* Belg. *Brieven* Hisp. *El codicillo del testamento.* Pol. *Łyst, poznaczenie, summarusz.* Vng. *Könyuetske, cedola, testamentom leuél.* Ang. *A litle book, letters.*] Sunt autem codicilli literæ, sive epistolæ. [Ang. *Letters patents.*] Cic. ad Qu. fratrem lib. 2: Epistolam hanc convitio efflagitarunt codicilli tui. Idem Leptæ lib. 6: Simul ut accepi à Seleuco tuo literas, statim quæsivi è Balbo per codicillos, quid esset in lege. ¶ Codicilli item apud Iureconsultos accipitur pro scriptura, quæ testator absque omni solennitate voluntatem suam testatus est, de eo quod post mortem suam fieri vult.

Cŏdĭcillāris, re, adjectivum: [*ὁ πρὸς τοὺν διπλωμάτων.* Polonicè, *Xiegowi.* Vng. *Könuetskéhez leuélhez valo.* Ang. *Belonging to letters patents.*], ut Potestas codicillaris. Lampridio, est potestas conficiendi codicillos, quæ beneficio principis & diplomate regio obtinetur, vel quã mandatur munus publicum. l. judices C. de dignit. lib. 12.

Codicariæ naves. Erant naves graviores & firmiores, è codicibus: hoc est, crassioribus truncis confectæ. [Polon. *Komiegi.* Vng. *Bor hajo, terhes hajo.*] Varro: Antiqui plures tabulas conjunctas Codices dicebant: à quo naves codicarias in Tyberi appellamus. Salustius: Et quanquam ad id naves codicariæ occultæ per hyemem fabricatæ aderant.

Codiamĭnon, Plin. libr. 21. cap. 11: Herba est bis quotannis florens, Vere & Autumno, æstates atque hyemes fugiens. Ruellius bulli genus esse existimat, cujus flos Codion appellatur. Vide ipsum lib. 2. cap. 100.

Cŏdĭŏn, Flos est bulbi initio Veris, atque iterum sub æstatis exitum erumpens, frigus simul & æstum fugiens. Vide Ruell. lib. 2. cap. 100.

Cœlĭăcŭs mŏrbŭs, [*κοιλιακὴ νόσος.* Ger. *Ein kranckheit so eine der Stulgang verfessen oder verstopfft ist/ daß auch kein blast herauß geht: Oder auch wann der Stulgang zu streng laufft.*] Qui inferius stomachi orificium infestat, quod à Græcis dicitur *σκυλαγχα*. ¶ Hunc morbum Celsus lib. 4. cap. 12, describit his verbis: In ipsius verò ventriculi porta consistit is, qui & longus esse consuevit. *κοιλιακὸς* à Græcis nominatur. Sub hoc vẽter indurescit, dolorq; ejus est. Alvus nihil reddit, ac ne spiritum quidẽ transmittit: extremæ partes frigescunt, difficulter spiritus redditur. Qui hoc morbo laborant, etiam Cœliaci, *κοιλιακοὶ* appellãtur. Plin. lib. 23. cap. 1: Decoctum eorum veteres dysentericos & cœliacos juvat. ¶ Medicinæ etiam, quibus huic malo occurritur Cœliacæ dicuntur. Varro: Quin ex floribus nucis Græcę & cornu cœliacas fieri, atq; urina pota refici. Plin. lib. 20. cap. 18: Ego tamen damnaverim collyriis addi: multoq; magis, quas vocant lexipyretas, quasq; perpeticas & cœliacas.

Cœlŏstŏmĭa, *κοιλοστομία*, Vitium pronuntiationis, quum vox ex recessu oris velut è cavo quodam auditur.

Cœlum, li, Vide CAELVM.

Cœmētērĭum, n.s. [בית הקבורה *beth hakkeburáh. κοιμητήριον* à *κοιμάω*, sopio. Gall. *Cimitiere.* Ital. *Cimiterio.* Germ. *Ein Kirchhof / ein Gottacker / in welchem der abgestorbnen leyb schlafen.* Belg. *Een kerckhof.* Hisp. *Cementerio de muertos.*, Pol. *Smentarz, Sleśys kierchow.* Vng. *Czinterem.* Ang. *A churche y arde.*] Idem est quod dormitorium. Vnde locũ sepulturę destinatũ vocant Cœmeterium: quia ibi mortui dormire dicuntur, quasi mortuorum dormitorium. A' quibusdam dicitur Sepulchretum.

Cŏĕmo, mis, act. t. Emo, coëmptionem facio. [*ὠνέομαι.* Gall. *Acheter ensemble.* Ital. *Comperare.* Germ. *Zusammen kauffen* Hisp. *Comprar junto.* Pol. *Skupuie.* Vng. *Veszök, meg veszöm.* Ang. *To bie together.*] Terent. Coëmisse, hinc quæ illuc veheres, multa. Cic. 5. Verr. Deinde ipsos sibi frumentum coëmisse.

Cŏĕmptĭo, [*συνώνησις.* Pol. *Skupienie.* Vngar. *Meg vetel, vétés.*] verbale, quo Iureconsulti ferè utuntur pro imaginario venditionis genere, quo uxor veniebat in jus mancipiumq; mariti. Cicer. 2. de Orat. Nam neque illud est mirandum, qui, quibus verbis coëmptio fiat, nescire: mulieris quæ coëmptionem fecerit, causam possit defendere.

Cœnă, cœnæ, f.p. Apud antiquos dicebatur (autore Festo) q[uod] nunc est *prandium.* Vesper autem dicebatur, quã nunc *cœnam* dicimus: à *κοινὸς*, quod est communis: quia multi in communi cœnare cõsueverũt. [ארוחת הערב *arúch i hhi al ha-erebh.* Gall. *Vn souper.* Ital. *Cena.* Germ. *Ein Abendmal, oder Nachtmal.* Belg. *Een Avontmael.* Hisp. *La cena.* Pol. *Wieczerza.* Vngar. *Vacsora.* Ang. *The supper.*] Plin. in Epist. Apponitur cœna nõ minus nitida, quàm, frugi, in argento puro & antiquo. Cic. 5. Tuscul. Vbi quũ Tyrannus cœnavisset Dionysius, negavit se jure illo nigro, quod cœnæ caput erat, delectatũ. Quæ sit cœna recta, vide in dictione Recta. ¶ Deorum cœnę pro dulcibus & gratis dicunt', quòd illi ambrosia victitare crediti sint. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Pontificum cœnæ, Sumptuosæ dicuntur & opiparæ, Horat. 1 Carm. Ode 14. ¶ A' cœna sit domicœnium, de quo in dictione Domus. ¶ Cœna Dialis. i. lautior, optima, adjicialis, quales

quales Pontificum Cœnæ apud Horatium: Opponitur frugali & ſine arte menſæ. Seneca Epiſt. 124: Hæc qualiſcunque Cœna Diali jucundior erit. Cœnæ fundus & fundamentum, Gell. lib. 17. cap 8: Ejus cœnæ fundus & fundamentum omne erat in olla una lentis Aegyptiæ.

Cœnŭlă, diminutivum, f. p. [δειπνίδιον. Gall. *Petit ſouper.* Ital. *Cena picciola.* Germ. Ein Nachtmäte. Hiſp. *Cena pequenna.* Pol. *Wieczerzinka.* Vng. *Vatſorátska.* Ang. *A litle ſupper.*] Cic. 5. Tuſc. Quid vos heſterna, *inquit*, cœnula, nõ intellexiſtis me pecunia non egere? Mart. lib. 10: -una ponetur cœnula menſa.

Cœno, as, avi, & cœnatus ſum, Cœnam ſumo. [δειπνέω. Gall. *Souper.* Ital. *Cenare.* Ger. Zu nacht eſſen. Belg. *Aventmael eten.* Hiſ. *Cenar.* Pol. *Wieczerzam.* Vng. *Vatſorálom.* Ang. *To ſuppe, to be at ſupper.*] Plaut. in Moſt. Hic apud nos hodie cœnes. Cicer. ad Qu. fratrẽ: Eo die cœnavi apud Craſſipedẽ. Idem 5. Tuſc. Socratẽ ferũt, quũ uſq; ad veſperũ contentius ambularet, quæſitumq; eſſet ex eo, quare id faceret, reſpondiſſe: Se quò melius cœnaret, opſonare ambulãdo famẽ. Cœnare me doce: δειπνεῖν με δίδαξον. Proverbiali figura dictũ ab Ariſtophane in Ranis. Tempeſtiviter uſurpabitur ſiquãdo docere, præire, aut etiã refellere conatur aliquem imperitus negotii de quo diſceptat.

Cœnātŭs, Qui cœnavit. [δεδειπνηκώς. Gall. *Qui a ſoupé.* Ital. *Che a cenato.* Ger. Der zu nacht geſſen hat. Hiſp. *El que a cenado.* Pol. *Tenktori iuż wieczerzał.* Vng. *Vatſorált.* Ang. *That hath ſupped.*] ut, Pranſus, Potus, Lotus, qui prandit, potavit, lavit. Cicer. pro Dejot. Quid igitur cauſæ excogitari poteſt, cur te lautum voluerit, cœnatum noluerit occidere?

Cœnātum eſt. Liv. 2. ab Vrb. Nam quum pridie, quàm legati ad Tarquinios proficiſcerentur, & cœnatum fortè apud Vitellios eſſet, *&c.*

Cœnātūrĭo, n. q. Cupio, vel appeto cœnare: [δειπνητεάω. Gall. *Auoir faim de ſouper, appeter le ſouper.* Ital. *Deſiderare di cenare.* Ger. Begird haben zu dem Nachteſſen. Hiſpan. *Auer gana de cenar.* Pol. *Pożadam wieczerzey.* Vn. *Vatſorálhatnám.* Ang. *To deſire to ſuppe.*] quam ſignificationem habent ferè in rio deſinentia: ut Mulier parturit: id eſt, nititur ut pariat. Martial. In omnibus Vacerra quòd conclavibus conſumit horas, & tota die ſedet, cœnavit, non cacaturit: id eſt, laborat ut cœnet.

Cœnĭto, frequentativum, Frequenter cœno. [πολλὰ κ) συχνὰ δειπνεῖ δειπνεῖ. Gall. *Souper ou manger ſouuent.* Germ. Offt zu nacht eſſen. Hiſpan. *Cenar ò comer muchas vezes.* Pol. *Częſtowieczerzam.* Vngar. *Gyakran vatſorálom.* Ang. *To ſuppe often.*] Cicer. lib. 9. Epiſtol. Itaque non deſino apud iſtos, qui nunc dominantur, cœnitare. Idem Treb. Ego ſi foris cœnitarem, Cn. Octavio familiari tuo non defuiſſem.

Cœnācŭlum, n. ſ. à cœnando nomen aſſumpſit, Locus ad cœnandum idoneus. [עֲלִיָּה *halyjáh.* δειπνωτήριον, ὑπερῷον, ἀνώγεων, σωϊκεῖα. Gall. *Le lieu où on ſoupe, chambre haute.* Ital. *Luogo da cenar, cenaculo.* Germanicè, Ein ort in welchem man zu nacht iſſet. Hiſpan. *La ſala para cenar.* Polon. *Mieſczedo wieczerzania naznaczone, ſalia.* Vngar. *Vatſorálo hely, tornácz.* Ang. *A place to ſuppin, a parler.*] Varr. Sicut Penarium, ubi penus: ubi cubabant; Cubiculum: ita ubi cœnabant, Cœnaculum. Sed poſtquam in ſuperiori parte cœnitare cœperunt, ſuperior domus univerſa Cœnaculum dicta eſt, ad quod ſcalis ſive cochleis aſcenditur, ut ſcribit Feſtus. Hæc autem incolebant tenuiores, & inquilini, ut Iuven. Satyr. 10. docuit: -Lateranorum obſidet ędes Tota cohors, rarus venit in cœnacula miles: id eſt, ad inquilinos & pauperes, qui in conducto habitant. Cicer. de lege Agr. Romam in montibus poſitam, & cœnaculi ſublatam atq; ſuſpenſam, *&c.* Solet tamen cœnatio, & Cœnaculum, & Diæta accipi pro loco in quo æſtate cœnatur.

Cœnātĭo, f. t. Locus ad cœnandum aptus, qui in imo domus, & hortis potentiorum erat: [δειπνωτήριον. Gall. *Le lieu où on ſoupe.* Ital. *Luoco da cenare.* Germ. Ein ort vnden im hauß/in welchem man zu nacht iſſet. Hiſp. *La ſala baxa para cenar.* Pol. *Cł odnik do wieczerzania, ſalia.* Vng. *Vatſordlo hely, tornácz.* Ang. *A place for ſupping.*] unde Iuvenalis: -& algentem rapiat cœnatio ſolem. Suetonius Neron. Præcipua cœnationum rotunda, quæ perpetuò diebus ac noctibus vice mundi circumageretur.

Cœnātĭūncŭlă, f. p. diminutivum. [τὸ μικρὸν δειπνωτήριον. Pol. *Wieczerzinka.* Vng. *Vatſordlo helyetske.*] Plin. in Epiſt. Fons oritur in monte, per ſaxa decurrit, excipitur cœnatiuncula manu facta: ibi paulum retentus, in Larium lacum decidit.

Cœnācŭlārĭŭs, Qui cœnaculum conducit, vel qui cœnaculariam exercet. L. 11. de Pignoratitia actione.

Cœnācŭlārĭă, æ, f. p. Quæſtus qui fit ex cœnaculorum ablocatione. [ἡ ἐργαστικὴ δόσις τῶν σωϊκείων. Pol. *Zisk znaiemnich ſali.* Vngar. *Vatſorálo hely bér.*] Vnde cœnaculariam facere, ſive exercere dicebantur, qui domus totas conductas per ſingula cœnacula inquilinis locabant, ut inde quæſtum facerent, pluris in ſummam locando. σωϊκίζειν ἐπὶ μισθῷ. Vlp. l. Si verò §. ſed & ſi quis. ff. de his qui dejecerunt vel effuderunt. Si quis cœnaculariam exercens, modicum hoſpitium ſibi retinuerit, reſiduum locaverit pluribus, omnes tenebuntur, *&c.* ¶ Sic cœnacularius homo, ὁ ἐπὶ μισθῷ οἰκῶν, qui cœnaculum conduxit. Idem l. Solutum. §. planè. ff. de pignorat. action. Videtur autem tacitè, & cum domino ædium hoc convenisſe, ut non pactio cœnacularii proficiat domino, ſed ſua propria.

Cœnātĭcŭs, a, um, Quod ad cœnam pertinet: [συμποσιακός. Gall. *Choſe apartenante au ſouper.* Italicè, *Cio che s' appartien à cena.* Germ. Das zu dem Nachtmal oder Abendmal gehört. Hiſpan. *Coſa de cena ò para cenar.* Polon. *Do wieczerzey przynale żący.* Vng. *Vatſorálhoz való.* Ang. *Belonging to the ſupper.*] ut, Apparatus cœnaticus, Sermo cœnaticus. Varr. Cœna cœnatica, & ſpes cœnatica: id eſt, ſpes cœnandi. Plaut. Capt. Nunc ibo ad portum hiuc: eſt illic mihi una ſpes cœnatica.

Cœnĭpĕtă, penult. cor. com. p. Qui ambit alienas cœnas, & paraſiti ſæpè perſonam induit. [δειπνολόχος. Polon. *Paſſorzyt.* Vngar. *Más aſztalan nyalakodo, vatſora vadaſz.* Angl. *Which waiteth on others ſuppers.*]

Cœnātōrĭŭs, a, um, Quod ad uſum cœnæ pertinet. [κοινητικός. Pol. *Wieczerni.* Vngar. *Vatſorárá való.* Ang. *Belonging to the ſupper.*]

Cœnātōrĭă, orum, plurali numero, n. ſ. pro veſte cœnatoria, cũ qua diſcumbere in conviviis ſolebant, quæ & alio nomine Triclinaris toga dicebatur. [τὸ δειπνητὸν ἔνδυμα. Vng. *Vatſorale ruha.* Polon. *Sukna wktore wieczerzami.*] Martial. lib. 10: Pugnorum reus, ebriæq; noctis, Cœnatoria mittat advocato.

Cœnŏbĭum, n. ſ. [κοινόβιον. Gall. *Monaſtere, lieu où on vit en commun.* Italicè, *Conuento de frati, doue ſi viue à commune.* Germ. Ein gemein lebew / alß in einem Cloſter da man gemeinſchafft des lebens mit ein ander hat. Hiſpanicè, *El monaſterio.* Polonicè, *Klaſztor, mieiſczeligdze ſpolnie żyą.* Vngar. *Klaſtrom, monoſtor.* Ang. *An abby, a monaſterie.*] Locus ubi communis vita ducitur. κοινὸς enim communis, βίος vita. ¶ Hinc Cœnobitæ, pen. prod. qui in commune vivunt.

Cœnum, n. ſ. Lutum. [יָוֵן *bots* דִּיט *tit.* βόρβορος. Gall. *Bourbier, fange, houë.* Italicè, *Fango.* Germanicè, Kath/dreck. Belg. Slyck. Hiſpan. *El cieno.* Polon. *Błoto.* Vng. *Sár törö.* Angl. *Claie, dirt, myre.*] Plin. lib. 14. cap. 12: Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes, & volutatio in cœno. Cic. 4. Tuſcul. Sic ſe dicere omnes ſtultos inſanire, ut malè olere omne cœnum. ¶ Per metaphoram ponitur pro abjecto & nullius dignitatis homine. Cic. pro Seſtio: Habeo quem opponam labi illi atq; cœno. ¶ Cœno puram aquam turbans, nunquam invenies potum, βορβόρῳ ὕδωρ λαμπρὸν μιαίνων, οὔποθ' εὑρήσεις πατόν. Dici ſolitum ubi quis ea quæ ſunt per ſe pulcherrima contaminat, admiſtis iis quæ ſunt turpiſſima.

Cœnōſŭs, a, um, Plenus cœno, Cœno abundans. [βορβορώδης. Gallicè, *Bourbeux, fangeux, boueux.* Italicè, *Pieno de loto, fangoſo, ſporco.* Germanicè, Kahtechtig/ Dreckechtig. Hiſpanicè, *Lleno de cieno.* Polon. *Błotny.* Vngar. *Sáros.* Ang. *Full of claye, dirtie.*] Colum. lib. 7. cap. 10: Nec ulla re magis gaudet, quàm rivis atque cœnoſo lacu volutari.

Cŏĕo, cois, coivi, itum, n. q. ex Con, & Eo: ſed n, abjicitur, Convenio, conjungor, congrego, coitionem facio, ineo, congredior. [בּוֹא יעד *ba jahádh* הִתְחַבֵּר *hithchabbér* שָׁגַל *ſchaghál* שָׁכַב *ſchachább.* συνίημι, συνήκω, συγκύπλω, συνίσταμαι. Gallicè, *Conuenir, s' aſſembler enſemble.* Italicè, *Conjungere, eſſere inſieme.* German. Zuſammen gehen/ vbereyn kommen. Belg. Teſamen gaen/ heymelick vaerslaen/ overcomen. Hiſ. *Ayuntarſe.* Polon. *Schodze ſzie, ſpolam ſzie.* Vng. *összegyülök.* Ang. *To conueine, aſſemble, and go together.*] Terent. in Evnuch. Heri aliquot adoleſcentuli coimus in Piræeo. Virgil. lib. 11: -coëant in fœdera dextræ Quà datur. Lactantius de Ira: Denique ſi atomorum & coitio & conglobatio efficeret omnia. ¶ Cicero cum accuſativo uſus eſt, pro inire, 2. Philip. Vtinam Cn. Pompei cum C. Cæſare ſocietatem aut nunquam coiſſes, aut nunquam diremiſſes: κοινωνίαν κοινωνῆναι τινί. Gellius protulit paſſivum, Coibatur ſocietas inſeparabilis. Nam propriè Coiri ſocietas dicitur. Sic ab Vlpiano Societas coita, pro cõtracta & collecta accipitur. Lactant. lib. 3: Quid ego de Cynicis loquar, quibus in propatulo coire cũ conjugibus mos fuit. ¶ Terent. in Phorm. -vide quid agas: prima coitio eſt acerrima, Si eam ſuſtinueris, poſt illam jam, ut lubet, ludas licet. Vbi una tranſlatio ã prælio: nam & Congredi milites, & coire dicuntur. ¶ Coire in alienam litem, qui alicui calumniosè litem ſtruunt, ut quod ex condemnatione redactum fuerit, inter eos communicetur. Plin. Epiſt. lib. 5: Quæſtus eſt venire advocationes, venire prævaricationes, in lites coiri. Ex Hotomano.

Cŏĭtŭs, m. ſ. pro concubitu: [מִשְׁכָּב *miſchább.* ὀχεία. Gall. *Aſſemblee, amas.* Ital. *Aſſembramento, vnione.* German. Beſchlaffung eines Weibs. Hiſpan. *Ayuntamiento, coyuncion.* Pol. *Leżenie żbiał'a gł'owa.* Vng. *Nősżés.* Ang. *Going together, doing the act of generation.*] Gell. lib. 9. cap. 2: Hippocrates autem divina vir ſcientia de coitu venereo ita exiſtimabat, partem eſſe quandam morbi teterrimi, quem noſtri *comitialem* dixêre.

Cŏĭtĭlĭŭs,

Cŏrĭs, adverb. Aptiore cohærentia. [Pol. *Zgodniei.* Vng. *Egyẽſzbben kŏzte tarſbben: illendŏbben.*] Apuleius in Apologia: Præſertim cum ordinatius, & coibilius, eadem Græcè & Latinè admitat conſcribere.

Cŏĭtĭo, Conſpiratio, congregatio ob malam rem facta. [קשר *kiſcher.* σύνταξις. Pol. *Taiemne zmowienie.* Vng. *Part tetés, oſzue tárſolkodás.*] Cic. pro Planc. Dubitabis an coitio facta ſit?

Coitio pro coitu. [συνουσία. Vngar. *Nŏſzés.*] Macrob. Saturnal. lib. 17. cap. 16: Omni enim genere animantium, quæ ex coitione naſcuntur, invenies omnium aliquorum eſſe principium ignea elementi.

Cœpī, verbum defectivum, à Cœpio, pro incipio, quod apud antiquos in uſu erat. [הואיל החל *hoil hechél.* ἐπιθέλομαι, ἐπιχειρέω, ἀρχέω. Gall. *Commencer.* Ital. *Cominciare.* Ger. Anfahen/anheben. Belg. Ick beghinne/ofte ick heb gegoſt. Hiſp. *Comẽcar.* Pol. *Poczal'em.* Vng. *El kezdŏm.* Ang. *To beginne.*] Cato: Cœpiam ſeditioſa verba loqui. Nunc tantùm præterito ejus tàm pro ſuo tempore, quàm pro præſenti utimur cum ſuis derivatis. Cœperam, Cœpiſſem, Cœpero, Cœpiſſe, Cœptum ire. Terent. in Adelph. Prius olfeciſſem, quàm ille quicquam cœperit. Sal. in Catil. Sed ea tempeſtate cœpêre ſe quiſque magis extollere. Virg. 3. Georg. Sin in proceſſu cœpit crudeſcere morbus.

Cœpum, ti, Inſtitutum, propoſitum. [התחלה *techilláh.* τὸ κεφάλαιον, ἀρχή. Gallicè, *Commencement, entrepriſe.* Italicè, *Cominciamento, impreſa.* Germanicè, Ein anhab/anfang Hiſpanicè, *Comienco.* Polonicè, *Początek.* Vngar. *El kezdet dolog.* Anglicè, *Interpriſe, begining.*] Ovid. 1. Metamorph. -dii cœptis (nam vos mutaſtis & illas) Aſpirate meis.

Cœptŭs, hujus cœptus, Idem. [התחלה *techilláh.* ἀρχή. Polon. *Poczęczie.* Vngar. *El kezdés, kezdet.*] Gell. lib. 2. cap. ult. Nos verò ut cœptus noſter eſt.

Cœpto, as, are, Incipio. [החל הואיל *hoil hechél.* ἐπιθέχομαι, ἐπιχειρέω. Gallicè, *Commencer.* Italicè, *Cominciare.* Germanicè, Anfahen/anheben. Hiſpanicè, *Comencar.* Polonicè, *Poczinam.* Vngaricè, *Valamihez kezdŏk, fogok.* Angl. *To interpriſe.*] Plaut. in Mercur. Curiſtuc cœptas conſilium? Terent. in Evn. Quid cœptas Thraſo?

Cŏĕquĭto, as, are. [συμπαθέω. Gall. *Cheuaucher enſemble.* Ital. *Caualcar inſieme à paro.* Ger. Mitreiten. Hiſpan. *Caualgar juntamiẽte.* Pol. *Iade ſpol'em.* Vngar. Egyŭt *louaglok.* Ang. *To ridde together.*] Livius in lib. Bell. Maced. Coĕquitaverant autem ſex millia equitum.

Cŏĕrcĕo, es, ex Cŏn, & Arceo, act. f. ſed n, abjicitur, & a, in r, mutatur, Reſtringo; contineo, refræno, inhibeo. [עבר *hatſár* חסם *chaſám* אבע *maádh* יסר *jaſár.* κωλύω, σωέχω. Gall. *Reſtraindre, reprimer, ſerrer.* Ital. *Reſtringere, conſtringere.* Ger. Einen hinderhalten/wehren Belg. Baſt houwen/toebouwen. Hiſp. *Reſtrenar, refrenar.* Pol. *Powczią gam, bronie.* Vngar. *Megh zabolázom, meg enyhŭtŏm.* Ang. *To reſtreine, to hold in, to bridle.*] Cic. in Lęl. Quem ſerpentem multiplici lapſu, & erratitico ferro amputans, coërcet ars agricolarũ. Lactantius lib. 3: Illud ſatis eſt ad coërcendum furioſi hominis errorẽ. ¶ Ponitur etiam prò circundare, ſive ſimul ſtringere. Ovid. lib. 1. Metamorph. Vitta coërcebat poſitos ſine lege capillos. Lucan lib. 4: -camposq; coërcet Cinga rapax: hoc eſt, cingit, aut circũdat. ¶ Itẽ pro compellere lib. 3. ad Herennium: Prudẽtiæ partibus utemur in dicẽdo, ſi commoda cũ incommodis cõferemus: quũ alterum ſequi, alterũ vitare coërcemur. ¶ Alii ita ſignificationẽ huius verbi diſtinguunt, ut aliquãdo vim in ſe cõtineat, atq; caſtigationẽ, aut certè reprehenſionem atq; animadverſionẽ, & pro repellere, ſive puniri ponatur: aliquando ſimpliciter ſine vi, pro Cõtinere, complecti, comprehendere: propriè tamen de iis, quæ aut diffluunt, aut præter modum erumpunt.

Cŏĕrcĭtĭo, f. t. verbale à Coërceo, Cohibitio, caſtigatio. [מעצור מוסר *mahatſór muſár.* κώλυσις. Gall. *Referrement, empeſchement, arreſt, reſtrainte.* Ital. *Caſtigo.* German. Hinderhaltung/ſtraff. Hiſp. *Refrenamiento ò repreſſion.* Pol. *Powczią gnienie, kara.* Vngar. *Meg zaboláxás, meg enyhités.* Ang. *Reſtreining, holding in, bridling.*] Liv. lib. 4. ab Vrbe: Pronuntiaverũtq; ex collegii ſententia, C. Valerio cos. ſe damnum, aliam've coërcitionem, adverſus interceſſionem Collegæ delectus cauſa detractantibus militiam inhibenti, auxilio futuros. Fit autem hoc verbale regulariter à ſupino Coërcitum. ¶ Vnde etiam participium Coërcitus. Ovid. in Epiſtola Heroid. Clauſa domo teneor, gravibusq; coërcita vinclis. ¶ Legitur & verbale Coërtio, & fortaſſe ſæpiùs quàm Coërcitio: quod dici poteſt aut per ſyncopen factũ eſſe à verbali Coërcitio, abjecta media ſyllaba: aut (quod veriſimilius videtur) ab antiquo verbo Arcio: quod etiam apud Feſtum legitur, quod ratione analogiæ facere debet ſupinum Artum, ſicut Farcio, Fartum, & Sarcio ſartum. ¶ Inde Compoſitum Coërcio mutatione primæ vocalis in ſecundam, ſicut à Farcio, Refercio, & ſupinum Coërtum, ſicut à Refercio, Refertũ. Itaq; invenimus regulare verbale Coërtio: quanquã Arcio, & Coërcio nunc non ſunt in uſu. Poterimus itaq; utrovis modo ſcribere Coërcitio, ſive Coërtio.

Cŏĕrro, as, are, eſt unà cum aliis oberrare [Polon. *Poſmikacz.* Vngar. *Eggyŭt budoſom.* Ang. *To wander with others.*] Paul. l. 3. D. de off præfect. vigil. Sciendum eſt, *inquit*, præfectum vigiliũ per totam noctem vigilare debere, & coërrare, calciatum cum hamis & dolabris. Ex lexico Hotomani.

Cœton, κοιτὼν. Græci dicunt thalamum, unde pro coetion dicunt antichalamum.

Cœtŭs, cum œ, diphthongo, Conventus, congregatio, à coëundo id eſt, conveniendo. [עדה חבר *hedháh chebér.* συναγωγή, σύναρμα. Gall. *Aſſemblee de gens, amas.* Ital. *Conuento, congregatione.* German. Ein verſamlung/ein menge volcks. Belg. Vergaderinge oft meenichte van volck. Hiſp. *Compañna, conuento* Pol. *Zgrodmaźenie, ſchaczka.* Vng. *Gyulés, gyulekezet.* Ang. *A companie, multitude or congregation of people.*] Cicer. de Senect. O præclarum diem, quum ad illud divinum animorum concilium cœtumq; proficiſcar, quumque ex hac turba & colluvie excedam. Idem 2. de Finib. Quid enim neceſſe eſt tanquam meretricem in matronarum cœtum, ſic voluptatem in virtutum concilium adducere? Seneca lib. 2. Declamation. Cœtum eſſe ait nomen magnæ multitudinis coëuntis ex cenſu quodam.

Cŏĕxercĭtātŭs, [συγγεγυμνασμένος. Pol. *Czwiczoni.* Vng. *Eggyŭt gyakollattatot.* Ang. *Exerciſed or wonted with others.*] Quint. lib. 2. cap. 17: Artem conſtare ex præceptionibus conſentientibus & coexercitatis ad finem utilem vitæ.

Coggygria, Arbor eſt adrachnæ non abſimilis, fructum lanugine, quam Pappum vocant, amittens: quod nulli alii arbori evenit. Vide Plin. lib. 13. cap. 22.

Cōgĭto, as, frequentativum à Cogo, propterea quòd mens plura in unum cogit: unde quæ ſibi videntur optima, vel utiliſima elicere poſſit. Meditor, contemplor, mente complector, mente agito [חשב *chaſchab* הגה *hagháh.* σύνεσις, διάνοια. Gall. *Penſer.* Ital. *Penſare.* Ger. & Belg. Gedencken/betrachten. Hiſ. *Penſar.* Pol. *Miſślie, rozważam.* Vn. *Gondolkodom gondolom.* Ang. *To thinke, to muze, to caſt in mynde.*] Nam Cogo & Cogito, ſic ſe habent ut Ago & Agito, Facio & Factito. Verumtamẽ ſic modò animus hoc verbũ ſibi vendicavit, ut nõ quod alibi, ſed qđ in animo colligitur, cogitari propriè jam dicatur. Cogitare itaque eſt ſenſus interiores ad originem ſuam revocare, ſive mentẽ agitare, & veluti in mora eſſe conſilii explicandi Cic. lib. 5. Tuſc. Vivere docto viro, eſt cogitare. Idem lib. 2. de Leg. Nam illo loco libentiſſimè ſoleo uti, ſive quid ipſe mecũ cogito, ſive aut ſcribo, aut lego. A Cogito fiunt cõpoſita, Excogito, quod propriè eſt perfectè cõgito, σκέψομαι, κατανοέω, licet pro invenio ſumatur quod idcirco fit, quòd quum quis perfectè cogitat, aliquid ex eò quod cogitat, elicit & invenit. Cic. 1. Tuſc. Quid illa vis, quæ tandem eſt quæ veſtigat occulta, quæ inventio atque excogitatio dicitur. Præcogito, priùs cogito, & cogitando prævideo, προνοέομαι. Quintil. lib. 12: Licet tamen præcogitare plura, & animum ad cauſas non componere. Recogito, iterum atque iterum cogito.

Cōgĭtātĭo, f. t. Quæ eſt velut Coagitatio: id eſt, longa conſilii explicandi agitatio, mentis agitatio, animi motus, cõmentatio. [מחשבה *machaſchabáh.* διαλογισμός, διάνοια. Gall. *Penſement, penſée.* Ital. *Penſiero, penſamento.* Germ. Gedanck/betrachtung. Hiſp. *Penſamiento.* Pol. *Miſślenie, rozważanie.* Vngar. *Gondolkodás, gondolat.* Ang. *Thinking, muzing.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sic magna cogitatio obcæcat. Cic. ad Attic. Meas cogitationes omnes explicavi tibi ſuperioribus literis.

Cōgĭtātō, Cogitatè & Cogitatim Feſto, adverbia pro Conſultò, data opera. [ὑπὸ προνοίας Gall. *Auiſement, apres y auoir penſé.* Ital. *Penſatamente.* Ger. Auß betrachtung/bedachtlichen. Hiſpan. *A bride y aſſatiendas.* Pol. *Chcząc, zrozmyſl'em.* Vng. *Gondolkodua, ſzándékkal.* Ang. *Aduiſedlie, eſter aduiſement was taken.*] Cicer. pro Archia: Quæ verò accuratè cogitateque ſcripſiſſet, ea ſic vidi probari, ut ad veterum ſcriptorum laudem perveniret. Idem 1. Offic. Sed in omni juſtitia pertinet multum intereſt, utrum perturbatione aliqua animi, quæ plerunque brevis eſt, & ad tempus: an conſultò, & cogitatò fiat injuria.

Cōgĭtābĭlĭs, le. [בחשב *nechefchab.* νοητός. Gall. *Qu'on penſe.* Italicè, *Coſa da penſare.* Germanicè, Betrachtlich: Hiſpan. *Coſa digna de penſar.* Polon. *Rozmiślny, miſtiaci.* Vngar. *Meg gondolhato.* Angl. *Which one thinketh vpon.*] Senec. epiſt. 59: Cogitabile eſt quod eſt generale.

Cōgĭtatum, ti, ſubſtantivum. [בחשב *nechfchab.* λογισμός. λογισθέν. Gall. *Vne choſe que nous penſons.* Ital. *Coſa penſata.* Germ. Betrachtung/ein betrachtet ding. Hiſp. *Coſa penſada.* Polon. *Rzecz rozważana.* Vng. *Gondolat, gondolt dolog.* Ang. *A thing muzed on.*] Cic. 1. de leg. Agr. Vtrum cogitata ſapientum, an optata furioſorum videntur

Cōgnātī, m. f. Sanguine conjuncti, qui cognatione tenentur, dicti quaſi unâ communitérve nati, vel ab eodem orti progenitore. [אחים מדעים *achim modhahim.* συγγενεῖς. Gal. *Prochains & alliez, parens.* Ital. *Parenti.* Ger. Verwandte/nahgefreundete.

gefreündete. Belg. Magén. Hiſp. *Los parientes.* Pol. Powinnowacky krewny. Vngar. Rokonſágok, *atyafiak.* Ang. *Kynſmen by bloode or birth.*] Plaut. in Pœn. Vos meæ eſtis filiæ ambæ. Et hic cognatus veſter hujuſce fratris filius. Cicer. Pro reditu Pompilii nulli cognati & affines deprecati ſunt. ¶ Plinius per tranſlationem poſuit pro ſimili, & ejuſdem generis: Eadē (*inquit*) cauſa eſt ut pleraq; alitū oculos hominū potiſſimum appetant, quòd effigiem ſuam in iis cernentes, velut ad cognata ſua deſideria tendant: id eſt, ſibi proxima & ſuæ naturæ quodammodo ſimilia. ¶ Cognatorum autem ſignificatio latiùs exrenditur, quàm Agnatorum. In cognatis enim agnati continētur, non autem contrà cognati in agnatis. ¶ Conſobrini cognati quidem dicuntur, quum agnati tamen non ſint. Illi enim ſoli qui paterna linea nobis conjungūtur, Agnati vocantur: Cognati etiam qui materno genere nobis ſunt conjuncti.

Cōgnātĭo, onis, f. t. Agnatio, ſanguinis conjunctio. [מודעת *modhahath.* συγγένεια. Gall. *Parenté, alliance.* Ital. *Parentela.* Germ. Verwandtſchafft. Belg. Maeſchap. Hiſp. *Parenteſco.* Pol. Krewnoſćz. Vng. Rokonſág, *atyafiuſág, ſogorſág.* Ang. *Kinred by bloode.*] Cic. 7. Verr. Nulla tibi Quinte cum illo cognatio eſt. Idem 4. Verr. Vt quiſque te maximè cognatione, affinitate, neceſſitudine aliqua attingebat, ita maximè manus tua putabatur. ¶ Transfertur etiam ad res inanimatas. Cicero pro Archia: Etenim omnes artes quæ ad humanitatem pertinent, habent quoddam commune vinculum, & cognatione quadam inter ſe continentur.

Cōgnĭtŏr, Vide COGNOSCO.

Cōgnōmĕn, n. ſ. Cognomentum quod vel à corporis quodā vitio, vel ab alio quodā eventu ſolebat imponi. [כנוי *chinnúi.* Gall. *Surnom, ſoubriquet.* Ital. *Cognome.* German. Ein Zunam/ nachnam. Belg. Eenen toenamen. Hiſpan. *El ſobrenombre.* Polon. Przezwisko. Vng. Vezeték, *név.* Ang. *A ſurname.*] Cic. 1. de Finib. Neq; eum Torquatum, qui hoc primus cognomen invenerit, aut torquem illum hoſti detraxiſſe, *&c.* Idem 7. Verr. Quid? de Apollonio Dioclis filio, Panormitano, cui Gemino cognomē eſt, prēteriri poteſt? Liv. 1. ab Vrb. Manſit Sylvius poſtea omnibus cognomen, qui Albæ regnarunt. Expedit plura habere cognomina, ὡς ἀγαθὸν ἐς' ἐπωνυμίας πολλὰς ἔχειν. Convenit in eos qui multa ſimul profitentur, quò quæſtum faciant uberiorem, aut qui diverſarum ſunt partium.

Cōgnōmĕn, neceſſitas primùm excogitavit, quum prænomen & nomen quandoq; non ſatis eſſe videretur ad homines diſtinguēdos: pòſt uſus & commoditas cuſtodivit & propagavit. Qui verò agnomen aliud à cognomine eſſe tradiderunt, ii mihi ſatis quòd ſentiunt non probant: ex corū verò numero Grammatici veteres exiſtunt, qui cognominata appellant ea quæ tertio loco: quę verò prēterea adjiciūtur, ea omnia agnomina nuncupant: ut Africanum & Aſiaticum: ejuſmodi verò opinio facilè locupletiſſimi aut oris Ciceronis verbis refellitur: apud quem animadvertere poſſumus, ea omnia cognomina dici, quę etiam quarto loco ponuntur. Sic enim ait pro Muræna: Quam laudem ille Africa oppreſſa, cognomine ipſo præ ſe ferebat, eandem hic ſibi ex Aſiæ nomine aſſumpſit: & in Somnio: Eritq; cognomen id tibi ex te partum, quod nunc habes à me hęreditarium. Idem Divitem cognomen vocat lib. 2. de Offic. in M. Licinio Craſſo, quod tamen quarto loco erat. Ex lib. Caroli Sigonii de nominibus Romanorum.

Cōgnōmēntum, n. ſ. [כנוי *chinnúi.* ἐπωνυμία. Polon. Przezwanie. Vng. Vezeték *név.* Ang. *A ſurname.*] Cic. pro Mil. Caſſinius cognomento Schola. Idem 2. de Finib. Si aut de induſtria facias, ut Heraclitus cognomento, qui σκοτεινὸς perhibetur, *&c.*

Cōgnōmĭnēs, om. t. Qui ejuſdem nominis ſunt. [ὁμώνυμοι. Gall. *Qui ont vn meſme nom ou ſurnom.* Ital. *Che hanno medeſimo nome.* Germ. Die ein Zunammen oder Wbernammen haben. Hiſpan. *Los que ſon del meſmo nombre.* Polon. Drużbowie, ięднakiego miona. Vng. Egy *vezeték neuuok, iátok.* Ang. *That hath one name, or of the ſame ſurname.*] Sic à Plaut. duæ ſorores Bacchides nominatæ vocantur cognomines. Declinanturque hic & hæc cognominis, & in genitivo hujus cognominis. Nam apud Plautum legitur: Illa mea cognominis fuit. Idem Bacchid. Quid agunt germanæ duæ meretrices cognomines. Plin. lib. 6. cap. 2: Quo loco Henetos adjicit Nepos Cornelius, à quibus in Italia ortos cognomines eorum Venetos credi poſtulat.

Cōgnōmĭno, as, act. p. Cognomen impono. [כנה *chinnáh.* ἐπιγελάω. Gall. *Surnommer, donner vn ſoubriquet.* Ital. *Mettere ſopranome.* Germanicè, Zunammen geben. Belg. Toenaemen. Hiſpan. *Dar ſobrenombre.* Polon. Przezwisko *daie.* Vngar. *Vezeték neuet adok.* Ang. *To giue a ſurname, to ſurname.*] Fit autem ex con & Nomino, n, in g, mutata. Plin. lib. 21. cap. 3: Suario cognominabatur, propter ſimilitudinem Suarii cujuſdam negotiatoris. Idem lib. 33. cap. 10: Poſtea divites cognominati, dummodò notum ſit eum qui priùs acceperit hoc cognomen decoxiſſe creditoribus ſuis.

Cōgnōſco, is, act. t. Noſco, agnoſco. [ידע *jadhdh* הכיר *hichír.* γινώσκω. Gall. *Cognoiſtre, entendre, auoir cognoiſſance, ſcauoir.* Ital. *Cognoſcere, intendere.* German. Erkennen/ wol vnd eigentlich wiſſen. Hiſpan. *Conocer di nueuo.* Polon. *Znam, wiem pewnie.* Vngar. *Meg eſmerőm.* Ang. *To knaw, to haue knawledge or vnderſtanding.*] Eſt autem Cognoſcere, noſcere eos qui priùs incogniti erant: quum Agnoſcere, ἐπιγινώσκειν dicatur propriè de olim notis. Virgil. 4. Aeglog. Incipe parve puer riſu cognoſcere matrem. Varr. Vereor, ne me quoque dum revertero, præter canem agnoſcat nemo. Confunduntur tamen hæc ſæpenumero. Donatus: Cognoſcere eſt diligenter, attenteque conſiderare. Terentius in Hecyra: Poſtquam ipſe ſeſe, & illam & hanc quæ domi erat, cognovit ſatis. ¶ Cognoſcere ex literis, nuntiis, & id genus, idem eſt, quod certiorem fieri. Cic. ad Atticum libro 2: De me Imperatore ſcribis te ex Philotimi literis cognoviſſe. Idem libro 1. Epiſtolarum familiar. Quæ hìc agantur, quę acta ſint, ea te ex literis multorum & nuntiis cognoviſſe arbitror. ¶ Interdum idem quod intelligere. Cicero in Horten. Vnde autem faciliùs quàm ex annalium monumentis, aut bellicæ res, aut omnis Reipub. diſciplina cognoſcitur? Terentius: Eo pacto & gnati vitam & conſilium meum cognoſces. ¶ Interdum concumbere verecundiæ cauſa: ut in Evangelio: Et non cognovit eam. ¶ Aliquando ad forum pertinet, & ſignificat judico, inquiro, judicium exerceo: ut Cognoſcere de hæreditate, eſt judicium de hæreditate exercere. *Auoir la cognoiſſance.* ¶ Cognoſcere de actis alicujus: id eſt, de actis ejus inquirere, *S' enqueſter d' aucun.* ¶ Cognoſcere cauſas: id eſt, in cauſis judicis officio fungi, *Iuger des cauſes.* Cicero libro 2. Offic. Adhibuit ſibi in consilium quindecim principes cum quibus cauſas cognovit. Hujus verbi compoſita ſunt, Percognoſco, περιγινώσκω, antè ſcio. Planc. Cicer. Quòd ſi latro præcognito noſtro adventu rurſus in Italiam ſe recipere cœperit. Præcognoſco, προγινώσκω. Plaut. in Trucul. Vtroſque percognovi probé. Recognoſco, de quo alibi.

Cōgnĭtĭo, f. t. Agnitio, notitia, intelligentia. [דעת *dáhath.* γνῶσις. Gallicè, *Cognoiſſance.* Italicè, *Conoſcimento, conoſcenza.* Ger. Erkanntnuß. Belg. Wonniſſe. Hiſpan. *Conoſcimiento.* Polon. Znaiomość, wiadomość. Vng. *Iſmeret, iſmerés.* Ang. *Knawledge.*] Cicer. 1. Acad. Cœleſtia autem vel procul eſſe à naturæ cognitione cenſeret. Idem 2. de Natura deorum: Quæ primùm eos humo excitatos, celſos & erectos cōſtituit, ut deorum cognitionem cœlum intuentes capere poſſent. ¶ Aliquando ponitur pro judicio ſive judicatione. Cic. pro Cluent. Quum dies cognitionis adeſſet: id eſt, judicii. Idem pro Flac. Vtrum hic tandem diſceptationem & cognitionem veritatis, an innocentiæ labem aliquam fore putatis?

Cōgnĭtŏr, oris, m. t. Qui cognoſcit. [ידע *jodhéah.* ὁ γινώσκων. Gall. *Cognoiſſeur, cognoiſſant, qui cognoit.* Ital. *Cognoſcitore.* Germ. Ein erkenner/ dem etwas wol zu wiſſen vnnd kund iſt. Hiſpan. *Conocedor.* Pol. Wiadomy. Vng. *Meg iſmerő.* Ang. *He which knaweth.*] Cic. de Aruſpicum reſponſ. Quum in me cognitorem harum omnium rerum illa flamma conjiciebatur. Idem 6. in Verrem: Homines tenues plerunque ad ea adveniunt loca, quæ nunquam antea viderunt: ubi neque noti eſſe iis, quò veneunt, neque ſemper cum cognitoribus eſſe poſſunt. ¶ Eſt & cognitor forenſe verbum, quo olim appellabantur qui hodie *Procuratores judiciales* dicuntur. [Ang. *A proctour, a lawyer that defendethone cauſe.*] Cic. 1. in Verrem: Me defenſorem calamitatum ſuarum, me ultorem injuriarum, me cognitorem juris ſui, me actorem cauſæ totius eſſe voluerunt. Idem pro Sexto Roſc. Quid intereſt inter illum qui per ſe litigat, & qui cognitorem dat? Quanvis propriè Cognitor is dicatur, qui præſentis cauſam defendit, procurator abſentis: ἐπίτροπος, Aſconius & Budæus in poſterioribus annotationibus.

Cōgnĭtŭs, ti, Notus. [ידוע *jadhdúah.* γνωστός. Gall. *Cogneu.* Ital. *Cognoſciuto.* German. Erkeñt. Hiſpan. *Conocido.* Pol. Poznany. Vng. *Meg iſmertetet, iſmeretes.* Ang. *Knawen.*] Cic. 1. Offic. Incognita pro cognitis ne habeamus vitādum. ¶ Cognitior: id eſt, magis notus. Ovidius 4. Triſtium: Sed magis hęc quò ſunt cognitiora, gravant. ¶ Cognitiſſimus, ſuperlativus. Catullus: Tibi hęc fuiſſe & eſſe cognitiſſima Ait Phaſelus.

Cognituræ, Suetonius in Vitellio: Cujus (*inquit*) filius ſectionibus & cognituris uberius compendium nactus. Ita rectius legitur, quòd & libri veteres confirmant. Cognituras enim dicit procurationes, cui hominum in foro eſſet cognitor & procurator. Cognitiones nón dixit, ſed cognituras, ne de judice loqui videretur.

Cōgnōbĭlĭs, om. t. Qui cognoſcitur. [נודע *nodhdh.* γνωστός. Gall. *Choſe qui ſe peut cognoiſtre.* Ital. *Che ſi cognoſce.* German. Erkanntlich/ den man erkeñt. Hiſp. *Coſa que ſe puede conocer.* Pol. *Ktori ſię poznany.* Vng *Iſmerhetŏ (auagy) iſmerendŏ.* Ang. *That may be knawen.*] Gellius: His ſolis cognobiles fuerunt.

Cōgnōbĭlĭtŏr, [Pol. *Znaiomśći.* Vng. *Iſmeret ősb.*] Gell. lib. 20. cap. 4: Hoc ego verbum ξυνετοὶ γάρ εἰσι, quærens uno itidem verbo dicere, aliud non reperi quàm quod eſt ſcriptū à Marco

Catone

Catone in ſexto Originum: Itaque ego, *inquit*, cognobiliorem cognitionem eſſe arbitror.

Cōgo, is, coēgi, coactum, act. t. ex con & ago, in quo a & n abjiciuntur, niſi in ſupino, ubi ſervatur a: Coacervo, congrego. [אסף *aſáph* בבר *tſabár* חבם *chanás*. συνάγω. Gall. *Faire venir enſemble, aſſembler, ſemer & amaſſer.* Ital. *Ammaſſare, accumulare.* Ger. Samlen/zuſammen treiben. Bel. Teſamen bryven/ oft dwingen. Hiſp. *Ayuntar.* Pol. Przimuſzam, zgromadzam. Vng. *Ódſzedés.* Ang. *To gather together in heapes.*] Cicer. 1. Tuſculanarum: Cœlum hoc in quo nubes, imbres, ventique coguntur. Terēt. in Heaut. Quaſi talenta ad quindecim coēgi. ¶ Quandoque Vigere, compellere, vim adhibere. [אבם טבך *patſár* אבם *anás* אנ *áts.* ἀναγκάζειν, βιάζεσθαι. Gall. *Contraindre.* Ital. *Spingere dentro, conſtringere, sforzare.* German. Treiben / zwingen/ nöhtigen. Hiſp. *Conſtrennir.* Pol. Przimuſzam. Vng. *Kenszeritém.* Ang. *To conſtrayne, to compell.*] Idem lib. 3. Offic. Diogenes contrà: Num te emere coēgit? ¶ Quandoque mulgere, *μίζειν*. Sic enim interpretatur Nonius illud Virgil. 3. Aeglog. Cogite oves pueri, ſi lac perceperit æſtus: Et nuper ſtruſtra preſſabimus ubera palmis. ¶ Quandoque coagulare, congelare, denſare, ſive durū facere, *πηγνύειν*. Idem lib. 4. Georg. - nam frigore mella Cogit hyems, eademque calor liquefacta remittit. ¶ Quandoque imprimere, ſeu interponere: *καταφέρειν*. Idem: Quadrifidam quercum cuneis tum fortè coactis Scindebant. ¶ Quandoque in ordinem ponere, *διατάττειν*. ut, Omnes arbores in ſulcum cogendæ ſunt. ¶ Cogere aliquem in ordinem, eſt eum cæteris parem facere, neque plus ei deferre quàm cæteris, & quaſi coërcere intra ordinem & ſtatum reliquorū. [Gal. *Mettre au rang des autres.*] Liv. li. 5. bel. Pun. Nunquid videtis, *inquit*, vos in ordinem coactos eſſe? Idem Decad, 5. lib, 3: Eo facto, evocatum à ſe concionem queſtus Tribunus, & in ordinem ſe coactum, ex Capitolio ubi erat concilium, abiit.

Cŏāctĭo, onis, f. t. Congregatio, cōvocatio, [אסף בבור *tſibbur* *eſéph.* συναγωγή, ἐισπράξις, σύλλεξις. Gall. *Amas, cueillette.* Ital. *Accumulatione.* Ger. Verſamlung/zuſammen treibung/ zwang. Hiſpan. *Ayuntamiento.* Polon. Zgromadzenie, zegnanie. Vng. Egybegyűtés. Ang. *Gathering and heaping together.*] ut, Coactio argentaria, munus ipſum cogendi pecunias. Suetonius in Veſp. Vbi deinde venia, & miſſione impetrata, coactiones argentarias factitavit. Cic. de Aruſp. Verumtamen nocturnis vigiliis & coactione hominum inſtitutum illud conceptū & conflatum eſt.

Cŏāctŏr, oris, m. t. [אסף *oſéph.* συλλογεύς, εἰσπράκτωρ. Gall. *Amaſſeur, collecteur.* Ital. *Chi conſtrigne, ò raguna, come dinari.* Ger. Ein Zuſamen treiber / ein Verſamler. Hiſp. *Conſtrennidor, ò cogedor como de pechos ò monedas.* Pol. Zgromadzacz, zbieracz. Vng. *Adó ſzedő.* Ang. *A gatherer together of money.*] Qui pecūniā cogit: hoc eſt, colligit: quo nomine dicebantur qui nunc *Receptores particulares.* Cicer. pro Cluent. Ne multa perquirantur à coactoribus: invenitur ea ſervula ad Stratonem perveniſſe.

Cŏāctŭs, hujus coactus, Impulſus. [אנס *onés.* Pol. *Przimuſzenie.* Vn. *Kényszerités.* Ang. *Conſtrayning.*] Cic. lib. 4. Verr. Eum quoque oſtendam, ſiquando judex ſit datus, coactu iſtius, quod non ſenſerit judicaſſe. Idem ad Brutum: Coactu tuo ſcribam quod ſentio.

Cŏhærĕo, res, Adhæreo. [דבק *dabák.* συγκόλλησις. Gall. *Tenir auec ou contre quelque choſe, herdre à ſcelle, s'entretenir.* Ital. *Accoſtarſi.* German. An etwas hangen. Hiſpan. *Allegarſe alguno con otro.* Polon. *Zgadzam ſzie, trzimam ſzie drugiego.* Vng. *Hozzá ragadok.* An. *To ſticke to, or to be faſten together.*] Cic. lib. 1. Academ. Neque enim materiam ipſam cohærere potuiſſet, ſi nulla vi continineretur: neque vim ſine aliqua materia. ¶ Cohærere dicitur res aliqua, quando negotio convenit & concordat. Terentius in Andr. Hem, Paululum obſoni, ipſius triſtis, de improviſo nuptiæ: Non cohæreſit.

Cŏhærĕſco, ſcis, idem. [Vn. *Hozzá ragadok.* An. *To ſticke or cleaue to.*] Cic. de Nat. deor. Quæ interjecto inani cohæreſcunt tamen inter ſe, & aliæ alias apprehendentes continuantur.

Cŏhærēntĭă, tiæ, f. p. Compoſitio, connexio. [דבק *débek* מחברת *machbéreth.* συμφύεια, σύνταξις. Gal. *Vnion & conionction, entretenement.* Ital. *Vnione, congiongimento.* Ger. Vereinbarung/zuſamenfügung. Hiſp. *Allegamiente.* Pol. Zgodzenie. Vn. *Összve foglalás, ragaztás.* Ang. *Sticking or cleauing together.*] Cic. de Natur. deor. Iam verò circuitus Solis & Lunæ, reliquorumque ſyderum quanquam etiam ad mundi cohærentiam pertinent, tamen & ſpectaculum hominibus præbent.

Cŏhærārĭŭs, rii, Qui cohæret, & alicui ad aliquod munus adjunctus eſt. Gall. dici poteſt *Adioinct.* [Pol. *Towarzyſz wlurzedzie.* Vn. *Tiztsbeli ſegitő társ.*] Cic. 3. de Legib. At ſi quid erit quod extra magiſtratus cohærario uſus ſit, qui cohæret, populus creato, eique jus cohærendi dato.

Cŏhærēs, hujus cohæredis, Qui ſemel hæres inſtitutus eſt. [συνκληρονόμος. Gal. *Coheritier, heritier en partie.* Ital. *Herede inſieme.* Germ. Ein Miterb. Hiſp. *El que es heredero con otro.* Pol. *Spoſu dziedzicz.* Vng. *Örökös társ.* Ang. *That is heir of one parte.*] Plin. Epiſt. 116: Libertos ejus, eoſdemq; cohæredes ſuos, falsò, ut venificii reos, detuleraat ad principē. Idem in Panegyr. Quid ſi cohæredē nō à filio accipiat? Cic. li. 3. ad Att. Dolabellam video Liviæ teſtamento cū cohæredibus eſſe in triente.

Cŏhĭbĕo, es, act. ſ. ex Con, & Habeo, quaſi mecum habeo, Retineo, inhibeo, refræno. [כלא *cala* חסם *chaſam* אבע *manah.* ἐπέχω, κατασχέω. Gal. *Cõtenir, arreſter, refraindre, reprimer.* Ita. *Conſtringere, reprimere, refrenare.* Germ. Zuſamen halten/verheben. Belg. Teſamen dawen/bedwingen. Hiſp. *Refrenar, ò reprimir.* Pol. Powściągam, bronie. Vn. *Meg tártoſztatom, ellene állok, meg zabolázom, meg tiltom.* Ang. *To reſtreine, to hold in.*] Plin. Et impetum furentis blanda oratione cohibuit. Plaut. in Mil. Cohibete intra limen etiam vos parumper: hoc eſt, continere.

Cŏhĭbĭtĭo, f. t. verbale, interdictum. [מעכור *mahatſór.* κώλυσις, ἀπαγόρευμα. Gall. *Contrainte, prohibition, defenſe.* Ital. *Reſtringimento.* Germ. Die zuſammenhaltung/ oder zwingung. Hiſ. *Refrena-miento ò repreſſion.* Pol. Powściągnienie. Vng. *Meg tartoztatás, tiltás.* An. *Forbidding, holding in.*] Cic. lib. 5. in Verrem: Cohibitio tollendi, niſi pactus eſſet, vim adhibebat pactioni, non voluntati.

Cohibitus adjectivum, *συνεσταλμένος*, repreſſus: [Pol. *Powściągnioni.* Vng. *Meg tartóſztatot, zabolázztatot.*] ut apud Gellium libro 7. cap. 14: Subtile in Menelao dicendi genus & cohibitum.

Cŏhŏnĕſto, ſtas, ſtare, Honeſto, decoro. [כבד *chibbédh.* ἐυκοσμέω, τιμάω. Gal. *Faire honneur, honorer, mettre en honneur.* Ital. *Far honore, honorare.* German. Ehren/ Ehr beweiſen. Hiſpan. *Hazer honra, ò honrar.* Pol. Czcze, zdobie. Vng. *Tiſztéltém, böſſöllöm.* Ang. *To mak honeſt or honorable.*] Cic. antequam iret in exil. Tantùm à vobis illud Equites Romani & peto & rogo, ut quem ſæpenumerò veſtra laude cohoneſtaſtis, eundem in dubiis vitæ periculis veſtra virtute conſervetis.

Cŏhŏrrĕo, es, n. ſ. vel Cohorreſco, ſcis, t Magno horrore afficior. [סוד *ſamár.* φρίττω. Gall. *Auoir grand' peur & frayeur, trembler de peur.* Ital. *Spauentar tutto, tremar di paura.* Ger. Ein grauſen ankomen vor forcht/ ein abſcheuhen mit ſchauderen tragen. Hiſp. *Eſpeluzarſe, ò tremblar de miedo.* Pol. Lekam ſzie. Vng. *El rémüldök, el iſzonyodom.* Ang. *To tremble through feare.*] Cic. in Somn. Scip. Quem ut agnovi, ègo quidem cohorrui. Idem 3. de Orat. Nanque tum latus ei dicenti condoluiſſe, ſudoremque multum conſecutum eſſe audiebamus: ex quo quum cohorruiſſet cum febri domum rediit, dieque ſeptimo eſt lateris dolore conſumptus.

Cŏhŏrs, f. t. Militum manus, A' cohortando dicta eſt, quòd Tribunus eam ut ſequatur hortari ſoleat: ſeu quòd ipſa ſe mutuò frequenter ad pugnam hortetur. [גדד *ghédhúdh.* στρᾶτος, πύργος. Gall. *Bande de gens de guerre ou autres gens.* Ital. *Compagnia di fanti à piedi.* Ger. Ein Schar oder Rott / der Fußknechten beſonder. Belg. Een ſchaer. Hiſp. *La batalla ò esbuadra de hombres de pie.* Pol. *Rota pieſzego ludu.* Vng. *Sereg.* An. *A bande of men of warre or other folkes.*] Cæſar 3. bell. Gall. Illi eductis quatuor cohortibus, quæ præſidio caſtris relictæ, integræ ab labore erāt. Eſt autem propriè Cohors peditum, ſicut Turma equitū. Cicero pro Marcel. Hujus gloriæ, Cæſar, quā es paulò antè adeptus, ſocium habes neminem: nihil tibi cohors, nihil turma decerpit. Hoc eſt, neque pedites tibi quippiam decerpunt, neque equites. ¶ Cohors etiam pro congregatione quorumcunque hominum ponitur. Sueton. in Galba: Per hæc gratiſſimus Claudio, receptusque in cohortem amicorum, magnæ dignationis eſt habitus. Horat. 1. Epiſt. Quid ſtudioſa cohors operum ſtruit? ¶ Item pro comitatū & ſatellitio magiſtratus, qui ibat in provinciam. ¶ Vnde cohors prætoria, quæ Conſuli aut Prætori in Provincia præitò ſemper erat, quaſique latus ejus cingebat. Cic. in Ver. Quæ cohors, & qui comitatus fuerit, meminiſtis. Erant autem duæ Prætoriæ cohortes: una evocatorum, altera voluntariorū, qui Proconſules in expeditionem comitabantur, ut uſu rerum peritiores domum rediirent. Eſt & Cohors, locus cinctus parietibus, quo gallinas, anates, & id genus reliqua habere in villa ſolemus. *ἔπαυλις*. Ovidius: Abſtulerat multas illa cohorti aves. Vnde etiam militares cohortes dictæ videntur. Varro 4. de ling. Lat. Cohors, quòd ut in villa ex pluribus tectis conjungitur, quiddam fit unum, ſic ex manipulis pluribus copulatur cohors. In villa verò Cohors dicitur, quòd circa eum locum pecus coërceretur. ¶ Hinc Cohortales gallinæ, *αὐλιμαὶ ὄρνιθες* vocantur apud rei ruſticæ ſcriptores, quæ in cohorte domi aluntur. Poſſunt etiam dici Cohortes ab horto: nam quum veteres Hortos, vicos dicerent, quòd qui arma ferre poſſent, ibi naſcerentur, inde cohortem dixerunt, manum hominum ex eodem vico ad pugnam exeuntium: quòd illi eſſent ex eodem horto: id eſt, vico geniti. Nam & Galli (ut eſt apud Cæſarem) hoc modo pugnabant: quiſque enim pagus per ſe pugnam capiebat. Dicitur & Cors pro avium ſepto. Varro: In urbana

quoque domo, cortem facere poterimus, in qua pascere ciconias, grues, pavones, gallinas, anseres, & similia dabitur, ad usus quotidianos. Martialis: Raucæ cortis aves. ¶ Cortalis, le, ut, Gallina cortalis, in corte nutrita. Columella in Præfatione totius operis: Ea ut à pecoribus recedam, quorum in parte avium cortalium & apium cura posita est.

Cŏhŏrtŏr, aris, ari, Hortor, adhortor. [הוֹהִיר hizhír. παρεγγυᾶν, παρηγορεῖν. Gal. *Enhorter, admonester, remonstrer.* Ital. *Essortare.* Germ. Ermahnen / einander zusprechen. His. *Induxir ò atraer por razones.* Pol. *Napominam.* Vng. *Intóm, intók.* An. *To exhort, to encourage.*] Cic. ad Terent. lib. 14: Eum ut potui, per literas cohortatus sum.

Cŏhŏrtātĭo, onis, f. t. verbale, Hortatio. [παράκλησις, παρόρμησις. Gall. *Exhortation, exhortement.* Ital. *Essortatione.* Germ. Vermahnung. Hispan. *Induzimiento con razones.* Pol. *Napominanie.* Vng. *Intés, nogatás.* Ang. *Exhorting.*] Cicero ad Brutum: Erectior Senatus erat, non sententiis solùm nostris, sed etiam cohortationibus excitatus.

Cŏhum, Lorum est, quo temo buris cum jugo colligatur: [Pol. *Chomato.*] à cavo dictum, inquit Varrò, sive (ut Festus mavult) à cohibendo. ¶ Cohum etiam poetæ cœlũ dixerunt, teste eodem Festo, à chao, ex quo putabant cœlum esse formatum.

Cŏĭnquĭno, nas, pen. corr. Inquino. [טִנֵּף tinnéph טִמֵּא timmé. κοινῶ, συμμολύνω, συμμιαίνω. Gall. *Souiller auecso y, diffamer, gaster ensemble.* Ital. *Imbratare.* Germ. Bevnsauberen / verfudlen / beflecken. Bel. Befmeren. His. *Ensuziar.* Pol. *Plugawie, napluskuie.* Vn. *Meg ferteztetóm, rutitom.* An. *To defile, to pollut, to staine.*] Columel. lib. 8: Totam progeniem coinquinat: siquidem celeriter tùm alia pecora, tùm præcipuè oves contagione vexantur. Horatius: - merdisque coinquinet albis. Cic. de Nat. deor. Periculum mattes coinquinari regias.

Coïs, Vide COA vestis.

Cŏix, cis, κόϊξ, Genus stirpis, cujus folia ad texendum sunt utilia, similia junceis, atque palmeis. [Pol. Witki. Ang. *An osier tree.*] Autor Strabo. ¶ Est item Coix, vas farinarium, ex arborum corticibus contextum, quod Dores κοῖν appellant.

Cŏlăphŭs, & Colaphum, pen. cor. Alapa. [מַכַּת לֶחִי machcháth lechí. κόλαφος. Gall. *Vn soufflet ou coup de la main ou du poin sur la ioue.* Ital. *Guanciata, mostaccino, punzone.* Germ. Ein Backenstreich. Belg. Een Kinnebackslach. Hisp. *Cofetada.* Pol. *Pogíbek, policzek.* Vn. *Orczúl tsapdosom, ökölel verõm.* An. *A buffet or blowe.*] Terent. in Adelph. Colaphis tuber est totum caput. Sic Colaphos infringere alicui, κολαφίζειν, pro illidere, infligere apud eundem: & Colaphos incutere, apud Iuvenalem, πάσσειν ἐπὶ κόρρης.

Cŏlăphīzo, as, Pugno verbero, colaphum impingo. [עַל לֶחִי הִכָּה hichcháh hal lechí. κολαφίζω. Gall. *Soufflet, donner soufflet.* Ital. *Dar de pugni, dar punzoni.* Ger Backenstreich geben / mit Feusten schlahen. Belg. Mit wyffen slaen. Hisp. *Dar bofetadas.* Pol. *Wgebe bitie policzkuie.* Vng. *Orczúl tsapdosom, ökóllel verõm.* An. *To boxe or buffet.*] Græcum verbum est, quod apud Latinos extra Sacras literas haud temerè reperias.

Cŏlārĭs, ris, κόλαφις Aristoteli Hist. lib. 2. cap. 9: Avis est quam ulula cæteræque aduncis unguibus rapiunt: unde his bellum oritur.

Cŏlāsis, κόλασις, Genus pœnæ est, quod adhibetur castigandi vel emendandi gratia. Eustath. in 3. Ethicorum interpretatur refrænationem affectuum.

Cŏlāx, κόλαξ. [Pol. *Passorzit.* An. *A flatterer.*] Latinè assentator dicitur. à κολακεύω, adulor.

Colchicum, [Pol. *Paluchi.*] Bulbus est agrestis, exitu autumni croceum edens florem, & posterius folia pinguiora quàm bulbi, caule, semipedẽ alto, semine rufo. Quidam ephemeron lethale appellant. Gustatum enim fungorũ more jugulat. Maxima ejus cópia in Còlchide nascitur: unde & nomen accepit: Officinæ *Hermodactylon* appellant. Vide Dioscor. lib. 4. cap. 72.

Coles, is, m. t. Dicitur hasta, sive virga membri virilis, unde dependent colei: κῶλος, τό. Ejus suprema pars Glans dicitur, Græcè κάλανος: pellicula verò quæ glandem tegit, Præputiũ vocatur. Celsus lib. 6. cap. 18, De colis morbi curationibus: Igitur si ex inflãmatione coles intumuit, reducitq; summa cutis, aut rursus induci non potest, multa calida aqua fovendus locus est. Ybi verò glans contecta est, &c. Paulò pòst: Sursumque coles ad ventrem deligandus est. Ibidem: Interdum autem per ipsa ulcera, coles sub cute exesus sicut glans excidat.

Coleata cuspis, Apud Nonium à Pompejo dici videtur pars illa, qua viri sunt, nec honestè potest nominari: Conspicio (*inquit*) coleatam cuspidem.

Cŏlis, hujus colis, unico l, Est tener in vite vel in herba ramusculus, quem in vite etiam Pampinum vocant. [זְמוֹרָה zemorâh. κωλὸς, κλῆμα. Gall. *Vn reieton de sarment de vigne, vne tige.* Ital. *Germolio di vite, ò altra herba.* Germ. Ein zart jung Rebschoß / oder ein kleines Kängelin an einem Kraut. Hispan. *La cola verca.* Polon. *Latorosl, gl'abek.* Vng. *Szőlő es egyéb fw nek leuele, fattyu veszsző.* Ang. *A litle tender bough or brenche in wine or hearbes.*] Varro de Re rust. libro 1. cap. 31: Pampinare, est ex sarmento coles, qui nati de iis, qui plurimum valent, primum ac secundum, nonnunquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus sarmentum nequeat ministrare succum.

Cōlĭcŭlŭs, diminutivum. [καύλιον. Pol. Wirostlinka. Vn. *Szőlő és fw' gyenge ágatskaia fattyu veszszőtske.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Sed & faba eandem culturã exigit, si jam colicus ejus in quatuor digitos altitudinis excreverit. Varro lib. 1. cap. 31: Ex altera parte capra, quòd parit capreolum, is est colicus viteus intortus, ut cincinnus.

Cōlĕus, m. s. Testis, sive testiculus per diminutivum. [אֹשֶׁךְ éschech. περίνεος. Gall. *Couillon.* Ital. *Testimonio, cioè testicolo.* Ger. Hoden. Hispan. *La turma ò cojon del animal.* Pol. *Iatko.* Vng. *Mony tőki, ket monyat golyobissá.* Ang. *The stones of man or beast.*] Cicer. Pæto libro 9: Testes, verbum honestissimum in judicio, alio loco non nimis; at honesti colei Lanuvini, Cliternini non honesti. Dicitur etiam Culeus apud Poetas quinta vocali pro quarta suppositá, ratione carminis. Martial. Quum depilatos Creste culeos portas.

Cŏlīnă, per simplex l, [μαγειρεῖον. Gal. *Cuisine.* Ital. *Cucchina.* Germ. Ein Kuche. Bel. Een kuecken. Hisp. *Cozina.* Pol. *Kuchnia.* Vn. *Konyha, kohnya.* An. *A kitching.*] à Calo, is, quam postea Culinam, deinde à coquendo Coquinam vocavêre: quòd ibi colebant ignem locupletiorem.

Cōlīphĭum, n. s. κολίφιον, Panis genus, quo athletæ utebantur: ita dictum ἀπὸ τῆ κόλε, ᾗ ἴφι: hoc est, à robore membrorũ, vel ἀπὸ τῆ κόλικος. [Pol. *Brzuchonós.*] Est enim Colix subcinericius panis. Plaut. Colyphia mihi ne incocta detis. Iuvenal. Satyr. 2: Luctantur paucæ, comedunt coliphia paucæ. Martial. lib. 2: Quum coliphia sexdecim comedit.

Cōllă, s. p. κόλλα. [Gall. *Colle.* Ital. *Colla.* Germ. Leym Hisp. *La colla ò engrudo.* Pol. *Kley.* Vng. *Enyw (anagy) enyő, vagy enyu.* An. *Glue or souldre.*] à Græcis dicitur quod nos glutinum dicimus, quo lingua ferrum jungatur. Vtimur autem tantùm ejus compositis: ut Sarcocolla, Ichthyocolla, Chrysocolla.

Collabi, [κολλᾶσθαι. Ger. Die Nägel auff der Harpffen oder Lauten. Ital. *Piuoli della cetera, ò d'altri instrumenti.* Pol. *Gozdzie viutnie, albo instrego instrumentu.* Vn *Hegedw (vagy) egyéb muzsika szerszámnak az peczkè, és szegel.*] Græco vocabulo appellantur fidium epitomia: hoc est, claviculi in cithara aut testudine, quibus intenduntur & remittuntur fides. Cælius lib 9. cap 16.

Cōllăbŏr, beris, d. p. Labor, concido. [נָפַל mahádh נָפַל naphál. πίπτω, συμπίπτω, σωλισθήμενος. Gall. *Estre en danger de cheoir, tomber ensemble.* Ital. *Cadere.* Ger. Mit einem anderen ding fallen / zusammen fallen. Hisp. *Caer con otro.* Pol. *Vpadam wale sçie.* Vn. *El esõm el iszaniodom (vagy) sikamodom.* An. *To stipe, to slide together.*] Plaut. Truc. Clanculum collapsus est hic in corruptelã suam. Ovid. 6. Met. Hæc frustra fugiens collabitur.

Cōllāpsŭs, dicitur is, cui præ dolore concidit animus. [עִלְּפוּת hatúph. συμπεσὼν, σωλισθήμενος. Gall. *Cheut auec vn autre ou de tous costez, abatu & ruiné.* Ital. *Caduto, guasto, rotto.* Germ Der gefallen ist / dem geschwunden oder ohnmechtig worden ist. Hispan. *Caido juntamente con otro.* Polon. *Vpadł y, od mdł'oszżi pawalony.* Vngar. *El álult, ina szakat, megesdt.* Ang. *That hath slipeth o fallen.*] Virg. 8. Aen. - hæc genitor digressu dicta supremo Fundebat: famuli collapsum in tecta ferebant.

Cōllābāsco, scis, scere, Ruinã minitor, [σωλισθάνω. Gal. *Estre prest ou commencer de cheoir auec vn autre.* Ital. *Crollarsi, esser disposto à cadere.* Germ. Wöllen fallen / anfahen fallen. Hisp. *Caer ò ser dispuesto à caer con otro.* Pol. *Vpadam walesçie.* Vng. *Esó félbe vagyok, el iszamodom.* Ang. *To slipe or to begimneto fall.*] Plaut. Sticho: - si labant Res lassæ, itidem amici collabascunt.

Cōllābĕfĭo, fis, collabefieri. [נִתַּץ nitháts. καταλύομαι, λυμαίνω, ἀνῶ. Gallic. *Estre gasté, rompu & destruit.* Ital. *Esser rotto, guasto, & corrotto.* Germ. Zerbrochen oder zerstört werden. His. *Ser gastado y perdido.* Pol. *Lamie sçie padam sçie.* Vng. *El romlok, el veszők, el esue ő szue rom.* Ang. *To be ruinous or broken.*] Cæsar 2. bel. Civil. Ille adeò graviter incitatæ conflixerunt, ut vehementissimè utræque ex concursu laborarent: altera verò perfracto rostro tota collabefieret.

Cōllăbĕfăcto, as, are, Labefacto. [נָתַץ nathátz. λυμαίνω. Gall. *Faire cheoir ou esbranler, rompre & gaster.* Ital. *Guastare, indebolire, corrompere.* German. Erschutten / verderben / zuboden richten. Hispan. *Gastar, corromper.* Pol. *Wswracam, psçie.* Vng. *Megerőtelenitem.* An. *To cast, to fall, to destroye.*] Ovid. 1. Fastor. Et factum motu collabefactat opus. Vnde, Collabefactari testula, ἐξοστρακίζεσθαι, significat ejici ex urbe per signa testarum, quod exilii genus Ostracismum vocabant.

Cōllābĕllo, Labra adjungo. Laberius apud Nonium: Perge jam, collabella osculum: hoc est, junctis labris osculare.

Cōllachrўmo, & Collachrymor, dicitur. [בָּכָה bachah. κατακλαίειν, σωδακρύειν. Gall. *Pleurer ensemble.* Ital. *Lagrimare.*

mare, piangere. Germ. Beweinen/mitweinen. Hiſp. Llorar. Pol. Popł'akuie ſpoł'u pł'acze. Vn. Eggywt ſirok. An. To weepe together with others.] Cic. in Som. Scip. Ad quem ut veni, complexus me ſenex collachrymavit. Idem pro Seſtio: Et quoniam me huc provexit oratio, hiſtrio caſum meum toties collachrymavit. Terent. in Andr. Triſtis interim nonnunquam collachrymabat. Pleriſque videtur ſcribi ſine aſpiratione.

Cōllachrȳmātĭo, f. t. [בכי bechi, ἐπιδάκρυσις. Gallic. Pleur, Plouroement. Ital. Pianto inſieme. Germ. Beweinung/ mit weinung. Hiſ. Lloro. Pol. Społ'u pł'acz. Vng. Eggywt valo ſirás. An. Weeping together.] Cic. 2 de Orat. Signa doloris tui verbis, ſententiis, voce, vultu, collacrymatione denique oſtendens.

Cōllactānĕus, m. f. Qui ejuſdem mammis eſt nutritus: Collacteus qui eodē lacte. [συγγάλακτος, ὁμογάλακτος. Gall. Nourri d'vn meſme lait, frere de lait. Ital. Fratello di latte. Ger. Mitſeugling/der von einer Milch iſt erzogen worden. Hiſp. Collaco, hermano de leche. Pol. Społ'u ſiaci. Vng. Egi tſets ſzopok, egy teyiel tartotak. An Nourſed with the ſame milke, a foſter brother.] Iuven. Satyr. 6: - quid dicat notæ collactea Mauræ. Martial. Sed quòd ſororis ejus amica & indiſcreto fœdere collactea videretur.

Cōllarĕ, hujus collaris, Vinculi genus, quo canū colla aſtringuntur, quod Mellum vocavit antiquitas. [ἀφεστραχήλιον, ἀφεδίγαιον. Gall. Collier. Ital. Collare. Ger. Ein Halßband. Hiſp. Collar. Pol. Kornierz, obrucz. Vn. Bro. An. A collar for houndes and other beaſtes.] Fit ex corio firmo cum Clavis capitatis. Varr. 2. de Reruſt. Ne vulnerentur à beſtiis, imponuntur his collaria.

Cōllārĭa, [κόφων. Pol. Kuna. Vn. Nyak ſzorito ronto vas An. Irons wherewith malfactours ar bounde.] fœminini generis, pro ferro ro tundo, quo cōſtringuntur colla malefactorum. Plaut. in Cap. Hoc quidem haud moleſtu'ſt jam, quod collus collaria caret.

Collatĭo, Collatus, Vide CONFERO.

Collaūdo, das, act. p. Laudo, approbo. [ברך bereéh הודה hodhàh ||| הלל hillēl. ἐπαινῶ. Gall. Louer encompagnee, louer enſemble. Ital. Lodare. Ger. Loben/ mitloben. Hiſp. Juntamente alabar. Pol. Pochwalam. Vng. Ditſirőm, magaſztalom. Ang. To praiſe and commend together.] Cic. Lentulo: Illud tibi affirmo, ut quum redieris, ab omnibus collaudēre.

Cōllāudātĭo, onis, verbale, Approbatio. [הודה tehillāh. ἐγκώμιον. Gall. Louange, collaudation. Ital. Laude, commendatione. Ger. Das loben. Hiſp. Alabança. Pol. Pochwał'a, pochwał'. Vng. Ditſiret, ditſirés.] Cic. 2. de Invention. Primum ſcriptoris collaudatione, & loco communi, &c. Liv. 2. bel. Punic. Cujus collaudationem quum Tribuni plebis impedire conarentur.

Cōllēgæ, arum, pen. prod. dicuntur duo vel plures in dignitate & honore ſocii: [אסיפים aſuphim. συνέδρους. Gal. Compagnons en magiſtrat ou office. Ital. Compagni in officio. Ger. Mitgeſellen in einem Ampt/ Amptgenoſſen. Belg. Een Medegeſell in een ofs ſice. Hiſp. Compañeros en officio ò en collegio. Pol. Towarzy; wiednim vrzędzie. Vn. Tiſztbeli társok. An. Cōpanions in office, colleges.] ita dicti, teſte Varrone, quòd ſimul lecti ſint. Vnde Conſules & Prætores Collegæ erāt, teſte Gellio li. 13. cap. 14. quòd ſcilicet iiſdem comitiis creabantur. Plaut. Aſin. Id virtute hujus collegæ, meaq; comitate factum eſt. Cicero 4. Verr. Qui ſe non Timarchidis, ſed ipſius Verris collegam & ſocium eſſe dicebat.

Cōllēgārī artifices, ut Alciatus cap. fin. lib. 1. Parerg. ſcribit, dicuntur, quòd in Collegia, ſeu Decanias diſtincti eſſent. Hi ut alicui muneri diligentiùs deſervirent, varia privilegia conſequebantur: erantque ex ipſius urbis fæce, ut idem teſtatur, interque eos maximè illi numerōs, quos in Novellis Iuſtin. Lecticarios, ſeu Decanos appellat: ad hos cura Libitinæ pertinebat: id eſt, ſepulturamque defunctorum procurandi, pheretra lactucasque ferendi. Varius autem eorum fuit numerus, donec Iuſtin. mille centum ergaſteria ſolùm illis attribuit, quæ ad majorem eccleſiam pertinerent, immunitateque fruerentur. l. 4. l. qui ſub prætextu C. de ſacroſanct. eccleſ. Cæteros verò Munifices eſſe juſſit, neque hoc nomine excuſari. Vide quæ idem annotavit cap. 13. lib. 2. Parerg. ejuſdem operis. Erant opificum collegia ex quatuor hominum generibus, è ſervis, ex inopi veterum civium Romanorum plebe, ex novis civibus, ex iis, qui quum proximè in urbem veniſſent, cenſi nondum erant.

Cōllēgĭum, n. ſ. propriè Collegarū ſocietas, concilium. [כנוה chenaāh קהל kahal בית אסיפים beth aſuphim. συνέδριον, σύλλογος. Gall College, compagnee, aſſemblee, congregation. Ital. & Hiſp. Collegio. Germ. Verſamlung. Pol. Zgromadzenie, zchacżka. Vn. Czéh, gyw'lekezet. Ang. The aſſemble of the colleges, an aſſemble.] Tres numero collegium facere exiſtimavit Horatius Priſcus, quod magis ſequendum affirmat Marcellus, quàm quod plerique ſcripſerunt, majorem ad id numerum neceſſarium eſſe. Plaut. in Menæch. Captum ſit collegium augurum. Cic. 6. Verr. Tum ex ampliſſimo collegio decemvirali, &c. ¶ Collegium item congregationem, & ſocietatem quoruncunque hominum ſignificat. Plin. in Epiſt. Tu domine diſpice, an inſtituendum putes collegium fabrorum, duntaxat hominum CL. ego attendam, nequis niſi faber recipiatur.

Cōllēgĭă: hoc eſt, infirmorum hominum, certas artes pariter exercentium, conventus, jam inde à Numa rege eſſe inſtituta, in Plinii naturali hiſtoria, & in Plutarcho ſcriptum eſt: poſtea, quum horum collegiorum numerus eſſet auctus, omnia, præter pauca atque certa, ut fabrorum, fictorumque, quæ civitatis utilitas deſiderabat, pluribus legibus ſublata ſunt, neque ſolum legibus, ſed etiam ſenatuſconſultis, ut L. Cælio, Qu. Martio coſs. nec enim hominū humilium coitiones in civitate ſatis tutæ videbantur. Clodius autē, ut inopem plebem, quæ parvo negotio ad facinus impellitur, ſibi conciliaret, utpote qui novitatem & vim meditaretur, collegia non ſolùm vetera reſtituit, ſed etiam nova innumerabilia conſtituit: de quo & in oratione pro Sextio, & in Piſonem Cicero meminit: præterea Dion libro XXXVIII. Pædianus in commentario Cornelianæ. Hæc autem collegia non è ſolis peregrinis, aut è ſervis, ſed è peregrinis, qui poſtea cives fiebant, è novis civibus, ex veteribus Romanis inopia laborantibus, è ſervis conſtabant: eſt enim ridiculum, eos putare fuiſſe peregrinos, quorum patres & majores multis antè annis artem aliquam ſedentariā adminiſtraſſent: peregrini quidē & erant, & dicebantur, ante quàm eſſent cenſi: ſed quum Romę domicilium jam per aliquot annos habuiſſent, profeſſi apud prætorem, civium Romanorum jura conſequebantur, & vel eaſdem quas antea, artes adminiſtrabant, vel in militiam proficiſcebantur: in qua quum nonnulli fortem fidelemque operam reip. navaſſent, equeſtris loci dignitatem, ſi modo H-S quadraginta millia poſſiderent, conſequebantur, vel tribuni militum fiebant, ex quo poſtea tribuni pl. facilè creabantur: unde ad alios magiſtratus erat aſcenſus. Romanos autem cives, alios magiſtratus alios militiæ, alios mechanicis artibus operam dediſſe, facilè mihi & Plinius perſuadet, qui de collegiis ærariorum, fabrūm, & ſingulorum à Numa rege inſtitutis mentionem facit: & L. Florus idem apertè demonſtrat: cujus hæc ſunt verba: A' Ser. Tullio rege populus Romanus relatus in cenſum, digeſtus in claſſes, decuriis atq; collegiis diſtributus, ſummaque regis ſolertia ita eſt ordinata reſpub. ut omnia patrimonii, dignitatis, ætatis, artiū, officiorumque diſcrimina in tabulas referrentur, acſi maxima civitas minimæ, domus diligentia cōtineretur, collegia nominat, & artes, quæ duæ dictiones manifeſtò declarant, contra quam Dionyſius Halicarnaſſeus quodā in loco affirmat, artes illas, quæ in officinis tractantur, etiam ab iis, qui multis antè annis jure civium Romanorum uterentur, eſſe cultas: hoc & Cicero demonſtrat in oratione pro domo ſua: ait enim ſic: Nullum eſt in hac urbe collegium, nulli pagani, aut montani (quoniam plebi quoque urbanæ majores conventicula, & quaſi conſilia quædam eſſe voluerunt) qui non ampliſſimè non modò de ſalute mea, ſed etiam de dignitate decreverint. Præterea lib. VI. Epiſt. ad Att. Iudicem eſſe Romæ ſignificat Turpionem ſutorium: quid autem? Pædianus qui fuit antiquitatum Romanarum bene peritus, nónne in orationis pro Milone commentario, & concionem, & populum nominat, quum de iis, qui mechanicas artes tractarent, manifeſtè loquatur? nam quum exponit illud, contra heſternam concionem illam, ſubjungit hæc: Idem T. Munatius Plancus, ut ſæpè diximus, poſt audita, & obſignata teſtium verba, dimiſſoque interim judices, vocata concione cohortatus erat populum, ut clauſis tabernis, poſtero die ad judicium adeſſet, nec pateretur elabi Milonem. Erant igitur opificum collegia ex quatuor hominum generibus, è ſervis, ex inopi veterum civium Romanorum plebe, ex novis civibus ex iis, qui quum proximè in urbem veniſſent, cenſi nondum erant: ſed illa, quæ P. Clodius reſtituit, qui etiam, ut ait Cicero in Piſonem, nova quædam è ſervitiorum fæce conſtituit. Dion hiſtoriæ ſuæ libro XXXIIII. τὰ ἑταιρικὰ κοινώνια nominat: quòd nihil aliud eſſent, quàm opificum ſodalitates: quales Venetiis videmus eſſe quamplurimas: quod etſi ita ſit: ad aliam tamen ſententiam convertendum eſt illud, quod in libro de Senectute ex perſona Catonis Cic. pronuntiat: ſodalitates paulò ante me quæſtorem conſtitutæ ſunt: non enim de collegiis opificum eſt intelligendum, ſed de ſodalitibus honeſtorum civium, animi cauſa conſtitutis: & quemadmodū ſodalitates, item collegia non ſemper de artificum cœtibus dicuntur: non enim, quod libro II. ad Qu. Fratrem ſcriptum eſt, M. Furium Flaccum, equitem Romanū Capitolini & Mercuriales de collegio ejecerunt, ſic exponendum eſt, ut non de collegio eorum qui mechanicas artes exercerent, ſed de collegio aliquo ſacerdotum ejectum eſſe Flaccum intelligamus: non enim ſuſpicari aliter poſſumus, quum eques Romanus eſſet, artes autem quæſtuariæ ab infima plebe tractarentur, argentaria tamen excepta: quam à Qu. Cælio, equite Romano, Pomponii Attici avunculo, eſſe adminiſtratam, libro 1, ad Atticum Cicero ſignificat: ſi modò fœnerator, & argentarius

idem fuit: erat igitur inter quæstuarias artes paulò honestior, vel ut dicam verius, paulò minus turpis argentaria: cui tamen operam dare, probro ducebatur: itaque Octavio, qui postea est Augustus appellatus, avum argentarium M. Antonius & Cassius Parmensis exprobrare soliti sunt. Ex nostris commentariis in orationem pro Sextio.

Cōllĕvo, as, act. p. Levius reddo, mitigo. [הקל *hekál. συκοφαντέω.* Gall. *Soulager, alleger.* Ital. *Mitigare, far lieue.* Ger. Erleichteren. Hisp. *Amansar, ò ablandar.* Pol. *Vlżwam.* Vng. *Meg kinyebitőm.* An. *To mittigat and mak lighter.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Prodest renibus, jecinori, & interaneis vesicæ: collevat enim ea. De musto loquitur.

Cōllībĕrtī, m. f. dicuntur, qui ab eodem domino, cujus servi fuerunt, libertate donati sunt. [συναπελεύθεροι. Gall. *Compagnons en seruitude & liberté.* Ital. *Serui di vno istesso patrone, & poi francati.* German. Die mit einander von eines Herren Dienstbarkeit ledig worden seind. Hispan. *Los que de sieruos fueron juntamente libros.* Pol. *Spol'u wolnyuczinieny odnie woley.* Vng. *Azon egy śrtúl el botsátot két szabadu szolga.* Ang. *Companions in seruice made free.*] Plaut. in Pœn. Quin hercle collibertus meus faxo eris. Paul. in l. duo. §. duo. ff. pro socio. Duo colliberti societatem coierunt, &c.

Cōllĭbĕt, vel Collubet, In tertiis tantùm personis, Libet, placet. [יטב *jatáb. συνδοκέω.* Gall. *Il plait, il vient à gré.* Ital. *Piace, è grato.* German. Gefallen/ gutthieben. Hisp. *Autojarse ò plazer algo.* Pol. *Podoba śnie.* Vng. *Tetszik.* Ang. *It pleaseth, it liketh.*] Salustius in Ciceronem: An non ita à puericia vixisti, ut nihil flagitiosum corpori tuo putares, quod alteri collibuisset? Horat. 1. Serm. si collibuisset, ab ovo Usque ad mala citaret, Io Bacche. Plaut. Amphit. Utcunque animo collubitum est meo. Cic. ad Crassum lib. 15: Ut simulac mihi collibitum sit de te cogitare, illud occurrat.

Cōllĭcĭæ, f. p. interprete Festo, tegulæ sunt, per quas aqua in vas defluere potest. Solent & in agris humidioribus colliciæ constitui, per quas aqua in fossas eliceretur. [οἱ ὀχετοί; εἰς ὕδροφορίαν. Gal. *Fossez & grans rayons és terres par ou s'escoulent les eaux, rayes.* Ita. *Solchi per quali l'acqua si scola da i campi.* Germ. Runde hole Zieget/ oder Wasserrunsen auff den Aceren. Belg. Waterforen. Hisp. *Los sulcos maiores en que acuden los menores.* Pol. *Brozda, rinna, row do śpeziagnienia wody.* Vn. *Tserép ása torva, vizkalyó barazda.* Ang. *Gutters to conueigh water.*] Plin. lib. 18. cap. 19: In usu est & collicias interponere, si ita locus postulat, ampliore sulco, quæ in fossas aquam deducant. Columella Colliquias vocat lib. 2. cap. 8: Sed quamvis, *inquit*, tempestivè messis confecta erit, cavebitur tamē, ut patentes liras, crebrosq; sulcos aquarios, quos nonnulli elices vocant, faciamus; & omnē humorem in colliquias, atque inde extra segetes derivemus.

Cōllīdo, is, pen. prod. act. t. Simul percutio, frango, contero. [רסמש *rittásch* רץ *rdts. συμβάλλω, συντρίβω, συγχέω.* Gall. *Frapper l'vn contre l'autre, choquer, heurter contre.* Ital. *Percuotere insieme.* Germ. Zusamen schlahen/ an einander knitschen/ oder stossen. Belg. Tesamen slaen. Hisp. *Herir vna cosa con otra.* Po. *Ottracam, bitie gruziemu.* Vng. *Egyben rontom, őszue verőm.* An. *To hitt, bruise or knock together.*] Cic. 3. de Nat. Deor. Humor ita mollis, ut facilè premi collidique possit. Quintil. lib. 2, cap. 13: Iam collidere manus, terræ pedem incutere, pectus, femur, frontem cædere, multùm ad pullatum circulum facit. Colum. lib. 12. cap. 16: Ne inter se pondere suo pressæ collidantur. Lactant. de Ira: Durissimi rigoris materiæ si ictu vehementiore collidantur, ignis excutitur.

Cōllīsĭo, f. t. Quæ est duorum aut plurium corporum mutua confricatio. [מרוצה *merutsáh. πρόσκλεξις, συγκρουσμὸς, σύγκρουσις.* Gal. *Froissure de deux choses l'vne contre l'autre, choc l'vn à l'autre.* Ital. *Il battere insieme più cose.* Germ. Das an einander stossen zweyer dingen/ anpützschung. Hisp. *Herida de vna cosa con otra.* Pol. *Ottracanie.* Vng. *őszue verés, egybe rontás.* Ang. *The hitting, or denting of hard thinges together.*]

Cōllīsŭs, hujus collisus. [Pol. *Ottracanie.* Vng. *Egyben verés, őszue rontás.*] idem Plin. lib. 9. cap. 35: Ceu sono quoque & collisu ipso margaritarum.

Cōllĭgo, penul. cor. Cogo, constringo, quæ dispersa sunt conjungo. [אסף *aśáph* חבר *chibbír* קבץ *kabáts.* קשר *kikkét. συγκομίζομαι, συναγείζομαι, συλλέγω.* Gall. *Cueillir & mettre ensemble, amasser.* Ital. *Cogliere, ridurre ad vno.* Germ. Zusamen lesen. Belg. Vergaderen. Hispan. *Coger ò concluir.* Pol. *Zbieram, zgromadzam.* Vng. *Egybe szedőm, fol szedőm.* An. *To gather together.*] Virg. lib. 5. Aeneid. Colligere arma jubet, validisque incumbere remis. Lucilius: Ruis huc, & colligis omnia furtim. Virg. in Rosis: Collige virgo rosas. ¶ Aliquando ponitur pro reficio, recreo. [חיה *chijja. ἀναλαμβάνειν, ἀναζωπυρεῖν.*] Cic. li. 2. de Orat. Crassus colligendi sui causa se in Tusculanum contulit. Idem lib. 4. Tuscul. Quid est autē seipsum colligere, nisi dissipatas animi partes rursum in suum locum congerere? Quòd si alium casum addamus, ut Colligit se in arma, idē est quod paravit, munivitque, ἀθροίζει. Colligit se in iram: id est, excitat: Virg. lib. 12. Aeneid. Substitit Aeneas, & se collegit in arma. ¶ Aliquando ponitur pro percipio, intelligo. Cic. ad Attic. Ex eo colligere potes quanta occupatione destinear. ¶ Aliquando pro parare, ut Colligere benevolentiā, existimationem, apud Ciceronem.

Cōllĭgĕrĕ rationem, [חשב *chisébsthēb. λογίζεσθαι.* Ger. Ein Rechnung halten. Pol. *Liczbe czinic.* Vn. *Számot vetni.*] Dicitur rectè computare, ita ut quæ colligenda sunt, colligantur: & quæ deducenda: hoc est, detrahenda, detrahantur.

Cōllĕctĭo, onis, f. t. verbale. [אסף יקק *lékat. συλλογὴ, συγκομιδή.* Gal. *Collection, amas.* Ital. *Racolta, amassamento.* Germ. Das zusammen lesen / samlung zu einanderen. Hisp. *Ayuntamiento, cosecha.* Pol. *Zebranie.* Vn. *Egyén szedés.* Ang. *A gathering together.*] Cic. pro L. Manil. Ut eorum collectio dispersa celeritatem prosequendi retardaret. ¶ Collectiones etiam dicuntur tumores præter naturam, ex humoribus in partem aliquam corporis defluentibus collecti. Plin. lib. 20. cap. 8: In cibo sumptum & illitum, collectiones succusque decocti ventrem solvit. Idem libro 27. cap. 8: Præcipua siccandi ei spissandique vis, & collectiones omnes, inflammationesque cohibendi. De bryo herba.

Cōllĕctă, æ, Pecunia quæ à pluribus colligitur: symbolū aliâs dicitur. [אסוף *asuphâh. σύμβολον, ἔρανος.* Gall. *Cueillette, cotte, quant chacun contribue & baille sa part.* Ital. *Ragunanza, raccolta.* Ger. Ein samlung/ ein urten. Hisp. *La cosecha.* Pol. *Zebranie, cechuiacich spolna zapł'ata.* Vng. *Szer vetésből gyűlt pénz.* Ang. *A shotte or reckoning, a gathering.*] & vulgò *Scotum*, Gallicè *l'escot.* Cic. 3. de Orat. Quoniam collectam à conviva Crasse exigis.

Cōllĕctānĕŭs, nea, neum, Quod mixtum est & ex diverso usu conflatum: ut Aes collectaneum. [συμμιγὴς, ποικίλος. Gall. *Ramassé & recueilli.* Ital. *Cosa adunata.* Ger. Das hin vnd her zusamen gelesen ist. Hisp. *Cosa cogediza.* Pol. *Zebrany i dobity.* Vng. *Szer vetésből gyűlt dót.* An. *That is gathered and mingled of many.*] Plin. lib. 34. cap. 9: Massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia pars æris collectanei. ¶ Unde collectanea, orum, dicuntur scripta quę ex pluribus excepta locis, in unū lecta sunt.

Cōllĕctārĭus, ἐργυρομοιβὸς ἤτοι κέρμα αὐτὰ ἀργυρίου ἀλλαττόμενος, inquit Suidas: id est, argentarius, campsor, & pro argento monetam vicissim tribuens. [Pol. *Zamieniacz.*] ¶ Acron quoque collectarios pro coactoribus accipit argentariorum. Vide Hotomani Lexicon.

Collectarii, in jure coactores dicuntur, qui in auctionibus reliqua publicanorum solent emere, qui illi vel ob graviores curas, vel ob debitorum procrastinationem nequiverunt exigere. l. quisquis. C. si certum petatur. Vide ARGENTARII.

Cōllĕctīvŭs, a, um, [συλλεκτικός. Pol. *Zbieraiaci.* Vng. *Őszue szedő.*] Quod colligit. Quint. lib. 7. cap. 2: Ratio cinativa atq; collectiva quæstio orietur.

Cōllĭgo, as, pen. cor. simul ligo. [קשר *kaschár* אסר *asár* צרר *isarár. συνδέω.* Gall. *Lier ensemble.* Ital. *Ligare ad vno.* German. Zusammen binden Hisp. *Atar en vno.* Pol. *Związuie, krępuie.* Vng. *Egyben kőtőm.* Ang. *To binde or knit together.*] Plaut. in Amph. Neque eum colligare quivit quisquam in cunabulis. Terent. Eunuch. Colligavit eum primùm miseris modis. Cic. pro Rabir. Perduel. Lictor colliga manus. ¶ Colligare se cum aliis, per translationem. Cic. ad Pæt. lib. 9: Quid faciat tamen non habet, ita se cum multis colligavit: id est, impedivit & irretivit. Cic. in Orat. Annorum septingentorum memoriam uno libro colligavit: id est, complexus est.

Cōllĭgātĭo, verbale, Connexio, vinculum. [קשר *késther* אסרת *masoreth* מחברת *machbéreth. συνδεσμὸς.* Gall. *Liaison ensemble.* Ital. *Ligamento di più cose insieme.* Ger. Zusammen bindung. Hisp. *Atadura en vno.* Pol. *Związek.* Vng. *Egyben kőtés.* Ang. *Binding or fastening together.*] Cic. 1. de Orat. Quin colligationem causarum omnium perspiciat animo. Idem 1. Offic. Arctior verò colligatio est societatis propinquorum.

Cōllĭgātum, substantivum, [Pol. *Związanina.* Vng. *őszue kőtetős.*] ut, Omne colligatum solvi potest. τὸ δεδεμένον πᾶν λυτόν. Cic. de Univers.

Cōllīmārĕ, Oculorum proprium est, quum eos in angulum retorquentes, obliquè aliquid aspicimus, penitusque in rem aliquam defigimus: quemadmodum sagittarii solent, quum aliquid sibi ad ictum designant. [σκοπεύω, ἀφορᾶν. Gall. *Viser à quelque chose, tirer au blanc, toucher au blanc.* Ital. *Trare à mira.* German. Auff ein ding vbergwerch die Augen setzen/ wie ein Schütz zu seinem Zweck. Hispan. *Tirar à mirada.* Polon. *Mierzicz pilnie tak iako strzelecz, godziedo celiu.* Vng. *Aranzani.* Ang. *To winke with one eye and looke streict on a thing with the other, to hitt the marke, to leuell.*] Plautus: Collimatis oculis ad umbram meam. Cicero libro 2. de Divinatione videtur posuisse pro eo quod est, signum oculis destinatum ferire. Quis est, *inquit*, qui totum diem jaculans, non aliquando collimet? Quanquam

non desunt

non desunt qui Collineet ibi malint legere, collimet. Gellius libro 9. capite primo: At si in æditiora mittas, & ad percutiendum supernè aliquid, manum & oculos collimes: quò modus à te datus fuerit, eò telum ibit, quod jeceris.

Collimĭtŏr, aris, ari: [ὁμορέω. Pol. *Spol'u granicząci.* Vng. *Meg határoszatom.* An. *To bound or borderne vpon.*] ex cum & limitor. Solinus cap. 25: Gelonis Agathyrsi collimitantur.

Cŏllīmĭtātus, pen. prod. adjectivum. [Pol. *Spol'u grániczenie.* Vngar. *Meg határoztatot.* Ang. *Bounded, borderd together.*] Solin. cap. 25: Ipsa Phrygia Troadi superjecta est, Aquilonia parte Galatiæ collimitata.

Collīmĭnĭum, ii, [ἀφεσιασμός. Pol. *Zeiszcie granic.* Vng. *Ket fel határ.* Ang. *The meeting of boundes.*] Coitio limitis. Solin. cap. 62: Hoc est colliminium in quod limes Persicus Scythis jungitur.

Cŏllĭnĕo, as, act. p. Ad rectam lineã dirigo, oculos in scopum intendo, & nonnunquam rem designatam jaculo contingo. [תקין *tikkén hechín.* κατόξευω, ὀιστεύω. Gall. *Tirer droict au blanc, frapper dedans le blanc.* Ital. *Veder dritto, dare in brocca.* Ger. *Gtarck / oder stracks auff ein ding sehen / oder die Augen wenden.* Hispan. *Tirar à mirada.* Pol. *Celno naiaka rzecz ydatrzc gmierzam.* Vng. *Arányok.* Ang. *To levell or sett right against the marke.*] Cic. lib. 3. de Finib. Vt enim si cui sit propositum collineare hastam aliquò, aut sagittam. Idem 2. de Divin. Quis est enim qui totum diem jaculans, non aliquando collineet? Quam lectionem eruditis magis video probari, quàm quæ vulgatis editionibus occurrit, Collimet.

Collĭno, collinis, pen. cor. collini, collivi, collevi, collitum, Lino, unà lino. [טח *tach.* κονιάχειμαι, σιναλείφω. Gall. *Oindre & frotter de quelque chose.* Ita. *Strepicciare dolcemente di più cose insieme, come fa chi unge qualche cosa.* German. *Bestrychen / ansmiren.* Hispan. *Untar juntamente.* Polon. *Namazuie, nacżieram.* Vng. *Meg kenöm.* Ang. *To rubbe and overſmeare with any thing.*] Colum. lib. 6. cap. 17: Pastinacæque agrestis semina & suecus armoraceæ cum melle collinita oculorum sedant dolorem. Quo in loco legitur collinita: quæ vox est à Collino, is, pen. cor. collinivi, collinitum, collinire: siquidem à Collino, collitum esset. Collinere item Coinquinare. Plaut. Mostel. Pulchrum ornatum turpes mores cœno collinunt. ¶ Crines pulvere collinere, Horat. 1. Carm. Ode 15.

Collĭnŭs, Vide COLLIS.

Collino, κατασοχῶ, ὀφθαλμῶ, dirigo, propositum assequor, ad lineam directã facio. August. Cor tuum quandiu prävum & distortum, non potest collinari rectitudine Dei.

Colliquatio, vocatur, cùm per ventrem quiddam excernitur, quod non ab accepto cibo, aut potu prodit, sed ab humoribus ex corpore in ventrem defluentibus, simulaturque ei quę tum per vomitum rejicitur, tum infernè procedit, flavæ bili. Differt autem ab eo tum graveolentia, cùm quòd flavius quoddam excrementum apparet, stigmentitiamque crassitudinem habet: aliquando verò oleosum & adipolum existit. Aetius Serm. 9. cap. 19. Vocatur & Syntaxis.

Collīquĕfco, scis, n. t. Liquesco. [מוג *namás.* συντήκομαι. Gal. *Se fondre ensemble.* Ital. *Divenir liquido.* Germ. *Ich zerflieſſe gantz.* Hispan. *Derretirse.* Pol. *Rozłapiam ſię, rozłaie ſię, rozpływam ſię.* Vn. *El oluadok.* An. *To be readie or about to melt.*] Colum. lib. 12. cap. 22: Vsque eò, dum ea quæ addideris in pice colliquescant. ¶ Colliquefacio, συντήκω. Cic. pro Cluent. In pane datum venenum faciliùsne potuit quàm in poculo? latentiùs potuit additum, in aliqua parte panis, quàm si totum colliquefactum in potione esset.

Colliquiæ, arum, vide COLLICIAE.

Collis, per duplex l, m. t. Minor mons à colendo dictus. [גבעה *ghibhâh.* βουνὸς, λόφος. Gallic. *Tertre, costau, ou coste, montagnette, le penchant d'vne montagne.* Ital. *Colle, collina, monticello.* Germ. Ein Buhel. Bel. Cenen/buchel/oft cleynen berch. Hisp. *El cerro ò collado de monte, pequenno monte.* Pol. *Pagorek.* Vng. *Halom.* Ang. *An hill, a litle hill or hillock.*] Varr. Quod primùm ex agro fructus capiebant, Campus dictus est: posteaquam superiora loca colere cœperunt, à colendo Colles appellarunt. Cic. 5. Verr. Quos ego campos antea, collesque nitidissimos viridissimosque vidisse. Idem pro Cluent. Quum quædam in collibus, ut solet, controversia pastorum orta esset. ¶ Colles Romæ septem fuerunt: unde & Septicollis dicta est. Palatinus scilicet, Quirinalis, Aventinus, Cœlius, Viminalis, Exquilinus, & Tarpeius, sive Capitolinus. ¶ Colles item dicuntur dorsi eminentiæ, utrinque à spina (quæ in medio depressa, quandam valleculæ speciem referre videtur) colliculorum modo extantes.

Cŏllĭcŭlus, per duplex l, m. s. significat parvum collem. [λόφος, χάλοφος. Pol. *Pagorecżek.* Vn. *Halmotska.* Ang. *A hillock.*] Apul. lib. 1. Flor. Colliculus sepimine consecratus.

Cŏllīnus, a, um, pen. prod. Quod est in colle, quod ad collem pertinet: [ὁ ἐν τῷ βουνῷ, vel ὁ ὂν τῶ βουνῶ. Gall. *De petite montagne, de coſte ou coſtau.* Ital. *Cosa di montagna, di colle.* German. Das zu dem Bühel gehört/oder von dem Buhel kompt. Hispan. *Cosa de tal cerro ò collado.* Pol. *Gorzſty.* Vn. *Halomhoz valo, halmon valo.* An. *Belonging to an hill or hillock.*] ut Collina vinea, quæ in colle plantata est. Colum. lib. 12. cap. 21: Ejus defruti sextarius in duas urnas musti adjicitur, si mustum ex vineis collinis est, sed si ex campestribus, &c. Collina vina, in collibus nata. Collina aqua, Colum. lib. 1. cap. 5: Tertia putealis, vel collina, vel quæ non infima valle reperitur.

Collĭbium, ii, n. s. genus tunicæ, quo antiqui Romanorum utebantur, sic dictum quod sine manicis esset, ac mutilatum. Nam κόλοβον breve, & mutilatum, significat. Hæc cataclista vestis dicitur.

Cŏllŏco, as, are, act. p. Pono, dispono. [שום *sam* שות *schath.* τίθημι. Gall. *Colloquer, mettre & poser, asseoir.* Ital. *Collocare, riponere.* Ger. Setzen/an ein Ort stellen. Hisp. *Assentar.* Pol. *Stawiam, sadzam.* Vn. *Helyheszteszem.* An. *To sett in a place, to place.*] Cicer. 7. Verr. Ubi iste per eos dies tabernaculis positis castra luxuriæ collocarat. Idem 1. Offic. Quamobrem melius apud bonos, quàm apud fortunatos, beneficium collocari puto. Idem ad Brut. Maximo clamore atque plausu in rostris collocatus sum.

Collŏcātĭo, verb. f. t. Dispositio. [תשומת *teſúmeth.* θέσις, τάξις, συνθεσις. Gal. *Assiete, collocation, posiment.* Ital. *Collocatione, riponimento.* Ger. Setzung/stellung. Hisp. *Aquel assentamiento de vno con otro.* Pol. *Postawienie.* Vng. *Helyheszitetés.* An. *Setting and placing of thinges in order.*] Cic. 3. de Orat. Sequitur continuatio verborum, quæ duas res maximè, collocationem primùm, deinde modum quendam, formamque desiderat.

Cŏllŏcuplĕto, as, are, act. p. Locupleto. [העשיר *heheſhír.* πλουτίζω. Gal. *Enrichir, faire plus copieux & plus riche.* Ital. *Arricchire.* Ger. Reich machen. Hisp. *Enriquecer à otro.* Pol. *Bogace.* Vn. *Meg bregbitom, meg kazdagitom.* An. *To enriche, to mak more riche.*] Terent. Heaut. Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci Collocupletasti te Antiphila. Ad Heren. libro 2: Exornatio est, qua utimur rei honestandæ & collocupletandæ causa.

Cŏllŏquŏr, eris, d. p. colloqui, Simul loquor. [דבר *dibbér.* συνομιλέω. Gall. *Parlementer ensemble, deuiſer, parler ensemble.* Ital. *Ragionare parlare.* Germ. Mit einander reden/Gespräch halten. Hisp. *Hablar vno con otro parlar.* Pol. *Mowie zdrugim.* Vn. *Eggywt beszélgetök.* An. *To talke or ſpeak together.*] Terent. Evnuch. Videbit, colloquetur, aderit unà in unis ædibus. Cic. 1. de Orat. Hoc uno præstamus vel maximè feris, quòd colloquimur inter nos, & quod exprimere dicendo sensa possumus.

Collocutio, verbale, f. t. [דבור *dabberáh.* συνομιλία. Gal. *Deuis, propos tenu ensemble.* Ital. *Parlamento, parole hauute insieme.* Ger. Ein Gespräch / ein Red die man mit einander hatt. Hisp. *Habla vno con otro.* Pol. *Rozmowa.* Vng. *Eggywt valo beszélgetés.* Ang. *A talking or speaking together.*] Cicer. 1. Tusc. Nec verò id collocutio hominum aut consentus efficit.

Colloquium, qui, n. 1. Colloquutio. [דבור *dibbér.* συνομιλία, ποιν ολογία. Vng. *Eggywt valo beszélles.* An. *A talking or communication together.*] Liv. 1. ab urbe Prius quam dimicent, opus esse colloquio. Cic. 2. Phil. Amicorum absentium colloquia epistolæ. Plin. 10. c. 49: Sanguinem quisquis ederit, intellecturus sit ab illo colloquia.

Colluceo, es, ui, Luceo, n. s. [זהר *záhar* אור *ór.* φλέγω, λάμπω, &c. Gall. *Reluire.* Ital. *Lucere, risplendere.* Germ. Scheinen/leuchten. Hisp. *Luzir ò resplendecer.* Pol. *Swiece ſye.* Vn. *Tvondeklem ſzlom.* An. *To shyne.*] Virg. lib. 5. Aeneid. -quę jam infelicis Elisæ Colluceat flammis. Cic. 2. de Nat. Deor. Nam Solis calor & candor illustrior est quam ullius ignis, quippe qui immenso mundo tam longe lateque colluceat.

Colluco, as, pen. prod. ad ē pagand Plat. sign ficat prophanæ sylvæ ramos ad crientes lumen accido. [זמר *zamár.* κλαδάω, κλάδευω. Gall. *Esbrancher, couper de vn arbre les branches qui l'offusquent.* Ital. *Vsone tagliar rami di selua onde ofa.* Ger. Jn einem wusteren Wald die Bäum abhauen/das er besser werde. Hisp. *Podar los arbores.* Pol. *Odcinanie drzewo wszelkiemu bydle dla ſzyrokiey ſwiatła.* Vng. *Szétfegetni valahonnan le vagy laludo világosságot teszök.* An. *To cut of boughes or toppes etc.*] Colum. lib. 2. cap. 22: Neque arborem prius colucare permittunt.

Colluctor, aris, d. p. Sum luctor. [מאבק *neebák.* συμπαλαίω. Gall. *Lutter ensemble.* Ital. *Grecciare una lotta, lottare insieme.* Ger. Mit ringen. Hisp. *Luchar vno con otro.* Pol. *Passowanie ſye, bredze ſye.* Vn. *Tusakodom.* An. *To struggle or wraſtle together.*] Plin. lib. 27. cap. 2: Cum eo solo colluctatur, velut pari intùs invento.

Colluctātĭo, verb. f. t. [συμπαλαισμός. Gall. *Lutte contre vn autre.* Ital. *Lotta, giuoco della braccia.* Ger. Mit ringung. Hisp. *La lucha de vno con otro.* Pol. *Passowanie.* Vng. *Tusakodás.* An. *wraſtling together.*] Col. lib. 6. cap. 2: Ne in colluctatione alter alteri noceat.

Cŏllūdo, dis, dere, Simul ludere. [συμπαίζω. Gal. *Se iouer ensemble.* Ital. *Scherzare, burlare insieme.* Germ. Mit scherzen/oder mit

anderen ſchimpffen. Hiſ. *jugar vno con otro.* Pol. *Poigriwam, zartuie.* Vn. *Iácxodoxom.* Ang. *To play together.*] Cicero 4. Verr. Niſi tecum colluſiſſet, & tuæ potiùs exiſtimationi ſerviſſet, quàm ſuæ: Virg. lib. 1. Georg. Aut ſumma nantes in aqua colludere plumas. ¶ Colludere eſt in ſpeciem fictè & ſimulatè agere quòd ex animo agere videmur. Hinc prævaricatores dicuntur colludere, quum cauſam domini produnt: & quum vincere poſſent, ſuperari tamen ſe patiuntur. [*συγκεκουφῶς, συμπαίζειν.* Gal. *Quand les deux parties qui plaident, ou leurs procureurs s'entendent enſemble, & colludent pour tromper vn tiers.* Ital. *Ingannar l'vn l'altro, quando due parti s'accordono per ingannare vn terzo.* Ger. Wann zwen am Rechten ein geſpan mit einander haben / vnd ſie es mit einander antegen / daß ſich der ein vberwinden leßt / auff daß der dritt Mann betrogen werd. Hiſp. *Hazer colluſion enel pleyto.* Pol. *Poigriwanie prokuratorskie wprawie, abi oſzukali ſtrone.* Ang. *When two parties which plaideth agreeth for to deceaue the thride partie.*] Vlpianus l. Eleganter. ff. de dolo malo. Si dolo malo procurator paſſus ſit vincere adverſariũ meum, ita ut abſolveretur, puto actionẽ de dolo non competere, ſi paratus ſit reus trãsferre judicium in ſe ſub exceptione hac, Si colluſum ſit.

Cōllūsĭo, nis, verbale, f. t. Actoris ſimulata cum reo contestatio. [*συμπαιγνία, συνπίχνασια.* Gall. *Colluſion, quand les parties s'entr'entendent enſemble.* Ital. *Eſſo litigare oũero giuocare inſieme per ingannare vn terzo.* Germ. Schimpff/ ſchertzung/ oder ſolche mittheilung an einem Rechtshandel. Hiſpan. *Aquella colluſion enel pleyte.* Pol. *Poigriwanie.* Vn. *Iácxodoſás.* An. *Playing together.*] Cicero in Verrem: Quum verò verbo judicium ſit in edicto, re quidem vera tuorum comitum hominum nequiſſimorum colluſio cum Decumanis ſociis tuis, atque adeò procuratoribus: tamen audes illius judicii mentionem facere?

Cōllūsŏr, oris, m. t. Qui cum altero ludit. [*συμπάικτης.* Gall. *Qui ſe iouë auec vn autre, qui fait colluſion.* Ital. *Chi giuoca con vn altro.* Germ. Ein Schimpffer/ der mit einẽ anderen ſchertzet. Hiſp. *El que haze aquella colluſion, jugador.* Pol. *Spolny gracz.* Vng. *Iácxotárs.* Ang. *A play fellow.*] Cic. 2. Philip. Hunc tu compranſoribus tuis & colluſoribus dividebat.

Cōllūsōrĭe, adverbiũ, Simulatè. [*συγκεκουφικῶς.* Pol. *Pograwaiac.* Vn. *Iácxod, va, tettetue.*] Vlpianus l. ſi ſervus plurium. ff. de legatis primo: Si hæreditatis judex contra hæredem pronuntiaverit non agentem cauſam, vel colluſoriè agentem, nihil hoc nocebit legatariis.

Cōllum, per duplex l, Pars corporis caput ſuſtentans: à Collo, is: quia hæc præcipuè pars torquibus ac monilibus ornari conſuevit. [גּוּאר *tſavvár. τράχηλος, δειρή.* Gall. *Le col.* Ital. *Collo.* German. Der Halß. Hiſpan. *El cuello.* Pol. *Szyia.* Vng. *Nyak.* Ang. *The necke or craige.*] Cicer. in Verr. Hæc civitas mulieri redimiculum præbeat, hæc in collum, hæc in crines. ¶ Hinc Decollo & Subcollo, de quibus ſuis locis. ¶ Legitur & Collus apud Plautum in Captivis: Collus collaria caret. Collum obſtrictum, *τράχηλος παρεμπεσών*, ſeu Collum obtortum, verbum eſt juris: nam in jus collo conſtricto rei trahebantur. Plautus in Curc. Collum obſtringe, abduce iſtum in malam crucem. Hieronymus: Obtorto me in jus trahit. Vnde qui vi compellitur, obtorto collo trahi dicitur. Cicer. pro Cluent. Nec quicquam priùs eſt factum, quàm ut illum perſequeretur, & collo obtorto ad ſubſellia reduceret, ut reliqua poſſet perorare. Idem 6. Verr.

Cōllūmĭnārĕ, *φεγγοβολίζειν*, Colluſtrare. [Vn. *Meg világoſitani.*] Apuleius de Deo Socratis: Servius Tullus flamma collumina naturâ capite.

Cōlluo, is, Lavo: [רָחַץ *rachátz. νίπτω.* Gall. *Lauer auec quelque choſe.* Ital *Lauare.* Germ. Weſchen. Hiſp. *Lapar, ò lauar iuntamente.* Pol. *Myie.* Vng. *Meg moſom.* An. *To rinſe or wash cleane.*] ut Colluere os, Colluere dentes dicimus: & Colluere guttur apud Perſium. Item Colluere amphoram, apud Catonem de Re ruſt. cap. 88: Amphorã defricato, collu toque: purã impleto aqua pura. Plin. li. 20. cap. 6: Vel ſi decocta aqua colluãtur.

Cōllūrĭo, nis, *κολλυρίων* Ariſtoteli: Gallicè *Darneal* (quã alii *κολεὸν* Ariſtotelis eſſe contendunt: Avis eſt minor turdo, iiſdem quibus merula victitans. Capitur potius hyberno tempore.

Cōlluſtro, as, are, act. p. Circũſpicio, illuſtro. [*φεγγοσκοπῶ.* Gall. *Eſclairer cà & là.* Ital. *Guardare intorno.* Ger. Allenthalben wol beſichtigen. Hiſp. *Mirar en derredor.* Pol. *Wſzedzie wipatruie.* Vn. *El ſzómlelõm.* Ang. *To behold and looke round orall about.*] Virg. 3. Aeneid. Omnia colluſtrãs, hanc primùm littore claſſem Conſpexi venientem. Cic. 5. Tuſculan. Ego autem quum omnia colluſtrarem oculis, animadverti columellam: *&c.* Idem in Oratore: In picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: contrà alios nitida, læta, colluſtrata delectant.

Cōllŭtŭlo, penultima correp. Fœdo, dedecoro. [טִנֵּף *tinnéph. πηλόω.* Gallic. *Souiller & gaſter, diffamer & deshonorer.* Ital. *Sporcare.* Germ. Verſudlen/ verwüſten/ oder entehren. Hiſ. *Enſuziar ò afear lo hermoſo.* Pol. *Plugawie, Szpece.* Vng. *Beſároznom, meg otſmánytom.* An. *To defile, to diſtaine ones honeſtie.*] Maut. in Trinũ. Hæc famigeratio te honeſtet, & me collutulet, ſi ſine dote duxerit.

Cōllŭvĭēs, ei, fœminini generis, quintę declin. Sordes, aut immunditiæ quæ ex concurſu alicujus rei cõtrahuntur. [גֵּוֹאִי *tſoáh. συγκλύς.* Gall. *Amas d'ordures & fanges.* Ital. *Sporchezza, ſporcitia, bruttura.* Ger. Vnflat/ wüſt. Hiſ. *Suzio, ſuziedad.* Pol. *Smrod; plugaſtwo.* Vng. *Oſmánſág gaz, ſzõmét, gõnyetség, moſlék.* Ang. *Ordure and dirte of ſinkes.*] Plin. lib. 24. cap. 19: Medetur & ſuibus hæc effoſſa ſine ferro, & addita in colluviem poturis, vel ex lacte & vino. ¶ Colluvies per tranſlationem apud Cic. ad Att. lib. 9: Et te in certamine vinci cum illo faciliùs patiaris, quàm cum hoc in ea, quæ perſpicitur futura, colluvie regnare.

Cōllŭvĭo, onis, f. t. Colluvies. [Pol *Pomiie.* Vn. *Otſmanſag gõnyetſég moſlék.* Ang. *Dirte and ſtinck of ſinkes.*] Cic. pro Sest. Ille nefarius ex omnium ſcelerum colluvione natus. Colluvio rerum, pro permiſtione & cõfuſione. Livius lib. 3: Ne cui in colluvione rerum contumeliæ majeſtatem ſuam offerunt.

Cōllŭvĭārĭă, orum, Dicta ſunt in ductibus aquarum, per quæ colluvies & immunditiæ ejectantur. [*ὀχετοί.* Pol. *Rinſztok.* An. *Sinkes whereby filth paſſed.*] Vitruv. li. 8: Etiam in ventre colluviaria ſunt facienda, per quæ vis ſpiritus relaxetur.

Cōllŭvĭārĭus, porcus dicitur, qui in colluvione nutritur, cibo permiſto. [Vn. *Moſlékkal hizlalt diſznó.*] Feſtus.

Cōllўbŭs, bi, penult. corr. [*κόλλυβος.* Gallic. *Change, tare & dechet de l'or ou argent, ſoit pour le change ou autrement.* Ital. *Il cambio, perdita de laggi.* Ger. Verluſt in verwechßlung des Gelts. Hiſp. *Lo que gana el cambiador conel cambio.* Pol. *Vtrata na odmienianiu pieniędzy.* Vn. *Veſztéſeggel valo pénz váltás.* An. *The loſſe of money by exchange.*] Id detrimentum pecuniæ eſt quod in ratiociniis Emptionem auri appellant, & vulgò *Cambium* dicitur, quum pecunia ad exteras nationes exportanda eſt, & apud numularios aliis ſpeciebus commutanda: ut ſi argentea moneta, aurea mutetur, aut genera quædam pecuniæ abrogata & antiquata, aut quovis modo repudiabilia in una provincia, alio quo genere permutanda ſint rato, receptoque, & promulgato in ea provincia: id enim quod ex ſumma apud numularii manet, Collybus verbo Græco appellatur. Cic. 5. in Verrem: Ex omni pecunia quã aratoribus ſolvere debuiſti, certis nominibus deductiones fieri ſolebant: primùm pro ſpectatione & collybio: deinde pro neſcio quo cerario. Hæc omnia judices, non rerum certarum, ſed furtorum impr obiſſimorũ ſunt vocabula. Nam collybus eſſe quĭ poteſt, quum utãtur omnes uno genere numorum? Vbi Collybum appellat pecuniæ permutationem, & numorum quaſi intertrimentũ. Collybus, inquit Pollux, *ἀργυρίου ἀλλαγή*: id eſt, pecuniæ permutatio. Hactenus Budæus in Pandect. Cicer. ad Atticum: De Cælio, vide quæſo nequa lacuna ſit in auro: ego iſta non novi: ſed certè in collybo eſt detrimenti ſatis, *&c.*

Cōllўbĭſtēs, æ, ſive Collybiſta. [*κολλυβιστής.* Gall. *Changeur, banquier.* Ital. *Banchiere.* Germ. Wechßler. Hiſp. *El cambiador que trucca moneda.* Pol: *Odmieniacz monety.* Vng. *Pénzváltó.* Ang. *An exchanger of money or banker.*] Numularius, qui ex pecuniæ permutatione quæſtum facit.

Cōllўră pĕn. cor. *κόλλυρα*, Panis triangulus & modicus, quem Itali *furtam* vocant. [Ger. Etwas Brots für die Kinder / alß ring/ prätzeten/ küchle/ ꝛc. Pol. *Oſſuch.* An. *A bunne or crakuelle.*] Plautus in Perſa: Collyras facite ut madeant. Cæl. lib. 2. cap. 30.

Cōllўrĭum, n. ſ. [*κολλύριον.* Gal. *Apareil pour les yeux.* Ita. *Medicina da occhi.* Germ. Ein Artzney der Augen. Hiſp. *Medicina propria de los ojos.* Pol. *Lekarſtwo na oczy.* Vn. *Szémorvoſág.* An. *A medecine for the eyes.*] Medicamentũ oculorũ. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Hic oculis ego nigra meis collyria lippus Illinere. Celſus lib. 5: Nec ignoro mulus placuiſſe linamentũ in modum collyrii compoſitum, tractum melle demitti. ¶ Nõn tamen ſolis oculis collyrium adhibetur, ſed alvo quoque ſubjicitur in cura equorum & boum; ut autor eſt Columella, qui lib. 6. cap. 6. ſcripſit: Salis ſexans cum decem cepis conteritur, & admiſto melle decocto, collyria immittuntur alvo, atq; ita citatus bos agetur. ¶ Hoc etiam nomine peculiariter vocatur quoddam terræ Samiæ genus, diverſum ab aſtro Samio, propterea quòd præcipuus ejus uſus ſit in collyriis. Vide Dioſc. lib. 5.

Cōlo, as, priore prod. act. p. [קִלַּח *kilkék. νίπτω.* Gallic. *Couler, paſſer par vn ſaz, ou eſtamine.* Ital. *Colare.* Ger. Seihen. Hiſpan. *Colar como por coladero.* Pol *Przecedzam, przepuſzczam.* Vng. *Meg ſzúrom.* An. *To ſtrayne licour.*] Manilius: Et colare vagos inductis retibus amnes. Eſt autẽ colare, paũxillatim liquorem aliquem, ſtillatimque emittere, vel rem aliquam per colum purgare. Apuleius lib. Flor. de Gymnoſophiſtis: Non illi norunt arvum colere, vel aurum colare, vel equum domare. ¶ Vnde & Cola dicta, per quæ liquor emittitur. *ὀχμοί.* Virg. in Georg: Colaque prælorum fumoſis diripe tectis.

Cŏlo, is, colui, cultum, Adoro, veneror. [עָבַד *habádh* חִבֵּד *chibhédh. σέβομαι, λατρεύω, θεραπεύω.* Gallic. *Honorer, auoir en reuerence.* Ital. *Adorare, rinerire.* Ger. Verehren/ Ehr entbieten. Hiſp.

Adorar

Adorar ò hazer reuerencia. Polon. Czcze. Vn. Bożw'łom tiszt łom. Ang. *To honour, to worship.*] Virg. li. 9. Aen. Summe Deûm sancti custos Soractis Apollo, Quem primi colimus. ¶ Hinc Cultus & Cultura, quam Græci λατρείαν vocant. Colimus item pares amore & officio, ut minores humanitate & beneficiis: hoc est, prosequimur amore, officio, & similibus. Plaut. Cist. Quia me colitis & magnificitis. Terent. Adelph. Et nos coluit maximè. ¶ Ponitur & pro exercere, ἀσκεῖν, ἐπιτηδεύειν. Liv. lib. 1: Abi, nuntia Romanis, Cœlestes ita velle, ut meâ Roma caput orbis terrarum sit: proinde rem militarem colant. ¶ Item pro habitare. [עשב *jaschàb. νέμεσθαι, οἰκεῖν.* Gall. *Habiter, demourer.* Ital. *Habitare.* Germ. Wohnen. Hisp. *Morar.* Pol. *Mieszkam.* Vn. *Lakom, bs rom.* Ang. *To dwell in a place.*] Plautus in Aulul. Hanc domum jam multos annos ego possideo & colo. Virg. 2 Aeglog. Pallas quas condidit arces Ipsa colat. Vnde & Cœlicolas dicimus, quòd cœlum colant: id est, habitent, tanquam quidam cœli coloni. Item pro diligere. [אהב *aháb. φιλεῖν.* Gal. *Aimer auec honneur.* Ital. *Amare con honore.* Germ. Ehren lieben / vnd in Ehren halten. Hispan. *Amare con honra, honrar.* Pol. *Mieć w czci.* Vng. *Szeretłm.* Ang. *To loue or honour.*] Terentius in Heauton. Quippe forma impulsi nostra, nos amores colūt. ¶ Item pro agere, διάγειν. Virg. lib. 3. Geor. Hanc olim veteres vitam coluêre Sabini. ¶ Item pro arare. [עבד חרש *habádh charásch. γεωργεῖν.* Gall. *Labourer.* Ital. *Lauorare.* Germ. Das Feld bawen. Hispan. *Laborar la tierra.* Polon. *Orac.* Vng. *Mw'uelłm.* Ang. *To tillor husband.*] Columella lib. 1: Nam ubi sedulò colitur ager. Hinc Agricultor, Agricultura, Agricolatio, & Colonus, de quibus suis locis. ¶ Item pro ornare, κοσμοποιεῖν. Plautus: Quin tu te colis antequam exeas domum? Cic. Erat enim non tàm gravis, quàm elegans & faceta & culta oratio. ¶ Hujus composita sunt Accolo, Circuncolo, Incolo, Excolo, Percolo, Intercolo, & Recolo, pen. cor.

Cūltŭs, cultior, cultissimus, adjectivum. [נעבד *nehebádh. ἠγμασμένος, πεπεργασμένος, γεωργικός.* Pol. *Oździoba.* Vng. *Ekessén mw'uelteòt.* Ang. *Neate, feate, tricke.*] Col. lib. 8. c. 8: Nam quàtò est cultior, tantò lætior avis conspicitur. Idem lib. 1. cap. 1: Nam is demum cultissimum rus habebit, qui & colore sciet, & poterit, & volet. Animus cultus, Cic. 2. Tuscul.

Cūltŭs, tus, m. q. verbale est à verbo Colo, unde etiam totidem penè habet significata, quod suum primitivum. Interdū enim Colo significat terram ad suscipiendum semen præparo. Inde Cultus, est hujusmodi terræ præparatio. [עבודה *habodhàh. γεωργία.* Gall. *Labourage, labour, cultiuement.* Ital. *Lauoro.* Germ. Ein Feldbaw. Hisp. *La laboranca.* Pol. *Oranie, rolei sprzątowanie.* Vng. *Mw'uelés.* Ang. *Husbanding or tilling.*] Cicer. 2. de Leg. Nullius agricolæ culta stirpes tam diuturnæ seminantur. ¶ Cultus idem quoque significat quod ornatus, sive curatio: [עדי *hadhí. κόσμησις, στολή.* Gallic. *Ornement.* Ital. *Ornamento.* Germ. Zierd. Hisp. *Honra y acatamiento al mayor.* Pol. *Chedoźtwo, ozdoba.* Vng. *Ekesség.* Ang. *Decking or trimming.*] ut Cultus corporis, cultus animi. Cicer. 1. Offic. Ob easque causas studeat parare ea, quæ suppeditent & ad cultum, & ad victum. Plin. li. 33. cap. 1: Fabricarem etiam Deûm fabulas, & alia multebris cultus. ¶ Cultum etiam deorum dicimus: hoc est, venerationem. Græci λατρείαν vocant. Cic. 1. Tuscul. Hæc (philosophiam intelligit) nos primùm ad illorum cultum, deinde ad jus hominum erudivit.

Cūltĭo, onis, f. t. Cultus. [*Mwueles.* An. *Husbanding or tilling.*] Cic. 5. in Ver. Quid est enim Sicilia, si ei agri cultionem sustuleris?

Cultum, ti, substantivum: ut Pinguia culta, Claudianus in laude Sirenæ.

Cūltŏr, oris, verbale, m. t. [עבד *hobédh. λατρευτής, ἐργάτης, θεραπευτής.* Pol. *Oracz.* Vn. *Mwuelò.* An. *A labourer, a worshiper.*] Livius 4. ab Vrbe: Famem cultoribus agrorū timentes. Cic. 2. de Natura deorū: Quid jam de hominū genere dicam, qui quasi cultores terræ constituti, non patiuntur eam, nec immanitate beluarum efferari, &c. Idem 1. Offic. Sunt his alii multū dispares, simplices & aperti, qui nihil ex occulto, nihil ex insidiis agendum putent, veritatis cultores, fraudis inimici.

Cultrīx, verbale, fœmininum. [θεραπαινίς, ἐργάτης. Polon. *Ta ktora orze.* Vngar. *Mw'uelò.*] Cicer. 5. de Finibus: Earumque augendarum & alendarum quandam cultricem esse, quæ sit scientia, &c.

Cūltūrā, ræ, f. p. cultus, [עבודה *habodhàh. ἐργασία, θεραπεία.* Pol. *Oranie.* Vn. *Mw'uelés.* Ang. *Husbanding.*] ut Cultura agri. Cicer. 5. in Verr. Deinde quum audierit ea res, quibus fundi fructus & cultura continetur, &c. Idem 2. Tusc. Ager quanvis fertilis, sine cultura fructuosus esse non potest.

Cŏlōnŭs, ni, m. s. à colendo, Qui agrum colit: [עבד האדמה *hobéd haadhamáh* תושב *toschàb. ἄποικος.* Gal. *Metayer, laboureur, fermier, celuy qui habite en certain lieu où il a esté enuoyé par son superieur hors son pays.* Ital. *Contadino, habitatore.* Germ. Ein Bawersmann / oder ein Einwohner. Hispan. *Pobladorniueno de algun lugar, morador, ò laborador de la tierra.* Polon. *Rolnik, nowak.* Vng. *Iobbágy, szánto ember.* An. *That laboureth the ground, a farmer, yat dwelleth in a place.*] duo significat. Nam aliquando coloni dicuntur, qui à metropoli (sic enim civitas dicebatur, quę coloniam emittebat) in alium locum habitandi causa deducebantur: iique non propriis, sed metropolitarū vivebant legibus. Cic. 3. de Natura Deorum: Quantum Circen quoque coloni nostri Circeienses religiosè colunt. Virg. 1. Aeneid. Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuêre coloni. Ascribe colonos novos. Cic. 2. Philip. Assignare agros colonis, Cic. 1. de Lege Agrar. Deducere colonos, Cic. 2. de Leg. Agr. ¶ Quandoq; verò Coloni agrorū cultores dicuntur, γεωργοί. Cic. pro Cecin. Qui colonis habuit conductum de Cesennia fundum. Virg. 1. Aeneid. Vt quanvis avido parérent arva colono. Colum. lib. 11 Comiter agat dominus cum colonis, facilemque se præbeat.

Cŏlōnă, æ, dicitur, coloni: hoc est, agricolæ uxor. [Pol. *Stodła, wieśniacka.* Vng. *Szánto.* An. *A husband mans wife.*] Ovid. de Nuce: Et condit sectas parca colona nuces. Idem 4. Fast. habebat Rus breve cum duro parca colona viro.

Cŏlonŭs, a, um, adjectivum, Quod culturæ idoneum est. [γεωργικὸς. Gall. *Domésique, quelqu'vn pour labourer.* Ital. *Cosà da lauorare, ò affittata.* German. Das des Ackerbaws ist. Hisp. *Cosa para labrar.* Pol. *Rolny.* Vng. *Mwueleśre alkolmatos.* An. *That may be manured or husbanded.*] Cic. 5. Philip. Vti C. Pansa, A. Hircius Consules, alter, ambóve cognoscerent, qui ager colonus esset.

Cŏlōnĭă, f. p. Oppidum in quo Romani magistratus ex urbe cives traduxerant, vel quod sine traductione coloniarum jure donatum erat. [ירוח *gherúth. ἀποικία.* Gall *Metairie, censse, lieu où on a enuoyé gens pour habiter.* Ital. *Colonia, habitatione.* Ger. Ein zahl der Leuten die man in ein Ort hinauß sendet / daselbo zu wohnen / oder das Ort der wohnung selbs. Hisp. *Puebla ò poblation de algunos estrangeros.* Pol. *Pewni poczet ludu, wsi any dla obsadzenia pustego mieysca.* Vng. *Iobbagy várasa, (vagy) falu.* Ang. *A grange or farme.*] Cæsar 8. belli Gall. In togatam Galliam mittit ad colonias civium Romanorum tuendas. Cicer. de lege Agraria contra Rullum: Hoc in genere, sicut in cæteris Reipublicæ partibus, est operæpretium diligentiā majorum recordari, qui colonias sic idoneis in locis contra suspicionem periculi collocarunt, ut non oppida Italiæ, sed propugnacula imperii esse viderentur. Idem 1. Offic. In alias domos, tanquā in colonias exeunt. ¶ Coloniarum aliæ Latinæ, aliæ civium Romanorum dictæ sunt, aliæ ex utriusque conflatæ: nonnullæ ex peditibus vel equitibus, quum in agrum bello captum stirpis augendæ causa mitterentur. Bononia, Latina colonia est. Mutina & Parma, Romanorum civium. ¶ Erat & aliud genus coloniarum, quales olim Pompeius Strabo trans Padum traduxerat. Non enim novis colonis eas cōstituit, sed veteribus incolis manentibus jus dedit Latii, ut possent habere ius quod cæterę Latinæ coloniæ: id est, ut jus petendi magistratus in civitate Romana adipiscerentur. Coloniarum autem hujusmodi ratio erat. Quum in urbe Roma multos ex veteribus, novisque incolis, paupertate premi intellectū erat, adeò ut censui solvendo non sufficerent, Triumviri à Senatu creabantur, qui locis primùm consideratis, in quibus Reipublicæ expediret propugnaculū constitui, nova edicta proponebāt, danda esse nomina; ab illis, qui in novam coloniam deduci vellent: sicq; urbs pauperibus exonerabātur, & rei familiaris pondere gravati, ad novas, quibus indigerent, divitias gratis datas cum familia accedebant. Accipiebant enim duo, quatuor, sex aut septem agri jugera, & quandoq; plura. Colonia etiam dicitur agricolationis locus, & aratoris officiū, à colenda terra. Paulus: Servus qui coloniæ adscriptus est, ad periculum coloni pertinebit. Græcè ἐργαζομένη γῆ. Plautus in Pseud. Det nomen ad molariam coloniam.

Cŏlōnĭă, Duo genera coloniarum fuêre, Romanæ, Latinæ: omnes constabant è civibus Romanis, in colonias exeuntibus. Romanæ dicebantur eæ, quæ jura civitatis Romanę possiderent: itaque cives Romani erant, & ferendi suffragii potestatē habent: cujus generis erant coloniæ multæ in Gallia togata: propterea q; dixit Cic. in epist. 1. ad Attic. Videtur in suffragiis multum posse Gallia. Latinę verò coloniæ dicebantur eæ, quæ jus Latii haberent: quod infra jus Romanæ civitatis erat: itaque & in oratione pro Balbo, & alibi legimus, multos ex coloniis Latinis cives esse factos, quod item non legitur de colonis Romanis: nec enim eis dari oportebat, quod habebant. Coloniarum his verbis mentio fit apud Hygenum de limitibus: Finitis bellorum operibus, augendæ reipub. causa, illustres Romanorum viri urbes constituerunt, quas aut victoribus populi Romani civibus, aut emeritis militibus assignaverunt, & ab agrorū novæ dēdicatione culturæ colonias appellaverunt: victoribus autem assignatæ coloniæ iis, qui temporis causa arma acceperant: non enim tantùm militum incremento respub. populi Romani habuit: erat tunc præmiū terra, & pro emerito habebatur: multis legionibus contigit bellum feliciter transigere, & ad laboriosam agriculturæ re-

quiem primo tyrocinii gradu pervenire: nam cum signis, & aquila, & primis ordinibus, ac tribunis deducebantur, modus agri pro portione officii dabatur.

Cŏlōnĭcus, a, um, Quod est coloni, seu quod ad colonum pertinet. [χωρητικός. Polon. *Kmiecí.* Vngar. *Iobbágyhoz valo.* Ang. *Belonging to a farmer.*] Varro: Atque etiam leges colonicas tollis.

Cŏlōnĭcum pecus, Dicitur hirsutum, quum molle dicatur tectum. Plin. lib. 8. cap. 47: Ovium summa genera duo, tectum & colonicum: illud mollius, hoc in pascuis delicatius, quippe cum tectum rubis vescatur. Cohortes colonicæ. Cæsar: Cohortes duas, quæ colonicæ appellabantur, quum eò casu venissent, tuendi oppidi causa apud se retinuit. ¶ Decuriones colonici. Sueton. in August. Excogitato genere suffragiorum, quæ de magistratibus urbicis Decuriones colonici in sua quisque colonia ferrent.

Colobium, sive colobum. [Pol. *Szata poszyta.* An. *A iacket or cote without sleeues.*] vestis genus honestius, cujus fit mentio in principum constitutionibus & à Servio, qui servos neque colobia neque calceos habuisse scribit. *Lyre de exemide.*

Cŏlŏcāsĭa, f. p. κολοκασία, Faba Aegyptia, latissima habens folia, ex quibus Alexandrini sibi pocula conficere solebant. Pallad. Hoc mense colocasiæ bulbos ponemus. Amant humidũ locũ, pinguem, maximè irriguũ. Frondere propè semper possunt, si tanquam citreta tegumentis defendantur à frigore.

Cŏlŏcāsĭum, neutro genere dixit Virg. in Pollion. Mistaque ridenti colocasia fundet acantho. Vide suprà in dictione CIBOTIVM.

Cŏlŏcўnthĭs, idis, [κολοκυνθίς. Gallic. *Courge sauuage, coloquinte.* Ital. & Hispan. *Coloquintida.* German. Coloquint. Polon. *Coloquinta, tabl'ko gamorskie.* Vngar. *Sáritók.* Ang. *A wilde gourde.*] Sylvestris cucurbitæ genus est, sativa minus, mediocris pilæ magnitudine fructum ferens, purgationibus alvi accommodatum. Vide Plin. lib. 20. cap. 3. Vulgus herbariorum *Coloquintam* vocat.

Colomestrum, Romani appellaverunt secundã aconiti speciem, teste Dioscoride, quam idem & Cynoctonon, & Lycoctonum, à canibus & lupis necandis cognominat.

Cŏlŏn, pen. prod. [κῶλον. Gall. *Vn intestin ou boyau depuis le rongnon dextre iusques au senestre, passant sur le fond de l'estomach.* Ital. *Vno intestino & budello che cingne i fianchi sotto i rognoni, & passa inuerso il fondo dello stomacho.* German. Der groß Darm. Hispan. *La tripa ancha.* Polon. *Ielite wielkie pod żoł'adkiém leżące, przewiązane nerce prawey.* Vng. *Śreg burka axkiben az kólika kezdetik.* Ang. *An of the entrailles or puddinges.*] Est crassius intestinum, tubulatum, ex quo excrementa cùm accipiunt colorem, quo egeruntur, plurimas cellulas atque cavernas habens, ad renem sinistrum religatum. Gellius lib. 17. cap. 11, alvum vocat: Ac deinde, *inquit*, aridiora ex iis excrementa in alvum convenire, quod Græcè κῶλον dicitur. Celsus lib. 1. cap. 8, Laxius intestinum vertit: Etsi, *inquit*, laxius intestinum dolere consuevit, quod κῶλον nominant, quum id nihil nisi genus inflationis sit, id agendum est, ut concoquat aliquis, ut lectione & aliis generibus exerceatur: utatur balneo calido, cibis quoque & potionibus calidis: denique omni modo frigus evitet: itemque dulcia omnia, leguminaque, & quicquid inflare consuevit. Est autem Colon, quintum in ordine intestinorum, medium inter Cæcum, & Rectum locum obtinens. Primùm per jecoris cava obrepit, ubi folliculum bilis attingens, illique nonnunquam annexum, amarorem coloremque luteum contrahit: indeque paulùm exurgens, ventriculi fundo insternitur: & rursus ad sinistrum hypocondrium contendens, lieni accumbit: posthæc in posteriora demergitur, cohæretque reni sinistro: à quo demùm laxius apud coxam sinistram eminet. ¶ Serenus dictionis hujus priorem syllabam contra artem corripuit, quum ait: Quum colon invisum morbi genus intima carpit, Mande Galeritam volucrem quam nomine dicunt, Aut pavidi leporis madefacta coagula pota. Nisi quis fortè Colum ibi malit legere, Latina terminatione, ut posterior syllaba per ellipsim absumatur. ¶ Est item Colon Græcis, quòd Latinè Membrum vocamus: unde per translationem etiam membra orationis nuncupantur, quòd ex iis, veluti membris cõstet periodus. Cic. de Claris Orator. Comprehensio & ambitus ille verborum (si sic periodũ appellari placet) erat apud illum contractus & brevis, & in membra quædam, quæ κῶλα Græci vocant, dispertiebat orationem libentius. Hinc Monocolon carmen dicitur, quod unimembre est: hoc est, simplex & ex uno tantùm carminis genere constans: Dicolon: hoc est, bimembre, quod ex duobus versuum generibus constat: & sic de aliis.

Cŏlĭcus, ca, cum, adject. [κωλικός. Polon. *Kl'oczie we wnatrzu.* Vng. *Kolika hurka beli.*] ut, Colicus dolor, qui in colo generatur, & Colicus homo. Plin. lib. 20. cap. 4: Praxagoras & iliosis dandos censet: Plistonicus, & Colicis. Colicum medicamentum ad dolorem intestini plenioris. Celsus lib. 1. cap. 14.

Colonus, Colonia, Vide COLO.

Cŏlŏphōnĭă, æ, f. p. κολοφωνία, Herba est notiore nomine Scammonia appellata, succum habens ejusdem nominis. Colophonia dicta à Colophone Ioniæ urbe, unde laudatissima advehebatur. Vide Dioscor. lib. 4. cap. 152.

Cŏlŏr, oris, m. t. Objectum proprium visus, pigmẽtum. [צבע *tsébah* עין *háyn* χρῶμα. Gall. *Couleur.* Ital. *Colore.* Ger. Ein Farb. Belg Een verwe. Hisp. *El color.* Pol. *Farba.* Vng. *Szin.* An. *Colour.*] Cic. 2. de Leg. Color autẽ albus præcipuè decorus Deo est; cùm in cæteris: tùm maximè in textili. Ter. Eunuch. Color verus, corpus solidũ, & succi plenũ. Ibidem: Qui color, nitor, vestitus. Cic. 3. Verr. Isti color mutatus est, vultus, oratio, mẽs. Duo sunt principes colores, Albus scilicet & Niger: alii non dicuntur colores, nisi per participationem. ¶ Nullius coloris, proverbialiter à Plauto in Pseudolo is dicitur, qui modis omnibus ignotus est. ¶ Colores itẽ appellantur ipsa pigmenta, quibus pictores rerum imagines delineant: cujusmodi sunt cretula, purpurissum, ceruleum, auripigmentum, cerussa, sinopis, & similia. Plin. lib. 35. cap. 6: Sunt autem colores austeri aut floridi: utrunque natura aut mistura evenit. Floridi sunt, quos dominus pingenti præstat, minium, armeniũ, cinnabaris, *&c.* Et paulò pòst, cap 17: Sed & in officina imperitè multa differenti silentium comiter suadebat, rideri eum dicens à pueris qui colores tererent. ¶ Colores etiam apud Rhetores dicuntur ornamenta orationis: id est, figuræ, quæ à Græcis σχήματα dicuntur, & τρόποι. Nam (ut scripsit Cicero) sunt actori, ut pictori, colores ad narrandum. ¶ Hinc aliquem suis pingere coloribus, est talem describere, qualis est. Cic. ad Att. lib. 5: Sic ego hunc omnibus à me pictum artis coloribus, subitò deformatum, non sine magno dolore vidi. Hor. in Arte: Nec sic enitar tragico differre colori, Vt nihil interfit, Davúsne loquatur, an audax Pythias. ¶ Accipitur item Color pro velamento, fuco, sive prætextu, quo veritas obscuratur, aut culpa excusatur. Iuven. Satyr. 6: Sed jacet in servi complexibus, aut equitis: dic, Dic aliquem sodes, dic Quintiliane colorem: Hæremus, Dic ipsa. Olim convenerat, *inquit*, Vt faceres tu quod velles, nécnon ego possem Indulgere mihi. ¶ Dicitur & Colos, sicut Arbos & lepos.

Cŏlōro, as, pen. prod. act. p. Colorẽ induco: cui opponitur decoloro. [צבע *tsabáh* χρωματοποιῶ, ἐπιχρωματίζω, χρώννυμι. Gal. *Colorer, bailler & donner couleur.* Ital. *Colorare, dar colore.* Ger. Ferben. Bel. Verwen. Hisp. *Colorar de algun colore.* Pol. *Farbuie.* Vn. *Meg festõm, szint adok néki.* An. *To die or colour.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Formare, fucare, colorare, animare non posset: Decoloratur id, cujus color vitiatur, non mutatur κακοχροῖ: ut est videre in facie ægroti, quæ pallorem contrahit; aut livorem: coloratur id, cujus alia fuit, quàm sit, facies. ¶ Colorare, pro inducere prætextum. Valer. Max. lib. 8. cap. 2: Libidinosam liberalitatem debiti nomine colorando. ¶ Coloratæ uvę, Colum. lib. 11. cap. 2: Quum coloratas & perlucidas uvas animadvertisset. Colorata oratio, coloribus oratoriis decorata & ornata. Cicero de Claris orator. Quòd non est eorum urbanitate quadam quasi colorata oratio. ¶ Coloratus, pro fucato, Seneca Epist. 15: Quæ scribit unde veniant, scio: non sunt ficta, nec colorata. ¶ Coloratior, Plin. lib. 16. cap. 12: Quidam arbitrantur in montosis copia præstantiorem fieri ac coloratiorem.

Cŏlōrĭnus, a, um, adject. ut, Coloriæ vestes, quę ex lana non tincta: hoc est, nativo colore factæ sunt, Valla lib. 6. cap. 53.

Cōlŏs, κῶλος, Fera est Scythiæ peculiaris, magnitudine inter cervum & arietem, albicante corpore, eximię levitatis ad cursum, narĭbus potum attrahens. Autor Strabo lib. 7.

Cŏlŏssus, m. f. [κολοσσός. Gall. *Statue desmesureement grande.* Ital. *Colosso, statua grande.* German. Ein grosses Bild oder saul. Hispan. *Estatua grande.* Polon. *Sł'up wielkiá foremnéj.* Vng. *Oszlop.* Ang. *An image of immeasurable hight.*] Dicebatur statua immodicæ proceritatis, qualis Rhodi facta fuit à Charete Lysippi discipulo ex ære, altitudine LXX cubitorum. Unde etiam inter septem Orbis miracula numeratur. ¶ Hinc Colossi magnitudine, κολοσσῶδες ἢ μεγάθος. Proverbialis apud Lucianum hyperbole in homines prægrandi corporis mole.

Cŏlŏssĕus, adject. ad Colossi formam factum, colossi magnitudine. [κολοσσιαῖος, ὑπερμεγέθης. Gallic. *Enormeement grand, de grandeur enorme.* Ital. *Di forma di gran statua.* Germ. Das in eines grossen Bildstocks form gemacht ist. Hispan. *Cosa assi grande.* Pol. *Wsł'up postawionéj.* Vn. *Oszlophoz hasonló.* An. *That is immeasurable great.*] Quod significat altum, & ad colossi formam factum. Plin. lib. 35. cap. 7: Nero princeps jusserat se colosseum pingi CXX pedum in linteo. ¶ Pro eodem etiam legimus Colossicus. Plin. lib. 34. ca. 8: Item duo signa quæ Catulus in eadẽ æde posuit pallata: & alterum colossicum nudum.

Colossinus color, κολοσσινὸν χρῶμα, à Colosse Troadis urbe nomen accepit, ubi lana tingebatur, florem referens

cyclamini, inter candorem fulgens & purpuram. Vide Thylesium in libello de coloribus.

Cŏlōstrum & Colostra, æ, Spongiosa lactis densitas à partu prima. [πρωτόγαλις. Gall. *Caillé ou caillebot, laict espez, comme le premier qui vient aux mammelles, laict troublé.* Ital. *Capo di latte, fior di latte.* Ger. Die erste milch der geburt. Hisp. *Coloſtro de leche nueua.* Pol. *Siarka po porodzeniu pierſze.* Vng. *Elsŏ napi téy, elsŏr feyt téy.* Ang. *The firſt milk in the teates after the birth.*] Martial. lib. 13: Surripuit paſtor, quæ nondum ſtantibus hœdis, De primo matrum lacte coloſtra damus. Palladius: Coloſtram vocant paſtores illud exiguum lactis, in quo eſt ſpiſſior natura.

Cŏlōstrātio, tionis, f. t. Morbus eſt quo lactantes tentantur, ſi biduo à partu maternum lac guſtaverint, denſato in caſei ſpeciem lacte. Ideò infantibus ſtatim à partu nutricis non matris lac exhibere convenit: quia matris exitioſum eſt. Plin. libro 11. cap. 41: Pullis earum, ubi pingue pabulum, biduo à partu maternum lac guſtaſſe lethale eſt. ¶ Genus mali vocatur coloſtratio. Qui hoc mali genus patiuntur, Coloſtrati dicuntur. Plin. lib. 28. cap. 9.

Colōtŏs, κώλωτος, vel Colotes, κωλώτης, pen. prod. Ariſtoteli lacertæ genus eſt, quod Latini Stellionem vocãt, [Ital. *Tarantulam.* Pol. *Laſzcurka zielſona.* Vng. *Tarka, gyik.*] Nomen habet à pedum magnitudine. Nam quæ nos crura & lacertos dicimus, Græci κῶλα dicunt.

Cŏlpŏs, [κόλπος. Pol. *Cecżek.* Vng. *Téy tartó tólgy.*] à rei anatomicæ peritis appellatur ea uberum pars, quę in ſe, tanquam in ſinu quodã, lac continet, unde & nomen accepit. Nam κόλπος Græci ſinum vocant: hoc eſt, littoris obliquitatem, quibuſdã veluti brachiis mare amplectentẽ. Vide Cælium li. 4. cap. 4.

Cŏlŭber, m. t. pen. corr. Serpens qui umbras nemorum incolit. [נחש *nachaſch.* ὄφις. Gal. *Couleuure.* Ital. *Serpe, ſerpente, biſcia.* Germ. Ein ſchlang. Belg. Een ſlange. Hiſp. *Culebra.* Pol. Waż. Vng. *Kurta kigyo.* Ang. *A ſerpent lying in the ſhadom of woodes.*] Anguis & Hydrus, qui in aqua: Serpens, qui in terra ſerpit: Draco, templi: ſed ſæpè confunduntur. Plin. lib. 32, cap. 5: Coluber eſt in aqua vivens: hujus adipem & fel habentes, &c. Ovidius 15. Metamorphoſeon: -niveiſq; frequens Sinueſſa colubris. Hieronymus ad Præſid. Coluber ad bibendũ veniens, in aqua venenum deponit, ne cum venenum aqua cõcretum occidat. Nudum hominem timet, veſtitum perſequitur, caput tamen ſuum celat, ubi ſcit eſſe mortem ſuam. Serpẽs quidem ſi ſemel calamo percutiatur, moritur: ſin verò iterum percutiatur, confirmatur: Brumali tempore infirmior efficitur, & à ſoricibus vincitur. Igitur ante hyemem circa ſe colligit ſegetes, ut illæ ſibi eſcam præbeant. ¶ Colubrũ in ſinu fovere, ὄφιν ἐν τῷ κόλπῳ θάλπειν, dicitur qui complectitur amore, ſtudioq; proſequitur hominem ingratum, & aliquando per occaſionem nociturum. ¶ Colubram fœminino genere dici probat Nonius ex Lucil. lib. 20. Satyr.

Iam diſrumpetur medius, jam ut Marſus colubras
Diſrumpit cantu, venas quum extenderit omnes.

Cŏlum, pen. prod. n. ſ. Vas eſt ex viminibus contextum, ad vinum colandum aptum. [ὑθμός. Gall. *Vn couloir.* Ital. *Colatoio.* Ger. Ein Seichteh/ ein geſchirr durch welches man ſeihet. Hiſ. *Coladero para colar coſa liquida.* Pol. *Durchſzlak, przetak.* Vng. *Borſzŏrŏ kosár.* Ang. *A colander o ſtrayne.*] Virg. 2. Geor. Colaq; prelorũ ſumoſis diripe tectis. ¶ Colum nivarium, vas ex lapide ſpongioſo factum ad colandas nives. ¶ Colum etiam eſt genus morbi, quem primus in Italia ſenſiſſe Tiberius princeps dicitur, quum priùs ignotus eſſet. Plin. lib. 26. cap. 1.

Cŏlumbus, & Columba, Avis nota. [יונה *jonáh.* περιστερά. Gall. *Coulon ou pigeon.* Ital. *Colombo, colomba.* Germ. Ein taub. Belg. Een duyve. Hiſ. *Paloma.* Pol. *Goł ab.* Vng. *Galamb.* Ang. *A doue.*] Virg. 2. Aeneid. Præcipites atra ceu tempeſtate columbæ. Martial. Nec violes teneras præduro dente columbas. Varro lib. 3. cap. 7, duo facit columbarum genera, quæ in periſterotrophio eſſe ſolent: unũ agreſte, ut alii dicunt ſaxatile, quod habetur in turribus ac culminibus villæ, à quo appellatæ columbæ, quæ propter timorem naturalem ſumma loca in tectis captant: alterum columbarum genus clementius, quod cibo domeſtico intra limina paſcitur. Columbę agreſtes à colore Liviæ dicuntur, quaſi lividæ: domeſticę verò, Cellares. Ex columbo agreſti, & columba domeſtica, vel contrariò, naſcitur genus tertium columbarum: à noſtris *miſceliæ* dicuntur, ob duorum generũ cõmiſtionem. ¶ Columbos eſſe in tutela Veneris ideo fictum, putãt: quia fœtui ſemper indulgent. Diſtinguuntur autem columbæ à palumbis, quod hi feri, & majores ſint, & in arboribus aut ſepibus nidificent: columbę minores, & manſuetiores, ut quæ cibo domeſtico intra limina paſcantur. Vnde proverbialiter dicimus, Mitior columba, πτερόεσσα περιστερής, de homine incredibili manſuetudine prædito. Huic ſimile eſt, Sedens columba, ἡμένη πελειάς. Nam columbę quum avolant, fallunt cæteras pernicitate volatus: quum ſedent, nihil mitius ac ſimplicius. ¶ Sunt præterea palumbes, columbis longè vivaciores: vivunt enim (ut quidam tradiderunt) in trigeſimum, & quadrageſimum annum, quum columbarum vita octo ferè annorum ſpatio ſit concluſa. Vide Plin. lib. 10. capite 34 & 35.

Cŏlumbārĕ, [Pol. Całowac. Vng. *Galamb modra iſi kolgatni.*] Oſcula columbatim conferre, colla bellare. Seneca Epiſt. 115, in verſibus Mecænatis: Quid ſi quis fœminæ cirro criſpatę, labris columbatur.

Cŏlumbārĭus, rii, m. ſ. Qui columbas curat. [περιστερεών. Gall. *Qui a la charge des coulons ou pigeons.* Ital. *Chi ha cura di colombi.* Germ. Der mit tauben vmbgeht. Belg. Een duyven meſter/ oft deûbter. Hiſ. *El que cria las palomas.* Pol. *Goł ebiarz.* Vng. *Galamb gazda.* Ang. *That hath charge of doues.*] Varro 3. de Reruſt. cap. 7: Ipſę propter pullos, quos habent, utiq; redeunt, niſi à corvo occiſæ, aut ab accipitre interceptæ, quos columbarii ſolent interficere.

Cŏlumbārĭum, rii, n. ſ. Locus ubi habitant columbæ. [אורבה *arubbáh.* περιστερεών, περιστερεφές. Gal. *Colombier, lieu ou bongent ou chaſque pigeon loge.* Ital. *Palũbaia.* Ger. Ein taubhauß. Belg. Een duyfhuys. Hiſp. *Palomar, lugar donde crian las palomas.* Pol. *Goł ebnik, goł ebienic.* Vng. *Galambos, galamb búg.* Ang. *A doue houſe or doue cote.*] Palladius: Colũbarium poteſt accipi ſublimis una turricula in prætorio conſtituta, lævigatis & dealbatis parietibus. Propriè tamen Columbariũ loculamentum in periſterotrophio, ſingulis columbarum paribus præparatum. Varro lib. 3. cap. 7: Singulis paribus columbaria fiant rotunda, in ordinem crebra. Columbaria ſingula eſſe oportet, ut os habeant quo introire & exire poſſint. Colum. lib. 8. cap. 8: Paxillis adactis tabulæ ſuperponantur, quæ vel loculamenta, quibus nidificent aves, vel fictilia columbaria recipiant, præpoſitis veſtibulis, per quæ ad cubilia perveniant.

Cŏlumbīnus, a, um, Quod eſt ex columbis. [περιστερεώδης. Gall. *De pigeon.* Ital. *Coſa de colombi.* Ger. Das von den tauben iſt. Hiſp. *Coſa de palomar.* Pol. *Goł eby.* Vng. *Galambol valo.* Ang. *Of doues.*] Plin. Columbinus fimus in aqua decoctus. Columbinũ ovum. Horatius 2. Ser. Sat. 4. Pulli columbini. Varro 3. de Reruſt. Qui ſolent ſaginare pullos columbinos, quò pluris vendant, ſecludunt eos, quum jam pinna ſunt tecti. ¶ Columbinum venenum. Suetonius in Caligula: Columbo victori leviter tamẽ ſaucio, venenum in plagam abdidit, quod ex eo Columbinum appellavit.

Cŏlumbārĭus, re, adject. Columbinus: [περιστερώδης. Ang. *Of a doue or pigeon.*] ut Columbare ſtercus, & colũbaris cella. Col. lib. 9: Cæterùm cibos juxta parietem convenit ſpargi: quoniã ferè partes hæ columbari carent ſtercore.

Cŏlumbātim, adverb. Ad ſimilitudinem columbæ. περιστερηδόν. Vnde, Columbatim oſcula jungere frequens eſt apud Catullum. ¶ Vtitur etiam Matius in Mimiambis: Sinuq; amicam recipere frigidã caldo. Columbatimq; labra conferens labris.

Cŏlumbar, n. t. Genus vinculi. [Ang. *The pillory.*] Plaut. in Ruden. Illic in columbam cerdo leno vertitur. Nam in columbari collus haud multò pòſt erit.

Cŏlumella, Vide COLVMNA.

Cŏlumellares dentes, Caninis proximi. οἱ γειτνιῶντες τοῖς κυνείοις ὀδοῦσι, ἢ κύνες, οἱ πλάγιοι. Varr. lib. 2. de Reruſt. cap. 7: Incipientes quartum agere annum, itidem ejiciunt, & totidem proximos eorum quos amiſerunt, & incipiunt nasci, quos vocant Columellares.

Cŏlumĕn, pen. corr. n. ſ. à Columus: id eſt, Culmus, culmen, faſtigium. [ראש משען *roſch maſchán.* κίων, ὑπόστασις. Gall. *Support & appuy, ſur quoy eſt ſouſtenue & appuyee quelque choſe.* Ital. *Colmo, terto, ſummità de alcuna coſa.* Ger. Ein ſaul/ vnderſtand. Belg. Een pilarne. Hiſp. *Cumbre de coſa alta.* Pol. *Podpora ſłup, wierzch.* Vng. *Tetŏ.* Ang. *A proppe, or toppe.*] Varr. 3. de Reruſt. cap. 7: Quod habetur in turribus, ac columinibus villæ. ¶ Per tranſlationem accipitur pro ſuſtentatione, ornamento, & ſalute. Terent. in Phorm. Bone cuſtos ſalve, columen verò noſtræ familiæ, Cui cõmendavi filium hinc abiens meũ. Vbi Donatus: Columen familiæ, ſuſtentatio, decus: unde Columnæ dictæ, Plaut. in Ciſt. Sed eccum egreditur ſenati columen, præſidium populi.

Cŏlumis, me, pen. cor. Sanus, integer. [σῶος. Gall. *Sain, entier.* Ital *Sano, Saluo.* Ger. Friſch/ geſund. Belg. gheſont. Hiſp. *Entero, ſano, y rezio.* Pol Zdrowy. Vng. *Egészéges.* Ang. *Whole, in good hèalth.*] Plaut. in Trin. Neq; ita, ut ſit data, columẽ reſiſtere illi & detraxiſſe autumẽt. Inde incolumis pro eodẽ: qđ eſt uſitatius.

Cŏlumna, f. p. Dicta eſt, quòd culmina ſuſtineat. [עמוד *hammúdh.* κίων. Gal. *Colomne, pilier, pilaſtre.* Ital. *Colomna, pilaſtro.* Ger. Ein ſaul/ oder ſtud. Belg. Een pilaer. Hiſp. *Columna, pilar.* Pol. *Słup na ktorym dom ſtoy.* Vng. *Oſzlop, ágas.* Ang. *A piller, or pilaſter.*] Pilaria vulgò à noſtris vocatur. Inter colũnas, κίονας, & Pilas, σταλὰς, hãc differẽtiã eſſe volũt, quòd colũnæ uno ſcapo cõſtant: id eſt, lapide oblõgo perpetuo: Pilæ aũt ſtructura cõſtant aut lapidea, aut cæmẽtitia, aut laterĭtia. Non raro tamen euã ſtru-

ctiles columnas apud veteres legimus. ¶ A' columna fit Intercolumnium, μεσοστύλιον, quod eſt ſpatium inter columnas. Lib 4. ad Heren. Aedes intercolumnium angulum, fornicem. Columnarũ tria ſunt genera: teretes, q adrangulæ, ſtriatæ. Quæ ſuperponuntur colũnis, Epiſtylia: hoc eſt, Capitella: quæ ſupponuntur, Baſes, ſive Spirę dicuntur. Ipſum autem columnæ corpus Scapus vocatur, teſte Budæo. Antiqui, teſte Quintiliano, Columam dicebant, detracta n, litera, pro Columna. Vnde per diminutionem Columella dicitur, pro Columnella. Cæſar 2. bell. Civil. Primùm tabes in ſolo æquè longè diſtantes inter ſe pedes quatuor, collocantur: inq; eis columellæ, pedum in altitudinem quinq;, defiguntur, &c.

Cŏlŭmnātŭs, adjectivum, Columna ſuſtẽtatus. [στηλωτός. Pol. *Podparti.* Vng. *Oſzloppal megtámaſztatot.*] Varro 3. de Re ruſt. cap. 5: Inter eas piſcinas tantummodò acceſſus ſeminſla in tholum, qui eſt ultrà rotundus, columnatus, ut eſt in æde Catulli, ſi pro parietibus feceris columnas.

Cŏlŭmellă, pen. prod. diminutivũ eſt à columna. [στηλίδιον, κιονίσκος. Gall. *Petite colonne.* Ital. *Colonnella.* Ger. Ein ſeulin. Hiſp. *Pequenna colúna.* Pol. *Sl'upina.* Vng. *Oſzlopotska, ágaſotska.* Ang. *A litle piller.*] Cic. 1. de Legibus: Nam ſuper terræ tumulum noluit quid ſtatui niſi columellam tribus digitis altã. Cato cap. 10: Trapeti columellam ferream quæ in milliario ſtat. ¶ Eſt & cognomen L. Moderati, genere Gaditani, qui de agri cultura tàm verſu, quàm proſa elegantiſſimè ſcripſit. ¶ Appellatur præterea Columella à medicis quædàm veluti pellicula, in fine palati dependens, ut in hiante homine conſpicitur: quæ ſi inflammetur, & teretem nacta fuerit figuram, Columella, κίων: ſi verò rotũndam, Vva στάφυλή appellatur.

Columnelli, volunt quidã Columnellos dici dentes illos, quos caninos appellamus, quòd rotundi, ac ad inſtar Columellarum extẽnt & emineant.

Cŏlŭmnātĭo, Columnarum extructio. [στήλωσις. Pol. *Sl'upienie.* Vng. *Agaſolás, ágaſok fŏl ászása, oſzlop emelés.* Ang. *Building or propping with pillers.*] Apuleius lib. 3. Florid. Quid igitur ſupereſt ad ſtatuæ meæ honorem: pavimenti marmoratio? proſcenii contabulatio? ſcenæ columnatio?

Cŏlŭmŭs, A' veteribus dicebatur, qui nũc *Culmus.* [Pol. *kl'os.* Vng *Teſő.* Ang. *The ſtemme of corne frome the roote to the eare.*]

Cŏlurnŭs, a, um, κερκυόεις, dicitur quod eſt ex materia corylli, teſte Servio in illud Virgilii: Pinguiaq; in veribus torrebimus exta colurnis. Feſtus tamen à corno arbore deduci ait, his verbis: Colurna haſtilia: ex corno arbore facta potiùs quàm ex corylo.

Cŏlūrī, m. ſ. Duo ſunt circuli in ſphæra, ſeſe mutuò ad angulos rectos ſphærales ſecantes ad polos mundi, & Zodiacũ ita tranſeũtes, ut alter per principia Arietis & Libræ feratur: alter per principia Cancri & Capricorni: ita dicti ab imperfecta ſui converſione: à κόλος, quod eſt mutilum, mancum, imperfectũ, & οὐρὰ, cauda: quòd imperfecti omnibus, qui ſub æquinoctiali non ſunt, & tanquam cauda præciſa appareant. Boëthius de Arith. lib. 2. & Macrob. in Somn. Scipion. ¶ Colura quoque animalia ſunt caudam non habentia, vel mutilam caudam habentia, quæ in ſacrificiis non offerebantur.

Colŭs, colli, maſculi generis, Tormenti genus, quod fit ex corio: ſicut ſcribit Feſtus.

Cŏlŭs, li, fœm. gen. tàm quartæ, quàm ſecundæ declinationis, Inſtrumentũ quod penſa continet, à quo fuſo fila ducuntur, habetq; penultimam correptam. [ἠλακάτη, ἀτρακτυλὶς. Gall. *Vne quenoille.* Ital. *Rocca da filare conchia.* Ger. Ein tunckel/ein Rocken. Hiſp. *Rueca para filar.* Pol. *Kadźiel, krezet* Vng. *Guſal, guſal ſzár, rokka ſzár.* Ang. *A diſtaffe.*] Ovid. lib 4. Metamorph Et colus, & fuſus digitis cecidêre remiſſis. Cicer. 2. de Orat. Quid tu Aegilia mea, Quando ad me venis cum tua colu, & lana?

Cŏlūtĕă, f. p. [κολυτέα. Pol. *Senas.*] Arbor ſylveſtris apud Theophraſtum 3. de plantis, fructum ferens in ſiliqua, magnitudine lentis: quæ Alexandri Magni ætate haud temerè alibi, quàm in Lipara inſula naſcebatur: hodie etiam in Gallia paſſim provenit, *Baguenaude* nomine vulgò nota. Vide Ruel lib. 1. cap. 7. ¶ Coluteũ autem neutro genere Plautus in Perſa videtur appellaſſe quoddam mali genus: Commiſce (*inquit*) mulſum: ſtruthea, coluteaq; appara,

Colycæ, rum, Specus quædam, in quibus aphronitrum invenitur, teſte Plin. lib. 31. cap. 10.

Cŏlўmbădēs, [κολυμβάδες. Gall. *Olives confites; qui nagent en ſaumure.* Ital *Olive condite.* Ger. Eingebeyzet oliven. Hiſp. *Azeytunas.* Pol. *Olijwe naſſolone.* Vng. *Sós olay mag.* Ang. *Confected olives which ſwimmethin ſauce.*] Vocabantur olivæ quædam conditiæ, ἀπὸ τῦ κολυμβᾶν, quod innatare eſt: propterea quòd propter ſuam levitatem ſalſilagini innatabant. Plin. lib. 23. cap. 3: Colymbades ſordida ulcera purgant, inutiles difficultatibus urinæ. Quæ autem conditúræ ratione hoc olivæ genus ſoleat parari, vide apud Ruell. lib. 1. cap. 104.

Colymbus, κόλυμβος vel κολυμβὶς & κολυμβὰς, Avis eſt, quæ à Gaza Vrinatrix vocatur apud Ariſt. Gallis *Cotee* Eſt ex palmipedum numero, circa lacus amnesq; verſatur, ſed foris parit: Ejus meminit Athenæus libro 9, cap. 19. cui μικρὸς κολυμβὶς eſt inter omnes aves aquaticas minima, atri & ſordidi coloris, roſtri acuti, cujus oculi ſpectantur, membra verò merguntur. Vide Vria.

Cŏmă, æ, f. p. Capillus, interprete Feſto, aliqua cum cura compoſitus: [צמה *tſammáh* ציצית *tſitſíth.* κόμη. Gall. *Perruque ou cheuelure.* Ital. *Chioma, zazzera.* Germ. Das haar. Hiſp. *Cabellada, ra.* Pol. *Dl'ugie wl'oſzy.* Vng. *Etſellôt hay, bé fout hay.* Ang. *The bushe of head heare.*] ἀπὸ τῦ κοσμεῖν: hoc eſt, ab ornando dictus: unde & Comete Latini deduxerunt. Cic. 3, Tuſcul. Scindens dolore identidem intonſam comam. Ovid. 2. Met. Permulcetq; comas, chlamidemq; ut pendeat aptè Collocat. ¶ Circuntondere comam, περικείρειν τὰς κομὰς, Græcis in proverbio eſt, pro eo quod eſt ludibrio habere. Nam id luſus gratia fieri ſolet ſtupidis, ut eis non ſentientibus, cæſaries circuntondeatur. Lucian. ¶ Servus quũ ſis, comam geris, δοῦλος ὢν κόμην ἔχεις. De eo qui prærer decorũ quippiam faceret. Ariſtoph. in Avib. & Suidas. ¶ Coma metaphoricè is etiam de arboribus, fruticibus, arundinibus, atq; etiã herbis dicitur. Virg. 4. Georg. Ille comam mollis jam tum tondebat acãthi. Ovid. 2. Amorũ: Frigidaq; arboreas mulceat aura comas. ¶ Tranſfertur & ad faces. Catullus in Epithalam. Viden' ut faces ſplendidas quatiunt comas: Sic ſol à poëtis dicitur Auricomus.

Cŏmāns, comantis, participium ſine verbo, qui longiorem habet comam. [κομῶν. Pol. *Dl'ugô wl'os.* Vng. *Wſzŏkŏs.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Equæ comantes gloria ſuperbiunt. Virg. 2. Aen. ſic fatus, deinde comantẽ Androgei galeam, clypeiq; inſigne decorum Induitur. Equorũ colla comantia apud Vir. 12. Aen.

Cŏmātŭs, a, um, participium ſine verbo, Qui longiorem habet comam: [κομήτης. Gall. *Cheuelu, ayant longs cheueux.* Ital. *Capelluto con gran chioma.* Ger. Das viel haar hat/mit langen haaren. Hiſ. *Coſa de luengos cabellos.* Pol. *Máiacy dl'ugie wl'oſzy.* Vng. *wſzŏkŏs, haias.* Ang. *That hath long heare.*] Mart. lib. 1: Calvus quum fueris, eris comatus. Sylva comata, Cat. Epig. 4. Vnde

Cŏmātŭlŭs, pen. corr. diminutivũ à Comatus. [Vng. *Wſzŏkŏſzdeske, haiaſotska.*] Vnde Hieron. Comatulos pueros dixit.

Cŏmōſŭs, a, um, Coma magna præditus. [πολύκομος. Gall. *Fort cheuelu, ayant force branches & fueilles.* Ital. *Capelluto, con gran chioma.* Ger. Haarechtig. Hiſp. *Coſa de luengos cabellos.* Pol. *Wl'oſziaſty.* Vng. *Haias.* Ang. *That hath a great bushe of heade heare.*] Plin. lib. 16. cap. 6: Hemeris vocatur, brevior, & in orbem comoſa. Idem lib. 29. cap. 26: Comoſiſſimum ex omnibus maximè cauliculis.

Cŏmă, atis, [κῶμα. Pol. *Spyk.* Vng. *Mély álóm hoźo betegség, hoźzá áluſzékonság, nyughatatlantépődés.*] Morbus gravem ac diutur num inducens ſomnum, quem Latini Veternum interpretantur. ¶ Eſt & altera Comatis ſpecies, quam Vigilantem ſoporem nonnulli appellant, quum neq; lumina urgente ſomno, attollere, neq; trãquillè dormire poſſumus. aliis atq; aliis imaginationibus ſomni tranquillitatem identidem interpellantibus. Autor Galenus in eo Commentario, quem de Comate nominatim inſcripſit.

Cŏmo, is, vide ſuo loco.

Cŏmagene, Herbæ nomen, de qua in dict. Comagena in Onomaſt.

Cŏmărŏs, [κόμαρος. Gall. *Arboſier.* Ital. *Coruezzolo.* Ger. Eitzbeer. Hiſp *Madronno arbol conocido.* Vng. *Vad alma fa.* Ang. *A wildling tree, or crabbe.*] Arbuti genus eſt, cujus etiã pomum Graeci κόμαρον appellant, Latini Vnedonem. Plin. li 15. ca. 24: Duobus Vnedonem nominibus appellant Græci, *Comaron* & *Memecylon.* Ex quo apparet, totidem eſſe genera & apud nos.

Cŏmbĕnnōnēs, Interprete Feſto, dicti ſunt in eadem benna ſedẽtes. Bẽna aũt vehiculi genus fuit, Gallis præcipuè uſitatũ.

Cŏmbĭbo, bis, n. t, ſimul bibo, compoto, bibo, imbibo. [συμπίνω. Gall. *Boire enſemble.* Ital *Beuere in compagnia.* Ger. Mit einander trincken. Hiſp. *Beuer juntamente.* Pol. *Spol'em piye.* Vng. *Egygyt iſzom.* Ang. *To drink together.*] Plin. li. 17. cap. 11: Vt ſolem pluviasq; combibant. Columell. lib. 12. cap. 10: Quę quum jus combiberit, ſimili miſtura vas ſuppleatur. Ovid. Epiſt. 11: Et cogor lachrymas combibere ipſa meas. ¶ Combibere artes per translationem. Cic. 3. de Finib. Sed tamen inſici debet his artibus, quas ſi, dum eſt tener, combiberit, ad majora veniet paratior.

Cŏmbĭbo, combibonis, maſculini generis, Compotor. [συμπότης. Gall. *Compagnon à boire.* Ital. *Compagno à bere.* Germ. Ein trincker/zechgeſell. Hiſp. *Beuedor con otro.* Pol. *Zemna piyacy.* Vng. *Iuótárs.* Ang. *A cuppe companion.*] Lucil. lib. 6: Quandoquidem repeti magnis combibonum ex copiis. Cic. Pæto, lib. 9: In his cõtroverſiis quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis:

Cŏmbīno, as, pen. prod. Conjungo, conglutino. [συνδυάζειν. Pol. *Spaiam.* Vng. *ósſze forraſztom, enyuezŏm.* Ang. *To ſoulder or glue together.*] Sipontinus.

Cŏmbīnātĭo.

Cõmbinatio, quam Græci ἐπιζεῦξιν vocant, quum in oratione eadem dictio ſine medio duplicatur. Virgil. 9. Aeneid. Me me adſum qui feci.

Combinatus, & compoſitus apud Diomedem Gram. li. 3. cap. de Pede.

Combretum, Herba eſt baccari ſimilis, ſed procerior, foliorum exilitate uſq; in fila extenuata. Autor eſt Plinius libro 21. cap. 6.

Cõmburo, is, pen. prod. act. t. ex con & uro, b, interpoſita, Simul cũ aliis uro: uro, cremo, exuro; inflammo; incendo. [שרף *ſaráph* אבער *behér.* ἐμπυρίζω, πυρπολέω. Gall. *Bruſler tout, faire ardre enſemble.* Ital. *Abbruſciare, conſumare.* Ger. Verbrennen. Hiſp. *Quemar, ò quemar juntamente.* Pol. *Palic.* Vng. *Meg égetõm.* Ang. *To burne all together.*] Cicero pro Cluent. Puer ante noctem mortuus, & poſtridie antequam luceret, combuſtus eſt. Idem de Natur. deor. Libri Protagoræ in concione combuſti. Et ad Quint. Frat. lib. 1: Fumo ut comburerẽtur, tota plaudente provincia. ¶ Et per tranſlationem. Plaut. in Mil. -nam mihi nimis calor Comburebat gutturem.

Combuſtilia ſunt, quæcũq; meatus habent hujuſmodi, ut ignẽ introrſus admittãt: atq; in hiſce meatibus, qui per rectum diſpoſiti ſunt, minus valentem, quàm ignem continent humorem, 4. Meteor.

Cõmẽ, f. t. [Ger. Bocksbart. Pol. *Kozia broda.*] Herba eſt, quam Barbam hircinam vocant, à comæ ſimilitudine, quòd folia in circuitu ſpargat. κερατοειδῶν. Plin. li. 21. cap. 13, & lib. 17. cap. 13.

Cõmẽdo, is, pen. cor. n. t. & Comedo, comes, comeſt, in infinitivo Comedere, vel Comeſſe, Edo. [אכל *ãchal.* φαγεῖν, ἐσθίειν. Gall. *Manger.* Ital. *Mãgiare.* Ger. Eſſen Belg. Eten. Hiſp. *Comer.* Pol. *Iem.* Vng. *Eſzõm.* Ang. *To eat.*] Matt. Scævola tu comedis apud omnes, nullus apud te. Plaut. in Trin. Quod ebibit, quod comeſt, quod facit ſumpti. Cic. Sed ad extremum pollicetur prolaturum ſe quę comeſt ¶ Supinum Comeſum & Comeſtum. Saluſt. Comeſa matrimonia. Comeſa patina. Vbi tranſlatè ponitur pro conſumere; diſſipare.

Cõmẽdim, pro Comedam, ſcripſerunt veteres, quod & Nonius obſervavit. Plau. in Bacchid. Quod dem ſcortis, quodq; in luſtris comedim, congræcer pater. Cicero ad Pœtum: Cura, ſi me amas, ut valeas: ne ego te jacente bona tua comedim.

Cõmẽdo, onis, m. t. & comedus, di, pen. corr. Qui bona ſua conſumit, ut interpretatur Feſtus. [Ἀσώτ *ſolél.* κατατρώγων. Gall. *Gourmand, glouton, qui deſpend tout ſon bien.* Ital. *Vn gran mangiatore, divoratore, che mangia tutto ad vn tratto.* Ger. Ein fraß/ein ſchlemmer. Hiſp. *El comilon ò tragon.* Pol. *Zarłok, utratnik.* Vng. *Nagy ehetõ, tékozlo.* Ang. *A glutton, a great ſpender.*] Varro apud Nonium: Putat fore hoc, quod hinc comẽdonibus convenit uſu, quibus; nota voluptate quum edunt, duntaxat gula gaudet.

Cõmẽſſor, aris, Intempeſtivis convivijs indulgeo. [סבא *ſabá* שבר *ſchachár.* κωμάζω. Gall. *Mãger & banqueter diſſoluëment.* Ital. *Banchettare, far conuiti.* Ger. Praſſen/ſchlemmen/zechen. Belg. Banketeren. Hiſp. *Comer come en boda ò confradia y demaſiadamente.* Pol. *Vtracã przez obżarſtwo.* Vng. *Vendégeskedõm, lakozom.* Ang. *To mak good cheere, to feaſt vntymouſte.*] Suet. in Domit. Conviva batur frequenter & largè, ſed penè raptim, certè non ultrà Solis occaſum, nec ut poſtea ut comeſſaretur. Liv. lib. 10. Bell. Macedon. Demetrium poſt cœnam qua ſodales acceperat, dixiſſe. Quin comeſſatum ad fratrem imus? Intromittere comeſſatum. Cic. & Terent.

Cõmẽſſans, tis, Comeſſator. [Ἀσώτ *ſolél.* κατάκωμος, κωμαστής, κωμαζῶν. Gall. *Banqueteur diſſolu, & à heure, indue* [illegible] *banqueteris.* Ger. Ein praſſer/ſchlemmer. Hiſp. *Comilon.* Pol. *Kolaniami/ſie bawiący.* Vng. *Vendegeskõdõ, lakozo.* Ang. *An vntymouſte banketer.*] Curtius lib. 9: Siquid victis ſaltem adverſus comeſſantes animi fuiſſet, mille hercle viri modò ſobrii ſeptem dierum crapula graves in ſuo triumpho capere potuerũt. Modò comeſſantium aliquid agere. Liv. 3. ab Vrbe.

Cõmẽſſātiõnẽs, f. t. Cõvivia ſunt nocturna poſt cœnam & alia intempeſtiva: ſicut Merenda, cibus qui ante cœnam ſumitur, & Ientaculũ ante prandiũ. [ὄψον, κῶμος. Gall. *Banqueterie diſſoluë comme apres ſouper & beure indeuë.* Ital. *Mangiamento.* Germ. Schlaftrũck/ ſchlemmerey eu/ freßmäler/ Banckettieren Hiſp. *Comida demaſiada.* Pol. *Powieczorek, ſilofirunki.* Vng. *Vendégeskõdés, lakozas.* Ang. *Vntymemous banketting as after ſupper.*] Sueton. in Vitell. Epulas trifariam ſemper, interdum quadrifariam diſpertiebat, in jentacula, prandia, cœnas, & comeſſationes. Cicer. in Catil. Quòd ſi in vino & alea comeſſationes ſolùm & ſcorta quærebat, eſſent illi quidem deſperandi; ſed tamen eſſent ferendi. Legitur hîc & Comeſſatores. Idem pro Cæl.

Comeſſator conjurationis. Cic. lib. 1. ad Attic. ut noſtri ipſi comeſſatores conjurationis barbatuli juvenes illum in ſermonibus Cn. Ciceronem appellent. Quibus verbis ſignificat reliquos & feros conjuratos, ut qui poſt cœnam comeſſatum veniunt. Idem tamen libro 3. de Orat. Eam improbat tranſlationem, quæ aut major eſt, quàm res poſtulat, ut tempeſtas comeſſationis: aut minor, ut comeſſatio tempeſtatis. In quod præceptum ipſe videtur comiſiſſe loco jam citato.

Cõmẽſsãbũndi, & Comeſſatores, qui comeſſationibus indulgent. [ἐπικωμοὶ, κωμάζοντες. Pol. *Tucząbrzuchowie.* Vng. *Vendégeskõdõk, lakozók.*] Cic. pro Cæl. Non idem judicium comeſſatorumq; conſpectus. Liv. 9 ab urbe: Temulento agmine comeſſabundus inceſſit. Habet autem hoc nomen primam productam. Mart. Non Albana mihi ſic comeſſatio tanti.

Cõmẽs, itis, comm. gen. qui vel quæ alterum ſequitur, aſſectator, aſſecla & propriè majoris. [חבר *chabér.* ἑταῖρος, συνοδοιπόρος, ὁπαδός. Gall. *Compagnon de chemin, celuy qui tient ou fait cõpagnie, comme l'inferieur au ſuperieur.* Ital. *Compagno.* Ger. Ein geſert/ein geſell Belg. Een wedgezel. Hiſp. *Compañero menor que ſigue à otro mayor* Pol. *Towarzyſz podrożny.* Vng. *Vtitárs.* Ang. *A companion or followeer on in the way, that beareth on other company.*] Cic. de Amic. Neq; ſe comitem illius furoris, ſed ducem præbuit. Lucan. li. 6: Scire Senatus avet, miles te Magne ſequatur, An comes. ¶ Aliquando tamen comitum appellat o paribus convenit, ut quum plures idem iter arripientes, ſibi mutuò comitarum præſtant. συνοπαδοί. Plaut. Epid. Age, age, abſolve, atq; argentu numera, ne comites moter. Autor ad Herennium: Qui quum ante lucem ſurrexiſſet, comitem ſuum inclamavit. Prius enim dixerat: Et ſecum aliquantum numorum ferentem eſt comitatus. ¶ Differt enim Comes à Socio & Sodali, quòd Comes dicatur, qui quovis modo alterius ſequitur dictum: Socius plerunq; in negotijs ſeriisq; rebus, & fortunæ arbitrio ſubjectis. Sodalis ἑταῖρος in levioribus ac ſæpè voluptuoſis, utpote qui ejuſdem erant collegii, unaq; epulabantur. Vnde Cicero Norbanum Quæſtorem ſuum appellat ſodalem. Idem de Senectute: Epulabat cũ ſodalibus omninò modicè. ¶ Comes verò pro dignitate, etiam generis communis eſt, quanvis apud vulgus fœmina Comitiſſa dicatur ¶ Ab Ammiano Largitionũ comes dictus eſt, qui præerat largitionibus imperatorius. ¶ Alii pro dignitate Comarchũ κόμαρχον uſurpant. ¶ Comes domorum, is à Iuſtiniano dicitur, qui in domeſticos Principis præfecturã habebat. Comes horreorum, cujus & mẽtio eſt in poſterioribus Ciceronis libris, priſtini Principis curator fuit, habuitq; mancipia quædam purgandis horreis aſcripta, coquendoq; pane Principis. Comes laborum, qui & præpoſitus laborũ, cui mediaſtini omnes aliiq; domus Imperatoriæ artifices atq; opifices ſubditi erant. Comes Andreas medicus citatur ab Actio Scrm. 14. cap. 5: Comes rerum privatarũ, procurator erat Cæſari, cui omnis res familiaris commiſſa, qui quicquid egiſſet, ratũ apud Cæſarem erat. Comes ſacrarũ largitionũ, olim is erat, per quem Cæſaris ſtipendia militibus erogaverunt. Comes Sacri patrimonii erat is, qui præerat patrimonio Cæſaris. Comites Palatini, cur à principibus conſtituantur, doctiſſimus Vigilius explicat in Inſtit. de exhæred. lib. Comites Scholarum, qui & Tribuni Scholarum, à Scholis Palatinis atq; militaribus dicti: quorum munus in tribus poſterioribus libris Cod. deſcribitur: ut ſint qui præſint epulis imperatoriis, & bello & pace obſonia curent: quod tamẽ Pyrrho abſurdũ viſum eſt. Comitem Stabuli, voce etiam à Iuſtiniano uſurpata, nonnulli eum intelligunt, qualis olim fuit magiſter militũ. Budæus item Conſtabulariũ, Magiſtrum militũ vocat. Procopius, ut Pyrrhus refert, Protoſpatarium appellari dixit. Comitem Labeo dehinc eum, qui frequentãdi cujuſq; cauſa, ut ſequeretur, deſtinatus fuit. Nunc verò dignitatis nomẽ eſt, vel quòd ipſe regem comitetur, vel quòd eum multi comitẽtur: ut Pyrrho viſum eſt, Iureconſulto noſtra tempeſtate vaidedocto, nec infanti. Nonnulli à comitate, ne etymum deſideret, appellatum volunt, quòd comis eſſe debeat. Calliſtratus in l. obſervandum, de Offic. præſid. cenſuit, ut præſes in adeundo quidem facilem ſe præbeat, ſed contemni ſe non patiatur.

Cõmĭtor, penultima correpta, deponens, p. Sector, aſſector, comitẽ me exhibeo: [הלך דרך *halach jáchadh* שלח *ſchilléach.* συμπαραπέμπω. Gall. *Accompagner, ſuyure, tenir ou faire compagnie à quelqu'vn.* Ital. *Accompagnare.* Ger. Beleyten/ das geleyt geben. Hiſp. *Accompañar al mayor.* Pol. *Odprowadzam.* Vng. *Kõuetõm, kisérõm.* Ang. *To accompanie, to keepe fellowſhipe, to follow.*] & propriè eſt minorum erga majores. Plinius: Quicunq; eum comitati fuerant. Idem: Funerantiũ more comitantur exequias. ¶ Pro eodem & Comito, as, activè dicitur. Ovid. li. 2. de Ponto: Quẽ pia nobiſcũ proles comitavit euntem. Et lib. 14. Metamorph. Noſtraq; adulantes comitant veſtigia. Idem 8. Metamorph. Et noſtros comitate gradus, & in ardua montis Ire ſimul. ¶ Comitor etiam in paſſiva ſignificatione nonnunquam invenitur. παραπέμπομαι: unde non male inter verba communia poteſt numerari: quod etiam ex participio præteriti temporis Comitatus poteſt deprehendi, quod tam eum ſignificat, qui alterum honoris aut officii cauſa deducit: quàm eum qui deducitur. Cic. de Invent. In itinere quendam proficiſcentem ad mercatum eſt comitatus. Idem in Catilin. Moleſtè ferò, quòd parum exierit ab urbe comitatus.

Cõmĭtãtus, ſ

Cŏmĭtātŭs, participium à Comitor, activè & passivè accipitur. [משחח *meschalléach* משחח *meschulléch*. παρεπόμενος, καὶ παρεπόμενος. Gal. *Accompaigné*. Ital. *Accompagnato*. Ger. Beleytet. Hisp. *Acompannado*. Pol. *Odprowadzacz przewodnik*. Vng. *Kŏuetŏ, kŏuetteltŏt, késérŏ*. Ang. *Accompanied*.] Activè. Plinius: Quicunque eum comitati fuerant. Passivè. Cicer. Invect. 2. in Catil. Illud etiam molestè fero, quòd ex urbe parum comitatus exierit. Virg. 1. Aeneid. -ipse uno graditur comitatus Achate. ¶ Idem in significatione passiva Incomitatus posuit, quum ait:

Sæpius Andromache ferre incomitata solebat.

Cŏmĭtātŭs, Comitatior, comitatissimus. Cicer. 5. Tusc. Puero ut uno esset comitatior. Plin. lib. 10. cap. 37: Est enim ars illis inter se blandiri, & corrumpere alias, furtoq; comitatiores reverti. ¶ Sic Comitatissimum hominem dicemus, quem vulgò *Bene associatum* dicunt. Bud.

Cŏmĭtātŭs, us, Assectatores, comitum multitudo, [חברה *chebráh* שלוח *schillúach*. παρεπιδημία, συμπαρομή. Gall. *Compagnie, accompagnement, train*. Ital. *La compagnia, il seguito*. Ger. Beleytung/gute gesellschafft. Belg. Een gheleydinge. Hisp. *El companamiento*. Pol. *Towarzystwo, przewodu*. Vng. *Késérés*. Ang. *Accompaning, the multitude of thame which accompanieth an great man*.] Cicer. ad Lepidum: Ejus Falernum mihi semper idoneum visum est diversorio: si modò tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum. Salust. in Catil. L. Valerio Flac. Ci Pontinio Prætoribus imperat, ut in Ponte Milvio per insidias Allobrogum comitatus deprehendant. Cic. 3. de Legib. Auspicia, ut multos inutiles comitatus probabiles impedirent moræ quasi sæpè comitia populi temerè essent coacta, obnuntiatione Augurum disturbata fuerunt.

Cōmĕssāns, Comessatio, Comessator, Comessabundus. Vide COMEDO.

Cŏmētēs, vel Cometa, pen. prod. generis masculini; Stella crinita. [κομήτης. Gall. *Vne Comete*. Ital. *Comete*. Ger. Ein Comet. Hisp. *Cometa del cielo*. Pol. *Miotl'a cometa*. Vng. Wſtŏkŏs tſillag. Ang. *A blasing starre*.] Lucan. lib. 1: Ignota obscuræ viderunt sydera noctes, Ardentemq; polum flammis, cœloq; volantes Obliquas per Inane faces, crinemq; timendi Syderis, & terris minitantem regna cometem. Cicer. 2. de Nat. deor. Tum facibus visis cœlestibus, tùm stellis his, quas Græci *cometas*, nostri *cincinnatas* vocant, quæ nuper bello Octaviano magnarũ fuerunt calamitatum prænuntiæ. Virg. 1. Georg. -nec diri toties arsêre cometæ. ¶ Est etiam nomen proprium unius ex Argonautis apud Valer. Flaccum, pater Alterionis.

Comĭcus, ci, Vide COMOEDVS.

Cōmĭnŭs, adverb. De propinquiore loco. [מקרוב *mikkarób*. ἐγγύθεν, συχνὰν, συχνάθω, ὁσονὲδέπω. Gall. *De pres*. Ital. *Da presso*. Ger. Von nahem/in die nähe. Belg. Van by. Hisp *Cerca y quasi con las manos*. Pol *Zbliska*. Vng. *Szŏmŭvelszŏmbe*. Ang. *Nigh at hănd, hand to hand*.] Non est idem quod propè, sed (ut sic dicam) à propè: quemadmodum Eminus, à longè: ut, Cominus te incessebant lapidibus: hoc est, è propinquo loco. Cicer. 2. de Divin. Nunc cominus agamus, experiamurq;, *&c*. Idem pro Cecin. Neq; conflictu corporum, neq; ictu cominus, neq; conjectione telorum. ¶ Significat etiam Statim, sine intermissione. Virg. lib. 1. Geor. Quid dicam? jacto qui semine cominus arva Insequitur.

Cominia, Genus oliyæ apud Plin. lib. 15. cap. 3.

Cōmĭs, com. 1. Humanus, benignus, facilis & suavis. [עמו *hanáv*. φιλόφρων. Gall. *Doux, gracieux, courtois, affable, humain*. Ital. *Benigno, facile, piacevole, humano, soave*. Ger. Lieblich/freundtlich/holdselig. Belg. Goeder tieren. Hisp. *Cortes, tratable, humano*. Pol. *Wdzięczny, ludsky, vkł'adny*. Vng. *Nyáias, kegyes*. Ang. *Gentill, meek, humain*.] Cicer. 2. de Fin. Quasi quis illum neget & bonum virum, & comem, & humanum fuisse. Idem pro Cor. Balbo: Comes benigni, suaves, faciles homines dicũtur.

Cōmĭtās, Humanitas, & morum suavitas. [עמוה *hanaváh*. φιλοφροσύνη. Gall *Douceur, gracieusété, courtoisie, humanité*. Ital. *Gratiosità, piacevolezza, cortesia*. Ger. Freundtligkeit/holdseligkeit. Hisp. *Humanidad, cortesia*. Pol. *Ludsk ſcz, obiczainoſcz*. Vng. *Nyáiáſág, emberség, kegyeſség*. Ang. *Gentilneſſe, meeknesſe, courteouſie*.] Cic. de Amicit. Sed amicitia remissior esse debet, & liberior, & dulcior, & ad omnem comitatem, facilitatemq; proclivior.

Cōmĭtĕr, Suaviter, mansuetè. [φιλοφρόνως. Gall. *Gracieusement, courtoisement, doucement, humainement*. Ital. *Cortisemente, piacevolmente, affabilmente*. Ger. Freundtlichen. Hisp. *Cortes y humanamente*. Pol. *Vkł'adnie, wdzięcznie*. Vng. *Nyáiaſſan, kegyeſſen*. Ang. *Meekely, gentlie, humainlie, courteouſlie*.] Comiter, ac benignè appellare aliquem, Liv. 2. ab Vrbe. Ovid. 2. Fast. Comiter excipitur, sanguine junctus erat. ¶ Comiter alterius populi majestatem conservare, formula quæ in fœderum sanctione adjiciebatur, qua alterum populum esse superiorem intelligebatur. De qua re Cicero in Corneliana: Quũ alterius, *inquit*, populi majestas comiter conservari jubetur, de altero siletur, certè ille populus in superiore conditione causaq; ponitur, cujus majestas fœderis sanctione defenditur. Id autem quod Cic. dicit comiter defendere, Livius Sine dolo malo.

Cōmĭtĭă, orum, plurali numero, n. s. Conventus populi ad creandos magistratus, leges ferendas, & alia cum populo agenda: à comeundo appellata, ita enim veteres loquebantur, vel coëundo. [קהל *kahál*. ἀρχαιρεσίαι, καὶ τὰ ἀρχαιρέσια. Gall. *Assemblee ou congregation du peuple ou magistrats pour consulter & deliberer de quelque chose*. Ital. *Cangregatione, consiglio, ragunanza*. Ger. Reychstag/ Landtag/ Versamlungen/ wann man Oberkeiten ere wöhlen will/ oder sunst etwas zu vhatschlagen hat. Belg. Eenen Ryxdach/ eenen dachvaert. Hisp. *Los dias que son para elegir dignidad*. Pol. *Seym, ziazd*. Vng. *Ország gyw'lése kŏzŏnséges gyw'lés*. Ang. *The assemble of the people or magistrats to admise and consult of any thing*.] Leguntur autem comitia Consularia, Prætoria, Quæstoria, Tribunitia, Aedilitia: quibus scilicet Consules, Prætores, Quæstores, Tribuni, Aediles creabantur. Tria autem genera comitiorum fuerunt, Curiata, Centuriata, Tributa: Nam quæ Calata comitia legimus, ea sunt vel Curiata, vel Centuriata: ex eo quòd primis temporibus Calandi verbum pro vocandi usitatum erat: unde æstimare licet veteribus omnia Comitia Calata fuisse. Curiata, quum curiatim κατὰ φυλὰς, populus Rom. suffragia ferebat. Centuriata, quum per centurias, sive centuriatim. Tributa quum tributim, sive per tribus, Dionys. libro 7. Histor. scribit in comitiis curiatis omnem potestatem creandi magistratus fuisse penes populum, in centuriatis penes divites. ¶ Comitium, tii, singulari numero, locus erat Romæ juxta forum & curiam, ita dictus à coëundo (teste Varrone) eò quòd populus tùm litium, tùm curiatorum comitiorum causa eò soleat coire. Cic. 4. in Verr. Quid? hoc ferendum cuiquam putas? hujus argento domus vestras, hujus signis & tabulis forum, comitium ornari? Idem pro Sestio: Quum forum, comitium, curiam multa de nocte armatis hominibus ac servis plerisque occupavissent, impetum faciunt in Fabritium. Tempus comitiorum habendorum id erat quod augures designabant. ¶ Antiqui præterea commune, & amplissimum concilium, Comitium appellabãt. Vnde est illud in XII. tabulis, De capite civis, nisi per maximum comitium, ne ferunto. Ex Cic. 3. de Leg.

Cōmĭtĭă, Comitiorum tria genera Romæ diversis temporibus instituta: curiata primùm à Romulo: centuriata deinde à Serv. Tullio, sexto Romanorum rege: postremò tributã, à tribunis pl. De curiatis comitiis illa significant, quæ scripta sunt apud Pomponium Iurisconsultum. Romulus, *inquit*, populo in triginta partes diviso, quas *curias* appellavit, quòd tunc reipubl. curam per sententias earum expediebat; leges quasdam curiatas ad populum tulit: tulerunt & sequentes reges. Centuriata Servius Rex, ut diximus, majorum rerum, patriciorumq; magistratuum causa induxit: iisq; comitiis ad extrema reipubl. tempora patricios magistratus creatos esse legimus. Tributa, regibus ejectis, tum primùm instituta, quum Coriolanus in judicium populi vocatus est: posteaq; cum Volerone Publilio Lætorius legem tulerunt, ut tributis comitiis plebeii magistratus fierent, qui antea curiatis fieri solebant. Tributorum autem comitiorum aucta maximè vis est ea lege, quam L. Valerius, & M. Horatius cos. tulerunt, ut, quod tributis comitiis plebs sanxisset, eo Quirites omnes æquè tenerentur, ac si centuriatis comitiis perlata lex esset: ita centuriatis tributa sunt æquata: &, quod ait Livius, tribunitiis rogationibus acerrimum telum, hac lege datum est: quum, quidquid tribuni pl. ferrent, ad deinde ab omnibus civibus servati necesse esset. Quanquam & Publilius dictator, lege lata, centuriata, quæ patriciorum causa instituta diximus, imminuit: sanxit enim, ut omnium legum, quæ comitiis centuriatis ferrentur, ante initum suffragium patres autores fierent: ne scilicet roboris minus haberet, si quid populare, patribus invitis, latum esset. De jure autem & tempore comitiorum ita cognosci poterit, si, quæ duarũ legum Aeliæ, & Fusiæ, fuerit sententia, consideretur: quare loca ipsa proponemus, ac primùm, quòd ait in ea pro Sextio: Iisdem consulibus sedentibus atq; inspectantibus, lata est lex, ne auspicia valerent, ne quis obnũtiaret, ne quis legi intercederet, ut omnib. fastis diebus legë ferre liceret, ut lex Aelia, lex Fusia ne valeret: dicendũ est, quatuor illas partes, de auspiciis, de obnuntiatione, de intercessione, de fastis diebus, omnes duab. legibus, quæ subijciuntur, Aelia, & Fusia, cõprehendi, sed tres priores Aelia, posteriorẽ aũt Fusia: rursus è tribus prioribus, ejusdẽ generis, & quasi naturæ duas esse, tertiam separatã, & tanquã alienã: nã auspicia ideò erãt, ut esset obnuntiatio: quũ enim de cœlo servatũ esset, tùm ferentibus legem obnuntiabatur: itaq; auspiciorũ quasi partus quidã erat obnuntiatio: nec unquã servatũ est de cœlo, quin obnuntiatum sit, sive prospera, sive adversa signa essent, quum prospera confirmarent id, quod cum populo ageretur, adversa impedirent: propterea sublatũ esse à Clodio morem de cœlo servandi, ut scripsit Dio. lib. XXXVIII. quũ tamẽ antea ita diligenter

diligẽter auſpicia ſervata eſſent, ut M. Druſi legibus: quia cõtra auſpicia latæ judicarentur, ſenatus decreverit populũ non teneri. quod Cic. lib. 11, de Legibus, & Pædianus in commentario Cornelianæ tradidit: ergo cum hoc auſpiciorum genere quaſi cognatione quadam cohæret obnuntiatio: at interceſſio nihil habet commune cum auſpiciis: auſpicia enim ad religionem referebantur: quòd à cœlo: id eſt, à deorum numine, pendere viderentur: interceſsio autem humanæ poteſtatis erat, & cùm à voluntate ſemper, nulla religionis obſervatione, manabat, tum ab ea voluntate nonnũnquam, quæ ab omni religione diſſentiret, & cum ipſa quaſi deorum voluntate pugnaret: præterea, ſervare de cœlo, augurum, atq; omnium planè magiſtratuum fuit: quod ſuprà notavimus: intercedere verò, duntaxat ad tribunos pl. tùm veteri ſacratarũ legum jure, tùm, ut ego exiſtimo, legis Aeliæ juſſu pertinuit: loquor autem de interceſsione ad populum, quùm lex ferretur: nam in ſenatu, quùm S. C. fieret, non tribunos pl. tantùm, ſed omnes, qui eadem poteſtate, qua ii, qui S. C. facerẽt, majoréve eſſent, intercedendi facultatem habuiſſe, diximus in libro de Senatu: atque etiam, quod in eo libro non diximus, forenſis, ut ita dicam, erat interceſsio, quum prætori de privata controverſia decernenti prætor intercedebat: cujus generis idoneus locus erit in libro de judiciis. nunc perſequamur inſtitutum. Dixi, legis Aeliæ fuiſſe triã illa membra, de auſpiciis, de obnuntiatione, de interceſsione; quæ Clodius ſua lege ſuſtulit: quartũ de faſtis diebus Fuſia lege ſancitum: itaque in oratione de provinciis conſularibus, in extremo, paulò diſtinctiùs locutus eſt Cicero, quùm caput illud, de faſtis diebus, ſeparatim à reliquis poſuit: reliqua verò tria ſeparatim quidem & ipſa ab eo cãpite, ſed ipſa tamen inter ſe conjuncta, ut dubitandum minimè ſit, quin hęc in una lege ſimul fuerunt, ſicuti ſimul ſunt à Cicerone pronuntiata: quòd ſi in una lege, ne illud quidem dubitandum de duabus legibus, Aelia ſcilicet, & Fuſia, utrum intelligatur: nam ſi de tribus conjunctis unum aliquod in Aelia lege fuiſſe docuero: Aeliæ legi & reliqua duo tribui debere, concedendum, ut opinor, erit: docebo autem Pædiani verbis obnuntiationem Aeliæ legis fuiſſe: nam illud in Piſonem. A P. Clodio, fatali portento prodigioq; reip. lex Aelia & Fuſia everſa eſt, ipſe ſic interpretatur: Legem tulit P. Clodius tribunus pl. ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cœlo ſervaret: propter quam rogationem, ait, legem Fuſiam, & Aeliam, propugnacula, & muros trãquillitatis, atq; otii, everſam eſſe: obnuntiationẽ, quæ perniciosis legibus reſiſtebat, quam Aelia lex confirmaverat, erat ſublata: miror autem, cur eo loco nihil de ſententia Fuſiæ legis addiderit Pædianus, quum tamẽ ipſam legem ſimul cum Aelia nominarit: non enim tantùm tulit Clodius, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cœlo ſervaret: quod contrà lex Aelia jubebat: ſed etiam, ut omnibus faſtis legem ferri liceret: ut apertè demõſtrant illa, quæ ſunt à nobis ex oratione pro Sextio recitata, & hæc in ea de provinciis: Aut ſtatuendum nobis eſt, legem Aeliam manere, legem Fuſiam nõ eſſe abrogatam, non omnibus faſtis legem ferri licere: quũ lex feratur, de cœlo obſervari, obnuntiari, intercedi licere. Verùm, ut fortaſſe mutilus Pædianus: quia prætermiſerit id, quod Fuſia lege ſancitum Clodius abrogavit: non item mendoſus in eo, quod de lege Aelia poſuimus: ſatis enim planè loquitur, atq; ita, ut cur de mendo ſuſpicemur, cauſam eſſe nullam videamus. quare habemus quod volumus, obnuntiationem ad legem Aeliam pertinere. quòd ſi hoc, ergo & illud, auſpicia quoq;, à quibus obnuntiatio derivatur, & interceſſionem ad eandem legem pertinere. &, ſi hæc tria ad legem Aeliam: unum illud, quod reliquum eſt, de faſtis diebus, ad Fuſiam pertineat, neceſſe erit: eandem utriuſq; legis ſententiam; niſi fallor, attigit in epiſtola, Quæris, lib. 1. ad Atticum, quum ait: Lurco autem tribunus pl. qui magiſtratum ſimul cum lege Aelia iniit, ſolutus eſt & Aelia, & Fuſia, ut legem de ambitu ferret: inibant enim veteres Romani magiſtratum auſpicatò: neq; omnino quicquam publicè, nec domi, nec militiæ, ſine auſpiciis gerebatur: quod autem in tribunatu pl. Lurconi mandando factum erat, ut auſpicia ſervarentur, id ut ipſe in lege de ambitu ferenda ne ſervaret, neq; auſpiciorum ullam omnino rationem haberet, decretum eſt à ſenatu: neq; hoc ſolùm, ſed illud ſimul, ut omnibus faſtis legem ferre poſſet. quod lex Fuſia vetabat: ideò enim ſolvit eum ſenatus & Aelia lege, & Fuſia, ut neque auſpiciorum religio, neq; dierum ratio impedimento eſſet, quo minus primo quoq; tempore perferri lex de ambitu poſſet. Has ipſas leges & in oratione pro Sextio lege Clodia ſignificat abrogatas, quum ait: Mitto eam legem, quæ omnia jura religionum, auſpiciorum, poteſtatum, omnes leges, quæ ſunt de jure, & de tempore legum rogandarum, una rogatione ſuſtulit. Nam etſi non nominat: legem tamen Aeliam ſignificari certum eſt, quũ ait: Quæ ſunt de jure: Fuſiam autem, quum ſubjicit: Et de tempore: jus enim intelligit auſpicandi, obnuntiandi, intercedendi, quæ ſanxerat Aelia lex: tempus autem quo legem perferri non liceret, faſtos videlicet dies, de quibus caverat Fuſia lex: nec dubito, quin, quum dixit: Omnia jura religionum, auſpiciorum, poteſtatum, ad ſententiam potiùs Aeliæ legis, quàm Fuſię, ſpectaverit: nihil enim horum video, quod ad Fuſiam referri poſsit: nam ego quidem in verbo Poteſtatum, obnuntiationem, & interceſsionem ſignificari puto: quæ legis Aeliæ fuiſſe jam diximus. &, quanquam Auſpiciorum, Poteſtatum, dixit, ad interpretationem antecedentis verbi, Religionum: quòd ſæpè facit: & in dictione Poteſtatum, & obnuntiatio, & interceſsio ſimul includitur: ſolam tamen obnuntiationem ad religionem refero: nam interceſsioni cum religione nihil erat cõmune: quod paulò antè demõſtravi. Ex iis quæ attulimus, ſatis, opinor, conſtat auſpicandi, obnuntiãdi, intercedendi morem apud Romanos fuiſſe: quæ pertinent ad jus comitiorum: quo de genere lex Aelia loquebatur: conſtat illud quoque faſtis diebus non licuiſſe haberi comitia legum ferendarum cauſa, ſed comitialibus tantùm, quod Fuſia lege ſancitum erat. Impediebantur autem comitia multis modis, primùm Jove fulgente tonante: deinde, ſi ſiniſtrum fulmen eſſet: tum ſi quis eo morbo, qui inſputatur, corruiſſet: ex quo comitialis morbus dictus eſt: poſtremò ſi tribunus pl. interceſsiſſet: quod fiebat hac voce prolata, Veto. Notavimus etiam illud apud Gellium, lege cautũ eſſe, ut, quo die auſpicia capta eſſent, eodem ea dere, cujus rei cauſa auſpicatum eſſet, comitia abſolverentur. alioqui infirmum & inane populi juſſum erat. Hæc ex libro noſtro de legibus Romanis.

Cōmĭtĭālĭs, le, quod ad comitium pertinet: [κομιτιακός. Gall. *Des appartenances des aſſemblees du peuple ou des magiſtrats.* Ital. *Pertinente al aſſembramento.* Ger. Das zu ſolcher verſamlung eines Reichs oder Lands gehört. Hiſp. *Coſa pertenesciente à tales dias ò congregaciones.* Pol. *Do ſeimu przinalezący.* Vng. *Országgyülésre való.* Ang. *Perteining to the aſſemble of the people or magiſtrat.*] ut, Dies comitialis, quo cum populo agi licebat, ut inquit Macrob. & quo populus Romanus convenire ſolebat ad ſuffragium ferendum. Cicer. ad Quint. Frat. Conſecuti ſunt dies comitiales, per quos ſenatus haberi non poterat. Jove autem tonante aut fulgurante, comitia populi habere nefas erat. ¶ Comitialis morbus: [ἐπιληψία. Gall. *Maladie qu'on appelle vulgairemẽt, le mal S. Iean, epilepſie, mal caduc.* Ital. *Mal caduco*, Venetiis, *la brutta.* Ger. Die fallend ſucht/ die böſe krancheit. Belg. Die valende ſiecte Hiſp. *Gota, coral, ò morbo caduco.* Vng. *Kórſagos.* Ang. *The falling ſickeneſſe.*] qui cum totius corporis convulſione principes cerebri operationes tollit; toto cerebro, vel duobus ejus ventriculis affectis. Gignitur ex craſsis humoribus, ſpiritus meatum in cerebri ventriculis obſtruentibus, nervorum principio ſeiptum concutiente, ut quod noxium eſt, excutiat. ¶ Dictus Comitialis, quòd comitia vitiare diceretur. Interrumpebantur enim comitia, quoties aliquis ex hoc morbo concidiſſet. Cato: Quod comitia prohibere ſoleat, nec id quidem mihi vitium fuit. Serenus: Eſt ſubiti ſpecies morbi, cui nomen ab illo, Quod fieri nobis ſuffragia juſta recuſat. Sæpè etenim membris ægri languore caducis Conſilium populi labes horrenda diremit. Ipſe Deus memorat dubiæ per tempora lunæ Conceptum, talis quem ſæpè ruina profudit. ¶ Hic morbus alio nomine dicitur ſacer, & morbus major, propter gravitatem: quoniam homo ſubitò concidit, & ſpumæ ore moventur. Docet etiam Ariſtoteles hunc morbum à priſcis *Herculeum* fuiſſe nominatum: quia Hercules laboraſſe eo fertur: idq; ex atra bile pleriſque contingere tradit. Plato & Apulejus divinum nuncuparunt, quòd animi partem rationalem, quæ longè ſanctiſsima eſſe videtur, obſideat. Græci ἐπιληψίαν vocant, à verbo Græco ἐπιλαμβάνω, quòd ſenſus comprehendat & vincat, ita ut eo corripti à mortuis nõ magnopere differre videantur. ¶ Comitialis homo, ἐπίληπτος, qui hũc morbum patitur. Plinius: Fel teſtudinum naribus illitum comitiales erigit, attollitq;. ¶ Plautus tamen Comitiales homines in Pœnulo appellat litigioſos, qui in comitio propter lites quaſi habitare videntur, qui ſi nihil eſt litium, litem ſerunt.

Cōmĭtĭālĭtĕr, adverb. [ἐπιληπτικῶς. Vng. *Ugyane vonyás, ſzegorodás képpen.*] Plin. lib 22. cap. 21: Folia heliotropii contractionibus medentur, etiamſi id comitialiter accidat: id eſt, etiamſi contractiones fiant ex morbo comitiali.

Cōmĭtĭārĭus, adject. [ἀρχαιρεσιακός. Vng. *Gyülés mongyára való.*] ut, Comitiaria ſtatio, quæ in modum comitiorum celebratur. Liv. 3. bel. Pun. In hac comitiaria jam duorum exercituum ſtatione, principes Nolanorum nuntiant Marcello, nocturna colloquia inter plebem & Pœnos fieri.

Cōmĭtĭātŭs, us, m. q. [ἀρχαιρεσία. Vng. *Országgyülésében való ſokaság, népgyülekezet.* Ang. *An aſſemble of people.*] Dicitur populi in comitio cõgregatio. Cic. 3. de Legib. Tũ leges præclariſsimę de x 11. tabulis tralatę duę, quarũ altera privilegia tollit, altera de capite civis rogari, niſi maximo comitiatu, vetat.

Comĭtĭātĭ

Cōmĭlĭtātī, Tribuni militares, qui dicantur, docet his verbis Asconius Pædianus in 2. Contra Ver. Tribunorū militarium duo genera. Primū eorum, qui Rufuli dicuntur: hi in exercitu creari solent. Alii sunt comitiati, q Romę comitiis designātur.

Comito, & Comitor, Vide COMES.

Cōmmă, atis, n.t. [קְצֵבָה *Kétseb*. Gall. *Incision, coupeure*. Ital. *Incisione, taglio, distintioné*. Ger. Zertheilung/vnderscheidung. Hisp. *Cortadura, medio punto en la scriptura*. Pol. *Rozdział'*. Vng. *Virgola, meg választo nota*. Ang. *A resting, or cutting in an oraison*.] per duplex m, κόμμα incisio: à κόπτω, incido, minutissimæ distinctionis genus est, quod incisum à Latinis dicitur; à Cicerone etiā Cæsum, eò quòd incidat Cola & Periodos. Constat enim periodus omnis ex commatibus & colis, tanquam partibus. Ex his cola, dicūtur partes majores periodi, quum scilicet oratio penè est perfecta, ita tamen ut animus audientis nondū conquiescat. Commata verò dicuntur minimæ periodi particulę, in quas cola rursus, velut in partes dissecantur. ¶ Commata etiam dicuntur aquarum emissaria, & incilia, primùm in Aegypto ad hoc inventa structaq;, ut pro arbitratu accolarum Nilus vicissim admittatur in campos arvales, aut intra alveum cōtineatur. Vlpian. de extraordinar. crimin. l. Sacculatii: Commata (inquit Budæus) & Diacopi, qui in aggeribus fiunt. ¶ Comma præterea (teste interprete Aristophanis in Pluto) est genus vilissimi numismatis. Vnde ortum Adagium: Mali commatis, πονηροῦ κόμματος, subaudiendum, ἀνθρώπου, homo. Dicebatur de improbo, contempto & rejiculo homine. Aristophanes in Pluto: Ἔοικε δ' εἶναι τῶν πονηρῶν κομμάτων: id est, Videtur esse non probati commatis.

Cōmmăcŭlo, as, Maculo, act p. [טִנֵּף *timmé* כִּבֵּן *tinnéph*. βυπαίνω. Gall. *Se maculer du tout, souiller*. Ital. *Macchiare*. Ger. Vermaßgen/verwûsten/verſudlen. Hisp. *Ensuziar*. Pol. *Mazę, plugawie*. Vng. *Megfórtódsztetődm, megrutitom*. Ang. *To mak foull, to steyne*.] Commaculare se ambitu, metaphoricōs. Cic. pro Cælio: Nunquam enim tam Cælius amens fuisset, ut si se isto infinito ambitu commaculasset, ambitus alterum accusaret. ¶ Commaculare manus sanguine alicujus. Virgil. de Medea, Aeglog. 8: Sęvus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus. Id est, polluere nece filiorum suorum.

Cōmmădĕo, mades, n. f. Madeo. [רָטַב *ratáb*. βρέχομαι, ὑγρός. Gall. *Estre trempé ou mouillé tout outre*. Ital. *Esser humido*. Ger. Naß seyn. Hisp. *Mojarse*. Pol. *Mokrzeie*. Vng. *Még ázom, vizesűlök*. Ang. *To be wette, to be moist*.] Cato cap. 156: Coquito usquedū ea commadebit bene, aquam defundito.

Cōmmălăxo, as, are, est exercere ac maturè facere. [Vng. *Gyakorlom*.] Varro: Nec dolorem adiaphoron esse, quod philosophia commalaxarē eam partem, neq; irato mihi habenas dedi unquā, neq; cupiditas mihi imposuit frenos. Ex Nonio.

Cōmmandūcārĕ, act. p. Dentibus molere: quod Cic. Mandare dicit. [מָחַן *tachán* μασσάομαι. Gall. *Marcher fort & tout ensemble*. Ital. *Mangiare, masticare*. Ger. Zerkeüwen. Hisp. *Comer ò mascar*. Pol. *Zuie*. Vng. *Megrágni*. Ang. *To chew all together*.] Plin. lib. 29. cap. 8: Quum priores ob religionē eam minimè commanducarent. Valerius: Protinusq; dentibus abscissam, & commanducatam linguam in eum exputt.

Cōmmāndūcātŭs cibus, dicitur à Plin. lib. 20. cap 3. multa iteratione molitus, ac propè liquefactus, quem Mansum Quintilianus vocat: [μεμασησμένον βεβρωκώς. Vng. *Rágot*. Ang. *Chewing of the cudde*.]

Cōmmāndūcātŭr, deponens, apud Lucilium lib. 4, legitur pro comedit, vel devorat. Assequitur (*inquit*) nec opinantem, in caput insilit, ipsum commanducatur totum complexum.

Cōmmāndūcātŭs, us, m. q. [Λάμμοσησις. Gall. *Maschement entre ses dents*. Ital. *Il masticamento intra i denti*. Ger. Zerkeüwung. Hisp. *Mascadura ò comida*. Pol. *Zżuty*. Vng. *Rágás*. Ang. *Chewing*.] Plin. lib. 24. cap. 4: Vlcera commanducatu, imposituq; efficacissimè sanari.

Cōmmănĕrĕ, [συμβῆναι. Pol. *Spol'u przemieszkiwac*. Vng. *Egygyut maradni*. Ang. *To tarie with a nother*.] Macrob. Satur. lib. 6. cap. 7: Referunt enim non ad eos qui adveniunt, sed ad illos qui in domo commanent.

Cōmmănĭpŭlārēs, Spartiano commanipulones, Ciceroni contubernales. [συσκηνίται, *vel* συσκόποι. Pol. *Spolni żol'nierze*. Vng. *Azon hadbeli társ, azon tizéd allyai*.] Milites ejusdē manipuli. Cornelius Tacitus lib. 20: Prensare commanipularium pectora cervicibus injecti.

Cōmmănĭpŭlōnes, qui sunt ejusdem manipuli. [Pol. *Spolni żol'daci*. Vng. *Azon hadbeli társ, azon tizéd allái*.] Spartianus in Nigro: Idem ob untus gallinacei diremptionem decē commanipulones, qui raptum ab uno comederant, securi percuti jussit.

Cōmmănĭpŭlātĭo, [Pol. *Spolne żol'dowanie*. Vng. *Azon hadbeli, tizedbeli társaság*.] Spartianus in Nigro: Vt tota in expeditione, in commanipulatione nemo focum faceret.

Cōmmāscŭlārĕ, ut Cōmasculare frontem, masculi frontem assumere virginali verecundia relegata, & quasi perfricta fronte aliquid facere. Macrob. Satur. lib. 7. cap. 11. de Servio naturali verecundia presso: Cōmasculata frontē, & sequestrata verecūdia, quam in te facies rubore indicat, confer nobiscū liberē.

Cōmmĕdĭtŏr, aris, d. p. Meditor. [הָגָה *hagháb*. μελετῶ. Gall. *Penser diligemment à quelque chose*. Ital. *Pensare, imaginare*. Ger. Betrachten/nachsinnen. Hisp. *Pensar, imaginar*. Pol. *Rozmiślam, rozważam*. Vng. *Gondolkodom, elmélkődöm*. Ang. *To think and mise diligentlie*.] Autor ad Her. lib. 3: Quare placet & ex ordine locos comparare, & locos quos assumpserimus, egregiè commeditari oportebit, ut perpetuò nobis hærere possint. Lucret. lib. 6: Et fragiles sonitus chartarum commeditatur: id est, exercet, facit, reddit.

Cōmmĕmĭnī, Memini, [זָכַר *Zachár*. μίμνημαι. Gall. *I'ay encore souuenance*. Ital. *Mi è souenuto*. Ger. Ich bin eingedenck. Hisp. *Recordarse*. Pol. *Pamietam*. Vng. *Emlekezőm reá*. Ang. *To haue remembrance*.] Cic. 1. Tuscul. Ego autem nō commemini, antequàm sim natus, me miserum. Idem 1. de Orat. Idem Qu. Servium Galbam (quem hominem probè nosse & commeminisse se ajebat) pergraviter reprehendere solebat.

Cōmmĕmŏro, penult. corr. act. p. Commonefacio, in memoriam reduco, recenseo, dico. [הִזְכִּיר *hizchír*. ὑπομιμνήσκω, διηγοῦμαι, λέγω. Gall. *Faire memoire, & mention, raconter, ramenteuoir*. Ital. *Ricordare, ridurre in memoria*. Ger. Erzehlen/widerăferen/wider in gedechtnuß bringen. Belg. Verhalen. Hisp. *Recordar*. Pol. *Przypominam, wilijczą*. Vng. *Elő számlálom, elő beszéllődm*. Ang. *To report, to mak mention, to bring in memorie*.] Cicer. in Catone: Pithagoræorumq; more, exercendæ memoriæ causa, quid quoq; die dixerim, audierim, egerim, commemoro vesperi. Idem pro Quintio: Nam quid hoc indignius, aut iniquius C. Aquili dici, aut commemorari potest?

Cōmmĕmŏrātĭo, verbale, f. t. Mentio, recordatio. [זִכָּרוֹן *Zichcharón*. ὑπόμνησις. Gall. *Mention, recit*. Ital. *Ricordanza*. Ger. Erzehlung/widerăferung/ widergedechtnuß. Belg. Verhalinge. Hisp. *Recordacion*. Pol. *Przypominanie*. Vng. *Előszámlálás*. Ang. *Mention or making report*.] Terent. in Andr. commemoratio, Quasi exprobratio est immemoris beneficii.

Cōmmĕmŏrāmēntum, antiqui pro cōmemoratione dixerunt. Cæcilius Plotio. Pudebat credo, commoramentum stupri.

Cōmmĕmŏrābĭlĭs, le, om. t. dignus qui cōmemoretur. [זִכָּרוֹן *nixchar*. ἀξιομνημόνευτος, ἀξιόλογος. Gall. *Digne de memoire, ou d'estre raconté*. Ital. *Degno de cui sene faccia memoria*. Ger. Der wirdig ist daß mán sein gedencke vnd meldung thue. Hisp. *Digno de ser recordado*. Pol. *Do przypomnienia godnij*. Vng. *Emlekezet re mélto*. Ang. *Worthie to be mentioned*.] Cic. 2. de Nat. deor. Multaq; alia in aliis locis commemorabilia proferre possum. Plaut. Pseud. Dabo aliam pugnam claram & commemorabilem.

Cōmmendo, as, act. p. ex Con, & mando, Laudo: [הִתְקִיד *hiphkíd* שִׁבַּח *schibbách* הָלַל *hillél*. ἐπαινῶ, συνίστημι. Gall. *Recommander, louër, bailler en garde*. Ital. *Laudare, racommandare*. Ger. Befehlē/loben. Belg. Beveelen/loven. Hisp. *Encommendar o alabar*. Pol. *Zaliecam, chwalie*. Vng. *Aiánlom*. Ang. *To commend, to loue and praise*.] & sic duobus ferè cōstrui solet modis. Nam quandoq; accusativū tantùm habet. Cic. post red. Quū eum, præter simulatā tristitiā, nulla res cōmendaret. Valer. Max. lib. 10: Quapropter non ludicrā artem cōmendavit. ¶ Quandoq; ultra accusativū construitur cū alio accusativo mediante Apud, aut hujusmodi præpositione: ut, Commendavi te apud prætorem. ¶ Quandoq; post accusativū jungitur dativus, & significat fidei alicujus cōmitto, & quod charū est mihi alicui concredo, ἐπιτρέπω. sed non recedit à significatione verbi Laudo. Sēper enim fit cum charitate & laude ejus, qui cōmendatur. Cicero Quint. Fratri: Quàm multos mecū egisse putas, ut se Statio cōmendarem? Plautus: Qualíne amico mea commēdavit bona? Probo & fideli & fido. Cic. 3. de Finibus: Quorū uterq; tibi testamento liberos suos commendavit. Ter. in Eunuch. Ego me tuæ commendo & committo fidei.

Cōmmēndātŭs, a, um, partic. Cōmissus, laudatus, aut fidei alicujus cōcreditus. [מִשְׁקָד *muphkádb* מִשְׁבָּח *meschubbách*. ἐπαινετός. Gall. *Recommandé & loué*. Ital. *Laudato, tenuto in gran stima*. Ger. Befohlen/oder gelobt/einem anderē vertrawet. Hisp. *Encomendado y alabado*. Pol. *Zalieconij*. Vng. *Aiánlattatot*. Ang. *Commended, praised*.] Cic. pro Rosc. Amer. Cui fama mortui, fortunę vivi cōmendatæ sunt atq; concreditæ. Plancus Ciceroni: Meam dignitatem commendatam habeas rogo.

Cōmmēndātŭs, nomen ex participio. [ἐπαινετός. Pol. *Zalieconi*. Vng. *Aiánlás*.] Cic pro Corn. Balbo: Quis est enim nostrūm, cui non illa civitas sit hujus studio, cura, diligentia, commendatior? Idem ad Brut. Quum ipsi per se tibi commendatissimi sint.

Cōmmēndātĭo, onis, verbale, f. t. Laus, laudatio, commissio. [שִׁבְחָה *pikkadhón*. ἐπαίνησις. Gall. *Recommendation, louāge*. Ital. *Raccommādatione*. Ger. Befehlūg. His. *Encomiēda*. Pol. *Zalieczenie*. Vng. *Aiánlás, kommendálás*. Ang. *Cōmending, praising*.] Cic. ad

Lent:

Lent. lib. 1: Noſtra, cæterorumq; amicorum commendatione gratiſſimus in provincia fuit. Idem: Magna eſt hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis, magna memoria Conſulatus tui.

Cōmmēndātŏr, & Commendatrix, qui & quæ commendat. [מעיד *maphkîdh.* ὁ συστατικὸς, ἡ συστατική. Pol. *Zaliecziciel.* Virgar. *Aiánlo.*] Cic. 1. de Legib. Sed profectò ita ſe res habet, ut quoniam vitiorum emendatricem legem eſſe oportet, commendatricemq; virtutum ab ea vivendi doctrina ducatur.

Cōmmēndātĭtĭus, a, um, ut Commendatitiæ literæ, in quibus ab his qui commendantur. [συστατικὴ ἐπιστολή. Gall. *Lettres de recommendation.* Ital. *Lettere di recommandatione.* Ger. Fürderuſs brieff. Hiſp. *Letras de encomendar.* Pol. *Zaliecziaiący.* Vng. *Aiánlo, kommendálo.* Ang. *Letters of commendation.*] Cic. Anton. lib. 3: Etſi ſtatueram nullas ad te literas mittere, niſi commendatitias.

Cōmmĕndābĭlis, le, dignum quod laudetur. [ἐπαινετός. Gall. *Digne d'eſtre loué.* Ital. *Che è degno di eſſere laudato.* Ger. Das furderens oder befehlens wirdig iſt. Hiſp. *Digno de ſer encomendado y alabado.* Pol. *Godni chwal'y.* Vng. *Dícséretre méltó.* Ang. *Worthie to be praiſed.*] Colum. lib. 5. cap. 6: Sed ut denſum arbuſtum commendabile fructu & decore eſt, ſic ubi, &c.

Cōmmēntāculum, culi, n. ſ. (inquit Feſtus) virga qua in ſacris utebantur ad ſacrificia euntes, ut à ſe obvios homines amoverent.

Cōmmēntŭs, Vide COMMETIOR.

Cōmmēntŏr, Commentitius, Commentum, Vide COMMINISCOR.

Cōmmĕo, as, n. ſ. ex Con, & Meo, Eo, iter facio. [הלך *halách* התהלך *hithhallech* אזח *arách.* φοιτᾶν. Gal. *Aller & faire vn voyage, paſſer d'vn lieu en autre, voyager.* Ital. *Andare, venire.* Ger. Etwan hin gehen der meynūg wider zuſommen. Belg. Goen. Hiſp. *Paſſar por algun lugar, ir y venir.* Pol. *Ide zbimſzie wracziel', nadchodzę.* Ang. *To go, to walk, to mak an iourney.*] Col. lib. 1. cap. 3: Qui libentiùs commeaturus ſit, ſi vexationem viæ non reformîdet. Plaut. in Rud. Eum ad carnificem eſt æquiùs, quàm ad Venerem commeare. ¶ Aliquando ponitur pro Convenio. Cicer. pro Leg. Man. Inſula Delos quò omnes undiq; cū mercibus commeabant. ¶ Aliquando pro Venio & redeo. Idem: Sol ab ortu ad occaſum commeans. ¶ Inde Cōmeatus dari dicitur: id eſt, tempus quo ire & redire commodè poſſis. ¶ Veteres etiam cōmetare dixerunt, pro commeare, ut citat Nonius ex Nevio: Quum ad lupā noſtram tàm multi crebrò cōmetant lupi. Afran. Quò tu cōmetas? ubi confixus deſides? Ex Nonio, Cōmĕātŏr, qui commeat, idq; ultrò citroq;, ut internuntius: qualis Mercurius apud Apul. in Apolog. Deus ſuperûm & inferorum commeator appellatur. Hom. διάκτορος. [Pol. *Itam, ſám przechodzący.* Vng. *Kózbenjáró.*]

Cōmmĕātŭs, us, Facultas abeundi, ſive quod dicitur *Salvum conductus*, quę dat imperator militi, præpoſitus inferiori, eūdi quò velit ad præſcriptū diem reverſuro. [ἐξουσία, ἐφόδιον. Gall. *Congé de s'en aller, ſauf conduit.* Ital. *Licenza, ſalvocondotto.* Ger. Ein Geleyt/ erlaubnuſs hinweg zu gehen. Belg. Geleide/ Paſpoort. Hiſp. *Licentia para paſſar por algun lugar, ſalvoconducto de principe, ò capitan.* Pol. *Gleitowniſzt.* Vng. *Salúskonductus, el menésrevalo ſzabadság.* An. *Paſſport or ſaufe conducte to paſſe.*] Autor ad Herenn. Ille qui ad diem cōmeatus non venit, quòd eū aquæ intercluſiſſent. Liv. lib. 23: Magna pars ſine cōmeatibus dilabebatur. ¶ Aliquando accipitur pro cibariis ad alimoniā exercitus, aut Reip. aut multitudinis, vel etiā privati alicujus. [אכל *óchel* שבר *ſchéber.* τροφή, ὁ σιτομὸς, τὰ σιτία. Gal. *Vivres pour paſſer quelque temps.* Ital. *Vettovaglia.* Ger. Proſiand/ oder nahrung zu erhaltung eines Kriegsvolcks. Hiſp. *Las vituallas.* Pol. *Zywnoſzcz, pica zoł'nierskiego 'wiatu.* Vng. *Vtiéledel.* Ang. *Victailles for the way or iourney.*] Cicer. pro lege Manil. Iam commeatu & privato, & publico prohibemur. Cæſar 1. bell. Civil. Reliquas merces commeatusq; ad obſidionem urbis, ſi accidat, reſervant. ¶ Vnde, Trium dierum commeatus dicitur, quum inſtar paupertas extrema ſignificatur. Ariſtoph. in Acharnenſ. τὸ μὴ ἐπιτρέψαι σῖτα ἡμέρων τριῶν: id eſt, Et non ut quis reſervet commeatum tridui. ¶ Aliquando pro tranſitu multitudinis. Apul. lib. 6: Sed cuneatim ſtipato commeatu difficultates tranſabiremus.

Cōmmĕātĭlis, miles dicitur, qui in ſtipendii partem accipit alimenta ex commeatu: id eſt, ex alimento publico, juxta priorē ſignificationem vocis, Commeatus. Iuſtin. de Præfect. præt. Aphr. l. quas Deo. Nullū audeant Duces vel Tribuni cōmeatilem de ipſis dimittere: ne dum ſibi lucrū ſtudent conficere, cuſtoditas noſtras relinquam provincias. Et infrà: Non de commeatilibus militum, aut eorum ſtipendiis lucrum facere.

Cōmmĕrcŏr, aris, d. p. Mercor, vel multas res ſimul mercor, coëmo. [סחר *ſachár.* ἀγοράζω. Gall. *Marchander ou acheter enſemble.* Ital. *Comparare.* Ger. Kramen/ vnd ding zuſamen kauffen. Hiſp. *Mercar, ò mercar juntamente.* Pol. *Skupuie.* Vng. *Safárlok, veszók.* Ang. *To mak merchandiſe, to bie or ſell together.*] Plaut. Cap. Pater captivos cōmercatur alios, tantū ſtudēs, ut natum recuperet.

Cōmmĕrcĭum, n. ſ. Eſt libera cōmeandi cōtrahendiq; facultas, conceſſa iis, qui merces ultrò citroq; convehunt. [סחורה *miſchár.* ἐμπορία. Pol. *Przekupowanie* Vng. *Kereske dése valoſzábadság.* Ang. *Entercourſe, merchandiſe.*] ¶ Aliquando Commercium eſt viciſſitudo dandi & accipiēdi: à Con. & Merces: mercīū commutatio, quæ victus cauſa inventa fuit. [σπάλαγμα, ἀλλαγὴ, ἐμπορία. Ger. Gewerb ſchafft/ Kauffmanshandel. Belg. Mede Coopmenſchappinge/ mede handelinge.] Plinius in Paneg. Diverſas q; gentes ita cōmercio miſcuit, ut quod genitū eſſet uſquam, id apud omnes gentes natum eſſe videretur. ¶ Accipitur & pro uſu & conſuetudine, [χαιρωνία. Vng. *Tarſaság.* Ang. *Fellowſhip, acquaintance.*] & tunc prepoſitioni Cum, jungitur. Cicero de Senectute: Nec habet ullū cum virtute cōmercium. Plautus in Bacch. Quid tibi cōmercii eſt cum diis damnoſiſſimis? Idem in Aulularia: Quid tibi mecum eſt commercii ſenex?

Commĕrĕo, res, n. ſ. vel Cōmereor, reris, Cōmitto, malè ago, delinquo, pecco. [חטא *pahál* חטא *mahál* חמא *chatá* חרשיע *hirſchiáh.* ἁμαρτάνω. Gall. *Meriter, deſeruir, faillir.* Ital. *Errare, meritare.* Ger. Etwas verſchulden/ oder verdienē/ ſundtigen/ etwas vnrechts begehen. Belg. Gonden. Hiſp. *Pecar, merecer.* Pol. *Grzeszyć, zgrzeszyć.* Vng. *Bunbánſzenvétkezdésben, vagy bűnben.* Ang. *To diſſerue, to committe, to offend, to treſpaſſe.*] Terent. in Andr. Quid feci? quid cōmerui? aut peccavi patri? Vbi Donatus: Cōmerui, majoris culpæ eſt: Peccavi, multò minoris, vel levioris. Idem in Phormione: Nam ſi te ſenſerit timidum pater eſſe, arbitrabitur Cōmeruiſſe culpam: id eſt (inquit Donatus) commiſiſſe. Idem in Heeyra: Quibus iris impulſus nunc in illam iniquus ſim? Quæ nunquam quicquam erga me commerita eſt pater, Quod nollem: & ſæpè quod vellem meritam ſcio. Vbi Donatus: Adverte (inquit) proprietatem Commerendi & Merendi. Mereri bona dicimus Commereri mala: id eſt, delinquere, peccare. Ergo hîc Meritam, pro præſtitiſſe dixit. Cic. de Orat. Interrogabatur reus, quam quaſi æſtimationem commeruiſſe ſe maximè diceret. ¶ Interdum etiam in bonam partem accipitur pro mereri. Plaut. in Moſtel. Quid gravaris, quaſi gratiam non commeream?

Commĕtĭŏr, tiris, d. q. Metior, ſimul metior.] מדד *madhádh.* μετρέω. Gall. *Meſurer & compaſſer.* Ital. *Miſurare.* Germ. Meſſen. Hiſp. *Medir.* Pol. *Mierzę rozmam.* Vng. *Megmérém.* Ang. *To meaſure.*] Cicer. 1. de Invent. Nam ſæpè oportet commetiri cum tempore negotium, & videre, poteritne aut magnitudo negotii, aut multitudo rerum in eo tranſigi tempore.

Cōmmēnſŭs, us, ui, m. q. Symmetriam ſignificat. [מדה *middáh* משקל *miſchkál.* συμμετρία, συμμετρία. Gall. *Meſure, meſurement.* Ital. *Miſura.* Ger. Ein formliche abmáſſung. Hiſp. *Medida.* Pol. *Odmierzenie kſztał'tne.* Vng. *Egyarányú mértek.* Ang. *Meaſuring.*] Vitruvius lib. 3. cap. 1: Rei qua quoq; membra ſuos habent commenſus proportionis, &c.

Cōmmĕto, as, pen. corr. Vetuſtiſſimi dixerunt pro commeo: hoc eſt, ito, aliquò me confero. [φοιτᾶν. Pol. *Chodzę.* Vng. *Idárok, megyök.*] Nævius: Quum ad lupam noſtram tàm multi crebrò commetant lupi. Vide Commeo.

Cōmmĭctĭlĭs servus, apud Pomponium in præcone poſterior: Si ſciam quid velis, inquit, quaſi ſervi comici commictilis: id eſt, compoſiti. Ex Nonio.

Cōmmigro, as, Idem eſt quod migro, & habitationem in locum aliquem transfero. [נסע *naſáh.* μετοικία, Gall. *Aller loger, demourer ou habiter en autre lieu.* Ital. *Andar ad habitare altrone.* Ger. Ein wohnung an ein ort hin verenderen. Belg. Verhuyſen. Hiſp. *Mudar caſa en otro lugar.* Pol. *Odmieniam mieſzkanie, przenoſzę ſię.* Vng. *El koltözöm.* Ang. *To go and dwell in an other place, to flitte.*] Terentius in Andria: Mulier quædam abhinc triennium commigravit huic vicinię. Liv. 5. ab Vrbe: Quid ſi non Galli hoc, ſed veteres hoſtes veſtri Acqui, Volſci ve faciant, ut cōmigrent Romam? Cicero ad Quintum fratrem lib. 2: Sed ut ſpero, paucis menſibus poſt Calend. Quintiles in tuam commigrabis.

Cōmmĭlĭtō, as, com. 1. Commilito. [ὁ συστρατιώτης. Gall. *Compaignon de guerre.* Ital. *Compagno di guerra.* Ger. Mitkriegsman, geſellē im Krieg. Hiſp. *Compannero en la guerra.* Pol. *Spol'u woiennik, zoł'dat.* Vng. *Vitézlő társ.* Ang. *A fellow in warrefare.*] Cæſ. bel. Civil. Commilitesq; nonnulli graviores ſermones militum vulgò durius accipiebant.

Cōmmĭlĭtĭum, n. ſ. ipſa belli ſocietas. [συμμαχία, συστρατία. Gall. *Compaignie de guerre, ſocieté en la guerre.* Ital. *Compagnia di guerra.* Ger. Geſellſchafft im Krieg. Hiſp. *Compannia en la guerra.* Pol. *Towa: rzyſtwo zoł'nierskie.* Vng. *Hadi belitársóság.* Ang. *Fellowſhip in warrefare.*] Iuſtinian. li. 1: Deinde cogitatione legū ſacrarum, tum vetuſti per tot bella cōmilitii, orat miſereatur civium exulum. Tacitus lib. 1: Chauci quum auxilia pollicerentur, in commilitiū adſciti ſunt. ¶ Apud Apuleium euā Commilitia legitur fœminino genere.

Cōmmĭlĭtĭă, æ, [συστρατία; Cōmilitiū. Pol. *Spolna ſł'użbalna woźnie.* Vng. *Tarsaság, eggyűt valo vitézködés.*] Apul. Florid. lib. 3: Cōmemoravit inter nos jura amicitiæ, ac cōmilitiæ ſtudiorū.

Cōmmĭ-

Cōmmīlĭtōnēs, m.s. Qui simul militant, commilites. [συστρατῶται. Gall. *Compaignons d'armes & de guerre.* Ital. *Compagni alla guerra.* Ger. Spießgesellen. Hisp. *Compañneros en la guerra.* Pol. *Spol'em na woinie sł użacy.* Vng. *Eggyw't hadakozo társ vitézlő, társ.* Ang. *Companions or fellowes in warre.*] Suetonius in Cæsar. Nec milites suos pro concione, sed blandiore nomine commilitones appellabat, tanquam & ipse unus esset ex numero militum. Cicero pro Dejot. Hic verò adolescens, qui meus in Cilicia miles, in Græcia commilito fuit.

Cōmmĭnīscŏr, d. t. Fingo, vel excogito: ab antiquo verbo Meminiscor: unde & Reminiscor. [בדא *badhá* יצר *jatsár.* συμπλάττω, πορίζομαι. Gall. *Controuner, excogiter, forger.* Ital. *Fingere, imaginare.* Ger. Erdichten. Belg. Binden/verfieren. Hisp. *Pensar ò fingir.* Pol. *Zmyślam, spominam.* Vng. *Gondolok.* Ang. *To inuent, to imagine, to fayne, to deuise, to forge.*] Terent. in Hecyra: Aliquid tulisse cōminiscentur mali. Cic. 4 de Finib. Ille enim occurrentia nescio quæ comminiscebatur. Liv. 7. bel. Maced. Nihil adversus tale machinationis genus parare aut comminisci oppidani conabantur.

Cōmmēntŭs, partic. activæ significationis. [בדא *bodhé* יצר *jotsér.* Gall. *Controuneur, forgeur, qui a excogité.* Ital. *Che ha trouato.* Ger. Der erdichtet hat. Hisp. *Fingidor.* Pol. *Zmyślaiacy.* Vng. *Gondolt.* Ang. *He that inuenteth, imagineth or deuiseth.*] Cic. 2. de Nat. deor. Monogrammos deos & nihil agentes commentus est Epicurus.

Cōmmēntŭs, passivè. [בדא *badhú* נוצר *notsár.* συμπλαστός. Gall. *Feint, controuné.* Ital. *Finto, simulato.* Germ. Der erdichtet ist. Hisp. *Fingido, falso.* Pol. *Zmyślony.* Vng. *Gondoltatot.* Ang. *Fayned, inuented, forged, deuised.*] Ovid. 6. Metamorph. Dat gemitus fictos, commentaq; funera narrat.

Cōmmēntārī, frequentativum est à Comminiscor, Cogitare, agitare, tractare, mentionem facere, disputare. [חשב *chashább* הגה *haghàh* יצר *jatsár* הרה *harah.* Διαλαμβάνειν, πραγματεύεσθαι. Gall. *Penser & songer à quelque chose, inuenter & controuner.* Ital. *Trattare, disputare, dichiarare.* Ger. Sinnen/betrachten/sich mit einem anderen vnderreden. Hisp. *Pensar, disputar, tratar, glosar libros.* Pol. *Rozważacz, zmyślam sżie radżicz, rozmawiac.* Vng *Magamban hanyom vetöm, gondolkodom:* Ang. *To muze and think on a thing, to inuent, to reason.*] Cicero ad Atticum lib. 4: Verumtamen idipsum mecum in his locis commemoror, ut ista improbē. Idem in Læl. Quum in hortos D. Bruti Auguris commentandi causa (ut assolet) venissemus: hoc est, tractandi vel disputandi. ¶ Interdū significat comminisci, confingere fallaciam. πλάττειν. Plaut. in Casin. Vt citò commentatus est, ecquid te puderet ¶ Interdum commentarium scribere, scribendo aliquid componere, ὑπομνηματίζειν. Plin. lib. 18. cap. 25: Id eo ipso anno, quum commentaremur hæc, notatum est, proventum eorum ter repetitò frigore extinctum.

Cōmmēntātŭs, particip. quod modò passivè accipitur. [נוצר *notsár.* συμμεμελετημένος, συμπλασθείς. Gall. *Pensé, songé, controuné.* Ital. *Trouato, imaginato.* Ger. Mit nachsinnen/erdichten. Hisp. *Fingido.* Pol. *Rozważonÿ, zamyślonÿ.* Vng. *Megh hányotuetöt, gondoltatot.* Ang *Mu/ed an, inuented, deuised.*] Cicero ad Tironem lib. 16: Isq; diu, & multis lucubrationibus commentata ōratione, vide ut probare possit te non peccāsse. ¶ Modò activè. Cic. Attic. lib. 4: Quum in villa Metelli complures dies commentatus esset.

Cōmmēntātĭo, verbale, f.t. Meditatio, atq; cōtemplatio. [יצר *jetsér* הגיון *highhajón.* μελέτησις, σύνεκψις, ἐπιμέλεια. Gall. *Penſement à inuenter, & controuner quelque chose.* Ital. *Pensamento di qualche cosa.* Germ. Innerliche erwegung/oder betrachtung eines dings. Hisp. *Pensamiento para hallar alguna cosa.* Pol. *Vwazanie, rozbteranie.* Vng. *Magában való hányás vetés, gondolkodás.* Ang. *A thinking and muzing to inuent or deuise a thing.*] Cic. 1. Tusc. Tota enim philosophorum vita, ut ait idem, commentatio mortis est.

Cōmmēntārĭēnsĭs, m.t. [מזכיר *mazchir.* ὑπομνηματογράφος. Gall. *Celuy qui faict registre, comme geolier des prisonniers qu'il recoit.* Ital. *Guardiano de registri, protocoli ouero d'atti publici.* Germ. Ein Schreiber so die betrachtungen vñ rhatschleg oder händel auff schreibt/vnd sie bewaret/Protocollierer. Hisp. *El que haze registros, come vn tarcelero.* Pol. *Pissarz potoczne sprawy wk ſiiegi wwodzacy, ÿ ichstrzegaczÿ.* Vng. *Orzág dolgainak iró deakia.* Ang. *He that registreth any thing as a iqueleur of the prisonners which he receiueth.*] Qui in commentarium custodias refert, & velut diarium custodiarum conficit, Budæus. Asconius in eum locum Cicer 3. Verr. Accensus Neronis: Accensus, *inquit*, nomen est ordinis, & promotionis in militia, ut nunc dicitur princeps vel Commentariensis, aut Cornicularius. Hæc enim nomina de legionaria militia sumpta sunt. Paulus in L. In fraudem. §. A debitore. ff. de Iure fisci: Quoties apud fiscum agitur, actorū potestas postulanda est, ut meritò his uti liceat: eaq; manu Commentariensis annotanda sunt. Secundum hoc cōmentarienses sunt quibus commentarii Imperatoris commissi sunt, ut est hodie thesaurus chartarum. In l. Ad commentariensem. C. de custodia reorum, pro eo accipitur, qui custodiam & periculum reorum præstat, ita ut reo elapso talione ipse puniatur. & in l. finali, Commentariensis singulis mensibus de personis reorum & numero, de qualitate delictorum, de clausorum ordinibus ad judicem referre debet.

Cōmmēntārĭum, Commentarius, & Commentarii, orum, plurali nu. pro una eademq; significatione sumuntur, scilicet pro libris, in quibus non latè diffuseq; res, sed quàm brevissimè possunt, explicantur, simpliciterq;, & quasi per capita describūtur. [זכרון *zichcharón* מגלה *meghillàh.* ὑπόμνημα, ὑπομνήματα, ὑπομνηματισμοί. Gall. *Registre, memoires, papier iournal.* Ital. *Registro, giornale, memoriale.* Ger. Ein Buch oder Rodel/in welchem bericht oder erklerung eines dings kurtz begriffen seind. Hisp. *La minuta dela obra.* Pol. *Kśiega do ktorej sprawiy nieiakie krotce są wpiedżione.* Vng. *Lastrom, magyarázo könv.* Ang. *Registrie of a/fetes done, an short exposition or comment.*] Cic. in Brut. Non est oratio, sed quasi capita rerum, & orationis commentarium paulò plenius. Sic Cæsaris Commentarii dicuntur, quos Plutarchus ἐφημερίδας appellat, inquiens: Καίσαρ ὑπομνήματα τῆς ἐφημερίδος ἔγραφεν: in quibus ad exequendam historiam aliis videtur materiam subjecisse. Vnde Seneca lib. 3. Decl. Sine commentario tunquam dixit Severus Cassius, nec hoc commentario contentus erat, in quo nudæ res ponuntur. Gel. Est adeò probi Grammatici commentarius satis curiosè factus. Est iterum: Nonnulli Grammatici qui commentaria in Virg. composuerunt. Idem: Noster Taurus in primo commentariorum, quos in Gorgiam Platonis composuit, scriptum reliquit. ¶ Præterea Commentarius quandoq; dicitur ipse cōmentator, ὑπομνηματιστής: hoc est, qui commentarium composuit: Servius super primo Georg. Superfluam movent quæstionem commentarii. ¶ A Commentarium, fit diminutivum Commentariolum, ὑπομνημάτιον. Cicero 4. de Finib. Quæ quidem res effecit, ne necesse sit iisdem de rebus semper quasi dictata decantare, neq; à Commentariolis suis discedere.

Cōmmentīrī, [συμψεύδεσθαι. Pol. *Przeł giwac.* Vng *Eggyw't hazudni.*] Apul. in Apologia: Lignum à me toto oppido, & quidem oppidò quæsitum, non piguit vos commentiri?

Commĕntĭtĭŭs, a, um, Fictum, & ad tempus commentum, & excogitatū. [בדוא *badhú* נוצר *notsár.* πλασματώδης, πλασμάτιον. Gall. *Controué & feint.* Ital. *Finto, fittitio.* Ger. Erdichtet. Hisp. *Cosa fingida ò falsa.* Pol. *Zmyślonÿ.* Vng. *Tettetöt gondolat.* Ang. *Inuented and fained for a time.*] Cic. 1. de Orat. Vt si in illa commentitia Platonis civitate res ageretur. Idem 4. Academ. Néve fueris commentitiis rebus assensus.

Cōmmēntātŏr, πλαστής, ἐπίνοητής, inventor, atque excogitator. [Pol. *Zmyślacz.* Vng. *Gondolo, találo.*] Apuleius in Apologia: Est enim litium omnium repertor, omnium falsorum cōmentator, omnium simulationum architectus.

Cōmmēntŏr, oris, verbale, Inventor, excogitator: [יצר *jotsér* בדא *bodhé.* δημιουργός. Gall. *Controuneur.* Ital. *Inuentore.* Ger. Erdichter/erfinder. Hisp. *Fingidor.* Pol. *Zmyślacz, winalazca.* Vng. *Gondolo.* Ang. *An inuenter or fayner, a deuiser.*] ut, Vvæ commentor dicitur Bacchus: id est, inventor. Ovid. 3. Fast. Luce sua ludos uvæ commentor habebat.

Cōmmēntum, n.s. Res ficta, excogitata, invētio. [יצר *jetsér.* σοφίσματα. Gall. *Inuention, chose controuée.* Ital. *Commento, fictione.* Ger. Ein erdichtung/erfindung mit nachsinnen. Hisp. *Fictión ò gloſa.* Pol. *Zmuł, winalazka.* Vng. *Gondolat.* Ang. *An inuention, a thing deuised, forged or fayned.*] Terent. in Andr. Atqui ipsis commentum placet. Cicero de Clar. Orat. Vt sua commenta, & scripta memisisset. Deducitur à verbo Comminiscor, quod facit supinū Commentum. ¶ Ponitur etiam pro expositione interpretationeq; autorum in literas relata, & idem significat quod cōmentarius. Priscianus lib. 6. Servius in cōmento Virgilii. Idem lib. 13. Donatus in commento Aeneidos: Id quum indocti nō intelligerent, aut saltem nimium nasuti non probarent, ex cōmento cōmentarium imperitè fecerunt.

Cōmmĭnĭstro, as, are, Ministro. [שרת *scheréth.* ὑπηρετῶ. Gall. *Ministrer, seruir, aßister.* Ital. *Ministrare.* Ger. Dienen/zubetienen. Hisp. *Ministrar.* Pol. *Przysł uguie.* Vng. *Szolgálok.* Ang. *To minister, to serue.*] Plin. lib. 28. cap. 8: Super omnia est, quòd extremam fistulam intestini contra ducum ac potestatum iniquitates commonstrant, & ad successus petitionum, judiciorumq;, ac litium eventus.

Cōmmĭnŏr, aris, ari, Minor. [יעם *záhaph him* התנחם *hithnachém.* ἀπειλέω. Gall. *Menaßer.* Ital. *Minacciare.* Ger. Trewen. Hisp. *Amenazar.* Pol. *Grożę.* Vng. *Feneködöm, fenyögetök.* Ang. *To boaſt or threaten.*] Sueton. in Cæs. cap. 62: Vt aquilifero moranti cuspide sit comminatus.

Commĭnātĭo, verbale. [יעם *záhaph.* ἀπειλή. Gall. *Menaße, commination.* Ital. *Menaccia.* Ger. Trewung. Hisp. *Obra de amenazaa, amenza.* Pol. *Groźba.* Vng. *Fenekedés, fenyögetés.* Ang. *Beasting, threatening.*] Plin. lib. 7, cap. 45: Tauris in aspectu generositas, torva fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationem

tionem poſcentibus, ſed tota comminatio prioribus in pedibus ſtat, ita gliſcente alternos replicans, ſpargensque in altum arenam, & tolius animalium eo ſtimulo ardeſcens. Cicero 3. de Oratore: Orationis autem ipſius tanquam armorum eſt, vel ad uſum comminatio, & quaſi petitio, vel ad venuſtatem ipſa tractatio.

Comminativus, adject. [ἀπειλητικός. Vng. *Fenyegető.*] ut adverbia Comminativa. Diom. Grammat. lib. 1.

Cōmmĭnŭo, nuis, act. 1. Frango, diminuo. [דק *dak.* σπαργίζω, λεπτύνω. Gall. *Briſer, gruger, mettre en pieces, demincer.* Ital. *Minuire.* Ger. *In ſtuck zerbrechen/ zermalen.* Hiſp. *Demenuzar.* Pol. *Kruſze, drobie.* Vng. *Egybe vontom.* Ang. *To break in peces, to mak leſſe.*] Plaut. in Bacch. Niſi mavultis fores & poſtes comminui ſecuribus. Plin. lib. 20. cap. 4: Sativi verò decocti, mane poti, ad ternos cyathos, comminuunt, & eliciunt calculos.

Cōmmĭnŭs, Vide COMINUS.

Cōmmīſcĕo, ſces, ſcere, n. ſ. Permiſceo. [אסך *maſách* בלל *balál.* συμμίγνυμι. Gall. *Meſler enſemble, mixtionner l' vn parmi l' autre, brouiller.* Ital. *Meſchiare, meſcolare.* Ger. *Vermiſchen/ ein ding vnder das ander miſchen.* Hiſp. *Mezclar.* Pol. *Mieſzam.* Vng. *Összue elegitŏm.* Ang. *To mixe or mingle together.*] Plaut. Perſa: Commiſce mulſum, ſtruthea, coluteaque appara. Cicero 2. de Nat. deor. Deinde partes corporis & ad procreandum, & ad concipiendum aptiſſimæ, & in mare, & in fœmina commiſcendorum corporum miræ libidines.

Cōmmīxtĭo, [σύμμιξις. Pol. *Zmieſzanie.* Vng. *Összue elegités.*] Iulius Firmicus Matheſews libr. 1: Ex illa tranquilla commixtionis moderatione progenerat.

Cōmmīſtŭs, partic. Mixtus, permixtus. [אסוך *maſúch* בלל *balúl.* συμμικτὸς, σύμμιγὴς. Gall. *Meſlé, mixtionné.* Ital. *Meſcolato.* Ger. *Vermiſchet.* Hiſp. *Mezclado.* Pol. *Zmieſzany.* Vng. *Összue elegyitetet.* Angl. *Mingled together.*] Virgil. 2. Georg. Magnus alit magno commiſtus corpore fœtus.

Cōmmĭſĕrĕſco, ſcis, ſcere, Miſereſcor. [רחם *richám* חן *chan.* οἰκτίζω. Gall. *Auoir pitié & compaſſion.* Ital. *Hauer miſericordia.* Ger. *Mit einem erbärmd vnnd mitleyden tragen.* Hiſp. *Auer miſericordia.* Pol. *Zal'uie drugiego.* Vngar. *Szánom, könyörülök.* Ang. *To haue pitie and compaſſion.*] Terentius in Hecyra: Ibi demum ita ægrè tulit, ut ipſam Bacchidem, Si adeſſet, credo ibi ejus commiſereſceret.

Cōmmĭſĕŏr, reris, rari, Miſeror, ſeu miſericordia moveor, miſeratione afficior. [רחם *richam* חן *chán.* Polon. *Zlitowanie mam.* Vng. *Szánom keſerwlŏm.*] Cic. 1. in Verr. Quid quum cōmiſerari, conqueri, & ex illius invidia deonerare aliquid, & in te trajicere cœperit? [Vng. *Szano könyorwlŏ.*]

Cōmmĭſĕrātĭo, verbale, Miſericordia, miſeratio. [רחם *rachém.* οἰκτίρμων, ὁ οἶκτος. Gall. *Pitié & compaſſion qu' on a d' aucun.* Ital. *Pietà, compaſsione.* German. *Die erbermd ſo einer mit dem anderen tregt.* Hiſp. *Aquella miſericordia.* Pol. *Lutoſzcz ktora mam nad drugim.* Vngar. *Zánás könyörwlés keſerwlés.* Ang. *Pitie or compaſſion of one.*] Cicero 1. de Oratore: Quid de Qu. Regis commiſeratione dicam?

Cōmmĭſſŭs, Commiſſuræ, Vide COMMITTO.

Commiſtor, à Commiſceo. Vide MISCEO.

Cōmmĭtĭgo, as, pen. corr. Mitigo. [הרפיק *hechelík.* κατεμμαλάσσω. Gall. *Adoucir, amollir.* Ital *Mittigare.* Ger. *Sanfftigen/ begütigen.* Hiſp. *Amanſar ò ablandar.* Pol. *Zmiekczam.* Vng. *Engeſztelŏm, enyhitŏm.* Ang. *To appeaſe, to mitigate.*] Terent. in Eunuch. Vtinam tibi commitigari videam ſandalio caput. Vbi Donat. Commitigari, eſt tundendo deprimi, atque deponi.

Commĭtĭle, compoſ. Pompon. Præcone poſteriore. Si ſciam quid velis, quaſi ſervi commitilis. Nonius.

Cōmmĭttŏ, tis, Alicujus fidei trado. [הטקיד *hiphkídh.* ἐπιτίθεμαι, πιστεύω. Gall. *Donner en garde, commettre.* Ital. *Commettere, dare in guardia.* Ger. *Zuſamen taſſen/ etwes trew befelhen vnnd vbergeben.* Belg. *Toebetrouwen* Hiſp. *Encomendar, confiar.* Polon. *Poruczam, zliecam.* Vng. *Reá bizom.* Ang. *To committe, to giue in keeping.*] Terent. in Eunuch. Ovem lupo commiſiſti. Idem in And. Bona noſtra hæc tibi committo, & tuæ mando fidei. Ibidem: Nec ſatis digna cui committas primo partu mulierem. Quandoque Committere eſt injungere aliquid faciendũ & quaſi commẽdare. ἐπιτάττειν. Cic. lib. 6. Epiſt. Famil. Neq; te impedio, quo minus ſuſceptum negotium pro tua fide & diligentia, ex voluntate Cæſaris, qui tibi rem magnam difficilemq; commiſit, gerere poſſis. Idem pro domo ſua: Cn. Pompeio plurima bella extra ordinẽ ſunt commiſſa. ¶ Quandoq; peccare, πλημμελεῖν. Cicer. 1. in Verrem: Ego etiam, quæ tu ſine Verre commiſiſti, Verri crimini daturus ſum. Virg. 1. Aen. Quid meus Aeneas in te committere tantum? Quid Troës potuẽre? ¶ Quandoq; ſociare, conjungere, συνάπτειν. Virg. 3. Aen. Delphinum caudas utero cõmiſſa, luporum. ¶ Quandoque facere, perpetrare. ἐπιδείκνυμι. Saluſt. in Catil. Sempronia, quæ multa ſæpè virilis audaciæ commiſerat. ¶ Quandoq; incipere. ἀποδέχομαι, καθίστημι. Virg. lib. 5: Et tuba commiſſos medio canit aggere ludos. Saluſtius: Quibus dictis mox prælium commiſêre: πόλεμον καθίστασαν. ¶ Quandoq; idem quod permittere, vel occaſionẽ præbere, ἀφίημι, idque ferè negativè ſubſequente particula Vt. Cicero ad Atticum lib. 1: Non committam poſthac ut me accuſare de epiſtolarum negligentia poſſis. Idem 6. Philip. Ego nolo civem committere, ut morte mulctandus ſit. ¶ Aliquãdo etiam ſine negatione. Idem libro 2. Offic. Periculoſum ipſi eſt, tùm etiam ſordidum ad famam, committere ut accuſator nominetur. ¶ Quandoque in contentionem deducere. συμβάλλειν, συγκρούειν, συμπλοκὴν ποιεῖσθαι. Suetonius in Calig. Nec ceſſavit ex eo criminari alterum alteri, atque inter ſe omnes committere: id eſt, in certamen mittere. ¶ Committere prælium, eſt præliari. μάχεσθαι. Cicero libro 4. Epiſtol. Fam. Sed ut rationem ineo, quo die prælium Panſa commiſit, eodem die à Gadibus naves profectæ ſunt. ¶ Committi verbum quoque juris eſt, quum quid commiſſum: id eſt, factum eſt, propter quod aliquid debeatur. Sic commiſſa hæreditas dicitur, in qua aliquid commiſſum, quamobrem aliquid debeatur: & commiſſa pœna, quæ debetur: commiſſa ſtipulatio, quum ſtipulatio locum habet & effectum: hoc eſt, quum id debetur quod eſt promiſſum, &c. Vide Lexicon Hotomani. ¶ Propriè tamen ratione præpoſitionis Con, ſignificat ſimul mittere, ſive ſimul jungere. συζεύγνυμι. Gellius: Gordium nomen eſt urbis, quam Sangarius amnis interfluit: magna ex parte cingitur fluctibus, ſpeciem inſulæ præbet: ac niſi tenue diſcrimen objiceret, maria quæ nunc dividit, committeret. Vide plura de hoc verbo apud Vallam lib. 2. cap. 38. & lib. 3. cap. 62.

Cōmmīſſa dicuntur, quæ contra conteſtatoris voluntatem facta, aut non facta ab hærede, mulcta aliqua pœnaque plectuntur. Autor Aſcon.

Cōmmiſſŭs, partic. [אטקד *muphkádh.* συμπεμμένος, συμπεπλεγμένος, ἐπιτεταμένος. Gall. *Commis & baillé en garde.* Ital. *Dato in guardia.* Germ. *An eines Trew gelaſſen.* Hiſp. *Encomendado, confiado.* Pol. *Poruczony.* Vng. *Reá bizattatot.* Ang. *Committed and giuin in keeping.*] Cic. pro Fonteio: Atque ita, ut commiſſus ſit fidei, permiſſus poteſtati. Virgil. 5. Aen. Et tuba commiſſos medio canit aggere ludos.

Cōmmĭttendŭs, aliud partic. Cic. ad Att. lib. 10: Fortunæ ſunt committenda omnia, ſine ſpe conamur ulla.

Cōmmĭſſum, ſubſtantivum, Delictum, peccatum. [חטא *chét.* ἁμάρτημα. Gall. *Cas commis, faict, peché.* Ital. *Peccato.* Ger. *Ein begangene that/ beſonder die vnrecht iſt/ miſſhandlung.* Hiſpan. *Pecado.* Pol. *Wiſtępek.* Vng. *Vétek.* Ang. *An offence or fault.*] Cic. pro Sylla: Ecquod hujus factũ aut commiſſum, nõ dicã audacius, ſed quod cuiquam paulò minus cõſyderatum videretur, &c.

Cōmmĭſſĭo, onis, verbale, f. t. [מחברת *machbéreth* דבק *débek.* συμβολὴ, σύστασις. Gall. *Aſſemblement de quelqu' vn contre vn autre, comme de ceux qui doyuent iouster, irritation à ſe rendre pour ſe batre.* Ital. *La conteſa tra due ò più.* Ger. *Die an einander taſſung zweyer oder vieler.* Hiſp. *Acometimiento, comiſtion.* Pol. *Spuſzczenie dwuch albo trzech z ſoba.* Vng. *Összue botſyátás.* Ang. *A cauſing of two or moe together fighting inone againſt another.*] Quo propriè ſignificatur binorum vel pugilum, vel muſicorum, vel poëtarum, vel rhetorum exhibitio, ad artis aut virium oſtentationem. Hujuſmodi autem certaminibus Prætores, velut Agonotheteæ præſidebant. Sueton. in Auguſto: Componi tamen aliquid de ſe, niſi & ſerio, & à præſtantiſſimis, offendebatur: admonebatque Prætores ne paterentur nomen ſuum commiſſionibus obſolefieri. Plin. Epiſt. 144: Proximis ſacerdotalibus ludis productis in commiſſione pantomimis, quum ſimul theatro ego & Quadratus egrederemur, &c.

Cōmmīſsōrĭŭs, a, um: ut, Lex commiſſoria: id eſt, exceptio adjecta actioni, contra quam ſiquid commiſſum fuerit, conventio reſcinditur. Vide Vlp. in l. Si fundus. ff. de leg. commiſſ.

Cōmmīſsūræ, f. p. Iunctūræ, quales ſunt tabularum & aliarum rerum. [מחברת *machbéreth* ידות *jadóth.* ἐφαρμογὴ καὶ ἁλλαγή. Gall. *Ioinctures, conionctions.* Ital. *Commiſſure, giunture.* Ger. *Fügen oder nůten* Hiſp. *Commiſſuras ò trauazones.* Pol. *Nity, albo ſpoienie, fugowanie.* Vngar. *Összue foglaldś.* Ang. *The ioyning together of any thing.*] Cic. de Vniverſ. Deinde in orbem torſit, ut & ipſæ ſecũ, & inter ſe ex commiſſura, quæ è regione eſſet, jungerentur. Idem 2. de Natur. deor. Quid dicam de oſſibus, quæ ſubjecta corpori mirabiles commiſſuras habent, & ad ſtabilitatem aptas, & ad actus finiendos accommodatas, & ad motum, & ad omnem corporis actionem?

Cōmmŏdum, di, pe. cor. n. ſ. Vtile, emolumentũ, opportunitas. [יתרון *jithrón* מיטב *metáb.* ὠφέλεια, εὐχρηστημα. Gall. *Profit & emolument, cõmodité, aiſance* Ital. *Commodo, commodità.* Ger. *Ein nutz/ ein tonũtigkeit.* Belg. *Profyt.* Hiſp. *Prouecho.* Pol. *Pożitek, rzecz l' adnį, prawie wcząs.* Vng. *Haszom.* Ang. *Gaine, opportunite, leyſure.*] Cujus contrarium eſt Incommodum pro damno. ἀνωφελήμα. Lib. 2. ad Heren. Cauſa eſt, qua induxit eum commodorum ſpe, aut incommodorum vitatione. Et infrà: Hic accuſator in ſpe commodi cupiditatem oſtendet adverſarii, & in vi-

tatione incommodi formidinem augebit. ¶ Commodo suo vel alterius aliquid facere: id est, ad suam vel alterius utilitatē. Cicero lib. 1. Epist. Famil. Senatus decernit, ut regem reducas, quod commodo Reip. facere possis: ubi malè antè à Commodè legebatur: fuit enim in S C. usitata hæc formula. ¶ Commodùm adverbium, significat Iam tunc, id temporis, eo momento. [χρόνῳ τινί. Gall. *Bien à poinct, bien à propos, de bonne fortune.* Ital. *Appunto appunto, à tempo.* Germ. Eben jetz tomlich/eben da zu mal füglich. Belg. Ter selster tyt. Hisp. *Prouechosamente, à buen tiempo, consaxon.* Pol. Wtraf na czas, wczas. Vng. Ax orába. Ang. *In good tyme, leysure and opportunitie.*] Apul. Commodum limen evaserant, & fores ad pristinum statum integræ resurgunt: Idē libro 1: Igitur inefficaci celeritate fatigatus, commodùm vespera oriente ab balnea processeram. Gell. lib. 2: Taurus sectatoribus commodùm dimissis, sedebat pro cubiculi foribus. ¶ Commodùm sequēte Quùm significat Vix, vel tantùm. Cic. ad Att. Commodùm discesseras heri, quum Trebatius venit. ¶ Item pro opportunè. Plaut. Merc. Commodùm obviam veniens patri. Item in Mil. Hem, te ipsum quæro, commodùm vir lepidissimè. ¶ Item commodùm esse alicui aliquid, significat, videri & placere. Cic. post red. in Senat. Neque solùm id dixit, sed quos ei commodùm fuit compellavit: id est, quos ei visum fuit compellare & placuit.

Cōmmŏdē, idem significat quod Commodùm: [ἐκκαίρως, πρεπόντως, ἐπιτηδείως, οὐ μάλα. Gall. *A ysseemēt, à profit, commodéement, bien à point, bien à propos.* Ital. *Ben appunto ben al proposito.* German. Geschickt lich/eben tomlich/oder füglich. Hisp. *Prouechosamente, à buen tiempo, consaxon.* Polon. Wczesnie. Vngar. *Helyesen, jol, alkalmatosan.* Ang. *Handsomelie, conuenientlie.*] ut, Commodè agere, audire, &c. id est, benè vel optimè, aptè. Cicero de Amicitia: Multa ab aliquo commodè & breviter dicta. Idem ad Attic. Quod literas quibus putas opus esse curas dandas facis commodé. ¶ Veteres etiam commodò pro commodè dixerunt, ut notavit Sosipater lib. 2. ex Titinnio: Eamus ad ipsum, atq; ipse commodò de parte superiore descendebat.

Cōmmŏdissĭmē, [Pol. Wczesnie. Vngar. *Igön alkomatossan.*] Pomp. D. lib. 28. Tit. 2. l. 10: Commodissimè is qui nondum natus est ita hæres instituitur.

Cōmmŏdĭŭs, & Commodissimé. [Polon. Wczesniéi. Vngar. *Alkolmaltosban.*] Cicer. ad Att. lib. 13: Posthac enim poterimus commodius colere in Tusculano. ¶ Hinc etiā formavit Plaut. in Sticho diminutivum Commodule: hoc convivium est Pro opibus nostris, satis cōmodulè nucibus, fabulis, faculis, Olea interrupto lupillo, &c.

Cōmmŏdŭs, da, dum, Vtilis, aptus, tempestivus, sive opportunus. [נכון *nachón* טוב *tob.* εὐσύμφορος, ἐπιτήδειος, δεξιός. Gall. *Conuenable, opportun, profitable, traitable & de bonne sorte.* Ital. *Commodo, vtile.* German Nutzlich/tomlich/geschicklich. Belg. Quaem/profytelyck/wegelegen. Hisp. *Idoneo y prouechoseo.* Pol. Pożyteczny. Vng. *Hasznos, alkámátos.* Ang. *Fitt, profitable, handsom.*] Terent. in Andr. Ego commodiorem hominem, adventum, tempus non vidi. Vbi Davus admiratur, quòd in ipso articulo periculi supervenerit Crito. Plin. in Epistolis: Hinc illa ita funus paravit, ita duxit exequias, ut ignoraret maritus: quinimò & quoties cubiculum ejus intraret, vivere filium, atque etiam commodiorem esse simulabat: id est, paululum jam à morbo esse confirmatum. Corn. Cels. Sed inter omnia maximè commodum est modicè exercere.

Cōmmŏdĭtās, f. t. Vtilitas, opportunitas, emolumentū. [טובה *tobáh* יתרון *jithrón* מידב *metáb.* ἐπιτηδειότης. Gall. *Commodité, aisance, opportunité.* Ital. *Commodità, commodo.* Ger. Komlichkeit/nutzliche gelegenheit. Belg. Profyteelicheyt. Hisp. *Prouecho.* Polon. Wczesnieszcz, pożitek. Vng. *Alkobmatosság.* Ang. *Profitte, opportunitie, handsomnesse.*] Cic. 4. de Fin. Sed non sunt in eo genere tantæ cōmoditates corporis, tamq; productę temporibus, tamque multæ. Ovid. Epist. 1: Cogimur ipsius commoditate frui.

Cōmmŏdo, as, pen. cor act. p. Obsequor, cōmoditati alicujus inservio, seu commoditatem præsto. [חפץ *hafáz* חיטב *hetíb.* συνωφελέω. Gall. *Faire plaisir ou seruice, aider.* Italicè, *Far piacere ò seruitio, accommodare, ò aiutáre.* Ger. Einem nutz seyn/einem ein dienst beweisen. Belg. Vorderen. Hisp. *Hazer seruitio, aprouechar à otro.* Pol. Pożitek, albo posługe czynie. Vngar. *Hasznalok.* Angl. *To do pleasur, or seruice.*] Cic. ad filium: Cui ego quibuscunque rebus potero, libentissimè commodabo. Cicer. Cæsari: Quicquid ei commodaveris, erit mihi gratū. ¶ Contrà Incōmodo, molestus sum, & noceo significat. λύπω. Terent. in Andr. Magis adeò, ut mihi incommodet, quàm ut obsequatur gnato. ¶ Cōmodare itē, est utendum dare: hoc est, alicujus rei usum ad tēpus concedere. [הלוה *hilvah.* χρῆσαι, κιχρᾶναι. Gall. *Prester.* Ital. *Imprestare.* Germ Außleihen/einem etwas ein zeit lang zu brauchen vergönnen. Hisp. *Prestar.* Pol. Pożyczyć, doczasu pożtepic. Vng. Kölsön adom. Ang. *To lend.*] Cic. Dando & accipiendo, mutuandisq; facultatibus, ac commodādis nulla re egemus. ¶ Nec rei tantùm mobilis cōmodatio dicitur, ut Vlpian. existimavit, sed etiam soli. Plaut. Quum ædes pauperi accommodasse. Lib. 4. ad Herenn. Ait curiam ædes maximas ad nuptias commodasse. ¶ Et licet (ut multi asserunt) commodetur, quæ redduntur in eodem numero, & specie, ut vestis equus, liber: mutuentur, quæ non redduntur eadem numero, sed specie, ut vinum frumentum, numi. Cicero tamen in Verrem Act. 6, usus est etiam de iis quæ non eadem redduntur, sed similia. At pulchè (inquit) commodasti, non sine magno quidem provinciæ Siciliæ detrimento, tritici modios sexaginta.

Commŏdātă res propriè intelligitur, si nulla mercede accepta vel constituta, utenda res data est. [χρῆμα, κιχρηπράμενον. Polon. Pożyczenie. Vngar. Kölsön adatot morha.] Nam commodatum debet esse gratuitum. ¶ Hinc Commodatarius cui res data est commodato.

Cōmmŏdātŏr, ris. [Pol. Tenktori pożyczą. Vng. Kölsön adó.] Vlp. D. l. 13. Tit. 6. lege 7: Sed si legis Aquiliæ adversus socium ejus habuit commodator actionem.

Cōmmŏdātĭo, [χρῆσις, mutuatio. Polonicè, Pożyczenie. Vng. Kölsön adás, keltsönözés.] Apuleius in Hermetis Asclepio: Communicationes, commodationes alternæ, qui est humanitatis firmissimus nexus.

Cōmmœrĕo, Mœreo, totus tristor, neut. pass. s. [התעצב *hithhatstséb* דאב *daáb.* κατάλυπος. Gallicè, *Se contrister, se douloir.* Italicè, *Contristarsi, condolersi, ramaricarsi.* Germ. Gantz trawrig seyn/hefftig sich betümeren. Hisp. *Entristecerse.* Pol. *Frassunek, zal' osse mam.* Vng. *Telly ességgel szomorkodom.* Ang. *To be sadde or sorie.*] Plautus in Epid. Nescio ædepol quid tu timidus es, trepidas Epidice, Ita voltum videor videre commeruisse.

Cōmmŏlĭŏr, iris, iri, d. q. Molior. [לחש *holél.* μηχανᾶσθαι. Gall. *Machiner de tout son pouuoir quelque chose.* Ital. *Mouere con difficultà.* German. Etwas vnderstehen das arbeit nimpt / etwas anrichten. Hispanicè, *Difficultuosa ò ingeniosamente mouer y disponer.* Pol. *Nieczego chce dowiesc.* Vngar. *Nehez dologhoz fogok.* Ang. *To worke or deuise any thing after his whole power.*] Cicero 3. de Natura deorum: Nec quem dolum ad eum, aut machinam commoliar, scio quicquam.

Cōmmŏlo, lis, lere, act. t. Mola contero. [טחן *tachán.* σιτάλφω Gallicè, *Moudre, & froisser auec vne meule.* Ital. *Macinare.* Ger. Zermalen. Hisp. *Moler.* Polon. *Mielie zczieram.* Vngar. *Intöm.* Ang. *To grind together in a mill.*] Columella libro 12. capite 50: Cavendum est itaq; ne ex ea fiat oleum cibarium, quod uno modo vitari poterit, si protinus illata de agro bacca, commolita & expressa erit.

Cōmmŏnĕo, es, penultima correpta, act. s. Admoneo, & construitur cum genitivo. [הזהיר *hizhír.* ὑπομιμνήσκω. Gall. *Admonnester, aduertir, faire souuenir.* Ital. *Ammonire.* Germ. Warnen/vermahnē. Hisp. *Amonestar.* Pol. *Napominam.* Vng. *Intlek.* Ang. *To admonish, to aduertish, to warne.*] Quintil. Grammaticos sui officii commonemus. Terentius in Andr. Aliorum exempla commonent. Ad Heren. lib. 4: Non illæ te nuptiales tibiæ ejus matrimonii commonebant.

Cōmmŏnĭtōrĭum, pro contentione tacita, & absque scriptura facta, apud Cod. Theod. Cujus quoque in Iustiniani Cōdice mentio est, lege prima Cod. de Suffrag.

Cōmmŏnĭtŭs, participium. [מזהיר הועד *huhádh. mezhár* νουθετούμενος, νουθετηθείς. Gall. *Admonnesté, aduerti.* Italicè, *Ammonito, auertito.* German. Gewarnet/vermahnet. Hispanicè, *Amonestado.* Polon. *Napomniony.* Vngar. *Intetlt.* Ang. *Warned, aduertised.*] Livius 4. bell. Maced. Commonitosque in quo statu rerum accepisset eos, & in quo relinqueret dimisit. Plautus pro commonitus dixit commentus in Amphitruone: Fac jam Amphitruonem advenientem ab ædibus ut abeat, quovis pacto, fac commentus sies. Ex Nonio.

Cōmmŏnĭtĭo, verbale, f. t. [תעודה *tehudháh.* ὑπόμνησις. Gall. *Admonition, aduertissement.* Italicè, *Ammonitione, auertimento.* German. Warnung/ermahnung. Hispan. *Amonestacion.* Pol. *Napomnienie.* Vngar. *Intés.* Ang. *Aduertisment, admonition, warning.*] Quintilianus libro 4. capite 2: Non inutilis erat in extrema parte commonitio.

Cōmmŏnĕfăcĭo, cis, act. t. Commoneo, in memoriam redigo. [הזכיר *hizchír.* ὑπομνήσκω. Gall. *Aduertir & faire souuenir, remonstrer & admonnester.* Ital. *Ammonire.* German. Warnen/vermahnen/eines dings erinneren. Hispan. *Amonestar.* Pol. *Napominam. przestrzegam.* Vngar. *Meg intöm.* Ang. *To aduertise to remember or bring in remembrance.*] Salust. in Cicer. Videlicet ut nos commonefacias quàm cōversa sit respublica, quum in ea domo habitares, &c. ¶ Hujus passivum Commonefio. Cicer. 7. Verr. Nemo est quin tui sceleris & crudelitatis ex illa oratione commonefiat.

Cōmmōnstro, as, are, Monstro, demonstro. [הודיע *hodhiah* הראה *hereáh.* δείκνυμι. Gallicè, *Monstrer & enseigner.* Ital. *Mostrare.* Germanicè, Zeigen. Hispan. *Mostrar.* Polon. Vkazuie. Vng. *Megmutatom.* Ang. *To shaw.*] Terentius in Heauton. Parentes meos ut Commonstres. Cicer. 2. de Orat. Si aurum cui, quod

quod eſſet multifariam defoſſum, commonſtrare vellem.

Cōmmŏrdĕrĕ, Mordere. [בשך *naſchách.* δάκνειν. Gal. *Mordre.* Italice, *Mordere.* Germanicè, Beiſſen. Hiſpan. *Morder ò maldezir.* Polon. *Kuſzać.* Vngar. *Meg marni.* Ang. *To bite.*] Plin. lib. 24. cap. 11: Nomen accepit, quod à cane commorſos rabiem ſentire non patitur.

Cōmmŏrĭŏr, reris, d. t. ſimul morior. [συναποθνήσκω. Gall. *Mourir enſemble.* Ital. *Morire inſieme.* German. Mitſterben. Hiſp. *Morir juntamente.* Pol. *Społ'em vmieram.* Vngar. *Eggyvt meg halok.* Ang. *To die together.*] Plinius libro 27. capite 2: Mirumque exitialia per ſe ambo quum fuerint duo venena in homine commoriuntur, ut homo ſuperſit.

Cōmmŏrĭēntēs, συναποθνήσκοντες, Nomen fabulæ Plauti. Terentius in prologo Adelph. Synapothneſcontes Daphili comœdia eſt, Eam Commorientes Plautus fecit fabulam.

Cōmmŏro, as, are, Commoror, moror. [אחר *echár.* ἐγχρονίζω. Gall. *Demeurer.* Ital. *Tardare, indugiare.* Ger. Verziehen/ oder ſich ſaumen. Hiſp. *Tardarſe.* Pol. *Batwieſzſzie, mieſzkam.* Vng. *Késdöm, mulatok.* Ang. *To tary, to abyde.*] Plin. lib. 19. cap. 6, ad finē: Statumque quæ devoravêre aves ſtupentes manu capiuntur: & ſi paulùm commoravêre, ſopitæ.

Cōmmŏrŏr, raris, d. p. Moror, maneo cōſiſto, ſubſiſto. [חבה *chanáh* ישב *jaſchább* שכן *ſchachén* דגר *ghár.* χρονίζω, συμβιόω. Gall. *Seiourner, demourer & s' arreſter quelque temps.* Italicè, *Dimorarſi, ſoggiornare.* Germanicè, Verziehen/ein zeit lang an einem ort ſich ſaumen. Hiſpan. *Morar, tardarſe en algun lugar.* Pol. *Przemieſzkiwam, przebiwam.* Vngar. *Mulatok, késöm.* Angl. *To abyde, to tarie.*] Cicero ad App. libro 3: Fuitque mecum familiariter triduum illud, quo ego Epheſi commoratus ſum. Idem in Oratore: Vt verſet ſæpè multis modis eandem & unam rem, & hæreat in eadem, commoreturque ſententia. ¶ Commorari aliquem, eſt detinere, & in mora tenere. [עקב *hikkéb.* ἀπέχειν. Gallicè, *Tarder, retarder.* Ital. *Tardare, indugiare.* Germ. Einen ſeumig machen/lang auffhalten. Hiſpanicè. *Detardar à otro.* Vng. *Késletelni.*] Plaut. Merc. Malè facis, properantem qui me commorare, ſol abit.

Cōmmŏrātĭo, verbale, f. t. Habitatio. [מאון מעון *maghún* גרות *gherúth* משכב *moſchább.* συμβιόω. Gall. *Demeurance, ſeiour pour quelque temps.* Ital. *Dimora.* German. Wohnung/ verharrung ein zeit lang. Hiſpan. *Habitation.* Polonicè, *Mieſzkanie, przebetek.* Vngar. *Mulátás késés.* Ang. *Tarying, a biding, duelling in a place.*] Cicer. ad Leptam libro 6: Nam & villa, & amœnitas illa commorationis eſt, non diverſorii. ¶ Interdum pro mora; ſeu tarditate. [עקבה *hikkebáh.* ἐγχρόνισις. Gall. *Tardement, arreſt.* Ital. *Tardanza.* German. Verzug Hiſpan. *Tardanca.*] Cicer. Quint. frat. libro 3: Quòd multos dies epiſtolam in manibus habui, propter commorationem tabellariorum. ¶ Commoratio, figura Rhetorica. Autor ad Heren. lib. 4: Commoratio eſt, quū in loco firmiſſimo; quo tota cauſa continetur, manetur diutiùs, & eôdem ſæpiùs reditur.

Cōmmŏrtālĭs, le. ðm. t. [πανόλεθρος, πανόλης. Polon. *Społ'u ſmiertelni.* Vng. *Halandó.*] ut, Commortalis natura. Col. lib. 3. cap. 20: Sed interdum (quod ait divinus autor Plato) rei nos pulchritudo trahit, vel ea conſectandi, quæ propter infirmitatem commortalis naturæ conſequi nequeamus.

Cōmmōsĭs, pen. prod. κόμμωσις, Primùm mellificii fundamētum ex tenaci & viſcoſa cōſtans materia: ita dictū à Græco nomine κόμμι, quod nos *Gummi* dicimus. Vide Plin. lib. 11. cap. 7.

Cōmmŏvĕo, es, penultima correpta, act. f. Pertŭrbo, moveo, afficio, excito, concito. [עכר *hachár* הרעיש *hirhíſch* הסיח *hesíth* הער *hehír.* ἀφορμάω, συγχύω, ἀφανίω. Gall. *Remuer, eſmouuoir, troubler.* Ital. *Perturbare, commouere.* Germanicè, Bewegen/betrůben. Hiſp. *Mouer ò perturbar.* Pol. *Poruſzam.* Vngar. *Föl inditom, föl haboritom.* Ang. *To moue, ſtirre or prouoke.*] Terent. in Andr. Commovi hominem. Cic. lib. 1. Epiſt. Viſi ſumus Senatum commemoratione, tuæ voluntatis erga illum ordinem commovere. ¶ Interdum ponitur pro lædere. Colum. lib. 2: Ne in radicem majore nixu vomis impactus colla commoverat. ¶ Interdum pro recedere, ἀναχωρεῖν. Cic. Tironi: Tu & cura ut valeas, & te iſthinc ne temerè commoveas.

Cōmmōtŭs, participium. [עכור מרעש *hachúr* מרעש *murhásch* מוסת *muſáth.* συγχυσις, ἀφανισμός. Gall. *Eſmeu, esbranſlé, agité, tourmenté.* Ital. *Commoſſo, ſmoſſo, conturbato.* Germ. Bewegt/erſchůttet. Hiſpan. *Mouido, perturbado.* Pol. *Poruſzony.* Vng. *Föl inditatot.* Ang. *Commoued, ſtirred, prouoked.*] Idem quod motus, vel concuſſus. Commotæ columnæ, apud Cic. 3. in Verr. Tripodes commoti. Seneca in Medea: Tripodas agnoſco meos Favente commotos dea. ¶ Nonnunquam idem quod perturbatus. Terent. Phor. Quid nam ille commotus venit?

Cōmmōtĭŏr, comparativus. [Vng. *Föl inditattab.*] Cicero 1. de Clar. Orat. Habitus eſt ſanè (ut ita dicam) luculentus patronus, aſper, maledicus, genere toto paulò fervidior atque commotior.

Cōmmōtĭo, verb. f. t. Motus. [בעכרת *nehchéreth* רעש *rahásch* זעזוה *zahaváh.* συγχύνομαι. Gall. *Eſmotion, eſmouuement, esbranlement.* Ital. *Turbatione, ſmouimento.* Germ. Bewegung/betrůbnuß. Hiſp. *Mouimiento, perturbacion.* Pol. *Poruſzenie, ſmetek.* Vngar. *Föl inditás haborodás.* Ang. *Moning or ſtirring, vprore.*] Perturbatio: ut, Commotio animi. Cicero lib. 3. Tuſc. Alicui rei commotionem injicere. Quint. lib. 5. cap. 10.

Cōmmōtĭūncŭlă, diminutivum. [τὸ μικρὸν κίνημα. Vng. *Föl indulatotska, haborodáſotska.*] Cic. ad Attic. lib. 12.

Cōmmulcĕo, ces, n. ſ. Mollio, placo. [רחיק *bechelík.* κατευψύχω κατακηλέω. Gallicè, *Adoucir, amadouer.* Italicè, *Placare, far molle.* German. Mitteren/begůtigen. Hiſpan. *Amanſar al ſanudo, amollentar.* Pol. *Miekcze ogł'adzam.* Vngar. *Meg enyhitöm. le tſendeſzitöm.* Ang. *To appeaſe or mittigare.*] Gell. lib. 7. cap. 3: In principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare ſibi & cōplacare judices debent: ſenſuſque eorum expectatione cauſæ ſuſpenſos regentes, honorificis verecundiſque ſententiis commulcere, non injuriis atque imperioſis comminationibus confricare.

Cōmmūnĭo, nis, nire, act. q. Circummunio, munio, firmo. [περιτειχίζω, ἀχυρόω. Gallicè, *Fortifier à l' entour, munir & aſſeurer de toutes parts.* Italicè, *Fortificare intorno.* Germanicè, Allenthalben bewaren vnnd beveſtigen. Hiſpanicè, *Fort alecer à guarnecer.* Polon. *Zewſzad obtecz am murem, obwaruie wiwam.* Vngar. *Meg erösitöm, környvl veszöm.* Ang. *To fortifie and ſtrenthen round about.*] Plaut. Oppidum magnū communibo. Cæſar: Præſidia diſponit, caſtella communit, quò facilius, ſi ſe invito tranſire conarentur, prohibere poſſit.

Cōmmūnītŭs, particip. ſeptus, firmatus, fultus. [περιτετειχισμένος, ἀχυρωμένος. Gall. *Fortifié.* Ital. *Fortificato.* German. Bewaret / beveſtiget. Hiſp. *Fortalecido.* Pol. *Obwarowany, oppatrzony.* Vngar. *Megerösitet öt környvl vétetöt.* Angl. *Fortified and made ſtrenthie about.*] Cicero 3. in Verr. Situs urbis communitus & præclarus ad aſpectum. Idem pro Gecinna: Quid refert habere fundum, ſi parum ſit communitum jus?

Cōmmūnĭs, ne, om. t. quod multorum eſt, & non privatum ab iiſdem muniis, ſive muneribus: [κοινός. Gall. *Commun, qui eſt à vn chacun.* Ital. *Comune.* German. Gemein. Hiſp. *Comun, de muchos.* Pol. *Obeczny, poſpolity.* Vngar. *Közöſeges.* Ang. *Commone, pertening to euerie one.*] unde & Immunis deducit. Vſus ejus multiplex eſt. ¶ Interdum ponitur ſine caſu. Cicer. Offic. 1: Magnum eſt enim eadem habere monimenta majorum, eiſdem uti ſacris, ſepulchra habere communia. ¶ Interdum cum dativo. Plautus in Rud. Mare quidem commune certum eſt omnibus eſſe. ¶ Cum dativo & ablativo, præeunte præpoſitione Cum. Cicer. Fam. 13: Cum patrono Epicureo mihi omnia communia ſunt, niſi quòd in philoſophia vehementer abeo diſſentio. ¶ Et aliquandò ſinè dativo. Cicero de Senectute: Quod illud eſt crimen ſenectutis, quum illud videatis cum adoleſcentia eſſe commune? ¶ Cum genitivo. Terentius in Adelphis: Commune omnium vitium, quod nimium ad rem attenti ſunt ſenes. Cicero in Verrem: Communis omnium inimicus. ¶ Cum præpoſitione Inter. Terentius in Adelphis: Nam verus verbum hoc quidem eſt, Communia eſſe amicorum inter ſe omnia. ¶ Communes dies, apud veteres erant, qui allo nomine vocabantur intercaſi, κοιναὶ ἡμέραι: ita dicti quòd diis hominibusque eſſent communes. Erant enim medii inter feſtos, & profeſtos: & quibuſdam horis fas erat jus dicere, quibuſdam non. Nam quum hoſtia cædebatur, fari nefas erat: cæſa autem & porrecta, fari licebat: rurſus quum adolebatur hoſtia, non licebat.

Cōmmūnĭŏr, comparativus. [κοινότερος. Pol. *Poſpolitſzi.* Vng. *Közöſségösb.*] Apuleius in Apologia: Nonnihil à me in communioribus ſtudiis adjuvantur.

Cōmmūnĕ, munis, ſubſtantivè, pro communi Republica, inquit Aſconius. [בבור *tſibúr.* κοινόν. Gallicè, *Communauté, commun, republique.* Italicè, *Commune, communità.* German. Ein Gemeind. Hiſpanicè, *Commun, ò comunidad, ò republica.* Pol. *Obeczność, poſpolſtwo.* Vng. *közöſséges.* Ang. *That is common, a commone wealth.*] Cic. 3. in Ver. Pro Quæſtore verò quomodo iſte commune Myſiadum vexarit, &c. Idem 4. in Verr. Quis enim tibi moleſtus eſſet, aut quis appellare auderet, quum videret ſtatuas ab negotiatoribus, ab aratoribus, à communi Siciliæ?

Cōmmūnĭtĕr, adverbium, Promiſcuè, de communi ſententia. [κοινῶς. Gall. *Communement, en common, generalement.* Ital. *Communemente.* German. Gemeingetlich. Hiſp. *Communemente.* Pol. *Poſpolicie.* Vng. *Közö[illegible]ſſen.* Ang. *Commonlie.*] Cicero de Senectute: Quò utique noſtrum communiter uteretur. Cicero 2. de Offic. Adminiſtrari igitur communiter illi quidem omnia, quæ magna, & præter opinionem ſuam animadvertunt.

Cōmmūnĭtās, tatis, f. t. Communio, ſocietas: [κοινότης Gall. *Communauté, ſocieté, participation.* Ital. *Communità* German. Gemeinſchafft/Geſellſchafft. Hiſp. *Communidad.* Pol. *Poſpolſtwo, obeczność.* Vng. *közöſséges társaság.* Ang. *Communtie, or commone ſocietie.*] ut, Communitas vitæ & victus. Cic. 6. Philippica:

Quæ vobis poteſt cum hoc gladiatore, conditionis, æquitatis, legationis eſſe communitas? Conſociatio hominum atque communitas. Cicero 1. Offic. Communitas homini cum Deo, Cicero 1 de Natur. deor. ¶ Ponitur aliquando pro Iuſtitia vel jure. Cicero in Offic. Omnis honeſtas manat à partibus quatuor: quarum una ſit cognitionis: altera communitatis: tertia magnanimitatis, &c.

Cōmūnĭo, communionis, f. t. idem quod communitas, vel participatio. κοινωνία, κοινότης, μέθεξις. Cicero pro Cornelio Balbo: Ita mihi maximè communionem beneficiorum, præmiorum, civitatis contingere videtur. Idem 1. de Legibus: Inter quos porrò eſt cōmunio legis, inter eos communio juris eſt.

Cōmūnĭco, as, penultima correpta, act. p. à nomine communis, ſignificat commune facere, conferre, impartiri: ut quum quod privatum eſt, fit univerſorum. [חלק *chaláḳ.* κοινωνέω, κοινόω. Gall. *Communiquer, bailler part, faire participant.* Ital. *Communicare, conferire.* Ger. Theilhafftig machē/mittheilen. Belg Mededeelen/delachtich zyn. Hiſp. *Communicar ò dar parte.* Polon. Vdzielam, vdzielam. Vng. Kōzlōm. Ang. *To mak commone, to giue a part to others.*] Varia hujus verbi conſtructio eſt. ¶ Cum accuſativo, Cicero de Amicitia: Nam & ſecundas res ſplendidiores facit amicitia, & adverſas partiens, communicansq; leviores. ¶ Cū accuſativo & ablativo habente præpoſitionem Cum. Cicero pro Cornelio Balbo: Eſt enim in populum Romanum grave, non poſſe uti ſociis excellenti virtute præditis, qui velint cum periculis noſtris ſua communicare. Idem Fam. 16: Nam, ut illa omittam, quæ civitate teſte feciſti, quum mecum inimicitias communicaſti: id eſt, quando oſtendiſti te etiam eſſe inimicum adverſariorum meorum, &c. Idem ad Atticum: Nihil mihi ſcito nunc tàm deeſſe, quàm hominem eum, quo cum omnia, quæ me cura aliqua afficiunt, unà communicem: id eſt, cum quo ea loquar, quæ vehementer me jam ſolicitant. ¶ Cū accuſativo & præpoſitione Inter. Cicero: Sed hæc (ut ſpero) brevi inter nos communicabimus. ¶ Interdum præter præpoſitionem Inter, vel Cum, habet & alteram præpoſitionem De. Cicero Famil. 15: Tum utrquibus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis inter nos communicaremus. Idem Lent. Famil. 1: Etenim Pompeium, qui mecum ſæpiſſimè non ſolùm à me provocatus, ſed etiam ſua ſponte de te communicare ſolet, ſcis temporibus illis non ſæpè in Senatu fuiſſe.

Cōmūnĭcātĭo, verbale, f. t. [κοινωνία, μετοχή. Gall. *Communication* Ital *Communicatione.* Ger. Gemeinſchafft/mittheilung. Hiſp. *Communication.* Polon. Vdzelenie, vdzielenie. Vngar. Kōzlés. Ang. *The making of any thing commone*] Cic. pro Cornel. Balb. Cujus autoritate & exemplo nunquam eſt intermiſſa à majoribus noſtris largitio, & communicatio civitatis.

Cōmūnĭcātĭo rerum fungibilium, quia nihil aliud eſt, quàm relatio, ideò præceptor noſter Zaſius (quem illuſtris Baro à Tantenbergo alicui commendat ob veterem ac bene fundatam peritiam, ac etiam anxiè diligētis cenſuram amplectitur) genus unum & genera tria in rebus fungibilibus eſſe dixit. Quod Appellus candidiſſimus commendat ceu admodum verè & probè dictum, ſi ad diverſitatem retuleris categoriarum. Alter communicatio eſt quaſi cum his ipſis apud quos dicas, deliberatio. Cōmunionem vide in conſtitutione tranſlativa. Cic. de Orat.

Cōmūrmŭro, ras, n p Murmuro. [μορμύρω. Gall. *Murmurer a aucuns, ou avec ſoymeſme* Ital *Mormorare.* Ger. Mitmurmlen. Hiſpan. *Murmurar.* Polon. *Przy markotowam.* Vng. Morgódom. Ang. *To whisper or mutter with himſelffor oil &c.*] Plin. lib. 10. cap. 23: Pythonos comen vocant in Aſia patentibus campis, ubi congregatæ inter ſe commurmurant, Silius libro 15: -clauſo commurmurat ore.

Cōmmūrmŭrŏr, aris, deponens, p. [Polonicè, *Markot.*] Cicero in Piſonem: Ita enim ſunt perſcriptæ ſcitè & literatè, ut ſcriba ad ærarium qui eas retulit; perſcriptis rationibus ſecum ipſe caput ſiniſtra manu perfricans commurmuratus ſit, &c.

Cōmmūrmŭrātĭo, nis, f. t. [συμμορμυρυσμός, συγχυσμός. Pol. *Przymarkotowanie.* Vngar. Sſzue morgás, eggyw't valo morgoladas.] Gell. lib. 11, cap. 7: Commurmuratio fieri cœpta eſt à pleriſque qui aderant.

Cōmmūto, as, penult. prod. act. p. Muto, permuto: [החליף *hecheliph* שבה *ſchandh* המיר *hemír.* ἀμείβομαι, καταλλάττομαι. Gall. *Changer, muer.* Ital. *Mutare, commutare.* German. Verendern/vertauſchen/verwechſlen. Belg. Weyſſelen. Hiſpan. *Trocar vna coſa con otra.* Polon. *Odmieniam.* Vngar. *Meg váltoſztatom el valamit, el tſerélom.* Ang. *To change, to barter.*] quod fit, quum una res pro alia datur: quumque quis alteri quod habet, concedit, ut aliud quippiam aſſequatur. Cicero 5. Verr. Vt non modò eorum agris vectigal novum nullum imponerent, ſed ne legem quidem venditionis decumarum, néve vendundis aut tempus, aut locum commutarent. Plinius in Epiſtol. Librum tuum legi, & quàm diligentiſſimè potui, annotavi, quæ commutanda, quæ eximenda arbitrarer. ¶ Commutare verba, μεταβάλλειν τὺς λόγους. Eſt pro bonis dictis mala ingerere: id eſt, iracundia in maledicta compelli, altercari, & jurgia habere, φιλονεικεῖν. Terentius in Andria: Nunquam hodie tecum commutaturum patrem unum eſſe verbum. Idem in Andria: Vt eſt ille bonus vir, tria non commutabitis hodie verba inter vos.

Cōmūtābĭlĭs, le, Quod facilè mutatur. [משבה *meſchunnéh* μεταβλητός. Gall. *Qui ſe mue & change facilement.* Ital. *Che ſi muta, & cangia facilmente.* German. Das ſich leichtlich verendert / vnſtät/wanckelbar. Hiſpanicè, *Coſa que ſe puede trocar con otra.* Pol. *Odmienny, niestateczny.* Vngar. *El valtoſzthato, változó.* Ang. *That is eaſilie changed.*] Cic. de Amic. Nam quum amicitiæ vis ſit in eo, ut unus quaſi animus fiat ex pluribus, qui fieri poterit, ſi ne in uno quidem quoque unus animus erit, idemq; ſemper, ſed varius, commutabilis, multiplex?

Cōmmūtātŭs, us, ui, m. q. verbale. [חליפה *chaliphāh.* μεταβολή. Gall. *Changement, mutation.* Italicè, *Mutatione, cambiamento, mutamento.* German. Verenderet / verwechſlet. Hiſpanicè, *Trueco de vna coſa con otra.* Polon. *Odmienony.* Vng. *Valtoſztatás.* Ang. *A changing.*] Lucret. li. 1: -quapropter quoniam, quæ diximus antè In commutatum veniunt.

Cōmmūtātĭo, onis, Converſio, viciſſitudo: [חליפה *chaliphāh.* ἀλλαγή. Vngaricè, *Változás.*] aliud verbale ejuſdem ſignificationis. Cæſ. 5. bel. Gall. Propter crebras commutationes æſtuum. ¶ Eſt & commutatio Rhetorum figura, de qua vide ad Heren. lib. 4.

Cōmo, is, pſi, ptum, Significat comā compono, orno. [סדר *hebib* עדה *hadhāh* תקן *tikkén* הכין *hechín* טאר *peér.* κομῶ. Gall. *Accouſtrer, orner, attiffer.* Italicè, *Ornare la chioma, comare.* German. Zieren/auffmutzen/ das haar ſtralen. Hiſpanicè, *Encabellar, aſeytar.* Pol. *Czeſze gl'adze woſſy.* Vngar. *Hayamat ſzépegetém, ékéſitém.* Ang. *To kembe, to decke.*] Terent. in Heavtont. Dum moliuntur, dum comuntur, annus eſt. Ovid. 2. Amor. Comere ſed ſolas digna Cypaſſi deas. Tibull. lib. 1: Nec nitidum parca compſerit arte caput.

Cōmptŭs, a, um, Ornatus, politus. [כנון *nachón.* κεκαλλωπισμένος. Gall. *Orné, attiffé.* Ital. *Ornato, acconciato.* Germanicè, Geziert/auſgebutzt. Hiſpan. *Atauiado, polido.* Pol. *Wistrichnionу, ozdobiony.* Vngar. *Meg ékeſitetet.* Angl. *Kembed, decked.*] Plautus in Mil. Capite compto, crines vittasque habeat. Virg. 10. Aenēid. Sanguine turpantem comptos de more capillos. Lucan. lib. 10: Quem formæ confiſa ſuæ Cleopatra, ſine ullis Triſtis adit lachrymis, ſimulatum compta dolorem, &c. Vnde diminutivum Comptulus. κομψός.

Cōmptŭs, hujus comptus, verbale, m. q. [תטארת *tipheéreth.* ἐξάσκησις, κόμωσις. Gall. *Ornement & attiffement.* Ital. *Ornamento, acconciamento.* Germanicè, Zierd/ auffmutzung. Hiſpanicè, *El atauio.* Polon. *Gl'adkoſze.* Vngar. *Ekeſſeg, cziſzdzás.* Angl. *A kembing, decking.*] ut, Virginei comptus apud Lucret. libr. 1: id eſt, cultus puellares.

Cōmœdĭă, f. p. [κωμῳδία. Gall. *Comedie.* Ital. *Comedia.* Ger. Ein Comedy/ ein ſchawſpyl. Hiſp. *Comedia, fabula fingida.* Pol. *Comedia gra.* Vngar. *Komædia.* Ang. *A comedie.*] Fabulæ genus, civilis privataq; vitæ imaginē, velut in ſpeculo repræſentans: quemadmodum contrà in Tragœdia, regum præcipuè & aulicorum mores depinguntur. Nam in Comœdia non niſi humiles, aut ſaltem privatæ perſonæ: in Tragœdia verò principes, heroēs, atque adeò dii ipſi introducuntur. Quòd ſi in Comœdia, deorum aut principum perſonas contingat admiſceri, eæ non propriè Comœdiæ, ſed Tragicocomœdiæ appellātur. Adhæc, in Comœdia turbulentum principium lætа ferè excipit Cataſtrophe: contrà, Tragœdiæ triſtiſſimus ferè eſt exitus. ¶ Iiſdem è literis Comœdia & Tragœdia componitur, ἐκ τῶν αὐτῶν τραγῳδία γίνεται, καὶ κωμῳδία γραμμάτων. Convenit in eos, qui eadem de re norunt diverſa fingere: aut qui eadem opera diverſa poſſunt. ¶ Dicta eſt autem Comœdia ἀπὸ τῶν κώμων: hoc eſt, à vicis, ut quidam volunt; propterea quòd Athenienſibus nondum in urbem coactis, & adhuc per vicos diſperſis, prima poëmatis hujus rudimenta à juventute invēnta credātur: ſive, ut alii malunt, à Como laſcivię & comeſſationis deo: cui juventus indulgens, rudia & inculta carmina profundebat: quibus quos videbatur, nominatim perſtringebat. Verùm quum eo genere licentiæ Poëtæ nimis petulanter abuterentur, atque optimi cujuſque nomen invaderent, lege cautum eſt, nè hoc poëmatis genere cuiquam in poſterum uti liceret. Vertēre ergo ſtylum (ut inquit Horatius) formidine fuſtis: & in veteris Comœdiæ locum nona ſucceſſit, in qua ficta argumenta tractare cœperunt, & humanæ vitæ ſimilitudinem, veluti penicillo quodam exprimere. Cicero 1. Offic. Duplex omnino eſt jocandi genus, &c. Alterum elegans, urbanum, ingenioſum, facetum: quo genere non modò Plautus noſter, & Atticorum antiqua Comœdia, ſed etiam Philoſophorum Socraticorum libri referti ſunt. Idem de Clar. Orat. Ejus improbitatem veteres Atticorum Comœdiæ notaverunt.

Cōmœdĭo-

Cōmœdiographus. Comicus poëta. [Polon. *Pyszarz comedy.* Vng. *Komadias.*] Probus in Catholicis: Sic Plautus & antiqui Comœdiographi. Fabius Victorinus in 1. Rhetor. Cicer. Nam ut propter negocia exponenda sumitur, quod est Comœdiographorum, vel Tragœdiographorum.

Comœdus, di, m. s. Actor Comœdiarum. [Gall. *Joueur de comedie ou l'Acteur qui les afaict.* Italice, *Che recita le comedie, ò fà recitare.* Germanice. Der ein schawspyl hattet oder regiert. Hispan. *El representador de comedias.* Pol. *Comedyjszarwca.* Vng. *Komedias Herepresentalo.* Ang. *A player of comedies.*] Sicut Calliopius apud Terentium, & Quint. Roscius apud Ciceronem. Facere Comœdum in pronuntiando, Quintilian. libro secundo cap. 12. **Fieri Comœdum ex pessimo histrione, Cicero pro Roscio Comœdo.**

Comœdus, m. s. Scriptor comœdiarum: [Gall. *Poëte comique, l'auteur d'une comedie.* Italice, *Compositor de comedie.* Germ. Der ein schawspyl machet oder erdichtet. Hisp. *El poeta escriptor de comedias.* Polon. *Zmyslacz comedy.* Vngar. *Komediairo.* Ang. *A writter of comedies.*] ut Terentius, Plautus, & similes. Plin. libro 13. cap. 1: **Hoc erat celeberrimum Menandri poëtæ comici ætate.**

Cōmœdus, a, um, adjectivum: [Gall. *Comique, de comedie.* Ital. *Di comedia* Ger. Das zu einem schawspyl gehört Hispan. *Cosa perteneciente à las comedias.* Polonice. *Do comedy przynależący.* Ang. *Of a comedie.*] ut, Comicus versus Plinius libro 14. cap. 14. Artificium comicum. Cicero pro Roscio Comœdo. Nemo enim illum ex trunco corporis spectabat, sed exactificio comico æstimabat. ¶ Res comica. Horat. in Arte: Versibus exponi tragicis res comica non vult.

Comœdicè, adverbium, Significat mansuetè, suaviter: [Gall. *Doucement, soufrement.* Ital. *Mansuetamente, ꝙ κωμῳδικῶς.* Gall. *Doucement, soufrement.* Ital. *Mansuetamente, soauemente.* Germanicè, Liebtich / schimpflich Hispan. *A manera de comedia, suauemente.* Polonicè, *Zartownie, wdzięcznie.* Vngaricè, *Szelidenn, edeskedven.* Ang. *Pleasantlie, meekelie.*] sicut Tragicè dicè, crudeliter. Plautus: Euge astutulus & dulcè, & comœdicè. Festus.

Cŏmŏlāndălŏs κωμοπαίδαλος, Flos est quem notiore nomine *Hyacinthum* nominamus, ut tradit Pausanias: ex quo Hermionenses solennibus Chthoniæ deæ festis coronas complicabant.

Comosus, Vide COMA.

Cŏmetrĭæ, [Gall. *Femmes qui ornent & attiffent les cheueux & font les naffetions aux filles.* Italice, *Che ornano le chiome.* Germanicè, Weyber die sich zieren vnnd auffmutzen können. Hisp. *Las que afeytan la cabelladura.* Polonicè, *Białe głowe stroine, bryzacsye* Vngar. *Hay ékesitő aZzonynépek.* Angl. *Women which kembe, or frizzle, or set the heare.*] I. minè comptrices dici possunt, vel ornatrices, quæ ornandæ comæ habent peritiam. Romæ Vestæ ministræ, autore Festo, Comotriæ dictæ fuerunt, quæ sex erant numero, ut singulæ partes populi, singulas haberent Sacrorum ministras.

Cŏmotrĭŏn, [Polon. *Szczotka.* Vngar. *Hay ékesitő szerszám.* Ang. *A frizling yron.*] Dicitur instrumentum quo cōptrices capillos adornant. Latinè Calamistrum appellatur, vel Discerniculum.

Cōmpactus, Compactio, Compactilis, Vide COMPINGO.

Cōmpāgo, ginis, & Compáges, compagis, penultima producta, f. t. Conjunctio, & compositio. [דבק *devek.* ἁρμολογία. Gall. *Ioincture, assemblement, assemblage.* Ital. *Congiontione.* German. Fug / nūt / zusamen fügung. Belg. Zesamen voegen. Hisp. *Ayuntamiento.* Polon. *Zpoienie, nitowanie, złaczenie.* Vng. *ósszefoglalás.* Ang. *A ioyning or knitting together*] Ovid. 1. Metam. Atque ita disparibus calamis compagine cerę Inter se junctis nomen tenuisse puellæ. Cicer. de Senect: Nam dum sumus in his inclusi compagibus corporis, munere quodam necessitatis, & gravi opere perfungimur. Pacuvius: Salvete gemini mei compages sanguinis. Virgil. 1. Aeneid. compagibus arctis Claudentur belli portæ.

Cōmpāgĭno, as, penult. corr. act. p. Conjungo, copulo. [חבר *chabér* חבּיק *hibbik.* συναρμολογέω. Gall. *Conioindre, ioindre ensemble.* Italice, *Congiongere, congeminare insieme.* Germ. Zusamen fügen / in einander nūten. Hisp. *Ayuntar vna cosa con otra.* Polon. *Złączam, zpaiam.* Vn. *ósszefoglalom.* Ang. *To couple, ioyne or knit together.*] Aug. Vt autē simus membra ejus, unitas nos compaginavit.

Compăr, oris. Par. [שוה *shaváh.* ἴσος. Gall. *Pareil, egal, semblable.* Italice, *Pari simile, vguale.* Germanice, Gleich. Hispan. *Cosa yguala otra cosa.* Polon. *Rowny, podobny.* Vngar. *Hasonlo.* Anglice, *Equal, alike.*] Livius. Comparem clades ad Aegates insulas Carthaginiensium prælio navali accepta, quibus ad Sicilia ac Sardinia cessére. Idem lib. 1. ab Vrb. Id enim demum compar connubium fore. ¶ Invenitur & Compar substantivum pro socio, seu conjuge. Plaut. in Cas. Meus socer, compar, commaritus, villicus: id est, socius, vel æqualis. Plin. lib. 18. cap. 23: Conjuga fermè vagantur, nec nisi cum compare vita est. Rhetores Comparid esse dicūt, quod duabus aut pluribus tertiis brevibus, & inter se paribus exigit, πάρισον. ¶ Cōparatem exornatio Rhetorica est apud Autorē ad Herennū, quādo mēbra orationis cōstāt fere ex pari numero syllabarū.

Compărābĭlis, Comparativus, Vide COMPARO.

Cōmparo, comparāvi, comparātum, act. t. [חום *chamad* חם *chas* חמד *chamah.* Φειδωμαι, φειδομενος, παρεδρεω. Gall. *Espargner* Ital. *Risparmiare, esparagnare.* Germ. Ersparen Hisp. *Guardar, preseruar.* Pol. *Vskazanie, oszczędzanie.* Vng. *Keduezők.* Ang. *To spare*] Cōparare, idem quod parcere Terent. Phor. Quod id cuncitatum vix demendo suo, Suum defraudans genium comparsit miser.

Compărĕo, res, n. s. Appareo [ראה *raah.* φαινομαι Gall. *Comparoistre, se trouuer.* Ital. *Comparere.* Ger. Erscheinen / sich erzeigē. Hisp. *Comparecer, aparecer.* Pol *Pokazuie, stawiam sztie.* Vng. *Ielēn vagyokerdemlok.* Ang. *To compeare.*] Plaut. Aul. Qui modo nusquam comparebas, modo quum compares pens. Cic. 7. Verr. Quamne nunc vestigia, quibus exitus illorum ex illo loco cōpareant. Liv. **Prima luce nec autor, nec causa terroris comparuit.** ¶ Comparere pro extare. Livius: **Visebantur enim excellentia ejus generis ornamenta à Marcello consecrata, quorum exigua pars comparet.**

Cōmpăro, comparas, pen. corr. multiplicis usus est: significat enim aliquando comparationem facere, conferre, cōtendere, contentionem facere. [שוה *shavah* ערך *harak* סלה *salah.* συμβαλλειν. Gall. *Comparer, accomparer, conferer, assembler* Ital. *Cōparare, assomigliare* Ger. Vergleichen, gegen einander halten Belg. Gelycken Hisp. *Comparar vna cosa à otra, y pelear.* Pol *Przyrownie, redno do drugiego stosuie.* Vng. *Dologre vetēm, ésszehasonlitom.* Ang. *To conferre or compare.*] Et tum habet vel dativum. Cic. de Amic. Memineram Paulum, viderat Catum, sed non nec comparantur **Catoni maximo & spectato viro.** Vel ablativum cū præpositione **Cum.** Idem de Senect. Quæ sunt igitur voluptates corporis cū autoritatis præmiis comparāda? Vel accusativum cū præpositione Inter. Idem Offic. 3: Etenim nō modò pluris putare quod utile videatur, quam quod honestū: sed hęc etiā inter se comparare, & in his dubitare, turpissimū est. Vel cū præpositione Ad Terent. in Eun. Act 4 Scen 4 Hau, ne comparandus hic quidem ad illum est. Vel accusativum solum sine præpositione. Cic. in Bruto: **Vt crebrò conferant pugnantia, comparent contraria.** ¶ Sępè etiam Cōparo accipitur pro constituo. facio, ordino. [הכין *hechin* הוכוח *hochiach.* παρασκευάζω. Gall. *Apparecsder, appreter.* Ital. *Adattare, accomodare.* Ger Ordnen / setzen. Hisp. *Atautar.* Pol. *Rządzę, stanowię, gotuię.* Vng. *Rendelem.* Ang. *To prepare or make readie.*] Cic. de Natur. deor. Ego me ita comparavi. Et, Natura ita comparatum est facere constitutū, ὥστε πέφυκε Terent. in Phorm. Quam iniquè ita paratum est, hi qui minus habent ut semper aliquid addant eruditis. ¶ Item præparo, paro: quę videtur propria esse significatio hujus verbi. [קנה *kanáh.* συσκευάζω Gall. *Faire preparation, acquerir* Ital. *Apparare, apparechiare.* Ger Bereiten aarichten / bereiten Belg. Bereyden. Hisp. *Aparejar.* Pol. Xądzę. Vng. *szórók* Ang. *To gett, to pourchasse.*] Cic. Verr. 2: Vt erat inter suos copiosus, convivium comparabat. Sic Comparare copias, exercitum: & per translationē, Comparare risum, dolū, insidias, malum alicui. Idem ibidem: Et omni gemitu ac dolore certa merces cōparābatur. ¶ Item socio, conjungo. συνάπτω. Plaut. in Asinar. Prehende auriculas, compara labella labellis. ¶ Item compono, machinor, συσκευάζομαι. Sisen. lib. 4. Histor. Eos qui hoc malum publicum clandestinis consiliis cōparaverint. ¶ Et comparare, emere, πορίζομαι, αὐτηρετικάτομαι. Cato de Re rust. Prædium quū comparare cogitabis, sic in animo habeto. Liv. lib. 2 Annonę in primis habita cura, & ad frumentū comparandū missi, alii Volscos, alii Cumas. ¶ Item habita ratione rerum & hominū, aliquid statuo: &, Comparatio, ejusmodi constitutū. Liv. His Volsci sine sorte, sine comparatione provincia data: id est, sine convento, & certo constituto. ἀπροσκοπίστως ¶ Accipitur etiam pro comparare sive acquirere Cic. Offic. 2: Prima est adolescenti cōmendatio ad gloriam, siqua ex bellicis rebus comparari potest. Idem de Orat. Equidem mihi hoc subsidiū jam inde ab adolescentia comparavi. Et pro Quintio: Nam quò minus ingenio poteram, tabulis meis diligētiam comparavi.

Comparatĭo, tionis, f. t. Apparatus, præparatio. [παρασκευή. Gall. *Appareil, appreſt* Ital. *Apparechio.* Germ Zubereitung / zurüstung. Hisp. *Aparejo.* Polon *Przyrownanie, przygotowanie.* Vngar. *Készület.* Ang *Apparaling, or making readie*] ut, Comparatio navium. Cic. pro lege Manil. ¶ Poëtis etiam frequēter pro Collatio, contentio, similitudo. [משׁל *mashal* משׁל *mashal* παραβολή. Gall. *Comparaison.* Ital *Comparatione.* Ger. Vergleichung Hisp *Comparacion, semejanza.* Pol *Przyrownanie* Vngar. *Egyben veteś, ósszehasonlitás.* Ang. *A cōparison or similitude.*] Cic. 1. Offic. Primùm igitur de honesto, tùm de utili, post de comparatione eorum disserendum. ¶ Aliquando pro eo quod Græci ἀναλογίαν vocant. Cicero de Vniversi.

Cōmpărātē, adverbium, Alterius comparatione. [παραβολικῶς. German. Mit vergleichung. Polonicè, Przirownuiąc. Vngar. Összue hasonlitás képpen, másra nizue.] Cicero in Top. Quum autem quæritur quale quid sit, aut simpliciter quæritur, aut comparatè. Simpliciter, Expetendáne sit gloria: Comparatè, Præponendáne sit divitiis gloria.

Cōmpărābĭlĭs, le, om. t. Quod cũ alio potest comparari, quod habet comparationem. [כנגד neherách. παραβλητός. Gallicè, Qui est à comparager, qu' on peut comparager & conferer auec vn autre. Italicè, Che si può comparare. German. Das mit einem anderen zu vergleichen ist. Hispanicè, Cosa que se puede comparar. Polonicè, Co z inszim może bicz rownano. Vng. Összue hason lithato Ang. That may be compared or conferred with another.] Cicero 1. de Inventione: Comparabile autem est, quod in rebus diversis similem aliquam rationem continet: cujus partes sunt tres, imago, collatio, & exemplum.

Cōmpărātīvŭs, a, um, Comparabilis. συγκριτικὸς, παραβλητός: ut, Comparativa judicatio. Cic. de Invent. Deinde oportebit illã ipsam comparativam judicationẽ exponere, tanquã causam deliberativam. Hinc etiã Grammatici Comparativum gradũ appellarũt, cujus proprium est, superare positivum in ea qualitate quam obtinet: licet quandoque pro positivo ponatur.

Compăsco, is, act. t. Simul pasco. [συνεμφορῶ. Gall. Paistre ensemble, donner à manger ensemble. Ital. Pascere con gl' altri. German. Mitweyden. Hisp. Apacentar con otros. Pol. Spol'u passe. Vngar. Egyvt legeltetõk. Ang. To fuede orgiue meate vnto together.] Varro: Colonus in agro furculario ne capras compascat. Plin. lib. 9. cap. 54: Nuper excogitatum famem longę advectionis à Brundusio, compascere in Lucrino.

Cōmpăvēsco, [συμφοβέω. Pol. Spol'u sie liekam. Vng. Meg rettenõk fỳlemlõm.] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 6: Hoc ubi illa audivit, animo Compavescit.

Cōmpascŏr, passivum. Varro 1. de Re rust. cap. 1: Messe facta, spicilegium venire oportet, aut domi legere stipulam: aut si sunt spicæ raræ, & operæ caræ, compasci. ¶ Ius compascendi habere, Scævola in l. Testatrix. §. plures. ff. si serv. vend.

Cōmpāscŭŭs, adjectivum, ut Ager compascuus, apud Ciceronẽ in Topicis, qui relictus est ad pascendum communiter vicinis. συνομῶ ἀγρός. Gall. Pasturage commun. Ital. Pascuo commune. German. Ein gemeine weyd / Allment. Hisp. Tierra que se pasta en commun. Pol. Obczne pastwisko. Vngar. Kwzõnszéges legeltetõ hely. Ang. Belonging to commone pasture.] Valer. lib. 6. cap. 7: Ius compascuum, pro compascendi.

Cōmpatrōnŭs, [Pol. Spolni obronca. Vng. Egybekkel valo tutor, patronus.] Vlpian. D. libr. 26. Tit. 4 libr. 3: Sed si ab hostibus fuerit captus, interim soli compatroni tutores sunt. Et l. 4: Per compatronum damnõ affici.

Cōmpēdēs, pen. corr. & fœmin. gen. à nominativo singulari Compes, Vinculi genus, quo captorum pedes constringuntur. [כבל chébel ביכוך tsinók מהטכת mahpécheth. πέδη, ποδοκάκη. Gal. Ceps, ou autres liens, comme ceux de quoy on lie les pieds aux esclaves & malfaicteurs. Ital. Ceppi. Ger. Ein fußband / oder fußeysen. Belg. Boyen. Hisp. Prision de pies como con grillos. Pol. Peta. Vng. Béko. Ang. Fetters gyues, or shackles.] Plautus in Cap. Vbi ponderosas, crassas capiat compedes. Terent. in Phorm. Molendum usq; in pistrinõ vapulandum, habendæ compedes. Cic. Attic. lib. 8: Age jam has compedes, fasces (inquam) hos laureatos referre ex Italia quàm molestum est. ¶ Legitur etiam nominis hujus numerus singularis, præsertim ablativus Cõpede. Horatius: -nivali compede vinctus. Iuven. Satyr. 4: Squalidus in magna fastidit compede fossor. Colum. li. 8. cap. 2: Eaq;, quasi compede, cohibẽtur seri mores. Genera compedum sunt Numellæ, Bojæ, Pedicæ, Nervus. ¶ Compeda, dæ, Antiquè. Varr. Parm. Lepusculi timentes, hoc quadrangulum dedit Diana rete nexile, ac viscum fuge, lineamque compedam.

Cōmpĕdĭo, compedis, pen. corr. compedivi, ditum, Pedes ligo, vincio. [אסר asár. πέδω. Gallicè, Lier les pieds. Italicè, Legare i piedi Germanicè, Die füß zusamen binden. Hispanicè, Atar los pies. Pol. Wbeta klade, petam. Vng. Meg békozom. Angl. To bind or fetter the fret with fetters.] Varro: Domum intro, & pedes corrigis compedio Hinc:

Compĕditus, particip. Compedibus ligatus. [πεπεδημένος. Gall. Lié par les pieds en vn cep, enchainé ou enferré par les pieds. Ital. Legato ne' piedi. German. Mit fußbanden gebunden. Hisp. Atado por los pies. Polon. Wbity w'ozony tpetani. Vngaricè, Meg békózot. Ang. Fettered, bound with gyues or shackles.] Plaut. in Capt. In lapidicinas compeditum condidi.

Compedo, as, act. p. occido. Augustin. super Levit. Solet & vulgò apud nos dici Compedavit illum, quod est, occidit illum.

Cōmpēllātĭo, onis. Vide COMPELLO, as.

Cōmpĕllo, lis, compuli, compulsum, act. t. Propriè significat (inquit Servius) diversa, vel diversorum generũ animalia eodẽ cogere. [כבר tsabár סהר asáph. συναλοάω, συνάγω. Gall. Serrer, ensemble, mettre ensemble. Ital. Spignere & mettere insieme in vn gregge. German. Zusamen vber ein hauffen treiben. Hisp. juntar à echar en vno, como lo granado. Pol. Zganiam tpedzam. Vng. Egyben haytom. Angl. To driue and gather together in one flocke.] Virgil. Aegl. 7: Compulerantq; greges Corydon & Thyrsis in unum. Et Plautus in Pœn. Canes compellunt in plagas lepidè lyceum. ¶ Quinetiam de hominibus dici solet. Cic. de Invent. Qui dispersos homines in agris, & in tectis sylvestribus abditos, ratione quadam compulit in unum locum, & cõgregavit. ¶ Accipitur & pro cogo, adigo, vim adhibeo, impello. [טבך patsár אנס anás דחק dachák. κατέργω. Gall. Contraindre. Ital. Constrignere. Ger. Einen mit gewalt treiben / nõtigen. Belg. Dwingen. Hisp. Compeler, constrennir. Pol. Przimuszam. Vng. Készeritõm. Ang. To constraine, to compell.] Plinius lib. 36. cap. 5: Quòd Hipponax indignatus, amaritudinem carminum distrinxit in tantũ, ut credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse. ¶ Et per translationem. Plaut. in Asin. Quæ volet faciemus, qui hosce amores Nostros dispulsos compulit. Cic. Acad. 4: Quum sit enim campus in quo possit exultare oratio, cur eam in tantas angustias, & in Stoicorum dumeta compellimus?

Cōmpūlsĭo, nis, [συμβίασις. Polon. Przimuszenie. Vng. Kezõrités.] qua quispiam aliquid facere compellitur & cogitur. Hermogenianus D. lib. 36. Tit. 1. lib. 1: Quare si fidei commissum pecuniarum alicui relictum fuerit, cessat compulsio. Vbi de adeunda hæreditate.

Cōmpūlsŭs, particip. [טבוך patsúr. συνωθισμένος. Gal. Contraint. Ital. Constretto. Germ. Getriben / getrungen. Hisp. Constrennido. Pol. Przimuszony. Vng. Készeritetõt. Ang. Constrayned, compelled.] Cic. pro Marcel. Omnes enim q ad illa fato sumus nescio quo Reipub. misero funestoq; compulsi. Ventis compulsus, Virg. 1. Aen. Liv. lib. 3. ab Vrb. Compulsis deinde in oppida Aequis.

Cōmpēllo, as, act. p. Alloquor. [קרא kará נעך záhak κατα λοχέω, συντυγχάνω. Gall. Parler à quelqu' vn, l' appeller. Italice, Fauellare, chiamare. German. Einen anreden oder ansprechen Belg. Aensprecken. Hispan. Llamar para hablar juntamente. Pol. Mowie z drugim. Vngar. Meg szolitom. Ang. To call on, to speak to.] Plaut. in Amphit. Compellemus sic hominem. Virgil. libr. 2: -ultrò flens ipse videbar Compellare virum. Cicero post reditum in Sen. Neque solùm id dixit, sed quos rei commodum fuit, cõpellavit. ¶ Aliquándo accuso, κατηγοριῶ. Suetonius in Cæs. Eodem modo Nonium quæstorem, quòd compellari ad se majorem potestatem passus esset, &c. Cicer. ad Attic. lib. 2: Nigidium minari in concione, se judicem qui nõ adfuerit, compellaturum: id est, incusaturum.

Cōmpēllātĭo, verbale, f. t. Accusatio, criminatio. [דברה dibbéh לטי dóphi. κατήγορος, ἔντευξις. Gall. Correction de parole, blasme. Ital. Biasmo, repreźzo. German. Anredung. Hispan. Cargo con palabras. Polon. Skarga, rozmowa. Vngar. Meg szolitás vádolás. Ang. A blaming, reprooving.] Cicero ad Cornificium: Itaque crebras, vel potiùs quotidianas compellationes meas non tulit, seque in urbem recepit inultus. Idem ad Attic. Qu. Ciceronem compellat edicto, nec sentit amens commendationem esse compellationem suam.

Cōmpēllūcĕo, ces, cere, λαμφαίνομαι. Vnde Compellucidus, pen. corr. λαμφνής. Plaut. in Persa: Nihil est macrum, nihil è nigro compellucidum.

Cōmpēndĭum, n. s. Est id quod parsimonia quadam servamus. [οἰκονομία. Gall. Gaing venant d' espargne. Ital. Lo sparagno. German. Ein ersparung. Hispan. Poco gasto ò espedsa. Pol. Vskapienie, vieczie. Vng. Sobrákság, szvvk kõltsés. Ang. Gaine comming of sparing.] Dictum compẽdium quòd pertineat ad pondus: hoc est, pecunias corradẽdas, quæ olim appendebantur. Huic contrarium Dispendium, quod vel in curia, vel immoderatione profundimus, aut perdimus. Plin. Bubulas carnes caules caprifici magno lignorum compendio percoquunt. Idem: Magno id lignorũ dispendio fit, addito sale: nam percoqui integro die vix possunt. ¶ Generaliter autẽ quemvis quæstum & lucrũ significat: [יתרון yithrón. κέρδος. Gall. Profit. Ital. Vtile. German. Gewinn / Nutzbarkeit / gewin Hisp. Prouecho. Pol. Zisk. Vngar. Nyereség, haszon. Ang. Gaine, profite.] sicut Dispendium, damnũ, βλαβη. Tibull. Nec vagus ignotis repetens compendia terris. Presserat externa navita merce ratem. Idem libr. 4. ad Heren. Duæ res sunt, quæ possunt homines ad turpe compendium commovere, inopia atque avaritia. ¶ Compendium, pro via compendiaria & brevi accipitur. Plin. libr. 5. cap. 5: Compendium viæ quatridui deprehensum est. ¶ Item Compendium, quævis brevitas dicitur, in qua tamen utilitas est: quales sunt libri, in quibus breviter summa operis alicujus colligitur. [ἐπιτομή. Vngar. Altalut, rõuid mód. Angl. A short draught.] Vnde Plaut. in Mil. Quàm potes, tam verba confer ad stipendium.

Cōmpēndĭfăcĭo, cis, act. t. orationis compendio utor. [אושיל mohil. συντείνω, μεθοδεύω. Gall. Parler brevement, gaigner & profiter en quelque chose. Ital. Parlare, ò fauellare breuemente. German. Ersparen / oder ein kurtze Red thun. Hispan. Hablar ò dezir breue. Pol. Krotce mowie. Vngar. Rõuiden szollok. Ang. To abcedge, to

gaine

gaine or profite.] Plaut. in Mostel. Orationis operam compendifacito. ¶ Nonnunquam etiam lucrifacio. Plaut. in Persa: Nam ego hodie compendifeci duos panes in dies.

Cōmpēndĭōsŭs, a, um, Valde utilis. [λυσιτελής. Gall. *Vtile, profitable.* Ital. *Molto vtile.* Germ. Gantz nutzlich. Hisp. *Mucho prouecoso.* Pol. *Pożitecżny.* Vngar. *Igen hasznos.* Angl. *Very profitable.*] Columel. lib. 1: Quod & per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum.

Cōmpēndĭārĭŭs, a, um, Brevis, succinctus, & veluti ad certam metam per compendium ducens. [רִבּוּר *katsér.* συντομος. Gal. *Court & abbregé.* Ital. *Breue, succinto.* Ger. Das kurtz ist. Hispan. *Cosa de atajo.* Pol. *Krotki.* Vng. *Rövid* Ang. *Short or abridged.*]

• Cic. lib. 2. Offic Præclarè Socrates hanc vitam ad gloriam proximam & quasi compendiariam dicebat esse, si quis ita ageret, ut qualis haberi vellet, talis esset.

Cōmpēndĭārĭō, adverb. [συντόμως. Gall. *En bref, par le plus court chemin, bien soudain.* Ital. *Per lo più corto camino, breuemente.* Ger. *Kurtzlich/ den kürtzesten weg.* Hisp. *Breuemente.* Polon. *Krotko, krotkoroga.* Vng. *Altal vton, gyorson.* Ang *Short lie.*] Senec. epist. 120: Ad maximas divitias te compendiariò voco.

Cōmpēnso, pensas, act. p. Retribuo, rependo, remunero, exæquo. [שׁוֹם *schillém* שׁלם *ghamál.* ἀνταμείβομαι, αὐτἀλλάσσομαι. Gall. *Recompenser, bailler l'vn pour auoir l'autre.* Italicè, *Compensare, remunerare.* German. Vergelten/ ersetzen/ gleichs dargegē thun. Belg. Betalen. Hispan. *Recompensar, galardonar.* Pol. *Nagradzam, oddaie.* Vng. *Meg fordítom, fizetőm.* Ang. *To recompence.*] Cicero pro Muræna: Atque hæc à nobis petunt omnia neque illa reddo, quæ à nobis consequuntur, nisi opera sua compensari putant posse. Ovidius epist. 3: Tot tamen amissis te compensavimus unum. Val. Maxim. Tarditatemque supplicii gravitate compensat. Claud. in Rufinum: Suppliciique moram graviori numina pœna Compensant.

Cōmpēnsātĭō, f. t. Remuneratio, præmium, merces. [שׁוֹם *schillúm* שׁלם *schillumáh* שׁלם *ghemúl.* ἀμοιβή. Gall. *Recompense.* Ital. *Ricompensa.* German. Vergeltung/ ersetzung. Hispan. *Recompencion.* Pol. *Nagroda, zarownanie.* Vng. *Meg fordítás fizetés.* Ang. *Recompensation.*] Quæ est (autore Modestino l. j. ff. de compensat.) debiti & crediti inter se contributio. Cic. 5. Tusc. Itaq; hac usurum compensatione sapientem, ut voluptatē fugiat. Ad Heren. lib. 4: Fortitudo est contemptio laboris & periculi, cum ratione utilitatis & compensatione commodorum.

Cōmpensātīvŭs, adject. [Pol. *Nagradzaiaci.* Vng. *Meg fizető, terítő.*] Fab. Victorinus in 1. Rhet. Cicer. Primò non debet dicere feci, sed profui, & probare plus se profuisse, quàm obfuisse, quæ est qualitas compensativa, quam ideò Cicero comparationem vocat, quòd, &c.

Cōmpĕrēndĭno, as, pen. corr. act. p. significat de die in diem differo, amplius pronuntio, amplio, procrastino, differo. [אחר *echár.* ἀναβάλλομαι, ὑπερτίθεμαι. Gall. *Differer iusques à demain ou trois iours delayer.* Ital. *Prolongare di dì in dì.* Germanicè, Verziehē/ verweylen/ von tag zu tag auffziehen. Belg. Van dage te dage wtsetten. Hisp. *Dilatar de tercero en tercero dia.* Pol. *Przedłużam, odednia dodnia odkładam.* Vng. *Halogatok, naplok.* Ang. *To delay frome day to day.*] Cic. 1. Verr. Tua ratio est, ut secundum binos ludos mihi respōdere incipias: meā, ut ante primos ludos cōperendinem. ¶ Comperendinari autē reus dicebatur, quū judices eum die perendino iterum adesse jubebant. ¶ Dictū est enim Comperendinare, quasi in diem perendinum differre. Dicebatur enim propriè Comperendinatio (teste Gellio) quādo reus in tertium diem rejiciebatur. Quum verò in posterum diem causa differebatur, hoc, Diem diffundere, appellabant. Vide Gell. lib. 14. cap. 2. Accipitur tamen pro quantumvis longa judiciali dilatione. Cic. 3. in Verr. Vt his ludorum diebus interpositis, nemo istum comperendinatum judicaret?

Cōmpĕrēndĭnŭs, a, um, ut Dies comperendini, quibus vadimonium juberi licet, ut inquit Macrob. κύριαι ἡμέραι. Vide Valer. lib. 2. cap. 33, & Budæum in Annotationibus.

Cōmpĕrēndĭnātĭo, f. t. quæ est (sicut docet Asconius) ab utrisq; litigatoribus invicem sibi denuntiatio in perendinum diem, ne scilicet alter litigatorum imparatus tergiversari posset. [עִקְבָה *hikkebáh.* ἀναβολή. Gall. *Dilation, delay, delayement.* Ital. *Dilatione.* Germ. Auffzug von tag zu tag/ verweylung Hisp. *Dilacion.* Polon. *Odwłaczadodnia, odkładanie.* Vng. *Halogatás, naplás.* Ang *A delaying or deferring.*]

Cōmpĕrēndĭnātŭs, us, ui, m. q. Comperendinatio. Cicer. 3. in Verr. Adimo enim comperendinatum, quod habet lex molestissimum, bis ut causa dicatur. Vbi Asconius, Comperēdinatum (inquit) pro Comperendinatione posuit. Vsus quoq; est in ea pro Cluent.

Cōmpĕrĕo, συνεπίκειμαι. Simul pereo. [Vngaricè, *Eggyvè elveszek.*] Diomedes Grammat. libro 1: Comperio, compereo, comperi. Sed accentu discernitur sensus. Accentu enim acuto proferimus, quoties pro eo accipitur, quod est cum alio perii.

Cōmpĕrĭo, & Comperior deponens, differūt, autore Diomede, quòd Comperiri est ex opinione colligere, & pro explorato compertum habere. [יָדַע *jadháh.* κατἀλαμβάνειν. Gall. *Scauoir pour certain.* Italicè, *Tener per chiaro.* Ger. Für gewiß hatte. Hispanicè, *Auuer por cierto.* Pol. *Zapewne mam.* Vngar. *Meg tudom, vagy tudom.* Ang. *To knaw assuredlie.*] Salust. in Iugurt. Sed ego comperior, Bacchum magis Punica fide, quàm ob ea quę prædicabat, simul & Romanos, & Numidam spe pacis detinuisse. ¶ Comperire verò ab alio cognoscere. [מָצָא *matsá.* εὑρίσκειν. Gallicè, *Trouuer.* Italicè, *Trouare.* Germ. Erfahren/ befinden/ oder von einem anderen innen werdē Hisp. *Hallar.* Polon. *Doznawam.* Vngar. *Meg tudui megérteni, végére megyök.* Ang. *To finde.*] Terent. in Andr. -item alio die quærebam: comperiebam nihil ad Pamphilum Quicquam attinere. Ea tamen differentia, ut pleræque aliæ Grammaticorum, ab autoribus passim contemnitur. ¶ Compertum est mihi, & exploratum est mihi: hoc est, per investigationem cognovi, συνεπίγνωσις Aristoteles, & παραφορίζεται.

Cōmpĕrtus, participium, seu nomen ex participio. [יָדוּעַ *jadúah.* πεπειραμένος. Gal. *Qu'on sçait au vray, certain & bien entendu, reconneu.* Ital. *Queho che si sa di certo per esperientia.* Germ. Der erfahren oder befunden worden ist Hispanicè, *Cierto.* Pol. *Doznawam.* Vng. *Nyiluán meg tudatot, meg értetet.* Ang. *That is knawin assuredlie or for certane.*] Sueton. in Tib. Cæs. cap 35: Equiti Romano jusjurandi gratiam fecit, ut uxorem in stupro generi compertam dimitteret, quam se nunquam repudiaturum antè juraverat: id est, deprehensam. ¶ Compertus stupri. Liv. 2. bell. Pun. Tum quòd duæ Vestales eo anno Opimia atque Floronia stupri compertæ.

Cōmpĕrtŏ, absolutè: id est, cùm compertum esset. {Polon. *Doznawam.* Vng. *Nyilvan.*] Tacit. lib. 3: Neq; dum compērto, quos illa vis perculisset. Iabolenus in l. Pantomimus. ff. de hērede. ff. de acquir. hered. Pro hērede gessisse filium placuit, qui moriens, compertò matrem suam intestatam decessisse.

Cōmpērnēs. m. & f. t. dicuntur homines genibus plus justo conjunctis, ut Festo placet, vel qui longos habent pedes, ut interpretatur Nonius. οἱ ῥαιβοσκελεῖς, οἱ ῥαιβοί, οἱ σκαιοσκελεῖς. Lucil. lib. 17. Satyr. Compernem, aut Varram fuisse Amphitryonis conjugem Alcmenam.

Cōmpēs, Vide COMPEDES.

Compesco, is, act. t. Cohibeo, contineo, coërceo: quasi eodem (ut Festo placet) pascuo contineo. [חָסַם *chasám* בָּלַם *balám.* συρίττω σιωπᾶν. Gal. *Retenir, refrener, retirer, reserrer.* Ita. *Reffrenare, contenersi.* Ger. Hinderhalten/ zemmen/ bezwingen/ paschgen Belg. Bedwingen. Hisp. *Refrenar.* Polon. *Skrocżam powściągam.* Vng. *Le tsendítsém, meg enyhitém.* Ang. *To refraine, to pacifie, to make to ceasse.*] Plin. lib. 20. cap 7: Semine tuto & exvino poto libidinum imagines in somno compesci. Plin. in Epist. Nullum denique instrumentum ad incendia compescendæ luxuriæ digito compesce labellum.

Cōmpĕto, is, pen. corr. act. t. Honorem, dignitatem, vel aliud quippiam contra aliquem peto. [συναγωνίζομαι. Gall. *Demander ce que demande vn autre, & tendre ou pretendre à vne mesme chose.* Ital. *Competere.* Ger Mit einem anderen etwas begeren. Belg. Begheeren jemet jemanden H.sp. *Competer.* Pol. *Zdrugim pożadam.* Vngar. *Masokkal valamit kérök.* Ang. *To sue the same that an other sueth.*] Plin. de Viris illustr. Et unam speciosam duobus competentibus, pater puellæ conditionem tulit. ¶ Aliquando Competere, teste Nonio, est parem esse vel cōvenire. [συναρμόζειν, convenire. Vng. *Hozzá illém.*] Vnde in æstimatione rerum dicimus, Hoc illi competit. Senec. Nihil ei magis competebat. Columel. lib. 2: Nec omnino cunctabimur, quò minus sub tectum congeratur: vel si non competet, ut aut in villam fœnum porretur, aut in manipulum colligatur. ¶ Item quādoq; animi vel corporis partē aliqua competem esse: &, ut Nonius inquit, constanter valere. Salust lib. 1. Histor. Si verò quasi formidine attonitus, neque animo, neque auribus, aut lingua competeret. ¶ Item competere verbum est Iurisconsultis familiare, pro idoneum & aptum esse. Itaque competens judex passim dicitur, cujus de ea re vel jurisdictio vel judicandi potestas est. Et competens tribunal eodem modo.

Cōmpĕtĭtōrēs, m. t. Dicuntur qui in magistratibus, officiis, & honoribus petendis concurrunt. [συναγωνιστής. Gallicè, *Competiteurs, ceux qui briguent & demandent vn mesme office.* Italicè, *Competitori.* Germanicè, Mitbegärer/ der mit einem anderen vmb etwas bittet oder werbung thüt. Hispan. *Competidores con otros.* Polon. *Czikto się z drugimy niecożadaia, ubiega się.* Vngar. *Azon tzel kérőtsök.* Angl. *Which sueth for the same that an other sueth.*] Cic. ad Attic. libr. 1: Competitores qui certi esse videbantur, Galba & Antonius.

Competitrix, icis, f. t. συναγωνίστρια, παραγγέλλουσα. Cic. pro Muræn. Nam nos quoq; habuimus hanc mihi competitricem.

Cōmpĕtĕntĭă, pro convenientia. [מִשְׁקָל *mishkél.* ἀναλογία. Gall. *Competence, conuenance.* Ital. *Competenza, conuenolezza.*

German. Zugehörung. Hiſpanicè, *Competencia*. Polonicè, *Przynależenie*. Vngar. *Illendőség*. Ang. *Meetneſſe, aggreing*.] Gell. libro 2: Comprehenſa autem menſura Herculani pedis, ſecundum debitam membrorum omnium competentiam modificatus eſt. Idem lib. 14. cap. 1: Ad eandem competentiam naſci non queunt.

Cōmpĕtēntĕr, Mediocriter. [*μετρίως*. Gall. *Mediocrement*. Ital. *Mediocremente*. Germ. Füglich/zugehörig. Hiſp. *Conuenientemente* Polonicè, *Przynależycznie, wedle zaſług*. Vngaricè, *Illendő képpen*. Ang. *Indifferentlie*.] Vlpianus Sol. Matrimon. l. Si quum dotem. Quatenus filio & patri competenter conſulatur. Paul. in l. 16. ff. de teſtib. Qui falſa vel varia teſtimonia dixerunt, vel utriq; parti prodiderunt, à judicibus competenter puniantur. ¶ Competenter, ut par eſt. [*ἀξιοπρεπῶς*. Pol. *Przyſłownie*. Vng. *Ammint illik, Illendő képpen*.] Vlpian. D. lib. 24. Tit. 3. lib. 2: Ideoque officium judicis interponendum eſt, quatenus & patri & filiæ competenter (ut par eſt) conſuletur. ¶ Competenter: id eſt, convenienter. [Vng. *Illendő képpen*.] Fabius Victorinus in 1. Rhet. Cicero Sententias ut competenter inventionibus diſpoſitis applicemus rurſus. Debemus attendere quid ad inventionem competenter poſſit reſpondere. ¶ Competenter pro ſufficienter. [*ἱκανῶς*. Vng. *Elegképpen*.] Diomedes Grammat. lib. 1. competenter demonſtravimus.

Cōmpĕtēntīſſĭmē, convenientiſſimé. [*μάλα ἀξιοπρεπῶς*. Pol. *Przyſłowniuchno*. Vngar. *Igőn illendőwl*.] Apul. in Apolog. Competentiſſimè videor uſus Platone, ut vitæ magiſtro.

Cōmpīlo, as, pen. prod. act. p. Vndiq; furripio. [בָּצַע *niſſél* גַּבִּי *ghanáb* בזז *baxáz, συνάγω, ἁρπάζω*. Gall. *Voler & deſtober, & quaſi ne laiſſer vn ſeul poil*. Ital. *Pigliard' ogni parte*. Ger. Stelen/rauben. Hiſp. *Robar ſalteando*. Pol. *Zewſząd l'upie, kradnedre*. Vng *Lopogatok*. Ang. *To pill or poll, to tak by extortſion*.] Dictum à *πιλέω*, quod eſt complano, non à pilis vellendis, cujus prima corripitur: aut certè ab eo quòd *Pilotas* fures Græci appellant. ¶ Vnde Compilare & Expilare hæreditatē dicimus: id eſt, fraudare & diripere. Cic. 1. de Natur. deor. Tot millia latrocinantur morte propoſita: alii omnia, quę poſſunt, fana compilant. Plaut. in Menæh. Vir ubi compilet clanculum, quicquid domi eſt. Horat. -ne me Compilaſſe putes Criſpini ſcrinia lippi. ¶ Interdū Cogo: [חבר *chibbér* אסף *aſáph*. *ῥαψῳδέω*. Gall. *Amaſſer, aſſembler*. Ital. *Giongere ò cogere inſieme*. Ger. Zuſammen haufſen/zu einander ꝛc zwingen. Hiſp. *Ayuntar en vno*. Pol. *Zgromadzam*. Vng. *őſzue gywytőm*.] & in unum congero: unde Compilatores, qui multa in unum cogunt. *ῥαψῳδοί*.

Cōmpīlātĭo, verbale, f.t. Furtum, fraus. [*ἁρπαγή*. Gall. *Pillement, pillage*. Ital. *Pillamento, rubbamento*. Ger. Beraubung/diebſtal/pluñderung. Hiſp. *Aquella obra de robar y ſaltear*. Polon. *Lapieſtwo kradzież*. Vngar. *Lopogatás*. Ang. *Robbing, pilling or ſacking*.] Cicero Cæl. libro 2: Quid? tu me hoc tibi mandaſſe exiſtimas, ut mihi gladiatorum compoſitiones, ut vadimonia dilata, & Chreſti compilationem mitteres.

Cōmpīlātŭs, a, um, Qui furtum paſſus eſt (teſte Nonio) quòd qui è domo ſupellectilem detrahunt, æquare omnia & complanare videantur. [*ἁρπασυλημένος*. Vng. *Meg foſztatot*.]

Cōmpīngo, is compegi, compactum, Compoſitū à Con & Pango, cōtrudo, compello, detrudo. [דחק *dachák* צרר *tſarár* דחה *dacháh* הדיח *hiddiach*. *συνωθέω*. Gall. *Chaſſer, pouſſer. ſerrer*. Ital. *Cacciare, ſpingere*. Ger. Zuſammē trucken oder ſtoſſen. Hiſp. *Empuxar*. Pol. *Zwieżuie zgżiagam*. Vng. *Le tollyom, kéſzőritőm*. Ang. *To cōpacte, to mak faſt together, to thruſt*.] Plaut. in Amph. Quid faciam nūc, ſi tres viri me in carcerē cōpegerint? Cic. 1. de Orat. Tanquā id aliquod piſtrinū detrudi & cōpingi videbā. Plaut. Menęh. Et ob eā rem te in carcerē eſſe cōpactū ſcio. ¶ Interdū cōpono, conjungo. [חבר *chibbér* הדביק *hidhbik*. *συμπήγνυμι*. Gall. *Conioindre & attacher proprement enſemble*. Ital. *Coniungere*. Ger. Zuſammen binden oder heſften. Hiſp. *Coponer ò ayuntar*. Pol. *Zpacl'am, zkladam, zſiwam*. Vng. *őſzue kőtőm*. Ang. *To ſett or ioyne certane thinges handſomelie together*.] Virg. 2. Aeglog. Eſt mihi diſparibus ſeptem compacta cicutis Fiſtula. Cic. 3. de Fin. Quid enim aut in natura (qua nihil eſt aptius, nihil deſcriptius) aut in operibus manu factis tam compoſitum, tamq; compactum & coagmentatum inveniri poteſt? Huic opponitur Incompactum: hoc eſt, disjunctum, malè compoſitum, *ἀσυνάρμοστον*. ¶ Poteſt etiā eſſe compoſitū à Pingo. Lactant. lib. 7: Vt ſummā illam, quæ continet univerſa, & compingerēt, & adimplerent.

Cōmpăctum, n. ſ. pro convento, vel compromiſſo, ab inuſitato verbo Compaciſcor, non à Compingo: id enim alterius eſt ſignificationis. [Pol. *Spolne zl'ożenie*. Vng. *Szőuetség*.] Soſipater l. 2. Grammat. Suet. in Iul. Productusq; pro roſtris autores expacto nominare. ¶ Compacto, vel de compacto aliquid agere: id eſt, ex compoſito. *κατὰ συνθήκας ἀπὸ συνθήματος, ἀπὸ συγκειμένου*. Plaut. Capt. Nemo ridet: ſcivi extemplò rem de cōpacto geri. Liv. 5. ab Vrb. Vt multò veriſimiliùs ſit, compacto eam rem, & communi fraude Patriciorum actam. Verùm hoc potiùs videtur à verbo Paciſcor eſſe deductum.

Cōmpāgĭo, verbale, f.t. Compoſitio, conjunctio, coagmentatio: [חברת *machbéreth*. *σύμπηξις, συναγωγή*. Gal. *Aſſemblement & liaiſon enſemble*. Ital. *Aſſembramento, conſtringimiento*. Germ. Zuſammenſetzung oder bindung/zuſammē fügung. Hiſp. *Ayuntamiento*. Polon. *Związanie, Zżiągnienie*. Vng. *őſzue kőtés*, Ang. *Setting or ioyning together*.] ut compactio membrorum. Cicer. 5. de Finib. Videamus ea quæ terra gignit corticibus, & radicibus valida ſervari: quod contingit animalibus ſenſuum diſtributione, & quadam compactione membrorum.

Cōmpāctĭlĭs, le, quod compactum eſt, vel quod compingi poteſt. [מחבר *mechubbár* מדבק *mudhbák*. *συμπηκτός*. Gall. *Entaſſé, amoncelé*. Italicè, *Congionto, ammaſſato*. Germanicè, Das zuſammen getriben oder aneinander gehefftet iſt. Hiſpan. *Ayuntado ò ayuntable con otro*. Polon. *Zżieglitwy, latwi do związania*. Vngar. *őſzue kőtőt axmit őſzue kőthetnek*. Anglicè, *That u or may be cyned or ſett together*.] Plin. lib. 11. cap. 18: Optimæ apes breves, variæque, & in rotunditatem compactiles. Vitruv. lib. 4. cap. 7, appellat trabes compactiles, ſubſcudibus compactas. Et libro 10. cap. 17: Compactiles poſtes.

Compĭtă, penult. corr. dicuntur loca quæ petuntur: hoc eſt, adeuntur per diverſas vias: cujuſmodi ſunt trivia & quadrivia, in quæ plures coëunt viæ. [טרק *pérek* אם הדרך *em hadherech*. *ἀμφόδια*. Gall. *Carrefours, ou carrefoucx*. Ital. *Luoghi à'v quali ſi va per diuerſe vie*. German. Wegſcheid/ein ort da viel weg zuſammen kommen. Hiſp. *Encruxijada de muchas vias*. Polon. *Rozdroni gdże ſżie drogy zchodża*. Vngar. *Sok őſuényes hély*. Ang. *Foure, cornerd ſtreates or troſſewayes*.] Ovid. -in ternas compita ſecta vias. Virg. 2. Georg. Præmiaque ingentes pagos, & compita circum. ¶ Antiquis in uſu erat & Compitus, maſculini generis, ut annotavit Nonius. Varro de Scenicis originibus libro tertio: Vbi compitus erat aliquis.

Cōmpĭtālĭă, orum, Feſta quę in compitis peragebantur, à Servio Tullio diis Laribus inſtituta, ut eſt autor Plin. lib. 37. cap. ultimo: *ἑορτὴ δημοτελὴς ἐν ταῖς ἀγυιαῖς ἢ ἀμφόδοις*. [Ang. *Feaſtes ſolennized in ſtreates or croſſe wayes*.] Cato de Re ruſt. cap. 5: Rem divinam, niſi Compitalibus, in compito, aut foco ne faciat.

Cōmpĭtālĭtĭŭs, a, um, ut Dies compitalitius, quo compitalia celebrabātur: & Deus compitalitius, qui compitis & viis præeſt, *ἀγυιεύς*. Vide plura de his apud Gell. lib. 10. cap. 24. Compitalitiæ ambulationes. Cic. ad Att. lib. 7: Ego quoniam IIII. Non. Ianuar. Compitalitius dies eſt, nolo eo die in Albanum venire moleſtus familiæ. Et ad eundem, lib. 2: Sed hoc ambulationibus compitalitiis reſervemus.

Cōmpĭtālĭtĭă, orum, ſubſtantivé. Cicero in Piſonem: Tu quum in Calendas Ianuarias compitalitiorum dies incidiſſent, Sextum Claudium, *&c*.

Cōmpĭtālĭs, le, adjectiv. Suet. in Aug. Compitales lares ornare bis anno inſtituit, vernis floribus, & æſtivis.

Cōmplăcĕo, n. ſ. Placeo. [רצה *ratſáh* חפץ *chaphéts*. *ἀρέσκω*. Gall. *Complaire, fort plaire*. Ital. *Piacere ſummamente*. Germ. Gut wol gefallen. Hiſp. *Complazer*. Pol. *Podobam ſżie*. Vngar. *Tecszőm, kellők*. Ang. *To pleaſe*.] Terent. in Andr. Poſtquam me amare dixi, tibi cōplacita eſt. Præteritum facit Complacui, vel Complacitus ſum: ut in ſuperiore exemplo, & apud Plaut. in Rud. Hoc Deo complacitum eſt.

Cōmplăco, cas, act. p. Placo, adjungo, concilio, & mitigo. [כטר *chippér* ἐξαρίσκομαι, ἱλάσκομαι. Gall. *Appaiſer & adoutir*. Ital. *Placare*. Ger. Versünen. Hiſp. *Aplacar ò amanſar*. Pol. *Vbl'aguie*. Vng. *Meg engeſztelőm*. Ang. *To appeaſe or mit gate*.] Gell. lib. 7. cap. 3: In principiis autem patroni, qui pro reis dicunt, conciliare ſibi, & complacare judices debent.

Cōmplāno, as, pen. prod. act. p. Plano, planum rèddo. [ישר *iſchſchér*. *κανονίζω, ὁμαλόω*. Gall. *Applanir, vnir*. Ital. *Spianare*. Ger. Ebnen/eben machen. Belg. Effen maken. Hiſp. *Allanar las aſperas*. Pol. *Vrownuie*. Vn. *Meg igyengetőm, igyenesitőm*. Ang. *To mak plane, leuell or euen*.] Cato cap. 151: Dimidiatum digitum terram altam ſuccernito id bene tabula, aut manibus, aut pedibus complanato. Cicero pro domo: Sp. Melii regnum appetentis domus eſt complanata: id eſt, deſtructa, ſolo æquata. Cæſar: Sed propè jam conſtituta opera quum complanarent: id eſt, perficerent, extremam manum imponerent.

Cōmplāudo, dis, dere, n. t. Plauſu certatim comprobare. [סטף *ſaphák* מחה *macháh*. *κροτέω, κροταλίζω*. Gall. *Frapper des mains, & approuuer quelque choſe*. Italicè, *Battere con mani & piedi per ſegno di commendare qualche coſa*. Germanicè Frolocken/mit hend vnd füſſen zuſammen ſchlahen/ vnd anzeigen daß vns ein ding wol gefalle. Hiſp. *Fauoreſcer à otro con las manos*. Polon. *Rad. od radoſżcze rekamy klaskam*. Vng. *Tapſikőſőm, mal dtazzőm*. Ang. *To clappe handes in ſigne of approouing*.] Cicer. de Amic. Stantes complaudebant in re ſicca.

Cōmplĕctŏr, complexus ſum, com. t Amplector, comprehendo. [חשק *chaſchſchák* חבק *chibbék*. *περιπλέκω, περιβάλλω*. Gall. *Embraſſer, ẽprendre*. Ital. *Abbracciare, comprendere*. Ger. Umfahen/begreiffen/ oder vmbgreiffen. Belg. Begryepen. Hiſpan. *Abi[illegible]*

Complacer.

prender. Pol. Obl'apiam, obeimuie. Vng. Meg. ßlelßm. Ang. To embrace, to tak in the armes.] Terent. in Andr. Accurrit, mediam mulierem complectitur. Cic. pro Rosc. Quo uno maleficio, seculo omnia complexa esse videantur. Cicero in Somn. Scip. Me arctior quàm solebat somnus complexus est. βαθυτέρῳ τῦ ὑπνῳ. ¶ Complector te amore: Id est, amo te: quod & sine ablativo dicitur. Cicer. Curioni: De ipso T. Annio tantùm tibi polliceor, tè majoris animi, gravitatis, constantiæ, benevolentiæ erga te, si complecti hominem voluisti habituru esse neminem. ¶ Complector cogitatione cogito, Complector animo, confidero, περιλαμβάνω. Cicer. in Cat. Etenim quum complector animo, quatuor reperio causas, cur senectus misera esse videatur. ¶ Complector etiam passivè legitur. Scævola in l. Si sic stipulatus sim. ff. de verbor. obligat. Nam sicut & ipsius, & hæredis caput, ita & ipsius vis & hæredis vel sæpiùs facta complectitur, ut condemnetur quanti interest.

Cōmplexŭs, xa, xum, participium, actionem significans. [מחשק mechaschchék מחבק mechabbék. ἀσπασμός, ἀσπαστόν. Gal. Qui tient entre ses bras. Ital. Chi tiene abbracciato. German. Der umbfangen oder begriffen hat. Hispan. Cosa que abraca. Pol. Tenktori obl'apia. Vngar. Meg ßleluenbé, foglaltatott. Ang. That embraceth or taketh in his armes.] Cicer. de Somn. Scip. Complexus me senex, ἀσπασάμενός με; ἐμ. ἀσπασάμενος. Sic eodem loco, Terra complexa medium locum, ἡ γῆ καθειλημμένη τὸν μέσον τὸν κόσμου τόπον. Sic Virgil. Inter se complexi, ἐπαλλήλους ἀσπασάμενοι.

Cōmplexŭs, participium passivum. [מחשק mechuschschak מחבק mechibbák. ἀσπασμένος, ἀσπαστός. Gall. Embrassé. Ital. Abbracciato. German. Der umbfangen oder begriffen ist. Hispan. Abracado. Polon. Obl'apioni obieti. Vng. Bé foglaltatot, meg ßleltetßt. Ang. Embraced.] Cicer. pro Rosc. Amer. Atque ejusmodi, quo uno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

Cōmplexŭs, us, m. q. nomen à Complector. [חשוק chaschúk חבק chibbúk. συμπλοκή. Gall. Embrassement, enuironnement. Ital. Abracciamento. Germ. Vmbfahung. Hispan. Abracamiento. Pol. Obl'apienie, obiecßie. Vngar. Meg ßlelés, bé foglalás. Ang. Embracing, taking in the armes.] Plaut. in Amph. Meus Amphitruō uno cubiculo Alcmenam complexu tenet. Cic. pro Font. Num etiam de matris hunc complexu, lectissimæ, miserrimæq; fœminæ vobis inspectantibus avellet, atq; abstrahet? ¶ Complexus pro amore. Cic. 5. de Finib. Serpit sensim foras cognationibus primùm, tùm affinitatibus, deinde amicitiis, pòst vicinitatibus cum civibus, & iis qui publicè socii, atq; amici sunt, deinde totius complexu gentis humanæ.

Cōmplexŭs, om. t. Particeps sceleris, & qui in eodem crimine veluti complexus est, à complectendo, συζύγης, συγχρεώστας.

Cōmplexĭo, verbale, f. t. Complexus. [חשוק chaschúk חבק chibbúk. σύμπλεξις, συμπλοκή. Pol. Ogarnienie. Vng. Be foglalás.] Cic. in Orat. Nec acervatim multa frequentans, una complexione devinciet. ¶ Complexiones, copulationes & adhæsiones, Cic. 1. de Finib. ¶ Complexio item à Rhetoribus appellatur quod Græci δίλημμα, Latinorum nonnulli Argumentum cornutum appellant, duas habens partes, quarum utram concesseris, non effugis reprehensionem.

Cōmplexĭvŭs, a, um, ut Complexiva conjunctio. [Polon. Zl'acziaiáci. Vng. ßßue foglaló, bé foglaló.] Diomedes Gramm. lib. 2. Vbi Copulativam conjunctionem vocat complexivam.

Cōmplĕo, act. f. ex Con, & Pleo, Ad summum, seu penitùs impleo, conficio. [מלא malé שלם schillém כלה chilláh. σπανάπλήω, συμπληρόω. Gal. Combler, emplir. Ital. Empire pinamente, cõpire, finire. Germ. Erfüllen/ zufullen/voll machen. Belg. Verwullen. Hisp. Henchir ò complir, acabar. Pol. Napel'nam. Vng. Meg tőltőm. Ang. To fill to the toppe, to finishe or per forme.] Gellius: Ventus à latere sæviens navem undis compleverat. ¶ Reperitur etiam sine ablativo. Cicero de Somn. Scip. Quis est qui complet aures meas, tantus & tam dulcis sonus? ¶ Per translationē pro finire, πληρόω. Idem in Cat. Leontinus Gorgias centum & septem complevit annos. ¶ Interdum pro supplere, perficere, integrare. Salust. Duas legiones instituit, cohortes pro numero militum complet.

Cōmplētŭs, a, um, Perfectus, absolutus. [משלם meschullám. πλήρος. Gal. Acheué, absólu. Ital. Fornito. Ger. Erfullet/vervolkommet. Hisp. Acabado. Pol. Napel'niony. Vn. Bé tellyesődőt tőkelletős. An. Fulfilled, finished.] Cic. in Orat. Aures perfecto, completoq; verborum ambitu gaudent.

Cōmplēmēntum, n. s. Supplementum. [תכלה tichlá. תכלית tachlíth. πλήρωμα. Gall. Accomplissement, acheuement. Ital. Empimento. Ger. Ein erfüllung/vollendung. Hispan. Hinchimiēto. Pol. Napel'nienie, skonczenie, dol'ozenie. Vn. Tellyesség. An. That supplieth which lacketh.] Cic. in Orat. Inculcata reperias inania quædã verba, quasi complementa numerorum. Cornel. Tacit. lib. 1: Addito majestatis crimine, quod tum omnium accusationum complementum erat.

Cōmplexŭs, Complexto, Vide COMPLECTOR.

Cōmplĭco, act. p. Simul plico, involvo, claudo. [חבק gillél חבק chabák. συμπλέκω. Gal. Enuelopper & plier l'vn dans l'autre. Ital. Piegare insieme. Ger. Zusammen wicklen/zusammen legen. Hisp. Plegar juntamente. Pol. Zkl'adam, zwießuie. Vngar. ößue twrőm, eßue kőtelezőm. Angl. To folde or wrappe together.] Plautus in Rudente: Dum tibi hanc rudentem, quam trahis, complico. ¶ Ad hanc modum dicimus Complicare epistolam, pro eo quod est claudere. Cic. ad Attic. Quum complicarem hanc epistolam, &c. ¶ Significat etiam cõtrahere, & quod latum erat, angustum reddere: ut quum dicimus, Complicare vela. Ejus cõtrarium est Evolvo, quod scilicet implicatum & involutum erat, expedio. Cic. 3. Offi. At verò siquis volúerit animi sui complicatam notionem evolvere.

Cōmplōdo, is, pen. prod. act. t. Concutio, collido: [סטק saphák מחה macháh. συγκρούω. Gal. Battre les mains ou les pieds. Ital. Batter le mani ò ipiedi. Ger. Die Händ oder Füß zusammen schlahen. Hispan. Sonajar las manos ò los pies. Pol. Plasße nogami, albò rekami klaskam. Vng. Tapsolok, tomboloki, ößue verőm. Ang. To stricke the feet or clappe the handes together.] ut, Complodere manus, Complodere pedes, Est manuū vel pedum collisione strepitum edere. Quintil. lib. 11: Nam & complodere manus, scenicum est, & pectus cædere. Sen. lib. 1, de Ira: Complosæ sæpius manus.

Cōmplōro, ras, act. p. Defleo, deploro. [בכה bachál סטק saphádh קונן konén. κατοδύρομαι, κωκυκλαίω, θρηνῶ. Gal. Plorer ensemble, faire lamentation & dueil. Ital. Piangere insieme, comptangere. Ger. Beweynen. Hispan. Elorar juntamente con otros. Pol. Opl'akuie. Vng. Siratom. Ang. To weepe and mourne together.] Livius 5. ab Vrb. Complorati omnes pariter vivi mortuiq;, totam penè urbem lamentis impleverunt. Cic. pro Domo sua: Videre prætextatos inimicos nondum morte complorata arbitria petentes funeris.

Cōmplōrātŭs, us, ui, m. q. Ploratus, fletus, luctus: [בכי bechí מספד קינה kináh. ὀλόφυρσις, θρῆνος. Gall. Pleur, lamentation. Ital. Lamentatione. Ger. Beweynung. Hisp. Lloro. Pol. Opl'akanie. Vn. Sirás, siratás. An. Weeping, mourning.] ut, Comploratu justo persequi mortuos, Livius 5. bell. Punici.

Cōmplōrātĭo, vetbale, Lamentatio, comploratus. [Polon. Lament. Vn. Sirás siratás.] Liv. 6. bel. Pun. Comploratio eorum, flebilesq; voces.

Cōmplūres. Complura, & compluria, sine numero singulari, Multi. [רבים rabbím. συχνὲ, συμπλέονες. Gal. Plusieurs ensemble. Ital. Molti. German Viel mitteinander. Hispan. Muchos. Polon Ktorich wiecey ześl spol'em. Vngar. Nagy sokan. Ang. Many together.] Gellius positivi esse gradus, non comparativi (libro 5. capite 21.) docet. Cæsar libro 8. bell. Gall. Quod ubi accidit, complures hostium magno nostrorum impetu pulsi vulnerantur. Cicero 4. Verr. Dicebant scyphorum paria complura, hydrias argenteas. Terentius Hecyr. Vbi illic dies est, complures accersi jubet. Idem Phorm. Nova hic compluria. Vbi Donatus: Secundum regulam locus est Terentius: nam hoc Complure, & hæc Compluria dicitur. Sic veteres, quod nostri dempta syllaba Complura dicunt. Sic Cato Originum 2: Fana hoc loco compluria. Cicer. in Orat. Confirmandi genera compluria. Credo, quia veteres hoc Plure, non hoc Plus, dicebant.

Cōmplūsculī, orum, diminutivum. [רבים rabbim. σῶροι, πολλοί. Gal. Quelques vns, quelque moyen nombre. Ital. Alquanti. German. Zimlich viel mitteinander. Hispan. Algunos pequillos mas. Polonicè, Ktorich niemal'o ześl wkupie. Vngar. Egy nehányan. Ang. Some together.] Plaut. Rud. Non hercle adolescens, jam hos dies complusculos Quenquam istic vide sacrificare. Terent. Hecyr. dies complusculos Benè conveniebat sanè inter eas.

Comp.u, ſ̄es, adverb. Factum ab eo quod est Compluria, & significat sæpé. [פעמים pehamím. πολυάκις. Gal. Plusieurs fois, par plusieurs fois. Ital. Più & più volte. German Offtermal/offt vnd dick. Belgice Diemaetis. Hispan. Muchas vezes. Pol. Często, wiele. Vng. Gyakorta, igen sokszor. Ang. Many tymes.] Cato: Contumelias mihi dixisti compluries. Plautus Persa: Metuo hercle vere: sensi ego jam compluries.

Cōmplūtŭs, pen. prod. partic. à Compluo, is, Solin. [Ger. Bereget.]

Compluvĭum, vii, n. s. [ὁ ὀχετὸς εἰς ὃν τὰ ὄμβρια ὑδατα συρρέουσι χύνεται. Gal. Vne gouttiere, ou egout, ou la pluye de plusieurs toicts s'assemble. Ital. Luogo, luoco dove la pioggia di piu tetti si raccoglie. Germanice, Ein solch ort/ an welches das Regenwasser von vielen Tächeren zusammen laufft. Hispan. El patio de casa. Polonicè, Miesce ktoreßie zdachow woda zegtaga. Vngar. Kőzeső pßatorna. Ang. A gutter receiuing rayne of diuerse houses.] A' pluvia dicitur locus in ædibus, quò de diversis tectis aqua pluvialis defluit. Colum. l. 5 cap. 4.

cap. 24: At si longius, quàm ritus agricolarum permittit, & à capite vitis emicuerit, & brachiis in aliena jugorum compluvia perrepserit, &c.

Cōmplŭvĭŭs, a, um, adject. [ὑσῖε ὑ ὁμῶς δεκλικός. Pol. *Stok dżdżowi.* Vngar. *Eső vízi.*] ut, Compluvius lacus, qui ex pluvia a qua colligitur. Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 13: Vna, ut interius compluvium habeat lacum, ubi aqua ſaliat, qui intra ſtylobatas quum venit, ſit ſemipiſcina.

Cōmplŭvĭātĭlis, adjectivum, ad compluvii modum factum: ut, Cōpluviata vinea, Pli. li. 17. c. 21: Quinq; generum vineæ ſunt: aut ſparſis per terrā palmitibus, aut per ſe vite ſubjecta, vel cū adminiculo ſine jugo, aut pedatæ ſimplici jugo, aut compluviatæ quadruplici. Et paulò pòſt: Compluviata copioſior vino eſt, dicta à cavis ædium compluviis. Varro 1. de Re ruſt. cap. 8: Iugationis ſpecies duæ: una directa, ut in agro Canuſino: altera compluviata in longitudinem, & latitudinem jugata, ut in Italia pleræque.

Cōmpōndĕro, [συζυθμίζω. Pol. *Społ'u waze.* Vn. *Meg mérőm.*] Apulcius in Hermet. Aſclepio: Ex parte corruptiore mundi, & ex divina pari lance componderans.

Cōmpōno, is, pen. prod. act. t. Simul pono, conjùngo. [חבר *chibber* תקן *tikkén.* συνάπτω. Gal. *Composer, mettre enſemble proprement, agenſer, aſſembler & ioindre.* Ital. *Componere, mettere inſieme.* Ger. Zuſammen ſetzen/zuſammen machen. Belg. Te ſamen ſetten/oft weegen. Hiſ. *Componer coſas diuerſas.* Pol. Zkładam. Vng. *Összerakom, ötvözök, ötvöm.* Ang. *To put, ſett or ioyne together.*] Virg. 8. Aeneid. Componens manibusque manus, atque oribus ora. ¶ Ponitur aliquando pro diſponere, conſtituere, συνθέτειν, κοσμεῖν. Cicer. pro Dejotaro: Locus erat quidam, in quo erant compoſita, quibus te rex munerare conſtituerat. Idem 3. de Orat. Collocationis eſt componere, & ſtruere verba, ſic ut néve aſper eorum concurſus, néve hiulcus ſit, ſed quodammodo coagmentatus & lævis. ¶ Accipitur etiam pro ædificare. κατασκεύειν. Virgil. 3. Aeneid. Quàm tuta poſſis Vrbem componere terra. ¶ Item pro comparare: [שוה *ſchivváh* דמה *dimmáh* סלה *ſillah.* συνάπτειν. Gal. *Comparager, conferer.* Ital. *Comparare, aſſimigliare.* Ger. Vergleichen/eines gegen dem anderen ſetzen oder halten. Hiſp. *Cotejar.* Pol. *Rownam.* Vngar. *Összeveszem.* An. *To conferre.*] Quoniam quæ cōmparantur, juxta ſe ponuntur. Saluſt. in Iugurtha: Vbi Metelli dicta cum factis componit. Virg. 1. Aeglog. -ſic parvis componere magna ſolebam. ¶ Quandoque pro ornare: [σύηετῆν. Pol. *Zdobie.* Vng. *Ekeſítőm.* Angl. *To adorne.*] nam compoſitio apta ornatum affert. Idem 4. Georg. Dulcis compoſitis ſpiravit crinibus aura. ¶ Quandoque pro colligere, συλλέγειν. Cicero in divin. in Verr. Si ab iſto libro, quem tibi magiſter ludi neſcio quis, ex aliis orationibus compoſitum dedit. ¶ Quandoque pro reficere, recreare. Virg. 4. Georg. Vix deſeſſa ſenem paſſus componere membra. ¶ Quando q; pro lenire, κωλύειν. Ambroſius li. 1. Offic. Cavere debemus, ne in perturbationem priùs incidamus, quàm animos noſtros ratio componat. ¶ Quandoq; pro finire, claudere. Virgil. 1. Aeneid. Antè diem clauſo componet veſper olympo. ¶ Quandoque pro concordare, [συναλλάττειν, κοσμεῖν. Polon. *Zgadzam.* Vn. *Leszálitom, egybe békélteszem.* Vng. *To endor finishe.*] Plaut. in Curc. Si poſſum hæc inter vos componere. Virg. Aeg. 3: Non noſtrum inter vos tātas cōponere lites. ¶ Quandoq; convenire, paciſci. συνθήκας. Vnde dicimus, Ex compoſito aliquid agere, ἐκ συνθήκης, pro eo quod eſt, ex conventione, vel quemadmodum inter nos convēnit. Plinius: Nihil non ex compoſito fecimus, pactum ſervavimus. ¶ Quandoque pro fingere, ſimulare. πλάττειν. Saluſt. Non ſunt compoſita mea verba: parvi id facio, ipſa virtus ſatis oſtendit. Plaut. Quas iſte fabellas compoſuit?

Cōmpōsĭtŭs, Compoſitior, compoſitiſſimus, nomen ex part. Ornatus, conflatus, concretus, conglutinatus. [מחבר *mechubbár* מתקן *methuchchán* מתקן *metukkán.* διαπεπλασμένος, κεκοσμημένος, ἁρμοσμένος. Gal. *Compoſé, bien ordonné, faict tout à propos.* Ital. *Compoſito, bene ordinato, fatto con ordine.* Germ. Zuſammen geſetzt/wol geordnet. Hiſp. *Compueſto, ataviado.* Pol. Złożony, dobrze zpoiony, rozrządzony. Vng. *El kendeltetet, iol helyheztetőt.* An. *Made and weell ſett together.*] Liv. 8. ſecundi bell. Pun. Acrior impetu atque animis, quàm compoſitior ullo ordine pugna fuit. Cic. 2. in Verr. Et ex accuſatione perficiam, ut nemo unquam poſt hominum memoriam paratior, vigilantior, compoſitior ad judicium veniſſe videatur. Idem ad Attic. lib. 6: Admiratus ſum, ut vidi obſignatam epiſtolam, brevitatem ejus: ut aperui, rurſus σύγχυσιν literularum, quæ ſolent tuę compoſitiſſimæ & clariſſimæ eſſe.

Cōmpoſtŭs per ſyncop. Virg. 1. Aeneid. -nunc placida compoſtus pace quieſcit.

Cōmpōsĭtō. ablativus vice adverbii, Conſultò, cogitatò, data opera. [κατὰ σύνθημα, ἐκ παρασκευῆς. Gal. *De faict appenſé, tout à propos, de propos deliberé.* Ital. *Penſatamente, con animo deliberato.* Ger. Auß anſchlag vnnd vorbereittung/durch ein vorangelegte Sach.

Hiſ. *Con deliberacion.* Po. *Zuſadzki, zrozmiśl'en.* Vn. *Szándékkal, él végezet akaratból.* An. *Of ſett purpoſe.*] Terent. in Phorm. Compoſitò factum eſt, quomodo hanc amans habere poſſit ſine dote.

Cōmpōsĭtē, aliud adverbium, Aptè, diſpoſitè. [συμμέτρως. Gal. *Auec bonne ordonnance, par ordre, proprement.* Ital. *Ordinatamente, per ordine, propriamente.* Ger. Ordentlich/geſchicklich/fein. Hiſpan. *Idonea y ataviadamente, con orden.* Polon. *Rzadnie, pięknie.* Vng. *Illendő képpen, helyeſſen.* Vngar. *Properlie in good order.*] Cicer. 1. de Orat. Sin oratoris nihil vis eſſe niſi compoſitè, ornatè, copioſè eloqui: id eſt, eleganter.

Cōmpōsĭtĭus, à Compoſitè adverb. [Pol. *Porządniei.* Vng. *Helyesben, illendőbben.*] Cornel. Tacit. lib. 15: Occulto præcepto compoſitius cuncta, quàm feſtinantius agerent.

Cōmpŏsĭtŏr, toris, verbale, m. t. [מחבר *mechabbér.* συνθέτης, συγγραφεύς. Gal. *Qui compoſe & aſſemble quelque choſe.* Ital. *Compoſitore di qualche coſa.* Ger. Zuſammenſetzer oder ordner. Hiſp *Cōponedor ò acabador.* Pol. *Skł'adacz, zgromadzacz.* Vng. *Összerakó.* Ang. *That ioyneth anyp, thing together.*] Cicero in orat. Nō enim inventor, aut compoſitor, aut actor, hæc complexus eſt omnia. Ovid. 2. Triſt. Plus ſibi permiſit compoſitore ſuo.

Cōmpōsĭtĭo, onis, f. t. verbale, Confectio, ſtructura, coagmentatio: [מחברת *machbéreth* מתכנת *mathchóneth.* διάθεσις, διακόσμησις, κατάστασις. Gall. *Compoſition, aſſemblement, proprement fait, accord* Ital. *Compoſitione.* German. Ein zuſammenſetzung/oder ordnung eines dings. Hiſpan. *Compoſicion.* Polon. *Złożenie.* Vng. *Összerakás, egyſzerakás.* Ang. *The making or ioyning of a thing together.*] ut Compoſitio unguentorum. Plin. lib. 20. ca. 24: Sed diſceſſuri ab hortenſibus rebus, unam compoſitionē ex his clariſſimam ſubtexemus. Cic. 2. de Legib. Totaq; hujus juris compoſitio pontificialis magnam religionem cæremoniamq; declarat. Idem 1. Offic. Apta cōpoſitio membrorum. ¶ Interdum idem quod diſpoſitio. Cic. 1. Offic. Ordo eſt compoſitio rerum aptis atque accommodatis locis. ¶ Nonnunquam idem quod pactum, conventio tranſactum compromiſſum. Idem 5. Philipp. Pacis, concordiæ, compoſitionis autor eſſe non deſtiti. Compoſitio diſcordiarum, pacificatio. Cæſ. 1. bell. Civil. Legatos ad Pompeium de compoſitione mitti oportere.

Cōmpōsĭtūra, ræ, f. p. vel Compoſtura. [Vn. *Összerakás.*] Cato de Re ruſt. cap. 25: Trapetus emptus eſt in Sueſſano nūmis quadringentis, & olei, P. L. cōpoſturæ nummis ſexaginta, &c. Gell. lib. 5. cap. 20: Soloeciſmus eſt impar & inconveniens compoſitura partium orationis.

Cōmpōrto, as, act. p. Congero, in unum locum porto. [συμφορέω. Gal. *Porter enſemble.* Ital. *Portare in vno luogo.* Germ. Zuſammen tragen. Hiſpan. *Traer, acueſtas juntamente.* Pol. *Znoszam.* Vn. *Összehordom.* Ang. *To beare together.*] Cic. in Piſ Quum ſervorū delectus haberetur in foro, arma in templo Caſtoris luce & palàm comportarentur. Comportare frumentum ex agris in loca tuta, Cicer. ad Attic. lib. 5. Horat. 2. Serm. Si quis emat citharas, emptas comportet in unum.

Cōmpŏs, om. t. Particeps, [בעל *báhal.* ἐγκρατής, ἐπίσολος, ἐπίτυχής. Gal. *Iouiſſant & ayant, participant, ayant en ſa puiſſance.* Ital. *Colui che ha ottenuto qualche coſa.* Ger. Der etwas beſitzt/oder erlangt hat/mechtig. Hiſ. *El que alcāça alguna coſa.* Pol. *Ktori nieco otrzimał', tenktori doſtał'.* Vng. *Részes.* Ang. *Participant, that hath hu deſire able.*] Valerius libro 1: Imperatores compotes victoriarum. Plaut. in Capt. Atque ita me rex deorum atque hominum faxit patriæ compotem. ¶ Compos animi, qui animum ſuū habet in pòteſtate, vel qui habet ſanum animum. νηνέχων, ἔμφρων. Terent. in Adelphis: Vix ſum compos animi, ita ardeo iracundia. ¶ Huic contrarium eſt Impos: ut, Impos animi, pro inſano, furioſo, amente, qui animo ſanus non eſt, quíve animi inſtrumentum habet vitiatū. Plau. in Capt. Eripite iſti gladium, quæ ſui eſt impos animi. ¶ Sic Compos voti, cui opponitur Impos voti. Cic. Nam quomodo victores dicimus voti compotes, qui quicquid volunt faciunt: ſic victos econtrariò voti impotes, qui non poſſunt facere quod volunt. ¶ Legimus etiā nonnunquam Compos miſeriarum: ut etiam in malam partem accipiatur. Plaut. in Epid. Cedò manum mihi, accipe ærumnarum, & miſeriarum compotem: id eſt, qui ſimul tecum miſerias ſit habiturus. Sunt autem Compos & Impos generis communis, compoſita ab antiqua & inuſitata voce Pos, potis: unde & poſſum & poſſideo. Pos autem idem eſt quod Potes, cujus genitivo Potis nunc loco nominativi utimur. Perſ. Nec potis es nigrum vitio præfigere theta. Virg. 3. Aeneid. Nec potis Ionios fluctus æquare ſequendo. Terent. in Phorm. Adulescens, primum abs te hoc bona venia peto, Si tibi placere potis eſt, mihi, ut reſpondeas. Hoc eſt, ſi poteſt, ſive poſſibile eſt. Quod autem Perſius dicit: Qui pote vis dicam? nugaris? Pote pro Potis accipitur metri cauſa. Similiter apud Propértium: Qua pote quiſq; in ea conterat arte diem. ¶ Iungitur quandoque Compos cum ablativo. Saluſt. Neque animo,

que animo, aut lingua satis compos. Liv. li. 3: Prædaq, ingenti compotem exercitum, suis etiam rebus recuperatis, quæ populatione agrorum amissæ erant, reducit. Quo in loco cõpotem quasi affluentem & lætum significare puto. Sæpiùs tamen genitivo jungitur.

Cõmpŏsĭtē, & Compŏsĭtò, adverbia, Vide COMPONO.

Compŏto, as, pen. prod. Simul poto, combibo. [נבא *nbá.* συμπίνω. Gal. *Boire ensemble.* Ital. *Bevere con gl' altri.* Ger. *Mitteinander trincken.* Hisp. *Beuer vnos con otros juntamente.* Pol. *Spol'em pic.* Vn. *Eggyw'ty'ivom.* An. *To drink together.*]

Cõmpŏtātōr, oris, f. t. Convivium. [חברה *chebráh* συμπόσιον. Gal. *Compagnon à boire.* Italicè, *Compagnone à bere.* Germanice, *Ein Zechgesell oder Zutrincker, Mittrincker.* Hispan. *Bebedor que bebe con otros.* Pol. *Zemma sobie pijący.* Vngar. *Egy ivo.* Ang. *A companion in drinking.*] Cic. 2. Philip. Tum adhibes joci causam magnum tuffragio tuo, & compotorum tuorum theorem. ¶ Odi memorem compotorem *uini uocabula συμπότου.* In eos qui quæ inter amicos & inter pocula dicuntur liberiùs, foras eliminant. Lucianus in Lapithis, & Menexeno.

Cõpotrix, c's fœmininum. [חברה *chebráh* συμπόσιον. Gal. *Compagnon à boire.* Ital. *Compagnia a bere.* German. *Ein Mitztrinckerin oder ein guter Zech begriffen.* Hispan. *Bebedora que bebe con otros.* Pol. *Zemma pijąca.* Vng. *Egy ivo.* Ang. *She that loueth company in drinking.*] Terent. in Andr. Quia compotrix ejus est.

Cõmprædēs, Appellantur ejusdem rei sponsores. [συνίστορες. Ang. *Pledges, or (i. e. without) by thumselfes.*] Festus.

Compransŏr, oris, m. t. Qui simul prandet. [συναριστέων. Gal. *Qui dîne auec vn autre, compagnon au dîner.* Ital. *Chi fà banchetti con altri.* Ger. *Der mit einem zu Mittag isset.* Hisp. *El que come con otros.* Pol. *Ten ktorizemna obiaduie.* Vn. *Ebellõ társ.* An. *That dineth with another.*] Cicer. 2 Phil. Hunc tu agrum compransoribus, & collusoribus dividebas.

Cõmprĕcŏr, aris, d. p. Precor, invoco. [חלה *chillâh.* δέομαι. Gal. *Prier affectueusement ou solennellement.* Ital. *Pregare.* German. *Bitten.* Hispanicè, *Rogar.* Polon. *Wzywam, proszę.* Vng. *Könyörgök.* Ang. *To pray, desire, or entreate.*] Terent. in Adelph. Abi domum, ac deos comprecare, ut uxorem accersas. Comprecari cœlestium fidẽ, dixit Catullus, pro eo quod est, Deorum auxilium implorare: Cœlestiumque fidem suprema com precor hora.

Cõmprĕcātĭo, verbale f. t. [תחנה *techinnáh.* πρόσευχὴ, ἔυχὴ. Gal. *Priere, oraison, supplication.* Ital. *Prego, supplicatione.* German. *Bitt.* Hispan. *Ruego.* Polon. *Prośba.* Vng. *Könyörgés.* Ang. *Praying, supplication.*] Genus precationis, qua olim quodam ritu ab universo populo sibi bant Romanos, ut docet Gell. lib. 13. cap 21. Liv. 9. bell. Mac. Nunquam concioni, Quirites, tàm non solum apta, sed etiam necessaria hæc solennis deorum comprecatio fuit, quæ vos admoneret &c. Nos supplicationes vocamus, qua etiam voce veteres usi sunt.

Comprĕhĕndo, dis, comprehendi, hensum, act. t. Propriè est manu capio. [חטש *taphás* אחז *achaz* קבל *kabal.* λαμβάνω, συλλαμβάνω. Gal. *Comprendre, empoigner, enuahir.* Ital. *Prendere, comprendere.* Germ. *Begreiffen, erwischen.* Belg. *Gryppen.* Hisp. *Prender.* Pol. *Ogarnąć, pochwycić, ująć.* Vngar. *Meg fogom, bé foglalom.* Ang. *To take, lay hands of, or on any thing.*] Plautus in Aulul. Dicant, coqui abstulerint, comprehendite, Vincite, verberate, in puteum conjicite. Cicero de Natura 1: Quid opus manibus, si nihil comprehendatur? Sic Comprehendere hostem, & comprehendere aliquem in fuga, apud Cæsarem, & Comprehendere arma, apud eundem, pro capere. ¶ Sed per translationem ponitur aliquãdo pro percipere, vel intelligere, καταλαμβάνειν. Cicero Famil. libro 6: Quæ didicisti, quæque ab adolescentia pulcherrimè à sapientissimis viris tradita, memoria & literis comprehendisti, iis hoc tempore utare. In qua significatione dicimus quoque, Comprehendere animo, mente, ratione sensibus, intelligentia, &c. ¶ Aliquandó ponitur pro perstringere, concludere, vel complecti, συλλαμβάνειν. Cicero Attic. Cato verbis luculentioribus & pluribus rem eandem comprehenderat. Idem de Orator. Ac ne plura, quæ sunt penè innumerabilia, consecter, comprehendam brevi. ¶ Aliquando pro prosequi. Cicer. Famil. 13: Sed ut redeam ad id unde cœpi, vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitate tua, quæ est singularis comprehenderis id est, complexus fueris. Quemadmodum idem ad Curionem scribens, inquit: De ipso T. Annio tantum tibi polliceor: te majoris animi, gravitatis, constantiæ, benevolentiæ ergate, ti complecti hominem volueris habiturum esse neminem.

Comprehensum, n. s. substantivè, [καταληπτὸν. Polon. *Ogarnienie.* Vngar. *Bé foglaltatot.*] Cicer. lib. 4. Acad. Quum quamobrem ea oporteret, nihil haberet comprehensi, percepti, cogniti, constituti.

Cõprĕhēnsĭbĭlĭs, le, Quod comprehendi potest. [καταληπτὸς. Polon. *Łatwi do poiecia.* Vngar. *Bé foglalhato.*] Cicer. 1. Acad. Id autem visum, quum ipsum per se cerneretur, comprehensibile.

Comprĕhēnsĭo, f. t. Complexio. [לקח *lekách* אכלוּת *machlúth* מכלול *michlól.* καταλήψις. Gal. *Comprehension, conception, sense, raison.* Ital. *Intelligenza, apprensione.* Ger. *Ein verstand, Begreiffung.* Hisp. *El prendimiento.* Polon. *Pochwycenie.* Vngar. *Meg fogás, bé foglalás.* Ang. *Taking, or laying hands of, or on.*] Cicero lib. 3 de Finib. Cognationes, comprehensione que rerum. lib. 4. Acad. Percepto & comprehensio. ¶ Accipitur item pro ipso comprehendendi, sive capiendi actu. Cic. 2. Philip. Nam quum comprehensio fontium, mea animadversio, Senatus fuerit.

Cõmprīmĭs, pen. prod. In primis. [ἐν πρώτοις. Pol. *Przed.* Vng. *Legfőképpen.*] Cic. pro Quintio. I. Albius vir bonus, & comprimis honestus.

Cõmprĭmo, is, penultima correpta, act. t. Premo, ut uvæ comprimuntur, quo vinum effluat. [עס *has* מעך *machách* דרך *darách.* συμπιέζω. Gal. *Estraindre, serrer, corre.* Ital. *Comprimere, premere.* Ger. *Zusammen trucken.* Belg. *Bouwen bedwingen.* Hisp. *Apretar, apreta.* Pol. *Zgniskam.* Vng. *Meg szoritom.* Ang. *To presse, to hold in or refraine.*] Plautus Pœnul. Comprimere dentes videor posse aliquo modo. ¶ Item colligo, compesco. σωίζω. Plautus in Rud. Comprime hunc sic, si tuus est. Terent. in Heaut. Artu tibi istas posthac comprimito manus. Plautus in Amph. Ego tibi istam hodie sce ste comprimam linguam. ¶ Comprimere audaciam alicujus. Cicero ad Catonem. ¶ Comprimere alvum: hoc est, sistere, cohibere. Celsus libro 6. capite 18: In hoc autem casu neque acribus cibis utendum, neque asperis, neque alvum comprimentibus. ¶ Comprimere, supprimere. Cicero ad Attic. libro 3: Scripsi equidem olim ei iratus, quod ille prior scripserat: sed ita compresseram, ut nunquam emanaturum putarem. ¶ Cõprimere virginem, pro vitiare. [שגל *schagbá.* שכב *schachab.* βιάζομαι, φθείρω. Pol. *Zgwał'cie panne.* Vng. *Meg szegyenitem.*] Liv. 1. ab Vrbe: Compressa Vestalis, quum geminum partum edidisset, &c. Martialis:

Vix ea nuptarum duri compressa est nupta colonî,
Peccavit quoties saucia vena mero. Hinc:

Cõmprĕssĭo, ōnis, f. t. Coitus. [משכב *mischchâb.* κοίτη. Polon. *Zegnanie.* Vng. *Meg szendülés.*] Hieron. Rumorem cum decimo de Athenas vido, Quam gravidam hic reliqui compressu meo. Terentius Adelphis: virgo ex eo Compressu gravida facta est.

Compressĭūncŭla, f. pe. diminutivum. [συνουσιάσιον. Pol. *Sejek mnike.* Vng. *Egy pár órácska.*] Plautus: Dulces amantum comprediunculæ.

Compressĭo, ōnis, verbale, f. t. [אבך *metsár* מדרך *midhrách.* συνοχὴ. Gal. *Serrement, estrainte.* Ital. *Chiusura stretezza.* German. *Zusammenziehung.* Hispan. *Apretamiento, el acto de apretar.* Polon. *Zgnyszczenie.* Vng. *Összeszoritás.*] Cicero de clar. Orat. Grandes erant verbis, circumscriptis, compressione rerum breves, & ob eam ipsam causam inculcandum subobscuri.

Compressè, adverbium Succinctè, arctè. [συνεσταλμένως. Pol. *Krotce.* Vn. *Szoruszan szoruva.* An. *Close, compactly in few wordes.*] Cicero 2. de Finibus Rhetoricam palmæ, Dialecticam pugno similem esse dicebat: quòd latiùs loquerentur Rhetores, Dialectici autem compressiùs.

Cõmprŏbo, bas, act. p. Approbo, laudo, collaudo. [קים *kûjám* העיד *hehídh* הוכיח *hochiach.* δοκιμάζω, ἐπαινέω. Gal. *Approuuer du tout, trouuer bon, auouër.* Italicè, *Lodare, approuare.* German. *Loben, für gut geben, ihm gefallen lassen.* Hispan. *Aprouar.* Polon. *Pochwalam, podoba mi się.* Vngar. *Helyeslem, ditsérem, bizonyitom.* Angl. *To approoue, to commend, allowe.*] Cæsar 5. bell. Gall. Comprobat hominis consilium fortuna. Cic. 4. Verr. Eorum ego dignitate accusationem meam cõprobare non potero. Laudare, & vehementissimè comprobare, Cic. pro leg. Manil.

Comprŏbātŏr, oris, verb. m. t. [מקים *mekaiém* מעיד *mehid* מוכיח *mochiach.* δοκιμαστής. Gal. *Qui approuue, &c.* Ital. *Che approua, lauda.* German. *Ein Lober, der ihm ein Handel gefallen lasst.* Hispan. *Aprouador, el que aprueua.* Pol. *Pochwalca.* Vn. *Iauallo, dicsérő.* An. *He that approoueth or commendeth.*] Cic.

deth.] Cic. 1. de Inventione: Deinde ejus facti qui ſunt principes & inventores, qui denique autoritatis ejus & inventionis comprobatores atq; æmuli.

Cōmprōbātĭo, nis, f.t. [עֵבְרָה *hatſumdh* חוכחת *tochacháth.* δεξιμή. Gal. *Approbation, louange.* Ital. *Approbation.* German. Das rühmen vnd die bewärung eines dings. Hiſpan. *Aprouacion.* Pol. *Pochwal'a.* Vngar. *Iuallás ditsiréś, bizonyitás.* Ang. *Approouing, commending, allowing.*] Cicer. 5. de Finib. Quis eſt tam diſſimilis homini, qui non moveatur & offenſione turpitudinis, & comprobatione honeſtatis?

Cōmprōmĭtto, act. t. eſt unà cum adverſario litem arbitrio boni viri ſubmitto. Promittebat enim uterq; ſe arbitri ſententiæ pariturum. [יַעַד *jahádh.* ἐπιτρέπω. Gall. *Compromettre, faire vn compromis, & ſe rapporter à arbitres.* Ital. *Compromettere, far compromeſſo.* Germ. Mit einem verheiſſen etwas zu thun: bewilligen oder angelobẽ ein Sach an Scheidtleut zu laſſen. Hiſpan. *Comprometer.* Pol. *Przepuſzczam na zdanie dobrich ludźi moie ſprawe.* Vn. *Valaki itiletire hagyom dolgomat.* Angl. *To put in compromiſſe, or to the arbitrement of any indifferent iudge.*] Cicer. ad Quint. Frat. l. 2: Tribunitii candidati compromiſerunt H-S quingenis in ſingulos apud M. Catonem depoſitis, petere ejus arbitratu, ut qui contrà feciſſet, ab eo condemnaretur.

Cōmprōmĭſſum, Dicitur poteſtas decidendi controverſiam aliquam data arbitro à litigatoribus per utriuſque promiſſionem, qua polliciti ſunt ſe ejus judicio obtemperaturos, aut muldam quæ inter eos convenerat, perſoluturos. [ἐπιτροπή. Gal. *Compromis, promeſſe, & accord de croire aux arbitres.* Ital. *Compromeſſo, l' accordo di ſtare al giudicio d' ell arbitro.* German. Der gewalt der entſcheidung eines Handels/ an welchem man zu beyden ſeyten verſprochen vnd verheiſſen hat ſich zu begeben. Hiſpan. *Compromiſſo.* Polon. *Przepuſzczenie, ſprawy ze dwu ſtron, na rozſądek dobrego cźł owieka, pod przepadkiẽ zakł adu tego ktoribý na decrezie nieprzeſtał'.* Vng. *Valami vetekedéſnek le ſzállitáſára adatot hatalom, kőz fogot biro tiſzti.* Ang. *Compromiſſe, the authoritie granted the arbiter by conſent of the parties.*] Cicero ad Cornif. li. 12: Sed à magiſtris quum contenderem de proferendo die, probarunt mihi ſeſe, quo minus id facerent, compromiſſo & jurejurando impediri. ¶ Compromiſſum facere de re aliqua. Cicer. pro Roſc. Comœdo: Quæ quum ita ſint, quæro abs te, quid ita de hac pecunia, de his ipſis H-S IↃↃↃ de tuarum tabularum fide compromiſſum feceris, arbitrum ſumpſeris. Ex compromiſſo ad arbitrum ire, Proculus in l. Societatem. ff. pro Socio.

Compromiſsārĭus, adject. [יַעַד *pelíl.* Διαιτητής. Pol. *Rozźiemca, ktorego ſobie dobrowolnie obieſtronie, wibieraia, ý od ktorego appel. wacź niegodźi ſię.* Vng. *Olyſzőmély az kinek itiletire mind kettő haggya dolgát, fogot biro.*] Cōpromiſſarius judex, cui res ab utroque litigatore ex compromiſſo commiſſa Διαιτητής. διαιτᾶς. Calliſtratus in l. Cùm ex lege Iulia. ff. de recep. arborum: Nemini licere minorem viginti annis compromiſſarium judicem eligere.

Cōmptum, (inquit Perottus) genus libaminis quod farina conſperſa faciebant. [Pol. *Smażona grźanka.* Vng. *Pouállyal habart étek.*] Apud Feſtum tamen, à quo hanc vocem ille iiſdem verbis ſervatis, in Dictionarium ſuum tranſtulit, Coniptum legitur, non Comptum, à verbo nimirũ Græco κονίπλω, quod eſt pulvere aſpergo.

Cōmptŭs, particip. & Comptus, us, Vide COMO.

Cōmpŭgno, as, ſimul pugno, & per metaphoram verbis cõtendo [נוכח *nochách* רב *rab.* ἀμφισβητῶ. Gal. *Combatre, s' entrebatre, ou eſtriuer enſemble.* Ital. *Contendere.* Germ. Mitcinander ſtreitten. Hiſpan. *Pelear vno con otro.* Pol. *Zdrugim walcze.* Vng. *Eggyẃ't viuok, tuſakodom.* Ang. *To fight or ſtriue together.*] Gell. libro 14. capite 5: Eaque inter nos contentio quum longiùs duceretur, non arbitratus ego operæpretium eſſe, eadem hæc iſta diutiùs audire, clamantes, compugnantesque illos reliqui.

Cōmpŭlſo, as, act. p. Collido. [רסש *rittéſch* הדיח *hiddiach.* συναράσσω. Gal. *Heurter contre quelque choſe.* Ital. *Vrtare contra qualche coſa.* German. An etwas ſtoſſen oder treiben. Hiſp. *Herir vna coſa con otra.* Pol. *Oczieram, ottracam.* Vng. *őſzue verőm.* An. *To hitt or knock againſt an other thing.*] Columella lib 11: Eadem quæ ſemper mare rectè cõſpicit, quum pulſatur ac fluctu conſpergitur.

Cōmpúngo, compunxi, ctum, Pungo. [דקר *himeír* דקר *dakár.* κατανύσσω, κατανύττω. Gal. *Poindre, eſguillonner, piquer fort & ferme.* Ital. *Pungere.* German. Stechen/ ſtich geben. Belg. Steten. Hiſ *Puncar.* Pol. *Kole, pcham.* Vng. *Meggyakom.* An. *To prick.*] Colum. lib. 8. cap. 14: Cavendumque eſt, ne aur aculeis urticæ compungatur. ¶ Senſum compungere dicuntur, quæ ſenſus offendunt, ut ſplendor oculos, guſtum amaritudo, tactũ res vel calidæ nimis, vel frigidæ, vel aſperæ, auditum ſoni vehementia, de quo vide Lucret. lib. 2.

Cōmpūnctŭs, Signatus, notatus, inuſtus. [מאאר *mumeár* דקור *dakúr* מדקר *medhukkár* רשום *raſchúm.* ἐστιγμένος. Gall. *Marqué de poincts, noté & piqué au viſage, comme vn eſclaue fugitif.* Ital. *Segnato.* Germ. Gezeichnet. Hiſp. *Sennalado.* Pol. *Nacechowaniý.* Vng. *Meggyakatot, belyegéſzetet, ietczőt.* Ang. *Marked, pricked.*] Cicero libro 2. Offic. Barbarum, & eum quidem (ut ſcriptum eſt) compunctum notis Treiciis, diſtricto gladio jubebat anteire.

Cōmpūnctĭo, verb. [מדקרה *madhkaráh.* κατάνυξις. Gal. *Pointure, eſguillonnement.* Ital. *Pontura, doglia de fiancho.* Germ. Stich. Hiſp. *Puncadura.* Pol. *Kl'oczie.* Vng. *Gyakáś, ſzorongatás, ſzegzés.* Ang. *Pricking.*] Plin. lib. 21. cap. 19: Hæc quoque potio mulieres ex aborſu purgat: laterum compunctiones tollit, & veſicæ calculos.

Cōmpŭto, as, penult. corrept. idem quod putare, ſive ramos ſuperva cuos abſcindere. [חמר *xamár* סטן *ſéhéph.* κλαδεύω, κλαδόω, ἀποτέμνω. Gal. *Poudr, couper.* Ital. *Potare, bruſcare.* Germ. Erhawen/ beſchneiden. Hiſpan. *Podar y cortar arboles.* Pol. *Odczinam, obrzęznie.* Vng. *Megirtom, rigyázom.* Ang. *To prune or cut of.*] ¶ Aliquando tamen ad mentẽ refertur, & ponitur pro judico, æſtimo ſive reputo. [λογίζομαι. Gal. *Eſtimer, penſer ou iuger.* Germ. Achten/ vertheilen/ ſchetzen. Belg. Overteghen. Hiſpan. *Penſar eſtimando.*] Plin. libro 9. cap. 15: Computet nunc aliquis ex altera parte, quantum Curius aut Fabricius in triumphum tulerint, &c. Lactant. lib. 3: Eamque hominum ſapientiam pro ſumma ſtultitia computat. ¶ Frequentiùs ponitur pro rationes confero, calculos ſubduco, quod vulgò dicitur *Computum facio.* [חשב *chiſchſchéb* מנה *mandh* ספר *ſaphár.* συμψηφίζω, συλλογίζομαι. Gal. *Conter, faire conte, calculer.* Ital. *Numerare, computare.* German. Rechnen/ außrechnen/ zuſammen rechnen. Belg. Reetenen. Hiſp. *Contar por numeros.* Pol. *Rachuie.* Vng. *Számot vetők* Ang. *To compte or recken.*] Cicero in Lælio dixit: Ad calculum revocare. Plin. in Epiſt. Si computes annos, exiguum tempus. Plin. libro 18. capite 6: Si computetur impendium operæ. Plaut. in Mil. Dextera digitis rationem computat, feriens femur. ¶ Interdum imputo. Plaut. in Mer. Computat uxor: id eſt, imputat.

Cōmpŭtātĭo, verbale, ſ. t. [חשבון *chéſchbón.* λογισμός, συλλογισμός. Gall. *Conte, calcul.* Ital. *Computo, calculo.* Ger. Ein Rechnung/ Außrechnung. Hiſ. *Cuenta.* Pol. *Rachowanie.* Vng. *őſzue ſzámlálás, ſzámvetés.* An. *Reckening, pruning.*] Plin. li. 17. ca. 22: Operarum iſta computatio eſt. Idem lib. 12. cap. 18: Minima computatione millies centena millia.

Cōmpŭtābĭlĭs, le, om. t. [אשר יסטר *aſchér jeſuppár.* συναριθμητός, λογιστός. Gal. *Contable, qu' on peut & qu' on doit conter.* Ital. *Che ſi può computare.* Ger. Das man rechnen kan vnd mag. Hiſ. *Coſa que ſe puede contar.* Pol. *Latwi do rachowania.* Vn. *Meg ſzámlátható.* Ang. *That may be compted or reckenned.*] Quod computari poteſt, & numerari.

Cōmpŭtrĕſco, ſcis, n. t. Putreſco: [σήπομαι. Gal. *Se pourrir auec, deuenir pourri.* Ital. *Guaſtarſi, corromperſi, diuentar putrido.* Germ. Verfaulen. Hiſpan. *Podrirſe.* Polon. *Gniye, prochnieie.* Vngar. *őſzue rothadok, poshadok.* Ang. *To waxe rotte, to rott.*] vel quum variæ res mutuo contactu putreſcunt. συγκαταπύθομαι. Plinius libro 13. capite 13: Propterea arbitrarier eos non computruiſſe. Colum. libro 5. capite 10: Quoniam mutuo contactu aut computreſcent, aut vermibus interibunt. Plin. li. 31. ca. 7: Capillum denigrant ſanguiſugæ, quæ in nigro vino diebus LX, computruêre.

Con & Cum, idem ſignificant. [עם *hím.* σύν. Gall. *Auec.* Ital. *Con.* German. Mit. Hiſpan. *Con.* Vn. *őſzue, egybe, eggyẃt.* Ang. *With.*] ſed Cum tantùm ſeparatą, Con verò ſemper compoſita reperitur, & ſignificat ſimul: ut, Conjungo. ¶ Interdum contrà, ut Contendo. ¶ Interdum valde, ut Concrepo. ¶ Et eſt ſciendum quòd quando componitur cum dictione à vocali, vel ab h incipiente, ſemper n abjicitur: ut Coapto, Coërceo, Cohortor, Cohibeo: in Comedo, n mutatur in m, in Cogo, n & a tolluntur. Quando componitur cum b, m & p, tranſit n in m: ut Combibo, Commoveo, Compareo: cum c verò, d, f, g, n, q, ſ, t, i, & u, conſonantibus manet in integra: ut Concurro, Condo, Confugio, Congero, Conjecto, Connecto, Conquiro, Conſequor, Contineo, Convenio. In reliquis n mutatur in ſequentem literam: ut Colligo, Colluvies, Corrigo.

Cōnāmĕn, Conamentum, Vide CONÒR.

Conaros, [κοναρός. Vngaricè, *Bogáts koro.*] ab Alexandrinis appellatur frutex quidam aculeatus, teſte Agathocle, qui à Dioſcoride Paliurus vocatur. Vide Ruellium libro 1. capite 107.

Cōnātŭs, Vide CONOR.

Cōncăco, cas, Caco, cacando conſpurco. [חתחמא *hithchatté.* μυδάω, κοπρίζω. Gallicè, *Embrener & chier deſſus.* Italicè, *Imbrattar con merda.* German. Beſcheiſſen/ beſudlen. Hiſpan. *Enſuziar con eſtiercol.* Polon. *Poſtalem.* Vngar. *Meg ſzardom.* Angl. *To shyte vpon.*] Senec. Puto concacavi me. Idem: Quid autem fecerit neſcio, omnia certè concacavit.

Cōncædēs,

Cōncædēs, concædium, plurali numero. [πᾶν φραγμα, τὸ πλεκτὸν φραγμα. Pol. *Plecion płot. Vng. Fonyas, kerités.*] Sepimenta, ſive munitiones ex cæſis arboribus confectæ. Tacitus li.1: Romanus agmine pro pretorio ſylvam cædunt, hinc vallum, hinc hostes arcent. Cæſar li.5. de Bello Gallico: Cæſar ex omnibus lignis materiaque quæ ad manum erant, loco circuitu pedum quindecim rescisso, ad hanc materiem cæspites, tanquam murum, exstruebat, pinnas & propugnacula imponebat. Cæſar li.2. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.3. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.4. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.5. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.6. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.7. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.8. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.9. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.10. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.11. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.12. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.13. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.14. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.15. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.16. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.17. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.18. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.19. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.20. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.21. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.22. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.23. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.24. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.25. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.26. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.27. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.28. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.29. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.30. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.31. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.32. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.33. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.34. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.35. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.36. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.37. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.38. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.39. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.40. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.41. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.42. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.43. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.44. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.45. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.46. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.47. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.48. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.49. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.50. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.51. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.52. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.53. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.54. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.55. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.56. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.57. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.58. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.59. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.60. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.61. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.62. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.63. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.64. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.65. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.66. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.67. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.68. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.69. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.70. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.71. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.72. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.73. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.74. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.75. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.76. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.77. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.78. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.79. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.80. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.81. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.82. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.83. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.84. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.85. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.86. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.87. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.88. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.89. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.90. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.91. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.92. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.93. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.94. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.95. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.96. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.97. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.98. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.99. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.100. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.101. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.102. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.103. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.104. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.105. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.106. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.107. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.108. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.109. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.110. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.111. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.112. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.113. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.114. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.115. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.116. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.117. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.118. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.119. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.120. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.121. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.122. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.123. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.124. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.125. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.126. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.127. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.128. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.129. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.130. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.131. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.132. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.133. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.134. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.135. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.136. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.137. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.138. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.139. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.140. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.141. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.142. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.143. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.144. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.145. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.146. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.147. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.148. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.149. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.150. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.151. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.152. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.153. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.154. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.155. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.156. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.157. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.158. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.159. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.160. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.161. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.162. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.163. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.164. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.165. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.166. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.167. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.168. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.169. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.170. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.171. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.172. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.173. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta, duodecim pedum muro, fossaque quindecim pedum, hostium impetum excipit. Cæſar li.174. de Bello Gallico: Cæſar ex proximis silvis materiam comportari jubet, celeriterque magna multitudine hominum effecta,

brumq; rationis ejus, quum Lucium fratrem afferre jussisset, inspectante Senatu suis ipsum manibus cõcerpsisse, indignatum, &c. Plin. lib. 10. ca. 18: Ille autem protinus concerpsit.

Cõcerptŭs, part. Discerptus, laceratus: [קרוע *karúah*. διεσπασμένος. Gal. *Dechiré & mis en pieces.* Ital. *Fatto in pezzi.* Ger. Zertriſſen/zerfätzet. Hiſ. *Despedacado.* Pol. *Rozerwanij, rozstargnionij.* Vng. *Elszaggatatot.* Ang. *Rent torned.*] ut, Concerpta linteola, Plin. lib. 28. cap. 15, & lib. 21. cap. 3.

Cõcerto, tas, n.p. Simul certo, contendo. [ריב *rab* נוכח *nochách*. ἀμφισβητῶ. Gal. *De batre, combatre, estre en noise.* Ital. *Contendere, combattere.* Ger. Mit einem ſtreitten oder tempffen. Hiſ. *Contender y pelear vno con otro.* Pol. *Swarzę ſię.* Vng. *Meg vivok.* An. *To ſtryue together.*] Cic. antequam iret in exil. Nunc igitur si lingua est concertandum, innocentiæ virtute fretus supero. Terent. in Adelph. Quid istuc Sannio est, quod te audio Nescio quid concertasse cum hero?.

Cõcertātĭo, onis, f.t. verbale, Certamen, contentio. [ריב *rib*. ἀγωνισμὸς, ἔρεσμα. Gal. *Noise, debat, dispute.* Ital. *Contesa, disputà.* Ger. Ein Streitt/ein Kampff mit Worten. Hiſp. *Contienda de vno con otro.* Polon. *Swar.* Vng. *Meg viadś, háborgas.* Ang. *Debate, striff.*] Plinius libro 20. capite 18: Qua de causa magna concertatio extitit.

Cõcertātŏr, [ἀγωνιστὴς. Polon. *Spol'uſwarca.* Vng. *Baynok, gyźkśdś, viaskodo, feddś.*] Corn. Tacit. li. 14: Corbulonis concertator.

Concertātōrĭus, a, um, Contentiosus, vehemens. [ἀγωνιστικὸς, ἐριστικός. Gal. *Contentieux, noisif, qui gist à debatre entre les parties.* Ital. *Contentioso, guerregiante.* German. Das ſtreittig oder häderig iſt. Hiſpan. *Cosa contendedora, cosa para contender con otro.* Pol. *Swarliwy.* Vngar. *Tusako, (anagy) viszaszoro.* Ang. *Contentious, full of ſtriffe or debate.*] Cicero de Clar. Orat. Thucydides enim rerum gestarum pronuntiator syncerus, & grandis etiam fuit: hoc forense concertatorium judiciale non tractavit genus.

Cõcertātīvŭs, tiva, tivum. Quintil. lib. 7. cap. 3: Mutua accusatio, quam Græci ἀντιγραφὴν vocant, nostri quidam *concertativam.* [Vngar. *Viaskodo.*]

Cõcessĭo, as, Cessio, quiesco, ab opere vaco. [חדל *chadhdl*. ἀναπαύομαι. Gall. *Cesser, muser.* Ital. *Cessare.* German. Auffhören/von einem Werck abtaſſen. Hiſ. *Cesſar ò tardarse.* Pol. *Przestawam robic.* Vn. *Megszünöm.* Ang. *To cease, to be idle.*] Plaut. in Pœnul. Postquam aurora est, nunquam concessavimus lavari, aut fricari, aut ornari.

Cõcessātĭō, verbale, Cessatio, quies. [בחרת *náchath*. ἀνάπαυσις. Gal. *Ceſsé de faire quelque choſe, muſe, amuſement auec vn autre.* Ital. *Cessamento.* Ger. Auffhörung/das ablaſſen von einem ding. Hiſpan. *Cessamiento, tardanca.* Polon. *Odpoczinienie.* Vng. *Meg szünés.* Ang. *Ceasing, resting.*] Columella libro 11. capite 1: Nam ut in itineribus conficiundis sæpè dimidio maturiùs pervenit is, qui gnaviter, & sine ullis concessationibus permeat, &c.

Cõnchă, æ, f.p. [κόγχη. Gal. *Conche en coquille, poiſſon en coquille.* Ital. *Oſtrica & peſci con guſcia dura.* Ger. Allerley Viſch die ſchalen oder Muſchten haben/oder die Muſchten ſelbs. Hiſp. *Concha de peſcado.* Polon. *Wszeliaka riba maiaca naſobie skorupe iakoſa, zoł'wiowie.* Vn. *Tsiga.* An. *Euerie shell fishe.*] Græca vox est, qua significat omne genus piscis firmiorem habẽs testam. Quinetiam testæ ipsæ duriores propriè Conchæ dicuntur, quales sunt cochlearum atque concharum. Ovid. Ostrea quæ in conchis tuta fuêre suis. Colum. Implicitus conchæ limax. ¶ Concharum genera enumerat Plin. lib. 9. cap. 33. & earum naturam explicat eodem libro, cap. 35. In conchis nascuntur margaritæ, ut ibidem docet Plin. ¶ Vasis quoque genus quoddam concavum ac superius patulum, Concham vocamus. [כיור *chüjor*. κόγχη. Gal. *Vn certain vaiſſeau creux & large, comme vn baſsin.* Ital. *Conca, vaſo.* Ger. Ein weit flach Geſchirr alß ein Muſchten geſtaltet. Hiſp. *La cuenca, ò pila de agua.* Polon. *Nieczky, korito.* Vng. *Mosar.* Ang. *A holow veſſell or a waſhing bolle or tree.*] Plin. Rursus tunditur, deinde lavatur in conchis, siccaturque. Alio nomine Alveos & Alveolos dicimus & præsertim in longum porrectos, ligno excavato, more lyntrium, quæ vocantur Monoxyla. ¶ Item genus vasis vinarii, in quod è dolio hauritur vinum. Iuven. Quum bibitur concha. ¶ Aliquando ponitur pro tuba. Virgil. 7. Aeneid. Sed tum fortè cava dum personat æquora concha. Ovid. lib. 1. Metam. Cæruleum Tritona vocat, conchaq; sonanti Inspirare jubet. His buccinis utebantur Tritones, qui erat tubicines Neptuni: Cõcham verò linguam habere, & Veneri esse consecratam, autor est Aelian. lib. 3. ¶ Conchæ Cytheriacæ dicebantur, quę margaritas producebant, mulierum ornatui præcipuè convenientes: & ob id Cythriacæ dicebantur: quia Veneri gratæ. Martial. Lævior ô conchis Galle Cytheriacis. Vocantur alio nomine conchæ margaritiferæ.

Cõchātŭs, pen. prod. adj. [κογχειδὴς. Pol. *Wydł'ubani.* Vng. *Tsiga moggyára horgada, tekerődöt.*] In morem conchæ curvatus. Plin. lib. 10. cap. 20. de pavone: Simul umbræ quosdam repercussus cæteris, qui in opaco clarius micant, conchata quęrit cauda.

Cõchŭlă, Diminutivum à Concha: ut, Conchula striata, apud Apuleium in Apologia. [Vng. *Tsigátska.*]

Cõnchĭs, hujus conchis, f. t. [κόγχος. Pol. *Grochowa poliewka.* Vn. *Hiwuelykében ſőtsbab.*] Fabæ genus, sive edulium ex fabis. Iuven. Satyr. 3: Cujus conchæ tumes? qui tecum scetile porum Sutor, & elixi vervecis labra comedit? Sunt qui dicant esse fabam cum cortice suo elixam, ad differentiam fabæ fressę, quæ sine cortice coquitur: à similitudine concharum, quòd confracto cortice velut implicita conchis suis caruncula videatur. Mart. lib. 13: Si spumet rubra conchis tibi pallida testa, Lautorum cœnis sæpè negare potes. ¶ Hujus diminutivum est Conchicula.

Cõnchŏs, [κόγχος. Vn. *Szőm vápa.*] Mazæ genus, præ cæteris laudatum. Quo etiam nomine apud Græcos significatur oculorum concavitas. Vide Ruell. lib. 2. cap. 20, & Cælium Rhodig. lib. 15. cap. 1.

Cõnchўlē, lis, pen. prod. n. t. vel Conchylium, lii, [κογχύλη, κογχύλιον. Gal. *Coquille, conchee poiſſon dont on tire le cramesin.* Ital. *Cocchiglia.* Germ. Ein gattung der Meerſchnecken/mit welchen man Purpur ferbet. Hiſ. *Cõcha para tennir el carmesi.* Pol. *Morski ſzlimak ktorim purpure farbuia.* Vn. *Tsiga, az kinek vérével feſtik az bársont.* An. *A shelfish of the licour wherof purple colour was made.*] Genus conchæ, idem cum murice, cujus sanie pretiosissimæ lanæ tingebantur, austerum in glauco colorem, & irascenti mari similem referentes. Est autem diversum à purpura, teste Plin. lib. 9. cap. 35: Conchylia, *inquit*, & purpuras omnis ora atterit. Cicer. in Pisonem: Extructa mensa nõ conchyliis aut piscibus, sed multa carne subrancida. Ponitur quandoque Conchylium pro ipso colore, sicut & purpura, & murex. Plinius libro 9. capite 36: Concharum ad purpuras & conchilia eadem quidem est materia. [Ang. *The purple colour it ſelf.*] ¶ Alio nomine Ostrum dicitur, eò quòd ex marinarum concharum testis eximatur. Conchylium, itaque Muricem, & Ostrum in eadem significatione accipimus. Virg. 4. Aen. Tyrioq; ardebat murice læna. Idem 2. Georg. Vt gemma bibat, & Sarrano dormiat ostro. Iuven. Satyr. 3: Horum ego non fugiam cõchylia? hoc est, luxuriosas vestes, & murice infectas. ¶ Conchylium nonnunquam generale nomen est ad omnes conchas. Plin. lib. 9. cap. 36: Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritie aculeo est. ¶ Conchylium pro specie distincta à Buccino sive Murice, aut purpura: quod cõstat ex Dioscoride cap. de purpura, ac sequent. & Plinio libro 21. capite 8, & libro 9, cap. 39: In Conchyliata veste cætera eadem sine buccino, &c. Hoc conchylium est mágnorum turbinatorum genere, ea parte latius quia in turbinem desinit, sine aculeis ac tuberculis, ore non rotundo, ut in purpura & buccino, sed oblongo: cujus operculum, Ostracium dicitur, ὄνυξ, unguis odoratus, Blatta Byzantia Serapioni.

Cõnchўlĭārĭī, κογχυλιοῦται, κογχύτται. Conchytæ Plauto, Conchyleguli, qui Conchilia legebant, ut Murileguli qui Murices, purpurarii qui purpuras, πορφυρᾶς Herodoto. [Vn. *Tsiga kedők.*]

Cõnchўlĭātŭs, a, um, [κογχυλιωτὸς. Gal. *De couleur violette* Ital. *Tinto di violato, veſtito di habito violato.* Ger. Das mit der roten Farb des Schneckens geferbt iſt. Hiſp. *Cosa de cármesi, veſtidura de carmesi* Pol. *Czerwono vfarbowani morskim ſzlimakiem.* Vng. *Bársony feſlő tsigábok valo.* Ang. *Purple coloured or violett.*] ut, Conchyliata vestis, quæ murice tincta est. Plinius libro 9. cap 36: In conchyliata veste cætera eadem sine buccino. Conchyliata peristromata, quæ infecta sunt succo conchyliorum. Cicer. 2. Phil. Conchyliatis Cn. Pompeii peristromatis servorum in cellis lecto stratos videres.

Cõnchўtă, tæ, mascul. gener p. Qui conchylia quærit in mari. [κογχυλιώτης. Gal. *Celuy qui recueille les conches ſur le bord de la mer, ou qui les peſche pour teindre.* Ital. *Peſcatore de tali peſci.* German. Der ſolche Meerfiſch oder Schnecken fahet vnnd zuſammen liſet. Hiſpan. *El peſcador de aquellas.* Polonicè, *Rybak ktori ſzuka purpurowich ſzlimakow.* Vngar. *Bársony feslő tsiga kereső.* Ang. *That gatheret shell fishe.*] Plautus in Ruden. Salvete fures maritimi, conchytæ, atque hamiotæ. Dicuntur etiam Conchylarii.

Cõncīdo, is, penultima producta, concidi, concisum, act. t. Simul vel minutatim cædo.] נתח *nathách* קבר שרם *ſarár* κατσάρ. συγκόπτω, κιμακόπτω. Gal. *Couper en pieces & morceaux, hacher menu.* Italicè, *Tagliare minutamente.* Germanicè, Zerhauwen/in ſtück zerſchneiden. Belgicè, In ſtuken ſniden. Hiſpanicè, *Herrar ò matar.* Polon. *Rabie, rozcząinam, rąbę.* Vngar. *El metélőni.* Ang. *Tocut and hack in ſmall peeces.*] Plinius: Caro ejus concisa ac decocta adhibenda est. Columel. lib. 12. cap. 8:

Concisi-

Concisiú, sectivi porri quantum videtur adjicito. ¶ Item frangere, κατακλᾶν. Plinius: Et Nucleus dentibus concisus super vulnus imponitur.

Cōncīsus, participium: [קבר *katsér.* συγκεκομμένος. Polon. *Przecięti.* Vngar. *El meteltetet.* Angl. *Briefe, short.*] ut, Concisa oratio, Quæ non continua, sed veluti membratim cæsa est. συγκεκομμένος λόγος. Et concisus sonus, fractus.

Cōncīsē, adverbium, Minutè, strictè. [συντόμως. Polonicè, *Drabno, krótko.* Vngaricè, *Leuiten, kurtán, szaggatán.* Anglicè, *In peeces, briefelie.*] Quintilianus: Quanquam ea non est tam minutè ac concisè in orationibus utendum, quàm in disputationibus.

Cōncīsūra, ræ, [Pol. *Przerwanie.* Vn. *El vagás, szakasztás, metczés.*] Seneca Epist. 101: Desit sanè varietas marmorum, & concisura aquarum è cuniculis interfluentium.

Cōncĭdo, is, penultimà correpta, concidi, concasum, Corruo, cado, ruo. [נטה *naphál* נבל *nabél.* καταπίπτω. Gall. *Tomber, cheoir.* Ital. *Cadere.* German. Fallen / gar zu hauffen fallen. Belg. Omvallen. Hispan. *Caer.* Polon. *Walic się, upadam.* Vngar. *El esdm, le esdm.* Angl. *To fall.*] Lact. libro 7: Et muti omnium civitatum concident. Plautus in Amph. Vt quisque institerat, concidit crepitu. Columel. libro 8: Atque alia genera pecorum, quum pestilentia vexantur, prius morbo & languoribus marcescunt: solæ capellæ, quanvis opimæ atque hilares, subitò concidunt. Cicero 3 Tuscul. Quòd ut, ut ait idem, simul animus cum re concidit, à gravioribus illis antiquis philosophis petenda medicina est, non ab his voluptariis.

Cōncĭĕo, es, ere: vel Concio, is, ire, convòco, advóco. [קרא קהל *kará* קהל *kahál.* συγκαλῶ. Gal. *Faire venir, appeller.* Ital. *Chiamare.* Germ. Zusammen berüffen. Hispan. *Llamar.* Pol. Zwoławiać. Vng. *Össze hivom, egyben készeritém.* Ang. *To call vpon.*] Liv. 1. ab Vrb. Deinde ne vana urbis magnitudo esset, acciēdæ multitudinis causa, vetere concilio condentium urbes, qui obscuram atque humilem conciendo ad se multitudinem natam è terra sibi prolem ementiebantur. Liv. lib. 5. bel. Pun. 2: Gallici, quos spes prædæ conciverat. ¶ Ponitur etiam pro commovere, concitare. [הרעיש *hirhísch* עורר *horér* הסיר *hehír.* κινῶ. Gal. *Exciter, esmouuoir.* Ital. *Commouere, concitare.* Germ. Bewegen / anreitzen. Hispan. *Mouer.* Pol. *Pobudzam.* Vng. *Föl inditom.* An. *To stirre vp or prouoke.*] Terent. Hecyr. Fortasse unum aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit. Plaut. Asinar. Tu ergo face ut illi turbas & liteș concias.

Cōncītus, pen. prod. part. à Concio. [מעורר *mehorár* מוער *muhir* κινητός. Gal. *Esmeu, prouoqué, incité.* Ital. *Smosso, concitato.* Ger. Bewegt. His. *Cosa mouida.* Pol. *Poruszony.* Vn. *Föl inditatot.* An. *Stirred vp prouoked.*] Lucan. lib. 5: Inde ruunt toto concitata pericula mundo. A Concieo verò eandem correptam habet. Valer. Flac. lib. 1: Quis tibi Phryxe dolor, rapido quum concitus æstu Respiceres?

Cōncĭtŏr, toris, Verbale: [מעורר *mehorér.* κινητής. Pol. *Pobudzacz.* Vng. *Föl indító, háborító.* Ang. *That prouoketh or stirred vp.*] ut belli concitores. Tacitus l. 4.

Cōncĭto, as, pen. corr. frequentativum, à Concieo, Commovéo, perturbo, extimulo. [עכר *hachár* הרעיש *horér* הסיר *hesith.* παροξύνω. Gal. *Esmouuoir, esbranler, picquer, inciter.* Ital. *Concitare, commouere.* Germ. Bewegen / erregen / reitzen. Belg. Beweren / opwecken. Hispan. *Mouer.* Perturbar. Pol. *Pobudzam.* Vng. *Föl háboritom.* Ang. *To stirre vp, prouoke or prick forward.*] Cicer. lib. 4. Acad. Quò enim spectat, quum artificia tolli quereris à nobis, nisi ut opifices concitentur? ¶ Sic Concitare discordiam, apud eundem, & Concitare equum contra aliquem, Liv. 1. ab Vrbe.

Cōncĭtāmēntum, incitamentum. [Pol. *Pobudka.* Vn. *Izgatás.*] Seneca lib. 3. de Ira: Quis autem ignorat lituos, & tubas concitamenta esse, sicuti quosdam cantus blandimenta quibus mens resolvatur?

Cōncĭtātus, part. ut, Concitatus ardore animus. [מעורר *mehorár.* παροξυνθείς, παροξυνθείς. Gal. *Esmeu prouoqué, incité.* Ital. *Smosso, concitato.* Germ. Bewegt / gereitzet. Hisp. *Mouido.* Polon. *Pobudzony.* Vng. *Föl háborodot.* Ang. *Moued, prouoked, or stirred vp.*] Cic. 2. de Finib. Admirabili quodam ad philosophiā studio concitatus. Cic. de Clar. Orat.

Cōncĭtātus, nomen: [Pol. *Popedliwi.* Vng. *Föl inditatot.*] ut, Concitatior cursus: id est, celerior, Liv. lib. 4. bell. Macedonici: Concitatissimi equi, Idem 5. belli Macedon.

Cōncĭtātŏr, toris, [מעורר *mehorér.* ἐρεθιστής, παροξυντικός. Gall. *Qui esmeut & prouoque, esmouueur, prouoqueur.* Ital. *Prouocatore, incitatore.* Germ. Ein beweger / reitzer / der einē etwas zu thun antaß gibt. Hisp. *Mouedor.* Pol. *Pobiedzacz.* Vng. *Föl háborito, indito.* Ang. *A stirrer vp of one or prouoker.*] Qui cōmovet. Cæsar 8. bell. Gall. Quòd Corbeus autor belli, concitator multitudinis esset interfectus.

Cōncĭtātrix, fœmininum: [מעוררת *mehoréreth.* κινητική, παροξυντική. Vng. *Föl háborito asszony.* Ang. *She that prouoketh.*] ut, Concitatrix vis, Plin. lib. 26. cap. 20.

Cōncĭtātĭo, onis, f. t. Commotio: [רעש *rahásch.* ὀρμὴ τῆς ψυχῆς, κίνησις. Gal. *Esmotion, esmeute.* Ital. *Smouimento, incitamento.* Ger. Bewegung / auffweckung. Hispan. *Mouimiento.* Pol. *Pobudka.* Vng. *Föl haborodás, föl indulés.* Ang. *A moning or prouoking.*] ut, Concitatio multitudinis, apud Ciceronem pro Cluentio: Vehementiores animi concitationes, apud eundem ad Quint. fratrem, 1.

Concĭtabŭla, quæ primùm fuerunt, nonnulla postea in municipii ius relata, de quo sic Frontinus in libro de limitibus agrorum: Quarum urbium ex voluntate conditoris maxima pars finium coloniæ est attributa aliqua portio mœnium extra certicæ assignationis inclusa, sicut in Piceno fertur, inter montium Præcutianorum quandam oppidi partem Asculanorum fine circundari, quòd si ad hæc revertamur, hoc conciliabulum fuisse fertur, & postea in municipii jus relatū: nam omnia antiqua municipia habent suum privilegiū: quicquid enim ad coloniæ municipiive privilegium pertinet, territorii juris appellant συσκάς.

Cōncĭlĭum, lii, n. s. à Concalando, sive conciendo: hoc est, à convocando. Senatus, vel cœtus consiliariorum. [עדה *hedháh* קהל *kahal* συνέδριον, σύλλογος. Gall. *Assemblée, compagnée, bande de gens d' vn accord.* Ital. *Ragonata di popolo ò prelati à determinare qualche cosa.* German. Ein Versamlung vieler Leuten zu einem Rhatschlag. Belg. Vergaderinge des Volcx. Hisp. *Concilio ò consejo.* Pol. *Zgromadzenie ludu do rady.* Vng. *Gyülés, tanács.* Ang. *An assemble of counsayllours.*] Virg. 10. Aeneid. Concilium quoq; vocat divûm pater atq; hominum rex. Cæsar 2. belli. Civil. Quibus de causis concilio convocato de summa rerum deliberare, &c. ¶ Concilium etiam pro coagmentatione, sive copulatione ponitur. Lucret. lib. 1: Corpora sunt porrò partim primordia rerum, Partim concilio, quæ constant principiorum. ¶ Est etiam Concilium flos Iasionis herbæ, unico constans folio, sed ita implicato, ut plura videantur. Plin. lib. 22. cap. 22. Iasione (*inquit*) olus sylvestre habetur in terra repens, cū multo lacte: florem fert candidum, Concilium vocant.

Cōncĭlĭo, lias, act. p. Benevolum facio, conjungo, adjungo, amicum facio, reconcilio. [רצה *ritzsáh* חבר *chibbér* עתר *hathar.* εὐδοκῶ, ἑνόω, σωματόω. Gal. *Accorder, moyenner d' accorder, appointer, vnir, ioindre par accointance & amitié quelques vns.* Ital. *Conciliare, pacificare.* German. Versünen / eines güst oder gutwilligkeit erwerben. Belg. Gonst oft haet verwerven. Hisp. *Conciliar nueuos amigos halagar, ò enamorar ò hazer amigo.* Pol. *Iednam, zgadzam.* Vng. *Meg engeszteltém, meg enyhitém, békéltetém.* Ang. *To accorde, to make friendes together, or reconcyle frendshipe.*] Liv. lib. 1: Aeneas adversum tanti belli errorem, ut animos Aboriginū sibi conciliaret, &c. Recōciliare verò quis dicitur, quum post inimicitias rursus aliquem in gratiam reducit. καταλλάττω. ¶ Ponitur etiam pro contrahere, seu comparare: & hoc tàm in malum, quàm in bonum. συνέρχομαι, συνάγω. Plautus in Trin. Meus gnatus me ad te misit, inter se atq; tuos affinitatem ut conciliarem, & gratiam. Terent. in Heavt. Exeo ergo, ut pacē conciliem. Sic dicimus, Concilio mihi odium, inimicitias, quod est quasi comparo, acquiro. Sic & Reconcilio. Quint. Nam & plus authoritatis afferunt ea, quæ non præsentis gratia litis sunt comparata, & laudem sæpè majorem quàm si nostra sint, reconciliant. ¶ Conciliare pro lenocinari apud Sueton. in Cæsare: Exiftimabatur enim Serviliam, etiam filiam suam, Tertiam conciliare Cæsari. Hinc facetissimè Cicero: Quo melius emptum sciatis, Tertia deducta est.

Cōncĭlĭātus, part. Benevolus factus, reconciliatus. [אהב *merutsch* עתר *hothér.* συμπλοκμός, οἰκειωθείς. Gal. *Associé, adioint, accointé, attraict.* Ital. *Conciliato, assembrato, vnito.* Germ. Versünet / vereinbaret. Hisp. *Traido con halagos, hecho amigo.* Pol. *Zjednany, zgodzony.* Vng. *Meg engeszteltetet, meg békeltetett.* Ang. *Accorded, agreed, made friendes.*] Fœmina conciliata viro, Catullus. ¶ Conciliatum mancipium, pro empto. Terent. Prodi malè conciliate: id est, magno pretio empte, ut interpretatur Donatus.

Cōncĭlĭātus, nomen adjectivum. [Polon. *Porownani.* Vngar. *Meg engeszteltetet.*] Quintilianus libro 4. cap. 2: Ad rem accipiendam judicem fieri conciliatiorem, dociliorem, & intentiorem.

Cōncĭlĭātus, us, verbale. [חברת *machbéreth* רצון *ratsón* עתרת *hathéreth.* οἰκείωμα, συναλλαγή. Gal. *Vnion, association, accointance.* Ital. *Vnione, congiongimento, assembramento.* Germ. Versünung / vereinbarung. His. *Ayuntamiento, mezcladura mezcla.* Pol. *Porownani, Zjednoconi.* Vn. *Meg engeszteltetés.* An. *Making or freindes procuring of fauour.*] Lucret. lib. 2: Ne quicquam commutari sine conciliatu: id est, sine congregatione & coagmentatione seminum. Inde, Densus & parvus conciliatus apud eundem pro densa & parva mistione.

Cōncĭlĭātŏr, toris, qui conciliat. [חבר *mechabbér* כרבה *merutsch*

ratisch עתר *hothér.* συξυγίας, παράκλητος. Gal. *Moyenneur, qui fait l'accointance, & eſt le moyen de ioindre & vnir quelques vns.* Ital. *Conciliatore, ſenſale.* German. Ein Verſüner. Hiſp. *Conciliador de nuenos amigos, el que aſsi halaga y enamora.* Polon. *Porownacz, rozniemca.* Vng. *Meg engeſztelő, egyben békéltető.* Ang. *A reconciler or procurer of fauoure.*] Conciliator ſuillæ carnis lanius, Varro lib. 2. cap. 5. Conciliator furti, Aſconius in 4. Verr. (ubi Cicero excurſor emiſſarius) hi vocantur conciliatores furtorum, quæ à magiſtratibus committuntur, atque internuntii.

Cōnciliātrix, f. t. Dicit mulier, quæ viros mulieribus, & uxores viris conciliat, inquit Feſtus. [מחברת *mechabbéreth* עתרת *hothéreth.* συξυγίαι. Gal. *Moyennereſſe, celle qui moyenne les accointances & amitiez.* Ital. *Colei que concilia & cauſa le amicitie.* German. Ein Verſünerin / die den Mann mit dem Weib / vnnd das Weib mit dem Mann vereinbaret oder verſünet. Hiſpan. *Conciliadora de nuenos amigos.* Polon. *Ta ktora vgadza dwie ſtronie.* Vngar. *Egyben békéltető aſszony.* Ang. *She that reconcileth or procureth fauour.*] Plautus Milit. Ita q; eſſe, ancilla conciliatrix dicebat mihi. Cic. 1. de Natura deorum: Non vides quàm blanda conciliatrix, & quàm ſui ſit lena ipſa natura. Idē de Amic. Conciliatrix amicitiæ, virtutis opinio. Idem 1. de Leg. Oratio conciliatrix eſt humanæ maximè ſocietatis.

Cōnciliātrīcŭlă, læ, diminutivum. [σύνδεσις, ἡ μικρὰ συξυγία. Pol. *Vgotka.* Vn. *Egyben békéltető aszszonyotska.*] Cicer. pro Seſt. Erat enim hominū opinioni nobilitate ipſa blanda conciliatricula commendatus.

Conciliātĭo, f. t. Communio, communitas. [מחברת *machbéreth* עתרת *hathéret.* συναλλαγή, οἰκείωσις. Gal. *Accointance, apointemēt, vnion & amitié des vns auec les autres.* Ital. *Vnione, cōgiongimento.* Germ. Verſünung. Hiſ. *Obra de conciliar nuenos amigos.* Pol. *Vgoda.* Vngar. *Meg engeſztelés, egyben békéltelés.* Anglicè, *Procuring of freindship or fauour.*] Cic. 4. Acad. Honeſtum autem, quod dūcatur à conciliatione naturæ. ¶ Conciliatio etiam pro conventione. σύνθημα. Plaut. Extat conciliatio, ſervanda promiſſa.

Cōnciliātūră, ræ, pro conciliatione. [Vngar. *Egyben békéltetetés, meg engeſztelés.*] Seneca Epiſt. 98: Quum Clodius iiſdem vitiis gratioſus, quibus nocens, conciliaturas exerceret in ipſa cauſæ dictione.

Cōnciliābŭlum, n. ſ. Locus in quem concilium convenit. [חברה *chebráh.* σύλλογος, συνέδριον. Gal. *Petite aſſemblee de gens, ou le lieu où ſe tient le conſeil.* Ital. *Luogo dove ſi fa concilio.* German. Ein ort an welchem man ein Verſamblung haltet. Hiſpan. *El lugar do ſe juntan à conſejo.* Polon. *Mieſcegdze ſzie dla radi zchodza, radni dom.* Vngar. *Gyw'lekezetre valo hely, gywleſzek helye.* Ang. *A litle aſſemble or place of the aſſemble.*] Plautus in Bacch. Quid ſi ad te veniat deſubito prandium, aut potatio fortè, aut cœna, ut ſolet fieri in iſtis conciliabulis? Idem in Trin. Ne penetrarem me uſquam, ubi eſſet damni conciliabulum. Livius: Qui nundinas & conciliabula obire ſolent.

Cōnciliābūndŭs, à Concilio verbo, Cōciliatorem agens, conciliatoris, munere fungens, [συναγωγός, συναπτικός. Pol. *Porowniwacz.* Vng. *Engeztelő, békéltető.*]

Cōncīnnŭs, Idem eſt quod compoſitus, & ornatus, politus, facetus. [נכון *nachón* ראוי *raúi.* ἐμμελής, κόμψος, εὐάρμοστος, εὐήμων. Gall. *Coint, ioli, gentil, mignon aſſemblé & agencé proprement.* Ital. *Conciato, adorno, polito.* Germanicè, Gezieret / wol vnnd fein zuſammen geſtaltet / hubſch. Belgicè, Bezieret. Hiſpan. *Atauiado, polido, hermoſo.* Polon. *Prawie zgodny, wl'aſny, kſztal'towny.* Vngar. *Ekes, illendő, akolmatos.* Angl. *Proper, feat, well facioned, mynion.*] ex Con, & Cinnus: ut Oratio concinna: id eſt, compta, & aptè compoſita. ἐγκατάσκευος λόγος. Cicer. Qu. fr. Mihi erit curæ tectorium ut concinnum ſit. Idem de Clar. Orat. Sententiæ non tàm graves & ſeveræ, quàm venuſtæ & concinnæ. Plaut. in Perſa: Sat pol concinna facie.

Cōncīnno, as, per duplex n, act. p. Aptè compono, apto, adorno, & quaſi convenire facio. [הכין *hechín* תכן *tichchén.* συνίημι, συναρμόζω, συνεσθίω. Gal. *Agencer, aconſtrer & dreſſer, parer & adouber proprement.* Ital. *Adornare, acconciare.* Germ. Wol vnd fein zuſammen ordnen / fůglich etwas machen. Hiſpan. *Atauiar, aſeytar, ò adobar, mexclando coſas.* Polonicè, Wł'aſnieskl'adam, ſpoliam, fuguie. Vngaricè, Hozza adom, ſzabom, hozzá illetőm. Anglicè, *To mak apte, proper and feat.*] quod vernacula lingua dicimus *Accoutrer*, ut Pellis concinnata eſt ad calceos. Plautus: Auceps quando concinnavit aream, eſcas effudit. Concinnare veſtem, Concinnare viam, Concinnare lutum, apud eundem Plautum. Concinnare vinum, Plinius libro 14. capite 20. Concinnare pelles, pro perpolire, apud eundem.

Cōncīnnātŏr, pen prod. verbale ut, Concinnatores cauſarum vel redemptores: id eſt, architecti & ſtructores. [מתכן *metachbén.* δικηγόροι, συγκλητικοί, ἐριγλάδοι. Pol. *Iednacz.*] Vlpian. in l Nec quicquam. ff. de offic. proconſ. Circa advocatos pro tem eſſe Proconſulem oportet, ſed cum ingenio, ne co[n]ruptibilis eſſe videatur: nec adeò diſſimulare, ſi quos c[a]rum concinnatores, vel redemptores deprehendat: id eſt, calumniosè alicui lites conflantes. Nam concinnare antiquè ponitur pro facere. Plaut. in Capt. Quj me inſanum dictis concinnat ſuis.

Cōncīnnātōrĭŭs, a, um. [Vng. *Szabo, illető.*] ut Vaſa concinnatoria. Paul. in leg. inſtrumentum. ff. de pēnu. leg. Inſtrumentum piſtrini, item univerſa vaſa concinnatoria, penu non continentur.

Concinnentia, æ, f. p. Continentia. Sidonius ad Conſentium: Quod domicilium parietibus, attollite ad concinnentiam, ſcilicet architectonicam fabrefactis.

Cōncīnnĭtās, tis, f. t. Ornatus, elegantia. [מתכנת *mathchóneth.* κοσμιότης, ἁρμονία. Gal. *Agencement, parement, ioliueté, elegance.* Ital. *Ornato, eleganza.* German. Zierligkeit / geſchickligkeit / ſchöne vnnd wolgeſtalte eines dings. Hiſpan. *Atauio, lindeza, ò gala.* Polonicè, Ozdoba, kſztal't nieiakiéj rzeczy. Vn. Ekeſség, illendőſég. Ang. *Featneſſe, gayeneſſe.*] Cicer. de Clar. Orat. At quid eſt tàm fractum, tàm minutum, tàm in ipſa, quam tamen conſequitur, concinnitate puerile? Ibidem: Ornata ſententiarum concinnitas.

Cōncīnnē, adverbium, Ornatè, compoſitè, convenienter. [κομψῶς. Gal. *Proprement, mignonnement, ioliment.* Ital. *Ornatamente, conuenientemente.* Ger. Zierlich / fein / kunſtlich vnd wol. Hiſp. *Linda, galana, y conuenientemente.* Pol. Wł'aſnie, wrim chedogo. Vng. *Ekeſſen, illendő képpen.* Ang. *Gayelie, Featlie.*] Cic. 2. de Orat. Hæc quidem ſunt cōcinnè diſtributa, ſed non perité. Idē pro Quintio: Hunc rogat blandè & concinné.

Cōncīnnĭtĕr, [ἐμμελῶς, concinné. Pol. *Wiednim ſtrichu.* Vn. *Egyárant, illendő képpen.*] Gell. lib. 18. cap. 2: Verſus uno multifariam verbo concinniter implicari.

Cōncīnnātĭtĭŭs, a, um, Quod breviter collectum & aptè ſitum eſt. εὐάρμοστος. Apuleius lib. 2: Nam Milonis boni concinnatitiam menſulam rogatus accubuēram.

Cōncīnnĭtūdo, f. t. Convenientia, concinnitas. [ὁμαλογία, ἁρμονία. Vng. *Illendoſég.* Ang. *Aptneſſe, handſomneſſe.*] Cicero libro 2. de Invent. Splendoris & feſtivitatis & concinnitudinis minimum.

Cōncĭno, is, nui, concentum, n. t. Simul cano. [קרא עם *kará zeth* יחד *zahák.* συγκαλέω. Gal. *Chanter en partie, accorder auec autre ou autres.* Ital. *Cantare inſieme, ò in compagnia.* Germ. Mitſingen / zu einander rē ſingen. Hiſp. *Cantar con otro.* Pol. *Spol'u ſpiewam, przedrugim ſpiewam.* Vng. *Egyw't éneklők.* Ang. *To ſing a parte tuneable with other.*] Cic. 4. Tuſc. Hæc quum preſſis & flexilibus modis concinuntur, difficile eſt, &c. Per tranſlationē ſumitur pro convenio, conſono. ὁμολογεῖν. Idem 1. de Nat. deor. Antiocho enim Stoici cū Peripateticis reconcinere videntur, verbis diſcrepare. ¶ Accipitur & pro prędicere, vaticinari, quemadmodum ſimplex Cano. Idem pro Seſt. Hæc tum à me, tanquam fata in ipſa re gerenda concinebantur.

Cōncĕntŏr, m. t. in decretis canonicis dicitur is, qui conſonat & concinit canenti. [συνῳδός. Vn. Egyw't énőklő.] ¶ Sicut Succentor, qui voce ſubſequens canendo reſpondet. ¶ Præcentor, qui vocem præmittit in cantu.

Cōncĕntĭo, onis, verbale, f. t. à Concino. [זמרה *zimráh.* συμφωνήσις. Gal. *Accord de voix, melodieux chant & acordant, conſentement.* Ital. *Accordo de voci harmonia, conſentimento.* Ger. Mitſtimmung / zuſammenſingung. Hiſpan. *Canto acordado y dulce, conſentimiento.* Polon. *Spolne ſpiewanie.* Vngar. *Egyw't valo éneklés.* Ang. *A melodious ſinging in tune with other.*] Cic. pro Seſt. Nam quum ageretur Togata, ſimulans, ut opinor, caterva tota, clariſſima concentione in ore impuri hominis imminens concionata eſt.

Cōncĕntŭs, us, m. q. Harmonia ex diverſis reſultans vocibus. [מנים *minnim.* συμφωνία. Gal. *Accord de voix, chant melodieux & accordant.* Ital. *Conſento, conſonanza, melodia.* German. Ordentlich zuſammenſingung / Melodey / Geſang. Hiſpan. *Canto acordado y dulce.* Pol. *Spiewanie melodia piekna, zgadwspiewanie.* Vng. *Sok ſzóbol állo ékes énekles, eggyezo énekles.* Ang. *A melodious harmonie in ſinging.*] Virg. lib. 1. Georg. hinc ille avium concentus in agris. Cic. in Somn. Scipion. Qui acuta cum gravibus temperans, æquabiliter concentus efficit.

Cōncĕntŭă, Concentio. [ἁρμονία. Pol. *Zgoda wspiewaniu.* Vn. *Egyezo énőkles.*] Macrob. Comment. lib. 1. cap. 5: Sed & ad ipſam cœli harmoniam: id eſt, concinentiam hunc numerum magis aptum eſſe non dubium eſt.

Cōncĭo, is, concivi, act. q. Convoco: [קרא עצה *kará zeth zahák.* συγκαλέω. Gal. *Appeller à ſoy.* Ital. *Conuocare, chiamare più perſone.* Germ. Zuſammen beruffen. Belg. Teſamen roepen. Hiſpan. *Llamar, cōuocar.* Pol. *Zwol'iwam dokupy.* Vn. *Összehiuom.* An. *To call to him.*] ut Concire multitudinem. Livius. ¶ Item commoveo. [κινέω. Gal. *Eſmouuoir, inciter.* Ital. *Commouere.* Germ. Bewegen. Hiſp.

Hiſp. *Mouer.*] Terent. in Hecyr. Fortaſſe dnũ aliquod verbum inter eas iram hanc conciverit. Vide CIEO, & CONCIEO.

Cōncĭo, onis, à Concio, is, tria ſignificat, ſcilicet ſuggeſtum unde verba fiunt. [מִגְדָּל *migdál hets.* βῆμα, ἀκροατήριον, ἐκκλησία. Gallic. *La chaire ou monte celuy qui harangue, où le lieu où ſe tient le conſeil.* Ital. *Il pergamo, bigoncia & luogo rilevato, dove monta & ſta chi parla al popolo.* Ger. Ein Predigſtul/ein Canzel/das ort von welchem her man ein Red thut. Hiſp. *Lugar de donde habla el que razona al pueblo, ò lugar do ſe ayunta el conſejo.* Pol. *Katalnica, katedra ſkzoreyrzecz cyninnij.* Vng. *Prédikálló ſzék, ámbo.* An. *A pulpet.*] Livius libro 1: Vocato ad concilium populo, ſummiſſis faſcibus in concionem aſcendit. ¶ Item multitudinem populi aſſiſtentis convocatam. [עֵדָה *hedháh* קְהַל *kahál.* ἀγορά. Gallic. *Aſſemblée de peuple, le conſeil aſſemble.* Ital. *Ragunata di popolo.* German. Ein verſamlung des Volcks/ Gemeind. Hiſ. *El conſejo de todos ordenes, ò ayuntamiento de gente en el ſermon.* Polon. *Zgromadzenie ludu.* Vng. *ősſze gywlés sokaság.* Ang. *An aſſemble of people.*] Cic. in Læl. Concio quæ ex imperitiſſimis conſtat, tamen judicare ſolet. Saluſt. Itaque concione advocata, hujuſmodi orationem habuit. ¶ Tertiò orationem ipſam, quæ ad populũ habetur. [דִּבֶּרָה *dabberáh* דְּבָרִים *debárim* עִתָּרוּת *bathéreth.* δημηγορία. Gall. *Harangue au peuple.* Ital. *L'oratione ò ſermone de chi parla al popolo ragunato.* Germ. Predig. Belg. Predick. Hiſp. *Razonamiento que ſe haze al conſejo, ò ſermon.* Pol. *Mowa do ludu.* Vn. *Prédikállás.* An. *A preaching or ſon, or ſermon.*] Cic. Dolabellæ: Legi concionem tuam, nihil illa ſapientius.

Cōncĭūncŭlă, læ, diminutivum. [Vn. *Prédikállaſztska gywlésztske.*] Cic. ad Att. lib. 2: Quæ mihi videtur una conciuncula clamore pediſſequorum noſtrorum eſſe peritura.

Cōncĭōnŏr, pen. prod. Orationem habeo, concionem habeo. [דִּבֶּר *dibber.* δημηγορέω, ἐκκλησιάζω. Gal. *Haranguer, rapporter à l'aſſemblée, preſcher, remonſtrer au peuple.* Ital. *Far oratione, ò predicar.* Germ. Predigen/ ein Red thun. Belg. Preken. Hiſp. *Razonar en conſejo, ò predicar.* Pol. *Kaze, mam rzecz do ludu.* Vng. *Prédikállok.* An. *To preach, to haue a ſermon.*] Cic. in Epiſtol. Familiar. Quòd quum Lepidus concionaretur, atque omnibus ſcriberet ſe conſentire cum Antonio. Idem in Tuſc. Quæ quum ita ſint, magna tamen eloquentia eſt utendum, atque ita velut ſuperiore è loco concionandum.

Cōncĭōnābūndŭs, di, idem ferè quod concionans, cõcionem habens, concionatorem agens. [δημηγορῶν. Gall. *Haranguer, faiſeur de harangue.* Ital. *Chi fa orationi.* Ger. Der da prediget oder ein Red thut. Hiſ. *El que mucho razona al conſejo.* Pol. *Kazanie albo rzeczy ciniacy.* Vn. *Prédikálló, (anagy) prédikátor.* An. *Which preacheth.*] Liv. 5. ab Vrb. Hæc propolam concionabundus, indies magis augebat iras hominum. Idem 3. ab Vrbe: Hæc propè concionabundus circumibat homines.

Cōncĭōnātŏr, m. t. Concionem habens. [קֹהֶלֶת *kohéleth.* δημηγόρος. Gallic. *Orateur.* Ital. *Oratore.* Ger. Ein Prediger/ ein Redner vor dem Volck. Hiſp. *El que razona al conſejo.* Pol. *Kaz nodzeia.* Vng. *Prédikátor.* Ang. *A preacher.*] Hieronymus in Prolog. Salomon. Eccleſiaſten Græco nomine appellat: Cicero 4. in Catil. Intellectum eſt quid interſit inter levitatem concionatorum, & animum verè popularem.

Cōncĭōnātōrĭŭs, a, um, Quod ad concionem pertinet, concionalis, concionarius. [δημηγορικός. Gall. *Appartenant aux congregations & aſſemblies ou à l'oraiſon.* Ital. *Che apartiene à ſentire ad un aſſembramento, ò all' oratione.* Ger. Das zu der Predig oder Red gehört. Hiſp. *Coſa para razonar alli.* Pol. *Przinależący do kazania, do mowy.* Vng. *Prédikátzióhoz való.* Ang. *Belonging to preaching.*] Gell. Ecce autem pro tibicina Laconica, tibia quoq; illa concionatoria in mentem venit.

Cōncĭōnālĭs, om. t. Concionatorius, concionarius. [ἀγορᾶος, δημηγορικός. Gall. *Propre à preſcher ou haranguer.* Ital. *Atto à concionare.* Germ. Der taugenlich vnd gut zu dem predigen iſt/ Oder/ der viel vnd offt prediget oder Red hattet. Hiſp. *Digno de predicar, ò razonar aſsi.* Pol. *Sposobny domowy, do kazania.* Vng. *Prédikállásra alkolmatos, predikátor.* An. *Meete to preacher.*] Qui idoneus eſt ad concionandum: aut qui concionari conſuevit, qualis hodie vulgò *Prædicator* appellatur. Curius Cic. Quod quidem ſi inter vos ſenes concionale venale proſcripſerit, egerit non multum. Concionalis clamor. Cicer. ad Quint. Frat. lib. 2: Sed eodem die vehementer actum de agro Campano clamore Senatus propè concionali.

Cōncĭōnārĭŭs, a, um. [δημηγορικός. Pol. *Kaznodzieiowi.* Vng. *Prédikátor, prédikállásra alkolmatos.*] Idem Cicer. ad Quint. Frat. lib. 2: Vehementer eſſe providendum ne opprimatur, concionario illo populo à ſe propè alienato.

Cōncĭpīllo, as, apud Nævium ponitur pro corripio, & involvo, ut annotavit Feſtus. [Pol. *Porwam.*] Qua voce uſus eſt & Plautus in Trucul. Quem ego affatim jam concipillabo. συναρπάζω.

Cōncĭpĭo, is, pen. corr. act. t. Simul capio, apprehẽdo. [הָרָה *haráh.* συλλαμβάνω. Gall. *Prendre pluſieurs choſes enſemble.* Ital. *Pigliar più coſe inſieme.* Germ. Mit einander faſſen oder zuſamen faſſen. Belg. Begrypen. Hiſp. *Tomar muchas coſas juntamente.* Pol. *Poimuie, pocżinam, rozumiem.* Vn. *Meg fogom.* An. *To tak many thinges together.*] Vnde Concipere mulieres dicuntur, quũ genitale ſemen apprehenditur ad fœtum faciendum. [הָרָה *haráh.* λαμβάνω, κύω. Gallic. *Concevoir.* Ital. *Concipere.* Ger. Entpfahen. Bel. Ontfangen. Hiſp. *Concebir.* Vn. *Méhemben fogadok.* Ang. *To conceiue a childe.*] Lactant. lib. 3. Quid, quòd uxor poteſt eſſe communis, filius non poteſt: quoniam concipi non niſi ex uno neceſſe eſt? ¶ Transfertur ad animum, pro ἀναλαμβάνειν, ἐμβάλλεσθαι ἀπὸ νοῦ, νοεῖν. Quintil. Nec tantùm concipere animo ſcelus potuit. ¶ Hinc Conceptus mentis, ἔννοιαι. dicuntur, quæ comprehendimus & imaginamur. ¶ Et apud Geometras, communes animi Conceptiones vocantur ea, quæ omnes tanquam manifeſta & indubitata profitentur: ut omne totum eſt majus ſua parte: &, Si ab æqualibus æqualia demas, quæ remanent, inter ſe æqualia ſunt. ¶ Interdum Concipere eſt deliberare ac deſtinare. [βουλεύεσθαι. An. *To determine in mynd.*] Sen. Iam dudum animo conceperat quid eſſet acturus. Virg. 12. Aeneid. Aut tu bella cie, conceptumque excute fœdus. ¶ Interdum congregare, in unum reducere. συναθροίζειν. Col. lib. 1: Ne quum à vertice torrens imbribus conceptus affluxerit, fundamenta convellat. Idem: Sed ampla ſtabula ſic ordinentur, ut nequis humor influere poſſit, & ut quiſque ibi conceptus fuerit, quàm celerimè dilabatur. ¶ Concipere verba, frequens eſt apud veteres, pro eo quod eſt, Certam quandam verborum formulam edere. Vnde concipere verba juramenti, eſt præmeditari, præſcribere & dictare juraturo, quibus verbis velimus fieri juramentum. Liv. l. 7. ab Vrbe: Proculinde jre omnibus juſſis, cultrum ſtringit, & ſuper lectum ſtans, ferro intento, niſi in quæ ipſe conceperit, verba juraret, ſe patris ejus accuſandi cauſa concilium plebis nunquam habiturum, ſe eum extemplò transfixurum minatur. Conceptis itaque verbis jurare, eſt juramentum præſtare certa quadam verborum formula, ab eo, qui juramentum defert, præmeditata & præſcripta. ¶ Ad hunc etiam modum veteres dixerunt: Concipere vadimonium: hoc eſt, dictate formulam vadimonii Cic. ad Quint. Fratrem: Negat in tantâ multitudine eorum, qui unâ eſſent, quenquam fuiſſe, qui vadimonium concipere poſſet.

Cōncĕptŭs, a, um, participiũ. Apprehenſus, generatus. [הָרָה *horáh.* κυηθεὶς, συνειλημμένος. Gall. *Conceu & engendré, pris & receu.* Ital. *Concetto, generato, pigliato, preſo.* Ger. Gefaſſet/ begriffen/ empfangen. Hiſp. *Concebido, tomado.* Pol. *Poczety* Vng. *Fogantatot.* Ang. *Taken, receiued, conceiued or engendred.*] Cicer. de Aruſp. Reſp. Ex virginis furtivo ſtupro conceptus. Concepta æſtu peſtus, Col. lib. 7. cap. 5. ¶ Conceptum furtum dicitur à Iureconſul. quum apud aliquem præſentib. teſtibus res furtiva quæſita & inventa eſt. Et in eum actio eſt, quamvis fur non ſit quæ concepti appellatur. Ex Hotom.

Cōncĕptŭs, us, ui, m. q. pro ipſo fœtu. [הֲרִיוֹן *herajjón.* κύημα. Gall. *Ce qui eſt conceu & engendré.* Ital. *Coſa concetta ò generata.* Germ. Die empfangene frucht im leib. Hiſ. *Lo fruto ò lo que la hembra pare.* Pol. *Ten ktori ſie wgrzewszy począł.* Vn. *Méhben fogantatot magzat.* Ang. *That is conceiued and engendred.*] Plin. lib. 20. cap. 22: Non edendũ gravidis, niſi mortuo conceptu. ¶ Conceptus, Actus ipſe concipiendi, idem quod conceptio: σύλληψις. Cicer. 1. de Divin. Quædam etiam ex hominum pecudumque conceptu & ſatu, oſtentorum exercitatiſſimi interpretes extiterunt. ¶ Conceptus etiam de camino dicitur igni concepto. Suetonius in Vitellio: Flagrante triclinio ex conceptu caminitio eſt, ex camino qui ignem conceperat: Lucretius: Stuppa jacit flammas concepto protinus igne. ¶ Conceptus item ponitur pro conceptaculo. Seneca Quæſt. Natur. lib. 5. cap. 15: Vide flumina ingentia, & conceptus aquarum inertium vaſtos, pares noſtris, nec compreſſos quidem terra ſupereminente, ſed liberæ laxitatis.

Cōncĕptĭo, onis, f. t. Cõceptus. [הֲרִיוֹן *herón.* σύλληψις. Gal. *Conception* Ital. *Concettione.* Germ. Entpfahung/ entpfengnuß. Bel. Een ontpfenckeniſſe Hiſp. *Concebimiento.* Pol. *Poczęcie.* Vn. *Méhben valo fogadás.* An. *A conteiuing.*] Plin. lib. 21. cap. 25: Chryſippus & conceptionibus eam putat conferre multum. Contra naturam conceptio, Cic. 2 de Divin. ¶ Formularũ conceptio, Paulus in l. Actio negotiorum. ff. de neg. geſt. In extraordinariis judiciis, ubi conceptio formularum non obſervatur hæc ſubtilitas ſupervacua eſt. ¶ Conceptio apud Grammaticos ſchema eſt, quum unum genus concipit: hoc eſt, ſimul apprehendit aliud genus, vel una perſona aliam. ¶ Conceptio vel imprægnatio, quare ſic vocata primatus ſit, Galen. li. 1. de homine ita diſſerit: Mihi videtur, *inquit*, id ipſum verbum, Concipere, quod Græci συλλαμβάνειν τὸ σπερμα dicunt, adeoque nomen hoc Conceptio, quod σύλληψιν ipſi vocant, indè à mulieribus eſſe impoſitum. Etenim motum quendam ſe percipere dixerunt in utero, qui velut contraheretur, & paulatim in ſeſe

coiret, ubi ſemen non conceperunt. Conceptionis cauſa eſt, moderata locorum caliditas, nec non recens menſtruorum purgatio, & appetitus libidinis. Quum enim hæc non concurrunt, ſemen non continetur. Conceptus impeditus quum bis concipit mulier à duobus: Nota exemplum de Hercule & Iphiclo apud Solinum Mirá. cap. 1: Conceptus fœminæ vultum prægnantis inficit pallore. Solin. cap. 4.

Cōnceptāculum, n. ſ. aut Conceptābulum. Quod aliquid continet. [אוֹצָר *otſár.* ὑποδοχή, ἐκδοχεῖον. Gall. *Le lieu ou quelque choſe eſt gardee, miſe ou conſeruee, vaiſſeau.* Ital. *Recettacolo.* Germ. Das Ort ſo etwas entpfahet oder haltet. Hiſp. *Lugar donde algo ſe recoje.* Pol. Ogarmienie, rzecz mieſcka wſobie nieco trzi maiąca. Vng. *Valamely dolognak tartó helye.* Ang. *A place to keep any thing in.*] Vt vena eſt conceptaculum ſanguinis: id eſt, qua ſanguis continetur. Plinius lib. 11. cap. 37: Superbiæ alicui conceptaculū, ſed in ſuperciliis ſedem habet.

Cōncēptīvæ feriæ, Sunt quæ quotannis à magiſtratib. vel ſacerdotib. in dies certos, vel incertos concipi conſueverunt, παραγράφως ἑορταί. ¶ Erant autem apud veteres quatuor publicarum feriarum genera. Nam aut Stativæ erant, quæ certis & fixis diebus quotannis obſervabantur, & eodem ſemper die in faſtis annotabantur: nos hodie *Feſta immobilia* vocamus. Aut Conceptivæ, quæ quotannis quidem fiebant, ſed modò hoc, modò illo tempore, ut magiſtratui videbatur, quales erant Latinæ feriæ, Sementinæ, Compitalia & Agonalia. Imperativæ verò quæ quotannis fieri non cōſueverant, ſed propter valetudinem Principis, aut inſignem victoriam, aut etiam immineus periculū à magiſtratu imperabantur. Nundinæ autem feriæ erant ruſticorum cauſa, nono quoque die inſtitutæ, ut quum octo diebus in agris fuiſſent, ad emenda neceſſaria nono die in urbem convenirent. Vide hæc latiùs apud Macrob. libro 1. Satur. cap. 19.

Cōncĭto, concĭtas, Vide CONCIEO.

Cōnclāmo, as, are, Simul clamare, clamo. [אבק זעק *zahák anák.* συμβοᾶν. Gall. *Crier enſemble, s'eſcrier.* Ital. *Gridare inſieme, gridare.* German. Mitſchreien/ zuſammen ſchreien. Hiſpan. *Llamar dando vozes.* Pol. *Spol'em wol'am.* Vngar. Eggywt kiáltok, wołłok. Ang. *To shout and crie together.*] Cicero 6. Phil. Quum vos univerſi una mente atque voce iterum à me conſervatam eſſe Rempub. conclamaſtis. Tacitus libro 1: Conclamant patres, corpus ad rogum humeris Senatorum ferendum. Cæſar 1. bell. Gall. Quos quum apud ſe in caſtris Arioviſtus conſpexiſſet, exercitu ſuo præſente conclamavit quid ad ſe venirent. ¶ Conclamare vaſa, militaris eſt locutio, pro denuntiare inter milites, ut vaſa colligant: quòd fiebat quum exercitus moturus erat caſtra: *αἴρεσθαι σημεῖον.* Cæſ. lib. 1. bel. Civil. Quo cognito, ſignum dari jubet, & vaſa militari more conclamari. ¶ Conclamatum eſt: hoc eſt, tranſactum & finitū eſt. [בוּאש *noaſih. πέπρακται.* Gallic. *Tout eſt fait.* Ital. *Egli è finito.* Germ. Die ſach iſt ſchon hinuber/ Es iſt ſchon geſchehen/ Es iſt volbracht. Hiſ. *La coſa eſta acabada.* Pol. *Iuż ſzieſtal'o, iuż przeminel'o.* Vng. *El végeſzeteet, meg lőtt.* Ang. *All is doone and ended.*] Quod locutionis genus ab iis tractum putatur, qui morientibus aſſiſtunt. Solent enim illi cadaverum recens exanimatorum faciem identidem frigida abluere, nomenque eorum clara voce inclamare, ne fortè ſyncope correptos pro mortuis funerarent. Nam qui animi deliquium patiuntur, mortuis ſimillimi ſunt: unde & nonnullos pro mortuis elatos, & à rogo relatos accepimus. Quum itaque affuſa ſubinde frigida, nomineque ſæpiùs inclamato nihil proficeretur, poſt ultimam conclamationem re jam deſperata comburebantur. ¶ Hinc Corpora conclamata dicuntur: hoc eſt, deplorata, quibuſque extremū hoc conclamationis præſtitum eſt officium. Lucanus: corpora nondum Conclamata jacent.

Cōnclāmātĭo, onis, verbale, f. t. Multorum clamor. [זעקה זעקה *zehukáh anakáh. κραυγαὶ, κραυγάσεις.* Gall. *Cri de pluſieurs gens.* Ital. *Crido di piu genti.* Germ. Das zuſammen ſchreien vieler. Hiſpan. *Aquello llamado con bozes.* Pol. Krzik ſpolni wiele ludzi. Vn. *Eggywt kiáltás, wołtés.* An. *Shouting or crying of many together.*] Seneca: Quum aliqua cōclamatio eſt, quomodo exeat, non quid efferat, quærit.

Cōnclāmĭto, tas, frequentativum. [נאנק *neenák. συχνῶς κραυγάζω.* Polon. Wſzedzie obwol'iwam. Vngar. Eggywt kiáltozok. Ang. *To shout often.*] Plaut. Merc. Conclamitare tota urbe, & prædicare.

Cōnclamātŭs, a. um: [Polon *Zwol'any.* Vng. *Meg kiáltatot, hirdetretőt.*] ut, Conclamatum frigus apud Macrobium, quod conclamata corpora faciat necando frigiditate ſua. Macrobius Satur. lib. 7. cap. 5: Succo papaveris admiſcetis euphorbium, mandragoram, aliasque herbas conclamati frigoris pipere temperatis.

Cōnclāvātæ res, inquit Feſtus, quæ ſunt ſub eadem clave.

Cōnclāvĕ, penul. prod. neut. gen. Locus ſecretior in interioribus tectis, unam habens clavem communem domeſticis, intrà quem multa loca clauſa ſunt adhærentia triclinio. [חדר *chédher. μυχός.* Gall. *Vne chambre auec ſa garderobbe ou eſtude, fermees ſous vne clef: vn lieu à ſe retirer ou enfermer quelque choſe.* Ital. *Conclauè, luogo ſecretto.* Germ. Ein Gemach in einem Hauß. Hiſpan. *Camara encerrada ò recamara.* Polon. *Komora, Gmach.* Vng. Reytők *kamora, reytők hely.* Ang. *The moſt inward and ſecret place of an houſe, a cloſet.*] Teren. in Eunucho: Dum apparatur, virgo in conclavi ſedet. Cic. 1. de Divinat. Conclave illud ubi erat manſurus, ſi ire perrexiſſet, proxima nocte corruit. Idem 3. de Orator. de Scopæ intentu loquens: Hoc interim ſpatio conclave, ubi epulabatur Scopus, concidit. Quintilianus eandem referens hiſtoriam, Triclinium appellat, quod à Cicerone dicitur Cōclave. Verba ejus ſunt hæc: Vix illo limen egreſſo triclinium illud ſupra convivas corruit.

Cōnclāvĭum, idem ſignificat. [Pol. *Gmaſzed.* Vn. Reytők *hely.*] Plautus in Aulul. Et conclavium mihi pervium facitis.

Cōnclūdo, is, pen. prod. Simul claudo, cōſtringo, cogo, comprehendo. [סגר *ſaghár. συγκλείω, κατέχω, συγκατακλείω.* Gall. *Enfermer, enclorre, enſerrer.* Ital. *Rinchiudere, imprigionare:* Ger. Beſchlieſſen/ einbeſchlieſſen. Bel. Beſluyten. Hiſp. *Cerrar.* Pol. *Zawieram.* Vng. *Bészve rekeſztőm, bé rekeſztőm.* Ang. *To ſhut or cloſe in.*] Terent. in Adelph. Nam me in cellam aliquam cum illa conclūdam: id tutiſſimum eſt. Cicero de Vniv. Intelligentiam in animo, animum in corpore concluſit Deus. ¶ Ponitur etiam pro perorare: id eſt, orationem terminare. [כלה חשׂלים *chillál hiſchlím. συμπεραίνειν, ἐπιλέγειν.* Gallic. *Conclure, acheuer.* Ital. *Concludere, finire.* German. Die Red enden. Hiſp. *Concluir, acabar.* Polon. *Mowe zawieram.* Vng. *Beſzédőmet bé rekeſztőm, el végezőm.* Ang. *To finiſhe, to conclude and end.*] Cicer. 6. Verr. Vt aliquando totam hujus generis orationem concludam, ac definiam. ¶ Item ponitur pro conficere, colligere & inferre. Cicer. de Divin. Chryſippus ſolet ex ipſis exemplis rationem concludere hoc modo.

Cōnclūſĭo, f. t. dicitur, quam Græci *ἐπίλογον*, noſtri modò *Perorationem*, modò *Cumulum* vocāt. Nam cumulus propriè acervus eſt, & in concluſione omnia, quaſi in unum acervum colliguntur. [סוף *ſoph.* Gall *Concluſion, fin.* Ital. *Concluſione, fine.* Germ. Beſchluß/ end. Hiſp. *Concluſion, fin.* Pol. Zamknienie, koniec. Vng. *Bé rekeſztés, végezés, vég.* Ang. *The concluſion or end.*] Vocis moderatio & verborum concluſio, Cicer. 3. de Orator. Acutæ concluſiones, Quint. lib. 5. cap. 14. Subtilis, & ad morem Dialecticorum formata concluſio, Idem lib. 7. cap. 4.

Cōnclūſĭuncŭla, diminut. apud. Cic. 4. Acad. [τὸ συμπερασμάτιον. Pol. *Mal'e zawarcźie.* Vng. *Bé rekeſztésetske, végetske.*]

Cōncŏctĭo, Vide CONCOQVO.

Cōncœnātĭo, onis, f. t. Verbale à cum & cœna, tertia longa. [משתה *miſchtéh.* Pol. *Spoluwieczerzanie.* Vng. Eggywt valo vatſarálás, vendégeskedés.] Cic. de Senect. Convivium Græci tùm compotationem, tùm concœnationem vocant. *συμβίωσιν οἱ ἕλληνες ὅτε μὲν συμπόσιον, ὅτε δὲ σιτίδειπνον ὀνομάζουσι.*

Cōncŏlŏr, oris, omn. gen. Ejuſdem coloris: [ὁμόχροος. Gall. *De meſme couleur.* Ital. *D'vn medeſimo colore.* Ger. Einer Farb / das nur ein Farb hat. Hiſp. *Coſa del color que es otra coſa.* Pol. Iednakiey *farby.* Vng. *Egy ſzinw.* An. *Of the ſame colour.*] ut Concolor cicatrix, Plin. libro 28. cap. 9. & lib. 10. cap. 19: Turdis color æſtate circa collum varius, hyeme concolor. Virg. 8. Aen.

Candida per ſylvam cum fœtu concolor albo
Procubuit, viridique in littore conſpicitur ſus.

Cōnco̅quo, quis, pen. cor. n. t. Coquo. [אפה בשׁל *apháh biſchſchél. ἕψω.* Gall. *Cuire, digerer, meurir.* Ital. *Cuocere & ben padire.* German. Kochen/ Zewen. Hiſpan. *Cozer, digerir la vianda.* Pol. Warzę, *ſtrawie, zwarzam.* Vn. Meg főzőm meg emészt őm. Ang. *To ſeeth, boyle or digeſt.*] Varro de Re ruſt. libro 2. cap. 10: Ad focum ligna afferre & cibum concoquere. ¶ Concoquere etiam frequentiſſimè accipitur pro digerere, & cibum in qualitatem convententem noſtro corpori convertere. Mart. lib. 1: Bene concoquit Charinus, & tamen pallet. Cicer. 2. de Nat. deor. Eademque hæc avis ſcribitur conchis ſe ſolere complere: easque, quum ſtomachi calore concoxerit, evomere. ¶ Interdum etiam metaphoricōs accipitur, pro æquo animo ferre, & pati. Liv. lib. 4. ab Vrbe: Vt quem Senatorem concoquere civitas vix poſſet, regem ferret. Tracta eſt tranſlatio à concoctione, quæ fit in ſtomacho. ¶ Concoquere odium, *κατατρίψαι χόλον, πίστιν τῷ λύπῃ, ὀργὴν πεπαίνειν.* Cic. ad Quint. Fratrem, lib. 3: De epiſtola Vatinii riſi: ſed me ab eo ita obſervari ſcio, ut ejus iſta odia non ſorbeam ſolùm, ſed etiam concoquam.

Cōncŏctĭo, verbale, f. t. Vna ex naturalis animæ facultatib. qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ convenientem. [πέψις. Gal. *Digeſtion, cuiſſon, meurriſſement.* Ital. *Digeſtione, il padire.* Ger. Die Zewung. Hiſp. *La digeſtion de la vianda ò manjar.* Pol. *Trawienie.* Vn. Meg emészt és, meg főzés. An. *Digeſtion, or ſeething.*] Concoctionis autem partes ſunt tres, quarum prima in ventriculo: ſecunda in jecore & venis conficitur: tertia in ipſis

in ipsis partibus nutriendis. Plin. Multumque in summo cibo concoctionibus confert vel folio, vel semine.

Cōncordiālis, Herba est sylvestri papaveri similis, quæ quòd argemati oculorum medeatur, à Dioscoride Argemone est appellata, ἀργεμώνη.

Cōncorpŏro, act. p. In unum corpus redigo: [συσσωματόω. Gallic. *Incorporer.* Ital. *Incorporare.* Germ. Zusamen in einen Leib bringen/ einleiben. Hisp. *Encorporar.* Pol. *Zlączam, mieszam.* Vn. *Egybe testesitŏm.* An. *To make one bodie of many.*] quod fit, quum duæ, plurésve res mistæ unum quid efficiunt. Plin. lib. 22. cap. 24: Semper mulsum ex vetere vino, facillimeque cum melle concorporatur.

Cōncors, ordis. t. A' conjunctione cordis dicitur, qui unius cordis, sive unius animi est, consentiens, conveniens, conjunctus. [ὁμόνους, ὁμογνώμων. Gall. *D'vn mesme cœur & courage, & d'vne mesme fantasie & volonté.* Ital. *Concorde, d'accordo.* Ger. Einmütig/ einträchtig gesinnet. Bel. Eendrachtich. Hisp. *Cosa concorde.* Pol. *Zgodni, iednei myśly.* Vng. *Egy értelmw, egy akaratu.* (*auagy*) *eggyezŏ.* Ang. *Of one mynd & will, agreable.*] Cicer. 1. Tusc. Alius cor ipsum animus videtur: ex quo Excordes, Vecordes, Concordesque dicuntur. Plin. lib. 7. c. 12: Diversarū quidem gentium natales tàm concordi figura reperiri, super omnem esse taxationem ¶ Parcæ concordes. Virg. 4. Aeg. Talia secla suis dixerunt currite fusis, Concordes stabili fatorum numine Parcæ.

Cōncordĭa, f. p. Vnanimitas, & consensus: cui contrarium discordia. [שלום *schalóm* רצון *ratsón.* ὁμόνοια. Gall. *Concorde, accord.* Ital. *Concordia, accordo.* Ger. Einmütigkeit/ Einhelligkeit/ Einträchtigkeit. Belg. Eendrachtichеit. Hisp. *La concordia.* Pol. *Zgoda, iedna myśl.* Vn. *Bekesség, eggyesség.* An. *Concord, agreement.*] Sallustius: Concordia parvæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur. Dicitur Concordia à corde congruente. Cic. 5. Verr. Tantamque habebat morum similitudo conjunctionē atque quum inter se diversæ sint, tamen commixtæ unum quoddam corpus conficiunt, dum una alterius vires temperat & coërcet. ἀνάμορος συμφωνία. Ovid. 1. Metamor. Quippe ubi temperiem sumpsêre humorque calorque, Concipiunt: & ab his oriuntur cuncta duobus. Quumque sit ignis-aquæ pugnax, vapor humidus omnes Res creat: & discors concordia fœtibus apta est. Horat. 1. Epist. Quid premat obscurum, lucis, quæ commoda verum, Quid velit & possit rerum concordia discors. ¶ Discordem concordiam vocat Lucanus simulatam amicitiam: ut quum illum amplecti & colere videmur, quem tamen tacito odio prosequimur. Verba ejus sunt lib. 1. de Cæsare & Pompeio: Temporis exigui mansit concordia discors, Paxque fuit, non sponte ducum: nam sola futuri Crassus erat belli medius mora. ¶ Concordia fulciuntur opes etiam exiguæ: Sententia proverbialis est apud Homerum Iliados 1: Συμφερτὸν δ' ἀρετὴ πέλει ἀνδρῶν, ἠὲ μάλα λυγρῶν: id est, Conjuncti pollent etiam vehementer inertes. Hac convenit uti, siquando significabimus non esse contemnendam amicitiam aut simultatem multorum, etiam si fuerint alioquin imbecilles, & quorum singulos quivis facilè contemnat.

Cōncordĭtās, tis, Pro concordia apud Pacuvium aliosque veteres. [ὁμόνοια. Polon. *Zgoda.* Vng. *Eggyesség.*] Concorditatem (inquit) hospitio adjunctā, & perpetem probitatem conservet.

Cōncordĭter, Vnanimiter, pari consensu. [ὁμοιοπαθῶς. Gallic. *Tout d'vn accord.* Ital. & Hispan. *Concordamente.* German Einmütiglich/ einhelliglich. Polon. *Zgod nie, iednomiśl nie.* Vngar. *Egyenlŏ képpen, egy akaratbol.* Ang. *By one consent.*] Ennius Annalium lib. 11: Aeternum servate diem concorditer ambo. Sosipater lib. 22. Institut. Grammat. Hinc concordissimè in superlationis gradum. Cic. pro Rabirio: Et tibi acerbior patrui mors est, quem nunquam vidisti, quàm illi ejus fratris, qui cum concordissimè vixerat.

Cōncordo, n. p. Convenio, concors sum. [יאת *jaáth* ὁμογνωμονῶ. Gallic. *Accorder, estre d'vn mesme cœur & courage.* Ital. *Concordare, accordare, essere d'accordo.* German Mithellen/ einmütig seyn/ gleichgesinnet seyn. Bel. Vereenigen. Hispan. *Concordar vna cosa con otra, ser de acuerdo.* Pol. *Zgadzam, naczgagam.* Vn. Eggyet értŏk, eggyezŏk. An. *To accord, to be one consent.*] Terēt. in Phorm. Si concordabis cum illa, habebis quæ tuam senectutem oblectet. Ovid. 10. Metam. Et fensit varios quamvis diversa sonarent, Concordare modos.

Cōncordātŭs, [συνηρμόσθαι. Pol. *Zgadzanie.* Vng. *Eggyezŏ.*] Papinianus D. libro 48. Tit. 7. l. 11: Volentes benè concordatum sequens matrimonium dirimere.

Cōncratitĭus, a, um, adjectivum, [דרך *ghadhêr.* συμπαρές. Gallic. *Fait de clayes iointes & mises ensemble, comme vne cloison d'ais ou membrures trauersantes l'vne sur l'autre.* Ital. *Parete ò clausura di tauole.* German. Das auß Hürden zusammen gemachet ist. Hispan. *La pared texbique ò sarzo.* Polon. *Nakrytż vl'oſoni wkrate vczynony, prezepliatani.*] Significat quod ex consertis cratibus fit. Inde paries concratitius dicitur, qui insertis cratibus constituitur. Papinian. in l. Si fratres. ff. pro socio: Si vicini semipedes inter se contulerint, ut ibi concratitium parietem inter se ædificarent, ad onera utriusque sustinenda, &c.

Cōncrēdo, is: Credo, commendo, fidei alicujus committo. [חסיד *hiphkídh.* ἐνιαχοῦ. Gall. *Bailler tout en garde, s'en fier du tout a vn autre.* Ital. *Credere, commettere à la fede.* German. Einem etwas vertrawen/ oder zu behalten geben. Hispan. *Confiar el empresstido.* Polon. *Zwierzám ſzie.* Vngar. *Red bizom.* Ang. *To commiet or truſt to an others credite.*] Plaut. Aul. Sed mihi anus hujus obsecrans concredidit thesaurum auri. Cicer. pro Quint. Alphenus, cui tu rem tuam commendare proficiscens, & concredere solebas. Propert. lib. 1: Sed quoniam non es veritus concredere nobis, Accipe cōmissæ munera lætitiæ. Concredere mari navigia, Colum. in Præf. libri 4. Ventis aliquid concredere, Catull: Cicero pro Ros. Amer. Cui fama mortui, fortunæ vivi commendatæ sunt atque concreditæ.

Cōncrēdŭo, duis, dixêre vereres. Plaut. Aul. Ne tu in me mutassis nomen, si hoc concreduo. Idem Casin. ei ego amorem omnem meum concredui.

Cōncrĕmo, as, pen. cor. p. Cremo. [בער *bihér.* καίω. Gallic. *Bruſler tout en vn coup.* Ital. *Abbruſciare.* Ger. Verbrennen. Hisp. *Quemar.* Pol. *Palic.* Vng *El égetŏm, meg égetŏm.* An. *To burne together or all at ones.*] Plin. lib. 52. cap. 18: Periti rerum asseverant, non ferre tantum Arabiam annuo fœtu, quantum Nero princeps novissimo pompæ suæ die concremavit. Concremare igni, Liv. 6. ab Vrbe. Vrbs concremetur, Sen. Theb.

Concrĕpo, as, pen. cor. Personо. [חרק *hamdi* חרש *charák.* διαλαλέω. Gallic. *Crier ou criqueter, comme vn bruis, duquel les gons sont neufs ou rouillez.* Ital. *Fare strepito, risonare.* Germ. Erbrachen/ ein Gereusch oder Kirren machen wie ein Thür. Hisp. *Estallar rebentando, hazer ruido lo que se quiebra.* Polon. *Skrzipie, trzeszcze.* Vn. *Tsattegok, rotyogok, zörgŏk tsikorgok.* Ang. *To sound or giue a cracke lik a doore with new bondes.*] Et plus est, quàm sono. Nam Con ibi auctivum est. Terent. Sed ostium concrepuit. Plaut. Bacchid. Sed huc concedam: nam concrepuerunt fores. Concrepare digitis, Cic. 3. Offic. Concrepare gladiis ad scuta, Liv. 8. bell. Pun. ¶ Concrepare activè positum. Ovid. 3. Fast. Rursus aquam tangit Temesææque concrepat ara.

Cōncrēsco, concrevi, concretum, Simul cresco, vel conglutinor. [דבק *ghadhdl.* συμφύομαι. Gall. *Croiſtre enſemble.* Ita. *Crescere insieme.* Germ. Zusammen wachsen. Hisp. *Crecer juntamente.* Polon. *Zrastam ſię.* Vn. *Eggyw't neuekedŏm, bŏſzue, ragadok.* An. *To grow togesher.*] Non rarò tamen accipitur pro congelari, & coagulari. [קטף *kaphá.* συμπήγνυμι. Gall. *S'entreprendre, s'assembler & comme geler par moteaux, ſe congeler, ſe figer.* Ital. *Agghiacciarſi.* Germ. Gefrieren/ von der Kelte vberschiessen. Hispan. *Cuajarse.* Vng *bŏſzue fagyok.* Ang *To freize or congeele.*] Cicer. de Natur. deor. Quæ neq; conglaciaret frigoribus, neque nive pruinaque concresceret. Virgil. 3. Georg. Concrescunt subitæ currenti in flumine crustæ. Sic etiam dicimus, Lac vel aërem concrescere, pro condensari.

Cōncrētŭs, participium, Mixtus, cōflatus, compositus, & quasi conglutinatus. [קטף *kaphé.* συμπαγές. Gall. *Assemblé, conioint & espez, congelé & figé* Ital. *Grosso, spesso, composto di più cose.* Ger. Zusamen gewachsen / gefroren. Hisp. *Cuajado, ayuntado.* Pol. *Zrosł y, zmarzł y.* Vng. *bŏſzue elegyzolt, bŏſzue fagyot, bŏſzue ragadot.* Ang. *Congeeled, growen togesher.*] Cic. 1. Tuscul. Crassus hic, & concretus aer. Aër concretus in nubem cogitur. Idem 1. de Natur. deor. Cœlum crassum atque concretum, & Aër purus & tenuis, velut opposita ponit Cic. 1. de Nat. deor.

Cōncrētum, i, substantivum, Conjunctum & conglutinatum. [Polon. *Spoienie, zlaczenie.* Vngar. *bŏſzue foglalt ragalcat.*] Cic. 1. de Natu. deor. Quæ nihil concreti habeat, nihil solidi, nil expressi.

Cōncrētŭs, us, ui, m. q. [קטף *kippaón.* σύμπηξις. Gall. *Assemblement de choſes liquides, quand elles s'espeſſiſſent & prenent.* Ital. *Assemblamento do più cose che ſi indureſcono & impeſſiſcono.* Ger. Das zusamen wachsen oder gefrieren. Hisp. *Obra de se cuajar, cuajamiento.* Pol. *Zmarzani.* Vng. *bŏſzue fagyás, ragadás.* Ang. *Freizing or congeeling of ſhinges.*] Plin. lib. 12. c. 17: In plenum autem probatio est minutis glebis, nec rotundis in concretu albicantis succi.

Cōncrētĭo, onis, f. t. Compositio. [σύμπηξις. Pol. *Zrostina.* Vn. *bŏſzue fagyas, raga dás, bŏſzue elegytés.* Ang. *A congeeling, growing togethor.*] Cic. 1. de Natur. deor. Idem facit in natura deorū, dum individuorum corporum concretionem fingit.

Cōncrīmĭnŏr, naris, idem quod simplex criminor. [ריב *halách rachíl* רגל *righghél.* ἐπισκήπτω, αἰτιῶμαι. Gal. *Blaſmer, quelcun, & luy mettre à ſus quelque cas.* Ital. *Incolpare.* Ger. Lesteren/ mit schetworten straffen/ oder einem vbel zureden. Hisp. *Culpar, accuſar.* Pol. *Zl'orzecze, vwl'aczam.* Vng. *Vádolok, bwnŏſzefogok.* Ang. *To blame, to rebuke.*] Plaut. Mil. Vt si illic concrimmatus stet adversus militem meus Conservus.

Cōcrŭcĭŏr, aris, Doleor, torqueor: [דאג *dadgh* דאב *daáb.* ὠδύνομαι. Gall. *Eſtre enſemble tormenté, eſtre affligé auec.* Ital. *Eſſere cruciato.* German. Peiniget werden/ ſchmertzen haben. Hiſpan. *Ser atormentado.* Polon. *Trapienie miec, vdreczonim być.* Vn. Gyötrödöm, kénzodom (auagy) kénlodam. An. *To be tormented together.*] ut, Concruciari omni corpore. Lucret. li. 3: Et quaſi quum caput, aut oculus tentante dolore Læditur in nobis, non omni concruciamur Corpore.

Cōcŭbo, as, n. p. penult. corr. ſive, quod uſitatius eſt, Concumbo, is, ſimul dormio: [שכב *ſchachâb.* συγκοιμάω. Gall. *Coucher auec, coucher enſemble, habiter auec vne femme.* Ital. *Dormire in compagnia.* Germ. Beyeinander ligen/ Beyſchlafen. Bel. Byſlapen. Hiſp. *Acoſtarſe ò dormir con otro.* Pol. *Leże zdrugim.* Vn. *Eggyvel fekszöm, eggyvel hálok.* Ang. *To lie and accompanie in the act of generation.*] & per tranſlationem coëo. ὀχεύω. Cic. 1. de Inventione. Si peperit, cum viro concubuit. Ovid. 3. de Arte: Credere vix poſſum, niſi cogat credere partus. Vos ego cum veſtris cōcubuiſſe viris. Ter. in Hecyr. Nam ajunt tecum pòſt duobus concubuiſſe eam menſibus. Tibul. lib. 1. Eleg. 8: At Venus invenit puero concumbere furtim.

Cōcŭbĭtŭs, us, m. q. Coitus. [משכב *miſchghâb.* συνουσία μείξις. Pol. *Mieſzanie, ſzlieganie.* Vng. *Elhálás, nöſzés.* Ang. *Doing of the act of generation.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Cæteris animalibus ſtati per tempora anni concubitus: homini omnibus horis dierū, noctiumque. Celſ. lib. 1: Concubitus neque nimis concupiſcendus neque nimis pertimeſcendus.

Cōncŭbīnŭs, [קדש *kadheſch.* σώδουος, & Concubina, שילגש *pilĕgheſch.* ὀμαδυήτης. Polon. *Społ'u liegaiaci.* Vng. *Eggyvel hálo társ.*] Qui vel quæ unà cubat. Quint. lib. 1. cap. 3: Noſtras amicas, noſtros concubinos vident. Cic. 1. de Orat. Mater in concubinæ locum duceretur.

Concubinæ appellatio, Maſurio honeſtior videtur quàm amicæ: quod Accurſius non recipit, ignarus planè concubinę nomenclaturam apud veteres inhoneſtam non fuiſſe, ſolumque ſic appellatam, quæ extra legis pœnam, & ſine metu criminis haberetur: at Amicæ nomen, quaſcunque meretrices continebat. Cætera Alciatus de verb. ſignif.

Cōncŭbĭnātŭs, us, ui, m. q. [Polon. *Społ'u liezenie.* Vng. *Eggyvel hálas.*] Plaut. Pœn. Illam minorem in concubinatum ſibi Volt emere miles quidam. Suet. in Neron. cap. 18: Super ingenuorum proagogia, & nuptarum cōncubinatus, Veſtali virgini Rubriæ vim intulit.

Cōncŭbĭum, n. ſ. [Gall. *Le temps de la nuiēt le plus coy, quand tout le monde ſ'eſt retiré.* Ital. *Il tempo della notte più ſilente, & più cheto.* German. Das theil in der Nacht/ wann es alles ſtill iſt/ vnd ſchlaffen ligt. Hiſpan. *El ſilencio de la nothe quando todos duermen.* Pol. *Pierwoſzpy, ta czeſzć nocy ktorey ſzie każda rzecz vſpokoia.* Vn. *Első álomkor.* Ang. *The moſt quiet tyme of the night when all is at reſt.*] Noctis primus ſomnus: ita dictum quòd eo tempore ferè omnes cubent: hoc eſt, illa pars noctis, quæ eſt inter primam facem, & noctem intempeſtam. μεσονύκτιον, ἡ μέση νυκτός. Secabatur enim apud veteres illos Romanos diei & noctis tempus in diverſas particulas, quas propriis ſuis nominibus diſcernebant. Incipiebant autem diem civilem à medio noctis: quòd illud tempus finis eſſet præcedentis diei, & principium ſubſequentis. Tempus proximum De media nocte vocabant. Deinde Gallicinium, quum Galli canere incipiunt. Indè Conticinium, quum canere deſinunt galli. Poſtea diluculum, tempus ante lucem vocatur. Poſt hoc proximum eſt Manè, quum lux Solis apparet. Sequitur deinde illud tempus quod Ad meridiem vocamus: deinde Medius dies, quem Meridiem, quaſi Medidiem vocamus. Tempus quod meridiem ſequitur, A meridie vocatur: deinde ex ordine ſubſequuntur Suprema tempeſtas, Veſper, Crepuſculum, quum crepera: hoc eſt, dubia lux eſt. Deinde illud tempus, quo lumina accēduntur, quod antiqui prima face appellabant. Proximū huic tempus vocatur Concubiū. Inde Nox intempeſta: ita dicta, quòd illud tempus intempeſtivum ſit rebus agendis. Quod reliquum deinde eſt temporis, Ad mediam noctem dicitur. Hæc ferè tradit Cenſorinus de Die natali, 10. cap. & Macrob. Satur. lib. 1. cap. 2. ¶ Nox concubia. Siſen. lib. 14. Hiſtor. Ipſi legati concubia nocte oppido digreſſi, jam ſupra hoſtium munitionem ſuccedunt. Plin. lib. 20. cap. 6: Alii excoquunt ipſum, & nocte concubia in plumbeum vas condunt. Cic. 1. de Divin. Qui ut cœnati quieſcerent, concubia nocte viſum eſſe in ſomnis ei, qui erat in hoſpitio, &c. ¶ Concubium etiam pro Concubitu capitur, [ἡ συνουσία. Vngar. *Eggyvel fekvés.*] Gellius libro nono, capite decimo: Tot verò & tam evidentibus ac tam prætextatis, ſed puris honeſtisque verbis venerandum illud concubii ſecretum, neminem quemquam alium dixiſſe.

Cōncŭbĭtŏr, Qui cum alio cubat. [συγκοιμητής. Pol. *Społ'użytkuiący.* Vn. *Valakivel hálo, nöſzö.*] Quamvis per tranſlationem accipiatur pro eo, qui rem veneream exercet.

Cōncŭlco, Calco, calcibus premo, obtero, protero. [דרך *darách* רמס *ramás* עס *has.* κατατατέω, ὑπόδομαι. Gall. *Pesteler, marcher ſus, fouler aux pieds.* Ital. *Conculcare, premere.* Germ. Zertretten/ mit Füſſen tretten. Hiſp. *Holla à acocear ò piſar.* Pol. *Depce nogami, t'oczę.* Vng. *Meg tapodom.* Ang. *To tread vpon, to trample.*] Cic. ad Attic. lib. 8: Conculcari, inquam miſeram Italiam videbis proxima æſtate ab utriuſque municipiis ex omni genere collectis. Proterere & conculcare aliquem, Cic. pro Flac.

Cōnculcātĭo, ōnis, f. t. [מדרך *midhrách* מרמס *mirmás.* κατατάτημα. Gall *Foulement de pieds.* Ital. *Gulpeſtamento de piedi.* Germ. Zertrettung/ das zerſtampffen mit den Füſſen. Hiſp. *Obra de hollar, ò acocear, ò piſar.* Pol. *Nogami podeptanie.* Vng. *Meg tapadás.* Ang. *Treading or ſtampingon.*] Plin. lib. 8: Obturbata conculcatione prius aqua, aliter potu non gaudent.

Cōncŭpĭo, pīs, Cupio. [אוה *iavâh* חאב *taáb* חמד *chamádh.* ἐπιθυμέω. Gall. *Conuoiter, deſirer, ſouhaiter, appeter.* Ital. *Deſiderare.* Germ. Begeren. Hiſp. *Codiciar.* Pol. *Pożadam.* Vng. *Kévanom.*] Cic. pro Quintio: Sicut tu ſemper ſummè concupiſti.

Cōncŭpĭſco, ſcis, ejuſdem ſignificationis. [Pol. *Barzo żadam.* Vng. *Kévánok.*] Cic. 4. de Fin. Vt ſiquis obtumeſcere concupierit, nihil aliud legere debeat. Idem 1. Acad. Nihil enim deſyderabile concupiſcant.

Cōncŭpĭſcŏr, paſſivum. [Pol. *Ieſtem pożadani.* Vn. *Kévánta tom.*] Plin. lib. 16. cap. 6: Id ſe facturas conſcię, quòd concupiſci poſſit. Cic. 4. Tuſcul. Lætitia ut adepta jam aliquid concupitum efferatur & geſtiat.

Cōncŭpĭſcēntĭă, f. p. Quæ eſt bonarum æquè, ac malarum rerum appetitus. [תאוה *taavâh.* ἐπιθυμία. Polon. *Pożadliwoſt* Vng. *Kévanſág.*]

Cōncūro, as, Curo. [חרד *charádh* שקד *ſchakádh.* κατατροφοτίζω. Gall. *Auoir ſoin & ſouci.* Ital. *Hauer cura.* Germ. Sorgen/ ſorg haben. Hiſpan. *Curar.* Polon. *Staram ſzię.* Vng. *Gondot viſelök.* Ang. *To haue care.*] Plaut. Bacch. Pro dignitate obſonii hæc concuret coquus.

Cōncūrātŏr, ut Contutor. [Pol. *Społ'u ſzie ſtaraiący.* Vn. *Eggyvel valo tátor, gondviſelö.*] Vlpianus D. lib. 27. Tit. 7. l. 19: Actus ſui rationem concuratori reddere non eſſe compellendum.

Cōncūrro, rĭs, n. t. Simul curro [רץ *rats* נהר *nahár.* ὁμαδρομῶ, συνδέω. Gall. *Courir enſemble ou vers vn meſme lieu, choquer.* Ital. *Concorrere.* German. Zuſammen lauffen/ mit einander lauffen. Hiſpan. *Corer juntamente.* Pol. *Społ'u bieżę.* Vngar. *Egyvel futok, össue futok.* Ang. *To runne together.*] Cic. 4. Verr. Tantus in curia clamor factus, ut populus concurreret. Terent. in Eunucho: Concurrunt læti mi obviam cupedinarii. ¶ Concurrere dicuntur milites, quum irruunt in hoſtem. Cicer. ad App. libro 10: Antonius in aciem ſuas copias de vico produxit, & ſine metu concurrit. Virgil. 1. Aeneid.: audetque viris concurrere virgo. ¶ Transfertur & ad inanimata. Terent. in Heavt. Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animum exaugeant: id eſt, conveniunt & congruunt. ¶ Concurrere, συρρέω, confluere. Celſus libro 2. capite 11: Si in ſtomachum quædam bilioſa concurrunt.

Cōncūrrĭtŭr, imperſonale: ut, Concurritur undique ad commune incendium reſtinguendum. Cicer. 10. Phil. ¶ Concurritur, pro committitur prælium. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: Militia eſt potior, quid enim? concurritur, horæ Momento aut cita mors venit, aut victoria læta. Virgil. 4. Georg. Erumpunt portis, concurritur.

Cōncūrſŭs, us, m. q. nomen verbale, Concurſio, congregatio. [מרובה *meruvâh* קרי *kerí.* συνδρομή. Gallic. *Accouvement & aſſemblement, rencontre, choc de l'vn contre l'autre.* Ital. *Venuta, aſſembramento, rincontro.* Germ. Das zuſammen lauffen oder mit einander lauffen. Hiſpan. *Aquel encuentro.* Polon. *Zchaćzka, zbiegenie.* Vn. *Egyben futás, gyülés.* An. *A running or gathering together.*] Plaut. Epid. Fit concurſus per vias. Cic. ad Brut. Concurſus eſt ad me factus.

Cōncūrſĭo, onis, f. t. aliud verbale, Concurſus. [מרובה *meruvâh* קרי *kerí.* συνδρομή. Vn. *Egybefutás, gyülés.*] Cic. 1. de Finib. Ille atomos quas appellat: id eſt, corpora individua, propter ſoliditatem, cenſet in infinito inani ita ferri, ut concurſionibus inter ſe cohærefcant.

Cōncūrſo, as, are, frequentativum. [περιτρέχω. Gallic. *Courir cà & là, courir de toutes pars.* Ital. *Correre quà & là.* Germ. Hin vnd her vmb einander lauffen. Hiſpan. *Correr de todas partes.* Polon. *Itam y ſam biegam.* Vngar. *Alaföl, ſzicſose.* Ang. *To runne often together.*] Cicero pro Sexto Roſ. Qui armati noctes dies que concurſabant. Huc illuc caſu, & temerè concurſare. Idem 2. de Nat. Deor. Lucret. lib. 2: Nunc hinc nunc illinc abrupti nubibus ignes Concurſant.

Cōncūrſātŏr, oris, m. t. [περίδρομος. Gall. *Coureur, rodeur, qui ne fait que courir cà & là.* Ital. *Corriero, che chorre ſempre quà & là.* Germ. Der hin vnd her laufft/ ein Gaſſenrenner. Hiſp. *Encontrador muchas vezes, el que corre de todas partes.* Pol. *Tul'acz, biegun.* Vng. *Alá ſöl ſutoſo.* Ang. *A runner into all partes.*] Liv. 2. bel. Maced.

Ita nec

Ita nec eques regius equi par erat, insuetus ad stabilem pugnam, nec pedes concursator.

Cōcūrsātĭo, onis, f. t. [מרוצה *merutsáh.* συνδρόμησις. Gallic. *Course de cà & là de plusieurs ensemble.* Ital. *Il correre quà & là, concorso di gente.* Germ. Das hin vnd her lauffen. Hisp. *Aquella obra de encontrar muchas vezes.* Polon. *Posmikanie, bieganie.* Vng. *Alá s'föl fatosás.* Ang. *A running of many together hither and thither.*] Cic. pro leg. Agrar. Quàm acerba, quàm formidolosa, quàm quæstuosa concursatio?

Cōncūrvo, [συγκάμπτειν. Pol. *Nakrzywiam, nachiliam.* Vng. *Meg horgasitom, haytom.*] in versib. Liberii apud Macrob. Satur. lib. 2: Non flexibilem me concurvasti ut caperes.

Cōncŭtĭo, tis, Vehementer commoveo, cōmoveo. [הרעיש *hirhísh.* διασείω. Gallic *Ebranler, secouër, hocher, faire trembler.* Ital. *Commouere, crollare.* German. Erschütten/ bewegen. Hisp. *Mouer à sacudir vno con otro.* Polon. *Strząsáam, potrząkuie.* Vn. *Meg rázom, összue rázom, összue verdöm.* An. *To shake, to mak, to tremble or quake.*] Terent. in Evnuch. At quem Deum? qui templa cœli summo sonitu concutit. Ovid. 1. Metam. Terrificam capitis concussit terquè quaterque Cæsariem. Valer. Flac. lib. 6: -quascunque libet nunc concute mentes. Virg. 5. Aen. -casu concussus acerbo. ¶ Concutere aliquādo est vi ac terrore pos testatis à civibus aut sociis exprimere. Vnde crimen Concussionis apud Iurisconsultos L. 1. D. de concuss. L. ult. C. de mod. mult. & aliis multis in locis. Ex Horom.

Cŏncūssŭs, us, ui, m. q. Commotio. [רעש *rahasch.* σύναγμα. Gal. *Secoußement, esbranlement, emotion.* Ital. *Crollamento, conquassamento, commossione.* Germ. Erschütterung/ bewegung. Hisp. *Sacudimiento.* Polon. *Struząenie, strząesienie.* Vng. *Meg rázás, összue rázás, verés.* Ang. *A shaking or mooving.*] Plin. lib. 35. cap. 16: Coquitur in calicibus crebro concussu.

Cōncūssĭtā, pro concussione utitur Tertul. in lib. de Fuga in persecutione. [Polon. *Strząesienina.* Vn. *összue rázás, verés.* An. *A shaking.*]

Cŏndălĭum, Anuli genus, teste Festo. [δακτύλιος. Pol. *Pierscień.* Vn *Gyűrű*] Plaut. in Trinum: Inter eósne homines cōdalium redipisci postulas? Et paulò antè: In Thermopolio condalium est oblitus. Dictum autem videtur condalium ἀπὸ τῶν κονδύλων: hoc est, à digitorum articulis, sive nodis, qui annulis exornantur: quanquam & Condyli: sive conduli nomine etiam anulum significari, idem Festus autor est.

Cōndĕcĕt, pen. cor. à Decet compositum: idem significans quod simplex. [יאות *raúi.* πρέπει. Gallic. *Il appartient bien, il fied bien, il conuient.* Ital. *Conuenire, star bene.* Ger. Es gezimpt sich. Hisp. *Honestamente conuenir.* Pol. *Godzi ſię, przystoy.* Vng. *Illik.* An. *It becometh, it is decent and seemelie.*] Plaut. Pseud. Sed vide an ornatus hic me satis condecet. Idem Amph. Ob istuc omen ominator capies quod te condecet.

Cōndĕcēntĕr, [πρεπόντως. Gall. *Proprement, seamment, conuenablement.* Ital. *Conuenevolmente, propriamente, acconciamente.* Ger. Wie es sich gezimpt vnd wol steht. Hisp. *Conuenientemente.* Pol. *Przystoinie.* Vng. *Illendo képpen.* Ang. *Seemelie, comelie.*] Gell. lib. 6. cap. 12: Commodè hæc quidem omnia & condecenter.

Cōndĕcentĭă, Concinnitas, decorum, ornatus. [מתכנת *mathchónéth.* ἁρμοστών. Gall. *Proprieté & bien seance.* Ital. *Conuenevolezza, proprietà* Germ Wolstand. Hisp. *Conuenientia.* Polon. *Przystoi noßc.* Vn. *Illendőség, ekesség.* An. *Comelinesse, seemelinesse*] Cic. 3. de Orat. Sic verbis quidē ad aptam dispositionē & condecentiam, sententiis verò ad gravitatem orationis utatur.

Cōn ĕcoro, pen. cor. act. p. Orno, honesto, cohonesto: [תכן *tichchén* הידיב *hetíb.* κοσμέω, περάω. Gall. *Orner & parer, embellir.* Ital *Ornare.* German. Zieren. Hisp. *Hermosear con alguna gracia.* Pol. *Zdobie.* Vng. *Meg ékesítöm, tiszta öltöm.* An. *To beautifie or pollishe.*] Terent. in prolog. Hecyr. Vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos. Plinius lib. 35. cap. 10: Dignis digna loca picturis condecoravit.

Cōndĕcŏrē, adverb. [ἁρμοστῶς, σεμνῶς. Gall. *Honorablement, honnestement.* Ital. *Honorevolmente, ornatamente.* Ger. Zierlich/ ehrlich. Hisp. *Hermosa y graciosamente.* Pol. *Ozdobnie.* Vng. *Ekessen, illendo képpen.* Ang. *Honestlie, beautifullie.*] Gell. lib. 14. cap. 4: Condigne me hercule & condecorè Chrysippus, &c. depinxit.

Condēmno, as, act. p. ex con & Damno, propriè judicis est cùm multam reo vel pœnam per sententiā irrogat. [הרשיע *hirschiáh* חיב *chajéb* κατακρίνω, καταψηφίζω, καταδικάζω. Gallic. *Condamner.* Ital. *Condennare.* Ger. Verdammen. Bel. Verdoemen. Hisp. *Condenar.* Pol. *Potepiam.* Vng. *Kárhoßtatom.* An. *To condemne.*] Et constituitur cū ablativo vel genitivo. Cic. 1. de Orat. Cujus responso exarserunt judices, ut capitis hominē innocentissimum condemnarent. Idem pro L. Flac. Scævola aliis multis criminibus condemnatus. ¶ Extenditur etiam interdū condemnandi verbum etiā ad accusatorem, ut idem sit quod reum peragere, vel efficere ut quis damnetur. Cicer. 2. Verr. Ego hoc uno crimine illum condemnem necesse est. ¶ Item extra forum: ut condemnare aliquem negligentiæ, inertię, vel impudentiæ vitio cum affinem vel obnoxium judicare. Cic. 2. de Orat. Cæteros non dubitabo primùm inertiæ condemnare, pòst etiam impudentiæ. Cic. Tironi: Etiam sceleris condemnat generum suum. Idem Curioni: Quare si iniquus es in me judex, condemnabo ego te eodem crimine.

Cōndēmnātŏr, [מרשיע *marschiah.* κατακριτής.] etiam pro accusatore qui reum peregit, apud Tacit. lib. 4, ubi Domitium Afrum vocat condemnatorem Claudiæ Pulchræ, quum antè retulisset fuisse ab eo accusatam.

Cōndēmnātŭs vŏti, Vide latè in verbo DAMNO.

Cōndēnso, as, are, act. p. Cogere, spissare. [עבה *hibbáh.* συμπυκνώω. Gall. *Espessir, rendre ou faire espez.* Ital. *Condensare, inspessire.* Germ. Dick machen. Hisp. *Espessar.* Pol. *Zgęszczam.* Vn. *Meg sűrűtöm.* An. *To mak thick.*] Col. lib. 7: Torrido sale contingitur, rursusque ponderibus condensatur. Cato cap. 40: Hæc unà bene condensato, quàm maximè uti lutum fiat. Pro eodem etiam apud antiquos legitur.

Cōndēnsĕo, ses, set. [עבה *habáh.* Pol. *Gęścieie.* Vn. *Meg sűrűtöm.*] Lucr. lib. 1: Quòd si fortè aliquis, quum corpora dissiluêre, Tum putat id fieri quòd se condenseat aër, Errat.

Cōndēnsĭtās. [πυκνότης. Pol. *Zgęszczenie.* Vn. *Sűrűség.*] Apuleius libro de Mundo: Ignis ex aëris condensitate conflatur.

Cōndēnsŭs, a, um, [עב *hab.* πυκνός. Gall. *Espez, serré & amassé.* Ital. *Spesso ferrato insè.* Germ. Das dick gemachet ist. Hisp. *Espesso.* Pol. *Gęsto vczyniony.* Vng. *Sűrű'.* Ang. *Thick ha de closed together.*] Plin. lib. 10. cap. 73: Insidunt in eadem Africa pardi condensa arbore. Condensa acies, Condensa turma, Livius libro 6. bell. Pun. & Hirc. libro 5. Condensæ columbæ, Virgil. 2. Aenеid. Condensa arboribus vallis, Liv. 5. bel. Pun.

Cōndĕpso, is, ere, [מסך *masách.* καταμαλάττω. Gall. *Pestrir & manoller, mistionner.* Ital. *Mescolare, mischiare.* German. Vermischen. Hisp. *Mezclar.* Polon. *Zdąme, mięszam.* Vng. *összue elegyitom, dagaszszom.* Ang. *To knead and mak sofie.*] Commiscere, à Græco ἀψῶ, tractum. Pomponius nuptiis, Partem insipui, concluſi, condepsui. Hæc Nonius. Cato cap. 76: Postea farinæ l. 11. cōspergito, condepsitoque.

Cōndĭco, is, pen. prod. act. t. Simul determino, constituo, denuncio, dicto convenio & significo. [יעד *jahádh.* ὁμολογέω, ἀποφαίνω. Gallic. *Determiner, denoncer.* Ital. *Determinare, annunciare.* Germ. Bestimmen/ anzeigen/ zusagen. Hisp. *Determinar ò denunciar.* Polon. *Oznaimiam, obiecuie, naznaczam.* Vn. *Igyenlő akaratból végezők, ki hirdetöm.* Ang. *To appoint or ordeine, to agree vpon a thing.*] Iustin. libro tertio: Nam inducias quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebant. Idem: Hi per epistolas invicem se confirmantes, locum, tempusque condicunt, bellum communibus viribus instruunt. Livius libro 2. ab Vrbe: Hoc anno induciæ, quæ antea semper negatæ fuerant, cum Latinis condictæ sunt. ¶ Dicimus etiam Condicere cœnam: id est, promittere, Sueto. in Tib. Sex. Claudio libidinoso ac prodigo seni cœnam ea lege condixit, nequid ex consuetudine immutaret. Inde condicta cœna: hoc est, promissa, vel denunciata. Suet. Velut ad subitam, condictamque cœnulam invitaret populum. ¶ Condicere rem aliquam Iureconsultis usitatissimum est, pro repetere personali actione rem aliquam. Iul. l. Si alienum. ff. de mortis causa donat. Si alienam rem mortis causa donavero, eaque usucapta sit, verus dominus condicere eam non potest. Plaut. Hic licit sibi posse condici, si cōvaluerit donator. ¶ Condicere rerum aut litium, antiqui dixerunt pro denunciare res aut lites. Livius lib. 1. ab Vrbe: Quarum rerum, litium, causarum condixit Paterpatratus populi Romani Quiritium, Patripatrato priscorum Latinorum: hoc est, quas res, lites, causas Paterpatratus denunciavit. ¶ Condicere inducias, inducias pangere, vel potius ex compacto facere atque pacisci. Iust. Hist. lib. 3: Nam inducias quas proprio nomine condixerant, ex sociorum persona rumpebant.

Cōndīctum, n. s. Quod in commune est dictum: id est, promissio vel pactum invicem factum. [ὁμολογημένον. Pol. *Przyrzeczenie.* Vn. *Szűetség.*] Festus.

Cōndīctĭo, f. t. (ut docet Festus) in diem certum eius rei, de qua agitur, denunciatio est. [παραγγελία, ἐπαγγελία. Gall. *Denonciation à partie action personnel.* Ital. *Actione personale.* German. Ein vertündigung auff ein bestimpten Tag. Hisp. *Denunciacion en persona.* Pol. *Pozwanie, Oznaimienie.* Vng. *Bizonyos nap vetés.* An. *An action personall requiring any thing of our aduersarie.*] Condicere enim prisca lingua est denunciare. ¶ Hinc Actio in personam Condictio appellatur. Vlpian. in l. actionum genera. ff. de action. & oblig. Actionum genera duo sunt. In rem, quæ dicitur Vendicatio: & in personam, quæ Condictio appellatur.

Cōndīctĭtĭŭs, a, um: [Polon. *Przypozwani.*] ut, Actio condictitia, qua aliquid condicimus, & repetimus: in jure civili Condictio vocatur. Vlpianus in l. Si duo. §. idem Iulianus, ff. de jurejurando. Idem Iuljanus scribit, eum qui juravit fur-

tum ſe non feciſſe, videri de toto juraſſe, atque ideo neq; furti, neque condictitia tenetur: quia condictitia, inquit, ſolus fur tenetur. De condictione furtiva intelligit.

Cōndīgnum, n. ſ. Pro digno ab aliquibus uſurpatur. [ראוי *raúi. ἄξιον.* Gallic. *Digne.* Ital. *Degno.* Germ. Wirdig. Hiſpan. *Digno.* Polon. *Godno.* Vngar. *Mélto.* Ang. *Worthie.*] Plaut. in Amph. Aecaſtor condignum donum, qualis eſt qui donum dedit. Gell. lib. 3. cap. 7: Pulchrum facinus, Græcarumque facundiarum eloquentia condignum.

Cōndīgnē, adverbium. [*ἀξίως.* Gall. *Dignement, comme il appartient.* Ital. *Degnamente, come ſi conuiene.* German. Wirdiglich. Hiſpan. *Dignamente.* Pol. *Godnie.* Vngar. *Méltán.* Ang. *Worthelie.*] Plaut. Caſ. Noctu ut cōdignè recubes, curabitur. Condigne, & condecorè, Gel. lib. 14 cap. 4.

Cōndĭo, dis, condivi, vel condii, conditum, penult. prod. act. q. Sapidum facio, aliquo ſapore commendo: quod fit cum epularum ſapor, ſale, aut pinguedine, ſeu aromatibus cōmendatur. [תבל *hetib* טבד *taphál. ζωμεύω, παρχεύω, ἀρτύω.* Gall. *Aſſaiſonner, adoucir, confir, donner ſaueur.* Ital. *Condire far ſaporito.* Germ. Geſchmackt machen / ein Speiß mit Saltz / Gewürtz ꝛc. eynmachen. Hiſp. *Adoba ò guiſar manjares.* Pol. *Zprzyſmaki czynie, zaprawiam.* Vn. *Valaminek iſzt ddok. meg fwſzerſzámozom.* An. *To ſeaſon meat, topounder.*] Iuvenalis: Et quadringentis numis condire guloſum Fictile. Cic. ad Gal. libro 7: Herbas omnes ita condiunt. Idem 5. Tuſculan. Labore in venatu, ſudore, curſu fame, ſitu condiebant epulas Lacedæmonii. ¶ Et per tranſlationem Condire triſtitiam hilaritate. Cicer. ad Atticum. Hilaritatem illam, qua hanc triſtitiam temporum condiebamus, in perpetuum amiſi.

Cōndītŭs, pen. prod. nomen ex participio: [מוחבב *mutáb* טבד *taphúl. ἀρτυτὸς, ἡδυσμός.* Gallic. *Confit, aſſaiſone, adouci, aſſauouré.* Ital. *Aſſagionato, condito addolcito fatto ſaporoſo.* German. Wolgeſchmackt / mit Gewürtz eyngemacht oder eyngebeitzt. Hiſp. *Adobado, hecho dulce.* Polon. *Zaprawiony, opieprzony.* Vng. Aż *minek iżi vagyon, meg fwſzerſzámozot.* Ang. *Seaſoned, poudred.*] ut, Condita oratio, per metaphoram, Salibus quibuſdam aſperſa. Cicero 1. de Orator. Nec enim concio unquam major fuit, nec apud populum gravior oratio, quàm hujus contra collegā in cenſura nuper: neque lepore & feſtivitate conditior. Idem de Senect. Faciunt conditiora cibaria, aucupium & venatio.

Cōndītĭo, onis, ſecunda ſyllaba producta, Actus ipſe cōdiendi, condimentum. [תבלין *mathám* טבד *téphel. ἄρτυσις, ἡδυσμός.* Gall. *Aſſaiſonnement, ſaulſe, confiture.* Ital. *Condimento, aſſaggionamento.* German. Das eynmachen / daß ein ding wol geſchmackt vnd lieblich werde. Hiſpan. *Aquel adobo, el adobado ò guiſado.* Pol. *Zaprawa, ſmaczna.* Vngar. Iż *adás.* Ang. *A ſeaſoning or poudring of meate.*] Cicero 1. de Natur. Deor. Perſpicuum eſt enim quò compoſitiones unguentorum, quò ciborum conditiones, quò corporum lenocinia proceſſerint.

Cōndītŭs, us, pen. prod. idem quod conditura. [*ἡδυσμός.* Pol. *Zaprawa.* Vn. Iż *adás.*] Col. lib. 2. cap. 22: Vvas itemque olivas conditui legere licet.

Cōndĭtŏr, oris, pen. prod. [טפל *tophél. ὀψαρτυτής.* Gall. *Qui ſait faire ſaulſes ou confitures.* Ital. *Chi fa condire, ò aſſaggionare le coſe.* Germ. Eynmacher / Eynſaltzer / vermenger einer Speiß. Hiſp. *El que haze adobado ò guiſado, el que adoba aſſi.* Pol. *Zaſſálacz, zaprawca.* Vngar. Iż *adó.* Ang. *A ſeaſoner of meates.*] Qui fercula condit. Cic. poſt reditum: Hi ſunt conditores inſtructoresque convivii: iidem expendunt atque æſtimant voluptates.

Cōndīmēntă, Dicuntur gulæ irritamenta, quæ ad condienda obſonia fiunt. [תבשיל *mathammím. ἀρτύματα, ἡδύσματα.* Gallic *Confiture, aſſaiſonnement, ſaulſe.* Ital. *Che ſerue à conditure.* Ger. Gewürtz oder Saltz / was man an die Speiß macht / daß ſie wolgeſchmackt werden. Hiſp. *Aquel adobo.* Pol. *Przyſmaky.* Vng. Iż *adó ſzerſzám.* Ang. *Sauce pikele ſirrupe.*] Cic. lib. 3. Officior. Nam ut tribuamus aliquid voluptati, condimenti fortaſſis nonnihil, utilitatis certè nihil habebit. Plaut. Caſ. - coquos equidem nimis Demiror, qui tot utuntur condimentis: eos eo Condimento uno non utier, quod præſtat omnibus. Cicero 1. de Finib. Audio dicentem: Cibi condimentum eſſe famem, potionis ſitim. ¶ Facetiæ omnium ſermonum condimenta apud eundem 3 de Orat.

Cōndīmēntārĭŭs, dicitur qui condimenta conficit, aut vendit. [*παραψωπώλης.* Pol. *Lakotki czyniaci y przedaiaci.* Vn. *Specziários, fwſzerzám áros.* An. *That maketh ſauce to ſeaſon meate with.*] ¶ Eſt & Condimentarius, ria, rium, adjectivum, Quod ad condimenta pertinet. [*ἀρτυματώδης* Pol. *Do przyſmakow lubri.*] Plin. libro 19 cap. 8 Hæc apud nos habet vocabulum aliud, Satureia dicta, in condimentario genere.

Cōndītānĕŭs, modò à condendo: hoc eſt, recondendo, ſive reponendo: modò à condiendo, & ſignificat, quod condi, vel condiri poteſt: [*ἀρτυτὸς, ἀρτυματώδης.* Polonicè, *Do przyſmakowdobori.* Vngaricè, Aż *minek iſzt ad hatni (auagy) aż mit el te hetni.*] unde apud Varronem: Conditaneam oleam in agro craſſo & calido maximè ferre convenit.

Cōndītūră, æ, f. p. Condimentum. [טבד *téphel. σκεύασία, ἄρτυμα.* Pol. *Przyſmak.* Vn. Iż *adás.* An. *Sauce pickle.*] Col. lib. 12. cap. 4: Vaſa autem fictilia, vel vitrea plura potius, quàm ampla: & eorum alia picata, nonnulla tamen pura, pro ut cōditio condituræ exegerit. Seneca Epiſt. 96: Inventæ ſunt mille conditūræ, quibus aviditas excitaretur.

Cōndīſco, is, ire, n. t. idem quod Diſco. [למד *lamádh. μανθάνω, συμμανθάνω.* Gal. *Aprendre.* Ital. *Imparare.* Germ. Lernen. Hiſp. *Deprender.* Polon. *Vczyć ſię, przyiwicam.* Vng. *Meg tanúlom.* An. *To learne.*] Plaut. Pſeud. Ego iſtuc aliis dare condidici: mihi obtrudere non potes Palpum. Cicer. pro Planc. Cōndiſcas cenſeo, mihi paulò diligentiùs ſupplicare.

Cōndīſcĭpŭlus, li, Qui cum alio diſcit. [*συμμαθητής.* Gall. *Compagnon d'eſchole, compagnon d'eſtude ou d'apprentiſſage.* Ital. *Compagno ad imparare* Germ. Ein Mitjünger oder Schulgeſell. Hiſp. *El que es diſcipulo con otro.* Pol. *Towarzyſz ſzkolny, Spol'ni vczen.* Vn. *Tanulo deák társ.* Ang. *He that learneth with me.*] Cic. 1. Tuſc. Dicæarchum verò cum Ariſtoxeno æquali & condiſcipulo ſuo, doctos ſanè homines omittamus.

Cōndīſcĭpŭlātŭs, us, [*συμμαθητεία.* Vn. *Tanulo deákoknak társaſága.*] Iuſtin. li. 12: Multū profuêre & Calliſthenis philoſophi preces, condiſcipulatu apud Ariſtotelem familiaris illi.

Cōndīſcĭpŭlă, æ, fœmininū apud Martialem lib. 10: Hac condiſcipula, vel hac magiſtra eſſes doctior, & pudica Sappho. [*συμμαθήτρια.* Vng. *Tanúlo aſzony társ.*]

Cōndo, dis, didi, act. t. In interiorem locum ad cuſtodiā do, repono, recondo. [טמן *tſaphán* אמר בצן *atſár bará. κατάθημι, κρύπτω, κατακρύζω, κατακρύπτομαι, περιδύω.* Gall. *Cacher, ſerrer, muſſer.* Ital. *Aſcondere, riporre.* Germ. Verbergen / behalten / hinder ſich legen. Hiſp. *En cerrar, eſconder.* Pol. *Chowam, odkł adam na ſtrone.* Vn. *El reytém el teſzém.* Ang. *To hide, to lay vp.*] Plinius: Formicæ condunt æſtate, quibus hyeme fruantur. Virg. 2. Aen. - & nota conduntur in alvo. Plin. Si libeat credere, ut ſub una ficu turmæ condantur equitum. ¶ Quandoque conſtituo, ędifico, quaſi ſimul do: *ſυνίζω.* Pol. *Buduie, zakł ad.* Vng. *Tſinalok, teremtók, epitók.*] ut Trojani Romam condiderunt. Et Cicero: Multos libros condidit: id eſt, compoſuit, *συγγέγραφε.* Saluſtius in Catil. Vrbem Romam ſicut ego accepi, condidêre, atque initio habuêre Trojani. Cic. 2. de Divin. Nempe eò Romulus regiones dixerit, tùm quum urbem condidit. Virg. 2. Aeglog. - Pallas quas condidit arces Ipſa colat. ¶ Quandoque potior: ſic enim interpretatur Nonius illud Virgil. lib. 7. Aeneid. - optato condūntur Tybridis alveo. Hujus compoſita ſunt Abſcondo, & Recondo.

Cōndĭtŭs, à condendo, pen. corr. Reconditus, repoſitus, [Polon. *Odłożony, zachowany.* Vng. *El réytetet, el tétetet.*] Cicero pro Muræn. Sic ut ei jam exploratus & domi conditus Conſulatus videretur. ¶ Aliquando idem ſignificat quod ædificatus & conſtitutus. Idem in Tuſc. Homerus fuit ante Romam conditam.

Cōndĭtŏr, pen. corr. m. t, à verbo Condo, Qui aliquid facit, vel rei alicujus autor: [בורא *boré* בנין *bahál. ἄρξας, δημιουργὸς, κτίστης, ἀρχηγός.* Gall. *Auteur, fondateur, inuenteur.* Ital. *Autore, fattore.* Germ. Ein Macher / ein Anfenger oder Schöpffer eines dings. Bel. *Een mater.* Hiſpan. *Componedor de obra autor.* Polon. *Stworzyciel, winalazca.* Vn. *Tſinaló, teremtő, keſzitő, ſzerző, epitő.* An. *Autour or inuenter.*] ut Conditor legum, Plaut. in Epid. Conditor diſciplinæ militaris, Plin. in Epiſt.

Cōndĭtōrĭum, à condendo, Locus in quo aliquid reponitur. [אוצר *otſár* שאול *ſcheól. ἀποθήκη.* Gall. *Vn Lieu à ſerrer quelque choſe, & ſpecialement vn ſepulchre.* Ital. *Sepulchro, auello, monumento.* Ger. Ein Ort dahin man etwas legt oder behaltet: *item*, Ein Grab / ein Behaltnuß. Hiſp. *La ſepultura* Pol. *Miejſce na ktore nieco chowamy, grob.* Vng. *Reytek hely.* Ang. *A place to lay vp or to hide any thing in.*] Vnde & pro ſepulchro ponitur, in quo mortuorum corpora, aut cineres reconduntur. Pætronius Arbiter: In conditorium etiam proſequuta eſt defunctum, poſitumque in hypogæo: Græco more corpus cuſtodire cœpit. Suetonius accipit pro ipſa capſa, in qua mortui reconduntur, quum ait: Alexandri magni conditorium aureū fuiſſe. ¶ Conditorium muralium tormentorum, apud Ammianum, pro repoſitorio machinarum. Plin. Epiſtol. 96: Tam rara in amicis fides, tam parata oblivio mortuorum, ut ipſi nobis debeamus conditoria extruere, omniaque hæredum officia præſumere.

Cōndĭtĭtĭŭs, a, um, Quod conditum eſt, & ſervatum. [טמון *tſaphún. κατάθετος.* Gall. *Serré, caché, gardé.* Ital. *Coſa condita y ſeruata.* Ger. Das behalten oder hinderſich gelegt iſt. Hiſp. *Coſa guardada en lugar.* Pol. *Czokolwiek ieſt zchowanego.* Vn. *El teytetet, el tetetet.* An. *Meate poudred, preſerued or keeped.*] Col. lib 9. de Columbis: Duobus aut tribus modò menſibus acceptant condititia cibaria, cæteris ſeipſas paſcunt ſeminibus agreſtibus.

Cōndĭtīvŭs, a, um, Quod conditum ſeu repoſitum eſt, ſive quod aptè condi, & ſervari poteſt: [*ἀποχῆς δωτέμενος, ἀποκείμενος.*

κάμβυσ. Gallic. De garde, bon à garder, on qu'on ſerre pour garder. Ital. Coſa facile da conſeruarſi. Germ. Das zu behalten iſt/oder das man ſonſt behalten vnd hinderſich tegen kan. Hiſpan. Coſa buena à ſergardada y ſeruada. Polon. Dobri do chowania. Vn. Allandó, aż mit mázgora el tehetnek. An. That is or may be poudred or keeped.] Varro lib. 1. de Re ruſt. Poma mala ſtruthea, cotonea, ſcantiana, quiriniana, idem alia condiriva, mala muſtea & punica eo lotium ſuillum aut ſtercus ad radicē addere oportet, uti ſtabilia mala fiant. Col. lib. 8: Itaque manè, priuſquam procedant in paſcua, conditis cibis ſuſtinendæ ſunt, ne immaturis herbis citetur alvus.

Cōnditīvum, vi, ſubſtantivum, pro ſepulchro. [Vng. Koporſo.] Senec. Epiſtol. 61: Qui verò latitant & torpent, ſic in domo ſunt, quomodo in conditivo.

Cōnditĭo, ſine c, à Condo, is, fit: Modus, ratio, lex, pactum, pactio, fortuna, ſtatus. [חק chók. κατάςασις. Gall. Eſtat & condition. Ital. Conditione. Germ. Ein Stand/ein Weſen. Belg. Beſcheyd. Hiſp. El eſtado y condicion. Pol. Stan, ſtonowienie, vſtawa. Vn. Allapat. Ang. Eſtate or condition.] Cic. O miſeram conditionē adminiſtrandi Conſulatus. Idem 3. Tuſc. Nihil eſt enim quod tam obtundat elevetque ægritudinem, quàm perpetua in omni vita cogitatio, nihil eſſe quod accidere non poſſit, quàm meditatio conditionis humanæ. Conditiones pacis: hoc eſt, conventiones, pacta, leges. Cic. in Epiſt. Feruntur omnino conditiones pacis ab illo, ut Pompeius eat in Hiſpaniam. ¶ Homo bonæ cōditionis, qui in bona fortuna eſt: hoc eſt, qui dives eſt. ¶ Aliquando electionem & conventionem denotat. Sic apud Terentium amatores Chryſidis, tulerunt conditionem (πρόκλησιν) ſi vellet eis morē gerere, ſed daturos illi pretium: ipſa verò accepit conditionem: id eſt, pactioni promiſſionique conſenſit. Terent. Heavt. Harum duarū conditionum nunc utram malis vide. ¶ Aliquando conditio accipitur etiam pro ipſis verendis. Lampridius in Heliogabalo: Romæ denique nihil egit aliud niſi ut emiſſarios haberet, qui & benè naſatos perquirerent, eosque ad Aulam perducerent, ut eorum conditionibus frui poſſet.

Cōnditĭo, qualitas ea dicitur, quâ aliquid condi: id eſt, fieri aptum eſt. Alciat. in l. debitori. C. de pact. vel, Conditio dicitur, quum quid in caſum incertum; qui poteſt tendere adeſſe & non eſſe, confertur. Fer. inſt. de verb. obl. Conditio vera, intelligenda ea eſt, quæ omnino incerta eſt, ante cujus eventum non oritur obligatio nec actio. Conditio dividitur in eam quæ eſt facti, & eam quæ eſt Iuris. l. multum intereſt. de Condit. demonſtrat.

Cōnditĭōnālis, le, Quod conditiónem habet adjuńctā. [ὑποθετικός. Gall. Conditionel, mis auec condition. Ital. Conditionale. Ger. Das ein gebind oder underſchend hat. Hiſp. Coſa de tal partido, eſtado y condicion. Pol. Bedacy pod vſtawam. Vng. Bizonyos ok alat valo. Ang. That hath a condition whith it.] Mart. in l. Quum hæres. ff. de acquir. hær. Solus hæres futurus eſt omnino, niſi habeat in conditionalem partem ſubſtantivum.

Conditionales in Cod. ſunt tabularii huic conditioni addicti & mancipati, adeò ut non poſſit ad aliam aſpirare militiam vel dignitatem. l. ſcripturas. Cod. Quid pot. in pig. hab.

Cōnditĭōnālĭter, adverbium, ſub vel cum conditione, lege. [ὑποθετικῶς, ἢ συνθήκῃ. Gallic. Conditionellement, auec condition. Ital. Conditionalmente, ſotto conditione. Ger. Mit einem geding/anhang oder underſchend. Hiſpan. Conditionalmente, con condicion. Pol. Pod obowiaskiem. Vn. Pod obowiaskiem. An. With a condition.] Inſtit. de leg. §. longè malis. Sed ſi conditionaliter enuntiata fuerit cauſa, aliud juris eſt.

Cōndŭs, m. ſ. [סכן ſochén. ὀταμίας, ταμιεῖον. Gall. Celuy qui ſerre pour garder, deſpenſier. Ital. Deſpenſiero. Germ. Ein Käuer/ welcher die Speiß verſichert/ vnd behaltet. Hiſp. El que encierra los mantenimientos. Polon. Kluczník, ſtaffarz ktori potrawe widaie y chowa. Vn. Koiſár, terhes háznak gondviſelöie, ta Bargato. An. A ſteward.] Dicitur is, qui condendis: hoc eſt, reponendis cibis præpoſitus eſt, quemadmodum Promus qui cibum promit: hoc eſt, profert. Et quia ejuſdem ferè officium eſſe ſolet, cibos promere & recondere, factum eſt, ut qui ei muneri præeſſet, compoſito nomine Promuſcundus diceretur. Plaut. Pſeud. Conduſpromus, procurator peni.

Cōndŏcĕo, ces, act. ſ. Doceo. [למד limmádh. διδάσκω. Gall. Enſeigner, inſtruire. Ital. Inſegnare, inſtruire. Germ. Lehren/ vnderweiſſen. Hiſp. Enſennar. Pol. Vczę. Vng. Tanitom. An. To teach.] Hirc. lib. 5: Eoque frænato: uti condocuerat.

Cōndŏcĕfăcĭo, act. t. inſtruo, aſſuefacio. [למד limmádh. συμπαιδεύω, ἰθίζω. Gall. Enſeigner & faire apprendre, inſtruire. Ital. Inſtruire, ammaeſtrare, inſegnare. Germ. Lehren/ vnderrichten. Hiſ. Enſennar doctrina. Pol. Zwicżaiam, czwiczę. Vng. Meg tanitom, Reá ſzoktatom, valóba meg tanitom. An. To mak to knawe.] Cic 5. Tuſ. Nemo eſt enim qui eorum bonorum animum putet eſſe judicem, eumque condocefaciat, ut ea quæ bona malâve videantur, poſſit contemnere.

Cōndŏlĕo, les, Doleo, dolore afficior. [דאב dadgh רחם richám נדב nadh. ἀλγέω, πυθῶ, πάσχω. Gallic. Se douloir, auoir douleur grande. Ital. Dolerſi. German. Mitleiden tragen/ trawren oder ſchmertzen haben. Hiſp. Dolerſe. Polon. Żal' nie ſpolna żaloſćmam. Vng. Bánom. Ang. To be much pained, to be verieſick.] Plautus in Truc. Nam mihi de vento miſerè condoluit caput. Cic. 3. de Orat. Nanque tum latus ei dicenti condoluiſſet, ſudoremque multum conſecutum eſſe audiebamus.

Cōndŏlēſco, is, idem. [Pol. Zalmam. Vng. Eggyvt bánkodom ſzomorkodom.] Cicero Acad. Quumque perturbationem animi illi ex homine non tollerent, naturaque & condoleſcere, & concupiſcere, & extimeſcere, & efferri lætitia dicerent.

Cōndōno, as, idem quod Dono. [נתן nathán חנן chanán זבד zabádh. δωρέομαι. Gall. Donner volontairement, donner à pur don. Ital. Donare. Germ. Schencken. Hiſp. Dar gratioſamente. Pol. Przepuſćzam, przegladam. Vng. Aian dekozom. An. To giue freelie.] Plaut. Menæch. Ego illam non condonavi, ſed ſic utendam dedi. Cic. ad Philip. Proconſulem: Vt ejus filius, qui in tua poteſtate ſunt, mihi potiſſimùm condones. Cic. 2. Offic. Aut pecunias creditas debitoribus condonandas putant. ¶ Condonare ponitur non rarò pro ignoſcere. [נשׂא ſalách. συγγινώσκω. Gal. Pardonner, remettre & quiter. Ital. Perdonare. Ger. Nachlaſſen/ verzeihen/ vberſehen. Hiſp. Perdonar. Vn. Met botſátom. An. To forgiue.] Saluſt. Haud facilè alterius libidini malefacta condonabam. Cæſar monet, ut reliquum tempus omnes ſuſpiciones vitet, præterita Divitiaco fratri condonare dicit.

Cōndōnātĭo, f. t. [מתנה mattáth מתנה mattandh זבד zébedh. χάρισμα. Gal. Donation, largeſſe. Ital. Donatione, larghezza. Ger. Ein Schencke. Hiſp. Donacion. Pol. Odpuſzczenie. Vng. Aiándékozás, meg bortſátás. Ang. Geuing forgeuing.] Cic. 2. Verr. Simul in jure dicendo bonorum poſſeſſionumq; contra omnium inſtituta adjectio, & condonatio.

Cōndōnātŭs, particip. [συγγνωσθείς. Vn. Meg botſáttatot, aiándékozatot, en getteteſt. An. Forgeuen, pardonned.] Condonandum judicium alicui, quo reus abſolutus aut condemnatus eſt in gratiam alicujus, Cic. ad Attic. libro 2.

Cōndōrmĭo, mis, Simul dormio. [Συγκαθεύδω. Gallic. Dormir auec, ou quand les autres. Ital. Dormire inſieme. Ger. Mitſchlafen. Hiſp. Dormir vno con otro. Pol. Spie ſpol'em. Vng. Eggyvt halok, eggyvt aluſzom. An. To ſleep with others.] Plautus Moſt. Abimus omnes cubitum, condormivimus.

Cōndōrmīſco, is, ere, [Vng. Eggyvt aluſzom, el aluſzom.] Plaut. Rud. Obſecro hoſpes, da mihi aliquid loci, ubi cōdormiſcam parùm. S. Iſtic ubiubi vis condormiſce, nemo prohibet, publicum eſt. Idem Milite: Qui libitum eſt illi, condormiſcam.

Condrillon, ſive Condrilla, Plinio, κονδρίλλη Dioſcoridi, Herba eſt caule & flore ambubaiæ: hoc eſt, agreſti intubo ſimilis, unde & intybi ſpeciem aliqui eſſe dixerunt: tota tamen tenuior eſt. Invenitur q; in imis ramulis gummi, fabæ magnitudine, ſimilitudine maſtiches, quod tritum, & cum myrrha in linteolo olivæ quantitate fœminis ſubditum, menſes earum ducit. ¶ Eſt & alterum condrillæ genus, folium habens veluti circumroſum, oblongum, per terram ſtratum, caulem liquore lactis madentem, radicem tenuem in mucronem deſinentem, inanem, rotundam, flaveſcentem, eodem liquore plenam. Ytriuſque Condrillæ meminit Dioſc. lib. 2. cap. 125.

Cōndris, ſive potiùs Chondris, herba eſt, quā nonnulli Pſeudodictamū vocant: & ferè ubique creſcit, dictamo folio ſimilis, ramulis minoribus. Autor Plin. lib. 25. cap. 8.

Conduco, is, penult. prod act t. Simul duco, congrego, cogo. [לקח hillćch הביא hebi אסף aſaph. συνάγω. Gal. Amener, mener, ou apporter auec ſoy. Ital. Congregare, condurre. Germ. Mitführen/ zuſammen führen oder treiben. Bel. Vergaderen. Hiſp. Llevar ò traer. Pol. Zwodzę, zgromiam. Vng. Egybe gyvtom, vagy viſzöm, eggyvt hozom. Ang. To bring or carie together, to hire.] Varr. Mane ſuſcitat roſtra, populum in foro conducit. Cicero 2. de Invent. Tunc Crotoniate publico de conſilio virgines in unum locum conduxerunt; & pictori, quas vellet, eligendi poteſtatem dederunt. ¶ Interdum converto. Lucil. Et virtute tua & claris conducere chartis. ¶ Item ſignificat ad tempus redimo, fructus alicujus fundi emo, operam alicujus mercede comparo, μισθόομαι. Cicero pro Cælio: Cælius domum conduxit in palatio. Idem pro Muræn. Si mercede conducti obviam candidatis iſſent. Plaut. Cædendum conduxi ego illum. Idem in Pſeud. Quantulo argenti te conduxit Pſeudolus? ¶ Conducere etiam is dicitur, qui pretium accipit pro re aliqua facienda: quod & Redimere dicitur, μισθοῦσθαι. Vlpianus: Si quis ſervum docendum conduxerit. Cic. de Divin. 2: Qui columnam illam de Cotta & de Torquato conduxerat faciendam. ¶ Conducit, in tertia perſona, vel conducere in infinito, ſignificat utile eſſe. συμφέρειν, συμβάινειν. ¶ Et ſi de homine loquamur, cum dativo tantùm conſtruitur. Columella libro 1: Nam id minimè, conduxit agricolæ. ¶ Sic autem de re alia, tunc quoque accuſativum mediante præpoſitione admittit.

mittit. Plautus in Capt. Vt potissimum quod in rem rectè cõducat tuam, id petam, id prosequar corde, animo, atque viribus. Et iterum ibidem: Nam si ea memorem, quæ ad ventris victum conducunt, mora est. Cic. Lentulo: Et Reipub. rationibus putem cõducere. ¶ A' Conduco, fit participiũ Conductus, a, um, [משכר *mischár* משחכך *mischachchér.* μεμισθωμένος. Gall. *Loé, prins à loage.* Ital. *Tolto à prezzo.* Ger. Gedingt/bestellt. Hisp. *Cosa alquilada.* Pol. *Naiety, stanowiony.* Vng. *Meg fogadot.* Ang. *Hyred or taken for hire.*] Plaut. Epid. -parabo Dolosam fidicinam nummo conducta quæ sit. Idem Aul. Abi, opera huc conducta est vestra, non oratio. Cic. pro Sest. Erat autem contentio non cum victore exercitu, sed cum operis conductis.

Cõnductum, substantivum: ut, Habere aliquid cõducti. Cic. pro Cluent. Solet enim extra portam aliquid habere conducti.

Cõnductor, oris, verbale, m. t. Qui rem aliquã, aut operam alicujus pecunia conducit: [שכר *schécher.* μισθοδότης. Gal. *Qui prẽd à loage d'vn autre.* Ital. *Che prende alcuno à prezzo per suo bisogno.* Ger. Ein Bestseller/oder der einen dinget vmb Gelt. Hisp. *El alquilador que alquila de otro.* Pol. *Naimacz.* Vng. *Vinczeler, béres, bérbe fogado.* Ang. *He that hireth.*] ut, Fundi conductor: hoc est, inquilinus. ¶ Item qui pretio opus aliquod faciendũ suscipit. Cic. ad Qu. Fratrem lib. 3: Nicephorũ villicum tuum sanè probavi: quæsiviq; ex eo quid ei de illa ædificatiuncula Laterii, de qua mecum loquutus es, mandavisses. Tum is mihi respondit, seipsum ejus operis H-S XVI, conductorem fuisse: sed te postea multa addidisse ad opus, nihil ad pretiũ: itaque id se omisi[illegible]e.

Cõnductio, onis, f. t. Redemptio. [משכרת *maschóreth.* μίσ[illegible]. Gal. *Loagé, ou alloage de besongne ou autres choses.* Ita. *Esso prend[illegible] fitto, à nolo:* Germ. Dingung/bestellung. Hisp. *Alquiler ò arr[illegible]miento.* Pol. *Naieczie.* Vn. *Meg szerződés, szegődés, fogadás:* Ang. *Abyring.*] Cic. pro Cec. Qui colonus habuit conductũ de Cęcennia fundum, quum idem ex eadem conductione fuerit in fundo. Conductio, pro collectione, Cic. 1. de Invent. Quare in longis argumentationibus, ex conductionibus, aut ex contrario complecti oportet: in brevibus id solum, quod conficitur exponere.

Cõnductĭlis, le, om. t. Vtilis, [מועיל *mohíl* טוב *tob.* λυσιτελὴς, εὔωνος. Vn. *Hasznos.*] Plaut. in Bacch. Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitror. ¶ Item quod conduci potest.

Cõnductĭtĭus, a, um, Quod conduci solet, sive ex eorũ numero est, quæ conducuntur. [משכר *mischchár.* μισθωτός. Gall. *Qui se loë, mercenaire.* Ital. *Che è solito à condursi.* Germ. Das man dinget oder bestellet. Hisp. *Cosa alquiladiza.* Pol. Rzecz która iest naiemna. Vng. *Bérbe fogadot.* Ang. *Hired, or to be gotten for hire.*] Plaut. in Epid. Sed una res me turbat, ratioque, Apœcidi quomodo ostendam fidicinam aliquam conductitiam. ¶ Conductitia domus tamen dicitur, quæ conducta est. ὑπόμισθος οἶκος. ¶ Sic conductitia opera, dicitur mercenaria, quæ conducta est. Varro: Omnes hi agri coluntur hominibus servis, aut liberis, aut utriusque: liberis autem, quum ipsi colunt, ut plerique pauperculi cum sua progenie, aut mercenariis & conductitiis liberorum operis.

Cõndŭlus, Anulus, teste Festo: [טבעת *tabbáath.* δακτύλιος. Gall. *Aneau.* Ital. *Anello.* Ger. Ein Ring. Bel. Een vingertinck. Hisp. *Anilo.* Pol. *Pierśczien.* Vng. *Gyw'rw.* Ang. *A ring, a thimble.*] ità dictus, ut videtur, ἀπὸ τῶν κονδύλων: hoc est, à digitorũ articulis, aut nodis: sive quod anulis digiti exornari soleant, sive quod in digitis anuli veluti nodi quidam emineant. Prisci etiã Vngulum vocaverunt, & Symbolum, teste Plin. lib. 33. cap. 1.

Cõnduplĭco, as, are, act. p. Duplico. [כפל *chaphál.* διπλόω. Gal. *Redoubler.* Ital. *Raddopiare.* Ger. Zweyfach machen/Doppten/mehren. Hisp. *juntamente, doblar.* Pol. *Dwoie, dwa razi wiecey przyczyniam.* Vn *Meg béllõm, kettőszetõm.* An. *To double.*] Terent. in Phorm. Idem hoc tibi, quod bene promeritus fueris, conduplicaverit. ¶ Divitias conduplicare, Lucret. lib. 3. Cicer. 1. de Divin. Tenebræ conduplicantur.

Cõnduplĭcātĭo, onis, f. t. Duplicatio. [כפל *chéphel.* διπλασιασμός. Gall. *Redoublement.* Ital. *Dopplamento.* Germ. Zweyfaltung. Hisp. *Dobladura.* Polón. *Dwotenie.* Vn. *Meg béllés, kettőszetés.* Ang. *A doubling.*] Plaut. in Pœn. Quid hoc est conduplicationis? quæ hæc congeminatio? ¶ Est & conduplicatio figura Rhetorum. Autor ad Heren. lib. 4: Conduplicatio est unius verbi vel plurium iteratio.

Condurdon, Herba est solstitialis, flore rubro, quæ è collo suspensa comprimit strumas. Vide Plin. lib. 26. cap. 5.

Cõndŭs, Vide CONDO.

Cõndylŏmă, atis, penult. prod. n. t. κονδύλωμα. Tuberculũ insanabile (ut Iulius Pollux inquit) quod nascitur circa coronã ani, sive podicis, sanguinem jugiter profundens: ita dictum à similitudine condylorum: hoc est, nodorum, qui in digitis, stricta in pugnum palma, eminent. Curationem hujus morbi vide apud Celsum lib. 6. cap. 18. Vulgus vocat *Morbum S. Fiacri.*

Cõndўlŭs, penultima correpta, m. t. [κόνδυλος. Gall. *Ce qui est bossu & eminent ès os: comme les nœuds & les cheuilles, & les iointures des doigts, des piés & autres parties.* Ital. *Giontura, nodo della ditta.* German. Die Knoden vmb die Gleych/als die an Fingeren sind/wañ man ein Faust machet. Hispan. *Iuntura ò nudo de los artejos.* Polon. *Kl'ikieć, przestęg.* Vngar. Az vyoknak az ízei. Ang. *The roundnesse or knottes of bones in the knee, el bow, ankle and knuckles.*] Iunctura, & nodus articulorum in digitis eminens, stricta in pugnum palmã. Nam quatuor digiti, ut scribit Aristoteles ternos habent condylos, pollex verb duos. Græci etiam κόνδυλον pugnum vocant, qui fit complicatis digitis in condylos. Vnde Plutarchus scribit, eum quem Castor condylo percussisset, statim mortuũ. Martialis lib. 1: Caput illi virga comminuens, ejusdem quibus fuerat eblandita ictibus crebris, complicatisque in condylos digitis vulnerabat.

Cõnfabŭlo, as, are, & confabulor, aris, Colloquor. [שעה *schahàh.* συμμιλῶ. Gallic. *Parler, raconter fables & fornettes.* Ital. *Fauellare.* German. Fabten erzehlen/oder sich mit einem anderen vnderreden oder ersprachen. Hispan. *Hablar.* Polon. *Baie.* Vngar. *Beszélgetõk.* Ang. *To talk together, to tell tayles.*] Plautus Mostellaria: Hisce hodie hanc confabulabunt fabulam. Plautus Cistellaria: Salvam eccam, sed ego rem magnam tecum Confabulari volo.

Cõnfămŭlārī, [συνδουλεύειν. Vngar. *Szolgálni, rabotálkodni.*] Macrobius Satur. lib. 2. cap. 16: Signa duo æquè fœminea, quibus ambitur, hylen naturamque significant confamulantes.

Cõnfarrĕātĭo, f. t. Genus erat sacrificii inter virũ & uxorem, in signum firmissimæ conjunctionis: sicut Diffareatio, simile erat sacrificium, quo conjuges per confarreationem conjuncti dissolvebãtur. Sed hujusmodi matrimonii, aut divortii genus solis sacerdotibus erat in usu. Autor est Boëthius in Top. Cic. Plin. lib. 18. c. 3: Quin & in sacris nihil religiosius confarreationis vinculo erat: novæque nuptæ farreum præferebant. Corn. Tacit. lib 4: Nam patricios confarreatis parentibus genitos tres simul nominari, ex queis unus legeretur vetusto more: neque adesse, ut olim, cam copiam, omissa confarreandi consuetudine, aut inter paucos retenta.

Cõnfatālĭs, Quod eadem fati necessitate tenetur. [συνειμαρμένος. Vng. *Azon élteni végezésből való.*] Cic. de Fato: At si ita fatum sit. Nascetur Oedippus Laio: non poterit dici, sive fuerit Laius cũ muliere, sive non fuerit: copulata res est, & cõfatalis.

Cõnfĕctŏr, Confectio, & Confectura, Vide CONFICIO.

Cõnfĕrcĭo, is, act. q. ex Con, & Farcio, significat compleo. [חבר *chibbér* קבץ *kabáts* בבר *tsabár* מלא *malé* דחק *dachák.* ἐμφορέω, συμπεδάζομαι. Gall. *Emplir, farcir, entasser.* Ital. *Impire.* Ger. Außfüllen/ vollschoppen. Bel. Toevullen. His. *Hinchir, embutir, ò recalcar.* Pol. *Nadziewam, natkiwam.* Vn. *Meg tőltõm.* Ang. *To fill or stuffe.*] Plin. li. 12. cap. 15: Myrrham passim à vulgo coëmptam in folles conferciunt. Varr. de Re rust. Quo facto non modò desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes.

Cõnfĕrtŭs, participium, Condensatus. [בבור *tsabúr* מלא *malé* דחוק *dachúk* עב *hab.* συνεσπειγμένος, συμπεπυκνωμένος. Gallic. *Entassé, ée, serré' ensemble, rempli, plein.* Ital. *Pieno, ripieno.* German. Außgefüllt/Vollgeschoppet Hispan. *Recalcado, hinchido.* Polon. *Natkany, nadżany.* Vng. *Sw'rw, meg dugot, dugua meg tőltetet.* An. *Stuffed full.*] Cæs. Neque à tanta multitudine conjecta tela cõferti vitare poterant. Cic. in Cat. Vino languidi conferti, cibo sertis redimiti, unguentis obliti.

Cõfĕrtŭs, a, um, à quo Confertior, Cõfertissimus. ἀθρόος, συνεσταλμένος. Liv. 9. ab Vrb. Præterquam quòd confertiores steterant. Ibidem: In confertissima turba prope regium tribunal constitit. Ibidem: Eò se in confertissimam turbam recepit.

Cõfĕrtim, adverbium, Densè. [ἀθρόως, συνεσφιγμένως. Gallic. *En vn tas, ensemble, serreement.* Ital. *In vno mucchio, insieme.* German. Vollgeschoppet/ dick/ hauffechtig. Hispan. *Recalcadamente.* Polon. *Gęsto, czżbam.* Vng. *Dúgua, tőltue, sw'rw'n.* Ang. *In one heap together.*] Liv. Quum confertim Romani, ut solent, densatis excepissent scutis. Idem de Bel. Maced. Confertim pugnant & cædunt.

Cõnfĕro, conferś, In unum fero, congero. [נשא *naśi.* συμφορέω. Gallic. *Porter plusieurs choses en vn lieu.* Ital. *Portare in vn luogo.* German Zusammen tragen. Belg Tesamen tragen. Hisp. *juntamente traer à lugar.* Polon. *Znaszam, zgromadzam.* Vngar. *Össze hordom.* Ang. *To bring many thinges together into one place.*] Columella libro primo: Sitque utrique proximum horreum, quò conferatur rusticum instrumentum. Cicero libro tertio Offic. Omnes curas cogitationesque meas conferebam. ¶ Ponitur aliquando pro confero: hoc est, conjungo. Vnde confero pedem, ὁμόσε χωρεῖν τινι, est pedem pedi conferre, & loco non cedere. ¶ Conferre manum, est pugnare, manũ conferere. Virgilius 9. Aeneid. Et conferre manum, & procurrere longiùs audent. Et paulò antè: conferre manum furor, iraque monstrat. ¶ Conferre gradum, est gradum conjungere, & æquis passibus incedere. Idẽ 3. Georg. Iunge pares, & coge gradum conferre juvencos. Idem 6. Aeneid. juvat usque

morari,

morari, Et conferre gradū, & veniendi diſcere cauſas. ¶ Conferre ſigna, Eſt duorum exercituum ſigna in eundē locum ferre; animo ineundæ pugnæ. Liv. libro 1. ab Vrbe: Aliquoties Latinus exercitus conminus cum Romanis ſigna contulerat. ¶ Conferre etiam cum accuſativo loci ſæpè ſignificat idē quod Eo, vel Accedo. Cicer. in Epiſt. Excluſus ab Antiochia Dolabella, in Laodiceam ſe contulit. Idem 3. de Orat. Quum Aeſchines ceſſiſſet Athenis, & ſe Rhodum contuliſſet. ¶ Conferre, aliquando ſignificat Comparare, & Contendere. Cicer. in Offic. Tamen ne minima ex parte Licurgi legi conferendi ſunt. Ovidius: Confer Amyclæis medicatum vellus ahenis, Muricе cum Tyrio, turpius illud erit. ¶ Quandoque pro paro, diſpono. Plautus in Curculione: Ita tuum confertо amorem ſemper, ſi ſapis, Ne id quod ames, populus ſi ſciat, tibi ſit probro. ¶ Quandoque pro impono, injicio, transfero: ἐπιφέρω. Idem in Amphitr. Ne poſteriùs in me culpam conferas. ¶ Quandoque pro communico. Terentius in Heaut. Syrus cum illo veſtro conſuſurrat, conferuntq; conſilia adoleſcentes: id eſt, ſimul cōmunicant, κοινωνοῦσι. ¶ Quandoq; pro conjungo, συνάπτω: Cicero ad Octavium: Nam ut ordiar à principio, & perducam ad extremum, & noviſſima conferam primis. ¶ Conferre verba in pauca, ἀλλὰ βραχέων, ἐπεῖν, pro concludere, reducere, & verborum compendio uti. Plautus: Nunc verba in pauca conferam. ¶ Quandoque pro transfero, traduco, alio fero, μεταφέρω. Terentius in Eunuch. Metuet ſemper, quem ipſa nunc capit fructum nequando iratus tu aliò confera. Idem ibidem: Vſque adeò ego illius ferre poſſum ineptias, & magnifica verba, verba dū ſint. Verùm enim ſi ad rem conferentur, vapulabit: id eſt, deducentur. ¶ Quandoq; pro utilitatem affero, ſeu proſum, συμφέρω, ὠφελέω. Columella libro 1: Cæterùm & ad æſtivos temperandos calores, plurimum conferunt ſalientes rivi. ¶ Conferre beneficium in aliquem, eſt aliquem beneficio afficere, vel beneficium apud aliquem collocare. Exempla paſſim occurrunt apud Cic. in Offic.

Conferre item ſtipendium translatè pro adjuvare atque oppitulari: Colum. Agricult. lib 1. cap. 1: Et alii tamen obſcuriores, quorum patrias non accepimus, aliquod ſtipendium noſtro ſtudio contulerunt.

Cōllātĭo, Dicitur quod in unum confertur. [OH mas מדה middah. ἴσωσις, εἰσφορά. Gall. *Taille ſur le peuple, ce que chacun baille en commun pour ſa portion.* Ital. *Tributo, contributione.* Ger. Ein zuſammen tragung / alſs Steur oder Tribut. Hiſp. *Contribucion ò pecho.* Pol. *Zniesienie, zdanie, zebranie.* Vng. *Egybe hordás.* Ang. *A coppyng together, a taske or ſiſe.*] Budæus: Collationem antiqui vocabant, quæ indictio aliàs Latinè dicitur: vulgus *Taleam* vocat. Plin. in Panegyr. Nam mihi cogitanti eundem te collationes remiſiſſe, donativum reddidiſſe, congiarium obtuliſſe, &c. Liv. 4. ab Vrbe: Patres bene cœptam rem perſeveranter tueri, conferre ipſi primi: & quia nondum argentum ſignatum erat, æs grave plauſtris quidam ad ærarium convehentes, ſpecioſam etiam collationem faciebant. ¶ Eſt item Collatio, idem quod cōparatio, ſimilitudo. [משל mashal משׁל weshkâ παραβολή. Gil. *Compariſon.* Ital. *Comparatione, ſimilitudine.* Germ. Vergleichung. Hiſp. *Comparacion.* Pol. *Stopowanie, rownanie.* Vng. *Egybe haſonlitás.* Ang. *Comparing.*] Plaut. in Mil. Vbi facta erit collatio noſtrarum malitiarum, Haud vereor, ne nos ſubdola perfidia pervincamur. ¶ Collatio (inquit Cicer. 2. de Inventione) eſt oratio rem cum re ex ſimilitudine conferens.

Collatĭus, participium [συμφερόμενος. Gall. *Aſſemblé, & apporté enſemble: l'un & l'autre, tout & mis pres l'un de l'autre.* Ital. *Aſſembrato, dato, comparato, portato & poſto.* Germ. Zuſammen getragen gegeben. Hiſp. *Coſa conferida ò iuntamente trayda.* Pol. *Zniesiony, zebrany.* Vng. *Egybe hordator, ôſzue vitetôt.* Ang. *Broght together, compared, copped together.*] ut, Collatis ſignis, Cōllato pede, collata dextra, collato marte pugnare, συμπεσὼν μάχεσθαι, quod ſignificat unū in locum perlatis ſignis, ad pugnam congredi.

Cōllātĭtĭus, a, um. [ἀθροισγερθὲν, συναγόμενον. Gall. *Baillé & porté par pluſieurs.* Ital. *Portato da molte.* Ger. Das zuſammen getragen iſt. Hiſp. *Coſa trayda y conferida de muchos.* Pol. *Coſeć zebranego, zniesionego.* Vng. *Egybe ſzedetôt, ſok helyrôl egybe hordatot.* Ang. *Gotten or brought by many.*] Quod collatum eſt. Apul. libro 4: Choraula doctiſsimus collatitia ſtipe de mensa paratus. Collatitia inſtrumenta, Seneca in conſolatione ad Martiam, vocat ea quæ a pluribus commodantur. Collatitius & ad dominum redituris inſtrumentis ſcena adornata eſt. Sic Quinctilianus Declama. 6: Collatitiam vocat ſepulturam, quæ à pluribus confertur.

Cōllātīvŭs, a, um, Collatitius, quod ſcilicet à pluribus collatum eſt: ut Collativum ſacrificium: [ἱερεῖα ἐραὺ θυσία. Vng. *Sok helyrôl egybe hordatot.*] ¶ Collativum autem ventrem vocat Plautus, magnum & turgidum, cò quòd in eum eduliа multa conferantur. ¶ Collativum etiam neutro genere dicimus, eadem forma, qua donativum, pro pecunia quam populus principi vel Reipublicæ confert.

Cōllātŏr, oris, m. t. verbale à confero. [בתן nothín משא noſéi ἐρανιστὴς, συμφορέων. Gall. *Qui contribue, qui baille ſa part, qui fournit auec les autres.* Ital. *Donatore di qualche coſa.* Ger. Ein zuſammen trager / oder ein zuſteurer. Hiſp. *Aquel que coferiſce.* Pol. *Zdawca, Zgruma łżac.* Vng. *Szerzadó, ô, ze hordozadó.* Ang. *I bat contributeth or giueth his part.*] Plaut. Curc. Symbolorū collatores apud forum piſcarium.

Collātŭs, us, ui, m. q. [συμβολὴ, φορά. Vng. *ôſzue adás hordás.*] Hirtius de bell. Hiſp. lib 6. In collatu, pari erant conditione.

Cōnferrūmĭno. Vide FERRVMINO.

Cōnfertŭs, a, um, & Confertim, adverbium. Vide CONFERCIO.

Cōnfervă, quid ſit, declarat Plin. libro 27. cap. 9, his verbis: Peculiaris (*inquit*) eſt Alpinis fluminibus conferva, appellata à conferruminando, ſpongia aquarum dulcium veriùs, quàm muſcus, aut herba, villoſæ denſitatis atq; fiſtuloſæ. Curatum ea ſcio omnibus ferè oſſibus confractis, prolapſum ex arbore alta putatorem, circundata univerſo corpori, aquam fuam inſpergentibus, quoties inareſceret, &c.

Cōnfervĕo, es, ſimul ferveo, ferveo: [רתח ruttách. ζέω. Gall. *S'eſchauffer & bouillir.* Ital. *Bollire, ò bollire inſieme.* Ger. Sieden / mit einander ſieden Hiſp. *Heruir, ò heruir juntamente* Pol. *Wespol' warge.* Vng *Eggyvt forrok, bux gok.* Ang. *To be ſcalding heat or to boyle together.*] & per translationem pro quovis modo incaleſco. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: -mea quum conferbuit ira. ¶ Accipitur item Conferveo, pro ferruminor, coëo, conſolidor. Celſus libro 8. capite 10: Si quando oſſa non conferbuerint, quæ ſæpè ſoluta, ſæpè mota ſunt, in aperto deinde curatio eſt: poſſunt enim coire. Et paulò pòſt: Solent interdum diverſa inter ſe oſſa confervere, eoq; & brevius membrum fit, & indecorum. ¶ Hinc conferva herba nomen accepit, quòd ea oſſa fracta conferveant: hoc eſt, ferruminentur: de qua vide paulò antè.

Cōnfervĕſco, cis, idem. [Vng. *Eggyvt kezdôk forrani.* Ang. *To be very hoate and boyle together.*] Columella libro 12: Nec poſtea tangitur donec conferveſcat.

Cōnfeſtim, Statim, ex veſtigiò, illicò, ſine ulla mora. [מיד meiád. מיד pitheóm מיד miyádh. παραχρῆμα, παραυτίκα. Gall. *Sur le champ, ſubit, incontinent.* Ital. *Incontinente, ſubito.* Germ. Einwege / von ſtundan / unverzogentlich. Belg. Ter ſtant daer na. Hiſp. *Luego, ſubitamente.* Pol. *Natych miaſt, hned, teraz.* Vng. *Mingiarâſt, azonnal.* Ang. *Forth with, by and by.*] Cæſar 5. belli Gal. Cæſar præmiſſo equitatu confeſtim legiones ſubſequi juſſit. Cic. 5. Phil. Rem adminiſtrandam arbitror ſine ulla mora, & confeſtim gerendam cenſeo.

Cōnfĭbŭlă, læ, [Pol. *Kleſicze ktorimi drzewo rożłupione vimuia.* Vng. *Sayto kálldts ſayto kar fiia.* Ang. *A claſpe or tach.*] à Catone capite 12. de Re ruſt. numerantur inter inſtrumenta torculari neceſſaria, cujus præcipuus erat uſus, ut dehiſcentibus arboribus inducerentur, ad hiatum earum comprimendum. σφῆνες ξύλινοι γόμφοι τῶν ἀλγκιθότων δεσμὸς συνεκτικός. Verba Catonis hæc ſunt: Serias (*inquit*) tres, fibulas XL. vectes XL. confibulas ligneas queis arbores cōprimat, ſi dehiſcent, & cuneos.

Confĭcĭo, confeci, confectum, act. 3. compoſitum ex Con & Facio, Facio, perficio, exequor. [עשה basáh גמר ghamár כלה chalâh τελέω. ἀπαρτίζω. ἀποτελέω. πράττω. τελεῖν. Gall. *Parfaire, & conſommer, achever.* Ital. *Finire, eſpedire, fornire.* Germ. Machen / vollbringen / außmachen. Belg. volmaken. Hiſp. *Acabar.* Pol. *Odprawuie w: kouwam.* Vng. *Meg ſzerzdeni.* Ang. *To achieue and end, to finiſhe.*] Cic. Famil 5. De Dionyſio, ſi me amas, confice: quamcunq; ei fidem dederis, præſtabo. Item: Confeci quæ juſſiſti omnia. ¶ Huc pertinent variæ loquendi formæ: Cic. Phil. 9: At ille properans, feſtinansq; mandata noſtra conficere cupiens. ¶ Conficere officiū legationis, apud Cæſ. bel. Civil. 3. ¶ Conficere nuptias. Terent. in Andr. Nam ſatis credo, ſi advigilaveris, Ex unis geminas mihi conficies nuptias. ¶ Conficere negotium. Plaut. in Ciſtel. Nemo exibit: omnes intùs conficient negotium. Vbi id erit factum, ornamenta ponent. ¶ Cōficere pacem Cicero pro Flac. Pacem maximā ſumma virtute, atq; incredibili celeritate conſ[illegible] Terent. in Heaut. In mentem venit. namq, adoleſcens quam minima in ipſe litis erit, Tam facile patris pacem inveniet tuas. & Conficere iter Cicer. ad Attic. Nunc iter confiebam, aluta & pulverulenta via. ¶ Sic Conficere annos vitæ curſum, curriculum. Cic. 1 de Natur. Deor. Sol curſus annuos conficit: cujus illuſtratione menſtruo ſpatio Luna cōplent. ¶ Conficere annales, librum: pro ſcribere, componere. ¶ Conficere pecuniam, pro curare, comparare. Cic. pro Syll. Duæ rationes conficiendæ pecuniæ, aut verſura, aut tributo. ¶ Conficere exercitum. Cic pro leg. Manil. Pompeius difficili Reipublicæ tempore exercitum confecit. ¶ Conficere bibliothecam. Cicer. ad Attic. libro 2: Velim cogites id quod mihi pollicitus es, quemadmodum

bibliothecam nobis conficere possis. ¶ Conficere bellum, τὸν πόλεμον συγκροτεῖν. Cic. Famil. 5: Nam si hoc expectandum sit, dum totum bellum conficiam. ¶ Admittit quoq; in hoc genere præpositionem. Cic. ad Quint. Frat. De nostra Tullia tui mehercule amātissima, spero cū Crassipede nos confecisse: id est, transegisse. Idem Attic. 12: Sed hæc coram videbimus: ità tamen ut hac æstate fanū absolutum sit. Tu tamen cū Apella Chio confice de columnis. ¶ Conficere cibum: id est, mandere & dentibus molere. Cic. de Nat. Deor. Eorum adversi acuti morsu dividunt escas, intimi autem conficiunt: id est, conterunt. Plin. lib. 26. cap. 8: Aliàs enim cibos non transmittit, aliàs non continet, aliàs non capit, aliàs non conficit. ¶ Conficere argentum, pro decoquere & dilapidare, seu malè absumere, Terent. in Phorm. -egomet ire senibus Sunium Dicam ad mercatum, ancillulam emptum quam dudum duxit Geta. Nam quum hîc non videant me, conficere credant argentum suum. Sic patrimonium conficere. Cic. pro Flac. Patrimoniū quod hic nobiscum conficere potuit, Græcorum conviviis maluit dissipare. Et Plaut. in Capt. Quja me, meāq; rem, quod in te uno fuit, Tuis scelestis falsidicis fallaciis dilaceravisti, deartuavistiq; opes. Confeciſti omnes res atq; rationes meas: id est, perdidisti quicquid ad hanc rem perficiendam excogitaveram. Cicer. pro Marcel. Nihil est enim opere aut manu factum, quod aliquando non conficiat aut consumat vetustas. ¶ Conficere hominē est vulneribus interficere & dilaniare: & propriè hoc verbū (ut inquit Donatus) cōvenit gladiatoribus iis, qui gravissimis vulneribus se mutuò dilaniant/ Cic. in Pison. Plagis confectum ante oculos tuos cecidisse. Livius ab Vrbe 1: Priùs itaq; quàm alter, qui nec procul aberat, consequi posset, & alterum Curiatium conficit. Quin & Lactant. lib. 2. hoc verbum non invenustè ad elementorum pugnam transsumpsit. Ignis quidem (*inquit*) permisceri cum aqua non potest: quia sunt utraq; inimica: & si cominus venerint, alterutrum quod superaverit, cōficiat alterum necesse est: hoc est, perdat & consumat. ¶ Transfertur quoq; ad molestiarū dolorumq; magnitudinem, & idem ferè est quod enecare & excruciare. ¶ Et interdum activè. Cicer. ad Attic. 11: Me conficit solicitudo; ex qua etiam summa infirmitas corporis: qua lævata, ero unà cum eo, qui negotium gerit. ¶ Interdum passivè. & cum ablativo. Cic. Offic. 3: Quid si Phalarim crudelem tyrannum & immanē, vir bonus, ne ipse frigore conficiatur, vestitu spoliare posit, nónne faciat? Idem Fam. 4: Quanquam enim nulla mei ipsum privatim perculit insignis injuria: nec mihi quicquā tali tempore in mentē venit optare, quod non ultrò mihi Cæsar detulerit: tamen nihilominus eis conficior curis: ut hoc ipsum quod maneam in vita, peccare me existimē. ¶ Interdum absolutè. Idem: Confiteor venisse tempus, quum jam nec fortiter, nec prudenter quicquam facere possim.

Cōnfectĭo, verbale, f. t. Absolutio, perfectio, cōpositio, comminutio. [מעשה *mahaséh* כלה *chaláh* תכלית *tachlith*. Ἀπαρτεμός. Gall. *Acheuement, accomplissement.* Ital. *Perfettione, esso fornire.* Ger. Außmachung/verbringung. Hisp. *Acabamiento.* Pol. *Odprawienie, dokonczenie.* Vng. *Meg szerzés, el végezés.* Ang. *An achieuing or finishing.*] Cic. pro Flac. Nec tabulæ creditoris proferuntur, nec tributi confectio ulla recitatur. Belli confectio. Cic. 4. Phil. Annalium confectio. Idem 2. de Orat. Escarum confectio á lingua adjuvari videtur, apud eundem 3. de Natur. Deor.

Cōnfectŏr, oris, m. t. Consumptor, item executor. [מכלה *mechalléh*. Ἀπαρτεστής, συντελεστής. Gall. *Qui acheue, met à fin & consomme.* Ital. *Chi fougge, chi mette à fine.* Ger. Ein außmacher/verbringer. Hisp. *Acabador, consumidor, confacionador de cosas diuersas.* Pol. *Odprawca.* Vng. *Meg emészto, meg szerzo.* Ang. *That finisheth or achieueth any thing.*] Cic. 2. de Natur. Deorum: Atq; hic noster ignis quem usus vitæ requirit, confector est & consumptor omnium: idemq; quodcunq; invasit, cuncta disturbat ac dissipat. Idem in Epist. Quj reliquias hujus belli oppresserit, hic totius confector futurus est.

Cōnfectūră, ræ, f. p. [מעסה *mahaséh* κρᾶσις, ἁρμογή. Gall. *Facon, racoustrement.* Ital. *Fattura di qualche cosa, che le da l'essere.* Germ. Machung eines dings. Hisp. *La confacionadura.* Pol. *Odprawa, wczinienie.* Vng. *Meg szörzés, tsinálás.* Ang. *The making or bringing the shape vpon any thing.*] Plin. lib. 13. cap. 12. Proximum amphitheatricæ datum fuerat, à confecturæ loco. Colum. lib 9. cap. 14. Confectura mellis.

Cōnfĭdo, pen. prod. act. t. Nihil addubito, fidem in aliquo repositam habeo, pro certo duco, aliqua re nitor, adsum animo, timorem omitto. [בטח *batách*. πέποιθα, θαῤῥῶ. Gall. *Se fier, se tenir asseuré, croire fermement, esperer.* Ital. *Confidare, sperare.* Ger. Vertrawen/gewiß/vngezweyfflet halten. Belg. Betrouwen. Hisp. *Confiar, esperar, atreuerse.* Pol. *Vfam, wierze.* Vng. *Bizom.* Ang. *To beleue assuredlie, to trust in a thing.*] Iungiturq; verbis tàm præsentis quàm præteriti & futuri temporis: ut etiam annotavit Valla libro 5. capite 50. Cic. ad Attic. Confido rem ut volumus esse. Idem 6. in Verr. Ego mei officii rationem confido omnibus probatam fuisse. Idem 4. Tuscul. Quem te & optò esse, & confido futurum. ¶ Confidere arcæ alicuius. Cicer: libro 1: Ne dubites mittere, & arcæ nostræ confidito: hoc est, confide futurum, ut pretium tibi ex arca nostra persolvatur. ¶ Sibi confidere, est seipso niti, & aliunde non pendere. Cicer. de Leg. Vir excellens & fortis confidere sibi debet, & suæ vitæ, & actæ & consequenti. ¶ Iungitur etiam frequenter ablativo. Cicer. pro Quint. Roscio: Ego facilitate causæ confisus, vide quò progrediar.

Cōnfĭdens, entis, om. t. nomen ex participio, quod ferè in malam partem accipitur, pro audaci & temerario. [בטוח *botéach* τὸ θαῤῥεῖν, τολμητίας, θρασύς. Gall. *Hardi, asseuré, qui ne s'estonne point, outrecuidé.* Ital. *Ardito, asicurato, che non teme nulla.* Ger. Der guter zuversicht ist: *item* frāfel/vnverschampt/verwegen. Hisp. *Atreuido y osado.* Pol. *Hardy, wiele o sobie trzimaiacy, ten ktori każdego chce ieszcz.* Vng. *Vakmerö, merész.* Ang. *Hardie, that feareth nothing.*] Terent. in Phorm. Homo confidens, quòd illum dii omnes perdant. Virgil. 4. Georg. Nam quis te juvenum, confidentissime nostras lusit adire domos? ¶ Aliquando tamen Confidens ponitur pro constanti & gravi, θρασυλέων. Terent. in Andr. Nescio quis senex venit modò, ellum confidens, catus. Vbi Donatus, confidentem pro constanti, non in mala significatione posuit. Sæpiùs tamen in deteriorem partem accipitur. Cicer. Tuscul. 3. Quj fortis est, idem est fidens, quoniam confidens mala consuetudine loquendi in vitio ponitur. ¶ Ductum verbum à confidendo, quod laudis est. Ex quibus Ciceronis verbis constat, quòd laudis sit confidere. Confidens verò & Confidentia ab ipso verbo facta in vitio ponantur.

Cōnfĭdēntĭă, f. p. Audacia, temeritas. [בטחון *bittachón* זדון *zadhón*. θράσος. Gall. *Audace, outrecuidance, hardiesse, confiance, asleurance.* Ital. *Confidenza, asicuranza, ardimento.* Germ. Vertrawung/frāfelheit/ falsche sicherheit/verwegenheit zu dem bösen. Hisp. *Atreuimiento, osiada.* Pol. *Hardość, śmiałość, odwaga.* Vng. *Merészség, vakmerőség.* Ang. *Hardinesse, a sure trust and hope.*] Terent. in Andr. O ingentem confidentiam! Cicer. pro Cecin. Quasi verò aut in judicio posit idem improbitas, quod in vi confidentia. Plaut. in Aul. Scapularum confidentia, virtute ulmorum fieri.

Cōnfĭdēntĕr, Audacter, animosè, temerariè. [בטחת] *labétach*. τολμηρότως. Gall. *Asseurement, hardiment, audacieusement, par outrecuidance.* Ital. *Arditamente, confidenza, senza paura.* Germ. Vertrawlich/standhafftiglich. Hisp. *Atreuida ò osadamente.* Pol. *Smielie, popedliwie.* Vng. *Merészön, vakmerőképpen.* Ang. *Boldlie, with confidence.*] Plaut. Quæ non deliquit, decet audacem esse confidenter. Accius: Qui in puellæ domum tam confidenter irripuit.

Cōnfĭdēntĭlŏquĭŭs, [θρασύγλωσσος. Vng. *Merészön szollo, vakmerön szollo.*] comparativum à Confidentiloquus deductum: quo utitur Plautus in Trinum. -nihil est profectò stultius, neque stolidius, neq; mendaciloquius, neq; argutum magis, Neq; confidentiloquius, neq; perjurius, quàm, &c.

Cōnfīsŭs, pen. prod. partic. [בטוח *batúach*. πεποιθώς, πεπεῤῥημένος. Gall. *Qui a fiance, qui s'est fié & asseuré.* Ital. *Che si fida.* Ger. Der vertrawet oder sich auff ein sach verlest. Hisp. *Que se fida.* Pol. *Vfaiacy, wierzący.* Vng. *Az kibizot, bizodalmas.* Ang. *Trusting, hoping.*] Virgil. 5. Aeneid. O nimium cœlo & pelago confise sereno, Nudus in ignota Palinure jacebis arena. Copia & facultate causæ confisus; Cic. pro Rosc. Comœdo.

Cōnfīsĭo, onis, f. t. Fidentia, firmæ animi spes. [מבטח *mibtách*. πεποίθησις, τὸ θάῤῥος. Gall. *Confiance, asseurance ferme.* Ital. *Fiducia, confidenza.* Ger. Vertrawung. Hisp. *Confienca in buena parte.* Pol. *Vfność.* Vng. *Bizodalom, bizás.* Ang. *Trust, confidence.*] Cicer. 4. Tusc. Et si fidentia: id est, firma animi confisio, scientia quædā est, & opinio gravis, non merè assentiens.

Cōnfīdējūssŏr. [συνεγγυητής. Vng. *Eggyüt valo kezes, ökegyebeskedel valo kezés.*] Vlpian. D. lib. 46. tit. 1. l. 16: Et omnes confidejussores, qui idonei esse dicuntur, præstò sint.

Cōnfĭgo, pen. prod. act. p. confixi, confixum, Figo, transfigo, vulnero: [תקע *tsabách* דקר *takáh* נחן *machats* דקר *dakár*. διηλοῦν, κατηλάω. Gall. *Ficher, percher, atacher.* Ital. *Conficcare.* Ger. Anheffter/oder zusammen heffter. Hisp. *Iuntamente hincar.* Pol. *Przebiiam, przesziwam.* Vng. *Altal gyakom, altal wetöm.* Ang. *To sticke or trust into a thing.*] ut, Configere tabulam aculeis, Colum. libro 7. cap. 3. Configere sagittis, Cic. 4. Acad. ¶ Configere tabulas inter sese, Cato capite 21. ¶ Configere curas omnes in salute Reip. per metaphoram dixit Cicer. 7 Phil. pro eo quod est, omnes cogitationes ad salutem Reip. dirigere. Nisi (*inquit*) talis consul esset, ut omnes vigilias, curas, cogitationes in Reipubl. salute configeret, Consulem non putarem. ¶ Dicimus etiam Configere spem nostram in aliquo, pro eo quod est, spem nostrā in aliquo repositam habere. ¶ Configere cornicum oculos, proverbialiter dicitur, teste Erasmo in Adagiis, pro eo quod est, veterum scientiam novo, invento

obscurare,

obſcurare, effitereq; ut ſuperiores nihil ſciſſe, nihil vidiſſe videantur. Aut certè (ut interpretatur Budæus) callidos homines & verſutos, aſtutia & calliditate ſuperare. Cic. pro Muræn. Invetus eſt ſcriba quidã, Cn. Flavius, q̃ cornicũ oculos cõfixit.

Cõfixũs, partic. [מעור *mahúch* בוחן *nimhaás* בדקר *nidhkár*. κεντηθείς. Gal. *Percé, fiché.* Ital. *Forato.* Germ. Durchſtochen/vngeheffter. Hiſp. *Horado, hincado.* Pol. *Przebity, przepchniony.* Vng. *Altal zyakator.* Ang. *Pearced, gored.*] Cicer. 12. Phil. Meminerant ejus ſententia confixũ Antonium. ¶ Pro Confixus Diomed. ponit Confictus, Gram. lib. 1: Figor ambiguè declinatur apud veteres tempore perfecto. Reperimus etiã fictus & fixus. Scaurus de vita ſua: Sagitta, *inquit*, confictus.

Cõfĭgũro, as, are. act. p. [תאר *teór* יצר *jatsár*. συχηματίζω. Gall. *Faire de pareille figure & forme.* Ital. *Figurare.* Ger. Gleich geſtalten. Hiſ. *Figurar.* Pol. *Przipodobiwam.* Vng. *Abrázolom, formálom.* Ang. *To forme and make lik.*] Col. lib. 4. cap. 20: Ne pravitas ſtaturarum ad ſimilitudinem ſui vitem configuret.

Cõfĭngo, gis, act. 3. Fingo, comminiſcor, excogito, mentior. [יצר *jatsár* בדא *badhá.* πλάττω. Gal. *Bailler forme & façon à quelque coſe.* Ital. *Fare, fingere.* Ger. Geſtalten/erdichten/erfinden. Hiſp. *Hazer y fingir.* Pol. *Zmyſſlam, winaiduie.* Vng. *Gondolok, hazudok.* Ang. *To make and put a ſhape on any thing.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Hirundines eadem materia nidos confingunt. Cicer. pro Sex. Roſc. Crimen incredibile confingunt: Idem Ver. 5: Concedes, non hoc crimen nos in te confingere. Idem pro Dejotaro: Id vos & à viro optimo, & homine minimè ſtulto cogitatum eſſe confingitis.

Cõfictus, part. Fictus: [בדוא נוצר *notsár* בדוא *badhú.* συμπλασθὲς, ἐπίπλαστος. Gall. *Feint ſimule contrauué.* Ital. *Finto, ſimulato, contrafatto.* Germ. Dem ein geſtalt gemachet iſt/erdichtet. Hiſp. *Coſa fingida ò contrahecha.* Pol. *Zmyſſlony.* Vng. *Gondolt, tettetõt.* Ang. *Feyned.*] ut, Confictæ lacrymæ, Terent. in And.

Conſfictĭo, onis, f. t. Machinatio [יצר *jéiser* יצר *jotsér.* σύμπλασις. Gall. *Feinte, fiction, contrauuement.* Ital. *Fittione, il contrafare.* Ger. Geſtaltung/erdichtung. Hiſp. *Fingimiento.* Pol. *Zmyſſlenie wimyſł.* Vng. *Kitalalas, gondolat, tettetés.* Ang. *A fayning, a new inventing.*] Cicer. pro Roſc. Amer. Criminis confictionem Erucius ſuſcepit.

Cõfinĭs, pen. prod. om. t. Conterminus, eoſdem habens fines. [גבול *mighbúl.* ὅμορος. Gall. *Tenant & aboutiſſant à vn autre, limitrophe, frontier.* Ital. *Confinante.* Ger. Ein anſtöſſer/ein nachgelegner nachbawr. Belg. Bygelegne. Hiſp. *Vezino ò certano en terminos.* Pol. Przyległy. Vng. *Határos, ſzomſzédságos.* Ang. *Next adioining or bordering to.*] Vnde Confines agros dicimus, quorum fines conjuncti ſunt. Liv. 4. ab Vrb. Excurſiones ſ. in eum confinẽ agrum Labicanum factæ fuerunt. ¶ Confinis meus etiã dicitur, qui agrum aut villam meæ habet contiguam, vel vicinam. Mart. lib. 2: Vexat ſæpè meũ Patrobus confinis agellum. Inter vicinos autem & confines hoc intereſt, quòd vicini ſunt, quorum prædia parietibus diſterminantur: Confines verò quorum prædia linea ſola diſtinguuntur. Itaque Confinium in ruſticis: Vicinitas in urbanis prædiis ponitur, ut docet Paul. in l. 4. finium regund. ¶ Confinis aliquando idem ſignificat quod ſimilis. Autor ad Heren. Qui proveniunt ad confine genus ejus generis. Quint. lib 6. cap. 4: Et confine eſt quod dicitur per ſuſpicionem.

Cõfĭnium, nii, n. ſ. Eſt finis agri, ubi cum altero conjungitur. [גבול *ghebúl.* μεθόριον. Gall. *Limite, frontiere, aboutiſſemẽt de deux choſes l'vne à l'autre.* Ital. *Confine* Germ. Ein anſtoß/alß eines ackers der an dem anderen ligt/ein March. Belg. Anteanderen. Hiſp. *Vezindad en terminos.* Pol. *Granica, przyległoſc.* Vng. *Határ ſzél.* Ang. *A marche, or border.*] Cic. lib. 2. Off. Convenit autem cùm in dando munificum eſſe tum in exigendo non acerbum: in omniq; re contrahenda, vendendo, emendo, conducendo, locando, vicinitatibus & confiniis æquum & facilem, multi multis de jure ſuo cedentem. ¶ Per translationem pro quavis vicinitate aut propinquitate ponitur. Col. lib 4: Mediocritas in electione loci maximè probatur, quoniam in confinio boni maliq; poſita eſt. Lactant. Ex quorum confinio naſus exoriens, æquali porrecta jugo, utramq; aciem ſimul & diſcernit & munit.

Confinia, nium, pluralis numeri, declinationis tertiæ. [Vng. *Határ ſzélei.*] Senec. libro 1. de Ira: In confinibus hoſtis arcendus eſt.

Cõfĭo, is paſſivæ ſignificationis, Fio, ſive conficior, [נעשה *nehesáh.* συμπεράτιομαι. Gall. *Eſtre parfait & achené.* Ital. *Eſſere fatto.* Germ. Gemacht werden. Hiſp. *Ser hecho.* Pol. *Stawam ſzie, wzięnion ieſtem.* Vng. *Meg ſzináltatom, meg ſzerzettetõm, Meg keſzitetõm.* Ang. *To be made and finished.*] Colum. lib. 5, cap. 15: Tria igitur ſtercoris genera ſunt præcipua: quod ex avibus, quod ex hominibus, quod ex pecudibus confit. Idem libro 5. cap. 8: Sic enim curabit, ut panis diligẽter confiat. Terent. in Adelph. Hoc confit quod volo. Virgil. lib. 4. Aen. -nunc qua ratione, quod inſtat, Confiteri poſsit, paucis (adverte) docebo.

Cõfirmo, as, are, act. p. Firmum facio, robur addo. [אמן *immets* חזק *chizzék* קים *kajám* κραταιῶ, συνεζω, κυρῶ. Gal. *Confermer, fortifier, rendre fort.* Ital. *Confirmare.* Ger. Beſtätigen/beveſtigen/veſt machen. Belg. Bevaſtigen. Hiſp. *Confirmar lo flaco.* Pol. Vwierdzę, vmocnyam. Vng. *Meg erõſítem.* Ang. *To mak ſtrenthie, ſtable or firme.*] Cic. pro leg. Manil. Mithridates autem & ſuam manum jam confirmarat. Idem ad Quint. Frat. lib. 1: Erige te & confirma, ſi qua ſubeunda dimicatio erit. Idem Phil. 1: Patriæ deniq; per eũ & per liberos ejus cum præſtantiſſimis civibus confirmata eſt. ¶ Aliquando aſſevero, affirmo. [אמר *amár* קים *kajám* יעד *jaházh* העיד *hehídh* הבטיח *hibtiach* הקים *hekim.* κυρόω, ὄμνυμι. Gall. *Affermer, confirmer.* Ital. *Affermare* Ger. Für gewiß/ſteiff/vnd veſt ſagen. Hiſp. *Affirmar.* Pol. *Za prawdę powiedam.* Vng. *Bizonyitom.* Ang. *To alledge and ſay ſtiffe to a thing.*] Cic. lib. 4. Acad. Maximè verò virtutum cognitio confirmat percipi & comprehendi inſula poſſe. Idem de Amic. Nemo unquam erit, & (ut confirmare poſſum) nemo certè fuit.

Cõfirmātŏr, m. t. [מעיד *mehídh* בן התערבות *ben hattaharubóth.* ἐγγυητὴς, ἐγγυητὴς. Gall. *Celuy qui aſſeure & reſpond, reſpondãt & pleige.* Ital. *Chi aſſicura ò manima alcuno.* Germ. Ein beveſtiger/oder der etwas für gewiß ſagt. Hiſp. *Confirmador, fiador.* Pol. Wwierdzaiący. Vng. *Meg erõſítõ, bizonyitto.* Ang. *He that maketh an other ſure, a ſurette.*] Cic. pro Cluen. Vnus & alter dies interceſſerat, quum res parum certa videbatur, ſequeſter & confirmator pecuniæ deſyderabatur.

Cõfirmātĭo, onis, f. t. [אמנה *maamáts.* βεβαίωσις, ἐπιβεβαίωσις. Gall. *Confirmation, renforſt, aſſeurance.* Ital. *Confirmatione.* Germ. Ein beſtätigung. Hiſp. *Confirmacion.* Pol. Wwierdzenie. Vng. *Meg erõſítés, bizonyitás.* Ang. *Aſſurance, the making of anything ſure.*] Cic. de Finib. Inventa vitæ via eſt, confirmatioq; omnium officiorum. ¶ Eſt & Confirmatio orationis Rhetoricæ pars, argumenta continens, quibus cauſæ noſtræ fidem, autoritatem, & firmamentum, de qua Cic. 1. de Invent.

Cõfirmĭtās, tatis. [אמנה *amtsáh.* κραταίωμα, ἰσχυρογνωμοσύνη. Vng. *Erõſség.*] Plaut. Milite: Os habet, linguam, perfidiam, malitiã, atq; audaciã, Confidentiã, confirmitatem, fraudulentiã.

Confiſcarĕ, Eſt publicare bona, & in fiſcum: hoc eſt, ærarium principis redigere. [החרים *hecherim.* δημεύω, δημοσιόω Gall. *Confiſquer.* Ital. *Confiſcare.* Ger. Ein Gut dem gemeinen Seckel vberantworten/das jhm verfallen iſt/Dem seckel der Oberkeit etwas zuſtendig machen. Hiſp. *Confiſcar ò publicar los bienes.* Pol. *Do poſpolitwa albo zwierzchnoſcy maiętnoſcz przepadaią.* Vng. *Valakinek iószágat el fogiatny, és a kozõnséges tár házban hordani.* Ang. *To confiſcate goodes to the vſe of the common weale.*] Aſconius: Quia major ſumma eſt pecuniæ publicæ, quàm privatæ, factum eſt, ut Fiſcus pro publica pecunia, & inde Cõfiſcare dicatur. Suet. in Octav. Aug. cap. 101: Legionariis trecentos nummos, quam ſummã repræſentari juſsit: nam & confiſcatam ſemper, repoſitamq; habuerat. Hæreditates confiſcare, Sueton. in Domitiano. ¶ Confiſcare item non ſolùm de bonis, ſed etiam de hominibus dicitur. Sueton. in Calig. Et quodam proximo colluſori demandata vice ſua, progreſſus in atrium domus, quum præterecuntes, duos equites Romanos locupletes ſine mora corripi, confiſcariq; juſsiſſet, exultans rediit, dicens, Se nunquam fœlictiore alea uſum. Vide FISCVS.

Cõfitĕŏr, eris, cõfeſſus, d. ſ. Profiteor, agnoſco, fateor. [אמר *amár* הודה *hodhàh.* ὁμολογῶ. Gall. *Confeſſer.* Ital. *Confeſſare.* Ger. Bekeñen/verjähen. Belg. Betyden. Hiſp. *Confeſſare por fuerca.* Pol. Wyznawam. Vng. *Meg vallom.* Ang. *To confeſſe, to acknowledge.*] Lactant. li. 5: Vt doceret quibus pœnis affici oporteret, qui ſe cultores Dei confiterentur. Plaut. in Capt. Hæc tu eadẽ ſi confiteri vis, ex re tua feceris, Terent. in Heaut. Egóne confitear meum non eſſe filium, qui ſit meus? ¶ Nonius aſsignat hanc differentiam inter Confiteri & Profiteri, quòd illud neceſsitatis, hoc voluntatis ſit: ſed conſtat ex Cicerone, Confiteor multò minùs eſſe quàm Profiteor. Confiteor enim ſimpliciter fateri eſt: Profiteor verò non ſolùm fateri, ſed etiam præ ſe ferre, & ſe jactare in aliqua re. Cicer. pro Manil. Hoc ego nõ ſolùm confiteor, verumetiam profiteor.

Cõfeſsŭs, a, um. Quòd modò activè accipitur. [מודה *modhéh* מתודה *mithvaddéh.* ὁμολογήσας. Gall. *Qui a confeſſé ce qu'on luy a demandé.* Ital. *Chi ha confeſſato quanto gli è ſtato richieſto.* Germ. Das bekennet oder verjähet hat. Hiſp. *El que confieſſa.* Pol. *Co wina notieſt.* Vng. *Vallo, az ki valamit meg val.* Ang. *That confeſſeth.*] ut, Reus confeſſus. Ovid. 2. de Ponto: Non eſt confeſsi cauſa tuenda rei. ¶ Aliquando paſsivè: [מוכר *muchadh.* κεχωμολογημένος, ὁμολογηθὲς. Gall. *Confeſſé & recogneu.* Ital. *Coſa chiara, manifeſta, ſenza dubio alcuno.* Germ. Das bekennet oder an tag gethan worden iſt. Hiſp. *Confiſſado y reconoſcido.* Pol. Wyznane, zgoła. Vng. *Meg vallatot, nyiluán valo.* Ang. *Manifeſt, controverſie.*] ut, Confeſſa res: hoc eſt, clara, & de qua eſt controverſia. Cicer. 5. in Verr. Confeſſa res eſt, & manifeſta. ¶ Ex confeſſo. Cicer. 5. in Verr. Quintil. libro 3. capite 5: Et vituperare quæ ex confeſſo ſunt turpia. ¶ In confeſſo eſt. Senec. de Benef. li. 3. ca. 11: Horum in

rum in confesso merita sunt. ¶ In confessum venire. Plin. Epist. 302: Vt necesse sit, in ea re, quæ & in confessum venit, & exemplis defenditur, deliberare.

Cōfēssĭo, nis, f. t. [תּוֹדָה *todhâh.* ἐξομολόγησις. Gall. *Confession.* Ital. *Confessione.* Germ. Bekantnuß. Hisp. *Confession.* Pol. Wyznanie ſpowiedź. Vng. *Vallás, vallás tétel.* Ang. *A confeſsing.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe Ea erat confessio, caput rerum Romam esse. Cicer. lib. 6. in Ver. Omnibus in rebus coarguitur à me, convincitur à testibus, urgetur confessione sua, manifestis in maleficiis tenetur.

Cōnfēssŏr, [מִתּוֹדֶה *mithvaddéh.* ὁμολογητής. Gall. *Qui ſe confeſſe.* Ital. *Chi ſi confeſſa.* Germ. Ein bekenner. Hisp. *El que confieſſa.* Pol. Wyznawacź. Vng. *Meg vallo.* Ang. *He that confesseth or acknawledgeth.*] Non is qui alterū confitentem audit, ut imperitum vulgus appellat: sed quid ipse confitetur.

Cōnfessōrĭŭs, a, um, [Vng. *Vallo.*] ut Actio confessoria, quæ ex lege Aquilia in confitentem reum datur. l. 23. & l. 25. D. ad leg. Aquil. ¶ Dicitur etiam confessoria actio pro ea quæ verbis ajentibus est concepta, cui opponitur negatoria. Vide Lexicon Hotomani.

Cōnflăcēsco, [Vng. *Meg lohadok.*] Gell. li. 2. cap. 30: Nam fluctus qui flante Aquilone maximi ac celeberrimi excitantur, simul ac ventus posuit, sternuntur ac conflacescunt, & mox fluctus esse desinunt.

Cōnflăges, pen. prod. dicuntur loca in quæ diversi conflant & confligunt venti. [Vng. *Hely ahol ſak ſzelek eggyvve fúnnak, (auagy) egy más ellen vinnak.*] à Conflo, as, Festus. Isidorus legit Confrages, sed idem est propter cognationem F, cum R. Eodem modo compositum est conflugis, de quo suo loco.

Cōnflāgrārĕ, Est ardere, aut flammis consumi. [בָּעַר *bahár* הִבְעִית *hiſsith.* συμφλέγω. Gall. *Bruſler, eſtre tout en feu, ardre & eſtre enflamé.* Ital. *Ardere, abbruſciare.* Germ. Brennen oder verbrennen. Hisp. *Arder ò ſer encendido.* Pol. *Zgorzec.* Vng. *El égni.* Ang. *To burne, to be on fier, to be inflammed.*] Plin. lib. 34. capite 5: Cujus basis conflagravit curia incensa, P. Clodii funere. Vide Plinium de viris illustr. Fulmine ictus cum regia conflagravit. ¶ Conflagrare invidia, eleganter dicimus pro invidiæ gravari, aut invidiosum esse. Liv. 10. bel. Maced. Si innocens sum, ne invidia conflagrem, quum crimine non possim, depreeor.

Cōnflārĕ, act. p. Simul flare, quum scilicet diversi venti simul spirant. [συμπνέειν. Gall. *Souffler fort ou enſemble.* Ital. *Soffiare, gonfiare.* Germ. Zuſammen blaſen / mit einander blaſen: *Item,* mit blaſen zuſammen gieſſen oder ſchmeltzen. Hisp. *Soplar, reſpirar juntamente.* Pol. *Spol'em dac.* Vng. *Eggyvvt fúnni.* Ang. *To blow together.*] Præterea de metallis dicitur, quæ conflari dicuntur, quum igne liquefacta miscentur & confunduntur. [צָרַף *tſaráph* הִתִּיךְ *hittich* נָסַךְ *nasách.* Vng. *ðſzue olvaſztani öntény.* Ang. *To forge.*] Vnde Conflare argenteam supellectilem, est liquefacere, & in massam redigere, & Conflata pecunia, quæ quum signata esset, iterum in massam est redacta. ¶ Hinc ad multa alia transfertur, & pro efficio, machinor, compono ponitur. Cicer. 3. in Ver. Vnde hoc totum ductum & conflatum est συνεσκευασμένον, ἐσκευωρημένον, συγκεκροτημένον. Salust. Magnam illi invidiam conflaverant. Item: Mihi conflavi æs alienum: quod est, feci me debitorem alienæ pecuniæ. Idem: Alienum æs grande conflaverat, quo flagitium aut facinus redimeret. Quibus correspondet, Dissolvo æs alienum: quod est: æs alienum quod conflaveram restituo. Cicero: Patri persuasi ut æs alienum filii dissolveret. Lactant. lib. 2: Ita conflavit ex his omnibus populum. Idem libro 7: Et quicquid est in hoc opere mundi, conflavit ac perfecit ex nihilo. Virg. li. 1. Georg. Et curvæ rigidum falces conflantur in ensem: hoc est, cuduntur, fabricantur.

Cōnflātĭlĕ, pen. cor. n. t. Quod conflando factum est. [בָּסוּךְ *nasúch* מוּתָךְ *muttách* צָרוּף *tſarúph.* χωνευτόν. Vng. *ðſzue olvaſztatot, öntöt.*] qualia sunt signa ænea, aurea, aut argentea.

Cōnflātūrā, ræ, f. p. Conflandi ratio. [מַסֵּכָה *maſſechâh* הִתּוּךְ *hittúch.* χώνευσις. Gall. *Forgement de quelque choſe par fonte.* Ital. *Fabrica.* Ger. Dieweiß die metall zu ſchmeltzen / oder zu gieſſen. Hisp. *La fundicion de metales.* Pol. *Spoſſób ſzmelcowania kruczow.* Vng. *ðſzue öntés, olvaſztás.* Ang. *The melting or casting of mettal.*] Plin. lib. 7. cap. 56: Argentum invenit Erichthonius Athenienſis, ut alii, Ceacus: auri metalla, & Conflaturam Cadmus Phœnix ad Pangæum montem.

Cōnflātĭo, f. t. [χώνευσις. Vng. *ðſzue öntés, olvaſztás.*] verbale, pro Conflatura. Senec. 3. Natur. Quæst. Et illa quæ in conflatione nostris placet, huc transferenda puto.

Cōnflĕcto, xi, xum. [כָּפַף *chaphâph.* συγκάμπτω. Vng. *Meg haytom.*] à quo par. Cōflexus. [συγκεκαμμένος· κατεγκεκυφθείς. Gal. *Courbé.* Ital. *Piegaro.* Ger. Hinumb gebogen / oder getrümbt. Hisp. *Corvado, plegado.* Pol. *Nachylam.* Vng. *Meg taytás.* Ang. *To bow.*] Plin. lib. 2. cap. 44: Montiū verò flexus crebriq; vertices, & conflexa cubito, ut confracta in humeros juga.

Cōnflīgo, igis, pen. pro. Dimico, acie decerno, prælium committo. [רַב *rab* נוֹכַח *nochách* בָּלַח *niſsláh* נִלְחָם *nilchám.* συμβάλλω, συμβολὴν ποιοῦμαι, συμπίπτω. Gall. *Combatre, debatre, fraper & heurter l'vn contre l'autre.* Ital. *Combattere, far fatto d'arme.* Ger. Miteinander streitten / zuſammen ſchlahen. Belg. Vechten. Hisp. *Pelear y romper batalla.* Pol. *Bitwe ſtaczam, biye ſzie.* Vng. *Meg vivok, pörlök.* Ang. *To fight, to dash together.*] Salust. Optimum factu ratus in tali re fortunam belli tentare, statuit cum Antonio quamprimum confligere. Cæsar 7. bell. Gall. Fortè uti pars cum civitatis parte confligat. ¶ Aliquando forense est verbum, & ponitur pro litem sive causam ago. Cicero pro Cæl. Potuistine leviore actione confligere?

Cōnflĭcto, as, are, n. p. & Conflictor, aris, deponēs, Pugno, percutio, affligo. [נִלְחָם בָּלַח *nilchám niſsláh* הִתְרֹאֵה טַבִּים *hithraéh panim.* ἀμφίχυμαι δυσχερῶς, ἀθλέομαι. Gall. *Iouidre en combat.* Ital. *Combattere, far giornata.* Germ. Offt miteinander streitten. Hisp. *Pelear y dar batalla.* Pol. *Walcze częſto.* Vng. *Vivok, tuſakodom, verekſzöm ny omargatom.* Ang. *To fight, to vexe.*] Terentius Phorm. Nec cum hujusmodi unquam usus venit ut conflictares malo. Tacit. lib. 5: Plura per scelera Rempublicam conflictavisset. Cicer. de Arusp. responsis: Cum his conflictari, & pro patriæ salute quotidie dimicare, erat omnino illis qui tum Remp. gubernabant molestum. Terent. in Andr. Qui cum ingeniis conflictatur hujusmodi. Autor ad Heren. lib. 2: Malo magno est hominibus avaritia, idcirco quod homines magnis, & multis incommodis conflictantur.

Cōnflĭctātŭs, partic. Agitatus, vexatus. [מְעֻנֶּה *meſunnéh* בְּרוֹן *narúts.* ὀχλάζω. Gall. *Affligé, vexé, tourmenté.* Ital. *Chi affitto, veſſato, tormentato.* Germ. Geplagt / hefftig angefochten / geveriert. Hisp. *Aſtigido, atormentado.* Pol. *Vtrapiony, vexowany.* Vng. *Nyomorgattatot.* Ang. *Afflicted, tormented.*] Plinius libro 23. capite 1: M. Agrippa supremis suis annis conflictatus gravi morbo pedum. Conflictatę sæviſſima hyeme volucres, Plinius libro 18. capite 25.

Cōnflĭctātĭo, f. t. [מְרוּצָה *merutsáh* מִלְחָמָה *milchamáh.* σύγκρουσις, σεισμός. Gall. *Combat entre quelques vns, vexation de pluſieurs les vns contre les autres.* Ital. *Conflitto, battimento di vna coſa con l'altra, veſſatione.* Ger. Der ſtreitt oder das ſtätig aneinander ſtoſſen zweyer ding. Hisp. *Aſtigimiento, aquel rompimiento, pelea.* Pol. *Otracanie, vzaiemne zdrugim bitwa.* Vng. *Nyavalya, veszekedés.* Ang. *A fighting among ſome.*] Gell. lib. 16. cap. 3: Torpor excitatus conflictatione oppugnatus serpens inusitatæ immanitatis.

Cōnflĭctĭo, onis, f. t. Conflictus, contentio, collisio, concursus. [συμβολή. Ang. *Bickering.*] Cic. 1. de Inven. Constitutio est prima conflictio causarum ex depulsione intentionis profecta. Idem de Partit. Rerum inter se pugnantium conflictio. Quint. libro 3. capite 6: Sonus est duorum inter se corporum conflictio.

Cōnflĭctŭs, us, ui, m. q. Collisio, conflictio. [σύγκρουσις. Vng. *Viádal, tuſakodás, ðſzue verés.* Ang. *A conflict or bickering.*] Cic. 2. de Divin. Si aūt nubium conflictu ardor expressus se emiserit.

Cōnflŭĕrĕ, n. t. Simul fluere. [נָהַר *nahár.* συῤῥεῖν, συμβάλλειν. Gall. *Couler enſemble, ſe ioindre ou couler l'vn auec l'autre.* Ital. *Concorrere enſieme.* Germ. Zuſammen flieſſen oder tauffen. Belg. Teſamen vloeyen. Hisp. *Correr juntamente lo liquido y humido.* Pol. *Zpol'em pl'ie, ſzziekam.* Vng. *Eggyvvt folni, ðſzue folni.* Ang. *To flow or runne together.*] Plin. li. 13. ca. 22: Et in ipsa excavant radice, quò succus confluat. ¶ Et per translationem pro convenire, concurrere. Cic. 2. Tusc. Quod accidet etiam nostris, si ad hæc studia plures cōfluxerint. Plaut. in Epid. Id ego experior, cui multa in unum confluunt, quæ meum pectus pulsant.

Cōnflŭēns, masc. gen. t. Est alveus in quem duo flumina conveniunt. [σύῤῥοια. Gall. *Vn conflant où deux riuieres s'aſſemblent.* Ital. *Corrente, congiongimento di due fiumi.* Ger. Ein ort da zwey waſſer zuſammen flieſſen. Hisp. *El lugar do ſe juntan dos rios.* Pol. *Mieſce gdzie ſzie dwie wodze zchodzą.* Vng. *Két ðſzue folyo vizinek aztárka.* Ang. *A place where two riuers do meete.*] Liv. 1. ab Vrbe: Vbi Anienem transit ad confluentes collocat.

Cōnflŭctŭārĕ, impersonale. [κυτακυμαίνομαι, σωτερόπλομαι. Vng. *Haboznj.*] Seneca: haud aliter metu Confluctuatur: ita pietatem fugat, Iramq; pietas.

Cōnflŭŭs, confluæ, confluum, Quod simul fluit.

Cōnflŭxŭs, & Confluvium, quò multi rivi simul fluunt. [Σύῤῥους. Vng. *ðſzue folyás.*]

Cōnflŭges, penult prod. Loca sunt, in quæ rivi diversi defluūt. Σύῤῥοοι. Non. Livius Andromeda confluges ubi cōventu campum totum inhumigant: Compositum à con & verbo fluo. Homerus vocat μισσήεσσαν.

Cōnfŏdĭo, is, Fodio, act. t. [כָּרָה *charáh* חָתַר *chatár* דָּקַר *dakár* מָחַץ *machás.* ὀρύσσω. Gall. *Fouir tout outre, percer en fomſſant.* Ital. *Fodere, cauare.* Germ. Graben / zergraben. Hisp. *Cauar ò horadar.* Pol. *Zagrzebam.* Vng. *Altal gyakom, által vtöm.* Ang. *To digge, to perce, to thruſt through.*] Plin. lib. 17. cap. 16: Confodi jubent mense Aprili. Plaut. in Aul. Hîc apud me confodere hortum jussi. ¶ Interdum idem quod transfigo, διαλούω.

Cōnfōssŭs,

Cōnfōssŭs, particip. hoc est, transfixus, confectus, necatus. [מדקר *midkár* מחת *nimchatt.* διαφυγὲς, διαπεπερῳμένος. Gall. *Percé, nauré, bleſſé.* Ital. *Cauato ferito, impiegato.* Germ. Durchgegraben/durchſtochen. Hiſp. *Cauado, herido.* Pol. *Przekopany, przekłuty.* Vng. *Altal vert, altal vetetet.* Ang. *Perced, thruſted throug.*] Virgil. 9. Aen. Tum ſuper exanimem ſeſe projecit amicum Confoſſus, &c.

Cōnfœdūstī, apud veteres dicebantur fœdere conjuncti. Feſtus.

Cōnfœtà sus, dicebatur quę cum omni fœtu adhibebatur ad ſacrificium. Feſtus.

Cōnfŏrĕ, compoſitum à verbo defectivo Fore, futurum eſſe. [עתיד *hathidh.* ἐσόμενος. Gall. *Deuoir eſtre, eſtre à venir.* Ital. *Hauere ad eſſere.* Ger. Künfftig ſeyn. Hiſp. *Vendidero, qui a de ſer.* Pol. *Byc potim.* Vng. *Meg lenni.* Ang. *For to be hereafter.*] Ter. in Andr. reſtat Chremes Qui mihi exorandus eſt: & ſpero confore.

Conforire, Vereres uſurparunt pro fœdare, aut concacare. [התחתם *huthchattá.* Vng. *Meg ſzaidani.*] Pomp. Confortiſti me. Ex Diomede.

Cōnfōrmis, conforme, om. t. Quod eſt ejuſdem formæ, ſimilis. [דומה *doméh.* σύμμορφον. Gall. *Conforme, ſemblable.* Ital. *Conforme, ſimile, vguale.* Ger. Gleichförmig. Belg. Gelyck. Hiſp. *Coſa forme ò ſemejante.* Pol. *Podobnego kſztaltu.* Vng. *Haſonlatos, egy formaú.* Ang. *Ofthat ſame forme.*] Per translationem ſum itur pro convenienti & congruo. ἐμφυὲς.

Cōnfōrmo, mas, act. p. Propriè ſignificat in formā redigo, formo, figuro. [תאר *teer* יצר *iatsár.* μορφόω. Gall. *Conformer, donner forme, faconner.* Ital. *Formare, dar forma à qualche coſa.* Germ. Gleichförmig machen / Ein gleiche geſtalt geben. Hiſp. *Formar y dar figura à la coſa.* Pol. *Formuie cośnie podobnim.* Vng. *Formálom.* Ang. *To forme os faſhion.*] Cic. 1. de Fin. Genuit & conformavit nos natura ad majora. Colum. lib. 9: Diebus quibus animantur ova, in ſpeciem volucrum conformantur. ¶ Ponitur etiã pro accommodo, adapto. Cic. Lent. Veruntamẽ ipſe me conformo ad ejus voluntatem. Idem pro Archia poëta: Animum & mentem meam ipſa cogitatione hominum excellentium conformabam.

Cōnfōrmātĭo, Verbale, Forma, compoſitio, exornatio. [תאר *toár* יצר *jótſer.* ἁρμόδιος. χημάτισις. Gall. *Forme, facon, trait, proiet.* Ital. *Conformita de membri, animae ſtramento.* Germ. Geſtalt oder gleiche geſtaltung. Hiſp. *Conformacion, conformidad y ſemejanca.* Pol. *Podobna forma.* Vng. *Hozzá illetés, formálas.* Ang. *The forming or ſhaping.*] Cicer. 1. Tuſcul. Quaſi verò intelligant, qualis ſit in ipſo corpore, quæ conformatio, quæ magnitudo, qui locus. ¶ Eſt etiam Conformatio, color rhetoricus, de quo vide Priſcianum in præexercitamentis Rhetorices.

Cōnformātŭs, participium [מתואר *methoár* נוטר *notsár.* διαχημαπορφῶ. Gall. *Conformé, facouné.* Ital. *Conformato.* Ger. Gleichförmig gemachet oder geſtaltet. Hiſp. *Conformado.* Pol. *Vformowany.* Vng. *Formáltatot.* Ang. *Formed, faſhioned.*] Cic. lib. 3. de Natur. deor. Mundus à natura conformatus.

Cōnfōrnĭco, as, are, In fornicem formare, apud Vitruvium lib. 4 cap 5. [καμαρῶ. Gall. *Faire tout en voulte, voulter enſemble.* Ital. *Far in volto.* Ger. Zuſammen weiben/in ein Schwibogen ſchlieſſen. Hiſp. *Hazer edificio de boueda.* Pol. *Sklepie.* Vng. *Boltozom.* Ang. *To vault together.*]

Cōnfŏvĕo, confovēs, ere, Simul foveo. [חם *ijchém.* πυκάζω, καταθάλπω. Gall. *Tenir chaudement entretenir en chaleur.* Ital. *Tener calda qualche coſa, cruare.* Germ. Beyeinander warm halten. Hiſp. *Abrigar ò abracar.* Pol. *Cyepl'o zachowuie.* Vng. *Táplálom.* Ang. *To cherish.*] Cato cap. 5: Circum oleas autumnitate ablaqueato, & ſtercore addito confoveto.

Confrater, nihili vox eſt, pro eaq; dicendum frater vel cōſors, Inſulanus monuit.

Cōnfrĕmo, is. Fremo vel ſimul fremo: [המה *hamáh.* θρυάπτω. συμθρυάπτω. Gall. *Bruire de toutes pars, fremir, faire grand bruit.* Ital. *Fremere.* Germ. Brüten/ein geſchrey/oder getöß machen. Hiſp. *Hazer ruido ò ſonido de ira y furor de coracon haſta prorumpir en voxes.* Pol. *Zgrzytam, zacadam ſzie, zapal'um ſzie.* Vng. *Agyarkodom.* Ang. *To mak a noiz together.*] ut, Agmina confremunt, Stat. lib. 1. Syl. Cœlum confremuit, Silius li. 16. Omnes confremuêre, Ovid. 1. Metamorph.

Cōnfrĭco, as, are, Propriè ſimul fricare, ut quum duo corpora mutuo tactu ſeſe atterũt. [השיק *hiſchſchik* רוצץ *rotséts.* συντρίβω. Gall. *Frotter enſemble ou de tous coſtez.* Ital. *Fregare inſieme.* Germ. Zuſammen reiben/ aneinander ſticken. Hiſp. *Fregar vna coſa con otra.* Pol. *Zcyeram.* Vng. *ößzve dörzölöm, meg vakarom.* Ang. *To rubbe together.*] ¶ Interdum idem quod ſimplex frico, ψήχω, τρίβω. Plaut. in Aſin. Atqui poſ hodie non feres niſi genua confricantur. Col. lib. 2. cap. 3: Boves quum ab opere diſjunxerit, ſubſtrictos confricet, manibusq; comprimat dorſum, & pellem revellat.

Cōnfringo, is, act. t. Frango, infringo. [שבר *ſchibbér* רצץ *rotséts* ἀλλήλοις συντμῶ. Gall. *Rompre & briſer heurtant l'vn contre l'autre, heurter enſemble.* Ital. *Frangere, rompere, ſpezzare.* Germ. Zerbrechen. Hiſp. *Quebrar.* Pol. *Lamie.* Vng. *ößzve rontom, töröm.* Ang. *To break in pieces vpon other, to bruiſe.*] Plaut. Capt. Aulas, calices q; omnes confregit. Confringere conſilia. Cicer. 3. in Ver. Confringat iſte ſanè vi ſua conſilia ſenatoria, quæſtiones omnium perrumpat. ¶ Confringere navem, pro naufragium facere. Terent. in Andr. Navem confregit apud Andrum.

Cōnfrāctŭs, participium. [משבר *meſchubbár* מרוצץ *merotsáts.* συμπαχθὲις, συμπαγέις. Gall. *Rompu, briſé.* Ital. *Rotto.* Germ. Zerbrochen. Hiſp. *Quebrado.* Pol. *Zl'amany.* Vng. *El romlot, el törött.* Ang. *Broken, bruiſed.*] Plaut. Rud. Confracta navis eſt illis. Id eſt, naufragium fecerunt.

Cōnfragōsŭs, Præruptus, aſper & durus, [איתן *eithán.* δύσπορος. Gall. *Aſpre, deſrompu, raboteux, dur & mal aiſé.* Ital. *Aſpro, rotto, male vnito, pietroſo, duro.* Germ. Rauch/gäch, ſchrofechtig. Hiſp. *Coſa aſpera y dura.* Pol. *Twardy, Pokwiekany.* Vng. *Darabós, kösziklás, hátahoporiás.* Ang. *Rough, vneaſie to go to.*] Liv. 1. ab Vrb. Confragoſa loca, & obſitos virgultis tenebant colles.

Cōnfrăgŭs, confragi. [Vng. *ößzve romlado zot.*] Lucan. libro 6. & confraga denſis Arboribus dumeta regunt: id eſt, aſpera & inacceſſa.

Cōnfŭgĭo, is, ere, n. t. Fugio, profugio, perfugio, præſidium vel auxilium ab aliquo peto. [חסה *chaſáh.* καταφεύγω. Gall. *Fuir vers quelqu'vn.* Ital. *Fuggire.* Germ. Fliehen/entfliehen/etwan hin fliehen. Hiſp. *Huyr à lugar.* Pol. *Vcziekam ſzie.* Vng. *Valakihez folyamom, valaki ſegitſi gébez ſiurok.* Ang. *To flee to one for help.*] Cic. 4. in Ver. Quid te futurum eſt? Quò confugies? In agros confugere, Cicer. Att. l. 3. Confugere in arcem, Cicer. 2. Tuſc. Confugere ad aliquem auxilii gratia. Liv. libro 1: Inde Turnus Rutulíq; diffiſi rebus ſuis, ad florentes Hetruſcorum opes, Mezentiumq; regem eorum confugiunt. Virgil. 1. Aeneid. Ad te confugio, & ſupplex tua numina poſco. Cicer. 2. Tuſc. Priamum tanta progenie orbatum, quum in aram confugiſſet, hoſtilis manus interemit.

Cōnfŭgĭum, gii, Perfugium. [מחסה *machséh.* καταφυγή. Gall. *Refuge, le lieu où on s'enfuit pour ſe ſauuer.* Ital. *Rifugio, luoco doue ſi fugge per ſalvarſi.* Germ. Ein zuflucht/ ein ort da einer hin flencht bey ſchirmpt zu ſeyn. Hiſp. *El lugar adonde huymos por guarin.* Pol. *Vcziecżanie.* Vng. *Segedelem.* Ang. *A refuge, a place to flie for ſuccour.*] Ovid. 4. Triſt. Quj verius non es portus aperire fideles Fulmine percuſſæ confugiumq; rati. Commune confugium ægris animantibus, Statius 12. Theb.

Cōnfŭgă, gæ, Qui ad aſylum confugit, dicitur in l. 2. C. de his qui ad aſyl. confug. & l. 22. C. de epiſcop. & cleric. Hotomanus.

Cōnfŭlcĭo, is, ire, Fulcio. [סמך *ſamách* סעד *ſabádh.* ἐρείδω, ἐνερείδω. Gall. *Soutenir.* Ital. *Sostentare, fortificare.* Germ. Vnderſtützen. Hiſp. *Sustentar.* Pol. *Podpieram.* Vng. *Meg tamáſzom.* Ang. *To proppe and hold vp.*] Corpora confulta exiguis intervallis, Lucret. lib. 2.

Cōnfulgĕo, es, ere, n. ſ. Reſplendeo. [נהה *naghah.* λάμπω. Gall. *Reluire de tous coſtez.* Ital. *Riſplendere.* Germ. Scheinen/ glantzen. Hiſp. *Reſplandecer.* Pol. *Iſnie ſzie.* Vng. *Tündöklöm.* Ang. *To ſhyne on all partes to glitter much.*] Plaut. Amph. Totæ ædes confulgebant tuæ, quaſi eſſent aureæ.

Cōnfŭndo, dis, Perturbo, & omnia in unum miſceo, permiſceo [ערב *haráb* בלל *balál.* συγχέω, συνταράσσω. Gal. *Brouiller, meſler enſembie.* Ital. *Confundere, perturbare.* Germ. Zuſammen ſchutten/ vndereinander miſchen. Belg. Vnder den anderen mengen. Hiſp. *Confundir, perturbar.* Pol. *Mieſzam.* Vng. *ößzve elegitöm, ößzve zavarom.* Ang. *To confound and mingle.*] Plaut. Moſt. Quaſi quũ unà multa jura confundit coquus. ¶ Venerem confundere cum multo vino. i. libidinem cum ebrietate confundere, Ovid. 2. Triſt.

Cōnfūsŭs, participium, Perturbatus, turbulentus, varius, permixtus. [מתערב *mitharéb* בלל *balál.* συγκεχυμένος. Gal. *Confus, meſlé, brouillé.* Ital. *Confuſo, meſcolato inſieme ſenza ordine.* Germ. Vndereinander gemiſcht. Hiſp. *Mezclado, confuſo.* Pol. *Pomieſzany.* Vng. *ößzve elegi tetöt, zavarodot.* Ang. *Confuſed, mingled.*] Liv. 6. ab Vrb. Confuſam eam recenti morſu animi, quum pater fortè vidiſſet, percontatus, Satin ſalve? ¶ Migrat & in nomen: unde Confuſior apud Plin. lib 7.

Confuſa, quo diſtent à commiſtis, à Gloſ. diſſerit. in l. ſi frumen. §. idem ſcribit, ſi ex melle, in fin. ff. de Rei vendicat. Albin.

Cōnfŭturŭs, a, um, futuri temporis participium. Ovid. 6. Metamorph. -ſed faſq; nefasq; Confuſura ruit, pœnæq; in imagine tota eſt.

Confuſĭo, onis, Perturbatio: [בלבל *mébzegh.* σύγχυσις. Gall. *Confuſion & trouble, deſordre.* Ital. *Cõfuſione, turbamẽto, diſordine.* Ger. Verwirrung/ verwirrung/ vermiſchung vieler dingen. Hiſp. *Confuſion y mezcla.* Pol. *Zakalenie, pomieſzanie.* Vng. *ößzve zavarodás, elegitétés.* Ang. *Confuſion, lack of order.*] confuſio omnium rerum, Cic. 2. de Fin. Perturbatio vitæ, & magna confuſio, Idem 1. de Nat. deor. ¶ Confuſio, pro animi perturbatione, Plin. Epiſt. 22.

Cōnfūsē,

Cōnfūsē, adver. Permixtè, perturbatò ordine. [συγκεχυμένως. Gall. *Confuſement, peſlemeſle, l'vn parmi l'autre.* Ital. *Confuſamente, meſcolatamente. ſenza ordine.* Germ. Vermiſcht/vnordentlich. Hiſp. *Confuſa y mezcladamente.* Pol. *Mieſzanie, nierzadnie.* Ang. *Without order, confuſedlie.*] Cicero 1. de Invent. In præſentia tantummodo numeros & modos, & partes argumentandi confusè & permiſtè diſperſimus, pòſt deſcriptè & electé.

Cōnfūſim, aliud adverbium. [Vng. *Zurzauarul, ðſzuè, elegitue, zurzauarul.*] Plin. lib. 18. cap. 16: Vnum de ea & cytiſo volumē Amphilochus fecit confuſim.

Cōnfūto, as, penult. prod. Refello, diluo, redarguo: [הכיח *hochiach.* ἀϖασκεύάζω. Gall. *Confuter, ou refuter, reietter.* Ital. *Confutare, abbattere, conuincere, riprouare.* Ger. Verwerffen/widerfechten/widerlegen. Belg. Scheiden/verwerpen. Hiſp. *Confutar, deſtruir como los argumentos de otro, vencer.* Pol. *Odpor daie, znaczey wikł adam, zwyzezam.* Vng. *Meg hamiſſitom, mieg czáſolom.* Ang. *To confute, to reproue.*] ab antiquo verbo Futo, ſi Feſto credimus, quo antiquos uſos ait pro arguo. Cic. 2. de Divin. Cotta ſic diſputat, ut Stoicorū magis argumenta confutet, quàm hominum deleat religionem. ¶ Interdum idem quod convincere: ſic enim interpretatur Nonius illud Terentii in Phormione: Confutavit verbis admodum iratum patrem. Apud antiquos etiam legitur pro Reſtringo, vel impedio. Titinnius Setina, ut citat Nonius: Coquus magnum ahenum, quando fervit, paula confutat trua. ¶ Nonnunquam etiam pro committere: Varro Manio, apud eundem: Harum ædium ſumma atria confutabant architecti omnes.

Cōnfūtātĭo, Contrariorum locorum diſſolutio. [ἀϖασκεύή. Vng. *Meg czáſolás hamiſſitás.*] Autor. ad Her.

Cōngĕlo, as, penult. corr. act. p. Conglacio, frigore aſtringor, coëo, coagulor. [קטא *kapha.* πηγνύναι, συμπήγνυμαι. Gall. *Congeler, geler du tout, faire prendre enſemble & tenir.* Ital. *Aggelare, agghiacciare.* Ger. Zuſammen gefrieren/gefrieren. Hiſp. *Elarò enfriar otra coſa.* Pol. *Marznie.* Vng. *Meg fagyok, ðſzue fagyok.* Ang. *To freeze together, to congeland, to waxe thick.*] ¶ Per translationem etiam accipitur pro eo quod eſt in otio degere, præ otio marceſcere, quod & Frigere dixit Terent. Cic. Cælio librò 2. Epiſt. Erat in eadem epiſtola Veternus civitatis: gaudebam ſanè, & congelaſſe amicum noſtrum lætabat otio.

Cōngĕlŏr, paſſivum. Colum. lib. 1: Oleum quod minus provenit, ſi congelatur flacceſit.

Cōngĕlatĭo, verbale, f. t. [קטאון *kippaón.* σύμπηξις ὲκ τῦ ῤεύς. Gall. *Congelation, gelüre. gelement.* Ital. *Gelura gelamente.* Ger. Zuſammen gefrierung/gefrüſte. Hiſp. *Elamiento, obra de elarſe.* Pol. *Zmarznienie.* Vng. *Meg fagyás ðſzue fagyás.* Ang. *A freezing together, congealing.*] Plin. li. 31. ca. 5: Minui certè liquorem omnem congelatione deprehenditur.

Cōngĕmĭno, as, are, Gemino: hoc eſt, duplico. [כפל *cáphál.* διπλόω, διπλασιάζω. Gall. *Redoubler, venir double ou gemeau.* Ital. *Raddoppiare.* Germ. Zweymal etwas thun/doppelt thun. Hiſp. *Doblar* Pol. *Powtorzam, dwoie.* Vng. *Kettðſzetém.* Ang. *To double.*] Plaut. Amph. Tu peperiſti Amphitryonem, ego alium peperi Soſiam: Nunc ſi pateram patera peperit, omnes congeminavimus. ¶ Invenitur etiam poſitum pro multiplicare. Virg. lib. 12. Aeneid. - & crebros enſibus ictus Congeminant.

Cōngĕmĭnātĭo, verbale, f. t. Duplicatio. [כפלה *machpeláh.* διπλωσις, διπλασιασμός. Gall. *Redoublement.* Ital. *Raddoppiamento.* Ger. Ein ding zwey mal auff einander thun/doppelung. Hiſp. *Doblada.* Pol. *Powtorzanie.* Vng. *Kettðſzetés.* Ang. *Doubling.*] Plaut. Pœn. Quid hoc eſt conduplicationis? quæ hęc congeminatio?

Congemo, is, ere, n. t. Simul gemo. [συστενάζω. Gall. *Gemir auec, fort gemir & plourer.* Ital. *Gemore inſieme & dolerſi.* Ger. Mit ſeüfftzen. Hiſp. *Gemir juntamente y dolerſe.* Pol. *Wzdicham.* Vng. *Eggywe nyögök, ſuhaytok.* Ang. *To mourne and wayle together.*] Cic. pro Muræna: Congemuit Senatus frequens, neq; tamen ſatis ſeverè pro rei indignitate decrevit. Lucret. - quid mortem congemis & fles? Virgil. 2. Aeneid. tranſtulit ad fragorem cadentis arboris: Vulneribus (*inquit*) donec paulatim evicta, ſupremum Congemuit.

Cōngĕnĕro, as, are, Adjungo, conjungo, quaſi genere jungo. [συγγενάω. Gal. *Adioindre auec, congenerer.* Ital. *Generare, accompagnare.* Ger. Zugeſellen/verfreundet/oder verwandt machen. Hiſp. *Atuntar y acompannar.* Pol. *Towarzyſze, zpowinowacam.* Vng. *Hozzáſeglalom, hozzá ſzwlom.* Ang. *To engender together with other.*] Accius apud Nonium: Quem mihi congenerat affinitas.

Cōngĕnĭtŭs, pen. cor. [ὁμογενής. Gall. *Né & procreé auec.* Ital. *Nato inſieme.* Germ. Mitgeboren. Hiſp. *Naſcido juntamente.* Pol. *Społ'em wrodzony.* Vng. *Eggywt ſzwletet.* Ang. *That is naturallie engendred with a thing.*] Plin. li. 11. cap. 39. Pili congeniti non deſinunt, Idem lib. 16. cap. 2.

Cōngĕnĕr, hujus congeneris, pen. corr. adjectivum, ut Degener. Ejuſdem vel conſimilis generis. [ὁμογενής. Gall. *D'vn meſme genre ou eſpece.* Ital. *Chi è della medeſima progenie.* Germ. Eines geſchlechts oder herkommens. Hiſp. *El que es de vn meſmo genero y linnage.* Pol. *Iedney family, rodu iednego.* Vng. *Egy nembŏl valo, azon faybel valo.* Ang. *Of the ſame kind and ſort.*] Plin. lib. 15. cap. 24: Aliud corpus eſt terreſtribus fragis, aliud congeneri eorum unedoni.

Congĕnŭlārĕ, Eſt genu replicato cadere, vel genibus flecti. [ברך *barách.* γονάζομαι. Gall. *S'agenouiller, ſe mettre à genoux.* Ital. *Inginocchiarſi, cader ginocchione.* Ger. Niderknyen/die knye biegen/oder ſich neygen. Belg. Knielen. Hiſp. *Arrodillarſe.* Pol. *Przykle knac.* Vng. *Térdre eſzkŏz térdet haytogatok.* Ang. *To bow the knees, to fall on the knees or to kneele.*] Cæcinus Annalium lib. 6: Ipſe regis ferit pectus, adverſum congenulat, percuſſu dejicit dominum. Siſenna lib. 3. Hiſt. Multi plagis adverſis icti & congenulati. Ex Nonio.

Cōngĕr, Vide CONGRVS.

Cōngĕrĭēs, Vide CONGERO.

Cōngermĭno, as, are, n. p. Coaleſcere, conjungi, vel conſociari. [συμφυεσ. Gall. *Germer enſemble, s'aller & croiſtre l'vn parmi l'autre.* Ital. *Germinare.* Ger. Miteinander wachſen/oder zuſamen wachſen. Hiſ. *Brotar y echar los arboles.* Pol. *Zrastam, ſpoł'eie roſne.* Vng. *Eggywe nevekedŏm, ðſzue társalodtŭ.* Ang. *To budde and growe together.*] Varro rerum hum. lib. 3: Poſtea cum his unā Rempublicam conjuncti & congerminati tenuére.

Cōngērmĭnāſcĕrĕ, Quadrigarius apud Nonium: Facite exemplo eorum, ut vos cum illis congerminaſcere ſciatur.

Cōngĕrro, onis, m. t. Cum quo familiariter verſamur, & facetè confabulamur. [συμπαίκτης, συμπαιγνιώτης. Gall. *Compagnon à caqueter & plaiſanter.* Ital. *Compagno à cianciare, à dir buffonerie.* Ger. Ein ſchwetzgeſell. Belg. Cout geſellen. Hiſp. *El que deſuaria en vanas paleb-as con otros.* Pol. *Rozmawacz, powiedacz.* Vng. *Tréfás társ.* Ang. *A companion to tak or common merilie.*] Plaut. in Truc. Nequam veniunt ad ſcorta congerrones: hoc eſt, quaſi ſimul cum ſcortis garrientes. Idem Moſtel. Nunc ego me illac per poſticum ad congerrones conferam.

Cōngĕro, is, penult. corr. Congrego, coacervo, comporto. [בבר *ſabár* ערם *harám* אסף *asaph.* συμφορέω. Gall. *Porter pluſieurs choſes en vn lieu, amaſſer, aſſembler.* Ital. *Congregare, adunare, amaſſare.* Ger. Zuſammen tragen/hauffen. Belg. Teſamen tragen/hoopen. Hiſp. *Amontonar.* Pol. *Zgromadzam.* Vng. *ðſzue hordom, rakom.* Ang. *To gather and beare together in to one place, to heape.*] Tibul. Divitias alius fulvo ſibi congerat auro. Cicer. pro leg. Manil. Quas & à majoribus acceperat, & ipſe bello ſuperiore ex tota Aſia direptas in ſuum regnum congeſſerat: Terentius in Eunuch. Quū in cellulā ad te patris penū omne congerebā.

Cōngēſtŭs, participium, [אסף *neesáph.* συγκομιδὴς, συμπορεία. Gall. *Amaſſé, amoncelé, entaſſé l'vn ſur l'autre.* Ital. *Ammazzato, ammacchiato.* Ger. Zuſammen getragen. Hiſp. *Amontonado.* Pol. *Zgromadzony.* Vng. *ðſzue hordutor.* Ang. *Heaped, gathered together one vpon another.*] Cic. 2. de Divin. Grana tritici in os pueri Midæ congeſta.

Cōngĕrĭēs, ei, Coadunatio, cumulus, agger. [צבור *tſibbúr* אספה *aſephiáh.* συμφορημα, σωαγρόισις. Gall. *Amas, monceau, tas.* Ital. *Amaſſamento di coſe ſenza ordine l'vna ſopra l'altra.* Ger. Ein zuſamē hauffung. Hiſ. *Monton ſobre monton.* Pol. *Zgromadzenie.* Vng. *Rakás, egybe hordas.* Ang. *An heap or gathering together.*] Plinius libro 10. capite 43: Ita deſcendere paventem expreſsiſſe tali congerie, quæ poturo ſufficéret. Bonorum congéries, Claudius 8. Pan. Pulveris congeries, Lucanus libro 8. Sylvę congeries, Ovid. 9. Met.

Cōngēſtŭs, ūs, ut, m. q. [συμφόρησις. Vng. *Rakás, gywytés.*] Col. lib. 9: Congeſtu culmorum & frondium ſupertegemus. Congeſtus arenæ, Lucret. lib. 6. Copiarum congeſtus, Tacit. lib. 18.

Cōngēſtĭtĭŭs, Quod congeſtum eſt. [אסף בבבר *neesáph nitsbár.* συγκομιδὴς. Gall. *Amaſſé, amoncelé, entaſſé l'vn ſur l'autre.* Ital. *Ammaſſato, ammacchiato.* Germ. Das zuſammen getragen/oder gehauffet iſt. Hiſp. *Coſa amontonada.* Pol. *Skupienie.* Vng. *Egyba hordatot, ðſzue gywytétet.* Ang. *That is heaped or gathered together.*] Col. li. 2. cap. 10: Non deterius tamen etiam pinguibus arenis, vel congeſtitia humo proveniunt. Locus congeſtitius nō ſolidus ad jaciendas fundamenta. Vitruvius libro 3. cap. 3: Si autem ſolidus non invenietur, ſed locus erit congeſtitius, &c.

Cōngĕſtĕ, Adverbium pro confusè atq; ſine ordine. [Vng. *Elegitue, zurzauarúl.*] Iulius Capitolinus in Marco Antonio: Et quidem hæc breviter & congeſtè.

Cōngĕſtĭm, Adverb. [ἀθρόως. Vng. *ðſzue elegitue, rend nékwl.*] Apulcius in Apologia: Hæc enim frivola, pleraq; in litoribus omnibus congeſtim & acervatim jacent.

Cōngĭārĭum, rii, n. ſ. Munus imperatorium (ut ſcribit Seneca lib. 4. de Benefic.) quo donabatur populus, ſicut donativo milites. [λαμπρὰ ἐπίδοσις. Gall. *Liberalite faite au peuple.* Ital. *Dono ſplendido imperiale.* Ger. Ein herrliche Fürſtliche Gab oder Schencke. Hiſp. *Don magnifico, como de Emperador.* Pol. *Krolewſki dar, podczwy.* Vng. *Feiedelem aiandéka.* Ang. *A gift or dole of a prince or noble man.*] Sic Plin. in Panegyr. laudat Trajanū quòd congiarium populo dediſſet, quo locupletatę ſunt tribus, quū donativum

ςίγum milites accepiſſent. Hujus cõgiarii diverſæ fuerũt ſummæ: Tiberius enim congiariũ populo trecẽtos nũmos viritim dedit: Caligula congiariũ populo bis dedit tricenis ſeſtertiis: Nero quadrageños nũmos populo diviſit. ¶ Eſt & congiarium menſuræ genus, apud Paulũ Iureconſult. Quintil. lib. 6: Congiarium commune eſt liberalitatis atq; menſuræ.

Cõgĭus, gii, m. ſ. Menſuræ liquidæ genus eſt, capiens ſex ſextarios. Alio nomine dicitur Chus, [χοῦς, χοός. Ger. Ein maß ſchier drey Straßburger Maß haltende. Vng. *Kongyér.*] Plin. li. 14. cap. 10: Librã & quadrantẽ in congios duos muſti macerant. Ab hoc mẽſuræ genere Novellius Torquatus Mediolanenſis dictus eſt Tricongius, quod unico haustu, inſpectante Tiberio Cæſare, tres ſiccaſſet vini cõgios, de quo vide Plin. li. 14. ca. 22.

Cõgĭālis, le, adjectivũ: [Vng. *Kongyéros.*] ut, Fidelia cõgialis, quæ congium capit. Plaut. Aulul. Mulſi congialem: plenam faciam tibi fideliam.

Cõgĭārĭus, ria, rium, [χοῦς, οῦα, οῦον. Vng. *Kongyéros.*] ut, Congiarius cadus, qui congium continet. Plinius: Ipſe quum rediit ex Aſia, millia cadûm congiariũm diviſit amplius centum. Vide Budæum

Cõglăcĭārĕ, n. p. Eſt in glaciem cõverti, cõgelari, glacie concrescere [κρυσταλλοῦσθαι. Gall. *Se glacer & congeler.* Ital. *Agghiacciare.* Ger. Gefrieren. Hiſp. *Enfriarſe, elarſe.* Pol. *Zmarznąć.* Vng. *Megfagyni.* Ang. *To freeze or to waxe in ice.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ neq; congelaret frigoribus, neq; nive, pruinaq; concresceret. Cælius Cic. lib. 8: Curioni noſtro Tribunatus conglaciat id eſt, prorſus nihil agit Curio.

Cõglŏbo, as. penult. correp. in globum cogo, conjungo. [גלם *ghalám* רבן *kibbéts* συλλέω. Gall. *Entaſſer & aſſembler en vn rond, ſerrer tout entour.* Ital. *Adunare, ammaſſare.* Ger. Zuſamen tugten/zuſammen trullen/oder hauffen. Belg. Teſamen rollen. Hiſp. *Embolver ò amontonar.* Pol. *Zwyam ztaczam.* Vng. *ösſue gömbölitöm:* Ang. *To gather, to come or bring round together in plumpes.*] Liv. lib. 8. ab Vrb. Qui Latinorum pugnæ ſuperfuerant, multis itineribus diſſipati, quum ſe in unum conglobaſſent, Veſtia urbs receptaculum fuit.

Cõglŏbātio, onis, f. t. [גלם *ghalóm* גלם *ghólem* אגדה *agbud* σύνολον, συναθροισμός. Gall. *Amas en rond.* Ital. *Adunatione.* Ger. Ein zuſammen hauffung alß ein kugel. Hiſp. *Emboluimiento, amontonamiento.* Pol. *Zwoiz-nie, zgromadzenie.* Vng. *öſſue gömbölités.* Ang. *A gathering or comming round together.*] Senec. Nat. Q. l. 1: Multa conglobatione ignium indigens, quum ingens corũ orbis maturam amplitudine ſolis interdum exhibeat.

Cõglŏbātus, participium. [גלם *ghalúm* συνηθροισμένος. Gall. *Amaſſé en rond.* Ital. *Ammaſſato, adunato.* Ger. Zuſammen getagiet oder gehauffet. Hiſp. *Coſa emboluida y amontonada.* Pol. *Zwoiżony, zwity.* Vng. *öſſue gömbölitetöt.* Ang. *Heaped or gathered round together.*] Conglobatum corpus in pilæ modum, Plin. libro 9. cap. 46.

Cõglŏbātim, adverbium [ὀλοσφαιρηδόν. Gal. *En rond, en rond.* Ital. *In monchio, in monte.* Ger. Hauffechtig, tugetechtig. Hiſp. *En no monton.* Pol. *Wkulie, wokrąg.* Vng. *Gombalyagonkint, gömbölyegve.* Ang. *Pyheapes together.*] Quod ſignificat per globos. Quo modo eſt Liv. 4. bel. Punic.

Cõglŏmĕro, as, are, act. p. à Glomus, eris, Involvere, ſuperadcrescere [γλομῶ, σύνειλέω. Gall. *Enmonceler enſemble, faire en mectre en plotton.* Ital. *Ingrossare, ingrossare insieme.* Ger. Alß an ein kleuel winden. Hiſp. *Embolver, ovillar juntamente.* Pol. *Iakwkl'ebekwye.* Vng. *öſſue gömbölygetöm.* Ang. *To wind thread in bottomes, to aſſemble.*] Ennius Thyeſte: Heus mea fortuna ut omnia in me conglomeras mala.

Cõglŏmĕrātī, paſſivé. Lucret. lib. 3: Quàm tenui conſtet textura, quamq; loco ſe Contineat parvo, ſi poſſit conglomerari.

Cõnglūtĭno, as, act. p. Conjungo, copulo, cõflo. [חבר *chibber* חדש *hidhish.* συγκολλῶ. Gall. *Coler, ioindre enſemble, aſſembler* [illegible] *enſemble, coniungere inſieme.* Ger. Zuſammen leymẽ/zuſammen fügen. Hiſp. [illegible] *ò travar en uno.* Pol. *Sklyam, zlaczam.* Vng. *öſſue enyuezöm.* Ang. *To glue together.*] Cicer. de Senect. Sic hominem eadem optimè, quæ conglutinavit, natura diſſolvit.

Conglutinātio, verbale, f. t. Conjũctio. [דבק *debek* συγκόλλησις. Gall. [illegible] *aſſemblement, conionction.* Ital. *Aſſembramento, congiontione.* Ger. Das zuſammen leimen/zuſammen fugung. Hiſp. *Ayuntamiento, enlevamiento, trauazon.* Pol. *Zlaczanie, sklejanie.* Vng. *öſſue enyuezés.* Ang. *A gluyng together.*]

Cõgrædĭŏr, aris, d. p. & Congræco, as, neutrum, Compotationibus indulgeo, genialem vitam ago. [סבא *ſabá.* κωμάζω. Gall. *Viure ou faire à la mode de Grece, yurongner, & gourmander.* Ital. *Tauernare, sbeuacchiare, cucchinare.* Ger. Im ſauß leben/ſchlemmen/zechen. Hiſp. *Andar por tauernas, glotonear.* Pol. *Vtracam, kol'acie ſtroie.* Vng. *Lakozom, tobzódom, eſzöm iſzom.* Ang. *To feaſt and mak good chere.*] Plaut. in Bacch. Quodque in luſtris comedam, & congræcem pater. Tractum eſt ex more Græcorum, qui compotationibus ac deliciis plus æquo indulgebant. Dicimus in eadem ſignificatione Pergræcor, quod magis eſt in uſu.

Congrātŭlŏr, aris, d. p. Signis lætitiam oſtendo, cum aliquo gaudeo. [ברך *bérech.* συνῳδύομαι, συγχαίρω. Gall. *Declarer qu'on eſt joyeux de la bonne fortune auenue à quelqu'vn.* Ital. *Congratularſi, allegrarſi.* Germ. Sich frewen wann es jemandts wol ergangen iſt. Hiſp. *Alegrarſe con el bien del otro.* Pol. *Spół'u ſię weſſélic.* Vng. *Eggyvt örvendök, örvlök.* Ang. *To reioice with one.*] Cicero pro Seſtio: Mihi denique homines præcipuè congratulabantur.

Congratŭlātĭo, onis, f. t. [ברכה *berakháh.* σύγχυμα, φιλοφροσύνη. Gall. *Congratulation.* Ital. *Congratulatione, rallegrarſi con altri.* Ger. Frolockung/gluckwunſchung. Hiſp. *Alegria de vegna del bien de otro.* Pol. Wszewanie [illegible]. Vng. *örvendés.* Ang. *A reioicing together.*] Cicer. ad Brut. Sed tamen omnium ordinum conſenſus, gratiarum actio, congratulatioq; me commovit.

Cõgrĕdĭŏr, d. t. Simul gradior, coëo. [קהל *kahál* יעד *iahádh.* συνάγειρω, συνέρχομαι. Gall. *S'aſſembler & venir en vn lieu, s'approcher de quelqu'vn.* Ital. *Ridurſi in compagnia, andar inſieme.* Germ. Zuſammen gehen. Belg. Mede gaen. Hiſp. *Andar juntamente con otro.* Pol. *Zchadzam ſię.* Vng. *Eggyvt megyök.* Ang. *To come nigh one or in one place.*] Varro: Omnesq; in unam domũ congreſſi, ſimul diſcubuêre. Item ad pugnandum, vel diſputandum ire. [קרב *karáv.* συμφέρω, συμπλακῶ, συμβάλλω, εἰς χεῖρας ἔλθειν. Gall. *Se rencontrer l'vn avec l'autre au combat.* Ital. *Andare inſieme a contendere, venir alle mani.* Ger. Mit einem ein anng thun: das iſt ſich mit einem in ein ſtreit begeben. Belg. Bechten. Hiſp. *Encontrarſe con otro en pelea.* Pol. *Zwiekiem ſię vderzam.* Vng. *Zömbe megyök, meg vinok.*] Gel. Qui ter cum hoſte congreſſus, victor rediit. Virgil. 12. Aen. Vix hoſtem alterni, ſi congrediamur, habemus. Cicer. 2. de Natur. deor. Næ ego incautus, qui cum Academio, & eodem rethore congredi conatus ſum.

Cõgrĕdĭens, participium, [קרב *kareb.* συμπλέων. Vng. *öſſue menvén.*] Cic. de Nat. deor. Sed tùm cõgrediens cum ſole, tùm digrediens.

Cõgrĕſsŭs, a, um, aliud participium. [συμπλεχθείς, συμπλοκή. Vng. *Eggyben menvén.*] Virg. li. 12. Aen. Nec pede congreſſos, nec equo nec tela ferentes Inſequitur.

Cõgrĕſsŭs, us, ui, m. q. Congreſſio, conventus, conflictus. [מועד *moédh* עדה *hedháh* קרבה *kerabáh* συμπλοκή. Gall. *Hantement de gens enſemble, abordement, aſſemblement.* Ital. *Vnione, aſſembramento.* Germ. Zugang/verſamlung. Hiſp. *Aquel encuentro.* Pol. *Zgromadzenie, potkanie.* Vng. *Szömbemenés, viadal, egyben menés.* Ang. *The haunting of folkes together.*] Cic. de Amicitia: Ut congreſſus hominum fugiat, atque oderit. Congreſſu fœminarum polluì, Plin. lib. 14 cap. 12. ¶ Congreſſus, Pro conflictu ſeu prælio. [קרב *karáb.*] Saluſtius: Multi in eo congreſſu perierunt. Cæſ. 1. bell. Civil. Noſtri in primo congreſſu circiter ſeptuaginta cecidêrunt.

Cõgrĕſsĭo, aliud verbale, colloquiũ, ſermo. [קרבה *kerabáh.* ὁμιλία, συνδιαλέξις. Vng. *Eggyvt valo bészélles.*] Cicer. 2. Philip. Eumq; à tua non modò familiaritate, ſed etiam congreſſione patrio jure & poteſtate prohiberet.

Cõgrĕgo, as, are, à grege derivatum, Contraho, cogo, in unum compello, convoco, coacervo, aggrego. [קהל *kahál* אסף *asáph.* συνάγω. Gall. *Congreger, amaſſer en vn troupeau, entroupeler* Ital. *Congregare, adunare.* Ger. Verſamlen. Hiſp. *Ayuntar como ganado.* Pol. *Zgromadzam.* Vng. *Egybe gyvytöm.* Ang. *To gather together.*] Cic. 14. Philip. Cives unum ſe in locum ad curiam congregabant.

Cõgrĕgātus, partic. [אסף *neesáph.* συνηθροισμένος. Gall. *Congregé, amaſſé, aſſemblé.* Ital. *Congregato, ridotto inſieme.* Ger. Verſamlet/zuſammen getriben Hiſp. *Ayuntado, amontonado.* Pol. *Zgromadzony.* Vng. *Egybe gyvytetet.* An. *Gathered together.*] Cic. pro Domo ſua: Multitudo hominum ex ſervis cõductis congregata.

Cõgrĕgātĭo, verbale. [אסיפה *aſephálh.* ἐκκλησία συναγωγή, κοινωνία. Gall. *Congregation, aſſemblee en vn troupeau.* Ital. *Congregatione, aſſembramento.* Germ. Verſamlung. Hiſp. *Ayuntamiento.* Pol. *Zgromadzenie.* Vn. *Egybe gyvtés, gyvleközet.* Ang. *Aſſembling, or going together.*] Cic. lib. 4. de Finib. Natos q; eſſe ad congregationem hominum.

Congrĕgābĭlis, le, [συναγελαστικός. Vn. *Egyben gyvthetö.*] Quòd facilè congregari poteſt, quod amat congregationem & ſocietatem. Cic. 2. Offic. Atq; ut apum examina non fingendorum favorum cauſa congregantur: ſed quum congregabilis natura ſint, fingunt favos.

Congrĕſsus, & Congreſsio, Vide CONGREDIOR.

Congrex, m. t. Dicitur gregi copulatus, commiſtusq;. [συνάγελος. Gall. *Adioint, & aſſemble au troupeau.* Ital. *Aggiunto al gregge.* Germ. Vnder die herd vermiſchet. Hiſp. *Ayuntado al ganado.* Pol. *Zmieſſany, zładem.* Vn. *Egy tsordabeli, nyaybeli.* An. *Gathered to the flocke.*] Apuleius li. 7: Nanq; me congregem paſtor egregius aliquando permiſit.

Congruo, is, grui, n. r. Convenio, conſentio. [כשר *chaſchár.* συμπίπτω,

συμπίπτω, ἐπιδάλλω, ὁμοφρονῶ. Gall. S'accorder & conuenir. Ital. Confarsi, conuenire. Ger. Einhellig seyn/ Sich fügen/ schicken/ reymen/ oder tugtich seyn. Belg. Eendrachtich zyn. Hisp. Conuenir ò concertarse. Pol. Zgadzam się, przyzwaliam. Vng. Hozzá illöm. Ang. To consent, to agree.] Tractum à gruibus, teste Festo, quæ non se sẽgregant, sive quum volant, sive quum pascunt. Plaut. in Curc. Sanè illi inter se congruunt concorditer. Cic. 4. in Verr. Quòd suos dies mensesq; cõgruere volunt cum Solis Lunęq; ratione. Sueton. de claris Gram. Quod equidem non temerè crediderim, quum temporum ratio vix congruat.

Cõgrŭens, tis, participium. Aptus, accommodatus, conveniens. [כשר chascher ראוי raúi מכון nachón. ἁρμόττων. Gall. Accordant, conuenable. Ital. Accordante, conueniente. Ger. Einhellig/ sich fügend oder reymend. Hisp. Conueniente. Pol. Przystaiący się. Vng. Hozzá illendö. Ang. Which serueth to the purpose.] Plaut. in Paneg. Ita charitas mutua, ita congruens tenor vitæ.

Cõgrŭentissĭmŭs, superlativus: [Vng. Igön illendö.] ut, Congruentissima voce insigniter acclamare apud Apulcium in Apologia.

Cõgrŭentĭă, tiæ, Convenientia, similitudo. [כשרון chischarón. ἁρμονία, ἁρμογή. Gall. Conuenance, similitude, accord. Ital. Conuenienza, similitudine, accordo. Ger. Gleichförmigkeit. Hisp. Conueniencia, semejanca, accordo. Pol. Zgodna rowność. Vng. Illendöség, hasonlatosság. Ang. Apteneſſe, lykneſſe.] Suetonius in Othone: Neroni insinuatus, facilè primum inter amicos locum tenuit congruentia morum. ¶ Vnde & Congruum, κατάλληλον: & Incongruum, ἀκατάλληλον: Congruens, & incongruens. Lactan. lib. 2: Est autem perversum & incongruens, ut simulachrum hominis in simulachro Dei colatur.

Cõgrŭentĕr, adverbium, Convenienter. [ἁρμοδίως, πρεπόντως. Gall. Conuenablement. Ital. Conueneuolmente. Ger. Gleichförmigtlich/ fügtlich. Hisp. Concertadamente. Pol. Przynależycie, snadnie. Vng. Illendöképpen. Ang. Aptlie, fittelie.] Cic. 3. de Orat. Vt ad id, quodcunq; agetur, aptè, congruenterq; dicamus.

Cõgrŭŭs, adject. [ἁρμόδιος. Vng. Illendö. Ang. Fitte, conuenient to the purpoſe.] ut, Congrua tempora, Claud. 1. in Ruff.

Cõgrŭs, sive Conger. [κόγγρος. Gall. Vn poiſſon appellé Congre. Ital. Congro peſce. Ger. Ein langer schlipffetechtiger fisch in dem Meer wie ein Aal. Hisp. El congrio peſcado. Pol. Węgorz morsky. Vng. Hartsa. Ang. A conger.] Piscis est oblongus & lubricus, magnæ anguillæ non dissimilis, etiam hodie nomen retinens: Terentius: Et congrum istum maximum in aqua finito ludere paulisper. Plin. lib. 9. cap. 20: Alii longi, ut muræna, cõger.

Cõngўlis, γογγύλις, Latinè rapum. Columell. libro 10. [Vng. Répa.]

Coníates, [κονιάτης. Vng. Sikárlo, másolo.] Græco vocabulo appellatur, qui parietes incrustat, aut tectorium iis inducit. ¶ Item qui athletas luctam inituros ceromate inungebat.

Cõnĭfĕră arbor, Dicitur quæ conos fert: hoc est, nuces pineis similes. κωνοφόρον ξύλον. Et Conyferæ cypariſſi. Coniferos, κωνοφόρους vocabant Græci, qui in Bacchi exercitu, dum in Indiam proficiscerentur, thyrsos ferebant, cónis & strobilis exornatos.

Cõnĭĭcĭo, is, Iacio, jaculor, simul jacio. [רמה ramáh ירה jaráh. βάλλω, βάπτω. Gall. Ietter emſemble, ruer, faire aller & entrer. Ital. Gettare, gettare insieme. Ger. Zusammen werffen. Belg. Tesamen werpen. Hisp. Echar, echar con otro and. Pol. Na kupe miece, zrucam. Vng. Hagitom, mássál vetöm. Ang. To hurle to caſt together.] Liv. 2, ab Vrbe: Clamore subito undiq; in unum hostẽ tela conjiciunt. Cæsar lib. 1. Cõment. Pro vallo carros obiecerant, & è loco superiore in nostros advenientes tela conjiciebant. ¶ Conjicere se aliquò, est, cũ festinatione se aliquò recipere. Terent. Heavt. Hæc ubi aperuit ostiũ, continuò hic se conjecit intró. Cic. pro M. Cęlio: Sin se in intimũ balnei conjicere vellent, nõ sătis cõmodè calceati & vestiti id facere possent. ¶ Conjicere se in pedes, vel in fugã, idẽ est quod fugere, vel fugam arripere. Terẽt. in Phorm. Hinc me conjicerẽ protinus in pedes. Cic. pro Cælio: Atq; illo repentino hominũ impetu se in fugã conjecisse. ¶ Conjicere in vincula. Salust. Ex eo numero cõplures Qu. Metellus Celer Prætor ex senatusconsulto causa cognita in vincula cõjecerat: id est, ἔδησεν. ¶ Conjicere vestẽ in collũ. Plautus in Epid. Orna te Epidice, & pallıolũ tuum in collũ conjice: id est, ἐπιβάλλε. ¶ Conjicere aliquẽ in lætitiã, lætitia afficere. Terent. in Heavt. Sire mi, obsecro, ne me in lætitiam frustra conjicias. ¶ Ponitur etiã frequenter pro conjectura assequor, cõjecturam facio, agnosco, auguror, divino. [שתר schahér פתר pathár קסם kasám. συμβάλλειν, τοχάζομαι. Gall. Auoir quelque opinion par coniecture, coniecturer. Ital. Congietturare. Ger. Erdencken/ errhaten, ein gemerck oder argwohn vberkommen/ mutmassen. Hisp. Coniecturar. Pol. Domniemawam się, rozwazam. Vng. Aránzom, vélöm. Ang. To geſſe.] Terent. in Phor. Tu conjicito cætera. Et in Evnucho: Quid illud mali, nequeo satis mirari, neq; cõjicere. Plaut. in Cur. Mane sis, dum huic conjicio somniũ. Cic. 2. de Divin. Num igitur aut aruspex, aut augur, aut vates quis, aut somnians meliùs conjecerit, aut ex morbo evasurũ ægrotum, aut ex periculo navem, aut ex insidiis exercitum, quam medicus, quàm gubernator, quàm imperator?

Cõjĕcto, as, frequentativum, act. p. Existimo, judico, divino. [שתר schahér קסם kasám. εἰκάζομαι. Gall. Cõiecturer, dire son opinion ſans en ſauoir au vray, & quaſi en deuiner. Ital. Congiettare, fur congiettura. Ger. Erhaten/ erachten/ schetzen/ ein gemerck nemmen. Hisp. Coniecturar, adeuinar. Pol. Wwazam, dochodzę rozumẽ. Vng. Vélöm, ardzom, illendölöm. Ang. To geſſe and giue his opinion.] Terent. in Eynuch. Neque scio quid dicam, aut quid conjectem. Liv. 5. ab Vrbe: Postea eventu rẽ conjectantibus visum ad damnationẽ ipsius Camilli, captę deinde urbis. &c. ¶ Conjectare pro Conjicere, συμβαλλεῖν: in quo jaciendi retẽta significatio. Apud Gellium lib. 7. cap. 19. decreti verba hæc sunt: Cũ L. Cornelius Scipio Asiaticus triumphans, hostium duces in carcerem conjectaverit.

Cõjĕctŏr, oris, m. t. Interpres somniorũ, & portentorũ vates: [שתר pothér קסם kosém. ὀνειροκρίτης, ὀνειροπόλος. Gall. Celuy qui predit par coniecture, deuin. Ital. Interprete, ſpianatore de ſogni. Ger. Ein außleger der Traumẽ, ein Traum deuter. Belg. Een Rader. Hisp. Deuinador, ſoltădo los ſuennos. Pol. Wykł adacz, snow, gadacz. Vng. Illendöllö. Ang. An interpretour of dreames.] à conjectura: hoc est, directione quadam rationis ad veritatem. Cic. 2. de Divinat. Defert ad conjectorẽ quidã somniasse se, ovum pendere ex fascia lecti sui cubicularis. Plaut. in Pœn. Nam isti quidem hercle orationĩ Oedipo opus Est conjectore.

Cõjĕctūră, ut ait Speusippus, est, rei latentis judicium, & est id quod quis per rationes, & signa & tempora, & hujusmodi cõjicit: id est, cogitat, & colligit, opinio, suspitio, divinatio. [קסם késem פתרון pithrón. τοχασμός. Gall. Coniecturare: Ital. Congiettura, ſegnale. Ger. Ein gemerck/ mutmassung auß denen man etwas abnimpt. Belg. Eradinge. Hisp. Coniectura. Pol. Domiel'. Vng. Illendöles, vetekedés. Ang. Geſſing.] Cic. Cornific. Quantũ copiarũ haberes, tũm ipsa conjectura cõsequi poterã, tùm ex literis tuis cognovi. Quint. li. 3: Cõjectura dicta est à conjectu: id est, directione quadã rationis ad veritatẽ: unde etiã somniorum, arq; monstrorũ interpretes, Conjectores vocamus.

Conjĕctūrālis, le adjectivum, om. t. Quod per conjecturã colligitur, & proponitur. [τοχαστικόν. Gall. Qui giſt en coniectures, choſes qu'on cognoiſt, ſcait, & preuue par coniectures. Ital. Coſa che ſe giudica per congiettura. Ger. Das man auß gemerckẽ oder mutmassungen versteht vnd abnimpt. Hisp. Cosa de coniectura. Pol. Rzeczniecia-ka ktorey ſię domiſlamy. Vng. Azmi velekedésből, gyanusagbol vagyon. Ang. That is vnderſtanded by geſſing.] ¶ Vnde Conjecturalem statum vocant Rhetores, quum per conjecturas quæritur an aliquid factum sit. Autor ad Heren. lib. 1: Conjecturalis est, quum de facto cõtroversia est: hoc modo: Ajax in sylva, postquam resciyit quę fecisset per insaniam, gladio incubuit. Vlysses intervenit, occisum conspicatur, è corpore telum cruentũ educit: Teucer intervenit, ubi fratrem occisum, & inimicum fratris cum gladio cruentato videt, capitis accersit. Hic quoniam conjectura verum quæritur, de facto erit controversia, & ex eo constitutio causæ Conjecturalis nominatur.

Cõjĕctŭro, as, are, Conjicio. [Vng. Aránzom, vélöm.] Sen. lib. 9. Nat. quæst. Nobis conjecturare tantùm illa in occulto libet, nec cum certa inveniendi fiducia, nec sine spe.

Cõjĕctānĕă, συμβακόμβια, libri conjecturarum. [Vng. Iwuendö mondó könyuek.] Gell. lib. 20. cap. 11. de librorum festivis inscriptionibus: Est qui inscripsit, συλλεγόμενα. Sunt itẽ multi qui conjectanea. Ab eodem Gellio lib. 14. cap. ult. citatur Atticus Capito in Conjectaneorum ducentesimo quinquagesimo nono.

Conjectatorìè, Adverbium. [τοχαστικῶς. Vng. Iwuendö mondó keppén, kordéba.] Gell. lib. 14. cap. 3: Et ejus rei argumenta quædam Conjectatorìè ex eorum scriptis protulerunt.

Cõjĕctārĭum, Efficax atq; perfectũ. [σύτοχον. Vng. Tökéllettös.] Cic. 4. de Fin. Illud verò minimè conjectarium. Nonius.

Cõjĕctŭs, us, m. g. Iactus, conjectio. [רמיה remijáh מטחיה metachaveh βολή. Gall. Iettement. Ital. Il giettare. Ger. Ein zuwurff. Hisp. El echamiento, lance. Pol. Przimiot, przyzucenie. Vng. Hagitás, vetés. Ang. Caſting or hurling together.] Plin. libro 26. cap. 4: Aethiopide herba amnes ac stagna siccari cõjectu, tactu clausa omnia aperiri. ¶ Sic conjectus radiorũ, apud eundem: &, Conjectus oculorũ, Cic. pro Planc. Non enim tribum Tarentinam, de qua dicam alio loco, sed dignitatem, sed oculorum conjectum, sed solidam & robustam & assiduam frequentiam præbuerunt.

Cõjĕctĭo, verbale. [רמיה remijáh מטחוה mettachaveh. ἐμβολή, κοντυβολή. Vng. Hagitás, vetés. Ang. A caſting or hurling together.] Cicer. pro Cecin. Neq; jactu cominus, neq; conjectione telorum. ¶ Conjectio causæ dicitur, ut autor est Asconius, causæ suę in breve coactio: quia litigatores quũ ad judicẽ venissent, antequam causa ageretur, quasi per indicem strictim & angustè rẽ exponebãt: id quod dicebatur causæ conjectio: fortasse quòd inde de tota disceptatione judex cõjicere aliquo modo

posset

posſet. ¶ Conjectio item ponitur pro Divinatione à Cic. de Natur. & Divin. Vbi conjectionem ſomniorum exponit vim cernentem & explanantem, quæ à diis hominibus ſignificentur in ſomniis. ¶ Conjectio item pro Conjectura. Vlpianus D.li.28. tit.1.l.21: Vtique placeret conjectionem fieri ejus quod reliquit, vel ex vicinis ſcripturis, vel ex conſuetudine patrisfamiliâs vel regionis.

Cōnjēctus, a.um, participium. [משלך *muſchlâch.* συμβεβλημένος. Gal. *Ietté.* Ital. *Gittato.* Ger. Geworffen. Hiſp. *Echado.* Polon. *Zemſzony, obruſzony.* Vng. *Vettetet.* Ang. *Caſt and hurled together.*] Cic. de Amic. Sed exiſtimare debes, omnium oculos in te eſſe conjectos: unum te ſapientem & exiſtimant, & appellant.

Conila, æ, ſive Conile, es, κωνίλη, Olus eſt cicutæ ſimillimum, quod à Dioſcoride Myrrhis appellatur. [Polon. *Pápie iáyca, czywona lebiotka.*] Legitur hoc nomen in quibuſdam Dioſcoridis exemplaribus: quanquā doctiores malint numerare inter ea quæ ſcriptori huic paulatim accreverunt. Nicander certè in Theriacis Conilam eandem facit cum origano.

Cōnīon, pen. prod. n. ſ. [κώνειον. Gal. *Cegue.* Ital. *Cicuta.* Hiſp. *Ceguta.* Pol. *Swinia weſz.* Vn. *Bórók.* Ang. *Hemlocke.*] Græco nomine appellatur herba perniciosiſſima, publica Athenienſiū pœna nobilitata, quam Latini Cicutam appellant.

Cŏnīſco, as, Eſt cornu petere more arietum, quum procurrentes capita inter ſe collidunt. [בלח *naghách.* κερόπλω. Gal. *Cottir, heurter front contrè front, comme font les moutons.* Ital. *Aſſáltar con le corna.* Germ. Die Köpff aneinander pütſchen oder ſtoſſen. Hiſpan. *Herir con cuernos.* Polon. *Trikſzam ſzie.* Vng. *ökörlődzöm.* Ang. *To dash with hornes lik bulles and rammes.*] Quint. Caput opponis, cum eo coniſcans. Lucret. lib. 2: Vt ſatiati agni ludunt, blandeque coniſcant.

Cŏnīſtĭcæ, aves, quæ à nonnullis Pulveratrices appellantur: utroq; nomine ab earum conſuetudine deducto, quòd ſe pulveri ſoleant immergere, [κόρυδες κονιστικαί. Vngar. *Porba heuerő madarak.*] Vide Cæl. lib. 7. cap. 26.

Cŏnīſtĭcă, æ, f. p. [κονίστρα. Vng. *Bay viadal.*] Arena, ſive palæſtra: ita nominata ἀπὸ τῆς κονίας: hoc eſt, à pulvere, quo athletæ ſe mutuò ſolent aſpergere.

Cōnjŭgo, as, pen. corr. Conjungo, quaſi in unum jugum jungo. [חבר יחד *hitſmídh* חבר *chibbér.* συζεύγνυμι. Gall. *Ioindre & alier enſemble comme ſous vn ioug.* Ital. *Congiungere.* Germ. Zuſammen jochen, zuſammmen binden, zuſammen kuppten. Belg Teſamē coppelen. Hiſpan. *Ayuntar.* Pol. *Zprzągam zł aczam.* Vng. *öſzue fogłałom, egy iáromba fogom.* Ang. *To ioyne and couple together in one yoke.*] Cic. 1. Offic. Eſtq; ea jucundiſſima amicitia, quam ſimilitudo morum conjugavit.

Cōnjŭgātă, σύζυγα, συνεζευγμένα, σύζυγωτα, apud Rhetores ſunt, quæ ab uno genere veluti jugo flectuntur: ut à juſtitia, Iuſtus, Iuſtè, Iuſtum. ¶ Hinc Locum à Conjugatis dicimus, quum ita argumentamur: Si riſus, gaudiū eſt, ergo & ridere, gaudere.

Cōnjŭgātŏr, toris, [συζευκτής. Vng. *öſzue foglaló.* Angl. *That yoketh thinges together.*] ut, Boni amoris conjugator, de Hymenæo dixit Catullus in Epithalamio.

Cōnjŭgātĭo, Conjunctio. [חבורת יחד *iſémedh* חבורת *machibéreth.* σύζυγία. Gal. *Vnion, liaiſon.* Ital. *Vnion, ligamento.* German Zuſammenbindung. Hiſpan. *Ayuntamiento.* Pol. *Spoianie, złączanie.* Vng. *Egybefoglalás.* Ang. *Yoking or coupling together.*] Cicer. in Catone: Adminiculorum ordines, capitum conjugatio & religatio. ¶ Dicitur etiam à Grammaticis Conjugatio, variatio & declinatio in verbis, quòd multa tempora ſub unum thema, quaſi jugum ſubjungat.

Cōnjŭgŭs, pen. cor. Quod conjugatum eſt. [σύζυγος. Vngar. *Felekőzőt.* Ang. *Yoked together.*] Plin. lib. 8. cap. 23: Conjuga fermè vagantur, nec niſi cum compare vita eſt.

Cōnjŭgŭlŭs, a, um: ut Conjugula myrtus, apud Catonem cap. 133. Plin. lib. 15. cap. 19. Cato tria genera myrti prodidit: candidam, nigram, conjugulam, fortaſſis à conjugiis, ex illo Cluacinæ genere.

Cōnjŭgĭum, n. ſ. matrimonium. [חתנה *chathunnáh.* συζυγία, γαμηλία. Gal. *Mariage, conionction & lien de mariage.* Ital. *Matrimonio.* Ger. Der Eheſtandt. Belg. Der houlick. Hiſ. *Caſamiento de marido ò muger.* Polon. *Manzelski ſtan.* Vngar. *Házaſság.* An. *Mariage, the bond of mariage.*] Virg. 1. Aeneid. Conjugio jungā ſtabili, propriamq; dicabo. Cic. 4. de Finib. Vt conjugia virorum & uxorum à natura conjuncta eſſe dicerent. Idem 1. Offic. Prima ſocietas in ipſo conjugio eſt, proxima in liberis. ¶ Conjugium, pro coitu. Virgil. 3. Georg. -ſæpè ſine ullis Conjugiis vento gravidæ.

Cōnjŭgālĭs, lis, le. Quod ad conjuges, ſive ad conjugium pertinet: [γαμήλιος. Gal. *De mariage, des apartenances de mariage.* Ita. *Matrimoniale.* Germ. Ehelich/oder das zu den Eheleuten gehört Hiſpan. *Coſa perteneciente al caſiamiento.* Polon. *Manzelsky.* Vngar. *Házaſsághoz valo, házáſságbeli.* Ang. *Belonging to mariage.*] ut Cōjugalis torus, lectus conjugum. Dii conjugales dicuntur, qui conjugiis preſunt, ut Iuno, Venus, Hymen. Sen. in Medea: Dii conjugales, tuque genialis tori Lucina cuſtos.

Cōnjŭgĭālĭs, in eadem ſignificatione. [Vng. *Házaſságbeli.*] Ovid. 5. Metamorph. -fremitu regalia turbæ Atria complentur, non conjugialia feſta Qui canat, eſt clamor, ſed qui fera nuntiet arma. Fœdus conjugiale, Ovid. 11. Metamor. Tunc quoque manſit amor, nec conjugiale ſolutum eſt Fœdus. Iura conjugialia, Ovid. 6. Metam. Nec mea virginitas, nec conjugialia jura.

Cōnjūnx, com. t. ſecūdum Priſcianum à Conjungo, is, ſive Cōjux ſine n, ſecundum Phocam, à Conjugo, as, Vxor, ſeu maritus. [שגל *ſcheghál.* ὁμόζυγος. Gal. *Le mary ou la femme.* Ital. *Moglie, ò vero marito.* Ger Ein Ehegemahel. Hiſp. *El marido ò la muger.* Pol. *Zona.* Vng. *Házaſságban elősömély, feleſ ſég, vagy féry.* Ang. *The husband or hus wife.*] Cicer. ad Q. Fr. lib. 3: Fidelisſima conjunx. Ovid. 2. Meta. Hoc certè factū cōjux mea neſciet, inquit, Debita conjux: Id eſt, promiſſa & ſponſa. Ovid. Epiſt 7: -quondam ſibi debita conjux. Dejectam conjuge eſſe: id eſt, maritū amiſiſſe. Virgil. 3. Aeneid. Heu quis te caſu dejectam conjuge tanto Excipit?

Cōnium, κώνειον, Vide CONION.

Cōnjungo, is, xi, ctum, act. t. Simul jungo, copulo, cōſcio, congrego, coagmēto, cōcilio, cōnecto: [חבר *chibbér* הדביק *hidhbík.* συνάπτω. Gal. *Conioindre, alier, vnir.* Ital. *Congiungere.* Germ. Zuſammen fügen. Hiſp. *Ayuntar.* Pol. *Złączam ſpołam.* Vng. *öſzue foglalom.* Ang. *To ioyne, couple or ſet together.*] ut, Conjungere boves feriis, apud Catonem de Re ruſt. cap. 138. Caſſius ad Cic. lib 12: Caſtra oppido conjunxit Virgil. 3. Aeglog. Pan primus calamos cera conjungere plures Inſtituit. Ovid. 8. Metamor. -dextram conjungere dextræ. Cicer. pro Cluent. Quantam vim habeat ad conjungendas amicitias ſtudiorum ac naturæ ſimilitudo.

Cōnjūnctŭs, participium: [מחבר *mechubbár* מדבק *mudhbák* בנאד *nitſmádh.* συνημμένος, συζευχθείς. Gal. *Conioinct, allié, vni.* Ital. *Congiunto.* German. Zuſammengefügt. Hiſpan. *Ayuntado.* Pol. *Zł aczony.* Vn. *Egybe foglaltatot.* Angl. *Ioyned or coupled together.*] ut, Homines benevolentia cōjuncti. Idem in Verr. Quæ eſt enim tanta facultas & dicendi copia, quæ iſtius vitam tot vitiis, flagitiisq; cōjunctam aliqua ex parte defendere poſſit?

Cōnjūnctŭs, nomen ex participio. [Vng. *Egybe foglaltatot.*] Plancus ad Ciceronem: Sed primùm quòd ita meritos judicabam: deinde quòd ad omnes caſus conjunctiores Reipublicæ eſſe volebam. Cicer. de amic. Tum etiam cum iis & inter ſe conjunctiſſimos fuiſſe M. Curium, & T. Coruncanum memoriæ proditum eſt.

Conjūnctĭo, f. t. verbale, Copulatio, congregatio, neceſſitudo. [דבק *débek* החברת *machébreth* התחברה *hithchabberáh.* σύζευξις. Gal. *Conionction, aliante, vnion, grande amitié.* Ital. *Congiontione, coniongimento, grande amicitia, conſideratione.* German. Zuſammenfügung/vereinbarung. Hiſpan *Ayuntamiento, gran amiſtad.* Pol. *Zł aczenie, ſpołenie.* Vn. *Tarſaſág, baráti ſág, egyenlő ſzerkezetés.* An. *A ioyning together, friendſhip.*] Plin. li. 14. c. 29. Ideò tum electa, quoniam conjunctioni & huic arbori Venus præeſt. Cicer. ad Bſutum: Conjunctio tua cum collega, concordiaq; veſtra, quæ literis communibus declarata eſt. Societas conjunctionis humanæ, Cic. 5. de Finib. ¶ Conjunctio partem etiam orationis faciunt Grammatici. Cic. de Orat. Cūm demptis conjunctionibus diſſolutè plura dicuntur. ¶ Ponitur etiam pro enuntiationis genere in quo adhibetur. Et Cic. de Fato: Ergo hæc quoq; conjunctio eſt ex repugnantibus: & eſt Fabius, & in mari Fabius morietur.

Conjūnctē, adverbium, Simul, cōjunctim. [יחד *jáchadh* συναμφοτέρως συνδυαστικῶς. Gal. *Conioinctement, en toute vnion & concorde.* Ital. *Congiuntamente.* German. Zuſammenbafft miteinanderen. Hiſ. *Ayuntadamente* Polon. *Złączonemu* Vng. *Egyben egyben, egy akarattal.* Ang. *Together.*] Cic. 2. de Orat. Ita cōjunctē ſit celatum, &c. Ib. Epiſt. 94: Hujus ex hæres Maximus noſter, quem & ipſe amo, ſed conjunctiùs tu.

Cōnjūnctīſsimē & amantiſſimè cum aliquo vivere. [Vn. *Igón baratſágoſſan.*] Cic. de Amic.

Cōnjūnctim, aliud adverbium. [ἁθρόως συμπλοκῶς. Vngar. *Eggyűt, igyenlő képpen.*] Cæſar 6. bell. Gall. Hujus omnis pecuniæ conjunctim ratio habetur.

Cōnjūx, Vide CONIVGO.

Cōnjūro, as, pen. prod. Simul juro, conſentio, conſpiro, & plerunque in malam partem. [קשר *kaſchár* συνίστημι, συνωμοτῶ. Gal. *Coniurer, conſpirer, iurer enſemble de faire vne meſme choſe.* Ital. *Congiurare.* German. Zuſammen ſchweren. Belg. Tſamen ſweeren. Hiſp. *Coniurar los que conſpiran.* Polon. *Zprzy[illegible] ſie, zmawiam ſzie.* Vngaricè, Egybe eskűdöm. Ang. *To conſpire or ſweare together for the performing of an act.*] Saluſt. Sed antè conjuravêre pauci, in quibus Catilina fuerat. ¶ Interdum in bonam partem accipitur, quum plures eidem juramento honeſtā ob cauſam ſeſe aſtringunt. Vnde Mutius Scævola apud Liv. li. 1:

Trecenti(*inquit*)cõjuravimus principes juvẽtutis Romanę, ut in te hac via grassaremur. ¶ Horatius de Arte poët. per translationem potuit pro consentire, sive sibi mutuò opem ferre: alterius sic Altera poscit opem res, & conjurat amicé. ¶ Est etiã Conjurare, simpliciter jurare. Gell. Age, malitiam saltẽ defende: tu verbis conceptis conjurasti, sciens, scienti animo tuo.

Cõnjūrātĭo, verbale, conspiratio. [קשר *késcher*. *σωωμοσία*, *σύστασις*. Gal. *Coniuration, ou conspiration.* Italicè, *La congiuratione.* Germanicè, Zusammenschwerung. Hisp. *La conspiration ò coniuracion.* Pol. *Zprzisięzenie, zmowa.* Vn. *Egyben eskõues, alattombam valaki ellẽ valo összve eskwués.* An. *Conspiracie.*] Ter. in Hecyr. Prò deũm atq; hominum fidem, quod hoc genus est? quæ hæc conjuratio? Vt omnes mulieres eadem æquè studeant, nolintq; omnia? Cic. 2. de Divin. Mirabile autem illud, quòd eo ipso tempore, quo fieret judicium conjurationi in Senatu, signum Iovis biennio postquam erat locatum, in Capitolio collocabatur.

Cõjūrātī dicuntur, qui conjurarunt, jurati qui jurarunt, jurati qui non jurarunt. [קשרים *kosciherim. οἱ ξυνόμοσαντες* Gal. *Qui ont conjuré, coniurateurs.* Ital. *Quelli che son congiurati insieme.* Ger. Die zusammengeschworen/ Ein auffrührische oder meuterische Rott. Hispan. *Los que conspiran, ò estan coniurados con otros.* Pol. *Zprzisięzony.* Vng. *Egybe eskwttek.* Ang. *That hath sworne together to per[illegible]*.] Cic. in Catil. Ego quanta manus est conjuratorum, quam videtis esse permagnam, tantam me inimicorũ multitudinem suscepisse video. ¶ Interdum conjungitur cum genitivo: ut Conjuratus Getarum, qui cum Getis conspiravit. Claudian. 1. in Ruf. tunc proditor ille Impius imperii, cõjuratusq; Getarum Distulit instantes, elapso principe, pugnans.

Cõnlātro, as, are, act. p. Latratu infesto, obloquor. [*κωφυλακτέω*. Gal. *Abbayer ensemble, Iabbayer contre quelque chose pour la blasmer.* Ital. *Abbaiare.* Germ. Wider etwas bellen oder reden/ schmähẽ. Hisp. *Ladrar propriamente los perros.* Polon. *Przisięcze kuie obmawam.* Vn. *Meg vgatõ, ellene vgatok.* Ang. *To bark against one and blame.*] Seneca de vita beata: Siquis ex his qui philosophiam collatrant, quod solent, dixerit, Cur ergo melius loqueris, quàm vivis?

Cõnlutulo, Vide COLLVTVLO.

Cõnnăto, connatas, pen. corr. n. p. connatare, simul natare. [*συννήχομαι*. Vn. *Eggyvt vszok.*] Cõnatat nobiscum, dixit Plautus per translationem, pro Rivalis est.

Connecto, ctis, Simul necto. [קשר *kaschár* אסר *asár* חבר *chabbér*. *συμπλέκω, συνείρω*. Gal. *Lier & attacher ensemble, accopler, conioindre.* Ital. *Annodare insieme.* Ger. Zusammen knüpffen/ aneinander binden. Hispan. *Trauar vna cosa con otro.* Pol. *Zwięznie.* Vn. *Egybe foglalom.* Ang. *To knitt and tie together.*] Quint. lib. 5. cap. ultimo: Quæ apprehensa Græci magis (nam hoc solùm nobis pejus faciunt) in catenas ligant, & inexplicabili serie connectunt. Falces scalasq; connectere, Tacitus lib. 19.

Cõnnexŭs, participium. [קשור *kaschúr* אסור *asúr* מחבר *mechubbár*. *συμπεπλεγμένος*. Gal. *Lié ensemble conioinct, allié.* Ital. *Ligato insieme, congionto.* Germ. Zusammen geknüpfft/ aneinander gebunden. Hisp. *Atado juntamente, trauado con otro.* Polon. *Związany.* Vn. *Összve foglaltatot.* An. *Tied together.*] Cic. 2. de Nat. deor. Inde fides leviter posita, connexaq; videtur.

Cõnnexŭs, us, ui, m. q. [מסרת *masóreth* מחברת *machbéreth* חרצב *chartsúb*. *συμπλοκή*. Gal. *Liaison, coniunction, connection.* Ital. *Ligamento, congiontione.* Ger. Zusammenbindung oder knüpffung. Hisp. *Atadura, trauazon.* Pol. *Związanie.* Vng. *Összve foglalás.* An. *A binding or knitting together.*] Lucret. lib. 2: differre necesse est Intervalla, vias, connexus, pondera, plagas. Connexu corpus adhæret, Idem lib. 3.

Cõnnexum, xi, Pro conclusione. *τὸ συνημμένον* Cic. 3. Acad. Ipsa enim rátio connexi quum concesseris superiùs, cogit inferius concedere.

Cõnnexĭo, onis, f. t. Connectendi actus. [מכברת *machbéreth*. *σύμπλεξις*. Vn. *Összve foglalás, egybẽ kötés.* An. *A knitting together.*] Et pro conclusione apud Quint. lib. 3. cap. 14.

Cõnnexīvŭs, a, um, [*συμπλεκτικός*. Vn. *Összve foglaláshoz alkolmatos.*] Quod aptum est connectere: ut, Connexiva conjunctio, apud Gell. li. 10. c. 29. pro copulativa. *συνδεσμὸς συμπλεκτικός*.

Cõnnītŏr, eris, d. t. Simul, vel vehementer nitor, operam do. [יגע *jagháh*. *συπλέκομαι*. Gal. *S'efforcer à faire quelque chose.* Ital. *Sforzarsi far suo potere.* Ger. Etwas miteinander vnderstehen zu thun. Hisp. *Estribar ò esforcarse para hazer algo.* Pol. *Vsziel'uie, waze sztie.* Vn. *Erőlkődőm, igyekezőm.* An. *To force him in doing any thing.*] Cic. de Finibus: Quũ autẽ paulum firmitatis accesserit, & animo utuntur & sensibus, cõnitunturq; ut sese erigant. ¶ Conniti, pro eniti, & parére. [ילד *jaládh*. *λοχεύειν*. Gal. *Enfanter.* Italicè, *Partorire.* Germ. Gebären. Hisp. *Estar la muger de parte.* Pol. *Rodzę.* Vn. *Szülök, ellök.* An. *To bring forth young.*] Virg. Aegl. 1: Hic inter dẽsas corylos modò nanq; gemellos Spem gregis, ah silice in nuda connixa reliquit.

Cõnnīvĕo, ivi, vel xi, ctum, n. s. Oculorum palpebras moveo, modò claudo, modò aperio: & ponitur pro dissimulo. [קרץ *karáts*. *σκαρδαμύττω, μύω, μυπάω*. Gal. *Cligner les yeux, fourciller ou ciller.* Ital. *Serrar l'occhi.* Ger. Blintzen/ mit den Augen zwincken. Belg. Pinckoogen. Hisp. *Abaxar los parpados delos ojos.* Pol. *Poblazam, przegladam, mrugam.* Vng. *Pillogatok, tettetők.* Angl. *To winck.*] Plin. lib. 11: Graviores alitum inferiore gena connivent. Idem: Columbæ & similia utraq; gena connivent. Gell. lib. 15. dixit: Connivere cava ventris & stomachi, pro stipari, claudi, & contrahi. Cic. 4. Philipp. Quibusdam in rebus etiam conniveo. Idẽ pro Cælio: Prò dii immortales, cur interdum connivetis in hominum sceleribus maximis? Suetonius in Cæs. Delicta neque observabat omnia, neque pro modo exequebatur, sed desertorum, ac seditiosorum inquisitor ac punitor acerrimus, connivebat in cæteris: id est, reliqua convitia oculis veluti clausis præteribat, tanquam dissimulanter illa contueretur. Econtrariò Inconnivens dicitur, qui oculis est vigilantibus, & aliqua in re fixis sine mutatione, *ἀσκαρδάμυκτος*. Gel. de Socr. Inconnivens, immobilis in iisdem vestigiis perstabat. Habet hoc verbum ni syllabam productam. Silius: Connivent, solẽq; pavent deprendere visu. Persius Satyr. 6: Væ nisi connives.

Cõnnīvēntĭă, æ, f. p. Dissimulatio. [*ἐπίμυσις*. Gal. *Dissimulation de voir quelquè choſe, semblant de ne voir ou apperceuoir.* Ital. *Il dissimulare, il far sembiante di non vedere ne vdire.* German. Das blintzen mit den Augen/ oder die vbersehung/ da man einem etwas hingehen laßt. Hispan. *El consentimiento abaxando los ojos.* Pol. *Przeirzenie, pomrugnienie.* Vng. *Tettetés, el halgatás.* Ang. *A vinckeing, dissembling.*] l. j. C. de fund. & salt. rei. dom. lib. 11: Quòd si venalis procuratorum conniventia, ut id deinceps tentetur admiserit, eos gravissimo jubemus supplicio subjacere.

Cõnno, as, are, Simul no. [*συννήχομαι*. Vngar. *Eggyvt vszok.* Ang. *To swymme together.*] Connare, Simul nare, Proprium est piscium.

Cõnnātĭo, verbale, Plaut. Conationis nostræ conscius: id est, quod eandem admiremur mulierem. Sipont.

Connodo, as, pen. prod. Cato. [German. Zusammen oder aneinander knüpffen.]

Cõnnūbo, connubis, pen. prod. connupsi, connuptum, Matrimonio jungor. [*συνοικέω*. Gal. *Se marier ensemble.* Ital. *Maritarsi insieme.* Germ. Sich verehelichen oder verheyraten. Hisp. *Casarse juntamente.* Pol. *Zenie sztie.* Vng. *Ferhez megyők, meg házasodom.* An. *To be maried, to a man.*] Apul. Nescientibus q; parentibus puellari ætate connupseramus.

Cõnnūbĭum, n. s. Ius legitimi matrimonii, à Nubo, cujus prima producitur, quũ in connubio quandoque propter metri necessitatem corripiatur. [חתנה *chatunnáh*. *συγκλείω*. Gal. *Conionction par mariage, lien de mariage, affinité par mariage.* Ita. *Lege del matrimonio.* Ger. Die Ehe od Ehestandt. Itẽ, das recht des Ehestands. Hisp. *La ley, ò drecho del casamiento de marido y muger.* Pol. *Ozenienie, mal'zenskystan.* Vng. *Házasság.* Angl. *Ioyning together by mariage, right of mariage.*] Virg. 1. Aeneid. Connubio jungam stabili: est enim Systole figura, qua syllaba natura longa corripitur. Cic. 1. Offic. Sequuntur connubia & affinitates ex quibus etiam plures propinqui.

Cõnnubĭālis, Nuptialis, quod ad connubium pertinet: [*ἐπιγαμικός*. Gal. *De mariage, des appartenances de mariage.* Ital. *Matrimoniale.* German. Ehelich/ Hochzeitlich. Hispan. *Cosa de casamiento.* Pol. *Weselny.* Vn. *Házassághoz valo.* Ang. *Belonging to mariage.*] Jut, Carmen connubiale apud Claudianum 7. Paneg. Vincla connubialia, Statius 5. Thebaid. *ἄσμα γαμήλιον*.

Cõnnūdo, as, are, penult. prod. Nudo. [פשט *pisthsihét*. *γυμνόω*. Gall. *Mettre tout nud, descouurir.* Ital. *Nudare.* Germ. Entblössen/ entdecken. Hisp. *Desnudar lo, vestido.* Pol. *Odkriwam.* Vn. *Meg mezitelenitõm.* An. *To mak naked or vncouer.*] Plin. lib. 28. cap. 7: Iam primùm abigi grandines, turbines q̃ue, contra fulgura ipsa in mense connudata, sic averti violentiam cœli.

Cõnŏīdes, [*κωνοειδής*. Vn. *Határos.*] A' Græcis dicitur quicquid coni: hoc est metæ formam habet: unde cupressus fœmina hoc veluti proprio epitheto à mare distinguitur, eò quòd fastigium habeat in metæ formam convolutum, quum mas extra se ramos spargat.

Cõnōpēum, n. s. [יריעה *jeriháh* ארבד *marbádh*. *κωνωπεῖον*. Gallicè, *Courtine autour d'vn lit, pauillon.* Ital. *Papiglione da letto.* Germ. Ein vmbhang vmb das Bettẽ/ wie es vorzeiten die Egyptier gebraucht haben/ wider die grossen Mucken oder Fliegen so auß dem Fluß Nilo herauß kamen. Hisp. *Pauellon contra los mosquitos.* Pol. *Namiotek u loża.* Vn. *Szunyog háló.* An. *A canapy to hing about beddes, a paullion.*] Tentorium seu velum, & papilio ille lineus, vel laneus, seu bombycinus, qui toro circundatur ad arcendum culices: quo maximè utuntur Alexandrini, quòd ex Nilo culices confluant, quos *κώνωπας* dicunt. Inde *κωνωπεῖον* per *ει*, diphthongum. Poëtæ tamen Latini suo quodam jure abjiciunt vocalem subjunctivam, & penultimam corripiunt. Propertius: Fœdaq; Tarpeio conopea tendere saxo. Et apud Horat. lib. Epod. Et inter signa turpe militaria Sol aspicit conopeum.

ῥ̃ceum. Posteriùs carmen est Iambicum dimetrum, cujus ultima sedes poscit Iambicum. Ineptissimè autem lapsi sunt, qui per œ diphthongum hanc dictionem scribẽdam præceperũt.

Cõnops, [κώνωψ. Polon Komor. Vng. Szunyog. Ang. A gnat.] A Græcis appellatur minoris muscæ genus, quod nos Culicem appellamus. Inde Conopeum, ut jam docuimus.

Cõnõr, aris, d.p. Nitor, operam do. [יגע jaghâh. κοπιάω Gal. Essayer, tscher, ou s'efforcer à faire quelque chose. Ital. Sforzarsi. Ger. Baderstehen/sich etwas zuthun vndernemmen. Bel. Baderstaen Hisp. Esforcar se para hazer, alguna cosa. Pol. Vsilować, wysilować. Vn. Igyekezõm. Ang. To endeuour or go about some thing.] Terent. in Andr. tum autem hoc timet, ne deseras se. P. Hem egón' istuc conari queam? Idem ibidem: Ego Pamphile hoc tibi pro servitio debeo Conari manibus, pedibus, noctesq; & dies Capitis periculum adire, dum prosim tibi

Cõnatŭs, us, ui, m.q. Nisus, labor, vis, impetus. [יגיעה jeghîâh. κοπος. Gal. Effort, essay, entreprinse. Ital. Sforzo, sperienza. German. Das vnderstehen oder die vnderwindũg eines dings Hispan. Esfuerco, experiencia. Polon Vsilowanie, przedsięwzięcie, wysilenie, wysmienienie. Vngar. Igyekezet. Ang. Endeuour in doing a thing, an interprise or intent.] Cic. 1. de Nat. deor. Dedit autem eadem natura belluis & sensum appetitum, ut altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos: altero secernerent pestifera à salutaribus. Idem de clar. Orat. Populi ingrati pulsus injuria, se ad hostes contulit, conatumq; iracundiæ suæ morte sedavit.

Cõnãmĕn, nis, n.t. Conatus, nisus. [יגע jaghâh. κάμα. Vn. Igyekezet. Ang. Endeuour beslotweth about a thing.] Ovid. Meta. dextraq; molarem Sustulit, & magnum magno conamine misit.

Cõnamẽntum, ti, n.s. [Pol. Podpora: item, podpiera. Vn. segíd.] Plin. lib. 19. cap. 2. De sparto loquens: Ad reliquos usus laboriosè evellitur, ocreatis cruribus, manibusq; tectis manicis, convolutum ossels, ligneisve conamentis: hoc est, adjumentis, & fulcimentis ligneis.

Conquadrārĕ, In quadratam figurãm redigere. [τετραγωνίζω. Gal. Esquarrir. Ital. Squadrare. German. Gevierdt machen/in vierung bringen. Hispan. Quadrar vna cosa ò reduzir en quadro. Pol. Czworoprzamło czynic. Vngar. Negyszegvetsinalni. Ang. To mak square.] Colu. lib. 8. cap. 3: Conquadratæ deinde foratis duobus adversis parietibus induuntur, &c.

Cõnquāssārĕ, act. p. Concutere est, vel confringere, conterere. [התנפץ bithghbahásch רוסס rotsets. συσσείειν, ἀμφιπνεῖσθαι. Gal. Esbranler, casser & briser, froisser. Ital. Concassare, scuotere. Ger. Erschütten/zergellen/zerbrechen. Hispan. Sacudir, ò quebrar y gastar. Pol. Nawinąć tłuc, zkruszam, wkaskulamie, tłdzimac. Vng. Összeveri, összetorolni. An. To shake and break in shaking.] Cato. cap. 52: Qualum incidito ex una parte prope imum: si verò calix erit, conquassato, cum eo qualo aut calice in scrobem ponito. Corpus conquassatum, Lucret. lib. 3. Conquassari terræ motibus, Cicer. 1. de Divin. Apulia maximis terræ motibus conquassata est. ¶ Conquassare nationes, per translationem, pro vastare, & conterere. Cic. pro Sestio: Etiam exteras nationes illius anni furore conquassatas videbamus.

Cõnquāssātĭo, verbale, f.t. Concussio, commotio. [רעש raasch מרוצה merutsáh. συσσεισμός. Gall. Esbranlement, tremblemẽt. Ital. Conquassamento, crollamento. German. Erschüttung. Hisp. Aquella obra de sacudir, sacudimiento. Polon. Zdrżenie, zdrżenie. Vngar. Összeverés, összeromlás. Ang. A shaking.] Cicer. 4 Tusc. Itaque illa duo, morbus, & ægrotatio, ex totius valetudinis conquassatione & perturbatione gignuntur.

Cõnquĕrŏr, eris, d. t. Queror. [נלון nalón. μέμφομαι. Gall. Se complaindre. Ital. Lamentarsi, dolersi. Ger. Sich beklagen. Hispan. Quexarse de otro. Pol. Narzekam, vskarżam się. Vng. Panaszolkodom. Ang. To complaine.] Cic. 5. Verr. Tanta vis erat injuriarũ, ut homines quidvis perpeti, quàm non de istius pravitate & injuriis deplorare & conqueri mallent. Idem Metello lib. 5. Epist. Satis habeas, nihil me etiam tecum de tuis fratris injuria conqueri.

Cõnquĕstŭs, us, ui, m.q. Querela. [תלונה tsolunah. μέμψις, μεμψιμοιρία. Gall. Complainte. Ital. Lamento, rammarico. German. Ein Klag. Hisp. Quexa de otro. Pol. Vskarżanie. Vn. Panaszolkodás. An. A complayning.] Livius 8. ab Vrbe: Tum libero conquestu coortæ voces sunt.

Cõnquēstĭo, aliud verbale, [Pol. Narzekanie. Vng. Panaszolkodás.] Cicero ad Quint. Frat. libro 1: Vbi nullum auxilium, nulla conquestio.

Cõnquĭēsco, n.t. Quiesco. [שקט shakát נח nach. ἡσυχάζω, ἡσυχάω. Gal. Se reposer, prendre repos. Ital. Acquetarsi. Ger. Beruhen. Hisp. Holgar. Pol. Odpoczywam. Vn. Meg nyugoszom. An. To be at rest, to rest.] Cic. 5. de Fin. Videmus igitur ut conquiescere ne infantes quidem possint. ¶ Conquiescere in re aliqua, eleganter accipitur pro re aliqua delectari. Cicero Curioni: Aetas nostra jam ingravescens, in amore atq; in adolescẽtia tua conquiescat.

Cõnquĭnĭsco, is, n.t. conquexi, Caput inclino. [קד kad. κύπτω, κλίνω. Gall. S'encliner & faire le petit. Ital. Chinare il capo. Ger. Sich neigen oder bucken. Hispan. Inclinar ò abaxar la cabeca. Pol. Nakłaniam się, zchilam się, dukuie. Vng. Fejem le haytõ. Ang. To douk or bekken with the head.] Plautus: Faciendum est puerile officium, conquiniscam ad cistulam.

Cõnquīro, is, act. t. Est diligenter quæro, & investigo. [בעה baháh בקש bikkésch חקר chakár. ζητέω. Gal. Cercher de toutes parts, cercher diligemment. Ital. Cercare con diligenza. Germ. Fleissig suchen oder erforschen/zusammen suchen. Hispan. Buscar curiosamente y diligentemente. Pol. Pilno znaiduie, szukam. Vng. Szorgalmatosson meg keresõm. Ang. To search for diligentlie.] Cic. li. 5. in Verrem: Quum undique homines nequissimos conquisisset. ¶ Inde Conquirere milites, est delectum militum habere.

Cõnquīsītĭo, verbale, f.t. [חקר chéker. συζήτησις. Gall. Cerchement, estite, perquisition. Ital. Cercamento, inquisitione. German. Zusammen suchen/das fleissig erfragen oder nachsuchen. Hispan. A pedir la cobrança de buscar, buscar con diligentia. Pol. Pilne zebranie, zgromadzenie, znaidzenie. Vn. Szorgalmatos keresés. An. Diligent searching.] ut, Cõquisitio militum, est ipse militũ delectus, quum Iubet Imperator prò sua autoritate, quos ei visum fuerit, ad militiã conscribit etiam invitos: quod in majoribus tantùm Reipublicæ periculis fieri consuevit. Alioqui enim contenti erant iis, qui ultrò nomina dabant. Cicero de provinciis Cons. Exercitus ille noster superbissimo delectu, & durissima conquisitione coactus, omnis interiit.

Cõnquīsītōrēs, Dicti sunt homines illi, per quos milites conquirebantur. [מבקשים mebakkeschim. πραιτοδιωκται, οἱ ἀνδροδιωκται. Pol. Badacze, szukacze. Vng. Keresõk. Ang. Seekers or inquisitours of any mater.] Cic. ad Atticum: Nullus usquam delectus: nam conquisitores παντοδαπεῖς non audent, nec nomina dant.

Cõnquīsītŭs, nomen ex participio [Polon. Przebrany. Vng. Valogatot. Ang. Dainte, fine.] ut, Mensa conquisitissimis epulis extruebantur. Cic. 5. Tusc.

Conquisitẽ, adverbium, Doctè, & diligenter, exquisite. [ακριβῶς, ἐπιμελῶς, ἀκριβολογουμένως. Gal. Soigneusement, avec toute diligence. Ital. Con buona informatione, diligentemente. Ger. Ganz fleissig, nach Hispan. Con toda diligencia de inquirir. Polon. Barzo pilnie, z wielką pilnością, z starannością. Vngar. Szorgalmatosson. An. Singularlie, by diligence.] Gell. lib. 3. cap. 10. Hæc Varro de numero septenario scripsit admodum conquisitè.

Cõnrēī, Dicuntur qui simul ob eandem causam rei facti sunt. [συναιτιάται. Gall. Coaccusez ou adiournez ensemble pour comparoir devant vn iuge. Ital. Correi, rei in compagnia. Ger. Die mit einander an einer Sach schuldig sind. Hisp. Acusados y demandados vno ante vn iuez en juyzio. Pol. Spolnie winny, ieden o stanno o kazdy. Vng. Egygyt valo bũnõk. Ang. Which ar summoned for one cause.] Dictio frequens est apud iurisconsultos, ut apud Vlpian. in l. Liberationem. §. nunc de effectu. ff. de liber. legat.

Cõnrĕgĭōnĕ, Veteres pro, è regione dixerunt. Festus.

Cõnsălūtārĕ, act. p. Est ultrò, citroq; salutare. [איש לרעהו שאל schaal schal mish lereehêhu. αἰτεῖν ἀλλήλους. Gall. S'entresaluer. Ital. Salutare insieme. Germ. Begrüssen mit einander. Hisp. Saludar se vno a otro. Pol. [illegible] Vng. Egymást köszönteni. An. To salute.] Cic. lib. 2. de Orat. Quum jam inter se, ut ipsorum usus ferebat, amicissimè consalutarent.

Cõnsălūtātĭo, verbale [ἀσπασμός. Gall. Salutation entre amis ou compagnons. Ital. Salutazione de molti ad vno ò tra loro. Ger. Ein gruss/so viel mit einander den thun. Hispan. Salutacion vno à otro. Pol. Powitanie wiele osob. Vn. Köszöntés. Ang. A hailsing, a greeting many.] Cic. lib. 2. ad Atticum: Hinc plausus maximi, consalutatio forensis perhonorifica.

Consānguĭnĕi. m.s. Dicuntur qui sanguine inter se connexi sunt, per virilem sexum. [[illegible] shoêl קרוב karób. συγγενεῖς, ἀνεψιοί, ἐξάδελφοι. Gall. [illegible] Ital. [illegible] Ger. Blutsverwandter. Belg. Bloetverwanden. Hispan. [illegible] sangre. Pol. Krewny przyiaciel. Vn. Vérségi valo rokon. An. Of kin. Heaut in Gre. Consanguineis, nolo te injustè loqui. Cic. ad Att. lib. 3: Sed βοᾶσθαι nostri consanguineus, non mediocres terrores facit atq; denuntiat. Itaq; propriè consanguineorum appellatione continentur fratres ex eodem patre nati, lib. 3. Instit. tit. de legit. agn. succes. §. 1. Itaque ex eodem patre nati fratres, Agnati sibi sunt, qui & Consanguinei vocantur. Arma consanguinea, Claudian. in bel. Gild. Turba consanguinea, Ovid. Epist. 14. Sopor consanguineus lethi, Virg. 6. Aeneid.

Cõnsānguĭnĭtās, f.t. Ipsa sanguinis conjunctio [[illegible] Gall. [illegible] sté du pere. Ital. Parentado German. Blutfreundtschafft Hispan. Parentesco de sangre. Polon Krewnosc. Vng. Vérszerint való [illegible] sziság. Ang. Kinred by blood or birth.] Liv. 7. ab Vrbe: Cæritem

populum misericordia consanguinitatis Tarquiniēsibus adjunctum fama ferebat. Propinquus consanguinitate alicui, Virg.2. Aeneid.

Cōnsāno,as,Curo,sano. [רטא *raphá.ἰάομαι.* Gal. *Guarir.* Ita. *Sanare.* Ger. *Heilen/gesundt machen.* Hisp. *Sanar.* Pol. *Vzdrawiam, vlieczam.* Vn. *Meg gyogyitom.* Ang. *To heall, to mak whole.*] Colu.li. 4.cap.24: Quo plerunq; fit, ut quod præcidi debeat, perfringatur, & sic vitis laniata scabrataq; putrescat humoribus, nec plagæ cōsanentur. ¶ Cōsanare pro Cōsanescere. Vlp. in l. Idem. ff. de Aedilitio edicto. Idē Offilius ait: Si homini digitus sit abscissus membive quid laceratū, quāvis cōsanaverit, si tamen ob eā rem eo minus uti possit, non videri sanū esse, ubi tamen fortassis, una litera sublata veriùs legeretur, Consanuerit.

Cōnsānēsco,is,Sanus fio. [חיה *chajáh. ὑγιάζομαι, ὑγιὴς γίνομαι.* Gal. *Estre guari, ſe guarir.* Ital. *Diuentar sano.* German. Gesundt werden. Hispan *Hazer se sano.* Polon. *Ozdrawiam.* Vngar. *Meg gyogyulok, föl lábbadozok.* Ang. *To waxe whole.*] Cicero Sulpitio lib.4: Nunc autem hoc tam gravi vulnere, etiam illa quæ consanuisse videbantur, recrudescunt. Colum. lib.4. cap.27: Tum etiam vitem minus cicatricosam reddit: quoniam id, ex quo viride & tenerum decerptum est, celeriter consanescit.

Cōnsārcĭnārĕ, Simul farcire significat, & nullo delectu conjungere. [חטר *taphár. συῤῥάπτειν.* Gal. *Recharger, adiouſter à la charge, rẽpiecer & remforcer.* Ital. *Cusire insieme.* Ger. Etwas zu Burdinen zuſamen binden/Burdinen machen. His. *Cozer, ò Zarzir juntamente.* Pol. *Zgromadzić/ſzyć coſzcze trafy wiaze, zkupiam.* Vn. *Öſzue foto Zni, todogatni, varrogatni.* An. *To burden, or loden further, to botch and amend garmentés.*] Gell.li.13.c.23: In quo versu non oportet alterum videri verbum, idem quod superius significans, supplendi numeri causa extrinsecus additum & consarcinatum. Est enim hoc inane admodum & furile. ¶ Compositum est à Sarcino, quod apud veteres Iurisconsultos frequentissimè legitur pro farcire, & Sarcinator pro Sartore.

Cōnsārrĭo, is, ire, Sarro. [עדר *hadhár. σκαλεύω.* Gal. *Sarcler ou biner.* Ital. *Zappare, cauare.* German. Erteſen/ſeubern. His. *Sachar ò eſcardar la tierra.* Pol. *Cześcze, chedoże.* Vngar. *Meg gereblyélöm, dſogatua tiſztitö.* Ang. *To rake or weede.*] Colu.lib.11.cap.3: Deinde sulci omnes consarriendi.

Cōnsaucĭo,as,activum,p.à quo Consaucior, aris, passivum. [מחץ *nimchátz.* πατταγῶ μώλωπα. Gal. *Bleſſer fort, naurer.* Ital. *Ferire.* German. Verwunden/verletzen. Hispan. *Herir ò llagar.* Pol. *Rane zadaie, obrazam także iucha cziecze.* Vng. *Meg sebesitöm.* Ang. *To hurt, to wound.*] Autor ad Heren.lib. 4: In hoc autem crebro & celeri vulnere corpus consauciari videtur.

Cōnscĕlĕrārĕ, est scelere conspurcare. [חנף חנם *timmé' chittá.* μιαίνειν. Gal. *Prophaner, contaminer, ſouiller de meſchanceté.* Ital. *Sporcare di ſceleraggine.* German. Durch laſterliche ding geſchenden/oder vermaßgen. Hisp. *Enſuziar algo peccando.* Pol. *Nieczno ta oſpeczic.* Vng *Latorſágommal még ſörtöſztetöm.* An. *To defile and polute with ſome miſchieuous deade.*] Liv. 10. bel. Maced. Agite, conscelerate aures paternas: decernite criminibus, mox ferro decreturi. Conscelerare oculos dicuntur qui nefandum aliquod facinus aspiciunt. Ovid. lib. 7. Metam. Cur non & spectо pereuntem, oculosq; videndo Conscelero?

Cōnscĕlĕrātŭs, a, um, Sceleratus: [חנף *chattá. ἀνόσιος.* Gal. *Souillé & ord de malefice, meſchant tout outre.* Ital. *Pieno ò macchiato de ſceleraggini.* Germ. Mit laſteren befleckt oder verwüſtet worden. Hisp. *Eſuziado algo pecando.* Pol. *Nieczno ta wielki.* Vngar. *Lator.* Angl. *Miſchieuous, vengeable, full of naughtines.*] ut Conscelerata mens, Cic. in Cat. Et pro Cluentio: Conscelerata exectio linguæ. Conscelerati vultus, Ibidem. A' filiis conscelerati ſſimis furiæ domesticæ & assiduæ pœnas parentum dies noctesque repetunt, Cic. pro Sex. Rosc. Amer.

Cōnscēndo, is, Navim ingredior navigandi causa. [עלה *haláh. ἐπιβαίνω.* Gal. *Monter, möter en vne nauire, s'embarquer.* Ital. *Entrare in naue per nauigare, Aſcendere.* Ger. Auffſteigē/in ein Schiff ſtetgen Hisp. *Subir en la naue para nauegar, ſubir juntamente.* Polon. *Wſtepuie na l'odz.* Vng. *Hajoban hágok, hajokázni megyök.* Ang. *To clyme, to go vp into a shipe.*] Cic. 4. Acad. Quid enim conscendens navem sapiens, num, &c. Cæs. de bel. Civ. Non minore animo ac fiducia, quàm antè dimicaverant, naves conscendunt. Virgil. 1. Aeneid. Bis denis Phrygium conscendi navibus æquor. ¶ Ponitur aliquando absolutè. Cic. Attic. lib. 9: Idib. Martiis Pompeium à Brundusio conscendisse. Cæsar: Erat completis littoribus contentio, qui potissimùm ex magno numero conscenderent. Scopulum. conscendere, Virg. 1. Aeneid ¶ Ponitur etiam generaliter pro ascendo: ut, Currum conscendere. Liv. 8. bel. Maced. Equum conscendere, Idem 5. bel. Maced. Conscendere in equum, Ovid. lib. 6. Metam.

Cōnscēnsĭo, onis verbale, f.t. Ascensio. [עלה *mahaléh. ἐπίβασις.* Gal. *Montement, embarquement.* Ital. *Montamento in naui, lo imbarcarsi.* Ger. Das ſteigen oder tretten in das Schiff. Hisp. *Subida, ò ſubida en la naue para nauegar.* Pol. Wſtapienie do'odzy. Vn. *Hajoban hágás, be hágás.* An. *A taking of shippe.*] Cic. 1. de Divin. Eūq; dixisse remigem quendam ex quinqueremi Rhodiorum vaticinatum, madefactum iri minus x x x. diebus Græciam sanguine, rapinas Dyrrhachii, & conscensionem in naves cum fuga, à quo Conscensus. *ἀναβάσεως.*

Conscĭentĭă, Vide CONSCIVS.

Cōnscīndo, is, ere, act. t. In multas partes scindo, discindo, discerpo [בקע *bakáh* שבר *ſchibbér* קרע *karáh. διαῤῥήγνυμι.* Gal. *Couper en pieces, deſcouper, deſchirer, deſpecer, deſchiqueter.* Ita. *Lacerare, ſpezzare, ſquarciare.* Ger. Zerſchneidē/zerhauwē/zereiſſen. His. *Cortar en muchas partes.* Pol. Wſtuczky kraie, lamie, targā, ſzicke. Vn. *El metéöm, el haſogatom, ſzaggatom.* Ang. *To cutt in many pieces, to teare.*] Ter. Evnuch. Vestē omnē misere discidit, tū ipſam capillo cōscidit. Curæ conscindunt hominē solicitum, Lucret. li. 6. ¶ Cōscīndĕrĕ sibilis, per translationē, pro Exibilare, & Explodere. Cic. Attic. lib. 2: Nam gladiatoribus quà dominus, quà advocati, sibilis conscissi. ¶ Conscindere aliquem, pro criminari, & alicui convitiari. Cic. ad Att. lib. 8: Is enim me ab optimatibus ait conscindi.

Cōnscīssūră, ræ, f p Ipsa ruptio. [בקיע *bekíah* קרע *kérah. ἀλλοίρωσις.* Gal *Fente & briſure.* Ita. *Feditura, rottura* Ger. m. Ein ſpatt/ein riß Hiſpan. *Hendidura, cortadura.* Polon *Przed. ; wanie, rozſzpowanie, rozpadlina.* Vng. *El metezés, el haſitatos* Angl. *A cutting en pieces, or tearing.*] Plin. li. 34. c. 8: Dein quam primo perisset grātia artis, deinde factum est aurum, pretioſius q, rebus existimatur, etiam cicatricibus operis atque conscissuris, in quibus aurum hæserat, remanentibus.

Cōnscīssŭs, Discerptus. [בבקע *nibkáh* בקרע *nikráh. διασπασμός.* Gal. *Deſchiré, rompu, deſpecé, briſé.* Ital. *Rotto in pezzi, ſtracciato.* German. Zerhauwen/ zerriſſen. Hiſp. *Hendido y cortado en muchas partes.* Polon. *Roztargniony, rodrapany.* Vng. *El haſitatot, ſzaggattatot.* An. *Cutt in pieces, torne.*] Vt conscissa pallula, Plau. Truc. Epistola conscissa, Cic. Gallo lib. 7.

Cōnscĭo, act. q. apud Horatium in Epistolis legitur pro eo, quod est alicujus rei mihi conscius sum. [ידע *jadhá.* σωίδα. Gal. *Sentir en ſoy-meſmes, ſe ſentir coulpable.* Ital. *Eſſere conscio, conſapeuole.* Germ. Etwas jhm ſelbs bewüßt ſeyn. Hiſpan. *Saber en mala parte, ſer ſabidor con otro de alguna coſa.* Pol. *Czuie ſzie winiezum.* Vngar. *Szöwel uem ben tudom, az én lelkem iſmereti tuggya.* Ang. *To know and feell that he is giltie.*] -hic (*inquit*) murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa: hoc est, nullius rei sibi consium esse.

Cōnscĭtŭs, pen. prod. participium, à Conscisco verbo passivo. [διεγνωσμένος, συμψηφισθείς. Pol. *Wiadomosć maiąci.* Vng. *Meg tudatot.*] Plin. lib. 36. c. 15: Passim conscitā nece, Quiritibus tædium fugientibus.

Cōnscīsco, is, conscivi, conscitum, Consentio, communi consilio statuo, decerno. [אות *jaáth. συμψηφίζεσθαι, ὁμοψηφίζομαι.* Gall. *Ordonner d' vn commũ conſentement, decerner.* Ital. *Conſentire, ſtatuire.* Germ. Etwas erkennen oder auß bewilligung ſetzen / Etwas mit wiſſen thun. Belg. Jet met weten doen. Hiſpan. *Conſentir, eſtablecer.* Polon. *Zwiadomoſzczicznie, ſtanowiam, zezwaliam.* Vng. *Igenlö akaratbol végezöm.* Ang. *To ordeine and decerne with commone conſent.*] Liv. lib. 1: Censuit, consensit, conscivit, ut bellum cũ priscis Latinis fieret. Valla lib. 5. c. 89. scribit hoc verbum ad mortem ferè pertinere: ut Conscisse sibi mortem. [παραλύειν τὸ ζῆν ἑαυτὸν, αὐθαίρετον τὸν ἑαυτοῦ βίον κατασψηφίζεσθαι ἑαυτῷ θάνατον. Gal. *Se faire mourir, ſe tuer.* Ital. *Ammazarſi.* Germ: Jhm ſelbs dē todt anthun/ſich ſelbs vmbbringē. Bel. Hem ſelven wetenden doodē. Hiſpan. *Matarſe à ſi meſmo.* Polon. *Sam ſzebie zamordowac. ſmierczy ſobie bic przyczyna.* Vng. *Magam meg ölöm.* An. *To kill him ſelf.*] Cic. de Clar. Orat. Themistocles sibi mortem conscivit. Idem lib. 3. Epist. Mortem mihi cur conscisserem, causa visa non est. ¶ Per trãslationem ponitur pro contrahere. *ἐπαγάλλεσθαι.* Colum. lib. 7. Diligens q; pastor stabulum quotidie convertit, nec patitur stercus humorem conscisere. ¶ Sciendum est quod Cōscisco, Ascisco, Descisco, Præscisco, & Rescisco, faciunt præterita in ivi, sicut eorum primitiva: & Conscio quidem, Desco & Rescio, rarò sunt in usu, sed magis Conscisco, Descisco, & Rescisco. Ascio & Præscio inveniuntur: quanvis Ascio non ita frequenter, sicut Præscio. Hinc Ascisco, & Præcisco, licet magis Ascisco quàm Præscisco, eò quòd Ascio minus in usu sit: Præscio verò magis. Quum ergo Conscisco, Decisco, & Rescisco usurpentur, nō mirum est si Conscio, Desco, & Rescio; obsoluerunt: quoniam ferè superfluum esset in eadem significatione utraque haberi. E' diverso autem, Scio, sæpissimè reperitur, rariùs autē Scisco. Apud Plautū tamē legitur Scisca, in Amphitryone: Ocius accurro, ut sciscā quid velit. Præscio in usu est, Præscisco minus: quod tamē & ipsum legit apud Virg. li. 4. Georg. Cōtinuoq; animos vulgi trepidantia bello Corda licet longè præscīscere. ¶ Ascio apud Colum. in Præfatione. Et pecoribus parandis, conservandisq, quoniā & hanc ascimus quasi agriculturæ partem. Quo tamen loco emendatiora Columellæ exemplaria Ascivimus habent præterito tempore, quod ab Ascisco potiùs, quàm ab Ascio esse videtur.

Conscius,

Conſcĭus, Particeps, ſocius, teſtis, qui rem occultam unà ſcit. [יָדַע, συνειδὼς, συνειδός. Gall. *Coulpable de quelque cas, qui ſait quelque cas.* Ital. *Conſcio, conſapevole.* Germ. Mitwiſſend, Der mit jemand etwas bewußt iſt. Hiſp. *Sabidor con otro de alguna coſa.* Pol. Świadący rzeczy tayemna, czuiący ſpuſzczenie. Vngaricè, Tanuto, tanuk társ. Ang. *Culpable or giltie of any fault, that knaweth and is of counſeill in doing a thing.*] Cicer. M. Rutilio: Quum & mihi conſcius eſſem quanti te facerem. Nonius de Verb. different. Scius inter quit ſecum: Conſcius cum altero: quam tamen differentiam fatetur à ſcriptoribus non obſervari. Nam poſtquam Scius in uſu eſſe deſiit, Conſcius utriuſque locum occupavit. Saluſt. Populares conſcios teeleris ſui. Virgil. 1. Aeneid. & mens ſibi conſcia recti. Cicer. 3. Offic. Sibi autem nullius eſſent conſcii culpæ.

Cōnſcĭentĭă, æ, ſ. p. Recordatio, animi quædam ratio, vis & lex à qua & de rectè factis & ſecus admonemur. [בַּד *leb.* συνειδὸς, συνείδησις. Gallicè, *Conſcience, remors, recognoiſſance de ſon faict.* Ital. *Conſcienza, teſtimonio dell' animo noſtro rimorſo* Germ. Gewiſſen od gewiſſne Hiſ. *El ſaber del coracon.* Pol. *Sumnienie, ſpomnienie ſwich ſpraw.* Vn. *Lelkiismeret.* Angl. *Conſcience, a knawledge of his fault with a remorſe.*] ¶ In bonam partem accepit Cicero. Philip. In ipſa conſcientia rectè factorum ſatis magnus laborum fructus eſt. Et alibi: Nullam rem tam lætam ſoleo, quàm officiorum meorum conſcientia. Idem de Senect. Conſcientia bene actæ vitæ, multorumque benefactorum recordatio jucundiſſima eſt. ¶ In deteriorem partem idem poſuit 3 in Catil Invect. Recitatis literis, conſcientia convictus repente contremuit. Idem pro Sexto Roſcio: Suum quenque ſcelus agitat, amentiaque afficit: ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæq; animi terrent. ¶ Conſcientia mille teſtes. Quintil. libro Inſtitut. Orat. 5. hanc ſententiam ut proverbialem citat. Senſus interprete nō eget. Extat & Græca ſentētia: συνείδησις πολλὰς τοῦ ψυχῶν: id eſt, Conſcientia verberat animum.

Conſcrĭbello, pro conſcribo veteres dixerunt. [ἐπιγράφω, ἐπιγράφω. Polon. *Spyſzuie.* Vng. *Megirom.* Ang *To regiſter, to enrolle.*] Varro: Itaque eas in ceram conſcribellavit Herculis ad litem. Idem Marcipore aſtrologi non ſunt, qui conſcribellarūt pungentes cœlum. Nonius. Quo loco quidam legendum putant Conſcribillare: id eſt, ſacrificare. Catull. Epigramm. Inuſta turpiter tibi flagella conſcribillent.

Cōnſcrĭbo, act. 1. Simul ſcribo, compono, cogo. [כָּתַב *chatáb* סטר *ſaphár.* συγγράφω. Gal. *Eſcrire, enregiſtrer.* Ital. *Scriuere.* Ger. Schreiben/beſchreiben. Belg. Schryven Hiſ. *Eſcriuir.* Pol. *Spiſuie.* Vng. *Megirom, irok.* An. *To writt, to regiſter, or enrolle.*] Cicer. ad Att. lib. 12: De Antonio quoque Balbus ad me cum Oppio conſcripſit. Idem: Legem Conſules conſcripſerunt qua Pompeio per quinquennium omnis poteſtas rei frumentariæ toto orbe terrarum daretur. Plaut. Aſin. Agedum iſtum oſtende, quem conſcripſiſti, ſyngraphum. Conſcribere milites, eſt cogere, & in certum numerum ac ſcriptum redigere: quod Galli dicunt *Enroller.*

Cōnſcrīptī, qui in Senatu ſcriptis annotati erant, qui per inopiam Senatorum ex Equeſtri ordine in Senatorum numerum recipiebantur. [ϖϖσπλεγραμμένοι. Pol. *Wpiſſani miedzy rzędi.* Vng. *Tanács rendre fölirattattak.*] Livius libro 2: Deinde quò plus virium in Senatu frequentia etiam ordinis faceret, ædibus regis diminutum patrum numerum, primoribus equeſtris gradus electis, ad trecentorum ſummam explevit. Traditumq; inde fertur, ut in Senatum vocarentur, qui patres, quiq; conſcripti eſſent: Conſcriptos videlicet in novum Senatum appellabant lectos.

Cōnſcrīptĭo, onis, ſ. t. Scriptio, compoſitio. [כְּתָב *chethâb* מִכְתָּב *michtáb* סטר *ſéphar.* συγγραφή. Gal. *Eſcriture, regiſtre, roolle.* Ital. *Scrittura, regiſtro.* Ger Beſchreibung oder zuſammenſchreibung. Hiſpan. *Eſcriptura en vno.* Pol. *Spiſanie.* Vn. *Irás, megirás.* An. *Writting together, regiſtring, enrolling.*] Cicero pro Cluentio: Falſæ conſcriptiones quæſtionum.

Cōnsĕco, as, are, act. p. Seco, diſſeco. [בָּצַע *batſáh* בּוֹתֵחַ *nitétach.* τέμνω, ἀφαιρέω. Gal. *Deſcouper, diſiqueter* Italicè, *Tagliare.* Ger. Zerbauwē zerſchneidē/zerſtucken. Hiſ. *Cortar* Pol. *Rozſiekuie, wſztuczki krasc.* Vng. *Vágom, el vágom, meg vágom.* Ang *To cutt or hack.*] Plin. lib. 36. c. 26: Acies tanta eſt quacunq; ut citra ullum ſenſum ad oſſa conſecet quicquid afflaverit corpora. Ovid. 3. Triſt. Inde Tomos dictas locus hic: quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe tui. Conſecare in tenues membranas. Plin lib. 30 cap 4.

Cōnsectĭo, verbale. Sectio. [מַחְצֵב *machtzéb.* ἀποτομή. Gal *Coupeure, deſchiqueture.* Ital. *Taglio, inciſione.* Ger Zerſchneidung. Hiſ. *Cortadura.* Pol. *Rozſiekanie, Zrabanie.* Vn. *Vágás, meg vágás, el vágás.* An. *A cutting, hacking.*] Cic 2. de Nat. deor. Arborum autē conſectione, omn. q, materia, & culta, & ſylveſtri, partim ad calfaciendū corpus igni adhibito, & ad mitigandum cibum utimur, &c.

Cōnsecro, as, penultima correp. Sacro, dico, dedico, religiosum facio. [קִדֵּשׁ *kiddéſch* חָנַךְ *chanách.* ἁγιάζω, ἐνκαινίζω. Gal. *Conſacrer, dedier.* Ital. *Conſacrare.* Ger. Weyhen/heiligen/Gott vnnd heiligen Gebreuchen zueignen. Belg. Wyhen. Hiſpan. *Conſagrar.* Pol. *Offiaruie, oddaie bogu y ſwiectim rzeczam.* Vng. *Meg ſzentélöm.* Ang. *To conſecrat or dedicat.*] Cic. 2. Tuſc. Quaſi addicti & conſecrati. Plin. de Viris illuſtribus: Spolia opima Iovi Pheretrio in Capitolio conſecravit.

Cōnsecrātĭo, onis, ſ. p. Dedicatio. [חֲנֻכָּה *chanuchâh* חֵרֶם *chérem.* ἐγκαίνια. Gal. *Conſecration, dedicament.* Ital. *Conſecratione.* Ger. Weyhung/Heiligung Hiſ. *Conſagracion.* Polon. *Poświęcenie, ſfiarowanie.* Vn. *Meg ſzentélés.* An. *A conſecrating, dedicating.*] Cic. pro Domo ſua: Conſecrationes fiebant aut a Pontificibus, aut a Tribunis plebis. Ibidem. In conſecratione ſtatuebantur aræ, quæ religionem afferrent.

Cōnsecrātŏr, [ἁγιαστής. Pol. *Poświęciciel.* Vn. *Szentélő.*] Aut templorum fabricatores aut ſimulacrorum conſecratores facit, Iulius Firmicus Matheſ. lib. 4.

Cōnsecrātum, n. t. Quod eſt conſecratum. [חָנִיךְ *channích* מְקֻדָּשׁ *mekúddaſch.* ἁγίασμα. Gal. *Conſacré, dedié, voyant recen & ſolennizé.* Ital. *Cheſa conſacrat* Ger. Gewerbet, gebeiligt Hiſp. *Conſagrado.* Pol. *Coś poświęconego, ſfiarowanego.* Vn. *Meg szentéltetés, szentélt.* An. *Conſecrated, dedicated.*] Vocabula fere in caſibus repetitum, qualia ſunt Contertaneum, Cōmilitaneum, Militaneum, Suffartaneum, Limitaneum Iulius Capitol. in concione quadam Maximini Cęſaris: Commilitones (*inquit*) ſacrati, imò verò conſecranei. Alio loco: Nullam civitatem æquè ſibi tanquam, dixit. Tertullianus Conſecraneos vocat, qui quaſi uni ſectæ mancipati ſunt

Cōnsectānĕus, Conſectarium, Conſector, Conſectatio, Conſectator, Vide CONSEQVOR.

Cōnsemĭnĕus, a, um, [ὁμόσπορος, ἢ πολύσπορος. Gal *Semé de pluſieurs & diuerſes ſemences.* Ital. *Semi & piante de diuerſi ſporti* Germ. Mit vielerley Samen geſeyet/oder mit einerley Samen geſeyet. Hiſp. *Sembrado de diuerſas ſimientes.* Pol. *Poſiany wſzelakimi ſiemiony* Vn. *Sok fele magvas vetettſző.* An. *Sowen with many and diuers ſeades.*] Dicitur de rebus in qua varia semina commiſta ſunt, ut Conſemineæ vineæ ſunt, in quibus diverſa vitium ſemina acervatim confuſa ſunt, nec propriis generibus diſtincta. αἱ ὁμοῦ πολλὰ σπέρματα βαλόμεναι χωρὶς ἀλλήλων. Colum. lib. 3 cap 21 Iam illa ſeminum ſeparatio ſummam cōmoditatem habet, quòd vinitor ſuam cuique faciliùs putationem redder, quum ſcit cujus notæ ſit hortus, quem deputet: idque in vineis conſeminēis ſervari difficile eſt. Sic etiam Sylvam conſemineam vocant, quæ ex variis arborum generibus confuſè conſita eſt. Idem lib. 12. cap. 46. Sylvam ſi quis barbaricam: hoc eſt, conſemineam velit facere.

Cōnsēmĭnālĭs, [Pol. *Poſiani.* Vn *Sok fele magu.*] Pro eodem etiam legitur apud eundem Columel. lib. 12. cap. 45: Propter quod etiam conſeminalium vinearum non eſt tam firmum vinum, quàm ſi per ſe ſyncerum ammineum vel apianum condideris.

Cōnsĕnĕsco, conſeneſcis, conſenui, Seneſco, annis & ætate ingraveſco. [זָקֵן *zakén.* γηράσκω, συγγηράσκω, παλαιόω. Gal. *Enuieillir, deuenir vieil.* Ital. *Inuecchiare, diuenir vecchio* Germ. Alt werden. Hiſp. *Enuegeſcer.* Polon. *Starzeieść, ſtarim ſzie ſtawam.* Vngar. *Meg vénhedém.* Angl. *To waxe old.*] Conſeneſcere, Senem fieri Plaut. Capt. Macreſco, conſeneſco & tabeſco miſer Cicer. 2. Tuſcul. Atque Oratorum quidem laus ſta ducta ab humili venit ad ſummum, ut jam quod natura fert in omnibus ferè rebus, conſeneſcat, brevíq; ad nihilum ventura videatur.

Cōnsēnsĭo, Vide CONSENTIO.

Cōnsēntĭă ſacra, Quæ ex conſenſu multorum ſunt ſtatuta. Feſtus.

Consentĭo, is, n. q. Cōvenio, idem ſentio. [יָאַת רָצָה *ratsâh. jadâh.* ὁμολογέω, ὁμοδοξέω, ϖϖσπαίω, συμφωνέω, σπεύδω, ὁρμάω Gal. *Conſentir.* Ital *Cōſentire.* Ger. Eines ſinnes ſeyn/bewilligen. Bel. Conſenteeren. Hiſ. *Conſentir.* Pol. *Przyzwaliam, przyzwalam natim, Zgadzam ſzie.* Vn. *Egyezek örök.* An. *To conſent to think the ſame.*] Plin. li. 17. cap 11: Eodem menſura Græci autores conſentiunt, nō alitores quino ſem. pede eſſe debere. Cicer 3 de Finib. Ratio enim noſtra conſentit, oratio pugnat.

Cōnsēntĭēns, participiū, Conveniens. [רָצָה יָאַת *ratsâh. jadâh.* ὁμολογούμενος. Gal. *Conſentant, accordant, conſonant.* Ital *Conſonante & accordante.* Germ. Der da eines ſinnes oder meynung iſt, der bewilliget. Hiſpan. *Coſa concorde.* Pol *Zgadzaiący ſie z wolą.* Vng. *Egyezö dolog.* An. *Which conſenteth, or agreeth with another.*] Cic. 2. de Divinat. Animorum conſentiens una multitudine completum eſt mundum.

Cōnsēnsŭs, participium, Confeſſus. [מְרֻצֶּה *merutſſéh.* ὁμολογούμενος Gal *Accordé* Italice. *Accordato.* Germ. Der vnwillget oder einbewilligt. Hiſpan *Confeſſado y accordado.* Pol *Zgodzony ſie, conſens.* Vngar *Egyezö, egyezöſzetett.* An. *Accorded, agreed.*] Gell. lib. 5. cap. 20. Syllogiſmus eſt oratio, in qua conſentius quibuſ-

dam & confessis, aliud quid, quàm quæ concessa sunt, per ea quæ concessa sunt, necessariò conficitur.

Consēnsŭs, us, ui, m. q. nomĕ, Concordia, cõvenientia, consensio, conspiratio, & quasi cõcentus. [רִבּוֹן רַצוֹן שִׂבְלוֹנוֹת *ratsõn sibalonot.* ὁμόνοια. Gal. *Accord & conuenance, consentement.* Ital. *Cõsentimento, accordo.* German. Einhelligkeit/ zusammenstimmung/ verwilligung. Hispan. *Consentimiento, conueniencia.* Pol. *Zgoda, podzwolenie, spolne vradzenie.* Vng. *Eggyezés, egy értelõm.* Angl. *Consonte, accord, or agrement.*] Cic. 3. de Nat. deor. Itaque illa mihi placebat oratio de convenientia consensuque naturæ. Claud. de bel. Gild. -dissensus acerbus, Et gravior consensus erat.

Cõnsēnsĭo, f. t. ut Speusippus ait, Communio rerum omnium, cogitationũ, suspicationũq; concordia, consensio, cõspiratio. [ὁμόνοια, συμφωνία Gal. *Consentement.* Ital. *Consentimento.* Ger. Einhelligkeit/ bewilligung. Hispan. *El consentimiento.* Pol. *Podzwolenie, zgodzenie.* Vngar. *Eggyezés, egy értelõm.* Ang. *Consente or agrement.*] Cic. ad Caes. Populi verò Romani, totiusque Italiæ mira consensio. Idem 1. de Natur deorum. Quum enim non instituto aliquo, aut more, aut lege sit opinio constituta, maneatque ad unum omnium firma consensio, intelligi necesse est, esse deos.

Cõnsēntānĕŭs, a, um, Conveniens. [כָּשֵׁר *chasché'r* σύμφωνος, ὁμολογουμένος. Gal. *Conuenable, accordant & semblable.* Ital. *Consentaneo.* Ger. Das mit stimpt/ gleichförmig/ ähnlich. Hispan. *Cosa concorde en sentencia.* Polon. *Zgadzaiaci sie, podobny.* Vng. *Illendõ, alkolmatos.* Ang. *That consenteth and agreeth with an other.*] Cicero 5. de Finibus: Itaque omnis honos, omnis admiratio, omne studium, ad virtutem, & ad eas actiones quæ virtuti sunt consentaneæ, refertur. Idem 2. de Natura deorum: Quare quũ in æthere astra gignantur, consentaneum est in his sensum inesse & intelligentiam.

Cõnsēntĭtŭr, impersonaliter, ut dissentitur. [Polon. *Zgadza sie.* Vn. *Eggy értettetik, meg eggyezletik.*] Gell. li. 10. cap. 7: Omnium fluminum quę in maria, qua imperium Romanum est, fluunt, quam Græci πλὼν ἅπαν θάλασσαν appellant, maximum esse Nilum consentitur. Idem lib. 3. cap. 11: Super ætate Homeri atq; Hesiodi non consentitur.

Cõnsēpĭo, is, ire, Sepio, munio, claudo. [שָׂךְ *sach* φραγμός. Gal. *Enclorre & enfermer de hayes ou de murs.* Ital. *Circundare di siepe.* Germ. Eynzeunen/ vmbhagen. Hispan. *Cercar de seto.* Pol. *Oplacsam, ogradzam.* Vng. *Megrekesztõm.* Ang. *To enclose and enuironne with edges.*] Cic. de Senect. Cæteris in rebus comem erga Lysandrum atque humanum fuisse, & ei quendam cõseptum agrum, & diligenter consitum ostendisse.

Cõnsēptum, pti, Quod undiq; clausum, munitumq; est. [מִכְלָה מִסְגֶּרֶת *michlah misgéreth.* φραγμός. Gall. *Vn clos & pourpris.* Ital. *Siepe, chiusura di qualche cosa.* Germ. Ein eyngezeunt oder eyngeschrancket ort. Hispan. *Lugar cercado y garnicido con seto.* Pol. *Zewsiad miesce ogrodzone.* An. *A place hedged or inclosed.*] Colu. lib. 1. c. 4: Difficiliora enim consepta, non solùm pluris ædificabimus, sed etiam impensis majoribus tuebimur. ¶ Conseptum etiam fori dixit Quintil. lib. 8. pro ipsis cancellis.

Consequiæ, Vide CONSEQVOR.

Cõnsĕquŏr, pen. corr. d. t. Sequor. [הָלַךְ אַחַר *halách achar.* ἀκολουθέω. Gall. *Suyure & aller apres.* Ital. *Seguittare di fatto.* Ger. Nachfolgen. Belg. Volghen. Hisp. *Conseguirse à otra cosa, alcancar lo que huye.* Polon. *Dostawam, doganiam, doszyguie.* Vngar. *Kõuetõm,* (item) *meg nyerõm.* Ang. *To follow and go after.*] Virgil. 5. Aeneid. -quem deinde Cloanthus Consequitur. Gell. lib. 2: Vter dies natalis haberi, appellariq; debeat, is quem nox ea consecuta est, an qui dies noctem consecutus est. Ponitur frequenter pro assequor, obtineo, adipiscor. [τυγχάνω. Ang. *To obtene or gett a thing.*] Cicer. in Verr. Act. 1: Quod ego meo labore, & vigiliis consecutus sum. Idem 2. Verr. Habeo autem certam viam atque rationem, qua omnes illorum conatus investigare & consequi possum. Item exprimere. ἐξικνέομαι. Idem Cæsari Iuniori: Extrema verò quanta & qualia sint, verbis consequi non possum.

Cõnsĕquēns, tis, participium, Sequens, futurus. [עֹתִיד *hathídh* συνακολουθῶν. Polon. *Przyszły.* Vngar. *Kõuetkõzendõ.*] Cicer. de Senect. Sed memoriam illius viri excipient omnes anni consequentes.

Cõnsĕquēns, nomen, Argumenti conclusio. [τὸ ἐπόμενον. Pol. *Zamknienie.* Vngar. *Kõuetõ.*] Cic. 4. de Finib. Quũ consequens aliquod falsum sit, illud cujus id consequens sit, non posse esse verum.

Cõnsĕquēntĭă, tiæ, f. p. Consecutio. [סֵדֶר *sedhér* τάξις, ἀκολουθία. Gall. *Consequence, suitte.* Ital. *Consequenza.* German. Ein Nachfolgung. Hispan. *La consecucion à otra cosa.* Polon. *Naszladowanie, zawarcie.* Vngar. *Kõuetkõzés.* Anglicè, *Consequence, following.*] Cicer. 1. de Divinat. Qui cursum rerum eventorumque consequentiam diuturnitate pertractata notaverunt, &c. ¶ Est & Consequentia necessitas conclusiõnis, quæ ex præcedentibus infertur. Cicer. ad Trebat. Ea enim dico consequentia, quæ rem necessariò consequuntur.

Cõnsĕquēntĕr, adverbium. [ἀκολούθως. Gall. *Consequemment.* Ital. *Conseguentemente.* Ger. Nachfolgends. Hisp. *Conseguientemente.* Pol. *Stego pochodzac, konczac.* Vng. *Kõuetkõzendõ képpen.* Ang. *Consequentlie, by order.*] Vlpian. l. Sed & si quid. §. ult. ff. de usufruct. & quemadmodum quis uta. & fruct. Quibus cõsequenter fructuarius quidem acquirere fundo servitutem non potest, retinere autem potest.

Cõnsĕquĭæ, Sequelæ, à consequendo: sicut ab exequendo, Exequiæ. Apuleius lib. 10: Novissimis trahebantur cõsequiis.

Cõnsĕctŏr, ctaris, d. p. Avidè sĕquor, capto, aucupor, persequor. [רָדַף הִדְבִּיק *radháph hidhbík* הִשִּׂיג *hisigh.* ἀκολουθέω, παραδιατρίβω, συνεμπλέκω, διώκω. Gall. *Suiure ou poursuiure en diligence.* Ital. *Seguitare auidamente.* German. Begyrig nachfolgen. Bel. Vervolgen. Hisp. *Seguir codiciosamente.* Pol. *Naszladuie, szygã, gonie.* Vn. *Szorgalmatosszan kõuetõm, kergetõm.* An. *To follow or pursue diligently.*] Lactant. lib. 3: Quæras ab his, quid sibi velint, quum fœminas tam rabidè consectantur, ut vix divelli queãt. Cæsar 6. bell. Gall. Redeuntes equites, quos possunt consectantur, atq; occidunt. Cic. 2. ad Attic. Fusium clamoribus, & conviciis, & sibilis consectantur. ¶ Per metaphoram accipitur pro affectare. ἐφίεμαι. Cicero in Pisonem: Levitatis est, inanem aucupari rumorem, & omnes umbras, etiam falsæ gloriæ consectari. Cic. 1. Offic. Alexander benevolentiam Macedonum largitione consectabatur.

Cõnsĕctārī, passivé. Laberius Apud Nonium: Vxorem tuam, & meam novercam populo lapidibus consectari video.

Cõnsĕctātĭo, verbale, f. t. Captatio, aucupium. [שִׂיחַ *sigh.* μετα-δίωξις, παραγκωλύσεις. Gall. *Poursuite apres quelque chose.* Ital. *Seguicre con diligenza à qualche impressa.* Ger. Ein fleissige oder begurige nachfolgung/ nachstellung. Hisp. *Obra de seguir codiciosamente.* Pol. *Pilne naszladowanie, dochodzenie, szyganie.* Vng. *Szorgalmatos kõuetés, kergetés.* Ang. *An earnest following or pursueing.*] Cicer. in Orat. In hujus concinnitatis consectatione Gorgiam fuisse principem accepimus.

Cõnsĕctātŏr, & Consectatrix, verbalia. [רָדַף מְדַבֵּיק *rodhéph madhbík.* ὁ καὶ ἡ παραγκωλοῦσα. German. Ein Nachvolger/ Nachsteller/ Nachwerber. Pol. *Ten ktori dochodzi.* Vn. *Kõuetõ, kergetõ.* An. *He or she which followeth.*] Cic. 3. Offic. Est enim temperantia, libidinum inimica: libidines autem consectatrices voluptatis.

Cõnsĕctārĭus, adject. Consequens. [ἀκολουθητικός. Pol. *Naszladuiaci.* Vng. *Kõuetõ, kõuetkõzendõ.*] Cic. 4. de Finib. Illud verò minimè consectarium, sed in primis hebes, illorum scilicet nominum gloriatione dignam esse beatam vitam, quæ non possit sine honestate contingere, ut jure quisquam glorietur.

Cõnsĕctārĭum, rii, n. s. Est argumentum breviter astrictum, in quo conclusio necessariò sequitur antecedens. [ἀκόλουθον. Polon. *Zamknienie.* Vn. *Igazes rõuid erõsség.*] Cic. 4. de Finib. Nunc venio ad illa tua brevia, quæ Consectaria esse dicebas: & primum illud quo nihil potest esse brevius, Bonum omne laudabile: Laudabile autem omne honestum. Omne igitur bonum honestum.

Cõnsĕctānĕŭs, a, um, Qui alios assectatur: [ἀκόλουθος. Pol. *Dochadzacz.* Vngar. *Kõuetõ.*] ut, Consectanea turba. ¶ Hinc Consectanei dicuntur, qui aliorum opinionem vel sententiam sequuntur. ὁμογνώμονες.

Cõnsĕro, pen. cor. act. t. conserui, consertum, Conjungo, connecto, confero. [חָבַר שָׁרַךְ עָרַב *chibbér serégh harab.* συμπλέκω. Gal. *Entremesler, entrelacer.* Ita. *Mescolare, mischiare, immettere.* Ger. Zusammen setzen/ aneinander kommen/ vermischen. Hispan. *Trauar vno con otro.* Pol. *Spaiam, splacze, wplatam, miesza.* Vn. *õsszefogom, õsszefoglalom.* Ang. *To mixe, to intermingle.*] Virg. 3. Aen. Loricam consertam hamis, auroq; trilicem. Idem 5. Aen. Lævibus huic hamis consertam auroq; trilicem Loricam. ¶ Conserere manus, est manus conjungere, & dextras mutuò apprehẽdere. Vnde manum conserere dicebantur litigantes, quum in agrum, aut aliam rem, de qua controversia erat, profecti, rem litigiosam, aut aliquam ejus particulã manu apprehẽdebant, jusq; suum in re præsenti vindicabant. Postea tamen propagatis Italiæ finibus, Prætoribusq; aliis negotiis distentis, placuit ut litigantes sine Prætore in agrum proficiscerentur, glebamq; inde in jus ad Prætorem deferrent, & in ea, tanquã in toto agro vindicarent, adversariumq; ex jure manu consertũ (id enim formulæ nomen erat) ad Prætorem vocarent. ¶ Pugnantes item manum conserere, ἐμμαχεῖν dicuntur, quum cominus rem gerunt, & quasi manum manui admovent. Cic. ad Attic. At illum ruere nuntiant, & jam jamq; adesse, non ut manum cõserat (quicum enim?) sed ut fugam intercludat. Lactant. lib. 5: Tum inter se manus conserere cœperunt, & insidiari, & gloriam sibi ex humano sanguine comparare. ¶ Pro eodem etiam dicimus, Prælium, sive pugnam conserere, πόλεμον συνάπτειν. Virgil. 2. Aeneid. Multaque per cæcam congressi prælia noctem Conserimus. Liv. 5. ab Vrbe: Accensis utrinque animis, ad arma discurritur, & pugna conseritur.

Cõnsĕrtŭs,

Cōnsĕrtŭs, particip. Connexus, contextus. [מחבר *mechubbár* שרוג *forágh.* ἀπλόμενος, συμπεπλεγμένος. Gal. *Entremeſlé, entrelacé.* Ital. *Meſcolato, interpoſto.* Ger. Zuſammen geſetzt. Hiſp. *Mezclado, trauado.* Pol. *Spoiony, złaczony.* Vng. *öſzue foglaltatot.* An. *Mixed together, intermingled.*] Fab. lib. 5. cap. 10: Vt ſunt tria tempora, ita ordo rerum tribus momentis conſertus.

Cōnsĕrtē, adverb. Conjunctē. [ἁρμόνως, συμπεπλεγμένως. Gal. *Par entrelacement, d'vn tenant, & dependant de l'autre.* Ital. *Per intralaſciamento.* Germ. Durch zuſammenſetzung oder vermiſchung. Hiſpan. *Trauado y mezclando vna coſa cõn otra.* Pol. *Mieſzanie, ſpotenie.* Vn *öſzue foglalás képpen.* Ang. *As it were interlaced.*] Cic. de Fato: Si omnia antecedentibus cauſis fiunt, omnia naturali colligatione conſertè, contexteq; fiunt.

Cōnsertŏr, oris, [συνέχων, συμπλέξας. Pol. *Zapaſnik.* Vng. *öſzue foglalo.*] Plin. lib. 33. cap. 1: Quòd ſi impedimentum potuit in ea aliquod intelligi, etiam conſertoris uſu, argumentum eſt, majus in læva fuiſſe, qua ſcutum rapitur.

Cōnsĕro, penult. corr. conſevi, conſitum, Planto, ſero, ſemino. [זרע *záraḥ* נטע *natáh.* φυτεύω. Gal. *Planter, compliinter ou ſemer.* Ital *Piantare, ſeminare, ineſtare.* Ger. Pflantzen/beſäyen. Bel. Planten/beſaeyen. Hiſp. *Plantar, ſembrar, ò anxerir vna coſa on otra.* Pol. Szczepie, ſiieie. Vngar. *Plántálok, vetök, witetök.* Angl. *To plant or ſowe.*] Agri enim conſeri dicuntur, ſemina autem vel plantę ſeri. Virg. 1. Aeglog. -en quas conſevimus agros. Lactant. lib. 2: Quem in partibus Orientis omni genere ligni arborumque conſevit. Colum. lib. 21: Celerius etiam eodem tempore ſtercores, & lupino vel faba conſeras.

Cōnsĭtŭs, pen. corr. partic. [זרוע *záruáh* נטוע *natúah.* πεφυτευμένος. Gal. *Planté, ſemé.* Ital. *Plantato, ſeminato.* German Geꝑflantzet/geſäyet. Hiſ. *Plantado, ſembrado.* Pol. *Poſziany, ziá ſiewiony naſadzony.* Vng. *Plántálturot, wketök, béuetetök.* Ang. *Sett, ſowen planted.*] ut, Cæca mentis caligine conſitus, Catullus.

Cōnsĭtĭo, Satio. [נטע *nétah* מטע *mattáh.* Φύλεια, Φύλευμα. Gal. *Plantemẽt, plantage.* Ital. *Eſſo piantare.* German. Pflantzung/zweygung. Hiſpan. *Obra de enxerir ò plantar.* Polon. *Sianie, ſzczepienie.* Vng. *witetés, plántálás, vetés.* Ang. *A planting or ſetting.*] Cic. in Catone: Nec conſitiones modò delectãt, ſed etiam inſitiones, quibus nihil invenit agricola ſolertius. Colum. li. 4: A primo ſtatim die conſitionis formanda.

Cōnsĭtŏr, toris, m. t. Sator, plantator. [נטע *notéah.* Φυτευτής. Gal. *Planteur.* Ital. *Piantatore.* Ger. Pflantzer/zweyger. Hiſp. *Plantador.* Pol. *Roſzſziewacz, ogrodnik.* Vngar. *Witetö, plántálo, vetö.* Ang. *A planter, a greffer.*] Ovid. 4. Metam. Et cum Lenęo genialis conſitor uvæ.

Cōnsĭtūră, ræ, Conſitio. [נטע *mattáh.* Φύτευμα. Polon. *Poſzianie.* Vng. *Witetés, vetés plántálás.* An. *A ſetting or planting.*] Cic. de Rep. Quæ videlicet ille non ex agri conſitura, quam cernebat, ſed ex doctrinæ indiciis interpretabatur. Nonius.

Cōnsĕrrātŭs, a, um, Serræ in modum denticulatus. [πριονώδης. Gal. *Choſe qui a dents, comme vne ſie.* Ital. *Che a i denti à guiſa di ſaga.* German. Das zeen hat wie ein Sägen. Hiſp. *Coſa q̃ tiene dientes como la ſierra.* Pol. *Zeby maiacy iako pieſ'ka.* Vng. *Fogas, ſörészmódra fogaſzot.* Ang. *Toothed lik a ſawe.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sed ſpectatiſſimum inſigne gallinaceis corporum conſerratum: nec carnem id eſſe, nec cartilaginem, nec callum jure dixerimus, verùm peculiare.

Cōnsĕrvātĭo, Conſervator, Conſervatrix, Vide CONSERVO.

Cōnsĕrvo, as, are, act. p. Servo, tueor, cuſtodio, obſervo. [שמר *ſchamár* נצר *natár* נטר *natsár.* Φυλάττω, ἐπιτηρέω. Gal. *Garder, conſeruer, contregarder, entretenir.* Ita. *Conſeruare.* Ger. Behalten/bewaren. Hiſpan. *Guardar en vno.* Pol. *Zachowuie, ſtrzeże.* Vn. *Meg tartom, örzöm.* An. *To defende, maintene or keepe.*] Cic. ad Att. li. 6: Iis literis reſpondebo: ſic enim poſtulas? nec εἰκονομίαν inſtituam, ſed ordinem conſervabo tuum. Idem Attico lib. 5: Vt nos eam neceſſitudinem, quæ eſt nobis cum publicanis, obtinere & conſervare patiantur. Idem Metello: Benevolentiam certo judicio ſuſceptam, quoad voles, conſervabo. ¶ Interdũ Conſervare, idem quod incolumen ſervare, & à certiſſimo periculo eripere. σώζειν. Cicero in Catil. Non minùs jucundi ſunt dies illi quibus conſervamur, quàm quibus naſcimur. Idem antequam iret in exilium: Ego apud vos non loquar, quos conſervavi? Et paulò pòſt: Qui hoc imperii domicilium ſartum tectum ab omni periculo conſervavi.

Cōnsĕrvātŭs, participium. [שמור *ſchamúr.* Διαφυλαττόμενος, τηρηθείς. Gal. *Conſerué, gardé.* Ital. *Conſeruato, guardato.* Ger. Behalten oder bewaret. Hiſpan. *Guardado, conſeruado.* Polon. *Zachowany.* Vngar. *Meg tartatot, örzetöt.* Ang. *Keept, conſerued, ſaued.*] Cicero Lentulo lib. 1: Illud quidem certè noſtrum conſilium jure laudandum eſt, quòd meos cives, & à me conſervatos, & me ſervare cupientes, ſpoliatos ducibus, ſervis armatis objici noluerim.

Cōnsĕrvātŏr, toris, m. t. Servator, præſes, cuſtos. [שמר *ſchomér.* σωτήρ. Gal. *Conſeruateur, gardien, garde.* Ital. *Seruatore.* German. Ein behalter/bewarer/beſchirmer. Hiſ. *Guardador.* Pol. *Obronca, ſtroż, Zachowowatel.* Vng. *Meg tartó, örzö.* Ang. *He that keep eth or conſerueth.*] Cicero pro Seſtio: Optimatum principes, autores, & conſervatores civitatis. Idem antequam iret in exilium: Vtrum ut cuſtos accipiar, an ut proditor excludar? ſi ut conſervator, veſtra erit ignominia: ſi ut oppugnator, præciſa erunt omnia.

Cōnsĕrvātrix, cis, f. t. [שומרת *ſchoméreth.* σώτειρα. Pol. *Zachowatelka.* Vng. *Meg tartó.* An. *She that preſerueth or keepeth.*] Cic. 4. de de Finibus: Omnis natura vult eſſe conſervatrix ſui, ut & ſalva ſit, & in genere conſervetur ſuo.

Cōnsĕrvātĭo, onis, Obſervatio. [משמר *miſchmár* σωτηρία, σωτερία. Gal *Conſeruation.* Ital. *Conſeruatione.* Germ Behaltung. Hiſpan. *Aquella guarda.* Polon. *Zachowanie.* Vng. *Meg tartás, örzés.* Ang. *Keeping, preſeruing.*] Cic. 1. Offic. Etſi attentos animos ad decori conſervationem tenebimus.

Cōnservŭs, vi, Qui cum alio eidem domino ſervit. [σώδουλος. Gal. *Seruiteur auec autre ou autres, compagnon de ſeruage.* Ital. *Conſeruo.* Ger. Ein Mitknecht. Hiſpan. *Sieruo con otro.* Pol. *Spolny ſ'luga, Towarzyſz.* Vng. *Szolga társ.* Ang. *A fellow ſeruand, or that ſerueth the ſame maiſter with another.*] Terent. Adelph. Conſervis ad eundem illis præcipio modum. Cic. ad Caſſ. O rem miseram! dominum ferre non potuimus, conſervo ſervimus.

Cōnsĕrvă, æ, [σωδούλη. Gall. *Compaignie de ſeruage.* Ital. *Compagna à ſeruire con altre.* Germ. Ein Mitmagt/Mitdienerin. Hiſp. *Sierua con otras.* Polon. *Spol'u ſ'ługebnica.* Vng *Szolgálo leán társ.* Angl. *A fellow maid ſeruand.*] Terent. Evnuch. Summa forma ſemper conſervam domi Videbit. Varr. 2. de Re ruſt. Conſervabus. Scævola in l. prædia. §. j. ff. de inſtrum.

Cōnsĕrvĭtĭum, tii. [σωδουλία, ὁμοδουλία. Pol. *Spolne ſ'ługenie.* Vn. *Eggywt valo ſzolgálat.* Ang *Fellowshipe in ſeruing together.*] Plaut. Capt. Perque conſervitium commune, quod hoſtica evenit manu.

Cōnsĕssŭs, Vide CONSIDEO.

Cōnsĭdĕo, es, antepenul. corr. n. f. Simul ſedeo. [ישב *jaſchább.* συνεδρεύω. Gal. *Eſtre aſsis auec ou pres d' autres.* Ital. *Sedere inſieme.* Germ. Zuſammen ſitzen/bey einander ſitzen. Hiſpan. *Aſſentarſe en vno.* Polon. *Spol'em ſiedzie.* Vng. *Eggywt wlök.* An. *To ſitt with or by others.*] Cicero in Brut. In pratulo propter Platonis ſtatuã conſedimus. ¶ Aliquando ſignificat manere. Cicero de Finib. Cujus in mente conſedit juſtitia. ¶ Aliquando rei humilitatem habet, & quaſi denegatam altius evolandi facultatem. Cicero: Conſedit utriusq; nomen in Quæſtura. ¶ Aliquando ponitur pro conquieſcere: ut Conſidere in otio. ¶ Aliquando pro ſedari. Liv. Vbi ira conſedit. ¶ Aliquando pro commorari, vel conſiſtere. Cic. Philip. 13: Martiam legionem Albæ conſediſſe ſciebat.

Cōnsēdo, à conſidendo, ut aſſedo, vel aſſeſſor. C. Hemiſia: Nemo vicinus conſedo. Nonius.

Conseſsŏr, oris, m. r. Qui unà cum alio ſedet. [συνεδρευτής, συνεδρεύτης. Gal. *Aſſis auec ou pres d' vn autre.* Ital. *Aſſentato con alcuno.* German. Ein Beyſitzer/der mit ſampt einem andern ſitzet. Hiſpan. *El que aſsienta con otro.* Pol. *Spol'em ſiedzący.* Vng *Eggywt wlök.* Ang. *He that ſitteth with another.*] Cic. ad Attic. libro 2: Præclarum ſpectaculum mihi propono, modò te conſeſſore ſpectare liceat.

Cōnsēsŭs, m. q. Non eſt conſeſſio, ſed homines in uno loco ſedentes: [עדה *hedhdh.* συνέδριον. Gall. *Aſſemblée de gens aſsis.* Ital. *Gente aſſentata inſieme.* Ger. Zuſammengeſeſſene leut/ein Verſamlung. Hiſ. *Aſſentados juntamente.* Polon *Spolne zgromadzenie, zaſiedzenie.* Vng. *Eggywt le telopödöt nép.* Ang. *The aſſemble of folkes ſitting together.*] ſicut Conventus, non eſt conventio, ſed homines qui in unum locum conveniunt. Cicer. de Senect. Quibus quum à cuncto conſeſſu plauſus eſſet multiplex datus, dixiſſe ex eis quendam, Athenienſes ſcire quæ recta eſſent: facere nolle.

Cōnsĭdĕro, as, are, act. p. Diſpicio, judico, cogito: à ſiderum cõtẽplatione, ut Feſto placet, dictũ. [חשב *chaſchláb* ראה *raáh* הבין *hebín* התבונן *hithbónen* הקשיב *hikschíb.* συνίημι. Gal. *Cõſiderer.* Ital. *Conſiderare.* Ger Betrachten/bedencken/erwegẽ. Bel. Overteggen. Hiſ. *Cõſiderar.* Pol. *Vpatruie, vwazam, rozmiſzlam.* Vn. *Meg gondolom.* Ang. *To conſider, to thinke earneſtlie vpon a thing.*] Cic. Ter. Reliquum eſt, quod ipſæ optimè conſiderabitis, veſtræ ſimiles fœminæ ſint'ne Romæ. Terent. Heavt. Et quum egomet nunc mecum in animo vitam tuam conſidero.

Cōnsĭdĕrātŭs, participium, Proviſus, meditatus. [בחשב *nechſchláb* נראה *nireéh* מובן *mubán.* αὐναλογισθείς. Gal. *Cõſideré.* Ital. *Cõſiderato.* Ger. Der betrachtet od erwegen iſt Hiſ. *Cõſiderado.* Pol. *Rozwazony, rozmiſzlony.* Vn. *Meg gondoltatot.* Ang. *Conſidered.*] de Aruſp. reſp. Nihil feci iratus, nihil impotenti animo, nihil non diu conſideratum, ac multò antè meditatum.

Cōnsĭdĕrātŭs, nomen: Prudens, qui conſiderat. [נבון *nabón* קשם *kosém* מקשיב *makschíb.* σύνετος, μεθοδικός. Gall. *Vn homme bien auiſé, & bien conſeillé, qui prend fort garde à ce qu' il fait,*

accort. Ital. *Chi riguarda bene à quello che fa, accorto, bene auertito.* German. Ein beſtuneter / wolbedachter Menſch. Hiſ. *El que mucho considera & mira lo que haze.* Polon. Kazda rzecz rozwazaiacy, madry, oppatrny. Vng. *Eszes.* An. *A wise man and well aduised.*] Cicero pro Cecin. Verùm & illud conſiderati hominis eſſe putavit. Idem pro Quintio: C. Quintius fuit P. Quintii hujus frater, ſanè cæterarum rerum paterfamiliàs & prudens & attentus, una in re paulò minus conſideratus, qui, &c.

Cōnsīdĕrātŏr, ris, [*σκεπτικός.* Pol. Przegliedacz. Vn. *Meg gondolo.*] Gell. lib. 11. ca. 5: Quos Pyrrhonios Philoſophos vocamus, ii Græco Cognomēto *σκεπτικοι* appellantur. Id fermè ſignificat quod quæſitores, & conſideratores.

Cōnsīdĕrātĭo, onis, f. t. Circūſpectio, animadverſio. [קשוב *kéſcheb* קסם *kéſem. σκέψις.* Gall. *Conſideration, auiſement.* Ital. *Cōſideratione, auiſamento.* Ger. Betrachtung ferwegung. Hiſ. *Conſideracion.* Pol. *Baczenie, rozwazanie.* Vng. *Meg gondolás, eszesség.* An. *An earneſt conſidering of a thing.*] Cicer. 4. Acad. Conſideratio contemplatioq; naturæ eſt animorum ingeniorumque naturalè quoddam quaſi pabulum.

Cōnsīdĕrāntĭ'ă, æ, f. p. [קשוב *kéſcheb* בינה *binäh. σύνεσις.* Pol *Baczenosc.* Vn. *Maga meg gondolás, eszesség.*] Cicero ad Quin. Fratrem libro 3: Cujus in hoc uno conſiderantia eſt, ego ſuſtinebo ut potero.

Cōnsīdĕrāntĕ, adverbiū, Cogitatè, conſultò, prudenter. [*σκεπτικῶς, συνεσεμμένως.* Gall. *Conſidereement, prudemment, ou auec grand' conſideration.* Ital. *Con molta conſideratione, penſatamentè.* Germ. Wolbedächtlich / weißlich. Bel. Voerſichtichlijk. Hiſ. *Conſideradamēte.* Pol. *Bacznie madrze.* Vng. *Eszessen, maga meg gondolua.* Ang. *Wiſelie, with aduiſement and conſideration.*] Cicero pro Quintio: Prætores ut conſideratè fieret comparaverunt. Ibidem: Quid feci non conſideratiſſimé?

Cōnsīdĕrānti'ŭs, ex participio. [Pol. *Oppatrniei, baczniei.* Vng. *Eszesben, maga gondolottabban.*] Conſideratius, proverbium ex cognomine. Cornelius Fronto de nominum verborumque differentiis.

Cōnsīdo, dis, conſedi, conſeſſum, Simul aſſido: [ישב *jaſchab. συγκαθίζω.* Gall. *S'aſſeoir, s'affaiſſer.* Ital. *Fermarſi in viaggio.* Ger. Sich ſetzen / ſich miteinander nider ſetzen. Hiſp. *Aſſentarſe en camino* Pol. *Spol'em ſziedam, poßadzam ſzie.* Vng. *Eggyut le vlök.* Ang. *To ſitt downe together.*] differtq; à Conſideo, quod illud quietè, Conſido motum afferat. Colum. lib. 8: Neque aut recumbat, aut conſidat. Plin. libro 34. cap. 10: Iterumq; adjecta largiore teritur, & dum conſidat relinquitur. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Deductus in arcem, in lapide ad meridiem verſus conſedit. Cicero ad Attic. libro 5: Antequam alio loco conſedero, neque longas à me, neque ſemper mea manu literas expectabis. ¶ Accipitur interdum Conſidere pro eo quod eſt ſedes aliquo in loco figere. Virgil. lib. 1. Aeneid. Vultis & his mecum pariter conſidere regnis? ¶ Interdum idem quod deſidere, vel dehiſcere. Liv. 3. bell. Maced. in Veliterno agro terra ingentibus cavernis conſedit.

Cōnsīdĭtŭr, impersonale. Cic. 3. de Orat. Quum placuiſſet idē cæteris in ſylvam venitur, & ibi magna cum audiendi expectatione conſiditur.

Cōnsīgno, as, are, act. p. Obſigno, ſigno, firmo. [חתם *chathám* רשם *raſchám. σημειόμαι, σφραγίζω.* Gal. *Marquer d'vn ſeau, ſceller, empraindre.* Ital. *Sugellare, marquare, ſegnare, imprimere.* Ger. Verzeichnen / verſigten / verpütſchteren. Hiſpan. *Sennalar, ſellar, cōſinar.* Pol. *Pieczetuie, znacze.* Vngar. *Meg ietczöm, meg potsételöm.* An. *To mark, to ſeall.*] Sic proprié dicimus Conſignare epiſtolas, quum illis complicatis anulum noſtrum imprimimus. Plaut. in Curc. Eamus intrò, ut tabulas conſignemus. Idem Trin. Epiſtolas duas, eas non conſignemus, quaſi ſint à patre. ¶ Conſignare pecuniam inter aliquos, eſt deponere. Suet. in Claud. Quam quum comperiſſet ſuper probra & flagitia, C. etiam Silio nupſiſſe, dote inter aruſpices conſignata, ſupplicio affecit.

Cōnsīgnātŭs, partic. Obſignatus, ſignatus. [חתום *chathúm* רשום *raſchúm. ἐσφραγισμένος.* Gal. *Marqué, ſeellé, empraint.* Ital. *Marcato, ſegnato.* Germ. Verzeichnet / verſigtet. Hiſp. *Sennalado, ſellado.* Pol. *Poznaczony, zapieczetowany.* Vn. *Meg ietczetet, meg pötsételtetet.* Ang. *Marked, ſealed.*] Laudatio alicujus conſignata creta, Cic. pro Flacco.

Cōnsīgnātĭo, verbale, f. t. Sigilli impreſſio. [חותם *chotám. σφραγισμός.* Gall. *Signature* Ital. *Sigillamento.* Germ. Verſigtung. Hiſp. *Selladura.* Pol. *Zapieczetowanie.* Vn. *Meg ietczés, meg pötsételés.* Ang. *Marking, ſealing.*] ¶ Conſignationes item dicuntur quas vocamus documenta, vel chirographa. Quintil. libro 12. cap. 8: Promittit enim litigator omnia, teſtem, populum, paratiſſimas conſignationes.

Cōsīgnāntĭ'ŭs, [Pol. *Zliepſzim, znakiem.* Vn. *Iegyzöbben: nyluabban.*] Gell. lib. 1. cap. 26: Græci autem ſignificantius; conſignificantiusq; ceſſationem iſtum pugnæ pacticiam *ἐκεχειρίαν* dixerunt. Alibi idem Gellius inſuper Conſignatiſſimè uſurpat.

Cōnsĭgnātĭſsĭmē, inſigniter, maximeque. [*ἐπισήμως.* Polon. Znacznie nchno. Vngar. *Igén nyiluán, ietczés képpen ekössen.*] Gell. lib. 1. cap. 15: Eupolidis quoque verſus de id genus hominibus conſignatiſſimè factus eſt: Melius conſignantiſſimè, & alibi conſignantius.

Cōnsĭlĕo, es, ere, pro conticere poſuit Ennius, Feſt. [דם *dam* דמה *damáh* חרש *charáſch. κωφεύω.* Gal. *Se taire, ne dire mot, ne faire aucun bruit.* Ital. *Tacere.* German. Geſchweigen. Hiſ. *Callar.* Pol. *Milcze.* Vng. *Halgatok.* Ang. *To keep ſilence, to be ſtill.*]

Cōnsĭlĕſco, is, [Pol. *Vmilkrwam.* Vng. *Halgatni fogok.* Angl. *To be ſtill, not to ſay a worde.*] Gell. lib. 12. cap. 1: Omnisq; impatientiſſimæ ſolicitudinis ſtrepitus conſileſcit.

Cōnsĭlĭgo, inis, f. t. [Ger. Leuſtraut / Schlangenwurtzel. Pol. *Babia dupa.*] Herba eſt, teſte Ruellio, quæ à Gallis *Romelea*, quaſi Pulmonea vocatur, ab herbariis *Pata leonis.* Διόσκορον Dioſcoridi. Conſiliginis autem nomen à ruſticis ei creditur inditū, quòd in arvis inter ſiliginem frequentiſſimè inveniatur. Vide Plin. lib. 25. cap. 8, & Ruell. lib. 2. cap. 134.

Cōnsĭlĭo, is, lui, vel livi, conſultum, Simul ſalio. [קרה *karáh* נפל *naphál. συμπίπτω.* Gal. *Aſſaillir quelqu' vn, & ſe ruer ſur luy, & luy courir ſus.* Ital. *Aſſallire alcuno, correre all'insù.* Ger. Miteinander oder auff einander ſpringen. Hiſpan. *Saltar ſobre alguno, acometer con impetu.* Polon. *Spol'em poskakuie.* Vngar. *Eggyut ſzökök.* An. *To leap vpon one and aſſault him.*] Idem ferè quod inſilire & inſultare. Tacit. libro 3: Paucæ hujus ipſius exercitus tutmę profligavêre, Sequanos quanto pecunia dites, & voluptatibus opulentos, tanto magis imbelles Aedùos evincite, & fugientibus conſilite. Idem lib. 5: Igitur Sinnaces patrem Abdagaſem alioſque occultos conſilit.

Cōnsĭlĭum, n. ſ. Deliberatio, cogitatio. [עצה *hetsáh. βουλή, βούλευμα.* Gal. *Conſeil aduis.* Ital. *Conſiglio.* Ger. Ein Rhat / Rhatſchlag. Bel. Raet. Hiſpan. *Conſejo ò conſultacion.* Pol. *Rada.* Vn. *Tanáts, végezés.* Ang. *Counſayle, aduiſe.*] Cic. Terent. Veſtrū jam conſilium eſt, non ſolùm meum, quid ſit vobis faciēdum. Idē Atti. li 16: Nemo doctus unquam mutationem conſilii inconſtantiam dixit eſſe. ¶ Quandoq; ſumitur pro judicibus ipſis. Cicero pro Roſcio: Qui ex civitate in Senatum propter dignitatem, ex Senatu in hoc conſilium delecti eſtis propter ſecuritatem. Et infrà: Dii prohibeant, Iudices, ut hoc, quod majores conſilium publicum vocari voluerunt, præſidium ſectorū exiſtimetur. ¶ Dictum à Con, & Sileo (ut quidā volunt) quòd uno conſulente cæteri conſileant. Sive (ut alii malunt) à Con, & Salio, eò quòd in unam ſententiam plurium mentes conſiliant, & conveniant. Vt enim Exilium ab Exilio, ita Conſiliū à cōſilio deſcendit. Non deſunt tamen qui pro conſiliorum Conſeſſu, ſive judicibus deputatis, Concilium per ſecundam conſonantem ſcribendum præcipiant, & à conciendo, ſive concalando: hoc eſt, concavando, dictum velint. ¶ Conſilium dare, eſt ſuadere. *συμβουλεύειν.* Quint. Quum Ciceroni dabimus conſilium, ut Antonium roget.

Cōnsĭlĭō ſecundo uti, quod in proverbio: Secunda navigatio; *δεύτερος πλοῦς.* Cæſar belli civilis libro 3: Vbi propoſitum tenere non potuit, ſecundo uſus conſilio edito loco caſtra communit.

Cōnsĭlĭōsŭs, à Catone dictum, teſte Gell. lib. 4. capite 9. pro ſapiente, quique ſanis conſiliis abundat. [Polon. *Poradni.* Vngar. *Eszes, böltes.*]

Cōnsĭlĭo, as, n. p. Conſulo, delibero, vel conſulto. [יעץ *jaháts. βουλεύομαι.* Gal. *Conſulter, conſeiller ou demander conſeil.* Ital. *Dare ò demandare conſiglio.* German. Rhaten / rhatſchlagen / rhatsfragen. Hiſpan. *Dar ò demandar conſejo.* Polon. *Radzeßzie, radedaie.* Vn. *Tanatsolok, végezök, tanatskodom.* Anglice. *To counſayle, to giue or tak counſayle.*] Conſilium dare vel petere, Hirtius. Cic. in Epiſt. ad Atticum lib. 15: Tu quid egeris tua cùm trifti, tùm etiam difficili ad conſiliandum legatione vehementer expecto. Horat. Ode 3. Tacit. lib. 18: Et redière Bononiam omnes ſimul conſiliaturi.

Cōnsĭlĭātŏr, Dicitur qui alicui dat conſilium. [יעץ *johéts. βουλευτής, σύμβουλος.* Gal. *Conſeiller.* Ital. *Conſigliero.* Germ. Ein Rhatgeber. Hiſp. *Conſejero.* Polon. *Rayca, radi doradzaiacy.* Vn. *Tanáts ado.* Ang. *That gineth a counſayle.*] Plin. in Epiſt. Ille in gerendis meis honoribus conſiliator & rector.

Cōnsĭlĭārĭŭs, Qui ab aliquo in conſiliū adhibetur, autor, præſcriptor, qui alicui conſiliū dat. [יעץ *johéts. βουλευτής, σύμβουλος.* Gal. *Conſeiller.* Ital. *Cōſigliero.* Ger. Ein Rhatsherr / ein Rhatgeber. Bel. Een Raetgever Hiſ. *Conſejero.* Pol. *Rayca.* Vn. *Tanats ado, tanatsos.* An. *A cōſailour that help in counſayle.*] Cic. 3. de Legib. Augur meminiſſe debet, Iovi Optim. Max. ſe conſiliarium, & adminiſtrum datum. Idem 4. in Verr. Interea amici & conſiliarii ejus moleſtè ferre cœperunt Heraclitum profugiſſe.

Cōnsĭlĭārĭŭs, a, um, adjectivum. Plaut. in Epid. Iam Senatum convocabo in corde conſiliarium.

Cōnsŭlo, is, act. t. conſului, conſultum, pen. corr cum accuſativo, Conſiliū peto: [יעץ *jaháts* שאל *ſhaal pi* דרש *daráſch.*

προσπαίτημαι. Gall. *Demander conſeil.* Ital. *Dimandare conſiglio.* German. Rhatsfragē/rhat ſuchen. Belg. Te rade gaen/raet vragē. Hiſpan. *Demandare conſejo.* Polon. *Radzę ſię, radi ſjukam.* Vng. *Tanátſot kérdők.* Ang. *To aske counſayle.*] ut, Conſului doctos: id eſt, à doctis conſilium petii. Quintil. Ego aures conſulens meas. ¶ Invenitur etiam apud vetuſtiſſimos in hac ſignificatione habere duos accuſativos: Ibo & conſulam hanc rem amicos, quid faciendum cenſent. ¶ Conſulo autem cum genitivo Aequi vel boni, ſignificat in meliorem partem interpretari. [Gall. *Prendre en la bonne part.* Italicè, *Pigliare in buona parte.* German. Für gut auffnemmen. Hiſp. *Tomar en buena parte.* Pol. *Zadobre przyymuie.* Vngar. *Iora magyarazon, io neuen veſzōm.* Ang. *To tak in good part.*] Plinius libro 33: Quærebat argentum avaritia, boni conſuluit(εὐδυχωμόνησε) interim inveniſſe minium, rubentisque terræ excogitavit uſum. ¶ Cum dativo neutrum eſt, & ſignificat conſilium do: [יעץ *jahátz.* βουλεύω. Gall. *Donner conſeil.* Ital. *Dare conſiglio.* Germanicè, Rhaten/Rhat geben. Hiſpanicè, *Dar conſejo.* Polon. *Radź dodwam, radzę.* Vngaricè, *Tanátſot adok.* Angl. *To giue counſayle.*] ut, Medicus conſuluit mihi. ¶ Interdū Provideo, proſpicio, & præſidium fero. προνοέμαι. ut, Conſule honori tuo, Conſule rebus tuis, Conſule ſaluti tuæ: id eſt, provide. Cic. Trebatiō: Conſuli quidem te à Cæſare ſcribis, ſed ego tibi ab illo conſuli mallem: hoc eſt, mallem quòd Cæſar provideret tibi, quàm te interrogaret. ¶ Aliquando poſt dativum jungimus accuſativum: ut Conſulo tibi cōmodum tuum: hoc eſt, do tibi conſilium, quod ſit futurum commodum. συμβουλεύω. ¶ Quandoque accuſativum cum In, pro Contra. βουλεύομαι. Terentius: Peſſimè iſtuc in te, atque illum conſulit. ¶ Interdum eſt deliberare, ſed in plurali tantùm, & abſolutè: ut Conſulunt Senatores: id eſt, deliberāt. βουλεύονται. Cęſar 7. bell. Gall. Bis magno cum detrimento repulſi Galli, quid agant conſulunt. ¶ Et graviter de ſe conſulere, eſt aliquod perniciosum ſibi conſilium capere, quod aut vitæ, aut fortunis detrimenti aliquid afferat. Vnde de illis propriè dicitur, qui ſibi manus inferunt. Livius: Vt quicquam de ſe graviùs conſulerent, cōſcientia impulerat, πρακτὰ π εἰς ἑαυτὸν βουλεύεσθαι, ἀλογόν π εἰς ἑαυτὸν βουλεύεσθαι.

Cōnſūlŏr, eris, paſſivum: [נִשְׁאַל *niſchál* נִדְרָשׁ *nidhráſch.* βουλεύεσθαι. Pol. *Radźa ſie mnie.* Vng. *Tanátſoltatom.*] ut, Conſulor de hac re: id eſt, conſilium à me petitur. Cic. 3. in Verr. Quàm inanes domus eorū omnium, qui de jure civili conſuli ſolent. Senatus nihil conſulitur, Cicero Octavio.

Cōnſŭl, is, m. t. Tutor annuus Reipub. publici conſilii princeps. [ὕπατος, σύμβουλος, Plutarcho. Gall. *Conſul, qui eſtoit le plus grand magiſtrat ordinaire qu'euſſent les Romains.* Italicè, *Conſolo: Era queſto il primo magiſtrato di Roma.* Germ. Ein Burgermeiſter. Vor zeiten war es in dem Regiment zu Rom der / welcher das höchſte vnnd heriſchſte Ampt trug. Belg. Een Borgemeyſter. Hiſpanicè, *El conſul.* Polon. *Burmiſtrz.* Vng. *Konſul ſw' biro.* Ang. *A conſull, the greateſt ordinarie iudge amangeſt the Romans.*] Summum erat apud Romanos dignitatis faſtigium, post exactos reges à Iunio Bruto primum introductum, ducenteſimo quadrageſimo quarto ab Vrbe condita anno. Dicti autem ſunt Conſules à Conſulendo, ſive quòd Reipublicæ conſulerent, ſive quòd à civibus conſulebantur. De eorum officio, vide Feneſtellam de Romanis magiſtratibus. Cic. in Piſon. Animo Conſulem eſſe oportet, conſilio, fide, gravitate, vigilantia, cura, toto denique munere conſulatus, omni officio. ¶ Proconſul, qui cum poteſtate & imperio Conſulari ad aliquam provinciam adminiſtrandam mittitur. ἀνθύπατος.

Cōnſŭlāris Vir, qui Conſulatum geſſit, quemadmodum Prætorius, qui jam Præturam geſſit. [ὑπατικός. Pol. *Ten ktori beł bormiſtrzem, ſtari bormiſtrz.* Vngar. *Konſulſág viſelt ember.*] Cic. Lent. Qu. Maximo, qui filiū Conſularem amiſit. ¶ Conſularis ætas, in qua Conſulem eſſe licebat: quæ erat annorū trium & quadraginta. Cic. 5. Philipp. Quid Macedo Alexander, quū ab incunte ætate res magnas gerere cœpiſſet, nónne in tertio & triceſimo anno mortē obiit: quæ eſt ætas noſtris legibus decē annis minor, quā Cōſularis? Cōſulāris cognitio apud Romanos ſumma cognitio cauſę cenſebat. Bud. l. ult. ff. de Senator.

Cōnſŭlārĭtĕr, ádverbium. [Vngar. *Konſul mōggyára.*] Liv. 4. ab Vrbe: Quinque conſulatus eodem tenore geſti, vitaque omnis conſulariter acta.

Cōnſŭlātŭs, us, m. q. Officium vel dignitas, ſive tēpus quo Cōſul in officio eſt. [ὑπατεία. Gall. *Conſulat, office de Conſul.* Ital. *Conſolato, vfficio de Conſoli.* Ger. Burgermeiſterthumb. Hiſp. *El conſulado, dignidad de Conſul.* Pol. Cz*as prz*ez ktori ieſtem bormiſtrzem. Vngar. *Konſulſági, ſw biróſág.* Angl. *The office ofthe conſull or his dignitie.*] Plin. lib. 14. cap. 15: Epulo verò in tertio Cōſulatu ſuo Falernum, Chium, &c. Cic. pro Muræn. Vultus erat ipſius plenus furoris, oculi ſceletis, ſermo arrogantiæ: ſic ut ei jam exploratus & domi cōditus Conſulatus videretur. De Catilina.

Cōnſūlto, as, Delibero. [יָעַץ *jahátz* בּוֹסֵס *noſádh.* βουλεύομαι. Gall. *Conſulter, deliberer, faire conſultation.* Italicè, *Conſultare, deliberare.* Germanicè, Rhatſchlagen. Hiſpan. *Deliberar, conſultar.* Pol. *Radźę ſię Rozmiſliam ſię.* Vngar. *Tanátskozom.* Ang. *To adviſe, to tak aduiſement.*] Cicero 2. Offic. In quibus deliberare homines, & conſultare de officio ſolent. Delecti, quibus corpus annis infirmum, ingenium ſapientia validum erat, Reipublicæ conſultabant.

Cōnſūltŏr, in paſſiva ſignificatione. [Pol. *Radzaci.* Vng. *Tanátsban kérdettetőm, tanátſoltatom.*] Macrob. Satur. libr. 1. cap. 6: Cùm in Senatu res major quæpiam conſultaretur.

Cōnſūltātĭo, verbale, f. t. Deliberatio. [מוֹעֵצָה *mohetſáh.* βούλευσις. Pol. *Rozmiſlanie, radzenie.* Vng. *Tanátsko zás.* An. *An aduiſing, taking aduiſement.*] Terent. Nulla tibi Pamphile hic jam conſultatio eſt. Cic. 3. Offic. Sapientem & bonum virum fingimus, de ejus deliberatione & conſultatione quærimus.

Cōnſūltŭs, Quando participium eſt, ſignificat eum qui conſulitur: hoc eſt, à quo conſilium petitur. [χρηματικός. German. Rhatsgefragt. Pol. *Vmieiacy poradzic.* Vngar. *Az, kitől tanátſot kérdőnk.* Ang. *Demanded or aſked counſaile of.*] ut, Medicus conſultus dixit te febri laborare. Cic. pro Mil. Nihil de ejus morte populus conſultus. ¶ Quandoque nomen eſt, & ponitur pro prudenti & ſapienti. [φρονιμός. Ger. Weiß/ verſtendig/ bey dem man Rhat finden mag. Pol. *Madry, poradny.* Vng. *Eſzes.* Ang. *A wiſe or skilfule man of whome counſayle may be aſked.*] Ovid. lib. 1. de Arte aman. Sit tibi credibilis ſermo, conſultaq; verba: id eſt, prudētię ac ſapientię plena. Eſt autem nomē duobus modis ſcilicet quū per ſe ponitur. Horat. -eris tu qui modò miles, Mercator: tu conſultus modò, ruſticus: vel quādo habet genitivum. Liv. lib. 10: Callidos, ſolertesq; juris, atque eloquētiæ conſultos. ¶ Hinc dicimus Conſultus juris, & Iuris conſultior, & conſultiſſimus. ἐξηγητὴς τῶν νόμων. Idē lib. 1: Conſultiſſimus juris, ut illa quiſquam ætate eſſe poterat. ¶ Sic Inconſultus habet tàm ſignificationem participii, quàm nominis: non tamen dici poteſt participium, quòd non habeat verbi originem.

Cōnſūltum in neutro genere, Statutum, ſive decretum. [חֹק *chok.* συμβούλευμα. German. Ein Erkanntnus des Rhats. Polon. *Vradzenie.* Vng. *Vegezés.* Ang. *An ordinance or decree of counſayle.*] Hinc dicimus Senatuſconſultū, pro eo quòd Senatus decrevit. Horatius in Epiſtol. Qui conſulta patrum, qui leges, juraque ſervat. ¶ Dicimus etiam, Opus eſt conſulto: hoc eſt, opus eſt conſulere, ut illud Saluſtii: Nam & priuſquam incipias, conſulto: & poſtquam conſuluēris, maturè facto opus eſt: id eſt, conſulere, ſive ut conſulas.

Cōnſūltŏr, oris, m. t. Qui alium conſulit, qui conſilium ab aliis petit. [דּוֹרֵשׁ *doreſch* בּוֹעֵץ *noſádz.* συμβουλός ῥήτωρ. Gal. *Qui demande conſeil.* Ital. *Chi domanda conſiglio.* Germ. Ein Rhatsfrager. Belg. Een raetvrager. Hiſpan. *El que demanda conſejo.* Pol. *Radzy ſzukaiacy.* Vng. *Tanátsk kérdő.* Ang. *He that asketh counſayle.*] Cic. pro Cornel. Balbo: Frenum hi Qu. Scevola ille Augur, quum de jure Prætorio conſuleretur juris peritiſſimus, cōſultores ſuos nonnunquā ad Furium & Camillum rejiciebat. Idem pro Muræna: Vigilas tu de nocte ut conſultoribus tuis reſpondeas. ¶ Accipitur quandoque pro eo qui alii conſulit. [יָעַץ *jahátz.* συμβουλεύων, βουλευτὴς Gallicè, *Conſeiller, qui donne conſeil.* Italicè, *Conſultore, conſigliere.* Germanicè, Ein Rhatgeber. Belg. Een raetghever. Hiſpanicè, *Conſejero.* Pol. *Radzy do ſzczęſcia.* Vng. *Tanátsadó.* Anglicè, *He that giueth another counſayle.*] ut apud Saluſtium in Iugurth. Simul ab eo petit, ut fautor, conſultorque ſibi adſit. Et in illo verſu proverbiali: Conſilium malum conſultori peſſimum eſt.

Cōnſūltrix, fœm. t. [יוֹעֶצֶת *johétſeth.* βουλεύτρια. Germanicè, Ein Rhatgeberin/ fürſehērin. Vngar. *Tanátsadó.*] Cicer. 2. de Natur. deor. Ipſius verò mundi, qui omnia complexu ſuo coērcet & continet, nātura non artificioſa ſolùm, ſed planè artifex, ab eodem Zenone dicitur conſultrix, & provida utilitatum, opportunitatumque omnium.

Cōnſūltōrĭă hoſtia, Erat qua divina volūtas per exta diſquirebatur. συμβουλοθυτική. De hac Virg. l. -mactat lectas de more bidentes. ¶ Duo enim hiſtoriarū genera à Macrobio enumerantur: quarū altera Animalis vocat, quū idcirco ſolū hoſtia mactabatur, ut ejus anima: hoc eſt, ſanguis & vita, Deo alicui offeretur: altera Conſultoria, cujus exta ab Aruſpice inſpici ſolent, & Deūm voluntas ex illis explorari.

Cōnſūltē, adverbium, Prudenter. [ἐκ περισκέψεως, ἐυκεμβούλως. Gal. *Prudemment, ſagement, auiſement.* Ital. *Prudentemente, accortamente, ſauiamente.* German. Weißlich/ auß gutem Rhat Hiſpan. *Adrede y à ſabiendas.* Pol. *Madrze, Zdobram rada.* Vngar. *Eſzesſen, tanátsbol.* Anglicè, *Wiſelie, diſcretlie.*] Plaut. Rud. Ille qui conſultè, doctè atque aſtutè cavet.

Cōnſūltĭſſĭmē, Optimo conſilio, prudentiſſimè, adverb. [Pol. *Poradnie, madrze.* Vng. *Igēn eszſzen.*] Iulius Capitolinus, in Pertinace: Annonæ conſuluiſſimè providit.

Cōnsūltō, adverbium, Cogitatò, dedita opera, de induſtria. [בְּכַוָּנָה *bekadhón.* βεβουλευμένως, ἐκπροθυμίας. Gallicè, *De fait à penſé, de propos deliberé.* Italicè, *Fatto à ſtudio, con animo deliberato.*

German. Auß gutem Rhat vnd zeitiger vorbetrachtung. Hiſpan. *Adrede y à ſabiendas.* Pol. *Zdobrim naradzenim, zechcenia.* Vngar. *Szándékkal, el vigezöt tanátsbol.* Anglicè, *Of ſett purpoſe, adviſedlie.*] Plaut. Pœn. Conſultò hoc factum eſt, mihi ut inſidiæ fierent. ¶ Conſulta opera, pro Conſultò dixit Gell. libr. 6. cap. 17: Non ſponte, neque conſulta opera. Cic. 1. de Leg. Itaq; ad hominum commoditates & uſus tantam rerum ubertatem natura largita eſt, ut ea quæ gignuntur, donata conſultò nobis, non fortuitò nata videantur.

Cōnsĭmĭlĭs, le, Similis: [דמה *domēh.* ὅμοιος. Gall. *Du tout ſemblable, fort reſſemblant.* Ital. *Simile.* Germ. Ganz gleich. Hiſp. *Semejante.* Polonicè, *Prawie podobny.* Vngar. *Haſonlatos.* Angl. *Very like.*] cujus contraria ſunt Diſſimilis & Abſimilis. Plaut. Amph. Ain' tu alterum te reperiſſe conſimilem Soſiam domi? Terent. Eunuch. -& quia conſimilem luſerat Iam olim ille ludum. Cic 2. Philipp Quòd quum item geſſiſſet, conſimilem rebus nos quas ipſe geſſeram, me potiſſimum, &c.

Cōnsĭpĕre, [συμφρονεῖν Polon. *Madrzec.* Vngar. *Eſzés okos vagyok.*] Gell. libr. 7. cap. 3: Cum veteri ſeſe oſtendit, ne patres, gaudio atque lætitia rerum geſtarum, proſperè de ſtatu mentis ſuæ deturbati non ſatis conſpirent, neque ad rectè intelligendum conſulendumque eſſent idonei, quæ Catonis verba potius qua Tironis ipſum culpantis.

Cōnsĭſto, is, conſtiti, n. t. Inſiſto, commoror, ſubſiſto, reſideo. [ישב *iaſchab* עמד *hamádh.* ἐφίστημι. Gall. *S' arreſter, demourer, ſe tourner, ſe repoſer.* Ital. *Fermarſi.* German. Stillſtehen/geſtehen. Hiſp. *Eſtar juntamente.* Pol. *Zaſtanowiam ſzie, ſtoie.* Vngar. *Megallok.* Ang. *To ſtand ſtill, and tary.*] Terēt. Otioſè nunc ſam illicò hìc conſiſte. Vbi Donatus: Conſiſtere, eſt audacter, & conſtanter ſtare. Sic Conſiſtere in anchoris, vel ad anchoram apud Cæſarem. Cic. ad Quint. Frat. 2: Tantus clamor à nobis (placuerat enim referre gratiam) ut neq; mente, neq; lingua, neq; oratione cōſiſteret. Cato de Re ruſt. cap. 12: Et ſi alvus non cōſiſtet: id eſt, non deſinat fluere. Varro: Vt ſi pluerit, aqua non conſiſtat. ¶ Dicimus item, Salutem noſtram aut ſpem in hoc aut illo conſiſtere: hoc eſt, ab illo pendere, & ſine eo nullā eſſe. Cic. pro Marcello: Salus Reipublicæ in mortalis unius anima conſiſtit. Idem 5. Philip. Quum in eo ſalus & vita optimi cujuſque, & libertas populi Romani, dignitasque conſiſteret. ¶ Conſiſtimus quoque, quum recuperatis viribus firmiores incipimus eſſe, & validiores, ita ut ſine ulla corporis imbecillitate poſſimus ingredi. Cic. Famil. 7: In eas herbas quum incidiſſem in cœna angurali apud Lentulum, tanta me ἀφροισία arripuit, ut hodie primùm videar cœpiſſe conſiſtere. Virgil. pro erigor poſuit: Conſtitit in digitos.

Cōnsŏbrīni, m. ſ. Qui ex duabus ſororibus ſunt editi, quaſi Conſororini. [אחים *achím.* αὐεψιοί. Gall. *Couſins germains, enfans de deux ſœurs.* Italicè, *Cugini, figliuoli di due ſorelle, germani.* Germ. Die von zweyen Schweſteren her geboren ſind/Geſchwiſterte Kind oder Näſen. Belg. Neven. Hiſpan. *Primos hijos de hermanas.* Pol. *Bracżia cżiotezeni.* Vng. *Azon atyátúl anyátúl ſzwletet két azzonnak fiái.* Ang *Siſter ſones.*] Patrueles autem, qui ex duobus fratribus, à Græcis dicuntur ἐξάδελφοι, vel etiam αὐεψιοί. Amitini, qui ex ſorore & fratre propagantur. Sed ferè vulgus omnes iſtos communi appellatione *Conſobrinos* vocat: quemadmodum & eos qui ex fratribus patruelibus, aut conſobrinis propagantur, vel amitinis. Cicer. ad Cælium libr. 2: Nam quòd ad me Curius conſobrinus tuus, ut ſcis, mihi maximè neceſſarius. Terent. Hecyr. -cedo quid reliquit Phania Conſobrinus noſter?

Cōnsŏbrīnă, æ, f. p. Materteræ meæ filia. [אחות *achóth.* αὐεψιά. Gall. *Couſine germaine.* Ital. *Cugina germana.* German. Meiner Mutter ſchweſter tochter/ein Bas. Hiſp. *Prima hija de hermanas.* Pol. *Siostra cżiotezna.* Vngar. *Az anyám néunyének leánya.* Ang. *The daughter of myſiſter.*] Cic. pro Quint. Quintii conſobrinam habet in matrimonio.

Cōnsŏcĕr, ri. [ὁμοπάτωρ. German. Gegenſchwer/die jhre eine der miteinander verheuratet haben. Polon. *Szwagrowdwu ziacznie dzieci.* Vngar. *Sógorſágoſok.*] Conſoceri dicuntur quorū alter filium alterius filiæ maritum dedit. Sueton. in Claudio: Appium Syllanum conſocerum ſuum crimine incerto, nec data defenſione, occidit.

Cōnsŏcĭo, as, are, n. p. Societatem ineo, communico, conjungo. [חבר *chibbér* התחבר *hithchabbér.* κοινωνίω, συναλλάζω. Gall. *Aſſocier, allier, & coniouindre enſemble.* Ital. *Accompagnare.* Ger. Zugeſellen/zuſammengeſellen. Hiſp. *Encompannar.* Polon. *Zł'aczam, ſtowarziſzam ſpaiam.* Vngar. *Társalkodom.* Ang. *To aſſociat, to ioyne a fellow or companion to.*] Plaut. Rud. Vel conſociare mihi quidem tecum licet: Aequas habemus partes. Liv. 8. ab Vrbe: Sed quod tædio Imperii Romani cum Gallis gente efferata arma quondam conſociaſſent.

Cōnsŏcĭātŭs, participi. [חבר *mechubbár.* συναλλαθείς. Gall. *Aſſocié, allié.* Ital. *Accompagnato, che ha fatto liga.* Ger. Zugeſellt/zugefügt. Hiſp. *Encompannado.* Pol. *Stowarziſzony, zł'aczony.* Vng. *Társalkodot.* Ang. *Aſſociated, ioyned to in fellowship.*] Cic. in Parad. Qui videt domi tuæ pariter accuſatorum atque judicum conſociatos greges, qui nocentes & pecunioſos reos, &c.

Cōnsŏcĭātĭo, verbale, f. t. Societas, cōmunio: [חברה *chebráh.* κοινωνία, συναλλαγμός. Gal. *Accōpagnement, aſſociation.* Ital. *Accompagnamento.* Ger. Ein zugeſellung/zuſamen fügung. Hiſ. *Compagnia con otro.* Pol. *Stowarziſzenie, Zł'aczenie.* Vngar *Társalkodás.* Ang. *Aſſociation, or ioyning to infellowship.*] Cic. 1. Offic. Sequemurque & id quod acutum & perſpicax natura eſt, & id quod ad hominum conſociationem accommodatum eſt.

Cōnsōlĭdă, f. p. herba eſt, quæ & conſerva, & coagulum dicitur. Græcè φύχνον.

Cōnsōlĭdo, as, are, Redintegro, & in unū congero, quid priùs ruptū aut diviſum fuerat. [חמיד *hehemidh* συμπυκόω. Gal. *Faire ſolide & maſſif, conioindre ce qui eſtoit diſſout, reunir.* Ital. *Soldare, raſſodare, far maſſiccio, reunire.* Ger. Wider ergēzen/widerumb erneweren oder gantz machen. Hiſp. *Soldar, ayuntar, y fort alecer.* Pol. *Do kupi zgromadzam co bel'oprzed tim rozſtrzelano, ſpaiam, skleiam.* Vngar. *Meg erősitöm, meg épitöm.* Ang. *To put together and make ſolide and maſſiue.*] Rationes conſolidatæ. Cicero ad Ruffum lib. 5: Illud quidem certè factum eſt, quod lex jubebat, ut apud duas civitates rationes confectas & conſolidatas deponeremus. ¶ Vſusfructus conſolidatus: id eſt, conjunctus cum proprietate. Vlpian. l. idem Neratius. ff. de Vſufructu accreſcen. Nec novū: nam & ſi duobus uſusfructus legitur, & apud alterum ſit cōſolidatus, jus accreſcendi non perit: nec ei apud quem conſolidatus eſt, nec ab eo: & ipſe quibus modis amitteret ante cōſolidationem, iiſdem & nunc amittit.

Cōnsōlĭdātĭo, onis, verbale, f. t. [Ger. Heimfall: das iſt/wenn die nutzung eines frembden Guts/widerumb den Eigenthumb zu oder heimfallt Pol. *Zł'aczenie.* Vng. *Meg erősites, épités.*] cujus propriam ſignificationem dignoſces ex §. Item finitur. Inſtit. de Vſufruct.

Cōnsōlŏr, pen. prod. com. p. Solor, levo, dolorē levo, mœrorē minuo, deſideriū lenio, conſolationē adhibeo. [נחם *nichamm.* παραμυθέομαι, παρηγορέω. Gall. *Conſoler.* Ital. *Conſolare.* Germ. Tröſten. Belg. Trooſten. Hiſp. *Conſolar.* Pol. *Cżieſze, troſzczyć, conſoliam.* Vng. *Vigaſztalok.* Ang. *To confort.*] Cic. Marcel. lib. 4: Vtuti tuæ magis gratulari debeo, quàm conſolari dolore. Cic. Sulp. Dices, Quid me iſta res conſolatur in tantis tenebris, & quaſi perpetuis Reipublicæ? ¶ Invenitur & in ſignificatione paſſiva. Aſinius in Epiſtol. Ciceron. Sed quum ob ea quæ [illegible] raveram dolebam, conſolabar ob ea quæ timui: Gellius quque ita uſurpari probat lib. 15. cap. 13. Conſolari quoqu partem alteram dictum præterquam dici ſolitum eſt in Q. Metelli: Ac cùm animum, *inquit*, veſtrum erga me video, vehementer cōſolor. Aſinius: Sed quum ob ea quæ ſperaveram dolebam, conſolabar ob ea quæ timui.

Cōnsōlo, activum, apud Varronem in Oedipo Thyeſtæ. Eidem tempus Oedipus Athenas exul venire dicebatur qu conſolaret. [Vngar. *Vigaſztalom.*]

Cōnsōlābĭlĭs, le, Quod conſolationē admittit. [נחם *nicha[illegible]* δυπαραμύθητος. Gall. *Qui' on peut appaiſer par conſolation, aiſé à [illegible] paiſer.* Ital. *Che ſi può acchettare con la conſolatione ò conforto.* [illegible] Das wol zutrösten iſt. Hiſp. *Coſa que recibo conſolacion.* Pol. *[illegible] do pocżiechy.* Vngar. *Vigaſztalhato.* Ang. *That may be conſo[illegible]* Cicer. ad Sulpit. Eſt omnino vix conſolabilis dolor, tanta eſt omnium rerum amiſſio. δυσπαραμύθητος.

Cōnsōlābĭlĭs, [παρηγορικός. Polon. *Pocżieſzni.* Vngar. *Vigaſztalo.*] activè, Qui conſolatur. Gell. lib. 16. cap. 9: Cancre carmen caſus illius conſolabile.

Cōnsōlātōrĭŭs, a, um, Quod conſolatur: ut Epiſtola conſolatoria. [מנחם *menachém.* παραμυθητικός. Gall. *Conſolatoire, qui conſole.* Ital. *Coſa che conſola.* Ger. Tröſtlich/oder das tröſtet. Hiſp. *Coſa conſoladora.* Pol. *Cżieſzacy, pocżieſzny.* Vng. *Vigaſztalo.* Ang. *That conforteth.*] Cicer. Attic. libr. 13: A' Cæſare literas acce[illegible] conſolatorias.

Cōnsōlātōr, toris, m. t. [מנחם *menachém.* παρακλήτωρ. Gall. *Conſolateur, qui conſole.* Ital. *Confortatore, conſolatore.* Germanicè, Ein Tröſter. Hiſp. *Conſolador.* Pol. *Pocżieſzicżiel.* Vng. *Vi[illegible]* Ang. *He that conforteth.*] Cic. 3. Tuſc. Cōſolatores ipſos [illegible] ri ſe miſeros, quū ad eos impetum ſuum fortuna converterit.

Cōnsōlātĭo, onis, f. t. Levamen, levatio doloris, confirmatio. [נחם *nichúm* נחמה *nechamáh.* παραμυθία. Gall. *Conſolation, reconfort.* Ital. *Conſolatione.* Ger. Ein troſt oder tröſtung. Hiſp. *Conſolacion.* Pol. *Pocżiecha.* Vn. *Vigaſztalás.* Ang. *Confort, conſolacion.*] Cicer. pro Milon. Nunc me una conſolatio ſuſtentat. Idem [illegible] Claris Orator. Ea conſolatione ſuſtentor, quam tu mihi, Brute, adhibuiſti ſuaviſſimis literis.

Cōnsōlābūndŭs, Agens conſolatorem, conſolatoris officio fungens. [παρηγορικός. Pol. *Cżieſzicżiel.* Vng. *Vigaſztalo.*]

Cōsōmnĭo, as. [ὀνειροπολέω, ὀνείρατα ὁμιλῶ. Gall. *Songer e ravaſſer en ſon eſprit en dormant.* Italicè, *Sognare.* Germanicè, Traumen/ein Traum haben. Hiſpanicè, *Sonnar.* Polonicè, *[illegible] mam, nimiſie.* Vngaricè, *Almadzok.* Anglicè, *To dream*

Plaut

Plautus Mostel. Quid is consomniavit? TR. Ego dicam tibi.

Cōnsŏno, pen.corr.n.p.Simul sono. [חמה *hamáh. συμφωνέω.* Gall. *Retentir, resonner.* Ital. *Consonare, suonare insieme.* German. Mitthönen/erthönen/mitstimmen. Belg. Accorderen/overeenkommen. Hisp. *Consonar.* Pol. *Społ'u dźwięczę.* Vng. Eggy'wt zŏngŏk. Ang. *To sowne together.*] Varro de Apibus: Quū jam evolaturæ sunt, aut etiam incœperunt, consonat vehementer, perinde ut milites faciunt, quum castra movent. Plaut. Amphit. Postquām id actum est, tubæ utrinque canunt, contrà Consonant terra, clamorem utrinq; efferunt. Virgil. 5. Aeneid. Tum plausu, fremituque virûm, studiisque faventum Consonat omne nemus. ¶ Interdum ponitur pro consentio, convenio. [Ang. *To accord or agree.*] Cic. in Sal. Vt omnis oratio moribus consonet. Sen. Epist. 31: Vt perfecta virtus sit, æqualitas ac tenor vitæ per omnia consonans sibi.

Cōnsŏnāns, nomen adject. ex participio. [σύμφωνος. Ger. Zusammen thönende. Pol. *Społ'u brzmiący.* Vng. Eggyezŏszam.] Cic. in Partit. Atq; etiam est hęc distinctio in verbis: altera natura, tractatione altera. Natura, ut sint alia cōsonantiora, graviora, &c. ¶ Consonantes literæ à Grammaticis dicuntur, quòd cum vocalibus, non per se sonent, *σύμφωνα.*

Cōnsŏnŭs, a, um, Conveniens. [כשר *chasíh'r σύμφωνος.* Gall. *Accordant de son, concordant, consenable.* Ital. *Consenevole, accordante.* Ger. Mitstimmend / mitthellend. Hisp. *Cosa que suena bien con otra.* Pol. *Zgodŭwy.* Vngar. *Eggyezŏ, egy szawu.* Angl. *That sowneth or agreeth with others.*] Sil. lib. 17: Armorumq; habitus noti, & vox consona linguę. Cicer. Attic. lib. 4: Credo Platonē vix putasse satis consonum fore, si hominem id ætatis in tàm longo sermone diutiùs retinuisset.

Cōnsŏnantĭă, tiæ, f. p. Vocum concordantia, quæ *συμφωνία* Græcè dicitur. [Vngar. *Eggyeszége a szŏnak.*]

Consopĭo, pis, pire, act. q. In somnū induco, obruo. [תרדמה *tardémah. κατακοιμάω.* Gall. *Faire endormir quelqu' vn.* Ital. *Indurre in somno.* Ger. Entschläfen/zu schlafen machē. Hispan. *Adormecer.* Pol. *Vśpyam.* Vng. *El alutom.* Ang. *To bring aśleepe.*] Cic. 1. Tusc. Num igitur eum curare censes, quū luna laborer, à qua consopitus putatur, ut eum dormientē oscularetur? Lordē: Quid melius quàm in mediis vitæ laboribus obdormiscere, & ita conniventem somno consopiri sempitĕrno?

Cōnsŏrs, tis, om.t. Ejusdē sortis: id est, conditionis & fortunę, & qualitatis in omni re, & negocio particeps, socius. [חבר *chabér. κοινωνὸς, ὁμότιμος.* Gall. *D'vn mesme sort, compagnon & part. qui a en quelque chose.* Ital. *Di vna istessa sorte & conditione.* Ger. Mitgenoß / Theilhafftig. Belg. Deelachtig. Hisp. *Compannero de ygual suerte.* Pol. *Spolny towarzyś, wzięśnik.* Vn. *Azon állapatnak életnek, észerentsének társa.* Ang. *Of the same estāt, sort and cōdition, a companion.*] Sappho ad Phaonem: Non tantum Alcæus consors patriæq; lyræq; Laudis habet. Cic. 5. Verr. Sostratus, & Numenius, & Nymphodorus ejusdem civitatis, quū ex agris tres fratres consortes profugissent, quòd iis plus frumenti imperabatur, &c. ¶ Consors, particeps: ut, Consors consilii publici, Plin. Epist. 167: Generis cōsortes: id est, consanguinei, & propinqui. Ovid. Epistol. 3. Socius & consors laboris. Cic. de Clar. Orat. Thalami consors, *ὁμόλεκτος, ὁμοδέμνιος.* Ovid. 10. Metam.: thalami cōsorte carebat. ¶ Consortē Propertius posuit pro simili, quum inquit: Tu qui consortem properas evadere casum.

Cōnsŏrtĭum, tii, n.s. Societas, communio. [חברה *chebrāh. κοινωνία, ἑταιρεία.* Gall. *Compagnee, association, communauté.* Ital. *Consortio, compagnia.* German. Ein Gesellschafft/Gemeinschafft. Belg. Een Gemeynschap. Hisp. *Tal compannia.* Pol. *Towarzyśtwo, zlączenie, pospolśtwo.* Vng. *Társaśág.* Angl. *Fellowship, companie.*] Papin. l. Si inter fratres. §. idem Papin. ff. pro socio: Si inter fratres voluntarium consortium initum fuerit, &c.

Cōnsŏrtĭo, onis, f.t. Societas, communio. [חברה *chebráh.* Pol. *Towarzyśtwo.* Vng. *Társaśág.* Ang. *Fellowshippe, societie.*] Liv. lib. 6: Quænam ista societas, quænam consortio est? Cic. 3. Offic. Dissolvatur necesse est omnis humana consortio.

Cōnspĕrgo, gis, act. t. Aspergo, respergo, perfundo. [נזה *nazáh* זרה *zaráh* טוף *paźár. κατασπάω.* Gall. *Arrouser, espandre ou espardre.* Italicè, *Spargere.* Germanicè, Besprengen/besprützen. Hispan. *Esparzir ò derramar.* Polon. *Kropie, poliewam.* Vngar. *Meg hintŏm, öttŏzŏm.* Ang. *To scatter, to straw or springle about.*] Plaut. Curc. Vbi vino has conspersi fores. Lucret. lib. 2: Tempora conspergunt viridantes floribus herbas.

Cōnspērsŭs, participium. [נזה *muzzéh* מטיף *mephuzzár. κατασπάσας.* Gall. *Arrousé, sur qui quelque chose est espandue ou esparse.* Ital. *Sparso, seminato.* German. Besprengt/besprutzt. Hispanicè, *Esparzido ò derramado.* Polon. *Pokropiony, poliany.* Vngar. *Meg hintezŏt, öttŏzŏzetŏt.* Ang. *Scattered or sprinked about.*] Cicero 3. de Orat. Vt porrò conspersa sit quasi verborum sententiarumq; floribus, id non debet esse fusum æqualiter, &c. Conspersum stellis caput, Cic. 2. de Nat. deor.

Cōnspĭcĭo, is, pen. corr. act. t. Video, cerno. [ראה *radh* השקיף *hiśchkiph* השגיח *hiśchgĥiach. ἀφοράω.* Gall. *Regarder & considerer. adviser & prendre garde.* Ital. *Gardare, mirare.* German. Sehen/ansehen/anschawen. Belg. Sien. Hispan. *Ver y mirar.* Pol. *Widzę, bacze.* Vng. *Nizŏk. Idŏk.* Ang. *To looke, or behold and consider.*] Plaut. in Amph. Qui ipsius equidem nunc primùm istanc tecum conspicio simul. ¶ Dicitur & de mente. Cic. pro Corn. Bal. Vt conspiciatis eum mentibus, quem oculis non potestis. ¶ Conspicere pro attendere. Cicer. pro Mutæn. Non debes M. Cato arripere maledictum ex trivio, aut ex scurrarum aliquo convitio, neque temerè Consulem pop. Rom. saltatorem vocare, sed conspicere quibus præterea vitiis affectum esse necesse sit eum, cui verè illud objici possit. Conspicere sibi, quæ sint in rem suam, Plaut. Trin.

Cōnspĭcĭŏr, eris, passivum. [Pol. *Widzę, mie.* Vngar. *Nizzetetŏm.*] Cicer. in Catil. Carere me aspectu civium, quam insectis oculis omnium conspici mallem.

Cōnspectŭs, nomen ex participio. [ראה *nireh. σύνοψις, σκέψις.* Gall. *Veu, veue, aide.* Ital. *Veduta.* German. Sehen, angesichten. Hisp. *Mirada.* Polon. *Oglądanie, widzenie.* Vngar. *Nizés, tekintés, etés.* Ang. *Sight, beholding, diligent regarded.*] Liv. 2. Evil. Puniae Plebeam Conjurationem suā pleos perfecta, tumba, quam dignitate, conspectior.

Cōnspĭcŭus, a, um, Dignus qui conspiciatur, illustris, insignis [ראה *nir. ĕh. σκεπτός.* Gall. *Digne d'estre regardé & veu.* Ital. *Degno da esserè veduto.* German. Ansichtig / herlich / berümpt. Hispan. *Digno de ser mirado.* Polon. *Zacny, sławny.* Vngar. *Nizésre, rekintésre, mélto, nizendŏ.* Ang. *Worthie to be beholden and considered.*] Autor ad Herennium libro primo: In gestu nec venustas cōspicienda, nec turpitudo sit, ne aut histriones aut operarii videamur esse. Tibul. libr. 1. Eleg. 2: Insideat celeri conspiciendus equo.

Cōnspectŭs, Pro aspectu. [ראות *reúth* מראה *marĕh. ὄψις, ἔκπληξις.* Gallice *Regard, veue.* Italice, *Riguardo.* German. Ansehawung. Hisp. *Mirada, acatamento commun de todos.* Pol. *Vrzędnie widzenie.* Vng. *Teknitet, nizes.* Ang. *Earnest beholding.*] Virgil. 1. Aen. Vix è conspectu Siculæ telluris in altū Vela dabant læti.

Cōnspĭcŭus, a, um, à Conspicio, sicut Perspicuus, à Perspicio. Modò significat sagacē, perspicacē, acutū. [קסם *kosém* נבון *nabón. ἔμφρων.* Gal. *Sage, prudent, accort.* Ita. *Sagace, scaltrito, accorto.* Germ. Scharpffsinnig/weyß. Hisp. *Sabio, prudente y astuto.* Pol. *Madry, ostrożny.* Vng. *Ŏbmeleld, eszes, éles elméiŭ'.* Ang. *Wise, that seith and perceiveth well.*] Quintilianus: Conspicuus, sagax, callidus. ¶ Modò clarum, & qui ab omnibus conspicitur. [ראה *nireh. ἀξιόλογος.* Gall. *Clair, manifeste.* Ital. *Chiaro, manifesto.* Ger. Berümpt/achtbar/welchen jederman anschawet. Hisp. *Claro y manifesto.* Polon. *Ten nakturego śpie w, śiś y ogl'adaia, powazny.* Vn. *Teknitetes.* Ang. *That standeth in plane sight.*] Vnde Martialis, Conspicuum amphitheatrum appellat, lib. 1: Hic ubi conspicui venerabilis amphitheatri Erigitur moles. ¶ Conspicuus homo, qui in se omnium oculos convertit. Livius 1. ab Vrbe: Iam & Romanis conspicuum eum novitas divitiæque faciebant.

Conspĭcŏr, aris, d p à præpositione Con. & antiquo verbo Specio, Conspicio [בשקף *bashgĥaph.* Gall. *Voir & apercevoir.* Ital. *Vedere.* Ger. Sehen. Belg. Sien. Hisp. *Mirar y acatar.* Pol. *Widzę.* Vng. *Megtekintŏm, tekintŏm, nizŏm.* Ang. *To see, or beholde.*] Terent. Eun. Cur ego te in his conspicor regionibus? Cæsar 2. bell. Civil. Hunc cōspicatæ navęs, sublatis anchoris sequi cœperunt. ¶ Sic etiā Despicor pro Despicio. Vtrunq; autē corripit penultimā: unde clarū est, quàm pueriliter delirent qui aut à spica, aut à spiculis derivari putant, quæ spīlabam producunt. A spica aut spiculo, fit verbum Inspico, media producta, quo utitur Virgil. 1. Georgicorum: ferroq; faces inspicat acuto. De cujus significatione suo loco dicemus.

Cōnspĭcĭlĭum, n.s. Dicitur unde clanculum conspicere possis, specula. [מצפה *mitspéh. διοπτεία.* Gall. *Vne guette, vn heu dont on regarde & espie, vne sentinelle: ou des lunettes.* Ital. *Luoco da riguardare ò spiare, una veletta, occhiale.* Ger. Ein ort auß welchē man etwas heimlich luget oder erspehet. Hisp. *Lugar de donde podemos mirar, mirador, ò los antojos con que miramos.* Polon. *Wieżka do strzeżei, wipatrowanie.* Vngar. *Nizŏ hely, ŏr álló hely.* Angl. *Spectacles or a place to look out at.*] Plaut. In conspicilio asservabam. ¶ Idem quod oculis adhibemus ut melius intueamur, vulgò *Ocularia* dicuntur, perspicilla. Idem: Cedo vitrum necesse est conspicilio uti. Sunt qui utrobique legant Conspicillum.

Cōnspĭcĭllo, onis. [צפה *tsophéh. κατάσκοπος, κατάσκοπος.* Gall. *Espieur, guetteur.* Italice, *Spione.* Germanicè, Ein Außspäher/der etwas außspähet. Hispanicè, *Atalayador ò mirador.* Vng. *Nizŏ, tudálo.* Ang. *An espie.*]

Cōnspīro, ras, penultima producta, Simul spiro, cor flo. [נשב *nashaĥ* נשף *nisaph. συμπνέω.* Gallice *Souffler ensemble.* Italice, *Spirare insieme.* German. Zusammen blasen. Belg. Zesamen blasen. Hispan. *Soplar juntamente.* Pol. *Wespoł dmie.* Vng. Eggyŏt fuuok. Ang. *To blowe together.*] Col. lib. 4: Cœlestes admittant imbres, cosq, alendis fœminibus dispenset, ac suis omnibus

mnibus partibus ad educandam prolem novam conspiret. ¶ Per translationem sumitur pro consentio, sive communi animo aliquid aggredior. [קשר kaschár.ὁμογνώω. Gall. *Conspirer, faire vn complot; s'vnir & aller ensemble pour faire quelque chose, soit bien ou mal.* Italicè, *Congiurare, essere di accordo, far assembramento per qualche cosa buona ò trista.* German. Zusammen schweren/ sich zusammen verbinden etwas zuthun / es sey bös oder gut. Belg. Tesamen sweeren. Hisp. *Conspirar y conjurar en uno.* Polon. *Spolnie sżie zmawam, przyzwaliam, zprzysiężam in ku do brému y ku złemu.* Vngar. ὅszue eskwszőm. Ang. *To conspire in one to do or performe an act.*] Cicero contra Rullum: Consentite nobiscum, conspirate cum bonis. Plin. in Epistol. Proinde conspirate, consentite, majoremque animum ex meo sumite. Colum. lib. 12: Nihil erat quod aut maritus aut fœmina proprium esse juris sui diceret, sed in commune conspirabatur ab utroque. ¶ Accipitur item Conspirare in deteriorem partē pro conjurare, & (ut Cicero loquitur) coire. [σωνιζώνω. Pol. *Zmowicsie.*] ¶ Conspirare quoque ponitur pro convolvere: [נסב nasáb ḥlm ghalám.σωωχᾶν. Gall. *Faire la roue, se tourner en rond, s'entortiller comme vn serpent.* Italicè, *Auolgersi in piu cerchi come le biscie.* Ger. Zusammen wicklen/ zusammen trullen. Hisp. *Hazer cercos y roscas como las culebras.* Pol. Wżebek sżie wiye. Vngar. *Valakᵛ ellen alattomban egybe eskwszőm.* Ang. *To fold or linck togesther like a serpent.*] dictum à spiris, quæ sunt revolutiones, sive circuli, qui in seipsos recurrunt. Vnde non ineleganter, Conspirare serpentes dicimus, quum se in orbem convolvunt. [Vngar. ὅszue tekeredni, ὅszue gywlni.] Plin. de Viris illustrib. Anguis è sedibus ejus elapsus, venerabilis, non horribilis, per mediam urbem cum admiratione omnium ad navem Romanorum perrexit, & se in Volumnii tabernaculo conspiravit.

Cōnspīrātĭo, fr. Concordia, consensus, conjuratio. [קשר kesher.ὁμογνώω. Gall. *Conspiration, vnion & complot de plusieurs ensemble.* Italice, *Conspirattone ò compagnia conjurata.* Germanicè, Ein verainbarung / ein zusammen schwerung / oder verbindung vieler etwas zu thun. Hispanice, *Conjuracion, ò tal compannia.* Polon. Zmowa, zprzysżężenie, do czynienie niektkiey rzeczy. Vngar. *Egybenes eskősmo.* Angl. *Conspiracie, the consent of many to do any thing.*] Cicero libro 2. Offic. Magnas utilitates adipiscemur conspiratione hominum, atque consensu. Et pro domo sua: Hanc nostram conspiratonem in Repub. bene gerenda certi homines fidis sermonibus diremerunt. ¶ Conspiratio, pro conjuratione, σύνταξις. Cicer. pro Dejot. Conspiratio certorum hominum contra dignitatem tuam.

Cōnspīrātŭs, us, quo Gellius utitur lib. 1, cap. 11.

Conspīrātŭs, [Pol. *Zmowioni wespoł.*] pro conspiratus, apud Macrobium Saturnal. præfat. Multarum ætatum exemplo sed in unum Conspirata.

Cōnspīrātĭŭs, Adverbium. [Polon. *Zmowienim.* Vngaricè, *Igen lőb tanácsal.*] Iustinus Histor. libro 3: Lacedæmonii quoque eo conspiratius ad arma concurrunt quò adversus servos dimicaturi videbantur.

Cōnspīrāti, orum, Qui conspiraverunt & conjuraverunt. [קשרים koscherim.οἱ συνόντες. Gall. *Ceux qui ont coniuré & cōspiré contre quelqu' vn.* Ital. *Congiurati.* German. Zusammen geschworne/ die sich mit einander etwas zuthun verbunden haben. Hisp. *Los que conjuran contra alguno.* Pol. Cżłonkowie zmowiely, zprzysiężglyna iedno. Vng. Egybé. Angl. *That hath sworne and made conspiracie.*] Suet. in Cæs. cap. 82: Assidentem conspirati specie officii circunsteterunt. ¶ Conspirare res, quæ velut conflatæ sunt in unum corpus. Senec. Epistol. 85: Talem esse animum nostrum volo, ut multæ in illo artes sint, multa præcepta, multarum ætatum exempla, sed omnia in unum conspirata.

Cōnspīsso, as, are, act. p. Condenso. [קטא kaphá.συμπήγνυμι, συμπυκνόω, &c. Gallicè, *Espessir, faire espez.* Italicè, *Spessire.* German. Dick machen. Hispanicè, *Espessar.* Polon. Zgaszczam. Vngar. *Meg sűrytőm, meg temérdekitőm.* Ang. *To mak thick.*] Plin. lib. 35. cap. 6: Adulteratur Romæ creta cimolia, decocta, cōspissataq; Colum. libr. 2. cap. 18: Priusquam conspissatum, & herbis colligatum sit solum.

Conspondeo, es, cum alio spondeo, σωνεχυόω.

Cōnspōnsōrēs, dicuntur, duo vel plures ejusdem rei sponsores, qui à Iureconsultis correi dicuntur. [σωνεχυταί. Polon. *Spolny rekoimiowie.* Vng. Eggyrot valo kezesők.] Cicero ad Attic. libr. 5: Velim des operam ut investiges ex consponsorum tabulis, sitne ita. Idem Epistol. Famil. 92: De negotio tuo, quòd sponsores pro Pompeio, si Galba consponsor tuus redierit, non desinam cum illo communicare.

Cōnspōnsōs, inquit Festus, antiqui dicebant fide mutua collegatos.

Cōnspŭo, is, ere, act. t. [רק rák.κατασπύω. Gall. *Cracher contre quelqu' vn, souiller & ordir de crachat.* Ital. *Sporcare qualche cosa col sputo.* German. Bespeuwen/ einen mit speichel besudlen. Hispan. *Escopir à otro, ensuziar con escopetina.* Pol. Oppluwam. Vngar. Meg pőkőm. Ang. *To spette vpon any thing.*] Sputo aliquē fœdo, cujus passivum Cōspuor. Plaut. Ab omnibus derisus atq; cōsputus.

Cōnspūto, as, are, frequentativum, Sputo aliquem fœdo. [κυνὸς κατασπύω. Vngar. *Meg fokdősőm.* Angl. *To bespett one all ouer.*] Plaut. Curc. Culpant eum, conspuntur, vituperatur. Cicero ad Quint. Fr. lib. 2: Hora fere nona, quasi signo dato, Clodiani nostros consputare cœperunt.

Cōnspŭrco, as, are, act p. Commaculo. [רק rak μιαίνω. Gall. *Ordr & crasser, souiller.* Ital *Sporcare.* German. Verwüsten / verunsaubern / verunreinigen. Hisp. *Ensuziar.* Pol. *Plugawie.* Vng. *Meg rutttom, oltsmanyitom.* Ang. *To mak foule.*] Colum. libr. 8. cap. 3: Nam supersiliens avis proluvie ventris cibos & aquam conspurgat. Sapore tetro conspurcare omnia, Lucret. lib. 6.

Cōnstăbĭlĭo, is, ire, act. q. Stabile & firmum facio. [הכין hechín κραταιόω, ἀσφαλίζομαι. Gall. *Affermir & asseurer vne chose, faire ferme.* Ital. *Stabilire, fermare.* German. Bestätigen/ steyff vnnd vest machen. Hispan. *Establecer.* Polon. *Stanowie, vtwierdzam.* Vng. *Meg erősitőm.* Ang. *To mak firme, sure and stable.*] Plautus Capt. -Aedepol rem meam Constabilivi, quum illos emi de præda à Quæstoribus. Terent. Adelph. Dis quidem esses Demea, Ac tuam rem constabilisses.

Constafoliarii, dictio ex Latino sive Gallico & Germanico idiomate constata, quos hodie *Conſtofoleros* vocant Germani, præsertim qui ad Rhenum habitant, assessores judicii, decuriones, (Die Conſtofler) olim à Stafolo Comitis: hoc est, judicis fiscalis, quæ vox Germanis *gradum* significat. Sic enim illi tribunal judiciarium innuebāt à gradibus, per quos id ascenditur, quando solent eruditiore loco sedere judices.

Cōnstăgno, [Polon. *Woda zaliewam, bagnicie.* Vngar. ὅszue állok, folyok.] Cornel. Fronto libro de nominum verborumque differentiis: Glacies est quæ ex coitu aquæ constagnat.

Cōnstāns, antis, Constantia, æ, & Constanter adverbium, Vide CONSTO.

Cōnstĕllātĭo, [Pol. *Zeiszcz ie znakow niebieskich przi porodzeniu cżłowieczim.* Vngar. *Tsillagoknak ὅszue felelése, (anagy) rendi.*] Iulius Capitolinus in Gordiano: Cùm senior Gordianus Mathematicum aliquando consuleret de genitura hujus, respondisse ille dicitur, hunc & filium Imperatoris, & ipsum Imperatorem futurum. Et cùm senior Gordianus rideret, ostendisse constellationem Mathematicam ferunt, & de libris veteribus dictitasse, ita ut probaret se vera dixisse. Spartianus in Vero: Quid si non rectè constellatio ejus collecta est? Iulius Firmicus Mathes. libro 1: Mercurii cum Marte proficit constellatio.

Cōnstĕllātŭs, adject. Stellis insignitus: [Polon. *Gwiazdami ozdobiony.* Vngar. *Tsillagosztatot.*] ut baltheus bullatus clavisque aureis vel argenteis trāsfixus, Constellatus dicitur. Iulius Capitolinus in Salomino: Galienus his auratos constellatos baltheos rapuisse perhibetur.

Cōnstērnium, n. s. Dicebatur locus prope thermas, ubi vestes deponebantur. [ἀποδυτήριον. Polon. *Zuwalnia.*]

Cōnstērno, as, navi, natum, Perturbo, & propriè de animo dicitur, teste Valla libro 5. [חתת cháth. συγχέω, ἐκπλήττω. Gall. *Espouuanter, estonner, & faire perdre courage.* Ital. *Sbigottire, perdere d'animo.* Germanicè, Betrübē/ verzagt vnnd erschlagen machen. Hispanicè, *Espantar.* Pol. *Strowazam.* Vngar. *El rettentőm el rémitőm.* Anglicè, *To abashe, to mak afrayde.*] Sallust. Qua victoria elati hostes, nostri territi, atque animis consternati discessēre. Idem: Equi sine rectoribus exterriti, aut saucii consternantur: id est, ἐκπλήττονται, πλήσσονται.

Cōnstērnātĭo, Perturbatio mētis, metus, terror: [חתתה chathátháh חתה chittáh. συγχυσις, ἔκπληξις. Gall. *Espouuantement, estonnement, troublement.* Ital. *Sbigottimento, paura.* German. Ein schnelle betrübnuß des gemüts / kleinmütigkeit. Hispan. *Espanto.* Polon. Zastraszenie, leknienie. Vngar. *El rettentés, el remw'lés.* Anglicè, *Abashment, a great feare and astonying.*] à sternutamento deduci videtur, quòd eo toto concutimur corpore: vel potiùs à verbo Sterno, quod significat dejicere. Illi enim qui ictu aliquo humi sternuntur, maximè perturbantur.

Cōnstĕrno, is, constravi, act. t. Sterno, vel sternendo operio, effundo, spargo. [הטיח hitstsiah κατασείω, κατασβέννω. Gal. *Abatre & espandre par dessus, couurir d'abatage.* Italicè, *Distendere.* Germanicè, Bedecken/ vberspreiten. Belg. Met aerde bedecken. Hispan. *Desbaratar, solar como en ladrillar, ò llanar.* Polonicè, Nakriwam, potrząsam. Vng. *Meg teritőm, meg pagimontot.* Ang. *To straw, to paue, to couer the floore or other thing.*] Virgil. 4. Aeneid. -it stridor, & altè Consternunt terram cōcusso stipite frondes. Sic Consternere aream silicibus & lapide, quod Galli dicunt *Pauer.* Colum. libro 1: Area si competit, ita constituenda est, ut vel à domino, vel certè procuratore despici possit: eaque optima est silice constrata.

Cōnstrātŭs, a, um, participium, à Consternor, eris, verbo passivo, Tectus. [מגבע mutstsáh. στρωτὸς, κατεστρωτός. Gallicè, *Sur quoy on a estendu quelque chose, couuert.* Italice, *Coperto.* Germanicè, Bedeckt. Hispanicè, *Cobierto.* Polonicè, Nakryty. Vngar. Meg

terittetőt,

teriteſt,pagimonteomoxot. Ang *Straẁed,couered.*] Cicero pro Seſt. Eorum corporibus civium Romanorum conſtratum cæde nocturna. ¶ Inde naves conſtratæ dicuntur, quæ ab aliquibus vocantur tectæ, quæ ſcilicet ſua habebant cataſtromata, in quibus propugnatores conſiſtebant. Cicero 7. Verr. Erat enim ſola illa navis conſtrata, & ita magna, ut propugnaculo cæteris poſſet eſſe. Quæ autem carebant cataſtromatibus, Naves apertæ dicebantur. Hircius de bello Alex. Magnoque impetu quatuor ad eas conſtratæ naves, & complures apertæ contenderunt.

Cōnſtĭpo,as,act.p. Condenſo, & in unum cogo. [בָּרַר *tſarár* אִסְפָּה *hah.* ἀποάζω. Gallicè, *Enſerrer enſemble, faire eſpeſſeur, eſpeſſir enſemble.* Ital. *Condenſare, ſpeſſire.* Germanicè, Zuſammẽ thun ſtoſſen/nah zuſammen ſtoſſen/dicke machen. Hiſpan. *Conſtribar, y recalcar, eſpeſſar.* Polon. Zkupiam, ſkupkam, zgromadzam, zgaſzczam. Vng. *ösſzehoritom, egyben ſöpritöm.* Ang. *To make thicke, to ſtuffe or thruſt vp many thinges together.*] Cicero de leg. Agrar. Orat. 2. Sed ne conſtipari quidem tantum hominum numerum poſſe in agrum Campanum intelligetis. Cæſ. bell. Gallic. Hic dies noſtris longè graviſſimus fuit: ſed tamen hunc habuit eventũ, ut eo die magnus numerus hoſtium vulneraretur, atque interficeretur, ut ſe ſub ipſo vallo conſtipaverant, receſſumque primis ultimi dabant,

Cōnſtĭtŭo, act. t. Statuo, propono, decerno. [הָקִים *hekím* יָעַד *jahádh.* βουλεύομαι. Gall. *Mettre & poſer, aſſigner & arreſter, eſtablir & ordonner, conſtituer.* Ital. *Deliberare, conſtituire.* Germ. Rhatſchlagen/fur ſich nemmen/ſetzen/ordnen. Belg. Ordineren/voornemen. Hiſp. Eſtablecer, deliberar. Pol. *Stanowiam, vradzam* Vng. *Végezök, rendöltetök.* Ang. *To appoynte or ordeine, to aſſigne.*] Terent. Phorm. Nam illi mihi dotem jam conſtituerunt dare. Virgil. 1. Aeneid. Qu. teneant (nam inculta videt) homines ne feræne Quærere conſtituit. ¶ Item locum, ſive tempus determino, ἀφορίζω, τάττομαι, διομολογέομαι. Terent. in Evnuch. Dati anuli, locus, tempus cōſtitutum eſt. ¶ Ad conſtitutũ venire: ſubaudi diẽ, vel tempus. Cic. pro Cecin. Homines inermes, qui ad conſtitutum experiundi juris gratia veniſſent. Pro Cælio: Fatendum eſt iis nunquam ſe conſtituto cœpiſſe de tantis injuriis experiri: id eſt, conſtituto die. ¶ Quandoque ſignificat convenire, & pactum facere, κατατίθεμαι, συγκεροτέω. Terent. Hecyr. Nam conſtitui cum quodam hoſpite, me eſſe illum conventurum. Cicero 1. Offic. Vt ſi conſtitueris te cuipiam advocatum in rem præſentem eſſe venturum. ¶ Conſtituere pecuniam, vel ſimpliciter ſine accuſativo, Conſtituere, eſt creditori promittere ſe pecuniam debitam, vel à ſe vel ab altero, certo die ſoluturum. Et hinc conſtituta pecunia, & actio conſtitutoria. ¶ Aliquando Conſtituere, eſt gubernare, moderari, regere. κυβερνάω, διοικέω. Cic. Ineuntis enim ætatis inſcitia, ſenum conſtituenda & regenda eſt prudentia. ¶ Interdum decernere. ἀποφαίνω. à quo conſtitutiones, decreta, ἀποφάσεις, παραδόσεις. ¶ Nonnunquam parare συσκευάζω. Cic. Tametſi erat ignarus quantum ſibi ac liberis ſuis jam tum mali conſtitueretur.

Cōnſtĭtūtŭs, a, um, particip. Ordinatus, decretus, pactus, propoſitus, [מוּקָם *mukám* מוּעָד *muhádh.* ἀποτεταγμένος. Gall. *Eſtabli, ordonné, aſſigné, arreſté.* Ital. *Ordinato, determinato.* Ger. Geordnet/geſetzt. Hiſpan. *Eſtablecido.* Pol. *Stanowiony.* Vngar. *Végezöt, rendöltetöt.* Angl. *Appoynted, ordeined, ſetled.*] Conſtituta in menſem Ianuarium auctio. Cic. de leg. Agrar. ¶ Corpus bene conſtitutum, quod bono prædium eſt habitu, quod imperiti *Bene complexionatum* appellant. δεκτικὸν σώματος.

Cōnſtĭtūtŭs, us, m. q. Multitudo eſt hominum ſimul conſiſtentium: [σύνημα. Pol. *Stanowienie.* Vngar. *Végezödés.*] Feſtus.

Cōnſtĭtūtĭo, onis, ſt. Ordinatio, ſtatutum, decretum [חֹק *chók.* διάταξις. Gall. *Conſtitution, eſtat, condition, ordonnances.* Ital. *Conſtitutione, ordinatione, ſtatuto.* Germanicè, Ordnung/ ſatzung. Hiſpanicè, *Eſtablecimiento.* Polon. *Vradzenie.* Vngar. *Rendöles, végezés.* Ang. *An ordinance or lawe agreed vpon.*] à verbo Conſtituo, quod inter cætera ſignificat decerno, ſancio, præſcribo, ordino. Vnde Conſtitutiones principum, vel pontificum dicimus, pro decretis vel ordinationibus. ¶ Interdum idẽ quod inſtitutio: ut Religiónum conſtitutio, apud Cicer. 3. de Leg. Idem Bruto lib. 3: Illud neceſſe me ad te ſcribere, quid ſentirem tota de conſtitutione hujus belli. ¶ Conſtitutio corporis, eſt quam vulgus medicorum *Complexionem* vocant ἕξις. In qua ſignificatione eſt vocabulum medium: unde & bonam & malam corporis conſtitutionem dicimus, quas Græci εὐξίαν, καὶ κακοξίαν appellant. ¶ Eſt item Conſtitutio Rhetoribus, prima cauſarum conflictio, quæ alio nomine ſtatus appellatur. στάσις. Autor ad Herenn. libro 1: Hæc exoratio in conjecturali conſtitutione cauſæ fermè ſemper neceſſaria eſt. Cic. de Invent. Conſtitutiones apud Rhetores ſunt quatuor, cõjecturalis, definitiva, generalis, tranſlativa: qui ſtatus etiam dicuntur.

Cōnſtĭtūtŏr, conſtitutoris, penult. prod. [מֵקִים *mekím.* βεβαιωτὴς, ἀποφαντὴς, ἀεμοστὴς. Polon. *Stanowiacz.* Vng. *Rendölö, végezö.* Ang. *An or deuour or maker.*] Verbale, qui ſtatuit aliquid: ut legis conſtitutor, apud Quintilian. libro 2 capite 6

Cōnſtĭtūtōrĭus, a, um. [Pol. *Poſtanowienni.* Vngar. *Végezö, rendölö.*] ut, Actio conſtitutoria. l. Neque enim. ff. de conſtit. pecu. Neque enim quod creſcit peculium, aut decreſcit, pertinet ad conſtitutoriam actionem.

Cōnſto, ſtas, conſtiti, conſtitum, & conſtatum. Lucan. libr. 7: Conſtatura fides ſuperûm. Martial. Conſtatura fuit Megalenſis pu. pura centum. Eſt autem Conſtare, Conſtanter permanere, perſeverare, ratum habere. [עָמַד *hamádh* כּוּן *chun.* ἀφεδρεύειν, ἐμμένειν. Gal. *S' arreſter, ne bouger, ſe tenir.* Ital. *Conſtare, perſeverare.* Ger. Beſtehen/ ſtandhafftig ſeyn. Belg. Beſtantich bliyven. Hiſp. *Ser el homòre conſtante.* Polon. *Stal'ym byc, nieodmienna ſie.* Vng. *Alhatoſſan meg állok.* Ang. *To perſiſte, perſeuer or continewe.*] Cic. Epiſtol. 13: Quã in ſententra ſi conſtare voluiſſent, ſuã autoritatẽ cũ ſalute recuperaſſent. ¶ Conſtare ſibi, eſt ſibi ſimilẽ eſſe, & in eadem opinione conſtanter permanere. κατὰ πάντα ἑαυτῷ. Idem 1. Tuſculan. Et ſi tibi quidem conſtare vis, omnes quicunque nati ſunt, eúntve, nõ ſolùm miſeri, ſed etiam ſemper miſeri: hoc eſt, Si hanc ſententiam, Quòd mors malum ſit, firmam ratamque habere vis. ¶ Conſtare mente vel animo, eſt animi vel mentis compotem eſſe, ejusque functiones probè obire. ¶ Interdum etiam hoc verbum ad rerum venalium pretium refertur: unde Magno vel parvo aliquid conſtare dicimus: hoc eſt, magno vel exiguo pretio eſſe comparatum. Cic. 6 in Verr. Metualli neæs alienum tibi creſceret, ſi H-S. V M. non contineant ea, quæ tu facilè poſſes vendere H-S. C C. millibus? Idem ad Atticum: Id propè dimidio minoris conſtabit. ¶ Interdum ponitur, pro Compoſitus ſum, cohæreo. Cicer. de Offic Iudiciorum ratio ex accuſatione, & defenſione conſtat. Idem 1. de Nat. deor. Homo qui ex animo conſtat & corpore. ¶ Interdum ſimul ſtare. Siſen. lib. 4. hiſtor. Multitudinem procul hoſtium conſtare viderũt. ¶ Interdum Supperere, ἀρκέω. Iuvenal. Satyr. 6: Quis feret uxorem, cui conſtent omnia? hoc eſt, cui nihil deſit. ¶ In tertia perſona ſumitur pro Manifeſtum eſt. [בָּרוּר *bereáh.* φανερόν ἐστι, σαφὲς. Gall. *Eſtre certain & clair* Ital. *Eſſere manifeſto.* Germ. Es iſt heiter/gewiß vnnd offenbar. Hiſpan. *Ser claro y manifeſto.* Pol. *Iawno ieſt.* Vng. *Nyilualm vagyon.* Ang. *To be plane, certaine and manifeſt.*] Cic. in Epiſtol. Sanè moleſtè Pompeium id ferre conſtabat. ¶ Item pro Convenit. ὁμολογεῖται: ut, Hoc mihi tecum conſtat: id eſt, convenio tecũ in hoc, & aſſentior tibi. Lib. 1. ad Herenn. Adhuc quæ dicta ſunt, arbitror mihi conſtare cum cæteris ſcriptoribus. ὁμογνωμονῶ. ¶ Rationem conſtare, ſignificat æquam, legitimamque rationem aut oſtendi, aut apparere oſtendi poſſe. Vlpianus. Planè ſi defendendi gratia aliquid fecerit, rationem ei conſtare oportet: id eſt, rationem eum juſtam aut oſtendere, aut facilè poſſe oſtendere.

Cōnſtāns, om. t. Firmus, ſtabilis, gravis, præſens animo. [בָּטוּחַ *nachón* חָזָק *chazák.* βεβαίως. Gall. *Conſtant, ferme, perſeuerant.* Ital. *Conſtante, fermo.* Ger. Standthafftig/ beſtendig. Belg. Volhardich. Hiſp. *Coſa conſtante.* Pol. *Stal'y, nieodmienni.* Vng. *Alhatatos.* Ang. *Firme, ſtable, conſtant, ſtedfaſt.*] Cic. ad Lentul. Hoc tantam vim habet, ut magis iratorum hominum ſtudium, quàm conſtantis Senatus conſilium eſſe videatur. Contrarium eſt Inconſtans. ¶ De viro conſtanti ſic Iuſtum & tenacem propoſiti virum:

> Non civium ardor prava jubentium
> Non multus inſtantis tyranni
> Mente quatit ſolida. Citat Lactant. lib. 5. Inſtitut. cap. 14.

Cōnſtāntĭă, ę, ſ. p. Animi firmitudo, ſtabilitas, gravitas. [חֹזֶק *chezkáh* חָזַק *chazk* גְּבוּרָה *gheburáh.* δεξιότης. Gall. *Conſtance, perſeuerance, fermeté.* Ital. *La conſtanza & firmezza.* Ger. Standthafftigkeit/beſtendigkeit. Belg. Stantachticheyt. Hiſp. *La cõſtancia.* Polon. *Stalo'ſc.* Vng. *Alhatatoſſág.* Ang. *Conſtancie, perſeuerance, ſtedfaſtneſſe of mynd.*] Cic. ad Att. O' Conſtantiam promiſſi & fidem miram! Plin. in Epiſt. Nam quum omnibus virtutibus abundet, tùm hac præcipuè, quòd habet maximam in animo conſtantiam. Contrarium eſt Inconſtantia.

Cōnſtāntĕr, adverb. Fortiter, æqualiter, convenienter. [βεβαίως. Gall. *Conſtamment, fermement, perſeueramment.* Ital. *Conſtantemente, fermamẽte.* Ger. Standthafftigklich/ beſtendigklich. Hiſ. *Conſtantemente.* Pol. *Stalie.* Vng. *Alhatatoſſan.* Ang. *Conſtantlie, ſtedfaſtlie.*] Cic. de Amicitia: Multaq; ejus & in Senatu, & in foro, vel proviſa prudenter, vel acta conſtanter, vel reſponſa acutè ferebantur. Huic contrarium Inconſtanter.

Cōnſtrātŭs, Vide CONSTERNO.

Cōnſtrĕpo, is, ere, n. t. Strepo. [הָמָה *hamáh.* κλυδωνῶ. Gall. *Faire bruit & noiſe.* Ital *Far ſtrepito.* Ger. Rauſchen/ein rauſch oder getöß machẽ. Hiſp. *Hazer eſtruendo.* Pol. *Otrzask czynic, chropoce.* Vng. *Szörgetök.* Ang. *To mutter or gether, to mak a noize.*] Gell. li. 4 ca. 1: Atq; omnium horũ & teſtimoniis & exemplis conſtrepebar.

Cōnſtringo, is, ere, act. t. Arcto, ligo, comprimo: [צָרַר *tſarár* אָסַר *aſar* אָטַר *aphadh* חָסַם *chaſám* συσφίγγω. Gall. *Eſtraindre, ſerrer, contraindre, refraindre.* Italice, *Stringere.* Germanice Zuſammen

ſammen ziehen/zu einander zwingen. Hiſp. *Apretar.* Pol. *Zeſciskam, mocznie wiążę.* Vngar. *Meg ſzoritom.* Angl. *To bind faſt, to wring harde, to tie ſtraict* jut, Conſtringere farcinam. Plaut. Trin Cicer. de Orat. Quæ rem diſſolutam divulſamque conglutinaret, & ratione quadam conſtringeret.

Cōnſtrictĭo, [*συσφιγμός.* Polon. *Zciſnienie.* Vngar. *Szoritás.*] Macrob. Saturnal. libro 7. cap. 7: Certè reſpondeant volo, cur ſtomacho in laſſitudinem degeneranti ad inſtaurandas conſtrictione vires offerant ægreſcenti vinum.

Cōnſtrīngendŭs, participium: ut Conſtringendum ſe tradere libidinibus. Cic. 1. de Finib. Victi & debilitati objecta ſpecie voluptatis, tradunt ſe libidinibus conſtringendos.

Cōnſtrictŭs, aliud participium: [בְּרוּר *tſarûr* אָסוּר *aſûr* אָפוּד *aphûdh* חָסוּם *chaſûm.* *συζωλές.* Gall. *Contraint, liè.* Italicè, *Conſtretto, ligato.* Germanicè, Zuſammen gezogen/eyngezwungen. Hiſpan. *Conſtremnido, apretado.* Polon. *Zeſciſnyony, ſkrepowany.* Vngar. *Összeſzoritatot.* Ang. *Tied, wronge or bound ſtreict.*] ut, Habere aliquem conſtrictum in ſuis vinculis, apud Quintil. libro 2. cap. 4. Apertis verbis conſtricta oratio, Cicero de Clatis oratoribus.

Cōnſtrŭĕrĕ, Simul ſtruere, ordinare, fabricare. [בָּנָה *banáh* חָבַר *chibbér.* *συνπάσσειν, κατασκευάζειν.* Gall. *Agencer, mettre enſemble, entacer, baſtir, conſtruire.* Ital. *Conſtruire, ordinare, fabricare.* German. Zuſammen hauffen / etwas machen oder bawen. Belg. Maken/timmeren. Hiſp. *Edificar, ordenar.* Pol. *Vkładac, budowac.* Vngar. *Meg épitém.* Ang. *To builde together, to gather on heapes.*] Cicer. in Caton. Vt navem aut ædificium idem deſtruit facillimè qui conſtruxit: ſic hominem eadem optimè, quæ conglutinavit, natura diſſolvit. Cicer. 2. Philipp. Itaque tanti acervi nummorum apud iſtum conſtruuntur, ut jam appendantur, non numerentur pecuniæ.

Cōnſtrūctus, participium, Compoſitus, fabricatus. [בָּנוּי *banúi.* *συνπεπαγμένος.* Gall. *Entacé, conioint & mis enſemble, agencé.* Ital. *Edificato, amaſſato.* German. Gebawen/gemachet. Hiſpan. *Edificado, amontonado.* Polon. *Zbudowany, wyſtawiony.* Vngar. *Meg épiterőt.* Angl. *Heaped together, builded, garniſhed.*] Cicero 2. de Natur. deor. Dentibus autem in ore conſtructis manditur, atque ab his extenuatur & molitur cibus. Conſtructior domus. Cicero 1. de Invent. Domus ea quæ ratione regitur, omnibus conſtructior eſt rebus & apparatior, quàm ea quæ temerè & nullo conſilio adminiſtratur.

Cōnſtrūctĭo, verbale, f. t. Compoſitio, ſtructura. [בִּנְיָן *binjân.* *συνθεσις, κατασκευή.* Gallicè, *Baſtiment, compoſition, entaſſement.* Italice. *Edificatione, compoſitione.* Germanicè, Ein bawung. Hiſpan. *Edificacion, compoſition, amontonamiento.* Polon. *Budowanie.* Vngar. *Meg épités.* Ang. *A building or heaping together.*] Cicero 4. Acad. Et totam conſtructionem hominis fabricata eſt natura. Idem 1. de Orat. Et ipſa oratio conformanda, non ſolùm electione, ſed etiam conſtructione verborum.

Cōnſtūpro, as, are, Stupro: [עִבְרָה *hinndh.* *μοιχάω, καταμοιχάω.* Gall. *Corrumpre femme ou fille, en abuſer.* Ital. *Stuprare, vitiare, violare, ſuerginare, tuor la virginità.* German. Jungkfrawen oder Weyber verfellen vnnd geſchenden. Hiſpan. *Forcar como à donzella.* Polon. *Panne, brała gł'owe gwał'ce, ô cnote przyprawiam.* Vng. *Meg ſzeplőſitőm.* Ang. *To deflowre a mayde.*] ut Conſtuprare matronas. Livius 9. bell. Pun. Qu. Cicer. de Petit. Conſul. Qui tantum habet audaciæ, tantum nequitiæ, tantum denique in libidine artis & efficacitatis, ut propè in parentum gremiis prætextatos liberos conſtupravit. Idem ad Atticum libro 14 Afflicta reſpublica eſt, empto conſtupratoque judicio.

Cōnſtūprātŏr, penultima prod. Stuprator: [מְעַנֶּה *mehanneh.* *μοιχός, μαστροπεύων.* Gall. *Corrompeur de femmes ou filles, putier, ruſſien.* Ital. *Violatore di donna ò figliuola.* German. Weyber oder Junckfrawenſchender. Hiſpan. *Forcador de virgen ò muger.* Polon *Bia'l'ich gł'ow albo panienek gwał'townik.* Vngar. *Meg ſzeplőſitő.* Ang. *He that deflowreth maydes.*] verbale. Livius 9. bell. Maced.

Cōnſuādĕo, es, ere, Suadeo. [פִּתְּה *pittáh.* *πείθω.* Gall. *Enhorter par tous moyens & induire à faire quelque choſe.* Ital. *Perſuadere.* German. Rhaten. Hiſpan. *Induxir con razones.* Polon. *Radzę.* Vngar. *Intőm, tanátſul adom.* Ang. *To perſuade and inciteto do any thing.*] Plaut. Merc. Sin ego ſaluti quod tibi eſſe cenſeo, id perſuadeo.

Cōnſuāſŏr, oris, Suaſor, auctor. [מְפַתֶּה *mephattéh.* *πειθών.* Gallicè, *Admonneſteur, enhorteur.* Italicè, *Chi conforta & eßborta.* Germanicè, Ein Rhatgeber. Hiſpanicè, *Induzidor.* Polon. *Radi dodawaiacy.* Vngar *Intő, tanáſſadó.* Angl. *A perſuader or enticer.*] Cicero pro Quint. Hæc omnia Quintius agebat autore & conſuaſore Nævio.

Cōnſŭālĭă, orum. Vide CONSVS.

Conſūdo, as, are, Sudo. [*ἱδρώω.* Gallicè, *Suer de toutes parts.* Italicè, *Sudare.* Germanicè, Schwitzen. Hiſpanicè, *Sudar manando ſudor.* Polon. *Poczęſzyć.* Vngar. *Veritekezőm.* Ang. *To ſweat in all partes.*] Plaut. Iube ſis te operiri: beatus ſi conſudaveris. Columel. lib. 12. cap. 7: Et ſale conſperſa, biduo ſub umbra, dum conſudant, reponuntur. Cat. cap. 96: Sinito biduum aut triduum conſudent.

Cōnſūdāſco, is, ere, n. p. idem. [Pol. *Vſtawnio ſie pocę.* Vng. *Veritékezőm.* Ang. *To ſweat together.*] Colum. lib. 12. cap. 48: Sicq; triginta dies pati conſudaſcere.

Cōnſuēfăcĭo, act. 1. Vſu doceo. [הִרְגִּיל *hirghíl* אָמַן *limmádh.* *ἐθίζω.* Gall. *Faire accouſtumer.* Italicè, *Aſſuefacere.* Germanicè, Gewennen. Hiſpanicè, *Acoſtumbrar à otro.* Polon. *Zwyczaiam.* Vngar. *Szoktatom.* Anglicè, *To accuſtome him ſelf, to wonte.*] Cujus contrarium eſt Diſſuefacio. Terent. Adelph. Nihil prætermitto, conſuefacio. Ibidem: Ea ne me celet conſuefeci filiũ. Varr. 2. de Re ruſt. cap. 9: Conſuefaciunt quoque, ut poſſint allegari primùm levibus numellis.

Cōnſuēſco, ſcis, evi, & conſuetus ſum, n. t. Pro conſuetudine habeo, in conſuetudinem accipio. [אָמַן *limmádh.* *ἐθίζομαι.* Gall. *S' accouſtumer, auoir couſtume ou de couſtume.* Ital. *Avezzare, eſſere conſueto.* Germ. Gewohnen/ſich in gewohnheit bringen. Belg. Ghewennen. Hiſp. *Acoſtumbrarſe.* Pol. *Przyuczam ſię.* Vng. *Szokom.* Ang. *To accuſtome.*] Virgil. 2. Georg. -adeò in teneris cõſueſcere multum eſt. Colum. lib. 2: Iumentis præbeas medicã, ſed inter initia parcius, dum conſueſcant, ne novitas pabuli noceat. Idem lib. 9: Nec magis humo, quàm ſtagno conſueverunt. Cic. 2. de Orat. Imò verò rogemus Antonium, qui & poteſt facere id quod requiris, & conſuevit. ¶ Interdum Conſuefco eſt familiaritate alicujus utor. Vnde & conſuetudinem dicimus pro uſu & familiaritate. Ciçer. pro Sex. Roſc. Erat miſi cum eo nõ modò hoſpitium, verumetiam domeſticus uſus & conſuetudo. ¶ Dicitur item Conſuefco de re venerea: quod & Conſuetudinem habere dicitur. *συγγίνεσθαι.* Cic. 6. in Verr. Huc omnes mulieres, quibus iſte conſueverat, conveniebant Idem in Phorm. Cum ejus conſuevit olim matre in Lemno clanculum. Idem Adelph. Quid illi tandem credis animi fore miſero, qui cum illa conſuevit?

Cōnſuētŭs, participium, & nomen ex participio. [מָאוּן *limmúdh* לָמוּד *limmúdh.* *ἐθισθείς.* Gall. *Accouſtumé, vſité, couſtumier.* Ital. *Conſueto, ſolito.* German. Gewohnet. Hiſp. *Acoſtumbrado.* Pol. *Zwyczaiony, przyuczony.* Vng. *Szokot, ſzoktatot.* Ang *Accuſtomed, wonte.*] Terent. in And. Tum illa, ut conſuetum facilè amorem cerneres, Rejecit ſe in eum, flens quàm familiariter. Ovid. 11. Metam. Exprimit inceſſus, vultumq; ſonumq; loquendi Adjicit, & veſtes, & conſuetiſſima quæque Verba.

Cōnſuētūdo, inis, f. r. Mos, inſtitutum, uſus, familiaritas. [מִנְהָג *minhágh.* *συνήθεια.* Gall. *Couſtume, accouſtumance.* Ital. *Conſuetudine, uſo, converſatione, pratica.* Ger. Gewohnheit. Belg. Ghewoons heyt. Hiſp. *La coſtumbre, converſation, y participacion.* Pol. *Zwyczay.* Vngar. *Szokás.* Ang. *Vſe, or cuſtome.*] Plaut. in Milit. Hoc adeò fieri credo conſuetudine. Cato ad Cicer. Contra conſuetudinem meam hæc ad te pluribus ſcripſi. Terent. in Andr. Vt neque me conſuetudo, neque amor, neque pudor, *&c.* Cicero ad Curion. Ego te abfuiſſe tandiu à nobis, & doleo, quòd carui fructu jucundiſſimæ conſuetudinis, *&c.* ¶ Interdum Conſuetudo ſumitur pro Commercio viri cum muliere. Suetonius in Nerone: Vxores præter Octaviam duas poſtea duxit, Octaviæ conſuetudinem citò aſpernatus. Idem in Othone: Conſuetudo mutui ſtupri.

Conſuetionem, Plautus pro Conſuetudine dixit, teſte Feſto.

Cōnſŭl, Conſulo, conſulis, Vide CONSILIVM.

Cōnſummo, as, per duplex m, Perficio, conficio. [תָּמַם *tamám* כָּלָה *chillâh* גָּמַר *ghamár.* *ἀνατελέω.* Gallicè, *Conſummer, parfaire, acheuer, mettre à fin.* Italicè, *Finire, condurre à fine.* Germanicè, Außmachen/ vollbringen/ vollenden. Hiſpan. *Acabar.* Polonicè, *Odprawuie, kończę.* Vngar. *El végezőm* Angl. *To mak perfite, to end or finiſhe.*] Cicero 6. Phil. Bella quæ à Conſulibus geſta & conſummata ſunt. Idem 1. Offic. Latiſſimè videntur patere ea quæ de officiis tradita à Philoſophis, & præcepta ſunt & conſummata. Lact. libro 2: Mundum Deus, & hoc rerum naturæ admirabile opus, ſex dierum ſpatio conſummavit. Plinius Epiſtol. 236: Cogor petere à te, non ſolùm ob theatrum, verumetiam ob hæc balinea, mittas architectum, diſpecturum utrum ſit utilius, poſtſumptum quĩ factus eſt, quoquomodo conſummare opera ut inchoata ſunt, an quæ videntur, *&c.* ¶ Sacrum conſummare, peragere ſacrum, Seneca Hippol.

Conſũmmābĭlĭs, adjectivum. [Pol. *Doskonaliuchni.* Vng. *El végezendő (vel) végezhetendő.*] Seneca Epiſt. 93: Hæc in illis conſummata eſt, in nobis conſummabilis.

Cōnſūmmātŭs, a, um, Perfectus. [תָּמִים תָּמִים *tamím* מְכֻלָּה *mechullâh.* *τέλειος.* Gallicè, *Conſomme', acheue, parfaict.* Ital. *Conſummato, perfetto, finito.* Germanicè, Vollendet/ zu dem ende gebracht. Hiſpanicè, *Acabado, perfecto.* Polon. *Odprawiony, dokończony.* Vngar. *El végezetet.* Ang. *Ended, finisheed, perfite.*] Matt. Quod magni Thraſeæ, conſummatique Catonis. Columella: Nulla eſt conſummata ſapientia.

Conſummā-

Consummātissĭmŭs, superlativus. [Pol. *Doskonaliuśieńki.* Vn. *Tökéletesebb, tökelletősségesebb.*] Plin. Epist. lib. 2. Macrino. Amavi consummatissimum juvenem tam ardenter.

Consummātĭo, Perfectio. [תכלית *thachlith.* συντέλεια, πλήρωσις. Gallice, *Achevement, perfection.* Italicè, *Perfettione, compimento.* Germanicè, Vollendung. Hispan. *Acabamiento, perfecion.* Polon. *Dokończenie.* Vngar. *El végezés.* Ang. *A finishing, accomplishing.*] Columella lib. 2: Hac consummatione operum, colligitur posse agrum, *&c.*

Cōnsūmo, is, pen. prod. act. t. In nihilum redigo, conficio, exhaurio, absumo. [אכל *achál* בער *bihér* כלה *chilláh.* ἀναλίσκω. Gall. *Prendre tout, consumer, employer tout.* Ital. *Consumare, dar via.* German. Verthun/ verzehren / verbrauchen. Belg. Verdoen. Hisp. *Gastar.* Pol. *Trawie, winiśćam.* Vng. *Meg emésztöm, semmiszé tészöm.* Ang. *To consume, to waste, to spende, to much.*] Solinus: Sunt etiam in Lycia saxa, quæ viventium quoque corpora adamantina consumunt. Cicero 1. de Legib. Sed quum ea tempestas, vetustásve consumpserit. Salustius: Ego non rem familiarem modò, verumetiam ædem consumpsi.

Cōnsūmŏr, passivum, absumor: ut, Consumor siti. [Pol. *Ginę, niśćezeie.* Vngár. *Meg emésztetöm.* Ang. *To be consumed.*] Cæs. 8. bell. Gall. Consumi incendio, Liv. lib. 7. bell. Pun. Consumi senio & mœrore, Idem 10. bell. Maced.

Cōnsūmptŭs, particip. Absumptus, confectus. [אכל *ychchál.* κατανάλωσις. Gall. *Consume.* Ital. *Consumato.* German. Verzehret/hingenommen. Hisp. *Gastado.* Polon. *Strawiony, dokończony.* Vngar. *Meg emésztetöt.* Ang. *Consumed, wasted.*] Consumptus peste, Plinius libro 11. cap. 28: Morte consumptus, Tibul. lib. 1. Consumpta oratio, Salust. in Iugurth. Consumpta & exhausta actio, Cicero de Orat.

Cōnsūmptĭo, onis. [כלה *chaláh.* κατανάλωσις. Gall. *Consomption, degast* Ital. *Consumatione.* German. Verzehrung. Hispan. *Gastamiento.* Polon. *Strawienie.* Vngar. *Meg emésztés.* Ang. *A consumption, a wasting.*] Cic. de Vniverlit Itaque seipse consumptione & senio alebat sui.

Cōnsūmptŏr, oris. [אכל *óchel* מבער *mebahér.* ἀναλωτής. Gall. *Qui consume & met à fin.* Italicè, *Consumatore.* German. Ein verzehrer. Hispanicè, *Gastador.* Pol. *Vtratnik.* Vngar. *Meg emésztő.* Ang. *He that consumeth and wasteth.*] Cicero 2. de Natur. deor. Atque noster ignis quem usus vitæ requirit, confector est & consumptor omnium.

Cōnsŭo, is, act. t. Simul suo, compono, cōjungo. [תפר *taphár.* συρράπτω. Gal. *Coudre l' vn à l' autre.* Ital. *Cusire insieme, congiungere.* Ger. Zusammen nähen oder sticken. Belg. Tesamen nayen. Hisp. *Coser vno con otro.* Pol. *Zszywam.* Vngar. *Össze varrom.* Ang. *To sowe together one thing with another.*] Plaut. in Amphit. Adveniśti audaciæ columen, consutis dolis. Imò equidem tunicis consutis huc advenio, non dolis.

Cōnsūtūrā, ræ, f. p. [Pol. *Szew.* Vng. *Össze varrás.* Ang. *A sowing together.*] Sueton. in Vitel. cap. 2: Cujus filius sectionibus & cōsuturis uberius compendium nactus, *&c.*

Cōnsurgo, is, ere, n. t. Simul surgere. [συναναίστημι. Gall. *Se leuer ensemble.* Ital. *Leuarsi insieme.* German. Miteinander auffstehen. Hispanicè, *Leuantarse juntamente.* Polon. *Powstaie.* Vngar. *Föl kelök.* Angl. *To rise together.*] Salust. Consurrexêre omnes, simulque in eum impetum fecerunt. Cicero 3. ad Quint. Fr. Consurrexit Senatus cum clamore ad unum, sicut ad corpus ejus accederet.

Cōnsūrgĭtŭr, impersonale. Cic. 5. Verr. Itaque in curiam venimus, honorificè sanè consurgitur.

Cōnsūrrēctĭo, onis, f. t. [συναναίστασις. Gall. *Lieuement de tous ensemble.* Ital. *Vno leuarsi di più genti insieme.* Germ. Die auffstehung mit einander. Hisp. *Aquella obra de leuantarse juntamente.* Pol. *Powstanie zdrugim.* Vngar. *Föl kelés.* Ang. *The rising of many together.*] Cic. de Arusp. Resp. Cepi equidem fructum maximum & ex consurrectione omnium vestrûm, *&c.*

Cōnsŭālĭa, κρονοῦλια, Ludi qui fiebant in honorem Consi. Livius 1: Ludos ex industria parat Neptuno equestri solennes, Consualia vocant. Plinius de Viris illustribus: Quibus negatis, ludos consualia simulavit, ad quos quum utriusque sexus multitudo venisset, dato suis signo, virgines raptæ sunt. Varro 4. de ling. Lat. Consualia dicta à Conso, quòd tum feriæ publicæ [illegible] deo, & in circo ad aram ejus ab sacerdotibus fiunt ludi illi, quibus virgines Sabinæ raptæ.

Consȳdĕro, ras, Vide CONSIDERO

Cōntābĕo, es, n. t. vel Contabesco, is, Tabesco: id est, in tabem converto, liquefio, cōsumor. [מאס *namás.* μαραίνομαι συντήκομαι. Gallicè, *Deuenir en decadence, secher tout de tout, tomber tout en pieces & hetique.* Ital. *Corrompersi, smmarcirsi.* German. Verfaulen/ aufdorren/ zu nichts werden. Hisp. *Prodrise..* Po. *Schne, wniwecz, sie obracam.* Vng. *El száradok, el aszok.* Ang. *To pine, to weare away.*] Cic. 3. Tusc. Vt Artemisia illa Mausoli Cariæ regis cōjunx, quæ nobile illud Halicarnassi fecit sepulchrum, quandiu vixit, vixit in luctu, eodemque etiam confecta contabuit. Plaut. Merc. Cor ædepol miserum meum, quod guttatim contabescit.

Cōntăbŭlārĕ, act. p. Est tabulis: hoc est, asseribus, aliquid tegere. [קרה *kerah.* στεγάζω. Gall. *Plancher d' ais.* Ital. *Intauolare.* Ger. Bertäfelen/ mit Dylen oder Tafeln bedecken. Hisp. *Entablar pared ò suelo.* Pol. *Tarcźicamy pokł'oźic.* Vn. *Meg deszkázni.* An. *To plancke or floore with bordes.*] Suet. in Calig. Aemulatione Xerxis, qui nō sine admiratione aliquantò angustiorem Hellespontum contabulaverat. Plin. lib. 36. cap. 25 Quernisque axibus contabulare. Contabulare murum turribus. Cæsar 7. bell. Gall. Totum autem murum ex omni parte turribus contabulaverunt. Contabulare turres. Cæs. 5. bell. Gallic. Turres contabulantur, pinnæ loricæque ex cratibus attexuntur.

Cōntăbŭlātĭo, verbale. f. t. [מקרה *mekaréh.* στέγασμα. Gallicè, *Vn plancher, conionction d' ais ensemble.* Italicè, *Intauolato, palco de tauole.* Germanicè, Bertäfelung. Hispanicè, *Entablamiento.* Polonicè, *Tarcźicamy źłożenie.* Vngaricè, *Meg deszkázás.* Anglicè, *A conioyning of bordes together, a planking.*] Cæsar 2. bell. Civil. Vbi turris altitudo producta est ad contabulationē, eam in parietes instruxerunt, ita ut, *&c.* Et paulò pòst apertè declarat, quid significet contabulare.

Cōntăgĭum, Vide CONTINGO.

Cōntămĭno, as, penultima correpta, ex Con, & Tamino, Fœdo, maculo, inquino. [נגע *timmé'* טמן *tinnéph.* μιαίνω. Gall. *Contaminer, gaster, souiller.* Ital. *Contaminare, contaminare* German. Besudlen/ beflecken/ vnrein machen. Belg. Besmetten Hisp. *Contaminar.* Pol. *Pokalawiam, skalam.* Vngar. *Meg gyfmanyitom, fertőztetöm.* Ang. *To defile, to defile.*] Vnde quum res rei ita immiscetur ut neutra incorrupta maneat, contaminari dicitur. Terent. in prologo And. Contaminari non decere fabulas. & Liv. lib. 4: Contaminari sanguinem suum patres, confundique jura gentium rebantur.

Cōntămĭnātĭo, inquinatio. [μίασμα. Pol. *Pomazanie.* Vngar. *Meg fertőzés.*] Vlpianus D. lib. 48. Tit. 5. l. 2: Qui patitur uxorem suam delinquere, matrimoniumque suum contemnit, quique contaminatione non indignatur.

Contămĭnātŏr, inquinator. [Vn. *Meg fertőztető.*] Lampridius in Alexandro Contaminatores honorum jure punitus est.

Cōntămĭnātŭs a, um, Inquinatus, corruptus. [נטמא *nitmá* נגע *tamé'* מוגפס. Pol. *Vplugawiony, posźpecony.* Vng. *Megfertezteték, atsmánitatot.* Ang. *Distained, defiled.*] Ibidem: An esse ulla major, aut insignior contumelia potest, quàm partem civitatis, velut contaminatam, indignam connubio haberi? Hujus contrarium est Incontaminatus. Idem ibidem: Quas quàtasque res C. Canulcium aggressum, colluvionem gentium, perturbationem auspiciorum publicorum privatorumq; afferre, ne quid incontaminati sit. Sunt & Attamino, & Intamino, quæ sunt cōtraria. Horatius: Virtus repulsæ nescia sordidæ, Intaminatis fulget honoribus: id est, incorruptis, & indiminutis.

Cōntĕchnŏr, aris, d. p. Commachinor, & fallaciam aliquam compono. [נכל *nachal.* μηχανάομαι Gal. *Machiner & forger quelque trompe-rie & finesse.* Ital. *Machinare, far inganno* German. Eine List oder Betrug anrichten. Hisp. [illegible]. Polon. *Zdrade zmyśliam.* Vng. [illegible]. Ang. *To deuise some [illegible].*] Plaut. Pseud. Vide modo, ne illic sit contechnatus quidpiam.

Cōntĕgo penultima correpta, Cooperio, tego. [כסה *chissáh.* [illegible]. Gallice, *Couurir.* Italicè, *Coprire.* German. Bedecken. Hispan. *Cubrir.* Polon. *Nakrywam.* Vngar. *Bé födöszöm.* Ang. *To couer.*] Plinius libro 15. cap. 19: Parvarum genus arborum post autumnum simo contegunt. Cic. pro Sest. Messoria se corbe contexit.

Cōntēctŭs, Partitip. Cæsa contecta stramine, Ovid. 5. Metam.

Contĕmĕro, as, are, act. p. Contaminare, fœdare, polluere, violare. [נגע [illegible]. Gal. *Violer, corrumpre, ou tracer [illegible].* Ital. *Violare, macchiare, sporcare* German. Beflecken/ beunreinigen/ verunreinigen. Hispan. *Contaminar, ò ensuziar.* Pol. *Pomazuie, śkaradzę.* Vngar. *Meg fertőzöm.* Ang. *To violate, to defile, to commit aduoutrie.*] Martial. libr. 1: Læserat ingrato leo perfidus ore magistrum, Ausus tam notas contemerare manus.

Cōntemno, is, psi, ptum, act. t. Sperno, vilipendo, abjicio. [בזה *bazáh.* ὑπερφρονέω ἔχω, ὀλιγωρέω. Gallicè, *Despriser, mespriser, n' estimer rien, ne faire conte.* Italice, *Spezzare, disprezzare.* German. Verachten. Hispan. *Menospreciar.* Polon. *Gardzę.* Vng. *Meg útálom.* Angl. *To dispise, not to regard.*] Plaut. in Amph. Tu verbero imperium meum contempsisti. Et est minus, quàm despicio. Cicero de Senect. Contempsi se putat, despici, illudi. Componitur autem ex præpositione Con, & verbo Temno: quo etiam Virgilius usus est 6. Aeneid. Discite justitiam moniti, non temnere divos.

Cōntēmptŏr, aris, ari, frequentativum à contemno [Polon. *Wzgardzacz.* Vng. *Gyakran meg útálom.* Ang. *To d[illegible] no thing by.*] Plaut. Mirari noli, neque me contem[illegible]

Con[illegible]

Cōntēmptŭs, participium, Spretus, abjectus, humilis. [בזוי *baxúi* זלז *bux*, ὀλιγωρηθὲς, καταφρονηθές. Gall. *Meſpriſé, dequoy on n'a tenu conte.* Ital. *Sprezzato, auillato.* Ger. Verachtet. Hiſpan. *Menoſpreciado.* Pol. Wzgardzony. Vng. *Meg útáltatot.* Ang. *Deſpiſed, not regarded.*] Cic. pro Seſtio: Qui nullo præmio propoſito, præter hoc quod jam contritum & contemptum putatur, judicium bonorum, ómnia pericula, &c. ſuſcepit.

Cōntēmptŭs, nomen ex participio. [Pol. Wzgardá. Vng. *Vtálatos.* Ang. *Deſpite, contempte.*] Plaut. Pœn. Contemptiores magè erunt; atque avidi minus. Tenuiſſimus victus, atque contemptiſſimæ eſcæ, Cic. 2. de Finibus.

Cōntēmnēndŭs, [Vngaricè, *Meg útálando.* Ang. *Worthie to be contempned.*] Cicer. de Clar. orat. Ne Titus quidem Poſthumius contemnendus in dicendo.

Cōntēmnĭfĭcŭs, pro contemptore uſus eſt. [Vngar. *Vtálo.*] Lucil. libr. 36: Ego enim contemnificus fieri & faſtidire Agamemnonis. Ex Nonio.

Cōntemptŏr, ris, verbale. [בז *baz*, ὀλιγωρῶν, καταφρονητής. Gall. *Deſpriſeur.* Ital. *Sprezzatore, che non tiene conto, ne fa ſtima di alteri.* Germanicè, Ein verachter. Hiſpanicè, *Menoſpreciador.* Polon. Wzgardziel. Vngar. *Meg vtálo.* Ang. *A deſpiſer.*] Deûm contemptor Mezentius, Virg. 8. Aeneid.

Cōntemptrix, [בזה *bazúh*, ὑπερηφανία. Vng. *Vtálo.*] Plin lib. 19. cap. 8. Eruca præcipuæ fugorum contemptrix.

Cōntēmptĭo, verbale, f. t. Deſpicientia, deſpectio. [בזיון *bizajón* זלז *bux*, καταφρόνησις, ὀλιγωρία. Gall. *Meſpris, meſpriſement, contemnement.* Ital. *Diſpregio.* Ger. Ein verachtung. Hiſp. *Menoſprecio.* Polon. Wzgardzenie. Vngar. *Meg vtálás.* Angl. *Deſpiſing, little regarding.*] Cicero 1. Offic. Fortitudo eſt dolorum laborumq; contemptio, idem in Paradox. Fortunæ contemptio, idem in Paradox.

Contēmptŭs, us, ui, m. q. idem. [בזיון *bizajón*, ὀλιγωρία. Vng. *Meg vtálás.* Ang. *Deſpiſing, little regarding.*] ut, Tu es omnibus contemptui: id eſt, deſpiceris ab omnibus.

Cōntēmptum, adverb. [καταφρονητικῶς, ὀλιγώρως. Gall. *Meſpris en d'eſprisant, ſans en faire conte.* Ital. *Per diſprezzo, per ſcherno.* Germ. Verachtlich. Hiſp. *Menoſpreciando.* Polon. Wzgardzenie. Vngar. *Meg vtálua.* Ang. *With deſpiſing, diſdaine ſuliie.*] Plaut. in Pœn. Ne nos tam contemptim conteras.

Cōntēmptĭbĭlĭs, om. t. à Contemno, idem quod Contemnendus. [καταφρονητός. Pol. Wzgardzoni. Vng. *Vtálatos.*] Vnde Contemptibilitas. Item Contemptè, & Cōtemptibiliter, adverbia. ὀλιγωρητικῶς. Lampridius in Alex. Severo: Cùm illi objicerent nimiam civilitatē & fæpè dicerent: Molliorem tibi poteſtatē & cōtemptibiliorem imperii feciſti. Vlpian. de Offic. Proconſ. D. lib. 1: Circa advocatos patientem eſſe Proconſulem oportet, ſed cum ingenio ne contemptibilis videatur.

Cōntēmplŏr, aris, d. p. Diligenter intueor, & res abditas conſidero: [ראה *radh* נשקף *niſchkáph* השקיף *hiſchkíph* השגיח *hiſchgbiach* הביט *hibbit.* καταυγάω, ἐπισκοπέω, σκέπτομαι, θεωρέω. Gall. *Contempler, regarder ſoigneuſement, conſiderer.* Ital. *Contemplare, conſiderare le coſe occulte.* Ger. Fleiſſig etwas heimliche anſchawen. Belg. Beſien Hiſp. *Contemplar ò mirar al cielo.* Pol. *Pilno ſzie przipatrute.* Vng. *Szorgalmatoſſan nizelők és ſzömlelők (auagy) el mélködöm.* Ang. *To behold ſtedfaſtlie, to conſider diligentlie.*] verbum eſt ductum à templo: id eſt, à loco qui ab omni parte aſpici poteſt, vel ex quo omnis pars poteſt videri, quem Augures Templum nominabant. Cic. pro Dejot. Et id animo contemplare, quod oculis non potes. Lactant. libr. 6: Vel ſi cœleſte lumen, quod dicimus Solem, contemplari velint.

Cōntēmplo, contemplas. [Pol. *Ogleduie.* Vng. *Nizélök.*] Plaut. in Aſin. Hem meū caput cōtempla, ſiquidē ex re cōſultas tua. Ennius: Contempla, & templum Cereris ad lævam aſpice.

Cōntēmplātŏr, oris, m. t. [משקיף *maſchkíph* מביט *mabbit.* θεωρός. Gall. *Contempleur, regardeur, qui regarde & conſidere.* Italicè, *Conſideratore, contemplatore.* German. Anſchawer/beſeher. Hiſp. *El que contempla mirador.* Polonicè, Przipatrzyciel. Vngar. *Nizélö, ſzömlélö, elmélködö.* Ang. *An ſtedfaſt beholder or conſiderer.*] ut Contemplator cœli, Cic. 1. Tuſc.

Cōntēmplātrix, f. t. [θεωρητική. Pol. Wypatrowaca. Vngar. *Elmélködö aszony.*] Apuleius lib. de Philoſophia: Diſciplina contemplatrix bonorum, juſti tenax.

Cōntēmplātĭo, Conſideratio, ſive meditatio rerū occultiorū, teſte Cicerone 4. de Finib. [מבט *mabbát* מראה *mareéh.* αὐχωνή, θεωρία, σκέψις. Gall. *Cātemplation, penſement, cogitation attentiue.* Italicè, *Contemplatione.* German. Anſchawung / betrachtung. Hiſp. *La contemplacion.* Pol. Przipatrzenie ſzie, rozważanie. Vng. *Szorgalmatos ſzömléles elmélködés.* Angl. *Contemplation, the ſtedfaſt beholding and meditating ſecret thinges.*] Idem 1. Acad. Eſt enim animorum naturale quoddam quaſi pabulum, conſideratio, contemplatioq; naturæ. Idem 1. de Nat. deor. Hæc eſt res magna & diligenti contemplatione digniſſima.

Cōntēmplātŭs, us, ui, m. q. Contemplatio. [θεωρία. Pol. Wipatrowanie, przegliadunie. Vng. *Elmélködés, ſzömlélés nizélés.*] Ovid. 5. Triſt. A contemplatu ſummoveoq; mali. Macrob. libr. 1. in Somn. Scip. Fide autem facta perpetuitatis animarum conſequens eſſe animadvertit, ut certa illis loca nexu corporis abſolutis, pro cōtemplatu probi improbíve metiri deputata ſint.

Contemplativus, a, um. [θεωρητικός. Polon. Wipatrzieci. Vng. *Szömlélo el mélködö.*] Vnde Contemplativa vita, quæ contemplationi dedita eſt. Seneca Epiſtol. 95: Ars nulla contemplativa ſine decretis ſuis eſt: philoſophia autem contemplativa ſimul eſt & activa.

Cōntēmpŏrāněŭs, a, um, Ejuſdem temporis, coætaneus. [σύγχρονος. Gall. *D'vn meſme aage.* Ital. *Del medeſimo tempo.* Ger. Einer zeit. Hiſp. *Coſa del meſmo tiempo.* Pol. *Iednego wieku.* Vng. *Elmelködö, zömlelö.* Ang. *Ofone age.*]

Cōntendo, n. t. Proficiſcor, iter inſtituo, quaſi contrà tendo. [ארך *halávh* ערך *arách.* ὁδεύω. Gall. *Aller, s'efforcer d'aller.* Ital. *Andare.* Ger. Hergegen ziehen/oder eylen Belg. Haſtelyck/te goet trecken. Hiſp. *Andar.* Polonicè, Wdroge poſpiechem, iade. Vng. *Menni igyekezöm, verekedöm.* Ang. *To go, to endauour or force him ſelf in going.*] Cæſar libro 1: Ipſe de quarta vigilia, eodem itinere quo hoſtes ierant, ad eos contendit. ¶ Ponitur etiam pro certo, pugno, luctor, confligo. [רב *rab.* ἀμφισβητῶν. Gall. *Debatre, combatre.* Ital. *Contendere, combattere.* German. Streiten/ zancken. Hiſp. *Pelear ò profiar.* Pol. Swarzeſzie, walcze, woiuie. Vng. *Tuſakodom, hanyakodom, valo houá verekedöm.* Ang. *To contende, ſtriue or fight.*] Virgil. libro 4. Aeneid. -quis talia demens Abnuat, aut tecum malit contendere bello? ¶ Item pro Inſtare & flagitare. [בקש *bikkéſch* שאל *ſchaál* פתר *patſár.* παρακαλῶ ποιεῖσθαι, ἀγωνιζομένως φιλοπρεπῶς. Gall. *Demander affectueuſement.* Ital. *Domandare affaticoſamente.* German. Mit gantzer Macht etwas vnderſtehen/gantz hefftig auff etwas tringen. Hiſpan. *Demandar con porfia.* Polon. Zwilka mokza vſzieł uie, ſtaram ſzie. Vngar. *Szorgalmatoſſan kérom, kéuánom.*] Cicero ad Attic. Nec dubito quin Cæſar a me contendat, ut ad urbem veniam. Idem ad Quint. Fr. Pompeius à me valde cōtendit de reditu in gratiā ¶ Item ponitur pro laborare, niti, eniti, conari. Cicero ad Quin. Frat. Contende quæſo atque elabora. Virgil. 1. Aeneid. -quæ littora proxima, curſu Contendunt, petere. ¶ Item ponitur pro intendere, adducere, ſive aſtringere. Virgil. 4. Georg. Tanto nate magis contende tenacia vincla. Sic contendere arcum dicimus, & tranſlatè, contendere nervos, vires ingenii. ¶ Item ponitur pro comparare, conferre & committere. Cicero 1. de Invent. Primùm igitur leges opportet contendere, conſiderando utra lex ad majores pertineat. ἀντιθέναι, παραστῆναι, συνεξετάζειν, ἀντιπαραβάλλειν, & ad verbum, ἀντιπαρατείνειν, συμπαρατείνειν. ¶ Item jacere, dirigere, βάλλειν, κατατείνειν. Virgil. 5. Aeneid. Qui tamen aëriis telum contendit in auras.

Cōntēntĭo, verbale, quod ſignificat vehementem conatum ad aliquid agendum. [יגיעה *jeghiáh* עמל *amalál* מהלל *mahalél* ריב *rib* מריבה *meribáh* מדון *madhón.* ἡ τοῦ περὶ ἀλλήλοις πθεμένων ἐξέτασις, ἢ ἔριδα. Gall. *Effort, emploiẽte de ſa force, debat, different, contention, noiſe.* Ital. *Conteſa, trauaglio, fatica preſa per arriuare a qualche grado.* German. Das hefftig vnderſtehen eines dings: *item* ein Kampff. Hiſpan. *Cōtencion, porfia.* Polon. Wzelkie vſzieł owanie ô rzeczniciaka albo, ſtaranie, poſwarek, bytwa. Vng. *Szorgalmatos igyekezet.* Ang. *An earneſt indeuouring to do any thing, debate, contention, ſtriffe.*] Cicero 3 de Orat. Permulta tùm vehementiſſima contentione animi, ingenii, virium, ab eo dicta conſtabat. Idem libro 1. Offic. Miſerrima omnino ambitio, honorumque contentio. ¶ Item ponitur pro certamine, & controverſia. Cicero in A. mihi cum M. Craſſo multæ & magnæ contentiones fuerunt. ¶ Item pro comparatione. Cicero pro Plancio: Quædam hominum eſt facienda contentio. ¶ Eſt præterea Contentio, ἀγών, oratio acris ad confirmandum, & confutandum accommodata: quæ à Plin. in Epiſt. dicitur, Oratio pugnax & contentioſa, ἀγωνιστικὸς, φιλεῖν. Conſtat autem contrariis verbis, quę ἀντίθετον: id eſt, contrapoſitum pariunt. Vt illud pro Cluent. Vicit pudorem libido, timorem audacia, rationem amentia.

Cōntēntē, contentius, contentiſſimè, adverbium. [σωστικῶς, σωρευτικῶς. Polon. Zuſzieł owanim. Vng. *Nagy igyeközettel.* Ang. *Earneſtlie, with ſtryuing.*] Cicero 5. Tuſculan. Socratem ferunt quum uſque ad veſperam contentius ambularet, quæſitumque eſſet ex eo quare id faceret, reſpondiſſe: Se, quò melius cœnaret, obſonare ambulando famem. Idem 2. Tuſc. Genu mehercule M. Antonium vidi, quum contentè ipſe pro ſe lege Varia diceret, terram tangere.

Cōntēntĭōſŭs, a, um. Litigioſus. [רב *rab.* φιλόνεικος. Gallicè, *Contentieux, noiſif.* Italicè, *Vehemente, contentioſo.* Germanicè, Zänckiſch/ſtäderiſch. Hiſpanicè, *Coſa porfioſa ò porfiada.* Polon. *Swarliwi.* Vngaricè, *Vilongo, tuſakodo, feddö.* Anglicè, *Contentious, that ſtryueth much.*] Plin. libro 19: Oratio, de qualoquor, pugnax & contentioſa eſt.

Cōntēntĭōsè, adverbium: [φιλονείκως. Polon. *Swarliwie.* Vng. *Vilongua, tuſakodua.* Ang. *By ſtryuinh.*] ut, Contentiosè agere: id eſt, pertinaciter.

Cōntĕnebrārĕ,

Cōntĕnebrārĕ, Verbū neutr. eſt, pro adveſperaſcere: [הֶעֱרִיב *he'erib. σκοτάζειν.* Gall. *Deuenir nuit, eſtre nuit.* Ital. *Farſi ſera.* Ger. Dunckel oder finſter werden. Hiſp. *Hazerſe tarde ò anochecer.* Pol. *Nocznieć, cżmieć.* Vng. *Beſeteſedni, alkonyodni.* Ang. *To waxe night, or late.*] Varro 2. de Re ruſt. Ab occaſu parvo intervallo interpoſito ad bibendum appellunt, & rurſus paſcunt, quoad contenebravit.

Cōntēntŭs, Vide CONTINEO.

Cōntĕrmĭnŭs, ni, Finitimus, & vicinus, quaſi eundem terminum inhabitans. [שָׁכֵן *ſchachen. ὅμορος.* Gall. *Voiſin, terretenant, prochain en limites.* Ital. *Finitimo, vicino, confinante.* Germ. Ein anſtöſſer/ nahgelegner Nachbawr. Hiſp. *Coſa vezina en terminos.* Pol. *Saſſiad, przyległy.* Vng. *Szomſzéd, határos ſzomſzéd.* Ang. *That bordereth nigh together.*] Col. lib. 1. cap. 3: Niſi Autolicus ille cuiquā potuit tolerabilis eſſe conterminus, aut Aventini montis incola Palatinis ullum gaudium finitimis ſuis Cacus attulit. Plin. lib. 12. cap. 8: Contermina Indigens Ariana. Stabula ripæ contermina, Ovid. 5. Metamorph.

Cōntĕro, is, terere, act. t. Tero, conſumo, conficio. [כָּתַת *chath* שָׁבַר *ſchibbér. συντρίβω.* Gall. *Broyer, piler, menuiſer, meudre, conſommer, vſer, gaſter.* Ital. *Ridurre en polvere, conſummare.* Germ. Zerreiben/ zerſtoſſen/ zu pulver machen. Hiſp. *Quebrar y gaſtar.* Pol. *Rozcżeram, ſtamie na kruky.* Vng. *Megrontom, megtöröm.* Ang. *To break or bruiſe ſmall, to weare out with occupying.*] Varro 2. de Re ruſt. cap. 7: Si faſtidium ſaliendi eſt, ſcillæ modicum conterunt cum aqua. Conterere radicem in pulverem, Plin. libro 26. cap. 11. Diem conterere: id eſt, conſumere. Plaut. Caſ. - contrivi diem, Cum adſto advocatus cuidam cognato meo. Conterere ætatem in litibus, Cic. 1. de Legib.

Cōntrītŭs, particip. Tritus, in pulverem redactus. [כְּתוּת *chathúth* מְשֻׁבָּר *meſchubbár. συντετριμμένος.* Gall. *Broyé & froiſſé, & vsé & degaſté.* Ital. *Tritato, peſtato, fatto in polvere, vſato.* Germ. Zerryben/ zerſtoſſen. Hiſp. *Quebrantado, hecho, polvo, gaſtado.* Pol. *Starty naproch, podruſgany.* Vng. *Megrontatot, törött, töredelmes.* Ang. *Broken and bruiſed ſmall.*] Plin. lib. 20. cap. 13: Datur & dyſentericis cum caſeo in vino contrita. ¶ Ponitur etiam pro pervulgatus, vulgaris, communis. Cicer. 2. de Finib. An verum eſt hoc vetuſtate contritū proverbium: Dignus quicum in tenebris mices.

Cōntrītŏr, oris, verbale. [מְכֹתֶתֶת *mechathéth. συντρίβων.* Vng. *Megrontó, törő.*] Plaut. Perſa: Contritor compedum.

Contĕrrānĕus, Dicitur qui ex eadem terra eſt. [ὁμόχθων. Gall. *D'vne meſme terre ou d'vn meſme pays.* Ital. *Di vna medeſima terra.* Germ. Ein Landsmann. Hiſp. *Coſa de la meſma tierra.* Pol. *Ziemek.* Vng. *Földi.* Ang. *Of the ſame contree.*] Quapropter Catullum conterraneum ſuum Plinius in Præfat. prima vocat, qui non Veronæ, ſed in Benaci inſula natus erat. Verbum eſt in caſtris natum, quemadmodum pleraque eodem fine deſinentia.

Cōntĕrrĕo, es, ēre, Terreo, terrorĕ injicio. [חָתַת *chath. ἐκπλήττω.* Gall. *Eſpouanter.* Ital. *Eſpauentare, dare terrore.* Ger. Erſchrecken. Hiſp. *Eſpantar.* Pol. *Straſzę.* Vng. *Elrëſztöm, elrémwytöm.* Ang. *To feare and mak aſtonished.*] Livius 1. ab Vrb. Novum pugnæ conterruit genus. Conterret latratu canis advenientem. Colum. lib. 7. cap. 12: Conterrere vultu aſpectuq; loquacitatem alicujus. Cicer. 1. de Orat. Virg. 3. Aeneid. -alpectus contritus hæſit.

Contēſtŏr, d. p. Obteſtor, imploro, precor. [הֵעִיד *hehídh. ἐκμαρτύρομαι.* Gall. *Appeller quelqu'vn à teſmoin, proteſter & dire deuant teſmoins, demander ayde.* Ital *Chiamare en aiuto, proteſtare.* Germ. Zu zeugen nemmen oder anrüffen. Hiſp. *Rogar ayda.* Pol. *Naſzwiadeczitwo biore.* Vng *Segitſigre hiuom, konyörgéſſel kérőm.* Ang. *To call to witneſſe, to complayne to one lamentablie.*] Cic. 6. in Verr. Deos hominesq; cōteſtans, clamare cœpit. ¶ Conteſtari litem (*inquit Feſtus*) dicuntur duo aut plures adverſarii, quòd ordinato judicio utraq; pars dicere ſolet, Teſtes eſtote, *λάμαρτυρεῖτε, ἐπικατάκλητος δίκης.* Cicero ad Attic. lib. 16: Neque enim illi litem conteſtabuntur. ¶ Hinc Litis conteſtatio dicta, quæ naſcitur ex petitione actoris, & reſponſione rei. *συστάσις, δίκης, λάμ δικαία.*

Cōntēſtātō, adverbiū: [Pol. *Zoſwiatczenim.* Vng. *Bizonſaggal.*] ut, Conteſtatò aliquid dicere, facere: id eſt, teſtibus adhibitis. Vlpian. D. de agn. & al. l. Si neq, conteſtatò dixerit eam ex ſe prægnantem non eſſe.

Cōntēſtātŭs, participium: [מוּעָד *muhádh. διεσχυρός.* Vng. *Bizonyos, meg bizonyitator.*] ut, Conteſtata virtus. Cicero pro Flac. Quumq; ab hac perenni, conteſtataq; virtute majorum non modò non degeneravit L. Flaccus, ſed id, *&c.*

Cōntĕxo, is, ere, Simul texo. [אָרַג *arágh. συνυφαίνω.* Gall. *Tiſtre enſemble, aſſembler, conioindre.* Ital. *Teſſere inſieme, congiongere.* Germ. Zuſammen weben. Hiſp. *Texer vno en otro.* Pol. *Społ'em tkam, łączam.* Vng. *Egybe ſzőnöm, fonom.* Ang. *To weaue or to ioyne together.*] Cicero 1. de Nat. deor. Quid enim oves aliud afferunt, niſi ut earum villis confectis atque contextis homines veſtiantur? ¶ Contexere, conjungere. Plin. Epiſtol. 101: Sub his per latus omnes vineæ porriguntur, unamq; faciem longè lateq; contexunt. Contexere amores, Catullus. Contexere interrupta, Cic. 1. de Legib. Contexere carmen, Cicer. pro Cæl. Contexere crimen, Cic. pro Dejotaro.

Cōntĕxtŭs, participium, [אָרוּג *arúgh. συνυφασμένος.* Gall. *Tiſſu auec, entrelacé.* Ital. *Teſſoto inſieme.* Germ Zuſammen geweben. Hiſp. *Texido juntamente.* Pol. *Zetkany.* Vng. *Egybe ſzőtt ſont.* Ang. *Wouen together, interlaced.*] Argento & auro contextus, Tibul. lib. 1.

Cōntĕxtŭs, us, ui. [עֵרֶב *heréb. συμπλοκή.* Gall. *Entretiſſure, entrelacement, conionction, compoſition.* Ital. *Teſſura, congiontione, compoſitione.* Germ. Zuſammen webung / oder zuſammenfügung. Hiſp. *Texedura, ayuntamiento, compoſicion.* Pol. *Tkanie, splatanie.* Vng. *Egybe fonás, ſzőnés.* Ang. *A weauing together, interlacing.*] Cicero 5. de Finib. Pennarumq; contextu corpori tegumenta faciebat.

Cōntĕxtĭo, f. t. *συμπλοκή*, Contextus. [Pol *Złączenie.* Vng. *Irásnak ſzőnet foglalt rendi, ſzőnet foglalás, ſzövedés.*] Macrobius Comment. in Somn. Scipion. lib. 1. cap. 2: Contextio narrationis per turpia & indigna numinibus, ac monſtro ſimilia componitur. Idem Satur. lib. 7. cap. 6: Et ita contextionis acceſſione variatum eſt.

Cōntĕxtĕ, adverbium, Conjunctè. [*συνυφασμένως, συμπεπλεγμένως.* Gall. *Sans interruption l'vn eſtant tiſſu & ioint auec l'autre.* Ital. *Senza diuiſione ò interpoſitione alcuna.* Germ. Aneinander/ ohn zertheilung. Hiſp. *Texendo vno con otro, ayuntadamente.* Pol. *Złączenie, ſpolnie.* Vng *Egybe ſzőnet.* Ang. *By weauing together without interruption.*] Cicero de Fato: Omnia naturali colligatione conſertè contexteq; fiunt.

Cōntĕxtim, aliud adverbium. [*κατὰ συνυφήν, κατὰ συμπλοκήν.* Gall. *Par entretiſſu, par entrelacement, tout d'vn train.* Ital. *Congiontamente.* Germ. Mit zuſammen flechtung / durch zuſammenfugung. Hiſp. *Texendo vno con otro, ayuntadamente.* Pol. *Spolnie zplecżonie.* Vng. *ſzőnet ſzőnet, ſzőnet vernet.* Ang. *Of one peece, without interruption.*] Plin. lib. 10. cap. 53: Turdi in cacuminibus arborum luto nidificantes, penè contextim in ſeceſſu generant.

Cōntĭcĕo, es, penultima correpta, n. ſ. Simul cum cæteris taceo, reticeo. [חָרַשׁ *charáſch* דָּמָה *damáh. κατασιγῶ* Gall. *Se taire tout coy ne dire vn ſeul mot.* Ital. *Tacere inſieme.* Germ. Sampt anderen ſtill ſchweigen. Hiſp. *Callar con los otros.* Pol. *Zamilczam mielcze.* Vng. *Egyvt halgatok.* Ang *To be ſtill or keep ſilence.*] Virgilius 2. Aeneid. Conticuêre omnes, intentiq; ora tenebant. Cicero in Catil. Recitatis literis, debilitatus atq; abjectus, conſcientia convictus repentè conticuit.

Cōntĭcēſco, is, n. t. Cum aliis tacitus fio. [*κατασιγῶ* Pol. *Zamilczam.* Vng. *Eggyvt hazaltni fogok.* Ang. *To hold peace ſoddenly.*] Plin. lib. 11. cap. 10: Tum repentè omnes conticeſcunt.

Cōntĭcĭnĭum noctis, Primum tempus, quo omnia quieſcendo conticeſcunt. [*πρώτη νυχὸς ἀρχή.* Gall. *Le temps de la nuict où toutes choſes ſe taiſent.* Ital. *Il tempo de la notte nel quale non ſi ſente vn ſtto.* Germ. Der erſte theil der wacht / da alle ding ſchlafen vnnd ſtill ſchweigen. Hiſp. *La media noche quando todos callan.* Pol. *Pierwoſpy.* Vng *Elsö álom iſtendeſzéy.* Ang. *The tyme of night when all thing es be quiet and ſtill.*] ex Polluce. Plaut. Aſin. Redito huc conticinio. Macrobius tamen & Cenſorinus Conticinium vocant eam partem noctis, quæ media eſt inter gallicinium & diluculum: & inde dictum volunt quòd galli tum conticeſcant. Vide ea quæ ſuprà annotavimus in dictione DIES.

Cōntīgno, as, quaſi tigna conjungo. [קָרָה *kará. συνάδω, συναρμόζω.* Gall. *Aſſeoir les ſolives en vn eſtage de maiſon, & les compaſſer.* Ital. *Congiongere trabi.* Germ. Zuſammen wätten oder fügen. Hiſp. *Sobradar con tablas.* Pol. *Spaiam, ſłaczam.* Vng. *Szarufa gerendához foglalom.* Ang. *To rafter or planke an houſe.*] Plinius libro 9. capite 3: Gedroſos, qui Arbin amnem accolunt, Alexandri Magni claſſium præfecti prodidêre, in domibus fores maxillis belluarum facere, oſſibus tecta contignare, ex quibus multa quadragenum cubitorum longitudine reperta. De belluis Indici maris. Cæſar 2. bell. Civil. Et quicquid eſt contignatum, cratitius conſternitur.

Cōntīgnātĭo, [מִקְרֶה *mekaréh. ἀπὸ τῶν δοκῶν ἢ τῶν συναδόντων κατασκεύασμα, στέγη.* Gall. *Eſtage, ſolier, planchor de maiſon.* Ital. *Vn tauolato, vn trauamento, vn ſolare.* Germ Ein zuſammenfügung einer Bühne in einem hauß Hiſp *El ſobrado ò entreſuelo.* Pol. *Poklad. pietr.* Vng. *Szarufa gerendtához foglalás.* Ang. *Rafting or planking of an houſe.*] Quæ eſt ſolarium domus, ſive ſtratum ſit gypſo, lateribúsve ſive non ſtratum, qualia ferè ſunt ſolaria domorum in Apulia. Eoque pro miraculo apud Livium refertur, bovem in tertiam contignationem conſcendiſſe. Plin. Seſquipedalis paries, non plus quàm unam contignationem tolerat. *συναδωμα.* Eſt enim ſuperior & inferior contignatio. Galli *Eſtages* vocant.

Cōntĭnĕo, es, continui, contentum, penultima correpta, act. ſ. Comprehendo, complector, includo, concludo, cohibeo.

[הכיל *hechíl* אחז *achâz* החזיק *hechezík.* λαμβάνομαι.] Gall. *Contenir, tenir ferré & fermé, retenir.* Ital. *Tenire, contenire.* Germ. Zuſammen halten/ enthalten. Belg. In handen begrypen. Hiſp. *Tener.* Pol. *Trzymiw am, jaw ę trzymam, dzierżę.* Vng. *Meg tartom.* Ang. *To refraine, to contene, to hold faſt, to withold.*] Plaut. Rud. Perii, animo maleſit: contine quæſo caput. Idem Caſ. Contine pectus, face ventulum amabò pallio. Cõtinemus fluvium ſuo alveo, aut ripis, aut belluas ſeptis. Item: Continemus nos domi, quũ in publicum non prodimus. ¶ Ponitur aliquando pro moderari, temperare vel coërcere. κρατεῖν. Vnde Continens, ἐγκρατὴς, pro abſtinente & integro: cujus contrariũ eſt Incontinens, ἀκρατὴς. Lactant. lib. 3: Da libidinoſum, adulterum, ganeonem, jam ſobrium, caſtum, continentem videbis. ¶ Aliquando eſt intra ſe tenere. ἔχειν. ſic dicimus, Vrbem continere homines, & Locum continere locatum. ¶ Aliquando continuare. συνέχειν: unde & Continens dicitur continuatum, τὸ συνεχές. Livius continens Imperium uſq; ad nos habebitis. Suetonius in Calig. Per hunc pontem ultrò citroq; commeavit, biduo continenti: id eſt, continuo. Curtius: Omnia velut continenti incendio ardere viſa. Cic. 1. Tuſcul. Sed nihil te interpellabo: continentem orationem audire malo. Item lib. 2. Offic. pro ſimul tenere poſuit, συνέχειν, & quaſi invitum tenere, quum inquit: Nec ulla res tam vehementer Rempublicam continet quàm fides.

Cõntĭnẽns, participium, Continuatus, junctus, affixus, conjunctus. [סמוך *ſamúch* על *hal.* συνεχῶν, συνεχής. Gall. *Joignant, s'entreten ant, continuel.* Ital. *Che contiene.* Germ. Das zuſammen hattet. Hiſp. *Le que tiene alguna coſa.* Pol. *Spolem trzymaiący, powcząglí, legły.* Vng. *Mellé, egymás után való, összefoglaltatot.* Ang. *Joyning one vpon an other, continuell without interruption.*] Cicero in Epiſt. Cappadociæ pars quæ cum Cilicia continens eſt. Idem de Natur. Motus ſenſui conjunctus & continens. ¶ Aliquando ponitur pro proximus. Idem de Fato: Proxima & continens cauſa movet aſſenſionẽ. ¶ Aliquando pro temperatus. [מתאפק *mithcappék.* ἐγκρατὴς. Gall. *Continent, modeſte, ſobre.* Ital. *Continente temperato.* Germ. Der ſich enthaltet/ keuſch/ mäſſig. Hiſp. *Aquel que ſe tiene de los deleytes.* Vng. *Mértékletes.* Ang. *Temperate, ſober.*] Terent. in Eunuch. - hoc nemo fuit Minus ineptus, magis ſeverus quiſquam, nec magis continens.

Cõntĭnẽns, neutri generis, à Rhetoribus accipitur pro firmamento orationis, τὸ συνέχον. Cicero in Topic. Quibus autem hoc qua de re agitur, continetur, hæc Continentia vocentur, quaſi firmamenta defenſionis: quibus ſublatis defenſio nulla ſit. ¶ Accipitur item Continens pro cõtinuo ſeu propinquo. Vnde Vlp. ſcribit: Continentes provincias accipi debere, quæ Italiæ conjectæ ſunt. Tryphon. de Excuſatione tut. l. Titius teſtamento Romę cõcepto, aut incontinentibus, ſubaudi locis.

Cõntĭnens verò fœminini generis, ſumitur pro terra, quæ non eſt inſula, quam vulgò *Terram firmam* appellant, qualis eſt Italia: [תבל *tebél.* οἰκουμένη.] Gall. *Terre ferme.* Ital. *Terra ferma.* Germ. Ein aneinander hangend Erdreich/ welches kein Inſel iſt. Hiſp. *Tierra firme.* Pol. *Ziemia rowna gdzie niemaſz wiſpow, rowniná.* Vng. *Föld, ſzárázz.* Ang. *Sure ground or earth.*] ut, Ex Sicilia ad continentem parum intercapedinis eſt. ¶ Nam inſula eſt, quę mari circundatur, ut Sicilia, Sardinia. ¶ Cherronęſus autem peninſula dicitur, quę penè tota mari circundatur, aliqua tamen ſui parte continenti conjungitur, ut Peloponneſus. ¶ Iſthmos verò eſt anguſta terra, peninſulam cum continente conjungens.

Cõntĭnẽntĭă, f. p. fit à Continens: Temperantia, virtus voluptati reſiſtens: [ἐγκράτεια. Gall. *Continence, abſtinence, ſobrieté.* Ital. *Continenza, temperanza.* Germ. Enthaltung/ mäſſigkeit. Belg. Onthoudinghe. Hiſp. *Temperanca, aquella obra de ſe contener de deleytes.* Pol. *Powcząglíwoſzc ſtrzymiezliwoſzc.* Vng. *Mértékletesség.* Ang. *Temperance ſobrietie, ruling of the affections.*] de qua Cicero lib. 2. Offic. Sed valetudo ſuſtentatur notitia ſui corporis, & obſervatione earum rerum quæ aut prodeſſe ſolent, aut obeſſe: & continentiã in omni victu, omniq; cultu corporis tuendi cauſã, & in prætermittendis voluptatibus. Huic contraria eſt Incontinentia. ἀκρασία. ¶ Continentia interdum ponitur pro retentione. Suetonius in Claudio: Dicitur etiam meditatus edictum, quo veniam daret, flatum crepitumq; ventris in convivio emittendi: cùm perichitatum quendam præ pudore ex continentia periſſet.

Cõntĭnẽntĕr, adverbium, Modò ſignificat parcè, ſobriè, & pudicé. [על *hal.* ἐγκρατῶς, σωφρονικῶς. Gall. *Sobrement.* Ital. *Continentemente, ſobriamente.* Ger. Mäſſiglich. Belg. Matelyck. Hiſp. *Continentemente, templadamente.* Pol. *Miernie, powcząglíwie.* Vng. *Mértékletessen.* Ang. *Soberlie, temperatlie.*] Plaut. Quanquam illum pater arctè & continenter habet. Modò aſſiduè. [συνεχῶς. Gall. *Continuellement, tout d'vn tenant, tout de ſuite.* Ital. *Congiuntamente.* Germ. Stätigo aneinanderen/ für vnd für. Hiſp. *Ayuntadamente, continuamente.* Pol. Vſtawicznie. Vng. *Szüntelen.* Ang. *With continuation or continoallie.*] Idem: Trium dierum ſitim, continenter tulit. Cæſar: Belgæ cum Germanis bellum continenter gerunt. Contrarium ejus eſt, Incontinenter: hoc eſt, intemperanter, & impudicè, ἀκρατῶς, ἀκολάστως.

Cõntẽntŭs, a, um, quum eſt participium à Contineor, ſignificat illud quod ab alio continetur. [אוכל *muchál.* περιεχόμενος. Gal. *Contenu & compris, content.* Ital. *Contento, contenuto.* Germ. Das von einem anderen enthalten/ oder zuſammen gehalten wird: *Item*, vernügt. Belg. Te vreden/ vernuegt. Hiſp. *Contento.* Pol. *Spolne trzimamie.* Vng. *Bé foglaltatot, valamittol tartatot,* (item) *meg elégedett.* Ang. *That is contened.*] Quando verò ſignificat eum qui animo ſatiatus eſt, neq; quicquam præterea deſiderat, αὐτάρκης, nomen eſt, non participium: quandoquidem neque tempus retinet, neque ſignificationem. Terentius in Eunuch. Neq; tu uno contenta eras, neque ſolus dedit. Vnde ſuperflua videtur prolixa illa apud Vallam diſputatio, an Cõtentus activam retineat ſui verbi ſignificationem, an paſſivam, quum omnino verbi ſui ſignificationem non retineat. Neque enim Contentus is dicitur, qui continet, aut qui continetur: ſed qui nihil extra ſortem ſuam deſiderat. ¶ Ponitur interdum genitivo: ut Velleius Paterculus Hiſtor. 2: Sed minus honoratus, quippe vixit angueſti clavi penè contentus. Subaudi honore vel dignitate. ¶ Eſt etiam contentus participium à Contendor, idem ſignificans quod adductus, aſtrictus. [ἐπιτεταμένως. Vng. *Meg vonyatot, ſzoritatot.*] Cicero in Tuſcul. Baliſtæ lapidum, & reliqua tormenta telorum eò graviores emiſſiones habent, quò ſunt contenta atq; adducta vehementiùs.

Cõntĭnŭŭs, a, um, Perpetuus, continens, perennis. [סמוך *ſamúch* תמיד *tamídh.* ἀδιαλείπτος. Gall. *Continuel, s'entretenant.* Ital. *Continuo ſenza intervallo.* Germ. Das aneinander hanget/ vnd nicht zertheilt iſt. Belg. Na den anderen vervolgens. Hiſp. *Coſa continua ò continuada.* Pol. *Nieroździelny, ſpolem ſzie trzimaiący.* Vng. *Szüntelen való, merő.* Ang. *Continuell, without interruption.*] Plautus in Mil. Quin ubi triduum continuum fuerit, jam odioſus fiet. Plin. in Epiſt. Littus ornant varietate graviſſima, nunc continua, nunc intermiſſa tecta villarum. ¶ Continuus aliquando pro aſſiduo, ut Continuus Principis. Corn. Tacitus: Cocceius Nerva continuus principis.

Cõntĭnŭo, as, act. p. Perſevero, perago. [הוסיף *hoſiph* הראיך *heerích* תדר *taradh* שיהד *ſhiakádh.* διατελεῖν. Gall. *Continuer, ne ceſſer point, faire tenir enſemble.* Ital. *Continuare, perſeverare.* Germ. Etwas für trucken/ vnnd aneinander etwas thun. Belg. voldoen/ een eynde toe volweren. Hiſp. *Continuar.* Pol. *Dokonca iakem poczał odprawuie.* Vng. *Szüntelen, és alhatatoſſan miaelőtt.* Ang. *To continuw or perſeuere.*] Apuleius: Scaphas aſcendere, mari iter continuare perpotationem. Plin. lib. 14. cap. 22: Biduo duabusq; noctibus perpotationem continuavit.

Cõntĭnŭātĭo, verbale, perpetuitas. [ארך *érech.* συνέχεια. Gall. *Continuation, entretenement de l'vn a la tre.* Ital. *Irr. atenimento, continuatione.* Germ. Vnunderbräſtliche fürtruckung oder beharrung eines dings. Hiſp. *Continuacion.* Pol. *Trwanie wzgecy, wiecznoſzc, ządzenie.* Vng. *Szüntelen való ság.* Ang. *Perſeuerance, continewing or a toyning together without interruption.*] Cicero 1. de Natura deorum eſt mirabilis quædam continuatio ſerierumq; rerum, ut alia ex aliis annexa, & omnes inter ſe aptæ, colligatæq; videantur.

Cõntĭnŭĭtās, tatis, f. t. Continuatio. [συνάφεια. Pol. Vſtawicznoſc. Vng. *Szüntelen való ság.* Ang. *Cõtinuation without interruption.*] Plin. lib. 8. cap. 30: Collum juba continuitate ſpinę porrigitur, flectiq;, niſi circumactu totius corporis nequit.

Cõntĭnŭō, adverbium, Statim, confeſtim, illicó. [מתם *péthah.* παραυτίκα. Gall. *Incontinent, tout ſur le champ, tantoſt.* Ital. *Di fatto, di ſubito, incontinente.* Germ. Behend/ von ſtund an/ eins wegs/ vnverzogenlich. Hiſp. *Luego ſin medio.* Pol. *Hnedl, natich miaſt.* Vng. *Mingyárást.* Ang. *Incontinẽt.*] Terentius in Eunuch. Continuò accurrit ad me. ¶ Eleganter etiam ponitur interrogativè, vel negativè pro Num ideo? vel Non ideo. Negativè. Cicero pro Roſc. Am. Non continuò, ſi me in gregem ſicariorum contulerim, non ideo ſequitur me eſſe ſicarium. Interrogativè apud eundem 2. de Orat. Ac ſi illæ ſeditiones ſalutí huic civitati fuiſſent, num continuò, ſi quis populi motus factus eſſet, id C. Norbanó in nefario crimine atque in fraude capitali eſſe ponendum? Num continuò dixit, pro Num ideo.

Cõntĭnŭē, aliud adverbium. Aſſiduè, continenter. [תמיד *tamídh,* συνεχῶς, ἐνδελεχῶς. Gall. *Continuellement ſans ceſſe, ſans interminſion.* Ital. *Senza intermiſſione, continuamente.* Germ. Vnunderbräſtlich/ ſtäts aneinander. Hiſp. *Continuamente, ſin intermiſſion.* Pol. Vſtawicznie, bez przeſtanku. Vng. *Szüntelen vól.* Ang. *Without interruption.*] Quintilianus libro 2: An virtus ſit Rhetorica, Qui grana cicerís ex ſpatio diſtante miſſa in acum continuè & ſine fruſtratione inſerebat.

Cõntĭnŭātē, adverbium, Sine intermiſſione. [ἀδιαλείπτως. Pol. *Bez przeſtanku.* Vng. *Szüntelenül.*] Cornelius Fronto libro de verborum nominumq; differentiis.

Cõntĭngo, gis, contigi, contactum, act. t. Tango, attingo.

[נגע naghá תפש taphásch. ἅπτομαι, κροῦσις. Gall. Attoucher. Ital. Toccare. Germ. Anrüren. Belg. Aenroeren. Hisp. Tocar. Pol. Dotikam ſzie. Vng. Megillet̄m. Ang. To touche, to come vnto.] Colum. li. 1: Plurimis & his anguſtis illuſtratum feneſtris, atq; à terra ſic editis, ne manu contingere gaudent. ¶ Ponitur & pro accidere, ſive evenire: ſed hoc dūtaxat in tertiis perſonis. [מצא naphál. ἀπάντησις, εὕρεσις. Gall. Auenir, eſcheoir. Ital. Accadere. Germ. Etwas begegnen/ widerfahren/ beſcheben. Hiſp. Acontecer. Pol. Trafia ſzie. Vng. Történt, eſöt. Ang. To happen or chaunce.] Cicero 5. Tuſcul. Quod non modò ſingulis hominibus, ſed potentibus populis contingit. Impersonale verò cum infinitivo: ut, Contingit mihi eſſe fœlici vel fœlicem. ¶ Quandoq; abſolutè, ut apud Terentium: Hanc mihi expetivi, contigit: Conveniunt mores. Ex quo datur intelligi, non ſemper ſervari quod ajunt: Contingere eſſe de malis, quæ ſumus veriti. Obtingere de optatis, Accidere de inopinatis, tām bonis quàm malis.

Cōntīngēns, participium. [נגע nogéah. ἐγκρύπτων, ἁπτόμενος. Vng. Megillet̄. Ang. Which toucheth another.] Cicero lib. 2. de Divinat. Docet enim ratio mathematicorum, quanta humilitate Luna feratur terram penè contingens.

Cōntīngēns, nomen adjectivum, Fortuitus: [Vng. Történes ſzerent valo. Ang. That happeneth or chaunceth.] unde à Dialecticis Contingentia dicuntur quæ in utranque partem accidere poſſunt.

Cōntāctŭs, participiū: [נגע naghúah. σωμάφθεὶς, ψαυσθείς. Gal. Attouché. Ital. Toccato. Ger. Berüret. Hiſp. Tocado. Pol. Dotknion y. Vng Megillettetőt, tapaſztaltatot. Ang. Touched.] ut, Contactus religione dies. Liv. Si diem contactum religione, inſignemq; nomine ejus loci timeant Romani.

Cōntāctŭs, hujus contactus, nomen. [נגע néghah, ἀφή, σωμάφεια. Gall. Attouchement. Ital. Toccamento. Germ. Berürung/ oder anrürung. Hiſp. El toque. Pol. Dot knienie. Vng. Illerés, tapaſztalás. Ang. A touching.] Colum. lib. 13. cap. 3: Contactu ejus languescunt incrementa virentium.

Contĭgŭŭs, a, um, Quod contingit. [סמך ſamúch. σωαφὴς, ἐγκρύπτων. Gall. Ioignant & touchant contre. Ital. Vnito, the ſi tocca. Germ. Anrüren/ anſtoſſen. Hiſp. Coſa que toca vna con otra. Pol. Przyległy, zmoim ſię actony. Vng. Az mi másho̊z magát ſoglallia, más illet, tů ſzomſzéd. Ang. That toucheth & is verynigh.] Plin. lib. 2. capite 9: Sed aliàs admota cœlo, aliàs contigua montibus. Ovid 4. Metamorph. Contiguas habuêre domos.

Cōntāgĭum, n. ſ. & Contagio, & Con'a_es, pen. prod. Morbus qui ex contactu contrahitur: ex Con, & Tago, is, quod eſt tango. [מגפה tumeáh. σωάφεια. Gall. Atouchement, choſe contageuſe, mal qu'on prēd ou baille à celuy qui atouche ou hante aucū. Ital. Male attaccatticio. Germ. Erbkrandheit/ erbſucht / ein krandheit ſo einer auß betaſtung des anderen erbet. Belg. Een Beſmettelycke ſiecte. Hiſp. La dolencia que ſe pega. Pol. Choroba ktora przykleienia pannie, dziedziczna choroba. przimiot. Vng Regado rih. Ang. A contagion; infection.] Virgilius: Dira per incautum ſerpant contagia vulgus. Iuvenalis: Cretice pelluces, dedit hāc contagio labē. Cic. 1. Officiorum: Contagiones malorum, quæ ab uno profectæ manant latiùs. Lucretius libro 14: Quæ contage ſua pallor ibus omnia pingunt.

Cōntāgĭōſŭs, a, um, adjectivum. [ὁ ἐκ τῆς σωαφείας φθορεποιὸς. Gall. Contagieux, qui gaſte quand on approche de luy. Ital. Contagioſo, che infetta altri col ſuo male. Germ. Erbiich/ das auß betaſtung ein anderer erbt. Hiſp. La coſa que aſsi pega. Pol. Zarazliwi przimietliwie. Vng. Ragado. Ang Very contagious, which infecteth, when one approcheth.] ut, Contagioſa febris, Contagioſus morbus, & peſtis contagioſa à Celſo dicuntur, quibus qui laborant, ſolo contactu alios inficiunt.

Cōntĭnŭo, continuas, & Continuus, Vide CONTINEO, nes.

Cōntōllo, is, ere, [σωαίρω. Pol. Kſuſze. Vng. Föl emelēm.] Plaut. Aulul. Contollam gradum: id eſt, conferam gradum.

Cōntŏphŏrī, [κοντοφόροι. Pol. Iazda grohalnami. Vng. Kopiás, dárdás.] Equitum genus, qui in bello contis utebantur: hoc eſt, haſtis oblongioribus. Diſtinguit enim Iulius Pollux lib. 1, Onomaſtici, Equites in ſpecies ſeptem, Hippotoxotas ſcilicet, doratophoros, contophoros hippaſpiſtas, ſcenophoros, hippagogos, & amphippos: hoc eſt, deſultorios.

Cōntŏr, aris, d. p. Verbum deductum à conto nautarum pertica, qua illi maris profunditatem explorant, idem ſignificans quod inquiro, & tanquam conto exploro. [חקר chakár. ἐξετάζω, ἐπζητέω. Gall. Interroguer & demander, s'enquerir & s'informer. Ital. Scandagliare, cercare, inueſtigare. Germ. Erforſchen/ ſtleiſſig nach ſuchen. Hiſp. Buſcar, cercar. Pol. Dowiaduie ſię zpilnoſzcżia. Vng. Motozok, keres. k. Ang. To ſounde or to feele the bottome.] Ita ſcribendum eſt ſine c per o vocalem: nam Cunctor alterius eſt ſignificationis: quanquam chaleographorum quorundam imperitia in quibuſdam exemplaribus alterum pro altero poſitum invenies. Cic. ad Att. li. 11: Quumq; ex eo de me contaretur, eum ſibi ita dixiſſe narrabat, ſe mihi eſſe inimicisſimū. Hinc fit compoſitum Percontor, diligenter & exactè inquiro, & percontator verbale.

Contŏrquĕo, es, ere, in ambitum & gyrum torqueo, convolvo, deflecto. [קלע kalāh. λυγίζω, σφενδονάω, συρίφω. Gall. Tordre, tortuer, faire tourner. Ital. Lanciare, trarre. Ger. Vmbtrāyen/ vmbwenden/ trümmen. Hiſp. Tirar lanca ò piedra. Pol. Obracam, kieruie. Vng. Megitſauaritom, ðſzue gömbölicom, ðſzue ſörönnimarom. Ang. To winde or wreath about, to tourne rounde.] Plin. lib. 11. cap. 37. Ere cta autem, rugarumq; ambitu contorta. Cicer. 2. de Nat. deor. Non eſt enim ætheris ea natura, ut vi ſua ſtellas complexa contorqueat. Ibidem lib. 3: Ac quàm rhetoricè, quàm copiosè, quas ſententias colligit? quæ verba contorquet? ut licere cuivis rhetori intelligas.

Cōntōrtŭs, a, um, participiū, Diſtortus. [מעות mehvváth מעקש mehukkáſch כטוף caphúph. σωσφαμμένος. Gall. Tors, recoquillé. Ital. Torto, diſtorto. Germ. Vmbgetrāyet/ getrümbt. Hiſp. Torcido. Pol. Nakierowany, nachyl'ony. Vng. ðſzue tőredőzőt maradozot, ðſzue zürt kanart. Ang. Wreſted, made crooked, curled or wrinkled.] Et contortæ res, dicuntur perplexæ & perturbatæ, & ſibiipſis minimè cohærentes. σωσπλεγμένα. Cicer. 1. de Orat. Contortas res, & ſæpè difficiles neceſſariò perdiſcimus.

Cōntōrtŭlŭs, diminutivum à Contortus. [Pol. Nakrecżoni. Vng. ðſzue tőredőzőttetske. Ang. Wreſted, wreithed, intricated.] Cicer. 2. Tuſcul. Sitne igitur malum dolere, nécne, Stoici viderint, qui contortulis quibuſdam ac minutis concluſiunculis, nec ad ſenſus permanantibus, effici volunt, non eſſe malū dolorem.

Cōntōrtĭo, onis, f. t. Flexio. [עקשות hikkeſthúth מעקש mahakáſch. συφοφή, σφενδονή. Gall. Eſtorſe, eſtorſement. Ital. Torcimento. Germ. Vmbwendung/ vmbtreibung. Hiſp. Torcimiento. Pol. Obrocenie, kierowanie. Vng. ðſzue tekergetés, tőredőzés. Ang. Wreſting, wreſhing, or turning round.] Cicer. de Fato: Majus eſt enim has contorſiones orationis, quàm ſignorum ortus, obitusq; perdiſcere.

Cōntōrtē, adverb. Obliquè. [σωσφαμμένως. Gall. Tortuement, obſcurement. Ital. Auiluppamente, & oſcuramente. Germ. Verwirrtechtig/ mit verdunckelung. Hiſp. Torciendo, oſcuramente. Pol. Mieſzanie, vwikl'anie. Vng. Horgaſon, tſauaritua, tekergetue. Ang. Awrie, obſcurelie, intricatlie.] Cic. 1. de Invent. Hīc conſiderandum erit nequid perturbatè, nequid contortè dicatur.

Cōntōrquēndŭs, Cicer. 2. de Orat. Qui tanquam machinatione aliqua tum ad ſeveritatē, tùm ad remiſſionem animi, tùm ad triſtitiam, tùm ad lætitiam eſt contorquendus.

Cōntōrtuplĭcārĕ. Contortè plicare. [עקל hikkél. σωπλοφοφέω. Gall. Plier tortuement. Ital. Volgere tortamente. Germ. Verwirren/ vnd krumb zuſammen wicklen. Hiſp. Torciendo bolver, plegar. Pol. Motacż, wikl'acż. Vng. ðſzue tekergeni / kőrðſzwl koſul ðſzue tánczolny. Ang. To fold or wrappe together or plaitte awrie.] Plaut. in Perſa: Ita ſunt Perſarum mores, longa nomina, Contortuplicata habemus: Hoc eſt, adeò dura & quaſi confragoſa, ut vix efferri poſſint.

Cōntrā, [נגד hal נגד neghedh נכח nochách. κατὰ, κρατέ. Gall Contre. Ital. Contro. Germ. Wider/ entgegen. Belg. Tegben. Hiſp. Contra. Pol. Przeczitwko, na przeczitw. Vng. Ellembe, ellen (& cum affixis) ellenēm, ellenēd, ellene. Ang. Againſt.] cum accuſativo, Præpoſitio eſt quæ & ſeparatur, & componitur: ſignificatq; Adverſum, locumq; vel perſonam deſignat. Separata eſt apud Virgilium: Contra Neptunum, & Venerem, contraq; Minervam. ¶ Componitur autem cum dictionibus incipientibus à d, ut Contradico: c, ut Contraco: u, ut Contravenio. ¶ Invenitur etiam Contrá, pro E regione, ſive Ex oppoſito. σωνάντιον: & hoc tàm cum caſu, quàm ſine caſu. Virgil. 1. Aeneid. Italiam contrá. Iuvenal. Stat contrà, ſtatiq; jubet. Virg. 3. Aeneid. Contrà elata mari reſpondet Gnoſsia tellus. Plaut. in Amphit: Hoſtes crebri cadunt, noſtri contrà ingruunt. ¶ Ita Contra ſe, ἐξ ἐναντίας αὐτῷ, è regione ſui. Suetonius in Caligula: Quapulatione, equiti Romano, contra ſe hilarius avidiusq; veſcenti partes ſuas miſit. ¶ Aliquando ponitur pro viciſsim, αὖ, πάλιν. Terent. in Adel. In eo me oblecto ſolūm, & charum ille ut item contrà me habeat, facio ſeduló.

Cōntrāctŭs, Vide CONTRAHO.

Contradīco, n. t. Refragor. [נגד meén. ἀντιλέγω. Gal. Contredire Ital. Contradire. Germ. Widerreden/ Widerſprechen. Belg. Tegben ſegghen. Hiſp. Contradezir. Pol. Przeczitw temumowie. Vng. Ellene mondok. Ang. To gaineſay.] Cic. Tuſc. Vt quum is, qui audire vellet, dixiſſet quid ſibi videretur, tum ego contradicerē. Idem 7 in Verrem: Quàm palàm principes contradixerint.

Cōntrādictum, cti. [Vng. Ellene mondás.] Quint. in Procem. lib. 4: Diſſolvere contradicta.

Cōntrādĭctĭo, verbale, f. t. [ἀντιλογία. Gall. Contradiction, obiection contre ce qui eſt propoſé, contredit. Ital. Contraditione. Germ.

Widerſprechung/widerlegung. Hiſp. *Contradition.* Pol. *Przeczíwna mowa.* Vng. *Ellene mondás.* Ang. *Gaine ſaying.*] Quintil. lib. 2. cap. 18: Ponuntur hæ quandoq; in ſecundo. Cicero de Orat. contradictiones: Id eſt, Inſtantiæ & objectiones quas vocant.

Cōntrādīctŏr, verbale à Contradico. [ἀντίλογος. Pol. *Przeczíwnik wrzeczy.* Vng. *Ellene mondo.*] Vlpian. D. lib 40. Tit. 12. l. 27: Quod ſi is qui pro libertate ſua litigat, deſit: Contradictor verò præſens ſit, *&c.* Et Tit. 16. l. 9: Cum non juſto contradictore quis ingenuus pronuntiatus eſt.

Cōntraeo, is, ἀπαντάομαι. vado contrá.

Cōntrăho, is, contraxi, contractum, Colligo, & in unum congrego. [אסף *aſáph* קבץ *kibbéts* משך *maſchách*. συνάγω, συλλέγω. Gall. *Attirer enſemble, amaſſer, ſerrer preſſer.* Ital. *Reſtringere, raunare.* Ger. Zuſammen ziehen. Belg. Zeſamen trecken. Hiſp. *Eſtrechar ò encoger.* Pol. *Zciągam.* Vng. *ösſzue vonyom.* Ang. *To drawe or gather together.*] Lactant. lib. 3: Præterea ut ad ſe multitudinē contrahat. Virg. 3. Aeneid. contrahimusq; viros. Pōponius Lentul. & Marcel. Epiſt. Attic. lib. 8: Vos hortor, ut quodcunq; militum contrahere poteritis, contrahatis. Contrahere auxilia, apud Liv. de bell. Pun. Contrahere pecuniam. Plin. Epiſt. 311. Contrahere amicitiam, Cic. de Amicit. Quæ in rerum natura, totoq; mundo conſtarent, quæq; moventur, ea cōtrahere amicitiam, diſſipare diſcordiam. ¶ Quandoq; ponitur pro Facio, committo, ἐπιτάδομαι. ut, Aes alienum contraxi, Plin. Epiſt. 55: Vt æs alienum exolveret, contractum ex pulcherrimis cauſis. Cic Qu. Fr. lib. 1: Conſtare inter omnes video, abs te ſummam adhiberi diligentiā, nullum æs alienum novum contrahi civitatibus. Idem ad eundem: Ea moleſtiſſimè homines ferre debent, quę ipſorū culpa contracta ſunt. ¶ Aliquando pro paciſcor, & conventionem facio. συνθήκας: ut fit in emendis, vendendiſq; mercibus. Idem lib. 3. Offic. Tollendum eſt igitur ex rebus contrahendis omne mendacium. Et lib. 1: Nulla vitæ pars neq; publicis, neq; privatis, neq; forenſibus, neq; domeſticis in rebus, neq; ſi tecum agas quid, neq; ſi cum altero contrahas, vacare officio poteſt. ¶ Aliquando pro Conſtringo, aſtringo, & in anguſtū adduco, συσπάω. pura quum nervi contrahuntur rigore, aut metu, ita ut extendi nequeāt. Vnde Contractio, συστολή. Idem 1. Tuſc. Sed eo quòd in hoc eſt, omnis animi contractio ex metu mortis. Et lib 4: Animosq; demittunt, & contrahunt, ſcilicet timore. ¶ Aliquando pro paro, & concilio, ἀνταποιέμαι, Lib. 1. ad Heren. A' noſtra perſona benevolentiam contrahemus, ſi noſtrum officiū ſine arrogantia laudabimus. Contrahere frontem, eſt fronti rugas inducere. ἀναπτύξαι τὸ μέτωπον. Plaut. in Prologo Amphit. Quid? contraxiſtis frontem, quia tragœdiam dixi hanc?

Cōntrāctŭs, participium: [אסף *aſúph* מקבץ *meckubbáts*. συνελθεῖς, συναγαλμένος. Gall. *Aſtiré & amené enſemble, amaſſé, aſſemblé.* Ital. *Storto, corto, ritirato.* Germ. Zuſammen gezogen/ eyngezogen. Hiſp. *Coſa eſtrecha y encogida.* Pol. *Zciągniony, ściągnięty.* Vng. *ösſzue vonyattatot.* Ang. *Drawen, broght or gathered together.*] ut, Contractus exercitus, Liv. 7. bell. Pun. Contracta brevitas. Cic. 3. de Orat. Contractæ res, idem 1. Offic. Paupertas contracta, apud Horatium, *&c.* Contracta & aſtricta eloquentia putanda eſt Dialectica, Cicero de Clar. Orat.

Cōntrāctŭs, a, um, Nomen ex participio, Brevis, aſtrictus. [Vng. *ösſzue vont, röuid.* Ang. *Shortlie abradged.*] Cic. in Parad. Accipies igitur hoc parvum opuſculum lucubratum his jam contractioribus noctibus. Colum. lib. 5. cap. 5: Sed neq; ſpatio ſiora, quàm decem pedum; neq; contractiora, quàm quatuor.

Cōntrāctŭs, us, ui, m. q. nomen: Iuriſconſultis eſt, quum negotium inter duos plurésve data opera geritur, ut vel uterq; invicem, vel alteruter obligetur, ut in emptione, venditione, locatione, conductione, *&c.* [Græci vocant συναλλαγμα. Vng. *Alkouás, ſzörſzödés.* Ang. *A bargaine; a couenante.*]

Cōntrāctĭo, verbale, ſ. t. [קבץ *kibbúts* συναγωγή, συνάθροισις. Gall. *Retirement ou retraite.* Ital. *Ritrattione.* Ger. Zuſammen ziehung. Hiſp. *Eſtrechura ò encogimiento.* Pol. *Zciągnienie, ściągnienie.* Vng. *ösſzue vonyás.* Ang. *A gathering togather, a short ning.*] Cic. 3. de Orat. Aut contractione brevius fieret, aut productione longius. Superciliorum remiſſio & contractio, apud eundem 3. Offic. Idem 4. Tuſcul. Eodem enim in vitio eſt effuſio animi in lætitia, quo in dolore contractio. ¶ Contractio dictionum apud veteres. Vocales ſine vocalibus ſæpè brevitatis cauſa contrahēbāt veteres, ut ita dicerent, mult' modis, vas' argentis, palm' & crinibus, tecti' fractis. Quid verò licentius, quàm quod hominum etiam nomina cōtrahebant, quò eſſent aptiora? Nam ut duellum bellum, & duis bis: ſic Duellum eum qui Pœnos claſſe devicit, Bellum nominaverunt. Superiores autem appellati erant ſemper Duellii. Quinetiam verba ſæpè cōtrahuntur, non uſus cauſa, ſed aurium. Quomodo enim veſter axilla ala factus eſt, niſi fuga literæ vaſtioris? Quam literam etiam è maxillis, è taxillis, & vexillo, & paxillo, conſuetudo elegans Latini ſermonis evellit. Libenter etiam copulando verba jungebant, ut ſodes pro ſi audes, ſis pro ſivis. Iam in uno Capſis tria verba ſunt, ain pro aiſne, nequire pro non quire, malle pro magis velle, nolle pro non velle, dein etiam ſæpè, & exin, pro deinde & pro exinde dicimus. Quid illud nō olet unde ſit? quòd dicitur cum illis: cum autem nobis non dicitur, ſed nobiſcum: quia ſi ita diceretur, obſcœniùs concurrerent literæ, ut etiam modò, niſi autem interpoſuiſſem, concurriſſent, Ex eo eſt mecum & tecum, non cum me & cum te, ut eſſet ſimile illis nobiſcum atq; vobiſcum. Cicero in Orat.

Cōntrāctĭuncŭla, d. minutivum. [συστολίον, μικρὰ καὶ ἄτερπης συστολή. Vng. *ösſzue vonyáſotska.*] Cicer. 3. Tuſcul. Hoc detracto, quod totū eſt voluntariū, ægritudo erit ſublata illa mœrens: morſus tamen & contractiuncułæ quædā animi relinquētur.

Cōntrĕcto, as, are, frequentativū à contraho, Attingo, frequenter tango. [נגש *taphás* משש *miſchſchéſch* גשש *ghiſchſchéſch*. ἁφάπτομαι, ψηλαφῶ. Gall. *Attoucher ſouvent & manier.* Ital. *Maneggiare, tocare ſpeſſo.* Germ. Offt berüren/betaſten. Belg. Aentaſten Hiſp. *Tratar y tocar entro las manos, ò muchas vezes.* Pol. *Dotikam ſzie.* Vng. *Tapogatom.* Ang. *To touche and handle often.*] Colum. lib. 12. cap. 4: Ne contrectentur pocula. Plin. lib. 28. cap. 2: Capillum verò contrectari, contra deſluvia, *&c.* Oculis contrectare, Taeitus li. 3: Nam quò pertinuit nudare corpus, & contrectandum vulgi oculis permittere.

Cōntrĕctātŏ, onis, f. t. Attrectatus. [ψηλάφησις. Gall. *Atouchement, maniement.* Ital. *Maneggiamento.* Germ. Berürung/ handlung. Hiſp. *Aquel tratar entre las manos.* Pol. *Dotknienie.* Vng. *Tapogatás.* Ang. *Often touching or handling.*] Cic. 1. de Nat. deor. Quod ni ita eſſet, cur non geſtiret taurus equæ contrectatione, equus vaccæ.

Cōntrĕctābĭlĭtĕr, adverb. [ψαυστῶς, ψηλαφητῶς. Vng. *Tapogatua.*] Lucret. lib. 4: leviſſima corpora debent Contrectabiliter caulas intrare palati.

Cōntrălĭcĕŏr, ēris, eri, Ex adverſo liceor. [Gall. *Mettre & dire à l'encant contre quelqu'vn.* Ital. *Mettere all'incanto contra alcuno.* Germ. Einen überbieten/ mehr auff ein ding bieten dann ein anderer. Hiſp. *Poner en almoneda contra alguno.* Pol. *wiecey za rzecz podawacz wkupi niż drugy, podkupiam.* Vng. *Valaminek árrat föl verőm.* Ang. *To price or cheapen againſt any.*] Cæſar 1. bell. Gall. Propterea quòd illo licente, contraliceri audeat nemo.

Cōntrăpŏsĭtĭtĭs, adjectivum, Pro oppoſito. [אשר כנגד *aſchér chenégheadh*. ἀντίκειται. Gall. *Contreposé, mis au contraire.* Ital. *Contrapoſto.* Germ. Entgegen geſetzt. Hiſp. *Contrapueſto.* Pol. *Przeczíwko poſtawiony.* Vng. *Ellembevettetett.* Ang. *Layed or ſett againſt.*] Quint. De æquo, vero, juſto, bono, deq; iis quæ ſunt contrapoſita, diſputat.

Cōntrārĭŭs, à Contra fit, ſignificatq; oppoſitum & repugnans. [אשר כנגד *aſchér chenégheḍ*. ἐναντίος. Gall. *Contraire, repugnant, oppoſite.* Ital. & Hiſp. *Contrario.* Germ. Widerig/ ſtreitig/ entgegen geſetzt. Pol. *Przeczíwny.* Vng. *Ellenkező.* Ang. *Contrarie.*] Ex quo contrarior, ἐναντιόμαι, verbum, repugno, adverſor: quod apud idoneos non reperitur, licet Perottus ponat. Contrarium eſt quod cum ipſa repugnat. Dialectici in Topicis faciunt quatuor ſpecies. Relationem: ut, pater, filius: dominus, ſervus: ingenuus, libertinus. Privationem: ut, Cæcitas, Contradictionem: ut, Sempronius non eſt obligatus: & Contrarietatem: ut, albedo, nigredo. Contraria ſunt, quum alterum ait, alterum negat. Cicer. Acad. 4. Contrariorum genera multa, unum eorum, quæ in eodem genere plurimum differunt: eodem autem genere dicuntur, quibus propoſitis occurrunt tanquam è regione contraria, ut celeritati tarditas. Hæc quæ ex eodem genere ſunt, appellantur averſa: ut, ſi ſtultitiam fugimus, ſapientiam ſequamur. Sunt valde contraria alia quæ appellantur negantia & apophatica Græcè, contraria aſſentibus, ut, ſi hoc eſt, illud non eſt. Sunt contraria, quæ privantia licet appellemus Latinè, Græcè appellantur Steritica: præpoſitio enim In, privat verbum ea vi quam haberet, ſi In, præpoſita non fuiſſet: ut, dignitas, indignitas: humanitas, inhumanitas. Cicero de Vniverſitate: Eos qui propè copulentur, contrariaq; regione, aut ponè quos, aut antè labantur, *&c* Cicer. de Inven. Contrarium eſt, quod poſitum in genere diverſo, ab eodem, cui contrarium eſſe dicitur, plurimum diſtat.

Cōntrārĭĕtās, tis, [ἐναντίωσις, vel ἐναντότης. Pol. *Przeczíwność.* Vng. *Ellenkezés.* Ang. *Contrarie beg anes ſtanding.*] Macrobius lib. 2. Comment. cap. 14: Nunquam fieri poteſt ut circa unam eandemq; rem, uno eodemq; tempore contrarietas ad unum idemq; pertinentes eveniant.

Cōntrārĭē, adverbium, [לא לך *lehéphvech* בכח *nohách* נגד *néghedh* לעומת *lehummáth* ἐναντίως. Gall. *Au contraire, au rebours.* Ital. *Al contrario, alla riuerſcia.* Germ. Widerwertigklich/ entgegen/ darwider. Hiſp. *Al contrario.* Pol. *Rożnie, przeczíwnie.* Vng. *Ellembe, ellenkőzve.* Ang. *On the contrarie.*] Cic. 1. de Orat. In quo aut ambiguè quid ſit ſcriptum, aut contrariè.

Cōntrāſto, as, Adverſor, repugno, reſiſto. [שטן *ſatán*. ἀντίκειμαι, ἐναντιόομαι. Gall. *Contrarier, repugner.* Ital. *Contraſtare.* Germ.

Entgegen gehen. Hiſp. *Contradezir.* Vng. *Ellene állok.* Ang. *To gaine-ſtand.*] Nævius: Contraſtat mihi, nec me ſinit loquier.

Cōtrāvēnĭo, is, n q. Ex adverſo occurro, adverſor, contrà pugno. [קרה *karáh* נגד *nógéd.* ἀντιτάττω. Gall. *S'oppoſer, contreuenir.* Ital. *Contraporſi.* Ger. Entgegen kommen/entgegen gehen. Hiſp. *Contraponerſe.* Pol. *Ide przeciwko, zachodzę.* Vng. *Ellene megyök.* Ang. *To come on the contrarie, to on pone him ſelf.*] Cæſar. 7. bell. Gall. Hoc animo, ut ſi qua ex parte contraveniretur, acie inſtructa depugnarent. Cic. lib. 1. Tuſc. Ego verò facilè ſum paſſus, ne in mentem quidem aliquid contravenire, ita illi faveo ſententiæ.

Cōntrĕmo, is, ere, pen. corrept. Tremo. [רעש רגז *raghaz* רעש *raháſch,* τρέμω, τρομέω. Gall. *Trembler de peur, trembler tout eſtonné.* Ital. *Tremare.* Germ. Erzitteren. Hiſp. *Tremblar.* Pol. *Drżeć, trzeſść ſię.* Vng. *Meg rengök, reſzketök.* Ang. *To tremble and be aſtonied forfeare.*] Cic. 3. de Orat. Cœlum tonitru contremat. Idem pro Sest. Cujus in mea cauſa nunquam fides utriuſque contremuit.

Cōntrēmīſco, is, ere, Contremere. [Pol. *Zdrigam ſię.* Vng. *Meg reszketök.* Ang. *To tremble or feare.*] Cic. 1. de Orat. Et tota mente, atq; omnibus artubus contremiſcam. Cecin. ad Cicer. lib. 6: Toto corpore contremiſco, non pœnæ metu, ſed illius judicii. Seneca Epiſtol. 66: Fortes ſimus adverſus fortuita, non contremiſcamus injurias, non vulnera, non egeſtatem.

Cōntrĭbŭo, is, ere, Simul tribuo, confero. [συμπαλίω, συμφορίω, ũ. Gall. *Contribuer.* Ital. *Dare inſieme.* Ger. Zugeben/ einſchieſſen/ miteinander etwas geben. Hiſp. *Contribuir ſon otro.* Pol. *Zdaie, podzwaliam.* Vng. *Eggyvt adok.* Ang. *To contribute, to giue with others.*] Cic. 14. Philip. Vrbem ad eam rem pecuniam dare, contribuere, ſolvere jubeant. Ovid. 7. Metam. Necnon Peneus, nec non Sperchiades unde Contribuêre aliquid.

Cōntrĭbūtĭo, verbale. f. t. [συμπορφορά. Pol. *Zrzuczenie, podatek.* Vng. *Egyvt valo adás.* Ang. *A geuing together.*] Papin. in l. 1. ff. ad leg. Rhod. de jactu, Lege Rhodia cavetur, ut ſi lavandæ navis gratia jactus mercium factus eſt, omnium contributione ſarciatur, quod pro omnibus datum eſt.

Cōntrīſto, as, are, Triſtitia afficio. [עצב *hatsáb.* λυπέω. Gall. *Contriſter, marrir, chagriner.* Ital. *Contriſtare.* Germ. Betrüben/ beleidigen/ betrüeren. Hiſp. *Entriſtecer à otra coſa.* Pol. *Smucic.* Vng. *Meg ſzomoritom.* Ang. *To make ſad and heauie.*] Cæl. Cicer. lib. 8: Contriſtavit hæc ſententia Balbum Cornelium, & ſcio eum queſtum eſſe cum Scipione. Valer. Flac. lib. 6. Argon. Iupiter, heu, mœſto contriſtat ſydera vultu.

Contrōvĕrsŭs, a, um, Ambiguum, & quod eſt in controverſia poſitum. [ריב talúi. ἀμφισβητήσιμος. Gall. *Controuerſe, litigieux, dequoy on n'accorde point enſemble, different.* Ital. *Litigioſo, dubio.* Germ. Das noch im Kampff oder ſtreit hangt/ das noch zweifelhafftig iſt. Hiſp. *Contencioſo, dudoſo.* Pol. *Watpliwy, rzecz ô ktora ſpor iest.* Vng. *Kétséges, pörös.* Ang *That is in controuerſie.*] Cicero de Divin. Sed iſti ſumunt pro certo, quod dubium controverſumq; eſt. Idem pro Muræna: Sin aliter, etiam controverſum jus noſſe & tractare videare. Gellius: Argumenta autem cenſebat aut probabilia eſſe debere, aut perſpicua, & minimè cõtroverſa. Cicero de Legib. Res controverſa, & plena diſſenſionis. ¶ Controverſus ſibi: id eſt, contrarius. Macrob. Comment. li. 1. cap. 6: Nec aliter tam controverſa ſibi, ac repugnantia & natura Communionem abnuentia promiſceri terram dico & ignem potuiſſe.

Cōntrōvērsĭă, Eſt certarum perſonarum de re propria contentio. [מחלוקת *machalóketh* ריב *rib.* ἀμφισβήτημα. Gall. *Controuerſie, debat, different, procés.* Ital. *Litigio, controuerſia, conteſa.* Germ. Spann/ zanck. Belg. Twiſt. Hiſp. *Queſtion, ò cõtienda con otros.* Pol. *Spor, ſpur.* Vng. *Vetzkauonás, pörlés.* Ang. *Controuerſie, debate, variaunce.*] Cicero Achio proconſuli: Nullam omnino arbitramur de ea hæreditate controverſiam eum hodie habiturum. ¶ Sine controverſia, ſignificat ſine dubio. ὁμολογουμένως. Idem lib. 3. Offic. Panætius igitur, qui ſine cõtroverſia de officiis accuratiſſimè diſputavit. Genus eſt controverſiæ, quum & quid factum ſit, convenit, & quo id factum nomine appellari oporteat, conſtat, & tamen quantum, cujuſmodi, & omnino quale ſit, quæritur. Cicero de Invent. Ex contrariis legibus controverſia naſcitur, quum inter ſe duæ videntur leges aut plures diſcrepare. Controverſiam definitionis, vide in definitione. De Invent. 2: Controverſia omnis aut de re, aut de nomine eſſe ſolet. De Fin. 4: Nominis controverſia eſt quũ de facto convenit, & quæritur id quod factum eſt, quo nomine appelletur. De Invent. 2: Ex ſcripto & ſcientia cõtroverſia conſiſtit, quum alter verbis ipſis, quæ ſcripta ſunt, utitur: alter ad id quod ſcriptorem ſenſiſſe dicetur, omnem dirigit actionem. De Invent. 1 Scripti controverſia, eſt ea, quæ ex ſcriptionis genere naſcitur. Ibidem: Ex ratiocinatione naſcitur controverſia, quum ex eo, quod uſpiam eſt, ad id, quod nunquam ſcriptum eſt, pervenitur.

Cōntrōvērsĭŏlă, Diminutivum à Controverſia: ut Gratiola, à Gratia. [Pol. *Poſwarecznek, zamotwka.* Vng. *Vizkauonyaſzeska pörlésöcske.*] Diomedes Grammaticus lib. 1.

Cōntrōvērsŭs, ũs, Controverſus. [ריב *talúi.* ἐπίδηκτος, ἀμφισβήτημα. Gall. *Litigieux, contentieux.* Ital. *Litigioſo.* Germ. Spönig/ zänckiſch. Hiſp. *Contencioſo.* Pol. *Sfarliwy, ſporny.* Vng. *Vizkauonyo, pörlödö, tuſakodo.* Ang *Full of controuerſie, debate or variance.*] Liv. lib. 3: Quem enim ſine hoc privatæ rei judicem feciſſet, ut controverſiosam adjudicaret rem.

Cōntrōvĕrsŏr, aris, d. p. ex Contra & Verſor, permutationem a in o, Contendo, litigo, repugno. [ריב *ráb.* ἀμφισβητῶ. Gall. *Auoir different enſemble, diſcorder & auoir diuerſe opinion.* Ital. *Contendere, litigare.* Germ. Ein ſpan haben/ zancken/ ſtöſſig ſeyn. Belg. Worden hebben twiſten. Hiſp. *Tener queſtion.* Pol. *Sfarzyć ſię, ſporwiodę.* Vng. *Vizkálkodom, pörlök.* Ang. *To be at variance, to ſtriue.*] Cic. in Protag. Nunc à vobis ô Protagora & Socrates poſtulo, ut de iſto concedatis alter alteri, & inter vos de hujuſmodi non controverſemini.

Cōntrūcĭdo, as, pen. prod. Trucido. [רצח *ratsách.* ἀποκτείνω. Gall. *Meurtrir, tuer cruellement.* Ital. *Tagliare à pezzi.* Germ. Gantz grauſam vmbringen oder ertödten. Hiſp. *Matar deſpedacando.* Pol. *Zabicam, morduie.* Vng. *Meg ölöm, meg nyomuaſztom.* Ang. *To murther, tokil.*] Cic. pro Sest. A' quibus hic multis vulneribus acceptis, ac debilitato corpore & contrucidato, ſe abjecit exanimatus.

Cōntrūdo, is, penult. prod. Simul trudo, compingo, conſtipo, coarcto. [συνωθῶ. Gall. *Pouſſer dedans tout enſemble.* Ital. *Spingere per forza.* Germ. Mittrucken/ hineyn trucken. Hiſp. *Empuxar por fuerca.* Pol. *Vepchám, popycham.* Vng. *Bétolyom, bétaszitom.* Ang. *To thruſt in altogether.*] Cicero 7. in Verr. Et quod eodem cæteros piratas contrudi imperarat, intellexit, &c. Contrudi in naves. Cic. in Saluſt. Contrudi in dolia plena vinaccorum, Varro 1. de Re ruſt.

Cōntrūncārĕ, Eſt truncum, vel mutilum reddere, vel etiã imminuere. [קטל *kaphádh* κολοβῶ. Gall. *Rongner, oſter les lopins.* Ital. *Troncare.* Germ Beſtumpten/ Behawen. Hiſp. *Cortar miembros.* Pol. *Obcżinam, kieſſo czynie.* Vng. *Meg tſonkitom.* Ang *To mak a ſtumpe, to lame.*] Plaut. In Sticho: Dum equidem hercle quod edant addas, meum ne contruncet cibum.

Cōntŭbĕrnĭum, n. ſ. Verbum caſtrenſe, ſicut ſcribit lib. 1. de Re mil. Vegetius, ſignificans decem milites ſub uno papilione degentes, quibus præerat decanus, ſive decurio, qui caput erat contubernii. [גדוד *ghedúdh.* ὁμωροφία. Gall. *Vne chambree de gens de guerre, accompagnement, ſocieté.* Ital. *Allogiamento.* Germ. Ein Rott Kriegsleuten. Hiſp. *Tienda.* Pol. *Rotta żol'nierska, towarzyſtwo.* Vng. *Egy ſárorba lakó tized allya.* Ang. *A compagnie of ten ſouldiours in one pauillion.*] Quin ipſe etiam papilio cõ nomine dicebatur. Cæſar 3. bell. Civil. Depoſitis in contubernio armis vallum relinquebant. ¶ Vnde accipitur pro convictu & ſodalitate. [חברה *chebráh.* συνοίκησις, συνέστιον. Gall. *Compagnié de gens qui viuent enſemble.* Ital. *Compagnia di gente che vuono inſieme.* Germ. Ein Geſellſchafft deren ſo bey einander wohnen. Hiſp. *Companna de caſa y de meſa.* Pol. *Towarzyſtwo ſpoł'em mieſzkaiące.* Vng *Kinyeres társaság, pay társaság.* Ang. *Fellowſhip, a companie of ſouldiours,*] Cicer. 7. in Verr. Vbi illud contubernium muliebris mulitiæ, in illo delicatiſſimo litore. Plin. in Epiſt. Adhuc filium pueritiæ ratio intra contubernium tuum tenuit: id eſt, conſuetudinem, familiaritatemq; domus tuæ. ¶ Contubernium item propriè ſervile connubium. Paul. lib. Sent. 2. cap. 20: Inter ſervos & liberos matrimonia contrahi non poſſunt, contubernium poteſt. Hotomanus. & hinc Contubernalis mulier.

Cōntŭbĕrnālēs, dicuntur, qui iiſdem contuberniis utuntur. [רע *réah* רעה *reheh.* συνοίκιος, σύσκηνοι, σύσκηνοι. Pol. *Spolem wtowarzyſtwie mieſzkaiaci.* Vng. *Kamarás társok, lako társok.* Ang. *Chamber felowes.*] Cicer. ad Papyr. libro 9: Habuiſſes enim non hóſpitem, ſed contubernalem. ¶ Contubernalis mulier propriè dicitur ſervi. Nam uxoris nomen in libera tantùm ponitur. Scævola de fideicom. lib. December diſpenſator meus, Severus villicus & Victorina villica in decem annos liberi ſunto. Colum. lib. 1: Sed qualicunque villico contubernalis mulier aſſignata eſt, quæ contineat eum. Dictum Contubernium à tabernis. Feſtus.

Cōntŭĕor, ēris, pen. prod. d. ſ. Fixo obtutu aſpicio. [נשקף *niſchkáph* הביט *hibbit.* ἐμβλέπω, ἐφοράω. Gall. *Regarder fermement, ietter toute ſa veüe ſur quelque choſe.* Ital. *Guardare fiſſo.* Germ. Steiff ansehawen. Hiſp *Mira.* Pol. *Pilno ſię przipatruie.* Vng. *Nézöm, ſzömeimet reá figyezöm.* Ang. *To looke or beholde ſted faſtlie.*] Cic. 1. Tuſcul. Quod tandem ſpectaculum fore putamus, quum totam terram contueri licebit? Idem 4. de Nat. deor. Similiter facias ac ſi me roges, cur te duobus contuear oculis, & non altero contuear, quum idem uno aſſequi poſſim. Plin. libro 7. cap. 1: Contuentes ſolem immobilibus oculis.

Cōntŭĭtŭs, us, ui, m. q. aſpectus. [מבט *mabbát.* σύνοψις, ἀτενισμός. Gall. *Veuë ferme, attentif regard.* Ital. *Vn guardare.* Germ. An-

ſchawung. Hiſp. *Mirar.* Pol. *Przypatrowanie.* Vng. *Nézés.* Ang. *Attentiue and ſtedfaſt beholding.*] Cicer. pro Sext. Facit enim, Iudices, veſter iſte in me animorum oculorumq; contuitus, ut mihi jam licere putem remiſſiore uti genere dicendi.

Cōntūmāx, pen. corr. Pertinax, propoſiti tenax, quiq; nullis rationibus à propoſito poteſt abduci. [סורר אדר *sórer* מורדת *morédth.* ἀπειθὴς, ἀπρόσκλητος. Gall. *Deſobeiſſant, deſpriſeur & contemnant ſon ſuperieur, rebelle, opiniaſtre, fier.* Ital. *Contumace, diſobidiente.* Germ. Eigenrichtig / widerſpennig / vngehorſam. Belg. Widerſpannich. Hiſp. *Rebelde y porfiado.* Pol. *Vpomy, niepoſłuſzny.* Vng. *Kemény nyakú, meg átalkodot, engedetlen, vakmerő.* Ang. *Diſobedient, froward, ſtubborne, ſelf willed.*] Et propriè inferiorum eſt in ſuperiores. Cic. Attic. Saram nefarium cognovi hominem, præterea ja me contumacem. Autor ad Herenn. libro 1: In ſuperiores contumax, in æquos & pares faſtidioſus. ¶ Dictum autem volunt Contumacem ſive à contemnendo, ſive, ut aliis placet, à tumore: hoc eſt, ſuperbia. ¶ Vnde à Iuriſconſultis Contumax dicitur, qui tribus propoſitis edictis, vel uno pro tribus, quod vulgò *Peremptorium* appellatur, Iudicio; litis evocatus, præſentiam ſui facere contemnit. Contumax (*inquit Donatus*) dicitur contemptor potiorum. Martial. lib. 2: Ne me dixeris eſſe contumacem. ¶ Dicitur quandoq; etiam in bonā partem. Cornel. Tacitus: Contumax etiam adverſus tormenta ſeivorum.

Cōntūmācīſſĭmŭs, ſuperlativus. [Pol. *Krambrni, vporni.* Vng. *Igön engödetlen, vakmerő, meg átalkodot.*] Seneca de Conſol. cap. 8: Dolorem dies conſumit licet contumaciſſimū. Idem Epiſt. 84: Hæc contumaciſſimos & jugum recuſantes in alienum egit arbitrium.

Cōntūmācĭă, f. p. Inobedientia, cum ſuperbia quadam conjuncta. [סרה סרה *ſaráh* אדר *méredh* ἀπείθεια, ἀνυπείθεια. Gall. *Fierté, deſobeiſſance au ſuperieur, opiniaſtre.* Ital. *Contumacia, diſpregiamento d'autorità de mao gioré.* Germ. Widerſpennigkeit / vngehorſamkeit / halßſtarrigkeit. Belg. Widerſpannigheyt. Hiſp. *Aquella rebeldia y porfia.* Pol. *Vpor, krambrnoſć.* Vng. *Meg átalkodás, engedetlenség.* Ang. *Stubburneſſe, diſobedience, ſowardneſſe.*] Cic. pro Roſc. Eſt tuæ contumaciæ, arrogantiæ, vitæq; univerſæ vox. ¶ Accipitur aliquando in bonā, quemadmodum & Contumax. Cic. 5. Tuſc. Adhibuitq; liberam contumaciam, à magnitudine animi inductam, non à ſuperbia.

Cōntŭmācĭtĕr, adverb. Inobedienter, ſuperbè, præfractè. [ἀπειθῶς. Gall. *Fierement, ſuperbement, opiniaſtrement.* Ital. *Con contumacia.* Germ. Widerſpennigklich / halßſtarrigklich. Hiſp. *Porfiadamente.* Pol. *Vpornie, krambrnie.* Vng. *Atalkodua, engedetlenül.* Ang. *Diſobedientlie, frowardlie, ſtubburnelie.*] Liv. 2. ab Vrb. Nec ulla vi domari poterant, tantum certamen animis imbiberant: ſegniter, otioſè, negligenter, contumaciter omnia agere. Contumaciter ſpernere imperia validorum, Columell. libro 6. capite 2: Cōtumaciter repudiare morem patrium, Cicero 2. de Divin.

Cōntŭmĕlĭă, f. p. Convitium, injuria. [דבה חרפה *dibbáh* חרפה *cherpháh* ὄνειδος. Gall. *Iniure de paroles, paroles iniurieuſes.* Ital. *Ingiuria, villania di parole.* Germ. Schmach oder ſchmachred / teſterūg. Belg. Smaet / teſteringe. Hiſp. *Injuria villania de palabras.* Pol. *Zelżywoſć, poſzmiech.* Vng. *Bozzúság.* Ang. *A rebuke, iniurious wordes.*] Vocabulum tractum eſt (ut Vlpianus & Seneca aiūt) a contemptu. Terent. in Eunuch. Hancine ego vi contumeliam tam inſignem in me accipiam? Cic. 5. in Verr. retinere ſolitus erat aratores, atq; ab iis non modò per injuriam, ſed etiā per contumeliam tantum exprimere frumenti, quantū Apronius imperaſſet.

Cōntŭmĕlĭōſŭs, Injurioſus, qui contumelia ſive injuria afficit. [מוציא דבה *motsi dibbáh* מחרף *mecharéph* ὀνειδιστής. Gall. *Outrageux en paroles.* Ital. *Ingiurioſo.* Germ. Ein teſterer / welcher die leut ſchmehet / vnd an jhren Ehren vertetzet. Hiſp. *Injuriador, el que aſſi injuria.* Pol. *Ludzom ſłorzeczący, y gnich ſtie poſzmiewający.* Vng. *Bozzúság tévő.* Ang. *Injurious and outragious in wordes.*] Quint. lib. 10. cap. 7: Tam contumelioſos in ſe ridet invicem eloquentia. Cicero Phil. 3: At quàm contumelioſus in edictis, quàm barbarus, quàm rudis?

Cōntŭmĕlĭōsē, adverb. Injurioſè. [ἀπλῶς. Gall. *Iniurieuſement, outrageuſement.* Ital. *Ingiuriuſamente, con otragio.* Germ. Schmechtlichen / teſterlich. Hiſp. *Injuriadamente, con injuria.* Pol. *Zelżywie, poſzmiechem.* Vng. *Bozzúságoſſan.* Ang. *Outrageouſlie, with rebuike and iniurie.*] Cic. 1. de Orat. Dimitto autem eos, non tàm contumelioſè quàm philoſophum illum.

Cōntŭmŭlo, as, act. p. Tumulo tego. [קבר *kabár* θάπτω. Gal. *Enfouir en terre, couurir de terre, mettre en tombeau.* Ital. *Sepelire.* Germ. Mit erdtrich bedecken / begraben. Hiſp. *Enterrar los muertos.* Pol. *Pogrzebam.* Vng. *El temetöm, el födöm, el ásom.* Ang. *To burie, to couer with earth.*] Martial. lib. 8: Collegitq; ſinu fragmenta noviſſima fractis, Oris, & aggeſta contumulavit humo. Humo patria contumulari, Ovid. 3. Triſt. Plin. lib. 10. cap. 13: Perdices ovis ſtragulum molli pulvere contumulant.

Cōntūndo, is, contudi, penultima præteriti correpta, conſūſum, act. q. Simul ſive totum tundo, frango, comminuo, percutio. [כתת *chath.* συντρίβω, θλάω, κατακόπτω. Gall. *Piler, broyer, rompre, froiſſer.* Ital. *Peſtare.* Germ. Zerſtoſſen / zerreiben. Hiſp. *Herir ò majar.* Pol. *Tłuke.* Vng. *öſſze rontom.* Ang. *To beate and breake in pieces.*] Horatius libro 1. Epiſtol. - duram qui contudit hydram.

Cōntūſum, Confractum. [כתות *chathúth.* συντετριμμένον. Gall. *Pilé, broyé, rompu, froiſſé.* Ital. *Peſtato, rotto.* Ger. Das zerſtoſſen / oder zerknütſchet iſt. Hiſp. *Majado, rumpido.* Pol. *Stłuczony, podrużgany.* Vng. *öſſze rontatot.* Ang. *Beaten and broken in pieces.*] Colum. lib. 7: Plus etiam ejuſdem radix contuſa prodeſt.

Cōntŭĕor, eris, Video & aſpicio. [נשקף *niſchkáph* הביט *hibbith.* ἐμβλέπω, ἐφορῶ. Gall. *Regarder pres & diligemment* Ital. *Guardare.* Germ. Eigentlich vnd wol beſchawen Hiſp. *Mirar.* Pol. *Przewie pilno oglądnie.* Vng. *Nézök.* Ang. *To behold ſtedfaſtlie.*] Plaut. Aſin. At hercle ipſum adeò contuor, quaſſanti capite incedit. Contueor tamen frequentiori eſt in uſu.

Cōntŭĕrī oculi, ſunt in anguſtum coacti, continentibus palpebris: à contuendo: id eſt, ſimul aſpiciendo, dicti. Feſtus.

Cōnturbārĕ, Propriè eſt confundere res aliquas, & inter ſe commiſcere. [ערך *hachár* המם *hamám.* συγχέω, συγχώννυμι. Gall. *Troubler & eſtonner.* Ital. *Turbare, conturbare.* Germ. Betrüben / verwirren. Hiſp. *Enturbiar ò perturbar.* Pol. *Mieszać, mieszczę.* Vng. *Meg háborittom, eſzét veszítöm.* Ang. *To trouble, to aſtonish, to mingle or confound.*] Vnde Catullus eleganter dixit, Conturbare baſia, pro eo quod eſt, Baſiorum numerum confundere. ¶ Transfertur etiam ad animum, & ſignificat turbationem afferre. Cicero pro Cluent. Vnum eſt quod me maximè conturbat. Idem 3. Offic. Incidunt ſæpè multæ cauſæ, quæ conturbent animos utilitatis ſpecie. ¶ Conturbare abſolutè, vel cōturbare rationes, frequens eſt apud veteres pro decoquere, & pecuniam diſſipare: quod Galli vocant, *Faire banqueroute.* Ital. *Fare banqua rotta.* Germ. Das ſein vnnutzlich verthun / oder verſchwenden. Hiſp. *Quebrar rompiendo el credito.* Pol. *Niepoż. zebnie vtracam, trawie wnuwecz obiadam.* Vng. *El tékozlany.* Ang. *To waſt, to mak feaſting and bankroute.*] Vlpian. l. Quicunq; ff. de Inſt. act. Deinde pecunia accepta præſenti, ut per dies ſingulos ei panes præſtaret, conturbaverit. Cicer. pro Planc. Verùm fac me debere multis, & in iis Plancio, utrum igitur me conturbare oportet, an cæteris, quum cujuſque dies venerit, hoc nomen quod urget, nunc quum petitur, diſſolvere? Sic etiam accipiendum eſt illud apud Mart. lib. 9. Epigramm. lib 4: Grandis in æthereo licet auctio fiat Olympo, Coganturq; dei vendere quicquid habent, Conturbabit Atlas. Hoc eſt, etiam ſi ſuperi facta auctione divendant quicquid poſſident, ea tamen eſt æris alieni magnitudo, quo ſuperi tibi ſunt aſtricti, ut cœleſtium omnium poſſeſſiones in pecuniam redacta, ſatisfacere non poſſent tanto æris alieni cumulo. Atlas itaque ubi viderit cœlum ſolvendo non eſſe, conturbabit: hoc eſt, conjiciet ſe in pedes, quemadmodum mercatores ſolent, quum vident ſe non eſſe ſolvendo. Conturbator dici poteſt qui Gallicè dicitur, *Vn banqueroutier.* Ital. *Banquerotiere, conſumatore.* Ger. Ein vergeuder / ein vertüger Menſch. Hiſp. *El que quiebra el credito.* Pol. *Zbieg vtracił wſzi wſzyſtko.* Vng. *Tékozló, az mely adós öt eſztendőre valo menedik levelet vált.*] ¶ Conturbare item debitores dici poſſunt, qui commiſcent & confundunt ea, quæ bonis omnibus debent, ut ea non diſſolvantur niſi univerſis, aut ne univerſis quidem. Solent nanque hi qui creditoribus ſatisfacere non poſſunt, id beneficii ab imperatore impetrare, ut quinquennio toto à creditoribus appellari nō poſſint. ¶ Alibi Conturbare præter vulgatam ſignificationem etiam fidem frango, nec creditori volo, aut poſſum ſatisfacere denotat. Alphon. de in rem ver. l. quidam fundum. Poſtea, *inquit*, conturbaverat qui boves vendiderat. Idem de Inſtit. act. l. quicunque. Si quis pictor ſervum ſuum ſolitus fuit ad certum mittere locum, ad panem vendendum, deinde conturbaverit. ¶ Conturbatus oculus, Eſt qui caligat, & confuſius videt, laboratq; ophthalmia. Scribonius: Ad conturbationes & epiphoras oculorum ſcio multa collyria: & ſi tardè, magnos tamen effectus habere.

Cōntūrbātĭo, verbale, Perturbatio. [בעכרת *nehcheréth.* συνταραχὴ. Gall. *Troublement.* Ital. *Turbamento.* Germ. Betrübung. Hiſp. *Obra de enturbiar ò perturbar.* Pol. *Pomieszanie, zakalanie.* Vng. *Föl háborodás.* Ang. *Diſordring, troubling or confounding.*] Ennius apud Ciceronem 4. Tuſc. Conturbatio eſt metus excutiens cogitata.

Cōntŭs, ti, m. f. [κόντος Suidæ. Gall. *Vne perche de marinier pour ſonder le fond de l'eau, vne lance.* Ital. *Haſta longa, picca, lancia.* Ger. Ein ſtang / oder ein ſtachel. Hiſp. *El cuento, pertiga, varal, ò tiento.* Pol. *Koſtur.* Vng. *Tőklya.* Ang. *A perche or long ſtaffe to ſounde the ground of waters.*] Sudes, ſive haſta longior, duriorq; ad percutiendum apta. Virgil. 9. Aeneid. - telorum effundere contrà Omne genus Teucri, & duris detrudere contis. Vnde Contatos milites

tos milites Vegetius appellat. ¶ Accipitur & pro pertica ferrum in capite habente, qua nautæ utuntur ad loca navibus opportuna exploranda. Virgil. 6 Aeneid. Ipse ratem conto subigit. ¶ Hinc Percontor, aris, teste Donato, pro inquiro, & quasi conto prætento.

Cōnvădŏr, pen. cor. aris, d. p. Vador, vadimonium denuntio. [יעד *jahádh.* κλητεύω. Gall. *Bailler assignation, ajourner.* Ital. *Constringere à far ſicurtà.* Germ. Am Rechtstag zu erſcheinen/verbürgen. Hiſp. *Coger à fiar la perſona.*] Pol. *Pozywaw do prawa.* Vng. *Kezeſſég alat be idezŏm, törueinappa kŏtelezŏm.* Ang. *To binde him or another to compeare in iudgment.*] Plaut in Curcul. Vbi tu es, qui me convadatus es venereis vadimoniis?

Cōnvălĕo, es, vel Convaleſco. Eſt valetudinem & robur recipio, conſaneſco, valentior fio, ex morbo recreor. [חיה *chajáh* חזק *chazák, ἰσχύω.* Gall. *Recouurer ſanté, ſe guerir, ſe renforcir.* Ital. *Guarire, riſanarſi.* Germ. Widerumb geſund vnd vermögend werden. Hiſp. *Conualecerſe.* Pol. *Zaſyſte początnam ozdrawiacz.* Vng. *Meg gyogyúlok.* Ang. *To recouer health, to waxe ſtrong.*] Cic. ad Cornif. lib. 12: Hircius noſter tardiùs convaleſcit. Martial. lib. 10: Hęredem ſcripſit me Numa, convaluit. Cicer. antequam iret in exilium: Ne rei crudelitas experrecta in me, in vos convaleſcat: hoc eſt, vires & robur aſſumat.

Cōnvallārĕ, Vallis undiq; claudere, ac munire. [συμπεφράξεται, ἀδιεξιτήρωτον. Pol. *Wal'em obtoczyć.* Vng. *Arokkal környw'l venni, megárkolny.*] Gell. lib. 12. cap. 13. de Oceano: Vndarum illius ambitu terris omnibus convallatis.

Cōnvāllĭs, f. t. Planities ex omni parte comprehenſa montibus, collibusq; dicta (ut inquit Varro) quaſi cavata vallis. [גת *nathál* עמק *hémek.* συνάγκεια. Gall. *Vne pleine enuironnee de montagnes de toutes parts.* Ital. *Piano circondato de monti.* Germ. Ein rund thal. Belg. Een rond tal. Hiſp. *Valle cercado de monte de todas partes.* Pol. *Okragl'y à rowni padol'.* Vng. *Völg.* Ang. *A valley or dale.*] Liv. lib. 1. ab Vrb. Romani Sabiniq; in media convalle duorum montium redintegrant prælium. Plin. lib. 33. cap. 4: Convallis & intervalla ſubſtructis canalibus junguntur.

Cōnvāſo, as, pen. prod. n. p. Significat furto omnia colligo, ut inquit Nonius. [אגר *aghár.* συλλέγομαι. Gall. *Faire ſon paquet, trouſſer ſes hardes, les amaſſer, comme quand quelqu'vn s'en veut aller à la deſrobee.* Ital. *Far fardello per rubare.* Germ. Zuſammen raſpen/ oder teſen mit ſtäten. Hiſp. *Enfardelar par huyr.* Pol. *Do ſzlebie zbiegnie, garne, kradne.* Vng. *Alattomba eggyet másſt ŏſzue ſzákolok.* An. *To truſſe vp together into a packe or fardell.*] Terent. in Phorm. Aliquid convaſaſſem, arq; hinc me protinùs conjcerē in pedes.

Cōnvĕho, is, ere, Comportare. [נשא *naſá'.* συγκομίζομαι. Gall. *Porter, ou mener, ou amaſſer enſemble.* Ital. *Portare inſieme.* Ger. Zuſammen tragen/ zuſammen führen. Hiſp *juntamente llenar acueſtas ò encima.* Pol. *Znoſzam, zwoze.* Vng. *ŏſzue hordom.* Ang. *To carie, conueigh or gather together.*] Plin. lib. 12: Thus collectum Sabotam camelis cōvehitur. Cic. pro Mil. Repente lyntribus in eam inſulam materiam, calcem, cæmenta atq; arma convexit.

Cōnvĕcto, as, frequentativum. [πυκνὰ ἢ πολλάκις συγκομίζω. Gall. *Porter & amaſſer enſemble par pluſieurs fois.* Ital. *Portare ſpeſſo, ò condurre in carro, ò in naue.* Germ. Viel oder offtermal zuſammen führen. Hiſp. *Muchas vezes llenar juntamente.* Pol. *Częſto zwoze.* Vng. *ŏſzue hordogatom.* Ang. *To carie and heape together often.*] Virgil. 9. Aeneid. Convectare juvat prædas, & vivere rapto. Idem 4. Aeneid. prædamq; per herbas Convectant colle anguſto.

Cōnvĕctŏr, oris, m. t. Qui in eadem navigat navi. [σύμπλοος. Vng. *Hajos társ.* Ang. *A paſſanger, one that conueigheth ouer many.*] Cic. ad Attic. lib. 11: Quin etiam navi ejus me, & ipſo convectore uſurum puto.

Cōnvĕllo, is, act. t. Vello, vel avello. [עקר *hakár* נתש *nathásch, κατασπάω, ἐκριζόω.* Gall. *Arracher.* Ital. *Suellare.* Ger. Außrauffen / außrupffen. Hiſp. *Arancar en vno.* Pol. *Zgruntu wywracam.* Vng. *El ſzaggatom, föl bontom.* Ang. *To pull or pluk away by the rootes.*] Plaut. in Amphit. Qui tam vaſto impetu has fores toto convulſit cardine. Id eſt, emovit. Plin. Epiſt. 139: Ac mihi domus ipſa nutare, cōvulſaq; ſedibus ſuis ruitura ſuprà videtur: Id eſt, emota. ¶ Convellere pro auferre, abrogare, deſtruere. Cic. pro Corn. Balbo: Cur ea quæ mutare non poſſumus, convellere malumus quàm tueri? ¶ Convellere pro eo quod & Confutare dicimus. Cic. 1. de Divin. Hæc ſi tenemus, quæ mihi quidem non videntur poſſe convelli, profectò hominibus à diis futura ſignificari neceſſe eſt.

Cōnvŭlsŭs, participium: [נעקר נתש *nehekár nittáſch.* ἀπώμενος, ἀπαδάς. Gall. *Spaſmé, retiré* Ital *Spaſmato, ritirato.* Germ. Verſtrupfft/ eyngezogen. Hiſp. *Spaſmado.* Pol. *Skurczony, zeźiagniony.* Vng. *El ſzaggattatot, föl bontatot.* Ang. *Pulled or plucked vp, taken with the crampe.*] ut, Convulſus muſculus: hoc eſt, cujus fibræ contractæ ſunt verſus ſuam originem. Convulſi nervi, & Convulſi tendones: hoc eſt, contracti, & velut complicati. Plinius lib. 20. cap. 7: Convulſa & luxata caulibus tritis cum polenta ex aqua frigida leniunt.

Cōnvŭlsĭo, onis, f. t. [σπασμός. Gall. *Spaſme, conuulſion.* Ital *Spaſmo.* Germ. Krampff. Hiſp. *Paſmo.* Pol. *Kurcz.* Vng. *ŏſzue ſugorodás.* Ang. *A plucking vp, the crampe.*] Plinius li. 20. cap. 15: Ligusticum aliqui panacem vocant: ſtomacho utile eſt, item convulſionibus & inflammationibus. Convulſiones vulgò *retrucciones* dicuntur: de quibus Gal. lib De locis affectis.

Cōnvĕlo, as, are, act. p. Velo. [חטף עטה *caphaph* עטף *hatáh* חבש *chibbéſch.* σκεπάζω, κρυπτω. Gall. *Voiler & couurir d'vn linge tout entour.* Ital. *Velare.* Germ Zudecken/ganz bedecken. Hiſp. *Cobrir con velo.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *El fodözŏm.* Ang. *To couer, to lay one cloth ouer.*] Plin. li. 17. cap. 22: Plagam omnem obliquam fieri ut facilè decidant imbres, & ad terram verti, quàm leviſſima cicatrici acie facis exacta, plagaq; convelata. ¶ Convelo, translatè apud Gellium lib. 7 cap. 3: Sed enim Cato, non nudam, nec ſolitariam, nec improtectam hanc ἐπαγωγὴν facit: ſed multis eam modis præfulci, multisq; aliis argumentis convelat.

Cōnvĕnĭo, convenis, n. q. Simul venire, congregari, coire. [נוע *nohádh.* συνιέναι. Gall. *Conuenir, s'aſſembler, venir auec autres.* Ital. *Venire inſieme.* Germ. Zuſammen kommen. Belg Teſamen comen/ overeen comen. Hiſp. *Venir vno con otro.* Pol. *Zgromadzam ſię, ſchodzę ſię.* Vng. *Eggywt megyok, ŏſzue gywlŏk.* Ang. *To conuene, to come with the reſt, to aſſemble.*] Livius: Poſtera die arma capiunt, quo miſſi erant, conveniunt. Saluſt. Poſtquam unum in locum omnes convenêre. ¶ Hinc Conventus, συναγωγεύς, ἀθροισθείς. ¶ Per translationem quandoque Concordare. [כשר *chaſchár.* ὁμολογῶ. Gall. *Acorder.* Ital. *Conuenire, concordare.* Germ. Eins werden/ vberein kommen. Hiſp. *Conuenir en vno.* Pol. *Zgoda.* Vng. *Eggyet érteni meg eggyezni.* Ang *To agree or accorde.*] Ovid Non bene conveniunt, nec in una ſede morantur Majeſtas & amor. ¶ Convenire item ponitur pro in Iudicium vocare, ſive actionem adverſus aliquem inſtituere. δίκην γράφειν. quod locutionis genus frequens eſt apud Iuriſconſultos. ¶ Quandoque ſtatuere, συνήθεις. Apulejus: Convenimus ad portum quamprimum ire. ¶ Quandoq; alloqui, ἐντυγχάνειν. Hinc Conventio. ἔντευξις. Terent. in And. Conveni hodie advenièns quendam meî loci hinc atq; ordinis hominem. Cic. 2. Verr Non dubitat, quin ſi ipſe Verrem conveniat, æquitate cauſæ, autoritate ſua commovere hominem poſſit. ¶ Quandoque aptum, conveniens, & decens eſſe. εὐσχήκειν. Cic. in Hortent Nam quid vereris, ne non conveniat noſtris ætatibus iſta oratio, quæ ſpectat ad hortandum. ¶ Quandoque placere, pactum facere, & controverſia carere, ὁμολογούμενον ἔστιν συμφωνεῖν, ſed in tertia perſona frequentiùs: idq; interdum cum nominativo expreſſo. Cic. lib. 1. de Finib. Hoc mihi cum tuo fratre convenit: id eſt, ſine controverſia eſt, & concordantes ſumus. Nonnunquam ſine nominativo. Iuvenal. -ſævis inter ſe convenit urſis. Item Terent. in Adelph. Hæc fratri mecum non conveniunt, neq; placent. i. diſſentimus inter nos in his, & diſſimiles ſumus. Plaut. in Capt. Nunc ita convenit inter me, atq; hunc Tyndare. Et iterum: Dicito patri, quo pacto mihi convenit de hujus filio. ¶ Variis itaq; modis hujuſmodi orationes efferimus: ut, Hoc convenit mihi tecum, vel Convenit mihi tecum de hoc, vel Convenit inter nos. Sic dicimus, De pretio convenit: id eſt, concordes ſumus. Conveaire item aliquando eſt appellare, ut Cōvenire debitorem: qua in ſignificatione frequenter accipitur à Iuriſconſultis. ¶ Aliquando ponitur pro conſtare. Cic. contra Rull. Inter omnes convenit ita eſſe. ¶ Convenire in manu, vel in manum venire, uxores dicebantur, quum per coëmptionem in familiam & mancipium viri, & omnium bonorum conſortium veniebant. Nam (ut autor eſt Boëthius in Topica Ciceronis) tres erant habendæ uxoris modi: per Confarreationem quę ſolis pontificibus conveniebat. Vſu, quum mulier non in omnium fortunarum, ſed in lecti ſolùm participationem veniebat: & Coëmptione, quę certis ſolennitatibus fiebat. Nam ſeſe coëmendo invicem interrogabant. Vir ita, An mulier ſibi materfamiliâs eſſe vellet. Illa reſpondebat: Velle. Item mulier interrogabat virum, Vtrum ſibi paterfamiliâs eſſe vellet. Ille reſpondebat: Velle. Itaq; mulier conveniebat in manū, & vocabantur hæ nuptiæ Per coëmptionem. Ea erat mulier materfamiliâs. Matrona autem dicebatur, quæ tantùm uſu uxor erat. Gell. libro 18: Matremfamiliâs (*inquit*) appellatam eam eſſe ſolam, quæ in mariti manu eſſet, à matris nomine nuncupatam, *&c.*

Cōnvĕnĭens, entis, om. t. Congruens, conſentaneus. [כשר *chaſchér* ראוי *raúi.* εὐσχήκλω. Gall. *Conuenant, conuenable, ſortable.* Ital. *Conueneuole, ches' accorda con altri.* Germ. Gemäß/ das miteinander vbereins kompt. Hiſp. *Conueniente.* Pol. *Zgodny, wczeſny.* Vng. *Illendŏ, alkolmatos.* Ang. *Conuenient, agreable, meete forthe purpoſe.*] Cic. 2. de Finibus: Nihil ſcriptum ab eo conveniens congruensq; decretis ejus reperies. Idem de Amicit. Nihil eſt tàm naturæ aptum, tàm conveniens ad res vel ſecundas, vel adverſas, quàm amicitia.

Cōnvĕnĭēntĕr, adverbium: hoc eſt, congruè, aptè, cōſentaneé.

[ἁρμοζόντως, σεσηκότως. Gall. *Conuenablement, à point.* Ital. *Conuenientemente, à punto.* Germ. Geſchicklich / fügtich / gleichförmiglich Hiſp. *Conuenientemente.* Pol. Wczeſnie, przyſtoinie. Vng. *Illendo képpen.* Ang. *Conuenientlie, to the purpoſe.*] Cic. 2. Offic. Conuenienter naturæ vivere: hoc eſt, cum virtute congruere ſemper. Horat. Vivere naturæ ſi conuenienter oportet.

Convĕnĭentĭă, æ, Congruentia, conjunctio, cognatio, quaſi concentus quidam & conſenſus. [כשרון *chiſchrón*. ἁρμολογία, ἐφαρμογή. Gall. *Conuenance, accord.* Ital. *Conuenienza, conuenevolezza.* Ger. Vergteychung/oder zuſammen komung vieler dingen/das zuſammen reymen etlicher ſtucken. Hiſp. *Conueniencia.* Pol. Zgoda. Vng. Eggyezés. Ang. *Agreablenеſſe, proportion.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Hanc igitur in ſtellis conſtantiam, hanc tantam, tàm varius curſibus in omni æternitate conuenientiam temporũ non poſſum intelligere ſine mẽte, ratione, cõſilio. Apud antiquos etiã legitur pro cõuentu. Plaut. Milit. Facerent conuenientias.

Cōnvĕnæ, pen. corr. com. p. Dicuntur qui ex diverſis populis, gentibusq; in una mœnia convenerunt, ſimulq; coaleſcunt. [רים *gherim*. σωηλυδες. Gall. *Qui ſont venus auec autres en quelque lieu pour'y habiter.* Ital. *Forestieri che inſieme ſi ragonano in vn luogo.* Germ. Ein Volck das auß vielerley landen herzuſammen geloffen iſt/vñ bey einander wohnet Hiſp. *Eſtrangeros venidos con otros.* Pol. *Lud zgromadzony narodow do mieyſkania zebrany.* Vng. Gyvoltèsznép. Ang. *People of diuers contrees aſſembled in one place, to dwell.*] Cic. 1. de Orat. An verò tibi Romulus ille, paſtores & convenas conſilio & ſapientia congregavit. Idem 5. Tuſc. Quibuſdam convenis & feris barbaris corporis cuſtodiã cõmittebat. Plin. lib. 5. cap. 17: In dies ex æquo convenarum turba renaſcitur.

Cōnvĕntŭs, us, m. q. Turbã, concio, multitudo hominum in unum locum congregata: [עדה *hedháh* קהל *kahál*. σωήγυρις, σωναγωγή. Gall. *Aſſemblée de gens les vns auec les autres, accord & conuention.* Ital. *Conuento, ridotto.* Germ. Ein zuſammen kommung/verſamlung. Belg. Vergaderinge. Hiſp. *Lugar donde muchos concurren* Pol. Zgromadzenie, ſchadzka. Vng. Gyvolés, egybe gyvolt nép, gyvolekõzet. Ang. *An aſſemble of people, a conuenant.*] quod tribus ferè modis fieri ſolet. Vno, quum ſignificatur multitudo ex pluribus hominum generibus contracta in unum locum. Cicer. 3. Verr. Cur prudẽtiſſimas, lectiſſimasq; fœminas in tantum virorum conventum, inſolitas invitasq, prodire cogis? Secũdò, quum à magiſtratibus judicii cauſa populus congregatur. Erant enim in provinciis ſtatuti conventus per rectores earũ ad judicia facienda. Vnde Plinius de Hiſpania citeriore: Nunc univerſa provincia dividitur in ſeptem conventus. Idem lib. 3: Scribit in Bętica fuiſſe juridicos conventus quatuor, videlicet Gaditanum, Cordubenſem, Aſtygitanum, Hiſpalenſem. Tertiò, quum aliquem in locum frequentia hominum, ſupplicationis, aut gratulationis gratia colligitur. ¶ Conventus aliquando ponitur pro convento: hoc eſt, pacto, vel ſtipulatione. Autor ad Heren. Sunt item pacta quæ ſine legibus obſervantur ex conventu: id eſt, ex pacto, ex contractu.

Cōnvĕntum, neut. gen. ſ. conventionem ſignificat. [ברית *bríth*. σωθήκη. Gall. *Conuention, paction, accord.* Ital. *Patto, accordo.* Ger. Ein pact/vbereinkomnuß/vertrag. Belg. Verdrach/overencominge. Hiſp. *Conuentio, pacto.* Pol. Zgoda, bunt. Vng. *Meg alkouás, ſzórzódés.* Ang. *A leage, or conenant.*] In pandectis Græcis conventa τὰ σωνδεξαντα dicuntur. Cic. de Orat. At verò in foro tabulæ, teſtimonia, pacta, conventa, ſtipulationes, cognationes, affinitates, decreta, reſponſa, vita denique eorum qui in cauſa verſantur, tota cognoſcenda eſt. Vlp. l. Iuriſgentium. §. quinimó. ff. de pactis. Solemus enim dicere, pacta conventa meſſe bonæ fidei. Silius lib. 1: -ter marte ſiniſtro Iuratumq; Iovi fœdus, conventaq; patrum Sidonii, ſi regĕre duces. ¶ Conventa conditio dicebatur, quum primus ſermo de nuptiis, & earum conditione habebatur. Autor Feſtus.

Cōnvĕntĭcŭlum, n. ſ. Exiguus conventus. Plerunq; in malam partem accipitur: hoc eſt, pro conventu ſeditioſorum, aut ſceleratorum. [σύναξις, σωωσια. Gall. *Petite aſſemblée.* Ital. *Adunánza, mazza.* Ger. Ein kleine zuſammen kommung / ein böſe heimliche verſamlung. Hiſp. *Conuento de pocos.* Pol. *Taiemna ſchadzka, mal'e zebranie.* Vng. Gyvolésſzke, gyvolekezeteske. Ang. *A litle aſſemble.*] Nonnunquam etiam in bonam partem. Cic. pro Sextio: Conventicula hominum, quæ civitates nominantur. Idem pro domo ſua: Quoniam plebi quoq; urbanæ majores noſtri conventicula, & quaſi concilia quædam eſſe voluerunt.

Cōnvĕntĭo, f. t. [ברית *berith*. ἡ συμφωνησις, ὁμολογία, σωθήκη. Gall. *Conuenue, conuention, accord & paction enſemble, compoſition.* Ital. *Conuentione, congregatione, patto, accordo.* Ger. Vertrag/ vbereinkomnuß/ vereinigung. Belg. Verdrach. Hiſp. *A conuencion, pacto, acuerdo.* Pol. Vgoda ſpolna. Vng. *Alkouás, ſzórzódés.* Ang. *Conuention, leage, conenant.*] Nomen generale eſt, ad omnia pertinens (ut ſcribit Vlp. l. 1. de pactis) de quibus negotii contrahendi, tranſigendiq; cauſa conſentiunt, qui inter ſe agunt. Nam ſicut Convenire dicuntur, qui ex diverſis locis in unum locum coëunt, ita qui ex diverſis animi motibus conſentiunt, & in unam ſententiam concurrũt. Adeoq; Conventionis nomen generale eſt, ut nullum eſſe conventum, nullam eſſe obligationem dicat, quæ non habeat in ſe conventionem, ſive verbis, ſive re fiat. ¶ Conventio item veteribus idem quod concio: inde apud Varronem in tabulis Cenſoriis, Cõventionem habeat qui luſtrum conditurus eſt. Item Paulò pòſt ex commentariis Conſularibus: Voca ad cõventionem omnes Quirites huc ad meridiem eſt, ad concionem.

Cōnvĕntĭōnālĭs, [συωηκαφικός. Vng. *Meg alkuo, (vel) ſzegõdõ, ſzórzódõ.*] ut ſtipulatio cõventionalis, quæ fit ex conventione reorum. Pomp. D. lib. 45. Tit. 1. l. 5.

Convĕrbĕro, as, act. p. idem quod Verbero. [הכה *hichcháh*, κατατύπτω. Gall. *Batre & marquer de coups ou playes.* Ital. *Battere, flagellare.* Ger. Schlahen. Hiſp. *Acotar con acotes.* Pol. *Biye.* Vng. *Verõm verekõdõm.* Ang *To beate.*] Plin. lib. 13. cap. 22: Nocturnus grãſſationibus converberatam faciem illinens.

Cōnvĕrro, ris, rere, n. t. Simul verro, vel idem quod ſimplex verro. [טער *biher* נדנד *tetá*. συναγωλιω, σαίρω. Gall. *Baliér, nettoyer & amaſſer enſemble, ramonner.* Ital. *Scouare.* Germ. Wiſchen/oder zuſammen kehren. Hiſp. *Barrer.* Pol. *Zmiatáć, zgarnuć.* Vng. *Megsöprõm.* Ang. *To cleanſe, wipe or ſwipe together.*] Plaut. Sticho: Hercle verò capiam ſcopas, atq; hoc converrã lubens. Ibidem: -reverram hercle hoc, quod converri modó. Colum. lib. 7. cap. 6: Diligens paſtor quotidie ſtabulum converrit, nec patitur ſtercus aut humorem conſiſtere.

Cōnverrĭtŏr, m. ſ. apud Apuleium in Apologia pro magia: converritorem pridianæ reliquiæ, acſi ſupinum eſſet converritũm.

Cōnvĕrsē, adverbium, Pro nitidè, à verbo Converro. [κατὰ σωτῶς. Gall. *Nettement, apres auoir bien balié & nettoyé.* Ital. *Nettamente.* Germ. Zierlich/wolgefeübert/hubſch außgebutzt. Hiſp. *Apuradamente.* Pol. *Chedogo wczyſtoſzći.* Vng. *Tiſztán, ſöprõn.* Ang. *Cleanlie, y eſier ſwipyng.*] Cato cap. 143: Villam ... mundeq; habeat.

Cōnversŏr, & Conversatio, Vide CONVERTO.

Cónverto, act. t. Verto, vicissim retrò commeo, aſpectum aliquò refero: [חפך *haphách* השיב *heſchíb*. στρέφω. Gall. *Tourner ou faire tourner, muer.* Ital. *Volgere, voltare, convertire.* Germ. Bekehren oder vmbkehren/vmbwenden Belg. Omkeeren. Hiſp. *Conuertir, bolner.* Pol. *Obracam.* Vng. *Hátra fordúlok, meg fordúlok.* (item) *meg forditom.* Ang. *To cõuert, to returne.*] Ut, Convertere ſe domũ: hoc eſt, reverti. Terentius in Adelph. Ego jam tranſacta re convortam me domum cum obſonio. Plinius de Viris illuſtribus: Vejentes ad dolos converſi, pecora ex adverſo in conſpectu illorum poſuerunt. Cic. 3. Offic. Ibi quum palàm ejus annuli ad palmam converteret, à nullo videbatur, ipſe autem omnia videbat: idem rurſus videbatur, quum in locum annulum inverterat. Idem lib. 1. de Orat. Hæc quoecũq; te animo, & cogitatione converteris, permultos excellentes in quoquo genere videbis. Liv. 2. bell. Pun. In admirationem & ipſum, & omnes qui circa erant, converterunt. Cic. Appio lib. 4: Gratulabor tibi priùs (ita enim rerum ordo poſtulat) deinde ad me convertar. ¶ Convertere, pro interpretari, ſive ex una lingua in aliam vertere. [Ang. *To turne or tranſlate.*] Cic. de Opt. Genere Orat. Cõverti enim ex Atticis duorum eloquentiſſimorum nobiliſſimas orationes inter ſe contrarias. Ibidem: Quod igitur eſt eorum in orationibus è Græco converſis faſtidium?

Cōnvĕrtŏr, teris, deponens, t. quo antiqui uſi ſunt pro Converto. [στρέφω. Vng. *Meg fordulok.*] Plautus in Amph. Sed tamen in fugam ſe nemo convertitur.

Cōnvĕrsŭs, participium. [משבב *muſchdb* מתהפך *mithhappéch*. σωωστραμμένος, συστροφάς. Gall. *Tourné, changé, mué.* Ital. *Mutato.* Germ. Bekehret/ vmbgewendet/ verendert. Hiſp. *Conuertido, mudado.* Pol. *Obrocony.* Vng. *Meg forditatot, forduit.* Ang. *Turned, changed.*] Cic. in Somn. Scip. Hujus quidem anni nondum vigeſimam partem ſcito eſſe converſam.

Cōnvĕrſĭo, onis, f. t. Circumvectio, mutatio [התכה *haphcchâh*. ἐπιστροφη, ἀνακυκλωσις. Gall. *Tournement, chargement.* Ital. *Mutamento, cambiamento.* Germ. Bekehrung oder vmbkehrung. Hiſp. *Mudanca.* Pol. *Obrot.* Vng. *Fordúlás, térés.* Ang *A turning, converting.*] ut, Converſio veſicæ id eſt, inverſio & revolutio. Plinius lib. 8. cap 42. ¶ Vulvarum converſio, apud eundem lib. 20. cap. 22. ¶ Converſio verborum. Cic. 2. de Orat. Et efficiendũ eſt illud modò vobis, ne fluat oratio, ne vagetur, ne inſiſtat interiùs, ne excurrat longiùs, ut membris diſtinguatur, ut converſiones habeat abſolutas. Neq; ſemper utendum eſt perpetuitate, & quaſi converſione verborum: ſed ſæpè carpenda membris minutionibus oratio eſt.

Cōnvĕrſŭs, us, ui, m. q. Converſio. [συστροφή. Pol. *Nawroczenie.* Vng. *Meg fordúlás.*] Macrobius Satur. lib. 7. cap. 9: Septimus motus qui giros efficit, crebro converſu turbat.

Cōnverſo, as, are, frequentativum à Converto, verſo. [στρεφω. Gall. *Tourner ſouuent & retourner.* Ital. *Volgere ſpeſſo.* Germ. Sich viel vnd offt kehren/ hin vnd her wenden: Hiſp. *Boluer muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie obracam.* Vng. *Meg forgatom.* Ang. *To turne often.*]

Cicĕro

Cicero de Vniversit. Quippe qui ex eadem vinctus, alteraq; natura, adjuncta materia temperatione, trium partium proportione compacta, se ipse conversans, quum materiam mutabilem arripuisset. ¶ Conversari, Consuescere, συνομιλεῖν. Seneca lib. 3. de Ira: Sumuntur à conversantibus mores.

Cōnvĕrsŏr, deponen. pro Frequēto, cōsuetudine alicujus uţor. [Ἀναστρέφω. Vng. *Valakivel gyakran forgodom nyalakodom.*]

Cōnvĕrsātĭo, f. t. Consuetudo, familiaritas. [התנהגות *minhágh* דרך *dérech* הליכה *halichâh*. Ἀναστροφή. Gall. *Conversation, hantement.* Ital. *Conversatione prattica.* Germ. Beywohnung. Hisp. *Conversation ò participation.* Pol. *Obcowanie, towarzyſtwo.* Vng *Nyavaſság, társaság.* Ang. *Haunting and familiaritie, fellowship.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Néve qui frequentior conversatio suspecta sit. Tutior conversatio, Quintil. lib. 1. cap. 2. ¶ Conversatio, pro conversione. Seneca Epist. 75: Sciatq; illa ipsa, quibus lædi videtur, ad conversationem universi pertinere; & ex iis esse, quæ cursum mundi consummant.

Cōnvĕstĭo, is, ire, act. q. Vestio, exorno: [לבש *labáſch* עטף *haſáph*. Ἀμφιέζω, κοσμέω, σκεπάζω. Gall. *Vestir, orner.* Ital. *Vestire, ornare.* Germ. Bekleiden. Hisp. *Vestir y ornar.* Pol. *Przyodziewam.* Vng. *Megruházom.* Ang. *To deake, to aparell.*] ut, Convestiūtur herbis prata, Cic. 1. Tusc. Idem ad Quint. Fr. lib. 3: Topiarium laudavi, ita omnia convestivit hædera, &c. Idē pro Domo suā: Ergo ejus domum eversam duobus lucis cōvestitam videtis.

Convexo, act. p. Vexo. [עבט *ábaṭ* דאב *dáabh* דאב *dáabh*. Συκοφαντέω. Gall. *Fascher, ennuyer, vexer & tourmenter.* Ital. *Infestare, molestare, nocere.* Germ. Plagen/ vexieren/ betrůben vberlegen seyn. Hisp. *Fatigar o molestar.* Pol. *Smęcę, wexuię, skrobię.* Vng. *Gyötrém.* Ang. *To wexe, to torment.*] Gell lib. 10 cap. 6: Sed utinam revivisceat frater, aliamq; classem in Siciliam ducat, atq; istam multitudine: perditum eat, quæ me malè miseram nūc convexavit. Verba sunt filiæ Appii Claudii Cæci.

Cōnvexŭs, cui contrarium Concavus, quod scilicet est ex omni parte declinatū, qualis est natura cœli, quod ex omni parte ad terram versus declinatum est. [כפוף *caphúph*. Ἐπιπωμένη, ἐγκύλος. Gall. *Courbé, comme semble estre le ciel.* Ital. *Piegato in arco, in volto.* Ger. Das in dts ründe gebogt ist/ rund zugewelbet. Hisp. *Redondo por defuera.* Pol. *Wkrąg nagyety, iakowe iest niebo.* Vng. *Homorú, domború.* Ang. *Crooked and bending d wne as t' e heauen.*] Virgil. 4 Aeglog. Aspice convexo nutantem pondere mundu. Idem 4. Aen.-tædet cœli convexa tueri: id est, cœlū convexū.

Cōnvexĭtās, f. t. cui opponitur Concavitas. [כפן *caphán*. Συγκύλωσις, κοιλότης. Gall. *Courbement en rond.* Ital. *Incurcatura, piegatura.* Ger. Rund gewelb. Hisp. *Redondez por defuera.* Pol. *Wkrągłość, okrągłość.* Vng. *Homorúság, domborúság.* Ang. *Crookednesse and bending d owe ward of an hollow thing.*] Plin. lib. 18. cap. 25: Super omnia est mundi convexitatis, terrarumq; globi differentia. Idem lib. 31. cap. 3: Reperiuntur in convallibus maximè, & quodā convexitatis cardine, aut montium radicibus. ¶ Tractum à concavitate navium, quæ extrinsecus hujusmodi formam habent. Vnde etiam pro eodem Carinatum dicimus, quòd formam carinæ habet.

Cōnvĕxo, Convexitas, [συγκύλωσις, σύγκλισις. Pol. *Ogięcię.* Vng. *Domborúság, homoruság.*] Gel. lib. 14. cap. 1. Partiū circulorumq; cœli, ex divergentia, & convexionibus mūdi varietas.

Cōnvĭbrārĕ. [Pol *Wyrzucam.* Vng. *Megráznі.*] Apuleius Florid. lib. 2: Discit autem Platonis ille usque ad duos & octogesimos suæ ætatis annos dum facilè os uti conformetur, cum tenera lingua uti convibretur.

Cōnvĭcĭum, n. s. Contumelia, inquit Labeo jureconsul quasi convocium, mutata littera: à concitatione, vel convēntu, sive collatione vocum. [דפי *dóphi* דבה *dibbáh* חרפה *cherpáh*. Λοιδορία. Gall. *Iniure, parole iniurieuse, moquerie, reproche.* Ital. *Maldicenza in tutti i parlare.* Ger. Ein schmachred/ lesterung, schetwort. Belg. Bespottinge. Hisp. *Denuesto con vezes y injurias.* Pol. *Złorzeczenie, ſpiderska mowa.* Vng. *Szidalom, ſzitok.* Ang. *A reproche, cheke, or taunte.*] Quum enim in unum complures voces conferuntur, Convicium dicitur: quum autem nec in cœtu, nec vociferatione dicitur, non propriè Convicium nominatur. Festus tamen ā victis, in quibus primo habitatum est, derivat. Alii dicunt Convicium esse maledictum cum contumelia, & à vitio derivari, vel à Convito (ut Vallæ placet) unde etiam pernonnulli scribere maluerunt. Valla tamen fatetur posse scribi per c. Significationem hujus dictionis optimè ostendit Cicero pro Cælio: Maledictio aūt nihil habet propositi, præter cōtumeliam: quæ si petulantiūs jactatur, Cōvicium: sīn facetiūs, Vrbanitas nominatur. Idem 4. Acad. Vrgebor jam omnīū vestrūm convicio. ¶ Convicium nihil aliud aliquando quàm strepitus, & vocum multitudo. Cicero pro Sextio: Et is qui antea cantorum convicio conciones suas celebrare solebat, cantorum ipsorum vocibus ejicitur. Idem pro Archia: Quia suppeditat nobis ubi & animus ex hoc forēsi strepitu, reficiatur, & aures cōvicio defessæ requiescāt. De hoc nomine vide Vallam lib. 6. cap. 52.

Cōnvĭcĭŏlŭm, dimiņutivum à Convicium. [Pol. *Małe zelżenie.* Vng. *Szidalmatska, ſzitkozkaz.*] Lampridius in Alexand. Severo: Lacessitus erat conviciolis.

Cōnvĭcĭŏr, aris, d. p. Contumeliam dico, [הוליא דבה *hotsi dibbáh* חרף *cherêph*. Λοιδορέω. Gall. *Iniurier, dire parōles iniurieuses.* Ital. *Calomniare, dir villania.* Ger. Lesteren/ einem schmähtich vnd vbel zureden. Hisp. *Imuriar de palabras.* Pol. *Złorzeczę.* Vng. *Szitkozodom, ſzidalmazok.* Ang *To reboke, check, or taunte.*] Quint. lib. 3: Contrà sentientibus inhumanè convitiabantur.

Convĭcĭātŏr, m. t. Qui convicium dicit, vel facit. [הוליא דבה *motsi dibbah* חרף *mecharêph*. Λοιδορός. Gall. *Iniurieux, qui dit parōles iniurieuses.* Ital. *Che dice parole oltraggiose, e contumeliose, ingiurioso.* Ger. Ein lesterer/ schmäher. Hisp. *Injuriador.* Pol. *Porwaręca.* Vng. *Szitkozódo, ſzidalmazó.* Ang. *A reboker, a checker, a taunter.*] Cic. in Salust. Sedemca vīt ei, qui antibus huic cōviciatori reſpondero. Ita pro Murena: Si vero objicitur, vehementis accusatoris; sīn falsò, male dicti cōviciatoris.

Cōnvĭctŏr, Convictus. Vide CONVIVO.

Cōnvĭnco, is, act. t. Vinco, arguo, redarguo, evinco: [הכיח *hochiach*. Ἐλέγχω, κρατέω, νικάω. Gall. *Convaincre & furmonter.* Ital. *Convincere.* Ger. Vberwinden/ vberzeugen/ vberweisen. Hisp. *Vencer.* Pol. *Zwyciężam.* Vng. *Meggyőzöm.* Ang *To vanquiche and ouercome.*] ut, Convincere adversarium auctoritatibus & testibus, Cic. lib. 7 in Verr. Idem de Amicitia: Tamen hæc duo lævitatis & infirmitatis plerosq; convincunt. Idem lib. 2. in Capl. Quum ille homo audacissimus conscientia convictus reticuisset.

Cōnvīvă, Convivator. Vide CONVIVOR.

Cōnvīvo, is, ere, n. t. Simul vivo, & commessor. [συνδιαιτάομαι. Gall. *Viure ensemble, boire et manger ensemble* Ital. *Vivere et mangiare insieme, mangiare in compagnia.* Ger. Bey einem tāben/ mit einē essen. Belg. Mede teven Hisp. *Vivir juntamente* Pol. *Społ'em biesiadę duie.* Vng. *Eggyűt lakozom, vendégeskődőm.* Ang. *To feaſt, to banket to mak good cheere.*] Terent. in Heaut. Scortari crebrò non decet, adolescentulum crebrò convivarier. Cic. lib. 5. in Ver. Quotidie solitū esse non solùm in publico, sed etiam de publico convivari.

Cōnvīvātŏr, dicitur qui parat convivium. [עשה משתה *hasáh mischtéh*. Δειπνεῖν, ἑστιᾶν. Gall. *Celuy qui fait un banquet.* Ital. *Che fa convitti.* Ger. Der ein Malzeit haltet/ der Wirt. Hisp. *El que combite.* Pol. *Gospodzie cestuiacy.* Vng *Lakodalom k[illegible]ó* Ang. *A feaſter or banketter or that maketh good cheere.*] Liv. lib. [illegible] Sacced. Est autem res simillima cœnæ Chalcidensis hospitis mei, hominis & boni, & tecti convivatoris.

Cōnvīvă, Socius ad epulas, convictor. [קרוא *karú*. Συνδειπνητής. Gall. *Qui est conuiés ou inuité au banquet, qui [illegible] autre.* Ital. *Invitato à pasto.* Ger. Der auff ein Malzeit oder gastung geladen ist/ ein Gast. Hisp. *Combidado.* Pol [illegible] Vng. *Vendég lakozótárs.* Ang. [illegible] *feaſt.*] Cicer. de Orat. Collectam à conviva exigere. Terent. in Heavt. Egomet convivas moror. Plaut. in Aulu. Vocet convivam neminem, illam tu voces.

Cōnvīvĭum, n. s. à vivo fit: [משתה [illegible] Συμπόσιον, συνδεῖπνον. Gall. *Banquet.* Ital. *Convito.* Ger. Ein Malzeit/ Gastmal. Bel. Een Maeltyt. Hisp. *Combite.* Pol. *Obiad* [illegible] Vng. *Vendégség, lakodalom.* Ang. *A feaſt, or banket.*] de quo Cic de Senect. Bene enim majores nostri accubitionē epulatem amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, Convivium nominarunt melius quàm Græci, qui hoc idem tum compotationem, tum concœnationem vocant. Terent. in Eunuch. una in cōvivio Erat hic, quē dico. Cic. pro Cælio: Balis acta convivia, concertationes, cantus, symphonias, navigia jactant.

Cōnvīctŏr, m. t. Dicitur quotidianus conviva, & qui nobiscum vivit, vulgò *Commensalem* vocant. [רעה *rehéh* συμβίωτης [illegible] *Qui boit & mange auec, commensal, portionni* [illegible] Ital. [illegible] *tauola, che viue insieme.* Ger. Ein Tischgänger / der tägtich [illegible] isset vnd trinckt. Hisp. *El que viue juntamente con otros.* Pol *Społ'ec[illegible] stoł y chodzący, to warzyſz stoł'owy.* Vng. *Asztalos[illegible] vel egy asztalon él.* Ang. *A companion at table.*] Horat. [illegible] quia sum tibi meccenas convictor. Sueton. in Tiber Nihilo ie nior in convictores Græculos. Ovid. 4. de Ponto: Ille ego convictor, densoq; domesticus usu. Cicero Tironi: Vtor familiaribus & quotidianis convictoribus, quos secum Mitylenis Crattippus adduxit, hominibus & doctis, & illis probatissimis.

Cōnvīctŭs, us, ui, m. q. Conversatio, & commercium: quòd qui unà versantur, sæpè etiam unà vivant, & epulentur. [מחיה *minhágh*. συμβίωσις. Gall. *Nourriture ordinaire, viure auec vn autre,*

meſme table. Ital. *Conuerſatione, commercio.* Germ. Ordentliche nahrung/beywohnung, gemeinſchafft des lebens. Hiſp. *Aquella biuienda en vno.* Pol. Zwyczay polpolita, ſpolne mieſkanie y iedzenie. Vng. *Eggywt valo elet.* Ang. *A liuing together at one table, ordinate foode, meate and drink.*] Columell. lib. 11. cap. 1: In primis conuictum domeſticum multoq; etiam magis extremum vitet. Conuictus humanus, & ſocietas. Cic. 3. Offic. Lucceius Cic. lib. 5: Vt iſtis te moleſtiis laxes, & ad conuictum noſtrum redeas, & ad conſuetudinem, vel noſtram communem, vel tuam ſolius ac propriam.

Cōnvīvālĕ, ōm. t. Quod ad conuiuium pertinet: [*συμποσιακόν.* Gall. *De banquet, des appartenances de banquet.* Ital. *Coſa que appartiene à conuiuio.* Germ. Das zu der Malzeit oder Banquet gehört. Hiſp. *Coſa perteneciente al combite.* Pol. *Do bieſziady-goſzciny przinalezący.* Vng. *Vendégséghez valo.* Ang. *Of a feaſt or bankett.*] Liuius: Multaq; conuiualia ex auro & argento vaſa. Conuiualia oblectamenta. Liu. lib. 9. bel. Maced. Tunc pſaltriæ, ſambuciſtriæq;, & conuiualia ludionum oblectamenta addita epulis. Fabulæ conuiuales, Tacit. lib. 5.

Cōnvŏco, cas, care, act. p. Congregare, ſimul vocare. [קרא *kará* זעק *záhák. συγκαλέω, ἀγείρω.* Gall. *Conuoquer, appeler pour aſſembler pluſieurs enſemble.* Ital. *Conuocare, congregare.* Ger. Zuſammen berüffen. Hiſp. *Llamar juntamente, ayuntar.* Pol. *Zwoł iwam.* Vng. *Egyben hiuom.* Ang. *To call together, to aſſemble.*] Cic. 3. Offic. Piſcatores ad ſe convocavit, & ab iis petivit, *&c.* Convocare in concionem, & ad concionem, apud eundem lib. 3. de lege Agrar.

Cōnvŏcātĭo, onis, f. t. Conventus, congregatio. [אקרא *mikrá. ἐκκλησία τῶ δήμου.* Gall. *Appel ou appolement, huchement* Ital. *Il chiamare, l'aſſembrare.* Ger. Ein zuſammen berüffung/ oder verſamlung. Hiſp. *Llamamiento para ayuntar.* Pol. *Obeſł anie, zwoł anie.* Vng. *Egyben hiuás.* Ang. *Calling together, aſſembling.*] Cicer. Poſt reditum in Sen. Nulla ad Reimpub. defendendam populi Romani convocatio.

Cōnvŏlo, las, lare, n, p. Simul volare, & per translationē concurrere, ſive feſtinanter convenire. [*συμπέτομαι.* Gall. *Voler enſemble, venir haſtiuement.* Ital. *Volare inſieme.* Ger. Miteinander fliegen/ zuſammen fliegen. *Item*, Eilends vnd flugs zuſammen kommen.] Hiſp. *Volar juntamente en vno.* Pol. *Społ em latam, zlatuie ſzie.* Vng. *Eggywt röpwlök*, (item) *egy ben ſiutak, öſzue gywlök.* Ang. *To flie or runne together.*] Cic. 3. Tuſcul. Et illi quidem pugnant, & quidem vicinorum fidem implorant: multi autem ſunt, qui ſtatim convolent. Terent. in Hecyr. - quum interea rumor venit Datum iri gladiatores populus ut convolat.

Cōnvŏlvo, is ere, act. t. Simul volvo. [חבל *ghál* חלם *ghalám. συμπλίκω.* Gall. *Entortiller, enuelopper, plier en rond.* Ital. *Volgere inſieme.* Germ. Zuſammen winden oder weltzen. Hiſp. *Boluer juntamente en derredor.* Pol. *Zwiyam.* Vng. *Forgatom, bengergetöm.* Ang. *To folde or roll together.*] Plin. lib. 12. cap. 17: Atq; attractis funiculis herbam eam convolvi. Idem lib. 12. cap. 9: Nigrum verò bdellium, & in offas convolutum, Hadrobolon vocant. Cic. lib. 1. de Divin Quum ſe convolvens ſol elaberetur & abiret.

Cōnvŏlvŭlus, penul. cor. m. f. Vermiculus minor eruca, erodens pubeſcentes uvas, quem alii Volvocem appellant: à convolvendo: quia ſe involvit in pampino. *ἰψ, κάμπη.* Theophraſto. [Gall. *Vn ver qui gaſte les raiſins en la vigne, qu'aucuns appellent ver coquin, les autres burbec, ou chenille de vigne.* Ital. *Volualo, verme che rode l'vua creſcendo.* Germ. Ein würmlin das ſich in die räben wickelt/ vnd denen ſchaden thut. Hiſp. *El reuolton guſano que ſe reuuelue.* Pol. *Robaczek ktory vmota wſzyſzkie winnie, grona pſuie.* Vng. *Hirnyo, ſzőlő rágo hirnyo.* Ang. *A caterpeller, or a worme that conſumeth the leaues of wyne or other hearbes.*] à Plauto Involvulus, à Columella involvola, à Suida ἰξλος appellatur. Plin. lib. 17. cap. 28: Simili modo, ne convolvolus fiat in vinea, amurcæ congios duos, *&c.* ¶ Convolvolus item, eſt herba per fruteta naſcens, florem ferens nullo odore, nulliſq; intus crocis, tantùm candorem lilii referentem, veluti rudimentum naturæ lilia facere condiſcentis: dictum quod ſeſe rei cui adhæret, involvat. Hæc Plin. lib. 21. cap. 4. κληματὶς ἐτέρα. Vulgus *Campanellam* vocat, aut *Volubilem majorem.*

Cōnvōtī Dicebantur iiſdem votis obligati. Feſtus.

Cōnŭs, ni, m. f. [κῶνος. Gall. *Vne pomme de pin & tout tel fruit ayant ſemblable figure.* Ital. *Pomo del pino & ſimili.* Ger. Ein Tannzapff/ oder tannuß. Belg. Eenen pinnappet. Hiſp. *La pina del pino, ò agalla de cipres.* Pol. *Szyſzka.* Vng. *Fenyőſa dio.* Ang. *The fruite of the pine tree or any ſuch lik fruite.*] Nux pinea, & cognatarum arborum fructus, pineæ nucis ſimilitudinem referens. Colum. lib. 7: Remedio ſunt cupreſſini quindecim cont, totidemq; galæ. ¶ Hinc Coniferæ arbores dictæ ſunt, quæ conos ferunt: hoc eſt, nuces pineis ſimiles. Virgil. 3. Aeneid. Aëriæ quercus, aut coniferæ cypariſſi. ¶ A' nucis hujus ſimilitudine Geometræ conum nominarunt, figuram ex lato in acutum deſinentem, quæ turbini contraria eſt. Serenus: Donec in anguſtū conſcendat litera conū. ¶ Vnde Conoides, κωνοειδὲς, dicitur quicquid coni: hoc eſt, inverſi turbinis figuram habet: de quo plura diximus ſuo loco. ¶ In galea item Conus appellatur ſummus apex in acuminatam deſinens figuram, cui criſtæ inſeri conſueverunt. [λόφος. Gall. *Le coupet d'vn heaume ou d'vn armet où ſe met le plumal.* Ital. *La cima dell' elmo ò doue ſe mette il pennachio.* Germ. Der ſpitz zu oberiſt an einem helm/ oder ſturmhaub. Hiſp. *La creſta à penacho del capaceto.* Pol. *Szpica v helmu.* Vng. *Siſak teteie, gombia.* Ang. *The toppe of an helmet.*] Virg. 5. Aeneid. Et conum inſignis galeæ, criſtaſq; comantes.

Cōnvūlnĕro, as, are, act. p. Vulnerare, vel multis vulneribus afficere. [עבט *patsáh* בצע *batsáh. πατάσσειν.* Gall. *Naurer fort, entamer & griefuement bleſſer.* Ital. *Ferire.* Germ. Vbel verwunden. Hiſp. *Herir.* Pol *Srodze raniam.* Vng. *Meg ſebösitöm.* Ang. *To hurt and wound ſorelie.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Ipſe convulneratus, & captus ſemel per cavernam latomiarum evaſit.

Conyzā, æ, [κόνυζα. Pol. *Chlaſtana.* Vng. *Balhaſiw.*] Herba eſt, teſte Plin. libro 21. cap. 9. quæ alio nomine Cunilago dicitur: Vulgò à neçandis pulicibus, & cimicibus, *Pulicaria*, & *Cimicaria* appellatur, teſte Ruellio lib. 3. cap. 63.

Cŏŏpĕrātŏr, is, [συνεργός. Pol. *Spolnie robiaci.* Vng. *Mukálkodo társ.*] Apuleius Florid. lib. 2: Id quoq; pallium cooperatoris ipſius laborem fuiſſe.

Cŏŏpĕrĭo, is, ire, act. q. Tego. [כסה *chiſſáh. κρύβω.* Gal. *Couurir.* Ital. *Coprire.* Germ. Bedecken. Hiſp. *Cobrir.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *Bé födözöm.* Ang. *To couer.*] Cooperire lapidibus aliquem: hoc eſt, lapidare. Liv. 4. ab Vrb. Eò indignatio erupit, ut Tribunus militū ab exercitu ſuo cooperiretur lapidibus. Cic. 3. Verr. Quem iſte collegam niſi habuiſſet, lapidibus coopertus eſſet in foro.

Cŏŏpĕrtŭs, participium: [מכסה *mechuſſéh. κεκαλυμμένος.* Gall. *Couuert.* Ital. *Coperto.* Germ. Bedeckt. Hiſp. *Cubierto.* Pol. *Nakryty.* Vng *Béfödöſztetöt.* Ang. *Couered.*] ut, Coopertus ſceleribus. Cic. 3. Verr. Qui iſtum tot, tantis, tam nefariis ſceleribus coopertum, jurari ſententia ſua liberarent. Coopertus miſeriis. Saluſt. in Iugur. Sicuti videtis, extorrem patria, domo, inopem, & coopertum miſeriis, effecit, ut ubivis tutiùs, quàm in meo regno eſſem.

Cŏŏpĕrcŭlum, li, n. ſ. Quo quid cooperitur. [כסוי *tſamídh* כסוי *cheſuí. πῶμα, σκέπασμα.* Gal. *Couuercle.* Ital. *Coperchio.* Ger. Ein decket. Hiſp. *Cobertor.* Pol. *Pokriwka.* Vng. *Födő.* Ang. *A couerlette, any thing that couereth.*] ut, Cooperculum doliorum, Plin. lib. 14. cap. 21.

Cŏŏpto, as, are, act. p. Lego, eligo, recipio, allego: [בחר *bachár. ἐκλέγομαι.* Gall. *Eſlire quelqu'vn, & luy bailler place & quelque eſtat auec autres.* Ital. *Eleggere alcuno in collegio.* Ger. Erwehlen/ oder annemmen. Hiſp. *Elegir con otro à ſu collegio.* Pol. *Wizwaliam, wibierom.* Vng. *Be fogadom.* Ang. *To cheeſe and elect for to giue place with others.*] ut, Milites cooptant quem volunt ducem. Cic. pro lege Agrar. Ab ea parte qui eſſet factus, is à collegio cooptaretur. Liv. 1. Decad. lib. 6: Dictatorem dici placet: dicitur M. Furius Camillus, qui magiſtrū equitū L. Aemyliū cooptat.

Cŏŏptātĭo, onis, f. t. Electio, conſtitutio. [אבחר *nibchár. αἵρεσις, ἔγκρισις.* Pol. *Przyeczie wtowarziſtwo.* Vng. *Válaſztás végezés.* Ang. *A chooſing or election.*] Cicer. 3. de Legib. Neminem in ſummum locum, niſi per populum venire, ſublata cooptatione Cenſoria.

Cōŏrĭŏr, iris, iri, penultima prod. vel cooreris, penult. corr. Idem quod oriri, vel ſimul oriri. [זרח *zárách. ἀνίσχω.* Gall. *Se produire quand & quand, ſe ſourdre, ſe leuer.* Ital. *Naſcere.* Ger. Entſtehen/ſich erheben. Hiſp. *Nacer ò nacer vna coſa con otra.* Pol. *Powſtawam, poczinam ſzie.* Vng. *Föl támadok, eggywt föl kelök.* Ang. *To ſpring to riſe together.*] ut, Coorta tempeſtas, Cæſ. 1. bel. Civ. Cicer. 3. Verr. Tum ſubitò tempeſtates coortæ ſunt maximæ. Liv. 4. ab Vrbe: Volſcos & Aequos fama affertur ſumma vi ad bellum coortos.

Cōpēs, ſive **Copis**, Veteres, teſte Nonio, pro Copioſus poſuerunt. [רב *rab. ὄπιθος.* Gall. *Copieux, abondant.* Ital. *Copioſo.* Ger. Vberflüſſig. Hiſp. *Copioſo y abundante.* Pol. *Hoiny, zbitni.* Vng. *Bő.* Ang. *Abundant, plenteous.*] Plaut. Pſeud. Atq; ego nunc ut glorioſum faciã, & copi pectore. ¶ Hinc Copona primùm, deinde Caupona, taberna vinaria, propter copiam rerū quæ ibi venduntur, & ipſa etiam cauponis uxor.

Cŏphĭnŭs, penultima correpta, m. ſ. [חור *ſal chori. κόφινος.* Gall. *Vn coffin.* Ital. *Coffino, corba.* Germ. Ein korb. Belg. Een korf. Hiſp. *Corbe, ceſto texido de vimbres.* Pol. *Koſz.* Vng. *Koſár.* Ang. *A baſket or ſuch lik thing.*] Latinè corbis: vas eſt ruſticum è vimine contextū. Iuvenal. Satyr. 3: - delubra locantur Iudgis, quorū cophinus, fœnumq; ſupellex. Idem alibi: Quum dedit ille locum cophino, fœnoq; relicto. Colum. lib. 11. cap. 3: Confecta bruma ſtercoratam terram inditam cophinis obſerat.

Cōpĭă, f. p. Ab antiquo nomine Copes, ſive Copis, quod copioſum ſignificabat. Pacuvius Peribœa, ut citat Nonius: O' multis modis variè dubium, & proſperè copem diem. Inde Copia, quod abundantiam ſignificat. [רוב *rob. ὄπιθος.* Gall.

Abondance

Abondance ou affluence de quelque chose que se soit. Ital. *Copia, abundanza.* Germ. Vberfluß/ vrsie/ gnugsame. Belg. Overvloedich heyt. Hisp. *Facultad ó abundancia.* Pol. *Dostatek hoiność.* Vng. Bwség. Ang. *Abundance, welth, plentie.*] Cic. in Parad. Etenim divitiarum est fructus in copia: copiam autem declarat satietas rerum atque abundantia. Idem pro Quintio: Cui tenues opes nullæ facultates, exiguæ amicorum copiæ sunt. ¶ Copiæ pro commeatu seu annona. Tacitus lib. 15: Contraq; prodiderit Corbulo, Parthos inopes copiarum, & pabulo attrito, relicturos oppugnationem. ¶ Copia pro facultate aliquid faciendi, pleriq; cũ verbo Facio vel Do jungitur. ἐξουσία. Plaut. Capt. Vt mihi facias ejus conveniundi copiam. Cic. 3. de Orat. Eum qui id faceret, facere civibus omnibus consilii sui cõpiam. Plin. Epist. 147: Ne ego quidem indignus, cui copiam scientiæ tuæ facias. Terent. Heaut. date crescendi copiam, Novum qui spectandi faciunt copiam. Virgil. 1. Aeneid. Postquam introgressi, & coram data copia fandi. ¶ Copiæ cornu, vide Amaltheæ cornu in AMALTHEA. ¶ In plurali peculiariter significat exercitus multitudinem: [חיל *chajil* צבא *tsaba.* δυνάμεις. Gall. *Armee, bande de gens de guerre, puissances & forces.* Ital. *Esercito, armata, bande de soldati.* Germ. Kriegsheer/ hauffen Kriegsleut. Hisp. *Hueste de gentes armadas.* Pol. *Woysko woienskie.* Vng. *Seregh, hadsókaság.* Ang. *An armie or bandes of souldiours.*] ut, Copiæ Cæsaris. Terent. in Eunuch. Militem secum ad te quantas copias adduceret. Cic. 1. Tusc. Copias maximas duxit ad Trojam. ¶ In qua tamen significatione aliquando etiam Copiam legimus sing. num. Pompeius ad Domit. Nec solus cum tanta copia tantam multitudinem sustinere poteris. Idem: Etiã hortor, ut cum omni copia quampriműm ad me venias. Cic. ad Attic. lib. 8: Vt Brundusium ducerem hanc copiam. ¶ Contrà etiam invenimus Copias in plurali nonnunquam pro abundantia accipi, sive divitus, aut facultatibus. Plin. epist. 41: Suggerunt affatim ligna proximæ sylvæ, cæteras copias Ostiensis colonia ministrat. Cic. de Amicit. Quid autem dulcius quàm utp. utrimum copiis, facultatibus, opibus possunt cætera parare? Idem 6. Verr. Vocat ad cœnam deinde ipse Prætorem, exponit suas copias, omnes, multum argentum, non pauca etiã pocula ex auro.

Cōpĭŏlă. diminutivum, Significat parvam copiam, sicut Copiolæ parvas copias. [Ἀνωμαλίαι, ὀλιγότης καὶ μικρὰ κτησις ἀδυνάτου. Vng. Bw'ségetske (item) seregetske. Ang. *Small plentie or store.*] Cic. in Epist. ad Brutum: Decurri ad copiolas meas: sic enim eas verè appellare possum: sunt enim extenuatissimæ.

Cōpĭōsŭs, a, um, Abundans. [רב *rab.* δῆμος. Gall. *Copieux, abondant, ample, riche* Ital. *Copioso.* Germ. Vberflussig/ wolhabend. Hisp. *Abundante.* Pol. *Maietny, boiny.* Vng. Bw'ukolkodó, bw'séges. Ang. *Abundant, plentyous, riche.*] Cicer. 3. Verr. Magnificè & ornatè, ut erat in primis inter suos copiosus, convivium comparat. ¶ Inveniuntur etiam duo casus tanquam à Copis, Copi & Copem, pro copioso & copiosum. Plaut. in Pseud. Atque ego nũc me, ut gloriosum faciã & copi pectore. Pacuvius: O' multimodis variè dubium & prosperũ copem diem. Vide Nonũ.

Cōpĭōsē, Abundanter. [ἀφθόνως, ἁπλόως. Gall. *Abondamment, copieusement, amplement, richement.* Ital. *Copiosamente, abondantemente, ampiamente, riccamente.* Germ. Vberflussiglich/ reichlich. Hisp. *Copiosa y abundamente.* Pol. *Hoynie, bogacie.* Vng. Bw ubn, bwségessen. Ang. *Abundantly, richely.*] Cic. de Senect. Quam copiose ab eo agricultura laudatur in eo libro qui est de tuenda re familiari.

Cōpĭŏr, aris, d.p. Castrense verbum est, pro copias cogere. [גל *ghal* גלגל *hitlighlidh.* Gall. *Amasser gens.* Ital. *Adunare gente.* Germ. Kriegsleut annemmen/ Heerzeug zusammen bringen. Hisp. *Juntar gentes armadas.* Pol. *Zbi'nierze przymuie.* Vng. *seregetgyűjtök.* Ang. *To gather an armie.*] Gel. lib. 12. cap. 2: Et Romani multis armis, & magno commeatu, prædaq; ingenti copiantur. Quod verbum haud facilè reperias apud civilũ causarum oratores: exq; eadem figura est, qua Lignantur, Pabulantur & Aquantur.

Copo, onis, apud veteres nonnunquam invenitur pro Caupo [Pol. *Karczma.* Vn. *Kortsoma házkufar.* Ang. *An buckster*] Et Copona pro Caupona. Festus.

Copta, [κοπτὰς, κοπτάριον. Gall. *Vne sorte de gasteau, biscuit.* Ital. *Bisciotto.* Germ. Ein gattung der kuchen. Hisp. *Turron ó pan vizcocho.* Pol. *Gniotka kakiel'ka.* Vng. Aszu kinyér, ketczer fwlt kinyér. Ang. *A kind of fak buket.*] Panis durissimi genus fuit, quod è Rhodo advehebatur, quantum conjicere licet ex Martiale lib. 14: Peccantis famuli pugno ne percute dentes: Clara Rhodos Coptam quam tibi misit, edat.

Cōpŭlă, læ, Vinculum vel nexus, quo aliquid copulatur: hoc est, conjungitur. [אסור *esúr* מוסר *mosár* לויתן *livjáth.* ἅμμα, συνδεσμός. Gall. *Vn lien, vne accouple.* Ital. *Legame, laccinolo, congiontione.* Germ. Ein band/ mit welchem man etliche ding zusammen tupplet. Hisp. *Ayuntamiento, atadura.* Pol. *Sfora, związek.* Vng. *kötél, ósszefoglalo.* Ang. *A couple to couple any thing together, a fetter, a shakle.*] Apuleius lib. 9: Copulæ sparteæ tritura continuâ exulceratæ. Ovid. Copula detrahitur canibus: id est, vinculum colli. Plaut. in Epid. posuit copula pro loris ad colligandum accommodatis. quum ait: Quæritant me, in manibus gestant copulas. ¶ Hinc & Grammatici conjunctiones Et, Que, cum similibus, Copulas vocavêre, quod earum nexu verba verbis, & orationes orationibus conjunguntur. ¶ Dicitur & Copula, cujushibet rei duplex numerus. συνδυασμὸς. unde Copula matrimonii.

Cōpŭlo, as, are, act. p. Colligo, vincio, conjungo. [אסר *asár* חבר *chibbér* הדביק *hidhbik.* συνδέω, συνδυάζω. Gall. *Accupler, lier ensemble, joindre.* Ital. *Congiongere, legare.* Ger. Zusammen knupffen/ zusammen kuppten. Belg. Zesamen coppelen. Hisp. *Ayuntar, atar.* Pol. *Zlączam, zwięzuie, spaiam.* Vng. *ósszefoglalom, ósszekötöm.* Ang. *To couple or bind together, to knit with another.*] Plin. lib. 17. cap. 19: Insociabiles q; arborum naturæ copulentur. Cic. in Partit. Constructioq; verborum tùm conjunctionibus, copulatur, tùm dissolutionibus relaxatur. Plaut. in Pœn. Quid ais tu quando mecum caput & corpus copulas.

Cōpŭlor, aris, deponens, p. idem significat. [Vng. *ósszefoglalom.* Ang. *To couple one thing with an other.*] Plaut. in Epid. Cave sis cum tua mea Hanc copulari, neq; conspicere. Idem in Aul. Adeunt, consistunt, copulantur dextras.

Cōpŭlatŭs, participiũ, Connexus, conjunctus. [מחבר *mechubbár.* συμπεπλεγμένος, συζευχθείς. Gall. *Comoint, accouple.* Ital. *Congionto, accopiato.* Ger. Zusammen getnupffet/ oder gebunden. Hisp. *Ayuntado, atado juntamente.* Pol. *Związany, zlączony.* Vng. *ósszefoglaltatot.* Ang. *Coupled or tied together.*] Cic. 4. Tusculan. Hæc quæ dico cogitatione quidem inter se differunt: re verò copulata sunt.

Cōpŭlatŭs, nomen ex participio. [Vng. *ósszefoglaltatot.*] Cic. 1. Offic. Nihil autem est amabilius, nec copulatius, quàm morum similitudo bonorum.

Cōpŭlātĭo, onis, verbale, f.t. Connectio, conjunctio. [חברת *machbéreth.* συνδεσις, συνάφεια. Gal *Connection, accouplement.* Ital. *Congiontione, vnione.* Germ. Zusammenbindung/ zusammenfügung. Hisp. *Ayuntamiento, atadura.* Pol. *Zlączenie, związanie.* Vng. *ósszefoglalás, szörkösztetés.* Ang. *A coupling or tying together.*] Cic. 1. de Finib. Ita effici complexiones & copulationes, & adhæsiones atomorum inter se.

Cōpŭlātē, adverbium, conjunctè: cui opponitur Simpliciter. [συμπεπλεγμένως, συναμφοτέρως. Gall. *Conjoncement, par copulation, en accouplant.* Ital. *Congiontamente, unitamente.* Germ. Zusammen/ beyeinander. Hisp. *Ayuntadamente.* Pol. *Zlączenie.* Vng. *ósszefoglalua.* Ang. *By coupling or tying one with another.*] Gellius lib. 10 cap. 24: Disquinti pro adverbio: copulatè dictum est.

Copŭlātīvŭs, a, um, Quod copulat vel copulare potest. [συναπτικὸς. Vng. *ósszefoglalo, foglalhato.*] Vnde Conjunctio copulativa.

Cŏquo, is, xi, ctum, n. q. Est cibum esui aptum reddo. [בשל *bischschél* נזד *nazádh* אטר *aphádh.* ἑψέω, ὀπτάω. Gall. *Cuire, cuisiner.* Ital. *Cotere, cucinar.* Germ. Kochen. Belg. Kocken. Hisp. *Cozer, cozinar.* Pol. Warzę. Vng. Ekösök, fözök. Ang. *To boyle, or seeth, to bake.*] Inde Carnes coctæ, dicuntur carnes elixæ, sive assæ, sive alio modo ad edendum paratæ. ἑφθὰ κρέα. ¶ Coquere cœnam, prandium, cibum. Plaut. Asin. & Ruden. Plin. lib. 3. cap. 1: Hujus proprietas: ut ventiletur in coquendo, donec desinat olere. ¶ Coquere bellum, & consilia, per translationẽ: hoc est parare & moliri clanculum. Liv. 8. ab Vrbe: Omnibus consultationibus inter se principes occulte Romanum coque bãt bellum. ¶ Coquit me cura: Cic. de Senect. Ὦ Tite si quid ego adjuto, curámve levasso, Quæ nunc te coquit (ἤ σ' οὕτως ἐψῦ σ' αὐτὸς μόλα δὴ κρατήσει) & versat sub pectore fixa. ¶ Fructus etiam coqui dicuntur, cùm Solis calore ad maturitatem perducuntur. Virgil. 2. Georg. Mitis in apricis coquitur vindemia saxis. Plin. Acrescunt sexagenis diebus siti maximè, antequam fici coquantur autumno. ¶ Coquere item ventriculus dicitur: unde & Coctio dicitur una ex naturalis animę functiónibus, qua cibus mutatur in qualitatem parti nutriendæ convenientem. ¶ Hujus composita sunt & Concoquo, Decoquo, Discoquo, Excoquo, Incoquo, Præcoquo, & Recoquo, quorum significata vide suis locis.

Cŏquĭto, as, penultima correpta, frequentativũ est à Coquo: quo Plautum usum fuisse pro Coctitare. [Pol. *Vżywanie warzę.* Vng. *Gyakram főzögetök.* Ang. *To boyle or seeth often.*] autor est Festus.

Cŏquĭnārī, Est coquinariã artem exercere. [אטר *aphádh* בשל *bischschél.* μαγειρεύειν. Gall *Cuisiner, faire la cusine.* Ital. *Essercitare l'arte de cueco, cucinare.* Ger. Kuchenmeisteren treiben/ mit kochen vmbgehen. His. *Cozinar el cozinero.* Pol. *Kucharzić wem sztuke bawic.* Vn. *Szakátskodni.* Ang. *To exercise cookerie.*] Plaut. in Aul. Nunquid ego unquam, nisi hodie ad Bacchas venio in Bacchanal coquinatum?

Cŏctŭs, a, um, à coquendo, Quod crudum non est, sed assum, elixum,

elixum, aut frixum, aut alio modo cſui aptum redditum. [מאטה *neepheh.ἑψητός.* Gall.*Cuit.* Ital.*Cotto.* Germ.Getochet. Hiſp.*Cozido.* Pol.*Warzony.* Vng.*Swlt, főt.* Ang.*Sodden, boyled.*] Martial.libro 3: Elle negas coctum leporem poſcisq; flagella. ¶ Accipitur pro maturo: unde Coctura vocamus cœli temperiem: qua fructus matureſcunt. ¶ Transfertur etiã ad orationem. Cic.ad Att.Bene coctus & conditus ſermo. ¶ Hujus compoſitum eſt Recoctus: hoc eſt, bis coctus, ut Crambe recocta. Vide in verbo Recoquo.

Cŏctĭo, onis, verbale, f. t. Ipſe coquendi actus: [מאטה *maapheh.πέψις.* Gall.*Cuiſſon.* Ital.*Cottura.* Germ.*Kochung.* Hiſp. *Cozedura.* Pol.*Warzenie.* Vng.*Swtés, fozés.* Ang.*The boyling or ſeething of any thing.*] unde Coctionem facere, pro concoquere & conficere cibum in ventriculo, quod vulgus *Digerere* vocat. Plin. lib.20. cap.9: Coquitur & in melle cibi gratia maximè uti coctionem facias.

Cŏctĭātōrĭă vaſa, à Paulo appellantur in L.6. de pen. leg. pro Cocinatoria: id eſt, Coquinatoria. [Pol.*Nacżinie albo ſpżed warzenni.*] Nam c pro q frequenter in antiquis libris reperitur. Vaſa autem Coquinatoria, eadem ſunt quæ Plinius vocat Coquinaria. Malè autem in nõnullis legitur Concinnatoria.

Cŏctūră, æ, f. p. Coctio, aut id quod coquitur. [תטין *tuphin. ἕψησις.* Vng.*Főzés (asagy) főt étek.* Ang.*A ſeething or which is ſodden.*] Columella lib.12. cap.18: Si quinta pars picis Brutiæ in univerſam coctura adjiciatur, utiliſſimum fit omni vindemiæ. ¶ Coctura dicitur etiam cœli temperies, à perfecta fructuum coctione. Plinius lib.14.cap.4: Quum C.Gracchus Tribunus plebis ſeditionibus agitatis fuit interemptus, ea cœli temperies fulſit, quam Coctura vocant, *&c.*

Cŏctĭto, ctĭtas, frequentativũ, quo Plautus ſæpè utitur. [*ἑφθάω.* Vng.*Főzögetök.*]

Cŏctĭvŭs, a, um, penult. prod. Quod facilè coquitur, vel maturatur: [*πεπτός.* Gall.*Qui ſe cuit ou meurit facilement.* Ital.*Che facilmente cuoce.* Germ.*Das ſich gern kochen laßt.* Hiſp.*Coſa que preſto ſe cueze.* Pol.*Mieky do warzenia.* Vng.*Főnő, ſwlő.* Ang. *That is eaſilie boyled or made ripe.*] ut, Coctiva poma, Coctivum legumen, Coctivæ caſtaneæ: id eſt, nigræ, quæ magis in uſu ſunt. Plin. lib.15. cap.23: Laudatior Corelliana, & ex ea facta Meterana, quam rubens cortex præfert triangulis & popularibus nigris quæ Coctivæ appellantur.

Cŏctĭlĭs, & hoc coctile, penultima correpta. [*ἑφθός.* Gall.*Cuit, fait par cuiſſon.* Ital.*Coſa cotta.* Germ.Getochet. Hiſp.*Coſa cozida.* Pol.*Vwarzony.* Vng.*Főt, ſwlt.* Ang.*That is boyled or ſodden.*] Accipitur pro re quæ cocta eſt, & non cruda: ſicut fictile quod factum eſt à figulo. Plin.lib.7: Epigenes apud Babylonios ſeptingentorum viginti annorum obſervationes ſyderum coctilibus laterculis inſcriptas docet.

Cŏctĭbĭlĭs, le, Quod facilè coquitur: [*εὔπεπτος.* Gall.*Aiſé à cuire, facile à digerer.* Ital.*Facile da cuocere.* Germ.*Das ſich leichtlich vnd gern kochen laßt.* Hiſp.*Coſa que preſto ſe cueze.* Pol.*Warzĕſti.* Vng.*Hamar főnő, ſwlő.* Ang.*Eaſilie ſodde, boyled or baken.*] ut, Coctibilis caro. Plinius libro 16. capite 6: Glans fagea ſuem hilarem facit, carnem coctibilẽ, ac levem & utilem ſtomacho.

Cŏquīnă, pen. producta, f p. Locus in quo dapes coquuntur. [מבשלה *mebaſchſchelâh.* μαγειρεῖον, ὀπτανεῖον. Gall.*Cuiſine.* Ital. *Cucina.* Ger.*Ein kuche* Hiſp.*Cozina.* Pol.*Kuchnia.* Vng.*Kohnya, ſwtő hâz, konyha.* Ang.*A Kitchin.*] Nonius: Culinam veteres coquinam dixerunt.

Cŏquīnārĭă, æ, Ars coquendi quæ ad victum ſpectant. *μαγειρική.* Apuleius de Philoſophia: Harum imitatrices eſſe coquinariam & unguentariam.

Cŏquīnārĭus, a, um, Quod ad coquinam pertinet. [*μαγειρικός.* Gall.*De cuiſine.* Ital.*Ciò che à cucina s'appartiene.* Germ.*Das zu der kuche gehört.* Hiſp.*Coſa de cozina.* Pol.*Kuchenni, kuchniowi.* Vng.*Kohnyához valo.* Ang.*Belonging to a kitching.*] Vnde vaſa coquinaria dicta à Plin.lib.31, cap.11.

Cŏctĭlĭcĭă taberna, apud Iul. Capit. in Pertinace à quibuſdam interpretatur, in qua ligna vendebantur cocta, ne fumũ emitterent: cujus generis fuerunt, quæ Græci ἑψητὰ vocarunt. Verba Capitolini ſunt: Pater ejus coctiliciam tabernam in Hetruria exercuerat. Solere autem ligna coqui autor eſt Vlpianus l. ligni appellatio. de Leg. iij. & ff. de verb. ſignific. l. carbonum. §. Sed & titiones (*inquit*) & alia ligna cocta, ne fumum faciant, *&c.*

Cŏcŭlum, ſn.ſ. Vas æneum coctionibus aptũ. [סיר *ſir* דוד *dudh* עדור *parúr.χαλκίον.* Gall.*Chauderon, marmite.* Ital.*Caldato zolla da cucinare.* Germ. Ein ertin geſchirr/ in dem man kochet. Hiſp.*La olla en que ſe cueze la vianda.* Pol.*Kocżeł ek wktorim warża.* Vng. *Vas fażék.* Ang.*A kettle, a chawdron.*] Plin. Aeneis coculis excocta eſt mihi omnis materia. ¶ Alii cocula accipiũt pro lignis minutis, quibus facilè decoquuntur obſonia. Autor Feſtus.

Cŏquŭs per q, ſive Cocus per c, Qui cibos coquit. [טבח *ophéh* מבשל *mebaſchſchél.* μάγειρος. Gall.*Cuiſinier, queux.* Ital.*Cuoco, cocchiere.* Germ. Ein Koch. Belg. Een Kock. Hiſp.*Cozinero.* Pol. *Kuchatż.* Vng.*Szakáts.* Ang.*A cooke.*] Mart. Nempe coquum mavis ſcindere quàm leporem. Idem: Non ſatis eſt ars ſola coquo, ſervire palato. Namq; coquus domini debet habere gulam. Cic. in Piſ. In ea cœna coquus meus, præter jus fervens, nihil potuit imitari.

Cŏquŭlŭs, penultima correpta, diminut. Parvus coquus. [μαγείρος. Pol.*Kuchażik.* Vng.*Szakátstoka.* Ang.*A little cooke.*]

Cŏr, dis. [לבב *lebáb* לב *leb.καρδία.* Gall.*Cœur.* Ital.*Cuore, coraggio.* Germ.*Das Hertz.* Belg.*Dat Hert.* Hiſp.*Coraçon.* Pol.*Serce.* Vng.*Szív (asagy) ſzív.* Ang.*The hart.*] Præcipuũ inter viſcera & vitę ſedes, & arteriarũ ac caloris nativi, quo animal regitur, quaſi fons quidam ac domicilium. Vide Galen. lib.9. de Vſu part. & li.7. de Anat. adminiſt. Cic.3. de Divin. Nullum animal quod ſanguinem habet, ſine corde eſſe poteſt. ¶ Et quoniam ex Veteribus nonnulli mentis ſedem in corde collocaverunt (quod tamen ſecus ſe habet) factum eſt, ut cor pro animo ſive mente poſitum inveniamus. Cic.2. de Fin. Nec enim ſequitur ut cui cor ſapiat, ei non ſapiat palatum. Cic.4. Tuſc. Aliis cor ipſum animus videtur: ex quo Excordes, Vecordes, & Concordes dicti. Hinc etiam dicimus Cordi eſt: hoc eſt, placet animo meo. Cicer. de Amic. Iſq; mihi eò magis cordi eſt. Idem pro Quintio: Mihi vita arida atque horrida cordi eſt. Terent. Andr. Si hæ nuptiæ tibi ſunt cordi. Idem Phorm. Quia uterq; utriq; eſt cordi. ¶ Cor ne edito, *μὴ ἐσθίειν τὴν καρδίαν*, Ne curis tuum ipſius animum excrucies.

Cŏrcŭlum, diminutivum à Cor. [*καρδίον, ὑμιλδίον.* Gall.*Petit cœur.* Ital.*Cuore picciolo.* Germ.Ein Hertzlin. Hiſp.*Pequenno coracon.* Pol.*Serdeczko.* Vng.*Szívuetske.* Ang.*A litle hart, a darling, a mynion.*] Plautus: Meum corculum, meus molliculus caſeus. ¶ Fuit etiam hoc P. Naſicæ cognomẽ à prudentia impoſitum. Cic.1.Tuſculan. Et Naſica ille prudens, bis Conſul, Corculum appellatus. Corculũ enim, teſte Feſto, dicebant antiqui ſolertem & acutum. Plinius libro 7. capite 31: Catos, Corculos apud Romanos cognominatos eſſe refert, qui ſapientia præſtiterunt.

Cŏrdātŭs homo, Prudens, qui ſolertia multa pollet & ingenio. [לבב *milbáb* ἐμφρεών, νευνεχών, νευνεχής. Gall.*Qui eſt d'vn bon cœur ſage & prudent.* Ital.*Huomo prudente, coraggioſo.* Ger.*Ein hertzhaffter/ weiſer vnd geſchwinder Menſch.* Hiſp.*Varon que tiene coracon ſabio, prudente, y aſtuto.* Pol *Serca meskiego maż, madri y rozumny, biegły.* Vng.*Mereſzbátor, ioſ ſuw'.* Ang.*Diſcrete, wiſe, of honeſt mynde and iudgement.*] Lactant. lib.3: Non inficior fuiſſe illum paulò cordatiorem quàm cæteros, qui naturam rerum putaverunt ingenio poſſe comprehendi. Cic. lib.1. Tuſc. Egregiè cordatus homo Catus Aelius Sextus.

Cŏrdātĕ, adverbiũ, Sapienter, prudenter. [*σοφῶς, συνετῶς, πρόφρονα παρόμως.* Gal.*D'vn bon cœur, ſagement, prudemment.* Ital.*Saggiamẽte.* Ger.*Weißlich/ dapfferlich.* Hiſp.*Prudente y ſabiamente.* Pol.*Mądrze mężnie.* Vng.*Batron, eſzeſſen.* Ang.*Wiſelie and diſcretelie.*] Plaut. Pœn. Quas tu ſapienter, doctè, & cordatè, & carè, *&c.*

Cŏrdāx, Pes, ſive menſura metrica eſt, quæ alio nomine appellatur Trochæus. Cic. in Orat. Trochæus, qui eſt eodem ſpatio, quo Chorêus, Cordax ab Ariſtotele appellatur.

Cŏrdōlĭum, n.ſ. Cõmiſeratio, & quaſi dolor cordis: quod vocabulum in quotidiano ſermone eſt uſitatiſſimum: quo & vetuſtiſſimi autores utuntur. [עצבון הלב *hitsbón halléb.* καρδιαλγία. Gall.*Douleur au cœur.* Ital.*Cordoglio.* Ger. Schmertz vnd trawrigkeit des Hertzens. Hiſp.*El cordojo, dolor de coracon.* Pol.*Smutek boleſna ſierca.* Vng.*Keſerwléś ſzív' fáiás.* Ang.*Dolour or greiff of the hart.*] Plaut. Mihi cordoliũ eſt. Idẽ in Pœn. Ibi tibi erit cordoliũ, ſiquam ornatam melius fortè aſpexeris. Idem alibi negat mulieri eſſe cordolium: nam mulier nulla cordicitus dolet ex animo.

Cŏrācĭnŭs, [*λόγος τῆς κόρακος.* Pol.*Czarni iako kruk.* Vng.*Fekete.* Ang.*Belonging to a rauen, blacke.*] Idem eſt quod Corvinus, *κορακῖνος*, color niger. Paulus L.78. D. de leg. & fideic. lib.32: Coccum quod proprio nomine appellatur, quin verſi coloribus cederet nemo dubitavit: quin minus porrò Coracinum, anthyſginum, aut melinum ſuo nomine, quàm coccum purpuráve deſignatur. ¶ Eſt etiam Coracinus nomen piſcis, Ariſtoteli *κορακῖνος*, Heſychio *κοράκιος*, & diminutivè apud Athenæum *κορακινίδιον* à *κόραξ*: à *κόραξ* niger, & *κυνῆ*. Piſcis eſt marinus ex ſquamoſorum genere Auratæ vel Melanuro non diſſimilis, magnitudine interdum plus cubitali, coloris ſubnigri, recens capto caput auro atq; purpura & ſplendet & nigricat, dorſum verſo rependum. De Coracino vide Athenæum lib.7. & 8. præter Ariſt. hiſtor. lib.8. cap.3. & lib.5. cap.7. Strabon. lib. 17: Plinium cum multis locis, tum lib.32. cap. ultimo: ubi Pullum Cotacinum dixit, ſed mendosè editum racinum. Dictus eſt etiam Saperda Athenæo.

Cŏrălĭum, n.ſ. [ראמות *ramóth.κοράλλιον.* Gall.*Du coral.* Ital. *Corallo.* Ger.*Corall.* Hiſp.*El coral.* Pol.*Korall.* Vng.*Korsókáia.* Ang.*Corall.*] Frutex eſt mollis, ſub aqua naſcẽs, colore viridi, baccas ferẽs cãdidas (teſte Theophraſto in tractatu de gẽmis) qui ex

quí ex aqua exemptus, confeſtim lapideſcit, ruboremq; contrahit. Naſcitur in mari rubro, ſed vilius, laudatius in Oceano Septentrionali juxta Orcadas inſulas: item in mari Siculo circa Heliam & Drepanum. Scribendum eſt autem Coralium unico l, contra communem abuſum. Invenitur enim ſæpè apud probatiſsimos poëtas antepenultima correpta. Ovid. lib 4. Metamorphoſ. Nunc quoq; coraliis eadem natura remanſit. Idem 15. Metamorphoſ. Sic & Coralium quo primum contigit auras. Claudianus geminavit l literam, ut ſyllabam brevem extenderet: Mergit ſe ſubitò, vellíq; corallia Clotho.

Cŏrălŏăchătēs, Gemma eſt ex Achatæ generibus, ſimilis coralio aureis guttis diſtincto. Plin. lib. 37. cap. 10.

Cōram, ωϛ, cum genitivo. [נכח nochách עט hal pené. Gall. *Devant, en preſence.* Ital. *In preſenza, in paleſe.* Germ. Vor/in dem beyweſen/gegenwertigklich Belg. Voor/tegenwartich. Hiſp. *En preſencia.* Pol. Przed, wocʒi. Vng. Szömiw'lszömbe, (item) elöt (& cum affixis) elöttem, elötted, elötte. Ang. *Before, in preſence, openlie.*] Præpoſitio eſt ſerviens ablativo, quæ contrariam habet ſignificationem præpoſitioni Clàm: ut, Coràm Senatu orationem habui. Differt tamen à Palàm: quod Coràm magis ad perſonas certas, Palàm ad omnes refertur. Coràm indiget adjectione, Palàm non indiget. Et differt ab Antè, quòd Antè oculos, longè intelligi poteſt: Coràm, proximitatem ſignificat. Terent. in Eunuch. Quæ mihi ante oculos coràm amatorem abduxit tuum. Coràm & in Præſentia, idem eſt, referturq; ad corporalem præſentiam. Vide Bart. in l. 3. in fin. ff. de Aut. tutor. Coràm, factum ex natura rei plerunque illud non videtur cui intelligentia non acceſſerit. l. diem. §. coram ff. de Arbit. Vide Alciatum in l coram Titio, de verb ſignif.

Cŏrāmbē bes. [κραμβη, ϛ κοραμβη, ὁ τινος. Pol. Kapuſta Vn. Kápoſzta, abaydocʒ kápoſzta. Ang. *Colewortes.*] Herba eſt nota, quam nos *braſſicam* vocamus, ita dicta quaſi Corambie, κραγῆ τὸ ἀμβλυώσαϛ τὰϛ κόρας: hoc eſt, ab eo quòd oculorum pupillas hebetet.

Cŏrbĭs, is, com. t. Vas ex viminibus factum, Caniſtrũ, [סל ſal chori. κόφινος, σπυρὶς. Gall. *Coffin, corbeille, manne ou panier à oyſier.* Ital. *Corbe, corba, paniere.* Germ. Ein korb. Belg. Kurf. Hiſp. *Ceſto, coſta texida de vmbres.* Pol. Koſʃ. Vng. *Kosár, vékaſzka, ſzaputska.* Ang. *A panier or basket made of oaſiars.*] Cicero pro Sest. Meſſoria ſe corbe contexit. Dicta ſecundum Varronem ab eo, quod ſpicas aliúdue quid eò corruebant. Olim enim ſpicas demeſſas in corbes conjiciebãt, atq; ita in areas ferebant: teſte eodẽ Varrone lib. 1. de Re ruſt. cap. 50. Dicimus autem hic vel hæc Corbis. ¶ Cŏrbis etiam inter navalis inſtrumẽta numeratur. Eſt enim vas quod in ſummitate mali ſuſpenditur, unde deſuper tela in hoſtium naves dejiciuntur.

Cŏrbŭlă, diminutivum. [σπυρίδιον, σπυρίσκιον. Gall. *Petit panier.* Ital. *Picciolo ceſto ò paniere.* Germ. Ein körblin. Hiſp. *Pequenno ceſto.* Pol. Koſʃyk. Vng. *Kosárotska, vékáska, ſzaputska.* Ang. *A little baskett or panier.*] Vnde Cato de Re ruſt. cap. 11, ſcribit villicum habere oportere corbulas Amerinas quatuor.

Cŭrbĭtæ, pen. prod. f. p. Naves onerariæ dictæ, quòd in earum malo ſummo corbes ſolerent ſuſpendi, unde & longiuſculè diſsita proſpici, & tela è ſuperiore loco in hoſtium naves conjici poſſent. [Vng. *Terhes hajo.*] Plaut. Tardiores multò, quàm corbitæ ſunt etiam in tranquillo mari. Cicer. ad Attic. libro 16: Corbitáne Patras, an actuariolis ad Leucopetram Tarentinorum, aſt inde Corcyram: & ſi oneraria ſtatimne freto, an Syracuſis.

Cōrbĭto, as, are, act. p. In corbitam immitto. [Vng. *Hatót terhelök.*] Plautus in Caſina: Ego novi illàs ambas ellrices, corbitant, Vbi comeſſe poſſunt. ¶ Per translationem dixit, Corbitant, pro eo quod eſt, ventrem implent, quaſi navigium onerent.

Cŏrbōnam, κορβῶνας, Iudæi ſacrum Theſaurum dicunt. Authores Ioſephus & Euſebius.

Corcalis, Gemma eſt quæ modò nigro, modò cæruleo colore eſt.

Corcholipis, genus ſimiæ eſt, quæ ultimam partem caudæ villoſam habet. Feſtus. [Vng. *Lamos farkúmajom.*]

Cŏrchŏrŭs, [κόρχορος. Gall. *Mouron, ou morgeline.* Ital. *Anagallo.* Germ. Gauchheil/iſt ein kraut alſo genañt. Hiſp. *Murages.* Pol. Wroble proſʃo, muſʃec. Vng. *Tyúk ſzóm.*] Herba eſt humilis, altitudine palmũm non excedens, quæ alio nomine Anagallis appellatur. Numeratur autem inter viliſsima olera: unde locus factus eſt proverbio: κόρχορος ἐν λαχανοις: hoc eſt, Corchorus inter olera: quod de iis dici ſolet, qui fortuna ſua ampliores honores appetunt, & ſeſe intra ſuam pelliculam continere non poſſunt. Eraſmus in Adagiis.

Cōrcŭlum, Vide COR.

Cordapſus, Vide CHORDAPSVS.

Cōrdāte, Cordatus, Cordax, Vide COR.

Cōrdĭăcŭs morbus. Vide CARDIACVS.

Cordolium, Vide COR.

Cordíla, capitis humor, morbi nomẽ, ut author eſt Barbarus.

Cordíla, appellabatur partus piſcium, qui feras redeuntes in mare autumno comitatur.

Cordire, veteres dixerunt, pro eo quod eſt animo cedere.

Cōrdŭs, a, um, Quod ſerotina fœtura natum eſt: [יבכיר bachúr. ὀψίγονος. Gall. *Tardif, né ou produit hors ſaiſon, ou en arriere ſaiſon.* Ital. *Tardo che naſce doppo il tempo debito.* Germ. Das ſpaat gewachſen/oder geboren iſt. Hiſp. *Cordero, que naſce tardio.* Pol. Potraw, pozny vrodʒay. Vng. Aʒ *mi kéſén leſzön, késén ſzületet, késén, elletöt.* Ang. *That ſpringeth late in the yeare, lateward haye, the latermath.*] ut, Cordum fœnum, autumnale, quòd ſcilicet autumno ſecarur. Colum. libro 7. capite 3: Aluntur autumnali fœno, quod Cordum vocatur. Sic corda frumenta dicta ſunt, quæ ſerò matureſcunt. Et cordi agni, ſerotini, qui poſt tempus debitum naſcuntur, quos vulgus vocabulo inde deducto *Cordiſcos* nominat. Plinius libro 8. capite 47. de ovibus loquens: Gerunt partus diebus CL, poſtea concepti invalidi. Cordos vocabant antiqui, poſt id tempus natos. ¶ Dicitur & de hominibus ultra tempus legitimum in utero geſtatis. Vnde apud Suetonium, Cordi Cremetii nomen legitur. Quo nomine etiam dictus eſt ſcriptor hiſtoriarum, quem ſequi ſe ait Iulius Capitolinus in vita Gordianorum. Quinetiam Quintilianus libro 1. præcipit ſcrutandas eſſe à ſubtili præceptore origines nominum, unde Agrippa, & Opiter, & Cordus, & Poſthumus dicantur. Varro de Re ruſt. lib. 2. cap. 1, per aſpirationem ſcribit Chordum, & ἀπὸ τῆϛ χορδῆϛ derivat, quod ſignificat valvam intimam, ſive involucrum, quo fœtus, in utero matris involvitur. Latini Secundas vocant.

Cōrdўlă, pen. product. [κορδύλη. Gall. *Vn petit poiſſon que les thonnines engendrent, qui par apres deuient grand, & lors s'appelle thon ou thonine.* Ital. *Peſce picciolo generato dal thono.* Germ. Ein gattung kleiner Meerfiſchen. Hiſp. *Atun pequenno.* Pol. Rodʒay maʃ'ich rib. k morskich. Vng. *Saladiu hal fiú.* Ang. *A litle fish which the thunnie engendreth.*] Thynni partus vocatur, dum adhuc parvus, qui poſtea pelamidis, & poſt annum, quum jam adoleverit, Thynni nomen capit, teſte Plin. lib. 6. cap. 15. Matt. lib. 11: Mox vetus & tenui major cordyla lacerta.

Cōrgo, adverbium apud Veteres, pro Profectò, quaſi ex corde ago: id eſt, loquor, Feſtus.

Cŏrĭăcēsĭă, Herba eſt, qua Magi tradiderunt aquam conglaciari, quo etiam nomine à Pythagora celebrata fuit, teſte Plin. lib. 24. cap. 17.

Cŏrĭăcĕum, Vide CORIVM.

Cŏrĭăgo, f. t. Infeſta (ut Columella inquit lib. 6.) peſtis bubulo pecori, quum ſcilicet pellis ita tergo adhæret, ut apprehenſa manibus deduci à coſtis non poſsit. νόσος ἡ ἰδίως βοὸς γινομένη. Pol. Przyroſʃpienie skory do mieſʃa. Vng. Aʒ *tehen börinek tſontyáhoʒ valo aſzáſa.* Ang. *Hidebound, a ſickeneſſe of cattell.*] Ea res non aliter accidit, quàm ſi bos, aut ex languore aliquo ad maciem perductus eſt, aut ſudans in opere faciendo, refrixit, aut ſi ſub onere pluvia madefactus eſt. Vide Col. lib 6. cap. 12.

Coriandrum, [ϛ. *ghad.* κόριον Dioſcoridi. Gall. *Coriandre.* Ital. *Coriandro.* Ger. Coriander. Hiſp. *Culantro.* Pol. *Koʒiander.* Vng. *Koriándrom.* Ang. *Coriander.*] Herbæ genus eſt, etiam hodie nomen retinens: cujus ſemen ſacchato conveſtitum, non extremum inter bellaria locum obtinet. Vide Plin. libro 20 cap. 20.

Cŏrĭăgĭnōsŭs, [Pol. *Parchowaty.* Vng. Aʒ *mely baromnak tſantyáhoʒ ſzot az böri.* Ang. *Sicke of the hidebound.*] qui coragine laborat, ut coriaginoſum jumentum apud Vegetium de re veterinaria. Cornua etiam vocantur dentes elephãti à Plinio lib. 9. cap. 5. & lib. 18. in præfat. licet lib. 8. cap. 3. ita ſcribat de Elephantis: Prædam ipſi in ſe expectandam ſciunt ſolam eſſe in armis ſuis, quæ luba cornua appellat, Herodotus tanto antiquior, & conſuetudo melior dentes.

Coriannon: id eſt, Corium, vel Coriandrum, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 12.

Corias, riæ, Piſcis genus. Plin. lib. 33. cap. 11.

Coriarius, Vide CORIVM.

Corinthas, adis, Herba alio nomine Menais dicta, cujus ſucco in aqua decocto, ſerpentium ictus protinus ſanari prodidit Democritus, referente Plin. lib. 24. cap. 17.

Coriolana pyra, quæ dicuntur, vide Plinium libro 15, capite 15.

Corion, [κόριον. Gall. *Mille pertuis.* Ital. *Perforata.* Germ. Sant Johans kraut. Hiſp. *Coraconzillo, mil forado.* Pol. Zwonecʒky, *S. ianiʒiele.* Vng. *Szent Iános fw'ue.* Ang. *S. Iohnes worte.*] Herba eſt, oleraceo frutice, tenui, cubitali, rubente, folio rutæ, odore acri, ſemine in ſiliqua nigro: aliis nominibus Hypericum, & Chamæpitys appellata, teſte Plinio libro 26. capite 8. In officinis Hyperici nomen retinet. Vulgus *Perforatam*, & *D. Iohannis herbam* appellat.

Coris, κόρις Dioſcoridi, Frutex eſt folio erucæ, ſed minore, & pinguiore, & rubente, palmum altus, ſapore grato, acri, odorato.

Quidam Hypericum appellant. Plin. libro 26. capite 8. ¶ Est & aliud Hypericon, quod alii Corin appellant, folio tamaricis, & sub ea nascitur, sed pinguioribus foliis, & ruben-

[illegible]s. Vide CORYTHVS.

Cŏrĭum, n.s. Animalium est, præsertim eorum quæ crassiorem [illegible]lem habent ac duriorem: quanvis quandoq; de quacunq; [illegible]t dicatur, etiam rerum inanimatarum. [עור hor. βύσσα, σκῦτος, δέρμα. Gall. Cuir, ou peau. Ital. Cuoio, pelle. Germ. Ein haut [illegible]läder. Belg. Leder. Hisp. Cuero ò corteza. Pol. Skora. Vng. [illegible]. Ang. The leather or hide of a beast.] Cæs. 2. bel. Civil. Super [illegible]eres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere posset. Cic. 1. de Nat. deor. Quarum aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ. Apud Plin. Corium terræ est, nõ tàm cutis ejus, faciesq; summa, quàm tectorium, & statumen quoddam crassius, cui & aliud quoq; subesse potest corium. Nam in parietibus struendis, ordines ipsi laterum Coria à Vitruvio dicuntur: hoc est, quæ vulgò turba opificum appellat *Cursus*. Budæus in annotationibus in Pand. ¶ Dicitur & Corius, masculini generis. Plaut. in Pœnul. Heri In tergo meo tres facilè corios contrivisti bubulos. ¶ De alieno corio ludere, proverbio dicuntur qui securiùs agunt, sed alieno periculo. Apul. in Asino aureo, lib. 7: Coriaceum auxilium, σκυτίνη ἐπικουρία, apud Atticos infirmum & imbecille dicebatur. Refertur apud Hesychium.

Cŏrĭācĕum, Quod ex corio est. [σκύτινον. Gall. De cuir. Ital. De cuoio. Ger. Das auß läder ist. Hisp. De cuero. Pol. Skorzany. Vng. Bőrből, valo. Ang. Made of an hide.]

Cŏrĭārĭus, m.s. Qui coria concinnat, præsertim crassiora. [βυρσοδέψης. Gall. Conroyeur, habilleur de cuir. Ital. Cuoiacio. Germ. Ein gärber/läbergerber. Hisp. Curtidor que adoba cueros. Pol. Garbarz. Vng. Szigyárto, timár. Ang. A currier or dreesser of leather, a tanner.] Plinius lib. 17. cap. 9: In coriariorum officinis pilo madefacto. ¶ Coriarius præterea est herba sylvestris, foliis myrti, cauliculis brevibus, venena & tineas pellens: & frutex coriarius appellatur, subrutilus, cubitalis crassitudine digitali, cujus aridis foliis, ut malicorio, coria perficiuntur. Alio nomine Rhus appellatur, teste Plin. lib. 24. cap. 11.

Cŏrnētum, Vide CORNVS.

Cŏrnĕŭs, Vide CORNV, & CORNVS arbor.

Cŏrnĭcĕn, Vide CORNV.

Cŏrnĭcŏr, Cŏrnĭcŭlă, Vide CORNIX.

Cornĭcŭlārĭus, Nomen est ordinis in militia, sicut Commentariensis & Accensus. Docet Asconius Corniculatium à Corniculo sic inclinari, ut à Cornu Cornicinem. Nam qui Corniculo militabat, is & Cornicularius dicebatur. Maternus videtur ostendere Cornicularium officium fuisse super sententiis damnatorum, quum ait lib. 2: Quòd si in his locis Mars se aliqua societate conjunxerit, vel si cum his fuerit inventus, erunt homicidiis publici præpositi, & exceptores earum sententiarum, quæ de hominum capitibus proferuntur, aut corniculatii, aut commentarienses, sed quibus jura committantur.

Cornĭcŭlum, Vide CORNV.

Cornigenus, Corniger, Cornipes, Vide CORNV.

Cŏrnix, f.t. [κορώνη. Gall. Vne corneille. Ital. Cornice, cornacchia. Germ. Ein krãy. Belg. Een kraey. Hisp. Corneja. Pol. Wrona. Vng. Varjú. Ang. A crowe.] Avis vivacissima, minor corvo, quæ cæterarum avium dux esse dicitur. Annosa cornix, Horat. 3. Carm. Improba cornix, Virgilius 1. Georg. Idem 9. Aeglog. Antè sinistra cava monuisset ab ilice cornix. ¶ Cornix scorpium, κορώνη σκορπίον, subaudi rapuit. Quadrat in hos, qui parant eos lædere, unde tantundem mali sint acceptari vicissim. Quemadmodum cornix correpto scorpio, arcuata illius cauda vulnus accepit læthale perituq;. ¶ Corniees etiam accipi solent pro iis qui se sapientiores, ac duces aliorum videri volunt: unde corniculi oculos configere proverbio dicimus, pro eo quod est, veterum scientiam novo invento obscurare, & efficere, ut priores nihil scisse videantur. Cicero pro Murena: Inventus est scriba quidam Cneus Flavius, qui cornicum oculos confixerit, & à prudentibus juris sapientiam ipsorum compilarit. ¶ Est etiam cornix annulus ferreus, quo ostiũ pulsatur, à figura aut potius garrulitate sic dictus.

Cŏrnĭcŭlă, f.p. diminutivum. [κολοιός. Gall. Corneille ou graille emmantelée. Ital. Picciola cornacchia. Germ. Ein kleine krãy. Hisp. Pequenna corneja. Pol. Wronka. Vng. Varjatska. Ang. A litle crowe, a dawe.] Hieronymus ad Paulinum: Malo alieni operis interpres existere, quàm (ut quidam faciunt informes corniculæ) alienis me coloribus adornare. Alludit ad corniculam illam, quæ (ut in fabulis est) alienis pennis ornata, reliquis avibus aliquandiu non parvę fuit admirationi, donec deprehenso fuco, suas quæq; pennas aves repetentes, nudam corniculam destituerunt. Quam fabulam ita tangit Horat. in Epist. ne si repetitum venerit olim Grex avium plumas, moveat cornicula risum Furtivis nudata coloribus.

Cŏrnĭcŏr, aris, penul. product. deponēs, p. Significat more cornicũ garrio. [κράζω. Vng. Kákogok, varrú módra tsáfogok.] Pers. Satyr. 5: Nescio quid tecum grave cornicaris, inepte.

Cŏrnu, n.q. & hic Cornus, secundum Priscianum, à curvote (ut scribit Varro) nominatur. [קרן kéren. κέρας. Gall. Corne, cornet. Ital. Corno. Ger. & Belg. Ein hörn. Hisp. Cuerno. Pol. Rog. Vng Szarú (anagy) Szarv. Ang. An horne.] Plin. lib. 28. cap. 11: Dentes mobiles confirmat corvini cornus cinis. Idem lib. 11. cap. 37: Omnibus autem cava & in mucronem demum concreta sunt cornua: cervis autem solida & singulis annis decidua. ¶ Tollere cornua, pro eo quod est animo efferri, nunc quoque tristissimum est. Horatius in Epod. Nanque in malos acerrimus, Parata tollo cornua. ¶ Sic addere pauperi cornua, Horatius de Baccho. ¶ Pauperem sumere cornua, Ovidius de ebrietate. Tractum à pecoribus, quæ cornibus oppositis minantur. ¶ Hinc fiunt Vnicornis, μονόκερως: Bicornis, δίκερως: Tricornis, Quadricornis. ¶ Per translationem cornua, fluminum dicuntur flexus & curvitates alveorum quòd multis in locis ad cornuũ similitudinẽ flectantur. Cicer. Attic. lib. 9: Ab utroq; portus cornu moles jacimus. Valer. Flac. lib. 1. Argonaut. - elatis cornibus amnes. ¶ Item cornua antẽnarum, significant utramq; partem antennæ κεράια. Virg. 3. Aeneid. Cornua velatarũ obvertimus antennarum. ¶ Similiter in prælio Cornua dicũtur aciei partes ab utroq; latere prominentes, κέρατα. In exercitu enim est dextrũ & sinistrũ cornu, & quod inter utrũq; est dicitur Media acies. Terent. in Eunuch. - in medium huc agmen cum vecti, Donax, tu Simalio in sinistrũ cornu, tu Syrisce in dextrũ. Cæsar 1. bell. Gal. Ipse à dextro cornu prælium commisit. ¶ Item Cornu, βυκανιστήριον, genus est tubæ obtortæ, à quo cornicines, βυκανισταί, dicti sunt: & dicitur cornu etiam si ex ære sit, propterea quòd primùm ex cornibus fierent. Varr. lib. 4. de lingua Latina.

Cŏrnŭcōpĭæ, κέρως ἀμαλθείας, Cornu fuisse existimatur, quod Hercules cum Acheloo in speciem tauri mutato congressus, ei detraxit: hoc Najades acceptum & omnem fructum primitiis refertum, Copiæ consecrarunt: unde apud Ovidiũ: - Achelous rigidum fera dextèra cornu Dum tenet, infregit, trũcaq; à fronte revellit. Najades hoc pomis & odoro flore repletum Sacrarunt, divesq; meo bona Copia cornu est.

Cŏrnesco, scis. [הקרין hikrín. κεραΐζομαι. Gall. Deuenir dur comme corne. Ital Diuenir duro como corno. Germ. Hart werden alß ein horn/hürnin werden. Hisp. Hazerse duro como cuerno. Pol. Twardzeie iako rog. Vng. Szarú moggyára meg kemény ődöm. Ang. To waxe hard lik an horne.] Plin. li. 11. cap. 49: Vrso quoq; simul ut expiraverit, cornescere ajunt genitalia.

Cŏrnĭcŭlum, n.s. diminutivum à cornu. [κεράτιον. Gall. Petite corne. Ital. Picciol corno. Germ. Ein hörnlin. Hisp. Pequenno cuerno: Pol. Rożek. Vng. Szarvatska. Ang. A litle horne.] Plinius libro 11. cap. 28: Aliis cornicula ante oculos prætenduntur ignava. Idem lib. 9. cap. 32, de cochleis: Oculis carent, itaq; corniculis prætentant iter. ¶ Hoc etiam nomine vocatum est oppidum apud Tarquinios, κορνικλανοί Stephanõ, à quo oppidani Corniculani, κορνικλανοί, appellati sunt. ¶ Et Corniculum ornamenti genus, quo donabantur milites ab Imperatoribus pro re bene gesta. Livius lib. 10. scribit Papyrium Consulem equites omnes ob insignem in bellis operam, donasse corniculis armillisq; argenteis.

Cŏrnĭcŭlātŭs, [κερατοειδής. Pol. Rogati. Vng. Szarvas.] ut, Luna corniculata, apud Apuleium de Deo Socratis.

Cŏrnĭcĕn, pen. cor. m. t. Qui cornu canit. [κερατίδης, βυκανιστής. Gall. Corneur. Ital. Sonator di corno. Ger. Ein hornblaser. Hisp. Trompeta bastarda, ò que tanne el cuerno. Pol. Piśćzek na roga grataćy. Vng. Kürtős. Ang. That bloweth on an horne.] Iuvenal. Quadraginta dedit Gracchus sestertia dotem Cornicini, sive hic recto cantaverit ære, Hisce etiã olim in prœlis utebantur, quemadmodum & tubicinibus. Liv. 2. ab Vrbe: Cornicines, tubicinesq; in equos impositos canere ante vallum jubet.

Cŏrnĭgĕnŭs, a, um, Quod est ex genere cornua habentiũ: sicut Caprigenũ, quod est ex genere caprarum, [κεραστοφυής. Vng. Szarvas fayból valo.]

Cŏrnĭgĕr, pen. cor. m.f. Gerens cornua: [מקרין makrín. κερατοφόρος. Gall. Cornu, portant cornes. Ital. Cornuto, che porta le corne. Germ. Der hörner hat. Hisp. Cosa que tiene ò trae cuernos. Pol. Rogaty. Vng. Szarvas. Ang. Horned, that hath hornes.] ut, Cervi cornigeri, Ovid. 7. Metam. Caput cornigerũ, Ovid. Epist. 5. Fluvius corniger, Virg. 8. Aen. Taurus corniger, apud Cic. de Natur. Deor. Bacchus etiam corniger dictus est: quia simulachro Liberi patris cornua adjiciebantur, quòd vini inventor fuerit: homines enim nimio vini potu trunces redduntur.

Cŏrnĭpēs,

Cornĭpēs, pen.cor.com.t. Animal corneos habens calceos, ſicut equus & capra, & hujuſmodi unguium aut pedum anima lia. [κερατόπους. Gall. *Qui a les pieds durs comme corne.* Ital. *Chi a i piè di corno.* Germ. Das hurnin ſchuh oder ſüß hat. Hiſp. *El que tiene los pies de cuernos.* Pol. *Zrogatonogy albo botamy.* Vng. *Kórmós, ſzarus lábu.* Ang. *Hard footed lik an horne.*] Ovid. libro 2. Faſt. Cornipedi Fauno cæſa de morte capella. Nam Faunus captinos pedes habere fertur.

Cornūpĕta, penultima correpta. Animal quod cornibus petit: id eſt, ferit. κερατίλαξ.

Cornūtus, a, um, Quod habet cornua. [מקרין *makrin.* κερατώδης, κεράεις. Gall. *Cornu, ayant cornes.* Ital. *Cornuto.* Germ. Gehurnet. Hiſp. *Coſa que tiene cuernos.* Pol. *Rogaty.* Vng. *Szarvas.* Ang. *That hath hornes.*] Varr. 2. de Re Ruſt. cap. 7: Aetas cognoſcitur equorum & ferè omnium qui ungulas indiviſas habent, & etiam cornutorum. ¶ Poteſt etiam dici cornutum, quod procedit ex cornu. Martial. Occubuit tantùm cornuto ardore potitus. Cornutæ quadrupedes à veteribus dicebantur elephāti: nam quos in his dentes multi dicūt, cornua ſunt.

Cornūtă, æ, Lyra altera: alius Coccyx alter. Piſcis marinus eſt octagonus, coloris pumicei, totus ſquammis oſſeis cōtectus: aculeis lyræ piſci ſimilis. De Cornuta, Plin. lib. 9. cap. 27. lib. 32. cap. ult. Priore loco ſic legendū: Attollit è mari cornuta ſemipedanea ferè cornua, quæ ab his nomen traxit.

Cornĕus, a, um, adjectivum nomen. [κερατινος. Gall. *De corne.* Ital. *De corno, o ciò ch'è fatto come il corno.* Germ. Hurnin. Hiſp. *Coſa de materia de cuerno.* Pol. *Zrogowezny.* Vng. *Szaruból valo.* Ang. *Of an horne.*] Vnde hybernæ coronæ Corneæ dictæ ſunt: quoniam negante tum flores terra, laminis è cornu tinctis fieri ſolebant. Vnde Corneum roſtrū, Cic. de Nat. Deor. Cùm ſint aves excelſæ, cruribus rigidis, corneo, proceroq; roſtro Cornicula color, qui cornu vel cornī ſimilitudinem refert. Plinius.

Cornĕŏlus, diminutivum. [κεράτιον. Gall. *Petite corne.* Ital. *Picciol corno.* Germ. Ein klein hörnlin. Hiſp. *Pequeño cuerno.* Pol. *Rożek.* Vng. *Szarocskalábu ka.* Ang. *A little horne.*] Cicer. 2. de Natur. Deor. Sed duros & quaſi corneolos habēt introitus, multisq; cu flexibus, quod his naturis relatus amplificatur ſonus.

Cornus, fœmin. gen. tàm quatræ quàm ſecundæ declinationis, ſecundum Priſcianum, Arbor ramos habens duritie & rigiditate cornibus ſimiles, fructum circa ſolſtitia ferens, primò candidum, poſtea ſanguineum. [κρανεία. Gall. *Cornouiller.* Ital. *Cornioli, cornolaro.* Germ. Zherlinbeumin, oder Hertentirſen. Hiſp. *El cerezo ſylueſtre.* Pol. *Dogodzi głogowe.* Vng. *Som.*] Idem 3. Aeneid. -baccas lapidotaq; corna Dant rami.

Cornĕus, a, um, Quod ex corno eſt. [κρανίνος. Gall. *De cornoiller, fait de bois de cornoiller.* Ital. *Fatto di legno di cornolaro.* Germ. Zhierlinbeumin, cornelbeumin. Hiſp. *Coſa de cerezo ſylueſtre.* Pol. *Głogowy.* Vng. *Som fabol valo.*] Plaut. Duram ac corneam virgam. Cornea pyxis, Plin. li. 21. cap. 20. Venabula cornea, Ovid. Epiſt. 4. Virgulta cornea, Virg. 3. Aeneid.

Cornētum, ti, Locus conſitus cornis. [Vng. *Somos erdő.*] Hinc Cornēta, locus in urbe intra ſacram viam & macellum, à cornis, quæ amputatæ loco reliquerunt nomen, ut eſculentum ab eſculo dictum, laurea à lauro, fagutal à fago. Varr. lib. 4. de lingua Latin.

Cŏrŏn, κόρων, Dioſcoridi herba eadem eſt cum ſylveſtri ruta.

Cŏrŏlla, Corollarium, Vide CORONA.

Cŏrōnă, ſ. p. Sertum. [עטרה *hataráh.* στέφανος. Gal. *Couronne, chapeau de fleurs.* Ital. *Corona, diadema.* Germ. Ein kron. Belg. Een kroon. Hiſp. *Corona que ſe da al vencimiento.* Pol. Wieniec. Vng. *Koszoro korona.* Ang. *A crowne or garland of floures.*] Plautus Alinar. Tum ſi coronas, ſerta, unguenta juſſerit Ancillam ferre Veneri. Cicero 6. Verr. Vnxiſſe unguentis, compleſſe coronis & floribus. ¶ Fuerunt autem apud Romanos varia coronæ genera honoris cauſa, quæ Imperatoribus poſt victoriam ad urbem redeuntibus ad triumphum mittebatur. Hæc antiquitus ex lauro fiebat: poſtea etiam ex puriſſimo auro fieri cœpta: quod etiam inde aurum coronarium vocatur. Obſidionalis, quam liberati ab obſidione dabant ei, qui ipſos liberaverat ex agmine decerpto inde, ubi obſeſſos ille ſervaſſet. Nam (ut ait Plinius) ſummum apud antiquos ſignum victoriæ erat, victos porrigere herbam è terra Civica, quam civis civi. à quo ſervatus eſt in prælio, teſtem vitæ, ſalutis q; perceptæ dat: & hæc erat primò lignea: poſtea magis placuit ex quercu, quòd ante inventas fruges arboris ejus glandibus homines victitarent. Muralis erat, qua donabatur ab Imperatore qui primus murum aſcendiſſet, inq; oppidum hoſtium veniſſet. Hæc corona ad incitandos ad oppugnationem militum animos ex auto fiebat. Vallaris, quæ & Caſtrēſis dicitur; ſimiliter aurea, habens inſigne valli, qua donabatur, qui primus hoſtiū caſtra pugna introiſſet. Navalis quoq; aurea, quibuſdam quaſi roſtris navium inſignita, qua donari conſueverat, qui primus maritimo prælio in navem hoſtium vi tranſiliſſet. Ovalis myrtea erat, qua utebantur Imperatores, qui ovantes introibant civitatem. Ovantes autem Imperatores, urbem introibant quum bellum non ritè indictum erat, neq; cum juſto hoſte geſtum: utpote ſubactis ſervis, aut piratis, aut humili alio quovis hoſte: aut etiam quoties facta repentè deditione, victoria citra pulverē (quod dici ſolet) obtigerat. His itaq; mittebatur corona ex myrto, quæ eſt arbor Veneri ſacra, quòd hujuſmodi victorias Venereas magis judicarent, quàm Martias. ¶ Vnde myrteam coronam cupere aut ambire μυρίνων dicebatur, qui tyrannidem aut magiſtratum ambiret. Suidas. ¶ Corona etiam dicitur ornamentum muliebre. Horatius lib. 1. Carm. Et ſcindit hærentem coronam criminibus. ¶ Item ponitur pro conventu hominum circunſtante [ὁ δῆμος κύκλῳ σταθείς, ὄχλος, σύλλογος. Gall. *Vne compagnee de gens, ou amas de peuple autour de quelqu'vn.* Ital. *Cerchio de homini.* Ger. Ein verſamlung vieler Leuten / beſonder die in einem Kriegsheer umbſtehen oder ſitzen trein, Ein beſetzt Gericht. Hiſp. *Cerco ò cerramiento de hombres.*] Cicero pro Flacco: A' judicibus oratio avertitur, vox in coronam turbamq; effunditur. Idem pro Milone: Nō enim corona veſter conſeſſus cinctus eſt, ut ſolebat. ¶ Item pro circulo circa lunam. ἅλως. ¶ Item prò ſignō cœleſti ſupra humerum Artophylacis. Virg. 1. Georgic. Gnoſiaq; ardēns decedat ſtella Coronæ. Ferunt Ariadnem coronam dono accepiſſe à Theſeo, inde nupſiſſe Libero patri: & poſt ejus mortem coronam à Libero in cœlo fuiſſe collocatam. Alii dicunt hanc coronam dediſſe Bacchо datam Ariadnę, quum a Minoem in Cretam veniſſet. Alii dicunt coronam dediſſe Baccho datam à Venere, quum Ariadnem uxorē duceret. Hæc Cancro & Leone exoriente occidit: exoritur cū Scorpione Nonis Octobris: habet ſtellas novem in orbem diſpoſitas.

Corolla, diminutivum, Parva corona. [στεφάνιον. Gall. *Petite couronne, petit cercle de fleurs, chapelet.* Ital. *Coronetta.* Ger. Ein krantz im/krönlin. Hiſp. *Pequeña corona.* Pol. Wianek. Vng. *Koszorúcska, lukrétia.* Ang. *A litle crowne or hatt of floures.*] Propertius: Me juvat externis poſitum languere coronis.

Corollarium, n. Cautore Varrone lib. 1 ſignificat id, quod additum eſt ſupra menſuram, præterquam quod debitu eſt, tanquam auctuariū quoddam: a corolis nomē deductum, quod hæ, quum placuerant actores, in ſcena dari ſolitæ ſint. [τὸ ὑπὲρ ὅρον, τὸ περιπόλαιον, ἐπίβουσις, ἐπίμετρον. Gall. *Le pardeſſus ou parenſus, le ſurplus ou ſurcroiſt.* Ital. *Corollario, dāte, darotti vn corollario anchor per gratia.* Ger. Zuſatz / das man vber die rechte maß noch darzu gibt. Hiſp. *La corona ò augmentacion que ſe annade à otra.* Pol. *Przyczinek, naddatek.* Vng. *Szörzés.* Ang. *That u caſtor put to more then the meaſure, the owerplus.*] unde & Corollaria dicuntur ipſæ coronæ. Suet. in Aug. Itaq; corollaria & præmia alienis quoque muneribus ac ludis, crebra & grandia de ſuo offerebat. Plin. lib. 21: Paulatim & Romæ ſubrepſit appellatio Corollis, inter initia propter gracilitatē nominatis, mox & Corollariis poſtquam è lamina ærea tenui inaurata aut inargentata dabātur. Cicero in Frumentaria: Nolo hic colligere, qui numulis corrogatis de neporum bonis, ac de ſcenicorum corollariis decimā emerunt. ¶ Hæc autem quum pretii parvi forent, factum eſt, ut Corollarium pro re leviori accipiatur. Plin. lib. 9. cap. 35: At illa corollarium id eſſe, conſumpturamq; ſe ea in cœna taxationem confirmans. Apuleius ſymbolicōs Corollarium vocavit poſticum concubitū, quum ait: Mihi jam fatigato, de propria liberalitate Phōtis puerile obtulit corollarium.

Cŏrōno, as, Coronam capiti impono. [עטר *határ.* στεφανόω. Gal. *Couronner.* Ital. *Coronare, incoronare.* Ger. Krönt Belg. Kroonen. Hiſp. *Coronar.* Pol. *Koronuie.* Vng. *Még. Koronázom.* Ang. *To crowne.*] Plin. li. 15. cap. 4: Athenæ quoq; victores olea coronant. Virg. 1. Aen. Crateras magnos ſtatuunt, & vina coronāt.

Cŏrōnātus, partic. Corona donatus, qui coronā habet in capite. [עטור *hatúr.* στεφανηφόρος. Gal. *Couronné.* Ital. *Incoronato, coronato.* Ger Betrönt. Hiſp. *Coronado.* Pol. *Koronowany.* Vng. *Meg koronázot.* Ang. *Crowned.*] Cic 2. de Leg. Sequebantur epulæ, quas inirent propinqui coronati.

Cŏrōnārĭus, rii, m. ſ. Qui coronas nectit: [στεφανοπλόκος. Gall. *Qui fait bouquets ou chapeaux de fleurs, ou qui les vend.* Ital. *Artefice de ghirlande de fiori.* Ger. Ein kronenmacher / oder krantzmacher. Belg. Een krantzmaker. Hiſp. *El que haze ò vende coronas.* Pol. *Robiacy korony, albo wience wiyaci.* Vng. *Korona tinálo, koszoró kötő.* Ang. *A maker of hattes or garlandes of floures.*] cujus fœmininum eſt Coronaria, στεφανοπλόκος, ή. Mulier coronas conficiens. Plin. lib. 21. cap. 2: Factum id eſt ex ingenio, Pauſaniæ pictoris atq; Glyceræ coronariæ, dilectæ admodum illi.

Cŏrōnārĭus, a, um, adject. Quod ad coronas pertinet: [στεφανικός.

πκός. Gall. *De couronnes ou dequoy on les faict.* Ital. *Cosa de far ghirlande de fiori.* Germ. Das zu den kronen oder kräntzen gehört / oder auß dem man ſie machet. Hiſp. *Coſa pertenecienta à corona.* Pol. Wßeliaka rzecz ſktorey wience albo koroni czinimy. Vng *Koronához való.* Ang. *Belonging to crownes.*] unde, Aurum coronarium, ex quo coronæ conficiebantur. Cicer. pro lege Agrar. Quod ad quenq; pervenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario. ¶ Coronarium opus, in modum coronæ factum. Plin. lib. 15. cap. 30: Ramos ſpargit à radice dodrantales, topiarii ac coronarii operis.

Cŏrōnāmēntum, ti. n. ſ. Coronarum materia: hoc eſt, flores, aut frondes coloris aut odoris gratia coronarũ confectioni congruentes. [στέφανωμα. Gall. *Fleurs & autres choſes à faire chapeaux & bouquetz.* Ital. *Fiori, viole, roſa & ſimili coſe da far ghirlande.* Germ. Der zeug oder die materꝛ auß welcher man kräntz machet / als blumen / kreüter / ꝛc. Hiſp. *Flores y otras coſas para hazer coronas.* Pol. *Materya do wiencow ſpoſobna.* Vng. *Koſzorónak való virag és fw'.* Ang. *Floures and ſuch lik thinges to mak garlandes of.*] Plin. lib. 21. cap. 1: In hortis feri & coronamenta juſſit Cato. Idem eodem lib. cap. 9: Folia ſmilacis & hederæ in coronamenta ſe dedêre, coronæq; earum obtinet principatum.

Coroneola, Genus roſæ eſt autumni tempore in rubo proveniens. [*Tſipke roſa (anagy) ruſa.*] Plin. lib. 21. cap. 4.

Cŏrōnis, coronidis, pen. prod. fœm. gen. Summitas, ſeu apex alicujus rei, velut montis, aut ſtructuræ alicujus. [ראש *roſh.* κορωνίς. Gall. *Le ſommet & fin bout de quelque choſe, la fin.* Ital. *Summità, cima, altezza.* Germ. Der oberſt ſpitz oder gipffel eines Bergs. Item. Das oberſt eines gebews. Hiſp. *El fin, altura, ò combre de qualquier coſa.* Pol. *Wierch budowania, wirzchoł'ek.* Vng. *Tető, végy, hegy.* Ang. *The noſe of a ſhipe, the end or toppe of a thing.*] Significat & extremam navis partem: hoc eſt, incurvum quiddam ſupra puppim in roſtri modum eminẽs. ¶ Deniq; Coronidem per translationem accipimus pro quocunque fine, & ultima manu rei alicui impoſita: ſive etiam pro eo, quod rei abſolutæ ornatus magis quàm neceſſitatis ergô accedit. Martial. lib. 10: Sed nimius videor, ſeraq; coronide longus eſſe liber: legito pauca, libellus ero. Idem: Et mage principio grata coronis erit. Poſtremò. Grammatici, quoties perſona actoris eodem metri genere finit quo cœperat, Coronidem vocant: eamq; notant veluti roſtri figuram exprimentibus lineis. ¶ Ad coronidem uſque, μέχρι τῆς κορωνίδος: Quum extremum rei cujuſpiam ſignificamus.

Cŏrŏnŏpūs, [κορωνόπους. Gall. *Corne de cerf.* Ital. *Stella.* Germ. Rappenfuß. Hiſp. *Guida bella.* Pol. *Wronia noga.* Vng. *Varjú láb.* Ang. *An hearbe called the hartes horne.*] Oblonga herba eſt, fiſſis foliis per terram repens, cujus radix cæliacis præclarè facit in cinere toſta. Plin. lib. 22. cap. 19, & lib. 21. cap. 16, hanc herbam inter graminis genera aſſignat, & à Romanis *Gramen aculeatum* vocari aſſerit. Vulgò ab olitoribus *Dens canis* aut *Cornu cervi* appellatur. Ruellius.

Corophium, Piſcis de genere cancrorum. Plin. lib. 32 cap. 11.

Cōrpŏrālĕ, Corporatio, Corporatura, Corporeus, Vide CORPVS.

Cōrpŭs, poris, generaliter dicitur quicquid tactu percipitur. [גוף *ghûph* גויה *ghevuâh.* σῶμα. Gall. *Corps, chair.* Ital. *Corpo.* Ger. Ein leib. Belg. Lichaen. Hiſp. *El cuerpo.* Pol. *Czial'o.* Vng. *Teſt.* Ang. *A bodie.*] Cic. 2. de Orat. Etenim corpus intelligi line loco non poteſt. ¶ Aliquando Corpus accipitur pro maſſa totius animalis ex partibus ſimilaribus & organicis compacta, quæ unà cum anima totum conſtituit animal. Cic. pro Marcel. Vita corpore & ſpiritu continetur. ¶ Aliquando pro ſola carne ponitur. Cic. Gal. lib. 7: Ego hîc cogito commorari, quoad me reficiam: nam & vires & corpus amiſi. Martialis utranque ſignificationem uno verſu complexus eſt: Vivebant laceri membris ſtillantibus artus, Inq; omni nuſquam corpore corpus erat. ¶ Corporum tria genera Pomponius eſſe affirmat. Vnum, quod una ſpecie continetur: ut, Homo, Lapis, Lignum. Alterum, quod ex contingentibus: hoc eſt, pluribus inter ſe cohærentibus conſtat, ut Aedificium, Navis, Armariũ. Tertium, quod ex diſtantibus compactum eſt, ut puta ex pluribus corporibus, uni nomini ſubjectis: ut Populus, Legio, Grex. Aliter Philoſophi corpora diſtinguunt: ut quædam ſint inanimata, ut lapis, ferrum: alia Animata, ut arbor, leo. Ex his rurſus quædam ſunt anima vegetativa duntaxat prædita, ut plantæ: quædam ſenſibili, ut bruta omnia animalia: quædam rationali, ut ſoli homines. ¶ Corpus, pro opere aliquo ſcripto, & volumine. Cic. ad Lucceium libro 5: A' principio enim conjurationis uſq; ad reditum noſtrum, videtur mihi modicum quoddam corpus confici poſſe. Idem ad Quint. Frat. lib. 2: Sed utros ejus habueris libros (ſunt enim duo corpora) an utroſq; neſcio. ¶ Corpus pro parte ſeu tribu ac multitudine populi. Livius 1. ab Vrb. Sui corporis creari regem volebant. ¶ Corpus civitatis. Liv. 6. bel. Pun. Corpus nullum civitatis, nec Senatum, nec plebis conſilium, nec magiſtratus eſſe. ¶ Collegiorum corpus. Caius in l. j. §. in collegia. ff. quod cujuſq; univerſ. Item collegia Romæ certa ſunt, quorum corpus Senatuſconſultis atque conſtitutionibus principalibus confirmatum eſt. ¶ Corpore effugere, proverbiali figura dictum eſt, periculum jam imminens ac penè premens arte quadam declinare. Translatum à gladiatoribus ictum modico corporis flexu fallentibus. Cic. 1. invect. in Catil. ¶ Corpus ſine pectore proverbii quadam ſpecie dixit Horatius, pro corpus ſine mente. Vide locum in Epiſtolis ad Albium, & Ovid. in Heroid. ¶ Toto corpore atque omnibus ungulis, dixit Cicer. Quæſt. Tuſc. 2, pro ſumma pertinacia. A' feris ſumpta metaphora, quæ dentibus, unguibus, totoq; corpore retinere ſolent, quod nolint extorqueri. ¶ Corpus animæ eſſe ſepulchrum, Plato dicebat in Gorgia his verbis: καὶ ἐστι μὲν σῶμα ἡμῖν σῆμα, quod & Maro imitatus: - clauſa, inquit, tenebris & carcere cæco. Huic non abſimile quod Baſil. Mag. de Pythagora refert in ſuo ad Nepot. Quòd ſcil. is cùm intelligeret quendam ex familiaribus ſuis ciborum copia, ut pinguis fieret, ſe curare dixerit: hic non ceſſat moleſtiorem ſibi carcerem inſtruere, cap. 14.

Cōrpūſcŭlum, diminutivum, parvum corpus: [σωμάτιον. Gall. *Petit corps.* Ital. *Picciol corpo.* Germ. Ein leiblin. Hiſp. *Pequenno cuerpo.* Pol. *Czial'ko.* Vng. *Teſtetske.* Ang. *A litle bodie.*] unde atomos Corpuſcula vocat Cicer. 1. Acad. & 1. Tuſc. Iuven. Satyr. 10: - mors ſola fatetur Quantula ſint hominũ corpuſcula.

Cōrpŭlēntŭs, Obeſus, gravis, pinguis. [μεγαλόσωμος. Gall. *Corpu & fourni, charnu, corpulent* Ital. *Corpulento, graſſo.* Pol. *Czielſty, miaſſy, tłuſty.* Vng. *Teſtös.* Ang. *Groſſe, fleaſhy, corpulent.*] Plaut. in Epid. Euge corpulentior videre, atq; agilior. Sic corpulentum pecus, apud Colum. lib. 6. cap. 3.

Cōrpŭlēntĭa, f. p. Carnoſitas. [πάχος. Gall. *Corpulence.* Ital. *Corpulentia.* Ger Gröſſe des leibs vnd dicke. Hiſp. *Aquella mucha carnoſidad.* Pol. *Miąſzość ciała.* Vng. *Teſteſség.* Ang. *Greſſeneſſe, fleaſhineſſe.*] Plin. lib. 11. cap. 53: Somno concoquere, corpulentiæ, quàm firmitati utilius.

Cōrpŏrālĕ, Corporatum, corporeum, corpus habẽs, quicquid tangi demonſtrariq; poteſt. [σωματικόν. Gall. *Corporel, ap partenant au corps.* Ital. *Corporale, corporeo.* Germ. Leiblich. Hiſp. *Coſa de cuerpo.* Pol. Rzecz ktora moge bicz widzana, y dotknione. Vng. *Teſtes.* Ang. *Corporall, that hath a bodie.*] Seneca Epiſt. 59: Dicimus quædam corporalia eſſe, quædam incorporalia. ¶ Aliquando accipitur pro eo quod eſt corporis: unde Corporalia bona, apud Gell. lib. 18. cap. 1. & Corporalia vitia apud Senec. Epiſt. 54. ¶ Corporalis poſſeſſio pignoris, quam habemus de pignore corporeo. Papin. l. Debitor. ff. de pignor. action. Soluta pecunia, creditor poſſeſſionem pignoris, quæ corporalis apud eum fuerat reſtituere debet.

Cōrpŏrālĭtĕr, adverb. [σωματικῶς. Pol. *Czieleſnie.* Vng. *Teſtſzerént, tagoſſan, huſoſſan.*] Paulus D. lib. 41. Tit. 2. l. 1: Per ſervũ corporaliter pignori datum non acquiri nobis poſſeſſionem.

Cōrpŏrĕŭs, a, um, Corporalis, corporatus, concretus. [σωματικὸς, σωματώδης. Gall. *Corporu, ayant corps.* Ital. *Corporeo.* Germ. Leibhafftig. Hiſp. *Coſa del cuerpo.* Pol. *Czialo na ſobie maiący.* Vng. *Teſtes, teſtì.* Ang. *That hath a bodie, bodely.*] Cic. 2. de Natur. deor. Contrà ille corporeus, vitalis & ſalutaris omnia conſervat, alit, auget, ſuſtinet, ſenſusq; afficit.

Cōrpŏro, as, act. p. Cogo, coagmento, & in unum corpus redigo. [σώματοποιῶ. Gall. *Deuenir corps, prendre forme de corps.* Ital. *Incorporare, vnire in vno corpo.* Ger. Zu einem leib machen / etliche ding zuſammen ſetzen / vnd alſo in ein Begriff bringen. Hiſp. *Encorporar, como en collegio.* Pol. *Wiedno czial'o' aczę, ſpoliam.* Vng. *Meg teſtesitöm.* Ang. *To waxe to a bodie, to tak the ſhape of a bodie.*] Plin. lib. 7. cap. 15: Semine è maribus coaguli modo hoc in ſe glomerante, quod deinde tempore ipſo animatur, corporaturq;. Hinc Corporo, & Incorporo, compoſita: de quibus ſuis locis. ¶ Apud antiquos Corporare legimus pro interficere, quaſi corpus ſolum ſine anima relinquere. Ennius apud Nonium: Corpus contemplatur, unde corporet vulnere. Accius: Corporare abs tergo es auſus.

Cōrpŏrātŭs, ta, tum, Corporeus, corpus habens. [σωματικός. Vng *Teſtből való, teſtből.*] Cicero de Vniverſitate: Sempérne fuerit, nullo generatus ortu: ſi ortus ſit, an ab aliquo temporis principatu ortus ſit: quandoquidem cernitur & tangitur, & eſt undiq; corporatus. ¶ Item Corporati dicuntur etiam collegæ, qui ejuſdem ſocietatis ſunt. Imperatores L. 4. C. de ſacroſanctis eccleſiis: Nulli alii corporatorum præter dictũ numerum per patrocinia immunitate conceſſa.

Cōrpŏrātĭo, f. r. Quantitas vel habitus corporis. [σωμάτωσις. Gall. *Corſage, compoſition & facon de corps.* Ital. *Corporatura.* Ger. Des leibs gröſſe / oder das wäſen eines leibs. Hiſp. *Encorporamiento.* Pol. *Czyala podſtata, ſtan.* Vng. *Teſtből ség, teſtből lés.* Ang. *The ſtate, plight or liking of a bodie.*] Col. li. 7: Cuſtodiendũ eſt, ne in corporatione, vel ſtatura, vel viribus impar cum valentiore jungatur: nam utraq; res inferiori celeriter affert exitium.

Cōrpŏrā-

Cōrpŏrātūrā, f. p. Corporis quantitas: hoc est, habitus & status ipsius corporis. [τὸ σώματος, κατάστημα. Gall. *Corsage, constitution de corps.* Ital. *Corporatura.* Ger. Leibs grösse/ Leibs gestallt. Hisp. *Encorporacion.* Polon. *Cżiał'a kſztał't.* Vngar. *Teſtnek állapatya.* Ang. *The plight or eſtat of the bodie.*] Veget. lib. 1. Habit corporaturam boni tyronis implere ſex pedum longitudinem. Columell. libro 7: Humilis enim & modica corporatura, pecoris operam dare debet eſſe. Vitr. lib. 6: Sed ex cœlo rotundas aëra in corpora fundens humorem, etheris ampliores corporaturas.

Corras, maxillas intelligi volunt.

Cōrrādo, dis, pen. prod. act. t. Simul rado, concerno, cōgrego. [לבר *tſabár.* συλλέγω. Gall. *Racler & amaſſer enſemble, retirer d'vn coſté & d'autre, amonceler.* Ital. *Radere, leuar ad altri con induſtria & difficultà.* Ger. Zuſamen tragen. Hiſpan. *juntamente raer, arrebatar.* Pol. *Zgromadzam ſkrobanie ſkrzętnie, zgarnienie.* Vngar. *Öſſue gywytóm.* Angl. *To ſcrape or rake together.*] Terent. in Adelph. Minas decem corradet alicunde. Lactant. lib. 5: Non propter humanitatem, quò nulla in his erat, ſed ut omnia cupiditatis & avaritiæ inſtrumenta corraderent.

Corrĕpo, pis, pere, act. t. Repo, irrepo. [זחל *zachál.* ἕρπω. Gall. *Se couler en tramer en quelque lieu, en aborder ſecrettement.* Ital. *Rampare, rampegare.* Germ. Kriechen/ rutſchen. Hiſp. *Gatear por el ſuelo.* Polon. *Cżoł'gam ſżie, liezę.* Vngar. *Bémáſzok, tſúſzok.* Ang. *To creep in ſome place.*] Cic. 1. de Nat. deor. Quod cùm efficere vultis, in dumeta correpitis. Luc. lib. 8: Exiguam vector pavidus correpſit in alnum. Cic. ad Attic. lib. 10: Igitur & occultè in aliquam onerariam corrependum.

Cōrrīdĕo, des, dere, n. t. Simul rideo. [συγγελάω. Gallicè, *Rire enſemble.* Ital. *Ridere inſieme.* Germanicè. Sampt anderen lachen. Hiſpan. *Reir en uno.* Pol. *Weſoł, żie ſkim ſą mnie.* Vngar. *Egygywt nevetök.* Ang. *To langh together.*] Lucr. lib. 4: Omnia corrident concepta luce diei.

Cōrrĭgĭa, giæ, f. p. Cingulum quo cingimur. [שרוך *ſerôch.* ζωνη. Gall. *Courroye, eſcourgee.* Ital. *Correggia, cinta, cinto.* Germ. Gurtel oder riemen. Hiſp. *La correa* Pol. *Paſ, rzemien.* Vng. *Övetczet.* Ang. *The latchet of a ſhooe.*] Cic. 2. de Div. Quæ ſi ſuſcipiamus, pedis offenſio nobis, & abruptio corrigiæ, & ſternutamenta erunt obſervanda. Quidam hoc nomen à corrigendo deducunt, voluntq; corrigiam primum lori quoddam genus fuiſſe dictum, quo ſervi corrigebantur.

Cōrrĭgo, pen. corr. act. t. correxi, correctum, ex con, & rego, Emendo. [יסר *jaſár* הוכיח *hochiach.* διορθόω, δίδωμι. Gall. *Redreſſer vne choſe tortue, ou boſſue, corriger, amander* Ital. *Correggere emendare.* Ger. Beſſeren, oder verbeſſeren Belg Verbetteren Hiſp. *Corregir.* Pol. *Poprawiam.* Vng *Megjorgalom, emendálom, vigſalom.* Ang. *To amend, to correct.*] Lactant. li. 4: Antequam mores aliorum corrigas, tuos corrige. Terent. in Andr. Corrigere mihi gnatum potiò emtere. ¶ Aliquando ponitur pro compenio. Cicer. Qu. Frat. lib. 1: Sic ego, qui in ſto homine colendo tam indormivi diu, te mehercule ſæpè excitante, curſu corrigam tarditatem tùm equis tùm velis.

Cōrrēctŏr, m. t. Emendator. [יסר *meiaſſér.* ἐπανορθωτής. Gall. *Correcteur, corrigeur, radreſſeur.* Ital. *Corettore.* Ger. Ein verbeſſerer/ beſſerer. Hiſp. *Corregidor y enmendador* Polon. *Poprawca.* Vngar. *Dorgálo, émendálo, viſgalo.* Ang. *He that amendeth or correcteth.*] Terent. in Adel. Illud quod cecidit ſorte, id arte ut corrigas. D. Corrector. ¶ Corrector atque emendator, Cic. pro Cor. Balb. Aſperitatis corrector, Horat. Epiſt. 1.

Cōrrēctĭo, onis, f. t. Emēdatio. [מוסר *muſár* תוכחת *techáchath.* διόρθωσις. Gall. *Correction, emendement, reparation, reformement.* Italicè, *Correttione.* German. Beſſerung. Hiſpan. *Caſtigo, ò emienda.* Pol. *Poprawienie.* Vng. *Dorgálás, émendálás viſgalás.* Ang. *A correction or amending.*] Cic. 4. de Finib. Hæc videlicet eſt correctio philoſophiæ veteris & emēdatio, &c. ¶ Correctio etiam figura eſt apud Rhetores, quæ tollit id quod dictum eſt, & pro eo quod magis idoneū videtur, reponit. Exemplū ejus eſt in Rhetoricis ad Her. Nam poſtquam iſti vicerunt, atq, adeò victi ſunt: Eam enim quomodo victoriam appellem, quæ victoribus plus calamitatis, quàm boni dederit?

Cōrrēctŭs, a, um, emendatus. [Vng. *Meg émendáltatot, viſgáltatot.* Ang. *Corrected, amended.*] Cic. Attic. Laudationem Porciæ tibi miſi, correctam.

Corrigyra, ſimilis Adrachnæ, folio tantùm magnitudine minor. Pappam vocant fructum ejus. Plinius libro 13. capite 22.

Corrĭpĭo, pis, pen. corr. act. t. Reprehendo, arguo, objurgo. [יסר *jaſár* הוכיח *hochiách.* ἐπιτιμάω, ἐπιλαμβάνομαι. Gall. *Reprendre.* Ital. *Reprendere, ammonire.* German. Straffen/ beſchetten. Hiſpan. *Reprehender, caſtigar* Pol. *Karzę, ſtroſuie.* Vngar. *Megdorgálom, feddöm.* Ang. *To reprehende or reproue.*] Plin. in Ep. Repeto me correptum ab eo, cur ambularem. Cic. in Epiſt. Clamoribus maximis judices corripuerunt. ¶ Aliquando ponitur pro comprehendo, apprehendo. [תקף *takách.* λαμβάνομαι, ἐπιλαμβάνομαι. Gall. *Prendre quelque choſe tout en vn coup & haſtinement, empoigner.* Ital. *Rapire, torre, per forza.* Ger. Etwas ſchnell erwüſchen/ geſchwind ergreiffen. Hiſp. *Arrebatar.* Pol. *Porwam pol'apiam.* Vng *Megragadom, megſogom.* Ang. *To take in haſt ſuddenlie by violence.*] Virg. 1. Aen. Conſtitit hic, arcumque manu, celeresque ſagittas Corripit. Cic. in Ver. Hominem corripi ac ſuſpendi juſſit in oleatho. ¶ Adaptatum autem hoc verbum ad omnes actus humanos: ut, Corripitur ſomno, Corripitur febribus. hoc eſt, invaditur: & multa alia hujuſmodi. ¶ Corripere item, abbreviare eſt, & contrahere. unde Correptas ſyllabas dicimus. στέλλω.

Cōrrēptŭs, participium, Comprehenſus. [נלקח *nilkách.* ἁλοὺς, ἁλισκόμενος, ἁλούς. Gall. *Prins, ſaiſi, repris.* Ital. *Preſo in fretta, con rapacità, ripreſo.* Ger. Gefangen/ gefaſſt/ ertappt. Hiſp. *Arrebatado, reprehendido.* Pol. *Schwytany, porwany.* Vngar. *Megfogattatot, fogattatot.* Ang. *Taken or taken vnwiſely.*] Cicero antequam ret in exil. Ego repente vi tribunitia correptus, non modò loquendi libertè in judicio, ſed ne conſiſtendi quidem in civitate habeo poteſtatem.

Cōrrēptŏr, oris. [מיסר מוכיח *mejaſſér mochiach.* ἐπανορθώτης. Gall. *Reprenneur.* Ital. *Riprenſore.* German. Ein ſtraffer. Hiſpan. *Reprehendedor.* Pol. *Ten kto ſzorі karze, ſtrofuie.* Vng. *Dorgáló, megfeddő.* Ang. *A reprouer, a reprehender.*] Sen. 2. de Ira Placidus itaque ſapiens, & æquus erroribus, non hoſtis, ſed correptor peccantium.

Cōrrēptè, adverbium id eſt, correpta ſyllaba. [Polon *Krokeze.* Vngar. *Ragadua.*] Gell. libr. 2. cap. 17: Neque repugnat quod coēgi correptè dicimus.

Cōrrīvārī, n. p. Per rivos aquam eundem in locum ducere. [נזל *nazál* הזיל *hozzál.* ὀχετεύομαι, διοχετεύομαι, συνοχετεύομαι. Gall. *Faire contribution ou concurrence entre pluſieurs, ſe conferer par ruiſſeaux.* Italice, *Far correre o colare nel ſimile l'acqua.* Germanice, Zuſammen runnen durch bächlin zu einanderen flieſſen. Hiſpanice, *Arroyarſe ò arroyarſe entre.* Polonice, *Spot'em ſpu ſzczeſtkami ſtrugami zbiegaią ſie wyſtępuią.* Vngar. *Egybefolyás tokon vizetö zugywytök.* Angl. *To runne or flowe as water in a riuer.*] Plinius libro 6. cap. 14: Anguſtis impedit corrivatus ſalis e cautibus liquor. Hoc eſt, multis velut rivis eundem in locum fluens. Idem lib. 2. cap. 5: Albula e media tere longitudine Apennini, finibus Areminorum profluit, tenuis primo, nec niſi piſcinis corrivatus: hoc eſt, ex piſcinarum rivulis eundem in locum confluentibus ortus. Sic corrivari amnes & torrentes dicuntur, qui ex multis rivis eodem confluentibus oriuntur. Idem lib. 31. cap. 3 Pleruncq, verò damnoſi torrentes corrivantur, detracta collibus ſylva.

Cōrrīvātĭo, tionis. f. t. Aquæ eundem aliquem in locum deductio, ſive confluxus. [συνοχὴ, συνοχετόσις, ἐχχυσις. Gal. *Aſſemblement d'eau en vn lieu.* Ital. *Vnimento d'acqua del ſume* German. Zuſammen ſetzung oder das zuſammen flieſſen vieler wäſſer an ein ort. Hiſp. *Aſſemblamiento de aguas en vno.* Pol. *Wody przewiezione ſzczeſtkami.* Vng. *Egybefolyás tokonvizek.* Angl. *The running of water in a riuer.*] Plin. lib. 31. cap. 3: Salix enim erratica & alnus, aut vitex, aut hedera, ſponte proveniunt, & corrivatione aquæ pluviæ in locum humiliorem è ſuperioribus defluentis, augurio fallaci.

Cōrrīvālēs, m. t. Qui duo aut plures eandem amicam habent, vel quod ad eundem rivum accedere videntur, vel quod ad invicem contendant, ut feræ quæ ex eodem rivo hauſtum petunt. [ἑταιρικὸς] Gall. *Qui aiment vne meſme fille ou femme, courriuaux.* Ital. *Secuan.* German. Zwen oder mehr die Ein Liebſchafft haben/ Mitbuler. Hiſp. *Comblecos.* Pol. *Spolni gamratowie, ſobie zazdroſcy miel'oſtrzy.* Vn *Egy mátkáju társok, egy ſzömélv ſzemtök.* Ang. *They that loueth one woman.*] Quint. 14. Declam. Separatio miſerillas lupanarium inſultationes illa corrivalium maledicta convicia.

Cōrrobŏro, as, pen. corr. act. p. Robuſtum & fortem reddo, roboro, confirmo, ſtaurio [חזק הקים *hekim.* κραταιόω, κραταιόω, στηρίζω. Gall. *Affermir, aſſeurer.* Ital. *Confermare fortificare.* German. Stercken. Hiſpan. *Fortalecer, confirmar.* Polon. *Vmocnić, vtwierdzam.* Vngr. *Megerösitem* Ang. *To make ſtrong and ſorteſie.*] Sueton. in Galba Veteranum actyronem militem opere aſſiduo corroboravit. Cic. 5. de Finib. Ad quorum etiā cognitionem & uſum jam corroborato, natura ipſa præeunte deducimur. Plin. lib. 20. cap. 20: Stomachum in acetariis ſumpta corroborat. ¶ Per tranſlationem. Cicer. in Catil. Qui ſpem Catilinæ mollibus ſententiis aluerunt, conjurationemque naſcentem non credendo corroboraverunt. Idem Caſſio lib. 12: Manabat illud malum urbanum, & ita corroborabatur quotidie Idem pro Flacco Vitas Macedæmoniorum non ſolum natura corroborata, verumetiam diſciplina.

Corrodo, is, ere, act. t. Rodendo contumo, vel idem quod ſimplex rodo. [אכל עשש *aſhál* עשש *haſchaſch.* κατεσθίω. Gallice, *Ronger a l'entour.* Italice, *Rodere, conſumare rodendo.* Germanice, Zernagen. Hiſpanice, *Roer a rayendo gaſtar.* Polon. *Ogryzam.* Vngarice, *Megrágom* Angl. *To gnawe, to gnawe about.*] Cicero 2. de Divin. Nos autem ita leves atque inconſiderati ſumus, ut ſi

ut si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc unum, monstrum putemus. Varro 3. de Re rust. cap. 17: Quum eodem tempore insulas Lydiorum ibi corrosas vidisses. Ossa corrosa, Iuvenal. Satyr. 15.

Cōrrŏgo, ās, act. p. Rogo, peto, precibus convoco & congrego. [ἐφοπλίζω. Gall. *De prier d' vn costé & d' autre de venir en quelque lieu, amasser de toutes pars.* Italicè, *Amassare d' ogni banda prieghi e altrimente.* German. Durch bitt zusamen raspten oder lesen. Hisp. *Demandar, y mandigar, ò pedir entre las buenas gentes, y andar demandando de vno en otro.* Pol. Przez prozbe zgromadzam. Vng Kérdgetue ősszue gyvytőm. Ang. *To request or pray togather.*] Liv. 3 bell. Maced. Magistros navium mercatoresque invitare jussit, & vela cum antennis ex navibus corrogari jussit, ut umbra cœnantibus in littore fieret. Cic. pro Quintio: Ipse suos necessarios ab atriis Liciniis, & à faucibus macelli corrogat, ut ad tabulam Sestiam sibi adsint.

Cōrrŏgātī auditores, dici possunt qui ambitione doctoris, alioqui fortasse surdis parietibus occenturi, undiq; corrogātur. ¶ Corrogata ad necessarios usus pecunia, Cæsar 3. bel. Civilis.

Cōrrudă, pen. prod. f. p. Sylvestris asparagus. [ἀσπάραγος ἄγριος. Gall. *Asperge sauuage.* Ital. *Asparago seluatico.* Ger. Wilder spærgen. Hisp. *El esparago sylueštre.* Pol. Szal'wia polna. Vngar. *Spárga, vgyil arnyék, szent györgy loua farka.*] Cat. In arundineto corrudā ferito, unde asparagi. Col. l. 10: Prodit & asparagi corruda simillima filo. Plin. lib. 20. cap. 10: Sylvestrem asparagum, aliqui Corrudam, aliqui Libicum vocant: Attici Orminum.

Cōrrūgo, gas, gare, pen. prod. act. p. In rugas cōtraho. [כהה *cahdh.* σωιστημι. Gal. *Refrongner, froncer, rider.* Ital. *Crespare, raggruparsi in testa.* Ger. Rumpffechtig/oder gerunzlet machen. Hisp. *Arrugar vna cosa con otra.* Polon. *Marszczę sżie.* Vngar. ősszue sömörgetőm. Angl. *To make wrinckles, to frowne.*] Corrugare frontem, apud Plautum, σωιστάναι τὸ μέτωπον, est præ indignatione frontem in rugas contrahere. Horat. 1. Epist. 5: -ne turpe toral, ne sordida mappa Corruget nareis. Colum. libr. 12. cap. 39: Vbi satis corrugata erunt acina, demito, & sine scipionibus in dolium conjicito, pedibusque bene calcato.

Cōrrūgī, Sunt aquæ ex montium jugis ductæ ad lavandum aurumuta dictæ à corrivatione, autore Plin. lib. 33. cap. 4.

Corrūmpo, pis, act. t. Contamino, vitio, destruo. [שחת *schichéth.* λυμαίνω. Gall. *Corrompre, gaster.* Ital. *Corrumpere, guastare.* German Zerstören/verderben/verwüsten. Belg. Verdervен. Hisp. *Corrumper, gastar.* Polon. *Psuie.* Vngar. *Meg rontom, meg veszętőm.* Ang. *To corrupt, marre or spill, to viciate.*] Plin. libr. 3. cap. 22: Quæ nec aqua, nec igni posset corrumpi. Terent. in Adelph. Pisces ex sentētia nactus sum, hi mihi ne corrumpantur cautio est. Lactan. libr. 3: Cœlestes literas corruperunt, ut novam sibi doctrinam sine ulla radice ac stabilitate componerent. ¶ Trāsfertur & ad animū. Cic. lib. 1. Offic. Sed corrupti mores sunt, depravatiq; admiratione divitiarū. Animus largitione corruptus, apud eundem ad Attic. lib. 8. ¶ Aliquando est subornare, invitare, & illicere muneribus, κεκωμῳδοδοκᾶν. Cic. pro Plancio: Tu doce quod debes, per quem sequestrem, quo divisore tribus corrupta sit. Et paulò antè: Quam quisque tribum turpi largitione corrumperet.

Cōrrūptŭs, a, um. [משחית *moschchath.* λελυμασμένος, διεφθαρμένος. Gall. *Corrompu & gasté.* Ital. *Consumato, guasto.* Germ. Verderbt/zerbrochen/vnd zerstöret. Hisp. *Corrupido y gastado.* Pol. Zepsotwany, podarkami zwiedzony. Vngar. *Meg rontatot, meg veszőt.* Angl. *Corrupted, vitiated, spilled.*] quod modò participium est: ut, Iudicium corruptum: hoc est, pecunia à jure & æquitate abductum: apud Cic. pro Cluent. Modò nomen ex participio: unde Corruptior, & Corruptissimus. Plin. lib. 15. cap. 17: Demptis forcipe corruptioribus acinis. Idem lib. 18. cap. 3: Quando etiam corruptissimo in genere.

Cōrrūptŏr, verbale, Qui corrumpit, depravator, seductor. [משחית *maschchith.* φθορεύς. Gall. *Corrompeur, gasteur.* Ital. *Corrottore, guastatore.* Germanicè, Ein verderber/ verwüster/ geschender. Hisp. *El que corrompe, gastador.* Pol. Skázca, zwo dźiczel. Vng. *Meg ronto, veszitő.* Ang. *A corrupter, he that spilleth or marreth any thing.*] ut, Corruptor juventutis, Cic. in Catil. Iuvenal. Sat. 1: -nurus corruptor avaræ.

Cōrrūptrīx, fœmininum. [משחיתה *maschchithāh.* διαφθείρουσα, ἡ φθορεωτής. Vngar. *Meg ronto.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 1: Tàm depravatis moribus, tàm corruptrice provincia.

Cōrrūptē, adverbium. [διεφθαρμένως. Gallicè, *Par corruption.* Italicè, *Corrottamente.* Germanicè, Mit verderbung. Hispan. *Por corrupcion.* Polon. Skażenie. Vngar. *Meg rontua, vesz őtwl.* Angl. *Corruptlie.*] Cic. 1. de Finib. De quibus neque depravatè judicant, neque corrupté.

Cōrrūptīssĭmē, in superl. [Pol. *Zepsotwanie.* Vng. *Igőn meg romlot képpen romlotul.*] ut Corruptissimè dicere apud Senecam Controvers. lib. 10. in 5.

Cōrrūptĭo, [משחית *maschchith.* διαφθορά. Gall. *Corruption, degast.* Ital. *Corrottione.* German. Verderbung/verwüstung. Hisp. *Corrupcion.* Polonicè, Skaza. Vng. *Meg romlás, vesztés, rothadás.* Ang. *Corruption, marring or spilling.*] verbale. Cic. 4. Tusc. Morbum appellant totius corporis corruptionem.

Cōrrūptēlă, f. p. idem quod corruptio. [διαφθορά. Pol. *Zepsiowanie.* Vng. *Vesztés, romlás.* Ang. *Corruption, distayning.*] Ter. in Adelph. Communis cōrruptela nostrūm liberūm. Cic. 2. Offic. Melius etiam, quòd largitionem corruptelam dixit esse.

Cōrruĭo, is, pen. corr. Concido, simul ruo. [נפל *naphal.* συμπίπτω. Gall. *Cheoir ensemble, tomber quand & quand.* Ital. *Cadere, rouinare.* Ger. Fallen/zu hauffen fallen. Hisp. *Caer.* Pol. *Vpadam, walessie nakupe.* Vngar. *Le esőm, le rohanok, le szakadok.* Ang. *To fal downe together.*] Livius 1. ab Vrbe: Duo Romani super alium alius, vulnerati tribus Albanis, expirantes corruerunt. Cicero ad Quint. Frat. libr. 2: Et ille penè timore ego risu corrui. Idem 3. de Oratore: O fallacem hominum spem, fragilemque fortunam, & inanes nostras contentiones, quæ in medio spatio sæpè franguntur & corruunt! ¶ Corruere pro labi & errare. Cicero de Senectute: Nec, tanquam inexercitati histriones in extremo actu corruisse. ¶ Corruisse opes dicuntur, quæ corruptæ sunt, Cic. 3. Offic.

Cōrs, cortis, ἔπαυλις. Vide COHORS.

Cōrsŏīdes, κορσοειδής, Lapis canitiei hominis similis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Coriales, fœminæ propriæ appellantur gallinæ, mares galli, semimares capri, qui castrati sunt.

Cōrtex, [טלה *petsaldh.* φλοιός, κέλυφος, λέπισμα, λέπος. Gall. *Escorce.* Italicè, *Scorza, torteccia.* German. Rinden. Belg. Een schorfe/oft schelle. Hispan. *Corteça como de arbol.* Pol. *Kora, l'ub.* Vng. *Hey (auagy) hay.* Ang. *The barke of a tree.*] tàm masculini quàm fœminini generis. Est veluti corium cujusq; rei: ut in arboribus liber, & in cæteris rebus crusta quædam ad tegendū data Nam corium propriè animalium est. Ovid. lib. 1. Metam. Sentiat adhuc trepidare novo sub cortice pectus. Virg. 7. Aen. -raptus de subere cortex, Idem Aeglog. 6: -musco circundare amaræ Corticis. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -simul ac duraverit ætas Membra animumque tuum nabis sine cortice: id est, citra custodem ac pædagogum ipse te reges ac moderaberis. Acon proverbii admonet, putatque metaphoram mutuò sumptam à juvenibus, qui cùm primitus nare discunt, corticibus ac suberibus ventri subligatis natant: deinde exercitationes citra hujusmodi adminicula natare incipiunt.

Cōrtĭcŭlă, diminutivum. [φλοιδιον. Gallicè, *Petite escorse.* Ital. *Scorza picciola.* German. Kleine rinden. Hispan. *Pequenna corteça.* Polonicè, Koreczka, *l'ubek.* Vng. *Haiatska, héiatska.* Angl. *Litle thinne barke.*] Col. lib. 12. cap. 47: Tum resolutis corticulis eximimus eum.

Cōrtĭcōsŭs, a, um, Corticibus plenus. [φλοιώδης. Gall. *Plein d' escortes, ayant plusieurs grosses escorces.* Ital. *Scorzoso, pieno di scorza.* Ger. Rindechtig/das allenthalben viel rinden hat Hisp. *Lleno de corteza.* Pol. *L'ubiasty powliezoni l'ubem.* Vn. *Haias, héias.* Ang. *Full of barke or that hath thick barke.*] Plin. lib. 12. cap. 14: Quod in ... bore hæsit, ferro depectitur, ideò corticosum.

Cōrtĭcātŭs, a, um. [λεπιδωτός. Gall. *Qui a escorse.* Ital. *Che ha ...* Germ. Das rinden hat. Hisp. *Cosa que tiene corteza.* Pol. *Kor... rosl'y.* Vngar. *Haias, héias.* Ang. *That hath barke or is covered with barke.*] Quod corticem habet. Col. lib. 12. cap. 23: Pix corticata appellatur, qua utuntur ad condituras Allobroges.

Cōrtēs, Sunt villarum intra maceriam spatia. [Pol. *Choinik.* Vng. *Falu sarampé ián, rekeszén belől valo hely.*] Varr. de Re rust. Nec minus & à pabulo quum redierint anseres, sues, porci in corte exteriore. Idem de vita pop. Roman. Æstivo tempore in propatulo, rure in corte cœnitabant. Ex Nonio.

Cōrtīnă, pen. prod. multa significat. Nam cortinæ sunt vasa in quibus pigmenta colores que coquuntur, quibus lanæ inteinguntur & vellera pinguntur immersa. [Germ. Ein ferbekessel. Belg. Een verwetetel. Vng. *Festék főzö edény.*] Plin. lib. 35. cap. 6: Fit etiam apud infectores, ut flore nigro, qui adhæresceit æreis cortinis. ¶ Servius autem in illud Virg. 6. Aen. -neque te Phœbi cortina fefellit. Cortinam interpretatur tripodem Apollinis, unde oracula reddebantur: vel quod Apollinis tripus corio pythonis serpentis tectus esset: vel quòd certa illic responsa funderentur, quasi Certina: vel quòd illic cor vatis teneretur. Illuc enim raptæ Phœbades vaticinabantur. Hæ alio nomine Delphicæ dicebantur, quòd in eum potissimum usum fierent, ut Apollini Delphico dicarentur. Plin. li. 34. cap. 3: Ex ære factitavêre & cortinas tripodū; nomine Delphicas: quoniam donis maximè Apollinis Delphici dicabantur. ¶ Cato Cortinam plumbeam accipit pro vase quò oleum fluit, quum in torculari à factoribus premitur. Ait enim: Cortinam plumbeam in lacum ponito, quo oleum fluat. ¶ Item Cortinæ dicuntur aulæa & vela ad locum aliquem contegendum. [κάνεπιτάσματα. Pol. *Kál'dra.* Vngar. *Kárpit.*] Vnde Hieronymus in Exod. Decem cortinas facito de byssо retórta. Hæc etiam Velaria à velis dicta sunt. Nam velum, plagæ, & stragula idem significant.

gnificant. ¶ Item locus velatus in theatro ex quo egrediuntur histriones & mimi, Cortina dicitur. Virgil. -magni cortina theatri.

Cōrtīnālĕ, à cortina, sumitur pro loco in quo sunt Cortiñe: hoc est, vasa quibus sapa decoquitur. [Vng. *Ser fŏzŏ ház.*] Col. lib. 1. cap. 6: Cortinale quo defrutum fiat, nec angustum, nec obscurum sit, ut sine incommodo minister qui sapam decoquit, versari possit.

Cŏrtīnĭpŏtēns, Nomen antiqua poëtarum licentia confictum. Lucilius: Hunccine ego unquam Hyacinthi hominem cortinipotentis deliciis contendi? Ejusmodi sunt reciprocornis, cervicervicus.

Cortinon, gramen est, sive (ut alii malunt) semen raphani.

Cŏrūsco, scas, coruscare, Splendere: & propriè cœli est, quū in eo ignis ostenditur sine tonitru. [ברק *barák.* ἀστράπτειν, στίλβειν. Gal. *Esclairer, resplendir.* Ital. *Risplendere, à vuesta di baleno.* Germ. Scheinen vnd zwitzeren/blitzgen. Hisp. *Resplandecer.* Pol. *Błyskam ſię, błyſnę ſię.* Vng. *Villámlok (anagy) villamlom, tsillámom.* Ang. *To blitter or shyne.*] Cicero 3. de Orat. Flamma inter nubes coruscat, cœlum tonitru contremit. Virgil. 4. Georg. -elucent aliæ, & fulgore coruscant. ¶ Interdum accipitur pro vibrare: habetque accusativum adjunctum: ut Coruscare gladium vel hastam. [Ang. *To brandishe and shak a sworde.*] Virgil. 10. Aen. Talia vociferans sequitur, hastamque coruscat. Idem 12. Aen. -oditque moras, hastamque coruscat. ¶ Interdum absolutè pro vibrari & concuti. Iuvenal. Satyr. 3: -longa coruscat Sarraco veniente abies.

Cŏrūscāmĕn, ἀστραπή, Coruscatio. [Vngar. *Villámás.*] Apuleius de Deo Socratis: Veluti in arctissimis tenebris rapacissimo coruscamine.

Cŏrūscŭs, a, um, Resplendens, micans. [נגה *nogháh.* אוֹרִים *morîah.* ἀστραπῶν, στίλπνος. Gall. *Resplendissant.* Ital. *Risplendente.* Germ. Scheinend/zwitzerend/gleyssend. Hisp. *Resplandeciente.* Pol. *Błyſkacie ſię, błyſkaiąci ſię.* Vngar. *Villámló.* Ang. *Glytteretb or shyneth.*] Virg. 2. Aeneid. -stat ferri acies mucrone coruſco. ¶ Ignis coruscus, Horat. 1. Carm. Ode 34. ¶ Auro coruscus, Virgil 9 Aeneid. ¶ Radii coruſci, Ovid. 1. Metam. ¶ Sylvæ coruscæ: hoc est, crispæ, vel crispantes. Virg. 11. Aeneid. -tum sylvis scena coruscis Desuper.

Cŏrvus, Nota avis, omnium nigerrima. [ערב *horéb.* κόραξ. Gall. *Corbeau.* Ital. *Corvo.* German. Ein Rapp. Belg. Een Rave. Hisp. *Cuervo.* Pol. *Kruk.* Vng. *Hollo.* Ang. *A rauen.*] Cic. 1. de Nat. deor. Milvo est quoddā bellum quasi naturale cū corvis. Idem 1. de Divin. Quid augur? cur à dextra corvus, à sinistra corvis faciat ratū? Græcis κόραξ dicitur: quo verbo aliquādo & Latini utūtur. Cic. Quare coracem illum vestrū patiamur nos quidem pullos suos excludere. ¶ Abi ad corvos, βάσκ' ἐς κόρακας, perinde valet quasi dicas, Abi in malam rem atq; exitium, Aristophan. in Nubib. ¶ Corvus albus, κόραξ λευκός, de raro inventu dicitur Iuvenal. corvo quoq; rarior albo. Amm. in Epigram. Θαῦμα σὺ νῦν λέυκους κόρακας, πλωτὰς ἠγελάνας Εὑρεῖν: Id est, Aut albus corvus prius, aut testudo volucris Invenietur. ¶ Corvi iuscmiis honoratiores, κόρακες ἀνδόνων αἰθημοτέροι. Quum indocti doctis præferuntur, improbi probis, blaterones eloquētibus, rapaces ac furaces cordatis ac integris viris. Aut quum plus tribuitur improbitati & audaciæ quàm eruditioni & sapientiæ. ¶ Corvus serpentem, κόραξ τὸν ὄφιν, ubi quis sub ipsius invento perit. Sumptum ex apologo quodam Aesopi. Corvus esuriens, serpentem in aprico dormientem cōspicatus, rapuit, à quo morsus periit. ¶ Corvos sequi, proverbialiter dicitur de eo qui nullum certum vitæ genus ingressus est. Cujus proverbii origo inde sumpta, quod corvi instabiles sint, & huc illuc que transvolent, & jam in arboribus, jam in palustribus & aquaticis consideant. Pers. Satyr. 3: An passim sequeris corvos, testaque lutoque, Securus quò pes ferat atque ex tempore vivis. ¶ Corvinus, quod est à corvo: ut, Rostrum corvinū, adeps corvinus: vel quod est nigri coloris tanquam coryus. ¶ Corvus est etiam piscis marinus, corporis forma milvo pisci similis, aculeorum, pinnarumque magnitudine discrepans: cujus dorsum ex cæruleo nigricat, latera rubescunt, cùm venter sit lactei coloris. De eo Athen. lib. 8. Plin. lib. 32. cap. ult. ubi à Coracino distinguit.

Cōrўcæī, per æ diphthongum. [ארגמן *meraghghél* תכלת *tar.* κορυκαῖοι. Gall. *Espions, gens curieux.* Ital. *Spie, curiosi.* Ger. Außspäher. Belg. Luysteraer/verspier. Hisp. *Los espiadores ò espias.* Pol. *Spiegierze.* Vng. *Alattomban volo cẑirkálo, kémélő.* Ang. *Espyers.*] Dicuntur exploratores. Cic. ad Att. Omnes enim Coryceī subauscultare videntur quod loquor: nam tota Coryci montis Asiatici, seu (ut quidam dicunt) promontorii in Creta præternavigatio mōtibus plena fuit, qui dispersi per portus ad mercatores furtim accedebant, & subauscultabant quid rerum ferrent, quò navigarent, ut postea discedentes adorirentur, ac diriperent. Ex quo factum est ut omnes curiosi secreta auscultantes, Corycæi dicerētur: & in proverbium cesserit: Hunc Coryceus auscultávit, τὸν κορυκαῖον ἠκροάζετο: quod de eo dici solet, cujus consilia secreta patefacta sunt.

Cōrўcĭum, [κωρύκιον, βυλάκιον.] Gal. *Bourse, beface.* Ital. *Bolgia, bisaccia.* Ger. Ein Bulgen/wie es die Reuter an den sattelbogen hencken/ vñ gelt oder anders darinn führē. Hisp. *Curron ò talega.* Pol. *Taiſterka, torba, ſzablatura.* Vng. *Turba, taska.* Ang. *A bougett, a bagge.*] Diminutivum est à κώρυκος, quod significat peram qua equites utuntur ad circunferendum viaticum, vel aliud quidvis, vel etiam panarium quod & βυλλίδιον Græci appellant, vel rete capiens panem, πλέγμα, Suidas.

Cŏrўdălŭs, [κορυδαλός. Gall. *Alouette.* Ital. *Lodola.* Germ. Ein Lerch Hispan. *Calandria.* Polon. *Skowronck.* Vng. *Patsirta, pacsirta.* Ang. *A larke.*] pen. cor. Avis est habens in vertice capitis pennas aliquot erectas, quæ coni galeæ speciem præbent. Vnde & nomen accepit: nam κόρυς galeam significat. Latini Galeritā appellant. ¶ Oportet omnibus corydalis cristam inesse, πάσῃσι κορυδάλοισι λόφον ἐνεῖναι. Citatur ex Simonide, & usurpatur aliquoties à Plutarcho, nominatim in vita Timoleontis, in hunc sensum: Nullum esse mortalis ingenium, cui non sit aliquod vitium admixtum.

Corydilis, Sa. samentarii piscis, quem nos *Cordylam* vocamus, Græci κορυδαλίδα καὶ ὀξύλον.

Cŏrўlŭs, penult. corr. [κόρυλος, πεζικλειστικὴ κορύα, sive πυπική. Gall. *Couldrier, noiserier, auelanier.* Ital. *Ciecciolare.* Ger. Haselstaud/ oder Haselnuß. Belg. Hasennooten boom Hisp. *Auellano, arbol conocido.* Pol. *Leſzczyna.* Vng. *Mogyoro fa.* Angl. *An hasell nutte or filbert tree.*] Arbor & fructus à nostris *avellana* dicitur. Virgil. 2. Georg. Plantis eduræ coryli nascuntur. Idem eodē lib. -duræ coryli: duras autē dixit, non quòd ad lignum, sed ad fructum eorum referens. Servius.

Cōlūrnŭs, a, um, ut Colurna opera, ex corylo arbore facta. [Vngar. *Mogyoro fából való.*] Vide suprà suo loco.

Cōrўlētum, n. I. Locus densis frequentibus corylis consitus. [τόπος κορύλοις πυκνοῖς πεφυτευμένος, ἀλσώδης, ὄρεσιν. Gall. *Vne coudraye, lieu complanté de couldres.* Ital. *Luogo piantato di auellani.* Ger. Ein ort da viel Haselstauden sind. Hisp. *Auellanedo, lugar de auellanos.* Polon. *Laſek ſzleſzzyny.* Vngar. *Mogyoros.* Ang. *A place where many hasell trees groweth.*] Ovid. 2. Fast. Illa modò in sylvis inter Coryleta jacebat.

Corymbium, bii, redimiculum muliebrium comarum, ut crobylus virorum, scorpius puerorum, à Grammaticis Græcis implicatio comarum in acutum desinens explicatur. Petronius: Corymbioq; dominæ pueri adornat caput.

Cŏrўmbī, m. s. [סרט *péret.* κόρυμβοι. Gall. *Grains semblables à raisins, comme ceux d'vn lierre, & semblables.* Ital. *Coccole d'ellera.* Germ. Beerē am Epheuw. Hispan. *Vuasde yedra.* Anglicè, *Berries of* [illegible] *quibus coronaretur Bacchus.* [illegible] & frons redimita corymbis. Plin. lib. 16. [illegible] racemis in orbem circumactis, qu[illegible] ¶ Est etiam Corymbus fructus chrysocomæ, sive chrysitidis herbæ, & altarum, quæ uvas ferunt hederaceis similes. Plin. lib 2 cap. 8 Chrysocome, sive Chrysitis, non habet Latina [illegible] eiem: palmi altitudine est, co[illegible] aut corymbis, radice nigra. ¶ Meos co[illegible] τοὺς ἐμοὺς κορύμβους πλέκω. Vbi quis respondet quod [illegible] neat ad interrogata. [Vngar. *Borostyan fzō-*[illegible]

Cŏrўmbĭfĕr, [illegible]. Gall. *Qui porte grains semblables à raisins, comme ceux d'vn lierre.* Ital. *Che produce tal coccole.* Cic. Das ebbaw beere oder treubet tregt. Hisp. *Que trae racimos dela yedra.* Vngar. *Borostyán magés fwot hordozo.* Ang. *That beareth berreslik yuie.*] Qui fert corymbos, sive hederam. Ovid. Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi.

Cŏrўmbĭă, æ, f. p. Ferulæ caulis decoctus, muriaque & melle conditus. Plin. lib 19 cap 9: Semen ferulæ in Italia cibus est: conditur quippe, dura [illegible] in urceis vel anni spatio. Duo ea genera: caules & racemi. Corymbiam hanc vocant, corymbosque quos condiunt.

Cŏrўmbĭŏn. κορυμβίον. Herba est quam Dioscorides λυχνίδα σταφανωτικὴν: hoc est, Lychnidem coronariam appellat.

Cŏrўmbĭtēs, κορυμβίτης, Tithymalli species, aliàs πλατύφυλλος vocata, à foliorū latitudine. Pisces necat, alvum solvit radice, vel foliis, vel suc[illegible] lib. 26 cap. 8.

Cŏrўphæ[illegible] [illegible] utque rei caput & princeps. [κορυφαῖος. Gall. *Le chef & [illegible] premier, le principal & le plus excellent des autres.* Ital. *Primo ò piu degno in ogni ordine.* Ger. Der Oberist vnnd furnemest in einē handel/ein Redtinführer. Belg. Een Overste. Hisp. *Lo primero ò mas digno en todo orden.* Pol. *Wodz, woy wiodacy.* Vng. *Fw' vezér, fővedelem, hyndgad.* Angl. *The chief or principall in any thing.*] παρὰ τὴν κορυφὴν: hoc est, a vertice capitis. Cicero 1. de Natur. deor. Zenonem, quem Philo noster Coryphæum appellare Epicureorum solebat, quum Athenis essem, audiebam frequenter.

Corythia, quæ & Colycia, Ex genere muricū sunt, æquè turbinata,

binata, sed multò minora, oris halitui conservando in primis idonea Autor Plin. lib. 32. cap. 7.

Cōrȳtus, pen. prod. [אשתה *aschpdh.* *γωρυτός, τοξοθήκη.* Gall. *Carquois à mettre des fleſches.* Ital. *Carcaſſo de ſaetta, turcaſſo.* Germ. Ein Kocher. Hiſpan. *Carcax ò goldre de fluchas.* Pol. *Saidak, ſ'ubie.* Vng. *Tegez, íj tegez.* Ang. *A bowe or arrowe caſe.*] Eſt theca arcuũ, ſive ſagittarũ, quamvis ſagittarium propriè dicatur Pharetra. Stat. lib. 9. Thebaid. - cœleſtibus implet Coryton telis. Virg. li. 10: Corytiq; leves humeris, & lethifer arcus. Apud Græcos ſcribitur per γ, γωγυτός, ut videre eſt apud Homer. Ὀδυσσ. Φ.

Cōrȳzā, æ, f. p. [κόρυζα. Gal. *Rheume, catharre, d fconte d humeurs.* Ital. *Catarro, diſceſa d' humori.* Ger. Der pfnuſet. Hiſp. *Romadizo.* Pol. *Sapka, ſmupka.* Vng. *Nátha.* Ang. *A mutte or deſtillation of the brayne.*] Corruptæ & fœtidæ naturæ defluxio, nares obturans, & vocem obtundens: quam Latini gravedinem appellant. Celſus lib. 4. cap. 6: Gravedo nares claudit, vocem obtundit, tuſſim ſiccam movet, ſub eadem falſa eſt ſaliva: ſonant aures venæ moventur in capite, turbida urina eſt. Hæc omnia ſymptomata Hippocrates appellat: nunc apud Græcos ini gravedinis nomen ſervatur.

Cos, cotis, f. omnium generis, t. Lapis quo culteri acuuntur. [ἀκόνη. Gall. *Queux, vne pierre à aguiſer couſteaux ou telles choſes.* Ital. *Cote, coltel cotticuſcem.* Belg. Een wetſteen. Hiſp. *Piedra para aguzar cuchillos y otras coſas.* Pol. *Osła.* Vngar. *Fén kő, kaſza kő.* Ang. *A whetſtone.*] Liv. 1. ab Vrbe: Atqui hoc animo agitavi, ut, priusquam te novacula cotem diſciſſurũ. Hinc Cotes, ſive Aconas olearias & aquaticas dicimus, quòd illas ad ferrum acuendũ oleo, has aqua madefaciamus. ¶ Cotẽ alis, ἀκόνλον στρεβλόν. Dicitur hic homines e laces plumimq; cibo, qui nihilo tamen habitiores reddantur. Nam in cotis macimentum hodie vulgo jactari, lagenis, quũ ajunt, tàm pinguem quàm cotem macilentam, quempiam eſſe ſignificantes. ¶ Eſt & Cos, κώς, inſulæ & civitatis nomen: ut infrà docebimus.

Cotĭcŭla, æ, f. p. diminutivum à Cote. [βάσανος. Gall. *Pierre de touche, pierre à toucher & eſprouuer l' or.* Ital. *Pietra del tocco per far ſaggio dell' oro.* Germ. Ein wetzſteinlin: *item*, ein Probier ſtein. Hiſp. *Piedra de la plata ò del oro.* Pol. *Oſſel'ka.* Vngar. *Fén követske.* Ang. *A touch ſtone to trie gold.*] Plin. libro 31. cap. 9: Contraque ſuffuſiones oculorum cum lacte in coticulis teritur. ¶ Accipitur autem pro lapide, quo fit auri vel argenti experimẽtum, qui alio modo Index, vel lapis Lydius vocatur. Modicus eſt, & rarò quatuor uncias longitudinis binasque latitudinis excedens. Plin. lib. 33. cap. 8.

Cotārĭa, æ, Locus unde eruuntur cotes. [πέτρα ἀφ' ἧς εἰς ἀκόνας ἐξορύσσονται. Gall. *Vne carriere dont on tire les queux à aguiſer.* Ital. *Luogo donde ſi cauano le cote.* German. Ein ort da man die wetzſtein graabt/oder außbricht. Hiſpanicè, *Lugar donde ſe ſacan las aguzaderas.* Pol. *Mieſce gdże wił'amuia oſ'y.* Vng. *Fén kő bánya, kaſza kő bánya.* Ang. *A quarrie where whit ſtones ar taken out.*] Alphenus I. Cæſar. ff. de public. Cæſar quum inſulæ Cretæ cotarias locaret, legem ita dixerat: Nequis prætèr redemptorem, poſt Idus Martias, cotem ex inſula Creta fodito, néve eximito, néve avellito.

Coſcinomantĭa, ę. κοσκινομαντία, Divinationis genus, quod fit per cribrum.

Cosmĕtă, Coſmicus, Vide COSMVS.

Cōmmitto, Pro committo, m literam in ſ, vertentes, veteres dixere, teſte Feſto.

Cōſmographĭa, [κοσμογραφία. Germ. Weltbeſchreibung. Pol. *Opiſanie ſwiata.* Vng. *Világnak iráſárol valo tudomány.* Ang. *The deſcription of the world.*] Mundi deſcriptio. Differt autẽ à Geographia, tanquam totum à parte. Geographi enim ſolius terræ ſitum deſcribunt, præcipuasque ejus regiones fluminibus & montibus diſtinguunt: Coſmographi autem, Mundi totius tàm elementaris, quàm ætherii cognitionem inquirunt, terræque ſitum non fluviis aut montibus, ſed cœleſtibus circulis diſcriminant.

Cōſmĕtă, pen. prod. [κοσμητής. Gall. *Chambrier, valet de chambre.* Italice, *Camarriere che ha cura d' ornare il patrone.* German. Ein zierer/oder zierern in einem hauß. Hiſp. *Camarero que aſeyta el ſennor ò ſennora.* Pol. *Komornik, chł'opiec ktori pana vbiera, ten ktori dom ozdabia.* Vng. *Ruha tiſztitó, ſzépgetó inas.* Ang. *The boye or vallet y' maketh cleane.*] Ornator, ſervus id familia cui, dominæ, dominive exornandi cura incumbit. Iuven. Satyr. 6: Ponunt Coſmetæ tunicas, tardè veniſſe Liburnus Dicitur.

Cōſmĭcus, adject. [κοσμικός. Pol. *Swiecki.* Vngar. *Világi.*] Idem quod mundanus. Mart. li. 7: Coſmicus eſſe tibi Sempronì Tucca videris: Coſmica Sempronì tàm mala quàm bona ſunt.

Coſſes, à Plinio vocantur vermiculi in ligno naſcentes, lib. 30. cap. 13. quos aliis in locis Coſſos vocat. Coſſos (*inquit*) qui in ligno naſcuntur, ſanant ulcera omnia. Vide COSSVS.

Cōſſus, m. ſ. Vermis in ligno editus, qui apud Phryges, & in Ponto pro delicatiſſimo cibo ſumitur. [עש *haſch.* ὁ περιδὼν σκώληξ ξυλοφυής. Gall. *Vn ver qui s' engendre dans le bois & qui le ronge.* Ital. *Verme che rode il legno, taulo.* Ger Ein gattung der würm/ oder maden/die in dem holtz wachſen. Hiſp. *El guſano que roe la madera.* Vng. *Szú, fába termò férdg.*] Plin. lib. 17: Prægrandes roborũ vermes delicatiore ſunt in cibo (coſſos vocant) atq; etiam farina ſaginati. Idem lib. 11. cap. 33: Nec enim coſſi tantùm in eo, ſed etiam tabani ex eo naſcuntur. A' ſimilitudine horum vermium homines rugoſi corporis, ab antiquis *Coſſi* dicti ſunt: unde & Coſſutiorum familia apud Romanos dicta eſt, ex qua fuit Coſſutia uxor Cæſaris, cujus meminit Suetonius in vita ejus. Similiter & Coſſuvii, & Coſſuviani.

Cōſsutĭi, Vide COSSVS.

Cōſtæ, arum, f. p. ſunt oſſa illa ſpinæ cohærentia, inteſtinaque ſuo complexu coërcentia. [עצם *iſelah.* πλευραί. Gall. *Coſtes.* Ital. *Coſte.* Ger. Ein ripp. Belg. Een ribbe. Hiſp. *Las coſtillas.* Pol. *Ziebro.* Vng. *Oldal tſont.* Ang. *The ribbes.*] Virg. lib. 3. Georg. Et pedibus ſubigit terram, fricat arbore coſtas.

Cōſtus, fœminini generis, ſive Coſtum neut. [κόστος. Dioſcoridi, κοστάμον Straboni. Gall. *Herbe nommée de quelques vns du Coſt, ou du coq, & d' autres poturette.* Ital. *Coſto herba.* Germ Ein wolgeſchmackte wurtz auß Arabia/India vnd Syria. Hiſp. *El coſto eſpecia oloroſa.* Pol. *Wonni korzonek z Arabij, z Indij, ú z Syrii.*] Frutex eſt exiguus in Arabia, India, & Syria naſcens, radicem ferens eximii odoris, quam non ſecus ac thus diis ſuis adolebat antiquitas. Plin libro 12. cap. 12: Radix coſti guſtu fervens, odore eximio, frutice aliàs inutili.

Cotaría, ſive Cotoría, Vide COS.

Cŏthūrnus, m. ſ. [κόθορνος. Gall. *Vn certain brodequin où chauſſure ancienne.* Ital. *Bozarchino cotúrno.* Ger. Stiffel biß an die halben waden. Hiſp. *Borzeguí.* Pol. *Pul'botek, Trzewia.* Vng. *Tſizmas, papuſos.* Ang. *A kind of huskins whiche came ouer the calf the legge.*] Calciamenti genus erat ſubere ſublevatum, quo Tragœdiarũ actores in ſcena ùtebantur, ut proceriores viderentur. Erat autem calciamentum ἀμφοτερόδεξιον: hoc eſt, tàm dextro, quàm ſiniſtro pedi conveniens, & de ſuris ſolet religari. Vnde illud apud Virgil. 1. Aeneid. Purpureoque altè ſuras vincire cothurno. ¶ Poteſt etiam hoc nomine appellari hoc calceamenti genus ſubere ſuffultum, quo in Italia mulieres hodie utuntur, ut Heroidum illam proceritatem videantur referre, cujus meminit Iuvenal. - ſi breve parvi Sortita eſt lateris ſpatiũ, breviorq; videtur Virgine Pygmæa nullis adjuta cothurnis. ¶ Aliquando pro ſublimiori dicendi genere. Virgil. Aegl. 8: Sola Sophocleo tuà carmina digna cothurno.

Cŏthūrnātus, ta, tum, adject. [ὁ κόθορνον, ὑποδεδεμένος. Vngar. *Tſizmás, papuſos.*] Mart. Grãde cothurnati pone Maronis opus.

Cotícula, Vide COS.

Cŏtĭdĭē, Vide QVOTIDIE.

Cŏtĭnus, pen. corr. κότινος, Oleaſtri genus, quo Olympionicæ coronabantur. Ariſtoteles Philoſtephanon appellat. ¶ Eſt & frutex hoc nomine in Apennino, ad liniamenta modò, conchylii colore inſignis. Autore Plinio lib. 16. cap. 18.

Cŏtōnĕă, neæ, à Venetis dicta fuit herba quam Galli *Halum* appellant, ſimilis cunilæ bubulæ, toto odorata, capitula habens thymi, dulcis alioqui, & ſitim ſedans. Vide Plin. lib. 26. cap. 7. σύμφυτον πήγανον.

Cŏtōnĕum, nei, n. ſ. [κυδώνιον. Gall. *Pome de coing, vn coing.* Ital. *Pomo cotogno.* Germ. Küten. Hiſp. *Membrillo.* Pol. *Pigwa.* Vng. *Biſalma.* Anglicè, *A quince peare.*] Mali genus, primùm è Cydone Cretæ urbe advectum: unde & *Cydonium* à Græcis appellatur: nam Cotoneorum nomen à Catone primùm profectũ putatur. Ejus varia ſunt genera. Quædã enim inciſuris diſtinguuntur, colore ad aurum inclinato: unde & Chryſomela dicuntur. Alia candidiora, præſtantiſſimi odoris, Noſtratia cognominata. Sunt & Neapolitana, & minora ex eodem genere Struthea, ſerotini proventus, ſed odoratiora. Sunt & præcocia, muſtea: item ſylveſtria minora, ſed à ſtrutheis odoratiſſima. Hæc Plin. lib. 15. cap. 11.

Cortabus, bi. [κόταβος. German. Der thon/widerklang/oder widerhall eines ſtreichs.] Aenea phiala, quam peracto convivio menſæ imponere ſolebãt vino plenam: deinde in minora pocula ab alto miſcentes, ſonum edere: qui ſi illiſu major ederetur, ab amaſiis amari ſe augurabantur. ¶ Accipitur & pro ipſo ſono, qui hoc pacto edebatur. Vnde κοτταβίζειν verbum Græci uſurparunt, pro eo quod eſt ſonum hujuſmodi edere: & κοτταβεῖον, pro hoc ludi genere: item κοττάβια; præmia victori hujus ludi dari ſolita, quæ, teſte Athenæo, fuerunt πυραπτώπες: hoc eſt, triticeæ placentulæ & ſeſamineæ. Ariſtophanes quoque, qui hoc genere ludi ſe recreabant, μεθυσοκοτταβους appellavit: quòd vix aliter, quàm vino madentes id agerent. Plaut. in Trin. Cottabum videtur appellare, ſonum flagrorum, qui inter verberandum redditur. Caveſis (*inquit*) ne cottabi bubuli crebri in te crepent

Cottănă, κόττανα, Ficus exigua, verùm jucundiſſimo ſapore, Syriæ peculiares. Plin. lib. 14. cap. 5.

Cotūrnīx, Avis advena, terreſtris magis quàm ſublimis: noſtri

ſtri *Qualeam* dicunt. [ἰσῶ *ſchelán.* ὄρτυξ. Gall. *Vne caille.* Ital. *Starna, coturnice.* Germ. Ein wachtel. Hiſp. *Codorníz.* Pol. *Przepiorka.* Vng. *Fw'r.* Ang. *A quaile bird.*] De hujus avis conſyderatione plurima cognitu digniſſima tradit Plin. lib. 10. cap. 23: Coturnices (*inquit*) ſemper antè veniunt, quàm grues: parva avis: & quum ad nos advolat, terreſtris magis, quàm ſublimis. Advolant non ſine periculo navigantium: quippe velis ſępè inſidēt, & hoc ſemper noctu, mergunt́, navigia. Iter eſt his per hoſpitia certa: Auſtro non volant, humido ſcilicet & graviore vento: aura tamen vehi volunt, propter pondus corporeum, viresque parvas. Hinc volantium illa conqueſtio, labore expreſſa. Aquilone itaque maximè volant. Ortygometra duce Primam earum appropinquantem terræ accipiter rapit. Reliqua vide apud Plinium.

Cŏtȳlă, læ, f. p. [κοτύλη. Vng. *Itexe.*] Menſure genus, quod alio nomine Hemina dicitur, continens dimidium ſextarii. ¶ In oſſibus item Cotylæ dicuntur, quæ & Cotyledones: hoc eſt, cava quædam acetabula quibus aliorum oſſium capita inferuntur: cujuſmodi ſunt in coxendicibus, oſſium femoris capita excipientia. ¶ Accipitur & pro concavi vaſis genere, cujuſmodi Diogenem uſum fuiſſe docet Laërtius antequam puerum ex concava manus vola bibentem vidiſſet. ¶ Accipitur & pro ludi genere, in quo quis reductas in tergū manus conjungebat, ſtringebat́; alteŕ; impoſitis in eas genibus, tollebatur, ſuis manibus oculos geſtantis obtegens. Ad hunc igitur modum geſtatus, ἐπὶ κοτύλης geſtari dicebant.

Cŏtȳlēdum, [κοτυληδών. Gall. *Herbe vulgairement appellée* Vmbilicus Veneris. Ital. *Cuperioiule.* Germ. Nabeltraut. Hiſp. & Luſitan. *Scudetes, cucillos.* Pol. *Pśirumien.* Ang. *An hearbe commonlie called vmbelicus veneris.*] Herbæ genus eſt, quæ teſte Ruellio *Vmbilicus Veneris* à Romanis dicitur: quod nomen etiam hodie ſervant Officinæ. Cotyledonem autem Græci putantur appellaſſe propter figuram folii in acetabuli formam tornati, & modicè concavi. ¶ Cotyledones item in mulieribus appellantur ora vaſorum in uterum deſinentia, per quæ ſanguinis redundantia ſingulis menſibus, ex omni corpore in uterum derivatur, & per quæ ſemen alimentum ad ſe attrahit.

Cŏvīnŭs, m. i. [ποιὸν ἅμα πολεμικὸν ἁρπανηφόρον. Gall. *Vn chariot de guerre armé & garni de grans trenchans & couſteaux pour mettre en pieces ceux qu'il rencontre.* Ital. *Carretta, carro da guerra armato per con quaſſare un eſſercito.* Germ. Ein Karch ab dem man ſtreittet/ Sichel wagen/ Hew wagen. Hiſp. *Vn genero de carro de guerra.* Pol. Woz wojenny, skorego, nie ktory ſą francuzowie byali ſpie. Vngar. *Kaſzis ſzekér.* Ang. *A kynd of warre chariot armed and garnished with pikes or ſcithes, couſtlie made.*] Vehiculi falcati genus fuit, quo Britanni & Galli in prœliis utebātur. Pompon. Mela: Dimicant nō equitatu modò aut pedite, verùm & bigis, & curribus Gallicè armati: Covinos vocant, quorum falcatis axibus utuntur. ¶ Inde Covinarius dicitur auriga, qui covinum regit, aut qui ex covino pugnat. ὁ τέτρα ἅρματος ἡνίοχος, ὁ αὐτόκαπος. Tacitus in vita Agric. Media campi covinarius, & eques ſtrepitu ac diſcurſu complebat.

Courmi, ex maceratis & coactis frugibus potus, fortaſſe id quod vulgò hodie *Cerviſium* vocant.

Cōūs Græcè κῶος, Latinè Senio, numerus eſt in talo, Cani cōtrarius, qui & Venus dicitur: quem qui jeciſſet, ſex lucrifaciebat: qui verò Canem, nummum unum addebat: unde etiam Damnoſa canicula à Poëtis vocatur.

Cōxă, & Cōxendīx, pro eodem accipiuntur. [שוק *ſchók.* ἰσχίον. Gall. *La hanche ou la cuiſſe.* Italicè, *Coſcia.* German. Huffe Belg. Een huepe Hiſpan. *La pierna, ò nalga, ò anca.* Polon. *Hudziecz.* Vngar. *Tſipőtſont.* Ang. *The hippe or huckle bone, the haunche.*] Sunt enim Coxendices, ſive Coxæ, oſſa duo, ſacro oſſi utrinq; aſtricta, cavaq́; quædam habentia acetabula, quibus oſſium femoris capitula inſeruntur. Græcè ἰσχία appellantur: unde Iſchiadicus morbus, qui coxēdices infeſtat. Vnde Iſchiadici dicuntur è coxendicibus laborantes. Plin. lib. 25: Coxendicibus & articulis omnibus cum axungia utiliſſima. Cato incantamentum docet ad ſanandas coxendices luxas: hoc eſt, loco ſuo motas. Suet. de Aug. Coxendice, & femore, & crure ſiniſtro non perinde valebat, ut ſæpè etiam inde claudicaret. Plin. in Epiſt. Hunc dum ſequitur colligitq́; per læve & lubricū pavimentum, fallente veſtigio cecidit, coxamq́; fregit: quę parum aptè collocata, reluctante ætate, malè coit.

C ante R

C R. In notis antiquorum, civis Romanus. C R. Creticus, vel Criſpus. C R. contractum. C. R. C. cujus rei cauſa. C. R. C. P. cujus rei cauſa promittit. C S. communis. C S. A. Cæſar Auguſtus. C S. I P. Cæſar imperator. C. S. S. cum ſuis ſervis. C. S. F L. cum ſuis filiis. C. S. H. cum ſuis hæredibus. C. S. P. E. cum ſua pecunia eſt. C S I. controverſia.

Crabrōnēs, Inſecta volucria, veſpis ſimilia, ſed majora. [צרעה *tſirhdh.* αὐτόμολοι, σφηκίες. Gall. *Freſtons, ou froilons; foulons.* Ital. *Calaroni.* Germ. Ein Hurnauß. Belg. Horſeten. Hiſpan. *Tabarros ò moſcardas.* Pol. *Szerſzenie.* Vng. *Lo darás.* Ang. *Hornettes or great wa ps.*] Degunt in ſylveſtrium arborum cavernis: vita bimatum non tranſeunt, creantur ex equis. Vide Plin. lib. 11. cap. 22. & lib. 20. cap. 13 & lib. 29. cap. 4. Spicula crabronū, Ovid. 11. Metam. Aſper crabro, Virg. 4. Georg. Irritare crabrones, τὰς σφηκιὰς ἐρεθίζειν. Id dictum eſt à Plauto in Amphytrione: mulieris ingeniū: quibus ſi iratis repugnes, magis provoces, neque ſine tuo malo diſcedas.

Crambē, es, fœm. gener. [κράμβη. Gallicè, *Vne eſpece de choux.* Ital. *Specie di cauolo.* Germanicè, Kôl/ Kappenkôl. Hiſpan. *Vn genero de lerca.* Polon. *Czarná kapuſta.* Vngar. *Káposzta, abaj-ik kaposzta.* Ang. *A kind of coleworte.*] Braſſicæ ſpecies eſt apud Plin. libr. 20. cap. 9, amari ſaporis, tenuioribus foliis & ſimplicibus, non ingrato guſtu, ſed quæ recocta faſtidium pariat & nauſeam. Vnde profectum eſt proverbium: Crambe recocta mors eſt. Græcis tamen Crambe generale nomen eſt, ad ea omnia extenſum, quæ Latinis Braſſicæ appellatione continentur. Crambe dicta eſt (ut quidam putant) quaſi κραμβή, παρὰ τὸ τὰς κόρας ἀμβλυοῦν: hoc eſt, ab eo quòd oculorum pupillas obtundat, hebetetq́;. Vnde & κραμβῶν ab Atticis appellatur. Quanquam ſunt, qui vocis hujus etymon ad aliam ejus herbæ naturam malint referre, ut Crambe dicta ſit, quaſi κραμεῖν, ſeu potiùs ἀνιᾶν: hoc eſt, quaſi crapulæ occurrat, ſeu reſiſtat. Nam vino adverſatur, ut inimica vitibus: unde ſumpta in cibis, ebrietatem arcet, & crapulam jam contractam diſcutit.

Crambion, pityuſa, Dioſc. lib. 4. cap. 176.

Cranocolapta, Species phalangii à percutiendo, ſcalpendoq́; cornu dicta: qua fama & Picum Martium Græci δικολάπτην appellarunt. Deſcribitur à Nicandro, phalenæ ſimilis, quæ locuſtarum ſit generis, quæ ψάλιγξ ἢ ψυχὴ ſit dicta: hoc autem phalangium.

Cranium, [גלגלת *ghulgholeth.* κρανίον. Gall. *Le crane, le teſt.* Ital. *La calaſſa del capo.* Germ. Hirnſchal. Hiſp. *Calauera.* Pol. *L'bumarl'epo.* Vngar. *Azy káponya.* Angl. *The ſcull or bare peice of the head.*] Eſt cava capitis, & poculi genus, calvæ figuram referens.

Crāpŭlă, Comeſſatio, ebrietas. [κραιπάλη. Gall. *Yurongnerie, & les inconuenients & les maladies qui en viennent.* Ita. *Crapula.* Ger. Das hauptwee vō dem Praſſen: item, Trunckenheit/ Fräſſerey/ Fullerey. Hiſp. *Embriagues.* Polon. *Ob żarſtwo, bolenie glowy po przepiciu.* Vngar. *Részeges kedés, tobzódás.* Ang. *Surfetting a diſeaſe comming of dronkenneſſe.*] Cicero 2. Philip. Edormi crapulam, & exhala. Plin. libr. 23. cap. 1: Novitium reſinatum nulli conducit, capitis dolorem & vertigines facit: ab hoc dicta Crapula eſt. Vbi hoc videtur innuere, Crapulam dici ἀπὸ τοῦ τὸ κράδιον πάλλεσθαι: hoc eſt, ab eo quòd caput vertigine concutiat. Ariſtoteles in Problemat. in ea diſtinguit Crapulam ab ebrietate, quòd ebrietas unà cum mente adimit & ſenſum doloris: Crapula verò conſtante mente caput afflictet. ¶ Hinc Acræpala, ἀκραίπαλα, à Græcis vocantur medicamenta, quæ crapulæ reſiſtunt: inter quæ numeratur & Braſſica.

Crāpŭlŏr, aris, deponens, p. Eſt cibo & vino ſe ingurgitare. [סבא *ſabá.* κραιπάλην. Gall. *S'enyurer, manger ou boire trop.* Ital. *Troppo empierſi di mangiare ò bere.* Ger. Sich füllen mit fräſſen vnnd ſauffen. Hiſpan. *Embriagarſe.* Pol. *Obżeram ſię.* Vng. *Rezegeikedőm tobzodom.* Ang. *To make himſelfe dronken, or eat muche.*]

Crās, adverbium temporis, idem ſignificat, quòd die proximè futuro: ſicut Heri, die proximè elapſo. [מחר *machár.* αὔριον. Gall. *Demain.* Ital. *Dimane, domani, domattina.* German. Morgē/ morgens. Hiſpan. *Mannana, otro dia.* Pol. *Iutro.* Vngar. *Hónap.* Angl. *To morrow.*] Cicer. lib. 12. ad Attic. Scies igitur fortaſſe cras, ad ſummum perendie. Horat. Quid ſit futurum cras, fuge quærere. ¶ Acipitur interdum pro nomine ſubſtantivo, idemque ſignificat, quod dies craſtinus. Perſius: Iam cras heſternū conſumpſimus, ecce aliud cras. Martial. Cras te victurum, cras dicis Poſthume ſemper: Neſcio cras illud Poſthume quando venit. ¶ Nonnunquā ponitur indefinitè pro quovis tēpore futuro. Plaut. in Aulul. Quæ cras veniet, perendie feratur foras.

Crāſtĭnŭs, na, um, pen. cor. à Cras fit: [ἐπαύριον. Gal. *De demain.* Ital. *Coſa del giorno ſeguente.* German. Morndertig. Hiſp. *Coſa del dia ſiguiente.* Pol. *Iutrzeyſzy.* Vng. *Hónapi.* Ang. *Perteyning to the morrow.*] ſicut ab Heri, Heſternus: ut, Dies craſtinus: id eſt, proximè adveniens. Liv. libr. 1. ab Vrbe: Peto, craſtino die adeſte. Plaut. Men. Inde uſque ad diurnam ſtellam craſtinam potabimus. Hircius Ciceroni: Sed aliquid craſtinus dies ad cogitandum nobis daret. Virg. lib. 1. Georg. -nunquam te craſtina fallet Hora, nec inſidiis noctis capiêre ſerenæ. Cic. libr. 2. de Orat. Poſt meridiem, ſi ita vobis eſt commodum, loquemur aliquid: niſi fortè me in craſtinum differre vultis.

Crāſtĭno, adverb. idem quod Cras. [מחר *machár.* αὔριον. Pol. *Iutro.* Vngar. *Hónap.* Ang. *To morrow.*] Gell. Si dominus meſſiam ad amicos rejecit, craſtino ſeges non metetur.

Crāsĭs, κράσις, ut à Medicis accipitur, idem eſt quod temperamentum: hoc eſt, proportio quædam primarum qualitatum,

existentium in elementis, ex quibus corpus mistum est & conflatum. ¶ A' Grammaticis Crasis accipitur pro contractione duarũ syllabarum in unã coalescentium: ut τοίχως, pro τοῖχος. Dicta Crasis, ἀπὸ τῦ κεράννυμι, quod est Misceo sive tempero.

Crassamĕn, Crassamentum, Crassescere, Vide CRASSVS.

Crasivĕnium, Aceris arboris genus vilius, à venarum crassitudine dictum. Plin. lib. 16 cap. 15.

Crāssŭs, m. f. spissus, densus, pinguis ac ponderosus. [ברי bari שמן schamĕn דשן daschen עב hab. παχυλος, παχύς. Gall. Gros, espez & fourny, gras. Italicè, Grosso, corpulento. Germ. Dick/groß/feißt. Belg. Vet. Hisp. Grueso en espessura. Pol. Miąsty, tłuſty. Vng. Temerdok χomok. Ang. Fat, fleshie thick, grosse.] Ferent. in Hecyr. Magnus, rubicũdus, crispus, crassus, celsus. Cic. 1. Tusc. Crassus, & concretus aër. Plin. lib. 11. cap. 38: Animalium fortiora, quibus sanguis crassior. Plaut. in Trucul. Suram ubi vides pretiosiorem, crassam, scias eum posse gerere crassas cõpedes. ¶ Crassa Minerva dicitur aliquid fieri, quod inconditiùs, simpliciusq; quasique indoctiùs fit, non aũt exquisita arte, nec exactissima cura. Hor. 2. Serm. Rusticus, anormis sapiens, crassaque Minerva.

Crāssāmĕn, inis, n. t. à crassus, Crassitudo. [מעבה mahabéh עב hab. παχύτης, ὄγκος, τὸ παχυμερές. Gall. Espesseur, vne matiere espesse, comme la lie de quelque chose ou la fondrille. Ital. Grassime, materia grossa, come la morchia di qualche cosa. German. Ein dicke oder feiste matery. Hispan. Grossura. Polon. Tłuſtość, miąższość. Vngar. Temérdekség χomokság. Ang. The thicknesse or grosnesse of a thing.] Colum. libr. 22 cap. 25: Semper requieta aqua crassamina aliquod, in imo reperitur.

Crassamēntum, n. s. Crassities. [מעבה mahabéh עבי habi. παχύτης. Gall. Espesseur, ou grasseur. Ital. Spessezza, grossezza. Ger. Dicke. Belg. Dicte. Hisp. Grossura. Pol. Miąższość. Vng. Temérdekség, χomokság. Ang. The thicknesse or grosnesse of a thing.] Gellius: Surculi duo erant teretes, oblonguli, pari crassamẽto, ejusdẽ lõgitudinis, derasi, atq; ornati, similes. Sic Colum. Crassamentũ vini fæculenti dixit, & lib 12. cap. 25: Crassamen, pro Sedimento.

Crāssĭtĭēs, & Crassitudo, vulgò *profunditatem* vocant. [מעבה mahabéh עבי habi. σύστασις, παχύτης. Vng. Temeidőkség, mélység. Ang. Grosnesse, fatnesse.] Plin. lt. 11. cap. 39: Hippopotami corii crassitudo talis, ut inde torquentur hastæ. Cæsar 2. bell. Civil. Crassitudo parietum quinque pedum.

Crāssescĕrĕ, n. t. Est Crassum fieri, pingueſcere. [עבה habáh. παχύνομαι, Gall. Deuenir gros & espez, s'espessir, & engrosser. Ital. Diuentar grasso, ingrassare. Ger. Dick oder feißt werden. Belg. Dict/oft vet worden. Hisp. Engrossarse. Pol. Tłuścieć, zmiąższć rośćc. Vn. Temérdekődni, meg vizn, potrohosodni. Angl. To waxe thick, grosse, fat or fleshie.] Col. lib. 9. de Turturibus: Nec quia tritico vel aliis frumentis minus crassescant, verùm quòd semine ejus maximè delectãtur. Plin. lib. 2: Qui neq; in nebulam densetur, nec crassescat in nubes: id est, crassus fiat. Idem lib. 29. cap. 6.

Crāssē, adverbium. [παχυλῶς. Gall. Espessement, grossement, grassement, lourdement. Ital. Spessamente, grossamente, lordamente. Germ. Dick/grobisch. Hisp. Con grossura y espessura. Pol. Grubie miąższo. Vng. Temedőkön Ang. Thickelie, grossélie, clubbishlie, brokishlie.] Colum. lib. 12. cap. 43: Lata vasa in modum patinarum fieri jubebat, eaq; intrinsecus & extrinsecus crassè picari.

Crātægŏnŏn, sive Cratæogonon. [κραταίγονον. Germ. Bißwraut: oder wie die Gelehrten meynen/Brennkraut. Vngar. Kosbor.] Genus Satyrii herbæ, semine lini majore, duræ radicis, cortice rubro, sapore subdulci, quod in montosis traditur inveniri. Vide Plin. lib. 27. cap. 8.

Crātēr, teris, pen. prod. m. t. [אגן aghghán גביע ghabiah. κρατήρ. Gal. Vne Coupe ou tasse. Ital. Coppa. Ger. Ein grosser vnd weiter becher/ein trinckschaf. Belg. Eenen grooten beker. Hisp. Gran copa ò pila do cae el agua. Pol. Kredenc wielky, czasza. Vng. Kupa, pohár talián pohár. Ang. A cuppe, a peece to drink in.] Vasis genus capacius, quo in libationibus, & solennioribus epulis uti solent. Virg. 9. Aen. Sed magnũ metuens se post cratera tegebat. Idẽ 6. Aeglog. Craterasque duos statuam tibi pinguis olivi. Idem 6. Aen. Crateras magnos statuunt, & vina coronant. ¶ Ab hujus vasis similitudine Crater in mõte Aetna appellatus est foramen illud, per quod ignis evomitur. Ovid. Et pronos currus medio cratere recepit. ¶ Et Crater in fontibus dicit receptaculum, quod & Labrũ dicitur: id qd' fistulis aqua decurrit. ¶ Velut in Cratere philotesio, ὥσπερ οὐ κρατῆρες φιλοτησίου, proverbialis collatio, qua significabimus, res antea turbulentas cõponi sedareq; & priùs inter sese inimicos in gratiam redigi. Dicitur aũt crater philotesius, quẽ in conviviis porrigũt aliis alii, ceu amicitię symbolũ ac pignus. Vnde etiã eandem vim habebit adagiũ, si Crater philotesius, κρατὴρ φιλοτήσιος, dicas. ¶ Crater litium, sive malorũ, κρατὴρ κακῶν, De re permolesta, sive de homine litium autore. ¶ Item signum cœleste quod oritur decimo sexto calẽdas Martii, vesperè. ¶ Item sinus in littore Campano à Miseno Athençum usq; extensus, duobusq; penè coëuntibus promontoriis incurvatus: ut est autor Strab. lib. 8.

Crātērā, æ, f. p. penult. producta, idem quod Crater. Horat. in Sermon. Sive gravis veteri crateræ limus adhæsit.

Crātērītēs, Gemma est prædurę naturæ, inter chrysolithi & electri colorem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Crātērrā, ab antiquis dicta est, teste Nonio, quam nos *Situlam* vocamus. [κάλπη, γαυλός. Polonicè, Wiadro. Vngar. Kaponya. Angl. A buckette to tak vp water.] Cicero de Natur. deor. In medioque sinu fulgens craterra relucet. Loquitur de urna Aquarii, cœlestis syderis.

Crātēs, Est rara quędam lignorum, vel viminum, vel etiam ferramentorum connexio. [πλέγμα. Gall. Claye, vne haise, vne herse. Ital. Graticcio. German. Ein hurd/oder gatter. Belg. Een horde. Hisp. El carzo ò cosa assi texida. Pol. Krata. Vng. Rostély. Ang. Wattling of houses, hurdels.] Plautus: Sub cratim ut jubeas sese supponi. Liv. 10. ab Vrbe: Ibi mediis ferè castris locus est consceptus cratibus, pluteisque & linteis contextus. Cæsar 7. bell. Gall. Proximam fossam cratibus contegunt.

Crātĭcŭlă, f. p. à Crates diminut. in qua cibi torrentur. [ἐσχάρεον, κιβδράκιον, φρύκτον. Gall. Vn gril. Italicè, La graticolla, gratella. Ger. Ein rost. Hispan. Las parillas. Polon. Rošt. Vngar. Rostélyotska. Ang. A gridiron to boyle meat on.] Cato cap. 13: Corium unum, lucernas, craticulas duas. Martial. lib. 14: Parva tibi curva craticula sudet ofella.

Cratitius, a, um, Quod ex cratibus fit: [πλεκτώδης. Gall. Fait en facon de clayes. Ital. Cosa fatta di gratticcio. Ger. Das auß hürden oder gätteren gemachet wird. Hisp. Cosa texida como carzo. Pol. Kracyąsły. Vng. Rostélyos. Ang. Made lik hurdles or watling wise.] ut Cratitii parietes, qui cratibus insertis fiebant, seu asseribus arrectis, transversisq; in modũ cratis. Alio nomine vocantur Intergerini, quòd vicinorum cœnacula iis dirimerentur. Vitruv. libr. 2: Cratitii parietes velim ne inventi quidem essent. Quantum enim celeritate & loci laxamento prosunt, tantò majori & cõmuni sunt calamitati, quòd ad incendia, uti fasces, sint, parati.

Crātĭo, tis, tire, Occo. [שדד siddédlh. πλέκω. Gal. Herser, ou couurir de clayes. Ital. Arpegare. Germ. Eggen. Hisp. Y gualar la tierra con carzo. Pol. Zawłaczam. Vng. Baronálok. Ang. To harrow, to couer with hurdels.] Plin. lib. 12. cap. 28: Vtilissimũ simul & herbę arare, deinde cratire, ferere florem ex fœnilibus, atq; ex præsepibus fœno delapsum spargere, priusquam cratiantur.

Crātĭcŭlă. Vide CRATES.

Cratio, Vide CRATES.

Cratos, κράτος, Latinè potentia, imperium.

Crebenia, Vide CERBENIA.

Crĕbĕr, crebra, crebrum, Frequens, densus. [סרך torédh דמיך tamídh רב rab. συχνὸς, πυκνός. Gall. Dru, frequent, souuent venant. Ital. Frequente, spesso. Germ. Embsig/dick. Belg. Veel/dick. Hisp. Cosa espessa que muchas vezes se haze. Pol. Częsty, gęsty. Vngar. Gyakor. Ang. Thicke, that cometh often.] Plaut. in Amph. Crebri hostes cadunt. Idẽ in Aul. Crebro salicto oppletus locus. Cic. ad Att. li. 14: Et in scripto multò essem crebrior. Virg. 3. Georg. Non tàm creber agens hyemem, ruit æquore turbo.

Crēbrō, adverb. Frequenter. [דמיך tamídh ברוב berób. συχνάς. Gall. Souuent, souuentesfois. Italicè, Souuente, spesse fiate. Germ. Offt/embsigklich. Hispan. Espessamente, muchas vezes. Pol. Często. Vngar. Gyakran. Ang. Often times.] Plaut. in Trucul. In urbẽ crebrò convenio. Cic. Att. lib. 2. Velim obvias mihi literas omnibus de rebus crebrò mittas.

Crēbrĭtĕr, pro Crebrò. [Pol. Często. Vng Gyakran.] Diomedes Grammat. lib. 3: Cùm breviter pugnam iniret.

Crēbrĭtās, Frequẽtia & spissitudo. [דמיך tamídh רוב rob. συχνότης. Gall. Frequentation, abondance, multitude. Ital. Moltitudine, spessezza. German. Embsigkeit/dicke. Hispanicè, Aquella espessura. Polonicè, Vśtawiczność, częstokroc. Vngar. Gyakorság. Ang. Oftenesse thirkneſſe in growing or being together.] Cicer. ad Att. libr. 13: Colloqui videbamur in Tusculano quum essem, tanta erat crebritas literarum. Concinnitas, crebritasq; sententiarum: apud eundem de Clar. Orat.

Crēbrēsco, cis, brui, Celeber fio, & divulgor. [רב rob סרך tarádh. πληθυσμός. Gall. Estre frequent. Ital. Essere fatto celebre, essere divolgato. Germ. Zunemmen/berümpt werden. Hispan. Ser publicado ò divulgato por fama. Polon. Sławnim ſzie ſtaie, rozsławiam ſzie. Vngaricè, El hirhedőm, hirős neueßé leszők. Anglicè, To waxe common and often, the noise to increaseth more and more.] A' quo Percrebresco. Plin. Epist. 147: Illi non tollere oculos, non remittere stylum, sed obstimare animum, auribusque prætendere: tùm crebrescere fragor, adventare etiam, &c. Optatæ auræ crebrescunt, Virgilius 3. Aeneidos. Sermonem crebrescere, Idem 12. Aeneidos.

Crebrisurus, significat vallum crebris suris: hoc est, palis munitum. Fest.

Credentiarium, nominant barbari eum, qui fit à dapibus præguſtandis, quem peculiari nomine Sueton. in vita Claudii vocat Præguſtatorem, qui ad Principum mensas minutatim suo more edulia conscindunt, qui mos apud Italos ubique est vulgaris. Structarũ nomine vocari posse censuit Insulanus.

Crē.lo,

Crēdo, credis, credidi, creditum, Fidem habeo, fidem adhibeo, fidem tribuo. [האמין *heemin*, πιστεύω. Gall. *Croire, auoir foy.* Ital. *Credere, hauer fede.* German. Glauben. Hiſpan. *Creer y confiar de otro.* Polon. Wierzę. Vng. *Hiſzök(anagy)hiſzẽm.* Ang. *To beleue.*] ¶ Et ponitur vel abſolutè. Cic. in Bruto: Audivi equidē iſta de majoribus natu, ſed nunquam ſum adductus ut crederem. Vel cum accuſativo. Cicer. ad Attic. libr. 7: Omnia faciliùs credere poſſum, quàm quod ſcribitis. Vel cū accuſativo & dativo. Idem Fam. 13: Hoc mihi ut teſti velim credas. Vel cū dativo ſolo. Idem Fam. 5: Non ſatis crēdidit homini prudēti. Virg. Aeglog. 2: Nimium ne crede colori. Vel cū prępoſitione De. Cic. Fam. 3: Bis ad te ſcripſi, me purgans diligēter, te leviter accuſans, in eo quòd de me citò credidiſſes. ¶ Aliquando ponitur pro cōmittere, concredere, commendare & fidei alicujus tribuere. [השקיד *hiphkidh.* παρακαταθήκην. Gall. *Commettre & fier à la foy d' aucun.* Ital. *Commettere alla fede d' alcuno.* German. Vertrawen/auff eines Trew vnd Glauben ſich verlaſſen. Hiſpan. *Cōfiar à otro, ò encommendar à la fe de alguno.* Pol. Zwierzam ſię. Vng. *Reá bizom.* Ang. *To giue to keep, and to truſt.*] Plaut. in Aulul. Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurū credidit. Libro 4. ad Herenn. Nam quum canes funguntur officiis luporum, cuinam præſidio pecuaria credemus? ¶ Et non ſolùm tradere, ſed etiam revelare, ac manifeſtare ſignificat. Lactant. lib. 4: Iudæi quoque, quibus ſolis arcanum Dei creditum fuerat. ¶ Interdum Mandare Colum. lib. 2: Vt jam percēſeamus, quot operis in aream perducantur ea, quæ terræ credimus. ¶ Quandoque mutuum dare [δανείζειν. Gall *Prester.* Ital. *Dare in preſtito.* Germ Auffleihen Hiſp. *Prestar.* Vngar. *Költ ẽmadek* Ang *To lend.*] Martialis: Dimidium donare Lino, quàm credere totū. Qui mavult, mavult perdere dimidium. ¶ Cum accuſativo mediante In, ſignificat immittere, injicere. Virgil. libr. 2. Georg Inque novos ſoles audent ſe gramina tutò Credere ¶ Interdum ponitur pro Puto: [חשב *chaſchāb.* οἴεσθαι, νομίζειν. Gall. *Penſer.* Ital. *Penſare.* Germ. Meynen/ darfür halten. Hiſp. *Penſar.* Pol. *Mniemam.* Vng. *Vélẽm.* Ang. *To iudge or think.*] & hoc vel abſolutè. Cic. Famil. 8: Tu enim ipſe, qui & me, & alios prudentia vincis omnia credo vidiſti, nihil omnino te fefellit. Vel ſequente Quod, vel Quoniam, vel Quando. Idem Famil. 13: Quod ad te de decem legatis ſcripſi, parum inte lexiſti, credo: quia διαπιπτόντων ſcripſeram. Later Credere Deo, Credere Deū, & Credere in Deū, Eccleſiaſtici hoc intereſſe putant, quòd Credere Deū, eſt Credere Deum eſſe: Credere Deo, eſt Fidem habere Deo, ſive verbis ejus: Credere in Deum, eſt fide bona ſe conjicere in Deum, & in eo ſpem omnem noſtræ ſalutis repoſitam habere. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt Accredo, Concredo, quæ vide ſuis locis. ¶ Veteres Creduas, pro Credas dicebant. Plautus: Ipſus nec amat, nec tu creduas. ¶ Credere propriè is dicitur, qui ita rem alienat, ut dominium transferat: qui enim dominium retinet, alterius fidem non ſequitur. Hincque in creditum ire dicitur, nō qui rem ſuam ſeu certam ſpeciem vindicat, ſed in perſonam agit, ut ſibi ſatisfiat: unde & per prolepſin in creditum ire, ſimpliciter pro credere accipi plerunque conſtat. l. 2. §. mutui datio, eodem & alibi. Credendi appellatio, Celſus ait, generalis eſt. Nam cuicunque rei aſſentimur alienam fidem ſecuti, mox recepturi quid ex hoc contractu credere dicitur. Autor Vlpianus ſi certe petat. Credimus tamen etiam quibus nō mutuo damus ut commodatorio, depoſitario, & creditori pignoris. Inſtit. Quibus modis res contra obl. Gloſ. l. ſi ventri. §. in bonis. de Priv. cred.

Crēdĭtūr, impersonale. Cicer. pro Sext. Roſc. Tamen non temerè creditur, neque levi conjectura res penditur. Plaut. Menæh. Neque domi, neque apud amicam mihi jam quicquam creditur. Terent. in Adelph. Ignotum eſt tacitum, eſt. creditum eſt. Horat. 2. Sermon. Pratenſibus optima fungis Natura eſt: aliis malè creditur.

Crēdĭtum, n. ſ. Quod quacunque de cauſa debetur. [חוב *choḃ* משׁה *maſchſchēh.* δάνεισμα. Gall. *Vne creance, ce qu' a baillé vn creancier, ce qu' on luy doit.* Ital. *Credito.* German. Ein ſchuld. Hiſp. *Credito, preſtito, ò deuda.* Polon. Dług. Vngar. *Hitelbe valo adás.* Ang. *Debte, any thing gewin to ones credence.*] ut, Publicum creditum, apud Quint. lib. 5. cap. 10. Sen. de benefic. lib. 2: Accipiam ergo tanquam creditum, non beneficium.

Crēdĭtŏr, oris, m. t. Cui aliquid quacunque de cauſa debetur. [נושׁה *nadveh.* χρεώστης, ὀφειλέτης. Gall. *Crediteur, creancier.* Ital *Creditore.* German. Dem man etwas zu thun ſchuldig iſt/ ein außleyher/ borger. Hiſpan. *Preſtador.* Polon. *Ten ktoremu winien ieſtem, pożyczaią.* Vngar. *Azki hitelbe valamit ad, hitelbe adó.* Angl. *A creditour, he that lendeth or truſteth.*] Caius de verb. ſignif. Creditorum appellatione, non hi tantùm accipiuntur qui pecuniam crediderunt, ſed omnes quibus ex qualibet cauſa debetur, ſicui ex empto vel ex locato, vel ex alio ullo contractu debetur, Cic. 6. Phil. Quod etiam videre potuiſtis, quotidie ſponſores & creditores L. Trebellii convenire. Horat. 2. Serm. Integer eſt mentis Damaſippi creditor? eſto.

Crēdĭtrīx, pen. cor. Verbale, fœminaium. [נושׁה *malvāh.* δανέστρια, δανείζουσα. Gall. *Creancieve, celle à qui on doit.* Ital *Creditrice.* German. Ein außleyherin. Hiſpan. *Crededora.* Polon. *Ta ktorey ieſtem dłużen.* Vngar. *Hitelbe adó aszony.* Ang. *She to whome one oughte.*] Paul. in l. Claudius Felix. §. Aut contra. ff. Qui potior in pig. vel hypoth. Poterit uti exceptione rei judicatæ adverſus primam creditricem.

Crēdŭlŭs, a, um, Qui omnia facilè, vel temerè credit. [ἀπειθής, πιστευτικός. Gall. *Qui croit de leger.* Ital. *Credulo, facile al credere.* German. Leichtgleubig. Hiſp. *El que mucho y de ligero cree.* Pol. *Latwi do wierzenia.* Vng. *Aszki mindent hamar el hiszẽn.* Ang. *That beleueth eaſilie.*] Cic. de Amicit. Hæc etiam in fabulis ſtultiſſima perſona eſt improvidorum & credulorum ſenum. ¶ Incredulus qui non facilè credit, ἀπιστικός, ἀπίστευτος.

Credentia, eſt aſſertoria Epiſtola, quam vulgò *Certificationem* vocamus, quum ſuperior magiſtratus fidem facit pro ſubdito, vel etiam pro alio.

Crēdŭlĭtās, f. t. Credendi facilitas. [πιστευτέα. Gall. *Legereté de croire.* Ital. *Credulità, la preſtezza & facilità al credere.* German. Leichtfertigkeit etwas von ſtundan zu glauben. Hiſpan. *Creencia de ligero.* Polon. *Latwoſzczo wierzenia ledzemu.* Vngar. *Hamar valo el hitel.* Angl. *Lightneſſe of beleiff.*] Plancus Ciceroni: Credulitas enim error magis, quàm culpa eſt: & tamen in optimi cujuſque mentem facilè irrepit. Martial. lib. 5: Et tumidus Galla credulitate fruar.

Crēdĭbĭlĭs, le, Verisimilis, probabilis. [נאמן *neemán.* πιστὸς, πιθανός. Gall. *Credible, croyable, aiſé à croire, vray ſimblable.* Ita. *Credibile, credevole* Ger Glaubtich. Belg Geloofſyck. Hiſp. *Coſa creible y veriſimile* Pol *Podobny wiari godny.* Vng. *Hiendõ, hinetõ.* Ang. *Credible, that may be beleued or thoght true.*] Plaut in Pœnul. Credibile ęcaſtor dicit: crede huic, mi pater. Cic. 4. Verr. Multa enim, quæ ſcio abs te eſſe commiſſa, quòd aut nimium turpia, aut parum credibilia ſunt, prætermittam.

Crēdĭbĭlĭtĕr, adverb. Verisimiliter, probabiliter. [πιθανῶς. Gall. *Croyablement.* Ital. *Credibilmente.* Ger. Glaubtichen. Hiſp. *Creible y veriſimilemente.* Pol. *Prawdzywie.* Vngar. *Hihetõ képpen.* Ang. *With lykneſſe to be true.*] Cicer. pro Dejot. At quàm non modò non credibiliter, ſed ne ſuſpiciosè quidem.

Crĕmāstērēs, [κρεμαστῆρες. Vng. *Many tõk.*] Nervi, in quibus teſtes dependent. Colum. lib. 7: Priuſquam ferrum admoveas, duabus anguſtis ligneis regulis, veluti forcipibus apprehendere teſtium nervos, quos Græci κρεμαστῆρας ab eo appellant, quòd ex illis genitales partes dependeant.

Crementum, à Creſco: id eſt, augmentum. αὔξησις.

Crĕmium, [מוקד *mokédh.* φρύγιον. Gall. *Petites buches ſeches, ou petits baſtons, comme pour allumer le feu.* Ital. *Legno facile da accendere.* German. Dürre ſchöſſlin/ welche das fewr ſchnell entpfahen. Hiſpan. *El tizon ò tuero de lenna eniendido.* Polon. *Podpał a.* Vngar. *Aszkú tsemete.* Ang. *Small pieces of timber to kendle fier.*] Colum. libr. 12 cap. 19, ruſticos dicit ita nominare ſurculos aridos & minuros: quanquam ſcriptum eſt gremia. Hermolaus in Plinium. Cremia cinnamomi, Plin. lib 12. cap. 19. ¶ Eſt etiā cremium Caro frixa in frixorio, quæ quò magis torretur, eò magis virtus & humor evacuatur [φρύγανον Gal. Vne friteſſée. Ital. *Carne ſoffritta, fritta in la padella.* Ger. Gerõſtet/oder wol gebraten fleiſch Hiſp. *Carne frita en la ſartẽ* Pol. *Smażone mięſo.* Vngar. *Sõpörtõ.* Ang. *Fleash fried in apan.*] Vtitur hac voce Pſalmorum interpres: Et oſſa mea ſicut cremium aruerunt. ¶ Quidam Frixorium volunt eſſe: alii durum illud quod in frixorio remanet.

Crĕmo, as, Comburo. [הוקיד *hokídh* בער *bahér.* καίω. Gall. *Bruſler, faire ardre.* Ital. *Abbruſciare, ardere.* German. Brennen. Belg. Verbranden Hiſpan. *Quemar.* Polon. *Palie* Vngar. *Meg égetõm.* Ang. *To burne, to ſett on fier.*] Plin. libr. 17. cap. 1: Ad Neronis principis incendia, quibus cremavit urbem. Plin. de viris illuſtrib. Qui libri, quia leves quaſdam ſacrorum cauſas continebant, ex autoritate Patrum cremati ſunt.

Crēmŏr, oris, (Hermolaus κρέμορον dici putat) apud Catonem accipitur pro lacte expreſſo ex grano aqua macerato. [Gall. *Creme de lait ou ius eſpez de quelque grain trempé & preſſé, comme orge mondé.* Italice. *Sugo ſprenuto di grano ò d' altre coſe, come dorzo.* Germanicè, Der ſafft/ oder marck von geſchwen kernen/ alß gerſten/ ꝛc. Hiſpanice, *La del [illegible] que ſe ſacan del grano remolido.* Polon. *Maszka wszą ſzuonat ſzyonice a bo [illegible] tonia.* Vngar. *Aszitatot mágnak ky mot tev[illegible] nnak.* Ang. *Creame of milk.*] Cellas: Cremor putanę ſumendus eſt. Cato de Re ruſt. cap. 86.

Crēnæ, Sunt inciſuræ, à quibus Crenata herbarum folia vocantur: hoc eſt, ſerrata, ſectaque per ambitum. [γλυφίδες. Gall. *Trous ou pertuis.* Ital. *Tagli, tayliature.* Germ Kerb/ oder zerterbung. Hiſp. *Rayas ò cortadures.* Pol. *Karb.* Vng. *Kõszõſleg valo metélés, metelt ſzél, itſipkés, zonátole.* Ang. *The dent or notche in a leaſe about the brymmes.*] Hodiq quoque multis locis ſigna, quibus agreſtes numerum aliquem in ferulis deſcriptum habent, Crenæ appellantur. [Vngar. *Rovás.* Angl. *A tayle or ſcore.*] In ſagitta

quoque partis extremæ sectio, in quam nervus inseritur. Crena dicitur. [Vngar. Nyíl ály. Angl. *The nocke of an arrowe.*] Sed & in ipso arcu summa cornua crenas suas habent, in quibus collocatur, sedetque nervus. ¶ Crenæ item dicuntur asperitates quædam œsophagi in rubi modum denticulatæ. Plin. lib. 11. cap. 37: Postea arteria & stomachus denticulatus callo in modum rubi ad conficiendos cibos decrescentibus crenis, quidquid appropinquat ventri.

Creo cacabis, caro minutatim concisa cum sanguine & adipe, jusculentoque & dulciario liquore.

Crĕo, creas, creare, Producere, gignere. [ברא *bará.* κτίζειν, δημιουργεῖν. Gall. *Creer & donner estre à quelque chose, mettre en nature.* Ital. *Creare, produrre.* Ger. Erschaffen. Hispan. *Crear haziendo de nueuo ò engendrar.* Polonicè, Rodzić stwarzam. Vngar. Teremtĕk. Angl. *To creat, to giue the first being.*] Cic. lib. 5. de Finib. Etenim omnium rerum quas & creat natura, & tuetur, &c. Idē 1. Tusculan. Nam principium extinctum, nec ipsum ab alio renascetur, nec à se aliud creabit. ¶ Dicimus quoq; Creare fraudem, commoditatem, cædes, lites, &c. Magistratus quoq; creari dicuntur. Cæsar 7. bell. Gall. Quūm singuli magistratus antiquitus creari, atq; regiam potestatem annum obtinere cōsuessent. Composita, Procreo, quod pro simplici ponitur. Recreo, pro instauro, reficio, ἀναλαμβάνω. Plin. Sic enim ægritudinibus corpora recreantur.

Crĕātŏr, [illegible] Vng. Terĕmtŏ, terĕmthetŏ.] Apuleius in Hermetis Asclepio. Mundus materiæ creabilis est, tametsi creata non est.

Crĕātŏr, m. f. Effector, genitor, conditor. [ברא *boré.* δημιουργός. Gall. *Createur.* Ital. *Creatore.* Ger. Ein schöpffer. Hisp. [illegible] Pol. *Stworzyciel.* Vng. Terĕmtŏ. Ang. *The creator or first maker.*] Cic. pro Cornelio Balbo: Quod princeps ille creator hujus urbis Romulus, fœdere Sabino docuit. Idem 2. de Divinat. Nobis hæc potestas data deūm dedit ipse creator.

Crĕātōr, ōris, Creandi auctus: [בריאה *beriáh.* κτίσις, δημιουργία. Gall. *Creation.* Ital *Creatione.* Ger. Schöpffung/erschaffung: item, erwöhlung. Hisp. *Creacion.* Pol. *Stworzenie.* Vng. Terĕmtés. Ang. *A creating or making.*] ut, Creatio magistratuum. Cicer. 3. de Legib. ¶ Ponitur & pro composito Procreatio: ut, Creatio liberorum D. lib. 1. Tit. 7. lib. 15. in Adrogationibus cognitio versatur, num fortè minor sexaginta annis sit qui adrogat, quia magis liberorum creationi studere debet.

Crĕātrix, icis, [בריאה *boreáh.* δημιουργός. Vng. Terĕmtŏ.] ut, Rerum creatrix natura, Lucret. lib. 2.

Crĕātūra, [בריאה *beriáh.* κτίσις. Vngar. Terĕmtĕt állat. Ang. *A creature.*]

Crepax, acis. Vide CREPO.

Crĕpæ, A principio capræ sunt appellatæ, quòd cruribus crepent. Festus.

Crĕpĕrus, a, um, penult. corr. Dubius. [ספק *talúi.* ἀμφίβολος. Gall. Douteux. Ital. *Dubio.* German. Ungewiß / zweyffelhafftig. Hispan. *Duodoso.* Polon. *Niepewny watpliwi.* Vngar. Ketsĕgŏs bizontalan. Ang. *Doubtsome, vncertane.*] Vnde Creperum bellū, anceps & dubium. Lucret. lib. 5: Exequataq; sunt creperi certamina belli. Varro lib. 5. de Ling. Lat. creperas res dubias esse scribit, atq; inde dictum esse crepusculum, quod diésne sit an nox dubitetur.

Crepusculum, Dicitur tempus medium inter diem & noctem, quòd dum crepera: hoc est, dubia lux sit.

Crĕpī, Luperci dicti sunt, à crepitu pellicularum, quem faciunt verberantes. Mos enim erat Romanis, nudos discurrere in Lupercalibus, & obvias quasq; fœminas pellibus ferire. Festus.

Crĕpĭdă, pen. corr. f. p. Tuscum calceamentum, teste Servio, quod corrigiis ligabatur. [κρηπίς. Gall. *Pantoufles, qui n' auoyent anciennement qu' vne semelle par dessous, & par dessus des corroyes & brides, comme petis patins.* Italicè, Pianella. German. Ein pantoffel. Hispan. *Alcorque, ò chinela.* Polon. *Pantoflia.* Vngar. Pántofali, papúcs (auagy) tsafrangos czipellas. Ang. *A pantouffle or a slipper.*] Apud Latinos poëtas corripit primam, quanvis apud Græcos scribatur per vocalem longam η. Persius: Non hic qui in crepidis Græiorum ludere gestit. Ex quo Persii loco etiam apertè intelligitur non Tuscum, sed Graium calceamentum esse: id quod & Cornutus Persii interpres scribit in Satyr. 1: Dicitur autem à pedum crepitu, qui incedendo, dum subinde solea calceanum ferit, excitatur.

Crĕpĭdŭlă, diminutivum. [κρηπίδιον. Vng. Pántofalitska.] Gellius lib. 13. cap. 12: Omnia fermè id genus, quibus plantarum calces tantùm in fine teguntur, cætera propè nuda, & teretibus habenis juncta sunt, Soleas dixerunt, nonnunquam voce Græca *crepidulas.* Horatius in Serm. Chrysippus dicat, Sapiens crepidas sibi nunquam Aut soleas fecit. Quidam hoc nomen à crepitu: hoc est, à sono quem ambulando reddunt, dicunt appellatum. Certus tamen est ex Gellii & Persii autoritatibus, dicere vocem esse: Græcam.

Crĕpĭdārĭus, ii, Qui crepidas conficit. [κρηπιδοποιός. Gall. *Cordonnier, qui fait ou vent telles pantoufles ou patins.* Ital. *Pianellaio.* German. Pantoffelnmacher. Hispan. *Capatero de alcorques.* Pol. *Stwiec, ktori pantoflie czinij, pantoflarz.* Vngar. Pántofali (auagy) tsafrangos czipellés tsinálo. Angl. *He that maketh pantoufles or slippers.*] Gellius libr. 13. cap. 20: Ejusque calceamenti sutores, crepidarios dixerunt.

Crĕpĭdārĭus, ria, rium, Quod ad crepidas pertinet: ut, Crepidarius cultellus. Sempronius Asellio in lib. Rerum gestarum 14: Crepidarium, *inquit*, cultellum rogavit à crepidario sutore.

Crĕpĭdātŭs, ta, tum, Crepidis indutus. [κρηπιδωτός. Gall. *Empantouflé, chaussé de telles pantoufles.* Ital. *Che ha le pianelle.* Germ. Der pantoffeln antregt. Hispan. *El que tiene alcorques.* Polon. *Pantoflie nosiący.* Vng. Pántofalibán (auagy) tsafrangos czipellésben ßirŏzŏt. Ang. *That hath or weareth pantouffles.*] Cicero in Pisonem: Is nocte intempesta crepidatus veste servili navim conscendit.

Crĕpīdo, dinis, pen. prod. Significat oram terræ, quam aqua alluit: ex hoc appellata, quòd ibi aqua alluens, crepitat quum currit, aut undas appellit. [κυματώγη. Vng. *Mrsót part.* Ang. *A creeke.*] Columella libr. 9: Præjaciuntur in gyrum moles. Sic enim maris atrocitas objectu crepidinis frangitur, & in tranquillo consistens piscis, sedibus suis non exturbatur. ¶ Per translationem verò & putei extremam oram, quæ ad ipsum puteum respicit, quæ vulgò dicitur *O puits*: & editioris cujusque loci extremitatem solemus Crepidinem appellare: ut apud Hieronymum In crepidine viæ. Seneca: Quis crederet jacentem super crepidinem Marium, aut fusile, aut futurū Consulem? ¶ Vnde etiam pro abrupti saxi altitudine ponitur Virgil. libro 10: Fortè ratis celsi conjuncta crepidine saxi Expositis stabat scalis, & ponte parato.

Crĕpo, as, pui, pitum, Sono, percrepo. [הומה *hamáh.* θορυβεῖν. Gall. *Bruire, craquer, craqueter, peter, faire bruit* Ital. *Far strepito, suonare.* Germ. Thönen/rauschen/knacken. Belg. Bersten/rammelen/craten. Hispan. *Hazer ruido lo que sequebra.* Polon. *Lukam, skwierczę, chroboce.* Vng. Zŏngŏk zŏrgŏk. Ang. *To make a noise, to rustle or ringe.*] Plaut. in Menæchm. Dic mihi, nunquam tibi intestina crepant? PENIC. Vbi satur sum, nulla crepant: quando esurio, crepitant: id est, murmurant & sonant, quod intestinis inanibus accidere solet. Plaut. in Amph. Orationem comprimam, crepuit foris. Terent. in Adelph. Sed quisnam crepuit foris? Ovidius: Et crepat ad medios aurus adusta focos. ¶ Per translationem ponitur pro dolere, queri, accusare. Horat. lib. 1. Carm. Quis post vina gravē pauperiem crepat? Hinc componuntur Cōcrepo: id est, personо, ἀμφακέω. Vnde Concrepare digitis, est digitis sonū edere. Cic. Offic 3: Itaq; si vir bonus habeat hanc vim, ut si digitis concrepuerit, possit in locupletum testamenta nomē ejus irrepere. Increpo, quod est enūcrepitū vel sonum emitto. Item deprehendo, sed veluti cum crepitu: id est, verborum pedúmve strepitu. *Tanser, reprendre aucun asprement.* Cicer. 4. Academ. Sed tamen illis versibus, increpant eorum arrogātiam, quasi frati. Percrepo, valdè crepo. Cic. in Verrem: Locum istum litoris percrepare totum mulierum vocibus: cantuque symphoniæ. Et habent pen. corr.

Crĕpĭto, as, pen. cor. Crepitum edo, frequenter crepito. [הומה *hamáh.* ψοφεῖ. Gall. *Craqueter souuent. & faire bruit, peter, bruire souuent* Ital. *Far strepito.* Ger. Ein gereusch oder getöß machen. Hisp. *Hazer ruido.* Pol. *Crobote.* Vng. Zŏrgés, zŏrgetŏk. Ang. *To make a rustling or ringing often, or noize, to fart.*] Plin. lib. 12. cap. 17: Myrtata reprehenduntur, crepitantque in igne.

Crĕpĭtŭlum, Ornamentum capitis, quod in capitis motu crepitum facit. Festus.

Crĕpĭtācŭlum, Sistrum, æreum instrumentum, quo manibus percussum reddit sonum, in lidis factis [illegible] denne, teste Valer. lib 4. cap. 29 [כלי *kĕlĕi.* ὄργανον, κρουστικόν. Gall. *Instrument pour faire bruit, comme vne sonnette, ou cloche, ce croce elle, & semblat les choses.* Italicè, *Cembalo, campanello, sonaglio, cosa sonabile.* Germ. Glöcklin oder andere cerine instrument / an welche so man schlecht / es ein thon gibt. Hispanicè, *Castillejo, juego de ninnos.* Polonicè, Dzwonek. Vngar Doromb, zŏrgŏ, tsergŏ. Angl. *A sowning or ratling instrument, as a drumme and such like.*] Colum. lib. 9. cap. 12: Crepitaculis æreis, aut testarum plerunque vulgò jacentium sonitu terreatur fugiens juventus. Quintil. lib. 9. cap 4: Et sonum edant puerilium crepitaculorum.

Crĕpĭtācillum, diminutivum à crepitaculo, κρουστικόν. Lucret. lib. 5: Nec crepitacillis opus est. Alias legitur, crepitaculaceis.

Crĕpāx, acis, à Crepando: sicut ab edendo, Edax. [Vngar. Szŏrgŏs.] Vnde Crepacem malam, quodam in carmine dixit Mecœnas, referente Senec. Epist 115.

Crĕpĭtŭs, tus, m q. Sonitus est qui ex cōcussione & impulsu resultat. [שאון *schaón* המית *hamíth.* ψόφος, κρουστικὸν, βόμβος. Gall. *Son violent & soudain de quelque chose que ce soit.* Ital *Strepito* Germ. Ein knall/thon/krach Belg. Ein crat/teringe Hispan. *Sonido ò ruido de lo que se quiebra.* Pol. Trzask, chrup. Vng. Zŏrgés, zŏrgés, zŏrgetés. Anglicè, *A hastie and suddane sowne of anything.*]

¶ Vide

¶ Vnde pedentis sonũ, Crepitum ventris dicimus, quem Stoici æquè liberum esse debere, atque noctum affirmabant. Plautus in Curc. Vbi quid furripuêre, operto capitulo cálidam bibunt: Tristes àtque ebriosi incedunt. Eos ego si offendero, ex unoquoque eorum ejiciam crepitum polentarium. Et Crepitus plagarum dixit Cicer. in Ver. 7. Crepitus dentium, Cic. 4. Tuscul. Crepitus armorum, Plin. lib. 2. cap. 57. Crepitus forium, Plaut. in Cusc. Crepitus fœnorum, Varro lib. 2. cap. 7. Crepitus gladiorum, Hirc. lib. 6. Crepitus imbrium, Plin. libro 12. cap. 1. Crepitus pedum, Cic. in Top. ¶ Ne crepitu quidem digiti dignus, οὐδ' ἄξιος ψήφου δικαστοῦ. De deridiculo, nullius digiti dignus, quique pretii homine. Athenæus l. b. 12. de Sardanapali epitaphio. Res gestus & proverbium in hodiernum usque diem manet apud nostros, quum ajunt: Nec hujus quidem facto. ¶ Crepitu probabis, πλακοῦντι δοκιμάσεις. De iis qui ridiculè explorant alterius in sese animum Suidas. ¶ Crepitus ventris. Quatuor ex vento veniunt in ventre retento, Spasmus, hydrops, colica & vertigo, hoc res probat ipsa. Hac de re extat lepidissimum Nicearchi, ἐις πορδὴν Epigramma:

Πορδὴ δαπελλάνει πολλὰς ἀδιεξόδους ὁδούς,
Πορδὴ δ' οὐζοι πρωΐθεν ἱστοὺς μέλους.
Οἰκεῖ δ' οὐ ζοι δ' ἀπελαύνει πόλεμος πορδή
Τὸν θεσπέσιον κλάοντα τέρπει κρέμβαλον: id est,
Inter mot crepitus ventris detentus in alvo,
Et servat blætum dum canit ille melos.
Ergo ut pereunt crepitus servatq; canendo,
Regibus imperium parabo hic crepitus.

Crĕpundĭa, orum, n. pl. [κρόταλα παιδικὰ παίγνια Gal. *Testes de cuir de veau, de peau, ou autre matiere, dont on use en Escholle.* Ital. *Cose da trastullare.* Ger. Allerley ding so man den Kindern gibt jhren gespielen auff Deutsch Kinder Tändelwerck. Hispan. Vngar. *Gyermek játékok.* Ang. *Childrens toyes.*] Dicuntur prima munuscula, quæ dantur pueris nuncupandi ergo. Fuere autem hæc, linteoli, vestes, bullæ, coralia, cucullus, crepitacula & puerilia ornamenta hujusmodi, quorum usus desinit ante pubertatem. Dicta à crepando: id est, tinniendo dicta: quo nimirum infantes crepitaculis maximè gaudent. Plaut. in Rud. 1. Sint crepundia. A. D. Ecca, video quæ facio fuit. Lusi olus ei au collus: primum literatus, Pòst altrinsecus est secuncula aureps, item aurea, literata. Pòst sicula argenteola & duæ connexæ manu aureæ, literata. Pòst sicula & bulla aurea est, pater quam dedicavit Matali die. Plin. lib. 11. Semelius loquutus est Cicero Tullius in crepundiis, quo prodigio totum id concidit regnum.

Crĕpusculum, Lux dubia, quæ fit ante Solis ortum, & ante occasum: [כשף *Chaldaicè.* Gal. *Le temps quand le iour faut, et la nuict commence & laisse, ou par contraire.* Item, *le temps quand il est mal clair.* Ital. *Crepuscolo: quando si fa scuro.* Ger. Die zeit wann Tag vnnd Nacht scheidet. Pol. Mrok. Hispan. *Entre obscuro en el crepusculo.* Vngar. *Homályos, vagy nem egészlen világos.* Ang. *The euening, or vncertane light in euening betwyxt day and night, twylight.*] à Crepero: hoc est, dubio: quia tunc multis dubium est, dies sit jam, an nox. Licinius: Oriente Sole, aut occidente matutini vespertinive cognominati, prout alterutri eorum manè vel crepusculo congnominati, prout alterutri eorum manè vel crepusculo contigit. Columel. lib. 7: Iuxta conseptum saxis & canalibus salt

Cribrārĭus, ria, rium, Quod ad cribra pertinet. κοσκινικός. Plin. libro 18: Item cribraria, quæ simili modo in tertio remansit cribro.

Crīmĕn, n. s. Delictum, peccatum, fraus, noxia, maleficium. [ושוע *péschah* חטא *ghidduph. αἰτία.* Gal. *Crime, ème, commis, blasme.* Ital. *Delitto, mancamento, colpa, diffetto.* Ger. Ein Laster/ Sünd. Bel. Een Lasteringe/ misdaet/ sonde Hisp. *Crimen, grande pecado.* Polon. Występek, *grzech, vina.* Vng. *Vétek.* An. *A faulte, an offence blame.*] Seneca: Vitam agens simplicem, rectam, sine crimine. Cicer. ad Marium: Sunt enim qui, quum meus interitus nihil fuerit Reip. profuturus, criminis loco putant esse quòd vivã. Idem: Eodem ego te condemnabo crimine. ¶ Domesticum ac vernaculum crimen Cic. actio in Verrem. 5. appellat, quod intra parietes admissum, nondũ pervenit in publicum rumorẽ. ¶ Ponitur aliquando pro criminatione & objectione. ἔγκλημα. Cicero in Phil. Hæreditatem mihi negasti obvenisse: utinam hoc tuum verum crimen esset. Et sic dicitur à Cerno, sicut à Discerno, Discrimen. Virgil. 7. Aeneid. Disjice compositam pacem, sere crimina belli: id est, contentiones, jurgia, ex quibus bellum oriatur. ¶ Aliquando ponitur pro falsa suspicione. Idem 11. Aeneid. formidine crimen accibat. Terent. Hecyr Nam si compererit crimini tùa se falsò uxor credidisse, Missam iram faciet. ¶ Iurisconsulti tamen inter crimen & delictum distinguunt perspicuitatis studio, ita ut Criminis nomine capitalis fraus intelligatur, veluti cædes, adulterium, &c. Delicti verò privata noxia, ut furtum, injutia. ¶ Crimen quandoque etiam pro criminatione ponitur, ut quum accusatores perseverare dicuntur in crimine: id est, in criminatione sive in criminando.

Crīmĕn, Publica sunt crimina, & privata, publica capitalia, & non capitalia, privata aut cum infamia, aut sine infamia. Capitalia crimina publicis judiciis omnia cognoscebantur: non item publica judicia de capitalibus omnia criminibus fiebãt: nam, ut Instit. lib. 1111. traditum est, si quam infamiam irrogabant publica judicia cum damno pecuniario, publica quidẽ erant, non tamen capitalia, quod quidem si de causis publicis, in quibus cum detrimento rei familiaris famæ jactura cõjungeretur, verum est: multò magis de privatis, & hoc ipsum declarat Cicero satis apertè in epistola ad Pætum his verbis: Iudicia non solemus omnia tractare uno modo: privatas causas, & eas tenues agimus subtiliùs: capitis aut famę scilicet ornatiùs: sejunxit enim à causis capitalib. causas famę, sive publicas, sive privatas. sed ipse me in dubitationem revoco. Si causæ famæ capitales non sunt: cur Quinctii causam, quæ famæ est, capitalem Cicero significat? ait enim in exordio: Quid hoc iniquius, aut indignius, quàm me qui caput alterius, famam fortunasque defendam, priore loco causam dicere? & infrà: Clamabat Quinctius: sese iccirco nolle satisdare, ne videretur judicasse bona sua ex edicto possessa: sponsionem porrò si istiusmodi faceret, se, id quod nunc evenit, de capite suo priorem causam esse dicturum. & in extrema oratione: Horribile est, causam capitis dicere: horribilius, priore loco dicere, sanè non leviter aliquandiu hæc me loca, & alia hujusmodi in ea oratione perturbarunt: eoq; magis, quòd causa Quinctii ad recuperatorem agitur. ex quo sequitur, ut privata sit: recuperatores enim, & centumviri, & arbitri, judices sunt (liceat hîc arbitros inter judices, vocabulo minimè proprio, nominare) civilibus in controversiis ab urbano prætore dati, causam porrò capitalem ad recuperatorem agi ita mihi absurdum, ita non rationi consentaneum videbatur, ut persuaderi nullo modo posset: sed fortasse, ut sæpè distinctione veritas illucescit, idem hîc quoque potest evenire: cogitavi, nunquid, causam esse capitalem, & agi de capite, sive capitis esse causam, idem sit: non enim dubito quin causæ capitales quæ vocantur, eædẽ causæ capitis vocari omnes possint: quæ verò capitis, fortasse non omnes item capitales: nam causa capitis Quinctiana dicitur: quam tamen nullo modo capitalem fuisse concedo, quum in ea neque de libertate, neque de civitate adimenda, quæ capitalia fuisse judicia notum est, agatur: & causa Mancini, quem, ut Cicero & alii prodiderunt, à patre patrato ex S. C. Numantinis deditũ, Numantini non receperũt, causa quidem capitis est (agitur enim in ea de civitate, de libertate, de capite) capitalis tamẽ non est: in capitalibus enim quæritur de crimine, & damnatos diminutio capitis ex judicum sententia sequitur: in aliis autem capitis causis agitur quidem de capite, non tamen quæritur de crimine: capitisq; diminutio vel nulla sequitur, ut in causa Quinctii, vel, si sequitur, ut in causa Mancini, non sequitur uti pœna à judicibus irrogata, sed ideo sequitur: quia is, qui jam deditus erat ex S. C. Numantinis, capite fuisse diminutus ostenditur: ita ut judex non iudicaret, fit, nécne, capite minuendus: quod fit in causis capitalibus: sed fuerítne antea, an non fuerit, capite diminutus: & status hominis nõ tunc mutatur, sed qualis sit, cognoscitur, itaque, quum de eo dixit Cicero libro de Oratore: Quã possumus repetire ex omnibus rebus civilibus causam, contentionemque majorem, quam de ordine, de civitate, de libertate, de capite hominis consularis? crimen nullum significavit, cujus criminis causa vocatus in judicium Mancinus, periculũ amittendæ civitatis, aut libertatis in eo judicio subiret, sed facultatẽ judicib. cognoscendi, ac statuendi datam intellexit, eásne res quèd Mãcinus possideret, arq; antea quàm à patre patrato esset deditus, an verò, quia deditus esset, amisisset, etiam si receptus à Numantinis non esset, quare capitalis causa non fuit: actum tamen esse de capite, ob eam, quam exposui, causam rectè Cicero dixit: At, quod ad Mancini causam attinet, ferri potest: extat enim ratio, cur in ea de capite agi dicatur: in causa verò Quinctii, in qua nullo modo neque de civitate, neq; de libertate agebatur, mentio capitis unde ducta? an ex eo, quia caput pro existimatione usurpari posse videatur. repugnat vetus loquendi consuetudo: nec hujus generis exempla licet invenire. potiùs igitur, ex orationis licentia, crediderim: ut exaggeretur res, ad invidiam, adversus Nevium ex ejus crudelitate, & misericordiam erga Quinctium ex ejus periculo quærendam: atque hoc eò magis constat, quòd Cicero nec in eo verè ac propriè loquitur, quum eam vocat accusationem, quæ sponsi causa est: nec, quum ait: Quem nunc interficere nefariè cupis: quandoquidem civibus Romanis eripi nullo crimine vita posset: causam verò non esse capitalem, propriis ipse verbis clarè demonstrat in eo loco: Iudicium. C. Aquilli, non de re pecuniaria, sed de fama, fortunisq; P. Quinctii vides. & quum dixit: Hortensius partes accusatoris obtinet: oratoriè loquitur. nec enim re vera accusabat Hortensius, sed accusare videbatur: nec est, nisi capitalibus in causis, accusator. Redeo unde diverti. Publicorum criminum alia capitalia, alia non capitalia: quodque notandum magis est, ne majestatis quidem judicium capitale semper fuit, quum tamen publicum semper esset: nam Claudiæ Vestalis, Appii Cæci filiæ, C. Fundanius, & Tit. Sempronius ædiles pleb. quod populo R. calamitatem esset imprecata, multam dixerunt æris gravis xxv. millia. quæ capitalis pœna non fuit: judicium autem illud & publicum fuisse, inde patet, quòd ad populum factum est, idq; etiã Ateius Capito propterea inter publica judicia retulit, & majestatis nomine notatum, Suetonius in Tiberio significat his verbis: Claudia novo more judicium majestatis apud populũ mulier subiit, quòd in conferta multitudine, ægrè procedente carpento, palàm optaverit, ut frater suus Pulcher reviviscéret, atq; iterum classem amitteret, quòd minor turba Romæ foret. Publica verò capitalia crimina hæc erant, incestus, majestas, repetundæ, vis publica duplex, ea, quæ in rempub. ac magistratus inferebatur, de qua lex Lutatia fuit, & ea, quæ in privatos cives, de qua Plotia, & aliæ leges: tum, peculatus, de residuis, inter sicarios parricidium, veneficium, ambitus pecuniæ ob judicandum captæ, adulterium, de falsis, de plagiariis, de tutorum fraude, de famosis libellis, de furto, clandestina coitio: quibus de criminibus aut ad prætorem aut ad judicem quæstionis, aut ad populum notio pertinebat. de majestate perduellione excepto, de vi, de repetundis, de crimine inter sicarios, de ambitu prætor quærebat: de incestu, & perduellione populus, sed tributis comitiis de incestu, tribuno pl. populum per tribus in forum cogente, centuriatis autem de perduellione, quum in campum consul centuriatim populum advocasset, de veneficio autem & prætor, qui judex quæstionis idem dicebatur, & judex quæstionis, etiamsi prætor non esset, cognoscebat. Prætores, quæ cujusque futura esset quæstio, ante sortiebantur: ut deinde singulis de criminibus singuli, prout sors tulisset, cum consilio quærerent: unum excipio prætorem urb. qui nullo de crimine publico quærebat, itaque nec quæsitor dicebatur, tantùm, civilibus controversiis ad eum delatis, jus dicebat: hoc est, judices, & judicii formulam, quam sequerentur, dabat: nec enim prætor ipse judicare solitus erat, sed, quum judices, ab ipso dati, de controversia cognovissent, ac judicassent, exequebatur: ideò in omnibus fermè edictis prætorum legitur, Iudicium dabo. in quo posteriores lapsi sunt. est igitur aliùd, jus dicère, aliud, judicare: contrà quàm qui veterum jurisconsultorum libros ignorant: & quemadmodum civilibus in rebus prætor non cognoscit, neque judicat, sed jus dicit: sic, qui ab ipso judices dati sunt, non jus dicunt, sed cognoscunt, ac judicant. Verùm & hæc ipsa, & alia paulò plenius in dictione Prætor: de criminibus autem, quæ erant ejusmodi, ut cognitione digna viderentur, ea ferè diximus. singula autem crimina tractare, ut incestum, majestatem, repetundas, non videtur esse proprium hujus loci. Ex libro de Legibus Romanis.

Criminalĕ, Quod est criminis. [ἐγκληματικόν. Vn. *Verkes.* Ang. *That wherein is offence.*] ut Criminalis causa.

Crīmĭnālĭtĕr, ut Criminaliter agere, cui opponitur civiliter ágere, apud Vlpianum D. lib. 47. Tit. l. ult. [Pol. *Zwielkim*

przewinnienim gdźie opuſczwoſtè idze. Vngar. *Embőrẽgtelenwl, vétkeſſön.*]

Crīmĭnōsĭſsĭmē. [Pol. *Vſzczipliwie*. Vn. *Igőn vétkeſſen embőrte lenw'l.*] Suetonius in Tiberio: Ita ambſumptam criminoſiſſimè infectatus eſt.

Crīmĭnōsŭs, a, um, Suſpicioſus, quod criminis ſuſpicionem adfert. [רכיל *holéch rachil.* Συκοφαντικός. Gal. *Impoſeur de crimes & cas reprochables, grand accuſeur & blaſmeur, grand calomniateur.* Ital. *Ingurioſo.* German. Schmäher / der einem ein laſter oder ſchmach zuiegt Hiſ. *Accuſador.* Polon. *Tenktori rad odrzucich źle mowu, obżwacz.* Vng. *Vétkes.* Ang. *Readie to accuſe, reburk full, reprochefull.*] Cic. pro Cluent. Hic Tribunus plebis, modeſtus, prudens, non modò non ſeditioſus, ſed etiam ſeditioſis adverſarius. Ille autem acerbus, criminoſus, popularis homo, ac turbulentus. ¶ Criminoſum, quod in ſe crimen habet. Col. lib. 1: Criminoſum tamen ſenatori fuit ſupra quinquaginta jugera poſſediſſe.

Crīmĭnōsĭſsĭmŭs, ſuperlat. [Polon. *Wſ'oczliwi, wſzczipliwi.* Vngaricè, *Igőn vétkes, bwnős.*] Sueton. in Cæſare: Auliſque Cecinnæ criminoſiſſimo libro, & Pitholai carminib. maledicentiſſimis laceratam exiſtimationem ſuã civili animo tulit.

Crīmĭnōsē, adverbium, Suſpicioſé. [רכיל *rachil.* Συκοφαντικῶς. Gal. *En impoſant crime & blaſme, criminellement.* Ital. *Impoſtando colpa & biaſmo.* Germ. Mit zutegung einer ſchandt oder laſters. Hiſpan. *Criminalmente.* Polon. *Zelżenim, Żwł'okã.* Vng. *Vékeſſen.* An. *Rebuskefullie, in the way of accuſation.*] Cicero pro Roſcio Amerino: Quum enim aliquid habeat quod poſſit criminosè ac ſuſpicioſè dicere, apertè ludificari & calumniari ſciens non videatur.

Crīmĭnārī, Eſt culpare, accuſare, contumelioſè reprehendere. [רכיל הלך *rachil halách* שמן הוביא דבה *ſatán hotsí dibbáh.* Αἰτιᾶσθαι, ἐπεγκαλεῖσθαι, διαβάλλειν. Gal. *Blaſmer & reprocher, accuſer.* Ital. *Incolpare, accuſare, calonniare.* German. Leſteren/von eines laſters wegen fetſchlich beklagen. Belg. Scheiden. Hiſp. *Acuſar, culpar.* Polon. *Obł'igac, falſżiwie oskarżac.* Vngar. *Meg vétkeſtetes, vádolni.* Ang. *To blame and rebuke, to accuſe falſelie.*] Cicero ad Attic. Me tantùm comperiſſe omnia criminabatur. Et dicimus; Criminor te furti illi, vel apud illum. Terent. Hoc metui, ne me criminaretur tibi. Cicer. 3. Offic. C. Marius, Qu. Metellum apud populum Romanum criminatus eſt, bellum illud ducere. ¶ Criminat pro criminatur apud Ennium libro tertio Satyr. Nam is non breve vult tibi, qui falsò criminat apud te.

Crīmĭnātĭo, ſ. f. Objectio, reprehenſio, accuſatio. [שמצה *ſitnáh* דבה *dibbáh.* Διαβολὴ, ἔγκλησις. Gal. *Blaſme reproche, accuſation.* Ital. *Colpa, biaſmo.* German. Leſterung/ ſchmehung / zutegung eines laſters. Hiſ. *Aquella accuſation de crimen.* Pol. *Obel'ganie, oskarga, przyßoczka fal'ſzywa.* Vng. *Vétkeſztés, vádolás.* An. *Blaming, reproching or accuſing falſelie.*] Cic. pro lege Agrar. Nunquid eſt cauſæ, Quirites, quum illa criminatione, qua in me abſentem uſus eſt, non ſolùm meam, ſed etiam veſtram diligẽtiam, prudentiamq; deſperexerit.

Crinantemon, [κρινανθεμον. Vng. *Lilion.*] Flos notiſſimus, quem Dioſc. κρίνον βασιλικὸν, Romani *lilium* appellant.

Crīnēs, Capilli. [שער *ſéhár* לחה *tshmmáh.* τρίχες. Gal. *Cheueux, perruque.* Ital. *Crini, capelli.* Germ. Haar. Belg. Haer. Hiſpan. *Cabellos.* Polon. Wł'oſtj. Vngar. Háy. Ang. *The heare of the head.*] ἀπὸ τῦ κρίνειν: hoc eſt, à diſcernẽdo dicti. Virg. 4. Aeneid. Et crines flavos. Cic. 5. Verr. Hæc civitas mulieri redimiculum præbeat, hæc in collum, hæc in crines. Tacitus de moribus Germ. Acciſis crinibus nudatam, coram propinquis expellit domo maritus. ¶ Capere crines, Plautus in Moſtell. dixit, pro arripere occaſionem oblatam, & arreptam retinere. Crinis etiam piſcium dicitur. Plin. lib. 9. cap. 30, de polypo piſce: Nanq; & afflatu terribili canes agebat; nũc extremis crinibus flagellatos, *&c.* ¶ Crinis etiam videtur eſſe genus vinculi ex crine equinæ caudæ confecto. Plin. lib. 17. cap. 21: Iugum fit pertica, aut arundine, aut crine, funiculóve, ut in Hiſpania Brunduſioq;.

Crīnālĭs, le, adject. [ὁ τὴν τρίχων. Gallicè, *Des cheueux, des appartenances des cheueux.* Italicè, *Pertinenti à capelli.* German. Das zu dem Haar gehört. Hiſpan. *Coſa perteneciente à los cabellos.* Polon. Dowł'oſzow przynależący. Vngaricè, Háyhoz valo. Anglicè, *That belongeth to heare.*] Quod pertinet ad crines: ut, Vitta crinalis. Ovid. 9. Metam. Crinalem capiti vittam natæque ſibique Detrahit.

Crīnālĕ, ſubſtantivum, neut. gen. [τὸ ἐπίχρυσον. Vngaricè, *Hay fono.* Angl. *An hear leace, a caule.*] Ovid. 5. Meram. ornabant aurata monilia collum, Et madidos myrrha curvum crinale capillos.

Crīnĭgĕr, ra, rum, Qui multos habet crines. [βοστρυχοφόρος. Gal. *Qui porte perruque, chenelu.* Ital. *Caueglinto.* German. Haarechtig/ der viel haar hat. Hiſpan. *Coſa que tiene ò trae cabellos.* Pol. Wł'oſjaſtij. Vng. *Haias, hay ryſeld.* Ang. *That hath much heare.*] Lucan. lib. 1: Et vos crinigeros bellis arcete Caicos Oppoſiti, petitis Romam.

Crīnīrĕ, Eſt crines emittere: [κρηγνύναι. Gall. *Mettre cheueux.* Ital. *Mettere capelli.* German. Haar vbertommen. Hiſp. *Encabellecer ò criar cabellos.* Polon. Wł'oſzi puſzczac. Vng. *Meg haraſodni.* Ang. *To grow hearie.*] quod verbum legitur apud Statium 4. Thebaid.: vatem cultu Parnaſſia monſtrant Vellera, frondenti crinitur caſſis oliva.

Crīnītŭs, a, um, Quod crines habet. [צמיד *tſammíd.* κομώντες. Gal. *Cheuelu.* Ital. *Crinito, che ha i capelli.* German Haarechtig. Hiſpan. *Coſa de luengos cabellos.* Pol. Wł'oſzi maiacy. Vng. *Haias.* Ang. *Hearie, that hath heares.*] Virgil. 1. Aeneid.: cithara crinitus Iopas Perſonat aurata. Crinita ſtella. Cic. 2. de Nat. deor. Tum ſtellis his quas Græci *Cometas*, noſtri *Crinitas* vocant. Idẽ 6. Verr. Gorgonis os pulcherrimum, crinitum anguibus, revellit atq; abſtulit. Galea crinita triplici juba, Virg. 1. Aen. Malè crinita mulier, Ovid. 3. de Arte.

Crīnīna, Vnguenti genus, valetudinis cauſa comparatum. Pomponius L. 21. de auro & arg. Vnguentis, *inquit*, non tantùm ea legata videntur, quibus ungimur voluptatis cauſa, ſed ut valetudinis, qualia ſunt commagena, glaucina, crinina, rhodina, *&c.*

Crīnŏmĕnŏn. τὸ κρινόμενον, à Rhetorib. appellatur contentio quæ ex ſtatu efficitur, & circa quod verſatur certamen totius controverſiæ. Latini Quæſtionem vocant, teſte Cicer. in Topic.

Crīnŏn, [κρίνον. Pol. *Polna roża.* Vng. *Béka liliom.*] Plin. lib. 21. cap. 5: Lilium rubens appellat, quod alio nomine Cynorrhodon dicitur, in Antiochia, Laodicea, Syria & Phaſelide laudatiſſimum proveniens. Dioſcorides tamen Græciq; ferè omnes nullo diſcrimine τὸ κρίνον appellatione omnia lilii genera intelligunt. Theophraſtus quatuor ponit liliorum genera, ex quibus quod Vere erumpit mox poſt violam album, peculiari nomine κρίνον appellat.

Crīnonia, [κρινωνία. Vn. *Liliom ſzár.*] Frutex eſt lilii, teſte Suida: nam Lilium Græci κρίνον appellant.

Crios, κριὸς, Ciceris genus, quod Latini Arietinum appellant, ab arietini capitis figura: à qua & Græca appellatio fluxit. Nam illi arietem κριὸν appellant. ¶ Fuit etiam Crios κρῖος proprium nomen Athletæ cujuſdam ex Aegina Inſula, apud Græcos cantatiſſimi.

Κριοῦ μέτωπον, Id eſt, arietis frons, Cretæ inſulæ promontoriũ eſt ad Occidentem, verſus Cyrenas, ut ſcribit Rufus ex Dionyſio: hic procul ingens Inclinat rupes ſeſe, obvia fluctibus altis. Et paulò pòſt: ut ferus ora Eſt aries, ultroque minax petit obvia fronte. Vide Pomp. Melam lib. 2, in deſcriptione Cretæ inſulæ: & Plin. lib. 4. cap. 12.

Criſion. Bugloſſum magnum, Dioſc. lib. 4. cap. 120.

Criſim, patiuntur omnes morbi habituales & chronici, ut podagra, chiragra, φθίσις.

Criſpina, lege OXYACANTHA.

Crīsis, [דין *dín.* κρίσις. Vn. *Itilet.*] Iudicium, judicatio, ſententia. Vnde Dies Critici dicti (ſive ut Cenſorino placet) Criſimi, κρίσιμοι: hoc eſt, judiciales & decretorii, de quibus infrà.

Crīſpŭs, a, um, adjectivum eſt: [ἕλικος, τριχώδης. Gal. *Creſpe, creſpu, ondoyant, madré.* Ital. *Creſpo, riccio, riccuto.* Ger. Krauß Haar. Belgice, Gecroit haer. Hiſpan *Creſpo.* Pol. *Kedzierzaſty.* Vng. *Fodor.* Ang. *Curled, wrinckled, braide.*] ut, Criſpus capillus: id eſt, intortus. Plautus [illegible] Compoſitos, criſpos cincinnos tuos unguentatos. Criſpum folium. Plin. lib. 12. cap. 15: Folium olivæ, verùm criſpius & aculeatum. Criſpiſſimum foliũ, apud Colum. libro 11. capite 3 Criſpa abies. Cic. 3. Tuſc. Criſpioris elegantiæ materies: & ob id Perſis gratiſſima, Plin. libro 13. cap. 9.

Criſpŭlŭs, diminutivum à Criſpus, [ὑπέλικος, ἑλάπτερος. Polon. *Kedzioreka.* Vng. *Fodrotska.*] Martialis lib. 5: Criſpulus iſte quis eſt, uxori ſemper adhærens Qui Mariane tuæ? criſpulus iſte quis eſt?

Criſpo, as, are, act. p. Criſpum reddere. [ἑλάω, ἕλον ποιῶ. Gal. *Faire creſpe.* Italicè, *Increſpare.* Germ. Krauß machen. Hiſp. *Creſpar otra coſa.* Polon. *Kedzíory czynie.* Vngar. *Meg fodoritom.* Ang. *To wrinckle and courle the heare.*] Plinius libro 28. capite 8: Fimi cinere criſpari capillum. ¶ Criſpari terra herbis, dicitur per translationem. Colum. libro 10: Nunc apio viridi criſpetur florida tellus.

Crīſpāns, tis, [Vngar. *Fodorgatuán.* Ang. *Brandiſhing or ſhaking.*] participium. Virgil. 1. Aeneid. Bina manu lato criſpans haſtilia ferro.

Crīſpātŭs, a, um, [Vngaricè, *Fodoritatot.* Anglicè. *That is curled or wrinckled.*] ut Buxus criſpata cacumine, Claud. 2. de rap. Proſerp.

Crīſpĭſŭlcāns, adjectivum: ut, Criſpiſulcans fulmen. Cicero in Top. At quum in Ajacis navim criſpiſulcans igneum fulmen injectum eſt; inflammatur navis neceſſariò.

Crīſsāre,

Crīsārĕ, πλεονάζειν, & Cevere non niſi poſito pudore exponi poſſunt. Eſt enim primùm mulierum aptè ſe motantium, dum in re venerea ſunt. Iuven. - frictum criſſantis adorat. Alterum maſculorum dum pædicantur. Martial. Sed pędicaris, ſed pulchrè Nævole ceves. Cevere etiam adulantium geſtus ſignificat. Perſius: An Romule ceves?

Crīſtă, f. p. Dicitur conus ille in vertice galli, & aliarum quarundam avium. [λόφος. Gal. *Creſte, penmache.* Ital. *Creſta, pennachio.* German. Der Kam auff der Vögſen Haupt. Hiſ. *La creſta des aues, el penacho ò cimera del yelmo.* Pol. *Grzebien nagł owier, ptaſzey.* Vng. *Czimetoł.* Ang. *The coppe on a birdes heade, a combe.*] Plin. lib. 10. cap. 29: Vpupa obſcœna aliàs paſtu avis, criſta, viſenda plicatili. ¶ Ad hujus ſimilitudinem etiam Criſtam, vocamus, conum galeæ. Virg. 12. Aeneid. Tum galeam Meſſapi habilē, criſtisq; decoram Induit. ¶ Criſta etiam herbæ ſpecies eſt, cujus meminit Plin. lib. 27. cap. 5: Alectorolophos, quæ apud nos *Criſta* dicitur, folia habet ſimilia gallinaceī criſtæ, plura, caulem tenuem, & ſemen nigrum in ſiliquis. Ruellius eādem eſſe credit cum ea quæ Gallicè *Veruene* dicitur.

Crīſtŭlă, læ, diminut. [λοφίδιον. Vng. *Czimeretske, tollatiska.* An. *A litle combe or feathers in the crowne of birdes.*] Colu. lib. 8. cap. 2: Rectis, rutilisq; criſtulis.

Crīſtātŭs, ta, tum, [λόφον ἔχων. Gal. *Qui à creſte, qui eſt creſté où creſtu.* Ital. *Che ha creſta.* German. Der ein Kamb hat. Hiſpan. *Coſa con creſta, penacho ò cimera.* Polon. *Grzebieniaſty.* Vngar. *Czimeres, tollas.* Ang. *Cõpped, combed or creſted.*] Qui criſtas habet: ut, Criſtatæ aves: eſtque periphraſis gallorum gallinaceorum. Martial. lib. 14: Criſtatæque ſonant undique lucis aves. Criſtata gàlea, Livius.

Crĭtæ, κριταί, à Græcis dicuntur judices, qui muſicis, agonicis & ſcenicis certaminibus præerant.

Crĭtĭcŭs, a, um, pen. cor. [κριτικός. Gal. *Iudiciel, qui iuge, donne iugement.* Ital. *Giudiciale, chefa giudicio.* German. Vrtheilen / ein Vrtheil fellen. Hiſpan. *Iudicial, el que haze iuyzio.* Polon. *Wirokczyniacy, ortel widaiecy.* Vngar. *Itélő.* Ang. *Iudiciall, that giueth iudgement or iudgeth.*] Idem quod judicialis, vel judicem agens, ἀπὸ τῦ κρίνειν: hoc eſt, à judicando: unde & poëmatum cenſores, & judices alienorum operum, olim Critici dicti ſunt: quales fuerunt Ariſtarchus & Ariſtophanes Grammatici: qui tantùm ſibi in ipſum etiam Homerum permiſerunt, ut plurimos etiam verſus, tanquam nothos & ſubditiios, ex ejus operib. ſummoverint: Cicero ad Dolabellam lib. 9: Ego tanquam criticus antiquus judicaturus ſum. Horat. 2. Epiſt. Ennius & ſapiens & fortis & alter Homerus, Vt critici dicunt. ¶ Critici dies vocantur, qui à medicis *judiciarii* dicuntur, in quibus de ægritudinibus ratione ferri judicium poteſt: quos noſtri *Decretorios* vocare poſſunt.

Crithe, [κριθή. Gal. *Vn orgeol.* Ital. *Orzolo.* Ger. Ein Wärtzle ſo ob dem Haar des Augaſpds wachßt. Hiſpan. *Orcuelo que nace cerca del ojo.* Polon. *Iecżmuck.* Vng. *Arpa.* Angl. *A wart or ſuch likthing in the eye lide.*] Tuberculum parvum eſt in palpebra ſuper pilorum locum: ita dictum à ſimilitudine hordei: unde & Hordeolum à recentioribus quibuſdam nominatur. Vide Celſum lib 7. cap. 7.

Crithaſis, equorum morbus.

Critumon, Vide ſuprà BATIS.

Crŏbўlŏs, κρώβυλος, Aureus vel argenteus corymbus, ex capillis pendens idque propriè in viris: nam in mulieribus potiùs Corymbum, & in pueris Scorpium vocamus.

Crobyſſum, Aizonum minus, apud Dioſcoridem libro 4. capite 91.

Crocallis, Gemma eſt ceraſum repræſentans, teſte. Plin. libro 37. cap. 10.

Crŏcārĕ, & Crocire, Verba fictitia à voce corvi, κρώζειν. Autor Philomela.

Crŏcĭto, tas, frequentativum. [πολλάκις ἢ συχνὰ κρώζω. Gal. *Corbiner par pluſieurs fois, crier ſouuent en corbeau.* Ital. *Gridare ſpeſſo come vn coruo.* German. Viel vnnd offt grappen / oder wie ein Rapp ſchreyen Hiſpan. *Graznar el cueruo.* Polon. *Krakam.* Vngaricè, *Kákogok, korrogok.* Angl. *To crie lik a rauen, to crooke often.*] Plaut. Simul radebat pedibus terram, & voce crocitabat ſua.

Crŏcātĭo, teſte Feſto, & Crocitus, tus, pen. prod. Ipſa vocis corvi prolatio. [κρωγμός. Pol. *Krakanie kákogás, karogás.* Ang. *A crooking of a rauen.*]

Crŏcĕātŭs, ta, tum, Vide CROCVS.

Crocias, κροκίας, Gemmę ſpecies, à croci ſimilitudine ſic dicta. Autor Plin. lib. 37. cap. 11.

Crŏcĭnum unguentum, n. ſ. [κρόκινον μύρον, Quod exprimebatur ex aromatibus, & croco in oleo macerato: ut docet Dioſcorides lib. 1, Propert. lib. 3: Et crocino nares murrheus ungat onyx. Vide Plin lib. 13. cap. item 13.

Crŏcĭnŭs, Vide CROCVS.

Crŏcĭs, κροκὶς, Herba eſt, cujus contactu phalangia emoriuntur, ut ex Apollodori ſententia tradit Plin. libro 24. capite 17.

Crŏcŏdīlĭnŭs, Vide CROCODILVS.

Crŏcŏdīlŭs, pen. prod. [צב *Iſab.* κροκόδειλος. Gal. *Vn crocodile.* Ital. *Crocodillo.* German. Ein Crocodill / iſt ein Thier in Egypten. Hiſp. *Crocadrz.* Pol. *Krokodil.* Vng. *Sárkány, krokodillus.* Ang. *A crocodile.*] Animal quadrupes, ex genere amphibiorum, tàm in terra, quàm in aqua vivens, figura lacertæ non admodum diſſimile, incredibili magnitudine, armatum unguibus, ſoli Aegypto, & iis regionibus, quæ Nilo alluūtur, cognitum, cute uſqueadeò dura, ut in nulla ſui parte niſi in ſolo ventre penetrari poſſit. Vnde etiam delphini, qui perpetuum cum crocodilo bellum gerunt, non ignorantes qua potiſſimùm parte hoſtis lædi poſſit, aquam ſubeunt, pinnaque, quam in dorſo gerunt, illi alvum ſubſecant. Habet & alterum hoſtem Ichnevmonem, qui in apertas dormientis fauces teli in morem illapſus, inteſtina ejus erodit. Nullum eſt animal quod à tam parvis initiis in tantam excreſcat magnitudinem. Ponit ſiquidem ova anſerinis non majora: ſed hoc huic animali peculiare creditur, ut quandiu vivat, nullum creſcendi faciat finem. Quatuor menſes hyemales non comedit, & ſola beſtiarum non habet linguam. Terribilis hæc bellua cõtra fugaces eſt, fugax contra inſequentes. Oculos habet in aqua hebetes, extra acerrimi viſus. Conſpecto homine emittit lachrymas, mox appropinquantem devorat. Vnde factus eſt locus proverbio: Crocodili lachrymæ: κροκοδείλου δάκρυα: quod de iis dici ſolet, qui ſub ſpecie pietatis alios fallunt. Ex eo dictum autumant, quòd κρόκου ὀσμᾶται: id eſt, crocum fugit, ac ejus odorem reformidat, quod mella conficientes in Aegypto ſternunt, ne mel abſumant crocodili: quoniam mirum in modũ eo delectantur. ¶ Eſt & alterum crocodili genus, quem Scincum vocat Dioſcorid. lib. 2. ſuperiori multò minus, in terra tantùm, nec niſi odoratiſſimis vivens floribus, cujus inteſtina jucundi nidoris fimo referta ſunt, quo ad faciei medicamenta, coloriſq; conciliationem mulieres, & viri molliores, olim utebantur. Horatius in Epod. - colorque Stercore fucatus crocodili.

Crocodilinus, na, num, Quod ad Crocodilum pertinet: [κροκοδείλινον. Polon. *De krokodila naliez acy.* Vng. *Sárkányhoz való.* Ang. *That belongeth to a crocodile.*] ut, Crocodilinæ ambiguitates, Quint. lib. 1. cap. 10.

Crŏcŏdīlĕă, κροκοδείλεια, Fimus eſt crocodili terreſtris, quo mulieres faciem illinebant ad coloris commendationem. ¶ Crocodilorum enim duo commemorantur genera: quorũ alterum aquaticum eſt, Nilo tantùm familiare, & lacubus Nilo vicinis. Alterum terreſtre, odoratis tantùm veſcens herbis, quem Scincum σκίγκον Dioſcorides appellat. Hujus excremẽta in primis odorata ſunt, mulierumque fucis expetita. Plin. lib. 28. cap. 8, ubi crocodili aquatici naturam multis explicuit, ſtatim ſubdit: Alter illi ſimilis, multùm infra magnitudinem, in terra tantùm odoratiſſimis floribus vivit: ob id ejus inteſtina diligentiſſimè exquiruntur, jucundo nidore farcta, Crocodilæam vocant.

Crŏcŏdīlĭum, κροκοδείλιον, Herbæ ſpecies eſt, chamæleontis figura, radice longa, guſtu naſturtii, ſemine rotundo, duplicis clypeoli forma. Plin. lib. 27. cap. 8: Crocodilion Chamæleontis herbæ nigræ figuram habet, radice longa, æqualiter craſſa, odoris aſperi.

Crŏcŏmagmă, atis, [κροκόμαγμα. An. *Dregges of the oyle offtſion.*] Vnguenti crocini fæx, & retrimentum, quod ſupereſt crocino unguento ex croco, cæteriſq; aromatis expreſſo. Nã in confectione crocini unguenti, oleum ante omnia quibuſdam aromatibus ſolet ſpiſſari, poſteaque crocum eò conjici, idq; poſt dies aliquot effundi: ex aromate & croco oleum poſt hæc exprimi ſolet, quodque reliquum erat, Crocomagma dicebatur: idque in paſtillos conformari conſuevit, & multum in tempus aſſervari. Optimum eſt, quod guſtatum ſalivam dentesque inficit. Vide Dioſcor. lib. 1, & Plin. lib. 21. cap 20.

Crocomerion, κροκομήριον, Herba, quæ alio nomine dicitur Leontopodium.

Crŏcŏpeplŏs, κροκόπεπλος, Auroræ epitheton eſt, quaſi croceam habens veſtem: nam eum colorem imitatur, quum primùm incipit apparere. Poſtea enim, adveniente jam die rubeſcens, à roſeo colore *ῥοδοδάκτυλος* appellatur.

Crŏcōtă, [κροκωτός. Ger. Ein gůt Frawẽkleid bey den Alten gebraucht.] Veſtis muliebris eſt, crocei coloris. Cicer. de Aruſp. reſp. P. Clodius à crocota, à mitra, à mulierib. ſoleis, purpureisque faſciolis, à ſtrophio, à pſaltrio, à flagitio, à ſtupro, eſt factus repentè popularis. ¶ Feli crocoton. γαλῇ κροκωτόν. Subaudiendum das aut addis. Dici ſolitum, quoties honos additur indigno, & quos haudquaquã decet: Aut quum datur quicquam iis, qui munere non norunt uti.

Crocotula diminutivum. κροκώτιον, Plaut. in Epid. Induſiatam, patagiatam, caltulam, aut crocotulam.

Crŏcōtŭlārĭŭs,

Crŏcōtŭlārĭŭs, Crocotarum vestium infector. Idem in Aul. Quum incedunt infectores crocotularii.

Crŏcŏtĭlum, n.s. Veteres Valde exile dicebant. Plautus: Extortis talis cum crocotilis crusculis. Festus.

Crocotĭtium, Genus operis pistorii.

Crŏcŭs, vel Crocum, [כרכם *charchóm*. κρόκος. Gal. *Saffran.* Ital. *Zaffranos.* Ger. Saffran. Belg. Goffraen Hispan. *Acafran.* Polon. *Szafran.* Vng. *Sáfrány.* An. *Safron.*] Flos est, qui *purpureum* vulgò dicitur: à Croco puero (ut poëtæ fabulantur) dilectus, qui quum Smilacem puellam tenerrimè deperiret, amoris impatientia versus est in florem sui nominis. Ovid. 4 Metam. Et crocon in parvos versum cum Smilace flores. Virg. 4. Georg. Et glaucas salices, casiamq; crocumq; rubentem. Salust. Pulsus nemore, in quo crocum gignitur. Præstantissimum nascitur circa Coricum Ciliciæ montem: proximum in Olympo Lyciæ monte: mox in Centuripino Siciliæ agro. Provenit & in Gallia Narbonensi, licet bonitate inferius.

Crŏcĕŭs, a, um, [κρόκινος. κρόκεος. Gal. *De couleur iaune ou rougeastre.* Ital. *Giallo.* German. Saffrangélb. Hispan. *Cosa de acafran.* Pol. *Zołtawy.* Vngar. *Sáfrányos sárga színű.* Ang. *Of or like saffron.*] pro colore: ut, Vestis crocea Virg. 1. Aeneid. Et circumtextum croceo velamen acantho Plin. lib. 22. cap. 18: Murat enim cum terra colores: hic niger, illic viridis, aliubi cyaneus, aliubi croceus.

Crŏcātŭs, ta, tum, Croco tinctus. [κροκωτός. Gal. *Fait à la couleur iaune.* Ital. *Tinto in giallo.* German. Gelbfarbt. Hispan. *Cosa dado en color de acafran.* Pol. *Zołtawy.* Vng. *Sáfrányozott.* Angl. *Safroned, or like saffron.*] Plin. lib. 16. cap. 34: Alicui & femen nigrum, alii crocatum.

Crŏcĭnŭs, na, num, & Croceus, Quod est lutei coloris. [κροκωτός. κροκωτώδης. Gal. *De saffran, de couleur de saffran.* Ital. *Di zaffrano, di color di zaffrano.* Germ. Saffrangélb. Hispan. *De acafrán, de color de acafran.* Polon. *Zołtawy.* Vng. *Sáfrányszínű.* Angl. *Yalow or of saffron.*] Plin. lib. 21. cap. 19: Semen his optimum crocinum, nec anniculo vetustius, & in umbra siccatum.

Crocuphantĭa, opinor esse ornamenta villosa, quæ sub reticulis contexta per eorum plagulas apparent, id enim origo vocabuli κροκυφαντῶν declarat. Vlpian. in l. 2. D. de auro & argen. legat. Ornamentorum hæc, *inquit*, vittæ, mitræ, semimitræ, reticula, crocuphantia. Alciatus autem & alii eruditi homines alio vocabulo conquirendo mirabiliter exercentur. Hæc ex Hotomani lexico.

Crŏcŭtă, f.p. Fera est, Aethiopiæ familiaris, ex hyæna & leæna Aethiopica nascens, quæ & ipsa hyænæ more humanas voces imitatur. Plin. li. 8. ca. 30, ubi hyænæ naturam multis explicuit, statim subdit: Hujus generis coitu leœna Aethiopica parit crocutam, similiter voces imitantem hominum pecorumq;. Acies ei perpetua in utraque parte oris, nullis gingivis, dente continuo, qui nec contrario occursu hebetetur, capsarum modo includitur.

Coralla, plectilis, detractione secundæ literæ o, pro corolla: id est, parva corona, apud Plaut. in Bacchid.

Cronomĭon, alii Polydos vocant, Magi Caloboim, Romani *Cebam.*

Crono, Magicæ conycæ species tertia apud Dioscoridē lib. 3. cap 137.

Crŏtălĭă κροτάλια, à Plin. lib. 9. cap. 35, dicuntur margaritæ, ita in ornamentis collocatæ, ut ex collisione sonum generent. Subeunt, *inquit*, luxuriæ ejus nomina, & tædia exquisita perditiore portatu. Siquidem quum id fecêre, Crotalia appellāt, ceu sono quoq; gaudeant, & collisu ipso margaritarum.

Crŏtălum, penult. corr. n.s. [κρόταλον. Gal. *Vn instrument qu'on frappe auec la main, semblable à la cymbale.* Ital. *Campanella, naccara.* Germanicè, Ein Schällen oder Kläffitn. Hispan. *Chapas ò sonaja ò tarrena.* Pol. *Dzwonek, cymbał.* Vngar. *Kelepölő, Zörgettyű.* Ang. *A rattle.*] Crepitaculum ex ligno, ære, aliáve materia ita concinnatum, ut efficere sonum queat, siquis manu verset. Vnde & Aegyptiorum sacerdotum sistra, quibus in Isidis sacris utebantur, à nonnullis etiam Crotala appellantur: ἀπὸ τῦ κρέμειν: hoc est, à percutiendo. ¶ Quidam putant fuisse annulum æreum, qui ferreo baculo quateretur. Alii circulum æneum interpretantur, multas habentem annexas laminulas, sive orbiculos mobiles, qui collisi sonum edebant: qualibus etiam hodie Lusitanos nautas in saltationibus suis uti videmus. Virgilius in Copa: Crispum sub crotallo docta movēre latus.

Crŏtălus, [κρόταλος. Pol. *Krasomowcza.* Vn. *Tsitsogo.*] mascul. gen. dicitur, Qui lingua est expeditiore, & voce sonanti, ac propè tinnula, quiq; loquacitate sua neminem non obtundit. Ducta est metaphora à crotalo, crepitaculi genere, de quo egimus in dictione præcedenti.

Crŏtaphĭtæ, κροταφῖται, Musculi sunt duo, os claudentes, quos & Latini Temporales appellāt, quòd tempora vestiant: unde etiam Græcum nomen traxerunt: nam κρόταφος illi appellant, quæ nos *tempora.*

Crŏtŏn, onis, [κρότων. Ger. Wundetbaum. Pol. *Skrzydłowiec, drzewnedrzewo.*] Frutex est ad nucis nitudinem parva folia similia gens folio platani, sed lævore ac nigrore, ramis a cortice arundinum modo concavis, semine uvarum aspero, quod purgatum effigiem ricini animalis repræsentat. unde & nomen accepit: nam ricinum vermem Græci etiam κρότωνα appellant. Hoc semine exprimitur oleum, cibis quidem fœdum, sed lucernis & emplastris utile. Alio nomine hic frutex Ricinus appellatur, & Cicinunde etiam oleum ipsum Cicinum, & Ricininum appellatur.

Crŭcĭātŭs, Cruciamentum, Crucio, Crucifico, Vide CRVX. (lib. 33. cap. 3.

Crudĭtĭa, Argenti vena, quæ in summa fodina reperitur, Plin.

Crudĭtus, a, um, Quod coctum non est [חי *chai*. Gal. *Cru, encor vert, qui n'a point receu cuyre.* Ital. *Crudo, acerbo.* Ger. Rau ungekocht. Belg. Rou. Hisp. *Crudo.* Pol. Surowy. Vng. Nyers. Ang. Raw *pol.* Surowy *mięso.*] Vnde carnes crudæ dicuntur quæ neq; elixæ sunt, neq; assa, neq; aliquo suavis modo cibum apparatum reddunt. Crudus item creditos appellamus qui justam coctionem non fecit, nondum tarnen omnium affectum. Cicer. de Senect. Poma quæ crudiora sunt, vix evelluntur: quæ autem cocta, & matura, decidunt. Item crudi cibi dicuntur, qui nondum concocti sunt in ventriculo. Iuvenal. & crudum pavonem in balnea portas, & crudum item hominem dicimus, cujus ventriculus probo concoctionis officio non fungitur. Cic. 2 de Finibus: Sfoti qui in mensam vomant, crudiq; postridie se rursus ingurgitent. Idem pro Cluentio: Dico illum, quum ad illud prandium crudior venisset, & sibi non pepercisset, ægrotasse. ¶ Crudum vulnus: hoc est, recens, & adhuc cruentum. Plin. Epist. 3: Vt enim crudum adhuc vulnus medentium manus reformidat, deinde patitur, atque ultrò requirit: sic recens animi dolor consolationes rejicit, ac refugit, mox desiderat, & clementer admodum acquiescit.

Crudĭgās, atis, f.t. Ventriculi vitium cibum egrè concoquentis. [κακοχυλία Gal. *Crudité, mauuais conduict ou concoction de l'estomach, indigestione.* German. Böse Dewung des Magens. Hisp. *Crudeza de estomago, indigerido.* Pol. *Surowiecz.* Vn. *Emésztetlenség.* An. *Rawness, evil digestion.*] Cic. 5 Tusc. Caret ergo etiam crudelitas & crudilate, & inhumanis Cerberus. Virg. Crudilatis signa sunt, crebri ructus, & ventris sonitus, fastidia cibi.

Crudĭlĭtās, tatis, f.t. Est crudū vel crudius fieri, à Crudeo, es. [ὠμότης. Gal. *Crudelité, cruauté, aspreté.* Ital. *Crudelità, crudeltà.* Ger. Rawheit. Hisp. *Crueldad.* Pol. *Okrutnosć.* Vn. *Kegyetlenség.* An. *Rawness, cruelty.*] Virg. 3. Georg. Sin in progressu coepit crudescere morbus Idem 11. Aeneid. dejecta crudescit pugna Camilla. ¶ Inde Incrudescere & Recrudescere, quasi renovari, & ad pristinam acerbitatem redire.

Crudēlis, om. t. Immitis, atrox, durus, inhumanus, ferus, [אכזרי *achzerí*. ὠμός. Gal. *Cruel, inhumain, barbare.* Ital. *Crudele.* Ger. Grawsamm. Hisp. *Cruel.* Pol. *Okrutny.* Vng. *Kegyetlen.* Ang. *Cruell.*] Cic. pro Dejot. Crudelis Castor, ne dicam sceleratum & impium, qui nepos avum diem natalem sanguine respersum celebravit. Virg. 2. Aeneid. O crudelis Ithacus, nihil meæ cædis curas. Quidam a Cruore dictum volunt, quem crudeles effundunt: ego malim à Cruditate deriv. re. Nam quemadmodum in pomis, quæ mitia non sunt, cruda dicuntur: ita & homines immites, Crudeles dicuntur. Virg. 6 Aeneid. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas.

Crūdēlĭtās, tatis, f.t. Sævitia, inhumanitas, feritas, crudelitas, atrocitas. [אכזריות *achzerijúth*. ὠμότης. Gal. *Cruauté.* Ital. *Crudelità.* Ger. Grawsamkeit / grimme. Hisp. *Crueldad.* Pol. *Okrutnosć, frogość.* Vng. *Kegyetlenség.* An. *Cruelty.*] Cic. pro Rosc. Am. Verum nemo est quin intelligat pop. Romanum, qui quōdam in hostes lenissimus existimabatur, hoc tempore domestica crudelitate laborare.

Crūdēlĭtĕr, adverbium, Atrociter, durè, acerbè. [ὠμῶς. Gal. *Cruellement.* Ital. *Crudelmente.* Germ. Grawsamlich / grimmiglich. Hispan. *Cruelmente.* Pol. *Okrutnie.* Vng. *Kegyetlenül.* Ang. *Cruelly.*] Cic. 1. Offic. De evertendis autem, diripiendisque ædibus valde considerandum est, nequid temerè, nequid crudeliter fiat.

Crŭēnto, Cruentus, Vide CRVOR.

Crūmēnă, pen. prod. Loculus: [כיס *chis*. Gal. *Bourse, ou gibecière.* Ital. *Borsa.* German. Ein Seckel, Beutel oder Borse / tesche. Hispan. *Bolsa para dineros.* Polon. Sakiewka. Vn. *Erszény.* Ang. *A purse, a bag or scrip.*] Varro. Ipse, quòd plerunque suspenta gestetur. Plaut. Epid. Ipse meo in collo tuus pater crumenam collocavit. Idem Truculento homo crumenam sibi de collo detrahit. Horat. 1. Epistol. Et mundus victus nō deficiente crumena. ¶ Generosus es ex crumena,

mena, ῥοιτῶ· ἃ ὀπ βαλαυτὶς. In eum jaciebatur, qui propter opulentiam generosus haberi voluisset, alioquin obscurus & humilis.

Cruniſmos, Est torrentis modo cum ſtrepitu & murmure demanante embrocatio. Vtitur eo vocabulo Paul. libro 2. capite 53.

Crŭŏr, oris, Sāguis è vulnere ſparſus & fusus. [דם *dam* בלח *nátſách.* αἷμα, ἰχὼρ. Gal. *Sang ſortant d' vne playe.* Ital. *Sangue che eſce d' vna piaga.* Germ. Blut/der blutig ſchweiß auß einer Wunden Belgicè, Bloet. Hiſpan. *Sangre fuera delas venas.* Pol. *Krew poſſoka.* Vng. *Vér.* Ang. *The bloode iſſuing out of a wound.*] Virgil. 8. Aen. -tepidusq; cruor fumabat ad aras. Idem lib. 4. usurpavit in numero plurali. -atque atros siccabat veste cruores. Quod Servius tanquam novè dictum annotavit, quum alioqui neque sanguines dicamus, neque cruores.

Crŭentŭs, a, um, Sanguinolentum, quod cum cruore est. [αἱματηρὸς, αἱματώτος. Gall. *Enſanglanté, ſanglant, cruel.* Ital *Sanguinoſo, ſanguinolento.* Ger. Blutig/ſchweissig. Hiſpan. *Sangriento.* Pol. Krwawy. Vng. *Vêres.* Ang. *Bloodie, cruell.*] ut Cruenta victoria: Saluſt. in Catil. Cavete ne inulti animam amittatis, neu capti potiùs, ſicut pecora trucidemini, quàm virorum more pugnantes, cruentam, atque luctuoſam victoriam hòſtibus relinquatis. ¶ Aliquando ponitur pro crudeli: ut, Cruenta vox, & cruenta oratio. ¶ Cujus contrarium est, incruentus a, um, αἱματώδης, quod est sine sanguine. Idē: Neque tamen exercitus populi Romani lætam aut incruentam victoriā retulit.

Crŭentĭŏr, Comparativus à Cruentus. [Polon. *Krwawnieiſzi.* Vng. *Vérſzopob, vérösb.*] Iustinus Hiſtor. libro 3: Itaque tantis animis concussum est ut rarò unquam cruentius prælium fuerit.

Crŭentē, adverbium. [Pol. *Krwawlo.* Vng. *Vérösſen.*] Iustinus Hiſtor. lib. 23: Quamquam uxor diu, ne ab agro divelleretur, deprecata est, ne discessus suus adjungi nepotis parricidio posset, & tàm cruentè hæc deseruisse virum, quàm ille impugnasse virum videretur.

Crŭentĭus, adverbium. [Pol. *Krwawiei.* Vng. *Vérösben.*] Seneca de Benefic. lib. 5. cap. 17: Cæteri arma cruentiùs exercuerunt, satiati tamen aliquando abjecerunt.

Cruento, as, Cruore inficio, sanguine imbuo, funesto. [αἱματόω, αἱμάσσω. Gal. *Enſanglanter, meurtrir à ſang, faire ſanglant.* Ital. *Inſanguinare.* German. Blutig machen/mit Blut beſudlen. Belg. Bebloyen. Hiſ. *Enſangrantar.* Pol. Vkrwawiam. Vn. *Meg vérehtöm.* An. *To imbrue or ſprinkle with bloode.*] Cic. de Aruſp. respon. Secures suas cruentari sceleri noluit. Idem 1. de Divin. Atq; etiam trucidare aliquem, & impiè cruentari. Idem 1. Philipp. Hæc te, si ullam partem habes sensus, lacerat, hæc cruentat oratio. ¶ Cruentati oculi. Plin. li. 28. cap. 7: Mulieris quoque salivam jejunæ potentem dijudicant oculis cruentatis.

Crupellarii, Quantum ex Cornelii Taciti lib. 3. possumus conjicere, milites erant arma gestantes ex continuo ferro, telis quidem impenetrabilia, sed eo pondere, ut in ferendis ictibus non essent idonea. [Pol. *Zolnierze wkiriſzie.* Vngar. *Fegyverös.*] Verba Taciti sunt hæc: Cęteri cum venabulis & cultris, quæque alia venantibus tela sunt, adduntur è servitiis gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuum ferri tegmen (Crupellarios vocant) in ferendis ictibus inhabiles, accipiendis impenetrabiles.

Crūs, cruris, Tota illa pars quæ à coxendicis cervice incipit, & ad extremos pedis digitos pertingit: [שוק *ſchök.* σκελὸς. Gal. *La iambe depuis le genouil iuſques en bas.* Ital. *Gamba.* Germ. Der Schenckel/Schinbein. Belg. Dat been ſchenke. Hiſp. *Pierna.* Polon. *Golen.* Vn. *Szár.* An. *The legge frome the knee downe.*] à currendo dictum nonnulli putant, quòd crurū ministerio in cursu utamur: sive (ut alius placet) à Græco verbo κρέω, quòd inter ingrediendum huc atque illuc feriant. Sunt autem Crura à genibus usq; ad imum pedem. Cels. Crus ex duobus ossibus constat, ex tibia & sura.

Crūscŭlum, n. s. diminut. [σκελίδιον. Gal. *Iambette, petite iambe.* Ital *Gambetta.* German Schenckelin/Schinbeinlin Hiſpan *Pequenna pierna.* Polon. *Golienka.* Vng. *Száratska.* Ang. *A litle or ſmall legge.*] Martial. Pectus cicadæ, crusculumq; formicæ.

Crurierepidæ, arum, Plauto in Trinummo dicuntur, quibus crura crepuerunt ferro, ut dicit interpres.

Crurules, quod Beroaldus major elegans vocabulum dicit, reponendum idem putat apud Vlpianum, in l. argumento. de Auro & de argent. legat. nam pro eo vulgati codices habent fasciæ crinales. Crurules autem & pedules Vlpianus appellat à cruribus scilicet & pedibus vestiendis.

Crŭſmă, atis, n. t. [צלצל *tſiltſál.* κρῦσμα, σῖστρον. Gal. *Vn ſiſtre ou cloche.* Ital *Cembalo.* German. Ein Cymbel/ein Instrument/mit welchem man vorzeiten den Weyberen zu tantz gemacht hat. Hiſ. *Sonaja ò terranna.* Pol. *Cimbal' wktori brzakano niewiaſtam wtaniecz.* Vngar. *Doromb.* Ang. *A rattle, a kind of rattling inſtrument.*] Propriè dicitur sistrum, & velut cymbalum quoddam tintinnabulis refertum, quo gestientes mulieres oblectabant dictum ἀπὸ τῦ κρούειν: hoc est, à pulsando, quòd sonum emitteret dum pulsaretur. Mart. lib. 6: Edere lascivos & Bætica crotata gestus, Et Gaditanis ludere docta modis. Bætica aurem vocat, quòd iis mulieres Hiſpanæ uti solerent: quemadmodum & hodie Venetæ puellæ: Vocāt autem sua lingua, *Vn cymbal*

Crŭſtă, æ, f. p. significat id excrementum, quod vel ob putredinem, vel concretionem super alicujus rei superficie nascitur. [τὸ ἐπὶ ὀστράκῳ Gal. *Crouſte.* Ital. *Croſta.* Ger. Ein rinden oder rannfft Bel. Die croſte/oft ſchale. Hiſ. *Corteza dura node comer.* Pol. *Skorka, brzeg, Pyana.* Vng. *Vdlaminek az héia.* Ang. *The cruſt of bread.*] Virg li. 4. Georg. Concrescunt subitæ currenti flumine crustæ. ¶ Item Crusta, qua quid integitur, ut Crusta locustæ. Plin. lib 9. cap. 30: Locustæ crusta fragili muniuntur in eo genere quod caret sanguine. ¶ In parietibus itē, atq; in pavimētis Crustę dicūntur tenuia marmoris, vitri, alteriúsve materię segmenta, quib. illa integebantur. Plin. li. 36. c. 6: Secādi marmora in crustas, nescio an Cariæ fuerit inventū. Et paulò pòst: Primùm Romæ parietes crusta marmoris operuisse totius domus suæ in Cælio monte Cornelius Nepos tradidit Mamurrā. Idem li. 36. c. 25: Lithostrota cœptavêre jam sub Sylla, parvulus certè crustis. ¶ In vasis item aureis argenteísve Crustæ dicebantur, quæ ex diversi generis materia illis illigabantur. Argenteis enim poculis, exempli gratia, laminæ aureę, vel emblemata innectebantur: quæ inde Crustata, κρουόενδετα, appellabant. Cic. lib. 5. in Verr. Vasis crustæ aut emblemata detrahebantur. ¶ Crustas item, ἐκβλάσεις, medici appellant, duros quosdam veluti cortices, quibus vulnera ulceráve obducuntur, medicamento aliquo caustico adusta. ¶ Crusta soli, gleba. [Pol. *Brel'aziemie.*] Alphenus D. l. 39. Tit. 2. l. 9: Si ex fundo tuo crusta lapsa sit in meum fundum.

Crūstŭlă, læ, f. p. diminut. à crusta. [πλακίδιον. Gal. *Crouſtelette, petite crouſte.* Ital. *Croſtetta.* Ger. Ein rennfftle. Hiſpan. *Pequenna corteza.* Polon. *Skzorecżka.* Vng. *Heiatska.* Ang. *A litle cruſt.*] Apuleius: Parvas marmoreas crustulas parieti adjungens.

Crūstārĕ act. p. Crustam inducere, & materiā aliqua dura integere. [ΠΙΟ *tſách.* κρυσταῖν. Gal. *Crouſter, bailler ou donner crouſte ou couuerture à quelque choſe.* Ital. *Incroſtare.* German. Glaſüren/ein rannfft oder rinden einem ding machen: *Item*, Etwas vberziehen. Belgicè, Glaſieren/marmeren. Hiſpan. *Sobreponer corteza.* Pol. *Nakric' ſkora, ocziagnac ſkora.* Vngaricè, *Be kenni, be fődni, be héaxni.* Ang. *To bring a cruſt or hardneſſe ouer a thing.*] Plinius libro 15. cap. 17: Mala verò generosissima eadem ratione crustant gypso vel cera.

Crūstātŭs, a, um, participium: ut Crustati parietes: id est, crusta marmoris intecti. [κεκρυσταλλωμένοι τοῖχοι. Pol. *Marmurowa ſczciana.* Vn. *Be héiaſztatot.* An. *Thath hath a cruſt or hardneſſe broght ouer it.*] Secabātur. n. marmora in laminas, & parieti apponebant. ¶ Primus apud Romanos Mamurra vir Equestris ordinis, præfectus fabrorum Cæsaris, Formiis natus, domus suæ, quæ in Cælio monte erant, parietes crustā marmoris tradituri operuisse: ut ex Cornelii Nepotis sententia tradit Plin. lib. 36. cap. 6 ¶ Item vasa argentea, quæ auro illigabantur, etiam Crustata dicebantur, quæ Græco nomine, κρουόενδετα vocantur. ¶ Et Crustata animalia, crustis intecta. Plin. lib. 11. cap. 37: In marinis crustata & cartilaginea priores dentes habent.

Crūstārĭus, m. s. Qui incrustat. [κονιάστης. Vng. *Be héazo.* Ang. *A pargeter, a plaiſterer.*] Plin. lib. 33. cap. 12: Habuit & Teucer crustarius formam.

Crūstārĭus, a, um, Quod ad crustas pertinet. [Vngaricè, *Héyhoz valo.*] Vnde crustariæ tabernæ, in quibus crustata opera venduntur.

Crūstōsŭs, a, um, quòd crustam habet. [πλακώδης. Gallicè, *Crouſteux, qui a la crouſte fort groſſe.* Italicè, *Chi ha la ſcorza groſſa.* German. Rindechtig/rannfftechtig Hiſpan. *Coza llena de cortezas.* Polon. *Skorzaſty.* Vng. *Héias.* Ang. *Cruſtie, that hath a thicke cruſt.*] Plin. lib. 12. cap. 9: Facilius hoc & crustosius amariusque & gummosum.

Crustŭlată, æ, f. p. Placentæ genus, quod & Crustulū. [Pol. *Oſſiech.* Vng. *Héias.* Ang. *A wafer or thinne cake.*] Spartianus: Pentaphaemadum edulii genus est ex quinque confectum, quod reperisse dicitur Aelius Verus Romanorum Imperator: hoc est, fumen, phasianus, pavo, crustulata, & aprugna.

Crūstum, n. s. Est Frustum eorum quæ comeduntur, sive sit pars panis, vel placentæ, vel alterius edulii. [חלה *challáh.* ψωμίον, πλακοῦς. Gal. *Vngaſteau, pain d' eſpice, ou telles patiſſeries, ou piece & morceau d' iceux.* Italicè, *Piezzo di pane ò d' altra viuanda che ſi da à fanciulli.* German. Ein ſtuck einer äſſigen Speiß. Hiſp. *La corteza de comer como turron.* Polon. *Kaſſek kabal'ek, skibka, ſtuczka.* Vngaricè, *Falat, darab.* Anglicè, *A piece or morſell, a bitte.*] Virg. 7. Aeneid. -patulis nec parcere quadris Fatalis crusti. Vnde per diminutionem Crustulum. Horat. lib. 1. Epist. -pueris dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima. Quę genus dulciarii esse putat Porphyrio. Varr. 4.

de Ling. Lat: Cruſtulum à cruſta pultis, eò quòd ut corium exuritur, Cruſta dicta.

Crūſtŭmĭnă, Pyra ſunt ex parte rubentia, *Glaciola* nunc dicta: à Cruſtumino agro, qui Tyberi fluvio à Vejenti dirimitur, ſic appellata. De his Plinius libro 15. cap. 15. & lib. 23. cap. 7. Item Colum. lib. 5. cap. 10, & libro 12. cap. 10. Virgil. Cruſtumia pyra vocat, 2. Georg. Cruſtumiis, Syriisq; pyri: gravibusque volemis.

Crūx, f. t. Furca, patibulum in quo damnati figuntur, dicta à κρούειν, quod eſt Ferire, pulſare. [עֵץ *hets.* σανρός. Gal. *Croix, gibet, tourment, affliction.* Ita. *Croce.* Ger. Ein Creutz. Bel. Een Cruyſ. Hiſpan. *La cruz.* Polon. *Krzyż, ſtubieniča.* Vngar. *Kereſztfa, akaſztófakereſſt.* Ang. *A creſſe, a gibbet or gallowſe, affliction.*] Plaut. in Cur. Collum obſtringe, abduce iſtum in malam crucem. Cicer. 7. Verr. Statim deinde juſſu prætoris in crucem eſſe ſublatum. ¶ Crux etiam dicitur quicquid nos cruciat, torquet & affligit. Terent. in Evnuch. Et illis crucibus, quæ nos, noſtramq; adoleſcentiam habent deſpicatam. Hanc veteres Gabalum vocavêre. Varro: Nos barbari, quòd innocentes in Gabalum ſuffigimus homines: vos non barbari, quòd noxios abſolvitis. ¶ Crucis Chriſti encomion lege apud D. Chryſoſtomum in Oratione contra genteis, quòd Chriſtus ſit Deus, &c.

Crŭcĭo, as, n. p. Torqueo, affligo, Excrucio. [הִמְאִיר *himeir* הִדְאִיב *hidheib.* ὠδύω. Gal. *Tourmenter, affliger.* Ital. *Affligere, cruciare, exercere.* German. Peinigen/martern. Hiſ. *Atormentar ò fatigar* Pol. *Drecze, trapie.* Vng. *Kénzom, gyötröm.* An. *To torment, to afflict.*] Plautus in Bacch. Vt ipſius ſe cruciat ægritudine. Terent. in Evnuch. Quæ nos ſemper omnibus cruciant modis. Cicer. de Arato: Dolore capitis cruciatur & conſumitur.

Crŭcĭātŭs, tus, m. q. Tormentum, afflictio. [דְאָבָה *dobháh.* λύπη. Gal. *Tourment, affliction.* Ital. *Afflittione.* Ger. Pein/plag/marter. Hiſp. *Tormento.* Pol. *Drecżenie, meka.* Vng. *Kén, gyötrelöm.* Ang. *Torment, affliction, paine.*] Cic. Offic. 3: Dionyſius maximo cruciatu mortis angi ſolitus eſt.

Crŭcĭāmĕntum, n. ſ. ejuſdem ſignificationis. [Polon. *Vtrapienie.* Vng. *Kén, gyötrelöm.* Ang. *Torment, paine.*] Cicer. Philip. 6: Nec graviora ſunt tormenta carnificum, quàm cruciamenta morborum.

Crŭcĭābĭlis, le, [βασανιστικὸς, πικρητικός. Vngar. *Kénzo.*] Apul. de Aſin. aur. libro 10: Sed illo cruciabili ſilentio diutiſſimè fatigata.

Crŭcĭābĭlĭtās, tatis, f. t. [βασανιστηρίότης, πικρότης. Gal. *Tourment.* Ital. & Hiſpan. *Tormento.* German. Peinigung / martet. Polon. *Trapienie.* Vng. *Kénzás, kénlodás.* Ang. *Torment.*] Plaut. Ciſtel. Qui omnes homines ſupero, atque antideo cruciabilitatibus.

Crŭcĭābĭlĭtĕr, adverbium. [βασανιστικῶς, πικρητικῶς. Gal. *En grand tourment.* Ital. *Crudelmente, in gran tormẽto.* German. Peinlichen. Hiſpan. *Con mucho tormento.* Pol. *Zutrapienim.* Vng. *Kénoxua, gyötrelömmel, kénzás képpen.* Angl. *With great torment.*] Hirc. 5. belli Afric. Sic extra vallum deducti ſunt, & cruciabiliter interfecti.

Crŭcĭārĭŭs, a, um. [Vng. *Kénra melto.*] Cruce dignus, apud Apuleium de Aſino aureo lib. 10.

Crŭcĭfĭgo, is, act. t. in crucem tollo. [תָּלָה *taláh.* ἀνασταυρόω, σταυρόω. Gal. *Crucifier, attacher contre vne croix ou vn gibet.* Ital. *Inchiodare in croce, crocifigere.* Ger. Creutzigen / oder an ein Creutz heffren. Hiſp. *Crucificar.* Pol. *Nakrzyż zawieſzam. krzyżuie.* Vng. *Meg feszítöm.* An. *To hang on a gibbet or gallowſe.*] Sueton. in Domit. Autorem ſummarum pridie quàm crucifigeret, in cubiculũ vocavit. Plin. lib. 8. cap. 16: Eaque de cauſa crucifixos vidiſſe ſe cum Scipione. Quint. li. 7. c. 2: Invenerunt ducem crucifixum. Sueton. in Domit. cap. 10: Librariis etiam qui eas deſcripſerant crucifixis.

Crucinum vinum, inſuave, quod bibendo cruciet. Alii legunt apud Celſum cruciatum, pro acerbo & auſtero.

Crymedes, febris quæ pulmone ſacris ignibus correpto, provenit.

Crypſerchis, Eſt ſenſus teſticuli, vel teſticulorum.

Cryptă, f. p. [מְעָרָה *meharáh.* κρυπτή. Gal. *Vne foſſe creuſe, comme vne cane ſous terre.* Ital. *Grotta.* German. Ein Gruben/ein Gewelb vnder der Erden. Hiſpan. *Gruta, ſcuena ſoterranna.* Pol. *Gruba, iaskinia.* Vngar. *Pinczę, verem, lyuk pinczę.* Ang. *An holow place or vault vnder the earth.*] Caverna, vel teſtudo ſubterranea, vel in monte excavata: à κρύπτω, occulto. Iuven. Et ſolitus mediæ cryptam penetrare ſuburræ,

Cryptĭcŭs, a, um. [κρυπτικός. Gal. *Secret, occulte, fidele.* Ital. *Occulto, fidele.* Ger. Das verborgen iſt vnder der Erden. Hiſ. *Soterranno, encobrido, fiel.* Pol. *Zkrytü pod ziemia.* Vng. *El reytetöt, el ásatot.* Ang. *Secret, hidde, cloſe.*] Significat occultum & ſubterraneum. Sidonius: Potens antiquitus crypticis arcubus fornicavit. Iulius Firmicus Crypticos homines appellat, ſecreta fideli taciturnitate cuſtodientes.

Crўptŏpŏrtĭcŭs, Nomen compoſitum ex Græco Latinoq;, & ſignificat ſubterraneum porticum, cum amplis feneſtris, qua refrigerandi gratia per æſtatem utimur. [Pol. *Chlodnik.* Vn. *Föld alat valo hives hàz.*] ¶ Poteſt etiam dici Porticus undique ſepta & quaſi ſepimento parietum abſcondita, tanquã ſubterranea. Plin. in Epiſt. Subeſt cryptoporticus ſubterraneæ ſimilis, æſtate incluſo frigore riget contentaq; aëre ſuo, nec deſiderat auras, nec admittit.

Crўſtallŭs, fœm. gen. ſ. [זְכוֹכִית *Zechochíth.* κρύσταλλος ⊙. Gal. *Criſtal.* Ital. *Cryſtallo.* Germ. Ein Cryſtall. Hiſpan. *Cryſtal.* Pol. *Kryſtal'.* Vn. *Kriſtály.* Ang. *Criſtall.*] & Cryſtallum, neutri, ſ. Gemma candida & pellucida, ita dicta παρὰ τὸ συλλεδῆναι ὑπὸ κρυὸς: hoc eſt, ab eo quod gelu contrahatur. Plin. lib. 37 cap. 2: Contraria huic cauſa cryſtallum facit, gelu vehementiore cõcreto. Nec aliubi certè reperitur, quàm ubi maximè hybernæ nives rigent: glaciemq; eſſe certum eſt: unde & Græci nomen dedêre. Hæc ille.

Crўſtăllĭnŭs, a, um, pen. corr. Quod eſt ex cryſtallo. [κρυσταλλινος ⊙. Gal. *Cryſtallin, qui eſt de cryſtal.* Ital. *Cryſtallino, che è di cryſtallo.* Ger. Cryſtallin/von Cryſtall gemacht. Hiſ. *Cryſtallino, coſa de cryſtal.* Pol. *Kryſztal'owi.* Vng. *Kriſtálybol valo.* Ang. *Of Criſtall.*] Iuvenalis: Grandia tolluntur cryſtallina, maxima rurſus Murrhina, deinde adamas notiſſimus, & Berenices In digito factus pretioſior.

C ante T.

CT. In notis antiquorum, cauſa, vel caput, vel civitatis, CTR. Mcitra murum. CTR cæterùm, vel civitatis Romanæ. CTO. contrarium, vel contractum. CT.V.O.A.B. civitas vitę omnia aufert bona. CT.R AE. civitas Rom.

Crĕnĕs, [κτένες. Germ. Die vier vorderſten Zeen / Schroffzeen oder Schauffelzeen. Pol. *Przednie zeby.* Vng. *Négy elsö éles fog.* An. *The foure fore teeth.*] Quatuor ſunt dentes anteriores, à cibo concidendo dicti: unde & τμῆς appellantur: Latini Primores appellant. Græci etiam γελασῖνες, quòd inter ridendum deteganrur. Cæl. Rhod. lib. 4. cap. 1.

Crēnĭātrī, [κτηνιάτροι. German. Viehartzet. Vn *Barom gyogyito oruoſok.*] Sunt medici jumẽtorum & pecorum, quaſi mulomedicos quis dixerit. κτῆνος enim Græci jumenta appellant, nonnunquam etiam pecus immolationi aptum, παρὰ τὸ κτᾶσθαι καὶ φονεύειν. Firmicus: Centauro oriente, qui natus fuerit, aut auriga erit, aut equorum nutritor, aut mulomedicus, aut equarius. Hunc Columella & Varro Veterinarium vocant: vulgus *Mareſchalkum.*

C ante V.

C. V. In notis antiquorum, Centum virûm: vel Claſſimus vir: vel, Caſa virginum. C. V. clariſſimo viro. C I V. cuius. CIIV. civitas. C V L. cultores. C V R. curiarum, vel [illegible], vel curſor. C. X. I N. A R G. cubitos decem invenies argentum. C. X X. I V. A V R. M. cubitos viginti invenies [illegible] mirabile.

Cŭbă, Sabinis vocatur, quam militares Lecticam: unde videtur derivatum eſſe Cubiculum. Feſtus.

Cŭbātŭs, Cubiculare, Cubile, Vide CVBO.

Cŭbĭtŭs, ti, vel Cubitum, n. ſ. Curvatura brachii, ubi lacerto jungitur. [אַמָּה *ammáh.* πῆχυς, ἀγκὼν. Gal. *Coude, ou coude contient pié & demi.* Ital. *Gomito, braccio da [illegible].* Ger. Ein Elbogen. Hiſpan. *Codo del braco, ò codo de medir.* Polon. [illegible] Vn. *Könyék, kar.* Ang. *The elbowe, the arme fro me the elbowe forwarde, cubite.*] Plautus Stich Cubitis depulſa de via. ¶ Inniti cubito. Virgilius 4. Aeneid. Oſſa ingentia cubiti, Ovidius 12. Metamorphoſ. ¶ A medicis tamen Cubitus vocatur os illud brachii, cui innitimur, quod ab ima manu ad brachii curvaturam extenditur. Sunt enim in ea parte brachii duo oſſa, quorum inferius Cubitum, ſuperius Radium vocant. ¶ Cubito emungens, ἀγκαλὶ ἀπομυσσόμενος. Proverbialis ironia in hominem ſordidi quæſtus & conditionis abjectæ, A ſalſamentariis dicta, quibus mos eſt narium mucum cubito abſtergere, [illegible] rum manibus muria ſalſugine oppletis. ¶ Accipitur etiam pro menſura cubiti, quantum à cubito brachii uſque ad extremam manum eſt. Plin. lib. 7. cap. 16: Invenimus in monumentis Salamiam Enthimenis filiam in tria cubita triennio adoleviſſe. Conſtat autem cubitum ex ſex palmis: hoc eſt, digitis viginti quatuor: ut autor eſt Vitruv. li. 3: Seſquipes enim: hoc eſt, pes unus cum dimidio, facit cubitum. Pes eſt ſexta pars altitudinis in corpore noſtro: cubitus quarta. ¶ Eſt præterea Cubitus regius, qui major eſt communi cubito tribus digitis, ſicut refert Herodotus lib. 1. ¶ Eſt & Cubitus geometricus, qui tantum valet, quantum ſex noſtra cubita, ut Origenes, Auguſtinusq; tradiderunt. ¶ Eodem cubito, αὐτῷ πήχει: hoc eſt, eadem regula, eadem menſura. ¶ Juxta cubitum profecit, κατὰ πῆχυν ἐπιδέδωκε. De eo dicebatur, qui promotus eſſet ad meliora: ſive quum quis ordine legitimo progreditur: ſive quum magnis proficit acceſſionibus. ¶ Homo tredecim cubitorum, ἀνὴρ πηχυαῖος δεκαπήχυς, de inſigniter procero corpore, ignavo & inutili. Theocritus,

Cúbitalis,

Cŭbĭtālis, & hoc cubitale, adjectivum, quod eſt longitudinis unius cubiti: [πηχυαῖος. Gal. D'vne coudee de haut. Italice, Alto vn cubito. German. Ellbogig / eines Ellbogens hoch. Hiſpan. Coſa de medida de vn codo. Polon. Na'okiec wiſzſzoky. Vng. Kar ſingni. Ang. Of a cubite in meaſure or in lenght.] Iut, Herba cubitalis apud Plinium. Cavea cubitalis, apud Livium: id eſt, uno cubito alta.

Cŭbĭtālĕ, lis, per apocopen Cubital, Cubiti ornamentum. [τὸ ἀγκωνίον. Gal. Dequoy on ſouſtient le coude. Ital. Coſa di vn cobito. Ger. Ein gezierd der Elnbogen. Hiſ. Armadura del codo. Pol. Leſzpie. Vng. Kar ekeßég. Ang. A ſleeue for the arme ſome the elbowe downeward.] Horat. in Serm. ponas inſignia morbi Faſciolas, cubital, focalia.

Cŭbo, ās, bui, bitum (quamvis Cubatio, non Cubitio) cubare. [שכב ſchachâb. κατάκειμαι, ἀνάζομαι, κοιμῶμαι, κοιτάζομαι. Gal. Se coucher, eſtre couché. Ital. Giacere, eſſer eſteſo, coricarſi. Ger. Ligen / ſchlafen. Belg. Luſten / ſchlapen. Hiſp. Yazer. Pol. Spie lieże. Vng. Leſekſzŏm. Ang. To lie downe or be layed.] Sicut & ejus compoſita, quæ tàm primæ, quàm tertiæ conjugationis inveniuntur: ut, Accubo, as, & Accumbo, is: Decubo, as, & Decumbo, is: Incubo, as, & Incumbo, is: Recubo, as, & Recumbo, is: Occubo, as, & Occumbo, is. Virgilius: nec adhuc crudelibus occubat umbris: id eſt, jacet mortuus. Idem: Seu verſare dolos, ſeu certæ occumbere morti. Secubo, as, & Secumbo, is, quod eſt, ſeorſum & ſeparatus cubo. Propert. Miles depoſitis annoſus ſecubat armis. Livius libro 39: Per jocum adoleſcens vetat eam mirari, ſi per aliquot noctes ſecubuiſſet: religionis ſe cauſa, ut voto pro valetudine ſua facto liberetur. Habet tamen Cumbo aliqua compoſita, quæ non habet Cubo, ut Diſcumbo, quod eſt cibi capiendi gratia jaceo, non Diſcubo: Procumbo, non Procubo. Similiter Cubo habet aliqua compoſita, quæ non habet Cumbo: ut, Excubo, non Excumbo: Supercubo, non Supercumbo. Eſt autem Cubare, jacere: ut, Cubare in lecto, Plautus. Cubare in ſpecu, Plinius. ¶ Cubare in faciem, eſt cubare ſupinum, apud Iuvenal. ¶ Et abſolutè apud Cic. 5. in Verr. Quum iſte etiam cubaret in cubiculum introductus. Sic, Ire cubitum, & Surgere cubitu, Cat. ¶ Dicitur & de ægrotis. Horat. cubat hic in valle Quirini: id eſt, ægrotat, ſicut interpretes exponunt. Cicer. 2. Tuſcul. Itaque narrabat eum graviter & copiosè, de hoc ipſo, nihil eſſe bonum, niſi quod honeſtum eſſet, cubantem diſputaſſe. Columel. libro 7. cubitorem bovem appellat, qui ſæpè decumbit ex pertinaci contumacia: quod quidem vitium fame & ſiti tollendum eſſe cenſet, non igni aliſve tormentis.

Cŭbĭto, as, n. p. frequentativum, Sæpè cubo. [κοιτέω. Gal. Se coucher ſouuent. Italicè, Dormire ne letto. German. Stätig / oder oft ligen / ſchlafen. Hiſpan. Dormir en lo lecho. Polon. Vſtawiczńie ſpie. Vngar. Fekdegelŏm, gyakran le fekſzŏm. Angl. To lie often.] Cicer. pro Cælio: Et propter nocturnos quoſdam inanes metus, tecum ſemper puſio cum majore ſorore cubitavit. Plaut. Pſeud. Túne etiam cubitare ſolitus es in cunis puer?

Cŭbātus, us, m. q. Cubandi, ſive dormiĕdi actus. [משכב miſchchâb. κοίμησις. Gallicè. Couchement, repos de nuict. Ital. Il giacere, il ripoſarſi. German. Das ligen / ſchlafen. Hiſpan. Yaſija ò eſtada en la camara. Polon. Leżenie, ſpanie. Vngaricè, Fekués. Ang. A lying & reſting.] Idem libro 10. cap. 57: Medicina infame, & cubatus in fumo.

Cŭbīlĕ, pen. prod. Lectus, quòd in eo cubetur. [משכב mittâh בית ארש bèreſch. κοίτη, εὐνή. Gal. Lit, lieu à ſe coucher ou dormir, nid, taniere. Ital. Letto. Germ. Ein Betth. Belg. Een Bedde. Hiſp. Lecho, ò cubril proprio lugar de las fieras. Pol. Łoże. Vng. Agyas ház, kamora. Ang. A bedde or couche.] Cic. 2. Tuſcul. Abducet Patrocles, credo, ut collocet in cubili: ut vulnus obliget. Idem 5. Tuſc. Terra cubile erat Anacharſi. ¶ Cubilia item dicuntur loca in quibus feræ cubant. Quint. lib. 2. cap. 16: Moliri cubilia ferarum. Cic. de Nat. deor. Delitеſcunt cubilibus beſtiæ. ¶ Dicitur & de ſtructura. Plin. li. 35. cap. 14: Ea, inquit, maxima moles fuit, nec ſedit in cubili. Vtitur hac voce & Vitruv. lib. 2. in eadem ſignificatione. ¶ Cubile ſalutatorium dicitur, in quo ſimulachra deorum imponi ſolent: quod & Lararium alio nomine dicitur. Plin. lib. 15. cap. 11: Omnia jam & virorum ſalutatoriis cubilibus incluſa.

Cŭbīcŭlum, n. ſ. Locus ubi cubile & lectus poſitus eſt. [חדר chedhĕr. οἰκημάτιον, κοιλών. Gal. Chambre ò coucher ou dormir. Ital. Camera. Germ. Ein Schlaffkammer / ein ort da viel Betth ſtehen / auff welchen man ſchlafet. Hiſpan. Camara donde dormimos. Pol. Komnata dò ſpania. Vng. Kamorátska, agyas házatska. Ang. A chamber to lie and ſleepe in.] Seneca ad Lucil. Quid proſunt multa cubicula? in uno jacetis. Cicer. 5. in Verr. In cubiculum introductus.

Cŭbīcŭlārĭŭs, Qui in cubiculo miniſtrat, Cubiculi miniſter. [κοιτωνίτης. Gall. Chamberlant, valet de chambre. Ital. Cameriere. German. Ein Kämmerling / ein Diener ſo auff die Schlaffkammer wartet. Hiſp. Camarero, guarda de la camara. Pol. Odźwyrny. Vng. Komornik. An. A groome of the chamber.] Cic. 5. in Ver. Hunc veſtri janitores, hunc cubicularii diligunt. Suet. in Domit. ca. 17: Et Saturius decurio cubiculariorum.

Cŭbĭcŭlārĭs, & hoc Cubiculare, Quod ad cubiculum pertinet: [θαλαμικός. Gal. De chambre. Ital. Di camera pertinente à camera. German. Das zu der Schlaffkammer gehört. Hiſpan. Coſa para camara. Polon. Pokoiowy, do komory należący. Vngar. Kamorabeli. Ang. Pertayning to a chamber.] Iur, Veſtis cubicularis, quâ in cubiculis utimur: &, Cubicularis lectus, apud Cicer. 5. Tuſcul. ¶ Cubicularis, pro cubiculario. Suet. in Nerone, cap. 38: Incendit urbem tàm palàm, ut plerique Conſulares, cubicularesque ejus cum ſtuppa tædaque in prædiis ſuis deprehenſos non attigerint. Quædam exemplaria legunt cubicularios.

Cŭbĭcŭlārĭŭs, aliud adjectivum. [κοιλώνιος. Vng. Kamora beli.] ut, Cubicularia lucerna, Martial. lib. 14.

Cŭbĭcŭlārĭī, Qui cubiculo, vel àd limina aſſident. [Vng. Kamora órzŏk.] Alphenus hos numerat inter eos, quos uſus ſui cauſa paterfamiliâs habet, ad finem l. in lege cenſoria. ff. de verb. ſignific.

Cŭbĭtŏr, cubitoris, m. t. nomen. [κοιτακλιτικός, κοιμητικός, κοιμητής. Pol. Oſpalca. Vn. Fekuő.] Colum. lib. 6: Cubitorem bovem appellat, qui ſæpè decumbit ex pertinaci contumacia. Quod quidem vitium fame & ſiti tollendum eſſe cenſet, non igni aliſve tormentis.

Cŭbŭs, m. ſ. [κύβος. Gal. Figure quarrée de tous coſtez, quarreau. Ital. Ciò che ha la figura quadrata. Germ. Ein ding das an allen orten gleich geviert iſt / alß ein Würffel. Hiſp. Coſa quadrada, como el dado. Pol. Czworo graniaſtý. Vng. Négy ſzegw'. Ang. A figure that is ſquare on all partes as, a dice.] Eſt figura ex omni latere quadrata, quales ſunt teſſeræ, quibus in alveolo luditur, quæ etiam κύβοι à Græcis ſunt appellatæ. ¶ In numeris etiam Cubus dicitur, quum omne latus ejuſdem numeri æqualiter in ſe ſolvitur: ſicut ſit quando ter terna dicuntur, atque idem ipſe numerus triplicatur.

Cūcŭbo, as, pen. corr. Proprium eſt vocis noctuæ. [ὑλάω. Gal. Huyer comme vn hibou ou chahuant. Ital. Gridare, come la ciuetta. Ger. Wigten oder heulen / ſchreyen wie ein Nachteul. Hiſ. Cantar la lechuza. Pol. Puham. Vn. Huhúgatok, buhúgatok, bagolý mogyara huhugatok. Ang. To crie like an owle.] Vt in carmine de Philomela, quod falsò Ovidio aſcribitur: Noctua lucifuga cucubat in tenebris.

Cŭcŭbă, Vide ſcripes.

Cŭcŭlĭo, Eſt (ut Capitolinus docet) genus pilei viatorũ, quo capite obtecto, vagari nocte ſolent. [πῖλός τις νυκτερινός. Gal. Coqueluchon, vn chapeau ou couuerture de la teſte pour la nuit. Ital. Capello ò cappa portata in capo per la pioggia ò altramente. German. Ein Nachthaub die man braucht ſo man wandert. Hiſp. El papahigo ò capirote. Pol. Kaptur. Vn. Tſuklya, kápa. An. An hoode.] Cato de Re ruſt. ca. 2, videtur oſtendere veſtis ruſticę genus fuiſſe, qua operæ adverſus tempeſtatum injuriam regebantur: Quum tẽpeſtates (inquit) pluviæve fuerint, videto quot dies, quæve opera per imbrem fieri potuerint, dolia lavari, picari, villam purgari, fines veteres ſarciri, novosq; fieri: centones cuculionésve familiam oportuiſſe ſibi ſarcire.

Cŭcŭlus, m. ſ. ſimplici c, & unico l ſcribendum eſt, & ſemper mediam producit, teſte Erasmo in adagio, Cuculus [κόκκυξ. Gal. Coucou ou cocou. Ital. Cuculo vccello. German. Ein Gucker / Guckguach. Belgicè, Een Cockoch. Hiſpan. Cuclillo aue. Pol. Kukuł'ka, gżegżoł'ka. Vng. Kakuk, (auagy) kukuk. Ang. A cucko.] Horat. in Sermon. cui ſæpè viator Ceſſiſſet, magna compellans voce cuculum. Martialis tamen penultimam corripuit: Quanvis per plures cuculus cantaverit annos. ¶ Eſt autem Cuculus avis notiſſima, quæ in aliarum avium nidis ova parit, quòd ſciat ſe omnium avium generi eſſe odioſam, neque confidat pullos in ſuo nido tutò futuros. Quare non video quid Gallis venerit in mentem, qui adulteræ maritum Cuculum vocant, cui multò rectiùs Currucæ nomen conveniat, quæ aliena ova pro ſuis fovet. Plautus certè in Aſinar. Cuculum vocat adulterum, quòd ſcilicet ex alienis uxorib. liberos gignat, quos mariti pro ſuis educent. Plaut. Aſin. At etiam cubat cuculus: ſurge amator, i domum. Et paulò pòſt: Cano capite te cuculum ex luſtris rapit. ¶ Cuculus etiam piſcis eſt, κόκκυξ. Huic vocalitas tribuitur, ut Iyrę Chalcidi & apro. Similis eſt mullo atque hirundini cui corpus rubrum excepto ventre candido: roſtrum incurvum atque acutum: Felle caret. Vide Lucerna.

Cŭcūllŭs, gemino l, Genus veſtis eſt. [πῖλός τις νυκτερινός, τὸ κόλυμμα. Gal. Coqueluchon ou vne cape que les femmes portent pour ſe couurir durant la pluye. Ital. Veſte che ha il cappuzzino, ſcartozzo. German. Ein Kleid mit einem guget oder kappen / ein Kutten. Hiſ. Capilla de veſtidura, ò cogulla, el papahigo, ò capirote. Pol. Kapica.

Vng.

Vng. *Tſuklya, kápa.* Ang. *An hoode that women weare in tyme of rayne.*] Iuven. Sat.6: Sumere nocturnos meretrix Auguſta cucullos. Vnde conſtat monachos noſtros malè uti hoc vocabulo Cuculla fœminini generis. Sunt qui accipiant pro nautico aut ruſtico tegmine, ad ar ēdas plav a Celum Caſam veſtitamq; familiā magis utiliter, quam delicate habear, munitam diligenter à vento pluviaque: quæ cuncta prohibentur pellibus manicatis, centonibus confectis, vel ſagis, aut cucullis. Iuvenalis: Contentusq; illic Veneto duroque cucullo. ¶ Cucullus etiam pro tegmento papyraceo, quo pigmentarii utuntur, ſumitur. Martial.lib.3: Vel thuris piperisque ſis cucullus.

Cŭcūllātŭs, à, um, Qui cucullo indutus eſt. [ὁ φ πιλίον ἐπὶ ἔχων. Pol. *Tenktori kapicze noſſi.* Vngar. *Tſuklyás, ka .* Ang. *That weareth ſuch an hoode.*] Colum.lib.11.cap.1.

Cŭcūmă, pen prod. f.p. Vas æneum calefaciendæ aquæ idoneum. [717 *dudh.* τὸ χαλκεῖον, λέβης ἢ ἄδος. Gal. *Paellon.* Ital. *Cuogoma di ferro ò di rame.* German. Ein Keſſel. Belg. Een ketel. Hiſp. *Vaſo de cobre, como caldera ò ſartèn.* Pol. *Kocieł . . . miedzyany.* Vn. *wšt, vas ſazék.* Angl. *A braſen pan to w . . .*] Petron. Arbiter in Satyr. Frangitur cervix cucumæ, ipſo quoque valeſcentem reſtinguit. ¶ Cucuma item appellatur tu . . . olum exiguum in quo pauperiores habitabant. Martial. . . to: Torquatus nitidas Pario de marmore thermas Extruxit, cucumam fecit Otacilius. ¶ Budæus ſcribit Cucumam eſſe genus baculi ferrati. Iuriſcon. ad legem Iuliam de licariis: Sed & ſi clava percuſſerit, aut cucuma in rixa: quamvis ferro percuſſerit, tamen non occidendi animo, leniendam ejus pœnam.

Cŭcūmĕllă, f.p. diminutivum. [Vng. *Wšörske, vas ſazékatskă.*] Vaſculi genus quod à forma cucumeris nomen ſuum invenit, ad eundem uſum ad quem & labra & crateres paratum. Connanus. Alphenus l. ſi quando. ff. ſi ſervi vendi. Et Sejus in eo ſylvam feciſſet, neque non labra, crateras, cucumellas poſitas haberet, &c.

Cŭcūmĕr, m.t. ſive Cucumis, pen. prod. cucumeris, ſive cucumis in genitivo, Herba eſt ſarmentis prælongis humi repētibus, & in ramos vitis modo ſe diffundentibus, folio rotundo, cucurbita aliquanto minore, flore luteo, fructu oblongo, & ubi maturuerit, flavo maculis quibuſdam diſtincto, qui & ipſe herbæ ſuę cognomínis eſt. [קשוא *kiſchſchú.* σίκυος, ἢ σίκυος. Gal. *Coucõbre* Ital. *Cucumero.* Ger. Cucumeren/iſt ein Frucht gleich den kleinen Kürbſen. Belg. Een Concommer. Hiſp. *Cohombro.* Pol. *Ogorek.* Vngar. *Vgorka.* Angl. *A cucumer.*] Varro lib.4. de Lingua Latina, autor eſt, Cucumeres à Curvitate dictos, quaſi curvimeres. Vnde & Tortum Cucumerem vocat. Virgil.4. Georg. -tortusq; per herbam Creſceret in ventrem cucumis. ¶ Plinius tria enumerat cucumerum genera, Laconicum, Scytalicum, & Bœoticum. vide ipſum lib.19.cap.5. ¶ Cucumis etiam piſcis eſt digiti craſſitudine & longitudine, tuberculis aliquot aſperſis, veluti in cucumere terreſtri parvo. Partes internas indiſcretas habet, Plin.lib.9.cap 2: Rerum quidem non ſolùm animalium ſimulacra eſſe licet intelligere intuentibus uvam, gladiū, ſerras, cucumin verò & colore & odore ſimilē. Vide li.32.c.ult. ¶ Cucumis marinus Græcis ψολὶς: piſcis eſt marinus alius à ſuperiori & Colybdena, preſſus aquā ejaculaſ ſyphonis modo: Simillimus eſt cucumeri parvo figura ſolùm non odore nec colore oblongus eſt, quamvis angulis & ſuperficiebus inſignis, cujus digitalis craſſitudo, longitudo minor digito, ſinguli angulī tuberculorum; ut in cucumeribus gemina ſerie exarātur. Color rufus eſt, corio tegit ut tethya.

Cŭcūmĭs anguinus, ſive ſylveſtris, Herbà eſt ſolo fructu à ſativo cucumere diſtans, quem multò minorem habet, glandibusque longiuſculis ſimilem. [σίκυος ἄγριος. Polon. *Plenky ogorek albo, poſti ogorek.* Vngar. *Mezei vgorka.*] Officinæ *Cucumerem aſininum* appellant. Succum ejus Elaterium vocant, ἀπὸ τῆς ἐλάσεως: hoc eſt, ab expellendo: ſiquidem & menſes mulierum retentos expellit, & gravidis abortum facit. Vide Plin. lib.20. capite 1.

Cŭcūmĕrārĭum, n. ſ. Locus cucumeribus conſitus. [אקשה *mikſchdh.* σικυών. Gal. *Le lieu où croiſſent les coucombres.* Ital. *Luoco dove ruſcano cucumeri.* Germ. Ein ort da vñel Cucumeren gepflantzet ſind. Hiſpan. *El cohombral.* Pol. *Miejſce ogorkami poſſiane.* Vng. *Vgorkás hely.* An. *A place planted with cucumers.*] Cyprianus pro tugurio cuſtodiarum poſuit. Solet enim fieri tugurìolum, in quo cuſtos vigilanter obſervat ne cucumeres auferantur ex cucumerario.

Cŭcŭmĭs, Genus piſcis ex genere concharum, cujus meminit Plin. lib. 33. cap. 11. Eſt etiam Cucumis ornamentum ex aurichalco, in modum lancis factum, quod habenis affigitur loríſve, quæ ex armis pendent, atque pectore equorum. Aliàs pro vaſe apud Martialem.

Cŭcūrbĭtă, æ, f.p. Herba hortenſis eſt notiſſima, etiam hodie in Officinis nomen retinēs, fructus magnitudine omnes tùm herbarum, tùm arborum fœtus exuperans. [κολοκυνθη. Gal. *Vne courge.* Ital. *Zucca.* Ger. Ein Kurbß. Belg. Een Couwoirde. Hiſpan. *Calabaca.* Polon. *Bania korbas.* Vng. Tők. An. *A gourde.*] Plin.lib.19 cap.5, duo ejus facit genera, Plebeium, quod humi repit: & Camerarium, facili flexibilique ramorum curvitate tecta, pergulas & teſtudines operiens. Verba ejus ſunt hæc: Cucurbitæ duo prima genera, Camerarium, & Plebeium quod humi repit. In priore mirè tenui pediculo libratur pondus immobile auræ. Hæc omni modo faſtigiatur, vagis maximè vitibus, conjecta in eas, poſtquam deſloruit. Creſcit quia cogitur forma, plerunque & draconis imitatu figura: libertate verò penſili concella, jam viſa eſt novem pedum longitudinis. Hæc ille. ¶ Aut cucurbitæ florem aut cucurbitam, κολοκύνθην, ἢ κολοκυνθίδιον. Id perinde valet quaſi dicas, Aut mortē, aut vitam: Aut lucrum, aut damnum: Aut victoriam, aut contrá. Græci cucurbitæ florem κεκρύφαλον appellant. Incertum autem utrum mox evaneſcat, an cucurbitam ſit partiturus. ¶ Cucurbitas lippire, κολοκυνθίας λαμπρᾶν. In cæcatulences ac ſupinos dicitur, præſertim in . . . , quæ ætate vitio deſinunt. ¶ Cucurbita ſanior, κολοκυνθη . . . Suidas & Zenodotus pro adagio referunt: citatur ab Athenæo lib. 3. Hinc ductum proverbium, quòd cucurbita undique turgeat integra, nec rimis hians, nec vermiculis obnoxia. ¶ A fructus hujus ſimilitudine apud Celſum lib.2. cap.11: Cucurbitam, & per diminutionem Cucurbitulam, eam appellari legimus, quæ nunc vulgò . . . dicitur. Prima enim hujuſmodi vaſcula ex cucurbitis fiebant. Ait enim, uſus Cucurbitulæ præcipuus eſt, ut non in toto corpore, ſed in parte aliqua vitium eſt. Ibidem: Cucurbitularum duo ſunt genera, Aeneum, & Corneum: ænea, altera parte patet, altera clauſa eſt: cornea, altera parte quæ patens: altera foramen habet exiguum, &c. Iuvenalis Sat.3.14: -vacuumq; cerebro Iam pridem caput hoc ventoſa cucurbita quærit.

Cŭcūrbĭtŭlă. Vide CVCVRBITA.

Cŭcūrbĭtīnŭs, adject. ut Cucurbitina pyria dicimus, & Cucurbitinas ficus, ob cucurbitæ ſimilitudinem. [κολοκυνθινα. Vn. Tők *formáiára valo.*] Cato de Re ruſtic. cap.1.

Cŭcūrbĭtārĭum, rii, Locus in quo ſeruntur cucurbitæ. [κολοκυνθών. Vngar. Tők *termő hely.* Anglicè, *A place wherein gourdes grawe.*]

Cŭcūrbĭtārĭŭs, Amator cucurbitarum. [φιλοκολοκυνθ . Vng. Tők *ſzerelmés.*]

Cŭcūrĭo, ris, ſecunda longa, n. q. Gallorum proprium eſt. [κοκκύζω. Gal. *Coqueter, comme quand le coq appelle les poules.* Ital. *Cantar come fa il gallo.* German. Kauteren oder gluggen wie ein Hun. Hiſpan. *Cacarear como el gallo.* Pol. *Piać, kogucze iako hur.* Vng. *Kukurikolok.* Ang. *To cock, or crele kok a cock when he gathereth the hennes.*] Autor carminis de Philomela, quod falsò Ovidio aſcribitur: Cucurire ſolet gallus, gallina gracill .

Cūdo, is, cudi, act. t. non cuſi (ut quibuſdam videtur) ſupinum facit, cuſum, unico ſ: ut Excudo, excuſum: nam Excūdam ab excūno. Vng. 1. Aen. Ac primum tiliceis ſcintillam excudit Achates. Vbi Servius Excudit: id eſt feriendo elicit: nam Cudere proprium . . . [הרש *iſſór* . . . , ποιμὴν, τεκτων, . . . Cudere . . . metal. Ital. *Battere, ſtampare, coniare.* German . . . Belgicè, Gaen ſchmeden. Hiſpan. . . . Pol. . . . *Kuie.* Vng. . . . An. . . . incus dicitur, quòd illic aliquid cudamus: id eſt . . . di pecunia dicitur, quum illi ſignum pr . . . imprimitur. Terentius in Heaut. Arge . . . cudo, quod tibi dem. ¶ Paſſivum protulit idem Terentius in Eunucho: Ate nim in me iſthæc cudetur faba, quod eſt, in me hoc malum recidet, in me hæc vindicabitur culpa. Metaphora ſumpta ab area, in qua fabæ triturantur: hoc eſt, ſiliquis ſuis excutiuntur. Ibi enim, quamvis faba præcipuè cudatur, omnes tamen ejus in aream recidunt. Hujus compoſita ſunt Accudo, Excudo, Incudo, Procudo, & Recudo, quod eſt iterū cudo. Varr. Vthi ſolent, qui vera metalla recudunt. Habent autem hæc omnia penultimam productam.

Cudo, onis, maſculini gen. Significat capitis tegumentum ex corio confectum, quo vice galeæ uti ſolent. [Vng. *Bőrſiſák.* An. *An hoode of leather.*] Silius lib.16: Scipio contorquens haſtam, cudone comantes Diſiecit crines.

Cūjās, cujatis, m.t. [ποδαπός. Gal. *De quel . . .* Ital. *Di qual patria? di qual natione? di qual ſetta?* German. Von wannen biſt? welches Landes biſt du? Hiſpan. *De que tierra ò vando?* Polon. *Zkadeś?* Vng. *Honnan valo, mitſoda rendes valo, mitſoda nemzetſi ollo . . .?* Ang. *Of what cuntres?*] Vnde & non tantùm patriam, genetem, nationemq; innuit (ut apud Cicer. 5. Tuſcul. Socrates quidem quum rogaretur, cujatem ſe eſſe diceret: Mundanum, inquit. Totius enim mundi ſe incolam & civem arbitratur) ſed etiam partes & ſectam: ut, Cujates philoſophi vos eſtis: Stoicine, an Epicurei? Sic Noſtras & Veſtras. Cicero: Non ſolùm etiam iſta veſtra oratoria, ſed & hæc etiam levia noſtratia. ¶ Dicitur &

Cujatis communi genere: unde apud Plaut. frequenter legitur, Cujatis est? id est, cujus patriæ & gentis. Accius Telepho, ut citat Nonius: Qui neque cujatis esset, unquam potuimus, multa rogantes scire.

Cūjŭs, cujà, cujum, adjectivum est per tria genera declinabile: id est, cujus: [ποῦ ὤν; Gal. *A qui est?* Ital. *Di chi?* German. Welches/oder weß? Hispan. *Di quien?* Pol. Czyi? Vng. *Kié?* Ang. *Whois, to whome belonged hit?*] ut Meus, mea, meum. Refertur autem ad personam possessoris. Virgil. Aeglog. 3: Dic mihi Damœta, cujum pecus? an Melibœi? Terent. in And. Cujum puerum hîc apposuisti? dic mihi. Idem in Evnucho: Quid virgo, cuja est? Plaut. in Curc. Cujam vocem audio? ¶ Pro eodem interrogatus per Cujus, genitivum à Quis, quæ, quod, vel quid: ad quem respondetur etiam in eodem casu, præterquam in possessivis tàm pronominibus, quàm nominibus. Vt quum quærimus, Cujus est hæc vestis? respondemus mea, vel herilis. Cuja res est. Cic. 3. Verr. Vt optima conditione sit is, cuja res sit, cujum periculũ. ¶ Cuja interest. Cic. pro Muræn. Ea cędes potissimùm crimini datur, ei cuja interfuit, non ei cuja nihil interfuit. ¶ Antiquitus Quojus scribebatur: ut est videre in emendatis Plauti exemplaribus.

Cūjūsmŏdī, Vox est indeclinabilis, composita ex duobus genitivis, Cujus, à quis, & Modi, à modus. [ποῖός τις, ὁ ποιός τις. Gal. *De quelle sorte, ou de quelque sorte.* Ital. *Di qual manera.* Ger. Auff welche gattung/weiſcherley. Bel. Hoedontge. Hiſ. *De qui en manera.* Polon. *Iaky.* Vng. *Minemw'.* Ang. *Of what sorte.*] Ponitur autem relativè, infinitè, interrogativè, & etiam admirativè. Plaut. in Men. Cujusmodi homines erunt? E. Ego, & Menæhmus, & parasitus ejus. Et aliter apud Cic. 2. de Invent. Quòd si hæc cùm summè inutilia, tùm multò turpissima sint, legem, cujusmodi sit, in præsentia conservari à judicibus: id est, *En la sorte qu' elle est.* ¶ Pro eodem dicimus, Cujusmodicunq; Cicer. pro Cluent. Nam illud me non præterit, cujusmodicunque mater sit, tamen in judicio filii de turpitudine parentis dici vix oportet: id est, *Qu' elle qu' elle soit.* Id Saluſtius divisim enuntiavit. Neque solùm cives, sed cujuscunq; modi genus hominum, quod modò bello usui foret, *&c.*

Culcitră pen. corr. f. p. Non stragulum est, quo dormientes integimur, ut quidam perperam tradiderũt: sed potiùs id qd' plumis, tomento, floccis, aliáve materia fultum, dormituris substernitur: pulvinus, lectulus. [ἐφάπλωμα, στρωμνή. Gal. *Coutil de lit, vn lit de plume, de bourre, ou de laine.* Ital. *Letto, coltra, materazzo.* German. Ein Betth/ein Polſter oder Pfulwen mit Fädern außgefüllt. Hiſp. *Colcedra, colchon, colcha.* Polon. *Pierzynik, materacz, ſpodnia pierzina.* Vngar. *Párna* (& quibuſdam) *Paplan.* Ang. *The tike of a bed, a feather bed, a fleck or woll bed.*] Nomen autem habet à calcando, sive inculcando, quòd calcibus: hoc est, pedibus inferciatur. Cic. 4. Tusc. Eripiamus huic ægritudinem, quo modo collocemus in culcitra plumea, psaltriam adducamus. Idem ad Attic. lib. 13: Nam Silius culcitras non habet. Iuven. Satyr. 5: Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto, Vnà sumus, ait.

Cūlcitrŭlă, f. p. diminutivum. [στρωμιδίον, μικρὰ στρωμνή. Gall. *Vn petit coutil, vn petit lit de plume.* Ital. *Picciola coltra, ò matterazzo.* German. Ein Betthtin/ ein Pfulwetlin. Hiſpan. *Pequenna colcedra.* Pol. *Pierzinka.* Vng. *Párnátska, paplanotska.* Ang. *A litle tike or feather bed.*] Plautus Mostell. Is me suam quidem pol optat culcitrulam

Cūlcitrŭlă, Fasciculus quidam ligneus in sacris dicebatur. Festus.

Cūlĕŏlă, Sunt cortices nucum viridium, similitudine culeorũ quibus oleum, aut vinum continetur. Hæc Festus.

Cūlēst, pro cujas est, aut qualis est, veteres usurparunt. Plaut. in Amph. Condignum ædepol donum, culest qui donum dedit. Ex Nonio.

Cūlĕŭs, m. s. [שׂק *sák.* κυλεός. Gal. *Vn sac ou vaisseau de cuir.* Ita. *Sacco.* Ger. Ein Sack/ein Läderſack. Hiſp. *Sacco, la odrina.* Pol. *Baniaskorzania, tl'omok.* Vng. *Sák.* An. *A sacke of leather.*] vel etiam Culeum, neutri generis, vel (ut alii scribunt) Culleum gemino l, Vter, sive saccus ex lino, vel cannabe, vel corio factus, ab occulendo: id est, claudendo. Eo utimur ad portanda frumenta. Plin. lib. 7. cap. 20: Iunius valens metuit in prætorio divi Augusti centurio, vehicula cum culeis donec exinanirentur, sustinere solitus. ¶ Factus est etiam Culeus pœna parricidarũ. Nam parricidæ sanguineis virgis verberati, in culeo cum cane, simia, gallo, & serpenti inclusi mari injiciebantur. Vnde Iuvenalis: -quis tam Perditus ut dubitet Senecam præferre Neroni? Cujus supplicio non debuit una parari Simia, nec serpens unus, nec culeus unus. ¶ Vnde culeo dignum proverbialiter dicimus de homine enormiter scelerato. ¶ Est & Culeus nomen mensuræ viginti amphorarum capacis, vel quadraginta urnarum, ut est apud Plin. lib. 24. cap. 4, & Colum. lib. 3. cap. 3. ¶ Hinc Sesquiculeare dolium, apud Colum. est triginta amphorarum, quasi culeum & dimidiatum.

Cūlēx, m. t. [κώνωψ. Gal. *Mouſcheron, tout petit ver ayant aiſſes.* Ital. *Zanzara.* Germanicè, Ein Muck oder Brám. Hiſpan. *Moſquito.* Polon. *Komor.* Vngar. *Szúnyog.* Ang. *A gnat or flye.*] Vermiculus parvus, alatus: de cujus natura vide Plinium libro 11. cap. 2. Plaut. in Curc. Vt muscæ, culices, pedesq;, pulicesq; & cimices. Culicem Elephanti conferre, κώνωπι ἐλέφαντα παραβαλεῖν, dicuntur, qui minima maximis comparant, Libanus ad Casilum.

Cūlīgna, [κυλίκνη. Ger. Ein gattung eines Trinckgeſchirrs. Vn. *Tsóbán.*] Potorium vas, teste Festo. Cato cap. 132: Iovi dapali culignam vini quantum vis pòlluceto. Idem alibi: Culignam in fœnogræco ponito, ut bene oleat.

Cūlīnæ, loca quædam publica in suburbanis dicebantur, inopum destinata funeribus: ut ait Aggenus in libro de Limitibus agrorum.

Cūlīnă, pen. prod f. p. ut Varro de vita populi Romani scribit, dicta est ab eo, quòd ibi colebant ignem locupletiorem domus. [μαγειεῖον. Gal. *Cuiſine.* Ital *Cucina.* Ger. Ein Kuche Belg. Een Kueeken. Hiſp. *Cozina, lugar de cozinar.* Pol. *Kuchnia* Vng. *Kohnya* (*auagy*) *konyha.* An. *A kitchin.*] Plaut. in Cæs. Senex in culina clamat, hortatur coquos. Iuvenalis continens pro contento posuit, scilicet pro cibis coctis, quum inquit: -sequitur sua quenque culina.

Cūlīnārĭŭs, m. s. [μαγειρικός. Vn. *Szakáts.*] & Culinor, aris, quod est Culinam exerceo, μαγειρεύομαι.

Cūlmĕn, n. t. Vertex, fastigium. [גג *gháb* הראש *haróſchs.* κίων, κίονος. Gal. *Le feſte & ſommet d' vne maiſon, le haut, le coupeau, la pointe.* Ital. *Colmo, tetto, ſommita d'alcuna coſa.* Ger. Ein Gipffel eines Hauſes/ die Firſt eines Strawtachs. Belg. Een stroyen dack. Hiſpan. *Cumbre de coſa alta.* Pol. Wierzch domu. Vn. *Tetô, héz fedél.* An. *The toppe or hight of a thing, the ridge of an houſe.*] Ab antiquis culmina dicta sunt tecta: quia ædificia è culmo: id est, paleis è messibus collectis, contegebant. Virg. 1. Aeglog. Pauperis & tuguri congestum cespite culmen. Ibidem: Et jam summa procul villarum culmina fumant. Plaut. Trin. In Capitolio, quo in culmine astat summo. Plin. lib. 9. cap. 35: Principium ergo, culmenque omnium rerum pretii, margaritæ tenent. ¶ Culmen pro Culmo, sive stipula. Ovid. 4. Fast. Sanguis equi suffimen erit, vitulique favilla: Tertia res, duræ culmen inane fabæ.

Cūlmŭs, m. s. Frumenti calamus, à radice usque ad spicam: dictus quod colatur: unde olim & Columus dicebatur, sicut & Columen primò, quod postea Culmen. Varro tamen culmũ dictũ putat tanquam culmen, quòd in summo campi nascũtur culmi. [קנה *kaneh* אביב *abíb.* καλαμος, καλάμη, αὐξήσις. Gal. *Chaume, chalumeau, ou tuyau de blé où d' auoine ou de ſemblables.* Ita. *Gamba del frumẽto.* Ger. Ein halm oder stëget an dem Korn/ Gerſten Belg. Een stroe. Hiſ. *La canna del trigo.* Pol Zdźbło. Vn. *Gabona szára.* An. *The ſtemme or ſtrawe of corne frome the roote to the eare.*] Virgil. 1. Georg. -ne gravidis procumbat culmus aristis. Ibidem: -culmumque levem stipulasque volantes. Vbi Servius: Culmus dicitur ipse calamus: stipulæ verò, folia quę ambiunt culmum. ¶ In culmo arare, ἐπὶ καλάμης ἀρᾶν, dicuntur qui labore nunquam intermisso, vim mentis exhauriunt: Aut qui nunquam desinunt ab amicis petere quod dent. Sumpta metaphora à nimium avidis agricolis, qui segetem non patiũtur unquam interquiescere: sed assidua cultura succum omnem soli exhauriunt, statim à messe novam ingerentes sementem. Suidas citat ex Lysia.

Cūlpă, f. p. Causa, meritum, crimen. [אשם *aschám* דבה *dibbáh.* αἰτία Gal. *Faute, coulpe, offenſe, blaſme.* Ital. *Colpa.* Ger Die schuld einer mißhandlung. Hiſ. *Culpa de algun malhecho.* Pol. Występek, winna. Vng. *Vétek, bun.* An. *An offence, faulte, or blame.*] Plaut. in Epid. Mihi ut ignoscas, siquid imprudens culpa peccavi mea. Idem in Merc. Dii sciunt, culpam meam istanc non esse ullam. Cic. 1. Offic. Ne major pœna, quàm culpa sit, cavendum. Iurisconsulti duo faciunt culparum genera, Latam, & Levem: Latam culpam appellantes dolum præsumptum: Levem verò negligẽtiam, quũ scilicet quis eam diligentiã in rebus alienis non præstirit, quãm prudens paterfamiliãs solet. Culpæ nomen generale est, dolumq; comprehendit non quidem verum, sed præsumptum. Nam si in materia culparum, quam nemo diligentiùs tractavit doctissimo nostro Zasio, vero dolo locus esset, jam culpam nominare quid attineret? l. si idem. C. de codicil. vul.

Cūlpo, ās, are, act. p. Culpæ do, culpæ alicujus tribuo, in culpa pono, reprehẽdo. [חיב *chăjáb* רגם *ghiddéph.* αἰτιῶμαι, κατηγορέω. Gal. *Blaſmer, reprendre.* Ita. *Incolpare.* Ger Beſchuldigen oder ſchelten. Hiſ. *Culpar algun malhechor.* Pol. *Ganie, winnuie.* Vng. *Feddõm, vétkésitõm.* Ang. *To blame, rebuke, or laye the faulte vpon.*] Plaut. in Bac. Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali. Idem Asin. Neque quæ rectè faciunt culpo, neque quæ delinquunt amo.

Cūlpātĭo, verbale, f. t. Reprehensio. [רגום *ghiddúph.* ἔγκλημα, αἰτίασις.

culpæ res. Gal. *Blasme, reprehension, reprobe.* Ital. *Biasimo, vituperazione.* Ger. Beſchuldigūg His. *Culpa, reprehension.* Pol. *Czynienie.* Vng. *Hibaſ cſelekedet.* Ang. *Mistaking, misdoing.*] Gell lib. 10. cap. 12: Neque quoque culpationes hujusmodi mereantur.

Culpito, as, avi, atum, frequentativum. [*συχνὰ αἰτιᾶσθαι.*] Gal. *Blasmer souvent.* Ital. *Biasmare spesso.* Germanicè, Offt ſchälten/oder beſchuldigen. Hiſpan. *Culpar muchas vezes.* Polon. *Vſtawicznie ganić.* Vngar. *Feddegetni, gyakran vetkeſitni, dorgálni.* Anglice, *To chyde and laye the fault on one often.*] Plaut. in Ciſtel. Verùm haud metuo ne jurisjurandum noſtrum quiſquam culpiret

Cultĕr, m. t. Dicitur omne inſtrumentū quo aliquid ſcinditur. [חרב *cherb* מאכלת *machéleth* סכין *ſáchchin*, *μάχαιρα.* Gal. *Couſteau.* Ital. *Coltello.* Ger. Ein Meſſer. Bel. Een Mes. His. *Cuchillo.* Pol. *Nożik.* Vng. *Kés.* Ang. *A knyfe.*] Plaut. Epid. -acutum cultrum habeo Qui ſeni exenterem marſupium. Vnde culter tonſorius, dicitur novacula, qua tonſores barbas radunt. Cicer. 2. Offic. de Dionyſio ſuperiori loquens: Qui cultros tonſorios metuens, ſibi candente carbone adurebat capillum. ¶ Item Culter venatorius, dicitur Venabulum, vel potiùs ferramentum venabuli. ¶ Culter etiam dicitur vomer aratri, quo terra priuſquam proſcindatur, ſecatur, futurisq; ſulcis veſtigia præſcribūtur. Autor Plin. lib. 18. cap. 18. ¶ Veteres etiam in nominativo Cultrum dixerunt. Propert. Et canis noſtros nimis experrecta dolores, Quum fallenda meo pollice cultra forent. ¶ Sub cultro linqui, proverbiali figura dicitur, qui in præſentaneo periculo deſeritur. Sumpta metaphora à victima, quæ jamjam ferienda, ſub cultro eſſe dicitur.

Cūltellŭs, diminut. [*τὸ μαχαίριον.* Gal. *Petit couſteau, couſtelet, geminet.* Ital. *Picciolo coltello.* German. Ein Meſſerlin. His. *Pequenno cuchillo.* Pol. *Nożik.* Vng. *Késetske.* Ang. *A litle knyfe.*] Iuven. Saltantem ſpectans & chiromùnta volanti Cultello. Purgare ungues cultello, Horat. 1. Epiſt.

Cūltellārĕ, verbum antiquum fuit: de quo ſic Frontinus in lib. de limitibus. Cultellandi ratio quæ ſit, ſæpè quæritur, cujus præmenſi ſoli ſpatium conſummamus, & illam clivorum inæqualitatem planam eſſe cogimus, dum menſuræ lateribus inſervimus. Cultellamus ergo agrum eminentiorem, & ad planiciem redigimùs. Cultellatùs etiam lapis dicitur, ut eſt apud Hygenum, qui pentagòni recipit rationem.

Cultellātŭs, a, um, Formam cultelli habens: [שכין *ſchanún*, *μαχαιροειδής.* Gal. *Aigu & trenchant en facon de couſteau.* Ital. *Che ha forma di coltello.* Hiſpan. *Wie ein Meſſer gemacht.* Hiſpan. *Lo que tiene forma de cuchillo.* Polon. *Podobni nożowy.* Vngar. *Kés ſzabáſu formain.* An. *Egded lik a knyfe.*] ut, Dorſum cultellatum, Plin. lib. 32. cap. 2.

Cūltrātŭs, a, um, [*μαχαιροωτός.* Vng. *Kés ſzabáſu.*] Idem: ut Cultratus mucrò, qui ſcindit velut culter. Plin. lib. 13. cap. 4: Folia cultrato mucrone.

Cūltrārĭŭs, Miniſter qui victimam cultro immolat: qui alio nomine dicitur Victimarius. Sueton. in Calig. Admota altaribus victima, ſuccinctus poparum habitu, elato altè malleo cultrarium mactavit.

Cŭltĭo, Cultus, Cultura, Cultor, Cultrix, Vide COLO.

Cŭlŭllŭs, Calix fictilis quo in ſacris utebantur Pontifices, & Veſtales virgines, teſtibus Porphyrione & Acrone. [Pol. *Gliniany, hrdzbanek.*] ¶ Accipitur & pro urceolo. Horat. in Arte: Reges dicuntur multis urgere cululis, Et torquere mero, quē perſpexiſſe laborant. Idem 1. Carm. Ode 31: Dives & aureis Mercatores exiccet cululis Vina Syra rep. *&c.*

Cum, Præpoſitio copulativa, quæ ablativo ſolet conjungi notanti ſocietatem & conjunctionem, Summa cum benevolentiâ, ſumma cū hilaritate illum excepi. [עם *hîm*, *σὺν*, *μετ*, cū genitivo. Gal. *Auec.* Ital. & Hiſp. *Con.* Ger. Mit. Pol. *Skiem.* Vn. *Vél*, (& cum affixis) *Velem, veled, véle*, (item) *al.* Ang. *With.*] Cū Socrate profectus ſum. ¶ Aliquando accipitur pro contrà, *πρός.* ut, Cum hoſte pugno. ¶ In compoſitione verò poſtpoſita invenitur: ut, Mecum, Tecum, Secum, Quicum, Quibuſcum. ¶ Aliquando adverbium eſt, & accipitur pro Quando: [*ὁπότε, ὁπόταν.* Gal. *Quand, veu que, iacoit, combien que.* Ital. *Concioſia.* German. Wann. Hiſpan. *Quando.* Polon. *Kiedy.* Vngar. *Mikor.*] Virg. 3. Aeglog. Quum faciam vitŭla pro frugibus, ipſe venito. Cic. Nonnihil me conſolatur, quùm recordor quanta me complecteris benevolentia. ¶ Iungitur modò indicativo: ut, Quum dico, Quum dicebam, Quum dixi, Quum dicam. Modo ſubjunctivo: ut, Quum dicerem. ¶ Interdum accipitur pro Dum, *ἕως δή.* Cic. Quum me in Africam contuliſſem. ¶ Interdum pro Quamvis, & exigit poſt ſe Tamen, jungiturq; ſubjunctivo. Cic. pro Dejot. Quum in omnibus cauſis graviorib. initio dicendi commoveri ſoleam, tamen in hac multa ita me perturbant. ¶ Aliquando pro Quoniam ut cauſam denotet: & ſimiliter ſubjunctivo jungitur: ut, Quum inveniam Latinos proprio ſermone hæc parum attigiſſe, conatus ſum pro viribus. ¶ Iunguntur quandoque Cùm & Tùm, *τε, τε*: quæ licet idem ferè ſignificent, diverſo tamen modo ordinantur: nam in Cùm eſt quiddam minus, in Tùm quiddam majus: & hoc duobus modis fit: ut aut generale præcedat, & ſequatur ſpeciale: aut ambo ſint ſpecialia. Primo modo ſic: Quintilianus: Quòd cùm omnibus confitendum eſt, tùm nobis præcipuè, qui rationem dicendi à bono viro non ſeparamus: id eſt, omnibus multùm, mihi autem maximè. Altero modo. Idem: Quod opus Marcelle victori tibi dicamus: quem tùm amiciſſimum nobis, tùm eximio literarum amore flagrantem, digniſſimum hoc mutuæ in nos charitatis pignore judicamus: id eſt, multum propter amorem tuum in nos, plus tamen propter amorem literarum. ¶ Aliquando etiam Cùm & Tùm conjunctivo junguntur. Cicero Curioni lib. 2. Epiſt. Gravi teſte privatus ſum amoris erga te mei, patre tuo clariſſimo viro: qui cùm ſuis virtutibus, tùm verò te filio ſuperaſſet omnīū fortunas, ſi te antè vidiſſet, quàm è vita diſcederet. ¶ Quando autem fit ſub duobus verbis, fieri debet ſub eodem modo & tempore. Cic. Attic. li. 1: Itaque cùm meus me mœror quotidianus conficit, tùm verò hæc addita cura vix vitam mihi reliquam facit. Quanquam etiam interdum diverſorum modorum & temporum verbis juncta inveniuntur. Idem eidem lib. 3: Quod cùm ſemper antea intelligerem, tùm verò proximè judicavi. Idem in principio lib. 1. de Nat. deorum: Cùm multæ res in Philoſophia nequaquam ſatis adhuc ſint explicatæ, tùm difficilis Brute (quod tu minimè ignoras) quæſtio eſt de natura deorum. ¶ Ponitur quandoque Tùm ſine Cùm, geminatum, vel triplicatum in rebus paribus. Quintil. Nec indignatur Herodotus æquari ſibi Titum Livium, tùm in narrando miræ jucunditatis, clariſſimique candoris, tùm in concionibus, ſuprà quàm enarrari poteſt, eloquentem: ità dicuntur omnia tùm rebus, tùm perſonis accommodata. ¶ Ponitur nonnunquam Tùm pro aliquando, *ποτὲ μὲν, ποτὲ δέ*, & ſic ferè geminatum. Cicero: Tùm hoc, tùm illud argue: id eſt, modò hoc, modò illud. ¶ Quandoque pro Tunc, *πότε.* Virg. 8. Aeneid. Tùm primùm noſtri Cacum videre tremente. ¶ Quandoque eſt adverbium ordinis, pro Deinde, *ἔπειτα.* Virg. 6. Aeneidos: -ipſe atri velleris agnam Aeneas matrì Eumenidum magnæque ſorori Enſe ferit, ſterilemq; tibi Proſerpina vaccam: Tùm Stygio regi nocturnas inchoat aras. ¶ Quandoque pro præterea. Terentius in prologo Evnuchi: Si quiſquam eſt, qui ſe ſtudeat placere bonis Quamplurimis, & minimè multos lædere, In his poëta nomen profitetur ſuū. Tum ſiquis eſt qui dictum in ſe inclementiùs Exiſtimet eſſe, *&c.* Sunt qui ita diſtinguunt, ut quando, præpoſitio eſt, cum c, ſcribi debeat: quando autem adverbium ſeu conjunctio, cū q. Sed quum ratio non ſit ſatis ponderoſa, jam doctorum uſus obtinuit, ut potiùs cum c, ſemper ſcribatur: quare unuſquiſq; prout voluerit ſcribat. Antiquitus, quum adverbium erat, Quom ſcribebatur. ¶ Cumalter, una particula, antiqui pro cum altero uſurpabant, brevitatis gratia: ut annotavit Feſtus. ¶ Cum dicto, ſignificat ſtatim poſt verba, & vix dum finito ſermone, *ἅμα λέγων, σὺν τῷ λόγῳ.* Apul. Et cum dicto ſutili centunculo faciem ſuam jamdudum punicantem, præ pudore obtexit. ¶ Cum imperio eſſe, *ἐν ἀρχῇ εἶναι*, dicebatur, cui nominatim demandabatur à populo imperium. ¶ Cum poteſtate eſſe dicebatur, qui alicui negotio à populo vel Senatu præficiebatur: ut cui annonæ cura mandabatur, aut qui Imperatori legebatur. Itaque diſtinguuntur in l. 7. & 10. D. de vi public. ¶ Cum populo agere, eſt rogare quid populū quod ſuffragiis ſuis aut jubeat, aut vetet. Concionem autem habere, eſt verba facere ad populum ſine ulla rogatione, Gell. lib. 13. cap. 14. ¶ Cum ſacco adire, eſt poſtulare, ut ſibi è veſtigio atque eodem temporis puncto pecunia ſolvatur. Paul. de ſolut. Quod dicimus in eo hærede, qui fidejuſſori teſtatoris id, quod ante aditam hæreditatem ab eo ſolutum eſt, debere ſtatim ſolvere cum aliquo ſcilicet temperamento temporis intelligendum eſt, nec enim cum ſacco adire debet. Ex Hotomano. ¶ Cum patribus agere, eſt ad Senatum referre. Bud. in Annotat. poſterior. ¶ Quum juſtæ ætatis factus fuerit, Quum perfectæ ætatis fuerit, Quum adoleverit, de annis 14. completis intelliguntur. Alberic. locos indicat. ¶ Cum maximè, *ὅτι μάλιστα*, vehementiſſimè, vehementiùs quàm alias unquam, Cic. pro Cluent. Mater, quæ multos jam annos, & nunc cummaximè filium interfectum cupit. Terent. Hecyr. Hanc Bacchidem amabat, ut cummaximè tùm Pamphilus, Cùm pater, uxorem ut ducat orare cœpit. ¶ Cùm partim, veteres dixére, pro partim. Cato: Ibi pro ſcorto fuit in cubiculū, ſurrectitavit è convivio quum partim illorum jam ſæpè ad eundem modum erat. Vide ea, quæ ex Gellio annotavimus in dictione PARTIM. ¶ Complurimum una dictio pro ad ſummum. Sueton. in Auguſt. cap. 78: In lectum inde tranſgreſſus, nō ampliùs complurimum, quàm ſeptem horas dormiebat. ¶ Cum primis, Significat in primis, *ἐς τὰ πρῶτα.* Cic. 3. Verr. Homo domi ſuæ cumprimis locuples. Apul. Hic cum-

primis nobilis ac facundus. Cumprimè, olim dicebatur pro cumprimis. Qui, Quadrigarius: Nam M. Manilius, quem Capitolium servasse a Gallis nuper ostendi, cujusq; operam cum M. Furio Dictatore apud Gallos cumprimè fortem Respub. sensit, &c. ¶ Cum stomacho aliquid facere dicimus: hoc est, cum indignatione sive fastidio. κατὰ στόμαχον. ¶ Cum tempore, cum mora, & spatio temporis, χρόνῳ. ¶ Cum venia tua dicimus: hoc est, pace tua, & te permittente, σοὶ παρέντος, συγχωροῦντός σου.

Cūmātĭlis color, [κυματώδης. Germ. Himmelblaw. Vng. Kék. Ang. *Darke blewe, skie colour.*] à fluctuum similitudine appellatus, qui & Cæruleus alio nomine dicitur: nam Græci κύματα fluctus vocant. Plaut. Cumatilem togam, aut plumatilem. Hunc etiam colorem peraphrasticos designat Ovid. libro 3. suæ artis, quum ait: Hic undas imitatur: habet quoque nomen ab undis.

Cŭmĕră. pen. corr. f. p. [ἀγγεῖόν τι σιτοδόκον, σιτοδοχή. Gal. *Vn vaisseau à garder le grain de froment.* Ital. *Bugnola.* Germ. Ein Kornkast. Hisp. *Panero de palmas ò esparto.* Polon. *Skrzinia wktorej zito chowaią.* Vng. *Buza és egyeb gabona tartó kas, szinek.* An. *A vessell to keep corne in.*] Vas ingens vimineum, vel etiam fictile, quo frumenta conduntur, ut inquit Acron. Festus verò autor est, Cumeras ex sparto, palmarúmve foliis confici solere. Horat. lib. 1. Ser. Cui tua plus cumeris laudes granaria nostris? Idem 1. Epist. Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam Repserat in cumeram frumenti.

Cŭmĕrum, antiqui vasis genus erat, quod opertum in nuptiis ferebatur, in quo erat nubentis supellex. Festus: Cumerũ (*inquit*) vas nuptiale, à similitudine cumerarum, quæ fiunt palma vel sparto ad usum popularem sic appellatum.

Cŭmĭnum, sive Cyminum, pen. prod. [כמון *chammón.* κύμινον. Gal. *Herbe nommée du comin.* Ital. *Comino.* German. Kumig. Hispan. *Cominos.* Polon. *Kmin.* Vng. Kömény. Ang. *An herbe named cummin.*] Herba est notissima, folia fœniculo non dissimilis, radice subrotunda, semen ferens copiosum, & canaliculatum quod in vino epotum pallorem fertur generare. Vnde etiam ab Horat. lib. 1, Epist. exangue cuminum appellatur: quòd si Pallerem casu, biberent exangue cuminum. Pers. Sat. 5: pallẽtis grana cumini. ¶ Est item Cuminum agreste, κύμινον ἄγριον, sativo multò efficacius, in collibus ferè proveniens: de quo vide Dioscor.

Cŭmŭlŭs, pen. cor. m. f. Propriè dicitur majorum rerum veluti acervus quidam: [ערמה *harmdh* תל *tel* גבור *tfibbúr.* σωρός. Gal. *Monceau, comble, amas.* Ital. *Cumulo, mucchio, massa.* Germ. Ein hauff. Belg. Een hoop. Hisp. *Colmo ò monton.* Pol. *Kupa.* Vn. *Rakás, gywytés.* An. *An heap.*] Liv. 10. ab Vrb. Consulis corpus eo die, quia obrutum super stratis Gallorum cumulis erat, inveniri non potuit. Virgil. Cumulum pro altitudine, & quasi magna aquæ mole posuit, 1. Aeneid. insequitur cumulo præruptus aquæ mons. ¶ Cumulus item est, qui additur mensuræ plenæ, ut inquit Festus, περίσσωμα: & per translationem accipitur pro quavis accessione. Cic. pro Roscio: Vt ad illam opimam prædam damnatio Sex. Roscii velut cumulus accedat. Idem Attic. lib. 2: Ad summam lætitiam, quam ex reditu tuo capio, magnus ex illius adventu cumulus accedit.

Cŭmŭlo, as, are, act. p. Implere, coacervare, & quasi ad cumulũ addere. [צבר *tsabár* מלא *malé.* σωρεύειν, ἐπιθέναι. Gal. *Combler, amonceler, amasser en monceau.* Ital. *Accumulare, ammassare.* Germ. Hauffen, auff hauffen, zusammen hauffen. Belg. Hoopen. Hisp. *Colmar ò amontonar.* Pol. *Zgromadzam.* Vng. *Gywytöm, meg töltöm, rakom.* Ang. *To heap or gather together.*] Virg. 11. Aeneid. Et nũc ille quidem spe multum captus inani Fors & vota facit, cumulatque altaria donis. Tractum à mensuris, quibus nonnihil solet addi. Dicimus, Cumulo tibi honores, & cumulo te honoribus. Cic. ad Att. lib. 14: Non possum non confiteri, cumulari me maximo gaudio, quòd vulgò hominum opinio socium me adscribat tuis laudibus.

Cŭmŭlātĭo, f. t. est unius actionis ad aliam adjuratio, vel est plurimum rerum vel actionum coacervatio contra eundem in judicio legitimè proposita. [Pol. *Zgromadzenie.* Vn. *Gywytés.* An. *An heaping of many thinges together.*] Zasius in titulo Iustit. de actio. §. si minus, & cumulationum quatuor species ibi.

Cŭmŭlātŭs, pen. prod. Particip. [בערם *neherám.* ἐπισωρευθείς. Vng. *Bwséges.* Ang. *Heaped.*] Cicer. ad Dolabellam lib. 9: Tamen Idibus Maiis tantum accessit ad amorem, ut mirarer locum fuisse augendi in eo quod mihi jampridem cumulatum etiam videbatur. ¶ Cumulatus locus dicitur, impeditus rebus congestis. Liv. lib. 2. bell. Maced. Cumulatus omni laude orator, Cic. 1. de Orat.

Cŭmŭlātim, adverb. pro acervatim. [חמרים חמרים *chomarím, chomarím.* σωρηδόν. Gall. *Par monceaux.* Ital. *A mucchi, a monti.* German. Hauffechtig. Hispan. *Conel colmo.* Polon. *Wkupie.* Vngar. *Rakásonként.* Ang. *By heapes.*] Varro de Re rust. libro 3. capite 15: Quibus in tenebris quum cumulatim positum est, in doliis fiunt pingues. [Vngaricè, *Rakásonként.*]

Cŭmŭlātè, Abundanter. [ἐπισωρευτικῶς, σκοπίως. Gal. *Abondamment.* Ital. *Abondantemente.* German. Mit hauffen / vberflüssig Hisp. *Abundantemente.* Polon. *Hoynie, dostatnie.* Vng. *Bwsón.* An. *Abundantly, in great plentie.*] Cic. 2. de Divin. Quæ ut benè, cumulateque perfecta, de divinatione ingressi sumus his libris scribere.

Cūnæ, arum, f. p. & Cunabula, orum, pro eodem accipiuntur: dicta quasi Cynæ & Cynabula. [κοιτίδες. Gal. *Le berceau ou couchette d'vn enfant.* Ital. *Cuna, culla.* Ger. Die Wiegen oder Wagen der Kinderen. Bel. Wieghe. Hisp. *Aquel lugar do nacen los ninnos, y la cuna.* Pol. *Kolebka.* Vng. *Bölcső.* An. *A cradell.*] Nam κοῖτον Græci eniti dicunt, & parere. Latini autem suo more, o in u cõverunt. Sunt autẽ lectuli in quib. infantes solent jacêre, vel loca in quib. nascuntur. Cicer. 1. Tusc. Idem si puer parvus occidit, æquo animo ferendum putant: si verò in cunis, nẽ querendum quidem. Dicuntur & incunabula: nam In præpositio, hoc loco nihil significat, sicut & in aliquot aliis dictionibus, ut Columis & incolumis. ¶ Sunt qui Cunabula & Incunabula à cunis distinguant, & ea propriè dici existiment quæ ad cunas instruendas & ornandas pertinent: Cunas verò, exiguum illud fulcrum ex ligno aliáve materia, in quo infantis lectulus sternitur. Plautus in Amph. Sed puer ille quem ego lavi, ut magnus est, & multum valet? Neque eum quispiã colligare quivit in cunabulis. Et in Truc. Fascîs opus est, pulvinis, cunis incunabulis. ¶ Per translationem. Idem in Pseudolo: Sed istic servus Caryst̃o huc qui advenit, quid sapit usq; à cunabilis? id est, usque ab infantia, vel usque à puero: hoc est, ab ea ætate, quæ in cunabulis agitur. Columella: Quum à primis cunabulis, si modò liberis parentib, est oriundus, audisse potuerit. Liv. lib. 4: Ab incunabulis imbutum odio Tribunorum. Virg. li. 3: Cunabula pro initiis posuit: Mons Idęus ubi & gentus cunabula nostræ Centum urbes habitat. Similiter Cic. de Opt. gen. Or. Non fuit alienum de oratoris quasi incunabulis dicere. Idem in Salust. An ulla alia putàs rudimẽta & incunabula virtutis? Vbi rudimenta pro initiis, & incunabula pro fomentis, sive augmentis posuit. ¶ Quandoque incunabula vocamus nutritionem puerilem: unde locum incunabulorum vocamus cum in quo ab ipsa statim infantia educati sumus, & in quo eam egimus, ætatem, qua in cunis vagire consuevimus. Sueton. in Vespas. Quare princeps quoque & locum incunabulorum assiduè frequentavit.

Cūnctī, m. f. Omnes, toti, universi, quasi conjuncti, autore Asconio. [כל *chól.* σύμπαντες. Gal. *Tous ensemble.* Ital. *Tutti.* Ger. Allsampt / all miteinander. Hisp. *Todos juntamente.* Pol. Wszyscy, spolnie. Vng. *Mindnyádian.* An. *All together.*] Omnes verò etiam si sint disjuncti, & diversis locis. Cicero antequam iret in exil. Quoniam laborem pro cunctis ferre consuevit. Virg. 1. Geor. Cuncta tibi Cererem pubes agrestis adoret. Idem lib. 1. Aeneidos: Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.

Cūnctŏr, ctaris, ctatus, cum c, ante t, verbum deponens est, Moror, remoror, differo, procrastino. [אחר *echár* התמהמה *hithmahmáh.* μέλλω, ὀκνέω. Gal. *Tarder ou targer, differer & ne se haster point, faire le long.* Ital. *Indugiare, differire di in di.* Ger. Verziehen / seumig seyn. Bel. Vertrecken. Hisp. *Tardar à otro.* Pol. *Bawie się, przewłaczam.* Vn. *Késem, mulatozok.* An. *To tarie, to delay, to linger, to prolonge tyme.*] Liv. lib. 1: Alii dum cunctantur in ripis, inter pugnæ fugæque consilium oppressi. Virg. 4. Aeneid. Reginam thalamo cunctantem ad limina primi Pœnorum expectant. Cæsar 1. bel. Civ. Si cunctetur, atque agat levius, ne quicquam ejus auxilium, si postea velit, Senatum imploraturum. Suetonius de Aug. Cunctari se, ne si superesset, eriperet legibus reum. ¶ A' Cunctor fiunt composita, Percunctor, & Recunctor, quod est iterum moror.

Cūnctātĭo, f. t. verbale, Tardatio, mora. [אחר *órech* מלונות, ὀκνησις, ἀναβολή. Gal. *Targement, lascheté.* Ital. *Indugio.* Germ. Verzug / saumnuß. Hisp. *Tardança.* Pol. Odwłaganie, bawienie. Vng. *Késedelem, mulatság, mulatozás.* An. *Tarying, lingering.*] Cicer. 1. Offic. Sed iis, qui habent à natura adjumenta rerum gerendarum, abjecta omni cunctatione, adipiscendi magistratus, & gerenda Respublica est. Sine cunctatione dicere, Cicer. in Vat.

Cūnctātŏr, m. t. Dilator, procrastinator. [מאחר *meachér.* μελλητής, χρονοτριβῶν. Gal. *Faisiard, delayeur, tardif & long à faire quelque chose.* Ital. *Allongatore, che tiene in tẽpo.* Ger. Ein verzieher / seumiger. Hisp. *Tardador.* Pol. *Odkładacz, ociężkacz, wiestroy, zabawca.* Vn. *Késedelmes, mulatozó.* An. *A lingerer, a delayer, a prolonger of tyme.*] Liv. 6 ab Vrbe: Cunctatorem ex acerrimo bellatore factum. Cælius Ciceroni: Nosti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax sit; itemq; Servius quàm cunctator. Hoc cognomen ab æmulis Fabio Maximo inditum fuit, quí cunctabunda quadam prudentia vires Hannibalis fregit. Vnde illud Ennianum. Vnus homo nobis cunctando restituit rem.

Cūnctāns, cunctantior, cunctantissimus. [μελλητής. Pol. *Długo mistrzący.*

miſtiacꝫ. Vng. *Mulatozo, késődő.*] Liv. 10. bell. Pun. Sic ut dubites, utrum ingenio cunctantior fuerit, an quia ita bello propriè quod tum gerebatur, aptũ erat: ſic nihil certius eſt, quàm unum hominem cunctando nobis rem reſtituiſſe.

Cũnctābũndŭs, [תמהמון *mithmahmeáh.* ὑδοιάσεως, *μαδιτερ-ζίων.* Gal. *Qui fait le long, & va comme ennuyé à quelque choſe.* Ital. *Chi è tardo, chi la tira in longo, & va con deſpiacere à qualche impreſſa.* Germ. Verzíehend/ſtangſam. Hiſpan. *Tardador, que mucho tarda.* Pol. Orzieſliwy. Vng. *Késődelmes, mulatozo.* Anglicè, *A lingerer, that goeth ſlowly.*] Liv. 6. ab Vrbe: Quòd ubi aciem jam inſtruẽti Camillo Centuriones renuntiaverunt, turbatas militum mentes eſſe, & ſegniter arma capta, cunctabundosque & reſiſtentes egreſſos caſtris eſſe, *&c.* Tacit. lib. 1: Nuſquam cunctabundus, niſi quum in ſenatu loqueretur.

Cũnctānter, adverbium, Cum mora. [χολαίως. Gallicè, *Laſchement, en delayant, tout bellement.* Italicè, *Tardamente, ſenza fretta.* German. Langſamlich/verzogentlich. Hiſpan. *Tardamente.* Pol. *Leniwo, poſtawaiąc.* Vngar. *Késődelmeſſen, mulatozua, gondolkodua.* Ang. *Slowly, lingeringly.*] Liv. 1. ab Vrbe: Tum illum haud cunctanter diſcidiſſe cotem ferunt.

Cũnĕus, m. ſ. Inſtrumentũ eſt ferreum, aut etiam ligneũ, quo finduntur ligna. [σφὴν. Gal. *Vn coing.* Ital. *Conio.* German. Ein Beck oder Biſſen/ damit man Holtz zerſpattet. Belg. Een beytel. Hiſpan. *Cunno ò cunna para hender.* Pol. *Klin.* Vngar. *Ekſzeg.* Ang. *A wedge.*] Hujus prima pars acutior eſt, ut quanvis timulam facilè intret, ſequens autem latior & amplior. Virg. 1. Georg. Nam primi cuneis ſcindebant fiſſile lignum, Idem 2. Georg. - & altè Finditur in ſolidum cuneis via: deinde feraces Plantæ immittuntur. ¶ Per translationem ſumitur pro peditum multitudine, in cunei formam redacta, teſte Vegetio lib. 2. quæ Græcis σφὴν dicitur: hoc eſt, quæ ita diſpoſita eſt, ut ejus pars prima anguſtior, deinde latior procedat. Ab hujus etiam ſimilitudine Cunei dicti ſunt loca in theatro: id eſt, graduum ordines, in quibus vulgus ſpectatorum ſtabat inter ſedentium ſubſellia. Iuvenalis: - cuneis an habent ſpectacula totis, Quod ſecurus ames? Vitru. lib. 7: Cunei ſpectaculorum in theatro ita dividantur, ut anguli trigonorum, qui currunt circa curvaturam circinationis, dirigant aſcenſus, ſcalaſque inter cuneos ad primam præcinctionem. Inde theatrum eleganti epitheto à Virgilio Cuneatum dicitur. ¶ Excuneati, ab Apuleio dicti ſunt, quibus ſedendi locus non fuit in cuneis conſertis. ¶ Sed & conſtipatam turbam, Cuneos dicimus. Cyprian. Stipatus clientum cuneis. Virg. 2. Georg. - hunc plauſus hiantem Per cuneos (geminatus enim) populique patrumq; Corripuit.

Cũnĕŏlŭs, li, m. ſ. diminutivum à Cuneus: hoc eſt, clavus ligneus quo duo vel plura tigna cõnectuntur. [σφηνίσκος. Gal. *Coignet, petit coing.* Ital. *Picciolo cuguo.* German. Ein Klammeten oder Vernietzapffen. Hiſpan. *Pequenno cunno ò cuna.* Polon. *Klamra.* Vngar. Eeketske. Angl. *A litle wedge.*] Cicer. de Vniverſ. Crebris quaſi cuneolis injectis unũ efficiebant ex omnibus corpus.

Cũnĕāre, act. p. Eſt cuneis adactis firmare. [σφηνοῦν. Gal. *Coigner, faire en forme de coing, aguiſer en coing.* Ital. *Conare, puntellare.* German. Verbiſſen. Hiſpan. *Acunnar con cunnas.* Pol. [illegible] wiam. Vng. *Meg ékezni, ékſzegekkel meg ſzegezni.* Ang. [illegible] *faſten with a wedg, to mak wedgwiſe.*] Plin. lib. 16. [illegible] proxima eſt cornus: quanquam non poteſt videri mareries propter exilitatem, ſed lignum non aliò penè, quàm ad radios rotarum utile, aut ſiquid cuneandum ſit in ligno, [illegible] que figendum, ceu ferreis. ¶ Cuneari item eſt in cunei formam coarctari. Vnde Plin. lib. 3. ſcribit: Hiſpaniam anguſtiis quibuſdam cuneari.

Cũnĕātŭs, a, um, Quod eſt in formam cunei factum: hoc eſt, cujus prima pars acuta paulatim in latitudinem procedat. [σφηνοειδὴς. Gal. *Fait en forme de coing, plus eſtroit d' vn bout que d' autre.* Ital. *Puntellato, più ſtretto da vn capo che dall' altro.* German. Wie ein Biſſen oder Wecken gemacht. Hiſp. [illegible] *à manera de cunna.* Polon. *Kliniaſty.* Vngar. Eek *ſzabáſu.* Ang. *That is made like a wedge.*] Vnde à Livio forma ſcuti Cuneatior appellatur, cujus ſummum latius, imum ſtrictius erat. Item Cuneatus ager, apud Columellam lib. 5. cap. 2. in cunei formam factus, utputà, quum eſt longus pedes centum, latus ex altera parte pedes viginti ex altera pedes nõ amplius decem. Ovid. 13. Metamor. Prominet in pontum cuneatus acumine longo Collis. Hinc ſunt compoſita Excuneatus, & Diſcuneatus, de quibus infrà ſuis locis, & ea quæ annotavimus in dictione Cuneus.

Cũnĕātim, Per cuneos. [κατὰ σφῆνα. Gal. *Par bandes, en tel ordre qu' elles ſoyent eſtroittes de front, & larges par derriere.* Ital. *Per picciole blande à compagnie.* German. Auff weiß vnd form der Wecken / oder, von heufflin zu heufflin. Hiſ. *De batalla en batalla.* Polon. *Wklin, nakoſy.* Vngaricè, *Seregenként.* Anglicè, *Wedgwiſe.*] Ammian. Imperator cuneatim ſtipatus. Cæſ. 7. bell. Gall. Hoſtes recnova perterriti, muro, turribusq; dejecti, in foro ac locis patentioribus cuneatim conſtiterunt.

Cũnīcŭlŭs, m. ſ. Animal lepori ſimile, quod ſub terra effoſſa latére ſolitum eſt. [שפן *ſchaphán.* δασύπους. Gal. *Connil.* Ita. *Coniglio.* German. Ein Kuniglin. Belg. Een Coninken. Hiſpan. *El conejo.* Pol. *Krolik.* Vn. *w'rge, hányul.* Ang. *A conie or cunnis.*] Mart. Gaudet in effoſſis habitare cuniculus antris. Varro 3. de Re ruſt. cap. 12: Tertii generis eſt, quod in Hiſpania naſcitur ſimile noſtro lepori, ex quadam parte, ſed humile, quem Cuniculum appellant. Et paulò pòſt: Cuniculi dicti ab eo, quòd ſub terra cuniculos ipſi facere ſoleant, ubi lateant in agris. ¶ Eſt & Cuniculus, foramen ſub terra occultum, ad ſuffodiendas urbes inventum. [ὑπόνομος. Gall. *Mine ou creux ſous terre, taſmere.* Ital. *Mina cua ſotto terra.* Germ. Ein Gang oder Höle vnder dem Erdtrich. Hiſpan. *La mina parar minar fortaleza.* Pol. *Ganek podziemia, podkopanie.* Vngar. *Váiás, áſás, al verõm.* Ang. *An holow place vnder the earth to vnder mine walles.*] Plinius: Tentata per cuniculum fuga: Cæſar 7. bell. Gall. & agerem cuniculis ſubtrahebant. Hinc agere cuniculos. [ὑπορυχεύειν. Gal. *Miner ſous terre.* Ital. *Far mine.* Ger. Ein heimlichen gang oder ſchlupff vnder der Erden machen. Hiſp. *Minar ò hazer minas.* Vng. *Fódalat valo aſaſt, vayáſt ſinalni.* Ang. *To vndermine.*] Cæſar 8. bel. Gall. Eodem tempore tectos cuniculos agunt ad caput fontis. Cicer. 3. Offic. Quid ſi pater fana expilet, cuniculos agat ad ærarium: indicétne id magiſtratibus filius? ¶ Et, Cuniculis oppugnare, ὑπονόμοις πολεμίζειν, per metaphoram dicitur, qui nõ aperta vi, ſed diſſimulanter ac dolis rem gerit. Contrà, qui palàm agit quod agit, machinis agere dicitur, Plutarch. in vita C. Caſ. de Catu. Luctati, in Senatu dicente: οὐκ ἐν ὑπονόμοις κατίσης, ἀλλ' ἤδη μηχαναῖς αἴρεῖ τὴν πολιτείαν: id eſt, Cæſar non jam cuniculis, ſed machinis tollit Rempublic. Cicer. pro L. Agraria: Quæ res apertè petebatur, ea nunc occultè cuniculis pugnatur. ¶ Cuniculus inſuper pro canali accipitur. Plinius libro 9. capite 38: Singulis aquæ amphoris centenas atque quinquagenas medicaminis libras exaquari, ac modico vapore torreri, & ideò longinquæ fornacis cuniculo.

Cũnīcŭlātim, adverb. Cuniculi modo. [ὑπονομηδὸν. Gal. *En forme de tuyau ou par tuyau.* Ital. *A foggia di cugno.* Ger. Durch Teuchel/ auff weiß vnd form in tangen heimlichen löcheren vnder der Erden. Hiſp. *Minanda.* Vng. *Al verõm, áſás mogyára.* Angl. *In faſhion of a cundite pipe.*] Plinius libro 9. cap. 33: Iam diſtinctione virgulata, crinata, criſpa, cuniculatim, pectinatim, imbricatim undatã.

Cũnīcŭlārĭŭs, rii, m. ſ. ſubſtantivum, qui ſub terris cuniculos fodit. [ὑπορυχὰς, ὁ τὰς ὑπογαίους ὀρύγματα ὀρύσσων. Gal. *Piõnier, qui mine & caue ſous terre.* Ital. *Cauatore, chi fa mine.* Ger. Ein Außhöler/der in dem Erdtrich Hölen oder heimliche Gäng grabt. Hiſp. *Minador, que haze mina.* Polon. *Podkopiwacz.* Vng. *Al verõmáſo.* Ang. *That vnder mineth and holoweth in the earth.*] Vegetius libro 2. cap. 13: Hæc enim erat cura præcipua, ut quicquid exercitui neceſſarium videbatur, nunquam deeſſet in caſtris, uſque eò ut etiam cunicularios haberent, qui ad morem Beſſorum ducto ſub terris cuniculo, muriſque intra fundamenta perfoſſis, improviſi emergerent ad urbes hoſtium capiendas.

Cũnīcŭlōsŭs, a, um, Plenus cuniculis. [διωρύγων μεστός. Gal. *Plein de creux, ou cauerneſes.* Ital. *Pieno di mine ò cauerne.* Ger. Voll ſchlupffloceren oder heimlicher Gäng. Hiſpan. *Lugar lleno de minas.* Pol. *Miejſce gdzieniewielie taiemnich, gankow.* Vn. *Al vermõs.* An. *Full of holow places.*] Catullus: Tu præter omnes ave de capillatis cuniculoſæ Celtiberiæ fili Egnati, *&c.*

Cũnĭlă, f. p. κονύζα Dioſcoridi. [Gal. *Sarriete ou cendree ſauuage, deux ſortes d' herbe* Ital. *Conyza.* Ger. Gedency/ Tünel/ ſaturon. Hiſ. *Attadegua.* Pol. *Bazanowiecz.* Vng. *Balha fw'.* An. *Saucry.*] Herba eſt quam vulgus à necandis pulicibus *Pulicariam* appellat. Latini etiam Cunilaginem: de quo paulò antè latiùs egimus in dictione CONYZA. Hujus verò herbæ multa ſunt genera. Nam quædam Bubula appellatur, & ſemen pulegii habet, quod contra ſerpentes in vino bibitur. Quædã Gallinacea, à Græcis *Onoganum Heracleoticum*. Tertia à Græcis *maſcula*, à noſtris *Cunilago*, odoris fœdi radicis lignoſæ, foliis aſperis: cujus manipulum ſiquis in domo poſuerit, omnes è tota domo blattas ad eam tradunt convenire. Prodeſt adverſus omnia venenata. Hæc Plin. lib 29. cap. 16.

Cũnĭlāgŏ, inis, Tertium genus Cunilæ, quam Græci *maſculam* appellant, odore fœdo, radice lignoſa, folio aſpero: ad quam in ædibus abjectam omnes tota è domo blattæ convenire dicuntur. Autor Plin. lib. 20. cap. 16. Vide CVNILA.

Cũnīrĕ, (inquit Feſtus.) Eſt ſtercus facere. Dictum à cunis infantium quæ ſæpè ſtercore fœdantur.

Cunilingi, Dicebantur homines ſordidiſſimi, à cunis lingendis.

Cunnus, ni, m. ſ. duplici n, (ὑστέρα. Luc. τὸ μέσον, τὸ γυναικεῖον)

κῆον.) matura intercapedò, pars muliebris pudenda.

Cunyzamis, midis, κωνυζαμὶς, Herba quæ alio nomine cunilago dicitur. Autor Plin. lib. 19. cap. 8.

Cŭpă, sive (ut alii malunt) Cuppa, Vas vinarium amplum, in quo vinum in apotheca cõditum servabatur. [ἐπίθ⊙. Gal. *Vne cune ou cuuette à cuuer la vendenge, ou vne coupe à boire.* Ital *Botta, vaso da vendemia; copa.* German. Weinzuber. Belgice, Een Cuype. Hisp. *Copa ò cuba para guardar vino.* Polon. *Pol kuffa.* Vng. *Kúpa, kanna.* Ang. *A tubbe, a great vatte to gather grapes.*] Vlp. de Legat. 3. l. Cujus: Vasa (*inquit*) vinaria: id est, cupæ & dolia, quę in cella fixa sunt. ¶ Cupis etiam utebantur ad naves quæ reficiendæ erant sustinendas. Lucanus: Nanque ratem vacuæ sustentant undique cupæ.

Cŭpĕdĭă, orum, n. f. cibi lautiores & suaviores: [מטעמים *mathammim.* Gal. *Friandise, viande friande.* Italicè, *Cibi delicatti.* Germ. Schleckerhafftige Speiß. Belg. Lăcspyse. Hisp. *Golosinas.* Polon *Lakotky* Vng. *Fris étkek.* Ang. *A delicate or deintie dishe of meate.*] sive à Cupedine Romano equite, cujus ædes solo æquatæ, areã foro cupedinario extruendo præbuerunt: sive quòd delicatiores ejusmodi cibi rebus cupidinis alimenta præbeant. Plaut. in Sticho: Melius dicis, nihil moror cupedia.

Cŭpĕdĭă, diæ, f. p. Idem. [*φιλοψία, ὀψοφαγία.* Vngar. *Fris étkek.* Ang. *A deintie dishe.*] Cic. 4. Tuscul. Aegrotationi autem talia quædam subjecta sunt, avaritia, ambitio, mulierositas, pervicacia, ligurritio, temulentia, cupedia, & siqua sunt similia. Quo in loco cupediam videtur posuisse pro vitioso cupediorum appetitu.

Cŭpĕdŭlă, læ, diminut. [Vng. *Fris étkeske.* Ang. *Deintie fare.*] Gel. lib. 6. cap. 13: Conjectabamus ad cœnulam non cupedulas ciborum, sed argutias quæstionum.

Cŭpĕdĭnārĭum forum, & Cupedinis forum, In quo delicatiores epulæ coctę vendebãtur: ita dictum à cupiditate, vel quòd ibi fuerit domus Cupedinis Romani equitis. [Pol. *Rynek gáże pokarmi przedawaia.* Vng. *Tsemege, nyálánkság arulo piacz, (auagy) Fris étök arulo piacz.* Ang. *A place where deintie meates ar selled.*] Varro lib. 1. Rerum hum. Numerius Equitius Cupes, & Macellus Romanus singulari latrocinio multa loca habuerunt infesta. His in exilium actis, publicata sunt eorum bona, & ędes ubi habitarant, dirutæ. Itaque ædificatus est locus, in quo vendebantur ea, quæ vescendi causa in urbem erant allata. Itáque ab altero Macellum, ab altero forum Cupedinis appellatum est.

Cŭpĕdĭnārĭus, Qui esculenta & poculenta delicatiora cocta vendit. [ὀψοπώλης ζωμοπώλης. Gal. *Vn rotisseur, vn viuandier, celuy qui vend viandes frittes.* Ital. *Viuandero.* Ger. Ein Bräter/der schte derhafftige Speysen feil hat / Pastetenmacher. Bel. Camerethouders. Hisp. *Vendedor de golosinas.* Pol. *Pasztetnik.* Vn. *Fris ákaros.* An. *A cooke that prepareth or selleth deintie meates.*] Ter. in Evn. Ad Macellum ubi venimus, Cõcurrunt lęti mî obviam cupedinarii, Cetarii, lanii, coqui, fartores, aucupes.

Cŭpēs, pis, adject. Quo antiqui utebantur pro eo quod est, cupediis & liguritioni deditus. ὁ λαίμαργος, ὁ φίλοψος, ὁ ὀψοφάγος. Plaut. in Trinummo:

Blandiloquentulus, harpago, mendax, cupes, avarus,
Elegãs dispoliator, latebricolarum hominum corruptor.

Cŭpēdo, dinis, f. t. Cupido, seu cupiditas, [ἐπιθυμία. Vng. *Kéuánság.* An. *Desire, couetousnesse.*] Lucret. lib. 5: Quantæ tum, scindunt hominem cupedinis acres Solicitum curæ? & lib. 6: Et finem statuit cupedinis atque timoris.

Cŭpēncūs, Lingua Sabinorum sacerdos appellatur.

Cupherion, fluxus sanguinis per nares: quod vitium equis proclive est, inquit Vegetius, si ultra vires agitẽtur ad cursum.

Cŭpĭo, is, cupivi, cupitũ, act. q. Opto, desidero, aveo, exopto, expeto, appeto. [חמד *chamádh* אוה *iyváh* תאב *taáb* חפץ *chaphéts.* ἐπιθυμέω. Gal. *Desirer, conuoiter.* Ital. *Desiderare, disiare.* German Begeren. His. *Codiciar.* Pol. *Pożadam.* Vng. *Kéuánom.* Angl. *To desire, to covet.*] Cic. 4. Verr. Quem igitur ab his Equitibus Rom. qui istius causa cupiunt omnia qui ab eo benignissimè tractati sunt, condemnari necesse esset, *&c.* Idem de Orat. Neque verò nobis cupientibus atque optantibus fructus otii datus est. ¶ Cupere alicui, pro bene velle. Cęsar. lib. 1. bell. Gall. Favere & cupere Helvetiis propter eam affinitatem. Cic. Qu. Frat. lib. 1: Quid ego Fundanio non cupio? non amicus sum? non misericordia moveor? nemo magis.

Cŭpīrĕ, in quarta conjugatione apud antiquos legitur. Lucret. li. 1: -perfringere ut arcta Naturæ primus portarum claustra cupiret.

Cŭpĭēns, nomẽ, Cupidus. [אוה *meavvéh* חמד *chomédh* חפץ *chaphéts.* ἐπιθυμέω. Gal. *Desirant, conuoiteux.* Ital. *Auido, ingordo, bramoso.* German. Begerend/wünschẽd. Hispan. *Codicioso.* Pol. *Pożadliwy.* Vngar. *Kéudnos.* Ang. *Desirous.*] Plaut. in Mil. Hujus cupiens corporis est. ¶ Cupientissimus. Salust. Marius cupientissima plebe Consul factus.

Cŭpītŭs, penultima prod. participium, Exoptatus, expetitus. [חמוד *chamudh* נחמד *nechmadh.* ἐπιθυμητός. Gal. *Desiré, conuaité regreté.* Ital *Bramato, desiato.* German. Der begert oder erwünschet ist. Hisp. *Codiciado.* Pol. *Ten ktorego sobie życzimy.* Vng. *Kéuántatot.* Ang. *Desired, long ed for.*] Plautus Pœn. -te complecti nos sine, Te cupite, atque expectare. Ovid. 3. Fast. Mars videt hanc, visamq; cupit, potiturq; cupita.

Cŭpītŏr, oris, penultima producta, verbale, m. t. [מאוה *meavvéh* חפץ *chaphéts.* ἐπιθυμητής. Gal. *Desireux, conuoiteux.* Ital. *Bramante, desiderante.* German. Ein begerer. Hispan. *Codiciador.* Pol *Pożadacz.* Vng. *Kéuáno.* An. *One that desireth.*] Tacit. libro 12: Neq; tamen repertus est, nisi unus, talis matrimonii cupitor. Idem lib. 15: Nero, ut erat incredibilium cupitor.

Cŭpĭēntĕr, adverbium, [ἐφιεμένως, ἐπιθυμητικῶς. Gal. *Affectueusement, par affection.* Ital. *Con gran desio.* Germ. Mit grosser begird. Hisp. *Codiciosamente.* Pol. *Pożadliwie.* Vng. *Kéuánatosson, kéuánua.* Ang. *With great desyre.*] Plautus in Pseud. Quum quid cupienter dari Petimus nobis.

Cŭpĭdŭs, Avidus, studiosus, appetens, amans, observans. [אהב אוהב מתאוה *ohéb mitheavvéh.* ἐπιθυμητής. Gal *Desireux, conuoiteux.* Ital. *Auido, ingordo, bramoso.* Germanicè. Begirtich. Belgicè, Begeertich. Hispan. *Codicioso.* Polon *Pożadliwy.* Vngar. *Kéuáno.* Ang. *Desirous, greedie of any thing.*] Ter. in Hecyr. Ejus videndi cupidus.

Cŭpĭdĭŏr, cupidissimus, comparativa & superlativa. [Vng. *Kéuánob.* Anglicè, *More desyrous or greedie.*] Cicer. ad Att. lib. 4: Cupidissimus mei. Cupidissimus pacis, Asinius Pollio ad Cic. lib. 10. Epist.

Cŭpĭdē, adverb. Studiosè. [σπουδαίως, φιλοτίμως. Gal. *Affectueusement, auec, ou par grande affection.* Ital. *Affettuosamente, con gran desiderio.* German. Begirtlichen. Hispan. *Codiciosamente.* Polon. *Chetliwie.* Vngar. *Kéuánság gal, kéuánatossan.* Ang. *With great desyre.*] Cicer. pro Rosc. Ego verò cupidè & libenter mentiar tua causa. Terent. in Adelph. Egomet conveniam ipsum, ut cupidè accipiat.

Cŭpīdo, fœm. gen. t. pro cupiditate accipitur: quanvis Cupiditas levior sit quàm cupido. [חמד *chemedh* תאוה *taavàh.* πλεονεξία, ἐπιθυμία. Gal. *Conuoitise, desir, vouloir.* Ital. *Cupidità, cupidigine.* German. Ein grosse begird. Hispan. *Codicia.* Polon. *Wielka żądza.* Vng. *Kéuánság.* Angl. *Desire, couetousnesse, lust.*] Lucilius lib. 19: Cupiditas ex homine, cupido ex stulto nunquam tollitur, quod cupiditas pars sit temperatior, defluens à cupidine. Est autem animi affectio à libidine & cupiditate proficiscens: qualis est avaritia, qua opes cupiuntur: qualis iracundia, qua ultionem appetimus, & similia. Virg. 6. Aeneid. -quæ lucis miseris tam dira cupido? Plaut. Pœn. Quanquam cupido versatur in corde, tamen, *&c.* Mortis cupido. Ovid. in Ibin: Quodque ferunt Broteam fecisse cupidine mortis. ¶ Invenitur etiam nonnunquam in masculino genere. Horat. 1. Carm. Ode 16: Nec leves somnos timor, aut cupido Sordidus aufert. Idem 1. Serm. Satyr. 1: At bona pars hominum decepta cupidine falso.

Cŭpĭdĭtās, atis, f. t. Aviditas, libido, desiderium, studiũ, amor: [אוה *avvàh* תאוה *maavaiéh.* ἐπιθυμία. Gal. *Conuoitise, appetit, desir.* Ital. *Cupidita, cupidigine.* Ger. Begirligkeit Hisp. *Codicia.* Pol. *Pożadliwość żądza.* Vng. *Kéuánság.* Ang. *Great, desire, greede, lust, couetousnesse.*] ut, Cupiditas cibi, Cels. lib. 8. & Cic 4. Acad. Seneca de Benef. lib. 2. cap. 27: Cupiditas se porrigit, & fœlicitatem suam non intelligit: quia non unde venerit respicit, sed quò tendat. Cic. in Parad. Neque enim unquam explesur nec satiatur cupiditatis sitis. Cæca & temeraria dominatrix animi cupiditas, Cic. 1. de Invent. ¶ Cupiditas accipitur in bonam quoque partem. Suet. in Calig. cap. 24: Reliquas sorores nec cupiditate tanta, nec dignatione dilexit, ut quas sæpè exoletis suis prostrationibus.

Cuprēssŭs, [κυπάρισσος⊙. Gal. *Cypres.* Ital. *Cipresso.* Germ. Ein Cypreßbaum. His. *El cipres.* Polon. *Cúpris.* Vng. *Cziprosfa.* An. *A cipre tree.*] Arbor procera, caudice oblongo & recto, folio pini, sed carnosiore, molliore q;, neq; ita pungente, fronde indecidua, odore vehementi. ¶ Duo ejus sunt genera: Fœmina quæ sterilis est, ad metæ formam in fastigio convoluta: & Mas, latiùs spargens ramos, conosq; proferens pineę nuci nõ absimiles, licet multò minores. Mira hujus est inter arbores fœcunditas: quippe quæ trifera est, fructusque habet & Ianuario, & Majo, & Septembri maturos, nulli tamen rei utiles, imò potiùs noxios, quemadmodum ipsa arbor, cujus etiam umbra noxia creditur: Græci κυπάρισσον vocant, à Cypariſſo puero in arborem hanc (ut poëtæ fabulantur) conversio: sive potiùs παρὰ τὸ κυᾶν παρίστασθαι: hoc est, ab eo, quod ex æquo & ramos & fructus creet. Numeratur cupressus inter arbores funestas: eò quòd & tardè crescat, & succisa non repullulet. Ideò funebri signo ante defunctorum ædes eam posuêre majores. ¶ Legitur & Cupressus, sus, per quartã declinationem. Ovid. 3. Trist. Funeris ara mihi ferali cincta cupressu. Idem 3. Metamorph. Vallis erat piceis, & acuta densa cupressu.

Cuprēssĭnŭs,

Cuprēsſĭnŭs,a,um, pen. cor. Quod ex cupreſſu confectum eſt. [κυπαρίσσινος. Gall. De cypres. Ital. [illegible]. Ger. Cypreſſin. Hiſpan. Cedrado de cipres. Pol. Cyprysowy. Vng. Cziprosfábol valo. Ang. Of cipres wood.] Plin. lib.23.cap.4: Cupreſſinum oleum eoſdem effectus habet,quos myrteum.

Cuprēſſĕus,a,um,Quod ex cupreſſu cōfectum eſt. [κυπαρίσσινος. Gal. Fait de cypres. Ital. Fatto di cipreſſo. German. Das auß Cypreß gemacht iſt. Hiſpan. Hecho de cipres. Pol. Czyprysowy. Vng. Cziprosfábol czinált atot. Ang. Made of a cypres tree.] Liv. 7. bel. Pun. Poſt eas duo ſigna cupreſſea Iunonis reginæ portabantur.

Cuprēſſētum, ti,penult.prod.Locus cupreſſis conſitus. [κυπαρισσών. Gal. Lieu complanté de cyprés. Ital. Luogo che ha molti cipreſſi. Germ. Ein ort da viel Cypreßbäwm wachſen. Hiſpan. Lugar de muchos cipreſes. Polon. Mieſce cüpriſſem oßadzone. Vngar. Az hol ſokcziprosfaterdm. Ang. A place planted with cipre trees.] Cic.1.de Legib. In cupreſſetis Gnoſiorum.

Cuprēſſĭfĕr, a, um, Ferens cupreſſos. [κυπαρισσοφόρος. Gal. Qui porte cyprés. Ital. Che produce cipreſſi. German. Das Cypreßbäwm treyt. Hiſpan. Lugar que cria cipreſes. Polon. Cüprüj rodzący. Vngar. Cziprost termö. Angl. That beareth or bringeth cipre trees.] Ovid. Epiſt.9: Vt Tegeæus aper cupreſſifero Erimantho Incubat.

Cuprum, n. t. Genus quoddam æris, quod à Plinio Aes cyprium vocatur. [נחשת nechóſchet. κύπρος, χαλκός. Gal. Cuyure Ital. Rame. Ger. Kupffer. Hiſp. Cobre. Pol. Miedź Vng Réz. Ang. Copper mettle.] Vnde apud Palladium Cuprini clavi dicuntur.

Cuprĕŭs,a,um, [Polon. Miedziane naczynie. Vngar. Rézböl valo. Angl. Of copper.] ut, Cupreum vas. Plin.l.23.cap.4: Cogitur in cupreo vaſe ad craſſitudinem mellis.

Cur, Interrogandi adverbium, idem ſignificans quod Quare. [מדוע maddúah מה lammáh. τίνος εἵνεκα; διὰ τί; Gal. Pourquoy? Ital. Perche? perche cagione? German. Warumb? auß was vrſach? Belg. Waerom? Hiſpan. Porque? Polon. Czemu bla czego? Vng. Miért, mire? Ang. Wherefore or why? for what cauſe?] Licet quidā Quur per q. ſcribendum putent, & à quare per ſyncopen atq; apocopen deductum, a & e literis detractis. Terent. in Andr. Cur me excrucio? cur me macero? cur meam ſenectutem hujus ſolicito amentia? ¶ Aliquando etiam relativè accipitur, vel infinité. Cic. pro Roſcio Com. Non fuit cauſa cur tantum laborem caperes. ¶ Cur & quare Corn. Fronto ita diſtinguit, ut, Cur ſit ſimplicis percontationis: Quare verò cauſam rationemq; deſideret.

Cūră,f.p.Solicitudo, anxietas, ita dicta quòd cor edat, & excruciet. [דאגה deaghah חרדה charadhàh. φροντίς. Gall. Cure, ſoin, ſouci, chagrin. Ital. Cura, affanno, travaglio. German Sorg. Hiſp. Cuydado, cuydado. Polon. Troſkanie, troſka. Vng. Gond, gyorgetés. Ang. Care, ſorrow, heauineſſe, grief, ſollicitude, diligence.] Terent. in Phorm. Cura & impendia ſumitur. Ennius apud Cic. de Senect. O Tite, ſiquid ego adjuto, curamve levaſſo, Quæ nunc te coquunt, & verſat ſub pectore fixa. Virg. 1. Aeneid. Ex his locis intelligitur id quod Corn. Fronto in lib. de diff. vocab. ſcribit. Curam, animum & hominem q; anxium reddere, & tàm in inhoneſtis rebus, quàm honeſtis verſari. ¶ Quandoque pro munere, quo curator fungitur: Vulgò *Curatela* dicitur, Vlpian. l. Hæres abſens. §. Siquis tutelam. ff. de judic. Siquis tutelam, vel curam, vel negotium, vel argentariam, vel quid aliud, unde obligatio oritur, certo loco adminiſtravit. Virgilius etiam apud inferos, inter monſtra habitantia in faucibus inferorum posuit Curas, quaſi deas aliquas: & ultrices poſuêre cubilia Curæ. ¶ Quandoque ponitur pro ſtudio & diligentia: ut, Salus tua eſt mihi curæ: id eſt, ad ſalutem tuam ſtudium adhibeo. ¶ Quandoq; pro opere quod adhibita cura fit. Mart. Teq; piget curæ præmia ferre tuæ: id eſt, præmia operis abs te facti. ¶ Quandoq; pro amore. Virg. 4. Aeneid. At Regina gravi jamdudum ſaucia cura.

Cūrālĭs,le,[Vngar. Gondos.] Vt faſciæ curales pedulesq; apud Vlpianum D. lib. 34. Tit. 2. l. 25.

Cūrāntĭă,æ,idem quod Curatio, ſive Cura. [Vn. Gond, gonduiſélés. An. A diligent dreſſing or trimming.] cui opponitur, Non curantia, incuria. Cic. ad Q. Frat. lib. 2: Quod me admones de nō curantia, ſuadesq; ut meminerim Iovis orationem.

Cūrĭōsŭs, m. ſ. Nimium in inquirendo aut re aliqua agenda diligens: in bonam & malam partem ſumitur. [חרד charédh. φροντιστής, περιεργαστής, ἀκριβολόγος. Gal. Curieux, ſoigneux. Ital. Curioſo. Germ. Sorgfeltig/geſchefftig. Belg. Te veel ſorgende Hiſpan. Curioſo y diligente. Pol. [illegible] kazdey rzeczy, biegl'y. Vn. Nyughatatlan, elmélkö', azt is mindennek vegere akar méni. Ang. Curious, buſie, that laboureth in thinges to much.] Eſt igitur Curioſus qui multum, ſive diligenter aliquid curat. Cicer. Appio Pulchro: Ita eſt homo, non modò prudens, verumetiā æquus vir, curioſus. Et pro Seſtio: Etenim animus ejus vultu, flagitia parietibus tegebantur. Sed hæc obſtructio nec diuturna eſt, neque obducta ita, ut curioſis oculis perſpici non poſſit. In bonam quoque partem. Colum. li. 3, uſus eſt adverbio. Sin autem (*inquit*) ipſam vitem ſternere voles, juxta radicem ita ne ipſam lædas, curioſè fodito. μετ' ἐπιμελείας. S. militer Incurioſè, ἀμελῶς, ἀκαθέκτως. Gel. Siquis non incurioſè legat. Non eſt ergo curioſus, à parva tantum cura, uti Valla putavit, ſed etiam à diligenti & optima. De derivatione quoque quum dicit: Curioſus non tàm à cura, quàm à curia videtur deſcendere, cujus compoſitum magis eſt in uſu. Incuria, ἀμέλεια: id eſt, negligentia. Etſi curia à cura dicatur, non ei aſſentio, neque de compoſitione, ut à curia componatur incuria: ſed dico ita venire curioſus à cura, per adjectionem literæ i, quemadmodum & curia, niſi à curio ſumere velimus. Similiter Incuria per adjectionem i, liquet non à curia, ſed à cura cō poni, quod ſignificatio eorum apertè declarat. Nam cura & incuria, ſunt oppoſita, & ex contrario eorum ſignificatione facilè monſtratur incuriā à cura componi: quoniam In, negativè ſtat: & alterius ſignificatio ex contrario alterius edocetur: eo quòd ſicut cura, diligentia eſt, ita incuria negligentia, ut Cic. in Lælio oſtendit: Vituperanda eſt rei maximè neceſſariæ tanta incuria. Quod nō ſignificaret, ſi à curia componeretur: nam eſſet locus à curia diverſus: quoniam curia locus erat, ubi curas publicas gerebant, & ubi cura ſacrorum publica. Nec adjectionem literæ i, in Curioſus, incurioſus, & incuria, niſi cuphoniæ cauſa factum puto, quòd non rectè ſonet curoſus & incuroſus & incura. Curia verò accepiſſe i, arbitror, ut aliā à cura ſignificationem caperet, & nihilominus privati naturam ſemper oleret. ¶ Aliquando incurioſus capitur pro pingui, quod illi potiſſimùm qui omni prorſus cura ſunt liberi, pinguéſcant. Vnde Apuleius in Florid. agnum egregiè obeſum vocat incurioſum. Alciat. in Rub. C. de Curioſ. & ſtatione lib. 12: Curioſi erant, qui paſſim delecta in re militari commiſſa nuntiabant. Scotus ad Theodoſium, ſcribit in officio magiſtri officiorum, eſſe curioſum unum curſus publici, quales ſunt magiſtri curſorum, Poſtmeiſter / vocabulo majoribus noſtris ignoto, appellari. Nam hi nobis primùm ſub Cæſare Maximiliano innotuerunt: Memoriam nanque patrum neglectam ejuſmodi curſorum, quos & nos voce Gallica *Poſtes* vocamus, conſuetudine Vicecomitum Mediolanenſium Ducum familiæ renovantis.

Cūrĭōsĭtās,f.t. Nimia cura, nimia diligentia. [חרדה charadhàh. πολυπραγμοσύνη. Gal. Curioſité, ſoin. Ital. Curioſità, diligenza. German. Sorgfeltigkeit, geſchefftigkeit. Hiſpan. Curioſidad y diligencia. Polon. Troſkliwoſć. Vngaricè, Félteo valo gondoſkodàs. Ang. Curioſitie, buſie diligence.] Cicer. ad Attic. libro 2. Summa cum ejus autoritate [illegible]: ſed tamen facilè patior te id ad me, &c.

Curĭōsē, adverb. Diligenter. [περιεργῶς. Gal. Curieuſement, ſoigneuſement. Ital. Diligentemente, curioſamente. German. Sorgfeltiglich/geſchefftiglich. Hiſp. Curioſamente y diligentemente. Polon. Dbale. doſtatecznie. Vngaricè, Tökéletes ſzorgalmatoſſan. Angl. Curiouſlie, with great paines and travell.] Cic. ad Attic. lib. 9: Quum de eo curioſè quæſiſſet ſervus noſter Dionyſius. Quintil. lib. 8. cap. 11: Quos curioſè potiùs loqui dixeris, quàm Latiné. Ab Incuria, Incurioſus, & incurioſé. Plin. Rebellat ſæpè humor incurioſè datus.

Cūrĭă, f.p. Sedes ac templum publici conſilii. [עדה hedhàh. βουλευτήριον, ἐκκλησία. Gal. La court, le lieu deputé à conſulter des affaires publiques. Ita. Corte curia, luoco da conſultare de coſe publiche. Germ. Ein Rhathauß/oder Richthauß/ein ort da man ſich vber vielerley Sachen ſorgens oder bedenckens annimpt. Belg. Dat Raethuys. Hiſp. Corte, lugar donde eſtà el conſejo. Pol. Ratuſz dom radny. Vng. Vduartanàs hàz. Angl. A counſa, le place a place where maters ar pleaded for.] Curia, *inquit Feſtus*, Locus eſt ubi publicas curas geriebāt. Cic. de Senect. Non curia vires meas deſiderat, non roſtra, nō amici, non clientes, non hoſpites. ¶ Curiæ etiam nominantur populi partes, quales fuerunt eæ, in quas Romulus populum diſtribuit, numero triginta: quas quoniam tunc Reip. curam per earum partium ſententiam expediebat, Curias appellavit. His poſtea additæ aliæ quinque fuêre, ita ut omnino triginta quinq; eſſent. ¶ Curia Calabia, à Calando: hoc eſt, à vocando dicta eſt: quòd calata: hoc eſt, vocata in eam plebe, Pontifices pronuntiare ſolent, quot dies à Calendis ad Nonas ſupereſſent. ¶ Curia Hoſtilia, quam primùm ædificavit Hoſtilius rex Romanorum. ¶ Cicero pro Milone curiam vocat templum ſanctitatis, amplitudinis, mentis, conſilii publici, caput urbis āram ſociorum, portum omnium gentuum, ſedem ab univerſo populo conceſſam uni ordini.

Cūrĭālēs, m. t. dicuntur, qui ſunt ejuſdem curiæ, ſicut Tribules, ejuſdem tribus. [φυλέται, πολίται. Gal. Qui eſt d'vne meſme curie. Ital. Della iſteſſa curia. Germ. Rhatsfreund/die von einem Gerichte oder Rhat ſind. Bel. Cluibroeders. Hiſ. Coſa de miſma corte. Pol. Radni panowie, ſpolnie radzący dobrim poſpolſtim. Vng. Vduarbeliek,

beliek, egy vduar házhoz, (vagy) tanátshoz valók. An. *Of the same tribe or warde.*] Curiales flamines, curiarum sacerdotes. Curiales mensæ, in quibus immolabatur Iunoni, quæ Curis est appellata. Plaut. in Aulul. Nam neque quisquam curialium Venit, neque magister quem dividere argentum oportuit. Cic. 2. Offic. Theophrastus quidem Cimonem Athenis etiam in suos curiales Latiadas hospitalem fuisse.¶ Curialis idem aliquando quòd Decurio: id est, qui in colonia vel municipio tanquam Senator est. L. 12. C. de Episcop. & cler. ubi qui Curialis primùm, paulò pòst, Decurio appellatur.

Cūrĭātŭs, a, um, adject. [*Φεγλειακὸς, ἐ τῆς Φεγλείας.* Vngaricè, *Vduari.*] ut, Curiata lex, à curiatis comitiis dicta. Cic. ad Attic. Quj se affuisse dicerent, quum lex curiata ferretur. Et curiata comitia, conventus qui curiatim per lictorem cogebantur. Gell. lib. 15. cap. 27: Curiata comitia erant, quæ curiatim per lictorem calabantur: id est, convocabantur: quorum erat pōtifices arbitri, teste Cicerone pro Domo sua. Idem pro lege Agraria: Nunc quia prima illa comitia teneris centuriata & tributa centuriata auspiciorum causa remanserunt. De his vide plurá in dictione COMITIVM.

Cūrĭātim, [*κὰ Φρήτρας.* Vng. *Vduaronkénť.*] Homero: Gell. libro 15. cap. 27: Comitia curiata per lictorem cūriatim calari: id est, convocari.

Cūrĭo, onis, m. t. Sacerdos curiæ. [*ὁ Φεγλειαρχῶν.* Gal. *Le maistre d'vne curie, leur sacrificateur.* Ital. *Curione, prete.* Germ. Der Oberist auff einem Rhathauß / wie ein Zunfftmeistet auff einer Zunfft. Hisp. *Cura.* Polonicè, *Nawyższy radni pan, sprawca wszelkiey rady, cakowi iest marszolek vnas.* Vng. *Vduari pap.* Ang. *A curat, he that hath the spirituell charge of a warde or parishe.*] In curiis enim sacerdotes ita res divinas curabant, sicut Senatus res humanas in curia Hostilia curare solebat, ut scribit Varro. ¶ Non ineptè fortassis etiam nostros hos sacerdotes, quos vulgus *Curatos* vocant, Curiones dixerimus, & Curionatum, quam *Curam* barbarè appellamus. ¶ Curio maximus, *ἀρχιερεύς*, dicebatur cujus autoritate curia, omnesq; curiones regebantur. ¶ Curiones quoque dicti sunt præcones. Iul. Capitolinus: Ille per curionem dici jussit, impostūram fecit, & passus est. Euseb. lib. 4. Ecclesiast hist. Misso curione ad populum, jubet vocé maxima protestari, Polycarpum, tertiò confessum, se esse Christianum. Plautus verò in Aulul. Agnum curionem appellat macilentum, tanquam ob curam maceratum confectumq;: unde à contrario Apuleius in Florid. agnum opimum & pinguem dicere volens, appellavit Incuriosum. Item Curiones dicti sunt quidam Romani cives.

Cūrĭōnātŭs, us, Curionis dignitas.

Cūrĭōnĭă sacra, Quæ à Curionibus in curiis fiebant.

Curionium, Dicebatur æs, quod dabatur Curioni ob sacerdotium Curionatus. Fest.

Cūro, as, are, act p Operam dare, in re aliqua elaborare, rei alicui studere, incumbere, diligētiam curamq; adhibere. [שקד *shakédh* דאג *daágh* חרד *chárádh* *ἐπιμελεῖσθαι, φροντίζειν.* Gal. *Soigner, auoir soing de quelque chose.* Ital. *Hauer cura, por cura, assai curarsi.* Ger. Sorgen, fleiß ankehren. Hisp. *Tener cuydado.* Pol. *Staram się.* Vngar. *Gondot nyúlok, gondot viselek.* Ang. *To giue diligence, to trauell and be about to do any thing.*] In qua significatione ponitur interdum absolutè. Terent. in Andria: Perterrefacias Davum, observes filium Quid agat, quid cum illo consilii captet. *SOS.* Sat est: curabo Idem Hanc fidem sibi me obsecravit, qui se sciret non desertum, ut darem. DA. Curabitur. Et hoc aliquando cum Vt. Cic. Fam. 16: Cura igitur nihil aliud, nisi ut tu valeas. ¶ Aliquando cum Ne. Idem Famil. 2: Vnū illud te præcipuè rogo, ut cures nequid mihi ad hoc negotii, aut oneris accedat, aut temporis. ¶ Interdum cum accusativo. Cic. Att. 8: Tu fasciculū, qui est M. Curioni descriptus, velim cures ad eum perferendū. Et Famil. 7: Mandatum tuum curabo diligenter: sed homo acutus ei mādasti potissimùm, cui expediret illud vænire quāplurimi Idem Att. 1: Signa, quæ curasti, ea sunt ad Cajetā exposita. Sic curare pecuniam significat pecuniam ad dissolvendum conficere, & comparare. *πορίζω.* Idem: L. Cincio H. S. DCCC. pro signis Megaricis, ut tu ad me scripseras, curavi. ¶ Et Curare se, vel curare corpus, pro reficere. *φιλοσωματεῖν.* Plaut. Qui se, suamque ætatem bene curant, edunt, bibunt, scortantur, illi sunt alio ingenio atq; tu, qui neq; tibi esse patere, & illis, quibus est, invides. Cic. Famil. 16: Cura igitur te, & confirma. Virg. Corpora curamus, fessos sopor irrigat artus. ¶ Significat quoq; hoc verbum mederi, curationem adhibere. [רפא *raphá, ἰᾶσθαι, θεραπεύειν.* Pol. *Leczicz.* Vng. *Gyogitani.* An. *To cure, to mak whole.*] Cic. de Senect. Adolescentes graviùs ægrotant, & tristiùs curantur. Idem in Pison. Et quum isto fœtido teterrimam nobis popinam inhalasses, excusatione te uti valetudinis, quod diceres vinolentis te quibusdam medicaminib. solere curari. ¶ In passiva significatione sic usus est Cicero Tusc. 3: An quum corpora curari possint, animorū nulla medicina sit? Et cum ablativo, addita præpositione Ab. Idem pro Cluent. Mulier exclamat se ab eo nullo modo curari velle, quo curante omnes suos perdidisset. Cic. Acad. lib. 2: Quis enim potest, quum existimet à deo se curari, non & dies & noctes divinum numen horrere? Hujus composita sunt, Accuro: unde Accuratus, & adverbium Accuratè, Concuro, Procuro, Percuro, quæ vide suis locis. ¶ Aliquando Curare significat Colere, *θεραπεύειν*, ut Plin. Epist. lib. 1. de Regulo: Est enim locuples, curatur à multis, timetur è pluribus.

Cūrātŭs, participium, Cum diligentia & cura factus. [ברא *barā' ἐπιμελεῖς.* Gal. *Fait auec soin & cure.* Ital. *Fatto con cura & diligentia.* Ger. Versorget/ mit fleiß außgerichtet/ oder gemachet. His. *Hecho con mucho cuydado.* Pol. *Opatrzony.* Vng. *Gondal sinált atot.* Ang. *Doone with care and diligence, sene to.*] Bene curata cute nitidus, Horat. 1. Epist. Plin. lib. 18. cap. 6: Adduxit filiam validam atque bene curatam ac vestitam.

Cūrātē, adverbium, Accuratè. [*ἐπιμελῶς.* Gal. *Diligemment, soigneusement.* Ital. *Diligentemente, con attentione.* Germ. Fleissiglich. Hisp. *Con mucho cuydado* Polon. *Pilnie.* Vng. *Gondal, gondatsel.* Ang. *Diligentlie and well.*] Tacit. li. 2: Ejus negotii initium, ordinem, finem, curatiùs edisseram.

Cūrātŏr, m. t. procurator. [דאג *doágh* חרד *charédh* עקד *pakídh*, *ἐπίτροπος, κύριος, ἀνδρών, ἐπιμελητὴς, ἐπόπτης, ἔφορος.* Gal. *Curateur, qui a la charge & le soin de quelque chose.* Ital. *Curatore, tutore.* Ger. Ein Versorger/ Schaffner/ Pfläger. Bel. Een voorsorgheer. Hi. *Curador.* Pol. *Dozorca, sprawca.* Vng. *Gond viselő.* An. *A curatour, that hath the charge of any thing.*] Generali nomine dicitur præpositus alicui negotio: ut reficiendis muris curator Demosthenes fuit, Cic. de Optim. gener. orat. ¶ Curatores urbis, & annonæ ædiles, Idem 3. de Legib. Institūt de Curatoribus §. 1. Masculi quidem puberes, & fœminæ viripotentes, usque ad vicesimum quintum annum completum curatores accipiunt: quia licet puberes sint, adhuc ejus ætatis sunt ut sua negotia tueri non possint. Festus scribit, Curatorem esse, qui pupillis loco tutoris datur, quasi qui pupillariū bonorum curam gerat. Ejus officium vocabatur Curatura aut Curatoria.

Cūrātĭo, onis, f. t. Cura, provincia alicui delegata, procuratio, munus. [דאג *deaghāh* עקדה *pekuddāh*. *ἐπιτροπή.* Gal. *Cure ou guarison.* Ital. *Cura, guarire.* German Ein sorg oder vnmuß die einem auffgelegt ist. Belg. Een sorginghe. Hispan. *Curadoria, cuydado* Polon. *Dozrzenie, opiek.* Vngar. *Gond viselés.* Angl. *A curing or healing.*] Cic. ad Attic. lib. 15: Ego quod eram meditatus in via, suadere, ut uteretur curatione Asiatica fumenti: nihil esse jam reliqui quod ageremus, nisi ut salvi essemus. Idem 1. de Nat. deor. Ab omni curatione & administratione rerum vacent. ¶ Curatio item, sive curatela, est potestas administrandi bona ejus qui vel ob ætatem, vel ob mentis corporisve vitium suis rebus præesse non potest: in qua significatione Iurisconsultis usitatum. ¶ Curatio item pro medendi actu ponitur. Cic. in Epist. De medico bene existimari scribis, sed ejus curationes non probo.

Cūrātūrā, Curatio! [*ἐπιμέλεια δοματε.* Vn. *Gonduiselés.*] Teren. in Eun. Deducūt cibū. Tametsi bona est natura, reddūt curatura.

Cūrātōrĭă, æ, f. p. Munus curatoris adulti. [*ἐπιτροπὴ, ἐπιτροπεία, ἐπιτροπικὴ, ἐπιτροπεία.* Gal. *Curatele, office & charge de curateur.* Ital. *Vfficio & carico di curatore.* German Das Ampt eines weysen Vogts. His. *Curadoria, lo officio del curador.* Polon. *Opieka.* Vng. *Eszes embernek gond viselése.* Ang. *The office of a curatour.*] Heren. in l. 1. ff. de Excus. tutor. Conscribens librum (ut mihi videtur) utilissimum, quem excusationem tutelæ, & curatoriæ, vocavi, huc tibi misi. Ibidem l. 2.

Cūrāx, cis, adjectivum, Diligens, curæ & vigilantiæ plenus. [שקד *shokedh* חרד *charédh* דאג *doágh* *ἐπιμελὴς, φροντιστικός.* Gal. *Diligent, soigneux.* Ital. *El que diligente, vigilante* Ger. Fleissig/ sorgfeltig/ gar sorgsam. His. *El que tiene mucho cuydado.* Pol. *Pilny.* Vn. *Gondos, szorgalmatos gondviselő.* An. *Diligent, busste.*] Cajus, l. Siquid venditor. ff. de Aedil. edic. Verbi gratia, si constanter, aut laboriosum, aut curacē, aut vigilantē esse, aut ex frugalitate sua peculiū acquirentē affirmaverit, & ex diverso levis, piger, pervus, desidiosus, somniculosus, tardus, comessor, inveniat, &c.

Cūrcŭlĭă, f. p. Nautæ Curculias vocant funes illos, quibus tēpestatibus obortis utuntur.

Cūrcŭlĭo, pen. cor. hujus curculionis, masc gen. Animal parvum, frumentum corrodens: quasi gurgulio, eò quòd nihil in eo penè aliud quàm guttur videatur. [*κραβὶς.* Gal. *Vne petite beste ou vermine qui ronge le froment, calandre, chate peleusse ou charenson.* Ital. *Tignuola.* Ger. Wibten/ oder Mitwen die das Korn fressen vnd außhölen. Belg. Een coren metwe Hispan. *Gorgojo.* Pol. *Robak kaszczyszto, molzyca.* Vng *wrge.* Ang. *A litle worme eating corne called a mite or weuell.*] Virgil. 1. Georg. -popularque ingentem farris acervum Curculio. Colum. lib. 1. cap 6: Ea res ab noxa curculionum & similium animalium commodissimè videtur fruges conditas defendere. ¶ Curculio translatè pro pene. Persius Satyr. 4: Quare dentosus curculio extat. ¶ Est præterea Curculio, via patens, seu fistula colli exterior, per

rior, per quam ſpiritus attrahitur, atque emittitur. βρογχεών. Conſtat autem hæc ex cartilagine molli & flexuoſa quæ ex annulis in catenæ modum compactis, ſed imperfectis & deficitur étiam ſpiritalis fiſtula, quæ ſemper patet, ut ſpiritus liberũ habeat exitum, qui ad pulmonem corque defertur. *Trachæam arteriam* medici appellant: Plinius arteriam aſperam: cujus operculum eſt epiglottis. Scribitur autem Curculio per c, non Gurgulio per g, ut conſtat ex argumento Plautinæ Comœdiæ, quam Curculionem inſcripſit: in qua primæ verſuum literæ Curculionis nomen exprimunt.

Cūrĭa, Curiales, Curiatus, Vide CVRA.

Cūrĭo, Curioſus, Vide CVRA.

Curĭs, Lingua Sabinorum haſta dicitur. [Pol. Kopya. Vng. *Kopia.*] Vnde Romulus Quirinus, qui eam ferebat, eſt dictus: & Romani à Quirino, Quirites dicuntur. Curitim Iunonẽ appellabãt: quia eãdem ferre haſtam putabant. Feſtus. Vide Macrobium lib. 1. Satur. cap. 9, & Servium in 1. lib. Aeneidos.

Cūrmī, Ex maceratis & coactis frugibus potus. [Pol. *Piwo.* Vngar. *Buza ſer.*] Vlp. l. ſi quis. ff. de Tritic. & Vin. leg. Igitur & acetum, *inquit*, quod vini numero paterfamiliãs habuit, & zythum & curmi, & cætera, quæ pro hominum affectione atque numero vini habebuntur.

Cūro, curas, Vide CVRA.

Curmundula, pyra erant gratiſſimi ſaporis, cortis tenerrimi, quapropter à multis nequaquam corio detracto edebantur.

Cūrotrŏphĭum, [κουροτροφεῖον. Pol. *Dom ſzierotkow.* Vngar. *Gyermek tartó ház.* Ang. *An houſe appoynted for bringing vp of children.*] Domus alendis pueris deſtinata. κουροτρόφος enim puerum ſignificat. Vtitur Iuſtinianus in l. 16. C. de ſacroſanct. eccleſ. differt autem à βρεφοτροφεῖον, quòd in hoc infantes recentesq; partus aut expoſiti, aut parentibus egentibus nati alebantur: in illo pueri grandiuſculi qui nondum labore ſuo victum ſibi parare poterant. Ex Hotomano.

Cūrro, ris, cucurri, curſum, n. f. cujus compoſita quandoq; geminant ſyllabam, quandoq; non. [רָץ *rats.* τρέχω. Gall. *Courir.* Ital. *Correre.* Ger. Lauffen. Belg. Loopen. Hiſp. *Correr.* Pol. *Biegac.* Vng. *Futok.* Ang. *To runne.*] Virg. lib. 4: - decurrêre jugis, alii de parte patentes Tranſmittunt curſu campos. Cato contra Piſonẽ: Video hac tempeſtate concurriſſe omnes adverſarios. Terent. in Hecyr Vna illarũ interea properè præcurrit. Eſt autẽ currere, celeriter ire, gradum præcipitare, intenta celeritate viã quaſi vorare. Cic. ad Attũ 10: Præteriit villã meã Curio, juſſitq; mihi nuntiari mox ſe venturum: cucurrit Puteolos, ut ibi concionaretur. Sic Currere curſum, Currere ſpatiũ dicimus. ¶ Interdum accipitur pro fluere, ῥεῖν. Virg. 3. Georg. Concreſcunt ſubitæ currenti in flumine cruſtæ. Plin. lib 11. cap. 51: Dolis etiam inanibus currit eadem, concavo vel recto parietum ſpatio. Sic & Cicero Currere orationem dixit 1. de Finib. ¶ Fruſtrà currit, ἐς κενὸν τρέχει, pro eo quod eſt, Fruſtrà laborat. Vſus eſt D. Paulus compluribus locis. Sumptum ab iis qui in ſtadio curſu certant. Celebris eſt hic ſenarius, ἄδουλα δ' ἐστὶ μὴ δραμεῖν μοχθῶν τρέχειν: id eſt, temerarius labore currit irrito. ¶ Huic ſimilũ eſt, Nec currimus, nec remigamus, οὔτε ἱστίον, οὔτε κωπίον.

Cūrrens, participium. [רָץ *rats.* τρέχων. Gall. *Courant.* Ital. *Correre.* Ger. Lauffend. Belg. Loovend. Hiſp. *El que corre.* Pol. Vng. *Futo.* Ang. *That runneth.*] Vnde Currentem incitare, τὸν τρέχοντα ὀτρύνειν, proverbialiter dicimus, pro incitatum jam, & in rem aliquam incumbentem inſtantiùs hortari vel impellere. Cicer. ad Attic. Quod me hortaris ut eos dies conſumam in Philoſophia explicanda, curentem tu quidem.

Cūrrĭtŭr, impersonal. Terent. in prologo Heaut. Si qua laborioſa eſt, ad me curritur.

Cūrſo, ſas, Sæpè, vel multum curro. [αὐτοτρέχω. Gall. *Courir ſouvent, maintenant ca, maintenant là.* Italicè, *Correre ſpeſſo.* German. Viel vnd offt lauffen/ lauffen eins lauffens. Belg. Loopen ſeer. Hiſp. *Correr amenudo.* Pol. *Biegam.* Vng. *Futoſók.* Ang. *To runne much or often.*] Cicer. 1. de Divin. Fuſcaque nonnunquam curſans per littora cornix. Idem pro Roſc. Amer. Poſtea homines curſare ultrò & citrò non deſtiterunt. Idem de Senect. Quum alii malos ſcandant, alii per foros curſent. Terent. in Hecyr. Trepidari ſentio, & curſari horſum, ſurſum.

Cūrſĭto, n. p. frequentativum. [πολυτρέχω. Gall. *Courir çà & là.* Ital. *Correre quà & là.* Germ. Hin vnnd her lauffen. Hiſp. *Correr à menudo.* Polon. *Przebiegam ſzie.* Vngar. *Ala's fól futosók.* Angl. *To runne vp and downe, hither and thither.*] Diomedes: Sunt & quædam interativorũ interativa, quæ ſæpè in tres gradus deducunt verba, quale eſt Video, deinde Viſo, & quod plus eſt, Viſito. Item Curro, deinde Curſo, & Curſito Terent. in Hecyr. Hodie mihi haud poteſtas data eſt, ita curſitando atq; ambulando totum hunc contrivi diem. Idem Evnuch. Nequis fortè internuntius clàm à milite ad iſtam curſitet.

Cūrſŭs, us, m. q. & Curſio, Currendi actum ſignificant: & tàm de navigante & equitante, quàm pedibus iter faciente poteſt intelligi [מְרוּצָה *merutſdh.* δρόμος. Gall. *Cours, courſe.* Ital. *Corſo,* *Correre.* Germ. Ein lauff. Belg. Een toom. Hiſp. *Corrida.* Pol. *Bieg.* Vng. *Futás.* Ang. *A courſe, a renning.*] Plin. lib. 12. cap. 19. Directo curſu perſinuo pervehi Cicad. Caſſiop. precatas ibrent, omnis hominum curſus eſt ad vos. ¶ Curſus ambitio, pro rationum relatio, quaſi totius procurſus ac motus ſui diſcurſus, ſive ἀναδρομὴ edatur. Horomanus.

Cūrſūrà, æ, idem quod Curſus. [δρόμημα. Vng. *Futás.* Ang. *A raſe, a renning.*] Varr. Equi alii ſunt idonei ad rem militarem, alii ad vecturam, alii ad admiſſuram, alii ad curſuram.

Cursŏr, m. t. Qui curſat. [רָץ *rats.* δρομεύς. Gall. *Coureur, courſier.* Ital. *Corſore, corritore, ſtaffiero, corridore.* Germanice, Ein lauffer. Belg. Een looper. Hiſpanicè, *El trotero à correo ò corredor.* Pol. *Poſzel, kurſzor, biegacz, poſłániec.* Vng. *Futo.* Ang. *A runner.*] Cic. 1. Tuſc. In ſtadio curſores exclamant quàm maximè poſſunt. Plaut. Merc. Genua hunc curſorem deſerunt. ¶ Curſor item tabellarius dicitur, à celeritate eundi. Martial. Curſorem ſexta tibi Rufe remiſimus hora.

Cūrſōrĭus, a, um, Quod ad curſum pertinet: ut Navis curſoria. [δρομικός. Gall. *Propre pour courir.* Ital. *Ciò che s' apparteine à corſo.* German. Das zu dem lauff gehört. Hiſp. *Coſa ordenada para correr.* Polon. *Do biegu ſpoſzobny.* Vngar *Futáshos valo.* Ang. *Apt to runne.*] Sidonius: Typhim curſoriam aſcendi.

Cūrſim, adverb. Currendo, curſu. [δρομαίως Gallicè. *En courant.* Italicè, *Correndo.* German. Mit lauffen/ im lauff. Belg. Snel. Hiſpan. *De corrida y atrabatadamẽte.* Pol. *Biegiem, w kok.* Vng. *Futua.* Anglicè, *By running.*] Plaut. Pœnul. Niſi ego illum jubeo quadrigis curſim ad carnificem rapi. Cic. 11. Philipp. Alter in Aſiam irrupit curſim. Plin. Epiſt. 49: Super hanc liber legebatur, annotabatur, & quidem curſim.

Currŭs, us, m. q. Vehiculum: [רֶכֶב *réchb* מֶרְכָּבָה *merkabh.* ἅρμα, ἁμάξα Gal. *Char, chariot.* Ital. & Hiſpan. *Carro.* Germ. Ein Wagen/ oder Karch. Pol. *Kotcz, woz.* Vngar. Ang. *A cart or chariot.*] dictum ab eo quòd eo veteres uterentur ad curſum. Virgilius 12. Aeneidos: Quadrijugo vehitur curru. Hoc nomine bigæ etiam & quadrigæ conſentiuntur. Vnde etiam triumphantium quadrigæ, currus triumphales celebantur. ¶ Per translationem ponitur pro triumpho. Cicero Catone. libro 3. Quem ego curru, aut quo alio lauream cũru laudem, conſentiunt. ¶ Currus boves maximè Bubus tribuitur. Virgilius: Ne quæ prepoſtere geritur. Quod Galli ſua lingua eleganter dicunt, *Mettre la charrue deuant les bœufs.* Lucian. in Terpſione. ¶ De curru delapſus, ἐξημαξεύμενος. In hodiernũ vulgò quoq; curat adagium, in eum ſqui oblitus propoſiti, aliò ſe trãſfert, aut quo in ſententia labaſcit. Ariſtoph. in Ranis.

Cūrrĭcŭlum, n. ſ. diminutivum, Breviſſimum vehiculi genus, quòd eo veteres ad curſum in ludis Circenſibus uterentur. [ἁμαξίδιον. Gall. *Petit char, ou chariot.* Ital. *Picciolo carro, carretta.* Germ. Ein kleiner Wagen oder Karch/ welchen man braucht zu dem rennen/ ein Rollwägelin. Hiſpanicè, *Carro pequeno.* Pol. *Woz. lekki do prektkiei iazdy.* Vng. *Kóuid ſzekerétske.* Ang. *A litle cart or chariote.*] Plaut. Merc. Quin pedes vos in curriculum conjicis? Curt. Lotus. Aliorum turbati equi, in amnem præcipitavere curriculum. ¶ Curriculum ponitur pro curſu ipſo. [δρόμος. Gall. *Courſe, courſe.* Ital. *Corſo* Hiſpan. *Carrera, carrera.* Pol. *Bieg.* Vngar. *Pállya futás.* Ang. *A courſe a renning.*] Cicero 2. de Legib. Ludis publicis, quod ſine curriculo, & ſine certatione corporum fiat, populatem lætitiam in cantu & fidibus, & tibiis moderante, eam cum divũm honore jungunt. ¶ Curriculum vitæ. Cicer. pro Rabir. Exiguum nobis vitæ curriculum natura circunſcripſit, immenſum gloriæ. ¶ Item Curriculum ſignificat tempus. Virg. lib. 8: Inde ubi prima quies medio jàm noctis abactæ Curriculo, expulerat ſomnum: id eſt, medio tempore. ¶ Curriculum item locum ſive intervallum ubi curritur denotat, à carceribus ad calcem: Græci ἱππόδρομον appellant. [Gall. *Lieu pour courir.* Ital. *Luoco da correre.* Germ. Ein außgeteter platz in welchem man laufft. Hiſpan. *La carrera ò lugar donde corren.* Vngar. *Pállya futo hely, kégy.*] Horat. 1. Carm. Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegiſſe juvat.

Cūrrĭcŭlŏ, adverbium, pro Curſim. [δρομάδην, δρομαίως. Gall. *En courant baſtiment.* Ital. *Correndo preſtamente, toſto, in fretta.* German. Im lauffen/ ſchnell/ eilends/ fluchs/ teuffling. Hiſpan. *De torrida, arrabatadamente.* Polon. *W kok biegiem.* Vng. *Futua, gyorſon.* Ang. *Spedelie, by running.*] Plaurus Epid. Nam ut quod portum te conſpexi, curriculò occœpi ſequi. Terent. Heaut. Curriculò percurre.

Currucă. Parva avis, quæ alienos pullos pro ſuis educat. [νοσσοτρόφος, τιτθαλίς. Gall. *Vn verdon, petit oiſeau qui nourrit les petits d'vn autre ſon ſemblant que ce ſoyent ſes ſiens.* Ital. *Verello picciolo, che alleva gli altrui figliuoli penſando che ſiano ſuoi.* Germ. Ein vögelin das frömbde junge für die ſeinen ernehret vñ auffzeucht. Etlich nennen es ein graßmuck. Hiſ. *La aue que cria los hyos del cuchillo.* Pol. *Pieg.* Vng. *Nyomarek.* Ang. *An hedge ſparow, or titling.*] Iuvenal. Sat. 6: Tu tibi nunc curruca places, fletumque labellis Exorbes.

Cūrsŭs, Curſim, Curſitò, Curſor, Curſura, Curſo, Vide CVRRO.

Cūrtŭs, ta, tum, Brevis, parvus, mutilus. [קְצַר *katſér* קְטָן *katán* דַּק *ghadhúah.* κολοβός. Gall. *Court, petit.* Ital *Corto, breue.* Ger. *Kurtz/getürtzet.* Belg. *Cromt.* Hiſp. *Coſa mellada, mengada, eſcaſſa, ò corta.* Pol. *Krotkŭ, keſiẏ.* Vngar. *Kurta, rŏuid.* Ang. *Short, little.*] Horat. Nunc mihi curto Ire licet mulo, vel ſi libet, uſq; Tarentum. Sic Curtum calicem dixit Martialis, pro fracto: & Perſius Curtam ſupellectilem, pro exigua: & Cicero Curtam ſententiam: hoc eſt, decurtatam. Celſus quoque lib. 7. cap. 9, in auribus, naribus, ſeu labris curta appellat, partium illarum deformitates, particulæ alicujus defectu provenientes.

Cūrto, as, diminuo. [קִצַּר *katsár.* κολοβόω, ῶ. Gall. *Accourſir, appetiſſer, diminuer* Italicè, *Accorciare, diminuire.* German. *Kürtzeren/ kürtzer oder beſchnitner machen.* Hiſpan. *Mellar, ò menguar, ò cortar.* Polonicè, *Vkracam, vrzezuie.* Vngar. *Meg kurtitom, rŏuiditŏm.* Anglicè, *To ſhorten, to abbridge.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 3. Quantulum enim ſummæ curtabit quiſque dierum, *&c.* A` quo Decurto. κολοβῶν

Cūrvāmĕn, Curvatura, Vide CVRVVS.

Cūrulĭs, & hoc curule, om. t. adjectivum eſt à curru formatũ, abjecto altero r, ut Aedilis curulis, dignitas curulis: & apud Horatium, ebur curule: Cuilibet (inquit lib. 1. Epiſt.) hic faſces dabit, eripietq; curule, Cui volet importunus, ebur. Nam ſenatores qui curulem magiſtratum: hoc eſt, majorem honorem gerebant, honoris gratia in curiam vehi ſoliti erant curru, in quo ſella erat eburnea, ſupra quam conſiderent. Gell. libr. 3. cap. 18. ¶ Curulis etiam in fœminino genere accipitur pro ipſa ſella: quia facile poteſt intelligi ejus ſubſtantivum. Lucan. lib. 3: Prætor adeſt vacuæq; loco ceſſere curules.

Cūrvŭs, a, um, Inflexus, tortus. [כָּפוּף כֹּפֶשׁ *naſchách. chaphúph* הִכְרִיעַ *hichriah.* καμπυλόω, κάμπτω, κυρτός. Gall. *Courbe.* Ital. *Torto, piegato.* German. *Krumb.* Belg. *Cromb.* Hiſp. *Corvo, ò corcobado.* Pol. *Krzywŭ.* Vng. *Horgas* Ang *Bowed, crooked.*] Virg. 2. Georg Et curvæ rigidum falces conflantur in enſem. Fibul. Et properat celeri curva ſenecta pede. Virgil 3. Aen. & littore curvo. A` quo incurvum, valde curvum. Terent. in Eunuch. Incurvus, tremulus, labris demiſſis. Donat. Incurvus, valde curvus. κυρτός. Procurvus, idem. Virg. 2. Georg. -neque illa procurvam Expectant falcem. Recurvus, idem quod ſimplex curvus. Virg. 7. Aen. -cornuq; recurvo Tartaream intendit vocem.

Cūrvo, as, act. p. Flecto, vel curvum efficio. [כָּפַף *chapháh* הִשְׁחָה *heſchách* הִכְרִיעַ *hichriah.* καμπυλιόζω, κάμπτω, κυρτόω. Gall. *Courcer, faire courbe & panché.* Ital. *Piegare, torcere.* Ger. *Krümben/biegẽ.* Belg. *Crommen.* Hiſp. *Encoruar ò corcobar à otro.* Pol. *Nakrzywiam; nachilam, naginam.* Vng. *Meg horgaſitom.* Ang. *To bowe or crooke.*] Virg. 2. Georg. -Ituræos taxi curvantur in arcus. Lactant. libr. 2: Quja curvant cœleſte animal ad veneranda terrena. Plinius libro 16. cap. 42: Et palmæ arbor invalida: in diverſum enim curvatur. ¶ Hujus compoſita ſunt, Accurvo, quod eſt juxtà curvo. Colum. lib. 4: Nam fragilis eſt ea parte materia, qua torta & accurvata, quum deponeretur, cœperat vitium. Recurvo, & incurvo, vide ſuis locis.

Cūrvātŭs, participium, Flexus. [כָּפוּף *naſchách.* κεκυρτωμένος, καμφθὲις, ἀγκύλος. Gall. *Courbé.* Ital. *Piegato, inarcato.* Germ. *Getrümbt/gebogen.* Hiſpan. *Corcobado.* Pol. *Nakrzywionŭ.* Vng. *Meg horgaſitatot.* Ang. *Made crooked or bowed.*] Stat. 5. Syl. Et ſimulant feſſos curvata cacumina ſomnos.

Cūrvātŭra, verbale, f. t. Flexio. [ἐπικαμπή. Gall. *Courbement.* Ital. *Piegamento.* German. *Ein krümbe.* Hiſpan. *Encoruadura, corcoba.* Polonicè, *Nakrzywienie.* Vngar. *Meg horgaſitás.* Ang. *A crooking or bowing.*] Plin. li. 17. cap. 23: In curvatione materiæ. Curvatio vitis, Columell. lib. 4. cap. 12.

Cūrvātūrā, ræ, f. p. Curvatio, flexio. [καμπυλότης. Gall. *Courbeure.* Ital. *Piegatura.* Ger. *Krümbung/biegung.* Hiſp. *Encoruadura, corcoba.* Polon. *Nagieczie.* Vng. *Horgaſſág.* Ang. *A bowing, crookind.*] Plin. lib. 17. cap. 19: Ne curvatura fugiat. Ovid. 2. Metamorph. -aurea ſummæ Curvatura rotæ.

Cūrvāmĕn, n. t. Curvatio, ſive curvitas. [ἐπικαμπή, κλίμα. Gall. *Couruement, courbeure.* Ital. *Piegatura, curuatura.* Ger. *Krümbe/buck.* Belg. *Cromte.* Hiſp. *Encoruadura ò corcoba.* Pol. *Nachilnoſc.* Vng. *Horgaſság.* Ang. *Crookedneſſe.*] Ovid. 2. Meta. Sectus in obliquum eſt lato curvamine limes. Gel. Sub alio atq; alio cœli curvamine.

Cūrvēſco, n. t. Curvus fio. [κυρτόομαι. Pol. *Krzywim ſię ſtaie.* Vn. *Meg horgaſodom, horgaſulok.* Ang. *To bowe downe and waxe crooked.*] Hujus compoſitum eſt Incurveſco: quo uſus eſt Cicer. 3. Tuſc. Ramos baccarum ubertate incurveſcere.

Cūrvĭpēs, Qui curvos pedes habet. [ἀγκυλόπους. Pol. *Tenktori ma'nogi krzywe.* Vngar. *Horgas lábú.*]

Cūrvĭfrōns, qui frontem curvatam habet, ut pecudes. [Polon. *Tenktori ma nakrzi wione czolo.* Vng. *Horgas homloká.*] Pacuvius apud Nonium: Tu curviſrontes paſcere armenta ſoles.

Cuſo, cuſas, Vide CVDO.

Cūſpĭs, pidis, fœminini generis, Acuta pars gladii, haſtæ, clavi, & hujuſmodi. [דֶּרְבָּן *darbán.* ἐπιδορατίς, αἰχμή. Gall. *Poincte, ou bout aigu & poincte.* Ital. *Punta.* Ger. *Ein ſpitz an einem ſchwert/ ſpieſ nagel ꝛc.* Hiſp. *Punta, o agudeza de arma.* Pol *Spinka, koniec, zo noza, iglŭ miecza,* &c. Vng. *Valaminek a'chĕli, hegi.* Angl. *The poynte of a weapon, a ſpeare or arrow head.*] Martial. -Aetola cuſpide fixit Aprum. ¶ Cuſpis longa, pro veru. Martial. lib. 14: Spumeus in longa cuſpide fumet aper. ¶ Cuſpides, pro tubulis fictilibus. Varr. 1. de Re ruſtic. cap. 8: Inde enim aliquot colligatas libris demittunt in tubulos fictiles cum fundo pertuſo, quos Cuſpides appellant, qua humor adventitius tranſire poſſit. ¶ Hinc componitur Tricuſpis, adjectivum, τριγλώχιν, quod tres habet cuſpides, qualis fingitur eſſe Neptuni tridens. ¶ Per haſtæ cuſpidem currere, δι' ὀξείας δραμεῖν, dicebantur qui in re magnopere periculoſa verſarentur: ὀξέαν enim haſtam ſive haſtæ cuſpidem vocant.

Cūſpĭdo, as, n. p. Cuſpidem rei alicui induco. [הִכְנִיס דֶּרְבָּן *hitſtsib darbán.* ἐπιδορατίζω. Gall. *Bailler ou faire poincte, aiguiſer en pointe.* Ital. *Far la punta à qualche coſa.* German. *Spitzen / ſpitzig machen.* Hiſpan. *Agazar ò hazer punta.* Pol. *Zakonczam, zaoſtrzam.* Vng. *Meg éleßitŏm, hegyeſitŏm.* Ang. *To mak poyntedor sharpe.*] Quo verbo uſus eſt Plin. lib. 11: Vrorum cornibus Barbari Septentrionales potant, urniſq; binis capitis unius cornua implent: alii præfixa his pira cuſpidant.

Cūſpĭdātŭs, m. ſ. Qui cuſpidem habet. [ἀκιδωτός. Gall. *Ayant vne poincte, aiguiſé en poincte.* Ital. *Pontuto.* Germ. *Geſpitzt* Hiſpan. *Coſa con punta.* Pol. *Konczaſty.* Vngar. *Eles, hegyŏs.* Ang. *Poynted or sharpe lik a poynte.*] Plin. lib. 18. cap. 19: Purget vomerem ſubinde ſtimulus cuſpidatus rulla.

Cūſpĭdātim, adverb. idem eſt quod acutè, & ad ſimilitudinem cuſpidis. [κατ' ἀκωκήν. Gall. *Par la poincte, par le fin bout.* Ital. *Acutamente, aguzzamente, in ponta.* German. *Dem ſpitz nach oder mit dem ſpitz.* Hiſpan. *De punta ò con punta.* Polon. *Na ſzpicz, zakonczywſzy.* Vng. *Hegyeſſen.* Angl. *Poyntewiſe.*] Plin. lib. 17. cap. 14: Donec cuſpidatim deciſus deſcendat in rimam calamus.

Cuſtōs, odis, com. t. Qui rem aliquam tuetur & curat. [שׁוֹמֵר *ſchomér.* Φύλαξ. Gall. *Garde, gardien.* Ital. *Cuſtode, guardiano.* Ger. *Ein hüter/oder hüterin.* Belg. *Een verwaerder.* Hiſp. *Guardador.* Pol. *Stroż.* Vng. *Őrzŏ (anagy) őrizŏ.* Ang. *A keeper that keepeth any thing.*] Terent. in Eunuch. Númnam tu hìc relictus es cuſtos, Nequis fortè internuntius clàm à milite ad iſtam curſitet? ¶ Interdũ etiam Cuſtos ſignificat prohibitorem: ut apud Virgilĭũ de Priapo: Et cuſtos furũ atq; avium. Ibi enim cuſtos furũ non dicitur, qui eos cuſtodit, ſed qui eos arcet. Vnde cuſtodẽ oſtii dicimus, qui curat nequis injuſſus ingrediatur. φυλακόν. Cuſtos horti, qui prohibet aliquẽ in eum ingredi, vel damnũ facere: κηπωρός. ¶ Cuſtos ſacrorum, Qui ſacra miniſtrat atq; obſervat: ἱερός. Virgil. 8. Aen. At domus Herculei cuſtos Pinaria ſacri. ¶ Cuſtos eſt diuturnitatis metus. Cicer. lib. 2. Offic. Malus enim cuſtos eſt diuturnitatis metus. ¶ Cuſtos etiã dictus fuit in judiciø, cui curę erat accuſatorem obſervare ne à reo corrumperetur. Cic. in Divinat. in Verrem: Cuſtodẽ, *inquit*, Tullio me apponite. Quid? mihi quàm multis cuſtodibus opus erit, ſi te ſemel ad capſas meas admiſero? qui nõ ſolùm nequid enunties, ſed etiam nequid auferas, cuſtodiendus ſis. Et paulò pòſt: Etenim fides mea cuſtodem repudiat, diligẽtia ſpeculatorem reformidat. ¶ Cuſtodes etiam in vitibus dicuntur novelli palmites, duarũ vel trium nõ amplius gemmarũ, qui alio nomine reſeces, aut præſidiarii palmites vocantur. Plin. lib. 17. cap. 12.

Cūſtōdĭo, is, ivi, itum, act. q. Servo, obſervo, adſervo, tueor, privata cuſtodia contineo. [שָׁמַר בָּצַר *ſchamár natſár.* Φυλακτικῶς, σώζω. Gall. *Garder.* Ital. *Cuſtodire, guardare.* German. *Bewaren/behüten/behalten.* Hiſpan. *Guardar.* Polon. *Strzęge, chowam.* Vng. *őrizŏm.* Angl. *To keepe.*] Gellius libro 1: Parſimonia apud veteres Romanos, & victus, atque cœnarum tenuitas, non domeſtica ſolùm obſervatione ac diſciplina, ſed publica quoque animadverſione, legumque complurium ſanctionibus cuſtodita eſt. Cicero Dolabellæ: Fac ut diligentiſſimè teipſum mi Dolabella cuſtodias. Cuſtodio, pro obſervo. Qu. Cicer. de Petit. Conſul. Fac itaque ut ſe abs te cuſtodiri atque obſervari ſciant. Cicer. 1. in Catil. Oculi & aures omnium te ſpeculantur & cuſtodiunt.

Cūſtōdĭă, ſtodiæ, f. p. Præſidium, vigiliæ, excubiæ. [מִשְׁמֶרֶת *miſchméreth* מִשְׁמָר *miſchmár.* Φυλακή. Gall. *Garde, le guet & garde qu' on fait ſur aucuns.* Ital. *Guardia.* German. *Ein hut/ wacht oder achthabung* Belg. *Waeck* Hiſp. *La guarda.* Pol. *Straz wacha.* Vng *őrizés. őrizet, vigyázás.* Ang. *A keeping or the watch.*] Horat. libr. 1. Epiſtol. -ut piger annus Pupillis, quos dura premit cuſtodia matrum. Celſus lib. 2. cap. 2: Qui iſta nunquam ſine cuſtodia ſui tuta habuit. ¶ Sæpè etiam poſitum invenitur pro ipſo loco, in quo quis cuſtoditur: hoc eſt, pro ipſo carcere. [אַשְׁמֹרֶת *aſchmóreth.* τὸ Φυλακτήριον. Gall. *Le lieu où on eſt gardé & ſerré, comme vne priſon.* Ital. *Guardia, prigione.* German. *Ein gefengtnuß/das ort an welchem einer verhütet wird.* Hiſpan. *Carcel ò cepo ò*

cepo ὁ corma. Polon. Taràs. Vng. Tömlöcz, foghàz. Ang. A place to kẽp any thing in, as a prison.] Colum. libr. 1: Nam illa solennia sunt omnibus circunspectis, ut ergastuli mancipia recognoscant, ut explorent an diligenter vincta sint, an ipsæ sedes custodiæ satis tutæ munitæque sint. ¶ Quandoque etiam ponitur pro eo qui custodit. [φύλαξ. Vngar. őrizö. Gallicè, La garde. Ital. Guardia, guardiano. Germ. Hüter oder Wechter. Hispan. Guardador, la guarda. Polon. Wiezien. Vngar. őrizet alat valo. fogoly. Angl. He that keepeth, the watch.] Tibullus: Sed pretium si grande feras, custodia victa est. ¶ Quandoque pro eo qui custoditur. [אסיר asír. ὁ οὐ τῇ φυλακῇ. Gall. Celuy qui est gardé, prisonnier. Italice Prigioniero, guardato. Germanicè, Ein verhafftet oder gefangner. Hispan. Guardado.] Sueton. in Domit. Nec nisi secretò atque solus, plerasque custodias, receptis quidem in manu catenis audiebat. Et Digest. de reorum custodia scribitur: Nequis receptam custodiam sine causa dimittat. Et alibi: Et si custodia se interfecerit, vel præcipitaverit, militis culpæ adscribitur.

Cūstōdĭă, [Polon. Wiezienie. Vngar. Foghàz.] Idem significare videtur quod vincula: prior tamen vox non nisi publicam complectitur, posterior & publicam & privatam. l. vinculorum, de Verbor. signific. Magistratus autem ex qualibet levissima suspicione, eum quem nocentem arbitrabitur, in carcerẽ ducere potest. Bald. in l. nullus. C. de Exhib. reis. ¶ Accipitur etiam custodia prò Carcere in l. ad Commentariensem. C. de Custod. reor. quoniam in illum rei, non pœnæ causa, sed custodiendi mittuntur. Sed & custodia non rarò pro ipso in carcerem conjecto usurpatur.

Cūstōdītē, adverbium. [πφυλαγμένως. Gallicè, Sagement & se donnant garde. Italicè, Sagacemente, con guardia. Germanicè, Behutsamlich. Hispanicè, Con mucha guarda. Polon. Ostrożnie. Vngar. őrizue. Angl. Wiselie and warelie.] Plin. Epistol. 11: Quàm studiosè, quàm intelligenter lectitabat! ut parcè, custoditeque ludebat?

Cūstōdītĭ'o, Est opera ad aliquid custodiendũ sumpta, φύλαξις.

Cūstōdītum, n. s. Quod cum custodia est. [πφυλαγμένον. Vng. őrizet öt. Ang. That is keept and saued.] Incustoditum, Quod sine custodia est, ἀφύλακτον. Martial. Incustoditis & apertus Lesbia semper Liminibus peccas.

Cūstōdĭēlă, à veteribus custodia dicebatur. Festus.

Cŭtĭs, Pellis, sive corium. [עור hor. χρὼς, δέρμα. Gallicè, Peau. Italicè, Cotenna, pella, cuoio. German. Ein haut oder fäl. Belg. Die huyt/ vel. Hispan. Cuero ò pelleja sotil. Polon skora. Vng. Bör. Ang. The skinne, a thinne rinde.] Plinius libro 11. cap. 39: Ergo cutis ipsa sensu caret, maximè in capite, ubicunque per se, ac sine carne est: vulnerata non coit, ut in bucca, cilioq;. Plancus ad Cicer. libr. 10: Sed non possum non exhorrescere, siquid intra cutem subest vulneris, quod priùs nocere potest, quàm sciri, curarique possit. Iuven. Satyr. 6: Tres rugæ subeant, & se cutis arida laxet. ¶ Ad cutem usque radere, ξυρᾶν ἐπὶ χρῶ, dicebatur qui nimium exactè videbatur agere cum aliquo. ¶ Intùs & in cute notus & modis omnibus cognitus. Persius.

Cŭtĭcŭlă, diminutivum. [δερμάτιον. Gall. Petite peau. Ital. Pelle picciola. Germ. Ein heutle oder fäle. Hisp. Pequenna pelleja. Pol. Skorka. Vng. Bőrötske. Ang. A lutle or thinne skinne.] Iuven. Sat. 11: Nostra bibat vernum contracta cuticula solem. Pers. -& assiduo curata cuticula sole.

Cŭtĭcŭlārĭs, [δερματικός. Vngar. Bőri.] ut pori: id est, cuticulares meatus Plinio: invisibilia foramina Celso, Caulæ Lucretio multis locis.

C ante Y

Cўămēă, f. p. κνάμεα, Gemma quæ fracta, fabæ similitudinem præfert. Plin. libr. 37. cap. 11: Cyamea nigra est, sed fracta ex se fabæ similitudinem patit.

Cўămŏs, κύαμος, Herba est Aegypto peculiaris, latissimis foliis, quæ & Colocasia dicitur: & Faba Alexandrina. Plinius libro 21. cap. 15: In Aegypto nobilissima est colocasia, quam cyamen vocant aliqui. Vide plura in dictionibus COLOCASIA, & CIBOTIVM.

Cўămŭs, m. s. [κύαμος. Polon. Soczowicza, albo testwielogroch. Vngar Bab.] Faba genus leguminis, à cujus esu Pythagoram religiosissimè ferunt abstinuisse.

Cўănē, κυάνη, Nympha Sicula fuit, quæ in fontem sui nominis conversa fertur, cujus transformationem describit Ovidius libro 5. Metamorph. Corripit autem hoc nomen tàm penultimam, quàm primam syllabam. Ovid. lib. 5. Metamorph. Inter Sicelides Cyane pulcherrima nymphas. Et paulò pòst: Venit & ad Cyanen. Nimis fœdè itaque lapsi sunt qui mediam indifferentem esse affirmant, freti corrupta Ovidii autoritate libr. 9. Metamorph. Vbi sic legunt: Cognita Cyane præstanti corpore nympha. Ibi enim germana lectio non habet Cyane, sed Cyanee per quatuor syllabas. Neque ibi Poëta de Cyane Siciliæ nympha loquitur, sed de Cyanee Mæandri fluminis filia, quę à Mileto compressa, Caunum & Byblida genuit. ¶ Fuit præterea Cyane quædam puella Syracusana, quæ à pâtre in tenebris vim passa, cùm postea ex anulo cognitum capillis ad aram pertraxit, illumque primùm, deinde seipsam interfecit. Vide latiùs infrà in dictione CYANIPPVS.

Cўănŏs, κύανος, autore Plin. lib. 37. cap. 9: Gemma est ex jaspidum genere, colore cæruleo, Vnde quibusdam eadem esse creditur quæ hodie à Gallis, [Vne Turquoise: ab Italis Turchina vocatur: à Germanis Ein türckĩß: ab Hispanis Turquesa: à Polonis Turkus.] Alii hoc nomine Lasuli lapidem malunt significari, qui contusus in pulverem præstantissimũ pictoribus cærulei coloris genus suppeditat. Quorum opinio idcircò mihi verisimilior videtur, quòd Plinius loco jam citato prodiderit, cyanum sæpè aureo pulvisculo intermicare: quod in lasuli lapide frequenter usuvenit, ut qui ferè in auri fodinis inveniatur: in ea verò gemma, quam vulgus Turchinam vocat (nos eranum esse credimus) id nunquam compertum est.

Cўănĕŭs, adjectivum, idem significat quod cæruleus, quòd scilicet cyani gemmæ colorem refert. [κυανοῦς. Gall. Turquin, de couleur perse ou bleuë. Ital. Turchino. Germanicè, Blaw wie ein türckĩß. Hispanicè, De color de Turquesa, turquesado. Polonicè, Bł'awotny, bł'okitny. Vngar. Kék, ecz ſajnw. Anglicè, Bright blewe.] Varro: Cyanea penula àmictus grassatur. Cyanos etiam flos est cærulei coloris in segetibus nascens, quem Galli, teste Ruellio, Blaucolum appellant. Plinius libro 21. capite 11: In Italia violis succedit rosa, huic intervenit lilium, rosam cyanus excipit, cyanum amaranthus.

Cўăthŭs, m. s. [ἡ ὁ σαφῶς κύαθος. Gall. Vn petit vaisseau à boire comme vn gobelet. Ital. Bichiere. German. Ein becher. Hisp. Vaso para Beuer. Polon. Kuſlik. Vngar. Pohár. Anglicè, A cuppe, a goblet.] Calicis genus à χύειν, quod est fundere, dictum mutatione literæ aspiratæ in tenuem. Successit autem in simplici locum in conviviis, ut docet Varro. Plinius: Potui verò aquæ pluvialis decocta, sed quæ per binos ternósve cyathos bibatur. Iuvenal. Satyr. 5: Cardiaco nunquam cyathum missurus amico. ¶ Inde translatus est ad mensuram, quorum duodecim sextarium complent. ¶ Ad cyathum stare, vel à cyathis esse, κυαθίζειν, dicebatur οἰνοχόος, qui potus mensuram Cyathis (id quod antiqui solebant) metiebatur. Apuleius pocillatorem dixit, alii pincernam. Plinius libro 22, scribit Cyathum per se pendere drachmas decem. ¶ Cyathus etiam fluvii nomen est in Aetolia, ad Arsinoën, apud Polybium, ut notat Cęlius Rhodig. Antiq. lect. lib. 15.

Cўăthĭssŏ, as, act. p Potum subministro. [κυαθίζω. Gall. Verser à boire dans vn gobelet. Ital. Porger da bere. Germ. Auß einem becher zu trincken biethen/ oder eynschencken. Hisp. Dar à beuer. Pol. Nalewam wkubek, przepiyam Vng. Töltöt pohárral kénálom. Ang. To powre drink out into a goblet.] Plautus: Non scis quis ego sim, qui tibi sæpissimè cyathisso, apud nos quando potas.

Cўbĭstērĕs, m. t. κυβιστῆρες, Vrinatores dici possunt, qui τὰς κυβιστήσεις: hoc est, aquarũ gurgites subeunt. [Germ Gauckler/ oder die da lufftſprung thun. Pol. Norkowie. Vng. Buuárok. Ang. Dowkers.] Quo nomine & saltatores quidam appellati sunt, qui in caput convolvi, manibus pedibusque adductis dicebantur, à cubo: id est, tessera, verbo deducto, qui quum in alveolum jacitur, hoc modo convolvitur. Vnde

Cўbĭstēmă, neutri generis, t. Illud genus saltationis & exercitii dicitur, à Luciano in cap. de gymnasiis. Bud. in Annot.

Cўbĭum, n. s. κύβιον, Piscis genus, quod ita scissum est, ut mediũ æquè pateat in omnes partes ad similitudinem tesseratum. Plin. libro 32: Cybium est concisa pelami. Martial. lib. 5: Divisis cybium latebat ovis. Idem lib. 11: Et caudam cybii, brevesque mænas, & paulò pòst: Et duo frusta rogat cybii, tenuémve lacertum. ¶ Cybium scribit Bud. etiam appellari illud vas à Græcis, quod Latini quadrantal appellabant. Dictum ea ratione quæ superiùs posita est in Cybio pisce.

Cychramus, Avis quæ coturnicibus trans mare redeuntibus comitatum præstat. Plin. libr. 10. cap. 23: Semperque hunc abeuntes, coturnices comitatum solicitant: abeuntque unà per sua signa glottis, otis & cychramus.

Cyclămĭnŭs, fœm. gen. & cyclaminũ neutrius. [κυκλάμινος. Germanicè, Ein traut/ Gewbrot genannt. Gall. Pain de pourceau. Ital. Pan porcino, ciclamino. German. Erdtſcheib. Hispan. Pan de puerco. Polon. Chleb ſwiny. Vngar. Ports ſw] Herba est quam nostræ ætatis rustici Panem porcinum vocant, quòd ejus pabulum porcis in primis jucundum esse, bubuli experiantur. De hac Plinius libro 21. cap. 9: In vepribus, inquit, nascitur cyclaminum, de quo plura alias. Flos ejus colossinus in coronas admittitur.

Cyclăs, adis, f. t. [מעטפה mahataphàh. κυκλάς. Ger. Ein langer Frawen mantel mit einem langen schwantz / oder ein rund kleid wie ein vnderrock. Vng. Redős, ſzoknya. Ang. A kirtle.] Vestis fœminea rotunda. Nam Græci κύκλον, circulum, & κυκλόω circundo dicunt. Iuvenal. Hæ sunt, qui tenui sudant ex cyclade. Propert. -& cyclade longa Verrit humũ. Videtur aũt esse vestis tenuissima, explica-

explicatilis & ſpecioſa, qualem ſolent hodie Romanæ & Florentinæ, ac Senenſes mulieres in Italia geſtare.

Cycl̆ădātŭs, Cyclade veſte indutus. [Vngar. *Reidős ſzoknyás.*] Sueton. in Calig. Armillatus in publicum proceſſit, aliquando ſericatus, cycladatus.

Cycnŭs, Vide CYGNVS.

Cygnus, m.t. vel potiùs Cycnus. [κύκνος. Gall. *Cygne.* Ital. *Cigno.* German. Ein Schwan. Belg. Een Schwaen. Hiſp. *Ciſne aue.* Polonicè, *Labęć.* Vngar. *Hattyú.* Ang. *A ſwanne.*] Latinè olor, avis candida, anſere major, argutam vocem habens, præſertim imminente jam morte, tunc enim doloris magnitudine in querelam fertur erumpere, & ſibi adhuc vivæ lugubre carmen canere. Cicero 1. Tuſcul. Itaque cõmemorat ut cygni, qui nõ ſine cauſa Apollini dicati ſunt: ſed quòd ab eo divinationem habere vídeantur, qua providẽtes quid in morte boni ſit, cum cantu & vóluptate moriantur. Martial. libr. 13: Dulcia defecta modulatur carmina lingua Cantator cygnus funeris ipſe ſui. Rauci cygni. Virg. 11. Aen. Dant ſonitum rauci per ſtagna loquacia cygni. ¶ Tunc canent cycni, quum tacebunt graculi. τότ' ἄσονται κύκνοι ὅταν κωλοιοὶ σιωπήσωσι. Hoc eſt, tum loquentur eruditi, quum garrulis non erit loquendi locus: Aut, inter garrulos & obſtreperos non eſt eruditis dicendi locus. Gregor. in Epiſtola. ¶ Fuit etiam Cygnus (ut poëtæ fabulantur) Ligurum dux Phaëthontis amator, qui poſt illius interitũ diutino fletu in hanc alitem mutatus eſſe fertur. Hujus filium Cupavonem Virg. lib. 10, dicit habere cygni pennas in galea, ad formæ paternæ inſigne monſtrandum: Non ego te Ligurum ductor fortiſſime bello Tranſierim Cygne, & paucis comitate Cupavo, Cujus olorinæ ſurgunt de vertice pennæ. ¶ Fuit & alius Cygnus Neptuni filius, omni ex parte invulnerabilis, cum quo Achilles Trojani belli tempore congreſſus, quum fruſtra eum jaculis appetiſſet: tandem re intellecta, humi eum proſtravit, genibuſq; collo innixus, animam eripuit: quumq; cadaver ſpoliare vellet, arma vacua invenit, Cygnũq; in avem ſui nominis vidit commutatum. Vide Ovid. 12. Metamorph. ¶ Fuit inſuper Cygnus filius Martis, de quo Heſiodus in Aſpide: οἷόν τ' ἤτοι κύκνος ἀρὴ ὑπερμενέος διὸς υἱὸν Κτεινόμενον στείχει ἐμβαλὼν χάλκεον ἔγχος: id eſt, ubi certè Cygnus quidem præpotentis Iovis filium occidere promptus ſcuto injecit æream haſtam.

Cygnēŭs, a, um, media producta. [κύκνειος. Pol. *Łabędzi biały.* Vng. *Hattyúi.* Angl. *Of a ſwanne.*] ut, Vox cygnea, quæ eſt cygni. ¶ Cygnea cantio, κύκνειον ἆσμα, Convenit in eos qui ſupremo vitæ tempore facundè diſſerunt, aut extrema ſenecta ſuaviloquentiùs ſcribunt. Cicero 3. de Orat. Illa tanquam cygnea fuit divini hominis vox & oratio, quam quaſi ſpectantes, poſt ejus interitum veniebamus in curiam, ut veſtigium illud ipſum, in quo ille poſtremum inſtitiſſet, contueremur. ¶ Quandoque cygneus dicitur candidus.

Cўlindrŭs, m.ſ. Omne quod volubile eſt, qualis columna teres. [אבן הגלגל *ében haẓẓochéleth.* κύλινδρος. Gall. *Cylindre, qui eſt vne pierre longe & ronde qu' on rouloit ſur la terre pour l' applanir, aiſée à faire rouler.* Ital. *Pietra longa é ronda.* German. Ein walſtein/ein langrechter ſtein allenthalben rund/alß ein ſaul. Belg. Een cauander ſteen. Hiſpan. *Coſa roliza en luengo.* Polon. Wßzelkaka rzecz okrągła iakowi ſłupbowa kamienny albo drzewiany, wałek. Vngar. *Kerekdéd, axmi el hómpályádik.* Ang. *A long round ſtone to [illegible] cloddes called a roller.*] Columnula lapidea rotatilis, quà rei ruſticæ ſcriptores aream æquari jubent. Virgilius ſecundo Georg. Area tum primùm ingenti eſt æquanda Cylindro. Cato de Re ruſtica, capite 129: Aream ubi frumentum teratur, ſic facies: confodiatur minutè terra, amurca bene conſpergatur, ut combibat plurimum: ubi bene comminuta terra fuerit, cylindro, aut pavicula coequato. Tractum nomen ἀπὸ τῆ κυλίνδειν: id eſt, à volvendo. Neque verò ſolùm de hoc ruſtico inſtrumento cylindrus dicitur, verumetiam de omnibus rebus illis quæ figuram habent abſolutè teretem, ita ut facilè volvi poſſint. Cicero de Fato: Sed revertitur ad cylindrum & turbinem ſuũ, quæ moveri incipere, niſi pulſa, non poſſunt. Id autem quum accidit ſuapte natura, quod ſupereſt, & cylindrum volvi, & verſari turbinem putat. ¶ In gemmarum quoque generibus cylindri dicuntur teretes, & columellæ formam imitantes, quos mulieres ex auribus ſolent ſuſpendere. Iuvenal. Satyr. 2: -donant arcana cylindros. Plin. libro 37. cap. 5, de beryllis loquens: Ideo cylindros quidam ex his facere malunt quàm gemmas: quoniam eſt ſumma commendatio in longitudine. Ex quibus verbis colligitur cylindros oblongos eſſe, gemmas verò quadratas, anguloſas, aut rotundas. Solinus ſimiliter ſcribit: Indicos reges gemmas in longiſſimos cylindros fingere conſueviſſe.

Cўlindrācĕŭs, a, um, Quod habet formam cylindri. [κυλινδροειδής. Gall. *Long & rond en facon d' vne cylindre.* Italicè, *Longo & tondo à foggia di cilindro.* Germanicè, Das alſo in die lenge vmbſich rund iſt. Hiſpanicè, *Luengo y rollizo en manera de cilindro.* Polonicè, Wdłużokrągły, *wałkowaty.* Vngaricè, *Axminek kerekded formaia vagyon.* Anglicè, *Long and round lik a roller.*] Plinius ſcribit ſiliquas piſi, quod genus leguminis eſt, cylindraceas eſſe. Anaximander item dixit terram eſſe formæ cylindraceæ.

Cўlĭndrītēs, κυλινδρίτης, Lapis eſt oblongus & teres, ex genere pyritarum, colorem æris referens: ita dictus, quod cylindri figuram habeat.

Cylisma, n.t. κύλισμα, volutabrum, volutatio.

Cўlix, m.t. κύλιξ, poculum, & calix Latinè dicitur.

Cyllaſtris, hordeaceus panis.

Cyllo, cyllonis, m. t. Videtur idem ſignificare quod mutilus, debilis, & cui craſſa ſunt genitalia: quod genus hominum etiã Græci κυλλοὺς vocant. Cicero in Saluſt. Quicquid impudicorũ cyllonum, parricidarum, ſacrilegorum, debitorum fuit in urbe, municipiis, coloniis, Italia tota, *&c.*

Cўmă, f. p. [κῦμα. Gall. *La cime ou le tendron des choux ou telles herbes.* Ital. *Cima.* German. Ein ketmte/das zart ſtängete an den herwachſenden kreuteren. Hiſpan *Cima ò el breton redojo dela verca.* Polon. Pączek kapuſtny, albo ziol' inſzich, ktore ſię rozwiiaia, ſzczęć ziol', ſteglik naziol'ach. Vng. *Cxima.* Ang. *The ſhoote and litle cleyes of coletwortes or ſuch lik hearbes.*] Tenerior delicatiorque cùm aliarum herbarum, tùm præcipuè braſſicæ cauliculus, qui in prima germinatione in ſumma ſtirpe provenit. Nam quum vernum tempus appetit, primo quoque foliorum pullulatu, præcluſis adhuc florum calycibus, quidam quaſi turiones in herbis enaſcuntur, in quibus floris primùm, mox & ſeminis fœtus concluditur. Plin. libro 19. cap. 8: Cymas braſſica à prima ſectione præſtat proximo Vere. Hic eſt quidã ipſorum caulium delicatior teneriorque cauliculus, Apicii luxuria, & per eum Druſo Cæſari faſtiditus, non ſine caſtigatione Tyberii patris. Et deinde: Poſt cymam ex eadem braſſica contingunt æſtivi autumnalesque cauliculi, mox hyberni, iterumque cymæ, nullo æquè genere multifero. Idem libr. 10. cap. 9: Ex omnibus braſſicæ generibus ſuaviſſima eſt cyma, etſi inutilis habetur, difficilis in coquẽdo, & renibus contraria. Quo in loco nõnulli perperã exiſtimarũt cymæ nomine à Plinio peculiare braſſicæ quoddam genus intelligi. Neque enim hoc ſentit Plinius, ex multis braſſicæ generibus, cæteris ſuavitate præſtare illud quod cymam vocant: ſed hoc potiùs in omnibus braſſicæ generibus partem plantæ totius ſuaviſſimam eſſe cymam. Celſus: Mali eſt ſucci braſſica, magisque etiam cyma ejus. Colum. Major pars ejus braſſica in cymam proſilit. ¶ Pro eodem etiam dicimus cyma, cymatis. Colum. lib. 10: Frigoribus caules, & Vericymata mittit.

Cўmătĭlĭs, pen. cor. κυματίας: Veſtis dicitur, quę undarũ colorem refert, ab undis, & fluctibus dicta, quæ κύματα à Græcis nominãtur. [Ger. Himmelblaw. Vn. *Habos tsõmelyet ſzínű'.* An. Darkblewe.] Colorem hunc ἀεροφανικοῦς deſignabat Ovid. lib. 3. de Arte: Hinc undas imitatur: habet quoq; nomẽ ab undis. Videturitaq; color hic cæruleus eſſe, aut certè cæruleo proximus. ¶ Suut tamen qui cymatilem veſtem eſſe putant, quam nos *undulatam* vocamus, quòd undis quibuſdam ſit variegata. Si tamen Ovidii locum propiùs inſpicias, facilè deprehendes eum loco jam citato de certo coloris genere ſentire, qui & Thalaſſicus dicitur, non de texturæ variegatione, quæ criſpitudine quadam undarum ſimilitudinem refert.

Cўmbă, f. p. Genus navis piſcatoriæ. [עבורה *habaráh.* πορθμεῖον, κύμβη. Gall. *Nacelle de peſcheur où à peſcher, vn bare ou baſteau.* Ital. *Barca.* German. Ein ſchifflin/weidling. Belg. Een ſchepteen. Hiſp. *La barca de paſſaje.* Pol. Czoł'n. Vng. *Tſonak (auagy) tſonak.* Ang. *A boate.*] Cicero 3. Offic. Opiparè à Pythio apparatum convivium, cymbarum ante hortulos multitudo, pro ſe quiſque quod ceperat afferebat. ¶ Eſt item cymba, portitorũ navicula, qua amnes aut lacus trajiciuntur: unde etiam Poëtæ Charonti Cymbam aſſignarũt. Virg. 6. Aen. -gemuit ſub pondere cymba. Iuvenalis: Atque una tranſire vadum tot millia cymba. ¶ Vnde locus factus proverbio: Alterum pedem in cymba Charontis habere: τὸν ἕτερον πόδα ἐν τῇ πορθμείῳ ἔχειν. De extremæ decrepitæque ſenectæ hominibus dicitur, qui etiam hodie vulgò dicuntur, *alterum pedem in ſepulchro habere.* Lucianus in Apologia.

Cўmbŭlă, æ, f. p. diminut. [κύμβιον, τὸ μικρὸν σκαφίδιον. Gall. *Petite nacelle, vn eſquif.* Ital. *Picciola nauicella,* Ger. Ein klein ſchefflin. Hiſp. *Pequenna barca* Pol. Czoł'nek. Vngar. *Sonokotska.* Ang. *A litle boate.*] Plin. in Epiſt. Sæpè majores minoribus, velut cymbulæ onerariis adhæreſcunt.

Cўmbălum, n.ſ. [צלצל *tſiltſal.* κύμβαλον. Gall. *Cymbale, ou cymbales.* Ital. *Cimbalo.* German. Ein cymbell oder ſchelle. Belg. Een Cymbel oft ſchell. Hiſp. *Campana.* Pol *Cymbałk.* Vng. *Cxymbalom.* Ang. *A muſick inſtrument, a cymball.*] Inſtrumentum muſicum, quod in ſacris Matris deum cum tympanis habebatur. Cic. in Piſon. Quos neq; hercule ego, neque ſupercilium tuũ, neque collegæ tui cymbala, ac crotala fugi.

Cymbăliſſ-

Cymbălĭsārĕ, n. p. Cymbala quatere. [κυμβαλίζειν. Gall. *Iouer des cymbales.* Ital. *Giuocare con ciembali.* Ger. Mit der ſchellen thon. Hiſp. *Tanner las campanas.* Pol. Dzwonkami brzękam. Vng. *Czimbalmot verni.* Ang. *To playe on the cymballes.*] Caſſius Hemina lib. 4: Mulier cătabat tibiis Phrygiis, & altera cymbaliſſabat.

Cymbălĭſtēs, m. t. [κυμβαλιστής. Gall. *Qui iouë des cymbales.* Ital. *Chi giuoca de ciembali.* Ger. Ein ſchellentinger. Hiſp. *El que tañe las campanas.* Pol. Brzękacz. Vng. Czymbalmos. Ang. *A player on the cymballes.*] Qui pulſat cymbala: ſicut tympaniſta, qui tympana pulſant. Apul. de Deo Socratis: Barbaro autem ſtrepitu cymbaliſtarum, & tympaniſtarum, & choraularum.

Cymbĭŏn, n. ſ. [κύμβιον. Gall. *Vn certain vaiſſeau à boire, creux en facon de petite nacelle.* Ital. *Vaſo da bere à forma di nauicella.* German. Ein trinckgeſchirr in der form eines ſchiffleins. Hiſp. *La barquilla.* Pol. Kuſlik na kſztał t czoł nu vczy. Vngar. *Pohár, gyenda vagyon liáu pohár.* Anglicè, *A drinking ſaucer like a boate.*] Poculi genus eſt oblongum & anguſtum, teſte Didymo, ſimile navigio quod κύμβιον vocant. Dionyſius Samius, referente Athenæo, Idem putat eſſe Cymbion cum eo quod Homerus κυμβίχην vocat: ità dictum (ut quidam putant) quòd ex ciſſi: hoc eſt, hederæ ligno confici ſolcat.

Cymindis, [κύμινδις. Vng. *Eyel idro ólyw'.*] Accipitris genus, noctu tantùm volans, rarum etiam in ſylvis, interdiu minus cernens, Bellum internecinum gerit cum aquila, ſæpeque deprehenduntur cohærentes. Autor Plin. lib. 10. cap. 8: Homerus χαλκίδα vocat, quaſi χαλκίζουσαν τὴν χρόαν.

Cymīnum, pen. prod. n. ſ. [כמון *chammón.* κύμινον. Gallicè, *Cumin.* Ital. *Cimino.* Ger. Kummich. Belg. Comyn. Hiſp. *Comino.* Pol. Kmin. Vng. Kömény. Ang. *Cummin.*] Herbæ genus, cum ſemine, ejuſdem nominis, quod nos y in u vertentes, Cuminum dicimus. Ejus duo ſunt genera: quæ vide ſuprà in dictione CVMINVM. ¶ Cymini ſector, κυμινοπρίστης, homo avarus, & ſordidus dicitur, qui vel viliſſimis ex rebus lucrum quærit, nimiaque parſimonia rem augere ſatagit. Tractum eſt adagium à Cymini ſeminis vilitate ſimul & exilitate. Meminit & Ariſtot. lib. Moral 4.

Cyna, æ, ſ. p. [Ger. Ein gattung eines Arabiſchen bawms/ von welchē ſie jhre kleyder machen.] Arbor eſt in Arabia, folio palmæ ſimili, ex quo Arabes veſtes ſibi cõficiunt. Autor eſt Plin. lib. 12. cap. 11. ¶ Cyna etiam, κυνη, pilei genus fuit, quo Lacedæmonii uti ſolent. Vide Bayſium de Re veſtiaria.

Cynacantha, ſ. p. κυνάκανθα, Arbuſcula, quæ acinos veluti uvę producit. Latini Caninam ſentem, & vulgò *Vvam ſpineam* nóminant.

Cynamolgus, Avis eſt Arabię peculiaris, ex cinnami ſurculis nidum conſtruens, quē deinde accolæ plumbatis ſagittis dejiciunt. Autor Plin. lib. 10. cap. 33: Apud Aelianum hæc avis nõ Cynamolgos, ſed Cinnamomus appellatur: & ita nonnulli etiam apud Plinium legendum ſuſpicantur.

Cynanche, [κυνάγχη. Ger. Ein krandheit die einen wurgt/ Halßſtrenge. Pol. *Dichawica.* Vng. Torok gyk. Ang. *The squinancy, or difficulte of breathing.*] Morbi genus eſt, ſpiritus difficultatem, & ſuffocationis periculum afferens, Latine Angina appellatur. Propriè tamen cynanche dicitur, quum laryngis: hoc eſt, gutturis interiores muſculi inflammantur. Nam quum exteriores ejuſdē muſculi inflammationē patiuntur, παρασυνάγχη appellatur. Eſt & ex anginarum genere Synanche, per ſin prima ſyllaba, συνάγχη, qui peculiaris eſt Pharyngis, ſive faucium morbus, quum ſcilicet illarum muſculi interni inflammātur, quemadmodum παρασυνάγχη, quum exteriores earundē muſculi inflammatione fuerint correpti. Hippocrates tamen hæc omnia genera, Cynances nomine complexus eſt.

Cynarica, Apocymon apud Dioſc. lib. 4. cap. 84

Cynaras, (quod hic corruptè legebatur) vide GYNIRAS.

Cyneas. Lege CINEAS.

Cynēgĕtĭcă, [κυνηγετικά. Vng. *Vadáſzásrol ire könu.*] Dicuntur volumina de venatione conſcripta. Nam κυνηγὸς καὶ κυνηγέτης Græcis dicitur Venator. Extat hoc nomine Xenophontis liber & Gratiani cujuſdā fragmentum. Flavius quoq; Vopiſcus refert Olympium Nemeſianum ſcripſiſſe Cynegetica.

Cynīps, cyniphis. [כנים *chinnim.* κυνίψ. Gall. *Mouche de chien.* Ital. *Moſca canina.* Ger. Ein hundsmuck/ roßfliegen/ brämen die vbel ſtichē. Belg. Een watervlieghe. Hiſp. *Moſquito delos que pican, ò moſca muy chica y que pica agramente.* Pol. Bak, *mucha ſzczypiąca komie albo pſy.* Vng. *Eb légy.* Ang. *A dogge flie.*] Muſca minutiſſima longis cruribus, in capite habēs roſtrum, quo proferat cutem animalium. Naſcitur ex humore, & juxta aquas abundat. Latini Muſcam caninam vocant. ¶ Eſt etiam hoc nomine fluvius in Africa: à quo & regio eo nomine dicta eſt, in qua maximi ſunt hirci. Hinc grex Cyniphius: id eſt, grex hircorum: & Cyniphia pellis, hircina. Martial. de Vdonibus: Non hos lana dedit, ſed oléntis barba mariti. Cyniphio poterit planta latére ſinu.

Cynŏcĕphălēă, pen. prod. [κυνοκεφάλεια. Ger. Kraut wie ein Hundskopff.] Herba eſt quæ ab Aegyptiis *Oſirites* appellatur, divina proſus, & ad omnia venena efficax. Hac herba Appion Grammaticus Homeri manes ſe ab inferis evocaſſe gloriatus eſt, ad percontandum, qua patria, quibuſque parentibus genitus eſſet: non tamen auſus profiteri quid ſibi reſpondiſſet. Hæc Plin. lib. 13. cap. 2.

Cynŏcĕphălĭŏn, [κυνοκεφάλιον Dioſcoridi. Gall. *Vne certaine herbe qui reſſemble vne teſte de chien.* Italicè, *Pſillio.* German. Hundskopff ein kraut/ wirdt ſunſt genennt Wrackenhaupt. Hiſpanicè, *Zaragatona, cabeça de perro.* Ang. *An hearbe reſembling or like a dogges head.*] Herba eſt quam Græci notiore nomine ψύλλιον, nos *Pulicarem* appellamus. Nomen ei dedit figura floris, qui canini capitis ſimilitudinem refert.

Cynocrambe, Cyna herba apud Dioſc. lib. 4. cap. 202.

Cynoctonum, κυνοκτόνον, apud Dioſcor. libr. 4. cap. 83. Eſt & aliud ſpecies Aconiti.

Cynŏdontēs, [κυνόδοντες. Pol. *Oſtre zakonczyſte zęby.* Vngar. *Hegyes fogak.*] Dentes, qui à noſtris *Canini* appellantur: ità dicti, quòd acuminati ſint in formam dentium canis. Hos tradit Plinius libro 11. capite 37, ſemel caſu aliquo amiſſos nunquam renaſci.

Cynogloſsŏs, ſive Cynogloſſum. [κυνόγλωσσον Dioſcoridi. Gall. *Herbe nommee langue de chien.* Ital. *Lingua di cane.* Germ. Hundszung/ ſpitzer wägerich. Hiſpanicè, *Vinagrella, lengua de perro.* Polon. *Pſi ięzik.* Vngaricè, *Eb nyelv.* Anglicè, *An hearbe called the dogges toung.*] Herba eſt in locis ſabuloſis naſcens. Foliis lanfoliæ plantagini ſimillimis, anguſtioribus tamen minoribusq;, & lanugino ſis, ſine caule, humi ſtrata. Latinis Lingua canina dicitur, diverſa tamen ab ea quam Officinæ *Canis linguam* vocant. Plin. lib. 25. cap. 8: Iungitur & cynogloſſos, caninas imitans linguas, topiariis operibus gratiſſima.

Cynomazon, κυνόμαζον, Herba eſt eadem cum chamæleone nigro, quā & Cynozolon Plinius appellat. Dictum Cynomazon, quòd in offa vél in pulte datum canes enecet.

Cynomorion, κυνομόριον, Herba eſt, quæ alio nomine appellatur Orobanche, inimica eruis, cæteriſq; leguminibus, cauliculum habens pinguem & rubentem, ſine foliis. Nomen habet à ſimilitudine genitali canis, teſte Plin. lib. 22. cap. 25. Hodie, teſte Ruellio, à Gallis *Tenia* vocatur.

Cynŏmyĭă, ſ. p. [κυνόμυια. Gall. *Mouſche de chien.* Ital. *Moſca canina.* Germanicè, Ein hundsbrämen die von den thieren das blut ſaugt. Belg. Een Hontsvlieghe. Hiſpanicè, *Moſca de perro.* Pol. *Pſia muſka.* Vng. *Ebegy.* Ang. *A horſe flie, or dogge flie.*] Muſca canina, quæ ſanguinem ab animalibus exugit. Hæc præcipuè canum & aures infeſtat unde & nomen eſt ſortita. ¶ Eſt & genus herbæ, quæ notioribus nominibus *Pſyllium* & *Pulicaris* dicitur: de qua Plin. lib. 25. cap. 5.

Cynŏrrhŏdŏn, [κυνόῤῥοδον. Pol. *Polna roza.* Vngar. *Parlagi roſa (anagy) tſipke roſa.*] Rubentis lilii flos eſt, teſte Plinio libro 21. cap. 5: ità dictus, quòd à cane rabido morſis medeatur, quaſi Roſam caninam dicas. Eadem & Roſa ſylveſtris appellatur, teſte eodem Plin. lib. 25. cap. 2.

Cynŏsbātŏn, n. t. [κυνόσβατον. Gall. *Eſglantier.* Ital. *Rouo canino.* Germ. Hunbutten/ hanteſen. Hiſpan. *Carca raſal, carca perruna.* Vngar. *Szarka tövis, varsu tövis.*] alii Cynoſpaſton: frutex eſt, teſte Dioſcoride, multò amplior rubo, foliis longè, quàm myrti latioribus, aculeis circa virgas robuſtis, flore albo, fructu oblongo, ſimili nucleis olivarum, ſed rubicundo. Columella Sentem canis vocat. Sunt qui exiſtimant fruticem eum eſſe qui vulgò Paliurus nomine cognitus eſt.

Cynŏsōrchis, f. t. κυνὸς ὄρχις, Herba quę & Orchis dicitur, foliis oleæ mollibus ternis, parviſq;, ſemipedis longitudine, in terra ſtratis, radice bulboſa, oblonga: duplici ordine, ſuperiore, quæ durior eſt: & inferiore, quæ mollior. Eduntur ut bulbi cocti, in vineis fortè inventi. Plin. lib. 27. cap. 8. Officinæ Græcā vocem ad verbum exprimentes, *Teſticulum canis* appellant.

Cynocematis, Coniza apud Dioſc. lib. 3. cap. 135.

Cynozolon, κυνόζολον, Herba eſt eadem cum chamæleonte nigro, ita dicta, quòd odoris fœditate ricinos vermes in Canum auribus enecet. Alio nomine Vlophonum dicitur. Vide Plin. lib. 22. cap. 18.

Cynum, ni, n. ſ. metallum.

Cyparĭſsĭas, κυπαρισσίας, Tithymali ſpecies caulem emittens dodrantalem, ex quo germinant folia cupreſſi ſimilitudine (unde & nomen accepit) teneriora tamen ac tenuiora. Autor Plin. lib. 26. cap 8

Cyperos, [κύπειρον. Gallicè, *Vne eſpece de ionc appellee ſonchet, ayant les racines odoriferantes.* Italicè, *Cipero.* German. Wuder Galgan. Hiſpan. *Iuncia de olor, y iuncia auellana.* Vngar. *Szitt yo, káka.*] Iunci genus eſt anguloſum, juxta terram candidum, in cacumine nigrum & pingue. Ejus deſcriptionem vide apud Plin. lib. 21. cap. 18 Ruellius à Gallis juncos hujuſmodi *Sonchetos* vocari tradit, & minutim contuſos ad cōciliationem odoris veſtibus interponi. Legitur etiam in neutro genere Cyperum apud Varr. lib. 3. de Re ruſt. cap. 16.

Cÿphī,

Cyphī, ὖφι, Thymiamatis compositio est, dicata diis, qua apud Aegyptii sacerdotes utuntur. Constat (ut Plutarchus ait) ex melle, vino, uva passa, cypero, resina, sesili, aspalato, myrrha, bitumine, junco, bryo, calamo, utroque junipero, cardamomo, lapatho. Rationem componendi, vide apud Dioscor. lib. 1. cap. 24.

Cyprus, f. f. Herba est, folia habens ad iridis similitudinem mucronata, quæ à Latinis Gladiolus dicitur, radice bulbosa, & odore vicino nardo: ξιφίον. ¶ Est & per se Indica herba quæ Cyperis vocatur, gingiberis effigie, commanducata croci vim reddens. Vide Plin. lib. 21. cap. 18.

Cypóron, genus palustris herbæ, lege Dioscor. lib. 1.

Cyprīnus, [κύπριν⊙. Anglicè, A carpe.] Piscis est ex genere chombrorum: cujus meminit Plin. lib. 32. cap. 11.

Cyprium, æs, Vide CVPRVM.

Cypselī, m. t. [κύψελοι. Ger. Ein Spyr. Pol. Iryk koroie. Vngar. Fecske. Angl. A martinet.] Aves ex hirundinum genere, quæ & Apodes vocantur, ἀπὸ τῆς κυψέλης: hoc est, ab alveari, eò quòd nidū specie alvearis ex luto fingant. Autor. Plin. lib 10. cap. 39.

Cyrnea, eæ, Vasis vinarii genus, teste Nonio. [Ang. A bolle, a great piece to drink in] Plautus Amph, Cadus erat vini, inde implevi Cyneam. ¶ Sunt qui Cyrneam scribant per i nostrum, ut παρὰ τὸ κυρεῖν: hoc est, à miscendo dictum velint.

Cyrrha. Vide CIRRHA.

Cyssolithi, lapides qui spongiis innascuntur: sic dicti, quia vehiculo medentur.

Cyssus, & Cȳsus, vide CISSVS & CISTVS, perperam antea per i scribebantur hæ dictiones. Sunt enim Græca stirpium voces: κίσσος enim hederam significat, κίσθος vero frutex est medicis valde notus.

Cytinus [κύτινος. Gall. La fleur d'vn grenadier. Ital. Primo fior de pomo granato. Germ. Granatapffel bluss. Hisp. La grana la qual se halla en la sale de flor, ò flor de la granada. Polon. Kwiat granatowego iabłka. Vngar. Goma gránát viràga. Anglicè, The flowre of a pome garnet.] Flos mali Punicæ sativæ, ut balaustium sylvestris, ut est apud Dioscoridem. Plinius cytinum interpretatur primū partum punicæ florere incipientis. Flores verò ipsos in Cytino erumpentes, Balaustia, natura astringentes. Solet tamen appellatio hæc & ad alia quoque genera congruere: unde Dioscorides Apollinaris herbæ flores Cytinos appellavit.

Cytisus, f. f. [κύτισος. Germanicè, Ein klein bäwmlin / wie Rhamnus / vnnd hat bletter wie klee.] penultima correpta, Genus fruticis incani, ad similitudinem rhamni, cubitalibus ramis, foliis loti trifoliæ, quem Aristomachus Athenien sis miris laudibus prædicavit, eo præcipuè nomine, quòd lætissimum pecori pabulum præbeat, & lactis copiam augeat: quod etiã confirmat Plinius libro 13. cap. 24. Inventus est autem hic frutex primò in Cythno insula (unde & nomen accepit) & inde translatus in omnes Cycladas & urbes Græcas. Columella libro 13. capite 28: Cytisum quem Græci aut ζίαν aut κραγίλιον, aut κεφαλῶ vocant) quam plurimum habere expedit, quòd gallinis, apibus, ovibus, capris & omni generi pecudum utilissimum est. Idem alibi duas facit Cytisi species, sativam, & alteram suæ spontis.

D

LITERA; Est ex numero mutarum. Quingẽta in numeris significare putatur: sed non D, verùm duæ hæ notę IↃ quingenta significant, pro quibus imperiti, D, scripserunt. ¶ Quandoq; pro th aspirato ponitur, ut θεὸς, Deus. ¶ Quandoq; cõvertitur in b, ut quod olim Duellum, nos jam Bellum dicimus, & Duellona, Bellona. ¶ Quandoq; in l, ut à Sedeo, olim Sedda dicebatur, quæ nunc Sella. ¶ Quandoq; in r, ut Meridies, ab eo quod est medius dies. ¶ Interponitur nonnunquam in compositis hiatus prohibẽdi causa, ut Prodest, Redarguo, Redeo, Redintegro. ¶ Subtrahitur etiam nonnunquam, quando sequens syllaba ab s, cum alia consonante incipit, ut Ascendo, Aspicio. ¶ Quando autem convertatur in alias literas, dictum est in præpositione Ad. In fine cujusque dictionis corripitur, præterquam ubi est diphthongus, ut in haud. ¶ D. A. In notis antiquorũ vel A V G. Divus Augustus. D A. dona. D. AE. de ærario. D A T I. Dathico. D. A. M. S. A V. de avibus malè senserunt augures, D. A V G. Deo Augusto, vel Divo Augusto. D B. C. D. C. D. E. diebus Cæsaris dictatoris causa dicata est. D. B. D D. de bonis dixerunt vel dederunt. D. B. S. F. de bonis suis fecit. D. B. N. de bonis nostris, vel de bene notatis. D. B. M. de bene merentibus. D. B. C. de bene consulentibus, vel de bono communi. D. B. I. de bono judicio. D. B. I N. de bonis incertis. D. B. I. diis bene juvantibus. D. B. Decius Brutus. D. C. N. N. B. D. de Cæsare nemo non bene dicat. D. C. C AE S. Divus Cæsar. D. C. A. Divus Cæsar Augustus. D. C. S. de consulum sententia, vel consulis vel consilii sententia. D. C. T. detractum. D. D. S. duo deserebantur. D. dedit, vel dies. D D. dandam. D. M. dedimus mercedem. D D. dandas. D. D. D. A. A. A. dedicarunt, dederunt, dono, aureo, argẽto, ære. D D. M. V. dies mali venerũt. D D. declinaverũt, vel dedicaverũt. D D C. dedicaverũt. D. D. N. M. P. dare de nutu mihi parat. D. B. V R G. de bonis virginis. D D. E. H. L. I O. L I B. P R I. D N. M A R. P V. E T. L I. P. dedicatus est hic locus Iovi liberatori primũ, deinde Marti pugnatori & Libero patri. D. D Q. O. H. L. S. E. V. diis deabusq; omnibus hunc locũ sacrum esse voluerunt. D. divus vel Decius, vel diebus, vel devotus, vel diutiùs, vel dedicavit. D. diva. D. dedicavit. D. D. dedicaverunt vel dedicarunt. D D. dedimus, dedicatio. D. D. deo dedicavit, vel dotis datio, vel dictio, vel disdantibus, vel donantibus, vel dono dedit, vel ducum dux, vel ducduc, vel dono datum, vel deo domest. vel donavit, vel dono dicavit, vel ductio ducis, vel deus dedit, de donis, vel deinde, decreto dato. D. D. D. datus decreto decurionũ, vel dedit, vel dono decurionum dedit, vel dono dedit, dicavit, vel dono decurio dedit. D. D. D. dono dederunt, vel dedẽre. D. D. D. D. dignum Deo donum dicavit, vel decreto decuriones dederunt. D. D. L. M. dono dedit libero munere. D. D. N. N. domini nostri de tribus Imp. D. D Q. dedit donavitque. D. D. Q. S. dis deabusque sacrum. D. I. S. duabus sacris vel sacrum.

Dacrȳmās, autore Festo, Livius Andronicus appellabat, quas nos *lacrymas*, Græcè sequutus, qui δάκρυον vocant Lacrymari, & δάκρυα lacrymas. Vnde etiam constat verbum Lachrymor, & nomen Lacryma meliùs sine aspiratione scribi, quemadmodum vox Græca, à qua originem trahunt.

Dactȳlus, penultima correpta, m. s. [אֶצְבַּע etsbàh. δάκτυλος. Gallicè, Vn doigt. Italicè, Deto. German. Ein Finger. Hispan. Dedo. Polon. Paliec. Vngar. Vy. Ang. A finger.] à Latinis dicitur digitus: unde Dactylotheca (quæ Græcis etiam Chirotheca) pro tegumento manus, vel digitorum sumitur. [Polon. Paliuch.] ¶ Dactylus item vocatur pes metricus, quum syllabam longam duæ breves subsequuntur, Herous pes Ciceroni dictus, lib. 3. de Orat. quòd eo scribantur facta heroum & principum. ¶ Item Dactyli dicũtur fructus palmæ. Apicius: Et croci drachmæ singulæ dactylorum ossibus torridis quinque. ¶ Dactylus prętera graminis genus est, de quo sic scribit Plin. libr. 24. cap. 19. Sunt qui & aculeatum gramen vocant trium generum, quum in cacumine aculei sunt plurimum quini (dactylon vocant) hos convolutos naribus inserunt, extrahuntque sanguinis ciendi gratia. ¶ Dactylus item piscis est è genere concharum. Plin. lib. 9. cap. 6: Concharum è genere sunt dactyli, ab humanorum unguium similitudine appellati. ¶ Dactylus Idæus, gemma. Plin. lib. 37. cap. 10: Idæi dactyli in Creta ferreo colore pollicem humanum exprimunt.

Dactȳlĭcus, a, um, [δακτυλικός. Vngar. Vyas.] Cicer. in Orator. Quòd ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiæ sit accommodatior.

Dactȳlĭŏn, [δακτύλιον, Græci annulũ dicũt, ἀπὸ τοῦ δακτύλου: hoc est, à digitis. Gall. Aneau. Ital. Anolo. Ger. Ein Fingerring. Hisp. Anillo. Pol. Pierscien. Vng. Gyűrű. Ang A ringe.]

Dactȳliŏthēcă. [δακτυλοθήκη. Polon. Skrzinka wktorei chowaia pierscienie. Vngar. Gyűrű tok. Ang. A ringe case, or gloue.] Annulorum capsula: δακτύλιος enim annulus est: θήκη capsula sive arcula ubi quid reponitur. Ulpianus l. 52. de legat. & fideicom. Idem Pomponius in dactylotheca legata tractat, & ait annulos quoque contineri: non solùm thecam, quæ annulorum causa parata est. Malè autem hic antea scriptum erat dactylothecam pro gemma Plinio positam: quia locus Plinii lib. 37. cap. 1. omnino ostendit contrarium.

Dactȳlĭs, hujus dactylidis, fœmin. gen. [טַבָּעַת tabbàhath. δακτυλὶς, ίδος. Gallicè, De la grosseur d'vn doigt. Italicè, Longo vn deto. Germanicè, Eines Fingers dick oder groß. Hispan. Luengo vn dedo. Polon. Miarą iako paliec. Vng. Egy vyni. Ang. Of the thickneſſe or lenght of a finger.] ut dactylides vites dictæ à gracilitate digitali: vel fortassis quod grana habeant dactylis similia: hoc est, fructui palmæ arboris. Plin. libr. 14. cap. 3: Has etiam dactylos vocat Col. lib. 3. cap. 2.

Dactylion, scammonia apud Dioscor. lib. 4. cap. 182.

Dæmōn, m. t. [שֵׁד schedh. δαίμων. Gallicè, Ange bon ou mauuais. Italicè, Demonio. Germanicè, Ein wissenhaffter geist / er sey gut oder bòß. Hispanicè, Angel bueno ò malo. Polon. Angel' dobri albo zł'i wszistko wiedzący. Vngar. Io és gonosz angyal. Angl. An angell

angell good or euill.] Deus, ſive ſapiens, ἀπὸ τῦ δαῆναι, quod eſt ſcire. Auguſt. lib. 9. de Civit. Dei: Dæmones dicuntur, quoniam Græcum vocabulum eſt, ob ſcientiam nominati. Noſtræ religionis homines appellant ſpiritus in cœlo à Deo creatos, qui de cœlo ejecti, partim in terræ infimo, partim in hoc aëre damnati ſunt. Hinc Evdæmon & Cacodæmon pro bono & malo dæmone. Dæmon etiam animus humanus in corpore ſitus vocatur. ¶ Dæmones, *inquit Apul.* ſunt genere animalia, ingenio rationabilia, animo paſſiva, corpore aëria, tẽpore æterna.

Dæmŏnĭcŭs, a, um, quod eſt dæmonis. [δαιμονικός. Vngar. ördögi.] Lactant. lib. 4 in fine: Sed dæmoniciis fraudibus irretiti divinum nomen, cultumque perdiderunt.

Dæmŏnĭum, [δαιμόνιον. Polonicè, *Diabelſtwo.* Vngar. ördög.] Idem quod dæmon, numen, Deus. Vnde extat Apulei liber de Dæmonio Socratis.

Dagmades, Vide DAGNADES.

Dāgnădēs, Aviculæ quas potantes Aegyptii ad coronas devinciebant, dum potum exercebant, quæ cantilando & morſicando non paterentur dormire potantes. Autor. Feſtus.

Dalmatĭca veſtis, eſt qua modò utuntur omnes Diaconi ex conſuetudine in ſolennitatibus, ut 76. diſt. de Ieiunio.

Dalum, n. ſ. velum minimum ad proram navis devixum.

Dāmă. Genus capiæ ſylveſtris, tàm maſculini quàm fœminini generis. [יעלה *jeheláh* צבי *tſebi.* αἰγάγρος. Gall. *Vn daim.* Italicè, *Capra ſeluatica.* German. Ein wilder Rehbock/ Dambirtz/ oder ein gattung der Gembſen. Hiſpan. *Gama ò cabra montes.* Pol. *Lania.* Vng ðx Anglicè, *A doe or bucke.*] Virg. in Pharmacev. Cum canibus timidi venient ad pocula damæ. Martialis: Dente timetur aper, defendunt cornua cervum, Imbelles Damæ quid niſi præda ſumus? ¶ Hujus diminutivum eſt Damula.

Damaſſonium, n. ſ. [δαμασώνιον. Pol. *Wodna Babka* Vng. *Hegyðs leuelw' vti fw'.*] Herba eſt plantaginis folia habens, anguſtiora tamen & in terram reflexa. A Dioſcoride ἀλισμα appellatur. Nõnulli putant eam eſſe, quã vulgus *Plantaginem paſticam* vocat: alii illam quæ ab officinis *Fiſtula paſtoralis* dicitur.

Damium, [Pol. *Taiemna o fiara.*] teſte Feſto, Sacrificii genus, quod in operto fiebat in honorem Bonæ deæ: ita dictum per contrarium ſenſum, quòd minimè eſſet δημόσιον: hoc eſt, publicum. Vnde & Dea ipſa Damia, & ſacerdos ejus Damias appellata eſt. Autor Feſtus.

Dāmnās, pro Damnatus apud Iurecõſultos. [אחיב *mechuſſáb* אשם *aſchém.* ἀλὸς, ὄφλων. Gall. *Condamné.* Ital. *Condannato.* German. Verdampt. Hiſpanicè, *Condemnado.* Pol. *Skazany, poteptoni.* Vng. *Meg ſententziáztatot, kárhoſztatot.* Ang. *Condemned.*] Marcellus: Quiſquis mihi hæres erit, dare damnas eſto. Vtebantur autem hoc verbo quum teſtator ſuo teſtamento damnabat hæredem ad præſtandum alicui aliquod legatum. Quintil. libr. 7: Hæres meus uxori meæ damnas eſto dare argenti, quod elegerit pondo centum.

Dāmnum, n. ſ. Varro, à Demendo dictum, quum diminutione res deterior fit. Iactura, detrimẽtum, incommodum, malũ. [נזק *nezék* βλάβη, ζημία. Gall. *Dommage.* Ital. *Danno.* Germ. Ein ſchad. nachtheil Hiſp. *Danno.* Pol. *Szkoda.* Vngar. *Kár.* Ang. *Domage, hurt, loſſe.*] Terent. in Adelph. Niſi eo ad mercatum veniam, damnum maximum eſt. Cicer. quòd declamationibus noſtris cares, damni nihil facis. ¶ Damnum infectum, eſt damnum nondum factum, quod futurum veremur, apud Caium Iuriſconſultum.

Dāmnĭfĭco, Damnum infero. [הזיק *hizzík.* ζημιόω. Gall. *Faire dommage.* Ital. *Dannegiare, far danno.* Germ Schaden thun Hiſp. *Hazer danno.* Pol. *Vſzkadzam.* Vng. *Kárt teszök.* Ang. *To endomage.*] Damnificus, qui infert damnum. Plaut. in Ciſtel. Imitatio, ne quam beſtiam, & damnificam.

Dāmnĭgĕrŭlŭs, m. ſ. [ζημιοφόρος. Gall. *Portemalheur, dommageable.* Ital. *Che fà ò porta danno.* Germ. Der ſchaden thut/ ſchädtlich. Hiſp. *Coſa dannoſa ò que haze danno.* Pol. *Szkodnik.* Vngar. *Kárteuõ, kárhozo.* Ang. *That bringeth domage or loſſe.*] Plaut. in Trucul. Ite hac ſimul mulieri damnigeruli foras gerrones.

Dāmnōſŭs, a, um, Damnum vel detrimentum habens conjunctum. [ζημιώδης, βλαβερός. Gall. *Dommageable.* Ital. *Dannoſo.* Germ. Schedlich Belg Schadelyck. Hiſp. *Coſa dannoſa, que haze danno ò menoſcabo.* Pol. *Szkodliwy.* Vng *Káros.* Ang. *Domageable, harmfull, hurtfull.*] Colum. lib. 1: Quod etſi per partes nonnunquam damnoſum eſt, in ſumma tamẽ compendioſum. ¶ Aliquando ſumitur activè, pro eo quod damnum infert. Plaut. in Bacch. Quid tibi commercii eſt cum diis damnoſiſſimis? ¶ Aliquando paſſivè, ut apud Plaut. in Epid Damnoſo ſene, pro eo qui damnum ſubeat. Damnoſus, profuſus. Sueton. in Neron. Non in alia re damnoſior, quàm in ædificando.

Dāmnōſĭŏr, comparativus à damnoſus. [Vngar. *Bw' kezw' bkárosbs.*] Ponitur pro profuſiori apud Suet. in Nerone cap. 31: Non in alia re damnoſior quàm in ædificando.

Dāmnōſē, adverb. Periculoſé. [ζημιωδῶς. Gall. *Dommageablement, auec dommage.* Ital. *Con danno.* Germanicè, Mit ſchaden/

Schedlicher weiß nach. Hiſpan. *Con dauno.* Polon. *Szkodliwie.* Vngar. *Károſan.* Ang. *With great damage and loſſe.*] Horat. 2. Serm. ſatyr 8: -tum Vibidius Balatroni, Nos, niſi damnoſè bibimus, moriemur inulti.

Dāmnō, as, act. p. condemno, improbo, convinco: [חיב *chajéb* עשם *haſchém* κατακρίνω. Gall. *Condamner.* Ital. *Dannare, condennare.* Germ Verdammen verwerffen. Belg Verdoemen Hiſp. *Condennar ò damar.* Pol. *Potepiam, ganie, gardze.* Vng *Kárhoztatom.* Ang *To condemne, to appoynte to be punished.*] quandoq; ablativo, quandoque genitivo jungitur. Cic. 4. ad Heren. Majores noſtri ſi quam uxor ſui peccati mulierem damnabant, ſimplici judicio maleficiorum multorum convictam putabant, Quo pacto? Quoniam quã impudicam judicaverant, eam venefici quoque damnatam exiſtimabant. Cicer. 1. Tuſcul. Sed plurimi contrà nituntur, animoſque quaſi capite damnatos morte mulctant. ¶ Quandoque verò non apponitur pretium, vel peccatum, pœnave peccati accuſativo tantùm jungitur, & ſignificat culpo. Cicer 4. Tuſc. Rerum naturam potius, quam errorem damnare volumus. ¶ Interdum accipitur pro exhæredare, ἀποκληρόω: unde è duobus filiis, alterũ hęredem inſtitutum, alterũ damnatum legimus: hoc eſt, exhæredatione improbatum. ¶ Interdum pro compellere, obligare, & neceſſitate obſtringere. Terentius in Phorm. Tuus eſt damnatus gnatus, non tu. ¶ Compoſita à damno ſunt, Condemno, & Prædamno, quod eſt antè damno, προκατακρίνω. Liv. lib. 4: Totam culpam ejus temporis, prædamnatum collegam transferentem, omnes tribus abſolverunt.

Dāmnātĭo, onis, verbale, f. t. Condemnatio. calamitas. [עשם *haſchém*, κατάκρισις. Gall. *Damnement, condamnation.* Ital. *Condannaggione.* Ger. Verdammung. Hiſp. *Condenacion.* Pol. *Potepienie.* Vngar. *Kárhoztatás, kárhoſzát.* Ang. *A condemning.*] Reorum acerbiſſimæ damnationes, Cic. in Piſon. Idem 4. Verr. Docuiſſemque hanc damnationem duci non oportere, &c.

Dāmnātŭs, hujus damnatus, penult. prod. m. q. Idem quod damnatio. [κατακρίσεις, κατακλήσεις. Vngar. *Kárhoztatás.*] Plin. lib. 7. cap. 44: Alieno beneficio poſtea vixit, bonis indè etiam confiscatis à damnatu ſuo.

Dāmnātōrĭus, ria, rium, Quod damnationem adfert, quod condemnationem habet conjunctam. [κατακριτικός. Gall. *De condemnation, qui condamne.* Ital *Di condanaggione.* German. Das zu dem verdammen oder verurtheilen gehört. Hiſpan. *De condenacion, lo que condenna.* Polon. *Rzecz mieaka vpadek y potepienie przinoſząca.* Vng. *Kárhoztato.* Ang. *That condemneth.*] Cicer. 5. Ver. Verres in Zenonem judicium dabat illud ſuum damnatorium de jugerum profeſſione.

Damnatorĭă tabella. Sueton. in Auguſt. κατακριτήριος πίναξ.

Damnatŭs, part. [אחיב *mechuſſáb* עשום *haaſchúm* κατακριθείς, κατακεκλημένος. Gall. *Condamné.* Ital. *Damnato.* Ger. Verdammet, verurtheilet. Hiſpan. *Condenado.* Pol *Potepiony, zgubiony.* Vngar *Kárhoztatott.* Ang *Condemned.*] ut, Damnatus capitis, vel capite: hoc eſt, condemnatus. ¶ Interdum etiam idẽ quod obligatus vel adſtrictus. Vnde hæredes debebantur Damnati ad præſtandum legatum: hoc eſt, adſtricti & obligati. Pro quo veteres etiam dicebant Damnas. Item Damnatus voti, vel voto dicitur is, qui jam ejus, cujus gratia votũ fecerat, factus eſt cõpos. Et, Damnare aliquem voto dicebantur dii, quũ alicui tribuebant id cujus gratia votũ ſuſceperat. Fiebant autẽ vota ferè ſub conditione, hoc modo: Mars pater, ſi mihi, populoque Romano hodie victoriam dederis, hoc ipſo in loco tibi ex marmore templũ ſtatuam. Hoc voto ita facto, qui vovit, ſtatim factus eſt reus voti, nihil tamẽ cogitur præſtare, niſi adepta victoria. Vbi autem jam debellatis hoſtibus contigerat victoria, tunc demum dicebatur damnatus voto: hoc eſt, aſtrictus & obligatus ad perſolvendum votum. Virg. in Daph. Vt Baccho Cererique, tibi ſic vota quotannis Agricolæ facient; damnabis tu quoq; votis. Hæc ideò hîc fuſiùs notanda duximus, quòd ipſum etiã Macrobium altiſſimę eruditionis virũ, & pleroſq; alios, qui ejus autoritatem ſequuti ſunt, ea in re lapſos videremus, qui arbitrãtur eum dici damnatum votis, qui jam vota perſolvit. Hoc autẽ verũ non eſſe, apertiſſimè cõvincitur uno Livii teſtimonio lib. 7. ab Vrbe condita: Dictator (*inquit*) deorum quoque opes adhibendas ratus, inter ipſam dimicationẽ ædem Iunoni Monetæ vovit: cujus damnatus voti, quũ victor Romã revertiſſet, Dictatura ſe abdicavit. Et paulò poſt: Anno poſtquam vota erat, ædes Monetæ dedicatur. Audiſne Dictatorẽ protinus parta victoria fuiſſe damnatum voti, quũ tamen votum adhuc non perſolviſſet, quod ſubſequenti demum anno fuit perſolutum? A participio Damnatus fit compoſitum Indemnatus, non condemnatus, ἄκριτος. Saluſt. in Catilin. Hi primò cœpêre quenq; peſſimum, & omnibus inviſum, indemnatũ necare: hoc eſt, indicta cauſa & nulla præcedẽte condemnatione. Liv. lib. 2. ab Vrb. Eum indemnatũ indicta cauſa nõ debere violari. Cõpoſita à Damno ſunt Cõdemno, & Prædamno, quòd eſt antè damno, προκατακρίνω. Livius 4:

Totam

Toram culpam ejus temporis in prædamnatum collegam tránsferentem omnes tribus absolverunt

Danae, Laurus Alexandrina apud Dioscor. lib. 4. cap. 148.

Dānīstă, Fœnerator, creditor. [בשה *noschéh. δανειστής.* Gall. *Vsurier, qui preste à interest.* Ital. *Vsurario, creditore* German Ein Wucherer. Hispanicè, *Vsurario.* Polon. *Lichwiarz.* Vngar. *Vsorás.* Anglicè, *An vsurer or lender for gaine.*] Plaut. Mutuitus est mihi danista, qui de me argentum non petit. *ἀπὸ τοῦ δανίζειν*, quod est mutuum dare.

Dānīstĭcŭs, *δανειστικός*, Fœneratorius. [Vngar. *Vsorás.*]

Danunt, quandoque à veteribus dicebatur pro Dant, & Duis pro Dederis. Plautus cui servitutem dii danunt lenoniam. Nonius.

Dapalis, Dapatícus, Dapatíce, Vide DAPS.

Daphnía, Gemma comitialibus morbis utilis existimata. Plinius lib. 37 cap. 10.

Daphnoïdes, [*δαφνοειδής.* Gall. *Laureole.* Ital. & Hisp. *Laureola.* Ger. Lorberkraut, oder wie es etliche vermeinen, Kellershals oder zeyland. Pol. *Krzak bobkowy.* Vn. *Vad Boroſlyán.* Ang. *A kind of baye tree.*] Lauri species, baccas habens è nigro rubicentes, quibus gustatis os atque guttur accenditur. Frutex est ramosus, crassiore, quam laurus, folio. Autor Plin. libr. 15. cap. ult. ¶ Est item Daphnoides, clematidis species, mollia vitilia per terram spargens, quæ à Latinis Vincapervinca appellatur. Vide suprà in dictione CLEMATIS.

Daphnon, [*δαφνών.* Gall. *Vn lieu complanté de lauriers.* Ital. *Luogo ouero sito molti lauri.* German. Ein Lorbaumgarte. Hispanicè, *Laureda.* Polon. *Ogrod bobkiem osſadzony.* Vngar. *Borostyanos hely.* Ang. *A place sett with baye trees.*] Lauretum dicimus: hoc est, locum multis cõsitum lauris. Mart. lib. 10: Disposuit daphnona suo Torquatus in agro.

Dāps, dapis, f. t. inquit Festus, apud antiquos dicebatur res divina, quæ fiebat aut hyberna semente, aut verna: quod vocabulum ex Græco deducitur, apud quos id genus epularũ *δαῖτες* dicitur. Liv. 1. ab Vrb. Tum sacrum factum, adhibitis ad ministerium dapemque Potitiis ac Pinariis. Ibidem: Pinariis extis, adesis ad cęteram venirent dapem. Quomodo verò dapes cõstruantur, vide Caton. de Re rust. cap. 132: Cæterùm dapes nõ solùm deorum, vel nostræ in sacrificiis deorum: sed etiam magnifici & opipari apparatus sunt. [מטעם *mathám. ἐδέσματα.* Gall. *Banquet, viandes somptueuses, appareil de viandes.* Ital. *Viuanda, apparechio grande de viuande.* Ger. *Herrliche zubereitete speysen.* Hisp. *Manjar costoso, & otra cosa para comer.* Pol. *Pokarmy pisznie nastadzoni.* Vng. *Frisétek.* Ang. *Delicate meates, fine dishes.*] Mart. Illa quidem laura est, dapibusque instructa superbis. Virgil. 4. Aen. Diripiuntque dapes, contactuque omnia fœdant. Præterea & cibos vitabiles & infandos dapes vocari, Nonius ex duobus Virgilii locis affirmat, quorum alter est Aen. 3. de Cyclope: Nam simul expletus dapibus, vinoque sepultus. Alter in Buc. Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit.

Dăpĭfĕr, a, um, *σιτοφόρος*, dapes ferens.

Dăpīno, as, pen prod. Significat dapes paro. [Polon. *Pokarmi nastadzam.* Vng. *Etkẽt készitẽk.*] Plautus in Capt. Aeternum tibi dapinato victum, si vera autumas.

Dăpālĭs cœna, Quæ diversis & amplis dapibus constat. [*λιπαρὸς, δαψιλὴς.* Vngar. *Kazdag, fris vatsara.*] Plin. lib. 10. cap. 10: Pavonem cibi gratia Romæ primus occidit orator Hortensius, dapali cœna sacerdotii.

Dăpātĭcŭs, a, um, Quod est amplum, magnificum: ut, Negotium dapaticum, *μεγαλοπρεπής.* Festus.

Dăpărĭe, adverb. id est, laute. *λιπαρῶς.* Festus.

Dāpsĭlĕ, adverb. Abundanter, lautè, copiosè. [*δαψιλῶς.* Gall. *Abondamment, somptueusement.* Ital. *Abondamente, liberalmente, magnificamente.* Germanicè, Reichtlichen / köstlichen. Hispan. *Magnifica y costosamente.* Pol. *Obficie, hoinie.* Vng. *Frissen, bwsén.* Ang. *Abundantly, costly.*] Suet. in Vesp. Sed & convivabatur assiduè, ac sæpiùs rectè ac dapsilè.

Dāpsĭlis, le, penult. corrept. Abundans, largus, liberalis. [*δαψιλής.* Gall. *Grand & abondant, somptueux.* Italicè, *Abondante, liberale.* Germanicè, Reichlich / köstlich / vberflussig. Hispan. *Magnifico y costoso y abundante.* Polon. *Hoiny, szczodri.* Vngar. *Bwʼ, bwʼkezw, adakozo.* Ang. *Liberall, sumptuous, costly.*] Plaut. Most. Triginta minę, præterq; alios dapsiles sumptus facit. Colum. libro 4. cap. 27: Si autem continuis superioribus annis dapsili proventu fatigata vitis fuerit, requiescere, ac reficĕre par erit. Idem libro eodem: At spionia dapsilis, musto ac amplitudine magis uvarum, quàm numero fertilis. *Δαψιλείαν*, largitatem, abundantiam rerum, liberalitatemque vocant: unde nostri quoque dapsiles aliquando lautos, & liberales appellant. Plaut. in Aul. Istas magnas factiones, dotes dapsiles nihil moror: id est, affluentes & largas.

Dāpsĭlĭtĕr, adverbium, Dapsilè, lautè. [Pol. *Szczedrze.* Vngar. *Bwsén, frissén.*] Nævius in Corollaria: Vltrò meretur, quamobrem ametur, ita dapsiliter suos amicos alit.

Dāpsă apud veteres genus sacrificii quod fiebat aut hyeme (ævienti, aut vere: à Græcis *δαπὰς* vocatur.

Darsisan, quid revera sit, vehemens hodie controversia. Nec sanè conveniunt Arabũ Interpretes. Nam Euricius Cordus, vir veterem Medicinam edoctus, Asphalaton esse contendit eam, cujus meminit Dioscor. lib. 2. Verùm hujus sententiam, ut nõ facilè improbarim, ita non habeo nunc quò affirmem, maximè cùm in his atq; illis peregrinis non aliter quam cæci in tenebris palpemus. Nec hîc quicquid ad rem facit opinio & suspicio, sed loca adeunda, considerandæ & contemplandæ res ipsæ sunt. Toti sunt in his suspicionibus etiam Manardus & Leonicenus, magno interim risu multorum.

Dasion Lege ASPHALATVS.

Dāsĭă, pen prod. *δασεῖα*, Densitas, spiritus, & signum est vocàlis aspiratæ, quod hac nota ʽ formatur.

Dāsypūs, hujus dasypodis, m. t [שפן *schaphán. δασύπους.* Gal. *Vn connil.* Ital. *Conoglio.* Germ. Ein haß oder ein kunigle. Hispan. *Conejo.* Pol. *Krolik albo zaiac.* Vng. *Házi nyúl szeléd nyúl.* Ang. *A coniey or hare.*] Animal est quod nos *leporem*, aut, ut alius placet, *cuniculum* vocamus. Plin. lib. 10. cap. 63: Dasypodes omni mense pariunt, & superfœtant, sicut lepores. A partu statim implentur: concipiunt, quanvis ubera siccante fœtu, pariunt non cæcos. Ex quo loco constat, Plinium Dasypodem à lepore distinxisse. Budæus tamen credit Plinium in ea re deceptum fuisse, eo præcipuè argumento nixus, quod Aristoteles plerisque in locis dasypodem à lepore non videatur distinguere. Si tamen diligentiùs scriptorem illum excussisset, invenisset locum manifestissimum, ubi ille duo hæc indubiè secernit, locus is est libr. 1. de Historia animalium, ubi sic habet: Differunt præterea animantes moribus: nam aliæ mites, remissæ, ac minimè pervicaces sunt, ut boves: aliæ animósæ, pervicaces, brutæ omnino, ut sues sylvestres: aliæ ingeniósæ, ac timidæ, *οἷον ἔλαφοι καὶ λαγὼς καὶ δασύποδες*: hoc est (interpr. Theodoro) ut cervi, lepores, cuniculi. Polybius tamen libro 12. historiarum, cuniculum Latino nomine appellare maluit, non secus ac si Græca lingua animalis ejus nomenclatura destitueretur. Ait enim nasci animal lepori simile *κριῳδέστερον καὶ λαγωοειδέστερον.* Hisce argumentis adductus Erasmus, vertens adagium illud, apud Græcos usitatissimum: *δασύποδος κρέας ἐπιθυμεῖς*, maluit Græcam dictionem servare, quàm de re incerta quippiam temerè pronuntiare. Sic enim vertit: dasypus carnes desiderat. Dicitur in eos, qui ea requirunt ab aliis, quæ ipsis affatim sunt domi.

Dătārĭŭs, Datatim, Vide DO.

Datiathum, thus minus probatum, & secunda vindemia.

Dāucŭs, f. f. [*δαῦκος.* Pol. *Olesznik perperam Markiew.*] Herba est similitudine fœniculi, candidioribus tamen foliis & minoribus, hirsutisque, caule pedali recto, radice suavissimi gustus. Plura ejus sunt genera, quæ vide apud Plin. lib. 25. cap. 9.

Dautía, quæ & Lautia dicimus. [Pol. *Vpominek posłom dani.*] Munuscula, quæ dantur legatis hospitii gratia. Fest.

D ante E

Dē, [μ *min. παρά.* Gall. De. Ital. *De, di, da.* Germanicè, Von. Belg. Van. Hispan. De. Vngar. *Bol-ből.* Ang. *of, frome.*] Præpositio est, quæ separata significat ἀπό: hoc est, à, vel ab, vel ex: ut Audivi de patre meo. ¶ Item *de*, Cicero 3. de Orat. Oratio Crassi de colonia Narbonensi & altera de lege Servilia. Item propter. Terent. in Eunuch. Quantum me amas de fidicina hac? ¶ Item Deorsum, sicut Sus, Sursum: unde Susque deque fero, veteres dicebant: hoc est, sursum an deorsum res feratur, parvi facio. ¶ Item ponitur pro è, ut apud Sueton. in Caligula capite 37: Fabricavit & de cedris Liburnicas, gemmatis puppibus, pro è cedris. ¶ Item memorativam vim habet: ut Cicero scripsit de Officiis. ¶ Composita verò aliquando detractionem notat, ut Decortico, Delibro, Devestio, Deplumo, Depilo, Decalvo, Dearmo. ¶ In aliquibus deorsum, *κάτω*, ut Defendo, defluo. ¶ Interdum non: ut, Delumbe, quod est non habens lumbos. ¶ Interdum activa est, sive intensiva, ut Deamo, Depravo. ¶ Interdum diminutiva, ut Decresco, Defervesco. ¶ Interdum privativa sive negativa, ut Desperatus, Demens, Dedecet. ¶ Interdum localem vim obtinet, ut Deambulo. ¶ Interdum deficientem vim sui simplicis indicat: ut Disco, Dedisco: Tego, Detego: Doceo, Dedoceo. ¶ Interdum est honoris exhibitiva, ut Defero, Deduco. ¶ Significat etiam quandoque in totum vel omnino, ut Demando. ¶ Quandoque apertè seu palàm, ut Demonstro. ¶ Componitur autem cũ dictione incipiente ab a, ut Deamo: b, ut Debacchor: c, ut Decerno: d, ut deduco: e, ut Deero: f, ut Defero: g, ut Deglutio: h, ut Dehisco: i, ut Dejicio: l, ut Delabor: m, ut Demiror: n, ut Denudo: o, ut Deosculor: p, ut Depellor: r, ut Derivo: s, ut Desudo: t, ut Detraho: u, ut Devenio. ¶ Patitur nonnunquam elisionem, metri gratia: sicut in Deinde & Dehinc: Virgilius libro 1. Aeneid. Oscula libavit natæ, d'hinc talia fatur: ubi elidituꝛ e.

Dĕă, deæ, fœm. p. à Deus. [θεὰ, θεὸς, ἡ. Gall. *Deesse.* Ital. *Dea.* Ger.

Gōttin. Hiſp. *Dea, dioſa.* Pol. *Boginy.* Vng. *Iſten aſzony.* Ang. *A goddeſſe.*] Virg. 1. Aeneid. - nec vox hominem ſonat, ô dea certé. ¶ Deæ triformis facra: id eſt, Hecates, quæ & Luna & Diana & Proſerpina creditur eſſe: Luna quidem in cœlo, Diana in terris: & Proſerpina apud inferos. Ovid. 7. Metam. Auxiliaris dea. Ovid. 9. Metam. - quum te partu Lucina levarit, Tollere quicquid erit, dea ſum auxiliaris opem q; Exorata fero. ¶ Vltrices deæ. Seneca in Octavia: Tartara teſtor, Erebiq; deas Scelerum ultrices.

Dēăcĭnātŭs, adject. [*ἀπερράγισμένος, ὁτῶν ῥαζῶν ἐσκεμμένος ἢ κεκενεθές.* Gall. *De qui on a oſté & nettoye les grains de raiſin.* Ital. *Modato da granelli.* Ger. Von traubenbeeren wol geſeubert. Hiſp. *Vadato da granelli.* Pol. *Wicyſzczony zwinnich zadrek. xiado de los bervjos de las vuas.* Vng. *Aszkinek szőrdiét ki wotték.* Ang. *That is cleanſed of the kernelles of grapes or lik fruite.*] ut Deacinata dolia, à quibus abſterſi ſunt acini. Cat. de Re ruſt. cap. 26: Vbi erit lectum poſt dies triginta: ſi bene deacinata erunt dolia, oblinito.

Dĕălbātōrēs, item lib. 10. Cod. ad Imp. inter artifices recenſentur, qui munerum immunitate donati ſunt.

Dĕălbo, n. p. idem eſt quod album reddo, album tectorium induco: [*לבן hilbín. λεύκαίνω.* Gall. *Blanchir par deſſus.* Ital. *Imbianquecer.* Pol. *Obielam.* Vng. *Meg feiéri tőm.* Ang. *To mak white, to whitelime.*] ut Dealbare parietem, eſt album tectorium ſuperinducere. Curtius ad Cic. Nec ſolere duos parietes de eadem fidelia dealbare.

Dĕălbātŭs, a, um, participium, idem quod albo inductus colore. [Pol. *Pobielony.*] Suet. in Galba cap. 9: Multoq; præter cæteras altiorem & dealbatam ſtatui crucem juſſit.

Dĕāmbŭlo, n. p. Ambulo, inambulo. [*הלך hithhallách. περιπατέω.* Gall. *Se pourmener.* Ital. *Paſſeggiare.* Ger. Hin vñ wider gehen/ ſpatzieren. Belg. Wandelen. Hiſp. *Paſſear.* Pol. *Przeskhodze ſzie.* Vng. *Iárok, ballagok.* Ang. *To walk, togo.*] Terent. in Adel. Deambulare huc libitum eſt. Cic. lib. 1. de Leg. Quin igitur pèrgimus ad illa ſpatia noſtra, ſedesq;, ubi cùm ſatis erit deambulatum requieſcemus?

Dĕāmbŭlātĭo, Ambulatio. [*הליכה halichàh. ὁ περίπατος.* Gall. *Pourmenement ou pourmenoir.* Ital. *Paſſeggiamento.* Ger. Spatzierũg/ das hin vnnd her gehen. Hiſp. *Obra de paſſearſe.* Pol. *Przechadzka.* Vng. *Iárás, ballagás.* Ang. *A walking.*] Terent. in Heavt. Vel me hæc deambulatio, quàm non laborioſa, ad lãguorẽm dedit.

Dĕāmbŭlātōrĭum, Locus in quo deambulamus. [*περίπατος.* Vng. *Iaro hely.* Ang *An alley or gallerie to walk in.*]

Dĕămo, act. p. Valde & ex animo amo. [*אהב hágháb. ἀγαπάω.* Gall. *Fort aimer.* Ital. *Amar di cuóre.* Ger. Hertzlich oder inniglich lieben. Bel. Hertelick lieff hebben. Hiſp. *Amar de coracon.* Pol. *Serdecznie mieĺ wie.* Vng. *Fölöttẽ igẽn ſzeretőm.* Ang. *To loue tenderly.*] Teren. in Heavt. Nę ego ſum fortunatus, deamo te Syre. Plaut. Trucul. Magna nunciavit Chiamus hodie gaudia, mea dona deamata acceptaq; habita eſſe apud Phroneſum.

Dĕārmātŭs exercitus: hoc eſt, Exarmatus: id eſt, armis ſpoliatus. [*ἀφωπλισμένος, τὰ ὅπλα ἀφηρημένος.* Gall. *Deſarmé.* Ital. *Eſſercito diſarmato.* Germ. Ein Kriegshauff der wehr loß gemacht iſt. Hiſp. *Hueſte deſarmada.* Pol. *Ten ktoremu bron odiета.* Vng. *Fegyvertelẽ meg foſztatot.* Ang. *Spoiled of armour or vnarmed.*] Liv. 4. ab Vrbe: Conſul triumphans in urbem redit, Civilio Volſcorum duce ante currum ducto, prælatisq; ſpoliis, quibus dearmatum exercitum hoſtium ſub jugum miſerat.

Dearticulatio, onis, f. t. Eſt mutatio vel corruptio oſſis ſecundum naturam, in locum præter naturam.

Dĕārtŭo, as, act. p. Artus incido, artus adimo, & eripio. [*נתח nittach. ἀπαρτῶ* Gall. *Deſmembrer.* Ital. *Smembrare.* Ger. Die glider abhauwen/ Ein glid nach dem andern abhauwen/ zerſtucken. Hiſp. *Deſpedacar en miembros.* Pol. *Rozſiekuie, pozĺonki wi bieram.* Vng. *Le taglom, konczolom.* Ang. *To deſmember.*] Plaut. in Capt. Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus ſum miſer ſceleſti hujus technis.

Dĕāūro, as, Inauro, auro tego, [*זהב צפה tſippah záhab. χρυσόω.* Gall. *Dorer.* Ital. *Indorare.* Germ. Vergulden. Hiſp. *Dorar par defuera.* Pol. *Pozĺacam.* Vng *Meg aranyazom.* Ang. *To gild with gold.*] unde Deauratus *ἀλφέχρυσος.*

Dēbacchāri, act. p. Propriè eſt præ ebrietate furere, bacchari. [*השתכע biſchtaghghéah. παροινῶ.* Gal. *Iniurier autruy en manie re d'yurongne, faire quelque inſolence.* Ital *Furiare per ebrieżza.* Ger. Toben/ oder wütẽ/ vngeſtüm ſeyn auß trunckenheit. Bel. Raſen. Hiſp. *Vſar de furor por embriaguez.* Pol. *Otarſzie ſzie ſzaleie.* Vng. *Részegségben bolondúl rikotani.* Ang. *To rage and rayle like a dronk man, to be woode angrie.*] Quanquam etiam debacchari dicimus eũ qui præ furore mentis ſuæ nõ ſatis compos, nihil conſideratè agit, & ſine fructu tumultuatur. Ter. in Adelph. Si ſatis debacchatus jam es leno, audi ſi vis nunc. SAN. Egón' debacchatus ſum in te, an tu in me?

Dēbēllārĕ, Bello vincere vel capere. [*נתח nitthseách. κρατεπολεμέω, κατακρατέω.* Gal. *Vaincre par guerre, ſurmonter.* Ital. *Vincere in guerra.* Ger. Mit kriegen vberwinden vnd bezwingen. Hiſp. *Vencer ò tomar por guerra.* Pol. *Zwiezyezyc, zwoiowac.* Vng. *Meg verni, meg győzni.* Ang. *To vanquish and ouercome by warre.*] Et propriè Debellamus homines, Expugnamus caſtra, urbes, navès, & hujuſmodi. Plin. lib. 6: Darium Alexander debellavit. Liv. lib. 8: Debellatum eſt cum Græcis: id eſt, finitum eſt bellum. Virg. 6. Aeneid. Parcere ſubjectis, & debellare ſuperbos.

Dēbēllātŭs, ta, tum, particip. Victus, ſuperatus. [*נכבה menatstsách. κρατεπολεμηθὲς, κατακεκρατημένος.* Gall. *Vaincu, ſurmonté.* Ital. *Vinto, ſuperato.* Germ. Mit Kriegsmacht beſtritten oder vberwunden. Hiſ. *Vincido.* Pol *Zwoiowany.* Vng. *Meg győzettetett.* Ang. *Ouercome by warrefare.*] Livius 8. ab Vrbe: Debellatus vi hoſtis.

Dēbēllato, vice adverbii. Liv. 10. bell. Pun. Scipionem velut jam debellatò, Vticæ oppugnandæ intentum avertit fama redintegrandi belli.

Dēbēllātŏr, verbale, m. t. [*נכבה menatstséach. κρατεπολεμιστής.* Gall. *Vainqueur, ſurmonteur, victorieux.* Ital. *Vincitore, vittorioſo.* Germ. Ein vberwinder vnd ſiger im Krieg. Hiſp. *Vincidor.* Pol. *Zwiezyezca nawoinie.* Vng. *Meg győző.* Ang. *A conquerour, a vanquyshour.*] ut, Cruenti gurgitis debellator, apud Statium lib. 9. Thebaid.

Dēbĕo, es, debui, debitum, Pertinet ad omnia quibus devincti ſumus: quod vulgò *Teneor*, ſeu *Debitor*, aut *Obligatus ſum* dicitur. [*ὀφείλω.* Gall. *Deuoir, eſtre tenu & obligé.* Ital. *Deuere, eſſere debitore, tenuto, obligato.* Germ. Schuldig/ pflichtig ſollen ſeyn. Bel. Schuldig zyn. Hiſp. *Deuer, ſer obligado.* Pol. *Winienem.* Vng. *Tartozom, atós vagyok.* Ang. *To owe, to be bound to.*] Cic. Planco: Perfice, ut ne minus Reſpublica tibi, quàm tu Reipublicæ debeas. Idem Servio: Homo & maximis meis beneficiis devinctus, & propè omnium qui mihi debere aliquid videntur gratiſſimus. *χαρίεις.* Plaut. in Curc. Beatus mihi videor, ſubduxi ratiunculam quantum æris mihi ſit, quantumq; alieni ſiet: dives ſum, ſi non reddo iis quibus debeo. Saluſt. in Catil. Res autem oppoſituna videbatur, quòd is privatim egregia liberalitate publicè maximis muneribus grandem pecuniam debeat. Sæpiſſimè verò pro oportet. Cicero ad Atticum: Si volent grati eſſe, debebunt Pompeium hortari, ut ſit amicus.

Dēbĭtŏr, m. t. [*חיב lovéh. δεδανεισμένος, χρέης, ὀφειλέτης.* Gall. *Debteur.* Ital. *Debitore.* Ger. Ein Schuldner. Bel. Een Scultenaer. Hiſp. *Deudor.* Pol. *Dłużnik.* Vng. *Tartozó, adós.* Ang. *A debtour, that oweth.*] teſte Modeſtino, propriè dicitur is à quo invito, exigi pecunia poteſt. Cic. ad Attic. lib. 3: Titinius debitoribus ſuis renunciavit ut eodem fœnore uterentur. Idem pro Flac. Fecit eadem omnia quæ noſtri debitores ſolẽt: negavit ſe verſuram ullam feciſſe. Debitori creditam pecuniam condonare, Cic. 2. Offic. Plin. in Pan. Nam liberalitatem jucundiorem debitor gratus, clariorem ingratus facit.

Dēbĭtĭo, f. t. Debitum. [*חיב chób משה maschschéh. ὄφλημα.* Gal. *Debté.* Ital. *Debito.* Germ. Die ſchuld. Hiſp. *Deuda.* Pol. *Dłług.* Vng. *Adóſság, tartozás.* Ang. *An owing.*] Cicero pro Planc. Per quam diſſimilis eſt pecuniæ debitio & gratiæ; nam qui pecuniam diſſolvit, ſtatim non habet id quod reddidit: qui autem debet, æs retinet alienum. Gratiam autem & qui refert, habet: & qui habet, in eo ipſo quod habet refert.

Dēbĭtum, ſubſt. n. ſ. Aes alienum, debitio, nomen. [*חוב chob משה maschschéh. χρέος, ὀφλημα.* Gal. *Debte, ce qui eſt deu.* Ital. *Debito.* Germ. Ein Schuld. Hiſp. *Deuda.* Vng. *Adóſság.* Ang. *Debte, that is owen.*] Cic. in Oratione ad populum antequam iret in exilium: Fidei conducit in loco debitum retribuere.

Dēbĭtŭīrī, Antiquo more dictum, pro debitum iri, quemadmodum Datuiri, pro datum iri, & defenſuiri, pro defenſum iri.

Dēbĭtŭs, a, um, part Quod debetur. [*χρεωστούμενος.* Gall. *Deu.* Ital. *Douuto conueneuole.* Germ. Schuldig/ pflichtig. Hiſp. *Deuido, quello que algun deue.* Pol. *Dłużnoſzic.* Vng. *Azmiuel tartozunk.* Ang. *Due, owen.*] Idem in Phil. O' fortunata mors, quæ natura debita, pro patria eſt potiſſimùm reddita. ¶ Frequenter etiam apud Cic. accipitur pro Meritus, ſive Juſtus. In epiſt. ad Attic. Huic habiti à me honores nulli, niſi debiti. Idem 9 Philip. Juſtũ ac debitum honorem alicui decernere.

Debibo, is, penult. corr. Solinus. [Germ. außtrincken oder trincken.]

Dēbĭlĭs, le, om. t. ex De, & Habilis, quaſi parum habilis: mancus, infirmus, imbecillus, levis. [*חלש challáſch. ἀδύνατος.* Gall. *Debile, foible, caſſé.* Ital. *Debole.* Germ. Schwach/ vnmögend. Bel. *Debile, foible, caſſé.* Hiſp. *Flaco.* Pol. *Mdły, ſłaby.* Vng. *Erőtelẽ.* Ang. *Weak feble.*] Ter. in Adelph. Membra in metu debilia ſunt. Cic. 3. in Cat. Infirmos ſive illo, ac debiles fore putabam. Imbecillis ac debilis ſenex, Cic. pro Seſt.

Dēbĭlĭto, as, are, act. p. Debilem reddo, frãgo, infringo, minuo, comminuo. [*חלש chalàſch. ἐξασθενίζω.* Gall. *Affoiblir, debilter, amoindrir les forces.* Ital. *Far debole, tor' le forze.* Germ. Schwechen/ ſchwach oder blöd machen. Hiſp. *Enflaquecer.* Pol. *Oſłabiam.* Vng. *Meg erőtelenitẽm.* Ang. *To make weak or feble.*] Cicer. in Vatin.

Quæ leges sæpenumerò Tribunitios furores debilitarunt, & repressérunt.

Dēbĭlĭtārī, passivé. [Vng. *Meg erőtelenitetni.*] Cicero de Finib. Turpe esse viro debilitari, dolere, frangi, succumbere. Ibidem: Recitatis literis, debilitatus, atq; abjectus conscientia, repentè conticuit.

Dēbĭlĭtās, atis, Infirmitas. [חלשה *chalusháh.* ἀσθένεια. Gall. *Debilité, foiblesse.* Ital. *Debolezza.* Ger. Schwachheit/vnmögenheit/blödigkeit. Hisp. *Flaqueza ò febledad.* Pol. *Słabośćć, mdłość.* Vng. *Erőtelenség.* Ang. *Febleneſſe, weakeneſſe.*] Cic. 1. de Finib. Vt succumbere doloribus, eosq; humili animo imbecillosq; ferre miserum est, ob eamq; debilitatem animi multi parentes reliquerunt.

Dēbĭlĭtātĭo, f. t. [חלשה *chalusháh.* ἀσθένημα, ἀῤῥώστημα. Gall. *Debilitation, diminution de forces, affoibliſſement, affoibliſſure.* Ital. *Debilitamento, l'infermarsi.* Ger. Schweche/oder schwechung. Hisp. *Flaqueza ò febleda.* Pol. *Zmdłenie.* Vng. *Erőtelenités.* Ang. *A making weak or feble.*] Cicero in Pisonem: Quid debilitatio atq; abjectio animi tui.

Deblatero, as, are n.p [κενολογέω, ψευδολογέω. Gall. *Babiller.* Ital. *Parlare stolta mente.* Germ. Pladeren/klapperen. Hisp. *Hablar bouerias.* Pol. *Ożgawiam.* Vng. *Fölöslegőt, bolondul tsácsogok.* Ang. *To bable, práte or chatte.*] Est stultè loqui, inquit Festus: nam βλάκας stultos vocant Græci. Nonius verò deblaterare, Obloqui & confingere interpretatur. Plautus Aul. Vbi es tu, quæ deblateraſti jam vicinis omnibus, Me meæ filiæ daturũ dotem? Gell. lib. 9 cap. 15: Deblateratis versuum multis millibus.

Debrior, aris, d. p. Idem est quod ebrior. Nunquid unus qui debriatur, & turpis videtur

Decachinnārī, d. p. Est deridere, ut est apud Tertullianum. [נחק *tsichék.* διαχασκάζω. Gall. *Se mocquer en riant.* Ital. *Beffare.* Ger. Verlachen. Hisp. *Eſcarnecer riendo* Pol. *Śmieć chowańko ſtroić.* Vng. *Meg habatazni, meg velietni, gaczogni.* Ang. *To mock and ſcorne.*]

Dĕcăchordum, n.s. [עשור *aſchór.* δεκάχορδον.] Instrumentũ musicum decem chordas habens.

Dĕcăcūmĭno, as, penult. corr. act. p. Cacumen præcido, sive cacumine privo. [ἀκροτηριάζω, βλακολογέω. Gall. *Tondre par le coupeau, deſcoupeler.* Ital. *Tagliare la cima.* Ger. Abstümpten/den vorſt an den Bäwmẽ abhauwẽ. Hisp. *Cortar la cumbre.* Pol. Wierzch ztracam, obcinam. Vng. *Teteiét, el metezőm.* Ang. *To tak away the toppe of any thing.*] Vnde βλακολογίαν Theodorus decacuminationem vertit, &c. Colum. lib. 6: Potest etiam vltimus sic disponi, ut adhuc tenera decacuminetur, ne altitudinẽ decem & quinque pedum excedat. Plinius lib 17: Similem & decacuminatio lationem habet cupressi, picæ, cedri: hæ enim detracto cacumine, aut ignibus adusto intereunt. Decacuminatio quomodo fieri debeat, require ex Theophrast 4. cap. 17.

Dĕcădorus, pen. prod. [δεκάδωρος. Vng. *Tiz tenyérni hozzu.*] Longus decem palmis.

Dĕcalcārum Calcitrum. κόσμημα.

Dĕcălŏgus, m. s. [δεκάλογος. Pol. *Dziesięcioro przykazanie.* Vng. *Tiz parancsolát.*] pen. corr. Sacrum volumẽ quod decem Legis præcepta continet.

Decalvo, as, ἀποκείρω, φαλακρόω. Vide CALVO.

Decameron: id est, Decumanum, constans ex decem rebus. Describitur ab Aetio Serm. 12. cap. 44. alias Decamyrum.

Dĕcānto, as, penul. prod. act. p. Laudo, celebro, divulgo. [זמר שבח *zimmér shibbeách.* ἐπαινίζω Gall. *Chanter ca & la, chanter pars vers, donner los.* Ital. *Diuolgare, celebrare.* Ger. Hoch loben/rhümen/preiſen. Belg. Loven. Hisp. *Diuulgar par fama y gloria.* Pol. *Sławić, chwalić.* Vng. *Ki enéklőm, énekelue diſirőm.* Ang. *To reporte or ſpeake often of, to praiſe muche.*] ¶ Interdum idem quod Iterum atq; iterum repeto, & ad fastidium usq; inculco, πωτολογῶ. Cicero ad Attic. lib. 5: Etenim hæc decantata erat fabula. Idem 3. de Orat. Græcus doctor qui alicui pervulgata præcepta decantet. Idem 3. de Finib. Quæ quidem res efficit, ne necesse sit iisdem de rebus semper quasi dictata decantare, neq; à commentariolis suis discedere.

Dĕcăphŏrŏn, [δεκάφορον. Vng. *Tiz embernek valo ágy.*] penúl. corr. Lectica quæ fertur à decem hominibus: sicut Hexaphoron, quæ à sex.

Decaproti, pen. prod. δεκαπρῶτοι, Qui decaprotię munere fúnguntur. Cicero Decemprimos vocat. Vlpian. l. & qui. ff de mun. & honorib. Decaprotos minores etiam annis x x v. fieri jampridem placuit.

Dĕcăpŭlo, as, pen. corr. act. p. Evacuo: [ערה *haráh.* μετακλίνω. Gall. *Deſemplir, & mettre d'vn vaiſſeau en autre.* Ital. *Votare, euacuare.* Germ. Oben abschütten/auſſschütten. Hisp. *Vaziar.* Pol. *Otrząsam, strichuie.* Vng. *Feliol meg igenesiten.* Ang. *To mak emptie or powre out of one veſſell into another.*] à Capulis deductum, quæ sunt vasa ansata, quibus oleum depleri solet. Plin. lib. 15. cap. 6: Quare sæpiùs die decapulandum. Vnde & Capulator, de quo suprà.

Dĕcārchŏs, m. s. δέκαρχος à Græcis appellatur, qui decem præest militibus, quem Latini vocant Decurionem. [Ger. Rottemeiſter vber zehen. Pol. *Dziesiątnik.* Vng. *Ki merőm, meg wreſitőm.*

Dĕcās, adis, f. t. [עשור *hasór.* δέκας. Gall. *Dixaine.* Ital. *Decima.* Germ. Das zehen in jhm begreifft. Hisp. *Diez numero.* Pol. *Dziesięciech czeſzczi wſobie maiący.* Vng. *Tiz, ſzámú.* Ang. *Any thing of the number often.*] Aliquid decenarium numerum continens. Hinc Livii Decades dicimus operis sectiones, quarum singulæ decem continent libros. Quanquam non desunt qui Livium historiam suã in libros, non in decadas volunt distribuisse: quorum opinioni quo minus accedam, faciunt decimo cuique libro præfixæ præfationes, quæ reliquis nullæ præfiguntur.

Dēcaŭlēsco, scis, Caules vel frondes amitto. [ἀποκαυλέομαι. Germ. Inn stengel wachſen/in stengel schieſſen. Pol. *Zdrewiewam.* Vng. *Agaimat, leuelemet el hullatom.*] Plin. lib. 19. cap 7: Raphanus utiq; jucundior detractis foliis antequam decaulescat.

Dēcēdo, is, n. t. Abeo, discedo [נתך *halich* סר *sar* אזל. ἀναχωρέω. Gall. *Se departir, s'en aller.* Ital. *Partire, andarsene.* Germ. Hinweichen/abweichen/hinweg gehen. Bel. Wechgaen. Hisp. *Partirſe de lugar.* Pol. *Odchodzę, odśćiepuie.* Vng. *El megyők.* Ang. *To depart, togo away.*] Cælius Ciceroni: Quod tibi decedenti pollicitus sum. Ter. Heavt. Decedet jã ita hæc: etsi meritò iratus est. Propriè verò à mandato custodiæ loco recedo: ut Consules de provincia dicuntur decedere, & Præsides de urbibus. Cic. Attic. Non putet nos senatus antè oportere decere, quàm nobis successum sit. ¶ Decedere de summa, est de summa aliquid detrahi, eamq; imminui. Terent. Adelph. Mea, quæ præter spem evenêre, utantur sine: de summa nihil decedet. ¶ Item decedere, est Detrahi, sive minui. ἀφαιρέομαι, ἐλαττόομαι: & sic eleganter habet dativum. Lactant. lib. 1: Id autem solidum existimandum est, cui nihil decedere: id perfectum, cui nihil possit accedere. ¶ Interdũ idem est quod simplex Cedo: hoc est, locum do. Cicero antequam iret in exilium: Ego inimicorum amentiæ salutis omnium causa decedam. Et paulò pòst: Si violentiæ impetu opprimimur, decedam pro omnibus unus Tribunitio furori ¶ Decedere via, est per errorem, sive honestis gratia digredi. ἐξίστασθαι τῆς ὁδοῦ. Sueton. in Cæs. Et quum luminibus exunctis decessisset via diu errabundus, tandem ad lucem duce reperto, per angustissimos tramites pedibus evasit. Plautus in Trin. Decedam ego de via, de semita, de honore populi. ¶ Decedere de suo jure, est non summo jure agere, sed aliquid sui juris condonare comiter, τῶν δικαίων ἑαυτὸν ὑφίεσθαι. Cicero 2. Offic. Est enim liberale, paululùm nonnunquam de suo jure decedere, & interdum fructuosum. ¶ Rursus decedere ponitur pro mori. [ἀποθνήσκω. Pol *Vmierám.* Vng. *Meg haloc.*] & per se plenum est, ut subintelligatur vita tanquã de custodia & gubernatione corporis proficisci: ut eo modo dicatur Decessit, quo Defunctus est. Cic. ad Attic. lib. 1: Pater nobis decessit ad VIII. Calend. Decemb. Decessit eo morbo, pro mortuus est apud Suetonium in Vitellio capite 3: Decessit paralysi altero die quum correptus est. ¶ Decedere de statione vitæ, figuratè apud eundem in Catone: Vetat Pythagoras sine jussu Imperatoris de præsidio & statione vitæ decedere. Ex dictis exemplis colligi potest, quòd hoc verbum ablativum habet aliquando cum præpositione De: aliquando verò sine ea: ut, Decedere via, vel de via: Decedere jure suo, vel de jure suo: Decedere officio, vel de officio, quod est contra officium aliquid facere. Sic decedere instituto suo, vel de instituto, aut more suo: id est, secus quãm quis solitus sit agere, mores mutare. ¶ Decedentibus rebus, pro exeuntibus. Suet. in Cæsar. cap. 24: Sed prosperè decedentibus rebus, & sæpius & plurimum quum quisquam unquam dierum supplicationes impetravit.

Dēcēssŏr, m. t. verbale est à Decedo, significans eum qui jam magistratu defunctus decedit de provincia, & successori suo eam tradit. [ἀναχωρῶν. Gall. *Celuy qui s'en va, & laiſſe la place a vn autre.* Ital. *Chi ſe ne va, & da luoco ad altri.* Germ. Von seinem ampt abweichen oder abtretten. Hisp. *El que da lugar al ſucceſſor.* Pol. *Vrzędu drugiemu vſtępuiący.* Vng. *Az ki elöttem tiſztiböl ki mene.* Ang. *He that goeth away and leaueth place to an other.*] Vlpian. in l. observare. ff. de offic. Proconſ. Rectè autem & ordine faciet, si dictum decessori suo miserit, significetq; quo die fines sit ingressurus. Decessorem itaq; Latinè vocabimus, quẽ vulgò *Prædeceſſorem* vocant, cui scilicet in officio aut alia quavis re succedimus.

Dēcēssĭo, onis, f. t. & Decessus, us, ui, m. q. Abitus, decessus. [ἀναχώρησις. Gall. *Departement d'vn lieu.* Ital. *Il partirsi & dar luoco ad vn altro.* Germ. Ein abweichung/vbergebung. Hisp. *A quella parti de lugar.* Pol. *Zdanie vrzędu, vśtąpienie.* Vng. *El menés.* Ang. *A departing or departure.*] Cicero ad Qu. Fr. lib. 1: Ego tibi spem maturæ decessionis afferebam. Idem Sulpitio lib. 4: Is mecum sæpè de tua mansione aut decessione communicat. Cæsar 3. bell. Gall. Vulgò credebatur ab ejus successu ferre solitos. Celsus lib. 3. cap. 12: Sub decessu febris cibum sumat.

Dĕcem,

Dĕcem, Numerale, indeclinabile, a Græco Δέκα. [עשרה *haſaráh*. Gall. *Dix*. Ital. *Dieci*. Ger. Zehen. Bel. Tien. Hiſp. *Diez*. Pol. *Dzieſięć*. Ang. *Tiz*. Vng. *Ten*.] Terent. in Heavt. Decem dierum vix mihi eſt familia. ¶ Hinc fiunt compoſita, Vndecim, Duodecim, & derivativa. Decies, Decimus, Decuplus, Denus, & Decenus de quibus ſuis locis.

Dĕcēmbĕr, m. t. Nomen menſis, quòd decimum locum teneret, antequam additi eſſent Ianuarius & Februarius. [טבת *tébeth*. παπδέκα. Gall. *Decembre*. Ital. *Decembre meſe*. Germ. Der Wolffmonat / oder Chriſtmonat. Hiſp. *El mez de dezjembre*. Pol. *Grudzien*. Vng. *Karátſon hava*. Ang. *The moneth december*.] Legitur & Decemver, adjectivum. Horat. 2. Serm. -age libertate Decembri Vtere. Hoc eſt, ea libertate, quæ ſervis menſe Decembri (tunc enim Saturnalia celebrabantur) ſolet concedi.

Decemdium, ſpacium decem dierum, δεκαετία. Nam decennium decem annorum dicitur.

Dĕcēmjŭgĭs, Currus quem decem equi juncti trahunt. [δεκάζυγος. Ang. *A teami of ten horſes*.] Suetonius in Nerone: Autigavit quoq; plurifariam: Olympiis verò etiam decemjugi, ſubaudi, curru.

Dĕcēmpĕdă, penul. corrept. ſ. p. [δεκάπους. Gall. *Perche à arpenter & meſurer de dix pieds de long*. Ital. *Pertica de legname uolo & di miſuratore di terra*. Ger. Ein ruten oder ſtangen zehen ſchuh lang / mit welcher man das Erdtrich außmißt. Bel. Een roeye. Hiſp. *Medida de diez pies*. Pol. *Pręt nadzieſięcz ſtop dl'ugy, ktorim rola wimierzaią*. Vng. *Tiz labni mirò rud*. Ang. *A perche or polle of ten foote long to meaſure land*.] Pertica qua menſuratur terra à numero pedum ducta: ſicut Quincupeda, à quinq; pedibus. Cicer. 17. Philipp. Vrbem jam peritus metator & callidus, decempeda ſua Saxa diviſerat. Saxa hoc loco eſt proprium nomen amici Antonii.

Dĕcēmpĕdātŏr, Metator. [ὁ τῷ δεκάποδι μετρῶν, ὁ γαμέτης. Gal. *Vn arpenteur & meſureur de terre*. Ital. *Miſurator di terra*. Germ. Der mit der zehen ſchühigen ruten das Erdtrich mißt. Hiſp. *El que mede con aquella medida*. Pol. *Rozmierca ziemie*. Vng. *Tiz labni rúdal mérò*. Ang. *A meaſurer of landes*.] Qui decempeda metitur. Cic. 13. Philip. Cavebat etiam L. Antonius, qui fuerat æquiſſimus agri privati & publici decempedator.

Dĕcēmprīmī, δεκάπρωτοι, in municipiis, itemq; provinciarum oppidi erant ex decurionibus decem præcipui & ſummi. Cic. in Verr. 4: Evocat ad ſe centupipinum magiſtratum & decemprimos. Idem pro Roſc. Amer. Itaque decurionum decretum fit, ut decemprimi proficiſcantur ad L. Syllam, doceantque eum, qui vir Sext. Roſcius fuerit. Poſtremis autem temporibus ſub Impp. decemprimi ex decurionum ordine decem viri erant conſtituti, qui tributorum exactioni præerant. Hinc Decemprimatus, decemprimorum munus. Hermogenianus de muneribus & honoribus. Patrimonii ſunt munera rei vehicularis, item navicularis, decemprimatus Hotom.

Dĕcēmſcălmŭs, m. ſ. Actuariolum quod decem ſcalmis agebatur. [ὁ κυβερνήτης δεκήρης. Pol. *Lodz odzieſiaci poiazdach*. Vng. *Tiz dal gúſos*.] Scalmus autem lignum illud eſt, in quo remus aptabatur ad facilius remigandum. Cic. ad Attic. lib. 16. Hæc ego conſcendens è Pompejano, tribui actuariolis decemſcalmi.

Dĕcēmvĭrī, Summus magiſtratus Romæ fuit, in Conſulum locum ſuffectus, legis XII. tab. ſcribendæ cauſa. [δεκάδαρχοι. Gal. *Dix hommes eſleus pour le gouuernement de Rome*. Ital. *Dieci huomini eletti al gouerno di Roma*. Germ. Die zehen Oberſten in dem Regiment zu Rom. Hiſp. *Diez varones para regir antiguamente Roma*. Pol. *Dzieſięciu raicyrzymſtwy*. Vng. *Tiz tiſztiſelő emberek, az kik Romat igaz gattak*. Ang. *Ten men choſen for magiſtrats to gouerne Rome*.] Cicer. 1. de Orat. Dicant vel Græci, ſi volunt, vel noſtri Decemviri, qui duodecim tabulas perſcripſerunt, quos neceſſe eſt fuiſſe prudentes. Liv. 3. ab Vrbe: Anno trecenteſimo altero quàm condita Roma erat, iterum mutatur forma civitatis ab Conſulibus ad Decemviros, quemadmodum à Regibus antè ad Conſules venerat. Translatio imperii minus inſignis: quia non diuturna mutatio fuit: læta enim principia magiſtratus ejus nimis luxuriavêre, eò citiùs lapſa res eſt: repetitumq;, duobus uti mandarentur Conſulum nomen imperiumq;. Bud. in Annot. ¶ Decemviri item fuerunt litib. judicandis conſtituti, apud quos de libertate etiam & civitate ſubeat judicium. Cic. pro Cecin. Hos Dion ſcribit lib. 54: Centumvirorum judiciis præfuiſſe.

Dĕcēmvĭrālĭs, le, om. t. ὁ δεκαδαρχικὸς, ὁ τῶν δέκα: ut, Decemvirales leges, quæ ſunt leges duodecim tabularum, quibus perferendis Decemviri conſulari poteſtate creati ſunt. Liv. libro 3: Priuſquam urbem egrederentur, leges Decemvirales, quibus tabulis duodecim eſt nomen, in æs inciſas publicè propoſuerunt. ¶ Decemvirale collegium. Cicer. 6. Verr. Tum ex ampliſſimo collegio decemvirali ſacerdotes pop. Romani, &c.

Dĕcēmvĭrātŭs, tus, m. q. Dignitas & officium Decemvirorum. [ἡ δεκαδαρχία, ἡ ἀρχὴ τῶν δέκα. Gall. *Le magiſtrat ou office de dix hommes egallement & enſemble gouuernans vne ville*. Ital. *Magiſtrato de dieci huomini*. Ger. Das Ampt oder die Wirdigkeit der zehenen. Hiſp. *Aquella dignidad de diez varones*. Pol. *Vrząd dzieſiąty raicow wrzimie*. Vng. *Tizttiſztbeli emberek tiſztiſégek dolga*. Ang. *The dignitie of ten men choſen to gouerne a citie*.] Cic. de lege Agrar. Vt ii Decemviratum habeant, quos plebs deſignaverit.

Dĕcēnnālĕ, Quod eſt decem annorum: [δεκαετηρικὸς. Gall. *De dix ans*. Ital. *Di dieci anni*. Germ. Das von zehen Jaren iſt. Hiſp. *Diez annal, coſa de diez annos*. Pol. *Dzieſięcioletny*. Vng. *Tiz eſztendei*. Ang. *Of ten yeares*.] ut, Bellum decennale.

Dĕcēnnĭs, ne, Decem annorum: [δεκαετὴς. Gall. *Qui a dix ans, ou aagé de dix ans*. Ital. *D'anni dieci*. Germ. Zehen jårig. Hiſp. *Coſa de diez annos*. Vng. *Tiz eſztendős*. Ang. *Ten yeares of age*.] à quo Decennium, Decennis fœmina. Plinius libro 8. capite 5. & 44.

Dĕcĭĕs, adverb. [עשרת מנים *haſoréth mionim*. δεκαπλῶς. Gall. *Dix fois*. Ital. *Dieci*. Germ. Zehenmal. Hiſp. *Diez veżes*. Pol. *Dzieſięciorazow*. Vng. *Tizżer*. Ang. *Ten tymes*.] Plaut. Stich. Quin & ipſa decies in die mutat locum.

Dĕcĭmŭs, Vltimus ex denario, vel unus ex decem. [עשירי *haſiri*. δέκατος. Gall. *Dixieſme*. Ital. *Decimo*. Germ. Der zehend. Hiſp. *Decimo in orden de numero*. Pol. *Dzieſiąty*. Vng. *Tizedik*. Ang. *The tenth in order*.] Plaut. in Amphitr. Alter decimo pòſt mense naſcetur puer.

Dĕcĭmùm, adverb. [δεκάτον. Gall. *Pour la dixieme fois*. Ital. *La decima fiata*. Germ. Zum zehenden mal. Hiſp. *La decima vez*. Pol. *Dzieſiąty raz*. Vng. *Tizedikżer*. Ang. *The tenth tyme*.] Liv. 6. ab Vrbe: Nos reficietis decimum, Tribunos.

Dĕcĭmānŭs, ſive quod uſitatius eſt, Decumanus, idem ferè eſt quod decimus. [עשירי *haſiri*. δέκατος. Gall. *Dixieſme*. Ital. *Decimo*. Ger. Der zehend. Hiſp. *Decimo*. Pol. *Dzieſiąty*. Vng. *Tizedik*. Vng. *The tenth in order*.] Quia tamen ita uſuvenire ſolet in rerum natura, ut decima quæq; ſint maxima, factum eſt, ut decumanus accipiatur pro Magno. Vnde Decumana porta caſtrorum, quæ in his maxima eſt, eratq; in poſtica caſtrorum parte, ut ex Cæſare lib. 3. bel. Gall. intelligitur, ¶ Decumanæ ova, quæ cæteris majora ſunt: & Decumani fluctus dicuntur, qui reliquos magnitudine ſuperant. Nam & ovum decimum majus naſcitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur, ut ſcribit Feſtus Pomp. Ovid. 11. Metamorph. Vaſtius inſurgens decimæ ruit impetus undæ. ¶ Decumanus acipenſer, apud Cicer. 2. de Fin. ex Lucilio. ¶ Decumanus ager, ex quo decimæ recipiuntur. Cicer. 5. Verr. Præterea omnis ager Siciliæ civitatum decumanus eſt. ¶ Et Decumanus limes, in limitatione agrorum, à magnitudine & longitudine dictus putatur, qui agrum ab Exortu æquinoctiali ad Occaſum æquinoctialem ſecat. Nam alter ex tranſverſo occurrens, cardo appellatur, a Septentrione in Meridiem ductus. Plinius libro 18: Linea hæc erit ab Exortu æquinoctiali, ad Occaſum æquinoctialem: & limes qui ita ſecabit agrum, Decumanus vocabitur. ¶ Decumani etiam (ut Auſonius Pædian. docet) vocantur Publicanorum principes, à quibus decumæ, ſive decimæ, exigebantur. Cic. lib. 4. in Verr. Decumani: hoc eſt, principes, & quaſi Senatores publicanorum, removendas de medio literas cenſuerunt. ¶ Decumanus fluctus. De quo Ovid. Qui venit hinc fluctus, fluctus ſupereminet omnes. Poſterior nono eſt, undecimoq; prior. Vide Ovid. 11. Metam. Sil. lib. 14. Valerium, Argon. 2. Lucan. Pharſal.

Dĕcĭmæ, arum, f. g. ſive Decumæ, ſignifi. ut decimam partem quarumcunq; rerum quæ ſolvitur principibus. [מעשר *maaſér*. δεκάτη, δεκατμός. Gall. *Decimes, ou diſmes, la dixieſme partie*. Ital. *Decima*. Ger. Der zehend theil von allerley dingen. Bel. Thiende / het thiende deel. Hiſp. *Diezmos que ſe pagã de los frutos*. Pol. *Dzieſięcina*. Vng. *Tized, dézma*. Ang. *To teathes, the ten parte*.] Plaut. Vt decimas ſolveret Herculi. ¶ Legitur & Decuma in ſingulari numero. Cic. 5. Verr. Affirmante ſe plus decuma non daturum. Idem de Nat. deor. Neque Herculi quiſquam decumam vovit unquam, ſi ſapiens factus eſſet.

Dĕcĭmo, as, are, act. p. Eſt decimam partem detrahere. [עשר *hiſſer*. δεκατεύειν, δεκατοῦν. Gall. *Diſmer, partir en dix ou de dix en prendre l'vn*. Ital. *Decimare, torro la decima*. Germ. Den zehenden anlegen / oder auff ein ding ſchlagen / den zehenden einnemmen. Bel. Verthienden. Hiſ. *Diezmar, tomar del diezmo*. Pol. *Dzieſięcżine, wybieram*. Vng. *Tizedlők, dézmálok*. Ang. *To teathe, to tak the tenth parte*.] Vnde Decimani legiones dicuntur, quando decimus quiſque ſupplicio afficitur ab Imperatore, quod Polybius vocat ἐκ δεκάδος ἄγεσθαι ἐπὶ θανάτῳ. Liv. lib. 2: Cætera multitudo ſorte decimus quiſque ad ſupplicium lecti. Sic Vigeſimare, & Centeſimare dicitur.

Dĕcĭmŏdĭă, vel Decemmodia, vaſis genus erat, decem capiens modios: ſicut Trimodia, quod tres capiebat modios. Col. lib. 12. cap. 18: Perennè fabricandæ decimodiæ & trimodiæ & fiſcellæ texendæ & picandæ.

Dĕcērmĭnă, Dicuntur, teſte Feſto, quæ purgandi cauſa decerpuntur: cujuſmodi ſunt frondes ſacræ, quibus in luſtrationibus uti ſolent. κρηγύεια φύλλα.

Dēcērno, is, decrevi, decretum, n.t. Statuo, constituo, definio, consilium capio, judico, censeo, sancio. [יעץ *jahàts* חרץ *charàts*. ψηφίζομαι. Gall. *Conclurre, determiner.* Ital. *Determinare.* Ger. Erkennen/beschlieſſen. Bel. Beſluyten/voornemen/ghebieden. Hiſp. *Determinar y definir.* Pol. *Stanowiam, wirok czinie.* Vng. *Végezök, rendèlök.* Ang. *To decerne, to iudge, to ordeine or decree.*] Cic. lib. 1. Offic. Quare expectanda quidem magis est decernendi ratio, quàm decertandi fortitudo. Terent. in And. Quicquid peperisset, decreverunt tollere: id est, deliberaverunt. ¶ Ponitur aliquando pro contendere & dimicare. [κρίνομαι. Ang. *To contende and trie by bataill.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Obviam egressi, ut potiùs acie decernerent, quam inclusi de tectis dimicarent. Virg. lib. 11. Aeneid. ipsum armis ipsumq; jubet decernere ferro.

Dēcrētŭs, a, um, participium à Decernor verbo passivo, idem quod Definitus, sive cōstitutus. [נלחם *nigh'zàr* בחרן *necherdes.* ἐγνωσμένος. Gall. *Decreté & arresté, ordonne.* Ital. *Ordinato, determinato.* Ger. Erkennet/geordnet. Hiſp. *Decretado, determinado, ordinado.* Pol. *Postanowiony, vradzony.* Vng. *Rendeltetet, végeſztetödt.* Ang. *Appoynted, decreed, determined.*] Cicer. de Provin. Consul. Provinciam desponsam, nou decretam habere videtur.

Dēcrētum, ti, n. s. nomen substantivum, Statutum, sententia. [דת *dath* חק *chok* δόγμα, ψήφισμα. Gall. *Arrest, ordonnance de magistrat, opinion arrestee & conclue ou accordee entre sauans.* Ital. *Constitutione, deliberatione.* Germ. Ein erkantnuß/ein endtlicher Beschluß vnd Sentenz: Ein Ordnung vnd Gebott. Bel. Een voornemen/een ghebot. Hiſp. *Statuto, ordenanca, sentencia deliberada.* Pol. Wyrok, vznanie. Vng. *Végezés parantsolat adás, rendèlés, decretom.* Ang. *A decree, the ordinance of an magistrat.*] Plin. in Epist. Decreta quibus damnati erant proferebantur. Cic. 4. Acad. Sapientiæ verò quid futurum est, quæ neq; de seipsa dubitare debet, neq; de suis decretis (quæ philosophi vocant dogmata) quorum nullum sine scelere prodi poterit? Vnde Decreta Pontificum constitutiones dicuntur. ¶ Decreta Senatus, τὰ βεβουλευμένα, τὰ ἐψηφισμένα, à Consultis sic distinguuntur ab aliquibus, ut Decretum dicant: particulam quandam esse Senatusconsulti, ut quum provincia alicui decernitur: tanquam Decreta sint specialia, Consulta generalia. Decretum apud Iureconsul. propriè est deliberatio Iudicis cum causæ cognitione, ad mixtum imperium pertinens l. ne quicquam. §. ubi. de Offic. Proconsul. Item Decretum est id, quod placitum aliàs Latinè dicitur, Græcè δόγμα, καὶ ψήφισμα, καὶ ἄρεσον, dicitur. Autor Bud. Quo verò à lege distet hæc vox, infrà patebit in dictione, Lex. Decretum est propriè & specialiùs, quum judices authoritatem suam interponunt, & maximè in jurisdictione voluntaria, ut in alienatione bonorum minoris, in transactione alimentorum, & in bonorum possessione. Albutius pro Alciato, Decretum sive edictum primum in contumacem solet expediri, ut in tædio ductus, sui copiam judicio tandem faciat. Ius ipsum contumacis non perimens. l. j. in fi. de Acquir. poss. Decretum secundum, constituit eum bonorum possessorem, qui ex primo decreto detinebat, incolumi hactenus contumacis jure. Vide C. ext. de eo qui mit. in possess.

Dēcrētōrĭŭs, a, um, Ponitur pro judiciario, in quo scilicet judicium ferri potest. [κρίσιμος. Gall. *Iudiciel.* Ital. *Giudiciario.* Germ. Darinn man ein Vrtheil fellen mag. Hiſp. *Cosa para juyzio.* Pol. Rozsatkowy, naznaczony. Vng. *Végezésfreualo, rendeléſie valo.* Ang. *Iudiciall, whereby one may iudge any thing.*] ut Dies decretorius, κρίσιμος ἡμέρα, qui & Criticus & Crisimus. ¶ Decretorium sydus vel tempus dicitur id, ex quo de proventu aliquarum rerum futuro sumitur judicium. Plin. lib. 18: Res summa vitium agitur, decretorio uvis sydere illo, quod caniculam appellamus: unde & carbunculare dicuntur, ut quodam uredinis carbone exustæ Idem: Aquila exoritur vesperi decretorio die, florentibus oleis. ¶ Aliquando dicitur quod est decretū, firmatum, extansq; ad aliquid arguendum, judicandúmve. Quint. At quidam litigationibus tuis illū modò ambitiosum declamanti sudorem prætitisse contenti, cum turba laudantiū destituunt subsellia, pugnamq; illam decretoriam imperitis, ac sæpè pullatæ turbæ relinquunt.

Dēcerpo, is, decerpsi, decerptum, act. t. ex De, & Carpo, Detraho, delibo, excerpo, aufero: [ארה *aràh* לקח *lakàh.* δρεπτόω, ἐκφορέω. Gall. *Cueillir, arracher & tirer* Ital. *Carpire, tor via.* Ger. Abbrechen/ ableſen. Hiſp. *Destrocar, ò quitar vna cosa de otra.* Pol. *Obriwam, zbieram.* Vng. *Leszaggatom, le szedöm.* Ang. *To pull or pluck of, to gather.*] ut, Decerpere uvas. Plin. in Epist. ¶ Decerpere fœtus arborum. Plinius lib. 4. cap. 22. ¶ Decerpere folia, Col. lib. 5. cap. 10. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: - quare (ne pœniteat te) Desine matronas sectarier: unde laboris Plus haurire mali est: quàm ex re decerpere fructus. Cic. 5. Tusc. Humanus autē animus decerptus est mente divina, cum alio nullo, nisi cum ipso Deo, si hoc fas est dictu, comparari potest.

Dēcērto, as, frequentativum, Pugno, dimico. [נלחם *nilchàm* רב πολεμέω, μαχόμαι. Gall. *Debatre, se combatre.* Ital. *Combattere, guerreggiare.* Ger. Streiten/zancken. Bel. Kyven. Hiſp. *Mucho ò tigarò batallar.* Pol. Walcze, swarze ſsie. Vng. *Viáskodom, vinok.* Ang. *To contende or striue together, to fight.*] Cic. pro Planco: Sed erat non jure, non legibus, non disceptando decertandum. Cæsar 2. bell. Civil. Hoc animo decertabant, ut nullum aliud tempus, ad conandum habituri viderentur. Idem 3. bell. Civil. Ne cives cum civibus armis decertarent.

Dēcērtātŭr, impers. Cicer. 1. Offic. Quum verò de imperio decertatur, bello gloria quæritur.

Dēcērtātŭs, a, um, partic. [ἠγωνισμένος, πολεμωχθείς. Gal. *Debatu.* Ital. *Combattuto.* Germ. Gestritten/gezanket. Hiſp. *Combatido.* Pol. Zwalczony. Vng. *Viaskodua le rontatot, el vegeſztetöt.* Ang. *Contended or striued.*] Stat. lib. 1. Theb. Fraternas acies, alternaq; regna profahis Decertata odiis, fontesq; evolvere Thebas. ¶ Labores decertati: id est, certando peracti, Claud. in Paneg.

Dēcērtātĭo, Verbale, f. t. dimicatio, concertatio. [ריב *rib.* ἀγωνισμός. Gall. *Combat, debat.* Ital. *Combattimento, contesa.* Germ. Streitt/ kampff. Hiſp. *Debate, contencion.* Pol. *Sfar, zwada.* Vng. *Viaskodás, tusakodás.* Ang. *A striuing or contending.*] Cicer. 11. Philip. Quumq; harum rerum omnium concertatio, Consulibus optimis & fortissimis commissa & commendata sit.

Dēcērtātōrĭŭs, a, um, ut Pugna decertatoria. ἀγωνιστικός. Quinct. lib. 6. cap. 4.

Dĕcĕt, n. s. Convenit, honestum est, aptum est, consentaneum est tempori, loco, ac personæ. [כשר *chaschàr.* πρέπει. Gal. *Il est convenable, il conuient, il est bien seant.* Ital. *Conuenirsi, essere honesto.* Ger. Es gezimpt sich/es geburt/es steht wol. Bel. Het betaempt. Hiſp. *Honestamente conuenir.* Pol. *Godzi sie, przistoy.* Vng. *Illik.* Ang. *It beſemeth or becometh well.*] Et modò personale est, in tertiis tamen duntaxat personis declinatum. Ovid. de Remed. Lude, decent animos mollia regna tuos. ¶ Modò impersonale, habetq; ferè accusativum. Cic. 3. de Finib. Decet patriam esse chariorem nobis, quàm nosmetipsos. Idem 5. Tusc. Oratorem irasci non decet, simulare non dedecet. Nonnunquam etiam dativum. Terent. Adelph. Facite ita ut vobis decet. Plaut. Nobis decet esse bonis. ¶ Huic contrarium est Dedecet, quod est, incōveniens, ineptum, turpe, sive inhonestum est. ἀπρεπές, ἀπρεπές ἐστι. Ovid. lib. 6. Met. Admoviq; preces quarum me dedecet usus. ¶ Composita sunt, Condecet, Dedecet, pen. corr. A' quibus Condecens, Indecens, Condecentia, Indecentia, Condecoro, & Indecoro, & Dedecoro.

Dĕcēns, particip. sive nomē ex participio. [כשר *chaschér* ראוי πρέπων. Gall. *Conuenable.* Ital. *Conuenevole.* Germ. Gezimmend/gebürend. Hiſp. *Conueniente.* Pol. *Godzaci sie.* Vng. *Illendö.* Ang. *That beseemeth well.*] Pulchrum, conveniens & aptum. Color decens, Horat. 4. Carm. Ode 3. Facies decens, Ovid. 3. Trist. Eleg. 7. Patra decentia, Seneca Hippolyto.

Dĕcēntĭssĭmŭs, superlat. [Pol. *Naprzistoinieisi.* Vng. *Igön illendö, alkolmatos.*] Seneca in Suasoria 2: Decentissimi generis stultam sententiam referam.

Dĕcēntĭă, f. p. Convenientia quædam & pulchritudo. [כשרון *chischrón.* εὐκοσμία. Gall. *Conuenance, bienseance.* Ital. *Convenienza, ornamento, auenenza* Germ. Wolstand/ zierligkeit. Hiſp. *Conueniencia, y hermosura.* Pol. *Pieknosc, przistoinosc.* Vng. *Illendöség.* Ang. *Comelinesse, seemlinesse.*] Cic. 2. de Nat. deor. In corporum etiam motione atq; gestu multa cernunt subtiliùs, colorum etiam & figurarū tùm venustatem atq; ordinem, & (ut ita dicam) decentiam oculi judicant, atq; etiam alia majora.

Dĕcēntĕr, adverbium, Pulchrè, aptè, convenienter, decorè. [κοσμίως. Gall. *Proprement & conuenablement* Ital. *Propiamente, conuenevolmente.* Germ. Zimlich/ geschicklich/ fein. Hiſp. *Conuenientemente, propriamente.* Pol. *Przistoinie, sposobnie.* Vng. *Illendö képpen.* Ang. *Comelye, seemlye.*] Cicer. pro Cecin. Si quæ decentissimè descripta majoribus jura finium, possessionum, aquarum, ininetumq; sunt, hæc perturbari aliqua ratione, commutari non possunt.

Dē[illegible] pen. prod. act. t. Abscindo, amputo. [כרת *chardth* גזר [illegible] ἀποκόπτω. Gall. *Couper, retrancher.* Ital. *Tagliare.* Germ. [illegible]wen. Bel. Afsnouwen. Hiſp. *Cortar.* Pol. *Odrebuie, odcinam.* Vng. *El vágom, el metczöm,* (item) *Leszálitom.* Ang. *To cutt of or* [illegible] Plaut. in Merc. Decide mihi collum, si falsum ad te locu[illegible] ¶ Per translationem verò significat determinare, ἀγκλεῖσθαι. Horat. - & post decisa negotia cāpo. Cic. 7. in Verr. Quibus rebus omnibus actis atq; decisis producuntur è carcere. ¶ Ponitur etiam frequenter pro decisionem & pactionem facio, transigo, & litem dirimo, translatione sumpta ab iis qui rem controversam scindunt, ut quisq; partem æquam auferat, & à cōtroversia discedatur. [Ang. *To discusse, or deuise a mater.*] Cic. 4. in Verr. Res ad istum defertur, & istius more deciditur. Idem: Quæ cum reo transigat, pòst cum accusatore decidat. ¶ Hinc decidere damnum dicitur etiam apud Iureconsultos, pro decidere de damno. Vlpianus de furtis: Si quis eorū damnum pro fure deciderit, dici oportet solūmodo actionem sibi competentem amisisse eum. Vide Lexicon Hotomani.

Dēcĭă,

Dēcīsĭo, onis, f.t. Determinatio, vel diremptio litium mutuo consensu. [חֵק chek גְּזֵרָה ghezĕr. διάλυσις, διάγνωσις. Gall. *Decision, apointement, composition & accord.* Ital. *Compositione, accordo, appuntamento.* Ger. Ein vertrag eines Gerichts handels auffspruch. Hisp. *Atajo de pleytos.* Pol. *Zdanie, rozsedek.* Vng. *Leszállitás, vég vetés.* Ang. *A discussing or composition of a mater in debate.*] Cicer. pro Cecin. Quid nostra decisio de æquitate, quid ratio interdicti de jure admoneant ut judicetis. Idem pro Rosc. Dicat decisionem factam esse quæ facta est. Paulus ad Leg. Falc. l. Si hæres, *inquit*, cum creditoribus deciderit, ne solùm solveret, & ob eam decisionem factum sit, ut aliquid retineret. Pro lege quoque Imperatoris accipitur l. veteres. C. de Contrahen. & commit. stip. & de Em. Instit. Cod. in princ. super verbo Decisiones, & §. unde quasi tum. Instit. de nup. Verùm ea Imperatoris lex intelligitur, qua partim altercationes sunt diremptę. Pragmatica verò sanctio, licet vulgò dicatur, quam princeps extra corpus Iuris Civilis promulgavit, venùs tamen privilegiũ vocatur, nõ quòd privatis hominibus, sed corpori alicujus universitatis, vel ei qui officio bene functus est, confertur: hoc est, quæ ob causam publicam, aut communem negotiorum functionẽ, in speciale quoddam privilegium impertitur. Vide Ferrarium in §. Sed & quod prin. Instit. de Iur. nat. gen. & civil.

Dēcĭdo, is. penul. corr. Deorsum cado. [נָטַל *naphál* נָבַל *nabál.* καταπίπτω. Gall. *Decheoir, cheoir en bas, tomber.* Ital. *Cadere in giu.* Ger. Hinab fallen. Bel. Afvallen Hisp. *Caer hazia baxo.* Pol. *Spadam.* Vng. *Le eszõm, le hullok.* Ang. *To fall, to fall downe or away.*] Cic. 2. offic. Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt. ¶ Decidere equo, vel ex equo. Cęs. 1. bel. Gal. & Plin. li. 28. cap. 8. ¶ Sic per metaphoram, Decidere spe, vel à spe: hoc est, spem amittere. Terent. in Heautont. Quanta spe decidi! Liv. lib. 7. bel. Maced. Antiochus postquam à spe societatis Prusiæ decidit, Ephesum ab Sardibus est profectus.

Dēcĭdŭŭs, a, um, Cadens, decidens: [נוֹבֵל *nobél.* καταπίπτων. Gall. *Qui cheoit aiseement, subiet à cheoir.* Ital. *Soggetto à cadere.* Ger. Abfallig. Hisp. *Cosa caediza.* Pol. *Vpadły.* Vng. *Le esõ, hullo.* Ang. *Subiect to falling, hanging or falling downe.*] ut Folia decidua. Plin. lib. 11. cap. 37. de cornibus animalium: Omnibus autem cava, & in mucronem demum concreta sunt: cervis tantùm solida, & omnibus annis decidua.

Dēcĭdĭum, pro occasu. [Pol. *Zaiscie.* Vng. *Meg halás.*] Senec. Epist. 30: Bassus noster videbatur mihi prosequi se, & componere, & vivere tanquam superstes sibi & fortiter ferre decidium sui.

Dĕcĭēs, Decima, Decimare, Decimus, Decimodiæ, Vide DECEM.

Dēcĭpĭo, is, pen. corr. act. t. Defraudo, impono, capio, circumvenio. [תַּתָּה *pittáh* הִשִּׁיא *hisi* עָשַׁק *haschák* רָאָה *rimmáh.* ἐξαπατῶ. Gall. *Deceuoir, tromper.* Ital. *Ingannare.* Ger. Betriegen. Hisp. *Engannar.* Pol. *Oszukuie, zdradzam.* Vng. *Meg tsalom.* Ang. *To deceiue, to beguile.*] Cic. 2. de Divin. Nam illa amphibolia quę Crœsum decepit, vel Chrysippũ potuisset fallere. Ovid. Epist. 11: Vltimus est aliqua decipere arte labor. Terent. in And. Deceptus sum, at non defatigatus. Cic. 1. Offic. Iam illis promissis non standum esse, quis non videt, quæ coactus quis metu, aut deceptus dolo promiserit?

Dēcĕptŏr, oris, verbale, m. t. [מְתַתָּה *mephatteh* מְרַמֶּה *merammeh.* ἀπατεὼν, ἀπατηλός. Gall *Deceueur, trompeur.* Ital. *Ingannatore.* Germ. Ein betrieger/bescheisser. Hisp. *Engannador.* Pol *Oszust.* Vng. *Tsalo.* Ang. *A deceiuer, that beguileth.*] Senec. Thyest. proditus, occidit Deceptor dominæ Myrtidus, *&c.*

Dēcĭpŭlă, æ, f. p. Instrumẽtum aliquod decipiendis vel avibus, vel muribus idoneum. [מוֹקֵשׁ *mokésch.* παγίς. Gall. *Lacs ou instrument à prendre oiseaux ou autres bestes.* Ital. *Laccio, trabucco da prendere vccelli, ò fiere.* Ger Ein meuffallen/ ein vogelschlag/ oder hãten. Hisp. *Orco, zelo ò cepo para tomar fieras.* Pol. *Lapka.* Vng. *Eger fogo, tsalo tõr.* Ang. *A pitfall, or snarres to tak birdes and other thinges.*] Pro quo & Decipulum, neutri generis dixit Apuleius lib. 8. ¶ Decipula murem cepit, ἄλησεν ἡ παγὶς τὸν μυῦν. De rectè meritoq; deprehensis & malo dignis. Quasi dicas, lupus in foveam incidit: aut, aper in casses.

Dēcĭrcĭno, as, pen. corr. cõtrarium suo simplici circino, quod significat aliquid rotundum facio, [διακυκλόω. Pol. *Okrazam.* Vng. *Meg czirkalmozom.*] Manil. lib. 3: Quem teretis natura soli decircinat orbem.

Dĕcĭrēmis, fœm. gen. Navigii genus est, habens decem remorum ordines. [δεκήρης. Pol. *Lodz ô dziesiaci poiazdach.* Vng. *Tiz rend euezõs nâua.*] Plin. lib. 7. cap. 56: Quinqueremem instituit Nesichton Salaminius, sex ordinum Xenagoras Syracusius: ab ea ad deciremem Mnesigeton.

Dēclāmo, as, are, n. p. Valde clamo, exerceor, exercendi causa oro. [Φωναικέω, τὰς λόγους μελετῶ. Gall. *Declamer, s' exercer à parler.* Ital. *Essercitarsi dicendo.* Ger. Sich mit reden üben in einer erdichtẽ sach. Hisp. *Exercitarse en la Retorica.* Pol. *Mowiczinie, czwiczenie sztie wmissłonich oraciaach.* Vng. *Kiáltok, orálok.* Ang. *To declame, to moote.*] Cicer. de Fin. Quo in loco ad fluctum ajunt declamare solitum Demosthenem. Ovid. 2. de Arte: Sed neq; declament medio sermone diserti, Nec sua vesanus scripta poëta legat. ¶ Contra aliquem vehementissimè declamare. Cicer. 6. in Verr. Ille autem insanus, qui pro isto contra me vehementissimè declamasset, postquam, *&c.* Idem Appio lib. 3: Veruntamen est majestas (ut Sylla voluit) ne in quemvis impunè declamare liceret.

Dēclāmĭto, as, are, frequentativum. [λογοποιέω, πολὺς τοῖς λόγοις ἐκφωνέομαι. Gall. *Declamer souuent.* Ital. *Orare souente in causa finta.* Germ. Sich viel vnd offt mit Red hatten üben. Hisp. *Muchas vezes orar causas fingidas.* Pol. *Vstawiczuie oracie czinie.* Vng. *Kialtogalok, oraldogalok, kiáltozok.* Ang. *To declame often or moote.*] Cicer. filius ad Tironem: Præterea declamitare Græcè apud Cassium institui, Latinè autem apud Brutum exerceri volo. Cicer. 1. Tusc. Vt enim antea declamitabam causas, quod nemo me diutiùs fecit: sic hæc mihi nunc similis est declamatio. Idem 5. Philipp. Ipse interea decem & septem dies, ut digestio potiùs quàm declamatio videretur, de me in Tyburtino Scipionis declamitavit, sitim quærens: hæc enim ei causa solet esse declamandi. Idem de claris Orat. Commentabat declamitans (sic enim nũc loquimur) sæpè cum M Pisone, & Quint. Pompeio.

Dēclāmātŏr, toris, m. t. Qui domesticis, scholasticisq; meditationibus se exercet, ut postea seriis in causis sit paratior. [λογοποιὸς, ἐπιτροχάδων. Gall. *Declamateur, qui s' exerce à declamer.* Ital. *Oratore in cause finte.* Ger. Der sich in erdichten sachen mit reden übt / auff daß er fertig sey wañ es ernst gittet. Hisp. *Orador en causas fingidas.* Pol. *Wmowsie szie czwiczacy na ossobnim mieiscu.* Vng. *Orátzio récztalo, orálo.* Ang. *That exerciseth him self in declaming.*] Cicer. in Orat. Non enim declamatorem aliquem de ludo, aut rabulam de foro, sed perfectissimum & doctissimum oratorem quærimus.

Dēclāmātĭo, onis, f. t. Est domestica exercitatio & umbratilis, & commentatio, quæ fit inter privatos parietes, quo in genere pueri apud magistros exercentur. [ἡ τῶν λόγων μελέτη. Gall. *Declamation.* Ital. *Oratione in causa finta.* Germ. Ein Red die man von wegen der übung hattet. Hisp. *Oracion en causa fingida.* Pol. *Mowa, oraba dla czwiczenia sztie.* Vng. *Orálás, orácztó reczitálás lekezemodás.* Ang. *A declaming.*] Solebant enim causas acturi domi priùs præmeditari ea, quæ in foro essent dicturi. Pueris quoque in ludis ficta quædam themata solebant præscribi, quibus se præexercerent, & ad eloquentiam sibi viam sternerent. Cicero pro Murena: Non placet mihi declamatio potiùs, quàm persalutatio. Idem pro Planc. Vulgaris & pervulgata declamatio.

Dēclāmātōrĭŭs, a, um: [γυμνασικὸς ἐν τοῖς λόγοις, ὁ ῥητορικὸς, ὁ σοφιστικός. Gall. *Des appartenances de declamation.* Ital. *Pertinente à finta oratione.* Germ. Das zu einer solchen erdichten Red gehört. Hisp. *Cosa para orar causas fingidas.* Pol. *Do rozstropnei mowi przinalezacy.* Vng *Orálásho zvalo.* Ang. *Perteining to declaming.*] ut genus dicendi declamatorium: hoc est, non tàm declamationibus magis quàm scriptis orationibus accommodatum: hoc est, non tàm nervosum, quàm ornatum, & ad ostentationem compositum. Cic. Quinto Fr. lib. 3: Et ipse puer magis illo declamatorio genere duci & delectari videtur.

Dēclāmātōrĭē, adverb. More declamantium. [μελετητικῶς. Vng. *Orálo moggyual.*] Hieronymus: More eorum, qui declamatoriè solent loqui ad populum.

Dēclārārĕ, act. p. Est apertè monstrare: plus enim est, quàm significare: & tàm ad facta quàm ad dicta pertinet. [בָּאַר *baér.* ἐμφανίζω, δηλῶ. Gall *Declarer.* Ital. *De chiarare, monstrare apertamente.* Germ. Ertlären. Bel. Verclaeren. Hisp. *Declarar.* Pol. *Obiasznic, wił ozic, declarowac.* Vng. *Meg mutatni, meg magyaráznі.* Ang. *To declare and shew, to tell.*] Cicer. Lucceio: Itaque hoc sæpiùs dicendum, ribiq; non significandum solùm, sed etiam declarandum arbitror, nihil mihi esse potuisse tuis literis gratius. Idem: Declaravit id modò temeritas C. Cæsaris, qui omnia jura divina & humana pervertit. ¶ Declarare Consulem veteres dixerunt pro eo quod est renuntiare. Nam consulem declarare dicebatur is, qui consulem creatum renuntiabat. Cicero pro Muræna: Vt ejusdem hominis voce & declaratus Consul esset & defensus.

Dēclārātĭo, verbale, f. t. [ἔνδηλωσις. Gall. *Declaration.* Ital. *Dichiaratione.* Germ. Ein ertlärung. Hisp. *Declaracion.* Pol. *Obiasznienie.* Vng. *Meg mutatás, meg magyarazás.* Ang *A declararing, a shewing.*] Cicer. Planc. lib. 10: Rursus declaratio animi tui, quem haberes de Republica, quemq; habiturus esses, mihi erat jucundissima.

Dēclīno, as, are, pen. prod. act. p. [נָטָה *natáh.* ἐκκλίνω, ὑπεκλίνω, ὑποτρέχω. Gall. *Se destourner, euiter.* Ital. *Declinare, schinare, abbassare.* Germ. Nidersich biegen/ entweichen. Belg. Buygen. Hisp. *Rehuyr ò euitar alguna cosa doblegar.* Pol. *Nachillam vstepuie, warwie sztie.* Vng. *Le haytom, le haylok.* Ang. *To eschew, to auoyde to*

turne away.] Significat deorsum aliquid flectere. Sed quoniam sæpiùs caput, aut etiam totum corpus declinando, periculum devitatur, cõsuetudo invaluit, ut pro vitare poneretur: & neq; tantùm deorsum, sed quoquoversus se quis flecteret, idem significaret: quemadmodum in gladiatoribus videmus, qui ut petitiones adversariorũ facilius declinare possint: modò se huc, modò illuc, vel toto corpore, vel parte aliqua flectunt. ¶ Sed variè cõstruitur. Ponitur enim vel absoluté. Cic. pro Sest. Magna rerũ permutatione impendẽte, declinasse me paululùm, & spe reliquæ trãquillitatis præsentes fluctus, tempestatemq; fugisse. Vel cũ accusativo. Cic. 1. Offic. Declinetq; ea, quæ ei nocitura videantur. Vel cum ablativo & præpositione. Idẽ Tusc. 4: Quomodoq; bona natura appetimus, sic à malis natura declinemus. ¶ Est & alia hujus verbi significatio, quum scilicet ponitur pro deflectere, vel præterire, & hoc quoq; aliquando cum accusativo. Cic. pro Planc. Brundusiũ veni, vel potiùs ad mœnia accessi: urbem unam mihi amicissimam declinavi. Aliquando cum præpositione à. Cic. Att. De Buthrotio negotio, utinam quidem Antonium conveniam, multùm profectò proficiam: sed non arbitratur eum à Capua declinaturum. Vel cum præpositione de. Idem de Finib. 5: Modò etiam paululùm ad dextram de via declinavi, ut ad Periclis sepulchrum accederem. (Et translaté. Idem de Amic. Vt etiam siqua fortuna acciderit, ut minus justæ amicorum voluntates adjuvandę sunt, in quibus eorum aut de capite agatur, aut fama, declinandum est de via, modò ne summa turpitudo sequatur: id est, de summo jure decedendum est, & aliquid amicitiæ condonandum, modò ne turpitudinem aliquam graviorem subeamus.) Plaut. in Aulul. Nam ego modò declinavi paululùm me extra viam. ¶ Interdum pro Deduco: hoc est, pro ab uno loco ad alium duco. Liv. 1. ab Vrbe: Nec ea culpa quam arguo, omnium Albanorum ducem sequuti sunt, ut & vos, si quò ego inde agmen declinare voluissem, fecissetis. ¶ Interdum pro alieno, eximo Terent. in Hecyr. Neque declinatam quicquam ab aliorum ingenio ullam reperias.

Dēclīnātĭo, verbale, f.t. Deflexio. [ΔΙΝ *mot. εκκλισις.* Gal. *Destournement, enitement, faite, detour.* Ital. *Schinamento, inchinatione.* Ger. Das vndersich biegen oder die entweychung oder vermeydung. Hisp. *Declinacion.* Pol. *Vchilenie, vwarowanie.* Vng. *Le haytás, meg haytás.* Ang. *An eschewing, auoyding, or turning away frome.*] Curtius lib. 7: Igitur Macedo lanceam omisit, quam Dioxippus cum exigua corporis declinatione vitasset, *&c.* ¶ Declinatio morbi vocatur omnis pars, quæ vigorem ipsum subsequitur usq; ad secundæ accessionis principiũ, Galenus lib. 1. Crisiũ, cap. 3.

Dēclīvĭs, ve, om. t. Deorsum inclinatus, atq; incurvus. [מוֹרָד *namóch. κατάντης, κατωφερής.* Gall. *Qui penche & va en abaissant.* Ital. *Inchinato.* Germ. Vnderſich geheldet. Bel Netwaerts gehelt. Hisp. *Prono, inclinado, ò cosa que dolezna ò cae.* Pol. *Pochil'l'y.* Vng. *Meg haylot, meredők.* Ang. *That bendeth and declineth downe as it wald fall.*] Cæs. 2. bell. Gal. Collis à summo æqualiter declivis. Hircius 1. bel. Civil. Ab oppido autem declivi fastigio vergebat in longitudinem passuum circiter quadringentorũ. Plin. in Epist. Nam mulier natalibus clara, moribus proba, ętate declivis, dividua, mater olim, *&c.*

Dēclīvĭtās, atis, f.t. ipsa inclinatio. [שִׁפְעָה *shéphah. ἡ κάτωσις, ἡ πτῶσις.* Gall. *Penchement, abaissement.* Ital. *Inchinatione, abbassamento.* Ger. Hatdung. Hisp. *Decendimiento cuesta ayuso.* Pol. *Pochilnosc.* Vng. *Meg haylotság, meredőkség.* Ang. *A bending or leaning downewarde.*] Cæsar 8. bell. Gall. Exiguum loci ad declivitatis fastigium magnum habet momentum.

Dēcollo, as, are, act. p. De collo depono: ut interpretatur Nonius, citans illud Cæcilii: Tibi tradidi, in tuo collo est, decolles cave. Significat etiam caput alicui auferre, quod veteres Securi percutere dicebant. [קָטַל *n.kátal. ἀποτέμνειν, ἀκροκολλᾶν.* Gall. *Oster de dessus le col, decoller, oster la teste.* Ital. *Taglıar il colo, leuar la testa.* Ger. Den hatß enttaden: *item,* Enthaupten. Bel. Den Hals afhouwen. Hisp. *Degollar, descabecar.* Pol. *Garl'o odcynam, ściąnam.* Vng. *Faiét veszőm.* (item) *nyakamból ki vetőm.* Ang. *To beheade, to cutt of ones necke.*] Fenestella lib. 2: Quemadmodum Cæsar à piratis captus sit, utq; eos postea ceperit, & decollaverit. Suet. in Calig. Miles decollandi artifex. quibuscumq; è custodia capita amputabat. Vsus est etiam hoc verbo Seneca. ¶ Per metaph. pro destituere, & frustrari, sive decipere. Plaut. in Capt. Nunc ibo ad portum hinc: est illic mihi una spes cœnatica. Si eã decollabit, redibo huc ad senem ad cœnam asperam, id est, si fefellerit eã spes, vel potius perierit, quasi collum fregerit. ¶ Quinetiã quod Varro Decollare dixit, Colum. eandem rem tractans, deesse scripsit. Varronis verba hæc sunt, lib. 1. de Re rust. cap. 2: Duo in primis spectasse videntur homines Italici in colendo, possẽtne fructus pro impensa ac labore rẽddere: & utrum saluber locus esset, an nõ: quorum si alterum decollat, & nihilominus vult colere, mente est captus, atq; ad agnatos & gentiles est deducendus. Columellæ autem hæc, lib. 1. cap. 3: Portius quidem Cato censebat in emendo, inspiciendoq; agro præcipuè duo esse cõsideranda: salubritatem cœli, ubertatem loci: quorum si alterutrum deesset, ac nihilominus quis vellet incolere, mente esse captũ, atq; eum ad agnatos & gentiles deducendum.

Dēcŏlŏr, pen. corr. adject. om. t. Malo colore præditus, pallidus, quod colorẽ amisit. [κακόχρων δυσχρώς. Gal. *Qui a mauuaise couleur, ou qui a perdu sa couleur.* Ital. *Senza colore, scolorito, di bruto colore.* Ger. Entferbt/ vbel geferbt. Hisp. *Sin color, descolorado.* Pol. *Vsmokotany, niebarwny.* Vng *Szintelen.* Ang. *Ill coloured, or that hath lost the couloure.*] Tibullus: Quę ferat à ceteri decolor Indus aqua. Plinius lib. 16. cap. 12: Frigida hyeme deterior, ac minus copiosa, & decolor. ¶ Decolor nõnunquam pro turpi & inhoneſto accipitur. [Ang. *Foule. filthy.*] Ovid. in Epist. Dejanirę ad Herculẽ: Fama Pelasgiades subitò pervénit ad urbes Decolor, & factis inficienda tuis. Aetas decolor. Virgil. 8. Æn. Aureaq; ut perhibẽt, sub illo rege fuerũt Secula: sic placida populos in pace regebat, Deterior donec paulatim ac decolor ętas, Et belli rabies, & amor successit habẽdi. Vbi Servius: Decolor ætas, vitiosa: in omni. n. vitioso corpore inest pessimus color.

Dēcŏ·ōro, as, pen. prod. act. p. Colore pristino privo, aut colorem vitio. [τὸ χρῶμα ἀλλοιόω, ἀμαυρόω. Gall. *Perdre sa couleur, prendre mauuaise couleur.* Ital. *Discolorare.* Ger. Entferben/ die vordrige farb nemmen oder geschendẽ. Bel De verwe wtdoen. Hisp. *Quitar el color.* Pol. *Barwe pierszą trace odeimuie.* Vng. *Szintelenne teszőm, meg szintelenitőm.* Ang. *To staine, to spill the couloure or tak it away.*] Lib. 2. ad Heren. Si tumore aut livore decoloratũ est corpus mortui, significat eum veneno necatum. Col. lib. 12. cap. 16: Deinde uvas pro magnitudine binas, vel ternas inter se colligatas, in ahenũ fervens demitti, & exiguum pati, dum decolorentur. Seneca Natur. Quæst. 2: Decoloratur id cujus color vitiatur, non mutatur.

Decolōrātĭo, verbale, f.t. [ἄχροια, δύσχροια. Gall. *Decoulourement, mauuaise couleur, comme palle.* Ital. *Scoloramento.* Ger. Entferbung. Hisp. *Descoloramiento.* Pol. *Odmiana barwy.* Vng. *Szintelenne tévé, meg szintelenitésé.* Ang. *A staining or leesing of the couloure.*] Cic. 2. de Divin. Sed & decoloratio quædam ex aliqua contagione terrena maximè potest sanguini similis esse.

Decŏquo, is, penult. corrept. act. t. Paulatim diminuo & coquendo absumo. [ἀφεῖναι. Gall. *Decuire, faire cuire iusques à diminuer.* Ital. *Consumare, scemare cuocendo.* Ger. Eyntochen/ mit kochen schweyneren/ oder abnemmen. Bel. Bercoken / verdouwen / vertären. Hisp. *Consumir cozendo.* Pol. *Wtwarzam, warzę.* Vng. *Lefőzőm, elfőzőm.* Ang. *To seeth or boyle very much, to seeth away.*] Plin. lib. 21. cap. 3: Neronis principis inventum est decoquere aquam. Ita Decoquere mustum, vel aliud ad tertias, & quartas, Columellæ, & Plinio sæpé. Vnde Decocta aqua, & Decoctum. ἀφέψημα. ¶ Plin. lib. 22. cap. 22, pro convertere accipere videtur quum dicit: Si caligaris clavus, si ferri vel chalybis aliqua rubigo, aut panni marcor adfuerit nascenti, omnem illicò succum alienum, saporemq; in venenum decoquit. ¶ Interdum ponitur pro consumo, & rem familiarem dilapido, malè rem gero: [כָּלָה *chaláh* אָכַל *achál.* κακοτροπῶν. Gall. *Frauder ses creditours, manger & desprendre ce qu'on doit, faire banqueroute.* Ital. *Fallire, far banquerotta.* Ger. Haab vnd Gut verschwenden / den Schuldneren rem Glauben hatten. Hisp. *Quebrar el credito ò banco.* Pol. *Vtractam.* Vng. *El tékozlom.* Ang. *To consume or waste.*] quod sæpè evenit iis, qui gulæ omnia dedunt, aut qui scorta sectantur: translatione sumpta ab iis rebus, quæ ad ignem diutiùs cõmoratæ ad nihilum rèdigi solent. Et ferè intransitivè ponitur. Cic. 2. Philip. Tenésne memoria, prætextatum te decoxisse. Plin. li. 3. cap. 10: Decoxisse creditoribus suis? ¶ Spartianus scribit Adrianũ Senatoribus, qui nõ vitio suo decoxerant patrimoniũ, pro modo Senatoriæ professionis expleviſſe. Col. lib. 12: Nam quanvis interdum emendatũ sit perperam factũ, vel imprudentia aut negligentia, tés tamen ipsa jam domino decoxit: id est, detrimentũ dedit. ¶ Tale quid in se habet Defrigo: ut, Hic defrixit: id est, bona consumpsit.

Dēcŏctŏr, oris, m. t. Qui patrimonium conficit, inficiator, fraudator. [Ἰλιξ *zolél* ἄσωτος. Gall. *Qui a follement despendu tout son bien.* Ital. *Fallito, che ha consumato y suo beni* Ger. Ein Verschwender/ ein verthuyger Mensch. Hisp *El que quiebra el banco ò credito.* Pol. *Vtratnik.* Vng. *Tekozlo, nyuzó fosztó.* Ang *That wasteth or spendeth foolishly his patrimonie and goodes.*] Cic. in Catil. Ex iis copiis, quæ à nobis quotidie comparantur, magnopere contemno exercitum collectum ex senibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mendiculis, & decoctoribus, ex iis qui vadimonia deserere, quàm illum exercitum, maluerint.

Dēcŏctĭŏr, compar. Perfectior, suavior [Pol. *Lepici wigotowani.* Vng. *Tökéllerősb tizta'b.*] Sumpta translatione ab auro recocto aut à vino. Persius Satyr. 1: Aspice & hæc si fortè aliquid decoctius audis.

Dēcŏctum, decocti, substantivum, lus in quo aliquid decoctũ est. [ἀφέψημα. Gall. *Decoction.* Ital. *Decottione.* Ger. Eyngekocht/ ein brüe/ in welcher etwas gesotten ist. Hisp. *La decocion.* Pol. *Odwarzenie.*

ſenie. Vng. Főt léu. Ang. *Broth wherin any thing is sodden.*] Plinius lib.24.cap.9: Ad dentium dolorem, auriumq; decoctum eorũ ſalutare. Vulgus Pharmacopolarũm *Decoctionem* vocat.

Dēcŏctŭs, us, quartæ declinationis. [ἕψησις. Pol. *Odwarzoni.* Vng. Főt léu, főzés.] Idem Plin.li.37.cap.12: Et aliàs omnes gẽmæ mellis decoctu miteſcunt. Hoc eſt, cum melle decoctæ.

Dēcŏctūrā, ræ, ſ.p. [ἀφέψημα. Pol. *Zwarzenie.* Vn. Főt léu, főzés.] Idem Plin. lib.23. cap.1: Decoctura eorum veteres dyſentericos, & cœliacos juvat.

Dĕcŏr, oris, penult.prod.maſc.t. (ut Valla lib.4.cap.15.docet) Pulchritudo eſt quædam ex decentia rerum perſonarumq; in locis, tẽporibus, ſive in agendo, ſive in loquendo. [תִּפְאֶרֶת *tipheéreth.* κάλλος. Gall. *Beauté, grace, bonne contenance, bien ſeance.* Ital. *Belleʒza, beltà, ornamento.* Ger. Ein zierd/hübſche. Bel. Verchiere tinge. Hiſp. *Belleʒza y hermoſura.* Pol. Oż *doba piecknoſc.* Vng. Ekeſség ſzépség. Ang. *Grace in doing or ſpeaking, beautie, comelineſſe.*] Virgil.lib.5: - divim ſigna decoris, Ardentesq; notate oculos. Cic.1. Acad. Spoliavit enim virtutẽ ſuo decore, imbecillamq; reddidit, quòd negavit in ea ſola poſitum eſſe beatè vivere. ¶ Decor à Decus ita diſtinguit Corn.Front.de different.vocabul. ut Decor dicatur formæ, Decus verò honoris. Inde fiunt compoſita, Indecor, & Dedecor, quæ idem ſignificant quod turpis, vel inhoneſtus. Virg.lib.10: Nec tamen indecorem tua te regina reliquit. Stat.lib.3.Theb. Legimus indecores. Saluſt. Dedecores multiq; terga ab hoſtibus cædebantur. Invenitur tamẽ hic & hęc indecoris. Actius: Cujus ſi vita indecoris, mortem fugere haud convenit. Ex Nonio.

Dĕcōrum, ri, pen.prod.n.ſ.ſubſtantivum: [כָּשֵׁר *chaſchér* נָאוֶה *naavéh.* τὸ πρέπον. Cic. τὸ καλὸν, τὸ κόσμιον. Gall. *Honneſteté, bonne grace* Ital. *Gratia, auenʒa, honeſtà.* Ger. Wolſtand/das einem erbarlich vnd wol anſteht. Hiſp. *Honneſtidad, gracia con hermoſura.* Pol. Oż *luba, przyſtomoſc.* Vng. *Emberség, tiſzteség.* Ang. *Honeſtie, comelineſſe, good grace.*] quod non tàm ipſum honeſtum ſignificat, quàm quod hominibus, & communi opinioni honeſtum videtur, & pulchrum & probabile. Cic.1 Off. Quæ autem pars ſubjecta eſt ejus generi, eam ſic definiunt, ut id decorũ velint eſſe, quod ita naturæ conſentaneum ſit, ut in eo moderatio & temperantia appareat cũ ſpecie quadam liberali. Ibidem: Hoc loco continetur, id quod dici Latinè Decorum poteſt: Græcè enim πρέπον dicitur.

Dĕcōrŭs, a, um, pen prod. Pulcher, decens, honeſtus, cõveniens, conſonus. [כָּשֵׁר *chaſchér* נָאוֶה *naavéh* יָפֶה *japhéh.* ἁρμόττων, πρεπώδης, σεμνός. Gall. *Honeſteté, bienſeant.* Ital. *Bello, adorno.* Ger. Zierlich/hubſch/adelich. Bel Schoen. Hiſp. *Bello, hermoſo y amado.* Pol. *Cudny, ożdobny.* Vng. *Tiſztes, ékés, ſzép.* Ang. *Honeſt, ſeemelie, comelie, faire, beautefull.*] Plin.lib.12. cap.5: Sepes munita vallo arboris decora ſpecie ſubter intuenti. Col.lib.6. cap.1: Apenninus duriſſimos, omnemq; difficultatem tollerantes, nec ab aſpectu decoros. Cic.2.de Nat.deor. Nos, æris, argẽti, auri venas penitus abditas invenimus, & ad uſum aptas, & ad ornatum decoras. Virgil.lib.1.Aeneid. - nanq; ipſa decorã Cæſarĕ nato genitrix, *&c.* Horat.Epod.Ode 2: Vel quum decorum mitibus uvis caput Autumnus arvis extulit. ¶ Opponitur huic Indecorus, a, um, ἀπρεπὴς: & Indecorè, παρὰ τὸ καθῆκον.

Dĕcōrĭſſĭmŭs, ſuperl. [ἀξιοπρεπέστατος. Pol. *Barʒo ożdobni* Vng. *Főlötte igön, ſzép, ſzépségös.*] Apuleius in Apologia: Eum quoq; Zenonem longè decoriſſimum fuiſſe, ut Plato autumat.

Dĕcōrē, adverb. Decenter, convenienter. [πρεπόντως, καὶ πρέπον, ἁρμοζῶς. Gall. *Auec grace & beauté, honneſtement.* Ital. *Con gratia, gratioſamente.* Ger. Zierlichen. Hiſp. *Honroſamente, hermoſamente.* Pol. Oż *dobnie.* Vng. *Ekeſſen ſzépen, illendö képpẽ.* Ang. *Honeſtlye, ſeemelye comelye.*] Cic.1.Offic. Sin aliquando neceſſitas nos ad ea detruſerit, quæ noſtri ingenii non erunt: omnis adhibenda erit cura, meditatio, diligentia, ut ea ſi non decorè, at quàm minimè indecorè facere poſſimus.

Dĕcŭs, oris, pen.corr. & gen.neut.t. Honor, laus, ornamentum, dignitas, honeſtas. [תִּפְאֶרֶת *tipheéreth.* τιμὴ, ἀξιοπρεπές. Gal. *Honneur, honneſteté.* Ital. *Honore, laude, dignità.* Ger. Ehr/preyß/zierd. Bel. Prys. Hiſp. *Honeſtidad, honra, decencia, hermoſura.* Pol. *Sł'awa, poczćiwoſc.* Vng. *Ekeſség, tiſzteség, diſzíret, méltoság.* Ang. *Honeſtie, worship, honour gotten for doing a thing.*] Virg.lib. 5: Oblitus decorisq; ſui, ſociumq; ſalutis. Vnde Decora, militiæ, laudes, honores, honeſtamenta militi in bello comparata, quales ſunt coronæ, armillæ, & haſtæ puræ quibus milites donabantur. ¶ Hujus cõtrarium Dedecus, αἶσχος, quod pro ignominia ſive infami turpitudinis genere ſumitur.

Dĕcŏro, as, pen.cor.act.p. Orno, honeſto, cohoneſto, celebro. [יָאַר *peér.* ἐπαρέσκω, κοσμέω. Gal. *Honorer, decorer, reparer, bailler grace, embellir.* Ital. *Honorare, ornare.* Ger. Zieren/ehr entbietẽ. Bel Verchieren. Hiſp. *Honrar, ornar, hermoſear.* Pol. *Zdobie, poczćiwoſcż wyrządzam.* Vng. *Meg ekeſitöm tiſztöltöm ſzépitöm.* Ang. *To beautifie, to do honour to, to ſett forth or commende.*] Horatius: At bene numatũ decorat Suadela, Venusq;. Cic.1. Tuſc.ex Ennii epitaphio: Nemo me lachrymis decoret, nec funera fletu Faxit. cur? volito docta per ora virûm. Cic.de Clar.Orat. Hæc omnia vitę decorabat gravitas & integritas. Vide plura in dictione Decus. A Decoro fit Condecoro, pro honeſto. Decoro, κατακοσμῶ, pro vitupero, ſive turpifico. Terent.in Heeyn. An quicquã pro iſtis factis dignum te dici poteſt, quæ me, & te, & totam familiam dedecoras? Ex his omnibus patet, quod plus eſt Decus, quàm Decor: & Dedecus, quàm Indecorum, & Decoro, pen. corr. quàm Decoro, pen.prod. quoniam Decoro, pen.corr. ſignificat honorifico: Decoro, pen.prod. pulchrum viſu aut auditu reddo: unde Decorum & Indecorũ minus eſt, quàm Decus & Dedecus.

Dēcŏrtĭco, as, pen.corr. act.p. Corticem detraho. [קָלַף *pitſél.* ἀπολέπω, ἀφαιρέω. Gall. *Eſcorcer, oſter l'eſcorce.* Ital. *Scorticare, ſcuoiare.* Ger. Schellen/die rinden abziehen. Bel. Schellen. Hiſp. *De ſcortezar ò quitar la corteza.* Pol. *Skore odjeram, obł upuſie.* Vng. *Meg hámoʒom, hámtom.* Ang. *To pill, to tak of the bark of a tree.*] Plin. lib.6.cap.39: Cædi intempeſtivum quæ decorticentur. Scribonius Largus Excaſtrare vocat.

Dēcŏrtĭcātĭo, verbale, ſ.t. [קְלִיפָה *petſaldh*, τὸ λέπισμα, λέπυμα. Gall. *Eſcorcement.* Ital. *Scorticamento.* Ger. Schellung. Hiſp. *Deſcortiʒamiento.* Pol. *Obłupienie.* Vng. *Hámoʒás, hámtás.* Ang. *A pilling or pulling away of the bark.*] Plin.li.17.cap.42: Quòd ſi anguſta decorticatio fuerit, nihil nocet ſupradictis.

Dĕcōrum, Decorus, Vide DECOR.

Dēcōtēs, Dicta ſunt togæ attritæ, quaſi cotibus detritæ, atq; conſumptæ ſint: habetq; hæc vox penultimam productam. Feſtus. [Vng. *Meg awúlt ruha.*]

Dēcrĕpĭti, m.ſ. Extremę ætatis ſenes: à crepando dicti (ut quidam volunt) hoc eſt, à clamando, & cõquerendo. [יָשִׁישׁ *jaſchiſch.* ἐγγηροβόσκοντες, παρήλικες. Gall. *Viellards, qui ſont ſur le bord de leur foſſe.* Ital. *Chi ſono vecchi multo, chi ſono co i pie nelle foſſe.* Ger. Gehr alte leüt/die jetzt auff der gruben gehn. Bel. Seer out. Hiſp. *Muy viejos' en la poſtrema edad.* Pol. *Staruſzkowie, barzoſtarzy.* Vn. *Dada, igön vén, dada.* Ang. *That ar veryold, at deathes doore.*] Aut à decreſcendo, eò quòd incurvati, & contracti minores fieri videãtur. Aut certè ab adjectivo creperus, quod anceps & dubium ſignificat: propterea quòd vita eorum id ętatis in dubio ſit conſtituta. Plautus in Aſin. Atq; unam amicam ductet decrepitus ſenex. Terent. in Evnuch. Cum meo decrepito hoc Evnuch. Cic.1. Tuſcul. Ex his igitur, hora octava, quæ mortua eſt, provecta ætate mortua eſt: quæ verò occidente Sole, decrepita.

Dēcrēſcĕrĕ, n.t. Diminui. [רָזַה *mahát* חָרַר *gharáh.* μειοῦσθαι. Gall. *Decroiſtre, diminuer, appetiſſer.* Ital. *Sminuere, ſcemare.* Germ. Abnemmen/ſchwynen. Bel. Afnemen. Hiſp. *Decreſcer.* Pol. *Vmnieyſzac, vbywac.* Vn. *Megapadni, fogyni.* Ang. *To grow leſſe, to decreaſe.*] Martialis: Decrevêre greges, quum cadit agna frequens. Cic. 2. de Divin. Oſtreisq; & conchyliis omnibus contingere, ut cum Luna pariter creſcãt, & decreſcant. Celſus li.3.cap.6: Vbi febris decrevit, liberaliter oportet aquam tepidam potui dare. Plaut. Curc. Valetudo decreſcit, accreſcit labor.

Dēcrētōrĭus, Decretum, Vide DECERNO.

Dēcŭbo, as, pen.cor.n.p. Jaceo, quaſi deorſum cubo. [רָבַץ *rabáts.* κατακεῖμαι. Gall. *Eſtre couché.* Ital. *Giacere.* Ger. Nider ligen. Hiſp. *Yaʒer.* Pol. *Leże.* Vng. *Lefekſzöm.* Ang *To lie downe.*] Apuleius: Decubantem excitavi feram.

Dēcŭlco, as, Calco. [דָּרַךְ *darách.* πατέω. Gall. *Mettre en bas, & fouler deſſus, petiller deſſus.* Ital. *Calcar.* Ger. Mit füſſen nidertretten. Hiſp. *Hollar ò acocear.* Pol. *Depce, tł'ocze.* Vng. *Letapodom, nyomom.* Ang. *To treade or trample vpon.*] Plin.lib.17.cap.10: Alii in qualo pedibus in profluente deculcant.

Dēcŭlto, as, act.p. ex De, & Occulto, abjecto altero c, ſignificat valde occulto. [κρυπτέθω. Pol. *Kryie.* Vn. *Ițól el ritöm.*] Feſtus.

Dēcŭlpātŭs, Multũ culpatus, vel culpandus. [ἐπίψεκτος. Pol. *Zganiony.* Vng. *Igön, meg feddetöt (auagy) ſzidalmaztatot, vádoltatot.*] Gell.lib. 19. cap.10: Itáne, *inquit magiſter*, dehoneſtum tibi deculpatumq; hoc verbum videtur.

Decuma, & Decumanus, Vide DECIMAE, arum, & DECIMANVS.

Dēcŭmbo, bis, n.p. Cubo, jaceo, recubo. [שָׁכַב *ſchachdb.* κατάκειμαι. Gall. *Eſtre couché, eſtre par terre.* Ital. *Giacere.* Ger. Ligen/nidertigen/zu Bett ligen. Bel. Tebedde leggen/slapen. Hiſp. *Yacer.* Pol. *Leże, vkł'adł'em ſię.* Vng. *Lefeköſzöm, (auagy) fekſzöm.* Ang. *To lye downe or be layed.*] Cic.3. Verr. Quum Apronius in triclinio quod in foro ſtraverat, decubuiſſet. Hieron. Quintũ jam diẽ decũbens lectulo, nimia feſtinatione dictavi. Col.li.7.cap. 9: Si quẽ mater decũbens oppreſſerit, cubanti ſubtrahat. ¶ Significat etiam accumbo. Plaut.in Merc. Ad cœnam vocat: venio, decumbo. Terent. in Phor. Prior bibas, prior decumbas. ¶ Aliquando morior. Cicer.2.Tuſc. Mittunt etiam vulneribus confecti ad dominos qui quærant quid velint: ſi ſatisfactum iis ſit, ſe velle decumbere. Idem in prima Philippica: Quod gladiatores faciunt, ut honeſtè decumbant, id nos principes terrarum faciamus.

Dĕcŭpă, pæ, f. p. Quid sit à viris etiam doctis dubitatur: legitur tamĕ apud Ciceronem in Pison. Pistor domi nullus, nulla cella, panis & vinum à propola atq; decupa. Quo loco legendũ putat Budæus De cupa, duabus dictionibus: ut sit sensus: Pisonem non vivere frugaliter, & ut solent, quibus cura rei domesticæ sit cordi: sed vinum à propolis emere, atq; id è cupa: hoc est, non diffusum aut asservatum, sed quemadmodum è cupa affertur: hoc est, penè musteum: non enim futuris annis providebat.

Dĕcuplŭs, a, um, Quod rei alicujus quantitatem decies in se continet. [δεκαπλάσιος. Gall. *Dix fois le double.* Ital. *A diece doppi.* Ger. Zehenfattig. Hisp. *Cosa de diez vezes tanto* Pol. Dziesięcioraky. Vng. *Tizanni.* Ang. *Ten tymes double.*] Liv. 9. bel. Maced. Vti ea quoq; decuplo tãto pluris, quàm quanti essent æstimarentur.

Dĕcŭres, Antiqui pro decurionibus usurparunt. Festus.

Dĕcŭrĭo, onis, m. t. Quasi senator in municipio, aut colonia. Nam quod Romę erãt Senatores, id in municipiis & colonis erãt Decuriones. Dictus est, autore Vlpiano, quòd initio quũ deducerentur Coloniæ, decima pars deductorum conscribi solita sit. [עשׂר *jobéts* λοχάγης, δέκαρχος, δεκαστάτης. Gall. *Dizenier en guerre, ou vn des iuges des dizaines.* Ital. *Decurione.* Ger. Ein Rottmeister über zehen. Hisp. *El que es cabeca ò capitan de diez.* Pol. Dziesiatnik. Vng. *Tizedes.* Ang. *A sherife, or one of the ten iudges in equale authoritie.*] Vnde Cic. in Orat. citat decreta Decurionũ. Idẽ pro Sest. Recita quæso Sesti, quid decreverint Capuæ Decuriones. Plin. Iunior in Epist. Esse autem tibi centũ millia numûm, satis indicat, quòd apud nos Decurio es. Igitur ut te nõ Decurione solùm, verumetiam Equite Romano perfruamur, offero tibi ad implendas Equitis Romani facultates trecenta millia numûm. ¶ Decurio item dicitur, qui decem militibus, aut equitibus præst. Varro tradit in singulis turmis equitum decuriones esse ternos. Itaq; quum turma in tres decurias dividatur, singularum decuriarum præfecti decuriones dicebantur. ¶ Sueton. in Domit. Decurionem quoq; cubiculariorum dicit, qui decẽ cubiculariis præest. ¶ Decurio quoq; palatii dicitur ab Ammiano, qui præest palatio.

Dĕcŭrĭă, æ, f. p. Manipulus decem militũ, vel aliorum hominũ: cui qui præest, Decurio nominatur. [δεκάς. Gall. *Vne bande de dix hommes.* Ital. *Banda di dieci huomini.* Ger. Ein Rott zehẽ Kriegsleuten/ein burß zehen Menschen. Hisp. *La decuria, compannia de diez hombres.* Pol. Rota zdziesiacy mężow. Ang. *Tized allya.* Vn. *A band of ten souldiours.*] Columell. Classes etiam non majoris, quàm denũm hominum faciundę, quas Decurias appellaverunt antiqui. ¶ Decuria Senatoria. Cic. 4. Verr. Hunc hominem judicum numero habebimus? hic alteram decuriam Senatoriam judex obtinebit? ¶ Decuria judicũ. Cic. 5. Philip. Totum deniq; comessationis Antonianæ chorum in tertiam decuriam judicum scitote esse collectum.

Dĕcŭrĭārĕ, act. p. Est milites cõscriptos in decurias distinguere. [συντάσσειν, καταλογάζειν, διατάττειν, συνιστᾶν συμμορίας. Pol. *Na dziesiatki rozdielic.* Vng. *Tized allyara osztani.*] Vnde Decuriati milites: hoc est, in decurias distincti. καταλελογισμένοι. Cic. pro Domo sua: Quũ desperatis ducibus decuriatos ac descriptos haberes exercitus perditorum. Quanquam commune potiùs verbum videtur de omnibus iis, qui quamlibet ob causam ita congregantur, ut eorũ ordo quidam ac descriptio sit: atq; nõ solùm de decẽ, sed etiã de pluribus usurpatur. Cic. in Sext. nomine collegiorum delectus habebatur quũ vicatim homines conscriberentur & decuriarentur. Nam quod Cicero hic per decuriare, in ea post reditum per centuriare dixit: de eadem re verba faciens. Ego, *inquit*, quũ homines palàm conscribi centuriariq; vidissem. Idem lib. 2. ad Qu. Frat. Eodem die S. C. factum est, ut sodalitates decuriatiq; discederent: quibus locis Decuriare est in collegia conscribere, & in ordines cogere.

Dĕcŭrĭātĭo, verbale, Distinctio & descriptio in curias. [διαδιαρρία, καταλόχισις. Pol *Na dziesiatki podzielenie.* Vng. *Tized alá valo irás.*] Cic. pro Plancio: Decuriatio tribulium, descriptio populi, suffragia largitione devincta, &c.

Dĕcŭrĭātŭs, us, ui, Ipsa decuriatio. [διάταξις. Vng. *Tized alá valo irás.*] Liv. 1. bell. Pun. Et ubi ad decuriatum, & centuriatum convenissent, sua voluntate ipsi inter sese decuriati equites, centuriati pedites conjurabant sese fugæ atq; formidinis ergò non abituros.

Dĕcŭrĭŏnātŭs, id est, Decuriatus. [Pol. *Miedzi dziesiaci policzoni.* Vng. *Tizedalá valo osztás, irás, rendbles.*] Macrob. Satur. lib. 2. ca. 3: Cùm rogaretur, ut decurionatũ privigno ejus expediret.

Dĕcŭrro, is, decurri, & interdũ decucurri, decursum, n. t. Deorsum curro. [רץ *rats.* καταθέω. Gall. *Courir de haut en bas.* Ital. *Correre in giu.* Ger. Hinab lauffen. Bel. Afstoopen. Hisp. *Correr ayuso ò passar.* Pol. *Zbiegam.* Vng. *Alá futok* Ang. *To runne downe.*] Virgil. 2. Aeneid. Laocoon ardens summa decurrit ab arce. Apud Suet. in Nerone c. 11, prẽteritũ decucurri: Nobilissimus eques Romanus, elephanto supersedens per catadromum decucurrit. ¶ Item decurrere, idem quod currẽdo accelerare, & festinare. Plin. Iun. Ad tacita suffragia, quasi ad remediũ decurrerunt. Livius: Qui positus fortè in statione pontis, quũ captum repentino impetu janiculũ, atq; inde citatos decurrere hostes vidisset. ¶ Interdum idem quod cẽfugere. Cicero pro Quintio; Ad hæc extrema & inimicissima jura tàm cupidè decurrebas. Plin. Epist. 64: Ad tacita suffragia, quasi ad remedium aliquod decurrerunt. ¶ Decurrere etiã milites dicuntur, quum proposito certamine exercent sese. Liv. Mos erat lustrationis, sacro peracto, decurrere exercitũ, & divisas bifariã acies concurrere ad simulachrũ pugnæ. Virg. 1. Aeneid. de Pallantis funere: Ter circum accensos cinctì fulgentibus armis Decurrêre rogos, ter mœstũ funeris ignẽ Lustravêre in equis. ¶ Interdũ Decurrere idem est, quod ad finẽ usq; currere. Cic. de Senect. Nec verò velim, quasi decurso vitæ spatio, à carcere ad calces revocari. Idem pro Quint. Propè acta jam ætate decursaq;.

Dĕcŭrrĭtŭr, impersonaliter, pro confugitur. [Ang. *They runne or flie for refuge.*] Cæs. 1. bel. Civil. Decurritur ad illud extremũ atq; ultimũ Senatusconsultũ. Liv. 2. bell. Maced. Decurrebatur tamen eò, ut ovans urbem iniret.

Dĕcŭrsŭs, us, m. q. Actus ipse decurrẽdi. [מרוּצה *meruts'ah* אטיק *aphik.* καταδρομή. Gall. *Cours, course, courement.* Ital. *Corso, giostra.* Ger. Das hinab lauffen. Hisp. *Corrida de arriba abaxo.* Pol. *Zbiżenie.* Vng. *Alá futás.* Ang. *A running downe.*] Liv. 1. ab Vrbe: Itaq; ne subitò ex collibus decursu Albanorũ intercluderẽtur ab oppido, terga vertũt. ¶ Decursus pro simulachro pręliorũ. Gell. lib. 7: Vt in decursibus ludicris, aut simulachris præliorũ fieri videmus. ¶ Decursus itẽ ponitur pro fine cursus. Suet. in Ner. ca. 24: Sed excussus curru, ac rursus repositus, cùm perdurare non posset destitit ante decursum, nec eo secius coronatus est.

Dĕcŭrsĭo, f. t. Aliud verbale ejusdem significationis. [κατάδρομος. Ger. Ein lauff oder das lauffen. Vng. *Alá futás.*] Cic. 5. de Finib. Quem Tyberina decursio Festo illo die tanto gaudio affecit, quanto L. Paulum quum regem Persen captum adduceret eodem flumine invectum. ¶ Ponitur aliquando pro excursionẽ. Cicer. in Epist. Necesse est Antonius Apennino Alpibusq; se teneat, & decurionibus per equites quos habet multos, vastet ea loca, quæ incurrerit.

Dĕcŭrsōrĭum, Locus in quo decurritur: [Græci καταδρόμους. Gall. *Licias* vocant. Ger. Ein Turnier oder Stechplatz. Vng. *Pallya futo hely.* Ang. *The place where the iusts, be kept, the lists.*]

Decurtātŭs, participiũ à decurto, Mutilatus, curtatus. [קוּצ *qhadhúah.* κολοβός, κεκολοβωμένος. Gall. *Acourci, rongné par vn bout.* Ital. *Accorciato, troncato.* Ger. Gekürtzt. Hisp. *Mocho ò desmochado.* Pol. *Skrocony.* Vng. *Meg rövidítetet.* Ang. *Made short, abbrid ged.*] Cicero in Oratore: Mutila sentit quædam & quasi decurtata. Plin. lib. 25. cap. 5: Leguntur aũt tenuissimæ radices, breves q;, ac veluti decurtatæ etiam hæ.

Dĕcŭs, Vide DECOR.

Dĕcussĭs, m. t ut ex ipsa statim compositione apparet, decem asses valebat. [Gall. *Dix asses, vne dixaine, vne croix Bourguignonne en forme d'vn X.* Ital. *Dieci assi, vna decina, diuisione fatta in croce.* Ger. Zehen plappart. Hisp. *Diez asses moneda de cobre, orden como en cruz.* Pol. *Grosz dziesiec piemedzi wsobie maiacy.* Vng. *Tiz pensert aż kinaiott.* Ang. *A piece of money of the valeur of ten shillinges.*] Vitruvius pro numero denario, quẽ δεκάδα vocant Græci, nõ semel usurpavit. Ita enim scribit lib. 1. cap. 3: Platoni placuit denariũ numerũ ea re esse perfectum, quòd ex singularibus rebus, quę *monades* apud Græcos dicuntur, perficitur decussis, quæ simul ac undecim aut duodecim sunt factæ, quot superaverint non possunt esse perfectæ, donec ad alterum decussim pervenerit. Reliqua vide in verbo DECVSSO.

Dĕcŭsso, as. are, act. p. Est ad decussis figuram redigere. [χιάζω. Gall. *Croiser l'vn sur l'autre & disposer en forme d'vn X ou comme vne croix Bourguignonne.* Ital. *Diuidere encroce.* Ger. Creützweyß zerschneiden. Hisp. *Ordenar en partes como en crux.* Pol. *Nakrzyż rzecze.* Vng. *Kőrőszt vel teszőm.* Ang. *To crosse one thing on another and mak like this letter X.*] Hoc est, res aliquas eo ordine collocare, ut inter se literæ Græcæ χ, aut Latinè X, speciẽ præbeãt. Ea enim figura apud Latinos vocatur Decussis: quia ut nos hodie, ita veteres quoq; hac figura numerũ denariũ significabãt. Quòd si literã x, per medũ feces, relinquetur v, quæ figura denarii dimidiũ: hoc est, quinarium numerum commonstrat. Vnde etiam Latini eam figuram quincũcem vocaverunt: & eas arbores, quæ ita erant collocatæ, ut hujus figuræ v, speciem referrent, dicebantur in quincũcem digestæ. Sed de hoc plura suo loco. Decussis verò, ut diximus, constabat ex duobus quincũcibus ita collocatis ut X literæ imaginem exprimerẽt. Inde Decussare, est aliquid ad ejus figuræ imaginem redigere. Cic. de Vniversitate: Hanc igitur conjunctionẽ duplicẽ in longitudinẽ diffidit, mediæq; accõmodans mediam quasi decussavit. Colum. lib. 4: Nam duas regulas ejus latitudinis, quo pastinator sulcũ facturus est in speciem Græcæ literæ χ decussabimus.

Dĕcŭssātim,

Dēcūſsātim, ſignificat per decuſſes. [κατὰ χιασμόν. Gall. *En forme d'vn X, en croix Bourguignonne.* Ital. *In forma di croce.* Ger. Creutzweyß / oder in ſternen weyß. Hiſp. *Partiendo en tajadas como en cruz.* Pol. Nakrzyż. Vng. Kôrôſztôn. Ang. *In maner of this letter X.*] Col. lib. ult. Rapam in alveo aut ſeria cōponito: deinde ſicut conſueverunt Salgamarii, Decuſſatim ferramento lunato incidito.

Dēcŭtĭo, is, act. t. pen. corr. ſſi, ſſum, ex de, & quatio, Quatiēdo dejicio, demeto, decido. [נקף *nakáph.* ἀποτίθημι. Gall. *Abatre, faire cheoir, ruer ius.* Ital. *Crollare, gettare à terra.* Germ. Abſchlahen. Bel. Afſlaen Hiſp. *Sacudir, echar de arriba.* Pol. *Obiiam, otrzęſſuie.* Vng. *Lewtôm, le verôm.* Ang. *To shake downe, or strike of.*] Liv. lib. 1: Rex velut deliberabūdus in hortū ædiū tranſit, ſequente nuntio filiū ibi inambulans tacitus ſumma capita papaverū dicitur baculo decuſsiſſe. Col. lib. 11. cap. 2: Dum prorepentes oculi digito decuti poſſint. Liv. 5. bell. Pun. Munus turresq; quædam Cumis non ictæ modò fulminibus, ſed etiā decuſſę.

Dēcŭſſŭs, us, u, m. q. Decutiendi actus. [נקף *nôkeph.* ἀπόθεσις. Gall. *Abatement, abatage.* Ital. *Abatimento.* Germ. Das abſchlahen oder abſchutten. Hiſp. *Aquel ſacudimiento.* Pol. *Otrzęſienie.* Vng. *Lewtés, le verés.* Ang. *A shaking or striking of.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Aliqui tunc ſcribunt decidere eum, rurſusq; decreſcere, facilem decuſſu.

Dedĕcĕt. pen. corr. Indecorū eſt, non decet. [ἀπρεπές ἐστι. Gall. *Il mesſied, il ſied mal, il eſt mal conuenable.* Ital. *Disconuiensi, non sta bene.* Ger. Es gezimpt ſich nicht/es ſteht vbel. Hiſp. *Disconuiene, no eſt a bien.* Pol. Nieprzystoy, niegodzi ſię. Vng. Nem illik. Ang. *It is vnſeemlie and vnbecometh.*] Et modò perſonale eſt. Cic. 1. Offic. Vt ſiquidem dedeceat in illis, vitemus & ipſi. Ovid. 6. Metamorph. Admovitq; preces, quarum me dedecet uſus. Cicer. 1. Offic. Nam & ratione uti, atque oratione prudenter, & agere quod agas conſideratè, omniq; in re quid ſit verum videre & tueri decet: cōtraq; falli, errare, labi, decipi tàm dedecet, quam delirare & mente captum eſſe.

Dēdĕcŭs, penult. corr. Ignominia ex re turpiter geſta, probrū, turpitudo. [חרפה *cherpáh* קלון *kalón* כלמה *chelimmáh.* αἰσχύνη, ἀκοσμία. Gall. *Deshonneur, infamie.* Ital. *Infamia, dishonore.* Ger. Ein ſchand oder vnehr. Hiſp. *Vituperio, deshonora.* Pol. *Sramota, zelżywoſzc.* Vng. Szégyén, *gyalázat.* Ang. *Dishoneſtie, diſhonorſhip, shame, dishonour.*] Cic. 2. Tuſc. Dolorem exiſtimo maximum malorum omnium. M. Etiámne majus quàm dedecus? Idem Att. lib. 16: Ergo id erat meum factum, quod Catoni probare non poſſum, flagitii ſcilicet plenum & dedecoris. Idem pro Roſc. Amer. Sumptus effuſi cum probro & dedecore.

Dēdĕcŏr, is, Inhoneſtus. [נקלה *niklé.* ἄτιμος, αἰσχρός. Gall. *Deshonneſte, laid, vilain, meſſeant.* Ital. *Laido, ſconco, dishoneſto.* Germ. Entehret/geſchmächter/verſchmächet. Hiſp. *Coſa ſin honra.* Pol. Zelżony. Vng. *Gyalázatos tiſzteſségtelen.* Ang. *Dishoneſt, vncomelie and vnſeemelie.*] Saluſt. Dedecores multiq; terga ab hoſtibus cædebantur.

Dēdĕcŏrŭs, a, um, pen. cor. Idem. [Ang. *Vnhoneſt, that is to others dishonour.*] Tacit. lib. 3: Sextus Pompeius M. Lepidum ut ſocordem, inopem, & majoribus ſuis dedecorū, eoq; etiam ſorte Aſiæ depellendum incuſavit.

Dēdĕcŏro, as, are, p. Dedecore afficio. [קלקל *kiklláh.* ἀτιμάζω, κατατραχύνω. Gall. *Diffamer, deshonorer.* Ital. *Diffamare, vituperare, dishonorare.* Ger. Entehren/ſchendē/ſchmähē. Hiſp. *Deshonrar.* Pol. Lży, *ſramoce.* Vng. Meg gyalázom, *meg rutitom.* Ang. *To dishonour, to diſtaine ones honeſtie, to defile and defame.*] Plaut. Bacch. Qui de decorat te, me, amicos, atq; alios flagitiis ſuis. Terent. Hecyr. Et me, & te, & familiam dedecoras. Cic. 3. Offic. Dedecorantē & nobis autoritatē & magiſtri. Sueton. in Nerone, Tanquā aliter illi non poſſint niſi morte ſuccurrere dedecorato flagitiis omnibus.

Dēdĕcŏrōsē, [ἀτίμως, αἰσχρῶς. Turpiter. Pol. Zſramotam, żelżywoſzią. Vng. Rútúl, illetlenül. gyalázatoſſam.] In Epitom. Sexti Aurel. Victoris: Dedecorosè vixi, turpiùs peream. Sunt verba Neronis ſua manu pereuntis.

Dēdĭcŏ, as, pen. corr. act. p. Conſecro, religioſum facio, religione devincio. [חנך *chanách* קדש *kiddéſch.* ἐνδιάζω, ἀφιερόω. Gal. Dedier. Ital. *Dedicare, conſecrare.* Ger. Weyhen/heyligen/zuegnen. Hiſp. *Dar, applicar, ò conſagrar à Dios.* Pol. *Oſſiarute, oddawam.* Vng. Szentélem, *valakinek aiándlom, dedikálom.* Ang. *To dedicat, to giue for euer.*] Liv. 1. ab Vrbe: Multa alia ſacrificia, locaq; ſaceris faciendis quę Argeos pontifices vocant, dedicavit. Cic 2. de Leg. Nam qui ſe ipſe nosit, primùm aliquid ſe habere ſentiet divisum, ingenium in ſe ſuum ſicut ſimulachrum aliquod dedicatum putabit. Ibidem: Mens, Fides, Virtus, Concordia conſecratæ, & publicè dedicatæ ſunt. ¶ Apud antiquos etiā legitur pro exponere. Cæcil. lib. 1. Annal. ut citat Nonius. Legati quò miſſi ſunt, veniunt, dedicant mandata.

Dedicare, & Dicare propriè eſt dicendo deferre, ac obſequi, dare alicui numini, ac in perpetuum conſtituere. C. de Sacroſancta Eccleſ. aur ingreſſi. In Pontificio jure pro cōſecrare, quemadmodum & à Plinio in Epiſt. uſurpatur. Tametſi ex M. Tullio pro Domo ſua, ubi, quid interſit inter conſecrata & dedicare, colligi poteſt. Fiebat autē dedicatio templi, aut per Conſulem, aut per Imperatorē, præeuntibus verbis Pontificis Maximi. Ex Catanæo.

Dēdĭcātĭo, f. t. Cōſecratio. [חנכה *chanuchcháh.* ἐγκαίνισις, ἀφιέρωσις. Gall. *Dedicement, dedication, dedicaſſe.* Ital. *Dedicatione* Ger. Einweyhung/zueignung. Hiſp. *Conſagracion* Pol. *Poświęcenie, oſſiarowanie.* Vng. Szenteles, *aiándlás dedikálás.* Ang. *A dedication, a geuing for euer.*] Cic. pro Domo ſua: Niſi quem fortè illius calliſimi ſacerdotis ſuperſtitioſa dedicatio deterret.

Dēdignŏr, aris, d. p. Indignū reputo, contēno. [נקל בעיני *nakál beenáis.* ἀπαξιόω. Gal *Deſdaigner, auoir en deſdaing* Ital. *Sprezzare, ſdegnare.* Ger. Vnwirdig achten/verachten. Hiſp. *Menoſpreciar, deſdegnar.* Pol. Gardzę. Vng. *Méltatlannak itélôm.* Ang. *To diſdaine, to conténe, not to vouchaffe.*] Plin. in Paneg. Vt appareat, nō ſuperbia & faſtidio te ampliſſimos honores repudiare, qui minores non dedigneris. Virg. 1. Aen. Quos ego ſum toties jam dedignata maritos. Ovid. 1. de Ponto: Is me nec comitem nec dedignatus amicum eſt.

Dēdīgnātĭo, verbale, f. t. [ἀπαξίωσις. Gall. *Deſdain.* Ital. *Sdegno.* Ger. Verachtūg/vnwirdigūg. Hiſp. *Menoſprecio, deſden.* Pol. Vżgarda. Vng. *Méltatlannak valo ſtilés, meg vtálás.* Ang. *A diſdaining, anhaiting.*] Plin in Pan. Quàm ſpecioſum eſt enim, quòd diſcipli nā caſtrorū lapſam, extinctāq; refoviſti, depulſo prioris ſeculi malo, inertia & contumacia & dedignatione parendi.

Dedĭſco, is, dedidici, n. t. Quod didici obliviſcor. [μανθάνω, ἀπομανθάνω. Gall. *Deſaprendre et oublier ce qu'on a apris.* Ital. *Dementicare quello che ſi ha imparato.* Ger. Entlernen/das einer erlernet hat/allgemach wider vergeſſen Bel. Verleeren. Hiſp. *Deſaprender, olvidar lo deprendido.* Pol. *Po mat'u ſie oduczam.* Vng. Vżza tanulok, *el felejtém azt mit tanultam.* Ang. *To forgett that one hath learneth.*] Plaut. Amph. Haud æquum facit, qui quod didicit, id dediſcit. Cic. 3. de Orat. Ob eamq; cauſam juventus noſtra dediſceret penè diſcendo. Ovid. 2. de Rem. amoris: Intrat amor mentes uſu, dediſcitur uſu. Idem 3. Triſt. Verba mihi deſunt dedidiciſque loqui.

Dēdo, is, didi, ditum, act. t. Significat in perpetuū do, vel totū ſubdo, ſive in manus, poteſtatémve & arbitrium do. [נתן *náthán* תן *mighghen.* ἐκδίδωμι. Gall. *Rendre ou mettre ſous la puiſſance d'autrui.* Ital. *Darſi in tutto.* Ger. Sich ergeben/auffgeben Bel. Begeven. Hiſp. *Darſe del todo.* Pol. *Poddaie ſię.* Vng. *Mindenbŏlwel ſoa gua valaks hatalma alá adom.* Ang. *To betake him ſelf into the power of another.*] Vnde dedere ſe hoſtibus dicitur qui ſe in hoſtium poteſtatem tradit. Et traditio ipſa deditio dicitur. Et qui ita ſe dedunt, dedititii vocātur. Plaut. in Amph. Convenit, utri victi ſint eo prælio, urbem, agros, aras, focos, ſeq; uti dederēt. Liv. lib. 1: Sic ad ſupplicium Numitori Remus deditur. Cæſar libro 1: Helvetii omnium rerum inopia adducti, legatos de deditione ad eum miſerunt. ¶ Forma deditionis deſcribitur apud Liviū in deditione Collatiæ. Ita enim Rex interrogavit: Eſtiſne vos legati, oratoresq; miſſi à populo Collatino, ut vos populumq; Collatinū dederetis? Sumus. Eſt'ne populus Collatinus in ſua poteſtate? Eſt. Deditisne vos populumq; Collatinum, urbem, agros, terminos, aquam, delubra, utenſilia, divina, humanaq; omnia, in meam, populiq; Romani deditionem? Dedimus. Et ego recipio. ¶ Aliquando dedere eſt ſimpliciter dare. [Ang. *To giue him ſelfe to a thing.*] Terent. And. Verberibus te cælum in putrinum Dave dedam. ¶ Dedere ſe angoribus aut voluptatibus, Cic. 2. Offic. Dedere ſe libidinibus, Idem 1. Tuſc. Dedere ſe languori & deſidiæ, Idem 1. Offic. Dedere aures ſuas Poētis, idem pro Archia.

Deditus, particip. Addictus. [נתון *nathún.* ἐκδοθεὶς ἐπιχειρεῖν. Gall. *Adonné, qui s'eſt rendu.* Ital. *Dedito, rendutoſi.* Ger. Ergeben. Hiſp. *El que ſe rindio al vincidor.* Pol. *Ten ktori ſię poddał' wmoc drugiego.* Vng. Azki *magát valamire atta, valamihez ragaſztkodot.* Ang. *Geuen to any thing yeelded.*] ut, Deditus amori animus, Terent. in Hecyr. Deditus amatoriis levitatibus, Cic. 1. de Fin. ¶ Deditus voluptatibus, aut Epicuro, Cic. 1. de Fin. Deditus literis à pueritia, Cicer. ad Lentulum lib. 1. ¶ Dedita opera, idē quod data opera. Cic. pro Roſcio Amer. Quæ facitis, ejuſmodi ſunt, ut ea dedita opera à vobis contra voſmetipſos facere videamini. Terent. in Evnuch. Apud Antiphonem utercq;, pater & mater, Quaſi dedita opera domi erant.

Dedĭtim, adverb. teſte Diomede Grammat. lib. 1.

Dēdĭtĭtĭŭs, a, um, Qui ſe in alterius imperiū dedidit, deditus. [נתין *nathín.* ἔνδοτος, ὑποχείριος. Gal *Qui s'eſt rendu à la merci d'vn autre.* Ital. *Rendutoſi all'altrui mercè & diſcretione.* Germ. In eines andern gewalt ergeben Hiſp. *El quel ſe rindio al vincidor.* Pol. *Poddany, wmoc inſzygohem.* Vng. *Valaki hatalma alá adatot.* Ang. *That hath betakenhim to an others power, & yeeldeth.*] Curtius: Multitudo dedititiorum incolis novarum urbium cum pecunia capta dono data eſt. Cæſ. 2. bell. Gall. Quum ex dedetitiis Belgis, reliquisq; Gallis complures Cæſarem ſequuti, unà iter facerent.

facerent. Cicer. ad Brutum: Itaque id Senatusconsultum plerique interpretantur etiam ad tuos sive captivos, sive dedititios pertinere.

Dēdĭtĭo, verb. f. t. Dedendi actus, traditio, subjectio, quum quis se in hostis potestatem tradit. [ἔκδοσις, ἐγχείρησις. Gall. *Quand on se rend, ou qu'on se met à la merci de quelqu'vn.* Ital. *Il rendersi ad alcuno.* Ger. Ergebung/auffgebung. Hisp. *La rendicion del vencido ò cercado* Pol. *Poddanie wmoc nieprzyiacielskam.* Vng. *Ellenség kezébe meg adás.* Ang. *A yeelding.*] Cic. pro leg. Manil. Spem deditionis non demit, obsidesq; imperavit.

Dēdŏcĕrĕ, act. s. Est secus atq; quis doctus est docere, ab eo, quod quis edoctus est, deducere. [μισοδιδάσκειν. Gall. *Desenseigner, faire apprendre le contraire de ce qu'on a apprins.* Ital. *Insegnare il contrario di quanto alcuno ha imparato.* Ger. Entlernen/ anderstlernen weder einen gelehrt worden ist. Bel. Ontleerē. Hisp. *Desensennar lo ensennado.* Pol. *Oduczacz, znaczey rzeczy tego com vmiał.* Vng. *Kitanítom tanitam, vizza tanitani.* Ang. *To teache the contrare, or to mak to forgett thatt was taught.*] Quintil. lib. 3: Quāta in eluendis, quę semel insederūt vitiis, difficultas consequatur, quū geminatū onus succedentes premat, & quidē dedocendi onus graviùs, ac priùs, quàm docendi. Propter quod Timotheū clarū in arte tibiarū ferunt duplices ab his, quos alius instituisset, solitū exigere mercedes, quàm si rudes traderentur. Cic. 1. de Fin. Si à Polyeno familiari suo Geometriam discere maluisset. quàm illam etiam ipsum dedocere.

Dēdŏlĕo, les, pen. cor. Non doleo, vel dolore me privo, vel dolere desino. [ἀπαλγέω. Gall. *Laisser à se doulour, passer sa douleur.* Ital. *Non dolersi.* Ger. Verschmirtzen Hisp. *Non dolerse.* Pol. *Odboliwam.* Vng. *Nem bánkodom, bánattúl megszűnöm.* Ang. *To cease frome sorie and paine.*] Ovid. libro 3. Fast. Quid me in desertis morituram Liber arenis Servabas? potui dedoluisse semel.

Dēdŏlo, as, act. p. Dolabra vel ejusmodi ferramento, quæ scabra atq; impolita sunt, levigo. [ῬΟΟ *pasál.* λαξεύω. Gall. *Doler & vnir vne piece de bois auec vne doloire ou tel instrument, l'esbaucher.* Ital. *Polire.* Ger. Vberhobten/abhobten. Bel. Wavelschaven. Hisp. *Dolar.* Pol. *Hebluie, gładze.* Vng *Meggyalulom.* Ang. *To chip, to hew with any instrument, to square.*] Col. lib. 5: Hæc eorumq; similia pedamenta post putationem retractāda sunt, partesq; eorum putres dedolandæ. Compositum est à verbo dolo: unde mediam habet brevem. Martial. lib. 11: Fractaq; fabrili dedolat ossa manu. Nam syllaba prior in verbo dolo corripitur. Iuvenal. I nunc atq; animam ventis committe, dolato Confisus ligno. Errant itaq; qui producendam esse præcipiunt.

Dēdūco, cis, pen. prod. act. t. deduxi, deductum. Multiplex ejus usus est, sive constructionem spectes, sive significationem. Propriè enim significat ex superiori loco in inferiorem ducere. [הוֹרִיד *hôríd* הוֹרִיד *holích* שְׁחָה *schilléach*. ἐξάγω, καθέλκω. Gall. *Conduire & mener de haut en bas, convoyer.* Ital. *Scorgere, tirare, condurre al basso.* Ger. Hinab führen/hinab ziehen. Bel. Afstrecken/ afleidē. Hisp. *Sacar ò traer abaxo, traer guiando.* Pol. *Odwodze.* Vng. *Alá vizżm, el vizżm.* Ang. *To bring downe, to bring honorably, to a place.*] Et in ea significatione interdum habet ablativum sine alia præpositione, quàm quæ in verbo includitur. Virg. in Pharmaceutria: Carmina vel cœlo possunt deducere Lunā. Sæpiùs tamen cum præpositione a, de, vel ex. Cæs. 3. bel. Civil. Deducere de rostris conantē cōcionari. Cato de Re rust. ca. 157. de brassicæ utilitatibus: De capite & de oculis omnia deducet, & sanum faciet. ¶ Aliquādo de loco ad locū, sive de re ad rē ducere. Cicero Att. lib. 7: Probata cōditio est, sed ita ut ille de his oppidis, quæ extra eam provinciā occupavissēt, præsidia deduceret. Sic dicimus, Deducere ex præsidiis, & aliis locis cohortes, Cæsar 3. bell. Gallic. Deducere ex hortulis in Academiā, Cic. 2. de Nat. deor. Hircius de bel. Alexand. lib. 4: Deducere ex regno, pro privare auferre regnū potuit. ¶ Deducere de fundo. Cic. pro Cecin. Placuit Cecinnę de amicorū sententia constituere quod in rem præsentem veniretur, & de fundo Cecinna moribus deduceretur. ¶ Deducere de via. Cicero de Fato: Nec quum hæc ita sint, est causa cur Epicurus fatū extimescat, & ab atomis petat prę sidiū, easq; de via deducat. Atq; hæc quidem magis propriè dici videntur, quàm quæ sequuntur, quæ translata potiùs sunt. Cic. Famil. 1: Quod dat accipimus: quod instituit referre de religione, & sæpē jam retulit, ab eo deduci nō potest: id est, retrahi, abduci, removeri, revocari. Quintus Cicero de Pet. Consul. Quj sinē causa nō amant, eos aut beneficio, aut spe, aut signi ficādo tua erga illos studia futura delinies, dans operā ut de illa animi pravitate deducas. Lactan. lib. 4: Diximus nomē religionis è vinculo pietatis esse deductū, quòd hominē sibi Deus religaverit. ¶ Habet etiam interdum accusativū cum præpositione In. Cæs. bell. Civil. lib. 3: Spe enim cōficiendi negotii propè in noctē rem deduxerāt. Plaut. Nunc ne quis erret vestitum, paucis in viam Deducam, siquidem operā promittitis dare. Livius: Petebant enim ne se temerè in causam deduceret. Ad eundem modū dicimus aliquem deducere in controversiā, in judicium, in jus. Item Deducere in fraudem, in discrimen, in periculū. ¶ Item cum præpositione ad. Cæs. lib. 8: Siqua hominū æquitate res ad otium deduci posset: id est, traduci. Cicer. pro Flacco: Sed sunt in illo numero multi boni, dōcti, prudentes, qui ad hoc judiciū deducti non sunt: id est, adducti. Idem ad Att. lib. 9: De gratia & de opę quid significares, mecū ipse quęrebā: spe tamen deducebar ad eam cogitationē, ut te pro tua admirabili ac singulari sapientia de otio, de pace, de cōcordia civiū agi velle arbitrarer. Lactant. lib. 2: Homines aūt ipsos ad tantam cæcitatem esse deductos, ut vivo ac vero Deo, mortuos præferant. ¶ Interdum etiā deducere idem est, quod subtrahere. Vnde deducere cibum, est parciùs solito cibum suppeditare. Terent. in Evn. Haud similis virgo est virginum nostrarum, quas matres studēt demissis humeris esse, vincto pectore, ut graciles sient: Siqua est habitior paulò pugilem esse aiunt, deducunt cibum: Tametsi bona est natura, reddunt curatura junceas. Vbi propriè (*inquit Donatus*) deducunt pro subtrahunt, vel subducunt, quemadmodum hi faciunt, qui fame accurare solent quò sint graciliores, formosioresq;. ¶ Cicer. lib. 1. Acad. Vt cōtra omnium sententias dies plerosq; deduceret: id est, prolongaret: translatione sumpta ab araneis fila deducentibus. ¶ Pomponius in Attel. Vocem deducas oportet, ùt mulieris videantur verba. Vbi deducere significat quasi in tenuitatem ducere. ἰγναίνειν. Vnde & pro subtiliter, & nihil subrusticum proferre ponitur, χωδωνᾶν. Horatius: Quū lamentatur nō apparere labores Nostros, & tenui deducta poëmata filo. Metaphora sumpta à lana, quæ purgata in fila trahitur. Ad hunc etiā modum dicimus Deducere rivos, quū ex majoribus fluminibus aquam per rivulos in prata derivamus. Virgil. 1. Georg. rivulos deducere, nulla Religio vetuit: id est, divertere. ¶ Significat item deducere, de summa aliquid demere. Cicero offic. lib. 1: Hæc igitur & talia circumspicienda sunt in omni officio, & consuetudo exercitatioq; capienda, ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus: & addendo, deducendoq; videre, quæ reliqui summa fiat, ex quo quantum cuiq; debeatur intelligat. ¶ Deducere etiam is dicitur, qui alicui officii gratia vel honoris præstat comitatum. Liv. Frequentesq; eum domum deduxerunt. Cic. Fam. 10: Quumq; magna multitudo optimorum virorum, & civium me de domo deduceret, feci continuò omnes participes meæ voluptatis. ¶ Deducimus quoq; sponsam marito, vel ad maritū, vel amicam ad amantem. Cic. 4 Verr. Hic est Docimus ad quem iste deduxerat Tertiam Isidori mimi filiam. Tibullus: Vt juveni primùm virgo est deducta marito.

Dēdūctĭo, onis, verbale, f. t. à deduco, est actus deducendi. [שְׁלוּחַ *schillúach*. παραγωγή, ὁδηγία. Gall. *Conduitte.* Ital. *Sottratione, condotta.* Ger. Beleitung/hinabführung. Hisp. *Sacamiento de lugar, trahimiēto.* Pol. *Odwiedzenie.* Vng. *Alá, viués, el késéré.* Ang. *A conueighing or conducting.*] Vnde aquarum deductiones dicimus, quum ex fonte aut flumine per rivos aqua deducitur. Cicero pro leg. Agrar. Tum quæ erit in istos agros deductio? Idem de divin. lib. 1: Ex quo illa admirabilis à majoribus Albanæ aquæ facta deductio est. ¶ Non inelegantèr etiam deductio significat detractionem minoris summę à majori. Cic. in Verr. Certis nominibus deductiones fieri solebant.

Dēdūctŏr, oris, m t. Quj honoris causa aliquē deducit. [מוֹלִיךְ *molích* מְשֻׁלָּח *meschalleach*. ὁ τὴν ὁδὸν καθηγεμών, ὁ καταγωγεύς. Gall. *Conducteur, qui conduit.* Ital. *Conduttore, chi conduce.* Germ. Ein beleitter/der auff dem weg etwan hin einen beleitet. Hisp. *Guiador.* Pol. *Przewodnik, przeprowadzac.* Vng. *Alá vivő, el késéré.* Ang *One that conducteth or accompanieth another.*] Quint. Cicer. ad M. fratrem: Hujus autem rei tres sunt partes: una salutatorum, quum domum veniunt: altera deductorum: tertia assectatorum.

Dēdūctĭŏr, Gracilior. [Pol. *Cienszi.* Vng *Vékomb.*] Suetonius in Augusto: Nasum à summo eminentiorem & ab imo deductiorem.

Dēērrārĕ, n. p. est De via, sive ratione declinare. [תָּעָה *tahdh* טָעָה *tilteil*. ἀφαμαρτάνειν, ἀποπλανᾶσθαι. Gall. *Se fourvoyer, faillir, s'esgarer.* Ital. *Errare, vagare.* Ger. Verirren/irrgehen. Bel. Afwycken. Hisp. *Dexar ò perder el camino.* Pol. *Obłędzic, zabłąkac sżie.* Vng. *El téveły edni.* Ang. *To erre and go astraye.*] Quint. lib. 10. cap. 3: Frequenter etiā fortuita hoc cogitatio præstat, ut obvios non videamus, & itinere deerremus. Virgil. Aeglog. 3: vir gregis ipse caper deerraverat. Autor ad Herenn. lib. 1: Si transitionibus nullis utemur, & si non deerrabimus ab eo quod cœpimus exponere.

Dēfæco, act. p. cum diphthōgo, Significat à fæce purgo, quasi fæcem detraho. [נִקָּה *nikkáh*. καθαρίζω, ἀφελίζω. Gall. *Oster la lie, faire rassoir & esclarcir.* Ital *Purgare, levar la feze.* Ger. Von der trüsen seuberen / teutteren. Hisp. *Sacar las hezes.* Pol. *Zdrożdżic obedoze.* Vng. *Meg szűrőm tiszitom.* Ang. *To scoone, to take away the lies and fome.*] Plinius libro 18: Per brumam vitem ne colito, vina tamen defæcari, etiam diffundi Higinus suadet.

¶ Hinc

¶ Hinc vinum defæcatum dicitur, quando est à fæce repurgatum, & similiter omnia pura inturbata, & sine sordibus, defæcata dicuntur, ἐμίαντα, κεκαθαρμένα. Plautus in Aulular. Nunc defæcato demum animo egredior domo: id est, ab angore purgato. Propriè Colum. lib. ult. Et defæcatum vinum in amphoras bonas adjicito.

Dēfălcārĕ, act. p. Significat tollere & amputare, quasi falce abscindere. [ἀποκόπτειν. Gall. *Defalquer, oſter & rabatre.* Ital. *Diffalcare, tagliare.* Ger. Abſchneiden/hinweg oder dannen thun. Hiſp. *Alcar à quitar, cortar à podar.* Pol. *Odcziąc.* Vng. *Le kaſaliuk.* Ang. *To shreed or cüet away.*]

Dēfāmo, as, pen. prod. act. p. Fama privo; sicut Diffamo. [חרף *cheréph* גדף *ghiddeph.* βλασφημέω. Gall. *Vituperer, diffamer.* Ital. *Vituperare, infamare.* Germ. Verleümbden. Bel. Diffameren. Hiſ. *Infamar.* Pol. *Poczwoſzczę vimuie, zelżywam.* Vng. *Meggyalazom.* Ang. *To defame, to diſtaine ones honeſtie.*] Gell. Ut vocabula eorum quoq; defamata atq; deformia cũ rebus ipsis viderentur.

Dēfāmātus, infamis. [Pol. *Zelżom.* Vng. *Gyalázatos, meggyalázſtatot.*] Gel. lib 9 cap 2: Ut vocabula quoq; eorum defamata, atq; demortua cum ipsis viderentur.

Dēfătigo, as, act. Cum verbum est, com. prim. Significans lassum, & labore defectum reddo, defatigationē & laborem affero. [הטריח *hitriách* הלאה *heledh* κοπιαν̃, κάμνειν. Gall. *Laſſer, defatiguer, trauailler.* Ital. *Affaticare ſtancare.* Ger. Ermüden/müd machen. Hiſp. *Canſar mucho à otra coſa.* Pol. *Vmęczam ſię, mordzuie.* Vng. *El fáraſztom.* Ang. *To wearie, to tyre.*] Cic. 3. de Orat. Profectò nũquam conquiescam, neq; defatigabor, antequam illorum ancipites vias rationesq;, & pro omnibus, & contra omnia disputandi percepero. Idem pro Marcell. Noli in conservandis bonis viris defatigari. Defatigare aliquem assiduo labore, Cæsar 7 bell. Gall. Cic. 3. de Legib. Ille verò etsi tuus totus est ordo, gratissimamq; memoriam retinet consulatus tui, pace tua dixerim, non modò Censores, sed etiam judices omnes potest defatigare.

Dēfătīgātŭs, participium, Languens, lassus, labore confectus, [מאה *mileah*. κεκμηκώς. Gall. *Laſſé, trauaillé.* Ital. *Stanco.* Ger. Ermüdet. Hiſp *Canſado.* Pol. *Vmęczony.* Vng. *El fáradot, fárat.* Ang *Wearied, tyred.*] Terent. in Andria: Deceptus sum, non defatigatus.

Dēfătīgātĭo, verbale, ſt Lassitudo. [תלאה *teledh.* κάματος, ἐκκάκησις. Gall. *Laſſement, laſſeté.* Ital. *Stanchezza.* Ger. Ermüdung. Hiſp. *Conſancio.* Pol. *Vſtanie, vmęczenie, ſpracowanie.* Vng. *El fáradás, meglankadás.* Ang. *Wearineſſe.*] Cic. de Senect. Corpora quidem exercitationem defatigatione ingravescunt, animi autem se exercendo levantur.

Defectīo, Defectívus, Defector, Vide DEFICIO.

Dēfendo, dis, di, sum, act. t. Tueor, tego, protego, propugno. [נהן. ἀπέχω, ἀμύνω, προβάλλομαι. Gall. *Defendre.* Ital. *Defendere.* Ger. Beſchirmen/bewaren. Bel. Beſchermen. Hiſp. *Defender.* Pol. *Bronię, ochraniam.* Vng. *Otalmazom, meg mentöm.* Ang. *To defend.*] Duobus autem modis ab aliquo defendi dicimur: à patrono nostro, vel defensore: ut quum dicimus Sext. Roscium fuisse defensum à Cicerone. Altero modo dicimur defendi ab adversario: hoc est, ab injuria, vel contra injuriam adversarii. Ut si nobis adversarentur judices, & Cicero tueatur, rectè dicemus, defendi nos à judicibus: non quòd illi nos defendant, sed quòd præsidio Ciceronis ab illorum injuria defendamur. Cic. lib. 1. Offic. Qui autem non defendit, nec obsistit si potest injuriæ, tàm est in vitio, quàm qui, &c. Differt tamen defendere à propugnare: quia defensio est, quocunq; modo fiat: propugnatio autem, nõnisi per contentionem. Dicimus autem, Defendo frigus tibi: &, defendo te à frigore. Virg. Aeglog. 7: Solstitium pecori defendite, jam venit æstas. Et paulo antè: dum teneras defendo à frigore myrtos. ¶ Accipitur etiã interdum defendo pro arceo, sive depello. Gellius: Quint. Claudius defendebat hostes à pinnis facillimè.

Defensŏr, oris, m. t. Qui defendit, propugnator, patronus. [נצר. φύλαξ, σωτήρ. Gall. *Defendeur, protecteur, defenſeur.* Ital. *Defenditore.* Germ. Ein beſchirmer. Hiſp. *Defendedor.* Pol. *Obronca.* Vng. *Otalmazó.* Ang. *A defendour.*] Cicer. 3. Verr. Sed ego defensorem in mea persona, non accusatorē maximè laudari volo. ¶ Paterni juris defensor, & quasi patrimonii propugnator fui: apud eundem 1. de Orat. Et pro Rabirio: Custos defensorq; juris & libertatis. ¶ Defensor (tametsi à Procuratore non usquequaq; distet) dicitur, qui absq; mandato cum sola satisdatione alterũ in judicio defendit, atq; tuetur, ut est in l. minor. cum duabus proximè sequentibus. ff. de Procurat. Vnde defensores civitatum, appellant Imperatores minorem illum magistratum, qui parẽtis vicem plebi exhibere videtur, curareq; debet, ne innocens & subita rusticitas prægravetur. C. & in Aut. de Defens. Civit.

Dēfensĭo, f. t. Propugnatio, patrociniũ. [משגב *maghen.* προστασία, ἀντίληψις, σωτηρία. Gall. *Defenſe.* Ital. *Difeſa.* Ger. Beſchirmung. Hiſp. *Defenſion.* Pol. *Obrona.* Vng. *Otalmazás, otalom.* Ang. *Defence.*] Cicer. 4. Acad. Vt ea pars defensionis relinquatur. Et pro Cluent. Innocentiæ defensio sæpè multorum improbitate intercluſa respirat. ¶ Defensio est instantis, imminentisve offensionis propulsatio. Vbi hæc cessat, non est quod propulsari queat: ab offensione enim omnis defensionis pendet ratio. Vide Salomon. in l. ut vim. de just. & jur. quo verò jure defensio nitatur, Bartol. explicat in ea. l. & quam variè accipiẽda sit, refert ipse in l. de pupillo. §. 1. & fin. 1. ff. de Oper. no. nunc. Defensio pro accusatione apud Iurisconsl. in l. sed si Reipub. de Vsur. Itẽ pro exceptione usurpatur. l. 3. C. de jur. & facti ignor. l. siquidem. De except. Alb. Defensio illicita dicitur, quum offensio licita censetur. Bald. tex. singularis est, in l. si pignore. §. furem. de fur.

Dēfenso, as, are, frequentativum. [Gall. *Defendre ſouuent.* Ital. *Difenſare.* Ger. Sich beſchirmen etwo beſchirmens der. Pol. *Vſtawnie obronie.* Vng. *Otalmazom.* Ang. *To defend often.*] Plautus in Bacch. Nostrer esto dum ego potero defensare injuriã. Salust. Arma capientes alios ab hostibus defensabant.

Defensĭto, tas, act. p. aliud frequentativum. [προστατεύειν. Gall. *Defendre fort ſouuent.* Ital. *Difendere bene & ſpeſſo.* Ger. Sich viel vnd offt beſchirmen. Hiſp. *Muy mucho defendido.* Pol. *Vſtawnie, gęſto bronię.* Vng. *Otalmazogatom.* Ang. *To defend very often.*] Cicer. lib 1. Offic. Si igitur non poterit, sive causas defensitare, sive populum concionibus tenere, sive bella gerere: illa tamen præstare debebit, quę erũt in ipsius potestate. ¶ Defensitare causas, apud eundem, de Clar. Orat.

Dēfensŭrĭ, pro defensum iri, vetustè dicitur; quemadmodum debitu iri, pro Debitum iri: datuiri, pro datum iri. Vlpian. dot. præleg. Et mulierem agentem ex testamẽto cavere debere adversus maritum defensuiri hæredem: ergo maritus item debebit cavere adversus mulierem defensuiri si prior agat.

Defĕro, penultima correpta, a. irreg. conf. detuli, delatum, Verbo confero, offero, tribuo. [נשא *naſa* הוביל *hobil.* φέρω, κομίζω. Gal. *Deporter, porter de l'vn a l'autre.* Ital. *Portare, portare.* Ger. Bringen/tragen. Hiſp. *Traer, llenar.* Pol. *Dam, obdarzam, dofarmie.* Vng. *El hozom, bordom.* Ang. *To bring frome one to another.*] Plaut. in Amph. Quid si è portu navis huc nos dormientes detulit? Regitq; semper accusativũ casum, & hoc aliquãdo cum dativo. Plaut. in Trin. Dimittã, ut te velle videro, sed mõlitis hosce homines mihi. Hos ego quæro, quibus me oportet has deferre epistolas. ¶ Aliquando cum præpositione Ad. Idem in Asin. Egòn' ut non modò uxori meæ Sumptuariam in delicias pallam quam habet, atque ad te deferam? ¶ Aliquando cum præpositione In. Plin. lib 12. cap. 19. Hi recto cursũ per fauces impellunt, atq; à promontorii ambitu Argestæ deferuntur portum Gebanitarum. Et Plin. Jun. Defertur Meganus in Ravennat. Sic deferri in errorem, deferri in præceps. ¶ Significat quoq; nuntiare, certiorem facere Cicero Famil. 15 Quæ ad me delata essent, scribenda ad vos putavi. Idem Famil. 5: Quod scribis de beneficiis, scito à me & Trib. milit. & præfectos, & contubernales duntaxat meos delatos esse: in quo quidem ratio me fefellit: liberum enim mihi tempus ad eos deferendos existimabam dari. Postea certior sum factus, triginta diebus deferri necesse esse, quibus rationes retulissem. Vbi deferre communiter pro denuntiare exponunt. παραγγέλλειν. Solebant autem provinciis præfecti decedentes, quum jam rationes suas deponerent, etiam eorum nomina, qui se cum illis præclarè gessissent, deferre quò & ipsi aliquando pro meritis suis aliquid beneficiorum à Senatu consequerentur. ¶ Interdum habet hoc verbum accusationem, præsertim quum post se habet accusativum nomen. ἀπαγγέλλω, ἐπιφέρω δίκην τινὶ γραφὴν, ἐπάγω φωνήν. Plaut. in Aulul. ad Trelviros jam ego deferã tuum nomen. Cicero in Verr. Servi cujusdam nomen defertur: is accusatur, ficti testes in eum dantur. Differunt tamen deferre nomen & accusare. Nam deferre nomen dicitur, qui legibus interrogat apud magistratũ, ut si interrogatus neget, ejus nomen in reos referatur: deniq; deferre nomen idem est, quòd reum facere. Accusare verò est agere causam, & suum reum in judiciũ adducere. Hinc delatores qui crimina deferunt, & delatio, criminis denuntiatio. Ex Hotomano. ¶ Deferre quoq; causam dicitur cliens ad patronum, quum eum consulit, & illi controversiæ ordinem argumentumq; exponit. Cic. in Verr. Itaq; a me præter cæteros, hanc quærimoniam Sicilia detulit lacrimis. ¶ Pertinet etiã ad dignitatem, & honorem, & veneration-nem, & officium, ἀποδείκνυμι, ἀπονέμειν, καταπέμπειν πρός. variisq; modis ponitur ac constituitur. Liv. lib. 1: Omnes Numæ Pompilio regnum deferendum decernunt: id est, offerendum atq; tradendum. Cic. Octavio: Quæ tibi non antequam postulares majora, quàm velles, plura quàm sperares, detulit Senatus. Idem Trebatio: Vniversum studium & benevolentiã ad te defero: id est, tibi attribuo.

Dēferrĕ appellatione in jure pontificio, idem est. quod admittere appellationem. Vide Archid. extr. de appellat. cap. cum appellat. libro 6: Deferre hæreditatem, deferre jusjurandum,

deferrĕ

deferre judicium, notæ & frequentes apud Iurisconsultos locutiones. Deferre causam ad patronum dicitur cliens, quum eum consulit, & ei controversiæ ordinem argumentumq; exponit. [Ger. Den handel anzeigen.] Deferre in ærarium, item deferre in principis Commentarium quid sit, Budæus explicat in l. abesse, de Minori. cujus sensum Accursius non intellexit. Deferre nomen propriè non est accusare, sed apud magistratum, vel judicem de aliquo crimine ante accusationẽ denuntiare, & alium in capitis discrimen rapere. Deferre reum, idem est, quod postulare, & ut cognitionem suscipiat, petere. l. d. ferre. de jur. fisc. Quomodo autem id fiebat, docet Altiatus in l. indicasse. de verb. signif.

Dēlātus, a, um, participium passivum. Navis in portum delata est: id est, devecta. [נוּבָל *mubál.* κομιζόμενος. Gall. *Amené.* Ital. *Portato.* Ger. Getragen. Hisp. *Trahido.* Pol. *Przywieziony, przyniesiony.* Vng. *El hozattatot.* Ang. *Brought, caryed.*] Hic delatus est lectica: id est, deportatus. Cic. 1. de Orator. Divinitus ad nos delatus vir. ¶ Delatus item, Accusatus. [מְשׁוּן *meloschán.* ἐγκληθείς, αἰτιαθείς. Gall. *Accusé.* Ital *Accusato.* Germ. Vertragen/ anklagt. Hisp. *Accusado.* Pol. *Oskarżony.* Ang. *Accused.*] Cicero de Invent. Ut in quodam judicio, quum venefici cujusdam nomen esset delatum, &c.

Dēlātŏr, oris, m. t. Occultus accusator dicitur, & calumniator. [הֹלֵךְ רָכִיל *holéch rachíl* מְשׁוּן *meloschén.* συκοφάντης. Gall. *Accusateur, mouschar, delateur & denunciateur à iustice.* Ital. *Accusatore, rapportator.* Germ. Ein ohrentrager/ der einen heimlich verretschet/ vnnd vertregt Bel. Verrader/ aenbrenger. Hisp. *Accusador, malsin.* Pol. *Tayemny oskarca, donosnik.* Vng. *Arúló, fondorlo, vádolo.* Ang. *A secret accuser or complainer.*] Plinius in Panegyr. Delatorum classis permissa omnibus ventis. Martial. Et delator habet quod dabat, exilium. Suetonius de Domit. Defletebaturq; vox ejus, Princeps qui delatores non castigat, irritat. Vide Alexand. ab Alexand. cap. 21. lib. 14.

Dēlātĭo, onis, f. t. Accusatio. [κατήγορος. Gall. *Accusation ou denonciation à la iustice.* Ital *Accusatione.* Germ. Das heimlich vertragen oder verretschen/ anklagung. Hisp. *Accusation de aquel que malsina.* Pol. *Oszcha skarga.* Vng *Arulás, fondorlás, vádolás.* Ang. *An accusation or complainte secretlie made.*] Cic. pro Cluent. Qui sibi delationem nominis & capitis periculum ostentarat. Cælius Cicer. lib. 8: Illud mihi occurrit, quod inter postulationem, & nominis delationem, uxor à Dolabella discessit.

Dēfĕrvĕo, n. s. Fervere desino, refrigeror, calorẽ amitto. [ἀποζέω. Gall. *Laisser à bouillir, cesser de bouillir, ne bouillir plus, se refroidir.* Ital. *Cessare di bollire.* Germ. Nyffhören stedend seyn. Bel. Wederomb cant werden. Hisp. *Dexar de heruir.* Pol. *Przestawam wrzec.* Vng. *Forrástul meg állok.* Ang. *To cease frome seething or boyling, to lose heat and waxe cold.*] Gellius: Interea puer venit, & olla deferbuerat. Per metaphoram, mitesco, placidus fio, πραΰνομαι, καταψύχομαι. Plinius in Epist. Quum jam saris ille primus impetus defervisset, & languidior in dies ira ad justitiam redisset. Cicero pro Cælio: Si splendor, si nitor, jam ista deferbuerint, jam ætas omnia, jam ista dies mitigarit.

Dēfervēscĕrĕ, n. t. Fervorem amittere. ἀποζέειν. Et per translationem, ardorem animi deponere. [ἀποθυμέομαι. Pol. *Oppi'onac.* Vng. *Forástul meg állani.* Ang. *To lose the heat.*] Cicer. 4. Tuscul. Aut rogandi, orandiq; sunt, ut siquam habent ulciscendi vim, differant in tempus aliud, dum defervescat ira. Sed hoc per translationem, quasi ira sit ignis quidam animum incendens. Colum. propriè pro refrigerari posuit, lib. 2. de fœno loquens: Prudentes agricolæ, quanvis jam illatum tecto nõ antè componunt, quàm per paucos dies temerè congestum in se concoqui, & defervescere patiantur.

Dēfervēfăcĭo, act. t. Non significat refrigerare, ut nonnulli existimant, sed valde fervere facio, ut D E significationem verbi augeat. [רִתֵּחַ *rittéach.* ζεμαίνω. Gall. *Faire bouillir.* Ital. *Far bollire forte.* Germ. Sůttigheiß machen. Hisp. *Hacer heruir.* Pol. *Obwarzam.* Vng. *Fől forralom, rotyogtatom.* Ang. *To make, to boyle and seeth greatlie.*] Cato de Re rustica cap. 157: Brassicam macerato bene, postea in ollam conjicito: defervefacito bene: ubi cocta erit, bene aquam defundito. Plin. lib. 23. cap. 7: Radix caprifici, defervefacta in vino, dentium dolores sedat.

Dēfĕrīscŏr, deponens, compositum ab antiquo verbo fatiscor per mutationem a literæ in e, significat labore deficio. [נִלְאֵיתִי *nileáh.* κάμνω, κοπιῶ. Gall. *Se lasser, estre lasse.* Ital. *Stancarsi, stracciarsi.* Germ Von arbeit můd oder machtloß werden. Bel. Mue worden. Hisp. *Ser fatigado, ò cansarse, ò desfallecer.* Pol. *Od roboty mdleie.* Vng. *El lankadok, fáradok.* Ang. *To be tired and weavie, to fayne.*] Terent. in Phorm. Hæc res mihi solicitudini est, Neque defetiscar unquam ego experier, Donec tibi id quod pollicitus sum effecero. ¶ De hujus verbi præterito inter Grammaticos non convenit. Priscianus enim vult ejus præteritum esse defessus sum, sicuti à fatiscor fessus sum. Contrà Diomedes fessus & defessus nomina esse vult, non participia, cujus sententia videtur verisimilior. Neq; enim fessus aut defessus tempus ullum importat more participiorum, neque actionem aut passionem, sed idem omnino significat quod lassus, quòd certè nomen esse nemo dubitat. Differunt autem hæc duo à participio fatigatus, sicut calidus & calefactus, quorum hoc & tempus & passionem significat, illud solam qualitatem. Sic fatigatus dicitur ille, quem res aliqua fatigavit: fessus autem & defessus simpliciter qui labore deficit. Hinc compositum Indefessus, idem quod indefatigabilis. ἀκμάτος. Claud. lib. 1. de Rapt. Proserp. Indefessa ferar, nulla cessabimus hora, Non requies, non somnus erit, dum pignus ademptum Inveniam, ¶ Verba aũt hęc fatiscor & defatiscor, in usu non sunt, sed eorum loco utimur verbo neutro fatisco, quod ejusdem est significationis. Colum. lib. 2: Sed omni solo, quod prædictorum leguminum segetibus fatiscit, una præsens medicina est, ut stercore adjuves, & absumptas vires hoc pabulo refoveas.

Dēfĭcĭo, deficis, ex de & facio, n. t. Desum, desciscо, defero. [חָסַר *chasér* אָפַס *aphés* סָפַח *saphh.* ἐπιλείπω, ἐκκάμνω. Gall. *Defaillir.* Ital. *Mancare.* Germ. Gebrásten/ nicht gnugsam seyn. Belg. Gebreken. Hisp. *Defallecer, ò faltar.* Pol. *Niedostawamy, vbiwamy.* Vng. *El fogyok,* (item) *el haylok, el állok, el szakadok, el hasomlom, el pártolok.* Ang. *To faile, to lacke.*] Cicer. 3. in Verr. Vererer ne mihi crimina non suppeterent, ne oratio deesset, ne vox viresq; deficerent. Idem Servio Sulp. Sed opprimor interdum, & vix resisto dolori, quòd ea me solatia deficiunt, quæ cæteris (quantum mihi exempla propono) simili in fortuna non defuerunt. Et more suo hic fecit Cicero, ut per Desum, deficio exposuerit. Hinc Defectus, pro privatione deducitur: de quo infrá. ¶ Legimus etiam Deficere absolutè positum pro deesse. λείπομαι, ὑστερῶ. Hircius: Quare neq; tanti sum animi, ut sine spe castra oppugnanda censeam: neq; tanti timoris, ut ipse deficiã. Hoc paulò pòst alio modo dixit: Deficere animo, λειποψυχῶ. Martius (*inquit*) Rufus Quæstor in castris relictus à Curione, cohortatus suos ne animo deficiant: id est, terreantur & animus desit. ¶ Invenitur etiam cum accusativo pro derelinquere, sive destituere positum: quanquam in sensu idem sit cum deesse, κατολείπω. Cicer. 4. in Verr. Iam me vires deficere cœperunt. Idem 3. de Orat. Prudentia nunquam deficit oratorem. Cæsar: Frustrà meæ vitæ subvenire conamini, quoniam sanguis viresq; deficiunt: id est, ἐξαποθνήσκω. Similem omnino usum habet verbum Defero Salust. in Iugurtha: Sed de studiis partium, deq; omnibus civitatis moribus, si sigillatim atque pro magnitudine parem differere, tempus quàm res maturiùs me deseret. Habet autem deficio in ea significatione ferè semper ante se nominativum rei inanimatæ: ut, Dies me deficit, Vox te deficit. ἐπιλείπει. & Oratio illum deficit. Lactantius lib. 7: Non enim verendum, ne tàm in bona causa deficiat oratio, qui sæpè etiam malos copiosè ac fortiter defendisti. Cæsar lib. 2: Ipsos res frumentaria deficere cœpit. Siquis tamen in his dativo pro accusativo utatur, non culpandus erit: frequentiùs tamen cum accusativo usurpatur. Non rectè autem ita dicas per nominativum rei animatæ: Vxor me deficit: sed, à me deficit. ¶ Item Deficere cũ accusativo significat non suggerere. Virg. 1. Georg. - quum jam glandes atq; arbuta sacræ Deficerent sylvæ: id est, non suggererent glandes atq; arbuta. Sic enim exponunt hunc locum plerique interpretes: quanquã non malè ibi deficerent pro deessent accipere possimus: ut Arbuta & glandes, nominativos esse intelligamus: sylvæ autem, dativum. ¶ Interdum absolutè ponitur pro finire, desinere, καταλήγω: ut, Hic præ mœrore defecit. ¶ Martianus: Tum demum id agere consilium erat, quum vita defecit. ¶ Construitur quandoq; cum ablativo sine præpositione, & sic sumitur pro carere sive privari. στερῶ. Columella lib. 3. de vite loquẽs: Quumq; transtuleris (*inquit*) de humido in aridum locũ, vide ne pristino alimento deficiat. Idem: Cõmodè fluunt, nec deficiunt sacro solo. Idem lib. 3, passivo usus est, Iugatũ quadam parte deficitur: quadã superat. Et lib. 8: Qui si memoria deficitur quo minus agnoscat cujusq; progeniẽ, pice liquida eandẽ notam scrofæ & porcis imponat. ¶ Item: Deficere debitores dicũtur, quorũ facultates ita imminutæ sunt, ut jam solvendo non sint. L. 3. D. de jur. fisci. unde defectus facultatibus apud Vlp. L. si extraneus. D. de im. dot. ¶ Capitur & pro dissentire, recedere seu rebellare, desciscere, deferere: [מָרַד שָׁשַׁע *marádh paschá.* ἀφίσημι. Gall. *Se revolter, se rendre du parti contraire.* Ital. *Rebellare.* Ger. Abfallen/ abtrunnig werdẽ. Hisp. *Rebellar.* Pol. *Odstawam, opuszczam.* Vng. *El pártolok, el hasolok.* Ang. *To mak defection or yeelde to the contrare parte.*] & tunc ablativo jungitur cum præpositione. Salust. in Iugurt. Quod oppidum primùm omnium post malam pugnam ab rege defecerat. Deficere enim dicuntur, qui ab his quorum sub imperio sunt desciscunt, & in hostium numerũ se conferunt. Cic. Lælio: Difficile est amicitiam manere si à virtute dececeris. Liv. libro 2: Eodem anno duæ coloniæ, Pomeria & Cora ad Aruncos defiçiunt. Hoc est, Romanos deserunt transeuntes ad Aruncos.

Dēfectŏr, verbale, m.t. [משש *poschéah*. ἀποστάτης. Gall. *Rebelle, celuy qui s'eſt revolté, apoſtat.* Ital. *Ribello.* Ger. Abfellig/Abtrünnig. Hiſp. *Ribellador.* Pol. *Odſtępca, odſtępca, odſtępca.* Vng. *El hasonló, el pártolo.* Ang. *A revolter or yeelder to the contrare part.*] Suetonius in Neron. capite 43: Revocatisq; ad pœnitentiam defectoribus, &c.

Dēfectŭs, a, um, particip. à deficio vel deficior, habet ſignificationem activam in voce paſſiva: [ἐκλελοιπώς. Pol. *Niedoſtatecznoſc.* Vng. *El fogyatkozot, el erőtelenült.*] ut Defectus robore animi, ἀνίσχυρος. Colum. Diligentis patrisfamiliâs eſt, primam quanq; arborem ſenio defectam tollere: id eſt, quæ deficit. Quint. lib. 3: Vt ſi obſeſſi & impares, & aqua ciboq; defecti, de facienda ad hoſtem deditione deliberent. i. qui defecerunt. ¶ Defectus, paſſivè, ἐκλελειμμένος. Cic. in Oratione antequam iret in exilium: Nũc vel ſolus defectus ad calamitatem, vel primus vocatus ad tale periculum, omnium animos jure debeo commovere. Defectæ ſenectutis homo. i. ſenectute confectus. Vlpianus de Vſufruct. Vt puta ægrotanti ſervo, vel infanti, vel defectæ ſenectutis homini. Eodem modo defectus ætate dicitur pro confectus. ¶ Defectus poni videtur aliquando pro perfectus. Cic. ad Att. Libri ad Varronem non morabuntur: ſunt enim defecti. id eſt, perfecti.

Dēfectĭŏr, cõparativus, & Defectiſſimus ſuperlativus. [Vng. *El fogyatkozottab, erőtelenültebb.*] Colum. in præfat. Sed ſive fundũ locuples mercatus eſt turba pediſſequorum lecticariorumq; defectiſſimum quenq; annis & viribus in agrum relegat, &c. Apulcius in Apologia: Cur in planis quidem ſpeculis fermè pares obtutus ac imagines videntur, in tumidis verò & globoſis omnia defectiora, at contrà in cavis auctiora?

Dēfectŭs, us, nomen, m.q. ſignificat penuriam, non vitium aut culpam, aut morbum: [חסר *chóſer*. ἔκλειμμα. Gall. *Defaut, defaillance.* Ital. *Diſagio, defetto, mancamento.* Ger. Ein präſten/mangel. Hiſp. *Falta ò mengua.* Pol. *Niedoſtatek, chudoba, defect.* Vng. *Fogyatkozás.* Ang. *A lacke, a failing.*] ut Defectu ciborũ dedimus nos hoſtibus. Liv. lib. 4: Defectus alibi aquarum circa torridos fontes rivosq; ſtragem ſiti pecorum morientium dedit. ¶ Interdum dicitur diminutio. Gell. lib. 2: Sed de Lunæ motibus Solisq; defectibus. Vnde Defectio Solis & Lunę dicimus. Defectus animi, ſive defectus animæ (ut Celſo moris eſt loqui) λειποψυμία, λειποψυχία Græcè dicitur. A' noſtris etiam animi deliquium, & verba linqui animo, & interiri, & deficere, & extinctæ animæ ſpeciẽ præbere: quos Plinius & defectos animo quandoq; appellat. Defecta verò corpora, & defecti, ſunt quos Græci παρειτὰς, quaſi reſolutos, & reſolutionem ipſam, πάρεσιν dicunt: qui & ſyntectici vocantur, & ſyntexes, defectiones. Plinius: Genus unum quod *bion* vocamus, prodeſt ſtomacho diſſoluto, & prægnantibus & defectis. Martial.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua,
Cantator cygnus funeris ipſe ſui.

Dēfectĭŏ, f.t. Receſſio ſeu rebellio, vel militum ab Imperatore, vel civitatis à domino: qui dicuntur deficere, quum ab eorum gubernatione diſcedunt. [מרד *méredh* משעה *péſchah*, ἀπόστασις, ἀποστασία. Gall. *Revoltement, rebellion.* Ital. *Ribellione.* Germ. Abfall. Hiſp. *Rebeldia.* Pol. *Odſtąpienie, odſtępienie, odſtanie, odpadnienie.* Vng. *El pártolás, el hasonlás.* Ang. *A defection, revolting or yeelding to the contrare parte.*] Livius lib. 1: Ob reſiduas bellorum iras maximè ſolicitatis ad defectionem animis voluntarios traxêre. Cicero 4. Tuſcul. Omnium autem perturbationum fontem eſſe dicunt temperantiam, quæ eſt à tota mente, à recta ratione defectio. ¶ Aliquando dicitur diminutio & decretio, defectus, ἔκλειψις. Idem in Catone: Quoniam delectabantur ad defectiones Solis & Lunæ, multò nobis antè prædicere. ¶ Sunt & defectiones in corpore humano, quales mulieribus à conceptu accidere ſolent. [חמס הלב *hamas halléb*. λειποθυμίαι. Gall. *Debilités, defaillances de cœur.* Ital. *Debolleżze.* Germ. Onmachten. Hiſp. *Flaquezas.* Pol. *Mdłoſće.* Vng. *Erőtlenség, gyengeség.* Ang. *Infirmities, a fayling of hart or courage.*] Plinius in Proœm. lib. 23: Pampini ſanguinem excreantibus, & mulierem à conceptu defectione diluti potu proſunt. Quod genus etiam malaciam, μαλακίαν, in prægnantibus vocare Plinius ſolet. Eſt enim malacia in ſtomacho debilitas. Et in mari malacia. pro tranquillitate capitur.

Dēfectīvŭs, a, um, Quod eſt mancum. [חסר *chaſér*. ἐλλειπτικός. Gall. *Defaillant, mutilé.* Ital. *Manco.* Germ. Das da manchet/ein mangel vnd bräſten hat. Hiſp. *Coſa que ſuele ò puede faltar.* Pol. *Niepełny.* Vng. *Fogyatkozot, tſonka.* Ang. *That lacketh, manck and mutilat.*] Cicero 1. Offic. Etenim cognitio contemplatioq; naturæ manca: id eſt, defectiva quodam modo.

Dēfīgo, is, act. t. penúlt. prod. defixi, Deorſum figo, implãto, immitto, colloco, pono. [תקע *mahdéh* תקע *takáh* טבע *tabáh*. πηγνύω. Gal. *Ficher, atacher à cloux ou autre choſe.* Ital. *Impiantare, ficcare, piantare.* Ger. Vnderſich hefften/anhefften. Hiſp. *Hincar.* Pol. *Przytikam.* Vng. *Le vtõm, le verõm, le gyakom, le figeſzlem.* Ang. *To ſtick in or faſten with nayles.*] Colum. lib. 2: Tum in terram bene paſtinatam & ſtercoratam rectum ſarmentum defigito. Virgil. libro 2. Georg. Altiùs & penitùs terræ defigitur arbos, Eſculus in primis. Cæſar bell. Civil. 2: Aſſeres pedum duodecim cuſpidibus præfixi, atque hi maximis baliſtis miſſi per quatuor ordines cratium in terra defigebantur. Defigere ſicam in corpore, apud Ciceronem. Defigere cultrum in corde, & Defigere gladium jugulo, apud Livium. ¶ Ex hac verbi ſignificatione elegantes ſimul ac variæ translationes exiſtunt: ut quum aliquem dicimus pavore defixum eſſe, aut ſtupore mœſtitiáve. Habetq; ſingularem cum his nominibus Animus & Oculus elegantiã. Cic. 4. Acad. Adverſantur enim primùm, quòd parum defigũt animos. Idem pro Domo ſua: At quam ſententiam dixi? primùm eam quam populi ſermo in animis veſtris jam antè defixerat. Lactantius lib. 2: Oculos ſuos ab alto dejicĩt, ſoloq; defigunt. Cicero Philip. 11: Quid eum non ſorbere animo, quid non haurire cogitatione, cujus ſanguinem non bibere cenſeris? in cujus poſſeſſiones atq; fortunas non impudentiſſimos oculos ſpe & mente defigere? Plin. lib. 8. cap. 16: Quum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expaveſcat. Cic. in Verrem, Act. 2: Vt non modò in auribus veſtris, ſed in oculis omnium ſua furta atq; flagitia defixurus ſim: hoc eſt, ita depromptus & relaturus, ut non modò audiri, ſed etiam fieri videantur: vel ſic, ut non modò auditui & intellectui perſpicua ſint, ſed etiam viſui ſubjici videantur: id eſt, ſub oculos poni. ¶ Aliquando pro ferio vel transfodio, κατατιτρώω. Perſius: Ore teris modico, pallentes radere mores Doctus, & ingenuo culpam defigere ludo.

Dēfixŭs, a, um, Infixus, hærens in aliquo. [Germ. Gehefft Pol. *Wetknieni.* Vng. *Legyakatos, beléfogyeſztetõt.* Ang. *Faſtened, fixed or ſticked in.*] Cic. de Art. Vitia in aliquo penitus defixa atque hærentia.

Dēfīnĭo, is, act. q. Termino, finiendo certos rei de qua agitur terminos præſcribo. [גבל *ghabal* גדר *ghadhár* גזר *ghazár*. κατοριζω, ἀφοριζω, ἀφορίζω. Gall. *Limiter & borner, determiner, aſſigner.* Ital. *Definire, terminare.* Germ. Eynzyten. Hiſp. *Determinar, diffinir.* Pol. *Oznaczam, opiſſuie.* Vng. *Meghatározom meg magyarázom.* Ang. *To limite, to bounde, to appoynte the end of a thing.*] Cic. de Somn. Scipion. Sic habeto omnibus qui patriam conſervaverint, adjuverint, auxerint, certum eſſe in cœlo, ac definitum locum, ubi beati ævo ſempiterno fruantur. Idem de Amic. Altera ſententia eſt, quæ definit amicitiam paribus officiis ac voluntatibus. Sic Definire imperium, prædia, hortos: pro dimenſa inter ſe dividere. ¶ Definire præterea eſt rei alicujus vim deſcribere & explicare finitione, quæ conſtat genere, ſpecie, differentibus, propriis, ut autor eſt Quintil. libro 7. cap. 4. & lib. 5. cap. 10. Cic. lib. 1. de Invent. Quum autem nominis cõtroverſia eſt: quia vis vocabuli definienda verbis eſt, conſtitutio definitiva nominatur.

Dēfīnītĭo, onis, f.t. [Ger. Ein kurtze beſchreibũg/ was ein ding/etgẽtlich fur ſich ſelbs ſeye. Pol. *Opiſſanie.* Vng. *Határozás, magyarázás.* Ang. *A definition.*] ſecundum aliquos, eſt oratio demonſtrans cujuſmodi eſt illud de quo fit ſermo. Vel ſic: Definitio eſt oratio mentis contentum aperiens. Hanc alii ſic definiunt: Definitio eſt, quæ compendioſa ſubmonitione nos in rerum cognitionem vocibus ſubjecta adducit. Aut hoc modo: Definitio eſt oratio, id eſſe quod eſt monſtrans. Aut, Definitio, eſt oratio, quæ declarationem & intelligentiam rei demonſtrat, & elucidat. Definitio item eſt rei quaſi in univerſum dicta, nõ tamen univerſalis, in præpoſitione per ſingulas partes, ſive in univerſum deductio. Definitio propriè dicitur quæ conſtat ex genere & differentiis. Vide Bartolum in l. j. ff. de teſta. Multa autem ſunt definitionum genera, quæ Boërius breviter & eleganter lib. 2. Topic. Ciceron. exponit. Obſervandum autem, quod Finitio nominis, præcedit definitionem rei. Neq; enim probè definieris canem, niſi primùm conſtitueris, an de animali, ſive terreſtri, ſive marino, an verò de cœleſti ſydere loquaris. Gloſſ. quoties de Verbor. obligat. Vt res exemplo pateat. Quæris, an Publiciana actio detur adverſus eum qui pro hærede poſſidet? Ab initio perſtringendum erit tibi, quid hac loquendi formula, pro hærede poſſidere, intelligi velis. Vide Ioannem Appell. præſtanti doctrina virum in Meth. Dial. Rat. opuſculo ſanè aureo. Iuriſprudenti & ſtudioſo, nullo non tempore, donec ediſcat, verſando. Sed nec id prætereundum, quod Virgil. animadvertit, non vulgam modò, ſed doctos pleroſq; viros, non diſtinguere Diffinitionem à Definitione, ſed Librariorum errore jam olim iſta confuſa eſſe Salomonis: Conſidera *inquit*, Diffinitionis eſſe, explicare quid eſt: Etymologiæ verò, rationem nominis explicare. Porrò veluti aliud eſt nomen, & aliud res ipſa quæ nominatur: ſic alia cognitio nominis, & alia rei nominatæ. Hinc à noſtris non reperitur paſſim ab Etymologia ſyllogiſmus, ſed vix negativè: & tunc quum ab eſſentia traducitur rei quæ nominatur, ut juris vocabulum è iuſtitiæ viſceribus ductum. Definitio pro

tio pro regula accipitur interdum, ut in illa vulgata regula: Omnis Definitio, in jure Civili periculosa est, quod vel titulus demonstrat. Neq; enim tam est difficile, rem aliquam in jure Civili exactè definire, quàm est rarum regulam ex legibus colligere, quod nulla in parte infirmari queat. Adde Vig. instit. de Testa. ord. & vide Budæũ in Annot. Quanvis hoc ipsum quoque Accursius declaravit. Definitio est earum quæ sunt, ejusq; rei propriè, quam definire volumus, brevis & circumscripta quædam explicatio, in qua hæc præcipit ratio atq; doctrina, ut vis ejus rei, quam definias, sic exprimatur, ut neque absit quicquam, neq; supersit. Cicero de Finib. 2: Patefactio, quasi rerum operta rũ, quum quid quidq; sit aperitur, definitio est. Cicero de Finib. 1: Definitio est oratio, quæ quid sit id, de quo agitur, ostendit quàm brevissimé. Cicero in oratore: Definitio est oratio, quæ id quod definitur explicat, quid sit. Definitionum duo sunt genera prima, unum earum rerum quæ sunt, alterum earum quæ intelliguntur. Esse ea dico, quæ cerni tangive possunt, ut fundum, ædes, parietem, &c. Quo ex genere quædam interdum nobis definienda sunt. Non esse rursus ea dico, quæ tangi demonstrative non possunt, cerni tamen animo, atq; intelligi possunt. Vt si usucapionem, si tutelam, si agnationem definias, quarũ rerum nullum subest quasi corpus, est tamen quædam conformatio insignita, & impressa in intelligentia, quam notionem voco: ea fæpè in argumentandi definitione explicanda sunt. Atq; etiam definitiones aliæ sunt partitionum, aliæ divisionum. Partitionũ quum res quæ proposita est, quasi in membra discerpitur, &c. Divisionum autem definitio formas omnes complectitur, quæ sub eo genere sunt, quod definitur, &c. Dicendum qui sit definitionis modus. Sic igitur veteres præcipiunt, quum sumpseris ea quæ sunt ei rei, quam definire velis, cum aliis communia, usq; eò persequi, dum proprium efficiatur, quod nullam in aliam rem transferri possit, Cicero in Topicis. Et ibidem: Definitionis controversia est, quum in scripto verbum aliquod est positum, cujus de vi quæritur. Cicero de Invent. 2: Mala definitio: genus vitiosæ argumentationis. Mala definitio est, quum aut cõmunia describit, aut falsum quiddam dicit, aut aliquid nec grave, nec magnum continens. Cicero de Invent 2: Definitio est oratio, explicans quid sit id de quo disputatur. Est enim coactæ atq; complicatæ rei explicatio, velut quum dicimus: Homo est animal rationale & mortale. Quint. Finitio, est rei propositæ propria & dilucida, & breviter cõprehensa verbis enunciatio, aliàs descriptio dicitur, & fit multis modis.

Dēfīnītum est, pro eo quod dicimus Decrevi, vel constitui, [Vng. *El vegeztetőt, rendeltetőt.*] Plautus in Cistel. Perge dicere. A. An'ne ut etiam quid consultura est sciam? M. Perge eloqui: non remittam, definitum est.

Dēfīnītŭs, a, um, Certus, constitutus, attributus, assignatus. [בלתי *mighzár.* ὡρισμένος, διωρισμένος. Gall *Defini, limité, borné.* Ital. *Limitato, terminato.* Germ. Eyngezyfet/bestimpt. Hisp. *Determinado.* Pol *Naznaczony.* Vng. *Meg hataroztator, el rendeltetőt.* Ang. *Limited, bounded.*] Cicero de Somn. Hic certus est in cœlo ac definitus locus,

Dēfīnītē, adverbium, Finitè, strictè. [ὡρισμένως, ἀφωρισμένως. Gall. *Expressément, determinement, distinctement.* Ital. *Expressamente, con misura & limitatione.* Ger. Außtruckentlich/heiter/grundtlich vnnd klarlich. Hisp. *Determinadamente, expressa y claramente.* Pol *Znacznie, grzetelnie.* Vng. *Bizonyosan, egy átallyában.* Ang. *Expresselie, namelie, precislie.*] Cicero pro Corn. Balb. Lex id Gellia & Cornelia, quæ definitè potestatem Pompeio civitatem donãdi dederat, sustulisset. Plin. in Paneg. Nec magis definitè, distinctéq; designat, qui Trajanũ, quàm qui optimũ appellat.

Dēfīnītĭo, Vide DIFFINITIO.

Dēfīnītīvŭs, a, um, [ὀριστικός. Gall. *Definitif, qui definit & limite.* Ital. *Difinitivo, limitatore.* Germ. Das zu der eynzeynung / entscheidung oder bestimmung gehört Hisp. *Definidador.* Pol. *Rzecz dowodi przyna leżąca.* Vng. *Meg hatarozo.* Ang. *That limiteth and boundeth.*] Cic. 1. de Invent. Cùm facti controversia est, quoniã conjecturis causa firmatur, constitutio conjecturalis appellatur: quum autem nominis: quia vis vocabuli definienda verbis est, constitutio definitiva nominatur.

Dēfĭōcŭlŭs, m. s. Dicitur qui est caprus uno oculo, quem luscum alio nomine vocitamus. [ἑτερόφθαλμος. Gall *Borgne, qui n'a qu'vn œil.* Ital. *Losco, senza vn' occhio.* Germ. Einäugig. Hisp. *Tuerto de vn ojo.* Pol. Oczko, iednooki. Vng. *Kătsal fel szőmwl (auagy) egy szőmw.* Ang. *That lacketh one eye.*] Martial. lib. 12, de importunis basiatoribus: Hinc defioculus & inde lippus.

Dēfĭt, Deest, cum dativo construitur. [חסר *chaser.* λείπει. Gall. *Il y a faute.* Ital. *Manca, non ciè.* Germ Es mangelt/es gebrist. Bel. Het gebreet. Hisp. *Falleśce.* Pol. *Niedostaie.* Vng. *El fogy hia vagyon.* Ang. *Thair is lacke, thair wanteth.*] Terentius in Evnuch. Nihil quum est, nihil defit tamen. Idem in Hecuba: Nihil apud me tibi defieri patiar, quin quod opus sit, benignè præbeatur. Virgil. Aeglog. 2: Lac mihi nõ æstate novum non frigore defit. Vnde Priscianus, Deficio loco passivi defio facit, & deinde defectus.

Dēflāccārĕ, act. p. Vetus ac prorsus obsoletũ verbum est, quo antiquissimi usi sunt pro atterere: autor est Nonius. Nisi fortè defloccare quis malit legere, & à flocco ejus originem trahere: ut Defloccare proprie sit, floccos consumere: quod fit quũ vestes nimio usu atteruntur. Huic coniecturæ illud fidem potest astruere, quòd apud Plautum in Epid. vocantur defloccati senes, qui decrepiti sunt, & ita attriti, ut vestis quæ floccos suos nimio usu amisit.

Dēflāgro, aũ, n. p. penultima producta, Comburor, igne consumor, conflagro, ardeo: [בער *bahár.* κατακλέγομαι, ἐμπρήθομαι. Gall. *Ardre & bruśler, estre ars & bruślé.* Ital. *Ardere, abbruściare fortemente.* Germ. Verbrennen/mit fewr verzehrt werden. Belg. Verbranden Hisp. *Mucho arder.* Pol. *Zgoriwam, spalam śię.* Vng. *Meg égők.* Ang. *To be burned.*] & semper ablativum postulat. Cicero 4. Academ. Fore tamen aliquando ut omnis hic mundus ardore deflagret. Idem lib. 3. Offic. Ictu fulminis deflagravit. Et 2. de Natura deorum: Dianæ Ephesiæ templum deflagravisse. ¶ Significat & per translationem languescere, defervescere. [καταμύω. Ang. *To waxe colde.*] Lucanus lib. 4: sic de flagrare minaces In cassum, & vetito passus languescere bello. Liv. 10. bel. Maced. Sed interdum spes animum subibat deflagrare iras vestras, purgari suspiciones posse.

Dēflāgrātĭo, onis, f. t. Cõbustio, exustio, flãma, ardor. [תבערה *tabberah.* ἐμπυρισμός, ἐμπρησμός. Gall. *Bruślement, embrasement.* Ital. *Essa ardere & abbruśiare.* Germ. Brunst. Hisp. *Aquél ardor.* Pol. *Zapalenie, zgorzenie.* Vng. *Meg égés* Ang. *A burning.*] Cicer. 3. de Finib. Quoniamq; illa vox inhumana & scelerata ducitur eorũ, qui negant se recusare quominus ipsis mortuis terrarum omnium deflagratio consequatur.

Dēflĕcto, is, ãct. t. torqueo, curvo. [כפף *chapháph* עוה *hivvâh* נטה *natâh.* κατακάμπτω, διακλίνω. Gall. *Destourner, tourner arriere, flechir & plier.* Ital. *Torcere, piegare.* Ger. Biegen. Belg. Afteeren. Hisp *Doblegar.* Pol. *Nachilam.* Vng *Meg haytom, horgasitom.* Ang *To crooke, to auoyde and turne away.*] Colum. lib. 3: Quum jam satis amplum incrementum susceperit, ramum olivæ qui videtur nitidissimus deflecte, & ad eius arboris ficulneæ religa. Cic. lib. 3. Offic. pro declino per translationem posuit. Hoc autem de quo nunc agimus, id ipsum est quod utile, in quo verbo lapsa, consuetudo devia deflexit. ¶ Deflectere pro divertere apud Suet. in Augusto cap. 93: At contrà non modò in peragranda Aegypto, paulò deflectere ad visendum Apin supersedit, &c.

Deflexŭs, a, um, participium. [כפוף *chaphúph* נעוה *nahavéh.* κατακεκαμμένος, ὁ λοξός. Gall. *Flechi & plié, destourné.* Ital. *Piegato.* Germ Abgebogen. Hisp. *Doblegado.* Pol. *Nachilony, skł'onioni.* Vng. *Meg haytatot, horgasitatot.* Ang *Bowed, turned away.*] Plin. lib. 17. cap. 23: Altera deflexa vite, vel palmite juxta suam arborem. Amnes in alium cursum contorti & deflexi, Cic. 1. de Divinatione.

Dēflexŭs, us, nomen, Curvatio, inflexio. [אכף *écheph.* κατακαμψις. Gall. *Pliement, fleschissement.* Ital. *Piegamento.* Ger. Biegung. Hisp. *Doblegadura.* Pol. *Nachil'wośc.* Vng. *Meg haytás, horgasitás.* Ang. *A bowing or crooking.*] Colum. Ne deflexu frangatur.

Dēflĕo, es, ere, n. f. Deploro. [בכה *bachâh* סטר *śuphâdh.* κατακλαίω. Gall. *Plaindre quelque chose en pleurant, regretter.* Ital *Piangere.* Germ. Beweynen. Hisp *Mucho llorar.* Pol. *Opł akuie.* Vng. *Meg śiratom.* Ang. *To weepe, to waile for any thing.*] Plautus Capt. -egóne nõ defleam Talem adolescentem? Ciceni. Asinius Pollio lib. 10: Itaq; illud initium civilis belli deflevi. Cic. 13. Philip: Sed hæc satis diu multumq; defleta sunt.

Dēflo, as, are, act. p. Flo, vel flando depello. [השיב *hiśhśhîb.* πνέω, πνέω. Gall. *Souśfler.* Ital. *Soffiare.* Germ. Hinab blasen. Hisp. *Soplar.* Pol. *Odmuchie.* Vng. *El fúvom, le fúvom.* Ang: *To blowe, or blowe away.*] Plinius libro 28. cap. 2: Cibus etiam è manu prolapsus reddebatur, utiq; per mensas, vetabantq; mundiriarum causa deflare.

Dēflōccārĕ, atterere est, tractum à floccis. [Pol *Zmickczenie chrypta.* Vng *El tórődni, el aunlni*] Plautus in Casina: Perii, defloccavit jam illic homo lumbos meos. Ita enim legendum, non ut est apud Nonii flocco habebit. Nõnulli legũt Deflaccare.

Dēflōccātī senes, Qui florem viriũ deposuêre, quasi attriti. [γέροντες παραγεγηρακότες. Ger. Die jhr sterck vnd krafft verloren haben. Vng. *El tórődőt ven emberek.*] Metaphora tracta videtur à vestibus, quæ multo usu floccos suos amittunt. Plaut. in Epid. Nã per urbem adeò defloccati senes Quæritant me.

Dēflōrārĕ, idem est quod conspurcare, contaminare, vitiare, quasi floribus & ornatu spoliare. [נוד *tsmmé* טנף *tinnéph.* μιαίνω. Gall. *Deflorer, oster la fleur, souiller.* Ital. *Sporchare, macchiare.* Germ. Die ersten blumen abbrechen / verwüsten/geschenden. Hisp. *Quitar la flor de lo florido enśuziar.* Pol. *Przerżły kwiat odrzwano, śpęte, sramoce.* Vng. *Virágától, szépségetől, meg fosztani.* Ang. *To defile, to deflore, to take away the floure.*] Livius libro septimo, bell. Mace-

bell'. Macedon. Erant qui fama id majus bellum, quàm difficultate rei, fuisse interpretantur: uno memorabili prælio fuisse debellatum, gloriamq; ejus victoriæ defloratam ad Thermopylas esse.

Dēflōrēscĕ, sive Defloresscere, Flaccescere, flores venustatemq; amittere. [בבל *nabél.* ἀπανθῶν, ἀπανθίζομαι. Gall. *Se deffleurer, perdre sa fleur.* Ital. *Sfiorire.* Ger. Verblůen. Bel. Verbloyen. Hisp. *Decaer de florecer.* Pol. Okwiac. Vng. *Szépeségét és ékeſségét el hagyni.* Ang. *To leese floure or beautie, to decaye, to fadde away.*] Plin. lib. 17: Pessimum inter omnia, quum defloresscentem vitem, & oleam percutit imber: quoniam simul defluit fructus. ¶ Autor ad Herennium per translationem pro eo posuit quod dicimus, Vigorem amitto. παρακμάζειν. Formæ (*inquit*) dignitas, aut morbo defloresscit, aut vetustate extinguitur. ¶ Defloresscere apud Col. lib. 2. cap. 12. accipitur pro flores producere, ac deinde amissis floribus fructum producere. [ἐξανθῶν, ἐκανθῶν. Ang. *To burgen or put out floures.*] Quum (*inquit*) totam spicam edidit, octo diebus defloresscit, ac deinde grandescit diebus quadraginta. Vbi defloresscere non simpliciter accipitur pro flores acquirere, ut quidam interpretantur, sed potius flores acquisitos amittere: ut hic fit sensus. Postquam frumentum edidit spicam, statim flores acquirit, & eosdem intra octo dies amittit. Sic effloresscere, est valde floridum fieri. Cicer. in Læl. Quæ tamē effloresscit amicitia, etiāsi tu minus eā secutus sis.

Dēflŭĕrĕ, n. t. Deorsum fluere, labi, delabi, influere, propriè de liquidis rebus, & translatè de aliis quoq; dicitur. [יָרַד *nighshár* נָזַל *nazál.* κατάῤῥειν. Gall. *Decouler, se dechoir.* Ital. *Scorrere à lingua.* Ger. Hinab fliessen. Belg. Afvloyen. Hisp. *Correr lo liquido de arriba abaxo.* Pol. Zeyśc, ozsiec. Vng. *Le folyni, le hullani.* Ang. *To flow downward, to flow away, to come to nothing.*] Plin. lib. 6. cap. 7: Defluit in Rhenum Moganus. ¶ Per translationem significat decurrere, delabi. Cic. in Læl. ad leves amicitias defluxit oratio. Salust. in Iugurth. Vbi per socordiam vires, tempus, ætas, ingeniū defluxēre: hoc est, quasi cecidēre, & periēre. Lactant. libro 3. pro in nihilum redigere posuit: Navis sine gubernatore abit pessum: & corpus relictum ab anima, defluit. ¶ Quandoq; defluere est secundo amne fluere: id est, deorsum & versus locum inferiorem fluere. Sunt enim fluminum alvei, quò mari propinquiora, eò devexiora. Virgil. libro 3. Georg. -udisq; aries in gurgite villis Mersatur, missusq; secundo, defluit amni. ¶ Defluere etiam dicitur quod ætate morbóve solvitur, διαῤῥυεῖν. Vnde Defluere capillus dicitur.

Dēflŭŭs, & Dēflŭvĭum, [διάῤῥοια. Gall. *Decoulement, cheute.* Ital. *Stillamento, cadimento.* Germ. Der runß oder das fliessen nbersich. Hisp. *La caida.* Pol. Zrzutek, obłazł'e. Vng. *Le folyo, le hullo.* Ang. *A flowing downeward or away.*] Capillorum fluxus. [ἀλωπεκία. Gall. *Cheute de cheueux.* Ital. *Cadimento de capilli.* Hisp. *La caida de los cabellos.*] Sed defluvia comarum facere dicitur. Idem: Hippocrates capillos mulierum defluos fricari raphanis jubet.

Dēflūxŭs, us, idem quod defluvium. κατάῤῥυσις.

Dēfŏdĭo, is, penult. cor. act. t. Sepelio, obruo. [חטר *chaphár* חתר *chathár* כרה *charáh* κατορύττω. Gall. *Enfouir, enterrer.* Ital. *Sepelire.* Ger. Vergraben/eyngraben. Belg. Begraven. Hisp. *Enterrar alguna cosa so tierra.* Pol. Wziemie jadze, wgrzebam. Vng. *Le ásom, el temetőm.* Ang. *To diche or digge downe into.*] Liv. Fuerātq; defossi annis quindecim supra quingentos, loquitur de libris Numæ. Plaut. in Prol. Aulul. Domi suæ defossam multis cum opibus aulam invenit. Colum. lib. 8, pro fodiendo plantare & inserere posuit, quum dixit: Confestim scrobem defodiamus in lūmine stabuli, & vivam pecudem, quæ sit pulluloſa, resupinam obruamus. ¶ Defodere item est infrà, sive deorsum fodere, κατασκάπτειν. Idem lib. 2: Pastinatur terreni jugerum, ita ut solum in altitādinem trium pedum defodiatur.

Dēfŏssŭs, a, um, particip. [כבר *nichréh.* κατωρυγμένος. Gall. *Enfouï, enterré.* Ital. *Sepolto.* Ger. Vergraben/eyngegrabē. Hisp. *Enterrado, sepelido.* Pol. Wgrzebiony wgadzony dołemie. Vng. *Le ásott, el temetett.* Ang. *Diched or digged downe.*] Cic. 2. de Orat. Aurum multifariam defossum. Plin. lib. 30. cap. 3: Talpæ cæcitatis perpetuæ tenebris etiámnum altis defossæ.

Dēfossŭs, us, ui, m. q. [מחתרת *machtēreth.* κατορυγή. Gall. *Enfuissement, enterrement.* Ital *Sotterramento.* Ger. Vergrabung/eyngrabung. Hisp. *Enterramiento, sepultura.* Pol. Wgrzebienie. Vng. *Le ásás, el temetés.* Ang. *A diching or digging downe into a thing.*] Plin. lib. 19. cap. 8: Area in defossu cavata.

Dēfœtŭs, si Latinum sit, idem erit quod effœtus: hoc est, fœtui per ætatem inidoneus. [Pol. Wirodzoni. Vng. *Nemzésre alkolmatlan, el erőtelenő.* Ibr. Ang *Which is past bringing forthe any more.*] Quod tamen haud scio an apud classicos scriptores reperiatur. Nam quod ad illud testimonium attinet, quod ex Ibide Ovidii adduci solet: Sit quoq;, quod rarū est, solito defœta favore Fortunæ facies invidiosa tuæ: in castigatioribus exemplaribus defecta legitur, non defœta. Similiter apud Columellam in præfatione libri primi defectissimum legi debet, non defœtissimum.

Defomĭcatum, n. s. lignum dixerunt antiqui, quod à fomitibus quibus confoveri solet, erat succisum. Festus.

Dēfŏrĕ, penult. corr. compositū a fore, idem significans quod defuturum esse. [ἐκλείψειν. Vng. *Nem lesendő.*] Cicer. de Lege Agrar. contra Rullum: Verùm arbitrantur non defore qui illam restituerent.

Dēformŏ, as, act. p. Fœdo, turpo, maculo. [ἀποσχηματίζω, ἀπαισχρύνω. Gall. *Deffigurer.* Ital. *Far bruto, difformare.* Ger. Vngestalt machen. Belg. Leelyck maken. Hisp. *Desfigurar ò afear.* Pol. Szkaradze, ośpecam. Vng. *Megrutitom, otsmányitom.* Ang. *To disfigure, to defile, to deface.*] Lactan. de Opif. Dei: Quàm mirabili, quam divina ratione moltus est, ut tamen hiatus ipse nasi, oris speciem nō deformaret. Autor ad Heren. lib. 1: Qui sunt qui Italiam deformaverunt? Cic. de Arusp. resp. In qua Pompeium ornat, an potiùs deformat? ¶ Item, Deformare est figurare, delineare, & nova forma insignire. [תאר *téer.* διατυπῶν. Gall. *Bailler forme, former.* Ital. *Formare, lineare, dissegnare.* Ger. Etwas mit seinen Linien oder eygenschafften entwerffen. Hisp. *Tracar ò figurar.*] Vitruv. lib. 6: Tragicæ scenæ deformantur columnis, signis, & regalibus rebus. Idem: Architectus graphidis peritus, ut deformare possit lineis imitationem, quam velit, ædificiorum.

Dēfōrmātŭs, a, um. fœdatus, cùm aliàs deformare sit formare. [Pol. *Poszpecyoni.* Vng. *Megrutitatot.*] Sueton. in Caligula cap. 27: Multos honesti ordinis deformatos prius stigmatum notis, ad metalla & munitiones viarum, aut ad bestias condemnavit.

Deformātĭo, onis, verbale, f. t. Fœditas, macula. [מום רע *mum rah.* ἀπαισχύνσις, αἰσχρότης. Gall. *Desfigurement.* Ital. *Dishonore, vituperio, figuramento.* Germ. Vngestaltung/e tehrung/ entwerffung. Hisp. *Aquella fealdad ò deformidad de.* Pol. Oszpecenie, szkaradzenie. Vng. *Megrutitás, otsmányitás.* Ang. *A disfiguring, defacing or deforming.*] Liv. 9 ab Vrbe: Vt suæ quoq; conditionis oblitus, ab illa deformatione tantæ majestatis, velut à nefando spectaculo averteret oculos.

Dēfōrmĭs, & hoc deforme, om. t. Turpis, fœdus: cui cōtrarium, formosus. [רע *rah.* αἰσχρός. Gall. *Difforme, deffiguré, laid.* Ital. *Difforme, sozzo, brutto.* Ger. Vngestaltet/ vngeschaffen/ wüst/ häßlich. Hisp. *Cosa fea ò desfigurada.* Pol. *Szpetny, szkaradny.* Vng. *Rúth, otsmány.* Ang. *Deformed, foule.*] Plin. in Epist. Placuit locus in quo fuit aliquando domus (ut audio) pulchra, nunc deformis ruinis. Cic. pro Cælio: Id nunquam tam acerbè ferret M. Cælius, ut eum pœniteat non deformem esse natum. Liv. 1. ab Vrbe: Quòd vix Albanorum oculi tam deforme spectaculum ferre possent. Cicero Marcello libro 4: Nec eam diligere minus debes quòd deformior est. Deformius nihil est, ardelione sene.

Dēfōrmĭtās, atis, f. t. Turpitudo, pravitas, quod & de corpore & animo dicitur. [מום רע *mum rāh.* ἀμορφία, αἰσχρότης. Gall. *Difformité, laideur.* Ital. *BruteZZa, deformità.* Ger. Vngestaltte. Bel. Leelyckeyt. Hisp. *Fealdad ò deformidad.* Pol. *Szpetnosse.* Vng. *Rúthság, otsmánság.* Ang. *Deformitie, foulnesse.*] Cicer. 1. de Legib. Deformitas animi, & corporis pravitas. Idem in Offic. Nullum est majus malum turpitudine: quę si in deformitate corporis aliquid habeat offensionis, quāta illa depravatio & fœditas turpificati animi debet videri?

Dēfōrmĭtĕr, adverbium. [αἰσχρῶς. Gall. *Difformement, laidement.* Ital *Bruttamente.* Ger. Vnformlich/häßlich. Hisp. *Fea ò deformamente.* Pol. *Szpetnie.* Vng. *Rutúl otsmányul.* Ang. *Foulie, without forme.*] Quintilianus libro 8. capite 3: Iunctura deformiter sonat.

Dēfrænātŭs, a, um, idem quod effrænatus: hoc est, indomitus, quasi sine fræno. [ἀχάλινος. Gall. *Desbridé, effrené.* Ital. *Sfrenato.* Ger. Vngezeumpt. Hisp. *Desenfrenado.* Pol. Wyuzdany. Vng. *Vád, enyhitetetlen.* Ang. *Disebridled, vndantoned.*] Ovid. 1. Metamorph. Et defrænato volvuntur in æquora cursu.

Dēfrāudārĕ, act. p. vel per syncopen Defraudare, est per fraudem cuiquam aliquid intercipere, vel circunvenire aliquem. [עשק *hasbak* παρανομέω, ἀδικοσφίζω. Gall. *Defrauder, chifrer, priuer vn autre de ce qui luy appartient.* Ital. *Defraudare, ingannare.* Ger. Einen mit betrug berauben. Bel. Bedreegen/ bevooven. Hisp. *Engannar.* Pol. Oszukać, zdradzić, podeyść. Vng. *Meg tsalni.* Ang. *To deceiue, to beguile.*] Plaut. Asin. Nunc verba in pauca conferam quid te velim, Viginti jam usus est filio argenti minis, Face id ut paratum jam sit. L. Vnde gentium? D. Ne defraudato. L. Maximas nugas agis: Nudo detrahere vestimenta me jubes, Defrudem te ego? ageśis, tu sine pennis vola. Téne ego defrudē, cui ipsi nihil est in manu? Nisi quid tu porrò uxorē defraudaveris. ¶ Defraudare geniū, est interrumpere voluptatē, & naturæ quod appetit negare. Terent. in Phorm. Quòd ille unciatim vix de demenso suo, Suum defraudans geniū, comparsit miser. Contrà, Indulgere genio, est voluptati operam dare, & quocunq; nos naturæ appetitus trahat, subsequi. Quæ loquendi formulæ inde tractæ sunt, quòd antiqui Geniū vocabant naturæ deū, hospitalitatis præsidē. Vnde etiā Homo genialis,

nialis, dicitur liberalis & hoſpitalis, & ſplendido apparatui aſſuetus.

Dēfrāudātŏr, verb.m.t. Fraudator. [משוק *haſhōk.* κλοπεύς. Gal. *Fraudeur, endommageur, chifreur.* Ital. *Fraudatore.* Germ. Betrieger/betrieger. Hiſp. *Amenguador, engannador.* Pol. *Zdrayca, oſzuſt.* Vng. *Megtſalo.* Ang. *He that deceiueth or begulleth.*] Senec. de Benefic. li. 4: Huic ingrato, qui beneficiorum defraudator eſt, non magis dabit beneficium quàm aptatori.

Dēfrĭco, as, act. p. penul. corr. Frico. [חכך *ghárádh.* κατατρίβω. Gall. *Defroter, frotter.* Ital. *Fregare.* Germ. Abreiben. Hiſp. *Fregar.* Pol. *Ocieram.* Vng. *Meg vakarom.* Ang. *To rubbe hard or frette together.*] Colum. lib. 2: Totumq; eorum palatum ſale defricato. Autor ad Heren. Nam ut fortè hic in balneas venit, cœpit, poſtquam perfuſus eſt, defricari.

Dēfrĭcātē, adverbium, idem quod facetè & ſuaviter. Nævius in Tarentilla: Facetè & defricatè hoc induxit. Soſipater in ſuis Gram. lib. 11.

Dēfrīgēſcĕrĕ, Frigeſcere. [κατατρύχω. Gall. *Deuenir froid, ſe refroidir.* Ital. *Diuenir freddo, raffredarſi.* Ger. Erkalten oder kalt werden. Hiſp. *Enfriarſe.* Pol. *Oziebic.* Vng. *Meg hidegwl'ni.* Ang. *To waxe cold.*] Col. lib. 12. cap. 20: Iubebis rutabulo ligneo agitari quod decoxeris, eò uſq; dum defrigeſcit.

Defrigo, gis, xi, κατατρύχω. Vide in dictione DECOQVO.

Dēfringo, is, act. t. Frango, vel decerpo. [נתק *ſeeph.* ἀναῤῥήγνυμι. Gall. *Rompre ou arracher de quelque choſe.* Ital. *Rompere, frangere.* Ger. Abbrechen. Belg. Afbreken. Hiſp. *Quebrantar.* Pol. *Odl'amuie.* Vng. *El tŏrŏm, le tŏrŏm.* Ang. *To break downe, to break of.*] Col. lib. 6: Plerunq; fit ut aut cruce aut cornibus boum ramuli vitium defringantur. Virg. 2. Georg. aut ſummas defringe ex arbore plantas. Cic. pro Cecin. Qui prætereuntes ramum defringerent arboris.

Dēfrūgo, as, penult. prod. act. p. Omnem fructum exhaurio. [κεφαλίζομαι, ἐκκαρπίζομαι. Gall. *Tirer la graiſſe & ſubſtance de quelque choſe, la degraiſſer.* Ital. *Tor via tutti fruti, far ſterile la terra, cauarle il graſſo.* Germ. Außnutzen/die beſte frucht vnd krafft herauß ziehen. Hiſp. *Desfrutar, coger la frutta.* Pol. *Sok albo ſmak wyſzſtek wiczyskam, wiczyagam co lepſzego.* Vng. *Gyŏmwltsét haſznát el veszŏm, el veszŏm, gyŏmwltstelenné teszŏm.* Ang. *To drawe or ſucke the ſubſtance out of any thing.*] Vt faciunt quædam legumina, quæ etiam Theophraſtus καρπίζομα appellat. Agricola itaq; agrũ defrugare dicitur, quum id genus ſeminis ſerit, vel quum nimia fœtura exinanit agros, vel per inſcitiam aut negligentiam perdit, laceſſítve fruges: ut quum vel feſtinata ſementis eſt vel ſerotina, præpropereq; aut præpoſterè quid agit. Plin. lib. 18: Oraculum illud magnopere cuſtodiendum, Segetem ne defrũges. Columella: Conſtat ſegetem nimia defrugatione exinaniri.

Dēfrŭtum, n. ſ. à defervendo (ut inquit Palladius) vinum decoctum, Plinio autore, uſq; ad mediam partem. [ἕψημα, ἑψητὸν, παρέφθημα. Gall. *Vin cuit iuſques à la conſumption de la tierce partie.* Ital. *Vin cotto.* Germ. Geſottner Wein. Belg. Gheſoden Wyn. Hiſp. *Vinò cozido haſta la tertia parte.* Pol. *Przewarzone winno.* Vng. *Fŏzéſſel el apat bor, torſia.* Ang. *Wine wherof the thrid parte is ſodden in.*] Sapa verò à ſapiditate, muſtum eſt ad tertiam partem decoctum. At Columella aliter: Muſtum, *inquit*, quàm dulciſſimum, decoquitur ad tertias: & decoctum, ſicut ſuprà dixi, defrutum vocatur. Sic Nonius: Sapa, quod nũc mellacium dicimus, muſtum ad mediam partem decoctum: defrutum, ſi ex duabus partibus ad tertiam redigatur defervefaciendo.

Dēfrŭtārĕ, act. p. Muſtum decoquere, ut inde defrutum fiat. [ἑψεῖν. Gall. *Faire du vin cuit.* Ital *Far vin cotto* Germ. Geſottnen Wein machen. Hiſp. *Hazer vin cozido.* Pol. *Winno przewarzic.* Vng. *Bort fŏzéſſel el apaſztani.* Ang. *To mak ſodden wine.*] Col. lib. 2: Sed defrutum quóq; facere & defrutare vinum licet.

Dēfrŭtārĭus, a, um, Quod ad defrutum pertinet: [ἑψητικός. Gal. *Seruant à faire du vin cuit.* Ital. *Pertinente à vino cotto.* Ger Das zu dem geſottnen Wein gehört. Hiſp *Coſa perteneſciente para hazer vino cozido.* Pol. *Do przewarzenia przinalezacy.* Vng. *Fŏzŏt borhoz valo.*] Ang. *Belonging to mak ſodden wine.*] ut Vaſa defrutaria apud Colum. lib. 12. cap. 9, dicuntur, quæ ad defrutum idonea ſunt. Sic Cella defrutaria, apud eundem lib. 1. cap. 6: Pars autem fructuaria dividitur in cellam oleariam, torcularíam, cellam vinariam, defrutariam.

Dēfŭgĕrĕ, act. t. Recuſare, refugere. [מאן *meén.* ἀναχάζομαι, ἀποφεύγω. Gall. *Euiter, s'enfuir: eſchaper.* Ital. *Recuſare.* Ger. Fliehen/meiden. Belg. Schouwen/myden. Hiſp. *Mucho huyr, rehuſar.* Pol. *Strzecz ſzie, warowacſzie.* Vng. *El futok tule, el tauoſztatom.* Ang. *To flee back, to eſchue, to auoyde.*] Cæſar 6. bell. Gall. Aditum eorũ ſermonemq; defugiunt, nequid ex contagione incommodi accipiant. Cic. pro Sylla: Itaq; attende jam Torquate, quàm ego defugiam autoritatem Conſulatus mei. Lactant. libro 5: Non defugi hunc laborem, ut implerem materiam, quam Cyprianus non eſt exequutus.

Dēfundo, act. t. Effundo, & interdũ idem quod Fundo. [שטך *ſchaphách* κατατρίβω. Gall. *Eſpandre dedans, mettre quelque liqueur dedans.* Ital. *Verſare.* Germ. Abſchütten/abgieſſen. Belg. Afgheiten. Hiſp. *Derramar coſa liquida.* Pol. *Wilżewam.* Vng. *Kitŏltŏm, le tŏltŏm.* Ang. *To poure out any licour.*] Cato de Re ruſt. Aquam defundito non omnem, eò addito oleum. Columella: Poſtea quum refrixerit, in vaſa defundas, & operias.

Dēfŭngŏr, defungeris, defunctus ſum, defungi, Exantlo, fungor, perfungor. [בצל *nitſtsál.* ἀπαλλάττομαι, ἀφεστάμαι, ἔρημαι. Gall. *Eſtre deliuré, ou ſe deliurer & eſchapper de quelque choſe, en eſtre hors.* Ital. *Eſſer liberato, campare da qualche periculo & eſſerne fuori.* Germ. Außrichten / einer müy oder arbeit ledig werden. Hiſp. *Acabar de hazer.* Pol. *Praca odprawiam.* Vng. *Le teszŏm, tiszteret, el hagyom, végèt vetŏm.* Ang. *To be ridde, deliuered and no more charged of a thing.*] Explicari negotio aliquo aut moleſtia, & ei finem imponere. Cic. pro Seſtio: Vt omni populari concitatione defungerer. Cælius ad Cicer. libro 8: Et hoc mendacio, ſi qua pericula tibi impẽderent, ut defungeremur optavi. Id eſt, liberaremur.

Dēfūnctŭs, a, um, partic. [בצל *nitſtsál.* ἀπαλλαγείς, ἀπηλλαγμένος, ἀφειμένος. Vng. *Valamit wl meg menekedŏt.*] Virg. 6. Aeneid. O' tandem magnis pelagi defuncte periclis. Defunctus fato, Liv. lib. 9. bell. Maced. & 10. ab Vrbe. ¶ Defunctus vita, Virgil. 6. Aeneid. ¶ Defunctum etiam more Græcorum pro cadavere, intelligimus ſubſtantivè. Plin. lib. 2. cap. 68.

Dēfūnctōrĭē, Languidè & remiſſè. [ἀφειμένως. Gall. *Par maniere d'acquit, tellement quellement, laſchement.* Ital. *Con negligentia, rimeſſamente.* Ger. Hinläſſigtlich/nur oben hin. Hiſp. *Floxamente.* Pol. *Ledaiako.* Vng. *Laſſan, ſzorgalmatlanül, aluſzékonyúl.* Ang. *Lightlie, without care or diligence.*] Vlpian. lib. 11, ad Senatuſconſultum Tertul. Non ſolùm autem, quæ non petit, coërcetur, ſed etiam quæ defunctoriè petiit, ut privilegio munitũ vel oneratum tribus tutelis.

Dēgĕnĕr, penultima correpta, om. t. Qui majorum ſuorũ virtuti non reſpondet. [זר *zar* סורר *ſorér.* ἀγενής. Gall. *Baſtard forlignant, declinant de ſa race.* Ital. *Tralignо, baſtardo.* Germ. Der auß dem geſchlecht ſchlecht. Belg. Boerachtich/onardich. Hiſp. *Lo que no reſponde à ſu caſta y genero.* Pol. *Wirodek, przotkow nienaſzladuiacy.* Vng. *Az ki attya terméſzetit'l táuul eſet, el fayzot.* Ang. *That goeth out of his kind.*] Virg. 2. Aeneid. Degeneremq; Neoptolemum narrare memento. ¶ Ponitur quandoq; pro ignobili & vili, ἀνδροποδώδης, δειλοπρεπής. Virgil. 4. Aeneid. Degeneres animos timor arguit. Plin. lib. 11. cap. 50: Canum degeneres ſub alvum reflectunt caudam. Eſt autem adjectivum generis omnis, præſertim in obliquis ſingularis numeri. Vnde etiam more aliorum adjectivorum tertiæ declinationis facit in ablativo degenere, vel degeneri. Lucan. lib. 4: Si me degeneri ſtravíſſent fata ſub hoſte.

Dēgĕnĕrārĕ, n. p. A' genere decidere, deflectere, veteres majorum laudes obterere. [סורר *ſorér.* ἐξίστημι, κατατρίπτειν, ὑπατρίπτειν. Gal *Forligner, s'abaſtardir, degenerer, ne ſuiure point ſa race.* Ital. *Degenerare, tralignare.* Ger. Auß dem Geſchlecht ſchlahẽ. Belg. Ontaerden. Hiſp. *No reſponder à ſu caſta y genero, deſfalleſſer de la nobleza de ſus anteceſſores.* Pol. *Od cnoty ſwich przotkow wiſtepic.* Vng. *El fayzani.* Ang. *To go out of kinde, not to follow the good conditiones of his parentes.*] Cicero de Provin. Conſ. Patrem dico, cujus urinam filii non degeneraſſent à gravitate paterna. Virg. lib. 2. Georg. Pomaq; degenerant ſuccos oblita priores: id eſt, deterioris fiunt ſaporis. Propert. Dii mihi ſunt teſtes non degeneraſſe propinquis. Dicimus autem, Degenerare tàm à maſo quàm à bono. Liv. lib. 9: Ne degeneraveris à familia imperioſiſſima & ſuperbiſſima.

Dēgĕro, is, ere, act. t. Defero, gero. [φέρω. Gall. *Prendre d'vn lieu & porter en l'autre, tranſporter.* Ital. *Portare.* Germ. Tragen. Hiſp. *Traer.* Pol. *Wywoʒ'ocze winaſzam.* Vng. *Vizŏm, hordom.* Ang. *To tak out of one place and bring to another.*] Plaut. in Menæh. At ille mihi ſuppilat aurum, & pallas ex arcis: Modò me ſpoliat, mea ornamenta ad meretrices degerit: id eſt, defert. Quidã legunt, Apud meretrices: & degerit, pro abſumit, exponunt. Idem: Atque illud tuæ degeris amicæ.

Dēglābrārĕ, Depilare & glabrum facere. [קלף *pitstsél.* ἀποξέω. Gall. *Oſter l'eſcorce, peler.* Ital. *Pelare.* Ger. Ein Bawm ſchinden vñ glatt machẽ. Hiſp. *Deſcortezar.* Pol. *Obl'upuie, ogl'adzam.* Vng. *Meg kopaſztani, ſimitani.* Ang. *To make balde, to pluck away the heare.*] Paulus in l. cædere. ff. Arbor. furtim cæſ. Cædere eſt nõ ſolùm ſuccidere, ſed etiam ferire cædendi cauſa: Cingere eſt deglabrare.

Dēglŭbo, is, deglubi, deglubitum, ere, act. t. Corticem eximo, ſiliquam aut folliculum excutio. [קלף *pitstsél.* ἀποδέρω, ξυέω. Gall. *Eſcorcer, ou eſcoſſer, oſter la peau ou l'eſcorſe.* Ital. *Sglanare, ſcorticare.* Ger. Entſchellen/auß den hülſen klauben. Bel. Schellen/onboſſen. Hiſp. *Quitar el cuero ò holleja, deſcortezar.* Pol. *Wil'uskuie, oſkubuie.* Vng. *Meg nyuzom, hiabol és tokabol ky feytŏm.* Ang. *To pill or pell, to pull of the skinne or bark, as of a tree.*] Varro 1. de Re ruſtica, cap. 48: Quod eo folliculo deglubitur granum. ¶ Ponitur etiam

etiam pro excoriare. Vnde proverbiali ſententia dici ſolet: Boni paſtoris eſt tondere pecus, non deglubere, quaſi pellem detrahere.

Dēglūtĭnārĕ, act. p. Eſt diſſolvere quod glutinatũ erat. [ἀναγλάω. Gall. *Deſcoller, deſgluer, deſerdre d' enſemble.* Ital. *Diſſoluere, diſcollare.* Ger. Etwas zuſammen geklimbts von einander löſen. Hiſp. *Deſempegar, deſengrudar.* Pol. *Rozkleic.* Vng. *Fŏl olmaſztani, fŏl feyteni, fŏl ázlalni.* Ang. *To diſſolue that which was glued.*] Plin. lib. 25. cap. 13: Purgat enim ulcera oculorum, expletq; & ad cicatricem perducit, palpebras deglutinat.

Dēglūtĭo, is, ivi, itum, ire, ex De & Glutio. [עלע *lah* עלע *hilláh* בלע *baláh.* καταπίνω, βρόχιζω, ἀναγλάω. Gall. *Avaller gloutement, degloutir, engloutir.* Ital. *Inghiottire, traggugiare.* Ger. Verſchlinden. Hiſpan. *Mucho tragar.* Pol. *Pol'kam.* Vng. *El nyelŏm.* Ang. *To ſwallie and deuoure.*] Verbum medicis familiare.

Dēgo, is, n. t. ex de & ago, abjecto a, præteritum facit degi, ſine ſupino, Ago, vivo. [נהג *nahágh.* ἄγω. Gall. *Mener à fin, conduire, continuer.* Ital. *Condurre, menare.* Germ. Vollſtrecken/verſchleyſſen/bleiben/ꝛc. Belg. Volvueren leven. Hiſpan. *Guiar,* Polon. *Zĭie, mieſzkam.* Vng. *Lakom, élŏk.* Ang. *To paſſe through, to liue, to bring to an end.*] Et ferè habet poſt ſe accuſativum tempus denotantem: ut Degere vitam, ætatem, annum, diem, horam. Cicer. de Senect. Degere omne tempus ætatis ſine moleſtia. Idem 2. de Finibus: Degere omnem ætatem in tranquillitate. Virgil. 4. Aeneid. Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam Degere more feræ. Terentius: Nam hunc diem miſerè nimis cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere. Cicero pro Roſcio Amer. Inter feras ſatius eſt ætatem degere, quàm in hac tanta immanitate verſari. ¶ Ponitur interdũ etiam abſolutè ſine aliquo accuſativo. Lactant. lib. 5: Idcirco eũ voluit ſub aliena ditione atque imperio degere, ut ne rerum proſperitate corruptus, in luxuriam laberetur. ¶ Legitur & paſſivum Degitur, idque in tertiis tantùm perſonis. Cic. 1. de Natur. deor. Quæ vita deorum ſit, quæq; ab iis degatur ætas. Lactant. libr. 4: Quo rectiùs vita degatur, non eſt neceſſe omnes circuire. ¶ Accipitur item Degere pro Demere, detrahere. Plaut. in Aulul. Nunc ego iſtum ſoror laborem degã & diminuam: id eſt, demam. Idem in Epid. Degitur corium de tergo meo.

Dēgrāndĭnāt, pœnultima correpta, Imperſonale. [ἐπιχαλάζει. Gall. *Il greſle fort.* Ital. *Tempeſta fieramente.* German. Es hagiet. Hiſpanicè, *Granizа mucho.* Polonicè, *Grad pada.* Vngar. *Kŏ eſŏ eſik.* Ang. *It bayleth.*] Ovid. 4. Faſtor. Da veniam culpæ: nec, dum degrandinat, obſit.

Degraſſŏr, degraſſaris; degraſſatus ſum, degraſſari. [ἐγκαταπλήσσω, λεηλατέω. Gallicè, *Se ruer deſſus & piller, outrager.* Italicè, *Aſſallire alla ſtrada, oltraggiare.* Germanicè, Berauben/ vächten/ ſchädigen/ grewlich anfallen. Hiſpanicè, *Mucho ſaltear.* Polonicè, *Lupie, plundruie,* Vngar. *Széllel koborlok.* Anglicè, *To robbe or ſtea by the high wayes.*] Stat. 1. Achilleid. -ubi tanta injuria primos Degraſſata duces.

Dēgrăvo, as, are, act. p. Gravem, & ponderoſum reddo, gravo, deprimo. [כבד *chibbedh.* βαρύνω, καταβαρύνω. Gall. *Appeſantir, affaiſſer, charger.* Italicè, *Aggrauare, premere.* German. Beſchweren/ beleſtigen. Belg. Overladen. Hiſpan. *Apeſgar.* Polon. *Obcżiążam.* Vngar. *El nehezitŏm.* Angl. *To make heauie and of weight, to burden.*] Livius 4. ab Vrbe: Alios in aquam compulſos gurgites ferunt: etiam peritos nandi laſſitudo & vulnera & pavor degravant. Labore operis degravari, apud Colum. libr. 6. cap. 2: Paulatim degravatum ponderę ſuo præceps attrahetur, apud eundem lib. 1. cap. 5.

Dēgrĕdĭŏr, eris, penult. corr. degreſſus ſum, degredi. Deorſum gradior. [καταβαίνω. Gall. *Deſcendre, ſe deſtourner vers en bas.* Ital. *Deſcendere ò ſmontare.* German. Hingehen/ hinabgehen. Hiſp. *Deſcender abaxo.* Polon. *Odſtępuie.* Vngar. *Allá megyŏk.* Ang. *To go or paſſe downe.*] In ſpecum degreſſus ſacerdos hauſta fontis arcani aqua. Tacitus lib. 2.

Dēgrūmmārī, d. p. Ad grummæ menſurã dirigere. [ἀπευθύνειν κατάμετρον. Pol. *Wiprawiczam wieden czel.* Vngar. *Czernára vetni, megigyeneſiteni.*] Eſt autem Grumma, teſte Nonio, mẽſura quędam, qua flexæ viæ ad lineam diriguntur. Lucilius: Viamque degrummari vis, ut caſtris menſor fecit olim.

Dēgŭlo, as, penultima correpta, Gula abſumo, abligurio. [לע *lah* עלע *hillah* בלע *balah.* καταλαμφάω, καταλιχνεύω.] Gall. *Engloutir.* Ital. *Inghiottire.* German. Verſchlemmen/ verpraſſen/ durch die Weinſtraß jagen. Hiſpan. *Tragar ò engloſinar.* Pol. *Przez garl'o przepuſzczam, márnie trawie.* Vn. *Meg iſzom, fŏl lakom, el tékozlom.* Ang. *To deuoure, to waſt.*] Plaut. Poſtquam degulato patrimonio pauper eſt factus.

Dēgŭlātŏr, guloſus. [ἄπληστος. Polon. *Zarl'ok.* Vng. *Tobzódó.*] Apulcius in Apologia: Quæ tamen omnia in paucis annis ita hic degulator ſtudioſè in ventrem condidit.

Dēgumĭārĕ, Antiquum planè verbum, idem ſignificans quod devorare, aut deguſtare. [Vng. *El nyelni, meg kóſtolni.*] Legitur autem malè apud Feſtum degunere, ut rectè advertit Scaliger in Varronem. Deducitur enim à Gumia, de qua voce infrà ſuo loco.

Dēgŭſto, act. p. Guſto, delibo, leviter attingo. [טעם *tahám.* γεύομαι, ἀπογεύομαι. Gall. *Gouſter de quelque choſe, en taſter.* Ital. *Guſtare, aſſaggiare.* German. Verſuchen. Hiſpan. *Guſtar.* Pol. *Koſztuie.* Vng. *Meg kóſtolom.* Ang. *To taſt, to touche ſoftlie with the lippes.*] Plinius libr 18. cap. 2: At ne deguſtabant quidem novas fruges aut vina. Cato capite 148: Vinum boni viri arbitratu deguſtato. Deguſtare pabulum, Varro 2. de Re ruſtica, capite 5. Quintilianus libr. 4. capite 1: Deguſtanda tamen hæc proœmio, non conſummanda: id eſt, breviter indicanda. Cicero 5. Tuſculanar. Viſne igitur, *inquit*, ô Damocle, quoniam hæc te vita delectat, ipſe eandem deguſtare, & fortunam experiri meam? Huc etiam referendum eſt illud Lucretii libro primo: Ignes deguſtant tigna celeri flamma: hoc eſt, leviter attingunt. ¶ Ponitur aliquando pro explorare. Cicero libro 4. Epiſtol. ad Attic. Velim Fabium, ſiquem habes aditum odorere & iſtum convivam deguſtes.

Dēgŭſtātĭo, [ἀπόγευσις. Pol. *Koſztowanie.* Vngar. *Meg kóſtolás.*] Vlpianus D. lib. 18. Tit. 6. l. 1: Periculum vini uſque ad deguſtationem ſuſtinere.

Dēhaurĭo, is, ire, Idem quod ſimplex Haurio. [שאב *ſihadh.* αὐτλέω. Gall. *Eſpuiſer.* Ital. *Cauar fora.* German. Erſchöpffen. Hiſp. *Sacar fuera lo liquido.* Pol. *Czerpam.* Vng. *Meritŏk, ki meritŏm.* Ang. *To draw water or thinges liquide.*] Cato cap. 66: Quum oleum ſuſtuleris cortina, amurcam dehaurito.

Dēhīnc, Poſthac, abhinc. [עתה *hattáh.* νῦν δὲ, ἀπὸ τοῦ νῦν. Gall. *Deſormais, doreſenauant, par ci apres, ci apres, d' icy en auant.* Ital. *Dipoi, per lo innanzi.* Ger. Furhin/ dannethin/ demnach. Belg. Hiernaeh. Hiſp. *Deude ò deſpues.* Pol. *Potim.* Vng. *Ez után, ettŏl fogua.* Ang. *Frome henceforth.*] Terentius Andria: Dehinc ut quieſcant porrò moneo. ¶ Item ſignificat deinde, ut ſit adverbium ordinis. ἔπειτα. Saluſtius: In primis arduum videtur res geſtas ſcribere: primùm quòd facta dictis exæquanda ſint: dehinc quia plerique delicta quæ tu reprehenderis, malevolentia atque invidia putant eſſe dicta.

Dēhīſcĕrĕ, n. t. Aperiri, findi, rimas agere. [χαίρειν. Gall. *Baailler, s' eſpanir, s' ouurir.* Ital. *Aprire forte, ſpalancare.* German. Auffgyuen/ ſich auffthun/ zerſpalten. Hiſp. *Henderſe, ò abrir.* Polon. *Ziewam/ rozwieram ſie.* Vng. *Meg haſadni.* Ang. *To gape.*] Plinius lib. 8: Acus, ſive belone, unus piſcium dehiſcente propter multitudinem utero, parit: hoc eſt, ſe aperiente.

Dēhŏnēſtŭs, a, um, Non honeſtum. [ἀσχήμων. Vngar. *Tiztefségtelen.*] Gell. lib. 19. cap. 10: Dehoneſtum, deculpatumque verbum.

Dēhŏnēſto, as, cui opponitur Honeſto. [כבד *nibbĕl* חסה *chittá.* ἀτιμάζω. Gall. *Villener, honnir; enlaidir.* Ital. *Dishonneſtare, dishonorare.* Ger. Vnehr anthun/ entehren. Belg. Onteeren. Hiſp. *Denoſtar ò deshonrar a otro.* An. *Lże vimuie poczĭwoszczi.* Vng. *Meg ſzégyenitŏm, gyalázom, meg rutitom.* Ang. *To make vnhoneſt, to ſoyle.*]

Dēhŏnēſtāmēntŭm, n. ſ. Dicitur id quod gratiam & honeſtatẽ alicui rei adimit. [ערוה *herváh.* αἰσχύνη. Gall. *Enlaidiſſement, deshonneur.* Ital. *Dishoneſtà guaſtamento.* Germ. Vnehr/ ſchmach. Hiſ. *El denueſto.* Pol. *Zelżenie, oſramocenie.* Vn. *Szómerŏm, ſzégyŏn, éktelenſeg.* Ang. *A ſoyling or dishoneſtie.*] Vnde vultus dehoneſtamentum dicitur cicatrix, vultum hominis dedecorans: aut oculi effoſſio. Gell. libro 2: Quo dehoneſtamento corpori, maximè lætabatur. Pro contumelia uſus eſt Tacit. lib. 12: Atque ille non propinquum, neque Arſacis de gente, ſed alienigenam & Romanum increpans, auribus deciſis vivere jubet, oſtentui clementiæ ſuæ, & in nos dehoneſtamento.

Dēhortŏr, aris, diſſuadeo, deterreo, avoco. [μετανάγω. Gall. *Deſenhorter, deſconſeiller, deſtourner.* Ital. *Sconfortare.* Germanicè, Abmahnen/ mißrhaten. Hiſpan. *Diſſuadir alguna coſa con razones.* Polonicè, *Odradzam, odwodze.* Vngar. *Valamitŏl el in tŏm, meg intŏm vola, el tanátſolom.* Angl. *To call bak, to giue a contrare counſayle, to diſſuade.*] Terent. Phorm. At hic dehortatus eſt me ne illam illi darem. Cicer. in Piſon. Res ipſa, & Reipublicæ tempus, aut meipſum, quod nolim, aut alium quempiam aut invitabit, aut dehortabitur.

Dēhortātĭo, f. t. [ἀποτροπή. Polon. *Odradzanie.* Vng. *Valamitŏl valo el intés, el tanátſlás.*] Diomedes Gram. lib. 2: παράδειγμα eſt enarratio exempli, vel rei præteritæ relatio: ſignificans adhortationem dehortationémve.

Dējĕrō, penultima correpta, n. t. Sanctè juro, jurejurando affirmo. [שבע *aláh.* ὀμνύω, διόμνυμι. Gallicè, *Iurer fort & ferme, faire grand ſerment.* Italicè, *Giurare ſantamente.* Germanicè, Thewr vnnd hoch ſchweren. Hiſpanicè, *Mucho y ſanctamente jurar.* Polon. *Przyſzięgam.* Vngar. *Eskŭſzŏm.* Ang. *To ſweare with a great othe.*] Gell. lib. 1: Nam quũ amicus eum rogaret ut pro re cauſaq; ejus falſum dejeraret, his ad eum verbis uſus eſt. Terent. in Evnuch. Illum liquet mihi dejerare, his menſibus Sex, vel ſeptem prorſum non vidiſſe proximis. Idem in Hecyr. Phidippe, Bacchis dejerat perſanctè, &c.

Dējūro, as, are, Dejero. [ἐπομόω, διόμνυμι. Vngar. Erős eskűésséel eskwźm.] Plautus in Castor. -per deos omnes, & deas dejuravit. Idem in Rudente: Dejura te mihi argentum daturum.

Dējūrātum, n. s. Iusjurandum. [שְׁבוּעָה aláh. ὅρκισμός. Gall. Iurement, ferment. Ital. Sacramento. Ger. Ein Schwur. Hisp. El grande y solenne juramento. Polon. Przyśiega. Vn. Erős eskwués. Ang. An othe.] Gell. lib. 7. cap. 18: Tum octo ex iis postliminium justum non esse sibi responderunt, quoniam dejurio vincti essent.

Dējūrātus, penult prod. Qui sanctè & valdè jurat. [ὁρκωμότης. Vn. Erős eskűésséi eskwźd.]

Dējĭcĭo, is, penultima correpta, act. t. Deorsum jacio, vel deorsum mitto. [הִשְׁלִיךְ hippíl הַשְׁלֵךְ hiſchpil. καταβάλλω. Gallicè, Ietter en bas, ietter par terre, ruer ius. Italicè, Gettare, buttare. Germ. Herabwerffen/vmbwerffen. Belg Neder worpen. Hispanicè, Echar de arriba, derrocar ò abaxar. Polon. Zrzucam, wyrzucam. Vngar. Alá vetém, haytom, le haytom, lé vetém. Anglicè, To throw or cast downe.] Plautus in Asin. Iussin' columnis dejici operas aranearum? Livius quarto ab Vrbe: Quem quum ictum equo dejecisset. Virgil. 8. Aeneid. -toto genitor quæ plurima cœlo Dejicit in terras. Livius lib. 1, pro jaciendo defigo posuit. καταφέρω. Dum (inquit) intentus in eum rex totus adverteret, alter ejectam securim in caput dejecit. ¶ Per translationem ponitur pro averto. ἀποτρέπω. Cicer. in Philipp. Nec verò usquam, nec à Republica oculos dejiciebam. ¶ Item pro depellere vel deturbare. παραβιάζομαι ut apud eundem in Verrem: Pollicitus est quantum vellet se pecuniæ, si me Aedilitate dejecissent. Idem pro Sulla: Qu. Tubero Prætura dejectus est. Livius 3. ab Vrbe: Dejectisque honore duobus Quintiis. ¶ Dejicere de gradu: id est, dignitate. Cicero Attic. libro 16: Ex quo mihi videtur φραγέλλιος ille dejectus de gradu. Dejicere de gradu, pro eo quod est de constantia deducere, & proposito in quo pedem fiximus. Cicer. 1. Offic. Fortis enim & constantis est, non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejici, ut dicitur: sed præsenti animo uti, & consilio, nec à ratione discedere. Ad eundem modum dicimus, Dejicere de possessione, Dejicere de sententia, Dejicere de dignitate.

Déjectŭs, a, um, particip. [מוּט muppál מושְׁפָּל muschpál. καταβληθείς, καταβεβλημένος. Gallicè, Abaissé inclinè. Italicè, Abbassato, inclinato. German. Herab geworffen. Hispan. Echado de arriba, inclinado Pol. Zrzucony, wywrocony. Vngar. Alá vettetet, hayttatot, le vettetét haytatot. Ang Caste or throwen downe.] Plinius libro 2. capite 9. de Lunæ natura: Aliàs contigua motibus, nunc in Aquilonem elata, nũc in Austros dejecta. Vi dejectus, Cic. pro Cecinn. Spe dejectus, Sil. lib. 10.

Dējĕctĭo, verbale, fit. Depulsio. [מַפָּלָה mappaláh. καταβολή, καταβολή, ἀποβολή. Gall. Deiettement, abattement, abaissement. Ital. Abbatimento, abbassamento. Germ. Abwurff/ das nid erwerffen. Hispan. Obra de echar de arriba, abatimiento, abaxamiento. Pol. Zrzucenie. Vng. Alá usték, le haytók. Ang. A casting downe.] Cic. pro Cecinn. Qui illam vim dejectionemque tuo rogatu, aut tuo nomine fecerit. ¶ Dejectio apud Celsum & Colum. pro subductione alvi ponitur. [ἐκχώρησις, χαλάσεις. Gall. Quand on va à la garderobe, purgation. Italice Purgatione. Germanicè, Der stulg mag nach beschehener purgation. Hispan. Purga. Polon. Przepurgowanie. Vng. Zék, veszi bzés. Ang. A purgation by the stoole.] Celsus libro primo, capite 3: Dejectio quoque medicamento petenda est, ubi venter suppressus parum reddit. Et moliri dejectionem lib. 2. cap. 12.

Dejectiones, onum, f. t. Syncera apud Hippocrat. vocatur impermixta aquosæ humiditati: quoniam solus humor evacuatus humore vacuatus dejicitur, sive bilosus, sive melancholicus, sive porri colorem præ se ferẽs, sive bilis, quæ sanguinosa appellatur. Gal. lib. 3. Aphoris 23. ¶ Dejectiones stellarum & altitudines, apud Iulium Firmicum lib. 1.

Dējectŭs, us, pro Dejectione. [καταβολή. Pol. Zrzuconi. Vngar. Alá vetés le haytás.] Liv. 9. ab Vrb. Quum ad alias anguitias protinus pergerent, septas dejectu arborum, saxorum ingentium objacente mole invenêre.

Dĕĭn, Per apocopen dictũ est à Deinde: [εἶτα δήν. Gall. Apres, en apres, par apres. Ital. Doppo, poscia. German. Darnach/ dannethin. Belg Daerna. Hispan Dende ò despues. Polon. Potim, zaśsie. Vngar. Azután, megis Angl. Furthermore, moreouer.] sicut Exin ab Exinde, Proin à Proinde, Subin pro Subinde. Significat autem dein idem quod deinde, sive postea: & est poëtis familiarius quàm Oratoribus. Terent. And. Accepit conditionem, dein quæstum occipit.

Dĕĭnde, adverbium est, ordinem, sive tempus importans, idemque ferè significans quod postea. [εἶτα δήν. Gall. Apres, en apres, par apres Ital. Dopoi, nel tempo à venire. Germanicè, Demnach/ darnach. Hisp. Dendo ò despues. Polon. Potim, insźim razem. Vngar. Azután, annak utánna. Ang. Further more, moreouer.] Componitur ex De præpositione, & adverbio Inde: & habet accentum, teste Prisciano, in antepenultima, ne duæ videantur dictiones separatæ, quod etiam contingit in exinde, nimirum, aliquando, & similibus. Cicero ad Quintum Fratrem libro 3: Tu velim cures ut sciam quibus nos dare oporteat eas, quas ad te deinde literas mittemus. ¶ In carmine ferè semper contractionem patitur, sitque dictio dissyllaba. Virgil. 3. Aeglog. Incipe Damœta, tu deinde sequêre Menalca.

Dĕĭnceps, Deinde, postea, posthac, continuó. [אַחֲרִית mehattáh. ἐφεξῆς. Gall. Consequemment, par ordre, en ensuyant., en apres, d' ordre. Ital. Ordinatamente, per ordine, di poi. Germanicè, Demnach/ volgends. Belg. Voortaen. Hispanicè. De aqui adelante. Polon. Zás, podrugie. Vngar. Ennek vtánna. Ang. From hence forth.] Liv. libro 1: Ita duo deinceps reges alius alia via, ille bello, hic pace civitatem auxerunt. Cicer. Thermo: Sed tamen tres fratres summo loco natos, promptos, nõ indisertos, quos video deinceps Tribunos plebis per tiennium fore, te nolo habere ratos. Columel. libro 6: Quod quomodo, & qualis generis faciendum sit, non pigebit deinceps præcipere: id est, per ordinem. Cicer. Attic. libr. 7: Velim deinceps meliora sint. ¶ Interdum pro præterea. Livius 1. ab Vrbe: Extemplò advocato concilio, scelera in se fratris, originem nepotum, ut geniti, ut educati, ut cogniti essent, cædem deinceps tyranni, seque ejus autorem ostendit.

Deincipem, veteres dixerunt quemque captum: quemadmodum principem primum captum.

Dĕĭnsŭpĕr, penultima correpta, significat desuper. [ἄνωθεν. Gall. De dessus. Ital. Di sopra. German. Von oben herab. Hisp. Dende arriba. Polon. Zwierchu. Vn. Fölyvél. Ang From aboue.] Salust. libro 1. Histor. ut citatur à Nonio: Ad medium deinsuper astantium manibus in murum attollitur.

Dĕĭntegro, penultima correpta, Denuò, à principio. [עוֹד hodh. ἐξ ἀναρχῆς. Gall. De nouueau. Ital. Di nuouo. Germ Von neuwem. Belg. Van nieuwe aen. Hisp. De nueuo ò de comienco. Pol. Znowu. Vngar. Vyonnan. Anglicè, Of new, againe.] Terent. in Andr. Posthac quas faciet deintegro comœdias. Deintegro incidere in morbum, Cic. ad Cornif. lib. 12. Gratulari alicui deintegro, Idem. Attic.

Dĕĭntegro, as, are. [Pol. Pśnie, skazam. Vng. Meg tsonkitom.] Verbum significat imminuere, & ex integro, & non vitiato vitiatum reddere. Cæcilius: Nomen virginis nisi mirum est, deintegravit.

Dējŭgo, gas, pen. corr. act. p. Disjungo. [ἀποζεύγω. Gall. Desacoupler, oster du ioug. Ital. Disiungere. German. Außwdnen/ von einander jochen. Hisp. Desunnir ò apartar. Pol. Wiprzągam. Vngar. Kifogom. Anglice, To vncouple and loze the yoke.] Cui contrarium est Coniugo. Pacuvius Chryse, ut citat Nonius: Perque nostram egregiam unanimitatem, quam memoria dejugat.

Dējūngo, is, act. t. Disjungo. [הִסְרִישׁ hisrísch גָּחַר ghazár. ἀφοζεύγω. Gall. Desioindre, descoupler. Ital. Disiungere, disunire. Ger. Von einander fügen oder zertheilen. Hisp. Desunnir ò apartar. Pol. Lacze, dzielo. Vngar. El választom, el szakasztom. Ang. To loze, to disioyne.] Plaut. Asin. Ne nos dejunge amãtes. Cic. de Vniverſ. Ita necessitas cogit, ut eadem sint ea quæ dejuncta fuerunt.

Dējūrĭum, n. s. Dejuro, Dejurus, Vide DEIERO.

Dējŭvo, as, Antiqui dicebãt pro non juvare. Plaut. in Trinum. Deferere illum, & dejuvare in rebus adversis pudet.

Dēlabŏr, eris, delapsus sum, d. t. significat deorsum labor, decido, devenio. [נָפַל naphál נָפַל mat. καταπίπτω, καταλισθαίνω. Gal. Griller & tomber bas, cheoir. Ital. Scorrere abbasso, cadere al basso. Ger. Hinabtauffen. Belg. Afvallen. Hisp. Deslizarse, ò caer abaxo. Polon Spadam. Vngar. Alá esźm, alá tsúszok, iszamodom. Ang. To shippe, slide or fall downe.] Virgil. in Sileno: Serta procul capiti tantùm delapsa jacebant. Livius: Cœlo repente delapsus. ¶ Et cum præpositione. Cicer. Offic. 1: Ita consiliis, diligentiaque nostra celeriter de manibus audacissimorum civium delapsa arma ipsa ceciderunt. Idem ad Quintum Fratrem: Nam Græci quidem sic te ita viventem intuebantur, ut quendam ex annalium memoria, aut etiam è cœlo divinum hominẽ esse in provinciam delapsum putent. Idem Orat lib. 3: Capitolii fastigiũ illud, & cæterarum ædium, non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est. Nam quum esset habita ratio, quemadmodum ex utraque parte tecti aqua delaberetur, utilitatem templi fastigii dignitas consequuta est. ¶ Ponitur aliquando pro defecto. Cicero de Orat. Insperanti mihi cecidit, ut in istum sermonem delaberer. Idem in Læl. Iam enim à sapientum familiaritatibus, ad vulgares amicitias oratio nostra delabitur. Idem Att. 7: Invaletudine tua moveor, & filiam in idem genus morbi delapsam, curam tibi afferre majorem sentio. Et de Orat. lib. 2: Sed nonnunquam in hoc vitium scurrile delabitur. Idem Treb. libr. 6: Nam & ipse, qui plurimum potest, quotidie mihi delabi ad æquitatem videtur: id est, paulatim ad æquitatem propiùs accedere. Et Offic. lib. 2: Habenda autem est ratio rei familiaris, quam quidem delabi sinere, flagitiosum est: id est, consumi, ad nihilum redigi. εἰς ἄχος.

Dēlăcĕro, as, act. p. In partes lacero, conscindo, consumo. [שָׁרַם sharám טָרַף taráf קָרַע karáh. κατατιτράω, διαβιβρώσκω.

Gall.

Gall. *Mettre en pieces, deſchirer.* Ital. *Lacerare, ſtracciare.* German. Zerreiſſen/verthun. Hiſp. *Deſpedacar en partes diuiſas.* Pol. Rozdzieram, *targam.* Vng. *El ſzaggatom.* Ang. *To teare and rent in pieces.*] Plaut. Capt. Qui me meamq; rem, quod in te uno fuit, tuis ſceleſtis falſidicis fallaciis delaceraviſti.

Dēlachrўmārĕ, Eſt lachrymas vel aquam more lachrymantis demittere. [דמע *damáh.* δακρυχέω. Gall. *Pleurer, larmoyer.* Ital. *Lagrimare.* Germ. Beweinen. Hiſpan. *Derrocar lagrimas.* Pol. *Oppl'akuie.* Vng. *Sirni*, könyuezni. Angl. *To weepe and lett teares fall.*] Columel. lib. 5, de vite loquens: Vt interdum potiùs devexa, quàm in germine delachrymet.

Dēlachrўmātĭo, onis, f.t. [דמע *démah.* κατακλαυσις. Gall. *Pleurement.* Ital. *Eſſo lacrymare, lacrima.* German. Beweinung. Hiſpan. *Lloro.* Pol. *Oppl'akanie.* Vng. *Sirás*, könyuezés. Ang. *A weeping.*] Plin. libr. 37. cap. 11: Vis ejus collyriis oculorum aptiſſima, & delachrymationibus mordendo proficiens.

Dēlæ̆vo, as, act. p. compoſitum eſt à lævo, idem ſignificans quod ſimplex. [חלק *hechelik.* λειαίνω. Gall. *Aplanir, vnir, faire eſgal.* Ital. *Pianare, liſciare, far' vguale.* German. Gleuen oder glatt machen. Hiſpan. *Aliſar ò acepillar.* Pol. *Gl'adze.* Vngar. *Meg ſimitom, gyaluloni* Ang. *To make plane and euen, or ſmoth.*] Colum. de Arb. cap. 6: Plagam acutiſſimo ferro delævato.

Delambo, is, ere, Lambo. [לקק *lakák.* λείχω, λάπτω. Gall. *Lecher.* Ital. *Leccare.* Germ. Lecken. Hiſpan. *Lamber ò lamer.* Pol. *Lize.* Vng. *El nyalom, meg nyalom.* Angl. *To licke, or lape.*] Stat. libr. 2. Theb. Molliaq; ejecta delambit vellera lingua.

Dēlāmēntŏr, aris, Deflet. [סטר *ſaphádh.* κατακλαύω, θρηνέω. Gall. *Lamenter, pleurer.* Ital. *Lamentarſi, dolerſi.* Germ. Schmertzlich weinē. Hiſpan *Llorar con gritos y voces.* Pol. *Zgalem oppl'akuie.* Vng. *El ſiratom, kefergöm.* Ang. *To weepe or waile.*] Ovid. 11. Metamorph. & natam delamentatur adeptam.

Dēlănĭo, as, pen. cor. Diſcindo, & quaſi lanam traho: [שרם *ſcharát* פרך *parák* קרע *karáh.* διαρήγνυμι. Gall. *Mettre en pieces, deſchirer.* Ital. *Stracciare, sbrenare.* Germ. Zerzerren/zerreiſſen. Hiſp. *Deſpedecar como ſacando lana.* Pol. Rozdzieram, *targam.* Vngar. *El ſzakaſztom el ſzaggatom.* Angl. *To cutt or teare in pieces.*] unde Lanius, qui pecus diſcindit. Feſtus.

Dēlăpĭdātă, Dicuntur lapide ſtrata: [λιθόστρωτα Pol. *Pobrukowanie.* Vngar. *Be pagimontomoſztatot.*] cujuſmodi eſt via Appia, quam à porta Capena Brunduſium uſq; quadratis ſaxis ſtravit Apius ille Cæcus. Ex Feſto.

Dēlāſſo, as, act p. Laſſo. [המריח *hitriach* חלאה *heleáh.* κοπιάω. Gall. *Laſſer.* Ital. *Stancare.* Ger. Můd machen. Hiſp. *Fatigar ò canſar à otro.* Pol. *Vmeczam.* Vng. *El fáraſztom, el lankitom.* Ang. *To wearie, to tire.*] Plautus in Aſin. Eum etiam hominem in ſenatu dare operam, aut clientibus, ibi labore delaſſatum totam noctem ſtertere. Horat. 1. Serm Satyr. 1: Cætera de genere hoc (adeò ſunt multa) loquacem Delaſſare valent Fabium.

Dēlăvo, as, delavi, delotum, delavare, Lavo. [רחץ *rachás.* κατανίπτω, διανίπτω Gall. *Lauer.* Ital. *Lauare.* German. Wäſchen oder abwäſchen. Hiſpan. *Lauar.* Polonicè, *Obmywam.* Vng. *Le moſom, meg moſom.* Ang. *To waſh.*] Plaut. Rud. cho an te pœnitet, in mari quod delavi, ne hic in terra quoque eluam? Antiquum verbum.

Delcani, à Delcano amne dicti piſces, ſalſamētis idonei, quos alii Leptinos & Lebianos vocant.

Dēlēcto, act. p. & Oblecto, Compoſita ſunt à lacto, quod eſt frequentativum ab antiquo verbo lacio. Delectationem habeo, delectationem affero. [שעשע *ſchihaſchdh.* τέρπω. Gall. *Delecter, recreer, reſiouir, donner plaiſir.* Ital. *Dilettare, dar piacere.* Ger. Beluſtigen. Belg. Vermaken/verblyen Hiſp. *Deleytar.* Polon. *Kochani ſzie.* Vngar. Gyönyörködtetöm. Ang. *To lead and allure, to delight.*] Delecto ſæpiùs in tertia perſona utuntur autores. Cic. Rufo: Itaq; me & ſuperiores literæ tuæ admodū delectaverūt, quibus expectatum meum adventum abs te amanter videbam. Quando autem cum infinitivo jungitur, ponitur impersonaliter. Alioqui verbum eſt activum, & habet paſſivum per omnes modos, tempora, & perſonas uſitatiſſimum. Cicero Pæto: Plures etiam pavones confeci, quàm tu pullos columbinos: tu te iſtic Atheriano jure delectato, ego me hic HircIano. Oblecto verò plerunque in ſe ſignificationem paſſivam habet, quanvis & activam, ἀυτοφώρου. Et quanquam paſſivam habet, tamen regit accuſativum non alterius perſonæ aut rei, quàm ejus qui ſe oblectat. Et ultra accuſativum ablativum poſtulat, ex quo paſſiva ſignificatio monſtratur. Et hoc tribus potiſſimùm modis. ¶ Interdum enim hoc contingit nulla præcedente præpoſitione. Terentius in Evnucho: Me ſperes, me te oblectes. ¶ Interdum præcedente præpoſitione cū. Idem: Tu cum illa te intùs oblecta interim. ¶ Aliquando etiam cum præpoſitione In. Idem: In eo me oblecto ſolùm: id eſt, mihi charum. Cicero in activa ſignificatione ſumpſit, quum in Catone ait: Quas ſi exequi neſcirem, tamē me lectulus meus oblectaret, quod eſt, quaſi delectaret. Et pro Archia: Adoleſcentiam agunt, ſenectutem oblectant, ſcilicet literæ. ¶ Eſt autem oblecto, ſicut & delecto, compoſitum à verbo lacto, quod eſt frequentativum ab antiquo verbo lacio. Eſt autem lacto propriè dulcedine vel ſpe aliqua duco: & ferè ſemper in pejorem partem accipitur. Terentius: Solicitando, & pollicendo, eorū animos lactas. ¶ Delectare, ἰφελκειν, propriè ſignificat attrahere, ducere. Ennius: Et me Apollo ipſe delectat, adducit Delphicus. Quadrigarius, Fabius de nocte cœpit hoſtium ſacra oppugnare, hoſtem delectare. ¶ Et quoniam quæ grata ac jucunda ſunt, nos attrahere ſolent, factum eſt, ut Delectare ſit gratum eſſe, ac jucunditate afficere. ¶ Paſſivum etiam ipſum Delector, habet poſt ſe ablativum, & hoc ſine præpoſitione, vel mediante præpoſitione cum vel in. Caſum autem peculiarem omnibus verbis paſſivis, qui eſt ablativus præcedente præpoſitione à, vel ab, nō admittit. Vnde etiā nōnulli deponēs eſſe crediderūt. Eſt aūt Delector, delectatione, vel jucunditate afficior. [χαίρω, ἀφεαίρομαι, φιλανδίω. Gall. *Se donner plaiſir, ſe reſiouir.* Ital. *Dilettarſi.* Ger. Luſt vnnd frewd haben. Hiſp. *Deleytarſe.*] Colum. libr. 1: Iucundius utique viro, ſi etiam matrona comitatus: cujus ut ſexus, ita animus eſt delicatior: amœnitate aliqua delectanda erit, quò patientiùs moretur cū viro. Quod in aliis etiam verbis fieri ſolet: ut, Deſyderium tenet me: id eſt, teneor deſyderio, ſic Oblector, & hujuſmodi, quæ ſignificationem paſſivam innatam habent. Lactantius lib. 2: Auro & gemmis, & ebore delectantur. Idem: Oblectatur frivolis, & ſpecie ſimulachrorum capitur. Cic. Cæl. In communibus miſeriis hac tamen oblectabar ſpecula.

Dēlēctāmēntum, ti, n. ſ. Oblectatio, voluptas. [שעשעים *ſchahaſchuhim* עדבה *hedhnáh.* τέρψις, τερπωλὴ, τερπνότης. Gall. *Delectation & plaiſir, deduit, paſſetemps.* Ital. *Diletto.* Ger. Beluſtigung. Hiſp. *El deleyte.* Polon. *Rozkochanie.* Vng. *Gyönyörüség.* Ang *Delight, paſtime, ſolace.*] Cicero de Senect. Poſſem perſequi permulta delectamenta rerum ruſticarum: ſed ea ipſa quæ dixi, ſentio eſſe longiora. Idem in Piſon. Inania ſunt iſta (mihi crede) delectamenta penè puerorum.

Dēlēctābĭlis, [τερπνὸς. Pol. *Miel'i, ſmaczni.* Vng. *Gönyörüségös, kedues.*] Cornel. Tacitus lib. 12: Infuſum delectabili cibo boletorum venenum.

Dēlēctābĭlĭtĕr, Adverb. [τερπνῶς. Pol. *Widzieczuie.* Vng. *Gyönyörüségösſen.*] Probus in Catholicis ſtructuræ delectabiliter componendæ. Gell. libr. 3. cap. 23: Delectabiliter ac decorè multis variiſq; verbis depicta eſt.

Dēlēctātĭo, f.t. à delectando, Oblectatio, voluptas, jucunditas. [שעשועים *ſchahaſchuhim* עדבה *hedhnáh.* τέρψις. Gall. *Delectation, plaiſir, ſoulas, deduit.* Ital. *Dilettatione.* German. Luſt vnnd frewd. Hiſpan. *Deleyte.* Polonicè, *Kochanie, radoscz.* Vngar. *Gyönyörüség, gyönyörködés.* Ang. *A delighting or delight.*] Eſt jucunditas quam ex re aliqua percipimus: quam ſic definit Cicero libro 4. Tuſc. Delectatio eſt voluptas ſuavitatē auditus animum deliniens, & qualis hæc eſt aurium, tales ſunt oculorum, & tactuum & odorationum, & ſaporum: quæ ſunt omnes unius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

Dēlēctātĭŏr, [Polonicè, *Widzieczuieſzi.* Vngaricè, Gyönyörüségesön.] Comparativus ſine poſitivo apud Gellium libr. 20. cap. ult. Aut ſermo incorruptior, aut delectatior motio, aut in ludo liberalior.

Dēlectŭs, Vide DELIGO, deligis.

Delĕgo, as, pen. prod. act. p. Deputo, præficio quempiam meo loco, officio, negotióve exequendo præficio. [הטקיד *hiphkidh.* ἐπιτρέπω. Gall. *Deleguer, enuoyer & bailler charge, bailler commiſſion, commettre.* Italicè, *Deputare, aſſignare.* Germ. Befehlē/ einem etwas zu thun aufflegen Belg. Beveelen. Hiſpan. *Embiar, mādar.* Pol. *Poruczam, zlecam.* Vng. *Reábizom, tizibe helyheſztetöm, rea valaſztom.* Anglicè, *To aſſigne to ſome office or charge, to ſend in ambaſſage, to attribute or impute.*] Columel. libr. 4: Imò quis non imprudentiſſimum quenque, etiam eum, qui nihil aliud operis facere valeat, huic negotio delegat? Cicer. Poſt delegatam mihi hanc provinciam: id eſt, poſt onus mihi impoſitū. ¶ Hinc Subdelegare dicimus, delegatas nobis à principe cauſas alteri cognoſcēdas injungere. ¶ Delegare etiam ſignificat Legatos mittere, ἀποστέλλειν. Liv. Decernūt ut duodecim delegarentur ad regem. Plaut. in Amph. Si quot fautores delegatos viderint. ¶ Et Delegata dixerunt diis confecrata, quæ nunc *dedicata* dicimus. ἀφιερωμένα ¶ Delegare etiam frequens eſt, apud Iuriſconſultos pro eo, quod mercatores vulgò vocant *Aſſignare*: hoc eſt, alium pro ſe debitorem dare, quo recepto à creditore, prior debitor liberatur. Iuſtinianus Cod. de Novationibus & delegat. Delegatio debiti, niſi conſentiente & ſtipulanti promittente debitore, jure perfici non poteſt.

Dēlēgātĭo, verbale, f.t. Mandatum, munus, provincia. [טקדה *pekuddáh.* ἐπιταγὴ, ἡ αὐτολὴ, ἡ ἀποδημία. Gall. *Charge & cōmiſſion, aſſignation.* Ital. *Commiſſione, carico.* German. Ein befehl/ aufflegung/ein gegebner gewalt. Hiſp. *Embaxada, la carga.* Pol *Zlecenie, vrzad poruczony.* Vng. *Parantsolat, valakire bizot dolog.* Ang. *The aſſignation*

assignation of an office or charge, commission.] Cicer. ad Att. lib. 12: Perdere malo delegat onem in mancipes, annua die.

Dēlēgā.us, [Germ. Ein Nachgesetzter.] dicitur cui causa demittitur terminanda, vel exequenda, vices delegantis repræsentant, & in jurisdictione nihil proprium habeas. ff. de Offic. ejus cui man. est jurisdict. l. j. Vide infrà. Lege Iudex. ¶ Delegatus, quòd distet à vicario: hoc est, ut interpretes barbarè dicut, à vice gerente, seu locum tenēte: Bartolus indicat in l. 2. & seq. C. de his qui vicem ger. alt.

Dēlēnĭo, is, ire, act. q. compositum est à lenio, idem significans quod demulceo, vel lenem: hoc est, mansuetū reddo. [הַחֲלִיק *hechelik.* πραΰνω, κατημελίσω. Gall. *Adoucir, appaiser, amadouer.* Italice, *Ammelire, addolcare.* German. Besänfftigen/ begütigen. Hisp. *Halagar ò amansar.* Pol *Vmiekczam, bl'ag'am.* Vng. *Lettjndezzcöm, megcsy'ogd.* Ang. *To make meek, gentle and tame.*] Col. lib. 10 Sed tamen hacunda notæ melioris apum facilè delenitur, assiduo interventu eorū, qui curant alvearia. Plaut. Asin. Vah de ente apparas, mihi scio vicarium esse

Delenĭtĭcŭs, Blandiquus. [ἡλκτηρίος, πραϋντικός. Polon. *Lagodnemowca.* Vngar. *Tôrôttetô, hizelkedô ßtil-megenyhitô.*] Plaut. in M. l. Do mi dolos, delenitica verba, domi fallacias.

Dēlĕo, les, delevi, deletum, ex de, & leo, act. 2. (ut inquit Priscianus) Extinguo, induco, abstergeo, & aliquando everto, perdo, & destruo. [מָחָה *machâh.* ἐξαλείφω, ἀφανίζω, ἀφανίζω. Gall. *Effacer, casser, rayer, annuller.* Ital. *Cancellare, cassare, annullare.* Ger. Durchthun/ außtilgen. Belg. Wtdoen/ wtwtssen. Hisp. *Quitar ò raer.* Pol. *Winiszczam, wimazuie.* Vng. *El tôrlôm.* Angl. *To destroy, to scrape and put out, to deface.*] Cicero pro Cluent. Eadem hac Dinea testamentum faciente, quum tabulas prendisset Oppianicus, qui gener ejus fuisset, digito legata delevit: & quum id multis locis fecisset, post mortem ejus ne lituris coargui posset, testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignavit. Cæsar 2. bell. Civil. Quin spe prædæ in urbem irrumperent, urbemq; delerēt. Cic. pro leg. Manil. Delenda est vobis illa macula Mithridatico bello superiore suscepta. Terentius Eunuch. Delebo omnes dehinc ex animo mulieres.

Dēlētŭs, a, um, & Delitus, teste Diomede, Extinctus, inductus. [מָחָה *nimchêh.* ἐξαλειμμένος. Gall. *Effacé, casse, annullé.* Ital. *Cancellato, annullato.* Germ. Durchgethan/ außgetilget. Hisp. *Raido, quitado* Pol. *Wimaz.ny, wigl'adzoni.* Vngar. *El tôrletôt, (anagy) tôrôltetôt.* Ang. *Destroyed, scraped or put out, or defaced.*] Varro: Delitæ literæ, quod tamen à delino esse potest. ¶ Quod à Deleor est, non delino, Diomedes Grammat. lib. 1. Deleor delitus & deletus. Cic. ad filium: Cæteris delitis Calvus ad uxorē 1. Epistol. Invita delita. *&c.*

Dēlētĭo, verbale, f. t. Extinctio, inductio. [מ"ח *tiach.* ἐξάλειψις, ἀφανισμός. Gall. *Effacement, destruction.* Ital. *Disfacimento, distruttione.* Ger. Außtilgung. Hisp. *Raedura, ò quitamiento.* Pol. *Zmazanie.* Vngar. *El tôrtes, tôrôles.* Ang. *A crossing or scraping out.*]

Dēlēbĭlĕ, Quod deleri potest. [ἐξαλειπτόν. Gall. *Aisé à effacer, que facilement on efface.* Ital. *Che facilmente si cassa, & disfacia.* Germ. Das leichtlich mag außgetilget werdē. Hisp *Cosa que se quita, ò puede facilmente quitar.* Pol. *Latwie do zmazania.* Vngar. *El tôrôlhetô.* Ang *That may be crossed and scraped out, or defaced.*] Martial. libro 7: Casibus hic nullis, nullis delebilis annis Vivet. Cujus contrarium est Indelebile, quod deleri non potest. ἀμοιξάλειπτον.

Dēlētĭlĭs, le, penultima correpta, Quod delet. [ἐξαλειπτικός. Gall. *Propre pour effacer; dequoy on efface.* Ital. *Che diffacia, cassa ò distrugge.* Germ. Damit man außtilget oder durchthut. Hispan. *Cosa para quitar ò raer.* Polon. *Rzecz ta ktora zmazuiemy, zczieramy.* Vngar. *El tôrlô.* Ang. *That is meete and serueth to crosse out with.*] Varro: Si displicet tibi tam magnum, sumam spongiam deletilem. ¶ Interdum deletile, seu deletitium passivè sumitur pro eo, quod deletur, sive deleri solet: ut Charta seu tabula deletitia, qua abrasis vel inductis prioribus literis rescribitur, παλιμψηστος.

Dēlētĭtĭŭs, adjectivum. [ἐξαλειπτός. Polon. *To cżo możebic zmazanego.* Vng. *El tôrlô, anagy tôrlesre valo.*] Vlpianus in l. Chartæ. ff. de bon. possess. secundum tab. Chartæ appellatio & ad novam chartam refertur, & ad deletitiam. παλίμψηστος.

Dēlētrīx, verb. [מָחָה *mochâh.* ἡ ἐξαλείφουσα, ἐξαλείψασα. Vng. *El tôrlô aszony.* An. *She that aboliseth or destroyeth.*] Quæ delet. Cic. de Aruspic. respon. Tum est illa in templo Castoris scelerata & penè deletrix hujus imperii sica deprehensa.

Dēlētērĭă, n. s. medicamenta, δηλητήρια φάρμακα, à medicis appellantur noxia & mortifera, quæ scilicet quum à calore nostro vinci non queant, neque concoqui, alia celeriùs, alia tardiùs mortem inferunt. Dicta deleteria à verbo Græco δηλέω, quod est lædo sive noceo.

Deliaca supellex, in qua erant triclinia, & lecti cum pedibus & fulcris ex ære Deliaco factis.

Deliarium, Conizа Dioscor. lib. 13. cap. 135.

Delibatorium, Vide DELIBO.

Delibĕrārĕ, n. p. Dictum est à libella qua quid ponderatur, & significat cōsultare, perpendere, deliberationem habere, consilium cápio: item decerno, statuo, certus sum. [יָעַץ *jahâts* זָרַח *ghâzâr.* συμβουλεύω, διαγινώσκω. Gall. *Deliberer, consulter & penser comme on doit faire.* Ital. *Deliberare.* German. Rhatschlagen/ sich berhaten Belg Beraden. Hispan. *Deliberar.* Pol *Rozmyszlacz, rozwazacz.* Vng. *Vegezni, tanátskozna rendelni.* Ang. *To aduise and take counsayle what is best to be doone.*] Cicero postquam reversus est ab exilio: Noctem sibi ad deliberandum postulavit. Idem in Verr. Deliberatum est: id est, fixum & decretum est, δέδοκται. ¶ Aliquando dubitare, βουλεύομαι. Cic. lib. 3. Offic. Est enim totum sceleratum & impium; qui deliberant utrum id sequantur, quod honestum esse videant.

Dēlĭbĕrātŭr, impersonale. Cæsar 7. bell. Gall. Deliberatur de Avarico in communi consilio, incendi placeret, an defendi.

Dēlĭbĕrātŭs, particip. [זָרַח *nighzâr.* βεβουλευμένος. Gall. *Deliberé, consulté, arresté apres auoir deliberé.* Ital. *Deliberato.* Germ. Berhatschlaget/ wol bedacht Hispan. *Deliberado.* Pol. *Rozmyszlony.* Vngar. *Elvégeztetôs, rendôltetôt.* Ang. *Aduised vpon.*] Horat. 2. Carm. Ode 37: -ut atrum Corpore combiberet venenum Deliberata morte.

Dēlĭbĕrātŭs, nomen ex particip. [Pol. *Rozwazoni.* Vng. *El rendôlt, vegezôt.*] Cic. Metel. libr. 5: Neque illi quicquam deliberatius fuit, quàm me quacunq; ratione posset, non judicio, neq; discrepatione, sed vi atq; impressione evertere.

Dēlĭbĕrātum, substantivum. [Vngar. *Rendeles, végezés.*] Cæsar 1. bel. Civil. Illi deliberata respondent, scriptaq; ad eum mandata per eos remittunt.

Dēlĭbĕrātŏr, toris, m. t. [יָעַץ *johêts.* βουλευτής σύμβουλος. Gall. *Deliberant, qui delibere ou a deliberé.* Ital. *Chi delibera.* Germ. Ein Rhatschlager. Hispanicè, *El que delibera.* Pol *Rozmiszlacz.* Vng. *Tanátskozo, rendôlô vegezô.* Angl. *He that aduiseth and taketh leysure before he beginne a thing.*] Cic. pro Sest. Illi interea deliberatori merces, longa interposita nocte, duplicata est.

Dēlĭbĕrātĭo, onis, f. t. Consultatio, consiliū. [מוֹעֵצָה *mohetsâh.* σύλλογος. Gall. *Deliberation, penssement, consultation.* Ital. *Pensamento, consultatione.* Ger. Rhatschlag/ Betrachtung. Hispan. *Deliberacion.* Pol. *Rozmyszlenie, rozwazenie naradzenie.* Vng. *Vegezés, tanatskozás, rendbles.* Anglicè, *An aduising and taking of counsayle.*] Cic. 1. Offic. Triplex igitur est, ut Panætio videtur, consilii capiendi deliberatio. Idem 3. Offic. Sapientem & bonum virum fingimus, de ejus deliberatione & consultatione quærimus.

Dēlĭbĕrātīvŭs, a, um, Ex deliberatione constans. [συμβουλευτικός. Vngar. *Végezôt, rendôlô, tanatsbol végeztetôt.*] ut, Deliberativum genus orationis apud Cic. 1. de Invention. Causa deliberativa, Cicero 2. de Invent. Materiæ deliberativæ, Quintilianus libro 2 cap. 7.

Dēlĭbĕrāndŭs, da, dum, Deliberans. [βουλευτέος, συμβουλευτέος. Gall. *Qui delibere & consulte sur quelque chose.* Ital. *Chi consulta & pensa à qualche cosa.* German. Der da Rhatschlaget. Hisp. *Lo que mucho delibera.* Pol. *Rozmiszlaiaci sżie.* Vng. *Gondolkodó, tanátskozó, vegezô.* Ang. *That aduiseth vpon any thing.*] Livius 2 ab Vrbe: Consules velut deliberabundi capita conferunt, diu colloquuntur. Idem libro 1: Rex velut deliberabundus, in hortum ædium transit.

Dēlĭbo, as, penultima producta, act. p. Significat Decerpo, quasi libando minuo, degusto. [טָעַם *tahâm.* ἀπολείβω. Gall. *Attoucher tant seulement du bout des leures, prendre vn peu du dessus, gouster.* Italicè, *Menomare gustando, assaggiare.* German. Abbrechen: Item, ein wenig versuchē. Belg. Außtnauben/ wtleesen. Hispan. *Gustar como quien haze salua.* Pol. *Kosztuie.* Vngar. *Meg kóstolom, le szopom, xakaztom.* Angl. *To taste, to touch lightlie or a litle with the lippes.*] Cicero pro Sest. Non sum tam ignarus, Iudices, causarum, non tam insolens in dicendo, ut omni ex genere orationem aucuper, & omnes undique flosculos carpam atque delibem. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro leviter attingo, & quasi summis labris degusto. κολοβόομαι. Plancus Ciceroni: Putabam posse me nec de laude jejuni hominis delibare quicquam. Christ. Longolius Epistol. 1: Verùm quod ad rem pertinet, tantùm abest ut ille de laude tua quicquam delibarit, ut eo quidem facto & stultitiam ipse suam prodiderit; & virtutē tuam, claram illam omnino & sua sponte nobilem, sed illustriorem tamen reddiderit. Livius: Nec satis constat cur primus ac potissimus ad novum delibandum honorem sit habitus. ¶ Interdum violo, destruo, vitio. Gellius libro 1: Rependitur quippe & compensatur leve damnum delibatæ honestatis: id est, vitiatæ. Meliùs autem hujus verbi significationem assequetur, qui sciverit Græcam habere originem. Est enim cōpositum à verbo libo, Græcè λείβω, quod idem significat quod rigo vel humecto: unde quum summa tantum labra rigamus & leviter degustamus, propriè libare dicimur. Nimis itaque puerilis lapsus est eorum, qui libate dictum putant; quasi labiare.

Dēlĭbātōrĭum, Locus delibationi accommodatus. [Polon. *Miesce do kosztowania.* Vng. *Tanatshâz.*] Plin. lib. 16: Fuit & memoria

moria noſtra in porticibus ſeptorum à M. Agrippa relicta, æquè miraculi cauſa, quæ delibatorio ſuperfuerat, viginti pedibus brevior, ſeſquipedali craſſitudine. Alii legunt apud Plinium diribitorium.

Dēlībātĭo, ἀπόγευσις, deguſtatio: [Pol. *Koſztowanie.* Vng. *Meg koſztolás.*] Florentinus D. lib, 30. Tit. 1. l. 116: Legatum eſt delibatio hæreditatis, qua teſtator ex eo quod univerſum hæredis foret, &c.

Dēlĭbro, as, pen. cor. act. p. Decortico librum: id eſt, corticem arbori detraho. [גּוֹבַל *pitſtſél.* ἀπολεπίζω. Gall. *Peler & oſter l'eſcorce.* Ital. *Scorzare, levare la ſcorza.* German. Ein bawm ſchinden/ entrinden. Hiſpanicè, *Deſcortezar arboles.* Polonicè, *Odzieram, obłupiam, kori.* Vng. *Meg hántom.* Ang. *To peale and tak the bark of trees.*] Colum. lib 3: In ea nitidiſſimum ramũ eligito, & ejuſmodi ſpatii corticem circumcidito, & materiam delibrato. Idem libro 5: Cortex quoque aridus fiſſusq; per ſumma trunci dependens delibrandus eſt.

Dēlĭbro, delibras, pen prod. à libra compoſitũ, Põderare [ζυγόω. Pol. *Waże.* Vng *Meg mérőm*] Gel. lib. 15. ca. 8: Quid relinquitur niſi ut delibrari ſibi cœnas jubeant, ne edẽdo defatigentur? Quo in loco quædam exemplaria legunt, delibari.

Dēlĭbūtŭs, Vnctus, quaſi oleo aut alio liquore imbutus. [משׁח מְנַ *nimſchách* מָלֵא *malé.* ἀλείφω, ἀλειμμένος. Gallicè, *Oinct, imbu. plein.* Italicè, *Onto.* Germanicè, Geſalbet/mit ſalb begoſſen. Bẽlg. Geſalbt. Hiſp *Vngido de olores.* Pol. *Namaſcany, maſzczony polany.* Vng. *Meg kenetőt.* Ang. *Oynted or dipped in oyle or, other licour.*] Colum. libr. 7. cap. 4: Vbi per triduum delibuto tergore medicamina perbiberit. Cic. de Clar. Orat. Qui devinctus erat faſciis, & multis medicamẽtis propter dolorẽ artuum delibutus. Autor ad Heren. li. 3: Aut ſiquam rem deformabimus turpem, ut ſi cruentam, aut cœno oblitam, aut rubrica delibutam indicamus: id eſt, conſperſam. ¶ Transfertur & ad animum. Terent. in Phorm. Satin' eſt, ſi te delibutum gaudio reddo? Saluſt. Vxor ſacrilegia ac perjuriis delibuta. ¶ Eſt autem participium ſine verbo, neſcio an compoſitum ſit.

Dēlĭcătă, orum, Vide DELICO.

Dēlĭcātŭs, a, um, A` delicium fit, Mollis, deliciis plenus. [עָנֹג *hanógh* רַךְ *rach.* τρυφερὸς, ἁβρὸς, ἁβρυπνῶν. Gall. *Delicat, delicieux, douillet.* Ital. *Delicato, pulito.* German. Zart/ſchlecker hafftig/welcher der ſchlecken vnnd wolluſten gewohnet hat Belg Lacker. Hiſpan. *Delicado y regalado.* Polonicè, *Rozkoſznik, kochanek.* Vng. *Keduére lako, gyengén élő.* Angl, *Delicat, deintie, wanton.*] Cicer. 6. in Verr. Noſtrũm enim unuſquiſque, qui tàm beati, quàm iſte eſt, non ſumus, tàm delicati eſſe non poſſumus. Idem 1. Offic. Turpe enim valdeq; vitioſum, in re ſevera convivio dignum, aut delicatum aliquem ſermonem inferre. Molles, & delicatæ voluptates, apud Cic. 1. de Natur. deor

Dēlĭcātē, adverb. Molliter. [τρυφερῶς, ἁβρῶς. Gall. *Delicatement, delicieuſement.* Ital *Delicatamente, delicioſamente.* Germ. Schlecker/ hafftigklich/zartigklich. Hiſp. *Deleytoſamente.* Pol. *Rozkoſznie.* Vn. *Keduéſzerént, gyengen.* Ang. *Delicatlie, dentefullie.*] Col. Cultam, veſtitamq; familiam utiliter magis habeat, quàm delicatè.

Delĭcĭa, æ, autore Feſto, Tigni genus dicitur, quod è culmine ad tegulas angulares infimas verſus faſtigiatum collocatur. [Pol. *Narożnie.*] Vnde & tectum ipſum deliciatũ, & regulę deliciares, ſive colliciares appellãtur. Cato de Re ruſt. cap. 14: Deliciares tegulæ quæ erunt, pro binis integris computabuntur.

Delĭcĭum, cii, n. ſin ſingulari: & Deliciæ, arum, in plurali, Oblectamentum, oblectamentáve, quæ nobis voluptati ſunt: à Delicio, quod ex De, & Lacio componitur. [עֲדָנָה *hedhnáh* עֲדָנִים *hadhanim.* τὰ τερπνά. Gall. *Delices, esbats, menus plaiſirs, paſſetemps.* Ital. *Delicie, delicatezze.* German. Wolluſt/ergetzung/ kurtzweil. Belg. Welluſt. Hiſpan. *Los deleytes, ò regalos.* Polon. *Rozkoſz, krotochwila.* Vng. *Gyönyörűség.* Ang. *Delightes, delight and pleyſour.*] Martial. lib. 13: Delicium parvo donabis Dorcada nato. Idem libr. 1: Stellæ delicium mei columba, Verona licet audiente dicam: Vicit, Maximè, paſſerem Catulli. Cic. 6. Verr. Vnde igitur potiùs incipiam, quàm ab ea civitate, quę tibi una in amore, atq; in deliciis fuit? Suet. Titus amor, ac deliciæ generis humani. Legitur & Delicia, fœm. gener. Plaut. Mea voluptas, mea delicia. ¶ Delicias facere, ἡδυπαθεῖν, κωμῳδεῖν, παιγνιδιοῦν, ſæpè legitur pro eo quod eſt fermè laſcivire ac luſitare, quodammodo faſtidire, ac ſe ſuperiorem eſſe verbis, aut geſtu oſtendere: quod aliter dicit deliciari, ὑπερηφᾶνον. Plaut. Eja delicias facis, mi Menæhme, quin amabo, is intro.

Dēlĭcĭŏlŭm, diminutivum à delicium. [παιδιά. Pol. *Kochanińka.* Vng. *Gyönyörű ſegédiske.*] Seneca 12. Epiſt. l 2: Ego ſum Philoſti villici filius, deliciolum tuum. Perfectè, *inquam*, iſte delirat vetulus, etiam deliciolum meum factus eſt.

Dēlĭco, as, penultima correpta, Explico, explano, interpretor. [בָּאַר *beér.* δηλόω. Gallicè, *Expliquer, expoſer.* Italicè, *Spianare, monſtrare.* Germanicè, Außlegen/ertkären Hiſpanice. *Eſplanar, ò llanar lo eſcuro.* Polon. *Wykładam, obiaſniam.* Vng. *Meg magyaráżom.* Ang. *To vnfolde, to open out or expone.*] Titin. lib. 5, ut citat Nonius: Quid iſtuc eſt, aut iſte vult ſermo? mater delica: id eſt, explana: ¶ Veteres etiam delicare, pro dedicare quandoque dicebant. Vnde Delicata, orum, dicebantur diis conſecrata, quæ nunc *dicata* appellantur.

Delĭctum, Vide DELINQVO.

Delicus, porcus qui dicatur, exponit Varr. 1. de Re ruſt. cap. 15, his verbis: Quum porci depulſi ſunt à mamma, à quibuſdam delici appellantur, neq; jam lactentes dicuntur.

Dēlĭgo, gis, act. t ex de, & lego compoſitum, Lego, eligo, delectum habeo. [בָּחַר *bachar.* ἐκλέγομαι. Gall. *Eſlire, choiſir.* Ital. *Eleggere.* German. Außerleſen/ erkieſen. Hiſpan. *Elegir lo mejor.* Pol. *Wybieram.* Vngar. *Válaſztom.* Ang. *To chooſe or pike out.*] Deligere & Eligere ſic differunt, ut Deligere ſit, quod magis idoneum ad rem agendam eſt cernere: Eligere verò, vel ad noſtrum emolumentum, vel ad illius, qui eligitur, dignitatem. Vide Vallam libr. 5. Cæſar 3. bel. Gall. Duces verò hi deliguntur. Cicer. 2. Offic. Quibuſcum ſi frequentes ſunt opinionem afferunt populo, eorum ſe fore ſimiles, quos ſibi ipſi delegerunt ad imitandum. ¶ Deligere pro colligere. Tenui primam deligere ungue roſam, Ovid. Epiſt. 4.

Dēlēctŭs, particip. [בָּחוּר *nibchár.* ἐκλεκτὸς, ἐπιλεκτός. Gal. *Eſleu, choiſi.* Italicè, *Eletto.* German. Außgeleſen/ertkieſet. Hiſp. *Elegido.* Polon. *Wibrany.* Vng. *Válaſztatot.* Angl. *Chooſid, piked out.*] Cicer. pro Roſc. Amer. Ad eámne rem vos reſervati eſtis, ad eámne rem delecti, ut eos condemnaretis? &c.

Dēlēctŭs, tus, verbale à deligendo, Electio [מִבְחָר *mibchár* ἐκλογή. Gall. *Election, eſlite, chois, choiſiſſement.* Ital. *Scelta, elettione.* Ger. Ein außerleſung/erkieſung/erwehlung Hiſp. *Election.* Polon. *Wibor, wibranie.* Vng. *Válaſztás.* Ang. *A chooſing, or piking out.*] Inde Delectus militum, dicitur militum electio, quum ſcilicet Imperator imperii ſui auctoritate, quos ei viſum fuerit ad militiam cõſcribit, etiam invitos: quod in majoribus tantum Reſpubl. periculis fieri conſuevit: alioqui contenti erant iis, qui ultrò nomina dabant. Homines autem per quos imperatores militum delectũ habebant, à conquirẽdis militibus, Conquiſitores appellabantur. Cicer. ad Att. Nullus uſquam delectus: nam conquiſitores φαγοπαιγωνικῶν nõ audẽt, nec nomina dant. Idem de provinciis Conſ. Exercitus ille noſter ſuperbiſſimo delectu, & duriſſima conquiſitione coactus, omnis interiit. Frequentiſſimè autem Delectus accipitur pro diſcrimine, ſive judicio. κρίσις. quod inde factum videtur, quòd rectè deligere, niſi adhibito judicio, & perſpecto rerũ diſcrimine, non poſſumus. Hinc dicimus, In uſu verborum & ſentẽtiarum adhibendum eſſe delectum: id eſt, judicium. Cic. de Clar. Orat. Verborum delectum originem eſſe eloquentiæ.

Dēlĭgo, as, are, act. p. Ligo, vincio. [אָסַר *aſár.* δέω, δεσμόω. Gall. *Lier & attacher.* Ital. *Legare.* Ger. Binden. Hiſp. *Atar.* Pol. *Przywięzuie.* Vng. *Meg kötőm, le kötözöm.* Angl. *To knitt. to bindde.*] Varro 1. de Re ruſt. cap. 47: Ea ſumma integenda binis tabellis dextra ac ſiniſtra deligatis, herbæq; elidendæ. ¶ Deligare ad palum, Cic. 7. Verr. Deligatis omnibus membris, Idem 6. Verr. Deligata in linteolo grana, Plin. lib. 22. cap. 25.

Delīmo, pen. prod. Compoſitum eſt à verbo Limo, lima abrado. [ἀποξύω. Gall. *Limer de quelque choſe, en tirer auec la lime.* Ital. *Limare.* Germ. Abfeilen. Hiſp. *Limar.* Polon. *Piel'ka odgieram.* Vngar. *Elreſzelőm.* Ang. *To tak away with an file.*] Plin. lib. 34. cap. 11: Alii delimatam ęris ſcobem aceto ſpargunt. Pro eodem etiam alio in loco Plinius dixit Elimare.

Dēlĭngo, præteritum delinxi, Lingo. [לָקַק *lakák.* λείχω. Gall. *Lecher.* Ital. *Leccare.* Germanicè, Ableckẽ. Hiſpan. *Lamber, ò lamer.* Pol. *Oblizuie, lyże.* Vngar. *Meg nyalom, le nyalom.* Ang. *To lick.*] Plaut. in Curcul Hic hodie apud me nunquam delinges ſalem. Vide latiùs in verbo LINGO.

Dēlĭnĭo, is, ire, act. q. ſi partium compoſitionem ſpectes, idem erit quod perungo. [מָשַׁח *maſchách.* κατακρίω. Gall. *Oindre doucement.* Ital. *Vngere.* German. Beſtreichen/vberſalben. Belg. Beſtrycken. Hiſp. *Vntar.* Pol. *Pomazuie.* Vng. *Meg kenőm.* Ang. *To anoynt ſoftlie, to ouer rubbe with oyntement.*] Frequentiùs tamen accipitur pro permulceo, placo, & illecebris quibuſdam allicio. [הֶחֱלִיק *hechelik* פִּתְּתָה *pittdh.* κηλέω, θέλγω. Gall. *Amadouer, adoucir.* Ital. *Placare, mitigare, adeſcare con belle parole, luſingare.* Ger. Beſtreichen/vberſalben. Hiſpanicè, *Amanſar ò ablandar.* Polon. *Ogl'askuie.* Vngar. *Le ſimogatom, meg engeſztelőm, enyhitőm.*] Plautus Stich. Vt eum advenientem meis dictis deliniam. Cicero pro Milone: Vt non modò virtute flecteret, ſed etiam tibus ſuis patrimoniis deliniret.

Dēlīnītŭs, participium, Captus, deceptus, mitigatus. [מְשׁוּדָה *mephuttéh.* κατακηλούμενος, δελεαζόμενος, κατακηληθεὶς, κατακηλχθείς. Gall. *Aliché, amadoue, atrait.* Ital. *Adeſcato, luſingato, attratto.* Ger. Mit guten worten einen vberreden / oder erweichen. Hiſp. *Halagado.* Pol. *Ogl'askany, zmiękczony.* Vng. *Le ſimogatott, meg enyhitett.* Ang. *Touched gentillie, appeaſed, anoynted.*] Cicero in Epiſt. Iam eſt biennium quum virtuti nuntium remiſiſti, delinitus illecebris voluptatis. Plaut. in Amph. Delinitus ſum profectò,

Ita ut qui ſim neſciam: id eſt, animo alienatus. Cicero de Orat. Genus hominũ diſertorũ oratione delinitum: id eſt, mitigatũ.

Dēlīnītŏr, oris, m. t. Blandus lenisq́; moderator. [מתוקה *mephatteh.* ἡδυπής, κατηχητικός. Gall. *Adouciſſeur, amadoueur, atireur.* Ital. *Luſingatore.* German. Ein vberreder/der einen mit guten worten vberredt/oder erweichet. Hiſpan. *Halagador.* Pol. *Tenktore ogglaskuie, odmiekcza.* Vngar. *Engeſztelő, enyhitő.* Angl. *An aſſwager or appeaſer.*] Cic. de Clar. Orator. Vt non cum adverſario ſolùm, ſed etiam (quod mirabile eſſet) cum judice ipſo, cujus delinitor eſſe debet orator, jurgio ſæpè contenderet.

Dēlīnītĭo, onis, f. t. Mitigatio, placatio. [חלקה *chelkáh.* χάλκωσις, ἡδυσμός. Gall. *Amadouement, adouciſſement.* Italicè, *Luſingamento.* Germanicè, Erweichung / ſtreichlung mit ſanfften worten. Hiſp. *Halago.* Polon. *Odmiekczenie, oggładzanie.* Vngar. *Engeſztelés, meg enyhités, le tſendeztés.* Ang. *An aſſweaging or appeaſing.*] Cic. 2. Offic. Ipſaque illa delinitio multitudinis ad breve exiguumque ſit tempus.

Dēlīnīmēntum, n. ſ. [ἡδυσμός. Vngar. *Engeztelés, meg enyhités, tſendeztés.* Ang. *An aſſweaging, or appeaſing.*] Idem quod Delinitio. Lactant. lib. 6: Vitia verò quibuſdam delinimentis naturalibus illicere animos hominum, & inanjum jucunditatum ſpecie captos, ad acerbas amaritudines, miſerias q́; perducere. Liv. 4. ab Vrb. Aptiſſimum tempus erat, vindicatis ſeditionibus, delinimentum animis Nolani agri diviſionem objici.

Dēlīnĕo, æas, act. p. Compoſitum ex præpoſitione de, & nomine linéa, deſigno & ruditer depingo: ut ſit, quum pictores primùm pingui quadã minerva futuri operis lineamenta ducunt. [ἀπογράφω, κατατρέφω Gall. *Tirer les premiers traits de quelque pourtrait, pourtraire doucement.* Italicè, *Deſignare.* German. Entwerffen/ die erſten linien ziehen / das fundament eines jeden dinges/ oder den grund bezeichnen. Hiſpan. *Tracar ò debuxar rayando.* Pol. *Obriſſitie, pierſze linie orzіagam.* Vngar. *Meg lineazom, linedlua meg ſetczõm* Ang. *To drawe or deſcribe the firſt beginninges of any thing by lines.*] Plin. de Apel'e: Arrepto carbone extincto è foculo imaginem in pariete delineavit. Vnde lineamenta dicta ſunt, γραμμαί. Idem paulò pòſt: Nec qui ſuccederet operi ad præſcripta lineamenta inventus eſt.

Dēlĭno, is, penultima correpta, act. t. delini, delevi, & delivi, delitum, penult. corr. Fœdo, corrumpo, extinguo. [מח טבף *tach tinnéph.* κατατρέχω. Gallicè, *Effacer, ſouiller.* Italicè, *Cancellare, ſporcare.* German Durchſtreichen/beſtecken. Belg Bevlecken. Hiſpan. *Quitar ò raer, enſuziar.* Polon *Pomazuie, ſzpece.* Vngar. *Bé kenõm berutitom.* Ang *To deface, to defile.*] Vnde Delitus, pro fœdatus. Cicero Calvo: Tuli moleſtè, quod literæ delitæ mihi à te redditæ ſunt. Priſcian. lib. 9.

Dēlĭnquo, is, deliqui, delictum, Pecco & propriè non prætereunda prætermitto. [אשם *aſchám* חטא *chatá.* πλημμελέω. Gall. *Faillir, laiſſer à faire ſon deuoir, ne faire ce qu' on doit.* Ital. *Fallire, peccare.* Germ Sundigen/ſũtich Hiſpan. *Faltar, peccar.* Pol. *Grzeſzіe, wiſtępnie.* Vngar *Vétkõzõm.* Ang. *To faille, to omitt that which ſuld be doone*] Plaut. in Amph. Ex me quæris quid deliquerit? ¶ Quoniam verò prętermittere ea quæ præteriri nõ debẽt, peccare eſt, delinquere pro peccare ponitur. Cic. de Nat. deor. Ferrétne civitas ulla latorẽ iſtiuſmodi legis, ut cõdemnaretur filius, aut nepos, ſi pater aut avus deliquiſſet? Plaut. in Menæh. Ne tu delinquas, néve ego iraſcar tibi. ¶ Propriè tamen delinquere minus eſt, quàm peccare, unde apud Iuriſconſultos obligationes ex delictis privatis naſci dicuntur: accuſationes ex criminibus. Cicer. de Invent. 2: Nam neceſſe eſt eum, qui velit peccare aliquando primum delinquere. Ex Hotomano.

Dēlīnquŏr, paſſivum Papin. l. Si adulterium. §. Fratres denique. ff. ad legem Iul. de Adult. Adulterii crimen quod pubertate delinquitur, non excuſatur. Cicero 1. Offic. Siquid delinquitur, fit neſcio quomodo, ut magis in aliis cernamus, quàm in noſmeripſis.

Dēlĭquĭum, n. ſ. Defectus. [חסר *chóſer.* ἔκλειψις. Gall. *Defaut, defaillance.* Ital. *Diffetto, mancamento.* Ger. Ein gebreſten/abgang/oder abbruch. Belg Gebreck. Hiſp. *Menoſcabo ò falta.* Pol. *Vmnieyſzenie, vima.* Vng. *Fogyatkozás vetkõzés.* An. *A lack, a failling.*] Plaut. in Capt. Hoc ſi ſecus reperies, nullã cauſam dico quin mihi Et patrẽtum, & libertatis apud te deliquium ſit. Deliquiũ Solis, quũ Luna inter Solem terram q́; interpoſita, lumen ejus noſtro eripit conſpectui. Plin. lib. 2. cap 12. ¶ Deliquium animi. [λειποθυμία. Polon. *Omdlenie.* Vng. *El ainlás.*] quum animus linquitur, & quis animo deficit, quam medici *ſyncopen* vocant.

Dēlĭquum, deliqui, Minus. [ἔλαττον. Gallicè, *Moindre, manque.* Italicè, *Meno, manco.* Germ. Minder. Hiſpanicè, *Menos.* Pol. Mniey Vn *Keuefeh.* Ang. *Leſſe, manke.*] Autore Feſto, qui Plautum ejus rei teſtem dicit: ſed ejus verba non affert. In Caſina aũt ubi nonnulli legunt Deliquum, legendum eſt deliquium, autore Varr. lib. 6. de Ling. Latin.

Dēlīctum, n. ſ. Peccatum: [אשם *aſchám.* πλημμέλεια. Gall. *Faute, peché.* Ital. *Delitto, peccato.* Ger. Ein ſund oder feht. Hiſp. *Pecado, menoſcabo.* Pol. *Bł'ad, wiſtępek, chiba, grzech.* Vngar. *Vétek.* Ang. *A faulte, an offence.*] à delinquo is, quòd qui peccat, delinquas officium ſuum. Nam propriè delictum eſt, quũ non fiunt, quæ fieri debent: peccatum, quũ fiunt, quæ fieri non debent. Plaut. in Bacch. Sine hoc exorare me obſecro abs te, ut iſtud delictũ Deſiſtas tantopere ire oppugnatum. Plin. libr. 14 cap. 1: Atque etiam in delictis pœnam ipſam ignorat.

Dēlĭquĕo, es, ere, n. t. vel, Deliqueſco, is, delicui, Diſſolvor, liqueſio, diffluo. [ממס *namás.* πήγνυμι σωτήρημι. Gall. *Se fondre & venir en liqueur.* Ital. *Riſolueſi, diuenir liquido.* German. Zerſchmeltzen Hiſp. *Derretirſe.* Polon. *Rozpł'iwam ſzіe, rozłapiam ſzіe.* Vngar *Elóluadok.* Anglicè, *To melt, to be readie to melt.*] Ovid. 4 Metamorph. Protinus imbutum cœleſti nectare corpus Delicuit. Columel. libro 12. cap 41: Hæc ita coquuntur, ut omnia poma deliqueſcant cum muſto. ¶ Per tranſlationem, Cicer 4. Tuſcul. Nec ſitienter quid expetens ardeat deſyderio: nec alacritate futili deliqueſcat.

Dēlĭquĭæ, arum, f. p. [οἱ ἐν ἐχέτῳ ὀφέρῳ ὀχετοὶ ψυχρόθρους ἀποβλύζοντες. Gall. *Gouttieres.* Ital. *Solchi da condurre via l' acqua.* Germ. Die örter in welche das waſſer der tach tropffen fellt vnnd hinweg fleuſt. Hiſp. *Sulcos para ſangrar el alguа lluuia.* Pol. *Zczіeczenie wody.* Vn. *Baraxda, azmelyen, azіſzepegés vіz ki foly.* Ang *Gutters into the which eaues do drappe.*] ut, Deliquiæq́; ſtillicidia excipiunt in cavedio. Vitru. lib. 6. cap. 3: Cavedia autem deſpluviata ſunt, in quibus deliquiæ aquam ſuſtinentes ſtillicidia rejiciunt. Quæda exemplaria habent, aream ſuſtinentes.

Dēlĭquo, as, penult. correpta, act. p. deliquare, Effundo [נזק *natſik.* ἐκχέω, ἐκπίνω. Gall. *Verſer quelque liqueur d' vn vaiſſeau en autre, faire de couler.* Ital *Vuotare vn liquore in altro vaſo.* German. Abgieſſen/ab ſchütten. Hiſp. *Derramar de vno vaſo en otro.* Polon. *Odlewam, przelewam.* Vngar *Kitöltöm, meg ſzűrőm.* Anglicè, *To drayne out water, to powr out licour.*] Col. lib. 12. cap. 39: Deinde poſt viginti vel triginta dies, quũ deferbuerit, in alia vaſa deliquare, & confeſtim opercula gypſare & pelliculare. ¶ Deliquare item eſt, ex turbido liquidum facere. Varro libro 6. de ling. Latin. Turbida, quæ ſunt deliquatur, ut liquida fiant. Hinc deliquium, deliquandi actio. Plautus in Caſin. Sine amet, ſine quod lubet id faciat, quando tibi nil domi deliquium eſt. Id eſt, quandoquidem nihil turbulenti, nihil moleſtiæ domi tuæ habes, ut quemadmodum cæteri quoque habeas quod ſufferas.

Dēlīro, as, pen. prod. A' recto decedo. [חטא חשתלע *chatá hiſchtaghghéah* נבער *nibbár.* παραφρονέω, παραπαίω, παραφρονέω, παραφροσύνη, παραφρονῶ τῇ διανοίᾳ. Gall. *Forvoyer de la raye en labourant, n' aller point droict, reſuer, radoter.* Ital. *Partirſi dal vero, deuiare dal dritto.* German. Neben auß / auß der rechten fuhren fahren / irr gehen/ in abwitz kommen Belg. Wt den wege gaen/ doten/ ſuffen. Hiſp. *Deſuariar.* Polon. *Bł'adzeſzaleie.* Vngar *Bolondo kodom, balyo káskodom.* Ang. *To dote and waxe foolishe.*] Tranſlatio ab aratore: nam Lira eſt recta foſſa, quæ in agris ducitur, ut in eã aqua pluvia & terræ uligo defluat. Et quia rectus eſt ſulcus, delirare dicuntur, qui extra ſulcum: id eſt, à recta via dẽclinant. Plaut in Epid. Profectò deliramus interdum ſenes. Cic. 1. Tuſcul. Adeóne me delirare cenſes, ut iſta eſſe credam? Horat. lib. 1. Epiſt. ad Lollium: Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi. ¶ Eſt autem compoſitum ex de, & liro, quaſi deorſum lirare verò, eſt agros in ſulcos dirigere. Alii delirare à Græco ληρεῖν, quod ineptire eſt, trahunt.

Dēlīrŭs, penult. producta, m. ſ. Stultus, inſanus, mente capti [משתלע *miſchtaghghéah* נבער *nibbár* בער *bahár* טתי *péth* נבל *nabál.* παραπαίης, παραφρεών. Gall. *Reſueur, qui radoute, hors de ſon ſens.* Ital. *Pazzo, quelle che ſe parte della ragione.* Germ Aberwitzer/ teupefer/ der irr geht/ vñ nicht recht dran iſt. Belg Onſinnich Hiſ. *Deſuariado.* Pol. *Bł'edni, ſzalony.* Vngar *Bolond, eſztelen, balyókás.* Ang. *A doter or old doting foole, a rauer.*] Ratio enim eſt via recta, per quam omnes ducuntur. Cicer. de Orator Tum Annibal reſpondiſſe fertur, multos ſe deliros ſenes vidiſſe, ſed qui magis deliraret, quàm Phormio, vidiſſe neminem. Idem 2 de Divin. An tu cènſes ullam anum tàm deliram futuram tuiſſe, ut ſomniis crederet?

Dēlīratĭo, onis, f. t. Senilis ſtultitia, error, inſania, quæ ſignificatio ſumpta eſt ab ineptis aratoribus, a lira: hoc eſt, à ſulco, aberrantibus [שלמון *ſchilghghalmon* נבלה *nebalah* טתיות *petiaúth* παραφροσύνη, παραφρονήσις Gall *Reſuerie, / tiſe radotement.* Ital. *Pazzia / ſemile, ſtrauaganza.* German Aberwitz/thorheit etc. Hiſp. *Deſuario.* Pol *Szaleńſtwo, głupſtwo.* Vng *Vétkezés, bolondság.* Anglicè, *Dotage.*] Plinius libro 18. cap. 20: A' ratione per tranſverſum iterata occaſio ſequitur: ubi res poſcit, crare, vel raſtro, & ſato ſemine iteratio. Hoc quoq; ubi conſuetudo patitur, crate dentata, vel tabula aratro annexa, quod vocant lirare, operientes ſemina: unde primùm appellata deliratio eſt. Cicero de Senect. Iſta ſimilis ſtultitia (quæ deliratio appellari ſoler) ſenum levium eſt, non omnium.

Dēlīrĭtās, pro deliratione. [Vngar. *Meg vetkezés, bolondo kodás.* Ang. *Dotage or old age which doteth.*] Laberius: Quoniam mens, qu.e

quæ deliritas vos ſuppilatores facit, &c. Nonius.

Delirāmēntum, n. ſ. Deliratio. [Vng. *Meg vetkezes bolondoskodás.* Angl. *A doting or raving.*] Plautus in Amphitruon. Hæc quidem deliramenta loquitur. Idem Menæch. Papæ audin' tu ut deliramenta loquitur?

Dēlīrĭum, n. ſ. Deliratio, vertigo capitis. [שגעון *ſiḡ'ā'ôn* בבלה *nebalâh* טרדות *pethaſúth.* παραλήρημα, Gall. *Radotement, privation d' entendement.* Ital. *Pazzia, ſtrauiamento di mente.* Germ. Verruckung der vernunfft abwitz, narren. Hiſp. Polon. *Rozumu odſtąpienie, ſzaleńſtwo.* Vng. *Bolondság, bolondoskodás.* Angl. *Doting or raving.*] Italiam contentis, proveniens ex intemperie cerebri ſine ante actione principis facultatis: qualem & in ſenibus videmus, & maniacis, & morbis ardentiſſimis infeſtantur. παραφροσύνη. Cels. lib. 3. cap. 27: Illa perniciosa eſt, quæ vel levi vulneri ſuperveniunt vel ultra tempus inflammationis durat, vel delirium movet.

Dēlĭtĕo, tes, n. ſ. penultima correpta, ex de & lateo, Occultor, lateo. [בסתר *biſtár* בעלם *nehlám.* ἐκποχῶ φωλεύω, ἐγκρύπτομαι. Gall. *Se cacher, eſtre muſſé.* Ital. *Occultarſi, aſconderſe.* Germ. Verborgen ſeyn. Hiſp. *Eſconderſe.* Pol. *Cháo kcę, vkryegam.* Vngar. *Lappangok, el bunom, reytezóm.* Ang. *To lurk, or lie hid.*] Loca non inveni niſi in præterito, quod eſt delitui. Virgil. 2. Aen. Limoſoque lacu per noctem obſcurus in ulva Delitui.

Delītĕſco quod eſt ejuſdem ſignificationis. [Polonicè, *Vkryegam, zakriwam ſie.* Vngaricè, *Lappangok, el reytőzőm.* Ang. *To lurke or lie hid.*] Varr. 3. de Re ruſtica cap. 12: Vbi interdiu lepores delitescunt in viridibus arundinetis.

¶ Transfertur etiam ad alia ſignificata. Cicero pro Caecin. Iuris judicium quum erit & æquitatis, cave in ista tam jejuna, tam jejuna calumnia delitescas.

Dēlītēns, particip. [Ληθαίως ἔχων. Pol. *Tayen ſie.* Vng. *Lappangó.* Angl. *Lurking.*] Plin. lib. 35. cap. 1: Non placent jam domus, hæc ſpatia montis in cubiculo delitentia.

Dēlītĭgo, delitigas, penultima correpta, avi, atum, a. conj. 1. [התעשך *hithhaſśék.* φιλονεικεῖν, λοιδορεῖσθαι. Gall. *Tancer fort.* Ital. *Litigare, combattere alle ville.* Ger. Zanken. Hiſp. *Reñir.* Pol. *Swarzęſzie, vsiawne mam poſwarkę.* Vngar. *Ebédzőm, ebédzőtem.* Ang. *To braule, to chyde carnally.*] Horat. de Arte. Iratusque Chremes tumido delitigat ore. Hoc eſt, quasi vehementer litigat.

Delphax δέλφαξ. Porcus ex eo natus, atque maſculus, ut Ariſtoph. Gram. exiſtimat. Cete Delphax & pro fœmina ſue capitur quandoque a Poëtis.

Delphĭcæ, varia ſunt quotam ſit mentio à Paulo in L. 3. de ſupellegat. Interpretatum autem Delphicas eo loco tripodū coronas ex arte factas. Hotomanus in ſuo Lexico: atque ita dictas putat, quòd dona maximè Apollinis Delphici decerebantur, ut Plin. ſcribit lib. 34 cap. 3.

Dēlphīn, ſive Delphis, & Delphinus. [δελφίς, δέλφιν. Gall. *Dauphin, vn poiſſon.* Ital. *Delfino.* German. Ein Delphin, ein Meerfiſch. Hiſpan. *El delfin del mar.* Pol. *Delphin ryba.* Vngar. *Delfin hal.* Ang. *The delphin fish.*] Genus piſcis, vel potius maris belua. Parit catulos decimo menſe, interdum & binos nutrit uberibus, ſicut balęna, & decem annis ad ſummam magnitudinem pervenit. Plinius libro 9. cap. 8, autor eſt: Delphinos ſimones vocari à navigantibus, quod ſint roſtro ſimo: vel à Simonis pueri nomine, quem Delphinus in ſinu Baianorum marum in modum fertur adamaſſe: ad quod nomen vocatus accurrere feruntur. Ferunt delphinum non modo omnium animalium marinorum, ſed etiam terreſtrium animalium velocissimum eſſe, atque adeò ipſis etiam volucribus velociorem. Lingua eſt his contra naturam aquatilium, mobilis, ſuillæ ſimilis, pro voce gemitus humano ſimilis, dorſum repandum. Mulcetur musica ſymphonia, præſertim hydrauli ſono. ¶ Delphinum ſylvis appingit, fluctibus aprum, Horat. in Arte poët. Proverbiali ſchemate dixit, indocti poëtæ ſtultitiam taxans, qui multa nō ſuo loco, neque tempeſtiviter deſcribit. ¶ Delphinum natare doces, δελφῖνα νήχεσθαι διδάσκεις, in eos competit, qui monere quempiam conantur in ea re, in qua quum ſit ipſe exercitatiſſimus, nihil eget doctore. ¶ Delphinum cauda ligas, δελφῖνα κατὰ τὴν οὐρὰν δέεις. in eos, qui quippiam in caſſum conantur, propterea quòd delphinus cauda ſit lubrica, nec ea parte teneri queat: aut quòd cauda ſit valida, cujus agitatione fertur & naves aliquando ſubvertere, ut hac parte ſit invictus. Quadrabit & in eos, qui ea via quempiam aggrediuntur, quam quaquam poſſit ſuperari. ¶ Eſt etiam ſyderis nomen. Varro 2. de Re ruſtica capite 5: Maximè idoneum tempus ad concipiendum à Delphini exortu, uſque ad dies quadragiata, & paulò plus.

Dēlphĭnĭum, n. ſ. δελφίνιον, Herba eſt florē habens purpureum violę nō diſſimilē, ſeſquipedales ex una radice ſurculos emittens, folia autem divisa & prolonga, quæ delphinorum effigiem repræſentant: unde tractum eſt nomen. Alterum præterea eſt delphinii genus, quod Romani *buccinum* vocant, ſuperiori non diſſimile, ſed ramis longè gracilioribus: Vtriuſque meminit Dioſcorides.

Dēlūbrum, n. ſ. Locus in quo Dei ſimulachrum dedicatū eſt. [τέρθρον, τό. Gall. *Temple, lieu conſacré aux dieux, ou ſimulachres des Payens.* Italicè, *Delubro, tempio, chieſa.* German. Ein Tempel, ein Götzenkirchen. Hiſpan. *Templo.* Polonicè, *Kośćioł bałwochwalczy.* Vngar. *Templom, kápolna.* Angl. *A temple of the heathenish goddes.*] Ita dictum, quòd in eo dii poſuantur, ſicut candelabra in quibus candela ponitur. Autor eſt Varro, & Macrob. Saturn. lib. 3 cap. 4. Cicer. 3. de Natura deor. Eſt enim mihi tecum pro aris & focis certamen, & pro deorum templis atque delubris. Virg. 2. Aen. At gemini lapſu delubra ad ſumma dracones Effugiunt. ¶ Alii accipiunt pro loco ante aras, ubi aqua currit: à diluendo. Religio enim ſacrificii apud antiquos exigebat, ut ante ſacrum ſacrificulus manus ablueret. ¶ Alii delubrum Dei ſimulachrum accipiunt, à delibrato ligno ita dictum. Plinius: Præcipuam eam eſſe à porcīm circa Ammonis delubrum. Vide Sueton. in Vitellio, cap. 8. ¶ Delubrum. Corn. Fronto de differ. vocab. dicit eſſe in quo homines pericula tua deluunt, quum vel pilum, vel ſcutum, vel alia votis ſuſcepta ponunt. Quomodo autem differat à fano, templo, ſacello & luco, vide in dictione FANVM.

Dēlŭctŏr, aris, d. p. Luctor. [מאבק *maábák* מלחם *milhám.* Gall. *Lutter, combattre.* Ital. *Giocare alla lotta, lottare.* German. Ringen. Hiſp. *Luchar.* Polonicè, *Wpaśći ide.* Vngar. *Vnok, tuſakodom, tuſakodom.* Ang. *To wraſtle.*] Plautus Perſa: Cum avibus Stymphalicis cum Anteo deluctari mavelim.

Dēlŭdo, dis, act. i. ludo, decipio. [תעתע *tha'thá'* חבק *hábák* לעג *lá'ag.* παίζω, ἐμπαίζω. Gall. *Abuſer, tromper, ſe jouer de quelcun.* Ital. *Schernire, ſcherzare.* Germ. Verspotten, verlachen, ſpotten. Hiſp. *Burlar, ſcarnecer.* Pol. *Naśmiewam ſię, ſzydzę.* Vngar. *Megtsúfolom, megtsúfolottatom.* Ang. *To mocke.*] Plaut. Amph. Iuppiter etiam me deluſit. Idem: Quid me decacas, quæ noctes exclusi tot tuas?

Deluāri, or, pen. corr. a. conj. 1. [Vngar. *Meg tsúfolottatom, tsúfolom.* Ang. *To beguile, to mock.*] Idem quod Deludere. Plaut. Moſtel. Deludificatus eſt me hodie in perpetuum modum.

Dēlŭmbo, bas, act. p. Lumbos frango, debilito. [κατακλάω, κατάγνυμι. Gall. *Rompre, affoiblir, rompre les reins.* Ital. *Spezzare, rompere.* Ger. Kraffte ſchwechen, einen das er dieſelbe nit mag nach bringen. Hiſpan. *Romper à alguno los lomos.* Pol. *Złamanie lędźwi obłamanie.* Vng. *Megtsörtem, tsontsolom, megtsontsolom.* Ang. *To breake, to make weake and feeble.*] Columella libro 6. cap. 24: Hoc ſæpè delumbata quadrupede approbatur. Vide LVMBVS.

Dēlumbis, de, adj. act. Quod lumbis caret, & ideo debile. [κλάδος. Gall. *Errené, qui a les reins rompus, effeminé.* Ital. *Diſtorto, debile.* Ger. Dem die lenden ſind. Hiſpan. *Lomo.* Pol. *Lędźwiowy.* Vng. *Tsontos.* Ang. *Feeble, weake.*] Apud Iustinum lib. 12. cap. 13: Ad ſolitudinem ſexus corporis transit. Plinius lib. 28. cap. 23: Ex eo (ſcilicet ſanguine hirci) & lapidem renum, aut quem in vesica molientem, delumbatis. Pelagonius: Ad lumbos delumbatis.

Dēlŭo, is, ui, utum, 3. conj. act. p. Lumbos frango, debilito. [Gall. *Rompre les reins.* Ital. *Rompere le reni.* German. Die lenden zerbrechen, weichen. Belgicè, *Die lenden breken.* Hiſpanicè, *Romper los lomos.* Vng. *Tsontsolom.*] Columella libro 6. cap. 24: Quidam ſuem ſecundo partu deluunt. ¶ Deluere item eſt madefacere, quod diluere. Varro: Obortæque inter legendum lacrymulæ eas deluebant.

Dēlŭto, as, penultima correpta, act. p. Luto aliquid obduco. [ἀργιλλόω. Gallicè, *Enduire de boue, embouer.* Italicè *Smaltare, lutare.* Germanicè, *Kahtechtig machen, mit tem oder kal überſtreichen.* Hiſpanicè, *Cubrir de lodo.* Polon. *Bł'otem oppluwam.* Vng. *Sárositom, bésározom.* Ang. *To dawbe and overſmere with clayе.*] Cato de Re ruſt. cap. 128. Habitationem delutare quum volueris, terram quam maximè cretoſam vel rubricoſam ſumito. Inde fit Delutamentum.

Dēmădĕo, penult. corr. des, Madeo. [βρέχομαι. Gall. *Eſtre tout mouillé, eſtre fort trempé & humide.* Ital. *Eſſere humido.* German. Gantz naſſs oder feucht ſeyn. Hiſpan. *Mojarſe.* Polon. *Omokam ſię, mokrym ſię ſtem.* Vng. *Vizes vagyok.* Ang. *To be wett.*] Ovid. 5 Triſt. Et te ſi memorat ſuos demaduiſſe ſinus.

Dēmăgĭa, Vaninus de magia, ex de, & magis. [Pol. *Wieszcz.* Vng. *Legimkább.*] Lucilius libr. 16: Rex Corus ille duos hos ventos, Auſtrum atque Aquilonem noviſſimè alebat: ſolos demagis iſtos ex nimbo Auſtellos, nec nos ſeneces putare. ¶ Item Demagis antiqui pro minus dicebant, ait Feſtus.

Dēmăgōgī, Apud Athenienſes vocabantur duces quidam vulgi, popularem auram concionibus aucupantes, homines populariter factioſi, Budæus in lege Venditor. Communia prædior. [Pol. *Pliapacze.*]

Dēmando, andas, act. p. Committo, injungo. [הטקיד *hiphkidh.* ἐπιτρέπω. Gall. *Bailler charge & commission, commettre & encharger.* Ital. *Commettere del tutto.* German. Befehlen/einem etwas in Befehl geben. Belg. Bevelen. Hisp. *Encomendar.* Polon. *Rozkazuie, zlecam.* Vng. *Meg parantsolom, meg hagyom.* Ang. *To giue commission and charge.*] Liv. lib. 8. ab Vrbe: Curam eorum nominatim Legatis, Tribunisq; & Præfectis demãdabant. Idem libr. 5. ab Vrbe: Simulque plures pueri unius curæ demandabantur. ¶ Demandare alicui suam vicem apud Suetonium in Caligula cap. 41: Et quondam proximo colluſori demandata vice ſua, progreſſus in atrium domus, *&c.*

Dēmāno, as, pen. prod. Mano. [יבא *jatsá.* μετέρχεσθαι. Gall. *Sortir, & proceder.* Ital. *Colare, sorgere.* German. Fliessen/oder hinab fliessen. Hiſpan. *Manar como agua de fuente.* Pol. *Zsiekam.* Vng. *Alá folyok, sztuárkodom.* Angl. *To spring out, to proceid.*] Catul. Ligna ſed torquet, tenueis ſub artus Flamma demanat, ſonitu ſuopte Tinniunt aures, gemina teguntur Lumina nocte.

Dēmĕārĕ, n. p. Eſt deorſum penetrare, deſcendere. [בחת *nachath* ירד *jarádh* κατατρέχω. Gall. *Deſcendre.* Ital. *Deſcendere.* Germ. Hinab gehen/hinab ſteigen. Hiſp. *Decender, paſſárſe de arriba abaxo.* Pol. *Stepuie, Schodze.* Vng. *Ala menni.* Ang. *To go downe.*] Apuleius: Quæ ſuis pedibus ad Tartarum demeare cogitur.

Dēmĕācŭlum, Deſcenſio ad loca ſubterranea. [מורד *morádh.* κατατρέχω. Gall. *Deſcente.* Ital. *Deſcesa, smontata.* Ger. Ein gang nit erſich vnder die erden. Hiſpan. *Decendemiento, paſſamiento de arriba abaxo.* Pol. *stapienie, zbiscie.* Vngar. *Ala vállás, menetel.* Ang. *A going downe.*] Sic Remeacula, à remeando. Apuleius lib. 6: Proſerpinæ nuptiarum demeacula.

Dēmĕmĭnī, Apud Martialem legitur pro obliviſcor. [Pol. *Zapominam.* Vngar. *El feleytém.*] Sic enim habet ille libro 2: Ipſe jubet mortis dememineſſe Deus. Sed quoniam hoc verbum alibi non legitur, non deſunt, qui hoc in loco malint legere, Te memineſſe.

Dēmēns, n. t. Qui eſt mente diminuta, de mente & ſanitate deturbatus, inſanus, amens. [משגע *meschugghgháh* נבל *nabál* כסיל *cheſil* סכל *ſachál* הוללת *holél.* παράφρων, παράφρασσος. Gall. *Inſensé, qui eſt hors du ſens.* Ital. *Pazzo, ſtolto, fuor di mente.* German. Vnſinnig Hiſpan. *Loco ò ſin algun conſejo.* Pol. *Szalony bl'azen.* Vng. *Eszelen, bolond.* Ang. *Wood, mad, enraged.*] Cic. in Offic. In tranquillo tempeſtatem adverſam optare dementis. Terentius in Andr. Quid hoc? adeóne eſt demens ex peregrina? Cicero in Piſon. Ego te non vecordem, non furioſum, non mente captum, non tragico illo Oreſte, aut Athamante dementiorem putem, qui ſis auſus, *&c.*

Dēmēntĭa, f. p. Amentia, ſtultitia. [שגעון *ſchighghahón* סכלות *ſichl ith* הוללות *holelúth.* παράνοια. Gall. *Folie, quand on eſt hors de ſens l'on ſens.* Italicè, *Stoltitia, mancamento di ceruello.* German. Vnſinnigkeit/taubſucht. Hiſpan. *Locura ſin conſejo, deſuario.* Pol. *Szalonstwo, zle poſtwo.* Vngar *Eszetelenség, bolondság.* Angl. *Madneſſe, woodneſſe.*] Cicero 3. Tuſcul. Nec minus illud acutè, quòd animi affectionem lumine mentis carentem, nominaverunt amentiam, eandemque dementiam. Idem 4. in Catil. Qui autem ex numero civium dementia aliqua depravati, hoſtes patriæ ſemel eſſe cœperunt, *&c.*

Dēmēntĕr, adverbium, Inſanè. [ἀνοήτως. Gallicè, *Folement.* Ital. *Pazzamente, senza ragione.* Germanicè, Vnſinniglich / vnvernünfftiglich. Hiſpanicè, *Locamente.* Polon. *Szalenie.* Vngar. *Bolondúl, eszetelenül.* Ang *Madly.*] Cic. 3. in Catil. Tanta res tam dementer credita.

Dēmēntĭo, tis, n. q. Demente exeo, deliro, inſanio. [השתגע *hiſchtaghghéah* הל *hal* נסכל *niſchál.* παραφρονέω. Gall. *Affolir, devenir inſensé.* Ital. *Impazzire, uscire di mente, diuentar matto.* Germ. Von ſinnen kommen/Taub werden. Hiſpan. *Enloquecerſe.* Polon. *Szalenie, rozumu odchodze.* Vngar. *Bolondoskodom.* Anglicè, *To waxe mad or to enrage.*] Lactant. lib. 4: Ecce aliquis inſtinctu dæmonis percitus, dementit, effertur, inſanit. Lucret. lib. 4: Sæpè animus dementit enim, deliraq; fatur.

Dēmēnto, as, Deſipio, inſanio. [השתגע *hiſchtaghghéah* הל *hal* נסכל *niſchál.* ἐξιστῶ, παραφρονέω. Gallicè, *Deuenir fol & inſensé.* Ital. *Impazzire.* Germanicè, Vnſinnig ſeyn / gern vnſinnig machen. Hiſpanicè, *Enloquecerſe.* Polon. *Szalonim czinie, obbl'asiniam.* Vngar. *Meg bolonditom.* Ang. *To waxe mad or foolish.*] Apuleius in magia: Confeſſa eſt ſeſe mea Magia in amatorem deductã dementare. ¶ Dementare, in activa ſignificatione legitur pro impellere ad inſaniam: ſed in Sacris tantùm literis, ut in Actis Apoſtolicis, de Simone quodam Mago, qui Samaritanos dementaverat.

Dēmēntĭor, valde vehementer mentior. [καταψεύδομαι. Pol. *Barzo kl'amam.* Vng. *Fölöttéb hazudok.*] Apuleius in Apologia: Et ex eo ſacro cœpiſſe dementiri.

Dēmĕrĕo, res, rui, ritum, n. ſ. quaſi lucror. [ἀφελοῦμαι. Gall. *Gaigner, prattquer, meriter.* Ital. *Guadagnare, meritare, obligare alguno per meriti.* German. Verdienen/gewinnen. Belg. Winnen. Hiſp. *Ganar ſueldo, obligar à otro con beneficio.* Pol. *Zasl'uguie, wigrawam.* Vngar. *Erdémlök, nyerök.* Ang. *To winne, gett or deſerue.*] Plaut. in Pœnul. Quid mercedis Petaſus hodie domino demeret? Gellius: Thais Corinthia ob elegantiam venuſtatemque grandem pecuniam demerebat. ¶ Eſt etiam Demereo, præcipuè cum accuſativo perſonæ junctum, idem quod ſuo ſibi merito aliquem devincere. Ovid. in Epiſt. Heroid. Dic mihi, quid feci, niſi non ſapienter amavi? Crimine te potui demeruiſſe meo. Sueton. de Aug. Profectò mox avunculum in Hiſpanias adverſus Cn. Pompeii liberos, vix tum firmus à gravi invalitudine, per infeſtas hoſtium vias, pauciſſimis comitibus, naufragio etiam facto ſubſequutus, magnopere demeruit. Pro eodem etiam dicimus Demereor.

Dēmĕrĕŏr, d. f. De aliquo bene mereor, concilio, devincio, placo, benevolum facio, beneficium præſto: & exigit accuſativum. [רצה *ritstſdh.* εὐεργετέω, εὐαλαμβάνω. Gall. *Meriter, eſtre digne, acquerir.* Ital. *Meritar beneficij d' alcuno.* German. Guts vmb einen beſchulden/ eines gunſt verdienen. Belg. Goet/oft gonſt verdienen. Hiſp. *Merecer, obligar, à otro con beneficios.* Pol *Laske zasl'uguie, ol', zbaſobie zwiezieram.* Vngar. *Valakit lo tétemény emmel hozzám vonszok.* Ang. *To deſerue, to be worthie.*] Quintil. Simul ut pleniori obſequio demererer amantiſſimos mei. Columel. libro 1. cap. 4: Quamobrem amœnitate aliqua demerenda erit, quo parientius moretur cum viro.

Dēmĕrgo, is, act. t. Immergo, ſeu aqua obruo. [השקיע *hiſchkiah.* καταδύω. Gal. *Plonger dans l' eau, mettre à fond.* Ital. *Affondare, sommergere nell' acqua, profondare.* Ger. Vnder das waſſer trucken/ hinunder ſencken Hiſp. *Cabullirſe debaxo del agua.* Polon. *Ponorzam, zalieuam woda.* Vng. *El boritom, meritóm.* Ang. *To plunge or dieepe in water.*] Ovid. Epiſt. 5: - obſcœnam ponto demergite puppim. Plin. lib. 32. cap. 2: Idem loligines evolare aqua tradit, tanta multitudine, ut navigia demergant. Demerſus ære alieno. Liv. 2. ab Vrbe: Totam plebem ære alieno demerſam eſſe, nec ſiſti poſſe niſi omnibus conſulatur. Cic. pro Sylla: Patriam demerſam extuli. Demerſæ leges opibus, Idem 2. Offic.

Dēmĕtĭor, iris, Metior, deſcribo, dimetior. [מדד *madhád.* ἀναμετρέω. Gall. *Meſurer diligemment & par le menu.* Ital. *Miſurare con ragione.* Germ. Fleiſſig meſſen. Hiſpan. *Medir rayando y con razon.* Polon. *Odmierzam.* Vngar. *Meg mérém.* Ang. *To meaſure diligently.*] Cicero 3. de Orat. Quæ non inſidiis, ſed apertè & palàm laborat, ut verba verbis, quaſi demenſa, & paria reſpondeant. Cicer. 2. de Natur. deor. Atque ita demetita ſigna ſint, ut in tantis deſcriptionibus divina ſolertia appareat. Ibidem: Eorum enim curſus demetiti, maturitates temporum, & varietates, mutationesque cognovimus.

Dēmēnſŭs, a, um, participium, eſt à demetior, Mẽſuratus. [מדד *namádh.* ἀναμετρητός, ἀναμετρημός. Gall. *Meſuré.* Ital. *Miſurato.* Germanicè, Gemeſſen. Hiſpanicè, *Medido.* Pol. *Zmierzony.* Vng. *Meg merettetet.* Ang. *Meaſured.*] Plaut. Menæch. Nunc argentum vobis demenſum dabo. Cic. de Orat. Vt verba verbis quaſi demenſa & paria reſpondeant.

Dēmēnſum, ſubſtantivum, menſura erat frumenti, quam ſervis admetiebantur ſingulis menſibus domini, ad totius menſis victum. [חק *choḱ.* σιτομέτριον. Gall. *Vne quantité de grain qu' on bailloit aux ſeruiteurs pour leur proviſion par chacun mois.* Ital *Quantità di grano che ſi dana anticamente per la ſpeſa di vn meſe.* Germ. Ein gewiß meß oder portz ſo ein Herr ſeinem Knecht gab / ein Monats friſt darauß nahrung zu haben. Hiſpan. *Medida rayda que ſe dana à los ſieruos.* Pol. *Obrok, ktori sl'ugam dawano na mieſziac.* Vngar. *Szabot, és el rendelt abrak.* Ang. *A quantitie of graine which maiſters gaue to thair ſeruandes monethly, allowance.*] Terentius in Phorm. Quod ille unciatim vix de demenſo ſuo, Suum defraudans genium, comparſit miſer. Servi enim quaternos modios accipiebant frumenti in menſem, ait Donatus.

Dēmĕtītŭs, Dimenſus, deſcriptus. [Pol. *Opiſſani.* Vngar. *Meg merettetbt.*] Cic. 2. de Nat. deor. Atque ita demetita ſigna ſint, ut in tantis deſcriptionibus divina ſolertia appareat.

Dēmĕto, tis, penultima correpta, Meto. [קצר *katsár.* κατα μάω. Gall. *Moiſſonner, cueillir les bleds quand ils ſont meurs.* Ital. *Mietere.* Germanicè, Abſchneiden/ abärnden. Hiſpan. *Segar.* Polon. *Zsinam.* Vngar. *Le aratom.* Ang. *To reape or mowe.*] Catul. Sole ſub ardenti flaventia demetit arva. Columel. libro 10: Et vos agreſtes duro, qui pollice molles Demetitis flores. Cicer. 2. de Nat. deor Neque enim ſerendi, neque colendi; neque tempeſtivè demetendi percipiendique fructus, neque condendi, ac reponendi ulla pecudum ſcientia eſt.

Dēmīgrārĕ, n. p. Eſt de uno loco in alium domicilium transferre, aliò ad habitandum ire, diſcedere. [נסע *ghalàh* סלס *tiltél* נטע *tsahán* μετοικίζειν. Gall. *S' en aller d' vn lieu, changer de logis ou d' habitation.* Ital. *Andare de luogo en luogo, partirsi.* Germ. Von einem ort an das ander ziehen / zu hauß ziehen. Hiſpan. *Mudar caſa de lugar en lugar.* Polonicè, *Przeneſie ſzie, wuziagnac zmieſca na mieiſce, przeprowadzic ſie.* Vngaricè, *Másua költözni.* Anglicè, *To paſſe away, to go out of one place to an other to dwell.*] Plaut. Amph. Animam amittunt priùs quam loco demigrent.

Cæſar.

Cicer. 1. Tuscul. Vetat enim dominans in nobis Deus injussu hinc nos suo demigrare. Sic dicimus, Demigrare è vita, pro mori. Cic. pro Rabir. Fortissimorum civium mentes, quæ mihi videntur ex hominum vita ad deorum religionem & sanctimoniam demigrasse.

Dēmĭnŭo, is, ere, act. 3. Diminuo. [חסר *chisser* ירע *gharah.* ἐλαττόω. Gall. *Diminuer, amoindrir.* Ital. *Sminuire, scemare, menomare.* German. Mindern / schweinern. Hispan. *Desmenuzar à amenguar.* Pol. *Vmnieiszam.* Vng. *Meg kisebbitem.* Angl. *To diminish, to make lesse.*] Plaut. in Trucul. Iam de hoc optonio de mina deminui modò quinque numos. Idem in Amph. Tuum deminuam caput.

I[illegible]nūtŭs capite, qui civitate mutatus est, & ex alia familia in aliam adoptatus: & qui in hostium potestatem venit, & cui a. qua & igni interdictum est.

Dēmīror, pen. pd. d p. valde miror. [תמה *tamáh.* ἐκπεθαυμάζω, ἐκπλήττομαι. Gal. *S'esmerueiller fort.* Ita. *Maraglinarsi forte.* Ger. Sich sehr verwunderen. Belg. Zeer verwonderen. Hispan. *Mucho marauillarse.* Polonicè, Dziwam sżie. Vngar. [illegible] *földtte tsudalom, amélkodom.* Ang. *To wounder and meruell much.*] Terentius in Hecyr. Sed demiror quid sit, quamobrem tantopere hoc omnes nos celare volueris. Cicero ad Atticum libro 14: Etsi addis Lamiam, quod demiror equidem. Plinius libro 31. cap. 6: Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demiror. ¶ Aliquando demirari, est nescire: quoniam (ut Donatus inquit) admirationem ignorantia facit. Terent. Quid mihi dicent, & quam causam reperient, demiror.

Dēmītĭgo, as, n p. Mitigo. [הרגיך *hecheik* καταπαύω Gal. *Adoucir, appaiser, addoulcir.* Ital. *Mitigare, pacificare.* Germanicè, Demütigen, mitteren. Hispan. *Amansar, ò abtemplar.* Polon. [illegible] Vngaricè, *Megenyhitem, engesztelem.* Anglicè, *To appease, to mitigat, to asswage.*] Cicer. Attic. libro 1: Nosmetipsi qui Lycurgi à principio fuissemus, quotidie demitigamur.

Dēmītto, act 3 Deorsum mitto, inclino, deprimo. [הורית *horit* / השטין *hischpil.* κατάγω, καταβιβάζω. Gal. *Abaisser, mettre bas, avaller, abatre.* Ital. *Mandar giu, mandare di sotto, abbassare.* Germ. Hinab lassen / niderlich schicken. Belg. Nederlaten. Hispan. *Embiar de arriba abaxo.* Pol. *Spuszczam.* Vng. *Alá bocsátom.* Ang. *To lets or cast downe.*] Virg. Aeglog. 4: Iam nova progenies cœlo demittitur alto. Salust. Quum machinis strepitu demissum victoriæ simulachrum coronam capiti imponebat. ¶ Inde demissitiæ tunicæ dictæ, longæ & demissæ ad tálos, & nulla zona succinctæ. ποδήρεις. Plaut. in Pœnul. Sanè genus hoc mulierosum est, tunicis demissitiis. ¶ Item Demittere animum, est humiliare. καταβάλλειν, ταπεινοῦν. Ita dicimus esse demisso animo, qui est dejectis spiritibus. κατηφής, συμπεπτωκὼς. Cic. in Epist. Timido animo, humili, demisso. Idem dē Finib. bon. Si vincunt, efferunt se, victi debilitãtur, animosque demittunt. Cæs. 1. bel. Gall. Sed tristes capite demisso terram intueri. Virgil. lib. 3. Georg. -demissæ aures: incertus ibidem Sudor. Idem Aeneid. 1: -at breviter Dido demissa profatur. ¶ Item demittere significat defodere, κατορύττειν. Idem Georg. 2: -alteque jubebis In solido puteum demitti, omnemque repones Rursus humum. ¶ Demittere mentes. Virgil. libro 12. Aeneid. Demittunt mentes, it scissa veste Latinus. Id est, desperant, interprete Servio, sicut contrà sperantes aliquid, erigunt mentes.

Dēmīssŭs, a, um, participium, Humilis, fractus, sordidus. [מורך *murádh* משטין *mischpál.* καθειμένος, παραπεμφθείς. Gall. *Abbaissé, accablé.* Ital. *Abbassato.* Germ. Hinab gelassen / vnderstich gesenckt. Hisp. *Abaxado.* Polon. *Spuszczony, Pogrążony.* Vngar. *Alatson, alá botsátatot.* Ang. *Sent or cast downe, lowe downe, humble.*] Cicer. pro Cluent. At C. Fabritius à subselliis demisso capite discesserat. Plinius 11. cap. 37: Tum siquidem inferiore labro demisso ad, &c.

Dēmīssĭo, verbale, f. t. Animi abjectio, infractio, debilitatio. [שטון *schipliúth.* κάθεσις. Gal. *Ravallement, rabaissement.* Ital. *Abassamento.* Germ. Nidertassung / demut. Hispan. *Abaxamiento.* Polon. *Spuszczenie, osł'abienie, pokora.* Vngar. *Maga meg hagyás* An. *A sending or letting downe, discouraging.*] Cicero 3. Tuscul. Verisimile est igitur, in quem cadit ægritudo, cadere in eundem timorem, & infractionem quandam animi, & demissionem.

Dēmīssē, adverbium, Humiliter. [καθειμένως, ταπεινῶς. Gal. *Bassement, ayant perdu le cœur & courage, laschement.* Ital. *Humilmente, bassamente.* Ger Nider / demütigklich / niderträchtigklich. Hisp. *Baxa ò humilmente.* Polon. *Vnizenie, pokornie.* Vngar. *Alazatoson, alatsonon.* Angl. *Humbly, lowly.*] Cicer. 5. Tuscul. Non est ausus elatè & amplè loqui, quum humiliter, demisseque sentiret. Cæs. 2 bel. Civil. Hæc quàm potest demississimè atque subjectissimè exponit. Volare demissiùs, Ovid. 3. Trist.

Dēmĭum. δημιον, Gemma est ex sardę generibus, à pinguedine dicta: Græci enim δημὸν, pingue dicunt, qua voce etiam Homerus frequenter utitur. Nec fuit in usu antiquorum gemma ulla frequentior, ut Menandri fabulæ testantur. Plin. libro 37. capite 7: In India trium generum rubrum & quod demium vocant à pinguedine, tertium quod argenteis bracteis sublinitur.

Dēmĭurgŭs, δημιουργὸς, Summus erat magistratus in quibusdam Græciæ civitatibus. Liv. lib. 2. bel Maced. Tum inter magistratus gentis (Demiurgos vocant: decem numero creantur) certamen nihilo segnius quàm inter multitudinem esse. ¶ Demiurgus item Græcis opificẽ, sive artificem sonat. [Polon. *Rzemieśnik.*] unde & Plato naturam rerum omnium opificem, vocat dimiurgum.

Demo. Herba est, quam alii Colligonon vocant: nonnulli πολύγονον dicunt.

Dĕmo, is, act. t. ex de, & emo, abjecta e, significat detraho. [קח *lakách* הסיר *hesir.* ἀφαιρεῖμαι. Gal. *Oster de quelque chose, excepter.* Ital *Ditrarre, scemare, leuare di qualche cosa.* German Hinnemmen / abnemmen / etwas von einem ding thun. Belgicè, Afnemen. Hisp. *Saccar ò quitar de otra cosa.* Polon. *Odeimuie.* Vng. *El veszöm, le veszöm.* Ang *To tak away, to abate.*] Terent. in Eunuch. Inde aurum mulieri sibi clàm demit. Cic. 3. de Natur. Idemque Aesculapii Epidauri barbam auream demi jussit. Celsus lib 8. cap. 4: His ita succurendum est, ut tamen quàm minimum ex osse dematur. Cic. 4. Acad. Quòd aliquid minutatim & gradatim additur, aut demitur.

Demptŭs, [קח] *lukl.* [illegible] Gal. *Osté.* Ital. *Tolto* Germ. Hinweg genommen / darvon gethan Hisp. *Quitado de otra cosa.* Pol. *Odeimuy.* Vn. *El vétetet, le vétetet.* An. *Taken away, abated.*] Plin. li. 15. cap. 17: Demptis forcipe corruptionibus acinis. Ovid. 2. Metamorph. Paulatimque metu dempto, nunc pectora præbet Virginea palpanda manu.

Democrătĭă, Imperium populare, principatus populi, qualis fuit olim apud Athenienses, & hodie apud Helvetios. [δημοκρατία. Gal. *Gouuernement populaire, principauté de peuple.* Ital. *Governo di Republica de plebei senza hauer superiore, principato del popolo.* German. Ein Herrschung des Volcks / Ein solches Regiment / in welchem das gemein Volck jhm selbs Ampttent erwehlet. Hispan. *Principado del pueblo.* Polon. *Rząd wpanstwie niektorym cząstkowa [illegible] ktori sam sobie rządzi, ktori sam sobie rządzi albo wibiera.* Vn *Köz népnek vr. kodasa [illegible] ban valo sokaság, közönseges Zabadság.* Ang *Thein ling or gouerning of the people.*]

Democrătĭcī, m. f. δημοκρατικοί, Qui fovent principatum populi, παρὰ τὸ δῆμος κρατεῖν: qui scilicet populari instituto, viventes, dignitatem in libertate constituunt. Oligarchici verò, qui dignitatem partim in censu, & facultatibus, partim in generis nobilitate ponentes, paucorum gaudent principatu. Aristocratici verò, qui virtute dignitatem metientes, optimorum fovent statum. Autor Bud. in Annot. in Pandect

Demolĭŏr, ris, d. p. Deturbo, dejicio, disturbo. [הרס *haras* נתץ *nathás.* καταστρέφομαι, ἀφανίζω. Gall. *Demolir, abatre.* Ital. *Disfare, strugere.* German. Zerstören, niderreissen / abbrechen. Hispan. *Derribar, como edificio.* Polon. *Rozwalam, rozrzucam, rozmiotam.* Vngar. *Lerontom.* Angl. *To cast downe, to abate.*] Plaut. in Amph. Hafer hinc ò toto demolior cardine. Cicer. 3 Offic. Demoliri ea, quæ nimia utilitas offecerat auspicijs. Plaut. in Bacch. De me cupam hanc demoliri jam, & sentiam palám.

Dēmolĭtĭo, verbale, f. t. Dejectio, eversio: [הריסות *harisúth* הריסה *harisáh.* καταβολή. Gal. *Demolition, abatement.* Ita. *Rouina, abbattimento.* Ger. Zerstörung / niderreissung eines Gebews. Hisp. *Derribamiento, derramuëto.* Pol. *Rozrzucenie, zburzenie.* Vng. *Leromtás.* An. *A casting downe, a bating.*] ut Demolitio statuarum, Cicer. lib. 4. & 6. in Verrem. Opponitur molitioni. l. stipulatio. ff. de Oper. nov. nuntia. Siquidem demoliri est extructa diruere, moliri est, ædificare. Vlpian. tit. de usufr. l. hæres antequam usufruct. prohibuerit, demoliri, & demolitus passivè, ut in tit. de usucap. l. Eum qui Cicer. in Verr. Dum ea demolitio fieret, Quæstores non triginta adessent.

Dēmōlĭo, demolis, pen. prod. ivi, itum, ire. [καταβάλλω. Vn. *Le rõtom.* Ang. *To cast downe to the ground.*] Demolior. Alph. in l. qui insulam. ff. locat. Dominus insulæ, quia ædificia vitium facere diceret, demolierat eam.

Demōlītŭs, a, um, particip. Dejectus, eversus. [הרוס *harús* נתץ *nittás.* κατεσκαμμένος, καθαιρεθείς. Gal. *Ruiné abatu, demoli.* Ital. *Rouinato, abbattuto.* Germ Zerstöret / nidergerissen / zerschleiffet Hispan. *Derribado, derrocado.* Pol. *Pharzony, rozmiotany.* Vngaricè, *Lerontattatot.* Ang. *Cast downe, abated.*] Vlp. in l. qui tamen. §. j. Quib. mod. usus fr. amitt. Verumetiam si demolitis ædibus testator alias novas restituerit. Aedificium demolitum in l. Qui insulam §. j ff. locati.

Dēmonstro, as, act. p. Monstro, indico, ostendo, [illegible]. [הראה *hereáh* הודיע *hodhiah.* δείκνυμι. Gal *Demõstrer, mõstrer apertemẽt, faire entendre enidemment.* Ita. *Dimostrare, mostrare.* Ger.

Zeigen/beweiſen/ kundtbar machen. Hiſpan. *Demoſtrar.* Pol. *Pokazuie.* Vng. *Meg mutatom.* Ang. *To declair, tell, or shew openlie.*] Plaut. in Aſin. Et ædes demonſtravi noſtras. Terent. Heavt. Audiſtin' homo iſte modò quam villam demonſtravit? Cic. 4. Verr. Legatos mittunt, qui eum leges doceant, conſuetudinemque omnium annorum demonſtrent. ¶ Interdum demõſtrare, eſt argumentis notiſſimis, & irrefragabilibus ad rei alicujus cognitionẽ perducere, quod Græci ἀποδείκνυμι appellant. ¶ Vnde demonſtratio, eſt argumentum fumiſſimum, per ſe rei dubiæ faciens fidem. [אחוה *achavàh.* ἀπόδειξις. Gal. *Demonſtration, monſtre euidente, declaration manifeſte.* Ital. *Demonſtratione.* Germanicè, Ein gewiſſe bewärung vnd beweiſung eines dings. Hiſpan. *Demonſtracion.*] Cic. 3. de Orat. definit eſſe rationem, quæ ex rebus perceptis ad id quod non percipiebatur, adducit.]

Dēmōnſtrātĭo, f. t. Rhetoribus, Cauſæ genus, quod in laude, vel vituperio verſatur. [ποιὰ ἐπαίνου. Pol. *Okwodne pokazanie.* Vng. *Meg mutat is.* An. *A shewing, a declaration.*] Cicer. 1. de Inventione. Si deliberatio & demonſtratio genera ſunt cauſarũ, non poſſunt rectè partes alicujus generis cauſæ putari. Demonſtratio eſt quædam ex inſtantibus, vel præteritis accidentibus notitia, quæ magis diſpoſitio ſit liquida adhibita rei, quæ eſt in facto, & non quæ eſt in fieri. Verba Bartol. ſunt in l. demonſtratio. ff de Cond. & demonſt. Demonſtratio plerunque rem factam: Conditio autem futuram oſtendit l. 3. ff. de Don. Gloſ. in Rub. de Condit. & dem. & l. nominatim, eod. tit.

Dēmōnſtrātīvē, Adverbium, [ἐπιδεικτικῶς. Pol. *Pokazanie.* Vn. *Mutatás képpen.*] Macrob. Comment. libro 1. capite 16: Hunc locum demonſtrativè terram dicens in qua erat dum iſta narraret.

Demonſtrātŏr, oris, m. t. [מראה מודיע *mareéh modhiah.* ἀποφαντής. Gal. *Qui monſtre euidemment quelque choſe.* Ital. *Chi moſtra chiaramente qualche coſa.* Germ. Ein beweiſer/ der einem gewiß ein ding anzeigt. Hiſpan. *El que demueſtra claramente alguna coſa.* Pol. *Pokazuiel.* Vng. *Meg mutato.* Anglicè, *He that telleth or ſheweth openlie.*] Columel. libro 3. cap. 10: Itaque hujus rationis demonſtratorem magis eſſe me, quàm inventorem, libenter profiteor.

Demonſtrātīvŭs, a, um, Quod demonſtrat: [ἐπιδεικτικός. Gallice, *Demonſtratif.* Ital. *Demonſtrativo* German. Das da beweißt oder anzeigt wird / das da bewieſen oder angezeiget werden mag. Hiſ. *Coſa que demueſtra algo.* Polon. *Okolwiek mozebiesz pokazuiąco.* Vng. *Mutato* Angl. *That which declareth any thing plainelie.*] ut Genus demonſtrativum cauſæ ab oratore accipitur, in quo orator demonſtrat, quod ſit in alicujus perſonæ laudem, vel vituperium. Cicer. 1. de Inventione. Ariſtoteles tribus in generibus rerum verſari Rhetoris officium putavit, demonſtrativo, deliberativo, judiciali.

Dēmōrdĕo, demordes, demordi, demorſum, demordere, Morſu decerpo. [בשך *naſchách.* ἀποδάκνω, κατεσθίνω. Gal. *Mordre de quelque choſe, emporter auec les dents.* Ital. *Mordere pigliare condenti.* Ger. Abbeiſſen. Hiſp. *Morder, tomar de alguna coſa con los dientes.* Polon. *Odkeſzuie.* Vng. *Meg harapom, meg ſzkaſztom fogamma le tadrom.* Ang. *To bite of.*] Plaut. Merc. Aut angue demorſa ceſſavit turgida. Plin. lib. 28. cap. 4: Et è ligno fulgure icto, rejectis poſt terga manibus, demorderi aliquid, & ad dentem qui doleat admòveri, remedio eſſe produnt.

Dēmŏrĭor, Morior, d. p. [ἀποθνήσκω. Gal. *Mourir, treſpaſſer.* Ita. *Morire in tutto.* Germ. Abſterben. Belg. Verſterven. Hiſ. *Morir del todo.* Pol. *Odumieram.* Vng. *Meg halok.* Ang. *To die, to perishe.*] Colum. libro 5: Sive enim caput demortuum eſt, duo induantur ſtatim vimina. ¶ Demoritur te: id eſt, te deperit, & ardet amore tui. Plaut. in Mil. Ea demoritur te, atque ab illo cœpit abire: odit ſenem.

Dēmōrtŭŭs, particip. [ἀποπεφυκώς, ἀποπεθνηκώς. Gal *Mort, treſpaſſé.* Italicè, *Morto in tutto.* German. Abgeſtorben. Hiſpan. *Muerto del todo.* Polon. *Odumarti.* Vngaricè, *Meg holt.* Ang. *Dead.*] Cicer. ad Attic. libro 16: Noſtrique familiares ferè demortui. Idem 6. Verr. Sanxerunt ne quis emeret mancipium, niſi in demortui locum. Suetonius in Claudio cap. 14: Tertium autem novo circa principem exemplo in locum demortui ſuffectus, &c.

Dēmŏrŏr, pen. corr. d. p. Moror, remoror, retineo. [אחר *achár* אחר *echár* ἀναμίσσω. Gal. *Faire targer, amuſer, detenir.* Ital. *Indugiare molto.* German. Lang verziehen/ ſich lang ſaumen. Hiſp. *Tardar.* Polon. *Przemieszkiwam, przedłużam.* Vng *Meg tartóſztatom, kés le terõm.* Ang. *To ſtay, to detene or hold backe.*] Lactan. libro 4: Quum Moſes dux eorum aſcendiſſet in montem, atque ibidem quadraginta diebus demoraretur. ¶ Accipitur etiam nonnunquam activè, pro detineo. [עקב *hikkéb* κατέχω. Gal. *Detenir, arreſter.* Ital. *Intramettare.* Germ. Einen auffhalten oder ſeumig machen. Hiſpan. *Detener à otro.* Polon. *Zawęzagam.* Vng. *Meg késlelelõm.*] Cicer. 3. de Orat. Et ne diutiùs vos demorer, exponam. Plautus Epid. Diu me eſtis demorati. Col. lib. 4: Prudentis magiſtri eſt, ejuſdem nomẽclationis aucupio, quo potiri nequeat, ſtudioſos non demorari. ¶ Demorari, pro expectare. Virg. 10. Aeneid. Et tua progenies mortalia demorior arma.

Demorari pro manere. [Pol. *Przemieszkiwac.* Vng. *Késni.*] D. li. 5. Tit. 1. l. 2: Non compelluntur ſe Romæ defendere quandiu legationis cauſa ibi demorantur.

Demŏrātŭs, paſſivé. Gell. lib. 10 cap. 8: His ſ; ipſis, quæ jam dixi, demoratos vos video, alicui opinor, negotio deſtinatos.

Demŏvĕo, es, ere, n. ſ. De loco moveo, removeo, dimoveo. [הסיר הבר *benédh hesír.* ἀποκινέω. Gal. *Chaſſer ou oſter d'vn lieu, mouuoir de place, remuer.* Ital. *Mouere di luogo.* Ger. Verrucken/ hin dan bewegen. Hiſpan. *Mouer de lugar.* Pol. *Odmykam.* Vng. *Másſua mozditom, el forditom.* Ang. *To remoue or put out of a place, or aſide.*] Ter. Adelph. Cave nunc jam oculos a meis oculis quoquam demoveas tuos. Cicer. pro Syl. Ita charus utriuſque eſt, atque jucundus, ut non alteros demoviſſe, ſed utroſque conſtituiſſe videatur. Tacit. lib. 1: Ne Glanis ſolito alveo demotus in amnem Arnum transferretur. Cic. 4. de Fin. Sed tamen tantam vim eſſe honeſtatis, tantumque eam rebus omnibus præſtare & excellere, ut nullis nec ſuppliciis, nec præmiis dimoveri poſſit ex eo quod rectum eſſe decreverit. Liv. 6 ab Vrbe: Quantumque Romana ſe invexit acies, tantum hoſtes gradu demoti.

Dēmūgĭo is, ire, act. q. Mugitu implere [לעגה *laàgh* κατα-μυκησίαμαι. Gal. *Beugler bu meugler fort.* Ital. *Mugghiare.* Ger. Hefftig tönen wie ein Ochß. Hiſ. *Mucho bramar los bueyes, o vacas.* Pol. *Kiczę, beczę.* Vng. *Bögök.* Ang. *To bellow much.*] Ovidius 11. Metamorph. ſed omne Vulnerat armentum, ſternitque hoſtiliter omnes. Et paulò pòſt: ſanguine littus, Vndaq; prima ruber, demugitæque paludes.

Dēmulcĕo, ces, act. ſ. Valde ſeu leniter mulceo: quemadmodum quum catulos blãdè & molliter attrectamus. [עשש *maſch* עשש *ghiſchſchéſch* החליק *hechélik.* κατατρυφῶ, κηλέω. Gal. *Adoucir, manier doucement, taſtonner, flatter.* Ital. *Toccare gentilmente.* Germ. Sanfftiglich ſtreichten. Item, Sanfft machen. Belg. Streelen. Hiſpan. *Tocar blandamente.* Pol. *Oggłaskuie.* Vng. *Meg tõrõlgetõm, tõrelgetue enyhitõm.* Ang. *To ſtroke, to rubbe ſoftly in making muche of a thing.*] Nonnunquam etiam mitigo vel molle reddo. Terentius in Heavtont. Non poſſum pati quin tibi caput demulceam. Liv. 6. ab Vrbe: Ne nihil remiſſum dicatis, remitto, ne utique dorſum demulceatis quum ex equis deſcendetis.

Dēmūlctŭs, delinitus. [Pol. *Wygłaskani.* Vng. *Meg enyhitetõt, letſendeſzitetõt.*] Gell. lib. 3 cap. 3: Atque ita motus & dẽmulctus & captus eſt.

Dēmum, Tãdem, ad poſtremum. [בסוף *beſóf* κατὰ τὸ τελευταῖον, ὄψε. Gal. *Finalement, à la parfin.* Ital. *Finalmente.* Ger. Letſtlich/ zu letſt. Belg. Ten laetſten. Hiſpan. *Al cabo.* Pol. *Zaſzie, nakoniec, potim.* Vng. *Végezetre.* Ang. [illegible]] Terent. in Adelph. Ego novus maritus anno demum quinto & ſexageſimo fiam. ¶ Ponitur etiam pro omnino, præſertim quando jungitur cum Is, ea, id, vel cum ita. Cic. in Sallustia. Ea demum magna voluptas, æqualem ac parem verbis vitam agere. Plin. Ea demum ſola avium nonniſi volatu depaſcitur. Quint. Ita demum mihi ſatisfacies, ſi apud patrem fuiſti.

Dēmūrmŭro, demurmuras, āvi, ātum, āre. [לחש רגן *ragháh.* ἀποψιθυρίζω. Gal. *Dire en murmurant.* Ital. *Dire mormorando.* Ger. Murmlen/ heimlich etwas mauderen vnd brummlen. Hiſ. *Dezir murmurando.* Pol. *Markoce, mrucze.* Vngar. *Berbitélõk, morgolodom.* Ang. *To murmure or whiſper.*] Ovid. Ter novies carmen magico demurmurat ore.

Dēmuſsātā, contumelia: id eſt, diſſimulata, & cum ſilentio indignationeq; tranſmiſſa: [Gal. *Iniure diſſimulee.* Ital. *Ingiuria diſſimulata.* Ger. Ein ſchmach die einer vertruckt vnnd nicht auß jhm laßt Hiſ. *Iniuria diſſimulada.* Pol *Krzywd taie przemilczawam.* Vngar. *El halgattatot, el titkol tatot.* Angl. *Diſſembled iniurie.*] ut Apuleius lib. 3: Muſſitare enim propriè eſt diſſimulandi cauſa tacere: dictum vel à Græco verbo μύζω, vel à μ litera quæ eſt nimirum preſſæ vocis, ac penè nullius. Terentius Adelph. Accipienda & muſſitanda injuria adoleſcentium eſt. Vbi Donatus exponit patienter cum ſilentio perferenda.

Dēmūtĭlo, as, are, act. p. Mutilo. [קצץ קצר *katſár. katsétz.* κολοβόω. Gal *Couper & roguer de quelque choſe, accourcir.* Ital. *Mozzare.* Ger. Stümpten/ abmutzen. Hiſpan. *Deſmochar ò cortar mucho bvo.* Pol. *Keſzio czimie, obcinam.* Vn. *Meg tſonkitom.* Ang. *To mayme to cuet of.*] Colum de Arbor. Cacumina virgarum ne luxurientur demutilato.

Dēmūtŏ, as, are, act. p. Muto. [החליף *hecheliph.* ἀλλάττω, μετατίθημι. Gallicè, *Changer ou muer d'vn en autre.* Italicè, *Mutare.* German. Verendern/ verwechßlen. Hiſpan. *Mudar.* Polonicè, *Odmieniam.* Vngaricè, *El váltoſztatom.* Anglicè, *To change, to moue from one to an other.*] Plaut. in Trinum.: aut ſi demutant mores Ingenium tuum, neque eos antiquos ſervas. Tacit.

libro

libro 4: Placitum, instituto Flaminum nihil demutari.

Dēmūtātĭo, ônis, verbale, f.t. Mutatio. [חליטה *chaliphâh. μετα-βολή.* Gal. *Changement d'vn en autre.* Ital. *Mutamento.* German. Verenderung/verwechßlung. Hiſ. *Mudanca de lugar à lugar.* Polon. *Odmiana.* Vngar. *El válto ſzatás.* An. *A changing from one to an other.*] Plin. lib. 28 cap. 28, de Chamæleonte: Nullum animal pavidius eſſe exiſtimatur, & ideo verſicoloris eſſe demutationis. Alii legunt, mutationis.

Dēnārĭŭs, ria, rium, adjectivè, idem quod decenarius, quod decem continet. [עשירי *haſiri. δεκατῶν.* Gall. *Divain.* Ital. *Decina, decenario.* German. Ein zehenet/ oder das zehene in ſich begreifft Hiſ *De diez.* Polon. *Dźieſiątnik, groſz wſobiedźeſźiec przemiedźi albo cześćią maiacy.* Vngaricè, *Tizedik.* Angl. *That containeth the nomber of ten.*] Plin. lib. 31. cap. 6, de ratione aquæ ducendæ: Fiſtulas denûm pedum longitudinis eſſe legitimum eſt. Et ſi quinariæ erunt, ſexaginta pondo pendere: ſi octonariæ, centena: ſi denariæ, centena vicena ac deinde ad has portiones Denaria appellatur, cujus laminæ latitudo, antequam curvetur, digitorum decem eſt: dimidioque ejus quinaria.

Dēnārĭæ, ceremoniæ dicebantur, ſicut Tricenariæ, quibus ſacra adituris decem continuis diebus, vel triginta, certis quibuſdam rebus carendum erat. Hinc Vndenarius, Duodenarius, & hujuſmodi.

Dēnārĭŭs, denarii, m. f. [דרכמון *darchemón* אדרכן *adharcón. δραχμή.* Vng. *Tiz pénz érő garas.*] Budæo, apud Romanos numus erat argenteus, quatuor valens ſeſtertios: ita dictus quòd pro decem aſſibus in ſolutionem cedebat, quoad perpetuis bellis exhauſto ærario, placuit denarium ſedecim aſſibus permutari: quod contigit, quum Annibal perpetuos octodecim annos totam Italiam ferro, flammaque crudeliſſimè vexabat. Alioqui ferè ſemper denarius decem aſſibus permutabatur, unde & nomen habuit. Pendebat autem denarius, argenti ſiliquas XX IIII. Siliquæ autem duodeviginti, conficiebant drachmam. Tres itaque denarii pendebant drachmas quatuor: octo autem drachmæ conficiunt unciam: uncia autem ſex conſtat denariis. Hæc ferè de denarii pondere ex Priſciano decerpſimus. Budæus autem in libro de Aſſe, non uno in loco oſtendit drachmam Atticam & Romanum denarium ejuſdem fuiſſe ponderis & pretii. Quod & ipſum non obſcurè indicat Plin. lib. 21. cap. ult. Drachma, *inquit*, Attica (ferè enim Attica obſervatione medici utuntur) denarii argentei habet pondus: eademque ſex obolos pondere efficit. Conſtat itaque denarium ad Gallicæ pecuniæ æſtimationem redactum, valuiſſe ſolidos turonenſes tres cum dimidio. Denarii dimidium, quinarium appellabant: quinarii autem dimidium ſeſtertium, qui & numus vocabatur. Si itaque denarii valorē (quem diximus eſſe trium ſolidorum cum dimidio) in quatuor ſeces partes, habebis valorem ſeſtertii: hoc eſt, caroleum numum unum, & Gallici denarioli dimidium. Veteres etiam pro eodem denarium dixerunt in neutro genere. Plaut. in Rudente: Centum denaria Philippea?

Denārro, Per ordinem narro, enarro. [סטר *ſippér. καταλέγω.* Gal. *Racouter.* Ital. *Narrare per ordine.* German. Erzehlen. Hiſ. *Contra fabula ò hiſtoria con orden.* Polon. *Wyliczam.* Vngar. *Meg beſzélő n.* An. *To ſhew, declare or tell.*] Gel. li. 2: Hæc nobis Favorinus ſumma cum elegantia verborum, totiusque ſermonis comitate atque gratia denarravit

Dēnāſcŏr, eris, d.t pro Morior. [מת *meth. θνήσκω.* Gal. *Mourir, laiſſer à ẽtre, n'eſtre plus.* Ital. *Morire.* German. Sterben Hiſpan. *Morir.* Pol. *Vmierám.* Vng. *Meg hálok.* Ang. *To die.*] Caſſius Hem. Quæ nata ſunt, ea omnia denaſci ajunt. Ex Nonio.

Dēnāſo, as, penult. prod. act. p. Naſum aufero. [ἀποῤῥινάω. Gal. *Enaſer, oſter ou couper le nez du viſage.* Ital. *Levare il nazo.* Germ. Die Naſen abhauwen. Hiſ. *Cortar las narizes ò deſnarigar.* Polon. *Nos odcinam.* Vng. *Orrat el metezőm, meg orrotlanitom.* Angl. *To tak or eutt away the noſe.*] Plautus in Capt. Nanque ædepol ſi habites propiùs, os denaſabit tibi mordicus. Id eſt, faciem naſo ſpoliabit.

Dēnāto, as, pen. corr. n. f. frequentativum eſt verbi deno, as, quod eſt deorſum nato, vel ſecundo fluvio nato. [καταινήχομαι. Gal. *Nager d'vn lieu en autre, ou ſouuent.* Ital *Natar ſpeſſo.* German. Nider ſich ſchwimmen / hinab ſchwimmen. Hiſpan. *Muchos nadar.* Polon. *Nadoſ' pl'ine.* Vngar. *Alá vſzok.* Ang. *To ſwymme often.*] Horat. 3. Carm. Ode 7: Nec quiſque citus æquè Thuſco denatat alveo.

Dēndrāchātēs, *δενδραχάτης*, Gemma eſt ex Achatæ generibus, diſcurſu linearum arbuſculæ cujuſdam ſpeciem repræſentans: *δένδρον* enim arborem dicunt. Plin. lib. 37. cap. 10.

Dēndrītĭs, *δενδρίτης*, Gemma quæ ſub arbore defoſſa nō permittit ſecurim hebetari. Plin. lib. 17. cap. 13.

Dēndrŏcĭſſŏs, [*δενδρόκισσος.* Vngar. *Fás boroſtyán.*] Hedera eſt, quæ ſine adminiculo ſtat cæteris hederatum generibus firmior, & ad arbuſculæ firmitatem accedens. Vnde & nomē invenit, *ἀπὸ τοῦ δένδρου & κισσός*: id eſt, ex arbore & hedera.

Dēndrŏĭdes, *δενδροειδής*, Tithymali ſeptima ſpecies, teſte Plin. lib. 26. cap. 8. quod leptos hyllon vocant, in petris naſcens, comoſiſſimum ex omnibus tithymali generibus, & ſemine copioſiſſimum.

Dēnĕgo, as, pen. cor act. p. Recuſo, nego. [מאן *meén. ἀπαρνέομαι* Gal. *Denier, refuſer, renier.* Ita. *Denegare, recuſare.* Ger. Leugnen/ abſchlahen. Belg. Weygeren. Hiſpan *Negar, rehuſar.* Pol. *Odmawiam.* Vng. *El tagadom, meg tagadom.* An. *To refuſe, to denie.*] Terent. in And. Denegarat ſe commiſſurum mihi gnatam ſuam. ¶ Virg. 1 Geor. - quum jam glandes atq; arbuta ſaciæ Deficerent ſylvæ, & victum Dodona negaret. Cic. 7. Verr. Vt omnia ſemper quæ juvanda videtur eſſe non modò his extraordinariis cupiditatibus, ſed etiã ipſi naturę & neceſſitati denegaret.

Dēnī, denæ, dena, numerus diſtributivus, pro decem. [*δέκα καὶ δέκα.* Gal. *Dix* Ital. *Decenario, dieci.* Germ. Je zehen Hiſpan. *Cada diéz* Pol. *Dźieſiec a dźieſiec.* Vng. *Tizenként, (anagy) tizentizen.* Ang. *Ten together.*] Plin. libro 10 cap. 63: Vivunt Laconici annis denis Cæſar 5. bell. Gall. Vxores habent deni duodenique inter ſe communes.

Dēnĭcālēs, feriæ dicebantur, quibus hominis mortui cauſa familia purgabatur Colum. lib. 2. cap. 22: Nos apud Pontifices legimus. feriis tantùm denicalibus mulos jungere non licere, cæteris licere.

Dēnigro, as, pen. cor. act p. Nigrum facio. [הקדיר *hikdír. μελαίνω.* Gal. *Noircir faire noir.* Ital. *Far nero!* German Schwertzen/ ſchwartz machen Hiſp. *Ennegrecer à otra coſa.* Pol *Poczerniam.* Vng. *Meg ſketitőm.* Angl. *To make blake.*] Plin Capillum denigrat ſuffitu. Varr. 1. de Re ruſtic. capite 55: Non ſolùm denigrat terram, &c.

Dēnĭquĕ. Poſtremò, ad extremũ, poſt omnia. [בסוף *beſſph. ἔσχατον* Gal. *Finalment, a la parfin* Ital *Finalmente* Ger Zu letſt. Belg Ten laetſten Hiſp. *Al cabo, finalmente.* Pol *Nayoſtatek, na koniec.* Vng *Végezére.* Ang *Eſpecially, finally*] Cicero: Quum ibi non multitudinem militum, non idoneos imperatores, non pecuniam ſibi præſtò viderent, non denique ullam rem quæ pertineat ad bellum adminiſtrandum. ¶ Ponitur interdum pro omnino, *πάντως.* Ovid. Si qua metu dempto caſta eſt, ea denique caſta eſt.

Dēnōmĭno, act. p. Nomen impono [כנה *chinnáh* קרא *kárá. ὀνομάζω.* Gall *Denommer, bailler nom* Ital *Nominare, dar nome.* Ger. Nennen/ein Nammen geben Bel. Noemen. Hiſp. *Nombrar dar nombre.* Pol. *Mianuie, nazywam.* Vng. *El neuezőm, nevet adok.* Ang *To name, to giue a name.*] Quintil. libro 1. capite 10: Propria ſunt verba, quum id ſignificant, in quod primò denominata ſunt.

Dēnōmĭnātīvŭs, n. f. Dicuntur quæcunque ab aliquo ſolo caſu: hoc eſt, ſolo fine ſunt differentia, & ſecundum illud nomen habent appellationem: cujuſmodi ſunt adjectiva à ſubſtantivis deducta, ut à ſtudio ſtudioſus, à robore robuſtus. *παρώνυμα.* Nomen enim denominativum habet communicare cũ nomine univoco in principio, ſed differre in fine. ¶ In denominatione autē tria requiruntur: ſcilicet denominans: denominatum & denominativum. Denominans eſt forma accidẽtalis, quę importatur per nomen abſtractũ: & dicitur denominans, quaſi de ſe aliud nominans: quia de ſe dat concreto ut prædicetur & denominet ſubjectum. Denominatum autem eſt res ipſa, ſive ſubjectum cui accidens inhæret. Sed denominativum eſt accidens quod prædicatur denominativè de ſuo ſubjecto, ut album vel nigrum.

Dēnōrmārĕ, act. p Eſt deturpare & inæqualem facere: [*ἀνωμοφοῶ.* Gal. *Faire inegal, mettre hors de ligne.* Ital. *Diſformare, deſguagliare.* Germanicè, Auß der rechten gerede oder ſchnurſchtechte bringen. Hiſpan. *Deſordenar, ò deſconcertar.* Polon. *Zkreſzu wiwieſc.* Vng. *Meg rutitom, el bontom.* Ang. *To make vnequall, to put out of rule or order.*] ut interpretatur Acron illud Horatii 2. libro Serm. - ô ſi angulus iſte Proximus accedas, qui nunc denormat agellum.

Dēnŏto, as, pen. corr. act p. Noto, ſignifico, deſigno. [רשם *highghídh. σημειῶμαι* Gal. *Denoter ou noter, marquer, remarquer* Ita. *Denotare.* Ger. Zeichnen. Bel. Wbtcken Hiſp. *Notar ò ſenalar.* Pol. *Znacze.* Vn. *Ielentőm, ietezőm.* An. *To note, to marke.*] Liv. 4. ab Vrb. Hauddubiè ſcilios denotāre Senatu, quos mercedē ſeditioſi Tribunatus petere Conſulatum inſimulabāt. Cic. pro lege Manil Quòd is, qui uno die tota Aſia, tot in civitatibus, uno nuntio, atq; una literarum ſignificatione cives Romanos necandos, trucidandosque denotavit.

Denotare probro, infamare. Sueronius in Caligula: Quem C. ſeniorem jam, & mollem effœminatum denotare omni probro conſueverat.

Dēns, dentis, m. t. notæ ſignificationis, ab edendo, ſicut Græci ὀδὼς ab ἔδω. [שן *ſihen.* Gal. *Dent* Ital. *Dente.* German. Ein Zan. Belg. Een tant. Hiſ. *El diente.* Pol. *Zab.* Vn *Fog.* An. *The tooth*] Plaut. Menæh. Nam tum dentes mihi cadebant primulum. Cicero 3. de

cero 3. de Natur. deor. Tertius Arsippi & Arsinoæ, qui primus purgationem alvi, dentisque evulsionem, ut ferunt, invenit. Plin. lib. 28. cap. 11: Dentes mobiles confirmat cervini cornus cinis, doloresq; eorum mitigat, sive infricentur, sive colluantur. ¶ Accipitur autem quandoque pro clavi σφηκοδοχικῶς. Tibull. lib. 1. Eleg. 1: Sed referat fixa dente puellæ fores. Germanicus in Prægnosticis: Qualis ferratos subjicit clavicula dentes, Succutit & foribus producit vincula claustris. ¶ Sed & omne quod aliquid teneri vel dissecari potest, solet dens appellari. Virg. lib. 6: -tum dente tenaci Anchora fundabat naves. Hinc Bidens, Tridens, & hujusmodi. ¶ Dentes diversa sortiuntur nomina. Qui enim primùm apparent, apertis labiis, primores vocantur, & adversi, lati & acuti, quibus cibus inciditur. τομεῖς, κλισίες, διχαιῦχες, μηλαστῆρες. Ipsi enim non cibo tantùm & alimentis necessariis, vocis etiam sermonisque regimen tenent, concentu quodam excipientes ictum linguę. Qui verò sequuntur quasi rotunda specie acuti in modum ferrati dicuntur: ab antiquis canini appellantur in quocunq; animali, κυνόδοντες, καρχαρόδοντες. Plin. lib. 11: Lupi dexter caninus in magnis habetur operibus. Sequuntur maxillares dentes intimi, qui duplices sunt, cibumque conficiunt, ob id molares dicti, γόμφιοι. Iuvenal. -interque molares Difficili crescente cibo. Genuini, σωφρονιστῆρες, novissimi nascunt homini, ut ait Plinius: Animalium alius sunt dentes continui, ut homini, & equo: aliis exerti. hoc est, extra os producti, ut apro & elephanto χαυλιόδοντες. ¶ Dentem dente rodere, dicitur qui carpit eũ qui neque loqui queat, neque sentiat. Aut qui mordet pari mordacitate præditum quempiam. Martial. lib. 13. in obtrectatorem quendam: -quid dentem dente juvabit Rodere? carne opus est si satur esse velis.

Dēntĭo, is, ire, act. q. Dentes emitto. [ὀδοντάω, ὀδοντοφυέω. Gal. *Produire des dens, en ietter dehors, comme les enfans à qui les dens viennent.* Ital. *Fare identi.* German. Zanen. Belgicè, Tanden. Hisp. *Endentecer los ninnos.* Pol. *Zebi puszczam.* Vng. *Fogam kél, (anagy) fogzom.* Ang. *To breede teeth.*] Plin. lib. 30. cap. 3: Cinis eorum pueros tardè dentientes adjuvat cum melle. Plaut. in Milit. Venter creat omnes has ærumnas: auribus peraudienda sunt, ne dentes dentiant. Id est, ne invicem atterantur & concutiantur fame.

Dēntĭtĭo, Dentium emissio. [ὀδοντάσις. Gal. *La venue des dents.* Ital. *La venuta de denti.* German. Das zanen / die herfürwachsung der Zänen. Hispan. *Aquella obra de endeinte, la venide de los dientes.* Polon. *Zebowo rosnienie.* Vngaricè, Fog kelés, fogzás. Angl. *A breeding of teeth.*] Plin. lib. 28. cap. 19: Infantibus nihil butyro utilius per se, & cum melle, privatim & in dentitione, & ad gingivas, & ad oris ulcera. Idem alibi: Dens lupi adalligatus infantibus, prohibet pavores, dentitionisque morbos. Ibidem: Cerebrum viperæ illigatum pelliculæ dentitiones adjuvat.

Dēntārpăgă, æ, instrumẽtum quo dens eximitur, [Græci ὀδοντάγρας vocant. Vn. *Fog vonó.*] Varro in quinquatrib. Hic bipensiles forcipes, dentarpagæ. Ex Nonio.

Dēntātŭs, Qui magnos habet dentes: qui & dentosus dicitur. [ὀδοντώδης. Gal. *Dentu, qui a des dents.* Ita. *Dentato, dentoso.* Germ. Der groß Zän hat. Belgicè, Wet getant. Hispan. *Cosa que tiene dientes.* Pol. *Zebaty.* Vng. *Fogas, nagy fogú.* Ang. *That hath great or many teeth, toothed.*] Plaut. Pseud. Non ego te ad illum duco dentatum virum. ¶ Dentatum etiam dicitur quod dentes habet, sive ii magni, sive parvi sint. Plin. lib. 11. cap. 41: Caseus nõ fit ex utrinque dentatis. Martial. lib. 1: Sic dentata sibi videtur Aegle Emptis ossibus, Indicoque cornu. ¶ Dentata charta. Cicero ad Quint. Frat. lib. 2: Calamo, & atramento temperato, charta etiam dentata res agetur. ¶ Dentatus item M. Curii cognomen fuit, propterea quòd cum dentibus fuerit natus, ut scribit Plin. lib. 7. ¶ Hinc edentatus, cui dentes sunt evulsi. Macrobius: Edentatæ beluæ morsus. Similiter edentulus, ὠδούς, qui dentibus caret.

Dēntĭcŭlātŭs, ta, tum, Quod serræ modo dentatum est. [ὀδοντωτός. Gal. *Qui a comme des dens, en facon de scie, crené & croché cõme vne scie.* Ital. *Fatto a denti.* German. Der viel Zän hat wie ein Sägen. Hisp. *Cosa dentada de pequennos dientes.* Pol. *Ten ktori zeby rzatkie a ostre ma iakopiel'ka.* Vng. *Fogas, fogasos.* An. *That hath teeth lyk the teeth of a sawe.*] Plin. Præterea bina brachia denticulatis forcipibus. ¶ Denticulatæ falces, Colum. lib. 2. cap. 21. Denticulatum olus, Plin. lib. 26. cap 15.

Dēntālĕ, n. s. Lignum, cui vomer arādi causa inducitur: sed pro vomere poni solet. [אתן *eth yóns.* Gal. *Le coultre d'vne charrue.* Italicè, *Dentale* Germanicè, Das Holtz an dem Pflug / an welches man das Wägeysen stosset: *Item*, das Wägeysen. Hispan. *El dental del arado.* Polon. *Drzewno otwo na ktore pl'ug wbiiaia do orania.* Vngar, *Eke talp.* Ang. *The share of a ploughe.*] Virg. 2. Georg. Binæ aures duplici aptantur dentalia dorso. Colum. lib. 7: Et dentalibus terram subigere, quo minoribus bobus id administrari possit. ¶ Dicitur etiam dens, ut Varro scribit, quòd eo quasi dente moleretur terra. ¶ Non inest illi dentale, γόμφος οὐδὲν αὐτῷ. Dicta consuevit de quopiam ad rem aliquam parum utili: sumpta metaphora ab aratro, cujus pars est γόμφος. Ea quoniam præcipua videtur, si absit, nihil confici potest aratro.

Dēntātim, & Denticulatim, adverbia, Significant ad similitudinem dentium. [ὀδοντηδόν, ὀδόντων δίκην. Polon. *Zebato.* Vngar. *Fogassan.*]

Dēntĭfrāngĭbŭlum, n. s. Vox est à Plauto conficta pro quavis re, qua dentes confringi possunt. [ὀδοντόκλασις. Polon. *Zebotł'uk.* Vng. *Fogtörő, taszitó.*] Plaut. in Bacch. Næ tibi hercle haud longè est os ab infortunio: ita dētifrangibula hæc meis manibus gestiunt. ¶ Reperitur & in genere masculino apud eũdem in Bacchid. Vale dentifrangibule. PI. Et tu integumentum vale.

Dēntĭfrĭcĭum, n. s. Medicamentum quo dentes fricantur, ut fiant candidi. [ὀδοντότεμμα. Gal. *Poudre ou autre chose propre à frotter les dents.* Ital. *Nettadenti.* German. Ein Artzney mit welcher man die Zän reibet daß sie weiß werden. Hisp. *Los polnos para fregar dientes.* Pol. *Lekarstwo ktorim zeby naczieraia abi bele biał'e.* Vng. *Fog tisztitó.* Ang. *Poulder or other thing to rubbe the teeth.*] Plin. lib. 28. cap. 11: Dentifricia utroque modo fiunt. Ibidem: Et capitis eorum cinis dentifricium est.

Dēntĭlŏquŭs, Dictio Plautina est, Per dentes loquens, obsè loquens propter absentiam dentium, quos linguam includere & gubernare constat. [Polon. *Przez zebi mowiaci.* Vngaricè, *Szisszegue szóllo.*] Sic enim habet in Captivis: Dentiloquos omneis mortales faciam, quencunque offendero: hoc est, dentes loquentes: id est, ex ore emittentes verborum loco: ut sit sensus: Illis adeò dentes concutiam, ut suis sedibus ejectos expuant. Sunt tamen qui legant apud Plautum, dentilegos: nonnulli Dentiloquos, quosdam populos interpretantur, in confinio Macedoniæ, citantes illud Livii libro 9. bel. Maced. Itaque unum tantùm moratus diem quietis eorum causa, quos habuerat secum in itinere: inde simili fuga in Dentiloquos transcurrit.

Dēntĭscālpĭum, n. s. Instrumentum quo scalpuntur dentes. [ὀδοντογλυφίς. Gall. *Vn curedent.* Ital. *Scalzadenti.* German. Ein Zanschaber / Zangrübet. Hispan. *Mondadientes para los limpiar.* Polon. *Szpilka ktora zeby dł'ubia.* Vngar. *Fog vaió.* Anglicè, *A piketooth.*] Martial. lib. 7: Bissenos triplices & dentiscalpia septem.

Dēntex, om. t. Colu. & Appitio σφυρίδος, & σφυροῦ, παρὰ τὸ σίνεσθαι καὶ βλάπτειν τοῖς ὀδοῦσιν, quod dentib. noxius sit, teste Athen. l. 7: Piscis est marinus largo & auratæ similis, cui caput magis compressum quàm auratæ vel pagro Dentes singulis maxillis quaterni caninis similes, parvique & exerti: pinnæ & aculei & squamæ & color Erythrini (unde, & ἐρυθρινικῶς ab Epicarmo dictus est) ex albo enim rubescit, indeque à Numenio λευκὸς cognominatus est. In capite ejus invenitur gẽma quæ synodentides à Plinio vocatur lib. 37. cap. 10: Synodentides è cerebro piscium est: qui synodentes vocantur. Vide ejus naturam apud Aelianum lib. 1. cap. 46. Plin. lib. 11. cap 40. Arist. Hist. lib. 9. cap. 2. [Germ. Ein rotlechte Meerbrachsemen.]

Dēnsŭs, a, um, Firmum, compactum, quodque partes habet valde coarctatas. Dicitur, ut Varro autor est, à dentibus pectinis, quibus linteum & quævis tela feritur & condensatur. [עב *hab.* πυκνὸς, δασύς. Gal. *Espes, massif.* Ital. *Spesso, denso.* Ger. Dick. Hispan. *Espesso.* Pol. *Gesty.* Vng. *Sűrű.* Ang. *Thick, hard closed together.*] Plin. lib. 10. cap. 69: Liquidiùs audiunt talpæ obrutæ terra, tam denso atque surdo naturæ elemento. ¶ Cõtrà, rarum dicitur, in quo intervallis frequentibus laxior partium videtur esse conjunctio: μανόν.

Dēnso, as, act. p. Cogo, spisso. [עבה *hibbáh.* πυκνόω, συμπυκνόω. Gal. *Espessir, serrer ensemble.* Ital. *Spessire, condensare.* German. Dick machen. Hispan. *Espessar à hazer espesso.* Polonicè, Rozgastam. Vngar. *Megsürüsytöm.* Ang. *To make thick, to thicken.*] Virgilius 2. Georg. -& Iupiter humidus Austris Densat, erant quæ rara modò, & quæ densa relaxat. Livius 8 bel. Pun. Subsidunt Hispani adversus emissa tela ab hoste: inde ad emittenda ipsi consurgunt: quæ quum Romani conferti, ut solent, densatis excepissent scutis: tum pes cum pede collatus, & gladiis geri res cœpta est.

Dēnsĕo, es, ere, Coire, coagulari. [עבה *habáh.* πυκνῶ. Gall. *S'espessir.* Ital. *Ispessire, condessare.* Ger. Dick werden. Hispan. *Espessar.* Pol *Gescieie.* Vng. *Meg aluszom; meg sürüdöm.* Angl. *To waxe thick or to congele.*] Plin. lib. 20. cap. 14: Ipsa accescere, aut coire, densereque lac non patitur. ¶ Legitur etiam in activa significatione pro densare: πυκνοῦν. Virgil. 7. Aeneid. Agmina densentur campis. Sic enim legit Servius. ¶ Hinc condenseo compositum, quod & ipsum activam habet significationem. Lucr. lib. 1: Quòd si fortè aliquis, quum corpora dissiluêre, Tum putat id fieri, quia se condenseat aer.

Dēnsātĭo, onis, fœmin. gener. t. Coactio. [מעבה *mahabéh.* πύκνωσις.

πύκνωσις. Gal. *Espessissement.* Ital. *Ispessamento, risstringimento.* Ger. Dickmachung Hisp. *Espessura.* Polon *Zgęszczenie.* Vng. *Megoltás, sűrűsyités, (anagy) sűrűdés.* Ang. *A waxing thick or congealing.*] Plin. lib. 31. cap. 7: Prima densatio Babylone in bitumen liquidum cogitur

Densifico, densum facio, πυκνόω.

Dēnsē, adverbium. [πυκνῶς. Gall. *Espessement.* Italicè, *Spessamente.* German. Dick / oder dicklechť. Hisp. *Espessamente.* Polon. *Gęsto.* Vng. *Sűrűn.* Angl. *Thick and close together.*] Plin. libro 16. cap. 37: Cæsæque densiùs innumero hærede prosint. Ovid. de Pon. Nulla tamen subeunt mihi tempora densiùs istis.

Densesco, is, Densus fio.

Dēnsĭtās, Crassitudo, spissitudo. [עבי *habi.* πυκνότης. Gal. *Espessissement.* Ital. *Ispessamento.* Ger. Dicke. Hisp. *Espessura.* Pol. *Gęstość.* Vng. *Sűrűség.* Ang. *Thickenesse.*] Plin. lib. 11. cap. 3: Quanvis arcente spiritum densitate, & altitudine humoris.

Dēntātē, Dentatus, Denticulatus, Vide Dens.

Dēnūbo, bis, Nubo. [התחתן *hithchattēn.* γαμῶ, γαμοῦμαι. Gal. *Semarier à quelqu'vn.* Ital. *Maritarsi, giungersi in matrimonio.* Germ Ein Mann nemmen/sich mit einem Mann in den Ehestandt begeben. Hisp. *Casarse la muger.* Pol. *Za maż ide.* Vng. *Férhez megyők.* An. *To be maried to some man.*] Apuleius lib. 2, Apol. At tu dum eam putas etiam nunc claro fratri tuo denuptam, falsa spe inductus, filio ejus Pontano autor assentiendi fuisti. Tacitus lib. 5: Tot luctibus funesta civitate, pars mœroris fuit, quod Iulia Drusi filia denupsit in domum Rubellii Blandi. ¶ Per translationem etiam vites nubere dicuntur, infirmioresque plantę, quum arboribus firmioribus associantur. Colum. lib. 10: Semina depositis cupiunt denubere plantis.

Dēnūdo, pen. prod. act. p. Spolio, nudum reddo. [חשף *chaschaph.* ἀπογυμνόω. Gal. *Desnuer, mettre nud.* Ital. *Spogliare, nudare.* Ger. Entblössen/nackend außziehť. Bel. Naeckt maeckt. Hisp. *Desnudar.* Pol. *Nago, odkrywam.* Vn. *Meg mezitenelitőm.* An. *To make naked.*] Plin. lib. 11. cap. 22: Vt denudet fœminam vestis bombycina. Cic. lib. 7. in Verr. Excitetur Verres, ne denudetur à pectore, ne cicatrices populus Romanus aspiciat.

Dēnūntĭo, as, act. p. Futurū áliquid nuntio, prænuntio, prędico. [הגיד *highghidh.* ἐπαγγέλλω, παραγγέλλω. Gal. *Denoncer, annoncer, aduertir.* Ital. *Denonciare, far noto.* Ger. Verkundigen / etwas künfftigs ansagen. Belg. Vercondigen Hisp. *Denunciar.* Pol. *Oznaimuie, opowiedam.* Vn. *Iō ideién meg mondom, elēb meg jelentőm, meg hirdetőm.* Ang. *To denounce, to foreshew or warne.*] Cicer. de Senect. Quomodo Carthagini malè diu cogitanti bellum inferatur, multò antè denuntio. Columella: Sin autem cœli status frigidus & pruinosus, hyemis violentiam denuntiat, in Idus Februarias hanc curam differemus. Cic. 1. Tusc. Nos verò siquid tale acciderit, ut à Deo denuntiatum videatur, ut exeamus è vita, læti, & gratias agentes pareamus. ¶ Ponitur aliquando pro indico, jubeo, impono. Cic. pro Sex Rosc. Non putasti me familiarissimus tuis testimonia denuntiaturum. ¶ Aliquando pro palàm dico, significo, ostēto. Idem pro Quin. Procuratorem se esse denuntiat.

Dēnūntĭātĭo, ōnis, f. t. Prædictio. [בשורה *besordh.* παράγγελία. Gallice, *Denonciation, advertissement, annoncement de quelque chose à venir.* Ital. *Annoncio, auuertimento.* Ger. Verkundigung/weissagung. Hispan. *Denunciacion.* Polon. *Opowiedzenie, oznaimienie.* Vng. *Iō tudósétén valo meg jelentés.* Ang. *A denunciation or fore warning.*] Cicer. 2. de Divin. Quæ est enim ista à diis profecta significatio, & quasi denuntiatio calamitatum. ¶ Denuntiatio, minæ. Plin. ad Priscum lib. 6. Epist. Quanquam quid denuntiationibus, & quasi minis ago? Cæsar. 3. bell. Civilis: Quum neque pollicitationibus, neque denuntiatione periculi permovere posset, oppidum oppugnare instituit.

Dēnŭo, adverbium, de novo, de integro. [עוד *hodh.* ἐξ ὑπαρχῆς. Gal. *Derechef, encores.* Ital. *Di nuouo, vn' altra fiata.* Ger. Widerumb/auff ein newes. Belg. Noch een maet. Hisp. *Desde comienco ò de nuevo.* Polon *Znowu zasię.* Vng. *Vyonnan.* An. *Againe, efsoones.*] Plaut. in Amph. Si denuò pultaveris. Liv. 10. bel. Pun. Fabius in Hetruria rebellante denuò, quatuor millia & quingentos Perusinorum occidit.

Dĕŏcco, as, are, Occo. [βωλοκοπῶν. Gal. *Herser la terre, esmoter.* Ital. *Arpegare la terra.* German. Das Erdtrich eggen. Hispan. *Quebrantar los terrones.* Polon. *Przeoruie.* Vn. *Bé haronálom.* An. *To harrow.*] Plin. lib. 18. cap. 15: Vicia non farritur, non stercoratur, nec aliud quàm deoccatur.

Dĕŏnĕro, ras, rare, act. p. Onus depono, exonero: cui opponitur Onero. [הקל *hekál.* ἀποφορτίζω. Gal. *Descharger.* Ital. *Scaricare.* Germ. Entladen/abladen. Hispan. *Descargar.* Pol. *Cięzar składam.* Vng. *Meg könnyebbitőm, terhét el veszőm.* Ang. *To make light, to put of a lode or burden.*] Cicero per translationem, 1. Verr. Quid quum commiserari, conqueri, & ex illius invidia deonerare aliquid, & in te trajicere cœperit?

Dĕŏro, act. p. pro Peroro nonnulli usurparunt. [ἐπιλέγω. Vn. *El mondom, el orálom.*] & deoratum pro perorato scripserunt, ut Pompeius Festus testatur.

Dĕōrsum, cujus contrariū est Sursum. [מטה *lemattdh.* κάτω. Gal. *Contre bas, en allant en bas.* Ital. *Verso basso.* German. Niderwerts/undersich/vndersich. Belg. Niderwaerts. Hispan. *Hazia baxo.* Pol. *Nadoł.* Vng. *Alá.* An. *Downeward, beneath, a lowe.*] Plaut. Amphit. Devolant angues jubati deorsum in impluvium duo. Cic. 1. de Nat. deor. Ait atomum, quum pondere & gravitate directò deorsum feratur, declinare paululum. ¶ Capiuntur tamen ambo pro Vltrò, citroque, ἄνω κάτω, vel ἄνω τε κάτω. Terent. in Eunuch. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietū reddam, ne sursum deorsum cursites. Tractum ab Athenarum situ, cujus portus in imo, urbs verò in editiore loco sita erat.

Dĕŏscŭlŏr, aris, d. p. Osculor. [נשק *naschák.* φιλέω, κατεφιλέω. Gal. *Baiser.* Ital. *Basciare.* Germ. Russen Hispan. *Besar.* Polon. *Obl'apiam, całuie.* Vng. *Meg tsókolom (anagy) apolom.* Ang. *To kisse.*] Martial. lib. 8: Hos amplectitur, hos deosculatur.

Dĕpăcīscŏr, eris, d. t. sive ut alii scribūt, Depeciscor, Pacisco. [יחד *ahadh* קים *kojam.* συντίθεμαι. Gal. *Faire paction, accorder ensemble, conuenir, ou conuenancer.* Ital. *Pattuire, far patto.* Ger. Ein Vertrag oder Pact machen/vertragē. Belg. Overcommen met jemanden. Hispan. *Hazer pacto.* Pol. *Zakł'adczynię, dexakł'adam, vgadzam sie.* Vn. *Fől fogadom, szbuetseget tesźők.* Ang. *To make a covenant or league.*] Cic. pro Sexto Rosc. Ipse sibi tria prælia depactus est. Idem 3. Verr. Nec antè dimissus, quàm ad conditiones ejus depactus est. Cic. Attic. In quo non extimesco periculum: quum enim tot mala impendeant, cui non honestissimè depacisci velim? Terent. in Phorm. Ita me dii ament, ut mihi liceat tandiu, quod amo, frui, jam depacisci mortē cupio. Quidam tamen in omnibus hisce locis depecisci legunt, & depectus, ut differat à depactus, quod participium est à depango.

Dĕpāctŭs, participium à Depacisco, vel Depectus, à Depecisco. [συνθεμένος. Vng. *Fől fogattatot.*] Ulpian. in L. Et generaliter. §. 1. ff. de Calumniator. Hoc igitur edicto tenetur etiam is qui depectus est. Depectus autem dicitur turpiter pactus. Quædam exemplaria legunt D pactus.

Dēpălmārĕ, Palma percutere. [ραπίζειν. Gal. *Souffleter, bailler du plat de la main sur la joue, ou paumer.* Ital. *Dar guanciate.* Ger. Mit der flachen Hand einen in das Maul oder Angesicht schlahen. Hisp. *Abofetear.* Pol. *Policzkuie.* Vn. *Arczul tsapni, tenyérel verni.* Ang. *To beath with the palme of the hand.*] Gell. Quemcunque depalmaverat numerari statim secundo duodecim tabulas vigintī & quinque asses jubebat.

Dēpāngo, is, act. 1. Planto, insero, humi defigo. [שתל *mahdch.* καταπήγνυμι. Gal. *Ficher, attacher.* Ital. *Piantare, ficcare in terra.* Germ. In den boden etwas schlahen oder stecken. Hisp. *Plantar, hincar en tierra.* Pol. *Wtykam.* Vng. *Az földbe gyökom.* Ang. *To fix, or fasten in the ground.*] Colum. lib. 4: Deinceps pastinatur malleolus vitibus inferendus: eumque sat erit medio spatio, quod vacat inter vites, per unam lineam depangere.

Depactŭs, [נטוע *nathūa.* καταπεπηγώς. Gal. *Fiché ou planté en terre.* Ita. *Fitto in terra, piantato.* Ger. In das Erdtrich gesteckt. Hisp. *Plantado, hincad in tierra.* Pol. *Dożemie wetkniony.* Vng. *Le gyakattatot.* An. *Fastened in the ground.*] Plin. lib. 16: Sed in hoc providens natura facilè nascenti & depacto surculo incuriosiùs semen dedit.

Dēpărcŭs, a, um, Parcus. [כילי *chilái.* φειδωλός. Gal. *Fort chiche et espargnant.* Ital. *Troppo parco.* Ger. Zuviel karg. Hisp. *Muy escasso ò guardoso.* Pol. *Skąpy.* Vng. *Fösuny, jobbak.* Ang. *A verie nigard.*] Sueton. in Neron. Solidos & decarcos parabat, quibus ratio impensarum constaret.

Dēpăsco, is, act. 1. Pascendo absumo. [בער *bihár* אבל *abbál.* κατανέμομαι. Gal. *Paistre, manger l'herbe, & ce qui y croist, brouter.* Ital. *Pascere, consumare pascendo.* Germanicè, Abweiden/abetzen. Hispan. *Pascer el granado, gastar pasciendo.* Pol. *Wypasam ogniam.* Vng. *El eszőm, meg emészszőm.* Ang. *To eat vp as a beaste, to feade.*] Col. lib. 7. cap. 5: Si hœdi roscidas herbas depaverint. ¶ Pro eodem etiam habemus Depascor verbum deponens. Plin. libro 11. capite 19. Nam & papilio ceras depascitur.

Depascere transitivè, pro depacisci facio. Colum. li 2. cap. 11: Et si depascere sæpiùs voles. lib. 10. tit. 4. l. 9: Glans ex arbore tua in fundum meum incidit, eam ego immisso pecore depasco. i. facio depascere.

Dēpāstŭs, a, um, particip. quod interdū passivè accipitur. [אכל *uchbat* [illegible] Gal. *Paissu, mangé, brouté.* Ital. *Pascoluto, mangiato.* Ger. Abgeweidet/abgefressen. Hisp. *Pascido.* Pol. *Wypaśiony, obiedzony.* Vn. *Meg étetők.* An. *Eaten vp as with beasties.*] Plin. lib. 17. cap. 24: Depastam arborem turpi facie relinquunt. ¶ Interdum activè: ut, Apis depasta florem thymi, apud Claudian. 2. de Raptu Proserp.

Dēpāstĭo, onis, f. t. [תבערה *tabberáh.* ἐκκάρπωσις, νομή. Gallicè, *Paissement de bestes, broutement.* Italicè, *Pascolo.* German. Abetzung/abweidung. Hispan. *Pascedura de ganado.* Pol. *Wypasienie.* Vng. *Meg étel.* Anglicè, *A feeding or eating vp of beasties.*]

Plin.

Plin. libro 17. cap. 28: Similem rationem & depastio animalium habet.

Depáupĕro, as, are, act. p. Exhaurio, pauperem facio. [דושש *roschéfch. πένητα ποιῶ.* Gal. *Apourir, faire poure.* Ital. *Far povero.* Germanicè, Arm machen/ zu armen tagen bringen. Hispan. *Empolbecer à otro.* Polon. *Vboże.* Vng. *Meg szegenyitĕm.* Ang. *To mak poore, to impouerish.*] Varr. Priusquam domum depauperasset sumptu suo.

Dēpĕcīscŏr, Depectus, *συναίρομαι.* Vide DEPACISCOR.

Dēpĕcto, ctis, xui, vel xi, xum, act. t. Pecto. [שׁלח *ghilléfch* מרס *marát. κλονίζω.* Gal. *Peigner, abatre auec le peigne.* Ital. *Pettinare diligentemente.* German. Abstrāten/ flelssig abstrigten. Belg. Kemmen. Hisp. *Peynar diligentemente.* Pol. *Oczaśnie.* Vng. *Meg fw'swllŏm.* An. *To kembe or trimme heare.*] Colum. lib. 10: Punicea depexa coma, sed lactea crure est. Crines depectere, Ovid. 6. Fast. Depectere frondicium canitiem, Plin. li 6. ca. 17. ¶ Interdum idem quod pectĕdo aufero, *ἁρπαγίζω.* Virg. 2. Geor. Velleraq; ut foliis depectant tenuia Seres. ¶ Depectere sive depexū reddere. Frequens est apud Comicos, pro demulcere verberibus, sive molle reddere.

Dēpēxŭs, particip. Pexus. [מרוס *marút, κλονισθάς.* Gal. *Peigné.* Ital. *Pettinato, mal trattato.* Ger Gestrātet. Hisp. *Peynado.* Pol. *Oczossany.* Vngaricè. *Meg sosw'llot.* Ang. *Kembed.*] Ovid. libro 3. Fastor. - depexi crinibus Indi. Idem de Arte amand. libro 1. de equis: Iubæ depexæ. ¶ Depexum aliquem reddere per translationem, pro involare in capillum, & percutere. Terent. in Heavton. Nonius depexum laceratum interpretatur. Perotus hoc loco depressum legit à pando vel à pation: id est, laceratum. Quod si depexum legamus, *inquit*, significabit cultrum, & pexas vestes indutum: dictumque erit à contrario sensu.

Dēpēxo, as, frequentativum. [Vng. *Gyakran, meg fw'swllŏm.*] Terent. in Heavt. Egóne? si vivo, adeò exornatum dabo, Adeò depexum, ut dum vivet, meminerit semper mei.

Dēpĕculŏr, pen. prod. com. t. ex de & peculor, furor, & cōpilo Remp. cujus divitiæ, quemadmodum & hominum privatorum, primis temporibus in pecoribus constabāt. [בזז *bazáh, πλέκω, συλάω.* Gal. *Piler & desrober.* Ital. *Spogliare, robbare.* Germ. Ger. Stālen/ rauben. Hisp. *Hurtar como las rentas del Rey, desposar.* Pol. *L'upie, kradne, dobitek gwał tem odpędzam.* Vng. *Meg lopom, vdrás kéntsét'meg lopom.* An. *To robbe, to vse extortion.*] Cic. in Divin. in Ver. Quibus in provinciis multas domos, plurimas urbes, omnia fana depeculatus. ¶ Aliquando tamen & de privatarum rerum furto dicitur. Idem 6. in Verr. Apollonium Drepanitanum omni argento optimè facto spoliasti, ac depeculatus es. Transfertur etiam ad incorporea. Ibidem: Cur pro isto qui laudem honoremque familiæ vestræ depeculatus est pugnas?

Dēpĕculātŏr, oris, m. t. Fur Reip. [בזז *bozéz. λῃστοδιώκτης.* Gal. *Pilleur, desrobeur.* Ital. *Pellatore, rubbatore.* Germ. Ein Dieb / Reuber/ der einem das sein stilt. Hispan. *Hurtador como de las rentas del Rey.* Pol. *Złodzei, łupieżca.* Vng. *Az közönséges, tźr háznak meg lopoia.* An. *A robber, an extortioner*] Cicer. 2, Ver. Adduxi enim hominem in quo reconciliare amicitiam judiciorum amissam, redire in gratiam cum pop. Roman. satisfacere exteris nationibus possitis: depeculatorem ærarii, vexatorem Asiæ atq; Pamphiliæ, prædonem juris urbani, labem atque perniciem provinciæ Siciliæ.

Dēpĕllo, is, depuli, pulsum, act. t. Abigo, averto, removeo. [נדח *nadhách. ἀπελαύνω, ἀπώθημαι, ἀποτρέπομαι.* Gal. *Pousser hors, dechasser, debouter, mettre hors par force.* Ital. *Discacciare, scacciare, rimouere.* Ger. Abtreibē/ vertreiben. Bel. Verdryven. Hisp. *Empuxar de algun lugar.* Pol. *Odpędzā.* Vn. *El w'zom.* An. *To put or chasse away, to thrust out by force.*] Cic. 3. de Leg. Quid jam de Saturnini supplicio, reliquisq; dicā? quos ne depellere quidē à se sine ferro potuit Resp. Lactan. li. 2: Inveteratos depulimus errores. Cic. in Catil. Non facilè tantā molem mali à cervicibus nostris depulissem. ¶ Depellere agnos à lacte, est ablactare, & à lacte removere, *ἀπογαλακτίζειν.* Virg. 7. Aeglog. - nec Phillida habebā, Depulsos à lacte domi quæ clauderet agnos. Pro eodem etiā dicimus depellere à matre. Var. 2. de Re rust. Quum depulsi sunt à matribus agni, adhibenda diligentia ne desiderio senescant. ¶ Item depellere absolutè. Virgil. 1. Aeglog. - quo sæpè solemus Pastores ovium teneros depellere fœtus. ¶ Depelli portenta dicuntur, quum mala quæ ex iis fiant, precibus, suppliciis, religione, & deorum cæremoniis fugantur: *ἀποτρέπομαι.*

Dēpŭlsŭs, particip. Dejectus. [נדחה *niddách. ἀπωσμένος, ἀπωθούμενος.* Gal. *Depoussé, chassé, repoussé.* Ita. *Cacciato, & spinto via.* Ger. Abgetriben/ verstossen. Hispan. *Empuxado de algun lugar.* Polon. *Odpędzony, odepchnioni.* Vngar. *Elwzettetet.* Ang. *To put downe, to thurst out by force.*] Cicero 2. de Natur. deorum: Atque is agitatione & motibus linguæ quum depulsum & quasi detrusum cibum accepit, depellit. ¶ Interdum accipitur pro ablactato. Virgil. 3. Aeglog. Dulce satis humor, depulsis arbutus hœdis.

Dēpŭlso, as, are, frequentativum. [*πυκνὸν ἀπωθῶ, πολὺς ἀπελαύνω.* Vngaricè, *El wzdgetŏm.*] Plaut. Sticho: Cubitis depulsa devia.

Dēpŭltŭs, participium antiquum, pro depulsus: sicut pultare pro pulsare. Autor ad Heren. Si præceps in Neptunias depultus erit lacunas.

Dēpŭlsĭo, onis, f. t. Aversio, propulsatio. [מדוח *maddúach. ἀπωσις.* Gal. *Repoussement, dechassement, debontement.* Ital. *Esso cacciare & spingere via.* German. Abtreibung/ verstossung. Hisp. *Empuxamiento de lugar.* Polon. *Odpędzenie, oddalenie, odepchnienie.* Vng. *Elwzés, elháritás.* Angl. *A putting away, or removing*] Cic. 4. Acad. Omnium deinde inanium visorum una depulsio est. Idem 2. de Fin. Nos beatam vitam non depulsione mali, sed adeptione boni judicemus. ¶ Depulsio etiam Inficiationem significat, quòd reus objectum crimen negans, illud à se depellere videatur. Autor ad Her. Intentio: Occidisti Ajacem: Inficiatio, Non occidi. Cicero de Invention. Intentionis depulsionem significat.

Dēpŭlsŏr, verbale, Expulsor, qui depellit. [נדח *nodhéach. ἀπωθῶν, ἀπαγωγός.* Gal. *Qui chasse & reiette, dechausseur.* Ital. *Chi caccia alcuno.* German. Ein abtreiber / vertreiber / oder verstosser. Hispan. *Empuxador de lugar.* Polon. *Ten ktori odpędza, oddalacz.* Vngaricè, *El w'zŏ.* Ang. *He that repelleth or putteth away.*] Cicero 2. Philip. Depulsor dominatus quàm particeps esse maluit.

Dēpēndĕo, des, n. s. Pendeo, sive de re aliqua pendeo. [תלה *talàh. ἀπαιωρέομαι.* Gal. *Dependre ou pendre de quelque lieu.* Ital. *Pendere, dipendere.* German. An einem ding vndersich hangen. Hisp. *Estar colgado de arroba, ò sospesse.* Polon. *Odwisnal'em.* Vngar. *Le fw'ggŏk.* Ang. *To hange downe.*] Colum. lib. 4: Sed si per unamquanque pampinum major numerus uvarū dependeat. ¶ Aliquando est sustentari, quum scilicet vita aut salus nostra in manu alicujus est sita. *ἀπαιωρέομαι.* Cicero: Omnis illorum salus à nostra salute dependebat.

Dēpēndo, dis, act. t. ferè pro simplici Pendo ponitur, quod propriè significat pondero. [שקל *schakál. ἁλίσκω, κρεμάννυμι.* Gal. *Baller à poix, peser.* Ital. *Pesare, noverare.* Germ. Wägen / mit außwägen bezahlen. Hisp. *Pesar, pagar pena ò pension.* Pol. *Odważam, place.* Vn. *Meg mérŏm* (itē) *meg fizetŏk.* Angl. *To weigh, to poize, to paye.*] Et quoniam Romani eo tempore quo ære gravi utebantur, non numerabant pecuniam, quemadmodum hodie: sed ponderabant statēris, factum est ut adhuc, quanvis numeratione frequentiùs utamur, manserint tamen hæ loquendi formulæ, Pendere vectigal, pendere tributum: hoc est, numerare vel solvere. Eodem modo per compositum loquimur, Dependere pretium, Dependere summam, Cic. lib. 1. Epist. Dependendum tibi est quod mihi pro illo spopondisti. Idem Attic. lib. 1: Mihi abjurare certius est quàm dependere. ¶ Dependere caput fœlicibus armis dixit Lucanus lib. 8. pro eo quod est victoriæ adipiscendæ causa vitam profundere. Dependere pœnas, est solvere. Cicer. in Catil. Denique ipsum latorem legis Semproniæ jussu populi pœnas Reipublicæ dependisse.

Dēpērdo, is, Amitto, perdo. Cajus scribit deperditum dici quod in natura rerum esse desit: diminutum, quod usu raptum est. [אבד *ibbádh. ἀπόλλυμι.* Gall. *Perdre.* Ital. *Perdere.* German. Verlieren. Hisp. *Perder.* Polon. *Trace.* Vng. *Elveszti.* Angl. *To loze.*] Cicer. 5. Tuscul. Qui timebit nequid ex his deperdat, beatus esse non poterit. Cæs. 1. bel. Gall. populi Romani hanc esse consuetudinem, ut socios atque amicos non modò sui nihil deperdere, sed gratia, dignitate, honore auctiores esse velit. Cic. pro Cecin. Quum de jure civitatis nihil potuerit deperdere.

Dēpērdĭtŭs, penultima corr. participium, Perditus. [אובד *obédh. ἀπολωλεκώς, κακῶς ἔχων.* Gal. *Perdu & gasté, affligé extremement.* Ital. *Perso & guasto, grandemente afflitto.* German. Verloren/ hefftig betümmeret. Hispan. *Perdido, muy afligido.* Polon. *Vffrassowany, zgubiony.* Vng. *El veszetve.* An. *Lost vterlie vndoone.*] Amore alicujus deperdita mulier. Suet. in Domit. Lethonatæ deperdita mater: id est, propter mortem filiæ pessimè affecta, ut & ipsam periisse putes, Catul. in Argon.

Dēpĕrĕo, ris, ex de & pereo, n. q. Pereo. [אבד *abádh. ἀπόλλυμαι.* Gal. *Perir du tout, mourir.* Ital. *Perire, morire, capitar male.* Ger. Gantz vnd gar verderben/ zu grund gehen. Belg. Vergaen. Hisp. *Mucho ser perdido, y perecer.* Polon. *Gine, niszczeie.* Vngar. *Elveszŏk.* Angl. *To perish, to die.*] Deperierunt naves, Cæsar. 5. bell. Gal. Scheda nequa depereat, Cicer. Attic lib. 1. Decor lachrymis deperit, Ovid. Epist. 12. ¶ Deperire, pro mori. Cicero in Topic. Si is cui usus fructus legatus est, deperisset. Colu. lib. 4: Nos tamen plus quatuor millibus conserimus: quia negligentia cultorum magna pars deperit. ¶ Quandoque est impatienter amare. [*ἐπιποθῶ πολύ τινι.* Vn. *Eölĕtte igēn szeretĕm.* An. *To be exceading*

be exceading he in lone with one.] Plautus in Caſ. Hic ipſius Caſinam deperit. Idem Mil. Meretricem ingenuam deperibat mutuó.

Dēpēſco, is, ſcui, n. t. *διωκέω*, ſignificat pecus deduco, ut compeſco, *συνέχω*, unà duco, & paſco, & in uno loco contineo.

Dēpēſſŭs, a, um, ſive à patior ſive à pando fiat, laceratus dicitur. Ter. Egóne? ſi vivo, adeò exornatum dabo, adeò depeſſum, ut uſque dum vivat, meminerit mei.

Dēpēſtă, Vaſa vinaria erant, quę ſacris Sabinis in deorŭ menſa collocari ſolebant. Depeſta item fœm. generis, poculi genus eſt apud Græcos. Vtriuſque autor eſt Varro lib. 4. de lingua Latina.

Dēpĭlēs. penult. corr. Qui ſunt ſine pilis [מורטים *mvrattim. ἄτριχες, ψιλοί.* Gal. *Qui ſont ſans poil.* Ital. *Senza peli.* German. *Kal/die kein Haar haben* Belgicè, *Catuw/ſonder haer.* Hiſp. *Lampiños ò ſin pelos.* Pol. *Oblezły.* Vng *Kopaſz, gulacz, ſzőr nékűl valo.* An. *Which ar pilled, bare without heare.*] Varr. li. 1. de vita populi Rom. Quòd ludis præſulis pueri eſſent glabri ac depiles propter ætatem.

Depĭlo, las, act. p pen. corr. pilos detraho. *ψιλόω.*

Dēpĭlātŭs, pen. pr. [מורם *nimrát. ἐξεσχαθεὶς.* Gal. *Pelé, à qui on a oſté le poil.* Ital. *Privato de peli, ſpennacchiato.* German. *Gerupfft/dem das Haar außgerupfft iſt.* Hiſpan. *Lampiño, pelado.* Pol *Obſkubany.* Vngar. *Meg koppaſztatot, meg melly eſzőt, meg nyirattot.* Ang. *Pilled, made bare.*] Martial. Quum depilatos Chreſte coleos portes. Carmen eſt jambicum trimetrum, quod jambum habet in ſecunda ſede. ¶ Item rarefacio. Lucil. lib. 29: Nato quid actum eſt? omnes depilati ſumus: id eſt, rarefacti, ut interpretatur Nonius.

Dēpingo, gis, ere, act. t. Pingo, deſcribo [חקה *chakák. γράφω.* Gal. *Depeindre ſelon vn patron.* Ital. *Depingere.* German. *Abmalen.* Hiſpan. *Bien pintar.* Polon. *Maluie.* Vng. *Le irom, meg himűzőm.* Anglicè, *To paynte or drawe the ſtorye after lyuing.*] Cicer. 3. de Orat. Pamphilumque neſcio quem ſinamus in inſulis tantam rem tanquam pueriles delicias, depingere. Manus, obſcœnas depinxit tabellas, Propert. lib. 2. ¶ Depingere verbis rem aliquam. Plautus Pœnul. Formam quidem hercle verbis depinxiſti mihi. Cic. 2. de Finibus: Pudebat te, *inquă*, illius tabulæ quam Cleanthes ſanè commodè verbis depingere ſolebat. Depingere facta alicujus. Terent. in Phorm. Propè eorum facta imprudens depinxit, ſenex ¶ Depingere cogitatione. Cicero 4. Academic. Vt & ea declarant, quæ cogitatione depingimus. Idem 1. de Natur. Deor. Magnam deorum turbam congregat ignotorum deorum, atque ita ignotorum, ut eos ne conjectura quidem informare poſſimus: quum mens noſtra quidvis videatur cogitatione poſſe depingere.

Dēpĭctŭs, participium. [מחקה *mechukkéh. κατάγραπτος.* Vngaricè, *Meg irattatot.* Ang. *Paynted.*] Quintil. libro 6: Tabella depicta.

Dēplāngo, is, n. t. Plango, vel vehementer plango. [נהה *nahăh. κόπτομαι.* Gal *Mener grand dueil en ſe frappant & tourmentant.* Ital. *Piagner aſſai* German Groß trawren vnd hertzleid haben/ jnn ſtätlich beweinen. Hiſpan. *Mucho plannir y llorar.* Pol. *Opłakanie.* Vng. *Meg ſiratom* Angl. *To lament and bewaile greatly.*] Ovid. 4. Faſtor. -Cadmeida palmis Deplanxére domum, ſciſſis cum veſte capillis. Idem libro 14: -& ipſa ſuis deplangitur Ardea pennis.

Dēplāno, as, pen. prod. act. p. Complano, Planŭ facio. [שוה *ſchivváh. ἐξομαλόω.* Gal. *Aplanir, egaler.* Ital. *Spianare.* German. *Ebnen/eben machen.* Hiſpan. *Llanar* Pol. *Rownam.* Vng. *Meg ſimyitom.* An. *To make euen and equall.*] Lactant. li. 4: Ego antè ibo & montes deplanabo.

Dēplāno, Vlpianus in l. nec quicquam. de off. proconſ. Opponitur autem edito loco, quo tribunal poni ſolet, l. miles. §. ſexaginta. ff. de Adulte. Deplano, ſine ſtrepitu, & abſque figura judicii, quam vim hæc verba habeant, effusè explicat Bartolus in Extravagan. ad reprimendum, & d. l. nec quicquam.

Dēplānto, as, act. p. Quod plantatum erat evello. [נתש *natháſch. ἐκφυτεύω.* Gal. *Deplanter, prendre d'vn lieu, & planter en l'autre.* Ital. *Suellere, ſpiantare.* Germ. *Etwas gepflantzets außziehen/ außreiſſen.* Hiſpan. *Arancar lo plantado.* Polon. *Sz cepy wyrwam.* Vn. *Tőuéből kiſzagatom.* An. *To take vp that which was planted.*] Sed utraq, infirmiſſima, & quæ cortice nituntur tantùm, vel leni aura ocyſſimè deplantantur. Colum. lib. 2: Ne aut cornu bos ad ſtipitem vehemētiùs offendat, aut extremo jugo truncum delibret, ramumque deplantet.

Dēplĕo, ples, act. f. Exhaurio. [ערה *baráh* בק *bak* הריק *herík. κατατίτρωσκω.* Gal. *Deſemplir & ſuruuider.* Ital *Votare, euacuare.* Ger. *Abſchütten/außtören.* Hiſp. *Vaziar lo lleno.* Pol. *Wicedz im, odlewam.* Vng. *Kimerőm.* Ang. *To make voyde and emptie.*] Colum. libro 12. cap. 50: Conchæ ferreæ quibus depletur oleum. Plinius: Da mihi ſi veteres digno deplevimus hauſtu, Da fontes miſi Phœbe novos. Cato de Reruſtic. ca. 64: Oleum ſi poteris bis in die depleto.

Deplōro, as, penult. prod. act. p. Lamentor, conqueror. [ספד *ſaphádh* קונן *konné. κατοδύρομαι, κλαίω.* Gall. *Deplorer, pleindre & plorer.* Ital. *Lamentar piangendo, piagnere.* German. *Beweinen.* Hiſpan *Llorár mucho y con lamentacion.* Polon. *Opłakuie.* Vng. *El ſiratom, meg ſiratom.* Ang. *To mourne and weepe for a thing.*] Cicero in Catone: Non libet deplorare mihi vitam, quod multi & indocti ſæpè fecerunt. Et libro 2. Offic. Admonebat me tes, ut hanc quoque intermiſſionem eloquentiæ deplorarem: niſi vererer ne de meipſo aliqua viderer queri. ¶ Aliquādo eſt plorandi finem facio: unde deplorata cadavera dicebantur, quibus ultimus luctus perſolutus erat. Liv. 4, ab Vrbe: Ante omnia deplorati erant equites, non privato magis quàm publico luctu. Rempublicam item dicimus deplorata, jam everſam, vel de qua nihil meliotis ſpei ſupereſt. Morbus item deploratus, & ægroti deplorati dicuntur, quibus nullo remedio poteſt ſuccurri. Plinius libro 28. capite 28: Prodeſt (ut demonſtrabimus ſuo loco) deploratis in phthiſi. Idem libro 26, cap. 6: Conſtat deplorata aurium vitia eo remedio ſanari. Hinc Indeploratus, a, um, compoſitum, cujus mortem nemo deflet, *ἄκλαυτος.* Ovidius in Ibin: Indeploratum propere caput.

Deplumĭs, me, adjectivum eſt, Implumis, ſine pennis. [*ἄπτε-* Gal. *Plumé, ſans plume.* Ital. *Senza piume, ſenza penne, ſpennacchiato.* Ger. *Obn Federen, vngefidert* Hiſpan. *Deſplumado.* Polon. *Oskubany, expierzły.* Vng. *Tollal nyilas, szőr nékűl valo, tolsos.* Angl. *Featherles, without feathers.*] Plin. lib. 10. cap. 24: inventæ ſunt ibi nudæ atque deplumes.

Deplŭo, is, ere, n. t. Deorſum pluo, ſive ex loco ſupèriore pluo. [המטיר *himtir. κατατρέχω.* Gal. *Plouuoir.* Ita. *Piouere.* Ger. *Oben herab regnen.* Hiſpan. *Llouer.* Pol. *Okkapuie, zwierzchu.* Vn. *Eſzőm.* Ang. *To rayne downe right.*] Colum. lib. 10. cap. 21: Inque ſinus matris violento depluit imbre. Tibull. lib. 2 Hæ fore dixerunt belli mala ſigna cometem, Multus ut in terras deplueretque lapis.

Depŏlĭo, is, ire, act. q. Autore Feſto, idem quod perficio: quia in omni opere politio ultimum tibi vendicat locum [מרק *marak. ἐξεργάζομαι.* Gal *Parfaire parfaire vn ouurage.* It. *Lauorare.* Germ *Außgetretten, auſbutzen* Hiſpan *Medo pour.* Polon. *Czyſzcze poterute.* Vngar *Elvegezem megcſinalom, tokeletesitem.* An. *To polish, to perfyte or put an end to any work.*] Neq; enim antè res poliri conſuevit, quàm perfecta ſit. Inde depolitum idem eſt quod perfectum. Sæpè tamen accipitur pro ſimplici. Plin. lib. 36. cap. 25: Si verò cote depolitum eſt, nigri pavimenti ſpeciem obtinet.

Deponĕre, act. t. Eſt deorſum ponere: [הביח *hinnih. κατατίθημι.* Gall *Mettre bas* Ital. *Diporre, porgium, laſciare giu.* German. *Nidterlegen/ niderlegen oder niderſetzen.* Bel. *Afleggen/niderleggen* Hiſ. *Apoſtar ò poner en tercera, quitar de lugar.* Polon. *Zkładac ſtawiać.* Vng. *Le teſzőm.* Ang. *To laie downe.*] ut, deponere ſarcinam. Plaut. in Cur. Propino magnum poculum, ille ebibit: Caput deponit, quum dormiſcit, ei ſubduco anulum. Idem in Moſt. Ecce autem hic depoſuit caput & dormit. ¶ Per tranſlationem etiam dicitur de rebus incorporeis: ut, Deponere dolorem, deponere moleſtias. Cic. Attic. Exiſtimavi nonneminem moleſtias poſſe deponi, ſi me ad philoſophiam retuliſſem. Sic deponere invidiam, curas, ſimultatem, inimicitias. ¶ Item Deponere memoriam, vel ex memoria, vel memoria, pro oblivisci. ¶ Deponere ædificationem, eſt abjicere animum ædificandi. Cic. 3 Famil. Nunc verò ſi audierit te ædificationem depoſuiſſe. ¶ Deponere provinciam. Cicero ad Attic. 2: Quum provinciam depoſui in concione. Et Famil. lib. 5: Illud dico, me, ut primùm in concione provinciam depoſuerim, ſtatim quēadmodum etiam tibi traderem, cogitare cœpiſſe. Dicitur autem quis deponere provinciam, quum ſponte ſua ante legitimum tempus eam recuſat, vel coactus magiſtratu ſe abdicat: non autem quum exacto provinciali tempore magiſtratu decedit. ¶ Interdum idem eſt quod privare, *κατακλείειν.* Plautus: Vt me deponat vino, eam affectat viam. Sueton. Ne imperio turpiter depoſitus, privatus viveret. ¶ Deponere etiam aliquid dicuntur certantes pignore, quum aliquid apud arbitrum deponunt, quod futurum ſit victoris. Virgil. in Bucol. Ego hanc vitulam (ne fortè recuſes: Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fœtus) Depono: tu dic mecum quo pignore certes. ¶ Nonnunquam etiam eſt ſervandum dare, & fidei alicujus committere. Cic. 3. Offic. Si gladium quis apud te ſana mente depoſuerit repetat inſaniens, reddere peccatum ſit: officium, non reddere. ¶ Item aliquando idem quod demoliri & diruere, ut deponere ædificium in L. 3. D. de finibus regund. & Hinc depoſitio ædificii apud Vlpianum in L. metum. D. quod metus cauſa. Hotoman.

Dēpōnēns, penult. prod. particip. Qui deponit. ¶ Deponens verbum

verbum ἐπίμεσον, idèò dicitur: quia deponit aliquid de quantitate communis verbi: ſcilicet paſſivam ſignificationem, & futurum participium in dus, quod eſt ſignificationis paſſivæ. Nam quum participia quatuor habeat verbum commune, ut Criminans, criminaturus, criminatus, & criminandus: deponens tãtum habet tria, ut Minor, minans, minaturus, & minatus, non autem minandus.

Dēpŏsĭtĭo, nis, f.t. [παρακαταθήκης. Pol. Zakl'ad. Vngar. Le teués valaki kezében bizás.] actio qua depoſitum aliquid apud aliquem intelligitur: id eſt, Cuſtodia traditum, Vlpianus D. libro 16. Tit. 3. li. 1. Vel conditio depoſitiõnis non extitit. ¶ Depoſitio etiam eſt dictio ab aliquo gradu dignitatis. [ἀπόθεσις. Vng. Le vetés, tiſztibôl valo kiuetés.], Vlpianus D. lib. 49. Tit. 18. lib. 8: Aut damnum cum infamia, aut dignitatis alicujus depoſitionem.

Dēpŏsĭtŭs, participium, Ad cuſtodiendum traditus: [משכן muphkádh. παρακαταθέκη. Gal. Depoſé, baillé en garde. Ital. Coſa data in guardia ò in depoſito. Ger. Zu behalten oder zu verwaren gegeben. Hiſ. Depoſito, ò lo que ſe apueſta. Pol. Do zchouania dany. Vng. Valaki kezénél le tétetôt morha. Ang. Layed downe, left in anothers keeping.] ut, Depoſitam pecuniam recuperare, Cicer. pro lege Agrar. ¶ Depoſitus, aliquando ponitur pro deſperatus, & ab omnibus derelictus. Cicer. 3. Verr. Itaque mihi videor magnam & maximè ægram, & propè depoſitam Reipub. partẽ ſuſcepiſſe. Virgil. 12. Aeneid. Ille ut depoſiti perferret fata parentis, Scire poteſtates herbarum, uſumque medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes. Vbi Servius, Depoſitus eſt, deſperati.

Depŏsĭtŏr, Qui apud alterum quippiã deponit. [משכיר maphkidh. παρακάτης. Gal. Depoſiteur. Ital. Il depoſitore, quello che da à luogare qualche coſa ad alcuno. German. Der hinder einen etwas legt/der einem etwas zubehalten gibt. Hiſpan. Aquel que confia del depoſito. Polon. Tenktori do wiernei reki daie. Vngaricè, Az ki valamit valaki nél le teszôm. Anglicè, That geweth or layeth vp to keep.]

Dēpŏsĭtum, ti, n. ſ. ſubſtantivum, Alicui commendatum, creditum, res depoſita. [פקדון pikkadhón. παρακαταθήκη. Gal. Depoſt, ce qu' on baille en garde. Ital. Il depoſito, quello che ſe da in ſaluo. German. Das hinder einen gelegt/oder einem zu behaltẽ gegeben iſt. Hiſpan. El depoſito ò lo que ſe apueſta. Pol. Rzecz ktora mi do chowánia ieſt dana. Vngar. Valaki kezénéc le tétetôt morha. Angl. That is left in anothers keeping, a pledge, a gage.] Quod deponitur: hoc eſt, quod alicui ſub fide traditur, vel quod pignoris loco dimittitur: vel quod ſequeſtro, à pluribus in ſolidum certa conditione cuſtodiendum, reddendumq; quum fuerit de jure diſcuſſum, traditur, μεσεγγύημα. Cic. 3. Offic. Quid? ſiquis apud te pecuniam depoſuerit, bellum patriæ inferat, reddésne depoſitum? Non reddere depoſitum, maxima injuſtitia eſt. Iuven. Sat. 13: Depoſitum ſoſpes erit. ¶ Clàm depoſitum. Cic. 3. Tuſc. Qui propter avaritiam clàm depoſitum non reddidit, quod eſt injuſtitiæ.

Dēpŏsĭtārĭŭs, Cuſtos, depoſiti, vel ſuſceptor depoſitarum rerum. [παρακαταθήκλω λαβὼν ἢ παρὰ, σωματοφύλαξ. Gal. Depoſitaire, garde de biens, celuy à qui on à baillé quelque choſe en garde. Italicè, Chi ha in depoſito; quello à chi s'è dato qual coſa in gardia. Germanicè, Ein behalter/der etwas zu behalten hinderſich nimpt. Hiſpan. Aquel in quien ſe confia el depoſito. Polon. Ten ktori do chowania przymuie. Vngar. Le tôt marhának õrzôie. Ang. A keeper of that which is gewin to keep.] Vlpian. lib. 16. Digeſtorum. Tit. Depoſiti & contra l. j. §. Si pecunia. Satisdatione autem non intervenientem in ædem deponi, & omni actione depoſitarium liberari.

Dēpōntānī, m. ſ. Autore Feſto, dicũtur ſenes ſexagenarii, qui de põte dejiciebãtur: hoc eſt, ſuffragio quod de ponte ferri ſolebat, privabãtur. Vnde locus factus proverbio: Sexagenarios de ponte dejicere: id eſt, natu majores, perinde quaſi deliros & ad omne vitæ munus inutiles in otium rejicere, atque ab omni functione negotiorum relegare.

Dēpŏpŭlŏr, aris, ari, d. p. deſtruere, vaſtare & diripere. [שדד ſchadhádh. πορθεῖν, λῃστεύειν. Gal. Deſpeupler, degaſter, deſtruire. Ital. Saccheggiare, guaſtare, predare. German. Verhergen/zerſtõren/plünderen. Bel. Dlandt afluopen. Hiſpan. Robar el campo, deſtruir. Pol. Puſtoſzic gwal'cze, plundruie, niſzcze. Vn. Rablok, puſztitok, dulok. An. To deſtroy, to waſt and ſpoile.] Plin. lib. 18. ca. 10: Salaſſi quum ſubjectos Alpibus depopularentur agros. Cic. 5. Verr. Qui quum agros maximos, ac feraciſſimos per ſeipſum: hoc eſt, per Apronium, Verrem alterum, depopularetur. ¶ Legitur etiam Depopulo activè apud Hirtium lib. 6. de bello Hiſpanienſi: Agros (inquit) veſtramque provinciam veſtro impulſu depopulavit.

Dēpŏpŭlātĭo, onis, f. t. Vaſtatio, direptio. [שד ſchodh. πόρθησις. Gal. Deſpeuplement, pillement, degaſt, deſtruction. Italicè, Sacco, diſtruggione. German. Verhergung / zerſtõrung / plünderung. Hiſpan. Aquella obra de robar el campo, deſtruymiento. Polon. Puſtoſzenie, burzenie, rozchwicenie. Vngar. Puſztitás dulás, rablás. Ang. A robbing, or waſting, a pilling.] Cicero pro Font. Provincia à Thracum depopulatione defenſa. Idem de Aruſp. reſp. Qui exciſionem, inflammationem, everſionem, depopulationem, vaſtitatem meis omnibus tectis atque agris intulerunt.

Dēpŏpŭlātŏr, oris, m. t. Vaſtator, direptor. [שדד ſchodhédh. πορθητής. Gal. Sacageur, deſtructeur, pilleur. Ital. Strugitore ſaccheggiatore. German. Ein Verherger/ plünderer. Hiſpan. Correador que roba el campo. Pol. Ten ktori puſtoſzi, gwal'czi. Vng. Puſztito, dulo, rablo. An. A robber, ſpeiler or deſtroyer.] Cicero pro domo ſua: Depopulator fori, obſeſſor patriæ.

Dēpŏrto, as, are, act. p. Refero, reporto, affero. [נשא naſá. ἀπαγομίζω, κατακομίζω. Gallicè, Emporter, ou aporter d' vn lieu en autre, tranſporter. Ita. Tranſportare, portare di lungo, à luoge, confinare. Ger. Hintragen/oder herbringen. Hiſpan. Deſterrar alguno à lugar cierto. Pol. Odnoſzę, przinoſzę. Vng. Maſua viszôm, el hordom. Ang. To bring or carie away, tranſport.] Cic. pro domo ſua: Hoc ſimulachrum: quidam homo nobilis ad ornatum Aedilitatis ſuæ deportavit. Idem pro Pompeio: Pompeius bellum in Africa confecit, victorem exercitum deportavit. ¶ Interdum idem quod ſimplex, porto. Cicer. Attic. Quæ arma ſuperabant, ea ſi Brunduſium jumentis deportaveritis, vehementer Reipublicæ profueritis. Colum. lib. 5: Nec procul à mari, vel navigabili flumine quo deportari fructus, & per quod merces vehi poſſint. ¶ Derportare in inſulam, aut ſolam terram, eſt civitate privarè, & vinctum nervo aut compedibus in navim aliquam impoſitum, ſervis publicis, ut eum in inſulam certam transferrent, tradere. Terent. In Phorm. Tantáne affectum hominem quenquam eſſe audacia? Nónne hoc publicitus ſcelus hinc deportarier in ſolas terras? Vnde deportati dicuntur exules certæ alicujus inſulæ aut alterius loci limitibus circunſcripti, quos niſi aperto vitæ diſcrimine, egredi non liceat. Vlpianus: Hæc eſt differentia inter deportatos & relegatos, quod in inſulam relegari, ad tempus, & in perpetuum quis poteſt: deportatos autem eos accipere debemus, quibus princeps inſulas adnotavit, vel de quibus deportandis ſcripſit. ¶ Transfertur etiam ad ea quę delectationem, laudem & vituperationem habent, ut quum aliquam laudem vel dedecus ex aliquo loco dicimus deportaſſe. Cic. Trebatio: Mihi crede, nihil ex iſta provincia potes, quod jucundiùs ſit, deportare. Idem in Catone: Teque non cognomen ſolùm Athenis deportaſſe. ¶ Transfertur etiam ad verba, quum quis pro verbis verba reportat. Virgilius 2. Aeneidos: Atque adytis hæc triſtia dicta reportat.

Dēportātĭo, verbale, f.t. [שאת ſeéth. ἐκπομπὴ, ἐκφόρησις. Gal. Emportement d' vn lieu en autre. Ital. Portemento. Ger. Ein hintragung/oder zubringung. Hiſ. El deſtierro para cierto lugar. Pol. Od nieſzenie. Vn. El vitel el hordás. An. A tranſporting, or carying out of one place to an other.] Cat. cap. 144: De fundo ligna & oleam ne deportato, Qui oleam legerit, qui deportarit, in ſingulas deportationes H-S. II. deducentur, neque id debebitur. ¶ Deportatio præterea pœnæ illud genus ſignificat, quo aliquis in inſulam deportatur, de qua re paulò antè.

Dēportātĭo, eſt perpetua in exilium, ſive inſulam condemnãtio. [Pol. Zgiemie wiwol'anie. Vng. Rabſágra valo vitel.] Civium Rom. pœna l. inter pœnas, ff. de interd. & releg. Vnde præſes aliquem civem deportare non poterat.

Dēpōſco, is, depoposci, ere, Inſtanter petere, & quodam quaſi jure exigere. [בקש bikkeſch, ἐξαιτῶν. Gal. Demander, requerir. Ital. Dimandare con iſtanza. Ger. Mit anhalten begeren/ forderen/ heiſchen. Hiſ. Demandar con inſtancia. Pol. Zadam. Vngaricè, Erôſſen kéúánom, kerôni. Anglicè, To aſk and deſyre inſtantlie.] Cicer. 6. Verr. Vt illa flamma divinitùs extitiſſe videatur, non quæ deleret Iovis Opt. Max. templum, ſed quæ præclarius magnificentiusque depoſceret. Cæſ. 8. bell. Gall. Principem ſceleris ipſius, & concitatorem belli Cutruatum ad ſupplicium depoſcit. Colum. lib. 1: Cannabis ſolum pingue, ſtercoratumque & riguum, vel planum atque humidum ſubactum depoſcit.

Dēpŏsĭtŏr, Depoſitum, Vide DEPONO.

Dēpōſtŭlo, as, act. p. Poſtulo. [בקש bikkéſch. ἐξαιτῶν. Gall. Demander, requerir, deprier. Ital. Dimandare con preghi. Germ. Hefftig begeren. Hiſ. Mucho rogar y demandar con ruegos. Pol. Barzo zadam. Vng. Fôlôtte igen kérôm, kéúánom. Ang. To aſk, to demande that is due to the aſker.] Hircius 6. bell. Hiſpan. Civitates contrariæ Pompeio auxilia ſibi depoſtulabant.

Dēprædŏr, com. p. Populor: [שלל ſchalál. πορθεύω, λαφυραγωγῶ. Gal. Depeupler piller, ſaccager. Ital. Deſpredare, ſaccheggiare. Ger. Beraubẽ/plünderen Hiſp. Muco robar, deſpoyar. Pol. Niszcze, plundruie. Vng. El koborlom, fôl dulom, prédára hányom. Ang. To robbe and tak booties or preys.] à quo Deprædator, & Deprædatrix verbalia nomina.

Dēprælĭŏr, aris, Prælior. [נלחם nilchám. ἀγωνίζομαι. Gal.

Debatre, combatre. Ital. *Cõbattere, far fatto d'arme.* Germ. Streiten/tempffen. Hiſpan. *Pelear.* Polon. *Zwieczięgam.* Vngar. *Viwok, tuſakodom.* Ang. *To fight.*] Horat. in Car. Permitte divis cætera, quæ ſimul Stravêre ventos æquore fervido Depræliantes, *&c.*

Dēprāvo, pen. prod. act. p. Pravum facio, vitio, adultero, corrumpo, & quòd benè aut dictum aut ſcriptum eſt, in deteriorem partem detorqueo. [עות *hivvéth* עקש *hikkeſch.* λοβόω, ἀλλοτρίω, παραφθείρω, ἐρεθλόω. Gal. *Tortuer, corrompre & gaſter.* Ital. *Viciare, falſare, adulterare, corrũpere.* Ger. Verbóſeren/verderbẽ. Bel. Verderven. Hiſpan. *Torcer lo derecho ò verdad, corrumper, deſtruir.* Pol. *Pſuie kaze.* Vngar. *Meg veſztegetõm, hamiſitom, rontom, meg tſonkitom.* Angl. *To corrupt, to mak crooked or ill.*] Terent. in Phor. Nihil eſt tàm bene dictum, quin malè narrando poſſit depravari. Cic. 1. de Fin. Sed ita, ut quæ corrigere vult, mihi quidem depravare videatur.

Dēprāvātŭs, partic. Corruptus. [מעות *mehvváth.* διεστραμμένος, παραπεπλασμένος, διεφθαρμένος. Gal. *Corrompu, gaſté, deprané,* Ital. *Guaſtatto, corotto.* German. Verbóſeret/verderbt. Hiſpan. *Guaſtado, corrumpido.* Polon. *Skażony.* Vng. *Meg veſztegettetõt, meg rontatot.* Ang. *Corrupted, made ill.*] Cic. 2. de Divin. Illúdne dubium eſt? quin multi, quum ita nati eſſent, ut quædã contra naturam depravata haberent, reſtituerentur, ac corrigerentur ab natura, quum ſe ipſa revocaſſet aut arte aut medicina. Idẽ 1. de Fin. Idque facere nondum depravatum, ipſa natura incorruptè atque integrè judicante.

Dēprāvātĭo, verbale, f. t. Corruptio, diſtortio. [עקשות *hikkeſchúth.* διαστροφή, παραγραφή, παρέκβασις. Gal. *Torture, corrumpre, corruption, gaſtement.* Ital. *Corrottione, guaſtamento.* Ger. Verderbung/verkehrung. Hiſpan. *Torcimiento, guaſto.* Pol. *Skaża. żepſowanie.* Vng. *Meg veſztegetés, meg rontás.* Ang. *Corrupting, crooking and making ill.*] Cic. 1. Offic. Depravatio & fœditas turpificati animi. Conſuetudinum depravatio, 1. de Legibus. Depravatio oris. 2. de Orator.

Dēprāvātẽ, adverbiũ, [διεστραμμένως. Gal. *Tortuement, contre droiture & raiſon, mal.* Ital. *Contra il dritto, & ragione.* Ger. Verderbter ich/boßhafftigklich. Hiſp. *Torcendo lo derecho.* Pol. *Skażenie, ſ'ofliwie.* Vng. *Hamiſſan, veſztegetote tſonkã.* Ang. *Crookedlie, againſt right and raiſon.*] Cic. 1. de Finib. De quibus neq; depravatè indicant, neque corruptè.

Depręcĭātŭs, Vilior factus, cujus precium imminutum eſt. [Pol. *Stanial', tanſzy.* Vngar. *Megrozſittatot.*] Paul. l. 22. D. ad legem Aquil. Sed & ejus ratio haberi debet quo cætera corpora depreciata ſunt.

Dēprĕcŏr, pen. corr. d. p. Precor, ſupplico, precando impetro. [חלה *chillãh* עתר *hathár* התחנן *hithchánnen.* Δεομαι, ἱκνουμαι. Gall. *Fort prier, deprier.* Ital. *Pregare grandamente.* Ger. Abbitten/vaſt bitten. Belg. Dotmoedetych bidden. Hiſp. *Mucho rogar.* Pol. *Odpraſzam.* Vng. *Kõnyörgök, kõnyörgéſſel kérõm.* Ang. *To praye and intreate for to do the contrare.*] Sueton. in Cæſare: Satis conſtat, Syllam quum deprecantibus amicis & ornatiſſimis viris aliquandiu denegaſſet, atque illi pertinaciter contenderent, expugnatum tandem proclamaſſe. Cicero in Læl. At C. Bloſius Cumanus hoſpes familiæ noſtræ, Scævola, quum ad me, qui aderam cum Lenate & Rutilio Cõſulibus in conſilio, deprecatum veniſſet: & li. 1. ad Heren. Deprecatio, quum & peccaſſe & conſultò feciſſe reus confitetur, & tamen poſtulat ut ſui miſereatur. ¶ Habet quandoque contrariam ſuo ſimplici ſignificationem, ſicut in dedecer, deſpero, & hujuſmodi: & ſic ſignificat recuſare, & precibus contendere ne aliquid fiat. παραιτέομαι ἀποδύομαι. Aſinius Ciceroni: Nec periculum eſt ullum quod pro libertate aut refugiam, aut deprecer. Virg. 12. Aeneid. -ę quidem merui, nec deprecor, inquit. Ovid. lib. 1. de Ponto: Sapè precor mortem, mortem quoq; deprecor, idẽ, Nemea Sarmaticum contegat oſſa ſolum. Livius de bel. Maced. utranque ſignificationem complexus eſt: Ego ſi quid ſceleratè in fratrem admiſi, nullam deprecor pœnam: ſi innocẽs ſum, ne invidia conflagrem quum crimine non poſſim, deprecor. Horum priùs pro abominor, deteſtor, ſive recuſo ſumitur, poſterius pro vehementer precor. Suet. in Auguſto: Quum Lecterius adoleſcens Patricii generis in deprecanda graviore adulterii pœna allegaret ſe eſſe profeſſorem. Autor ad Heren. lib. 4: Audes verbum facere? audes quicquam petere? audes ſupplicium deprecari? hoc eſt, conari precibus efficere ne ſupplicium de te ſumatur. ¶ Interdum idem eſt quod depellere, vel à ſe removere: ἀπαράιτεω. Inde dicimus, Deprecari invidiam, ignominiam, calumniam. Quint lib. 3, ſcribit deprecationem, depulſionem eſſe. Item Cic. in Catil. libro 1: Nunc ut à me P. C. quandam propè juſtam querimoniam deteſter atque deprecer, percipite quæſo diligenter quæ dicam. Idem pro Bal. Quiddam de communi additione omnium noſtrũm, deprecandæ malevolentiæ cauſa, breviter commemorandum videtur. Qua de re ſi Gellius ſcripſit: Deprecari ſignificare execrari, deteſtari, depellere vel abominati, non fuit culpandus à Laurentio Valla, quum Depellò hiſce Ciceronis exemplis probè conveniat, & cum Deprecor maximè congruat, propter præpoſitionem De, quæ ambobus præpoſita eſt. Execror verò deteſtor, abominor, quum penè idem ſignificent quod recuſo, etiam ipſi verbo Deprecor conveniunt in ea ſignificatione, in qua ſuprà illud Ovidii: -Mortem quoque deprecor idem, diximus accipiendum: ut & illud Cic. lib. 2. de Republ. Et jam Clodii invidiam Gracchi charitas deprecabatur: id eſt, propulſabat & defendebat. Saluſt. in Iugurtha: Tantúmmodo imperium inimici, & cruciatus corporis deprecor. ¶ Quandoque deprecari eſt precibus eximere. ἐξαιτέω. Cicer. de lege Agrar. contra Rullum: Siquid deliquero, nullæ mihi ſunt imagines, quæ me à vobis deprecentur. Cic. pro P. Sylla: Multorum hic vitam eſt à L. Sylla deprecatus.

Deprecatĭo, ōnis, f. t. Precatio, poſtulatio, veniæ rogatio. [תחנה *techinnáh.* ἐξαίτησις. Gal. *Priere, requeſte, ſupplication de pardonner vne faute faite.* Ital. *Il domandar perdono, richieſta di ottenere perdon d'vn confeſſato ò fallo.* Ger. Ein abbittung, ein bitt zu verzeihung. Hiſpan. *El demandar à perdon.* Pol. *Odpuſzczenie, prożba ô odpuſzczenie.* Vn. Kõnyörgés, (auagy) *mindõn gonoſznak ew'lw'nk el tãuoʒdaſt valo kõnyörgés.* An. *A praying, or requeſting to forgett and pardone a fault confeſſed.*] Cic. 2 de Inven. Deprecatio eſt, in qua non defenſio facti, ſed ignoſcendi poſtulatio continetur. Idẽ lib. 1. de Inven. Deprecatio eſt & quum peccaſſe reus, & conſultò peccaſſe confitetur, & tamen ut ſibi ignoſcatur poſtulat. ¶ Aliquando ponitur pro remotio & deteſtatio. Cic. pro Rab. Huic adfert aliquam deprecationem periculi ætas.

Dēprĕcātŏr, oris, m. t. Qui reo veniam & immunitatem deposcit. [מתחנן *mitchannẽn.* παραιτητὴς, δεόμενος. Gal. *Deprieur, requeſteur, intercesſeur, moyenneur de remettre en grace.* Ital. *Orator di alcuno.* German. Ein abbitter, fürbitter/entſchuldiger. Hiſpan. *Entreuenidor, excuſador.* Polon. *Proſzącza za winnim.* Vngar. *Kõnyörgõ.* An. *A ſuter for me him or the.*] Cic. li. 1. Epiſt. Poſt temeritatem noſtri Dolabellæ deprecatorem me pro illius periculo præbeo. Idem pro Pompeio: Cretenſes ad Pompeium legatos deprecatoresque miſerunt. Idem pro L. Flacco: Sperabam, judices, honoris potiùs L. Flacci me adjutorem futurũ, quàm miſeriarum deprecatorem.

Dēprĕcābūndŭs, [מתחנן *mithchannén.* αἰτῶν ἱκέτης, ἱκετικῶς. German. Der bittet oder etwas begert. Polon. *Odproſzaiaci.* Vng. *Kõnyörgeſſél valo kerõ.*] Pro precãte & petente donũ. Tacitus. Vt Lateranus quaſi ſubſidium rei familiaris oraret deprecabundus & genibus accedens.

Dēprĕhendo, is, act. t. comprehendo, animadverto, agnoſco, comperio. [מצא *matsá* תפש *taphás* הוכיח *hochiách* Φωράω, κατάλαμβάνω. Gal. *Surprendre, prendre ſurle fait.* Ital. *Sorprendere, trouare alcuno nella colpa, trouare in fallo.* German. Vnverſehens begreiffen/erwüſchen/heimlich befinden. Belg. Heymelyck bevinden. Hiſpan. *Tomar en hurto ò maleficio.* Polon. *Doznawam ſzte doſzwiadczim ſzie.* Vng. *Meg fogom,* (item) *rayta kapom,* (auagy) *eſzembe veſzõm.* Angl. *To tak a man vnwares.*] Plaut. in Aſin. In furto ubi ſis deprehenſus. Cicer. 5. Verr. Qui quod in altero vitium reprehendit, in eo ipſe deprehenditur. Deprehẽſus ab hoſtibus, à tempeſtate. Virgil. lib. 4. Georg. Deprehenſis olim ſtatio tutiſſima nautis. Horat. in Serm. Deprehenſi non bella eſt fama Treboni. ¶ Vnde & Deprehẽſa, genus animadverſionis in milites, qui certo in errore deprehenſi fuiſſent, caſtigatione major ignominia minor. Cic. pro Cælio: Quum ego facinora oculis priuſquam opinione, manibus antequã ſuſpicione deprehendi. Lactant lib. 1. de Iove loquens: Nónne à ſua prima pueritia impius & penè parricida deprehenditur.

Dēprĕhēnsŏr, oris, nomen verbale. ὁ ἁλώσας.

Dēprĕhēnsĭo, onis, f. t. Subita comprehenſio, animadverſio. [הכרה *hachchárah.* κατάληψις. Gal. *Surprinſe, cognoiſſance de ce qu'on ignoroit.* Ital. *Il ſopraprendere, cognitione.* Germ. Ergreiffung/erwüſchung. Hiſpan. *Obra de tomar aſti, connoſcimiento.* Pol. *Doznanie, obaczenie.* Vn. *Meg kapás, eſzében vétel.* Angl. *A ſud dane taking of any man vnwares.*] Cic. pro Cluentio: Subita veneni deprehenſio.

Dēprĭmo, mis, pen. cor. depreſſi, act. t. Conculco, affligo, protero, demitto: cui opponitur extollo, erigo, [הטיל *hippíl* השטין *hiſchpíl* מך *mach.* πατάσσω, πίζω. Gal. *Abaiſſer, mettre bas.* Ital. *Deprimere, abbaſſare, humiliare.* German Nidertrucken/vnderſich trucken. Hiſ. *Abaxar y abatir, ſupprimir.* Polon. *Pogrążam, przyciſkam, nachilam.* Vng. *Lenyomom.* An. *To holde vnder or hold downe, to weigh or preſſe down.*] Varr. Ab eo depreſſus, à quo erigi, extollique ſperabam. Lactant. lib. 3: Ita dum hominẽ quærit extollere rem ipſam depreſſit. Idem lib. 6: Altera quæ ad inferos deprimat: id eſt, deorſum premat, vel mittat. Liv. 3. ad Herennium: Quàm maximè ſedata & depreſſa voce principia dicemus: id eſt, ſubmiſſa. Plin. lib. 2 cap. 38: Terrena in cœlum tendentia deprimit ſiderum vis. Cicero antequam iret in exilium: Nam quem virtutis gloria cum ſumma laude ad cœlum

extulit, eundem inimicorum invidia indignissimè oppressum deprimit ad supplicium.

Dēprēssŭs, nomē ex participio, Humilis, summissus. [שפל *schaphál* מוך *namóch*. κατωτικὸς, ταπεινωμένος. Gal. *Abaissé, mis bas.* Ital. *Basso prenuto.* German. Nider/nidergetruckt. Hisp. *Puesto abaxo.* Pol. *Potl'omiony. przycisniony, nachilony.* Vng. *Alatson, tsekély, le nyom attatot.* Ang *Holden vnder weyghed downe, low.*] Colum. lib. 1. cap. 2: Quum ex depressiore loco fuerint orta fundamenta. Idem li. 2. cap 9: Modò in elatiora, modò in deprestiora clivi obliquum agi sulcum oportebit.

Dēprēssĭo, nis, f. t. [κατωτικὸς. Polon. *Nagiecsie.* Vn. *Le nyomas.*] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 20: Sed semper velut è quadam imæ depressionis senecta, in altitudinem suam, ut in robur revertitur juventutis.

Dēprēssĭtās, tis, Declivitas, devexitas. [κάθλιψις. Polon. *Nachilenie.* Vngar. *Meg haylotság le nyomás homoredotság.*] Apuleius in Hermitis Asclepio: Non depressitas terræ ejus opera impedit.

Dēprŏmo, is, penult. prod act. t. Profero, expromo, expono. [הוֹצִיא *hotsí.* προφέρω, προχειρίζομαι. Gal. *Tirer ou mettre hors.* Ital. *Proferire, dar fuora.* Ger. Herfür nemmen/herfur thun Hispan. *Sacár lo guardado.* Pol. *Dobywam, wymuie.* Vng. *Elő veszőm, elő hozom.* Ang. *To bring or drawe out.*] Cic. 2. Offic. Altera ex arca, altera ex virtute depromit. Idem li. 3. de Finibus: Nam quibus è locis quasi thesauris argumenta depromerētur, vestri ne suspicati quidem sunt.

Deprŏmptŭs, participium. [מוּצָא *mutsá.* προχειρισμός, ἐξεργασθείς, προσκληθείς. Gal. *Tiré & mis hors.* Ital. *Messo ò posto fuori.* Ger. Herfür gebracht/herfür gethan Hisp. *Sacado defuera.* Pol. *Wyety, nasiwiat pokazany.* Vng. *Elő vétetet, elő hozatot.* Angl. *Taken and drawen out.*] Cic. 3. de Orat. Ita & momenti aliquid afferent: quum erunt penè ex intima defensione depromptæ, & apparebit eas, &c. Deprompta ex ærario pecunia, Idem pro L. Manil.

Dēprŏpĕro, deproperàs, pen. cor. Propero, festino [מהר *mihér* אץ *ats.* προπετῶς σπεύδω, προπετῶς ἔχω. Gal. *Se hâter fort.* Ital. *Affrettarsi.* Germ. Hefftig eilen. Hispan. *Mucho apressurarse.* Pol. *Spieszę sięe.* Vng. *Igón sietők.* Ang. *To speed, to mak great haste.*] Plautus Pœnul. Deproperant sedulò sacrificare. Horat. 2. Carm. Ode 7: - quis udo Deprŏperare apio coronas Curátve myrto? id est, festinanter afferre. Acron.

Dēpso, is, n. t. Significat subigendo manibus aliquid molle & tenerum reddo. [עש *lasch. δάπτω.* Gal. *Pestrir & amollir auec les mains.* Ital *Fare il pano gramolando.* Germ. Mit den Henden etwas weich machen/beeren/kneten. Hispan. *Sobar.* Polon. *Zmiekczam, gnioto, gnięsme.* Vng *Meg gyúrom, keszem kőzőt meg lagitom, meg duszitom.* Ang. *To knead.*] Cato de Re rust. cap. 76: Deinde manibus bene depsito. ¶ Significat etiam obscœnum quiddam, ut Cicero in Epist. ad Patum: Batuit, *inquit*, impudenter: depsit multo impudentiùs atqui neutrum est obscœnum. Composita huic. Condepso, Perdepso. Catul. Patrui perdepsuit ipsam uxorem.

Dēpsĭtĭcĭus, a, um, Depsendo: id est, subigendo confectus. [δεψητός. Gallicè, *Pestri, amolli auec les mains.* Ital. *Gramolato, intenento.* German. Geknetten / gewürckt. Hispan. *Cosa sobada.* Polon *Gniecżony, tkani.* Vngaricè, *Gyúratot, nagaszitatot.* Anglicè, *That is made soft by knedding.*] Cato cap. 74: Panem depsiticum sic facito, &c.

Dēpŭbĕr, m. t. vel Depubis, pen. prod. Dicitur is, qui ad pubertatis annos non potuit pervenire. [ἄωρος. Pol. *Niedoszły, niedojrzchni.* Vng. *Gyermőkded.*] ¶ Hinc Depuberem porcum dicimus, quem lactentem occidimus. Ex Festo.

Dēpŭdĕre, n. f. Pudorem abjicere. [ἀπαυθαδεῖν. Gal. *N'auoir point de honte, estre eshonté, auoir perdu toute honte.* Ital. *Gittare la vergogna, diuenir sfaciato.* German. Sich verschemen / alle scham hindan setzen. Belgicè, Niet schamen. Hispan. *Echar la verguença.* Polon. *Wstud odłożic.* Vngar. *Szemtelenne lenni.* Anglicè, *To cast of shame, to haue a brasen face.*] Ovid. 4. Epist. Depuduit, profugusque pudor sua signa reliquit. Seneca de Tranquillitate vitæ: Si duritia oris ille hoc potuit, qui assiduis convitiis depudere didicerat.

Dēpŭdēsco, scis, quo usus est Hieronymus ad Eustochium: Nō depudesco infœlicitatis meæ.

Dēpŭdīco, cas, penult. prod. act. p. Violo, stupro, & pudicitiã aufero. [עבר *bimádh.* βιάζω φθείρω Gal. *Honnir, villener.* Ital. *Tor l'honore, violare.* Ger. Schenden/schwechen / scham vnnd ehr hin nemmen. Hisp. *Corrumper ò poner tacha.* Pol. *Opanieszłwo przyprawiam, gwałce.* Vngaricè, *Meg szeplősitőm.* Ang. *To defloure, to foy le.*] Vsus est etiam Laberius in Mimis, teste Gellio libro 16. cap. 7. in principio.

Dēpūgno, as, are, n. p. Pugno, certo, decerto, dimico. [נלחם *milchám* ἀγωνίζομαι. Gal. *Combatre, faire guerre.* Ital. *Contendere, combattere* Ger. Streitten/ tempffen. Belg. Vechten. Hisp. *Contender y pelear.* Pol. *Walcze, byesżie.* Vng. *Meg vinok.* An. *To striue, to fight.*] Cic. de Senect. Depugnavit apud Thermopylas. Idem pro Cecin. Non erit cur depugnare quisquam posthac possessionis causa velit.

Dēpūgnātĭo, nis, f. t. [κατακμάχη. Vng. *Viadal viuas.*] Iulius Firmicus Math. libro 4: Ex forensium certaminum depugnationibus liberatus.

Dēpūgnātŭr, impersonale. Cicer. ad Attic. libro 16. Calendis Ianuariis erit fortasse præsidiò: aut quidem ante depugnabitur.

Depūgnātŭs, participium, [κατακεκμακὼς. Pol. *Zwalczoni.* Vng. *Meg viuattatot.*] Plautus Menæch. Sed metuo ne serò veniam depugnato prælio.

Depurgo, as, act. p. Purgo. [בר *bar* נקה *nikkáh.* ἐκκαθαίρω. Gal. *Purger du tout, nettoyer.* Ital. *Purgare.* German. Außseuberen/ reinigen. Hispan. *Purgar ò alimpiar.* Pol. *Czyszcze, wymiatam, chedoże.* Vng. *Meg tiszt itom.* Ang. *To mak cleane, To cleanse.*] Cato de Re rust. Terram cum stercore bene permisceto, depurgato ab herba graminibusque. ¶ Dicimus etiam depurgare crimina pro excusare, & diluere. Liv. 9. bel. Maced. Filium mittere Romam, simul ad depurganda crimina, simul ad precandum iram Senatus statuit.

Dēpŭto, as, pen. corr. act. p. Puto, Reseco, ramis, sarmentisve superfluis arborem vitémve libero. [זמר *zamár.* κατατέμνω. Gal. *Couper, tailler.* Ital. *Tagliar via, difalcare.* German. Abschneiden/abhauwen. Belg. Affsnyden: Hisp. *Cortar y podar.* Pol. *Odzinam, odrzazuie.* Vng. *Meg irtom, meg nyesőm.* Ang. *To prune or cut of.*] Col. li. 3: In agro macro & sicco vineam imbecillem in hiumam amputato: quam partem non deputaveris, circa Calendas Februarii repetito, & deputato. ¶ Item Deputare est existimare, censere, judicare. [חשב *chashíb.* λογίζομαι. Gal. *Reputer, estimer, penser.* Ital. *Stimare, pensare.* Germ. Achten / meynen/ vrtheilen. Hispan. *Pensar ò imaginar, ò inducir.* Vng. *Vélőm, itélőm.* Ang. *To think, iudge or esteme.*] quod vulgò dicitur *Reputare*, non ut multi putant, delegare. Terent. in Hecyr. Aedepol næ meam esse herus operã deputãt parvi pretii, Qui ob rem nullam me misit frustra, ubi totum desedi diem, Plaut. in Amph. Inde eras è promptuaria cella depromar ad flagrum? Nec causam liceat dicere mihi, neque in hero quicquam auxilii siet? Nec quicquam sit, quin me omnes esse dignum deputent. ¶ Deputare secum rationes. Terent. Adelph. Sed nemo dabit, frustra egomet mecum has rationes deputo.

Dēpŭvĭo, is, act. q. ex de, & pavio: hoc est, cædo. [הכה *hiechcháh* נגע *naghdh.* τύπτω, κατατύπτω. Gal. *Batre, frapper.* Ital. *Battere, percuotere.* Ger. Schlahen. Hisp. *Herir.* Pol. *Tłuke, kołace.* Vng. *Meg verőm.* Ang. *To beate, to strike.*] Lucilius: - palmisque misellam Depuvit me: id est, verberavit.

Dēquĕrŏr, d. t. Pro simplici queror, legitur apud Valer. Flac. lib. 5. Argon. - ante omnes secum dequesta labores. [נאל *naón.* μέμφομαι. Gal. *Se complaindre.* Ital. *Lamentarsi, querelarsi.* Ger. Sich beklagen. Hispan. *Quexarse.* Pol. *Vskarzamiszie.* Vn. *Panaszolkodom.* Angl. *To complayne*] Item apud Stat. lib. 1. Thebaid. - eadem sub nocte sopora Lustra terit, similesq; Notos dequestus, & imbres, &c.

Dērādo, is, penultima producta, Radendo aufero. [גרד *ghárádh.* ἀποξέω. Gallicè. *Racler, oster en raclant.* Italicè, *Togliere radendo.* Germanicè, Abtratzen/ abschaben. Hispan. *Raer alguna cosa de otra.* Polonicè, *Odskrobuie odzieram.* Vngar. *El nyesni.* Angl. *To shaue or sheare of or away.*] Plin. Quod derasum est, teritur, & cribratur.

Dērēctārĭī, Qui domos alienas furandi animo introëunt. Polon. *Złodzieie zakradnieni.* Vngar. *Házások, lopok.*] Vide Directarii in Dirigo.

Dērēlīnquo, is, ere, act. t. Prorsus seu in totum relinquere, deserere. [עזב *hazáb* שמם *schamát. καταλιμπάνειν.* Gal. *Abandonner, delaisser.* Ital. *Abbandonare.* Germ. Verlassen Belg. Verlaten. Hisp. *Dexar ò desamparar.* Polon. *Opuszczam, zostawiam.* Vn. *El hagyom.* Ang. *To leaue, to forsake.*] Cicer. pro Cœcin. Derelinquo jam communem causam, populi Romani jus in vestra fide ac religione depono.

Dērēlīctŭs, participip. [עזוב נשמם *nischmát. καταλειφθείς.* Gal. *Delaissé* Ital. *Lasciato.* Ger. Verlassen Hispan *Dexado, desamparcjado.* Pol. *Opuszczony.* Ang. *Left, or forsaken.*] Autor ad Heren. lib. 4: Item commodiùs est in derelicta, quàm in celebri regione locos comparare. ¶ Prò derelicto habere. Cicero ad Attic. Hæc oppida atque oram maritimam illum pro derelicto habere.

Dērēlĭctĭo, onis, verbale, f. t. Desertio. [שמטה *schemittáh.* κατάλειψις. Gal. *Delaissement, abandon.* Ital. *Abandonamento.* Germ. Verlassung. Hisp. *Dexo ò desamparo.* Pol. *Zostawienie, opuszczenie.* Vng. *El hagyás.* Ang. *A leauing or forsaking.*] Cic. 3. Offic. Sed communis utilitatis derelictio contra naturam est.

Derelictus, us, ui, idem. [κατάλειψις. Vng *El hagyás.*] Gel. li. 14, cap. 12: Sive quis arborem suam vineamque habuerit derelictui, non id sine pœna fuit.

Dērĕpēntĕ,

Dērĕpēntĕ, una dictio, quia (ut docet Donat.) adverbiis præpositionem separatim nō addimus. Si enim separaveris, non est Latinum De repente. [תֹּאם *pitheóm* ἐξαίφνης. Gall. *Incontinent, soudainement, tout sur le champ, tout à coup.* Ital. *Di subito, incontinente.* German. Einsweges/von stundan/flugs/gähtungen/geschwind Belg. Subyt ende Hisp. *Subitamente* y *adeshora.* Polon. Wskok, *bzmiesżkama.* Vngar. *Hirtelen.* Ang. *Sodenly.*] Terent. in Hecyr. Ita corripuit derepentè tacitus sese ad filiã. Cic. pro Qu. Ligar. Si quum hoc domi faceremus, quod & facimus, & ut spero, nō frustrà facimus, tu derepentè irrupisses, & clamare cœpisses.

Derepo, is, pen. prod. cōpositū ex de & repo. [ἀφερπύζω, ἀφίεμαι. Gal. *Grimper, ramper.* Ital. *Reparsi, montare.* Germ. Hinkriechen oder schleichen. Hispan. *Gatear, andar no sintiendo.* Polon. *Przyliezam, przywłaczam.* Vng. *Alá mászok.* An. *To creepe or slide forth.*] Plin. lib 8, cap. 36: Ingrediuntur & bipedes: arborem aversi derepunt. De ursis.

Dērīdĕo, es, pen. prod. act. f. Irrideo, ludo, illudo. [הִתְהֵל *hethél* צָחַק *tsachák* לָעַג *laahágh*, κατεγελάω, κατασκώπτω. Gal. *Se mocquer, mocquer.* Ital. *Beffare, dileggiare.* Ger. Verlachen/verspotten. Hisp. *Escarnecer riendo.* Pol. *Posmiewam się.* Vn. *Meg nevetem.* An. *To mocke, to scorne or taunt.*] Plaut. in Aul. Neq; ædepol ego te derisum venio, neque derideo.

Dērīsŏr, [מְצַחֵק *metsachék* מִתְהַלֵּל *mehathél* לֵץ *lets.* κατεγελαστής. Gall. *Mocqueur.* Italicè, *Schernitore.* Germanicè Ein verlacher/verspotter. Hispan. *Escarnecedor, que haze escarnio.* Polon. *Posmiewca.* Vngar. *Meg nevető, tsufolo.* Angl. *A mocker, a scorner.*] Plin. lib. 11. cap. 52: Supercilia quibus juxta tempora, inflexa derisores significant.

Dērīdĭcŭlum, n. s. Irrisio. [הִתּוּל *hathúl.* κατεγέλασμα, καταγέλασμα. Gal. *Mocquerie, raillerie.* Ita. *Scherno, beffa.* Germ. Verspottung/verlachung. Hisp. *Escarnio.* Pol. *Posmiech, szydzenie.* Vngar. *Nevetség, meg nevetés.* Ang. *Mockerie, scorne.*] Plaut. in Pseud. Quàm illum mihi verba per deridiculum dare.

Dērīsŭs, hujus derisus, pen. prod. idē. [הִתּוּל *hathúl* κατασκώπτω. Vngar. *Meg nevetés.*] Quint. libro 6: A derisu non procul abest risus.

Derisōrĭus, [κατεγελαστικός. Polon. *Smiechu godni.* Vn. *Nevetségre valo, nevetendő.*] Marcianus D. lib. 28, tit. 7, l. 14: Conditiones contra edicta Imperatorum, vel quæ contra bonos mores vel derisoriæ sunt.

Dērīdĭcŭlŭs, a, um, Derisione dignus. [κατάγελως, κατεγέλαστος. Gal. *Digne d'estre mocqué.* Ital. *Degno di esser beffato.* Germ. Verlachens wärt/spöttig. Hisp. *Cosa de reyr y escarnecer.* Pol. *Godny posmiechu.* Vn. *Nevetségre méltó.* An. *Worthie of scorne or mockerie.*] Var. 1, de Re rust. Sequetur ut duos villicos & duas villicas habere debeat, quod est deridiculum. Deridicula vanitas apud Gellium lib. 10. cap. 11.

Dērĭpĭo, pis, penult. cor. act. t. abstraho, avello. [חָטַף *chatáph* לָקַח *lakách.* καταρπάζω. Gal. *Prendre & rauir.* Ital. *Rapire, pigliare prestamente, strappare.* Ger. Hinreissen/abziehen. Bel. Afterecken. Hisp. *Arrebatar alguna cosa de lugar.* Pol. *Rozrzucie, rochwiczam.* Vng. *Leragadom.* Ang. *To take or pull away.*] Vng. lib. 2. Georg. Collaque prælorum fumosis deripe tectis: id est, properanter tectis effer. Plaut. in Mæneh. Sed quis hic est, qui capillo me huc de curru deripit? Lact. lib. 5: Quomodo se rapinis & fraudibus abstinebunt, qui Mercurii furta noverunt, docentis non fraudis esse deripere, sed astutiæ: id est, surripere.

Dērīvo, as, penult. prod. n. p. Aquam deduco, alióve deflecto. [הִתְעִיל *hithghíl* הֶעְבִּיר *higbhír.* παροχεύω. Gal. *Faire escouler l'eau par autre ruisseau ou conduit, la destourner.* Ital. *Derivare, scolare le acque, condurre da un fiume, voltare il suo corso.* German. Das Wasser dannen etchten oder tetten/daß es etwanhin flesse. Hispan. *Derivar, sacar rio ò arroyo de fuente.* Polon. *Wode doczieczenia obracam.* Vngaricè, *Az vizet más felé vezetőm.* Angl. *To trayne water by an other way.*] Columell. libro 1: Crebrosque sulcos aquarios (quos nonnulli elices vocant) faciamus, & omnem humorem in cloacas, atque inde extra segetes derivemus. ¶ Per translationem elegantissimè ponitur pro deflecto & transfero. Terent. in Phorm. - quid vis, nisi ut maneat Phanium, atq; ex crimine hoc Antiphonem eripiam, atque in me omnem derivem iram senis? id est, deflectam. Vbi Donat. Derivatio dicitur inflexio criminis ab eo ad quē pertinebat, ad eū ad quē non pertinet, *μετάστασις.* Cic. in Ver. act. 4: Quid est quamobrem putes te tuam culpam non modò derivare in aliquem: sed communicare cum aliquo posse? Cicer. pro Mil. Fecerunt id servi Milonis (dicam enim non derivandi criminis causa, sed ut factum est) neque imperante, neque præsente domino, quod suos quisque facere servos voluisset. Hoc est non dicam eo animo ut Milonis crimen in servos rejiciam, sed quia ita res se habet.

Dērīvātĭo, verb. f. t. Deductio. [ἀπαγωγή, ὀχέτευσις, παροχέτευσις. Gal. *Derivation, destournement de cours accoustumé.* Ital. *Derivamento.* Ger. Abtettung/abrichtung. Hispan. *Aquel apartamiento.* Pol. *Przywiedzenie.* Vng. *El vétel, el folyatás, folya modas.* Ang. *A turning or trayning of water by an other way.*] Cic. 2. Offic. Adde ductus aquarum derivationes fluminū. Liv. 5, ab Vrbe, & Quint. lib. 3: Vtendum proxima derivatione verborum.

Derivativus, a, um, Quod ab alio deducitur, παραγωγός.

Dērōdo, is, si, derosum, act. t. Rodo. [אָכַל סָבִיב *achál sabíb.* ἀποτρώγω, ἀφοδεύω. Gal. *Ronger.* Ital. *Rodere.* Germ. Abnagē/benagen. Hisp. *Roer.* Polon. *Ogrzam.* Vng. *Meg rágom, le ragom.* Ang. *To gnaw.*] Plin. lib. 11. ca. 37: Et cochleæ dentes habent: indicio est à minimis earum derosa vitis. Cicer. 1, de Divin. A muribus esse derosos.

Dērŏgo, as, penult. corr. act. p. Detraho, deminuo, delibo. [גָּרַע *gharáh.* ἀφαιρέω. Gal. *Deroger, diminuer, abolir en partie.* Ital. *Derogare, scemare, togliere, levar via qualche parte.* German. Etwas einem ding entziehen oder abbrechen/minderen/schwechen. Belg. Een deel aftreken. Hispan. *Detraer, quitar o quitar, disminuir, derogar.* Pol. *Vmnie, vmnieszenie.* Vng. *Kissebbitém.* Angl. *To abolishe, to vndoe and tak away a parte.*] Vnde Derogari legi, est aliquid de lege diminuere, vel detrahere. Abrogare autem legem, est legem omnino tollere. Autor ad Herenn. Quum duæ leges inter se discrepant, videndum est primùm: num quæ abrogatio aut derogatio sit. Quid est ergo derogatio nisi detractio aliqua legis: abrogatio ipsius legis ablatio? Illa partis legis, hæc totius ablatio est. Cic. 2. de Invent. Indignum est de lege aliquid derogari, vel legem abrogari. ¶ Dicimus autem derogo legi vel de lege: & abrogo legi, legem. Autor ad Herennium: Quum ostenditur id factum esse, quod ea lex sanciat, cui legi abrogatum, vel derogatum sit. Item per accusativum derogare legem. Cic. pro Fonteio: Quorum virtuti, generi & rebus gestis fidem & autoritatem in testimonio cupiditatis atque inimicitiarum suspicio derogavit. Derogo, cui opponitur Arrogo: quod est autoritatis aliquid aut fidei alicui attribuo. Hieron. in prolog. Esdræ: Interrogent Hebræos & ipsi autoribus translationi meæ aut arrogent vel derogent

Dērŏgātĭo, Diminutio, detractio. [מִגְרָעָה *migrahá* ἀφαίρεσις. Pol. *Vmnieszenie, vzięcie.* Vn. *Meg kissebbites.*] Autor ad Herenn. Quum duæ leges inter se discrepant, videndum est num quæ abrogatio aut derogatio sit.

Derogativŭs ἀφαιρετικός. Pol. *Vmniacy.* Vn. *Kissebbitő, alazó.*] ut Diomedes Grammaticus lib. 1: In enim præpositio plerunque derogativa, nonnunquam adjectiva est.

Dērŏgātōrĭŭs, a, um, [Pol. *Vmnieszaiący.* Vng. *Kissebbitő, alazó.*] Iulianus D. lib. 25. Tit. 4, l. 2: Edictum de custodiendo partu derogatorium est ejus quod ad Carboniam decreti exemplum comparatum est.

Derogatoriæ clausulæ, non tollunt ea, quæ conciliis generalibus sunt constituta. Alciat. in l. nullius. de Sum. trinit.

Dērŏgĭto, as, are, freq. quo antiqui sunt usi pro simplici rogitare: πολλὰ λιταρεύω. Plaut. in Asin. Placidè ergo unumquodque derogita, ut acquiescam.

Dērumpo, is, act. t. Abrumpo. [פָּרַץ *parátz.* κατερρήγνυμι. Gal. *Desrompre.* Ita. *Rompere, esstirpare.* German. Zerbrechen/abreissen. Hispan. *Quitar alguna cosa rompiendo.* Polon. *Odrwam, łamam.* Vng. *El szakasztom, el rontom.* Ang. *To breake of.*] Collis arduus & deruptus: id est, abruptus sive præruptus. Tacit. lib. 2. item l. 9: Et pars maxima inermes per invia & rupes deruptas, præcipitantes fugerunt.

Dērūncīnārĕ, act. p. Dissecare & dissipare. [זוֹרֵר הַשֶּׁר *zorér hasher* בִּתֵּר *bitér.* διαπρίζω. Gal. *Fendre d'vne scie, reuer en pieces, dissiper.* Ita. *Dissipare, fare in pezzi.* German. Zerschneiden/zerstücken. Hispan. *Rocar, cortar en partes diuersas.* Pol. *Rozpiłuię, rozetrzec.* Vng. *El metélőm, el szeletzem.* Ang. *To sawe or cutte in peeces.*] Tractum à runcinis: hoc est, serris majoribus, quibus fabri lignarii majora ligna secant. Plaut. in Mil. Vt lapide deruncinavit militem.

Derŭo, is, n. t. Decido, [הִתְנַטֵּל *hitpil* καταπίπτω. Gal. *Abatre, faire cheoir.* Ital. *Cader giu, ruinare à basso.* German. Hinab fallen. Hisp. *Caer abaxo.* Pol. *Odpadam, odwalam się.* An. *To fall downe, to pull frome.*] Apuleius: Prolapsus deruissem. Cic. Att. lib 6. activè posuit pro aufero, sive adimo: Et de laudibus Dolabellę deruam cumulum.

Dēs, olim pro bes, dicebatur as, dempto triente: est enim des sive bes octo unciarum pondus. [διμοιρία. Vngaricè, *Nyolez nehézék.*]

Dēsacro, as, are, act. p. Sacro, consacro, dedico: [הֶחֳרִים *hecherim* דָּקַשׁ *dakásch* חָנַךְ *chanákh.* ἀφιερόω. Gal. *Dedier, consacrer.* Ital. *Consacrare.* German. Heiligen/weyhen. Hisp. *Consagrar.* Polon. *Poświecam.* Vng. *Szentelőm.* An. *To dedicat, to consecrat.*] ut Desacrare aliquid Triviæ, apud Statium lib 9. Thebaid. Nota per Arcadias felici robore sylvas Quercus erat, Triviæ quam desacraverat ipsa Ejectum turba nemorum, numenque colendum Fecerat.

Dēsævĭo, is, n. q. Sævio. [זָעַף *zaháph* ἀγανακτέω. Gal. *Se tempester, debatre ou corroucer iusques à n' pouuoir plus.* Ital. *Inrendelire.*

delire. German. Hefftig wûten. Hiſ. Mucho encruelecerſe. Pol. Srogie ſię, pł odze okrucięńſtwo. Vn. Dwhôskôdôm, kegy ôttenkôdôm. An. To be wood angrie, to shew extreme crueltie.] Colum. libro 6. cap. 2: Patere unum diem, noctemque deſæviant. Tranquill. in Nerone capite 29: Virorumque ac fœminarum ad ſtipem Deligatorum inguina ore invaderet: & quum affatim deſæviſſet, conficeretur à doryphoro liberto. Hieron. in prolog. libr. Reg. Latrantes canes qui adverſus me rabido ore deſæviunt. Item ſævire deſino. [ἀφυβρίζω. Gal. Ceſſer d'eſtre cruel, s'apaiſer. Ital. Ceſſare d'eſſere crudele. Ger. Verwûten / von dem wûten abſtaſſen. Hiſ. Dexar de ſe encruelecer. Pol. Przeſtawam ſrogoczi. Vn. Dwhôßégtôl kegy ôtlenſegtwol meg ſzwnôm. An. To ceaſe tobe angrie.] Lucan. - necdum deſæviat ira, Expectat. Virg. 4. Aeneid. Dum pelago deſævit hyems.

Dēsālto, as, are, [ὀρχέομαι, ὀρχέομαι. Gal. Acheuer de danſer, danſer. Ital. Danſare, finire la danza. German. Denzen oder außdanzen. Hiſpan. Acabar de dancar, danca. Pol. Skacze, tancuia. Vn. Alá vgrom, le ẍôkôm. Angl. To leap or daunce, to end a daunce.] Suet. in Cal. Deinde repentè magno tibiarum & ſcabellorum crepitu cum palla tunicaque talari proſiluit, ac deſaltato cantico abiit.

Dēſcendo, is, n. t. Deorſum eo, ex loco ſuperiore in inferiorem me confero, ejus contrarium eſt Aſcendo: [ירד *jaràdh.* καταβαίνω, κατέρχομαι. Gal. Deſcendre. Ital. Diſcēdere, ſcendere, ſmontare. Germ. Hinab gehen / vnderſich gehen. Belgicè, Afclimmen. Hiſpan. Deſcender de lugar. Polon. Stepuie, zchodze. Vngar. Le ſzállok, le hágok. Anglicè, To go downe, to deſcend.] Cicer. 4. Tuſcul. Vt enim in inferiorem ambulationem deſcendimus. Liv. libro 2. ab Vrb. Tum ad equites Dictator advolat, obteſtans, ut feſſo jam pedite, deſcendant ex equis. ¶ Præteritum hujus verbi apud veteres erat deſcendidi, non deſcendi, uti Ennius & Valerius Antias in hiſtor. 75. Deinde funere locato ad forum deſcendídit. Laberius quoque in Catulario: Ego mirabar quomodo mammæ mihi deſcendiderant Gellius libro 7 capite 9. ¶ Per translationem verò dicimus Deſcendo in prælium, deſcendo in campum, deſcendo in forum, & hujuſmodi alia: quia de quiete ad laborem, de loco tuto ad periculum, dè vita ad mortem eſt iſte deſcenſus, ſive ad animam, ſive ad corpus, ſive ad utrumque pertineat. Perſius: Déſcendere in ſeſe, poſuit pro eo quod dicimus *ſuam infirmitatem agnoſcere*. Vt nemo in ſeſe tentat deſcendere, nemo: Sed præcedenti ſpectatur mantica tergo. Translatum vel à fodinis vel à cellis, in quas qui deſcendunt, quid illic repoſitum reconditumque ſit, noſſe poſſunt.

Dēſcēnſŭs, us, [ירד *morádh.* καταβασις. Gal. Deſcente. Ital. Deſceſa. Ger. Ein hinabgang / hinabſteigung. Hiſpan. Deſcendimiento. Pol. Stąpienie na dol'. Vn. Le ſzállás, le hágás. An. A deſcending or going downe.] Virg 6, Aeneid. facilis deſcenſus Averni. Plin. li. 16. cap. 26: Ipſo deſcenſu Iovis ſpelunca.

Dēſcēnſĭo, onis, f. t. [ירד *morádh.* καταβασις, κάθοδος. Gal. Deſcente. Ital. Deſceſa. German. Abgang. Hiſpan. Deſcendimiento. Polon. Zchodzenie, zeiſzcze. Vn. Le ſzállás, le menés, le hágás. An. A downe going.] Plin. epiſt. 101: In has tres deſcenſiones: duæ in ſole, tertia à ſole. Liv. 2, bell. Pun. Priuſquam in continentem deſcenſiones facerent.

Dēſcĭo, deſcis, Non ſcio. Plaut. in Mercat. Athenæ deſciverunt.

Dēſcīſco, is, deſcivi, deſcitum, pen. prod. deſciſcere, ex de & ſciſcò compoſitum. Deficio, ad aliam partem me confero. [ארד *marádh* משע *paſchâh.* ἀφίσταμαι, ἵσταμαι, ἵστημι, ἵστημι, ἀποστατέω. Gal. Se reuolter, ſe departir, s'en aller. Ital. Riuoltarſi alla parte contraria, mancare di fede. Ger. Abfallen / auff die ander ſeiten fallen. Hiſ. Rebellar. Polonicè, Odſtawam a do drugiego przyſtawam, odſtępuie. Vngaricè, El pártolok, el haſonlom. Angl. To leaue and forſake, to euolte.] Liv. 2. ab Vrbe: Præneste à Latinis ad Romanos deſcivit. Ab excitata fortuna ad inclinatam & propriè jacentem deſciſcere, Cicer. Curioni lib. 2. Deſciſcere à natura, Cic. 3. Tuſcul.

Dēſcītum, penult. prod. ἀφέστηται, impersonale paſſivum. Liv. 6, bell. Pun. Quorum de ſententia maximè deſcitum à Romanis conſtabat.

Dēſcŏbĭnātŭs, Saucius, abraſus, ſectus, ἀπεξυσμένος. Pol. Ranioni, zaczieti. Vn. Tôrsölesbôl meg ſebeſitetet.] Varro in Meleagr. Sin autem delectationis cauſa venamini, quanto ſatius eſt ſalvis cruribus in circo expectare, quàm his deſcobinatis in ſylva curare? Nonius.

Dēſcrĭbo, is, ere, act. t. Exſcribo, tranſcribo. [קחב *kathâb.* ἀπογράφω. Gal. Deſcrire, tranſcrire, doubler, copier. Ital. Tranſcriuere, deſcriuere, ricopiare. Germ. Abſchreiben. Belg. Vutſchryven. Hiſ. Tranſladar eſcriptura, eſcruir vna coſa otra vez. Polon. Przepiſſuie. Vn. Meg irom. An. To copie, to writ out of an other.] Cic. Cornif. Dicam tuis ut eum ſi velint deſcribāt, ad teq; mittant. ¶ Aliquando ponitur pro definire, diſtribuere, diſponere ſeu deſignare, ἀπογράφω, ἀπογράφω, ἀπογράφω. Cicer. in Læl. Mei ſunt ordines, meaeſt deſcriptio. ¶ Ité pro delineare, vel depingere. Plaut. in Aſin. Nō pictor potuit rectiùs deſcribere ejus formam. ¶ Accipitur etiam pro ſimplici ſcribo, vel pro conſcribo. Virg. in Daph. Imò hæc in viridi nuper quæ cortice fagi Carmina deſcripſi, & modulans alterna notavi, Experiar. Lact. lib. 5: Quid eſt enim curillam, vel in carminibus, vel in omni ſermone deſcribant: conquerentes ejus abſentiam, quum ſit facillimum bonos eſſe ſi velint.

Dēſcrīptŭs, particip. Diſtributus. [כתוב *chattûb.* καταγεγραμμένος, ἀπογεγραμμένος. Gal. Tranſcript, doublé, copié, deſcrit, mis par ordre. Ital. Tranſcritto, copiato, poſto in ordine. Ger. Abgeſchriben / Item, geordnet. Hiſpan. Transladado, tracado ò debuxado. Polon. Przepiſſany. Vng. El kondeltetet, meg irattatot. Ang. Writen out of a copie] Cicer. 2. in Catil. Quemadmodum eſſet ei ratio totius belli deſcripta docui.

Dēſcrīptŭs, nomen ex partic. [Vng. Meg irattatot.] Cicer. 3. de Fin. Quid enim aut in natura, qua nihil eſt aptius, nihil deſcriptius: aut in operibus manu factis tàm compoſitum, &c.

Dēſcrīptĭo, onis, f. t. Diſtributio, figura, fórma, deſignatio. [ספר *ſephár* καταγραφή, ἀπογραφή, ἀπογράφησις. Gal. Deſcription, enroolement, bon ordre. Ital. Deſcrittione, narratione. German. Abſchreibung oder Abgeſchrifft Hiſpan. Traçaſo ò debuxo. Polon. Przepis. Vngar. Meg irás. Ang. A deſcription, a putting in good order.] Deſcriptio equitum peditumque, Cic. 4 Tuſcul.

Dēſcrīptĭūncŭlă, diminutivum à deſcriptio. Seneca in Suaſoria 2: Ex omnibus ſuaſoriis celebres deſcriptiunculas contexam. [Vng. Iraſotska.]

Dēsĕco, as, pen. corr. act. p. Abſcindo, reſeco, amputo. [גזר *ghazár.* ἀποτέμνω. Gall. Decouper, couper, & ſeparer d'auec retrancher. Ital. Tagliare via. German. Abſchneiden oder abhauwen. Belg. Affſnyden. Hiſp. Cortar de alguna coſa. Polon. Odcżinam, odrzezuie. Vngar. Le vágom. Ang. To cutt of or mowe downe.] Col. lib. 3: Et ſi fieri poteſt, juxta aliquem nodum ſerrula deſecato. Idem li. 12: Bonus operarius prati jugerum deſecat. Cic. Attico: Tu illud deſecabis, & hoc adglutinabis.

Dēsĕctŭs, particip. à Deſecor. [גזר *nighzár.* διπεπερασμένος. Gal. Coupé, retranché, ſeparé. Ital. Segato, tagliato. Ger. Abgeſchnitten. Hiſpan. Cortado. Pol. Odſieczony, odcżiety. Vng. Le vágattatot. Ang. Cutt of or mowed downe.] Dejecta cum ſtramento ſeges, Liv. 2. ab Vrb. Deſectis ſtramentis, Colum. lib. 14 cap. 10.

Dēsĕctĭo, verbale, f. t. [גזר *ghézer.* ἀφαίρεσις. Gal. Coupement, coupe, taïlleure. Ital. Segamento, tagliamento. German. Abſchneidung / abhauwung. Hiſpan. Cortadura. Pol. Odcżiecie. Vng. Le metzés, le vágás. Angl. Cutting of.] Colum. lib. 6. cap. 3: Horum deſectio cùm pecori, tùm agro eſt utilis.

Dēsĕcro, as, act. p. id eſt, quod ſacrum erat, profanum facio, Profano. [חלל *timmé.* Gal. Deſgrader. Ital. Diſſacrare, ſcommunicare. Germ. Entweyhen / entheyligen. Hiſp. Deſgraduar. Pol. Z wierzchu powſzednie czinie. Vn. Valaminek ſzentſégét, el vételóm. Ang. To diſgrade, to diſcharge of his orders.] Vnde ſacerdotes ſceleris alicujus damnati, antequam ſupremo ſupplicio afficiantur, conſueverunt deſecrari: quod vulgus vocat Degradari.

Dēsĕro, is, ĕvi, deſitum, penultima correpta, act. t. Sero, planto. [זרע *zaráh.* φυτεύω. Gal. Semer, planter. Ital. Inneſtare, piantare. German. Sáyen / pflantzē. Hiſpan. Enxerir vna coſa en otra, plantar. Pol. Szczepie, ſieie. Vng. Plántálok, vltetôk An. To plant, ſowe.] Var. lib. 1. de Re ruſt. cap. 23: Nam & in recentibus poſſa riis, deſitis ſeminibus, in ordinemque arbuſculis poſitis, primis annis, antequam radices longiùs procedere poſſint, alii conſerant hortos.

Dēsĕro, is, penultima correpta, rui, tum, act. t. Derelinquo, deſtituo, prodo. [עזב *hazáb* שמם *ſhamát.* ἀπολείπω. Gal. Deſlaiſſer, abandonner, quitter. Ital. Abbandonare. German. Verlaſſen. Belg. Verlaten. Hiſpan. Deſamparar. Polon. Opuſzczam, zaniechiwam. Vngar. El hagyom. Ang. To leaue or forſake.] Terent. in Heavton. Mulier telam deſerit continuó. Idem in Andr. Per omnes tibi adjuro deos, nunquam eam me deſerturum. ¶ Deſerere item ſigna milites dicuntur, item deſerere patriam, & deſerere imperatorem: hoc eſt, relinquere, & in periculo deſtituere. Vnde deſertores dicuntur proditores, quiq; eos, quos maximè defenſos oportebat, in diſcrimine relinquunt Suetonius in Cæſar. Deſertorum ac ſeditioſorum inquiſitor ac punitor acerrimus, connivebat in cæteris. Cæſar 6 belli Gallic. Qui ex iis ſequuti non ſunt, in deſertorum ac proditorum numero ducuntur. Quomodo autem differat deſertor ab emanſore, vide in dictione EMANSOR. ¶ Deſerere vadimonium, eſt vadimonium non obire, & in judicio ſe non ſiſtere.

Dēsērto, as, frequentativum, ἐρημῶ. [Vngaricè, El hagyogatom.] Accius: Quum me ſolum uterque parens deſertaſſent.

Dēsērtŏr, toris, m. t. Qui per prolixum tempus evocatus reducitur. §. 3. l. deſertorem, de re milit. Deſertor quis ſit expli-

catur apud Iurisc. l. defertor. §. 1. de Re milit. Vide & C. de Defert. lib. 12. & infrà Emanfor.

Dēsertŭs, a, um, participium, Deſtitutus, relictus, incultus, vaſtus. [שׁמם *ſchamém.* ἀπολελειμμένος. Gal. *Deſert, delaiſſé, abandonné.* Ital. *Abbandonato.* Ger. Verlaſſen. Hiſ. *Deſierto ò deſamparado.* Polon. *Opuſzczony, puſty.* Vngar. *Puszta, el hagyattatot.* Ang *Left forſaken.*] Cic. pro Cluentio: Locus à voce Tribuni deſertus, Cicero in partit. Orator. Ager deſertus à plebe, atque à cultura hominum. ¶ Migrat etiam in nomen, admittitque comparationem. Cicero in Piſonem: Vt nullius unquam redditus fuerit deſertior. In deſertiſſima ſolitudine, Idem 6. Verr. ¶ Deſerta promiſſio dicitur apud Iuriſconſultos non obſervata, contempta. Vlpianus l. 4. D. ſi quis cautionibus, Quæſitum eſt an poſſit conveniri ne ulla exceptio in promiſſione deſerta judicio ſiſtendi cauſa factâ objiciatur? Et ait Atilicinus conventionem iſtam non valere. Vide Hotomani Lexicon.

Dēsertīssĭmŭs, in Superlativo dixit Seneca, Quæſt. Nat. lib. 3. cap. 11: In locis deſertiſſimis fontes. [Pol. *Wimowni.* Vng. *Igón puſzta, el hagyattatot.*]

Dēsertum, ti, n. ſ. Locus ſolitarius, ac inhabitatus. [אדבר *midhbár* שׁממה *ſchemamáh* בּיה *tsijdh.* ἔρημος. Gallicè, *Deſert, lieu non habité.* Ital. *Deſerto dishabitato, ſolitario.* German. Ein Einödt/ein ort das verlaſſen iſt / vnnd niemandt daſelbs wohnet. Hiſpan. *Yermo ò deſierto.* Polon. *Puſzczá.* Vngar. *Puſztá.* Anglicè, *A deſert, a wolderneſſe.*] Virgil. 1. Aen. Ipſe ignotus, egens Libyæ deſerta peragro.

Dēsērvīrĕ, n. q. Servire. [עבד *habádh.* δεδουλευκέναι, ὑπηρετεῖν, ἀγαλλιᾶσθαι. Gal. *Deſervir, ſervir.* Ital. *Seruire humilmente.* Germ. Vnderthänigklich dienen. Belgicè, Onderdanich zyn. Hiſ. *Seruir con deligencia y humildad.* Polon. *Powoſnie eſtuie.* Vng. *Szolgálok.* An. *To ſerue humblie.*] Cicer. Tironi: Indulge valetudini tuę, cui quidem tu adhuc, dum mihi deſervis, ſerviſti non ſatis. Idem 1. Offic. Itemque alii qui quidvis perpetiantur, cuivis deſerviāt, dum quod velint conſequantur.

Dēsĭccō, deſiccas, deſiccare, act. p. Siccare. [יבשׁ *ibbéſch* החריב *hecherib.* ξηραίνω. Gal. *Secher, deſecher.* Ital. *Seccare.* Germ. Trocknen/trocken machen. Hiſp. *Secar.* Pol. *Wyſuſzam.* Vng. *Megſzárasztom.* Ang. *To be made drie.*] Plin. lib. 20. cap. 10.

Dēsĭdĕō, des, deſedi, deſidere, n. ſ. Otioſum ſedere. [בעבן *nehe. ſ. d.* ἀργέομαι, ῥαθυμέω. Gal. *Se tenir aſſis en lieu ſans rien faire, eſtre oyſif & pareſſeux.* Ital. *Eſtare ocioſo.* Ger. Müſſig ſitzen / faulentzen / der faulheit pflegen. Belg. Ledig ſitten. Hiſ. *Empereſar y ſer negligente.* Pol. *Prożnuie, lenie.* Vng. *Vészteg heuerek, henyélők.* Angl. *To beidle.*] Plaut. in Bacch. Nam meus formidat animus, noſtrum tandiu ibi deſidere, neque redire filium. Terent. in Hec. Fruſtra ubi totum deſedi diem.

Dēsēs, deſidis, om. t. Otioſus, ignavus, iners. [עצל *hatsél.* ἀργός, ῥάθυμος. Gal. *Qui ſe tient aſſis ſans rien faire, pareſſeux.* Ital. *Ocioſo, accidioſo.* Ger. Faul/Müſſiggenger. Belg Luy tedig. Hiſ. *Negligente y perezoſo.* Pol. *Len prożny chleb.* Vn *Henyélő, reſt, tunya.* An. *Idle, ſloue, vnoccupied.*] Liv. lib. 1: Deſidem Romanum regem inter ſacella & aras acturum eſſe regnum rati. Et li. 3: Sedemus deſides domi mulierum ritu inter nos altercantes.

Dēsĭdĭa, æ, f. p Pigritia, ſocordia, ignavia, inertia. [עצלה *hatſláh.* ῥᾳθυμία. Gal. *Pareſſe, oiſiueté.* Ital. *Pigritia, poltroneria.* Ger. Faultheit / tragheit. Bel. Traecheyt. Hiſpan. *Pereza y negligencia.* Polon. *Leniſtwo, gnuſnoſcz.* Vng. *Reſtſeg, tunyaſág henyélés.* An. *Idleneſſe ſlouth.*] Cicer. de Leg. agrar. contra Rullum: Qui propter deſidiam in otio vivunt, tamen in turpi inertia capiunt voluptatem. Idem pro Sestio: Sed mihi omnis oratio eſt cum virtute, non cum deſidia. ¶ Grave (inquit D. Chryſoſt.) malum eſt deſidia, facitq; ut facilia omnia videantur difficilia: ſicut ſtudio & diligentia, & omnia ardua & difficilia, facilia nobis fiunt Hom. 13. ſuper Gen.

Dēsĭdĭōsŭs, Otioſus. [עצל *hatsél.* ῥᾳθυμος, ἀργός. Gal. *Pareſſeux, oiſif, vn faineant.* Ita. *Pieno di infingardia.* German. Der gar ſitzt vñ nichts thut / ein fauler / müſſiger. Hiſpan. *Lleno de mucha pereza y negligencia.* Pol. *Prożni chleb leniwiec.* Vng. *Reſt, veszteg heuerő, henyélő, tunya..* Anglicè, *Idle, that doeth no thing.*] Ovidius de Rem. am. Quæritur, Aegyſthus quare ſit factus adulter: In promptu cauſa eſt, deſidioſus erat. Martialis lib. 8: Dic mihi quid melius deſidioſus ages? Varro in Proœmio lib. 2. de Re ruſt. Sic qui in oppido ſederent, quàm qui rura colerent, deſidiores putabant. Inertiſſimum & deſidioſiſſimum otium, Cic. 2. de leg. Agrar.

Dēsĭdĭosĕ, adverb. Otioſé. [ῥᾳθύμως. Gallicè, *Sans rien faire, en oiſiueté.* Ital. *Ociosamente.* Germanicè, Faultlich / müſſiglich. Hiſpan. *Perezoſamente.* Pol. *Gnuſnie, leniwie.* Vngar. *Reſtőn tunyán.* Angl. *Idlelie, without occupation.*] Agere ætatem deſidioſè, Lucr. lib. 4.

Dēsĭdo, dis, deſedi, n. t. (nam præteritū à ſedeo mutuatur, teſte Valla lib. 5.) Idem quod ad ſedendum deſcēdo. [אר *mach.* καθίζω, κατυπόω, καταπίπτω. Gal. *S'aſſeoir, s'affaiſſer, aller en fond rondre.* Ital. *Deſcendere à ſedere eſtare a baſſo, ſpanlacarde.* German. Sich niderſetzen oder nidertaſſen. Hiſpan. *Deſcender para aſſentarſe, caer abaxo.* Polon. *Vſiadnie, poſſadzam ſzie.* Vngar. *Le wlők,* (item) *le ſwlyedők.* Ang. *To ſitt downe.*] ¶ Sæpè etiam accipitur pro dehiſco. Cic. 1. de Divin. Eo tempore ipſo quum hoc calamitoſum prælium fieret, tãtos terræmotus in Liguribus, Gallia, compluribusque inſulis, totaque in Italia factos eſſe, ut multa oppida corruerint, multis locis labes factæ ſint, terræque deſederint, fluminaque in contrarias partes fluxerint. Celſus lib. 8. ca. 5: Nares deſidunt, difficulter ſpiritus trahitur. Statius 3. Syl. - te præſide noſcat, Cur vada deſidant, & ripas coërceat unda.

Dēsīdĕro, as, act. p. A' nomine ſidus deducitur, ut placet Feſto, Deſiderio alicujus rei teneor, requiro, poſtulo, cupio. [אוה *avvdh* חמד *chamádh.* ἐπιποθέω, ἐπιθυμέω. Gal. *Deſirer, ſouhaiter.* Ital. *Deſiderare.* German Begeren/wünſchen. Hiſp. *Deſſear.* Polon. *Pożadam życze ſobie, barzo chcze.* Vng *Kéuánom.* Ang. *To couet or deſire, to wiſh for any thing.*] Cicero de Senect. Non caret is, qui non deſiderat. Ibidem: Neque nunc vires deſidero adoleſcentis, non plus quàm tauri vires adoleſcens deſiderabam. ¶ Deſideramus alicujus vires, quando ille non auxiliatur nobis. Cicer. in Cat. Non Curia vires meas deſiderat, non roſtra, non amici, nõ clientes Quaſi dicat, Curia nõ ſentit me ſenio debilitatum, quum fungar meo munere perinde ac ſi integra ætate eſſem. ¶ Deſiderari in acie milites dicuntur, ὑστερεῖν, qui in prælio ceciderunt: eò quòd in recenſione, quæ à prælio fieri ſolet, non compareant. Curtius: In eo prælio trecenti capti, quinquaginta millia deſiderata ſunt. ¶ Deſiderare in aliquo eloquentiam, candorem, integritatem, vel modeſtiam, eſt hujuſmodi virtutem in aliquo requirere, quæ illi vel utilis ſit, vel neceſſaria. Cic. in Orat. Antonius multa & in ſe, & in aliis deſiderans. Idem de clar. Orat. Vnum excipio Catonem, in quo perfectiſſimo Stoico ſummam eloquentiam non deſiderem.

Des. dĕrātŭs, participium. [בחמד *nechemádh.* πεποθημένος. Gal. *Deſiré, ſouhaité.* Ital. *Deſiato.* Germ. Begert/erwünſcht. Hiſpan. *Deſſeado* Pol. *Pożadany, oczże kwany.* Vngar. *Kéuánatos (avagy) kéuántatot.* Angl. *Deſired, longed or wiſhed for.*] Cicero poſt red. ad Quir. Sed omnia deſiderata magis, quàm aſſiduè perſpecta delectant.

Dēsīdĕrātĭo, verbale, f. t. Deſiderium, cupiditas. [תאוה *taavdh* מחמד *machmádh.* ἐπιθύμησις. Gal. *Deſir, ſouhait, regret.* Ital. *Deſiderio, brama.* Ger. Begird oder begerung Hiſ. *Deſſeo.* Pol. *Pożądliwoſc.* Vng. *Kéuánſág (avagy kéuánás.* Ang. *A deſiring, a wiſhing for.*] Cic. de Senect. At non eſt voluptatum tanta quaſi titillatio in ſenibus. Credo, ſed ne deſideratio quidem: nihil autem eſt moleſtum quod non deſideres.

Dēsīdĕrābĭlĭs, le, [נאוה *naavéh* בחמד *nechmádh.* ἐπιθυμητός. Gal. *Deſirable, digne d'eſtre deſiré.* Italicè, *Coſa digna che ſe deſideri.* German. Das wol zubegeren iſt. Hiſpan. *Coſa para deſſear, ò digna de ſer deſſeada.* Polon. *Pożądliwy.* Vngaricè, *Kéuánatos, (avagy) kéuánatos.* Ang. *Deſirable, to be deſired.*] Cic. 1. de Finibus: Nihil enim deſiderabile concupiſcunt. Liv. 4. bel. Pun. Verum enimvero Hieronymus velut ſuis vitiis deſiderabilem efficere vellet alium.

Dēsīdĕrābĭlĭŏr, comparativus. [Pol. *Pożądliwſzi.* Vng. *Kéuánatosb.*] Suetonius in Tyberio: Vt tali ſucceſſore deſiderabilior ipſe aliquando fieret.

Dēsīdĕrĭum, n. ſ. Cupiditas, ſtudium, amor vehemens, affectio. [אוה *avvdh* תמדה *chemdah.* ἐπιθυμία, πάθος. Gal *Deſir, ſouhait, regret.* Ital. *Deſio, deſiderio.* Ger *Ein begird / wunſch / ein groß verlangen.* Belg. Een groot verlangen. Hiſpan. *Deſſeo.* Polon. *Pożądliwoſc, żądza.* Vng. *Kéuánſág.* Ang. *Deſire an ardent loue or affection of any thing.*] Cic. in Lælio: Ego ſi Scipionis deſiderio me moveri negem, quàm id rectè faciam, viderint ſapientes Idem 4. Tuſc. Deſiderium eſt libido ejus, qui nondum adſit videndi. ¶ Idem ad Attic. Non dici poteſt quam flagrem deſiderio urbis. ¶ Item deſideria apud Iuriſconſultos dicuntur pro libellis quibus quid à principe magiſtratúve poſtulatur ac deſideratur. Vulgò *Libellos* vocant. Suetonius in August. Promiſcuis ſalutationibus admittebat & plebem, tanta comitate adeuntium deſideria excipiens, ut quendam joco corripuerit, quod ſic ſibi libellum porrigeret, quaſi elephanti ſtipem. ¶ In hac ſignificatione ponitur l. 4. & 9. D. de offic. proconſul libro 4. de appell. recip. & l. 3. C. de poſtulando. Hotomanus. ¶ Deſiderium quandoq; pro re amata. i. amaſia, vel amaſio. Catull. in Epigr. de paſſere Lesbiæ: Cum deſiderio meo intenti, Carum neſcio quid lubet jocari: id eſt, meæ puellæ.

Dēsīdĕrātīvă verba, ſunt quæ à Priſciano Meditativa vocantur. Ea terminantur in rio: ut, Eſurio, Parturio: & deſiderium magis, quàm meditationem denotant. ἐφετικὰ ῥήματα. Cicer. 2. Philip. Vtinam aliquando dolor Pop. Rom. pariat quod jamdiu parturit Plin. lib. 36. c. 21: Aetitæ omnes gravidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis, ſcarificati

uteri animalium continent partus, nonnisi parturiant, removendi: aliòqui vulvæ excidunt: sed nisi parturientibus auferantur, omnino non pariunt. ¶ Parturio itaque significat cupio parere: Esurio, cupio edere: Micturio cupio mejere. Scaturio autē pro promitivo capitur scateo, nō enim desiderativum est significatione, sed voce tātùm. Amaturio autem, Lecturio, & similia quando illis docti usi non sunt, non modò inter desiderativa, sed ne inter Latina quidem sunt annumeranda.

Dēsīgno, act.t. Denoto, demonstro. [סמן *samán* הודיע *hodhidh* הגיד *highghidh*. σημαίνω, σημειόω. Gal. *Faire notoire & declarer, designer, bailler le project.* Ital. *Designare, denotare.* German. Bezeichnen/ anzeigē. Bel. Bedteden/ te tennen geven Hispan. *Sennalar, notar, hazer nouedad en algo.* Polon. *Wibieram.* Vngar. *Meg mutatom, meg ietczōm.* Ang. *To mark, to signifie and shew by marke or token.*] Cic. 1. in Catil. Notat & designat oculis ad cædem unumquenque nostrùm. Cæsar libro 1: Cæsar hac oratione Liscī Dumnorigem Divitiaci fratrem designari sentiebat. ¶ Aliquando significat decerno, seu deligo: [גזר *ghazár* בחר *bachár*. δοκιμάζω, δοκιμάω, αἱρετίζομαι. Vngar. *El vdlāztom.*] ut, Designare Senatorem, λαγχάνειν, βαλοῦτλω. Salust. Catilina nihilominus in proximum annum Consulatum petebāt, spetans si designatus foret, facilè se ex voluntate Antonio usurum. ¶ Interdum idem quod destinare. Columel. libro 3: Ipsum autem agrum quem seminario designaveris, planum & succosum. ¶ Aliquando ponitur pro admittere & patrare in utranque partem, bonàm & malam. Terentius in Adelph. Nam illa quæ facta sunt, Omitto, modò quid designavit? M. Quidnam, id est? D. Fores effregit, atque in ædis irruit alienas.

Dēsignātōres, m.t. Dicebātur qui constituēdæ funebri pompæ præerant, unicuique incedendi lòcum, ordinemque præscribentes: simili ferè munere eorum qui Romæ magistri cæremoniarum vocantur. Græci βεμβοδιάρχας vocant. Cicer. ad Attic. li. 4: Desertus à suis, vix jam decimum designatorem, vix Gellium retinet. Vlpian. l. Athletas. ff. de his qui not. infam. Designatores autem, quos Græci βεμβοδιάρχας appellant, artem ludicram non facere Celsus probat: quia ministerium non artem ludicram exercent. Bud. in Annot.

Dēsignātĭo, f.t. Descriptio. [מתכנת *mathchóneth* חק *chok*. ὁρισμός. Gall. *Devis, ordonnance, projects, specification.* Ital. *Divisione, ordinanza.* German. Bezeichnung/ angebung. Hispan. *Sennalamiento ò innouacion.* Pol. *Naznaczenie, pokazanie.* Vng. *Meg ietczés, jelōntés.* Angl. *A marking, declaring or shewing by an token.*] Cic. 1. de Oratore: Deinde esse omnem orationem aut de infinitę rei quæstione sine designatione personarum & temporum, aut de re certis in personis & temporibus locata. Idem 1. de Nat. deorum: Omnem totius operis designationem atque apparatum. ¶ Designatio præterea est contractio, conductioque populi in unum, hoc enim ei contingit qui aliquo flagitio, populi in se oculos & ora convertit, & spectaculo est vulgo.

Dēsĭlĭo, is, n.t. secunda syllaba correp. desilui, desultum, Saltu descendo. [צנח *tsanach*. καταπηδάω, ἀφάλλομαι. Gal. *Saillir, ou se ietter du haut en bas.* Ital. *Discendere, di salto.* Ger. Hinab springen. Bel. Affspringen. Hisp. *Saltar de arriba abaxo.* Pol. *Na dol' skacze.* Vn. *Le szökōllōm le vgrom.* Ang. *To leap downe from aboue.*] Plin de Viris illustr. Dum à templo Dianæ desiliit, talum intorsit. Desilire ab equo. Virg. 11. Aeneid. -portisque ab equo regina sub ipsis Desiluit. ¶ Desilire de navibus, Cæsar 4. bell. Gall. Desilire de rheda, Cicero pro Milone.

Dēsultūră, ræ, Ipse desiliendi actus. [καταπήδησις. An. *Lighting downe, vaulting from one horse to another.*]

Dēsultŏr, m.t. Dicitur cujus ars est binos trahere equos, & alternatim ex unò in alterum mira celeritate transsultare. [καλλιππεύς. Gal. *Homme de guerre, qui menoit deux cheuaux accouplez sans estre autrement enharnachez, & sailloit de l' vn s' il estoit las sur l' autre si'ais quand besoin en estoit.* Italicè, *Chi mena ad vn tratto due caualli & salta di vno nell' altro.* German. Ein Reysiger der zwey Pferdt führet vnnd geschwindt wann es noht thut von einem auff das ander springen kan. Hispan. *El que salta de vno cauallo en vno otro.* Polon. *Skoczek, ten ktorizkonia nakou vmieskakac.* Vngar. *Egik lóról az másikra vgro kōnyó katona.* Ang. *A vaulter that leapeth vp and downe from one horse to another.*] Liv. lib. 23: Nec omnes Numidæ in dextro locati cornu, sed quibus desultorum in modū binos trahentibus equos inter acerrimā sæpè pugnā in recentē equum ex fesso armatis transsultare mos erat: tanta velocitas ipsis, tāmque docile equorum genus est. Varr. li. 2. de Re rust. Peritus belli aliter equos eligit, alit, ac docet, aliter quadrigarius, ac desultor.

Dēsultōrĭus, Ipsi equi sine ephippiis, dicti quòd ex his facilè desiliāt desultores, qui duo singulis equitib. præstò erant, exercitatis ita militibus, ut altero de via fesso, desilire possent in recentē. κέλητες. Sueton. in Cæs. Quadrigas, bigasque, & equos desultorios agitaverunt nobilissimi juvenes: Cassiod. verò in Epistol. diversum ab hoc genus fuisse docet in ludis Circensibus: Equi (*inquit*) desultorii sunt, per quos Circensium ministri missus denuntiant exituros, ut luciferi quadam in astris similitudine præcursorias velocitates imitari videantur. ¶ Ponitur aliquando desultorius pro desultore, qui ex equo in equum facilè desilit, & relicto priore in alium transit: id quod Cicero translatè posuit, pro inconstanti. Cic. pro L. Mur. Respondebo igitur Posthumio primùm, qui nescio quo pacto mihi videtur Prętorius candidatus in Consularē, quasi desultorius in quadrigarum curriculum incurrere. Apul. 1. de Asino: Iam hæc quidem ipsa vocis immutatio desultoriæ scientiæ stylo quem accessimus, rēspondet. Martian. de nuptiis Phylologiæ: Levitate pernix desultoria gestiebat.

Dēsultōrĭă, natura proverbialiter dicitur. [Polon. *Odmienuego przirodzenia.*] Ioannes Picus: Homo, *inquit*, variæ ac multiformis & desultoriæ naturæ, animal. Desultoriam hominis naturam dixit, quasi versipellem, & subinde sese in aliā, aliamque formam mutantem, ut Proteum factitasse fabulantur. A Martiano Capella hoc sumptum, qui levitatem desultoriam dixit lib. 1. Budæus.

Desĭno, is, penult. corr. ex de, & sino, significat, omitto, finio, cesso. [חדל *chadhál*. שבת *shabdth*. παύομαι, καταλύω. Gal. *Cesser, s' arrester.* Ital. *Cessare, dimettere, lasciare.* German. Auffhören abtassen. Belg. Afstaen ophouwen. Hispan. *Dexar, ò cessar de alguna cosa.* Pol. *Przestawam, koncze.* Vn. *El hagyom.* Angl. *To cease, to leaue.*] Terent. in Phor. -imò haud desinam, Donec perfecero hoc. Idem in prologo Andr. -dehinc, ut quiescant, Porrò moneo, & desinant maledicere. Cic. Mario: Libenter me hercle artem desinerem, tecumque, & cum similibus nostri vivere rem. Est autem Desinere artem, renuntiare arti, atque relinquere. καταλύειν τὴν τέχνην, ἢ παραλύειν. Gell. lib. 15: Omnium tum Athenienſium consensu disciplina tibiis canendi desita est. Apuleius lib. 4: Desine scelus. ¶ Aliquando pro terminare accipitur. Plin. in Paneg. Incipimus inde, definimus ibi, à quo incipi, in quo desini sub alio principe non posset. Idē in Epist. Desinit ibi tricliniū. Hinc desinentia, finis, terminus, καταλυξις. Desinere in perpetuū, non ad tempus quo quis reverti possit referēdum est, autor Pomp. in l. si. de Assig. libert. Sic l. si is qui. §. quod dicitur de Iur. dot. ¶ Desinere artem transitivè. Sueton. Tiber. cap. 36: Expulit & Mathematicos, sed deprecantibus ac se artem desituros promittentibus, veniam dedit.

Dēsĭnĕre esse solvendo, cui vel insignis calámitas, vel magna inopia accessit. Autor Paulus in l. si arbitro. Qui satisdat. cog. Vide & Triph. in §. quod autem dicitur desiisse. l. tutores. de Administ. tut.

Dēsĭnĭtŭr, impersonale, & Desitum est. Ovidius 1. de arte: Tūc benè definitur. Cicero lib. 2. de Finib. Rectè jampridem desitum est contra eos disputari.

Dēsĭtŭs, pen. cor. particip. [כשבת *nischbáth*. ἀπαλαφθείς. Gal. *Delaissé, aboli, qui n' est plus en bruit n' en vsage.* Ital. *Lasciato, annullato, che non è piu in vso.* German. Auffgehört/ von dem man abgelassen hat. Hispan. *Cosa dexada y desa costumbrada.* Polon. *Od ktoregosmi przestały, niepwiczaini.* Vngar. *El hagyatot.* Ang. *Left, forsaken.*] Cic. ad Pætum lib. 9: Post hunc tredecim fuerunt sella curuli ante L. Papyrium Crassum, qui primùm Papisius est vocari desitus.

Dēsĭpĭo, pis, pen. corr. n. t. desipui, & desipii ex de, & sapio, Insipienter ago, deliro. [נבער *nibhár* נסכל *nischdl*. παραφρονῶ, ἀφραίνω. Gal. *Defaillir de sens, radoter, perdre son bon entendement, estre hors du sens.* Ital. *Essere pazzo fuor di mente.* Germ. In aberwitz gehen/ narrechtig seyn/ vnweistlich handlen/ oder vnsinnig werden. Bel. Gotteloos doen. Hispan. *Enloquecer.* Pol. *Szaleie, gl' upie nie madrze czinie.* Vng. *Bolondoskodom, eſztelen vagyok.* An. *To dote, or waxe foolish.*] Cic. M. Cælio: In quo quum objurgaret, quòd nimio gaudio penè desiperem. Plautus Epid. genitivo junxit: Desipiebam mentis, quum illa scripta mitterem. August. lib. 1. de Civitate Dei, docet minùs esse Desipere, quàm Insanire. Porrò, *inquit*, siquis hoc aggrediendum & suadendum putat, non dico desipit, sed insanit. Lactant. li. 2: Deniq; Poëta maximus, homo in cæteris prudens, in hoc solo non poëticè, sed aniliter desipuit: id est, more anili insipienter egit. ¶ Hujus contrarium est Resipisco: nam Resipio in usu rarò est, resipisco frequenter. Desipio in usu est, desipisco non.

Dēsĭsto, is, n.t. Cesso, omitto. [שבת *shabdth* חמאדh *chamádh*. ἀφίσταμαι, ἀπαλλάγω. Gal. *Desister, n' aller plus auant, s' arrester, cesser.* Ital. *Cessare, lasciare.* Germ. Abstehen/ ablassen/ auff hören Belg. Afstaen/ophouden. Hispan. *Dexarse de alguna cosa.* Polon. *Przestawam, zaniechiwam.* Vngar. *Meg szünōm, el hagyom.* Ang. *To stay or rest.*] Virg. 1. Aen. -mène incœpto desistere victā? Plau. in Rud. Desiste dictis nunc jam [miseram me consolari, nisi, &c. Cic. 7. Verr. Rogat ut id facere desistant.] Idem pro Quintio: Auctionem velle facere desistit. Plautus in Menæch. Quid tu es tristis? quid ille abs te iratus Destitit? nescio quid vos velitati estis intervos duos: id est, recessit. ¶ Desistere etiam stare, subsistere,

subsistere, vel in loco aliquo morari significat. Plautus in Mostel. Quid illic destitisti, obsecro, tandiu? ¶ Desistere apud Iurisconsultos, est à re aliqua calumniosè instituta abstinere. Desistere, inquit Vlpianus, est à negotio abstinere, quod calumniandi animo instituerat. Inde Destitisse is videtur non qui distulit, sed qui liti renuntiavit in totum.

Desmotérĭon. [נאכ *chéle.* δεσμωτήριον. Gal. *Prison.* Ita. *Prigione.* Germ. Ein Gefengtnuß. Hispan. *Carsel, lugar de prision.* Pol. *Taras, cziemnica.* Vn. *Tömlöcz.* An. *A prison.*] Græci vocant carcerem in quo vincti asservantur: à verbo Græco δεσμέω, quod est ligo & vincio.

Dēsōlo, as, penultima longa, Solum & desertum facio, à solus, a, um, [השם *heschem* החריב *hecherib.* ἐρημόω. Gal. *Laisser tout seul, piller en sorte qu' on ne laisse rien que la place.* Ital. *Desertare, destruggere.* Germ. Wüst vnd öd ligen/verwüsten/verderben/verhergen. Belg. Vernieten. Hispan. *Privar del plazer, destruyr, desolar.* Polon. *Pustoszyć.* Vngaricè, *El puszitom.* Ang. *To make desolate and wast without habitation.*] Virg. 11. Aen. -sat funera fusi Vidimus, ingentes & desolavimus agros. Ibidem: Disjectique duces, desolatique manipli. Col. lib. 1. cap. 3: Quos hostis profugiendo desolasset agros, *&c.*

Dēsōlātŭs, a, um, à desolando, derelictus. [Pol. *Pusti, odbiegoni.* Vn. *El hagyattatot, el puszttult.*] Sueton. in Cal. cap. 12: Cùm deserta dissolutaque reliquis subsidiis aula, *&c.*

Dēspēro, as, pen. prod. act. p. Sperare desino, spem omnem abjicio. [נואש *noáfch.* ἀπογινώσκω, ἀπελπίζω. Gall. *Desesperer, n' auoir plus d' espoir.* Ital. *Disperare, sconfidare.* Germ. Verzweiffen/alle hoffnung vertieren. Belg. Despereren. Hispan. *Desperar.* Polon. *Watpie, desperuie.* Vn. *Kétségbe ezöm.* Ang. *To despayre, to cast of all hope and trust.*] Hic enim DE præpositio negandi vim habet. Cic. 1. Offic. Considerandum est, ne aut temerè desperet propter ignaviam: aut nimis confidat propter cupiditatem. Idem in Pisonem: Quid, quòd tu toties diffidens ac desperans rebus tuis, in sordibus, lamentis, luctuque jacuisti? Idem in Læl. Cujus aures clausę sunt veritati, ut ab amico verum audire nequeat, hujus salus desperanda est. Dicimus autem, Desperare saluti vel salutem, vel de salute. Desperare fugam, Cæs. 5. bell. Gall.

Dēspērātŭs, a, um, Ab omni spe derelictus, destitutus. [נואש *noáfch.* ἀπελπισθεὶς, ἀνέλπιστος, ἀπόνοια, κακοχείρωτος. Gal. *Desesperant, qui n' a point d' esperance.* Ita. *Che manca al tutto di speranza.* German. Verzweifflend/verzagend. Hisp. *Desperado, ò desesperado.* Polon. *Ten ktori nadzeie vtracziel', wacpliwy.* Vng. *Azki semmi iót nem remél ket ölkodô.* Ang. *That hath no hope, that despayreth.*] Cicer. 1. de Fin. Omnia semper desperantes. Desperantia ulcera, Plin. lib. 22. cap. 24.

Dēspērāntĕr, adverb. [ἀνελπίστως. Gal. *Desesperement, en desesperant.* Ital. *In desperatione.* Germ. Verzagtlich/ohn alle hoffnung/verzweiffelich. Hispan. *Desesperadamente.* Pol. *Desperaczkie.* Vn. *Reménségnélkül, reméntelen.* Ang. *Despayringlye.*] Cic. ad Attic. lib. 14: Desperanter tecum locutus est.

Dēspērātĭo, f. t. ut inquit Cic. lib. 4. Tusc. est ægritudo sine ulla rerum expectatione meliorū. [אנוש *anúsch.* ἀπόγνωσις. Gal. *Desespoir.* Ita. *Disperatione.* Ger. Verzweiffelung. His. *Desesperation.* Pol. Watpliwie. Vng. *Ketségbe esés, rementelenség.* An. *A despayring.*] Salust. Ne fortè desperatione adducti, vitæ mortē præferant. Brutus Ciceroni: Ita verò imbecillitas & desperatio, cujus culpa non magis in te residet, quàm in omnibus aliis, & Cæsarem ad cupiditatem regni impulit, & Antonio postinteritum illius persuasit.

Dēspĭcĭo, is, pen. corr. act. t. Deorsum aspicio, video, animadverto. [נשקף *nischkdph.* κατοράω. Gal. *Regarder en bas, voir d' en haut.* Ital. *Guardare à lingiu.* Ger. Vnderstich sehen/oben herab sehen. Bel. Nederstien. His. *Mirar de arriba abaxo.* Pol. *Zgori patrze, podsie patrze.* Vn. *Ala nézök.* An. *To looke downe fromе aboue.*] Col. li. 1: Area si competit, ita constituenda est, ut vel à domino, vel certè à procuratore despici possit. ¶ Ponitur aliquādo pro cōtemno, sive parvi facio. [בזה *bazáh.* παροράω, ὑπεροράω, καταφρονέω, *&c.* Gal. *Despriser, mesprizer, contemner.* Ital. *Disprezzare.* Germ. Verachten/für nichts halten. Hisp. *Menospreciar.* Pol. *Gardzę, lekce sobie ważę.* Vng. *Meg vtálom.* Ang. *To despise, to set naught by.*] Cic. 2. Offic. Despiciunt autem eas, & contemnunt, in quibus nihil virtutis aut nervorum putant. ¶ Aliquādo item ponitur pro nō animadverto, nō attendo, visum aliò detorqueo, & averto. Cic. pro Sext. Rosc. Am. Simulatque ille despexerit aliquid hujusce modi moliuntur: id est, simulatque visum averterit, & ut vulgò loquuntur, dorsum verterit.

Dēspĕctŭs, a, um, particip. à verbo Despicior, Contemptus, derelictus. [בזוי *bazúi* בזוה *nibzéh.* παροραθείς. Gal. *Despriзé, mesprizé, regardé par mesprs.* Ital. *Sprezzato.* Germanicè, Verachtet. Hispan. *Menospreciado.* Polonicè, Wzgardzony, oprzyzony, wzgardzoni. Vngar. *Meg vtáltatot.* Angl. *Contemned, not regarded.*] Cicer. in Pisonem: Abjectus, contemptus, despectus ab omnibus.

Dēspĕctŭs, tus, m. q. nomen verbale à verbo Despicio, significat prospectū ex superiori loco in inferiorē. [καθοπτρισμός. Gal. *Veuë de haut en bas.* Ital. *Il prospetto d' vn luogo inferiore.* German. Das hinab sehen. Belg. Een wtsienинge. Hispan. *Mirar abaxo.* Pol. Wezenie. Vn. *Ala nézés.* An. *A looking owne fromе aboue.*] Cæs. l. 7. bel. Gallic. Erat ex oppido Alexia despectus in campū. Idē li. 3: Omnes colles, & loca superiora, unde erat despectus in mare, ab exercitu tenebantᵉ. ¶ Accipitur præterea dēspectus pro contēptu. [בזיון, ὑπερόρασις, καταφρόνησις. Gal. *Despris'ement, mespris.* Ital. *Dispregio.* Ger. Verachtung. Hispan. *Menosprecio.* Polon. Wzgarda. Vng. *Meg vtálе.*] Autor ad Her. Filii parvi privati patris auxilio, ludibrio & despectui paternis inimicis erunt expositi.

Despĕctŭs, f. t. Contemptus. [בוזה *buzáh.* καταφρόνησις. Gal. *Desprisement, regard par mesprs, contenuement.* Ital. *Disprezzo.* Ger. Verachtung. Belg. Versmadinghe. His. *El menosprecio.* Polon. Wzgardzenie. Vn. *Vtálás.* Ang. *Contempt.*] Cic. in Hortens. Consolabitur eam magnitudo animi, & humanarum opinionum altera quædam despectio.

Dēspĕcto, as, act. p. Sæpè deorsum aspicio. [השקין *histhkiph.* κατανύσσω, κατοράω. Gal. *Regarder fort vers de haut en bas.* Ital. *Guardare d' alto à basso.* German. Offt vndersich sehen / immer hinab sehen. Hispan. *Mirar de arriba abaxo.* Polon. *Na dol' patrze.* Vng. *Alá tekintélök.* Ang. *To looke downeward often.*] Claud. lib. 3 de Rapt. Proserpinæ: -despectant vertice lucum. Virgil. 1. Aeneid. -nunc terras ordine longo Aut capere, aut captas jam despectare videntur.

Despicabilis, ὑπερόπτης, φαῦλος, παρεγκλητός, contemptibilis, à quo Despicabilior, despicabilissimus.

Dēspĭcĭentĭă, f. p Despectio, contemptio [בזיון *bazáyon* ביזוי *bizzáyon* ὑπερόψια. Gal. *Mesprs, contemnement.* Ital. *Dispregio.* Germ. Verachtligkeit/ verschmehung. Hispan. *Menosprecio.* Pol. Wzgardzenie, poszmiech. Vng. *Meg vtálás.* An. *A despising or contemning.*] Ut plus continet quàm contemptio: ut apud Cic. lib. 1. Tusc. Totamque vim benè vivendi in animi robore, ac magnitudine, ut in omnium rerum humanarum contemptione, ac despicientia ponamus. Vtroque autem horum majorem vim habet illusio. Cic. in Catone: Contemni se putant, despici, ludi.

Dēspĭcŏr, pen. cor. aris, atus, d. p. Despicio, contemno. [בזה *bazáh* בז *baz.* καταφρονέω. Gal. *Despriser fort, mesprizer, contemner.* Ital. *Sprezzare.* Ger. Verachten/ verschmehen / vber die Achsel oder schlims ansehen. Hispan. *Menospreciar.* Pol. *Gardzę, lekce sobie ważę.* Vn. *Meg vtálom.* An. *To contemne, to disprize, to disdayne.*] Veteres despico in activa voce usi sunt: à cujus passivo Despicatus participium remansit. Terent. in Evnucho: Quæ nos, nostramque aduleſcentiam habent despicatam. Donat: Despicatam, contemptam, atque despectam: à despicor, despicatus, nomen ex participio pro contemnendo. Cicer. pro Sest. Cessi Tribuni pleb. despicatissimi hominis furori.

Dēspĭcātŭs, tus, tui, m. q. Contemptus. [בוזה *buzáh.* καταφρόνησις. Gal. *Mesprs.* Ital. *Disprezzo.* Ger. Verachtung. His. *Menosprecio.* Polon. Lekkie vwazenie. Vn. *Meg vtálás.* An. *Contempt.*] Despicatui duci, est contemni. Cic. pro Flacc. Quid porrò in Græco sermone tàm tritum atque celebratum est, quàm si quis despicatui ducitur, ut Mysorum ultimus esse dicatur.

Dēspĭcātĭo, verbale, f. t. Idem. [καταφρόνησις. Vng. *Meg vtálás.*] Cic. 1. de Fin. Vt odia, invidiæ, despicationes advertantur voluptatibus.

Dēspŏlĭo, as, are, p. Exuo, spolio, dispolio. [שלל *schal.* ἀποσυλέω, ἀποδύω. Gal. *Despouiller, piller.* Ital. *Spogliare.* Ger. Außziehen/ berauben/plündern. Belgicè, Berooven. His. *Despojar.* Pol. *Obieram, obł upuie.* Vn. *Meg fosztom.* Angl. *To robbe, to spoile.*] Plaut. in Cas. Vir te vestiat, tu virum despolies. Cic. ad Att. lib 7: Quū ferret literas ad bustum Basilii, vulneratus & despoliatus est. Idem 5. Verr. Qui in sua patria dux isti quondam & magister ad despoliandum Dianæ templum fuit.

Dēspondĕo, ex de & spondeo, act. f. Spondeo autem veteres pro dico usurpabant. Vnde Respondeo factum est, quod est, posteriore loco dico. Postea verò spondere usurpari cœptum est pro promittere. [יעד *jahddh* ארש *eráfch.* ὑπισχνέομαι, ὑπομολογέω, καταμολογέω. Gal. *Promettre & accorder de bailler, se desfiancer.* Ital. *Promettere, sposare.* German. Verheissen/zusagen/ vermehlen. Bel. Ghetoven. His. *Prometer ò desposar.* Polon. *Obiecuie, przyrzekam.* Vng. *Meg igirőm, el iegyzőm.* Anglicè, *To promise, to betreuth, to affiaunce.*] Vnde qui puellam spondet, sponsor: quæ spondetur puella, sponsa: cui spondetur, sponsus: & dies qua puella promittitur, sponsalis dies dicitur: & sponsalia, mentio & repromissio

promissio futurarum nuptiarum. ¶ Despondere & spondere puellam hoc tamen differunt, quòd puellæ pater eam spõdere dicitur, adolescentis verò eam desponder. Sulpitius periocha Andriæ: Nam aliam pater ei desponderat gnatam Chremetis. Vltrò ad me venit, uhicam gnatam suam, Cum dote summa filio uxorem ut daret, placuit despondi. Cic. de Orat. 1: Quum ædilitatem P. Crassus peteret, quumq; major natu & jam cõsularis Sergius Galba affectaretur, quòd Crassi filiã filio suo despondisset. Vide Lexicon Hotomani. ¶ Despondere animum ille dicitur, qui melioris fortunæ spem abjicit, & quasi ex desperatione mori decrevit, & lucis tædio affectus est: ἀπολέγεσθαι τῇ ψυχῇ, ἀπεγνωκότως ἔχειν, θυμαρῶς, ἀλύειν, ἀπαυθημέρως πρὸς τὸ ζῆν ἔχειν. Liv. li. 3: Nec ipsi solùm desponderãt animos, sed contẽni cœpti erant à finitimis populis. Plaut. in Mil. Ne lamentetur, neve animum despondeat. Varr. lib. 3. de Re rust. Hoc autem ideo in secluso fiat, ne reliqui si videãt, despondeant animum, atque alieno tempore venditori moriantur. Apud Columellam absolutè legitur despondere pro mori seu deficere: nam de turdis sic ait: Difficulter in aliam regionem transferuntur: quia caveis clausi, plurimi despondet sub animum. ¶ Similiter dicimus Despondere sapientiam, illum qui desperat se posse ad sapientiæ fastigium pervenire: & ob hoc desistit ab incœptò. Col. li. 12: Quàm probabilis ratiò est obmutescẽdi: quia nequeas orator esse perfectus? aut in so cordiam compelli: quia desponderis sapientiam? Magnæ rei, quantulumcunque possederis, fuisse participem, non minima est gloria.

Dēspōnso, as, act. p. Despondeo, uxorem promitto. [μνηστεύω. Vn. El ieczõm.] Desponsatus, participium passivum. Suet. in Cæs. cap. 1: Dimissa Cossutia, quæ familia Equestri, sed admodum dives prætextato desponsata fuerat.

Dēspōndēbitŭr, impersonale. Terent. in And. Ne expectetis dũ exeant huc, intùs despondebitur.

Dēspōnsŭs, partic. Promissus, destinatus, attributus: [אמרש meorásth. κατωμολογημένος, ὁ γαμεῖν ἢ γαμεῖσθαι μέλλων. Gal. Promis en mariage, accordé, fiancé. Ital. Promesso, acordato. Ger. Verheiffen/ vermählet. His. Prometido, desposado. Pol. Przyrzeczoni, obiecany. Vn. Igyertetõt, el iezetõt. Angl. Promised in mariage, affiaunced or betreuthed.] ut, Thalamo alicujus desponsa puella, Stat. 10. Theb. Connubia desponsa, Catull. Desponsa & destinata laus. Cic. de Arusp. respon. Cui me præripere desponsam & destinatam laudem, quum ipse ejus opera & dignitatem & salutem recuperarim, valde est iniquum.

Dēspōnsātŭs, partic. à Desponso, Idem quod Desponsus. [κατωμολογημένος, μεμνηστευμένος. Pol. Przyslubioni. Vng. El iezetõt.] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Dederam ad te literas, quib. erat scriptum Tullian nostram Crassipedi pridie nonas Aprilis esse desponsatam. Alia exemplaria habent desponsam. Suet. in Cæsar. Dimissa Cossutia, quæ familia Equestri, sed admodum dives prætextato despõnsara fuerat, &c.

Dēspūmo, as, pen. prod. Spumam aufero. [הסיר חלאה hesir cheleáh. ἀπυφρίζω. Gal. Escumer, oster l'escume. Ital. Schiumare, leuar le schiume. Germ. Verschaumen/ abschaumen Belg Schuymen. His. Espumar ò quitar la espuma. Pol. Odszumiwam, szumbieram. Vngar. Taytékiát el hányom. An. To skume, to cast of fome.] Virg. lib. 1. Georg. Et foliis undam tepidi despumat aheni. Plin. lib. 9. cap. 38: Ita despumatis subinde carnibus, quas hæsisse venis necesse est, &c. ¶ Per translationem ponitur pro decoquere. Hieronym. ad Ocean. Venter mero æstuans citò despumat in libidines. Pers. Stertimus, indomitum quod despumare falernum Sufficiat.

Dēspŭo, is, Deorsum spuo. [רק rak. κατοπτύω. Gal. Cracher en bas. Ital. Sputare in giu. German. Außspeyen/ nidersich spewen. His. pan. Escupir ab axo. Polon. Nadel'pluie. Vng. Ala pökök. Ang. To spett downe ward.] Persius: Est prope te ignotus, cubito qui tangat, & acres Despuat in mores.

Despuere ocellos, [Pol. Gardzic.] per fastum contemnere: quia superbiam ac contemptum oculi nonnunquam ipsi significant. Catellus ad Licinium: Precesque nostras, Oramus cave despuas ocello.

Dēspŭī, passivum. Plin. lib. 10. cap. 23: Simulque comitialẽ propter morbum despui suetum.

Dēspŭĭtŭr, impers. Liv. 5. ab Vrbe: Vbi nunc despui religio est.

Dēsquāmo, act. p. Squamis exuo. [ὀλισθάζω. Gal. Escailler. Ita. Scagliare. German. Entschüpen. Bel. Dte Schubben afdoen. His. Escamar ò quitar las escamas. Polon. Luski skrobie. Vng. Meg vakarom, meg hántom. Angl. To scale fishe.] Plautus in Aulul. Dromo desquama pisces: tu Macherio Congrum, murænam exdorsua, quantum potes. ¶ Desquamare etiam de arboribus, & aliis rebus dicitur. Plin. lib. 17. cap. 24: Vel etiam subarator imprudens luxavit radices, corpusq; desquamavit. Idem lib. 23. cap. 7: Summo cortice desquamato, altiore plaga siccãtur. Idem lib. 35. cap. 17: Primùm abluitur vestis Sarda, dein sulphure suffitur, mox desquamatur cimolia.

Dēstĕrto, is, destertui, destertere. [ἐκρέγχω, ἀποῤῥέγχω, ἐξυπνίζω. Gal. Dessonger. Ital. Destarso, finir de ronchiare. Germ. Verschnauffen/ oder verschnarchen/ auff hören schlafen. His pan. Dexar de dormir y roncar. Polon. Odsipiam, przestáwam chrapac. Vng. Ki aluszom, álmombol föl serkenök. Ang. To snorte, to route.] Pers. Sat. 6: Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse Mœonides, quintus pavone ex Pythagoreo.

Dēstĭco, as, pen. corr. n. p. apud autorem Philomelæ legitur pro strepere, & ejusmodi edere sonum qualem reddunt soricces. [Pol. Pyszczelako myszi.] Quod tamen arbitror verbum esse ab illius carminis autore confictum, quippe quod apud alium scriptorem vix invenias. Mus (inquit) avidus mintrat, velox mustellaque dintrit: Et grillus grillat, desticat inde sorex.

Dēstillārĕ, [בטף natáph. στατάω. Gal. Distiller, degoutter. Ita. Distillare, gocciare. Germ. Herab tropffen. His pan. Destellar ò gotear. Pol. Kapam. Vngar. Le csöpögni. Ang. To droppe, to fall by droppes.] pro Distillare legitur apud autores: ut apud Col. lib. 12. cap. 18. Celsus lib. 4. cap. 2: Destillat autem humor ex capite interdum in nares.

Dēstĭno, às, pen. corr. act. p. Eligo, assigno, delibero, constituo. [יעד jahádh יעד ghazár חרץ charáts בחר bachár. προορίζειν, τάττειν, προχειρίζειν, ἀποτάττειν, διαγράφειν. Gal. Ordonner, deputer, destiner, assigner. Ital. Destinare. Ger. Für sich nemmen/ verordnẽ/ bestimmen. Belg. Toeschicken. His. Determinar, deputar, delibrar. Polon. Stanawiam, narzadzam, naznaczam. Vng. El szanom, magamban el végézõm. Angl. To appoynt, depute or ordeine.] Col. lib. 2: Itaque considerandum erit, ut solum quod excolere destinamus, pingue sit. Cic. 1. Tusc. Alter præsto fuit ad horam morti destinatam. Suet. de Cæs. De ampliando imperio plura ac majora in dies destinabat: id est, parabat, constituebat, deliberabat. ¶ Quandoque ponitur pro alligare. Apul. lib. 4, de Asino: Arreptum me loro quàm valido, ad ansulam quandam destinato, &c. ¶ Quandoque mittere significat, ἀποπέμπειν. Iuven. Destinat hoc monstrum cymbe, linique magister Pontifici summo. ¶ Aliquando emere. Lucilius: Facio ab lenone, tribus ut libertatem millibus destinet. Plaut. in Rud. Minis triginta sibi puellam destinat, datque arrhabonem, & jurejurando alligat. Hoc idem significat Perstino. Apul. Et percontato pretio, quòd centum numis indicaret, aspernatus; viginti denariis perstinavi. ¶ Destinare item aliquando pro definire. Marcellus de verb. obligat. l. 94: Alioqui si cùm destinare genus & modum vellet, non fecit, nihil stipulatus videtur. ¶ Est & Præstino, de quo alibi. ¶ A destino fit compositum prædestino, προορίζω, unde & Prædestinatio qua voce Ecclesiastici scriptores utuntur pro Fato, pro divina providentia, qua Deus cùm futura omnia prævidit, tùm de salute nostra aut damnatione stabile inviolabileque præjudicium fecit. ¶ Destinare etiam aliquando positum invenitur pro notare. Q. Curtius libro 9: Dioxippus conjectum oculorum quibus ut fur, destinabatur, ferre non potuit. Vbi destinare oculis furem, accepit pro certis quibusdã indiciis oculorum furem denotare. ¶ Quandoque destinare est designare. Vlpian. D. lib. 10. Tit. 4. l. 3: Quid enim si dominus quidem paratus sit defendere, actor verò destinare non possit nisi ex præsentibus?

Dēstĭnātĭo, onis, f. t. pro Deliberatione. [חק thok. στοχασμός, προαίρεσις. Gal. Propos deliberé, le but de la deliberation Ital. Proposito, deliberatione. Ger. Ein Rhatschlag/ Fürsatz/ Furnemmen. His. La deliberacion. Polon. Naznaczenie. Vng. El végezés, el szánds. Ang. A purpose or appoyntment.] Plin. lib. 7. cap. 45: Pestilentia urbis, fames, sitisque Italiæ, destinatio expirandi, & quatridui inedia, major pars mortis in corpus recepta. ¶ Destinatio interdum capitur pro conjectura. [στοχασμός. Pol. Stanowienie.] Vt Papinianus D. lib. 31. Tit. 1. l. 77: Nam in unum etiamnum destinatio dirigi potuit.

Dēstĭnātŭs, Pro certo & definitò. [בחרן necherats. ἀποτεταγμένος. Gallicè, Destiné, deputé, proposé & arresté. Ital. Destinato. German. Verordnet/ bestimmet. His pan. Deliberado, determinado. Pol. Naznaczony, obiecany. Vngar. El vágyztetet, rendelteret. Anglicè, Destinat, appoynted, ordeined.] Quintil. lib. 3. cap. 8: Iudicialem, in qua ferè eadem, sed certis destinatisque personis quærantur.

Dēstĭtŭo, is, act. t. ex de, & statuo, Derelinquo, desero, quod promisi non præsto. [עזב haxáb שמם schamát. μεθίημι, καταλείπω, ἀφίεμαι. Gal. Delaisser, abandonner. Ital. Abandonare, lasciar in pericolo. German. Verlassen. Belg. Verlaten. His. Desolar ò desamparar en peligro. Pol. Opuszczam, zostawiam. Vn. El hagyom, fogadásom meg nem állom. An. To leaue, to forsake.] Virg. 1. Aeglog. Et freta destituent nudos in litrore pisces. Cic. 4. Philip. Quid? eundem in decemviratu non destituisti? Idem pro Sext. Roscio: Roscius socios induxit, decepit, destituit. ¶ Interdum est privare, & sic construitur cum ablativo. Colum lib. 9: Rursus nimiam siccitatem destituere plantas naturali alimento. ¶ Interdum dissolvere. Nævius: Navem jubet destitui anchoris. ¶ Interdum statuere, collocare, ponere. Cæcil. Destituit

omnes

omnes ſervos ad menſam ante ſe. Plaut. in Rud. Ita duo deſtituit ſigna hic cum clavis ſenex.

Dēſtĭtūtŭs, part. Derelictus. [עזב *nehbzáb*. κατελειφθὼς, ἀφεθεὶς, ἀφεθέντων. Gall. *Laiſſé, abandonné*. Ital. *Laſciato, abandonato*. Germ. Verlaſſen. Hiſpan. *Deſampara do*. Pol. *Opuſzczoniy*. Vng. *El hagyatot*. Angl. *Left, forſaken*.] Cicer. 1. Offic. Magisq; ille cui promiſſum ſit, ab officio diſcedat, ſi ſe deſtitutum quæratur. ¶ Deſtitutus abſolutè pro deſperās. Saluſt. in Gal. cap. 11: Qua maximè conſternatus, deſtitutoq; ſimilis.

Dēſtĭtūtĭo, verbale, f. t. Derelictio, perfidia. [שמטה *ſchemittáh*. ἀπόλειψις. Gall. *Delaiſſement*. Ital. *Abandonamento*. Ger. Verlaſſung. Hiſp. *Deſamparo*. Pol. *Opuſzczenie*. Vng. *El hagyás, tökéllenſeg*. Ang. *A forſaking*.] Cicer. pro Cluent. Hos qui leviores erant, deſtitutione iratos Oppianico redderet.

Dēſtrĭngo, gis, act. 3. Decerpo, colligo, avello. [ארה *ardh* קטף *kataph*. κατασφίγω. Gall. *Racler, faire choir, ou oſter en eſtreignant ou frottant, abatre*. Ital. *Stricare, ſtrepare*. Ger. Abbrechen/abſtreiffen. Belg. Afſtrooyen. Hiſ. *Sacar, deſtrocar, arrancar*. Pol. *Obrywam, obłamuie, obłupuie*. Vng. *Leſzakaſztom, letörlöm*. Ang. *To bind hard, to rubbe or ſcrape & pluck of*.] Vnde deſtringere oleam dicimus, pro eo quod eſt olivas manibus colligere: & Oleas ſtrictivas, ſive deſtrictivas, quæ opponuntur caducis. Colum. lib. 12: Tum & olea deſtringenda eſt, ex qua velis viride oleum efficere. ¶ Eſt itē Deſtringere, ſudores, aliásve ſordes cuti adhęrentes abradere: quem in uſum olim in balneis ſtrigiles habebant. ξέω. Mart. lib. 14: Pergamus has miſit, curvo deſtringere ferro: Non tam ſæpè teret lintea fullo tibi. Plin. libr. 3. Epiſt. Dum deſtringit, tegiturq;, audiebat aliquid. ¶ Per metaphoram apud Cic. pro Rabir. Nec amicū prudentem corruere patitur, nec illius animi aciem deſtringit ſplendor ſui nominis, nec mentis quaſi luminibus officit altitudo fortunæ & glorię. Id eſt, non aufert aut obtundit: nam tametſi magni ſit nominis, non tamen erubeſcit ſuccurrere inopi amico.

Dēſtrīgmēntum, ti, n. ſ. Strigmentum ſive ramentum. [τὸ ξύσμα, τὸ ξέσμα. Gall. *Ce qu' on racle de quelque choſe*. Ital. *Quello che ſi rade di qualche coſa*. Ger. Die abſchneitlung/abſchabung. Hiſp. *La refregadura*. Polon. *Strużine, trząski*. Vngar. *Reſzelés por vlom*. Anglicè, *That is ſcraped of frome a thing*.] Plin. libr. 20. cap. 24. de cucurbita ſylveſtri: Et ignes ſacros, deſtrigmentis vel his impoſitis vel ſeminibus.

Dēſtrŭo, is, xi, ctum, act. 3. Quod ſtructū erat corrūpo, everto, diruo: cui opponit cōſtruo. [נתץ *nathátz* הרס *harás*. λύσω, καταλύω, κατασκάπτω, λυμαίνομαι, καταλύω. Gall. *Deſtruire, abatre, demolir*. Ital. *Diſtruggere*. Ger. Zerſtören/zerbrechen. Belg. Breken. Hiſp. *Deſtruyr*. Pol. *Psuie, każe*. Vng. *El rontom, le rontom*. Ang. *To deſtroy, to throwe downe that was builded*.] Cic. de Senect. Vt navem, ut ædificium idem deſtruit facillimè qui cōſtruxit, &c. Quint. lib. 5. cap. 7: Interim & ſingulos ut exornare, ita deſtruere contingit. Id eſt, oſtendere iis moribus eos eſſe, ut in teſtimonio reddendo non ſint recipiendi.

Dēſtrūctĭlĕ, pe. cor. Quod deſtrui poteſt. [נתץ נתרס *nitthátz nechrás*. ἀφανιστὸν, φθαρτόν. Gal. *Qui peut eſtre deſtruit*. Ital. *Diſtruggeuole*. German. Zerbrüchlich/zerſtörlich. Hiſpan. *Lo que puede ſer deſtruydo*. Pol. *Vł omnię*. Vng. *El romlando*. Ang. *That may be deſtroyed*.] Lactant. libr. de ira Dei: Deſtructilia ſunt omnia quæ manu fiunt.

Dēſŭbĭtō, adverbium, Subitò & celeriter. [פתאם *pethább*. ἐξαίφνης. Gallicè, *Soudainement*. Italicè, *Di ſubito*. Germanicè, Eins wegs. Hiſp. *Subitamente*. Pol. *Natich miaſt zaraz*. Vng. *Hértelen*. Ang. *Suddenly, frome hand*.] Plaut. in Moſtel. Quanvis deſubitò facilè eſt facere nequiter.

Dēſŭbŭlo, as, act. p. à ſubula, Significat perfodere, ut interpretatur Nonius, citans illud Varronis ex Sexqui Vlyſſe: Alteram Carneadē deſubulaſſe, bona corporis ſecutum. [Gall. *Pertuiſer*. Ital. *Forare*. Germ. Mit der alen durchſtechen/durchboren. Hiſp. *Horadar con aleſna*. Pol. *Szwaica przepuścham*. Vng. *Meg likaſztom*. Anglicè, *To pearſe through*.]

Dēſŭdo, as, pen. prod. n. p. Sudo, nitor labore. [καταδιδρόω Gall. *Suer de trauail à faire quelque choſe*. Ital. *Sudar grandemente*. Germ. Geh schwitzen. Belg. Zeer ſweeten. Hiſpan. *Mucho ſudar*. Polon. *Poce ſpie, pracuie aż do potu*. Vngar. *Fáradozok, veriteközöm*. Ang. *To ſweat at the doing of any thing*.] Per tranſlationem ponitur pro laborare. Cicer. de Senect. Deſudare, atq; elaborare in aliqua re.

Dēſūdātĭo, ἀφίδρωσις. Sudoris evocatio. [Polon. Wüpocenie. Vngar. Izzadás.] Iul. Firmicus Math. libr. 3: Coram nimia deſudatione diſſolvitur.

Dēſūdāſco, & Deſudaſcit, impersonale. Plaut. Homo adoleſcēs penetrem hujuſmodi palæſtram, ubi damnis deſudaſcitur.

Dēſuēſco, is, deſuevi, deſuētum. [ἀνήθω. Gall. *Se deſaccouſtumer, laiſſer ſa couſtume*. Ital. *Diuezzerſarſi, diſuſarſi*. German. Entwohnē. Hiſpan. *Deſacoſtumbrarſe*. Pol. *Oduczam ſię*. Vngar. *El ſzokom rola*. Angl. *To diſuſe, to leaue a cuſtome or facion*.] & Deſuco, es, evi, deſuctum, n. ſ. [ἀνήθις ποιεῖ. Gall. *Faire deſacouſtumer*. Ital. *Diſuezzare, diſurare*. Germ. Entwennen. Belg. Ontwennen. Hiſpan. *Deſacoſtumbrar à otro*.] Prius neutrum, ſecundū activum. Vnde Nonius in priſcis dictionibus, Deſuevi illum, pro Deſuefeci illū: id eſt, conſuetudinē illā abſtuli. Titinnius: Paraſitos amovi, lenonem ædibus abſterui, deſuevi, nequò ad cœnā iret extra conſilium meum. Vbi deſuevi dixit pro eo quod eſt in deſuetudinem adduxi. Deſueo tamen hodie rarò eſt in uſu: quēadmodum & ſimplex Sueo, aliaq; ejus compoſita, Aſſueo, & Conſueo: quorum loco utimur Aſſuefacio, Conſuefacio, & Deſuefacio: quæ activam habent ſignificationem: quorū paſſiva ſunt Aſſuefio, Conſuefio, & Deſuefio. Ab iſdē formantur & augmentativa Sueſco, Aſſueſco, Conſueſco, & Deſueſco, neutralem habentia ſignificationē. Mutuantur aūt hęc prēterita & ſupina à primitivis ſuis exoletis: ut Sueſco, ſuevi, ſuetū, Deſueſco, deſuevi, deſuetum. Claud. lib. 1. de Rap. Proſ. -poſt hæc cunabula dulci Ferre ſinu, ſummoq; Iovi deducere parvā Sueverat, & genibus ludentē aptare paternis. Cic. Metello: A` te id quod ſueſti peto, me abſentem diligas, atq; defendas. ¶ Quandoque Deſueſcere accipitur pro Conſueſcere, ut DE præpoſitio augeat. Plaut. in Aſin. Auceps quando concinnavit aream, effundit cibum, aves Deſueſcunt: neceſſe eſt facere ſumptum qui querit lucrum.

Dēſuēfăcĭo, is, deſuefeci, deſuefactum, A` conſuetudine abſtraho. [ἀνήθις ποιῶ. Gallicè, *Faire deſacouſtumer, oſter vne couſtume*. Italicè, *Diſurare, diſaccouſtumare*. Germanicè, Entwennen/von der gewohnheit bringen. Hiſpanicè, *Deſacoſtumbrar otro, hazer deſacoſtumbrado*. Polon. *Oduczam*. Vng. *El ſzoktatomröla*. Ang. *To mak to diſuſe or leaue a facion*.] Cicer. pro Cluent. Quid, quòd roſtra jamdiu vacua, locumque illum poſt adventum L. Syllæ, à Tribunitia voce deſertum oppreſſerat, multitudinemque jam deſuefactam à concionibus, ad veteris conſuetudinis ſimilitudinem revocaverat.

Dēſuēfĭo, deſuefis, deſuefieri, Conſuetudinem amitto, à conſuetudine abduceor. [ἀνήθις πολοῦμαι. Gall. *Se deſacouſtumer, eſtre deſacouſtumé*. Ital. *Laſciare l' vzanza*. German. Auß der gewohnheit kommen. Hiſpanicè, *Dexar la converſacion y coſtumbre*. Pol. *Zwyczai trace, oduczam ſię*. Vng. *Az elébbiszokáſt el hagyom*. Ang. *To become out of vſe or cuſtome*.] Varr. 2. de Re ruſt. cap. 9: Duobus menſibus primis à partu non disjunguntur à matre, ſed minutatim deſuefiunt.

Dēſuēfăctŭs, à conſuetudine abductus. [Vngar. *Valaminöl el ſzokattatot*.] Cicero pro Cluent. Is multitudinem jam deſuefactam à concionibus, ad veteris conſuetudinis ſimilitudinem revocaverat.

Dēſuētūdo, f. t. à Deſueſco: [ἀνήθεια, τὸ ἀνήθις. Gal. *Deſacouſtumāce*. Ital. *Deſacouſtumāza*. Ger. Entwohnung. Belg. Ongewoonheyt. Hiſp. *Deſacoſtumbre*. Pol. *Oduczenie*. Vng. *Szokatlanſag*. Ang. *Lack of cuſtome, or diſuſe*.] ſicut Conſuetudo à Conſueſco, quæ contraria ſunt. Liv. lib. 1. ab Vrb. Mitigandum ferocem populum armorum deſuetudine ratus.

Dēſuētŭs, participium. [ἀνήθις, ἀνωνήθης. Gall. *Deſacouſtumé*. Ital. *Diſacoſtumato*. Germanicè, Entwohnet/ oder entwennet. Hiſpanicè, *Deſacoſtumbrado*. Polon. *Oduczoniy*. Vngaricè, *Szokatlandolog*. Ang. *Vn accuſtomed*.] A` conſuetudine remotus, inquit Valla, in Pogium. Virgilius lib. 6: jam deſueta triumphis Agmina. Deſueta res. Liv. 3. ab Vrb. Retractare verba deſueta, Ovid. 5. Triſt. eleg. 8.

Dēſultŏr, Vide DESILIO.

Dēſum, dees, deeſt, Deficio, non adſum, abſum. [חסר *chaſér* חון *aphés*. ἄπειμι, ὑστέρω, εἰδέω. Gall. *N' eſtre point preſent, defaillir*. Ital. *Mancare*. Ger. Gebreſten/mangten/fählen. Belg. Gebreeden. Hiſp. *Falta ò fallecer*. Pol. *Nie ieſtem doſtatny*. Vng. *Ielönnem vagyok*. Ang. *To lack, to be abſent*.] Seneca: Fœlix eſt, cui nihil deeſt ad bene beateq; vivendum. ¶ Deeſſe officio ſuo, non ſatisfacere. ¶ Deeſſe occaſioni, eſt occaſionem ſeſe offerentem non arripere, opportunitatemque rei bene gerendæ prætermittere. Plin. lib. 11. cap. 25: Nulloq; momento meditari ceſſat ne quando deſit occaſioni. Pro eodem ferè uſurpamus, Sibiipſi deeſſe. Cicer. pro Roſcio Amer. Mihi auſculta, vide ne tibi deſis. ¶ Deeſſe amici periculo, eſt amico in periculo non opitulari. ¶ Nonnunquam etiam pro abeſſe accipitur. Cic. ad Q. Fr. lib. 2: Huic convivio puer optimus Qu. tuus, meusq; quòd perleviter commotus fuerat, deſuit.

Dēſūmo, is, act. 3. Sumo. [לקח *lakáh*. λαμβάνω. Gall. *Prendre & choiſir d' entre pluſieurs, receuoir, eſlire*. Ital. *Pigliare, prendere*. Germ. Darvon nemen. Hiſp. *To mar à ſacar go*. Pol. *Odbieram, biore*. Vng. *Magamnak válaſztom*. Ang. *To tak and cheeſe out amangeſt many*.] Liv. 4. ab Vrb. Singuli ſingulos ſibi Conſule aſſervandos deſumunt. Idem lib. 8. bel. Maced. Recto itinere duxiſti exercitum ad eos quos tibi hoſtes deſumpſeras.

Dēſŭpĕr, De ſuperiore loco. [ממעל *mimmdhal*. ἄνωθεν. Gall. *Deſſus, par deſſus*. Ital. *Di ſopra*. German. Oben herab. Belg. Van boven. Hiſp. *Deſde en cima*. Polon. *Zwierchu*. Vng. *Onnan fölyul*. Ang. *Frome abone*.] Cæſar 1. bel. Gal. Reperti ſunt complures

nostri milites quàm in phalangas insilirent, & scuta manibus revellerent, & desuper vulnerarent.

Dētĕgo, is, penult. corr. act. t. Quod tectum erat aperio, nudo. [ח galáh. ἀπογαλύπτομαι, ἀποκαλύπτω, ἀποτεμέω. Gal. Descouurir. Ital. Scoprire. Germ. Entdecken oder auffdecken. Belg. Ontdecken. Hisp. Descubrir. Polon. Odkrywam. Vngar. Meg ielentõm (item) föl nyitom. Ang. To vncouer.] Plaut. in Rud. Detexit ventus illã. Idem in Mostel. Texit, detexitque me illicó. ¶ Per translationẽ. Liv. 10. ab Vrbe: Ite igitur dicite (inquit) detegant nequicquam conditas insidias.

Detectus, participp. [ח galúi. ἀποκεκαλυμμένος, ἀποτετμημένος. Gallice, Descouuert. Ital. Scoperto, manifestato. German. Entdeckt/ auffgedeckt. Hisp. Descubierto. Pol. Odkryty. Vng. Kivelemetet, föl nyittatot. Angl. Vncouered.]

Dētectĭo, nis, f. t. Apertio, retectio. [Polon. Odkrycie. Vngar. Föl nyitás.] Vlpianus D. libro 29. Tit. 5. l. 1: Quæstionem autem sic accipimus non tormenta tantùm, sed omnem inquisitionem & detectionem mortis.

Dētĕndo, is, endi, ensum, detendere. [αὐλημα, τὸ ἐκτεινόμενον ἀπωθῶ τὸ συρίττω. Gall. Destendre. Ital. Stesciender. German. Etwas gespannens abtasten. Hispan. Destender. Polon. Napieczie spuszczam. Vngar. Bszue takarom, be vonszom. Ang. To stretch out or forth.] Cæl. 3. bel. Civil. His constitutis rebus signo jam profectionis, dato tabernaculisque detensis. Liv. lib. Decad. Nautici tabernacula detendunt.

Dētĕrgĕo, es, si, sum, act. s. & Detergo, is, Purgo, abstergo. [מרק marák. ἀπωθῶ, ἐκπορέγνυμαι. Gall. Torcher & nettoyer. Italice, Forbire, nettare, purgare. Ger. Abstretchen/ abweschen/ reinigẽ. Belg. Afwissen. Hisp. Alimpiar fregando. Pol. Ocieram, chedoze. Vng. Meg törlöm, el törlöm. Ang. To wipe.] Col. lib. 3: Quoties falcem acueris, ea pelle aciem detergito. Idem lib. 8: Aut cornu, aut ungula tundunt, aut arbori affricant, parietibúsve detergent. Plaut. in Menæch. Mensam quãdo ego detergeo. ¶ Ponitur aliquando translatè: ut, Detergere fastidia, pro auferre, Colum. libr. 8. cap. 10: Detergere spurcitias, Idem libr. 1. cap. 5. ¶ Detergere remos, idem est quod remos confringere. Cæsar bel. Civil. lib. 1: Aut remos transcurrentes si detergere possent, contendebant. Detergere Palmites, est supervacuos palmites decerpere, Colum. lib. 4. cap. 27.

Dētermĭno, act. p. Terminos constituo: vel terminis, & velut limitibus quibusdam designo. [גזר gazár חרץ charáts. ὁρίζω. Gal. Limiter ou borner, ou determiner. Ital. Determinare, porre i termini, diffinire. Germ. Außzyten/ außmarchẽ/ bestimmen. Belg. Een maet setten. Hisp. Determinar y diffinir. Pol. Znacze. Vng. Meg határosztom. Ang. To de termine, to sett marches or limites.] Liv. 1. ab Vrbe: Inde ubi prospectu in urbem agrumque capto, deos precatur, regiones ab Oriente ad Occasum determinavit. Plaut. in Pœn. Ejus nunc regiones, limites, confinia Determinabo: ei rei finitor factus sum ego. ¶ Per translationem pro Definio, concludo Cic. de Orat. Et id quod dicit, spiritu, non arte determinat. Lactan. lib. 4: Determinãda est nobis veritas breviter, & in suo proprio domicilio collocanda.

Dētermĭnātĭo, onis, f. t. Terminus, conclusio, finis. [סוף ephés גבול gebúl. ἀφορισμὸς, διορισμός. Gall. Limitation, bornement, limite, lisiere. Ital. Terminatione, termine. Germanice. Außzyhlung/ außmarchung. Hispanicè, Determinacion, diffinicion. Polon. Nazmaczenie. Vng. Végezés, határozás. Ang. A determination, an end or limite, or marche.] Cicer. libro 2. de Natura deor. Extrema ora & determinatio mundi. Idem lib. 1. de Invent. Conclusio est exitus & determinatio totius orationis.

Dētĕro, is pen. corr. detrivi, detritum, act. t. Vsu consumo, attenuo, deterius reddo. [בלה billáh. κατατρίβω. Gall. Gaster en vsant, empirer. Ital. Consumare. Ger. Verschleissen. Belg. Versliten. Hisp. Gastar vsando. Pol. Ocziera m. Vng. El koptatom. Ang. To weare in rubbing.] Vnde togã detritam dicimus quę longo jam usu deterior est reddita. ¶ Lænam æstate deteris, εἰθεγει τὸν χλαίναν ἀλφιβεις, proverbio in eos dici consuevit, qui rebus necessariis alieno tẽpore abutuntur. ¶ Accipitur etiam pro triturare. [כרת cath כתש cáthasch דש dasch. ἀλοᾶν. Gall. Amenuiser en frottant l' vn contre l' autre. Ital. Trsturare. Ger. Außtreschẽ. Hisp. Trillar. Polon. Mlocze, wykruszam. Vng. Tséplevi. Ang. To bruise, to stampe, to break.] Colum. lib. 1. cap. 6: Area optima est silice constrata, quod & celeriter frumenta deterantur, nõ cedente solo pulsibus ungularum tribularumque, & eadem eventilata mundiora sint, lapillisque careant & glebulis, quas per trituram terrena ferè remittit area. ¶ Nonnunquam idem est quod destruo, corrumpo, vel imminuo. Plin. Nimia cura deterit magis quàm emendat. ¶ Ad eundem ferè modum dicimus, Deterere laudes alicujus, pro eo quod est, Laudes ejus imminuere. Horat. libr. 1. Carmi. Laudes egregii Cæsaris, & tuas Culpa deterere ingeni.

Dētrītus, attritus. [κατατετριμμένος. Pol. Otarti. Vngar. El ót, el tördöt el kopot.] ut translatè homo detritus in aliqua arte. Gel. lib. 15. cap. 30: Qui ab alio vitæ genere detriti jam, & retorridi ad literarum disciplinas seriùs adeunt. Hinc apud Cor. Tacit. lib. 1: detrita tegmina.

Dētĕr, sive Dētĕrĭus, a, um. pen. corr. adject. inusitatum, Vilis, pravus, quasi detritus: [רע rah. κακὸς. Gall. Mauuais. Ital. Reo, malo. Germanicè, Verschlessen/ böß/ nichts wärt. Hispan. Malo. Polon. Otarty, zły, nikczemny. Vngarice. Rosz, el veszet. Ang. Lacking somewhat ill, naught.] à quo deterior, Deterrimus. Plaut. in Bacch. Vidi ego hominem nequam, verùm te neminem deteriorem. Terentius Heavt Deteriores omnes sumus licentia. Plautus Mostel. Quid tu nunc hominum te omnium deterrimè venisti huc ostentatum?

Dētrīmēntum, n. s. Damnum, dictum secundum Varronem à detritu, quòd ea quę trita sunt, minoris pretii sunt. [נזק nezék. βλάβη, βλάμμα. Gall. Dommage, perte, detriment. Ital. Danno. Ger. Ein schad/ verlurst/ vnglück. Hisp. Danno ò menqua. Pol. Szkoda, vtrata. Vngar. Kár vallás. Ang. Domage, losse.] Cicero de clar. Orat. Nostro incommodo detrimentoque, si ita est necesse, debeamus. Horat. libro 2. Epist. Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet. Cicero pro Mil. Vt Cn. Pompeius videret nequid Resp. detrimenti caperet. ¶ Sic Intertrimentum ab eo quòd duo inter se sint diminuta. Differuntque, quòd Detrimentũ (ut Pædianus docet) vel unius partis dici potest, Intertrimentum verò ad utriusque partis spectat, dantis, accipientisque incõmodum. Hujus vocis frequens est usus apud Iurisconsultos. Vsus est etiam ea Cicer. in Verrem: Cum eo sine ullo intertrimento convenerat. Vide suo loco.

Dētrīmēntōsus, a, um, Quod adfert detrimentum, apud Cæsar. 7. bell. Gal. [רע merah. ἐπιζήμιος, βλαβερός. Gall. Fort dommageable, qui porte dommage. Ital. Dannoso. Ger. Schädtich. Hispan. Danoso, menguadero. Polon. Szkodliwy. Vngar. Káros. Ang. That bringeth domage.]

Dēterrĕo, es, deterrui, act. s. Terreo, avoco, revoco, averto, abduco, removeo. [בהל bihél בעת biháth. κατατπλήττω, αὐτέχω, ἀποτρέπομαι. Gal. Deterrer, destourner en espouuantant, diuertir. Ital. Spauentare, sbigotire. Germ. Abschrecken. Belg. Verwaert maken. Hisp. Espantar. Pol. Przestraszam. Vng. El rettentõm, el ijesztem. Ang. To put or driue away, to discourage, or disconfort.] Cicer. lib. 1. Tusc. Itaq; non deterret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet, & propter brevitatẽ vitæ nunquã longè potest abesse. Idem de Opt. gen. di. Nec verò Aristotelem in philosophia deterrùit à scribendo amplitudo Platonis

Dēterrĭtus, part. [נבהל nibhál נבעת nibháth. ἐκφοβηθεὶς, ἔκπληκτος. Gall. Espouuanté, destourné par espouuantement. Ital. Spauentato, sbigotito. German. Abgeschrecket. Hispan. Espantado. Pol. Odstraszony. Vngar. El rettentetet, ijesztetet. Ang. Discouraged, ma de affearde.] Deterritus pudore. Cic. ad Att. libr. 10: Deterritu. ab officio. Cælius Cic. Nemo enim necessitudine & amicitia te deterritum ab officio dicet.

Dētestŏr, detestaris, Abominor, improbo, execror, deprecor, removeo. [קץ kats תעב tuhéb. μυσέττομαι, ἀφοσιοῦμαι. Gall. Detester, auoir en abomination & detestation, fuir & reietter, ou laisser. Ital. Abominare, maledire. German. Verfluchen/ ein abscheuhen oder greuel haben. Belg. Vervloecken. Hisp. Maldezir y abominar. Pol. Brzedzę się, wirzekam się. Vng. Vtálom, atkozom. Ang. To abhorre, to detest, to hate or esteme abominable.] Cic. in Vatinium: Omnes te vitant, & quum viderint, tanquam malum auspicium, detestantur. Idem in Pison. Omnes memoriã Consulatus tui, facta, mores, faciem deniq; ac nomen à Republ. detestantur. ¶ Invenitur & in passiva significatione. Horat. lib. 1. Carm. Bellaq; matribus detestata. Lactant. lib. 6: Hinc est illa Plauti detestãda sententia: Malè meretur, qui mendico dat quod edat. Nam & illud quod dat, perit, & illi producit vitam ad miseriam. ¶ Accipitur & pro simplici testor. Plaut. Menæch. Summum Iovem, deosque detestor, me neque isti malefeciss mulieri, &c. ¶ Detestari, est absenti denuntiare, inquit Paulus in L. 39. de verb. signif. Detestatio, denuntiatio facta cum testatione, & detestatum, cum testatione denuntiatum.

Dētestātĭo. verbale, f. t. [תועבה tohébdh. ἀποφρήνησις, ἀποτεπασμός. Gall. Detestation, reiettement, abomination. Ital. Lo aborrire, lo hancre à schino. Ger. Verfluchũg/ abscheuhũg/ vermaledeyung. Hisp. Cosa abominada, yllena d' maldicion. Pol. Brzedzenie, wirzekanie. Vng. Atok, vtálás. Ang. A detesting, a cursing.] Plin. li. 25. ca. 30: Laurus quidem manifestè abdicat ignes crepitu & quod detestatione, interaneorum etiam vitia & nervorum ligno torquente. ¶ Detestatio passivè de odio quo improborũ solemus more detestari. Macr. Satur. li. 6. cap. 7: Hoc enim verbũ Illaudati, nõ est idoneum ad exprimendã scelerati hominis detestationem. ¶ Detestatio apud Iurisconsultos, est (ut Vlpian. de verb. signif. ff. affirmat) Denuntiatio facta cum testatione.

Dētestābĭlis, pen. corr. Execrandus. [מתועב metahéb. βδελυκτὸς, βδελυρὸς, ἀποφρατὸς, ἀποτεπόμενος. Gall. Detestable, & abominable. Italicè, Cosa detestabile, abominevole. Germanicè, Abscheulich/ grewlich. Hispan. Cosa abominada y maldita. Pol. Brzitkẽ, sprosny. Vngar. Vtálatos, atokra melto. Angl. Detestable, worthie to be abhorred.]

horred.] Cicer. 2. Phil. Non te execrandum populo Rom. non deteſtabilē, non omnes tibi deos, omnes homines & eſſe inimicos & futuros ſciat. Invidioſum & deteſtabilem, Cic. 1. Phil. Idem 1. Offic. Nulla tam deteſtabilis peſtis eſt, quæ non homini ab homine naſcatur.

Dētĕxo, is, Texo, perficio. [ארג *ardgh.* ὑφαίνω. Gall. *Acheuer de tiſſtre.* Ital. *Teſſere.* Germanicè, Wäben/außwäben. Hiſpan. *Texer, acabar de texer.* Pol. Tkam. Vng. Szőnĕk, *megſzőnöm.* Ang. *To weaue and end.*] Virg. 2. Aegl.

Quin tu aliquid ſaltem potiùs, quorum indiget uſus,
Viminibus mollique paras detexere junco?

Detexta lānā, dicitur cùm perfecta eſt, & textrinis inſtrumentis detrahi poteſt.

Dētĭnĕo, es, pen. corr. act. p. Teneo, remoror, demoror. [עכב *hatſar* אחז *echár.* ὀπολαμβάνομαι, κατέχω, παρατείνω. Gall. *Detenir, retenir, retarger.* Ital. *Intratenere, ritardare, retenere.* Ger. Auffhalten/auffzihen/verhinderen. Belg. *Houden/behinderen.* Hiſ. *Deten.r.* Pol. *Powſtrzymam, zadzierzam, wſtrzymuie.* Vng. *Meg tartóſztatom.* Ang. *To ſtay, with hold and reſtrayne.*] Cic. Att. libr. 4: Conſilium tuū etſi non in longinquū tempus differs, tamē ſuſpenſum me detines. Terent. in Evnuch. Detineo te fortaſſe, tu profecturus aliò fueras. Plin. Epiſt. 124: Mox quū è Sicilia rediens, in Icari inſula ventis detinerer. ¶ Per tranſlationem verò, Terent. in Phorm. Pol me detinuit morbus. Saluſt. Me ambitio mala detinuerat. ¶ Retinēre autē eſt quod habemus ſervare & cuſtodire. Saluſt. Nam imperium facilè his artibus retinetur quibus initio partum eſt. Terent. in Adelph. Pudore ac liberalitate liberos retineri ſatius eſſe credo quàm metu.

Dētēntĭo, [κατοχή, ἐπίσχεσις. Retentio. Polonicè, *Zatrzimanie, zadzierzenie.* Vngar. *Meg tartoſztatás.* Anglicè, *A with holding, a reſtrayning.*] Vlpian. D. lib. 43. Tit. 2. 25: Et quoque qui pignori fundum acceperit, ſcribit Iulianus non eſſe iniquam detentionem ſervitutis dari.

Dentento, as, frequentat.

Dērōndĕo, es, detondi, act. f. quod tamen antiqui ſicut ſuum ſimplex geminabant, Tondeo. [גזז *gazáz.* קצב *katſáb.* ἀποξυράω, ἀποκείρω. Gall. *Tondre.* Ital. *Toſare.* Ger. Abſchären oder beſchären. Belg. Affſcheren. Hiſp. *Mucho treſquilar.* Pol. *Golic, obcinam.* Vng. *Lenyirōm, beretualom.* Ang. *To sheare, to shaue.*] Col. lib. 7: Et eſt modus optimus conſiderare tempeſtates, quibus ovis, neque frigus, ſi lanām detraxeris: neque æſtum, ſi nondum detonderis, ſentiat: verùm quum quæque detonſa fuerit, ungi debet tali medicamine.

Dētŏno, as, pen. corr. act. p. Tonare deſino. [ἀποβροντάω. Gall. *Tonner de haut, faire grand bruit, ſonner haut & clair.* Italicè, *Ceſſare di tonare.* Germanicè, Auffhören thönen Hiſpanicè, *Dexarſe de tronar.* Pol. *Przeſtawam grzmiec.* Vngar. Az dörgeſnek *véget vetök.* Anglicè, *To ſowne and thunder, to mak a great noize.*] Hieron. Et dum perſecutionis detonaret procella, in villam remotiorem ſeceſſit. Quint. libr. 12. cap. 9: Nam cùm illa dicendi vitioſa jactatio inter plauſores ſuos detonuit, reſurgit vera & virtutis fortior fama.

Dētōrno, as, act. p. Ex materia quapiam torno, aliquid efficio. [ἀποτορνόω. Gallicè, *Faire au tournoir, tour, ou tourer, tourner.* Italicè, *Lauorare al torno.* Germanicè, Dräyen/abträyen Hiſp. *Tornear con el torno.* Polonicè, Okkrążam. Vng. *Eſztergárba faragok, meg eſztergáſom.* An. *To worke ſomething as turners do, to turne.*] Plin. libr. 13: Lignum grande intùs, firmæque duritiæ, ex quo velares detornant anulos.

Dētōrquĕo, es, ſi, tum, act. ſ. Deflecto, averto. [עות *haváth* עקש *hikkéſch.* κατακάμπτω, παραφέρω, ἀποστρέφω Gall. *Deſtordre, deſtourner.* Ital. *Torcere, piegare.* Germ. Krümmen/biegen es ſey vber ſich/ nider ſich/ oder auff ein ſeiten. Hiſpanicè, *Torcer, plegar.* Pol. *Nachilam, naginam.* Vng. *El tekerōm el haitom.* Ang. *To fett awrie, to wreſt a ſide.*] Colum. libro 4: Sed quod in ſalicto conſerendo vitavetimus, id ſequamur in ejuſmodi malleolo, quem eſt neceſſe longiorem facere, ſi volumus detortum pangere. ¶ Cic. 1. Offic. Nam & voluptates blandiſſimæ dominæ majores partes animi à virtute detorquent. ¶ Frequenter etiam accipitur pro depravo, ſive in alium ſenſum quàm dictum aut factum ſit aliquid, interpretor. Colum. libro 3. cap. 10: Atq; hæc forſitan pluribus dicta ſint, quàm exigebat ratio veritatis: omnus tamen, multis quàm poſtulabat pravè detorta & inveterata opinio ruſticorum.

Dētrăho, is, xi, ctum, act. t. Trahēdo aufero. [גרף *garáph* משך *maſchách* קחח *lakách.* ἀποσύρω. Gall. *Oſter.* Ital. *Tor via.* Germ. Abziehen/hinnemmen. Belg. Afftrecken. Hiſpan. *Quitar por fuerça.* Polon. *Zciagam.* Vngar. *Le vonſzom.* Ang. *To draw of or away.*] Terent. in Heavt. Occurrunt ſervi, ſoccos detrahunt. Plaut. in Aſin. Nudo detrahere me veſtimenta jubes. ¶ Interdum adimere ſive derogare, ἀφαιρεῖν. Cic. 3. Offic. Nunquā committit ut alienum appetat: & id quod alteri detraxerit, ſibi aſſumat. ¶ Per tranſlationem etiam dicimus, Detrahere famæ, gloriæ, honori, aut opinioni alicujus, pro eo quod eſt famā alicujus, honorem aut exiſtimationem lædere: [הלך רכיל *righghél* הולך רכיל *halách rachíl.* διαβάλλω. Gall. *Meſdire de quelqu' vn, le blaſmer.* Ital. *Dir male di alguno, detrarre.* Germ. Ein mit vbel zu reden verkleinern/einem ſein ehr abſchneiden. Hiſp. *Detraher de ziendo mal de alguno.*] & tunc cum dativo conſtruitur. Ovidius de Triſt. Detrahat autori multum fortuna licebit. ¶ Conſtruitur etiam cum ablativo & præpoſitione De. Cicero primo Officiorum: Detrahere de abſentibus. De fama alicujus detrahere. Cicer. Appio libro 3. Detrahere de autoritate Senatus, cui opponitur, ornare Senatum multis laudibus, Idem pro Cluen.

Dētrāctŏr, oris, m. t. Qui abſentis famæ detrahit, qui clanculum cuipiam obloquitur. [הולך רכיל *holéch rachíl* מרגל *merághghel* מוציא *meloſchén.* κατάλαλος. Gall. *Detracteur, meſdiſant.* Ital. *Detrattore, che dice male d'altri.* Germ. Ein hinderreder/ verleumbder. Hiſp. *Detractor. Maldizor de alguno.* Polon. *Moy obmowca rusznicznepiacz.* Vngar. *Rágalmazó.* Ang. *A backbiter.*] Sipontinus. Cornel. Tacit. lib. 11: Nam ipſe haud quaquam ſui detractor, unam omnino anguem in cubiculo viſam narrare ſolitus eſt.

Dētrāctĭo, onis, ſ. t. Ablatio, deminutio. [מרעה *migraháh.* ἀφαίρεσις. Gallicè, *Detraction, oſtement, tirement.* Italicè, *Eſſo tirare & detrahere.* German. Abzug/ entwendung. Hiſp. *Quitamiento, detraction.* Polon. *Vieczie, vtoliczenie.* Vngaricè, *Le vonas, rágalmazás.* Ang. *A drawing of backbiting.*] Cic. 3. Offic. Non igitur magis eſt contra naturam morbus, aut egeſtas, aut quid ejuſmodi, quàm detractio, aut appetitio alieni. ¶ Interdum idem eſt quod oblocutio & læſio famæ abſentis. κατάλαλια. Exempla nuſquam non occurrunt.

Dētrēcto, as, frequentativum, Defugio, devito, recuſo, nego. [מאן *meén* מאס *maás.* ἀναδύομαι, ἀποδειλιῶμαι. Gall. *Refuſer à faire, recuſer.* Ital. *Refutare, recuſare, ſchifare.* German. Sich wideren/ etwas zu thun ſtechen vnnd abſchlahen. Belg. Weygeren/ ſchouwen. Hiſpanicè, *Menoſpreciar ò recuſar.* Polon. *Zbraniam ſie, odmawiam.* Vngar. *Nem akarom, meg vetöm.* Ang. *To refuſe, to go from my word.*] Virg. lib. 3. Georg. Nec mihi diſpliceat maculis inſignis & albo, Aut juga detrectans, interdumq; aſperā cornu. Iuſtin. Nec ipſe detrectavit certamen.

Dētrēctārĕ etiam accipitur pro vituperare: ut Cornelius Tacitus in Dialogo: Non detractaſſe nominatim antiquos oratores contentus neminem ſequentium laudare auſus eſt. Hinc detrectare gloriam alicujus, apud eundem eodem libro: plures hodie reperies qui Ciceronis gloriam quàm Virgilii detrectent.

Dētrēctātĭo, verbale, ſ. t. [מרד *méredh.* ἀναίδευσις, ἀλαζονεία. Gall. *Reculement, ou refus de faire quelque choſe.* Ital. *Refutamento di fare vna coſa.* German. Widerung/ ein außflucht/ ein ranck vnd außred. Hiſ *Rehuſamiento ò recuſamiento de hazer algo.* Pol. *Vwloka, vzieczie.* Vngar. *Nem akarás, meg vetés.* Ang. *A refuſing.*] Liv. 6. ab Vrbe: Iuniores Romani ad edictum ſine detrectatione convenēre. Detrectatio militiæ, Liv. 3. ab Vrbe.

Detrēctātŏr, verbale. [מאן *maén.* ἀναιδευτὴς, ἀναδυόμενος. Gall. *Qui fuit ou recule ou refuſe à faire quelque choſe.* Italicè, *Chi fugge & refuſa vna impreſa.* Germani. Ein widerſpenniger / außflüchtiger. Hiſpan. *El que rehuſa à hazer algo.* Polon. *Vimacz, vmnieyszacz.* Vng. *Nem akaro, meg vetö.* Ang. *A refuſer, a backbiter.*] Liv. 4. bel. Maced. Cato ipſe haud ſanè detrectator, laudum ſuarum, multos cæſos ait, numerum non ſcribit.

Dētrīmēntum, Vide DETERO.

Detrimiaſis, is, act. t. vocatur quando pupilla latior naturali apparet, & viſa minora veris videntur.

Dētrūdo, is, pen. prod. Deorſum trudo, depello, dejicio, deturbo. [דחה *dacháh.* κατωθέω. Gall. *Pouſſer dehors, debouter.* Ital. *Cacciare in giu.* Germanicè, Hinabſtoſſen / nidertrucken. Belg. Afſtooten. Hiſp. *Empuxar de lugar.* Pol. *Zpycham, zwaliam.* Vng. *Alattaſzitom.* Angl. *To thruſt downe or out.*] Liv. libro 2: Iam imperii conabantur detrudere virum. ¶ Ponitur etiam pro compello. Cicer. libro 1. Offic. Sin aliquando neceſſitas nos ad ea detruſerit quæ noſtri ingenii non erunt.

Dētrūſum, appellat Imper. in l. quicunque reſidentibus. C. de epiſcop. & cleric. quem idonei autores Exautoratum dicunt: & Canoniſtæ ſæpiùs *Depoſitum* appellant.

Dētrullārĕ, Eſt de trulla in trullam transfundere: [Polon. *Miednice de miednice leie.* Vngar. *Eggyik medönczéből máſikba merni.*] quo verbo uſus eſt Apicius: quod ipſum & diffundere ſecundum Plinium vocatur: ſic in oleo decapulare. [ἀλαβάω. Ger. Abtrüllen.]

Dētrunco, act. p. Truncando dejicio, amputo, ſeco, quaſi à trunco abſcindo. [קצץ *kats* כבע *kitſtſéis.* ἀποκόπτω, κολοβόω. Gal. *Couper & oſter de deſſus le tronc, detrouquer.* Italicè, *Troncare.* Germanicè, Abhauwen / ſtucken / abſtumpten. Belg. Afhouwen. Hiſpan. *Deſabecar.* Polon. *Odcinam.* Vngar. *Meg tſonkitom.* Angl. *To cutt of boughes, to lopp or ſhred trees.*] Liv. 1. bel. Macedo. Poſteaquam gladio Hiſpanienſi detruncata corpora, brachiis abſciſſis, aut tota cervice.

Dētrūncātĭo ramorum. Plin. lib. 24. cap. 9: [ἀποκοπὴ τῶν ἀκρεμόνων.

ver. Polonicè, odcięcie. Vngar. Lenyesés. Angl. A lopping or shred ding of boughes.]

Dētŭmĕo, es, n. ſ. Eſt tumorem amitto, vel tumere deſino. [ἀπογκόομαι. Gall. Deſenfler. Ital. Sgonfiare. Germ. Verblaſten/ auff hören vngeſtüm vnd auffblaſen zu ſeyn. Hiſp. Deshincharge. Pol. Przeſtawam nadęcia. Vng Meg lohadok. Ang. To aſſwage and wax leſſe eſt or ſwelling.] Vnde Papinius lib. 5. Theb. quum vellet ſignificare, mare pacatius factum eſſe, & undarum tumorem depoſuiſſe, dixit mare detumuiſſe. Detumuêre (inquit) animi maris, & clementior auſter Vela vocat.

Dētūrbo, as, act. p. Cum violētia dejicior, demolior, detrudo. [הִטִּיל hippil. ἐπιῤῥάσσω, καταπερπερόω οἷ, παραθλάω. Gall. Ruer ius, abatre, faire cheoir. Ital. Gettare a baſſo cum violenza. Ger. Vngeſtümigkeitlich herab ſtürtzen/mit gewalt hinab werffen. Belg. Van Boven neder aſſtooten. Hiſp. Derribar algo de arriba abaxo. Polon. Zpycham, zrzucam. Vng. Le taſzitom, alá vetőm. Ang. To caſt downe with violence, to thruſt downe.] Virg. 5. Aen. puppi deturbat ab alta. Col. verò lib. 5. ad pampinationem tranſtulit: Vinitor, inquit, qui antè ferro, nec manu deputet, umbrasq; compeſcat, ac ſupervacuos pampinos deturbet. Cic. ad Cn. Pomp. ad animum tranſtulit. Sed hoc ſcito, tuos veteres hôſtes, novos amicos vehementer literis tuis perculſos, atq; ex ſpe deturbatos jacere. ¶ Deturbare de mente dixit Cic. in Piſon. pro eo quod eſt mente ſpoliare. Sua, inquit, quenq; fraus, ſuum facinus, ſuũ ſcelus, ſua audacia, de ſanitate & mente deturbat.

Dēturgĕo, es, deturſi, n. ſ. Turgere deſino, tumorem pono, decreſco. [ἀπογκόομαι. Gall. Deſenfler. Ital. Sgonfiare. Germ. Auffhören bläſtig/oder geſchwollen zu ſeyn. Hiſp. Deshincarſe. Pol. Nadęcia przeſtawam. Vng. Meg apadok, le lappadok, lelohadok. Ang. To aſſwage and waxe leſſe againe eſt or ſwelling.] Plin. libro 9: Deturgente Nilo, mures inveniuntur.

Dētūrpo, act. p. Turpem ac deformem reddo. [נבל nibbél. μολύνω, αἰσχύνω. Gal. Enlarder villener, faire laid, gaſter la beauté. Ital. Difformare imbrattare. Ger. Verwüſten / vnfletig oder vngeſtalt machen. Hiſp. Aſear. Pol. Szpece, ſzkaradzę. Vng. Meg rutitom. Ang. To mak foule, to array filthelie.] Suet. in Calig. Pulchros & comatos, quotiès ſibi occurrerent, occipitio raſo deturpabat. Cicer. ſimplici uſus eſt, Iovis aram ſanguine turpari.

Dēvaſto, as, âre, act. p. Vaſto, ſpolio, depopulor. [שדד ſchadhâth השם heſchôm החריב hecherîb. καταπορθέω. Gall. Depeupler, degaſter, mettre en degaſt. Ital. Dar guaſto. Ger. Verwüſten/ verhergen. Hiſp. Deſtruyr, deſolar, yermar. Polon. Puſto ję, plundruie. Vng. El puſztitom. Ang. To waſt, to deſtroy, to ſpoile.] Liv. libr. 2. bel. Pun. Vbi ſatis quieti datum, præda ac populationibus magis, quàm otio aut requie gaudentibus, profectus per Prętutianum Adrianumq; agrum, Marſos inde, Marrucinosq; & Pelignos devaſtat. Ibidem: Ita ſumus aliquoties hac æſtate devaſtati, &c. Agmina ferro devaſtata, Ovid. 13. Metam.

Dēvĕho, act. t. Deorſum veho, defero. [הביא hebí. καταφέρω. Gall. Charrier & porter d' vn lieu en autre. Ital. Portare al baſſo, menare. Ger. Hinabführen. Belg. Afvoeren. Hiſp. Llevar abaxo. Pol. Odwoże. Vn. Alá hordoni. Ang. To bring or carie downeward.] Plin. in Epiſt. Medios ille agros ſecat, naviũ patiens, omnesq; fruges devehit in urbẽ, hyeme duntaxat & vere. Autor ad Heren. li. 1: Quj parentẽ necaſſe judicatus erit, is obvolutus & ligatus corio devehatur in profluentẽ. Tacit. lib. 4: Ac ſimul utrunque exercitum Rheno devectũ Friſiis intulit. Cic. 1. Phil. Ego celériter Veliam devectus Brutũ vidi: quãto meo dolore nõ dico.

Dēvĕllo, is, Vello. [ארח arách התתיק hebethîck. κόπτω, κόπτω. Gall. Cueillir, arracher. Ital. Suellere. Germ. Abreiſſen. Hiſp. Arancar algo de lugar. Pol. Odriwam. Vng. Le zakaxtom. Angl. To pull vp or away.] Plin. libr. 21. cap. 11: Et cæteris hyacinthus maximè durat, & viola alba, & œnanthe: ſed hæc ita, ſi divulſa crebrò prohibeantur in ſemẽ abire.

Dēvĕlo, as, Velum aufero, & detego, revelo. [גלח ghaláth. ἀποκαλύπτω. Gall. Deſcouurir, deſuoiler. Ital. Scoprire, leuar il velo. Ger. Den vmbhang hinweg thun/endecken. Hiſpan. Reuelar y diſcubrir lo ſecreto. Polonicè, Odkriwam. Vngar. Föl födőm. Angl. To diſcouer to tak away that which coureth.] Ovid. 6. Metam. Oraq; develat miſeræ pudibunda ſororis.

Dēvĕnĕror, aris, Veneror. [כבד chibbédh. σεβάζομαι. Gall. Auoir en grand le reuerence, honorer, reuerer, adorer. Italicè, Honorare, riuerire. German Verehren. Hiſpan. Honorar y acatar. Polon. Czćię, poczęwaſz. wirzydzam. Vngaricè, Tiſztőlőm, boſzvallom. Ang. To honour, to reuerence, greatlie.] Ovid. epiſt. 2: Sæpè deos ſupplex, ut tu ſi eletare valeres, Sum prece thuricremis devenerata focis. Tibul libr. 1: Ipſe procuravi ne poſſent ſæva nocere Somnia, vel ſanęta devenerandа mola.

Dēvĕnĭo, is, pen. cor. n. q. de loco editiore deſcendo. [ירד jarádh בא ba הגיע higghiáh. καθήκω. Gall. Deſcendre & venir, paruenir. Ital. Venire, ſcendere di luogo alto. Ger. Hinab kom̃en. Hiſ. Venir de'arriba abaxo. Pol. Zchodzę, zſtępuie. Vng. Le megyok, le iővők. Ang. To come downe frome highe a low.] Virg. lib. 4. Aen. Speluncam Dido, dux & Trojanus cãdem Deveniunt. ¶ Aliquando ponitur pro ſuo ſimplici venio. Plau. in Mil. Quibus c[illegible] comitata rectè deveniat domum. Cic. ad Att. Nolebam noſtri familiarem ſermonem in alienas manus devenire. ¶ Per tranlationem verò quum de divitiis in paupertatem, de gloria ad ignominiam, de juſtitia ad iniquitatem, de proſperis in adverſa cadimus. κατάπλημμι. Autor ad Heren. lib. 4: Videtur eſſe arrogantia illa relinquere, & ad ſua devenire. Plautus in Aſin. Quid ſi fortè in inſidias deveneris?

Dēvĕnuſto, as, act. p. Deturpo. [נבל nibbél. λυμαίνομαι. Gall. Oſter la beauté, ſouiller, gaſter, villener. Ital. Imbrattare. Ger. Vngeſtalt oder vngeſchaffen machẽ/verwüſten. Hiſp. Afear lo hermoſo. Pol. Oſzpecam. Vng. Meg rutitom. Ang. To mak vnhoneſt or foule.] Gel. lib. 12: Tanquam pulchritudinis ſibi inſignia devenuſtet.

Dēvĕrbĕro, as, p. Valde verbero. [αποδέω. Gall. Batre à force, bien batre. Ital. Battere, percuotere grandemente. Germ. Hefftig ſchlahen. Belg. Slaen. Hiſp. Mucho acotar. Pol. Obiam. Vngar. Meg verőm, meg loholom. Ang. To beat ſorelie or much.] Terentius in Phorm. Quot me cenſes homines jam diverberaſſe uſque ad necem, Hoſpites, tum etiam cives?

Dēvĕrbĭum. Vide DIVERBIVM.

Dēvĕrgentĭă, æ, devexitas, Declivitas. [κατωφερὲς, κάπτωσις. Pol. Pochilnosc. Vn. Homorodás alá haylás.] Gell. libr. 14. cap. 1: Partium circulorumque cœli ex devergentia & convectionibus mundi varietas.

Dēvĕrro, is, act. t. Verro, everro, verrẽdo purgo. [טבה pinnáh. καταπτύω. Gal. Balier & nettoyer au ner. Ital. Spazzare. German. Abwyſchen/mit wyſchen ſeuberen. Hiſpan. Barrer. Pol. Omiatuie, chedoże. Vngar Meg ſöprőm. Ang. To ſwipe away.] Col. libr. 8: Stabula verò frequenter deverrenda & purganda, humorque omnis urinæ deverrendus eſt.

Dēvĕrſŭs, Veteres dicebant, quaſi deorſum verſus. Feſtus.

Dēvĕrto, prò diverto frequentiſſimè apud Plautũ legitur more veterũ. [סור ſar. ἀποχέπω, ὑποχέπω, ἀποτρέφω. Gall. Deſtourner. Ital. Diuertere. Ger Abkehren/etwañ hin kehrẽ. Hiſp. Boluer de lugar, ſe apartar de lugar. Pol. Obbracam, kieruie. Vng. Be térők el térők. Ang. To auoyde and turue aſide.] Quint. lib. 2: Atq; inde alia non minus communia ac nota devertunt. Tacit. li. 17: In odium T. Iunii deverterant. Alii legunt diverterant.

Deverſatus, idẽ quod verſatus. [Vng. Forgot.] Tertull. adverſus Mar. l. 2: Quatenus, inquit, & ipſi Deum in figura, & in reliquo ordine humanę conditionis deverſatum jam credidiſtis.

Dēvĕſtĭo, act. q. Veſte exuo. [פשט paſchát. ἐκδύω. Gall. Deueſtir, deſpouiller. Ital. Spoliare. Germ Die kleyder außziehen. Belg. Ontcleeden. Hiſ. Deſnudar la veſtidura. Pol. Zſzat rozbieram zwłoczę. Vn. Le vetkőſztetőm. Ang. Tak away the clothes and mak naked.] Apul. lib. 3: Iam primum omnibus lacinis ſe deveſtit.

Dēvĕxo, as, act p. Vexo. [עבה hinnáh. καταπονέω. Gall. Vexer fort & trauailler. Ital. Affligere in varij modi. Ger. Hefftig plagen/ſehr bekümmeren. Hiſp. Fatigar en diuerſas maneras. Polon. Szkodzę zkogo, vexuie. Vng. Gyötrőm. Ang. To wexe, to trouble.] Lactan. libr. 4: Et quum corpora hominum occupant, animosq; devexant, adjurantur ab his, & nomine Dei veri fugantur.

Dēvĕxŭs, á, ŭm, Declivis, deflexus, inclinatus. [מורד namóch. κατώντης. Gall. Qui panche fort en bas, qui va en abaiſſant. Ital. Chino piegato. Germ. Niderſich haldend. Hiſpan. Acoſtado hazia baxo. Pol. Nachilony, skłonionỳ. Vng. Alá haylot, mere dők. Angl. Holow like a valey: bending downe.] Colum. lib. 1: Parte alia collibus vel ad Orientem vel ad Meridiem molliter devexis. Plin. in Epiſt. Cuncta perennibus rivis nutriuntur, ubi aquæ plurimũ, palus nulla: quia devexa terra, quicquid liquoris accepit, nec abſorbuit, effudit in Tyberim.

Dēvĕxĭtās, atis, f. t. Declivitas. [אשד eſchéd. καταφέρεια, καπτωφερὴς ῥοπή. Gall. Panchement, abaiſſement. Ital. La pendenza di coſtiera, di monte, di via. Ger. Die haldechte vnderſich/thathaldung Hiſpan. Acoſtamiento, hazia baxo. Pol. Skłonienie, nachilenie. Vn. Alá haylot meredekség. An. The holowneſſe of a valey, a bending downe.] Plin. in Epiſt. Lato gremio pateſcit purus fons & vitreus, ut numerare jactas ſtipes, & relucẽtes calculos poſſis. Inde nõ loci devexitate, ſed ipſa ſui copia, & quaſi pondere impellitur.

Dēvīnctĭo, is, act. p. Ligo, conſtringo, alligo, comprehendo. [אסר aſár קשר tſarár. ἀναστρέφω, ἐκστρέφω, καθάπτω. Gall. Lier auec, ſerrer enſemble, obliger. Ital. Legare, obligare. Germ. Verbinden. Hiſpan. Atar, y apretar, obligar. Pol. Związuie. Vng. Meg kőtőm. Ang. To bind faſt, to oblish.] Plaut. in Capt. Iſtas majores catenas quibus ſunt devincti, demitto. ¶ Per translationẽ. Terent. in Heavt. Verùm ubi ſemel animus ſe cupiditate devinxit malo, Neceſſe eſt conſilia conſequi conſimilia. ¶ Accipitur aliquando pro obligo, aſtringo, vel obnoxium reddo. Cic. Lent. lib. 1. Epiſt. Hic tibi præſtanti tua in eum liberalitate devinctus eſt. Idem lib. 13. Epiſt. Ipſum præterea ſummo officio, & ſumma obſervantia tibi in perpetuum devinxeris. Plaut. in Aſin. Hem iſtoc me facto tibi devinxiſti.

Dēvīnctŭs, par. Obſtrictus, ligatus. [אסור aſúr. καταδεδεμένος. Gall. Alié', lié', oblige'. Ital. Obligato. Germ. Verbunden. Hiſp. Obligado.

obligado. Pol. Związanÿ. Vng. Meg kötöszteteth. Ang. Bound fast, oblished.] Colla devinctus catenis. Sil.lib.11. Plin. Epist.129: Inest his quoque eadem quę aliis carminibus utilitas, quod metu necessitate devincti, soluta oratione lætamur.

Dēvīnctŭs, nomen ex particip. Horat.1.Serm.Sat.5: Plotius, & Varius Sinuessę, Virgiliusq; Occurrunt: animę quales neq; cādidiores Terra tulit, neq; queis me sit devinctior alter.

Dēvīnco, is, act.t. Vinco, supero. [מבח nitstseach. κατανικάω. Gal. Vaincre du tout, surmõter. Ita. Vincere. Ger. Vberwindē. Belg. Overwinnen. Hisp. Vencer. Pol. Zwiężiężam. Vngar. Meggyőzőm. Anglicè, To ouer come, to vanquish.] Cic. de Senect. Qui Pœnos clatle primus devicerat.

Dēvīctŭs, particip. Superatus. [מבחח menutstsách. νενικημένος, ἡττώμενος. Gall. Vaincu, surmonté. Ital. Vinto, superato. Ger. Vberwunden. Hisp. Vincido. Pol. Zwiozięzony. Vngar. Meg győzetett. Ang. Ouercome, vanquished.] Cic.1.de Nat.deor. Qui risus classe devicta multis ipsi lachrymas, magnā populo Rom. cladem attulit.

Dēvīctŭs animus. Terent. in And. Hic animus partim virginis misericordia Devictus, partim victus hujusce injuriis.

Dēvĭo, as, ex de & vio, as, recta via recedo. [ἀφαμαρτάνειν τῆς ὁδοῦ. Vngar. El tévelyödöm.] Abusivè pro Deflecto sumitur.

Dēvīrgĭno, as, act.p. Vitio virginē, virginitate spolio. [עבה hinnáh. λωβάομαι, λυμαίνομαι. Gall. Desflouceler. Ital. Sverginare. Ger. Entmägden/ein Jungfrauw schenden. Hisp. Desflorar ò corrumper virgen. Pol. Opanieuźlwo przprawiam. Vng. Meg szeplősítem, szűz személyét el vesztöm. Ang. To desloure a virgin.] Pueri itē devirginari dicebantur, quum ex ephebis excesserant. Nonius. Paulus de offic. Præsid D.lib.1.l.21: Preces cùm cognoscat de servo corrupto, vel ancilla devirginata, vel servo stŭprato

Dēvĭto, as, pen.prod. Evito, declino, defugio, vito. [בס אטני מבט nus mippenę מבט manáh. ἐκφεύγω, ἐκφεύγω. Gall. Euiter, fuir d'aupres, eschapper & se sauuer de quelque chose. Ital. Schiffrare. Germ. Verweyden. Belg. Schouwen/ontuilen. Hisp. Esquinar huir el danno. Pol. Strzegę się, waruię się. Vng. El kerülöm, el távoztatom. Ang. To eshewe, to auoyde, to shunne.] Terent. in Andr. Posthac incolumen satis scio fore me, hoc nunc si devito malum. Cic.2.Verr. Vt quoniam criminum vim subterfugere nullo modo poterat, procellam temporis devitaret. Idem ad Attic.libr.9: Si nec hic, nec illic eum videro, devitatum se à me putet.

Dēvītātĭo, onis, f.t. Fuga, vitatio. [מבטה menusáh. ἔκφυξις, ἔκκλισις. Gall. Euitement, eschappement. Ital. Schiuamento. German. Vermeydung. Hisp. Aquella huyda y apartamiento. Pol. Vwarowanie. Vng. El kerülés, tavoztatás. Ang. An auoyding or shunning.] Cic ad Attic.libr.16: Facilior enim & exploratior devitatio legionum fore videtur, quàm piratarum qui apparere dicuntur.

Dēvĭŭs, a, um, Quod est à recta via remotum, alienum. [ἄδικος, ἄνοδος, ἀδιέξοδος. Gall. Desuoyé, fourvoyé, hors de voye. Ital. Fuor di via, sviato. Ger. Abwegig/von dem rechten weg Belg. Afweg ig. Hisp. Cosa desuiada y apartada de camino. Pol Zdrożny. Vng. Fél felé való. Ang. That is out of the way.] Vnde Cic. Anagninos vocat devios, quòd essent extra viam militarem collocati. Et Horat. scortum devium dixit, quasi à recta via remotum. Propert. Lætor quòd sine me, devia rura colis. ¶ Cicer. in Læl. per translationem: Quid potest esse tàm flexibile, tàm devium, quàm animus ejus qui ad alterius non modò sensum ac voluntatem, sed etiam vultum atque nutum convertitur?

Dĕūnx, m.t. Mensurę vel ponderis est species, cui duodecima deest uncia: hoc est, quę undecim constat unciis: quod vel ex ipso nomine apparet. [Ger. Ein pfund minder einer vntz/eilff vntz. Ang. A pound Romaine sauing one ounce.] Dictus est enim Deunx, quasi una uncia dempta de asse. Mart.lib.6: Miscerī sibi protinus deunces, Sed crebros jubet. ¶ Erat etiam Deunx mensura qua veteres agros suos metiebātur, autor est Col.lib.5.cap.1. ¶ Ex deunce aliquem hæredem facere, est alicui totam hæreditatem unica uncia detracta relinquere. Cic. pro Cecin. Facit hæredem ex deunce & semuncia Cecinnam, ex duabus sextulis M. Fulcinium, Ebutio sextulam aspergit.

Dēvŏco, as, pen.cor. act.p. Avoco, revoco, vocando deduco. [μετακαλέω. Gal. Appeler pour venir en bas. Ital. Chiamare indietro. German. Hinabberüffen. Belg. Afroepen. Hisp. Llamar de arriba abaxo. Polon. Zwoł iwam. Vng. Le hiuom. Ang. To call away or downe.] Liv.lib.4: Quum à saucius hostibus scisciādo comperisset castra Volscorum deserta esse, lætus à tumulo suos devocat. Cic.5.Tus. Socrates primus philosophiam devocavit è cœlo: quod est, quasi deduxit.

Dēvŏlo, as, pen. corr. Ex loco superiore in inferiorem volo. [καταπέμπω. Gall. Voler en bas, s'en voler & partir viśtement. Ital. Volare d'alto. Germ. Hinab fliegen. Belg. Afvolieghen. Hisp. Volar de arriba abaxo. Pol. Zlatuie. Vng. Le repűl ök. Ang. To flee or runne downe.] Plaut. in Amphit. Postquā in cunis conditus, Devolant angues jubati deorsum in pluvium duo Maximi. ¶ Per trāslationem autē ponitur pro decurro. Liv.lib.3: Alii inter tumultū præcipites, pavore in forum devolant. Idem lib.2, pro desilio posŭit: Devolant de tribunali ut lictori auxilio essent. ¶ Aliquandō est aliò volare: hoc est, discedere. ἀφίπταμαι. Autor ad Herenn. Ita falsi amici sereno vitæ tempore præstò sunt: simulatq; homini fortunæ inviderint, devolant omnes.

Dēvŏlvo, vis, act.t. Ex loco superiore volvo, revolvo. [לגלל ghalgál. גרף gharáph. κατακυλίω. Gall. Faire rouler du haut en bas, faire deualer, faire cheoir. Ital. Diuolgere. German. Hinab weltzen Belg. Afswenteten. Hisp. Derribar abaxo. Pol. Ztaczam. Vng. Alá hengeritöm. Ang. To tumble downe, to roule frome high to low'e.] Col.lib.1: Huic proxima fluens aqua è montibus oriunda, quæ per saxa præceps devolvitur. Liv.lib.2.bell.Pun. Saxa ingentia in agmē devolvunt. ¶ Per translationē verò dicimus, Devoluta est res, devoluta est hæreditas, quod vulgò dicitur, De manu in manum pervenit. Idem lib.5: Et eò devolvi rem, ut aut patritii, aut patritiorum assĕclæ habendi Trib. plebis sint.

Dēvŏro, as, pen.cor. act.p. Vorando absumo, ligurio, helluor. [אכל achál בלע baláh. κατεσθίω, κατεσθίω, κατεσθίω, κατακόμπλω. Gall. Deuorer, aualler sans mascher. Ital. Diuorare. Germ. Verfressen/verschlucken / auff ein mal verschlucken. Hisp. Tragar mucho. Pol. Pożram, połykam. Vng. Meg eszöm, el nyelöm, meg emészt öm. Ang. To deuore, and swallie vnchewed, to play the glutton.] Cato de Re rust. Bos si ægrotare cœperit, dato continuò jejuno ovum gallinaceum crudum. & integrum facito devoret. ¶ Refertur etiam ad alios sensus. Martialis: Oculis devorātibus draucos: hoc est, avidè aspicientibus. Plaut. Auscultate, atque operam date, & mea dicta devorate. Illud enim oculorum, hoc aurium aviditatem significat. ¶ Item pro concoquere: id est, perficę. ἐμφορέω. Cicer. 6. Philip. Quapropter, Quirites, expectate, & paucorum dierum molestiam devorate.

Dēvōtĭonēs, Vide DĔVOVEO, κατάρεις. κατάσεσμοί.

Dēvōvĕo, es, pen. corr. act.p. Voveo, destino, dedico, consecro. [נדר nadhár החרים hecherím. κατοχυρόω. Gall. Voüer solennellement, dedier. Italicè, Far voto, votare. Ger Gelobē/oder ein gelübd thun/versprechen. Hisp. Votar, offrecer. Pol. Obiecuię się, offiarnie. Vngar. Fogadom, kötelezöm, szentelöm, el szánom (item) meg ákozom. Angl. To votwe, to dedicat, to bequeath, to death.] Cicer. 3. Offic. Quid Agamemnon? quū devovisset Dianæ quod in suo regno pulcherrimum natum esset illo anno, immolavit Iphigeniam. Virg. 12. Aeneid. - quorum se devovet aris. Liv. libr. 9: Equidem mortem pro patria præclaram esse fateor, & me devovere pro populo Romano legionibusque, vel in medios me mittere hostes paratus sum. Item est diris imprecationibus malum alicui optare. κατάρομαι. Ovid. in Ibin: Illum ego devoveo, quem mens intelligit, Ibin.

Dēvōtŭs, Destinatus. [מחרם נדור nadhúr macherám. κατάρατος, κατάρατος, ἀποτετυμβώμενος. Gall. Dedié, adomé, voüé, consacré. Ital. Destinato, devoto. Ger. Zugeeignet/geweyhet. Hispan. Offrecido o deuoto. Polon. Offiarowany, poświecony. Vng. Elszánt, valamire kötelezött, szentelt ött, (item) Ang. Vowed, bequeathed to death, dedicated.] Varro: Tum devoto tibi animo utere. Virgil. 4. Aeneid. Præcipuè infelix pesti devota futuræ. ¶ Accipitur & in malum, pro diro & execrando. ἐπάρατος, ἀλιτήριος, τῇ ἀρᾷ ἔνοχος. Ovid. in Epist. Medeæ: Vivite devoto fœmina virq; toro. Devoti item dicuntur qui mutuæ amicitiæ legibus ita se astrinxerunt, ut tota in vita iisdem fruantur commodis, iisdēq; casibus obnoxii sint. [Vngar. ősszue eskű ttek, meg atkoztatot.] Cæsar 3. bel. Gall. Atque in ea re omnium nostrorum intentis animis, alia ex parte oppidi Adcantuannus, qui summā imperii tenebat, cum sexcentis devotis, quos illi *Soldurios* appellant: quorum hæc est conditio, ut omnibus in vita commodis unà cum his fruantur, quorum se amicitiæ dediderunt.

Dēvōto, as, pen. prod. act.p. frequērativum. [ἀναθέματα. Polon. Ofiaruie. Vng. Gyakran szentöltöm, kötelezöm. Anglicè, To bind by vowe.] Cic. in Parad. Quæ vis Coclitem contra omnes hostium copias tenuit in ponte solum? quæ patrem Decium, quę filium devotavit, ac immisit in armatas hostium copias?

Dēvōtōrĭŭs, a, um, adjectivum. [ὁ τῆς κατάρας, ὁ ἀναθηματικός. Gall. Par lequel on se voüe, oblige ou dedie. Ital. Cosa d'inuocatione. Germ. Das zu dem verfluchen gehört. Hispanicè, Cosa para ofrecer. Pol. Do ofiarū przynależący. Vngar. Szentelésre, kötelezésre való. Angl. By the which one voweth and bindeth him by vowe.] ut, Carmina devotoria, apud Liv. & Macrobium, quibus homines, urbesque devoventur: ut de tribus Deciis legimus, qui seipsos pro salute patriæ Diis Manibus devoverunt.

Dēvōtĭo, f.t. Dedicatio, consecratio. [חרם chérem. κατάρα. Gall. Dediement, obligation à mort, vœu de mettre & employer la vie. Ital. Voto de gli antichi al diauolo, inuocatione diabolica. German. Verfluchung/ergebung dem Teufel mit fluchen Hispan. Ofrecimiento. hechizos. Polon. Oddanie samego śiebie, obiecanie, offiarowanie. Vngar. Atok alat való kötelezés, (item) Ahitatos szentség Ang. A vowe or solemne promise, a geuing or bequeathing to death, a curse.] Sueton. in Calig. Lenis adeò & innoxius, ut decreta sua rescindenti, non prius succensere in animum induxerit, quàm veneficiis quoque & devotionibus impugnari se comperisset.

¶ Hæ de-

¶ Hę devotiones tales erant quales dirę fuerunt apud priſcos, quæ talem habere poteſtatem credebãtur ut nemini fas eſſet, qui in eas incidiſſet, evadere. ¶ Inter carmina magica duo erãt apud majores maximæ religionis, quorum altero, dii tutelares urbium evocabãtur ab hoſte victore, ne deos captivos ducere viderentur: altero devovebant: id eſt, morti dedebant hoſtium exercitus, & ſingula interdum capita eorum qui ſe traderent iræ numinum pro ſalute aliena: quale fuit carmen Deciorum qui ſe pro patriæ ſalute devoverunt.

Dĕūro, is, ere, act. t. Vro. [שרף *ſarâph* בער *bâhar* דהר *hâat.* καίω, ἐκπυρόω. Gallicè, *Bruſler.* Italicè, *Abbruſciare.* Germ. Abbrennen. Hiſpan. *Quemar.* Polon. *Palic.* Vng. *Meg égetöm.* Ang. *To burne.*] Liv. lib. 9. bel. Maced. M. Aemilius alter Conſul agros Ligurum, vicosque qui in campis aut vallibus erant, ipſis nõtes duos Balliſtam Suiſſmontiumque tenentibus deuſſit, depopulatusque eſt. ¶ Deurere morſu dicitur ſerpens, vel afflatu quum inflammat, Senec. lib. 1. de Clem.

Dĕūſtŭs, deuſta, deuſtum: [שרוף *ſarúph.* κεκαυμμένος. Gallicè, *Bruſlé.* Ital. *Abbruſciato.* Germ. Abgebrennet. Hiſp. *Quemado.* Pol. *Spalony.* Vng. *Meg egetteter.* Angl. *Burned.*] ut, Mons deuſtus, Tacit. lib. 4. Pars Circi deuſta, ibidem.

Dĕŭs, m. ſ. [אלוה *eloáh.* Θεός. Gall. *Dieu.* Ital. *Dio, Idio.* Germ. Got/oder Gut. Belg. Godt. Hiſpan. *Dios.* Pol. *Boog.* Vngar. *Iſten auag.* Ισεν. Ang. *God.*] unde deducatur, variè exponi ſolet. Nam alii ἀπὸ τοῦ δείους: hoc eſt, à timore: quod primos in orbem deos (ſi tam impiam ſententiam referre fas ſit) timore credebant invexiſſe. In qua etiam ſententia Papinius fuiſſe videtur; quum ait: Primus in orbe Deos fecit timor. Cicer. de Aruſp. reſp. Quis eſt tam vecors, qui aut quum ſuſpexit in cœlum, deos eſſe non ſentiat? Idem 1. de Legib. Nulla gens eſt neque tam immanſueta, neq; tam fera, quæ nõ etiamſi ignoret qualem habere deum deceat, tamen habendum ſciat. Alii rurſus deducunt à dando, quòd omnia à Deo proveniant tanquam bonorum omnium fonte, & ipſe det eſſe, & perſiſtere omnibus. Alii à Græco verbo δείω, ſcio, noſco, quòd Deus ſciat omnia & quòd omnia ſint nuda in conſpectu ejus. Alii à Θεὸς, litera tenui mutata in aſpiratam, & o in u mutata, unde dicimus Latinum Deus. Alii denique ab Hebræo nomine שד *Dai* potens, ſufficiens, unde Saddai Deus omnipotens, ſive ſibipſi ſufficiens, quòd ſcilicet ſeipſo ſit contentus; nulla re indigeat, ſed ſufficientiam omnibus ſolus largiatur. Videtur autem nõ parva dignum cõſideratione quod apud omnes ferè gentes & linguas, nomen Dei quatuor tantùm conſtet & ſcribatur literis: Nam apud Hebræos vocatur יהוה *Iehoua* quatuor ſolummodò literis. Apud Chaldæos quoque ſimiliter quatuor literis אלהה *Eloha.* Apud Syros quoque אלוה *Eloha.* Apud Aethiopes אמלאו *Amlaw.* Apud Aſſyrios אדשד *Adad.* Apud Græcos Θεός. Apud Aegyptios Σουθ. Apud Perſas Σύζη. Apud Latinos *Deus.* Apud Italos *Idio.* Apud Hiſpanos *Dios.* Apud Gallos *Dieu.* Apud Germanos & Anglos Got vel God. Apud Magos *Orſi.* Apud Polonos *Boog*, à *Bog*: hoc eſt, time. Apud Dalmatas & Illyricos *Bogi vel Boog.* Apud Mahumetanos priores qui & Saraceni dicti ſunt, *Abgd.* Apud Turcas poſteros Mahumeti, *Alla.* Apud gentes in mundo (ut vocant novo) reperto *Zimi.* Apud Valachos *Zëul.* Apud Zingenos *Odel.* Apud Vngaros quoq; ſi originem ſpectes nomen Dei quatuor tantùm conſtat literis: dicunt enim reverenter *Iſten*, quod nomen etſi in ſpecie quinque literis conſtare videatur, revera tamen ſi originem ſpectes, conſtabit tantùm quatuor: deſcendit enim vox Vngarica ab Aoriſto ſecundo ἔσχον verbi ἴσχω, Subſiſto, per me ipſum ſto, ubi quatuor tantùm literis, aoriſtus ſecundus ſcribitur. Duæ ergo literæ in nomine Vngarico poſitę ſ & t unica hac ſigmatita ς apud Græcos comprehenduntur: unde ratione originis etiam Vngaricum nomen quatuor literis ſcribi debet hoc modo Iſtεν. Cùm itaq; nomen Dei apud omnes gentes πατρωνύμικον ſit, ſupponimus Deum vocari, qui unica ſit eſſentia, & tres in unica eſſentia realiter ſubſiſtentes & diſtinctæ perſonæ.

אלוה

Dĕĭtās, f. t. Quæ & divinitas dicitur. [θειότης, θεότης. Gall. *Divinité, deité.* Ital *Divinità.* Germ. Gottheit. Hiſp. *Divinidad.* Pol. *Boſtwo.* Vng. *Iſtenſeg.* Ang. *The dei tie or godhood.*] Aug. lib. 7. de Civ. Hanc divinitatem, vel (ut ſic dicam) deitatem: nam & hoc verbo uti, jam noſtros non piget, ut expreſſiùs è Græco tranſferant quod illi θεοτητα appellant.

Dĕum & Dīvum quidam indifferẽter accipiunt. Alii verò Deos volunt perpetuos eſſe: Divos verò ex hominibus factos. τὸν ἐκ τελειοτάτης ψυχῆς, δίκην θεωθέντας. Et licet Deus definiri nequeat, tamen ita deſcribi poteſt, Deus eſt mens univerſi, vel, Deus eſt animo per immenſas mundi partes, omnemq; naturam commeans, atq; diffuſus, ex quo omnia quę naſcuntur animalia vitam capiunt. Vel, Deus eſt infinita mens quæ per ſeipſam movetur. Speuſippus philoſophus, ſic ait: Deus vivens immortale, per ſeipſum ad bonum ſufficiens, eſſentia ſempiterna, ipſius boni cauſa. Deus penetralis dicebatur, qui intra conſeptum domus cujuſque colebatur; à nonnullis Iupiter Ercius dictus, ἐφέστιος. ¶ Deus ex improviſo apparẽs, Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς ἐπιφανής. In eos dicitur, quibus in rebus perplexis, præter ſpem exoritur aliquis qui ſalutem adferat, negotiique difficultatem expediat. Sumptum eſt à conſuetudine tragœdiarum. Huc alluſit Cic. 1. de Nat. deor. ex Platonis Cratylo. ¶ A Deo ficti quadam adagii forma à Cic. dicuntur qui vehemẽter ad aliquid natura cõpoſiti ſunt. ¶ Cum Deo quiſque & gaudet & flet, σὺν θεῷ πᾶν τὸ γιλεῖν καὶ ὠδύρεσθαι. Admonet adagium, rerum humanarum celerem eſſe commutationem, neq; in nobis ſitum, ut res perpetuò ſecundæ ſint: verùm utcunq; fortunæ libitum fuerit, ira, vel ſecundis rebus attollimur, vel adverſis affligimur, cũ Deo fit. Græcis, quod fit favente numine: contrà, Sine Deo, quod abſq; Deorum favore. ¶ Nullius indigens Deus, αὐενδεὴς ὁ θεός. Admonet paræmia nullum eſſe mortalium tam abſolutum, in quo non aliquid deſideretur: unum eſſe Deum undequaq; perfectum. ¶ Diis hominibus plaudentibus. Proverbialis eſt hyperbole, pro eo quod eſt fœliciter atq; auſpicato. Cicer. ad Quint. fratrem. ¶ De Deo ſic Plato dicebat, ut refert Apul. de dogmat. Plat. in pr. θεὸν εὑρεῖν μὲν ἐ ῥᾴδιον, νοῆσαι δὲ ἀδύνατον: Id eſt, Deum quidem invenire haud facile eſt: intellexiſſe autem impoſſibile. ¶ De Deo uno, & trino piè differentem lege Caſſiod. lib. de anima cap. 16.

Dĕă, æ, fœm. Vide ſuo loco.

Deuſtĭcæ: id eſt, crematæ, toſtæq; in primis. Col. lib. 6. cap. 17.

Deūtĕrĭă, pen. lõn. [δευτερίας. Gall. *Vin de deſpenſe, vin tiré du preſſoir où il y a de l'eau.* Ital. *Secondi vini, aquarelli.* Germ. Treber Wein / wann man vber die außgetruckten treber oder traubenkernen waſſer ſchüttet / von welchen ſchon der gut Moſt komen iſt / Leuren. Hiſp. *El aguapie, vino de deſpenſa.* Polon. *Winno podleiſze, ktore praſſuia polawſzy woda winnich ſłodzin.* Noſtri itidem Tażbier czenkuſz, tenuem illam *ceriaſiam* appellarent. Vngar. *Löre, tſiger.* Ang. *A weak or ſeconde wyne.*] à Græcis dicitur vinum aqua miſtum, quod & à Latinis dicitur ſecundarium: nam δεύτερον ſecundum dicitur. Fit ex maceratis aqua vinaceis poſt muſtum acinis expreſſum.

Dĕxtānis, m. t. dextantis, decem unciæ dicuntur, quum ſcilicet aſſi deeſt ſextans: ſicut deunx, quũ aſſi una deeſt uncia. Autor Feſtus. Col. lib. 5. cap. 1: Pars dimidia & tertia, viginti quatuor millia: hoc eſt, dextans, in quo ſcrupula CCXL. [Germ. Eines dings zwen drittheil vnnd ein halben drittheil / im gewicht zwentzig lot: oder ein zehendentheil von 12. theilen.]

Dĕxtĕr, dextri, vel dexteri; dextrę; dextrũ, vel dextera, dexterũ. Quod eſt ad manum ſive latus dexterum. [ימין *jamín.* δεξιός. Gall. *Dextre, adroit & habile.* Ital. *Dextro, atto.* German. Gerecht. Belg. Oprecht. Hiſpan. *Deſtro, ò derecho.* Polon. *Poprawey rece.* Vng. *Iób kéz felől valo.* Ang. *That is on the right hand, handſome, apt.*] Virgil. 5. Aen. Quò tandem mihi dexter abis? Dextrum cornu, & ſiniſtrum in acie tenere, Liv. 3. ab Vrbe. Ovidius 2. Metam. Signaque ſex foribus dextris, totidemq; ſiniſtris. ¶ Interdum ponitur pro aptus, cõveniens, agilis: quæ ſignificatio indè tracta eſt, quòd dextra manus agilior ſit & promptior ſiniſtra. Stat. libr. 3. Syl. Signa frænatæ moderatus alæ Caſtore dextro. ¶ Aliquando etiam dexter dicitur proſper. Virgil. 8. Aeneid. Et nos & tua dexter adi pede ſacra ſecundo. Perſius: -ô ſi Sub raſtro crepet argẽti mihi ſeria, dextro Hercule. Quintilianus in Procem. lib. 4: Adſit Domitianus dexter ac volens. Ovid. 1. Faſtor. Dexter ades ducibus.

Dĕxtĕrĭŏr, comparativus. [δεξιώτερος, δεξίτερος. Polonicè, *Prawiczni.* Vngaricè, *Iob kéz felől valo.*] Ovid. 2. Metamorph. Nec te dexterior totum declinet ad anguem. Varro 2. de Re ruſtic. cap. 5: Siquidem ſi mas eſt in dexteriorem partem abit, ſi fœmina in ſiniſteriorem.

Dĕxtĕrĭtās, f. t. Aptitudo. [δεξιότης. Gall. *Dexterité, habileté, bienſeance.* Ital. *Habilità, attitudine, deſtrezza.* Germ. Geſchicklichkeit / alle ding mit vortheil anzugreiffen. Hiſp. *Habilidad, atauio, deſtreza de la mano dieſtra.* Polon. *Prętkość, ochota.* Vngar. *Alkolmatoſſág.* Ang. *Ableneſſe in doing any thing aptneſſe, dexteritie.*] Liv. 7. bel. Maced. Multa in eo & dexteritas & humanitas viſa. Idem 8. bell Pun. Tanta autem inerat comitas Scipioni, atq; ad omnia naturalis ingenii dexteritas, &c.

Dĕxtĭmum, & Siniſtimum antiqui dicebant. Varro ἀπὸ λέξεων, Primo compito dextimam viam munit Epicurus. Saluſt. in Iug. Sylla cum equitatu apud dextimos, in ſiniſtra parte A. Manlius cum funditoribus & ſagittariis.

Dĕxtĕră, f. p. vel Dextra manus. [ימין *jamín.* δεξιά. Gall. *La main dextre ou le coſté dextre.* Ital. *Man deſtra.* Germanice. Die rechte hand. Hiſpanicè, *La mano derecha.* Polon. *Prawareka, prawica.* Vng. *Iób kér.* Ang. *The right hand*] Virgil. 2. Aen. -ſi Pergama dextra Defendi poſſent, etiã hac defenſa fuiſſent. ¶ Et quoniã dextra validior eſt ſiniſtra, vel quia ſupplicãtes & miſeros quibus favemus dextera erigere ſolemus, Dare dexteră & porrigere, pro auxiliũ pręſtare ponitur. Cic. poſt red. Mihi fidẽ dexteramq; Conſularẽ porrexit. Virg. 6. Aen. Da dextră miſero: id

eſt,

est, præsta auxilium. ¶ Dextra se antiqui venerabantur., per dextram jurabant, tanquam fidei sedem, & virtutis ministram. Vnde & hodie consuetudo remansit apud Germanos, ut se mutuò salutantes dextrã porrigant. Dextra (*inquit Servius*) Numa Pompilius Fidei cõsecravit. Cic. 11. Phil. Dextræ quæ fidei testes esse solebant, perfidia sunt & scelere violatę. Terẽt. And. Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuũ, Per tuam fidem, *&c.* Cic pro Dejot. Per dexteram istam te oro, quã regi Dejotaro hospes hospiti porrexisti. ¶ Ne cuivis dextram injeceris, *μὴ παντὶ ἐμβάλλου δεξιάν.* Hoc est, ne temerè quemlibet in familiaritatem admittas, sed diligas quem diligas.

Dẽxtẽllă, læ, f. p. diminutivum. [Pol. *Prawaraczka.* Vng. *Iob kezecske.*] Cic. Attic. lib. 14: Quintus frater, ut scribis, est dextella: per eum igitur quod volemus facilè auferemus.

Dẽxtẽ, e adverbium. Fœlicter aptè, & cum quadam dexteritate. [*δεξιῶς.* Gall. *Dextrement, avec bon heur.* Ital. *Destramente, felicemente.* Ger. Gluckich. Hisp. *Bien aventuradamente, y con destreza.* Polonicè, *Szczęśliwie.* Vng. *Alkolmatosan, szerencsével.* Ang. *Prosperously, with good lucke.*] Livius 1. ab Vrbe: Notitiaque eum brevi apud regem, liberaliter dexterèque obeundo officia, in familiaris amicitiæ adduxerat jura. Horat. 1. Serm. Satyr. 9: Nemo dexterius fortuna est usus.

Dẽxtrālĕ, n. t. ornamentum dextræ, commune viris & mulieribus. [*χειρίδιον.* Vng. *Mály ekeßége.*]

Dẽxtrārĭī, dicuntur Equi, maximè bigarii. [*ζυγοὶ.* Vngar. *Taligás lo, hámoslo.*]

Dẽxtro, as, act. p. Est equos bigarios jungo. [Polonicè, *Naprawei rzecz wiodę.* Vngar. *Lovat befogek.*] Valla de Dona. Constant videtur accepisse pro eo quod dicimus, Equum à dextris ducere: Triumphasse (*inquit*) putas Cęsarem, quoties prodibat, ut nunc solet Papa præcedentibus equis albis, quos stratos famuli dextrant?

Dẽxtrātĭo, verbale, f. t. Solinus: Tarpeium Iovem terna dextratione lustravit.

Dextrocherium. [Gall. *Bracelet d' or.* Ital. *Monile, braccialetti d' oro.* Germanicè, Ein armzierd an den Weyberen. Hispan. *Cadena de oro que pende al braco de la muger.* Pol. *Manelle.* Vng. *Karékesito, arany perecz.* Ang. *A bracelet of gold.*] Muliebre brachiorũ ornamentum, quod ex auro in anuli lati formam, gemmis pretiosissimis integebatur. Iulius Capitol. scribit, Maximinum pollice fuisse tam vasto, ut uxoris dextrocherio uteretur pro anulo. Vide Cælium Rhod. lib. 8. cap. 13.

Dẽxtrōrsum, & Dextrorsus, adverbia, significãt, versus dextram partem. [*ἐπὶ δεξιά.* Gall. *A costé dextre, du costé droit, à dextre.* Ital. *Verso man destra.* German. Auff die rechte hand / gegen der rechten seyten hinauß. Hispan. *Hazia la mano diestra.* Pol *Na prawey stronie.* Vng. *Iob kézfelé.* Ang. *Towardes the right side or hand.*] Cicero 1. de Divin. Dextrorsum orbem flammeum. Plin. libro 24. cap. 19: Efficacissimum remedium esse ajunt, si tres quoque trium nationum homines perungant dextrorsus. Horatius 2. Serm. - hic dextrorsum abit.

Dẽxtrōvĕrsum, adverb. Ejusdem significationis est cum superiore: hoc est, versus dexterã. [Vng. *Iob kézfelé.*] Plaut. in Curcul. si deos salutas, dextroversum censeo. Idem in Rud. Sed dextroversum adversa, it in malam crucem.

D ante I

DICT. In notis antiquorum, dictator. DIG. M. dignus memoria vel morte. DIEB. diebus. DIL. Dilectus, vel DILECTIS. dilectissimus. D. I. L. IV. A. de isto lapide invenies autũ. D. IN. M S. diis inferis maledictis vel Malis, vel dari jussit. D. IM M. diis immortalibus. D. IM. S. diis immortalibus sactũ. D. IPS. de ipsis. D. IV. BB. dilutum vinũ biberat. D. L. dat laudes, vel donavit locum, do legem vel dono legavit, vel dico legem. D L. delego. D L. deloco. D. C. D. P. dies cum dedit publicé. D. L. S. diis latibus sactũ. D. M. diis manibus, vel domus mortui: divus maximus, vel diis maximis, vel divos mares. D. M. dolum malũ, vel dubium malũ, vel donavit monumentum. D. M. A. Deo magno æterno. D. M B. M. F. diis manibus bone memoriç, dolo malo fecit, vel bene merẽtibus fecit. D. M. F V. C. dolo malo, fraudisve causa. D M L. de malè loquẽtibus. D. M. M. diis manibus Mæviorũ. D. M. S. diis manibus sacrũ dormierunt, vel dormiunt mortui securi. D. M. S. C. S. R P. T. D E IN V. C R. dies malus sequitur cras, si ruperes tonitrua deinvenies carbones. D. M. S. C. P. dies malus sequitur cras pejus. D. N. Dominus noster. D N. dominus D. N. G. diutius non gaudebis. D. N. M. Q devoto numini majestatique D. N. P. F. S. de numerata pecunia facies sacram. D N N. Domini.

Dī & Dĭs, præpositiones ejusdem significationis sunt: quia ambæ inseparabiles sunt, & in compositione solùm reperiuntur. Componitur autem di cum dictionibus incipientibus à d, ut diduco: g, ut digero: l, ut diluo: m, ut dimitto: n, ut dinumero: i, ut dijudico: u, ut diverto: & ubique producitur, nisi in dirimo, & disertus. Dis verò modò negationẽ denotat, ut difficilis, diffido: modò diversitatẽ, ut dissideo: modò divisionem, ut dissocio, disjungo. Modò significat valde, ut discrucior, discurro, discupio. Modò variè, sive in diversas partes, ut dispono, dissemino. Quandoque malè, ut dispereo, malè pereo. Componitur cum c, ut discumbo: f, ut diffundo, ubi f. mutatur in f, euphoniæ causa: p, ut disputo: q, ut disquiro: r, ut disrumpo: s, ut dissimulo: t, ut distubo: i, consonante, ut disjungo.

Dĭăbăthră, æ, *διαβάθρα*, Genus solearum Græcarum, inquit Festus. Diabathrarius, qui soleas hujusmodi cõficiebat. Plaut. in Aulul. Propolæ, linteones, calceolarii, sedentarii, sutores, diabathrarii, soleatii, *&c.* Est enim Diabathra Græcis scala nautica per quam in navem conscenditur.

Dĭăbētēs, [*διαβήτης* Pol. *Rura wodna.* Vng. *Tsatorna.*] Dictio est Græca, quam transitum transferre possumus, *ἀπὸ τοῦ διαβαίνειν*: unde pro siphone accipitur, per quem aqua defluat. Colum. libr. 4 cap. 10, de vite loquens: Naturali enim spiritu omne alimentum virentis, quasi quædã anima, per medullam trunci quasi per siphonem, (quem *diabetem* vocãt mechanici,) trahitur in summum. ¶ Accipitur etiam pro quodam renum morbo, maximam & penè inextinguibilem inducens sitim: unde & dipsacon appellant: nõnulli etiam florem urinæ, propterea quòd ægri semper sitientes, subindeq; bibentes, statim etiam reddant quod biberint, à qualitate sua non mutatum. Vide Galenum de locis affect lib. 6

Diabole, *διαβολή*. Latinis criminatio cum reo nihil sciente, nedum ad contradicendum admisso soli delatori fides adhibetur. Fuêre indicat Alciat. qui hanc vocẽ reponendam existimaverunt in l. natural. de verb. sign. sed refragrante sensu.

Dĭăbŏlŭs, m. s. [שָׂטָן *satán.* *διάβολος*. Ger. Ein Lesterer / Teufel. Polon. *Potwarca.* Vngar. *Ördög.*] I. atinè calumniator dicitur. *διαβολή*, calumnia: *διαβάλλω*, criminor.

Diacathoria, id muneris est, cùm Imperator privatis fundis concedit, ut purgentur: *διακαθαίρω* enim idem est quod purgo. Purgatio ipsa, *κάθαρσις* vel *καθαρότης* dicitur. Alciat. in l. quicunq;. C. de Om. agro deser. lib. 11.

Diacameron: id est, duceus hominẽ de morte ad vitam: sic enim Nicolao placuit interpretari, de quo etymo ipse viderit.

Diacapregias, ex stercore caprino medicamen.

Diacalanthos, compositionem & usum lege apud Gal. lib. 5. de Valetudine tuenda.

Diacheron, Spina est, magnitudine arboris modicę, flore rosæ, cujus radix unguẽtis expetitur: qui alio nomine aspalatus appellatur. Plin. lib. 24. cap. 13: Est spina sylvestris frutex humilior atq; spinosus in Nyso & Rhodiorũ insulis, quem alii erysisceptrum, alii adipsatheon, sive dipsacon, sive diacheron vocant Quo ramen in loco eruditi malunt legere diaxilon, quæ nomenclatura etiam à Dioscoride huic frutici tribuitur.

Dĭăcōdĭŏn, n. s. [*διακώδιον.* Ger. Ein salb auß Magsamẽ gmacht.] Medicamentũ quod ex capitibus papaveris fit Plin. l. 20. c. 18.

Dĭăcŏnŭs, m. s. [מְשָׁרֵת *mescharéth* *διάκονος*. Gal. *Diacre.* Ital. *Ministro.* Ger. Ein diener / oder helffer. Hisp. *Diacono, el que ministra à otros.* Pol. *Dźiak*, item *katechista.* Vngar. *Egyházi szolga káplan.* Ang. *A deacon.*] Est minister, à *διακονέω* ministro: quo cognomine Mercurius appellatus fuit, quê communẽ esse voluerũt, deorum tum superorum, tum inferorum ministrum.

Diacostum, à costo radice dicta confectio, apud Nicol. in Antidotario.

Dĭăcōpi, [*παρὰ τὸ διακόπτειν.* Polon. Row. Vngar. *Folyamat árkolása*] Incisa, sive incilia: id est, aditus in aggeribus Nili patefacti per quos in arvum fluere aqua possit. Vlp. l. pen. de extraord. crimin. Commata etiam & Diacopi qui in aggeribus fiunt. Hotoman.

Diacrommium, [*διακρέμμιον.* Vngar. *Hagymabol tsinált ossag.*] Medicamentum ex cæpis. Nam Græci *τὸ κρόμμιον* cæpum vocant. Apud Gal. in Comment. in lib. Hæresewn legitur Diacrassimos, sed mendosè.

Dĭăctŏr, m. t. [*διάκτωρ διάκτορος*. Pol. *Goniec, wprzod posłaniec.* Vng. *Követ.*] quasi internuntius, quod nomẽ datum est Mercurio, quem deorum internuntium Poëtæ finxerunt.

Dĭădēmă penult. pro d. n. t. Apex, insigne regis { צָנִיף *tsaníph* מִצְנֶפֶת *mitsnépheth* עֲטָרָה *hatarah* כֶּתֶר *chether*. *διάδημα*. Gal. *Vn diademé, qui estoit vn certain tocquement ou garniture de chef de Roy ou Royne fait de pourpre par entre lassemens.* Italicè, *Diadema.* Germanicè, Ein hauptzierd der Königen / war vor zeiten ein binden auß purpur. Hispanicè, *Corona real.* Polon. *Krolewskieÿ głowy nakrycie, iaka u starich bywała binda z purpury nostru korona.* Vngaricè, *Korona.* Anglicè, *A diademe a crowne of a prince.*] Gestamen capitis, regum insigne. *διὰ τὸ διαδεῖν*: hoc est, à circunligando. Erat enim fascia quædam, qua caput circunligabatur. Cicero 2. Phil. Diadema ostendis, gemirus toto foro. Plinius lib. 11. cap. 16: Regibus apum in fronte macula quondam diademate candicans.

Dĭădēmātŭs, Diademate ornatus: [*διαδεδεμένος*, *ὁ τὸ διάδημα κοσμούμενος*. Gallicè, *Qui a le diademe sur la teste.* Ital. *Chi ha in capo lo diadema.* Germ. Der ein solche hauptzierd tregt / getrönt. Hispan.

Hiſpan. *El que tiene tal corona ſobre la cabeça.* Polon. *Koronowany.* Vng. *Koronás, koronázot.* Ang. *That weareth a crowne on his head.*] ut diadematus Apollo. Plin. lib. 34 cap. 8.

Diădŏchŏs, Διάδοχος, Gemma beryllo ſimilis. Plin. lib. 37. ca. 10: Apud Athenienſes autem Diadochi dicebantur, οἱ πεντακόσιοι hoc eſt, quingenti viri, quorum conſilio de rebus publicis privatisq; ſtatuebatur: ita dicti quaſi ſucceſſores, ad differentiã Areopagitarũ, quorũ perpetuus erat magiſtratus. Διαδέχομαι enim inter cæteras ſignificat ſuccedo, & vices alterius excipio.

Diatragantum, à Dragacantho confectio pectoralis, apud Nicol.

Dĭærĕsĭs, is, f. t. διαίρεσις, Apud Grammaticos figura eſt, qua una ſyllaba in duas dividitur: ut apud Horat. Nunc mare, nunc ſyluæ: ubi dictio diſſyllaba ſyluę, dividitur in tres ſyllabas. Sic Aulai, Pictai, pro aulæ, pictæ. Nomen autem habet diæreſis ἀπὸ τοῦ διαιρεῖν, quod eſt dividere: unde & Latinè diviſionem vocare poſſumus.

Dĭætă, Locus in quo cibus ſumi ſolebat, cœnaculum, cœnatio. [διαιτα, ἀγωγή. Gal. *Lieu pour boire & manger.* Ital. *Stanza in alto da mangiarui.* Germ. Ein Saal in dem man iſſet/ ein Lauben oder Sommerhauß. Hiſp. *Parte de la caſa que ſe mora parua beuer y comer.* Polon. *Sala.* Vngar. *Ebédlő hely.* Ang. *A diet or place for eating or drinking.*] Plin. in Epiſt. Ex triclinio in diætam ſive cœnatiunculam tranſitus. Idem. Hîc turris erigitur, ſub qua diætæ duæ, totidemque in ipſa: præterea cœnatio, quæ lætiſſimum mare, longiſſimum litus, amœniſſimas villas proſpicit: Dicta diæta ἀπὸ τοῦ διαίτων: hoc eſt, à conviviis quæ in ea peragebantur. Quanquam Varro Latinam vocem eſſe exiſtimat, ita dictam quòd in ea per diem ederet. Lampridius in Heliogabalo, zetã appellat, ἀπὸ τοῦ ζῆν, quòd in ea hilarius viveretur. Plin. Iun. etiã zeraculam. ¶ Sumitur item diæta pro victus ratione, & præſcripta vivendi formula. [διαιτα. Gall. *Diete, regime de viure.* Ital. *Gouerno di viuer regalatamente.* German. Ein gewiſſe ordnung ſo einer in eſſen vnd trincken tegtich hattet. Hiſpan. *Dieta, regla de bien biuir.* Polon. *Pewne ſtanowienie, ktore wpiciwij wiadlie zachowuie.* Vngar. *Az ételbe bizonyos, ſzabot régula zyeta.* Ang. *Diete.*] Vnde διαιτᾶσθαι verbum Græcum, quod eſt certa victus ratione utor. Et diatetice, διαιτητικὴ, medicinæ pars, quæ victus ratione medetur. Apud Græcos ſumitur pro loco quo arbitri ad judicandum conveniunt: unde & διαιτέω, judico ut arbiter. ¶ Alia vita, alia diæta, ἄλλος βίος, ἄλλη διαιτα. In eos quadrabit qui commutata in melius fortuna pariter & vitæ rationem moresque commutant. Tranſlatum ab iis qui lautiùs incipiunt vivere, ubi res lautior obtigit.

Dĭætārĭī, Servi in diæta ſervientes. [διαιτητικοί. Gall. *Seruiteurs de chambre ou qui seruent la viande sur table.* Ital. *Seruitori nel cenacolo.* German. Tiſchdiener. Hiſpan. *Seruidores que ſieruen à la meſa.* Pol. *Sługi ſtoł owy.* Vng. *Aſztal hoz ſzolgálok.* Ang. *Which serueth in the diet place.*] Horum meminit Vlpian. de fund. inſtr. ¶ Diætarii fures à Iureconſultis dicuntur, qui in aliena cœnacula furandi gratia ſe dirigebant, quos Vlpianus ſcribit plus quàm fures eſſe puniendos. Itaq; aut ad tempus relegandos, aut in opus publicum dandos, aut fuſtibus cædendos. Titul. de injuriis & famoſis libel. l. Sacculatii.

Dĭætētæ, [פלילים *pelilim.* διαιτηταί. Gall. *Arbitres, inges arbitres.* Ital. *Arbitri.* Germ. Scheidtleut. Hiſpanicè, *Iuezes arbitrarios.* Polon. *Rozieymcy.* Vngar. *Kőzbirák, fogbas.* Ang. *Arbitrers iudges.*] Latinè appellantur arbitri, ἀπὸ τοῦ διαιτᾶν, quod eſt arbitri officio fungi.

Dĭætētĭcă, [διαιτητική. Gall. *Celle partie de medicine qui guarit par diete & regime de viure.* Ital. *Medecina che ſana è al go verno della vita.* Germ. Ein ordnung vnnd regiment ſo man in Eſſen vnnd Trincken braucht/ zu erhaltung der geſundtheit. Hiſp. *Medecina de dieta.* Pol. *Pewna miara wiadlie y wpiciu.* Vng. *Azetelbe regula zabas, diétával gyogitó oruoßág.* Angl. *A parte of medicine that healeth by diete.*] medicina dicitur quæ victu medetur, teſte Celſo libro 1. in Procœmio, nempe quæ ex moderata victus ratione ſanitatem tuetur: vulgus, *regimen* vocat.

Diagalanga, ex galanga confectio.

Dĭăglāŭcĭŏn, Genus collyrii, ex glaucio herba temperatum. Plin. lib. 27. cap. 10.

Dĭăgōnĭŏs. Διαγώνιος, Lineæ genus eſt quam Latini nonnulli angularem vocaverunt, quòd ab uno angulo ad alterum perducatur. Vitruv. libr. 6. cap. 3: Tertium, *inquit*, uti latitudo in quadrato paribus lateribus deſcribatur, inque eo quadrato diagonii linea ducatur, & quantum ſpatii habebit ea linea diagonii, tanta longitudo atrio detur.

Dĭăgrāmmă, atis, n. t. [διάγραμμα. Pol. *Napis.* Vng. *Kónyw tituluſſa.*] Græcis *inſcriptionem* vel *titulum libri* ſignificat. Item decretum, formulam, vel edictum in ſcripturam redactum. Item Geometricam figuram, ſive ea triangularis fuerit, ſive quadrangularis, aut alterius formæ, cujuſmodi apud Euclidẽ demonſtrãdi cauſa non paucæ extant. Vnde & Diagrammata Chaldaica quodã in loco à Plutarcho appellantur, quę vulgò *Prognoſtica* vocantur. ¶ Eſt etiam diagramma perſcriptio & breviarium quoddam in publicis collationibus fieri ſolitum, ut ex cenſu tributa conferantur. Cic. in Verrem, Scripturam vocat. ¶ In muſica item diagramma vocatur menſurarum proportio notis quibuſdam deſcripta. Vitruv. libr. 6. cap. 1: Vti in diagrammate muſico, medianę vocis habent ſonitum, &c. Reliqua vide in Budæi Commentariis. Nam ad Latinum dictionarium parum conducunt.

Dĭăgrăphĭcē, hujus diagraphices, pen. corr. Διαγραφική. Plin. libr. 35. cap. 10: Et hujus autoritate effectum eſt, Sicyone primùm, deinde & in tota Græcia, ut pueri ingenui ante omnia diagraphicem: hoc eſt, picturam in buxo docerentur, reciperetur que ars ea in primum gradum liberalium. Διαγραφή, Deſcriptio, antiquatio & peremptio rei cœptæ vel jam peractæ.

Dĭairĭs, ab iri confectio, apud Nicol. ſcripta. [Ger. *Confect von blawen Bulgen.*]

Dialacca, ab Lacca ſic dicta, apud Nicol. in Antid.

Dĭălēctĭcă, f. p. Διαλεκτική, Ars diſſerendi, cujus finis eſt verũ à falſo diſcernere. ita dicta ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι: hoc eſt, à diſputando. Cicer. in Topic. Iudicandi enim vias diligenter perſecuti ſunt ea ſcientia quam dialecticen appellant. Idem 4. Academ. Dialectica veri & falſi quaſi diſceptatrix & judex. De hac arte lege Ciceronem ad Brutum. ¶ Dialectica, Diog. Laërt. in vita Platonis: Dialectica (*inquit*) eſt diſputandi ars, per quam aliquid aut probamus, aut improbamus, ex interrogatione itidem & reſponſione diſſerentium.

Dĭălēctĭcă, orum, plur. num. gen. neut. Cic. Attic. libr. 14: Accubans apud Veſtorium hominem remotum à dialecticis, in arithmeticis ſatis exercitatum.

Dĭălēctĭcē, adverb. Διαλεκτικῶς, Cic. 1. Acad. Multa admixta ex intima philoſophia, multa dicta dialecticè, &c. Quintil. libr. 1. cap. 10: Orator etiamſi rarò, non tamen nunquam probabit dialecticé.

Dĭălēctĭcŭs, tici, m. ſ. ſubſtant. Διαλεκτικός, Qui tractat dialecticam. Cic. in Orat. Diſputandi ratio, & loquendi, dialecticorũ ſit: oratorum autem, dicendi & orandi. Idem 4. Acad. Quid ſit verum, aut falſum, dialecticus judicabit.

Dĭălēctĭcŭs, a, um, adject. Quod pertinet ad dialecticum: ut, Dialecticæ captiones, apud Cicer. 2. de Finib. Diſputationes dialecticæ. Quint. lib. 5. cap. 14.

Dĭălēctŏs, Διάλεκτος, Linguæ alicujus proprietas, quod ſcilicet unaquæque lingua peculiare habet, & à cæteris diſtinctũ. Vnde quinque dicimus eſſe Græcorum dialectos, Atticam, Ionicam, Doricam, Aeolicam, & Communem.

Dialexis, is, f. t. Διάλεξις. Latinè diſputatio,

Dĭălĕŭcŏn, n. ſ. [Διάδυνον. Polon. *Szafran bial'awi.* Vngar. *Sáfrány.*] Croci ſativi genus, in medio candidum: unde & nomen accepit. Plin. lib. 21. cap. 6: Eſt & per ſe genus ſativi, blandiſſimum, vulgò, quum ſit medio candidum, *dialeucon* vocant.

Dĭăllăgē, f. t. Διαλλαγή, à noſtris transfertur *Conciliatio.* Figura eſt quum plura argumenta ad unum effectum deducuntur. Quintil. lib. 9.

Dialoes, medicamenti confectionem lege apud Galen. de Tuenda valetud. lib. 3.

Dĭălŏgŭs, gi, m. ſ. [Διάλογος. Gall. *Dialogue, diſpute entre quelques vns, deuis entre perſonnes, oraiſon par perſonnages.* Ital. *Dialogo, libro ò opera doue due ò piu perſone parlano inſieme diſputando ò altrimente.* Ger. Ein Geſprech. Hiſp. *Libro, ò tractado, endonde ſe introduzen algunas perſonas que diſputan, ò hablen juntamente.* Pol. *Rozmowa, dialog miedzi dwiema albo trzema.* Vngar. *Egy néhány zómély kőzt valo beszélgetés, vetekedés, (auagy) beszédlés.* Ang. *A dialogue, a comunication and talking betwene many or diuerſe perſonnes.*] Sermocinatio ſive diſputatio, duorum vel plurium interrogationem mutuamque reſponſionem continens, ἀπὸ τοῦ διαλέγεσθαι, quod eſt diſputare, ſive ſermocinari. Quintil. definit eſſe ſermonem ex interrogatione reſponſioneq; compoſitum, de ea re quæ vel Philoſophiam, vel Reipub. partes attingat, diſceptans, cum appoſita verborũ perſonarumq; expreſſione. Cic. de Claris Orat. Quum diſputatio eſt inter eos, ut eſt conſuetudo dialogorum. ¶ Diog. Laërt. in vita Platon. defin. Dialog. Eſt autem Dialogus (*inquit*) ex interrogatione & reſponſione compoſitus, de ea re, qua vel philoſophiam vel Reip. partes attingat cum decenti & congrua expreſſione perſonarum quæ aſſumuntur, accurataq; compoſitione verborum.

Dĭălŏgĭſmŭs, m. ſ. Διαλογισμός, à Rufiniano refertur inter ſchemata διανοίας, quum ſcilicet quis ſecum rem aliquam volutans, tanquam cum altero colloquẽs, interrogat & reſpondet. Exemplum inſigne eſt illud in Evnuch. Terent. Quid igitur faciam? non eam ne nunc quidem Quum accerſor ultrò? an potiùs ita me comparem, Non perpeti meretricum contumelias? Excluſit, revocat, redeam? non, ſi me obſecret.

Dĭălĕŭrĕnſēs, Pelagiæ ex purpuratum genere ſunt, quę vario ſoli genere paſcuntur. Autor Plin. lib. 9 cap. 37

Dĭălŷtŏn, Διάλυτον, Figura eſt quæ alio nomine aſyndeton, ſive

siue asyntheton appellatur, qua plures dictiones, orationésve sine copula junguntur. Latinè dissolutum dici potest. Tale est illud Virg. lib. 4. Aeneid. -ite Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

Diamanna, ex manna confectio apud Nicol.

Diamargariton, ex margaritis confectio cordalis apud Nicol.

Dĭămĕtĕr, pen. corr. m. s. [Διάμετρος. Gall. *Vn diametre, vne ligne passante tout à trauers vne figure de bord en bord.* Ital. *Linea che diuide giustamente vna figura.* Ger. Ein schnur schlechte linien so die figurē in zwey gleiche theil durchschneidet. Hisp. *Linea para partir ygalmente vna figura, diametro.* Pol. *Linia ktora rowno przecżina circul'y* [illegible]. Vn. *Haſon két fele vdaſzo linea (anagy) altaloſzto.* Ang. *A line going ouerchortwaral thar frome bordour to bordour, or margent to margent.*] Est recta linea, figuram qua longissimè patet ex æquo secans: veluti diameter orbis est linea, quæ sic à summo ad imum tendit ad circulum, ut per centrum eat, definitore Macrobio in Somn. Scipion. lib. 2. Sic in quadrangula diameter vocatur linea à superiori lateris dextri angulo ad inferiorem lateris sinistri perducta: hoc dissentit ab Euclidis definitione. Latini demetientem vocant: nam Græcis Διάμετρος παρὰ τὸ Διαμετρᾶν: id est, à dimetiendo dicitur. Colum. lib. 6: Est area rotunda, cujus diametros habeat pedes septuaginta. ¶ Vnde proverbialiter olim dicebatur ex diametro opposita: &, Diametro distare, ἐκ Διαμέτρου, de vehementer inter se pugnantibus. Lucianus in Tyranno.

Diamottes, mandragora, apud Dioscor. lib. 4. cap. 59.

Diamoron, à moris Celso dictum electuarium, & describitur à Nicolao in Antid.

Dĭănœă, f. p. Mens, intellectus. [דעת *dáhath*. Διάνοια. Gall. *Entendement.* Ital. *Mente, intelletto.* Ger. Die vernunfft oder verstand. Hisp. *Entendimiento.* Pol. *Rozum, dowcżip.* Vng. *Esz, elme, okosság.* Ang. *The vnder standing.*] Vnde Figuras dianœas vocant Rhetores quæ sensum magis, quàm verba spectant. Quintil. lib. 1: Figuras quæ lex eos, quæq; dianœas vocantur.

Diaolibanum, ex opiatis (ut vocant) electuarium, ac Olibano sic inscriptum à Nicolao compositorum consarcinatore.

Dĭăpāsĭmă, atis, n. t. Διάπασμα. Ger. Ein gemengt pulver von gutem geschmack vnd trockner Natur / das man auff den Leib streicht / den schweiß zu vertreiben.] Inspergimen siccis odoribus constans, ut scribit Plin. lib. 13. cap. 2. cujus præcipuus usus est in coërcendis sudoribus, ut inarescant corpora à balneo: quanquam nō ob hoc solùm, verùm etiam ad fovendam, vel laxandam, aut astringendam aliquam corporis partem soleat adhiberi. Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem lib. 1. cap. 21. Dicitur autem διὰ τῦ Διαπάσσω, inspergo. Mart. lib. 1: Quid quod olet gravius mistum diapasmate virus?

Dĭăpāsōn, Διὰ πασῶν, Musicæ mensuræ genus, cōstans ex diapente & diatessaron: hoc est, ex quinq; tonis & duobus semitoniis minoribus. Qua de re vide Commentarium Macrobii in Somn. Scipionis.

Diapenidion, à penidiis dictum, pectorale est medicamentū.

Dĭăpēntĕ, Διὰ πέντε, Musicæ mensuræ genus, tribus constans tonis, & hemitonio minore. Vide Macrob. in Somn. Scipionis.

Dĭăphănum, pen. corr. n. s. [Διαφανές. Vng. *Tiszta kŏlŏ, világosság.*] Latinè dicitur transparens, sicut & crystallum, ἀπὸ τῦ Διαφαίνω, quod sit translucens.] Ger. Durchsichtig.]

Dĭăphonĭă f. s. [Διαφωνία. Vng. *Kŭlömb bŏzés.*] Dissensio, discordia: Διαφωνέω, discordo, dissono.

Dĭăphŏrĕă, pen. corr. [דקדוק *machalóketh*. Διαφορά. Gall. *Difference.* Ital. *Differenza.* Ger. Vnderscheid. Hisp. *Differencia.* Pol. *Rożnosć.* Vng. *Kŭlömbŏzés.* Ang. *Difference.*] Latinè differētia, ἀπὸ τῦ Διαφέρω, quod est differre.

Dĭăphŏrĕtĭcă medicamenta, Διαφορητικὰ φάρμακα. A Latinis vocātur discussoria, quæ scilicet collectiones incipientes nō ad pus, aut ad saniē perducunt, (quod Græci vocant πυοποιεῖν) sed sine suppuratione aliqua disjiciunt, & dissolvunt. Id enim medici Διαφορεῖν appellant.

Dĭăphrāgmă, atis, n. t. [Διάφραγμα. Germ. Ein vnderschlacht: *Item*, ein fäl im Leib oder netze von einer seiten zu der andern zwischen dē oberen eyngeweiden / Hertz vnd Lungen / vnd zwischen den Nieren. Pol. *Bl'anka ktora ferce ij pl'uca dzeli od watrob ij ij śliedzonij.* Vn. *Agyék hártya.* Ang. *The midriffe that deuideth the hart and lightes frome the other bowels.*] Quanvis ex vi vocabuli omne illud significet quod in re aliqua medium est, (unde & cartilaginē illam quæ nares dirimit, Græci Διάφραγμα appellent) peculiariter tamen medici hac voce utuntur pro musculo quodam rotundo qui spiritalia viscera à naturalibus: hoc est, cor, & pulmones à jecore & liene, velut paries quidam interjectus, interscpit & dirimit. Hujus autē musculi summum caput in costarum extremis statuitur, ubi multæ carnis est particeps: desinit autem in medium, quod membranosum est, & tendoni finitimum. Ab anteriori parte malo punico annectitur, circunductumq; per notharum costarū extrema, retrò ad duodecimam spinæ vertebram adhæresc it. Tunicas habet duas, superiorē à membrana costas succingente, inferiorem verò à peritonæo. Vsus ejus est triplex: nam & primùm est respirationis instrumentū: deinde non leve ad alvi exonerationem affert momentum: postremò vitalia (uti jam diximus) à naturalibus separat: unde etiam nomen accepit: Διάφραγμα enim aliud nihil est quàm interscpire. Qua ratione etiam à Latinis septum transversum appellatur. Corn. lib. 4: At sub corde atq; pulmone transversum ex valida membrana septum est. Idem in Procœ. libri 1: Simulatq; verò ferrum ad præcordia accessit, & discissum transversum septum est, quod membrana quadam superiores partes ab inferioribus diducit (Διάφραγμα Græci vocant) hominem protinus animam amittere.

Diaponi, orum, m. s. dict. Cretensium canum aliqui, quasi qui semper in certamine congrederentur fortes.

Dĭăpŏrēsĭs, penultima producta, Dubitatio. [Διαπόρησις. Gall. *Doutance, doute.* Ital. *Dubitanza.* Ger. Zweiffung. Hisp. *Duda.* Pol. *Watpienie.* Vng. *Ketélkedés.* Ang. *A doubting.*] Figura oratoria, quæ fit quoties omnia & magna videntur, & paria, ita ut orator nesciat à quibus potissimùm dicere incipiat. Terent. in Evnuch. Quid cōmemorem primùm, aut laudem maximé? Illum qui dedit mihi consilium ut facerē, an me qui ausus sim Incipere? an fortunā collaudem, quæ gubernatrix fuit?

Dĭăprāsĭum, ex prassio herba medicamentum: cujus descriptionem vide apud Nicol in Antid.

Dĭăpsălmă, atis, n. t. [סלה *sélah*. Διάψαλμα.] Commutatio rhythmi, aut vicissitudo canendi, ut quidam volunt. Alii pausationem spiritus interpretantur: alii alterius sensus exordiū: alii rhythmi distinctionem: alii verò cujusdam musicæ varietatis silentium. Autor Hieron. in Epist. ad Marcellum.

Dĭărĭum, arii, n. s. à die fit, & significat victum quotidianum: id est, quod in unius diei cibum datur. [דבר יום ביומו *debar jom bejomó.* ἐφημέρισμα. Gal. *Pitance d'vn iour, ou ce qu'on despend en vn iour.* Ital. *Il viuer d'ogni giorno.* Ger. Ein tägliche speiß / was man in einem tag isset oder verthut. Hisp. *La dietta comida de vn dia.* Pol. *Pokarm ktori na dzien trawimii albo widaiemii.* Vng. *Mindennapi abrak.* Ang. *The allowance of one day.*] Mart. lib. 11: Sed lupus usuram, puerig; diaria poscunt. Horat. 1. Epist. Cum servis urbana diaria rodere. ¶ Accipitur & pro libello in quo acta quotidiana perscribuntur. [Græci ἐφημερίδα appellant. Gall. *Papier iournal.* Ital. *Giornale.* Ger. Ein büchlin in welches man eines jeden tags Geschicht verzeichnet. Hisp. *Historia que procede dia en dia.* Pol. *Kśięga, ktora do ktorey sprawi nasze co dzien wypisuiemy.* Vng. *Egyes konyvetske, kbe mindennap, dolgot fölirnak.* Ang. *A reckening booke.*] Iuvenal. diurna, plurali tātùm numero. ¶ Legitur & Diarius, a, um, ἐφήμερος: ut, Diaria febris: hoc est, febris unius diei: quanvis nō rarò in quartū usq; diem producatur.

Dĭārrhœă, [Διάῤῥοια. Ger. Der durchlauff des Bauchs. Pol. *Biegunka.* Vng. *Has ménes.*] Alvi purgatio, ventris fluxio. Cic. Gallo: In cœna augurali apud Lentulum tanta me diarrhœa arripuit, ut hodie primùm videatur cœpisse consistere.

Dĭārrhўtŏn, [Διάῤῥυτον. Vng. *Nedues vizes.*] Græcis significat aquosum, palustre: quo cognomine etiam Hipponem Africæ Zeugitanæ oppidum, ab Hippone regio (quod oppidum est Numidiæ) distinxerunt: quos & Romani imitati, *Hipponem dilutum* vocaverunt. Autor Plin. lib. 5, cap. 4.

Dĭăsătўrĭŏn, Διὰ σατύριον. Compositio quædam medicorum ad excitandam Venerem: ita dicta quòd satyrion herbam recipiat, excitando Veneris appetitui in primis efficacem.

Dĭāstēmă, atis, n. t. Græca dictio, spatium, intervallum, sive intercapedinem significans. [מרוח *rúach*. Διάστημα. Gall. *Interualle, espace.* Ital. *Interuallo.* Ger. Vnderscheidende weyte. Hisp. *Espacio.* Pol. *Szerokosć y rożnosć a rożdzielna, taka iest miedzy liniami.* Vng. *Köz.* Ang. *Space, or distance.*] Vtitur hac voce Sidonius Apollinaris, qui tamen in hoc falsus est, quòd penultimam syllabam corripuerit, quæ apud Græcos per η longam vocalem scribitur, Sic, *inquit*, placidam Paphien servare diastema quintum.

Dĭāstŏlæ, dicuntur rationum correctores, seu distinctores, vel quod magis erit, gratiæ divisores: Διαστέλλω enim est divido ac distinguo.

Dĭāstŏlē, f. t. Διαστολή, Figura est dictionis qua brevis syllaba contra naturam producitur: ut, Italiam fato profugus: ubi prima syllaba in dictione Italiam, quæ natura brevis est, extenditur. ¶ Diastole itē apud medicos vocatur dilatatio thoracis, quæ fit quum spiritum attrahimus, quemadmodum & systole ab iisdem vocatur illa cordis, thoracisq; contractio quæ fit inter expirandum.

Dĭăsўrmŏs, Διασυρμὸς, Figura est qua una dictio ad duo diversa significata distrahitur. Virg. 9. Aeglo. -argutos interstrepere anser olores: id est, malus Poëta inter bonos. Fit à verbo Græco Διασύρω, quod inter cætera significat distraho.

Dĭătĕssărŏn, Διὰ τεσσάρων, autore Macrobio, Musicæ mensura est constans duobus tonis & semitonio minore.

Diăthēcă, cæ, f. p. [דברים אחרנים *debarim acharonim.* Διαθήκη. Gall. *Testament.* Ital. & Hisp. *Testamento.* Ger. Ein Testament. Pol. *Testament.* Vng. *Testamentom.* Ang. *A testament.*] & Diatheca, orum, pro testamẽto ponitur, & pro hæreditate quę testamento obvenit. Quum autem testamentũ significat, pluraliter plerunq; effertur. Mart. lib. 11: O quantum diatheca valent, & quinq; comati, Tũc quũ pauper erat, nõ sitiebat Aper.

Diătrētŭs, Tornatilis, Διάτρητος, ut Diatretus calix, *διατρέω* enim aut perforo significat, aut torno conficio. [Pol. *Toczoni, krecony.* Vng. *Eſztergárba faragot.*] Vlpian. l. Si Servus, ad legem Aquil. Si calicem diatretum faciendum dedisti, si quidem imperitia fregit, damni injuria tenebitur. Hæc pocula à Cicerone & Salustio ferè torevmata vocantur. Hinc Diatretarius cælator, qui tornata opera facit, in l. 1. C. de excus. artific. Vide Alex. ab Alex. lib. 5. cap. 7.

Diăthĕsĭs, pen. corr. Διάθεσις, Affectus: & unum ex accidentibus verbi, quod Latini Genus vocant.

Diatreon, pipereon, medicamentum, quod ex tribus piperibus conficitur. Compositionem docet Galenus de valetudine tuenda, lib. 4.

Diaturei, Græcè Διατρεῖοι, Custodes navis sunt, qui non precio conducti, sed solo victu navem custodiebãt. Vox est composita, *διὰ τῆς διαίτης*: id est, à victu, *ἐξ ἐφέδρων*, quod custodem notat. Alciat. l. ff. Naut. caup. stab.

Diaŭlŏs, Διαυλος, Spatium duorum stadiorũ. Stadium enim, ut Hieronymo placet, pedes in longitudinẽ sexcentos habet: diaulos, mille ducentos: milliariũ, stadia octo: dolichus, Δολιχὸς, stadia duodecim. Vitruv. lib. 5: In palæstris, peristylia quadrata, sive oblonga ita sunt facienda, uti duorum stadiorũ habeant ambulationis circuitum, quam Græci vocant Διαυλον. ¶ Item Diaulus vir erat ex medico factus cadaverũ funerator: de quo Martialis: Chirurgus fuerat, nunc est vespillo Diaulus.

Dibalo, as, are, Verbum ab animaliũ voce ad homines translatum. Dibalare rem, est quod Græcè dicitur *μεταφαγεῖν τὰ ἀσίτων*. Varro lib. 6. de lingua Latina.

Dĭbăphă, sive Dibaphos, [תולעת שני *tolahath schanni.* Βάφα, ἢ δίβαφος. Gall. *Teint deux fois, renforcé de teinture cõme estoit la pourpre.* Ital. *Porpora tinta due fiati.* Ger. Zwey mal eyngetũcket purpur. Hisp. *Cosa dos vezes tennida de color bermejo.* Pol. *Purpura szarl'at dwa razy omoczony.* Vng. *Ketzer feſtet bársony, sinumbársony.* Ang. *Twiſeas purp le died.*] Purpura Tyria bis tincta: ita dicta παρὰ τὸ δὶς βάπτεσθαι. Plin. lib. 9. cap. 39: Huic successit dibapha Tyria quæ in libras denariis mille non poterat emi. Hac Lentulus Spinter Aedilis curulis primus in prætexta usus improbabatur, anno Vrbis cõditæ septingentesimo, Cicerone Consule. Cicero Cælio: Curtius noster Μάφορ cogitat: sed cum infector moratur. Vbi notat Curtium nullius pretii hominem, qui immaturè aspirabat ad magistratum.

Dĭcă, f. p. Iudicium, actio, libellus actionem continens. [Δίκη. Gall. *Vne cauſe ou pro ceż, vne action.* Ital. *Petitione ò dimanda in iudicio.* Ger. Ein brieff in welchem ein Rechtshandel begriffen oder verkundt wird / ein Manungs brieff. Hisp. *Demanda en juyzio.* Pol. *Pogew wktorim skarga ieſt opiſana.* Vng. *Pórbely feleletet leuél, (auagy) feleleť.* Ang *An cauſe, action, or proceſſe.*] Terent. in Phor. En unquam injuriarũ audisti mihi scriptam dicam? Cic. 4. Verr. Scribitur Heraclio dica: hoc est, Ecquando audisti me injuriarum nomine in judicium fuisse vocatũ. Ibidem: Cognatum te meũ esse dicam, & tibi scribã dicam. Δίκλω ἐπάξω. Δίκλω Græci Deam esse finxerunt judiciorum præsidem, eamq; virginem & Iovis filiam: (qualem etiam Latini fingunt justitiam,) ejusq; ministri δικασταὶ dicebantur: hoc est, judices & lituum diremptores. Budæus.

Dicæodotes, is est, qui jura reddit & jurisdictionem habet, & in cujus potestate sunt judicia.

Dīcācĭtās, f. t. [Pol. *Swiekotliwoſć.*] Dicaculus, Vide DICO, dicis.

Dĭcæŏlŏgĭă, [Δικαιολογία. Vng. *Beſelelés.*] Iuris sui in mediũ prolatio, quũ scilicet jure nostro freti, æquitatem causæ quàm brevissimè complectimur. Rutilius Lupus.

Dīcāx, Vide DICO, dicis.

Dĭchŏræŭs, Διχορεῖας, Pedis genus est, ex duobus cõstans trocheis: ut Audiamus: quum scilicet prima & tertia syllabæ producuntur, secunda autem & quarta corripiuntur.

Dĭchŏtŏmŏs, [בחלה *nechotsáh.* Διχότομος. Gall. *Diuiſé en deux parties.* Ital. *Partito in due parti.* Ger. In zwey theil zerschnitten. Hisp. *Partito en dos partes.* Pol. *Na dwoie rozerżniony.* Vng. *Fél, ketté metszetet.* Ang. *Deuided in two partes.*] Apud nos idem est quod dimidiatus, sive per medium sectus: qualis septimo quoque die post plenum orbem Luna videtur.

Dĭcĭs, causa, Vide DICO.

Dĭco, as, priore correpta, act. p. Consecro, dedico. [חנך *chanách* קדש *kiddésch.* Αἰνάζομαι, ἀφιερόω. Gall. *Dedier, conſacrer, donner à perpetuité.* Ital. *Dedicare, conſecrare.* Ger. Zueignen / widmen. Hisp. *Dedicar ò conſagrar.* Pol. Wieczynie oddaie. Vng. Szentelők, *ſtiánlok, dedikálok.* Ang. *To conſecrat, to giue ouer for euer.*] Plin. lib. 12. cap. 1: Priscoq; ritu simplicia rura etiam nunc deo præcellentem arborem dicant. Cic. 1. Tuscul. Dicati Apollini cygni. ¶ Accipitur etiã pro addicere, offerre, & se totũ alicui tradere. Cic. Cæl. lib. 1: Balbum quanti faciã, quamq; me ei totum dicaverim, ex ipso scies. Idem 3. de Orator. Non vidit eorũ ipsorum qui tum adolescentes Crasso se dicarent, horribiles miserosq; casus. Dicare se in aliquam civitatem, & Dicare se civitati, Cic. pro Corn. Balbo. ¶ Hujus verbi composita sunt Abdico, Dedico, Indico, Prædico, quæ habent pen. corr.

Dĭcātĭo, onis, f. t. Cõsecratio, addictio. [חנכה *chanuchcháh.* Αἰνάζησις, ἀφιέρωσις. Gall. *Dediement, donnaiſon ſpeciale, addonnement.* Ital. *Essò donare & dedicare.* Ger. Zueignung. Hisp. *La dedicacion.* Pol. *Offiarowanie.* Vng. *Szentelés, aiánlás, dedikalás.* Ang. *A vowing, a promiſing or conſecrating.*] Cic. pro Corn. Balbo: Duarum civitatum civis esse nostro jure civili nemo potest. Non esse hujus civitatis civis qui se alii civitati dicârit, potest. Neq; solùm dicatione, sed etiam postliminio potest civitatis fieri mutatio.

Dĭcātūră, æ, [Αἰνάζησις, Dicatio.] Vn. *Szentélés, aiánlás, dédikalás.*] Plinius in præfat. Nec fiducia operis hæc est: sed dicaturæ: Sic enim legi debet non verò indicatura.

Dico, is, priore prod. act. t. dixi, dictum, Loquor, eloquor, verba facio, narro, orationẽ habeo, cõmemoro, profero. [אמר *amár.* Λέγω. Gall. *Dire, parler.* Ital. *Dire, parlare.* Ger Sagen / reden. Bel. Seggen Hisp. *Hablar, dezir, artificioſamẽte, deſir ſimpliciter.* Pol. *Mowie, powiedam.* Vng. *Mondom, beſzéllem.* Ang. *To ſay, tell, or ſhew.*] Cicer. pro Quintio: Quid hoc iniquius dici aut commemorari potest? Apud Oratores verò, Loqui, est qualiacũq; verba proferre: dicere verò, eleganter & facundé. Quintil. lib. 10: Nam mihi ne dicere quidem videtur, nisi qui dispositè, ornatè, copiosè dicit. Cic. in Oratore: Quanquam aliud videtur oratio esse, aliud disputatio: nec idem loqui esse, quod dicere: attamen utrũq; in differendo est: disputãdi ratio, & loquendi, Dialecticorum sit: Oratorum autem dicendi, & orandi. Hinc Dictio, λόγος, φράσις, vocatur oratoria & facunda oratio, licet etiam pro parte minima orationis significativa accipiatur, quam Græci λέξιν appellant. ¶ Dicere etiam, vocare, nominare est. Virg. 1. Aeneid. Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt. ¶ Quandoq; indicare. Virg. 3. Aeglog. Dic mihi Damœta, cujum pecus? an Melibœi? ¶ Quandoque denuntiare. παραγγέλλειν. Terent. Andr. Sed dico, ne temerè facias. ¶ Quãdoq; promittere, ἐπαγγέλλομαι. Pomp. in Pistoribus: Numos certos dico quinquaginta millia. Salust. lib. 2. Histor. Eodem anno in Macedonia C. Curio in principio veris cum exercitu profectus in Dardaniam, quibus potuit, pecunias dictas coëgit. ¶ Quãdoq; pro affirmare. Martial. in Amphit. Quum verus patriæ diceris esse pater. ¶ Quandoq; dicare. Virg. 6. Aeneid. Iunoni infernæ dictus sacer. ¶ Quandoq; pro significare. Terent. in Evnuch. At nesciebam id dicere illam. Et alibi: Quasi tu dicas factum id meo consilio. ¶ Quandoq; accipitur pro cantare. Virg. 3. Aeglog. Alternis dicetis, amant alterna Camœnæ. ¶ Quandoq; pro pronuntiare. Hinc fit Dicere sententiam, quum tanquam consiliarii, quid nobis videtur, pronuntiamus, ἀποφαίνεσθαι. Quintil. Apud judices quidem secundum legem dicturos sententiã, de confessis præcipue, ridiculũ est. ¶ Dicere leges aliud est quàm Ferre leges, ἐπιτίθεσθαι νόμους. Feruntur enim leges apud suos. Dicuntur autem victis: hoc est, imperantur. Liv. Quando perinde ac victo jam sibi leges dicerentur. ¶ Dicere diem, est citare, vel in jus vocare, & diem præfigere, quo ad causam dicendam præstò sit. ἐπάγειν δίκλω. Liv. 3. ab Vrbe: Quum diem Appio Virginius dixisset, Appius stipatus Patriciis juvenibus in forum descendit. Interdum etiam extra judicium dicere diem, est certum diem præfigere, constituere, sive assignare. Terent. Andr. Hic nuptiis dictus est dies. Cæs. 1. bell. Gall. Diem dicunt, qua ad ripam Rhodani omnes conveniant. ¶ Dixti per syncopen, pro dixisti. Terent. Evnuch. Dixi evnuchum velle te. ¶ Dicere causam dicitur reus, quum accusationibus respondere cogitur. Liv. de bell. Macedon. Scipio jussus dicere causam, orationem, &c. Cæs. 1. bell. Gall. Orgentorigem ex vinculis causam dicere coëgerunt. ¶ Dicere dotem filio, vel filiæ, est promittere in dotem. Terent. Heaut. Quid dotis dicam te dixisse filio? Et paulò pòst: Sed ita dictu opus est, si me vis salvum esse, & rem & filium, Me mea omnia bona doti dixisse illi. Cicero pro L. Flac. Doti Valeria pecuniam omnem suam dixerat. ¶ Dicere cœnam. Plaut. Stic. Fero convivam Dionysium, mihiq; Et tibi, nanq; Aedepol cœna dicta est, locus liber datus est mihi, & Tibi apud vos. ¶ Jus dicere, est magistratuum. Cic. de Provin. consul. Emisti grandi pecunia ut tibi de pecuniis creditis jus in liberos populos, contra Senatusconsultum, & contra legem generi tui dicere liceret. Idem pro L. Flac. Qui anno antè Romæ jus dixerat. ¶ Dicere Magistrum equitum, pro creare. Liv. 5. ab Vrbe: Is sibi magistrum equitum Posthumium Ebutium

tium dicit. ¶ Dicere multam antiqui tum dicebant, quum ad populum & in comitiis multa disceptāda irrogabatur, quod ipsi Certare multa dicebant. Liv. 2. bell. Punic. lib. 5: Excitatiq; tandem duo Trib. pleb. Sp. & L. Carvilii quum rem invisam, infamemq; cernerent, ducentū millium æris multam M. Posthumio dixerunt: cujus certandæ quum dies advenisset, &c. Dicere multationem, sive multam pecoris. Plin. lib. 18. cap. 3: Multatio quoque non nisi ovium, boumq; impendio dicebatur. Varro: Sed quum ejusmodi multa pecoris armentiq; à magistratibus dicta erat, abigebantur oves bovesq;. ¶ Dicere Musam alicujus, Virgil. Aeglog. 8: Damonis Musam dicemus & Alphesibœi. ¶ Dicere nomen alicui, pro imponere. Livius 1. ab Vrbe: Brevi stirps quoq; virilis ex novo matrimonio fuit, cui Ascanium parentes dixêre nomen. ¶ Dicere repudium. Tacitus libro 3: Quirinus post dictum repudium adhuc infensus, quanvis infami, ac nocenti miserationem addiderat. ¶ Dicere sacramento dicebantur milites, quum ad jusjurandum adigebantur, Rempublicam se non deserturos. Liv. 2. bell. Punic. lib. 5: Tribuni plebis, si eis videretur, ad populum ferrent, ut qui minores decem & septem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia procederent, ac si viginti annorum, aut majores milites facti essent. Idem 4. ab Vrbe: Hoc decreto Cōsul armatus, quum paucis appellantibus Tribunum, collum torsisset, metu cæteri sacramento dixêre. Dicere sacramentum. Liv. 4. bell. Punic. Hodie Consules creati, quibus sacramenta liberi nostri dicant. Horat. 2. Carm. Ode 17: -non ego perfidum dixi sacramentum. ¶ Dicere de scripto. Cic. pro Plan. Reciteturq; oratio, quæ propter ejus magnitudinem dicta de scripto est. ¶ Dicere sententiam senator dicitur, quum suam in senatu sententiam exponit. Cic. 6. Verr. Mos est Siracusis, ut si qua de re ad Senatum referatur, dicat sententiam qui velit, nominatim nemo rogatur. Cæl. Ciceroni: Consulem designatum primùm sententiam dicentem. Dicere pro sententia, idem quod dicere sententiam: sicut, Dicere testimonium, & pro testimonio. Liv. 2 bel. Maced. Et quando nemo vestrūm qui in hoc consilium convocati estis, pro sententia quicquam dicere vult, aut audet, orationes Legatorum externo die pro sententiis, dictas percenseamus. ¶ Dicere extempore. Plinius Epistol. 27: Dicit semper extempore, sed tanquam diu scripserit. Quintil. lib. 6. cap. 3. ¶ Dicere testimonium, & testimonia, est testificari & probare. Cicero ad Quintum Fratrem lib. 3: Quum testimonium secundum finem & religionem gravissimè dixissem. Idem pro Sylla: Qui in illum testimonia gravia dixerunt. ¶ Dicere pro testimonio, quod nunc dicimus *Deponere*. Cic. 7. Verr. Dicetis pro testimonio de missione nautarum, de fame, *&c.* Dicere ad voluntarem alicujus, est assentari, adulari. Cicero de Amicitia: Semper auget assentatio id quod is, cujus ad voluntatem dicitur, vult esse magnum. ¶ Dicere salutem alicui. Cicero Attico lib. 5: Cicero meus puer tibi salutem dicit. Plautus Curculione: Veneri verbis meis salutem dicito. ¶ Dicitur, impersonale. Cicero 3. de Natura deorum: Quartus in quem heroicis temporibus Acantho Rhodi peperisse dicitur. ¶ Vt dicitur. Cicero 3. de Oratore: Quanvis sphæram in scenam (ut dicitur) attulerit Ennius: tamen in sphæra fornicis similitudo non potest inesse. ¶ Diceret, pro dicere posset. Terentius Andria: Nec satis ad objurgandum causæ, diceret, Quid feci, quid commerui, aut peccavi pater? ¶ Dicere volui, correctionis genus est, quum quis in loquendo faltus est, ac verbum unum pro altero protulit. Plautus Milite: Sorbet dormiens. P A. Quí sorbet? V. Illud, stertit volui dicere. ¶ Dicassis, pro dicas: Dice pro dic, apud Comicos frequētia. Plaut. Curculione: Haud in me malè meditantem malè dicassis. Idem Ruden. Tu siquid opus est, dice. ¶ Hujus verbi composita sunt, Addico, Antedico, Contradico, Edico, Indico, Interdico, Prædico, quæ habent penultimam productam.

Dictum, n. s. & nomen esse potest. [אמר *émer* אמר *ómer*. ῥῆμα, ἀπόφασις. Gall. *Vn mot, vne parole, vn dire.* Ital. *Parola, motto, detto.* Ger. Ein Wort / ein Red. Bel. Een Woort / oft pruect. Hisp. *El dicho.* Pol. *Mowa, powieść.* Vng. *Mondás.* Ang. *A worde, a saying.*] & participium, ἐιρημένον. Terentius utrunq; complexus est quum dixit: Nullum est jam dictum quod non dictum sit priùs: nam prius est nomen, secundum participium. Dictum nomen accipitur pro quovis sermone. Plaut. Cistel. Pergo illò, subagito blandis prius & benedicis dictis. Idem Asin. -an tu tibi verba blanda esse aurum rere? dicta docta prodatis? Ovid 13. Metamorph. -neq; abest facundis gratia dictis. ¶ Vernile dictum: hoc est, scurrile, & procax. Tacit lib. 18: Vernile dictum omnē invidiam in eum vertit. ¶ Dicto audiens: hoc est, obediens. Quintil. lib. 3. cap 6: Minus dicto audientem filium licet abdicare. Cicer 6. Ver. Quæsivi an missset: respondit id quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse Prętori. ¶ Dictis aliquem aggredi. Virg. 4. Aeneid. Talibus aggreditur Venerem Saturnia dictis. ¶ Et quanvis Dicta generaliter de quovis sermone dicantur, apud veteres tamen pro facetiis & jocis poni solent. σκώμματα. Cic. lib. 2. ad Attic. Itaq; nostri, quum omnia dixissemus dicta, essentq; facetè & breviter & accuratè jocati, ea proprio nomine appellari dicta voluerūt. Terent. Evnuch. Facetè, lepidè, lautè, nihil suprà: Tuum obsecróne hoc dictum erat? Vbi Donatus: Dictum id, quod proverbium, sive adagiū quod facetis hominibus adscribitur.

Dictūrĭo, ris, pen. corr. n. q. verbum desyderativum: ac ἐφετικόν. Dicere cupio, sive dicere molior. [λεξάω. Pol. *Swiekoce.* Vng. *Mondani, szólani kenánok.*] Macrob. Satur. lib. 7. cap. 3: Sed perge, Aviene, ne ultra te dicturientem retardem. Idem lib. 7. cap. 1: Quid duces & milites, qui fortiter à se facta semper dicturiunt.

Dictĭo, f. t. Oratio, dicendi genus, actio. [דברה *imrâh* דבר *dabberâh* מאמר *maamár.* λεξις. Gall. *Parole, mot.* Ital. *Voce.* Ger. Ein Wort. Bel. Een Woert. Hisp. *Vna palabra.* Pol. *Słowo.* Vng. *Beszéd, szóllás, mondás, ige.* Ang. *A word.*] Dictio testimonii id est, jus testimonii dicendi. Terent. in Phorm. Servum orare causam leges non sinunt, neq; ei testimonii dictio est. ¶ Sententiæ dictio, Cic. 2. de Invent. Aliud enim laus, aliud vituperatio, aliud sententiæ dictio, aliud accusatio, aliud recusatio conficere debet. ¶ Item pro facunda & oratoria oratione. [φράσις. Gall. *Oraison, raisonnement.* Ital. *Ragionamento.* Ger. Ein wolgesetzte Red / Ein gewohnlicher brauch zu redē. Hisp. *Razonamiento.*] Cic. 2. Tusc. Itaq; quum ante meridiem dictioni operā dedissemus. Idem de Clar. Orat. Malim mihi L. Crassi unam pro M. Curio dictionem, quàm castellanos triumphos duos. ¶ Dictio, pro oraculo. Liv. 8. ab Vrb. Accito ab Tarentinis in Italiā data dictio erat, caveret Acherusiam aquam, Pandosiamq; urbem: ibi fatis ejus terminum dari.

Dicāx, om. t. Qui dictis abundat, qui facetè & acutè dicta jacit. [מחץ *metsachék* מליץ *malhîb.* σκωπτης, φιλοσκώμμων. Gall. *Mocqueur, iaseur, railleur.* Ital. *Dicace, maldicente.* Germ. Schwetzig / spetzig / schimpfflich / spöttisch. Bel. Schimpachtich. Hisp. *Dezidor y parlero demasiado.* Pol. *Ten ktory vśtawicznie żarty mowy.* Vng. *Tsátsogotska.* Ang. *A prater, a babler.*] Plaut. in Asin. Satis dicacula es amatrix.

Dicācĭtas, Est sermo, cum risu alios incessans, inquit Quintil. libro 6 cap. 4. [לעג *tsechók* לעג *laháyh* שביבה *scheninah* משל *maschâl.* Φιλολοιδορία. Gall. *Propos qui rencontre, mocquerie facetieuse, raserie, brocarderie.* Ital. *Cianciamento.* Ger. Spottred / speyung / schwetzung. Hisp. *Demasiada, parleria.* Pol. *Szczebiotanie, blekotanie.* Vng *Tsátsogás, trefállás.* Ang. *Prattling, chatting.*] Cicer. in Orat, Huic generi orationis aspergentur etiam sales, qui in dicendo mirum quantum valent: quorum duo genera sunt, unum faceriarum, alterum dicacitatis. Idem 2. de Orat. Scurrilis oratori dicacitas magnopere fugienda est.

Dictĭōsus, idem quod dicax. [Vng. *Tsátsogós.*] Varro lib. 5. de Ling. Lat. Hinc appellatum, *inquit*, in minorino dictum, & dictiosus.

Dictō, as, frequentativum à verbo Dico: quod tamen à primitivi significatione nonnihil recedit. Est enim Dictare, aliquid tractim pronūtiare, ut calamo excipi possit [ὑπαγορεύω, ὑπαγορεύω. Gall. *Nommer & dicter à vn autre qui escrit.* Ital. *Dettare.* Germ. Angeben oder Vorteden auffschreiben. Bel. Voorlesen dat iemant opschryft. Hisp. *Dezir lo que otro escriue.* Pol. *Leko mowiąc do pissania podaie.* Vng. *Mondogalona, beszeldegblem, pronunciálom.* Ang. *To tell an other what sould be written, to endite.*] ¶ Accipitur etiam dictare, pro suggerere: ut, Ratio dictat: hoc est, suggerit, ὑφηγεῖται, ὑπαγορεύει. Plin. in Epist. O Sylva, ô litus, quàm multa componitis, quàm multa dictatis. Boëthius: Ecce mihi laceræ dictant scribenda Camœnæ. Camœnæ enim litus, ac solitudo tacitè suggerunt nobis quod scribamus, quemadmodum ratio, & nonunquam indignatio dictat: quod etiam annotavit Valla in Raudensem. Plin. lib. 26. cap. 4. Igitur demonstratarum priore libro herbarum reliquos effectus dicemus, adjiciemusq; quas ratio dictaverit. ¶ Dictare, pro edicere, seu polliceri. Quintil. lib. 11, cap. ult. Aut cum sodalibus jocantur, aut nonnunquam ad librarios suos ita respiciunt, ut sportulam dictare videantur. ¶ Dictare actionem sive judicium, apud Iurisconsultos significat actionem adversario voce edere, quum actor adversario quam actionem intenturus sit denuntiat.

Dictātă, n. s. Dicuntur veluti themata atq; præscripta quæ magister ludi pueris præbere consuevit. [Gall. *Ce que le maistre donne à escrire à ses disciples.* Ital. *Quello che il maestro da in nota à i suoi discepoli.* Ger. Das ein Schulmeister seinen Lehrjüngeren auffzuschreiben angegeben hat. Hisp. *La lection que se da al discípulo para escreuirla.*

eſcrimirla. Pol. *Rzecz ktora powieda miſtrz do piſſania ſwoim vczniom.* Vng *Az mit az meſter tanituánynak beſzelget-ei magyaráz (anagy) Nyelueſzet.* Ang. *That which the maiſter enditeth, to his ſcholers.*] Cicer. ad Attic 13: Non modò Tironi dictare, ſed nè ipſe quidem auderem ſcribere. Horat. Sic iterat voces & verba cadentia tollit; Vt puerum ſævo credas dictata magiſtro. ¶ Nec in literis tantùm, ſed in aliis quoq; armis dictata dicuntur. Iuven. - peragit dictata magistri Omnia. Suet. in Cæſa. Vt diſciplinam ſingulorum ſuſciperent, ipſiq; dictata exercentibus darent. Vbi per dictata gladiatoria præcepta, documentaq; ſignificantur. Dictata autem dicuntur hujuſmodi themata, quoniam, quæ docemus, inculcamus, ut penitùs excipiantur & ediſcantur.

Dictātĭo, nis, dictata. [Pol. *Powiedanie.* Vng. *Magyaráſzat, oluaſás, nyeluezés, nyeluezet.*] Paulus D. l. 29. Tit. 1. lib. 90: Lucius Titus miles notario ſuo teſtamentum ſcribendum notis dictavit & antequam literis præſcriberetur, vita defunctus eſt. Quæro an hæc dictatio valere poſſit.

Dictātŏr, m. t. *διικήτωρ, διοικητὴς τῶν λοιπῶν,* Apud Romanos ſummus erat magiſtratus, qui periculoſiſſimis reipub. temporibus à cõſule de nocte captis auſpiciis dici ſolebat. unde & Dictator dictus eſt: Et quia cæteris omnibus magiſtratibus, præterquam Tribunos plebis, ceſſantibus, Dictatoris ſumma poteſtas erat in populum, is quoq; Magiſter populi appellatus eſt, ut ſcribit Varr. Cic. 3. de Finib. Rectiùs magiſter populi (is enim eſt Dictator) quàm Sylla. Erat autem extraordinarius magiſtratus habens jus animadvertendi in cujuſcunq; civis Romani caput, nec ab eo provocandi jus erat: nec alio pacto creari ſolebat quàm quum vis aliqua major repentè oborta ingentem urbi cladem minitari videretur. Dicebatur autem Dictator a Conſule, qui deinde Magiſtrum equitum dicebat. Liv. lib. 9 ab Vrbe: Fabius L. Papyrium Dictatorem dixit. Iuven. Sat. 8. Fumoſos equitum cum Dictatore magiſtros.

Dictātŏr, [Vng. *Eméng.*] cujus in urbe Roma ſummum jus, ac planè regia poteſtas fuit, lege lata, ut opinor, T. Lartio Flavo 11. Q. Cloelio coſs. ſine provocatione creatus, & de conſularibus lectus. Porrò, quum de conſularibus eum legi lex jùberet, ſequebatur, ut de patriciis crearetur: conſules enim tunc, & per annos deinde multos, patricii fuerunt: nec priùs de patriciis legi dictator deſiit, quàm creari duo conſules patricii deſſerunt: non enim cõſul patricius dictatorem quenquã de plebe dixiſſet: itaq; qui primus de plebe dictator fuit, C. Marcius Rutilus, is à M. Popillio Lenate cõſule plebeio dictus eſt: ita communicata plebi dictatura, anno ab urbe condita CCCIC. idq; contra veterem conſuetudinem, nõ tamen contra legem factum eſt: nõ enim lex dictatorem de plebe fieri vetuerat, ſed de conſularibus jusſerat: at C. Marcius conſularis: ſatisfecit igitur legi Popilius, quum conſularem hominem dictatorem dixit: patricius non ſatisfecit, quia cõſularem de plebe dixit: quum omnes antea de patriciis dici conſueviſſent. Eadem fortaſſe lege ſancitum eſt, (legem certè, quæ hoc ſanxerit, nominat Plutarchus in Fabio) ne dictator equo poſſet uti, idq; vel ob eam cauſam, quòd, quum plus ineſſe roboris in pedeſtribus copiis putaretur, propterea in legione permanere, nec locum deſerere deberet imperator, vel quòd, quũ ad alia omnia dictatoris eſſet ſingularis poteſtas, in hoc uno voluerunt eum populo inferiorem videri. Senatus tamen petenti Fabio Maximõ Vetrucoſſõ contra veterem legem conceſſit, ut equo vehi poſſet, datumq; id hominis virtuti, ac tempori, quum cæſis ad Cannas Romanis, in uno Fabio, dictatore creato, melioris fortunæ ſpes repoſita videretur. Dictaturæ ſpatium ſemeſtre fuiſſe, nec longius eſſe per leges potuiſſe ſatis conſtat: duo tamen, propriam potentiam legibus ac libertati anteponentes, L. Sylla, & C. Cæſar, uterq; patricius, perpetuam dictaturam armis invaſere: verùm Sylla modeſtior: dictaturam enim ſponte depoſuit, ſolusq;, aut cum paucis comitibus in publico verſari ſolitus eſt: eumque à quodam ingenii ſatis liberi adoleſcente convitiis acerbiſſimis vexatum hiſtoriæ produnt. Syllamq; tum dixiſſe: Hic adoleſcens nequis unquam poſthac in deponenda dictatura me imitetur, efficiet: Cæſar etiam illud ſæpè in ore habuit: Sylla neſcivit literas, quum ejus inſcitiam imprudentiamq; in omittenda dictatura notaret. Ex Aldi libro de legibus Romanis.

Dictātrix, icis, f. t. quæ dicit agẽda, præcipit & imperat. [Vng. *Parantſolo aſzonyũ.*] Plaut. Perſa: Tu hìc eris dictatrix nobis.

Dictātōrĭus, a, um, [*ὁ τῦ διικήτωρ.* Vng. *Eméng hõz valo, eméngi.*] Quod ad dictatorem pertinet, ſeu quod eſt Dictatoris. Liv. 6. ab Vrbe: Poſtremò dictatorium fulmen in ſe intentatũ. Dictatorius gladius, Cic. pro Cluent. Dictatorius juvenis. Dictatore patre natus, Liv. 1. Deca. lib. 7.

Dictātūrā, f. p. Dictatoris dignitas. [*διικήτωρ-ος ἀρχή.* Vng. *Eménségé.*] Plutarch. *κατάσχημα τῆς ἀκροτάτης ἀρχῆς.* Livius: Dictaturæ ſemper altius faſtigium fuit: Nam à Dictatoribus non erat jus provocandi, quibus etiam animadverſio capitis data eſt. Dictaturã gerere. Cic. 2. Offic. Quòd is paucos ſibi dies ad Dictaturam gerendam addidiſſet.

Dictĭto, as, pen. corr. à dicto, ſecundum à dico frequentativũ, Paſſim & frequenter dico. [*שנן ſchinnén, σοχνὰ καὶ πολλάκις λεγω.* Gall. *Souuent, ou en pluſieurs lieux, dire ou raconter quelque choſe.* Ital. *Dire ſpeſſo.* Ger. *Offt ſagen/ſagen eins ſagens.* Hiſp. *Dezir à menudo.* Pol. *Vſtawnie cos mowie.* Vng. *Beſzelgetõm, mondogalom.* Ang. *To endite often and in ſundrie places.*] Cic. 3. Verr. Vt hoc jam palam dictitent. Idem ad Lentul. Quem poſt reditum dictitant tracto animo & demiſſo fuiſſe. Idem 3. Officior. Dictitabat ſe hortulos aliquos emere velle.

Dictĭtō, āre, n. t. Dicta ſæpe dicere.

Dictĭtō, āre, n. t. Dicta ſalſa & acuta, & quodam quaſi aculeo pungentia. [*שנינה ſchinináh, σκωμμάτων.* Gall. *Paroles de moquerie.* Ital. *Motti che pongono, motti, piacevoli.* Ger. *Spoeyreden/ſchmutzwort/Schmachwort.* Hiſp. *Donayre motejando.* Pol. *Mowki oſtre a przeraźliwe.* Vng. *Trefa, gunyolo beſzéd.* Ang. *Merie quippes and taunts.*] Mart. Omnibus arrides, dicteria dicis in omnes. Varro: *ὀνὰ ἀπὸ τοῦ λύειν,* Quã mobile neq; orto pſalticiũ attulit pſalterio quibus ſonãt in Græcia dicteria. ¶ Dicteria petulantius jacta Priſci Mæſonica vocabãt, *σκωμμάτων μαισωνικὰ,* à Mæſone quodam hiſtrione comœdiarum Magirenſi.

Dicis cauſa, Varro locutionem antiquam eſſe ſcribit, & ab eadẽ origine deductam ut verbum dico, fortaſsis à recto Dex, dicis, ex Dico: item ut Iudex, judicis, à Iudico, & Index, indicis, ab Indico. Nam ſi juncto verbo, autore Varrone, Iudex dicitur qui jus dicit, veriſimile eſt voce ſimplici ſimiliter eum qui dicit, Dicem appellatum. Dicis autem cauſa id fieri dicimus, quod nulla alia de cauſa fit, quàm ut factum eſſe dicatur. Cajus l. 4. D. Commodati. Sæpè enim, *inquit,* ad hoc commodantur pecuniæ, ut dicis gratia numerationis loco intercedant. Vlpian. in l. 1. D. ad S. Syll. Excuſantur ſervi qui auxilium tulerunt ſine dolo malo. Nam ſi finxerit quis auxilium ferre, vel dicis gratia tulit, nihil hoc commentum illi proderit. Hæc omnia ex Lexico Hotomani.

Dictamnum, n. ſ. ſive Dictamus, [*δίκταμνον-ος,* Dioſcoridi. Gall. *Vne herbe appelee dictam, ou gingembre de iardin.* Ital. *Dittano.* Ger. *Ein kraut diß namens / etlich ſagen es ſeye ein gattung der wilden poley.* Hiſp. *El ditamo yerua conoſcida.* Pol. *Dyptani, ielenĭ korzen.* Vng. *Diptamos.*] Herba eſt in Creta præcipuè naſcens, acris, lævis, pulegio ſimilis, ſed majoribus foliis, quæ tomento quodam ſpiſſaq; lanugine pubeſcunt. Florem nullum aut ſemen profert. Produnt in Creta capras ſagittis percuſſas, hujus herbæ paſtu eas excutere. Virg. 12. Aeneid. Dictamnum genitrix Cretea carpit ab Ida, Puberibus caulem foliis & flore comantem, Purpureo: non illa feris incognita capris Gramina, cum tergo volucres hæsere ſagittæ. Cicer. 1. de Natur. deor. Capras auditum in Creta feras: quum eſſent confixæ venenatis ſagittis herbam quærere, quæ dictamnus vocatur: quam quum guſtaviſſent, ſagittas excidere dicunt è corpore.

Dictātŭr, m. t. Dictatura, Vide DICO, dicis.

Dictĕrĭum, Dictĭo, Dictĭto, Dicto, Dictum, Vide DICO.

Dicrŏtum, pen. corr. n. ſ. *Δίκροτον,* Latinè dicitur biremis, quæ duobus tantùm remorum ordinibus regitur, à prora ſcilicet & à puppi. [Ger. *Ein Meerſchiff/ das auff jedem banck zwey Ruder hat.* Ang. *A ga ey that hath twoo oares in a ſeate.*] Iulius Pollux lib. 1: Dicrota ſunt naves quæ duobus gubernaculis pariter à prora & puppi regĭtur & puppi. Cicer. Attic. lib. 5: *ἐφόδοις τοῖς* Rhodiorum, & dicrotum Mitylenæorum habebam, & aliud cataſcopion. Idem libro 16: Nam & ipſe Domitius bona planè habet dicrota. ¶ Dicroton item medici vocant pulſus quoddam genus in arteriis, à geminato percuſſu. Galenus in tractatu de Pulſibus.

Dictўotă. [*δικτυωτὰ.* Vng. *Tenyér czerippel ék ſitetőt alkotmány.*] Opera quæ noſtri *ruticulata* vocant, ita dicta quòd in hoc ædificii genere teſſellæ, maculariũm quæ in reti conſpiciuntur, ſimilitudinem referant: *δίκτυα* enim Græci vocant retia Plinius lib. 36. cap. 22: Dictyoton vocat reticulatam ſtructuram, quam frequentiſsimè Roma ſtruunt nimis opportunam. Vbi tamen in vulgatis codicibus legitur Dictyotheton.

Dĭdăſcălĭă, f. p. [תורה *tórăh. διδασκαλία.* Gall. *Doctrine.* Ital. *Dottrina.* Ger. *Die lehr/vnderweyſung.* Hiſp. *Doctrina ò enſeñança.* Pol. *Pokaz, wante nauky.* Vng. *Tanulság, tudomány.* Ang. *Doctrine.*] Latinè doctrina, ſive eruditio, *ἀπὸ τοῦ διδάσκειν,* quod eſt docere ſive inſtituere. Cæl. Cicer. lib. 7: Genere tamen quod ad nos pertineat, & *διδασκαλίαν* quandam, ut verſetur inter manus habeat.

Dĭdăſcălŭs, m. ſ. [תורה את *morĕh* או *melammédh. διδάσκαλος.* Gall. *Docteur, maiſtre.* Ital. *Maeſtro.* Ger. *Ein lehrer/Vndermeiſter/ lehrmeiſter.* Hiſp. *Maeſtro que enſeña.* Pol. *Nauczyciel, miſtrz.* Vng. *Meſter, tanito.* Ang. *A maiſter or teacher.*] Nobis præceptorẽ ſonat, *ἀπὸ τοῦ διδάσκειν:* hoc eſt, à docendo.

Dĭdo, didis, dĭdĭdi, dĭditum, Diſtribuo, divido. [חלק *chalák.* *διανέμειν.*

διανέμομαι. Gall. *Bailler, distribuer, departir.* Ital. *Distribuire, dividere.* Ger. Außtheilen. Hisp. *Partir en partes, repartir.* Pol. Rozdzielam. Vng. *Eloszlom.* Ang. *To distribute and give.*] Dictumq; videtur dido, quasi divido, ablata media syllaba. Horat. 2. Serm. Sat. 2: Abluti senis exemplo dū munia didit: id est, dividit. Frequenter accipitur pro divulgo, sive dispergo. Virg. 7. Aeneid. Diditur hic subitò Trojana per agmina rumor. Idem 8. Aen. Cognatiq; patres, tua terris dicta fama. Est autem hoc verbū Lucretio in primis familiare.

Dĭdŏrŏn, pen. prod. [δίδωρον. Gall. *De deux palmes.* Ital. *Di due palmi.* Ger. Zweyer hand breit/oder lang. Hisp. *De dos palmos.* Pol. *Na dwie dłoni szeroky.* Vng. *Két tenérn.* Ang. *Of two hand broad.*] Quod est duorum palmorum: unde lateris quoddam genus sesquipedali longitudine, Plin. didoron appellat, à longitudine nimirum duorum palmorum majorum, quorum singuli valent palmos minores tres: hoc est, digitos duodecim. Verba Plinii sunt hæc ex lib. 35. cap. 14: Genera laterum tria: didoron quo utimur, longum sesquipede, latum pede. Alterum tetradoron. Tertium pentadoron. Græci enim antiqui *doron* palmum vocabant: & ideo *dora*, munera: quia manu darentur. Ergo à quatuor & quinque palmis, prout sunt, nominantur. Hæc ille.

Dĭdrāchmum, n. s. δίδραχμον, Numus est duas drachmas continens, ut refert Bud. in lib. de asse.

Dĭdūco, is, pen. prod. act. t. In diversas partes & diversa loca duco, distraho, dirimo. [בדל *naphâts.* διαιρέω, διαλαμβάνω. Gal. *Desioindre, separer, & faire aller vne part cà & l'autre là.* Ital. *Dipartire, guidare in diuerse parti.* Ger. Zerziehen/ von einander thun. Bel. Verscheyden/ byden. Hisp. *Partir en partes diuersas.* Pol. Rozdzielă, rozdwoiam. Vng. *Két fele voszlom.* Ang. *To conueighe to sundrie partes and places, to disioyne and separat.*] Cæs. 6. bell. Gall. Dimittendæ plures manus, diducendiq; erant milites. Colum. lib. 6. de bobus domandis: Post hæc diductis malis educito linguam. Idem libro. 4: Validam vitem in ramos diducere censeo. Pers. Quumq; iter ambiguum est, & vitæ nescius error, Diducit trepidas ramosa in compita mentes. Virgil. lib. 1. Georg. - quiq; paludis Collectum humorem bibula diducit arena. Propert. Non ego complexus potui diducere vestros.

Dĭdўmŭs, [DINT *teom.* δίδυμος. Ger. Zwyling. Pol. *Dwoiści.* Vng. *Kettős.*] Latinè geminus dicitur. Quo nomine vir Alexandrinus dictus est, qui licet ab ineunte pueritia oculis captus foret, divinas tamen literas optimè callebat, & inter Ecclesiasticos scriptores illustris fuit: quumq; propter cęcitatem etiam elementorum ignarus esset, Geometriam tamen, quæ vel maximè visu indiget, perfectissimè tenuit. Autor Hieronymus. ¶ Fuit & alter Didymus Alexandrinus falsamentarii filius, quo nemo (ut Quint. inquit) plura scripsit. Grammaticus fuit, & ad Augusti tempora pervenit: ob assiduam circa libros moram, χαλκέντερος, appellatus: nam aū tria millia librorum & quingentos scripsisse dicitur. ¶ Fuit & alius Grammaticus Alexandrinus, qui Romæ docuit. ¶ Alius item Poëta qui Georgica scripsit. ¶ Alius præterea philosophus Academicus.

Dies, [יום *ióm.* ἡμέρα. Gall. *Iour.* Ital *Il giorno.* Ger. Ein tag. Bel. Een dach. Hisp. *El dia.* Pol. *Dzień.* Vng. *Nap.* Ang. *A day.*] Tàm masculini quàm fœminini generis est in numero singulari: plurali verò tantùm masculinum. Illud tamen interest, quod dies in fœminino genere denotat tempus indeterminatum: & ideò diminutivum ejus est diecula, quod significat breve tempus & moram. Dies verò quum tempus significat viginti quatuor horarum, vel etiam spatium illud ab oriente Sole ad Solem occidentē, generis masculini est: nā illud tēpus est determinatū. Sic diem hesternum, & diem hodiernum, potiùs dicimus quàm hesternam, vel hodiernam. Contrà, pro tempore incerto dicimus longa dies, pro longo tempore, non autem longus dies. Iuvenalis: Longa dies igitur quid contulit? id est, longum tempus. Virgil. 11. Aeneidos: Multa dies, variusq; labor mutabilis ævi Rettulit in melius. Iurisconsulti item bina, trima, quadrima die usurpant pro tempore biennii, triennii, quadriennii. Sed confunditur quandoq; hæc differentia. Virgil. 2. Aeneid. Iamq; dies infanda aderat. Cicero ad Quintum Fratrem: In qua primum erat, quòd antiquior dies in tuis fuisset adscripta literis quàm in Cæsaris. Plin. lib. 13. cap. 24: Mirum quòd eadem die germinat, qua injectum est. ¶ Dies qui civilis dici solet, à media scilicet nocte in sequentem (ut Macrob. lib. 1. cap. 3. tradit) ita dividitur. Primùm diei tempus dicitur mediæ noctis inclinatio. Deinde gallicinium, sive galli cantus, ἀλεκτρυοφωνία, quòd tum galli cantent. Inde conticinium, ἀμφιλύκη νὺξ, quum & galli conticescunt, & homines quiescunt. Deinde Diluculum, quum incipit dignosci dies. ὄρθρος. Inde manè, quum dies est clarus, πρωΐ. Inde meridies, diei medium. ἡ μεσημβρία, μεσοῦσα ἡμέρα. Inde jam suprà vocatur occiduum tempus, δείλη: quod & serum diei vocatur: ὀψὲ: & mox suprema tempestas: hoc est, diei novissimum tempus: sicut est expressum in duodecim tabulis, Solis occasus suprema tempestas esto. Deinde Vespera, seu Vesper, ἑσπέρα, à stella quam Græci ἕσπερον, Plaut. Vesperuginem, Ennius Vesperum, Martialis Phosphorum, Virgil. Hesperon appellant. Inde crepusculum vespertinum, δείλη ὀψία. dictum à crepero, quod dubium significat, tanquam lux dubia, quòd incertum sit, id tempus noctis an diei existat. Ab hoc tempore prima fax noctis, quòd tùm primum faces: hoc est, lumina inferri incipiant. νυκτὸς ἀρχή. Deinde nox concubia, à cubando: deinde intempesta quæ non habet idoneum tempus rebus agendis. In has partes distribuebant diem, qui constat ex viginti quatuor horis, & lucem tenebrasq; continet: eumq; diem, civilem vocabant, quòd in aliis atq; aliis civitatibus & regionibus alio atq; alio modo observaretur. Athenienses enim diem civilem auspicabantur à Sole occidente, ad Solem iterum occidentem: Babylonii ab ortu Solis ad Solem secundò exorientem: Umbri à meridie ad meridiem subsequentem. Romani autem à media nocte ad mediam noctem: quorum à nobis quoque consuetudo observatur, adeò ut siquid ante mediam noctem gestum sit, id præcedenti diei ascribatur, quòd à media nocte, subsequenti diei annumeretur. ¶ Interdum diem dicimus, ut solam lucem intelligamus: tenebras verò sub noctis nomine. Virgil. 6. Aeneid. Noctes atq; dies patet atri janua Ditis. ¶ Est & dies naturalis ab ortu ad occasum Solis. ¶ Dies totius anni ex institutione Numæ, aut festi erant, aut profesti, aut intercisi. Festi dies aut sacrificiorum, aut epularum, aut ludorum causa fuerunt instituti. Profesti autem dividuntur in fastos, comitiales, competendinos, statos, præliares. Intercisi verò dicebantur, qui & humanis & divinis negotiis erant communes. Erant & atri dies, de quibus locis suis. ¶ Hujus nominis genitivus est diei, dii, dies, & die. Cicer. pro Sex. Equites non daturos illius dies pœnas. Virgil. 1. Georg. Libra dies somniq; pares ubi fecerit horas. Idem 1. Aeneid. Munera, lętinamq; dii. Sal. in Iug. Vix decima parte die, pro diei. ¶ Die crastini, die septimi: pro die crastino & septimo. Plaut. Most. Hanc rem die crastini quum herus resciverit. Idem Menæh. Nam ibi mercatum dixit esse die septimi. Vide Macrob. 1. Sat. cap. 2: Diequinti, dieproximi, diepristini: pro quinto, proximo, & pristino. Vide Gell. lib. 10. cap. 24. ¶ Derivativa & composita à dies, sunt hodie, quotidie, pridie, meridies, nudiustertius, nudiusquartus, diarium, æquidiale, æquidium, diluculum, & perdius. ¶ Dies qui hebdomadem constituunt, à septem Planetis cognominati sunt. Primus septimanę dies à Sole, dies Solis, sive Phœbi dicitur, ἡλίου ἡμέρα, πρώτη, κυριακή. Secūdus à Luna, Lunę, σελήνης. Tertius à Marte, Martis, ἄρεως. Quartus à Mercurio, Mercurii, ἑρμοῦ. Quintus à Iove, Iovis, διός. Sextus à Venere, Veneris, ἀφροδίτης. Septimus à Saturno, Saturni, κρόνου. ¶ Dies critici, sive crisimi. κρίσιμοι ἡμέραι, à medicis dicuntur *judiciarii*, in quibus, scilicet de ægritudine ferri judicium potest. Vide suprà Crisimi dies. ¶ Per antiquum diem. Ἀρχ. παλαιὰς ἡμέρας, proverbialiter olim de re admodum obsoleta priscaq;. Refertur à Diogeniano. Finitimū illi, Magno Platonis anno. ¶ Ipsa dies quandoq; parens, quandoq; noverca est, ἄλλοτε μητρυιὴ, πάλαι ἡμέρης, ἄλλοτε μήτηρ. Versus est Hesiodi, quo significatum est, non omni die bene esse posse, sed isto bene, atq; alio malè. Inde translatum, quòd matres bene vólunt liberis, noverçę oderunt privignos. ¶ In diem vivere, est præsentibus rebus contentum vivere, atq; ex parato, minimè solicitum de futuris, Quæ vita Græcis dicitur καθημέρου βίου: & καθημερόβιος, qui ad eum vivunt modum. ¶ Diei civilis divisionem à Romanis observatum, lege in scholiis Beroald. super Apul. Asaure, fol. 35.

Dĭēcŭlă, diminutivum à die, gen. fœm. quod ferè pro exigua temporis mora accipitur. [ἡμερίδιον. Gall. *Vn petit iour, vn iour seulement, vn petit de temps.* Ital. *Picciol spacio di tempo.* Ger. Ein zeitlein. Hisp. *Pequenno espacio de tiempo.* Pol. *Dzionek.* Vng. *Napotska.* Ang. *A shor day, one day only, a litle while.*] Terent. in And. Non satis habes quòd dieculam addo? id est, aliquam temporis dilationem. Asconius Pedianus in 2. Orat. in Verrem: Diminutivè diecula dicitur.

Dĭēscĭt, n. t. Dies fit. [ἡμέρα γίνεται. Gall. *Il se fait iour.* Ital. *Si fa giorno.* Ger. Es taget/ es wird tag. Hisp. *Y a viene el dia.* Pol. *Dnieie.* Vng. *Meg verrad.* Ang. *It waxeth day.*] Sicut nocteſcit, nox fit, quibus solùm utimur in tertiis personis absolutè & impersonaliter.

Dĭēspĭtĕr, diespittis, Diei pater, ζεὺς, ζῆν. Id est, Iupiter: sicut Dijovis, quasi die juvans, quòd homines die & luce quasi vita ipsa juvaret. Horat. lib. 1. Carm. Nanq; diespiter Igni corusco nubila dividens. Macrob. Ipsi quoq; Romani diespitrem Iovem appellant.

Dĭēquārtī, & Diequartè, pro diequarto. Diequinti & diequintè, pro diequinto. Diepristini vel pristinè, pro diepristino, quod nos converso compositionis ordine dicimus pridie. Diecrastini, pro die crastino, & alia multa. Videntur autem veteres differentiam fecisse inter diequarto & diequartè: ut illud, pro

lud,pro præterito ſit,quod nos nudiuſquartus dicimus: hoc de futuro. Vide Macrob. Satur. libro 1, & Gell. lib.10.cap.24. Sunt autem hæc omnia compoſita, & pro adverbiis accipiuntur.

Dĭērēctī,teſte Nonio,à die vocati ſunt crucifixi, quaſi ad diem erecti.Feſtus ſcribit dierectum per antiphraſin dici apud veteres, volentes ſignificare malum diem. Vnde Dierectà adverbial.dicimus. Plaut. Quin tui dierectà cũ ſuccula & cum porculis. Dierectà(*inquit*)quaſi in malam diem. Vnde proverbialiter:In dierectum jubemus ire,quibus precamur exitium.

Dĭūrno,n.p.Diu vivo,teſte Nonio. [Gal.*Viure longuement.*Ital. *Viuer lungo tempo.*Ger.Lang leben.Hiſp.*Durar mucho tiempo.*Pol. *Dl'ugo żiie.*Vng.*Sokat élõk.*Ang.*To liue long.*] Eſt autem verbũ à die deductum,ſicut perennare ab anno.

Dĭūrnŭs,a, um, à die ſit, ſicut nocturnus à noctu, Quod ad diẽ pertinet,quod die fit.[ἡμερήσιον. Gall.*De iour,ou d'vn iour.*Ital. *Diurno,di giorno.* Germ.Teglich. Hiſp.*Coſa del dia.* Pol.*Dniowi.* Vng *Nappali.*Ang.*Belonging to the day.*] Cicer. de Senect. An centes (ut de me ipſo aliquid more ſenum glorier) me tantos labores diurnos, nocturnosq; domi, militiæq; ſuſcepturum fuiſſe,*&c.* Plaut. in Menæh. Inde uſq; ad diurnam ſtellam craſtinam potabimus.

Dĭūrnum,ni,n.ſ.Liber continens acta ſingulorum dierum,diarium. [ἐφημερίς. Gall.*Papier iournal.*Ital.*Giornale.*Germ Tagbuch / ein Buch in welches man verzeichnet / was auff ein jeden tag geſchicht. Hiſp.*Hiſtoria que procede de dia en dia.* Pol.*Kſięga do ktorei ſprawi każdego dnia piſzemy.* Vng.*Ietczõ kõnyuetske,aż kibenin demnapi dolgot fõl ietczw'nk.* Ang.*A booke conteining the actes of euerie day.*] Iuven. longi relegit tranſacta diurni. Aliàs Diurnum accipitur pro victu atq; mercede unius diei.Seneca:Diurnum accipit, in centunculo dormit. Idem lib.2. Controv. Conſors modò omnis fortunæ diurnum petam.

Dĭŭtĭnŭs, a, um, pen. corr.Longus, diuturnus. [ארוך *arúch.* δίμερος,χρόνιος. Gal.*Qui dure long temps,de durée.*Ital.*Longo,continuo.* Ger.Langwirig. Hiſp.*Coſa de mucho tiempo.* Pol.*Dl'ugiį.* Vng.*Hoszudeiw'.* Ang.*That indureth long.*] Cic.lib.10.Epiſt. Libertatis deſiderio, tædioq; diutinæ ſervitutis. Sic Cæſar, Diutinus labor:& Livius, Diutinum bellum.

Dĭŭtĭnē,adverb.idem quod diu. [δηρὸν, πολλὰ χρόνον. Gall.*Long temps,longuement.* Ital.*Longamente,di giorno.* Ger.Langezeit/ langwirigtlich. Hiſp. *Luengo tiempo ò en luengo tiempo.* Pol. *Dl'ugo.* Vng.*Sokideig.* Ang.*A great while, a long tyme.*] Plaut. in Rudens. Ille qui conſultè,doctè, atq; aſtutè cavet, Diutinè uti benè licet partum benè.

Dĭŭtŭlē, pen. corr. diminut. à Diu, ſignificat aliquandiu. [ἐπ' ὀλίγον. Gall.*Quelque temps,aſſez long temps,non pas trop.*Ital.*Vn pochetto di tempo.* Ger.Langlächt/zimlich lang. Hiſp.*Poco tiempo,ò en poco tiempo.*Pol.*Przedl'uższim.*Vng.*Egy ideig.*Ang.*A litle while.*] Gellius: Quum diutulè tacitus cogitando fuiſſem. Apul. in Flor. At non itidem major meus Socrates, qui quum decorum aduleſcentem & diutulè tacentem conſpicatus foret,*&c.*

Dĭŭtĭŭs, comparativum ab adverbio diu. [χρονιώτερον, μακρότερον. Gall.*Plus longuement.* Ital.*Più allongo piu longamente.* Ger. Länger. Hiſp. *Mas tiempo.* Pol.*Dl'użey.* Vng.*Keséhben, towdb.* Ang.*Longer.*] Cic.7.Verr. Potero hoc ego onus tantum, aut in hoc judicio deponere,aut diutiùs tacitus ſuſtinere.Plautus Rud. Sed mea deſidia ſpem deſerere nolui: Eò vos amici detinui diutius. Cic.Non obtundam diutiùs aures veſtras.

Dĭŭtĭſſĭmē,Longiſſimo tempore. [שׁוּלַיִם מֵאֹד *leholám vahédh.* πλεῖον χρόνον. Gall.*Fort long temps,treslonguement.* Ital.*Longhiſſimamente* Ger. Treffentlich/lãgwerig/oder vielzeits Hiſp.*Longiſſimo tiempo.*Pol.*Barżo dl'ugo,czas wielky.* Vng.*Hoszudeig,igõn késén.* Ang *Very long.*] Cic.de Amic. Catonem induxi ſenem diſputantem: quia nulla videbatur aptior perſona quæ de illa ætate loqueretur, quàm ejus qui & diutiſſimè ſenex fuiſſet, & in ipſa ſenectute præ cæteris floruiſſet.

Dĭŭtūrnŭs,a,um,Diutinus,à diu derivatum: [ארוך *áruch.* χρονιαῖος,χρόνιος. Gall.*Qui dure long temps.* Ital.*Che dura longo tempo.* Ger.Langwirig. Hiſp.*Coſa de mucho tiempo.* Pol.*Barżo dl'ugy.* Vng. *Hoszúideiw'ſokáig tarto, ſók ideig valo.* Ang.*That indureth a long tyme.*] ut, Vſus diuturnus,ſilentium diuturnũ,apud Cic.Idem de Senect. Quas quidem ſic avidè arripui, quaſi diuturnam ſitim explere cupiens.

Dĭŭtūrnĭtās,ratis,f.t. Longinquitas temporum, numerus dierum: [אֹרֶךְ יָמִים *órech jamim.* πολυχρονία Gall.*Longue durée, longue eſpace de temps.* Ital.*Longa du rata, longheſſa di tempo.* Ger. Langwirigkeit.Hiſp. *Longura de tiempo.*Pol.*Dl'ugiczas.* Vng.*Hoszu widõ,widõnek hoszus volca.* Ang.*Lengh or continuãce of tyme.*] ut Diuturnitas belli, Cæſar. Diuturnitas temporum, Cic.Idem de Senect. Semper enim in his ſtudiis laboribusq; viventi non intelligitur quãdo obrepat ſenectus:ita ſenſim ſine ſenſu ætas ſenescit,nec ſubitò frangitur,ſed diuturnitate extinguitur.

Dŭētĕrĭs, pen. prod. Tempus duorum annorum: [שְׁנָתַיִם *ſchenatáim.* διετία. Gall.*Eſpace de deux ans.* Ital.*Il ſpatiò di due anni.* Ger.Die zeit zweyer jar lang. Hiſp.*Tiempo de dos annos.* Pol. *Czas dwuletny.* Vng.*Két eſztendõ.* Ang.*The ſpace of two yeares.*] ſicut Trieteris,τριετηρὶς, trium annorum, vel certè (ut elegantèr docet Cenſorinus) quod tertio quoq; anno recurrit. Nam apud veteres Trieteris conſtabat ex quinq; & viginti menſibus:hoc eſt, ex duobus annis, quorum alter duodecim habebat menſes,alter tredecim.Sic etiam Penteteris, πενταετηρὶς, dicitur tempus hoc duplicatum: hoc eſt,quadriennii ſpatiũ: ita dictum,quòd quinto quoq; annò recurrat.

Dĭffāmo, pen. prod. act. p. Per diverſas partes famam divulgo,ſiniſtram famam de re quapiam ſpargo. [רָכִיל רָגַל *righghél rachil.* διαφημίζω. Gall.*Diffamer.*Ital.*Divulgare mala fama.* Ger.Verleümbden/in ein böß geſchrey außbringen. Hiſp.*Diffamar.* Pol.*Sramoce,obmowiam.* Vng.*El hireſitõm,mindõnwt gyalázom.* Ang.*To diffame,to report ill of.*] Sumitur enim ferè in deteriorem partem.Tacitus:A' Nerone probroſo carmine diffamatus,contumelias ultum ibat.Adulteriũ diffamatum,Ovid. lib 4 Metam.

Dĭffārrēātĭo, [Pol *Rożwod.*] Sacrificii genus inter virum & uxorem, quo conjugium diſſolvebant per confarreationem contractum. Erat autem Confarreatio quædam ſolennitas, quam ſoli ſacerdotes obſervabant in uxore ducenda. Soli enim ſacerdotes, autore Boëthio, per cõfarreationem uxorem ducebant. Qua de cauſa divortium per diffarreationem ſolis quoq; ſacerdotibus proprium fuit. Dicitur autem Confarreatio, quòd farreo libo adhibito conjungerentur: & è contra diffarreatio,quòd ſimili libo adhibito disjungerentur.

Dĭffĕrcĭo, Compoſitũ eſt à farcio, Impleo,& diſtendo. [מָלֵא *malẽ.* συμπληρόω. Gall.*Remplir de tous coſtez.* Ital.*Empire diſtendere.*Ger.Auffullen/vollſchoppen.Hiſp.*Emputipò recalcar.*Pol.*Rożtikam,nadżewam.*Vng.*Meg tõltõm.* Ang.*To fearce,to ſtuffe or powre in.*] Horat.lib.1.Satyr.5:Inde forum Appi Differtum nautis. Idem lib.1.Epiſt.Differtum tranſire forum.

Dĭffĕro, a. incon. Spatium temporis extendo. [אָחַר *echár.* αὐξάνω,πλατύνω. Gall.*Differer,delayer,prolonger.*Ital.*Differire,prolongare.* Ger Verziehen/auffſchieben.Bel.Vertrecken.Hiſp.*Dilatar el tiempo.*Pol.*Odkl'adam.*Vng *El halaſztom.*Ang.*To delay,to prolong.*] Virg.lib.6. Diſtulit in ſeram commiſſa piacula mortem. ¶ Interdum eſt in diverſa loca ferre, ἀφέρειν. Plautus in Rud. Nos cum ſcapha tempeſtas dextroverſum differt ab illis. Idẽ in Cur.Iam ego te faciam,ut hinc formicę te fruſtulatim differant. ¶ Interdum diffamare, divulgare. Lucil. Gaudes, quum de me iſta foris ſermonibus differs. Plaut. in Trin. Nolo ego mihi te jam proſpicere, qui meam egeſtatẽ leves: ſed ut inops infamisq; ſim,ne mihi hanc famam differant. ¶ Interdum dividere,ſcindere, diſſipare. διαφέρειν. Terent.in Adelph.Me miſeram, differar doloribus. Simile Græcis eſt ἀφέρεσθαι. ¶ Interdum in ordinem ponere, ἀπονέμειν. Virgil.lib.4.Georg.Ille etiã ſeras in verſum diſtulit ulmos. ¶ Interdum diſtare, ἀλλαχόθεν, ἀφέρειν. Cic.Divin.in Verr.At vide quid differat inter meam opinionem & tuam.

Dĭffĕrēntĭă, f. p. Diſcrimen, diſſimilitudo. [אֲחִלְקוּת *machalóketh.* ἀφορά. Gall.*Difference.* Ital.*Differenza.* Ger.Underſcheid. Hiſp.*Differencia.*Pol.*Rożnosć.*Vng.*Kwlõmbség.*Ang.*Difference.*] Cic.4.Acad.Quòd videretur eſſe quędam in viſis differentia.Idem 5. de Fin.Ita fit,ut quanta differencia eſt in principiis naturalibus, tanta ſit in finibus bonorum malorumq; diſſimilitudo. Indifferens, ἀδιάφορον, quod ſcilicet per ſe neq; bonum eſt,neq; malum.

Dĭffĕrĭtās, pro differentia, quo antiqui utebantur. [ἀδιαφορία. Vng.*Kwlõmbség.*] Lucr. lib.4: Tantaq; in his rebus diſtantia, differitas q; eſt. Nonius.

Dĭlātŭs, participium, Prolatus, productus. [מְאֻחָר *meuchár* מְעֻכָּב *mebukkáb.* αὐξηθεὶς,πλατυνθείς. Gall.*Differé,dilayé.* Ital.*Differito,prolongato.* Ger.Verzogen/oder auffgezogen. Hiſp.*Dilatado, prolongado.* Pol.*Przedl'użony.* Vng.*Halaſztatot.* Ang.*Delayed, prolonged.*] Cic.4.Verr. Quaſi metueret ne Petilius privato illo judicio tranſacto, aut dilato, cum cæteris in conſilium reverteretur. Pœna dilata in tempus mortis, Ovid.3.Triſt.

Dĭlātĭo,f.r.Temporis prorogatio,ſive extenſio.[עִכָּבָה *hikkebáh.* διαδοχή. Gall *Delay,dilation,attente* Ital *Dilatione,prolongamento.* Germ.Verzug/oder auffzug/verlengerung. Hiſp. *Dilacion.* Pol.*Przedl'użenie odwl'oka.* Vng.*El halaſztás,haladék.* Ang.*Delaying,differring.*] Plin.lib.18. cap.10: Nec ulla ſegetum minus dilationem patitur. Cicer.3.Philip. Quæ eſt igitur expectatio, aut quæ nimia dilatio temporis?

Dĭlātŏr, oris, m.r. Cunctator. [מְאַחֵר *meachér.* μελλητής. Gal. *Delayeur,qui differe,faitard.*Ital.*Prolongatore,indugiatore.* Germ. Ein auffzieher/ſeümiger/auffſchieber. Hiſp. *Prolongador del tiempo.*Pol. *Przedl'użacz.* Vng.*Halogato, késedelmes.* Ang.*A delayer,or prolonger.*] Horat.in Arte: Dilator, ſpe longus, iners, avidusq; futuri.

Dĭffĭbŭlārĕ, Aperire, diſcingere, fibulam reſolvere. [ἀναπορπᾶν. Gall.*Desboucler.* Ital.*Diffibbiare.* Ger.Die hafften auffthõ/ auffbreiſſen. Hiſp.*Quitar la hemilla ò candado.*Pol.*Rożpinã.*Vng.

Ki kaptsolom, meg nyitom. Ang. To lowse, to vnbükle or vnbutton.] Papin. Emicat, & torvè chlamydem diffibulat aura.

Dīffĭcĭlĭs, le, Laboriosus, operosus, habens multum difficultatis & laboris. [קשה kascheh יגע jagheah. δύσκολος, δυσχερής. Gall. Difficile, malaisé. Ital. Difficile, malegeuole. Germ. Schwär. Hisp. Difficilde azer. Pol. Trudny. Vng. Nehéz. Ang. Hard, vneasie.] Terent. in Heavt. Nihil tam difficile quin quærendo investigari possit. Si tamen de homine dicatur, idem erit quod Morosum. Cic. de Senect. Moderati enim, nec difficiles senes.

Dīffĭcŭltās, ātis. abstractum, Labor, angustia, asperitas. [קשי keschi. δυσκολία. Gall. Difficulté, malaisance, empeschement. Ital. Difficultà. Ger. Die schwäre/beschwärdt. Hisp. Difficultad de hazer qualche cosa. Pol. Trudnosc'. Vng. Nehézség. Ang. Difficultie, vneasinesse.] Cic. pro Cluentio: Prospicio quantum in agendo difficultatis, & quantū laboris sit habitura. ¶ Accipitur eleganter pro inopia: ut, difficultas rei numariæ, aut frumentariæ. Cic. 4. Verr. Et simul ostendi se in summa difficultate esse numaria.

Dīffĭcĭlè, Difficiliter, & difficulter, Aegrè, vix, cum labore. [בקשה bekascheh. δυσκόλως. Gall. Difficilement, malaisément, à grand peine, auec difficulte. Ital. Difficilmente, malageuolmente. Ger. Schwärlich/ kümmerlich. Hisp. Difficilmente. Pol. Trudno, ledwo. Vng. Nehezen. Ang. With difficultie.] Plin. lib. 27. cap. 12: In cacumine autem semen inter folia durum, & quod difficile evellatur. Liv. lib. 5. bell. Pun. Circundati pedites haud difficulter impetum incursantium Numidarum arcebant.

Dīffĭcĕl, antiqui dicebant pro difficilé. Autor est Nonius, qui adducit testimonium Varronis: Quod utrum sit magnum an parvum, facul, an difficul.

Diffĭdo, is. pen. prod. Non fido, desperо. [ἀπιστέω, ἀπελπίζω. Gall. Se deffier. Ital. Diffidarsi, non hauer speranza. Ger. Mißtrauwen/vbel trauwen. Bel. Wantrouwen. Hisp. Desconfiarse. Pol. Watpie, nie vffam. Vng. Nem bizom. Ang. To mistrust, to despayre.] Cicer. 2. de Divinat. Nihil affirmabo: quæram omnia, dubitans plerunq;, & mihi ipse diffidens. Ibidem: Eudemus ita graviter ægrotus fuit, ut omnes medici diffiderent. ¶ Dicimus autem diffido tibi, & diffido de te. Ser. Sulp. Ciceroni: Plura me ad te de hac re scribere pudet, ne videar prudentiæ tuæ diffidere. Ad Heren. Et de nobis non diffidimus.

Dīffīsŭs, part. [ἀπιστήσας, ἀπελπίσας. Pol. Watpiaci. Vng. Nem bizo. Ang. Mistrusting.] Cic. pro Muræ. Fatebor enim Cato, me quoq; in adolescentia diffisum ingenio meo, quæsisse adjumenta doctrinæ.

Diffĭdēntĭă, æ, cui opponitur Fidentia. [ἀπιστία, δυσελπισία. Gal. Deffiance. Ital. Diffidenza Ger. Mißtrewūg His. Desconfianca. Pol. Nieufnosc, watpliwosc. Vng. Hihetetlenség, bizodalmatlanság. Ang. Mistrust.] Cic. 4. Tusc. Est si fidentia: id est, firma animi contilio, scientia animi quædam est, & opinio gravis non temerè assentiēs, metus quoq; est diffidentia expectati & impendentis mali. Idem 1. de Invent. Quod genus fidentiæ contrarium est diffidentia, & ea re vitium est: audacia non contrarium, sed appositum est, ac propinquum, & tamen vitium est. Ovid. 2. de Remed. amor. Fit quoq; longus amor, quem diffidentia nutrit.

Dīffĭdēntĕr, adverb. Timidè: cui contrarium Fidenter. [ἀπίστως, δυσελπίστως. Gall. Auec deffiance, sans grande esperance. Ital. Con desconfidanza, senza esperanza. Ger. Mißtrewlich/ohn gute zuversicht. Hisp. Con desconfianca. Pol. Zwatpienim, watpliwie. Vng. Felelmesen, bizodalmatlanul. Ang. With mistrust, without hope.] Cic. pro Cluent. Altera tantumodo consuetudinis causa timidè & diffidenter attingere rationem veneficii criminum.

Diffĭndo, diffidi, pen. prod. præteriti corr. diffisum, act. t. Findo, divido. [בקע bikkéah. σχίζω, διαχίζω. Gall. Fendre & mettre en pieces. Ital. Fendre, tagliare in più pezzi. Ger. Zerspalten/zertheilen. Bel. Van den anderen clieven. Hisp. Hender en diuersas partes. Pol. Rozszczepiam, rozlupuie. Vng. Meg hasitom, két felé vágom. Ang. To cutt or cleaue a sunder.] Virg. 9. Aeneid. Et media adversi liquefacto tempora plumbo Diffidit, ac multa porrectum extendit arena. ¶ Diffindere diem, teste Budæo, est id quod nos Rem in crastinum continuare dicimus, vel remittere. Tria enim, inquit idem, erant apud antiquos pronuntiandi genera: aut enim dies diffindebatur: hoc est, res in posterum diem rejiciebatur, aut comperendinabatur: id est, in tertium diem differebatur: aut amplıabatur, quum res non in posterum neq; in perendinum, sed in longiorem diem pro judicum arbitrio rejiciebatur. Vlpian. l. ij. Si quis caution. Et ideò etiam lex xii. tabul Si judex, vel alteruter ex litigatoribus morbo sontico impediatur, jubet diem judicii esse diffisum. Gell. lib. 14. cap. 2: Iussi igitur diem diffindi, atq; inde à subselliis pergo ad Phavorinum philotophum.

Diffĭngo, is, ere, Corrumpo, & destruo quod fictum & formatum est. [שחת schichéth. ἀφθείρω. Gall. Desfaire ce qui est fait, luy oster sa forme & figure. Ital. Guastare, corrompere. Ger. Etwas gemachts zerbrechen vnd anderst machen. Hisp. Gastar, destruir, desfigurar. Pol. Zepsowanei rzeczi znowu inaczei czinie. Vng. El bontom, rontom, tetetőm. Ang. To vnmak, to vndoe that was made.] Horat. 3. Carm. -neq; diffinget, infectumq; reddet, Quod fugiēs semel hora vexit. Vbi Acron. Diffinget: id est, confundet, immutabit, sive divellet. Idem Carm. - ô utinam nova Incude diffingas retusum in Massagetas, Arabesq; ferrum. Vbi Acron, Diffingas, contusum reformes: nam sicut fingere, formare dicitur, sic & diffingere, est quassatū reformare. Idem 2. Serm. - equidem nihil hinc diffingere possum: id est, non possum negare rem sic non se habere.

Diffīnĭo, diffinis, pen. pro. act. q. ex dis, & finio, Definio, [גזר ghazár. ὁρίζω. Gall. Definir, determiner. Ital. Diffinire, terminare. Ger. Entscheiden. Bel. Verclaren. Hisp. Diffinir, ò determinar. Pol. Opissuie. Vng. Meg határozua. Ang. To define, to determine.]

Dīffīnītē, Finitè, definité. [Vng Meg határozua.] Cic. pro Balbo: Quæ diffinitè civitatē donādi Pōpeio potestatē fecerat: sic enim in antiquo manuscripto hoc loco & multis aliis legitur.

Dīffīnītĭo, quæ & definitio, & finitio appellatur, constans ex genere & differentiis: ut Homo est animal rationale, mortale. [ὅρος, ὁρισμός. Gal Definition, determination. Ital. Definitione. Ger. Entscheidung / die beschreibung eines dings was es von natur seye. Hisp. Definicion ò determinacion. Pol. Opissanie rzeczi iako, iestsama wsobie. Vng. Meg határozas, magyarázás (anagy) kimondas. An. A definition.] Quint. Finitio, est rei propositæ propria & diluicida, & breviter comprehēsa verbis enuntiatio. Dicta autem est diffinitio sumpta translatione ab his qui fundos prædiaq; dividunt alia ab aliis. Nam ut illi agrum ab agro diffiniunt, atq; habitam de finibus controversiam distinguunt: sic per definitionem res à rebus distinguuntur, & veluti certis quibusdam finibus circunscribuntur.

Dīffĭtĕŏr, ex dis, & fateor, d. p. Nego, inficior. [אמן mahén. ἀπαρνέομαι. Gall. Ne vouloir pas confesser, denier. Ital. Non voler confessare. Ger. Verneinen/nicht wöllen bekennen/leugnen Bel. Vooden. Hisp. Negar ò non confessar. Pol. Prze, wiznac nechce. Vng. Tagadom. Ang. To dente.] Cic. Itaq; nunquam diffitebor multa me, ut ad effectum horum consiliorum pervenirem, & simulasse invitum, & dissimulasse cum dolore. Col. lib. 4. cap. 10: Nam quòd in profundo semina frigore laborare dicuntur, nos quoque non diffitemur.

Dīfflo, as, Est flatu prosterno. [נשב nischschéb. ἀημονία. Gall. Espandre ou abatre par souffler, faire aller en vent. Ital. Gettare à terra soffiando. Ger. Zerblasen/niderblasen. Hisp. Derribar soplando. Pol. Rozdmā. Vng. El fuuom. Ang. To blowe away.] Plaut. in Mil. Cujus tu legiones diflasti spiritu, quasi ventus folia.

Dīfflŭo, act. t. est in diversas partes fluo, Liquesco. [ἀφίημι. Gall. Couler de toutes pars, se dissoudre & ne pouuoir tenir ensemble. Ital. Scorrere in più parti. Ger Zerfliessen. Hisp. Correr lo liquido en partes. Pol. Rozpływanie sie, rozpiekanie sie. Vng Idestoua folyok. Ang. To loose and fall a sunder.] Plin. lib. 21. cap. 13: Qui edere, abjiciut se humi, refrigerationē quærentes: nam & tudore diffluunt. ¶ Diffluere otio, vel luxuria, est immodico otio, vel immodicæ luxuriç indulgeo. Terent. in Heavt. Vt ejus animum, qui nunc luxuria & lascivia Diffluit, retundam.

Dīffrĭngo, is, act. t. In varias partes frango. [רעע schibbér רעע rah. ἀφηγνυμι. Gall. Rompre en pieces, briser. Ital. [illegible] in più parti. Ger. Zerbrechen. Hisp. Romper in muchas partes. Pol. Lamie. Vng. El törödelöm. Ang. To break in pieces.] Plautus in Asin. Cruta hercle diffringentur.

Dīffŭgĭo, is, pen. cor. In diversas partes fugio, huc illuc fugio, dilabor. [ברח barach. ἀφεύγω. Gall. Fuir çà & la, reculer, euiter. Ital. Fuggire in diuerse parti. Ger. Von einander hin vnd her fliehen. Bel. Van den anderen vlien. Hisp. Huir en diuersas partes. Pol. Vczekā ÿ tam ÿ sam. Vng. Széllel futok, idestoua futok. Ang. To flie here and there, to eschew.] Virg. lib. 3. Georg. - quò tota exterrita sylvis Diffugiunt armenta. Cæsar 8. bell. Gall. Hirepentino malo perterriti, diffugiunt ad sua præsidia. ¶ Ponitur etiam translatè pro vitare. Cic. 5. Ver. Diffugerūt enim permulti, id quod ostendā. ¶ Item pro refugere, renuere. Var. 2. de Re rust. Nec tamē diffugio quin dicam quæ scio de suillo pecore.

Dīffŭgĭum, gii, n. s. [מנוס manús. ἀφυγή, ἀφοπέδασις. Gal. Fuite çà & là. Ital. Rifugio, ridotto. Ger. Zuflucht/ausflucht. Hisp. Huida. Pol. Vczieczka. Vng. A szélle futosás, idestoua futás. Ang. Flying to sundrie partes.] Tacit. Proximorum diffugia languentibus jam studiis.

Diffŭndo, act. t. diffudi, diffusum, Huc illud fundo, dispergo, dissipo. [זרה zaráh פשה paschàh. ἀφχέω. Gall. Espandre. Ital. Versare, spargere in più parti. Ger. Zerspretten/hin vnd wider giessen. Hisp. Derramar en diuersas partes. Pol. Rozliewam. Vng. Széllel öntözöm. Ang. To powre out and scatter abroade.] Columm. lib. 2: Nam vel respuit duritiam soli dens aratri, vel si qua parte penetravit, non minutè diffundit humum. ¶ Accipitur pro dilatare. Cic. li. 1. de Orat. Diffusa ramis patulis platanus. ¶ Diffundere animum alicujus, est exhilarare aliquem. Ovid. 1. de Arte am. Spectabunt juvenes lęti, mistæq; puęllæ: Diffundetq; animos omnibus ista dies.

Dīffūsŭs, partic. [עזוּר *pazúr* נזרה *nizréh*. Ἀφχυσός. Gall. *Espandu, espars* Ital. *Sparso*. Ger. Zerſpreitet oder außgeſpreitet. Hiſp. *Derramado*. Pol. Rozſypagniony, rozſierzony. Vng. *Széllel ontóZtetet*. Ang. *Powred out abroade.*] Cic. 2. de Orat. Eſt enim heri nobis ille noſter Catule pollicitus, ſe jus civile quod nunc diffuſum & diſſipatum eſt, in certa genera coarctaturum.

Dīffūsē, adverb. Diſperſè. [Ἀφχυμένως. Gall. *Eſparſement, largement, & avec eſtendue, d'vn coſté & d'autre.* Ital. *Sparſamente*. Ger. Spreitechtig/weitleuffig. Hiſp. *Derramadamente*. Pol. *Szeroce*. Vng. *Széllel*. Ang. *Scatteringly, without order.*] Cic. 1. de Inven. Enumeratio eſt, per quam res diſperſè & diffusè dictæ, unum in locum coguntur.

Dīffūsĭo, onis, f. t. Dilatatio, diſparſio: [נתיכה *natzará*. Ἀφχυσις. Gall. *Effuſion cà & là, eſpartement*. Ital. *Il ſpargere, ſparſamẽto*. Ger. Zerſpreitũg/zerthũung. Hiſp. *Derramamiento*. Pol. Rozſzerzenie, rozpuſzczenie. Vng. *Széllesítés, ſzéllel ontózés*. Ang. *A powring out or ſprinkling abroade.*] ut, Diffuſio animi, pro exhilaratione. Seneca de vita beata: Ex cognitione veri gaudium grande & immotum, comitasq; & diffuſio animi.

Dĭgamma, δίγαμμα: ſive Digamma Aeolicum, dicta eſt F litera, quòd duplicis Γ imaginem referre videatur. Cicer. ad Attic. lib. 9. fundum ſuum Formianum vocat digamma, quòd nomẽ ejus ab F litera initium ſumeret. Delicũ, *inquit*, digamma venderem, quantum in ſolo ſolerem quærere non ſolùm Romæ, ſed etiam delicium digamma viderem. Locus corruptus.

Dĭgămŭs, pen. corr. m. f. [δίγαμος. Gal. *Qui a deux femmes, deux fois marié*. Ital. *Quell che ha hauuto due mogliere*. Germ. Das zwey Weyber hat/oder der zwey mal geweybet hat. Hiſp. *El caſado dos vezes*. Pol. *Ten ktori dwie żeniemia, albo ktoryſze dwakroc ożenił*. Vng. *Két feleségű*. Ang. *That hath bene twiſe maried.*] Qui duas duxit uxores. Hieron. contra Iovin. Non damno digamos. Sic digama mulier dicitur quæ duos habuit maritos.

Dĭgĕro is, pen. corr. act. t digeſſi, digeſtum, Ordino, diſpono. [נתיכה *tsibéh*. ערך *harak*. Διατάττω, διάθεσις, Ἀφχοσμῶ. Gall. *Porter cà & là, ordonner & diſpoſer, mettre par ordre*. Ital. *Ordinare, diſporre*. Ger. Ordnen/in ordnung ſetzen. Bel. Ordineren. Hiſp. *Ordenar, diſponer*. Pol. Rozrządzać, rozkładam. Vng. *El rendelõm*. Ang. *To ſett in order, to diſpoſe.*] Virg. Aeneid. 3. Quæcunq; in foliis deſcripſit carmina virgo, Digerit in numerũ. Ita dicimus aliquid digeſtum: id eſt, loco ſuo compoſitum. εἰς χώρας κεῖσθαι. ¶ Quandoq; Dilucido interpretor, ἐξηγοῦμαι. Virgil. lib. 2: -ita digerit omnia Calchas. Quandoq; Divido, diſtinguo. Plin. lib. 18: Poma ſerantur, inſerantur q;, vineæ paſtinentur, ſemina digerantur. ¶ Quandoq; concoquo: [πεπτύνω. Pol. *Trawie*. Vng. *Megemésztem*.] ut, Digere paulìſper vinum quo mades. Cic. ad Attic. lib. 4: Stomachus concaluit ut digerat multa cruda facilius. Macr. Igitur in ventre fit prima digeſtio. Sed hoc ad primum ſignificatum reduci poteſt, quum digeſtio ſit diſtributio cibi ordinata. Diſtribuitur enim alimentum per venas totum in corpus, juſtaq; quadam œconomia tantum unicuiq; particulæ impertitur quantum illi nutriendæ ſatis ſit. Quatuor autem in quoq; corpore fiunt digeſtiones: quarum prima fit in ventriculo: ſecunda ab hepate: tertia in venis: quarta in ſingulis membris, dum quod unicuiq; membro utile eſt, ipſi membro fit nutrimentum: inutile autem per poros & meatus excernitur. Vide plura apud Macrob. cap. 4. lib 7. ¶ Per translationẽ, Cic. ad Qu. Fratrẽ, li. 2 Facias ut mea mandata digeras.

Dĭgĕro, verb. f. t. Ordinato. [ערך *hérech* מערכה *maarachâh*. Ἀφμοζω, Ἀφμογη. Gall. *Ordonnance, diſpoſition, ordre*. Ital. *Ordinãza, diſpoſitione*. Ger. Ordnung. Hiſp. *Repartimiento, ordenança*. Pol. Rozrządzenie. Vng. *Rendelés*. Ang. *A ſetting in order, a due placing of things.*] Plin. lib. 3 cap. 1: ſtaq, interiori in parte digeſtionem in literas ejuſdem nos ſequentes, colomarum mentione ſignata, quas ille in eo prodidit numero. Cic. 3. de Orat. Digeſtio quæ exoratio eſt. ea eſt partitio. ¶ Concoctio & digeſtio, πῶς ἡ Ἀφφόφησις. [Pol. *Strawienie*. Vng. *Megemésztés*.] Celſ. in proœmio. ſive hæc de cauſa concoctio incidat, ſive de illa: & ſive concoctio ſit illa, ſive tantùm digeſtio.

Dĭgĕrĭes, ſ. t. Digeſtio, diſpoſitio. [Ἀφμόσεσις, Ἀφμῆξις. Vng. *Rendelés*.] Macrob. Nec minum ſi digeries motum reprehenſionis evaſit.

Digeſtorum liber, ideo duplici ff. ſignatur, quòd Græci Pandectas per ππ cum accentu circumflexo notabant, ſub quibus & Digeſtorum libri comprehenſi ſunt: unde facilè litera π in ff. Latinè inolevit. Alciat. lib. 3. Diſpunct. cap. 12. Digeſtorũ autẽ nomen primus Salvius Iulian. invenit, qui jus civile, cùm olim confuſim traditum eſſet, tanquam in quandam artem illud redegit. Alciat. in Rub. C. de Edendo.

Dĭgĭtŭs, m. ſ. à digerendo quidam derivari putant, quòd natura miro decentiq; ordine digitos digeſſerit: id eſt, diſpoſuerit. [אצבע *etsbâh*. Δάκτυλος. Gall. *Doit*. Ital. *Dito*. Ger. Ein finger. Bel. Eenen vinger oft teen. Hiſp. *Dedo*. Pol. *Paliec*. Vng. Vy. Ang. *The finger.*] Plaut. in Perſa: Næ ſi me uno digito attigeris, te ad terrã affligam ſcelus. Digitorũ nomina ſunt hæc, Pollex: ὐπίχαρις, ἢ μέγας: Index, λιχανὸς, δεικτικὸς: Infamis, ſive famoſus μεσος, σφέκελος: Medicus, παραμέσιος, δακτυλιώτης, ἰατρὸς: id eſt, medicinalis, ſeu anularis, quòd in eo anuli primùm geſtari cõ ſueverũt: Minimus, μικρὸς, qui & auricularis, ὠτίτης. Indicẽ qui pollici proximus eſt alio nomine ſalutarẽ veteres vocaverũt. Mart. lib. de Nupt. Phil. Quidã redimitus puer ad eos cõpreſſo digito ſalutari, ſilentium cõmonebat. ¶ Medius digitus alia habet nomina. Nam dictus eſt verpus; à verrendo podice. Ob quam etiã cauſam impudicus, & infamis vocatus eſt. Et quando porrigebatur, ſignum deriſionis & contumeliæ erat. Mart. Oſtendas digitum, ſed impudicum Alconti, Daſioq;, Symmachoq;. Iuvenal. -ipſe minaci Præberet laqueũ, mediũq; oſtenderet unguem. Perſius: -frontem atq; uda labella Infami digito, & luſtralibus antè ſalivis Expiat. ¶ Digitum tollere, ſignificat favere, ſuffragari: ſicut Digitum deprimere, ſuffragio derogare. χειροτονῶ. Horat. Vulgus utroq; ſuum laudabat pollice ludum, Digitũ exere, peccas: proverbialiter dicitur de iis quos ut vitia ſua fateantur cogimus. Tractum à gladiatoribus, qui victi oſtentione digiti veniam à populo poſtulare cogebãtur. Perſius Satyr. 5: Nil tibi conceſſit ratio, digitum exere, peccas. ¶ Digitus in aquæductibus accipitur pro certo quodã aquæ modulo, quo ex caſtello in vicos, aut regiones, aut etiam in nobiliorum ædes aqua dividebatur. Habebant enim aquæ ductus ſua caſtella ad divortia vicorum, ex quibus aqua à caſtellario per uncias & digitos dividebatur. Habebat autem digitus rotundus diametrum unius digiti. Autor Frontinus. ¶ Cœlum digito attingere, proverbiali nimirum hyperbole dicuntur, qui longè ſupra mortaliũ conditionem, ac diis proximi eſſe videntur. Cic. ad Attic. lib. 2: Noſtri autem principes digito ſe cœlum putant attingere, ſi muli barbati in piſcinis ſint qui ad manum accedant. ¶ Extremis digitis attingere, eſt leviter attingere. Cic. pro Cæl. ¶ Meuri digitis dicitur qui rem accuratiùs expendit, quàm oporteat. ¶ Monſtrari digito, δάκτυλος τῷ δακτύλῳ, pro eo quod eſt, inſignem eſſe. Luc. in Hermonide, Horat. 4. Carm. Od. 3. & Perſ.

Digitus aquæ, ſexta decima pars pedis, uncia verò duodecima. Paul. de Serv. Ruſt. præd. l. Lucius Titius, Digitum tibi dono aquæ,

Dĭgĭtŭlŭs, & Digitellus, diminutiva. [δακτυλίσκος. Gall. *Petit doit*. Ital. *Deto piceiolo*. Ger. Ein fingerlein. Hiſp. *Dedo pequenna*. Pol. *Palieczek, paluſzek*. Vng. *Vyotska*. Ang. *A litle finger.*] Ter. in Eunuch. Sine biduum hoc prætereat, Qui mihi nunc uno digitulo fores aperis fortunatus.

Dĭgĭtālĭs, & hoc digitale, Quod habet menſuram digiti. [δακτυλιαῖος. Gall. *De la groſſeur, eſpeſſeur, largeur & longueur d'vn doit*. Ital. *Di miſura d'vn dito*. Germ. Fingerm ſſig/das eines fingers dick oder lang iſt. Hiſp. *Coſa que tiene quantidad de vn dedo*. Pol. *Co ieſt długo na puliec*. Vn. Egy vyni. An. *That is of the meaſure of a finger or inche.*] Plinius lib. 22: Et anchuſæ radix in uſu eſt digitali craſſitudine.

Dĭgĭtāl'ă, n. ſ. ſubſtantivum, Digitorũ tegmenta dicũtur. [δακτυλήρεις. Gall. *Doitier, dequoy on couure les doits, gant*. Ital. *De guanti*. Ger. Fingerhut/hendſchuch. Hiſp. *El dedal ò dedil del dedo*. Pol. *Paluch, rekawice*. Vng. *Gyűſzű*. Ang. *A thymble or any thing couering the fingers, as finger ſtalles.*] Varr. lib. 1. de Re ruſt. Olea manuſtricta, melior: ea quæ digitis nudis legitur, laudabilior quàm illa quæ cum digitalibus.

Dĭgĭtēllŭs, ſive Digitellũ. [Pol *Rożenwnik*.] Herba eſt quæ alio nomine ſedum, ſive ſempervivum majus appellatur. ἀείζωον. Vide Plin. lib. 25. cap. 13.

Dĭgĭtātŭs, m. f. Qui digitos habet. [ὁ ἐχων δακτύλους. Gall. *Qui a doigts*. Ital. *Chi ha diti*. Ger. Der finger hat. Hiſp. *Que tiene dedos*. Pol. *Palczaſtý*. Vng. *Vyas, ujjas minek vya vagyon*. Ang. *That hath fingers.*] Plin. li. 11. cap. 47: Avium aliæ digitatæ, aliæ palmipedes.

Dĭgladĭŏr, Gladiis certo, certo, contendo, diſſentio. [Ἀφξιφίζομαι, Ἀφμαχέμαι. Gall. *Debatre par armes & comme tirer à couſteaux, noiſer*. Ital. *Far' alle coltellate*. Ger. Fechten/ſtreyten/mit ſchwerteren ſtreyten. Bel. Schermen. Hiſp. *Acuchillar*. Pol. *Szermuie, fechtuie*. Vng. *Harczolok, hásártoskodom*. Ang. *To fight with ſwordes, to contend or ſtriue.*] Cic. Quid Antipater digladiatur cum Carneade tot voluminibus?

Dĭgnātĭo, Dĭgno, Dĭgnitas, Dĭgnor, Vide DIGNVS.

Dĭgnōſco, act. t Agnoſco, cognoſco, aut diſcerno. [הכיר *hichchir*. Ἀφγνώσκω. Gall. *Cognoiſtre entre autres, diſcerner*. Ital. *Cognoſcere, diſcernere*. Ger Vor einem/und eben keſen/vnderſcheiden. Hiſp. *Conoſcer entre coſas diuerſas*. Pol. Rozpoznawam. Vng. *Megiſmerõm*. Ang. *To diſterne, to knaw amang otheris.*] Lactant. lib. 6: Invicẽq; ſe dignoſcunt. Sueton. in Othon. Vulſo corpore, galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato, & annexo, ut nemo dignoſceret. Col. lib. 2. cap. 2: Dignoſcere terram ſapore. Plin. lib. 12. cap. 17: Dignoſci vix poteſt à maſtiche vera.

Dĭgnōro, tas, act. p. σημειώμαι, ſigno, imprimo, ut fieri ſolet in pecoribus ut dignoſcantur.

Dĭgnŭs, a, um, Qui aliquid meretur, cui aliquid merito debetur: [ראוי

tur:[ראוי *raúi* כשר *caschér.* ἄξιος. Gall. *Digne.* Ital. *Degno.* Ger. Wirdig/würt. Bel. Werdich. Hiſp. *Digno.* Pol. *Godnÿ.* Vng. *Mélto.* An *Meete or conuenient, worthie.*] ut, Dignus laude, qui meretur laudẽ. ἀξιοπαίνετος. Dignus caſtigatione, qui meretur caſtigationẽ. Plaut. in Rud. Neq; digniorem cenſeo vidiſſe anũ me quanquã, Quos deos atq; homines cenſeam benefacere magis decere. Terent. in Heavt. Ego te meũ eſſe dici tantiſper volo, Dum quod te dignum eſt facias. ¶ Hujus contrariũ eſt Indignus. Mart. Digna tuo cur ſis, indignaq; nomine dicã: hoc eſt, dicam cur mereris & non mereris hoc nomen.

Dīgnẽ, adverb. pro dignitate. [ἀξίως. Gall. *Dignement, cõme il appartient, honneſtement.* Ital *Degnamento, come s'appartiene.* Germ. Wirdigtlich Hiſp. *Dignamente.* Pol. *Godnie.* Vng *Méltán.* An. *Honeſtlie, worthelie.*] Id eſt, honeſtè, uti honeſtum decet. Plaut. Mil. quàm dignè ornata incedit, aut meretriciè. Cicer. de Senect. Nunquã igitur ſatis laudari dignè poterit philoſophia: hoc eſt, ſatis pro dignitate. ¶ Dignè etiam ſignificat pro meritis. ἀξίως, κατ' ἀξίαν. Indignè, præter merita. ἀναξίως, παρ' ἀξίαν. Ovid. Leniter, ex merito quicquid patrare, ferendum eſt: Quæ venit indignè pœna, dolenda venit.

Dīgnāntẽr, adverb. Digné. [ἀξίως. Pol. *Godnie.* Vng. *Méltán.*] Vopiſcus in Tacit. Ipſum igitur qui nos tueri debet, loquentem dignanter audire.

Dīgnĭtas, ātis. Honeſtas, honor, amplitudo, ſplẽdor. [מעלה *mahaláh* שאת *ſeéth* יתר *jéther.* ἀξία, ἀξίωμα, ἀξιοπρέπεια. Gall. *Dignité, honneur, reputation* Ital. *Dignità, ampleza, honore.* Ger. Wirdẽ/ wirdigkeit. Bel. Weerdicheyt. Hiſ. *Dignidad, honra, reputacion.* Pol. *Godnoſć.* Vng. *Méltoság.* An. *Worthineſſe, honour doone to ones merites, manly maieſtie or comelineſſe in fauour.*] Gell. Cujus dignitas nec augeri laudibus, nec minui detractionibus poteſt. Cicer. Thermo, lib. 13: Vt omnibus in rebus ei te cõmodes, quoad ſi des dignitas; tua parietur. ¶ Interdum ſumitur pro virili pulchritudine, τὸ ἀξίωματικὸν, σεμνοπρεπωπία. Idem lib. 1 Offic. Pulchritudinis duo ſunt genera: unum muliebre, quam venuſtatem appellamus: alterum virile, quam dignitatem dicimus. Idẽ de Orat. In formis aliis dignitas ineſt, aliis venuſtas. ¶ Eſt etiam dignitas in ſermone, quum ſcilicet oratio eſt gravis, & voce remiſſa, de qua Autor ad Herenn. σεμνοπρέπεια, σεμνότης. Hujus contrarium eſt indignitas, pro dedecore, ſive ignominia, & quod indignũ eſt, ſive quod eſt contra dignitatem. Lib. 4. ad Herenn. Nequeo verbis conſequi in dignitatem rei. Cic. pro Qu. Ligario: Quum ad ſecundum Calendas intercalares priores rogatu fratrum tuorum veniſſem manè ad Cæſarem, atque omnem adeundi atq; conveniendi illius indignitatem & moleſtiam pertuliſſem. Autor ad Herenn. lib. 3: Acuta exclamatio fauces & vocem vulnerat, eadem lædit auditorem. habet enim quiddam illiberale, ad muliebrem potiùs vociferationem, quàm ad virilem dignitatem in dicendo accommodatum. ¶ De privatæ dignitatis gradibus, Vide Lag. de Method. jur. Civil. part. 2. cap. de privat. dignit. &c.

Dignitatum ſpecies, recentiores Iuriſconſulti quatuor eſſe tradunt, Illuſtres, Superilluſtres (quæ dictio non ſatis Latina eſt) Spectabiles & Clariſſimos. Sed Alciati doctrina verior, cujus elegans cap. extat de ea re in lib. Diſputat. 3. Dignitates in jure noſtro propriè, quæ clariſſimatus, Equitatus, perfectiſſima gradibus continentur; quos Alciatus non uno loco attigit, oſtendens quantum hac in re aberratum hactenus ſit.

Dīgno, as, act. p. Dignum judico, & æſtimo. [ἀξιῶ. Gall. *Iuger & reputer digne, daigner.* Ital *Giudicare degno, degnare.* Gerim. Würdigen / wirdig achten. Hiſp. *Tenere por bien, hazer ò reputar por digno.* Pol. *Godnie mniemam.* Vng. *Méltonak vélõ, méltoſztatom.* Ang. *To thinke worthie, to vouchſafe.*] Pacuvius: Quis deos infernos, quibus cœleſtes, dignet decorare honoribus?

Dignōro, as, are, Græcè σημαίνω. Signũ inuro, quemadmodum fieri ſolet ſceleratis, & pecoribus. [Pol. *Piatnuie.* Vng. *Meg belyegzõm.*] Feſtus: Sic & equi quadam nota inſigniebantur. Anacreon: εἰ γὰρ ἵππος ἦν, ἵππου κύριος ἂν ἐγενόμην.

Dīgnŏr, paſſivum. Dignus habeor. [ἀξιοῦμαι. Gall. *Eſtre reputé & eſtimé digne.* Ital. *Eſſer tenuto degno.* German. Wirdig geachtet ſeyn. Hiſp. *Ser tenido por bien y digno.* Pol. *Zagodnego ſiẽ, rachuam mie.* Vng. *Méltonak itilteſzõm, méltoſztattatam.* Ang. *To be eſtemed and holden worthie.*] Virgil. 3. Aen. Conjugio Anchiſa Veneris dignare ſuperbo. Cicer. Oecon. Homo ex eo numero hominum, qui apud nos hoc nomine dignantur: id eſt, digni habentur.

Dīgnŏr, deponens, pro Dignum judico, ſeu habeo: uſitatius. [ἀξιῶ. Gall. *Eſtimer & reputer digne, daigner.* Ital. *Giudicare degno, degnare.* Ger. Wirdig achten. Hiſp. *Tener por bien, hazer ò reputar por digno.* Pol. *Zagodnegomam.* Vng. *Méltoſztatom, méltonak itilẽm.* Ang. *To think worthie, to vouch'affe.*] Virgil. 1. Aeneidos: Tum Venus. Haud equidẽ tali me dignor honore: id eſt, dignam judico, inquit Servius. Suet. in Auguſt. Vniverſum denique genus operas aliquas publico ſpectaculo præbentium etiam cura ſua dignatus eſt: id eſt, dignum judicavit, & dignatione ſua proſequutus eſt.

Dīgnāndŭs, Cic. 1. Acad. Quæ autem ſecundùm naturã eſſent, ea ſumenda, & quadam æſtimatione dignanda docebat.

Dīgnātĭo, onis, f. t. idem quod Græci ἀξίωμα dicũt: id eſt, dignitas & amplitudo propter honores geſtos, aut magiſtratũ, vel propter oris, motumq; majeſtatẽ. [מעלה *mahaláh* שאת *ſieth* יתר *jésher.* ἀξίωμα. Gall. *Dignité, bonne reputation.* Ital. *Dignità.* Ger. Wirdigung/das wirdig achten Bel Eeerweerdicheyt. Hiſ. *Dignidad, reputacion.* Pol. *Godność, raczenie, czczenie.* Vng. *Méltoság, böſzwlet.* An. *And good reputation, reuerence shewed to a man.*] Cic. Att. lib. 4: Etſi meus quidem eſt fortior, nec quicquam niſi de dignatione laborat. Suet. Veſp. Exin' ſortitus Aphricam, integerrimè, nec ſine magna dignatione adminiſtravit. Liv. 2. ab Vrb. pro gratia & familiaritate poſuiſſe videtur: Appius (*inquit*) interpres lectus, haud ita multo in principũ dignationem pervenit, Indignatio, ex rei alicujus indignitate collecta, ἀγανάκτησις. Iuve. Sat. 2: Si natúra negat, facit indignatio verſũ.

Dīgrĕdĭŏr, eris, Diſcedo, egredior, à te diſcedo, à propoſito abeo. [חלה *haldeh* אזר סור. πτοιεῖσθαι, ἀποστατέομαι. Gall. *Partir d'vn lieu.* Ital. *Partirſi.* Ger. Hinweg gehẽ. neben ſich gehen. Bel Wechgaen. Hiſ. *Partirſe de lugar.* Pol. *Odſtępuie, odchodzę.* Vn. *El mẽgyök, el távozom, el térök.* An. *To go out of a place or frome a purpoſe.*] Virg. 3. Aen. Hos ego digrediens lachrymis affabar obortis. Cic. Cornificio: Etſi perinīquo patiebar animo, te à me digredi. Idem 1. de Nat. deor. Luna autem iisdẽ ſignis vagatur quibus Sol: ſed tũ congrediens cũ Sole, tũ digrediens.

Dīgrĕſſŭs, particip. [חרש *garúſch.* ἀπηλλαγμένος. Gall. *Qui s'en eſt parti, qui a laiſſe le chemin qu'il tenoit.* Ital. *Separato, partito.* Ger. Hingangen/Abgeſcheiden. Hiſp. *Partido de lugar.* Pol. *Odſtąpiwſzy, rozłączywſzy.* Vng. *El ment, el távozot, el tért.* Ang. *That goeth frome a place, or purpoſe.*] Digreſſa dicitur quæ divortium cum marito fecit. Suet. on. in Cæſ. cap. 43: Diremit nuptias Prætorii viri, qui digreſſam à marito poſt biduum ſtatim dixerat, quamvis ſine probri ſuſpicione.

Dīgrĕſſŭs, us, ui, m. q. Digreſſio: cui contrariũ Acceſſus. [סרה *ſarúh.* παρέκβασις, ἀποκλίσις. Gall. *Departement.* Ital. *Diparti.mento.* Germ Abweichung/hingang/abſunderung. Hiſp. *Aquella partida.* Pol. *Odchod, odłączenie.* Vng. *El menetel, el távozás.* Ang. *A digreſſion or going frome.*] Cic. lib. 2. Tuſc. Tenuiſſimum lumen facit proximus acceſſus ad Solem, digreſſus autem longiſſimum. Idem ad Qu. Frat. libr. 1: Deinde congreſſus noſtri lamentationem pertimui: digreſſum verò non tuliſſem.

Dīgrĕſſĭo, onis, f. t. Pro diſceſſu: cujus contrarium congreſſio. [סרה *ſarúh.* ἀποκλίσις. Gall. *Digreſſion, changement de propos, departement* Ital. *Eſſo dipartirſi, mutar propoſito, digreſſione.* Ger. Hingang/ abſcheid. Hiſp. *Aquella partida.* Pol. *Rozeiſćie, rozłączenie.* Vng. *El menetel, el távozás.* Ang. *A digreſſion or going frome.*] Cic. ad Qu. Frat. lib. 1: Minus acerbum, minus miſerum fuit, quàm fuiſſet tum congreſſio, tum verò digreſſio noſtra.

Dĭjāmbŭs, δίμετρος. Pes metricus ex duobus jambis cõſtans: hoc eſt, ex quatuor ſyllabis, quarum prima & tertia brèves ſint, ſecunda autem & quarta longæ ut Amœnitas.

Dĭī mānes, Per duas dictiones, ab antiquis creditũ ſunt eſſe animæ hominum quæ è corpore emigraverunt: unde etiã vetuſta ſepulchrorum monumenta Diis Manibus videmus eſſe inſcripta. Alii Manes eoſdem eſſe putant, quos in vita genios appellamus: voluntq; homini duos aſſignatos eſſe Genios, qui ne mortuorũ quidem corpora deſerant, ſed unà cũ iis ſepulchra inhabitent. Apuleius de Dæmonio Socratis: Manes, animæ dicũtur meliores meriti, quæ in corpore noſtro Genii, & à corpore ſeparatæ Lemures vocabantur. Quòd ſi domos infeſtarent, Larvæ dicebantur: contrà, ſi boni fuerint, Lares familiares. Servius arbitratur Manes per antiphraſim quaſi minimè manos dictos. Sabinorum enim lingua Manũ, bonum dicebatur: unde & Immanis. Numerantur etenim Manes inter noxia numina: unde ſubinde in feriis erant placãdi ne nocerent. Vide plura in dictione MANES.

Dījūdĭco, act. p. Diligẽter aut diviſim judico, diſcerno, diſtinguo, diſcepto, dirimo. [דן *dan* הוכיח *hochiach* בדל *bachál.* διωδικάζω. Gall. *Diſcerner, diſtinguer, iuger diſtinctement.* Ital. *Giudicare diſtintamente.* Ger. Vrtheilen mit vnderſcheidung. Hiſp. *Iuzgar muy dien, ò entre partes diuerſas.* Pol. *Roſſądzam.* Vng *Meg itilẽm.* Ang. *To iudge betwene twoo, to diſcerne.*] Cic. in Tuſc. Vtrùm igitur inter has ſententias dijudicare malumus, an ad propoſitum redire? Terent. in Heavt. Ego dicam quod mihi venit in mentẽ, tu dijudica: id eſt, dic quod tibi videtur, & ſentis. Ibidem: Pergin' iſtuc prius dijudicare, quàm ſcis quid veri fiet? Cic. li. 3. in Catil. At illę tamẽ omnes diſſenſiones, quarũ nulla exitum Reipub. queſivit, ejuſmodi fuerunt, ut non reconciliationẽ concordiæ, ſed interneſcione civium dijudicatæ ſint.

Dījūdĭcātĭo, onis, f. t. Diſceptatio. [דין *din.* διαδικασία, διάκρισις. Gall. *Interpoſition de iugement.* Ital. *Interpoſitione di giudicio.* Ger. Entſcheidung/bericht. Hiſp. *Aquel juyzio entre partes diuerſas.* Pol. *Roſſądek.* Vng. *Meg itilés.* Ang. *Interpoſition of iudgement.*] Cic. 1. de Legib. Nam iſta quidem magna dijudicatio eſt.

Dījūngo, is, Separo, divido. [הבדיל *hibdíl*, διαζεύγνυμι, διίστημι. Gal. *Desioindre, separer.* Ital. *Disiungere, separare.* Ger. Zertheilen/von einander absunderen. Hisp. *Desunnir ò apartar.* Pol. Rozł' aczam. Vng. *El választom, szakasztom.* Ang. *To separate, or disioyne.*] Cicer. Att. lib. 7: Redeamus domum, d jungere me ab illo volo.

Dīlābŏr, pen. prod. d.t. Diffugio, seu clàm discedo. [נטף *naphál.* παρολισθάνω. Gall. *S'escouler, cheoir petit à petit.* Ital. *Partirsi astosamente.* Ger. Hinfallen Bel. Verfallen/tentet worden. His. *Delexarse ò huyr de entre manos.* Pol. Odpadam, odchodzę. Vn. *Alattomba, el megyök, (auagy) alá eszöm.* Ang. *To slip or slid away.*] Cic. lib. 1. Tusc. Sed nescio quomodo dum lego assentior: quũ posui librum, & mecum ipse de immortalitate animarũ cœpi cogitare, assensio illa omnis dilabitur. ¶ Propriè verò dilabi, est deorsum labi, corruere. Lactant. lib. 3: Domus ab habitatore desetta dilabitur: id est, corruit. Cic. in Læl. Iam enim à sapientũ familiaritatibus ad vulgares amicitias oratio nostra dilabitur: id est, descendit. διαφέρεται. ¶ Aliquando ponitur pro deficere, ἀπορεῖν. Lactant. lib. 7: Describentes quasi fatigati, & dilabentis mundi senectutem: id est, deficientis.

Dīlāpsŭs, partic. [נטף *naphél.* διολισθάνων, διολισθηκός. Gal. *Escoulé, diminué & decheut.* Ital. *Scolato, diminuito, caduto.* Germ. Dahin gefallen. Hisp. *Deslizado* Pol *Vpadnienie, vmnieiszenie.* Vng. *El esött, alá esött.* Ang. *Sliping or slyding away, running as water doeth.*] Ad Heren. lib. 4: Qui fortunis alicujus inducti, amicitiam ejus secuti sunt, hi simulac fortuna dilapsa est devolant omnes. Dilapsus rapidè fluvius, Cic. 2. de Leg. Dilapsa aqua, Idem 2. de Nat. deor.

Dīlābĭdŭs, adject. [ὁ ὀλισθηρός Gall. *Qui chet facilement.* Ital. *Che casca facilmente.* Germ. Das leichtlich hinfallet oder zerfleußt. Hisp. *Deleznadero.* Pol. Rozłazl'y. Vng. *Konnyen ala folyo, alá esö.* Ang. *That falleth or slippeth away quickly.*] Quod facilè defluit. Plin. lib. 8. cap. 55: Necnon & vestes leporino pilo facere tentatum est, tactu non perinde molli ut in cute, propter brevitatem pili dilabidas.

Dīlăcĕro, as, act. p. Lacero. [טרק *paták* שרם *sarát.* διασπάω, διαπαραγμός. Gall. *Deschirer, destruire & gaster.* Ital. *Lacerare, consumare.* Ger Zerreissen/zerzerren. Hisp. *Despedacar en partes diuersas, gastar.* Pol. Rozdzieram. Vng. *El szaggatom.* Ang. *To rent or teare in peaces.*] Lactant. lib. 1: In quibus ipse postea dilaceratus, & captus est. ¶ Metaphoricè significat consumere, dilapidare, & disperdere. Cic. pro Mil. Et annum integrum ad dilacerandam Rempubl. quæreret. Dilacerantur opes, Ovid. Epist. 1. ¶ Dilacerandus. Catullus: Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibusque Præda.

Dīlănĭo, In diversas partes lanio, discerpo. [טרק *paták* שרם *sarát.* διαρρήγνυμι, διασπάω. Gall. *Mettre en pieces, deschirer.* Ital. *Stracciare, sbrenare.* Ger. Zerreissen/zerzerren Hisp. *Despedacar en muchas partes.* Pol. *Rozrywam, rozrzucuie.* Vng. *El tépöm, el szaggatom.* Ang. *To rent or teare in peaces.*] Cicero pro Milone: Nocturnis canibus dilaniandum reliquisti. Comas dilaniare, Ovid. lib. 3. Amorum.

Dīlăpĭdo, as, pen. corr. act. p. Disperdo, decoquo, consumo. [שחת *schichèth.* διαφορέω Gal. *Dissiper & follement despendre.* Ita. *Consumare.* Ger. Vergendt/verzehrt/vnnutzlich thun. Bel. Onnutelyck verdoen. Hisp. *Destruir como apedreando.* Pol. *Niszotrzebnie vtracam, rozprosztam.* Vng. *El tékozlom.* Ang. *To wast and spend foolishlie.*] Terent. in Phorm. Quantũ potest, nunc conveniendus Phormio est, Priusquã dilapidet nostras triginta minas, Vt auferamus. Cic. ad Augustum: Publicam dilapidabat pecuniam, ærarium exhauriebat. Colum. Dilapidans hominum labores grandine Iupiter. Propriè tamen Dilapidare, est lapidibus purgare. Cato de Re rust. cap. 46: Locum bipalio vortito, dilapidatoque: hoc est, lapides auferto. Castigatiora exemplaria habent Delapidato.

Dīlargĭŏr, iris, d. q. Est variè, aut diversis largior. [חן *chán.* δωρέομαι. Gall. *Faire largesse, donner largement* Ital. *Donare à diuersi.* Ger. Hin vnd her außgeben/außstreuen. Hisp. *Dar in diuersas partes.* Pol. *Rozmu y owemu daie.* Vng *El osztogatom* An. *To giue largelie or to diuerse.*] Cic. contra Legem agr. Nec L. Sylla, qui omnia sine ulla religione quibus voluit est dilargitus, agrũ Campanum attingere ausus est. Suet. in Cæs. ca 28: Cætera item quæ cuique libuissent, dilargitus est, contradicente nullo. ¶ Accipitur & passivè apud Gell. lib. 15. cap. 13. Sallustius quoque eodem modo: Dilargitis proscriptorũ bonis dsciț tanquam verbum largior sit ex verbis communibus.

Dīlātŏ, as, pen. prod. act. p. Latum facio, latè explico, propago. [הרחיב *hirchíb* הלוטח *hiphtách.* πλατύνω. Gallic. *Eſtargir, eſtendre, dilater.* Italic *Dilatare, allargare.* German. Außspreiten/zerspreiten/zerthun. Belg. Verbreyden Hispan. *Dilatar, ensanchar y estender.* Polon. Rozszerzam, rozciągam. Vngar. *Ki szelleſitöm.* Ang. *To stretch out in breadth.*] Plinius libro 33. capite 3: Nec aliud latiùs dilatatur, aut numerosiùs dividitur. Cicero pro Flacc. Sed non dilatabo orationem meã. Idem 1. Offic. Quorum rebus gestis imperium Lacedæmoniorum dilatatum putatur. Idem 2. de Nat. deor. Istum enim locum illa vetus Zenonis brevis conclusio dilatavit.

Dilatatio, tumor est mollis & digitis cedens, cujus ortus è spiritu & sanguine est: Græcè ἀνάδοσις, Paulus lib. 6. c. 37.

Dīlātro, dilatras. [Polon. *Rozwol'nie.* Vngar. *Meg vgatom.*] Gellius libro primo, capite 2: Nugalibus & puerilium isagogarum commentationibus dilatrantes, objurgationibus justa incessivit.

Dīlātŭs, a, um, Divulgatus. [Vngar. *El hirhödöt el széleſedöt.*] Suet. in August. cap. 14: Rumore ab obtrectatoribus dilato.

Dīlāudo, as, act. p. Laudo. [שבח *schibbách.* ἐπαινέω. Gall. *Louer fort ou en plusieurs manieres, priser.* Ital. *Laudare.* Germ. Loben. Belg Loven. Hisp. *Alabar.* Pol. *Chwalie.* Vng. *Erössen dicsiröm, magasztalom.* Ang. *To praise, to commend much.*] Cicero Att. lib. 6: Et ego audebo legere unquã, aut attingere eos libros quos tu dilaudas, si tale quid fecero?

Dīlēmmă, atis, & Dilemmatum, διλημμα, per duplex m, argumentum est, quod utrinque adversarium capit: unde & Syllogismus cornutus à Gellio appellatur. Hieron. cõtra Ruf. Hoc est verum dilemma tuum, non ex dialectica arte, quam nescis, sed ex carnificum officina & meditatione prolatum. Cic. Complexionem vocat.

Dīlĭgo, gis, pen. corr. dilexi, dilectum, act. t. Amo, charum habeo. [אהב *aháb.* φιλέω, ἀγαπάω. Gall. *Aimer, porter faueur.* Ital. *Amare.* German. Lieben/lieb haben. Belg. Liefhebben. Hispan. *Amar.* Pol. *Miel' uie.* Vngar. *Szeretöm.* Ang. *To beare goodwill.*] Cicero de Amic. Quocirca dicendum est etiam sæpiùs: quum judicaveris, diligere oportet: non quum dilexeris, judicare. Idem ad Brutum: Sic igitur facies, & me aut amabis: aut quo contentus sum, diliges. Ovid 2. de Ponto: Diligitur nemo, nisi cui fortuna secunda est. ¶ Quandoque diligere significat videre. Plaut. in Curc. Clypeatus elephantum, ubi machæra diligit. Titinius apud Non. Pernam totam diligit.

Dīlĭgēns, Gnavus, solers, attentus, sedulus, diligentiam adhibens: à diligendo, quod ea quę diligimus, studiosè obeamus. [חרוץ *charús* חרד *charedh* אהב *oheb.* ἐπιμελής. Gall. *Diligent, songneux.* Ital. *Diligente, assiduo.* Ger. Fleissig Bel. Neerstich. His. *Diligente y curioso.* Pol. *Pilnÿ, dbal'ÿ.* Vn *Szorgalmatos.* An. *Diligent.*] Cic. 6. Verr. Diodorus homo frugi, ac diligens, qui sua servare vellet. Idem de Amic. Sed Scipio querebatur, quod in omnibus rebus homines diligentiores essent, ut capras & oves quot quisque haberet, dicere posset: amicos quos haberet, dicere non posset. ¶ Horum contraria sunt Negligens, & Indiligens, ὀλιγωρος, quemadmodum diligentiæ opponuntur negligentia & indiligentia, ὀλιγωρία. Cicer. de Opt gener. Sed quædam etiam negligentia est diligentia. Terent. in Adelph. Ingenium tuum novi liberale, sed vereor indiligens nimium sies. Idem in Phorm. Pol mei patris parta benè, indiligenter curantur.

Dīlēctŏr, ris, amator. [ἐραστής. Po. *Miel'osnik.* Vn. *Szeretö.*] Apul. Flondor. libro 2: Ego me dilectorem tui profiteor.

Dīlĭgēntĭă, f. p. Studiũ, cura. [חרדה *charadháh.* ἐπιμέλεια Gal. *Diligence, soing.* Ital. *Diligenza, l'ingenarsi.* Germ. Fleiß/sorg. Bel. Neerstichevt. Hisp. *Diligencia, solicitud.* Pol. *Staranie, pilnoſc.* Vn. *Szorgalmatoſság.* An. *Trauell, diligence, labour.*] Plaut. in Ruden. Curate hæc salutis magna diligentia. Diligentia autẽ ad corpus & ad animũ refertur: cura ad animũ: opera ad corpus. Præterea diligentia errorem non recipit. Cura autem tàm inhonestæ quàm honestæ rei esse potest. Cornel. Fronto de different. vocab.

Dīlĭgēntĕr, adverb. Studiosè, cum cura & solicitudine. [ἐπιμελῶς. Gall. *Diligemment, songneusement.* Ital. *Diligentemente.* Ger. Fleissiglich. Hisp. *Diligentemente, y curiosamente.* Pol. *Pilnie.* Vn. *Szorgalmatoſon.* An. *Diligentlie.*] Ter. in Evnuch. Curato istam diligenter virginem.

Dīlŏgĭă, διλογία, Figura est, quum ambiguũ dictum duas res significat. ἀπὸ τῦ δὶς, καὶ λόγος.

Dīlŏrĭco, as, pen. prod. act. p. Discindo, aperio. [קרע *karáh.* διχόω. Gall. *Deschirer, rompre.* Ital. *Fendere, squarzare.* Ger Zerreren/zerschrencken. Hisp. *Desmallar, hender.* Pol. *Rozrywam, rozrywam.* Vn. *Le hasitom.* An. *To rippe that is sowed, to vnsowe.*] Cicer. 2. de Orat. Qui in causa peroranda non dubitavit reũ excire Consularem, & ejus diloricare tunicam, & judicibus cicatrices adversas fenis imperatoris ostendere. Alibi idem exemplũ memorans dixit: Tunicam à pectore discidit: ut intelligamus idem esse diloricare & discindere. Egesippus lib. 3: Momentanei bellatoris gladios occulentes quencunque reperiebant dilorcabant, quod est, quasi loricam dissolvebant, sicut diffibulare est discingere & fibulam resolvere.

Dīlūcĕo, es, diluxi, ere, Luceo, illuceo. [אור *or* כהר *nahár* בלה *nagháh.* διαλάμπω, λάμπω. Gall. *Luire, estre clair.* Ital. *Risplendere.* Germ. Volkommentlich scheinen. Hispan. *Lucir, ser claro.* Pol. *Swiece sye woſzedzie.* Vn. *Meg vérradok.* An. *To be bright, to shyne.*]

Gell.

Gell. lib. 2: Contrà verò qui sex horis posterioribus nascitur, eo die videri natum, qui post eam noctem diluxerit. Horat. in Epist. Omnem crede diem tibi diluxisse supremum. ¶ Dilucere, per translationem, pro clarum & apertum esse. Liv. 3. ab Vrbe: Delucere res magis patribus atque COSS.

Dīlūcĭdŭs, m. s. Clarus, apertus, evidens. [בהיר *bahír. ἐμφανής.* Gal. *Fort clair, luisant.* Ital. *Chiaro lampegiãte, lucente.* Ger. *Scheinbar/ heiter/ erleucht.* Bel. *Claer.* Hisp. *Claro y manifiesto.* Pol. *Iasny, świetny.* Vng. *Világos, fenyes.* Ang. *Cleare, evident, bright.*] Plin. li. 9. cap. 29: Sic gignitur laudatus ille pallor saturitate fraudata, tantoq; dilucidior, quãtò magis vellera esuriunt. Cic. 3. de Fin. Nec enim in Torquati sermone quicquam implicatũ aut tortuosum fuit: nostraque, ut mihi videtur, dilucida oratio.

• Dīlūcĭdē, adverb. Clarè, perspicuè, apertè. [*σαφῶς* Gal. *Clairement, apertement.* Ital. *Chiaramente.* Germ. *Klärlich/ scheinbarlich.* Hisp. *Clara y manifestamente.* Pol. *Iasnie, świetnie.* Vng. *Világosan, nyilván.* Ang. *Clearlie, plainelie.*] Terent. Phorm. Dilucidè expedivi quibus me oportuit judicibus. Plin. libr. 18. cap. 28: Literas quidem miscebo agrestibus negotiis, quam potero dilucidè atque perspicuè.

Dīlūcĭdo, as, act. p. Declaro, clarum facio. [ברר *berér. ἐμφανίζω, σαφηνίζω, διασαφῶ.* Gal. *Declarer.* Ital. *Dechiarare, far chiaro.* Ger. *Erleuteren/ klar vnd heiter machen.* Hisp. *Enclarecer, hazer claro.* Pol. *Oświecam, obyasniam.* Vng. *Meg világositom, meg magyarázom.* Ang. *To declare, to mak plaine to vnderstand.*] Ad Herenn. lib. 3: Nam quod in docendo rei dilucidandæ causa dolum appellavimus, id in dicendo honestius consilium appellabimus.

Dīlūcēscĕre, Dies fit, lucescit. [אור *or. ἐξαύριον, ἡμέρα γίνεται.* Gall. *Le iour poinct, le iour commence à apparoir.* Ital. *Chi fa giorno.* Ger. *Es taget/ der tag bricht an.* Bel. *Het daecht.* Hisp. *Alua[illegible]ya, viene el alua.* Pol. *Świta, dnieie.* Vng. *Meg virrad.* Ang. *It waxeth day.*] Cicero in Catil. Ipsi comprehensi, ad me, quum jam dilucesceret, deducuntur. Livius 6. bell. Macedonic. Iam dilucescebat quum signum Consul dedit.

Dīlūcŭlum, li, Ante Solis ortum aurora, quasi parva diei lux: quòd tum dies lucescere inciperet. [שחר *scháchar. ἑῷος ὄρθρος.* Gal. *L'aube du iour, le poinct du iour.* Ital. *L'aurora, l'alba.* Ger. *Das angehend Tagliecht des morgens.* Bel. *Den morgenstont.* Hisp. *El alua ò monana, ò madrugada.* Pol. *Switanie.* Vn. *Reggel, meg villámodas.* Ang. *The break of the day.*] Hier. ad Fustochium: Horam tertiã, sextam, nonam, diluculum quoq; & vesperã nemo est qui nesciat. Plaut. Amph. primulo diluculo Abiisti ad legiones. Cic. pro Rosc. Amer. Et quum post horam primam noctis occisus esset, primo diluculo nuntius hic Ameriam venit.

Dīlūcŭlò, adverbium, Significat summo mane, ante lucem. [בקר *bóker. λυκόφως.* Gall. *A l'aube du iour, au poinct du iour.* Ital. *Al far del giorno.* Ger. *Angehends tags/ an dem morgen früh.* Hisp. *Al tiempo de la madrugada.* Pol. *Naswitaniu.* Vng. *Jó reggel.* Ang. *At the break of day.*] Cicero ad Atticum libro 16: Quum ante lucem de Sinuessano surrexissem, venissemq; diluculò ad pontem Tiretium.

Dīlūcŭlo, as, penultima correp. n. p. Significat diluculum fieri. [*ὀρθρόω.* Gal. *Se faire iour, le iour poindre* Ital. *Farsi giorno, aggiornare.* Ger. *Tag oder heiter werden.* Hisp. *Madrugar ò amanescer.* Pol. *Poczinam świtac.* Vng. *Meg viradok, meg villámodom.* Ang. *To waxe day.*] Gell. Die crastino ubi primùm diluculabit, fac amicos adeas, & roges veniant. Sed hoc vix aliter quam in tertia persona, & impersonaliter.

Dīlūcŭlāscit, Diluescere incipit, *ὄρθρος γίνεται.*

Dīlŭdĭă, orum, Ludorum intermissio, cessatio à ludo. [Gall. *Intermission de ieu, delayement de ieu.* Ital. *Intermissione de giuochi.* Germ. *Vnderlassung/ oder Ablassung von dem spyelen.* Hisp. *Cessation del jugeo ò burlas.* Pol. *Przestanie odgrania.* Vng. *Az játéknak valo meg szünés.* Ang. *A delaying or ceasing frome playes.*] Horat. lib. 1. Epist. Displicet iste locus, clamo & diludia posco: Ludus enim genuit trepidum certamen & iram. Vbi Acron: Diludia sunt tempora quæ gladiatoribus conceduntur, ut intra quinque dies pugnent. Porphyrion: Diludia, intermissio ludorum vel dilatio.

Dīlŭo, is, dilui, dilutum, ex di, & antiquo verbo luo, act. t. Lavo, purgo, resolvo. [רחץ *rachás* שטף *schatáph* טבל *tabál* הסיך *hisiich. λουόμαι.* Gall. *Destremper, ramollir, dissoudre en liqueur.* Ital. *Purgare, lauare.* Germ. *Abwäschen/ seubern/ vermischen.* Bel. *Afwassen.* Hisp. *Lauar, desleir.* Pol. *Odmiwam, chledze* Vn. *Le mosom* (item) *meg elegitem.* Ang. *To wash, to mak cleane, to alay.*] Cæsar 2. bel. Civil. Super lateres coria inducuntur, ne canalibus aqua immissa lateres diluere posset. ¶ Item aquã vel alium liquorem miscere, temperare, *βρέχειν.* Virg. 4. Geor. Cui tu lacte favos: & miti dilue Baccho. Persius: Diluis helleborum dixit, pro eo quòd est, medicamentis temperas. ¶ Translatè usus est Cic. 3. Tuscul. Quæ cogitatio unà maximè omnes molestias extenuat, & diluit: id est, solvit, & enervat, quemadmodum vinum aqua dilutum subnervatur. ¶ Ita etiam Diluere crimina dicimus: id est, purgare, & refellere. *ἀπολογεῖσθαι.* ut oratores quando refellunt objectiones adversarii. Cic. 7. Verr. Quò faciliùs crimen inimicorũ diluere possim. Idem 2. de Nat. deor. Nam ut profluens amnis, aut vix, aut nullo modo, concluſa autem aqua facilè corrumpitur: sic orationis flumine reprehensoris vitia diluuntur. ¶ Ponitur etiam pro explicare, declarare. Plaut. in Rud. Abstine maledictis, & mihi quod rogavi, dilue. Cic. pro Cluen. Quum ego unaquaque de re dicam & dilũam.

Dīlūtŭs, a, um, pen. prod. Mistus, temperatus. [משכף *nischtaph* מסוך *masiich. κεκραμένος, διεφθορός.* Gall. *Destrempé, meslé parmi.* Ital. *Mesto, temperato.* Ger. *Gemengt/ vermischt/ gewässert.* Bel. *Ghewatert/ ghemengt* Hisp. *Mezclado, templado.* Pol. *Zmieszany, rozworzony.* Vn. *Vizzel elegitetet.* Ang. *Tempered with water alayed.*] Vnde vinum aqua mistum dicitur dilutum, *οἶνος ὑδατώδης.* Mart. Diluti bibis unciam falerni. ¶ A quo dilutius, & dilutissimũ, pro ut minus plùs ve aquę admistũ fuerit. Vnde Corn. Celsus præcipit hyeme meracius esse bibendũ, æstate dilutius. Hieronymus vinum dilutius vocat aquatius. Vinum (*inquit*) si aquatius bibitur, calix frangitur, mensa subvertitur. Meracius vinũ dicitur, quod minus dilutum, sive aquatum est. *ζωρότερον.* ¶ Dilutus color dicitur, quum veluti aqua adhibita minus est intensus. Gell. Luteus color rufo est dilutior.

Dīlūtum, pen. prod. neut. gen. Vocatur id liquidum, in quo aliquid certo tempore sint maceratum: ut si in vini dolio absinthium diebus aliquot maceretur, ac deinde eximatur id vinũ, absinthii dilutum dicetur. Plin. li. 27. cap. 7: Bibitur & madefacti absinthii dilutũ. ita enim appellatur hoc genus. Diluti ratio est, ut quisquis fuerit modus aquæ, tegatur per triduum.

Dīlŭvĭum, n. s. Terræ inundatio ab immodicis imbribus, vel maris fluviive incremento proficiscens, Eluvies, inundatio. [אבוי *mabbúl κατακλυσμός.* Gall. *Deluge, rauine d'eau.* Ital. *Diluuio.* Germ. *Ein vberschweñung mit Wasser/ ein Wasserflut.* Bel. *Eenen Watervloet.* Hisp. *Diluuio, auenida de agua.* Pol. *Wylanie wodi, zbrzegow, powodz.* Vng. *Viz özön.* Ang. *A deludge, or great fludde.*] Plin. in Epist. Hìc assiduæ tempestates, & crebra diluvia. ¶ Diluvium metaphoricè pro eversione Troæ, dixit Virg. Diluvio ex illo diversa per æquora vecti.

Dīlŭvĭēs, diluvici, fœm. gen. Idem. [*κατακλυσις.* Pol. *Przelanie.* Vng. *Viz özön.* Ang. *A drowning of the grownd through much rayne.*] Lucret. li. 6: Pars etiam glebarum ad diluviem revocatur Imbribus. Horat. libr. 4. Carm. Horridamque cultis diluviem minitatur agris.

Dīlŭvĭo, vias, viare. [שטף *schatáph. κατακλύζειν.* Gall. *Inonder, couurir d'eaux.* Ital. *Inondare.* Ger. *Vberschwemmen/ vbergiessen mit Wasser.* Hisp. *Destruir tambien con auenidas.* Pol. *Przelewam.* Vng. *El árrasztom, vizzel bé boritom.* Ang. *To drowne with waters.*] Lucret. lib. 5: Tantum suppeditant amnes, ultraque minantur Omnia diluviare ex alto gurgite ponti.

Dīmachæ, arum, [*διμάχαι.* Pol. *Konie l'adowni.* Vng. *Fegyverõsök.*] Quintus Curtius lib. 5: Iraque delectis equitũ sex millibus, trecentos quos dimachas appellant adjungit: dorso hi graviora arma portabant, cæterum equi vehebantur, cùm res locusque posceret, pedestris acies erat.

Dīmāno, as, pen. prod. n. p. Diversè sive divisim mano, defluo, profluo. [נהר נזל *nahár nazál. διαῤῥέω, διαῤῥυῶμαι.* Gall. *S'espandre.* Ital. *Dersuare, gocceare in diuerse parte.* Ger. *Zerflieſſen/ von einander flieſſen.* Hisp. *Manar en diuersas partes.* Pol. *Rozpływam sie, rozsierzam sie.* Vng. *Kifolyok, ki szivárkodom.* Ang. *To drop out, to spring or spread abroade.*] Cic. pro Cælio: Equidem ut ad me revertar, ab his fontibus profluxi ad hominum famam, & meus hic forensis labor vitæque ratio dimanavit ad existimationem hominum paulò latiùs commendatione & judicio meorum.

Dīmembro, as, act. p. à membro deductum, significat separo, divido, *λυσιμελέω.*

Dīmĕtĭŏr, iris, mensus sum, d. q. Metior. [מדד *madhádh. διαμετρέω.* Gall. *Mesurer, compasser.* Ital. *Misurare.* Ger. *Mässen/ ermässen.* Hisp. *Medir.* Pol. *Odmierzam.* Vng. *Meg mérõm.* Ang. *To measure.*] Cic. de Senect. Mori videbamus in studio dimetiendi penè cœli atq; terræ C. Gallum familiarem patris tui Scipionis. Idem in Orat. De verbis enim componẽdis, & de syllabis propemodum dinumerandis & dimetiendis loquemur.

Dīmĕtĭēns, tis, fœm. gen. Linea recta, figuram quæ longissimè paret, ex æquo secans: quam Græci *περὶ τὸ διαμετροῦν*, diametron appellant, *διάμετρος.* Pol. *Liniana prost wimierzaiaca.* Vng. *Hason két felé választó linea (auagy) alcosztó.*] Plin. libr. 2. cap. 23: Quantas enim dimetientes habeat septimas, tantas habere circulum duo & vicesimas.

Dīmēnsŭs, partic. [מדד *modhedh. διαμετρήσας.* Ger. *Der gemeſſen hat.* Pol. *Rozmierzom.*] Cic. de Senect. Arqui ego ista fum omnia dimensus. Quo in loco sumitur activè. ¶ Plerunq; passivè capitur. [מדד *namádh. διαμετρημένος.* Pol. *To co iestrozmierzonego.*] Virgil. 2. Georg. Omnia sint paribus numeris dimensa viarum. Orbis certis partibus dimensus.

Dīmēnsĭo,

Dīmēnsĭo, verbale, f.t. [מדה *middáh*. διαμέτρησις. Gall. *Mesurement*. Ital. *Misuramento*. Ger. Ein Abmáſſung / oder außmáſſung. Hiſp. *Medida*. Pol. *Odmierzenie, wimierzenie*. Vng. *Meg méré*s. Ang. *A measuring*.] Cic. 1. Tuſc. Puſionem quendam Socrates interrogabat quædā Geometrica de dimēſione quadrati.

Dīmētŏr, pen. prod. dimetaris, dimetatus ſum, ejuſdē ſignificationis cum ſuperiori. [Vng. *Meg merettetőm*.] Cic. de Nat. deor. Eorum enim curſus dimetati, maturitates temporum, & varietates, mutationesque cognovimus.

Dīmĭco, as, pen. corr. Pugno, quod propriè fit re: contendo verò verbis tantúm. [בלחם *nitstsáh* נלחם *nilchám*. ἀγωνίζομαι. Gall. *Combatre*. Ital. *Combattere*. Germ. Streitten / fächten. Bel. Schermen / Stryden. Hiſp. *Pelear*. Pol. *Szermuie, bitesźie, walcze*. Vng. *Vinok, harczolok, tusakodom*. Ang. *To fight, to skirmish*.] Cæſar 7. bell. Gall. Ne contra ſuā voluntatē dimicare cogeretur. Liv. 2. ab Vrbe: Nec tamē ppelli potuēre, ut acie dimicarēt.

Dīmĭcātĭo, onis, verb. f. a Pugna, diſcrimen, contentio. [מלחמה *matstsáh* מלחמה *milchamáh* קרב *kerab* ἀγώνισις, ἀγωνισμός. Gall. *Combat*. Ital. *Combatimento*. Ger. Streit. Hiſp. *Pelea*. Pol. *Bytwa walczenie*. Vng. *Viadás, tusakodas*. Ang. *A fightingor skirmushing*.] Livius 7. ab Vrbe: Omnium ſuperiorum dimicationum fructum in eo die, atque hora docet conſiſtere.

Dĭmĭdĭŭs, a, um, Quaſi per medium diviſus. [חצי *chatsí* ἡμίτομος. Gall. *Demi*. Ital. *Mezzo, partito per mezzo*. Germ. Halb. Bel. Die helfft. Hiſp. *Meitad de la coſa entera, demediado*. Pol. *Polowiczny, wpoly przedzelony*. Vng. *Fél*. Ang. *Half*.] Et dicitur de rebus quæ ſeparatæ ſunt: nam eſt pars altera ex dimidiato. Gell. libr. 3. cap. 14: Dimidiatum, niſi ipſum quod diviſum eſt, dici haud convenit. Dimidiū verò eſt, non quod ipſum dimidiatum, ſed quæ ex dimidiato pars altera eſt. Martial. Dimidium donare Lino, quàm credere totū, Qui mavult, mavult, perdere dimidium. Plin. lib. 2. cap. 59: Certè niſi ſole adverſo non fiunt, nec unquā niſi dimidia circuli fōrma. ¶ Dimidium plus toto, πλέον ἥμισυ παντὸς, ænigma proverbiale, quo commendatur aurea mediocritas. Refertur & exponitur à Platone lib. de Leg. 3.

Dĭmĭdĭātŭs, a, um, Dicitur de rebus quę continuę ſunt, & non ſeparantur: quaſi diſmediatus, & in parte, duas pares diviſus. [בחלקה *nechetsdáh* חצן *chutstsáts*. ἡμισοδεὶς, ἡμιμερής. Gall. *Parti en deux*. Ital. *Partito in due parti vguali*. Ger. In zwey gleiche theil abgetheilt. Hiſp. *Demediado en dos partes*. Pol. *Na dwie rowne czesczy rozdzielony*. Vng. *Fél két felé válaſztatot*. Ang. *Deuided in two partes*.] Cic. in Verr. Exemit ex anno unū dimidiatumq; menſem. Idem 5. Tuſc. Apparebat epigramma exeſis poſterioribus partibus verſiculorum, dimidiatis feré. Sicut autem qui ex mille denariis qui ei debebantur, quingentos recepit, dimidium ſe recepiſſe dicet, non dimidiatum: ita ſi ſcyphus argenteus cum alio communis, in partes duas diviſus ſit, dimidiatum dicemus, non dimidium ſcyphum, Gell. lib. 3. cap. 14.

Dĭmĭdĭātim, adverb. [בחצי *bechatsáech*. ἐξ ἡμισείας, ἡμίσυ, ἡμιτόμως. Gall. *Par le milieu, la moitié*. Ital. *Per mezzo*. Germ. Der halb theil. Hiſp. *Por medio ò la meitad*. Pol. *Polowica*. Vng. *Fel rezent, felenként*. Ang. *By the middes*.] Plaut. in Mil. Sed percellunt, ſed perducunt, dimidiatim dum appetunt. Id eſt, dum ſibi volunt dari dimidiam partem.

Dĭmĭnŭo, nuis, act. t. Minuo, imminuo, attenuo, detraho. [גרע *gharáh* בצר *tſabár*. μειόω. Gall. *Diminuer, amoindrir, appetiſſer*. Ital. *Diminuere, ſciemare*. Germ. Mindern. Hiſp. *Demenuzar ò menguar*. Pol. *Vmnieiszam*. Vng. *Meg kiſsébbitőm*. Ang. *To diminuh, to makleſſe*.] Cic. de Clar. Orat. Interitu talis Auguris dignitatem noſtri collegii diminutam dolebam.

Dĭmĭnūtŭs, particip. [גרוע *gharúah*. μειωθέις. Gall. *Diminué, amoindri, apetiſſé*. Ital. *Minuito, ſciemato, oſtenuato*. Ger Gemindert. Hiſp. *Deſmenuzado, amenguado*. Pol. *Vmnieiszony*. Vng. *Meg kiſsébbitetet*. Ang. *Mad eleſſe*.] Dignitas collegii interitu alicujus diminuta.

Dĭmĭnūtĭo, verb. f.t. Imminutio. [מגרעה *migbrahâh*. μείωσις. Gall. *Diminution, amoindriſſement, ravallement*. Ital. *Diminutione, eſtenuatione, ſciemamento*. Germ. Mindrung / ſchwemerung / abnemmung. Hiſpan. *Deſmenuzamiento, obra de deſmenuzar ò amenguar*. Pol. *Vmnieuszenie*. Vng. *Meg kiſsébbités*. Ang. *A making leſſe*.] Cic. 2. Tuſc. Solem, Lunamq; accretione & diminutione luminis quaſi faſtorum notantem & ſignificantem dies. ¶ Diminutio capitis, apud Iuriſconſultos eſt prioris ſtatus permutatio, quum ſcilicet aut libertatem, aut civitatem amittimus, aut per adoptionem, alterius nos poteſtati ſubmittimus. Eſt autem triplex capitis diminutio, Maxima, media, & minima: quas omnes vide l. j. de Cap. diminution.

Dĭmĭtĭgo, Vide DEMITIGO.

Dīmĭtto, is, Diverſa in loca mitto. [שלח *ſchillách*. διαπέμπω. Gall. *Enuoyer, donner congé, & laiſſer en aller, delaiſſer*. Ital. *Mandare in diuerſe parti*. Ger. Hin vnd her ſchicken / hinweg ſchicken / gehen laſſen. Bel. Gaen laten / yewers henen ſeynden. Hiſp. *Embiar a diuerſas partes*. Pol. *Puszczam precz, poſſelam tamüſam*. Vng. *Idesstova el bo-*

ſtátok. el kwldők (item) *el ereszt őm, el hagyom*. Ang. *To ſende away, to lett go, to giue leaue*.] Vir. 1. Aencid. - equidem per littora certos Dimittā. Cæſar 5. bell. Gall. Nuntios legatosq; in omnes partes dimittebat. Saluſt. Igitur C. Manlium Feſulas, atq; in eam partem Hetrurię, Septimum quendā Camertem in agrum Picenum, C. Iulium in Apuliā dimiſit. ¶ Aliquando ponitur pro miſſum facere, & abeundi poteſtatē dare. διαλύεσθαι, ἀπολύειν, ἀφίεναι, ἀπαλλάττειν. Cic. lib. 1. Officior. Quum autem Pompilio videretur unam dimittere legionem. Saluſt. Deinde ei pollicitus operam ſuam, domū dimittit. ¶ Aliquando pro permittere, in poteſtatem dare. [הביא *hinniach* עזב *hazáb*. ἐπιτρέπειν. Pol. *Dozwaliam*.] Cic. lib. 1. de Rep. Tùm annui Conſules, tùm dimiſſi populo faſces. ¶ Aliquando pro derelinquo. [ἀφίημι. Ang. *To leaue, to forſake*.] Cic. lib. 12. Epiſtol. Etſi non idcirco eorum uſum dimiſeram, quòd iis ſuccenſerem. Lact. Dimitto te diſcedens. ¶ Aliquādo. ſatisfacere, & dimittere creditorem: id eſt, ſatisfacere ſic, ut amplius moleſtus non ſit. Vlp. lib. 10: Cæterùm ſi creditores dimiſit, & alios ſortitus eſt: ſiquidem dimiſſis prioribus quos fraudare voluit. Ex Hotom.

Dīmīſsŭs, part. Omiſſus, vel relictus. [משלח *meſchullách*. ἀφειμένος, ἀποτελὲς, ἀπολυθέις. Gall. *Enuoyé hors, delaiſſé & omis*. Ital. *Licentiatio*. Germ. Verlaſſen / hin geſandt. Hiſp. *Embiado, dexado*. Pol. *Przepuszczony, poſlany*. Vng. *El botſattatot*. Ang. *That is lett to go, forſaken*.] Cic. 4. Acad. In itta philoſophia, quæ nunc propè dimiſſa revocatur. Arma dimiſſa, Lucan. lib. 3. Luēs cœlo dimiſſa, Stat. 11. Thebaid. ¶ Sunt qui pro humili & abjecto accipi arbitrantur, adducentes Virgil. teſtimonium: Dejecit vultum & dimiſſa voce loquuta eſt: quum tamen apud Virgil. demiſſa, non dimiſſa conſtet legendum; quemadmodum etiam in iis exemplis, quæ ex Varrone & Cicer. perperam & corruptè hûc erant adducta.

Dīmīſsōrĭæ literæ, inquit Modeſtinus, ſunt quę vulgò *Apoſtoli* dicūtur, quòd per eas cauſa ad eum qui appellatus eſt, dimittitur. l. unica. ff. De libello dimiſſorio. ἐπιστολιμαῖα γράμματα.

Dīmŏvĕo, ves, act. f. Removeo, repello, rejicio. [הסיר *heſir* נדף *nadháph* הבר *benédh* זנח *zanách*. ἀποτρέπω, διακινέω, οὐκ ἐᾶν ἐχ χώραν, ἀπὸ τῆ φρονήματος, κατευθύω. Gall. *Remouuoir, rebouter*. Ital. *Rimouere*. Ger. Verrucken / von einem Orth bewegen. Hiſp. *Mouer*. Pol. *Odmyką m, zmeiſca riſzam*. Vng. *El mozditom*. Ang. *To remoue, to put aſide*.] Virg. lib. 1. Geor. Agricola incurvo terram dimovit aratro. Cic. pro Cecin. Dimoveri enim & depelli de loco neceſſe eſt eum, qui dejiciatur. Idem in Paradoxis: Voluptas quò eſt major eò magis mentem ex ſua ſede & ſtatu dimovet. Plaut. Perſa: Dicat quod quiſque vult, ego de hac ſententia non dimovebor.

Dīmulgo, gas. [Pol. *Oſławiam*. Vng. *El hirősítőm*.] Cic. Appiō: Quare viſum eſt occultiùs agendum, neque ullo modo dimulgandum. Ita enim nonnulli legunt: certum tamen eſt ibi potiùs legendum eſſe divulgandum.

Dĭmȳxŏs, [δίμυξος. Pol. *Lichtarz odwu rurach*. Vng. *Két méſtsw' bélw' gyertya*.] Lucerna duo habens ellychnia. Μύξαι enim Græcis nares dicuntur, & canaliculi in lucerna nariū modo eminentes, quibus ellychnia inferi ſolent: Vnde & Polymixos, lucernæ quoddam genus dicitur, ab ellychniorū multitudine.

Dynoſis, Græcè δίνωσις, Latinè gravitas.

Dĭnŭmĕro, as, Numero. [ספר *ſippér*. ἀριθμῶ. Gall. *Denombrer, conter*. Ital. *Nouerare, annouerare, cōtare*. Ger. Abzehlen. Hiſp. *Contar por numeros*. Po. *Odliczam*. Vng. *Meg ſzám lalom, oluaſom*. An. *To nomber, to reckon*.] Plau. Epid. Quia patrem priùs cōvenire ſe non vult, neq; conſpicari, quàm id argentū, quod debet, dinumeraverit. Idē Rud. Mille nūmos dinumeravi. Terent. Adelph. Iube nunc jam dinumeret Babylo illi viginti minas.

Dīnŭmĕrātĭo, ver. f.t. [ספר *ſephár*. διαρίθμησις, ἀνάπεφαλαίωσις. Gall. *Denombrement, conte*. Ital. *Eſſo annouerare*. Ger. Abzehlung. Hiſpan. *La cuenta*. Pol. *Odliczenie*. Vng. *Meg ſzámlalás, oluaſás*. Ang. *A nombring, a reckening*.] Cicer. 2. de Orat. Improviſum quiddam & dinumeratio, & alia correctio & diſputatio, *&c*.

Dĭŏbŏlārēs, διόβολοι, Meretrices dicuntur quæ duobus obolis conducuntur, inquit Feſtus. Plaut. in Pœn. Servulorum ſordidorum ſcorta diobolaria.

Dĭœcēsĭs, cum œ diphthongo, penult. prod. f.t. [מדינה *medhináh* טקדה *pekuddáh*. διοίκησις. Gall. *Dioceſe, adminiſtration ou charge de quelque prouince, ou territoire, ou le trait du pays qu'on a en charge*. Ital. *Giuriſditione*. Germ. Ein Verwaltung / Herrſchung. Hiſp. *Iuriſdicion, diſpenſation, ò adminiſtracion*. Pol. *Powiat panſtwo, bukupſtwo*. Vng. *Tartomány, birodalom*. Ang. *A dioceſſe*.] Latinè gubernatio, adminiſtratio, diſpoſitio, ſive juriſdictio: à διοικέω, guberno, tucor. In jure itaq; civili Diœceſis pro provincia accipitur, l. 1. Cod. de Privat. carcer. ad eundem etiam modū accipit Cic. in Epiſt. Vt me illarum omniū diœceſum, quæ cis Taurum ſunt, omniumq; earum civitatum magiſtratus, legationesq; convenirent. In Patrum autem Decretis ſolet hæc vox ad Epiſcoporū munus deflecti: In primitiva enim Eccleſia Epiſcopi judicia non exercebant, ſed ſacra tātùm adminiſtra-

ministrabant. Quo fit, ut quemadmodum territorium, Prætidis est: sic diœcesis Episcopi, quatenus jus administrandi sacra habet.

Dīœcētēs. [דפקיד Dpakidh. διοικητής. Pol. *Ochmistrz item marszałek.* Vng. *Gondviselő sáfár.* Ang. *A bayly, a gouernour.*] Qui procurationem regiam, vel magnatis alicujus suscepit. Cicer. pro Rabirio: At diœcetes fuit regius. Latinè dispensatorem dicere possumus.

Dionysisci, orum, m. s. Sunt tubercula, quæ temporibus capitis nascuntur.

Dionysia, hædera apud Dioscor. lib. 2. cap. 199.

Dionysias, androsemon apud Dioscor. lib. 3. cap. 174.

Dionysias, euramen apud Dioscor. lib. 4. cap. 145.

Dĭŏptrā, æ, f. p [διόπτρα. Ger. *Ein Instrument oder Richtscheyd, damit man etwas absicht.*] Instrumentum Geometricum, per quod altitudo, longitudo, latitudoq; etiam ex longinquo prospicitur. Hujusmodi sunt instrumenta aquarum ductoribus, ubi perducendæ ad mœnia sunt. Dicta dioptra à verbo Græco διοπτεύω, quod est dupicio. Vnde Dioptice dicta est ea astrologiæ pars, quæ solis, lunæ, cæterorumq; locorum distantias per instrumenta investigat. Vulgus *Perspectivam* vocat.

Diorrhoticum, jus dicendi quasi emendativum, quod in cõmercens versatur. Bud. in l. Ius civile de just. & jur.

Dĭŏrўgēs. [διωρυγες. Ger. *Ein grub mit der Hand gemacht.*] Sunt fossæ manu factæ in Ægypto, ad Nili aquas in agros deducendas, quas dicebant ut putant Pomponius & Strabo.

Diospoleticum, διοσπολιτικον φαρμακον, Medicamentum nobile, cujus compositio duplex est: una ex partibus omnibus cuminо, pipere, ruta, & attio. potest enim ista magis ventrem movere, altera cum reliquorum pari pondere miscetur vini dimidium. Galen. lib. 1. ad Glauc. & 4. de Sanitat. tuenda.

Diosphorum, Lithospermon, apud Dioscond. libro 3. capite 159.

Dĭōtæ, sive Dyotæ, [δίωτα, ἢ δυώτας. Gal. *Vase à deux anses.* Ital. *Vasi da due manichi* Ger. *Ydine geschirr mit zweyen handthaben in die man Wein behalt.* Hisp. *Vasos à tinajas de dos orejas.* Pol. *Dzban ò dwoch vchach wktorym winno chowaia.* Vng. *Ket fülü ivóedényi tsinált boros edeny.* Ang. *Vesselles with twoo handles*] sunt vasa fictilia dolia, duas ansas habentia, & ad servanda vina accommoda. Horat. Deprome quadrimum Sabina, O Thaliarche, merum diota. Alii malunt scribere pery. Dictæ diotæ a binis auribus, sive ansis, quæ Græci ὦτα appellant.

Dipelus, quòd hic corruptè legebatur, Vide DIPOENVS.

Diphrĭs, δίφρις, Gemma est duorum generum, candida & nigra, masc. & fœmina, genitale utriusq; sexus distinguente linea. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Diphryges, διφρυγες, Materia quædam terrea, quæ in metallis æris invenitur, aut in ipsis etiam conchis, in quibus æs expurgatur. Tres ejus à Dioscoride enumerantur species. Primum in metallicis solius Cypri specubus invenitur, luti speciem referens: deinde primùm sole siccatur: mox etiam adhibitis sarmentis torretur: unde & nomen accepit, quòd bis quasi frigatur. Alterum perfecti æris quasi subsidens fæx est, & sub cadmia invenitur in fundo vasorum, in quibus æs excoquitur. Tertiũ fit ex lapide pyrite, tandiu usto, donec sandarachæ colorem acquirat. Vide Dioscor. lib. 5 & Galenum lib. 9. Simpl. Plinius accusativum diphryga offert, tanquam à nominativo diphryx. Ita enim habet lib. 34. cap. 13: Facilè ab ea discernitur, quam in usdem officinis *diphryga* vocant Græci, ab eo quòd bis torreatur. Et paulò pòst: Id quod excocto supersit, diphryga vocant.

Dĭphthĕrā, διφθερα, Pellis Amaltheę caprę, in qua dicitur Iupiter res humanas describere. Vnde locus factus proverbio: Antiquiora diphthera loqueris, ἀρχαιότερα διφθέρας λαλεῖς. [Pol. *Starey rzeczy, powiedaß.*] In eos quadrat qui nugas narrant, aut de rebus nimiùm priscis & jampridem nimiùm obsoletis. ¶ Item pastoricium ex pellibus vestimentũ, quod quidam Henonẽ, nonnulli etiam betam appellant. ¶ Diphtherę item dicebantur stragula quædam pellicea quæ in superiori navis pavimento extendebantur.

Dĭphthŏngŭs, f. [διφθογγος, Est conglutinatio duarum vocalium in eadem syllaba, vim suam servantium: ita dicta quòd duarum in ea vocalium sonus audiatur. ¶ Sunt autem apud Latinos quatuor, æ, œ, au, & eu: in quibus omnibus utraque vocalis sit scribi debet, ita & proferri.

Dĭplŏïs, idis, διπλοις, Vestis duplicis genus, ut ex ipso statim etymo apparet: nam quod nos duplex, Græci διπλοῦν appellãt. [Pol. *Szata futrowana.* Ang. *A doublet, a breast plate.*]

Dĭplōmătă, n. t. [חתם chetháb. διπλώματα. Gal. *Lettres patentes d'vn Prince, bulles, lettres closes, quelque chose mise en double.* Ital. *Privilegi, patente, bolle.* Ger. *Freyheiten oder gewaltsbrieff so von Fürsten auffgeben oder versiglet werden.* Hisp. *Letras del Principe, como privilegios, o Sellos papales.* Pol. *Wolni list, albo wiec miana od swich panow mieiscie.* Vng. *Fwggő pörsétes levél.* Ang. *Charters or lettres patents of a prince.*] Literæ dicuntur principum signis obsignatæ, quales sunt quas *literas patentes* aut *bullas Pontificias* vocant. Cicero ad Balbum: Diploma statim nõ est datum. De literis Cæsaris intelligit, quibus Balbus restituebatur. Sueton. in Augusto: In diplomatibus libellis, & epistolis signãdis imitio sphinge usus est, mox imagine magni Alexandri. Græci δίπλουν dicunt duplum. Vnde videtur, diplomata fuisse literas complicatas, & lino trajecto obsignatas. ¶ Apud jurisconsultos accipitur pro itineris festinatione: hoc est, quum per dies singulos duplicia itinera conficiuntur. Venuleius de verb. oblig. l. continuus. Quibus, *inquit*, quasi interpretatio quædam inserta est, is qui Ephesi se daturum spopondisset, ut neq; diplomata: hoc est, diebus ac noctibus, & omni tempestate contempta, iter continuare cogatur. Et sequitur: Quòd si diplomate ac felici navigatione maturiùs quàm quisquam pervenerit Ephesum, contestim obligatus est. Modest. ad l. Corn. de Falsis. Falsò (*inquit*) diplomate commeavit. Sed præstat videre Budæum in l. qui illicitis insignibus, eod. tit. Diplomata demum intelliguntur, pro quibuscunq; literis concessis à principe, vel à magistratibus eius nomine sive tabellariis, ut liberum & expeditũ iter faciant, sive exulibus restituris, sive aliquo crimine absolutis, sive obligationibus. Lege Tractatores.

Dipolos, terra quæ est bis arata, apud Rhodig.

Dīpondĭum, & Dipondius, sive Dupõdium & Dupondius, à duobus ponderibus dicitur: nam (ut Varro docet) duos asses pendebat; [δύο λίτραι. Ang. *A weight of twoo pounde.*] Dipondii itaq; valor, si ad Gallicæ pecuniæ æstimationem reducatur, erit octo denariolorum. At verò nummus libralis, & dupondium, numus bilibris dicebatur. Plin. li. 33 cap. 3: Libralis, unde etiam nunc libella dicitur, & duponcius appendebatur assis. ¶ Hinc dupondii juris auditores quondam appellati verbo ridiculo, quasi diceres jurisconsultos diobolares. Iustinianus in præfat. Pandectarum.

Dĭpōndĭārĭŭs, a, um, ὁ διμέτρος, ὁ δύο λιτρῶν. Plin. lib. 34. cap. [illegible] orichalci bonitatem imitatur in festertiis, dipondiariisq; Cypriis suo assibus contentis. Col. lib. 4. cap. 30: Perticæ cacuminum modicæ plenitudinis, quæ tamen dipondiarii orbiculi crassitudinem non excedant, optimè panguntur.

Dipsăcŏn, δίψακον, Spina alba, quæ & aspalathus, & diaxylon nominatur, teste Plin. lib. 24. cap. 13. [Ger. *Kartendistel: vulgò, wyza pastorska.* Pol. *Szczotka, gdzie zyzeią.* Vng. *Tövises bojtorján.*] ¶ Est item dipsacon medicis, renum quidã affectus, maximam inducens sitim. Alio nomine diabetes, διαβήτης. Appellatur à quibusdam etiam urinæ profluvium: eò quòd potus statim effluat, nulla penè in corpore mutatione accepta.

Dipsăs, adis, δίψας, Serpentis genus, viperæ simile: à διψῶ, sitio dictum. Suo enim morsu humorem omnem consumens, sitim maximam inducit. Vide Lucan. lib. 9. ¶ Est item dipsas, lenæ cujusdam nomen apud Ovid. lib. 3. Eleg. Est, *inquit*, quædam (quicunq; voler cognoscere lenam, Audiat) est quædam nomine Dipsas anus.

Dīptotă, pen. prod. δίπτωτα, Dicuntur nomina duos tantùm casus habentia. Sic triptota, tetraptota, pentaptota, quæ habent tres, quatuor, & quinq; casus.

Dirădĭo, as, act. p. Est ad radiorum figuram compono. [διαστέλλω ἐς ἀκτῖνας, διατείνω, ἐς τέλος ἀκτινοειδῆς σχῆμα. Gal. *Etendre ou coucher, & ordonner en facon de rays d'vne roue.* Ital. *Fare alla forma di raggi.* Ger. *In streimens weiß ordnen.* His. *Hazer en manera de rayos.* Pol. *Wkoł'kù sławiam.* Vng. *Kerekségre nyomoggyára elterjesztem.* Ang. *To spred abroad lik beames.*] Columella. Validam ergo vitem ramos diducere censeo, & traducibus dispergere, atq; diradiare.

Diræ, arum, Vide DIRVS.

Dircæa, Mandragora apud Dioscor. lib. 4. cap 79. Dircæa idẽ quod Circæa apud Dioscor. lib. 3. cap. 133.

Dircion, Solanum somniferum apud Dioscorid. libro 4. cap 86.

Dirĭbĕrĕ, & Dirīmĕrĕ, illud tabellarum, hoc suffragiorum video proprium verbum fuisse: neutrum autem satis fuisse manifestum. [Pol. *Podzielic, rozdac.* Vng. *Elosztani.*] Dirimere tabellas, significat distribuere: diribebantur autem tabellæ, qui suffragium laturi essent: de quo sic in oratione in Pisonem: Hoc certè video, vos rogatores, vos diributores, vos custodes fuisse tabellarum: & in ea post reditum in senatu: Quando illa dignitate tot rogatores, diribitores, custodes vidistis? loquitur autem Cicero de lege pro ipsius restitutione militiis centuriatis lata. Nec dubito quin legendum sit, Diributur, non diripiantur, in ea in Pisonem, in eo loco: An eo [illegible] stas, dum de re LXXV. tabellæ diripiantur? ita hoc verbum non in comitiis solùm, verùm etiam in judiciis usurparum patebit: nam hoc proximum exemplum satis planè judicium, quod Pisoni Cicero minatur, significat. Plinius autem ad alias res transtulit hoc verbum: ait enim sic libro XXXVI. cap. XV: Hic est ille domitor orbis populus, qui pentes &

tes & regna diribet. Quod autem in oratione pro Plancio vir diligens & eruditus legendum putat, pro direptio, diribitio: rectiùs opinor senlisset, si diremptio reponere maluisset: quũ enim populus, aut judices tabellas volũtatis indices, in cistas deposuerant, tum ut intelligeretur, quæ tabellæ legem probarent, quæ rejicerent: aut quæ reum absolverent, quæ condemnarent, omnes dinumerari, & separari necesse erat: id autem, dirimere, eaq; actio diremptio vocabatur: id ita esse, planè demonstrat Varro de Re rust. lib. III. Comitiis, *inquit*, ædilitiis, quum ego atq; Axius suffragiũ tulissemus, Axius mihi: Dum dirimuntur, *inquit*, suffragia, vis potiùs Villæ publicæ utamur umbra, quàm privati candidati tabella? sic enim scriptum est in veteribus libris, non ut à quibusdam, hujus verbi vim ignorantibus, nimis temerè est intrusum, diribentur. In epistola quoq; 4. lib. 3. ad Q. Fratrem: Cato, *inquit*, diruptis tabellis de circulo se subduxit: ubi, diremptis, legi malim, perspicuè autem hujus verbi sententiam demonstrat Lucan. lib. 5: in illo versu: Et non admissæ dirimit suffragia plebis: pro dinumerat & discernit. Hæc ex observationibus Aldi.

Dīrĭbĭtōrĭum, [τὸ λογιστήριον. Gall. *Le lieu où on fait la monstre des gens d'armes, où on les paye: ou bien le lieu où se retirent les seruiteurs d'vne maison.* Ital. *Luogo dove si pagauano gli esserciti la banca di soldati.* Ger. Ein Musterplatz/ein ort da man den Kriegsleuten den Sold bezahlt. Hisp. *Lugar donde se haze el alarde.* Pol. *Plac na ktorim sol'nierzom sol'd placa.* Vng. *Lo mustralo hely.* Ang. *The place of payement or distribution a muster place.*] Locus erat in quo recensebatur exercitus, & stipendia militiæ numerabantur: à diribendo. hoc est, distribuendo. Vnde & diribitores: id est, distributores. Cic. post Red. suum ad Senatum: Quando, *inquit*, illa dignitate tot rogatores, diribitores, custodesq; vidistis? Hoc est, divisores. distributores q;, qui in ter tribus viritim pecuniã dividerent. Plaut. in Aulul. curiarum magistros appellavit. ¶ Diribitorium etiam locus dicebatur in quo ministri versabãtur: & diribitores, ministri ipsi dicti sunt. Apul. lib. 2. de Asin. Diribitores plusculi, splendidè amicti, fercula copiosa scitulè subministrata. Plin. in Epistol. prædagium videtur appellare, ἀπὸ τῶν παίδων: id est, à pueris, & ministris.

Dīrĭgĕo, ges, gui, n. s. Præ frigore aut timore, aut alio casu viribus destituor. [πήγνυμι, συμπαγῶ. Gall. *Deuenir gourd & roide qu'on ne se peut remuer, soit de froideur, crainte, ou autre auenture.* Ital. *Indurirsi per gran fredo, ò per timore, diuenir rigido.* Germ. Vor leitte/ forcht oder anderem zufat erstarren/ vnd erstaunen. Bel. Stuf sien van condẽ. Hisp. *Pasmarse erizarse, y quasi hazerse duro como quien se yela.* Pol. *Od zimna boiaźni, albo zim sięgo przypatku marźwiea.* Vng. *El gõmlõrõdõm, meg aluszom.* Ang. *To shrinck for cold or for feare.*] Virg. lib. 8. Aeneid. Diriguit visu in medio, calor ossa reliquit: id est, præ terrore rigidus factus est. Idem 3. Aeneid. At sociis subita gelidus formidine sanguis Diriguit.

Dīrĭgo, gis, pen. cor. act. t. ex di & rego, Rego, rectum facio, dispono, cõpono, ordino, æstimo. [ישר *iyschschér* תקן *tikken.* εὐθύνω, σωτάνω. Gall. *Dresser, viser, ordonner.* Ital. *Drizzare.* Ger. Richten / etwas krumbs schlecht machen. Hisp. *Emendar ò enderecar.* Pol. *Naprowadzam, kierzę, o proste czinie.* Vng. *Igazgatom.* Ang. *To mak right or sett streight.*] Plinius in Paneg. Nam vita principis censura est, eaq; perpetua ad hanc dirigimur, ad hanc convertimur: nec tàm imperio nobis opus est quàm exemplo. Cicer. 3. de Orat. Nec sunt hæc rhythmorũ aut musicorum acerrima norma dirigenda. Planc. Ciceroni: Ad Mutinam iter dirigerem. Virgil. 7. Aeneid. Direxêre acies. Vbi Servius: Ordinarunt in latitudinem.

Dīrēctŭs, participiũ, Rectus: [ישר *meiuschschár* מתקן *methukkán.* εὐθυτέας. Gall. *Adressé, mis, iettéou dresse dro t.* Ital. *Dritto.* Ger. Gerad/ gerichtet in die geräde. Hisp. *Enderecado.* Pol. *Prosty.* Vng. *Igazgatte tot.* Ang. *Sett right an straight.*] ut, directi pedes, directum iter, directus ordo. Cato cap. 18: Arbores ad stipitẽ primùm directos pedes sedecim. Cicero de Natura deorum: Flexuosum iter habet, nequid intrare possit, si simplex & directum pateret. Cicero pro Cecin. Ejus autem fundi extremam partem oleæ directo ordine definiunt.

Dīrēctē, sive Directò, adverb. [ישרים *lemeschárim.* ἐπ' εὐθείας. Gall. *Droittement, tout droit.* Ital. *Drittamente.* Germ. Gestracks/ schnurschlechtig. Hisp. *Derechamente sin torcer.* Pol. *Prosto.* Vng. *Egy átallyába, igazán.* Ang. *Rightly, straightly.*] Cicer. in Part. Alterum ad fidem directò spectat. Ibidem: Vt quum semel dictum sit directé.

Dīrēctĭo, Verbale, f. t. [ישר *meschár.* εὐθυωλία, εὐθυωρία, ἀλλέυθωσις. Gall. *Adressement.* Ital. *Addrezamento.* Ger. Richtung. Hisp. *Enderecamiẽto, obra de emendar ò enderecar.* Vng. *Igazgatás.* Ang. *A setting right or straight.*] ut, Directio ad veritatem, Quintil. lib. 3. cap. 7. in fine. Rationis directio ad veritatem, Idem libro 3. capite 6.

Dīrēctum, directi, n. s. ὀρθωτὸν, substantivum. [Ger. Das billich vñ das recht. Pol. *Naprose zenie.* Vng. *Igyenós.*] Cic. in Part. Aequitatis autem vis est duplex, cujus altera directi, & veri & justi, & (ut dicitur) æqui & boni ratione defenditur.

Dīrēptārĭi, Fures appellantur ii qui in aliena cœnacula se dirigunt furandi animo, iiq; severius quàm fures puniendi sunt. [Pol. *Wdom zakradniem zł'odzeie.* Vng. *Házfúso, lopo.*] Vlpianus de Injur. & famos. libel. l. Sacularii. Sunt tamen qui hoc loco apud Vlpianum Diætarios malint legere, quòd fures hujusmodi in alienas diætas soleant transcendere. Vide in dictione DIAETA.

Dīrĭmo, is, pen. corr. diremi, diremptum, ex di & emo, interposita r: sive ex dis, & emo, s in r mutata, componi videtur. Divido, separo, distraho. [חבדיל *hibdil* פרדה *peredh* גזר *ghazár.* διαλύομαι, διέρχω, ἀπαίρω, διαλαμβάνω. Gal. *Separer, diuiser, departir.* Ital. *Spartire, diuidere.* Ger. Zertheilen/ von einander scheiden. Hisp. *Apartar.* Pol. *Rozł'aczam, rozeimuie.* Vng. *El rontam, el választom.* Ang. *To separat, to parte thame that be at variance.*] Plaut. in Amphyt. Sed prælium id tandem diremit nox interventu suo. Virgil. 5. Aen. & prælia voce diremit. ¶ Sic dirimere litem: id est, dissolvere & decidere. ¶ Dirimere tempus, est differre, & in aliam diem aliquid rejicere: pro quo etiam diffundere diem veteres dixerunt. Cicer. de Divinat. Quid enim habet aruspex, cur pulmo incisus etiã in bonis extis dirimat tempus, & proferat diem? ¶ Aliquãdo dirimere ponitur pro destruere. διαλύειν, διακόπτειν. Salust. Quia nondum frequentes armati convenerant, eas res consilium diremit.

Dīrēmptŭs, us, ui, m. q. Separatio. [חלק *gézer.* διάστασις, διαίρεσις. Gall. *Departie, separation.* Ital. *Separatione, rompimento.* Ger. Zertheilung/ absunderung. Hisp. *Apartamiento.* Pol. *Rozł'aczenie, rozieźie.* Vng. *El rontás, el válaztás.* Ang. *Separating or seuering.*] Cic. 1. Tusc. Est enim interitus quasi discessus, & secretio, ac diremptus earum partium quæ ante interitum junctione aliqua tenebantur.

Dīrēmptĭo, f. t. Distractio. [חלק *gézer.* διάλυσις. Vng. *El rontás,* Ang. *A seuering.*] Locus autem Ciceronis ex Planciana malè hic antea ascriptus erat: Non enim legendum in eo est Diremptio, sed Diribitio. Interim tamen dubitandum non est quin hoc vocabulum apud Latinos autores reperiatur.

Dīrĭpĭo, pis, act. t. Dispopulor, spolio, in diversas partes rapio. [שסה *schasás* שסה *schasáh* בזז *bazáx.* ἅρπαγμα, διαρπάζω Gall. *Rauir, piller, arracher & emporter.* Ital. *Rapire, tor per forza.* Ger. Berauben/ plündern. Hisp. *Arrebatar.* Pol. *Plundruie. rozchwytam, iako nie przyaźnie wibieram.* Vng. *El kóborlom, el ragadozom.* Ang. *To tak or pull away, to despoile.*] Cicer. Attic. lib. 3. Patriam non servandam ad reditum nostrum, sed diripiendam, inflammandam q; reliquimus.

Dīrēptĭo, verbale, f. t. [משסה *meschisáh* בזה *bizzáh.* διαρπαγή. Gal. *Rauissement, pillerie.* Ital. *Rapimento.* Ger. Beraubung/ plünderung. Hisp. *Arrebatamiento.* Pol. *Rozchwycenie, plundrowanie.* Vng. *Kóborlas, ragadozás, rablás.* Ang. *A robbing pilling or sacking.*] Cicer. libro 2. Epistol. Vrbs relicta direptioni atque incendiis.

Dīrūmpo, pis, Varièrumpo, seu violenter scindo. [קרע *karáh* פרץ *paráts.* διαῤῥήγνυμι. Gall. *Derompre, briser, casser, creuer.* Ital. *Rompere à forza.* Ger. Zerreissen/ zerbrechen. Bel. Van den anderen trecken. Hisp. *Romper por fuerca, ò en diuersas partes.* Pol. *Rozrywam, rozłarguie.* Vng. *El hasitom, rontom, szakaztom.* Ang. *To brast or breake a sunder.*] Plautus in Curc. Geminos in ventre videor habere filios, nihil metuo, nisi medius dirũpar miser. ¶ Refertur quandoque ad animum. Cicero ad Attic. libro 7: Dirumpor dolore.

Dīrŭptĭo, [Pol. *Rozerwanie.* Vng. *Le tõres, rohanás romlas, zakadás.*] Seneca Quæst. Natur. lib. 2. cap. 15: Necessariò vastum in tam magnorum corporum diruptione reddit sonum.

Dīrūncĭno, as, pen. corr. Dissèco & dissipo. [Ger. Zerspalten/ zerschneiden/ zerstücken/ zerbrechen. Pol. *Rozsieram piel'am.* Vng. *El szaggatom, ronczollom.*] Tractum à runcinis, quæ majores serræ dicuntur, quibus fabri lignarii majora ligna secant. Plautus Mil. Vt lapide diruncinavit militem.

Dīrūncĭo, teste Festo, Depurgo, [נקה *nikkáh.* Gall. *Purger.* Ital. *Purgare.* Ger. Seuberen/ reuten. Hisp. *Purgar ò alimpiar.* Pol. *Chedoze, czyszcze.* Vng. *Meg irtom, ki tiszitom.* Ang. *To purge, to mak cleane from weedes.*] Verbum agriculturæ antiquum, à runca deductum, quod instrumentum est excidendis dumetis idoneum.

Dīrŭo, is, act. t. Dejicio, everto, atq; destruo. [הרס *hippíl* הרס *harás.* καταβάλλω, καταστρέφω. Gall. *Mettre par terre, ruer ius.* Ital. *Ruinare, destruggere.* Ger. Niderbrechen / zerstören. Bel. Afbrecken. Hisp. *Derribar edificio, destruir.* Pol. *Rozrywam, rozrzucam, rozmiatuie.* Vng. *Le rontom.* Ang. *To breake downe, to destroye, to ouerthrowe.*] Livius lib. 1: Fragor tectorum quæ diruebantur, ultimis urbis partibus audiebatur. Terent. in Adelph. Hanc in horto maceriem jube deinde dirui. Liv. Legiones deinde ductæ ad diruendam urbem. Cicero ad Quint Frat. lib. 1: Multas ab te esse liberatas urbes, complures dirutas, ac penè desertas.

Dīrŭs, a, um, Crudelis, sævus, infestus, ferus, immanis. [אכזר *achzár.*

achzár. ἀπόφατος, παλαιστός. Gall. *Horrible, cruel, comme enuoyé de l'ire de Dieu.* Ital. *Crudele, empio, fiero.* Ger. *Grawſam/ſcheuſslich.* Bel. *Groweluck.* Hiſp. *Cruel, ò de ira de dios.* Pol. *Srogy, okrutny.* Vng. *Kegyetlen, fene.* Ang. *Cruell, vengeable, terrible.*] Virgil. 3. Geor. Priuſquam dira per incautum ſerpant cõtagia vulgus. ¶ Aliquãdo accipitur pro magno. Idem: Iam tum relligio pauidos terrebat agreſtes Dira loci.

Dīræ, [אלות מלת *aloth millath kelalóth.* ἀραὶ, ἐρινύες. Gall. *Furies d'enfer, maledictions & execrations.* Ital. *Bestemmie, maledittioni.* Ger. Verflůchungen/ wünſchung grawſamer dingen. Hiſp. *Las furias ò ira delos dioſes.* Pol. *Przeklinanie, złorzeczenie.* Vng. *Atok, ſzidalom.* Ang. *The furies of hell, execrations, curſinges.*] Execrationes, & imprecationes ſunt, quæ in malevolos effundebantur horrendæ, deos quoſdam inauditos compellantes: quibus quicunque devotus erat, credebatur maximo affici infortunio Cicero: M. Craſſo quid acciderit videmus, dirarum obnuntiatione neglecta. Diras imprecari, Græci ἐπαρᾶσθαι τὰς παλαιγενεσίους ἀρὰς dicunt, & ἀρὰς δεινὰς τῇ φερεκύδει ἐπαρᾶσθαι. ¶ Sunt etiam Diræ inferorũ Furiæ, quibus præcipuè ii qui ſceleris alicujus ſibi ſunt conſcii, creduntur exagitari. De quibus ita Virg. lib. 12. Aeneid. Dicuntur geminæ peſtes cognomine diræ, Quas & Tartaream nox intempeſta Megæram Vno eodemq; tulit partu. ¶ Hinc Dirarum inſectatio apud Sextum Aurel. Victorem in Epitome de Caracalla: id eſt, furiarum agitatio. Hic, *inquit*, fratrem ſuum peremit: ob quam cauſam furore pœnas dedit Dirarum inſectatione. ¶ Dicuntur autem in cœlo diræ, ἀραὶ. Furiæ, ἐρινύες, in terris: Eumenides, ἐρῖνυδες, in inferis: unde & tres eſſe dicuntur.

Dīrĭtās, f. t. Crudelitas, immanitas, feritas. [אכזריות *achzeriuth.* ἀγριότης, ὠμότης. Gall. *Cruauté.* Ital. *Crudeltà, feroci.* Ger. Grawſamkeit. Hiſp. *Crueldad, brauеza ſin tino.* Pol. *Srogoſć, okrucieńſtwo.* Vng. *Kegyetlenség.* Ang. *Cruеltie, vengeance, terribleneſſe.*] Cic. in Vatinium: Quanquam ſis omni diritate atque immanitate deterrimus. Idem 3. Tuſcul. Intelligi poteſt ex his fratribus qui in Adelphis ſunt, quanta in altero diritas, in altero comitas. ¶ Morum diritas. Suet. in Tyberio, cap. 21: Nec illud quidem ignoro aliquos tradidiſſe Auguſtum palàm nec diſſimulanter morum ejus diritatem adeò improbaſſe, ut non nunquam remiſſiores hilariores q; ſermones ſupervenientẽ eo abrumperet.

Dīs, Præpoſitio disjunctiva, de qua ſuprà dictum eſt in D I.

Dīto, as, act. p. Divitem facio. [העשיר *heheſchir.* πλουτίζω. Gal. *Enrichir, faire riche.* Ital. *Arrichire.* Ger. Reich machen. Hiſp. *Enriquecer à otro.* Pol. *Bogace.* Vng. *Megazdagitom.* Ang. *To make riche.*] Livius 1. bell. Pun. Caſtra militem ditavêre. Plin. lib. 35. cap. 18: Quos enumerare jam non eſt, è ſanguine Quiritum & proſcriptorum licentia ditatos.

Dītēſco, n. t. Dives fio: augmentativum à verbo inuſitato Diteo. [עשר *haſchár.* πλουτέω. Gall. *Deuenir riche, s'enrichir.* Ital. *Diuenir ricco, arrichire.* Ger. Reich werden. Hiſp. *Enriquecerſe.* Pol. *Bogaceſzeie.* Vng. *Kazdagga leszök meg kazdagodom.* Ang. *To waxe riche.*] Lucret. lib. 4: poſſunt tamen inde puellas Suſcipere & partu poſſunt diteſcere dulci.

Dīſcālcĕo, as, act. p. Calceos exuo. [חלץ נעל *naſchál chalâts náhal.* ἐκνοδέω. Gall. *Deſchauſſer.* Ital. *Diſcalzare, ſcalzare.* Ger. Entſchuhen/ die ſchuh abziehen. Hiſp. *Deſcalcar.* Pol. *Wyzuwam, rozzuwam.* Vng. *Sarumat le vonſzom.* Ang. *To put of ſhooes.*] Sueton. in Nerone: Circa cultum, habitumq; adeò pudendus, ut comam ſemper in gradus formatam peregrinatione Achaica etiam penè verticem ſummiſerit, ac plerunq; ſyntheſim indutus; ligato circum collum ſudario, prodierit in publicũ ſine cinctu, & diſcalceatus. Heb. חלץ *jacheph.*

Diſcăpēdĭno, as, penultima correp. à capedine fit, Reſero, aperio. [פתח *pathách.* ἀνέῳγω. Gall. *Ouurir.* Ital. *Aprire.* Germ. Auffſchlieſſen/ aufftun. Hiſp. *Expedir ò abrir.* Pol. *Otwierã.* Vng. *Megnyitom, el teriesztõm.* Ang. *To open, to mak patent.*] Apuleius: Hyagnis primus in canendo manus diſcapedinavit. Verbum eſt novum Apulcio parente natum.

Dīſcăvĕo, A` Plauto uſurpatum eſt pro diligenter caveo. [בשמר *niſchmár.* ἀξυφυλάττομαι. Gall. *Se donner bien garde de toutes parts.* Ital. *Guardarſi bene.* Ger. Wol verhůten. Hiſp. *Prouеerſe muy bien.* Pol. *Strzegeſzie.* Vng. *Szorgalmatoſſan el tauoſztatom.* Ang. *To be ware and circumſpect on all partes.*] Ita enim legitur in Menæchmis: Dictum faceſſe elatum, & diſcaveas malo.

Dīſcēdo, dis. pen. prod. n. t. Recedo, abeo, proficiſcor, migro, demigro. [הלך *halách* ἀναχωρέω. Gall. *Se partir, s'en aller.* Ital. *Partirſi, andar via.* Ger. Hinweggehen/ hinweichen. Bel. Wechgaen. Hiſp. *Partirſe de lugar.* Pol. *Odchodzе.* Vng. *El megyök.* Ang. *To go or paſſe away, to depart.*] Plin. Faceſſite: hinc, atq; à nobis diſcedite. ¶ Interdũ ponitur pro excipere, ἀναμάττεσθαι, ut ſi dicam: Quum diſceſſi à parentibus, nemo eſt mihi te charior: id eſt, parentibus exceptis. Cicero Lentulo: Sic tamen exiſtimare te velim: quum à vobis ſalutis meæ autoribus diſceſſerim, neminem eſſe cujus officiis me tam eſſe devinctum nõ ſolùm co- fitear, ſed etiam gaudeam. ¶ Interdum pro diſtendi, dividi, χάρειν, διαίρεσθαι. Cic. lib. 3. Offic. Hinc ille Gyges inducitur à Platone, qui quum terra diſceſſiſſet magnis quibuſdã imbribus, in illum hiatum deſcendit. ¶ Diſcedere in ſententiam, eſt alterius ſentẽtiam approbare, ἀποψηφίζεσθαι. Mos enim fuit antiquorum, quum in tanto Senatorum numero, longum foret ſingulorum ſententias audire, eos tantùm qui cæteris dignitate antecellebant, ſententiam rogare. Deinde duabus tribúsve jam dictis ſentẽtiis, reliqui ad eos quorum judicio ſubſcribebant, tranſibant.

Dīſcēdĕrĕ, non eſt ſemper de loco abire: nam lib. 11. ad Atticũ: Si poſſum, *inquit*, diſcedere, ne cauſa optima in ſenatu pereat: id eſt, ſi poſſum conſequi, ſi hunc exitum res habere poteſt: idem verbum ad eandem ſententiam tranſtulit Terent. apud quem ita loquitur Geta ſervus in Phormione: Modò ut hoc conſilio poſſit diſcedi, ut iſtam ducat. Ex Aldi comment. Ad Att.

Dīſcēſsĭo, verbale, f. t. Abitus, diſceſſus. [פרדה סרה *lécheth ſarâh.* ἀναχώρησις. Gall. *Departemente, ſparation.* Ital. *Il partirſi, la partita.* Ger. Hinweichung/ hingang Hiſp. *La partida de lugar.* Pol. *Odſtep, odeuchanie.* Vng. *El menés.* Ang. *A going away, a departing.*] Cicer. 2. Offic. Eorum neq; acceſſione melior vita fit, neq; diſceſſione pejor. ¶ Ponitur interdum diſceſſio pro divortio. Terent. in Andr. Nempe incommoditas denique huc omnis redit: Sic eveniat (quod dii prohibeãt) diſceſsio. ¶ In foro quoq; dicimus Diſceſsionem fieri in ſententiam alicujus, quum Senatores è ſua ſede ad eum tranſeunt, cujus ſententiam approbant. Cic. 6. Verr. Atq; adeò quum jam non ſolùm diſceſsio facta eſſet, ſed etiam perſcriptum, atq; in tabulas relatum.

Dīſcēſsŭs, us, ui, m. q. verbale à diſcedo, Diſceſsio. [כת *lécheth* סרה *ſarâh.* ἀναχώρησις. Gall. *Departement.* Ital. *Diſpartimento, la partita.* Ger. Hingang/ hinfahrt. Hiſp. *La partida de lugar.* Pol. *Odchod, odſtąpienie.* Vng. *El menés.* Ang. *A going away, a departing.*] Cicer. 5. de Finib. Quinetiam quum decreverit eſſe moriendum, tamen diſceſſu à ſuis, atq; ipſa relinquenda luce moveatur. Diſceſſum è vita, pro morte poſuit idem Cicer. libro 1. de Divin. O præclarum (*inquit*) diſceſſum è vita. ¶ Diſceſſus terræ, pro terræhiatu, & chaſmate accipitur. Item Diſceſſus cœli, pro ſubita cœli diſruptione, qualem nobis videmur videre, quum fulgura, aut coruſcationes apparent. Cicer. 2. de Divin. Ita te nec terræ fremitus, nec cœli diſceſſus, nec lapideus, aut ſanguineus imber, nec trajectæ ſtellæ, nec facès viſæ terrebunt?

Dīſcepto, tas, n. p. Diſputo, cõtendo, decerto. [רב משפט *rab niſchpát* מוכיח *hochiach* ריב *pillél.* ἀμφισβητέω, ἀμφισβήτησις. Gall. *Debatre & diſputer de quelque different.* Ital. *Diſputare, contendere.* Germ. Zancken/ ſtreitten. Bel. Stryden/ diſputeren. Hiſp. *Contender diſputando.* Pol. *Swarzе ſzie, xpieram ſzie.* Vng. *Hanyakodom vetélkõdõm, hárſolodom.* Ang. *To diſput or reaſone of any thing, to contend.*] Cicer. Fam. 4: Poſtquam armis diſceptari cœptum eſt de jure publicò. ¶ Aliquando etiam moderor, compono, διαλαμβάνειν. quod ad verbum è Græco dictum eſſe videtur. διαιρῶ, διορίζω, διαγινώσκειν, vel (ut alii exponunt) judico, arbitror, cognoſco. In qua ſignificatione accuſativum regit. Cic. pro Milone: Et iſti eſt præpoſitus quæſtioni, qui hæc juſtè, ſapienterq; diſceptet. ¶ Eſt etiam alius hujus verbi elegãs uſus apud Cicer. Famil. 10, ad Plancum Imp. Quamobrem, *inquit*, quanquam in unò prælio omnis fortuna R. P. diſceptat, quod quidem, quum hæc legeres, jam decretum arbitrabar fore: tamen ipſa famâ, quæ de tua voluntate percrebuit, magnam es laudem conſecutus. Id eſt, quanquam omnis Reip. fortuna dè tui prælii exitu pendet.

Dīſcēptātŏr, Rei ſententiæq; arbiter, judex. [שפטי מוכיח *peliili mochiach.* διαιτητής. Gall. *Juge ou arbitre.* Ital. *Giudice ò arbitro.* Germ. Ein Schéydmann/ der ein handel entſcheidet. Bel. Biderman Hiſp. *Contendedor que diſputa, iuez, arbitro, arbitrador.* Pol. *Roziemca, rozſadzacz* Vng. *Itélő biro.* Ang. *A iudge or arbitrour, a dayè man.*] ut docet Cic in part. ad Filium: Nam aut auſcultatore (*inquit*) qui audit, aut diſceptatore: id eſt, rei ſententiæq; moderator. Idem ad Sulpit. lib. 13. Vt omnibus in rebus, & quæ in aliquam controverſiam vocarentur, te arbitro: & quod commodo tuo fieri poſſet, te diſceptatore uterentur.

Dīſcēptātrīx. [שפטית מוכיחת *pelilith mochiáchath.* ἡ διαιτητική, ἡ διαγνώμων. Gall. *Celle qui iuge.* Ital. *Donna che giudica.* Germ. Richterin Hiſp. *Contendedora, que diſputa, arbitradora.* Pol. *Takto ra rozſadza.* Vng *Itélő aszony.* Ang. *Sche that iudgeth or is arbitrour.*] Cic. 4. Acad. Dialecticam invectam eſſe dicitis veri & falſi quaſi diſceptatricem & judicem.

Dīſcēptātĭo, f. t. Cauſa & lis. [ריב *pelilúſáh* διαχειρότονία. Gall. *Debat en paroles, diſpute, controuerſe.* Ital. *Contentione.* Ger. Ein ſpan oder ſtreittiger handel. Hiſp. *Aquella contienda deſputando.* Pol. *Niezgoda, poſwarik.* Vng. *Vetélkõdés ſörlés harſolodás.* Ang. *A ſtryuing in wordes, controuerſie.*] Cicer. 2. de Divin. Cum quibus omnis ferè nobis diſputatio contentioque eſt. Diſcé-

est. Disceptatio pro arbitratu & cognitione. Vlp. l. Quum ij. §. fi cui. ff. de Transact. Hæc omnia habent disceptationem Prætoris: & pro utilitate alimentarii accipienda sunt.

Dīscēptātiūnculă, f. p. diminut. à disceptatio. [Pol. *Poswarek.* Vng. *Vizzauonia sotska vetelkŏdoſloske, hárſobodáſotska.*] Gell. lib. 20. cap. ult. Ea omnia subcisiva & subsecundaria tempora ad colligendas hujusmodi memoriarum disceptatiunculas conferam.

Dīscērno, is, act. t. discrevi, discretũ, Separo, divido, dijudico, distinguo, dispicio. [חקר *chakár* בחן *bachán* הבחיר *hichchír* הבדיל *bibdíl.* διαλέγω, διαχωρίζω. Gall. *Discerner, separer, & cognoistre l'vn de l'autre, diuiser.* Ital. *Deuidere, separare.* Ger. Vnderscheiden. Hisp. *Apartar.* Pol. *Rozłączam.* Vng. *Meg valaſztom.* Ang. *to separat, to discerne or knaw one frome an other.*] Cic. 3. Tusc. Democritus alba & nigra discernere non potuit. ¶ Quandoq; distinctè cognosco. διαγινώσκω. Terẽtius in Adelph. Quid hoc (malum) infelicitatis? nequeo satis discernere, Nisi me credo huic esse natum rei, ferundis miseriis. ¶ Discernere litem. Virgil. 12. Aeneid. Saxum antiquum, ingens, campo qui forte jacebat, Limes agro positus, litem ut discerneret arvis.

Dīscrētŭs, ta, tum, particip. passivæ significationis à discernor: [מובדל *mubdál.* διακεχωρισμένος. Gal. *Separé & diuisé.* Ital. *Separato.* Ger. Vnderscheidet. Hisp. *Apartado.* Pol. *Rozłączony, przegrodzony.* Vng. *Meg valaſztatot.* Ang. *Seuered, separated.*] ut, Discreta semina apud Colum. id est, separata. Plin. lib. 15. cap. 30: Discretæ suis nominibus sylvæ. Hujus compositum protulit Plin. Indiscreta propè specie fuêre: id est, indifferenti. ἀδιάκριτος. Valla exponit activè, ut sit Discretus qui qualitates personarum ac rerum momenta discernit. Sed nullum attulit exemplum, nec ullum afferri posse arbitror, nisi in passiva significatione.

Dīscrētĭo, nis, verb. f. t. Separatio, distinctio. [גזר *gézer.* διάκρισις. Gall. *Discretion, distinction, separation.* Ital. *Diuisione, separatione.* Ger. Vnderscheidung/absunderung. Hisp. *Apartamiento.* Pol. *Rozmoność, rozdział.* Vng. *Meg válaſztás.* Ang. *A separating, a seuering.*] Lactant. lib. 7: Quum vis aliqua utrumq; discreverit: quę discretio mors vocatur, Autor ad Heren. lib. 4, sic definit: Discretio vocatur quæ rerum consequentiũ continet perspicuâ & dilucidam eum gravitate expositionẽ. Aliquando pro delectu, κρίσις.

Dīscrētè, adverb. non significat providè aut sapienter (ut nonnulli existimant) sed separatim & distinctè: huic opponuntur Confusè, perturbatè. [χωρίς. Gall. *Separeement, distinctement.* Ital. *Separatamente.* Ger. Vnderscheidentlich. Hisp. *Apardatamente.* Pol. *Osobnie, rozmie.* Vng. *Kwlŏn válaſztua.* Ang. *A sunder, seuerally.*] Cic. lib. 1, de Invent. In præsentia tantummodò numeros & modos, & partes argumentandi confusè & permistè dispersimus: pòst discretè & electè in genus quodq; causæ, quid cuiq; conveniat, ex copia hac digeremus.

Dīscrētim, aliud adverb. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 3: Quoniam discretim de his rebus dicendum est.

Dīscrīmĕn, pen. product. n. t. Separatio, differẽtia. [מחלקת *machalóketh* גזר *gézer.* διαφορά. Gall. *Difference.* Ital. *Differenza.* Ger. Vnderscheid. Hisp. *Differencia.* Pol. *Rożnoſć, rozdział.* Vng. *Kwlŏmboség.* Ang. *Difference, diuersitie.*] Cic. Totumq; discrimen summi boni in ea rerũ cõparatione positũ putat. Salust. Laudamus divitias prosequimur inertiã, inter bonos & malos nullũ est discrimen. ¶ Accipitur etiã pro intervallo sive distantia: Cicer. de lege Agrar. contra Rullum: Duo maria pertenui discrimine separata. ¶ Item pro divisione & capillorum exornatione, sive cõpositione quæ fit discerniculo. [משחה *mikscheh.* λύσιμα. Gall. *Separation.* Ital. *Separatione.* Ger. Scheidung des Hars. Hisp. *Apartamiento.* Pol. *Przedział wł'osów.* Vng. *Hay válaſztas.* Ang. *A seuering and crisping of the heare.*] ¶ Et Discrimẽ, certamen. [κρίσις. Vng. *Viadal.*] Virgil. 5. Aeneid. -post hos æquo discrimine Pistrix Centaurusq; locum tendunt superare priorem. ¶ Rursus discrimen periculum dicitur. [אסון *asón* משכבות *miſchenúth.* κίνδυνος, ἀγών. Gall. *Danger, peril.* Ital. *Pericolo.* Germ. Ein gefahr. Hisp. *Peligro.* Vng. *Veszedelŏm.* Ang. *Danger, perill.*] Virg. lib. 1. per tot discrimina rerum Tendimus in Latium. Cæsar 6. bel. Gal. Videt imminere hostes, atque in summo rem esse discrimine.

Dīscrīmĭno, as, pen. cor Divido. separo, distinguo. [הבדיל *hibdíl.* διορίζομαι, διαχωρίζω, διαιρέω. Gall. *Separer, distinguer, discerner.* Ital *Diuidere, dipartire.* Germ. Vnderscheiden. Hisp. *Apartar.* Pol. *Dzielie ver.* Vng. *Meg válaſztŏm.* Ang. *To mak difference, to seuer.*] Cic. in Philip. Hetruriam discriminat Cassia. Lucret. lib. 2: Sed fortè putes animalia sola teneri Legibus his: quædam ratio discriminat omnes.

Dīscrīmĭnātŭs, partic. Distinctus. [מובדל *mubdál.* διακεχωρισμένος. Gall. *Distingué, separé.* Ital. *Distinto.* Ger. Ein vnderscheid. Hisp *Apartado.* Pol. *Rozdzielnie.* Vng. *Meg válaſztatot.* Ang. *Seuered, separated one frome another.*] Liv. 1. belli Pun. Virgiliarum somniq; nec die nec nocte discriminata tempora.

Dīscrīmĭnātim, adverbium, significat Differẽter. [διακεχωρισμένως. Gall. *Diſferemment, en diuerſes ſortes, ſepareement.* Ital. *Differentemente.* Ger. Vnderscheidentlich. Hisp. *Diuersa ò apardamente.* Pol. *Rozdzielnie.* Vng. *Meg válaſztatot.* Ang. *Seuerally, a sunder.*] Var. 1. de Re rustic. Eadem de causa sunt quæ non possunt vivere, nisi in loco aquoso, aut etiam in aqua, & discriminatim: & alia in lacubus: ut arundines in Aretino: aliæ fluminibus, ut in Epiro arbores alni.

Dīscrīmĭnātŏr, ris. [διακριτής. Pol. *Rozdzielacz.* Vng. *Meg válaſztó.* Ang. *A seuerer.*] Apul. de Mundo: Axis est dictus divisor & discriminator mundi.

Dīscrīmĭnātĭo, Separatio. [διάκρισις. Pol. *Odłączenie.* Ang. *A seuering or separating.*] Diomedes grammat. lib. 1: Nomen est quo Deus, aut homo propria duntaxat discriminatione pronunciatur. Ibidem: Sine speciali discriminatione.

Dīscrīmĭnālĕ, n. t. Acus est quæ crines dividit ad concinnandũ caput: [חריט *charít.* κτενίς. Gall. *Vn poinſon de quoy vſent les femmes à faire creſtes de leur cheueux.* Ital. *Scriminale.* Germ. Ein pfriemŏ mit welchem die Weyber das har ſcheitlen. Hisp. *Partidor de los cabellos.* Pol. *Szpilka ktora bial'e gl'owi wł'oſſi dzela.* Vng. *Hay válaſzto tŏ, fwſw'.* Ang. *A pinne of wood or iuory to trimme and crisp the heare with.*] ut apud Iesaiam: Discriminalia & perisce lides, & murænulas & olfactoriola.

Dīscrīmĭnĕcŭlum, n. s. Instrumentum quo mulierum capillus discernitur. [חריט *charít.* κτενίς. Gall. *Vn poinſon dont vſent les femmes à faire les creſtes de leur cheueux.* Ital. *Scriminale.* Germ. Ein inſtrument mit welchem die Weyber die ſcheitlen machen. Hisp. *El partidor delos cabellos.* Pol. *Inſtrument do dzielenia wł'oſſów.* Vng. *Hay válaſzto ŏſzerſzam.* Ang. *A pinne of wood or iuory to crisp and trimme the heare with.*] Varr. lib. 4. de lingua Latin. Discerniculum est quo discernitur capillus. Nonius: Discerniculum acus quæ capillos mulierum ante frontem dividit: dictum à discernendo. Transumitur ad quamvis differentiam seu discrimen. διαφορά. Gell. lib. 7: Tum comperi duas species hellebori esse, discerniculo coloris insignes, candidi & nigri.

Dīscērpo, pis, psi, ptum, act. t. ex dis & carpo, Distraho, discindo, dilacero, divello. [טרף *taráph.* διασπῶμαι, διαπαραττω. Gall. *Mettre en pieces, deſchirer.* Ital. *Sbranare, ſquarciare.* Ger. Zerreiſſen/zerzerren. Bel. Verſchueren. Hisp. *Partir y deſpeducar en partes.* Pol. *Rozrywam.* Vng. *El ſzaggatom.* Ang. *To deſmember, to teare in pieces.*] Cic. in Topicis: Quum res quæ proposita est, quasi in membra discerpitur. Varro: Duabusq; admotis quadrigis alligatum corpus, equis in diversum iter concitatis, discerpsêre.

Dīscērptŭs, participium. [מרף *nitráph.* διασπασθεὶς διαιρεθείς. Gal. *Depece, rompu en pieces, dechiré.* Ital. *Sbranato, ſtracciato in pezzi.* Germ. Zerriſſen/zerzerret. Hisp. *Deſpedacado.* Pol. *Rozerwany.* Vng. *El ſzaggatarot.* Ang. *Torent or torne in pieces.*] Cicer. 3. de Orat. Quæ complecti tota nequeunt, hæc facilius divulsa & quasi discerpta cõtrectant. Liv. lib. 1. ab urbe: Fuisse tum quoque aliquos, qui discerptum regem patrum manibus tunc, quoq; arguerent.

Dīscĕtŭs, à Plin. lib. 2. cap. 25. accipi videtur pro cometa, sive simili aliqua aëris impressione: Easdem (*inquit*) breviores & in mucronem fastigiatas, xiphias vocavêre, quæ sunt omnium pallidissimæ, & quodam gladii nitore ac sine ullis radiis quos discus suo nomini similis, colore autem electro, rarò è margine emittit.

Dīscīndo, dis, discidi, pen. corr. act. t. à dis & scindo. [קרע *karáh.* κατακεράννυμι, διαχόπτω. Gall. *Fendre, ſeparer en coupant.* Ital. *Fendere.* Ger. Zerſchneiden/zerſpalten. Hisp. *Hender.* Pol. *Rozrzinã, rozł'upuie.* Vng. *El metélŏm, haſogatom.* Ang. *To cutt a sunder or in pieces.*] Terent. in Adelph. Vide ut discidit mihi labrum. Idem in Eunuch. Vestem omnem miserè discidit. Cicero pro Cælio: Discidit vestem? resarcietur? ¶ Discindere amicitias: Cic. de Amic. Tales igitur amicitiæ sunt remissione usus levandę, & (ut Catonem dicere audivi) dissuendæ magis quàm discindendæ sunt.

Dīscīssŭs, particip. [קרוע *karúah.* διαχωρισθείς. Gall. *Dechiré, debriſé & rompu.* Ital. *Stracciato.* Ger. Zerriſſen/zerſchnitten. Hisp. *Cortado, deſpedacado.* Pol. *Rozerżnioni, rozłargnioni.* Vng. *El haſogattatot, metéltetŏt.* Ang. *Cut, rent, torne in pieces.*] Virg. 3. Georg. Discissos nudis laniabant dentibus artus. Stat. 1. Syl. Hunc neq; discisis cœpissent Pergama muris.

Dīscīngo, is, xi, ctum, act. t. Quod cinctum erat dissolvo: huic contrarium Cingo. [טתח *pittách.* διαζώννυμι. Gall. *Deſceindre, deſarmer.* Ital. *Scingere.* Ger. Entgürten/oder auffgürten. Hisp. *Deſceñir.* Pol. *Rozpaſſuie.* Vng. *Meg oldom, le duetzŏm.* Ang. *To vngirde.*] Martial. lib. 9: Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo. ¶ Nonnũquam etiam per translationem pro enervare seu confutare, vel etiam retundere accipitur. Vnde discingere dolos ratione dixit Syl. lib. 7. pro eo quod dicimus dolos ratione & consilio retundere. Discinxit (*inquit*) ratione dolos, fraudesq; resolvit.

Dīscīnctŭs,

Dīscīnctŭs, particip. [משתח *mephatéach.* ἐζωσ@. Gall. *Deſceint, deſarmé.* Ital. *Diſcinto.* Germ. Auffgurtet. Hiſp. *Sin cennidero, que no es cennido.* Polonicè, Rozpassany. Vng. *Meg öldatot, le öuetczet öt.* Angl. *Vngirded.*] Liv. 8: bel. Pun. Diſtinctis gladiis diſcinctos deſtituit. Antiqui negligentes & deſides appellabant diſcinctos & intemperantes, κακοδιαλελυμένους. contrà, Accinctos, ſolertes, ſtrenuos vocabant: quod à re ipſa deductum eſt. Molles enim demiſſis, diſcinctisq; veſtibus uti ſolent: ſtrenui verò atq; induſtrii, quò ſint ad res exequendas promptiores, ſuccincti incedunt. Perſius Satyr. 3: Non pudet ad morem diſcincti vivere Nacæ? Nepos diſcinctus: id eſt, omni luxuria diffluens. Horat. Epod. Ode 1. Ovid. 1. Amor. Ipſe ego ſegnis eram, diſcinctaq; in otia natus, Mollierant animos lectus & umbra meos. Liv. 5. bel. Maced. Nihil primo aſpectu contemptius: equi homines q́ue paululi, & graciles diſcinctus & inermis eques. Serv. Diſcincti, inhabiles ſunt militiæ: omnes enim qui militant cincti ſunt: unde diſcincti, inefficaces & ignavi dicuntur: ſicut è contrario præcinctos vocamus διεζωσμένους.

Diſclūdo, dis, act. t. Excludo, ſeparo, disjungo. [חלק *chaláḳ* חבדיל *hibdíl.* ἀφορίζω. Gall. *Ouurir, deffermir, ſeparer.* Ital. *Separare, chiudere.* Germ. Außſchlieſſen/von einander abtheilen/abſünderen. Belg. Affſcheiden. Hiſpan. *Echar diſuera.* Pol. *Dzielić l'acze.* Vng. *Kirekeſztöm.* Angl. *To ſhoote out, to diſioyne.*] Cic. 1. Tuſcul. Perturbationes ſemotas à mente & diſcluſas putat. Lucretius: Cum paribus jungi res, & diſcludere mundum. Cæſar. bel. Gal. Qui Arvernos ab Helvetiis diſcludit: id eſt, disjungit. Cic. 1. Tuſc. Duas partes ſeparare voluit, iram & cupiditatem, quas locis ſuis diſcluſit: iram in pectore, cupiditatem ſubter præcordia locavit. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 17: Hi loculatas habent piſcinas, ubi diſpares diſcluſos habent piſces.

Diſclūsĭo, nis, f. t. [ἀφόρισις. Polon. *Rozł'aczenie.* Vngar. *Kirekeſztés.*] Apuleius lib. de Deo Socratis: Fac intelligas nō modò loci diſcluſione, verùm etiam naturæ dignitate.

Diſco, is, n. t. didici, Percipio, diſciplinam accipio, cognoſco, perdiſco. [למד *lamádh* אלף *aláph.* μανθάνω. Gall. *Apprendre.* Ital. *Imparare.* Germ. Lernen. Hiſp. *Deprender, apprender de nueuo.* Pol. *Vczę ſię.* Vngaricè, *Tanúlok.* Ang. *To learne.*] Plautus in Trucul. Literas didiciſti: quando ſcis ſine alios diſcere. Cic. 4. Academ. Ab eo enim Stoico Dialecticam didicerat. Terent. in Adelph. Pater eſſe diſce ab aliis qui verè ſciunt. ¶ Hujus compoſita ſunt Addiſco, Condiſco, Dediſco, Ediſco, Perdiſco, perfectè ſeu valde diſco: quæ vide ſuis locis.

Diſciplīnă, f. p. Ars, doctrina. [לקח *lekích.* μάθημα, μάθησις, ἐπιστήμη. Gall. *Diſcipline, enſeignement, regiment, obſeruance.* Ital. *Dottrina, diſciplina.* Ger. Lehr oder vnderweiſung ſo einer von ſeinem Lehrmeiſter nimpt. Belg. *Onderwyſinghe/konſt.* Hiſp. *Doctrina, enſennanca.* Pol. *Nauka, czwiczenie.* Vng. *Tudomany, fenyitek, meſterſég.* Ang. *Doctrine, knawledg which a ſcholler apprehendeth by one other.*] Doctrina eſt prout à doctore traditur: διδασκαλία. ¶ Accipitur autem & in malam partem. Plautus in Bacch. Eadémne erat hæc diſciplina olim, quum tu adoleſcens eras? Ibidem: Tua diſciplina nec mihi prodeſt, nec tibi. Et in bonam pro bono vivendi modo in Rep. Vnde Cicero queritur ſe incidiſſe in perturbationem veteris diſciplinę. Sic apud Valerium Maximum caput eſt de militari diſciplina: id eſt, de obſervatione bonorum morum inter milites. ¶ Diſciplina pro inſtituto. Plaut. in Aſin. Eadem nos diſciplina utimur. ¶ Diſciplinam pro ſecta philoſophorum ponit. Cic. 5. Tuſc. Omnes ferè philoſophi omniū diſciplinarum, niſi quos à recta ratione natura vitioſa detorſiſſet, hoc eodem animo eſſe potuerunt. Doctus ex diſciplina Stoicorum. Cic. de Clar. Orat. ¶ Diſciplina pro exemplo. Plautus in Moſtel. Diſciplinæ aliis eram.

Diſcīplīnābĭlĭs, le, μαθητὸς, ἐπιστητός Polon *Nauczaiaci.* Vng. *Tudomanybol valo.*] ad Herenn. libr. 3: Aut ſi qua in re cohortabimur aliquem, cujus rei aliquam diſciplinabilem ſcientiam poterimus habere, & quomodo, aut qua quidq; ratione fieri oporteat oſtendemus.

Diſcīpŭlŭs, m. f. & in fœ. Diſcipula, Auditor, qui ſe alicui in diſciplinā tradit. [תלמיד *talmídh.* φοιτητὴς, μαθητὴς, ὁμιλητὴς. Gall. *Diſciple, aprenti, celuy qui apprend.* Ital. *Diſcepolo.* German. Ein Lehrjunger/Lehrmeidtin Hiſpan. *Diſcipulo.* Polon *Diſciput', vczen.* Vng. *Tanituány.* Ang *A diſciple, a ſcholler or apprentis.*] Cicer. 2. Offic. Orator parum vehemens, dulcis tamen, ut Theophraſti diſcipulum poſſis agnoſcere. Plaut. in Bacch. Magiſtrónę quēquam diſcipulum minitarier? Nihil moror diſcipulos mihi eſſe tam plenos ſanguinis. Plin. li. 10. cap. 29: Audit diſcipula intentione magna & reddit. Plaut. Aul. Continuò hercle ego te dedam diſcipulam cruci.

Dīscīplīnōsŭs, Dicitur qui tàm bonas quàm malas artes facilè diſcit. [δεμαθὴς. Pol. *Latwi do vczenia.* Vngar. *Kinnyen tanúlo.*] Hinc in reprehenſione dictus eſt diſciplinoſus gladiator à Catone. Ex Perotto. ¶ Diſciplinoſus, verbum Marci Catonis, teſte Gellio lib. 4. cap. 9: Diſciplinoſus, conſilioſus, victorioſus, quæ M. Cato ita affiguravit.

Dīscŏbŏlŭs, pen. corr. [δισκοβόλ@. Polon. *Miotaiaci bliacha.* Vng. *Penkö iátzo.*] Qui diſcum jaculatur, ἀπὸ τῆς βάλλειν τὸν δίσκον. Quid eſt, à jaciendo diſco. Quint. libr. 2: Quid tàm diſtortum & elaboratum quàm eſt ille diſcobolus Myronis?

Diſcœlĭi. qui durioris ſunt alvi.

Dīscŏlŏr, penultima correpta, adjectivum, om. t. Quod eſt diverſorum colorum. [בגוע *tſabúah.* ποικίλ@. Gall. *De diuerſe coleur, different en couleur.* Ital. *Di diuerſi colori.* Ger. Von mancherley farben. Hiſp. *De diuerſos colores.* Pol. *Rozmaitey ſzarbowany.* Vng. *Kwlömkű lömbſzinw'.* Ang. *Of ſundrie coloures.*] Martial. libro 14: Diſcolor hic gemino calculus hoſte perit. ¶ Per tranſlationem etiam accipitur pro diſſimili. Horat. libro 1. Epiſtol. Vt matrona meretrici diſpar erit, atque Diſcolor, infido ſcurræ diſtabit amicus.

Dīscōnvĕnĭo, n. q. Non convenio. [בחלק *nechelák.* ἀλλοτριόω. Gal. *Eſtre different, & ne conuenir ou s' aſſembler point.* Ital. *Diſconuenire.* Germ. Nicht vberein kommen/mißhelten. Belg. Oneens ſyn. Hiſp. *Deſconuenir.* Polonicè, *Nie zgadzam ſię, rożni ieślem.* Vng. *Nem eggyezök, kwlomböznök.* Ang. *To diſagree or differ.*] Horat. 1. Epiſt. & vitæ diſconvenit ordine toto. Idem: Non eadem miramur, eò diſconvenit inter Meque & te.

Dīscŏquo, is, ere, Coquo, decoquo. [אפה בשל *apháh biſchſchél.* ἀφεψέω. Gall. *Faire cuire.* Ital. *Cuocere.* German. Kochen oder vertochen. Hiſp. *Cozer.* Pol. *Wiwarzam.* Vngar. *Meg főzöm.* Ang. *To ſeeth.*] Plin. lib. 22. cap. 25: Noſtri præcipiunt atietinū in aqua cum ſale decoquere. Ibidem: Alvum ſiſtit in cibo, magisq; diſcocta cœleſti aqua.

Dīscōrs, diſcordis, om. t. ex dis, & cor Diſſentiens, diſcordans. [בחלק *nechelák.* διχογνώμων. Gall. *Diſcordant, mal accordant.* Ital. *Diſcorde.* Germ. Zweytrechtig/vneins. Belg. Tweedrachtig. Hiſp. *Coſa diſcorde.* Pol. *Niezgodliwy, ſwarliwy.* Vng. *Vizzauonyó, henyorgó, nem eggyezök.* Ang. *That diſcordeth or agreeth not.*] ut, Secum ipſa diſcors, apud Liv. 2. ab Vrb Cic. 2. de lege Agrar. Non ambitione, non contentione diſcordes. Ovid. 3. Amor. Quid tibi diſcordes addere in arma viros? ¶ Antiqui dicebant Diſcordis, hujus diſcordis. Pom. Blanda, fallax, impotens, ſuperba, diſcordis.

Dīscōrdo, as, are, act. p. Diſſideo, diſſentio, diſcrepo. [בחלק *nechelák.* διάγνωμονέω, διαφωνέω. Gall. *Diſcorder, mal accorder.* Ital. *Diſcordare.* Germ. Zweytrechtig oder vneins ſeyn. Hiſp. *Diſcordare.* Pol. *Nie zgadzam ſię.* Vngar. *Vizzátuonyok, newn eggyezök, háborgok.* Angl. *To diſcord, to diſagre, or to be at variance.*] Cicero 1. de Finib. Sed intùs etiam in animis incluſæ, inter ſe diſſident atque diſcordant. Colum. libro 9. cap. 11: Domino mortuo familia nimia licentia diſcordat. Terent. Andr. Qui ſcis eos nunc diſcordare inter ſe?

Dīscōrdĭă, f. p. Diſſidium, diſſentio, ſeditio. [מחלקת *machalóketh* מדון *madhón.* ἀλλοφωνία. Gal. *Diſcord, diſſention.* Ital & Hiſ. *Diſcordia.* Germ. Zweytracht/vneinigkeit. Belg. Tweedrachtigheyt. Pol. *Niezgoda.* Vn. *Vizzauonyás haboruſág.* Ang. *Diſcorde, diſagreing, or ſtrife.*] Cicer. 4. Tuſc. Diſcordia eſt ira acerbior intimo odio, & corde concepta. Idem de Amicit. Quanta vis amicitiæ concordiæque ſit, ex diſſentionibus atque diſcordiis percipi poteſt. Veteres autem pro diſcordia dixere diſcorditas: & inde diſcorditer adverbium.

Dīscōrdābĭlĭs, le, Quod diſcordat, & diſconvenit. [בחלק *nechelák.* φιλόνεικ@, διχογνώμων. Gall. *Noiſif, aiué à mettre ou faire mettre en diſcord.* Ital. *Diſcordeuole.* German. Das zweytrechtig iſt/nicht wol zuſamen ſtimmet. Hiſpan. *Coſa diſcorde.* Pol. *Niezgodliwy.* Vngar. *Vizzauonyo, háborgo.* Angl. *That diſcordeth.*] Plaut. in Capt. Me hìc valere, & tute audacter dicito Tyndare inter nos fuiſſe ingenio haud diſcordabili.

Dīscōrdĭālĭs, Qui diſcordiam excitat & parit. [ἀλλοφωνητικὸς, ὑφενδοποιός. Gall. *Qui à fait ou engendre, diſcord.* Ital. *Che genera diſcordia.* Ger. Der zanck vñ vneinigkeit machet. Hiſpan. *El que engendra diſcordia.* Pol. *Niezgodnik.* Vng. *Haboruság ſzörző.* Ang. *That moueth doſcorde and ſtriffe.*] Plin. lib. 37. cap. 10: Hyenæ pelle ſimilem abominantur diſcordialem domibus.

Dīscōrdĭōsŭs, Quj diſcordiam ſeminat & lites ſerit, diſcordialis. [φιλόνεικ@, ὁ ἐριστικός. Gall. *Noiſif, querelleux.* Ital. *Chi ſemina diſcordie.* Germ. Zánckiſch/auffrüriſch/der voll zanck oder zweytracht ſteckt. Hiſpan. *Lleno de diſcordia.* Polon. *Swarliwi ſwarcá.* Vng. *Háborgo, vizzauonyo.* Ang. *A ſower of diſcorde or ſtriffe.*] Vulgus diſcordioſum. Saluſt. in Iug. Nam vulgus (uti plerunque ſolet, & maximè Numidarum) ingenio mobili, ſeditioſum atque diſcordioſum erat, cupidum novarum rerum, quieti & otio adverſum.

Dīscrĕpo, pas, penultima correpta, act p. Diſcordo, diſſentio, diſcrepans ſum, quaſi diverſo modo crepo. [בחלק *nechelák.* ἀλλοφωνέω, διίσταμαι, ἀλλοφέρομαι. Gall. *Deſaccorder, n' eſtre point d' accord.* Ital. *Diſcordare, non eſſere d' accordo.* Germ. Anderſt lauten/mißhäuen. Belg. Verſcheiden luyden. Hiſp. *Diſcordar.* Polon. *Nie zgadzam ſię, nie przyzwaliam.* Vn *Kwlömbözök.* Ang. *To diſagre, to jarre.*] Cicero libro 1. Offic. Vt in fidibus, aut in tibiis, quàm vis paulùm

paulùm diſcrepent, tamen id à ſcienti animadverti ſolet. Cic. Rufo: A meis rationibus tuę diſcrepant. Liv. lib. 38. poſuit impersonale: Nec inter ſcriptores rerum diſcrepat ſolùm, ſed oratores quōq; ſi modò ipſorum ſunt quę feruntur.

Dīſcrĕpĭto, as, frequentativum. [*συχνὰ ἀλαλάζω φωνέω.* Vngar. *Gyakran kwlömbözök.*] Lucret. libr. 2: Si non omnia ſint, aut multò maxima pars eſt Conſimilis, verùm poſitura diſcrepitant res.

Dīſcrĕpāntĭa, tiæ, ſ. Diſſenſio, diſcordia. [מחלקת *machalóketh* רב *ghéſer.* *ἀλαφωνία.* Gall. *Difference.* Ital. *Differenza.* Germ. Vnderſcheid/mißhälligung. Hiſp. *Differencia.* Pol. *Rożnosć, nieżgoda.* Vn. *Kwlömbözés.* An. *Differēce, diſagreing, variance.*] Cic. 1. Offic. Inactiones omnemq; vitam, nullam diſcrepantiam conferre debemus. Idem 3. de Finib. Majorem multò habere Stoicos & Peripateticos rerum omnium diſcrepantiam, quàm verborū.

Dīſcrētĭo, Diſcretus, Diſcrīmen, Diſcriminale, Diſcrīmino, Diſcriminatim, Vide DISCERNO.

Diſcrŭcĭor, aris, d. p. ejuſdem ſignificationis eſt cum ſuo ſimplici, & tàm ad animū quàm ad corpus refertur. [דאב *daáh* עצב *hatſáb.* *ἀθυμέω.* Gall. *Tourmenter en pluſieurs ſortes.* Ital. *Affligere, cruciare.* Germ. Vbel geplaget werden/ ſehr gepeiniget werden. Belg. Seer gepijnigt worden. Hiſpanicè, *Atormentare, fattigare.* Pol. *Trapte ſię, grizeſzie.* Vng. *Kenlödom.* Ang. *To be ſore tormented, vexed or greued.*] Cicer. 12. Philipp. Vt ille Trebonium, & (ſi poſſet) etiam Brutum, diſcruciatos necaret. Plaut. in Aulul. Diſcrucior animi, quia domo abeundū eſt mihi. In quò exemplo etiam illud obſervatione dignum eſt, quòd diſcrucior apud veteres cum genitivo conjungi ſolebat, more Græco: hodie autem cum ablativo. Plaut. in Caſ. Ego diſcrucior miſer amore.

Dīſcūmbo, is, n. t. Accumbo. [ישב *jaſchább.* *κατάκειμαι, ἀνάκειμαι.* Gall. *Se coucher, s' en aller dormir, ou s' aſſeoir pour manger à la mode ancienne.* Ital. *Sedere à menſa.* Germ. Zů tiſch ſitzen. Belg. Ter tafelen neder ſitten. Hiſpan. *Aſſentarſe à la meſa.* Polon. *Do ſtoł u ſiadam.* Vngar. *Le telepödöm, äſztalhoz wlök.* Ang. *To ſitt downe at table, to go ly, to go to bedde.*] Gell. Apud cœnam Favorini philoſophi quum diſcubitum fuerat, cœptusq; apponi cibus, ſervus aſſiſtens menſæ legere incœptabat.

Dīſcŭbĭtōrĭum, m. ſ. Quaſi immiſſo cuneo apertus ac patens, ſicut ligna diducta fiunt, & hiantia adactis cuneis. [*διεσφηνωμένον.* Gall. *Fendu auec vn coing, entr' ouuert.* Italicè, *Aperto con cuneo.* Germanice, Mit einem wecken geſpalten/ oder von einander getriben. Hiſpanicè, *Hendido ò abierto con cunnas.* Polon. *Rożupł'ony, rożdarty.* Vngar. *Ekkel haſitatot.* Anglicè, *Clouen with a wedge.*] Plin. lib. 9. cap. 30: Carent conchæ viſu, omniq; ſenſu alio quàm cibi & periculi. Inſidiantur ergo polypi apertis, impoſitoq; lapillo extra corpus, ne palpitatu ejiciatur, ita ſecuri graſſantur, extrahuntq; carnes: illæ ſe contrahunt, ſed fruſtrà diſcuneatæ.

Dīſcŭpĭo, Eſt valde cupio. [אוה *iavváh.* *ἐπιθυμέω.* Gallicè, *Fort deſirer.* Italicè, *Deſiderar grandemente.* Germanicè, Hefftig begeren Hiſp. *Mucho codiciar.* Pol. *Bardzo żądam.* Vng. *Igen kéńanom, fölötte akarom.* An. *To couet greatlie.*] Catull. Cum puero bello præconem qui videt eſſe, Quid credat, niſi ſe vendere diſcupere? Cælius Ciceroni: Peream ſi minima cauſa eſt properàndi iſtò mihi, quòd te videre, & omnia intima conferre diſcupio.

Dīſcūrro, ris, n. t. In diverſas partes curro. [רוץ *ſchat.* *ἀλαθρέχω.* Gall. *Courir çà & là.* Ital. *Correre in diuerſe parti.* Ger. Hin vnd her lauffen. Hiſp. *Correr ò diuerſas partes.* Pol. *Przebiegam ſzie.* Vngar. *Ideſtoua futoſók, kuritolok.* Ang. *To runne in ſundrie partes, to runne hither and thither.*] Liv. lib. 1: Signo dato juventus Romana ad rapiendas virgines diſcurrit.

Dīſcūrsĭo, onis, f. t. [רוץ *ſchot.* *ἀλαδρομή.* Gall. *Courſe decà & delà.* Italicè, *Corſo deſordinato.* German. Ein vnordentlich geleuff. Hiſpan. *Corrida qn diuerſas partes.* Polonicè, *Bieganie nierządne.* Vngar. *Ideſtoua valo futoſás, kuritolás.* Ang. *A running hither and thither in diuerſe partes.*] Lactant. De opif. Totos dies in hujuſmodi diſcurſione conſumunt.

Dīſcūrsŭs, m. q. Diſcurſio. [רוץ *ſchot.* *ἀλαδρομή.* Gall. *Courſe decà & delà.* Ital. *Diſcorſo, corſo diſordinato.* German. Das hin vnd her lauffen: Hiſp. *Corrida en partes diuerſas.* Pol. *Przebiegiwanie.* Vng. *Ideſtoua valo futoſás.* Angl. *A running hither and thither in diuerſe parties.*] Cæſ. 8. belli Gallici: Magno clamore diſcurſuq; paſſim ſe fugæ mandant. Et apud Plin. libro 2. cap. 36: Diſcurſus ſtellarum.

Dīſcūrsĭtātĭo, nis, f. t. [Polonicè, *Bieganie niemierne.* Vngar. *Alafel bagzás, koſlatás ideſtoua iarás.*] Seneca de vitæ brevitate, cap. 3: Agedum ad computationem ætatem tuam revoca. Dic quantum ex iſto tempore creditor abſtulerit, quantum officioſa per urbem diſcurſitatio.

Dīſcŭs, m. q. [קערה *keháráh.* *δίσκος.* Gal. *Vn plat.* Italicè, *Piatto grande.* German. Ein blatten/ ein fleiſch teller. Belg. Een platteel. Hiſp. *Muy gran plato.* Pol. *Talierz, piaska miſſa.* Vn. *Tanyér, ſikál.* Angl. *A diſhe.*] Vas latum (ut Iulius Pollux inquit) ad portandas carnes aptum, fortè lanx. Cic. de Orat. Quorum auditores ea diſcum audire malunt, quàm philoſophum: qui ſimul, ut increpuit, philoſophum diſputantem relinquunt. Vnde ab Hieronymo dictus eſt Diſcophorus ille qui Danieli prandium portavit: Talem enim, *inquit*, diſcophorum inedia meruerat hebdomadis. ¶ Eſt & Diſcus, rotunda quædam moles ſaxea vel plumbea, ſive ferrea, cujus jactu juvenes inter ſe certabant, victorq́ue evadebat, qui aut altius in ſublime, aut longius in tractu ultra deſignatum ſpatium projeciſſet. [Angl. *A coyte.*] Martial. lib. 14: Splendida quum volvent Spartani pondera diſci: Eſte procul pueri, ſic ſemel ille nocens. Alludit poëta ad mortē Hyacinthi pueri, qui jactu diſci ab Apolline eſt interfectus, & in florem ſui nominis mutatus. De quo vide Ovid. 10. Metam. Hujuſmodi diſco videntur hodie uti noſtri mimi & histriones, qui quæſtus gratia coram populo geſticulantur, dum neſcio quid ad formam diſci rotundum & æreum jaculantur in aërem, deinde virga excipiunt: quos diſcobolos appellat Plin. libr. 35. cap. 1: hoc eſt, diſci jactatores. Diſci autem figura videtur fuiſſe plana & rotunda, ut nobis corpus ſolis apparet. Ideo etiam Græci ſolare corpus *diſcum* dicunt. ¶ Hinc locus proverbio apud Cic. lib. de Orat. 2: Diſcum quàm philoſophū audire malūt. Vulgus enim hominum propenſius eſt ad quāvis ineptas voluptates quàm ad frugiferas. Per jocum transferri poteſt ad diſcum eſcarium, cujus crepitum multi libentius audiunt quàm vocem philoſophi.

Dīſcŭtĭo, tis, pen. cor. act. t. diſcuſſi, diſcuſſum, ex dis & quatio. Propriè in diverſas partes rejicio, diſpello. [דחה *dachdh* דחף *dachaph* חלם *halām.* *ἀλαθέω, ἀλαφοράω.* Gallicè, *Esbranler, pouſſer, & faire en aller, diſſoudre, reſoudre.* Ita. *Scuotere, dibattere.* Ger. Erſchütten/ zerſchütten. Belg. Van den anderen breten. Hiſp. *Sacudir en diuerſas partes.* Pol. *Witrząſſam, roztrząſſam.* Vngar. *El rontom, kétfelé uerdm* (item) *meg viſgálom.* Ang. *To ſhak or ſtrike of.*] Liv. Tribus arietibus aliquantum muri diſcuſſit. Ovid. 2. Metam. Tempora diſcuſſit claro cava malleus ictu. ¶ Per tranſlationē modò ponitur pro removeo, ſeu reſolvo. *ἀλαλύω.* Cic. 12. Phil. Diſcuſſa eſt illa caligo, quàm paulò antè dixi: diluxit, pater, videmus omnia. Colum. lib. 7: Etiam languor & nauſea diſcutitur, ſi integrum gallinaceum crudum ovum jejuni faucibus inſeras. Celſ. lib. 3. cap. 8: Niſi interdum jam horrore diſcuſſo. ¶ Diſcutere medicis eſt ulcus ſive collectionem citra ſuppurationem diſſipare, & disjicere, *ἀλαφορεῖν.* Hinc diſcuſſoria medicamenta; *ἀλαφορητικὰ*: & vis diſcuſſoria. Plin. lib. 30 cap. 10: Et per ſe cinis inanium cochlearum ceræ miſtus diſcuſſoriam vim habet. ¶ Modò variis modis examino, inveſtigo. [חקר *chakár.* *ἐξετάζω, ἀναζητέω.*] Cic. 4. Acad. Oportet igitur nos eſſe armatos, ut occurrere poſſimus interrogationibus eorum, captionesq́ue diſcutere. Lactant. Hæc enim pravitatis eſt cauſa ignoratio ſui: quam ſiquis cognita veritate diſcuſſerit, ſciet quemadmodum ſibi vita degenda ſit.

Dīſcūſſŏr, ris, Calculator. [*λογιστής.* Pol. *Rożtrząſacz.* Vn. *Számuetŏ, ſzámtarto.*] Iul. Firmicus Matheſeos lib. 3: Exactores imperatorum, & qui annuas fiſcaliorum præſtationes repetunt: diſcuſſores, rationales, *&c.* Diſcuſſor alias pro inveſtigator, inſpector, Macrob. Comment. lib. 1. cap. 21: Hoc loco diligens rerum diſcuſſor invenit quod requirat.

Dīſcūſſĭo, nis, f. t. Solutio, inquiſitio. [*ἀλύσεις.* Vngaricè, *Viſgálás feytés.*] Macrob. Comment. lib. 1 cap. 16: Sequitur illa diſcuſſio, quid ſit, quod adjecit. ¶ Alias Diſcuſſio eſt percuſſio incuſſio, quid ſit, quod adjecit. ¶ Aliàs Diſcuſſio eſt percuſſio in diverſas partes: ut Seneca Quæſt. Natur. lib. 6. cap. 19: Quomodo in dolio cantantis vox per totum cum quadam diſcuſſione percurrit ac reſonat.

Dīſcūſſum, Quod examinatum, aut judicatum eſt. Et actus ipſe Diſcuſſio. *ἀνάκρισις.* Et Diſcuſſor, qui diſcutit. [*ἐξεταστής.* Pol. *Rożtrząſienie.* Vngar. *Meg viſgáltatot.*]

Diſcuſſores, um, m. t. Inquiſitores & æſtimatores facultatum hominum ſunt. Heg. in tit. C. de Diſcuſſ.

Dīſĕrtŭs, Diſerte, Vide DISSERO.

Diſertiones, Diviſiones patrimoniorum inter conſortes. Feſtus.

Dīsjĭcĭo, cis, pen. cor. act. t In diverſas partes jacio, diſpergo. [נטל *naphátz* נתז *nathátz.* *ἀλαῤῥίπτω.* Gall. *Ietter par terre çà & là, faire eſcarter.* Ital. *Gettare in diuerſe parti.* German. Hin vnnd her werffen. Hiſpanicè, *Derramar echando, ò echar en diuerſas partes.* Polon. *Rożrząucam, rożmiatam.* Vng *El hányom, ideſtoua hányom.* Ang. *To caſt a ſunder, to ſcatter.*] Virgilius 1. Aeneid. Disjecitq́ue rates. Liv. 1. ab Vrb. At primò tentata res eſt, ſi diſpoſitis clientibus abſterrendo ſingulos à concionibus, conciliisq́ue, diſjicere rem poſſent.

Dīsjectŭs, participium. Diſperſus. [נטוי *naphúts.* *διεῤῥιμμένος.* Gall *Ietté çà & là, eſpars.* Ital. *Gittato quà & là.* Ger Zerſtreuwet/ hin vnd her geworffen. Hiſp. *Derramando echando, ò echado en diuerſas partes.* Pol. *Rożmiotany, rożrzącony.* Vng. *El hányattatot, ideſtoua hanyattatot.*

Ivy ttatot. Ang. *Cast a sunder, scattered.*] Cicer. Att. libr. 3: Nos dissecta manu adversariis pares esse non possumus. Horat. in Carm. tectaq; Penthei disjecta non levi ruina.

Dīsjecto, tas, tare, frequentativum. [Ἀφελίζω. Pol. *Rozrzucenie.* Vngar. *El hanyogatom.* Ang. *To disparkle often.*] Lucret. lib. 2: Sed quasi naufragiis magnis, ventisq; coortis Disjectare solet magnum mare transtra, carinas, Antennas, proram, &c.

Dīsjūngo, axt. t. Separo. [חלק הבדיל *hibdil chaláḳ.* Ἀφελίσσω, Διίστημι. Gall. *Desioindre, descoupler, separer.* Italicè, *Disgiungere, separare.* Germanice, Von einander fügen/abſünderen. Hiſpan. *Desunnir ò apartar.* Pol. *Lacze.* Vn. *El valaſztom.* Ang. *To vnioyne, to separat, to vnyoke.*] Cic. Lentul. Nam ab orationibus disjungo me, referoq; ad mansuetiores Musas. Terent. in Hecyr. Atqui ea res multò maximè disjungit illum ab illa. Cicer. 2. Philip. Ipse enim Pompeium à mea familiaritate disjunxit.

Dīsjūnctŭs, participium. [מבדל *mibdál.* Ἀφελόχθεις. Gall. *Desioinct, descouplé, separé.* Ital. *Separato, disgionto.* Ger. Abgeſünderet/von einander gefügt. Hiſp. *Desunnido, ò partado.* Pol. *Rozłączony.* Vngar. *El valaſztatot.* Ang. *Vnyoked, vncoupled.*] Cicer. pro Rosc. Amer. Quæ vita maximè disjuncta à cupiditate, & cum officio cõjuncta. Idem 2. Philip. Opera mea Pompeium à Cæsaris amicitia esse disjunctum.

Dīsjūnctŭs, m. q. Nomen ex participio. [Pol. *Rozłączoni.* Vng. *El valaztatot.* Ang. *A farre of, a sunder.*] Cic. pro Marcel. Nec verò disjunctissimas terras citius passibus cujusdã potuisse peragrari, quàm tuis non dicam cursibus, &c. Idem 4. Academ. Nihil est enim ab ea cogitatione, quam habemus de gravitate sapientis, errore, levitate, temeritate, disjunctius.

Dīsjūnctĭo, f. t. Separatio. [גזר *gézer.* Ἀφόρισις, Ἀφαίρεσις. Gal. *Desioignement, separation.* Ital. *Separatione.* German. Abſünderũg. Hiſpan. *Apartamiento.* Polon. *Rozłączenie.* Vngar. *El valaſztás.* Ang. *A separating, a vnyoking.*] Cic. Neque enim nõ potest mihi non molestissima esse disjunctio nostra, in tanta rerum omnium varietate. ¶ Hinc etiam disjunctivæ conjunctiones, Ἀφορισμικοὶ σύνδεσμοι, quæ res, vel personas, vel tempora distinguunt: ut, Hoc vel illud, meum vel tuum erit.

Dīsjūnctīvŭs, [Ἀφορισμικός. Pol. *Łączący.* Vng. *Meg valaſztó.*] ut disjunctivus modus: Papinianus D. lib. 35. Tit. 1. l. 78: Disjunctivo modo conditionibus ascriptis. ¶ Hinc disjunctivæ conditiones, quæ copulativis opponuntur, apud Probum.

Dīsjūnctīvē, adverb. [Ἀφορισμικῶς. Pol. *Łączenie.* Vngar. *Meg valaſztua.*] Vlpian. D. lib. 30. Tit. l. 34: At si conjuncti disjunctivè commixti sint, unius personæ potestate funguntur.

Dīspalescĕrĕ, Est palàm omnibus innotescere. [הודע *hodbáh.* Ἀφανισμός. Gall. *Estre diuulgé.* Ital. *Palesare.* German. Jederman kundtbar werden. Hiſp. *Diuulgarse.* Pol. *Każdemu bedzie znano.* m. m. Vngar. *Mindenkõk eltt nyluán lennim.* Ang. *To be common or knawin by all.*] Plaut. in Bach. Si plus perdundum sit, perisse suavius est, Quàm illud flagitium vulgò dispalescere.

Dīspālo, as, penultima producta, idem quod separo, teste Nonio, à præpositione dis, & verbo palare, quòd est errare, & vagari. [נטף נפץ *naphátz hephits.* Ἀφελίσσω, Ἀφίημι, Ἀφίστημι. Gall. *Estre diuulgué & manifesté, s' espandre cà & là, vaguer par les champs.* Ital. *Separare, andare errando.* Ger. Hin vñ her ſchweiffen. Hiſp. *Derramar, derramar se huyendo.* Pol. *Rozſtrzelam ſie, rozbiegam ſie.* Vn. *El szaggatom, el valaſztom, el szeleſitõm.* Ang. *To wander or stray, to be commone or knawin.*] Hujus passivum est Dispalor. Sisen. libr. 3. Histor. ut citat Nonius: Tanto passu dispalantur. Et apud eundem: Dispalati, ab signis digressi omnes, ac dissipati. Gell. libr. 1: Ea præcentione tranquilla & venerabili, ad quandam quasi militaris musicæ disciplinam, vis & impetus militum, ne sparsi dispalatique prorurent, cohibebatur.

Dīspāndo, is, ere, act. t. Extendere. [נטה *natáh* רקע *rakáh* פרש *parás* מתח *mathdch.* Ἀφανύειν. Gall. *Estendre, ouurir & desployer.* Ital. *Spandere.* Germ. Außſpannen/zerthun. Hiſp. *Tender en partes.* Polon. *Wiwieſzam, rozcziagam, rozkładam.* Vng. *Kiterieſztõm, el teritõm.* Ang. *To stretch out, to open abroade.*] Plin. libro 9. cap. 4: In Gaditano Oceano arbor in tantum vastis dispansa ramis, ut ex causa fretum nunquam intrasse credatur. Lucret. libro 1: Denique fluctifrago suspensæ in littore vestes Vvescunt, eædem dispensæ in Sole serescunt. Plautus in Milite dispessis per e scribit: Eundem actutam extra portam dispessis manibus.

Dīspānsŭs, a, um, Expansus, extensus, participium ab hoc verbo dispando. [פרוש *parús.* Διεσπασμένος. Gall. *Estendu, desployé.* Ital. *Spanso.* Germanicè, Außgeſpannet/ außgeſtreckt. Hiſpan. *Tendido en partes.* Pol. *Rozcziągniony.* Vngar. *Kiterieſztetõt, el teritetõt.* Ang. *Spread or stretched out abroade.*] Plaut. in Milite: Eundum actutum extra portam dispessis manibus.

Dīspăr, disparis, om. t. Inæqualis, dissimilis, impar, diversus. [ἀνώμαλος, ἀνόμοιος. Gall. *Dissemblable, qui n' est point pareil.* Ital. *Disparsi.* Ger. Vngleich. Hiſp. *Desigual.* Pol. *Rożny.* Vngar. *Igyenetlen, nem haſonlo.* Ang. *Disalyk, vnequall, vnmeete.*] Cicer. de Amicit. Dispares enim mores, disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias. Idem pro Font. O fortunam longè disparem M. Fontei, si, &c. Idem pro Muræn. Et quoniam ostendi, judices, parem dignitatem ad Consulatus petitionẽ, disparem fortunam provincialium negotiorum in Muræna atq; Sulpitio fuisse, &c. Virg. 2. Aeglog. Est mihi dispari septem compacta cicutis Fistula. Ovid. 8. Metam. Fistula disparibus paulatim surgit avenis.

Dīspărĭlĭs, le, Dispar. [ἄνισος. Vn. *Igyenetlen, nem haſonlo.* Ang. *Vnmeet, vnequall.*] Varr. de Re rust. Et pabulum disparile non usquequaque idem fit. Cicer. 1. de Divin. Quæ omnia fiunt ex cœli varietate, & ex dispari aspiratione terrarum.

Dīspărĭlĭtās, [ἀνομοιότης. Pol. *Rożne rożrzucenie.* Vng. *Különbsẽg.*] Macrob. Saturnal. libr. 1. cap. 1: Nec indigestè tanquam in acervum congessimus digna memoratu, sed variarum rerum disparilitas ab authoribus diversis confusa temporibus, ita in quoddam digesta corpus est. Vide Gell. lib. 20. cap. 11.

Dīspăro, as, are, act. p. Separo, & sejungo. [הבדיל *hibdil.* Ἀφελόζυγνυμι. Gall. *Separer.* Ital. *Separare.* Ger. Sunderen/von einander ſcheiden. Hiſp. *Apartar en diuerſos lugares.* Polon. *Rozdzielam.* Vngar. *El valaſztom, el szakaſztom.* Ang. *To put a parte, to sinder.*] Plautus Rud. Qui est Imperator divûm atque hominũ, Iupiter: Is nos pergentes alium in alia disparat. Gell. lib. 11. cap. 11: Tot sententias in eandem rem, quasi aliud atq; aliud diceret, disparavit. ¶ Hinc disparata vocant Dialectici quæ negativè opponuntur. Cic. 1. de Invent. Disparatum est autem id quod ab aliqua re per appositionem negationis separatur, hoc modo, sapere, & non sapere.

Dīspartĭo, is, Vide DISPERTIO.

Dīspello, lis, dispuli, dispulsum, In varia loca pello, discutio, dissicio. [נטף הטיף *naphátz hephits* דחף *dachaph.* Διελαύνω. Gall. *Deboucher, deschasser.* Ital. *Scacciare in diuerse parti.* German. Zertreiben/von einander jagen. Hiſp. *Echar en partes.* Pol. *Rozganiam.* Vngar. *Széllel hányom, el hányom, el verõm, elwészbm.* Ang. *To put or expell into sundrie partes.*] Liv. lib. 5: Quum equitem passim liberi frænis dispulissent equi, Vejentium maxima pars Tyberim effusi petunt. Cic. lib. 1. Tuscul. Eandemque ab animo tanquam ab oculis caliginem dissolvit. Virgil. 1. Aeneid. Teucrorumque alios, acer quos æquore turbo Dispulerat: id est, disjecerat, sive segregaverat.

Dīspendo, dis, Distinco, sive occupatum teneo. [Ἀφανύω. Gall. *Detenir, tenir occupé.* Ital. *Tenir occupato.* Germ. Zuſchaffen geben/ oder mit geſchefften auffhalten. Hiſpan. *Detener.* Polon. *Sprawuie/ zatrzymuie.* Vng. *Gondot adok.* Angl. *To lett with diuerse businesse, to withhold or staye.*] Colum. libr. 8. cap. 2: Parandi autem modus est, ducentorum capitum, quæ pastoris unius dispendat curam. ¶ Aliquando idem est quod expendo, erogo, distribuo: unde fit nomen dispendium, de quo mox dicemus: & Dispenso frequentativum, idem ferè quod distribuo. [Gall. *Despendre, employer.* Ital. *Spendere.* Germanice, Außthetelen/außgeben. Hiſpanicè, *Despender.* Pol. *Rozdaie.* Vngar. *Költõk.* Ang. *To spend or bestowe.*] Colum. lib. 4: Cœlestes admittet imbres, eosque alendis seminibus dispenset. ¶ Aliquando significat expando. Ἀφανύω. & tunc non à pendo, sed à pando componitur. Plautus: Vbi lubet, dispendite hominem divorsum, atque distendite.

Dīspēndĭum, dii, n. s. Est sumptus, incuria, vel negligentia, aut immoderatione factus. [ἀνάλωμα. Gall. *Despense & perte, dommage, degast.* Ital. *Spesa.* German. Verlurſt/untoſt. Belg. Uncoſt/verlies. Hiſp. *El gaſto.* Pol. *Vtrata, zguba.* Vng. *Hiába valo, haszontalan költseg.* Ang. *Expense, losse.*] Plin. Magno id lignorũ dispẽdio fit. ¶ Aliquando idem est quod damnum, vel detrimentũ: [βλάβη. Gall. *Dommage.* Italicè, *Danno.* Germ. Schad. Hiſp. *Danno.* Polon. *Szkoda.* Vng. *Kar vallás.* Ang. *Domage, losse.*] cui opponitur compendium, quod lucrũ vel utilitatẽ significat. Terent. Hecyr. Quid est quod mihi malim, quàm quod huic intelligo evenire, ut gratiam ineat sine suo dispendio, & mihi prosit? Plautus in Mercur. Amorem multos illexisse in dispendium. Virgil. 3. Aeneidos: Hic tibi nequa moræ fuerint dispendia tanti. ¶ Dispendium etiam via obliqua, & quæ per ambages eò ducit quò ire tendimus, contraria Compendio. Lucan. lib. 8: Iam super Herculeas fauces, nemorosaq; Tempe, Acmoniæ deserta petens, dispendia sylvæ, &c.

Dīspēndĭōsŭs, sa, sum, Damnosus. [ζημιώδης. Gall. *Qui porte dommage, dommageable.* Ital. *Dannoso.* Germ. Schedtlich/das ſchaden bringt. Hiſp. *Lo que haze danno ò menoscabo.* Pol. *Szkodliwy.* Vngar. *Káros.* Ang. *That bring oth great domage and losse.*] Col. lib. 2: Nam dispendiosa est cunctatio. ¶ Accipitur etiã pro sumptuoso. φιλαναλωτής: cui supponitur parcus.

Dīspendomena; erat genus quoddam suppliçii fœdum & inhumanum apud Persas: de quo abundè apud Alex. ab Alex. in Genial.

Dīspĕnno, is, Expando: [פרש *parás.* Ἐκπετάννυμι, Ἀφανύω. Pol. *Rozcziągam.* Vng. *Kiterieszt õm.*] tractum à pennis & volatu avium, ut inquit Nonius. Plaut. in Milit. Vbi lubet dispen-

nite hominem diversum,& distendite. Sic enim Nonius legit: quanquam vulgariter jam dispendite, legatur. Est autem hæc consuetudo loquendi Plauto familiaris: ita enim depectere defloccare uspiam dicit.

Dīspēnso, as, frequentativum, quod frequentiore in usu est, Dispendo, dispono, procuro. [חלק *chalák* סכן *sachán.* διέπω, οἰκονομέω. Gall. *Gouuerner, dispenser, ou distribuer vne chose par raison.* Ital. *Dispensare.* Ger. Außtheilen. Hisp. *Dispensar.* Pol. Roż żadzam. Vngar. *Sáfarlok.* Anglicè, *To lay out money for another, to distribut.*] Plaut. in Bacch. Nunc alteris etiam ducentis usus est: Qui dispensentur Ilio capto. Livius 3. ab Vrbe: Intercalares mensibus interponendo ita dispensavit, ut, &c. Cic. ad Att. lib. 11: Ex quo scire nihil potui de nostris domesticis reb. de quibus acerbissimè afflictor, quòd qui eas dispensavit, neq; adest istic, neque ubi terrarum sit, scio.

Dīspēnsātŏr, m. t. Qui familię necessaria dispensat, & distribuit: cujusmodi sunt obsonatores, quorum officium est coëmere quæ usus domesticus expostulat. [סכן *sochen.* οἰκονόμος. Gall. *Despensier, celuy qui à la charge de manier, dispenser ou distribuer le bien de son maistre.* Ital. *Dispensatore.* Ger. Ein Schaffner/ Haußhaltter/ Eynteuffer Belg. Een wtreycker. Hisp. *Despensero.* Polon. *Szaffarz.* Vngar. *Sáfár.* Ang. *He that layeth out or distributeth money, a steward.*] Mart. lib. 6: Dispensatoris nobile cernis opus. Iuvenal. Prælia quanta illic dispensatore videbis Armigero?

Dīspēnsātĭo, f. t. Procuratio, administratio. [טקדה *pekuddáh.* οἰκονομία. Gall. *La charge & maniement de quelque chose, office de despenser.* Ital. *Officio di dispensiero.* Germ. Außtheilung/ verwaltung. Hisp. *Officio de despensero.* Pol. *Szaffarstwo, widatek.* Vng. *Sáfárság* Ang *The charge or laying out of money for another, distribution.*] Cicero ad Atticum libro 15: Profectionem meam, ut video, Erotis dispensatio impedit. Hodie dispensationem accipiunt Iurisperiti, pro communis juris relaxatione necessitatis, aut certè majoris alicujus utilitatis causa cuipiam concessa. Verùm quoniam in ea significatione apud classicos scriptores non legitur, nihil est quod plura hîc de ea agamus, præsertim quum præsentis instituti sit, Latinas voces, non Barbarorum fœces huc congerere.

Dīspĕrdo, dis, dispersi, act. t. Consumo, dissipo. [שחת *schichéth* אבד *ibbádh.* ἀπόλλυμι, ἀφθείρω, ἐξολοθρεύω. Gall. *Perdre & gaster, degaster, destruire.* Ital. *Consumare, dispendere.* German. Verderben/ geschenden/ zu nichten machen. Hispan. *Disperdiciar, gastar, alexnar.* Pol. Rozrzucam, kaze, *pssuie.* Vng. *El veszt ögetöm, tekozlom.* Ang. *To lose, to marre or kill.*] Plaut. Cas. Imò age ut lubet, ede, bibe, disperde rem. Cicer. pro lege Agrar. Videte nunc proximo capite, ut impurus helluo turbet Remp. ut à majoribus nostris possessiones relictas disperdat & dissipet. Plaut. Pœn. Dii immortales meum herum servatum volunt, & hunc lenonem disperditum.

Dīspĕrdĭtĭo, onis, f. t. Deletio, perditio. [אבדון *abaddón.* ἐξολόθρευσις. Gall. *Degast, destruction, perdition.* Ital. *Consumamento, distruttione.* Germ. Verderbnuß. Hisp. *Desperdiciamento.* Polon. Skaza. Vng. *Vezedelöm, el vesztés.* Ang. *A marring, a losing.*] Cicero 3. Philipp. Quum exercitu Romam sit ad interitum nostrum, & ad disperditionem urbis venire conatus.

Dīspĕrĕo, ris, n. q. ex dis, & pereo componitur, significatque vario modo, aut in totum pereo, & deficio. [אבד *abádh.* ἀπόλυμι, ἴρρω. Gall. *Estre perdu & gasté, deperir.* Ital. *Perire à fatto.* Germ. Verderben/ zu nicht werden. Belg. Gansch verderven. Hisp. *Perescer en todo ò en diuersas maneras.* Pol. *Gine, wniwecz sie obracam.* Vng. *El veszök, vesznek, sz'llyedök.* Ang. *To perish, to be lost.*] Varr. 1. de Re rust. Fructus solent disperire. Idem libr. 3: Providendũ vehementer ne propter æstum, aut propter frigus dispereant. ¶ Dispeream jurantis vox. Plaut. in Amphyt. Dispeream, si aut intùs adhuc fui, aut si hunc miserim.

Dīspĕrgo, gis, dispersi, sum, act. t. In diversas partes spargo, Disjicio, dissipo. [פזר *pazár.* διασκεδάζω. Gall. *Espandre, semer cà & là.* Ital. *Separare in diuerse parti.* Ger. Zerstreuwen. Hispan. *Esparzir en partes, derramar.* Pol. Rozprossam. Vng. *El széllektöm, el huntöm.* Ang. *To scatter or spread abroad.*] Cicero 4. Acad. Cur mortifera tam multa perniciosa terra mariq́ue dispserit. Terentius in Adelph. An tibi mavis cerebrum dispergi hîc? Cicero 3. de Natura deorum: Puerum interea obtruncat, membraq; particulatim dividit, perq; agros passim dispergit corpus &c.

Dīspĕrsŭs, m. q. participium, disjectus, fusus. [פזור *pazúr.* διεσπαρμένος, διεσκεδασμένος. Gall. *Espars, semé cà & là.* Ital. *Sparso.* Germanicè, Zerstreuwet. Hispanicè, *Esparzido en partes, derramado.* Polon. Rozproszony. Vngar. *El széleszteött, el hanyattatot.* Ang. *Scattered or spreed abroade.*] Cicero 1. de Orat. Omnia ferè quæ sunt conclusa nunc suribus dispersa & dissipata quondam fuerunt, ut in musicis numeri, & voces, & modi.

Dīspĕrsĭo, ūs, ui, m. q. [תפוצה *tephutsáh.* διασκεδασμός, διασπορά. Gallicè, *Esparsement.* Ital. *Spargimento.* Germ. Zerstreuwen. Hisp. *Esparzimiento en partes.* Polon. Rozproszenie. Vng. *El szélle-*

dés, el oszlás. Ang. *A scattering or spreading abroade.*] Cic. Att. lib. 9: Quòd Consules laudas, ego quoq; animum laudo, sed consilium reprehendo: dispersu enim illorum actio de pace sublata est, quam quidem ego meditabar.

Dīspĕrsē, & dispersim, adverbia, Diffusé. [σποράδην, διεσπαρμένως. Gall. *Par ci par là, separeement, en diuers lieux.* Ital. *Separatamente, per quà & per là.* Germ. Hin vnd her zerstreuwet. Hisp. *Esparzidamente en partes.* Pol. Rozproszenie. Vngar. *El szelaszte, el hanyva.* Anglicè, *By scattering hither and thither.*] Cic. Verr. Nunc jam illa omitto, quæ dispersè à me multis locis dicentur, ac dictà sunt. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 1: Qui Græcè scripserunt dispersim alius de alia re, sunt plus quinquaginta.

Dīspērtĭo, tis, & Dispertior, tiris, deponens, ex dis, & partior: In diversas partes divído, huic & illi partes do. [חלק *chalák* פלג *pillágh.* διαμερισμός. Gall. *Departir, diuiser.* Ital. *Partire, diuidere.* Germ. Zertheilen/ außtheilen. Belg. Butdeelen. Hisp. *Partir ò diuidir en diuersas partes.* Pol. Rozdzielam, *dziele.* Vng. *El osztom.* Ang. *To deude, to parte.*] Plaut. in Aulu. Hercule injuria dispertivisti, pinguiorem agnũ isti habent. Sic dispertire exercitũ per oppida, Liv. 9. bel. Pun. Dispertire tyrones inter legiones, Hirc. 5. belli Afri. Cic. 7. Verr. A quibus initia vitę, atq; victus, legum, morum, mansuetudinis, humanitatis exempla hominibus & civitatibus data, ac dispertita esse dicuntur. Idē Metello lib. 5: Quod quũ dicerem, illud adjunxi, mihi tecum ita dispertitum officium fuisse in Reip. salute retinenda, ut ego, &c.

Dīspĕlĕsco, scis, scui, n. t. Separo, disjungo, quasi pecus à pastione arceo. [הבדיל *hibdíl.* διέρχω, ἀφαμβάνω. Gall. *Separer, diuiser.* Ital. *Separare.* German. Günderen/ zertheilen. Hispan. *Apartar, como del pasto el ganado.* Polon. Rozlaczam, *dziele.* Vngar. *El válaztom, el w'zöm.* Angl. *To sever, to separat.*] Plin. libr. 5. cap. 9: Inde Africam ab Aethiopia dispescens. Dispescere (inquit Festus Pompeius) propriè est pecus à pastione deducere: ut cõpescere, unà pascere, & in uno loco continere.

Dīspĭcĭo, cis, pen. cor. n. t. Discerno. [חקר השליח *hischghiach chakár.* διακρίνω. Gal. *Discerner, considerer diligemment.* Ital. *Discernere.* Ger. Entscheiden. Belg. Onderschyden. Hisp. *Discerner ò iuzgar.* Pol. Wiba czam, rozdzielam. Vng. *Meg választom.* Ang. *To discerne, to consider with diligence.*] Quintil. lib. 2: Nam proprietates ingeniorũ dispicere prorsus necessarium. ¶ Item diversè, diligentérve inquirere, considerare, seu mente circunspicere, & providere, & tanquam in omnem partem lumina mentis intendere. [σκέπτεσθαι, περισκέπτεσθαι. Gall. *Regarder d' vn coste & d' autre.* Ital. *Guardar daogni banda.* Ger. Fleissig beschauwen/ fleissig/ vnnd in alle weg wol erwegen oder betrachten. Belg. Overleggheu. Hisp. *Mirar à partes diuersas y todas.* Ang. *To looke and behold frome the one side and the other.*] Cic. lib. 1. Tusc. Tamen acie mentis dispicere cupiebant. Colum. in Præf. Operis: At ego quum aut magnitudinem totius rei, quasi quandam vastitatem corporis: aut partium ejus, velut singulorum subtilitatem dispicio, vereor ne supremus antè me dies occupet quàm universam disciplinam ruris possim cognoscere.

Dīspĕctŭs, us, ui, m. q. Discretio, delectus. [משפח *mischghách.* διάκρισις, διαλογισμός. Gall. *Regard d' vn coste & d' autre, esgard.* Ital. *Riguardo, rispetto.* Germ. Entscheidung/ anschauwung/ betrachtung. Hisp. *Mirada en partes diuersas.* Pol. Przebranie, rozsnica. Vng. *Meg választás.* Ang. *Looking frome one part to another.*] Senec. 2. de Ira: Quid si pueris, quòd neglecto dispectu officiorũ, ad lusus & ineptos æqualium jocos spectent, quis irascatur, &c.

Dīspĭcĭentĭă, f. p. Circunspectio, & providentia, vel consideratio diligens, atq; discretio. [σκέψις. Pol. Ostrożnosc', przezirzenie. Vngaricè, Szömözség, eszesség]

Dīsplĭcĕo, ces, n. s. compositum est à placeo; Odiosus sum, injucũdus sum: Huic contrariũ Placeo. [רע *rah.* ἀπαρέσκω. Gall. *Desplaire.* Ital. *Dispiacere.* Ger. Mißfallen. Hisp. *Desagradar.* Pol. *Nie podobam sżie.* Vng. *Nem tetszöm.* Ang. *To displease, to mislike.*] Nihil enim aliud est displicere quàm non placere. Cic ad Att. lib 2: Displiceo mihi, nec scribo sine summo dolore.

Dīsplĭcēntĭă, f. p. [עגבל *gábal.* ἀποσκευάζομαι. Gall. *Desplaisance, chagrin.* Ital. *Dispacere.* Ger. Mißfallung. Hisp. *Aquel desagradamiento.* Pol. *Nie podobanie.* Vngar. *Nem tetszés.* Ang. *A displeasing, a misliking.*] quo usus est Senec. de Tranquil. vitæ: Hinc illud rædium & displicentia sui, & nunquam residentis animi volutatio. Apud Plautum in Cistel. etiam legitur Displicina. Ventum (*inquit*) ad te gaudeo, ecastor, ita nunc hodie hîc acceptæ sumus Suavibus modis, nisi hęc displicina apud te quicquã fuit, Quin mihi placet. Verbum est soli Plauto usurpatum.

Dīsplĭco, as, Explico, dilato, extendo. [פשט *paschát* נטה *natáh.* ἐξαπλόω, διαπλόω. Gall. *Desployer, espandre.* Ital. *Dispiegare.* Ger. Auffwicklen/ etwas zusamen gelegte von einander thun. Hisp. *Desplegar.* Pol. Rozciagam, rozwicam. Vng. *Ki ranczolom, ky terieszt öm el szeleszt öm.* Ang. *To open out, to vnfolde.*] Vnde displicatæ volucres dicuntur à Varr. quæ disgregatę sunt, & latius dispersæ. Ita enim ait de Re rust. li. 3: Si quando displicatæ sunt, cymbalis, & plausibus numero, reducunt in eundem locum.

Displōdo,

Dīsplōdo, is, act. t. vel displaudo, Cum crepitu rumpo. [הרעם *haram.* Ἀφαρτάω. Gall. *Faire grand bruit.* Ital. *Rompere con ſtrepito.* Ger. Mit einem knall oder getöß zerſpringen. Hiſp. *Romper con ſonido.* Pol. *Wybrzeć am.* Vng. *Pattantok, ki pattantom nagy ſörgéſſel el rontom.* Ang. *To break and make a great ſowne.*] Horat. in Epod. Et veſica ſonat quantum diſploſa, pepedi.

Dīsplōsŭs, particip. [Vng. *Ki pattantatot.*] Lucret. lib. 2. cap. 6: quum plena animæ veſicula parva Sæpè ita dat pariter ſonitum diſploſa repente: id eſt, diſrupta.

Dīspluvĭātum, à Vitruvio dicitur figura quædam cavedii, qui lib. 6. cap. 13, ſic ait: Diſpluviata autem ſunt, in quibus deliquiæ arcam ſuſtinentes, ſtillicidia rejiciunt: hæc tabernaculis maximas præſtant utilitates, quòd compluvia eorum erecta, non obſtant luminibus tricliniorum.

Diſpŏlĭo, Spolio. [שלל *ſchalál* פשט *paſchát* בזז *bazáz.* Διαρπάω, σκυλεύω. Gall. *Deſpouiller.* Ital. *Spogliare.* Ger. Berauben. Hiſp. *Deſpojar.* Pol. *Obieram, obłupiam.* Vngar. *Meg foſztom.* Ang. *To ſpoile.*] Terent. in Andr. Clamitent, me ſycophantam hæreditatem perſequi, Mendicum, tum ipſam diſpoliare non licet.

Dīspŏlĭābŭlum, verb. [שלל *ſchalál.* τὸ ἀφαιρεῖσθαι, τὸ σκυλεύειν. Polon. *Obranie.* Vngar. *Meg foztás.*] quo Plautus uſus eſt pro diſpoliatione. Egóne (*inquit in Bacch.*) ut hæc clauſa geſtem clanculum, ut celem patrem damna Piſtoclere flagitia, aut damna aut diſpoliabula.

Dīspōndēŭs, δισπόνδειος, Quaſi bis ſpondeus, pes qui conſtat ex quatuor ſyllabis longis, ut Oratores.

Diſpōno, nis, pen. prod. act. t. Ordino. [הכין *heehin* תכן *tichchén* ערך *harách.* Διατίθημι. Gall. *Diſpoſer.* Ital. *Diſporre.* Germ. Ordnen. Belg. Ordineren. Hiſp. *Diſponer.* Pol. *Rozrządzam, diſponuie.* Vng. *El rendőlöm, helyhoztatőm.* Ang. *To put in order, to array.*] Plin. ad Fuſcum, libr. 9. Epiſt. Quæris quemadmodum in Tuſcis diè æſtate diſponam. ¶ Diſponere ſuo quidq; ordine, Col. lib. 12. cap. 2: Quintus Cic. de Petit. cōſul. Fac ut planè iis hominibus quos devinctos tenes, deſcriptum ac diſpoſitum ſuum cuiq; munus ſit. Cic. Att. lib. 4: Poſteà verò quàm Tyrannio mihi libros diſpoſuit, *&c.*

Dīspōsĭtŭs, tus, verbale, Diſpoſitio. [מתכנת *mathchóneth* ערך *hérech.* Διάταξις. Gal. *Diſpoſition, ordre, ordonnance.* Ital. *Diſpoſitione, ordine.* Germ. Geordnet/ordentich geſtellt. Hiſpan. *Orden, diſpoſicion.* Pol. *Rozrządzona.* Vng. *Helihezteztes, rendeles.* Ang. *An order or due placing.*] Tacit. lib. 18: Diſpoſitu, proviſuque rerum civilium penitus.

Dīspōsĭtē, Aptè, concinnè, diſtinctè. [Διατέτακται. Gall. *Par ordre, à point.* Ital. *Diſpoſitamente.* Germ. Ordentich. Hiſp. *Ordenadamente.* Pol. Rządnie. Vng. *Rendel, rendſzerent.* Angl. *With good order, orderly.*] Cic. 6. Verr. Non poſſum diſpoſitè iſtum accuſare, ſi cupiam: opus eſt non ſolùm ingenio, verumetiam artificio quodam ſingulari.

Dīspōsĭtĭŭs, comparat. à diſpoſitus. Seneca Quæſt. natural. lib. 1. in Præfat. Quo neque formoſius eſt quiſquam, nec diſpoſitius. [Vng. *Rendőltebben.*]

Dīspōsĭtĭo, nis, f. t. Ordinatio, collocatio. [מתכנת *mathchóneth* ערך *hérech.* Διάταξις, οἰκονομία. Gall. *Diſpoſition, ordre, ordonnance.* Ital. *Deſpoſitione.* Germ. Ordnung. Hiſp. *Diſpoſition.* Pol. Rozrządzenie. Vngar. *Rendelés, helyhe ztelés.* Ang. *A due placing of thinges in order.*] Colum. lib. 12. cap. 2: Quis enim dubitet nihil eſſe pulchrius in omni ratione vitæ, diſpoſitione atque ordine? Cicer. 2. de Orat. Qui ordo tibi placet, inquit Catullus, & quæ diſpoſitio argumentorum: in qua tu mihi ſemper deus videri ſoles.

Dīspōsĭtŏr, oris, m. t. [מכין מתכן *mechin methákchen.* Διατάκτης, διατακτής Gall. *Celuy qui diſpoſe & met ordre, gouverneur.* Ital. *Diſpoſitore, acconciatore.* Germ. Ein Ordner. Hiſp. *El que diſpone y mete en partes.* Polon. Rozrządzca. Vng. *Rendőlő, helyheztetőt.* Ang. *He that fetteth thinges in good order and array.*] Seneca libro 5: Natur. Quæ. Nimirum in hac providentia diſpoſitor ille mundi Deus aëra ventis exercendum dedit.

Diſpŭdĕt, diſpuduit vel diſpuditum eſt, imperſonale, pro ſimplici accipitur cum quodam augmento, Multis modis pudet. [αἰδέομαι. Gall. *Auoir grand honte.* Ital. *Vergognarſi grandemente.* Ger. Sich vbel ſchämen. Hiſ. *Auer mucha verguenca.* Pol. Wſtydzec ſiie. Vng. *Igen ſzégyenlőm.* Ang. *To blushe and thinke great ſhame.*] Terent. in Eunuch. Diſpudet mihi ſic data eſſe verba. Plaut. in Bacchid. Nam alia memorare quæ illum facere vidi diſpudet.

Dīspŭlvĕro, as, In pulverem redigo. [κονιορτάω. Pol. Wprochobracam. Vng. *Porrá törőm.*] Nævius: Saxa, ſylvas, lapides, montes disjicis, diſpulveras. Non.

Diſpūmo, as, Spumas ejicio, ſpumis purgo. [ἀπαφρίζω. Gallicè, *Faire eſcumer, mettre & reduire en eſcume.* Italicè, *Levar le ſchiume.* Germanicè, Abſchaumen/verſchaumen. Hiſpan. *Eſpumar à quitar la eſpuma.* Polonicè, Odſzumuie. Vng. *Taytékozom.* Ang. *To skomme or tak away the fome.*] Colum. libr. 22. cap. 34: Aut ſi non dulce muſtum, ad tertias diſpumetur. Alii legunt deſpumetur. Vide DESPVMO.

Dīspūngo, gis, diſpunxi, ctum, act. t. Expungere, delere. [מחה *macháh.* ἐξαλείφειν. Gal. *Caſſer, annuller vne eſcriture.* Ital. *Cancellare.* Ger. Durchthun. Hiſp. *Caſſar ò raer.* Pol. *Wimazuie.* Vngar. *Ki törlöm.* Angl. *To put out a worde in wryting with prickinge it al out, to prick or croſſe out.*] ¶ Accipitur etiam pro ſupputare, ſive numerare, quaſi puncto notare, & accepta cum datis conferre. [λογίζεσθαι. Gall. *Examiner vn compte.* Ital. *Eſſaminare vn conto.* German. Zehlen oder rechnen. Hiſp. *Caſſar ò raer la cuenta.* Ang. *To examine and croſſe out a cownte.*] Seneca de brevitate vitæ: Diſpunge & recenſe vitæ tuæ dies, pauculos & ridiculos apud te reſediſſe videbis: inde dicimus Diſpungere rationes pro eo quod vulgus vocat *Examinare ad calculum* Papin. ff. de verb. ſignificat. Diſpungere eſt conferre accepta & data. ¶ Accipitur præterea diſpungere pro abſolvere. [Vng. *Ki vegezni*] Tertul. adverſus Iudæos: Itaque ſpecialiter diſpungamus ordinem cœptum: id eſt, abſolvamus, teſte Rhen.

Dīspūnctĭo, onis, verb. f. t. Interdum idem eſt quod expunctio ſive deletio. [Pol. *Wimazanie.* Vng. *Ki törlés.* Ang. *A pricking or croſſing out.*] Interdum idem quod ſupputatio: hoc eſt, datorum & acceptorum collatio, ἐξαλειψις. Vlp. l. quū plures. ff. de bon. aut. jud. poſſ. An recognitio & diſpunctio concedenda ſit creditori. ¶ Interdum idem quod compenſatio & remuneratio: Tertull. lib. 5, adverſus Marc. Diſpunctionem boni & mali operis: id eſt, compenſationem remunerationemq;.

Diſpŭto, tas, pe. cor. ex præpoſitione dis & verbo puto, quod valet purum facio. [חוכיח *hochiach* נוכח *nochách* בשפט *niſchpát.* Διαλέγομαι. Gall. *Diſputer, debatre de quelque propos.* Ital. *Diſputare.* Germ. Behauwen/ſcheuren: *item*, diſputieren/ſich mitteinander vnderreden. Hiſp. *Diſputar.* Pol. *Obczinam, hedoge* item, *diſputuie rozmawiam.* Vn. *Diſputálok, vetelkődőm.* Ang. *To diſpute, to reaſſone of any purpoſe.*] Vnde diſputare (inquit Varro) valde purum facere, & per tranſlationem pro diſceptare, differere. Plaut. in Moſt. Eam rem volutavi, & diu diſputavi, hominem cujus rei, Quando natus eſt, ſimilem eſſe arbitrarer. ¶ Item diſputare rationem cum aliquo idem in Aul. dixit: æs petit, Itur, putatur ratio cum argentario. Vbi diſputata eſt ratio cum argentario, etiam plus ipſus debet argentario. ¶ Diſputare item ſignificat rem aliquam agitare, ita ut verum tandem cognoſcatur. Cicero de Amic. Catonem induxi ſenem diſputantem: quia nulla aptior videbatur perſona, quæ de illa ætate loqueretur. Lactant. libr. 7: Immortales eſſe animas Pherecydes & Plato diſputaverunt.

Dīspŭtātĭo, f. t. [Διάλεξις, λόγος. Gall. *Diſpute.* Ital. *Diſputa.* Ger. Ein Geſpräch/ein Red/ein Diſputation Hiſp. *Diſputacion.* Polon. Rozmowa, gatka. Vng *Vetélkedés.* Ang. *A diſputing or reaſſoning.*] Cic. Lentulo: Scripſi igitur Ariſtoteleo more (quemadmodum quidem volui) tres libros in diſputatione ac dialogo de Orat. Liberior in utranque partem diſputatio, Quintil. lib. 7 cap. 3.

Diſpŭtātĭuncŭlă, æ, ſ. p. [Pol. *Rozmowczka.* Vng. *Diſputalós kis, vetelkedős kis.*] Senec. Epiſt. 118: Hoc eſt ſapere, non diſceptatiunculis inanibus ſubtilitatem vaniſſimam agitare.

Diſpŭtātŏr, oris, m. t. [Διαλεκτικὸς, λογικός. Gall. *Diſputeur, qui faict diſputer.* Ital. *Diſputatore.* German. Ein diſputierer/ der ſich mit einē anderen vnderredt. Hiſp. *Diſputador.* Polon. *Rozmowca.* Vngar. *Vetélkődő.* Ang. *A diſputer or reaſſoner.*] Cicer. 1. Offic. Niſi fortè Demetrius Phalereus in hoc numero haberi poteſt, diſputator ſubtilis, orator parum vehemens.

Dīspŭtātrīx, à Quintil. Dialectica dicitur: Διαλεκτική.

Dīspŭtābĭlĭs, le. [Διαλεκτικὸς, ἀμφισβητῶν. Vng. *Vetélkedhető.*] Seneca ad Lucil. Res diſputabilis in utramque partem.

Dīsquāmātŭs, Vide DESQVAMO.

Dīsquiro, ris, penultima producta, Per omnes partes quæro, inquiro, inveſtigo, diſcepto, diſputo. [חפש *chaphaſch* בקר *bikkér.* ἐξετάζω, διερευνῶ, Διαψηφίζομαι. Gall. *Cercher diligemment.* Ital. *Inueſtigare, cercare diligentemente.* Germ. Fleiſſig durchſuchen/ hin vnnd wider ſuchen. Belg. Onderſoecken. Hiſpan. *Buſcar curioſamente, ò en diuerſas partes.* Polonicè, *Pilno przepatruie.* Vngaricè, *Szorgalmatoſſam meg keresőm, kerdőzőm.* Ang. *To ſeak and ſearche about for diligently.*] Horat. 2. Carm. Verùm hic impranſi mecum diſquirite.

Dīsquīsĭtĭo, f. t. Inquiſitio, inveſtigatio, diſputatio, diſceptatio, judicium. [חפש *chéphſch* בקרת *bikkóreth.* ἐξέτασις, Διαψήφισις. Gall. *Cerchement ſoigneux, diligente recerche.* Ital. *Il cercare diligentemente.* German. Ein fleiſſige erſuchung/ein erforſchung was jeder geſinnet ſey. Hiſpan. *Aquella buſca curioſa.* Pol. *Pilnebadanie coktoczyny.* Vng. *Szorgalmatos meg keresés, kérdezés.* Ang. *Inquiſition or triall of a thing.*] Suetonius in Cæſare: Primo præturæ die Q. Catulum de refectione Capitolii ad diſquiſitionem populi vocavit. Liv. Sed non quid ego fecerim, in diſquiſitionem venit, ſed quid iſti pati debuerint: id eſt, in diſceptationem. Cic. de Aruſp. reſp. Quanquam ad facinoris diſquiſitionem intereſt adeſſe quamplurimos.

Dīsrāro, as, ſignificat caſtro, & diverſis modis quod denſum erat rarum facio. [ἀραιόω. Gall. *Chaſtrer.* Ital. *Caſtrare.* Germ.

Dünner machen / etwas das dick steht / erhauwen vnnd dünn machen. Hiſpan *Caſtrar.* Pol. *Przerzadzam.* Vng. *Megritkitom.* Ang. *To geld.*] Col. libr. 5: Sed illud de integro refodi debet: hoc poteſt interciði & diſrarari: quod opus ruſtici *Caſtrationem* vocant.

Diſrūmpo, Vide DIRVMPO.

Diſsāvĭŏr, Suavior, com. g. oſculor. [נשק *naſchák.* καταφιλέω. Gall. *Baiſer par grand, ioye & affection.* Ital. *Baſciare con piacere.* Germanicè, Kuſſen mit ſonderbarer luſtbarkeit Hiſpan. *Beſar.* Pol. *Całuie, obłapiam.* Vng *Megtſók lgatom, apolgatom.* Ang. *To kiſſe through ioye and loue.*] Suavior aūt à Savium ſive ſuavium per diminutionem. Gell. libr. 3: Et quum ibi tres eum (Diagoram) adoleſcentes amplexi, coronis ſuis in caput patris poſitis, ſuaviarentur. Cic. Tironi: Ego vos ad quartum Calend. videbo, tuosq; oculos etiam ſi te veniens in medio foro videro, diſſuaviabor: id eſt, multam ſive ſæpiùs ſaviabor.

Drſsĕco, cas, pen. corr. act. p. diſſecui, diſſectum, Diſanto & variis modis ſeco, ſive in varias partes divido. [בתר *ghaz.* בתר *bittór* בתח *nitách* שרם *ſchárat.* κόπτω, καταπίω, ἀναπεμπω. Gall. *Couper en pieces, fendre, diuiſer.* Ital. *Tagliare in pezzi.* Ger. Zerhauwen / zerſchneidē. Belg. *Kneuen.* Hiſp. *Cortar en partes diuerſas.* Pol. *Rozſiekuie, rozrębuie.* Vngar. *El vagdalom.* Ang. *To cutt or hack in ſmall pieces.*] Plin. libr. 11. cap. 37: Tertio capto Lacedæmonii pectus diſſecuêre cauſa videndi.

Dıſsectŭs, ta, tum, Quod eſt per anatomen diviſum. [מבתר *meb. tr.* מבתח *menattách.* ἀνατεμνηθέν. Gall. *Coupé en pieces, fendu.* Ital. *Tagliato in pezzi.* German. Zerhauwen / zerſchnitten. Hiſpanicè, *Cortado en partes.* Pol. *Rozerznięty.* Vngar. *El vagdaltatot, rv... daltatt.* Ang. *Hacked or cutt in pieces.*] Quod enim Græci τομὴν, nos *diſſectionem* vocamus: ut apud Plinium & Celſum viden poteſt.

Diſsemĭno, as, act. p. Spargo, divulgo, diſpergo, diſſipo. [זרר *paz...* διαπτείρω. Gall. *Semer cà & là, eſpardre.* Ital. *Diſſeminare.* Ger. Hin vnnd her ſäyen. Hiſp. *Sembrar en partes diuerſas.* Polon. *Rozſiewam.* Vngar. *El hintőm, el hintetom.* Ang. *To ſowe hither and thither, to ſpread abroade and diuulgate.*] Cicer. in Catil. Latius opinione diſſeminatum eſt malum. Idem pro Planc. Ne diſſeminato diſperſoq; ſermoni fortunas innocentium ſubjiciendas putetis. Idem pro Arch. Ego verò omnia quæ gerebam, jam tum in agendo ſpargere me ac diſſeminare arbitrabar in orbis terræ memoriam ſempiternam.

Dīſsēntĭo, tis, vel Diſſentior, ris, Diverſum ab aliis ſentio. [בהלק *nechelák.* ἀπαγγωμονέω, ἀμαθέω. Gall. *Diſſentir, eſtre d'autre & diuerſe opinion, n'accorder point.* Ital. *Non accordarſi, non conſentire.* Germ. Einer anderen Meynung ſeyn / ein anderen ſinn haben. Belg. Verſchyden / van meyninge ſijn. Hiſp. *No accordar en ſentencia, deſacordar.* Pol. *Inaczey mniemam, nie gadzam ſzie.* Vng. *Kwlőmbőzők, kwlőmbet értők.* Ang. *To diſcorde, to diſagree, to be of an other opinion.*] Cic. de Amic. Ab iis qui pecudum ritu ad voluptatem omnia referunt, longè diſſentimus. Idem pro lege Manil. Sed in hoc ipſe ab eo vehementiſſimè diſſentio.

Dıſsensĭo, verb. f. t. Sententiarum diverſitas, diſſidium, contentio. [מחלקת *machalóketh* ריב *géxer* מדון *madhón.* ἔριδωσια. Gall. *Diſſention, diſcord, noiſe.* Ital. *Diſcordia, diſſenſione.* German. Mißhellung / vneinigkeit. Hiſpan *Deſacuerdo de ſentencia.* Polon. *Niezgoda, poſwarek* Vngar. *Kwlőmbőzés, kwlőmbértelőm.* Ang. *Diſagrement, diſcord, diſſention.*] Cicero pro Sylla: Vt hoc diſſidio ac diſſenſione facta oppidum in ſua poteſtate poſſet, & Pompejanos habere.

Dıſsēnsŭs, us, ui, Diſſenſio. [Vng. *Kőlőmbőzés.*] Cic. poſt reditum: Non enim Marius deprecatione rediit, ſed in diſſenſu civium armis ſe & exercitu revocavit.

Dıſsēntānĕum, n. ſ. Diſſentiens, non conveniens: cui opponitur Conſentaneum. [בהלק *nechelák.* ἀνοίκειον, ἀπεικὸς, ἀλλοφερόμενον. Gall. *Different, non conuenable, d'autre ſorte.* Ital. *Non corriſpondente.* Ger. Vnbequem / nicht gleichförmig. Hiſp. *Coſa de deaſcuerdo en ſentencia.* Pol. *Niezgodny.* Vngar. *Illetlen.* Ang. *That diſagreeth or diſcordeth.*] Nigidius: Eum locum facit diſſentaneum. Cicer. in Partit. Aut conſentanea aut diſſentanea.

Dıſsēpĭo, diſſepſi, diſſeptum, act. q. Quod ſeptum erat dirimo & diſjicio [ἀμφεξίπω, ἀμχαλόζω. Gall. *Separer & diuiſer.* Ital. *Diſtare.* Germanicè, Etwas eingezeunts wider auffbrechen. Hiſpanicè, *Derribar lo que es cercado con ſeto.* Polon. *Rozgradzam.* Vngar. *Kőlfeytőm.* Ang. *To diſparke.*] Statius 10. Thebaid. Abluunt pontes, tectique trementis Saxea fræna labant, diſſeptoq; aggere turſum Vtitur, & truncas rupes in templa domosque Præcipitat.

Dēſsēpīmēntum, ti, n. ſ. Quo res illa diſſepitur & dividitur. [Polon. *Przegrodek.* Vngar. *Kőr fal.*] Vnde membranulam illam in nuce intermediam diſſepimentum vocari autor eſt Feſtus. ἀμφέξιγμα.

Dīſsēptum, ti, ſive diſſepium. [ἀμφέξιγμα. Polonicè, *Przegrodzenie.* Vngar. *Kőz hártya, agyék hártya.* Anglicè, *The midriffe which deuideth the heart and lightes frome the other bowells.*] Septum tranſverſum. Macrob. comment. libro 1. cap. Diſſeptum vocatur quod ventrem & cætera inteſtina ſecernit.

Dıſsērĕno, as, Serenum fio. [Vngar. *Megderitőm.*] Liv. 9. bel. Maced. Quum undique diſſerenaviſſet. Plin. libr. 18. cap. 35: Si ea tempeſtas pura fient, diſſerenabit.

Dıſsĕro, ris, pen. cor. dixi, diſſatum, Sero. [זרע *zardh.* καταπαίω. Gall. *Semer cà & là, eſpardre en ſemant.* Ital. *Seminare.* Ger. Hin vnnd her ſäyen. Hiſp. *Sembrar.* Pol. *Rozſiewam.* Vn. *Vetők, magot huntők.* Ang. *To ſowe hither and thither.*] Col. lib. 11. cap. 3: Paucorum tempore, leni & ſubacta terra, rariſſimè diſſeritur.

Dīſsĕro, diſſerui, diſſertum, Diſputo, enarro, declaro. [הוכיח *hochiach* נכח *nochách.* ἀμφιλέγομαι, ἀμφιλογίζομαι, διηγέομαι. Gall. *Diſputer & traiter quelque matiere.* Ital. *Diſputare, dichiarare.* Ger. Ein Red halten / etwas erklären / Diſputieren Hiſp. *Diſputar, declarar.* Pol. *Rozmawam, diſputuie.* Vn. *Diſputalok vetélkedőm, ki magyarázom.* Ang. *To diſpute, to reaſon.*] Cicero de Amic. C. Lælii perſonâ viſa eſt idonea fuiſſe, quæ de amicitia ea ipſa diſſereret, quę diſputata ab eo meminiſſet magiſter meus Scævola. Ibidem: Audite verò optimi viri ea quæ ſæpiſſimè inter me & Scipionē de amicitia diſſerebantur.

Dīſsērtĭo, onis, f. t. diviſio patrimonii inter conſortes.

Dīſsērto, as, frequentativum. [הוכיח *hochiach* נכח *nochách.* ἀμφιλέγομαι, ἀμφιλογίζομαι. Gall. *Diſputer & traiter de quelque propoſe.* Ital. *Diſputare è contradire parlando.* Germanicè, Viel reden treiben / zancken. Hiſpanicè, *Diſputar ò declarar conpalabras.* Pol. *Swarzęſie.* Vng. *Vetélkedőm, tuſakodom beſzéddel.* Angl. *To diſpute or reaſon a mater often.*] Gell. Quum de antiquitate quorundam verborum diſſertaremus: hoc eſt, diſſertationibus contenderemus. Tacit. libr. 12: Vbi hæc atque talia diſſertavêre, incipit orationem Cæſar de faſtigio Romano.

Dīſsērtātĭo, f. t. [ἀμφιλογία. Gall. *Diſpute & traitement de quelque matiere.* Ital. *Trattamento di qualche materia.* German. Ein lange vnderredung oder handlung einer ſach. Hiſp. *Aquella declaracion con palabras.* Pol. *Długa rozmowa o rzeczi nieiakiey.* Vngar. *Vetél ke dés, beſzeddel valo tuſakodás.* Ang. *Diſputing or reaſoning vehemently.*] Plin. lib. 10. cap. 68: Quapropter ingenium prędictorium, & reliqua ſubtexat diſſertatio.

Dīſsērtābŭndŭs, Gellius: Eumque in corona aſtantium diſſertabundum invenimus.

Dīſsertŭs, ta, tum, Ornatè dicens, probè & verbis ornatiſſimis differens. [מדבר בחורת *medhabbér tſachoth* מלין *melits.* λέγω, ἐλόγμενος, εὐγλωσσος. Gall. *Diſert, eloquent.* Italicè, *Eloquente, bel parlatore.* Germ. Wolberedt / geſpręg Belg. Welſprekende. Hiſp. *Eloquente, facundo, eſpedudo en la lengua.* Polon. Wimowny. Vng. Ekeſſen ſzólo. Ang. *Eloquent, well ſpoken.*] Differt diſertus ab Eloquente, quòd in diſerto verborum elegantia tantùm ſit & copia: In eloquente verò præter illa gravitas ſententiarum: Vnde M. Antonius apud Ciceronē ait à ſe diſertos viſos eſſe multos, eloquentē verò neminē. Cic. ad Att. lib. 10: Celer tuus diſertus eſt magis, quàm ſapiens. Idem pro M. Cælio: Quàm volent in conviviis faceti, dicaces, nonnunquā etiam ad vinum diſerti ſint: alia foris vis eſt, alia triclinii: alia ſubſelliorum ratio, alia lectorum: non idem judicium comeſſatorumque conſpectus. Horat. Fœcundi calices quem non fecêre diſertum.

Dīſsertūdo. [Vngar. *Ekeſſenſzólás.*] Fabius Victorinus in 1. Rhetor. Cic. Attendandus tamen ut cūm ſupra eloquentia, aut copiam dicendi aut diſertitudinem nominaverit.

Dīſsertē adverb modò ſignificat Facūde, ornate: [ἀμφιλόγως, εὐφραδῶς. Gall. *Diſertement, diſtinctement & elegamment: en ſorte qu'on eſt bien aiſement entendu, clairement.* Ital. *Eloquentemente, facon: tamente, con gratia.* Ger. Mit zierlichem vnd artlichem reden. Hiſp. in. *Eſparxidamente en la lengua, elegantemente.* Pol. *Wimownie, ozdobnie.* Vng. *Ekeſſen.* Ang. *Eloquentlye.*] ut apud Cic. lib. 1. de Orat. Denique ut prudentibus diſertè, ſtultis etiam verè dicere videaris. Modò pro diſtinctè, & expreſſè. Liv. libr. 31: Quum in fœdere Luctatii diſertè adſcriptum eſſet, id ita ratum fore ſi populus cenſuiſſet.

Dīſsĭdĕo, des, pe. cor. n. ſ. Diſcordo, diſſentio. [נחלק *nechelák.* διαφέρομαι, διίσταμαι, διαστατέω. Gall. *Diſcorder, eſtre en different, tenir en autre parti.* Ital. *Disparere, eſſer differente, diſcordāte.* Germ. Zweyträchtig ſeyn / ſpännig oder ſtöſſig ſeyn. Belg. Oneens ſijn. Hiſp. *Deſacordar.* Pol. *Nie gadzam ſie.* Vng. *Kwlőmbőzo kiritzz at vonſzok.* Ang. *To diſagree, to be at variance.*] Cic. in Lælio: Quum is Ti. unus plebis capitali odio à Qu. Pompeio diſſideret, qui tum erat conſul. ¶ Diſſedit prò divortium fecit, ponitur apud Sueton. in Tiber cap. 7: Cum Iulia primò concorditer & amòr mutuo vixit, mox diſſedit, &c. ¶ Transfertur etiam ad inanimata. Plinius libro 37: Adamas diſſidet cum magnete lapide in tantum, ut juxtà poſitus ferrum non patiatur abſtrahi.

Dıſsĭdĭum, n. ſ. Segregatio, diſcordia. [מחלקת *machalóket* ריב *géxer* מדון *madhón.* στάσις, ἀμφοτὸς. Gall. *Diſſention, ſeparation.* Ital. *Separatione, diſcordia.* Germ. Vneinigkeit / zertrennung / ſpaltung / zweytracht. Belg. Oneenigheyt. Hiſp. *Deſacuerdo, apartamiento, de vna coſa con otra.* Pol. *Niezgoda, rozpoſc.* Vngar. *Viſz...ony, háborusúg.*

háborusíg. Ang *Discorde, dissention*] Terent. Andr. Valeant qui inter nos dissidium quærunt. Cicer. de Amicit. Quæ enim domus tam stabilis, quæ non odiis atque dissidiis funditùs possit everti? Ovid. libr. 14. Metamorph. pro discessu posuit, à seorsum sedendo, quando ait: Non bene dissidium Phrygii latura mariti.

Dĭssĭdĕntĭa, f. p. Dissentio, discordia. [מחלקת *machaló'keth* גער *géxer* מדון *madhón.* Διάστασις, διχοστασία. Gall. *Discord, different.* Ital. *Discordanza.* Ger Zwytigkeit: span/zwytracht Hisp *Discordo.* Pol. *Niezgoda.* Vn. *Vizzauonyas, kwlömbözés.* Ang. *Discorde.*] Plin. lib. 29. cap. 4: Dominante illa eadem rerum dissidentia.

Dĭssĭlĭo, lis. penult. corr. n. q. ex dis, & salio, significat Loco moveor. [נתר *nittér.* ἀναπηδάω. Gall. *Saillir decà & delà, resaillir.* Ital. *Saltare.* Germanicè, Dannen springen/von einander springen. Hispanicè, *Saltar.* Pol. *Odskakuie.* Vngar. *Idestova, szökwlöm.* Anglicè, *To leape here and there.*] Apuleius: Vertibulo ossa dissiliebant. Propriè autem est in diversas partes salire. Plin. libro 36: Lunensem silicem ferra secari, at Tusculanum dissilire igni. Aliquando pro crepare, frangi. Virgil. 3. Georg. Aeraq; dissiliunt vulgo, vestesq; rigescunt.

Dĭssŭlto, as, frequentativum, In diversas partes salio. [נתר *nittér.* ἀνὰ πηδῶ, κατὰ πηδῶμαι, πηδῶ ἀναπηδῶ. Gal. *Ressaillir & sortir d'où on est, rejaillir cà & là.* Italicè, *Saltare in diuerse parti.* Germanicè, Hin vnnd her springen. Hispan. *Saltar en diuersas partes.* Polon. *Rozskoczicz sye.* Vng. *Idestova szöködexöm.* Angl. *To leap in to sundrie partes, or hither and thither.*] Plin. lib. 37: Incudibus deprehenduntur ata respuentes ictum, ut ferrum utrinq; resultet, incudesque ipsæ dissiliant.

Dĭssĭmĭlis, le, Absimilis, dispar, dissimilitudinem habens. [ἀνόμοιος. Gal. *Dissemblable, diuers.* Italicè, *Dissimile.* German. Vngleich. Belg. Ongelick. Hispanicè, *Dessemejante.* Pol. *Rozni, nie podobny.* Vng. *Nem hasonlatos kwlömbözö.* Ang. *Vnlyk.*] Terent. in Prolog. Andr. Non ita dissimili sunt argumento: sed tamen Dissimili oratione sunt factæ ac stylo. Cicer. 2. de Divinat. Eos qui nascuntur eodem tempore, posse in dissimiles incidere natura propter cœli dissimilitudinem. Idem de Claris Orator. Quum sint ipsi dissimillimi inter se. Ibidem: Sui dissimilior videbatur fieri quotidie.

Dĭssĭmĭlĭtĕr, adverb. Dissimili ratione. [ἀνομοίως. Gall. *Dissemblablement, diuersement, en diuerses sortes.* Ital. *Dissimilmente.* Germ. Vngleichlichen. Hisp. *Desemejantemente.* Pol. *Roznie.* Vng. *Kwlömben.* Ang. *In a diuerse fashion.*] Cic. 4. Tusc. Cæteriq; dissimiliter morbi, ægrotationesq; morborum nascuntur.

Dĭssĭmĭlĭtūdo, inis, Varietas, distantia, differentia. [ἀνομοιότης. Gall. *Dissimilitude, diuersité, difference.* Ital. *Dissimilitudine, diuersità.* German. Vngleiche/ vngleichförmigkeit. Hispan. *Desemejança, diuersidad.* Polon. *Roznosc.* Vngar. *Kwlömbözés, kwlömbösség.* Ang. *Vnlykneſſe, difference.*] Cic. 5. Verr. Vides eandem æstimationem propter temporis dissimilitudinem, in illo laudis causam habere, in te criminis.

Dĭssĭmĭlārēs partes, συμφυεῖς μέρεα, ἢ ὁμοιομερῆ, à medicis appellantur partes corporis compositæ, quæ scilicet ὁμοιομερεῖς: hoc est, similares non sunt, sed ex iis constituuntur, & in eas possunt resolvi.

Dĭssĭmŭlo, las, act. p. Diligenter & astutè celo, nequid noſci possit, occulto, cõniveo. [חנף *chanéph* כחד *chachádh.* μὴ φαντοποιοῦμαι. Gall. *Dissimuler, ne faire pas semblant.* Ital. *Dissimulare.* Ger. Vergeyßnen/verhälen. Belg. Veyſen. Hiſp. *Dissimular lo que es à ſe haze.* Pol. *Nakriwam, zamilczwam.* Vng. *El titkolom, tettetöm.* Ang. *To diſſemble, to cloke.*] Plaut. in Mil. Dissimulabo hos quasi non videam. Terent. Andr. Bene dissimulatum amorem & celatum indicat. Cic. pro Cluent. Neq; id obscurè ferebat, nec dissimulare ullo modo poterat. Ovid. lib. 5. Fastor. Iam satis est virtus dissimulata diu. Huic opponitur Simulo, ὑποκρίνομαι. Simulamus enim falsa, dissimulamus vera, Simulamus esse quæ non sunt: dissimulamus non esse quæ sunt.

Dĭssĭmŭlāmēntum, dissimulantia. [ἐιρωνία. Vngar. *El titkolás, tettetés.*] Apul. Floridor. libr. 1: Musæ cum minerva dissimulamenti gratia vides astitere.

Dĭssĭmŭlāntĭă, æ, f. p. Dissimulatio. [חנף *chóneph* חכטה *chanuphá.* εἰρωνέα. Gall. *Dissimulation, ne faire pas semblant de rien.* Ital. *Simulatione.* Ger. Verhaltung/verhältung/gleißnerey. Hiſp. *Disſimulation.* Pol. *Przemilczenie.* Vng. *El titkolás, tettetés.* Ang. *A diſſembling.*] Cic. 2. de Orat. Socratem opinor in hac ironia, dissimulantiaque longè lepôre & humanitate omnibus præstitisse.

Dĭssĭmŭlātŏr, verbale, m. t. [מכחך *mechachédh.* εἴρων, μὴ φαντοποιούμενος. Gall. *Dissimulateur.* Ital. *Dissimulatore.* Ger. Ein verhäler/der nicht der gleichen thut als ob ein ding nicht were/ das doch iſt. Hiſpan. *El que disimula, disimulador.* Polon. *Nakriwacz, titkoló, tettetö.* Ang. *A diſſembler.*] Cic. 2. de Orat. Vt qui dissimulatores studiorum fuerint. ¶ Dissimulator, De hoc Achilles ad Vlyssem sic apud Homerum λ:

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς Ἀΐδαο πύλῃσιν
Ὅς κ' ἕτερον κεύθῃσιν ἐνὶ φρεσὶν, ἄλλο δὲ εἴπῃ.

Cum quo congruent etiam Iambi illi à Zenone citati:

Μισῶ τὸν ἄνδρα τὸν δίχα νοῦν πεφυκότα
Χἀ μὲν λέγει τι, τἄλλα δὲ τοῖς φρεσὶν κρύπτει.

Dĭssĭmŭlātĭo, onis, f. t. Dissimulantia. [חנף *chóneph* חכטה *chanuphá.* ἐιρωνία. Gallice *Dissimulation.* Ital. *Dissimulatione.* Ger Vergleyßnung/verhaltung. Belg. Veyſinge. Hiſp. *Disſimulacion.* Pol. *Zamilczenie.* Vng. *Tettetés, titkolás.* Ang. *A diſſembling.*] Cic. 3. Offic. Ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda est. Idem 4. Academ. Libenter uti solitus est ea dissimulatione quam Græci εἰρωνείαν vocant.

Dĭssĭmŭlāntĕr, Dissimulatim, adverbia, Obscurè: cui contrariũ Apertè. [ἐιρωνικῶς, μὴ φαντοποιούμενος. Gall. *Sans faire semblant de rien.* Ital. *Senza far sembiante.* Germ Verdeckter oder vergleyßnender weiß. Hiſpanicè, *Disſimulando.* Polon *Nakritie, milczac.* Vngar. *Tettetue, titkon.* Ang. *By diſſembling, diſſemblingly.*] Cic. de Clar. Orat. Non apertè, nec eodem modo semper, sed variè dissimulanterque concluſis. Quint. lib. 10. cap. 1: Sæpè præparat dissimulatim insidias Orator.

Dĭssĭmŭlābĭlĭs, unde Indissimulabilis apud Gell. lib. 1 [illegible]: Cũ quadã indissimulabili veritate differuit. [Vn. *Titkolhato.*]

Dĭssĭpo, pas, penult. corr. act. p. Significat dispergo, diffungo, disperdo, consumo, divulgo. [נתר *nitzzár* נפץ *naphats* הפיץ *hephits.* Διαφορέω, διασκεδάννυμι. Gall. *Espardre cà & là, mettre en pieces cà & là, dessiper, rompre & esparpiller, dissoudre, gaster.* Ital. *Dissipare, dispergere.* German. Zerstrewen zerſpreiten/zerbrechen. Belg. Verſpreyden. Hiſp. *Diſſipar y deshazer.* Polon. *Rozpraszam.* Vng *El szélesztöm, elhintöm, elhanyom.* Ang. *To ſcatter or caſt abroad, to ſprinkle or ſpreade abroade.*] Colum. libr. 2: Sin autem proximæ messis occupandum erit restibile, defectis stramentis quatuor & viginti vehes stercoris in jugerum dispònemus, dissipabimusque. Cicero pro lege Manil. Vt ex eodem Ponto Medea illa quondam profugisse dicitur; quam prædicant in fuga fratris sui membra in his locis, quà se parens perlequeretur, dissipavisse. ¶ Dicimus etiam Dissipare famam alicujus rei, dissipare rumorem, dissipare sermones: hoc est, divulgare, & dilatare. Cicer. pro Flac. Primùm quòd distributis partibus sermo est tota Asia dissipatus. Cic. Cælio, lib. 2: Multi occisi, capti, reliqui dissipati.

Dĭssĭpātĭo, onis, f. t. Dissolutio. [תשובה *tephutsáh.* Διαχώσεως, διάχεσις. Gall. *Diſſipation, degaſtement.* Ital. *Diſſipatione, conſumamento, rompimento* [illegible] Ger Zerſtrewung/verwüstung. Hiſpan *Diſſipacion, gaſto.* Pol *Rozproszenie.* Vng *Elszéleszt[illegible]s, elhányás.* Ang. *A ſcatteringe or ſpreadinge abroad.*] Cic. 1. de Natura deorum: Idem facit in natura deorum, de mundi dissolutio corporum concretio: ẽ fugit, ne intentus & dissipatio consequatur, negat esse corpus deorum, sed tanquam corpus, &c.

Dĭssĭpābĭlĭs, le, Quod dispergi, aut separari facile potest [διαχωνευτός, διαχεστός, διαλυτός. Pol. *Niedobri do zł'aczenia.* Vng. *Összve szörködöszthetetlen.* Anglicè, *That can not be broght to the fellowshippe of others.*] Tacit. in vita Agricolæ: Et quanquam primò statim beatissimi seculi ortu res olim dissociabilis miscuerit, principatum & libertatem.

Dĭssŏlvo, vis, act. t. Quod ligatum erat solvo, aperio, recludo. [טתח *pittách* התיך *hittir* διαλύω. Gall. *Deſlier, diſſoudre, deſioindre, deſaſſembler, deſtacher.* Ital. *Diſſolvere, diſgiongere, diſſare.* Germ.

Auffthôſen/entbinden Belg. Ontbinden/opdoen Hiſp. *Deſatar.* Pol. *Rozwiązuie.* Vng. *Megoldom.* Ang. *To lewſe, to vnbinde, to diſſolue.*] Plaut. Pœn. Si autoritatem poſtea defugeris, ubi diſſolutus tu ſies, ego pendeam. Cic. de Senect. Opus ipſa ſuũ eadẽ quæ cõagmentavit, natura optime diſſolvit. ¶ Diſſolvere amicitias. Cic. de Amic. Nam ſi utilitas amicitias cõglutinaret, eadẽ cõmutata diſſolveret. ¶ Diſſolvere interrogationes. Cic. 4 Acad. Quum eas diſſolvere nõ poſſunt, deſciſunt à veritate. ¶ Eſt etiã diſſolvere, expedire. Terent. in Heayton. Diſſolvi me cœpus, operam, ut tibi darem. Ita Diſſolvere aliquem: id eſt, abſolvere, nõ diu ſuſpenſum tenere, paucis quod volumus dicere. Plaut. Merc. Obſecro diſſolve jam Me, nimis diu enim pendeo. ¶ Item ponitur aliquando pro ſolvere & perſolvere. Cicer. lib. 2. Offic. Nunquam nec majus æs alienum fuit, nec melius, nec facilius diſſolutum.

Dĭſsŏlūtŭs, a, um, participium, aut nomen ex participio: quod ſolutum non eſt. [מתוח *mephuttách* מתך *muttár* בחס *hemés.* נמך *namák.* Ἀλυτος, Ἀδιαλυθήτος. Gall. *Diſſolu, deſlié, deſioint.* Ital. *Diſciolto, diſciolto, diſgiunto.* Ger. Auffgelöſet Hiſp. *Suelto.* Pol. *Rozwiązany.* Vngar. *El oldattatot.* Ang. *Lewſed, diſſolued.*] Plin. lib. 25. cap. 7: Alibi ſervatur ut nudis pedibus eant capillo, cinctuque diſſoluto. ¶ Ponitur aliquando pro effœminatis & luxuriosis, quos Græci ἀσώτους dicunt. [Pol. *Rozeuźny.* Vng. *Tékozlo tobzodo, feſtőt erkölcsű.*] Cic. 6. Verr. Negligentes ac diſſoluti ſi cupiamus eſſe, qui poſſumus? Idem 1. Offic. Nam negligere quid de ſe quiſq; ſentiat, non ſolùm arrogantis eſt, ſed etiam omnino diſſoluti.

Diſſŏlūtē, adverbium, Remiſsè, negligenter, ignavè [ἀσώτως, ἀδιαφόρως. Gall. *En mauuais meſnager, laſchement, mollement, diſſolument.* Ital. *Diſſolutamente, ſcioltamente.* German. Liederlich/ohn Fleiß vnnd ernſt. Hiſpan. *Sueltamente, floxamente.* Polonicè, *Niedbale.* Vngar. *Reſtelen, tunyán.* Ang. *Slakelie, negligentlie.*] Cicer. pro Cecin. Nec contenderit aliud quàm ne jus ſuum diſſolutè relinquere videretur.

Diſſŏlūtĭo, verbale, f. t. cui opponitur Conjunctio. [פתח *tétes.* Λύσις Gal. *Diſſolution, ſeparation, diſionction.* Ital. *Diſſolutione, ſeparatione, diſgiontione.* Ger. Auffthôſung. Hiſ. *Deſpartamiento y diſolucion* Pol. *Rozwiązanie.* Vng. *Megoldás meg tágitás.* Ang. *A lewſing, a diſſoluing.*] Cic. in Partit. Conſtructio & verborũ tum conjunctionibus copuletur, tum diſſolutionibus relaxetur.

Diſsŏlūbĭlĭs, le, Quod facilè diſſolvi poteſt. [λυτός. Gall. *Aiſé à deſlier, à deſrompre, à diſſoudre.* Ital. *Diſſolubile, che ſi puo diſſolvere facilmente.* German. Das leichtlich auffzulöſen oder von einander zu fügen iſt. Hiſpan. *Coſa que ſe puede deſatar.* Polon. *Łatwi do rozwiązania.* Vng. *Axmi hamar megoldik, hamar oldo.* Ang. *That may be eaſilie lewſed, diſioyned or diſſolued.*] Cicero 2. de Nat. deor. Animal mortale, diſſolubile & dividuum eſt. Coagmentatio diſſolubilis, ibidem lib. 1.

Diſs ĭmĭlĭs, a, um; pen. cor. Diſſimiliter ſonans. [בחלק *nechelák.* Ἀλλοφωνος, ἀπηχής. Gall. *Deſaccordant, different.* Italicè, *Diſcordante.* German. Mißhellend/vngleich lautend. Hiſpan. *Coſa que deſacuerda en ſon.* Polon. *Rożnie zwięczący.* Vngar. *Kwlömbözäum.* Angl. *Diſagreand, vntunable.*] Liv. 4. ab Vrbe: Dictator autem parte altera ſubſidia & ſecundam aciem adortus, circumagẽti ſe ad diſſonos clamores ac ſubitos tumultus, hoſti undique objecerat victorem peditem equitemque.

Dĭſsŏno, as, Diſcordo, diſſideo, non convenio. [בחלק *nechelák.* Ἀλλοφωνέω, ἀπηχέω. Gallicè, *Deſacorder, ne conuenir pas.* Italicè, *Diſcordare.* Germ. Mißhälten. Hiſp. *Deſacordar.* Pol. *Nie zgadzam ſie.* Vng. *Kwlömbözök* Ang. *To diſagree in tune.*] Colum libr. 1. cap. 1: An univerſa quæ majores prodiderunt, hujus temporis culturæ reſpondeant, an aliqua diſſonent?

Dĭſsuādĕo, des, Dehortor: cui cõtrarium Suadeo. [μεταπείθω. Gall. *Diſſuader, deſenhorter, deſconſeiller.* Ital. *Diſſuadere, ſconfortare.* German. Mißrhaten/widerrhaten. Hiſpan. *Diſſuadir.* Polon. *Odradzam.* Vngar. *Valami rőt el intlek.* Angl. *To diſſuade, to giue a conſayle to leaue any thing vndoone.*] Plaut. in Ciſtel. Modò quod ſuaſit, diſſuadet: quod diſſuaſit, id oſtentat. Ovid. 1. Metam. Pudor eſt qui ſuadeat illinc, Hinc diſſuadet amor. Cic. 3. Offi. Qui non modò non cenſuerit captivos remittendos, verum etiam diſſuaſerit.

Diſſuaſio, onis, f. t. antitheton ſuaſio. Cic. pro Cluentio: Diſſuaſio rogationis ejus.

Dĭſſuāſŏr, verbale, m. t. Qui diſſuadet. [ἀποτρέπων, μεταπείθων. Gall. *Deſconſeilleur, deſenhorteur, deſtourneur.* Italicè, *Chi diſſuade ò deſconſiglia.* Germanicè, Ein widerrhater. Hiſpanicè, *El que diſſuade con razones.* Polonicè. *Nieradzący.* Vngaricè, Akky *valamitől elliut.* Ang. *A diſſwader.*] Cicer. ad Brut. Itaque in medio Achaico curſu, quum Eteſiarum diebus Auſter me in Italiam, quaſi diſſuaſor mei conſilii retüliſſet, te vidi Veliæ. Sic Lucan. lib. 4: gladium vocat Diſſuaſorem juſti, quòd nos mortis metu à juſtitia & honeſtate deterreat.

Dĭſſuāvĭŏr, aris, ſive Diſſavior, Vide DISSAVIOR. [נשק *niſchſchek.* φιλέω. Gallicè, *Baiſer par grand ioye & affection.* Italicè, *Baciare grandemente.* Germanicè, Mit groſſer begird küſſen Hiſpan. *Muchu beſar.* Polon. *Obłapiam, całuse.* Vng. *Megtſókolgatom, apolgatom.* Ang. *To kiſſe trough loue.*] Cicer. Tironi: Ego vos ad quartum Cal. videbo, tuosque oculos etiamſi te veniens in medio foro videro, diſſuaviabor.

Dĭſsulcŭs, Vide DISVLCVS.

Dĭſsŭo, act. t. propriè ſignificat id quod ſutum erat diſſolvo, Senſim paulatimque diſſolvo. [διαῤῥάπτω. Gallicè, *Deſcoudre, diſſaire & rompre peu à peu.* Italice, *Deſcuſsire.* Germanice, Zertrennen oder auffrennen. Hiſpan. *Deſcoſer lo coſido.* Polon. *Porze.* Vng. *Vrzza feytőm, kifeytőm.* Ang. *To rippe and vndooe that was ſowed.*] Vnde diſſuere amicitias per tranſlationem dixit Cicer. 1. Offic. Vt amicitias quæ minus delectent, & minus probentur, magis decere cenſent ſapientes ſenſim diſſuere, quàm repentè præcidere.

Dĭſtabēſco, is, apud Cat. de Re ruſt. cap. 24, legitur pro ſimplici tabeſco. [סמס *maſás* סמה *hemés.* σωπάομαι. Gall. *Se fondre & conſumer.* Ital. *Dileguarſi, diſparſi.* Ger. Verſchweynen. Hiſp. *Derretirſe.* Pol. *Schne.* Vng. *El fonnyadok el ſzáradok.* Ang. *To pine or wither away.*] Hunc (*inquit*) in fiſcellam ſuſpendito, finito cum muſto diſtabeſcat.

Dĭſtædĕt, Multùm & vehementer tædet. [Ἀηδοδυμεῖ. Gall. *S' ennuyer, ſe faſcher.* Italice, *Rencreſcere forte.* Germanicè, Es verdreußt mich ſehr. Hiſpanicè, *Auer mucho haſtio ò enojo.* Polon. *Brzydkomy, teskno mie.* Vngar. *Igen el úntam, ſzinten meg vntam.* Ang. *To be looth to do a thing.*] Terent. in Phorm. Dempho te appello: nam me cum hoc ipſo diſtædet loqui. Plaut. Amph. Pol haud quòd tui me, neque domi diſtædeat.

Dĭſtāntĭa, Vide DISTO.

Diſtegus, pen. cor. Adjectivum. [Ger. Das zwo tile hat.]

Diſtendo, dis, act. t. In diverſas partes tendo. [נטה *natah* רקע *rakáh.* Ἀλατείνω. Gall. *Eſtendre cà & là.* Ital. *Diſtendere.* Ger Auſſſpannen/von einander strecken. Belg. Verſchenden. Hiſp. *Eſtender en diuerſas maneras.* Pol. *Rozciągam.* Vng. *Be feſzitőm* (item) *meg töltőm.* Ang. *To ſtreicht out hither and thither.*] Col. libr. 5: Stabilior eſt vinea quæ ex utraq; parte jugo devincta, pari libramento, velut anchoris quibuſdam diſtenditur. ¶ Eſt & Diſtendere, idem quod implere: [ἀναπλήθειν. Ang. *To ſtouffe, to ſtrout.*] tractum ab utre, qui quùm plenus eſt, tenditur: quum vacuus, relaxatur. Virg. 4. Georg. & dulci diſtendunt nectare cellas.

Dĭſtēntŭs, Repletus. [Ἀλαπεπλήσθαι. Gall. *Eſtendu de toutes parts, plein de tous coſtez.* Ital. *Pieno, ripieno, teſo di pienezza.* Germanicè, Außgefüllt/zerſpannen. Hiſp. *Lleno.* Pol. *Rozetkani.* Vng. *Tellies meg töltőt, ki feszvlt.* Ang. *Stregched or ſtuffed out, full on all partes.*] Plinius: Diſtentus ſolitaria cœna. ¶ Nonnunquam idem ſignificat quod occupatus vel diſtrictus, à verbo Diſtineor. [ἀσχολούμενος. Gal. *Occupé, empeſché.* Ital. *Occupato.* Germ. Verhafftet/mit geſchäfften beladen. Hiſp. *Detenido.* Pol. *Zatrudniony.* Vngar. *Idéſtona vonyattatot, foglalatos.*] Sed in hac ſignificatione participium eſt à verbo Diſtineor. Cic. ad Attic. Brevitate epiſtolæ ſcire poteris eum valde eſſe diſtentum.

Dĭſtēntĭſsĭmŭs. [Polon. *Barzo zatrudniony.* Vngaricè. *Igön foglalatos.*] Pro occupatiſſimo apud Cicer. lib. 3. de Nat. deor. & ad Attic. lib. 13.

Dĭſtēnsĭo, verbale, f. t. [רקע *rikkáah* Ἀλάτασις, Ἀλάτασμος. Gall. *Eſtorte, eſlargiſſement.* Ital. *Eſtendimento.* German Zerspannung/ außſtreckung Hiſp. *Retoſamiento.* Pol Wściągnienie. Vngar *Ki feszités.* Ang *A ſtreughing or ſtouffing.*] Cellus lib. 2. cap. 8: Si verò in tenuiore inteſtino morbus eſt, vomitus, ſingultus; nervorum diſtentio, delirium, mala ſunt.

Dĭſtēntŭs, hujus diſtentus, m. q. aliud verbale. [ἔκτασις. Vng. *Ki feszités.* Ang. *A ſtrotching or ſtrowting out.*] Plin. libr. 8. cap. 38: Alia ſolertia in metu melibus, ſufflatæ cutis diſtentu ictus hominum & morſus canum arcent.

Dĭſtēnto, as, are, Ἀλατείνω, frequentativum. [Vngar. *Ki feszögetőm.* Ang. *To ſtouffe a thing and makit ſtrowte.*] Virgil. 9. Aeglog. Sic cytiſo paſtæ diſtentent ubera vaccæ. Tibul. lib. 2. eleg. 6: Diſtenterent ſpicis horrea plena Ceres.

Diſtentio membrorum, ſpaſmus eſt.

Dĭſtĕrmĭno, idem eſt quod ſeparo, vel diverſas res termino. [הבדיל *hibdil.* ὁρίζω. Gallicè, *Diuiſer, ſeparer, borner entre deux.* Italice, *Separare.* Germanicè, Zertheilen/von einander außtheilen/underſcheiden. Hiſpan. *Deſlindar los terminos, apartar.* Polon. *Rozgraniczam* Vng. *Meg hatarozom, meg válaſztom.* Ang. *To bounde place frome place.*] Plin lib. 12. cap. 21: Arabia ludæam ab Aegypto diſterminat. Lucan. lib. 1: & Gallica certus Limes ab Auſoniis diſterminat aura colonis.

Dĭſtĕro, is, pen cor. Multùm ſive crebrò tero. [שבר *ſchibbér.* πατταλεύω. Gall. *Fort broyer & menuiſer.* Ital. *Teittare /ottilmente, fruſtare.* Ger. Gantz zerreiben od zerſtoſſen. Belg. Wel in ſtucke ſtampen oft wrijnen. Hiſp. *Hollar ò trillar mucho.* Pol *Rozcieram, rozt'ukuie.* Vn. *Meg tőrőm, meg rontom.* Ang. *To break ſmall, to pounde or braye in a morter.*] Cato de Re ruſt. cap. 75: Libum hoc modo facito, Caſei pondo duo bene diſtere in mortario

Dĭſtĭchon,

Dīstĭchon, pen. cor. Carmen duorum verſuum. [δίστιχον. Ger. Ein par Verß auß der Poeterey.] Nam σίχος Græcis verſus eſt: Sic Tetraſtichon, τετράστιχον dicimus quatuor verſus: Hexaſtichon, ἑξάστιχον, ſex.

Diſtichum, Hordei genus, Columell.

Dīstīllo, las, n. p. Paulatim fluo. [נפף *natâph.* καταῤῥέω, καταγόω. Gall. *Diſtiller, degoutter.* Ital. *Deſtillar.* Germ. Herab tropffen. Bel. Druppen Hiſp. *Deſtellar ò gotear.* Pol. *Kapam, nadol' kapie.* Vng. *Le tsöpögök.* An. *To droppe downe by litle and litle.*] Virg. 3. Georg. Lentum diſtillat ab inguine virus. Colum. Hoc autem erit quod diſtillaverit antequam minimum calefactur uva.

Dīstīllātĭo, quam Græci catarrhũ, καταῤῥοὴν, coryzam, vel branchum vocant. [Pol. *Kapanie znoſa.* Vn. *Nátha, le tsöpögés.* Ang. *A rewme or catarre.*] Plin. lib. 20. cap. 6: Sanguinem verò excreantibus, & phthiſicis diſtillationibus longis, vel ſuccus, vel exipſo cibus prodeſt.

Dīstīllārĭus, rii, Cõcinnator, ſive venditor diſtillationũ. [Pol. *Przekupien palonich wodek.* Vngar. *Vet fw' vizęknek ároſa.*] Senec. ſalam librarii varias exclamationes, & botullarium, & diſtillarium, & omnes popinarum inſtitores mercem ſuam quadam inſignita modulatione vendentes.

Dīstĭnĕo, es, pen. cor. act. ſ. Impedio, impeditum teneo. [κωλύω. Gal. *Occuper, empeſcher.* Ital. *Tenere impedito.* Ger. Auffhaltẽ/ mit geſchäfften beladen vnd verhinderen. Belg. Behinderens. Hiſp. *Detener empachado.* Pol. *Zatrzimiwam, powſtrzagam.* Vng. *Meg tartoſztatom.* Ang. *To hinder to ſtaye or withhold.*] Cic. Mario: Nos hic multitudine & celebritate judiciorum, & novis legib. ita diſtinemur, ut quotidie vota faciamus ne intercaletur, ut quãprimum te videre poſſimus. Lucret. lib. 5: Et mare, quòd latè terrarum diſtinet oras. Id eſt, occupat, & tenet. ¶ Item arcere, repellere. ἀνέχω. Virg. lib. 11: -dum diſtinet hoſtem Agger murorum, neque inundant ſanguine foſſæ.

Dīstĭnguo, guis, act. t. Divido, diſcerno. [הבדיל *hibdíl* והעריד *hiphrídh.* διορίζω, διαδιαζεύγνυμι, κατακόζω, ἀμφιλαμβάνω, ἀφορίζω. Gal. *Diſtinguer, remarquer, ſeparer, mettre à part.* Ital. *Diſtinguere.* Ger. Vnderſcheiden. Bel. Deyten. Hiſ. *Diſtinguir ò apartar, ò hazer differencia vna coſa de otra.* Pol. *Rozdzielam, rozłączam.* Vn. *Meg válaſztom.* Ang. *To diſtinguish, to put difference, to put a ſunder.*] Col. lib. 1: Sed & lateribus diſtinguuntur granaria, ut ſeparatim quæque legumina ponantur. Cic. in Parad. Cauſa igitur hæc, non natura diſtinguit. Idem 6. Verr. Sed ea quo non pacto diſtinguere, ac ſeparare poſſim, neſcio. ¶ Aliquando idem quod variare, ſive exornare. Cic. de Nat. Quorũ omnium multitudo inſatiabili varietate diſtinguitur. Ibidem: Cœlum aſtris diſtinctum & ornatum, ad Heren. Varietate orationẽ diſtinguere.

Dīstīnctŭs, participium. [מובדל *mibdál* מופרד *muphrádh.* διωρισμένος. Gal. *Diſtinct, ſeparé.* Ital. *Diſtinto, ſeparato.* Germ. Vnderſcheidet. Hiſp *Apartado.* Polon. *Rozdzielony.* Vng. *Meg válaſztatot.* Ang. *Diſtinguished, made different.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quorumque operibus, agri, inſulæ, littoraque collucent, diſtincta tectis & urbibus.

Dīstīnctĭo, onis, ſ. t. Diviſio, ſeparatio. [הבדל *hibdél.* διορισμός. Gal. *Diſtinction, marque, difference, diuerſité, ſeparation.* Ital. *Differentia, diuerſità, ſeparatione.* Ger. Vnderſcheidung. Hiſ. *Apartamento ò differencia.* Pol. *Roznoſc, rozdział.* Vngar *Meg válaſztás.* An. *A diſtinction, a ſeparation.*] Cic. 1. de Legib. Lex eſt diſtinctio juſtorum & injuſtorum.

Dīstīnctŭs, ctus, ctui, m. q. [Germ. *Manchertey vnderſcheid.* Vn. *Meg válaſztás.*] Tacit. lib. 5. Ore, ac diſtinctu pennarum à cæteris avibus diverſum. Stat. l. 1. Syl. -quum regula longo Synnada diſtinctu variat

Dīstīnctè, adverb. Separatim, diviſim. [διωρισμένως. Gal. *Diſtinctement, ſeparement.* Ital. *Separatamente, diſtintamente.* Germ. Vnderſcheidenlich. Hiſpan. *Apartadamente.* Pol. *Rozdzielnie.* Vn. *Meg válaſztuá, kwlönkwlön.* Ang. *Diſtinctlie or with diſtinction or putting of difference.*] Cic. 2. Tuſc. Sed quia profitentur ipſi illi, qui eos ſcribunt, ſe neque diſtinctè, neque diſtributè, neque eleganter, neque ornatè ſcribere, lectionem ſine ulla delectatione negligo

Dīsto, as, n. p. differo. [רחק *rachá'k.* ἀφέχειν. Gal. *Eſtre loin, eſtre ſeparé, different ou diſſemblable.* Ital. *Eſſere diſtante, differente.* Ger. Davon ſtehn/ davon ſeyn. Bel. Verſchyden/ van den anderẽ ſien. Hiſ. *Alexarſe de lugar, eſtar apartado.* Pol. *Ieſtem dalſzy, rożny, oddzielony.* Vn. *Kwlönn bözök, tdnul vagyok.* An. *To be diſtant to differe.*] Cic. 2. Offic. Quibus rebus exulta hominum vita tantùm diſtat à victu, & cultu beſtiarum. Lactan. lib. 2: Alioqui inter Deum hominemque diſtaret nihil, ſi conſilia & diſpoſitiones illius majeſtatis æternæ, cogitatio aſſequeretur humana. ¶ Propriè autem ſignificat abeſſe, longè poſitum eſſe & diſjunctum. ἀπέχω, διεζεύγω, ἀφίστημι, διέχω. Hirc. 4. bel. Alex. Quum hi tam parvo ſpatio diſtarent ab ipſis. Plinius: Quod circiter quinque millia paſſuum diſtat ab urbe.

Dīstāntĭa, æ, f. p. Differentia, intervallum. [מרחק *merchá'k* ἀφέστηκα, διάστασις, ἀφεστηκυῖα. Gallicè, *Difference, diſtance, lointaineté.* Ital. *La diſtanza, l'eſſere remoto, la differenza.* German Ein weite/ vnderſcheid. Hiſp. *Apartamento, eſpacio de lugar, differencia.* Pol. *Roznoſć, dalia.* Vng. *Kwlönbseg, távul valoſág.* Ang. *Space betwene, diſtance.*] Cic. de Amic. Nec ob aliam cauſam ullam boni improbis, improbi bonis amici eſſe non poſſunt, niſi quòd tanta eſt inter eos, quanta maxima poteſt eſſe, morum, ſtudiorumque diſtantia.

Dīstĭto, as, pen. cor. frequentativum. [διέχω. Vngar. *Kwlönbözök.*] Col. li. 7: Diſtitent inter ſe aliquando ſpatio, ne in colluctatione alter alteri noceat.

Dīstōrquĕo, es, act. ſ. In diverſum torqueo. [עקש *hikkésh* השׁיך *hiſchkír.* διαστρέφω. Gall. *Deſtordre, tordre d'autre coſté.* Ital. *Diſtorcere.* Ger Vertrẽyen/ verdrummen. Belg. Verdraeyen. Hiſpan *Torcer al contrario, ò deſtorcer.* Polon. *Nakrzywiam, przekrzywam.* Vngar. *El tekeritöm, tekergetöm.* Ang. *To ſett awrie, to wreſt a ſide.*] Terent. Eunuch. Ah illud vide, os ut ſibi carnifex diſtorſit. Cic. 2. de Orat. Demõſtravit digito pictum gallum in Mariano ſcuto Cimbrico ſub nodis diſtortum. Idem pro Muræn Solos ſapientes ſi diſtortiſſimi ſint, formoſiſſimos: ſi mendiciſſimi, divites.

Dīstŏrtĭo, onis, f. t. [מעקש *mahakáſch.* διαστροφή. Gal. *Deſtorſe, torture, tortuoſité.* Ital. *Torcimento.* German. Vertrimpt/ hinumgebogen. Hiſpan. *Torcedura.* Polon. *Nakrzywienie.* Vng. *El tekergetés.* Ang. *A ſetting awrie, a wreſting a ſide.*] Cic. 4. Tuſc. & 5. de Finib. In quibus ſi peccetur diſtortione, & depravatione, aut motu, ſtatúve deformis, &c.

Dīstŏrtus, a, um, Contortus, nomen ex participio. [Pol *Krzywy.* Vng. *El tekergettetöt.* Angl. *Wreſted a ſide.*] Cic pro Murena: Solos ſapientes ſi diſtortiſſimi ſint, formoſiſſimos: ſi mendiciſſimi, divites.

Dĭstrăho act. t Diversè traho, divello, disjũgo. [סחב *ſichább.* διασπάω, διαφέλκω, διαγαπάω. Gal. *Detirer, tirer en diuerſes parties.* Ital. *Tirare in diuerſe parti.* German. Zerziehen/ zerrheilen. Bel. Verſcheyden/ trecken. Hiſp. *Deſtrahaber, arrancar por partes.* Pol. *Rozciągam, łacze.* Vng. *Ideſtoua vondozom, hurczolom.* Ang *To draw a ſunder.*] Terent Phorm. Quòd ſi eò meæ fortunæ redeunt, Demanium abs te ut diſtrahar. Virg. li. 6: Turbatis diſtractus equis. ¶ Refertur plerunque ad animum, quum ad varias ſententias & occupationes trahitur. Cicer. 1. Offic. Diſtrahitur in deliberando animus. ¶ Ponitur etiam pro vendo. [שבר *ſibbár* מכר *machár.* πιπράσκω, ἀλφιβήμι. Gal. *Vendre, aliener.* Ital. *Vendere, alienare.* Germ Verkauffen/ vnd vertreiben. Hiſp. *Vender mal, baratar.* Polon. *Przedaie.* Vn. *El adom.* Angl. *To ſell.*] Vlpian. de Tranſact. Si uni pluribúsve fundus ad alimenta fuerit relictus, velintque eum diſtrahere, neceſſe eſt Prætorem de ejus diſtractione & tranſactione arbitrari. Apul. libro 1: Caſeus recens erat, & ſcitu ſaporis, admodum commodus pretio diſtrahi. ¶ Item pro compono, ſedo, finio ἀλλάσσω. Cicer. pro Concil. Ideo quòd omnia judicio aut diſtrahi ad rationem controverſiarum, aut puniendorum maleficiorum cautam [illegible]

Dīstractĭo, verbale, f. t. Separatio, alienatio, [illegible] [חלק *glécz* ἀλλαγή. Gal. *Separation, alienation.* [illegible] Ital. *Separatione, alienatione.* German Zertheilung oder trennung [illegible] *Apartamento, apenamiento.* Pol. [illegible] Vng. [illegible] *lo venyás.* Ang. [illegible] *ora a drawing a ſunder.* [illegible] Cic. 3. Offic. Nulla enim nobis cum tyrannis ſocietas eſt, ſed potius ſumma diſtractio.

Dīstrūctĭo, f. t. Venditio, [Pol. *Rozpredanie.* Vng *El adás.*] Vlpian. D lib. 19. Tit. ult. l. 15: Et ſocietas non videtur contracta in eo quòd te non admiſit ſocium diſtractionis: ſed ſibi certum pretium excepit.

Dīstrĭbŭo, is, act. t. Divido, partior, tribuo. [חלק *chalák* חלק *pillagh.* διανέμομαι. Gal. *Diſtribuer, departir, diuiſer* [illegible] Ital. *Diſtribuire, diſpenſare.* Ger. Außtheilen oder zertheilen [illegible] *buir, partir.* Polon. *Rozdzielić dzielic.* Vn. *El* [illegible] An. *To diſtribut, to deuide into ſundrie partes.*] Terent. in Adelph. Argentum annumeravit illicò: Dedit præterea in ſumptum dimidium minæ: Id diſtributum eſt ſanè ex ſententia. Cæſ. 2. bell. Gall. Priuſquam plures civitates conſpirarent, partiendum ſibi, ac latius diſtribuendum exercitum putavit [illegible] piſt. 249: Diſtribuamus illos in ea miniſteria quæ non longè à pœna ſint.

Dīstrĭbūtē, adverbium, Diſtinctè, partitè. [διαστικτῶς, διαιρετικῶς. Gall. *Diſtinctement, auec partitions & diuiſions particulieres.* Ita *Per parti, diſtintamente.* German. Zertheilt. Hiſp. *Con departimiento, en partes, apartadamente.* Pol. *Rozdzielnie.* Vng. *Oſztog atuakwlon kwlön.* Ang. *Diſtinctelie, by partes.*] Cicer. 2 Tuſc. Sed quia profitentur illi ipſi, qui eos ſcribunt, ſe neque diſtinctè, neque diſtributè, neque eleganter, neque ornatè ſcribere, lectionem ſine ulla delectatione negligo. Idem 2. de Inven. Sin diſtributius tractare quis volet, partiatur in animum & corpus, & extraneas res licebit.

Dīstrĭbūtor, oris, m. t. [חלק *cholék* ממחלק *mephallégh.* διανομεύς, διαιρέτης. Gall. *Partiſſeur, diſtributeur.* Ital. *Diſtributore partitore.*

German. Ein zertheiler oder außtheiler. Hiſpan. *El que reparte por diuerſos.* Polon. *Dzielnik, widzielacz.* Vngar. *Oſztogato, oſztó.* Ang. *A deuider.*] Cicer. in Piſo. Hoc certe video, quòd indicant tabulæ publicæ, vos rogatores, vos diſtributores, vos cuſtodes fuiſſe tabularum: nonnulli tamen hoc loco, & rectè, legunt, Diribitores.

Dĭſtrĭbūtĭo, onis, f.t. Diviſio, partitio, deſcriptio. [חלקה *mahalóketh* חלקה *chalukkáh* פלגה *pelughgháh*. Διαίρεσις, Διάδοσις. Gal. *Diſtribution, departiſſement, diuiſion.* Ital. *Partimento, diuiſione, diſtributione.* Ger. Ein zertheilung oder außtheilung. Hiſ. *Repartimiento en partes.* Pol. Rozdzielenie. Vn. *Oſztogatás, oſztás.* Ang. *A deuiding or parting in partes.*] Cic. ℔ Cluent. Itaq; mihi certũ eſt, hanc eãdem diſtributionem invidiæ & criminum ſic in defenſione ſervare, &c. ¶ Diſtributio à rhetoribus appellatur figura quæ à Græcis vocatur μερισμὸς, quum ſingulis rebus ſuã proprietatem tribuimus: ut, Lycurgus, cujus omnes partes corporis ad nequitiam ſunt appoſitiſſimæ, oculi ad petulantem laſciviã, manus ad rapinam, dentes ad aviditatẽ, virilis naturæ membra (quæ non poſſumus honeſtè appellare) ad omne genus corruptelæ, pedes ad fugam prorſus, ut aut ex hoc vitia, aut ipſe ex vitiis ortus videatur.

Diſtrimenta calami: id eſt, ipſæ partes calami contuſæ.

Diſtringo, act. t. Arctè ſtringo, conſtringo. [בצר *tſarar* עבר *hafar* חסם *chaſám* בלם *balám*. Διέργω, Διαφίλω. Gall. *Estraindre, ſerrer eſtroittement.* Ital. *Stringere ſtrettamente.* Germ. Verſtricken/ hart zuſammen ziehen. Belg. Hert teſamen doen. Hiſpan. *Eſtregar, eſtrennir eſtrechamente.* Pol. Zeziagam, ściągnąć. Vn. *Meg ſzoritõ.* Ang. *To ſtreyne, to bend hard or ſtreict.*] Cic. l. 3 Offi. Fraus diſtringit, non diſſolvit perjuriũ. ¶ Quandoq; detrico, ſeu radendo ſordes detergo. [מרק *marak* קלק *kalk*. Διαστίλλω.] Vnde diſtringere ſeſe dicuntur, qui in balneis ſudores, & ſordes à corpore abradunt: quem in uſum etiã ſtrigiles habere ſolent. Ἀπόξυσις. Mart. l. 14: Pergamus has miſit: curvo diſtringere ferro: Non tam ſæpè teret lintea fullo tibi. Plin. l. 34. c. 8, de Lyſippo: Plurima ex omnibus ſigna fecit fœcundiſſimæ artis, inter quæ diſtringentem ſe, quem M. Agrippa ante thermas ſuas dicavit. ¶ Diſtringere gladium, eſt nudare & vagina eximere. [שלף *ſchalaph*. Ἐξίφω, ἑλκεσίξ.] Cic. lib. 3. Offic. At ille ut ingreſſus eſt, confeſtim gladium diſtrinxit, juravitq; ſe illum ſtatim interfecturum. ¶ Quandoq; colligere. [כסח *kaſaḥ*. Συγκομίζειν.] Col. lib. ult. Sereno cœlo manibus diſtringi olivam oportet, & ſubſtratis tegetibus aut cannis cribrari & purgari. Hieron. Amos propheta, paſtor & ruſticus, mora ruborum diſtringens, paucis verbis explicari non poteſt. ¶ Quandoq; diſtraho, ſive impeditum teneo. Ἀσχολῶ: Quintilianus: Quibus componendis paulò pluſquam biennium, tot alioqui negotiis diſtrictus, impẽditi: id eſt, diſtractus & impeditus.

Dĭſtrĭctẽ, adverb. [Διεσταλμένως, πενοχώρως. Gal. *Eſtroitement.* Ital. *Strettamente.* Germ. Enzogenlich/ hertiglich. Hiſpan. *Eſtrechamente.* Pol. Twardo, ściśnie, ostrze. Vng. *Szoritua, ſzoroſſan.* Ang. *Streictly.*] Plin. lib. 9, Epiſt. ad Sabinia. Iungam tamen tantò pleniùs & effuſiùs, quantò ipſum acriùs, ſeveriuſq; corripui, diſtrictè minatus, nũquam me poſtea rogaturum. Vlpian l. 7, D. de minor. Et diſtrictè probandum eſt in rebus quæ fortuitis caſibus ſubjecta ſunt, non eſſe minori adverſus emptorem ſuccurrendum. ¶ Diſtrictè idem quoq; aliquando quod præciſè, præfractè. Vlp. l. 13, D. de procur. Hæc neq; paſſim admittenda ſunt, neque diſtrictè neganda.

Diſtrictĭus, comparat. Magis diſtrictè. [Pol. *Scisłei.* Vn. *Szoroſſablan.* Ang. *More ſtreictly.*] Apul. in Apol. Quanquam etſi diſtrictiùs magnum me dixiſſet videri ex ſabunda.

Dĭſtrĭctim, adverb. idem quod diſtrictè. [Pol. *Zatrudnienie.* Vn. *Szoroſſan.* Ang. *Streictly.*] Senec. Controverſ. lib. 7: Malè de ſe exiſtimare eum, qui ire ad judicem diſtrictim innocens nollet.

Dĭſtrĭctĭo, onis, f.t. Difficultas, anxietas. [Δυσχολία. Gal. *Difficulte, malaiſance, empeſchement.* Ital. *Difficulta.* German. Die ſchwãre/ die zuſammenſtrickung. Hiſp. *Difficultad de ha ſer qualque coſa.* Pol. *Trudnoſć.* Vngar. *Szorongatás.* Angl. *A letting or cumbring.*] Paulus l. 16, de recept. arbitris: Quod ſine ulla diſtrictione ipſius interdum futurum eſt: id eſt, difficultate aut impedimento. Hotoman.

Dĭſtrŭnco, as, compoſitũ à trunco, idem eſt quod mutilo vel in partes diſſeco. [Κολοβόω. Gal. *Couper & oſter iuſques au tronc.* Ital. *Troncare.* German. Abſtumpen. Hiſ. *Deſtroncar, partir por medio.* Pol. Przecznam. Vn. *Meg tſokitom.* An. *To loppe or ſhred bough es of trees.*] Plaut. in Truc. Ego te hìc agnum faciam, & medium diſtruncabo.

Dĭſtrŭo, is, Seorſim vel ſeparatim ſtruo. [Διοικοδομέω. Gal. *Baſtir à l'eſcart.* Ital. *Struggere.* German. Neben ſich bawen. Hiſ. *Componer ò edificar.* Pol. Przebudiwam. Vn. *Kwlõn epitõk.* An. *To build a ſunder.*] Suet. in Calig. Diſtructis ac inſtructis pro loci dignitate compluribus cellis.

Dĭſtŭrbo, act. p. Disjicio, diruo, everto. [נתס *nathás* נתץ *nathátz* נחש *nathásch*. Διαῤῥίπτω, ἀναστρέφω. Gal. *Deſtourber, demolir, ruiner, ruer ius, ruiner & abatre.* Ital. *Diſturbare.* Ger. Zerſtör' men/ zerſtörẽ/ zerbrechen/ vñ eines ẏte auß/ das ander dort hinauß werffen. Belg. Verſtooren. Hiſ. *Desbaratar.* Pol. *Wiwracam, mieſſam, rozrzucam.* Vngar. *Nyakra fw're hanyom, le tayſigálom, fõl haboritom.* Anglice, *To caſt or beate downe, to lett or diſturbe.*] Cicero pro domo ſua: Etiam ſe videre diſtrahi à complexu ſuorum, diſturbari tecta, diripi fortunas. Idem pro Sext. Roſc. Qui fidem lædit, quantum in ipſo eſt diſturbat humanæ vitæ ſocietatem.

Dĭſtŭrbātĭo, onis, f.t. [מהטכה *mehpechãh*. Ἀναστάτωσις, Διάλυσις. Gal. *Demolition, abatement.* Ital. *Rouina, abattimento.* Ger. Zerſtörung/ zerwerffung. Hiſp. *Adesbarato en partes.* Polon. Rozrzucenie, rozmiotanie, zburzenie. Vngar. *Nyakra fw're hanyás, fõl haboritas.* Ang. *A caſting o beating downe headlong.*] Cic. 3. Offic. Sed utilitatis ſpecie in Rep. ſæpiſſimè peccatur, in Corinthi diſturbatione noſtri.

Dĭſtūlcŭs, A' veteribus porcus dicebatur diviſas in cervice ſetas habens. Feſtus. [Pol. *Wieprzna chrzipczie dwoiakiei ſzczeci.*]

Dītēſco, Vide DIS.

Dithiambrion, Hyoſciamus apud Dioſc. lib. 4. cap. 7.

Dĭtĭo, onis, f.t. ſignificat imperium, dominiũ. [ממשלה *memſchaláh*. Ἐπικράτεια. Gallicè, *Seigneurie, autorité, maiſtriſe, domaine, empire.* Italicè, *Giuriſditione, imperio, ſignoria.* German. Ein Gebiet oder Herrſchafft. Belg. Een Heerſchappije. Hiſpan. *Iuriſdicion y ſennorio.* Polon. *Państwo, zemia.* Vngar. *Birodalom, tartomány.* Ang. *Impyre, dominion power, rule.*] Plaut. in Milo. Loquere, aureis meas profectò dedo in ditionem tuam. Plin. lib. 34, cap. 20: Alexandria in ditionem redacta. Cic. 2. de Leg. Ditione atque numine deorum geruntur res. Hoc nomẽ quanvis à dis, ditis derivari videatur: tamen contra naturam primitivi corripit primam.

Dīto, tas, & diteſco: Vide DIS.

Dītrŏchæŭs, Διχρόνως: Pes conſtans ex duobus trochæis: hoc eſt, ex longa & brevi, & iterum longa & brevi; ut Cantilena.

Dĭū, adverb. pro die, à quo fit interdiu. [יומם *jomám*. Μεθ' ἡμέραν. Gal. *De iour.* Ital. *Di giorno.* Ger. Des tags/ oder am tag. Bel. Des daechs. Hiſpan. *De dia.* Polon. Wednie, dl' ugo, dzas dl' ugi. Vngar. *Sok ideig.* An. *In tyme of day.*] Plautus: Nec noctu nec die quietus. ¶ Interdum ſignificat longo tempore. [זמן *beerech hajemán* לעלם *leholám*. Διὰ, πολὺ χρόνον, μακρὸν, παρὰ. Gal. *Long temps, longuement.* Ital. *Longamente.* Germ. Lange zeit. Hiſp. *Luengo tiempo ò en luengo tiempo.* Ang. *Long tyme, a great whyle.*] Horat. in Epiſt. Quo ſemel eſt imbuta recẽs ſervabit odorem Teſta diu. Cicero de Senect. Quanquam (ô dii boni) quid eſt in hominis vita diu? ¶ Habet autem frequenter poſt ſe particulam quum: Plautus in Mercat. Nam illi quidem haud ſanè diu eſt quum dentes exciderunt. Interdum etiam quòd. Ibidem: Syra non redit, quem accerſitum patrem haud diu eſt quòd miſeram.

Dĭūtĭus, & Diutiſſimè, Iandiu & quandiu: de quibus ſuis locis.

Dīvăgŏr, penult. cor. d. p. Oberro, huc illuc vagor. [נדד *nadhádh* πλανῶμαι. Gal. *Vaga bonder, eſtre vagabond.* Italicè, *Vagare, andare vagabondo.* German. Bmbſchweiffen. Hiſpan. *Vagar, andar muche vagabundo.* Polon. *Tul'am ſie, biegam.* Vng. *Ideſtoua kuritolok, budoſom.* Ang. *To go a ſtray and wander hither and thither.*] Lactant. lib. 5: Vbi animus in multa diſperſus, huc atque illuc divagatur.

Dīvārĭco, as, pen. cor. Extendo, divido: [טשק *piſék*. Διελαύνω. Gal. *Eſtendre, eſcarquiller.* Ita. *Allargar qualche coſa.* Ger. Außſtrecken/ von einander thun. Belg. Verſcheyden/ teeren. Hiſp. *Eſtender.* Pol. Rozkl'adã, rozkraczam, rozwaliam. Vn. *El terpeszkõdõm, ky teryeſztõm.* Ang. *To ſtraddle, to go wide with the knees and legges.*] & propriè de iis dicitur qui crura in diverſas partes extendunt: unde & tibias divaricatas dicimus, in diverſas partes diſcretas. Quanquam etiam de aliis rebus dicitur. Cato: Arbores hoc modo putentur: rami divaricentur, quos relinques. Hoc eſt, in diverſas partes brachia diſponantur. Nonius: Divaricari dictũ eſt diſtendi, ab his qui vitio naturæ ita ſunt pedibus diſcretis, ut eos in diverſum habeãt ſeparatos. Hujus ſimplex eſt Varico: de quo ſuo loco.

Dīvĕllo, is, act. t. divulſi, divulſum. Abſtraho, avello, disjungo, diſtraho, ſeparo. [נתק *nathák*. Ἀπάω, ἀποζύω. κρεπαστάω, ἀφαιρέω. Gal. *Arracher & deſtoindre. oſter & rauir.* Ital. *Diuellere, cauar per forza.* German. Abreiſſen/ dannen reiſſen/ außrupffen. Hiſpan. *Arancar apartando.* Pol. *Odiriwam, rozl'aczam, dziele.* Vn. *El ſzaakſztom, el válaſztom.* Ang. *To drawe or pluk a ſunder.*] Saluſt. Rapi virgines pueros, divelli liberos à complexu parentum. Cic. 2. Offic. Eaque eſt ſumma ratio & ſapientia boni civis: commoda civium defendere, non divellere, atque omnes æquitate eadem continere. Idem de Senect. Iam omnis conglutinatio recẽs egrè, innumerata facilè divellitur. Idẽ de Aruſp. reſpon.

Conſenſus

Consensus ordinum est divulsus. Membra divulsa, Ovid 3. Trist Eleg 9. Vnaa divulsa remis, Idem 8, Metamorph.

Divendo, is, ere, act. t. Vendo, abalieno, distrabo. [מכר *mechár* עבר *ábar* πραπέμπω. Gal. *Vendre*. Ital. *Vendere*. Germ. *Verkauffen*. Belg. *Vercoopen*. Hisp. *Vender*. Pol. *Sprzedáć*. Vng. *Eladni*. An. *To sayle, or to sell ofien.*] Cic. de Leg. Agrar. Hic permittit lege ea ut Decemviri bona populi Romani possint divendere.

Diverbĕro, as, are, act. p. Scindo. [ῥαπτοπαίω. Gal. *Frapper à travers*. Ital. *Ferire a pezzi*. Germ. *Zerschlahen / mit schlahen zertheilen*. Hispan. *Herir*, *cortar*. Polon. *Rąbać*. Vngar. *Kétfelé vagdalni hasitom*, *kocogatom*. Angl. *To strike through or awrie.*] Virgil. 5. Aeneid. Protinus aque per cœlum nervo stridente sagitta Hyrtacidæ juvenis volucres diverberat auras. Idem 6. Aeneid. -ferro diverberat umbras.

Divērbĭum, partes comœdiarum, ubi plures personæ versantur: à personatum varietate dicta, ἐπιῤῥημα. Liv. Inde ad manum cantari histrionibus cœptum, diverbiaq; tantùm ipsorũ voci relicta. Servius aliter: Diverbium, *inquit*, primus actus comœdiæ, Græcè *protasis*: nam quælibet comœdia dividitur in prologum, protasin, epitasin, & catastrophen.

Divērto, is, & Divertor, eris, Ab itinere deflecto, de via decedo. [בדה *natáh*. ἐκτρέπομαι. Gal. *Se destourner, tourner son chemin quelque part*. Ital. *Diuertire, tornare in strada*. German. *Abtehren oder abtretten / sich etwan hinwenden*. Hispan. *Apartarse del camino*. Polon. *Vstąpuie, skł'aniam sie*. Vng. *El térõk, ky téõk*. Ang. *To turne his way some where, to go out of his purpose.*] Cic. o. Phil. Nontiant te Pompeii conveniendi causa divertisse Massiliam. Idẽ Att. lib. 1: Sed itineris causa ut divertar primum est devium. Idem pro Fonteio: Qui Cobiacho diverterentur, neque Tolosam ire vellent. ¶ Per translationem accipitur pro digredi: & expatiari in oratione, παρεκβαίνειν. Cic. lib. 12, Epist. Sed redeamus ad illud unde divertimus. Lact. lib. 9: Sed huc necessariò divertendum erat, ut ostenderem tot & tanta ingenia in rebus falsis esse consumpta. ¶ Est item Diverterẽ, in diversoriũ vel hospitium se recipere. [בדה *natáh* חסה *chasáh* ξενίζω, καταλύειν. Gal. *Se retirret & aller loger en quelque lieu*. Ital. *Albergare*. Ger. Eyntehren in ein Herberg. Belg. Logeren. Hisp. *Aposentarse en posada*. Polon. *Stanąc wgospodzie*. Vng. *Szállásra térõk meg szállok*. Ang. *To go and lodge in some place.*] In qua significatione ferè habet accusativum cum præpositione ad vel in: nisi fortè accusativus ex eorum sit genere qui verbis motum significãtibus sine præpositione jungi solent: cujusmodi sunt propria minorum locorum nomina, & ex appellativis duo, rus & domum. Cic. Quum duo quidam unà iter facerent, alter ad cauponem diverti, alter ad hospitem. Idem pro Milone: Clodiũ suspicari debuit ad villam suam diversurum. Idem 1, Offic. Cimon imperavit villicis suis, ut omnia præberent, quicunque Laciades in villam suam divertisset. Idem pro Dejotaro: Quò domum regis hospitis tui divertisses. ¶ Huic finitimum est Diversor: quod tamen nullum importat motũ: unde etiam accusativum exigit cum præpositione apud: vel ablativum cum præpositione in: non enim dicimus, Diversari ad hospitem, vel Domũ alicujus, sed Apud hospitem, vel Domi alicujus diversari. Et contrà, Ad hospitẽ vel Domum cujuspiam divertere dicimus, non apud hospitem, vel domi alicujus.

Dīvērsor, aris, d. p. Hospitio excipior, hospitio alicujus utor, hospes sum. [בדה *natáh* חסה *chasáh* ξενίζω, καταλύω. Gal. *Se retirer & loger en quelque lieu*. Ital. *Albergare, allogiare*. Germ. *Zu Herberg seyn oder ligen*. Bel. *Herberghieren*. Hispan. *Aposentarse en mesõn*. Polon. *Mieszkam, iestem wgospodzie*. Vngar. *Szállásom élõk*. Angl. *To lodge or haunte in a place.*] Cic. 2, Verr. Rubrium delicias suas parum lautè diversari dicit. Idem 5. Tusc. Quum Athenis apud eum diversarer. Idem 2. Verr. Domus in qua iste diversabatur. ¶ Accipitur & pro conversor. Valer. Maxim. lib. 1: Tabernamque in qua is diversabatur, petere conatus.

Dīvērsō, as, pen. ult. corr. frequentativum à diverto pro deflecto. κατευθύνω. Polon. *Vstawnie wstępuie*. Vngar. *Ki térõgetõk. Szállásra térõk.*] Gellius: Ad ipsa Platonis penetralia, ipsaque rerum pondera & dignitates pergendum est: non ad vocularum ejus amœnitatem, nec ad verborum venustates diversitandum.

Dīvērsŏr, oris, m. t. Hospes, qui in caupona diversatur. [ξένος, καταλύτης. Gal. *Celuy qui va en vne hostelerie pour loger, vn hoste qui on loge*. Ital. *Albergatore*. Germ. *Ein eyntehrender Gast*. Hispan. *El que se aposenta, en posada hospedarse*. Polon. *Ieśtem gospodarm, mieszkam*. Vng. *Szállás fogadó*. Ang. *He that is lodged at a place.*] Cicer. libro 2. de Invent. Caupo cũ quibusdam diversoribus, illum qui antè exierat consequitur, in itinere hominem comprehendit.

Dīvērsōrĭum, n. s. à divertendo, Hospitium, caupona, aliúsve locus ad quem non habitandi, sed ad tempus commorandi causa divertimus. [ξενοδοχεῖον, καταλύσιον. Gal. *Hostellerie, maison à loger hostes*. Ger. *Ein Herberg / Wirtshaus*. Hisp. *Posada*. Pol. *Gospoda*. Vng. *Szállás szállás fogadó*. Anglice, *A place to lodge in.*] Cicero in Catone: Ex vita ista discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo: commorandi enim natura diversorium nobis non habitandi dedit. Idem Fabio Gallo: Næ ego libentiùs emerim diversorium Tarracinæ, ne semper hospiti molestus sim. Idem 2. de Orat. Quiescam in Cæsaris sermone, quasi in aliquo opportuno diversorio.

Dīvērsōrĭŏlum, diminutivum, [καταλυτήριον, καταλυτήριον. Gal. *Vne petite hostelerie*. Ital. *Hosteria picciola*. Germ. *Ein verberatum / Wirtheusslin*. Hisp. *Posadejo*. Pol. *Gospodarika*. Vngar. *Szállás fogadó*. Ang. *A little lodging place or inne.*] Cic. ad Cornif. Nisi quod Sinuessanum diversoriolum contempsisti.

Dīvērsōrĭus, a, um. ut Taberna diversoria: id est, caupona. [καταλυτικός. Gal. *De hostellerie*. Ital. *De hosteria*. Ger. *Das zu der Herberg gehört*. Hispan. *Cosa de posada*. Polon. *Gospodarsky*. Vngar. *Szállás*. Angl. *Of or pertaining to an inne.*] Plautus Truc. In Tabernam ducor diversoriam, ubi male accipiar mihi mea pecunia. Suet. in Ner. cap. 27: Dispositæ per litora & ripas diversoriæ tabernæ.

Dīvertĭcŭlum, n. s. est via per quam à militari via, sive de itinere nostro aliò divertimus, flexio de via, anfractus. [בתיבה *netibáh*. ἀτραπός. Gal. *Destour de chemin*. Ital. *Sentiero, diuolgimento*. Ger. *Ein abweglin von der Landtstraß*. Bel. *Een stil wechsken*. Hispan. *Apartamiento de camino*. Pol. *Vstęp zdrogy*. Vn. *ösvény, vtnak kitérés*. An. *A litle or narrow way out of the high way.*] Terentius in Evnucho: Cùm sensi, redeuntem me de vetere habens: Vbi ad ipsum veni diverticulum, male constitit. Servius: Diverticula sunt semitæ transversæ quæ sunt à latere viæ militaris. ¶ Diverticula etiam dicuntur domicilia prope viam ad quæ divertimus. [πρόσκαιρα καταλύματα. An. *An inne or lodging by the way side.*] Liv. 1. 3b Vrb. Quum gladii abditi communibus locis diverticuli pronaherentur. Fraudis & insidiarũ diverticulum. Cic. pro Rosc. Com. Hoc quam tenuat Saturii esse apertum, resistere & repugnare contra veritatem non audet, aliud fraudis & insidiarum in eodem vestigio diverticulum reperit.

Dīvērsŭs, a, um, adjectivum: Separatus vel in varias partes distributus. [שבה *shabáh* χωρίς. Gal. *Diuers, different, tout autre, autre*. Ital. *Diuerso, strano*. Germ. *Abgewendt / abgeschieden / das vier andere ist*. Hispan. *Cosa partida en partes diuersas, diuersa*. Pol. *Rożny, rożna, rożne*. Vng. *Kwlõmb*. An. *Diuers, sundrie, vnlike.*] Cæs. 2. bel. Afran. Quos in Numidas diversos dilapsos quosque in omnes partes fugere vidisset. Plaut. in Rud. Sol quamvis te tetulit quisque habent diversi domum. ¶ Diversus dicimus, qui rectus adversatur. Sueton de Cæs. Gram. Interpellabat Varro diversa parti advocato, quid amaret, quærenti & utereretur. ¶ Interdum idem quod alius verbis multis explicatur. Cic. 4. Academ. Certa igitur cum illo, qui à te totus diversus est.

Dīvērsĭtās, ātis, f. t. Repugnantia, dissimilitudo. [יתר *yéther* הפך *hephéch* διαφορά, ἀνομοιότης. Gal. *Diuersité*. Ital. *Diuersità, dissimilitudine*. Germanicè. *Vngleiche*. Belgicè, *Verscheydicheyt*. Hispan. *Diuersidad de las cosas*. Polonice, *Rożnosc*. Vngar. *Kwlombség*. Ang. *Diuersitie, vnlykuesse.*] Plin. in Epist. Sed tamen imitarer & superarer: quantum aut diversitas ingeniorum maxima & minima: aut causæ dissimilitudo pateretur.

Dīvērsīsĭmŭs, superlat. [Pol. *Barzo rożni*. Vng. *Igõn kwlõmb, kwlõmbséges.*] Apul. Patercul. Hist. lib. 2: In eodem homine duplicis ac diversissimi animi conspiceretur exemplum.

Dīvērsē, adverbium, Diversis partibus, varie. [διαφόρως, ἀλλοίως. Gal. *En diuerses parties, en diuerses manieres*. Ital. *In diuersi modi*. Ger. *An vielen orten / hin vnd wider*. Hisp. *Diuersamente*. Pol. *Rożno, nawielu miescach*. Vng. *Kwlomb kwlõmb képpen, kwlõmben*. An. *In diuerse sortes and manners.*] Hirtius, bell. Afric. Horum corpora toto campo prostrata diversè jacent. Teren. in And. Tot me impedunt curæ, quæ meum animum diversè trahunt. ¶ Diversum, pro diversè. Plaut. Mil. Vbi lubet dispẽdite hominem diversum, & distendite.

Dīvērsissĭmē. [Pol. *Rożnie rożne*. Vn. *Kwlõmben fõlõtteb, kwlõmbõxue.*] Suetonius in Claudio: Quibus quidem diversissimè afficiebatur.

Dīvĕs, divitis, om. t. à divo fieri dicit, secundũ Varronẽ: quòd qui dives est, quasi Deus nullo indigere videtur. [עשיר *hasír* πλούσιος, πλουτῶν. Gal. *Riche, abondant, copieux*. Ital. *Ricco, copioso*. Ger. *Reich*. Belg. *Ryck*. Hisp. *Cosa rica y abundante y copiosa*. Pol. *Bogaty*. Vn. *Kazdag*. An. *Riche, wealthie.*] Cic. in Parad. Quẽ intelligimus divitẽ? aut hoc verbum in quo homine ponemus? Opinor in eo, cui tãta possessio est ut ad liberaliter vivendum facilè contentus sit. Et modò construitur cum genitivo.

nitivo. Virg. 2. Georg. Dives opum variarum. Item 9. Aeneid. -dives pictai vestis, & auri. Modò cum ablativo. Cic. lib. 2. Offic. Publius Crassus tum cognomine Dives, tum copiis, functus est ædilitio maximo munere. Est autem generis omnis: facit enim accusativum divitem, & hoc dives. Ovid. libro 1. de Arte: Addidit externo marmore dives opus. Valerius lib. 2. cap. 1: Dives & præpotens naturæ regnum scrutatus, injiciam stylum tàm nostræ Vrbis, quàm cæterarum gentium priscis ac memorabilibus institutis. ¶ Hinc Divitior comparativum. Cicer. de Orat. Inde ille licentior & divitior fluxit dithyrambus. Plaut. Aul. Quadrilibrem aulam auro onustam habeo: quis me est divitior?

Dīvĭtĭæ, arum, f. p. numero tantùm multitudinis, opes, amplæ fortunæ, & rerum abundantia. [עשר hósher רכוש rechúsch. πλοῦτος. Gal. *Richesses*. Ital. *Richezze*. German. Reichthumb. Hispan. *Riquezas*. Pol. *Bogactwa*. Vng. *Kazdagság*. Ang. *Riches, wealth*.] Cicero discrimẽ videtur facere inter divitias & opes. Sunt ergo (*inquit*) divitiæ ad necessarium usum: opes verò ad magnificentiam. Plautus in Epid. Quid tibi, cui divitiæ domi maximæ sunt, numum hîc nullum habes? Cicer. 1. Officior. Expetuntur autem divitiæ tum ad usus vitæ necessarios, tum ad perfruendas voluptates. Idem ad Attic. lib. 1: Quod si assequor, supero Crassum divitiis, atque omnium vicos ac prata contemno.

Dītĭssĭmē, [πλουσιωτάτως. Pol. *Barzo wimownie*. Vn. *Igón kazdagon, kazdag sagassan*.] Apuleius de Deo Socratis: Planè quidem villas oppiparè extruunt, & domos dirissimè exornant.

Dīvĭto, tas, pen. corr. act. 1. Divitem facio, dito. [העשיר *heheschir*. πλουτίζω. Gal. *Faire riche, enrichir*. Ital. *Far ricco*. German. Reich machen. Hispan. *Hazer rico*. Polon. *Bogace*. Vng. *Meg kazdagitom*. Ang. *To mak riche or wealthie*.] Accius: Nihil credo auguribus, qui aures verbis divitant Alienas, suas ut auro locupletent domos.

Dīvexo, xas, Variis modis affligo. [עבב *hatsabab*. ἄγω καὶ φέρω, ἐλαύνω. Gal. *Fort tormenter*. Ital. *Inquietare, affligere in varij modi*. Germ. Hefftig plagen/ allenthalben vbel beleidigen. Hisp. *Fatigar en diuersas maneras*. Pol. *Vexuie, tribuluie, szkrabie*. Vng. *Gyötrõm*. Ang. *To trouble or vexe greatlie*.] Lact. lib. 7: Vt siqui fortè tum fuerint boni, prædæ sint sceleratis, ac divexentur undique. Cicer. 11. Phil. Impetumque furentis, atque omnia divexare & diripere cupientis, vitæ, &c.

Dīvĭdĭa, Dividícula, Vide DIVIDO.

Dīvĭdo, dis, penul. corr. act. 1. divisi, divisum, Separo, partior. [חלק *chalách* פלג *pillágh*. διαιρῶ, διαμέω. Gal. *Diuiser, departir, distribuer, partir en pieces*. Ital. *Diuidere, separare*. Germ. Zertheilẽ. Belg. Deelen. Hisp. *Partir en partes*. Pol. *Dzielie*. Vn. *Meg osztom*. An. *To deuide, to parte*.] Hirc. 3. bell. Civil. Cæsar copias suas divisit. Cic. ad Attic. Sextus pater ejus numos vobis dividere solebat. Virg. In Epigrammate quodam: Divisum imperium cũ Iove Cæsar habet. ¶ Ponitur & pro prædicare. Plaut. in Aulul. Me quidem hercle (dicam palam) non divides: id est, συμβήσεις. ¶ Dividere sententiam, διαιρεῖν τὴν γνώμην, forensis est locutio, quam Asconius Pædianus interpretatur his verbis: Quum aliquis (*inquit*) in dicenda sententia duas, pluresve partes complectitur, si non omnes probantur, postulatur ut dividantur: id est, ut de singulis rebus seorsum referatur ut pars altera, si ita opus fuerit, approbetur, altera repudietur. Cic. 1. Epistol. 1: Itaque quum sententia Bibuli prima pronuntiata esset, ut tres legati regem reducerent, secunda Hortensii ut ni sine exercitu reduceres: tertia Vocatii, ut Pompeius reduceret: postulatum est ut Bibuli sententia divideretur: quatenus de religione dicebat, cui rei quia obstiti non poterat Bibulo assensum est: de tribus legatis, frequentes ierunt in alia omnia. Ex hoc Ciceronis exemplo facilè ostendi potest quid sit Sententiam dividere. Bibuli enim sententia duo habebat membra, ut scilicet sine exercitu rex reduceretur: deinde ut à tribus legatis reduceretur: quorum quũ alterum nonnullis placuisset, alterũ displicuisset, postulatum est ut sententia illa bimembris divideretur: hoc est, in duas partes secaretur, ut de utravis parte seorsum posset referri. ¶ Oscula dividere sodalibus. Horat. in Carm. Ode 36: Nulli plura tamen divisit oscula, Quàm dulci Lamiæ.

Dīvīsŭs, us, ui, m. q. Divisio, partitio, distributio. [מחלקת *machalóketh* חלקה *chalukkáh* פלגה *pelughgháh*. διαμερισμός. Gal. *Partiment, distribution, diuision*. Ital. *Diuisione, separatione*. Ger. Zertheilung. Hisp. *Repartimiento*. Pol. *Rozdzielony*. Vn. *Osztás*. An. *Deuiding partiing into partes*.] Liv. 3. bel. Maced. Vectigalia publica partim negligentia dilabebantur, partim prædæ, ac divisim principum quibusdam & magistratibus erant.

Dīvīsĭo, f. t. Sectio, partitio, distributio. [מחלקת *machalóketh* חלקה *chalukkáh* פלגה *pelughgháh*. διαίρεσις. Gall. *Diuision, departement, separation*. Ital. *Diuisione, separatione*. Ger. Theilung/ zertheilung. Belg. Een deytinge. Hispan. *Repartimiento*. Pol. *Dzielenie, l'actenie*. Vng. *Osztás*. Ang. *A deuiding, or parting in partes*.] Cic. 1. de Nat. deo. Divisio trium regnorum, cœli, maris, & inferorum. ¶ Apud Rhetores Divisio est, (ut scribit autor ad Herennium) per quam aperimus quid conveniat: quid in controversia sit: vel per quã exponimus quib. de rebus dicturi sumus. Inter divisionem & partitionem hoc interesse putatur, quòd Divisio est generis in species: Partitio autem totius in partes distributio. Quint. lib. 7: Sic igitur divisio rerum plurium in singulas: Partitio singularum rerum in partes discretus ordo. Cic. 3. de Nat. deor. Quadripartita (*inquit*) fuit divisio tua. Primùm, ut velles docere deos esse: deinde quales essent: tũ ab his mundum regi: postremò, consulere eos rebus humanis.

Dīvīsŏr, oris, m. t. Qui dividit, distributor. [חלק *cholék* μεριστής. Gal. *Distributeur, diuiseur, partisseur*. Ita. *Diuidistore, partitore*. Ger. Ein zertheiler. Bel. Een wedeelder. Hisp. *Partitor*. Pol. *Rozdzielacz*. Vn. *Osztó*. Ang. *A deuider, he that parteth*.] Cic. in Anton. Nucula & Lento Italiæ divisores ea lege quam Senatus per vim latam judicavit. Divisores item vocabantur, qui pecunias inter tribus viritim candidatorum nomine dividebant in creandis magistratibus, quos Plautus Curiarum magistros vocat. Consueverãt enim petitores magistratuum apud Romanos, pecunia, largitioneq; sibi studia conciliare suffragatorum, & per centurias tribusque dividere numos. Cic pro Planc. Quã tibi commodum est unam tribum deligere: tu doce id quod debes, per quem sequestrem, quo divisore corrupta sit. ¶ Est & Divisor, qui præpostera Venere pueros corrumpit. Cic. Præto: Quid enim? num honestum est verbum Divisor? at inest obscœnum: cui respondet intercapedo.

Dīvīsūrā, ræ, f. p. Divisio, vel incisio. [גזר *gézer*. μερισμός. Gall. *Coupeure, incision, separation*. Ita. *Diuisione, separatione, triglio*. Ger. Zertheilung. Hisp. *Cortadura, partimiento, apartamiento*. Pol. *Rozdział*. Vn. *El osztás el válaztás szakaztás*. An. *A deuiding, or cutting in partes*.] Plin. li. 12. ca. 26: Ab hac ferula differt quæ vocatur spondilion, foliis tantùm, quia sunt minora, & platani divisura. Idem lib. 14. cap. 3: Folio parvo & rotundo, sine divisuris. Quas incisuras multis aliis locis appellat.

Dīvĭdŭus, a, um, Quod separabile aut separatum est. [בתק *necheláh*. διχόπτομον, διαιρετόν. Gal. *Qui se peut diuiser ou partir*. Ital. *Separabile*. German. Zertheilt/ oder das Gut zu theilen ist. Hisp. *Cosa que se puede partir en partes*. Polon. *Rozdzielony, l'atwi dodzielenia*. Vngaricè, *El osztható, el választato*. Angl. *That may be deuided or parted*.] Cujus contrarium est Individuum, quod dividi non potest. ἀδιαίρετον, ἄτομον. Plautus in Rud. Dividuum talentum faciam: id est, in duas partes divisum. Cic. de Vniverso. Ex ea materia quæ individua est, & quæ semper unius modi, suique similis, & ex ea quæ corporibus dividua gignitur. Terent. in Adelph. Potius quàm venias in periculum Sannio, Servésne an perdas, torum dividuum facere. Colum. in Procem. lib. 11: Nihil conspiciebatur in domo, dividuum. Ovid. 1. Fast. Insula dividua quam premit amnis aqua. Id est, quã ambit fluvius ab utraque parte. ¶ Apud Nonium est dividus, pro dividuus. Accius in Andromeda: Nosque ut seorsum dividos leto offerres.

Dīvĭdŭē, adverbium. [בתוך *battávech*. ἡμιτόμως. Gall. *Par la moitié*. Ital. *Par la metá*. Germanicè, In mitten entzwey. Hispan. *Por la meytad ò la medio*. Polon. Wpoł'y. Vng. *El szakaztua, el osztua*. Plaut. in Cas. Nam quod tibi ægrè est, idem mihi est dividuè.

Dīvĭdĭă, æ, Tædium, & molestia: sic enim Nonius interpretatur. [עגב *hetseb*. ἀδημονία. Gall. *Ennuy, chagrin*. Ital. *Tedio, noia*. Germ. Verdruß. Hispan. *Enojo*. Pol. Przikrosć. Vn. *Meg únás, nehézség, ártalom*. An. Wearinesse, heauinesse of mynd.] Plau. Bacch. Nam illæc res magnæ dividiæ est mihi. Accius in judicio armorum: Hujus me dividia cogit plusquam par est loqui. Festus dividiam, discordiam interpretatur, cujus tamen significationis nullum profert testimonium. Nos igitur beneficio Iulii Scaligeri testimonium ex Accio proferemus: Vicissitatemq; imperitanti tradit, Ne eorum dividiæ discordes dissipent, Disturbent tantas & tam optimas civium divitias.

Dīvĭdĭcŭlă, [Polon. *Zdroi pospoliti*.] teste Festo, dicuntur castella ex quibus à rivo communi aquam quisque in suum fundum ducit.

Dīvīnē, Divínipotens, Divínitus, Divínus, Divíno, Vide DIVS.

Dĭŭs, adjectivum. [קדוש *kadhósch*. ἅγιος. Gal. *Diuin, genereux*. Ital. *Diuino, generoso*. Germ. Göttlich/ hochgeboren. Bel. Godlyck. Hisp. *Cosa diuina y generosa*. Pol. *Wisoce vrodzony, Zbogow posł'i*. Vn. *Istenes szentõs*. Ang. *Diuine*.] Dicitur generosus, divinus, tanquam ἀπὸ τοῦ διὸς: id est, ab Iove genus ducens. Virg. lib. 11: -quas ipsa decus sibi dia Camilla delegit. Pers. Sat. 1: Romulidæ saturi, quid dia poëmata narrent.

Dīum, substantivum, formatum à genitivo Græco διὸς, à nominativo ζεύς. Polon. *Podniebem*. Vng. *Eeg, meny*. Ang. *The day light vnder the firmament*.] Vnde sub dio aliquid fieri dicimus: hoc est, sub Iove, sive sub cœlo, quod non sit sub tecto.

tecto. Horat. lib.3. Carm. Nec te candide Baſſareu Sub dium rapiam. Idem: vitamque ſub dio. Et trepidis agat in rebus. Cic.lib.3.Verr.In ſylva denique poſita ſub dio vidimus.

Dīvŭs,a,um,Divinus. [קדוש *kadhóſch.* θεῖος. Gal.*Diuin, ſainct.* Ital.*Diuo,diuino,ſanto.* Gerin. Göttlich. Hiſpan. *Dios bendito de hombre,ò canonizado.* Polon. *Bosky.* Vng. *Iſtenes,ſzentséges.* An. *Diuine,holie.*] θεῖος τῦ διὸς: hoc eſt,à Iove genitum: vel quia veteres in ſingulari dium quaſi dicebant quem nos Deum. Vnde nunc quoque in plurali dicimus divi, dii, diis: unde illud frequens Ciceroni: Si diis placet: quod indignitatem denotat. Servius inter deos & divos ita diſtinguit, ut dii dicantur æterni: divi autem qui ex hominibus fiunt. Vnde etiam hac appellatione quidam Romanorum Imperatores poſt mortem decorati ſunt, à quibus in vita inſignia profecta eſſent in Rempub. merita: quanquam poſtea creſcente in dies adulatione, plerique ne vivi quidem id honoris aſpernati ſunt. ¶ Horum etiam uxores divæ appellatæ ſunt, tanquam ſuis vel virorum meritis dearum numero adſciptæ. ¶ Divum, pro aëre. Horatius: Sub divo morietis. Victima nil miſerantis Orci: id eſt, ſub aëre. Plin. libro 14. cap. 21: Campaniæ vina nobiliſſima expoſita ſub divo in cadis verberari ſole, luna, imbre, ac ventis aptiſſimum videtur. Sunt qui utrobique legant ſub dio.

Dīvālĭs,adjectivum. [Vng.*Szentős iſtenős.*] Vt divale nomen Spartianus in Caracalla: Qui Fauſtinæ templum, & divale nomen eripuit.

Dīvīnŭs, a, um, Quod eſt dei, vel quod ad Deum pertinet. [קדוש *kadhóſch.* θεῖος. Gal.*Diuin,de Dieu,apartenant à Dieu.* Ita. *Coſa di dio,ò à Dio pertinente.* German. Göttlich/heilig. Hiſpan. *Coſa de Dios,ò perteneſciente à Dios.* Pol. *Szwiety,boży.* Vngar. *Iſteni (auagy) iſtenes.* Ang. *Belonging to-god,diuin.*] ut, Opus divinum, Res divina. Plautus in Curc. Nunc rei divinæ operam dabo: certum eſt bene me curare.

Dīvīnæ rei operam dare, & Rem divinam facere, eſt diis ſacrificare. [Pol. *Bogu sł'użic.*] Cicer. 6. Verr. Res illum divinas apud eos deos in ſuo ſacrario propè quotidie facere vidiſti. Divina verba, pro piacularibus quibuſdam verbis quibus prodigia ſolent procurari. Cato de Re ruſt. Si de cœlo villa tacta fiet, de ea re verba divina ut fiant, procuret. Cic. 1. de Divin. Ariſtoteles quidem eos etiam qui valetudinis vitio furerent, & melancholici dicerentur, cenſebat habere aliquid in animis præſagiens atque divinum. Ibidem: Quid hoc ſomnio dici divinius poteſt? ¶ Divinum interdum vocamus eximium, & humana ſorte quodammodo majorem. Cicer. poſt red. ab exilio: Cn. Piſonis divina quædam, & inaudita virtus. Idem Qu.Frat.li.3: Idib. Maiis, Senatus frequens divinus fuit in ſupplicatione Gabinio deneganda. Virgilius Aeglog. 3: divini opus Alcimedontis.

Dīvīnŭs,ſubſtantivum, Qui divinat, prædicit, vates. [קסם *koſém. μάντις,* θεοπρόπος. Gall.*Deuin,qui predit,prediſeur.* Ital.*Indouino,che predice le coſe occulte,* Diuino. German. Ein Wahrſager. Hiſpan. *El que à deuina.* Pol. *Wieſzczek.* Vngar. *Iśuendőlő.* An. *That geſſeth,a ſoothſayer or teller of thinges to come.*] Martialis: Non ſum divinus, ſed ſcio quid facias. Cic. de Fato: Hoc loco Chryſippus æſtuans, falli ſperat Chaldæos, cæterosque divinos. ¶ Avis divina imbrium: id eſt, divinatrix & prænuntia. Horatius lib.3. Carmin. Antequam ſtantes repetat paludes. Imbriũ divina avis imminentium. Cornicem intelligit, imminentium imbrium præſciam, vel Virgilio teſte: Tum cornix plena pluviam vocat improba voce.

Dīvīnĭpŏtēns, Qui in divinis poteſtatem habet. θεοκρατής. Apuleius: Saga & divinipotens cœlum deponere.

Dīvīno, as, pen.prod. Vaticinor, auguror, conjicio, futura ſignifico, præſagio. [קסם *kaſám* נחש *nichéſeh.* μαντεύομαι. Gal.*Deuiner,predire les choſes à venir.* Ital. *Indouinare.* German. Wahrſagen/rhaten. Belg. Waerſeggen. Hiſpan. *Adeuinar.* Pol. *Gadam,prorokuie.* Vng. *Iśuendőlők.* Ang. *To coniecture, to ſoothſay,to tell thinges to come.*] Dictum videtur à nomine divinus: quia divinum quiddam, & ſupra mortalis ſagacitatis ſortem eſſe videtur, futura prædicere, aut occulta in lucem proferre. Terent. in Hecyr. Planè hic divinat. Cic. de Senect. Cujus ſermone ita tum cupidè fruebar, quaſi jam divinarem id quod evenit, illo extincto fore unde diſcerem, neminem. ¶ Hujus cõpoſita, addivino, prædivino, quod Plinius poſuit pro præſentio, quum ait lib. 10: Tum univerſæ provolant, ſi dies mitis futurus eſt: prædivinant enim ventos, imbres q,, & tunc ſe continent tectis.

Dīvīnātŭs, participium paſſivum. [Vngaricè, *Meg iśuendőlteteős.* Ang. *Geſſed,deemed.*] Ovid. de Nuce: Vt divinatas auferat augur opes.

Dīvīnātĭo,ſ.t. Augurium, vaticinatio, prædictio, præſentio, rerum futurarum ſcientia. [קסם *kéſem* נחש *náchaſch.* μαντεία, μαντική. Gall.*Deuinement,prediction des choſes à aduenir.* Ital. *Indouinamento.* German. Wahrſagung oder Weiſſagung. Hiſpan. *Adeuinacion.* Polon. *Prorokowanie.* Vngar. *Iśuendő mondás, iśuendőlés.* Anglicè, *ſoothſaying telling of thinges to come.*] Cic. 1. de Divinat: Verſari quandam inter homines divinationem, quã Græci μαντικὴν appellant: id eſt, præſentionem, & ſcientiam rerum futurarum: Chryſippus divinationem definit eſſe vim cognoſcentem, & videntem, & explicantem ſigna quæ à diis hominibus portenduntur. Officium autem eſſe ejus, pregnoſcere dii erga homines mente qua ſint, quidque ſignificent, quemadmodumque ea procurentur atque expientur. Hæc Cicer. de Divinat. libro 2. ¶ Dicitur etiam divinatio, judicium, ſive cognitio de conſtitutione accuſatoris, quum ſcilicet ex duobus, pluribúsve accuſationem ambientibus, deligendus eſt qui maximè ſit idoneus. Quemadmodum in accuſatione Verris certamen erat inter M Tullium & Cæcilium quendam, uter in accuſando deberet præferri. Vnde etiam prima illa inter Verrinas oratio Divinatio appellatur. Ratio nominis hæc eſt: quia in aliis judiciis judex ea quæ teſtibus, tabulis, vel argumentis probata ſunt, ſequi debet. Quum autem accuſator eſt eligendus, ex levibus quibuſdam & exilibus judiciis & conjecturis judicare debet, & penè divinare quis ad accuſandum maximè ſit idoneus.

Dīvīnĭtās, tatis, f. t. Numen, majeſtas divina: cui opponitur Humanitas. [θεότης. Gal. *Diuinité.* Italicè, *Diuinita.* German. Gottheit. Hiſpan. *Diuinidad.* Polon. *Boſtwo.* Vngar. *Iśtenſég.* Ang. *Diuinite,god head.*] Plin. libro 19. capitè 12: Opus ingens, occultumque divinitatis, & quo nullum reperiri poſſit majus.

Dīvīnē, adverbium, Ad deorum ſimilitudinem, deorum more, & ſupra humanas vires, quaſi divini numinis inſtinctu. [θείως, θεῖος. Gal *Diuinement.* Ital. *Diuinamente.* German. Göttlichen. Hiſpan. *Diuinamente.* Polon. *Bosko.* Vng. *Iśtenőyől, Iśtenől.* Ang. *Godly,by inſpiration.*] Cic. Attic. lib. 4: Præclara igitur conſcientia ſuſtentor, quum cogito me de Repub. aut meruiſſe optimè quum potuerim: aut certè nunquam niſi de ea divinè cogitaſſe. Quint. lib. 1. cap. 10: Quæ Tullius in Oratore divinè, ut omnia, exequitur.

Dīvīnĭtŭs, penult. corr. adverbium, à deo, ſive à divis: [מיהוה *meadhonái. Ieoüeu.* Gal. *De Dieu, venant de Dieu, diuinement.* Ital. *Da Dio, diuinamente.* German. Von oben herab. Belg. Van Godt. Hiſpan. *Diuinamente.* Polon. *Od boga.* Vng. *Iśtenől.* An. *Frome God, by goddes wil.*] ſicut humanitus, ab hominibus, cœlitus á cœlo. Virg. 4. Georg. Haud equidẽ credo, quia ſit divinitus illis Ingenium. Cic. 2. de Orator: Quæ divinitus accedunt. Ibidem: Divinitus ad nos delatum. ¶ Interdum idem eſt quod divinè: hoc eſt, deorum, vel divorum more, inſigniter & quaſi humanis viribus excellentius, θεῖος. Cic 2. de Orat. Ille locus inductus eſt à me divinitus. Idem Attic. lib. 1: Varro mih. fatetur: Pompeius loquitur divinitus.

Dīvōrtĭum, Diremptio matrimonii, inter virum & uxorem. [διαμετρία. Gal. *Diuorce, ſeparation de mariage.* Italice, *Ripudio.* Ger. Die verſchuppffung eines Eheweibs/ein Eheſcheidung. Hiſpan. *El deſecho.* Polon. *Rozł'aczenie męża zżona, rozwod.* Vn. *Hazaſzkinak el válaſa.* Angl. *A divorce, a putting away of one wife.*] A diverſitate mentium dictum eſt, vel quia in diverſas partes eunt qui diſtrahunt matrimonium. Intereſt autem divortium & repudium, quòd divortium ſit inter conjuges: repudium inter ſponſos.

Dĭūrnŭs. Diurno, Vide DIES.

Dĭŭtĭŭs, Diutile, Diutinus, Diutiſsimè, Diuturnus, Vide DIES.

Divulgo, divulgas, act. p. eſt Vulgò notum facere, vel rem alicujus in vulgus ſpargere. [יצא *hodiah.* προκαλέω, ἐκφέρω. Gal. *Diuulguer, publier quelque choſe.* Ital. *Diuolgare, publicare.* Germ. Gemein machen/vnder das gemein Volck außbringen. Hiſp. *Diuulgar ò publicar.* Polon. *Nawat widaie, opowiedam iawnoćzinie.* Vngaricè, *Ki hirdetőm.* Anglicè, *To publiſh, to make knawen abroade.*] Cicer. Balbo: Quare viſum eſt occultius agendum, neque ullo modo divulgandum. Quo in loco quidam corruptis exemplaribus decepti legunt, Dimulgandum. Idem 2. Philipp. Quàm multa ſeria nec tamen ullo modo divulganda.

Dīvŭlgātŭs, nomen ex participio. [Polon. *Widani na ſwatł'o.* Vngar. *Hirbs.* Ang. *Made common, publiſhed.*] Cicer. Fulvio libro 10: Te adipiſcendi magiſtratus leviſſimi, & divulgatiſſimi, ſi ita adipiſcare ut plærique, præpropera feſtinatio abduceret à laudibus.

Dīvŭs, vide DIVS.

D . . ante O.

D. O. in notis antiquorum, dis omnibus, vel Deo optimo. D. DOMIC. COS. XIII. LVD. SAEC. F. C. Domicius Cõſul. XIII. ludos ſæculares faciendos curavit. DO. TR. A. vel TRIN. divo Trajano. D. O. VAL. divo Valerio vel Valeriano. D O T. Dotem. D O T. R. dotem recuperavit. D. P. Divus pius, vel dis penatibus, vel patrius, vel dotis promiſſio, vel

dotem

dotem P. petit, vel devota persona, vel de pecunia. D. P E C. R. de pecuniis repetundis. D. P. F. denuntiandi potestatem fecit. D. P P. Deo perpetuo. D P O. depositio. D. P F. de præfecto. D. P. O R T. de parte orientis. D. P S. de Principibus. D. P. O C. de parte occidentis. D P S. discipulus. D. P. S. D. L. D P. Deo posuit sibi, dis locum dedit publicé. D. Q. dis Quirinalibus, vel disque. D. Q. R. de qua re D. Q. S. de quo suprà, vel die quo suprá.

Do, das, dedi, datum, dare. [נתן *nathán.* Δίδωμι. Gal. *Donner.* Ita. *Dare.* Germ. Geben. Belg. Geven. His. *Dar simplemente.* Pol. *Dáse.* Vng. *Adok.* Angl. *To give.*] cujus composita, si sint ex monosyllabis præpositionibus, sunt tertiæ conjugationis, & præteritum geminant: ut Reddo, dis, reddidi. Perdo, dis, perdidi. Cætera simplicis servant declinationem, ut Circundo, as, circundedi, datum: Pessundo, as, pessundedi, datum. ¶ Variam habet constructionem. Quandoque duos dativos exigit, pro ascribere, seu imputare: quanvis alter eorum non semper ponatur, sed nonnunquam subintelligitur. Cicero libro 2. Offic. Nec Marco quidem Seio vitio datum, quod in caritate annonæ asse modium dedit populo. Terentius unum tantùm expressit, Nunc quam rem vitio dent, quæso, animadvertite, subintelligitur poëtæ. Plaut. in Amph. Nunc tibi hanc patera, quę dono mihi ob virtutem data est, Alcumena tibi condono. Aliquando ultra dativum ponitur accusativus cum præpositione ad. Cicer. Cornif. Literas ad te nunquam habui cui darem, quin dederim. Idem ad Qu. Fratrem: Oculos autem natura nobis, ut equo & leoni setas & caudam, & aures ad motus animorum declarandos dedit. ¶ Aliquando præter dativum ponitur accusativus cum præpositione In. Terent. in Phorm. Dic quid velis dari tibi in manum, ut herus his desistat litibus. Nonnunquam loco dativi ponitur accusativus cum præpositione ad. Cic. 2. Philip. Ad sepulturam corpus victrici sui negat à me datum. Interdum accusativus cum prępositione in. Plaut. in Capt. Hoc si faxis, dabo in Caveam. Cicer. Terentiæ: In viam quòd te des hoc tempore, nihil est, Id est, non est causa quare te viæ committas. ¶ Dare cuipiam pecuniam à trapezita, est pecuniam à trapezita sumere, & alteri dare, vel per manus trapezitæ alicui pecuniam dare, δανείσασθαι παρὰ τῆ τραπεζίτου. Plaut. in Capt. Sequere me hac, viaticum ut dem à trapezita tibi. ¶ Quandoque plures habet accusativos, à diversis pendentes præpositionibus. Columel. lib. 9: Ascensus deinde avibus ad tabulata per utranque cellam datur. Sæpiùs tamen post accusativum regit dativum, & hoc variis artibus applicari solet. Plaut. in Epid. Si æquum sit, me plus sapere quàm vos, dederim vobis consilium cautũ quod laudetis. Idem in Curc. Nunc rei divinæ operam dabo. Idem in Merc. Me toxico morti dabo. Idem in Capt. Do tibi operã, si quid est quod me velis. Gellius: Cretenses quoque prælia ingredi solitos memoriæ datum est, &c. ¶ Item pro offerre, objicere, παρέχειν. Terent. in Hecyr. Profectò hoc sic est, ut puto, Omnibus nobis ut res dant sese, ita magni atque humiles sumus. ¶ Item inferre, inducere. Virgil. 12. Aeneid. - magnam dabit ille ruinam Arboribus. item dicere, φράζειν. Terent. in Heavt. Nunc quamobrem has partes didicerim, paucis dabo. ¶ Item obtemperare, ἑαυτὸν σοὶ δοῦναι & ἐπιτρέπειν τινί. Terent. in id Adelph. Da te mihi: id est, accommoda te meæ voluntati. ¶ Dare etiam mulieres dicuntur, quum copiam sui faciunt. Martialis: Casta igitur nulla est? castæ sunt mille. quid ergo? Casta fuit, non dat, non tamen illa negat. Idem: Non solet accipere. quid solet ergo? dare. ¶ Item facere. Terent. in Adelph. O Aeschine, pol haud paternum isthuc dedisti. ¶ Itẽ concitare, ut apud eundem in Evnuch. Ludum jocumque dices fuisse illum alterum, præut hujus rabies quæ dabit, ὅσην ἡ τύτη μανίαν ἔσται. ¶ Dare manus, est se victum fateri, τὰ χεῖρε παρέχεσθαι. ¶ Dare pœnas, est sustinere, δίκην ἐπέχειν. Lactan. libro 8: Sed tamen docent nos Sanctæ literæ quemadmodum pœnas impii sunt daturi. ¶ Dare veniam, interdum est agnóscere, interdum concedere quod petitur. συγγνώμην δοκιμεῖν. Terentius: Da veniam quæso filio tuo. Cicer. de Orator. Dabis hanc veniam, mi frater. ¶ Dare operam, est adjuvare, inservire, παρασκευάζειν. Terent. in Phorm. Nos operam dabamus Phædriæ. Sæpè etiam invigilare: ut quum dicimus: Literis operam dare. ¶ Dare potestatem, est rem in alterius arbitrio permittere, αὐτὸν ἐξουσίαν. Plin. Vt qui suarum omnium rerum potestatem avunculo dederat. Pro quo etiam eleganter dicimus: Facere potestatem. ¶ Dare fidem, est aliquid sanctè promittere. πίστιν δοῦναι, ἐμπηδῆσαι. Cicero de Amic. & Terent. Evnuch. ¶ Dare actionem vel judicium, est actorem ad intendendam actionem admittere. Cicer. 4. Verr. Si quis eum pulsasset, edixit se judicium injuriarum non daturum: quicquid ab eo peteretur, judicem de sua cohorte daturum: ipsi autem nullius rei actionem sese daturum. ¶ Dare linteamentum in plagam, est festucas lintei in vulnus inserere, cũ oleo, aliísve medicamentis liquidis, quæ Græci ἔμπλαστρα appellant. Celsus libro 7. cap. 9: Vlteriores verò, lunatasque in plagas linteamentum dandum est, ut caro increscẽs vulnus impleat. ¶ Dare in manum, significat de manu in manum tradere. ἐγχειρίζειν. Terent. In And. Hanc mihi in manum dat. ¶ Dare se in disciplinam, est se alicui instituendum permittere. Gell. libro 5. cap. 10: Is in disciplinam Protagoræ sese dedit. ¶ Dare verba alicui, est decipere. Plautus Aulul. Nimisque ego hanc metuo malè, Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit. ¶ Datum est: id est, fato decretoque concessum est. δεδόσθαι. Terent. Evnuch. Est istuc datum profectò, ut grata mihi sint quæ facio omnia. Sic Virgil. 7. Aeneid. Non dabitur regnis (esto) prohibere Latinis. ¶ Datur cernere: id est, potest cerni, vel licet cernere. Plinius Epistol. 10: Quantum mihi tamen cernere datur, multa in Euphrate sic eminent & elucent, ut mediocriter quoque doctos advertant, & afficiant. ¶ Duint pro dent, vel dederint. Terent. in Andr. At tibi Dii dignum factis exitium duint. Plaut. Amphit. Sive qui ipse ambisset, sive per internuntium, Sive adeò Aediles perfidiosè cui duint. Duit, pro Det. Plautus Aulul. Ne mihi ex insidiis verba imprudenti duit. Duas, pro Des. Ibidem: At nihil est dotis quod dem. M. ne duas. Danunt, pro dant. Plaut. Curc. Nam tibi amantes propinantes vinum danunt. ¶ Hujus verbi composita sunt Abdo, Addo, Condo, Circundo, Cedo, Dedo, Edo, Indo, Obdo, Perdo, Prodo, Prædo, Reddo, Subdo, Satisdo, Pessundo, Trado, Venundo. Sedo & Mando (quæ falsò inter composita hujus verbi erant relata) huc non pertinẽt: sunt enim simplicia: quod vel ex eo solo constat, quòd à litera figurativa primæ conjugationis, quæ in compositis verbi Do corripitur, in his duobus producatur.

Dătŭs, participium: [נתון *nathún.* δοθὲς, δωρηθὲς. Gal. *Donné.* Ital. *Donato.* Germanicè, Gegeben. Hispan. *Donado.* Polon. *Dany.* Vngar. *Adattatot.* Ang. *Geven.*] ut Reddere data. Ovid. de Arte aman. Multa rogant tradenda sibi, data reddere nolunt.

Dătŭs, us, ui, m. q. [מתנה *mattanáh.* δώρεὰ, δόμα. Gal. *Donaïson, don.* Ital. *Donatione.* German. Gebung. Hispan. *Don, dadiua, donacion.* Polonicè, *Dar.* Vngar. *Adás.* Angl. *A geuing.*] Plaut. Trin. - nimis pergraphicus sycophanta: Is mille nummũm se aurum meo datu tibi ferre, & gnato Lesbonico ajebat meo.

Dătum, dati, substantivum, Expensum: cui opponitur Acceptũ. [נתון *nathún.* δοθὲν, δωρηθὲν, δόσις. Gal. *Chose dõnee ou baillee.* Ita. *Cosa donata.* Germ. Ein Gab/das einem gegeben ist. His. *Don dadiua.* Pol. Widatek. Vng. *Aymi adatot.* An. *A gift or a thing gewin.*] Cicer. de Amic. Hoc quidem est nimis exiguè & exiliter ad calculos vocare amicitiam, ut par sit ratio acceptorum & datorum.

Dătŭrĭo, Vetustè, apud Iurisconsultos reperitur pro datum iri. [Pol. *Danim bic.*] Vlpianus de verb. oblig. Si quis stipulatus à Mevio fuerit, fundum Titi datuiri. Hotomanus.

Dăto, as, are, frequentativum. [Polon. *Vstawnie daie.* Vngar. *Adogatok.*] Plaut. Mostel. Tu solus credo fœnore argentum datas.

Dătŏr, datoris, m. t. [נתן *nothein.* δώτης, vel δωτὴς. Gal. *Donneur.* Ital. *Donatore.* German. Ein Geber. Hispan. *Donador.* Polon. *Dawca.* Vng. *Adó.* Angl. *A giuer.*] Plautus Trucul. Semper datores novos. Virgil. 1. Aen. Adsit lætitiæ Bacchus dator, & bona Iuno.

Dătĭo, onis, f. t. [מתנה *mattanáh.* δόσις, δώρημα. Gal. *Donaison, donnement.* Ital. *Donamento, donatione.* German. Ein Gab. His. *Donacion.* Pol. *Danie.* Vn. *Adás.* Ang. *A gewing.*] Cicer. pro lege Agr. Cujus judicium, legumque datio, captorum agrorum ipsius virtute cognitio tollitur.

Dătārĭŭs, a, um, Gratuitum, aut quod gratis datur. [ἄμισθος, χαριστήριος. Polon. *Durowni.* Vng. *Aiándékon adatot.*] Plautus Pseudol. Ego annon prius salutas. S. nulla est salus mihi dataria.

Dătātim, adverbium. [ἀναλοδότως. Gal. *En s' entredonnant & baillant l'vn à l'autre.* Ital. *Dando à vincenda.* German. Mit geben. Hispan. *Dando à vezes.* Polon. *Daiac', daruiac.* Vngar. *Egy másra haygálua, fõl adogatua.* Anglicè, *By gewing one to an other.*] Plaut. Cur. Tum isti qui ludunt datatim servi scurrarum in via. Ludere datatim: hoc est, invicem dando: quemadmodum qui pila lusitant, quæ vicissim, mittitur, & remittitur.

Dŏcĕo, ces, docui, doctum, n. f. Instituo, erudio, præcepta do. [אזר *limmádh* אלף *illẽph* הורה *hordh.* παιδεύω. δεδάσκω. Gal. *Enseigner.* Ital. *Insegnare.* Ger. Lehren/vnderweisen. Belg. Eenen anderen leeren. His. *Ensennar.* Pol. Veze. Vn. *Tanitok.* An. *To teache.*] Construitur autem cum duobus accusativis: ut, Docco te literas. Aliquando cum uno tantùm, licet aliter possit intelligi. Pretiũ aũt quod à discipulo exolvitur doctori, ponitur in ablativo. Excipiuntur hi quatuor genitivi, tanti, quanti, pluris, & minoris, cum ipsorum compositis. Cicero 2. Philip. Iam

invideo magistro tuo, qui te tanta mercede, quanta jam proferam nihil sapere docuit. Iuvenalis: Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti. Aliquando cum ablativo. Cicero Pæto: Socratem fidibus docuit. Vbi nonnulli volunt intelligi verbum Canere vel aliquod simile. ¶ Interdū idem est quod ostendere, vel declarare. Virgil. 5. Aeneid. docuit pòst exitus ingens. ¶ Interdum idem, quod monere, sive certiorem reddere, παραινῶ. Salust. in Iugurtha: Tametsi legatos miserat qui Senatum de cæde fratris, deque fortunis suis docerent. Cicer. Appio Pul. Ne literas quidem ullas accepi quæ me docerent quid ageres, aut ubi te visurus essem. ¶ Hujus composita sunt, Addoceo, Dedoceo, Edoceo, Perdoceo, quæ ambo significāt perfectè doceo, ἐκδιδάσκω, Salustius in Catil. Cic. per legatos cūcta edoctus. Plautus in Stich. Nam illa omnes artes perdocet. Prædoceo, priùs doceo, προδιδάσκω. Salustius in Iugurtha: Cæterùm illi qui Centuriis præerant prædocti à duce arma ornatumque mutaverunt. Subdoceo, loco alicujus doceo. ὑποδιδάσκω. Cicer. ad Atticum lib. 8: Ciceronesque nostros potius meo labore subdoceri, quàm me alium magistrum quærere.

Dōctŭs, cta, ctum, Scientia imbutus, literatus, doctrina excultus, eruditus, intelligens. [חָכָם *melammédh* חָכַם *limmúdh* נָבוֹן. ὁ ἐν τοῖς λόγοις δεδιδαγμένος, πεπαιδευμένος. Gal. *Enseigné, bien apris, docte, savant.* Ital. *Dotto.* German. Gelehrt. Belg. Gheleert. Hisp. *Docto y ensennado.* Pol. *Vczony, madry.* Vng. *Tudos, bölts.* Angl. *Theached, learned, cunning.*] Cicer. lib. 2. Offic. Nec me angoribus dedidi quibus essem confectus, nisi his restitissem: nec rursus indignis docto nomine voluptatibus. Idem in Orat. Itaque & doctis eloquentia popularis, & disertis elegans doctrina defuit. Sueton. de claris Grammat. Fuisse dicitur ingenii magni, memoriæ singularis, nec minus Græcè quā Latinè doctus. Artes doctæ, Ovid 9. Metam. Dicta docta, Lucret. li. 2: & doctis rationem reddere dictis. Docti doli, Plaut. Mil. Et nos factitiis fabricis, & doctis dolis Glaucomo ob oculos objiciemus. Facies docta, Ovidius 2. Amor. O facies oculos docta tenere meos. ¶ Dicitur autem doctus qui rationem rei tantùm tenet: peritus, qui cum ratione experientiam, & consuetudinem tenet, διὰ τῆς πείρας: id est, experientia. Itaque minus est doctus, quàm peritus. Cicer. in Salust. Satis doctè atque peritè fecisti. Idem lib. 3. Offic. Itaque quum sint docti à peritis, facilè desciscunt à sententia. Majorem tamen vim habet doctus, quàm eruditus. Idem lib. 1. Offic. Nec solùm vivi, ac præsentes, studiosos discendi eruditi, atque docent, sed hoc idem etiam pòst monumentis literarum assequuntur. ¶ Nec mirum est quòd minus sit eruditus quàm doctus: quoniam rudis & eruditus contraria sunt. Plinius: Sedere cœpit sententia hæc, pariterque & eruditum vulgus, & rude in eam cursu vadit. Quint. li. 1, à pædagogis exigit ut sint eruditi, quò adolescentes erudire queant: aut si se non eruditos esse sciant, ne quippiā tradant cujus ipsi sint ignari, quodque postea sit dedocendum. ¶ Est autem doctus in hac significatione nomen, non participium: nullum enim importat tempus. ¶ Hinc fit compositum Indoctus, ἀπαίδευτος, quod quum verbo careat, participium esse non potest: quemadmodum & Semidoctus, ἡμιμαθής. Cicer. Cornelio: Sed proximè scripsi de optimo genere dicendi, in quo sæpè suspicatus sum te à judicio nostro, sicut doctum hominem à non indocto, paulùm dissidere. Plautus in Asin. Tua ista culpa est, quæ discipulum semidoctum abs te removes.

Dōctē, adverbium, Scitè & eleganter. [ἐπιστημόνως. Gal. *Doctement, savamment.* Ital. *Dottamente.* Ger. Kunstlich/ artlich/ wercklich. Hisp. *Docta y ensennadamente.* Polon. Vczenie. Vn. Böltsen, sudoßán. Ang. *Cunningly, learnedly.*] Cic. lib. 3. de Oraror. Tum ad te ludibunda doctè & delicatè detulit. Doctè & Peritè facere, Cic. in Salustium.

Dŏcĭlĭs, pen. corr. om. t. Qui facilè disciplinam apprehendit, aptus ad disciplinam. [לִמּוּד *limmúdh*. εὐμαθής. Gal *Qui apprend aisement, qui se laisse enseigner.* Ital. *Che apprendre facilmente.* Ger. Gelehrig. Belg. Leerachtich. Hisp. *Cosa habil para ser ensennada.* Pol. *L'atwi do vczenia.* Vn. *Kinnyen tanúlo.* An. *Apt to learning.*] Cic. Trebatio, lib. 7. Epist O medicum suavem, meq; docilem ad hanc disciplinam. Idem. 2. Tusc. Dehinc ad hanc enervatā, muliebremque sententiam satis docilē se Epicurus præbuit. Lactant. de Opif. Nam si te in literis, nihil aliud quàm linguā instruentibus, auditorem satis strenuū præbuisti: quantò magis in his veris, & ad vitam pertinentibus docilior esse debebis? Varro lib. 1, de Re rust. Cassius scribit hæc, operarios parandos esse qui laborem ferre possint, nec minores annorum vigintiduorum, & ad agriculturā dociles. Cic. 2. de Orat. Iubent enim exordiri ita ut eum qui audiat, benevolum nobis faciamus. Docilem autem facio, non tum quum polliceor me demonstraturum, sed tum quum doceo & explano.

Dŏcĭbĭlĭs, le, pen. cor. Qui idoneus est ut doceatur. [לִמּוּד *limmúdh* διδακτός. Gal. *Aisé à enseigner.* Ital. *Habile à ensegnarli o maestreuole.* Germ. Geschickt vnd tugentlich gelehrt zu werden. Hisp. *Cosa che presto se puede ensennar.* Polon. *Ten ktori sie da vczic.* Vng. *Tan vihato, tanitásra alkolmatos.* Anglicè, *Apt to be taught.*] Hieronymus: Ingenium docile, & sine doctore docibile est. Sic Cyprianus: Docibilis est, qui est ad discendi patientiam lenis & mitis. Nec facilè reperias, nisi apud Ecclesiasticos. ¶ Priscianus autem vult significare docibile id quod facilè discitur: pro quo nos perceptibile dicimus potius. Valla lib. 6. cap. 26.

Dŏcĭlĭtās, tatis, f. t. Apprehendendæ doctrinæ facilitas, discendi facilitas. [εὐμάθεια. Gal. *Docilité, bonté d'esprit qui est dut à apprendre.* Ita. *Bonta di spirito, l'esser dedito ad imparare, disposizione d'ingegno ad imparare.* German. Gelehrnige art / die ein ding bald ergreifft vnnd fasset. Hispan. *Habilidad para ser ensennada.* Polon. *Spoßob do poiecia naukyl' atwy.* Vngarice, *Kinnyen valo tartúlás.* Angl. *Aptnesse in learning.*] Cicer. pro Sestio: In perfecto genere humanæ docilitatis, atque ingenii dissipatos unum in locum congregaverunt. Idem libro 5. de Fin. Prioris generis est docilitas, memoria: quas virtutes qui habent, ingenioſi vocantur.

Dŏctrīnă, f. p. Eruditio, quatenus à præceptore proficiscitur. [תּוֹרָה *lékach*. διδασκαλία. Gal. *Doctrine, instruction, enseignement.* Ital. *Dottrina.* Germ. Lehr/ vnderweisung. Bel. Leeringe. Hispan. *Doctrina ò ensennanca.* Pol. *Nauka, vmieiętnoſe.* Vng. *Tudo mány, böltseség.* Ang. *Doctrine, teaching.*] Nam ut à discipulo apprehenditur, dicitur disciplina. Cic. pro Arch. poēta: Ego multos homines excellenti animo & virtute fuisse, & sine doctrina, naturæ ipsius habitu propè divino, per seipsos & moderatos, & graves extitisse fateor: etiam illud adjungo, sæpiùs ad laudē atq; virtutē naturam sine doctrina, quàm sine natura valuisse doctrinam. Idem in Orat. Quo fit ut veram illam & absolutam eloquentiam nemo consequatur, quòd alia intelligendi, alia dicendi disciplina est: & ab illis rerum ab illis verborum doctrina quæritur.

Dŏcŭmēntum, n. s. à præterito docui, sicut à monui monumentum. Idem quod admonitio, probatio, exemplum, quod nos aut doctiores reddit, aut certiores, aut prudentiores. [אוֹת *oth*. δεῖγμα. Gall. *Enseignement exemple, monstre, experience.* Ital. *Documento, amaestramento.* Germ. Lehr/ erweisung/ ein Beyspiel das vns etwas lehrt. Hisp. *Ensennanca.* Pol. *Nauka, ktora śpieśławamy medrśimy.* Vng. *Tanulság.* Ang. *A lesson, a proofe, an experiment.*] Cicer. 6. Philip. Ex quo nimirum nos documentum capere fortuna voluit, quid esset victis extimescendum. Salust. Quarum rerum ego maximè hæc documenta habeo, quòd in bello sæpiùs vindicatum est in eos qui contra imperium in hostem pugnaverant.

Dŏctŏr, verbale, in t Qui docet, magister, præceptor, interpres. [חָכָם *melammédh* עֵר *her* διδάσκαλος. Gal. *Docteur, maistre, enseigneur.* Ital. *Dottore, maestro.* German. Ein Lehrer. Hispan. *Ensennador.* Pol. *Vczyciel, mistrz.* Vngar. *Doktor, tanito.* Ang. *A teacher, a maister.*] Plin. in Paneg. Quem honorem dicendi magistris, quam dignitatem sapientiæ doctoribus habes? Tacit libro 14: Etiam sapientiæ doctoribus tempus impartiebat: hoc est, Philosophis.

Dŏctrīx, cis, [ἡ διδάσκαλος, magistra. Vng. *Tanito, doctor, mestr a zzony.*] Apuleius lib. de Philosophia: Illæ vero vitiorum doctrices, iracundia & libido, ratione sub jugum missa dominantur.

Dŏchĭmŭs, mi, pen. cor. δίχημος, Pedis genus in numeris oratoriis: de quo Cicero in Orato. Dochimus (*inquit*) è quinque constat syllabis, brevi, duabus longis, brevi, longa: ut est hoc, Amicos tenes: item hoc, Reipublicæ. Quovis loco opus est, dum semel ponatur: iteratus, aut continuatus, numerum apertum, & nimis insignem facit.

Dŏcŭs, m. s. [קוֹרָה *hab*. δοκός. Gal. *Vne poultre ou soliue, vn sommier.* Ital. *Trane.* Ger. Ein Balck. Hisp. *Viga.* Pol. *Balka.* Vn. *Mester gerenda, Gerenda.* An. *A beame, any great piece of timber.*] Latinis trabem significat: unde ignitæ quædam aëris impressiones oblongæ, trabis similitudinem referentes, δοκοί à Græcis appellantur: qua voce etiam usus est Plin. lib. 2. cap. 26: Emicant & trabes simili modo, quas docos vocant, quales quum Lacedæmonii classe victi, imperium Græciæ amiserunt.

Dodecatheos. δωδεκάθεος, Herbæ genus proximam à moly Homerico autoritatem obtinens. Folia habet septem, lactucę foliis simillima, à lutea radice exeuntia. Autor Plin. lib. 25. ca. 4. ¶ Dodecatheos item à Suetonio in Augusto, appellatur cōvivium quoddam Octavii secretius, ex duodecim constans convivis utriusque sexus, ad imitationem cœlestis convivii, cui Iupiter parem deorum dearumque numerum fertur adhibere. Verba Suetonii sunt hæc: Cœna quoque ejus secretior in fabulis fuit, quæ vulgò δωδεκάθεος vocabatur.

Dŏdră, f. p. Potionis genus, quæ ex novem rebus fiebat. Ausonius: Dodra, ex dodrante est: sic collige, jus, aqua, vinum, sal, oleum, panis, mel, piper, herba, novem

Dodrāns,

Dodrāns, m. t. Pondus vel mensura constans ex novem unciis: ita dictum quòd ad conficiendum assem desit quadrans. [τριμοιρία. Gal. *Les trois pars, comme neuf onces de douze.* Ital. *Nove oncie.* Germ. Drey quart oder viertheil eines jeden Gewichts/ oder Maß. Hispan. *Nueue oncas.* Polon. *Waga maiaca wsobie dziewiec vncy.* Vng. *Kilencz nehêzek.* Ang. *The third parte, as nyne ounces of twelfe.*] Martial. lib. 8: Solvere dodrantem nuper tibi Quinte volebat.

Dōdrāntālis, le: [ὁ τριμοιρεαῖος. Vngar. *Kilencz nehezekni.*] ut, Dodrantalis stirps: apud Colum. lib. 11. cap. 3: hoc est, trium palmorum, seu digitorum duodecim, cui scilicet ad perficiendam pedis mensuram desit quadrans.

Dōgmă, atis, Decretum, præceptum, scitum, placitum. [חק *chok.* δόγμα. Gal. *Decret, opinion & sentence ou proposition deliberée, conclue & arrestée qu'on n'ose desdire.* Italicè, *Dottrina affermata da per Filosofi, opinione ferma d'vne secta, Cosa deliberata per giudici.* Germanicè, Ein Gesatz/ein sonderbare seibs erwöhlte Meynung die ein jede Secte hat. Hispan. *Doctrina ò decreto* Polon. *Nauka ossobliwa ktora sobie obierzesz.* Vngar. *Vallás vegezés tudomány.* Ang. *A decree or opinion agreed vpon and concluded.*] Sunt dogmata uniuscujusque sectæ decreta, quæ (ut inquit Cicero) prodere scelus est, non minus quàm patriam: sine quibus nec sectæ Philosophorum, nec religionum vires constare possunt. Vnde Laërtius ait sectam eam non appellari, quæ dogmata non habet. Cicero 4. Tuscul. Quoniam id enim haberent Academici decretum (sentitis enim jam hoc me dogma dicere) nihil posse percipi, &c. Idem 4. Acad. Sapientiæ verò quid futurum est, quæ neque de seipsa dubitare debet, neque de suis decretis quæ Philosophi dogmata vocant? Græcè etiam ψήφισμα, & δρέπτον dicitur, teste Budæo. Habent & cæteræ artes sua dogmata, ut in re medica alia Hippocratis, alia Asclepiadis, alia Themisonis dogmata fuerunt. A Plinio frequenter placita appellantur: ut, placita Magorum, & placita Babyloniorum libro 2. Dicitur autem Dogma, ἀπὸ τῦ δοκεῖν, quod opinari significat.

Dōgmătīstēs, m. t. Qui aliis dogmata præscribit, [δογματεύς Polon. *Nauk wzaci.* Vngar. *Prædikator.*] à verbo Græco δογματίζω, quod est decreta præscribo, dogmata trado. Hieronymus: Nunc verò quum interpres magis Apostoli fuerim quam dogmatistes.

Dolabella, Dolabra, Vide DOLO.

Dŏlentĕr, Dolentia, Doleo, Vide DOLOR.

Dōlĭă, orum, Vasa majora, vino servando præcipuè idonea, quę olim fictilia potissimùm erāt. [אשיש *aschisch.* πίθοι. Gal. *Vaisseaux à serrer le vin, tonneaux.* Ital *Botte, doglie.* German. Fäß ser. Belg. Wynvaten. Hispan. *Tinajas ò vasijas grandes de barro.* Polon. *Fassa, kuffa beczka.* Vngar. *Négely, boros hordó.* Angl. *Tunnes great wessells.*] Plaut. Cas. Dabitur tibi amphora una, & una scmita, Fons unus, unum ahenum, & octo dolia. Terent. in Heavton. Relevi omnia dolia, omnes serias. ¶ Veteres dolia fictilia in cellis vinariis servabant, quæ si duas aures haberent, diotæ dicebantur. Iureconsulti scribunt, Vino legato cum vasis, dolia legata non videri: quia scilicet ea mente vinū in dolia condimus, ut ex his postea in amphoras vel cados diffundamus: quod deinde vinum diffusum nominatur. Iuven. Ille capillato diffusum Consule potat. Cicero de clar. Orat. Num igitur qui hoc sentiat, si is potare velit, de dolio sibi hauriendum putet? ¶ Vnde etiam, E dolio haurire, ἐκ πίθυ εὐτυχεῖν, proverbio olim dicebatur, qui abundabat rebus optatis. ¶ Inexplebile dolium, ἄπληςον πίθον. Varius est hujus adagii usus. Quadrat enim primùm ἐς τὸς ἀδηφάγυς: hoc est, in gulosos edacesque. Quadrabit & in oblivioſum, cui siquid eruditionis infundas, protinùs effluit, quique priùs obliviscatur quàm didicerit. Cōpetet etiam in homines præter modum profusos. Aristot. Oeconomicōn 1. Congruit item in avaros, quorum cupiditatibus nihil est satis: verùm quò magis implentur opibus, hoc magis inanes esse videntur. ¶ Volvitur dolium, κεκύλισται ὁ πίθος. In eum qui commovetur alieno exemplo sine instinctu ad stultè quid faciēdum. Nam dolium facili impulsu quò velis volvitur. At sapiens semper fixus est & immotus.

Dolium exuditorium. Laconici species, Germanis hodie in usu nec improbatum. Vsi sunt olim & veteres, ut inquit Aetius ser. 13. cap. 54.

Dolia, cicuta apud Dioscor. lib. 4. cap. 82.

Dōlĭōsă, n. s. diminutivum à doliis. [πίθιοι. Gal. *Petis muys ou tonnelets.* Ital. *Botticini.* German. Fäßlin. Hispan. *Tinajuelas.* Polon. *Beczoka, fal'seczka.* Vngaricè, *Atalag, négelyetske, hordotska.* Anglice, *Little tunnes, or hogsheades.*] Locus in urbe fuit sic vocatus, eo quòd post Allienscm cladem Gallis Vrbem invadentibus, doliola in quibus sacra Romanorum Pontifices condiderant, eo in loco fuerint defossa à flamine Quirinali, sicut T. Livius lib. 5. scribit. Qua de causa in eodem loco ne despuere quidem alicui licebat. Festus.

Dōlĭārĭus, si, & hoc doliare, Quod dolii capacitatem habet. [πιθώδης, ὁ τῦ πίθυ. Gal. *De tonneau ou de muy.* Ital. *Ciò che s'appartiene à doglio* German. Das zu den Fässern gehört. Hispan. *Cosa de tinaja.* Pol. *Majaci wsobie tak wiolie iako fassa.* Vngaricè, *Négelni hordomi.* Ang. *That belongeth to a tunne.*] Plaut. in Pseudulo, festiviter appellat anum ventricolam, doliarem: Ego devortor extra portam huc in tabernam tertiam. Apud anum illam doliarem, claudam, crassam. ¶ Vita doliaris, ζωὴ πίθυ, Proverbio dicitur vita frugalis, parca, ab omni strepitu atque ambitione semota, breviter qualem Diogenes nobilis ille Cynicus Athenis egisse legitur: poterit torqueri & in eos qui nimium sordidè, nimis durè atque immundè vivunt. ¶ Vinum doliare, quod adhuc in dolio est, necdum diffusum: cujus vendendi legem Cato de Re rust. cap. 148, exponit: hujus fit mentio in l. i. §. ult. D. de peric. & com. Si doliare vinū emeris, nec de tradendo eo quicquam convenerit, &c.

Dōlĭārĭŭs, Significat eum qui dolia facit, & componit. [πιθοποιὸς, κεραμοποιὸς, κεραμεύς. Gall. *Celuy qui fait muys ou tonneaux.* Ital. *Bottaro.* German Ein Küffer/Bänder/Bütner. Hispan. *El que haze tenajas.* Polon. *Bednarz.* Vngar. *Négely, hordó: sinálo, kádár.* Ang. *He that maketh tunnes, a cooper.*] Plin. lib. 3. cap. 6: Aenaria insula à statione navium Aeneæ, Homero Inarime dicta. Græcis *Pithecusa*, non à simiarum multitudine, ut aliqui existimant, sed à figlinis doliariorum.

Dōlĭārĭum, rii, substantivum, Apud Iureconsultos pro ipsis doliis, vel cella in qua dolia vinaria sunt. [πίθος. Polon. *Komora gdzie fassi chowaia.* Vngaricè, *Borhos hordo (auagy) puincze.* Anglicè, *A wine celler.*] Si (*inquit*) ex doliario pars vini venierit.

Dŏlĭchŭs, m. s. δόλιχος. Spatium est duodecim stadiorum, vel (ut Suidas tradit) viginti quatuor. Iulius Pollux Dolichon in gymnicis certaminibus docet fuisse curriculum omnium maximum: in quo qui decertabant; dolichodromi dicebantur. ¶ Est præterea dolichus, leguminis genus, Caule tenerrimo: sed si perticam adjunctam habeat, in miram altitudinem ascendente, alioqui vitiosum & infrugiferum. Alii cicerculam interpretantur, alii phaseolum. Vide Galenum lib. 1, de Alimen. facul.

Dŏlo, as, act. p. Dolabra, sive ascia lævigo, vel cælo, sculpo. [δολῶ *pasál.* πελεκάω, ἀπεξέω. Gall. *Doler, vnir, esbaucher.* Ital. *Dolare, pulire.* German. Hobten/glatt machen. Belgicè, Schaven Hispan. *Dolar, aplanar.* Polon. *Hebluie, gładze.* Vngaricè, *Gyalulok.* Ang. *To cutt or hew with an axe or other instrument, to chip, to square.*] Propert. Stipes acernus eram properanti falce dolatus. Cic. 4. Acad. Non enim est ex saxo scalptus, aut ebore dolatus. Colum. lib. 1. cap. 2: Materies si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguem per quadrata debet pedum xx. Idem libro 8. capite 3: Dolare perticam in quadrum. ¶ Apud antiquos etiam in usu fuit Dolio, dolis, dolivi, dolitum. Varro in Agatone, ut citat Nonius: Numnam cælatus in manu dextera scyphus, cælo dolitus, artem ostentat Mentoris? Hujus verbi composita sunt, Dedolo, & Edolo, de quibus locis suis.

Dolitus, aut dolatus, participium pass. dolabra scalptus. [Polon. *Heblowani.* Vng. *Meggyalult.*] Varro: Numnam cælatus in manu dextera scyphus, cælo dolitus, artem ostentat Mentoris? Cicero Academ. lib. 4. dolatus: Non enim ex saxo scalptus aut ebore dolatus.

Dŏlābră, bręn. cor. f. p. Instrumentū fabrorum quo ligna dolant. [אתבז *mahatsádh* קרדם *kardóm.* ἀξίνη. Gal. *Doloire, hache.* Ital. *L'ascia.* Germ. Ein Hobel. Belg. Een Schave Hispan. *Seguron ò aculea para dolar.* Pol. *Hebel.* Vng. *Gyalu* Ang. *An instrument to pearse with, a carpenters axe, a chip axe, a wombell.*] Columel. lib. 3: Quæ falce amputari non possunt, acura dolabra abradito. Paulus in l. Quum de lanionis. de Fund. instrum. leg. vocat etiam hoc nomine instrumentum lanionum quo carnes dissecant.

Dŏlābēllă, diminutivum à dolabra. [ἀξινάριον. Gal. *Petite doloire ou hachette, hachon.* Italicè, *Picciola ascia.* German. Ein Höbelin. Hispan *Acuela.* Pol. *Heblik.* Vng. *Gyalutska* Ang. *A little chip axe or pearsing instrument.*] Columel. lib. 5: Semper circa crus dolabella dimovenda est terra. Hoc etiam cognomine usa est familia Cornelia, ex qua fuit Cornelius Dolabella Ciceronis gener.

Dŏlābēllārĭă, pyra longissimi pediculi, ab insitore Dolabella sic dicta. Plin. lib. 15. cap. 15.

Dŏlōnēs, m. t. δόλωνες. Pol. *Kostur zakrytim strzemieniem.* Vngar. *Dolenyeg hancsár, pácza azkiben bolól hanczúr vagyon.*] ita dicti à fallendo, quòd ingentes contis, ferro brevissimo, quum speciem præferant ligni, intùs ferrum acutum habeant. Virg. lib. 7: Pila manu, sævosque gerunt in bella dolones. Servius ait dolonem flagellum esse, intra cujus virgam lateat pugio. Plutarchus in Tiberio, δόλωνα interpretatur ficam latronum. Verba ejus sunt hæc: ὃς περιπλακεὶς νεανίσκῳ ληστῇ ἀγροῦλῳ καὶ ζώνην ξιφίδιον λυ-

λον λυσιτελῆ, ὁ δόλιον κομίζει. Apud Suetonium dolon pro callidolo. Claud. cap. 13. Reperti & equestris ordinis duo in publico cum dolone ac venatorio cultro præstolantes. In instrumento autem navali Dolones dicuntur vela minora, quæ supra acatia(eo enim nomine vela majora dicuntur)celeritatis causa solent erigi. Liv.lib.46: Dolonibus erectis altum petere contendit. Ibidem: Sublatis dolonibus effusè effugere contendit.

Dŏlŏr,m.t.est animi vel corporis cruciatus. [מכאוב *macheób* דאבה *deabáh*.ἄλγος,ος. Gal. *Douleur fascherie,ennuy*. Ital. *Dolore,doglia*.Ger. Schmertz/teid.Bel.Weedoem.Hispan. *Doler*. Pol. *Bolieść,trapienie*. Vng. *Fáydalom*. An. *The ache or paine of body or mynd*.] Cicero 2.Tuscul. Dolor est motus asper in corpore,à sensibus alienus.Terentius in And.Ejus labore,atque ejus dolore gnato ut medicarer tuo.. Cicero Sulpitio lib.4:Est omnino vix consolabilis dolor:tanta est omnium rerum amissio,& desperatio recuperandi. ¶ De dolore naturæ, Vide Hipp.& Gal.lib.2.cap.2.& lib.3.cap.1.de locis affectis. ¶ Dolor pulsatorius,sive turgidus, est qui à parte primario affectu, velut in radice incipiens celeriter in partes adjacentes transfertur. Galen.lib.2.de locis affectis, cap.2.

Dŏlēntĭă,f.p.antiquis fuit in usu pro dolore. [מכאוב *macheób* דאבה *deabáh*.ἀλγηδών. Pol. *Bolienie*. Vn. *Fáydalom*.] Cujus compositum est Indolentia: hoc est, absentia doloris: in qua Philosophorum nonnulli summam fœlicitatem posuerunt. Cicero: Vt qui rem expetendam vel voluptate,vel indolentia metiuntur.

Dŏlĕo,es,dolui,dolitum,n.f.Dolore afficior, corpore vel animo crucior. [כאב *chaáb* דאב *daáb*.ἀλγέω. Gal. *Se douloir,estre dolent,estre faschè & desplaisant*. Ital. *Dolere*. Germ. Weh thun/ schmertzen teiden. Hispan. *Doler ò dolerse*. Pol. *Boleie troske mam, żal'uie*. Vng. *Bánkodom,fáydalomban vagyok*. An. *To be sorie*.] Terent. in Eynuch. Dolet dictum imprudenti adolescenti, & libero. Cicer.in Vatin. Quis tum non ingemuit, quis non doluit Reipub.casum? Hoc verbum si ad corpus referatur, neutrum acquisitũ est: ut, Oculi dolent viro tuo. Plaut.in Amph. Mihi etiam misero nunc malæ dolent.Sin de rebus alienis,affectivum est: ut, Doleo tuis rebus adversis: id est, propter res tuas adversas. ἄχθομαι. Aliquando etiam cum accusativo: ut Doleo tuam miseriam.Doleo tuam vicem, διὰ χάριν ἄχθομαι. Dŏlĕo vicem Reip.ὑπεραλγῶ τὴν κοινήν. Salust. Quasi dolens ejus casum.. ¶ Hujus composita sunt Condoleo,quod est simul,vel in totum doleo,συναλγῶ,συμπάσχω,συμπάσχω.Plaut.in Truc. Date jam soleas, atque intrò me ducite actutum: Nam mihi de vento miserè cõdoluit caput. Dedoleo, de quo alibi.

Dŏlēntĕr,adverbium. [ἀδυνηδῶς,ἀξιαλγῶς. Gal.*Dolentement,par douleur,en tristesse*. Ital.*Dolentemente,con dolore, tristezza & affanno*.Germ.Mit schmertzen/mit bekummernuß. Hispan.*Doliendose ò dolorosamente*.Pol.*Żal'osćia,żboleśia*.Vng *Bankodua,fáydalommal*. Ang. *Sorifully*.] Plancus Ciceroni libro 10: Sed quicquid tibi scribo, dolenter mehercule magis, quàm inimicè facio. Plinius Epistol. 185: Vnicè probo quòd Pompeii Quintiani morte tam dolenter afficeris, ut amici charitatem desiderio extendas. Ovidius 4, Metam. Nihil illo fertur volucrum moderator equorum Post Phaethontæos vidisse dolentius ignes.

Doloro,as,act.p.dolore afficio.

Dŏlōrĭfĭcŭs,ca,cum, Quod dolorem facit. [ἀλγηδής. Vngar. *Fánkottato*.]

Dŏlŭs,doli,m.s.Fraus,fallacia,machinatio, insidiæ. [ארמה *mirmáh*.δόλος. Gal.*Dol,fraude,tromperie,cautelle,finesse*.Ital.*Inganno,fraude*.Ger Ein tiść/ beschiś oder betrug. His, *Astucia ò enganno*. Polon *Zdrada,chitrość*.Vngar.*Tsalárdság*.Anglicè, *Guile,deceit,falsehode*.] Plautus in Capt.Nam doli non doli sunt,ni astu colas.Terent.Andr.Simul sceleratus Davus,siquid consilii Habet,ut consumat nunc, quum nihil obsint doli. Cicero pro domo sua: Illud in primis, ne qua calumnia, nequa fraus, ne quis dolus adhibeatur.Veteres etiam in bonam partem accipiebant,pro solertia & calliditate, unde dolum malum dixerunt discriminis causa, quòd & bonus quidam dolus diceretur.κακόεργμα.Terentius in Evnuch.Iam tum erat suspicio dolo malo hæc fieri omnia.Vlp.de Dolo malo.l. j. Dolum malũ Servius quidem ita definit, machinationem quãdam alterius decipiendi causa,quum aliud simulatur, & aliud agitur. Cicero 3. Offic. Nondum enim Aquilius collega, & familiaris meus pertulerat formulas,in quibus ipsis quum ex eo quæreretur quid esset dolus malus,respondebat:Quum aliud simulatum est,aliud actum.

Dŏlōsus,fraudulentus,malitiosus. [איש ארמה *isch mirmáh*. δολερός. Gal.*Trompeur, cauteleux,plein de finesse*. Ital. *Ingannatore, cauteloso*. Ger.Betrugtich/ voll böser tiśten. His. *Engannoso, astuto*. Polon.*Chitri,zdradliwy*. Vngar.*Tsalárd*. Angl. *A deceiuer, full of guiles*.] Plaut. in Epid. Ego aliquam parabo dolosam fidicinam,nummo conducta quæ sit.Cicero pro Rab.Posth.Pulsus interea regno Ptolemæus dolosis consiliis,Romam venit.Ovid.15.Metam.Attes dolosæ.

Dŏlōsē,adverbium, Fraudulenter, malitiosè. [δολερῶς,δολίως. Gal.*Par tromperie, cauteleusement*. Ital. *Con inganno*. Germ.Betrugtich en.Hispan.*Astuta y enganosamente*. Polon. *Zdradliwie*. Vn.*Tsalárdul*.An *Deceitfully,with guile*.] Cic. 3. Offic. Quum dicitur inter bonos benè agier, quicquam agi dolosè an malitiosè potest?

Dŏmă,tis, [בית *ghagh*. δῶμα,δόμος. Gal.*Troict,couuert*.Ital. *Tetto piano*. German. Ein Dach das eben vnd nicht haldechtig oder spitz ist. Hispan.*Casa ò tejado de casa*. Polon. *Dach rowny,pol'ożisty*. Vng.*Ház,pallás*.Angl.*The roofe of an house*.] Hieronymo usitatum verbum.

Dŏmăbĭlĭs, Vide Domo, domas, in DOMVS.

Dŏmēstĭcātim, Domesticus, Vide DOMVS.

Dŏmĭcĭlĭŭm, Domicœnium, Dominium, Dominor, Dominus, Vide DOMVS.

Dŏmĭpŏrtă, Cochlea dicitur, quòd domum suam perpetuò circumferat: Vnde etiã Græci φερέοικον vocant. [Polon.*Zol'w*. Vng. *Tsiga*.] Cicero 2. de Divinatione: Vt si quis medicus ægroto imperet ut sumat terrigenam, tardigradam, domi portam, sanguinecassam, potiùs quàm hominum more cochleam.

Dŏmĭtŏr, Domitura, Vide Domo, domas, in DOMVS.

Dŏmo, domas Vide DOMVS.

Dŏmŭs,f.q.Propriè ædificium ad habitandum factum, quod ex tecto & parietibus constat:Impropriè pro quocunque habitaculo. [בית *báyth*.οἶκος,δόμος. Gal.*Maison*.Ital. & Hisp. *Casa*.Germ.Ein Hauß.Bel.Een Huyß. Pol. *Dom, chał'upa*. Vn. *Ház*. Ang.*An house*.] Vnde & templa, & avium nidi, domus dicuntur. οἰκήματα. Virg.lib. 6: Ostia jamque domus patuêre ingentia centum Sponte sua.Idem 8, Aeneid. Antiquasq; domos avium cum sturpibus imis Eruit. ¶ Aliquando domus dicitur familia. οἶκος. Idem libro 5:Sergestusque domus tenet à quo Sergia nomen. ¶ Aliquando sumitur pro tota aliqua gente.Idem 1. Aeneid.Quum domus Assaraci: volens intelligi Romanos, qui ab Assaraco per Trojanos originem ducũt. ¶ Aliquando pro patria. Idem 3. Aeneid. Da propriam Tymbræe domum,da mœnia fessis. ¶ Facit autem genitivum, domus, & domi, dativum domui, accusativum domum, vocativum domus,ablativum domo. Differunt tamen duo hi genitivi,domi & domus, ut Domus ædificium ipsum significet quod ex tecto & parietib.constat.Aptè itaq; dicemus partem domus sum demolitus? non,partem domi.Pro eodem etiam apud veteres legitur Domuis.Varro: Perrexit in interiorem partem domuis. Domi maneo, οἴκοι. Terentius in Adelph. Quid ais bone vir,est frater domi? ¶ Invenitur tamen nonnunquam apud antiquos genitivus domi pro domus. Plautus in Trinummo: Non fugitivus est homo:commenmit domi. ¶ In numero plurali facit nominativum domus, dativum & ablativum domibus,accusativum domos,vel domus, genitivum domorum, & nonnunquam domuum. Plinius libro 8.capite 57:Quo in genere multi & hoc inclusas domuum posuêre muros. ¶ Legitur etiam nonnunquam in ablativo singulari domu.Plautus in Milite:Ait,sese Athenas fugere cupere ex hac domu.Domi,& In domo,idem significat,ἐν τῷ οἴκῳ.Quintil In domo furtum factum ab eo qui domi non fuit. ¶ Revertor domũ,& ad domum οἴκαδε.Exeo domo, vel è domo,οἴκοθεν. ¶ Admittunt autem obliqui hujus nominis adverbialiter positi sex tantùm adjectiva,Mea,Tua,Sua,Nostra, Vestra, & aliena:ut,Eram domi meæ. Tu eras domi tuæ,& sic de cæteris. Cicero pro domo sua: Quid tibi necesse fuit anili superstitione,homo phanatice, sacrificium, quod alienæ domi fieret,invisere?Aliquando non solent apponi,sed subintelligi:ut.Domi ero,scilicet meæ. ¶ Domus amica,domus optima,οἶκος φίλος, οἶκος ἄριστος.Nusquam commodiùs,nusquã liberiùs,nusquam lautiùs homini vivere contingit,quàm domi. ¶ Domi conjecturam facere οἴκοθεν ἀνάζειν. Quod non aliunde petitur, id domi fieri dicitur, Plautus Cistel. ¶ Domi pugnans more galli. In eum qui semper domi desidens, non audet vel in bellum,vel in certamina proficisci foras. Nam hoc animal pugnacissimum quidem est.sed domi. ¶ Vna domus non alit duos canes, εἰς οἶκος δ' οὐ δύναται τρέφειν δύο κύνας. Proverbio jactatus senatius in eos, inter quos parum convenit propter idem lucrum, quod communiter expetunt. Refertur ab Aristophanis interprete. ¶ Domi manere oportet bellè fortunatum, εὖ χρὴ μένειν ὅστ' εὖ πεπλοῦσθαι δεδαίμονα. Cui suppetit copia facultatum,is si velit fortunatam agere vitam,domi vivat. ¶ Ad eandem pertinet metaphoram, Domi habere. ¶ Hujus nominis diminutiva sunt, Domuscula, Domuncula. οἰκίσκος,οἰκημάτιον.

Dŏmūncŭlă, æ, diminutivum. [οἰκίδιον. Polon. *Domek*. Vngar.*Házatska*.] Vlpianus. D. lib. 47. Tit. 12.l.3: Si domunculam habeat, &c.

Domĕstĭcŭs, ca, cum. Quod ad domum pertinet, quodq; ex domo oritur est: [אישׁ ביתו *iisch baÿth*. οἰκειακός. Gal. *Domestique, de la maison.* Ital. *Domestico, di casa.* Ger. Ein Haußgenoß od Hauß gehörig Hiſpan. *Cosa casera ò de casa.* Pol. *Domowy.* Vngar Házi *házbeli.* Ang. *Pertaining to houſeholde.*] ut, Domeſtica negotia, domeſtica exempla, domeſticum lenocinium. Domeſticus uſus, & conſuetudo, apud Ciceronem. Domeſticum funus, Domeſtica furta, domeſticũ teſtimonium. ¶ Aliquando domeſticus dicitur manſuetus ac mitis. ἥμερος. Plin. Mite animal, atq; domeſticum.

Dŏmĕstĭcŭs, ci, Qui in eadem domo nobiſcũ habitat. [οἰκεῖος, ἐνδιαίτος. Vn. *Házi, házbeli.*]

Dŏmĕstĭcātim, adverbium, ſignificat per varias domos, ſive per domeſticos. [κατ' οἰκήματα. Gal. *De maiſon en maiſon, par les maiſons.* Italicè, *Di caſa in caſa, per le caſe.* Germ. Von Hauß zu Hauß. Belg. Van huys te huyſe. Hiſ. *De casa en casa* Pol. *Zdomudo domu.* Vn *Házankint.* An. *From houſe to houſe.*] Sueton. in Cæſ. Quorum ut quàm maxima expectatio eſſet, ea quæ ad epulum pértinerent, quamvis macellariis oblocata, etiam domeſticatim apparabat.

Dŏmĭcēnĭum, Cœna quæ fit domi. [οἰκογαστία. Polon. *Domowe wieczerzanie.* Vngaricè, *Házunkndl valo vatſan.*] Apud Martia. lib. 9: Si triſti domicœnio laboras Torani, potes eſu[illegible].

Dŏmĭcĭlĭum, n. ſ. t. [Gal. *Retour en la maiſon.* Ital. *Ritornata à caſa.* Germ. Heimgang. Hiſ. *Tornada à caſa.* Pol. *Nawrot do domu.* Vngaricè *Haza menés.* Anglicè, *A returning home or to the houſe.*] Dictio compoſita ex domo, & itio, quaſi reverſio ad domum. Cicer. libro 1. de Divin. Sed Rhodiorum claſſi propinquante reditum, ac domuitionem dari. Apul. libro 3: Denique nec ſtata requiro, nec domuitionem paro. Itiones autem dicit, & redditiones, & abitiones, teſtis eſt Terentius, qui in Eunucho ait: Hæccine erant itiones crebræ, & manſiones diuturnæ?

Dŏmĭcĭlĭum, n. ſ. Habitatio longi temporis, unà cum omnibus ſuis rebus & fortunis. Itaque domicilium non domus aut habitatio facit, ſed ubi quis larem, rerumque ſuarum ſummam conlocavit, unde rurſus non ſit diſceſſurus. [משון *mahón.* οἰκητήριον. Gal. *Domicile, le lieu de la demeure ou habitation.* Ital. *Domicilio, habitatione, di longo tempo.* German. Ein Behausung/langwirige Wohnung Belgicè, Bewooninge. Hiſ. *La caſa, ò la morada della de[illegible]o.* Pol. *Mieſzkanie, przybitek.* Vng Lakás (auagy) ſok ideig valo lakáſra keſzitetet ház. Ang. *A dwelling place.*] Vnde mutare domicilium dicuntur qui migrant, ut aliam urbem habirent, tanquam illius cives futuri: nam qui ad tempus habitat, mox inde diſceſſurus, domum quidem poteſt habere quam conduxit, domicilium autem non habet. Cicero 7. Verr. Sedem antiquam, divinumque domicilium nocturno latrocinio atque impetu compilavit. Gellius: Qui domicilium in Italia non haberet. Cicero de Senect. Animus cœleſtis ex altiſſimo domicilio depreſſus & quaſi demerſus in terram.

Dŏmo, domas, domui, domitum, & interdum domavi, domatum, olim tertiæ conjugationis fuit, ſi Priſciano credimus, quemadmodum & omnia primæ conjugationis verba quæ præteritum faciunt per ui, diviſas ſyllabas. Inde manſerunt domui, domitum & domitor. Manſuefacio, condocefacio, edomo. [כבש *chabáſch* ורד *tirmádh.* κατατονεῖ, δαμάζω. Gal. *Domter, ſurmonter, rendre ſubiet.* Ital. *Domare, ſottomettere, ſar ſuggetto.* German. Demmen/zam machen. Belg. Temmen. Hiſ. *Domar.* Polon. *Skrocam. zdzikiegocznie ſwoiskim, vskramian, obiezdzam.* Vngaricè, *Meg enyhitóm, meg ſzeleditóm.* Ang. *To ſubdue, tame, or van quiſhe.*] Virgilius 3. Georg. Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus, & quorum Graii meminêre Poëtæ, Martis equi bijuges. Plaut. in Caſ. Sed quid ais? jam domuiſti animum? Plin. de viris illuſtr. Prætor Galliam domuit, Conſul Hiſpaniam, altero Conſulatu Sardiniam. Hinc Domitos hoſtes dicimus: id eſt, victos: & domitos populos, in poteſtatem redactos. Cic. de Provinc. Conſul. Atque hanc Macedoniam domitis jam gentibus finitimis, barbariaq; cõpreſſa, pacatam ipſam per ſe, & quietam. ¶ Equorum domitores, πωλοδάμναι. Virg. 7. Aeneidos: Lauſus equũm domitor, debellatorq; ferarum. Domiti equi, ἀδάμαστοι: atque Indomiti, ἀδάμαστοι. Indomitæ gentes, feroces. Idem 7. Aeneidos: -raptis concurrunt undique telis Indomiti agricolæ. Et 8. Aeneidos: Indomitique Daci. ¶ Hinc componitur Perdomo, pen. corr. quod eſt valde domo, vel ad finem domo. Martial. libro 1: Herculeæ laudis numeretur gloria, plus eſt, Bis denas pariter perdomuiſſe feras.

Dŏmĭtūră, ræ, Domandi actus. [δάμασις. Gal. *Domtement, apriſonſem nt.* Ital. *Domatione, domamento.* Germanicè, Zeumung/ Zammachung Belg Een tammackinge. Hiſpan. *Domadura, aquella obra de domar.* Polon. *Vskromienie zawczłagnienie, zaprawienie.* Vn. *Meg enyhités, ſzeléditės.* Ang. *A taming or breaking.*] Plin. libro 8, cap. 46: Domitura boum in trimatu, poſtea ſera, antea præmatura. Colum. lib. 6: Curandum ne in domitura bos, calce, aut cornu quenquam contingat.

Dŏmĭtŭs, tus, tui, m. ſ. Eadem ſignificationis. [Polon. *obrzędzenie, vskrotenie* Vngarice *Megenyhites.* Ang. *A taming.*] Cic. lib. 2. de Natur deor. Efficimus etiam domitu noſtro quadrupedum vectiones.

Dŏmĭtŏr, oris, m. t. Qui domat: hoc eſt, cicurem, & manſuetum reddit. [מעבה *mehanneh.* δαμάστας, ὁ ἡμερῶν. Gal. *Domteur, qui domte.* Ital. *Domatore.* Ger. Ein Zämer/ der einen dempt vnd zam macht. Hiſpan. *El domador.* Polon. *Powczięgacz, vskramacz, obiezdzacz* Vn. *Enyhitő, ſzeléditő.* Ang. *He that tameth.*] Ovidius 2. Triſt. Quid tibi de tetrico referam domitore Chimæræ? ¶ Pro eodem etiam legitur Domator. Tibullus: -converſus terga domator.

Dŏmĭtrīx, cis. [δαμάστειρα, δαμάζουσα. Gal. *Celle qui domte.* Ital. *Donna che doma, vince & ſupera.* Ger. Ein Zämerin. Hiſpan. *Domadora.* Polon. *Taktora vskramia.* Vn. *Szeléditő aZZony.* Angl. *She that tameth.*] Virgil. 3. Georg. -domitrixque Epidaurus equorum.

Dŏmābĭlĭs, le, om. t. Qui eſt aptus ad domãdum. [ἡμερωτός. Gal. *Domtable, aiſé à domter.* Ital. *Coſa che ſi può domare.* Germ. Zämtig/ das wol zu zwingen vnd zu zämen iſt. Hiſpan. *Coſa que ſe puede domar.* Polonicè, *Vatwi do vskromienia.* Vng. *Szeleditesre alkolma enyhitos, meg.* Anglicè, *Eaſie to be ouer come or tamed.*] Horat. lib. 4. Carm. Ode 14: Te Cantaber non antè domabilis Miratur. Ovid. 9. Metam. Atque immune necis, nullaque domabile flamma.

Dŏmĭto, tas, tare, frequentativum. [σύχνα δαμάζω. Pol. *Vſtawnie skrocam.* Vn. *Meg enyhitóm, ſzeléditőm.* An *To mak tame, to ſubdue.*] Virg. 1. Georg. Et preſſos domitare boves. Idem 7. Aeneid. -domitant in pulvere currus.

Dŏmĭnŭs, m. ſ. A domo ſit: & is propriè dicitur qui domui præeſt, & qui in familiam imperium habet. [אדון *adhón* בעל *báhal.* κύριος, δεσπότης. Gal. *Seigneur, maiſtre.* Ital. *Patrone, ſignore.* Ger. Ein Herr/ Haußherr Belg. Een Meeſtre. Hiſ. *Semor como de ſieruos.* Pol. *Pan, oczięc czeladni.* Vn. *Vr, gazda.* An. *A maiſter, a lord.*] Sunt enim dominus & ſervus, ἐκ τῶν πρός τι: hoc eſt, ex iis quæ ad aliquid referuntur. Terent. in Eunuch. Apparet ſervum hunc eſſe domini pauperis. Plaut. in Ciſtel. Quis iſtic habitat? L. Demipho dominus meus. ¶ Item Domini appellatio ad eos extenditur qui rei alicujus proprietatem habent, etiamſi uſusfructus alienus ſit. Abuſivè tamen & filiifamiliâs, & cæteri liberi, qui in poteſtate ſunt, & uſufructuarii, domini dicuntur. Hæc ex Vlpiano. ¶ Item Dominus vocatur qui in regnum vel civitatem imperium habet, & cui populi ſubſunt. Virgil. 1. Aeneid. Romanos rerum dominos, gentemque togatam. ¶ Rurſus Dominus dicitur maritus. Idem libro 4: -connubia noſtra Reppulit, ac dominum Aeneam in regna recepit. ¶ Sunt etiam amantium verba dominus & domina, blanditiis apta. Ovid. Hæc tibi ſub domino eſt Pyrrhe puella ſuo. Et iterum: Nam furor in dominam temeraria brachia movit. ¶ Item ponitur pro convivii exhibitore. Varro: Aut dominum, aut vinum, aut aliud quid laudato. Cicer. in Vatin. Quũ ipſe epuli dominus Q. Appius albatus eſſet. ¶ Dominus quoque & domina, ſumi ſolent pro deo ac dea. Ovid. Et domino ſolvere vota Iovi. ¶ Dominus ſimpliciter appellatur in Iure Civili, qui quoque tempore uſu cœpit. l. ſi finit. §. Iulianus de damno infecto. Quamvis & vetereſ honoris cauſa dominum aliquem dicere ſolebant, ut quum Neſennius ad Paulum ſcribens. l. Neſennius ad L. Falc. Ex facto, inquit, Domine talis ſpecies incidit. Sic & mariti uxores ſuas, & maritos illæ quandoque appellant. Sic & Plinius: Trajanum dominum eadem ſcilicet conſuetudine, cujus & Martialis quoque & Seneca meminerunt. Dominus fit is, cui traditur ex cauſa emptionis, donationis, dotis, mutui, legati, hæreditatis, ſolutionis, tranſactionis, ſententiæ, vel ſimilibus. l. traditionibus. C. De pactis l. nũquam nuda. De acquirendo rerum dom. Domini appellatio, à domo deducitur, οἰκεῖον, proprium Græci vocant: & à domo derivant. Vlpian. in titul. Inſtitut. de hæred. qual & different. Domini appellatio ad eos extenditur, qui rei alicujus proprietatem habent, etiamſi uſusfructus alienus ſit. Vlpian. Domini abuſivè dicuntur filiifamiliâs, & cæteri liberi qui in poteſtate ſunt, & uſufructuarii. Ex Vlpian.

Dŏmĭnă, næ, f. p. Hera, domini uxor, quæ in familiam, aliámve rem imperium habet. [גבירה *bahaláh.* δέσποινα. Gal. *Dame, maiſtreſſe.* Ital. *La ſignora, la maeſtra* Ger. Ein Frau/ Herrin. Hiſp. *Sennora como de ſieruos.* Pol. *Pani.* Vng. *Aſszony.* An. *A ladie or maiſtres.*] Cic. in Parad. Cupiditas honoris, dura domina. Idẽ libro 2. de Finib. Dominę rerum omnium virtutes. Virgil. libro 3. Aeneid. Et vincti currum dominæ ſubiêre leones. Cic. libro 3. Offic. Hæc enim una virtus omnium eſt domina & regina virtutum. De juſtitia loquitur. ¶ Domina, κατ' ἐξοχὴν

quandoque

quandoque pro Proserpina legitur. Virg. 6. Aeneid. Hi dominam Ditis thalamo deducere adorti.

Dŏmĭnĭcŭs, derivatum, [κυριακός. Polon. *Panski.* Vng. *Vri.*] ¶ Dominicæ habitationes, apud Colum. libro 9. cap. 1. Et, Rationes dominicas pecuarias conficere apud Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 10.

Dŏmĭnŏr, aris, Ius, & imperium in rem aliquam habeo, rerum potior, regno, dominatum teneo: [רדה *radhâh* משׁר *sar* ממשלה *maschâl.* δεσπόζω, κρατέω. Gal. *Maistriser, dominer.* Ital. *Signoreggiare.* German. Herrſchen Bel. Heerſchappyen Hiſpan. *Enſennorear.* Pol. *Panuie.* Vngar. *Vralkodom.* Ang. *To hawe dominion or maister ship, to beare rule.*] & frequentiſſimè habet dativum. Virgil. 1. Aeneid. Victis dominabitur Argis. Modò accuſativum, cum IN præpoſitione. Ovid. libro 1. Metamorph. & quod dominari in cætera poſſet. Cicer. in Catone: Felix ſenectus, ſi uſque ad ultimum ſpiritum dominatur in ſuos. Modò ablativum cum præpoſitione IN. Sulpit. Ciceroni: Quum caſus & natura in bonis dominatur. Virgilius lib. 2. Aeneid. incenſa Danai dominantur in urbe. ¶ Interdum etiam cum genitivo invenitur, ſed nonniſi in ſacris literis. ¶ Dominor aliquando paſſivè accipitur. Cic. primo Officiorum: O' domus antiqua, quam diſpari domino dominaris.

Dŏmĭnātŭs, m. q. Principatus. [משרה *miſrâh* ממשלה *memſchalâh* עבר *hetſer.* κυριότης, κυρεία. Gallicè, *Domination, ſeigneurie, maiſtriſe.* Ital. *Signoria, tirannide.* Germ. Ein Herrſchafft. Hiſ. *Sennorio.* Pol. *Panowanie.* Vn. *Vralko dás.* An. *Dominion, lordship, maiſtership.*] Cic. 4. de Finib. Quum autem aſſumpta ratio eſt, tăto in dominatu locatur, ut omnia illa prima naturæ hujus tutelæ ſubjiciantur. Idem 1. de Divin Quę erat urbs in Theſſalia, tum admodum nobilis, ab Alexandro tyranno crudeli dominatu tenebatur.

Dŏmĭnātŏr, oris, m. t [משׁר *meſchél* שׁר *ſar.* κοιρανοκράτης, κυρεύων. Gal. *Dominateur & ſeigneur.* Ital. *Il Signore.* Ger. Ein herrſchender Herr. Hiſ. *El que enſennorea.* Pol. *Tenktori panuie.* Vn. *Vralkodo.* An. *That hath dominion, a lord.*] Cic. 2. de Natura deorum: Dominator rerum Deus.

Dŏmĭnātrīx, f. t. [שׂרה *ſaráh.* κυρία, κυρεύουσα. Gal. *Celle qui domine.* Ital. *Donna che ſignoreggia.* Germ. Ein Herrſcherin. Hiſp. *La que enſennorea.* Pol. *Ta ktora panuie.* Vng. *Vralkodo aszony.* An. *She that hath dominion.*] Cicer. 1. de Invent. Cæca ac temeraria dominatrix animi cupiditas.

Dŏmĭnātĭo, Imperium. [משרה *miſrâh* ממשלה *memſchalâh* עבר *hetſer.* δεσποτεία. Gal. *Seigneurie, domination.* Ital. *Signoria, dominio.* Ger. Beherrſchung oder Herrſchafft. Hiſpan. *Sennorio.* Pol. *Panowanie.* Vn. *Vraſág, vralkodás.* Ang. *Lordship, maisterships impire.*] Cic. 5. Verr. Qua impudentia putatis eum in dominatione fuiſſe, qui in fuga tam improbus ſit? Tacit. lib. 13: Quæ cunctis malis dominationis cupidinibus flagrans, *&c.* Cic. 2. de Invent. Dominatio rationis in libidinem. ¶ Interdum dicitur Dominatio, cùm filius familiâs jus patriæ poteſtatis exit, ſuiq; dominii & juris paterq; familiâs efficitur. Feſtus: Regalia exta appellantur, quæ potentibus inſperatum honorem pollicentur: privatis & humilioribus hæreditates: filio familiæ dominationem.

Dŏmĭnĭum, nii, n. ſ. Imperium, & principatus. [משרה *miſrâh* ממשלה *memſchalâh* עבר *hetſer.* δεσποτεία.] Gall. *Seigneurie, domination, maiſtriſe.* Ital. *Dominio, ſignoria.* German Herrſchafft. Hiſpan. *Sennorio.* Polonicè, *Panowanię.* Vng. *Vraſág hatalom malkodás.* Ang. *Lordship, impire, dominion, rule.*] Varr. 2. de Re ruſt. cap. 6: In mercando item (ut cæteræ pecudes) emptionibus, traditionibus dominium mutant.

Dŏmĭnĭum, dominii, eſt Ius de re corporali perfectè (quod ſi... va Legum prohibitione fiat) diſponendi. Alciat. l. tradi... bus. Codice de Pact. Dominium, inquit Bartol. eſt jus de re corporali perfectè diſponendi, niſi lege prohibeatur. Apellus noſter Plinius definit hoc modo: Eſt jus de re corporali perfectè diſponendi, ſi rei copiã habeas, ſin minus vĕdicandi: niſi vel lege, vel cõventione prohibearis. Eſt erenim Dominium ipſiſſima cauſa rei vendicationis quum videlicet alius quiſpiam nobis invitis, vel poſſidet, vel detinet. Dominium dividitur in directum, & utile. l. j. §. fin. Si ager vectig. vel emphyt. pet. Partitur in proprietatem & uſumfructum, l. iiij. de Vſufruct. l. qui uſumfructum. de Verborum obligat. Sed & alias in Iure inveniri Dominii ſpecies, indicat Alciatus, in Parergis. Quoddam enim Dominiũ eſt κατ' ἐλπίδα: id eſt, in ſpe, ut quum in l. in ſuis de Lib. & poſthum. filius familiâs rerum paternarum dominus vocatur, unde & ſui hæredes dicuntur tanquam ſibi ipſis ſuccedant: erant enim vivente quoque patre domini. Aliud eſt dominium κῆ προλήψεν: id eſt, per anticipationem dicere poſſumus, ut quum mulier rei ſuæ in dotem traditæ domina dicitur. l. in rebus. C. de Iur. dotium. Aliud eſt Dominium quod vidua habet, quam maritus relictis liberis decedens, in teſtamento juſſit eſſe dominam uſufructuariam, adminiſtratricem (dominium enim illud ἀκριβὲς & imaginarium eſt) eam ſolùm in domo præeminentiam conſecuta, quã vivente marito habebat. Ideoque ad alimenta tantùm contrahitur: eſt igitur & hoc dominium ἰχνηλατούμενον. Aliud eſt quod ſummum, ſeu majus dominium vocant: quædam ſcilicet majeſtas, cujus obſervationem fœderati ſupremo Principi, vel Reipubl. debent, l. non dubito. de Capt. & poſtlim. rev. Effectus autem majoris dominii, quos non paucos referant ab interpretibus petendi ſunt. Dominium item dividitur in id quod Iure Gentium acquiritur, & in id quod Iure Civili. Prius autem ſine poſſeſſione acquiri non poteſt, poſterius poteſt maximè, l. à Titio in fin. de Furt. l. quum hæredes, in princip. de Acquirend. poſſeſſione. l. facta ad S. C. Trebellian. l. 1. de B. poſſeſſion. §. 1. Inſtitut. de Acquiſ. per adrog. & titul. proximè ſequenti cum ſimilibus. Dominium, proprietas, & uſusfructus, quæ duo ſunt partes dominii, & non minùs perfectiones, quàm Dominium ipſum ſunt ex pluribus cauſis. l. iij. §. ex pluribus. de Acquirend. poſſeſ. l. non ut ex plurib. ut de Regul. Iur. §. ſic itaque diſceretis Inſtit. de actionibus. Quaſi dominium. IVS in re, & obligatio, ſæpenumerò ſunt ex pluribus cauſis. l. & an eadem l. penultima. de Except. rei judic. dicta l. non ex pluribus, quum ſint quædam imperfectionis. Dominium acquiritur tum Iure Gentium, tum Iure Civili. Iure gentium, occupatione, inventione, alluvione, traditione, *&c.* Iure civili autem, uſucapione, præſcriptione, legato, additione hæreditatis, arrogatione, & nonnullis aliis modis. Quod tamen ad traditionem attinet, requiritur ipſius traditionis juſta cauſa. Dominium quaſi dominium, & Ius in re ſpecificum, affinia ſunt inter ſe, & ſpecies diſtinctę ipſius Iuris in re genetici. Directũ verò & utile ſpecies ipſius Dominii. Dominii duo eſſe officia Bartol. in l. 1. ff. de Acquir. poſſeſ. explicanda, Poſſeſſionis definitionem tradit. Vnum diſponendi: alterum vendicandi, per l. in rem actio, de rei vend. l. ſi quis. vide §. differentia, jam dicto titulo de Acquir. poſſeſſ.

Dōnārĭă, Donativum, Vide DONVM.

Donātŭs, participium à Donor. Vide Dono in DONVM.

Dŏnax, [δόναξ. Germanicè, Ein gattung eines groſſen Rohrs. Pol. *Trcſina miaſga a gibka.* Vng. *Szittyo, Nád.* Ang. *An angling rodde of a cane.*] Eſt calamus craſſiore ligno, & tenui foramine, quem totum fungoſa replet medulla, fruticoſiſſimus, & nonniſi in aquaticis naſcens, ſagittis aptiſſimus. Longiſſima internodia habet, & dum calefactus eſt, facilè flectitur. Hinc apud Plin. lib. 16. cap. 36: Calamus fruticoſiſſimus, donax dictus eſt.

Dōnĕc, adverbium, Significans quoad, vel quouſque. [עד *hadh.* ἕως, ἐς' αὖ, ἄχρις ἕ. Gal. *Iuſques à ce que, tandis que.* Ital. *Fin che, mentre che.* Ger. Biß das. Bel. Zot dat. Hiſp. *Haſta que.* Pol. *Pokad, azdotad.* Vngar. *Miglen, mig.* Ang. *Vntill.*] Terent. in Andr. Nunquam deſtitit orare uſque adeò donec perpulit. ¶ Jungitur autem tàm indicativo modo, quàm ſubjunctivo, & cuivis etiam tempori. De præſenti exemplum eſt apud Plautum in Ciſtel. non deſtiti inſtare uſqueadeo donec adjurat ſe anus, *&c.* De præterito ſuprà poſitum eſt exemplum ex Terentio. Exempla futuri nuſquam non occurrunt. Virg. 1. Aeneid. donec regina ſacerdos Marte gravis, geminam partũ dabit Ilia prolem. Ad eundem etiam modum cum omnibus ſubjunctivi temporibus jungitur. Columell. Donec ea aqua, quam adjeceris, decoquatur. Cato de Re ruſtic. Donec pecuniam ſatisfecerit, aut delegarit, pecus & familia quæ illic erit, pignori ſunto. Terent. in Phorm. Donec tibi quod pollicitus ſum effecero. ¶ Accipitur etiam donec pro quandiu. Ovid. de Ponto lib. 3: Donec eris fœlix, multos numerabis amicos. ¶ Veteres pro Donec dixerunt Donicum. Cato de Re ruſt. Sed uſq; licebit vellas, donicum ſemen videris ire. Livius quoque ita uſurpat: Ibi manens ſedeto donicum videbis me carpento vehentem domum veniſſe. Plaut. Inimicus eſto donicum ego revenero.

Dōnum, hujus doni, n. ſ. Ex Græco eſt (inquit Feſtus) quod illi vocant δῶρον. [מנחה *minchâh* שׁחד *ſchochádh.* Gal. *Don, preſent.* Ital. *Dono preſente.* Ger. Ein Schencke oder Gaab. Bel Giſte. Hiſpan. *Don que ſe da come guiera.* Pol. *Dar.* Vn. *Ajándék.* Ang. *A gift or preſent.*] Plin. lib. 35. cap. 14: Græci enim (ait) antiqui δῶρον palmum vocabant, & ideo dôra munera, quia manu darentur. Eſt autem donum, quod aut propitiandis Diis datur, aut hominibus pro benefactis, quæ nulla neceſſitate juris, ſed ſponte præſtantur. Ovid. de Arte: Munera, crede mihi, placant hominesque Deosque: Placatur donis Iuppiter ipſe datis. ¶ Differt donum à præmio, ut præmium ſit quod datur ex præcedenti merito: donum, quodvis munus quocunque modo datum. ¶ Donatus in illud Terentii in Eunuch. Quodvis donum] & præmium à me optato, id optatum feres: diſtinguit donum à munere, ut donum deorum ſit: munus, hominum: quæ tamen differentia nullo modo obſervatur Nam & dona dicuntur quæ dantur hominibus, & munera quæ diis offeruntur. Itaque vera differentia hæc videtur, ut Donum di-

num dicatur majorum esse rerum: Munus verò minorum. Nã & regna, & regiones, & oppida, & prædia, cæterasq; res immobiles, dono dari passim legimus: muneri dari non item. ¶ Aliquãdo donum dicitur de rebus perniciosis. Virg. Eclog. 6: Quas illi Philomela dapes, quæ dona pararit. ¶ Donum honorarium: id est, quod datur patrono, ab honore dictum, quòd hujusmodi muneribus clientes patronos suos solerent honorare. Neque enim, ut hodie, ita olim patroni mercede conducti clientum negotia suscipiebant, quod illo tempore ignominiosissimum putabatur: grati tamen clientis erat acceptum à patrono beneficium munusculo aliquo remetiri: quod illi donum honorarium vocabant. Nostri autem seculi advocati (ut non infacetè ait Budæus) arbitraria, non honoraria dona accipiunt: quippe qui pro suo arbitrio litigatoribus mercedem præscribunt, nullumque suæ rapacitati faciunt modum.

Dõno, as, act. p. Donum in aliquem confero, largior, munere afficio, munus do. [נתן *nathán* זבד *zabádh* חנן *chanán* שחד *shachádh*. δωρέομαι. Gal. *Donner*. Ital. *Donare*. German. Schencken/begaaben. Hispan. *Dar graciosamente*. Polon. *Darmie*, Vng. *Aiándékozok*. Anglicè, *To giue, or present à gift*.] Plaut. in Aulul. Ab eo donatur auro, uxore & filio. Idem in Amphitr. Quo pacto sit donis donatus plurimis. Cicer. 1. de Orat. Inseri quidem & donari ab arte non possunt: omnia sunt enim illa dona naturæ. Senec. de Benefic. lib. 3. capite 14: Vt circunspectiùs donaremus, circumspectiùs eligeremus eos, in quos merita conferuntur. Cicer. in Pison. Mihi populus Rom. universus illa in concione non unius dici gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donavit. ¶ Donare civitate, est efficere cives, & jura civium dare. πολίτειαν δίδωμι, πολιτογραφῶ, μεταδίδωμι τῆς ἰσοπολιτείας. Cicer. pro Archia Poëta: Quid? à Qu. Metello Pio familiarissimo suo, qui civitate multos donavit, neque per se, neq; per Lucullos impetravisset. ¶ Hujus verbi compositum est, Condono, quod quandoq; pro simplici usurpatur: quandoque significat quicquam ad aliorum petitionem do: quandoque ignosco. συγχωρέω. Terent. in Phorm. Argentũ quod habes condonamus tibi. Salust. Haud facilè alterius libidini malefacta condonabam.

Dõnãtus, participium munere affectus, cui aliquid donatum est. [נתן *nathán*. δωρητός. Polon. *Vdarowani*. Vngaricè, *Meg aiandékozíatot*.] Virgil. 5. Aen. Nemo ex hoc numero mihi non donatus abibit. ¶ Hujus contrarium Indonatus. ἀδώρητος.

Dõnãtĭo, f t. Est doni alicujus in alterum collatio, & propriè ea, quæ nullo urgente jure, sed ex mera liberalitate fit, idque ea quidem mente, ut statim qui dat velit accipientis fieri, nec ullo casu ad se reverti. [מתנה *mattanáh*. δόσις, δώρημα. Gal. *Donaison*. Ital. *Donatione*. German. Ein freywillige schencke / vergabung. Hispan. *Donacion*. Polon. *Darowanie*. Vngar. *Aiándékozás*. Ang. *The presenting or geuing of a gift*.] Quòd si sub conditione fiat, non est vera donatio. Cicer. in Orat. Vt corona aurea donaretur, eaque donatio fieret in theatro populo convocato. Dicimus autem, dono tibi munus, & dono te munere. ¶ Donatio onerosa dicitur, cùm donatus revocat donationẽ propter ingratitudinem. Zasius. §. Item si quis. Institut. de Action. Donatio dividitur in eam, quæ fit mortis causa, & in eam quæ fit simpliciter, l. Senatus. §. de mort. causa don. l. alienatum. §. Sin. de verb. signif.

Dõnãtĭă, n. s. Sunt ipsa (ut Valla docet) dona, quæ deo offeruntur: [מחה *minchádh* שי *shai* זבד *zébedh*. ἀνάθημα, ἀφιερώμα. Polon. *Podarki*. Vngar. *Istennek rendeltetet aiándék*. Angl. *Gifies and presentes or sacrifices offered to god*.] quæ scilicet dicata diis, ex tholis, aut parietibus, aut etiam columnis suspenduntur. Macrob. Ornamenta verò sunt clypei, coronæ & hujusmodi donaria. Nonnunquam locus est, in quo dona reponuntur, & pro ipso etiam templo. Virgil. libro 3. Georg. Tempore non alio dicunt regionibus illis Quæsitas ad sacra boves Iunonis, & uris Imparibus ductos alta ad donaria currus. Gell. lib. 2. cap. 10: Vbi reponi solerent signa vetera, quæ ex eo templo collapsa essent, & alia quædam religiosè donariis consecrata. Apul. Ibi donarium deq; perquam opulentum, plurima auri & argenti ratio in lancibus, speculis, poculis, & hujusmodi utẽsilibus. Quod est contra Laurent. Vallam, qui. Servium reprehendit, quòd donaria interpretetur loca, in quibus dona suspenduntur.

Dõnātīvum, n. s. Munus quod à principe vel imperatore militibus donatur. [מחה *minchdh* שי *shai* זבד *zébedh*. ἐπίδοσις. Gal. *Largesse de Prince, donaison generale*. Ital. *Dono fatto da vn Principe* German. Ein Gaab oder Verehrung so ein Fürst oder Hauptmañ seinen Kriegsleuten thut. Hispan. *Don hecho de Principe*. Polon. *Podarek*. Vngar. *Feiedelmi'l vitézeknek adattatot aiándék*. Angl. *A gift or dole of a prince or noble man*.] Suetonius in Domitiano: An duplum donativum militi donaret. Plin. in Paneg. Nam mihi cogitandi eundem te collationes remisisse, donativum reddidisse, congiarium obtulisse, &c. Tacit. lib. 20: Et adventu quintanorum quintadecimanorumque auctę legiones donativum poscunt.

Dõnātĭvus creditor, qui donationem facit. [Polon. *Podarca*. Vn. *Aiándékozo*.] Paulus Iureconsul. Si de duobus debitoribus mortis causa donativus creditor uni acceptum tulit, & convaluerit, eligere potest utri condicat.

Dõnātĭcæ coronæ, Dicebantur quibus victores in ludis donabantur: quæ postea magnificentiæ causa institutæ sunt, super modum aptatæ capitibus, quali amplitudine fiunt, quum lares ornantur. Festus.

Dorcadias, herba, quæ alio nomine mustium vocatur, & passioni hepatis confert.

Dŏrcăs, dorcadis, f. t. [צביה *tsebiyjdh*. δορκάς. Pol. *Sarna*. Vng. ὅς, (*auagy*) *vadketske*. An. *Aroe*.] Dama, seu caprea, ἀπὸ τῆς ὀξέως δέρκεσθαι: hoc est, ab eo quòd acutè videat. Plin. lib. 28. cap. 8: Dorcadis pelle collo suspensa. Martial. lib. 13: Delicium parvo donabis dorcada nato.

Dorcidion, Dictamnum, Dioscor. lib. 3. cap. 35.

Doriphagi, orum, m. s. Appellantur quasi donivori, & dona hæstantes, nostro tempore nonnulli *visceripetæ* & *cupedipotæ*, vel etiam *cupedivori* appellari possunt.

Dŏrĭs, idis, [δωρίς. German. Ein stechend Kraut mit einer rotfarben Wurtzen.] Herba est anchusæ similis, lanuginosior tamen, & minus pinguis, tenuioribus foliis & languidioribus. Radix oleum non fundit, sed rubentem succum, & in hoc ab anchusa distinguitur. Hæc Plin. lib. 22. cap. 20.

Dŏrmĭo, is, n. q. verbum absolutum, Somnum capio, sopitus sum. [ישן *yaschán*. κοιμάομαι, κοιμῶμαι, καθεύδω. Gal. *Dormir*. Ital. *Dormire*. German. Schlaffen. Belg. Slapẽ. Hispan. *Dormir*. Pol. *Spie*. Vng. *Aluszom*. Ang. *To sleepe, to be a sleepe*.] Plaut. in Trin. Egomet autem quum extẽplò arcum Mihi & pharetram & sagittas sumpsero, cassidem in caput, dormibo Placidè in tabernaculo. Aliquando cum accusativo, & præpositione IN. Plin in Epistol. Nihil est quod in dextrã aurem fiducia mei dormias: non impunè cessatur. ¶ Dormire in utramvis aurem, est animo otioso, securo, vacuoq; esse. Terent. in Heaut. Ademptum tibi jam faxo omnem metum, In aurem utramvis otiosè ut dormias. ¶ Dormire in utrumvis oculum idem significat. Plaut. in Pseud. De ista re in oculum utrumvis conquiesco. ¶ Hujus composita sunt, Addormio, à quo Addormisco: Edormio, Obdormio, Prædormio, & Redormio, de quibus vide suis locis.

Dōrmīto, as, penult. product. n. p. frequentativum est: quanvis diminutionis significatum quandoque habeat. [נם *nam*. νυστάζω, ὑπνῶττω. Gal. *Sommeiller, auoir faim de dormir*. Ital. *Hauer sonno*. German. Hefftig schlaffen. Hispan. *Entre dormir y velar*. Pol. *Zasipiam*. Vngar. *Szunnyadok*. Ang. *To sleep often, to haue a desire of sleeping, to slumber*.] Horat. - quandoque bonus dormitat. Homerus. Est autem propriè Dormitare, somno detineri. Plaut. in Amphit. Te dormitare ajebas, mensa ablata est, cubitum hinc abimus.

Dōrmīsco, is, Dormio. [κοιμάδδα, κοιμῶμαι. Pol. *Poczinam, spac'*. Vn. *Alanni fogok*.] Plaut. Curc. Caput deponit, quum dormiscit, ei subduco anulum.

Dōrmītātŏr, m. t. Qui solet dormire, & omnia negligentiùs ágere. [נם *nam* נרדם *nirdám*. νυστάζων. Gal. *Dormeur, dormart, endormi & negligent en ses affaires, songeart*. Ital. *Dormiglione, da poco*. Germ. Ein schläfferiger / der so liederlich zu seinen sachen thut als wann er schliefe. Hisp. *Dormidor*. Pol. *Ospaliec*. Vng. *Szunnyadozó, aluszékony*. Ang. *A sleeper, a slug gard, a slumberer*.] Plautus in Trin. - mira sunt, Ni illic homo est aut Dormitator, aut sector zonarius.

Dōrmītōrĭŭs, a, um, adjectivum: ut, Cubiculum dormitorium ubi dormitur. [κοιτών. Gal. *De dormir, qui sert à dormir*. Ital. *Che serue à dormire*. Germ. Das zů schlafen gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à dormir*. Pol. *Dospania przina, lezaci*. Vng. *Aluasbor, valo*. An. *That serueth for sleeping*.] Plin. Iunior in Epist. Est in hac dicta dormitorium cubiculum, quod diem, clamorem, sonum excludit.

Dōrmītōrĭum, n. s. subst antivè, Dormitorium cubiculum. [τὸ κοιμητήριον, τὸ κοιτῶν. Gal. *Dortoir, lieu où on dort*. Ital. *Luoco da dormirui, dormitorio*. Germ. Ein Schlaffkammer. Hisp. *El dormitorio*. Pol. *Komora do spania*. Vng *Aluo hely*. Ang. *A dortour, a bed chamber*.] Plin. li. 30. ca. 6: Post hæc jubent eum in pariete dormitorii, tectóve includi.

Dorodocía, æ, fœm. p. Corruptio est muneribus facta, quam Iurisconsulti sordium verbo significare solent: dicitur autem & de corrupto, unde Dorodocos judices Demosthenes appellat, quos *Nummarios* nos appellamus: id est, sordidos.

Dōron, [מחה *mtnchdh* שחד *schochádh*. δῶρον. Gal. *Don, present*. Ital. *Dono*. Germ. Ein Gaab oder Schencke. Hisp. *Don*. Pol. *Dar*. Vngar. *Aiándék*. Angl. *A gift, a present*.] Donum à Græcis dicitur, quòd munera ferè manu dẽtur. Apud antiquos enim

Græcæ

Græcæ linguæ ſcriptores, δῶρον pro palmo, ſive manu invenitur. Plinius libro 35. cap. 14: Græci (*inquit*) antiqui *dôron* palmum vocabant, & ideo dôra, munera, quia manu darentur. Vnde Antidora, ἀντίδωρα, remunerationes. Vetus autem illa ſignificatio adhuc remanſit in compoſitis, Didôron, Tetradô ron, & Pentadôron, pen. prod. quib. lateres in ſtructuris additiciorum ſignificantur, qui duorum, quatuor, aut quinq; palmorum longitudinem habent. Palmi autem nomine menſuram intelligimus duodecim digitorũ, quem palmum majorem, ſive dodrantem vocant.

Dorſum, ſi, n. ſ. Tota poſterior corporis pars, à collo uſq; ad os ſacrum. In qua ſignificatione legitur & dorſus maſcul. gen. [Ɜ] *gáb. νῶτον.* Gal. *Dos, eſchine.* Ital. *Dorſo, ſchiena.* Germ. Der Rucken. Hiſpan. *El eſpinazo, ò el lomo.* Polon. *Grzbiet.* Vngaricè, *Hát.* Anglicè, *The backe.*] Plaut. in Milite: Timeo quid rerum geſſerim: ita dorſus totus prurit. Non ſolùm autem dicitur de hominibus, cæteriſque animalibus, ſed etiam de inanimatis: ut de littoribus, aquis, montibus, & hujuſmodi. Virgil. 1. Aeneid. Dorſum immane mari in ſummo. Idem 10. Aeneid. Namque inflicta vadis, dorſo dum pendet iniquo. Quibus in locis ſignificat duriorem arenam (ut inquit Servius) quæ meantibus ultrò citroque fluctibus denſatur: quòd à nautis pulvinus vocatur. ¶ Antiqui tamen doſſum dicebant quod nunc dorſum dicimus. Vnde doſſuaria jumenta à Varrone dicta libro 2o. capite 1o, quæ doſſo vehunt. Ad quam rem (*inquit*) habent jumenta doſſuaria domini, alii equas, alii pro his quid aliud, quod onus dorſo ferre poſſit.

Dorſuălĭă, n. t. Tegumenta quibus equi & boves teguntur. [ἐπιτώματα. Gal. *Couuertures de cheual.* Ital. *Coperte de caualli.* Germ. Ein Ruckendecke/Reitdecke. Hiſp. [illegible] *ò caualos.* Pol. *Deka, na konie albo naw ols.* Vng. [illegible] Ang. *Sadle clothes.*] Iulius Cap. Proceſſerunt centeni albi boves, cornibus auro jugatis, & dorſualibus apricis diſcoloribus præfulgentes.

Dorx, de hac ferè in verba Barbarus: Non placet, *inquit*, eorundam diſtinctio inter Dorcadem & Dorcem, quod Dorcas cervinus pullus ſit. Dorx animal diverſum: cùm Dorcas Ariſtoteli, non cervum, ſed capram ſignificet. Certè Dioſcor. in Coaguli mentione Dorcadem à dorce ſeparavit. Hęc Barbarus.

Dŏrўcnĭum, δορύκνιον, Strychni genus eſt Theophraſto, radice candida, longa, cubitali, cavaque, folio erucæ majuſculo, caule quadricubitali, capite gethyi majore, piloſioreque, pilulæ platani non abſimili. Drachmæ pondere datur, ut ſibi quis placeat, & pulcherrimum ſe exhibeat: duplicatum pondus majorem infamiam creat, [illegible] animo ſervantibus: triplicatum perpetuos [illegible] cui ponderi ſiquid adjiciatur, præſertim [illegible] effectib. à quibuſdam manicon eſt appellatũ. Dorycnium autem dictũ putatur, quòd lancearum cuſpides [illegible] confingerentur.

Dŏrўphŏrus, penult. corr. m.t. [illegible] Pol. *Strąż albo garda krolewska.* Vng. [illegible] Ang. *A gard[illegible] prince that vea[illegible].*] Satellites qui lanceam, aut ſpiculum geſtans, tuebatur corpus regium. Nam δόρυ lancea eſt, vel ſpiculum. Curt. libro [illegible] Darii regis turbam quindecim millia hominum [illegible] uhebriter propemodum cultam, luxu magis, quàm decoris armis conſpicuam, doryphori vocabantur: Peculiare enim erat illius agminis inſigne. ¶ Eſt etiam viri proprium apud Quintilianum.

Dōs, tis, f. t. Propriè dicitur quod marito cum uxore datur. [מהר *móhar.* φερνή. Gal. *Douaire, le mariage d' vne fille.* Ital. *Dote.* German. Ein Eheſteur oder heimſteur. Belg. *Houwelyck goet.* Hiſp. *Dote del caſamiento* Pol. *Posąg.* Vng. *legy ruha.* Angl. *The dowrie which the woman doeth giue vnto hir husbande.*] Plaut. in Amphit. Non ego illam mihi dotem duco eſſe quæ dos dicitur: Sed pudicitiam, &c. Terentius in Andr. Dos eſt Pamphile decem talenta. Idem in Adelph. Vxor ſine dote venit: intùs pſaltria eſt. ¶ Duo autem dotium genera enumerantur à Iuriſconſultis, profectitia ſcilicet, & adventitia. Profectitia dos eſt, quæ à parentibus profecta eſt de bonis eorum: Adventitia verò, quæ aliundè advenerit: ut ſi quis patri certam pecuniam dederit quam filiæ nubenti reddat. ¶ Tranſſumitur præterea latiùs hujus nominis ſignificatio pro omni eo quod alicui datum eſt vel à natura, vel ab hominibus. πεφυκὸς. Vnde dotes animi dicuntur, prudentia, juſtitia, fortitudo, & hujuſmodi: & dotes corporis, pulchritudo, robur, incolumitas, & his ſimilia. Martialis libro 13: Nec poteris ſimilæ dotes numerare, nec uſus. Cic. lib. 1. de Orat. Cujus artem quum indotatam eſſe, atque incomitatam, & incomptam videres, verborum eam dote locupletaſti, & ornaſti. Ovid. 3. Triſt. Nam tibi quum facilis mores natura pudicos, Et raras dotes, ingeniumque dedit. ¶ Dotes etiam prædiorum dicuntur pro adventitiis emolumentis quibuſdam & aliunde quæſitis, non ipſis innatis: quæ inde appellationem ſumpſerunt, quòd prædiorum oneribus ac ſumptibus tolerandis attributa ſunt, ut dotes in matrimoniis. Ex Hotomano.

Dōtālĭs, le, om. t. Quod ad dotem pertinet, vel in quo dos conſiſtit. [προικῶος, ὁ πρὸς προῖκα. Gal. *Douairier, de douaire.* Ital. *Dotale* Germanicè, Das zu der Eheſteur gehört. Hiſpan. *Coſa que ſe da en dote y caſamiento.* Polon. *Posagni.* Vngar. legy *ruhához valo.* Ang. *Perteining to dowrie.*] Vnde Dotalia bona, Dotales fundi. Plaut. in Aſin. Dotalem ſervum Sauriam uxor tua Adduxit, cui plus in manu ſit quàm tibi. Idem in Mil. Haſce ædes dicas dotales tuas. Liv. libro 26: Hæc tibi à me dotalia dona accedent.

Dōto, tas, act. p. Dotem do. [מהר *mohár.* ἐδώσατο Gal. *Douer.* Ital. *Dotare, dar dote.* Ger. Außſteweren / mit einer Eheſteur begaben Belgicè, Butſetten/ten houtick gheven. Hiſpan. *Dotar la muger de caſamiento.* Polon. *Posąg albo wiano daie.* Vng. legy *ruhát adok.* Ang. *To giue dowrie, to endowe.*] Sueton. in Veſp. Vitellii hoſtis ſui filiam ſplendidiſſimè maritavit, dotavitq; etiam, & inſtruxit.

Dōtātŭs, a, um, adjectivum, Vnde dotatam mulierem dicimus, quæ dotem habet: & indotatam, quæ dotis ad maritum nihil attulit. [illegible] Pol. *Posągiem opatrzony.* Vng. legy *ruhás* (item) *[illegible] taxdag.* Anglicè, *Endowed, which giueth dowrie [illegible]* Plaut. in Aſin. Hæ ſunt, atque aliæ multæ incommoditates, ſumptuſq; intolerabiles. Nā quæ indotata eſt, ea in poteſtate eſt viri: dotatæ mulctant & [illegible] anno & malo viros. ¶ Dotatum etiam latiùs intelligimus eum qui bonis quibuſdam animi, corporis, aut fortunæ [illegible] ditus eſt. Manilius lib. ult. Tertia Pleiadas dotabit forma [illegible] rores Ovid. 11. Metam. Nata erat huic Chione, quæ dotatiſſima forma Mille procis placuit.

Dōtis, δόσις, à verbo Græco δίδωμι, quod eſt dare. [Polon. [illegible]] Hac voce noſtri hodie medici utuntur pro proportione ſimplicium medicamentorum compoſitionem ingredientium.

Dŏthĭen, enis, δοθιήν. Polon. Wzdecie ſię ciała.] Abſceſſus cum tumore qui ex craſſis humoribus in carnoſis plerunque locis ſitimitis, quum in ſola cute coeunt: maleficus autem, nec facilè curabilis, quum ex alto in ſummam cutem emerſerit. Vide Marcellum Virg. in Dioſc. lib. 2.

Dŏxă, doxæ, fœm. p. δόξα, Latinè opinio dicitur. Vnde & paradoxa, παράδοξα, quæ admiratione digna ſunt, & opinionem hominum ſuperant, vel potiùs præter opinionem. ¶ Interdum majeſtas dicitur. ¶ Item gloria. Vnde Eudoxa, vera gloria.

D ante R.

DR. In notis antiquorum, Druſus. D R. P. dare promittit. D. R S. de regibus. D. R M. de Romanis. D. R P. de republica. D. T. S. P. Diem tertium, ſive perendie, vel ſive per eundem, vel ſive perendinum. D S. Deus. D S. Diis. D. S. P. O. de ſua pecunia obiit. D. S P. S. P. de ſapientia ſua perfecit. D. S V P. P. de ſupina pila. D. S. Plato ſolo. D. S P. de ſapientibus. D T. duntaxat. D T. durat. D. T B. de tribubus. D. T R I B. T L. S. De tribunali tulit ſententiam. D. T. G. Q. S. De tuo genio quod ſentis.

Drăbē, [illegible] Polon. *Polni kmin.*] Herba eſt cubiti altitudine, gracilibus virgulis, quarum latera utrinque veſtiunt folia, quæ planè Lepidii viderentur, niſi teneriora eſſent, candidioraque. In cacumine ſambuci umbellam gerit, in qua candidi flores emicant. Hanc nonnulli herbarum periti *Ortale Naſturtium*, alii *Babylonium* vocaverunt. Vide Ruellium lib. 2. capite 89.

Drăcænă, δράκαινα, cum diphth: draconis fœmina: ſicut leonis fœmina, leæna.

Drāchmă, f. p. [דרכמון *darchemón.* אדרכן *adharcón.* δραχμή. Gal. *Dragme, huitiéme partie d' vne once.* Ital. [illegible] *denaro.* Ger. Ein quintlein / der vierdte theil eines lods. Hiſpan. *Drama peſo, ò adarame.* Polon. *Dragma, to eſt. ośma cz[illegible] od vncy.* Vngaricè. *Garás.* Ang. *A dramm, the eight part of an ownce.*] Genus ponderis ex decem & octo ſiliquis: id eſt, tribus ſcrupulis conſtans. ¶ Eſt & genus numiſmatis, denarium valens Romanum: hoc eſt, (ut Budæus docet) ſolidos Turonenſes tres cum ſemiſſe. Terent. in Andr. Vix, *inquit*, drachmis obſonatus eſt decem. Cic. 1. de Divinat. Quibus divitias pollicentur ab his drachmas ipſi petunt.

Drăco, onis, m. t. [תנין *tannín* δράκων. Ger. Ein Drach. Bel Een draate. Pol. *Smok.* Vn. *Sárkány.* An. *A dragon.*] Serpens annoſus, qui multa ætate in inſolitam magnitudinem excreviſſe: ita dictus ἀπὸ τῆ δέρκεσθαι, quòd hoc animal acutiſſimi viſus eſſe credatur: unde etiam à Poëtis theſaurorum cuſtodiis fingitur præeſſe. Plin. lib. 8. cap. 11. autor eſt Dracones in India in tantam excreſcere magnitudinem, ut perpetuum cum elephantis bellum gerant. ¶ Dracones etiã dicuntur à Plin. li. 17. cap. 23.

à tortuositatis similitudine palmites emeriti, pluribusq; annis indurati: Nuper (*inquit*) repertum draconem serere juxta arborem: ita palmitem appellamus emeritum, pluribusque induratum annis. ¶ Draco marinus etiam Piscis est, qui & Araneus piscis vocatur. de quo Plin. libro 9. cap. 48. Vide Araneus.

Drăcŏnītēs, δρακοντίτης, sive Dracontias, gemma est quæ fit ex cerebro draconum, sed non nisi viventibus abscisso gemmescit, invidia animalis mori se sentientis: quapropter mos est amputare caput dormientibus. Est autem colore translucido, nec poliri potest, aut artem admittere. Plinius libro 33. capite 10.

Drăcōntĭum, n. s. [δρακόντιον. Gal. *Herbe appellee serpentine.* Ita. *Dragontea.* Ger. Tractenwurtz. Hispan. *Dragontia.* Pol. *Obraski: herbario, wężownik.* Ang. *Dragons or dragonwort.*] Herba hortensis est, teste Dioscoride, folio hederæ, magno, & candidis notis insigni, caule recto, bicubitali, versicolore, maculis respersо purpureis, ita ut anguem planè referat. Officinæ *Serpentariã* & *Colubrinam* appellãt. ¶ Est etiã hoc nomine genus vitis apud Colum. lib. 3. cap. 2, quod vini generositate cum Ammineis conferri possit. Vham (*inquit*) vitem præcoquam, nobis ante hoc tempus incognitam, Græca consuetudine *dracontion* vocari comperimus, quæ fœcunditate jucunditateq;, arcellatæ, basilicæque & Bituricæ comparari posset: generositate vini, Ammineæ.

Drăcūncŭlŭs, penult. corr. δρακόντιον, herbæ genus est quod *dracontion* Græci, pharmacopolæ *Serpentariam* appellant: utroque nomine à caulis figura deducto, qui maculis quibusdam variegatus, quandam serpentis similitudinem referre videtur. Vide paulò antè in dictione DRACONTION. ¶ Est etiã Dracunculus piscis ex concharum genere. Plin. lib. 32. cap. 11.

Drāgmă, atis, [δράγμα. Polonicè, Rzecz ktora wgarść zaczapić możemy. Vngar. Marok, egy marokni. Ang. *A handfull, a bundell.*] Apud Græcos dicitur quod nos *rapinam*, aut *manipulum* dicimus: hoc est, quantum una manu comprehendere possumus.

Dramă, atis, [δρᾶμα. Polon. Grawkomedy.] Est actus vel repræsentatio fabularum, in quibus Poëtæ persona non admiscetur.

Drămătĭcŭs stylus, Dicitur qui mixtus non est, ubi Poëta nusquam loquitur: ut sunt comœdiæ & tragœdiæ: Exegematicus, in quo solus Poëta: Mixtus, ubi promiscuè & Poëta & persona. Dictus dramaticus, δραματικὸς, quasi activus, à δράω ago.

Drŏmās, ădis, [בכרה *bichrâh.* δρομάς. Germ. Ein Camel oder Dromedary. Pol. *Dromedarz, zwierze.* Vng. *Gyors teve.*] Cameli species est, à velocitate cursus nomen habẽs. Liv. li. 7. bel. Maced. Ante hunc equitatum falcatæ quadrigæ; & cameli, quos appellant Dromadas.

Drŏmŏnes, Genus piscium est apud Plin. li. 32. cap. ult. à pernicitate ita appellatũ. δρομάδες. ¶ Dromones item navigia celerrima, quasi cursoria à Iustiniano vocantur in l. 2. C. de offi. præf. præt. Afr. quos celoces Latini appellant à celeritate ut scribit Nonius. Milites, *inquit*, constituas, qui possint & ipsum trajectum servare, & omnia quæcunque in partib. Hispaniæ, vel Galliæ, sive Francorum aguntur, viro spectabili duce denuntiare. In quo trajecto etiam Dromones quantos provideris ordinari facias.

Drŏmŏs, [δρόμος. Pol. *Miesce do zawodu.* Vngar. *Futás, (anagy) futo hely, pállya.*] Latinè cursus: quanvis nonnunquam accipiatur pro loco ipso in quo curritur. ¶ Hinc Catadromus, de quo suo loco.

Drŏpăx, acis, pen. gen. cor. m. t. [δρώπαξ. Po. *Plaster ktori wlosi wzrywa.* Vn. *Kenposztó szőr mellyel szőrös orvosság, kenet.*] Vnguenti genus est quod ad evellendos è corpore pilos solet adhiberi. Vnde δρωπακίζειν Græci dicunt pro eo quod est unguentis adhibitis corpus glabrum reddere. Martial. li. 3: Psilothro faciemque lavas, & dropace calvam. Idem lib. 10: Lævis dropace tu quotidiano.

Drupæ, arum, [δρυπεῖαι. Germ. Oliven die noch nicht gut zu essen sind. Pol. *Przestałe oliwki.*] Baccæ oleæ jam nigrescentes, & mox ab arbore casuræ: unde & nomen apud Græcos acceperunt, παρὰ τὸ πίπτειν ἀπὸ τῆς δρυός.

Dryophyte, es, f. p. Ranæ genus est apud Plin. li. 32. ca. 7: Ranę (*inquit*) quas dryophitas & calamitas vocant. [Pol. *Zaby zeddżem sie rodzące.* Vng. *Vz mely bèkák azokból le esnek.*] Item cap. 10. Iecur ranæ dryophytes, aut calamitæ in pellicula gruis alligatum. Quibus tamen in locis eruditiores malunt legere diopetes & diopetis: ut ranas illas intelligas, quæ aut cum pluvia de cœlo decidunt, aut certè ex pluvia nascuntur. Græci enim διοπτὰς vocant quicquid ex aëre est delapsum, quasi à Iove missum.

Drўŏphŏnŏn, penult. corr. δρυόφονον, Herba est dryopteri similis, cauliculis tenuibus, cubitalibus, circundatis utrinq; foliis oxymyrsinæ similibus, sed candidioribus & mollioribus, flore sambuci. Edunt decoctos cauliculos, semine verò propere utuntur. Officinæ *Nemoralem myrtum* appellant.

Drўŏs hўphĕăr, δρὺς ὕφεαρ, Genus visci est, copiosissimè in quercu nascens: unde & nomen accepit Est autem sui generis planta fruticosa, sesquipedalis, lenta, semper virens, gravis odoris, buxi folio, baccis exiguis, sine flore, tactum sequẽs, nunquam in terra nascens. Vide Plin. lib. 16. cap. ult.

Drўŏptĕrĭs, f. t. [δρυόπτερις. Germ. Ein Kraut/so sich dem Engelsüß/steinfarb oder baumfarb vergleicht.] Herba est filici similis, in arboribus nascens, tenui foliorum subdulcium incisura, radice hirsuta. Plin. li. 27. cap. 9. Vulgus *Osmundam arboream* appellat.

Drўpĕtæ, [δρυπεῖς. Pol *Doirzałe oliwki.* Vn. *Eert oley mag.*] Olivæ sunt maturæ & adultæ, ita dictæ à πίπτω & δρῦς, quasi jam ex arbore decidentes.

D ante V.

D. V. In notis antiquorum, Devotus vir, vel vester, vel Diis voluentibus, vel devotus Vestæ, vel dies Quintus. D V C. D V C. Ducum Ductore, vel ducum ductio, vel ductorum ductor. D V L. vel D O L. vel D V L C I S. dulcissimus. D. V I I I I. Diebus novem. D V. I. S. Devotu istorum servatur. D V. vel D V S. Devotus. D V L. dulcis. D V L M S. dulcissimus. D. V. M. T. dolo vel malo tuo. D. V S. deæ virgines, vel de virtutibus, vel de verbis.

Dŭă, in neut. gen veteres dixerunt pro duo. δύο. Quint lib. 1. cap. 10: Dua pondo & trepondo usque ad nostram ætatem dictum est, & rectè dici Messala confirmat. Sic etiam apud Ciceronem, in Orat. Video sepulchra dua, duorum corporum.

Dŭălĭs, le, Quod est duorũ. [δυικός. Gall. *Duel, qui signifie deux, de deux.* Ital. *Numero di due.* Germ. Zweyig/zweyfach. Hispan. *Numero de dos.* Pol. Dwoyści. Vn. Kettős. Ang. *Of two.*] Servius in illud Virg. 2. Aeneid. Conticuêre omnes: Conticuêre (*inquit*) pro conticuerunt: nec est (ut quidam dicunt) dualis numerus: qui apud Latinos nusquam penitùs invenitur.

Dubenus, teste Festo, pro domino veteres dixerũt. [Pol. *Pan.* Vn. Vr.] Pacu. Tũ dubenus servos ligatos pessimè verberat.

Dŭbĭo, ās, Apud antiquos legitur pro dubito, sive in dubio sum. [δοιάζω. Polon. Watpie. Vng. Kételkedõm.] Plautus: Dubitat quid agat.

Dŭbĭŭs, m. f. Dicitur, qui duas vias habet, & utram eligat, nescit: sicut ambiguum, quod in ambas agi partes possit. [ספק *talúi, ἀμφίβολος, ἄπορος.* Gal. *Doubteux, incertain.* Ital. *Dubbio.* Ger. Zweiffelhafftig. Bel. Twyfelachtig/onseker. Hisp. *Cosa dudosa.* Pol. Watpliwi. Vn. *Kétséges.* Ang. *Doubtfull, uncertane.*] Livius 4. ab Vrbe: Quum equites procul visi non sine terrore ab dubiis quinam essent, mox cogniti, &c. Virg. 2. Aeneid. Nec dubiis ea signa dedit. Terentius: Non dubium est quin mihi magnum ex hac re sit malum. Lib. 1. ad Herenn. Dubium genus est, quum habet in se causa & honestatis, & turpitudinis partem. ¶ Nonnunquam etiam dubium accipitur pro ancipiti periculo. Vnde in dubium venire, idem est quod in discrimen adduci. Terentius in Adelphis: Tua fama & gnatæ vita in dubium veniet. Sic Salutem dubiam dixit Cicero in Epistol. ad Ligarium, pro ea quæ in periculo versatur. ¶ Cœna dubia dicitur, quum tanta apponitur ciborum copia, ut cogaris dubitare quid potissimùm debeas sumere. Terentius in Phorm. Ille ringitur, tu rideas: Prior bibas, prior decumbas: cœna dubia apponitur. G. Quid istuc verbi est? S. Vbi tu dubites quid sumas potissimúm. ¶ Dubia causa dicitur, quæ (ut voce utamur forensi) semiplenè probata est. Gl. est celebris in l. admonendi. ff de jurejurand. Dubiis interpretandis ad mitiora deflectendum esse, Schola nostra omninò recepit.

Dŭbĭē, adverbium. [ἀμφιβόλως. Gal. *Douteusement, en doute, incertainement.* Ital. *Dubbiosamente.* German. Zweiffelhafftiglich. Bel. Twyfelyck. Hisp. *Dudosamente.* Polon. *Niepewnie, watpliwie.* Vngaricè, *Kétségesseen* Angl. *Doubtfully.*] Cicer. 1. de Divinat. Potest autem accidere ut aliquod signum dubiè datum, pro certo sit acceptum. Livius 2. ab Vrbe: Nec dubiè ludibrio esse miserias suas. Hujus contrarium est Indubiè, ἀναμφιβόλως, sine dubio.

Dŭbĭōsŭs, a, um, adjectivum, Incertus, dubius. [ספק *talu'ę. ἄπορος, ἀμφίβολος.* Gal. *Doubteux, plein de doubte.* Ital. *Dubbioso.* Ger. Voll zweiffel/ungewiß. Hisp. *Dudoso.* Polon *Niepewni.* Vng. *Kétséges.* An. *Very doubtfull or uncertane.*] Gel. lib. 3. cap. 3: Quas à cæteris segregavit, quoniam dubiosæ non erant. Idem lib. 5. cap. 10: Dubiosum hoc, inexplicabileq;.

Dŭbĭto, as, Dubius sum. [ספק *talâh* עם *pan.* ἀμφιβάλλω, ἀπορέω. Gal. *Doubter.* Ital. *Dubbitare.* Ger Zweiffeln Bel. Twyfelen Hisp. *Dudar.* Pol. Watpie. Vn. *Kételkedõm.* An. *To doubte.*] Cic. 4. Acad. Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt qua sobrii: dubitant, hæsitant, revocant se interdum. Idem libro 10. Epistolarum: Nam de tua erga me voluntate non dubitant. ¶ Dubitare item ponitur pro vereri, cunctari. ὀκνεῖν. Plautus in Epidico: Quid istuc dubitas dicere? hoc est, Quid times, aut vereris? Cicero de Amicitia: Nec dubitare illum in

lum in omni ſermone appellare ſapientem. Iuvenalis Satyr.7: -quis tam Pérditus ut dubitet Senecã prę ferre Neroni? ¶ Hujus compoſita ſunt Addubito, Subdubito, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Dŭbĭtātŭr, impersonale: Cic.4. Verr. Idĕ Attic.lib.4: Sed utrum fronte, an mente dubitatur.

Dŭbĭtāns, particip. [תֹּלֶה tolèh פָּן pan. διϑιάζων, ἀμηχανέων. Gal. *Doubtant, qui doubte ou eſt en doubte.* Ital. *Dubitante.* German. Zweifflend. Hiſ. *Dudoſo.* Polon. *Watpiaci.* Vngaricè, *Kételkôdwén, kételkôdô.* Angl. *That doubteth, doubting.*] Cicero pro domo ſua: Identidem ſe ipſe revocando dubitans, timens, hæſitans, omnia aliter ac vos in monimentis habetis & pronuntiarit & fecerit.

Dŭbĭtātŭs, partic. [ἀπορηϑέις. Pol. *Watpiaci.* Vn. *Az kirôl kételkôdw'nk.*] Ovid.2.Metam. Venit, & intravit dubitati tecta parentis. Dubitatus amor apud eundem ad Liviam.

Dŭbĭtātĭo, f.t. Hæſitatio, ſcrupulus. [ἀπορία. Gall. *Doubte.* Ital. *Dubitatione.* Germ. Zweifflung. Hiſ. *Duda.* Pol. *Watpienie.* Vn. *Kételkedés.* Ang. *Doubt.*] Cicer.2 de Orat. Quis timor? quæ dubitatio? quanta hæſitatio, tranſactusq; verborũ? Idem ad Trebonium: Nullam enim dubitationẽ apud me reliquiſti quantum me amares.

Dŭbĭtāntĕr, quod eſt à dubitans: Dubitatim à dubitatus, Dubiè, timidè. [ἀπορηϑέις. Gal. *Doubteuſement.* Ital. *Dubbioſamente.* Germ. Mit zweiffel. Hiſ. *Dudoſamente.* Pol. *Watpliwie.* Vn. *Kétselkedue kétségeſſen.* Ang. *Without hope, or doubtefully.*] Cæcil. Imperator clamat de medio, ut milites à ſiniſtro cornu removeant, & Gallis non dubitanter immittant. Siſenna apud Nonium: Quòd hoſtem non dubitatim cum pluteis & ſcalis ster facere cernebat.

Dŭbĭtābĭlĭs, le, [διϑιαϛὸς, διϑιάσιμος. Pol. *Watpiaci.* Vn. *Kétséges.*] Ovid.13.Metamorph. Atque ego ſi virtus in me dubitabilis eſſet, Nobilitate potens eſſem. Idem lib.1: -nec erit dubitabile verum.

Ducatus, Vide DVCO.

Dŭcēnārĭŭs, m.ſ. Qui duas centurias: id eſt, ducẽtos milites, ducebat in acie ſecũda, qui & primus haſtatus dicebat. [Δεκαδάρχης. Gal. *Capitaine de deux cens hõmes.* Ital. *Capitano di ducento ſoldati.* Germ. Ein Hauptmañ vber zweyhundert Kriegsknecht. Hiſpan. *Capitan de dozientos hombres armados.* Pol. *Rotmiſtrz nad dwiemaſty żoł'nierzow.* Vngar. *Kétſazvitéz hadnaggya.* Ang. *A Capitane of twoo hundred men.*] Apud Suetonium legitur quartam judicum decuriam ab Auguſto additam eſſe, quæ Ducenariorum diceretur, judicaretque de levioribus ſummis. Ducenarii autem videntur nominari à cenſu ducentorum ſeſtertiorum.

Dŭcēnārĭŭs, a, um, adjectiv. Quod cõſtat ducẽtis: [Διακοσιαῖος. Gal. *De deux cents.* Ital. *Di dugento.* Ger. Das zweyhundert hat. Hiſpan. *De dozientos.* Pol. *Dwuſty.* Vng. *Kétſzázbol valo fereg.* An. *Of twoo hundred.*] ut, Ducenaria pondera: hoc eſt, ducentarum librarum, apud Plin.lib.7. cap.20.

Dūco, is, duxi, ductum, Deduco, capio, ſumo. [נָהַל nahágh נָהַל nahál נָחָה nachál. ἄγομαι, συμπέμπω. Gal. *Mener, conduire, guider.* Ita. *Guidare, condurre.* Ger. Führen. Bel. Leyden. Hiſ. *Guiar, lleuar guiando.* Pol. *Wiode.* Vn. *Viszôm, vezetôm.* An. *To lead, or guide.*] Propriè ducimus volentes, trahimus invitos. Seneca: Fata volentem ducunt, nolentem trahunt. ¶ Quandoque ſignificat reſpicere, judicare, exiſtimare, ἄγειν quoque Græcis & ἡγεῖσϑαι. Cicero Trebatio: Ego ſi mei commodi rationem ducerem, te mecum eſſe maximè vellem. Virg.10.Aeneid. -tantón' me crimine dignum Duxiſti? ¶ Quandoque in paſſivo ſignificat delector, afficior. Cic.in Verr. Act. 2: Si quis honore aut gloria ducitur. ἄγεται. ¶ Quandoque volvere, pertractare. Virgil.lib.6.Aeneid. Sic equidem ducebam ánimo, rebarq; futurum. ¶ Quandoque nudare, educere, ἕλκειν. Idem lib.12: Ille tamen clypeo objecto converſus in hoſtem ibat, & auxiliũ ducto mucrone petebat. ¶ Quandoque contrahere. συνάγειν. Idẽ 9. Aeglog. Aſtrum, quo ſegetes gauderent frugibus, & quo Duceret apricis in collibus uva colorem. ¶ Ducere ſomnos, eſt dormire. Virg.4.Aeneid. Nate dea, potes hoc ſub caſu ducere ſomnos? ¶ Ducere muros, eſt ſtruere. τειχίζειν. Idem 1.Aeneid. -pars ducere muros, Molirique arcem. ¶ Quandoque contraho, συνάγειν. Martialis: Quj ducis vultus, & non legis iſta libenter. ¶ Quandoque in longum protrahere. ἐκτείνειν. Cicero ad Cæſarem Iun.lib.1: Ne res duceretur, fecimus ut Herculeſ Antianus in alium locum transferretur, ex Nonio. ¶ Quãdoque demittere, deſcendere. Plautus in Aulul. Vbi ille abit, ego me duco ab arbore. ¶ Quandoque gerere. Virg.lib.Aen. 9: Hi bellum aſſiduè ducunt cum gente Latina. ¶ Quandoque cædere, ut Ducere pugnum, pro Cædere pugno Paul. l.4. de injuriis: Si cum ſervo meo pugnum ducere vellem, in proximo teſtantem invitus percuſſerim, injuriarum non teneor. ¶ Dicitur & de re obſcœna, virilia ſua turpiter contrectare. Plaut. Si tendetis, ducite, ne diſrumpamini. ¶ Item de funeribus, ut Ducere funus idem ſit quod efferre. Virg.4.Georg. -& triſtia funera ducunt, ubi ſcribit Servius illud Perſii Satyr.2: -Nerio jàm tertia ducitur uxor, in eadem ſignificatione intelligendum eſſe. ¶ Dicitur etiam in condemnatis, in addictis, & in iis quibus à magiſtratu manus injecta eſſet. Terent. Ducent damnatum domum. Cicer. in Rull. Ego is conſul qui concionem metuam, qui Tribunos pleb. perhorreſcam? ſæpè & ſine cauſa tumultuer? qui timeam ne mihi in carcere habitandum ſit, ſi tribuni plebis duci juſſiſſent. ¶ Hinc & genus locutionis quo uxorem ducere aliquis dicitur, ortum. Coëmptio enim inter virum & uxorem fiebat: & in auctionibus emptori dicebatur, ut rem emptam ſibique addictam duceret. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt Abduco, adduco, quæ ſunt contraria: conduco, circunduco, deduco, diduco, educo, induco, introduco, obduco, perduco, produco, reduco, ſeduco, ſubduco, ſuperduco, & traducto: quorum ſingula vide ſuis locis.

Dūco, vetus locutio fuit: ducere ſe, pro latenter abire, ac diſcedere. Terentius in Hecyra: Vxor, *inquit*, ubi me ad filiam ire ſenſit, ſe duxit foras. & Plautus in Aululari a: Ego me deorſum duco de arbore. & in Bacchidibus: Duc te ab arbore. & Aſinius in epiſtola ad Ciceronem: Balbus, quæſtor, magno pondere auri, majore argenti coacto de publicis exactionibus, ne ſtipendio quidem militibus reddito, duxit ſe à Gadibus. Ex Aldi ſcholiis in epiſt. fam.

Dŭcātŭs, us, m.q. Præfectura, imperium militare, dignitas ducis. [מִשְׁמָר mishágh. ἡγεμονία, στρατηγία. Gall. *Charge, conduite, gouuernement.* Ital. *Carico, conduttà guuerno.* Germ. Ein Quartmanſchafft / ein Fürſtenthumb. Hiſpan. *La guia y acaudillamiento.* Polonice, *Panſtwo, księſtwo.* Vngar. *Hatalom, uraſag.* Ang. *A duckedome or duchie.*] Suetonius in Neronе: Privignum Rufinum Criſpinum Poppæa natum, impuberem adhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari dum piſcaretur, ſervis ipſius demandavit. Scribit Lampridius: Heliogabalum Præpoſituras, & Ducatus, & officia palatina vendidiſſe.

Dūcātŭs, us, ducatus. [Polon. *Księſtwo.* Vng. *Vitél, vezérles.*] Tertul. de Coron. milit. Vel ipſe hæc præſtruxerim, & cæteras officialium coronarum cauſas, quibus familiariſſima iſta ducatio neceſſitatis.

Dūcātŏr, ris, pro duce, apud eundem Tertullianum. [Polon. *Kſiaże.* Vng. *Vezér hadnagy.*]

Dūcto, as, act. p. Huc illuc duco. [נָהַל nihégh, ἄγω, ἡγεμονεύω. Gal. *Mener, conduire ſouuent.* Ital. *Menar in queſta en quella parte.* Germ. Hin vnd her führen. Hiſp. *Guiar à menudo ò en diuerſas partes.* Pol. *Tam ú ſam wiode.* Vn. *Hordozom, viſelôm.* An. *To lead here and there.*] Saluſt. Huc accedebat, quòd Lucius Sylla exercitum, quem in Aſia ductaverat, quo ſibi fidum faceret, contra morem majorum, luxuriosè, nimisque liberaliter habuerat. Plaut. in Capt. Me uti libitum eſt, ductavi dolis. ¶ Ductare etiam eſt rem Veneream exercere: unde Plautus ludens in voce ambigua: Errabo potius, *inquit*, quàm quis me ductet. Terent. in Phor. Vt phaleratis dictis ducas me, & meam ductes gratis. Plaut. Aſin. -qui quidem cum filio Potet unà, atque unam amicam ductet decrepitus ſenex. Ad hanc item ſignificationem reſpicit Quintil. quum ait: Ductare exercitum, non ſine rubore dici. *Hũ ductabilis.*

Dūctĭto, as, aliud frequentativum, Sæpè circunduco. [περιάγω. Pol. *Vſtawnie wodzę.* Vng. *Gyakrã hordozom.*] Ter. in Adelph. Tu inter eas reſtim ductitans ſaltabis?

Dūx, ducis, communis generis, Qui ducit. [נָגִיד naghidh שָׁלִישׁ ſchaliſch טָקִיד pakidh. ἡγεμών, ἀγωγεύς, ἀγωγός. Gal. *Capitaine, conducteur, celuy ou celle qui meine ou conduit.* Ital. *Capitano, guida.* Ger. Ein Führer oder Führerin. Bel. Een Hooftman / overſter. Hiſp. *Duque, capitan, guiardor.* Pol. *Wodz, hetman.* Vng. *Vezer, hadnagy, herczeg.* An. *A captane, he or ſhe that leadeth or guideth.*] Plaut. in Cas. Is præſtigiis dux fuit uxori: ea hanc invenit rimam. Virgil. 1. Aeneid. -portantur avari Pygmalionis opes pelago dux fœmina facti. Cicero in Verrem: Sed tunc inopes relicti à duce, præfectoque claſſis, eundem neceſſariò curſum tenere cœperunt. Idem 1. Tuſcul. Mortem, non interitum eſſe omnia tollentem, atque delentem: ſed quandam quaſi migrationem, commutationemque vitæ quæ in claris viris & fœminis dux in cœlum ſoleret eſſe, in cæteris humi retinêretur, & permaneret tamen. Ovid. 2. de Pont. Primus ut auderem committere carmina famæ Impulit, ingenii dux fuit ille mei. Seneca Hippol. Fœmina dux malorum & ſcelerum artifex.

Dūctŏr, oris, m.t. Qui præeſt exercitui, imperator, dux. [נָגִיד naghidh שָׁלִישׁ ſchaliſch טָקִיד pakidh. ἡγεμών, στρατηγός. Gal. *Conducteur, meneur, capitaine.* Ita. *Cõduttiere, capitano.* Ger. Ein Hauptmann. Hiſ. *Guiador.* Pol. *Hetman.* Vn. *Hadnagy, herczeg.* An. *A capitane, guyde, or leader.*] Virg 2. Aeneid. -fracti bello, fatisque repulſi Ductores Danaûm. Cic. 1. Tuſcul. Quoties nou modò

ductores noſtri, ſed univerſi etiam exercitus, ad non dubiam mortem concurrére?

Dūctŭs, us, m. q nomĕ, Imperium, præfectura. [אבה minhágh עקדה pekuddáh. ἀγωγή. Gal. *Conduit, conduitte.* Ital. *Condotta.* Ger. Ein führung oder leitung. Bel. Een leydinge. Hiſ. *Guia, obra de guiar.* Pol. *Wiedzienie.* Vng. *Hadnagság vezérség, herczegség.* An. *A guyding or leading.*] Livius 4. ab Vrbe: Ductu Fabii, cui forte ea provincia evenerat, nihil dignum memoratu actum. ¶ Ductus aquarum. Cic. 2. offic. Adde ductus aquarum, derivationes fluminum. Idem 2. de Leg. Ductus verò aquarum quos iſti tubos & curipos vocant, quis non, quum hæc videat, irriſerit? Dicitur & aquæductus pro eodem.

Dūctĭo, nis, f. t. ductus: [ἀγωγή. Pol. *Przewiedzienie.* Vn. *Vitel.*] ut aquæ ductio. Pomponius D. l. 43. Tit. 20. l. 3: Quja locus, totus fluminis ſerviat ductioni. Vlpianus. D. lib. 43. Tit. 30. l. 3: Hoc autem interdictum pertinet ad ductionĕ, ut ducere quis poſſit eos, in quos habet jus ductionis.

Dūctārĭŭs, a, um, adjectivum, Qui ducit. ἀγωγὸς, ἀγωγοῦ. Vnde ductarius funis, quo in trocleis utimur, & qui per orbiculos trocleæ trajicitur. Apud Catonem & Vitruv. lib. 10. cap. 2. & 3, & 5. [Gal. *La corde d' vne polie.* Ital. *Fune da tirare per vna cirella.* Germ. Zugſeil / Scheibenſeil. Hiſp. *Maroma ò cuerda para alcar.* Pol. *Przewodnik item powroz ktorym przeciągaią.* Vn. *Vezérlő ig. a. g. tto, vnő.* Ang. *That leadeth or guideth.*]

Dūctĭlĭs, le, penult. corr. Quod facilè ducitur, attenuaturque. [משוה mikſtheh. ἐλατὸν, εὔαγωγον. Gal. *Aiſe à mener & conduire.* Ital. *Atto da condurre.* Ger. Zugig / das man leichtlich zerziehen kan. Hiſpan *Coſa que ligeramente ſe puede boluer.* Pol. *Ciągli.* Vng. *Vihető ki nyujthato, ky verhető.* Ang. *That is eaſily guideth as one pleaſeth, that may be made thinne.*] Vnde Aes ductile, quod malleis obſequitur, attenuaturque in laminas. Plin. lib. 34 cap. 8: In Cypro æs coronarium, & regulare eſt: utrunque ductile. ¶ Ductilis ſcena dicebatur, quum tractis tabulatis hàc atq; illàc ſpecies picturæ interior videbatur. Ductile flumen. Martial. lib. 12: hic riguæ ductile flumen aquæ.

Dūctim, adverbium, Paulatim & cum mora. [ἡρέμα. Gal. *Peu à peu.* Ital. *A poco à poco.* Ger. Langſam. Hiſpan. *Poco à poco.* Polon. *Zwolna.* Vn. *Laſſan-laſſan, halkal.* An. *By litle and litle, piece and piece.*] Plaut. in Curc. Immergere in me liquores tuos ſino ductim. Colum. lib. 4. cap 25: Major autem pars operis in vineâ ductim potiùs quàm cæſim facienda eſt: hoc eſt, potius ductu falcis, quàm ictu.

Dudum, de exiguo tempore dicitur, teſte Valla, dimidiæ ſcilicet horæ, vel horæ unius, duarum, vel trium: ita tamen ut tĕpus unius dieiraro excedat: [כבר chebár. πάλαι, ὀλιγαχοῦ. Gal. *Pieca, il a ja aſſez long temps, auparauant.* Italicè, *Poco fa, pur hora.* German Vor langeſt. Belg. Langhe. Hiſpan. *Agora poco ha, de aqui à poco.* Pol. *Niedawno.* Vng. *Imént régen.* Ang. *Long a go, a great while bygone.*] ut, Dudum intravi, Dudum te expecto: id eſt, hora eſt, vel duæ, vel tres, ex quo intravi, & ex quo te expecto. ¶ Quandoque etiam tranſcendit diem: Plin. li. 4: Fabri qui dudum aſſueti apud Pœnos. Et lib. 19: Nam dudum ex eadem Hiſpania zoelicum venit in Italiam, plagis utiliſſimũ. Terent. in Andria: Quàm maximè ab te poſtulo atque oro Chreme Vt beneficium verbis initum dudum, nunc re comprobes.

Dŭĕllă, Duæ ſextulæ ſunt: hoc eſt, tertia pars unciæ.

Dŭĕllum, duelli, n. ſ. Ab antiquis dicebatur quod poſtea dictum bellum. [מלחמה milchamáh קרב keráb. πόλεμος. Gal. *Guerre.* Ita. *Guerra.* Ger. Ein Krieg zweyer Partheyen. Hiſp. *Guerra.* Polon. *Bytwa miedzi dwiema.* Vngar. *Had.* Ang. *A combat, figthing of two hand to hand.*] Liv. 6. bell. Maced. Quòd populus Rom. eo tempore duellum juſſiſſet cum rege Antiocho eſſe. Cicer. 2. de leg. Nam æs atque ferrum duelli inſtrumenta, non favi. Cic. de Orat. Antiqui nomina contrahebant, quo eſſent aptiora, ut duellum, bellum. Hinc Perduellis, & Perduellio: quæ videbis ſuo loco.

Dŭĕllo, as, bello. [נלחם nilchám. μάχομαι. Gal. *Guerroyer, combatre.* Ital. *Combattere, guerrigiare.* Germanicè, Kriegen / ſtretten Hiſpan. *Guerrear, pelear.* Polon. *Woinie.* Vngar. *Hadakozom.* Ang. *To combat, to fight hand to hand.*] Vnde Duellator, qui duellum peragit. [πολεμιστὴς. Gal. *Guerroyeur, combatant.* Ital. *Combattente, guerriere.* Hiſp. *Guerreador, peleador.* Anglicè, *That fighteth hand to hand.*] Plaut. in Cap. Domi, bellique duellatores optimi.

Dŭĕllĭcŭs, a, um, Bellicus. [πολεμικὸς. Gal. *Bellique, de guerre.* Ital. *Di guerra.* Germanicè, Kriegiſch. Hiſpan. *Coſa de guerra.* Polon. *Woiwni.* Vn. *Hadakozo.* Ang. *Warelyk, perteining to warre.*] Plaut. in Epid. - nempe quem in adoleſcentia Memorant apud reges armis, arte duellica Divitias magnas ſibi adeptũ.

Dŭĭcēnsŭs (inquit Feſtus) cum altero: hoc eſt, cum filio cēſus.

Dŭĭdēns, Hoſtia ab antiquis appellata eſt, quã nos *bidentem* dicimus. Feſtus.

Dŭĭs, & Duint, Antiqui dixêre pro dederis, & dederint. Plaut. Capt. At mihi libellum pro eo argento ne duis. Vide D O, das.

Dulcacidus, Dulciſluus, Vide DVLCIS.

Dūlcis, dulce, om. t. Suavis, charus, jucundus, quod quidam à delicio deducunt, quòd dulcia maximè alliciant. [מתוק mathók. γλυκερὸν, γλυκύ. Gal *Doulx.* Ital. *Dolce, ſoaue.* Germ. Süß. Bel. Suet. Hiſ. *Dulce.* Pol. *Słotki.* Vn. *Edes.* An. *Sweete in taſte.*] Plaut. in Trucul. Nunc poſtquam ſcio dulce atque amarum quid ſit ex pecunia, *&c.* Cic. 3. de Natur. deor. Omne enim animal ſenſus habet: ſentit igitur & calida & frigida, dulcia & amara. Idem 3. de Legib. Noſtra autem cauſa, quæ optime & dulciſſime frater incidit in Tribunitiam poteſtatem, *&c.* Idem Attic. lib. 15: Longiori epiſtolæ ſuperiorique reſpondi; nunc breviori, propiorique quid reſpondeam, niſi eam fuiſſe dulciſſimam? Ejus compoſita ſunt Prædulce, valde dulce, πάγλυκυ Subdulce, aliquantum dulce, ὑπόγλυκυ.

Dulcĭcŭlŭs, la, lum, diminutivum eſt à dulci. [מתק móthek. ὑπόγλυκυς. Gallicè, *Doulcet.* Ital. *Dolceto.* German Süßlächt. Hiſpanicè, *Dulce vn poco.* Polon. *Przul'odſzemu.* Vngar. *Edeſetske.* Ang. *Sweetish, or ſomewhat Sweete.*] ut, Dulciculus caſeus, Plautus. Dulcicula potio, Cic. 3. Tuſc. Demus ſcutellam dulciculæ potionis.

Dūlcēdo, Dulcitas, Dulcitudo, & Dulcor, m. t. in eodem ſenſu accipiuntur. [מתק móthek. γλυκύτης. Gal. *Doulceur.* Ital. *Dolcezza.* Germ. Süſſigkeit. Belg. Suetichcyt. Hiſp. *Dulcura.* Pol. *Słotkoſć.* Vng. *Edeſség.* An. *Sweetneſſe.*] Plin. Contrectata dulcorem amittit. Nævius: O ſuavis linguæ ſonitus, ô dulcitas, conſpirium animæ. Accius: Tanta huic invaſit in corda dulcitudo. Cic. 3. de Orat. Quinetiam guſtatus, qui eſt ſenſus ex omnibus maximè voluptarius, quique dulcedine præter cæteros ſenſus commovetur. Ovid. 1. de Ponto: Neſcio qua natale ſolum dulcedine cunctos Ducit, & immemores non ſinit eſſe ſui. Cic. 3. de Orat. Nam urbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo & odor orationis, ſunt ducta à cæteris ſenſibus.

Dūlcĭārĭŭs, a, um, adjectivum: ut Dulciarius panis, qui conficitur ex ſaccharo & nucibus pineis, vel amygdalis ad jentacula: ut eſt qui vulgò apud Italos dicitur *Marza pane* μελίτα ἄρτος. ¶ Piſtor dulciarius. [ἡδυπὸς ὀψοποιός. Gal. *Paſtiſſier.* Ital. *Chi fa confiture, paſtiſsiere.* Ger. Ein Lebkücher / Paſtetenmacher. Hiſpan. *Confitero, paſtelero.* Pol. *Piernikarz, paſztetnik.* Vngar. *Mézes pogátſaſwtő.* An. *A baker of ſweete meates.*] Qui panes, & mellita concinnat edulia. Martial. lib. 14: Mille tibi dulces operum manus iſta figuras Extruit: huic uni parca laborat apis. Lamprid. de Heliogabalo: Dulciarios habuit, qui de dulcibus exhiberent, quæcunque coqui de diverſis eduliis exhibuiſſent. Vbi dulciarius ſubſtantivè accipitur pro concinnatore eduliorum mellitorum.

Dūlcĕo, ces, dulcui, à quo dulceſco, is, Dulcis fio. [מתק mathák ערב haráb γλυκαίνομαι. Gal. *Deuenir doulx, s'adoulcir.* Ital. *Farſi dolce, addolcirſi.* Germ. Süß werden. Hiſpan. *Endulcecerſe.* Pol. *Słodzeie.* Vngar. *Meg édeſwlők.* Angl. *To waxe ſweete.*] Cic. in Cato. Primò uva eſt peracerba guſtatu, deinde maturata dulceſcit. ¶ Hujus compoſitum eſt Obdulceſco, quod eſt dulcis fio.

Dūlcĕ, & dulciter, adverbia. [γλυκερῶς, γλυκέως. Gal. *Doulcement.* Ita. *Dolcemente.* German. Süſſigtlich. Hiſpan. *Dulcemente.* Polon. *Słotko.* Vng. *Edeſſen.* Ang. *Sweetely.*] Plaut. in Mil. Herclè aſtitit & dulcè & comœdicé. Cicer. de clar. Orat. Tum hiſtoria quædam ſcripta dulciſſimé. Cic. 2. de Finib. Aut enim eam voluptatem tueretur quam Ariſtippus: id eſt, quæ ſenſus dulciter ac jucundè movet.

Dūlcăcĭdŭs, a, um, Vox eſt Q. Sereno admodum familiaris, pro eo quod miſtum quendam ſaporem habet ex acido & dulci, cujuſmodi ſunt quædam ex malorum punicorum genere. [Pol. *Słotkokwaskowi.* Vn. *Borizyo.*]

Dūlcĭflŭŭs, a, um, Quod dulciter & ſuaviter fluit, γλυκυῤῥοῦς.

Dūlcĭlŏquŭs, Qui ſuaviter loquitur μελιγηρυς.

Dūlcĭſŏnŭs Suaviter ſonans. γλυκύφωνος.

Dūlco, as, act. p. Dulce efficio. [מתק kimtík. γλυκαίνω. Gal. *Adoucir, faire doux.* Ital. *Addolcire.* Germ. Süß machen. Hiſ. *Endulcar ò hazer dulce à otra coſa.* Pol. *Słodze.* Vngar. *Edeſitők, meg edeſitőm.* Angl. *To make ſweete.*] Sidon. Apollinaris ad Agricolam: Pareo libens, laudaturus vitæ tam dulcatę ſolicitius ingenuitatem. ¶ Hinc edulco, as, quod eſt exacerbo, aut amaro, dulce & ſuave reddo. Cn Marius: Quapropter edulcare convenit vitam, curasque acerbas ſenſim gubernare.

Dūlĭa, [עבודה habodháh. δουλεία. Gal. *Seruitude.* Ital. *Seruitù.* German. Knechtſchafft / dienſtbarkeit Hiſ. *Seruidumbre.* Pol. *Służba, posługa.* Vn. *Szolgálat.* (item) *ſzolga.* Ang. *Seruitude, ſeruice.*] Servitus, ſive cultus, qualem ſervi domino exhibent. ¶ Accipitur item pro ipſis ſervis, quemadmodum & apud Latinos Servitii vocabulum.

Dum, adverbium temporale eſt, & modò pro quãdo ponitur. [עד hadh. ὅταν. Gall. *Quand, cependant que, iuſques à ce que, mais que, pourueu que.* Ital. *Mentre che, fin che.* Ger. Dieweil / biß. Belg.

Tot dat/

Tot dat/ſo langhe. Hiſp. *Mientras que, haſta que.* Polon. *Pokad, aż.* Vng. *Mig.* Ang. *When, or vntill.*] Plin.lib.7.cap.53: Nullis evidentibus cauſis obiêre, dum calceantur matutinò duo Cæſares. ¶ Modò pro donec. ἕως. Terent.in Evnucho: Expectabo dũ veniat. ¶ Modò pro poſtquam. Martial. Audieris dum grande ſophos: id eſt, poſtquam audieris. ¶ Quando autẽ in compoſitione ponitur poſt nec, vel non, vel haud, ſemper adverbium temporis eſt. πω. ut; necdum, nondum, hauddum, pro non adhuc, μήπω, οὔπω. ¶ Eſt etiam conjunctio, & ſignificat modò, vel dummodo. Saluſt. in Iugurtha: Neq; id quibus modis aſſequeretur, dum ſibi regnum pararet, quicquã penſi habebat. Idem in Catil. Poſtremò neq; ſumptui, neq; modeſtiæ ſuæ parcere, dum illos obnoxios fidosq; ſibi faceret. ¶ Interdum etiam ſyllabica eſt adjectio. Terent. Adeſdum, paucis te volo. ¶ Componitur cum qui, ut quidum: cum age, ut agedum: cum modo, ut Dummodo: & cùm taxat, ut duntaxat.

Dūmŭs, gen. maſcul. Dicitur omnis ſpina. [סִיר קוֹץ *kots sir* סְנֵה *seneh.* φραγμός. Gall. *Buiſſon ou eſpinaye.* Ital. *Spino, ſpina.* Germ. Ein dornheck. Belg. Een haechdoorn. Hiſp. *Eſpinal, ò brenna, ò mata aſpera.* Pol. Cȩiernina wſȩlyaka. Vng. Tövises bokok. Ang. *A bushe of thornes.*] Cic.5.Tuſcul. Animadverti columelam non multum è dumis eminentẽ, in qua inerat ſphæræ figura. Ovid. 12. Metam. -ſolidoque revellere dumo Annoſam pinum magno molimine tentat.

Dūmōsŭs, a, um, Frondoſus, ſpinoſus, vepribus plenus. [ὁ ἢ ἀκανθώδης, ὁ ἢ βάτους ἔχων. Gall. *Buiſſonneux, plein d' eſpines & buiſſons.* Ital. *Pieno di ſpine & roui.* German. Dörnechtig/ heckechtig. Hiſpan. *Lleno de eſpinal, ò brenna ò mata aſpera.* Polon. Cȩierniſti. Vngar. Tövises, bokros. Anglicè, *Full of bushes and thornes.*] Virgil. 1.Aeglog. Non ego vos poſthac viridi projectus in antro, Dumoſa pendere procul de rupe videbo. Antiqui per interpoſitionem unius literæ pro eodem dixerunt duſmoſus: ſicut coſmittere pro committere, caſmillus pro camillus & caſmœnæ pro camœnæ.

Dūmētum, ti, n.ſ. Locus eſt dumis: hoc eſt, ſpinis obſitus. [φραγμὸν, ἀκανθών. Gall. *Vne buiſſonniere, vn lieu couuert de buiſſons.* Ital. *Spineto.* Ger. Ein ort da vtel dörn vnd hecken ſtehn Belg. Een hegge oft hage. Hiſp. *Eſpinal ò boſque aſpero.* Pol. Mieiſce cȩiernia pełne. Vng. *Bokros, tuuiſes.* Ang. *A ground full of bushes and brambles.*] Hujuſmodi loca, autore Feſto, antiqui appellabant dumeta, quaſi dumiceta, quæ poſtea ſublatis per ſyncopen duabus literis dicta ſunt dumeta. Cicer. 5.Tuſcul. Septum undiq; & veſtitum vepribus & dumetis. Idem 4. Academ. Quum ſit enim campus in quo exultare poſſit oratio, cur eam tantas in angũſtias, & Stoicorum dumeta compellimus?

Dūntāxăt, Ex dum adverbio, & taxo, as, pro æſtimo: & ſignificat ſolùm, ſaltem, dummodo. [רַק *rak* χωῶ, χὲ δή, μόνον. Gall. *Seulement.* Ital. & Hiſpanicè, *Solamente.* German. Allein. Pol. *Tilko.* Vngaricè, *Tſák.* Anglicè, *Only.*] Cic. pro Dejot. Quod ipſum etſi non iniquum eſt, in duo duntaxat periculo. ¶ Interdum etiam (quod aliqui negaverunt) habet ante ſe negationem: & poſt ſe, Sed etiam, aut Verum etiam. Liv.libr.46: Nec animum nobis duntaxat fidelem, ac bonum præſtitit, ſed omnibus interfuit bellis, quæ geſſiſtis.

Dŭo, [שְׁנַיִם *ſchenáim.* δύο, vel δύω Atticè. Gall. *Deux.* Ital. *Due.* German. Zween/ zwo/ zwey. Belg. Twee. Hiſp. *Dos en numero.* Pol. Dwa. Vng. Kettő. Ang. Two.] & Ambo ſicuti docet Priſcianus, genitivos & accuſativos per ſecundam declinationem proferũt duorũ, amborum, duos, ambos. Dativus aũt & ablativus tertiam inflexionem ſequuntur. In genitivo frequens eſt ſyncopa duûm pro duorum. ¶ Invenitur etiam accuſativus maſculinorum quandoque ſimilis nominativo, proferturque in o, more Græco. Horatius: -duo ſi diſcordia vexet inertes. Virgil. 11. Aen. Si duo præterea tales Idæa tuliſſet Terra viros: id eſt, duos.

Dŭŏdĕcim, [שְׁנֵים עָשָׂר *ſchenêm haſar.* δώδεκα, δυοκαίδεκα. Gallicè, Douze. Italicè, Dodici. Germanicè, Zwölff. Hiſpan. *Doze en numero.* Polon. Dwanaście. Vngar. Tizenkettő. Ang. Twelue.] Cicer. 2. de Legibus: Diſcebamus enim pueri duodecim, ut carmen neceſſarium.

Dŭŏdĕcĭmŭs, & duodenus. [שְׁנֵים עָשָׂר *ſchenêm haſar.* δωδέκατος. Gall. *Douzieſme.* Ital. *Dodecimo.* German. Der zwölffte. Hiſp. *Dozeno in orden.* Pol. Dwanaśći. Vng. Tizenkettődik. Ang. *The twelueth in order.*] Plin. Nec tota ſua ætate generant, ferè anno duodecimo deſinentes. Cæſar 5.bell.Gall. Vxores habent deni, duodeniq; inter ſe communes.

Dŭŏdēnārĭŭs, Duodeviginti, δυοῖν δεούσαι ἑκατόν, & hujuſmodi, Ducenties, Ducentenus, Duodecies. Liv. 8.bel.Maced. Tiberis duodecies campum Martiũ, planaq; urbis inundavit. ¶ Duodenarius idem quod duodenus: Pomponius Lætus de Sacerdote Romano: Ab hoc numero duodenario arvorum ſacerdotes duodecim eſſe voluit.

Dŭŏdēvĭcēs, Duodevigeſimus, Ducenteſimus.

Dŭŏdētrīcēsĭmŭs, Gell. lib. 3.cap. 10.

Dŭŏnum, [טוֹב *tob.* ἀγαθός. Gall. *Bon.* Ital. *Buono.* Germ. Gut. Hiſpan. *Bueno.* Pol. *Dobri.* Vng. Iό. Ang. *Good.*] Veteres pro bono dixerunt, ſicut duellum pro bello. Feſtus.

Duplārĭs numus, Vide DVPLVS.

Duplĕx, hujus duplicis, cujus duæ ſunt partes. [מִשְׁנֶה *miſchnêh.* διπλοῦς, διπλόος Gall. *Double, le double.* Ital. *Doppio.* German. Zweyfach. Belg. Dubbel. Hiſp. *Doblado ò doble.* Polon. Dwoiśći. Vng. Kettős kétszere. Ang. *Double, twofold.*] Virg. 1.Aen. Duplicem gemmis, auroq; coronam. ¶ Nonnunquam etiam pro duobus accipitur: ut apud Cic. 1.Tuſc. Itaq; diſſeruit duas eſſe vias, duplicesque curſus animorum è corpore diſcedentium. Virg. 1.Aen. -duplices tendens ad ſidera palmas. ¶ Quandoq; latum. Virg. 2. Georg. -duplici aptantur dentalia dorſo. Idẽ 3. Georg. At duplex agitur per lumbos ſpina. Vbi Serv. Aut revera duplex, aut lata. ¶ Duplices tantùm numero plurali, generis maſculini, tabellarum genus eſt, in quibus literę ſecretiores, & amatoriæ ſcribi ſolebant: quæ quidẽ aliquando etiam triplices erant. Martialis: Tunc triplices noſtros, non vilia dona putabis, Quum ſe venturam ſcribet amica tibi. Sic Duplices, Triplices, Quadruplices, & Quintuplices porticus dicuntur, in quibus ordines columnarũ duplicati, triplicati, quadruplicati, & quintuplicati ſunt. Vitruv. li. 5: Duplici paleſtrarum porticu collocanda complura membra.

Duplĭcĭtĕr, adverbium, Duobus modis, bipertitò. [διχῶ, διττῶς, διχῶς. Gall. *Doublement, en deux ſortes.* Italicè, *Doppiamente.* Ger. Auff zwen weg. Hiſp. *Dobladamente.* Polon. Dwoiako, wedwoie. Vngar. *Két képpen.* Ang. *Twoofold or twowiſe.*] Cic. ad Pætum: Dupliciter delectatus ſum tuis literis.

Duplĭcārĭī, vel (ut aliis placet) Dupliciarii, milites erãt, qui duplum accipiebãt ſtipendiũ. [δεκουρίωνες Pol. *Zołnierze dwoiakiego d'maiacz.*] Liv. 2. ab Vrb. Ad hoc centuriones, duplicariosq; qui reliquerant ordines, virgis cæſos ſecuri percutiebat.

Duplĭco, plicas, act p. Duplicem facio, gemino. [כָּפַל *caphal.* διπλόω. Gal. *Doubler, redoubler.* Ital. *Dopprare, raddoppiare.* Germ. Zweyfach machen. Belg. Dubbelen. Hiſpanicè, *Doblar.* Polon. Dwoże. Vngar. *Meg béllöm kettőzerezőm.* Ang. *To double.*] ut, Duplicare numerum. Cic. 1. de Natur. deor. Quum ſæpiùs duplicaret numerum dierum, &c. Vnde & pro augere. Saluſt. Et Maurus victus duplicaverat bellum. Virgil. in Bucolicis: Et ſol creſcentes decedens duplicat umbras. ¶ Hinc Adduplico, Conduplico, & Reduplico, ἀναδιπλόω.

Dupli cāto, adverbium. [διχῶ. Gall. *Doublement, en double.* Ital. *Doppiamente, à doppie.* Ger. Zweyfaltigklich. Hiſpan. *Dobladamente.* Polon. We dwoże. Vngar. *Két rendel, kettőſön.* Ang. *Double, two wyſe or maners.*] Plinius libro 2. cap. 17: Rurſus Saturni & Iovis (Stellæ) duplicatò digrediuntur.

Duplĭonem, veteres dixerunt mulctam dupli, eadem formà qua Talionem dicimus pœnam, qua quis ad ſimile damnum condemnatur, quale alteri intulerit. [ζημία τῆ διπλασίας. Gallicè *Le double, deux fois autant, peine du double.* Italicè, *Pena di doppio.* Germanicè, Zweyfache ſtraaff. Hiſpan. *Pena del doblo.* Polonicè, Dwoyśka kara. Vngar. *Két annibirſág.* Ang. *The double, twiſe ſo much*] Plin. lib. 18. cap. 3: Noxámve, duplionémve Prætoris arbitratu decerni.

Dūplŭs, dupla, duplum, Alterum tantum. [מִשְׁנֶה *miſchnêh.* διπλάσιος. Gall. *Double, encor autant.* Ital. *Doppio, due volte tanto.* Germanicè, Zweyfachtig / noch ein mal alß viel/ oder alß groß. Hiſpanicè, *Doblado, dos vexes tanto.* Polon. Dwoiaky, ześćże raz tak wielie. Vng. *Két annui.* Ang *Double, twiſe ſo much*] Vnde verbum Duplo, διπλόω, idẽ eſt quod Duplico. Plautus in Pœnul. Duplum pro furto mihi opus eſt. Idem in Capt. Qui locant cædundos agnos, & duplam agninam danunt: id eſt, qui ſub nomine agninæ carnis ovillam quoque vendunt, & ita duplum: hoc eſt, duplicatam & duorum generum agninam præbent, mentientes agninam eſſe.

Dūplă, æ, pro Duplum. [Pol. Dwoiaka. Vng. *Két annui.*] unde duplæ cautio, quum emptor ſtipulabatur à venditore duplũ pretium rei, ſi ea evinceretur, quod in prerioſarum rerum venditionibus fieri ſolebat. Varr. lib. 2. de Re ruſt. Si res mancipio non datur, dupla promitti ſolet: aut ſi ita pacti, ſimpla.

Dūplum, dupli, n.ſ. ſubſtantivum: [מִשְׁנֶה *miſchnêh.* τὸ διπλάσιον. Gal. *Le double.* Ital. *Doppio.* Ger. Zweyfach/ dopptet. Hiſp. *El doblo.* Pol. Dwoiako. Vng *Két annui.* Ang. *The double.*] ut Condemnari dupli, ea forma dictum qua condemnari capitis. Cato de Re ruſt. in præfatione: Majores enim noſtri ſic habuêre, & ita legibus poſuêre, furem dupli condemnari, fœneratorem quadrupli: id eſt, ut bis tantùm reddat, quãtum furatus eſt. Sic pœna dupli, apud Cic libr. 3. Officiorum.

Dūplārĭs numerus, dicitur in quo minor bis numeratur. διπλοῦς. Duplariæ, ſive duplares actiones, dicũtur à ſuriſcõſultis, quę in duplum dabãtur: ſicut quadruplariæ, quę in quadruplũ. ¶ Duplares milites, in veteri militia dicebãtur, qui torque aureo ob virtutẽ donati, duplam annonam accipiebant ampliùs quàm cæteri: quemadmodũ ſimplarii, qui annonam ſimplam accipiebant,

piebant, præter eam quæ in ſingula militũ capita diſtribuebatur. Ita dicti, quòd duplam & ſimplam annonam extra ordinẽ accipiebant. Veget. lib. 2: Torquati, *inquit*, duplares, & torquati ſimplares erant, quibus torquis aureus ſolidus virtutis præmium fuit: quem qui meruiſſet, præter laudem interdum duas conſequebatur annonas: duplares duas, ſimplares unam.

Dūplāri, Duplicari. [Polon. Dweicz. Vng. *Kettőztetni.*] Gajus D. lib. 38. Tit. 10. l. 3: Admonendi tamen ſumus parentum liberorumque perſonas ſemper duplari.

Dūplātĭo, Dupli pœna, duplio. Paulus D. lib. 9. Tit. 4. l. 31: Certè nõ tantùm duplationis, ſed & condictionis rationem habendam Iulianus putat.

Dŭpōndĭŭs, Vide DIPONDIVS.

Duramĕn, Duramentum, Duracinæ uvæ, Vide DVRVS.

Dūrārĕŭs, a, um, Ligneus. [*ξυλίνος*. Gall. *De bois, ou dur comme bois.* Ital. *Ligneo, di legno.* Ger. Hőltzin. Hiſp. *Coſa de madera ò de lienna.* Polon. *Drewniani.* Vngar. *Fás, fabol valo.* Ang. *Of wood.*] Lucret. lib. 1: Nec clàm durateus Trojanis Pergama partu Inflammaſſet equus nocturno Grajugenarum. Adjectivum eſt Græcum. Illi enim Durata, *ξύλινα* vocant, quæ nos *ligna*.

Durĭĕŭs, a, um, *ξύλινος*. Durateus: id eſt, ligneus. Inde Nox duria apud Valerium Flacc. 2. Argonaut. -manet immotis nox duria fatis. Pro ea nocte qua durius equus à Trojanis exceptus fuit, & in urbẽ admiſſus. Cęl. Rhodig. lib. 27. Antiq. lect. c. 25. ait: Equos durios ex poëtica hiſtoria poſſe dici magnos ſtaturoſosq;, à magnitudine videlicet equi illius Trojani.

Dūrētă, [Pol. *Wanna do miçia.*] Hiſpanica vox eſt, qua illi ſignificare ſolẽt vas illud amplũ in balneis, in quo ſedentes lavamur: Latini ſolium vocãt, Suetonius in Auguſto: At quoties nervorum cauſa marinis, albuliſq; calidis utendum eſſet, contentus hoc erat, ut inſidens ligneo ſolio, (quod ipſe Hiſpanico verbo *Duretam* appellabat) manus ac pedes alternis jactaret.

Dūrŭs, a, um, Solidus, firmus, & difficilè cedens tactui: ejus contrarium eſt Mollis. [קשה *kaſchéh. σκληρὸς, αὐστηρὸς*. Gall. *Dur & aſpre.* Ital. *Duro.* Ger. & Belg. Hart. Hiſp. *Coſa dura, cruel ò difficil.* Pol. *Twardi.* Vng. *Cemény.* Ang. *Harde.*] Virg. 4. Aen. -ſed duris genuit te cautibus horrens Caucaſus. ¶ Per tranſlationem capitur modò pro patiente, àc tolerante laborum. Idẽ 2. Georgic. Scipiadas duros bello. Et 6. Aen. -gens dura atque aſpera cultu. ¶ Aliquando pro ſævo, crudeli, aſpero, Idem 3. Georgic. Quid juvenis, magnum cui verſat in oſſibus ignem Durus amor? Cic. 7. Verrin. Quis tam fuit illo tempore durus & ferreus, quis tam inhumanus præter unum te, *&c.* Terent. Phorm. Adeòne ingenio te eſſe duro, atq; inexorabili, Vt neq; miſericordia, neq; precibus molliri queas? ¶ Accipitur item pro noxio. Virgil 4. Georg. Aut durum tineæ genus. ¶ Durus ad ſtudia, qui ſtudiorum delectatione non capitur. Cicer. pro Archia: Nam & Cimbricas res adoleſcens attigit, & ipſi illi C. Mario qui durior ad hæc ſtudia videbatur, jucundus fuit.

Duricors, om. t. *σκληροκαρδιώδης, σκληρόψυχος, ἠνθρωπος*, à nonnullis dicitur pro eo quod eſt duri cordis.

Dūrĭŭſcŭlŭs, diminutivum. [*ὑπόσκληρος*. Gall. *Duret, vn peu dur* Italicè, *Aliquanto duro.* Germanicè, Hartlecht. Hiſpanicè, *Coſa vn poco dura.* Polonicè, *Prżit ward ſżim.* Vng. *Keményetske.* Anglicè, *Somewhat harde.*] Plinius in præfat. Ille enim, ut ſcis, permutatis prioribus ſyllabis duriuſculum ſe fecit.

Dūrē, & Duriter, adverbia, inter ſe differunt: quòd duriter ſit, ſine ſenſu laboris: Durè, crudeliter, ut illud ad laborẽ, hoc ad ſævitiam referatur. [*σκληρῶς*. Gall. *Durement.* Ital. & Hiſp. *Duramente.* Germ. Hartigtlich. Polon. *Twardo.* Vngar. *Keményen.* Ang. *Hardely.*] ¶ Præterea durè in alterum, duriter in nos aliquid facimus. Terent. in Andr. Primùm hæc pudicè vitam, parcè ac duriter Agebat, lana ac tela victum quæritans. Sed hæc differentia, ut plerąque aliæ, à ſcriptoribus nullo pacto obſervatur. Terent. in Adelph. -factum à vobis duriter, Immiſericorditerque eſt: atq; etiam, ſi eſt, pater, Dicendum magis aperte, illiberaliter. Verba ſunt Aeſchinis ad Mitionẽ patrem, quibus cum illo expoſtulat, quòd ipſe, & ſimulatus ille hoſpes Mileſius nimis duriter conſuluiſſent, non de ſe ipſis, ſed de virgine illa, & ejus amatore.

Dūrĭtĭă, tię, & Durities, tiei, f. q. Firmitas, & ſoliditas. [קשי *kéſchi. σκληρότης, σκιῤῥωμα*. Gall. *Dureté.* Ital. *Fermezza, ſaldezza, durezza, crudeltà.* Ger. Harte. Hiſ. *Durezza, crueldad.* Pol. *Twardoſć.* Vng. *Keményſé.* Ang. *Hardeneſſe.*] Plin. li. 9. cap. 36: Tanta duritia aculeo eſt. Idẽ lib. 13. cap. 9: Duritię firmę lignũ. ¶ Accipitur & pro aſperitate, crudelitate q;. Terent. in Heayton. -tum hoc timet, Ne tua duritia illa antiqua etiã adaucta ſit. Cic. in Partit. Et forritudinẽ audacia imitatur, & patientiã duritia immanis. Plin. libr. 13. cap. 15: Duritie & maturitate incorrupta ſpiſſari. Cic. in Cat. Quanta in altero comitas, in altero durities.

Dūrĭtās, atis, Duritia. [*σκληρότης*. Pol. *Twardoſć.* Vngar. *Keménység.*] Cic. in Orat. Alii duritatem & ſeveritatem quandam verbis, & orationis quaſi mœſtitiam ſequuntur.

Dūrābĭlĭs, le, Quod durare poteſt. [*ἀληκτός*. Gall. *Qui eſt de durée.* Ital. *Durabile, che può durare.* Ger. Langwirig/ wärhafft. Hiſp. *Durable, coſa que puede durar.* Pol. *Trwał i.* Vng. *Tarto, fokaig állo.* Ang. *Durable.*] Ovid. Quod caret alterna requie, durabile nõ eſt. Plin. l. 16. c. 43: Durabilia ac ſectilia, quę modicè humida.

Dūrāmĕn, & Duramentum, Brachium vitis. [*σκλήρωμα*. Gall. *Durée, ou ce qui eſt de durée: le ſep ou bras de vigne prochain de la ſouche.* Ital. *Ramo de la vite, tralci, confirmatione.* Ger. Das hart rãbſchoß ſo zu nechſt am ſtock ſteht. Hiſp. *Endurecimiento, penca ò hoja de la vid.* Pol. *Winna à twardſża gałązka prżi pniu, gałąz.* Vng. *Szőlő vessző (anagy) hónal veszső.* Ang. *The bought of the wine nigh the ſtump or ſtocke.*] Colum. libr. 5. cap. 21: Sed ut caput truncì, pedali ferè ſpatio ſit inferius jugo, quaternis brachiis, quæ duramenta quidam vocant, dividatur in totidem partes. Idem cap. 22: Cõſiderandũ erit cujus longitudinis ſint duramina quæ excedãt prædictam menſurã. ¶ Duramentũ etiam pro cõfirmatione & firmitate. Senec. de Tranquill. vitæ: Dices tenera eſſe virtutum principia, tẽpore ipſis duramentũ & robur accedere. Valer. li. 2. cap. 2: Efficaciſſimum igitur virtutis duramẽtum neceſſitas.

Dūrăcĭnă perſica, *ἀμυγδαλίνη* Aeginetę, Quorum corpus ligno adhęret, avelliq; nequit. [Gall. *Qui ont l' eſcorce ou la peau dure.* Ital. *Perſici che non ſi ſpiccono da l' oſſo.* Ger Pferſich die noch hart an ſtehen. Hiſp. *Duraznos.* Pol. *Broskwinia albo owoc mocznо ſie trzimaiacy.* Vng. *Daranczsi, barazk.* Ang. *That hath an harde hull or hard ſkinne.*] Plin. lib. 15. cap. 21: Sed perſicorum palma duracinis. Idem lib. 15. cap. 28: Quædam ſtatim à ligno recedunt, ut nuces & palmæ: quædam adhærent, ut olivæ, lauriq;ue: quorundam generi utraque eſt natura, ut perſicis. Etenim duracinis adhæret corpus, è lignoque avelli nequit, quum in cæteris facilè ſeparetur.

Dūrācĭnæ uvæ dicuntur, quæ duram & firmam corticem habent, à duritie, vel à duris acinis. [Polon. *Twarde iagodi.*] Plin. libr. 14. cap. 1: Vva non alibi gratior callo, ut inde poſſit inveniſſe nomen duracini durus acinis. Sueton. ex Epiſtol. Auguſti: Dum lectica ex regia redeo, panis unciam cum paucis acinis uvæ duracinæ comedi.

Dūrĭcŏrĭă, n. ſ. dicuntur quæ ſunt duri corii. [*σκληροδερμία*. Gal. *Qui ont le cuir dur.* Ital. *Che hanno il cuojo duro.* Germanice. Die ein harte oder zähe haut haben. Hiſp. *Coſas que tiene el cuero duro.* Polon. *Twardoskor.* Vngaricè, *Kemény bőrű.* Ang. *That hath an hard hide.*] Vnde Ficus duricoriæ, quæ habent durum corticem: meminit Plin. lib. 15. cap. 18.

Dūro, as, act. p. Durum facio, firmo, ſolido. [הקשה *hikſchàh* חזק *chizzék. σκληρύω*. Gall. *Durcir, endurcir.* Ital. *Far duro, ſaldo, fermo.* Ger. Hart machen. Hiſp. *Endureſcer à alguna coſa.* Pol. *Vtwardzam.* Vng. *Meg keményitőm.* Ang. *To mak harde.*] Col. lib. 7: Annicula mula rectè à matre repellitur, & amota montibus, aut feris locis paſcitur, ut ungulas duret, ſitque poſtea longis itineribus habilis. Cæſ. 6. bell. Gall. Hoc ſe labore durant adoleſcentes. Mart. lib. 13: Sorba ſumus molles nimiùm durantia ventres. Liv. 1. bell. Pun. Nec erat difficile opus quòd cæmẽta non calce durata erant. ¶ Quint. lib. 1, per tranſlationẽ poſſunt pro confirmare: Multa (*inquit*) linguę vitia, niſi primis eximuntur annis, inemendabili in poſterum pravitate durantur. ¶ Aliquando ſignificat tolerare. *καρτερεῖν*. Virgil. 1. Aen. Durate, & voſmet rebus ſervate ſecundis. In qua ſignificatione quãdoq; contra naturam jungitur accuſativus maximè apud poëtas. Horat. libr. 1. Carm. Vix durare carinę Poſſunt imperioſius æquor. ¶ Itẽ perſiſtere, perſeverare, diu permanere, *παραμένειν, ἀνέχεσθαι*. Plaut. in Amphit. Durare nequeo in ædibus, ita me probri, ſtupri, dedecoris à viro argutã meo. Terent. in Adelph. Non hercle hîc quidẽ durare quiſquam, ſi ſic ſit, poteſt. ¶ Hujus cõpoſita ſunt, Eduro, Induro, Obduro, Prędure, Perduro, Reduro, quæ vide ſuis locis.

Dūrĕo, es, durui, Durus ſum: [קשה *kaſchàh. σκληρώ ομαι*. Gall. *S' endurcir, deuenir dur.* Italicè, *Indurire, indurare.* Germanicè, Hart ſeyn. Hiſpan. *Endurecerſe.* Pol. *Twardim ſie ſtawam.* Vng. *Meg keményedőm.* Anglicè, *To be harde, or to waxe hard.*] à quo Dureſco, durus fio. Cicer. 2. de Nat. deor. Itaque & Aquilonibus, reliquisque frigoribus adjectis dureſcit humor. Ovid. 2. Metamorph. Oraque duruerant, ſignumque exangue ſedebat. Colum. lib. 9: Plumulę ſub cauda clunibus detrahendę, ne ſtercore coinquinatę dureſcãt. ¶ Cõpoſita à duro rarò ſunt in uſu, quemadmodum & ipſum ſimplex, ſed eorum loco utimur compoſitis à dureſco, ut Indureo vix dicimus, frequentiſſimè autẽ Indureſco, Obdureſco, undiq; durus fio, *ἀποσκληρώ ομαι*, Perdureſco, valde durus fio: quæ vide ſuis in locis.

Dŭŭmvĭr, duumviri, m. ſ. eadẽ forma dictus eſt qua Triumvir, quod ſcilicet duo tantùm in eo officio eſſent. [German. Zwen oberſte Meiſter oder Burgermeiſter / ſo alle jar vom Rhat geſetzt oder erwehlt werden. Pol. *Ieden Pan zedwu nat wiſzich panow.* Vng. *Két ember tiſztt, az kik azon egy tiſztet iſak ketten viſelnek.* Ang. *Officers in Rome which had equall authoritie ouer perſons, as the ſheriffes in England.*] Erant autem in Colonijs & municipijs ſummi magiſtratus, item ut Romæ Conſules: de quorum officio & poteſtate

tstate consule Lexicon Hotomani. Vlpian. l. Siquis uxori. §. Si fugitivum. ff. de furt. Si fugitivum meum quis quasi suum à Duumviro vel aliis qui potestatem habent de carcere vel de custodia dimittendi, acceperit, an is furti teneatur. Cicero in Oratore: Planeque Duumvirorum judicium, aut Triumvirorum capitalium, aut Decemvirorum litibus judicandis dicò nunquam. ¶ Duumviri item creabantur usitata lege, qui de perduellione judicarent, de quibus Livius libro 1: Duumviri, inquit, perduellionem judicent: si à duumviris provocarit, provocatione certato, &c. ¶ Duumviri navales, Liv. 9. ab Vrbe: alterum, ut Duumviros navales classis ordinandæ reficiendæq; causa idem populus juberet.

Dūumvĭrātŭs, us, m. q. Dignitas duumvirorum. [Pol. *Panowanie dwuminżom zliecone.* Vng. *Szubasaság, amandársag.* Ang. *A sheriffshipe of equall autoritie.*] Plin. lib. 4. Epist. ad Sempronium: Hunc Agonem Trebonius in Duumviratu suo rollendū curavit. Paul. l. Honores. ff. de Decur. Is qui non sit decurio, duumviratu, vel aliis honoribus civilibus fungi non potest.

Dūumvĭrālĭs, le, Quod ad duumviratus munus pertinet: [Pol. *Dwuminżow godnosć.* Vng. *Szubabasasághoz, amandársághoz valo.* Ang. *Belonging to a sheriffshipe of equall autoritie.*] ut, Dignitas duumviralis, Iudicium duumvirale. ¶ Quando verò de homine dicitur, eum significat qui aliquando duumviratum gessit: sicut Consularem vocamus, qui Consulatu perfunctus est, & Triumphalem, qui triumphum peregit. Vlpian. l. j. ff. De albo scrib. Qui duumviratum gesserunt (si hic honor præcellat) & inter duumvirales antiquissimus quisque prior.

Dūx, Vide DVCO.

D ante Y.

Dўās, *δυὰς*, Numerus est binarius, sicuti decas numerus est denarius.

Dўnāstēs, hujus dynastæ, m. p. *δυνάστης*, Qui in magistratu est, aut qui in civitate plurimùm pollet. [German. *Ein gewaltiger grosser Herr.* Polon. *Pan w. R. P. namoznieyszi.* Vng. *Maga biro polgar.* Ang. *A great lord, or noble man of great power.*] ita dictus à verbo Græco *δυνάομαι*, quod posse significat, sive potentē esse. Scribit Strabo, reges Dynastas vocari, propterea quòd plurimùm possint, polleantque, & populos quò velint, auctori, aut persuasione perducant. Cicero ad Atticum: Erit nebulo iste cum istis dynastis in gratia. Idem 11. Philipp. Idem si cæteri reges, tetrarchæ, dynastæque fecissent. ¶ Horum dignitas Dynastia. *δυναστεία*, vocatur.

Dўŏtă, æ, sive Diota. [*δυότα, ἢ διώτα.* Germ. *Ein weingeschirr mit zweyen örmen oder handhäben.* Polon. *Dzbam odwu vchach.*] Vtroque enim modo scriptum invenimus, Dolii fictilis genus, vino conservando idoneum à duabus auribus: hoc est, ansis, ita appellatum. Vide suprà DIOTA.

Dўscŏlĭs, m. f. [קשה *kasthih.* *δυσκολος.* Gall. *Difficile, fascheux.* Ital. *Difficile, fastidioso.* Germ. *Ungeschlacht, unhold, seltig.* Hisp. *Dificil, dificultoso, dasabrido.* Pol. *Rozpustnik.* Vng. *Nehez kedvü, erkölcsös.* Ang. *Pensifull, troublous.*] Difficilis, & morosus: quod vitii genus a Græcis *δυσκολία* appellatur.

Dўsēntĕrĭă, [*δυσεντερία.* Gall. *Trenchée de ventre auec flux de sang par exulceration de boyaux.* Ital. *Dolore di ventre con flusso di sangue.* Germ. *Die rohtruhr, oder der rohtschaden.* Hisp. *Camaras de sangre.* Polon. *Biegunka.* Vngar. *Vérhas.* Anglicè, *The bloodie flixe with gnawing of the bowels.*] Intestinorum exulceratio cum inflammatione & excretione sanguinolenta, ventrem magnis doloribus torminibusque exercens. Quidam intestinorum difficultatem, Celsus tormina interpretatur. Cicer. Gallo libro 7. Epistol. Sanè *δυσεντερίαν* pertimueram. Plin. libr. 22. cap. 25: Ad dysenteriam bibitur cum absinthio. ¶ Hinc Dysentericus. *δυσεντερικὸς*, dicitur qui hoc morbo laborat. Plin. lib. 20. cap. 2: Auxiliatur dysentericis semen cucumeris.

Dysnomia, æ, f. p. *δυσνομία*, dicitur perversa juris, legumque constitutio.

Dўspepsĭă, f. p. [*δυσπεψια.* Gall. *Difficile digestion, indigestion.* Ital. *Crudità di stomacho, indigestione* German *Böse dewung.* Hisp. *El abito de lo no digerido, indigestion.* Polon *Zle trawienie wżoladku.* Vngaricè, *Gonoszes nehezen valo gyomor fözés (anagy) gyomorgás.* Ang. *Ill digestion, rawenesse of stomack.*] Difficilis & ægra concoctio: à *δυς* particula quæ difficultatem, vel depravationem importat, & *πέψις* coctio. Galenus libro de Sympt. different. tria ponit læsæ coctionis genera, *ἀπεψίαν, βραδυπεψίαν, καὶ δυσπεψίαν*: inter quæ hanc ponit differentiam, ut apepsia dicatur quum cibus non mutatur, sed talis omnino permanet, qualis est ingestus. Et hanc Latini propriè cruditatem appellant. Bradypepsia autem quum cibus quidem immutatur, sed ægriùs, serùs, & imperfectiùs: nos imbecillam vel tardam coctionem dicere possumus. Dyspepsia verò dicitur, quū cibus mutatur in alienam qualitatem naturæ nostræ non cōvenientem. Hanc medici nostri *coctionem depravatam* dicere solent. Hanc tamen differentiam ne ipsi quidem medici observant: ùt qui uno dyspepsiæ nomine sæpenumerò omnia cōctionis vitia intelligant.

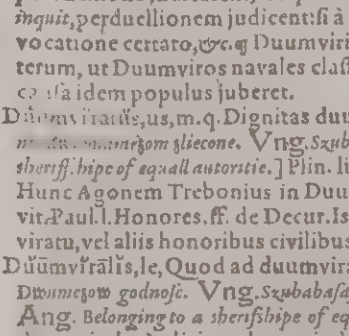
Dysphilŭs, pen. cor. *δύσφιλος*, Amicus parū syncerus. [Pol. *Niepewni przyiaciel.* Vng. *Czinnel valo barat.* Ang. *An freind upe vpright.*] Iuvenal. Sat. 3: Non est Romano cuiquā locus hic ubi regnat Protogenes aliquis, vel dysphylus. Castigatiora exemplaria habent Diphilus: & ita omnino legendū. Videtur enim Iuvenalis ibi notare Græculū quempiam nomine Diphilum.

Dўspnœă, [*δύσπνοια.* Gall. *Difficulté d'haleine.* Ital. *Difficultà di spirare.* Ger. *Engbrustigkeit/schwere des athems* Hisp. *El aceço.* Pol. *Trudnì oddech.* Vn. *Nehezen valo lehés.* Ang *Difficultie of breathing, purseynesse.*] Spirandi difficultas: quod vitii genus senibus solet esse familiare, teste Hippocrate: unde & Virgil. senes, anhelos vocat. Tres autē à medicis enumerantur morbi in difficultate spirandi cōsistentes. Nam quū ea modica est, *δύσπνοια*: quū vehementior *ἄσθμα* vocatur. Quum verò evenit ut nisi recta cervice spiritus trahi non possit, orthopnœa appellatur.

Dўspnŏĭcŭs, [*δυσπνοϊκός.* Gall. *Qui ne peut auoir son haleine à son aise.* Ital. *Chi spira con difficultà.* Germ. *Der da schwerlich athmet.* Hisp. *El que aceza.* Pol. *Czeszko techniacy.* Vn. *Nehezen lého.* Ang. *That breatheth painefullye, purseye.*] Qui dispnœā laborat. Plin. lib. 24. cap. 6: Ammoniacum prodest dyspnoicis, pleureticis, &c.

Dўsūrĭă, f. p. [*δυσουρία* Gal *Difficulté de pisser.* Ita. *Difficultà di pisciare.* Ger. *Harnstrenge/herte zu harnen.* Hisp. *Difficuldad de mear.* Pol. *Rzezawka, trudne wode puszczanie.* Vng *Nehezen valo huddas.* An. *Difficultie in pissing.*] Difficultas, & suppressio mictus, calculo, vel materia quapiā crassa aut caruncula meatū obstruente. Hoc vitiū Cato significat, quū ait: Quibus ægrè lotium it. Cic. Gallo libr. 7: Epicurum tuum Stoici malè accipiunt, quia dicat *δυσουρίαν καὶ δυσεντερικὴν πάθη* sibi molesta esse: quorum alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiam turpioris intemperantiæ. Stranguria autem, morbus est à dysuria diversus, quem nonnulli urinæ stillicidium appellant, quum scilicet tanta est vel urinæ acrimonia, vel vesicæ imbecillitas, ut quicquid in eam illabitur, statim excernatur.

E

SVAPTE natura non ita resonat, sicut A. O. neque tam promptè os diducit, ictuq; magis languido circa arteriam prodit, rictum superiorem aliquo modo deprimit, sonū tamē & auget & minuit ea ratione qua & A, ubi satis abundè dictū est. In fine dictionis corripitur, præter quādo in Græcis vocibus scribitur per η, ut in Penelope. Ablativi etiam quintę declinationis producūtur, die, re. Imperativi singulares secundę conjugationis, doce. Monosyllaba: ut, me, te, præter que conjunctio, ve, ne, quum significat an. Adverbia in e, ab adjectivis, us, a, um, ut docté.

E & Ex. [*ἐν min. ὀν, ἐξ.* Gal. *De.* Ital. *Di.* Ger. *Von/ob auß.* Belg. *Wut.* Hisp. *De.* Vng. *Attul, szerént, kibol.* Ang. *Of.*] Prępositiones sunt q̄ & separant, & cōponuntur. Separatæ, modò tēporales sunt: ut, Ex illo celebratus honos: hoc est, post illud tempus. Modò locales: ut E cœlo. Modò ponuntur pro à vel ab: ut, Audivi e patre meo. ¶ Modò significant pro vel ad, (*ἀπὸ* cū genitivo) ut, Ex dignitate, ex usu, ex utilitate: hoc est, pro dignitáte, vel ad dignitatē. E Repub. pro Republica. ¶ Modò secundū, κατά: ut Ex Platonis sententia: id est, secundū Platonis sententiā. ¶ Modò in. Cic. E renibus laborat: id est, morbum patiebatur in renibus. ¶ Compositę, quandoq; privationem indicant, ut Elinguis, Exanguis. Quandoq; vehementiam vel perfectionē; ut Eludo, Exoro. Quandoq; extra, ut Educo, Excludo. ¶ Componitur autem E, cum b, ut Ebibo: d, ut Educo: g, ut egredior: i, ut ejicio: l, ut eludo: m, ut emitto: n, ut enitor: r, ut erigo: u, ut eveho. ¶ Ex verò cum a, ut exaudio: c, ut excurro: e, ut exeo: f, ut efficio: o, ut exoleo: p, ut expello: q, ut exquiro: s, ut exsequor: t, ut extendo: u, ut exuro. Verùm quando post ex, sequitur f, mutatur x in f, ut effundo. Quum verò sequitur s, abjicitur s, ut exequor, & exicco: in aliis integra manet. ¶ Econtrariò, [*ἐναντίως, ἐξ ἐναντίας.* Gall. *Au contraire.* Ital. *All incontro.* German. *Im gegentheil / herwiderumb.* Hispanicè *El contrario.* Polon. *Naprzeciwko.* Vngar. *Vizontag.* Ang. *On the contrare.*] adverbium, significat ediversò, contrá. Cic. 3. de Finib. Econtrariò moderati habitus.

E ante A.

Eale, Fera est in Aethiopia nascens, magnitudine equi fluviatilis, cauda elephanti, colore nigra vel fulva, maxillas habens apri, & majora cubitalibus cornua, mobilia, quæ alterna in pugna

pugna sistit, variatque infesta aut obliqua, utrunq; ratio monstravit. Hæc Plin. lib. 8. cap. 21.

Ea re, Propterea, ad eam rem.

Ear, earis, n. t. ἦαρ, Latinè Ver, è quo Earinus, ἐαρινὸς, Vernus.

E'ātĕnŭs, penult. corr. Significat usque eò, vel ad eum modũ: cui respondent Quatenus, Vsquequò, Quoad, Vt, Qua, Ne quid. [עד *hádh*. κατ' ὅσον, ταύτη. Gall. *Iusques là, entant*. Ital. *Fin à tanto*. German. Nur also fer/also weit/vmb so viel. Hispan. *Hasta aquello ò aquel modo*. Pol. *Aż potad*. Vngar. *Annyiba*. Ang. *So fare*.] Cajus de institoria actione: Eatenus dabitur in eum actio, quatenus ex ea re locupletior factus est. Cic. 1. de Legibus: sed hoc civile, quod vocant, eatenus exercuerunt, quoad populo præstare voluerunt. Idem de Opt. gen. orat. Verba persequens eatenus, ut ea non abhorreant à more nostro. Colum. libr. 12. cap. 9: Caules lactucæ ab imo depurgatos, eatenus quà tenera folia videbuntur. Sueton. in Tib. Ac primò eatenus intervenichant, nequid perperam fieret.

E ante B.

E. B. In notis ant. quorum, Ejus bona.

Ebeati, dicuntur qui felicitate aliqua conciderunt.

E'bĕnŭs, vel Ebenum, penultima correpta. [הבנים *hobnim*. κέδρος, ξύλον. Suidæ. Gall. *Ebene, vn certain arbre qui croist es Indes*. Italicè, *Ebone*. Germanicè, Ein Bawm der in India wachst/ inwendig schwartz recht, sunst wie der Buchsbawm. Hispanicè, *Ebeno, arbol peregrino o nostro*. Pol. Hebenowe drzewo. Vngar. *Indiai fa, Ebenus fa*. Ang. *A tree which groweth in inde named Ebene*.] Lignum est intùs nigrum, foris buxi aspectu, adeò solidum & ponderosum, ut in aqua non supernatet. Creditur tamen tenuis esse, (ut Actius tradit) substantiæ & abstergentis virtutis. Vnde oculorum caligmem discutere creditur, & alus oculorum medicamentis miscetur. Hæc arbor nascitur in India, & cæsa durescit in lapidem, uriturque odore jucundo. Virgilius libro 2. Georgic. -sola India nigrum Fert ebenum. Vbi Servius: Atqui & in Aegypto nascitur: sed Indiam, omnem plagam Aethiopiæ accipimus. Vide Plin. li. 12. cap 4. Sunt qui per aspirationem scribant hebenus.

Ebeo, ἐκμακρύζω, beatitudine privo, ejus passivum est Ebor.

E bĭbo, ebibis, penultima correpta, n. t. Bibendo evacuo. [ἐκπίνω. Gall. *Boire tout, ne rien laisser*. Ital. *Bere il tutto*. Germanicè, Außtrincken. Hispanicè, *Mucho beuer, ò hasta al cabo*. Polonicè, Wypyam. Vngaricè, *Ki iszom*. Anglicè, *To drink vp all at ones*.] Plautus Amphitryone: Factum illud est, ut ego illic vini cincam ebiberem meri? Terentius Heavt. Quid comedent? quid ebibent? ¶ Per transflationem Ebibere, ponitur pro consumere. Plautus Amphitryone: Non ego cum vino simul ebibi imperium tuum.

E blandĭŏr, ĭris, d. q. Blanditiis aliquid extorqueo, impetro. [ἐξαπατάω. Gallicè, *Auoir par belles paroles, impetrer par douceur*. Ital. *Togliere per lusinghe* Germanicè, Etwas mit schmeichlen von einem bringen / einem etwas mit glatten worten abschweitzen. Hispan. *Mucho halagar ò quitar por halagos*. Polon. Wil'udzam. Vngar. *Ki hazudozom tsalogatom*. Ang. *To get a thing by flatterie*.] Livius lib. 7 bell. Punici: Neque enim omnia emebat, aut eblandiebatur, sed vim etiam flagitiis adhibebat.

E blāndītŭs, a, um, participium. [Polon. Wil'udzoni. Vngar. *Hizelkedessel ki tsalgatot*. Anglicè, *Gotten by faire wordes*.] Vnde Eblandita suffragia dicuntur, quæ precibus & blanditiis impetrantur, apud Cic. pro Cn. Plancio.

E'bŏrĕŭs, Vide EBVR.

Eboſus, Vide EBVSVS.

E brĭă, æ, vas vinarium est, inquit Sosipater, atq; inde Ebrius, & Ebriosus dicit, sicut à negotio, negotiosus. Scribit autẽ ille per aspirationem, quam consuetudo repudiavit. [Polon. Winna kufa. Vngar *Mrádón egyes iuo pohar edeny*.]

E'brĭŭs, a, um, Qui nimio potu mente alienatus est, temulentus, vinolentus, vino languidus, vino obrutus. [שכור *schichchór*. μεθύων, μεθυσικὸς, μεθυσθείς. Gall. *Yure, enyuré*. Italicè, *Ebrio, ebriaco*. Germanicè, Trucken/voll weins. Hispanicè, *Embriago, borracho*. Polon. Ożarti, opiel'i. Vngar. *Részeg*. Ang. *Cuppe shotte, drunken*.] Plautus Amphitryon. Homo hic ebrius est, ut opinor. Hujus antitheton est Sobrius, quasi sine ebrietate. Cicer. Papyrio Præto, lib. 9: Habuisti enim in tua potestate ex quo vel ex sobrio, vel certè ex ebrio scire posses. Vnde, Nõ sobrius, pro ebrio sumitur. Mart. Et non sobria verba subnotasti. ¶ Interdum ebrius ponitur pro pleno & abundanti. Plautus: Facite mihi cœna ut ebria sit: id est, abundans, & opiparè parata.

E brĭŏlŭs, diminutivum ab ebrius. [ὑπομεθύων. Gall. *Yurongnet*. Ital. *Alquanto imbriaco*. Ger Zimlich trucken. Hisp. *Vn poco embriago*. Polon. *Podpil'i*. Vngar. *Részegetske*. Ang. *A litle drunken*.] Plaut. Curc. Tristes atque ebriosi incedunt.

E brĭōsŭs, Qui sæpè fit ebrius. [שכור *schichchór*. οἰνόφλυξ. Gall. *Yurongne, subiect au vin*. Ital. *Che spesso è ebriaco*. German. Ein trunckenboltz/ein voller zapff. Hisp. *Borracho, que à menudo se embriaga*. Polon. Ożraliec, opielca. Vngar. *Részeges*. Ang. *Much geuen to drunkennesse*.] Cicero de Fato: Hunc scribunt ipsius familiares & ebriosum, & mulierosum fuisse. Plinius libro 30. cap. 14: Ebriosis ova nocturæ per triduum data in vino, tædium ejus adducunt. A quo ebriositas, propensio in ebrietatem. οἰνοφλυγία. Cicero 4. Tusc. Vt inter ebrietatem & ebriositatem interest, aliudque est esse amatorem, aliud amantem. ¶ Hujus contrarium est Sobriosus, sobrietatis affectator, quo usus est Cyprianus. ¶ Inter ebrium & ebriosum hoc interest: quòd ebrius actum præsentem designet: ebriosus habitum & proclivitatem. Potest enim quis esse ebrius, qui natura tamen & consuetudine ab hoc vitio maximè abhorreat: & contrà, ebriosus quis esse potest etiam tum, quum vini nihil gustaverit.

E brĭĕtās, ātis. quam Cato dicebat nihil aliud esse, quàm insaniã voluntariam. [שכרון *schichcharón*. μέθη. Gallicè, *Enyurement*. Ital. *Ebrietà*. German. Trunckenheit. Hisp. *Embriaguez*. Polon. Opraliſtwo. Vng. *Részegség*. Ang. *Surfetting drunkennesse*.] Plinius libro 3. cap. 14: Ebrietatem arcet pecudum affus pulmo præsumptus. Ovid. 12. Metam. -& ebrietas geminata libidine regnat. ¶ Comessatio & ebrietas cur sit evitanda, monet facer rex Salomon proverb. 23. & 31.

E brĭŭlo, as, penultima correpta, Ebrium facio. [μεθύσκω. Gall. *Enyurer*. Italicè, *Far ebrio, imbriacare*. Germ. Trucken machen. Hisp. *Embriagar à otro*. Polon. Vpaiam. Vng. *Meg részegitém*. Ang. *To mak drunken*.] Laberius: Ebriulati mentem hilarem accipiunt. Nonius.

E brĭăcŭs, a, um, antiquis, teste Nonio, in usu erat pro ebrio, vel inebriato. [שכר *schichchér* השכיר *hischchir*. μεθύων, μεθυτικός. Polon. *Opieliec*. Vngar. *Részeg*.] Plautus in Aul. Homo ebriacus somno sanari solet. Ita enim legit Nonius. Alii tamen ibi Ebriatus legendum contendunt: ut sit à verbo ebrio, cujus compositum est Inebrio.

E brĭārĕ. [μεθύειν. Pol. *Opaiac*. Vng. *Meg részegiteni*.] Macrob. Comment. lib. 1. cap. 12: Antequam materialis influxio in corpus venientes animas ebriaret.

Ebucum, dicimus qui illam sentit animi tarditatem & stuporem, qui hallucinantibus plerunque usu venit, autoritate Festi. Pomp.

E bullĭo, is, Effervesco: & inter bulliendum effundor: sicut aqua quæ in aheno fervet. [רתח *rittách*. ὀκφυσάομαι, ζωμοῦσθαι. Gall. *Bouillir & sortir dehors*. Ital. *Bollire*. Germ. Auffwallen / von sieden strobten. Hispan. *Bullir mucho ò heruir*. Polon. Wrzwam. Vng. *Ki forrok, buzgok*. Ang. *To bubble vp*.] Per metaphoram accipitur pro jactabundè aliquid ostento. Cic. 3. de Finib. Dixerit Epicurus, semper beatum esse sapientem: quòd quidem solet ebullire nonnunquam.

E būllo, as, Vide in simplici BVLLO.

E'bŭlum, n. s. sive Ebulus, frutex est sambuco foliis & baccis simillimus, in tantam tamen altitudinem non assurgens, neque arboreſcens. Græci *Chamæacten* appellant, quasi pumilam sambucum. [χαμαιάκτη. Gall. *Hiebles*. Ital. *Ebulo*. Germ. Attichstaud. Hisp. *Yez go, yerua nota*. Polon. *Chebd*. Vng. *Földi, bozza*. Angl. *Daynewort or walwort*.] Virgilius in Sileno: Sanguineis ebuli baccis. Columella libro 2: Sed citra hoc experimentum multa sunt, quæ & dulcem terram, & frumentis habilem significent: ut juncus, & calamus, gramen & trifolium, ebulum, rubi, pruni sylvestres, & alia complura. Idem: Et rutilas ebuli creat uvi baccas.

E'bŭr, eboris, n. t. Dens elephanti, quasi è barro: sic enim elephantum vocabant veteres, à barritu. [שן *schen*. ἐλέφας. Gall. *Yuoire*. Italicè, *Auorio*. Germanicè, Helffenbein. Hispanicè, *Marfil, diente de elephante*. Polon. *Sl'oniowa hoc*. Vngar. *Elefant tetén*. Ang *Iwory*.] Cicero 4. Academ. Non enim est è saxo scalptus, aut ebore dolatus. ¶ Ebur pro vasis, aut aliis rebus ex ebore dolatis. Horatius libro 2. Carm. Ode 18: Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar. Cicero 4. Verr. Vt omne ebur ex ædibus sacris, deorum denique simulacra quæ vellet, auferret. ¶ Antiquis in usu fuit nominativus ebor, à quo remansit genitivus eboris, & adjectivum eboreus.

E'būrnĕŭs, a, um, Quod est ex ebore. [ἐλεφάντινος. Gallicè, D' *iuoire*. Italicè, D' *auorio*. Germanicè. Helffenbeinin. Hispan. *Cosa de marfil*. Polonicè, *Sl'oniowi*. Vngaricè, *Elefant tetèlmből valo*. Anglicè, *Of iwory*.] Plinius libro 36. cap. 5: Iovem fecit eburneum in Metelli æde, qua campus petitur. ¶ Aut quod instar eboris album est: ut, Eburnea facies. Ovidius 3. Metamorph. Impubesque genas, & eburnea colla, &c.

E'bŭrnĕŏlŭs, diminutivum. [ὁ μικρὸς τῆς πυξίδος ἐλεφάντινος κοσμήτωρ. Gallicè, *Mouschetté ou marqué de petits morceaux d' iuoire*. Ital. *Coperto d' auorio*. Germanicè, Dns mit helffenbein versetzt ist. Hispanicè, *Cubierto de marfil*. Pol. *Sl'oniatko*. Vng. *Elefant tetémből valotska*. Ang. *Sett with litle pieces of iuory*.] Cicero 3. de Orat. Quem servum sibi habuit ille ad manum, cum eburneola solitus est canere fistula.

E'bŭrnŭs, a, um, Eburneus. [Vng. *Elefant tetémből valo*. Ang. *Of iuory*.] Tibull. Hanc primùm veniens plectro modulatus eburno.

eburno. Lucretius libro 2: Legitimæque faces, gradibusque acclivis eburnis.

E͂bŭrātŭs, a, um, Quod extrinsecus ex ebore est, quod ebore est obductum. [ἐλεφαντώδης. Gall. *Couuert ou enrichi d'iuoire.* Ital. *Coperto d'auorio.* Germ. Mit helffenbein vberzogen. Hispan. *Cosa cubierta de marfil.* Polon. *Słoniowa kosćia obłożoni.* Vngar. *Elefánt tetemes.* Ang. *Couered or made trimme with iuory.*] Plaut. in Persa: Lectos eburatos, auratos. Idem in Aul. Clamores, imperia, eburata vehicula, pallas, nihil moror.

E͂bŏrĕŭs, a, um, ab antiquo nominativo ebor fit: sicut à marmor marmoreus: eburneus verò, & eburnus, ab ebur. [ἐλεφάντινος. Polonicè, *Słoniowy.* Vngar. *Elefánt tetémből valo.* Angl. *Made ofiuori.*] Significant autem hæc tria, quod est ex solido ebore. Quintil. libr. 6: Quum in triumpho Cæsaris eborea oppida essent translata.

Eburarii, inter artifices qui à Principibus vacationes munerum obtinent, numerantur in l. priore. C. de Excusat. artif. lib. 10.

E ante C.

E.C. In notis antiquorũ, è comitio, vel è capitolio. E.CONV. è convivio. E.D.A.B.S.C.P. hoc abscondita pecunia. E.C.S.A.B. ejus causa senatus abdicavit.

Ec, num vel an in compositione.

E͂cāstŏr, adverbium jurandi. Donatus: Ecastor, per Castorem & Pollucem, ornativa sunt jurandi, apta fœminis. Plautus in Amph. Ecastor te experior quanti facias uxorem tuam. Terentius in Andria: Perecastor scitus puer natus est Pamphilo. Sunt qui per diphthongum malint scribere, quod ex æde compositum putent: ut Aecastor dictum sit quasi per ædem Castoris. Hoc juramento (ut autor est Macrobius) viri non utebantur, quemadmodum nec mulieres per Herculem jurabant: ædepol autem juramentum erat, tàm mulieribus, quàm viris commune.

E͂cbăsĭs, ἔκβασις, Penultima correpta, figura est, quæ Latinè dici potest excursus, παρὸ τὸ ἐκβαίνειν, quod est egredi sive expatiari. [Polonicè, *Wieśćieczka.*] Exemplum est apud Virgilium libro 1. Georgic. quum describit tempestatem à rusticis præcavendam.

E͂cbŏlĭă, orum, n. s. ἐκβόλια, sive Ecbolinæ, arum, sive Ecboladες. [Pol. *Lieki wirzucaiace.*] medicamenta sunt quibus medici utuntur abigendis infantibus in utero enectis, quæ & phthoria dicuntur. Latinè dici possunt ejectoria vel ejectrices medicinæ. Ex Budæo.

E͂ccĕ, Adverbium, rem improvisam subitamque demõstrans. [הִנֵּה *hinnéh. idem.* Gall. *Voici, voila, soudainement, tout soudain.* Ital. *Ecco.* Germ. Sihe/ſchaw zu/nim wahr. Belg. Siet. Hispan. *Mira ò cata, he os aqui.* Pol. *Oto, weiże.* Vngaricè, *Imé.* Ang. *Behold.*] Virgilius 2. Aeneid. Ecce autem gemini à Tenedo, tranquilla per alta, *&c.* Scribit Asconius etiam hoc proprium esse Ciceronis, ut in rebus improvisis hac particula utatur: ut in Oratione pro Cluentiõ: Ecce tibi ejusmodi sortitio, ut in primis Bulbo esset judicandum. Idem 6. Verr. Ecce tibi nova turba, atque rixa. Idem in Pisonem: Ecce tibi alter effusa, *&c.* ¶ Nonnunquam etiam in rebus lætis hac particula utimur. Ovidius 3. Amor. Ecce Corinna venit. Modò nominativum, modò accusativum assumit. Cicero ad Atticum libro 1: Ecce aliæ deliciæ Equitum. Idem 2. de Finibus: Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est.

Eccillum, antiquum verbum contractum, pro ecce illum, Plaut.

Eccista, Plaut. Certè eccistam video, pro Ecce istam.

E͂ccŭbĭ, [ἔπου. Polonicè, *Ieśli gdźie.*] per duplex c, & penult. correpta, componitur ex ecce & ubi, idemque significat quod Nuncubi.

E͂ccum, eccam, eccos, eccas. [Pol. *Otożo.* Vng. *Imhol.*] adverbia sunt demõstrandi, quæ nõnulli voluerunt idẽ significare quod ecce eum, eos, eas: quos Laurentius reprehendit eo argumẽto, quòd nõ semel apud Comicos legamus, subjunctũ accusativum, ut Eccum me, Eccum Parmenonẽ: ubi certè non possumus interpretari, Ecce eum me: aut, Ecce eum Parmenonem. Melius itaque Vallam sequemur, qui harum dictionum significationem per adverbia interpretatur: ut Eccum sit idem quod Ecce hîc, intellige virum de quo agebamus. Eccam, ecce hic, subintellige fœminam de qua agebamus. Ellum, ecce illic, scilicet virum resolvendo per adverbia, non per nomina. Ex his itaque non obscurum est, quid discriminis sit inter Eccum & Ellum: quòd scilicet Eccum demonstrat hominem, qui non procul abest à loco in quo sumus: ut Eccum Parmenonem: hoc est, Ecce hic Parmenonem: contrà, Ellum, eum qui longiùs abest.

E͂ccĕrĕ, jusjurandum est, acsi jures, per Cererem, νὴ τὴν Δήμητρα, ut, Aecastor, Aedepol. Alii Eccere accipiunt pro Ecce: Plautus in Amphit. Eccere: jam tu autem facis, ut tuis nulla apud te sit fides.

E͂cclēsĭă, f. p. Cœtus, concilium, concio, congregatio. [עֵדָה *hedhâh* קְהָל *kahâl.* ἐκκλησία. Gall. *Assemblee.* Italicè, *Adunanza.* Ger. Ein Versammlung/ Gemeind/ Kirch. Hispan. *Ayuntamiento.* Polonicè, *Zgromadzenie, kosciol'.* Vngaricè, *Szent gyvle kezes (anagy) gyȍlekezet, (anagy) anyaszent egyház.* Ang. *A congregation, or assemble.*] Inde fidelium omnium qui per orbem spargũ sunt, universitas, à Christianis Ecclesia dicitur. Sic dicimus Christũ esse caput Ecclesiæ. Athenienses hoc nomine vocabãt cõventum civium, qui Reipub. causa convenirebant: nam quum ad spectaculum aliquod populus ex agro vocabatur, ἐκκλησις propriè dicebatur.

E͂cclēsĭāstēs, com. t. [קֹהֶלֶת *koheleth.* ἐκκλησιαστής. Gallicè, *Prescheur.* Ital. *Predicatore.* Ger. Ein Predtiger so einer Gemeind vorsteht. Hispan. *Predicador.* Polon. *Kaznodzieia.* Vng. *Praedikator.* Ang. *A preacher.*] Concionator: ἀπὸ τοῦ ἐκκλησιάζειν, quod est concionem habere, vel ad concionem convocare.

E͂ccum, Vide ECCE.

E͂cdĭcŭs, [ἔκδικος. Gall. *Defendeur, procureur de ville.* Ital. *Defensore, vẽdicatore.* Germ. Ein schirmer. Hispan. *Defendedor, vengador.* Polon. *Obronca, procurator pospolitego cżłowieka.* Vngar. *Köz ügyotalmazó, az fiú emberek bozzuságtételele ellen.* Ang. *An aduocat in defending a commone cause of societie.*] Latinè defensor, vel vindex. Erant autem Ecdici, teste Budæo, in municipiis, qui Romæ Tribuni plebis, qui scilicet plebis causam adversus injuriam optimatum tuebantur. Cicero ad Thermum, libr. 13. Epistol. famil. Dixerat mihi Euthydemus, quum Ephesi essem, se curaturum ut Ecdici Milesii Romam mitterentur: id factum non est: Legatos audio missos esse: sed malo Ecdicos, ut aliquid confici possit. Quare peto à te, ut eos & Alabandenses jubeas Ecdicos Romam mittere.

Ecechiriam, ἐκεχειρίαν, Latini inducias vocant. Gell. libro 1. capite 21.

E͂chĕmȳthĭă, f. p. [דּוּמִיָּה חֶרֶשׁ *dumijâh chéresch.* ἐχεμυθία ab ἐχεμυθέω. Gall. *Silence.* Ital. *Taciturnità, silentio.* Ger. Stillschweigenheit. Hispan. *Obra de callar, silencio.* Pol. *Milczenie.* Vngar. *Veszteglete ſség.* Ang. *Sylence.*] Latinè taciturnitas dicitur & auscultatio: quo nomine vocatum fuit silentium illud discipulorum Pythagoræ, teste Gell. libr. 1. cap. 9: Vnde echemythos à Græcis dictos censet Budæus auscultatores, & censendi immunitatem habentes in senatu, qui & ἀκουστικοὶ dicuntur. Idem alio loco interpretatur echemythos, cunctatores, & sermonis homines parcissimos, qui aures duas habere se, unicam linguam in causis etiam publicis meminerint.

Echenæas, vel Achenas, Græci vocant servorum genus prægrande.

E͂chĕnēĭs, f. t. [ἐχενηίς. Gallicè, *Vn petit poisson, qui s'il s'attache contre vn nauire, il l'arreste & garde de nager & remuer.* Italicè, *Pesce picciolo, che ferma le naus, auanti lequali si attaca.* Germ. Ein Fisch/ der ein Schiff inn seinem lauff auffhaltet/ wann er sich an dasselbig henckt. Hisp. *Pece pequenno que retiene naues.* Polon. *Ryba wmorzaia łodź zatrzciagaiaca.* Angl. *A litle fishe that stayeth a shipe vnder sayle.*] Genus pisciculi, quem Latini Remoram appellant: utroque nomine ab re impositio. Ferunt enim hunc piscem navim cui adhæserit, sistere quantumvis velis & remis incitatã. Hinc echeneis dicta, παρὰ τὸ ἴσχειν τὴν ναῦν: hoc est, à tenenda navi: ἢ ἀπὸ τοῦ ἰσχνοῦ τῆς νηός: id est, ab eo quod navi adhæreat. Plin. lib. 9: Est parvus admodum piscis, assuetus petris, echeneis appellatus, hoc carinis adhærente, naves tardiùs ire creduntur, inde nomine impositio. Ob quam rem à Græcis ἰσχενὶς dicitur, à nostris *Remora* à remorando nominatur. Lucret. lib. 6: Non puppim retinens, Euro tendente rudentes, In mediis echeneis aquis. Ferunt hunc piscem fluxus in gravidarum utero sistere, partusq; ad puerperium continere.

E͂chĭdnă, f. p. [אֶפְעֶה *ephhéh.* ἔχιδνα. Polonicè, *Iaszczurka.* Vngaricè, *Vipera mérges kygyo.* Anglicè, *A vipre, a kind of serpens.*] Idem serpens esse creditur, qui à Latinis Vipera dicitur, quod & ipsum etymologia videtur indicare. Apparet enim echidnam dictam παρὰ τὸ ἴσχειν οὖ ἐαυτὴν τὸν γενικὸν ἄχρι γενέσεως, quòd scilicet ad interitum usque fœtum intra se contineat, donec pullis nimiam moram pertæsis, eroso matris utero, parenteque necata, erumpant. ¶ A Poëtis accipitur pro quovis serpente, & præcipuè pro hydra illa Lernæa, quæ ab Hercule interfecta est. Ovid. lib. 3. Fast. Sanguine Centauri Lernææ sanguis Echidnæ Mistus ad auxilium tempora nulla dabat. Vide in dictione EXCETRA.

E͂chĭnŏmētră, ἐχινομήτρα, Echinorum genus, quorum spinæ longissimæ, calyces minimi, nec omnibus iidem, rufus & vitreus color. Plin. lib. 9. cap 21.

E͂chĭnŭs, pen. prod. m. s. [ἐχῖνος. Gall. *La premiere couuerture piquante, dedans laquelle premierement croissent les chastaignes.* Ital. *La coperta spinosa delle castagne.* Germanicè, Die stächtige haut oder rinde/in welcher die testen wachsen. Hispanicè, *Erizo de la castanha.* Polonicè, *Szczeczini na kasztaniech.* Vngaricè, *Geszteny kupaia (anagy) foka.* Ang. *The outward huske or couering of a chastane.*] Tegmen spinosum quo servantur castaneæ. Vnde castaneæ echinatæ dicuntur. Plin. lib. 15. cap. 23: Nuces vocamus & castaneas,

caſtaneas, quanquam accommodiores glandium generi: armatum his echinato cortice vallum eſt. ¶ Ab hujus tegminis ſimilitudine dictus eſt echinus piſcis, quem Plin. lib. 9. cap. 31, ſcribit eſſe ex cancrorum genere, cui ſpinæ pro pedibus ſunt, cui ingredi, eſt in orbem volvi, capitur ferè inter ſaxa, ubi ſe continet ne à fluctibus jactetur. Martial. lib. 13: Iſte licet digitos teſtudine pungat acuta, Cortice depoſito mollis echinus erit. ¶ Eſt & echinus apud Græcos terreſtre animal, cui eſt apud noſtros nomen *hericio*, ſive *herinaceo*, aut etiam *herici*: æquè ſpinis hirtus eſt atque marinus echinus: [Polon. Jeż. Vng. *Szwl diſzno*. Ang. *An hedghog, an irching.*] de quo Ambroſius lib. Hexam. Echinus iſte terrenus, quem vulgò *hericium* vocant, ſiquid inſidiarum præſenſerit, ſpinis ſuis clauditur, atque in ſua arma ſe colligit. ¶ Præterea echinus genus vaſis ænei eſt, in quo calices lavantur, quam alii ampullam dicũt eſſe vitream. Horat. libr. 1. Serm. Satyr. 6: Pocula cum cyatho dum ſuſtinet, aſtat echinus. ¶ Athenis item echini nomine intelligebatur ſcrinium forenſe, in quod dicta teſtium, & totius litis acta cõjiciebantur: Vnde In echinum conjicere, εἰς ἐχῖνον ἐμβάλλειν, dicebant pro acta in judicio proferre. ¶ Totus echinus aſper, πᾶς ἐχῖνος τραχύς, proverbiali figura dicebatur, in moroſos & injucundis moribus, cum quibus nulla ratione agere poſſis citra litem. ¶ Simili figura dicitur, Echino aſperior, ἐχίνου τραχύτερος: in hominem intractabilem & inſuavibus moribus. ¶ Prius duo echini amicitiam inierint, alter è mari, alter è terra, πρὶν δύο ἐχίνους εἰς φιλίαν ἐλθεῖν, ὁ μὲν ἐκ πελάγους, ὁ δ' ἐκ χέρσου: de iis qui moribus ac ſtudiis ſunt inter ſe diſcrepantiores, quã ut ſpes ſit, aliquando inter eos neceſſitudinẽ coiturã. Suidas.

E̊chīnātŭs, Adjectivum: [ἐχινοδερμος. Gall. *Couuert d' aiguillons, comme vn heriſſon.* Ital. *Coperto di ſpine come il riccio.* German. Das ein ſtächende oder dornechtige rinden hat. Hiſpanicè, *Coſa cubierta couia de herizo.* Polon. *Szczeciſti.* Vngaricè, *Tüiſes, mint az ſzwl diſzno.* Angl. *Couered or ſett with prickes or ſtings as an irchin.*] ut, echinata caſtanea. Plin. li. 27. cap. 9: In cacumine capitula ſunt echinata ſpinis.

E̊chīnŏphŏrā, Genus conchæ. Plin. lib. 32. cap. 11.

E̊chĭŏn, ἔχιον, Medicamentum quoddam dictum à vipera, quam Græci ἔχιν nominant. Plinius libro 29. cap. 6: Viperam vivam in fictili novo comburere, addito fœniculi ſucco ad cyathum unum, & thuris manna una, atque ita oculorum ſuffuſiones, & caligines inungere utiliſſimum eſt. Medicamentum id echion vocatur. Hæc ille.

E̊chītēs, m. t. ἐχίτης, Gemma eſt colore viridi ſubobſcuro, quãdam viperæ ſimilitudinem referens. Plin. lib. 37. cap. 11.

Echĭte, tes, ἐχίτη, Herba eſt ſimilis ſcammonio. Plinius libro 24. capite 15.

E̊chĭŭm, Vulgò *Bugloſſus ſylveſtris*: id eſt, Lingua bovis. [Gallis *Borrago*, quaſi *Corrago*, q. d. *Baillant courage.* Pol. *Wołowi ięzyk.*] Nam bugloſſum vino injectum, lætitiæ & hilaritatis cauſa eſt, unde εὐφρόσυνον à Græcis dicitur.

E̊cho, f. t. Soni vel vocis repercuſſio: [ἠχώ. Gall. *Echo, leſon & retentiſſement de la voix, comme reſpondant à celuy de qui eſt celle voix.* Ital. *Echo la voce che riſponde al principio della parolla.* Ger. Widerhallung/das wider thönen in den Wälden. Hiſp. *La vox que retumba y reſuena.* Pol. *Dźwiek ſkrzicku powtorzoni.* Vng. *Azſzonak viſzon tagſzggal valo tſengéſe (auagy) Keho.* Angl. *An echoe, the anſwering againe of the voce.*] à verbo Græco ἠχῶ, quod eſt reſono. Ovidius libro 3. Metamorph. Planxerunt Dryades, plangentibus aſſonat echo. Fit præcipuè in convallibus, & locis concameratis, ubi ſcinditur reſultans aër, & acceptæ voces numeroſiore repercuſſu multiplicantur: nomenque echo ejuſmodi voci à Græcis datum eſt, ut Plinius ſcribit, quoniam non eſt vagandi liberrimus campus, ſed objectu reflectitur. Quæ res etiam multas voces multis in locis reciprocas facit: ſicut in urbe Cyzico turres ſeptem acceptas voces multiplicant. ¶ Et Olympiæ porticus fuit, quam *heptaphonon* appellabant: quoniam ſepties eadem vox, ibi reddebatur. In hanc ſententiam ait Lucretius: Sex etiam ac ſeptem loca vidi reddere voces, Vnam quũ faceres: ita colles collibus ipſi Verba repulſantes, iterabant verba referre. ¶ Eadem à Latinis dicitur imago. Valer. Flacc. libro 3. Argon. Rurſus Hylan, & rurſus Hylan per longa reclamat Avia, reſponſant ſylvæ, & vaga certat imago. Horat. Quẽ deũm cujus recinit jocoſa Nomen imago. ¶ Scribit Ovidius libro 3. Metamorph. ECHO nympham fuiſſe, quæ quum à Narciſſo, cujus amore deperibat, ſperneretur, longo mœrore contabuit, & corpore demum in ſaxum converſo nihil niſi vocem retinuit. ¶ Græci item concavas rupes, & valles argutas, in quibus ſonus reflectitur, ἠχοὺς vocant, teſte Colum. libr. 9. capite 5.

E̊clīgmă, atis, n. t. [ἔκλειγμα. German. Ein Latwerg die man algemach im Mund zergehn laſt wider die preſten der Läfftzen oder Lungk. Pol. *Kol'aczki ktore wuſcziech rozpl'ywuia ſie.*] Frequentiſſimum medicis Græcis vocabulum, quod Latinè Linctum vertimus. Sunt enim ecligmata quæ fiunt lingendi gratia, non edendi aut devorandi: hoc eſt, quum aliquid in ore tenentes, paulatim diſtillando ſorbemus, ἀπὸ τοῦ ἐκλείχω, & λείχω. Vulgus medicorũ *electuarium* vocat. Plin. li. 21. de Thymo: Diutinæ tuſſi ecligmate faciles excreationes facere exiſtimatur.

E̊clīpsĭs, f. t. ἔκλειψις, Figura qua in oratione aliquid reticemus quod ad ejus abſolutionem ſit neceſſarium. Latinè defectionem vertere poſſumus, ἀπὸ τοῦ ἐκλείπειν, quod eſt deficere. Terent. in Andr. Verbum unum cave de nuptiis: deeſt, dicas. ¶ Eclipſis Lunæ: hoc eſt, defectus Lunæ: quum Sol per interpoſitionem terræ ita Lunæ opponitur, ut illam luminare non queat. ¶ Eclipſis Solis, quum Solis radii aliqua ex parte à nobis auferuntur, propter interjectum & interpoſitum Lunæ. [Germ. Verbleichung/ abgang/ verſchweinung/ mangel/ erlöſchung. Angl. *The ecclypſe of the ſunne or moone.*]

E̊clīptĭcŭs, a, um, ἐκλειπτικός, Defectivus. Plinius libro 2. cap. 16: Convenit ſtellas in Occaſu veſpertino proximas eſſe terræ & latitudine & altitudine, exortusq; matutinos in initio cujuſque fieri: ſtationes in mediis latitudinum articulis, quæ vocant ecliptica.

E̊clŏgă, [ἐκλογή. Pol. *Rozmowa.* Vng. *Valogatot beſzelgetés (auagy) agolka.*] Electio, electus, explanatio: ab ἐκλέγω, quod eſt eligo. Dicitur & ſermocinatio, ſeu colloquium. Vnde Eclogæ Virgilii ¶ Eclogarii apud Cic. ad Att. lib. 16: id eſt, ſermocinatores, vel auditores ſermonum.

E̊cnĕphĭās, m. p. ἐκνεφίας, Procellæ genus, Plin. lib. 2. cap. 48: quæ ex ſiccæ nubis diſciſſione erumpit: hoc eſt, ſine plumis: nam quæ cum imbribus nubes frangunt, exhydriæ vocantur.

Econ, Vide ICON.

E̊cōntrārĭo, Vide E præpoſitionem.

E̊cphrāsĭs, f. t. ἔκφρασις, Eſt mera puraque rei geſtæ enarratio: ἀπὸ τοῦ ἐκφράσαι, quod eſt exprimere, clarè & evidẽter explicare. [Pol. *Wyraźna tzeczi wymowa.* Vngar. *Let dolognak rõuid ki beſzélleſe.* Ang. *The plane declaration of a thing.*] Heſychius λόγον ἐναργῆ: hoc eſt, ſermonem evidentem interpretatur.

E̊cquāndo, Nunquando, vel an aliquando. [מָתַי *matái.* ἤ ποτε; Gallicè, *Mais quand? & quand?* Ital. *Quando mai?* Germ. Wñ wann? Hiſp. *Por auentura en ningun tiempo?* Polonicè, *Ieśli kiedi?* Vngar. *Vállyon ſmikor?* Ang. *Bot when?*] Cicero de lege Agrar. Quæro à populari tribuno plebis, ecquando niſi per triginta tribus creati ſint.

E̊cquĭs, Nunquis. [ἤ τις; Gall. *Qui donc? & qui donc?* Ital. *Echi?* German. Siehe? Hiſp. *Por auentura alguno?* Polon. *Ieśli kto?* Vngar. *Vallyon kitſoda?* Ang. *Who then?*] Ex eo pro ecce, & quis: ubi n, ratione q ſequentis, mutatur in c: ex quo oſtenditur eandem vim habere c & q. Terent. in Eunucho: Ecquid nos amas de fidicina iſthac? id eſt, nónne me amas propter fidicinam? Ovid. libr. 2. Faſt. Ecquid in officio torus eſt ſocialis? & ecquid Conjugibus noſtris mutua cura ſumus?

E̊cſtăſĭs, f. t. [תַּרְדֵּמָה *tardemáh* חָפוֹז *chaphoz* הִתְעַלְּפוּת *hebatéphuth.* ἔκστασις. Gall. *Eſtonnement tel qu' on ne ſent point ce qu' on fait, paſmoiſon.* Italicè, *Stupore.* Germ. Entſtaunung/ entwendung/ oder verzuckung des gemüts. Hiſp. *Paſmo ò eſpanto.* Polonicè, *Achwicenie.* Vngar. *El rettenésbõl (auagy) émél kodásbol valo maga el feleytéſe, amélkodo mély gondolkodás.* Ang. *A great aſtonishment, a ſowning.*] Latinè ſtupor ſive mentis emotio ex re aliqua repentè oblata: ut quũ ad ſubitum amici cõſpectum prorſus obſtupeſcimus. Dionyſius ſic vocat abſtractionem mentis à corpore ad contemplanda cœleſtia, quæ etiam ἀναγωγὴ dicitur. Quidam definiunt ὀλιγοχρόνιον μανίαν, teſte Galeno de Definitionibus medicis: hoc eſt, inſaniam non diu perſeverantem. Dicta eſt autem ecſtaſis, ἀπὸ τοῦ ἐξίστασθαι, quòd qui hanc patitur, extra ſeipſum quodammodo conſtitutus ſit. ¶ Hinc Ecſtatici, ἐκστατικοί, dicuntur qui ecſtaſi correpti ſunt, quos mente commotos vocat Plinius.

E̊cſtăſĭs, ἔκτασις, Dici poteſt productio. Figura eſt qua ſyllaba naturaliter correpta, producitur: ob ἐκτείνω, extẽdo, produco: ut, Italiam fato profugus. Vbi prima ſyllaba in dictione Italiã, quæ natura brevis eſt, metri neceſſitate producitur.

E̊cthlīpsĭs, ἔκθλιψις, Latinè eliſionem, vel excluſionem ſonat: ἀπὸ τοῦ ἐκθλίβειν, quod eſt elidere vel excludere. Hoc autem nomine peculiariter vocant Grammatici eliſionem m literæ finalis, quæ ſubſequente vocali in carmine ferè ſemper abſumitur.

E̊cträpĕlī, ἐκτράπελοι, Horrentes, & averſati communem & uſitatum naturæ modum: [Polon. *Brzydzący ſie przyrodzonimi rzeczami.*] Apud Hermogenem ἐκτράπελοι interpretantur, οἱ ἐκτεταραμμένοι τῆς ἰδίας, καὶ ὁμολογουμένης φύσεως: quaſi dixeris exorbitantia. In qua ſignificatione etiã Plin. accipit lib. 7. cap. 16.

E̊ctrōmă, [Pol. *Porzucżoni, niewczas vrodzoni, niedoſzł'e.*] Quid hoc nomine ſcriptores Eccleſiaſtici ſignificent, indicat Hieronymus in Amos Com. 1. cùm ait Valentinum hæreticum ex æonibus ſuis extremum: hoc eſt, trigeſimum, Chriſtum vocare Ectroma: hoc eſt, abortivum. Vtitur hac voce Tert. de Præſ. adverſus hæret.

Ectropium

Ectropium, sive Ectropia. [ἐκτροπίων, πλησμονή. Polonicè, Zwyczaynie krwi] dicitur divisio palpebrarum, quum scilicet inferior palpebra non satis sursum attollitur, sed pendens hiat, nec cum superiore committitur: Lagophthalmos verò, quum superior palpebra non descendit.

Ectypi, ἔκτυπα, Dicuntur opera quæ ex ipsis typis formata sunt. [Pol. Tłoczone wyrzynane.] Plin. libr. 37. cap. 10: Hæ sunt gemmæ quæ ad ectypas scalpturas aptantur.

Ecŭleus, ιπποβοτος. Vide EQVVLEVS.

E ante D.

E.D. In notis antiquorum, Ejus domus.

Edax, Edacitas, Vide EDO, es.

Edecumæ, Qui præsunt regiis epulis. Hos Nicolaus Ziegler Dynastes Barri Elsatiensis (qui celebri nomine apud D. Maximilianum I. inter primos præfectos sacro scrinio rerum Germanicarum, in nostra lingua meruit audire. Tull. Cic. tametsi Romanæ omninò, quod mirari possit, ignarus esset) olim Truchsessen vocatos existimavit.

Edentāre, edentulum facere excussis dentibus. [ἀποδοντόω. Gall. Edenter. Ital. Sdentare. German. Zantoß machen. Hispan. Desdentar, quitar los dientes. Polon. Zebi wybic. Vng. Fogak kiverni. Anglice, To mak toothlesse.] Plaut. in Ruden. Nimis velim mihi morobilli no homini malas edentaverint.

Edentātus, a, um, f. Dentibus privatus [ἀποδοντωθείς. Gall. Edenté. Ital. Sdentato. Germ. Zantoß der keine zän hat. Hisp. Desdentado. Vng. Ki fogai fogva. Ang. Who hath lost his teeth, toothlesse.]

Edentŭlus, Qui non habet dentes, vel cui dentes excussi sunt. [ἀδοντος. Gall. Edentule, sans dens. Ital. Sdentato. Germ. Zantoß. Belg. Zandeloos. Hispan. Sin dientes. Pol. Czeluściowaty. Vngar. Fogatlan. Ang. Toothles.] Plaut. in Cas. Propter quem mihi os impudens edentulum.

Edico, cis, pen. prod. edixi, edictum, Denuntio propriè ut quid fiat aut nō fiat, & est proprie magistratuum. Hanc arrogantiæ notam ἐπιτάγματα, καὶ τὰς ἀγορευθείσας ὑπ' αὐτῶν ἀπειλὰς, ἐπικαλοῦσι. Præscripta enim ac præscripta rerum judicandarum, ajusta rum, ejusdem, vocant. Edicta Romani appellant. Ex Hotomano. [צוה tsivvāh דבר dibber אמר amar. παραγγέλλω. Gall. Ordonner, commander. Ital. Commandare, ordinare. Ger. Außkünden/ein Mandat lassen außgehn. Hispan. Proponere edicto, mandar como señor. Pol. Zakazuie mandat widaie. Vngar. Ki hirdet, parantsolat ki mondok, ki adok. Ang. To command or publish by naylyng up of a writing or common crie: to mak to know, to denounce.] ¶ Item edicere pro denuntiare, sive præmonere. Plaut. in Trucul. Edico prius, ne duplices habeas linguas, ne ego bilingues vos necem. Terent. in Hecyra: Ibo intrò, atque edicam servis ne quoquam efferre pedem sinant. Cicer. 2. de Finibus bonorum: Est etiam tibi edicendum quæsitor, qui reservaturus in jure dicendo. Vnde & Edicere diem ad conveniendum, edicere conventum, edicere militibus prædam, apud Livium. ¶ Ponitur pro dicere. Plautus Truc. Sanus si videar, edicam.

Edictio, ōnis, f. Eloquor. enuntio. Significativum est ab edico, quod aliquando pro simplici accipi, supra ostendimus. [צוה tsivvāh דבר dibber אמר amar. Gall. Dict. Ital. Dittione. Ger. Außbietung. Hisp. Pregon. Pol. Wypowiedzenie. Vng. Parantsolás. Ang. To publish, to ordain.] Cic. pro Rabir. Perd. Exercitus, amorum summam edictionibus tuis dimisit. Amoris tui erga te bona fama tua.

Edictum. Duo genera edictorum fuisse video: unum, quod initio magistratu, publicè proponebat prætor urb. ex quo toto anno jus diceret: alterum, quod ad singulas causas pro re nata accommodaretur: quale fuit Alfii prætoris, quo Gabinium majestatis reum adesse jussit: cujus mentio fit à Cicerone lib. 2. ad Qu. Frat. Fuit autem proprium prætoris urb. edictum illud annuum: nam reliqui septem prætores, qui de criminibus quærebant, factis pro tempore edictis utebantur. Ex Aldi commentariis ad Qu. Fratrem.

Edictum, n. f. Quæ sunt Consulum, Prætorum, & Aedilium literæ, quibus aliquid imperatur. [דת dath מצוה mitsvāh: διάταγμα, πρόσταγμα, ἀπόφασις, ἐπιστολή. Gall. Edits, ordonnances, commandemens. Ital. Ordinanze, commandamenti del principe ò magistrato. Ger. Ein Mandat oder ordnung/ so ein Oberkeit offentlich laßt außgehen. Hisp. Los edictos que propone el juez. Polon. Wypowiedzenie. Vngar. Parantsolat. Ang. Edictes, commandementes, proclamations.] Cic. pro Quintio: Quod Prætor non fieri, sed ex edicto suo fieri jubet. ¶ Est etiam edictum privati hominis. Terent. Heaut. Primùm hoc te oro, nequid credas me adversus edictum tuum Facere esse causam.

Edictō, ōnis, f. t. Edictum, mādatum, imperium. [πρόσταγμα, διάταγμα. Polon. Rozkazanie. Vngar. Ki mandot, parantsolat.] Plaut. Capt. Basilicas edictiones atque imperiosas habeto.

Edictālēs, dicebantur, qui annum unum in legum studio versati, alterum etiam adjungebāt: ducta scilicet appellatione ab Edicto, cui cognoscendo tum operam dabant.

Edictālis, e, Quod ex edicto fit ut edictales bonorum possessiones dicebant quæ ex Prætoris edicto sine causæ cognitione de plano dabantur L. 1. D. si tab. testam. L. 30. D. de acq. hered.

Edilis, & hoc edile, Vide EDO, es.

Edisco, is, n. t. Memoria complector, memoriæ mando. [למד lamádh אלף aláph. παραγγελτεύομαι τῇ μνήμῃ. Gall. Aprendre par cœur Italice, Imparare à mente. Germanicè, Außwendig lernen. Hispanicè, Deprender decoro y memoria. Polon. Veze sie na pamięć. Vngar. Meg tanúlom, kordera ki tanúlom. Ang. To learne perfectly.] Cicero 2. Tusc. Ita sunt deinde dulces, ut non legantur modo, sed etiam edisc antur. Virgil. 6. Eclog. Audit Lunotas, jussitque edisc ere lauros.

Edīsco, dis, ad verbum libellus. Cic. 4. Acad.

Edisserō, ui, sertum, pen. corr. Explano, declaro. [ערש parásch פתר patar. ἐξηγέομαι, διασαφέω. Gall. Declarer & bander a entendre. Ital. Dichiarare. Germ. Außlegen/ertenteren. Hisp. Declarar lo escuro. Polon. Wykładam, wyiaśniam. Vng. Ki magyarázom ki beszéllöm. Ang. To declaire, to mak plane and rehearse.] Pacuvius: Edisserè fabulam hanc. Virgil. lib 2. Aen. -mihique edisserè vera roganti Plautus in Capt. Iam animadvorte, hæc mihi, quæ dicam, edisserè. Cic. de Clar. Orat. Quis docendo, edisserendoque subtilior.

Edissertō, as, frequentativum. [ἐπιδιηγέομαι, πάνυ σαφῶς διεξέρχομαι. Polon. Vstawnie wykładam. Vng. Ki magyarázdo galom.] Plaut. in Amphitr. Ordine omne, ut quicquid actum est, dum apud hostes fuimus, edissertavit.

Editīcius, Editus, Vide EDO, edis.

Edo, es, esse, ēsum, vel estum: vel Edo, edis correpta prima Edāba, ab ἔδω. Significat vescor. [אכל akal. τρώγω, φαγεῖν. Gall. Manger. Ital. Mangiare. Ger. Essen. Belg. Eten. Hisp. Comer. Pol. Iescz. Vngar. Eszdm. Ang. To eate, or chew meate.] Virgil. 4. Aenéid. -est mollis flamma medullas. Cic. ad Att. lib. 13: Itaq; & edit, & bibit ἀδέως, & jucundè, opiparè, sanè, & apparatè. Infinitivus facit duplicem, Esse, ab Edo, es: Edere, ab edo, edis. Cic. 2. de Orat. Quem quum Carulus nuper audiret fœnum alios alebat esse oportere. ¶ Hujus compositia Adedo, Ambedo, Comedo, Exedo, Obedo, Peredo, & Superedo, quæ habent pen. corr. De quibus vide suis locis. ¶ Frequentativum ejus est Esito, desiderativum Esurio.

Ēsus, a, um, participium. [Pol. Ten ktori ma byc iedzon. Vng. Ettem. Ang. To be eaten.] Cic. de Amic. Multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiæ munus expletum sit. ¶ Quandoque edo significat consumo. Horat. lib. 1. epistol.

Quæ lædunt oculos, festinas demere, si quod
Est animum differs curandi tempus in annum.

Ēdō, ēdis, ēdi, ēsum, pen. prod. Polon. Iedzon m. Vng. Megetem.] Plaut. lib. 25. cap. 9: Etsi Aegypto propter ejus amaritudinem non editur. ¶ Estur, impersonale. Plautus Mostel. Iam ista quidem absumpta res erit, quando dies noctesque esse bibique datur. Item Ovid. 1. de Pont. Esturit à scabia positum rubigine ferrum.

Ēsitō, as, pen. prod. ab esum, pro esitum, supino Esito formatum. [Gall. Manger à plenté, ou à son plaisir. Ital. Mangiare à suo piacere. Germanice Dapfer essen. Hispan. Comer à su voluntad. Pol. Wszerm. Vng. Eddegelöm, rágok. Ang. To eate often.] Gellius libr. 4 cap. 11: Pythagoram philosophum non esitavisse ex animalibus. Ibidem: Videtur autem de cyamo non esitato causam erroris fuisse Cato de Pecul. cap. 157. Lotium conservato ejus qui brassicam esitavisset.

Ēsŭrax, adjectivum, om. t. idem quod vorax. [ψολέλ. ἀδηφάγος. Gall. Grand mangeur, gourmand. Ital. Ingordo, mangiatore. German. Frässig. Belg. Gretachtich. Hispan. Mucho comedor y gastador. Pol. Zarłok. Vng. Nagy ehetős. Ang. A great eater, a glutton.] Cic. pro Flac. Edax hospes. Terentius in Phorm. Alere nolunt hominem edacem. ¶ Edax currus, qui multum unguinis, sive ceromatis absumit. Et Edaces triremes, quòd magnis constent impendiis. Tempus edax rerum, quòd omnia spatii longitudine atterat & consumat.

Ēsŭrio, is, ivi, itum, ire, n. q. Cibum appeto, fame premor. [רעב raháb. πεινάω, ἐπιθυμέω. Gall. Avoir faim, desirer à manger. Ital. Hauer fame. Ger. Hungeren. Hisp. Auer gana de comer. Pol. Lacsne, pożądam iadła. Vngaricè, Ehezdm. Ang. To be hungrie.] Est autem absolutum: quanquam & cum accusativo

accusativo inveniatur. Plautus in Curcul. Qui homo maturè quæsivit pecuniam, Nisi eam maturè parsit, maturè esurit. Terẽt. in Heavt. Modò liceat vivere, est spes. GL. Quæ?S. Nos esurituros satis. Cæl. Cic. Vestras copias nõ novi: nostri valde depugnare, & facilè algere, & esurire consueverunt.

E‾sŭrĭālēs, feriæ dicuntur à Plauto in Capt. quibus ab edendo feriamur. Neq; jejuniosiorem (*inquit*) neq; magis effractũ fame vidi, *&c.* Ita venter, gutturq; resident esuriales ferias.

E‾sŭrĭo, onis, Qui esurit. [רעב *rahéb. πεινηλός.* Gall. *Affamé, qui a grand faim.* Ital. *Chi affame.* Germ. Ein hungeriger/Hungerleidig. Hisp. *Hambriento ò ganoso de comer.* Pol. *Lakniaci.* Vngar. *ennŏzŏ, koplaló.* Ang. *He that is hungrie.*] Plaut. in Persa: O Saturio, opportunè advenisti mihi. S. Mendacium ædepol dicis, atq; haud te decet. Nam esurio venio, non advenio saturio.

E‾sŭrĭtŏr. [רעב *rahéb. πεινητής.* Pol. *Chciwi iadł'a.* Vng. *Ehŏzŏ.*] Martial. lib 3: Romam petebat esuritor Thurius.

E‾sŭrĭēs, ei, f. q. Esurio, onis, & Esurigo, ginis, Fames, edendi aviditas. [רעב *rahab. πεῖνη.* Gal. *Faim, famine.* Ital. *Fame.* Ger. Hunger. Belg. Honger. Hisp. *Hambre.* Pol. *Laknienie.* Vng. *Ehség, koplalás.* Ang. *Famine, hunger.*] Varr. Vbi lubet, ire licet accubitũ, accedo strenuosus, stimulans quod esurigo findebat costas. Catul. 20. Epigram. Aureli pater Esuritionũ. Gel. lib. 16. cap. 3: Esuritionem faciunt inanes, patentesq; intestinorum fibræ.

E‾sŭs, us, ui, m. q. Actus ipse edendi: [אכילה *achilâh. ἔδεσμα, βρῶσις.* Gall. *Mangerie, mangement.* Ital. *Mangiare.* Germ. Das essen. Hispan. *El comer.* Pol. *Iedzenie.* Vng. *Evés, étél.* Angl. *A chewing or eating.*] ut, Pomũ immaturum, necdum esui idoneum. Plin. lib. 20. cap. 7: Stomachos dissolutos adjuvant esu.

E‾dūlĭs, le, penultima producta, pluraliter Edilia: vel Edulis, vel Edulia, per quintam vocalem. Dicuntur omnia quæ ad esum pertinent. [*ἐδώδιμα, βρώσιμα.* Gall. *Bon à manger, qu' on peut manger.* Ital. *Cosa de mangiare.* Germanice, Das zum essen gehört. Hispanicè, *Cosa para comer, ò que suele comer.* Polon. *Pokarmi wszelyakie.* Vngar. *Meg enni való eledel.* Ang *Any thing that may be eaten, or perteining to eaten.*] Gellius libro 7. cap. 11: Quod ex salutis usu foret, ut edilia quidem omnia defenderet ab arteria, depelleretque in stomachum, & pulmonem. Horatius libro secundo Sermon. Satyr. 4: Vinea submittit capreas non semper edules.

E‾dūlĭum, n. ſ. Dicitur quicquid ad prandium cœnamque edendi gratia apponitur & sumitur, præter panem. [מאכל *machâl. ἔδεσμα, ἐδώδη.* Gallicè, *Manger, ou mangeaille, tout ce qu' on mange.* Ital. *Companatico.* German. Essige speiß. Hisp. *Manjar ò comida que se suele comer.* Polon. *Potrawa, pokarm.* Vngar. *Eledel.* Ang. *Any thing to be eaten, foode.*] Hieronymus: Cujus edulio primogenita perdidit.

E‾do, edonis, m. t. Edax, manduco. [βλίτ *zolél. φάγος.* Gall. *Grand mangeur, gourmand, goulu.* Italicè, *Mangione, divoratore.* Ger. Ein esser/oder ein fraaß. Hisp. *Comilon ò tragon.* Polon. *Zarł'ok, τερπας.* Vn. *Nagy ebetŏ.* Ang. *A great greedie eater, a glutton.*] Nonius: Edones, & phagones, ab edacitate: unum Latinum, & aliud Græcum. Varro: Edones Romam, ut turba intendat annona: sed propter phagones ficedulam pinguem aut turdum, nisi volantem non video.

E‾dō, edis, edit, priore producta, ēdidi; editum, áct. t. Emitto foras, do, profero, in apertum profero, expromo: [אכל *achál. ἐκφέρω.* Gall. *Mettre hors, produire.* Ital. *Mandar fuori, dar' in luce.* Germ. Herfür thun/außlassen gehen. Belg. *Te voerschyn bringhen.* Hisp. *Embiar defuera, publicar la escriptura.* Pol. *Widasz na swiat.* Vng. *Ki adom, ki botsátom.* Ang. *To put foorth, to vtter.*] unde Edere librum, est librum publicè legendum emittere. Cic. Nec se tenuit quin cõtra doctorem suum librum ederet. ¶ Et quoniam quę generãtur, ex utero in lucē prodeunt, edi etiam pro nasci accipitur. Horat. lib. 1. Carm. Mecœnas atavis edite regibus. ¶ Edere sæpè significat exhibere: ut, Edere spectaculà: edere munus gladiatorium. Plautus: Edit quisq; quod potest: id est, profert & agit. ¶ Edere animam, pro mori. Cic. pro Sestio: At si tum P. Sestius: Iudices, in templo Castoris animam, quã vix retinuit, edidisset: non dubito quin, *&c.* Sic edere vitam. ¶ Edere frondem, sive fructum, dicitur arbor, apud Columellam. Sic edere herbas campi dicuntur. ¶ Edere leges, est conscribere, & statuere, vel promulgare. ¶ Edere nomen, pro imponere. Livius libro 1. ab Vrbe: Domicilioque ibi comparato, L. Tarquinium Priscum edidêre nomen. ¶ Est etiam Edere nomen proferre vel efferre nomen suum, ut describatur, & veluti nomen profiteri in actis, quem manumissuri sumus: quod fiebat ante cognitionem consulis. Quinetiam Edere nomina hodie dicere possumùs quòd Procuratores apud acta curiæ *Præsentare* dicunt. ¶ Edere oraculum, est divinare. ¶ Edere rationes, est rationum tabulas proferre. Cicero ad Atticum libro 7: Sed ego mihi ab illo non rationes expectabam, quas tibi edidit. ¶ Edere scelus, committere, patrare. ¶ Edere testes, proferre, producere. ¶ Edere actionem, est copiam describendi facere, vel in libello complecti, & dare vel dictare. Item adversarium nostrum ad album producere, & demonstrare qua actione acturi simus. ¶ Edere judicũ, idem quod edere actionem. ¶ Edere operas dicitur libertus, pro dare, præstare & prębere operas. Ex Hotomano.

E‾dĭtŭs, participium. [בולד *noládh.* Polon. *Widani.* Vngar. *Ki adatt atot.*] ut, Editus Iovis satu, apud Cic. Offic. 1: *Διογενὴς, Διὸς παῖς γενναῖος.*

E‾dĭtŭs, ta, tum. pen. corr. Altus, excelsus: [רם ram גבוה *ghabóah. ὑψηλός.* Gall. *Qui apparoist, fort haut, esleué'.* Ital. *Alto, sublime.* Ger. Hoch/ansichtig/darumb daß es in der höhe ist. Hisp. *Alto, ensalcado.* Polon. *Wysóki.* Vng. *Magas.* Ang. *High, a loft.*] ut, Edita loca dicuntur alta, & sese edentia: hoc est, ostendentia. Livius: Tumulo editissimo communierunt. Editi atque asperi colles, apud Cæsarem 7. bell. Civil. ¶ Horatius metaphorice's pro Forti usurpavit, libro 1. Serm. Satyr. 3: Viribus editior cædebat, ut in grege taurus.

E‾dĭtĭtĭŭs, adjectivum. *ἔκδοτος.* Iudex editităius, quem altera pars tantùm edit: id est, elegit. [*κριτὴς ἔκδοτος.* Gall. *Iuge produit & nommé par vne partie.* Italicè, *Giudice eletto da vna parte.* Germanicè, Ein Richter so nur ein partey außerwehlt hat / vnnd benamset. Hispanicè, *El juez que las partes eligen.* Polon. *Sędzia ziednei tilko stroni wybrani.* Vngar. *Pogot biro, egyfelnek fogot birdia.* Anglicè, *A iudge chosen & named by one partie.*] Cicero pro Planco: Neq; enim quicquam aliud in hac lege, nisi edititios judices es sequutus.

E‾dĭtĭō, verbale, f. t. [*ἔκδοσις.* Gall. *Publication d' vn liure.* Ital. *Publicatione.* Ger. Eröffnung/ die publicierung vnd an tag gebung eines Buchs. Hisp. *La publication de la escriptura.* Polon. *Kśiąg widanie naswiat.* Vngar. *Ki adás, könyvnek kibotsátás.* Ang. *The forth setting of a book, or edition.*] ut, Editio librorũ. Quint. in Procem. lib. 1: Sed nimiùm amantes mei juvenes librum temerariò editionis honore vulgaverant. ¶ Editio multiplex, pro varia & dissona traditione. Livius 4. ab Vrbe: Valerius Antias, & Qu. Tubero M. Manlium, & Qu. Sulpitium COSS. in eum annum edunt. Cęterùm in tam discrepanti editione & Tubero & Macer libros linteos autores ptofitentur. ¶ Editio idem aliquando quod nativitas. Vlpian. l. 2. D. de Decurio. Si conceptus sit à plebeio, mox ante editionem pater ejus Decurionatum adeptus, ante editionem amiserit, *&c.*

E‾dĭtŭs, us, ui, m. q. pro stercore quod ab armentis editur: id est, egeritur. Vlpian. de legat. & fideicommiss. lib. 32: In quibusdam provinciis & editu boum ad hanc rem utuntur.

E‾dŏcĕo, ces, act. ſ. Diligenter doceo, doceo. [למד *limádh* אלף *illéph. διδάσκω.* Gall. *Enseigner parfaittement.* Ital. *Insegnare con diligenza.* German. Fleissig lehren. Hispanicè, *Ensennar mucho y con diligencia.* Polon. *Wyuczam.* Vngar. *Szorgalmatossan, meg tanitom.* Ang. *To teach perfectlie.*] Plaut. Epid. Eadem hæc intùs edocebo quæ ego scio. Stat. 3. Theb. -non te cœlestia frustra Edocuit, lauroque sua dignatus Apollo est. Cicero 3. Tusc. Edocuit tamen ratio, ut mihi quidem videtur, *&c.* Salust. in Catil. Senatum edocet de itinere hostium.

E‾dŏlo, as, pen. corr. act. p. Perfectè dolo, polio. [*κατατεκτόω.* Gal. *Acheuer de doler, polir ce qui est dolé', ou bien esbaucher vn ouurage.* Ital. *Polire perfettamente.* Germanicè, Wol behobten oder gletten. Belg. Wel beschafen. Hispan *Mucho y bien dolar.* Polon. *Wydrazam, ogł adzam.* Vngar. *Szépen meg gyalulom, meg sypintom.* Ang. *To cut smoth, to polish and mak perfect.*] Nonius: Edolare, fabrorum est verum verbum, quum materiarum complanatur asperitas. Vsi sunt eo verbo laudãdi scriptores verustatis, etiam ad alias fabricas rerum. Varro: Vnum ego libellum non edolem? Cicero ad Att. lib. 13: Quod in manibus habebam, abjeci: quod jusseras, edolavi.

E‾dŏmo, as, Domo. [עבה *hinnáh* כבש *chibbésch* אלף *limmádh. δαμάζω.* Gall. *Domter du tout, vaincre.* Ital. *Domare.* Germ. Wol demmen vnnd zwingen. Hisp. *Domar.* Pol. *Skroczam.* Vngar. *Meg szelédităm, meg enyhităm.* Ang. *To mak very tame, to subdue vterlie.*] Cicero pro Sylla: Improbi ac perditi cives edomiti atque victi. Idem de Fato: Scribunt vitiosam naturam ab eo sic edomitam, & compressam esse doctrina, ut, *&c.* Horat. 4. Carm. Ode 5: Mos & lex maculosum edomuit nefas.

E‾dŏr, Ab antiquis appellatum fuit far, quod postea ador vocaverunt, teste Festo. [Pol. *Zyto.* Vngar. *Liszt, lisztes.*] Dictum ab edendo, eo quòd pop. Romanus [illegible] annis ex omni frumenti genere solo farre usus fuerit, ut ex Verrii sententia refert Plinius lib. 18. cap. 7.

E‾dormĭo, is, n. q. Dormio ad satietatem. [רדם *nirdám. κατακοιμάομαι, ἐκκοιμάομαι.* Gall. *Se dormir tout à fait, en dormant parachever à digerer.* Italicè. *Dormire à satietà.* Germanicè, Außschlafen. Hispanicè, *Acabar de dormir.* Polon. *Wysypiam sie.* Vngar. *Eleget aluszom.* Ang. *To sleep out surfett es, to sleep a full sleepe.*] Cicero 4. Academ. Quumque edormiverunt, illa visa quàm levia fuerint intelligunt. ¶ Edormire vinum, sive crapulam, est dormiendo conficere, & concoquere. Cic. 2. Philipp. Edormi crapulam, inquam, & exhala. Gell. libr. 6: Eosque ibi sedere

ſedere atq; operiri propè ad meridiē, donec diſcipuli nocturnum omne vinum edormiant.

Ē dōrmīſco, ſcis, Edormio. [Pol. *Vſtawnie wißipiam.* Vng. *Elegget aluſzom.*] Plaut. in Amph. -pauliſper mane Dum edormiſcant unum ſomnum, quæ me vigilans ſomniat. Idem Rud. Quin abeo hinc in Veneris fanum, ut edormiſcam hanc crapulam? Terent. in Adelph. -interea in angulum
Aliquò abeam, atq; edormiſcam hoc villi.

Ē dūco, cis, penult. prod. act. t. eduxi, eductum, Extra duco. [אוֹצִיא *hotsí.* ἐξάγω. Gall. *Mener hors, tirer hors.* Ital. *Menar fuori.* Ger. Hinauß ziehen oder führen. Bel. Buttenden. Hiſp. *Sacar à fuera guiando.* Pol. Wywodzę, wyciągam. Vng. *Ki viſzöm.* Ang. *To lead or bringe forthe.*] Plaut. Amphit. Contrà Teleboę ex oppido legiones educunt ſuas. Livius lib. 1: In aciem copias eduxit. Virgilius pro extraho poſuit lib. 1: -educit corpore telū. ¶ Aliquando nutrire. ἀνάγω. Terent. in Adelph. Inde ego hunc majorem adoptavi mihi, eduxi à paryulo, habui amicū, pro meo. ¶ Educere, verbum eſt forenſe apud Ciceronem 5. Verr. Aditum eſt ad Metellum, eductus eſt Apronius, eduxit vir primarius C. Gallius Senator à L. Metello, ut ex edicto tuo judicium daret in Apronium, quod per vim ac metum abſtuliſſet. Budæus.

Ē dūco, as, are, penul. corrept. Nutrire. [גִּדֵּל *giddél* אמן *ámn.* ἀνάγω, αὐξάνω. Gal. *Nourrir, eſleuer.* Ital. *Nutrire, alleuare.* Ger. Aufferziehen/ernehren. Bel. Opvoeden. Hiſp. *Criar, mantener, gouuerner.* Pol. Odchowuie, odżywiam. Vng. *Fől tartom, föl neuelöm.* Ang. *To nourishe or bring vp.*] Varr. de lib. educ. Educit enim obſtetrix, educat nutrix, inſtituit pædagogus. Liv. 2. ab Vrbe. Pauperes ſatis ſtipendii pendere, ſi liberos educent

Ē dūcātus, a, um. participium. [גִּדֵּל *meguddál.* ἀνατραφὴς, ἀνατεθραμμένος. Gall. *Nourri, eſleué* Ital. *Nodrito.* Ger. Auffergezogen vnd ernehret Hiſp. *Criado.* Pol. Wychowany, wyżywiony. Vng. *Fől tartot, föl neuelteött.* Ang. *Nourished, brought vp.*] Cicer 3. de Finibus: Quis autem honeſta in familia inſtitutus, & educatus in optimis artibus, non ipſa turpitudine, etiamſi eum læſura non habeat, offenditur? Terent. in Adelph. -unà à pueris parvoli Sumus educati.

Ē dūcātĭo, verb. f. t. quod tàm inſtitutionem quàm nutritionē complectitur. Græci vocant παίδων ἀγωγὴν. [מִחְיָה *michjáh.* Gall. *Nourriture.* Ital. *Educatione, creanza.* Ger. Auffergiehung vnd ernehrung. Hiſp. *Aquella creanca de ninnos.* Pol. Wychowanie. Vng. *Fől tartás, föl neuelés.* Ang. *A bringing vp.*] Quintil. lib. 1. Inſtitut. Mollis, *inquit*, illa educatio quam indulgentiam vocamus, nervos omnes & mentis & corporis frangit. Cic. 3. de Finibus: Atq; etiam in beſtiis vis naturæ inſpici poteſt: quarū in fœtu & educatione laborem quum cernimus, naturę ipſius vocem videmur audire. Idem 5. de Finibus: Earum etiam rerum quas terra gignit, educatio quædam & perfectio eſt.

Educatus, us, ui, m. q. Ipſa educatio. [Pol. Wychowanie. Vng. *Fől tartás, neuelés.*] Tertul. de Reſur. car. De geſſuro concubitu, & fœtu, & educatu?

Ē dūcātŏr, oris, m. t. Nutritor. [אוֹמֵן *omén* τροφεύς. Gall. *Nourriſſier.* Ital. *Chi nutriſce, o vero la creanza* Ger. Ein auſſerzieher vnd ernehrer. Bel. Opvoeder. Hiſp. *El ayo que aſsi cria los ninnos.* Pol. *Tenktori wichowuie.* Vng. *Fől tartó, föl neuelö.* Ang. *A nurisher, that bringeth vp.*] Cic. 2. de Natur. deorum: Omnium autem rerum quæ natura adminiſtrantur, ſeminator & ſator, & parens (ut ita dicam) atq; educator & altor eſt mundus. Idem pro Plancio: Quis eſt noſtrūm liberaliter educatus, cui non educatores, cui non magiſtri fui atq; doctores, cui non locus ille mutus, ubi ipſe altus aut doctus eſt, cum grata recordatione in mente verſetur?

Ē dūcātrix, fœm. gen. Nutrix. [אוֹמֶנֶת *omméneth.* τροφὸς, ἡ Gall. *Nourriſſe.* Ital. *Donna che nodriſce.* Ger. Ein ernehrerin. Hiſp. *El ama que cria.* Pol. *Tа ktora wichowuie.* Vng. *Tarto, daykа.* Ang. *She that bringeth vp, a nource.*] Cic. 1. de Legib. Earum rerum parens eſt, educatrixq; ſapientia.

Ē dulco, as, are, act. p. Dulce facio. [הַמְתֵּק *himtík.* γλυκαίνω. Gall. *Adoucir, faire doux.* Ital. *Addolcire, far dolce.* Ger. Süß machē. Hiſp. *Endulcar ò hazer algo dulce.* Pol. *Osłodzam.* Vng. *Meg edesitöm.* Ang. *To mak ſweet.*] Cn. Marius apud Nonium: Quapropter edulcare convenit vitam, curasq; acerbas ſenſibus gubernare.

Edulis, le, Edulium, Vide in E D O, es.

Ē dūro, as, are, act. p. Durum efficio, & ad laborem aſſuefacio. [הִקְשָׁה *hikscháh* חָזַק *chizék.* σκληρόω, σκληραγωγῶ. Gal. *Endurcir, rendre dur.* Ital. *Indurare.* Ger. Eehertē. Bel. Hert maten. Hiſp. *Endurecer à alguna coſa.* Pol. *Zatwardzam.* Vng. *Meg kemenyitöm.* Ang. *To mak hard.*] Colum. lib. 11. cap. 1: Quare docendus, & à puericia ruſticis operibus edurandus futurus villicus. Nunc legunt educandus.

Ē dūrārĕ, neutrum, pro perdurare. Senec. de Brev. vitæ: Ajunt animalibus tantùm indulciſſe naturam, ut quina aut dena ſecula edurent.

Ē durum, n. ſ. Non durum, quaſi extra durum. [ἀπόσκληρον. Gal. *Mol, qui n'eſt point dur.* Ital. *Molle, non duro.* Ger. Nicht hart/ weich/ außgelaſſen. Hiſp. *Muelle y noduro.* Pol. *Niestwardi, micki.* Vng. *Lágy.* Ang. *That is not hard, ſoft.*] Ibi enim (e) privationem ſignificat, ut in adjectivo enodis. Virgil. lib. 2. Georg. -plantis eduræ coryli Naſcuntur. Alii ſic habent: Plantis & duræ. Vtranque lectionem Servius agnoſcit. Plin. lib 14. cap 3: In pergulis verò ſeruntur eſcariæ appellatæ, eduræ actis, albæ, nigræq;. ¶ Interdum etiam edurum invenimus, pro valde duro. Virgil. 4. Georg. Eduramq; pyrum, & ſpinos jam prūna ferentes. Vbi eduram pyrum, tette Servio, vocat Poëta valde duram.

Ē durē, adverbium, Durè, aſperè. [ἀποσκληρότατα ἀποτόμως. Gall. *Fort rudement, rigoureuſement.* Ital. *Duramente, rozzamente.* Ger. Hartenluch. Hiſp. *Muy duramente.* Pol. Twardzie. Vng. *Keményön.* Ang. *Very hardlie.*] Ovid. 3. de Arte aman. Nec tamen edurè quod petit ille, nega.

E ante E. & F.

F AE. In notis antiquorum Ejus ætas. E. eſt, Ejus, vel Ejus.

Ē ffarcĭo, is, effarci, effartum, act. q. Maximè impleo. [מָלֵא *malé* γεμίζω. Gall. *Farcer & remplir.* Ital. *Empir bene.* Ger. Voll ſchoppen/ außfullē. Hiſp. *Hincir mucho* Pol. *Wypełniam, natkam.* Vng. *Meg tölteöm.* Ang. *To fill, to ſtuff hard.*] Cæſar lib. 7. de bell. Gal. Hæc autem quæ diximus, intervalla, grandibus in fronte ſaxis effarciuntur.

Ē ffārī, d. p. Eloqui. [דָּבַר *dibbér* אָמַר *amár.* ἐκφαίνειν, ἐκφάσκειν. Gall. *Dire & parler, proferer.* Ital. *Parlare, proferire* Ger. Außſprechen/ herauß reden Bel. Butſpreken. Hiſp. *Hablar eſtar ẏ dar à entender.* Pol. Wymowic wyrzec. Vng. *Ki mondani.* Ang. *To ſpeak and vtter.*] Liv. 3. ab Vrbe: Fœdus, inultis quę ſi verbis quæ longo effata carmine non operæ eſt referre, peragit. Cicero pro domo ſua. Neque verbum ullum ſolenne potuit effari. Virgil. 2. Aeneid. -ſic ore effata recepit Ad ſeſe, & ſacra longævum in ſede locavit. ¶ Effari etiam Augures dicebantur, quum ultimas auguru ſui preces proferebant. Vnde effata, ſunt ultimæ precationes Augurum, quas poſt fines auſpiciorum extra urbem effabantur, ut Varro & Servius ajunt. Cic. 2. de Legibus: Alterum quod interpretatur fatidicorum & vatum effata cognita. ¶ Effari templum. Cicero ad Atticum lib. 13: Opinor Augures nihil habere ad templum effandum. ¶ Effari precationes dicitur ſacerdos ſacris operās, cui chorus reſpōdet. *Amen.*

Ē ffātŭs, ager. Servius in illud 6. Aeneid. -ſic effatus veſtigia preſſit. Propriè, *inquit*, effata ſunt Augurum preces. Vnde ager poſt pomeria, ubi captabantur auguria, dicebatur effatus.

Ē ffātum. Pronuntiatū, enuntiatio. [דִּבֵּרָה *dabberáh.* Pol. Wyrzeczenie. Vng. *Ki mondas.*] Cicero 4. Academ. Nempè fundamentum dialecticæ eſt, quicquid enuntietur (id autem appellant ἀξίωμα, quod eſt quaſi effatum) aut verum eſſe aut falſum

Ē ffābĭlis, le, adjectivum, Dictu effabilis. [ῥητός. Pol. Wygodny wymowie. Vng. *Ki mondhato.*] Virgil. 3. Aeneid. Nec viſu facilis, nec dictu effabilis ulli. De Polyphemo. Locus Virgilii aliàs affabilis non effabilis. Apulejus in Apologia, ubi de Deo: Nec ulla vice comprehenſus eoq; paucis cogitabilis, nemini effabilis.

E ffāſcĭno, as, act. p. Faſcino. [כָּשַׁף *chiſchſchéph.* κατεπᾴδω. Gall. *Enſorceler.* Ital. *Ammuliare.* Ger. Verzauberen Hiſp. *Aojar, encantar, ò quitar elſeſo.* Pol. Czarnie. Vng. *Meg igézöm.* Ang. *To bewitche.*] Solinus: Quædam in terra Africa hominum familię ſunt, voce atq; lingua effaſcinantes, quæ ſi impenſius fortè laudaverint pulchras arbores, ſegetes lætiores, infantes amœniores, egregios equos, pecudes cultu atq; paſtu opimas, emoriantur repentè. Eſt itaq; effaſcinare nihil aliud quàm noxio viſu, & fictis laudationibus exitium afferre. Plinius refert ex Cicerone mulieres omnes quæ duplices habent pupillas oculis faſcinum circunferre.

Ē ffāſcĭnātĭo, verbale, f. t. [כָּשַׁף *chaſchápha.* κατεπῳδή ὄψις, βασκανία Gall. *Enſorcellement.* Ital. *Ammaliamento.* Ger. Verzauberung. Hiſp. *Aojadura.* Pol. Oczarowanie. Vng. *Meg igézés.* Ang. *A bewitching, a charme.*] Plin lib. 37. cap. 10: Eam cōtra effaſcinationes auxiliari volunt.

E ffĭxillo, as, ab axilla fit, & ſignificat exero, quòd exerto brachio axilla oſtendatur. Feſtus. [Vng. *Ki nyujtöm.*]

Ē ffĕro, penult. corrept. effers. anomal. Extra fero. [נָשָׂא *naſá.* ἐκφέρω. Gall. *Porter hors, leuer, enleuer.* Ital. *Portar fuori, inalzare.* Ger. Hinauß tragen. Bel. Butdragen. Hiſp. *Sacar o fuera, enſalcar.* Pol. Wynoſzę. Vng. *Ki viszöm.* Ang. *To bring forth, to lift vp.*] Plautus in Amph. Sed vide efferantur ex navibus. Terentius in Adelphis: Nunquidnam effert? occidi. ¶ Efferre pedem, idem quod egredi. Plaut. in Bacch. Nego tibi annis fuiſſe viginti primis copiam, pedem ut efferres ex ædibus. Virg. lib 2: Mène efferre pedem genitor? ¶ Hinc efferri cadaver dicitur, quum

celebratur funus, vel dum sepelitur, quasi extra urbem ferri, κομίζεσθαι, ἐκκομίζεσθαι, ἐκφέρεσθαι, καθαίρεσθαι. Siquidem apud veteres solebant extra urbem sepeliri, nisi qui gessissent magistratus: honestiores tamen circa vias. Vnde frequenter epitaphia ad viatores diriguntur. Liv. Depugnabunt pro te ipsi, at morientur, ac se ultrò efferēt. Idem 2. ab Vrb. Nihil aliud ad eum nuntium à proposito aversus, quàm ut cadaver efferri juberet. ¶ Interdum Efferre est provehere, exaltare. ἐξάγειν. Virgilius: Extulit hæc Decios, Marios, magnosq; Camillos. ¶ Interdū laudare, ἄγειν ἐπὶ μήκιστον. quanvis ad idem reduci possit: nam quem laudamus, quodammodo ab inferiori & humiliori gradu ad summam dignitatem evehimus. ¶ Nonnunquam etiā accipitur pro extollere, sive in altum levare. Virgil. 3. Aeneid. Ostendit dextram insurgens Entellus, & altè Extulit: id est, in altum levavit. ¶ Interdum proferre, ut apud eundem: Vt belli signum Laurenti Turnus ab arce Extulit. ¶ Interdum elevare, minuereq;, quasi extra ferre: hoc est, evacuare. Cicero de Orat. Illa autem quæ aut conciliationis causa lenitur, aut permotionis vehementer aguntur, contrariis commotionibus efferenda sunt, ut odio, benevolentia, misericordia, invidia tollantur. ¶ Aliquando etiam accipitur efferre pro divulgare, & manifestum facere. Terent. in Phorm. Vides tuum peccatum elatum esse foras, Neq; jam id celare posse te uxorem tuam. ¶ Efferre sæpè ponitur pro afficere. Cicero de Fin. Si vincunt efferunt se lætitia, victi debilitantur animosq; remittūt.

Elātŭs, participium, Sublatus. [נשא *nisá*. ἐπαρθείς, ἐξαρθείς. Gal *Haut, esleué*. Ital. *Alto, elevato*. Ger. *Erhebt/auffgehabē*. Hisp. *Alto, ensalcado*. Pol. *Wzniesiony*. Vng. *Fel emeltetbt, magas*. Ang. *Lifted vp*.] Livius 7. ab Vrb. Corvus è conspectu elatus, Orientem petit.

Elātŭs, adjectivum, Superbus, arrogās, inflatus. [גבוה *gabóah*. καταφρονητής, μετεώρος, ἐπηρμένος. Gall. *Superbe, esleué, hautain, enflé d'orgueil*. Ital. *Superbo, arrogante, gonfio*. Ger. *Stoltz/oder hochtragend*. Hisp. *Soberuio*. Pol. *Hardi, pyszni, nadeti*. Vng. *Keuély, fŏl fualkodot*. Ang. *Lofiue, high, haultie*.] Cicero de lege Agrar. Orato. 2: Quibus illi rebus elati, & inflati, &c. Elatus arrogantia, superbia, insolentia, Cæl. 3. bell. Civil.

Elatē, adverbium, Superbè, arroganter, altè, alta voce. [ἐπηρμένως, ἀλαζονικῶς. Gall. *Hautement, hautainement, orgueillensement*. Ital. *Altamente, grauamente, superbamente*. Germ. *Hochtragentlich/ prachtlich*. Hisp. *Siberuiamente, altiuiamente*. Pol. *Hardzie, pysznie*. Vng. *Keuélyŏn, fŏl fualkodua*. Ang. *Lofily, haultily, prowdly*.] Cicero in Orat. Ita fit ut Demosthenes certè possit summissè dicere: elatè Lysias fortasse non possit.

Efferŭs, a, um, penultima correpta, Valde ferus, crudelis. [אכזר *achzár*. ἠμερώδης. Gall *Cruel, forcené, feroce & agreste*. Ital. *Crudele*. Ger. *Gantz grimm vnd grausam*. Hisp. *Bravo y cruel*. Pol. *Barzo, frogi, okrutni*. Vng. *Fene, kegyetlen*. Ang. *Cruell, woode, madde*.] Seneca in Hippolyto: Lamiatu effero dispersa membra. Virgil. 8. Aeneid. -simul omne tumultu Conjurat trepido Latium, sævitq; juventus Effera. Idem 10. Aeneid. -ubi nunc Mezentius acer, & illa Effera vis animi?

Effĕro, as, penultima correpta, Efferum, & crudelem facio, feritatem induco, ferum reddo. [ἀγριόω, ἀποθηριόω. Gall. *Rendre feroce & cruel comme vne beste, faire sauuage*. Ital. *Incrudelire*. Ger. *Grimm machen* Hisp. *Embrauecer*. Pol *Srogim czinie*. Vng. *Fenévé, kegetlenné tesz, meg kegyŏnitŏm*. Ang. *To mak woode cruell*.] Livius lib. 2: Oblita erat squalore vestis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti: ad hæc promissa barba & capilli efferaverant speciem oris. Lactant. lib. 3: Nam si homo ad aspectum alterius hominis efferaretur, quod facere videmus animantes, quarum natura solivaga est, nulla esset hominum societas. Plin. lib. 10. cap. 63: Fœminæ sues in tantum efferantur, ut hominem lacerent. Cicero 1. de Nat. deor. Equidem arbitror multas esse gentes sic immanitate efferatas, ut apud eos nulla suspicio deorum sit. Livius 4. bell. Maced. Linguam tantùm Græcorum habent, sicut speciem hominum: moribus & ritibus efferationibus quàm ulli Barbari, imò quàm rapacissimæ belluæ utuntur.

Effĕrātĭor, cōparat. [ἀγριώτερος. Pol. *Srogßi*. Vng. *Kegyŏtlenb*.] Gell. lib. 20. cap. 1: Quid enim videri potest efferatius, quid ab hominis ingenio diversius?

Effervĕo, es, n. s. efferbui, vel Effervo, is, effervi, est vehementer fervere, ebullire. [רתח *ritách*. ζεσις ζέω, ἐκφυσῶμαι. Gall. *Bouillir insques par dessus, & insques à respandre*. Ital. *Bollire*. Germ. *Sieden/dz es vberauß wallet*. Hisp. *Hernes*. Pol. *Wrzkipiam*. Vng. *Kifowok, ki buzgok*. Ang. *To boyle ouer*.] Virgil. lib. 1. Georgic. -quoties Cyclopum effervere in agros Vidimus undantem ruptis fornacibus Aetnam. Ibidem lib. 4.

Effervens & efferventior. [Pol. *Przekipuiaci*. Vng. *Buzgo, buzgobb*.] Gellius lib. 2. cap. 27: Lætitia dicitur exultatio quædam animi cum gaudio efferventiore.

Effervēsco, Ebullio, æstu exundo. [Pol. *Przekipiwam*. Vng. *Ki forrok, bŏ buzgok*. Ang. *To boyle ouer, to be hoate or chafed*.] Columb. lib. 12. cap. 25: Vt in efferveſcendo vinum ſe bene purgēt. ¶ Per metaphorā accipitur pro vehementer commoveri. Cicero pro Plancio: Campus atq; illæ undæ comitiorum, ut mare profundum, & immensum, sic efferveſcunt quodam quasi æstu. ¶ Nonnunquam etiam pro erumpere. Cicero de Provin. Consularibus: Totumq; Pontum armatum efferveſcentem in Asiam, atq; erumpentem, ægrè repulsum, & cervicibus intercluſum suis sustinerent. ¶ Efferveſcere significat ardore animi excitari: aut quum homo ira excandeſcit: huic opponitur Deferveſcere. Vlpian. in l. quis sit fugitivus. §. idem ait, de ædil. edict. Si autem in hoc tantum latuissent, quod iracundia dominorum efferveſceret: id est, humiliaret, interpretatus est.

Effĭcax, Vide EFFICIO.

Effĭcĭo, pen. corr. act. p. Perficio, faciendo assequor, præsto. [עשה *hasdh* פעל *pahál*. ἀπεργάζομαι. Gall. *Parfaire & parachever, faire, accomplir, mettre en effect*. Ital *Fare, far con effetto*. Ger. *Verschaffen/zu wegen bringen*. Bel. *Zewege bringen*. Hisp. *Acabar de hazer obra*. Pol. *Dokonuie, odprawiam*. Vng. *Meg szŏrzŏm, meg mivelŏm*. Ang. *To accomplish, to bring to effect, to doue*.] Terent. in And. Quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? Plaut. in Pseud. Neq; hoc opus quod ego volui, ego hodie efficiam ¶ Pro eodem, Effectum reddere. Terent. in Andr. Hoc ego profectò tibi effectum reddam.

Effĭcĭens, entis, om. t. Cōficiens, quod efficit. [Pol. *Dokonczuiacy*. Vng. *Mivelŏ szŏrzŏ*.] Cic. Topic. Efficiens causa, aliter conficiens. Item in Offic. Cyrenaici virtutem censuerunt esse laudandam, quòd efficiens esset voluptatis.

Effĭcĭentĭa, æ, f. p. Vis efficiendi. [כוח *cóach*. ἐνέργεια, ἐνέργημα. Gall. *Vertu & pouuoir de faire quelque chose, effect*. Ital. *Virtu & potentia di far qualche cosa, effetto*. Ger. *Wirckung/oder vermögung etwas zu thun*. Hisp. *La obra de hazer alguna cosa, effeto*. Pol. *Wykonanie, doprawienie*. Vng. *Valaminek meg tselekedesere valo erŏ*. Ang. *The vertue or power to do*.] Cicer. lib. 2. de Nat. deorum: Aspexissentq; Solem, ejusq; cùm magnitudinem, pulchritudinemq;, tum etiam efficientiam cognovissent, quòd is diem efficeret toto cœlo luce diffusa.

Effĭcĭenter, adverb. [ἐνεργητικῶς, ἐνεργῶς. Gall. *En faisant, par effect, effectiuement*. Ital. *Con effetto*. Ger. *Wirckhen*. Hisp. *Con effeto*. Pol. *Wyprawnie, konczac*. Vng. *Vgyan valoba, hathato képpen*. Ang. *By effect, by dooing*.] Cic. de Fato: Non sic causa intelligi debet, ut quod cuiq; antecedat, idem causa sit: sed quod cuiq; efficienter antecedat.

Effectus, us, nomen, m. q. [פעלה *miphhál*. ἀποτέλεσμα, ἐνέργημα. Gall *Effect*. Ital. *Effetto*. Ger. *Wirckung/der auffgang eines dings*. Hisp. *Effeto*. Pol. *Dokonanie, wyprawa, effect*. Vng. *Meg letel, végbez vines*. Ang. *The effect*.] Plin. in Paneg. Perge modò Cæsar, & vim effectūmq; censuræ tuum propositum, tui actus obtineant. ¶ Effectus est id quod aut verum aut falsum sit rebus sumptis. Cic. 4. Acad. Sunt qui putant effectum & officium animi habitibus esse propriissimam differentiam: ut quemadmodum differentia hominis est rationale: ita sit differentia ipsius justitiæ. Suū cuiq; tribuere, ipsius temperantię frugaliter vivere. Legis virtus, sive officium est imperare, vetare, punire, permittere. leg. legis virtus de Legibus.

Effector, m. t. [עשה *hoséh* פעל *pohél*. ποιητὴς, δημιουργός. Gal. *Faiseur, ouurier, qui fait quelque chose*. Ital. *Chi fa qualche cosa*. Ger. *Ein verschaffer / wircker*. Hisp. *El que acaba de hazer alguna cosa*. Pol. *Ten ktori konczi*. Vng. *Tselekŏdŏ*. Ang. *A worker, or maker*.] Cicero de divin. Magna stultitia est earum rerum deos facere effectores.

Effectrix, [עשה *hosah* פעלת *pohéleth*. ποίησις, δημιουργός. Gall. *Celle qui fait & est cause de quelque chose*. Ital. *Dona che fa, ò è causa di qualche opera*. Ger. *Die etwas thut/vnd in das werck bringt*. Hisp. *La que acaba de hazer la obra*. Pol. *Ta ktora konczi, doprawuie*. Vng. *Tselekŏdŏ azzony*. Ang. *She that maketh or bringeth to passe*.] Cicero libro de Finibus: Amicitiæ non modò fautrices fidelissimæ, sed etiam effectrices sunt voluptatum tàm amicis quàm sibi.

Effectĭo, f. t. [מעשה *maasé* פעלה *pehullah*. ποίησις, ἐνέργημα, δημιουργία. Gall. *facture, ouurage*. Ital. *Operatione, fattura*. Germ. *Machung/ wirckung*. Hisp. *El cabo de aquella obra, hechura*. Pol. *Dokonczenie*. Vng *Tselekedés, mulkodás*. Ang. *A bringing to effect*.] Cic. 3 de Finib. Effectio artis. Ibidem: Sic rectà effectio, κατόρθωσιν ita appello.

Efficāx, acis, om. t. Quod ad agendū aliquid vim habet, ac maximè conducit, quod multum habet efficacitatis. [חזק *chazák*. ἐνεργὴς, δυνατός. Gall. *Efficace, qui a force & vertu à faire quelque chose*. Ital. *Efficace, potente ad vna impresa*. Ger. *Krefftig*. Bel. *Crachtich*. Hisp. *Cosa effectiua, ò que tiene efficacia*. Pol. *Doświadczone mocżi*. Vng. *Hathato*. Ang. *That hath power to dooe, effectual*.] Plinius lib. 24. cap. 15: Efficacibus docuit exemplis non maria plus temerata conferre mercatori, quàm sedulum ruris laram. Ibidem: Adversus serpentes; ac privatim aspides, ex aceto pota

potà efficax. Cælius ad Ciceronem: Nosti Marcellum, quàm tardus, & parum efficax sit. Hoc est, promptus & paratus, dum res expostulat.

Effĭcācĭă, Id est, vis efficiendi. [כוח *cóach.* ἐνέργεια. Pol. *Mocnosć.* Vng. *Tselekèdtehi valo erö, hathatóság.* Ang. *Force, strenth, vertue.*] Plin. lib. 11. cap. 5: Quos efficaciæ industriæq; tantæ comparemus nervos?

Effĭcācĭtās, Efficáciá. [Ang. *Force, strenth.*] Cicero 4. Tuscul. Itemq; viribus corporis & nervis, & efficacitati similes, similibusq; verbis animi vires nominantur. Qu. Cicerò de Petit. consul. Qui tantum habet audaciæ, tantum nequitiæ, tantum deniq; in libidine artis, & efficacitatis, ut, &c.

Effĭcācĭtĕr, adverbium. ἐνεργῶς, ἐνεργῶν. Gall. *Auec effect.* Ital. *Efficacemente, con effetto.* Germ. Krefftiglich. Hisp. *Eficazmente.* Pol. *Mocnie.* Vng. *Hathato képpen, valoba.* Ang. *Effectuallie, with effect.*] Plin. lib. 28. cap. 51: Capitis ulcera manantia, urina tauri efficaciter sanat. Idem lib. 18, cap. 6: Id efficatissimè contingit, germinantis ramis braculo decussis.

Effĭgĭēs, ei, f. q. Signum ad alterius vivam similitudinem, veramq; imaginem factum, tàm in picturis quàm in sculpturis: Valla lib 5. [תמונה *temunáh* פסל *sémel.* ἐκμαγεῖον, εἰκὼν, ἀνδριάς. Gall. *Image, semblance, pourtraict fait sur le vif, phantosme.* Ital *Effigie, sembianza.* Germ. Ein bildtnuß von einer anderen abgemacht/ein ebenbild. Bel. Een Beeld. Hisp. *Imagen ò semejanza.* Pol. *Wyobrazenie, obraz.* Vng. *Abrázat* kep. Ang. *The forme or shape of a thing.*] Plinius lib. 10. cap 44: Vnde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos. ¶ Effigies humanitatis & probitatis patris filius, apud Ciceronem lib. 2. de Finib. ¶ Dicitur etiam Effigia. Plaut. in Rud. Veneris effigia hæc quidem est.

Effĭgĭārŭs, Figuratus. [ἀκριβῶς. Pol. *Wiobrazoni, withaliowani.* Vng. *Ki abrazzatot.*] Apulejus in Apologia: Aut quid sibi statuæ & imagines variis artibus effigiatæ volunt? id est, expressæ.

Effĭgĭo, as, Ad effigiem formo. [יצר *jatsár* תאר *teér.* ἐκτυπῶ. Gall. *Figurer.* Ital. *Figurare.* Ger. Abbilden/nach eines anderen bildtnuß gestalten. Hisp *Hazer la imágen de alguno:* Pol. *Wirazam na tenże kształt.* Vng. *Ki ábrázolom, ki formálom.* Ang. *To draw or make the shape of a thing.*] Aug. lib. 7. de Civit. usus est.

Effĭngo, is, act. t. Est effigiem rei alicujus ad vivum exprimo; vel ad alterius formam fingo; & qualem volo fingendo formam repræsento, exprimo. [יצר *jatsar* תאר *teér.* πλάττω, ἀπεικάζω, ἀπομιμοῦμαι. Gall. *Trailler ou pourtraire, ou autrement exprimer & representer au vif, faire à la semblance.* Ital. *Figurare, ritrarre:* Ger. Nachbilden/abmachen/oder nachmachen. Bel. Namaken. Hisp. *Debuxar, hazer la imagen de alguno.* Pol. *Wyobrazam.* Vng. *Ki ábrazolom, ki formálom.* Ang. *To make lyke, to deuise the likneſſe.*] Cic. 1. Tuscul. Quæ porrò tam immensa magnitudo quæ illa multa possit effingere? Quint. Nam mihi videtur M. Tullius, quum se totum ad imitationem Græcorum contulisset, effinxisse vim Demosthenis, copiam Platonis, jucunditatem Isocratis. Vide plura apud Vallam lib. 5. cap 46.

Effictŭs, participium, Expressus. [מוצר *motsár* תואר *metheár.* ἐξεικονισθεὶς, ἀπεικασθεὶς, ἀπεικασθείς. Gall. *Representé, tiré au vif.* Ital. *Rappresentato.* Germ. Nach einem anderen gestaltet oder gemachet. Hisp. *Debuxado.* Pol *Wymalowani, wyobrazoni.* Vng. *Ki ábrázoltatot, formáltatot.* Ang. *Drawen and made after the shape of another.*] Cicero pro Rosc. Etenim hæc conficta arbitror à Poëtis, ut effictos nostros mores in alienis personis, expressamq; imaginem nostram vitæ quotidianæ videremus.

Effictĭo, onis, f. t. [יצר *jétser.* ἀπεικόνισις. Pol. *Wyobrazenie.* Vng. *Ki abrázolás, ki formálás.* Ang. *An expressing or representing.*] ad Heren. libro 4: Effictio, est quum exprimitur & effingitur verbis corporis cujuspiam forma; quoad satis sit ad intelligendum.

Effĭāgĭtō, act. p. Cum clamore, seu cum magna instantia flagito, magnoperè postulo. [בקש *bikkésch* שאל *schaál.* αἰτῶ. Gall. *Requerir instamment, presser en demandant; demander à toute force.* Ital. *Domandare con instanza.* Ger. Trungentlich bitten/mit ernstlichem anhalten begeren. Bel. Seer begheren. Hisp. *Demandar con importunidad.* Pol. *Zusilel'owanim zadam.* Vng. *Kénánom, (anagy) magy igyekezettel kénánom, kérőm.* Ang. *To requeſt importunatlie.*] Virgilius 12. Aeneid. Ille simul fugiens, Rutulos simul increpat omnes, Nomine quenq; vocans, notúq; efflagitat ensem. Quintil. ad Tryphon. Efflagitasti quotidiano convicio, ut libros quos de institutione oratoria scripseram, jam emittere inciperem.

Effĭāgĭtātŭs, us, nomen, m. q. Vehemens postulatio. [בקשה *bakkáschah* שאלה *schealáh.* ἐξαίτησις, ἐπιπόνησις. Gall. *Requeste auec instance.* Ital. *Dimanda con instanza.* Ger. Ein trungenliche bitt. Hisp. *Demanda importuná.* Pol. *Wymodlioni, wiklektani.* Vng. *Szorgalmatos kenáuas, kérés.* Ang. *An importunat requesting.*] Cicero 7. Verr. In judicio coactu, atq; efflagitatu meo producere ad ignotos, &c.

Effĭāgĭtātĭo, ónis, f. t. idem. [Pol. *Wiklektanie.* Vng. *Szorgalmatos kenáuas.*] Cicero ad Brut. Quia neminè magis decet quàm te Rempubl. amare; libertatisq, defensorem esse, vel ingenio; vel rebus gestis, vel studiò, atq; efflagitatione omnium.

Effl**ĕ**o, es, ere, n. s. Flendo consumere. [ὀδυνεῶ, δακρυαίω. Gall. *Pleurer iusques à perdre les yeux.* Ital. *Consumar piangendo.* Ger. Mit weinen verzehren/ außgreinen. Hisp. *Llorar demasiado, perdre ojos de mucho lloro.* Pol. *Wypl'akuie.* Vng. *Kisirom.* Ang. *To weepe vehementlie.*] Vnde Efflere oculos dixit Quintil. libro 6. Declamat. pro nimio fletu se excæcare: Audita (*inquit*) mea calamitate tari uxor exempli, & prorsus talis filii mater, efflevit oculos.

Effl**ĭ**go, gis, penultima producta, act. t. efflixi, effictum, idem significat quod Affligere. [עבר *hinnáh.* Gall. *Perdre & gaster, traster mal, vexer & tormenter.* Ital. *Affligere.* Ger. Plagen. Hisp. *Mucho affligir.* Pol. *Widrecżám.* Vng. *Nyomorgatom.* Ang. *To afflict, to torment:*] Plautus in Asin. Quam tu propediem (nisi quidem illa antè occupassit te) effliges scio. Idem Cistell. Et equidem hercle, nisi perdam te tertiò, omnes effixero.

Effl**ĭ**ctim, adverbium, pro valde, & vehementer. [ὑστερφυῶς. Gall. *Ardemment, iusques au mourir.* Ital. *Ardentemente, fin' à morte.* Ger. Hefftig/inniglich. Hisp. *Mucho y con passion.* Pol. *Zusiel'owanim.* Vng. *fölöttéb, fölötte igön.* Ang. *Vehementlie, greatlie.*] Plautus in Amphyt. Sic efflictim amare perinde ut hic te efflictim deperit. Nævius in Corollaria: Nolo ego hanc tam efflictim amare, diu vivat volo, ut mihi prodesse possit.

Effl**ŭ**o, as, n. p. Flatu abigo, expiro, emitto, ago. [נשב *nischshéb.* ἐκφυσάω. Gall. *Ietter hors en soufflant, souffler hors.* Ital. *Cacciare col fiato.* Germ. Hinauß blasen. Bel. Butblasen. Hisp *Soplar a fuera, exear con el soplo.* Pol. *Oddmam.* Vng. *Ki fuuom.* Ang. *To blowe out or away.*] Varro libro 1. de Re rustica: Præterea quòd ab sole toto die illustratur, salubrior est, quòd & bestiolæ, siquæ propè nascuntur, aut inferuntur, aut efflantur, aut aritudine citò pereunt. ¶ Inde efflare animam, ἐκπνεῖν, dicimus pro mori. Ciceto pro Milone: Quem pridie hora tertia animam efflantem reliquisset.

Effl**ŏ**resco, is, n. t. Valde floreo, & per translationē vigeo, excello. [הבי *benits.* ἐξανθέω. Gall. *Fleurir, produire sa fleur, croistre.* Ital. *Fiorire grandemente.* Ger. Blühen/ in grosse achtung außkomen. Hisp. *Mucho florecer.* Pol. *Ktne, sl'awnim sie stase.* Vng. *Meg virágozom:* Ang. *To florish greatlie, to be lustie.*] Cicero in Lælio: Quæ tamen efflorescit amicitia, etiamsi tu eam minus sequutus sis.

Effl**ŭ**o, n. t. Extra fluo, effundor, elabor, excido, emano, abeo. [נזל *nazál.* ἀποῤῥέομαι, ἐκρέω. Gall. *Couler hors, s'escouler.* Ital. *Spargersi fuori.* Ger. Außfliessen/außrinnen. Bel. Butlooyen. Hisp. *Correr lo liquido à fuera.* Pol. *Przecżiekam.* Vng. *Ki folyok.* Ang. *To flowe or runne out, to be forgotten:*] Cato de Re rustica cap. 1: Si habebis aquā, vinum effluet, aqua manebit. Cicero 2. Tuscul. Num tu ingemuisse Epaminondam putas, quum unà cum sanguine vitam effluere sentiret? Lactant. libro 1: Sive igitur à Melisseo (sicut Dydimus tradidit) colendorum deorum ritus effluxit. ¶ Effluere; per translationem accipitur pro palàm fieri, sive divulgari. Terent. in Eunuch. Vtrunque hoc falsum est, effluet: hoc est, non tacebitur, sed divulgabitur. ¶ Effluere etiam alicui dicitur, quod illi è memoria excidit. Cicero 2. de Finib: Bona præterita non effluere sapienti, mala meminisse non oportet.

Effl**ŭ**entĭă, æ, f. p. idē quod effluxus. [זוב *zób.* ἐκροή. Gall *Escoulement.* Ital. *Spandimento spargimento.* Ger. Außrinnung/ Außlauffung: Hisp. *Aquella corrida.* Pol. *Przecżiecżenie.* Vng. *Ki folyás.* Ang. *A flowing out, a running ouer.*] Plinius lib. 26 cap. 10. Illita quoq; radix genitalibus, inhibebit non solùm Venerem, sed effluentiam genitūræ.

Effl**ŭ**vĭum, vii, n. s. Ipse effluendi actus. [ῥεῦσις, ὄῤῥεω, us. Pol. *Rozcżiecżenie.* Vng. *Ki folyás.* Ang. *A flowing, out, a running ouer.*] Plin. lib. 7. cap. 51: Profundi humoris è corpore effluvium. Tacit. lib. 12: Quum & convivium effluvio lacus appositum magna formidine cunctos affecit: quia vis aquarum erumpens proxima trahebat, convulsis ulterioribus, &c.

Effluxiones, um, f. t. Vocantur missiones menstruorum, & seminis concepti ad instar lactis eruptiones intra septimū diem à conceptione.

Effŏcō, as, are, act. p. Suffoco. [חנק *chanák* נקר *nakár.* πνίγω, ἄγχω. Gal. *Suffoquer.* Ital. *Suffocare.* Ger. Erstecken. Hisp. *Ahogar.* Pol. *Zadussam.* Vng. *Meg fálászom, fóytom.* Ang. *To choke, to strangle.*] Senec. de brevit. vitæ, Aspice illos ad quorum fœlicitatem concurritur, bonis suis effocantur.

Effŏdĭo, dis, pen. prod. act. t. Fodiendo eruo. [נקר *nakár.* κατορύσσω, ἐξορύττω. Gall. *Tirer hors en fouissant, deterrer, fouir & creuser.* Ital. *Farfosse, cauare.* Ger. Außgraben/ herfür graben. Bel. Butgraven. Hisp. *Cauar para sagar algo.* Pol. *Wikopuie.* Vng. *Ki ásom, ki kapálom.* Ang. *To digge out.*] Plaut. in Cas. Ex sterquilinio effossa tua illæc præda est. Idem in Pseud. Ex hoc sepulchro vetere viginti minas Effodiam ego hodie.

Effœmĭno,as,penultima correpta, act.p. In muliebrem mollitiem atq; lasciviam converto, enervo, mollio. [ἀνδηλυόω. Gall. *Effeminer, oſter le cœur & hardieſſe d'vn homme, & le faire mol & puſillanime comme vne femme.* Ital. *Effeminare, far molle.* Germ. Weibiſch machen. Bel. Verwünen/dertet. Hiſp. *Debilitar ò enflaquecer à otro.* Pol. *Niewieścżuchen ſie ſtawam.* Vng. Azzonyemberi lagyſagra, *gyengéſegre forditom.* Ang. *To effeminat, to mak wanton, delicat, or nice.*] Saluſt. Ea quaſi venenis malis imbuta, corpus animumq; virilem effœminat. Cic. 1. Tuſc. Cogitationibus molestiſisimis effœminamur. Cæſ. lib. 1. bell. Gall. Remolleſcere homines atq; effœminari ea re arbitrantur.

Effœmĭnātŭs, m. ſ. Mollis & laſcivus dicitur, qui animum gerit muliebrem. [ἀνανδρυφρῶν, ἠλυδρίας. Gal. *Effeminé.* Ital. *Effeminato.* Ger. Weibiſch/weich. Hiſp. *Debilitado ò enflaquecido.* Pol. *Zuiewieścżial'i, roż koſmieżek.* Vng. *Gyége a Azzonyember természetű.* Ang. *Effeminat, delicat, dice, womanlike.*] Cicer. 3. Philip. Quum autem omnis ſervitus miſera, tum verò intolerabile eſt ſervire impuro, impudico, effœminato, nunquam ne in metu quidem ſobrio. Idem 4. Tuſc. Nam videndum eſt in utriſq; , nequid humile, ſummiſſum, molle, effœminatum, fractum, abjectumq; faciamus.

Effœmĭnātiſsĭmŭs, [Pol. *Vpieśczoni, mozgay.* Vng. *Igén gyenge kohnyu.*] Apulcius in Apologia: Túne effœminatiſſime, tua manu cuiquam viro mortem minaris?

Effœmĭnātē, adverb. Muliebriter. [ἠλυδρίως, γυναικωδῶς, μαλακῶς. Gall. *Laſchement & delicatement, en maniere de femme, en effeminé.* Ital. *Delicatamente, à foggia di femina.* Ger. Nach weibiſcher gattung. Hiſp. *Enflaquecidamente, en guiſa de muger.* Pol. *Nazbit miekce, poniewieścżem.* Vng *Gyenge a Azzonyember moggyara.* Ang. *Effeminatlie, womanly.*] Cic. 1. Offic. Cavetq; nequid indecorè effœminatéve faciat.

Effœtŭs, a, um, Dicitur quod jã fœtũ edidit. [ישׁ *hal.* ἐκτετικώς. Gall. *Qui eſt deliuré de ſa portée.* Ital. *Quella choſa ch'hara mandato fuori il ſuo parto.* Ger. Das ſchon geboren hat. Hiſp. *Coſa que ha parido ſu parto.* Pol. *Ta ktora ruzzpl'odżiel'a, pierwſzi porodek.* Vng. *Az mi Fzw'lt (away) ellõt.* Ang. *That hath latelie hatched or broght forth.*] Columella libro 7. capite 12: Primus effœtæ partus amovendus eſt, quoniam tyruncula nec rectè nutrit. ¶ Item ſumitur effœtus pro fœtu qui emiſſus eſt. Idem libro 8. capite 5: Pullos non oportet ſingulos, ut quiſque natus ſit tollere, ſed uno die in cubili ſinere cum matre, & aqua ciboq; abſtinere dum omnes excludantur. Postero die quum grex fuerit effœtus, hoc modo deponatur. ¶ Effœta quoq; dicitur quæ parere deſiit, quaſi frequenti partu laſſata. [Ἄτεκνος. Pol. *Ta ktora rodzic przeſtal'a.* Vng. *Magtalan.* Ang. *Which u paſt bringing forth any more.*] Plinius lib. 10. cap. 53: Eſt autem tanta gallinis fœcunditas, ut aliquæ ſexagena pariant ova, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ intantum, ut effœtæ moriantur. effœtas dixit gallinas, fœtu deſtitutas, enervatas, exhauſtas & laſſatas: à ſimilitudine mulierum, quas partus debiles reddit. ¶ Effœtæ vites, per translationem dicuntur, quæ jam defloruerunt, vigoreq; priſtino amiſſo elanguerunt. [Ger. Erlegne träfft/mugloſe/träfftloſe.] Virgilius 5. Aeneid. frigentq; effœtæ in corpore vires. Similiter effœtam tellurem dicimus, ut idem libro 1. Georg. Effœtos cinerem immundum & jactare per agros. Vbi Servius: Continua fertilitate laſſatos, ſicuti etiam frequenti partu effœta dicitur mulier. Colum. in præf. 2. libri: Quòd exiſtiment ubertate nimia prioris ævi fatigatum, & effœtum ſolum, nequire priſtina benignitate præbere mortalibus alimenta. Cic. in Catone: Libidinoſa & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti: id eſt, debile & infirmum, quia vacuum viribus & enervatum.

Effœtè, adverbium. Martialis lib. 2: Effœtè, graviter, citè, nequiter, ruge, beatè. [Ἀλαυκῶς, ἀσθενῶς. Gall. *Debilement, vainement.* Ital. *Debilmente.* Ger. Schwachlich. Hiſp *Enflaquecidamente, vanamente.* Pol. *Sl'abo.* Vng. *El lank attul.* Ang. *Barrainlie.*]

Effŏr, Vide EFFARI.

Effŏro, as, penult. corr. act. p. Perforo. [בקב *nakáb.* πεζαίνω, πεζάω. Gall. *Percer & forer tout outre.* Ital. *Forare.* Ger. Durchboren. Hiſp. *Horadar.* Pol. *Przewiertuie.* Vng. *Meg fúrom.* Ang. *To bore or pearſe trough.*] Colum. lib. 9. cap. 1: Erit fiſtilis ſtipes, compluribus locis per latus efforatus.

Effrænātus, pen. prod. Dicitur qui frænum detrectat, & pro arbitrio noſtro regi non poteſt, projectus, præceps, indomitus: [ἀχαλίνωτος, ἀκρατίζετος. Gall. *Effrené, qui n'a ne frein ne bride.* Ital. *Sfrenato, ſenza regola ò miſura ò freno.* Ger. Vngezeumpt/ein wilder vnd mutwilliger / der ſich nicht weiſen laßt. Hiſp. *Deſenfrenado.* Pol. *Dzíki, niepoſl'uſzni, nieouzdani.* Vng. *Fene, enhitetlen, vad.* Ang. *Rash, fierce, vnbridled.*] unde per translationem dicitur de re quæ omnem egreditur modum. Cicero de Aruſp. reſp. Cujus ego de effrænato & præcipiti furore quid dicam? Idem 3. de Finib. Vt ægritudo quaſi morſum aliquem doloris efficiat, metus receſſum quendam animi & fugam, lætitia profuſam hilaritatem, libido effrænatam appetentiam.

Effrænātiſsĭmŭs, ſuperlat. [Pol. *Swowolnik*, *ſwobotka.* Vng. Igén *engédetlen.*] Senec. Epiſt. 86: Effrænatiſſimis moderatior & humilior major.

Effrænātē, adverbium, Diſſolutè, temeré. [ἀχαλινώτως. Gall. *Deſmeſurement, effreneement.* Ital. *Sfrenatamente, ſenza miſura.* Ger. Vngeſtümlich/mit verhengtem zaum. Hiſp. *Deſenfrenadamẽte.* Pol. *Swowolnie, nlepowzięagliwie.* Vng. *Fenewl enhitetlenw'l, vak merõ téppen.* Ang. *Rudely, fiercely.*] Cicer. 4. Tuſc. An propter infinitum odium tyranni effrænatiùs in Aruntem invaſerit. Cicer. de Senect. Nullam capitaliorem peſtem, quàm voluptatem corporis hominibus dicebat à natura datam, cujus voluptatis avidæ libidines temerè & effrænatè ad potiundum incitarentur.

Effrænātĭo, onis, f. t. Impotentia, inſolentia. [ἀκρατεία. Gall. *Deſmeſurement, desbordement de raiſon.* Ital. *Deſſolutione.* Ger. Vngezeumtheit/frechheit. Hiſp. *Deſenfrenamiento.* Pol. *Swawola.* Vng. *Kimenség, vakmerőség, enyhitetétlen vadſág.* Ang. *Vnruly headineſſe.*] Cic. 5. Philip. Quæ effrænatio impotentis animi?

Effrænŭs, a, um, vel effrænis, & hoc effræne, Carens fræno. [ἀχάλινος. Gall. *Sans frein & ſans bride, deſmeſuré, qu'on ne peut tenir.* Ital. *Che non ha freno.* Germ. Vngezeumpt/frãch/wild. Hiſp. *Deſenfrenado.* Pol. *Niehamowni, ſzalioni, dzíki.* Vng. *Féketlen.* Ang. *Vnbridled, vnruly.*] Liv. 4. ab Vrb. Frænos ut detrahant equis, imperat: & ipſe princeps calcaribus ſubditis evectus, effræno equo in medios ignes infertur.

Effrĭco, as, Fricãdo excutio. [ἀπαγρίδω. Gal. *Oſter & abbatre en frottant.* Ital. *Fregare.* Germ. Herauß tratzen/oder abtratzen. Hiſp. *Fregar.* Pol. *Oddrapuie.* Vng. *Ki vakarom.* Ang. *To tak auay bi rubbing.*] Seneca epiſtol. 96: At illis aut hebetibus & obtuſis, aut mala conſuetudine obſeſſis, diu rubigo animorum effricanda eſt.

Effringo, gis, act. t. Eſt vi quadam & impetu frango, perfringo. [שׁבר *ſchibbér.* Ἀραῤῥήγνυμι. Gall. *Rompre en pieces, briſer* Ital. *Frangere.* Germ. Mit gewalt zerbrechen/auffbrechen. Hiſp. *Quebrantar.* Pol. *Wył'amuie.* Vng. *Ki tőrõm, ki rontom.* Ang. *To break to pieces, to burſt violently.*] Terent. in Adelph. Fores effregit, atq; in alienas ædes irruit.

Effrāctŭs. particip. [משׁבר *meſchubbér.* διερρηγμένος. Gall. *Rompu & briſé.* Ital. *Rotto, fatto in pezzi.* Germ Auffgebrochen. Hiſp. *Quebrantado.* Pol. *Wył'omiony.* Vng. *Ki tőrettetőt.* Ang. *Broken to pieces.*] Cicer. pro Muræn. Eamq; urbem ſibi Mithridates Aſiæ januam fore putaviſſet; qua effracta, & revulſa, tota pateret provincia. Plaut. Cap. Neq; jejuniorem, neq; magis effractum fame vidi.

Effrāctŏr, m. t. [משׁבר *meſchabbér.* Ἀραῤῥηκτής, διορυκτής. Gall. *Vn briſeur & rompeur.* Ital. *Rompitore.* Germ. Ein hauß auffbrecher. Hiſp. *Quebrantador como de puertas.* Pol. *Wył'upacz.* Vng. *Kitőrő.* Ang. *A breaker, a braſter.*] Dicitur qui facto oſtio aut ſera, in ædes, vel aream alienam irrumpit. Paul. in l. 3. ff. de offic. Præf. vigil. Cognoſcit Præfectus vigilum de incendiariis, effractoribus, furibus. Vlpian. l. 1. de Effract. Sed enim divus Marcus effractorem equitem Romanum, qui effracto perforatoq; pariete pecuniam ãbſtulerat, quinquennio abſtinere juſsit provincia Africa, unde erat, & urbe, & Italia.

Effractārĭŭs, ri, Qui effringit, [Ἀραῤῥηκτής. Vng. *Kitőrő.*] Seneca epiſtol. 69: Vile videtur quicquid p[illegible]: aperta effractarius præterit.

Effrāctūrā, æ, f. p. Ipſe effringendi actus. [שׁבר *ſchéber.* Ἀραῤῥηξις, πιχαρυχία. Gall. *Briſement de muraille, huys ou maiſon, pour deſrober.* Ital. *Rompimento di porta per robbare.* Germ. Auffbrechung. Hiſp. *Tal quebratamiento.* Pol. *Wył'omienie, wył'upienie.* Vng. *Kitőrés.* Ang. *A burſting vp or breaking.*] Paul. in l. 3. ff. de offic. Præf. Vig. Effracturæ fiunt plerunque in inſulis horreisq;, ubi homines pretioſiſsimam partem fortunarum reponunt.

Effŭgĭo, is, penultima correpta, n. t. Fugio, evado, vito, elabor. [מס *nas* ברח *barách* מלט *vimlát.* Ἀλαδίσκομαι. Gall. *Fuir, eſchaper, euiter.* Ital. *Fuggire.* Germ. Entfliehen. Bel. Ontvlieden. Hiſp. *Huir de algun lugar.* Pol. *Vcżiekam.* Vng. *El tauoż tasom, el fucokelőtte.* Ang. *To eſcape, to eſchewe.*] Virgilius 3. Aegl. Nunquam hodie effugies: veniam quocunque vocaris. Plautus Merc. Clam patrem patria hac effugiam, aut aliquid capiam conſilii. Terent. in Andr. Nullón' ego Chremetis pacto affinitatem effugere potero? Cicero 3. Verr. In quibus non dubito, quin offenſionẽ negligẽtiæ vitare atque effugere nõ poſsim. Horat. 2. Serm. Satyra 3: Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Protheus. ¶ Interdum celeriter tranſeo. Virgilius 3. Aeneidos: Effugimus ſcopulos Ithacæ, Laërtia regna.

Effŭgĭum, gii, n. ſ. Profugium, refugium. [מנוס *manós.* ἀπαφυγή. Gal. *Fuite, couuerture par où on peut fuir & eſchapper.* Ital. *Scampo.* Germ. Ein außflucht oder entrünnung. Hiſp. *La huida de algun lugar.* Pol. *Vcżieczenie; odbiczenie.* Vng. *El tauoſztatás, előtte valo el fucás, mentség.* Ang. *Refuge, fligh.*] Livius 4. bell. Punici: Vt ſi effugium paruiſſet in publicum, impleturæ urbem tumultu fuerint. Si, *inquit*, patuiſſet effugium: hoc eſt, via vel modus ullus

evadendi

evadendi vel effugiendi. Cic.2.de Nat.deor. Alias esse cornibus armatas, alias habere effugia pennarum.

Effulcĭo, is, act.q.Fulcio. [סמך *samách* סעד *sahádh.*ἐρείδω, στηρίζω. Gall.*Appuyer, affermir.* Ital.*Sostentare.* Ger.Auffenthatten. Hisp.*Sustentar.* Pol.Wspieram. Vng.*Meg támasztom.* Ang.*To prope vp, to vnderset.*] Virgilius 7. Aeneid. Centum lanigeras mactabat ritè bidentes: Atque harum effultus tergo, stratisq; jacebat Velleribus.

Effulgĕo, es, n.s. Vehementer fulgeo. [בהה *naghádh* הלל *hal.*λάμπω. Gall.*Ietter vne lueur, resplendir.* Ital.*Risplendere grandemente.* Germ.Hefftig scheynen/ ein grossen glantz von jhm herauß geben. Hisp.*Mucho resplendecer.* Pol.*Bl'ykam sie, l'sniesie.* Vng.*Twndöklöm, tsillaglom, fénlöm.* Ang.*To shyne, or glitter.*] Liv.8.bell.Pun. Nisi ex vehementi sole, qualis inter graves imbre nubes effulget, tanta vis aquæ, &c. Virgil.8. Aeneid. -instructo Marte videres Fervere Leucaten, auroq; effulgere fluctus. Plin. lib.4. cap.1: Omnis Græciæ fabulositas, sicut & literarum claritas, ex hoc primum sinu effulsit.

Effundo, is, act.t. Extrà spargo, profundo, emitto. [שטף *schaphách.* σκεδάννυμι, ἐκχέω. Gall.*Verser, espandre en abondance.* Ital. *Spargere, spannere fuori.* Ger.Außgiessen/ außschütten. Hisp.*Derramar à fuera.* Pol.Wyliewam. Vng.*Kitöltöm.* Ang.*To powre out.*] Plaut. in Asin. Totamq; effudit fidelitam: id est, sparsit quicquid in fidelia erat. Cicero pro Planc. Nunc timeo ne nihil tibi præter lachrymas queam reddere, quas tu in meis acerbitatibus plurimas effudisti. ¶ Per translationem, consumere. [Pol.*Trawie.* Vng.*El tékozlom, ei vesztegetöm.* Ang.*To waste or spend ryotously.*] Cicero lib.2.Offic. Multi patrimonia effuderunt, inconsultè largiendo. Sic effundere ærarium dixit Cic.3. Tusc. pro exhaurire & inane reddere. Gracchus (*inquit*) quum largitiones maximas fecisset, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Nonnunquam accipitur pro erumpere, & magna cupiditate egredi. Cicero ad Brutum: Timore quodam perculsa civitas, tota ad te se cum conjugibus & liberis effundebat. ¶ Quandoq; emittere. Virgil.3, Georg. -ruuntq; effusi carcere currus. ¶ Quandoq; prosternere, profligare. κρήπτομαι. Sallust. Effuso ac profligato peditatu, paulatim retroducere cœperunt.

Effūsĭo, quod interdum significat ipsum effundendi actum, ut quum effusionem aquæ dicimus. [שטף *schephéch.* ἔκχυσις. Gall.*Espandement, effusion.* Ital *Spargimento.* Germ.Außgiessung. Hisp.*Derramiento à fuera.* Pol.Wylianie. Vng.*Kitöltés.* Ang. *A powring out.*] Cicero 2. de Nat.deor. Atq; aquæ etiam admixtum esse calorem primùm ipse loquor, tum aquæ declarat effusio: quæ neq; conglaciaret frigoribus, neq; nive pruinaq; concresceret, nisi eadem se admixto calore liquefacta & dilapsa, diffunderet. ¶ Interdum ponitur pro largitione & prodigalitate. Cicero pro Rosc. Amerino: In hac vita, Iudices, quos sumptus quotidianos, quas effusiones fieri putatis?

Effusores, m. t. Qui patrimonium peculiúmve temerè & largè expendunt, dissipantq;. Verbum familiare D. Cæs. Imper. August. Frid.4.

Effūtĭo, effutis, penultima prod. Ineptè & inconsultè loquor. [נבט *bitté.* ἀπαφάω, ἐξαπατάω, ψυχρολογῶ. Gall.*Parler indiscretement & à la volee, ne pouuoir tenir secret ce qu'on sait.* Ital.*Parlare imprudentemente, vaneggiare parlando.* Germ.Heraußbladeren/ein vnbesinnet geschwetz treiben. Hisp.*Hablar vanidades.* Pol.*Niebacznie mowie, wiss czebiotuie.* Vng. *Tsátsogok, fötsögök.* Ang.*To speak vn aduysedlie.*] Translatio sumpta à vase futili, quod patulo ore, fundo acuto, instabile, nihil in se continet. Terentius in Phorm. Eo perperam olim dixi, ne vos fortè imprudentes foris Effutiretis. Horatius in Arte poëtica: Effutire leves indigna tragœdia versus. Varro: Evax verbum nihil significat, sed effutitum naturaliter est. Nonius effutire exponit pro dicere cum mendacio: adducitq; Cicer. 5. Tusc. Ne hoc sic agit, ut ex tempore quasi effutire videatur.

Effūtītŭs, particip. [נבזה *mebuttá.* ψυχρολογηθάς.] Cicer.2.de Divin. Quorum partim ficta apertè, partim effutita temerè, nunquam ne mediocriter quidem cuidam, non modò prudenti probata sunt,

E ante G.

Egĕlĭdo, act. p. Quod gelatum est dissolvo. [ἀποκρυστάλλόω. Gall. *Desgeler.* Ital. *Disghiacciare, dilegnare.* Germ. Entfrören. Hispan. *Entibiar la cosa fria.* Polon.*Odmarzam.* Vngar. *Meg oluasztom.* Ang.*To tawe, to relent.*] Sidonius: Egelidarentur fibræ glaciales.

Egĕlĭdŭs, a, um, Quod de summo gelu aliquid remisit. [χλιαρός. Gall.*Desgelé, qui n'est pas froid, ne aussi chaud, mais tiede.* Ital. *Tepido.* Germ. Das kalt ist/ vnnd doch nit auff das höchst. Hisp. *Cosa tibia primero caliente.* Pol.*Odmarzl'y, stracenie zymna, oczieplioni.* Vng.*Melegetske, fem hé sem hileg.* Ang.*Warmen, thawed.*] Suet.de August. Vngebatur sæpiùs, sudabat ad flammã, deinde profundebatur egelida aqua, vel sole multo tepefacta. Ovidius: Sed gelidum Boream, egelidumq; Notum. Colum. lib. 10: Nunc est ver gelidum, nunc est mollissimus annus. Servius valde gelidum interpretatur, explicans locum illum Virgil.8. Aeneid. Et procul egelido secretum flumine vidit.

Egēns, egentis, omn.gen.t. Qui eget, pauper, tenuis. [אביון *ebjón.* ἐνδεὴς ἄπορος. Gall.*Qui a faute & disette, disetteux, souffreteux.* Ital.*Bisognoso.* Germ.Durfftig/mangelhafft/arm. Hisp.*Pobre ò menesteroso.* Pol.*Potrzebni, vbogi, niedostatni.* Vng.*Szükölködö, szegény.* Ang.*Poore, needie.*] Terent. Phorm. Egens relicta est misera, ignoratur parens. Cicer. de Amic. Quocirca & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent. Idem ad Attic. libro 14: Servi; & egentes in tecta nostra cum facibus immissi. Plaut. Bacch. -nequius nihil est Quàm egens consilii servus.

Egentĭŏr, & egentissimus. [Pol.*Vbocisi.* Vng.*Szükölködöb.*] Cicer. Attic. libro 6: Nihil illo regno spoliatius, nihil rege egentius. Ad eundem libro 9: Egestates tot egentissimorum hominum.

Egeo, es, egui, n.s. Alicujus rei inopia laboro, indigeo. [חסר *chasér.* ἐνδέω, ἐλλείπω. Gall.*Auoir faute & disette, auoir besoing, estre en indigence & poureté.* Ital.*Hauebisogno.* Germ.Mangel haben/ durfftig seyn. Bel.Behoeven/derven. Hisp.*Auer menester.* Pol.*Potrzebni iestem, niedostatek czierpie.* Vng.*Szükölködöm.* Ang.*To neede, to lak, to be in extreame powertie.*] Plaut. Cap. Quia tute ipse eges in patria: nec tibi quî vivas, domi est. Cicero 2.de Finib. Qui consumptis patrimoniis egeant. Idem 2. de Divin. Magnificum illud etiam, Romanisq; nominibus gloriosum, ut Græcis de philosophia literis non egeant. Idem 2. de Natur. deor. Quæ non modò, ut fierent, ratione eguerunt: sed intelligi qualia sint, sine summa ratione non possunt. ¶ Hinc componitur indigeo, *διέμαι.*

Egēnŭs, penultima producta, m.s. Pauper, tenuis. [אביון *ebjón* חסר *chasér.* ἄπορος. Gall. *Poure, indigent.* Ital. *Bisognoso.* Germ. Durfftig/arm. Bel. Behoestick. Hisp. *Pobre ò menesteroso.* Pol. *Vbogi, niedostatni.* Vng *Szükölködö szegény.* Vng. *Needie, lacking, poöre.*] Liv.9.ab Vrbe: Omnium egena corpora humi prostraverunt. Plaut. in Pœn. Sæpè ego res multas tibi mandavi, Milphio, Dubias, egenas, inopinosas consili. Virgil.8. Aeneid. -& te quoq; dignum Finge Deo, rebusq; veni non asper egenis. Idem 6. Aeneid. -quum tu supplex in rebus egenis, Quas gentes Italûm, aut quas non oraveris urbes?

Egēstās, f.t. Paupertas, inopia, mendicitas, tenuitas. [מחסור *machsór.* ἔνδεια. Gallic. *Indigence, poureté.* Italic. *Pouertà, bisogno.* Germ. Durfftigkeit/ armut/ mangel. Bel. Behoestickeyt. Hisp. *Pobreza ò menester.* Pol. *Vbostwo, niedostatek.* Vng. *Szükseg, szegénség, szükölködés.* Ang. *Powertie, needinesse, lacke.*] Virgilius 1. Georg. -labor omnia vincit Improbus, & duris urgens in rebus egestas. Cicer. in Parad. Itaque istam paupertatem, vel potiùs egestatem ac mendicitatem tuam, nunquam obscurè tulisti.

Egestōsus, ἄπορος, ab egestate formatur, sicut à sobrio, sobriosus. Cyprianus: Quum nulla fuerit opportunitas scandali, ubi transeuntes quod prius est, egestosam habuerint mansionem. Hanc vocem apud classicos scriptores non temerè invenies.

Egĕro, pen.corr. act.t. egessi, egestum. [הוציא *hotsi.* ἐκφορέω, ἐκκομίζω. Gall. *Wider & porter dehors.* Ital. *Portar fuori.* Ger. Außtragen/ außtären. Hisp. *Sacar à fuera.* Pol. *Wyprozniam, wirzucam.* Vng. *Kitolyom, kivetöm.* Ang. *To heave or cary out, to cast out.*] Col. lib.1: Avium primum habetur stercus quod ex columbariis egeritur. Plin. epist. 101: Contrà fons egerit aquam, & recipit.

Egēstŭs, us, m.q. [מוצא *tsodh* יצא *tsé.* ἔκκρισις, ἐκφόρησις. Gall. *Emportement d'vn lieu, transport, vuidange.* Ital. *Vuotamento.* Ger. Außtragung/ außtärung. Hisp. *Sacamiento à fuera.* Pol. *Wiprzoznienie, wirzucenie.* Vng. *Kitolyás, kivetés.* Ang. *A conueyghing or bearing out.*] Senec. 3. de Natura quæst. Quemadmodum corpora nostra ad egestum venter exhaurit, &c.

Egēstĭo, onis, f.t. [ἐκκόμισις, ἐκφορά. Pol. *Wiprozynienie.* Vng. *Kitolyas, kivetes.*] Plin. Epistol. 159: Si Pallantis facultates adjuvare publicarum opum egestione contingeret.

Egermĭno, as, Germino, germina emitto. [נצח *tsamách.* βλαστάνω, φύω. Gall. *Germer & bouter dehors, burgeonner.* Ital. *Germogliare.* Germ. Herauß sprossen/ herfür wachsen. Hisp. *Brotar y echar renuevo los arboles.* Pol. *Wyrastam.* Vng. *Kitsirázom, kifiia talozom.* Ang. *To budde out.*] Columell. lib.5. cap.5: Bipedanicis scrobibus malleolus deponitur: qui cùm egerminaverit ad unam materiam revocato. Idem lib.4. cap.17: Quæ infra trunci caput egerminaverint.

Egēstās, Vide Egeo in EGENS.

Ego, mei vel mis, mihi, me, à me, pronomen primæ personæ. [אני *aní.* ἐγώ, ἐμοῦ. Tractum à Græcis ἐγώ. Gal. *Ie, moy.* Ital. *Io.* Ger. Ich. Hisp. *Yo.* Pol. *Ia.* Vng. *En.* Ang. *I.*]

Egrĕdĭŏr, deris, d.é. Extrà gradior, exeo, prodeo. [יצא *jatsá.* ἐκβαίνω, ἐξέρχομαι. Gall. *Sortir hors.* Ital. *Vscir fuori.* Ger. Hinauß

gehen. Bel.Butgaen. Hiſp.*Salir fuera de lugar.* Pol.*Wichodzę.* Vng.*Ki megyők.* Ang.*To go forth or abrode.*] Terent.in Andria: Vnde egreditur?Ibidem:Egreditur ab ea:id eſt,de domo ejus. Cicero Senatui,libro 15:Erat enim magna ſuſpicio,Parthos ſi ex Syria egredi atq; irrumpere in meam provinciam conarentur,&c.Idem 2.in Catil.Ipſum egredientem urbe proſecuti ſumus. Idem ad Attic. lib. 13: Quò faciliùs ſuſtentari nos poſſemus, pedem è villa adhuc egreſſi non ſumus. ¶ Dicimusq; Egredior templo, & è templo, & templum: id eſt, gradior extra templum.

Ēgrēſſŭs,& Egreſſio. [יוֹצֵא *motsá.πορεία ἔξοδος.* Gall.*Sortement, ſortie,iſſue.* Ital.*Vſcita.* Germ.Außgang. Hiſp.*Aquella ſalida à fuera.* Pol.*Weiſzcie.* Vng.*Ki menetel,ki menés.* Ang.*A going forth.*] Cic.in Piſon. Itaq; credo,ſi minus frequentia tua veſtrũ egreſſum ornando atque celebrando, ac hominibus ſaltem bonis, ut Conſules: non triſtiſſimis, ut hoſtes aut proditores proſequebantur.

Ēgrĕgĭŭs,a,um,Quaſi ex toto grege electus, excellens, eminens,& præſtans. [נִכְבָּד *nichbádh.* ἐξαίρετος, ἐπίλεκτος,ἔντιμος. Gall.*Qui eſt ſéparé du troupeau, excellent.* Ital.*Egregio ſcielto.* Ger.Außbundig/fürtreffentlich/ außerleſen. Bel.Butgeleſen. Hiſp. *Noble y principal,ſennalado.* Pol.*Przebrani,znamieniti.* Vng *Nettetos nõmõs ſ̈ẏ́pri ſẅ'.* Ang.*Excellent paſſing good.*] Terent.in Andr. Forma egregia,& ætate integra.Proprium comparativum nõ habet: quo tamen uſi ſunt veteres. Lucret.lib.4: Nam nihil egregius quàm res ſecernere apertas A` dubiis.Iuvenalis etiam Lucretium imitatus ab egregiè adverbio formavit comparativum egregiùs, pro magis egregiè: Egregiùs (*inquit*) cœnat, meliusq; miſerrimus.

Ēgrĕgĭē,adverbium,Excellenter,præclarè:quamvis etiam uſurpetur pro valde: [ἐξαιρέτως.Gall.*Excellement.*Ital.*Egregiamente.* Germ Fürtreffentlichen. Hiſp.*Sennaladamiento.* Pol.*Oſſobliwie, znacznie.* Vng *Tettetősſen,nõmősſen,szépen diſtiretteſſen.* Ang.*Paſſingly well.*] ut apud Terentium in Andr.Horum ille nihil egregiè præter cætera ſtudebat. Cicer. Att. Dolabellam tibi valde placere video,mihi egregiè.

Ēgŭlă, Genus ſulphuris, lanis ſuffitu mollitiem candoremq; inducens. Plinius libro 33. cap.15: Tertio quoq; generi unus tantùm eſt uſus ad ſuffiendas lanas: quoniam candorem tantum,molliemq; confert.Egula vocatur hoc genus.

Ēgurgĭto, as, penultima correpta, act.p. Exhaurio. [שׁוֹאֵב *ſuháv.* ἐκδοχεύω. Gall.*Vuider, auacuer, titer dehors.* Ital.*Vacuare, cauar fuora.* Germ.Außtören/außſchöpffen.Hiſp.*Vaziar,deſembuſſar.* Pol.*Wyrzyguie.* Vng.*Ki merdm, ki w'reſitdm, ki hányom.* Ang.*To mak voyde, to empte.*] Plaut.in Epid. Atq; egurgitem domo prorſus.

E ante H.

EH.In notis antiquorum, ejus hæres, vel ex hæredibus, vel ex hæreditate. E.H.E. exhæres eſto, vel ex hæreditate eſt. E.H.O. LL.N.R.ejus hac omnibus lege nihil rogavit.

Ehem,Interjectio eſt ſubitò aliquid deprehendentis: cujus frequens eſt uſus apud Comicos. [ὦ.Ger.Oho. Pol.*Oha,wejże, otoż.*] Terentius in Eynucho: Quis hîc loquitur? ehem, túne eras hîc mi Phædria? Idem in Adelph. Ehem opportunè, teipſum quærito.

Ēheu, Interjectio eſt dolentis. [אֲהָהּ *ahách.αἲ.* Gall.*Helas.* Ital.*Ha,hai.* Germ.*Hei/ ach/o weh.* Hiſp.*Ayme.* Pol.*Ach,och.* Vng.*Hay,gay.* Ang *Ach allace.*] Virg.2.Eclog.Eheu quid volui miſero mihi? Cicero antequam iret in exilium: Eheu cõditionem temporis hujus.

Ēhō, Interjectio eſt ad ſe vocantis. [הוֹי *hói.ὦ,εἶα.*Germ.*Hia.*] Interdum etiam excitativa particula eſt,qua attentionem nobis paramus ejus cum quo loquimur. Terentius: Eho dic mihi,ſi omnes conjectum hunc in nuptias inimici vellent, quod niſi hoc conſilium darent?Idem in Eynucho: Ehodum dic mihi, éſtne, ut fertur, forma? Idem in Andria: Ehodum ad me. ¶ Alias interjectio admirantis: ut apud eundem in Andria: Eho,an tute intellexiſti hoc aſſimulariter.

E ante I.

EIMO.In notis antiquorum.Ejuſmodi.E.I.M.C.V.ex jure manum conſertum vocavit.

Ēĭ, dativus ab is, ea, id, οἱ, αὐτῷ. Aliquando habet qualitatis vim. Terentius in Andria: Eine ego ut adverſer? hoc eſt,tali tam bono. ¶ In metro plerunq; monoſyllaba dictio eſt,ſicut Cui & Huic:licet quandocunq; etiam duarum ſyllabarum reperiatur:ubi (*e*) modò corripitur, modò producitur. Iuvenal. -juvenes hortantur, utillam Ire viam pergant, & eidem incumbere ſectæ.Lucretius libro 6: Scilicet & fluvius qui viſus maximus ei.

Ēĭă, [הַבָה *habáh.ἆα.* Gall.*La, ca, hay, ſus, auant, or ca, or bien, hay auant, ſus auant.* Ital.*Hor ſu,hor via.* Germ.*wolan/hup.*Pol. *Nużeż.*] Modò adhortantis eſt. Martialis lib.2: Eia age,rumpe moras. -Plautus in Epid. Eia verò age dic. Interdum corripientis.Terent.in Eynucho: Eia,haud ſic decet. Varios præterea uſus habet, quos ex ipſis paſſim autoribus nõ difficile eſt deprehendere.

Ējăcŭlŏr,aris,deponẽs, & Ejaculo activum, eminùs & longè jaculor. [רָמַח *ramáh.ἐκτοξεύω,ἐκβάλλω.* Gall.*Darder & ietter au loing.* Ital.*Lanciare.* Germ.Hinauß ſchieſſen / in die weite werffen. Hiſp.*Tirar ò lancar.* Pol.*Wiſtrzelwam.* Vng.*Kiuetõm, ki haytom, ki lõdõm.* Ang.*To ſhoote a farre of.*] Plin.lib.4. cap.12: In cujus forum ſolſtitio Athos ejaculatur umbram.Gellius lib.16.cap. 19: Se in ſalum ejaculaverat. Ovid.4. Metamorph. -vitiato fiſtula plumbo Scinditur, & tenui ſtridente foramine longas Ejaculatur aquas.

Ējĕro, Vide EIVRO.

Ējĭcĭo, act.t.Expello,extrudo,detrudo. [גָּרַשׁ *geréſch* בָּדַף *nadháph.ἐκβάλλω.* Gall.*Ietter hors.* Ital.*Scacciare fuori.* Germ.Außwerffen/Außſtoſſen Bel.Butworpen/wtſtooten. Hiſp.*Hechar â fuera.* Pol.*Wyrzucżam,wypedzam.* Vng.*Vi vetõm,ki hányom.* Ang. *To caſt out.*] Cicero Terentiæ lib.14:Ejicere nos magnum fuit: excludere,facile. Terentius in Eynucho: -hoc nunc dices, Ejectos hinc nos: omniũ rerum, heus, viciſſitudo eſt. Virg.8.Aeneid.Necnon Tarquinium ejectum Porſenna jubebat Accipere. ¶ Quandoq, extendo. Idem 10.Aeneid. -ejectoq; incumbit cernuus armo. ¶ Ejectum quoq; pro naufrago idem poſuit,aut certè pro eo qui vi tempeſtatis ad litus aliquod compulſus eſt.Idem lib.4.Aeneid. -ejectum,littore egentem Excepi. ¶ Ejicere abſolutè ponitur pro abortire, ut intelligas PARTVM. Vlp.l. ſi ſervum. Digeſt. ad leg. Aquil. Si mulier pugno, vel equa ictu à te percuſſa ejecerit, Brutus ait Aquilia teneri.

Ējĕcto, as, are,frequentativum. [συχνὰ ἐκβάλλω,ἀναβάλλω.Gall. *Ietter ſouuent hors.*Ital.*Gittar ſpeſſo fuori.* Germ. Offt oder viel außwerffen.Hiſp.*Echar á fuera muchas vezes.* Pol.*Vſtawnie,wirzucam.* Vng.*Ki haygálom.*Ang.*To caſt out often.*] Plaut. Merc. Ne hic tete opprimeret imprudentem atq; ejectaret. Favilla ejectata,Ovidius 2. Metamorph. Arenas ejectare, Idem quinto Metamorph.

Ējectĭo,onis,f.t. [מְגֵרָשׁ *migráſch.ἐκβολή,ἐξοδασμός* Gall *Iettement dehors, banniſſement.* Ital.*Eſſogittar fuori.* Ger.Außwerffung/ verſtoſſung. Hiſp.*Echamiento,obra de echar fuera.*Pol.*Wyrzucenie.* Vng.*Ki vetes,ki haygálás.* Ang.*A caſting or throwing out.*] Cicero ad Attic. lib.2: Tenemur undiq; : neq; jam quo minus ſerviamus, recuſamus: ſed mortem & ejectionem quaſi majora tenemus,quæ multo ſunt minora.

Ējectāmēntum, ti, n. ſ. pro excremento. [ἐκβεβλημένα, ἐκκαθάρματα. Gall.*Ce qui ſe reiette,comme ce que la mer iette awbord.* Ital.*Coſa gittata, come del mare al lito.* Ger.Außwerffen/ alles was das Meer an das Land außwirfft.Hiſp.*Coſa que ſe echa fuera.*Pol.*wimiot.*Vng. *Az mi ki há nyatik ſöpertetik.* Ang.*Purging or ſuch thing whath the ſea dooe caſt to land.*] Facitus de moribus German. Diu quinetiam inter cætera ejectamenta maris jacebat. De ſuccino loquitur.

Ējectĭtĭŭs,a,um, [ἐκβόλιμος. Plin.lib.11: Vulva ejectitio pars melior quàm edito. ejectitia vocarut illa, hæc porcaria.

Ējŭlo, as, are, n.p. Ploro, [יָלַל *helíl.ὀλολύζειν,κλαίειν.* Gal.*Crier & braire en ſe plaignant, plourer à haute voix.* Ital.*Gridare piangendo.* Germ.*Heulen.* Bel.*Huylen.* Hiſp.*Gritar lamentando y gemiendo.* Pol.*Szlipam.* Vng.*Sirok, ſaygatok.* Ang.*To yelle, to wayle.*] Plaut.in Aul.Inſit tibi poſtulare plorans, ejulans. Cic.2. Tuſc. Ipſum enim Herculem viderat in Oeta magnitudine dolorũ ejulantem.

Ējŭlātĭo & Ejulatus,-Lamẽtatio, planctus. [יְלָלָה *jelaláh.ὀλολυγμός.* Gall *Brayement, pleurement en criant.* Ital.*Piagnere ad alta voce.* Germ.*Heulung.* Hiſp.*Obra de gritar lamentando.* Pol.*Slipanie.* Vng.*Siras ſaygatás.* Ang.*A wayling,a yelling.*] Plaut. Capt. Ejulatione haud opus eſt, oculis multa miſeria conditis. Cic. de Aruſp. reſp. Non ſunt illi ejulatus & gemitus Philoctetæ. Idem 2.Tuſcul. Ingemiſcere nõnunquam viro conceſſum eſt, idq; rarò:ejulatus verò ne mulieri quidem.

Ejuno, Mulieres jurabant,ut ait Petronius, Iunonam ſuam.Sospitem Ejuno,ut Eccaſtor.

Ējūro, as, are, act.p.Ejero, juramento rejicio, deteſtor. [ἐξομνύω, ἀναδύομαι. Gall.*Recuſer auec ſirment, refuſer, reſigner, & quitter ſolemnellement.* Ital.*Giurare, ſacramentare.* Germ.Verſchweren/ mit dem Eydſchwur abtünden. Hiſp *Negar por iuramento.* Pol.*Odprzyſiegam.* Vng.*Eskõdõm meg vetdm.* Ang.*To refuſe,to requyt by an othe.*] Vnde Ejurare judicem iniquum,eſt interpoſito juramento ſibi judicem ſuſpectum eſſe nomine iniquitatis, ejus juriſdictionem declinare. Cic.12. Philip. Itaq; alacres & læti, ſpe pacis oblata, inter ſe impii cives, quaſi viciſſent gratulabantur:ſic me iniquum ejurabant,de me querebantur,diffidebant etiam Servilio. ¶ Sic etiam Ejurare forum iniquum, eſt juriſdictionem fori alicujus detrectare,interpoſito prius juramento, ſe in eo foro jus ſuum tueri non poſſe. Cic.5. Ver.Negotiatores putãt eſſe turpe id forum ſibi in quo negotiantur, iniquum ejurare: Prætor totam provinciam ſuam ſibi iniquã ejurat.

ejurat. ¶ Ad hunc etiam modum Cicero in Epist. ad Pætum: Tu autem, *inquit*, quòd mihi bonam copiam ejures, nihil est. Vbi ejurare bonam copiam, accepit Cicero pro jurare sibi non suppetere copiam aut facultates ad faciendum impendium cœnæ, quam Cicero pro jocum ab eo petebat. ¶ Pro eodem etiam legitur Ejerare. Cic. 2. de Orat. Ejero, *inquit*, iniquus est: quum esset admurmuratum: Ah, *inquit*. P. C. nõ ego illum mihi iniquum ejero, verùm omnibus. Sunt tamen qui hoc in loco legant ejuro: item alii qui dejero.

E|jūsmŏdī, & per interpositionem unius syllabæ, Ejuscemodi, nomina sunt indeclinabilia, ex duobus genitivis composita, idem significantia quod talis. [חזאת *chazóth.* τοιοῦτος, τοιαυτότροπος. Gall. *De telle maniere ou facon, de mesme sorte.* Ital. *Di cotal maniera.* Germ. Gottlich/der gestatt. Bel. Alsulcken/soedanmge. Hisp. *Desta manera.* Pol. *Taki.* Vng *Ollyam.* Ang *Such like, of the same sorte.*] Terentius in Andria: Nam qui cum ingeniis cõflictatur ejusmodi, *&c.*

E ante L.

E. L. In notis antiquorum, Edita lex. E L G. B. E I. Elanguit bonitas ejus.

E|lābŏr, penultima producta, d. p. Effugio, excido, evado. [נמט *naphál* מס *nas.* ἐκδιδράσκω, διαπίπτω, ἐξολισθαίνω. Gall. *S'escouler, eschaper secretement, se desrober.* Ital. *Fuggire, sdrucciolare, sforrere.* Germ. Entrinnen/ entwütschen. Hisp. *Huir ò descabullir de lugar.* Pol. *Vcziekam, wypadam.* Ang. *To slide or slipe away, to escape.*] Virgil. 2. Aeneid. Ecce autem elapsus Pyrrhi de cede Polites. Idem 1. Aeneid. Antenor potuit mediis elapsus Achivis Illyricos penetrare sinus. Significanter dixit Elapsus, quum vellet significare eum è manibus penè Græcorum ipsum comprehendentium evasisse. Sic Plautus in Capt. Ea spes elapsa est: id est, effugit. Plancus ad Ciceronẽ: Magno cũ labore parricidarum elapsus sum iis. Ad Herenn. lib. 3: Nec hoc alia de causa potest accidere, nisi quòd usitatæ res facilè è memoria elabuntur, insignes & novæ diutiùs in animo manent.

E|lāpsŭs, participium. [נמט *nophél.* ἐξολισθήσας. Gall. *Eschappé.* Ital. *Scampato.* Germ Entrunnen/entwütscht. Hisp *Descabullido de lugar.* Pol. *Ten ktori sie wimknal', znikual'.* Vng. *Ki menekedet, kiszabadult.* Ang. *Escaped.*] Cicero in Somnio Scipionis: Nam eorum animi qui se corporis voluptatibus dediderunt, corporibus elapsi circum terram ipsam volutantur.

E|lābōro, as, are, n. p. Valde laboro. operam do, cõrendo, enitor. [חרש *charásch* יגע *jagháh.* ἐξεργάζομαι, ἐκπονέω, ἐξασκέω, φιλοπονέω. Gall. *Prendre grand labeur & trauail à faire quelque chose.* Ital. *Affaticarsi grandemente.* Germ. Bearbeiten / etwas mit ernstiger arbeit zuwegen bringen. Hisp. *Mucho trabajar.* Pol. *Vsiel'uie, Pracuie, staram sie.* Vng. *Igem munkalkodom.* Ang. *To indeuour or labour diligently, to tak paine.*] Cicer. Capitoni: Apud hominem facillimum atq; humanissimum Plancum enitere, elabora, vel potiùs eblandire, effice, ut Plancus quem spero optimum esse, sit etiam melior opera tua. Idem 1. Offic. Ad quas igitur res aptissimi erimus, in his potissimùm elaborabimus. Idem de Senect. Hæ sunt exercitationes ingenii, hæc curricula mentis: in his desudans atq; elaborans, corporis vires non magnopere desidero. Idẽ 7. Philip. Omne enim curriculũ industriæ nostrę in foro, in curia, in amicorũ periculis propulsandis elaboratum est. Plin. lib. 34. cap. 3: Privatim Aegina candelabrorum superficiem duntaxat elaboravit. Elaboratus amor, Horat. Epod. 14: Cui persæpè cava testudine flevit amorem Non elaboratum ad pedem.

Elacatenes, ἐλακατεῖς: Athenæo pisces Catacei ex Thunnorum genere ad saliendum idonei, quæ salsamenta melandrya vocantur. Est verò μέλανδρυς thunnus magnus sive Ocimus. Plin. lib. 9. cap. 15. Apud Festum Elacatena, sive (ut aliis placet) Elacata, genus est salsamenti quod vulgò vocatur *melandrea.* Col. lib. 8. cap. 19: Scombri, Charchari, elacatæq; ventriculos: & ne per singula enumerem, salsamentorum omnium purgamenta, *&c.* Plin. lib. 32. cap. ult. elacatenas inter pisces recenset.

E|lāctēsco, scis, Est album fieri ad modum lactis. [λευκαίνομαι. Gall. *Se faire blanc, deuenir blanc comme laict.* Ital. *Imbianchire.* Ger. Weiß wie Milch werden. Hisp. *Emblanquecerse, hazerse blanco como leche.* Pol. *Bial'im zyestawam iako iulieko.* Vng. *Meg teiesedõm, feiérwlõk.* Ang. *To waxe white, or to be turned into milk.*] Plin. lib. 20 cap. 21: Mirum, aquam radice addita, addensari sub dio, atque elactescere. Nonnulli legunt lactescere.

E|lǣmprōrĭă: Id est, olei publicè coëmendi cura. Iurisc. in leg. final. §. patrimonium, de Mun. & hon. Elæmptona & Ospriona (hoc est, leguminum comparandorum cura) apud Alexandrini patrimonii munus existimatur. Budæus in Pand.

E|lǣŏn, [שמן *schemén.* ἔλαιον. Gall. *Huile.* Ital. *Oglio.* Ger. Oel. Hisp. *Azeite.* Pol. *Oleiu rod wszy sl'inacy zdrzewa oliwnego.* Vng. *Olay.* Ang. *Oyle.*] Latini oleum vocant. Ex quo componitur Elæomeli. ἐλαιόμελι. Oleum in Syria sponte ex ipsis oleis manans, sapore melleo, alvum mollit, bilem detrahit. Vide Plin. lib. 23. cap. 4. ¶ Est etiam elæon idem quod olivetum. Sed in ea significatione apud Græcos scribitur, ἐλαιὼν per ω oxytonũ: & declinatur Elæon, onis: ut Platon, onis.

E|lǣŏthĕsĭum, Latinè unctorium, & sumitur pro loco ubi unctores corpora ungere solebant post lavationem. [Vng. *Kenõ hely.*]

E|lānguĕo, gues, n. s. Languore conficior, tabesco, languesco. [נמס *namés* נמק *namógh.* ἀκμάνω, χαλάω. Gall. *N'en pouuoir plus, deuenir debile, perdre courage.* Ital. *Languire.* Germ Ertigen/ schwach vnd vnmögend werden. Hisp. *Enflaquecerse.* Pol. *Malcze, sl'abiete.* Vng. *El lankadok, el hirualok.* Ang. *To pine and weather away.*] Plin. de Viris illustrib. Quumq; urbem capere posset, in Campaniam divertit, cujus deliciis elanguit. Livius 3. bell. Pun. Neq; tamen elanguit cura hominum ea mora. Idem 5. ab Vrbe: Differendo deinde elanguit res.

E|lānguēsco, scis, [נמס *namés* נמק *namógh.* ἀκμάζομαι, κατακλάομαι. Vng. *El lankadok, hirualok.* Ang. *To pine and weather away.*] Elangueo. Gel. lib. 2: Negotiis se plerunq; umbraticis & variis quæstionibus intentos habent: in quibus eorum omnis vigor animi, corporisq; elanguescit, & quod Salustius ait, effœminatur. Livius 1. ab Vrbe: Vt elanguescendum aliena ignavia esset. Cornus elanguescens & jam caiura. Silius lib. 4.

E|lāphēbŏlĭōn, [ἐλαφηβολιών. Vng. *Karátson hava.*] Mensis est nomẽ apud Græcos, qui nostro Decembri ferè respondet: ita dictus à cervorum venatione, qui ex consuetudine, Dianæ eo mense offerebantur. Gaza tamen Februarium vertit.

E|lāphŏbŏscŏn, ἐλαφοβόσκον, Herbá est ferulacea, teste Plin. lib. 22. cap. 22. geniculata, digiti crassitudine, femine corymbi, dependentibus foliis olusatri, commendata in cibis, contra serpentium omniumq; aculeatorũ ictus. Fama est, cervos herbæ hujus pabulo serpentum morsibus resistere: unde & nomẽ accepit. Nam ἐλαφος Græcis cervum, sive cervam significat, βοσκη verò pabulum.

Elaphoboscon: id est. salvia apud Dioscorid. lib. 3. cap. 38.

E|lāpē, Genus serpentis. Plin. lib. 23. cap. 5: Salsamentorum cibus prodest à serpente percussis, & contra bestiarum ictus, mero subinde hausto, ita ut sub vesperam cibus vomitione reddatur: peculiariter à chalcide, ceraste, aut quas sepas vocant, aut elape, dipsadéve percussis.

E|lāpĭdo, act. p. Lapidibus purgo. [סקל *sikkél.* ἐκλιθολογέω, λίθους ἐξαιρῶ. Gall. *Espierrer, oster & ietter les pierres d'vn lieu.* Ital. *Nettare vn campo da pietre.* Ger. Von steinen seuberen oder raumen. Hisp. *Espedregar la tierra.* Pol. *Kamieu rumuie.* Vng. *Kõsvl meg tiszitom.* Ang. *To ridde a place of stones.*] Plin. lib. 17. cap. 4: At in Syracusano agro advena cultor elapidato luto sole perdidit fruges, donec regessit lapides

E|lārgĭŏr, giris, d. p. Largior. [חן *chán.* λαδίδωμι, λαμπρύνομαι. Gall. *Faire largesse, donner largement.* Ital. *Donare.* Ger. Außgeben. Hisp. *Dar largamente.* Pol. *Bidaie.* Vng *Ki adom, el oszlogatom.* Ang. *To giue liberallie, to lashe out and wast.*] Liv. Possessores, & magna pars patrum Tribunitiis se jactare actionibus, principem civitatis elargiendo de alieno, popularem fieri quierites.

E|lāssēsco, is, ere, Lassus fio. [אזר *laáh.* κοπιαστικῶς, ἀκμάζω. Gall. *Se lasser, deuenir las.* Ital. *Stancarsi.* Germ. Müd oder laß werden. Hisp. *Cansarse.* Pol. *Sl'abieie.* Vng. *El fár adok, el lankadok.* Ang. *To waxe wearie, to decaie.*] Plin. lib. 16. cap. 15: In arboribus tamen nimia germinatio elassescit.

E|lātē, es, f. t. [ἐλάτη. Vng. *Tegenye fa.*] Plin. lib. 12. cap. ult. Species est abietis unguentis nascens, quam alii palmam, alii spathen appellant. Dioscorides verò, Galenus, Aegineta, & Hesychius elaten vocant tenerum palmæ germẽ, quoddamq; prosilientis fructus operimentum. Quorum sententia videtur verisimiliot. Nam qui dum Plinio abietem inter unguentorum materias enumerarit, non facilè invenias.

E|lātērĭum, n. s. ἐλατήριον, Medicamenti genus est ex sylvestri cucumere confectum ad purgandam alvum accommodatũ. Vnde etiam à nostris medicis *agitatorium* dicitur, quòd ventrẽ vehementer exagitet. Plin. lib. 20. cap. 1: Cucumim sylvestrem esse diximus multò infrà magnitudinẽ sativi: ex eo fit medicamentum quod vocatur elateriũ, succo expresso ex semine.

E|lātĭnē, elatines, pen. prod. fœm. gen. ἐλατίνη. Herba, quæ folia helxines habet, pusilla, pilosa, rotunda, semipedalibus ramulis quinis senisve, à radice statim foliosis: nascitur in segetibus, acerba gustu. Plin. li. 27. cap. 9. Vulgus, teste Ruellio, vocat *Rapistrũ cãpestre.* [Pol. Powoy. Ang. *Renning bucke, or hind corne.*]

E|lātītēs, m. t. ἐλατίτης, Lapis est ex genere hæmatitarum, ambustis præcipuè utilis: ita dictus quandiu crudus est: nam coctus, Miltites appellatur. Autor Plin. lib. 36. cap. 20.

E|lātro, as, Quasi quodam cũ latratu eloquor, & canina quadam mordacitate in lucem profero. [ἐξυλακτέω. Gall. *Abbayer.* Ital. *Baiare.* Germ. Mit grossem geschrey/ alß mit hunds bellen etwas reden. Hisp. *Ladrar coma los perros.* Pol. *Wisczekuie iako pies.* Vng. *Kivgatom.* Ang. *To bark, to speak alowde.*] Horatius libro 1. Epistol. ad Lollium: Alter rixatur de lana sæpè caprina: Propu-

gnat nugis armatus: ſcilicet ut non Sit mihi prima fides & verè, quod placet, ut non Acriter elatrem?

Ē̆lătŭs. Vide EFFERO, effers.

Ē̆lăvo, penultima correpta, Eluo, lavo. [רחץ *rachàts*. ἐκπλύνω. Gall. *Reinſer, lauer ou nettoyer.* Ital. *Lauare.* Ger. Außwäſchen. Hiſp. *Lauar.* Pol. Wimiwam. Vng. *Kimoſom.* Ang. *To waſh, to rinſe or waſhe cleane.*] Colum. lib. 12. cap. 50: Sed quum fuerit oliva elota, reliqua, ſicut ſuprà præcepimus, fieri debebunt. ¶ Elavare ſe bonis, per tranſlationē, pro denudare & ſpoliare. Plautus in Aſin. Nam mare haud mare eſt: vos mare acerrimū. Nam in mari reperi, hîc elavi bonis.

Eldia, Dictamnum apud Dioſc. lib. 3. cap. 35.

Ē̆lĕcĕbræ, argentariæ, Dictæ ſunt ab antiquis meretrices, teſte Feſto, ab eliciendo argento. Locus eſt apud Plautum in Menæh. ubi nunc legitur Illecebræ argentariæ.

Ē̆lēctŏr, onis. Elector, oris, Vide ELIGO.

Ē̆lecto, as, Vide ELICIO.

Ē̆lēctrum, n. ſ. [ἤλεκτρον. Gall. *Ambre: c'eſt auſſi vn certain metail d'or auec la cinquieſme partie d'argent.* Ital. *Ambro, metallo fatto d'oro con la quinta parte d'argento.* Ger. Agſtein. Hiſp. *El embar, y oro de veynte quilates.* Pol. Burſztin. Vng. *Gyanta.* Ang. *Amber, alſo an metall made of gold and the fifte part of ſylver.*] Gummi ſive lachryma, ſuccúsve creditus eſt ex arboribus pineæ generis profluēs. A Latinis ſuccinū dicitur. Multū laborabant veteres ubinam electrum naſceretur. Aliis dicentibus ad Padum fluvium eſſe populos arbores, ex quibus defluereť: aliis credentibus in inſulis quibuſdā maris Adriatici gigni, quas ideirco Electridas vocaverint. Hodie verò notiſſimum eſt, electrum provenire in inſula maris Germanici; non procul à littore Prutenico, quam Germani ſua lingua Sudaw appellant. Ex cujus inſulæ ſcopulis in mare delapſum, partim Oceani æſtu ad litus ejicitur, partim ruſticorum opera (quibus principes pro ſervis utuntur) in ipſo mari colligitur: atq; univerſum ad principem ordinis refertur: ad quem non exiguum ex eo quotannis redit vectigal. Neq; tamen verum eſt ex arboribus defluere, ſed ex ſaxis. Primò autem quū emanat, liquidum eſt, ſed maris aëriſq; frigiditate in eam quam videmus duritiam concreſcit. Eſt itaq; electrum, ſive ſuccinū, nihil aliud quàm bituminis genus, maris regionisq; frigore ex liquida conſiſtentia in duritiam cōmutatum. ¶ Ab hujus ſimilitudine veriſimile eſt dictū eſſe quoddam metalli genus, quod ex parte quadā auri & argenti commiſtione conficitur. Plin. lib. 32. cap. 4: Aurum in quo quinta argenti portio eſt, electrū vocatur. Hoc autem modò naturale eſt, modò cura efficitur. Quod ſi quintam argenti portionem excedat, incudibus non reſiſtit. Plin. ibidem. ¶ Electro lucidior, ἠλέκτρου λαμπρότερος, De re magnopere dilucida, aut de forma ſupra modum nitida, quòd electrum mīro quodā more pelluceat. Ex Luciano.

Ē̆lectrīnŭs, a, um, ex electro. [Vng. *Gyantás.*] Vt vaſa Electrina: D. lib. 34. Tit. 2. l. 32: Spartianus in Quieto, patera electrina.

Ē̆lectŭs, Vide ELIGO.

Ē̆lĕemŏsўnă, f. p. Munus quod inopi datur. [צדקה *tſedhakáh.* ἐλεημοσύνη. Gal. *Aumoſne.* Ital. *Elimoſina, limoſina.* Ger. Ein Allmuſen. Bel. Almoes. Hiſ. *Limoſina* Pol. *Ial'mużna.* Vn. *Alamiſna.* Ang. *Almeſſe.*] Ab ἔλεος, quod miſerationem ſignificat. Spartianus de Caracalla: Non tenax in largitionem, non lentus in eleemoſynam.

Ē̆lĕgans, Vide ELIGO.

Ē̆lĕgīă, pen. prod. f. p. ſive Elegeia per quinq; ſyllabas. [ἐλεγεία, ἐλεγεῖον, Gall. *Vne elegie, vers elegiaques, vers pitoyables.* Ital. *Elegia, verſo miſerabile.* Ger. Ein trawrlied / oder klaglied. Hiſ. *El cantar de coſas triſtes.* Pol. *Smutni lament, pioſnka żałoſna.* Vng. *Siralmas enek, vers (auagy) alagya.* Ang. *Lamentable verſes.*] Latinè ſonat carmen miſerabile, ab ἐλεέω miſereor, quòd hoc potiſſimùm genere carminis miſerabiles hominū ærumnæ, & amoris querimoniæ ſoleāt decātari. Vnde etiā à Poëtis, lachrymabilis & flebilis elegia perpetuis epithetis appellatur: quanquā poſtea etiam rebus lætis ſervire didicerit, ut teſtatur Horatius de Arte Poëtica: Verſibus (*inquit*) impariter jūctis querimonia primùm, Pòſt etiā incluſa eſt voti ſententia compos. ¶ Ad hujus vocis etymologiā nō obſcurè alludit Ovidius in Epicedio Tibulli his verſibus: Flebilis indignos elegia ſolve capillos: Ah nimis ex vero nūc tibi nomē erit. Hoc eſt, quemadmodum à miſeratione nomē habes, ita miſerabile nacta es argumētū.

Ē̆lĕgīdĭŏn, diminutiv. [ἐλεγείδιον. Vn. *Sardinas verſetske, alagyátska.*] Perſ. Sat. 1: nō ſi qua elegidia crudi Dictitarūt proceres.

Ē̆lĕgĭăcŭs, adjectivum, [ἐλεγειακός. Vng. *Alagyás*] ut, Elegiacū carmen, & Elegiographus, elegiarū ſcriptor, qui ſcilicet poémata conſcribit alternis verſibus hexametris & pentametris. Quo in genere poématis primam apud Græcos palmam meritus eſt Callimachus, apud Latinos Ovidius.

Ē̆lĕgĭă, elegiorū, pluralis numeri, pro carminib. elegis. [Vng. *Alagyás vers.*] Plautus Mercat. Occentēt noctu ad oſtium, meæ impleantur carbonibus elegiorum fores.

Ē̆lĕgŭs, a, um, pen. corr. adjectivū: ut, Elegus verſus, flebilis. [Vng. *Alagyás.*] Hor. li. 1. Carm. Ode 33: Albe, ne doleas plus nimio, memor immitis Glyceræ, Neu miſerabiles Decantes elegos.

Ē̆lĕgŭs, [ἔλεγος, ἐλεγεία. Vng. *Alagyás vers.*] Idem quod elegia, ſive carmen elegiacū. Ovid. 3. Faſtor. Nunc primùm velis elegi majoribus iris.

Eleliſphacos, Herba muſtis morbis accommodata: de qua Plin. lib. 12. cap. 25.

Ē̆lĕmēntă, orum, n. ſ. Sunt principia omniū rerū, ex quibus reliqua omnia componūtur, & in quæ reſolvuntur. [יסודים *jeſodhim.* στοιχεῖα. Gall. *Elemens, commencemens de toutes choſes.* Ital. *Elementi.* Ger. Die Element / die erſten anfáng eines dings / auß welchē es zu ſemē wäſen tompt. Hiſp. *El principio materiale de que alguna coſa ſe compone.* Pol. *Zywioł'a.* Vng. *Elteto áltatok, letelnekkeżdetō (auagy) Alomotō.* Ang. *The elementes.*] Ea à Philoſophis numerantur quatuor, ignis, aër, aqua & terra. Cicer. 2. de Nat. deor. Omne corpus aut aqua, aut ignis, aut aër, aut terra, aut quę ex iis componuntur. Idem 1. Acad. Ergo illa initia, & (ut è Græco vertam) elementa dicūtur, è quibus aër & ignis movendi vim habent, & efficiendi: reliquę partes, accipiendi, & quaſi patiendi. ¶ Horum ſimilitudine etiam notas literarum elemēta vocamus, quòd ex iis primùm ſyllabæ, deinde ex ſyllabis dictiones conſtituantur. Sicut enim illa coëuntia omne corpus efficiunt: ſic hæ conjunctæ literalē vocem quaſi corpus aliquod componunt. Inde elementariæ literæ dicuntur prima literarū rudimenta. Iulius Capit. Puer, *inquit*, literis elementariis & calculo imbutus. ¶ Elementa mundi, τὰ στοιχεῖα, τὸ κοσμικὸν, apud ſcriptores Theologicos, & præſertim Apoſtolū, ſunt rudimenta quibus Deus Eccleſiam ſuam in veteri lege quaſi ſub pædagogo erudivit: Id eſt, Iudaiſmus ſive Moſaici ritus.

Ē̆lĕmĕntārĭus ſenex, A Seneca dicitur qui adhuc in primis elementis inſtitmitur. Ita enim ait li. 5. Epiſt. Turpis & ridicula res eſt elementarius ſenex. ὁ γέρων γραμματιστὴς ἄτοπος καὶ γελοῖος φαῦλος.

Elementatio, Eſt ipſorū elementorū circa unumquodq;, aut de ſingulis horū doctrina: licebit & ſic definire: Elementatio ex elementis & principiis uſq; ad finem. Speculatio dicta eſt.

Ē̆lēmpŏrĭă, Elæmporia, Olei coëmendi cura. Arcad. L. ult. §. ij. D. de munere & hon. Elemporia & oſpratura apud Alexandrinos patrimonii munus exiſtimatur.

Ē̆lenchŭs, chi, m. ſ. [תעתוע *haſumáh.* ἔλεγχος. Gal. *Argumēt.* Ital. *Argomento.* Ger. Ein betriegendt argument. Item, Ein tafel / ſo eines dings Inhalt begreifft. Hiſp. *Argumiento* Pol. *Zdradliwy dowod, ſubtilſime menakiey rzeczy.* Ang. *An argumēt.*] Latinè dici poteſt argumentū, ab ἐλέγχομαι, argumentor. Plerunq; tamen pro argumento ſophiſtico ponitur & cavillatorio. ¶ Eſt etiā elenchus index libri, quē vulgò vocamus *Tabulam.* [Pol. *Regeſtr.* Vng. *Erdŏſeg, hiżonyitás (auagy) verſbaſs vitongo erdŏſſeg.* Ang. *The table of a booke.*] ab ἔλεγχω, quod aliquādo inveſtigo, ſcrutor vel exploro. Indicis enim adminiculo inquirimus quicquid toto opere continetur. ¶ Sunt etiā elenchi margaritæ majores, faſtigiata longitudine. Plin. lib. 9. cap. 35: Et procerior ſus ſua gratia eſt (elenchos appellant) faſtigiata longitudine, alabaſtrorū figura in pleniorē orbem diſſuentes. Hos digitis ſuſpendere & binos & ternos auribus, fœminarū gloria eſt. Juvenal. Satyr. 6: turpe putat nul, Quū viriles gemmas collo circundedit, & cum Auribus extenſis magnos cōmiſit elenchos.

Ē̆lēnctĭcŭs, a, um: ut, Elenctici libri. Quint. lib. 2. cap. 6: Sed alii ſunt ejus ſermones ad coarguendos qui contrà diſputāt, compoſiti, quos ἐλεγκτικοὺς vocant: alii ad præcipiendū, qui διδασκαλικοὶ appellantur.

Ē̆lĕo, es, Maculo. [ῥυπαίνω, καλύδω. Gall. *Maculer.* Ital. *Macchiare.* Germ. Vermaſſgen / beſudlen. Hiſp. *Manchar ò manzillar.* Pol. *Smakoce.* Vng. *Beſzennyezŏm, bémocskolom.* Ang. *To diſtayne, to ſoyle.*] Lucil. li. 6: Si hic veſtimenta eluit luto, ab eo riſum magnū ad cachinnum impudens ſubjicit.

Eleos, ἐλεὸς, Apud Ariſt. Hiſt. lib. 8. cap. 3. Gazæ Aluco: avis eſt nocturna, unguibus aduncis, quæ mures, ralpaſq; venatur. Verſatur in deſertis ædificiis ac montibus. [Vng. ὄλyω.]

Eleophylon, Phylon dicta herba apud Dioſc. lib. 3. cap. 141.

Eleoſelinum, Sativo Apio grandius. Dioſc. lib. 3. cap 73.

Eleoſtaphylos, vitis oleæ inſita, utriuſq; arboris fructū ferēs.

Elephangia, Lego in Barbaris ſonare, Latinè aromatica, unde pilulæ Elephanginæ.

Ē̆lĕphāntĭăſis, f. p. ſive Elephantiaſis. [ἐλεφαντίασις. Gall. *Ladrerie, lepre, meſellerie.* Ital. *Lepra ò ſlizza.* Germ. Ein gattung der maſſen. Hiſp. *Cierta eſpecie de lepra.* Pol. *Trad.* Vng. *Bŏr pokloſság, (item) pokloſsag.* Ang. *Leaprie.*] Morbus eſt, quem vulgus medicorum *Lepram* vocat: ita tamen ut alium eſſe intelligamus à lepra Græcorū, quæ ſcabiei ſpecies eſt, cutem manifeſtis craſtis obducens. Oritur elephantiaſis à ſanguine atræ bilis naturam habente, qui tēporis proceſſu in atrā bilem planè convertitur. Rationem hujus nominis referunt ad elephanti naturam,

ram, cujus cutis ulcerosis quibusdã vallibus infestatur. Differt à cancro, quòd hic partem corporis depascat: elephantia per totum corpus diffundatur. Plin. lib. 26. autor est elephantiasin in Italia ante Cn. Pompeii tempora non fuisse.

E"lĕphāntĭăcŭs, [ἐλεφαντῶν, ἐλεφαντιακός. Vng. *Bŏrpoklos.* An. *Leaperous.*] Qui morbo elephantiæ laborat. Lactantius lib. 4. Divin. Inst. cap. 26. hos Elephanticos vocat. Leprosi (*inquit*) verè, atq; elephãtici debent haberi, quos vel infinitæ cupiditates ad scelera, vel insatiabiles voluptates ad flagitia cõpellũt.

E"lĕphās, elephantis, m. t. & Elephantus, ti. [ἐλέφας. Gall. *Elephant, ou iuoire, qui est la dent d'vn elephant.* Ger. Ein Elephant oder Heffant. Ital. & Hisp. *Elefante.* Pol. *Elefant.* Vng. *El-fánt.* An. *An elephant.*] Animal est omnium terrestrium maximum, Europæ incognitum, nisi ex Asia aut Africa invectum. Duos habet dentes, sive potiùs cornua, ex quibus fiunt opera eburnea. Cic. de Senect. Nec nunc equidem vires desidero adolescentis: non plus quàm adolescens tauri, aut elephantis desiderabam. Idem 2. de Nat. deor. Manus etiam data elephanto, quia propter magnitudinem corporis difficiles aditus habebant ad pastum. Idem 9. Philipp. Romani nepotem Antiochi elephantos alere prohibuerunt. ¶ Poëtæ nonnunquam elephantum pro ebore posuerunt, more Græcorum, qui ἐλέφαντας appellatione, & belluam, & ebur intelliguut: Virg. lib. 3. Georg. In foribus pugnam ex auro, solidoque elephanto. ¶ Elephanti biennio utero gravescunt, nec amplius quam semel gignunt, nec plures quàm singulos: vivunt annos trecentos. Hos primùm vidit Italia, Pyrrhi regis bello in Lucanis: unde & boves lucas nominavit: quoniam Itali maximã quadrupedem quam haberent, vocarent bovem. ¶ Elephantus etiam inter belluas marinas recensetur: de quo Plin. li. 19 cap. 5. & lib. 32. cap. ult. ¶ Elephantus quoque, astacus, è specie locustarum. Plin. lib. 32. cap. ult. Elephanti locustarum generis nigri, pedibus quaternis bisulcis, *etc.* ¶ Elephantus non capit murem, ἐλέφας μυῶν οὐχ ἁλίσκεται. Generosus & excelsus animus negligit prædas viles & lucella minuta. Vir egregiè doctus non insectatur minutulos istos literatorũ simios. Homo præpotens non offenditur injuriolis tenuium. ¶ Elephantem ex musca facis, Ἐλέφαντα ἐκ μύιας ποιεῖς. Res exiguas verbis attollis atque amplificas. Lucianus in Muscæ encomio. ¶ Nihil ab elephante differs, ἐλέφαντος οὐδὲν διαφέρεις. In magnos & stupidos dicebatur: etiamsi primam magnitudinis laudem Plinius tribuit elephantis, sed interbruta: verùm ea corporis moles & formæ fœditas adagio locum fecit. ¶ Nec elephantus quidem ebiberet, ἀδ' οὐ ἐλέφας ὄμπιον. De poculo prægrandi: quum elephantus proboscide immensam aquarũ vim quum libet hauriat. Athenæus.

E"lĕphāntĭnŭs, a, um, penult. correp. [ἐλεφάντινος. Vn. *El fánte, elefánthoz való.* Ang. *Of an elephant.*] Nomen positivum: ut Pellis elephantina. ¶ Elephantinum et ebur Italicum describit Celsus lib. 5. cap. 19. sic dictum, eodem teste, quod sit pernandidum, quasi eburneum. ¶ Elephantini libri, apud priscos fuerunt, in quibus senatusconsulta scribebantur, quæ ad principes pertinebant.

E"lĕphāntŏgrăphī, ἐλεφαντογράφοι, à Plutarcho in Periclis vita, vocantur pictores qui in ebore pingunt.

E"lĕvo, as, pen. cor. act. p. Sursum levo, in altum tollo, sublevo. [נשא *nasá* הרים *herím.* μετεωρίζω, ἀναίρω. Gall. *Eleuer, hault.* Ital. *Leuare, alzare.* Germ. Erheben in die Höhe. Bel. Opheffen. Hisp. *Alcar ò soliuiar de abaxo arriba.* Polon. Wznosze. Vng. *Föl emelõm.* Ang. *To life vp, to heaue aloft.*] Plaut. Cape dum lapidem hunc atq; eleva. ¶ Item rem aliquã minuo, extenuo, & verbis deprimo. [ἐκφαυλίζω, ἐκφαυλίζω, ὑποτιμῶ. Gall. *Enuenuer, alleger, attenuer, faire moindre, descharger.* Ital. *Abbassare, sprezzare.* German. Verachten/ vertleinern/ ring schetzen. Hisp. *Menospreciar, disminuyr.* Pol. *Lekceważenie, ubostwo, obmawiam.* Vn. *Megy, kisebbitõm, kissebbitõm.* Ang. *To make lighter, to ease of griefe and sorow.*] Tractum à re ponderosa, quæ ut ferri possit elevatur: id est, imminuitur. Liv. 3. ab Vrbe: Major, *inquit,* li vana nostra P. C. autoritas ad plebem est, vos elevatis eam, quippe quia plebs senatusconsultum in cõtinuandis magistratibus solvit. Idem lib. 28: Post receptam totam Hispaniam, ita ut vestigium belli nusquam reliquum sit, elevare meas res gestas. Quintil. lib. 5: Gentium simul universarum elevata testimonia ab oratoribus scimus. Elevare autoritatem, dignitatem, judicium, vel testimonium alicujus: hoc est, verbis imminuere & extenuare. Livius lib. 47. ab Vrbe: Cujus autoritatem perpetuo vitæ tenore partam, toga candida elevabat.

E"lĕvātĭo, onis, f. t. [ὄπτισμός. Vn. *Gyalázatos kisébbités.* An. *A leasting or heaping vp.*] Quint. lib. 9: Et illæ elevationes videlicet, O dii boni.

E"lēuthĕrĭus, ἐλεύθερος, Latinè dicitur Liberalis, ingenuus, servator, liberatorque. Hinc Eleutherius Iovis cognomentũ, ab eo impositũ, quòd depulsa Medorum dominatione, Græcos libertati restituisset. Suidas.

E"lēuthĕrĭă, orum, n. s. ἐλεύθερα, Sacra quædã apud Samios, πρὸς ἔρωτα: hoc est, Amori deo dedicata. ¶ Eleutheria item dicebantur lætiores epulæ, quas servi libertate donati celebrabant. Plaut. in Persa: Basilicè agito eleutheria.

E"lĭcĕ, Vide HELICE.

E"lĭcĭo, cis, pen. cor. cui, citum, act. t. Educo, extraho, allicio. [הוציא *hotsí.* ἐξάγω. Gall. *Attraire, tirer hors.* Italic. *Hiescare, trar fuori.* German. Hinauß ziehen/ herfür reitzen. Hispan. *Atraer por fuerça, sacar à fuera.* Polon. Wyciągam. Vng. *Ki vonsom, ki nyomom.* An. *To pike or draw out, to allure.*] Plaut. in Bacch. Vt eum ex lutulento cœno Properè hinc elicias foras. Plin. lib. 19. cap. 3 Sapor autem asper, & medicamenti instar ad eliciendas alvos. Ovidius: Credibile est lachrymas elicuisse deo. Cicero 1. de Orat. Verbum ex eo nunquam elicere potui de vi ac ratione dicendi.

E"lĭcto, as, frequentativum formatum à verbo Elicio. [ἐξέλκομαι, ἐπισπῶμαι. Vng. *Gyakortu, ki nyomom, ki vonsom.*] Plautus in Asin. Ibo adversum, atque electabo quicquid illud lit. Hoc est, eliciam.

E"lĭcĭes, pen. cor. m. t. Sulci aquarii per quos aqua collecta ex agro educitur: ab eliciendo dicti. [ἀγωγοὶ ὑδάτων. Gall. *Petis fossez pour ayes autour ou dans vn champ pour receuoir les eaues.* Ita. *Fossi per ricevere le acque nei campi.* Ger. Wasser furchen in den äckeren. Hisp. *Sulcos por donde passa el agua en los campos.* Pol. *Bagna.* Vng. *Viz vezeto arkok, vagyis Arkuk.*] Columella. 2 cap. 8. Sed quamvis temperies cibaria commodissima effecerit, cavebitur tamen, ut patentes latè, crebro que per eos aquarios, quos nonnulli elicios vocant, humanam, & omnem humorem in colliquias, atque inde extra rete ejiciamus.

E"lĭcĭus, Jupiter, in Aventino colebatur, a Livio dictus evocandis fulminibus dictus. Ovid. Talia Dodonides canebat numina Iuppiter unde minores Nunc quoq; [illegible]

E"lĭdo, dis, penult. prod. līsi, līsum, act. t. [illegible] elicio, elicio. [[illegible] *rit* [illegible] Gall. [illegible] *cher, presser & faire tomber.* Ital. [illegible] Ger. [illegible] fatzen an/ oder zerbrechen. Hisp. [illegible] Pol. *Wybijam, wybiiam.* Vng. [illegible] *ki nyomom.* [illegible] Ang. *To dasher* [illegible] Cic. 3. Tusc. Atqui flirpibus sunt ægritudines quà è multæ, quàm amaræ, quæ ipso trunco evulso, omnes evidentia fuvi. Plaut. in Rud. Jubeo oculos elidere. Virgil. 8 Aeneid. Cui pr. ma novercæ Monstra manu, geminosque premens eliserit angues. Plin. lib 11. cap. 37: Cæteris ossibus leonis est tanta duritia, ut ignis elidatur velut è silice.

E"līsŭs, partic. [מרסק *merutsák.* συντριπτός. Gall. *Rompu, casse, escachè.* Italic. *Rotto, fracassato.* Germ. Zerbrochen/ zerstossen. Hisp. *Quebrado ò lisiado.* Pol. *Wibity, wywimony.* Vng. *Ki nyomattatot ki tsikkantatot.* Ang. *Dashed to a gamst, [illegible] ken.*] Suet. in Cæs. Ac sæpè præ turba, elisi, exanimatiq; sunt. Ovid. 6. Metamor. Exiliantque cavis elisi nubibus ignes.

E"lĭgo, gis, pen. cor. act. t. Lego, deligo, opto, [בחר *bachár.* [illegible] Gal. *Eslire, choisir.* Ital. *Eleggere, scerre, torre.* Germ. Auß lesen/ erwehlen. Bel. Verkiesen. Hisp. [illegible] Pol. *Wybieram.* Vng. *Válaszlok.* Ang. *To choose, to cleth and pike out.*] Cic. 4. Acad. Quam potissimùm sententiam & disciplinam melius eliget? Idem 1. Verr. Quoties ille tibi potestatem optionemq; facturus sit, ut eligas utrũ velis. Idem Octavio: E' duobus autem malis quum majus fugiendum sit, levius est eligendum. Varro de Re rust. De asinis quenque amplissimum, & formosissimum quem possunt, eligunt. ¶ Deligere verò significat ex magis idoneis aliquem legere ad aliquid agendum. Delegit sibi sæpè pop. Roman. Imperatorem ad bella, ut Pompeium ad bellum Mithridaticum. Imperator quoque deligit milites, non eligit, ad rem videlicet bellicã idoneos: & inter eos agit delectum quum dispicit quinam rei militari magis sint accommodi. Et agricola delectum agit inter tauros, quos scindendo solo, quosq; procreandæ soboli destinet. At si ex multis daretur optio, quem sibi vellet eligeret, nõ deligeret. Ideoque semper ferè dicitur in eod. sensu, Datur tibi optio: & Datur tibi electio. ¶ Hinc Delectus, a, um, participium: & Delectus, us, nomen: Valla lib. 4. cap. 63.

E"lēctŏr, oris, m. t. [בחר *bochér.* ἐκλογεύς, ἐκλέκτωρ. Gall. *Electeur, eliseur, choisisseur.* Ital. *Elettore.* Germ. Ein Erwehler. Hispan. *Elegidor.* Polon. Wyborca. Vngar. *Választo.* An. *A chooser, a piker out.*] Ad Heren. lib. 4: Postremò in eo vim artificii consumat, ut ipsi ab aliis potiùs eligendi, quàm aliorum boni electores existimentur.

E"lēctĭo, onis, f. t. Selectio, delectus. [מבחר *mibchár.* ἐκλογή, ἐκλεκτός. Gall. *Election, eslite, chois.* Ital. *Elettione, eletta.* Germ. Ein Waal oder Erwehlung. Bel. Een verkiesinge. Hisp. *Eleccion de elegir.* Pol. *Wibranie.* Vng. *Válaszтás.* An. *A choosing or piking out.*] Cic. in Orat. Iudicium, electioque verborum. Idem 3. de Fin. Initia quorum ex electione virtus possit existere.

E"lēctŭs, [בחור *bachúr.* ἐκλελεγμένος. Gal. *Esleu, choisi.* Ital. *Eletto.*

Germ. Erwehlet/außgelesen. Hisp. *Elegido.* Pol. *Wibrany.* Vn. *Válaſztatot.* Ang. *Chooſed, elected.*] Cicer. 1. de fin. Electis verbis dictatæ res.

Ēlēctŭs, us, ui, [Vn. *Válaſztás.* An. *A choiſe.*] Ovid. Epiſt. 2: In necis electu parva futura mora eſt.

Ēlĕgāns, pen. corr. om. r. Nomen eſt, non participium, ab hoc verbo eligo deductũ, ut Cicero de optimo dicendi genere innuere videtur, quum inquit: Nam ſi ut in epulárum apparatu magnificentia recedens, non ſe parcum ſolùm, ſed etiam elegantem videri volet, eliget quibus utatur. Sunt enim pleræq; aptæ hujus ipſius oratoris de quo loquor parſimoniæ. Eſt igitur elegans idem quod cultus, ornatus, politus. [נאוה *tob* טעם *taʃpheh.* Φιλόκαλος, κομψὸς, κεκαλλιτεχνημένος. Gal. *De chou, d'eſlite, beau, tolt, orné.* Ital. *Elegante, polito.* Germ. Wolgeziert/ ſchön. Bel. Becierdt/ ſchoon Hiſp. *Lindo, galano y gentil.* Pol. Czudni, piekny, nadobny. Vng. Ekes, ſzép. Ang. *Neate, feate, gay preatietricke, and trimme.*] Cicero 2. de Fin. Nemo noſtrùm iſtuc generis aſotos jucundè putat vivere, mundos, elegantes, optimis coetis, piſtoribus, piſcatu, aucupio, venatione, &c. Terent. Evnuch. Regem elegantem narras. Idem: Quum ipſum me noris, quàm elegans formarum ſpectator ſiem. Vbi Donatus: Elegans ſpectator eſt qui ſit cunctantis & faſtidioſi judicii, cui non quid placet facilé. Cicer. 6. Ver. Vide ne ille non ſolùm temperantia, ſed etiam intelligentia te atque iſtos qui ſe elegantes dici volunt, vicerit. ¶ Apud antiquos uſque ad Catonis tempora elegans non honoris, ut hodie, vocabulũ erat, ſed reprehenſionis, & vitii. Gell. lib. 11. cap. 2: Elegans homo non dicebatur cum laude, ſed id ferè verbũ ad ætatem M. Catonis, vitii, non laudis fuit. Cato libro de Moribus: Avaritiam omnia vitia habere putabant: ſumptuoſus, cupidus, elegans, vitioſus, irritus, qui habebatur, is laudabatur. Ideò Mar. Tullus Lucio Craſſo & Scævolæ non meram elegantiam, ſed multa parſimonia miſtam laudi dedit in lib. de clar. Orat.

Ēlĕgāntĭă, f. p. Munditia, lautitia, cultus, ornatus: ab eligendo, ut putatur, dicta. [תואֶרֶת *tipheéreth.* Φιλοκαλία, κομψότης. Gall. *Bonne grace, elegance, magnificence, honeſteté.* Ital. *Eleganza, politezza, nettezza.* Germ. Schöne/ zierligkeit. Hiſp. *Lindeza, gala, y gentileza.* Polon. Czudnoſcz, pieknoſcz. Vng. Ekeſség, ſzépſég. Ang. *Preatineſſe, trimmeneſſe,* &c.] Cicero in Orat. Fucati verò medicamenta candoris & ruboris omnia repellentur: elegantia modò & munditia remanebit. Idem 2. de Fin. Contemnit enim diſſerendi elegantiam, confuſè loquitur. Idem 3. de Fin. Agricultura quæ abhorret ab omni politore elegantia. Hæc tamen apud veteres non ad ingenii opera, ſed duntaxat ad nimis amœnum, lautumque cultum ac victum applicabatur, nec ſine vitio erat: nunc elegans ſolùm laudando dicitur: ut Elegans oratio. Eſt enim elegantia orationis virtus quæ facit ut unumquodque verbum purè aperteque dici videatur. Hujus duæ ſunt partes: latinitas, & explanatio. Latinitas, quæ ſermonem purum ſervat ab omni vitio. Explanatio eſt, quæ reddit apertam & dilucidam orationem. Ea duabus rebus comparatur, ſcilicet ut uſitatis verbis utamur & propriis. Vſitata ſunt, quæ verſantur in conſuetudine quotidiana. Propria ſunt, quæ ejus rei de qua loquimur, verba ſunt, aut eſſe poſſunt.

Ēlĕgāntĕr, adverbium, Politè & proprié. [κομψῶς. Gall. *Elegamment, de bonne grace, ioliment, mignonnement.* Ital. *Elegantemente, politamente.* Germ. Zierlich/ fein. Hiſpan. *Linda, galana y gentilmente.* Pol. Czudnie, nadobnie. Vng. Ekeſen, ſzépen. Ang. *Neatly, trimmely.*] Vt Eleganter diſputare. Cicer 4. Acad. Idem 2. de Fin. Hoc ipſum elegantius poni melius que potuit. Idem ad Brutum: Tibi is exponet qui & optimè omnia novit, & elegantiſſimè expedire, & deferre ad te poteſt. Cicero Luceio li. 5: Ad conſolandum autem cùm illa valent, quæ eleganter copioſeque collegiſti.

Ēlīmĭno, as, penultima correpta, act. p. Extra limen ejicio, excludo. [הוֹצִיא *hotſi.* ἐξωθέω, ἐκβάλλω. Gallic. *Faire ſortir hors de la maiſon, ietter de l'entrée.* Ital. *Cacciare di caſa, mandar fuori.* Germ. Zum Hauß hinauß ſtoſſen/ für die Thür hinauß ſtoſſen. Hiſp. *Deſterrar ò echar de caſa.* Pol. Zedrzwi wipicham. Vngar. *Azayton ki vetům, ki rekeſztům.* Ang. *To hurle or thruſt out of doores.*] Pomponius ad Nonium: Eliminabo extra ædes conjugem. Ennius Medea: Exule antiqua herilis, fidâ cuſtos corporis, quòd ſic extra ædes eliminatur. ¶ Eliminare dicta, dixit Horatius libro Epiſtolarum pro enuntiare, quaſi extra limen efferre. -ne (*inquit*) fidos inter amicos Sit, qui dicta foras eliminet.

Ēlīmo, as, act. p. Lima polio, perpolio. [ἐκδιαπτύω. Gall. *Limer, eſlimer, polir à la lime, ou mettre en limaille.* Ital. *Limare, lauorare con la lima.* Germ. Außfeilen/ außbutzen. Hiſp. *Limar, ò obrar con lima.* Pol. *Poleruie, pielka oczieram.* Vng. *Meg tekelům, meg ſimitom, tiſztitom.* Ang. *To cut of with a file, to poliſhe and mak ſmooth.*] Ovidius 4. Metamor. -extemplò graciles ex ære catenas, Retia que & laqueos quæ lumina fallere poſſent, Elimat. ¶ Inde per tranſlationem, dicimus elimare opus aliquod, Ornatè & abſolutè conficere. Cicero Attico, li. 16: Velim χάλιον aliquod elimes ad me. ¶ Accipitur etiam interdum elimare pro lima abradere. Plinius libro 34. capite 18: Alii elimatam ſcobem in fictili crudo coquunt in caminis.

Ēlīmātŏr, ris, Politor, ab elimando: hoc eſt, expoliendo. [Vn. *Meg tekelés, meg ſimitás, tiſztitás.*] Tertullianus lib. 4. adverſus Marcionem: Significantis Chriſtum eſſe verũ diſceptatorem & elimatorem macularum humanarum.

Ēlĭnguātŭs, Qui linguam non habet. [ἄγλωττος. Gallic. *Qui n'a point de langue* Ital. *Senza lingua.* German. Zungtoß / der ſtumm vnd ohn ein Zungen iſt. Belg. Tongeloos/ ſtom. Hiſpan. *Deslenguado, ò ſin lengua.* Polon. *Bez ięzika, niemi.* Vng. *Nyeluetlen.* Ang. *Tongueleſſe.*] Cornelius Fronto de different. vocab. Elinguis habet linguam, ſed uſu ejus caret: Elinguatus amiſit.

Ēlĭnguĭs, gue, om. t. Qui mutus eſt & loqui non poteſt, etiam ſi linguam habeat. [ἄφωνος, κωφός. Polon. *Niemy.* Vng. *Néma.* Ang. *Dumme, that can not ſpeake.*] Cicero pro Flacco: Convicit & elinguem reddidit. Idem de claris Oratoribus: Præſertim quùm Fannius nunquam ſit habitus elinguis. Plinius in Epiſtolis: Iidem proſpeximus curiam, ſed curiam trepidam & elinguem: quum dicere quod velles, periculoſum: quod nolles, miſerum eſſet.

Ēlĭnguo, as, Linguam extraho, ſeu lingua privo. [ἐξεκγλωττίζω. Gall. *Eſlanguer, oſter la langue.* Ital. *Priuare della lingua.* Ger. Einem die Zung außziehen/ abhauwen. Hiſpan. *Deslenguar, ò cortar la lengua* Polon. *Ezik więzagam.* Vng. *Nyeluét ki vonzom, ki metezöm.* Ang. *To mak tongueleſſe.*] Plautus in Aulul. Si hercle, ego te non elinguandam dedero uſque ab radicibus, Impero, autorque ſum, ut me cuivis caſtrandum loces.

Ēlĭquo, as, pen. corr. act. p. Liquidum facio: ut quum aurum, argentum, vel plumbum igni diſſolvimus. [נתך *hemás.* τήκω, ἐκτήκω. Gallic. *Faire fondre & mettre en liqueur, paſſer & couler vne liqueur.* Italic. *Far liquido.* Germ. Schmeltzen. Hiſpan. *Hazer puro ò claſo ſin hez.* Polon. *Roztapiam, ſzmelcuie.* Vng. *Meg oluaſztom.* Ang. *To melt.*] Senec. libro 3. Natur. quæſt. Eſt in Cherſoneſo Rhodiorum fons, qui poſt aliquantum intervallum temporis fœda quædam turbidus ex intimo fundat, donec liberatus eliquatusque eſt. ¶ Eſt etiam eliquare, molliter canere, & cum lenocinio quodam vocis, ut inquit Cornutus, pronuntiare. Perſ. Sat. 1: -plorabile ſi quid, Eliquat & tenero ſupplantat verba palato. ¶ Præterea aliquando idem quod conſumere. Cornutus in Perſ. Sat. 5: Eliquare & conſumere annos.

Ēlĭquāmĕn, n. t. Quod eliquatum eſt ex re aliqua, ut ex carnibus, aut piſcibus: vulgus *Salmyriam* vocat. [נתך *temes.* ἐκχύλισμα. Gall. *La liqueur eſprainte & deſgoutée de quelque choſe.* Ital. *Licore ſpremuto, ſcolato.* German. Die außgeſchmeltzte oder außgeſottne Feißte. Hiſpan. *La menteca de coſa derretida.* Polon. *Wiwarzenie.* Vngar. *Lév, oluaſztot hay.* Ang. *Dripping tryed, ſuet molten.*] Columella lib. 3. cap. 14: Abſtineatque ferè ab omnibus redolentibus eſculentis: ut ſunt ſalſamenta, & eorum omnia eliquamina.

Ēlĭquēſco, is. Liquidus fio. [נתך *names.* ἐκτήκομαι, ἐκχυλίζομαι. Gal. *Se fondre & venir en liqueur.* Ital. *Fonderſi, liquefarſi.* Ger. Zerſchmeltzen/ weich aiß das Waſſer werden. Hiſp. *Derretirſe, hazerſe claro y ſin hez.* Polon. *Roztapiam ſie, miekczeie.* Vng. *El oluadok.* Ang. *To melt, to be about to melt.*] Var. 1. de Re ruſtic. de olea loquens: Alia ad cibum eligitur, alia ut eliqueſcat, ac non ſolùm corpus intùs ungat, ſed etiam extrinſecùs.

Ēlĭtis, Helxine apud Dioſcor. lib. 1. cap. 42.

Ēlium, ſecundum Theodorum, lilium ſylveſtre, libro 1. capite 138.

Ēlixir: id eſt, quinta eſſentia. Sic enim Arabes vocant Spiritum ab auro, vel herba, aut vino ritè extractum ſervatumque.

Ēlixātio, In univerſum quidem eſt, indefiniti in humore exiſtentis concoctio, ab humido calore facta. Ariſtot. libro 4. Meteor.

Ēlixŭs, a, um, Aqua coctus. [שׁוּל *baſchél.* ἑφθός. Gall. *Cuit en eau, bouilli.* Ital. *Leſſo, aleſſo.* Germ. Geſotten. Hiſpan. *Cozido en agua.* Pol. *Vwarzony.* Vng. *Fött.* An. *Sodden in water, boyled.*] Elixum (*inquit Nonius*) eſt quicquid aquâ mollitur, vel decoquitur. Nam lixam aquam veteres dixerunt: unde & lixæ dicti, qui militibus aquam ad caſtra, vel ad tentoria ſolent ferre. Horat. 2. Serm. Sat. 2: -at ſimul aſſis Miſcueris elixa, ſimul conchylia turdis. Ovid. 4. Faſt. Candidus elixæ miſcetur caſeus herbæ. Plaut. Pœnulo: Milphio, heus Milphio; ubi es? M. Aſſum apud te, eccum. A. G. At ego elixum volo. ¶ Varro autem per tranſlationem Calceos elixos ſcribit, quaſi madefactos: ut eſt caro quæ elixatur. In pavimento (*inquit*) non audes facere lacunam: at in humum calceos facis elixos.

Ēlīxo, as, Aqua coquo. [שׁוּל *biſchél,* ἕψω, ἑψέω. Gall. *Cuire en eau, bouillir.*

eau, bouillir. Ital. *Lessare, cuocere à lesso.* Ger. Sieden/ kochen. Hisp. *Cozer en agua.* Polon. *Wimarzam.* Vn. *Meg forrâm.* Ang. *To seeth in water, to boyle.*] L. Valla: Quod in prandio carnes quasdam parum elixasset.

Elleborine, teste Plinio lib. 7. cap. 9: Herba est exiguis foliis, quæ alio nomine Epipactis dicitur.

Ellĕbŏrum, n. s. [ἐλλέβορος. Gallic. *Herbe appellée des Latins* Veratrum. Ital. *Veratro herba.* Germ. Nießwurtz. Hisp. *El vedecambre.* Pol. *Czarna ciemierzyca*: item *Bial'a ciemierzyca.* Vn. *Szárpa.* An. *The beares foote, an hearbe so called.*] Herba est insignem purgandi vim habens: quã Latini veratrum appellant. Ejus duæ sunt species, album & nigrum. Elleborum album, ἐλλέβορος λευκὸς, folia habet plantaginis, aut betæ sylvestris, sed breviora, nigrioraque, & canalium dorso rubentia, caulem quicuncialem, ferulaceum, bulborum tunicis obvolutum, radicem cepæ modo multis fibris capillatam. Præstantissimum nascitur in Anticyra insula, ubi & tutissimè sumebatur, cerebri purgandi gratia. Vnde factum est ut quos cerebro minus sano esse velimus significare, Anticyram navigare jubeamus. Elleborum nigrum, ἐλλέβορος μέλας, Romanis *veratrum nigrum* dicitur, à Græcis etiam *Melampodium*, à Melampode quodam ovium pastore, qui eo Prœtidas furentes fertur persanasse. Folia habet Platani, sed minora, & spondylio proxima, pluribus incisuris, nigrioraque & subaspera, caulem scabrum, florem ex purpureo candicantem, & uvæ modo racemosum: semen cnici, quod Sesamoides vocatur. ¶ Bibe elleborum: πίε ἑλλέβορον, Quod adagio Aristophanes in Vespis significat insanire quempiam. Vnde ἐλλεβορᾶν, καὶ ἐλλεβορίζειν pro insanire. Qui ergo parum animo constant, ἐλλεβόρους δεῖν: id est, elleboro opus habere dicuntur: quod elleborum purgare cerebrum: ideoque curare insaniam, antiquis creditum sit.

Ellum, Vide ECCVM.

Ellўchnĭum, n. s. [ἐλλύχνιον, ψυχλίς. Gall. *La meche d'vne lampe ou chandelle, lumignon.* Italic. *Stopino, lucignolo.* German. Der dachten in einem liecht. Bel. Een lement. Hispan. *Mecha del candil.* Pol. *Knot wkagáncu, albo wlampie.* Vn. *Mécs gyertya bél.* An. *The weeke or metch of a candle.*] Dicitur funiculus ille papyraceus, seu sparteus, cãnabinúsve aut stupeus in lychno, qui oleo affuso lumen præbet. Plinius: Et è medulla ejus elegantium lucernarum ellychnia fiunt. Idem libro 23. capite 4: Ellychnia ex uva fiunt claritatis præcipuæ: ex oleo lumen obscurum propter nimiam pinguitudinem.

Ellŏbĭă, ἐλλοβία, Genus inaurium (inquit Iulius Pollux) à fibris aurium, quas Græci λοβοὺς vocant.

Elminthĕs, ἕλμινθες, Vermes ex genere lumbricorum. Sunt autem in duplici differentia, teretes & lati: ut docet Gal. l. ult. method. cap. ult. Nominativus singularis est Elmis.

Elŏco, elocas, are, act. p. Est precio aliquid utendum do, loco: [ἐκμισθόω. Gall. *Faire changer de lieu & place, oster d'vn lieu & transporter, loer.* Ital. *Allogare, affittare.* German. Außthethen. Hispan. *Arrendar à otro por alquiler.* Polon. *Naimuie.* Vngar. *Bérbe adom.* Ang. *To giue, or to lett out to hire.*] ut, Elocare fundum, est certo pretio ejus usum alicui concedere. Cicero quinta Verrina: Xenon ad se pertinere negabat: fundum elocatum esse dicebat. Elocare boves. Columella lib. 1. cap. 7: Et maximè vexant servi qui boves elocant, eosdemque & cætera pecora malè pascunt. Elocare sese curandum. Plinius lib. 26. capite 1: Siquidem certum est Manilium Cornutum ex prætoriis legatum Aquitanicæ provinciæ H-S. CC. elocasse in eo morbo curandum sese. ¶ Elocare funus. Plinius libro 31: Asses ergo contulit populus & funus elocavit. [Vngar. *El adni fernek adni.*] Elocare filiam est eam viro tradere.

Elŏcūtĭo, Vide ELOQVOR.

Elŏgĭum, n. s. [עדות *hedhúth.* ἐλογῶν, μαρτυρία. Gallic. *Tesmoignage & rapport qu'on fait d'aucun, inscription de monument.* Ital. *Testimonio, testimonianza.* Ger. Ein Zeugnuß/ fürnemlich/ ein herrliche vnd löbliche Zeugnuß. Hisp. *Testimonio ò testificacion que se da en honra ò vituperio de alguno.* Polon. *Swiadectwo dobre ekim poch wal'a.* Vng. *Vala kiről valo bizonság tétel, diśired.* Ang. *A report to the praise or dispraise of a thing.*] Testificatio de aliquo honoris vel vituperationis causa. Vituperationis. Quintilianus: Non est, Iudices, quòd putetis ideo nullum adjectum ad exhæreditationem juvenis elogium, quia de scelere cõstaret. Honoris. Cicero in Catone: Quanta in Attilio Calatino, in quem illud elogium unicum complurimæ consentiunt gentes, populi primarium fuisse virum. Seneca: Decessit negotiator, testamento omnium bonorum suorum reliquit formosam uxorem hæredem, & adjecit elogiũ: Quia pudicam comperi. Cicero 1. Tuscul. Quid ipsa sepulchrorum monumenta, quid elogia significant, nisi nos futura etiam cogitare? ¶ Aliquando accipitur pro simplici testificatione sententiæ. Cicero in Catone: Solonis quidem sapientis elogium est, quo se negat velle suã mortem dolore amicorũ & lachrymis vacare.

Elōngo, as, act. p. Protraho, differo. [הארך רחק *Heerik rhek.* ἀφίστημι. Gall. *Alonger, faire plus long.* Ital. *Dilungare, prolungare.* Germ. Verlengeren. Hisp. *Alongar.* Vng. *Elhalaszom, meg nyuytom.* Ang. *To mak longer.*] Plinius: Quo maxime tempore dies elongantur.

Elōps, ἔλοψ. m. t. Piscis apud antiquos nobilissimus habitus, unus omnium squamis ad os versis, contra aquam nando meat: à nonnullis Acipenser dictus. Plinius lib. 9. cap. 17. ¶ Est & Centauri nomen equoprium, apud Ovid. 12 Metamorph.

Elŏquŏr, penult. correp. d. t. Clarè & apertè propriisque verbis animi sensa explico. [דבר הגיד *dibber helits.* ἀποφαίνω, ἀποφθέγγομαι. Gall. *Dire, parler clairement, & donner à entendre, declarer son dire proprement.* Ita. *Parlare apertamente.* German. Außsprechen/ heiter herauß reden/ was einem vmb das Hertz ist. Bel. Uytspreken. Hispan. *Hablar esparzidamente y bien.* Pol. *Wimawiam to comam na serce.* Vngar. *Mondy inkább mondom.* Ang. *To speak out, to vtter eloquentlie.*] Quintilianus: Eloquor, quum omnia quæ mente conceperim promo, atque ad audientes profero. Virgil. 3. Aeneid. Eloquar, an sileam? Plaut. in Amphit. Remque ut facta est, eloquar. Terent. Phorm. -atque id. si potes. verbo expedi. G. Faciam. A. Eloquere. G. Modo [illegible] tum, &c. ¶ Aliquando eloqui est dicere: quod proprium est Oratoris, [φράζειν. Gallic. *Raisonner, discourir.* Ital. *Ragionare.* Germ. Sagen. Hisp. *Razonar.*] Cicero 1. de Orat. Oratoris est compositè, ornatè, copiosè, eloqui. Idem 1. Offic. Copiosè eloqui, modò prudenter, meliùs est quàm vel acutissimè sine eloquentia cogitare.

Elŏquēns, om. t. dicitur, qui in dicendi ratione perfectus est, copiosè sapienterq; dicens, in dicendo suavis, ornatus & gravis. [אמרי בחות *meAbabbér iśachóth* melits. λόγιος, δεινὸς, ἀστεῖος. Gall. *Eloquent, beau parleur.* Ital. *Eloquente, parlante.* Germ. Wolberedt. Hisp. *Eloquente, [illegible] esparzidamente.* Pol. *Wimowny.* Vng. *Ekes [illegible] quent, à szóre ertterer.*] Vnde Antonius apud Ciceronem dicit se disertos vidisse plurimos, eloquentem neminem: quasi dicat, se plurimos eximios Oratores vidisse, perfectum autem [illegible] torem in quo nihil desideraretur, neminem. Cicer. 1. de Orat. Quamobrẽ mirari desinamus quæ causa sit eloquentiæ paucitatis: quũ ex iis rebus universis eloquentia conster qu[illegible] in singulis elaborare permagnum est. Idem in Orat. ad Brutum: Is erit igitur eloquens qui poterit parva summisse, modica temperatè, magna graviter dicere.

Elŏquentĭă, f. p. Dictio ex omni parte perfecta. perfecta dicendi vis & copia. [אמרי בחות *melits.* λόγιος. Gal. *Eloquence, parler.* Ital. *Eloquenza, bel parlare.* Ger. Wolredenheit. Hisp. *Eloquentia, elegante y facunda habla.* Pol. Wimowność. Vng. *Ekes szollás.* An. *Eloquence, a grace in readie speaking.*] Cicer. in Partit. Nihil aliud est eloquentia, quàm copiosè loquens sapientia. Terentius in Eunuch. Dixine ego in hoc esse vobis Atticam Eloquentiam? Cicero de Optimo gener. Eloquentia constat ex verbis & sententiis: ideo perficiendum est, ut purè & emendatè loquentes, quod est Latinè, verborum præterea propriorum & translatorum elegantiam persequamur. Idem 1. de Orato. Quinque faciunt Græci quasi membra eloquentiæ: Invenire quid dicas, inventa disponere, deinde ornare verbis, pòst memoriæ mandare, tum ad extremum agere ac pronunciare. Idem ibidem: In dicendo, facultatis tres sunt rationes: una conciliandorum hominum, altera docendorum, tertia movendorum: harum trium partiũ prima lenitatem orationis, secunda ac tertia vim desiderant. Vide Dicere. Ibidem: Is erit ergo eloquens, qui ad id quodcunque decebit, poterit accommodare orationem, & qui in foro causisque civilibus ita dicet, ut probet, ut delectet, ut flectat: probare necessitatis est, delectare suavitatis, flectere victoriæ. Paulò pòst: Is erit igitur eloquens (ut illud iteremus) qui poterit parva summissè, modica temperatè, magna graviter dicere. Ibidem: Esse igitur perfectè eloquentis puto, non eam solùm facultatem habere, quæ sit ejus propria, fusè, lateq; dicendi: sed etiam vicinã ejus atque finitimam Dialecticorum scientiam assumere.

Elŏquēntĭssĭmē. Adverb. [Vngar. *Ekóssen valo szollással, igénkessen.*] Plinius Epist. l. 2. Arriano: Respondit Cornel. Tacit. eloquentissimè.

Elŏquĭum, n. s. sermo, oratio. [דברה *dabberáh.* λόγος. Gallic. *Elegance en parler.* Ital. *Raggionamento, parlamento.* Ger. Die Red/ Sprach oder Wolberedte. Hisp. *Habla facunda.* Pol. [illegible] Vng. *Beszed, szó.* An. *Eloquent speaking or speach.*] Plaut. I[illegible] blando eloquio amicam sobrius. Apul. Platonis eloquio monitus, non nobis solis nos natos esse. Ovidius 2. de Ponto. Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticus adsit

Elŏcūtĭo, f. t. [אמירה *melitsáh.* Vng *Helyes ékes szollás.*] Pars est Rhetoricæ, quæ à Cic. 1. de Invent. definitur esse idoneorum verborum ac sententiarum ad inventionem accommodatio. ἑρμηνεία.

Elŭs, ἕλος, clavus, & oleo morbus, qui & fungus & vitium oculi

oculi in cornea, ſpecies proptoſeos, rotundus, callus, perſimilis clavo.

E lūcĕo, ces, n. ſ. Lucidus ſum, appareo, exto, emineo, eniteo. [נגה *naghah*. ἐκφαίνομαι. Gal. *Reluire, eſtre apparẽt & manifeſte.* Ita. *Rilucere, eſſere lucido, manifeſto, apparente.* Ger. Scheynen/ tundo bar vnd offenbar ſeyn. Bel. Lichten. Hiſpan. *Mecho luzir.* Pol. *Swiecęſie, iaſni ieſtem.* Vngar. *Fenlõm, tw'ndõklõm.* An. *To be bright, to shyne, to be apparant.*] Virgil. 4. Georg. -elucent aliæ, & fulgore coruſcant. Cic. 1. de Divin. Vt illa tertia pars rationis & mentis eluceat. Eluceat animi excellentia in deſpiciendis opibus, Cic. 1. Offic. Idem pro Roſc. Amer. Eò magis eluceat, quò magis occultatur.

E lūcēſcĕrĕ, n. t. ſignificat magis lucidum fieri. [נגה *naghah*. περιφαίνειν. Gal. *Deuenir ou eſtre cler.* Ital. *Eſſene chiaro.* Germ. Hãller/ oder ſcheinbarer werden. Belg. Zeer claer worden. Hiſpan. *Ser claro.* Pol. Wicaniecz. Vn. *Vilago skodni.* An. *To waxe bright and apparant.*] Hieron. Quod ut clariùs eluceſcat, ſumamus exemplum ab his corporalibus ſenſibus.

E lūcĭfĭco, as, act. p. Luce privo. [ζοφόω. Gall. *Priuer de lumiere.* Ital. *Priuar di luce.* Germ. Des Liechts berauben. Hiſp. *Priuar dela luz.* Pol. Iaſnoſcz odeimuie. Vn. *Világoságát el veszõm.* Ang. *To ſpoile of light.*] Quanvis Nonius interpretatur lucidare. Laberius apud Gell. lib. 10, cap. 17: Volo elucificare exitum ætatis meæ. Inducitur enim dives avarus popinationem filii deplorans, qui ait velle ſe Democriti exemplo luminibus oculorum privare, ne videat filiũ luxu patrimonium prodigentem. Verbum eſt à Laberio confictum, aliisque omnibus ſcriptoribus inuſitatum, ut pleraque alia ejuſdem autoris.

E lūctŏr, aris, d. p. luctando vinco, ſupero, vel evado. [נטה *niphtál*. ἐκπαλαίω, ἐκνικάω. Gal. *Taſcher à vaincre en luitant, vaincre, eſchapper & ſortir à force.* Ital. *Vincere à la lotta.* Germ. Mit ringen vberwinden/ vbertingen: item/ herfürtringen. Hiſpan. *Luchar y vencer luchando.* Pol. Przeziękam ſie, zwięzięam. Vn. *Ki vetekedõm, ki menekedõm.* Ang. *To vanquish by ſtruggling, to eſcape by force.*] Plin. lib. 34. cap. 10: Tenuiſſima eſt in ipſo ore fornacium, quà flammæ eluctantur: hoc eſt, vi & quodammodo luctando exeunt. Livius 4. bell. Punic. Tenentibusque, quũ tot ac tam validæ eluctandæ manus eſſent, ſeſe eripuerunt. Virgil. 2. Geor. -aqua eluctabitur omnis. Locorũ difficultates eluctatus, Tacitus in vita Agricolæ. Nives eluctari, Idem lib. 19. Lucan. lib. 2: Tandem Tyrrhenas vix eluctatus in undas.

E lūcubro, as, & Elucubror deponẽs, p. eſt Lucubrationibus: hoc eſt, vigiliis, conficio. [νυκτοχεαφέω. Gall. *Faire quelque choſe ſoigneuſement & en veillant la nuict.* Ital. *Veg'liare per operar qualche coſa.* German. Zu Nacht etwas arbeiten. Hiſp. *Velar trabajando à la candela.* Pol. *Noci nadkł'adaiąc pracuie.* Vng. *Vigyazással, meg ſzerzõm.* Ang. *To dowe a thing by candle.*] Cic. ad Att. lib. 7: Nihil habeo quod ad te ſcribam: quinetiam eam epiſtolam quam eram elucubratus, ad te non dedi. Colum. lib. 10. cap. 1: Quare quicquid eſt iſtud quod elucubravimus. Cicer. de Clar. orat. Deinceps inde multæ, quas non minus diligenter elaboratas etiam, quàm elucubratas afferebamus.

E lūcum, pen. prod. Veteres languidum, vel hallucinatorem, aut nugarum amatorem, ſive halonem: hoc eſt, heſterno vino languentem, vocaverunt. Autor Var. de ling. Lat. libro 5. Vide Helucus.

E lūdo, dis, pen. prod. act. t. Derideo, decipio, fallo. [בחק *tſchẽk* התל *hethẽl* פתה *pittah*. διαπαίζω. Gall. *Abuſer quelqu'vn, & ſe moquer de luy.* Ital. *Beffare, inganare.* Ger. Verſpotten/ fatzwerck treiben. Bel. Begecken. Hiſp. *Burlar y eſcarnecer.* Pol. *Poſmiechem zbiwam.* Vng. *Meg tſalom, meg iátzottatom.* An. *To mocke, to ſhifte of.*] Cicer. 4. Acad. Sed vos ab illo irridemini, & ipſi illum viciſſim eluditis. Ter. in Evnuch. Eludet, ubi te victũ ſenſerit. Cic. in Catil. Quandiu nos etiam furor iſte tuus eludet? Idem pro Roſc. Amer. Nosq; ab iſto nebulone facetiùs eludemur.

E lūſŭs, pen. prod. particip. [התל *huthál* בטתה *niphtáh*. ἐκπαιχθείς. Gall. *Abuſé & moqué.* Ital. *Schernito, beffato.* Germ. Verſpottet/ betrogen. Hiſp. *Burlado y eſcarnecido.* Pol. Oſzukany, wiſmiany. Vng. *Meg tſalatot, meg idczottatot.* An. Mocked.] Ovid. 6. Metamor. Mæonis eluſam deſignat imagine tauri Europã.

E luenaca, Inter vites generoſas numeratur, quam fertilitas commendat. Duo ejus genera: Major, quam quidã longam. Minor, quam Arcelacam appellant, non tam fœcundam, ſed gratiorem guſtu. Colum. lib. 5. cap. 5.

E lūgĕo, es, n. ſ. Lugere deſino, luctum depono tempore juſti luctus expleto. [πενθῶν παυλήγω. Gall. ſ'c. *Ceſſer deplourer, laiſſer le dueil.* Italic. *Laſciare il pianto, deponer le largime.* German. Vertrawren. Hiſpan. *Quitar luto.* Polon. *Smetek y pł'acz odkł'adam.* Vngar. *El ſiratom, ſirdãſtol meg ſzwnõn.* An. *To ceaſe frome mourning.*] Tempus juſti luctus erat apud Romanos totius anni. Vnde matrona apud illos erat infamis, quæ ſecundas inibat nuptias priuſquã virum eluxiſſet: hoc eſt, quæ ante expletum annum luctus ſecundò nubebat. Livius 4. bel. Maced. Quid aliud in luctu quàm purpuram, atq; aurum deponunt? quid aliud quum eluxerunt, ſumunt? ¶ Accipitur etiam pro ſimplici verbo lugeo. Cicero ad Papyrium: Patriam eluxi jam & graviùs & diutiùs, quàm mater unicum filium.

E lumbŭs, & Elumbis, Qui evulſum habet lumbum, vel qui præ lumbi debilitate ſeſe erigere non poteſt. [τὰς ψόας πεπηρωμένος. Gall. *Erené, qui a les reins rompus.* Ital. *Dilumbato.* Germ. Dem die Lende ab iſt/ Schwach. Hiſp. *Flaco.* Vng. Erőtelen. An. *He that hath fible loynes.*] Per tranſlationem accipitur pro molli & effœminato.

E lŭo, is, elui, elutum, act. t. Significat lavo, ſeu lavando purgo, diluo, deleo, abſtergeo. [רחץ *rachátz* כבס *chibbés*. ἐκπλύνω. Gal. *Lauer, rinſer, nettoyer.* Ital. *Lauare, purgare lauando.* Ger. Außwäſchen. Bel. Waſſen/ wedoen. Hiſp. *Lauar, deſlauar.* Pol. *Wimiwam.* Vng. *Ki moſom, meg moſom.* Ang. *To rinſe, to wash cleane.*] Colum. libro 1: Quod etiã venenati liquoris eluit perniciem. Idem: Villica debet curam adhibere, ut ſiquę fæces, aut amurcæ in fundis vaſorum ſubſederint, ſtatim emundentur, & non calidiſſima lixivia, ne vaſa ceram remittant, ſemel atque iterum eluantur. Ovid. 11. Metamor. Subde caput, corpusque ſimul, ſimul elue crimen. Cic. 7. Verr. Errabas, Verres, & vehementer errabas, quum te maculas furtorum & flagitiorum tuorum, ſociorum innocentium ſanguine eluere arbitrabare.

E lūtŭs, participium, vel ex participio nomen: [רחץ *ruchátz* מכבס *mechubbás*. ἐκπλυθείς. Gall. *Laué & nettoyé d'eau ou d'autre liqueur.* Ital. *Lauato mondato con aqua.* Germ. Außgewäſchen/ außgeſchwenckt. Hiſp. *Deſlauado.* Pol. *Wimity, wipł'okany.* Vng. *Meg moſattatot, ki moſattatot.* Ang. *Rinſed, waſhed cleane.*] ut, Eluta, & ſiccata vinaria vaſa, apud Columel. lib. 6. cap. 34. Horat. 2. Serm. Satyr. 4: -irriguo nihil eſt elutius horto.

E lŭvĭēs, viei, vel Eluvio, onis, eſt vorago, vel terra aquarum impetu hauſta. [βάραθρον, διαχώρημα. Gall. *Lauage, l'eau dequoy on nettoye quelque ordure eſgouſt d'immondices.* Italic. *Voragine, inghiottimento, caua di aqua fangoſe.* German. Waſſerguß / ſo alles vberſchwemmet. Hiſpan. *Aluannar adonde acuden las priuadas.* Polon. *Wodi zbrzegow wilanie* Vn. *Seppedék, lotſpots.* Ang. *A breaking and waſhing away of the earth by a great flude.*] Curt. lib. 6: Torrentesque atque eluvies iter morabantur. Idem: Ab altera parte voragines eluviesque præruptæ ſunt: nec alia pugnandi patebat via quàm ut replerentur. Cic. Som. Scipion. Propter eluviones, exuſtionesque terrarum, quas accidere tempore certo neceſſe eſt. ¶ Ponitur etiam eluvies pro macula & contagione. [An. *A contagious miſchieffe.*] Cicero pro domo ſua: Idcirco tu ad illam labem atq; eluviem civitatis ſine ſumma vi pervenire potuiſti?

E luſcārĕ, act. p. Eſt luſcum facere: hoc eſt, alterius oculi lumine ſpoliare. [πηρῶ τὸ ὄψιν. Gall. *Faire borgne, creuer ou gaſter vn œil à quelqu'vn.* Ital. *Far loſco.* Ger. Einäugig machen. Hiſp. *Hazer menguado de vn ojo.* Pol. *Na iedno oko oſlepicz, iedno oko wił'upic.* Vng. *Meg vakitom, eggykſzemét ki tolyom, kantſallá teſzõm.* Ang. *To mak glied.*] Apud Iureconſultos ad legem Aq. ſcribitur: Aquilia eum teneri qui eluſcaverit diſcipulum in diſciplina. Hinc, Eluſcatio, actio ipſa privandi altero oculo, Vlpian. de Aed. l. item Offilius: Eluſcarique eum quidam putant, ubi homo lumine adhibito nihil videt, qui id dixerunt, non ſunt audiendi, quia nulla freti autoritate id dicunt.

E luto, as, are, quod hîc corruptè legitur, Vide ELVCTOR.

E lutĭă, orum, teſte Plin. lib. 34. c. 16. dicuntur metalla auraria, in quibus aqua immiſſa, elutis ſordibus metallum oſtendit.

E lūtrĭo, as, act. p. De vaſe in vas transfero. [μεταχέζω. Gall. *Verſer d'vn vaiſſeau en autre.* Italic. *Tramutare di vno in vn'altro vaſe.* German. Ablaſſen / auß einem Geſchirr in das ander ſchütten. Hiſpan. *Traſſaier.* Polon. *Zienego naczinia do drugiego przepuſciam.* Vng. *Eggik edénbõl a zmáſikba rákom.* Ang. *To powre out of one veſſel into an other.*] Dicitur & tranſvaſo, ſed rariùs. Fortè à lurca, quæ os ventriculi eſt: unde lurcones, capacis gulæ homines. Plin. lib. 14. cap. 17: Sufferve factis decies, mox elutriatis atque ita inveteratis.

E luxātŭs, Idem eſt quod ſimplex luxatus. [יקע *jokéah* מוקע *mukáh*. ἐξαρθρώτος. Gallic. *Deſmis de ſon lieu, deſloqué, deſtors.* Ital. *Diſlocato.* German. Verrendt. Hiſpan. *Deſencaſado.* Pol. *Wywiniony.* Vng. *Ki menytwlt, ki ficzamodot.* Ang. *Put out of ioynt.*] Plin. lib. 20. cap. 9: Si etiam fiſtulas eluxatas & tumores revocari, quæque diſcuti opus ſit.

E lūxŭrĭārī, d. p. Luxuriari. [סרח *ſarách* περιπαιζειν, ἐξαβρύζειν. Gall. *Abonder outre meſure.* Ital. *Luſſuriare, ſoprabondare.* Ger. Vergetten/ alß wañ ſich die Bäwm vbertragen / oder zu viel Holtz vbertommen. Hiſp. *Emuciarſe.* Pol. *Buino roſiq.* Vng. *Buyálkodni.* An. *To be giuen to vlote, to grow to rankely.*] Ad arbores tranſlatum. Col. de Arbor. c. 3: Quòd ſi pingui agro validas vites depoſueris, pampinis magis eluxuriabuntur, & qualemcunque fructum tulerint, ad maturitatem non perducent.

E ante M.

Em. vel EIM. In notis antiquorum, ejuſmodi. E. M. ex more. EMP. emptor.

E măcĕro,

Emăcĕro, pro emacio. [Vng. *Meg δſzt δuéritőm.*] Seneca de Conſol. cap. 10. Aliorum morborum variis generibus emaceratos diu inter vitam mortemque detinebit.

Emăcĕo, as, are, act. p. Macrum, ſive aridum reddo. [*ἰσχναίνω.* Gal. *Amaigrir, faire deuenir maigre.* Ital. *Smagrare, dimagrare.* Ger. Außmägeren. Hiſp. *Emmagracer ò otra coſa* Pol. *Wyſuſſam.* Vng. *Meg gőſzt δuerytőm, aſzalom.* Ang. *To mak leane.*] Col. l. 2. c. 14: Sed ex omnibus quę retuli ſeminibus, idem Salerna putat aliis juyari & ſterçorati agros, aliis rurſus peruri & emaciari. Idē lib. 4. capite 24: Quæ nec ſpem vindemiæ deſtituit, emacient ſtirpem ſuam.

Emăcĭātŭs, participium: [Vng. *Meg δſzt δuéritetőt, el aſzaltatot.*] ut Emaciatæ vites, apud Columellam, lib. 2. cap. 10.

Emăcĭtās, Vide EMO.

Emăcrŏr, pen. cor. Extenuari, macrum fieri. [כחש *chaſchásch* רזה *razáh.* *ἰσχναίνομαι.* Gal *Deuenir s' maigre, amaigrir.* Ital. *Diuenir magro.* Ger. Mager werden. Hiſp. *Emmagrecerſe.* Pol. *Wyſchcham.* Vng. *Meg őſzt δuéredőm.* Ang. *To waxe leane, to mak leane.*] Plin. lib. 18. cap. 10: Terram emacrari hoc ſatu exiſtimantes.

Emăculo, act. p. Eſt maculas aufero. [מחה *macháh.* *ἀφαίρυμαι.* Gallic. *Oſter vne tache, nettoyer.* Italic. *Lenar le machie.* Germ. Maaſen vertreiben / ſeuberen. Hiſpan. *Quitar las maculas ò manzillas.* Polon. *Makuł y ſpadzam.* Vng. *Meg tiſztittom.* Ang. *To tak away ſpottes.*] Plin. lib. 21. cap. 19. de Narciſſo herba: Nigras vitiligines emaculat.

Emăncĭpo, as, penult. corr. act. p. Eſt eum quem in poteſtate habemus; fui juris efficere, quaſi extra mancipium: hoc eſt, extra dominium noſtrum ponere. [משח *chippéſeh.* *ἀπολύω.* Gal. *Emanciper, mettre hors de ſa puiſſance.* Italic. *Emancipare, liberare.* Ger. Freyen / auß ſeinem Gewalt vnd von handen geben Bel Bryen / vervremden. Hiſp. *Delibrar el padre al hijo del ſu poder.* Pol. *Wo'nim czinie, znoſzey moci wipuſzczam.* Vng. *Szabatságot adok, meg ſzabaditom.* Ang. *To ſett at libertie, to enfranchiſe.*] Vnde pater dicitur emancipare filium, quum eum paterno jure libérat, & ſui juris efficit. Quod quibus modis fieri ſoleat, vide librum Inſtitut. tit. ul. de Adopt. & emancip. Plin. Epiſt. 67: Regulus filium amiſit, hoc uno malo indignus, quod neſcio an malum putet: erat puer acris ingenii, ſed ambigui: qui tamen poſſet recta ſectari ſi patrem non referret: hunc Regulus emancipavit ut hæres matris exiſteret. [Liberos propriè emancipari, ſervos manumitti dicimus. Inde Emancipari, qui ex patris jure exceſſerunt, & ſui juris facti ſunt *ἀνεπίληπτοι.* Qui autem eos ex mancipio ſuo emittunt, emancipatores dicuntur. Emancipati *(inquit Feſtus)* duobus modis intelligūtur, aut il qui ex patris jure exierunt: aut ii qui aliorum fiunt dominii: quorum utrūq; fit emancipatione.] Emancipare ſe alicui, ſive (ut veteres loquebantur) emancupare, eſt ſe totum alicui tradere, & veluti in mancipium: hoc eſt, dominiū, illius transferre. Plaur. in Bacch. Nunc mulier tibi me emancupo: tuus ſum, tibi do operam. ¶ Hinc Emancipatum alicui dicimus, qui alterius dominio imperioq; ſubjectus eſt, & in jus mancipiumq; ejus eſt transcriptus: quanquā etiam per tranſlationem latius accipitur, pro eo qui quovis modo alteri obnoxius eſt & addictus. Cic. in Catone: Ita ſenectus nimis honeſta eſt ſi ſeipſam defendit, ſi jus ſuum retinet, ſi nemini emancipata eſt, ſi uſque ad ultimum Spiritum dominatur in ſuos. Horat. Epod. Romanus (eheu poſteri negabitis) Emācipatus fœminæ Fert vallum & arma miles. ¶ Emancipatus ad omne facinus. Apul. libro 10: Aſſumpto ſtatim nequiſſimo, & ad omne facinus emancipato quodam dotali ſervulo, perfidiæ ſuæ conſilia cōmunicat. ¶ Emancipare veteres quoq; dicebant pro vendere & alienare. Cic. Philip. 2: Tum iſte venditum atque emancipatum tribunatum conſiliis veſtris oppoſuit. Plin. 7. Epiſt. Nam pro quingētis millibus nummūm, quæ in alimenta ingenuorum ingenuarumque promiſeram, agrum ex meis longè pluris actori publico emancipavi: eundemque vectigali impoſito recepi. Vbi Plinius Emancipare, non pro vendere poſuit, ſed pro alienare: quum enim vellet vectigal publicè donare in alimenta puerorum, (id eſt, *rentam* conſtituere, ut verbis vulgi loquar) fundum ſuum imaginaria venditione Reipublicæ donavit, & ſubinde vectigalem recepit. Ex Budæo.

Emancipatio, onis, f. t. Eſt patriæ poteſtatis relaxatio, utriuſque patris & filii interveniente conſenſu. Dicta quaſi à manu traditio. Nam ſicut in ſervis manumiſſionem, ita in liberis emancipationem propriè dicimus, Ferr. Emancipatio autem non ſolūm ad liberos ſpectat, ſed ſignificat etiam quamcunque imaginariam venditionem, ut eleganter declarat Bud. in Annot. prioribus, & monuit doctiſſ. Vigil. in titul. Inſtitutione de Teſta. ord. Dicta quaſi mancipi emptio ficta, & imaginaria lege Manumiſſio. Emancipatio, actus Iuris civilis eſt, per quem qui filius eſt, pro non filio habetur: unde legitimus dicitur: h. actus de Regulis jur. id eſt, fola legis fictione inductus.

Emānco, as, are, act. p. Manus præcido, mancum facio. [*τὰς χεῖρας τιμῶ, κειρόκοπῶ.* Gall. *Faire manchet, couper les mains.* Ital. *Tagliare le mani.* Germ. Die Hand abhawen. Hiſp. *Cortar las manos.* Pol. *Rece obcinam.* Vng. *Meg tſon kezeket.* Ang. *To mayme.*] Labienus apud Senecam libro Controverſ. 6: Cedo lora, gaudeo me non omnes emancaſſe.

Emāndo, Amando, mitto. [Vng. *El kwldőm.* Ang. *To ſend away.*] Cic. ad Attic. de Ciceronibus noſtris dubito quid agā: nam mihi interdum emandandi videntur in Græciam. In nonnullis tamen exemplaribus legitur Amandandi.

Emanĕo, n. ſ. verbum eſt militare. [*ἔξω διατρίβω, ἔξω διαμένω.* Gallic. *Demeurer dehors.* Ital. *Stare di fuori.* German. Da auſſen ſeyn / zů lang außbleiben. Hiſpan. *Tardarſe que ſe fue, eſtar deſuera.* Pol. *Dł'ugo mnie niemaſz, dł'ugo pozoſtaie.* Vng. *Hirnczelkwł, alkofel iárok, kin maradok.* Ang. *To tary out of a place.*] Propriè enim dicuntur emanere milites, qui diutiùs ſine legitimo imperatoris commeatu abſunt à caſtris. Modeſt. l. Diſertorem Dig. de Re milit. Is qui in exploratione emanet hoſtibus inſiſtentibus, aut qui à foſſa tunc recedit, capite puniendus eſt. Inde Emanſor, de quo mox.

Emānsŏr, m. t. [ὁ δὲ *ἀναχωρητής*, ὁ πολλῷ *χρόνῳ ἔξω* [illegible] *διατρίβων ἐν ἐφεδρείᾳ, ὁ ἐπίκλητος.* Gall. *Vn gendarme qui fait la renandaine deſe trouuer ſouuent aux coups.* Ital. *Venturiero, vagabondo, che non torna ad tempo aſſignatoli.* Germ. Ein Kriegsmann der lenger auß ſeinhalb dem leger iſt / dann man jhm erlaubt hat. Hiſp. *El que ſe fue, y no boluio.* Pol. *Zoł'nierz ktory dł'ugo do obozu niewracaſie.* Vng. *Atalfeie ingalo, ki marado.* An. *A man of warre that lurketh in corners, a truant l.*] propriè (ut inquit Modeſt. l. j. §. Deſertorem. ff. de Re milit.) dicitur miles qui ultra tempus commeatus ab imperatore impetrati, abeſt à caſtris: Deſertor autē, qui per tempus longum vagatus reducitur: Erroneus, qui nō quidem fugit, ſed frequenter ſine cauſa vagatur, & temporibus in res nūgatorias conſumptis, ſeriùs ad dominum redit.

Emānsĭō, onis, f. t. minus eſt delictū Deſertione. Sicut fugitivi deteriores ſunt erronibus.

Emano, as, pen. prod. Extra mano, effluo, exeo. [נבע *naba'.* *ἀποῤῥέομαι, ἐκβέω.* Gall. *Iſſir hors, ſortir.* Ital. *Vſcire, [illegible].* Ger. Außrunnen / außflieſſen. Bel. Wedrupp en / wtloopen. Hiſp. *Manar ò proceder de algun lugar.* Pol. *Wyczekam, wyſſaczam ſię.* Vng. *Kifólyok, ki ſziuárkodom.* Ang. *To auoyde, ſlowe, or to runne out.*] Col. li. 5: Et ſale cum adipe defricatur, dum ſaniei vis emanet. Plin. lib. 20. c. 6: Et in angulo oculi, perpetim humor emanās. ¶ Interdum etiā activè ponitur pro emitto. Idem li. 2. cap 3: Vtilis & ſaniem emanantibus. ¶ Emanare res aliqua dicitur, quum reſcitur, & ſpargitur in vulgus. Liv. lib. 9. bel. Pun. Periculum erat, ne vera eo ipſo quòd celarentur, ſua ſponte magis emanarent. Cic. Att. l. 3: Scripſi equidem olim ei matus quod ille prior ſcripſerat: ſed ita compreſſeram, ut nunquam emanatura putarē. Idem 2. Verr. Quę fama non idcirco foras emanarat. &c. ¶ Emanare in, vel ad vulgus. *ἐκφέρειν, ἐκπίπτειν, χωρεῖν.* Cicer. pro Roſc. Amer. Ego etiam ſi omnia quæ dicenda ſunt, liberè dixero, nequaquam tamen ſimiliter oratio mea exire atque in vulgus emanare poterit.

Emārcum, teſte Colum. lib. 3. cap. 2: Eſt genus uvæ à Gallis ſic appellatæ.

Emārgĭno, nas, penult. cor. act. p. Significat cruſtas, & pulvillos & margines ulcerum adimo. [*ἐκχαράσσω.* Gall. *Oſter la margē, le bord, la crouſte, l'eſquierre.* Ital. *Scroſtare, lenar la croſta,* German. Die rüfen von einem Geſchwär thun. Hiſp. *Quitar los margines ò las orillas.* Pol. *Strup ſzwrzodu oczyſzam.* Vng. *Kigyógyitom, (auagy) heiátel veſzőm, fólit, el vakarom.* Ang. *To tak away the harderis or margentis.*] Plin. li. 28. cap. 9: Item equarum, præterquam virginum, erodit, emarginat ulcera.

Emāscŭlo, las, act. p. Caſtro, & virilitatem aufero. [*ἐκτέμνω.* Gall. *Chaſtrer.* Ital *Caſtrare.* Ger. Munchen / die Mannheit nemen. Belg *tzubben.* Hiſp. *Caſtrar el animal macho.* Pol. *Trzebie.* Vng. *Meg herélőm.* Ang. *To geld.*] Servius ait, apud quoſdam populos ſacerdotes ſolitos ſe quibuſdā herbis emaſculare, ut Venerem arcerent, & coire non poſſent.

Emāscŭlātŏr, ris, medico, & draucus. *κωπεύγων*, & Apoſtolo *ἀρσενοκοίτης.* [Vng. *Gyermők ſzerető.*] Apuleius in Apol. Olim in pueritia priuſquam iſto calvitio deformaretur emaſculatoribus ſuis ad omnia infanda morigerus.

Emātūrēſco, is, ere, Maturum fieri, [בשל *baſchál.* *πεπαίνομαι.* Gall. *Se meurir, eſtre meur.* Ital. *Diuenir maturo* Germ. Zeitig werden. Hiſp. *Madurar ſe.* Pol. *Dog rzewam, dozdrzał'em.* Vng. *Meg érőm.* Ang. *To waxe ripe.*] Plin. lib. 25. cap. 4: Nonnunquam ante candidum rufeſcit, ſi non ématuruit, improbatur. Ovid. 2. Triſt. Atque ea ſic lapſa eſt, ut ſurgere, ſi modò læſi Ematuruerit Cæſaris ira, queat.

Embămmă, atis, n. t. [*ἔμβαμμα.* Gall. *Sauſſe, ſapiquet.* Ital. *Guazzetto, ſapore.* Ger. Ein ſchlecker hafftige Aaß oder Brüh / ſo man vber ein Speiß macht / daß ſie tüchtich / vnd wolgeſchmackt werde / wie etliche man tuncke. Hiſpan. *Adobo de manjares.* Polon. *Podlewa, przyſmak.* Vngar. *Etők ízt, ſzot.* Ang. *Sauce.*] Condimentum quod

quod ad condienda obſonia fit. Colum. lib. 12. cap. 55: Hoc ſinapi ad embammata non ſolùm idoneo, ſed etiam ſpecioſo uteris. ¶ Quidam embammata intelligunt immerſiones, quãdo intingimus vel panem, vel obſonium, in vaſculis repletis reliquida, à Græco ἐμβάπτειν fieri videtur, quod eſt immergere, intingere: Vnde & Latinè intinctus dicuntur. Vulgus Italorum *Sapores* vocat, quibus etiam hodie ad irritandã gulam utimur. Alexand. ab Alexandro libro 5. cap. 9.

Embatas, naves quidã putant appellari, quæ ſolis vectoribus trajiciendis ſunt deſtinatæ, citantes locum Vlpiani ex lege 1. de Exercit. act. ubi ſic legunt: Quædam enim naves onerariæ, quædam (ut ipſi dicunt) embatæ ſunt. [Vng. *Rév haio.*] Alii ἐπιβάδες, aut certè ἐπιβατίδες, non embatæ, legendum oſtendunt. ¶ Embateutici juris appellatione, ceu generali, cujus meminit Vlpianus in lege tertia, § fin. de Reb. eor. qui ſub tut. Alciato tradente, id Ius intelligi poteſt, quod & quandam detentionem recipit, & rei poſſidendæ facultatem, tametſi proprietas vera ad alium pertineat. Quale eſt Ius Superficiarii, vel ejus qui fundũ vectigalem poſſideat, vel Perpetuarii, l. bonorum. de Verb. ſignif. l. fin. de ſuperfic. l. j. Si ager vectigalis. Erũt fortè, quibus magis arridebit Ius embateuticon intelligere, quod vulgò *Podagium*, quod alioqui ad Regalia ſolet pertinere. Sed Alciat. eam interpretationẽ magis probat, quæ in Etymologico magno eſt, ubi ille Grammaticus, ἐμβάτευα, inquit, nunc & ἐμβάδια dicitur id Ius quod creditor in bonis ſibi pignoratis retinuit, propria autoritate ea ingrediendi.

Emblēmătă, n. t. [ἐμβλήματα. Gall. *Enrichiſſemens, entrelaſſemens, attaches pour enrichir & embellir quelques choſes.* Ital. *Opra di muſaico, opra interſitata.* Ger. Eyngelegte künſtliche Arbeit. Hiſp. *Opra de eſmalte ò eſculptura.* Pol. *Sztukwerk ſtol'arski cudnie ſadzoni.* Vng. *Rakot cẽſirás mm.* Ang. *Pictures, work of woode, ſtone or metall fynelie ſet in diuers colcurs.*] Dicuntur opera elegantiora ex teſſellis, ſegmentisque ita coagmentatis, ut rei alicujus imaginem tanquam penicillo, depictam repræſentent: cujuſmodi ſunt, quæ in parietibus cameriſque vermiculata, in pavimentis teſſellata, in lignis ſegmentata dicuntur. Dicta emblemata ἀπὸ τῦ ἐμβάλλειν: hoc eſt, ab inſerendo: eò quòd ex teſſellis, ſive ſegmentis inſititiis conſtarent. Budæus in Annotat. Emblemata, *inquit*, vermiculatum opus ſignificant ex teſſellis inſititiis aptatum atque conſertum. Inde illud Ciceronis in Bruto de Marci Calidii oratione: Nullũ niſi loco poſitum, & tanquam in vermiculato emblemate (ut ait Lucilius) ſtructum verbum videres. Et in Oratore perfecto, de collocatione verborum loquens, ex Lucilio: Quàm lepidè λέξεις compoſtę, ut teſſeruláe omnes Arte, pavimento, atque emblemate vermiculato: λέξεις, *inquit*, id eſt, dictiones in oratione tàm lepidè compoſitæ, quàm in vermiculatis operibus teſſellæ, quæ etiam in pavimentis tanta arte coagmentabantur, ut rerum animaliumque effigiem referrent, teſte Plin. lib. 35. Hujuſmodi pavimentum pulcherrimum etiam hodie viſitur in ædẽ Senenſi. ¶ Emblemata etiam in vaſis argenteis, auteisque, & Corinthiis, ornamenta erant apud antiquos exemptilia quũ libitum erat: cujuſmodi ætas iſta non novit, ut arbitror. Id autem ex M. Tullio intelligi facilè poteſt in Verrem, Actione quinta: in quæ Verrem Siciliæ Prætorem refert Haluntinos vaſa omnia quæ tùm apud Haluntium erant, in unum acervum conferre coëgiſſe: quo facto, Verrẽ ex omnibus vaſculis emblemata: id eſt, pretioſiſſimam partem revelliſſe, ita ut Haluntinẽ domum pura nudaque vaſa referrent: id eſt, emblematis abſterſis: & toreumata: id eſt, cæſaturæ, & emblemata apud Verrem remanerent, impudentiſſimo latrocinio: propter quod factum, Verrem per paronomaſiam everriculum appellat. Verba Ciceronis hæc ſunt: Vaſa autem ad Verrem deferuntur: Cybiratæ fratres vocantur, pauca improbãt: quæ probarent, ius cruſtæ aut emblemata detrahebantur. Sic Haluntini excuſſis deliciis cum argento puro domum revertuntur. Quod unquam, Iudices, hujuſmodi everriculũ in illa provincia fuit? Et paulò pòſt: Tum illa ex thuribulis & patellis quæ vellerat, ita ſcitè in aureis poculis illigabat, ita aptè in ſcyphis aureis includebat, ut ea ad illam rem nata eſſe diceres. ¶ Quoniam verò emblema inſertum quid, & inſitum ſignificat, injunctumque, ideò factum eſt ut emblema pro ornatu temporario & exemptili ponatur. Inde illud Fabii, lib. 2. Inſtitutionis oratoriæ de locis communibus loquentis: Hoc, *inquit*, adeò manifeſtum eſt ad forenſes actiones pertinere, ut quidam nec ignobiles in officiis civilibus, ſcriptos eos, memoriæque diligentiſſimè mandatos in promptu habuerint, ut quoties eſſet occaſio, extemporales eorum dictiones his velut emblematis exornarentur. Hæc omnia penè ad verbum deſcripta ſunt ex annotationibus Budæi in Pandectas.

Embŏlā, ἐμβολή, In L. 10. C. de ſacroſ. eccleſ. pro tranſvectione annonæ ſumitur. Iubemus nullam navem ante felicẽ embolam, vel publicarum ſpecierum tranſvectionem publicis utilitatibus ſubtractam, excuſari poſſe.

Emboline, Frutex eſt, qui in Aſia & Græcia naſcitur, parvis foliis, quæ pota contra venena proſunt, verba ſunt Plinii lib. 12. cap. 20.

Embŏlĭum, lii, n. ſ. [ἐμβόλιον. Gall. *Argument ou entree de comedie.* Ital. *Argomento, introito della comedia.* Germ. Das Argument oder Eyngang eines Spiels. Hiſp. *Argumento, y entrada de comedia.* Pol. *Przyſtęp.* Vng. *Látſargos ſáteknak ſummaia, kezdet.* Ang. *The argument or entrie of a comedie.*] à veterib. dicebatur argumentũ & ingreſſus ſcenicus. ἀπὸ τῦ ἐμβάλλειν, quòd præter alia ſignificat ingredior. Hujuſmodi fuit illud argumẽtum de Paſiphaẽ à tauro compreſſa, quod Domitiani temporibus in ſcena repræſentatum fuit, ut teſtatur Martialis his verſibus: Iunctã Paſiphaën Dictæo credite tauro, Vidimus: accepit fabula priſca fidem. Cic. ad Att. Emboliũ novũ cogito. Idem pro Sextio: Ex te igitur Scaure potiſſimùm quęro qui ludos apparatiſſimos, magnificentiſſimosq; feciſti, *&c.* cur ille ipſe maximè ludius, non ſolùm ſpectator, ſed actor & acroama, qui omnia fororis embolia novit: qui in cœtum mulierum pro pſaltria adducitur, nec ſuos ludos aſpexit in illo ardenti tribunatu ſuo, *&c.* Ergo ſaltatores & pſaltrias quos introduci ſolitus in ſcenam Polybius Athenęusque teſtantur, & alia ridiculorum genera, embolia dici poſſunt: qualia complura in ſcenam introducta feruntur à L. Anicio ludis illis quos maximos fecit, capto cum liberis Gentio Illyriorum rege. ¶ Fibula etiam rotarum axibus firmandis immitti ſolita, quam ruſtici *clavículam* appellant, Græcè *embolium* eſt.

Emboliſmus, mi, m. ſ. ἐμβολισμὸς, dicitur intercalatio, quę fieri ſolebat ut annorum ratio cum Solis curſu conveniret: ἐμβόλιμος verò atque etiam ἐμβολισμαῖος, Latinè intercalaris & inſititius dicitur. Intercalare enim interſerere eſt, teſte Macrobio lib. 1. Saturn. Vnde etiam menſis Februarius intercalaris dicitur, quòd ei unus dies interferatur.

Embryo, onis, vel Embryon, bŭi. [עֻבָּר *gholĕm.* ἐμβρύων, ἢ ἔμβρυον. Polon. *Płod w żywocie wſtrzymuiący y dwu dniach porzucie.* Vng. *Fogantatot ſzirma nekwl valo mag.* Ang. *The childe in the mothers woombe before is haue perfecte ſhape.*] Fœtus eſt in utero conceptus, antequam lineamenta ſuæ ſpeciei accipiat, quod ferè ſolet accidere circa quadrageſimum ſecundum à conceptu diem, quo tempore & anima infundi illi creditur. Hunc enim in procreatione hominis ordinem eſſe volunt, ut ſex primis à conceptu diebus ſemen in utero conceptum lacti ſimile exiſtat: novem proximis, in ſanguinem vertatur: duodecim deinde aliis, in carnem: poſtremò quindecim aliis, ſpeciei ſuæ lineamenta omnia acquirat, iisque expletis anima rationalis animetur. Itaque uſque ad quadrageſimum ſecundum diem propriè embryo dicitur: πρὸ τῦ ἔσω βρύειν: hoc eſt, ab eo quòd intùs in utero alatur non ſecus ac fructus à ſua arbore. ¶ Et imperfectus partus dicitur nuper genitus infans, vel crudus & indigeſtus. Suidas.

Emedŭllo, as, act. p. Medullam eximo. [ἐκμυελόω. Gall. *Eſmoeller, oſter la mœlle.* Ital. *Leuar lo medolla.* Germ. Außmärgten. Hiſp. *Quitar el meollo.* Pol. *Mozg wymuie.* Vng. *Az belsö ki vezdm, veletét ki vdiom.* Ang. *To take away the marrow.*] Plin. de limonio: Item alarum graveolentiam emendat radicis emedullatę uncia, in vini Falerni heminis tribus decocta. Per trãſlationem accipitur pro declaro. Plaut. Narra jam rem nobis, atque emedulla.

Emendīco, cas, penult. prod. ſignificat more mendicantium aliquid peto. [שָׁאַל *ſchaâl.* ἐπαιτίζω, ἐπαιτίζομαι, ἐπαιτέω. Gall. *Mendier.* Ital. *Mendicare, domandare come fanno i mendici.* Ger. Abbetten/erbetten. Bel. Afgaten. Hiſp. *Mendigar.* Pol. Wyżebrzam. Vn. *Kuldulok ki kéroget ẽm.* An. *To begge.*] Suetonius in Cæſar. In Hiſpania à proconſule & à ſociis pecunias accepit, emendicatas in auxilium æris alieni.

Emendīcātus, pen. product. [Vng. *Ki kéröget ẽt.* Ang. *Begged, gotten with much intreatie.*] Emendicata ſuffragia, dicuntur quę alibi etiam corrogata vocari diximus: quæ ſcilicet abjectis & humilibus precibus extorquentur. l. j. Sing. C. de acc. Sing. univerſiq; judices cognoſcant in publicis criminibus non oportere emendicatis ſuffragiis decretorum, aut relationibus à publicis perſonis deſtinandis credere. Honos emendicatus. l. j. C. Vbi quis de curiali vel coh. Penitusque emendicati honoris præſcriptione ſubmota à judice, *&c.*

Emendo, as, act. p. Corrigo, quaſi à menda purgo. [תִּקֵּן *jiſsér tikkén.* ἐπανορθῶ. Gall. *Amender, corriger, guarir & recouurir vne faute.* Ital. *Emendare, correggere.* Ger. Beſſeren. Bel. Verbeteren. Hiſp. *Emendar, corregir.* Pol. *Naprawuie.* Vn. *Meg iabbitom, emendálom viſgálom.* Ang. *To correct, to mak amendes, to heale or cure a diſeaſe.*] Plin. lib. 24. ca. 10: Succus hederæ tædia nariũ, graveolentiamq; emendat, præcipuè albæ ſativæ. Cic. Attic. lib. 2: Ita rurſus remittit, ut me roger, ut annales ſuos emendem & edã. Cic. 3. de Leg. Vt enim cupiditatibus principum & vitiis inſici ſolet tota civitas, ſic corrigi & emendari continentia.

Emendātŭs, part. Caſtigatus, correctus. [מְתֻקָּן *mejuſsár methukkán.*

methukkán, ἐπανορθωτέος. Gallic. *Corrigé, amendé.* Ital. *Corretto, amendato.* German. Gebesseret. Hisp. *Emendado, corregido.* Pol. *Poprawiony.* Vngar. *Meg igazittatot, emendáltatot, nisgáltatot.* Ang. *Amended, made better.*] Mores emendati dicuntur à Cicerone de Amicitia: His ego finibus utendum arbitror, ut quum emendati mores amicorum sint, tum sit inter eos omnium rerum, consiliorum & voluntatum sine ulla exceptione communitas.

Ēmēndātē, adverbium, Purè, [*ἐπανορθωτικῶς.* Gall. *Correctement.* Ital. *Correttamente.* Germ. Ohn fähl. Hisp. *Corregidamente, emendamente.* Pol. Wiprawnie, Bez nagany. Vn. *Meg igazitua, igazán iól meg visgalua.* An. *Correctly.*] Cicero de Opt. genere orat. Nam quoniam eloquentia cōstat ex verbis & sententiis, perficiendum est, ut purè & emendatè loquentes, quod est Latinè: verborum præterea & propriorum & translatorum elegantiam persequamur.

Ēmēndātŏr, oris, m. t. Castigator. [מיסר *mejaséir* מתקן *methakkén. ἐπανορθωτής.* Gall. *Correcteur, ou corrigeur, radoubeur.* Ital. *Corretore, ratconciatore.* Germ. Ein Verbesserer. Hisp. *Corregidor, emendador.* Pol. *Poprawca.* Vn. *Igazito, émendálo, visgálo.* An. *An amender, a correcter.*] Cicer. pro Corn. Balb. O præclarum interpretem juris, autorem antiquitatis, correctorem atque emendatorem nostræ civitatis.

Ēmēndātrīx, f. t. [מיסרה *mejasséráh* מתקנה *methakkenáh. ἐπανορθώτρια.* Gall. *Celle qui corrige & fait amender.* Ital. *Donna che correge & racconcia.* Germ. Die etwas besseret vnd zu recht bringt. Hispan. *Corregidora.* Pol. *Ta ktora mecżego poprawuie.* Vn. *Igazito, émendálo, visgálo.* An. *That amendeth.*] Cic. 1. de Leg. Quoniam vitiorum emendatricem legem esse oportet, commendatricemque virtutum.

Ēmēndābĭlis, [Vn. *Meg iauitha tande, visgálhato.*] Seneca 2 de Clement. cap. ult. Aliquem verbis tantùm admonebit: Pœna non afficiet ætatem ejus emendabilem intruens.

Ēmēndātĭo, onis, f. t. Correctio. [תוסר *musár. ἐπανόρθωσις.* Gal. *Correction, radoubement, amendement.* Ital. *Correttione, acconciamento.* German. Verbesserung Hispan. *Correcion, castigamiento.* Pol. *Poprawienie.* Vngar. *Meg igazitas, émendálás uilgalde.* An. *An amending, a making better.*] Cicer. 4. de Fin. Hæc videlicet est correctio philosophiæ veteris, & emendatio.

Ēmentĭor, d. q. Mentior, confingo, comminiscor. [כחש *chchésch* שקר *schikkér. ψεύδεσθαι, ψεύδεσθαι.* Gall. *Mentir, ayertement, controuuer, feindre* Ital. *Mentir. dir bugie.* Ger. Erlegen. Hisp. *Mentir.* Pol. *Zmisliam, kłamam.* Vn. *Hazudok, tettetők.* An. *To lie, to fayne, to counterfait.*] Cicer. in Partit. Alii ementiti sunt in eos quos oderant. Plautus in Amphyt. - quæque dixisti modò omnia ementitus. ¶ Accipitur etiam non ineleganter pro simulare, vel falsò aliquid exprimere. *πρόσποιεῖσθαι.* Plautus in Trinum. Quia illum quem ementitus es, ego sum. Cicer. pro Domo sua: Quid desperatius, qui ne ementiēdo quidem potueris autorem adumbrare meliorem? Ovid. 5. Metamorph. At Nileus qui se genitum septemplice Nilo Ementitus erat. Sic dicitur ementiri vocem vel manum alicujus pro assimulare & effingere. Ementiri autoritatem. Cicero pro Domo sua: Satisne tibi videtur à Senatu judicatum, me non modò non ementitum esse autoritatem ejus ordinis, sed etiam, *&c.*

Ēmentītus, partic. [Vn. *Hazudo, tettetők.*] Cic: 1. de Div. Videmus hæc signa nunquam ferè ementientia.

Ēmentītŭs, aliud participium. [*ψευσάμενος.* Vng *Tettettet ót.* An. *Falsely fayned.*] Cicero 2. Tusc. ul. Ita fit sensim cogitantibus, ut quantum sit ementita opinio appareat.

Ēmĕrĕo, res, emerui, Emereor, & ràm in bonam quàm in malam partem accipitur. [*μισθοφορέω, μισθοδοτέομαι.* Gall. *Meriter.* Ital. *Meritáre.* Germ. Verdienen. Hisp. *Merecer* Pol. *Zasługuie.* Vng *Neg érdemlóm.* Ang. *To deserue, to carne wages.*] Plautus Aulul. Quid ego emerui adolescens mali, Quamobrem ita faceres? Propertius libro 4. Eleg. Et tamen emerui generosos vestis honores.

Ēmĕrĕŏr, reris, ritus, d. s. Mereor. [*ἀφιερέμην, μισθοφορῶ, ἀφιέμαι, καταδέομαι, ἀφαιροῦμαι.* Gall. *Deserur, meriter.* Ital. *Meritare.* Ger. Verdienen. Hisp. *Merecer.* Pol. *Zasłużam.* Vngar. *Ki szolgálom, érdemlóm.* Ang. *To deserue, to carne wages.*] Cicero Attic. li 6: Annuæ enim mihi operæ 111. Cal. Sextil. emerentur.

Ēmĕrĭtŭs, partic. unde Emeriti milites nominantur, qui militia perfuncti, ab eaque liberati, vacationem jam habent. [*οἱ πάσας τὰς νομίμους στρατείας στρατευσάμενοι, μισθοφορῆσαι πεπαυμένοι, ἀπόμαχοι.* Pol. *Ten ktori sie wiśl uzeł.* Vng. *Ki ahgot, szabadsághan elő*] Lucan. lib. 1: Quæ sedes erit emeritis? quæ mœnia fessis? ¶ Emerita arma: id est, victricia & finem belli imponentia. Ovid. 4. Trist. Miles ut emeritis non est satis utilis armis. ¶ Emeritum stipendium, passivè dicitur (inquit Budæus) quod peractum est, quũ jam milites emissionem ut veterani impetraverunt. ¶ Emeritos boves, Virgil. per translationem appellat: pro defessis & opere ac labore solutis. ¶ Emeriti senes vocantur à Val. lib. 5. qui solent habere alios qui pro se laborent: iiq; dicuntur pro alio opus agere. ¶ Emeritæ apes, Plin. lib. 11. cap. 11. Sunt autem fuci sine aculeo imperfectæ apes: novissimæque à fessis & jam emeritis inchoatæ. ¶ Emeriti anni: id est, jam effœti. Martial. lib 7: Emeritos Musis & Phœbo tradidit annos.

Ēmĕrĭtum, Emolumentum & commodum quod veteranis & emeritis militibus dari solebat. [Vngar. *Ki aggot vitezek sólgya.*] Modestin. L. 3. D. de re milit. Qui militiæ tempus in desertione implevit emerito privatur. Et paulò pòst: Etsi expleto militiæ tempore redeat ut veteranus restituetur & emerita accipiet.

Ēmergo, n. t. Exeo: cui opponitur mergo. [יצא *tsaph* יצא *jatsá. ἀναδύομαι* Gallic. *S'apparoir & monstrer, sourdre & se monstrer, sortir hors.* Ital. *Sorgere.* Ger. Herfur kommen/auß der tieffe des Wassers embor kommen. Belg. Opcomen. Hisp. *Salir debaxo del agua.* Pol. Wynorzam sie Vng. *Ki fakadulok, ki menekedem.* Ang. *To swymme out and appeare.*] Propriè enim emergere dicitur qui subter aquam mersus, rursus in lucem redit: quemadmodum urinatores facere consueverunt. Cicer. 2. de Nat. deor. Legi etiam scriptum esse, avem quandã quæ Platalea nominaretur, eam sibi cibum quærere advolantem ad eas aves, quæ se in mari mergerent: quæ cùm emersissent, piscemq; cepissent, usque eò premere earũ capita morsicus, *&c.* Idem de Arusp. resp. Iam ista serpens quæ hic diluteſcit tũ se emergit & fertur illuc, *&c.* Terent. Eunuch. Quid gestiã aut quid lætus sim, quò pergam, unde emergam. ¶ Accipitur etiam emergere pro ex occulto loco in lucẽ prodire & ad hominũ cognitionem venire: ut in trita illa sententia: Veritas ubi diu delituit, tandem emergit. ¶ Sic etiã dicimus emergere ex calamitate, aut morbo, pro evadere à morbo aut calamitate. Liv. 5. bel. Pun. Emersura virtus ex omni sævitia fortunę. Cic. pro Cluent. Hoc modo, Iudices, sæpè multorũ improbitate depressa veritas emergit: innocentiæ defensio intercluſa respirat. Idem pro Cælio: Equidem multos vidi in hac civitate qui totã adolescentiam voluptatibus dedissent, emersisse aliquãdo, & se ad frugẽ bonam, ut dicitur, recepisse: gravesq; & illustres fuisse. Corn. Nepos in vita Attici: Quibus ex malis ut se emerserat, nihil aliud egit, quàm ut plurimis, quibus rebus posset, esset auxilio.

Ēmĕrgī, impersonale. Ter. Adelph. Tot res repentè circunvallant, unde emergi non potest.

Emeruchit, herba est, quæ Theriacem ingreditur: quæ autem aliæ à multis atque aliæ efferuntur sententiæ. Sunt enim qui pro Samsucho & majorana interpretantur: alii Matricaria vel febrifuga alii pro Corvia fœtida.

Ēmĕtĭŏr, tiris, emensus sum, d. p. Metior. [מדד *madhádh. διαμετρῶν.* Gall. *Mesurer.* Ital. *Misurare.* Ger. Mässen/außmässen His. *Medir.* Polon. Wimierzam. Vng. *Meg mérőm.* Ang. *To measure.*] Hinc emetiri iter, pro conficere iter: & emetiri labores, quod alio modo dicimus exantlare vel devorare labores. Liv. li. 5. bel. Pun. Et inde una nocte ignaris hostibus, & ob id quietis, aliquantum emensus est iter. Cicer. de claris Orat. Ego autem voluntatem tibi profectò emetiar, sed rem ipsam nondum posse videor, idque ut ignoscas peto.

Ēmēnsŭs, passivé. [מדוד *madhúdh. διαμετρηθείς.* Gall. *Mesuré.* Ital. *Misurato.* Ger. Gemässen. Hisp. *Medido.* Pol *Wimierzony.* Vng. *Meg merettetet.* Ang *Measured.*] Liv. 1. bel. Pun. Postquã multo majorem partem itineris emensam cernant. Virgil. 1. Georg. - emenso cùm jam decederet Olympo.

Ēmĕto, tis, pen. corr. Meto. [קצר *katsár. θερίζω, ἀμάω.* Gall. *Moissonner, aoustter, prendre & cueillir le fruict.* Ital. *Mietere.* Germ. Schneiden. Hisp. *Segar.* Pol. Wyrznąm. Vng. *Le aratom.* Ang. *To ripe or mowe.*] Horat. in Epist. - emetit orcus Grandia cum parvis, non exorabilis auro.

Ēmĭco, as, pen. cor. Effulgeo, resplendeo. [נגה *naghah* ברק *barák* הופיע *hophiah. διαύω.* Gall. *Apparoistre, se monstrer, resplendir, reluire.* Ital. *Risplendere, mostrarsi.* Germ. Herfurglantzen. Hisp. *Resplandezer, saltar fuera de algun lugar.* Pol. *Gl'ane daie, i jasnie.* Ang. *To shyne brightly.*] Plaut. Ex oculis quasi radii emicant Solis. ¶ Emicare, extra salire, exilire, subitò apparere. Virg. 6. Aeneid. - juvenum manus emicat ardens Litus in Hesperium. Plin. lib. 11. cap. 37: Cecinnæ Volaterrano draconem emicuisse de extis læto prodigio traditur. ¶ Emicare in jugũ, pro attollere sese & erigere. Col. lib. 4. cap. 20: Nam quæ vel infirma, vel brevis est, ad duas gemmas recidenda est, quum vehementiorem fundat materiam, quæ protinus emicet in jugum. ¶ Emicare pro excellere, *ἐξίχειν.* Plin. lib. 35. cap. 11: Post eum emicuit longè ante omnes Euphranor Isthmius. Præ omnibus emicat Nisus, Virg. 5. Aeneid.

Ēmĭcātĭo, onis, f. t. [*ἔκλαμψις, ἔμφασις.* Vn. *Villámás, tsillámlás.*] Apul. libro de Mundo: His oppositi sunt torrentium cursus & humores undarum emicationesq; sylvarum: id est, exortus.

Ēmĭgro, as, pẽ. cor. n. p. Migro, discedo, excedo. [חלף *ghalláh. μετοικίω.* Gall. *Se partir d'vn lieu, changer de lieu, aller autre part.* Ital. *Andar ad habitar altroue.* Ger. Außweichen / auß einem Ort in

das ander

das ander ziehen. Hisp. *Mudar casa de lugar à lugar.* Pol. *Wieyiagam śćieguie śie.* Vng. *Ki költözöm, el költözöm.* Ang. *To go from one place to an other to dwell, to flitte.*] Cic. 4. Ver. Ex illa domo sic emigrabat, ut, &c. Plaut. Most. Pedem intrò retulit, semel ut emigravimus. ¶ Emigrare è vita, est mori: *μετοικίζειν τὸν βίον.* Cic. 2. de Leg. Nulla, est enim persona quæ ad vicem ejus qui è vita emigravit, propiùs accedat.

E-mĭnĕo, es, pen. cor. nui, n. f. ab è præpositione, & verbo maneo, Exto, excedo, eniteo, appareo. [רם *ram* גבה *ghabáh* נראה *nireéh* הוציא *hophidh.* *περέχω, ὑπερέχω, ἐξέχω.* Gall. *Sailler dehors & sortir, & surpasser les autres, se monstrer & apparoir.* Ital. *Sopraštare, mostrarsi fuori, passare auanti à gli altri.* Germ. Für außgehn/vbertreffen. Bel. Boven al wetycken/ te boven gaen. Hisp. *Estar en cima de otras cosas, aparecer.* Pol. *Nadinśie wzniośie śie, celuie wzrośtem.* Vng. *Ki tetczöm, sellyeb valo vagyok.* Ang. *To be apparant, to be higher then others, to shewe it self aboue others.*] Plin. lib. 16. cap 31: Esculus quantùm corpore eminet, tantùm radice descendit. Cæsar bel. Civ. li. 2: Ita ut capita tignorũ extrema parietum structura tegerentur, ne quid emineret ubi ignis hostium adhæresceret. Interdum adjunctam habet præpositionem è vel ex. Cicero primo Tuscul. Globus terræ eminens è mari. Idem lib 5: Ego autem quum omnia collustrarem oculis (est enim ad portas Agragianas magna frequentia sepulchrorum) animadverti columellam non multum è dumis eminentem, in qua inerat sphæræ figura, & cylindri. Nonnunquam præpositionem extra. Plinius lib. 17. cap. 23: Et in fico quidem dodrantales paxilli solo patefacto feruntur, sic ut descendat quæ proxima arbori fuerit, duo oculi extra terram emineant. Interdum præpositionem per. Livius: Eminet ferrum per costas. ¶ Ponitur frequenter pro excello & supero, *ἐξέχειν.* Cicero 3. Verrina: Tota ex ore crudelitas eminebat. Idem pro Cluentio: Illi quorum eminet audacia atque projecta est, à consiliis malitiæ deseruntur. Et Tuscul. 2: Amplitudo animi maximè eminet contemnendis doloribus. Sic eminere aliquis dicitur, qui cæteris antecellit. Cicero in Orat. In quo tantum abest ut nostra miremur, ut usque eò difficiles ac morosi simus, ut nobis non satisfaciat ipse Demosthenes: qui quanquam unus eminet inter omnes in omni genere dicendi, tamen non semper implet aures meas: ita sunt avidæ, & capaces, & semper aliquid immensum infinitumq; desiderant. Liv. 1. ab Vrbe: Nec dum à singulis, quia nemo magnopere eminebat in novo populo, pervenerant factiones. Ex his omnibus satis; opinor, apparet eminere de omnibus sive personis, sive rebus dici, quæ aliquam partem habent cæteris altiorem, aut magis expositam, idque commodè transferri posse ad quascunque res aliis excellentiores.

E-mĭnēns, nomen ex participio, Editus, excellens. [רם *ram* גבוה *ghaboáh* נראה *nireéh.* *ἔξοχος.* Gall. *Eminent, qui surpasse les autres, apparent par dessus.* Ital. *Apparente, sopraštante.* Ger. Für andere auß ansichtig/ fürtreffend. Hisp. *Eminente, el que parece sobre los otros.* Pol. *Ten ktori nad inśe wzrosł.* Vng. *Tetetes, fiw kitetczö.* Ang. *High, excellent, that sheweth the self aboue others.*] Cæsar bel. Civil. 2: Has trabes paulò longiores atq; eminentiores quàm extrema parietum erant, effecerunt. Colum. li. 3. cap. 8: Sed & Mevaniæ bos humilis, & Liguriæ nonnunquam taurus eminentis staturæ conspicitur. Cicer. Tuscul. 3: Eminens effigies virtutis.

E-mĭnēntĭă, f. p. Excellentia. [יתר *yéther.* *ἐξοχή.* Gal. *Saillie, outrepasse, esleuement en bosse.* Ital. *Il trapassamento, excellenza.* Ger. Für treffenheit. His. *Eminencia sobre otras cosas.* Pol. *Prz. wiśienie inśzich, mozność.* Vng. *Meltoság, tetteteśég, magaśság, ki tetczés.* Ang. *Excellency, passing aboue others.*] Cic. 1. de Nat. deor. Nam si tantummodo ad cogitationem valent, nec habent ullam soliditatem, nec eminentiam: quid interest utrum de hippocentauro, an de Deo cogitemus. Idem lib. 2. Acad. Quis est quin cernat quanta vis sit in sensibus? Quàm multa vident pictores in umbris & eminentia, quæ nos non videmus?

E-mĭnŭlŭs, pen cor. Parùm eminens. [*αὐχμηρός.* Gal *Vn peu esleué, vn peu plus haut ou apparent.* Ital. *Poco eminente, non troppo alto.* Ger. Hochlecht für andere. Hisp. *Cosa que parece vn póco sobre las otras.* Pol. Wzrosł y. *padniesiony.* Vng. *Keueś é meguś, kitetczötske.* Ang. *A litle higher, or that sheweth it' self a litle aboue others.*] Varr. lib. 2. capite 5: Vt habeat inferiorem partem frequentibus pilis subcrispam, compactis crutibus, potiùs brevioribus, quàm longis, rectis genibus & eminulis, distantibus inter se. Idem de canibus: Spina neque eminula, neque curva.

E-mĭnŏr, penult. corr. eminaris, d. p. Minor. [*ἀπειλέω.* Gal. *Menacer.* Ital. *Minacciare.* Ger. Trõwen. Hisp. *Amenazar.* Pol. *Pograzam.* Vng. *Fenyegetõzöm.* Ang. *To threaten.*] Plaut. Capt. Eminor interminorque nequis obstiterit obviam.

E-mĭnātĭo, [*ἀπειλεῖσθαι.* Gal. *Menace.* Ital. *Minaccie.* Ger. Trõwung. Hisp. *Amenazas, obra de amenazar.* Pol. *Grozba.* Vng. *Fenyõgetés, fenekõdés.* Ang. *A threatening.*] Plaut. Capt. Denuleg5s omnes mortales faciam, quenque offendero. AEG. Quæ illæc eminatio est? non queo mirari satis.

E-mĭnus, pen. cor. A' longinquo loco: [מרחוק *merachõk.* *πόρρωθεν, μακρόθεν.* Gall. *De loin.* Ital. *Da lungi.* Ger. Von weitnuß/ von ferrem. Bel. Van verde. Hisp. *De lexos, ò à lexos.* Pol. *Zdalieka, ieden oddrugiego.* Vng. *Táuul.* Ang. *A farre of.*] & differt à longè: quòd non rectè dixeris, eminùs habito, ut longè habito: sed benè, eminùs jaculor. Importat enim eminùs tacitum quendam motum de loco. Cæt. lib. 1. bel. Civil. Sic quotidie utrinque eminus fundis, sagittis, reliquisque telis pugnabatur. ¶ Similiter cominus, à loco propinquo, non in loco propinquo, neque propè, *ἐγγύθεν, συχνόθεν*; ut Cominus te percutiam, non cominus sedeo. Valla in Rauden.

E-mĭtto, tis, emisi, emissũ, a. ct. 1. Foràs emitto [שלח *schilléach.* *ἐκπέμπω, προίεμαι, ἐκφέρω.* Gall. *Mettre hors, laisser aller, laischer, envoyer* Ital *Mandar fuori.* Ger. Außlassen/ außschicken Bel. Buttaen/ wtsenden. Hisp *Alancar, embiar, ò echar fuera.* Pol. *Wipuśczam, wiśśel am.* Vng. *Ki botsátom ki enged5m.* Ang. *To send or put forth, to let go, to send abroade.*] Cic. 3. Catil. Vt abs te non missus ex urbe, sed in urbem immissus videatur. Idem 6. Verr. Quæram, cur hunc eundem repentè è carcere jusserit emitti. Emittere aquam ex piscina, vel lacu. Cic. Attic. lib. 4: Lacus Velinus à M. Curio emissus. ¶ Varii præterea sunt verbi hujus usus, qui subjectis patebunt exemplis. Plaut. in Merc. Gradus grandit, emittit oculos, circunfert se, obstipat verticem. Autor ad Heren. 4: Quòd si nunc hæc urbs invictissima vocem emittat, non hoc pacto loquatur? Idem de Divin. libr. 2: Si autem nubium conflictu ardor expressus se emiserit, id esse fulmen. ¶ Sic etiam emittere arcu sagittas, aut tela. Plin. lib. 9 cap. 8. de delphinis: Nam quum fame confecti, fugientem in vada ima persecuti piscem, diutiùs spiritum continuêre, ut arcu emissi ad respirandum emicant, tantaque vi exiliunt, ut plerunque vela navium transvolent. Idem lib 10. cap. 33. de hirundinibus: Notabili munditia egerunt excrementa pullorum, adultioresque circumagi docent, & foris saturitatem emittere: id est, ventrem purgare. Idem lib. 11. cap. 24, de araneis: Pariunt autem ova ea in telas expansa: quia saliunt, atque ita emittunt. Et lib. 25. cap. 5: Quippe alia dare soliti, quæ concitarent vomitiones, ipsumque elleborum extraherent medicamentis, aut clysteribus, sæpè etiam sanguine venis emisso. ¶ Admittit quoque & præpositiones. Cic. pro Planc. Emissus aliquis è carcere. Et lib. 2. Epistol. ad Attic. Emittat ad me Publius qui obsignent. Cæs. 1. bel. Civil. Emittunt noctu per vallum. Liv. 4. bel. Pun. Primos equites clamore sublato, in hostem emisit. ¶ Emittere manu aliquem, pro manumittere, & libertate donare. *ἀφιέναι.* Plaut. in Capt. Non erit tàm avarus, quin te gratis emittat manu. Terent. Adelph. Haud dubium est quin emitti æquum sietid est, liberũ fieri. ¶ Ponitur etiam aliquando pro manifestare, edere, *ἐκδιδόναι.* Cic. Volumnio, Famil. lib. 7: Vt etiam siquando aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus.

E-mīssĭo, onis. f. t. Iactus, ictus. [משלחת *mischlachath.* *ἐκπομπή, ἐξαποστολή.* Gall. *Enuoy, chasse, iettement.* Ital. *Esso mandari fuori.* Germ. Außlassung. Hisp. *Obra de embiar ò echar fuera.* Pol. *Wipuśczenie.* Vng. *Ki vetés, ki botsátás.* An. *A sending forth, a shoote.*] Cic. 2. Tusc. Vt enim balistæ lapidum & reliqua tormenta telorum eò graviores emissiones habent, quò sunt contenta atque adducta vehementiùs.

E-mīssārĭus, rii, m. s. Excursor. [Gall. *Vn qu'on enuoye çà & là quand & où on veut, messager, vne espie ou escoute.* Ital. *Spia, vn messaggio che va quà & là à la voluntà d'altri.* Germ. Ein Botten außsender/ der sich läßt hin vnd wider schicken. Hisp. *Atalayador, ò mirador, varon para ambiar delante.* Pol. Wprzod posł any, biegacz, posseł ktori ieśły tamyśam biega Vng. *Elõl faro, harcz in gõtlõ, háśartos versbõgõ.* Ang. *A messinger, a post.*] Qui ante exercitum emittitur, *προσκοπεύων, κατάσκοπος*, vel ad explorãdum, *ἀκροατής, κατάσκοπος*, vel ad prælium lacessendum, *προσκοπεύων*, vel qui dominum circumstatur ejus jussis obtemperet, & præstò est ut emitti possit. ¶ Emissarius etiam à probatissimis autoribus appellatur calumniator submissus, & subornatus ab inimicis. Cicer. Mario, lib. 7. Epist. Persuaseratque nonnullis invidis meis, in me emissarium semper fore. ¶ Item furtorum conciliator (sicut Asconius docet) qui scilicet emittitur ut exploret res furto opportunas. Cic 3 Verr. Turpio quidam istius excursor, & emissarius, homo omnium ex illo conventu quadruplatorum teterrimus. Idem Verr. 5: Dubitaturum quenquam existimas, quin illis emissariis hæc tibi omnis pecunia quæsita sit? Emissarius autem vocatur equus, aries, & hujusmodi qui emissus sit in solitudinem, vel qui ad generandam sobolem emittitur. Sed videtur ratio postulare ut dicatur admissarius, quod ad sobolem procreandam fœminæ adjungatur. [*αἰγιβάτης.* Gall. *Vn eśtalon.* Ital. *Stalone.* Hisp. *El cauallo garannon.* Vng. *Mén lo.* Ang. *A stalion, a horse keept to horse mares.*] Vnde admissura, quando mares brutorum ad fœminas admittuntur: *ὀχεία.* ¶ Plinius emissarium appellat palmitem, qui emissus ex deputatione inferturimis scamnis; ut per singulos annos ad

nos ad ſuperiora ſcandat. Sic enim lib. 17. cap. 23. ſcribit: Relicto ſemper duramento in ſingulis tabulatis, & emiſſario uno qui ſubeat uſquequo placuerit.

Ēmĭſsārĭum, n. ſ. Locus per quē aqua è lacu aut ſtagno emittitur. [διώρυξ. Gall. *Vn conduit par où l' eau s' eſcoule, canal.* Ital. *Condutto do ſcolar acque.* Ger. Ein außlaß eines Sees oder waſſers. Hiſp. *La ſangradera para vaziar agua.* Pol. *Przepuſt wodi.* Vng. *Szuggo.* Ang. *A ſluce or place to let water out of a ponde.*] Sueton. in Claud. Fecit & emiſſarium Fucini lacus, portumq; Oſtienſem. Cic. ad Tironem: Heluo nequiſſimus H S. M. dabat nullo aprico horto, nullo emiſſario, nulla maceria, nulla caſa.

Ēmĭſsĭtĭus, a, um, Qui ad explorandū emittitur. [ἀποσκοπικός, ἀποσκοπικός. Gall. *Eſpie, qu' on iette pour eſpier.* Italicè, *Spia, ſpione.* German. Ein geſchickter/ außſpäher. Hiſpan. *At alayador, ſaledizo, afuera.* Polon. Wyſłany, ſpiegierz. Vngar. *Kém.* Angl. *An ſend out to eſpye.*] Et oculi emiſſitii, extrà educti, & foras porrecti. Plaut. in Auſul. Excundum hercle tibi hinc foras, Conſpectatrix cum oculis emiſſitiis.

Ēmmanuel, [עמנואל *himmanuél.*] Hebraica dictio: quam ſi interpreteris, nobis ſonat, *Nobiſcum Deus.* [Γρεçè, μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. Vng. *Mi velünk valò iſtem.*]

Emmanes, Hyoſciamus apud Dioſcor. lib. 4. cap. 72.

Emmelia, eſt quoddam genus ſaltationis pacatum, de qua vide Bud. in pandectis, ἐμμέλια.

Ēmo, emis, emi, emptum, act. t. Pecuniis aliquid mihi comparo: conſtruiturq; cū ablativo, vel genitivo horum nominum, tanti, quanti, pluris, minoris, & hujuſmodi. [קנה *kanáh.* ὠνοῦμαι, ἀγοράζω. Gall. *Acheter.* Ital. *Comparare.* Ger. Kauffen. Belg. Coopen. Hiſp. *Comprar.* Pol. *Kupuie.* Vng. *Veſzök, vásárlò.* Ang. *To bie.*] Cic. libr. 3. Offic. Emit homo cupidus tanti, quanti Pythius voluit. Gellius: Libros plurimos ære pauco emi. ¶ Emere antiqui etiā accipiebant pro ſumere, autore Feſto. ¶ Emere idem eſt aliquando quod conducere aut redimere. Cic. Verr. 5: Emere decumas, vectigalia: id eſt, conducere & redimere à populo. ¶ Ejus cōpoſita ſunt, Abemo, Ademo, Coëmo, ſimul emo, vel ex omnibus locis emo: Eximo, Interimo, Perimo, & Redimo, quæ habent penultimam correptam. Item frequentativum Emptitare, de quo mox: & Empſitare, apud Plautum in Caſ. Non ego iſtud verbum titivillitio empſitem: quanquam alii hoc in loco legant emptitem.

Ēmptŭs, participium. [נקבה *nikneéh.* ἐωνημένος. Gall. *Acheté.* Ital. *Comparato.* Germ. Gekaufft. Hiſp. *Comprado.* Polonicè, *Kupiony.* Vngar. *Vétetet.* Ang. *Boght.*] Horat. 1. Epiſt. Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.

Ēmptĭo, onis, f. t. [מקבה *mikneéh.* ὠνή Gall. *Achet, achetement.* Ital. *Compra, compreda.* Ger. Kauff. Hiſp. *Obra de comprar.* Pol. *Kup.* Vng. *Vétel, vásárlás.* Ang. *A bying.*] Cic. Att. libr. 12: Quid Cæſar? tres habet conditiones, aut emptiones ob haſtam, &c. Emptio ſucceſſit, permutationi inventa moneta, l. 1. de contrahend. empt. Emptionem vertit, quamcunque alienationem continuari. Albericus antè monuit, citans l. ſtatu liberi, ad fin. ff de ſtatu liber. Præterea omnem, quo dominum transfertur, contractum, l. ſicut. §. venditur. Quibus modis pignoſat vel hypoth. ſol. Idem indicavit emptionis & venditionis vocabulis veteres uſos indiſcriminatim. l. veteres, de act. empt. l. cùm apparebit. Locat.

Ēmptĭo, imaginaria dicitur, quæ ſimulatur, quum in veritate non ſit emptio. Zaſ. §. item ſi quis, Inſtit. de action.

Ēmptĭto, tas, pen. cor. Frequenter emo, vel frequenter mercandi, ſeu acquirendi uſum habeo. [ὠνοῦμαι. Gall. *Acheter ſouuent.* Ital. *Comperar ſpeſſo.* Germ. Embſig kauffen. Hiſp. *Comprar a menudo.* Pol. Wſtawnie zkupuie. Vngar. *Veddegelök, gyakram vásárlok.* Angl. *To bie often, to vſe to bie.*] Plin. libr. 33. cap. 1: Alios coriis boum, alios ferro, captivisque rebus emptitaſſe tradit. Colum. libro 8. cap. 10: M. Terentius ternis ſæpè denariis ſingulos emptitatos eſſe ſignificat. Pro eodem etiam legitur Empſitare: de quo vide paulò antè in verbo EMO.

Ēmptŭrĭo, n. q. Cupio emere. [ὠνηπάω, ἀγοραστάω. Gall. *Deſirer d' acheter.* Ital. *Bramar di comperare.* Germ. Luſt haben zu kauffen oder märcken. Hiſp. *Anergana de comprar.* Pol. *Pożadliwoś ieſtem do kupienia.* Vngaricè, *Venni akarok, vennikenanok, vehetnok.* Angl. *To deſyre to bie.*] Varr. in Proœm. libr. 2. de Re ruſt. Propterea quòd te emparientem in campos macros ad mercatum adducunt crebrò pedes.

Ēmptŏr, oris, m. t. Qui emit. [קנה *koneh.* ὠνητής. Gall. *Acheteur.* Italicè, *Compratore.* Germ. Ein kauffer. Hiſp. *Comprador.* Pol. *Ten ktori kupuie.* Vng. *Véuö, vásárlo.* Ang. *A bier.*] Cic. 3. Offic. Nequid omnino quod venditor norit emptor ignoret.

Ēmptōnālĭs, le, Qui frequens eſt in emptionibus & proſcriptionibus bonorū. [ὠνητικός. Vng. *Vételben forgodo.*] Cęl. Ciceroni: Quod quidem ſi inter vos ſenes emptionales venale proſcripſerit. Quo in loco antiquiſſima exemplaria habent concionales ſenes.

Ēmptĭtĭus, m. ſ. Qui eſt de numero eorum qui empti ſunt, ſive emiſolent. [ὠνητός. Gall. *Qu' on a acheté, qui eſt acheté, ou pour acheter.* Ital. *Compraticcio.* Germ. Gekaufft/ oder der kaufft. Hiſp. *Coſa cumpradiza.* Polon. Kupny. Vng. *Pénzön vött.* Ang. *That is boght, or to be bogth.*] Var. l. 3. de Re ruſt. Hic aprum glans quum paſcit emptitia, facit pinguem, illic gratuita exilem. Ibidē cap. 17: Præterea ſalſamenta in eas piſcinas emptitia conjiciebat.

Ēmāx, gener. communis, Qui facilè inclinatur ad emendum. [ὠνητικός. Gall. *Grand acheteur, qui aime acheter.* Ital. *Facile à comperare.* Ger. Keuſſerig/ der gern kaufft vnd krämiet. Belg. Coopachtich. Hiſp. *Qui in mucho, ò con mucha gana compra.* Pol. *Ten ktori wſzyſtko rad zkupuie.* Vng. *Vásárlo, (auagy) vásárlohato.* Ang. *Giuen to bie, a great bier.*] Cato de Re ruſt. cap. 2: Patremfamilias vendacem, non emacem eſſe oportet. Cic. in Parad. Non eſſe cupidum pecuniæ, non eſſe emacem, vectigal eſt.

Ēmācĭtās, f. t. Facilitas & inclinatio voluntaria emendi. [ἡ ὠνητικόν. Gall. *Grand deſir & faim d' acheter.* Ital. *Deſio de comperare.* Ger. Kauffgiertigtet. Hiſp. *Gana y vicio de mucho comprar.* Pol. *Zadza do kaz dei rzeczi kupienia.* Vng. *Vásárlaſtra valo hayland oſág.* Ang. *A will to bie.*] Colum. libro 5: Quoſdam emacitas in armentis, quoſdam exercet in comparandis mancipiis, cura de tuendis nulla cura tangit. Plin. Epiſt. 51: Erat φιλέγκλημων uſque ad emacitatis reprehenſionem.

Ēmŏdŭlŏr, d. p. Modulor. [זמר *zimmer.* μελῳδέω. Gall. *Chanter & compoſer vers par meſure, melodieuſement chanter.* Ital. *Componere ò contare con miſura.* Germ. In ſchlag ſingen/ oder/ ein lied dichten. Hiſp. *Cantar ſuauemente, y con medida derecha.* Polon. Wtakt wnote ſpiewam. Vngar. *Ki éneklöm.* Ang. *To ſing in meaſure or proportion.*] Ovid. libr. 1. Amorum: Muſa per undenos emodulanda pedes.

Emolĭor, iris, iri, d. q. Ejicio, expello. [גרש *gereſih.* ἐκβάλλω. Gall. *Mettre hors auec effort.* Ital. *Sdacciare.* Germ. Hinauß ſtoſſen oder werffen. Hiſp. *Empuxar à fuera.* Polon. Wrzucam. Vngar, *Ki vetöm, hányom.* Ang. *To put forth by force.*] Cell. lib. 4. cap. 6. de pleuritide: Interdum licca tuſſis eſt, quæ nihil emolitur. Colum. lib. 8. cap. 5: Dum eas amaritudo cogat per nares emoliri pituitæ nauſeam.

Ēmŏllĭo, lis, act. q. Mollio, molle facio. [הרך *herách.* μαλάττω, ἐμμαλθάκω, ἐμμαλάττω. Gall. *Attendrir, molliſier, effeminer, rendre mol & delicat.* Ital. *Molliſicare, intenerire, effeminare, far delicato.* German. Erweichen/ weich machen. Hiſpan. *Amollentar à otra coſa.* Polon. Zmiekczam. Vngar. *Meg lágitom.* Ang. *To mak ſoft, nice or wanton.*] Liv. 7. bell. Maced. Humor arcus, fundasque, & jaculorum amenta emollierat. ¶ Vnde emollire alvum, eſt laxare. Plin. lib. 20. cap. 9: Alvum leviter emollit lapſana, ibidem cap. 2: Pepones qui vocantur, refrigerant, maximè in cibo, & emolliunt alvum ¶ Quando ad hominem transfertur, ſignificat mollem & effœminatum reddo. Liv. 7. bel. Pun. Simul metuens nè ſuum quoq; exercitum, ſicut Annibalis, nimia urbis amœnitas emolliret. Idem libro 1. bell. Maced. Degener & emollitus amœnitate Aſiæ hoſtis.

Ēmŏllĭdŭs, a, um, adjectivum, Mollis. [רך *rách.* μαλθακός, μαλακός. Gall. *Mol, effemine'.* Ital. *Molle.* Ger. Erweicht. Hiſp. *Amollentado, ò mueble.* Polon. Zmiekczony. Vng. *Lagy.* Ang. *Soft, nice, wanton.*] Livius 4. bell. Maced. Labor & æſtus emollida & fluida corpora Gallorum reddit. Quanquam ſint qui Mollia hoc loco contendant legendum.

Ēmŏlo, is, ere, Perfectè molo, vel molendo conſumo. [Vng. *Iol meg őrlöm.*] Perſius Sat. 6: -& granaria, fas eſt, Emòle: quid metuis? occa, & ſegès altera in herba eſt.

Emologare, Verbum hoc nec Latinitas nec Græciſmus agnoſcit. Interpretes pro confirmare, vel laudare uſurpant. Homologare propius ad ſuam quæ Græca eſt, originem accedit. Vide Bart. in l. cum ante C. de arbit.

Ēmŏlŭmēntŭm, ti, n. ſ. Vtilitas quam ex opera & labore aſſequimur: nam à molimine deſcendit. [יתרון *jithróm.* ὠφέλημα, ὄνησις. Gall. *Vtilité, profit, gain.* Ital. *Vtilità.* German. Nutz. Belg. Profyt. Hiſpan. *Ganancia ò prouecho.* Polon. Vżitek. Vngar. *Haſzon.* Ang. *Gaine, profite.*] Cicer. libro 3. Offic. Si ſic erimus affecti ut propter ſuum quiſque emolumentum ſpoliet, aut violet alterum, dirumpi neceſſe eſt eam quæ maximè ſecundum naturam humani generis eſt, ſocietatem. Plautus Trinu. Etſi ſine dote duxeris, tibi ſit emolumentum honoris, mihi Quod objectent, ſiet. Cicer. 1. de Finibus: Plusque in ipſa injuria detrimenti eſt, quàm in his rebus emolumenti quę patiuntur injuria. Iuvenal. Satyr. 16: Præmia nunc alia, neq; alia emolumenta notemus Sacramentorum.

Ēmŏnĕo, es, Moneo. [הזהיר *hizghídh.* παραγγέλλω. Gall. *Auertir, amonneſter.* Ital. *Auertire, immonire.* German. Warnen. Hiſp. *Amoneſtar.* Polon. Przeſtrzegam, napominam. Vngar. *Meg intöm.* Ang. *To warne, to aduertiſh.*] Plaut. Aſin. Hunc politare, illam expilare jam emone.

Ēmŏrĭŏr, d. t. Morior, obeo. [מת *meth.* ἀποθνήσκω. Gall. *Mourir.* Italicè, *Morire.* Germanicè, Erſterben. Hiſpanicè, *Morir.* Pol. Wmieram. Vngar. *Meg halok.* Ang. *To die.*] Plaut. in Menech. Pau-

nēb Paucis pòst diebus Tarenti emortuus est. Idem in Asinar. Emori me malum, quàm hæc non ejus uxori, &c. ¶ Legitur etiam infinitivus emoriri, per quartam cōjugationem. Terent. in Eunuch. Risu omnes qui aderant emoriri.

Emortuālis, s. pen. cor. dies, Quo quis mortuus est [ἡμερομηνία]. Gall. *Mortuaire, le iour que lon se meurt.* Italice, *Il giorno che alcuno è morto.* German Der tag eines todtlichen abgangs. Hispanice *El dia del mortuorio.* Vngar. *Halálnapia.* Ang. *The day when one dieth.*] Sicut Natalis, quo quis natus est. Plaut. in Pseudolo: Certum est mihi hunc emortualem facere, ex natali die.

Emōvĕo, es, act. s. Loco moveo. [הביץ *henidh* הביע *heniah.* ἀπωθῶ, παραβάλλω. Gall. *Mouuoir, remouuoir, remuer, oſter d' vn lieu.* Ital. *Mouere.* Germ. Herauß bewegen/dannen thun/verrucken. Hisp. *Mouer de lugar.* Pol. *Odmikam.* Vng. *Ki mozditom, indítom.* Ang. *To put or driue out of the place or ſeate.*] Liv. 6. ab Vrbe Camillus, hactenus, cum qui plebem de medio emoveret, milit. Virgil. 2. Aeneid. - emotis cardine postes.

Emōtus, pen. prod. particip. Loco motus: [אוב מוגב *munddh* מוגב *munddh.* ἀκίνητος, ἀκίνητος. Gall. *Remue, oſté de son lieu.* Ital. *Remoſſo, rimoſſo.* Ger. Verruckt/auß bewegt. Hispan. *Mouido de lugar.* Pol. *Odmikniony.* Vng. *Kimozditatot, mozdulatatot.* Angl. *Put out of the place or ſeate.*] Iul. Axis cardine emotus, Stat. 1. Theba d. Curæ emotæ, Virg. 6. Aeneid. Emotis deinde curia legatis. Liv. 10. bell. Punic.

Empĕtrŏn, [ἔμπαγον. Gall. *Vne herbe appelee percepierre, rompt pierre* Ital. *Herba ſaſſifraga* Ger. Steinbrech ein kraut. Hispan. *La ſaxifraga, hierua conocida.* Polonicè, *Pánoſzki.*] A Græcis dicitur herba ea quæ à Latinis calcifraga appellatur, locis maritimis ferè gaudens, & haud temerè alibi, quàm nudo saxo nascens: unde & nomen accepit. Plin. libr. 27. cap. 29: Empetron, quam nostri *calcifragam* appellant, nascitur in montibus maritimis, ferè in saxo: quò propiùs mari fuerit, minus falsa est. Vulgus *Saxifragam* appellat.

Emphăsis, pen. cor. f. t. [ἔμφασις. Vng. *Hathatò ietezés.*] Expressio, significatio, demōstratio. Figura est, cùm tacita verbis subest significantia, quæ pronunciatione indicatur. Ejus duo sunt genera: alterū, quo plus significatur quàm dicitur: ut Cātando tu illum? quasi dicat, indoctus peritissimū? Item: Itáne Cretensi fidem habes? ubi nō simpliciter in Creta natū significamus, sed hominem pro gentis ingenio perfidum. Alterum quo etiam illud significatur quod non dicitur: ut apud Virg. lib. 1. Georg. - quum jam glandes atq; arbuta sacræ Deficerent silvæ: hoc est, non solùm aliis sylvis, sed etiam sacræ.

Emphysema, tumor & inflatio palpebrarum.

Emphysodes. Febris est quæ vehementiam caloris in ore gignat, & pustulas & inflationes.

Emphraxis, meatuum vel pororum obstructio.

Emphysema, atis, n. t ἐμφύσημα, est recrescentia quædam illorum tam in similis, & inflatio, & oculorum morbus.

Emphȳtĕusis, [ממע *mattáh.* ἐμφύτευσις. Gall. *Entement, enterement, enterinement.* Ital. *Piantagione, miglioramento.* German. Pflantzung / pflantzung. Hispan. *Plantacion meioramento.* Polon. Wſzczepienie. Vngaricè, *Oltás, plántálás.* Anglicè, *A greffing, a imping.*] Latinè insitionem significat, sive plantationem: à verbo Græco ἐμφυτεύω, quod est insero, vel consero. Vnde fundū in emphyteusim dare, frequens est apud Iurisconsultos pro eo quod est, ea conditione alicui tradere, ut accipiens eum colat, eoque utatur, fruatur, quandiu mercedem solvit. Hic autem contractus, ut ex verbi origine apparet, tùm esse cœpit, quum agri deserti, atque inculti non facilè colonum reperiebant. ¶ Hinc Emphyteutes, sive Emphyteuta, ἐμφυτευτής, dicitur, qui fundum agrúmve ea lege à domino accipit, ut eum conserat, melioremque effeiat. [Polon. *Arendarz.*]

Emphrăcta, orum, n. s. [Vng. *Kén hajo deszkás hajo.*] Nonnulli dici putaverunt naves tectas, citantes illud Vlpiani ex l. j. ff. de Exercit. act. Quædam enim naves onerariæ, quædā (ut ipsi dicunt) emphractæ sunt. Quo tamen in loco castigatiora exēplaria ἐπακτίδες, aut certè ἐπακτίδες, non emphracta legendum docent. Naves autem tectas, sive constratas, Græco vocabulo κατάφρακτους vocari, suo loco ostendimus.

Empirĭcē, f. p. ἐμπειρική, Dicta est medicinę pars quæ sola experientia curat. Tres enim fuerunt præcipuè medicorū sectæ, Rationalium, quorum princeps extitit Hippocrates. Methodicorum, quorū primus fuit Themison Laodiceus, quē postea secutus Thessalus Trallianus, sectam eam absolvit: Et Empiricorum, qui Philinū Coum sequuntur, qui primus eam partem rationali separavit. Plin. lib. 29. cap. 1: Alia factio ab experimētis se cognominans empiricen, cœpit in Sicilia.

Empīrĭcus, m. s. [ἐμπειρικός. Gall. *Celuy qui fait medecine ou autre ſcience par experience & long vſage.* Ital. *Sperimentatore, che medica ſolamente con la ſperienza.* Germ. Ein Artzet so sein kunſt allein auß der erfahrung hat. Hispan. *Experimentador.* Pol. *Lekarz ktory lecżi bez wſzelakiey nauki zdoświadczenia samego.* Vng. *Paraxt orvos.* An. *He that maketh a thing by experience, or long vſe.*] Medicus qui sola experientia medicinam tractat, neq; hominum naturam cognitam habens, neq; morborum causas investigans, διὰ τῆς ἐμπειρίας μόνης ἐστὶν ἀφορμώμενος: ab experientia dictus.

Emplastrum, n. s. [מרוח *mazer.* ἔμπλαστρον, ἔμπλασμα. Gall. *Emplaſtre.* Ital. *Empiaſtro.* German Ein pflaſter. Hispan. *Emplaſtro.* Pol. *Plaſtr.* Vn. *Ires ruha.* Ang. *A plaiſter.*] Medicamentū ex variis rebus præsertim metallicis cōstans, acuratè tritis, quod liquore aliquo præmollitū vulnēri imponi solet. Dictum à verbo ἐμπλάσσω, quod est subigo, & versando mollio. Hodie vulgò *Vnguentum* dicitur. Id verò quod vulgò *Emplaſtrū* dicitur, à doctis vocatur cataplasma. Plin. lib. 21. cap. 24: Imponuntur emplastra vulneribus, malagmata super integram cutem injiciuntur: pastilli autem illinuntur, aut alicui molliori ceraso miscentur. Sunt & alia horum inter se discrimina. Vide Celsum lib. 5. cap. 17.

Emplāstro. [חבש *chibbésch.* ἐμφυλμίζω, ἐμφυτεύω. Gall. *Enter vn arbre, y appliquer vne greffe ou ente.* Ital. *Foggia d' incatenare.* Ger. Verpflaſteren/wie man den ſchoſſen thut so man zweyget. Hisp. *Emplaſtrar ò enxerir, de eſcudete.* Polon. *Obwięzuie, ſzczepuie, plaſtrem okkl'adam.* Vngaricè, *Belé oltom.* Ang. *To greffe.*] Colum. libr. 11. cap. 2: Possunt, *inquit*, si jam librum remittunt, inseri oleæ, vel emplastrari, cæteræque pomiferæ arbores eodem emplastrationis genere inseri.

Emplāstrātĭo, onis, f. t. in arboribus dicitur, quum cortex eximitur inoculationis gratia, ut aptari queat cortex par ex altera arbore. [ἐμφύτευσις. Gall. *Entement ou enture.* Ital. *Incatanamento.* Ger. Zweygung/ein eynbindung eines zweygs. Hisp. *Obra de emplaſtrar ò enxerir.* Polonicè, *Obwięzuie ſzczepow.* Vngaricè, *Bé oltás.* Ang. *A greffinge.*] Colum. libr. 6. de Arbor. cap. 26: Tertium genus, quum gemmam cum exiguo cortice in partem sui delibratam recipit, quam vocant agricolæ *emplastrationem*, vel (ut quidam) *inoculationem.*

Emplāstrātūrŭs, part. quo Colum. usus est, lib. 5. cap. 11: Delibrato (*inquit*) item alteram arborem, quā emplastraturus es.

Emplattomena, vocantur, quę videlicet detinent ea, quę exiguis meatibus inhærent. Gal. 8. Method. Sic dicit retineri ea, quæ per urinas, & per universam exeunt cutem.

Empneumarosis, f. t. ἐμπνευμάτωσις, inflatio, inspiratio, & quando plurimus spiritus condensatur in stomacho, & ipse extendit simul ventriculum, adeò ut impediat.

Emponema, Græcis quæ melioratio Iureperitis dicitur. Et est jus quod Emphyteuta adquirit: primùm enim sic cœpit contractus Emphyteuticus, ut sterilia tantùm concederentur, in meliorem statum plantationibus reddenda. Extat vox apud Iustin. in l. ult. C. de jur. Emphyt.

Emporĭum, n. s. Mercatus, vel locus ubi mercatus fit. [ἐμπόριον. Gall. *Le marché, le lieu où on tient vne foire.* Ital. *Mercato, fiera.* Ger. Ein Gewārbſtatt/ da man kaufft vnd verkaufft. Hispan. *Lugar de feria, o trato de mercaderia.* Polon. *Mieſcgdze kupiecżiwa ſprawuia, handlarskie mieyſcze.* Vngar. *Fokhely, vásárlo piacz.* Angl. *The place where a faire is keept, a merkat towne.*] Plaut. in Amph. Apud emporium, atque in macello, in palæstra, atque in foro. Cicer. Att. libr. 5: Quum per emporium Puteolanorum iter facerem. Dictum emporium ἀπὸ τῆς ἐμπορεῖν: hoc est, à negotiando, sive mercando: unde & ἔμπορον Græci mercatorem vocant, & ἐμπορία ipsam negotiationem.

Emporētĭcus, a, um, Mercatorius, ἐμπορικός: ut, Emporetica charta. [ἐμπορικὸς χάρτης. Gall. *Papier brouillard, de quoy on emmelope les autres marchandiſes.* Ital. *Carta da inuolger mercantie.* Germ. Krāmer papyr/ in welches sie jhre Waaren eynwickten. Hisp. *Papel de ſtraca.* Pol. *Papier wktory obwiiaią towary kramarze.* Vng. *Kalmar, (anagy) morhatakaro papiros.* Ang. *Papier wherein marchandes do put their wares, as browne or wraſtpaper.*] dicta est quā merces involvuntur à mercatoribus, inutilis ad scribendum. Plin. lib. 13. cap. 12: Nam emporetica inutilis scribendo, involucris chartarum segestriumque in mercibus usum præbet.

Empotion, quod hic pro herbæ nomine corruptè legebatur, Vide IMPERON.

Emprōsthŏtŏnŭs, [ἐμπροσθότονος. Vng. *Görbeſég.*] Affectus est spinæ, quum scilicet illa obriguit, & inflexibilis facta est, atque ita in anteriorem partem incurvatur, ut omnino erigi non possit. Huic affectus similes sunt tetanus & opisthotonus: in hoc tamen differunt, quod emprosthotonos dicitur, quum in anteriorem partem spina sit inflexa: opisthotonos, quum ea in partem posteriorem est incurvata: tetanus autem, quum recta obriguit, ita ut neque in anteriorem, neque in posteriorem partem flecti queat.

Emptĭtĭus, Emptĭto, Vide EMO.

Empusa, ἔμπουσα, Genus larvæ & terriculamenti, dicatū Hecatæ uno pede incedens: unde & nomen. Autor Eustathius. Vide Cælium Rhodig. libr. 6. cap. 38. Lect. antiq. & Erasmum in proverbio: Protheo mutabilior.

Empȳi, ἔμπυοι, A medicis dicuntur qui abscessū thoracis laborātes, pus excreant, quorū affectus etiā empyema, ἐμπύημα appella-

appellatur: nos *purulentam excreationem* dicere possumus. Qui verò hunc morbum patitur, empyicus, ἐμπυικὸς dicitur.

Empȳrĭum cœlum. [ἐμπύριος. Vng. *Tizta ég, tüzes ég, ahol az meg hól tak leke vagyon.*] Appellatur à Theologis (nam philosophi cœli hujus nusquam meminerunt) undecimum cœlum, primum mobile ambitu suo complectens Dei & Beatorum sedes: ita dictum, quasi ignitum, non quòd revera tale sit, sed quòd puritate sua reliquis cœlis, ut ignis cæteris elementis, antecellat.

Emūcĭdus, pen. cor. adject. [עבש *bobéſcſ.* ὁ καὶ ἡ βλεννώδης, ὁ καὶ ἡ μυξώδης, ὁ καὶ ἡ κάθυδρος. Gal. *Moiſi & tout humide.* Ital. *Muffo, muffolento.* German. Schimmig. Hiſp. *Coſa mucho mohoſa.* Pol. *Splesnial'y.* Vng. *Mohos.* Ang. *Very filthie, muche vynewed.*] ut, Vitis emucida. Plin. lib. 17. cap. 22: Simili modo & ſecundo anno reciditur, viresq; concipit, & intra ſe paſcit, ſuffecturas oneri, quum aliàs feſtinatione pariendi gracileſcat, ac emucida (ni cohibeatur caſtigatione tali) in fœtum exeat tota.

Emūgĭo, is, pen. prod. Cum mugitu profero. [געה *gaháh.* ἐκμυκάομαι. Gall. *Mugir comme vn taureau, parler gros.* Italicè, *Mugire de buoi.* German. tůyen ſchreyen wie ein Stier. Hiſpan. *Mucho bramar, ò dar bozes.* Pol. *Beczę iako wol', ricze.* Vngar. *Bögéſſel ki mondom, ki bögöm.* Ang. *To bellowe out.*] Quintilian. libro 2. cap. 12: Nam & clamant ubique, & omnia levata, (ut ipſi vocant) manu emugiunt.

Emŭlgĕo, emulges, emulſi vel emulxi, emulſum vel emulctũ, Mulgeo, mulgendo tollo. [מצה *matſah.* ἐξαμέλγω. Gall. *Traire le laict d'vne mammelle.* Ital. *Mungere il latte.* Germ. Außmelcken. Hiſp. *Ordemar, ò chupar.* Pol. *Doie.* Vng. *Ki ſerõm.* Ang. *To milke or ſtroke.*] Colum. libr. 7. cap. 3: Sed priuſquam hoc fiat, exiguum emulgendum eſt, quod paſtores *coloſtram* vocant.

Emūndāre, Mundare. [טהר *tihér* טהה *pinnah.* ἀκαθαιρέζειν. Gallicè, *Oſter les immondices, nettoyer.* Italicè, *Nettare.* Germ. Außſeuberen. Hiſpanicè, *Mucho alimpiar.* Polonicè, Wicyśćam. Vngar. *Ki tiſztitom, meg tiſztitom.* Ang. *To wipe & to make cleane.*] Colum. libr. 3. cap. 15: Seritur ergo priùs in emundata paſtinatione. Idem lib. 2.

Emūngo, gis, emunxi, emunctum, act. t. Nares purgo. [מצה *matſáts* מצה *matſah.* ἐκμύσσω. Gall. *Moucher ſon nez.* Ital. *Nettarſo il naſo, ſuffiarſi il naſo, mocchar.* Ger. Die naſen butzen. Belg. Suuten. Hiſp. *Alimpiar las narixes.* Pol. *Nos wicżieram, wiſiekuie.* Vngar. *Orromat ki fuuom, ki ſzivom,* (item) *hammat el veſzöm.* Ang. *To wipe the noſe, to ſnuffe a candell.*] Mucus verò eſt cerebri excrementũ ex naribus profluens. Emungere lucernam, vel candelam, eſt extremam ellychnii partem, quæ jam exuſtà lumini officit, inſtrumento auferre. Inſtrumentum quoque, quo ad eam rem utimur, emunctorium vocari poteſt. ¶ Per tranſlationem ſæpè ponitur emungere pro ſpoliare, ſeu fraude extorquere. Terẽt. in Phorm. Emunxi argento ſenes. ¶ Cubito ſe emungere, proverbium, quod in eos dici conſuevit qui ártem aliquam immundam exercent: illi enim quum manus ſemper habeant inquinatas, cubitò digitorum loco utuntur.

Emūnctus, participium, Exhauſtus, & pecunia denudatus. [מאבה *nimtſeh.* ἀπεμυκθέις. Vngar. *Ki wreſſtetöt, meg foſztatot.*] Plaut. in Bacc. Miſerum me auro eſſe emunctum. ¶ Emunctæ naris homo (ut docet Eraſmus in Adagiis) dicitur is qui acri exactoque eſt judicio, qui nares habet perpurgatas, mucoque emunctas. Horat. 1. Sermon. Satyr. 4: Emunctæ naris, durus componere verſus.

Emūnctĭo, onis, f. t. [מיץ *mits.* ἀπομυξία Gallicè, *Mouchement.* Italicè, *Mocamento.* German. Der naſen butzung. Hiſpan. *Obra de alimpiar las narixes.* Polon. *Noſſa witarcie.* Vngar. *Ki fuuás, tiſztogarás.* Ang. *A wiping of the noſe.*] Quintil. libro 11. cap. 3. de narium guſtu loquens: Quum emunctio etiam frequentior non ſine cauſa reprehendatur.

Emūnĭo, nis, nivi, nitum, act. q. Munio. [בצר *bitſer.* ἀσφαλίζω, ἀχυρόω. Gall. *Fortifier, remparer.* Ital. *Fortificare.* Germ. Beveſtnen/veſt vnd wol bewart machen. Hiſp. *Fartalecer.* Pol. *Obronę cżinie, murem obtacżam.* Vngar. *Meg erősitöm.* Angl. *To fonce, to fortifie, to mak ſtronge.*] ùt, Emunitus in modum arcis, Livius 2. bell. Pun. Tacit. in vita Agric. Corporâ ipſa, aĕ manus, ſylvis ac palúdibus emuniendis, verbera inter ac contumelias, conteruntur. Emunire vites ab injuria pecoris, Colum. lib. 5. cap. 6.

Emūſco, as, act. p. Purgo, & muſcum ădimo. [ἐκθερμαίνω. Gall. *Eſmouſſer, oſter la mouſſe d'vn arbre.* Ital. *Levar la muffa da vn' albero.* German. Von dem mieß ſeubereñ. Hiſp. *Quitar el moho de los arboles.* Polon. *Mech oskubuie.* Vng. *Meg tiſztitom, mohátulki tiſztitom.* Ang. *To rubbe of moſſe.*] Col. libr. 11. cap. 2: Iiſdem diebus, ubi prægelidum & pluvium cœlum eſt, oleæ putantur & emuſcantur: Id eſt, muſcus illis adimitur.

Emūtĭo, tis, tivi, titum, pen. prod. Mutio. [γρύζω. Gal. *Gronder.* Ital. *Mutire, mutirſi.* Ger. Gybſen/ein wenig murren/brummen. Hiſp. *Hablar como entre dientes.* Pol. *Szemrze, mruczę.* Vng. *Meg motexanok.* Angl. *To mutter, or whiſper.*] Qua voce utitur Plaut. in Mercatore: Etiam emutis? omnia commonſtrabo.

Emūto, as, penult. prod. act. p. Muto, immuto. [חמיר *hemír.* ἐξαλλάττω. Gall. *Changer, muer.* Ital. *Cangiare, mutare.* Ger Verenderen. Hiſp. *Cambiar, mudar.* Pol. *Odmieniam.* Vng. *El váltoſztatom.* Ang. *To change.*] Quint. libr. 8. cap. 2: Quidam emutatis in perverſum dictis de figuris, idem vitium conſequuntur.

E ante N.

EN. In notis antiquorum, etiam nunc.

En, Significat ecce, & tàm nominativo quàm accuſativo jungitur: eoq; utimur in cõmonſtrando aliquid: [ἰδοὺ, ἰδού. Gall. *Voici, voila.* Ital. *Ecco.* Ger. Sihe/ſchaw. Belg. Siet. Hiſp. *Cata, ò mira* Pol. *Oto, wey.* Vng *Imé, ihol, ihon, imhol.* Ang. *Behold.*] ut, En Priamus. Vel exprobrando: ut, En agros, & quã bello Trojane petiſti, Heſperiam metire jacens. Oratores per nominativum frequẽtius. Cic. pro Dejotaro rege: En crimen, en cauſa, cur regem fugitivus, dominum ſervus accuſet.

Enæorēmă, pen. prod. ἐναώρημα. A medicis vocatur illud, quod in urina circa mediam matulæ partem innatat, quemadmodum quod in ſumma matulæ parte cernitur, nubes ſive nebula dicitur: quod verò in fundo ſubſidit, hypoſtaſis. Nomen accipit à verbo ἐναωρεῖσθαι, quod ad medium matulæ ſublatum, ibi quodammodo maneat ſuſpenſum.

Enārgīă, giæ, penultima producta, Græcè ἐνάργεια. Latinè evidentia, ſive repræſentatio, illuſtratioque, quum res ita deſcribitur, ut cerni videatur. [ראי *roí* מראה *marech.* Gall. *Evidénce, clarté.* Ital. *Repreſentatione.* Germ. Ein eigentliche anzeigung eines dings/alß wann man es für augen bildete. Hiſp. *Manifeſtacion y repreſentacion.* Pol. *Zrzetelnoſć.* Vng. *Nyiluán valoſág, meg ielöntés.* Ang. *Clearneſſe, perſpicuitie, evidentie.*] Quint. lib. 4. cap. 2: Sunt qui adjiciant his evidentiam, quæ ἐνάργεια Græcè vocatur. ¶ Eſt & energia, per ſecundã vocalem in antepenultima, ἐνέργεια, quod nobis *efficaciam* ſonat: de quo infrà ſuo loco.

Enārro, as, act. p. Perfectè, vel ad finem narro, narro, explano. [ספר *ſipper* הגיד *higgídh* טרש *paráſih* באר *beér.* ἐξηγέομαι, διέξειμι. Gall. *Raconter, reciter, expliquer, declarer.* Ital. *Narrare, ſignificare.* Germ. Erzehlen. Hiſp. *Declarar, exponer.* Polon. *Wiliczam.* Vngar. *Meg beſzéllöm, ki magyarázom.* Ang. *To mak plane and tell at length.*] Cic. pro Marcello: Nulla dicẽdi aut ſcribendi tanta vis aut copia, quæ nõ dicam exornare, ſed enarrare res tuas geſtas poſſit. Terent. Adelph. - omnem modò ſeni, Quo pacto ſe haberet, enarravimus ordine.

Enārrātĭo, onis, f. t. [טרשה *paraſcháh.* ἐξήγησις. Gall. *Expoſition, declaration, interpretation.* Italicè, *Expoſitione, interpretatione.* Germanicè, Erzehlung. Hiſp. *Aquella declaration ò cuento.* Pol. *Wiliczanie.* Vngar. *Meg magyarázás, ki beſzélés.* Angl. *A plane declaration, or telling at length.*] Quint. lib. 1. cap. 9: Exigitur à Grammaticis Poëtarum enarratio.

Enārrābĭlis, le, Quod enarrari poteſt. [ἐξηγητὸς, φατός. Gall. *Qui ſe peut raconter, qu'on peut dire.* Ital. *Che ſi puo narrare.* Germ. Das leicht zu erzehlen iſt. Hiſpan. *Coſa que ce puede declarare.* Pol. *Latwo do wiliczenia.* Vngar. *Meg beſzélhetö, magyarás.* Ang *That may be declared.*] Quint. libr. 6. cap. 4: Motu animi quodam, neſcio an enarrabili, indicatur.

Enāſcor, eris, d. t. Naſcor, ſive ex alio naſcor. [בולד *noládh.* φύομαι, ἐκφύομαι. Gall. *Naiſtre, ſortir d'vn autre, ſurcroiſtre.* Ital. *Naſcere, ſorgere.* German. Herauß wachſen. Hiſp. *Neſcer.* Polon. *Wirastam.* Vng. *Zwletem ki nőnök.* Ang. *To be borne, or to ſpring of an other.*] Varro 1. de Re ruſt. cap. 41: Simili de cauſa oleæ ſemen quum ſit nucleus, quòd ex eo tardiùs enaſcebatur colis, quàm ex taleis: ideo, &c. Idem 2. de Re ruſt. cap. 9: Enatis duobus dentibus, dextra & ſiniſtra, &c. Cic. ad Att. Ex multis meis miſerrimis cutis eſt una enata.

Enāto, as, are, n. p. Natando evado, vel ad deſtinatum locum natando pervenio. [נף *naph.* ἐκνήχομαι. Gall. *Paſſer en nageant, nager juſques où on pretend, eſchapper en nageant.* Ital. *Nuotare, nuotare vltro fuori.* Ger. Herauß ſchwimmen. Hiſp. *Salir del agua nadando.* Polon. *Wipl'iwam.* Vng. *Ki vszok.* Ang. *To ſwymme out.*] Hircius lib. 4: Seque per molem in mare præcipitaverũt, & octingentorum paſſuum ſpatio ad oppidum enataverunt. Cicer. 5. Tuſc. Reliqui habere ſe videntur anguſtiùs: enatant tamen Epicurus, Hieronymus, &c. hoc eſt, evadunt.

Enāvĭgo, as, are, n. p. Ad finem uſque navigare, vel navigando evadere. [ἐκπλέω. Gall. *Paſſer en bateau ou nauire, aller par eau, & paruenir juſques où on veult aller.* Ital. *Navigare, navicare al luogo deſtinato.* Germ. Außſchiffen/zu Landt auß der tieffe ſchiffen. Hiſp. *Navegar haſta el cabo.* Pol. *Zgl'ebiey na l'odżi do lądu prżypl'iwam.* Vng. *Ki euezök.* Ang. *To ſayle out, or to land.*] Plinius libro 6. cap. 17: Proditur Alexandrum magnum nullo die minus ſtadio D C. navigaſſe in Indo, nec potuiſſe ante menſes quinque enavigare. Cicero 4. Tuſcul. E quibus tanquam è ſcopulosis cotibus enavigavit oratio. Sueton. in Tiber. Tantùm non adverſis tempeſtatibus Rhodum enavigavit. Plinius libro 9. cap. 3: Sinus duodecim dierum & noctium remigio enavigatus Ptolemæo regi.

Enāvo, as, Navo. [ἀπεργάζομαι. Gall. *Employer ſa peine à acheuer*

quelque œuure. Ital. *Adoperare ogni sua possanza.* Germ. Fleiß anwenden. Hisp. *Trabaiar para acavar alguna cosa.* Polon. *Pilnie rzecz odprawuie.* Vng. *Munkálodom.* Ang. *To employe with all his power, to endeuour with diligence.*] Vnde opera enavata, Tacit. lib. 19: Et præmia enavatæ operæ petebant.

Encænĭă, cum æ diphthongo, Innovatio. [חנכה *chanuchâh.* ἐγκαίνια. Gall. *Renouuellement, innouation.* Ital. *Innouatione.* Ger. Erneuwerung/eynweyhung Hispan. *Innouacion ò commienco.* Pol. *Odnowienie, póswiacanie, kiermaß.* Vng. *Vyitas.* Ang. *An innouation.*] Auguſt. Encænia, feſtivitas erat dedicationis templi. Græcè enim καινὸν, dicitur novum. Quandoque enim novum aliquid fuerit dedicatum, encœnia vocatur.

Enchānthĭs, ἐγκανθὶς, Morbus oculorũ, quũ in majori ipſorum angulo tuberculum enaſcitur, quod genas parùm patitur diduci. Nomen habet à ſitu. Nam Græci oculorum angulos κάνθους appellant.

Encārdĭă, f. p. ἐγκαρδία, Gemma eſt à cordis effigie ſic dicta. Ejus tria enumerantur genera: primum, in quo nigra effigies cordis eminet: ſecundum viridi colore, cordis effigiem repræſentans: tertium, nigrum cor oſtendens, reliqua ſui parte candidum. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Encarpa, Sunt ornamenta capituli columnarum palmites aut ramos cum ſuo fructu habentia: aut etiam arbuſculę fructuoſæ, quæ vocantur δένδρα ἐγκάρπια à Græcis: aut frondibus & ramis implexi innexique fructus. Vitruvius libr. 4, & cymatiis & encarpis pro crinibus diſpoſitis frontes ornaverunt. ¶ Sunt & ἐγκάρπια Heſychio ſegetes triticeæ ſectæ, meſſæque.

Encāuſtĭcē, es, f. p. ἐγκαυστική. Genus picturæ quod adhibito igne fiebat, coloribus ſcilicet aduſtis, & cera igni reſoluta. [German. Ein gebrennt gemäl/oder die kunſt alſo eyngebrennen/es ſey in Glaß oder in irdine geſchirr. Vng. Twzxel valo kepirás. Ang. *Enameling.*] Apul. Encauſticen oppidò exercens, ſe & duos filios ſuſtentabat.

Encāuſtēs, ſtæ, [ἐγκαύστης. Vng. Twzxe valo kép iro. Anglicè, *An enameler.*] Latinè inuſtor dici poteſt: hoc eſt, pictor, qui coloribus aduſtis, & cera igne reſoluta rerum effigies exprimit. A verbo Græco καίω, quod eſt uro. Vitruv. Quod facere ab encauſte didicerat. Plin. lib. 35. cap. 11: Lyſippus quoque Æginæ picturæ ſuæ inſcripſit encauſtem: quòd profectò non feciſſet, niſi encauſtica inventa.

Encāuſtŭs, a, um, adject. Encauſto pictum. [Vng. Twzxel égetés ſzinnel feſtékkes irattatot. Angl. *Enameled, wrought withfier.*] Mart. lib. 1: Encauſtus Phaëton tabula tibi pictus in hac eſt: Quid tibi vis dipyrum, qui Phaëtonta facis?

Encāuſtum, ſti, neut. ſ. [ἔγκαυστον. Vngaricè, Twzxel égetett feſték. Ang. *Vernish, enamell, or other like picture wrought with fier.*] Materia eſt aduſta, ad picturam apta. Plin. Figlinum opus encauſto pinxit. Latinè dicitur inuſtum. Hoc genus picturæ primus Nicias in uſu habuit. Vide Hermolaum in Caſtigationib.

Encāuſtĭcŭs, a, um, aliud adject. [Vngaricè, Twzxel egetett, feſtékes.] ut, Encauſtica pictura. Plin. li. 35. cap. 11: Sed aliquanto vetuſtiores Encauſticæ picturæ extitêre.

Enchímoides, herbæ ſpecies ſerpillo ſimilis, ſurculoſus palmi altitudine, orbiculato foliorum, ſpeciem lectipedum præbens. Dicitur & lectipedes à Græcis κλοιοπόδιον.

Enchīrĭdĭon, n. ſ. [ἐγχειρίδιον. Gall. *Liure qui se peut tenir en la main, manuel.* Ital. *Cosa che si può tenere in mano.* Ger. Ein handbüchlein. Hispan. *Libro manual, y que se puede tener en la mano.* Polon. *Kſiążeczka mała, maiąca wsobie krotki opus.* Vngar. *Hanczár, euezw búda.* Angl. *A booke meete to be borne in the hand.*] Exiguus quivis libellus, ita dictus quòd ad manum ſemper haberi debeat, ſive quòd manu nullo negotio poſſit circunferri. ¶ Sed & gladiolum, ſeu militarem pugiunculum, & remi partem illam, quam nautæ manu comprehendunt, enchiridion vocari Iulius Pollux tradit.

Enchiridia Græcis, quæ à nobis à pugno, pugillares dicuntur.

Enchíros, animal Orientis ad magnitudinem tauri: In hoc tauro aũt diſſimile, quòd habeat longos villos deſcendentes ad duas capulas. Color eſt inter nigrum & rufum, ad nigredinem tamen magis declinans, vox quaſi tauri & cornua multum introrſum inflexa, caret dentibus ſuperioribus.

Enchímoma, vocatur quando caro fracta eſt caſu, vel pondere: ita ut venulis ibi parvulis exiliando ſanguis profluat.

Enchorĭon, [ἐγχώριον. Vngaricè, örökös lakos.] Græci dicunt *indigenam*: hoc eſt, in eo ipſo loco in quo agit genitum: unde Enchoriæ aves dicuntur noſtrates quibus opponuntur exoticæ, ſeu peregrinæ.

Enchrīſtă, [ἔγχρισμα. Vng Kenò oruoſſág.] Apud Celſum: Medicamenta ſunt liquida, quæ illinunt.

Enchūſă, [ἔγχουσα. Pol. Czyrwonà korzen.] Herba eſt ſimilis anchuſæ (unde & Pſeudanchuſa nominatur) ſed lanuginoſior & minus pinguis, tenuioribus fóliis, & languidioribus. Radix non fundit oleum, ſed rubentem ſuccum, qua nota ab anchuſa diſcernitur. Autor Plin. lib. 22. cap. 20.

Enclĭsĭs, f. t. ἔγκλισις, Inclinatio: & unum de accidentibus verbi, quod Latini Modum dicunt.

Enclĭtĭcŭs, tica, ticum, ἐγκλιτικὸς, Inclinativus: ut Encliticę conjunctiones, que, ve, ne, quoniam inclinant ad ſe accentum.

Encōlpĭă, f. p. ἐγκολπία, ut ait Ariſtotel. venti ſunt qui è mari veniunt per ſinus. Nam κόλπον Græci ſinum vocant.

Encomĭum, mii, n. ſ. [תהלה *thehillâh.* ἐγκώμιον Gall. *Louange, teſmoignage d' honneur.* Ital. *Laude.* Germ. Ein herrlich lob. Hiſp. *Alabanca ò loor.* Polon. *Chwał'a, zęgnot zebrana.* Vngar. *Dicſiret.* Angl. *Louing, praiſe.*] Laus vel præconium alicujus, & propriè quod ex multis ejus virtutibus compingitur. Nam quæ unam tantùm ſingularemq; ſpectant virtutem (ut quis juſtũ Ariſtidem prædicet) Græci ἐπαίνους potiùs appellabant. Solebant autem encomia cani, vel dici victoribus (quæ inde etiam epinicia dicebantur) in quibus occaſione recentis meriti repeti ſolebat, quicquid illi in vita laude dignum geſſiſſent. ¶ Encomium ante victoriã canis, πρὸ τῆς νίκης ἐγκώμιον ᾄδεις. In eum qui præproperè gloriatur, re nondum confecta. Nam apud Græcos qui rem ſtrenuè geſſiſſent in bello, oratione aut carmine laudabantur: quæ laudatio propriè encomium dicitur. Plato in Lyſide.

Encōmĭāſtēs, [ἐγκωμιαστής. Polon. *Chwalca.* Vng. *Ditsirõ.*] Dicitur laudator, qui alterius celebrat encomium.

Encombomata, [ἐγκομβώματα. Vngar. *Leanyi öltözet.*] teſte Nonio, veſtes ſunt puellares, quemadmodum & Parnacides. Varro de liberis educandis: Vt puellæ habeant potiùs in veſtitu chlamydas, encombomata, ac parnacidas, quàm togas.

Encrўphĭăs, [ἐγκρύφιας. Vngar. *Hamuba ſütt pogátſa.*] Dicitur panis ſubcineritius, ἀπὸ τῦ ἐγκρυφιάζειν, quòd dum coquitur, ſub cineribus abſcondatur.

Encyclĭŏs, [ἐγκύκλιος. Gall. *Circulaire, orbiculaire, rond.* Ital. *Circolare, rotundo.* German. Rund. Hiſp. *Coſa de cerco, de corrillo.* Polonicè, Okragłý. Vng. *Kerekded.* Ang. *Rounde.*] adjectivum eſt apud Græcos, quod nos *orbicularem* interpretari poſſumus. Vnde ἐγκύκλιος παιδεία, circularis, & ex omnium diſciplinarum orbe confecta ſcientia dicitur: quem etiam Latinorum nonnulli mutuata à Græcis voce *Encyclion* dixerunt. Vitruvius libro 1. cap. 1: Encyclios diſciplina, uti corpus unum, ex his membris eſt compoſita. Rurſus idem in Præfat. libr. 6: gratias agit parentibus quòd ſe erudiendum curaverint encyclia doctrinarum omnium diſciplina. ¶ Encyclias commentationes, ἐγκυκλίους ἐξωτερικὰς, Ariſtoteles in Ethicis eas intelligit quas Gellius extrarias: hoc eſt, exoticas vocat Martian. cyclicas: cujuſmodi & Problematum ſunt libri, & quæ populares à Cicerone ac Themiſtio quæſtiones appellantur, quòd de rebus omnibus tanquam in circulo paſſim quæreretur.

Encyclŏpædĭă, f. p. [ἐγκυκλοπαιδεία. Gall. *Vn sauoir profond & intelligence de toutes les scientes.* Ital. *Scienza vniuersale.* Germ. Der gantzer aller guter künſten/da eine an der andern hangt. Hiſpan. *Scientia vniuerſal* Polonicè, *Przebiezenie ij poznanie nauk wſzyſtkich, tak iżbis iednez druga trzimał'.* Vngar. *Minden tudom anyoknak értelme, tudáſa.* Ang. *A perfect knawledge of all artes and scientes.*] Latinè dici poteſt circularis vel orbicularis ſcientia. Eſt enim omnium artium & diſciplinarum perfecta ſcientia. Ratio nominis proculdubiò tracta eſt à circularis figuræ perfectione.

Endĕlĕchĭă, ἐνδελέχεια, Vide ENTELECHIA.

Endéploro, ras, pen. prod. antiqui dixerunt, teſte Feſto, pro Imploro, quod eſt cum queſtu inclamo, & cum fletu rogo, quod eſt propriè vapulantis.

Endoĭtĭum, n. ſ. initium.

Endĭădys, ἐνδιάδυς, Figura quum una res metri cauſa in duas dividitur, ut apud Virgil. Molemq; & montes inſuper altos: id eſt, molem montium. Sic alibi: -pateris libamus & auro, pro pateris aureis. Hujus figuræ meminit Servius in primum Æn. ubi tamen omnium penè doctorum ſententia corruptè legitur ἐν διὰ δυοῖν: hoc eſt, unum per duo, cui contraria figura legitur apud Donat. in Andriam Terẽtii, quam vocat δύο δι' ἑνός: id eſt, duo per unum.

Endo, antiquè idem eſt quod In. Endo procinctu, pro In procinctu. Significat autem quum ex caſtris in prælium exitum eſt. Nam veteres togis incincti pugnabant, autore Feſto. Gell. lib. 5. cap. 19: Velitis jubeatis Quirites, &c. uti ei vitæ necisque in eum poteſtas ſiet, uti patri endo filio eſt. Sic enim doctiſſimus vir Franc. Hotomanus legendum exiſtimat.

Endrŏmĭs, idis, [אדרת שער *addéreth ſehár* ἐνδρομὶς. Ger. Ein Matzenlonenrock / ein Winterrock. Polonicè, *Gunia kośmata.* Vngaricè, *Guba, bohay.* Anglicè, *An yrish mantle. à courſe winter gowne.*] Veſtis genus hirſutum, longioriſq; villi, venti, pluviæq; injuriis arcendis in primis accommodatũ. Primus earũ uſus inventus creditur apud Lacedæmonios, quanvis poſtea, etiam in Gallia fieri cœperint. Dicta endromis ab eo quòd οὐ δρόμῳ: hoc eſt, in curſu, ea maximè uterentur. Martialis libro quarto, endromidis uſus elegantiſſimo Epigrammate exequitur:

Sordida,

Sordida, ſed gelido non aſpernanda Decembri,
Dona, peregrinam mittimus endromidem.

Iuvenalis Sat. 6: mulieres Romanas taxat, quod endromide purpurea uterentur: Endromidas (*inquit*) Tyrias, & fœmineum ceroma Quis neſcit?

E⁻nĕco, as, enecui, enectum, Neco, interficio, occìdo. [הֵמִית *hemith* קָטַל *katal* אָבַד *ibbádh*. ἀποκτείνω, ἀποκτέννω. Gal. *Tuer, faire mourir*. Ital. *Uccidere*. Germ. Ertödten/vmbbringẽ. Hiſp. *Matar*. Pol. *Zaduſzam, zabiam*. Vngar. *Meg ölöm*. Ang. *To kill, to ſlay*.] Plautus in Amphitr. Puer ambas angues enecat. Colum. libro 11. cap. 3: Ne herbis enecetur ruta. ¶ Aliquando enecare ſimpliciter accipitur pro moleſtum eſſe, unde frequens eſt apud Comicos, Enecas me: hoc eſt, obtundis me, ſive gravis & moleſtus es mihi. ¶ Veteres etiam Enico dicebant. Terent. Eho, tu conſobrinum tuum non noras? D E M. Enicas, & poſtea, Satin' etiam ſi te delibutum gaudio reddo? A N T. Enicas, *&c*.

E⁻nectŭs, participium. [מוּת *mumáth* חָלָל *chalál*. διεφθαρμένος, πεφυκαμένος, κατειργασμένος. Gall. *Tué, recreu, gaſté & perdu, trauaillé iuſques au mourir*. Italicè, *Ammazzato, tranagliato eſtremente, mezo morto*. Germanicè, Ertödet. Hiſpan. *Coſa muerta, ò muy trabajada, ò medio muerta*. Pol. *Vduſzony, zabity*. Vngar. *Holt elenen, felig meg holt*. Anglicè, *Killed, ſlayne*.] Non tam mortuus, quàm propemodum mortuus. Valla libro 6. cap. 27: Vt, enectus fame, Cicero 2. de Divin. Plenus, & enectus contraria. Ibidem.

E⁻nĕrgĭă, penultima producta, f. p. [כּוֹחַ *chóach*. ἐνέργεια. Gall. *Energie, efficace*. Italicè, & Hiſpanicè, *Efficatia*. Germanicè, Wirckung/krafft. Pol. *Moc, ſiła*. Vn. Erö, *hatalom, tſelekedéſre valo tehetség*. Ang. *Efficacie, force*.] Latinè efficacia, ſeu operatio. Hieron. Habet neſcio quid latentis energiæ, vivæ vocis actus. Fit àb adjectivo Græco ἐνεργὴς, efficax. Vnde & verbum ἐνεργάζομαι, quod eſt efficio ſive operor. Energia itaque eſt quædam quaſi actio & operatio interior, quæ eſt veluti via ac dux ad exteriorem corporis actum.

E⁻nĕrvo, vas, act. p. Debilito, quaſi nervis & robore ſpolio. [שׁוּחַ *chaláſch*. ἐκνευρίζω. Gall. *Oſter la force, debiliter*. Ital. *Indebolire, ſneruare*. Germ. Krafftloß machen. Belg. Krencken. Hiſp. *Quitar los nieruos y fuercas*. Pol. *Moc odeimuie*. Vng. *Meg erötelenitöm*. Anglicè, *To mak weak, or feble*.] Cic. de Senect. Sed tamen ut vos videtis, non planè me enervavit, non afflixit ſenectus. Lactant. libro 5: Hæc præſentia terræ bona virtuti contraria ſunt, & vigorem mentis enervant.

E⁻nĕrvātŭs, participium: [שׁוּחַ *chaláſch*. ἐκνευρισμένος. Gal. *Debilité, qui a perdu ſa force & comme ſes nerfs*. Ital. *Sneruato, effeminato, non virile*. German. *Krafftloß gemacht / Geſchwecht*. Hiſp. *Coſa fleue y flaca y ſin meruos*. Polonicè, *Oſłabiony*. Vngar. *Meg erötelenitétet*. Ang. *Made weak*.] ut, Enervati & exangues homines. Cic. pro Sest. Langnidus & enervatus philoſophus. Cic. 1. de Orat. Enervata & muliebris ſententia. Cic. 2. Tuſcul.

E⁻nĕrvŭs, a, um, vel Enervis, Debilis, mollis, effœminatus, quaſi ſine nervo. [שׁוּחַ *chaláſch*. ἐκνευρισμένος. Gall. *Mol & effemine, n' ayant aucune virilité*. Ital. *Debole, molle, ſneruato*. Germ. Schwach/ weybiſch. Belg. Swack. Hiſpan. *Flaco, ſin nieruos*. Polon. *Sł'abuy, mdł'y*. Vngaricè, Erötelen, gyenge. Ang. *Weake, feble*.] Vnde enerva ſaltatio apud Apuleium, quæ ſinuoſis flexibus, & corpore plicatili fit, quaſi effœminata, mollis. Plin. in Paneg. Viſum eſt ſpectaculum inde non enerve, nec flexum, nec quod animos virorum molliret, & frangeret. Quintil. lib 9. cap. 4: In univerſum autem ſi ſit neceſſe, duram potius atque aſperam compoſitionem malim eſſe quàm effœminatam & enervem. ¶ Enervati pro mollibus ac delicatis. Sex. Aurel. Victor. in Tito: Enervatorum greges abire præcepit.

Engangis, vel gangitis, idem quod Gagates apud Dioſcorid. libr. 4. Sic dictus à Gangæ Lycia civitate. Hunc neque fortis ignis impetus exedit, ut inquit in Theriacis Nicander. Vocatur & alio nomine Engis, Author Scholiaſtes Nicandri.

E⁻ngŏnăſis, ἐγγόνασις, Signum cœleſte, quod Latinè ingeniculus vocatur: is Hercules eſt, qui dextro genu nixus, ſiniſtro pede capitis draconis dextram partem opprimere conatur. Vide Hyginum libr. 2. & 3, Iulium Firm. libr. 7. Matheſ. Oriente ingeniculo, (quem *engonaſin* Græci appellant) nati cum teſtimonio Martis & Lunæ, erunt funambuli, oribatæ, & neurobatæ, & qui talia pertractant.

Enthaemon, medicamentum quod conficitur ex quibuſdã lachrymis, quæ emanant ex oleis, quæ in Arabia naſcuntur, Plin. lib. 12. cap. 17.

E⁻nhydrĭs, [ἔνυδρις. Gall. *Serpent ou couleuure viuant en l' eau*. Italicè, *Serpente di acqua*. German. Ein waſſerſchlang. Hiſpan. *La culebra qúe viue en al agua*. Pol. Waż wodny. Vng. *Vizi kigyo*. Ang. *A water ſnatke*.] Coluber in aqua vivens, unde nomen accepit. Plin. li. 30. c. 3: Dentiũ doloribus medet draconis os è ſpina: itẽ enhydris. Eſt aũt ſerpens maſculus, & albus, Herodotus in Melpomene, ꝓ lutra accepiſſe videt: Ἐν δὲ τούτῳ ἐνύδριες ἁλίσκονται, τὰς κρίνουσι. Quo in loco Valla ἐνύδρίας, lutras vertit.

E⁻nhydrŏs, ἔνυδρος, Lapillus abſolutę rotũditatis, & cum candore lævitatem habens, liquorem intùs continens ad motum fluctuantem, ut albumen in ovis. Autor Plin. lib. 37. cap. 11.

E⁻nim, Conjunctio cauſam ſubjungens, & ſecundum locum ferè in oratione obtinens. Nam, nanque: [כִּי *chi*. γάρ. Gall. *Car, certes*. Ital. *Imperoche*. Germ. Dann. Hiſp. *Porque*. Polon. *Bowiem*. Vngar. *Mert*. Angl. *For*.] ut, Cole pudicitiam: hæc enim hominem vindicat à ſcelere. ¶ Compoſitum autem cum verò, ſignificat certé. Cicero 3. Verr. Enimvero ferendum hoc non eſt. Plautus in Trin. Eho tu is es? C H. Is enim verò ſum. Idem in Perſa: Aín' verò verbereum caput? P. Ajo enimvero. Cicero 6. Verr. Ille enimvero negat. Livius: Tunc enimvero deorum ira admonuit. Componitur item cum adverſativis particulis ad & ſed: ut Atenim, Sedenim, quæ & ipſa adverſandi vim habent. Virgil. 1. Aen. Progeniem ſedenim Trojano à ſanguine duci Audierat. Terent. in Adelph. Atenim nõ ſinam.

E⁻nĭtĕo, es, n. ſ. Valde niteo, clareo, emineo. [טוּב *tſach* אוֹר *morát*. λάμπω, καθαίρομαι. Gall. *Eſtre poli & orné, eſtre clair & beau*. Italicè, *Riſplendere*. Germanicè, Schynen / hefftig glantzen. Hiſpanicè, *Reſplendecer*. Polon. *L'ſnie ſie, ſwiecenie*. Vngar. *Tvndöklöm, fénlöm*. Ang. *To ſhyne cleerlie, to waxe famous and renowmed*.] Vnde Enitesco, ſcis, nitidior & clarior fio. Autor ad Herenn. lib. 1: Quæ cum ſumma laude prodita vetuſtate, ſumma cum laude enitescit. Saluſt. Poſtremò Cæſar bellum exoptabat, ubi virtus ejus enitescere poſſet.

E⁻nītŏr, eris, eniſus, vel enixus, d. t. Pario. [יָגַע *jaghàh* עָזַר *hóleł*. ἀναπείθω. Gall. *S' efforcer de parfaire, auec peine & difficulté acheuer quelque choſe*. Ital. *Partorire, forcarſi*. Germ. Gebären: Item, etwas mit ſonderbarem fleiß vnderſtehen. Hiſpanicè, *Parir la muger, eſtribar*. Polon. *Rodzę, item zpilnos cia wrzecz vſił'nie*. Vngar. *Sz'ülök, igyekezöm, erölködöm*. Ang. *To farrows to enforce ones ſelfto do a thing*.] Plautus Amphitruo: Geminos Alcmena enititur. Varro libro 2. de Re ruſt. Faciendaque ſepta ſecreta ab aliis, quò enitentes ſecludere poſſis. Ex quibus intelligitur alienam eſſe Nonii ſententiam, qui enixas mulieres ex eo dictas eſſe ſcribit, quòd vinculis quibuſdam periculi & enixo ſolutę ſint. ¶ Interdum idem quod conari, & allaborare. φιλοπονῶ. Saluſtius in Iugurt. Ab adoleſcentia ita ſe enixum, ut ab optimo quoque probaretur.

E⁻nīxe, Studiosè, & cum magno conatu. [φιλοπόνως. Gall. *En s' efforcant, de tout ſon pouuoir*. Ita. *Studioſamente*. Ger. Mit allem fleiß/trewlich/ ernſtlich. Hiſp. *Inſtante, con inſtancia y fuerca*. Pol. *Zpilnoscią, zuſił'owanim*. Vngar. *Nagy igye kezettel*. Ang. *With toeth and naile, with all might & power*.] Plaut. in Trin. Tibi relinqui ob eam rem enixè expeto. Cicero pro Sestio: Meam cauſam boni omnes enixè ſuſceperant. Enixim pro enixè: Siſenna libro 4. Hiſt. Ego illos malos & audaces ſemper enixim contra fortunas atque honores hujus ordinis omnia feciſſe ſentio. Enixiſſimè etiam dixit Servius.

E⁻nnam, antiqui dixerunt pro etiam'ne, teſte Feſto, ἦ μάν.

E⁻nnĕăphyllŏn, [ἐννέαφυλλον. Polonicè, *Dziewieciornik*.] Herba eſt quæ longa folia novena habet, cauſticæ naturæ. Imponitur lana circundata, ne urat latus: continuò enim puſtulas excitat, lumborũ doloribus & coxendicum utiliſſima. Plin. lib. 27. cap. 9.

E⁻nnĕăphthŏngŏs, [ἐννάφθογγος. Vngar. *Kilencz ſzauu*.] Quod novem edit voces: ut Enneaphthongos chelys, apud Martialem. Pro eodem etiam ἐννάφωνον dicunt Græci.

E⁻nnĕăs, enneados, ἐννέας, Eſt numerus novenarius, ſicut Decas denarius. [Vngar. *Kilencz*.]

E⁻no, as, are, n. p. Natatione evado, vel nando aliquò pervenio, enato. [נָפַח *naph*. ἐκνήχομαι. Gall. *Nager dehors, ſe ſauuer en nageant*. Ital. *Nuotare, peruenire à qualche luogo nuotando*. German. Außſchwimmen. Hiſp. *Salir del agua nadando*. Polon. *Wipł'ſwam*. Vngar. *Ki-vszók*. Anglicè, *To ſwymme out and eſcape*.] Livius 3. bell. Mac. Multæ naves ejectæ, multæ ita hauſtæ mari, ut nemo ad terram enaverit. Virgil. 6. Aeneid. Inſuetum per iter gelidas enavit ad Arctos.

E⁻nōdo, das, act. p. Nodis purgo, nodos reſeco. [ἐξαμματόω. Gall. *Oſter les neuds, eſclaircir, declarer*. Ital. *Snodare*. Germ. Von knöpffen ſeuberen/ die knorren abhawen. Hiſpan. *Deſenhatrar, ò deſannudar*. Pol. *Obczinam, ſęki odczinam*. Vng. *Tſomoitul és börkét'l megirtom, meg magyarázom*. Ang. *To expone clearlie, to tak away knottſi*.] Colum. lib. 5. cap. 5: Quę ulmus à poſitione bene provenerit, ejus ſummæ virgæ falce debent enodari. ¶ Per metaphoram accipitur pro declarare ſive explicare. Autor ad Herenn. lib. 2: Deinde contrariæ legis enodabimus voluntatem, & eam trahemus ad noſtræ cauſæ commodum.

E⁻nōdātĭo, nis, f. t. Explicatio, expoſitio. [פָּרַשׁ *paraſchàh* פִּתְרוֹן *pithrón* מָשַׁר *peſcher*. ἐξαμμάτωσις, ἀμφισβήτησις, δήλωσις. Gall. *Declaration*. Ital. *Dichiaratione*. Ger. Außlöſung/ erklärung. Hiſpan. *Declaracion le lo eſcuro*. Pol. *Wijadrzenie, wikł'ad*. Vng. *Meg magyarázás*. Angl. *A plane declaring, or expounding*.] Cicer. in Topic. Ea eſt inſita, & antè percepta cujuſque formæ cognitio

enodationis indigens. Idem 3. de Nat. deor. Quid vos delectat illa explicatio fabularum, & enodatio nominum?

E nōdātŭs, part. [אבאר היטב *meboár hetéb.* ἀνεπίνυγμβι, εὐδηλωθές. Gall. *Declaré.* Ital. *Dichiarato.* Germ. Auffgelöſt/ertiárt. Hiſp. *Declarado.* Pol. *Wil'ozonū, wiiadrzonȳ.* Vngar. *Meg magyaráztatot.* Ang. *Declared, made manifeſt.*] Cicero 2. de Inventione: Præcepta magna conquiſita cura, perſpicuè conſcripſit, atque enodata diligenter expoſuit.

E nōdātē, adverbium, Clarè, perſpicuè. [באר היטב *baér hetéb.* δήλως. Gallicè, *Clairement, apertement, ſans neud.* Italicè, *Chiaramente, ſenza ſcrupulo.* Germanicè, Klartich. Hiſpan. *Claramente, ſin nnudo.* Polonicè, *Iásnie.* Vngar. *Nyilván, világoſſan.* Ang. *Cleerlie, planelie.*] Cicer. 3. de Finib. Hæc igitur nobis explicanda ſunt: ſed ſi enodatius, vos ignoſcetis. Idem 2. de Invent. Quæ illius erunt, leviter attingendo, ſua diligenter & enodatè narrando.

E nōdĭs, de, penultima producta, om. t. Planum, ſine nodo. [ἀνάμματος, ἄδεσμος. Gall. *Sans neuds.* Ital. *Senza nodi.* Germ. Ohne knöpff/gleich. Hiſpanicè, *Sin nnudos, ò deſannudado.* Polon. *Gl'atki, nieſekowatȳ.* Vng. *Bŏtkŏknélkŭ'l valo, tſomonelkŭ'l valo.* Ang. *Without knottes.*] Virgil. 2. Georg. Aut ruſum enodes trunci reſecantur. Plin. lib. 12 cap. 14. Quibus credi poteſt, matrem quoque teretem & enodi fruticare trunco. ¶ Per metaphoram Enode etiam dicitur quod ſine difficultate eſt. Plin. Epiſtol. Recitabat ἐρωτοπαίγνιον, eruditam ſanè luculentamque materiam (ſcriptæ legis erat) fluentibus, & teneris, & enodibus, ſublimibus etiam ut poposcit locus.

E nŏrchĭs, ἔνορχις, Gemma eſt candida, quæ diviſa fragmentis teſtium effigiem repræſentat. Autor. Plin. lib. 37. cap. 10.

E nōrmĭs, me, om. t. Dicitur magnum, ſine menſura, nimium: eo quòd normam & menſuram excedat. [ἄμετρον, ἔκτοπον. Gall. *Deſmeſuré, desbordé, ſans meſure, deſreiglé.* Ital. *Enorme, ſmiſurato.* Ger. Unmäſſig groß/ungeſtalt. Hiſp. *Muy grande, ſin medida.* Polon. *Niepowściągły, niekſztałtny ſzpetny.* Vngar. *Mertekletlennagy.* Ang. *Without meaſure and order.*] Plin. in Epiſt. Omnis enim advertit quod eminet & extat: ſed acri intentione dijudicandum eſt immodicum ſit an grande, altum an enorme. Plin. lib. 17. cap. 12: Eædem enormes ceraſis, lauris.

E nōrmĭtās, [ἀμετρία. Vngaricè, *Mértekletlenſeg, btw'ſég.*] Spartianus in Caracalla: Sed enormitate ſtipendii militibus, ut ſolet placatis.

E nōrmĭtĕr, adverbium. [ὑπέρπως, ὑπνόμως. Gal. *Deſmeſureement, ſans mēſure, deſreigleement.* Ital. *Fuor di regola, Fuor di miſura.* Germ. Unmäſſiglich/vber die maß. Hiſpanicè, *Sin medida.* Polonicè, *Szpetnie.* Vngar *Helteleníw'l, med nekŭ'l.* Ang. *Out of meaſure and rule.*] Plin. lib. 37. cap. 6: Simili modo, ſi ex alio colore in ſe admittat aliquid enormiter.

E nōtēſco, is, Innoteſco, Notus fio. [נודע *nodhál.* γνωρίζομαι. Gall. *Venir en cognoiſſance.* Ital. *Farſi noto.* Germ. Erkannt werden. Hiſpanicè, *Hazerſe conocer.* Polonicè, *Znaionim ſie ſtawam.* Vngaricè, *El hireſedŏm, iſmeretteſſé lozŏk.* Anglicè, *To be knawen abroad.*] Plin. in Epiſt. Enotuerunt quidam verſus tui, & invitó te clauſtra refregerunt. Sueton. in Otho. Qui tamen ſic quoq; hoc diſticho enotuit.

E ns, & Entia, à verbo Sum deducta, τὸ ὄν, τὰ ὄντα, voces ſunt ſolis penè Philoſophis uſurpatæ. [Vngar. *Allat.*] Quintilian. libro 8. cap. 3: Multa ex Græco formata nova, ac plurima à Sergio Flavio, quorum dura quædam admodum videntur, ut Ens & Eſſentia: quæ cur tantoperè aſpernemur, nihil video, niſi quòd iniqui judices nos ſumus, ideoque paupertate ſermonis laboramus.

E nsĭs, m. t. Gladius, mucro. [חרב *chéreb.* ξίφος. Gallicè, *Eſpee.* Italicè, *ſpada.* Germanicè, Ein ſchwerdt. Hiſpan. *Cuchillo, ò eſpada, ò daga.* Polon. *Miecz.* Vngar. *Szablyator, fegyuer.* Ang. *A ſword.*] Cicero 2. de Natur. deor. Auſaque funeſtum prima eſt fabricarier enſem. Virgil. Et curvæ rigidum falces conflantur in enſem. Ovidius 3. Faſtor. Enſibus exertis bellica læta dea eſt. Ab enſis fit diminutivum Enſiculus, ξιφίδιον. Plautus in Rud. In eo enſiculo literarum quid eſt? ¶ Perque enſes, perque ignem oportet irrumpere, Διὰ δὲ μαχαιρῶν καὶ πυρὸς ῥηκτέον ἐστί. Quum ſignificamus quidvis periculi ſubeundum.

E nsĭfĕr, penultima correpta, m. t. [μαχαιροφόρος, ξιφιφόρος. Gallicè, *Qui porte eſpee.* Italicè, *Che porta ſpada.* Germanicè, Ein ſchwertträger. Hiſpanicè, *El que trae cochillo ò eſpada.* Polon. *Miecznik.* Vng. *Fegyuer, kard hordozo.* Ang. *That beareth a ſworde.*] Ovid. 2 de Arte. Enſifer Orion aſpiciendus erit. Idem 4. Faſt.

Enſis. Xiphion herba apud Dioſcorid. lib. 4. cap. 23.

Enthusiasticos, ab erigendo & inflando ſic dictum, Satyrium apud Dioſc. lib. 3. cap. 145.

E ntĕlĕchīă, f. p. ἐντελέχεια, Perfectio, vis ex ſe movens, agitatio ſive energia. Ariſtoteles animam ita appellavit, libr. 2. de Anima. Cicero continuatam quandam & perennem motionem interpretatur, 1. Tuſc. quæſt. Quintum genus adhibet vacans nomine, & ſic ipſum animum entelechiam appellat novo nomine, quaſi quandam continuatam motionem & perennem. Sunt qui endelechiam per d ſcribendum exiſtiment: ſed per t, plúribus probatur. Corinthus Grammaticus autor eſt Atticos ἐνταλέχειαν per τ, αὐτὴ τῆς ἐνδελεχείας ſcribere conſuevisſe. Idé apud Lucianum in judicio vocalium queritur ε, de ſuis ſedibus pulſum à τ, in hac ipſa voce.

Enteni, τῆς γῆς, dicuntur terreſtres ventriculi quidam.

Enterione, es, f. t. ἐντερεών, medulla lignorum.

E ntĕrŏcēlă, f. p. [ὀντεροκήλη. Vng. *Tŏkŏſſég.* Ang. *The diſeaſe of burſting when the gut te falleth downe into the coddes.*] Species herniæ, quùm inteſtina decidunt in ſcrotum: quemadmodum epiploocele, ἐπιπλοοκήλη, quum eôdem delabitur omētum: & hydrocele, ὑδροκήλη, quum in alterū è teſtibus humor conſluit. Omnesque has ſpecies, noſtri vocant *herniàs*, inquit Celſus. Ramices verò qui ſequuntur, Porocela, πορεοκήλη, quum ex abſceſſu aliquo circa ſcrotum materia ſubduruit: Sarcocela, σαρκοκήλη, quū in ipſo ſcroto concrevit caro: Ciſſocela, κιρσοκήλη, quum venæ intumuerunt, tunicis teſtium integris, vel in ipſo ſcroto: Bubonocele eſt tumor teſticuli ex inflammatione febrem afferens, vel tumor in inguine ex repletione nervi, ex quo teſticulus dependet. Eſt tamen ubi Plin. enterocelam dixerit ramicem, ut in medicinis cupreſſi.

E ntĕrŏcēlĭcŭs, Qui enterocela laborat. [Vngaricè, Tŏkŏs.] Plinius libro 26. cap. 8: Enterocelicis datur ex aqua, & illinitur veſicæ vitiis.

E ntĕrŏn, [σπέρον. Vng. *Bél.*] Latinè inteſtinum. Hinc quidam exenterare, ἐξεντερίζειν, pro eviſcerare, & inteſtina detrahere, deduci putant. Vide ſuo loco.

Entheca, æ, f. p. σφήκη, accipiter pro gaza repoſitorio.

E nthĕmătă, n. t. σφέμματα, A medicis vocantur quæ vulneribus recentibus imponuntur, ad reprimendum ſanguinem, & humorum affluxum. ¶ In inſitionibus item enthemata vocantur ſurculi qui in fiſſuram trunci inſeruntur.

E nthĕŭs, a, um, [σφεος. Vng. *Iſteni malaſztal teli.*] Numine divino plenus. Stat. Syl. 2: Hic thyiſos, hic plectra ferit, hic enthea lauro Tempora, Minoa crinem premit ille corona.

E nthĕātŭs, a, um, Divino numine afflatus: [Vngar. *Iſtent wl ihletŏk.*] ut, Entheata vatum pectora, apud Mart. lib. 6.

Entheton, σφθετον, medicamentum à præſtantia remedii dictū.

Enthesis, σφθεσις, Latinè interpoſitio.

E nthūsĭāsmŭs, m ſ. [σφουσιασμός. Vngaricè, *Iſteni ihlés.*] Eſt divinus quidam vigor, qualem habent dicta aut ſcripta eorum qui divino numine ſunt afflati: ab ἐνθουσιάζω, quod ſignificat Afflor numine.

E nthȳmēmă, n. t. penult. prod. atis, & Enthymematum, ti. σφύμημα, ἀπὸ τῆ σφυμεῖσθαι, quod eſt mēte concipere, animadvertere, conſiderare. Commentum vel cōmentationem Quintil. interpretatur: quòd mentis actio omnis atq; ſententia, enthymema nominet, ſicut docet Cic. in Topicis, inquiens: Ex hoc illa Rhetorum ſunt ex contrariis concluſa, quæ ipſi enthymemata appellant. Enthymema (*inquit Ruſinianus*) dicitur quum periodus orationis ex cōtrariis ſententiis aſtringitur: quale eſt illud Ciceronis in Divina. Tamen his operam tuā pollicebere, qui te neq; velle ſua cauſa: nec ſi velis, poſſe arbitrantur? Dialecticis enthymema eſt ſyllogiſmus imperfectus, in quo ex unico enuntiato infertur concluſio: ut Caſtitas virtus eſt, Ergo amplectenda. Nam ad perfectionem ſyllogiſmi deeſt prior enuntiatio, quam majorem vocant, virtus omnis eſt amplectenda. Iuvenalis Satyra 3: -aut curtum ſermone rotato Torqueat enthymema.

Entrymon agricon, Heracea altera apud Dioſc. libr. 3. cap. 17.

E ntŏmă, σῶτομα. A Græcis appellantur quæ nos vocamus *inſecta*: [Vng. *Nyakatlan allatok.*] cujuſmodi ſunt muſcæ, crabrones, apes, & ejuſmodi: ratione nominis inde (ut opinor) ducta, quòd pleraq; ex iis circa medium ſui inciſa ſint, adeò ut poſterior pars tenui admodum diſcrimine adhæreat priori.

Enthoſtathidia, thoracis intima.

Entypoſis, ubi articulus confirmatur, vel humeri acetabulū.

E nubo, is, penult. prod. n. t. [συγγαμίζω Gall. *Eſpouſer vn homme, prendre pour mari.* Ital. *Maritarſi.* German. Mannen/ein Mann nemmen/ſich verheuraten. Hiſp. *Caſarſe fuera ſu eſtado.* Pol. *Zamęż id.* Vngar. *Kiházasodom.* Anglicè, *To be maried to ſome man.*] à Livio videtur uſurpatum pro extra ſuum ordinem nubere: ita enim ait libr. 10. ab Vrbe: Virginiam Auli filiam patritiam, plebeio nuptam L. Volumnio COS. matronæ, quòd è patribus enupſiſſet, ſacris arcuerunt.

E nuptĭo, Livius libro 9 Decad. 4: Vt Hiſpalæ Fecenniæ datio, diminutio; gentis enuptio, tutoris optio ita eſſet quaſi civis teſtamento dediſſet.

E nūclĕo, as, act. p. Aperio & nucleum è calyce extraho. Nucleus verò dicitur quod tenerum in nuce includitur. [συρλῶ ἐκπυρλωίζω. Gall. *Cerner, mettre hors le noyau, deſcouurir & mettre en euidence.* Ital. *Aprire, lauare il noccioto della noce, & l' oſtriga della guſcia.* German. Ein nuſſ außthun/ein nuſſ kernen auß der ſchalen thun:

thun: Item, ertlären Hiſpan. *Abrir ò ſacar el meollo, ò pepita dela fruta.* Pol. *Iadradobiwam, wiiadrzam.* Vng. *Meg tórôm, axhéllt ki vezôm, meg magyarazom.* Ang. *To tak the kernell of a nutte ou of the she.., to declaire.*] ¶ Per tranſlationem enucleare ſignificat declarare, & explanare. *σαφηνίζειν, δηλοῦν.* Cicer. in Parti. Nec quicquam in amplificatione nimis enucleandum eſt.

E⁻nūclĕātŭs, participium. [*ἐκπεφηνισθὲς, διεξεληλυθὸς.* Gall. *Eſcerné & deſcouuert, mis en euidence & declaré.* Ital. *Dichiarato, aperto, manifeſto.* German. Ertlăret/eröffnet. Hiſp. *Abierto, declarado, manifieſto.* Polon. *Pieknie wił'ożonÿ.* Vngar. *Nyiluán valo, meg magyaráztatot.* Ang. *Declaired, whereof the kernell is taken out of the shell.*] Cic. pro Planc. In quo primum illud debes putare: comitiis, præſertim adilitiis, ſtudium eſſe populi, non judicium: eblandita illa, non enucleata eſſe ſuffragia. Idem de Orat. Genus dicendi acre, acutum, enucleatum.

E⁻nūclĕātē, adverbium, purgatè, exquiſitè, clarè, ac ſine aſperitate [*διεξεληλυθότως.* Gal. *Clairement, apertement.* Ital. *Chiaramẽte.* Ger Offentlich tlartich. Hiſp. *Claramente.* Pol. *Iaſnie.* Vngar. *Nyiluán, világoſſan, értelmeſſen.* Ang. *Cleanlie, plainly.*] Cicer. lib. 4. Tuſc. Habes ea quę de perturbationibus enucleatè diſputant.

E⁻nūdo, as, are, Nudo. [ערה *harah.* γυμνῶ. Gallicè, *Denuer, expoſer.* Italice *Nudare, ſponere.* German. Entblöſſen: *Item*, ertlärẽ. Hiſpan *Desnudar lo veſtido, declarar.* Polon. *Odkrywam, wikł'adam.* Vngar. *Meg mezztelenitôm.* Angl. *To mak naked, to vncouer.*] Et per tranſlationẽ, exponere, ac veluti intellectui aperire: hoc eſt, interpretari. Cicero 1. de Legibus: Et rerum plurimarum obſcuras & neceſſarias intelligentias enudavit, quaſi fundamenta quædam ſcientiæ.

E⁻nŭmĕro, as, are, act. p. Numero, recẽſeo. [סטר *ſippér* הטקיד *hiphkídh.* ἐξαριθμῶ, καταλέγω. Gall. *Denombrer, nombrer & conter.* Ital. *Nouerare.* Germ. Erzehlen. Hiſp. *Contar por numeros.* Pol. *Wyliczam.* Vngar. *Elészámlalom, meg ſzámlálom.* Angl. *To nomber, to compte, to reken.*] Cic. 4. Verr. Dixi jam antea me non omnia iſtius quæ in hoc genere eſſent, enumeraturum. Col. libro 8. cap. 17: Et ne per ſingula enumerem ſalſamentorum omnium purgamenta. Propert. libr. 2. Eleg. Enumerat miles vulnera, paſtor oves. Terent. in Adelph. Iámne enumeraſti quod ad te rediturum putes.

E⁻nŭmĕrātĭo, ſ. t. Eſt ipſe enumerandi actus. [סטר *ſephár.* καταλογή. Gall. *Denombrement, nombre & conte.* Ital. *Eſſo annouerare.* Ger. Erzehlung. Hiſp. *Aquella cuenta por numeros.* Pol. *Wyliczenie.* Vngar. *Elészámlalás meg ſzamlálás.* Ang. *A compting, or reckening.*] Præterea eſt argumẽti genus frequens apud Oratores, quum plurimis rebus expoſitis, & cæteris infirmatis, una reliqua neceſſariò confirmatur, hoc pacto: Neceſſe eſt aut inimicitiarum cauſa ab hoc eſſe occiſum, aut metus, aut ſpei, aut alicujus amici gratia: aut ſi horum nihil eſt, ab hoc non eſſe occiſum. ¶ Eſt etiam enumeratio pars epilogi, quum argumenta aut omnia, aut præcipua per totam orationem ſparſa, in fine repetuntur, ut altius memoriæ inſideant. De qua multa in Rhetoricis ad Herennium.

E⁻nūntĭo, as, act. p. Eloquor, effero, exprimo, profero, pronuntio, dico, ſignifico. [דבר *dibbér* הגיד *highghidh* הביע *hibbiah* נדב *nitte'.* ἀπόφασιν, ἀποφήνασθαι. Gall. *Diuulguer, reueler, dire, pronuncer, proferer.* Italicè, *Pronunciare, proferire, parlare, eſprimere.* Germanicè, Außtünden/außſprechen. Hiſp. *Pronunciar, ò declarar.* Pol. *Wimawiam, powiedam.* Vng *Ki mondom, meg jelentôm.* An. *To vtter, to pronounce.*] Cic. 2. de Finib. Graviſſimæ ſunt ad beatè vivendum breviter enuntiatæ ſententiæ. ¶ Ponitur etiam pro ſimplici nuntiare, vel è longinquo ſignificare. Cicero Epiſtol. ad Atticum libro 1: Coſſinius hic, cui dedi literas, valde mihi bonus homo, & non levis, & amans tui viſus eſt, & talis qualem eſſe cum tuæ mihi literæ enuntiarant. ¶ Elegantiſſimus præterea hujus verbi uſus eſt pro divulgare, & quod arcanum erat, retegere: ut, Enuntiare adverſariis amicorum conſilia, Cicero pro Roſcio Amerino. Enuntiare myſteria dicendi, Idem primo de Orat

E⁻nūntĭātŭs, participium. [מדבר *medhubbár* מבאר *mebuttá.* ἀπεφασμένος. Gall. *Proferé, prononcé.* Ital. *Proferito, pronunciato.* Germ. Geſagt/außgeſprochen. Hiſp. *Pronunciado, declarado.* Pol. *Wimowiony, mianowany.* Vng. *Ki mondattatot.* Ang. *Vttered, pronounced.*] Quintilian. libr. 2. cap. 5: Sermo rectus, & ſecundum naturam enuntiatus.

E⁻nūntĭātum, ti, n. ſ. Oratio perfecta, verum aut falſum ſignificans, effatum, pronuntiatum, enuntiatio. [ארשת *aréſcheth.* ἀξίωμα. Gallicè, *Vne propoſition.* Italicè, *Propoſitione.* German. Ein vollkommner heiterer Spruch der etwas beſtettiget oder verneinet. Hiſpanicè, *Propoſicion.* Polon. *Mowa iaſna a doskonała ktora nieco ꝓbiia albo twierdzij.* Vng. *Ki mondot beſzéd.* Ang. *An enunciation.*] Noſtræ ætatis Dialectici *propoſitionem* vocant. Cicero de Fato: Nec ſi omne enuntiatum aut verum eſt, aut falſum, ſequitur illicò cauſas eſſe immutabiles.

E⁻nūntĭātīvŭs, a, um. [ἀποφαντὸς, ἀξιωματικὸς. Gall. *Declaratif.* Ital. *Dichiaratiuo.* Germ. Das da außgered oder auß geſprochen mag werden. Hiſp. *Coſa que denuncia, ò declara.* Polon. *Rzecz ktora moze bic wimowiona.* Vngar. *Ki beſzélhetô.* Ang. *Declaratiue.*] Senec. Epiſt. 118: Sequuntur deinde motus animorum, enuntiativi corporum. Ibidem: Aliquid eſt enuntiativum de corpore, quod alii effatum dicunt, alii enuntiatum, alii edictum.

E⁻nūntĭātīvē, vel enarrativè deduci dicitur, quum ſimiliter aliqua res ſine myſterio, ſine pondere, ſine momento deducitur, ut quum dico: Peto è Titio, qui eſt hæres Scii. ita verba. Qui eſt hæres, enuntiativa ſunt. Vnde etiamſi non eſt hæres Scii, tamẽ procedit libellus. Caſus eſt, ut ajunt, in terminis, in l. quæ familiæ, quem tex. ut ſingularem, ſecundũ præceptorem meũ D. Zaſium, omnes doctores exclamant ff. Famil. erciſcun. Diſpositivè autem narrata vim habent & obligandi & diſponendi cauſam, adeò ut ea quæ medullas reſpiciunt, mutari emendarive nequeant, maximè ſi pro reo faciant. Per text. elegantem in l. cum precum. C. de lib. cauſ.

E⁻nuntĭātĭo, onis, f. t. Enuntiatum, effatum, pronuntiatum. [ארשת *aréſcheth.* ἀξίωμα. Vngar. *Ki mondot beſzéd.*] Cic. de Fato: Omnis enuntiatio (quod ἀξίωμα Dialectici appellant) aut vera aut falſa eſt. Ibidem: Explicanda vis, ratioq; enuntiationum, quæ Græci ἀξιώματα vocant.

E⁻nūntĭātrīx, cis, fœmin. gen. [מדברה *medhabberdh.* ἀποφαίνουσα, ἀποφαντική. Vngar. *Kimondo.*] Quint. libr. 2. cap. 15: Ars inventrix, & judicatrix, & enuntiatrix.

E⁻nūtrĭo, is, penultima correpta, act. q. Nutrio, alo, ſuſtento. [גדל *giddél* כלכל *chilchél.* ἐκτρέφω. Gall. *Nourrir, & eſleuer en nourrement.* Italice, *Nudrire.* Germanicè, Ernehren/auffertzihen. Hiſp. *Criar.* Polon. *Odżywiam.* Vngar. *Taplalom, föl tartom.* Angl. *To nurishe, to bring vp.*] Plin. libr. 12 cap. 1: Tantum poſt [illegible] increvit, ut mero infuſo enutriatur. De platano. Col. lib. 3. cap. 3: Deinde ſata non ita enutriunt, ut antè convalescant ac proſiliant, quàm retorreſcant.

E ante O.

EOR. In notis antiquorum, Eorum.

E⁻o, is, ivi, vel ii, itum, Notæ ſignificationis eſt. [הלך *halách.* πορεύομαι, ἔρχομαι. Gall. *Aller.* Ital. *Andare.* Ger. Gehen. Belg. Gaen. Hiſpan. *Ir, andar.* Pol. *Ide.* Vng. *Megyôk.* Ang *To go, to walk.*] Ire, Redire, contraria. Mart. lib. 6: Et Capitolinas itq; reditque vias. Ovid. Epiſt. 19: Anxius huc illuc diſſimulanter eo. ¶ Interdum ſignificat venire, βαδίζειν. Terent. in Adelph. Quæſo ut una mecũ ad matrem virginis eas. ¶ Ire pedibus. Plaut. Stic. Nam pedibus ire non queo. ¶ Ire in ſententiam pedibus, eſt alterius ſententiæ nõ verbo, ſed corpore accedere. Liv. hb. 7. ab Vrb. Qui hoc ſentitis, in dexteram partẽ pedibus tranſite: quæ major pars erit, eo ſtabitur conſilio. Deinde frequentes omnes in dexteram pedibus tranſierunt. Hæc ratio inventa eſt, quòd nonnunquam longũ eſſet audire ſingulos, in magno, præſertim Senatorum vel judicum conſeſſu. Quũ igitur duæ trésve ſententiæ dictæ erant ab iis qui primi rogabantur, reliqui in illorum cũ quibus ſentiebant, ſed [illegible] ibant, ut res expeditiores fierent. Aliquando ne pedibus quidem præ multitudine ad ſententiam ire poterant, ideoq; manu ſententiã ſignificabant: quod Quint. intelligit, ubi ait: Manibus pedibusq; imus in ſententiam neceſſitatis. Huic contrarium eſt, Ire in alia omnia: hoc eſt, ab autore ſententię alicujus diſſentire, & in aliorum ſentẽtiam diſcedere. Cicero Lentulo, lib. 1. Epiſt. Quatenus de religione dicebat, ei rei quia obſiſti non poterat, Bibulo aſſenſum eſt: de tribus legatis frequentes ierunt in alia omnia. ¶ Navibus inſtructis ire. Virgil. 2. Aen. Et jam Argiva phalanx inſtructis navibus ibat. Cic. ad Att. lib. 10: Navigio eſſe te iturum trans mare, credere non poſſum. ¶ Ire rectis ſenſibus. Cicero 13. Philip. Si me rectis ſenſibus euntem dii immortales, ut ſpero, adjuverint. ¶ Ire inficias: negare. Terent. in Adelph. -hoc reliquum eſt, Si inficias ibit, teſtis mecũ eſt anulus quem amiſerat. ¶ Ire in aciem, pro militare. Quintil. lib. 9. cap. 2: Qui aliquando fortiter fecerat, & alio bello petierat ut militia vacaret ex lege, quòd quinquagenarius eſſet, adverſante filio ire in aciem coactus, deſeruit. ¶ Ire in articulum dicitur ſeges, quum nodos, veluti articulos quoſdam acquirit. Plin. lib. 18. cap. 17: Si in articulũ ſeges ire cœperit. ¶ It dies, pro præterit, & elabitur. Plaut Rud. Verba facimus; it dies. ¶ It res, pro ſuccedit. Cic. Attic. libr. 14: Incipit res melius ire quàm putaram. ¶ Ire agere conjunctim à Iuriſconſultis dicitur, pro disjunctim. Aliud enim eſt ire: aliud agere. Ire hominis eſt: agere, jumenti. Quj actum habet, iter habet, at non contrà. Ergo Ire agere ſemper conjunguntur, ut tres ſervitutes compendio ſermonis comprehendantur, Iter, via & actus. Nam ſub verbo agere, tacitè quoque vehere comprehenditur. Hæc ex Hotomano. ¶ Hoc verbum, præter naturam aliorum verborum quartæ conjugationis, facit futurum in bo: ur, Eo, ibo, quemadmodum & queo, quibo. Invenitur tamen etiam nonnunquam Eam, ut apud Terentium Eunuch. Quid igitur faciam? non eam? ne nunc quidem Quum accerſor ultrò? ¶ Compoſita ab eo, is, quanvis ſimplex ſit neutrum, aliqua tamen ſunt

actiuà:ut, Adeo, adeòr: obeo, obeor: intereo, intereor: ſubeo, ſubeor. Iuven. quòd ſi ſubeuntur proſpera caſtra. Claud. Quadrigarius, Pugna acriter commiſſa, ac multis utrinque interitis. Virgil. libro 10: Morte obita, quales fama eſt volitare figuras. ¶ Componitur, Eo cum ab: ut, abeo: ad, adeo: am, ambio, in quo b interponitur euphoniæ cauſa, & e vertitur in i: ante, anteeo: circum, circumeo: con, coëo, in quo abjicitur n: contra, contraeo: ex, exeo: in, ineo: inter, intereo: intro, introeo: ob, obeo: per, pereo: pro, prodeo, in quo d interponitur ſonoritatis gratia: præ, præeo: de quo latiùs ſuo loco: præter, prætereo: re, redeo: ſub, ſubeo: ſuper, ſuperbio, ubi interponitur b, & e mutatur in i: trans, tranſeo: venum, veneno. ¶ A supino itum, itu, fit itus, us, & itio. [הֲלִיכָה *hêlech. πορεία.* Gal. *Allee, voyage.* Ital. *Andamenta, gita camino.* Ger. Das gehen/gang. Hiſpan. *Obra de andar, andadura* Polon. *Chod.* Vngaricè, *Menés.* Angl. *A going or walking.*] Cic. Att. lib. 15: Quis porrò noſter itus, reditus, vultus, inceſſus inter iſtos? Sueton. in Tiberio, cap. 38: Ad extremum vota pro itu & reditu ſuo ſuſcipi paſſus, ut vulgò jam per jocum *Callipedes* vocaretur. Terent. Phorm. Hæcine erant itiones crebræ, & manſiones diutinæ Lemni? Cic. Attic. De obviam itione ita faciam ut ſuades.

I˘tŭr, impersonale. Terent. in Andr. Ea quoniam nemini obtrudi poteſt, Itur ad me.

I˘tĭo, itionis, verbale. [Vng *Menés.*] Cic. de Divinat. Sed Rhodiorum claſſi propinquum reditum, ac domum itionem dari. Idem ad Att. De obviam itione faciam ut ſuades.

I˘tŭs, itus, idem quod itio. [Vng. *Menés.*] Cicero ad Atticum: Quis porrò noſter itus, reditus, vultus, inceſſus inter iſtos? Varr. de ling. Lat. 4: Iter ab itu appellatũ eſt. Itè Titinnius poëta: Itum, geſtum, amictum qui videbant ejus.

I˘to, as, frequentativum, Frequenter eo. [*φοιτάω, εἶ, πολὺς ἔρχομαι.* Gall. *Aller ſouuent.* Ital. *Andar ſouente.* Ger. Offt gehen/gehen eins gehens Hiſpan. *Andar muchas vexes.* Polonicè, *Vſtawnie chodzę.* Vngaricè, *Mendogelŏk, gyak ranmegyŏk.* Ang. *To go often.*] Sueton. de Clar. Rhet. Majores noſtri quæ liberos ſuos diſcere, & quos in ludos itare vellent, inſtituerunt.

E˘ò, pro tanto: ſicut & quò, pro quantò ponitur. *τοσότῳ.* ut, Eò magis, quò magis. Saluſt. in proœmio Catil. Statui res geſtas populi Romani carptim, ut quæq; memoria digna videbuntur, perſcribere, eoque magis, quòd mihi à ſpe, metu, partibus Reip. animus liber erat. ¶ Quãdoq; ponitur pro ideo, vel propterea. *διὰ τόϲτο.* Terent. in Eunuch. Eóne es ferox, quia habes imperium in belluas? Ibidem: Eò ad eam non admiſſa ſum. ¶ Aliquãdo ſignificat uſq; illuc. Liv. lib 2: Ipſa veſtigia quærẽtem dominum eò deductura erant. ¶ Aliquando id, vel uſque ad id. *ἐϲ τοσοῦτον.* ut apud eundem in proœmio operis: Quę ab exiguis profecta initiis, eò crevit, ut jam magnitudine laboret ſua. Sic dicimus, Eò magnitudinis, quod eſt Ad eam magnitudinem. Eò ſapientiæ devenit: id eſt, ad eam ſapientiam. *ἐϲ τοσοῦτον σοφίαϲ.* ¶ Eouſque, in tantum, *ἐπὶ τοσοῦτον.* Valer. Max. lib. 1: Natam vitem eouſque creviſſe, donec cunctas dominationis ſuæ partes inumbraret.

Eonem, appellavit Alexander Cornelius arborem, ex qua eſſet Argo, ſimilem roburi viſcum ferenti, quæ nec aqua, nec igne poſſet corrumpi. Plin lib. 3. cap. 22.

E˘ōs, [שַׁחַר *ſchâchar. ἠώς.* Gallicè, *Aurore, le poinct du iour, l' aube du iour.* Italicè, L' *Aurora.* Germanicè, Morgenrôte / der herbrechend tag Hiſpanicè, *Alua.* Polonicè, *Switanie.* Vngaricè, *Haynal.* Anglicè, *The break of the day.*] Priori longa à Græcis vocatur, quam nos dicimus *auroram.* Ovid. 3. Faſt. Tres ubi luciferos veniens præmiſerat Eos. Idem 4. Faſt. Proxima victricem quum Romam inſpexerit Eos.

E˘ōus, Eoa, um. [*ἠέλιος.* Gall. *Oriental, d' Orient.* Ital. *Orientale.* German. Das zu dem morgen gehört / morgenisch. Hiſpanicè, *De Oriente.* Polonicè, *S'witaiaci poranni.* Vngaricè, *Nap keleti.* Anglicè, *East.*] Adjectivum eſt, idem ſignificans quod Orientalis, habetque primam ſyllabam indifferentem: quanquã ſæpiùs producitur. Derivatur enim ab *ἠὼς*, dictione Græca, qua illi *auroram* ſignificant: quæ quanvis frequentiùs per *n* ſcribatur, invenitur tamen quandoq; ſcripta per *s*. Productionis exempla nuſquam nõ occurrunt. Reliquum eſt ut aliquot exemplis doceamus poſſe breviari. Lucan. libr. 8: Aut Arabum portus mercis mutator Eoæ. Idem: Claudimus Heſperias gentes, aperimus Eoas. Propert. libro 2: Sive illam Heſperius, ſive illam oſtendet Eous. Virgil. 2. Aen. Conſligunt Zephyruſque, Notuſque, & lætus Eois Eurus equis. Ovid. 2. Amorum: Gallus & Heſperiis, & Gallus notus Eois.

E˘ŏŭs, ſubſtantivũ, *ἑῷον*, prima vocali per *s*, unde primã ſyllabã corripit. Vnus ex equis Solis. Ovid. 2. Metam. Vide AETHON.

E˘ŏŭſquĕ, Vide EO.

E ante P.

E. P. In notis antiquorum, Edendum parcé. E P M. epitaphium. E P. è palatio, vel è publico. E P. epiſt. E P M. epiſtolam miſit. E P R. & præparat. E P S. Epiſcopus.

E˘păgo, onis, m. t. *ἐπάγων*, Artemo navis, ſive trochlea qua funes ductarii, & cætera navis armamenta explicantur: quaque majora onera ex portu in navem attolluntur. Vitruvius Ergatas videtur appellare.

E˘păgōgē, es, f. t. *ἐπαγωγή*, Argumentationis genus ex conceſſis ſenſim laqueos texens, ad irretiendum eum qui ſe ſemel interrogandum præbuit, aliis atque aliis percontationibus ſeſe mutuò excipientibus. Vide Commentaria Budæi.

Epalelíma, vulgare promiſcuum, ac palæſtræ dictum unguentum.

Epangelía, dicitur, cùm quis accuſatur, quòd præter leges cõcionetur, aut Rempubl. capeſſat.

E˘pănădĭplōsĭs, f. t. *ἐπαναδίπλωσις*, Figura eſt quæ fit quum eãdẽ dictione verſus clauditur à qua exordium ſumpſit. Virg. 1. Aen. Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa.

E˘pănălēpsĭs, f. t. *ἐπανάληψις*, Eſt repetitio ſententiæ, ut iterũ atque iterum audita, altius inſideat auditoribus. Cicero pro Rabirio: Libenter ſi eſſet integrum, profiterer idem, Saturninum C. Rabirii manu interfectum. Nihil me iſte clamor commovet. Et deinde ſubdit: Libenter, inquam, profiterer

E˘pănăphŏră, f. p. *ἐπαναφορά*, Latinè, repetitio: figura eſt quũ ab eadem dictione plures ſententiæ inchoantur: qualis eſt apud Virgil. in Gallo: Hîc gelidi fontes, hîc mollia prata Lycori, Hîc nemus, hîc ipſo tecum conſumerer ævo

E˘pănŏdŏs, pen. corr. f. l. *ἐπάνοδος*. Schema eſt *ἀλλοίωϲις*, quum ad id regredimur, unde ſemel diſceſſimus: ut Principatus bonus, non autem bonus qui in tyrannidem commutatur.

E˘părchĭă, æ, f. p. [שִׁלְטוֹן *ſchiltón. ἐπαρχία.* Vngar. *Tartomány.*] à Græcis dicitur, quam Latini provinciam, ſive præfecturam appellant: unde & Eparchus, *ἔπαρχος*, provinciæ præſes: & Eparchiotes, *ἐπαρχιώτης*, provincialis.

Epatilis, ſmilax, Dioſcor. lib. 4, cap. 145.

Epauxis, *ἐπαυξις*, dici poteſt incrementum.

E˘pĕctăsĭs, pen. corr. *ἐπέκτασις*, Dici poteſt porrectio: figura qua in medio dictionis litera vel ſyllaba interponitur: ut, Induperator, pro imperator. A verbo Græco *ἐπεκτείνω*, quod eſt porrigo, vel ulterius extendo.

E˘pĕnthĕsĭs, pen. cor. f. t. *ἐπένθεσις*, Interpoſitio literæ vel ſyllabæ ad medium dictionis, ut longior fiat numero ſyllabarũ, vel remporum. A verbo Græco *ἐπενθέναι*, quod eſt interſerere: ut, Relligio pro religio, alituum pro alitum.

E˘phĕbŭs, pen. prod. m. f. Pubes. [בָּחוּר עֵלֶם *nahar hêlem. ἔφηβος.* Gall. *Ieune iouuenceau, à qui commence à venir la barbe.* Ital. *Giouanetto di prima barbà.* Germ. Ein jüngling vber vierzehen jare dem der erſt bart anfahet wachſen. Hiſpan. *Iouen, moco des barbado y luzio.* Polonicè, *Mł odzeńćik, ktori że ſię ternaſzcżi lat wiſzedł, a mech mu ſie puſzcża.* Vng. *Fŏl ſerdwŏlt iſiú.* Ang. *A stripeling of xv yeares.*] ex *ἐπί*, & *ἥβη*, pubertas. Iuven. Armenius Zelotes cunctis narratur ephebis. Terent. in Andr. Nam is poſtquam exceſſit ex ephebis, Soſia, Liberius vivendi fuit poteſtas: id eſt, poſtquam exceſſit ex ea ætate, qua pubem primò emiſit. Cicero 1. de Natur. deor. Athenis quum eſſem è gregibus ephebo rum, vix ſinguli reperiebantur.

E˘phēbĭă, f. p. Pubertas. [בְּעוּרִים *nehurím* עֲלוּמִים *halumím. ἐφηβία* Gallicè, *Adoleſcence.* Italicè, *Giouentù che comincia d' anni quindeci.* Germanicè Das alter der angehenden jugent. Hiſpan. *Mocedad.* Pol Zdżeczińſtwa wirosmienie, mł odosc. Vngar. Ifjúság. Angl. *Stryplinges age.*] Prima ætas adoleſcentiæ & extrema pueritiæ, ut tradit Donatus. Cenſorinus de die natali, ea ſic ita diſtinguit, ut decimo quinto ætatis anno, quum primum a pueritiam egreſſi ſumus, dicamur *μειρἀφηβοι*: hoc eſt, futuri ephebi: decimoſexto *ἔφηβοι*: decimoſeptimo *ἐξεφηβοι*, quaſi ephebiam egreſſi.

E˘phēbĭum, [*ἐφηβεῖον.* Gall. *Le lieu où les adoleſcens s' exerceoyent.* Ital. *Luoco doue s' eſſercitano i gioueni.* German. Das ort oder der platz an dem ſich die jugent übt. Hiſpanicè, *Lugar donde ſe exercitan los mocos.* Polonicè, *Miesce gdżie ſie mł odź ćwiczy.* Vngar. *Az hol azifiak magokat gyakorlyák.* Anglicè, *A place to yonge mento playe or exerciſe yame in.*] Dictus palæſtræ locus, in quo ephebi exercentur: de quo Vitruvius lib. 5. ſic inquit: In duplici porticu collocentur hęc membra, ephebium in medio: hoc autem eſt exedra ampliſſima, *ἐφέ.*

E˘phedră, æ, *ἱππουρὶς*, Dioſcoridi, Herba eſt aliis nominibus caucon, & anabaſis appellata Naſcit vẽtoſo ferè tractu, ſcandens arbores, & ex iamis propendens, folio nullo, cirris numeroſis, qui ſunt junci geniculati. Hæc Plin. lib. 26. cap. 13. Hac mulierculæ utuntur ad vaſa lignea emundanda, pectinumque opifices ad buxi ſcabritiem expoliendã. Vulgò *Prelam* vocant.

E˘phēgēsĭs, pen. prod. f. t. *ἐφήγησις*. Cauſæ vel judicii genus, quum accuſabatur is, cui regione aliqua interdictum erat, ut exŭli aut homicidæ.

E˘phēlĭs, pen. prod. *ἐφηλὶς*, Tuberculum, ſeu aſpredo cutis in facie, ex ardore Solis prognata.

E˘phēmĕră, ſive Ephemeros, [*ἐφήμερος.* Vng. *Egy napi hideglelés.*]

deglélés.] Febris eſt unius diei, quam & Latini diariam appellant, eo quòd diei unius (quantū in ipſa eſt) ſpatio terminetur.

Ephemĕrĭs, pen. corr. f.t. Liber ſeu commentarius, in quem quotidiana acta referuntur. [*ἐφημερίς.* Gall. *Regiſtre & papier iournal.* Ital. *Giornale regiſtro.* Germ Ein Denckbüchlein/ in welches tägliche Handlungen verzeichnet werden/ Tagbuch. Hiſpan. *Hiſtoria que procede de dia en dia.* Pol. *Kſięga do ktorej ſprawy każdego dnia wpiſuiemy.* Vng. *Iétzŏ könyuetiske, az kibemindannapi dolgokat irunk.* Ang. *A regiſter, a reckening book wherein thinges daylio doone be written.*] Liber in quo res geſtæ per ſingulos dies ſcribuntur, Latinè Acta diurna, & Diariū dicitur: ab *ἐπὶ*, & *ἡμέρα*, dies. Mos fuit Romanis ut ſinguli rerum ſuarum tabulam conficerent: unde Iuvenalis accipit ,p libro in quo diurnales divinationes erant, in cujus manibus, ceu pinguia ſuccina, tritas Cernis ephemeridas. Propertius pro libro fœneratoris ſumpſit, in quo ſummas pecuniæ mutuatitiæ fœneratitiæq; perſcribit, & ratiunculam per ſingulos dies expenſi acceptique ſubducit, & lucra damnaque computat, Me miſerum, his aliquis rationē ſcribit avari, Et ponit duras inter ephemeridas. Cicero pro Quintio: Diſcedens in memoriam rediit Quintius, quo die Roma in Galliam profectus ſit: ad ephemeridem revertitur, invenitur dies profectionis. Calendarium à Seneca dicitur: Adverſaria à Ciceronē. Vide Adverſaria.

Ephēmĕrŏn, [*ἐφήμερον.* Vn. *Vizi karagyo.*] Animal naſcens apud Hypanim fluvium, qui influit in Boſphorum, eodē quo naſcitur die interiens. Ariſt. lib. 5. Animalium. ¶ Hinc natum adagium: Ephemeri vita, *Ἐφημέρου ζωή.* De iis qui ſtatim emoriuntur aut pereunt.

Ephēmĕrŏn, [*ἐφήμερον.* Polon. *Lánká.*] Duarum herbarum nomen eſt Dioſcoridi, quarum alteri folia tribuit lilii, ſed tenuiora, caulem parem, florem candidum, amarū, ſemen molle, radicem unam digitali craſſitudine, odore non injucundo: traditque in locis præcipuè opacis naſci. Hæc hodie herba eſſe creditur, quæ floſculos candidos gignit, gratiſſimi odoris, quos vulgus *Lelia convallium* appellat. [Vngar. *Gyöngy virág, ſzent györgy virága, kakuk virág.*] Dictum autem ephemeron putatur, quòd florem habeat fugaciſſimū, & qui unico die marceſcat. ¶ Alterum ephemeri genus ab eodem colchicum appellatur, à quibuſdam etiā bulbus agreſtis: [Polon. *Paluchy.*] ſub Autumni exitum florem fundens croceo ſimilem, folia habens pinguiora quàm bulbus, caulem ſemipedalem, ſemen rufum, radicem ex nigra rufeſcentem, quæ deſquamata intus albicer, ſuccumque lacteum fundat. Vulgus *Caninecam* appellat, quòd guſtatum canes enecet. Quinetiam homines bulbi ſimilitudine invitatos more fungorum ſtrangulat. Vnde etiā ephemeron appellatum exiſtimant, quòd die uno perimat.

Ephēſtĭī, [*ἐφέστιοι.* Vn. *Házi istenek.*] à Græcis *dii* appellantur qui à nobis *Penates*, & *Lares*, quòd aris & foci præſidere putarentur. Appellatione enim *τῆς ἑστίας*, Græci focum ſeu larem intelligunt.

Ephēſtion, vel Epheſtios, Ariſtolochia, Clematidis, Dioſcor. lib. 3. cap. 5.

Ephēſtrĭs, idis, *ἐφεστρὶς*, Veſtis quæ ſupra arma indui ſolet. [Vngar. *Penczés ruha.*] Bayfius putat eādem fuiſſe, quàm Romani *paludamentum* appellarunt. (ſacris literis.

Ephi, *εἶφι*, eſt menſura trium modiorum, de qua fit mentio in

Ephĭāltēs, m.t *ἐφιάλτης*, A nostris dicitur *incubus.* Eſt autem morbus quieſcentes in lecto plurimùm infeſtans, quum veluti ingenti pondere nobis ſuperincumbente premi videmur. [Vn. *Ex az betegség az kit az magyarok hamis velekedésből liduércznek hinnak: mi neue ZZ ők, linkabas.*] Dictus *ἀπὸ τῆς ἐφάλσεως*: hoc eſt, à conſcendendo ſive inſiliendo. Generatur autem (ut nonnulli medicorum tradiderunt) ex voracitate & cruditate, evaporatione ſcilicet in caput redundante. ¶ Dictus eſt etiam hoc nomine quidam ex Neptuni filiis, qui quum ſingulis menſibus novem digitos creſceret, in tantam altitudinem evaſit, ut ſtatura ſua fretus unà cum fratre Otō ſuperis bellum inferret: quapropter à Iove fulmine ictus, ad inferos eſt detruſus. Virgil. in Culice: Nam victus ſedet immanis ſerpentib. Otus Devinctus, mœſtū procul aſpiciēs Ephialten.

Ephippĭă, orum, n.ſ Propriè tegmina, ſeu ſtragula quibus equi ſternuntur, vel ſellæ equis ad inſidendum impoſitæ. [כר *char. ἐφίππια, ἀπὸ τῆς ἐπὶ τὸν ἵππον.* Gal. *Selles ou autres couuertures de cheuaux, comme houſes & autres choſes.* Ital. *Selle di cauallo, e ſimili ornamenti.* Germ. Sattel. Hiſp. *Sillas ò cubiertas de cauallos.* Pol. *Siodło.* Vng. *Nyereg, pokrocz, minden az mit lora teritnek, lo eleſség.* Ang. *Horſe harneis.*] Cato, ſive Varro, ſive alius quiſquis is eſt, qui de liberis educandis librum conſcripſit, Mihi puero modica fuit una tunica & toga ſine faſciis calceamenti, equus ſine ephippio. Horat. in Epiſt. Optat Ephippia bos piger, optat arare caballus.

Ephippĭātī equites, Qui ephippia habent in equis. [Vn. *Tsafrangos louas vitézek.*] Cæſar 4. belli Gall. Non eorū moribus turpius, aut inertius habetur, quàm ephippiis utiuntaq; adquemvis numerum ephippiatorum, quanvis pauci, adire audent.

Ephippiārĭī equi, quibus ſellæ imponuntur propter molliorem vecturā. [Vn. *Nyerges lovak.*] Vide in dictione STRATA.

Ephiſia, Artemiſia, apud Dioſcor. lib 2. cap. 125.

Ephod, *ἐφὼδ*, dictio Hebræa, qua ſignificatur ſuper humerale pontificis veſtimentum.

Ephydrŏn, *ἔφυδρον* Pol. *Przeſl'ka, kocz ęi ogon.*] Herba, quæ & equiſetum, & hippuris, & anabaſis appellatur, Vulgus *Prelam* vocat. Vide HIPPVRIS.

Epĭălŏs, *ἐπίαλος*, Genus febris eſt ex pituita frigida vel vitrea, putrefactaq;. Nomen dedit ei placidi pellacia Ponti ſubdola, quam Græci *ἀλὸς ἐπιόντος*, quoniam agitatum ex tranquillo difficilimum efficitur: vel *διὰ τῆς ἐπίου ἀλεαίνειν*, quòd blandè ac modicè calefaciat.

Epĭbădĕs, penult. corr. Naves vectoribus ſolùm tranſvehendis accommodatæ. [Vn. *Réu hajo.*] Vlpianus l. j. §. Igitur propoſitio. ff. de exer. act. Quædam enim naves onerariæ, quædā (ut ipſi dicunt) *ἐπιβάδες* ſunt. Et pleroſque mandare ſcio nevectores recipiant: & ſic ut certa regione, & certo mari negotiētur. Bayfius: Epibades, *inquit*, dictæ, ut opinor, quaſi epibatides, ad epibatas ſolum: id eſt, vectores trajiciēdos. Et fortaſſe legendum apud Iureconſultum, epibatides.

Epĭbătæ, [*ἐπιβάται.* Vn. *Hajón vinok.*] Sunt bellatores in re navali. Hirtius de bello Alex. Capta eſt una hoſtium quadriremis, depreſſa eſt altera, alteraque perturbata: deinde omnes epibatis nudatæ. Idem lib. de bell. Africo: Ibique Getulis remigibus, epibatisque complet. Dicti epibatæ *ἀπὸ τοῦ ἐπιβαίνειν*: hoc eſt, à conſcendendo: unde etiam generaliter eo nomine omnes intelliguntur, qui navim conſcendunt, ut aliquò ea vehantur.

Epĭbathră, bathræ, [*ἐπιβάθρα.* Vng *Hajo gráddis, laytoria.*] Scalæ nauticæ, quibus in navim conſcenditur.

Epĭcāumă, atis, *ἐπικαυμα*, Oculi ulcus cruſtoſum, ſordidū & impurum, humore fœdo jugiter efflucnte. Ita dictum à quadam aduſtionis ſimilitudine.

Epicaia, indeque verbum Epicaizare vocabula ſunt inſulſa, quamvis protrita. Nam ut docet Bud. potiùs Epiicia & Epiicizare dicendum eſt.

Epĭcēdĭum, n.ſ. [*ἐπικήδιον.* Gal. *Chant de dueil.* Ital. *Verſo funebre.* Germ. Ein Lied das man bey einer Leych zu ehren dem Abgeſtorbenen ſinget. Hiſpan. *Concion ò verſo de muertos.* Polon. *Piesńka przypogrzebie, kuczęcy vmarłego.* Vngar. *Vialaki halalárol irt verſek, (auagy) koporsó vers.* Ang. *A verſe of dolour.*] Carmen eſt, quod in laudem defuncti, corpore nondū humato, cani ſolet: aliter nęnia, vel monodia dictum. Quod verò corpore jam ſepulto tumulo inſcribitur, dicitur epitaphium.

Epicharidia, genus naviculæ.

Epĭchērēmătă, n.t. *ἐπιχείρημα τα*, quę dicantur oſtendit Quintil. libro 5. capite 10, his verbis: Epicherema Valgius aggreſſionem vocat: Celſus autem indicat non noſtram adminiſtrationem, ſed ipſam rem, quam aggredimur: id eſt, argumentum quo aliquid probaturi ſumus, etiamſi nondum verbis explanatum, jam tamen mente conceptum, epicherema dicit. Quidam epicherema rationem vocant: Cicero melius ratiocinationem. Item cap. 14. ejuſdem libri: Epicherema autem nullo differt à ſyllogiſmis, niſi quòd illi & plures habent ſpecies, & vera colligunt veris: Epicherematis frequentior circa credibilia eſt uſus.

Epĭchrīſtă, *ἐπίχρισις*, Apud Galenum in eundem ferè uſum accipiunt, quo circumlitiones, quas Dioſcorides *ἐπίπλασις*, & *κατάπλασμα* appellat, à circunlinire, quod eſt circumlire. Nam & in pictura circunlitionem vocāt, quum operibus jam perfectis, manus admovetur ultima, quæ illa ipſa properanter, lambenteque penicillo circunlegat, atque reviſitet.

Epĭchўſis, f.t. *ἐπίχυσις*, Vaſis genus, teſte Varr. lib. 4. de Ling. Lat. è Græcia primùm advectum, nomen habens *ἀπὸ τοῦ χέειν*, ab infundendo. Vnde nonnulli etiam infundibulum hoc nomine appellant. [Vn. *Tölcsér.*]

Epĭcĭthărĭſmă, tis, pars erat fabulæ poſtrema. Quum enim olim fabulæ recenſebantur publicè ad demulcendos ſpectatorum animos, qui tædio longę narrationis jam langueb nt, in fine priuſquam dimitterentur Citharœdus aliqu.s prodibat, & quod auditoribus præludebat, epicitharisma vocabatur. Hinc apud Tertul. lib. adverſ. Valent. proverbii loco ponitur Epicitharisma poſt fabulam. Dictum *ἐπικιθάρισμα*, ſicut *ἐπιμύλιον* aut *ἐπιπρόσιμον*.

Epĭcœnum, n.ſ. [*ἐπίκοινον.* Gal. *Meſle.* Ital. *Meſchio.* German. Vermiſchet Hiſ. *Mezclado.* Polon. *Pomieſzany.* Vng *Kŏzŏnséges.* Ang. *Mixed, or minglod.*] Græcis idem eſt quod promiſcuum. Vnde epicœnum genus à Grammaticis appellatur, quod ſub uno articulo promiſcuè utrunque ſignificat ſexū. Intereſt autem inter genus commune & epicœnū, quòd in genere communi & homines ſunt, & pecora, in epicœno pecora tantùm Quis autem hujus generis ſit uſus, intelligi poteſt hoc modo:

Nomina enim brutorum animalium, quæ ſub una terminatione & marem ſignificant, & fœminam, aut facilè ſexum diſcernunt, aut difficilè: ſi facilè marem à fœmina diſtinguas, erunt communis generis, duobusque declinabantur articulis: ut hic & hæc bos. Sin difficilè, erunt epicœna, unoq; erunt cõtenta articulo, quem ex terminatione deprehendimus: ut paſſer, epicœni generis eſt ſub articulo hic: quia terminationem ſortitur maſculinam: aquila item epicœni generis eſt ſub articulo hæc, quia terminationem habet fœmininam. Quint. lib. 1. cap. 4: Nec ſtatim diligentem putabo, qui promiſcua, quę & epicœna dicuntur, oſtenderit, in quibus ſexus uterque per alterum apparet.

Epicoma, exulcerationum, quæ in oculis oriuntur, differẽtiæ.

Epicopi, dicuntur remis appoſiti & gubernaculis: quanquam & qui aliena navi iter faciunt, ſic dicantur quoque, quos Homerus item Empotos vocat.

Epicraſis, vocant, inquit Gal. lib. 9. Method. vinoſi ſucci curationem, Græcè ἐπίκρασιν.

Epicrocum, pen. corr. Genus veſtimenti croceo colore infectum, tenue & pellucidum. Autor Feſtus.

Epicus, ca, cum, ἐπικός, adjectivum eſt deductum à Græco nomine ἔπος, quod carmen ſignificat, & propriè Hexametrum: unde Epicus poëta, ἐποποιὸς dicitur, carminis heroici ſcriptor. Cic. de Opt. gen. Orat. Itaque licet dicere & Ennium ſummũ epicum poëtam, ſicui ita videtur, & Pacuvium tragicum, & Cæcilium fortaſſe comicum. Epicum poëma. Cicer. de Opt. gen. Orat. Poëmatis enim tragici, comici, epici, melici etiam, ac dithyrambici, quod magis eſt tractatum à Latinis, ſuum quodvis eſt diverſum à reliquis. Vide Cælium Rhodig. libro 17. cap. 20.

Epidemetici, orum, m. ſ. Sunt hoſpitiorum metatores in urbe. Dicti ab ἐπιδημία, in urbem adventum. Hinc tit. in C. de Epidemetis & metatis.

Epidermis, is, ἐπιδερμὶς, Cuticula eſt exterior in animantis corpore è vera cute veluti efflorescens, adeò tenuis, ut vel atterendo, vel ſcalpendo facilè poſſit lacerari. Nomen inde habet, quòd ἐπὶ τῷ δέρματι: hoc eſt, ſuper veram cutem ſita ſit.

Epidictĭcŏn, ἐπιδεικτικὸν, Cauſæ genus eſt apud Rhetoras, à Latinis laudativum dictum, quòd præcipuè in laudando & vituperando verſetur. Ad verbum transfertur Demonſtrativũ. Ἐπιδεικνύειν enim Latinè eſt demonſtrare. Cicero de Orat. II. ce igitur orationis genus, & ſolutum, & effluens, ſentẽtiis tgutum, verbis ſonans eſt in illo epidictico genere.

Epidimii, morbi qui ſint, apud Hippocratẽ require in dictione: Morbi qui in uno tempore, &c.

Epidimiales morbi, vocantur: id eſt, graſſantes vulgò & publicè Scripſit Epidomiõn aliquod Hippocrates.

Epidipnides, [ἐπιδειπνίδες ἢ ἐπιδόσπνα. German. Der Nachtiſch/Frucht vnd Käß. Pol. *Iuzina powieczernia.* Vn. *Vtó, tál étek.*] Sunt epulæ quæ in extrema cœna vel prandio adferuntur: unde etiam proprio quodam epitheto ferè epidipnides vocantur. Mart. lib. 11: Hinc ſeras epidipnidas parabit.

Epidromides, [ἐπιδρομίδες. Vn. *Stan.*] Plagarũ funiculi ſunt, teſte Polluce, quibus retia panduntur contracta, & retrahuntur expanſa: ita dicti quòd retium plagæ per ea diſcurrant. Plinius libro 19, capite 1, uſus eſt ablativo epidromis, velut à nominativo epidromos, vel epidrome. Videmus (*inquit*) plagas tantæ tenuitatis, ut annulum hominis cum epidromis tranſirent.

Epidromos, [ἐπίδρομος. Vn. *Haio tattyán valo vitorla.*] Veli genus quod in puppi panditur. Nautæ *Mexanam* vocant. Sunt enim tria velorum genera, acation, quod maximum præcipuumque navis velum eſt: dolon, quod ſupta acation attollitur, quum maxima celeritate opus eſt: & epidromos, quod circa puppim tenditur. Autor eſt Iulius Pollux.

Epigamia, miæ, ἐπιγαμία, Connubium, affinitas cum aliis gentibus.

Epigaſtrĭŏn, [ἐπιγάστριον. Vngar. *Bőndő.*] A' rei Anatomicæ peritis vocatur extima totius ventris pars, totumque illud quod inteſtina tegit, ex cute, adipe, muſculis octo, & peritonæo compactum, totum illud ſpatium comprehẽdens quod eſt à cartilagine mucronata, nothisque coſtis, uſque ad ilia, atque ad ipſum uſque os pubis. Celſ. lib. 4. cap. 1, abdomen appellat.

Epigenema, atis, n. t. quaſi dicas adventitium germen, atque ſic vocat Gal. morborum ſymptomata, libro 1. de differentiis morborum. Græcis parùm eſt in uſu: ſed ſymptoma & pathema, & pathos creberrimè ipſis ſunt in ore. Vide etiã de Morborum ſymptomatis.

Epigetis, Clematis herba eſt apud Dioſcor. lib. 4. cap. 192.

Epiglŏſſis, f. t. ſeu Epiglottis, Lingua eſt quæ aſperæ arteriæ meatum obſtruit, ne cibus aut potus per œſophagum ad pulmonem deſcendat. [ἐπιγλωττὶς. Gal. *Languette ou petite langue, comme celle qui garde que ce qu'on boit & mange ne tombe és poulmons.* Ital. *La linguetta che cuopre il collo ò la bocca del polmone.* German. Das Zäpfflin im Halß/ſo die Lufftröhren beſchleußt. Hiſpan. *El galillo.* Polon. *Ieziczek ktori zamika krztan, abi na pl'uca napoy albo pok armnie przyſiedl'.* Vng. *Nyeldeklő, nyelw tsap.* Ang. *A litle tongue as that which keepeth meate to pas into the winde pipe.*] Plinius libro 11. capite 37: Tonſillę in homine, in ſue glandulæ. Quod inter eas uvæ nomine ultimo dependet palato, homini tantùm eſt. Sub ea minor lingua epigloſſis appellata, nulli ova generantium. Opera ejus gemina, duabus interpoſita fiſtulis, exterior earum appellatur arteria, ad pulmonem atque cor pertinens. Hanc operit in epulando, ne ſpiritu ac voce illac meante, ſi potus cibúsve in alienum deerraverit tramitem, torqueat. Altera interior appellatur ſanè gula, qua cibus atque potus devoratur. Tendit hæc ad ſtomachum, inde ad ventrem. Hanc per vices operit, quum ſpiritus tantùm, aut vox commeat: ne reſtagnatio intempeſtiva alvi obſtrepat.

Epigoni, ἐπίγονοι, Dicti ſunt autores ſecundi belli Thebani, quaſi fœtus illorum qui primùm confecerant bellum. [Ger. *Die anfenger des andern Thebaniſchen Kriegs.*] Græcè enim ἐπίγονοι poſteri appellantur. Inde Euripides tragicus fabulam hoc argumento compoſitam, Epigonos inſcripſit, quæ agi expoſcebat voce magna ſcenicorum, & ſonora. Ob hoc dixit Cicero libro 1 Offic. quòd hiſtriones voce freti, agunt Epigonos, Medeamque. Errant qui exiſtimant Epigonos apud Strabonem eſſe populos, à quibus fabulæ nomen inditum ſit: quum Epigoni dicti ſint generali vocabulo omnes illi, qui ex diverſis populis conflati, ſecundum bellum Thebanũ duce Alcmæone confecerunt: quaſi pòſt geniti, & filii eorum qui in primo bello ad Thebas mortem oppetierant. Nam ex Statii lectione conſtant nomina ducum, qui in eo loco occubuerunt: quorum filii ut mortem parentum ulciſcerentur, communi conſilio contra Thebanos iterum arma moverunt. Acceperant enim reſponſum ab Apolline, eam ſe civitatem expugnaturos ſi Alcmæonem Amphiarai filiũ imperatorem rei bellicę feciſſent. Igitur Alcmæon exercitu ex Græcis collecto, cõtra Thebas duxit copias, acerrimeq; commiſſa pugna potitus eſt victoria, & Thebæ captæ ac dirutæ ſunt. ¶ Epigoni etiam dicti ſunt ſucceſſores Macedonum veteranorum, qui ſub Alexandro Magno ex Aſiaticis fœminis ſobolem ſuſceperant: quæ ſoboles (ut hiſtorici memorant) nomen habuit Epigonorũ, qui in caſtris nati, in armis educati, à parvula ætate periculis exercitati, laboribus durati, prorſus invicti extiterunt.

Epigramma, n. t. ἐπίγραμμα, ſeu Epigrãmatum, ti, Dicitur inſcriptio, vel ſuperſcriptio: ἀπὸ τῆς ἐπιγράφειν, quod eſt ſuperſcribere. [Ger. *Ein Vbergeſchrifft od' Titel.* Vn. *Purgo ma, (anagy) purgoma vers.*] Cicero pro Archia poëta: Quòd epigramma in eũ feciſſet, tantummodo alternis verſibus longiuſculis. Idem ad Atticum, lib. 1. Epiſt. 11: Epigrammatis tuis quæ in Amaltheo poſuiſti, contenti erimus.

Epigrammatographus, Epigrammatum ſcriptor. [Vngar. *Purgoma iro.*]

Epigryphus, ἐπίγρυφος, habens aduncum naſum.

Epigraphe, pen. cor. [Ἐπιγραφή. Vn. *Fölvol valo irás.* An. *A title or inſcription.*] Titulus, inſcriptio: item cenſus: id eſt, dinumeratio civium: & luſtrum.

Epilepſia, [Ἐπιλημψία. Gal. *Mal caduc, le mal ſainct Iean.* Ita. *Mal caduco.* German. Die fallend ſucht oder ſiecht tag. Hiſpan. *Gota coral.* Polon. *Caduk.* Vngarice, *Kórſág.* Angl. *The falling ſeakneſſe.*] Morbus eſt, quem Latini comitialem appellant, propterea quòd comitia dirimeret, ſiquis eo in campo fuiſſet correptus. Epilepſiæ autem nomen à Græco ἐπιλαμβάνεσθαι deductum eſt, quòd in eo capiantur, & vincantur ſenſus, adeò ut à mortuis nihil abſint. Nam unà cum convulſione totius corporis principes cerebri operationes auferuntur, toto videlicet cerebro, vel duobus ejus præcipuis ventribus, affecto. Hinc etiã ἱερὰ νόσον: hoc eſt, ſacrum morbum, quidam ex Græcis appellarunt, quòd cerebrum ſanctiſſimam noſtri portionem, quoddamq; mentis veluti ſacellum, peculiariter infeſtet. Quidam etiam Herculeum, ab Hercule, quem morbo huic obnoxium fuiſſe tradunt. ¶ Qui hunc morbum patiuntur, epileptici, ἐπιληπτικοὶ, dicuntur.

Epiligna, Vnguenti genus utiliſſimum, quo paſſim utebantur.

Epilogiſmus, [ἐπιλογισμὸς. Vng. *Summoba vékeſztés.*] Cogitatio, computatio: à verbo Græco ἐπιλογίζομαι, quod eſt excogito, & rationem ſubduco.

Epilogus, penult. corr. m. ſ. Peroratio, concluſio, poſtrema orationis pars. [ἐπίλογος. Gallicè, *Concluſion.* Ital. *Conchiuſione.* German. Die Beſchlußred. Hiſpan. *Concluſion.* Polonicè, *Zamknienie mowy.* Vngaricè, *Vegezö benkeſztö beſzéd.* Angl. *A concluſion.*] Cicero 4. Tuſcul. Num etiam Rhetorum epilogum deſideramus? Rhetores tripartitum epilogum faciunt, conſtantem enumeratione, amplificatione, & commiſeratione. Per enumerationem fit rerum repetitio, quæ Græcè dicitur ἀναπεφα-

ἐπαναφορὰ, id eſt recapitulatio: per amplificationem concitatur animi auditorum: per commiſerationem flectuntur ad miſericordiam.

Epimedion μηδικὸν, Caulis eſt non magnus, hederæ foliis denis duodenisve, neque florem, neque fructum ferens, radice tenui, nigra, graveolente. Romani *Vindictam* appellant.

Epimelis, Gēma candida eſt, nigricante ſupernè colore. Plin. lib. 37. cap. 10.

Epimēlis, idis, ſ. ἐπιμηλὶς. Vngar. *Naſolyiſa.*] Meſpili genus eſt mali magnitudine, folio tantùm latiore ponimi ferens rotundum, eſculentumque, fundo in latitudinem retuſo, aſtringentis naturæ, & tardè matureſcentis. Galenus πυρομηλίδα vocari refert, à tribus granis ſive oſſib. quæ in ſe cōtinet.

Epimenidium (ut Plin. lib. 27. cap. 9, ſcribit) eſt tertiū bulbi genus, cibis gratum, anguſtius folio, minusque aſpero, quàm cæteræ ſatiuæ ſpecies.

Epimonē, pen. cor. Græca vox, Latinè perſeverantia. [ἐπιμονὴ. Gal. *Perſeuerance.* Ital. *Perſeueranza.* Ger. Verzug oder beharrung. Hiſp. *Continuacion, ò perſeuerancia.* Pol. *Zaſtanowienie, zatwierdzenie.* Vn. *Allatatoßtó.* An. *Perſeuerance, ſtedfaſtneſſe.*] figura quando ad majorem affectum denotandum in eadē dictione perſeveratur: ut Virg. - ſic ſic juvat ire ſub umbras. Hæc etiam Epizeuxis, ἐπιζεῦξις vocatur.

Epimythion, n. ſ. [ἐπιμύθιον. Germ. Die außlegung / lehr vnnd vnderweiſung einer Fabel. Vngar. *Magyarazat, ertelōm.*] Fabulæ eſt expoſitio, ejusque utilitas: ut quum apologi rationem & ſententiam autores mythologici attexunt: ut ſunt apud Aeſopum appendices fabularum, quaſi affabulationes. Budæus.

Epinicia, orum, n. ſ. [ἐπινίκια. Gal. *Vers, louanges, feſte ou celebrité qu'on celebre, ou fait, pour la victoire gaignee, cōme les ieux de ieux.* Ital. *Canti & feſte per le vittorie.* German. Ein Faſt oder Geſang ſo man auß frewden eines erlangten Sigs hattet. Hiſp. *Cantos ò fieſtas por alguna victoria como huegos de alegria.* Pol. *Piesni o zwycięſtwie wanie za otrzymanim zwycięſtwa.* Vngar. *Gyōzēdelmeret vagi ēnekelendōk, es dalyā enekgymōſtelemerēk mit ſiretire vratot verſek (quagy) Gyōzēdelmi vers.* Anglicè, *Verſes or ſonge of victorie.*] Græci vocant celebritates pro parta victoria: ἐπινίκια. cujuſmodi ſunt ignes nocturni, pyræque quæ ad proximum victoriæ nuntium in teſtimonium publicæ lætitiæ accēduntur: ſolennes præterea ſupplicationes, & quæ id genus ſolennitates, quibus partæ victoriæ gaudium ſolemus teſtari. Suetonius accipit pro carminibus in laudem victoris compoſitis, in Nerone. Sequenti, *inquit*, die lætum inter lætos cantaturum epinicia quæ jam nunc ſibi componi oporteret.

Epinyctides, ἐπινυκτίδες, Puſtulæ minutæ, ſeu varices: dicti à nocendi qua maximè proveniunt. Iulius Pollux: Epinyctis puſtula ſublivida, modicè tumeſcēs, & plena ſanguinis in tibiis, & pedibus. Accipitur etiam pro oculorum morbo. Plin. li. 20. cap. 6: Illitis foliis ſanantur & ambuſta, & epinyctides: ita vocatur hulcus aciem hebetans, & in angulo oculi perpetuo humore manans.

Epiodium, ſeu Epiedium, ii, n. ſ. canticum quod dicitur cadaveri donum ſepulto: alio nomine Nęnia dicitur, ex ἐπὶ ſuper, & ᾠδὴ canticum.

Epipatron, ſimilis ocimaſtro herba. Vide de hac Barbari Corollarium de Ocimaſtro.

Epiphania, ἐπιφάνεια. Pol. *Zwiaſtowanie.* Vn. *Vizkereſzt.*] Apparitio ſeu manifeſtatio dicitur, ἀπὸ τοῦ ἐπιφαίνεσθαι: hoc eſt, ab apparendo. Inde Epiphania, orum, à Chriſtianis dicuntur feſta, quæ nos *Apparitionem Domini* vocare poſſumus. Hieron. Dies epiphaniorum Græco ſermone ſic vocatur. Quod enim apud nos *apparitionem* vel *oſtenſionem* dicimus, Græci *epiphaniā* vocant. Hoc autem ideo: quia Dominus noſter eo die Servator apparuit è tenebris. Licet enim olim natus eſſet ex Maria, & triginta annorum expleſſet ætatem, tamen ignorabatur à mundo. ¶ Epiphania quoque vocatur, quum latitudo menſuratur cum longitudine. Vide in dictione Grammæ.

Epiphonēma, n. t. [ἐπιφώνημα, Rei narratę, vel probatæ ſumma acclamatio. Epiphonematis poſt rem narratam exemplum eſt apud Virg. lib. 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanā condere gentem. Poſt rem autem probatam apud Cic. pro Ligario: Quorum igitur Cæſar impunitas tuæ clementiæ laus eſt, eorum te ipſorum ad crudelitatem acuet oratio? ¶ Dicitur etiam epiphonema clauſula arguta, quæ in fine poſita aurem ferit, quales plerunq; ſolent eſſe clauſulæ quæ epigrammata claudunt.

Epiphora, pen. cor. f. p. [ἐπιφορά. Ger. Ein gäher fluß in den Augen.] Morbus oculorum quem vulgò *Lacrymam* vocāt, quum deſcenſus humoris cujuſdam mordacis oculos angit: ἀπὸ τοῦ ἐπιφέρειν: hoc eſt, ab inferendo. Plin. lib. 20. cap. 2: Caro peponum epiphoris oculorum, & doloribus imponitur. Colum. lib. 6. cap. 16. de maguderi: Eadem radix contuſa, & cum oleo lentiſci inuncta, vitium oculorum expurgat, epiphoram ſuppri-

primit, polenta, conſperſa multa aqua. Dicitur & de aliis mēbris. Plin. lib. 20. cap. 13: Teſtium verò epiphoris cum ramis laureæ teneris adeò peculiaris eſt, &c.

Epiplexia, f. p. ἐπιπληξία, ſive Apóplexia, dicitur ſubita percuſſio: πλήσσειν enim percutere eſt.

Epiplocēle ἐπιπλοκήλη, Herniæ ſpecies, quum omentum deſcendit in ſcrotum. Vide ENTEROCELE.

Epipampholon, eſt exceſſus omenti, per ipſum umbilicum.

Epipteron, Lens paluſtris, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 90.

Epirhedium, Vehiculi genus, non diſſimile bennæ: compoſitum nomen ex ἐπὶ, & rheda. Iuven. Sat. 8: - tritoque trahunt epirhedia collo.

Epiſchidion, [ἐπιχείδιον. Gal. *Coin pour fendre bois.* Italicè, *Cuneo da fender legni.* Germanicè, Ein Weck mit dem man das Holtz ſpattet. Hiſpan. *Cuña ò cuño para hender.* Polon. *Klin.* Vngar. *Ek.* Ang. *A wedge to cleaue woode.*] Apud Vitruv. accipitur pro cuneo quò ligna finduntur. Nam χεῖν Græcis eſt findere.

Epiſcopus, pen. corr. m. ſ. [עֵבֶר *Heb.* ἐπίσκοπος. Gal. *Eueſque, ſurintendant, qui à la ſuperintendence en quelque lieu.* Ita. *Veſcouo.* Ger. Ein Biſchoff oder Auffſeher. Bel. Een Biſſchop. Hiſp. *Obiſpo, prelado de yglesia.* Pol. *Biskup, dozorca.* Vng. *Proſpōk.* Ang. *A buſhope.*] Magiſtratus nomen fuit apud veteres, cujus officium erat panis & cæterarum rerum, quæ ad cibum pertinent, curam habere: ut colligi poteſt ex verbis Arcadii, ff. de Muner. & honorib. Latine interpretatur ſpeculator, ab ἐπισκοπεῖν, quod ſpeculor ſignificat, vel conſidero. Vnde etiā hodie ad Antiſtites translatum eſt, quòd illorum præcipuè munus ſit, gregis ſibi commiſſi vitam explorare. Hac voce uſus eſt Cic. lib 7. Epiſt. ad Att. Vult enim (*inquit*) Pompeius me eſſe quem tota hæc Cāpania & maritima ora habeat epiſcopum, ad quē delectus & negotii ſumma referatur.

Epiſcopium, n. ſ. [ἐπισκοπεῖον. Gal. *Maiſon epiſcopale, Eueſché.* Ital. *Veſcouato.* Germ. Eines Biſchoffshof / die Wohnung eines Auffſehers oder Wächters. Hiſpan. *Obiſpado, ò caſa del obiſpo.* Pol. *Biskupſtwo.* Vn. *Pwſpōk lako helye.* Ang. *A biſhops houſe or mannſion place.*] Epiſcopi habitatio dicitur: ſicut Prætorium appellatur ubi Prætor jus reddit.

Epiſcopius, a, um, Exploratorius, ſpeculatorius. [ἐπισκοπικὸς. Gal. *Eſpion.* Ital. *Spiatorio.* Germ. Das zu dem auffſehen oder wachen gehört. Hiſpan. *Coſa para eſpiar.* Polon. *Kudozenſki, ſzpiegowſki.* Vng. *Vigyazo, kemlelō, ſzemlelō.* An. *Belonging to a ſpie, or to eſpy a farre off.*] Cicero ad Atticum: Quinto Nonas conſecutas ſcio hostis Cumanis in phaſelum epiſcopatum: id eſt, navem exploratoriam.

Epiſtatium id eſt, commiſſio principis, per mandati ſubſcriptionem facta. Accurſ. in C. pactum de pace.

Epiſpaſtica, ἐπισπαστικὰ, Medicamenta, quæ pertinent ad hulcus purgandum, pusque extrahendum: dicta à verbo Græco ἐπισπάω, quod idem eſt quod attraho.

Epistates, [בן משק *ben meſchek Heb.* ἐπιστάτης. Gal. *Gouuerneur, procureur de maiſon.* Ital. *Gouernatore, ò maſtro di caſa, procuratore.* Ger. Ein Schaffner. Hiſp. *Mayordomo, procurador.* Pol. *Stárſzy.* Vn. *Falusbiro.* An. *A ſteward, a bailif.*] Græce dicitur qui a nobis villicus, procuratorque ac præpositus rei faciendæ vocatur. Is omnino genere epiſtata, villica dicitur, quæ præeſt diligenter familiæ ruſticanę: qua voce utitur Cato de Re ruſt. cap. 56.

Epiſtolæ, [סִפְרֵי *Heb.* ἐπιστολαὶ. Gal. *Lettres missiues, lettres.* Ital. *Epiſtola, lettera.* Ger. Ein Sendtbrieff. Bel. Een Brief. Hiſp. *Carta mensajera.* Pol. *Lyſt.* Vn. *Leuél.* An. *A letter.*] Litera ἀπὸ τοῦ ἐπιστέλλειν, quod eſt mittere, quia ad abſentes mittitur. Plautus in Epid. Quia quotidie ipſe ad me è legione epiſtolas Mittebat. Idem in Pſeud. Herus me tibi ſalutem multā voluit dicere: Hanc epiſtolam accipe à me, hanc me tibi juſſit dare. Cicero Quinto fratri, lib. 1: Illud quod eſt epiſtolæ proprium, ut is ad quem ſcribitur, de his rebus quas ignorat, certior fiat, prætermittendum eſſe non puto.

Epiſtolium, n. ſ. [ἐπιστόλιον. Gal. *Petites lettres, petites miſsiues.* Ital. *Epiſtoletta.* Germanicè, Ein Sendtbrieffle in. Hiſpan *Pequenna carta mensajera.* Polon. *Liſtek.* Vngar *Leueletske.* Ang. *A litle lettre.*] Parva epiſtola. Catullus: Conſcriptum hoc lacrymis mittis epiſtolium.

Epiſtolaris, re, Quod ad epiſtolam pertinet: [ἐπιστολικὸν. Gal. *Des appartenance de ſeruant aux miſsiues.* Italicè, *Coſa pertinente à lettere miſsiue.* German. Das zu einem Sendtbrieff gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à carta mensajera.* Polon. *Czo przinalezi do piſſanialiſtow.* Vngaricè, *Leuélhez ualo.* Ang. *That belongeth, to wryttinges.*] ut, Epiſtolaris charta, Martial. libro 14. Hieronym. Neque enim epiſtolaris anguſtia evagari longiùs patiebatur.

Epiſtomium, n. ſ. [ἐπιστόμιον. Ger. Ein Hane oder Zapff an Faſſen vnd andern dingē. Pol. *Kurek przez ktory puſzczamy wino.* Vn. *Szjuarany.*] Dicitur inſtrumētum illud ęneū, quo in fontib. ora ſalientiū obturantur, vertibulū in medio pertuſum habēs, quod admittit

admittit vel arcet aquã: Galli ſua lingua, *Fontem* vocant. Hoc etiam inſtrumento utimur ad vinũ ex dolio hauriendũ. Seneca ad Lucil. Niſi aquam argentea epiſtomia effuderint: & adhuc plebeias fiſtulas cloquor. Varro lib. 3. de Re ruſt. Quum & aqua calida & frigida ex orbe ligneo, menſaq; quam dixi in primis radiis eſſe, epiſtomiis verſis ad unumquenq; actum, ſic ut influat in convivium. Vitruv. lib. 10: De hydraulicis organis loquens accepit epiſtomium pro eo obturaculò, quod in muſicis organis ſpiritum continet, & laxat ut opus eſt. Motione, *inquit*, vectium vehementioꝛe ſpiritus vehemens compreſſus, epiſtomiorũ aperturis influit, & replet anima canales.

E᷑pīſtrŏpheus, *ἐπιστροφεύς*, à rei anatomicæ peritis dicitur prima ex ſeptem colli vertebris, omnium ut latiſſima, ita & tenuiſſima, duplicem habens concavitatem, capitis convexitatem, ſive proceſſus recipiẽtem: cujus articulationis beneficio caput ad latera circumagitur. A᾽quo uſu vertebra hęc epiſtropheus appellatur, à verbo Græco *ἐπιστρέφω*, quod inter cætera ſignificat converto, circumago.

E᷑pīſtrŏphē, *ἐπιστροφή*, Rufiniano figura eſt *λέξεως*, quum eadẽ in verba plures deſinunt ſententiæ. Rutilius tamen Lupus hãc inter ſchemata ſententiarum refert, epiphoramq́ue appellat.

E᷑pīſtўlĭum, n.ſ. [כותרת *chothéreth*. *ἐπιστύλιον*. Gal. *Le chapiteau d᾽vne columne ou pilier*. Ital. *Capitello*. Germ. Ein Deckel oder Knopff ſo man obẽ auff ein Gaut ſetzt. Hiſp. *Capitel ſobre la columna*. Polon. *Nakric᾽ie ſł᾽upa albo gał᾽ka naſł᾽upie*. Vng. *Agas, (auagy) oſzlop feies tabláia, (vagy) oſzlop feie*. Ang. *The chapter of a pillor, a litle pillor ſet vpon a greater*.] Capitellum quod ſuper columnam ponitur. Corpus enim columnæ, ſcapum vocant: fundamentum, baſim: illud verò quod columnæ ſuperponitur, epiſtyliũ appellant. Vide multa de epiſtyliis apud Vitruvium.

E᷑pīſўnălœphē, es, f.t. *ἐπισυναλοιφή*, Figura eſt dictionis, eadem cum ſynæreſi, qua duæ ſyllabæ iiſdem literis remanentibus, in unam conglutinantur: ut, Aeripidem cervam apud Virgilium, pro Aẽripidem. Huic opponitur diæreſis, qua una ſyllaba in duas reſolvitur: ut, Siluæ, triſſyllabum apud Horatiũ, pro diſſyllabo Sylvę. Inter epiſynalœphen & ſynalœphen hoc intereſt, quòd ſynalœphe propriè fiat in diverſis dictionibus, prima ſequentis dictionis vocali ultimam præcedentis abſumente: ut, Carthag᾽ Italiam. Epiſynalœpha verò nonniſi in eadem fit dictione, nulla litera pereunte: ſed duabus tantùm in unam coaleſcentibus.

E᷑pĭtăphĭum, phii, n.ſ. [*ἐπιτάφιον*. Gal. *Epitaphe, l᾽eſcriture qu᾽on met ſur vne tombe*. Ital. *Epitafio di ſepoltora*. Germ. Ein Grabſchrifft. Hiſpan. *Epitaphio de la eſcriptura*. Polon. *Napu nagrobie*. Vngar. *Koporſora meeczet iras, koporſouers*. Anglicè, *An epitaphie, or ſcripture on a graue*.] Dicitur inſcriptio quã ſepulchris incidi videmus in laudem defunctorum: quale eſt illud apud Virgilium in Daphnide: Daphnis ego in ſylvis, hinc uſque ad ſydera notus, Formoſi pecoris cuſtos, formoſior ipſe. Item illud apud Ovidium in Epiſt. Phyllidis: Phyllida Demophoon leto dedit, hoſpes amãtem: Ille necis cauſam præbuit, illa manum. Dictum epitaphium, quòd humato jam corpore, *ἐπὶ τῷ τάφῳ*: hoc eſt, in ſepulchro ſoleat inſcribi. Nam quod cadavere nondum humato in defuncti laudem accinebatur, epicedium dici conſuevit.

Epitheca, Græcis eſt, quod Dos Romanis. Vnde prædiorum epithecę apud Iureconſultos, quas Papinianus impoſitiones interpretatur, quamvis pro Epithecis vitioſè legatur Eotici, ut apud Vlp. Leg Rhod. lib. 22. cap. 13. Ant. lect.

E᷑pĭthălămĭum, n.ſ. [*ἐπιθαλάμιον*. Vngar. *Valakinek, halalara irattatot vers (az, ax) formenzõ*.] Sacer hymnus, qui in nuptiis canitur. Nam *ἐπιθαλάμιος*, Græcis idem eſt quod conjugalis.

E᷑pĭthĕmăta, n.t. *ἐπιθέματα*, Medicamenta ſunt, quæ parti affectæ foris adhibentur, panniculo aut linteo illita: ita dicta à verbo Græco *ἐπιθέναι*, quod eſt imponere.

E᷑pĭthĕſis, is, *ἐπίθεσις*, præter vulgatas illas apud Græcos ſignificationes, quibus pro impoſitione, ſive aggreſſione ſumitur, apud Iuriſconſultos etiam uſurpatur pro inſcriptione quadam appoſititia, in contumeliam, fraudémve alicujus facta. Vlp. l. Lex Cornelia. ff. de injur. & famoſis libellis, Eadem pœna ex Senatuſconſulto tenetur is qui epitheſin, aliúdve quid, ſive ſcripturam in aliorum notam produxerit.

E᷑pĭthĕtŏn, pen. corr. *ἐπίθετον*, A᾽ Quintiliano dicitur appoſitum, ab aliis adjectivũ: *παρὰ τὸ ἐπιτίθεσθαι τῷ ὀνόματι*: hoc eſt, ab eo quòd ſubſtantivo apponatur. Epitheta tribus de cauſis nominibus addũtur: Diſcretionis: ut, Phrygiæ molimur mõtibus Idæ. Eſt enim & Ida Cretæ mons. Proprietatis: ut, Terribili impleꝛum ſetaq́ue & dentibus atris. Ornatus, ut, Alma Venus. Differt autem epitheton ab antonomaſia, quòd illud nunquam ſolum ponitur, ſed nomini proprio alicujus adjicitur: antonomaſia autẽ per ſe proprii nominis vice ponitur.

Epithymbrum, pro eo accepit Paulus quod eſt in Thymbro, modo, quo Epithymum vocamus, quod eſt in Thymo.

Epithymos, Thymus apud Dioſcor. libro 3. capite 43. Plin. libro 21: Epithymum, flos eſt thymi, ſed non omnis.

E᷑pĭthўmĭă, miæ, [*ἐπιθυμία*. Gal. *Concupiſcence, deſir*. Ital. *Concupiſcenza, voglia ardente, brama*. Germ. Begird. Hiſpan. *Codicia*. Polon. *Zadża*. Vng. *Gonoz kéuánſág*. Ang. *Concupiſcence*.] Latinè dicitur concupiſcentia, deſideriũ: à verbo *ἐπιθυμέω*, quod eſt concupiſco.

E᷑pĭtīmĭă, æ, [*ἐπιτιμία*. Vng. *Eep hirnéut*.] Fama uniuſcujuſq; integra, nulla infamiæ nota labefacta. Vtitur hac voce Modeſt. l. Scire. ff. De tutoribus & cura. Siquis (*inquit*) à parentib. prohibitus fuerit, tutor eſſe, neque creari hunc oportet: & ſi creatus fuerit, nec recuſaverit, prohiberi eum eſſe tutorem manente epitimia: hoc eſt, famæ integritate. Huic opponitur *ἀτιμία*: hoc eſt, infamia, vel ignominia.

E᷑pĭtŏgĭum, Genus palli quod ſupra togam ferebatur. [Ang. *An hoode that coueꝛeth the ſhulders*.] ab *ἐπί*, & toga. Quint. lib. 1. cap. 5.

E᷑pĭtŏmē, mes, f.p. & Epitoma, mæ, pen. corr. [*ἐπιτομή*. Vn. Rծuid ſumma. Ang. *An extract or ſhort draught*.] Breviarium, abbreviatio, vel compendium: à verbo Græco *ἐπιτέμνω*, quod eſt abbrevio. Cic. ad Attic. lib. 13: Epitomen Bruti Cællanorum velim mihi mittas. Eidem lib. 12: In Bruti epitoma Fauniorum ſcripſi quod erat in extremo.

E᷑pĭtŏnĭă, orum, *ἐπιτόνια* ab *ἐπιτείνειν*, ſunt inſtrumenta, quibus funes intenduntur, rota inſtructa & puteis adplumbata, eo ordine, ut terni & quaterni ſimul aquam eodem ex puteo haurire poſſint, funiculo per rotam dimiſſo. Vlpian. L. 17. §. 5. D. de act. empt. Caſtella plumbea, putea, opercula puteorum, epitonia fiſtulis adplumbata, aut quæ terra continentur, quanvis non ſint affixa, ædium eſſe conſtat. Hotomanus in Lexico.

E᷑pītrăgĭas, *ἐπιτραγίας*, Piſcis genus, à fœdo hirci odore ita dictum.

Epitragi, *ἐπίτραγοι*, Vermes vitibus infeſti: ita dicti quòd hircorum more vitium frondes prærodant.

E᷑pĭtrăpĕzĭă, *ἐπιτραπέζια*. Dicuntur generaliter menſis apta, quæ ſunt vaſcula & potoria & eſcaria, ab *ἐπὶ* & *τράπεζα*.

E᷑pĭtrĭtŭs, pen. corr. m.ſ. *ἐπίτριτος*, Pes ex quatuor ſyllabis cõſtans, quarum una ſemper ab aliis tribus diſcrepat. Eſt autem in quadruplici differentia. Primus conſtat ex jambo & ſpondeo: id eſt, ex prima brevi & tribus longis: ut ſãcerdotes. Secundus ex trochæo & ſpondeo: id eſt, ex ſecunda brevi, aliis longis: ut conditores. Tertius ex ſpondeo & jambo: id eſt, tertia brevi, aliis longis: ut, hæreditas. Quartus ex ſpondeo & trochæo: i. ex quarta brevi, cæteris lõgis: ut, Prænestinus. ¶ Epitritus etiam proportio dicitur, continens aliquem numerum, & ejus partem tertiam: ut quatuor epitriti proportionẽ habent ad tria: duodecim, ad novem: quadraginta ad triginta.

E᷑pītrŏchāſmŭs, *ἐπιτροχασμός*, Figura eſt ſententiarum, teſte Aquila, qua plura inter ſe diſtantia velociter percurrimus, eo conſilio ut adverſarium perturbemus. A᾽ verbo *ἐπιτροχάζω*, quod eſt velociter percurro.

E᷑pītrŏpē, es, pen. corr, *ἐπιτροπή*, Schema eſt *ἀλληγορίας*, teſte Rutilio, quum rei alioqui vehementer confidentes, judici permittimus, ut quemadmodum illi viſum fuerit, conſtituat, eiq; nos parituros pollicemur. Rufinianus epitropen eſſe ait, quum alicui figuratè permittimus, ut faciat quod velit, quum tamen id minimè ſentiamus. profertq; exemplũ ex 4. Aeneid. I, ſequere Italiam ventis pete regna per undas. Ibi enim Dido, quanvis liberum abitum Aeneæ permittere videatur, re tamen ipſa maximè dehortatur, difficultatem ei & pericula ob oculos ponens. Dicta epitrope. à verbo Græco *ἐπιτρέπω*, quod eſt rem alicujus arbitrio permitto. Latinè conceſſionem vocare poſſumus.

E᷑pĭtўrum, n.ſ. *ἐπίτυρον*, Genus eſt edulii, Siciliæ frequentius, quàm Italiæ, teſte Varr. li. 6. de ling. Lat. Plaut. in Milite: Si unũ epityrum edam apud illum, eſuriens inſanè. Quidam exiſtimarunt cibi caſeati genus eſſe, ab eo quòd Græci *τυρὸν*, caſeũ appellant. Quib. apertè refragatur Columellæ autoritas, qui epityrũ in olivis condituræ genus eſſe docet, in Græcis civitatib. potiſſimùm uſurpatũ: docetq; rationẽ qua id fieri ſoleat. Idem ſentit & Cato, qui lib. de Re ruſt. cap. 19, ejus confectionem præſcribit his verbis: Epityrum album, nigrum, variumq; ſic facito. Ex oleis albis, nigris, variisque nucleos ejicito, ſic condito: concidito ipſas: addito oleum, acetum, coriandrum, cyminum, fœniculum, rutam, mentham. In orculam condito: oleum ſuprà fiet: ita utitor. Sunt qui hoc condituræ genus pityrum vocare malint: itaque tàm apud Catonem quàm Columellam legendum cenſeant: vocis originem repetentes à pityri olivæ genere, condituræ hujuſmodi aptiſſimo. Verùm hi parum diligenter Catonis verba videntur expendiſſe; qui non ex certo quopiam olivæ genere, cui pityris nomen fuerit, epityrum ſive pityrum fieri docuit: ſed ex quavis oliva tàm alba, quàm nigra aut varia. Columella quoque ex pauſia vel orchite ante maturitatem decerpta conficiendum

ſciendum præcipit, nulla pityris facta mentione. Potiùs itaq; iis aſſentiendum putaverim, qui genus hoc condituræ δὰ τὸ πτύειν: hoc eſt, à furfure dictum exiſtimant: cujus ſimilitudinem quandam referre videntur tùm ſymini, coriandri, fœniculi, & lentiſci ſemina, tum rutæ menthæque folia minutim conciſa.

Epizeuxis, ἐπιζεῦξις, Combinatio, figura, quum dictio in verſu abſque medio aliarum combinatur. Virg. 9. Aeneid. Me me adſum qui feci, & apud Terent. in Andr. O Myſis Myſis.

Epodus, Vide EPOS.

Epops, m. t. ἔποψ, Avicula ſordidiſſima eſt, eaque criſtata, unde & ἀλεκτρυὼν ἄγριος à Græcis appellatur. [Pol. *Dudek.* Vn. *Szarbabuk, bwdós babuk, ſzarakakota.* Angl. *A lapwincke, a baſtard or blak ploouer.*] Latini à ſono quem edit, conficto nomine Vpupam vocant.

Epoptæ, ἐπόπται, In ſacris dicebantur myſtæ, qui totum jam annum initiati, ad ſpectanda ſacra admittebantur. A verbo ἐποπτεύω, quod eſt ſpectare ſive inſpicere. Vnde & ſacrorum inſpectionem ἐποπτείαν Græci appellant.

Epos, neut. gen. [ἔπος. Vn. *Vers.*] quamvis Græcis generale ſit nomen, modò verbum ſignificans, modò verſum: κατ' ἐξοχὴν tamen pro carmine heroico accipitur, quod & Longum Ennius appellavit. Diomedes: Epos, *inquit*, eſt carmen exametron, divinarum rerũ & heroicarum, humanarumq; comprehenſio. Martialis: Scribebamus epos, cœpiſti ſcribere, cecili: Aemula ne ſtarent carmina noſtra tuis. Horat. 1. Sermon. Sat. 10: forte epos acer Vt nemo, Varius ducit.

Epodus, epodi, pen. pd. ἐπῳδός. Eſt genus carminis in quo ſingulis verſib. ſingulæ clauſulę ſubjiciuntur, & veluti accinũtur: idque ferè alio genere carminis, & plerunque breviori: cujuſmodi ſunt pleraque apud Horat. Iambico dimetro poſt heroicum, aut trimetrum Iambicum ſtatim ſuccedente. Quint. lib. 10. cap. 1: Iambus non ſanè à Romanis celebratus eſt, ut proprium opus: à quibuſdam interpoſitus, cujus acerbitas in Catullo, Bibaculo, Horatio: quanquam illi epodos intervenire non reperiatur.

Epoto, as, are, Potando exhaurio. [ἐκπίνω. Gall. *Boire tout, ne rien laiſſer.* Ital. *Votar beuendo, beuer tutto.* Germ. Außtrincken/ außſauffen. Hiſ. *Vaziar beuiendo, beuier todo.* Polon. *Wypiiam, wipi'ikam.* Vng. *Ki iſzom.* Ang. *To drink out all at ones.*] Martialis libro 2: Quæque Tyron tonies epotavêre lacernæ. Plautus Menæch. Confecto prandio, vinoque epoto. Cicer. pro Cluentio: Quem ſtatim epoto poculo mortuum eſſe dixiſtis. Liv. 8. ab Vrbe: Epoto medicamento ſuametipſi fraude perierunt. Venenum epotum. Cic. pro Cluent.

Epulæ, arum, f. p. quaſi edipulæ, Sunt cibi in quotidianum hominum uſum comparati. [מַטְעַמִּים *mathammim.* σιτία. Gal. *Viandes.* Ital. *Viuande.* Germ. Speiß. Hiſ. *Manjar ò comida.* Pol. *Pokarm.* Vng. *Etek, étel, éledel.* Ang. *Daylie meate, or foode.*] Cic. 3. Philip. Vino & epulis retentus & alea eſt: ſi epulæ potiùs quàm popinæ nominandæ ſunt. ¶ Epulæ etiam beſtiarum cibus quotidianus dicitur. Virgil. 4. Aeneid. epulasque draconi Quæ dabat. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: cui ſtrágula veſtis Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca. ¶ Epulũ verò propriè publicum convivium ſignificat, quale exhiberi ſolebat aliquando civibus vel a tribunis, hariolis, vel in honore magni alicujus civis mortui, vel in dedicatione templi. [מִשְׁתֶּה *miſchteh.* ἑστιάσεις, συνδεῖπνα. Gal. *Banquet feſtin.* Ital. *Conuito ſolenne.* Ger. Ein Banckett/ ein herrliche offne Mahlzeit. Hiſp. *El combite publico, ò ſiaa real.* Pol. *Col'lacia obeczna.* Vn. *Lakoda lom, kóżónséges wendégség.* An. *A bankett, or deintie fare.*] Iuven. Satyr. 3: Vnde epulum poſſis centum dare Pythagoreis. Cicer. pro Muræn. Is quum epulum Q. Maximus Africani patrui ſui nomine populo Romano daret rogatus eſt. Sed confunduntur quandoq; nam epulum pro privato convivio invenitur, & epulæ pro convivio publico & communi. Cicer. pro Cn. Plancio: Sepulchrum L. Catilinæ floribus ornatum, hominum audaciſſimorum ac domeſticorum hoſtium conventu, epulisq; celebratum eſt. Idem de Clar. Orat. Carmina in epulis cantata à ſingulis convivis de clarorum virorum laudibus. ¶ Epulam quoque in ſingulari numero Veteres dixêre, teſte Feſto Pompeio.

Epulones, m. t. Dicti ſunt apud antiquos, teſte Livio lib. 3. bel. Maced. Triumviri, quorum munus erat Iovi, cæterisque diis epulas inſtruere. ἑπτάνδρες. Romæ (*inquit*) eo anno primùm Triumviri epulones facti: hi epulas Iovi cæterisque diis inſtituendi poteſtatem habebant. Cicero de Aruſp. reſp. Patres cõ ſcripti, vosq; Pontifices, ad quos epulones Iovis opt. max. ſi quid eſt prætermiſſum, aut commiſſum, afferunt: quorũ ſententia illa eadem renovata atque inſtaurata, celebratur. Auguſtinus lib. de Civit. aſſeruit epulones perpetuos fuiſſe, qui ad auream Iovis menſam ſtatuæ oppoſitam perpetui erant convivæ, ut mimorum potiùs & paraſitorum contubernia, quàm Dei ſacra celebrarentur. ¶ Dicuntur etiam epulones qualeſcunque convivæ qui epulis interſunt, quos etiam Veteres epulonos dixerunt, per ſecundam inflexionem. [Ang. *Gullygottes, gluttons.*] ¶ Inde Coëpulonus, dicitur convictor, & iiſdem epulis veſcens. Plautus Perſa: O mi Iupiter terreſtris & coëpulonus.

Epulari, d. p. Eſt in convivio eſſe, ſeu convivari. [δαιτυμόνα, σιτᾶσθαι. Gal. *Banqueter, manger en banquet.* Ital. *Mangiar in conuito.* Ger. Zächen Hiſp. *Comer en combito.* Pol. *Bies iadowacz, wgoſcinie vżywac.* Vn. *Vendegeskedni, lakni.* An. *To eat at feaſtes, to bankett.*] Liv. libro 25: Vulgò apertis januis in propatulis epulati ſunt. Cic. 2. de Fin. Quum in voluptate ſint qui epulentur. Idem de Senect. Epulabatur igitur cũ ſodalibus omnino modicè: ſed erat tamen quidam fervor ætatis.

Epulatus, part. [δαιτυμόνας. Gal. *Qui a fait bonne chere qui a mangé & pris ſon repas.* Ital. *Chi a mangiato.* Ger. Der gezächt hat. Hiſ. *El que à comido.* Vn. *Vèdegeskedet, iól lakot.* An. *That hath made good cheere.*] Cic. 2. Tuſcul. Poſt epulatos cum matre adoleſcentes ſomno ſe dediſſe.

Epulatio, onis, f. t. Convivium, victus. [ἑστιάσεις. Gall. *Banquetement.* Italicè, *Il far de conuiti.* German. Zächung/ Gaſthaltung. Hiſp. *A quella obra de comer ò hazer combite.* Pol. *Bies'iada.* Vng. *Vendegeskedés, lako.* Anglicè, *A banketting, a feaſting.*] Colum. lib. 12. cap. 3: Quæ ad menſam quotidianam atque epulationem pertinerent.

Epulatis, re, Quod ad epulas pertinet: [ἑστιατικός. Gal. *De banquet, appartenant à feſtin ou banquet.* Ital. *Chi ò che à viuande ſi conuienne.* German. Das zu einer Zäch oder Gaſtmal gehört. Hiſp. *Coſa que ſe come ò pertenece à ella.* Polonicè, *Do bies iadi przinalezacy.* Vng. *Etkekhez ialo* Anglice, *That belongeth to a bankett.*] ut, Epulare ſacrificium: epularis ſermo, qui in convivio fit. Cicer. 3. de Orat. Quum eſſent ipſi à Numa ut etiam illud ludorum epulare ſacrificium facerent, inſtituti. Apul. Iam illatis luminibus epularis ſermo percrebuit. ¶ Epulares etiam vocabantur, qui in ſacris epulabantur ἱερόγεροι. Varr. Dum epulares nocte epularentur.

Epulatorius, a, um, quod aptum eſt ut in epulis comedatur. [δαιτυμονικός. Gall. *Ce qu'on peut manger.* Ital. *Coſa mangiatiua.* Ger. Dao zur Speiß fügtich iſt. Hiſ. *Coſa que ce puede comer* Pol. *Do bry do iadl'a.* Vn. *Az mietekbe meg theto.* Angl. *That ſerueth for banketting.*]

Epulis, idis, [ἐπουλίς. Vngaricè, *Meg ſölt iny.*] Dicitur quoties juxta dentes in gingivis caro excrevit. Paulus Aegineta parvum abſceſſum eſſe ait circa gingivas, qui niſi diſcutiatur, ſuppuratur.

Epulotica, medicamenta, ἐπουλωτικὰ φάρμακα, à medicis appellantur quæ cicatricem obducunt. Nam ἐπουλοῦν, Græcis eſt ad cicatricem perducere.

E ante Q.

EQ. C. In notis antiquorum, Equeſtris cohortis. EQ M. S P. P O M. equitum magiſter Spurius Pompejanus. EQ P. eques publicus. EQ R. eques Romanus.

Equa, equę, Equarius, Eques, Equeſter, &c. Vide EQVVS.

Equapium, Nonnulli appellarunt herbam, quam Latini olus atrum nominant. exiſtimantes ita transferri poſſe Græcã vocem. [ἱππομάλινον. Pol. *Czarna kapuſta.* Vngar. *Feketeparé kékparé.*] Quam nomenclaturam apud idoneum ſcriptorem non facilè reperias. Neque ἱππομάλινον, tàm equinum, quàm magnum aut pergrande apium ſonat. Nam ἱππος, & βᾶις in compoſitione ſæpè vocabulorum ſignificata intendunt, amplitudinemq, & magnitudinem important.

Equeſtris, Vide EQVVS.

Equicervus, Animal in Oriẽte habens cornua & jubas poſt collum deſcendentes uſque ad ſcapulas, & barbam ſub mento, ungulas, & corpus ad cervi quantitatem. ἱππέλαφος. Vtitur hac voce Ariſtotelis interpres lib. de Animalibus.

Equidem, Affirmativa conjunctio eſt, Certè. [אָכֵן *ach, γέ, ἔμπαν.* Gal. *Quant à moy, certes, certainement.* Ital. *In vero, certamente.* Ger. Zwar/ fürwahr/ warlich. Bel Voorwaer. Hiſ. *Cierto, ciertamente, en verdad.* Polon. *Zaiſte, zaprawde.* Vng. *Nyiluán, bizonyara.* An. *Surelie, truelie*] Cic. de Amic. Equidem ex omnibus rebus quas mihi aut fortuna, aut natura tribuit, nihil habeo, quod cum amicitia Scipionis poſſit comparari. Sunt qui exiſtimẽt compoſitum eſſe ab ego & quidem, quòd frequentiſſimè inveniatur junctum cum verbis primæ perſonæ: ut apud Virgil. 12. Aen. equidem merui, nec deprecor, inquit. Quo in loco equidem item videtur ſignificare quod ego quidem. Hoc tamen nihil urget, quum ſemper in verbo primæ perſonæ, ſingularis numeri, intelligatur nominativus ego. Præterea quũ inveniatur conjunctũ cum verbis cujuſvis perſonæ in utroq; numero, conſtat certè ubiq; nõ poſſe exponi per ego. Perſius Satyr. 5: Non equidẽ hoc dubites amborũ fœdere certo Conſentire dies. Vbi cum ſecunda perſona conjunctum eſt. Idem etiam cum verbo tertiæ perſonæ poſuit Satyr. 1: Per me equidem ſint omnia protinus alba. Cic. ad Attic. Sic ages igitur:

equidem

equidē id erit primum proximum Clodiæ. Hue accedit quod interdum invenitur simul positum in oratione cum ego, ut apud Salust. Ego equidem sic existimo. Quo in loco si velis equidem explicare per ego & quidem: ineptissimam confeceris perissologiam. Satiùs itaq; erit dicere, equidem nihil aliud significare quàm quidem.

Ĕquus, Animal, nemini non notum. [סוס *sus.* ἵππος. Gall. *Cheual.* Ital. & Hispan. *Caualio.* German. Ein Ross, oder Pferd. Belg. Een peerdt. Pol. Koń. Vng. Lo. An. *An horse.*] Sunt qui ab æqualitate dictum putentur, quasi æquũ detracta prima litera quæ diphthongum efficiebat: quòd equi pares eligi solerent, qui bigis, quadrigisque jungerentur. Sed hæc etymologia ut pleræque aliæ, admodum videtur frivola. Cic. de Amic. Nemo est qui non equo quo consuevit, libentiùs utatur, quàm intractato & novo. Idem in Verrem: Eum nemo unquam sedentem in equo vidit. Virg. 2. Aen. & equorum agitator Achilles. Ovid. 3. Metam. Vt fremit acer equus, quũ bellicus ore cruento Signa dedit tubicen. ¶ Equorum alii gradarii, qui molli gradu, & sine succussura incedunt: contrà, succussores sessorem frequenter inquietant. Alii dicuntur veredi, in cursu velocissimi, quibus majores usi sunt in venatione. ¶ Equus Trojanus, proverbium, de occultis latebris, conspirationibusque ad perniciem alicujus tendentibus. Cicer. pro Muræn. Intùs, inquam, est equus Trojanus, à quo nunquã me Consule dormientes opprimemini. ¶ Equis & quadrigis: id est, omni conatu. Cicer. ad Quint. Frat. libro 2: Sic ego qui in isto homine colendo tàm indormivi diu, te mehercule sæpè excitante, cursu corrigam tarditatem, cùm equis, tùm verò (quoniam scribis poëma ab eo nostrum probari) quadrigis poëticis. ¶ Velis equisque. Cic. 2 Offic. Cum his velis equisq; (ut dicitur) si honestatem tueri ac retinere sententia est, decertandum est. Quo tamẽ in loco nonnulli malunt legere viris, equisque. ¶ In planitiem equum, *ἐς πεδίον τὸν ἵππον.* Quoties quis ad id provocatur, in quo plurimùm valet, quoq; vel maximè gaudet. Equus in campo, tanquam in sua est arena. Lucia. in Captivo, & Plato in Theæteto. Translatum videtur à militia. Nam quoties res est pediti cum equite, pedes fugit campestria, sectaturq; loca impeditiora. ¶ Equi senectus, *ἵππου γῆρας.* Proverbium in eos dici solitum, qui præclarè rebus gestis in juventa posteaquam consenuerint, ad sordidas curas semet abjiciunt. Sumptum à generosis equis, qui senio facti segnes, in pistrinũ aut currum, aut aliud id genus opus detruduntur, olim in pretio habiti, dum integris viribus essent. Plutarch. L. qui sacri V. Sacer. ¶ Quod equus ornet campum. Vide Liberin. Quæ maximè in equo spectanda. Vide Apul. de Deo Socrat.

Ĕquă, æ, in dativo & ablativo pluralibus equabus, Equini generis fœmina: [סוסה *susáh.* ἵππος, ἡ. Gall. *Iument.* Ital. *Caualla.* Germ. Ein Stůdt. Hisp. *Yegua.* Pol. *Klacza, kobel'a.* Vng. *Kabala ló.* Angl. *A mare.*] Ovid. 2. Metam. Nobiliumque greges custos servabat equarum. Ibidem li. 9: Nec vaccam vaccæ, nec equas amor urit equarum.

Ĕquĕs, gen. comm. Insidens equo. [פרש *paráshi.* ἱππεύς. Gal. *Cheuaucheur, qui est à cheual, cheualier, homme d'armes.* Ital. *Caualliere, caualcatore, che è à cauallo, caualliero, huomo d'arme.* Germ. Ein Reuter. Belg. Een Ruyter. Hisp. *Varon ò muger à caua lo, caualliero.* Pol. *Iezdziec, raitar.* Vngar. *Louagos, louag.* Ang. *A man of armes, an horse man, a knight.*] Plaut. Mil. neque eques neque pedes præfectus quisquam tanta audacia est, Qui æquè faciat confidenter quàm mulieres faciunt. Virg. Aen. 8: Interea præmissi equites ex urbe Latina. ¶ Sumitur quandoque pro equo. Virgil. 3. Georg. Imposiri dorso atque equitem docuêre sub armis Insultare solo, & gressus glomerare superbos. ¶ Equites etiam dicebantur à Romanis qui Equestrẽ dignitatem erant adepti, aut ex Equestri ordine prognati: quorum ordo, quãvis dignitate Senatoria aliquãto erat inferior, proximam tamen ab illa obtinebat dignitatem. Neque solùm dignitate, verum etiam censu distinguebantur equites à senatoribus. Cẽsus enim Senatorius duplo major erat censu Equestri. Nam ante Augusti tempora census Senatorius erat octingentorũ millium: hoc est, coronatorum XX. M. Census autem equestris quadringentorum millium: hoc est, coronatorum X. M. quanquam postea pro arbitrio principum sæpiùs auctus fuit census, & imminutus. Mart. lib. 8: Vescitur omnis Eques tecũ populusq; Patresque.

Ĕquĕs, Tria genera loquẽdi Latini scriptores usurpãt, eques, equestris ordinis, equestri loco natus, quæ utrum idẽ significent, an verò differant & quatenus differant, considerandum. Eques & equestris ordinis, idem sunt: nam & eques quicunq; est, & dicitur idẽ equestris ordinis, & est, & dicitur. & contrà Quòd si eques patre natus est equite, qui nunquam senator fuerit: is equestri loco natus dicitur: sin patre natus est senatore: eques quidẽ, sed nõ equestri loco natus. qui porrò, quum eques fuisset, in senatũ est allectus, eques nõ ampliùs dicitur, sed assumpto nobilioris ordinis nomine, senator: ornamenta tamẽ retinet equestria, anulum aureũ, & equũ publicũ. Itaq; M. Cicero quum equite Romano natus esset, nunquã postea quàm in senatũ pervenit, eques appellatur, sed senator: atque ipse suis in scriptis, quum de ordine senatorio loquitur, nostrũ appellat: quũ de equestri, non itẽ: is igitur nõ eques, neq; equestris, sed senator, & senatorii ordinis jure dicebatur. Ac mihi venit in mentẽ, quod in quadã epistola scripsit M. Cęl. ad Cic. Nostri, *inquit*, equites nisi acutiùs vidissent: nostri ob eã causam dixit, quia uterq; patre equite Romano natus erat. Potest igitur esse eques equestri loco natus & eques nõ equestri loco natus: itemque potest esse senator equestri loco natus, & senator non equestri loco natus: cujus verò pater eques fuit, is, si senator factus est, desinit appellari eques, & equestris ordinis, eadem tamen retinet insignia, nisi si ea, ignominię causa, notatus à Censorib. amisit. Ex Aldi observationib.

Ĕquestĕr, hujus Equestris, & hic & hæc Equestris, & hoc Equestre: ab eques fit, Quod pertinet ad equitem: [ἱππικός. Gal. *De cheual ou cheualier, des appartenances d'hõmes d'armes ou de gens à cheual.* Ital. *Equestre cio che à caualiere si conuiene.* Germ. Reuterisch / das zu den Rossen vnd der Reuterey gehört. Hispan. *Cosa de caualleria.* Pol. *Iezni do iazdi prinalezaci.* Vng. *Louaghóz valo, louage.* Ang. *Of an horse, that belongeth to knightes or horsemen.*] ut, Equestres copiæ. Cic. 2. de Fin. Equestris disciplina. 6. Verr. Equestris ordo. ad Brutũ: Equestris ordinis princeps. Equestrẽ verò ordinem, *ἱππικὸν τάγμα.* medium fuisse constat inter patritios & plebem: hi olim sub Romulo regibusq; Celeres dicebantur, teste Plin. lib. 33. cap. 2, à Celere (ut quidam putant) Remi interfectore: deinde à flectendis equis, Flexumines vocitati: postea Trossuli, à Trossulo oppido Tusciæ, quòd id sine ullo peditum adjumento equites cepissent. ¶ Hujus ordinis ornamenta & insignia fuerunt, equus publicè datus, & anulus aureus. Census item ad hunc ordinem obtinẽdum requirebatur 400000. nummûm, quæ omnia dignitas, splendor & ornamentum equestris ordinis dicebantur. Vnde illud Cic. in Sextiana de quodam Gellio: Ornamenta confecit equestris ordinis, nomen retinet.

Ĕquestrĭă, um, n. t. Erant quatuordecim ordines graduum in Orchestra, in quibus sedebant Equites. *ἱππικά.* Senec. lib. 7. de Ben. Equestria omnia Equitum Romanorum sunt. Et iterum: Sed quum in theatrum veni, si plena sunt equestria, *&c.* Sic Popularia dicebantur, ubi plebs ipsa in theatro sedebat. Suet. in Domit. Et quia pars major intra popularia decederat, quin quagenas tesseras in singulos cuneos Equestris ac Senatorii ordinis pronuntiãvit.

Ĕquĭto, as, Equo iter facio. [רכב *rachab*, ἱππεύω, ἱππεύομαι. Gal. *Cheuaucher, aller à cheual.* Ital. *Caualcare.* Ger. Reiten. Hisp. *Caualgar.* Pol. *Iade na konni.* Vng. *Louagolok, loual iárok nyargalok.* Ang. *To be on horseback, to ride.*] Horat. Ser. Sat. 3: Ludere par impar, equitare in arundine longa. Cicer. pro Domo suâ: Quum is in illo nostro exercitu equitaret cum suis delectis equitibus. Idẽ 2. Tusc. Apud quos autem venandi & equitandi laus viget. Macrob. Satur. lib. 6. cap. 9, autor est, veteres etiã equitare de ipso equo dixisse, & equitẽ pro equo nonnunquã acceptum inveniri. Lucil. Nempe hunc currere equum nos, atque equitare videmus. Quanquam alii distinctionem post dictionem equum faciant, ut nos, sit accusativus, ad hunc modum: Nempe hunc currere equum, nos atque equitare videmus: ut sit sensus, Videmus equum currere, & nos equitare. ¶ Hujus composita sunt, Adequito, Obequito; & Perequito, de quibus vide suis locis. ¶ Equitandi peritus ne cantet, *ἱππολύλω δεδαὼς μὴ ἄδῃ.* Sumptum à poëta quopiam, in eum qui professus res serias versatur in nugis. Greg. Theol. in Epist. ad Eudoxium Rhetorem.

Ĕquĭtārĭ, passivé. Plin. lib. 8. cap. 18: Omnes autem in iis terris jumentorum dorso funguntur, atq; etiam equitantur in præliis, De camelis loquens.

Ĕquĭtātĭo, onis, f. t. [ἱππεία, ἐλασία, ἔλασις. Gal. *Cheuauchement.* Ital. *Esso caualcare.* Germ. Reitung / ritt. Hispan. *Obra de caualgar.* Vngar. *Louaglás nyargalás.* Angl. *A riding.*] Plin. lib. 28. cap. 4: Equitatio stomacho & coxis utilissima.

Ĕquĭtātŭs, us, m. q. Equitũ manus & turmę: huic opponitur peditatus copię [τὸ ἱππικόν. Gal. *Cheuallerie, gendarmerie, gens à cheual.* Ital. *Caualleria.* German. Ein Reissiger Zeug / oder reittung. Belg. Dat Peerdtvolck. Hisp. *Caualleria ò gente de cauallo.* Pol. *Iazda konna.* Vn. *Louag sereg.* Ang. *A companie of horsemen.*] Tacit. li. 19: Nutantem exercitum victor equitatus incursat. Idem li. 33: Quinetiam ipsum equitum nomen sæpè variatum est, in iis quoque qui ad equitandum trahebantur. ¶ Ponitur aliquando pro equitatione, sive equitandi actu. Plin. lib. 33: Fœmina equitatu atteri & aduri solet.

Ĕquārĭŭs, ria, rium, Quod ad equũ pertinet: ut Equarius medicus, qui equis medetur. [ἱππιατρός. Gal. *De cheuaux seruant à cheuaux.* Ital. *Qualcunque cosa che setuà à caualli.* Ger. Das zu dem Ross

[illegible] Hisp. *Cesar [illegible] apartarse à caualleo.* Pol. [illegible] *Vinegar. [illegible] Italy, [illegible] an horse.*] Valer. Max. libro vlt. Heroplus equarius medicus, C. Mar. ium septies consulem ayum sibi vendicando, se extulit

Equa la sp. Magnus equorum grex est [ἵππος, ἵππος, ἵππος Gal. *Vne [illegible] de cheuaux.* Ital. *Gregge de [illegible] caualle.* German. Ein hauffen Rossz. Hisp. *Hato de [illegible] yeguas.* Pol. *Stado konyy.* Vn. *Manes.* An. *A great [illegible] of horses.*] Varro in Proœm. 2. de Re rust. Quo & ipse pecuniose habui grandes, in Apulia oviarias, in Reatino equarias.

Equarius, ria, penultima correcta, m. s. Equus ferus: id est, non manuetus: [ἵππος ἄγριος. Gal. *Cheual sauuage.* Italicè, *Caualito seluatico.* German. Ein wild Rossz. Hispan. *Caballo [illegible] rauo, fiero, syluestre.* Polon. *Dzyki koń.* Vngar. *Vad lo.* Ang. *A wyld horse.*] cujusmodi in Septentrionalibus regionibus nasci, autor est Plin. lib. 8. cap. 815. Idem lib. 28. cap. 6: In primis efficax equarum sanguis. Et ibidem cap. 10: De equiferis non sentiunt Græci.

Equisimentum, n. s. Merces quæ datur pro admissura equi. [ὁ μισθὸς τῆς ἵππου εἰς βάτον. Gal. *Le salaire d'vn estallon qui a saillí vne [illegible].* Ital. *Prezzo dello stallone, che cuopre vna caualla.* Ger. Der lohn so man gibt/ wann man den Hengst zu ß Stůdt gelassen hat. Hispan. *Iornal de garannon cauallo.* Polon. *Zapłata od stadnika.* Vngar. *Bikaber.* Angl. *The reward of a stalion that hes lopen a mare.*] Varr. An si equam emisses quadrupedem, ut meo asino Reatino admitteres, quantum popposcisses dedissem equimenti?

Equile, pen. prod. Stabulum equorum. [ἱππόστασις, ἱππαγωγία. Gal. *Estable à cheuaux, escurie.* Ital. *Stalla de caualli.* Germ. Ein Rossz/stall. Bel. Een peerdstaat. Hisp. *Caualleriza ò establo de caballos.* Pol. *Stayna konska.* Vn. *Louilallo.* An. *An horse stable.*] Sicut ab ove ovile. Varro de Re rust. lib. 2. cap. 7, suadet frænos in equili suspendere, ut oculi equuleorũ consuescant videre eorum faciem, & è motu crepitus audire.

Equinus, na, num, possessivum, Quod est equi, quod pertinet ad equu. [ἱππικός. Gal. *De cheual, qui est d'vn cheual.* Ital. *De cauallo, caualino.* Ger. Rossin/oder/das des Rossz ist. Hisp. *Cosa de caballos.* Pol. *Konsky.* Vn. *Loeshoz valo.* An. *Of an horse.*] Horat. in principio de Arte poët. Humano capiti cervicem pictor equinam Iungere si velit. Idem 2. Epist. Vtor permisso, caudæq; pilos ut equinæ Paulatim vello. Virg. 10. Aeneid. Aere caput fulgens, cristaq; hirsutus equina.

Equiso, ōnis, m. t. [ἱππεύς. Vng. *Louag louon idro.* An. *A rider.*] qui ambulat pedibus equinis: id est, qui equitat: sicut qui in lectica gestatus, ambulat pedibus lecticariorum. Hunc melius simplici voce sessorem vocamus.

Equisetum, ti, Herba est à caudæ equinæ similitudine nomen habẽs, aliis nominibus ephedra, & anabasis appellata. [ἵππουρις. Gal. *Queue de cheual, asprele, ou prele.* Ital. *Coda di cauallo, asprella.* Ger. Schafft hew Hisp. *Cola de mula, rabo de mula.* Pol. *Koczy ogon, zoła.* Vng. *Lofark.*] Vulgus *Prelam* appellat pectinum opificib. in primis cognitam, qui ea buxum expoliunt, & mulierculis, quæ vasa lignea ea extergunt. Vide Plin. libro 26. cap. 13.

Equitio, onis, m. t. Qui equorum curam gerit, eosque instituit. [ἱππονόμος. Gal. *Donteur & piqueur de cheuaux, escuyer.* Ital. *Coxzone de caualli.* German. Ein Rossz tãmer / der die Pferd mit bereiten anführt/ Marstaller. Hispan. *Caullarizo de caballos.* Polon. *Koniuszy.* Vngar. *Loudsz mester.* Ang. *An horse breaker or keeper.*] Varr. Nam ut equus qui ad vehendum est natus, tamen traditur magistro, ut equiso doceat tollutim incedere. Veteres autem (ut Nonius annotavit) non modò equorum magistrum, sed aliarum etiam rerum, gubernatorem equisonem vocabant. Vt equisones nautici dicebantur, qui navim ducebant.

Equitabilis, le, Equiti pervius. [ἱππάσιμος. Gal. *Cheuauchable, qu'aiseement on peut cheuaucher.* Ital. *Luogo doue si può cauallare.* Ger Da man wol reiten mag. Hisp. *Lugar donde se puede caualgar.* Pol. *Dorazdi wolny.* Vn. *Louagolásra valo alkolmas hely.* An. *Easie to ride.*] Vt locus equitabilis, in quo equi facilè inambulare possunt. Liv. Opportuna explicandis copiis regio erat equitabilis, & vasta planities. Hujus contrarium est inequitabilis. Idem: Imber violentiùs quàm alias fusus, campos lubricos inequitabilesq; fecerat.

Equitium, tii, n. s. Equorum armentum. [ἱπποφόρβιον. Gal. *Vne troupe de cheuaux, vn haras.* Ital. *Mandra de caualli.* German. Ein hauffen oder schar Rossen. Hisp. *El alto de cauallos ò yeguas.* Pol. *Stado końskie.* Vn. *Ménes, lo tsorda.* An. *An heard or race of horses.*] Vlpian. l. Plenum. §. Equitii. ff. de Vsufructu legato: Equitii usu legato videndũ an & donare possit, & ad vehendum sub jugo uti. Tacit. de Germania: Mos est civitatibus ultrò equitium conferre principibus.

Equuleus, Pullus equinus [illegible]. Gal. *Cheualet, poulain.* Ital. *Puledro, [illegible].* Germ. [illegible] Belg. Een Wueten. Hispan. *Potro [illegible].* Pol. [illegible] Vng. *Iſko, (vagy Laksa.* Ang. *A [illegible] colt.*] [illegible] in Orat. Vt igitur domitores equorum non verbera solum habent ad domandum, sed etiam fœnè subtrahere, ut tamè debiliterur equuleorum nimis [illegible] in Verr. Equuleos argenteos nobiles, qui Qu. Maximi fuerunt, asfert. ¶ Est & tormenti genus quo ad exprimendã è noxiis, conscisve veritatẽ Romani utebantur: ita dictum (ut quibusdam placet) ab equi forma: tametsi alii ardentem lamnam malunt interpretari. Cicero pro Dejotaro: Facti enim in equuleo quæstio, juris in judicio. Idẽ 7. Philip. Ponite ante oculos vincula, verbera, equuleum, carnificem, tortoremq;. Seneca lib. 2. Epist. Sævitia commenta est equuleos, cruces, uncum & tunicam illam alimentis ignium illitam, & intextam. Cic. 5. Tusc. Hæc etiam in equuleum injiciuntur, quo vita non aspirat beata. Idem lib. 4. de Finibus: Nec si ille sapiens ad tortoris equuleum à tyranno ire cogatur, similem habeat vultum ac si ampullam perdidisset. Sed in hac significatione alii malunt torquere equuleus per c.

Equulus, diminutivum ab equus. [ἱππάριον. Gal. *Cheualet, poulain.* Ital. *Caualluno.* Germ. Rossfüle/Fleth Rossz. Hispan. *Pequeno caualo.* Pol. *Konik.* Vng. *Louatska.* Angl. *A litle horse, a nagg.*] Cicer. libro 2. de Natur. deorum: Omnia in perfectis & maturis docet esse meliora: ut in equo, quàm in equulo: in cane, quàm in catulo: in viro, quàm in puero. Varr. 2 de Re rust. capite 7, scribit equulum post annum & sex menses domari posse.

Equus æ. parvam equam significat, sicut equulus parvum equum [illegible] Gal. *Petite ou ieune iument.* Ital. *Cauallina.* Germ. Ein junge oder kleine Stůdt. Hispan. *Potranca, yegua.* Pol. *Kaszlak, klacka.* Vng. *Kabalatska.* Ang. *A litle mare.*] Varro: Nemo est tam negligens, quin summa diligentia eligat animum qui faciat equulam.

Equio, is, de equis dicitur quum coitum appetunt, sicut catulio de canibus, & turgo de taurbus. [ἱππομανεῖ. Gal. *Quand elle veut demander le Cheual, quand elle est chaude.* Ital. *Quando la caualla vuol cauallo.* German. Wann die Rossz tenffig oder reitig sind. Hisp. *Quando las [illegible] y las [illegible].* Polon. [illegible] Vngar. *Ménésben.* Anglice, *To do the act, [illegible] betwene horses and mares.*] Colum. lib. 7: Equienti mulæ cruda brassica datur. Plin. lib. 8. cap. 63: Equas domitas sexaginta diebus equire.

Equirria, πεδισεῖμα, Aristophani, Ludi curules, à Romulo in honorem Martis instituti. Hi in campo Martio celebrabantur tertio Calend. Martias. Ovid. 2 Fast. Iamque duæ restant noctes de mense secundo, Martia quæ circos iunctis curribus urget equos: Ex vero positum permansit equiria nomẽ.

E ante R

ER In notis antiquorum erunt vel erit. FRE. vel ERG. ergo. FRP. [illegible] vel erit paratus.

Eradicatio, [illegible] pen. lõga, Proprie significat unà cũ radice evello. [שרש *shoresh* [illegible] Gall. *Arracher, [illegible].* Ital. *Sradicamento, [illegible] con la radice.* German. Außwurtzlẽ/ mit der Wurtzel außgraben. Hispan. *Quitamiento arrancar hasta la raiz.* Polonicè. [illegible] Vngaricè, *Kivakarom, kitörlöm.* Ang. *To scrape out or away.*] ¶ Per translationem pro radicitùs, & omnibus modis perdo. Terent. in And. Dii te eradicent, ita me miseram territas.

Erado, is, ere, act. t. Expungere. [חקצי *hakatsiah.* ἀπέξυσα, ἀπαλείφω Gal. *Radre, oter en raclant.* Ital. *Radere, leuar via, cancellare.* Germ. Außtratzen. Hispan. *Raer ò borrar.* Polon. *Wikrobiare.* Vngaricè, *Kivakarom, kitörlöm.* Ang. *To scrape out or away.*] Col. lib. 3: Postea surculos quos inserere voles, eradito tàm altè quàm cuneum immisisti, sed ita ne medullam, néve alterius partis corticem lædas. ¶ Vnde eradere aliquem ex albo Senatorum, est ex Senatorum numero expungere. Tacit. lib. 4: Apidium Merulam, quòd in Acta Divi Augusti non juraverat, Senatorio albo erasit.

Erãsus, particip. [חקצי *mukisdh.* ἀπεξυσμένος. Gal. *Rade.* Ital. *Raduto.* Germ. Außgetratzt/ abgeschabt. Hisp. *Rado.* Pol. [illegible] *krobany, witarty.* Vngar. *Kivakaratot kitörlött.* Ang. *Scraped out or away.*] Plin. in Paneg. Datum est iis qui post edictum tuum in locum erasorum subditi fuerant, æquatique sunt cæteris illi etiam quibus erat non promissum. Erasorum: id est, deletorum è numero eorum qui accipiebant congiarium. Budæus.

Eranarches, chis, Collector & exactor tributorum. [ἐρανάρχης, ἀπὸ τῆς ἐρανου: id est, à contributione. [Vng. *Adoszki lo.*] Alciat. Parerg. lib. 11.

Erania pecunia, quid, & corruptè hactenus herosa apud Iurisconsultũ in l. creditor. de solut. lectum esse Alciat. ostẽdit eleganti ca. 25. li. Dispunct. 2. Catanæus apud Plin. secundũ, vocem Eranos interpretatur Exactores, per collationẽ dicens, sic Pol-

in Pollucem, Athenæũ & eos ſecundũ Ammon. interpretati.
Erathemis, anthyllis. Dioſc. lib. 1. cap. 154.
Erafi, quos vulgo extra ſtatum poſitos vocamus. Ex Budæo.
Ercīſcĕrĕ, Priſca lingua ſignificat dividere. [חלק *chalak*. Gal. *Deuiſer, partir* Ital. *Dividere, partire*. German. Theilen / abtheilen. Hiſ. *Partire*. Pol. Dzielić, rozdzielać uczynić. Vn. *Meg oſztani*. An. *To deuyde*.] Apud Cicer. 1. de Orat. Erciſceri in ſecunda conjugatione legitur: Nec ſi parvi navigii & magni eadem eſt in gubernando ſcientia: idcirco qui quibus verbis erciſceri oporteat, neſciat, idem erciſcundæ familiæ cauſam agere non poteſt. ¶ Inde judicium familiæ erciſcundæ: id eſt, rei familiaris dividendæ. Cicero pro Cecinna: In poſſeſſione bonorum quum eſſet, & quum ipſe ſextulam ſuam nimiùm exaggeraret, nomine hæredis arbitrum familiæ erciſcundæ poſtulavit. ¶ Sunt qui herciſco per aſpirationem ſcribant, ejus originem reducentes ad verbum Græcum ἐρείζειν, quod ſignificat interſepire. ¶ Hinc Erctum patrimonium divium, apud Feſtum, Erctum citumque ſit inter conſortes, ut in libris legum Romanarum legitur. Erctum à coërcendo, Citum à ciendo. Hæc Feſtus. In quibuſdam tamen exemplaribus legitur Erectum, malé. Nam Erctum dicitur, quod quum hæreditas divisa eſt, alter ab alterius parte ercetur.
Erechites. Senecio apud Dioſc. lib. 4. cap. 98.
Erĕgiōnĕ, Ex adverſo. [כלג *néghedh* נכח *nóchach*. αὐπικρὺ, ἐξ ἐναντίας. Gal. *Vis à vis, tout deuant*. Ital. *All' incontro*. Germ. Gegenſtracks vor vber. Hiſ *En fruente de algon lugar*. Pol. Prawie naprzeciwko. Vn. *Ellembe*. An. *Right againſt*.] Cic. 2. de Divin. Videt è conſtantiſſimo motu lunæ, quando illa è regione Solis facta incurrat in umbram terræ, quæ eſt meta noctis, ut eam obſcurari neceſſe ſit. Budæus.
Erenātă, Significat ex occaſione rei præſentis capto conſilium. [ἀπὸ τῆς ἐρεμα, παρὰ τὴν ἐρεμα, ὅπερ παρᾶπτα, ἐξ ἧς αὐ τύχοι ἀφορμῆς. Vn. *Hirtelen, beſzéd*.] Et aliquando dicitur abſolutè, è re nata: & aliquando cum conjuncto: ut, Erenatum exordium dixit Quintilianus: hoc eſt, ſubitò inventum. Apul. Erenata fallacia: ſignificatur enim mulicbris dolus ad fallendum ſubitò excogitatus, non domi antè compoſitus, ſed ex ipſa re & negotio expromptus.
Erĕmĕă, ἀπὸ ἐμοῦ, ἐπ' ἐμοί. Ere tua. Vide ſuprà in E & EX.
Eremigo, as, are, n p. Enavigo, emetior. [ἐκπλωπλατέω, κώπας ἐλαύνω. Gal. *Nauiger tout outre, paſſer tout à trauers vne mer ou vn fleuue*. Ital. *Remigare, nauigar con i remi*. Ger. Durchruderen / durchs ſchiffen. Hiſ. *Nauegar remando*. Pol. *Lodzia przeiezdzam*. Vngar. *Ki euezők, haiónal ki iárom*. An. *To rowe rower*.] Plin. libro 2. capite 67: Circa Caſpium quoque multa Oceani littora explorata, parvoque breviùs, quàm totus hinc aut illinc Septentrio eremigatus.
Eremŏdicĭum, ἐρημοδίκιον. Apud Iureconſultos de minoribus l. Ait Prætor dicitur, quaſi deſolatum ac deſertum judicium, ſeu deſertio cauſæ: quum vel actor, vel reus in judicio abeſt, quaſi ἐρήμη δίκη: id eſt, cauſa deſerta, vel vadimonium deſertum. In vulgatis editionibus corruptè legitur hermodicium.
Erēmŭs, mi, pen. prod. gen. fœm. Solitudo. [שממה *ſchemamáh* מדבר *midhbár*. ἔρημος. Gal. *Deſert, lieu ſolitaire*. Ital. *Eremo, luoco ſolitario*. German. Einöde. Hiſp. *Yermo, deſierto*. Polon. Puſcza. Vng. *Puncſta*. Ang. *Deſert, wilderneſſe*.] Hinc Eremitæ, ἀναχωρῆται, ἐρημῖται, qui eremum: hoc eſt, locum ſolitarium religionis ergò incolunt.
Erēpo, is, ere, n. t. Ex loco abdito in lucem repo. [חצה *xachál* שרץ *ſcharáts* רמש *ramáſch*. ἐξερπύζω. Gal. *Sortir en grimpant & grauiſſant, grimper hors, grauir hors*. Ital. *Arraparſi, ſalir coſa alta & difficile*. Germ. Hinauß kriechen / herfür kriechen. Hiſpan. *Gatear ſobre algun lugar*. Pol. Wdzlać'em, wigraboliams'ie. Vng. *Ki máſzok*. An. *To creepe out*.] Plaut. Aul. Foras lumbrice qui ſub terras erepſiſti modò. Interdum idem eſt quod ad loca altà & præcipita evado, ubi non modò pedibus, verumetiam manibus ad aſcendendum opus ſit. Sueton. in Tiberio: Tertius quòd is à tergo inſulæ erepſiſſet ad ſe.
Erēpto, ab Erepo frequent. [Vng. *Ki máſzkálok auagy máſzdogalok*.] Seneca Epiſt. 102: Pecunia quoque circa paupertatem plurimum moræ habet dum ex illa ereptat.
Erepublica: id eſt, ex utilitate & commodo publico, κοινὴ συμφέρον. Suet. in Cæſ. Plerique pecunias contulerunt, ne Catone quidem abnuente eam largitionem è Republ. fieri.
Ereſionem, ſive Ineſionem vocabant plantam oleagineam velleribus & corollis involutam. Vnde & nomen. Contra peſtilentiam fœcibus imponi ſolitum, ut apud Ariſtoph. Hanc & Corythalion dicebant, etiamſi pro laureo quidam ramo accipiant, in eundem luſtrationis uſum.
Eretrici, Canes Apollinis juſſu nutriti, qui & aratro terram vertere dicebantur.
Ergā, præpoſitio, licet eandem vim habere videatur, quã contra, benevolentiæ tamen eſt: [על *hal*. ἐπὶ. Gall. *Enuers*. Ital. *Inuerſo*. Germ. Gegen. Belg. Tegen. Hiſp. *Cerca en amor y voluntad*. Pol. Przeciwko. Vn. Hozzá, (& cum affixis) *hozzám, hozzád hozzája*. Ang. *Towardes*.] ut, Pro meo ſummo erga te amore onus ſubeo. Cic. ad Lentulum, Epiſt. 1: Ego omni officio, ac potiùs pierate erga te cæteris ſatisfacio omnibus. Terent. in Heaut. Timent omnia, patris iram, & animum amicæ ſe erga ut ſit ſuæ.
Ergāſtĕrĭum, rii, n. ſ. [חנות *chanúth*. ἐργαστήριον. Gal. *Bouſtique*. Ital. *Bottega*. German. Werckſtatt. Hiſpan. *Tienda de officiales*. Polon. Warſtat, krammica. Vngar. *Mihely*. Anglicè, *A ſhoppe*.] Officinæ fabrorum atque opificum, itemque tabernæ in quibus merces venduntur. L. 12. C. de cohort. & in decretis, diſtinct. 44.
Ergāſtŭlum, li, pen. cor. n. ſ. [חנות *chanuth*. ἐργαστήριον. Gal. *Le lieu où on enferroit & enchainoit anciennement les ſerfs & eſclaues & les faiſoit on beſongner, vne priſon*. Ital. *Bottega, doue ſi rinchiudeuano i ſerui intatenati à lauorare, prigionia*. German. Ein ort da man die Knecht gebunden zu ſchwerer arbeit braucht / alß in einem Steinbruch oder Ertzgrub. Hiſpan. *Carcel de ſieruos enel campo*. Polon. Mieſcze gdzie związany ſłudzi cżieſzko robic muſzieli, *l'amiacz kamien albo kruſzcze kopiac*. Vng. *Szolgálatnak háza, rabotának helye*. Angl. *A place where ſlaues were bound to work, a gaill or priſon*.] Taberna vel officina ubi lapides metallâve fodiuntur, vel aliud quippiam operis à vinctis ſervis ſit dictum ab ἐργάζομαι, operor. Liv. 2. ab Vrbe: Ductum ſe à creditore non in ſervitium, ſed in ergaſtulum & carnificinam eſſe. Iuven. Satyr. 8: Quid facias talem ſortitus Pontice ſervum? Nempe in Lucanos, aut Thuſca ergaſtula mittas. ¶ Accipitur etiam nonnunquam ergaſtulum pro illis qui ergaſtulis ſunt incluſi. Varro: Miſitque mox eò virũm qui tota ergaſtula libertate donaret.
Ergāſtŭlŭs, li, m. ſ. Dicitur ſervus qui ergaſtulo incluſus, vel ex vinculis, aut compedibus opus facit. [ἐργαστήριος δοῦλος. Gal. *Vn ſerf ainſi enferré & enchainé*. Ital. *Seruo rinchiuſo à lauorare*. German. Ein Knecht der gebunden arbeiten muß. Hiſpan. *Sieruo encerrado enel tal carcel*. Polon. *Sługa ktori pętani robicz muſzo*. Vng. *Rabotálo fogoly, rab*. Ang. *A ſeruand put in priſon or bound to work*.] Plin. Coli rura ergaſtulis peſſimum eſt, ut quicquid agitur à deſperantibus.
Ergāſtŭlārĭŭs, rii, Qui præeſt ergaſtulis. [ὁ τῶν ἐργαστηρίων ἐπιστάτης. Gall. *Celuy qui a la garde des ſerfs ou eſclaues empriſonnez ou enchainez, geolier*. Italicè, *Guardiano di prigioni*. German. Ein Verwalter / der vber ſolche arbeitſame Knecht geſetzt iſt. Hiſpanicè, *El tal carcelero*. Polon. *Dozorca robot takich, iakie ſłudzi okowani cżinia*. Vngaricè, Tömlöcztarto. Angl. *A gaillour or keeper of the priſoners*.] Colum. lib. 1. cap. 8, docet quomodo ergaſtuli ab ergaſtulariis tractari debeant. Ergaſtularii ſervi, ἐργαστῖνες, ἐργωδροι ὄχλοι.
Ergo, illativa ſive completiva conjunctio eſt, quæ minoribus adhibetur clauſulis, ſicut Igitur. [עלכן *halchen*. ἕνεκα, πάντως. Gal. *Donques, donc*. Ital. *Dunque, adunque*. Germanice. Derhalben darumb. Belg. Dacrom. Hiſpan. *Aſsique pues, luego*. Polon. Przeto, dlatego. Vngar. *Annak okáert*. Angl. *Then, therefore*.] Aliquando inceptiva eſt, conveniens maximè indignationi, ἄπα. ut in carmine illo Auguſti Cæſaris, quo Virgilii poëma vetat aboleri: Ergóne ſupremis potuit vox improba verbis Tam dirum mandare nefas? ¶ Aliquando hortativa, ἀδ' ἄγε. Virg. 2. Aen. Ergo agè chare pater. ¶ Aliquando vim nominis habet, accipiturque pro ablativo cauſæ, ſive gratia. οὕνεκα. in qua ſignificatione circunflectit poſteriorem, perpetuoque eam producit: quam aliàs habet indifferentem. Virg. 6. Aeneid. illius ergò Venimus, & magnos Erebi tranavimus amnes. Siſenna lib. 3: Milites ut lex Calphurnia conceſſerat, virtutis ergô civitate donati.
Ergon, ἔργον, Latinè opus ſignificat.
Ergŭmĭnŭs, a, um, qui à dæmone agitatur, ab ἐργάζομαι, agitor, prohibeor.
Ericē, es, vel Erica, æ, [ἐρείκη. Pol. Wrzos aly bagno. Ruthenі bohun appellãt. An. *Heath to make broomes on*.] Frutex eſt nõ multum à myrice differens, colore roriſmarini, & folio nõ admodum diſſimili. Flores emittit Autumni tempore, quum reliquæ omnes herbæ, & virgulta defloruerunt, quare ab apibus præ florum aliorum inopia, maximè appetuntur: fitq; ex iis mel quod ericæum vocatur, ſylveſtrem, & minimè probatum ſaporem referens. Autor Plin. lib. 24. cap. 9, & lib. 11. cap. 16.
Erigeneton, ἠριγένειον, herba à verno tempore dicta.
Erĭgĕrōn, penult. corr. [ἠριγέρων. Gal. Cheuçon. Ital. *Cardoncello, ſpelicioſa*. Germ. Creutzwurtz oder Grindkraut. Hiſ. *Bon varon*. Polon. Przimiotowe ziele. Vngar. *Barát fene*. An. *Groundſell*.] Herba eſt cauliculis ſubrubicundis, ſpecie & mollitia triſſaginem referens: ita dicta quòd Vere caneſcat, & quàm citiſſimè in albam quandam lanuginem abeat. Sonat enim erigeron Latinè Vernum ſenem, Vnde etiam hodie nonnulli *ſenecionem* vocant.
Erĭgo, is, erexi, erectũ, ere, act. t. Ab ē et rego compoſitũ, Elevo, attollo,

vo,attollo, extollo, excito. [הקים *hekím. αἴρω, ἀνορθόω, cl.* Gallic. *Eſleuer, hauſſer, dreſſer.* Ital. *Drizzare, inalzare.* Ger. Auffrichten. Bel. Oprichten. Hiſp. *Alcar.* Pol. *Podnoſze, wiwyſam, ſtawiam.* Vng. *Föl támaſztom, föl állatom.* Ang. *To raiſe vp, to liſt vp, to aduance.*] Cic. pro Roſc. Amer. Quem ſimul atque attigi, ſtatim homo ſe erexit. Idem 1. de legibus: Nam quũ cæteras animantes abjeciſſet ad paſtũ, ſolum hominem erexit, & ad cœli quaſi cognationẽs, domiciliiq; priſtini conſpectum excitavit. ¶ Per tranſlationem accipitur pro conſolari, & ſublevare. Cic. pro lege Manil. Diffidentemque rebus ſuis confirmavit, & afflictum erexit, perditumque recreavit.

E˘rēctŭs, part. [מוקם *mukám. ἀνορθωθείς, ἀνυψωθείς.* Gall. *Eſleué, dreſſé.* Ital. *Erto, dirizzato.* German. Auffgericht. Hiſpan. *Leuantado, inheſtado.* Polon. *Wiwiſzoni, poſtawiony.* Vngar. *Föl támaſztatot, föl állatot, föl emeltetöt.* Ang. *Raiſed vp, lifted vp right.*] Cic. Ego vos ardentes & erectos ad libertatem recuperãdam adhortabor. Idem ad Brut. Erectior ſenatus erat non ſententiis ſolùm noſtris, ſed cohortationibus excitatus.

Eríneos, Epimedium herba, apud Dioſcoridem, libro 4. capite 28.

Erínum, medicamentum vocatur quod purgat caput per nares.

E˘rĭŏxўlŏn, pen. prod. *ἐριόξυλον*, Lana eſt quæ ab arboribus producitur. Vlpian. Si cui lana. ff. De leg. 3: Lana (*inquit*) legata, etiam leporinam lanam, & anſerinam, & caprinam credo contineri: & de ligno, quã Græci *ἐριόξυλον*: hoc eſt, ligneam lanam appellant.

E˘rĭphĭă, *ἐριφία*, Herba eſt ſeptem lanuginoſis ramulis apii modo foliata, purpureo flore, & eo quidem perenni, ſemine fabaceo, totidem radiculis quot ramis. Hanc magi prodidêre in avenas ſcarabeum habere, ſurſum deorſumque decurrentem cum ſono hœdi: unde & nomen accepit. Vide Plinĩ lib. 24. cap. 18.

E˘rĭpĭo, pis, pen. cor. act. t. Vi tollo: &, ut ait Pomponius Iuriſconſultus, aufero, adimo, extorqueo. [חטף *millét* הִתְּיִ *hirſil. ἁρπάζω, ἐξαρπάζω.* Gall. *Rauir, oſter par force.* Ital. *Rapire, torre per forza.* Ger. Hinauß reiſſen/ mit Gewalt auß den Henden zucken. Bel. Witrecken. Hiſp. *Arrebatar.* Pol. *Widzieram, wyſzarpuie gwałtem.* Vn. *Kiragadom.* An. *To ſnatch and pluck away by force.*] Terent. in Heavt. Crucior bolum tantum mihi ereptum tàm ſubitò de faucibus. Duplicem omnino habet conſtructionem. Interdum enim cum accuſativo habet dativum: & tunc ferè in malam partem accipitur, ut Vallæ placet. ¶ Aliquando verò cum accuſativo habet ablativum, præcedente aliqua præpoſitione: & tunc ſæpiùs in bonam partẽ accipitur, nonnunquam tamen etiam in malam. Sed hæc Vallæ differentia non eſt omnino vera. Nihil enim uſitatius eſt his locutionibus, Eripere aliquem morti, periculo, damno, dolis, & ſimilibus, ubi certè quanvis accuſativum habeat cum dativo: in bonam tamen partem accipitur. Virgil. 12. Aen. Accelera, & fratrem, ſi quis modus, eripe morti. Plin. in Epiſtol. Eripe me huic tormento.

E˘rĭthăcŭs, ci, [*ἐρίθακος*. Ang. *Roben redbreſt.*] Avis eſt ſolitaria, formam & colorem mutans, cum nomine. Nam hyeme tantùm erithacus, æſtate phœnicurus appellatur, à puniceo caudæ colore. Autor Plin. lib. 10. cap. 29: Theodorus ex Ariſtotele rubeculam vertit.

E˘rĭthălēs, *ἐριθαλής*, Herba eſt ſemper virens, quæ alio nomine ſedum, ſive ſempervivum minus appellatur. Vide Plin. lib. 25. cap. 13.

Erítius militaris, Eſt machina militaris infeſtis undique horrens telis ut aculeis echinus. Saluſtius: Saxaque ingentia, & axe vincti orbes per pronum incitabantur, axibusque eminebant in modum eritii militaris veruta binũm pedum.

E˘rīvo, as, pen. prod. Rivis factis educo, evacuo. [*ἐξοχετεύω*. Gall. *Euacuer & faire eſcouler par ruiſſeaux.* Ital. *Scolare per condutti, vuotare.* German. Das Waſſer in Gräbtinen hinauß richten. Hiſp. *Vaziar la agua.* Polon. *Przez przykopi wode opuſzczam.* Vn. *Kifolytatom, vizét el veſzöm.* Ang. *To make emptie and voyd by a riuer.*] Plin. lib. 17. cap. 26: Cæterùm majore in parte orbis etiam pluvias Autumni aquas erivari convenit.

E˘rōdĭŭs, m. ſ. [*ἐρωδιός*. Vngar. *Gém.*] Homero, Avis eſt quæ in coitu ſanguinem exudat: unde nomen impoſitum creditur. Quænam tamen avis ſit, non ſatis convenit inter ſcriptores. Suidas enim ciconiam putat eſſe, aut aliquam ciconiæ ſimilem, putatque erodion dictam quaſi elodion, quòd ſcilicet in paludibus verſetur. Auguſt. fulicam eſſe credit. Theodorus ardeolam.

E˘rōdo, is, ere, Rodo. [*κατατρώγω, κατατρώω*. Gallic. *Ronger autour.* Ital. *Rodere.* Germ. Benagen. Hiſp. *Roer.* Pol. *Wkeſſuie.* Vn. *Kirágom.* An. *To gnaw of.*] Plin. lib. 11. cap. 29: Omnia verò morſu erodentes. Col. lib. 10: Nec ſolùm teneras audens erodere frondes. Eroſus ſale, Plin. lib. 12. cap. 9.

E˘rōgennētŏn, *ἐρωγέννητον*, Herba eſt ſic dicta quòd amatoriis conveniat: *γανάω* enim, & *γανύω* gigno, & *ἔρως* amor dicitur.

E˘rŏgo, as, pẽ. cor. act. p. Diſtribuo, & expẽdo. [חלק *chalák. διαδίδωμι.* Gal. *Eſtargir, diſtribuer, donner à celuy qui demande.* Ital. *Diſtribuire, ſpiendere.* Germ. Außgeben/ außſpenden. Bel. Butdeelen. Hiſpan. *Diſtribuir y dar alque ruega.* Pol. *Widaie, nakład czynie.* Vng. *Ki oſztom, el költöm.* An. *To giue or beſtowe, to ſpend, to laye out.*] Plin. epiſt. 240: Deinde quam ipſi erogare in oleũ ſoliti, parati ſunt in operibus balinei conferre. Erogare pecunias ex ærario. Cic. in Vatiniũ: Vnde in eos ſumptus pecunia erogaretur. Liv. 1. ab Vrbe. ¶ Invenitur etiam exrogare, quod eſt (*ut Feſtus inquit*) ex lege Vetere per novam legem eximere.

E˘rŏgātŭs, pen. prod. particip. [בחלק *nechelak. δεδιδόμενος, ἐξοδιασθείς.* Gall. *Diſtribué.* Ital. *Diſtributo.* Germ. Außgegeben/ außgetheilt. Hiſp. *Diſtribuido.* Pol. *Widany.* Vng. *Ki oſztatot, el költetöt.* Ang. *Spended, beſtowed.*] Vt pecunia publica ex ærario erogata, Cic. 5. Verr.

E˘rŏgĭto, as, penult. corr. [עתר *hathár. πυκνὰ δεόμενος, ἐκπαπιαίνων.* Gal. *Fort prier & ſouuent.* Ital. *Pregare inſtantemente.* Ger. Hefftig vnd trungenlich bitten. Hiſp. *Con inſtancia y muchas vezes preguntar.* Pol. *Wiprášam.* Vng. *El költödögelöm ki oſztogatom.* An. *To pray or requeſte much or often.*] Vehementer rogo. Plaut. Capt. Interibi ego ex hac ſtatua vervecea volo Erogitare meo minore quid ſit factum filio.

E˘rŏgātĭo, verbale, f. t. Diſtributio. [מחלקת *machaloketh. ἴκδοσις, ἔρανος.* Gall. *Diſtribution, donaiſon, deſpense, largeſſe.* Ital. *Diſtributione, deſpenſa.* German. Außgebung/ außtheilung/ außſpendung. Hiſpan. *A quella diſtribucion al que ruega.* Pol. *Widatek, rozdawowanie.* Vngar. *Ki oſztagatás el költés.* Ang. *A geuing or beſtowing.*] Vt erogatio pecuniæ. Cic. ad Att. lib. 15. Plin. in Paneg. Vt tot impendiis, tot erogationibus ſola ſufficiat. Atque hic in malum ſumitur, quemadmodum apud Suet. Pleuſque in locis, nempe pro largitionibus & profuſionibus pecuniarũ.

E˘rōs, [אהבה *haghbah. ἔρως.* Gallic. *Amour* Ital *Amore.* Germ. Liebe. Hiſp. *Amor.* Pol. *Miel oſc.* Vng *Szerelöm ſzeretet.* Ang. *Loue.*] Amor, Latinè: unde erotica carmina: id eſt, amatoria. ¶ Fuit etiam nomen Comœdi, hujus meminit Cicero in Oratione pro Roſcio Comœdo.

Erosthales, Aizoum majus apud Dioſc. lib. 4. cap. 91. Sic dictum, quia amatoriis conveniat.

E˘rotemă, atis, n. t. Græca dictio, Latinè Interrogatio. [*ἐρώτημα*. Gall. *Interrogation.* Ital. *Interrogatione.* Ger. Ein Frag Hiſp. *Pregunta de reſpueſta.* Pol. *Pitanie.* Vng. *Kérdés.* Ang. *An interrogation.*] ¶ Fuit erotema Aquilæ figura quædã, quam Cicero interrogatum vertit: qua utimur ubi exacervando aliquid interrogamus ut exaugeamus rei invidiam. Differtq; à pyſmate: hoc eſt, à quæſito, quòd ad erotema una voce reſponderi poſſit negãdo vel confitẽdo: ad pyſma verò nonniſi pluribus.

E˘rōtўlŏs, *ἐρωτύλος*, Gemma eadem quæ mepicoros, & hieromnenon dicitur: à Democrito præcipuè laudata in argumentis divinationum. Autor Plin. lib. 37. c. 10.

E˘rro, erras, errare, n. p. Vagor, labor, errore ducor, pecco, offendo. [תעה *taháh* בדד *nadhádh* נדח *nudh* שגה *ſchagháh. πλανῶμαι, πλανῶ.* Gall. *Aller cà & là, s'eſgarer, ſe fouruoyer.* Ital. *Errare, fallire.* Germ. Irren oder irr gehen. Hiſp. *Errar.* Pol. *Bł'adze chibiam grzeſze.* Vng. *Téuely gök budoſom.* An. *To ſtray abrode or, erre, to wander, to be deceiued.*] Virg. 1. Aen. Heus, inquit, juvenes, monſtrate, mearum Vidiſtis ſi quam hîc errantem cernitè ſororum. Cicero 3. Tuſc. ex Homero: Qui miſer in campis mœrens errabat Aleis. ¶ Sed quoniam pecudes errando: id eſt, vagando paſcuntur, errare ponitur pro paſcere. Virg. 3. Aeglog. Mille meę Siculis errant in montibus agnę. ¶ Errare aliquando eſt putare, vel approbare verum eſſe quod falſum eſt, vel falſum eſſe quod verum eſt: vel certum pro incerto, ſive falſum, ſive verum ſit. *σφάλλομαι, πλανῶμαι.* Vnde ſciendũ quòd licet quis abſque ignorantiâ errare nequeat, non continuò qui aliquid neſcit, errare: ſed qui ſe exiſtimat ſcire quod neſcit, & falſum pro vero, ſive incertum pro certo approbat. Quæ tamen ſignificatio metaphorica eſt. Cicero 12. Philip. Cujusvis eſt hominis errare, nullius niſi inſipientis perſeverare in errore. Idem 5. Verr. Erravit, an potiùs inſanivit Apronius? Terent. Andr. Huic, non tibi habeo, ne erres. Idem in Evnuch. Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. ¶ Compoſita ſunt, Aberro, Deerro, Oberro, Pererro, Exerro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

E˘rrŏr, ris, m. t. ut ſcribit D. Auguſtinus in Ench. eſt exiſtimatio, vel approbatio veri pro falſo, & certi pro incerto, vel è converſo. [בלוּל *nedhúdh* שלוּ *ſchalú* משגה *miſchghèch. πλάνη.* Gal. *Erreur, eſgarement, fouruoyement, faute faite par ignorance.* Ital. *Errore, fallo.* Germ. Irrthumb/ feht. Bel. Dwatinge. Hiſpan. *Errada.* Pol. *Bł'ad, chiba.* Vn. *Téuelgés budosás.* An. *An errour, a ſtraying abrode.*] Cic. 1. Acad. Omnes enim qui ad illa arma fato ſumus neſcio quo Reipub. miſero, funeſtoq; cõpulſi: etſi aliqua culpa tenemur erroris humani, à ſcelere certè liberati ſumus. Horat. in Art. Quid deceat, quid non? quò virtus, quò ferat error.

ror: ¶ Propriè autem error eſt deflectio à via, quũ ſcilicet viæ ignari, extra iter inſtitutum deflectimus. ¶ Inter errorem & erronem hoc intereſſe Donatus exiſtimat, quòd error, animi ſit: erratio, pedum, πλάνη, πλάνησις. Terent. in Adelph. Sanè hâc multò propiùs ibis, & minor eſt erratio: id eſt, minus eſt ſpatii quo erres. Cic. de Vniverſ. Itaq; eum ab omni erratione liberavit.

E̅rrābūndŭs, di, m. ſ. Affatim vel valdè errans, vagabundus. [נדד *nodhédh* בד *nádh*. πλανώμενος, πλάνος. Gall. *Vagabond, qui va errant çà & là.* Ital. *Errabondo, vagabondo.* Germ. Irrend/ vmbſchweiffend. Hiſpan. *Vagabundo, erradizo.* Polon. Błądzący. Vng. *Tévelygő budoſo.* Ang. *That wandreth much, a vacabond.*] Liv. 1. ab Vrbe: Quum nunc in liminibus ſtarent, nunc errabundi domos ſuas, ultimùm illas viſuri pervagarentur. Virg. 6. Aeglog. Si qua fortè ferant oculis ſeſe obvia noſtris Errabunda bovis veſtigia.

E̅rrātĭcŭs, tica, cum, Vagabundus, qui ſcilicet certa ſede carens, errat & vagatur. [נדד *nodhédh* בד *nadh*. πλανητός. Gall. *Errant, vagant çà & là.* Ita. *Erratico, errante.* Germ. Vmbſchweiffig. Hiſp. *Erradizo.* Polon. *Błąkaiący ſie.* Vngar. *Budoſotévelygő.* Ang. *That wandreth or ſtrayeth much.*] Gell. lib. 2. cap. 2: Interibi aliquot ex iis qui aderant, erraticum eſſe hominem dicere, & nullius rei, incolamque ſordentium ganearum. Hinc etiam herbæ erraticæ, & frutices erratici dicuntur, qui non ſunt ſativi, ſed ubique ſua ſponte latè ſerpunt Plin. lib. 19. cap. 8: Eſt & erraticum intubum quod in Aegypto *cichorium* vocant. Sic Erratica braſſica, apud Columellam.

E̅rrātum, ti, n. ſ. Peccatum. [שׁשׁם *aſhalú* אשם *aſhám*. σφάλμα, πλάσμα. Gall. *Faute proprement prouënue par ignorance.* Ital. *Errore, peccato.* Germ. Ein Sund/Zehl. Bel. Sunde. Hiſp. *Yerro, y error.* Pol. *Błąd, Grzech.* Vn. *Vétek, bűn.* Ang. *A fault comming of ignorance.*] Cic. Tironi: Tantum mihi dolorem cruciatumque attulerunt errata meæ ætatis, ut non modò animus à factis, ſed aures quoque à commemoratione abhorreant. Idem 2. de lege Agr. Cui errato nulla venia, recte facto exigua laus.

E̅rrātĭo, verb. f. t. Error [תעה *remíth* בדה *nedhúdh*. τὸ πλάνημα, ἡ πλάνησις. Gall. *Forvoyement, eſgarement.* Ital. *Eſſo errare.* Ger. Irthumb/ Miſtritt. Hiſp. *Obra de errar.* Pol. *Błądzenie.* Vng. *Tevelgés.* Ang. *A wandring, a ſtraying abrode.*] Terent. Adelph. Sanè hâc multò propiùs ibis, & minor eſt erratio. Cic. 2. de Nat. deor. Nulla igitur in cœlo nec fortuna, nec temeritas, nec erratio, nec vanitas ineſt: contraque omnis ordo, veritas, ratio, conſtantia. Idem de Vniverſ.

E̅rrōnēs, m. t. Qui incertis ſedibus vagantur. [נדים *nadhím*. πλανητοὶ, πλάνητες, ἀλήτης. Gall. *Vagabons, errans.* Ital. *Vagabondi, vaghi, erranti.* Ger. Vmbſchweiffer/ Vaganten/ Landtſtreicher. Belg. Landtloopers. Hiſp. *Vagabundos, erradizos.* Pol. *Tułacze, vagantowie.* Vng. *Badoſók, kurtolók, koſtatók.* Ang. *Vagabondes.*] Tibullus: Atque iterum ero nem ſub tua ſigna voca. Sappho apud Ovid. in Epiſt. Nec vos ero nem telluri admittite noſtrum. Vlpiano Errores appellantur ſervi qui non quidem fugiunt, ſed frequenter ſine cauſa vagantur & tempore in res nugatorias conſumpto, ſeriùs ad dominum redeunt.

E̅rrōnĕŭs, Qui vagatur, erro. [נדד *nodhédh* בד *nadh*. πλανήτης, πλανώμενος. Gall. *Vagabond.* Ital. *Vagabondo.* Germ. Vmbſchweiffer. Hiſp. *Vagabundo.* Pol. *Błąkaiący, tułaiący.* Vng. *Badoſo, kurtolo.* An. *A vagabond.*] Col. li. 7. c. 12: Maximè aũt debent in cuſtodia vigilaces conſpici, nec erronei, ſed aſſidui & circunſpecti magis quàm temerarii. De canibus loquitur. Vlpian. in L. ædiles, de Aedil. edict. Si aleator erroneus vel vinarius ſit factus.

E̅rŭbeſco, ſcis, n. t. Propriè ſignificat rubore ſuffundor, rubeo. [בוש *boſh* חפר *chaphár*. ἐρυθριάω. Gal. *Rougir de honte, auoir honte & vergongne.* Ital. *Arroſsire.* Germ. Schamroht werden. Hiſp. *Enuergoncarce.* Pol. Wſtydzęſie. Vng. *Meg pirúlok magam meg ſzégyenlőm.* Ang. *To blushe or be aſhamed.*] Ovid. 2. Amor. Eleg. 8: Senſi te totis eruburſſe genis. ¶ Et quia quos alicũjus rei pudet, ferè rubore ſuffunduntur, factum eſt ut erubeſcere accipiatur pro pudore ſuffundi. Cic. 1. de Legib. Erubeſcunt pudici etiam loqui de pudicitia.

E̅rūcă, cæ, pen. prod. f. p. Genus vermis qui in olerum folia repit, abroditque præſertim braſſicas. [חמל *ghazám*. κάμπη. Gall. *Chenille, chatepeleuſe.* Italic. *Ruga verme.* Germ. Ein Raup/ Graßwurm. Bel. Een Ripſe. Hiſp. *La oruga guſano.* Pol. *Gąſienica, gąſianka.* Vng. *Hernyo.* Ang. *A canker, a worme that commonely eat eth colewortes.*] Vnde etiam ab eradẽdo eruca appellata eſt. Colum. lib. 11: Vbi verò apricis regionibus, poſt pluvias, noxia inceſſerunt animalia, quæ à nobis appellantur *Eruce*, Græcè autem κάμπαι nominãtur, vel manu colligi debent, vel matutinis tẽporibus frutices olerũ concuti. Sic enim adhuc torpent nocturno frigore, ſi deciderint, non ampliùs in ſuperiorem partem prorepunt. ¶ Eſt etiam herba quædã virtutis calidæ, quæ Venerem excitat. [δῦζαμον. Gal. *Herbe nommee Roquette.* Ital. *Ruchetta.* Hiſ. *Oruga yerua.* Pol. *Wł oska gorączica.*] Ovid. de Remedio amor. Nec minùs erucas jubeo vitare ſalaces. Colum. lib. 10: Excitet ut Veneri tardos eruca maritos.

E̅rŭcto, as, act. p. eſt frequentativum verbi erugo, is. [הבין *hibbiah*. ἐρεύγομαι. Gall. *Rotter, ietter & mettre hors.* Ital. *Ruttare, ruteggiare.* Ger. Herauß gőrbſen. Bel. Butrypſen. Hiſp. *Echar rogoldando.* Pol. Wyrzigunie, rzygam. Vng. *Bőfögők.* Ang. *To bealke or break wynde out of the ſtomache, to caſt out.*] Erugere enim (ut Feſtus docet) ſemel factum ſignificat, eructare, ſæpiús. Eſt autem eructare, ructando aliquid ejicere. Horum omnium primitivum eſt vetus verbũ rugo, is, ruxi, ructum. Vnde fit ructus, hujus ructus, quod erudi ſtomachi ſonitũ ſignificat, quem edere ſolent qui plus æquo onerarunt ventriculum. ἐρεύγω. Iuven. Si benè ructavit, ſi rectè minxit amicus. ¶ Pro eodem etiã nonnunquam invenimus Ructor deponens. Horat. Hic dum ſublimes verſus ructatur. ¶ Hinc rurſus fit ſecundũ frequentativum ructito. Colum. lib. 7: Gemitus exprimit, locoque ſtare non patitur: ſæpè decumbere & ructitare cœpit, caudamque crebriùs agere. ¶ Eructare autem propriè (ut jam diximus) ſignificat ructando aliquid emittere, vel ejicere. Virg. 3. Aen. de Polyphemo: -ſaniem eructans, ac fruſta cruento Per ſomnũ commiſta mero. ¶ Per tranſlationem tamen accipitur pro quovis modo ejicere. Virg. 6. Aen. de Acheronte: -vaſtaque voragine gurges Aeſtuat, atque omnem Cocyto eructat arenam. ¶ A ructo fit etiam alterum compoſitum irructo.

E̅rŭctātĭo, f. t. [ἐρεύγη vel ἐρεύγμός. Vng. *Bőfoges.*] Iulius Firmicus lib. 4 Mathef. Quos intrinſecus dolor collectus aſſidua eructatione diſcruciat.

E̅rŭdĕro, as, pẽ. cor. n. p. Ruderibus expurgo. [סקל *ſikkél*. ἐξερειπιόω. Gall. *Nettoyer de toutes pierres, plaſtrats & autres matieres de vieux edifices.* Ital. *Purgaro, nettare vn campo di pietre & altre lordure.* German. Seuberen von dem vnrad vnd gemüſel ſo ein alt zerbrochen Gemeur gebt/ als Stein/ Kalch/ ꝛc. Hiſpan. *Limpiar la vaſſara ò pozo, deſpedregar.* Polon. Zwżelia kiego *l'amożgu czyſcze.* Vngar. *Romludekot tőredekőt kitiſzitok.* Ang. *To tak away rubbell or rubbish of auld houſes.*] Sunt autem rudera, purgamenta, putà cæmentum, lapides confracti, arena, calx, & hujuſmodi ex ruinis cõgeſta. Hinc ruderatur ager, qui veterum ædificiorum materia ſcatet. Eruderare itaque, eſt purgare, & rudera ejicere. Varro 2. de Re ruſt. cap. 2: Solum oportet eſſe eruderatum, & proclivum, ut everti facilè poſſit.

E̅rŭdĭo, is, pen. cor. act. p. Ex rudi doctum facio, doceo, inſtituo, expolio, imbuo. [למד *limmádh* אלף *illéph* השכיל *hiſchchíl* יסר *jaſár*. γυμνάζω, παιδεύω. Gallic. *Enſeigner, endoctriner, inſtruire.* Italic. *Ammaeſtrare, inſtruire.* German. Vnderweiſen/ lehren. Hiſpan. *Enſeñar doctrina.* Pol. Vczę, pokazuie. Vng. *Tanitom, oktatom, bőlcsé teſzőm.* Ang. *To teach, to inſtruct.*] Cicero 1. Tuſc. Philoſophia verò omnium mater artium, quid eſt aliud niſi ut Plato ait donum: ut ego inventum deorum? Hæc nos primùm ad illorum cultum, deinde ad jus hominũ, quod ſitum eſt in generis humani ſocietate, tum ad modeſtiam magnitudinemque animi, erudivit.

E̅rŭdītĭo, f. t. Doctrina, inſtitutio. [לקח *lekách*. παίδευσις, παιδεία. Gall. *Erudition, ſauoir, inſtruction, enſeignement.* Ital. *Dottrina, ſcienza.* German. Gelehrte. Hiſpan. *Enſennanca de doctrina.* Pol. *Nauka, vmieiętnoſc.* Vng. *Tudomany, tanulság.* Ang. *Erudition, cunnyng.*] Cic. 1. de Finib. Nullam eruditionem eſſe duxit, niſi quæ beatæ vitæ diſciplinam juvaret. Idem 1. Acad. Sine eruditione Græca intelligi non poſſunt. Idem 2. de Orat. Omnis eruditionis expers, atque ignarus.

E̅rŭdītŭs, part. Edoctus, inſtitutus. [למד *melummádh*. πεπαιδευμένος, κατηχημένος. Gal. *Appris, ſauant, endoctriné, inſtruit.* Ita. *Ammaeſtrato.* Ger. Gelehrt. Hiſ. *Enſennado/en doctrina.* Pol. *Nauczony, wyćwiczony.* Vng. *Tanitatot.* An. *Inſtructed, taught.*] Cicero Q. Fratri, lib. 1: Sic verò fallaces ſunt permulti, & leves, & diuturna ſervitute ad nimiam aſſentationem eruditi. Idem 3. de Orat. Nónne Socraticis erant diſputationibus eruditi?

E̅rŭdītŭs, m. ſ. nomen, Doctus, ſciens, literatus: [למד *limmúdh*. πεπαιδευμένος, ἀκριτής. Vng. *Bőlts, tudos.* An. *Learned, cunning.*] ut, Erudita operatione eſt, ſcitè facta. Plin. li. 11. c. 24: Tertium araneorum genus erudita operatione conſpicuum. Diſciplina juris civilis eruditiſſimus, Cicero 1. de Orat. Colum. lib. 2. cap. 16: Doctaque & erudita palata faſtidire docuit fluvialem lupum. Quint lib. 1. cap. 5: Hoc eruditiùs quæritur. Vide Doctus in DOCEO.

E̅rŭdītē, & Eruditiùs adverbia. [Vngar. *Bőlſen: tudóſſan.* An. *Learnedly, cunningly.*] Columella Agriculturæ libro 1. capite 12: Duo volumina ſimilium præceptorum de vineis Iulius Græcinus conſcripta facetiùs & eruditiùs poſteritati tradenda curavit.

E̅rŭdītŭlŭs, li, diminutivum. [Vngar. *Bőlſetske, tudoſotska.* Ang. *Some what learned, a litle ſmat terer in learning.*] Catull. in Mamurram & Cæſ. Morboſi pariter, gemelli utrique Vno in lectulo, erudituli ambo.

E̅rūgo, as, are, pen. prod. act. p. Cutem extendo, & rugas tollo. [ἐκφυσάω. Gall. *Oſter & faire en aller les plis & rides.* Ital. *Diſtendere.*

Vendore, tomar via le grinze. Germ. Die runtzlen vertreiben. Hiſp. *Deſarrugar, quitar arrugas.* Polon. *Zmarſzczenie odpedzam.* Vng. *Ki tenyészdöm, ki fejtsdöm.* An. *To tak away wrinckles.*] Plin. lib. 21. cap. 19. Lichenas, & lepras, & furfures in facie emendant: erugant corpora.

Ērŭgātĭo, verbale, f. t. quo uſus eſt Plin. lib. 28. cap. 12. [ἐκφόρωσις. Gallic. *Deſridement, oſtement de rides.* Ital. *Eſſo cacciare la rugine.* German. Vertreibung der runtzlen oder rümpffen. Hiſp. *Obra de deſarrugar y quitar las arrugas, deſarrugamiento.* Polon. *Zmarſzczenia witarcie.* Vng. *Ki terieſztés, ki feſztés.* An. *A taking away of wrinckles.*]

Ērvĭlĭă, æ, f. p. Genus eſt leguminis, folio quàm faba longiore, flore apibus gratiſſimo: ideo rei ruſticæ ſcriptores circa alvearia ſeri præcipiunt: ὄροβος. Colum. libro 1: Saſerna putat agros ſtercorari lupino, faba, vicia, ervilia.

Ērŭmpo, is, n. t. Cum impetu egredior, eruptionem facio. [פָּרַץ *bikkéah* פָּרַץ *paráts.* ἐξορμᾶ. Gall. *Saillir & ſortir auec violence & impetuoſité, faire vne ſaillie.* Ital. *Vſcire fuori con empito.* Ger. Hinauß brechen/hinauß fallen. Hiſp. *Salir con impetu.* Pol. *Wypadam, wiriwam ſie.* Vngar. *Ki rohanok, ki fakadok.* Ang. *To bruſt out or to break out with force.*] Cæſar 1. bell. Çivil. Quò paratiores eſſent ad inſequendum omnes, ſive noctu, ſive interdiu erumperent. Cic. 1. in Catilinam: Sed neſcio quo pacto omnium ſcelerum, ac veteris furoris, & audaciæ maturitas in noſtri conſulatus tempus erupit. ¶ Invenitur interdum activè poſitum cum accuſativo à tergo. Terent in Eunucho: Ia nunc erumpere hoc licet mihi gaudium?

Ērŭptĭo, verbale, f. t. quæ propriè dicitur cùm milites ex urbe vel ex caſtris impetum in hoſtes faciunt. [פֶּרֶץ *pérets.* ἔκλυσις, ἔκπτωσις. Gal. *Saillie ou ſortie auec impetuoſité.* Ital. *Lo aſſalire con empito.* Germ. Ein Außbruch/das hinauß fallen. Hiſp. *A quella obra de ſalir con impetu.* Pol. *Witarczka, wirwanie.* Vng. *Ki rohanás fakadás.* Ang. *A bruſting or breaking out.*] Cæſar 1. belli Civilis: Non ſolùm ab eruptionibus caveant, ſed etiam ſingulorum hominum occultos exitus obſervent.

Ērūnco, as, Herbas noxias & ſpinas, frutetaque evello. [ἐκβοτανίζω. Gallic. *Sarcler, arracher les herbes inutiles qui croiſſent en quelque champ parmi les bonnes.* Italic. *Purgare, ò tirar via l'herbe.* Germ. Außreuten. Hiſp. *Rocar ò arraincar las yeruas.* Pol. *Wikorzeniam ziol'a ſzkodliwe, plienie.* Vng. *Kigyomlálom.* Ang. *To weede or pluck vp wee des.*] Antiqui enim, teſte Feſto, runcam dicebant quæ deinde runcina cœpit vocari: hoc eſt, inſtrumentum ferratum quo radices ſpinæque in agris ſolent excindi. Hinc verbum runcare, & compoſitum eruncare.

Ērŭo, is, act. t. Ejicio, extraho. [חִתְסִל *hitſil* חָתַר *chatár.* ἐξερύω, ἐξαγέω. Gall. *Tirer hors, arracher de parmi, demolir.* Ital. *Cauare, tirare.* Germ. Außreiſſen/ außgiehen/ herfürziehen. Belg. Wtrecken. Hiſp. *Sacar à fueralo eſcondido.* Pol. *Wirwam.* Vng. *Ki vaiom, ki vonyom.* Ang. *To draw out with force by the rootes.*] Colum. lib. 7. cap. 5: Subluvies & intertrigo pice per ſe liquida, vel alumine & ſulphure atque aceto miſtis citè eruentur. Plin. libro 11. cap. 37: Certè nulli ſine redundantia ejus eruitur oculus. ¶ Interdum eſt in totum deſtruere. *ἀναιρέω.* Lactant. li. 7: Eruentur funditùs civitates. Virgil. 2. Aen. Trojanas ut opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. ¶ Eſt etiam eruere, perſcrutando invenire, & veluti ex abditiſſimis latebris in lucem proferre. Cic. pro Muræna: Ex animalium vetuſtate eruenda eſt memoria nobilitatis tuæ. Sic idem 2. de Orat. dixit: Cura & cogitatione aliquid eruere: hoc eſt, inveſtigare & invenire. Idem 2. Tuſc. Si verò ſcrutari vetera, & iis ea quæ ſcriptores Græciæ prodiderunt, eruere, coner, &c.

Ērŭum, n. ſ. [ὄροβος. Gal. *Ers.* Ital. *Mocho.* German. Roßwicke. Bel. Peerdswicken. Hiſp. *Ieruos, hiergos, ćixylaon, eruillaqua.* Pol. Wyka. Vng. *Vad lenſe, lóbnök.*] Genus leguminis, ſiliqua cylindracea, fructu lignoſo, nec lenticulæ diſſimili: cujus duo ſunt genera: alterũ candidum, alterum rufum. Candidũ dulcedine præſtat. Vtrunque in ſiliquis grana ſine ſepto habet, quæ ſe invicem ipſa tangant. Siliquæ forma teres, & ad rationem grani cylindracea. Patientiſſimum vetuſtatis eſt: in eo tamen phalangiũ innaſcitur. Colum. Eruũ lætatur loco macro, nec humido: quia plerung; corrumpitur. Virgil. 1. Aegl. Eheu quàm pingui macer eſt mihi taurus in eruo. ¶ Dictũ eruum ab eruendo: carpitur enim & manu vellitur. Hoc ſemẽ à Delphinatibus, apud quos abundat, illorum lingua vocatur *Des erz.*

Erygion, Aloë, Dioſcor. lib. 3. cap. 4.

Ērynglŏn, ſive Erynge. [ἠρύγγιον. Gall. *Panicaut ou chardon teſtu.* Ital. *Cetto capi.* Ger. Mannstreu oder Brachendiſtel/ ein Kraut. Hiſp. *Cardo corredor.* Pol. *Mikol'aiek.* Vn. *Számár tövis, ſzamyog tövis.*] Herba ex genere aculeatarum, paſſim in campeſtribus naſcens, quã alio nomine à capitulorum multitudine Centũ capita appellant. Vide Plin. lib. 22. c. 7, & lib. 21. cap. 15. & 16.

Erỹſimon, ἐρύσιμον. Semen eſt non diſſimile ſeſamo, teſte Galeno, lib. 1. de Aliment. facult. ſed deteriùs, parciusq; nutriens. Romani *irionem* vocant, teſte Plin. lib. 22. cap. ult. Alii genus herbæ eſſe volunt, ut Dioſc. lib. 2. Alii agreſte naſturcium. Alii cum frugibus annumerant: alii cum oleribus.

Erỹſipelas, atis, neutri generis, [ἐρυσίπελας. Ger. Carfunckel.] A Celſo; ulceris genus, quum ſuper inflammationẽ rubor ulcus ambit, iisq; cum dolore procedit. Naſcitur ex intemperie compoſita primarum qualitatũ cum affluxu flavæ bilis, teſte Galeno lib. 1. de Different. morb. Apud Celſum titulus quidã ſic habet: Curatio erỹſipelarũ: ac ſi nominativus eſſet erỹſipela, quo in loco arbitror legendum, Curatio erỹſipelatum.

Erỹſipelas, authore Galeno, is tumor eſt, qui ex tenui ſanguine interim & cum bilis parte incenſo ac ferveute conſiſtit. Serènus. ¶ Eſt etiam morbi ſpecies, quæ dicitur ignis: Languida quo multo torrentur membra calore. Quanquam me non fallit quid alii faciant, ἐρυσιπέλας. Fit in vulva, quando vulvæ effectum igni ſimilem ſentit, & tunc inflammatur ipſa, & in aliquibus penetrat interdum uſque ad alias partes ſecundæ. Vel, Eſt rubor inflammatus, qui cum ardore febrem aliquando, interdum horrorem infert.

Erỹſiſceptrum, Græcè ἐρυσίσκηπτρον, Multæ herbę hoc cognomine apud Dioſcoridem leguntur, quo nominis etymo, aut qua tandem ratione, non video: niſi quòd Hermolaũ Barbarum, & M. Vergilium dubitare videõ, Alphaltum vocant.

Ērỹthăce, ἐρυθάκη, Herba quam alii ſandaracham, alii cerinthum nominant. Hic eſt apũ, dum operantur, cibus, qui ſæpè in favorum inãnitatibus invenitur ſepoſitus, ſaporis amari, ſed plenus humoris. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 16: Erythacen vocant, qua favos extremos inter ſe cõglutinant. Erythace à coloris rubedine dicitur. Græcè enim ἐρύθημα, rubor appellatur.

Erythacus, Vide ERITHACVS.

Erythinus, ſive Erythrinus, [ἐρυθῖνος vel ἐρυθρῖνος Oppiano. [Ger. Ein gattung Meerfiſchen/ von farbe rotlecht.] Piſcis eſt Phagio ſimillimus, rubeſcentis coloris, excepto ventre candido, cujus oculi guttis aureis diſtinguuntur. De eo Ariſt. hiſt. lib. 8. cap. 13. Oppianus 1. Haleut. Plin. lib. 32. cap. ult. lib. 9. cap. 16: In quodam genere omnino non ſunt mares, ſicuti in Erythrinis, & channis: omnes enim oves gravidæ capiuntur, quod eſt deſumptum ex Ariſt. hiſt. lib. 4. & 6.

Erythra, Meliſſophyllon, Dioſc. lib. 2. cap. 117.

Erythranon, à calore acinotum, Hederæ genus, de quo vide Part. in Coroll.

Erythranum, Satyrium, Dioſc. lib. 5. cap. 146.

Erythrodanum, [ἐρυθρόδανον. Gal. *Garance.* Ital. *Robbia da tingere.* Germ. Ferber rõte ein Kraut. Hiſp. *La ruuia.* Pol. *Marzánà wiet ſia.* Vng. *Feſtő fw.* Ang. *Madder herbe to die or colour with.*] Herba eſt rubram habens radicem, qua tinguntur lanæ. Latini rubiam tinctorum appellant. Vide Plin. lib. 24. cap. 11.

Ērỹthrŏs, [ἐρυθρός. Gall. & Ital. *Sumach.* Germ. Ein harter roter Sam in der Apoteck. Hiſp. *Sumayre ſumach.*] Frutex, alio nomine rhus appellatus, cujus folio coriarii in condenſandis pellibus utuntur. Vnde & exoriarium fruticem quidam appellarunt. Vide Plin. lib. 24. cap. 11. Galli *Viurnam* vocant.

Erythrotaones, [ἐρυθροτάονες. Vng. *Fayd.*] Ex anſerum genere volucres, in quibus nitor eximius abſolutaque nigritia, & in ſupercilliis cocci rubor: ita dicti, quaſi ἐρυθροὶ ταῶνες: hoc eſt, rubri pavones.

E ante S.

E.S. In notis antiquorum, E ſenatu, E. S. AE. MR. è ſacra æde Martis. ESS. VDD. MM. R. eſſe videndum monumentũ Regis. EE. eſſe, vel ex edicto. EE. I. P. eſſe in poteſtate, vel in poſterum. EE. MG. P. eſſe magis poteſt, vel magiſter poteſt. EE. M. F. I. eſſe magis fieri juſſit. EE. N. P. eſſe non poteſt. E. ERG. R. ejus ergo rex.

Ēſalon, Vide AESALON.

Ēſcă, f. p. ab edendo dicta: Cibus non ſolùm hominũ, verùm etiam omnium animalium. [מַאֲכָל *machál.* βρῶσις. Gall. *Viande, mangeaille, amorſe, paſt.* Ital. *Eſca, cibo.* Ger. Speiß oder Aß. Bel. Spyſe oft as. Hiſp. *Maniar ò yeſca, ceuo del hugo.* Pol. *Pokarm.* Vn. *Etel, ele tel.* An. *A bayte, foode.*] Ovid. 2. Amor. Elegia 6: Nux erat eſca tibi, cauſæq; papavera ſomni. Cic. 2. de Nat. deorum: Sus verò quid habet præter eſcam? ¶ Accipitur præterea, pro eo quod datur avibus, piſcibúsve decipiendi gratia. Cic. de Senect. Divinè enim Plato eſcam malorum, voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, ut hamo piſces. ¶ Vnde ineſco, as, eſt porrecta eſca decipere aves, vel piſces, δελεάζω, & per tranſlationem, homines aliqua illecebra in perniciem adducere. Terentius in Adelph. Nunquam rem facies, abi, neſcis ineſcare homines, Sannio.

Ēſcārĭus, a, um, Quod ad eſcam pertinet: ut, Eſcaria vaſa. [σιτηρός. Gall. *Appartenant à viandes.* Ital. *Cio che à viuande ſi appartiene.* Ger. Das zur Speiß gehört. Hiſp. *Coſa de comer.* Pol. *Pokarmowy.* Vn. *Etkes, ötékhez valo.* Ang. *That belongeth to foode.*] Plin. li. 36. c. 36: Ad eſcaria vaſa totũ rubens vitrũ, non tranſlucens. Eſcaria menſa, teſte Feſto, dicitur quadrata, in quo homines epulãtur. Vincula eſcaria. Plaut. Menæch. Facilè aſſervabis dum illo

ſſlo vinclo vincies. Iſta iſtæc nimis lenta vincula ſunt eſcaria.

Eſcā'ſis, & hoc eſcale, pen. prod. [πτηρός. Vngar. *Meg ehető, ennivalo.*] Paulus in L. Quum quidem. ff. Supell. leg. Eſcale autem vel potorium argentum non deberi.

Eſcŭlĕntŭs, a, um, Quod eſui aptum eſt. [πρώσιμος, βρώσιμος. Gallic. *Bon à manger.* Ital. *Mangiativo.* Germ. Eſſig/ das gut zu eſſen iſt. Hiſpan. *Cosa de comer.* Polon. *Do iedzenia ſpoſobnij.* Vn. *Eledel re valo, meg ehető.* Ang. *Any thing to be eaten.*] Plin. libro 10. cap. 10: Notatum milvos nihil eſculenti rapere unquam ex funerum ferculis. Cic. 2. de Nat. deor. Atque ita eligere ex iis quæ ſunt eſculenta. Ibidem: Iam guſtatus, qui ſentire eorum quibus veſcimur, genera deberet, habitat in ea parte oris qua eſculentis & poculentis iter natura patefecit. ¶ Omnia eſculenta obſeſſis, ἅπαντα γάρ τοι βρωτὰ πολιορκουμένοις. Quum urget neceſſitas nihil non facimus: & vehementer fameliçis nullus non ſuavis eſt cibus.

Eſchărā, [ἐσχάρα. Vng. *Seb tſerepellés.*] A Græcis dicitur cruſta ſive durities illa quæ vulneribus per cauteria quædam induci ſolet, quum ſanguis aliter ſiſti non poteſt.

Eſchărotica medicamenta, ἐσχαρωτικὰ φάρμακα, dicuntur cauſtica, quæ vim habent eſcharam: hoc eſt, cruſtam inducendi.

Eſcŭlŭs, f. p. arbor eſt ex genere glandiferarum. [Vng. *Mak fa.*] eadem cum illa (ut nonnulli exiſtimant) quam Theophraſtus πλατύφυλλον: id eſt, latifoliam appellat. Eſt autem fago magnitudine, & glande inferior. duplicem ferens gallam, alteram quernæ non diſſimilem, ſed nulli rei utilem: alteram nigram, tingendis lanis utiliorem. Dicta eſculus, teſte Servio in 2. Georg. quòd primi mortales, nondum inventis frugibus, glande ejus pro eſca uterentur. Idem tamen Servius autor eſt principium hujus vocis diphthongo ſcribi conſueviſſe: cui tamen conſuetudini hodie doctiores non obtemperant, plus originis rationi, quàm Servii autoritati tribuentes. Virgil. 2. Georg. Altiùs, ac penitus terræ defigitur arbos, Eſculus in primis, quæ quantum vertice ad auras Aethereas, tantum radice ad tartara tendit. De hac arbore vide plura apud Plin. lib. 12. cap. 1. & lib. 16. cap. 4. & lib. 17. cap. 20.

Eſcŭlĕŭs, a, um, πλατυφύλλινος, Quod eſt ex eſculo. Palladius 1. cap 9: Deinde ut axes quernę cum eſculeis non miſceantur. Ovid. 1. Metam.

Eſcŭ'ētum, ti, pen. prod. n. ſ. πλατύφυλλον. Locus eſculis conſitus. [Vng. *Mak fás hely.*] Horat. 1. Carm. Quale portentū neque militaris Daunia in latis alit eſculetis. ¶ Fuit item locus in urbe, qui nomen accepit ab eſculis quæ ibi exciſæ ſunt: quemadmodum Fagutal à fagis, Lauretum à lauris, Corneta à corneis. Varro.

Eſdra, Compoſitio valens ęgritudinibus cerebri, haud ſcio an prophetæ illius, qui in Bibliis ſactis celebratur, an ſub ipſius nomine confecta, cujuſmodi ſunt haud parum multa. Deſcribitur à Nicolao.

Eſopos, Sylveſtris lactucæ genus, quam Dioſcor. vocat ſylveſtrem lactucam.

Eſito, Vide EDO, ES.

Eſquĭlĭæ, Vide EXQVILIAE.

Eſſĕdum, di, pen. corr. n. ſ. [ἅρμα, ἢ ὄχημα γαλατικόν. Pol. *Kotcity.* Vn. *Kólyakotsi.* An. *A chariot or wagon.*] Vehiculū Gallorum; Britannorumq;, apud Belgas primò repertū. Cicero ad Atticum, lib. 6: Hic Vedius venit mihi obviam cùm duobus eſſedis, & rheda equis juncta, & lectica, & familia magna. Virg. 3. Georg. Belgica vel molli melius feret eſſeda collo. ¶ Legitur etiam Eſſeda genere fœminino. Seneca Epiſt. 57: In iis quæ me ſine avocatione circunſtrepunt, eſſedas tranſcurrentes pono. Hinc dicti eſſedarii, qui eſſeda regunt, aut qui ex eſſedis pugnant. Cicero Trebatio: Tu qui cæteris cavere didiciſti, in Britānia ne ab eſſedariis decipiaris, caveto. Cæſar 5. belli Gall. Equites hoſtium, eſſedariique acriter prælio cum equitatu noſtro in itinere conſlixerunt.

Eſſēntĭă, f. p. [οὐσία. Gall. *Eſſence.* Ital. *Eſſenza.* Germ. Weſenheit/ gegenwertigkeit. Hiſp. *Eſſencia.* Pol. *Podſtáwe.* Vn. *Allat-valosággal-valo letel.* An. *Eſſence, the being of any thing.*] Vocabulum eſt religioſis quidem Latinæ linguæ obſervatoribus non uſitatum, à Philoſophis tamen melioris inopia in uſum receptū, pro ipſo eſſe cujuſvis rei, quam οὐσίαν Græci appellant Auguſt. lib. 12. de Civitate Dei: Sicut ab eo quod eſt ſapere, vocatur ſapientia: ſic ab eo quod eſt eſſe, vocatur eſſentia, novo quidem nomine, quo uſi veteres non ſunt Latini ſermonis autores, ſed jam noſtris temporibus uſitato, ne deeſſet etiam linguæ noſtræ quod Græci appellant οὐσίαν. hoc enim verbum è verbo expreſſum eſt, ut diceretur eſſentia. Quintil. lib. 8. cap. 3: Quorum dura quædam admodum, ut ens, & eſſentia: quæ cur tantopere aſpernemur non video, niſi quòd iniqui judices adverſus nos ſumus: ideoque paupertate ſermonis laboramus. Hinc eſſentiale, οὐσιῶδες, quod eſt eſſentiæ: & Eſſentialiter, οὐσιωδῶς, ſecundum eſſentiam. Vocabula ſunt ſolis Philoſophis, & Theologis uſurpata.

Eſſto, Vide SVM.

Eſſtrix, Eſſurio, Eſſuritio, Eſſurītor, Vide EDO, ES.

Eſula, æ, [Pol. *Saſnika, mlecz ſ'wini.* Vng. *Ebtey.*] Hujus varia genera à perito rei herbariæ diſtinguenda erunt. *Evonymus*, vulgò apud Barbaros, item Gallos & Italos *Fuſaria* vel *fuſarius* appellatur ab uſu fuſorum, propter materiæ ſoliditatem: à nonnullis ſcorta ſacerdotum, à figura fructus. Tragus Tomo 3. fuſariam nulla ratione evonymum eſſe negans, carpinum facit, Geſnerus in Capra lit. C. [Pol. *Trimiel:* quibuſdam *ſ'widwiná.*] Coqui etiam verucula transfigendis lardo carnibus ex ea conficiunt.

E ante T.

ET. In notis antiquorum Etiam. ET. N C. & nunc.

Ĕt, [ἴν. χ. Gall. *Et meſmes.* Ital. *Eſe.* Ger. Bnd. Bel. Ende. Hiſp. Y. Pol. *Iesz.* Vng. *Es, ſ.* Ang. *And.*] Conjunctio eſt Græca π, quam Latini inverſione literarum ſuam effecerunt. Eſt autem copulativa: ut, Cicero eloquens fuit, & Philoſophus. Duplicaturque interdum, ac completiva eſt in diverſis rebus: ut, Te admirantur & cives & hoſpites. Virgil. 1. Aeneid. -multùm ille & terris jactatus & alto. ¶ Modò accipitur pro etiā. Idem 2. Aeneid. -quorū Iphitus ævo Iam gravior, Pelias & vulnere tardus Vlyſſi. Modò interrogativa, ſeu expletiva. Virgil. 1. Eclog. Et quæ tanta fuit Romam tibi cauſa videndi? Modò indignativa, ἔτι. Virg. 1. Aeneid. -& quiſquam numen Iunonis adoret Præterea, aut ſupplex aris imponat honorem? Cic. pro Milone: Et ſunt qui de Appia loquantur, taceantur de Curia? Virg. 6. Aeneid. Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis? ¶ Ponitur interdū ἐξηγητικῶς, pro hoc eſt, videlicet, Plaut. annos natus jam ſexaginta, & ſenex. Interdum pro quia Virg. in Buc. Audieras, & fama fuit. Quintil. lib. 1. c. 1: Has primum audiet puer, harū verba effingere imitando conabitur: & natura tenaciſſimi ſumus eorum quæ mollibus animis percipimus. Plerunque ſententiarum initiis competit, quemadmodum & Græcis καί. Idem: Et finitæ quidem ſunt partes duæ quas hæc profeſſio, &c. ¶ Interdū ponitur pro adverbio ordinādi. Virg. corpusque lavant frigentis, & ungunt: id eſt, deinde ungunt. ¶ Item pro quamvis, ſive tamē. Cic. de Senect. Defendi legem Voconiam magna voce, bonisq; lateribus, & videtis annos meos: id eſt, tamen videris quàm ſim jam ſenex. ¶ Item interdum pro quod, ſi ſequatur, ſi. Cic. Catil. 3: Et ſi non minùs nobis jucundi atque illuſtres ſunt ii dies quibus conſervamur, quàm ii quibus naſcimur: profectò apud vos in honore debebitis, qui eandem hanc urbem conditam amplificatamq; ſervavit. Terent. in Phorm. Et ſi tibi res ſit cum eo lęnone. Vbi Donatus: Et, *inquit*, non connexiva, ſed inceptiva particula eſt. Hujus compoſita ſunt, etſi, ἐάν, & tametſi.

Ĕtĕnim, Nam, enim, quia: & ferè primum ſibi in oratione locum vendicat. [כִּי *chí.* ἀμέλει, γάρ. Gall. *Pource, car.* Ital. *Certo, perciocche, perche.* Germ. Dann. Bel. Want/ voerwaer. Hiſp. *Porque, ciertamente.* Pol. *Bowiem.* Vng. *Mert.* Ang. *For, becans.*] Cic. 4. Verr. Etenim quoniam numerum injuriarū vobis non poſſum exponere, ſigillatim autem de uniuſcujuſq; incommodo dicere infinitum eſt, genera ipſa injuriarum quæſo cognoſcite. Idem 2. de Divinat. Etenim ex diviſione hoc ſecundum eſt. Plin. Etenim multa de hac Magi prodiderunt, quæ non ſunt nobis commemoranda. Invenitur tamen & ſecundo loco. Seneca: Quis etenim inter tot corporis cruciatus, fœlicē quenquam eſſe poſſe exiſtimat? ¶ Accipitur aliquando pro quippe. Cic. pro Flacco: Neque in toto Aemonenſium teſtimonio commovebor: etenim quibus ego iſtam laudationem remittam: id eſt, quippe quibus, &c. ¶ Nonnunquam diviſa compoſitione per duas dictiones effertur, vocula aliqua in medio interjecta. Cic. de Clar. Orat. Et dicere enim benè nemo poteſt: hoc eſt, etenim dicere bene.

Etefocrithon, Genus hordei, à rubigine, & quoniam incurvum naſcitur.

Ethanion, ἠθάνιον, Vaſis ænei genus eſt, quo Aegyptii uti cōſueverunt. Nam (teſte Athenęo) in Aegyptiorū omnibus penè domibus tria erant vaſa ænea, cyathus, phiala, & ethanium.

Etheſios, teſte Plin. lib. 36. cap. 28: Lapis eſt ex quo confici ſolent mortaria.

Ēthĭcē, es, vel Ethĭca, æ, f. p. pars philoſophiæ ad mores pertinens, De moribus, moralis, [ἠθικός. Gall. *Philoſophie morale.* Ital. *Filoſofia morale.* Germ. Das [illegible] Philoſophey / ſo von gutten ſitten tehret. Hiſp. *Philoſophia moral.* Pol. *Częſczta philoſophy, ktora dobrich obiczaiow uczy.* Vn. *Erkwölts formálo tudomány.* An. *Morall philoſophie.*] Cic. de Fato: Quia pertinet ad mores, quos ἤθη Græci vocant, nos eam partem philoſophiæ de moribus appellare ſolemus: ſed decet ingentem linguam Latinam, nominare mortalem.

Ēthĭcŭs, pen. corr. Moralis. [ἠθικός. Gallic. *Moral.* Ital. *Morale.* Ger. Das zu der Zuchtlehr dienet. Hiſp. *Moral, y perteneciente à coſtumbre.* Pol. *Do obiczaiow przinależący.* Vng. *Erkölts formalo.* An. *Morale.*] Cicer. in Orat. Duo ſunt etiam quæ benè tractata ab Oratore,

Oratore, admirabilem eloquentiam faciant: quorum alterum est quod Græci ἠθικὸν vocant, ad naturam & ad mores, & ad omnem vitæ consuetudinem accommodatum.

Ēthĭcă, orum, ἠθικὰ, τὰ, Opus moralem tractãs philosophiam: quo nomine Aristoteles libros de moribus inscripsit.

Ethmoides: id est, cola: vocantur narium meatus, quibus olfactus percipitur. Gal. lib. 2. de Olfactus sensorio.

Ethnearches, æ, m. p. ἐθνάρχης, Gentis princeps.

Ethnearchia, Principatus, vel Præfectura.

Ēthnĭcŭs, pen. cor. m. f. [גוי goi. ἐθνικός. Pol. Pogánskÿ. Vng. Pogdny. Ang. An ethnick.] Gentilis, ab ἔθνος, quod gentẽ significat. Hieronymus contra Iovinianum: Et si ducendæ essent uxores, Christianas tantùm accipi juberet, an & Ethnicas?

Ēthŏlŏgŭs, pen. corr. [ἠθολόγος. Gall. Bouffon, farſeur, badin. Ital. Hiſtrione, Buffone. Germ. Der ein ding mit weiß vnd gebärden ſo er führet / außtruckt / daß man es ſchier verſtünd / ob er ſchon ſonſt ſchwiege. Hiſp. Repreſentador, ò fingidor de perſona agena, como quien repreſenta comedias y tragedias. Polon. Figlarz wirazaiący przez ſpaſzkowanie ludzkie obyczaie, ktore, chocz milczą, rozumieią mężoſz. Vng. A zkiképe hanyásával geſtalaſaval azerkölcsöket ki mutattya. An. A ſawcie ſcoffer, a flattering ieſter.] Morum expreſſor, qui geſtu ipſo corporis, & ſono vocis ita exprimit mores hominum, ut geſtibus loqui videatur. Cicero 2. de Orat. Mimorum est enim & ethologorum si nimia est imitatio, sicut obscœnitas, &c. Quibus verbis Cicero nimiam in Oratore imitationem reprehendit, quasi mimicam, non oratoriam. Budæus.

Ēthŏlŏgĭă, æ. ἠθολογία, f. p. Est affectuũ, morumq; personæ alicujus effictio. Quintil. lib. 1. cap. 9: Ethologia personis continetur. ¶ Ethologia Rutilio Lupo figura est sententiarum, quũ verbis sonoque vocis exprimitur ac describitur hominis alicujus consuetudo & mos.

Ēthŏpœī, ἠθοποιοὶ, Dicuntur histriones qui mores & gestus imitantur ejus personæ quam sustinent.

Ēthŏpœĭă, f. p. [ἠθοποιία. Gall. Repreſentation des facons & manieres d'autruy. Ital. Imitatione delle maniere d'altri. German. Außtruckung eines anderen weiß vnd gebärden Hiſpan. Repreſentacion de maneras y cõſtumbres de alguno. Polon. Wirazanie obyczaiow drugiego. Vngar. Termézetnek és erkoltſinek ki formaláſa mutatáſa. Ang. A repreſentation of an otheris maneris.] Est morum, affectuumque alicujus expressio, quæ ethologia à nonnullis appellatur. Differt à prosopopœia, teste Aquila, quòd in hac personas fingimus quæ non sunt: in Ethopœia verò certis quibusdam personis vel ad improbitatem vel ad dignitatem sermonem accommodatè effingimus.

Ēthos, (ut inquit Quintilianus) uno verbo Latinè dici non potest, hoc enim omnes mentis habitus continentur, à quo pictores quidam & statuarii Ethici dicti sunt. Budæus.

Ĕtĭam, Conjunctio est idem significans quod quoque. Plautus: Túne etiam id rescisti miser? ¶ Aliquando significat adhuc. [עם gham. ém. Gall. Auſſi, dauantage, encor. Ital. Anchio, ancora, etiamdio. Germ. Auch/noch. Belg. Ock. Hiſpan. Tambien. Pol. Ieſz, przitim ieſz. Vng. Iſmet meg es. Ang. Alſo, moreouer.] Terent. in Andr. Nihil suspicans etiam mali. Ibidem: Non satis me pernosti etiam qualis sim, Simo. ¶ Aliquando præterea. Idem in Andr. Etiam puerum inde abiens conveni Chremis. Ibidem: Imò etiam, quo tu minus scis ærumnas meas, Hæ nuptiæ non apparabantur mihi. Etiam, responsio est affirmativa, quemadmodum & ita. Plinius Tacito: Studes, inquam? Respondit, Etiam. Vbi? Mediolani. ¶ Aliquando & affirmandi vim habet, nulla tamen præeunte interrogatione: ut idem sit quod sic. Cicer. pro Rosc. Comœd. Si non, quomodo tabulas conficis? Si etiam, quamobrem quum cætera nomina in ordinem referebas, hoc nomẽ triennio amplius, quod erat in primis magnum, in adversariis relinquebas? ¶ Accipitur & pro quin potiús. Plinius in Paneg. Nullius ab eo magistratus jus, nullius autoritas imminuta est, aucta etiam. ¶ Ponitur quoque interdum ita, ut ab eo intelligatur non solúm. Cicer. ad Leat. Quumque ea contentio mihi magnum etiam foris, fructum tulisset: hoc est, non solùm domi & in urbe, sed foris etiam & extra urbem. Idem Att. lib. 9: Etiam hęc me solicitant, quasi dicat, non solùm maxima ista, sed etiam minima. ¶ Etiam atque etiam, pro valde, summopere. Cicer. 6. de Finib. Atqui iste locus est Piso tibi etiam atque etiam confirmandus. ¶ Etiamdum, pro adhuc. Terent. Hoc ego mali non priùs etiam inveni, atque etiamdum scit pater. ¶ Etiamne. Plaut. in Asin. Teque obsecro hercle, ut quæ loquutus, despuas. D. Fiat, geratur mos tibi. L. agè excrea. D. Etiámne? L. Agè quæso hercle usque ex penitis faucibus. D. Etiam? L. Amplius. D. Nam quousque? L. usque ad mortem volo. Cicero Attico lib. 10: Etiámne Balbus in Senatum venire cogitet? ¶ Etiamnũ idem quod Adhuc, vel ad hoc usq; tempus. Plautus Trucul. Mihi etiamnum quid sit negotii, falsus, incertusque sum nisi quia Timeo tamen: ¶ Pro eodem etiam legimus Etiamnunc. Idem in Amph: Lassus sum hercle è navi, & vectus huc sum, etiãnunc mansĕo. ¶ Ponitur & pro statim, illicò, vel extemplo. Plaut. in Aulul. Abscede hinc etiamnunc. ¶ Etiam tum, pro usque tunc, vel usque ad id tempus, vel tunc adhuc. Terent. Hecyr. M. educit foras, narratque ut virgo ab se integra etiamtum siet. Cic. de Orator. Omnes etiamtum retinebant illum Periclis succũ. Adria. Cardin. Quod multi, inquit, inscitè quidem & minùs Latinè dicunt, usque nunc, usque tunc, usque ad id tempus, perfecti illi Romani sermonis parentes, etiamnunc, etiamtunc, vel etiamnum, etiamtum, dicebant.

Ēt si, [כי chi. אעפ"י. Gallic. Combien que, iacoit que, toutesfois que. Italic. Benche, tutto che, anchor che. German. Wiewol / obſchon. Hiſpan. Aunque. Polon. Acżkolwiek. Vngar. Iöllehet. Ang. Albeit, ſuppoſe.] Conjunctio adversativa est, indicativum exigens, quemadmodum & quanquam: quum tamen quamvis & licet magis subjunctivo gaudeãt. Plaut. in Trinum. -ibo huc Quò mihi imperatum est etsi odi hanc domum. Terent. in Andr. Ibo: etsi hercle sæpè jã me spes hæc frustrata est. Cic. pro Milone: Etsi vereor Iudices, &c. ¶ Interdum etiam cum subjunctivo invenitur. Cicer. de Amic. Etsi illis planè orbatus essem. ¶ Nonnunquam etiam interrogativè profertur. Cicero Attic. Do, do pœnas temeritatis meæ: etsi quæ fuit illa temeritas? ¶ Interdum Etsi invenitur junctum cum quamvis. Cicero ad Attic. lib. 16: Etsi quamvis non fueris suasor & impulsor profectionis meæ, approbator certè fuisti.

Ētymŏlŏgĭă, f. p. ἐτυμολογία, Latinè veriloquium sonat: ab ἔτυμος verus, & λόγος sermo, vel loquutio. [Vng. Igazán valo zollásnak moggya.] Cicero 1. Acad. Verborum etiam explicatio probatur: id est, qua de causa quæque essent ita nominata, quam Etymologiam appellant. Sed quia veriloquium (ut inquit Boëthius in Topica Ciceronis) minùs in usu Latini sermonis habetur. Cicero etymologiam vocat notationẽ, quia notam facit rem de qua prædicatur. Aristoteles symbolũ nominat: quidam etiam originationem, teste Fabio.

Ētymŏn, etymi. ἔτυμον, Idem quod Etymologia. Varro 3. de Re rust. capite 48. de gluma loquens: Videtur vocabulum etymon habere à glubendo, quòd eo folliculo deglubatur granum.

Ētymŏlŏgŭs, ἐτυμόλογος, Qui rationem verborum indagare solitus est.

Ētymŏlŏgĭcŭs, ἐτυμολογικὸς, Vt etymologica ratio. Gellius libro 1. capite 18: Resolvit in voces Latinas ratione etymologica falsa.

E ante V.

EV. In notis antiquorum Ejus. E.V.V.N.V.V.E. Ede ut vivas, ne vive ut edas.

Ēvăcŭārĕ, Exinanire. [ערה herâh. הריק herik. טבה pinndh. κενοῦν. Gall. Vuider hors, euacuer. Ital. Euacuare, votare. Germ. Außtáren. Bel. Ydel maken. Hiſp. Vaziar, euacuar. Polon. Wiprożnic. Vng. Meg wreſiteni. Ang. To emptie, to mak voyde.] Vnde evacuare alvum. Plin. lib. 20. cap. 6: Diocles hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad evacuandum alvum.

Ē vādo, dis, si, sum, act. t. Effugio, exeo, erumpo. [נמלט nimlat. כוס nus. διαδύομαι, ἐκφεύγω. Gallic. Paſſer outre, paruenir, venir au deſſus, eſchapper. Ital. Scampare, fugire. Germ. Entgehen/ entrinnen. Belg. Ontgaen. Hiſp. Eſcapar de peligro, ſalir hecha alguna coſa. Pol. Zbiel'em, zbiel'ęm vchodzę. Vng. Ki ſzabadulok, ki menekedõm. Ang. To eſcape, to paſſe without danger.] Virgil. Aeneid. 9: -noſtrásne evadere demens Sperasti te posse manus? Cicero pro Cælio: Potuerúntne meliori tempore prosilire, quàm cum Licinius venisset, quum in manu teneret veneni pyxidem? quæ quum jam erat tradida servis, si evasissent subitò ex balneis mulieris amici, Liciniumque comprehendissent, &c. id est, si è balneis erupissent. Cæsar: Reliquos equites cõsectati, paucos qui ex fuga evaserant, reliquerunt. Sic Evadere è manibus hostium, apud Liviũ: & Evadere ex judicio aliquo, apud Ciceronem, liberationem quandam præ se ferre videtur: quemadmodum & Salustius dixit: At ni Marius signa inferre, atque evadere oppido properavisset, profectò cuncti, aut magna pars fidem mutavissent. ἀφικνοῦμαι, ἀφικνέομαι. Cicero 1. Tuscul. Accedit, ut eò faciliùs animus evadat ex hoc aëre. Idem de Senect. Mihi quidem nunquam persuaderi potuit, animos dum in corporibus essent mortalibus, vivere: quum exiissent ex iis, emori: nec verò non animum esse insipientem, quum ex insipienti corpore evasisset. ¶ Ponitur etiam hoc verbum pro eo quod est ad finem perduci, vel exitum habere. Terent. in Andr. Quàm timeo quorsum evadas: id est, ad quem finem perveniat oratio tua. Ibidem: Et heri semper lenitas verebar quorsum evaderet. Cicero Attic. libro 16: Tu quidem & prudenter, & amicè suades, ut in his locis sim potissimùm, quoad audiamus, hæc quæ commota sunt quorsum evadant. Plautus in Asin. Demiror quid sit, & quò evadat sum in metu. ¶ Item pro fieri. γίγνεσθαι. Cicero in Verrem: Tu ejusmodi evasisti, in furis ac divisoris disciplina educatus. Idem in Brut. In dicendo pauci digni nomine evadunt.

Liv.lib.1.ab Vrbe: Iuvenis evasit verè indolis regiæ. ¶ Evadere in muros, vel in cacumen montis, est ascendere, sive potiùs scandendo pervenire. *αὐξάνειν, ἐλαύνειν.* Virgil.2.Aeneid. Evado ad summi fastigia culminis. ¶ Evadere ardua, apud Livium. ¶ Evadere ante oculos, pro apparere. Virgil.2.Aeneid. Vt tandem ante oculos evasit, & ora parentis. ¶ Evadere ad conjecturam: id est, consequi conjectura. Plaut. Nunquā hodie quivi ad conjecturam evadere. ¶ Evadere in malum. Terent. in Adelph. -verùm nimia illæc licentia Profectò evadet in aliquod magnum malum.

Ē vāgŏr, aris, d. p. Latiùs vagor, exspātior. [בדד *nadhádh* בשה *tsahâh*. *πορεύομαι, ἀφίεμαι.* Gallic. *Sortir de son lieu, ordre ou place, vaguer çà & là, sortir de propos.* Ita. *Vagare, andare vagabonde.* Germ. Außschweiffen. Hisp. *Andar fuera vagando.* Pol. *Dalesʼie wiriwam.* Vn. *Ki lovaglok, kiniárok kinbúdosom.* An. *To wander abroade.*] Liv. 2. bel. Pun. Frontibus enim adversis concurrendum erat, quippe nullo circà ad evagandum relicto spatio. ¶ Per metaphoram evagari est aliquid extra propositum dicere, & veluti à via instituta digredi. Quint. lib. 2: Verùm hactenus evagari satis fuerit.

Ē vāgātĭo, verbale. [בדוד *nadhúdh*. *περίδασις.* Vng. *Ki lovaglás táras.* Ang. *A roning or wandering abroade.*] Plin lib. 2. cap. 17: Ac spatia longitudinis, latitudinum evagatione pensat.

Ē vāgīno, as, vagina diripio atque educo. [Vn. *Hüvelyebŏl ki vonyom.* An. *To drawe a weapon out of the sheath or scaberd.*] Iustinus Histor. li. 1: Gladio sua sponte evaginato in fœmore graviter vulneratus occubuit.

Ē vălĕo, es, pen. corr. n. s. Validior, & potentior fio. [גבר *ghabár* חזק *chazák* אמץ *amáts*. *ἐπιῤῥώννυμαι, ἐπισχύω.* Gall. *Pouuoir.* Ital. *Ingagliardirsi.* Germ. Vermuglich seyn. Hisp. *Mucho poder.* Pol. *Dużere, mocznieie.* Vng. *Erŏt hatalmat veszŏk.* Ang. *To waxe more strong and heall.*] Stat. 5. Syl. -tibíne illa nefanda Pocula lethales q; manu componere sucos Evaluit? Lucan. lib. 1. Ovid. Epist. 24. ¶ Evalere dicitur de precio, & significat ut valere simplex. Macrob. lib. 3. Satur. cap. 7: Cùm ipsa margarita centies sistertiûm sine contentione evaluisset.

Ē vălĕsco, Robur & vires acquiro. [גבר *ghabár* חזק *chazák* אמץ *amáts*. *κραταιόομαι.* Gall. *Retourner en vigueur.* Ital. *Ristorarsi, ripigliar forza & vigore.* Ger. Starck werden. Hisp. *Tornar en fuerca.* Pol. *Moci nabiwam.* Vng. *Erŏt hatalmiat veszŏk.* Ang. *To recouer health or strenth.*] Plin. li. 35: Quæ postquam evaluit, flaccescente patritia Marsico bello, languida autoritas Patrum facta est, ac paulatim in sterilitatē emarcuit majestas. Quint. lib. 2. cap. 9: Adjuta cura natura magis evalescit.

Ē vāllo, as, act. p. Excludo, & quasi extra vallum ejicio. [פרש *gheresch*. *ἐκβάλλω, ἐξελαύνω τοῦ φραπτέου.* Gall *Chasser dehors.* Ital. *Dacciar fuori.* Germ *Hinauß stossen oder werffen.* Hisp. *Echar à fuera.* Pol. *Precz wypchàm, wyrzucam.* Vn. *Ki vkedŏm.* Ang *To exclude or shute out.*] Verbum est obsoletum. Varro apud Nonium: Donec soras non intus evallaverunt.

Ē vāllo, is, Est purgare frumentum. [הבין זרה *heníph zerâh*. Gall. *Vanner, cribler.* Ital. *Vagliare, criuellare.* Ger. Das Korn wannen oder seuberen Hisp. *Criuar, acriuar.* Pol. *Wiwiewam.* Vng. *Meg roštálom.* Ang. *To cleanse wheat, or to winnow.*] Plin. li. 18. cap. 10: Et ipsa quæ evalluntur, variam pisturarum rationem habent. Ibidem: Triticum autem perfundi aqua multa jubet, postea evalli, deinde Sole siccatum pilo repeti.

Ē vānĕo, es, n. s. secunda syllaba prod. à quo Evanesco, quod est pereo, E᷑ conspectu abeo. [הבל *habál* עלה *haláh*. *ἀφανίζομαι.* Gal. *Deuenir à neant, se perdre, s'esuanouir.* Ital. *Suanire, farsi vano, spartire.* Germ. Vergehen/ verschwinden. Bel. Te niet werden. Hisp. *Desuanescerse, desaparescer.* Pol. *Zoczuginę.* Vng. *El enyezŏm, el veszŏk.* Ang. *To come, to nothing, to vanish away.*] Plin. li. 9. cap. 51: Vere pectines, limaces, hirundines eodem tempore evanescunt. Cic. de Claris Orat. Isque & orationes reliquit quæ jam evanuerunt. Idem ad Attic. lib. 3: Postquam extenuari & evanescere spem nostram vidi, mutavi consilium.

Ē vānĭdŭs, a, um, Inanis, caducus, & citò periturus. [הבל *hobél*. *ἀβρωνὸς, ἐξίτηλος.* Gall. *Qui n'a point de vertu, qui soudain s'esuanouit.* Ital. *Caduco, smarito.* Ger. Hinfellig/ zergengtlich. Hisp. *Desuanecido.* Pol. *Doczesny.* Vng. *Veszendŏ, mulandŏ, hiába.* Ang. *Vaine, frayle, that will soone perish.*] Col. lib. de Arbo. cap. 17: Nam quæ in proceritatem extenduntur, evanidæ fiunt, parum fructus ferunt. Plin. li. 37. ca. 5: Quædam ex iis senescunt, paulatim viriditate evanida. Ovid. 5. Metam. Pectoraq; in tenues abeunt evanida rivos.

Ē vāngĕlĭum, n. s. [בשורה *beforáh*. *εὐαγγέλιον.* Gall. *Euangile, bonne nouuelle.* Ital. *Euangelio, buona noua.* Germ. Ein gute Botschafft/ frölliche zeitung. Belg. Een blijde tijdinge. Hisp. *Euangelio, ò buen mensage.* Pol. *Wesołe zwiastowanie.* Vng. *Euangeliom, örvendetes izenet.* An. *The gospell.*] Lætus nuntius: Vnde non immeritò à Christianis Evangelium appellatum est, salutiferū illud nuntium, à Christo veracissimo Patris nuntio nobis allatum.

Ē vāngĕlĭă, orum, pluraliter, & neutro genere, dicuntur sacrificia & supplicationes quæ pro jucundo nuntio decerni consueverunt: vel etiam merces allati jucundi nuntii. Cicero Attic. libro 2: O᷑ suaves duas epistolas, quibus evangelia debeti fateor. Idem ad eundem: Itáne nuntiat Brutus, illum ad bonos viros evangelia? sed ubi eos? nisi fortè se suspendit. Vlpianus in l. Fallsus. ff. de Furt. Ergo si ea quæ dicunt Græci *evangelia*, petat: id est, mercedem pro rei inventæ vel repertæ nuntio.

Ē vānno, is, ere, act. t. Vanni motu evĕtilo. [הבין זרה *heníph zerâh*. *διαλικμάω* Gall. *Vanner & vetter hors en vannant.* Ital. *Suentolare.* Ger. Außwannen. Bel. Wtwannen. Hisp. *Carandar ò auentar.* Pol. *Opal'am.* Vng. *Eg szórom.* Ang. *To fanne or winnow.*] Varro 1. de Re rust. Ita fit, ut quod levissimum est in eo, atq; appellatur acus, evannatur foràs extra aream. ¶ Per translationē usurpat pro amovere. Pompon. ex Pannuceatis: Dixi ego illud futurum: in prima valva est: vix hæret misera: evannetur, & mea ocyus opera ut fiat fecero. ¶ Apud Nonium legitur evannetur, ut ventiletur: tanquam esset ordinis primi, quemadmodum etiam usque adhuc creditū fuit. Sed si quis simplex vanno consideret, de quo infrà exempla posuimus, videbit pro evannetur, evannatur apud Nonium legendum esse.

Evapelos, stolidos & amentes dictos refert Phocion Grammaticus.

Ē vāporātĭo, onis, f. t. Vaporis expiratio. [אד קיטור *edh kitór*. *ἐξατμισμός.* Gall. *Euaporation.* Ital. *Vapore.* German. Ein Außdempffung/ verrtechung. Hisp. *Obra de abahar.* Pol. *Parodzienie.* Vng. *Gőzölgés.* An. *A steeming, a breathing or euaporation.*] Seneca lib 2. Nat. quæst. Nec mirum, si terris omnis generis & varia evaporatio est Idem lib. 3: Nec trahit saporem evaporatio, quia clausa perlabitur.

Ē vāsto, stas, stare, act. p. Vasto. [בתס *nathás* בתץ *nathâts* בתש *ntshásch* שדד *schadhádh* השם *heschém*. *δενδροτομέω.* Gal. *Destruire, gaster.* Ital. *Guastare, dare il guasto.* Ger. Verwüsten/ zerstören. Hisp. *Desolar ò mucho destruir.* Pol. *Pustoszę, rozburzam.* Vng. *Pusztitsok.* Ang. *To destroy, to waste.*] Liv. 10. ab Vrbe: Ibi duo Consulares exercitus diversis vagati partibus, omnia quinque mensium spatio evastaverunt.

Ē văx, *εὐοῖ*, Interjectio exultantis. Plaut. in Menæch. Evax, jurgio uxorem tandem abegi. ¶ Fuit etiam nomen regis Indiæ, qui de virtutibus gemmarum scripsit ad Neronem.

Euchorica, Ebulus apud Dioscor. lib. 4. cap. 185.

Ē ucærĭă, Græca dictio, Latinè opportunitas. [*εὐκαιρία.* Gal. *Opportunité, occasion.* Italic. *Opportunità, occasione.* German. Gelegenheit/ tonligkeit / guter anlaß. Hisp. *Sazon, occasion.* Pol. *Prawiczas.* Vng. *Alkolmatosság.* An. *Occasion, opportunitie.*] Cic. 2. de Fin. Et quemadmodum opportunitas (sic enim appellamus *εὐκαιρίαν*) non fit major productione temporis. Idem 1. Offic. occasionem interpretatur.

Ē ucharĭstĭă, [תודה *thodháh*. *εὐχαριστία.* Vng. *Vr vatsoráia, (avagy) hala adás.*] Vox est Græca, quā nos *Gratiarum actionem* vertere possumus: unde & *εὐχαριστῶ* Greci dicunt pro gratias agere. Hieronymus gratiam sive gratuositatem vertit: ab adjectivo *εὐχάριστος*, quod jucundum sonat & gratiosum.

Ē uchўlă, n. ſ. [*εὔχυλα.* Vng. *Iótáp'.*] Dicuntur quę sunt boni succi: ut carnes avicularū montanarum, & piscium saxatiliū. His opponuntur *κακόχυλα*, quæ malum generant succū: ut caseus vetus & salsamenta. *χυλὸς* Græcis succus est, sive liquor.

Ē uchўmă, *εὔχυμα*, Græca appellatione dicuntur, quæ boni sunt succi, sive præstantis saporis. Nam *χυμὸς* Græcis modò succum significat, modò saporem.

Euchўmŏn, mi, n. ſ. *εὔχυμον*, ellebori species sic dicta.

Euctería, orum, n. ſ. Sunt loci, in quibus orationes, actaque provinciarum continentur. Alc. in l. immutatis C. de Agricolis & censitis lib. 11.

Ē udōxĭă, [שם טוב *schem tob*. *εὐδοξία.* Gallic. *Bonne renommee.* Ital. *Buona fama.* German. Ein gut lob oder guter Leumbden. Hisp. *Buena fama.* Polon. *Dobra sława, dobre imiono.* Vng. *Jó hir nev.* Ang. *Good renowme.*] Claritas nominis, laus, existimatio, & bona fama. Cic. 3. de Finibus: De bona autem fama, quam appellant *εὐδοξίαν*. Aptiùs enim est hoc loco bonam famam appellare quam gloriam.

Ē veho, is, act. t. Extra veho, asporto, aufero. [נשא *nasá* עמס *hamás* *ἐξαγω.* Gal. *Enleuer, porter hors.* Ital *Condur fuori, portar fuori.* Germ Außführen. Bel Wtvoeren Hisp *Leuar à fuera.* Pol. *Wywożę.* Vng. *Kiviszŏm ki vonszom.* An. *To cary out.*] Varro li. 1. de Re rust. Quarò eundem fructuosiorem faciunt vecturæ, si viæ sunt qua plaustra agi facilè possint, aut flumina propinqua quæ navigari possint, quibus utrisq; evehi atque invehi multa ad prædia scimus. Liv. 5. bell. Pun. Vbi primùm tranquillitas maris in altum evexisset. Et lib. 1. ab Vrbe: Vt in collem Exquiliarum eveheretur. ¶ Per translationem significat extollo. [נשא *nasá* *προάγω.* Gall. *Hausser, esleuer.* Ital. *Inalzare.* Germ. Erheben/ herfür ziehen vnd hoch dran bringen. Hisp. *Alcar arriba.* Pol. *Wywyszam.* Vn. *Föl magaszitalom, dicsŏrŏm.* An.

To lifte

To liſte vp.] Virg. 6. Aeneid. - pauci quos æquus amavit Iuppiter, aut ardens evexit ad æthera virtus, Diis geniti potuêre.

E vectĭo, f. t. Evehendi actus. [משא *maſsi* תרומה *terumáh.* ἐξαγωγή. Gall. *Portement dehors.* Ital. *Portamento di fuori.* Ger. Hinaus führung. Hiſp. *Obra de lleuar afuera.* Pol. *Wiwiezenie.* Vn. *Kivonyas, ki vitel* An. *A carying out.*] Evectiones etiam, teſte Budæo, dicuntur diplomata, ſive Chartulæ ſigno principis obſignatę, quibus poteſtas permittitur aliquid evehĕdi. Vnde C. de Curſu publ. cavetur, ut evectiones ab omnibus poſtulĕtur.

E vectūs, tus, m. q. Evectio & portatio, quæ fit vel navibus, vel curribus in aliquem locum. [Vng. *Ki hordás, ki vitel.* An. *A carying away to any place.*] Plinius libro 18. cap. 5: Malus eſt ager cum quo dominus luctatur. Cato inter prima ſpectari jubet, num ſolum ſua virtute valeat qua dictum eſt poſitione, ut operariorum copia propè ſit, oppidumque validum, ut navigiorum evectus, vel itinerum.

E velābrum, Veteres dixêre pro eventilato. [מזורה *mezoréh.* Gallic. *Eſuenté.* Ital. *Suentolato.* German. Erſufftet/Erſeubert. Hiſp. *Auentando.* Pol. *Wiwiane.* Vng. *Meg ſzorgt.* Ang *Winnowed.*] Vnde velabra dicuntur quibus frumenta eventilantur. Autor Feſtus.

E vĕllo, is, evelli, & evulſi, evulſum, act. t. Extraho, Extirpo: [נתש *nathásch* נתק *nathák.* ἐκτίλλω, ἐκτινάσσω. Gall. *Arracher.* Ital. *Sturpare, ſueuere.* Ger. Außrupffen/außreiſſen. Bel. Wtrecken. Hiſp. *Arrancar algo de lugar.* Pol. *Wirwam, wicziagam.* Vng. *Ki ſzaggatom, ki gyomlálom.* Ang. *To pluck vp or away.*] ut, Evellere ſibi capillum præluctu, apud Ciceronem 3. Tuſc. Idem ad Att. 5: Exciſa enim eſt arbor, non evulſa: itaq; quàm fruticetur vides. Sic. Evellere ſe ex complexu, apud eundem: &, Evellere ſeſe ex cœno, apud Plin. lib. 8. cap. 42. ¶ Per tranſlationem Evellere ſibi ſcrupulum ex animo. Cicero pro Roſc. & pro Cluentio: Evellere opinionem aliquam ex animis hominum.

E vulsĭo, verbale, f. t. [נתוש *maſsách.* ἐκκαθαιρμός, ἀποβλάσησις. Gall. *Arrachement.* Ital. *Eſſo ſuellere.* German. Außrupffung/außreiſſung. Hiſp. *Obra de arrancar algo de lugar.* Pol. *Wirwanie.* Vn. *Kivagatás kigyomlálás.* Ang. *A plucking vp, a pulling away.*] Cicero de Natur. deor. Qui primus purgationes alvi, dentisque evulſionem invenit.

E vĕnĭo, evenis, penult. corr. eveni, eventum. Venire, accedere. [קרה *karáh.* ἀπαντάω, ἐκβαίνω. Gall. *Aduenir.* Ital. *Venire, accoſtarſi, accadere, auuenire.* Germ Begegnen/widerfahren. Bel. Geſchien. Hiſp. *Aconteſcer.* Pol. *Trafiamſie, przychodzę.* Vng. *Kimegyök* (item) *történém.* Ang. *To happen by chaunce, to come to paſſe.*] Plautus Caſina: Sine modò rus eveniat, remittam ad te vitum. ¶ Nonnunquam etiam ſignificat evadere: hoc eſt, per quamcunque difficultatem ad aliquid pervenire, exitum habere. Plaut. in Moſtel. Hei mihi, commiſta hæc blanda dicta quò eveniant, madeo metu. Idem in Epid. Expectando exedor miſer, atque exenteror, quo mihi Epidici blanda dicta eveniant: nimis diu maceror. ¶ Sæpiùs tamen ponitur pro contingere, accidere, συμβαίνειν, ἐπιβαίνειν. & tàm in malam quàm in bonam partem accipi ſolet. Plaut. in Aſin. Opta id quod ut contingat tibi, vis. A R. Quid ſi optaro? L E. Eveniet. Idĕ in Perſa: Quid agitur? T. Vivitur. S. Satin' ergo ex ſententia? V. Si eveniunt quę opto, ſatis. Idem in Mercat. Omnia mihi hodie eveniunt præter ſententiã: non vivam veſperi, Niſi illanc à me ſceleſtam abigam. Cic. 3. Offic. Quod autĕ in poëmatibus, & in picturis uſu evenit, in aliisq; compluribus, ut delectentur imperiti. Idem Fam. 2: Ex quo vereor, ne idem eveniat in meas literas. ¶ Quandoq; eſt obvenire, & ſorte alicui obtingere. Saluſt. in Iug. Metellus & Syllanus COSS. deſignati provinciam inter ſe partiverant, Metelloque Numidia evenit.

E vĕnit, impersonaliter pro ita cecidit. [Vn. *Történt.*] Terent. in Andr. Quid tu Athenas inſolens? C. Evenit.

E vēntum, eventi, neutro genere, quod in plurali eventa facit. [מקרה *mikréh.* ἐκβαῖνον, συμβεβηκός. Gall. *Euenement, la fin & iſſue de quelque choſe.* Ital. *Riuſcimento di qualche coſa.* Ger. Zutragung eines dings/ein beſchehung eines handels. Hiſp. *Aconteſcimiento, ò laſalrda de lo que aconteſce.* Pol. *Trafmeia kiey rzeczy.* Vng. *Ki menetel, vég.* Ang. *The end, the euent, that followeth of.*] Lucret. lib. 1: Eventum dici poterit quodcunque erit actum. Cic. in Partition. Si cujuſque facti, & eventi cauſa ponetur. Idem de Divinat. Si eventa quærimus quæ exquiruntur avibus. Idem ad Atticum: Semper cauſæ, eventorũ magis movent, quàm ipſa eventa. ¶ Eventum præſtare, eſt periculum alicujus rei in ſe recipere, ἐγγυᾶσθαι τὸ μέλλον ἔσεσθαι.

E vēntŭs, gen. maſcul. & quarti ordinis, tàm in plurali numerõ quàm in ſingulari dicitur quod caſu aut fortuna nobis evenit, tàm in bonum quàm in malum. [מקרה *mikréh.* σύμβαμα, ἐπίβασις. Gall. *Euenement.* Ital. *Euente, accidente, caſo.* Germ. Der außtrag oder außgang. Bel. Een geſchiedenisſe. Hiſ. *Aconteſcimiento.* Pol. Jakie kolwiek wyczie, dzie[illegible]zenie. Vng. *Történet, eſet.* Ang. *Happe, chaunce, ſucceſſe, that followeth of any thing.*] Cicer. lib. 1. de Orat. Vt enim quiſque optimè dicit, ita maximè dicendi difficultatem, variosque eventus orationis, expectationemq; hominũ perrimeſcit. Virg. 6. Aen. - cæcosq; volutat Eventus animo ſecum. Ovid. 2. de Ponto: Nam timor eventus deterioris abeſt. Ovid. in Epiſt. Phyllidis: - careat ſucceſſibus opto, Quiſquis ab eventu facta notanda putat.

E ventĭlo, as, act. p. Ventilation purgo. [זרה *zeráh.* λικμάω. Gallic. *Eſuenter.* Ital. *Criuellare, ſuentollare.* Ger. Mit werffen oder wannen erſeubern. Hiſpan. *Derramar al viento, auentar.* Pol. *Wiwiewam.* Vn. *Meg ſzórom.* An. *To cleanſe by winnowing, to fanne corne.*] Colum. libr. 1: Et celeriter frumenta deteruntur, non cedente ſolo pulſibus ungularum, tribularumque: & eadem eventilata, mundiora ſunt.

E vērbĕro, act. p. Verbero. [הכה *bichcháh.* τύπτω, μαστιγόω. Gall. *Batre.* Ital. *Battere, percuotere.* German. Schlahen/ſchwingen. Hiſpan. *Herir, ò acotar.* Pol. *Wibitam.* Vng. *Ki verdm.* An. *To ſcourge, to whippe.*] Quint. lib. 2. cap. 4: An credibile ſit, ſuper caput Valerii pugnantis ſediſſe corvum, qui os oculosq; hoſtis Galli roſtro atque alis everberaret? Ovid. 14. Metam. - & cineres pulſis everberat alis.

E vĕrgo, is, Emitto. [נשׁ *ſchillách.* πρωχύω. Gal. *Enuoyer dehors.* Ital. *Mandar fuori.* Ger. Herfürgeben. Hiſp. *Embiar à fuera.* Pol. *Widaie, wiſzcziniam.* Vng. *Kibotsátom.* Ang. *To ſend forth.*] Liv. lib. 45: Montes ingentis altitudinis ſpem faciebant, eò magis quòd nullos apertos evergerent rivos, occultos cõtinere latices, quorum venæ in mare permanentes, undæ miſceremur.

E vĕrro, is, everri, eversũ, act. t. Scopis expurgo. [נדד *teté* בער *bihér.* σκηνοβατέω, σκοπεύω. Gall. *Balier & nettoyer.* Ital. *Spazzare.* Ger. Außwiſchen. Bel. Wteren/wtveghen. Hiſ. *Barrer.* Pol. *Wimiatam.* Vng. *Ki sdrdm, ki tiſztitom.* Ang. *To ſweepe cleane away.*] Colum. li. 8: Stabula frequenter everrenda & purganda, humorque omnis urinæ deverrendus eſt. ¶ Per tranſlationem accipitur pro ſpolio, expilo. Cicer. 3. Ver. O' Verrea præclara, quoquam ſi acceſſiſti, quò non attuleris iſtũ diem. Etenim quam tu domum, quam tu urbem adiiſti, quod fanum denique, quod non everſum atque exterſum reliqueris?

E vērrĭātŏr, m. t. Dicitur is qui jure accepta hæreditate, juſta facere defuncto debet: quæ ſi non fecerit, ſeu quid in ea re turbaverit, ſuo capite luat. Id nomen ductum à verrendo: nam Exverræ, ſunt purgationes quædam domus, ex qua mortuus ad ſepulturã ferendus eſt, quæ fit per everriatorem, certo genere ſcoparum adhibito, ab extra verrendo dictæ.

E vĕrriculum, li, n. t. Rete ex piſcatorium à Græcis dictum: & à verrendo in aqua ſic appellatum. [חרם *chérem.* σαγήνη. Gall. *Filé verne. d, ſeine.* Ital. *Rete da peſcare.* Ger. Ein Zuggarn oder Streitgarn der Fiſcheren. Bel. Een Net. Hiſp. *La red barredera de peſcadores.* Pol. *Siecz wl'ok.* Vn. *Suhé varſa.* An. *A drag net.*] Varro 3. de Re ruſt. c. 17: Quum neq; everriculo illi in littus educere poſſent vivam ſaginã plebei cœnæ piſces. Cic. 6. Verr. Expilatorẽ Siciliæ Verrem, everriculum appellat. Quod unquam (*inquit*) Iudices, hujuſcemodi everriculum in illa provincia fuit? Idem lib. 3. de Nat. deor. Doli mali actionem everriculum appellat omniũ malitiarũ: quòd ſcilicet ea everrantur omnes fraudes, è vita hominum civili. Eſt enim ea actio prodita ad terrorem hominum ſubdolorum, qui ignominiã ejus judicii reformidant. Verba Ciceronis ſunt hęc: Inde everriculum malitiarum omnium, judiciũ de dolo malo quod C. Aquilius familiaris noſter protulit: quem dolum idem Aquilius tùm teneri putat, quum aliud ſit ſimulatum, aliud actum. Hæc Budæus.

E vērto, is, everti, everſum, act. t. Excindo, diruo, demolior. [הרס *harás.* נתס *nathás.* καθαίρεσις, παραλύω, ἀναστρέφω. Gall. *Renuerſer ce qui eſt, ſus deſſoubs, abolir, deſtruire.* Ital *Rouinare, volgere ſotto ſopra.* Germ. Vmbkehren. Hiſp. *Reboluer ò traſtornar, ſubuertir, deſtruyr.* Pol. *Wywracam.* Vng. *Töneböl, kiforditom.* Ang. *To turne vp ſyde downe, to ouerthrowe.*] Cic. lib. 1. Offi. De evertendis diripiendisq; urbib. valde illud cõſiderandum eſt. Vir. 3. Aen. - Priamique evertere gentem Immeritam viſum ſuperis. Idem 1. Aeneid. Disjecitque rates, evertitque æquora ventis. Cic. 3. Verr. Nec per ſummam injuriam pupillum Iunium fortunis patris conetur evertere. Idem 1. de Orat. Qui duorum ſcalmorum naviculam in portu everterit.

E vērsĭo, verbale, f. t. Ruina, caſus, pernicies. [מהטכה *mahpecháh.* ἀναστροφή, καταπτῶσις, ἀναστάτωσις, καθαίρεσις. Gall. *Renuerſement, deſtruction.* Ital. *Abbarimento, diſtruttione.* Germ. Vmbkehrung/vmbwerffung. Hiſp. *Obra de traſtornar alguna coſa.* Pol. *Wiwrocenie.* Vngar. *Töneböl, kiforditás el rontás.* Ang. *An ouerthrowing, a turning vpſide downe.*] Plin. lib. 22. cap. 17: Everſiones vehiculorum. Cic. de Senect. Hinc Rerump. everſiones. Everſio vitæ, Cic. 4. Acad.

E vērsŭs, a, um, Dirutus, deſtructus. [נהפך *nehpách.* ἀναστραμμένος, ἀναστραπείς, καταπεπτωκώς. Gall. *Renuerſé, ietté par terre, deſtruit.* Ital. *Riueſciatto, atterato, diſtrutto.* Germa[illegible]. Vmbkehrt. Hiſp. *Traſtornado, deſtruydo.* Vng. *Tönéböl, ki forditator.* Ang. *Ouerthrowen, turned vpſide downe.*] Vt everſa urbs, Plin. lib. 15. ca. 18. Everſus fortunis, Cic. pro Flacco.

Ēversŏr, oris, m.t. [הרס חתך hophéch בוזם nothés. ἀναστροφέας. Gall. Renuerſeur, deſtruiſeur. Ital. Riueſciatore, deſtruttore. Ger. Ein Vmbkehrer oder Zerſtörer. Hiſp. Traſtornador, deſtruydor. Pol. Tenktori wiwraca. Vng. Tőueből ki fordito. Ang. A deſtroyer, an ouerthrower.] Cic. pro domo ſua: Everſor hujus imperii. Virg. 12. Aen. Priami regnorum everſor Achilles. ¶ Everſor item pro prodigo & diſſoluto ponitur, qui patrimonium ſuum profundit. Cajus libr. Inſtitut. 1: Sub curatore ſunt minores ætate, majores everſores, inſani: qui everſores aut inſani ſunt, omni vitæ ſuæ tempore ſub curatore ſunt.

Ēvēstīgātŭs. [Vng. Megh kereſtetőt.] Seneca Controverſ. lib. 2: Tu Craſſe poſt eveſtigata illa fugitivorum arma urbis Romanæ ditiſſimus.

Ēvēstĭgĭo, adverbium, Confeſtim, properanter: unica dictio eſt compoſitâ, aut certè duæ dictiones per ſubunionem conjunctæ. [טהאם pitheóm. παραχρῆμα, αὐτίκα. Gall. Tout incõtinent apres, tout ſoudain, ſubit. Ital. Incontinente, ſubitó. Germ. Eins wegs/ von ſtund an / auff den Fuß nach. Belg. Opten ſtaenden voet. Hiſp. Luego, ſin algun medio. Pol. Hned, natichmiaſt, zaraz. Vng. Mingyárást, azonnal Ang. Forthwith, by and by, quickelie.] Cicer. Fam. libr. 4: Poſtea ſe à Marcello ad me miſſum eſſe qui hæc nuntiaret, & rogaret uti cogerem medicos: coëgi, & eveſtigiò eò ſum profectus prima luce. Plin. in Epiſt. Nunquam ſuni magis de occupationibus meis queſtus, quæ me non ſunt paſſæ aut proficiſcentem te valetudinis cauſa in Campaniam proſequi, aut profectum eveſtigiò ſubſequi.

Ēugalactos. Glaux herba, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 141.

Ēugĕ, [הבה hahah האח heách. εὖγε. Vng. Iggyól.] Interjectio aſſentientis, laudantis & gratulãtis. Plaut. in Epid. Euge, corpulentior videre atque agilior. Idem in Mercatore: Euge mi Demipho ſalve.

Ēugĕniæ, pen. prod. Vvę quædam ſunt à generoſitate ſic dictæ. Nam εὐγένεια à Græcis dicitur nobilitas. Colum. lib. 3. ca. 2: Frigidum ſolum ac roſcidum cœlum commodiſſimè ſuſtinent, ſicut eugeniæ dum ſunt in Albano colle. Nam mutato loco, vix nomini ſuo reſpondent.

Ēugĭum, Pellicula quædã in pudendo muliebri, quam primo coitu rumpi nonnulli ex antiquis putaverunt. [ὑμήν. Vng. Szűzeſség kapuia, hartyáia.] Quamvis revera conſtet inter Anatomicæ rei peritos pelliculam ejuſmodi commentitiam eſſe & in virginum diſſectionibus non inveniri. Nonius: Eugium, inquit, pars media inter naturalia muliebria. Nævius: Sine eugio puellam invenit. Laberius: Quare tàm arduum aſcendiſtan concupiſcis eugium ſcindere?

Ēvĭdēns, pen. corr. Clarus, apertus, perſpicuus. [ברא niréeh ברור barúr בחיר tſaeh בחיוח tſachiach. σαφὴς, ὀναγνὼς. Gal. Euident, clair, manifeſte. Ital. Euidente. Ger. Offenbar/ klar vnd heiter. Belg. Openbaer. Hiſp. Viſible, clar y manifeſto. Pol. Iaſni, iawny. Vn. Nyluán valo. Ang. Plane, manifeſte.] Cic. de univerſ. Atq; ut eſſet menſura quædam evidens, quæ in iſtis octo curſibus celeritates; tarditates q; declararet. Sic evidens ratio, evidens argumentum.

Ēvĭdēntĭă, Perſpicuitas. [ראי roi מראה mareéh. Gal. Euidence. Ital. Euidenza Ger. Klarheit/ heitere eines dings. Hiſp. Aquella claridado manifeſtacion. Pol. Iawnoſcz, iaſnoſcz. Vng. Nyluán valo ság. Ang. Planeneſſe, clearneſſe.] Claritas, perſpicuitas, quo nomine figura quędam Sententiarum à Rhetoribus dicitur, quę & ὑπάργεια à Græcis appellatur, quum ſcilicet res ita oculis ſubjicitur, ut coràm geri, non commemorari videatur. Cic. 4. Acad. Propterea quòd nihil clarius ὑπαργέια, ut Græci perſpicuitatem aut evidentiam nos, ſi placet, nominemus, fabricemusque, ſi opus erit, verba.

Ēvĭdēntĕr, adverbium, Clarè, perſpicuè. [ὑπαρχῶς. Gall. Euidemment, clairement. Ital Euidentemente, chiaramente, manifeſtamente. Ger. Klärlichen/ augenſcheinlich. Hiſp. Clara y manifeſtamente. Pol. Iawnie, iaſnie. Vng. Nyluan, láthato képpen. Ang Planely, clearly.] Livius 6. ab Vrbe: Vel fateri nobis ea, quum tàm evidenter pœnituerit, tutum eenſemus.

Ēvĭdēntĭſsĭmē, Adverb. [Vng. Zám látomaſt, nyluán.] Paulus D. lib. 30. Tit. 1. l. 33. Si quidem evidentiſſimè apparuerit.

Ēvĭgĭlo, as, pen. cor. n.p. Expergiſcor, excitor. [ער ir. ἐγείρομαι. Gall. Veiller, ne dormir plus. Ital. Deſtarſi ſnegliarci. Ger. Auffwachen/ erwachen. Hiſp. Velar deſpues del ſuenno. Pol. Ocucamſie. Vng. Idl ébredők föl ſerkenők. An. To wake, to take paine or be diligent.] Plin. Epiſt. 5: Evigilaveram: nuntius à Spurina, &c. Stat. 5. Sylva. Graius qua puppe magiſter Excidit, & mediis miſer evigilavit in undis. ¶ Nonnunquam ſignificat elucubro, & elaboro ſive vigiliis conficio. Ovid. 7. Triſt. ad librum: Aſpicies illic poſitos ex ordine fratres, Quos ſtudium cunctos evigilavit idem. Cic. ad Attic. lib. 9: At quàm honeſta, at quàm expedita tua conſilia, quàm evigilata tuis cogitationibus.

Ēvīlēsco, n.t. Vilesco, vilis fio, & in contemptum abeo. [בזה nakál. φαυλίζομαι Gall. Auilir, deuenir vil. Ital. Deuenir vile, auilire. Ger. Vernichtet werden. Hiſp. Valer poco, ſr à menoſprecio. Pol. Potroſſeimna gardza. Vng. Meg rozzúlok meg aulok. Ang. To become vyle.] Suet. in Claud. Cæſ. cap. 15: Propter quæ uſque eò eviluit, ut paſſim ac propalàm contemptui eſſet.

Ēvīnctĭo, is, ire, Vincio, ligo, circuligo, corono. [אסר aſár. αὐαδεσμέω, αὐαδέω. Gal. Lier & ſerrer. Ital. Ligare. Ger. Binden/ zuſammen knupffen. Hiſ. Atar. Pol. wiązę krepuie. Vn. Meg kőtőzőm. An. To bind, to knitt hard.] Virg. 8. Aen. -evincti tempora ramis. Tacit. lib. 5: Surena patrio more Tiriditatem inſigni regio evinxit.

Ēvīnctŭs, participium. [אסור aſúr. αὐαδεδεμένος. Gall. A qui on a lié & accouplé quelque choſe, lié. Ital. Ligato, cinclo. Ger. Gebunden. Hiſp. Atado. Pol. Skrepowani, związany. Vngar. Meg kőtőzetet. Ang. Bound hard.] Virgil. 5. Aen. Ipſe caput tonſæ foliis evinctus olivę. Ibidem: Puniceis ibant evincti tempora tenis. Idem 7. Ecglog. -lævi de marmore tota Puniceo ſtabis ſuras evincta cothurno.

Ēvīnco, act. t. Vinco, cõvinco, vel vincendo extorqueo. [נבח vitstseach הוכיח hochiach ἐλεγχάω. Gallice. Conuaincre, ſurmonter, vaincre. Ital. Vincere. Germ. Vberwinden. Hiſp. Vencer. Polon. Zwiczięzam wigratwam. Vngar. Meg győzőm, győzéſſel meg nyerőm. An. To ouercome, to vanquiſhe.] Liv. 2. ab Vrbe: Omne id tempus cum conjuratis conſultando abſumunt, evincuntque inſtando ut literæ ſibi ad Tarquinios darentur. Horat 2. Serm. Satyr. 3: Si pueriliùs his ratio eſſe evincet amare. Colum. lib. 6. cap. 5: Evincendi ſunt autem, quamvis peſtiferi morbi, & exquiſitis remediis propulſandi. ¶ Evincere item apud Iuriſconſultos, eſt eandem rem quam adverſarius jure legitimo acquiſierat, per judicem recuperare. Hinc Evictio, talis recuperatio. Itaque propter periculum evictionis moris fuit olim, ut ſi res non Quiritium, ſed Gentium jure abalienaretur, is qui eam acquirebat, duplam aut ſimplam ſtipularetur ſibi ab autore dari, ſi ea ſibi judicio adimeretur: quemadmodum ex Varr. lib. 10. de Re ruſt. intelligitur.

Ēvīctŭs, participium, Victus, convictus. [נוכח nochách. ἐπιχρατηθέις. Gall. Conuaincu, vaincu. Ital. Conuinto. Germ. Vberwunden/ vberzeugt. Hiſp. Vencido. Pol. Zwiczięzony, przeſwiaczony. Vn. Meg győzettetőt. An. Vanquiſhed.] Cicer. 2. Verr. Qui tam nefariis criminibus, tàm multis teſtibus evictus, ora judicum aſpicere, atque os ſuum populo Romano oſtendere auderet. Virgil. 4. Aeneid. Tu lacrymis evicta meis, tu prima furentem His germana malis oneras, atque objicis hoſti.

Ēvĭrō, as, act. p. Caſtro, virilitatem execo. [נתק mathák. ἐνορχίζω. Gal. Chaſtrer, effeminer, oſter la virilité. Ital. Caſtrare, tagliare i genitali. Germ. Außhawen/ münchen. Hiſp. Caſtrar, enflaqueſcer à otro. Pol. Trzevie, wirzęznie. Vng. Meg herélőm. Ang. To geld.] Et per tranſlationem, mollem & effœminatum reddo. ἐκθηλύνω. Varro Marcipore, ut citat Nonius: Eviravit omnes veneri vaga pueros.

Ēvĭrātŭs, m. ſ. Caſtratus, quaſi virilib. ſpoliatus. [נתוק natúk. ἐξενουχισμένος. Gall. Chaſtré, effeminé. Ital. Caſtrato, priuato de i genitali. Germ. Dem da außgehawen iſt. Hiſp. Caſtrado, ò aſſi enflaqueſcido. Pol. Wirzęzani, otrzębiony. Vng. Herelteteet. An. Gelded.] Per metaphoram accipitur pro molli & effœminato. Plaut. Adoleſcens eviratus ac mollis. Martial. lib. 5: Spadone quum ſis eviratior fluxo.

Ēvĭrātĭo, onis, f. t. Virilium exectio, & per tranſlationem, effœminatio. [αὐανδρία, ἐνουχισμός. Gall. Chaſtrement. Ital. Il caſtrare. German. Munchung/ außhawung. Hiſpan. Aquella ebra de caſtrar ò enflaqueſcer. Pol. Otrzębienie. Vng. Heréles. Ang. A gelding.] ¶ Evirationem pilorum, dixit Plin. li. 29. cap. 1, pro depilatione qua corpus glabrum & molle redditur more fœminarum. Nam viros hirſuta decent corpora: iis enim robuſtiores ſunt, & naturæ calidioris.

Ēvĭrēſco, is, [רטב ratáb. διΐχνεύομαι, ἐκχλωρίζω, ἐκθάλλω. Gall. Deuenir verd, verdoyer. Ital. Diuenir verde, ò verdeggiare. Ger. Grun werden/ grün werden. Hiſp. Reuerdecer. Pol. Zielenieie. Vn. Ki zőldűlők. Ang. To waxe grene.] Viride fieri, Varro Prometheo: Atq; ex ſanguinibus dolore evireſcat colos.

Ēvĭſcĕro, as, act. p. Viſceribus ſpolio. [ἐκκαταγχίζω. Gal. Eſbouueller, oſter les entrailles & le dedans. Ital. Suiſcerare, ſuientrare. Ger. Entweyden/ das Eyngeweyd außnehmen. Hiſ. Deſollar, ò deſembuchar. Pol. Kal'dam weimuie, wipaprocam. Vn. Belit ki veiőm. Ang. To pull out the garbuhe or guttes, to bowell.] Vir. 11. Aeneid. Compreſſamq; tenet, pedibusq; eviſcerat uncis. Cic. 1. Tuſc. ex Enniо: Ipſe ſummis ſaxis fixus aſperis, eviſceratus latere pendes.

Ēvĭto, as, pen. prod. act. p. compoſitũ à vito, effugio, vito, devito. [ברח barách נשמר niſchmár. ἀλαβοῦμαι, φυλάττομαι. Gal. Fuir, euiter. Ital. Schifare. Germ. Vermeyden. Hiſp. Eſquiuar. Pol. Wiſtrzegam ſie, vchodzę. Vn. El távoſztatom. An. Foeſchetw, to auoyde.] Cic. de Amic. Eſt enim varius & multiplex uſus amicitiæ, multæq; cauſæ ſuſpicionũ, offenſionumq; damnantur, quas tum evitare, tùm levare, tùm ferre ſapientis eſt. Horat. lib. 1. Carm. -metaque fervidis Evitata rotis. Cælius Ciceroni: Periculoſam, & gravem illam dimicationem evitarent. ¶ Legitius & Evito apud antiquos, pro vitam eripio, occido. ὠφαίρω, Cic. 3.

Cic.3.Tuſc ex vetuſto quopiã Poëta: Hæc omnia vidi inflammari,Priamo vitam evitari.

Evītātĭo, onis, f.t. [משחית *meſthmár.* Ὀλόθευμα, ἄκλεισις. Gall. *Euitement,eſcheuement,fuite.* Ital. *Schiuamento.* Ger. Vermeydung/ fliehung. Hiſp. *Eſquiuamiento.* Pol. Vńrzęzenie. Vng. *El táuoſztatás.* Ang. *An eſchewing.*] Quintilianus:Malorum evitationem, liberationem,*&c.*

Evītābĭlĭs,le. [Φυκτὸς, Φιλακτὸς. Gall. *Euitable,qu'on peut euiter.* Ital. *Che ſi puo ſchiuare.* Ger. Das zu vermeiden iſt. Hiſp. *Coſa que ſe puede eſquiuar.* Pol. *Ktwo do vńrzęzenia.* Vng. *El táuoztatando.* Ang. *Eaſie to be eſchew.*] non evitabile telum, apud Ovid.6.Metam.

Evlabes,Negotiorũ ſuſceptorẽ ſignificat,ut eſt apud Suidã.

Evlŏgĭă,evlogiæ, [ברכה *berachâh.* Εὐλογία. Gall. *Benißon,louange.* Ital. *Benedittione:* Ger. Ein ſägen/benedeyung. Hiſp. *Benediciõs,raxonamiento,obra de raxonar.* Pol. *Błogoſławienie.* Vng. *Aldás.* Ang. *A bleſſing,a louing.*] Benedictio,munificentia,beneficentia, vel etiam rationabilitas: ἀπὸ τοῦ εὐλόγου, quod ſignificat rationabile.Cic.ad Attic.lib.13: Locum nõ ſanè probo,quòd eſt hominibus deſertior,ſed habet εὐλογίαν.

Evmēcēs,Balſami genus lævi cortice:ita dictum quòd cæteris ſit procerius. [Vng. *Sima balſamum fa.*] Εὐμήκης enim Græcè procerus & prolixus dicitur.Plin.lib.12.cap.25.

Eumetris, Gemma eſt apud Bactros naſcens,ſilici ſimilis,quę capiti ſuppoſita nocturna viſa ad oraculi ſimilitudinem reddit Plin.lib.37.cap.10.

Evnŏmĭă,æ,Εὐνομία. Eſt recta juris legumq; conſtitutio,quo nomine Dea illa vocatur, quam Demoſthenes alteram judicium præſidem facit: duplex eſt Evnomia, una quidem recta juris conſtitutio: altera verò rectè conſtituto juri obtemperatio: & Εὔνομοι evnomi populi dicuntur, qui recta legum inſtitutorumq; ratione utuntur.Budæus.

Evnūchŭs, pen. prod. m. ſ. [סריס *ſaris.* Εὐνοῦχος, Εὐνοῦχος. Gall. *Eunuque,chaſtré des ſon ieune aage.* Ital. *Eunucho,caſtrato,ſenza genitale.* Ger. Ein verſchnittener. Hiſp. *Capado,ò caſtrado.* Pol. Trzębieniec,wirzęzaniec. Vng. *Herelt baſa.* Ang. *A gelded man.*] Caſtratus:ab Εὐνὴ, quod eſt cubile,& ἔχω cuſtodio: quia id hominum genus adhibebatur ſervandis cubilibus Regum.quaſi Evnœchus, & per ſynæreſin Evnuchus. Cic. in Orat. Evnuchi è Syria Aegyptoq;, *&c.* Iuvenal. Satyr.12: -decidere jactu Cœpit cum ventis,imitatus caſtora, qui ſe Evnuchum ipſe facit,cupiens evadere damno Teſticulorum.

Evnūchīzo,as, [נתק *nathák.* Εὐνουχίζω. Gall. *Chaſtrer.* Ital. *Caſtrare,eſtirpare i genitali.* Germ München/ verſchneyden/ außhauwen. Hiſp. *Caſtrar.* Pol. Wirzęznie,trzebie. Vng. *Meg herélłm.* Ang. *To geld.*] Caſtro:Hieronymus contra Iovin. Sunt Evnuchi qui de utero matris ita natl ſunt, & ſunt evnuchi qui ab hominibus evnuchizati ſunt, & ſunt evnuchi qui ſe caſtraverunt propter regnum cœlorum.

Evnūcho, as, Ejuſdem ſignificationis.' [נתק *nathák,* Εὐνουχίζω. Vng. *Meg herélłm.* Ang. *To geld.*] Varrõ in lege Mævia apud Nonium: Sic qui patriam majorem parentem extinguit,in eo eſt culpa:quod facit pro ſua parte is qui ſe evnuchat,aut alibi liberos producit.

Evŏco,as,pen.cor.act.p.Extra voco. [קרא *kará* זעק *záhák.* Ἐκκαλέω, παρακαλέω. Gall. *Hucher pour venir dehors,appeller.* Ital. *Chiamar fuori.* Ger. Hinauß berüffen. Bel. Buytroepen. Hiſp. *Atraer y llamar affuera.* Pol Wiwołuie. Vng. *El hiuom,ki hiuom.* Ang. *To call forth*] Plaut.in Amph. Evocate huc Soſiam. Terentius in Evnuch.Num quẽ evocari hinc vis foras?Plautus in Amph. Tu gubernatorẽ è navi huc evoca meis verbis Blepharonem, ut te divina facta mecũ prandeat. ¶Sic evocare ad cœnã,evocare ad colloquiũ evocare ad pugnã,*&c.* Cic.Attic.li.2: Tuas Numeſio literas dedi,ſic te his evocabam,ut nihil acrius,neq; incitatius fieri poſſet. Evocare aliquẽ Romã, aut aliũde ad urbẽ accerſere.Sic qui in provinciis erant, ſæpè ad dicendã cauſam Romam evocabantur. Cicer.3. Verr.Pericles Epheſius homo nobiliſſimus Romam evocatus eſt, quòd autor injuriæ illius fuiſſe argueretur. ¶ Evocare item eſt ad ſubditam tumultuariamq; militiam vocare.Cæſar.1.bell.Civil.Magnus numerus Equitum Romanorum & Decurionum, quos ex municipiis Domitius evocaverat. ¶ Evocare deos ſive ſacra, veteres dicebant pro precibus elicere numina illa in quorũ tutela urbs obſeſſa eſſe putabatur, ut ea relicta,in eorum qui obſidebant, urbem tranſirent. Nefas enim ducebant, urbem aliquam niſi prius evocatis diis tutelaribus, oppugnare: ne aut adverſus deos pugnare, aut capta urbe ipſos etiam deos captivos habere viderentur. Hujuſmodi autem evocationes fiebant conceptis verbis, & carmine quodã in eum uſum cõpoſito,cujus formulam deſcribit Macrobius Satur.li.3. cap.9. ¶ Per translationem ponitur pro averto. Ἀποτρέπω. Cic.1.Tuſc.Nam quid aliud agimus, quum à voluptate: id eſt, à corpore, quum à re familiari quę eſt miniſtra & famuſa corporis, quum à Republ, quum à negotio omni evocamus animum? Quo tamen in loco potiùs legendum videtur,avocamus.

Evœ,per duas ſyllabas, [Εὐοῖ. Vng. *Hoe.*] Interjectio bacchãtis eſt, quam in Liberi patris Orgus identidem inculcabant Bacchæ.Ovid.6.Metam.Exululant, evœq; ſonant.

Evŏcātī, m. ſ. Dicuntur non qui iuſti militês ſunt,ſed qui repẽtina aliqua neceſſitate ex agris in bellum tumultuariè vocantur. [קרואים *keruim* מזעקים *mzhakim.* Ἐκκλητοι. Gall. *Appelez à la guerre par neceſſité.* Ital. *Chiamati à biſogno per ſolitati.* Germ. Kriegsleut die man eilends in der noht von hymel in das feld hinauß berüfft. Hiſp. *Llamados todos à la guerra.* Pol. Zołnierzy kroni wprzygodzie do potrzebi na prętce ieść wiwołany. Vng. *Hadra fołt irrattatot nép.* Ang. *Souldiers choſen & called to warre of neceſſitee.*] Hi pro militibus ducebantur.Sueton. in Galba: Delegit & Equeſtris ordinis juvenes, qui manente antiquorum auxiliorum uſu, evocati appellarentur, excubiasq; circa cubiculum ſuum vice militum agerent. Cic.ad Appium: Antonium præfectum evocatorum miſit ad te, cui,ſi videbitur, cohortes traderes.

Evŏcātĭo,f.t. [Vng. *Ki hiuás,hiuatál.*] Hircius de bello Alexandrino: Edictum tota provincia propoſuerat, ut quibus pecunias imperaſſet, neq; contuliſſet ſi adirent: quæ evocatio vehementer omnes turbavit.

Evŏlo,as,are,n.p.Extra, vel in altũ volo, dẽvolo,avolo. [עוף *haph* נדד *nadádh.* Ἀφίπταμαι. Gall. *S'envoler,voler hors.* Ital. *Volar fuori, volar in alto.* Ger. Außfliegã/darvon fliegen. Hiſp. *Volar de vn lugar à otro.* Pol. Wylatuie. Vng. *Ki rópołók fół rópołók* Ang. *To flee out or away, to eſcape.*] Plin. lib.10: Vultur, & ferè gravior evolat, niſi ex procurſu,aut altiore tumulo immiſſæ non evolant. Cicer.de clar. Orat.Itaq; tantos proceſſus efficiebat, ut evolare, non excurrere videretur.Idem 1.de Legibus: Quare glandifera illa quercus,ex qua olim evolavit Nuntia fulva Iovis mirandã viſa figura, nunc ſit hæc. ¶ Et per translationem ponitur pro effugere.Cic.3.Verr.Ille qui ſuæ cupiditate tantos tumultus cõcitatos videret,cupere aliquò evolare,ſi poſſet. ¶ Evolare pœnam.Cic.de Prov.Conſul.Quam pœnam ſi tùm aliorum opibus,nõ ſuis, invitiſſimis vobis evolarunt: at aliã multò majorem gravioremq; ſubierunt.

Evŏlĭto,as,are,frequentativum. [ἐκπέτομαι,πολλάκις ἀφίπταμαι. Gall. *S'envoler ſouuent.* Ital. *Speſſo volare.* Ger. Offt hinauß fliegen. Hiſp. *Volar muchas vezes de vn lugar à otro.* Vng. *Ki rópołóka* Ang. *To flee out or auoyd often.*] Colum.l.6. cap.8: Patentibus feneſtris per quas ad requirendos cibos evolitat.

Evŏlātĭcŭs,ca,cum, [πτηνὸς, πτερωτός. Gall. *Volage,qui vole.* Ital. *Volatile.* Germ. Außfliegig. Hiſp. *Coſa que vola.* Pol. Odlatuia cy. Vng. *Lékzegő.* Ang. *That fleeth away.*] ut,Evolatici homines. Plaut.Pœnulo: Ita ut occœpi dicere de illac pugna pentethronica, qua ſexaginta hominũ uno die evolatrcorum manibus occidi meis,*&c.*

Evŏlo,as,are,à vola, volæ,Furari,rapere,quaſi in volam recipere. [גזל *ghazál* משך *piſchſchét.* Ἁρπάζω. Gall. *Deſrober, voler.* Ital. *Rubbare,inuolare.* Ger. Rauben/ ſtälen/ mit trummen henden etwas angreyffen. Hiſp. *Robar, arrebatar.* Pol. Reka *do ſiebie przyłączam teradnie.* Vng. *Markomban ſzorituan el lopom.* Ang. *To ſtcall, to tak away by ſtealth.*] Plaut. Ciſtel. Quid quæritas?G.ciſtellam adoleſcens hic mihi evolavit.

Evŏlvo,is,ere,act.t.De loco volvo. [גלל *ghalál.* Κυκλόω, ἐξελίττω. Gal. *Deſrouller,deſplier.* Ital. *Voltare.* Ger. Hinauß weltzen oder troten. Hiſp. *Sacar volviendo.* Pol. Wywalam. Vng *Ki mozditom ki feytőm*(item) *által oluaſom.* Ang. *To tomble or roll out of a place.*] Lucret. lib.3: -nudis evolvunt ſæva lacertis. Ovid. 12. Metamorph. -modò ſe ſuper æra fruſtra Tollere conatur, jactasq; evolvere ſylvas. Plin. lib.4. cap.12: Evolvitur in Pontum ſex fluminibus Danubius. Terent. Evnuch. Hac re & omni te turba evolves, & illi gratum feceris. ¶ Ponitur etiam pro explico & expono. Cic.ad Attic. Evolvi velamen epiſtolarum tuarum. Idem in Offic. Si quis voluerit animi ſui complicationem evolvere. Et translatè pro perlego & diligenter perpendo. Cic.1.Tuſc.Evolve diligenter ejus eum librum qui eſt de animo. ¶ Evolvere,meditari. Virg.4.Georg. Eleviſſe, & gelidis hæc evolviſſe ſub antris.

Evŏlūtŭs,participium. [גלל *naghól.* Ἀπολιγμός. Gall. *Deſuelopé,deſplié.* Ital. *Diſpiegato,ſuelupato.* Ger. Hinauß gewelzt/ außgewortfet. Hiſp. *Sacado,voluiendo.* Pol Wywałony, wimołany. Vng. *Kifeytetet, ki mozditatot.* Ang. *Rolled out.*] Livius lib.26, de anguem: Interventuq; hominum evolutam repentè, atque ex oculis elapſam.

Evŏlūtĭo,onis,f.t. Lectio. [ἐξέλιγμός. Gall. *Deſploiement,explication.* Ital. *Diſpiegamẽto,ſuolgimento.* Ger. Außwicklung. Hiſp. *Obra de ſacar voluiendo.* Pol. Odwinięcie. Vng. *Altal oluaſás.* Ang. *A rolling out or vnfolding.*] Cic.li.1,de Finibus: Quid hiſtoriæ cognitioq; rerum? quid Poëtarum evolutio? quid tanta tot verborũ memoria voluptatis affert?

Evŏmo, is, ere, act.t. Vomendo ejicio. [קאה *kaáh* נקיא *nekí.* Ἐξεμέω, ἀναλίσκω. Gall. *Vomir,& ietter dehors.* Ital. *Vomitare.* Germ. Herauß tozen. Hiſp. *Vomitando* rendre

rendir. Pol. Wèrzucam ſiebie, ſrzucam. Vng. Ki okádom. Ang. To vomite, to caſt out his gorge, to parebrake.] Cicer. 2. de Natura deor. Eademq; hæc avis ſcribitur conchis ſe ſolere implere: easq; quum ſtomacho concoxerit, evomere, atq; ita eligere ex his quæ ſunt eſculenta. Teren. in Adel. Vt iram hanc in eos evomam omnem, dum ægritudo hæc eſt recens. Cicer. de Amic. Apud quem evomat virus acerbitatis ſuæ.

Eupatorium, εὐπατόριον: ſive Eupatoria, Herba eſt ab officinis Agrimonia appellata: cujus deſcriptionem vide apud Plin. lib. 25. cap. 6. ¶ Eupatorium aquaticum. [Pol. Zatwiec, żadziec.] quidam trifolium cervinum cognominant. Geſ. in Cervo. Dicta eſt autem Eupatoria ab Eupatore rege ejus inventore, ex quo eam regiam habere dignitatem ſcribit Plin. libro 25. cap. 6. Vide quoq; Dioſc. lib. 4. cap. 38.

Eupatorium praſſium & Marrubium apud Dioſc. li. 3. cap. 118.

Eupetalos, εὐπέταλος, Gemma eſt, quatuor habens colores, igneum, cæruleum, minii, & mali. autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Euphonia, æ, f.p. [εὐφωνία. Gall. Bon accord, harmonie. Ital. Buona conſonanza. Ger. Wollautung/gute thönung. Hiſp. Canto accordado. Pol. Pięknie tonąc. ek. Vng. Ekes, eggyezö ſzeng hang. Ang. A good agreing or tune.] Vocalitas, ſive ſonoritas vocis, jucunda verborũ prolatio: quæ quibus adeſt, εὔφωνοι à Græcis dicũtur.

Euphorbium, bii, n. ſ. εὐφόρβιον, Dioſcoridi, ſive, ut apud Plinium legitur, Euphorbia, biæ, Arbor eſt in Mauritania naſcẽs, non procul ab Atlante monte, ferulæ ſpeciem referens: ſuccum verò habens tantæ acrimoniæ, ut accolæ eam expaveſcentes, ovillos utres elutos arbori circumligent, & eminùs caulem contis incidant. Quo facto, ſtatim è plaga copiosus humor profluit, lacti ſimilis, qui & ipſe euphorbium dicitur. Quod nomẽ ei impoſuiſſe putatur Iuba Mauritaniæ rex, à nomine Euphorbi medici ſui, qui frater fuit Antonii Muſæ, cujus ope Auguſtum ſervatum fuiſſe tradit Plin. lib. 25. cap. 8.

Euphoria, non difficilis morbi vel febriculæ ſublatio.

Epilides, cui in gingivis, in quibus ſit, caro naſcitur. Eſt autem excreſcens caruncula, quæ ab inflammatione ſit. ad intimos molares dentes, cum febre & dolore nonnunquam. A parulidibus differunt, quòd parulides inflammationes ſunt in aliqua gingivarum parte factæ, quæ niſi diſcuſſæ fuerint, ſuppurant, & quum ſuppuraverint, ſecantur, inſertisq; linamentis aperiuntur. Aegin. de Parulidib. Cel. lib. 6. cap. 13.

Euplecton, Structuræ genus in ædificiis tantummodò frontibus politis, quaſi εὔπλεκτον: id eſt, bene cæſum.

Euprepia, εὐπρέπεια, Latinè decor, ex εὖ, bonũ, & πρέπον, decẽs.

Eurechnemon, μαχαιρᾶς, plantago.

Euphroſynum, [εὐφρόσυνον. Pol. Wol'owi ieżik, albo wielka miodunka. Vng. ökör nyelv. Ang. Bourage, or bugloſſe.] Herba eſt, quam notiori nomine bugloſſam vocamus: ita dicta ἀπὸ τῆ εὐφραίνειν, quod eſt lætificare, quod ſcilicet in vinum dejecta, animi curas pellat, hilaritatẽq; inducat. Autor Plin. li. 25. ca. 2.

Eureos, Gemma eſt nucleo olivæ ſimilis, ſtriataq; modo concharũ. minus tamẽ habẽs candoris. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Eurotias, æ, εὐρωτίας, Gemma eſt quæ ſitu videtur operire nigritiem, ita dicta à Græco verbo εὐρωτιᾶν, quod eſt ſitum trahere. De hac Plin. lib 37 cap. 10.

Eurythmia, εὐρυθμία, Decens & aptus corporis motus. [Vng. Modła valo teſt mozgasás.] Quintil. lib. 1. cap. 30: Corporis quoq; decens & aptus motus, qui dicitur εὐρυθμία, eſt neceſſarius.

Euſebes, Gemma ex qua Tyri in Herculis templo facta ſedes, ex qua facilè dii ſurgebant. Plin. lib. 37. cap. 10.

Euphroſine, Helxyne apud Dioſcor. lib. 4. cap. 142.

Euſterialis, à Dioſcor. vocatur Siſymbrium, quo verò etymo, non video.

Euſtron, Hordeum montanum.

Euthymia, f.p. [εὐθυμία. Gall. Tranquillité d'eſprit. Ital. Tranquillita d'animo. Ger. Ein guter mut/rũwigkeit des gemüts. Hiſp. Soſſiego de animo. Pol. Spokoina mul'. Vng. Lelki tſindeſség. Ang. Quietneſſe of mind.] Animi tranquillitas. Laërtius in vita Democriti definit Euthymiam eſſe rectum quietumq; animi ſtatum, dum nullo metu, nulla ſuperſtitione, aut aliqua quavis perturbatione agitatur. Cicero lib. 5. de Finibus: Democriti autem ſecuritas, quæ eſt animi tanquam tranquillitas, quam appellant εὐθυμίαν, eò ſeparãda fuit ab hac diſputatione: quia iſta animi tranquillitas eſt ipſa vita beata.

Euthyoria, εὐθωρία. Rectæ lineæ correctio & menſura non per diverticula itinerum (quæ objectu montium, & interventu convallium, aut fluminum flexu plerunq; neceſſaria ſunt) ſed in directum acta.

Eutrapelia, æ, εὐτραπελία. Dictio eſt Græca, idem ferè ſignificans, quod apud nos urbanitas, lepor, feſtivitas. [Pol. Nieobrazliwi żart, dworny żart. Vng Emberséges tréfálas. Ang. Gentleneſſe in ſpeach and behaviour, pleaſant teſting.] Ariſtoteles in Rhetoricis εὐτραπελίαν interpretatur πᾶσαν ὑβρίδα ὕβρεν: hoc eſt, eruditum convicium.

Evulgo, gas, gare, act. p. In vulgus edo, occulta omnib. prædo. [ἐξαγορεύω. Vng. Ki hirdetöm, ki hirdetöm. Ang. To publiſhe, or mak knawen abrode.] Liv. lib. 9. ab Vrbe: Civile jus repoſitum in penetralibus Pontificum, evulgavit.

Euzomos, ſive Euzomon, pen. prod. εὔζωμος, ἡ εὔζωμον, Eruca herba, ita dicta, quòd juris ſaporẽ commender. ζῶμον enim jus appellant Græci. Plinius libro 20. capite 13: In condiendis obſoniis tanta erucæ eſt ſuavitas, ut Græci Euzomon appellaverint.

E ante X.

Ex. In notis antiquorum Ejus, vel exigitur. Ex. B. ejus bona. Ex C. ex conſuetudine, vel ex concione, vel ex conditione. EX CVR. excurſo. EX D.A. vel EX D O. A V G. ex domo Auguſti. EX M. ex militia. E.M.D. ejus memoria dixit.

Ex [ἀπὸ min. ἐκ, ἐξ Gall. De, par, depuis, ſelon. Ital. Da, de, di. Ger. Auß/von. Bel. Wt. Hiſp. De. Vng. Ki. Ang. Of, from, according.] Prępoſitio: ut aliis atq; aliis verbis jungitur, ita aliâ atq; aliam ſortitur ſignificationẽ. ¶ Interdum enim ſignificat locum: ut, Ex cœlo, apud Catullũ: Spectatũ ex cœlo Mars pater ipſe veni. ¶ Interdũ tempus, ut idẽ ſit quod poſt. Cic. 1. Philippica: Ex eo die quo in ædem Telluris convocati ſumus. Sic etiã dicimus, Ex illo: hoc eſt, poſt illud tempus. Virgil. 2. Aeneid. Ex illo fluere, & retrò ſublapſa referri Spes Danaûm. ¶ Nonnunquã etiã perſonã: ut quum dicimus, Audivi ex patre meo. ¶ Aliquando cauſam, ut ferè idem ſit quod propter. Seneca de Benefic. Siquis patriæ meæ pecuniam crediderit, non dicam me illius debitorem, nec ex hoc æs alienum profitebor: id eſt, non propterea profitebor æs alienum. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro cum. Plautus in Mercat. Reſinam ex melle Aegyptiam vorato, ſalvum feceris. Quod locutionis genus frequens eſt apud Medicos. ¶ Alias præterea infinitas habet ſignificationes pro ratione adjunctii: ut, Ex abundanti, idem eſt quod præter neceſſitatem, vel plus quàm neceſſe erat. Quint. li. 5. cap. 6: Adjicit ex abundanti hanc quoq; fiduciã. ¶ Ex æquo, idẽ eſt quod æqualiter. Tacitus lib. 18: Diſcrimẽ ac periculũ ex æquo, partiemur. Vel ex æquitate. Liv. li. 2. quintę Decad. Et ſi in animum inducerent, ut ex æquo fœdus fieret, & ſe viſurum quid ſibi faciendum eſſet. ¶ Ex animo. hoc eſt, non ſimulatè. Terent. in Evnuch. Vtinam iſtud verbũ ex animo, ac verè diceres. ¶ Ex animi ſententia, idem eſt quod pro voto. ¶ Ex animo, vel ex animi ſententia jurare, pro ſyncerè, liquidò, & ex animo, ac ſine dolo malo. Liv. lib. 22: Ex animi mei ſententia juro, ut ego Remp. non deſeram, neq; alium civem deſerere patiar. Cicero Academ. 1: Majores primum jurare ex animi ſententia quenq; voluerũt, deinde ita teneri ſi ſciens falleret. Hotomanus. ¶ Ex ante diem Nonarum: hoc eſt, ante Diem Nonarum finitũ. Cicero Attic. lib. 3: De Quinto fratre nuntii nobis triſtes, nec varii venerant, ex ante diem Nonarum luniarum, uſq; ad pridie Calend. Septembres. ¶ Ex cõpoſito: hoc eſt, ut compoſitum erat, vel ut convenerat, vel dedita opera. Livius lib. 1. ab Vrbe: Tum ex compoſito orta vis, ſignoq; dato, juventus Romana ad rapiendas virgines diſcurrit. ¶ Ex conſuetudine: hoc eſt, ſecundum conſuetudinem. Plin. Epiſt. lib. 2: Hunc oro ex conſuetudine tua & legas, & relegas. ¶ Ex cõtinenti, idem eſt quod ſtatim. Iuſtinus lib. 1: Septem tantùm hujus conjurationis conſcii fuerunt, quę ex continenti, ne data in pœnitentiam ſpatio, res per quenquam enarraretur, &c. ¶ Ex dignitate: hoc eſt, pro dignitate, vel ut dignitas poſtulat. Cicero Licinio lib. 5. Epiſt. Quamobrem tu, quantùm tuo judicio nobis tribuendũ eſſe pures, ſtatues ipſe: & ut ſpero, ſtatues ex noſtra dignitate. ¶ Ex facili, idẽ eſt quod facilè. Plin. lib. 22. cap. 15: Hippocrates tantùm ſorbitionis gratia laudavit, quoniam lubrica ex facili haurirentur. ¶ Ex fide: hoc eſt, fideliter. Suetonius in Galba: Numulario nõ ex fide verſanti pecunias, manus amputavit. ¶ Ex induſtria: hoc eſt, dedita opera. Liv. 1. ab Vrbe: Ergo ex induſtria factus ad imitationẽ ſtultitiæ, quum ſe, ſuaq; prædę eſſe regi ſineret. ¶ Ex inſperato: id eſt, præter ſpem & opinionem. Liv. lib 8. bel. Pun. Quem ex inſperato repentè miſiſtis nobis huc P. Scipionem. ¶ Ex integro, vel De integro, quod barbari dicũt, De novo, Plin. in Epiſt. Ego quia ſciebã acta Baſſi reſciſſa, datumq; à Senatu jus omnibus de quibus ille aliquid conſtituiſſet, ex integro agendi. ¶ Ex profeſſo: id eſt, ſeriò, conſultò, nõ diſſimulate, & quaſi ex profeſſione. Quintil. lib 12. cap. 1: Ex profeſſo Philoſophiam oſtentantibus parũ decori ſunt pleriq; orationis ortus. ¶ Ex præſcripto: hoc eſt, ſecundum id quod nobis præſcriptum eſt. Colum. lib. 1. cap. 1: Neq; enim ſemper eũndem velut ex præſcripto habitum gerunt. ¶ Ex quo: id eſt, poſtquam, vel poſt quod tempus. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Duodequadrageſimo ferme anno ex quo regnare cœperat. ¶ Ex tempore aliquid agere, vel dicere: hoc eſt, abſq; ulla præcedẽte præmeditatione. Plin. in Epiſt. Dicit ſemper ex tempore, ſed tanquam diu ſcripſerit. ¶ Ex vicini, pro ex fundo vicini. Vlpian. l j. de aquæd Aquam ſuperficientem in ſuum ex vicini derivare.

Exacerbo,

Exăcerbo, as, are, act.p. Irrito, & ad iracundiam provoco. [הֵמַר hemár. παροξύνω. Gal. Irriter, faire courroucer & aigrir. Ital. Acerbare, provocare ad ira. Ger. Verbitteren/erzürnen. Hisp. Molestar y exasperar. Pol. Poruszam, rozgniewuie, rozdrażniam. Vng. Meg keseritém szomoritom. Ang. To mak angrie, to kendle wrath.] Livius 8. ab Vrbe: Quum omnes affirmarent infestiùs Papyrium exarsurum, agitatum contentione ipsa, exacerbatumq; clàm ex castris Romam profugit. Sueton. in Galba: Atque eo quidem nomine omnes qui ubiq; erant, exacerbavit.

Exacerbatio, onis, f.t. παροξυσμός.

Exăcerbātŭs, irritatus, [παροξυνόμενος. Vng. Meg keseritetőt, szomoritatot.] Sueton. in Tib. cap. 60: Auxit intenditq; sævitiam, exacerbatus indicio de morte filii sui Drusi.

Exăcerbĕsco, cis, Valde acerbus: id est, asper fio. [מַר mar. παροξύνομαι, πικραίνομαι. Gall. Deuenir aspre, s'enaigrir. Ital. Inacerbire, farsi aspro. Ger. Hefftig verbittert/oder erzürnt machen. Hisp. Exasperarse, hazerse aspero. Pol. Barzo rozdrażnic, rozgniewacz, zjatrzyć. Vng. Meg kegyőt lenni/lőkmeg keserődőm. Ang. To waxe angrie or sower.] Quod ab exacerbeo, bes, fieri constat, licet acerbeo rarò inveniatur. Apul. in Apolog. Quis est tam mitis, quin exacerbescat?

Exăcēsco, is, ere, n.t. Acidum fieri. [חָמַץ sar. ὀξύνομαι. Gal. Deuenir aigre, s'enaigrir. Ital. Inacetire. Ger. Sawer werden/zu essig werden. Hisp. Azedarse. Pol. Kwaśnieie. Vng. Meg ecetesű lők. Ang. To waxe sower, eger or tarte.] Columell. lib. 12. cap. 17: In dolium, vel in amphoras conditur: deinde quum exacuit, & remisit liquorem, quicquid est aceti, diligenter colatur, &c.

Exacinario, onis, f.t. racemorum pestis non bona, acinorum scilicet defluentia.

Exacon, Secunda cætaurii species à Gallis appellata est, quòd omnia mala medicamenta exigat per alvum. ἀκοντωφόρον λεπτόν. Dicitur & fel terræ, ob insignem amaritudinem. Autor Plin. lib. 25. cap 6.

Exactor, Exactio, Exactus, Vide EXIGO.

Exăcŭo, act. eidem est quod simplex Acuo: id est, Acutum facio. שָׁנַן shanán, שָׁחַז shahán. ὀξύνω. Gall. Aiguiser, faire aigu & pointu. Ital. Aguzzare. Ger. Anßwetzen/Außspitzen. Hisp. Aguzar. Pol. Zaostrzyć. Vng. Meg fenőm, meg elesitőm. Ang. To whete, to wak sharpe.] Virgil. 3 Geor. Ipse ruit, dentesq; Sabellicus exacuit sus. ¶ Ad hominem translatum, idem ferè est quod incitare, vel inflammare. Claudian. de bel. Getico: At juvenem stimulis immanibus æmula virtus Exacuit. ¶ Exacuere animũ, est acutiorem, & perspicatiorem reddere. Plin. lib. 20. cap. 13: Nasturtium venerem inhibet, animum exacuit.

Exăcūtŭs, nomen ex partic. [שָׁנוּן schanún שׁוּחַ latúsch. ὀξυμβόλος, ὀξυωπής. Gall. Aigusé. Ital. Molto acuto. Germ. Außgescherpfft/außgespitzt. Hisp. Aguzado. Pol. Zaostrzony. Vng. Meg elesitetőt, meg senettetőt. Ang. Wheted, sharpe edged.] Plin. lib. 18. cap. 18: Latior hęc quarto generi, sed exacutior in mucronem fastigiata.

Exăcūtio, onis, f.t. [ὀξυσμός. Gall. Aiguisement. Ital. Esso far acuto. Ger. Außspitzung/ Außwetzung. Hisp. Agusamiento, obra de aguzar. Vng. Meg fenés. Ang. The making of a thing sharpe.] Plin. lib. 17. cap. 14: Calami exacutio medullam ne nudet.

Exadvĕrsum, Vnica est dictio, Ex oppositio, eregione. [נֹכַח pochách נֶגֶד negued. ἀντικρύ. Gall. A l'opposite, au contraire. Ital. All' incontro. Ger. Gegen uber/ gestracks dorgegen. Hisp. Enfrente. Pol. Przeciwko. Vng. Ellembe. Ang. Against, right against.] Terent. in Phorm. In quo hæc discebat ludo, exadversum ei loco Tonstrina erat quædam. ¶ Pro eodem etiam legimus Exadverso. Plautus in Mercat. Respice huc ad dextram Charine, nónne exadverso vides? Plin. lib. 4. cap. 13: Exadverso intrantibus geminæ cernebantur.

Exædĭfĭco, as, are, act.p. Aedifico, domum construo. [בָּנָה banáh. ἐξοικοδομέω. Gall. Edifier & bastir, acheuer de bastir. Ital. Edificare, fabricare compiutamente. Ger. Außbauwen. Hisp. Edificar hasta el cabo. Pol. Budnie. Vng. Meg épitőm fől épitőm. Ang. To build vp.] Cæs. 1. bel. Civilis: Quod oppidum Labienus constituerat, suaq; pecunia exædificaverat. Cicer. 1. de Orat. Non gravare exædificare id opus quod instituisti. ¶ Aliquando significat domo privo, domo ejicio. Plaut. in Trinum. Nam exædificasset me ex his ædibus, si absq; te foret. ¶ Exædificare inchoatam ignaviam, per translationem: hoc est, augere, perficere, & ad summum perducere. Plaut. ibidem: Quid interest, dare te in manus argentũ amanti homini adolescentulo, animi impoti, Quj ædificaret suam inchoatam ignaviam?

Exædĭfĭcātio, verbale, f.t. [בִּנְיָן bimján ἀποικοδόμησις, ἐξοικοδόμημα. Gall. Edification, bastissage, acheuement de bastir. Ital. Edificatione. Ger. Außbauwung. Hisp. Aquella obra de edificar. Pol. Zbudowanie. Vng. Fölépités me épités. Ang. A building vp.] Ciecro 2. de Orat.

Exæquo, as, act.p. Aequalem facio. [הִשְׁוָה hischvàh. ἐξισόω, ἐξομαλίζω. Gall. Egaler, faire tout vn, applanir. Ital. Agguagliare, far vguale, Ger. Gleichmachen. Hisp. Ygualar vna cosa à otra. Pol. Rownam. Vng. Igyen lőué teszőm. Ang. To mak smoth or plane, to pullishe] Cæsar 1. bell. Civilis: Ipse Pompeius ab inimicis Cæsaris incitatus, quòd neminem dignitate secum exæquari volebat, totum se ab ejus amicitia averterat. Cicero post reditum in Senatu: Propterea quòd superiorem esse cõtra improbos, minus est negotii, quàm bonis exæquari. Salustius: In primis arduum videtur res gestas scribere: primùm, quòd facta dictis exæquanda sint.

Exæquātŭs, ta, tum, [מְשׁוָה muschvéh. ἐξομαλισθείς. Gall. Esgal, applani. Ital. Ragguagliato, pianato. Germ. Vergleichet. Hisp. Hecho ygual. Pol. Wirownany. Vng. Igyenlőué tetetőt. Ang. Made smoth or plane.] Lucretius: Exæquataq; sunt creperi certamina belli.

Exæquātĭo, verbale, f.t. [ἐξίσωσις, ἐξομάλισις. Gall. Esgalement, esgalation, perequation. Ital. Ragguagliamento. Ger. Gleichmachung. Hisp. Obra de ygualar. Pol. Wirownanie. Vng. Igyenlőué tétés. Ang. A making plane or smoth.] Liv. 4. bell. Macedon. Hanc, inquit, ipsam exæquationem non fero, illa locuplex, [illegible]

Exæstŭo, as, [יָעַף záhaph. ἐκχυμαίνω, ὑπερβράζω. Gall. Ietter ondes, se desborder, bouillir par dessus. Ital. Onderg[illegible]e. Germ. Vngestüm seyn/von hitz vnd bewegung über tauffen Hisp. Hervir, rebosar. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]lők, ibuzgok, heuw' lők. Ang. To boyle, to cast vp great waues and jourges.] Acuum emitto & exhalo. Liv. 6. bel. Pun. Incertæ altitudinis ut cunque exæstuat mare. Plin. lib. 37. cap. 2: Exæstuante Oceano. Exæstuat mens ira, Virgil. 9. Aeneid.

Exævĭo, act.q. Desęvio sævire desino. [ἐκμαλάττω, ἀγριαίνειν παυόμαι. Gall. Passer sa fureur, s'appaiser, cesser d'estre rigoureux & cruel. Ital. Lasciar la crudelta, disfurore ire. Ger. Verwüten, außtoben. Hisp. Dexar de ser cruel. Pol. Wściekłem. Vng. Kegyetlenkődésttől megszűnőm. Ang. To cease to be angrie.] Livius: Confusę Claudium atrox vix tempestas adorta, in metum ingentem adegit. Populoneos inde quàm pervenisset, stetit ibi dum reliquum tempestatis exæviret.

Exăggĕro, as, act.p. Idem est quod in unũ veluti aggerẽ congero, & coacervo. [צָבַר tsabár אָסַף asaph. συσσωρεύω. Gall. Mettre en vn tas, entasser, augmenter. Ital. Accumulare, ampliare. Ger. Auffhauffen, zusammen hauffen Hisp. Amontonar cosa à otra, multiplicar. Pol. Na kupę zgromadzam. Vng. Fől tőltőm öregbitőm. Ang. To heap vp together, augment.] Ovid. lib. 10. cap. 8: Exaggerando aliam accumules. ¶ Et præterea exaggerare idem quod amplificare, & verbis extollere, cujus contrarium est extenuare. Cic. 5. Tusc. Xenocratem illum gravissimũ Philosophorum exaggerantem tantoperè virtutem & ex[illegible] rem cetera. Exaggeratus virtutibus animus, Cic. in Pa[illegible]is.

Exaggĕrātĭo, nis, f.t. Magna coacervatio: [illegible] συσσώρευσις. Gall. Amoncellement, accumulation, amplification. Ital. A[illegible]e, ampliatione. Germ. Auffhauffung: Item, Erhebung: Beboogung. Hisp. Aquella obra de amontonar, aggrandar y ampliar. Pol. Powiększenie, podniesienie przez sucie. Vng. [illegible]. Ang. Heaping vp together.] ponitur q; pro altitudine & excellentia, translatione sumpta à terra quæ in aggerem erecta, sustollitur in fastigium. Cic. lib. 2. Tusc. Hoc igitur tibi propone, amplitudinem animi, & quasi quandam exaggerationem quàm altissimam animi, qui maximè eminet in contemnendis & despiciendis doloribus, unam esse omnium rem pulcherrimam. ¶ Oratores exaggerationem (δέησιν, δεινολογίαν) facere dicuntur, quàdo pluribus verbis unam eandemq; rem vehementer dicunt, quæ res maximè venustat orationem. Apud Catonem luculenta illa exaggeratio est: Succidas humanas facis, decem funera facis, decem capita libera interficis, decem hominibus vitam eripis, indicta causa, in judicatis, indemnatis. ¶ Exaggeratio, aggeris constructio. Iustinus Histor. lib. 2: Quæ sine exaggerationibus regum sint.

Exăgĭto, tas, act. p. Vexo, divexo, infector, exerceo, jacto. [עָבַר hinnáh. σπλαντέω. Gal. Tormenter, trauailler quelqu'vn, persecuter. Ital. Inquietare, turbare. Ger. Vmbtreiben/ vnruhig machen/ einen zu schaffen machẽ. Hisp. Commouer y cõturbar y molestar. Pol. Trybuluie, czechrzęszdzac, noszę drzewo gortowanie. Vng. Gybirőm. Ang. To vexe, to tosse.] Plaut. in Mercat. Mala bilis cruciat me, atq; exagitat. Cicer. 5. Verr. Spoliati, & exagitati aratores. Lactan. lib. 6: Poëtæ, tres Furias esse dixerunt quæ mentes hominum exagitent. ¶ Nonnunquam sumitur pro exasperare sive ad iram provoco. παροξύνω. Salust. in Catil. Tamen quia in tali tempore tanta vis hominis magis lenienda, quàm exagitanda videbatur. ¶ Ponitur etiam nonnunquam pro excutere. Cic. pro Cluentio: Exagitabantur omnes ejus fraudes, atque fallaciæ: omnis vita in ejusmodi ratione versata apertebatur.

Exăgĭtātŭs, particip. [מְעֻנֶּה mehunnéh. διαπραγματεύομαι, ἀλγοφορέω. Gall. Trauaillé & vexé. Ital. Trauagliato, vexato. Ger. Hin vnd wider getriben/wol bemühet. Hisp. Trabajado y molestado. Pol. Vnoszony. Vng. Gybirtetőt. Ang. Vexed, tossed.] Cicero post reditũ in Senatũ: Qui causam Senatus exagitatã concionibus improborum, ũc sua diligentia multitudini commendavit, &c.

Exăgĭtātŏr,

Exăgĭtātŏr, m.t. Vexator. [מעבה *mehanneh*. διώκτης, ἐλαύνης. Gall. *Tourmenteur de gens*. Ital. *Chi da dafare ad vn'altro & lo trauaglia*. Ger. Ein vmbtreiber/der einen vertert vnnd zuſchaffen macht. Hiſp. *Conturbador*. Pol. *Szidercz, ten ktori dobrze vmie tribulowac*. Vng. *Gyötrö*. Ang. *A vexer, a tormenter*.] Cicer. in Orat. At ea de ſeniore ſcribit Plato, & ſcribit æqualis, & quidem exagitator omniũ Rhetorum: hunc miratur unum.

Exăgōgă, æ, pen. prod. maſc. generis. [ἐξαγωγεύς. Gall. *Qui porte dehors* Ital. *Collui che porta fuori*. Ger. Ein außtrager oder außführer. Hiſp. *El que saca afuera*. Pol. *Wiſmikacz, wicziegacz*. Vng. *Kihordozo, kihordo*. Ang. *A carier out*.] Qui educit & exportat. Exagoga bonorum. Plautus in Trucul. Ite hac ſimul mulieri damnigeruli foras gerrones, Bonorum exagogæ. ¶ Exagoga fœmin. gener. [ἐξαγωγή. Pol. *Wiſmik*. Vng *Kihordás ki vivés*. Ang. *Carying out*.] Exportatio; evectio, eductio, proventus, reditus. Plautus in Trucul. iſte dum ſic faciat domum Ad te exagogam. Idem in Rud. teq; oro & quæſo, ſi ſperas tibi. Hoc anno multum futurum ſirpe & laſerpitium, Eamq; eventuram exagogam ſalvam & ſoſpitem.

Exagogica vect. galia. Ex Cicerone liquet pro lege Manilla, vectigalium tria fuiſſe genera ex Agricolatione: mercibus exportatis, vel importatis, unde Exagogica dicebantur & Iſagogica: deniq; ex agris paſcuis. Primum decimas complectitur: ſequens portorium: poſtremò nomen ſit ſcriptura.

Eragonia dicuntur, quæ ad cauſam non pertinẽt, velut extra certamen.

Exālbēſco, is, ere, n.t. Palleſco, expalleſco, extimeſco. [חלבין *halbin*. ὠχριάω, ὠχριόομαι. Gall. *Blemir, deuenir bleme: pallir, deuenir palle*. Ital. *Impallidire, diuentar bianco*. Ger. Weiß werden/erbleichen. Bel. Wit worden. Hiſ. *Amblequecerſe*. Pol. *Bielieie, bledniecie*. Vng. *Meg fecérödöm el fiéredöm*. Ang. *To waxe pale or white*.] Cicer. 4. Acad. Siqui fremerent, & exalbeſcerent. Idem 1. de Orat. Equidem & in vobis animadvertere ſoleo, & in meipſo ſæpiſſimè experior, ut exalbeſcam in principiis dicendi, tota mente, atq; omnib. artubus cõtremiſcã. Exalbeſcere metu, Cic. 3. de Orat.

Exalbĭdŭs, da, dum, Albidus. [לבן *labán*. ὑπόλευκος. Gall. *Bleme, blanchaſtre, palle*. Ital. *Bianco* Ger. Weißlechtig Hiſp. *Emblanquecido, ò vn poco blãco*. Pol. *Bial'awy*. Vng. *Feier*. Ang *Somewhate white, pale*.] Plin. lib. 24. cap. 19: Folia urticæ in medio exalbida, eadem procedente tempora rota rubentia.

Exālbūrno, as, are, Alburnum detrahо. [ξύω *pitsísel*. οἷον σχίζω τὸ ξύλα ἐξαιρῶ, ῥήγνυμι ἢ μελαύδρυον καθαίρω. Gall. *Oſter l'aubier, ou l'aubour d'vn bois*. Ital. *Tor via il bianco da vn legno con arte, come chi fa tarſie*. Ger. Den ſchein eines baums abſchinden. Hiſp. *Debaſtar la madera*. Pol. *Obl'upuie skore przi drzewie bliſke, gl'odże zdrzemaſmiażge*. Vng. *Meg hántom*. Ang. *To tak away the ſapor white of a tree*.] Eſt autem alburnum ea arborum pars quæ proxima eſt cortici. Plin. lib. 16. cap. 40: E reliquis arboribus ſicciſſima lotos, quæ Romæ ita appellatur. Deinde robur exalburnatum: & huic nigricans color. Solent autem robora exalburnari: hoc eſt, alburno ſuo ſpoliari, eo quòd ea pars materiæ ſit inutilis, propterea quòd facillimè cariem ſentiat: eo autem detracto, quod reliquum eſt, adverſus omnem corruptionis injuriam ſe præbet invictum. Id nonnulli eſſe exiſtimant, quod à Theophraſto μελαύδρυον appellatur: quanquam illi hoc nomine potiùs quandam roboris ſpeciem videtur deſignaſſe.

Exālto, tas, act. p. Elevo, extollo. [רים *herím* נשא *nasá* μετεωρίζω, αἴρω ψῶ. Gall. *Eſleuer haut & par deſſus*. Ital. *Eſſaltare, eleuare, inalzare*. Ger. Erhöhen. Hiſ. *Enſalcar de abaxo arriba*. Pol. *Podnoſze*. Vng. *Föl magaſztalom, föl emelöm*. Ang. *To exalt; to lyft vp*.] Col. lib. 3. cap. 13: Senũm pedum latitudinis ſulcos dirigunt, fodiuntq;, & exaltant in tres pedes. ¶ Per tranſlationem ſignificat magnificè laudo.

Exălŭmĭnātŭs, ta, tum, Denominativum ab alumine. [ὁ μὴ συνεληλαδώς. ut Vnio exaluminatus. Gall. *Perle qui ne tire point ſur l'alum*. Ital. *Perla ch'a bel colore, ſenza punto di alume*. Ger. Ein ſchön tauter bärle / das ſich nicht auff weiß trübe farb zeücht. Hiſp. *La perla desbaſtada y limpia*. Pol. *L'ſnaci ſie iako perl'a*. Vng. *Szép feiér, ſima mint az ſzém ſo*. Ang. *A pearle of the colour of alme*.] Plin. li. 9. cap. 35. de uniombus: Summa laus coloris eſt, exaluminatos vocari. Id eſt, ad colorem aluminis accedentes.

Exāmĕn, inis, n.t. Nova apum ſoboles, quam parentes ex ſuis alvearibus ad novas ſedes querendas extre cogunt: quòd hæ ita unjantur, ut ſimul ligatæ videantur [דבש *bedáh*. ἰσμὸς σμῆνος. Gall. *Vn ietton de mouſches à miel*. Ital. *Schiera d'api*. Ger. Ein ſchwarm der Jmmen/ oder Bienen. Bel. Een ſwarm Bien. Hiſp. *Enxambre de las abejas*. Pol. *Roy peczelny*. Vng. *Ray*. Ang. *A ſwarme of bees*.] Cicer. de Senect. Nec verò ſegetibus ſolùm, & pratis, & vineis, & arbuſtis res ruſticæ lætæ ſunt: ſed hortis etiam & pomariis, tum pecudum paſtu, & apum examinibus, & florum omnium varietate. ¶ Nec ſolùm de apibus dicitur, ſed etiam ad alia refertur: ut, Examina piſcium. Plin. lib. 31. cap. 1: Rapiunt cò ſecum piſcium examina. Examina infantium. Plinius in Paneg. Adventante congiarii die, obſervare principis egreſſum in publicum, inſedere examina infantium, &c. Examina ſervorum, Cic. ¶ Rurſus examen, ſtylus eſt in lance ſive ſtatera, qui quò pondus ſe vergit, exit. [γλῶσσα. Gall. *La languette d'vne balance*. Ital. *Lingua della bilancia*. Ger. Das züngle oben in der wag. Hiſp. *La fiel ò lengua de la balanca*. Vng. *Serpenyö, (auagy) mértékn yelv, igaz wtö vezzö*. Ang. *The tounge of a balance*.] Virg. 10. Aeneid. Iupiter ipſe duas æquato examine lances Suſtinet. Hæc ab aliis, bilancis, ſeu ſtateræ lingua: ab aliis æquamẽtum: ab aliis libramentum: ab aliis æquilibrium & trutina dicitur. Vnde metaphoricè ponitur pro exacto judicio, & penſiculata alicujus rei inveſtigatione. [αὐάκρισις. Ang. *A triall or proofe*.] Perſius: examenq; improbum in illa Caſtiges trutina.

Exāmĭno, penult. corr. act. p Scrutor, inveſtigo, perpendo, expendo, pondero, excutio. [חקר *chakár* בחר *bachár* צרף *tsaráph*. ἐξετάζω, αὐάκρινω, Gall. *Examiner, peſer, enquerir diligemment*. Ital. *Eſſaminare, inveſtigare*. Ger. Erforſchen/erdawren Hiſp. *Examinar, iuzgar, peſar*. Pol. *Pilnoſie wiwiaduie, badam*. Vng. *Meg viſgálom*. Ang. *To ſearche, to weigh, to trye*.] Plin. in Epiſt. Examina ſingula verba, & expende. Cic. 2. de Orat. Ad ea probanda quę non aurifices ſtatera, ſed quadam populari trutina examinantur. ¶ Examinare dicuntur apes: id eſt, vernare. Colum. li. 11. capite 14: Ab exortu Vergiliarum ad ſolſtitium examinant alvei.

Exāmĭnātĭo, verbale, f.t. idem quod examen & inveſtigatio. [Pol. *Wibadiwanie*. Vng. *Meg viſgálás meg kérdezés*.] ¶ Itẽ examinatio pro judicio privato & pecuniario ponitur. Vlp. l. j. D. de abigeis: Qui pecora, de quorum proprietate faciebat controverſiam, abegit, ad examinationem civilem remittendus eſt.

Exămūrcārī oleum, Dicitur, quando ſublata amurca defæcatum ſit. [ἀπαμυργόω. Gall *Oſter la lie de l'huyle*. Ital. *Leuar la fece de l'oglio*. Ger. Die truſen vnd grobe materý vom öl thun. Hiſp. *Quitar el alpechin del azeyte*. Pol. *Drożdże zoleiu zbieram*. Vng. *Olay taytékat sűprödétel hányom*. Ang. *To tak away the lies of oyle*.] Apuleius lib. 4: Ac dum cœleſtis vaporis flãmis examurcátur.

Exămūſim, Vide AMVSSIS.

Exānclo, clas, ſive potiùs Exantlo, Priſciano docente, verbum Græcum eſt, idem ſignificans quod exhaurio. [שאב *ſchaáb*. ἐξαντλάω. Gal. *Eſpuiſer, ſurmonter en endurant*. Ital. *Cauar fuori, ſuperare*. Ger. Erſchöpffen/mit arbeit erarnen. Hiſp. *Sacar afuera, padecer haſta el cabo, vencer*. Pol. *Dodna wiczyagam*. Vng. *Ki meröm*, (item) *el viſelöm, el viſelöm, el végezöm meg gyözöm*. Ang. *To pumpe water out of a ſhippe*.] Plaut. in Stic. Næ iſte ædepol vinum poculo pauxillulo Sæpè exantlavit. ¶ Inde per metaphoram accipitur pro ſuperare, perpeti, & perfungi. Cic. lib. 1. Tuſcul. Quod quum exantlaviſſet omnes labores, tum incideret in mortis malum ſempiternum. Lucil. lib. 30: -quantasq; modò ærumnas quantosq; labores Exantlatis. ¶ Aliquando perficere. Pacuvius in Peribœa, ut Nonius citat: Non poteſt Menalippe hic ſine tua operâ exantlari clavus.

Exangelus, Cæho errante, Angelũ eſſe ſcribit Ammon. eum, qui extrinſecus quippiam nunciat Exangelum, qui quæ intùs fiunt', extimis promit', quem Dyangelum vocat Thucydides: Antangelum, qui ex ſe nunciat, non ab alio miſſus.

Exānguĭs, gue, Quod ſine ſanguine eſt, exanimatus. [ἔξαιμον, ἀναιμον. Gall. *Sans ſang, qui n'a point de ſang*. Ital. *Senza ſangue, eſangue*. Germ Ohne blut / blutloß. Bel. Bloetloß / doodlyck. Hiſp. *Coſa ſin ſangue ò muerta*. Pol. Beze krwie. Vng. *Véretlen, vérnekül valo*. Ang. *Without bloode, pale for anger*.] Cicer. 7. Verr. Ne deniq; etiam exanguium corporum mortuorum, ne mœror, &c. Idem pro Seſtio: Quem quum jacentem & conciſum pluribus vulneribus extremo ſpiritu exanguem & confectum viderent, &c. Liv. 3. bel. Pun. Propè exanguis ruina ſuperincidentium. ¶ Accipitur etiam pro pallido: quòd pallentes videantur ſanguine carere, quum ſanguis per extrema diffuſus, ſit cauſa ruboris: contrà, recedente ſanguine, rubitò palleſcimus, ut in metu videmus accidere, quum ſanguis ſe recipit ad interiôra. Ovid. 3. Triſt Aſpicis exangui chartam pallere colore. Sic etiàm Horatius cuminum dixit exangue, quòd ſemen illius epotum pallidos reddat bibentes, Epiſt. 1: -quod ſi Pallerem caſu, biberemq; exangue cuminum.

Exănĭmis, a, um, & Exanimis, exanime, & Exanimatus, ata, atum, ambo duplicẽ, eandemq; ſignificationem habent, licet Servius voluerit hæc inter ſe differre. [ἄψυχος. Gal. *Sans ame, ſans vie, mort, à demy mort, eſtonné, eſpouuanté*. Ital. *Sbigottito, ſpauentato, morto*. Ger. Todt/oder vor forcht halb todt. Bel. Doot Hiſ. *Desmaydado, medio muerto, ò del todo muerto*. Pol. *Napol'i vmarl'i*. Vng. *El hólt, holtelenen*. Ang. *Dead, half dead for feare, aſtonied*.] Nam ut exanimus, ſive exanimis, modò idem eſt quod mortuus, ut apud Livium libro 8: Vt uno ictu exanimem equo præcipitaret. Virg. 1. Aeneid. Exanimumq; auro corpus vendebat Achilles. Modò idem eſt quod exterritus, & veluti animi deliquio conſternatus. Idem lib. 4: Audiit exanimis, trepidoq; exterrita curſu, Vnguibus ora ſoror fœdans, & pectora pugnis, Per medios ruit:

dios ruit. ¶ Sic & exanimatus, ἄψυχος, ἄλογος, non solùm pro exterrito, sive perturbato. Terent. in Andr. Ibi tum exanimatus Pamphilus Bene dissimulatum amorem & celatum indicat: sed etiam pro mortuo accipitur, ut apud Liv. lib. 22: Vnam ex his ipsa porta lospite filio repentè oblato, in cõspectu ejus expirasse ferunt: alteram, cui mors filii falsò nuntiata erat, mœstam sedentem ad primum conspectum redeuntis filii gaudio nimio exanimatam. Lucret. lib. 6:

Exanimis pueris super exanimata parentum
Corpora nonnunquam posses, retroq; videre.

Exănĭmālis, Quod non est animal, vel quod est sine anima. [ἄψυχος. Gall. *Sans ame, mort.* Ital. *Senza anima, non animale.* Germ. *Das kein leben hat.* Hisp *Sin anima, no animal.* Vng *Lelketlen állat.* Ang. *Dead, without life.*] Plautus in Bacch. Nãneq; Bellona mihi unquã, neq; Mars creduat, ni illum exanimalem faxo, nive exhæredem fecero vitæ suæ. Idem etiam in Ruden. posuit pro eo quod animã eripit: Ita (*inquit*) malè vivo, ita multæ in pectore sunt curæ exanimales.

Exănĭmo, mas. act. p. Perterreo, perturbo. [בהל *bihêl.* ἐκπλήσσω, ἐκφοβέω. Gal. *Oster le cœur, troubler grandement.* Ital. *Spaventare, perturbare, sbigottire.* Ger. Hefftig erschrecken/bis auff den tod erschrecken. Bel. Bervaten. Hisp. *Desmayar à otro.* Pol. *Straszie aż do śmierci, bydz śmiertelnie straszie.* Vng Elháltá ezẽm, el rettentõm, ijeszt̃om. Ang. *To make afrayde, to astonish that one can not tell what to do.*] Plautus in Aulul. Nimis malè timui, priusquam intus redii exanimatus fui. Terent. in And. Oratio hæc me miserum exanimavit metu. Quandò verò ab anima est, significat anima privo, sive necdum existente. Curtius: Multos exanimavit rigor insolitus nivis, multorum adussit pedes, plurimorumq; oculis præcipuè pernicialis fuit Gell lib. 3. cap. 15: Anus repentè filio viso, copia nimia arcq; turba, & quasi ruina incidentis inopinati gaudii oppressa, exanimataque est.

Exănĭmātĭo, onis, f. t. Perturbatio, metus, [בהלה *behalilh.* ἔκπληξις, ἔκφοβος. Gal. *Troublemẽt d'esprit auec grande peur et frayeur.* Ital. *Perturbatione di animo, & gran timore.* Ger. Geschwindung/ wann einer von sinnen kompt. Hisp *Aquella turbacion de espiritu con temor.* Pol. *Zawrocenie mysli.* Vng *Ijesztõ dolgokban való háborodás.* Ang. *Trouble of mynde, astonying.*] Cic. 1. Offic. Nam perturbationes, atq; exanimationes incidamus. Idem lib. 4 Tusc. Exanimatio est metus subsequens & quasi comes pavoris.

Exănĭo, nias, act. p. Est saniem, vel pus, aut aliud quemvis inutilem liquorem exprimo, [ἐκπυόω, ἐκχέω ἐκ τινος, ἢ ἐκπιέζω. Gall. *Faire sortir le sang ou la boue d'vne playe.* Ital. *Cauar fuori la marcia.* Ger. Das eyter außlassen/vom eyter seubern. Hisp. *Sacar la sangaza ò podre.* Pol. *Ropę wyciąskam, czyszczę, wyprożniam.* Vng *Kiszẽtyomom.* Ang. *To presse and thrust matter out of a wound.*] Columm. lib. ult. Vt omnem amaritudinem ejus pallore exanier. Et alibi: Patimur autem nonnunquam tota nocte, & postero die baccam velut exaniari.

Exānthēmătă, [ἐξανθήματα. Pol. *Ospice po wszystkim ciele.* Vng. *Rih, himlõ.*] A' medicis appellantur tumores, sive papulæ per totam curem efflorescentes, præcipuè in pueris, idq; beneficio naturæ corporis profunda expurgantis. Horum duo sunt genera, Sublimia, quæ cutem in manifestum attollunt tumorem, eamq; exulcerant, & pruritum excitant. Vulgus *Morbillos* appellat. Et Láta, quæ exiguum quidem faciunt tumorem, non tamen exulcerant, neq; pruritum excitant. Vulgò *Varioloe* dicuntur, quòd maculis per totum corpus sparsis, varius cutem inficiant coloribus. [Ang. *The smalle pockes.*]

Exāntlo, Vide EXANCLO.

Exāptŭs, Aptus. [מכון *nachón* ἐξηρμοσμένος. Gal. *Apte, conuenant.* Ital. *Atto.* Ger. Bast geschickt/ganz füglich. Hisp. *Idoneo y atauiado.* Pol. *Do rzeczy spossobny.* Vng. *Akalmatos, illendõ.* Ang *Apt, conuenient, meete.*] Lucr. lib. 4: Brachia nec potrò validis exapta lacertis Esse, manusq; datas utraq; à parte sinistras, Vt facere ad vitam possimus quæ foret usus.

Exārdĕo, es, Inflammor, incendor. [דלק *dalák* יקד *jakádh.* ἐκφλέγομαι. Gall *Ardre, estre enflambé.* Ital. *Ardere grandemente, essere infiammato fuor di mesura.* Germ. Hefftig brennen/entbrünnen. Bel. Zeerbranden. Hisp. *Mucho arder.* Pol. *Zgorzeiwam.* Vng. *Felgyuladok, meg égek.* Ang. *To be houte, to be one fyre.*] Transfertur ad multas res: ut si dicatur in aliquo exardere injuriam, dolorem, ambitionem. ¶ Item exardere aliquem ira, & indignatione: sive exardere in iras, ut apud Martialem, quod est veluti excandescere. Cic. 5. Tusc. Contra quorum disciplinam ingeniũ ejus exarserat. Idem 4. Verr. Exarsit iracundia ac stomacho. Idem Attic. lib. 2: Nunc verò sibilis vulgi, sermonibus honestorum, fremitu Italiæ vereor ne exarserint. Idem pro Rab. Posthumo: Etiam ad innocentium periculum tempus illud exarserat.

Exārdēsco, is, ere, n. t. inflammor. [דלק *dalák* יקד *jakádh.* ἐκπυροῦμαι, ἐκκαίομαι. Gal. *S'allumer & brusler.* Ital. *Farsi ardente.* Ger. Brennend werden. Hisp. *Arder mucho.* Pol. *Zapalam sie.* Vng. *Felgyuladozok meg egdegelõk.* Ang. *To be inflammed, to waxe one fyre.*] Cic. 2. de Orat. Nulla materies tã facilis est ad exardescendum, quæ nisi admoto igni, ignem concipere possit. Plin. lib. 13. cap. 25: In igne autem ut ferrum exardescentes. ¶ Transfertur etiam ad animum pro accendi, & inflammari. Cicer. 3. Verr. Homo ut hæc audivit, sic exarsit ad id quod non modò ipse nunquam viderat. Sic exarsit, *inquit*: hoc est, tanto amore inflammatus est. Idem de Amicit. Ex quo eorum exardescit sive amor sive amicitia.

Exārēfĭo, Exaresco, aridus fio, exiccor, exhaurior. [יבש *jabéfsch* חרב *charáb.* ξηραίνομαι. Gal. *Deuenir sec, tarir.* Ital. *Diuentare arido, seccarsi.* Ger. Außdorren. Hisp. *Secarse.* Pol. *Wyschnąć.* Vng. *Megszáradok.* Ang. *To be made drye.*] Nisi quòd exaresio, passionem quandam videtur importare, quam non habet exaresco: ut exarescere dicatur quod sponte sua aridum fit: exarefieri, quod vi aliqua externa redditur aridum. Sed hæ differentiæ à doctioribus ridentur magis, quàm observantur. Plin. lib 26. de fuco marino: Sed omnibus articulis morborum impositis, antequam exaresiat.

Exārēsco, n. t. aridus fio. [יבש *jabéfsch* חרב *charáb.* ξηραίνομαι. Gall. *Deuenir sec, tarir.* Ital. *Seccarsi.* Ger. Dürr werden. Bel. Dorr worden. Hisp. *Secarse.* Pol. *Schnę.* Vng. *Megszáraddogalok.* Ang. *To waxe drye, to be made drye.*] Col. lib. 4: Et Sole, ac vento penitus siccari, atq; exarescere. Cic. Papyr. Deinde ipsa illa, siqua fuit in me facultas orationis, nisi me ad has exercitationes retulissem, exaruisset: hoc est, omnino arida facta fuisset.

Exārēno, as, are, act. p. est expurgare, & veluti arenas auferre. [ἐκκαθαίρω, ἐκφαιρῶ. Gall. *Oster l'arene & le sablon.* Ital. *Ingarenare, disarenare.* Ger. Vom sand seuberen. Hisp. *Quitar la arena.* Pol. *Zarzekam, wyrzucam.* Vng. *Homoktol megtisztítom.* Ang. *To purge from sande.*] Plin. lib. 33. cap. 3: Postea exarenatur, an tanta decoctã sit sapientia: deprehendente, iterumq; exhalatur ignis.

Exārmo, as, are, act. p. Armis spolio. [ἀφοπλίζω. Gal. *Desarmer.* Ital. *Disarmare.* Ger. Wehrlos machen. Bel. Ontwapenen. Hisp. *Desarmar lo armado.* Pol. *Orężo odymam.* Vng. *Megfegyverkezem.* Ang. *To vnarme, to take armes from one.*] Sic Virgo Minerva, qua tu, ni fallor, coreas, somniavit excedere fanis, negantẽ ultra se eum tuen posse, quod exarmasset Ilienses. ¶ Exarmare feras: hoc est, dentes, ungues eripere, & vecordiis mansuetas reddere. ἡμερῶ. Vnde Exarmatę bestiæ pro ciuribus & mansuefactis accipiuntur. Lampridius in Heliog. Habuit leones & leopardos exarmatos in deliciis. ¶ Exarmare accusationem. Plin. lib. 3. Epist. metaphoricõs dixit, pro debilitare & infirmare.

Exăro, pen. cor. n. p. Arando eruo. [חרש *charáfsch* רשם *rafshám.* ἐξαρῶ. Gal. *Labourer, en labeur recueillir.* Ital. *Arare, cauar fuori arando.* Ger. Herfürcerren/hinaußerren. Bel. dren. Hisp *Arar, sacar a fuera arando.* Pol. *Wiorusię.* Vng. *Kiszantom.* Ang *To eare or plowghe land.*] Cic. 2. de Divin. Est' ne quisquam ita desipiens, qui credat exaratũ esse, Deum dicam an hominẽ? hoc est, aratro erutũ fuisse, vel inter arandum è sulco emersisse. Loquitur de Tage quodã, quem antiquitas fabulata est in agro Tarquiniensi aratro altiùs impacto, repentè ex sulco emersisse. Plin. lib. 17. cap. 19: Qui olivetũ sæpius miscebit, is tenuissimas radices exarabit. ¶ Est etiam exaro idem quod ex aratione percipio. Cic. 5. Verr. Quũ ex agris tres fratres consortes profugissent, quòd iis plus frumenti imperabatur, quàm quantum exararant. Ibidẽ: Nónne plus lucri nomine eripitur, quàm quantum frumenti omnino exararant? ¶ Per translationem significat scribo. [ἀναγράφω. Pol. *Pisse.* Vng. *Irok, megirom* Ang. *To drawe with the penne, to write.*] Qui enim stylo scribũt in codicibus, hi quasi sulcos more aratorum ducere videntur. Inest autem in hoc verbo tacita quædam festinationis & brevitatis significatio, quum scilicet paucis & obiter aliquid scribimus. Cic. Cornif. Hæc quum essem in Senatu, exaravi Idem Att. lib. 12: Vndecimo die postquam à te discesseram, hoc literularum exaravi, egrediens e villa ante lucem. ¶ Exarare idem aliquãdo quod excindere & delere, ductũ ex more aratri ducendi de rutis urbibus. Cic. de leg. 11: Quũ multa in eo loco sepulchra finitsõt, exarata sunt: id est, excita & deleta. Paul. 4. §. 4. D. de fin. regun. Si dicantur termini dejecti vel exarati; judex qui de crimine cognoscit, etiam de finibus cognoscere potest.

Exarticulatio, est ossis secundum naturam moti ex concavitate profunda excussio, in locum minimè natura[illegible]

Exăsĭo, as, are, act. p. Dedolo, dolabra & ascia paro. [ξέω. Gal. *Esbaucher, faire le gros de quelque vesongne.* Ital. *Polire, pianare.* Ger. Behauwen/rauch werckẽ. Bel. Behouwen. Hisp *Dolar y labrar de seguron ò acuela.* Pol. *Nasiekam, wyciosuię.* Vng. *Meggyalulom.* Ang. *To cutte out grossely, to rough hew.*] Trãslatio à fabris lignariis sumpta, qui ligna priùs dolant, deinde polliunt. Plautus in Asin. Iam hoc opus est exasciatum: id est, utcunq; dolatum, nondum tamen undequaq; expolitum.

Exāspĕro, as, act. p. Exacuo, valde asperũ facio. [חמר *hemár.* ἐξαγριόω, ἐκκαλέομαι. Gal. *Faire aspre et rude, irriter et corroucer.* It. *Exasperare, inasprire, incrudelire.* Ger. Scharpff oder rauch machẽ. Bel. Scherpẽ. Hisp. *Exasperar ò enfunnar à otro.* Pol. *Ostrzę, nasiekam.* Vng. *Meg eleſitõm, megdaraboſitom;*

daraboſitom, item, *meg kefergetem*. Ang. *To mak rough, to prouok and ſtirre vp to anger.*] Sil. -ſaxoq; exaſperat enſem. Tacit Saxo exaſperatur ferrum. ¶ Exaſperare fauces, eſt aſperas & inæquales reddere. Plin. lib. 23. cap. 4: Fauces exaſperat & venena omnia hebetat. ¶ Per metaphoram pro irritare, ſive concitare ponitur. παροξύνω, ἐξαγριαίνω. Colum. lib. 9. cap. 15: Neq; enim convenit æſtu medio exaſperatas apes laceſſiri. Livius 8. bell. Pun. Ad quorum primum adventum exaſperati animo, mox ipſis placido ſermone permulcentibus notos, cum quibus congreſſi erant, leniti ſunt. Quintil Rem verbis exaſperavit.

Exătĭo, as, act. p. Satio, exaturo. [Vng. *hubíah.* κορεσθῆναι, κορεννύω, κορεσάνυμι. Gal *Raſſaſier, aſſouuir, ſaouler, contenter.* Ital. *Satiare, ſatollare, contentare.* Ger. Erſettigen/erfullen. Hiſ. *Hartar y enhaſtiar.* Pol. *Naſicam.* Vng. *Meg elégitem.* Ang. *To fill.*] Liv. li. 8. bel. Maced. Populũ Rom. ne morte quidẽ Scipionis exatiari, niſi & ipſius fama ſepulti laceretur.

Exătŭro, as, are, act. p. Saturo. [Vng. *Meg elegitõm.* Ang. *To ſatisfie and fill him ſelf with meete.*] Ovid. 5. Metam. Sed quæ viſceribus veniebar bellua ponti Exaturanda meis. Tranſlatè apud Cic. 7. Verr. Quum ejus cruciatu atq; ſupplicio paſcere oculos, animumq; exaturare vellent, poteſtas aſpiciendi nemini facta eſt. Idem 6. Tuſcul. de Sardanapalo: Hæc habui quæ edi, quæq; exaturata libido Hauſit.

Exāudĭo, dis, act. q. Audio, admitto. [עבה *hanáh* שמע *ſchamáh.* ἐξακούω. Gall. *Ouir entierement, exaucer, ottroyer.* Ital. *Eſſaudire, concedere vna dimanda.* Ger. Erhören. Bel. Verhoorẽ. Hiſ. *Bien òyr, conſentir à lo que ſe dize.* Pol. *Wiſl'uchuie.* Vng. *Meg halgatom, meg haltom.* Ang. *To heare entirly.*] Virg. 1. Aeneid.- & nulli exaudita deorum Vota, precesq; meæ. Ovid. 2. de Pon. Eleg. 9: Supplicis exaudi juvenum mitiſſime vocem. Liv. lib. 6: Equitem clarâ increpans voce, ut hoſtes exaudirent, redire in prælium jubet. Ter. in Hecyr. Vereor ſi clamorem ejus hic crebrò exaudiat'ne parturire intelligat.

Exāudītŭs, pen. prod. partic. Auditus. [נשמע *niſchmáh.* ἀσπασμός, ἐξακουσθείς. Gall *Exaucé.* Ital. *Eſſaudito, chi ha ottenuto.* Ger. Erhört. Hiſp. *Oydo, conſintiendo.* Pol. *Wiſl'uchany.* Vng. *Meg hagaltattatot, hallattatot.* Ang. *Heard.*] Clamores exauditi, Cic. Att. lib. 1. Vox naturæ exaudita, Idem 1. de Fin. Vox exaudita per lucos, Virg. Geor.

Exāugĕo, es, act. f. Augeo. [הרבה *birbáh.* ἐξαύξω, ἐπαύξω. Gal. *Accroiſtre, augmenter.* Ital. *Accreſcere grandemẽte.* Ger. Hefftig mehrẽ. Hiſp. *Mucho acrecentar.* Pol. *Mnoże, barzo rozmnażam.* Vng. *Meg bregbitõm.* Ang. *To increaſe, to augment.*] Plaut. Sticho: -egẽti Heræ ſubveni, benefacta majorum tuorum exauge. Ter. Heavt. Concurrunt multę opiniones quæ mihi animum exaugeant, Locus, occaſio, ætas.

Exāugŭro, as, pen. cor. act. p. [οἰωνιζόμενος βεβηλῶ, ἐξ ἱερᾶς αὐτέον ποιῶ. Gall. *Deſſacrer, deſgrader.* Ital. *Diſconſecrare.* Ger. Entweyhen/degradieren. Hiſp. *Deſconſacrar, deſagradar.* Pol. *Zurzędu żkl'adam.* Vng. *Szentſegebõl ki intõm.* Ang. *To vnhallow, to diſgrade.*] Propriè ſignificat ex ſacro profanũ facio: huic opponitur Inauguro, per auguriũ ſacrũ facio. Non ſolebãt enim veteres niſi addicente augurio, templũ dedicare, aut ſacerdotẽ cõſecrare: neq; etiã quod ſacrũ fuit, niſi addicẽtibus avibus profanare. Liv. 1. ab Vrb. Et ut libera cæteris religionib. area eſſet, tota Iovis tẽpliq; ejus quod inædificaretur, exaugurare fana ſacellaq; ſtatuit: quę aliquot ibi à Tatio rege primùm in ipſo diſcrimine adverſus Romulũ pugnæ vota cõſecrata, inauguratq; poſtea fuerãt. Et paulò pòſt: Nã quũ omniũ ſacellorũ exauguratione admitterẽt aves, in Termini fano non addixêre.

Exauguratio, verbale, f. t. Livius.

Exāuſpĭco, exauſpicas. κατοίχομαι. Plaut. Capt. Exauſpicavi ex vinculis, nunc intelligo Redauſpicandum hunc eſſe in catenas denuó.

Exāutŏrò, as, pe. prod. ſignificat ab autoramẽto: hoc eſt, obligatione militari, & juramẽto ſolvo & libero. [ἀφίημι. Gall. *Caſſer gens de guerre, quiter le ſerment à celuy qui a iuré.* Ital. *Diſobligare, caſſare i ſoldati.* Ger. Brlaubẽ/des Eyds erlaſſen. Bel. Ortof geven. Hiſp. *Soltar el iuramento al que juro.* Pol. *Zptiſżiegi wipuſżczam, odpuſżczenie daie.* Vng. *Mentséget menedeket, żabatſagot, adok.* Ang. *To diſcharge of his oathes.*] Quod barbari dicũt *quitare juramentũ.* Vnde exautorati milites dicuntur qui miſſionem habuerunt, ἀφειμένοι, ἀποζωσμένοι. Et quãvis frequenter cum dedecore exautorare dicatur, perſæpè tamen ſignificat miſſos facere à militia milites citra vituperationem. Liv. lib. 25: Volonum exercitus qui vivo Graccho ſumma fide ſtipendia fecerat, velut exautoratus morte ducis, ab ſignis diſceſſit. Et li. 26: Poſtera die concione advocata de rebus à ſe geſtis quum diſſeruiſſet, exautoratos dimiſit. Vlpian. Exautorare interpretatur inſignia militaria detrahere: quod cum infamia conficitur: ut eſt apud Lampridium: qui ſcribit Alexandrum tumultuantes legiones exautorauiſſe.

Exbāllĭſto, ſtas, ſignificat balliſta ꝓſterno, & metaphoricẽs, decipio. ἐκπλήζω. Plaut. in Pſeud. Ego hunc communem meum atque noſtrum omnium hoſtem exballiſtabo lapide.

Excæcăco, as, act. p. Viſum eripio, luminibus orbo. [עור *hivvér.* τυφλόω. Gall. *Aueugler, creuer ou oſter les yeux.* Ital. *Accecare, cauare gli occhi.* Ger. Blind machen. Hiſp. *Cegar à otra perſona.* Pol. *Oslepiam.* Vng. *Meg vakitom.* Ang. *To mak blind, to blind.*] Cicer. 1. Acad. Num ergo is excæcat nos, aut orbat ſenſibus?

Excālcĕo, ceas, act. p. Calceos detraho. [נשל נעל *naſchál naal.* ἐκδήματα λύω. Gall. *Dechauſſer.* Ital. *Scalzare.* Ger. Enſchuohen. Hiſp. *Deſcalcar.* Pol. *Wizuwã.* Vng. *Saruiát le vonyom.* An. *To vnshooe, to tak of the shooes.*] Suet. in Vitellio, cap. 2: Claudium uxoribus, libertiſq; addictum, nequa non arte demereretur, pro maximo munere à Meſſalina petiit, ut ſibi pedes præberet excalceandos.

Excălĕfăcĭo, act. t. aut detracta e litera Excalfacio, Calefacio, calidũ reddo. [חמם *chimmém.* ἐκθερμαίνω. Gal. *Eſchauffer.* Ital. *Scaldare, riſcaldare.* Ger. Erwermẽ. Hiſp. *Calentar à otro.* Pol. *Zagrzewam.* Vng. *Meg melegitõm.* Ang. *To mak very hoate.*] Plin. li. 21. cap. 20: Vrinas magis excalefacit quãm crocũ ipſum. Ibidem: Modicè his tamen utendum eſt, quoniam excalfaciunt.

Excālfĭo, pen. prod. [חם *cham.* ἐκθερμαίνομαι. Gal. *S'eſchauffer.* Ital. *Scaldarſi.* Ger. Erwarmen. Hiſp. *Calentarſe.* Pol. *Rozgrzewam ſie.* Vng. *Meg melegedõm.* Ang. *To be made hoat.*] Plin. lib. 24. cap. 7: Quum ſiccari excalfierive opus ſit.

Excālfăctĭo, f. t. [ἐκθέρμανσις, ἐκθερμασία. Gall. *Eſchauffement.* Ital. *Eſſo ſcaldarſi.* Ger. Erwermũg. Hiſp. *Calentamiento.* Pol. *Rozgrzanie.* Vng. *Meg melegedes.* Ang. *A making very hoate.*] Plin. li. 31. cap. 9.

Excālfăctŏrĭŭs, [חמים *mechammém.* θερμαντικός. Gall. *Qui a vertu d'eſchauffer, eſchauffant.* Ital. *Ch'a vigore di ſcaldare.* Ger. Das erwermet oder erhitzigen kan. Hiſp *Coſa para calentar.* Pol. *Do rozgrzania l'atwy.* Vng. *Meg melegitõ.* Ang. *That hath force to heate.*] Excalfactoria vis, apud Plinium.

Excālpo, is, Scalpo, excavo. [חק *chak* טחח *pittách.* ἐκγλύφω, ἐκκολάπτω. Gall. *Entailler, engraver.* Ital. *Scalpire.* Ger. Außhöhlen. Hiſp. *Eſculpir, dolar con ſinzel.* Pol. *Widł'ubuie.* Vng. *Ki vaiogatom, aſogatom.* Ang. *To graue or intaile.*] Cato cap. 18: Arbores craſſas pedes duos, altas pedes novem, cum cardinibus: foramina longa pedes tres ſemis, & excalpta digitos ſex.

Excāndĕfăcĭo, Candẽs & ignitum reddo. [חם חלבין *hilbín* *lihát.* λαμπρύνω. Gall. *Eſchauffer tant vne choſe qu'on la face deuenir blanche.* Ital. *Infocare, infiãmare, ſcaldare vna coſa fin che diuenga bianca.* Ger. Glũend machen. Hiſp. *Enflammar.* Pol. *Rozpaliam.* Vng. *Meg tõresitõm.* Ang. *To mak burning hoate or angrie.*] Excandefacere frumentum, vel annonam, eſt caritatem ejus augere, & in pretium immoderatum extollere. Varro 3. de Re ruſtic. cap. 2: Sed ut ad hunc bolũ venias, opus erit tibi aut epulũ, aut triũphus alicujus, ut nũc fuit Scipionis, Metelli, aut collegiorum cœnæ, quę tunc innumerabiles excãdefaciebant annonã. Vbi excandefacere annonam, eſt pro eo quod paulò pòſt dixit, Incendere annonam. Quotus quiſq;, *inquit*, eſt annus, quo nõ videas epulum aut triumphum, aut collegia epulari, quæ nũc innumerabiles incendunt annonas.

Excāndĕſco, is, excãdui, n. t. ab Excandeo, ſignificat incendor, inflãmor, exardeſco. [חילבין *hilbín.* ἐκπυρόομαι. Gall. *S'enflamber, ſe courroucer aſprement.* Ital. *Ardere, infiammarſi.* Ger. Vom fewr angehen/ glũend oder entzündt werden. Hiſp. *Endecerſe.* Pol. *Rozpalam ſie, żapalam ſie.* Vng. *Fol gyuladok, meg twżeſẽ dõm*, item, *igõn meg haraguſżom.* Ang. *To be redde hoate, to be very angrie.*] Cato de Re ruſtic. cap. 95: Nam ſi in tecto coquas, quum bitumen & ſulphur additum eſt, excandeſcet. ¶ Per tranſlationem accipitur pro iraſci, quòd ira veluti igne quodam animus ſoleat incendi, θυμόομαι. Cæliuş Cicer. lib. 8. Epiſt. Id poſtquã reſciit, excanduit, & me cauſam inimicitiarum quærere clamitavit.

Excāndēſcēntĭă, æ, f. p. ab Apuleio libro de dogmatibus Platonis appellatur ea animę pars quæ irritabilis eſt, habens domicilium in corde: quam alio nomine Iraſcentiam nominat, qua ſcilicet ſubitò ad iracundiã incendimur. [חמה *chemáh.* θύμωσις. Gall. *Enflambement, courroux aſpre & aigre.* Ital. *Infiammatione.* Ger. Entzündung mit gãhem zorn. Hiſ. *Encendimiento porvra.* Pol. *Zapalczi woſć.* Vng. *Fől gyuladás, meg twżſwöles, meg haraguás.* Ang. *Great wrath and anger.*] Cicer. 4. Tuſcul. Excandeſcentia autem ſit ira modò naſcens: & modò exiſtens, quæ θύμωσις Græcè dicitur: odium, ira inveterata: inimicitia, ira ulciſcendi tempus obſervans: diſcordia, ira acerbior, intimo odio & corde concepta.

Excānto, as, are, act. p. Incanto, ſive perniciem incantationibus affero. [לחש כשף *lichéſch* *chiſchſchéph.* ἐκγοητεύω. Gall. *Enchanter.* Ital. *Incantare, ammaliare.* Ger. Verzauberen. Hiſp. *Encantar.* Pol. *Oczarnie.* Vng. *Meg bwölõm baiolom.* Ang. *To charme, to inchant.*] Plin. lib. 28. cap. 2: Qui fruges excantaſſet. Plautus in Amphytr. Præſtigiator fortè aut veneficus excantat tibi familiam. ¶ Ponitur etiam aliquandò pro Incantatione è loco aliquo evocare. Propert. libro 3. Eleg. 3: Vt per te clauſas ſciat excantare puellas, Qui volet auſteros arte ferire viros.

Horat.

Horat. Epod. 5: Quę ſidera excantata voce Theſſala, Lunamq; cœlo deripit.

Excarnia, ἄσαρκα, Loca vocãtur in corpore humano quæ carne interjecta non ſunt.

Excārnĭfico, act. p. Dilanio, in partes ſeco, quod proprium eſt lanionum & carnificum. [בתח *nittách.* κρεουργέω. Gall. *Faire mourir à bourreau, hacher piece à piece, batiller pluſieurs tourments.* Ital. *Stracciare, tagliare en pezzi.* Ger. Zu ſtucken hauwen/ außmarteren. Bel. Cappen. Hiſp. *Atormentar haziendo ſangre, encarnicar.* Pol. *Na kęſſy sako kat ſieke, widrectam.* Vng. *Meg ſzaggatom, el konczolom.* Ang. *To rent or cutt to pieces.*] Sueton in Vitel. Apud Gemonias minutiſſimis ictibus excarnificatus, atque confectus eſt. ἐκρεουργήθη. Cicer. 3. de Natur. Anaxarchum Democriteum à Cypro tyranno excarnificatum accepimus. ¶ Per translationem pro excruciare ponitur. Terent. in Heavton. Vt te omnes equidem dii deæq; quantum eſt Syre, Cum iſtoc invento, cumq; incœpto perdiunt: Hujuſmodi mihi res ſemper commiſcere, ubi me excarnifices.

Excăvo, as, are, act p Cavo. [כרה *charáh* חתר *chathár.* ἐκκενόω. Gall. *Cauer, creuſer.* Ital. *Cauare, far concauo.* Ger. Außhöhlen. Hiſp. *Cauar como piedra ò madera.* Pol. Widł'ubuie. Vng. *Ki vaiom.* Ang. *To mak holow.*] Cicer. 6. Verr. Erat etiam vas vinarium ex una gemma prægrandi, trulla excavata cum manubrio aureo. Var. 3. de Re ruſt. cap. 5: Circum natalitia ſunt excavata anatum ſtabula. Seneca 4. Natur. quæſt. Stillicidii caſus lapidem cavat, & hæc ipſa excavatio rotunda fit.

Excăvātĭo, verbale, f.t [ἔκκοιλωσις. Gal. *Caucmẽt, creuſoment* Ital. *Cauamento.* Ger. Außhöhlung. Hiſp. *Aquella obra de cauar aſſi.* Pol. Widł'ubanie. Vng. *Ki vájás.* Ang. *The making of a thing holow.*] Seneca 4. Natur. quæſt Stillicidii caſus lapidem cavat, & hæc ipſa excavatio rotunda fit.

Excēdo, dis, penult. prod. n. t. Diſcedo, egredior. [הלך *halách* עלה *haláh.* ἐκχεχώρηκα. Gall. *Se partir, ceder & partir, s'en aller, ſe deſlager.* Ital. *Partiſi, andarſi.* Ger. Außziehen/hinweychen. Bel Vutreden/wtgaen. Hiſp. *Partir de algun lugar.* Pol. *Odchodzę, odeydę.* Vng. *Ki megyök, el megyök.* Ang. *To depart, to go forth.*] Cæſ. 4. bel. Gall. Nam cũ omnibus ſuis domo exceſſerant, Rhenũq; tranſierant. Ibidẽ: Aurigę interim paulũlùm è prælio excedũt. Plautus in Aulul. Iſtic adeſto: ſi hercle tu exiſto loco digitum tranſverſum aut unguem latum exceſſeris. ¶ Item ſupero, antecello: [בלט *nitſſeach* הותיר *hotnír.* ὑπερέχω. Gall. *Exceder, ſurmonter.* Ital. *Superare, eccedere.* Germ. Vbertreffen / höher vnnd gröſſer ſeyn/fürgehen. Hiſp. *Sobrepuyar.* Ang. *To paſſe or ſurmonte.*] ut, Cicero facilè excedit omnes eloquentia. Excedere è vita, idem eſt quod mori. Cic. de clar. Orat. Sed ad eos, ſi placeat, qui è vita exceſſerũt, revertamur. In qua ſignificatione etiã dicimus, Excedere abſoluté. Cicero in oratione in Senatu habita poſtreditum: Quo quidem tempore, quum is exceſſiſſet, qui cædi & flammæ vobis autoribus, æſtiterat.

Excēſſŭs, us, ui, verbale, m. q. [ἐκχώρησις, ἀναχώρησις. Gall. *Deſlogement, deſpartement.* Ital. *Dipartita, morte.* Germ. Der tödtlich abſchied auß diſem leben. Hiſp. *Partidar de lugar.* Pol. *Rozłączenie ſię z świata.* Vng. *Ki menés, el menés.* Ang. *A going away, a departing.*] ut, Exceſſus è vita. Cic. de Fin. In his exceſſum è vita, & in vita manſionem. Exceſſus vitæ. Cic. 1. Tuſculan. Neq; exceſſu vitæ ſic deleri hominem. ¶ Et exceſſus abſolutè etiam pro morte poſitum invenitur. Idem 1. de Leg. Certè non longè à tuis ædibus inambulans, poſt exceſſum tuum Romulus Iulio Proculo dixerit ſe Deum eſſe.

Excēllo, excellis, act. t. vel excelleo, excelles, excellui, excelſum. ſupero, præſto, anteſto, emineo. [הותיר *hothír.* ὑπερέχω, ὑπεραίρω, ὑπερβαίνω. Gall. *Exceller, outrepaſſer, ſurmonter.* Ital. *Superare, ſopravanzare.* Germ. Vbertreffen. Bel. Te boven gaen. Hiſp. *Sobrepujar.* Pol. Celuie, przewyſſam. Vng. *Fölyw'l haladom, fwrágyok* Ang. *To excell, to paſſe and ſurmonte.*] Conſtruitur tàm cum dativo, quàm cum accuſativo. Cicero pro Pomp. Vt is qui dignitate principibus excellit, facilitate infimis par eſſe videatur. Lactant. libro 7: Qui omnes licet eloquentia excelluerit. Cicero pro lege Manilia: Hic mitamur hunc hominem tantũ excellere cęteris. Sed hæc ſignificatio videtur eſſe tranſlatitia. Nã propriè excellere, eſt altitudine vel ſtatura emine e.

Excēllēns, participium. [הותיר *hothír.* ὑπερέχων, ἐξοχή. Gall. *Excellent.* Ital. *Excellente.* Germ. Vbertreffend oder fürtreffend. Hiſp. *Sobrepujador.* Pol. Naiwiecży. Vng. *Fölyw'l haladó, fw, méltóságos.* Ang. *Excellent, paſſing.*] Vnde tumulum, vel montem excellentem dicimus, quĩ inter cæteros eminet. Cicer. antequam iret in exilium: Dii, deæque immortales, qui excellenti tumulo civitatis ſedem Capitolii in ſaxo incolitis conſtitutam.

Excellēntĭă, æ, f. p. Eminentia, magnitudo, præſtantia, nobilitas [יתרון *jithron.* ἐξοχή. Gall. *Excellence.* Ital. *Eccellenza.* Germ. Vbertreffenheit. Hiſp. *Sobrepujanca, excellencia.* Pol. Przewyſzenia, przodek. Vng. *Fölyw'l haladás, meltoság, magaßág, vágyság.* Ang. *Excellence, ſtanding aboue, other paſſing.*] Cicer. 1. Offic. Nobis autem perſonam impoſuit ipſa natura magna cum excellentia, præſtantiaque animantium reliquorum.

Excellēntĕr, adverbium, Magnificè, excelſè. [ἐξόχως, ἀλαφρῶς, ἀλαφρόντως. Gall. *Excellemẽt, excellentement.* Ital. *Excellentemente.* Germ. Fürtreffentlichen. Hiſp. *Excellente, y altamente.* Pol. *Prawie dobrze, ſylicznie, wibornie.* Vng. *Magaßágoſſan, meltoságoſſan, fwúen.* Ang. *Excellently, paſſingly.*] Cicer. 1. Offic. Quæ magno animo & elato foruter, excellenterq; geſta ſunt.

Excelſŭs, Nomen ex participio, Altus, procerus, editus. [רם *ram* גבוה *gaboáh* עלין *heljon.* μετέωρος. Gall. *Haut, eſleué.* Ital. *Alto, eleuato.* Germ. Hoch. Hiſp. *Coſa alta y enſalcada.* Pol. Wyſſoky. Vng. *Fölieges, magaßágos méltóságos.* Ang. *High.*] Cicer. 2. Tuſc. Te natura excelſum quendam, videlicet, & altum, & humana deſpicientem genuit. Aul. Gell. lib. 1: Tanto fuiſſe Herculem corpore excelliorem.

Excēlsĭtās, f.t. Altitudo. [רום *maróm* גבה *gebdah* גבהות *gabháth.* ὑψηλότης, ὕψος. Gall. *Hauteſſe.* Ital. *AlteZza.* Germ. Höherhochheit. Hiſp. *Altura.* Pol. Wyſſokość. Vng. *Höség, magaßág méltóság.* Ang. *Highneſſe, the hight.*] Plin. lib. 21. cap. 5: A lapide quadrageſimo ad eam excelſitatem, ut in omnes urbis montes levarentur. Cicer. 3. Offic. Etenim multò magis eſt ſecundum naturam excellitas animi, & magnitudo, etc.

Excēlsè, adverbium, Altè. excellenter. [ὑψηλῶς. Gal. *Hautement.* Ital. & Hiſp. *Altamente.* Germ. Höchlich/höher. Pol. Wyſſoce, powaznie. Vng. *Magaſſan, fölegeſſen* Ang. *Highly.*] Columell. lib. 4. cap. 1: Si modo ſcandit excelſus, plus alimenti, terræq; deſiderat. Cic. in Orat. Omnia profectò, quum ſe à cœleſtibus rebus referret ad humanas, excelſiùs magnificentiusq; & dicer & ſentiet.

Excēlsĭſſĭmē. Adverb. [Vng *igẽu magaſſam*] Velleius Paterculus Hiſtor. lib. 1: Cujuſquam diu Sparta diligens fuit, excelſiſſimè floruit.

Exceptĭo, Excepto, ptas, Vide EXCIPIO.

Excerebro, bras, Cerebrum eripio. [ἐξεγκεφαλίω. Gall. *Eſcruueller.* Ital. *Diſcerueliare.* Germ. Das hirne herauß nemmen Hiſp. *Deſcalabrar, ò quebrar los ſeſos, priuar de cerebro.* Pol. Mozgu dobrwam. Vng. *Agya veleiét, ki vágom.* Ang. *To knock out the braines.*] Quj mactat pecus, quaſi qui excerebret. Interpres bibliorũ.

Excĕrno, nis, excrevi, excretum, act. t. Purgo. [בקה *nkk ib* טהר *pinnáh* הבדיל *hibdil* הטריד *hiphridh.* ἐκκελύω, ἀκκαθαίρω, ἀκκαθαίρω. Gall. *Separer, purger & oſter le mauuais.* Ital. *Purgare, cernere.* Ger. Außſeüberen/außſcheiſſen. Bel Racken. Hiſp. *Apartar lo limpio, purgar.* Pol. Czyścze, chedoze. Vng. *Kitiſztitom ki válaztom, kiſzárom.* Ang. *To ſeuer, an tak the good from the euill.*] Columell. libro 2: Itaque in area detrita frumenta ſic aggerenda, ut omni flatu poſſent excerni. Itaque dicimus excernere alvum, vel ſimpliciter excernere, pro onus ventris dejicere. Celſ. lib. 4: Quoniam portæ modo in inferiores partes, ea quæ excreturi ſumus emittit.

Excrēmēntum, n. ſ. Quod egeritur ex cibo potuq;. [צאה *tſeáh.* ἐκκάθαρμα. Gall. *L'ordure du corps qu'on iette hors.* Ital. *Il purgamento del corpo.* Ger. Allerley kaht vnd vnrad ſo vom leib geht. Hiſp. *Superfluidad del cuerpo.* Pol. Wszeliakie plugaſtwo, nieczyſtoſci. Vng. *Szár, gané.* Ang. *The offall, the refuſe of any thing ſifted.*] Et eſt duplex, ſiccum ſcilicet, & humidum: conceptaculum humidi dicitur, veſica: conceptaculum ſicci, alvus nominatur. Oris excrementum. Tacitus lib. 20: Precabaturq; principem, ut genus, & oculorum orbes dignaretur reſpergere oris excremento. Plin. lib. 10. cap. 43: Scribit corvum, quòd excrementis ſuis calceamenta fœdaſſet, à mancipe proximæ ſutinæ fuiſſe exanimatum.

Excrētŭs, ta, tum, participium à verbo excernor, Egeſtus, expurgatus. [ἀκκεκαθάρθης, ἀκκεκαθάρθης. Gall. *Purgé, ſaſté, tamiſé, ſeparé, d'auec.* Ital. *Eſpurgato.* Germ. Außgeſeübert. Hiſp. *Purgado alimpiado.* Pol. Wieyſzczony. Vng. *Ki tiſztitatot, ki gaválot.* Ang. *Cleenſed, ſifted, ſeuered.*] Colum. lib. 8: Furfures à farina excreti. Vnde excreta tritici, dicuntur vulgò *grana*, quæ ex incerniculo pro immundis ſeponuntur. Colum. lib 8: Vbi annona eſt carior, excreta tritici minuta commodè dantur gallinis: hoc eſt, furfure à farina excreti.

Excrētum, ti, ſubſtantivum, n. ſ. Purgamentum quod ex cerniculo à frumento ſeparatur. [מוץ *mots.* ἀκκάθαρμα, τὸ ἀκκεκαθάρθαι, ἔκκριτον, ἀκάθαρτον. Gall. *Cribleure, ce qu'on iette en purgeant.* Ital. *Purgamento che ſi cana fuori del frumento.* Germ Wuſt/den man vom Korn außreyteret. Hiſp *Purgacion del trigo con el criuo ò cedazo.* Pol. *Poſtiad.* Vng. *Otſu (anagy) vtſuc.* Ang. *The offall or refuze of a thing ſifted.*] Colum. lib. 8. cap 4: Vbi annona eſt carior, excreta tritici minuta commodè dantur gallinis.

Excērpo, pis, pſi, ptum, act. t. Decerpo, deligo. [ארה *aráh* בחר *bachár.* ἀκκλίγω, ἀκλέγομαι. Gal. *Extraire, cueillir par eſlite.* Ita. *Cauar fuori cernendo, carpire.* Ger. Außklauben/Außleſen. Bel. Butekieſen. Hiſp. *Coger rompiendo.* Pol. Przebierá. Vng. *Ki ſzakaſzrom, le ſzakaſzrom, ki válaſrom.* An. *To picke out, to gather here et there the beſt.*] Terent. in Phor. Tu id qd' boni eſt excerpis, dicis qd' mali eſt. Cic. 3. Off. Excerperes ex his ipſis ſigd meſt boni. ¶ Vnde excerpta,

excerpta, dicimus quæ ex libris veluti floſculos extrahimus. ἀνάλεκτοι. ¶ Eſt etiã excerpere idem quod eximere. ἐξελεῖν. Vnde excerpere aliquem de numero Poëtarũ, eſt eum inter Poëtas non numerare. Horat. Serm. Satyr. 4: Primum ego me illorum dederim quibus eſſe Poëtas Excerpam numero. Sic excerpere ſe hominum conſuetudine, dixit Seneca in Epiſt. pro ſecedere ab hominũ congreſſu. Excerpere ſe vulgo. Seneca de Tranq. vitæ, Excerpere vulgò Pauline, &c.

Excellus, Vide EXCEDO.

Excẽtrã, træ, pen. prod. Dicta eſt hydra Lernæa, quòd uno ceſo capite tria excreſcebant. ἔχιδναι. Plaut. in Perſa: Nam cũ leone, & cum excetra, cum cervo, & cum apro Aetolico, cum avibus Stymphalicis, cum Antæo deluctari mavelim, Quàm cum amore. Ovidius: Pars quota Lernææ ſerpens eris unus echidnæ? Scribit Diodorus: Herculem debellaſſe hydram nõ ſolùm ferro, ſed etiam flammis, adhibito Iolao, qui inciſam cervicem ardente face veſtigiò inureret. Cõſtat (ſecundum Hiſtoricos) hydram in Lerna Argivorũ regione paludem extitiſſe, aquas evomentem quæ vaſtabant vicinas civitates, in qua uno meatu clauſo, multi erumpebant. Quod Hercules videns loca ipſa exuſſit, & ſic aquæ meatus clauſit. Nam hydra, ἀπὸ τοῦ ὕδατος: id eſt, ab aqua, nomen accepit. Plato aſſerit in Euthydemo, hydram fuiſſe callidiſſimũ ſophiſtam, cui præter ſapientiam, pro uno ſermonis capite amputato, multa repullulabant.

Exchalcĭo, exchalcias, are, Verbum à dictione Græca χάλκος formatum, ſignificat ære ſpoliare, & auferre nũmos. [Vng. Pénzétwl meg fóſztom.] Vnde Porphyrio in Horatium, li. 1. Serm. Satyr. 8: Voranus, inquit, Q. Luctatii Catuli libertus omni lóco, omni tempore furaciſſimus fuiſſe dicitur. De quo etiam illud traditur, quum deprehenſus à nummulario eſſet, de cujus menſa nummos ſubtractos in calceos ſibi infarcierat: quidem jocans: Belle, inquit, te nummularius ille exchalciavit: cũ aſpiratione ſcilicet ſecundæ ſyllabæ: ſimul ut chalcon: id eſt, æs, ablatum ex calceamẽto objiceret. Vide etiam Cælium Rhod. Antiq. lect. lib. 19. cap 9.

Excĭdo, dis, pen. corr. n. t. ab ex & cado, a in i mutata, præteritum excidi, ſupinum excaſum facit: E loco, vel re aliqua ſublimiori cado, Elabor, fluo, defluo. [נפל naphál. ἐκπίπτω. Gall. Choir de quelque lieu. Ital. Cadere. Ger. Außfallen. Bel. Wtvallen. Hiſp. Caer. Pol. Wipadam. Vng. Ki esõm. Ang. To fall out of any place.] Virgil. 2. Georg. Nam ſæpè incautis paſtoribus excidit ignis. ¶ Vnde per trãſlationem Excidere animo: id eſt, oblivi ſci. Idem 1. Aeneid. Necdum etiam cauſæ irarum, ſæviq; dolores Exciderant animo. ¶ Interdum diſſentire. Lucil. lib. 27: Ego ab Archilocho excido. ¶ Excidere nobis aliquod verbum, quum quod alioqui dicturi non eramus, imprudentes proferimus. Cic. pro Sylla: Verbum ecquod unquam ex hujus ore excidit, unde quiſquam poſſet offendi? ¶ Sunt & aliæ nõ invenuſtæ hujus verbi translationes: ut quum nobis victoriã, aut ſpem aliquam è manibus excidiſſe dicimus, quum ſignificare volumus nos amiſiſſe quod propemodum tenebamus. Cic. ad Brutum: Deinde ita multa peccata, ut quodammodo victoria excideret è manibus. ¶ Excidere uxore, eſt ambitæ uxoris ſpem amittere. Terent. And. Herus, quantum intelligo, uxore excidit.

Excīdo, dis, penultima producta, act. t. excidi, penultima longa, excīſum, Compoſitum à cædo, Excindo, eruo. [כרת charáth קרץ kerétz. ἐκτέμνω, ἐκκόπτω. Gall. Couper & oſter de quelque choſe. Ital. Tagliare, fendere, diſtruire. Germ. Außhauwen. Bel. Wthouwen. Hiſp. Cortar, tajar, romper, deſtruir. Pol. Wiſiekam. Vng. Kivágom. Ang. To cutt downe to deſtroy, to cuts of.] Cic. lib. 2. Offic. Nec lapides ex terra excideretur ad uſum noſtrum neceſſarii. ¶ Item penitùs deſtruo. Idẽm in Catone: Quomodo Carthagini malè jamdiu cogitanti bellum inferatur, multò tempore antè denuntio: de qua vereri non antè deſinam quàm illam exciſam cognovero.

Excīdĭum, dii, n. ſ. Ab excido deduci manifeſtum eſt, pro everſione & ruina urbis, provinciæ. [קרץ kerétz. καθαίρεσις, ὄλωσις. Gall. Deſtruction, ruinement. Ital. Eſterminio, rouina. Germ. Ein Zerſchtelffung / ſo man ein Votck oder Statt gar außreutet vnd zerſtöret. Bel. Een verderffeniſſe. Hiſp. Cayda, ò deſtruycion. Pol. Zburzenie. Vng. El romlás, tönkbõl ki vágás. Ang. The ſacking, raiſing or deſtroying of a citie.] Liv. 7. bell. Pun. Magnum ſe excidio ejus urbis terrorem cæteris earum injecturum. Plin. lib. 16. cap. 39: Fuitq; arbor fatalis excidio urbis.

Excīſo, ſas, penultima producta, Lanio, vulnero. [טרק parák שרם ſarát קרע karáh. διαπαραττω. Gall. Couper, dechirer & decouper. Ital. Straciare ferire. Germ. Außhauwen / verwunden. Hiſp. Diſpedacar, herir. Pol. Wiſiekam, wirebuie. Vng. Meg ſebeſitõm, meg ſzaggatom. Ang. To teare and cutt of.] Nonius: Exciſatum, laniatum, vulneratum. Plaut. Ciſtell. Capillo ſciſſo, atque exciſatis auribus.

Excīndo, dis, act. t. Excido, everto, diruo, deleo. [כרת charáth קרץ karátz. Gall. Couper & gaſter, deſtruire & ruiner. Ital. Diſtrug-

gere, rouinare. Ger. Zerſtören / außreütten. Hiſp. Deſtruir, cortar. Pol. Zgruntu burze. Vng. Ki vágom le'rontom. Ang. To ſack, deſtroy, or ouer throwe.] Cic. pro Planc. Vrbem unam mihi amiciſſimam declinavi, quæ ſe vel potiùs excindi, quàm è ſuo complexu ut eriperer facilè paterctur.

Excīſōrĭus, a, um: [כרת charéth. ἐγχειρίς. Vng. Ki vágo.] ut, Exciſorius ſcalper, quo carioſa exciditur caro, apud Celſum lib. 8. cap. 3.

Excĭo, nis, excivi, excitum, penultima producta, vel Excieo, es, excivi, excitum, penultima correpta, Evoco, excito, incito, allicio, concito, ſtimulo, commoveo, elicio. [קרא קדח zahak. ἐκκαλέω. Gall. Eſmouvoir, faire leuer & ſortir, hucher. Ital. Chiamare, ſuegliare, incitare. Ger. Hinauß berüffen. Bel. Wtroepen. Hiſp. Llamar, mouer, ò deſpertar à otro. Pol. Wzwol'uie. Vng. Ki hiuom, foliuditom, fölizgatom, ki öſztönözöm. Ang. To prouok, to call out, to waken.] Plaut. in Epid. Quid eſt pater, quòd me exciviſti ante ædes? P. Vt matrem tuam videas: id eſt, evocaſti. ¶ Aliquando expergefacere, ἐξεγείρειν. Livius lib. 1: Hercules ad primam auroram ſomno excitus. Idem lib. 4. ab Vrbe: Sed dictatorem quoq; ex ſomno excivit. Sic excire cubilibus. Livius lib. 5. ab urbe: Extremos tamen pavor cubilibus ſuis excitos, quæ aut unde vis eſſet ignaros, in fugam, & quoſdam in hoſtem ipſum improvidos intulit. Excire animas ſepulchris, Virg. 4. Aeneid. Plaut. in Ciſtel. Et mihi exciviſti lacrymas? Ita excire tumultum, excire aliquem ad cupiditatem diſcendi, Livius 1. ab Vrbe.

Excĭto, tas, pen. corr. frequentativum, Eadem ſignificatione eſt cum verbo excio: nam aliquando ſignificat commovere ad virtutem. [הטיר helír. αἰσχύνω, παροτρύνω, παροξύνω. Gal. Eſmouvoir, exciter, inciter. Ital. Eccitare, commouere, ſtimolare. Ger. Bewegen / erwecken. Hiſp. Mouer, deſpertar. Pol. Pobudzam, pobiedzam. Vn Föl öſztönözöm föl ſerkentöm, föl niditom, föl támaſztom. Ang. To vaken, to ſtirre vp, to raiſe.] Cæſar 7. bell. Gall. Excitare ad arma civitatem, Cicer. 1. de Divinat. Terent. in Heavt. Non vides quantum mali ex ea re excites? ¶ Aliquando expergefacere, ἐξεγείρειν. Liv. 5. bell. Pun. Scipiones me ambo dies noctesq; curis inſomnis q; agitant, & excitant ſæpè ſomno. Cic. pro Sylla: Excutient tibi iſtam verborum jactationem, & te ex ſomno ſæpè excitabunt. ¶ Mortuos ab inferis excitare. Cic. in Orat. & in Topicis. ¶ Excitare ædificium, pro erigere. Senec. Epiſt. 35: Puta duo ædificia excitata eſſe: ambo paria, atq; excelſa, ac magnifica. ¶ Excitare aliquem de ſpectaculis, & aliquem ludos ſpectantem loco depellere: quod decoctoribus accidere ſolebat, qui quòd Equeſtrem cenſum habere deſiiſſent, à quatuordecim gradibus arcebantur. Quintil. lib. 3. cap. 6: Si excitatus fuerit de ſpectaculis, & injuriarũ aget, depulſio actoris erit.

Excĭtārī, paſſivè. Cic. 5. de Finibus: Excitantur ſpe gloriæ quæ habet formam honeſtatis & ſimilitudinem. Miles truci excitatur claſſico, Horat. Epod. 1.

Excĭtātŭs, nomen ex participio. [מהר muhár בעור nehör. ἐξεγηγερμένος. Gall. Eſmeu, incité. Ital. Smoſſo, incitato. Ger. Bewegt / erwecket. Hiſ. Mouido. Pol. Wzbudzony. Vng. Föl niditatot, föl támaſztatot. Ang. Stirred or moued vp.] Plin. lib. 20. cap. 17: Optimum quàm excitatiſſimi odoris, & quàm nigerrimum: hoc eſt, odoris vehementiſſimi. ¶ Excitatus humo. Cic. 2. de Natura deorum: Quę primum eos humo excitatos, celſos, & erectos conſtituit, ut deorum cognitionem, cœlum intuentes capere poſſent.

Excĭtātē, adverb. Hoc eſt, vehementer, & lucidé. [ἐξεγηγερμένως, σφοδρῶς. Gall. Fort, impetueuſement. Ital. Con vehementia, grandemente. Ger. Hefftig / heyter. Hiſp. Grande ò fuertemente. Pol. Iaſnie. Vng. Föl mdulma. ſerén yen buz goság gal. Ang. Strongly.] Plinius lib. 37. cap. 7: Et in his autem mares excitatius fulgent: fœminæ pinguiores ſunt, & craſſius nitent: hoc eſt, majorem fulgoris vim habent, & quodammodo excitatiorem aliis.

Excĭpĭo, pis, pen. corr. Accipio, recipio. [קבל kibbél. ἐκλαμβάνω. Gal. Receuoir, extraire, recueillir. Ital. Escettuare, riceuere. Ger. Empfahen / außnemen / ꝛc. Bel. Butnemmen. Hiſp. Sacar do regla, recebir con honra ò buena voluntad. Pol. Weimuie biore. Vng. Be fogadom, be veſzöm, io ſzivel, ki veſzöm, ki irom. Ang. To tak out, to receiue, to entretaine, to welcome.] Plaut. Rud. Súmne ego ſelectus, qui illuc hodie excepi vidulum? aut quum excepi, qui non alicubi in ſolo abſtruſi loco? ¶ Aliquãdo ſignificat idem quod demo, eximo, numero. ἐξαιρέω. Cicer. 4. Acad. Nihil excipit de quo non profiteatur. Idem lib. 1. Tuſc. Nam ſi ſolùm eos diceres miſeros quibus moriendum eſſet, neminem tu quidem eorum qui viverent exciperes. ¶ Aliquando idem eſt quod recipio, præcipuè afflictos, καθαλίσκομαι. Virgil. 3. Aeneid. Heu quis te caſus dejectam conjuge tanto Excipit? ¶ Aliquando inquirere. Cicer. de Orat. Quædam dari ex hac vita ad pertrahendos animos hominum, & ad excipiendas eorum voluntates. ¶ Aliquando ſeparare. Virgil. lib. 9: ipſum illum clypeum, ctiſtasq; rubentes Excipiam ſorti. ¶ Aliquando per

dolorem

dolorem capere, opprimere, intercipere, comprehendere incautum. Cicer. Attic. lib. 8: Admoniti sumus ut caveremus, ne exciperemur à Cæsare: quòd is in eadem loca quæ nos petebamus, celeriùs etiam quàm nos possemus eò quò intēderat, venturus esset. Cæsar 6. bell. Gall. Multos ex fuga dispersos excipiunt. Virgilius 1. Aeneidos: Excipit incautum, patriasque obtruncat ad aras. ¶ Aliquando colligere: ἐνδέχεσθαι. Martialis: Ventris onus misero (nec tē pudet) excipis auro. ¶ Aliquando abscondere. Plautus in Aulul. Nec partem tibi ab eo indipisces, neq; furem excipies. ¶ Aliquando compositè & sine tussi, neq; furem excipies. ¶ Aliquando compositè & sine tussi, neq; furem excipies. ¶ Aliquando compositè & sine tussi

Excŏgĭtātĭo, onis. [חשבת *machaſchébeth.* ἔντνοια, κβίνοια. Gallicè, *Pourpenſement, penſee ſongneuſe, inuention.* Ital. *Inuentione fatta con gran penſiero.* German. Erdenckung/erfindung. Hiſpan. *Aquella obra de hallar penſando.* Polonicè, *Zmuſlienie, wimyſlenie.* Vngar. *Gondolás, gondolua találás.* Angl. *A deuyſing.*] Cic. 2. de Orat. Quæ ab oratore pariuntur, excogitationem non habent difficilem, explicationem magis illuſtrem perpolitamque deſiderant.

Excŏgĭtātŏr, oris, m.t. [חשב *choſchéb.* ἐφευρετὴς, ἐπινοητικός. Gal. *Controuueur, inuenteur.* Ital. *Inuentore.* Germ. Ein erdencker oder erdichter. Hiſpan. *Hallador penſando.* Polon. *Zmikacz.* Vng. *Gondolo, gondolua találo.* An. *A deuiſer.*] Quintil. Declam. 10: Sic magnum protinùs, neſcia matre, excogitator hic mortis alterius advocat.

Excŏlo, lis, pen. corr. excolui, excultum, act. t. Orno, polio, exorno, expolio. [עבד *habádh.* ἐπιχοσμῶ, ἐξεργάζομαι. Gal. *Exorner, cultiuer, reparer, orner.* Ital. *Ornare, polire, abellire.* Germ. Wol bauwen/in ehren haben. Belg. Wel oeffenen/blandt wel bouwen. Hiſpan. *Componer, dolar, ornar.* Polon. *Poleruie, zdobie, wiprawuie.* Vng. *Mtuelŏm, meg ſzepitŏm ékeſitŏm.* Angl. *To garniſh, decke or trimme vp.*] Plin. in Epiſt. Emas marmora, quibus ſolum, quibus parietes excolantur. Cicero in Orat. An victus hominum Athenienſium beneficio excoli potuit, oratio nō potuit? Idē in Parad. Nihil eſt tàm incredibile quod nō dicendo fiat probabile: nihil tàm horridum, tàm incultū, quod non ſplendeſcat oratione, & tanquam excolatur.

Excūltŭs, particip. [בעבד *kehbádh.* ἐπιχοσμηθάς. Gal. *Cultiué, reparé, ornè.* Ital. *Cultiuato, ornato.* Ger. Wol geziert/erbauwt. Hiſpan. *Ornado, compueſto, labrado.* Pol. *Wiprawny, ozdobny.* Vngar. *Niw'uelterŏt, ékeſitŏt.* Ang. *Garniſhed, trimmed, decked.*] Cicer. 2. de Legib. Tum nihil melius illis myſteriis, quibus ex agreſti, inhumanique vita, excultri ad humanitatem & mitigati ſumus. Idem in Orat. Nihil enim eſt feracius ingeniis, iis præſertim quæ diſciplinis exculta ſunt.

Excommūnĭcatĭo f.t. [חרם *cherém.* Gal. *Excommuniement.* Ital. *Scommunica.* German. Außſunderung/außſchlieſſung/verbannung. Hiſ. *Deſcommunion.* Pol. *Wirzucenie, odl'aczenie, banowanie, wiwol'anie.* Vng. *Kŏlŏnséges gyülekezetből valo ki rekeſztés (auagy) Szent gyülekŏzetből valo ki tiltás,* (אנאת) *kikomunikálas.* Angl. *Excommunication.*] (ut in Decret. 3. quæſt. 4.) diſtinguitur ab anathemate, tanquam excommunicatio ſit minor, anathema majus. Vnde Anathematizati, ab Eccleſia omnino ſeparantur cum talibus neque ſermone congreſſus, neque cibus communicatur. Hos Cyprianus abſtentos vocat elegantivocabulo.

Excōnsŭl, m. t. & Exquestor in Codice Iuſtiniani leguntur pro Conſulari & Quæſtorio, qui ſcilicet aliquando Conſulatus, aut Quæſturę honore functus eſt. Ita enim habet l. ij. C. de Veteri jure enucleando. Omne ſtudium Tribuniano viro excelſo, Magiſtro officiorum, Exquæſtori ſacri noſtri palatii, & Exconſuli credidimus.

Excōnsŭlāris, quo uſus eſt compilator Codicis l. iij. de Proſacrorum ſcriniorum. Conſulari, *inquit*, honore functi inter electos habeantur, huncq; honorem dignitatis teneant, qui Exconſularibus deferri conſuevit.

Excŏquo, is, ere, act. t. Valde coquo. [ἀφέψω, κατεψήω. Gal. *Cuire parfaitement.* Ital. *Cuocere molto.* Ger. Außtochen/wol tochen. Hiſ. *Mucho cozer.* Pol. *Wiwarzam.* Vn. *Kifŏzŏm meg fŏzŏm.* An. *To boyle fully.*] Terent. Adelph. Tam excoctā reddam atq; atrā, quàm caibo eſt. Colum. Vis frigoris excoquit terram. Idem Succus excocti lupini. Virgilius 1. Georg. ſive illis omne per ignem Excoquitur vicium: atque exudat inutilis humor. Plautus Perſa: uſque dum domi ero, dum excoxero lenoni malū. Id eſt, excogitavero, & ad tempus præparavero.

Excorio, κατδέρω, Vide CORIVM.

Excors, dis, om. t. Inſipiens, ſtultus, amens: quaſi ſine corde. [חסר לב *chuſar leb.* ἔκφρων. Gal. *Qui n'a ne ſens n'entendement, vne beſte.* Ital. *Stolto, paxzo, ſciocco.* German. Thorechtig/Narr/Tüppel. Belg. Got. Hiſpan. *Deſcoraznado loco ſin ſeſo, aieno de coracon.* Pol. *Blazen, bal'amunt.* Vn. *Balygatag, eſztelen.* An. *A harteleſſe dolte.*] Non defuerunt enim qui cor in homine, mentis domicilium eſſe putaverint: quanquam verior eſt eorum opinio qui eam in cerebro cōllocarunt. Cic. de amic. Apertè adulantem nemo non videt, niſi qui admodum eſt excors. Idem 5. Philip. Hoc qui non videt, excors: qui quum videt, non decernit, impius. Idem pro domo ſua: Neque tu eras tàm excors, tamque demens, ut neſcires hunc Clodium eſſe, qui contra leges faceret.

Excrēmēntum, Vide EXCERNO.

Excrĕo, as, act p. Eſt quadam vi expuo. [רק *rak.* ἐκπτύω, πτύω. Gal. *Cracher.* Ital. *Sputare, ſpurgare.* Germanicè, Außſpeuwen/mit dem ſpeichel außwerffen. Belg. Wtſpouwen. Hiſ. *Eſcupir à gargajear.* Pol. *Wipluwam.* Vng. *Ki hákogom, hákogua ki pŏkŏm.* An. *To ſpette out with rechting.*] Plaut. in Amphit. Si minusculo digito increpuerint fores, hac tegula Tuum diminuam caput, ut cum dentibus linguam excrees. Celſus: Et interdum aliquid purulenti excreat.

Excrĕātĭo, f. t. [πτύσις, ἐκπτυσις. Gal. *Crachement.* Ital. *Sputamento.* German. Außſpeuwung. Hiſpan. *Aquella obra de eſcupir à gargajear.* Pol. *Wipluczie.* Vn. *Hakogua valo ki pŏkés.* An. *A ſpetting out with rechting.*] ut, Sanguinis excreationes. Plin. lib. 24. cap. 14: Excreationes faciles facit in cibo ſumptum ſinapi, Idem lib. 20. cap. 22.

Excrĕābĭlis, le, adjectivum, Quod excreari poteſt. [πτυστὸς, ἐκπτυστὸς. Gall. *Qu'on peut facilement cracher.* Ital. *Coſa que ſi ſputa facilmente.* Germ. Das man außſpeuwen mag. Hiſ. *Coſa que aſsi ſe puede eſcupir.* Polon. Rzecz ktora mozebie wipluwana. Vng. *Ki pökhetŏ.* Ang. *That may be eaſilie ſpetted out.*] Plin. lib. 20. cap. 14: Pulmonum vitia excreabilia facit.

Excrēſco, is, re, n. t. Valde, ſive in altū creſcere. [גדל *gadhál.* αὐξάνω, ὑπερεπαύξω. Gall. *Croiſtre par deſſus, parcroiſtre.* Ital. *Creſcere in alto.* Ger. Hefftig wachſen/in die höhe wachſen. Hiſ. *Crecer mucho.* Pol. *Barzo wirastam.* Vngar. *Fŏl nŏnŏk, ŏregbŏdŏm fŏl neuekŏdŏm.* Angl. *To grow vp and waxe more.*] Colum. lib. 5: Si ſatis excreverint, jugo ſupponantur. Lucan. lib. 4: Colle tument modico leniqúe excrevit in altum Pingue ſolum tumulo. Quintil. lib. 4. cap. 1: Nec minùs evitanda eſt immodica ejus longitudo, ne in caput excreviſſe videatur.

Excrētŭs, ta, tum, ab excreſco, nomen adjectivum: vel participium abſque verbi origine. [גדל *meghuddál.* ἐπαυξηθὸς. Gal. *Parcreu, deſia grand.* Ital. *Creſciuto.* German. Erwachſen. Hiſp. *Creſcido.* Pol. *Wirosły.* Vn. *Neuekedŏt, fŏlŏngbedŏt.* Angl. *Growen vp, growen to full age.*] Nam excreſcor, à quo deduci poſſet, Latinum non eſt. Idem autem penè eſt excretus quòd adultus, aut qui multùm crevit. Virgil. lib. 1, Georg. Multi jam excretos prohibent à matribus hœdos.

Excretum, Vide EXCERNO.

Excrŭcĭo, Cruciatu eneco, crucio, conficio, interimo. [עבב *hatſáb* הדאיב *hidheib.* βασανίζω, ἐρεθλάω, ὀλ, ἀποτρίβομαι. Gall. *Fort tormenter, vexer & affliger griefuement.* Ita. *Cruciare molto.* Ger. Wbel peinigen/marteren. Hiſ. *Affligir ò atormentar.* Pol. *Drecze, trapie.* Vng. *Gyŏtrelŏmre kŏnra mélto.* Ang. *To torment, to grieue much.*] Cicero 3. Verr. Socium atque amicum fumo excruciatum ſemivivum reliquit. Idem pro lege Manil. Omni ſupplicio necatum excruciavit. Terentius Heavt. Proin tu ſolicitudinem iſtam falſam quæ te excruciat, omittas. Excruciare animi. Terentius Phorm. Eheu me miſerū: cum mihi paveo, tum me Antipho excruciat animi. Plaut. Mil. Vide ne ſis in expectatione, ne animi illam excrucies.

Excrŭcĭābĭlis, le, Dignus qui excrucietur. [βασανιστὸς, τιμωρητικός. Gal. *Digne d'eſtre tormenté.* Ital. *Degno da eſſere cruciato.* Ger. Marter wirdig. Hiſ. *Digno de ſer atormentado.* Pol. *Trapienia godny.* Vng. *Gyŏtrelŏmre kŏnra mélto.* Ang. *Worthie of torment.*] Plaut. Ciſt. Nullam ego me vidiſſe credo magis anum excruciabilem Quàm illæc eſt.

Excŭbo, as, penultima correpta, excubui, tum, act. p. Vigilo, vigilias ago, vigilans ſum. [שקד *ſchakádh* שמר *ſchamár.* φυλακὴν ποιέω, φρουρέω, φυλάττομαι. Gal. *Faire le guet, eſtre au guet.* Italicè, *Veg ghiare, far guardia.* German. Wachen/hüten. Belg. Waecken. Hiſp. *Velar, eſcuchar de noche enel campo.* Pol. *Czuie, ſtrzege, wachuie.* Vn. *Vigyázok ſtraſat allok.* Angl. *To watche as in warre or a princes garde.*] Saluſt. in Iugurth. Neque ſecus quàm ſi iter faceret, caſtra munire, excubitum in porta cohortes ex legionibus, pro caſtris equites auxiliarios mittere. Livius: Ptolemæū ac Leonatum excubantes ad cubiculi limen excitaverunt. Cicero de Divinatione: Ab Anaximandro Phyſico moniti Lacedæmonii ſunt, ut urbem & tecta linquerent, armatique in agro excubarent, quòd terræmotus inſtaret. ¶ Excubare animo, pro vigilare. Cic. 4. Tuſc. Qui ſemper animo ſic excubat, ut ei nihil improviſum accedere poſſit, nihil inopinatum, nihil omnino novum. Idem 6. Philip. Quamobrem Quirites, cōſilio quantum potero, labore plus penè quàm potero, excubabo, vigilaboque pro vobis.

Excŭbĭtŏr, tionis, f. t. [אשמורה *aſchmuráh.* νυκτοφυλάκιον, φρουρία. Gall. *Guet, veille pour garder quelqu'vn.* Ital. *Vigilia, guardia.* Germanicè, Wacht/wachthattung. Hiſpan. *Velada de noche come enel campo eſcucha.* Pol. *Straz, wacha.* Vngar. *Vigyázás ſtráſa állás.* Anglicè, *A watching.*] Valer. Max. libro 4. de Amicitia: Pro dignitate & ſalute amicorum perpetuam excubationem.

Excŭbĭcŭlārĭus, Qui cubicularii munere functus eſt. [Vng. *Komornikſágbol lecztetet.*] Impp. l. 13. de excuſat. lib. in C. Maximarum culmina dignitatum conſiſtoriani quoque comites, notarii etiam noſtri & cubicularii omnes atque excubiculariis ab omnibus ſordidis muneribus vindicentur.

Excŭbĭtŏr, m. t. Qui excubat, vigil. [שומר *ſchomér.* φυλακὴ, φρουρός. Gal. *Qui fait le guet ſentinelle.* Ital. *Sueglatore.* German. Ein Wächter. Hiſp. *Eſcuchádor ò veládor.* Pol. *Stroż.* Vng. *Vigyázo ör*

λο δr dllo,ſtrâſa. Ang. He that keepeth watch or warde.] Vnde gallus dicitur excubitor, qui pervigil cantu horas indicat. Cæſ. 7. bell. Gall. Hæc eadem noctu excubitoribus ac firmis prælidiis tenebantur. Columel. libro 7. capite 12, de canibus loquens: Quis cuſtos incorruptior, quis excubitor inveniri poteſt vigilantior?

Excŭbiæ, arum, f. p. Vigiliæ. [אשמורת aſchmóreth. φυλακή. Gal. Le guet de nuict. Ital. Vigilie, veghie. German. Die Wachten Bel Waech. Hiſ. Aquell as eſtichas, velas de noche. Polon. Straż. Vng. Vigyázás, δr dllás, ſtrâſa dllás. An. Watche by day or nyght.] Licet vigiliæ tantùm nocturnæ dicantur: excubiæ, & diurnæ & nocturnæ. Plin. lib. 10, cap. 23: Excubias habent nocturnis temporibus, lapillum pede ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens, indiligentiam ſono coarguat: De gruibus loquens. Cicero pro Marcel. Non modò excubias & cuſtodias, ſed etiã laterum noſtrorum oppoſitus & corporum pollicemur. ¶ Excubias agere aut ditari, φυλακὴν ἢ πωλεῖν. De iis dicebatur qui ampliter facerent ſumptus de alieno. Tractum ab Athenienſibus qui excubiis agendis inſulares magno ſtipendio conducere ſolebant. ¶ Excubiarum cauſa canens, φυλακῆς ἕνεκεν. Dicebatur olim in hominem vigilantem ac diligentem: inde ductum quòd qui excubias agunt, canere conſueverunt, vel uti vigiliarum tædium cantu ſolentur, vel ne interim obdormiſcant. ¶ Nudo mandas excubias, γυμνῷ φυλακὴν ἐπιτάττεις. Quoties negotii quippiam mandatur ei, cui deeſt præſtandi facultas, obeundæque provinciæ propter inopiam neutiquã idoneus eſt.

Excŭbĭtŭs, us, ui, m. q. pro excubiis. [אשמורה aſchmurâh. νυκτοφυλάκησις. Vng. Vigyázás, ſtrâſa dllás.] Oppius de bell. Hiſp. Partim ut pedeſtres copiæ in ſtatione & excubitu caſtris prætidio eſſent.

Excūdo, is, penult. prod. excudi, excuſum, act. t. Cudendo elicio. [דרך tſur. ἐκχαράσσω, ἐκτυπόω. Gal. Faire en forgeant ou frappant, forger. Ital. Percuotendo trar fuori. Gal. Außſchmiden / herauß ſchlahen. Belg. Weſſaen Hiſpan. Heriendo ſacar afuera, hallar trabajando. Polon. Wibiiam, drukuie. Vngar. Ki verõm, ki wtõm, ki nyomtatom. Ang. To beat out, to forge with an hammer.] Virgilius lib. 1. Aeneid. Ac primùm ſilicis ſcintillam excudit Achates. Idem 1. Georg. Et ſilicis venis abſtruſum excuderet ignẽ. ¶ Accipitur etiam excũdo pro cudendo conficio. Virgilius 6. Aeneid. Excudent alii ſpirantia mollius æra. ¶ Hinc per translationem excudere opus accipitur pro ſcribere, vel potiùs ſcriptum abſolvere. Cicer. Attic. lib. 15: Librum tibi celeriter mittam, de gloria excudam aliquid ἡφαιστόδετον, quod lateat in theſauris tuis. Virgil. 1. Georg. Vt varias uſus meditando excuderet artes. Vbi Servius: Excuderet, inquit: hoc eſt, ſtudioſè inveniret. ¶ Ponitur etiam excudere pro vi, vel precibus aliquid extorquere. Colum. libro 11. capite 1: Excudit mihi, cultus hortorum proſa ut oratione conſcriberem: id eſt, vehementi flagitatione à me impetravit. ¶ Excudere etiam dicuntur gallinæ ova, quando ex illis pulli naſcuntur, quod & excludere dicimus. Columel. libro 9: Negatur anſer aliena excudere ova, niſi ſubjecta ſua quoque habuerit. Varro de Re ruſtica lib. 3. cap. 9, de gallinis loquens: Incubare oportet incipere ſecundum lunam novam. Diebus ferè viginti excudunt. Et paulo antè: De his qui ornithoboſcion inſtituere volunt, hæc quinque animadvertant oportet: de emptione, cujuſmodi & quàm multas parent: de fœtura, quemadmodum incubent, & admittant, & pariant: de ovis, quemadmodum incubent, & excudant.

Excūsŏr, m. t. Qui aliquid excudit. [דרך tſar. χαλκεύς, χαλκογράφος. Gall. Forgeur, forgeron. Ital. Fabricatore. Germ. Schmid / der ein kunſtlich Werck ſchmidet Hiſpan. Impreſſor. Polon. Miſtrz ktoryi druk czyny. Vng. Ki wtõ, ki nyomtato. Ang. A beater out of any work.] Quintil. pro vaſculario videtur poſuiſſe, qui ex metallo aliquo vaſcula excudit lib. 2. cap. 21: Nam ſi quæram quæ ſit materia ſtatuarii, dicetur æs: ſi quæram quæ ſit excuſoris: i. ejus fabricæ quam Græci χαλκοπλαστικὴν vocant, ſimiliter æs reſpondeant. ¶ Excuſores etiam vocare poſſumus quos Græcè vocamus τυπογράφους, quòd miro quodam ingenio omne genus librorum typis excudant. [Gal. Imprimeurs. Ital. Stampatori. German. Buchtrucker / Truckerherren. Hiſpan. Impreſſores de libros.]

Excūlco, as, are, Calcando exprimo. [דרך dardch. ἀποθλίβω, ἐκπιέζω. Gal. Ietter du pié, chaſſer auec le pié, fouler aux pieds. Ital. Calpeſtare, far vſcir fuori calcando. Germ. Zertretten / außtretten mit den Füſſen. Hiſp. Acoçear ò hollar. Polon. Wtł'aczam. Vngar. Ki nyomom. Anglicè, To treade or trample out, to wring out.] Plaut. in Captivis: Eorum ſi cujuſquam ſcrofam in publico conſpexero, Ex ipſis dominis meis pugnis exculcabo furfures. ¶ Accipitur interdum pro explodo, ſive pedum plauſu ejicio. Exculcatus, participium, quod pro obſoleto uſurpavit Gellius lib. 21. cap. 7.

Excūlpo, is, act. t. vel (ut alii legunt) Excalpo, Perfectè ſcalpo, vel ſcalpendo conficio. [טחח pitteách חק chak. ἀναγλύφω. Gal. Entailler & grauer, tirer ſur vne choſe dure. Ital. Sculpire, ſcalpellare. Germ. Außgraben / außſtechen. Hiſp. Eſculpir ò dolar. Pol. Wiriwam. Vng. Ki vdiam, ki faragom, ki metczõm. Ang. To graue and carue, to entaille.] Cicer. Attic. lib. 13: Tamen neſcio quid è quercu exculpſeram quod videretur ſimile ſimulachri. Quintil. lib. 2. cap. 19: Et ſi Praxiteles ſignum aliquod ex molari lapide conatus eſſet exculpere. ¶ Exculpere alicui oculum, eſt alicui oculum eruere. Terentius in Phorm. Vel oculum exculpe: eſt ubi vos ulciſcar locus. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro extorquere. [Ang. To wreſt frome one.] Terent. in Eunuch. Poſsúmne hodie ex te exculpere verum? Plautus Ciſt. Quot admovit fabricas, & quot fallacias In quæſtione? vix exculpſi ut diceret.

Excūrātŭs, a, um, participium ab inuſitato verbo excuro, Exquiſitus, quaſi cum cura paratus. [ἐπιμεμελημένος, ἐξηκριβωμένος. Gal. Diligemment acouſtré, fait ſongneuſement. Ital. Exquiſito ſtiello. Germ. Wol verſorget / wol zubereit. Hiſ. Aparciado con deligencia. Pol. Doſtatny. Vn. Szorgalmatos gondal épitetõt. An. Dreſſed diligently, made fine.] Vnde victus excuratus. Plaut. in Pſeud. Ita excurato victu, ita magnis deliciis. Excuratus homo. Plau. Caſ. Lepidè inceſſiſti excuratus.

Excūrſo, as, act. p. verbum à curia, quaſi extra curiam ejicio. [Vng. Vduarbol ki vetõm.] Varro: Apollonium ideo excuriãt, quia nihil habebat. Nonius.

Excūrro, is, excurri, n. t. vel interdum etiam apud antiquos excucurri, Extracurro, vel præcurro. [רץ rats. ἐκτρέχω. Gal. Faire vne ſaillie, ſaillir & courir hors. Ital. Scorrere, tranſcorrere. Germ. Hinauß lauffen. Hiſ. Correr afuera. Polon. Wibiegam. Vng. Ki futok. An. To runne out, to lye out in leght.] Plautus in Moſt. Ego dabo ei talentum qui primus excurrerit. Livius 2. ab Vrbe: Quum plures igni quàm ferro, armati excucurriſſent. ¶ Per translationem etiam excurrere dicitur, quicquid ordinẽ aut modum: id eſt, menſuram, numerúmve egreditur. Vnde Summa aliqua dicitur excurrere, quando ad majorem ſummam accedit parvula quædam ſumma: ut ſi dicamus, centum aureos, & quindecim ſolidos, vel decem talenta, & aliquot drachmas. Paul. l. Publia Mævia. Digeſt. Depoſit. vel contrà: Debetis mihi decem, quos apud Titium depoſuiſti: item κεφαλαίων decem: item ex ratione patris veſtri decem, & quod excurrit. Summa autem in qua nihil excurrit, quadrans vocatur, & verbum quadrare, contrarium eſt verbo excurrere, quo verbo ſemel atque iterum utitur Cicero 3. Verr. ¶ Sic etiam excurrere dicitur littus, vel peninſula, quum aliqua ſui parte in mare protenditur. Livius libro 6. bell. Pun. Ab intimo ſinu peninſula excurrit. ¶ Oratio etiam dicitur excurrere, quando clauſulæ legitimis rhythmis ſunt productiores. Cicero in Orat. Mutila ſentit quædam, & quædam decurtata, quibus tanquam debito fraudetur, offenditur: productiora alia, & quaſi immoderatiùs excurrentia, quæ magis etiam aſpernantur aures. Excurrere etiam dicuntur milites, quando non juſto prælio, ſed latrocinantium more agrum hoſtium populantur. Livius 1. ab Vrbe: In fines Romanos excurrerunt populabundi magis, quàm juſti more belli. Hinc ſubitæ irruptiones, excurſiones dicuntur. Cicero pro lege Manilia: Quum una excurſio equitatus perbrevi tempore totius anni vectigal auferre poſſet. Idem ad Attic. libro 1: Helvetii ſine dubio ſunt in armis, excurſionesque in provinciam faciunt.

Excūrſŭs, participium. [רוץ murâts. οἷον ὁ ἐκδεδραμηκώς. Gal. Courn. Ital. Corſo. German. Außgelauffen / oder durchgelauffen. Hiſpan. Corrido. Polon. Wibiegły. Vngar. Ki futtatot, futâſal el végeſztetõt. Anglicè, Runne out, paſſed ouer.] Terentius Adelph. Propè jam excurſo ſpatio, mitto: id quamobrem, reipſa reperi.

Excūrſŭs, us, ui, m. q. Excurſio, incurſio, [מרוצה merutſâh. πορείκωσις. Gal. Courſe. Ital. Correria. German. Ein außlauffung. Hiſpanicè, Aquella obra de correr aſsi corrida. Polon. Wibiegnie. Vng. Ki futás. Ang. A running or lying out in lenght.] Plin. epiſt. 101: Vides ut Aratus minutiſſima etiam ſidera conſectetur & colligat: modum tamen ſervat: non enim excurſus hic ejus, ſed opus ipſum eſt. Virgilius 4. Georg. Excurſus q; breves tentant.

Excurſŏr, oris, m. t. Qui excurrit. [רץ râts. ἐκδρομεύς, ἐκτείχων. Gal. Coureur. Ital. Corritore. Germ. Ein Läuffer / der etwan hinauß laufft. Hiſpan. Corriente aſsi. Polon. Biegacz, wiel'aniecz, curſor. Vng. Ki futo. Anglicè, He that runneth out, a skirmysher.] Cic. 4. Philip. Eſt igitur Quirites populo Romano victori omnium gentium omne certamen cum excurſore cum latrone cum Spartaco. Idem 4. Verr. Petit Nęvius Turpio quidam iſtius excurſor & emiſſarius.

Excūſo, as, penult. prod. act. p. Objectum crimen purgo, & à me repello, purgo, excuſatione utor, excuſationem affero, ſatisfacio. [התנצל hithnatſtſél. ἀπολογοῦμαι, ἀπολογοῦμαι. Gal. Excuſer, alle-

cuſer, *alleguer pour excuſe.* Ital. *Eſcuſare, purgare l' errore.* Germ Entſchuldigen. Hiſpan. *Eſcuſar trayendo cauſas.* Polon. *Wimawiam.* Vngarice, *Meg, mentöm.* Ang. *To eſſoine, to excuſe.*] Cicero Bruto: Collegæ mandaſti ut te mihi per literas excuſaret. ¶ Quandoque idem eſt quod afferre id, quod peccandi cauſam præbuit. προφάσεως, quod potiùs per accuſo dici debere videtur: veluti ſi latrones aut flumina impedimento fuerunt ne ad diem adeſſe poſſem. Quint. Tu tamen ſi interpellatus tempeſtatibus ſeriùs veniſſes, excuſares mare & ambiguos flatus: id eſt, mare in excuſationem adduceres. Liv. de Torquato: Oculorum valetudinem excuſavit.

Excūsātĭo, ōnis, f. t. Purgatio, ſatisfactio, cauſa. [ἀπολόγημα. Gal. *Excuſe.* Ital. *Eſcuſa.* Germ. Entſchuldigung. Hiſ. *Eſcuſacion.* Pol. *Wimowka.* Vn. *Mentség.* An *An excuſe.*] Cicero de Amic. Nulla eſt igitur excuſatio peccati, ſi amici cauſa peccaveris. Idem Cornificio, lib. 12: Quòd te mihi de Sempronio purgas, accipio excuſationem.

Excūsātĭſsĭmŭs, ſuperlat. [Vn. *Igön mentségös.*] Seneca de vita beata, cap. 29: Et tamen excuſatiſſimus eſſem, etiamſi non præcepta illorum ſequerer, ſed exempla.

Excūsātē, adverbium. [προφάσεως ἔνεκα, παραιτητικῶς. Gal. *Auec bonne excuſe.* Ital. *Senza ripreniſione ò biaſmo.* Germ. Mit entſchuldigung/ohne ſchuld. Hiſp. *Con buena eſcuſacion.* Pol. *Zwimowkam.* Vn. *Iegyhetetlenwl, mentség képpen.* Ang *With an goode excuſe.*] Quintil. Et fieri id videtur excuſatè: id eſt, citra culpam, ait Budæus. Plin. Epiſt. 198: Licebit rurſus iraſci, ſi meruerit quod exoratus excuſatiùs facies.

Excūsābĭlĕ, Quod excuſatione dignum eſt. [συγγνωστόν. Gall. *Excuſible, qu' on péut excuſer.* Ital. *Eſcuſabile, d' egno d'eſcuſa.* Ger. Entſchuldigens wärt. Hiſ. *Coſa que buenamente ſe puede eſcuſar.* Pol. *To co wimowki ieſt godno.* Vn. *Meg mentségre mélto.* An. *That may be excuſyned, excuſable.*] Ovidius 1. de Pont. Eleg. 8: Quod niſi delicti pars excuſabilis eſſet, &c. Idem 4. de Pont. Eleg. 11: Gallice crimen erit vix excuſabile nobis, Carmine te nòmen non habuiſſe meo.

Excūsātōrĭŭs, a, um, Quod ad excuſationem pertinet: [ἀπολογητικός. Gal *Choſe qui appartient à excuſe.* Ital. *Coſa pertinente à ſcuſa.* Ger. Das zu der enſchuldigung gehört. Hiſ. *Coſa perteneſciente à eſcuſa.* Vn. *Mentséghez valo.* An. *That perteineth to an excuſe.*] ut, Excuſatoria epiſtola.

Excŭtĭo, tis, penult. corr. act. t. Excuſſi, ſſum, ab ex & quatio. ſignificat propriè quatiendo ejicio, vi elicio, dejicio, profero. [נער *nahár* חבט *chabát.* ἐκτείνω. Gal. *Secouer & faire cheoir.* Ital. *Scotere.* Ger. Auß ſchwingen/auß ſchlahen. Belg Wtſlaen. Hiſ. *Sacoudir.* Pol. *Witraſam, obiiam, wibiiam.* Vn. *Ki wtöm, ki veröm.* Ang. *To ſhake of or out.*] Perſius Satyra 6: calidumque trientem Excutit è manibus. Ovidius de Nuce: Atque utinam ſubitæ raperent mea poma procellæ: Aut poſſem fructus excutere ipſa meos. Cicer. 2. de Natura deorum: Hoc qui exiſtimat fieri potuiſſe, non intelligo cur non idem putet: ſi innumerabiles unius & viginti formæ literarum vel aureæ, vel qualeſlibet aliquò conjiciantur, poſſe ex his in terram excuſſis, Annales Enniì, ut deinceps legi poſſint, effici. Plinius libro 6. cap. 140: Quoniam ad excutiendum ignem non ſemper lapidis occaſio eſt. ¶ Excutere oculos, apud Plautum, pro eruere. Et: Excutere clavum lapide, apud eundem, pro expellere. Idem in Aulul. Quia mihi miſero cerebrum excutiunt tua dicta foror: lapides loqueris: id eſt, concutiunt, feriunt, quatiunt, commovent. Idem dixit: Navem malleo excuſſam: id eſt, percuſſam. Terentius in Heavt. Lacrymas excuſſit miſer: id eſt, elicuit, fecitque ut ſubitæ excíderent. Cicero pro Syl. Noli aculeos orationis meæ, qui reconditi ſunt, excuſſos arbitrari: id eſt, ejectos, evulſos. Excutere metum, pro deponere. Excutere mentem, pro adimere. Excutere jugum, pro nolle obedire. Plin. Excuſſo Circenſibus auriga: hoc eſt, de curru dejecto, & in terram proſtrato. Virgilius 7. Aeneid. Quinetiam patria excuſſos infeſta per undas Auſa ſequi. Vbi excuſſos dixit, pro expulſis. ¶ Excutere aliquem, pro ſpoliare, & in alicujus facultates inquirere. Cicero de Aruſp. Non ignovit, mihi crede, non: niſi fortè ignotum putas, quòd te Iudices dimiſerunt excuſſum & exhauſtum: id eſt, ſpoliatum pecuniis, quibus eos corrupiſti: & (ut vulgò dicitur) deplumem te reliquerunt, nihil tibi reliqui fecerunt. Paulus Iureconſul. Non priùs pupillus ad magiſtratus reverti poteſt, quàm omnes tutores excuſſi fuerint: id eſt, quàm actione tutelæ expertus ſit an ab eis ſuum jus ſervare poſſit. Plinius in Epiſtol. Tuſci grandine excuſſi, in regione Tranſpadana ſumma abundantia, ſed par utilitas nuntiatur. ¶ Aliquando ineſt in hoc verbo diligens quædam inquiſitio, & ſcrutatio. Suetonius in Claud. Neque ægrum quenquam viſitavit, niſi explorato priùs cubiculo, eulcitriſque & ſtragulis prætentatis & excuſſis: id eſt, diligenter contrectatis & diventilatis, ut ſi in eis gladius tegeretur, excideret. Plautus in Aulular. Quid abſtulifti hinc? ST. Dii me perdant, ſi ego quicquam abſtuli, Nive adeò abſtuliſſe vellem. EV. Agedum, excutedum palliũ. Quintilianus libro 7. cap. 2: Excuſſérũt illi patrem, & aurum in ſinu ejus invenerunt. Cicero pro Roſcio Amer. Nihil eſt Glaucia quod metuas: non excutio te: id eſt, non inquiro ea diligentia qua poſſem. Vlpian. l. Si mandavero. ff. Mandati. Si tibi mandavero ut vires excuteres hæreditatis: id eſt, diligentrùs æſtimares, exactiùs expenderes. Cicero 2. Offic. Explica atque excute intelligentiam tuam: id eſt, ingenium tuum, ſenſusque omnes ad intelligentiam collige, & excita. ¶ Excutere debitorem, frequens eſt apud Iuriſconſultos, pro eo quod eſt auctionem bonorum ejus facere, & experiri an ſit ſolvendo. Vnde jure noviſſimo ſancitum eſt, ne fidejuſſori moleſti ſimus, niſi priùs excuſſo debitore.

Excūſsĭo, f. t. Diligens inquiſitio eſt, ac detentio rerum bonorumque principalis debitoris per judicem uſque ad peram (ut vocant) & ſacculùm: id eſt, noviſſimum quadrantem effecta. [Vngar. *Szorgalmatos veſgálás.* Ang. *A diligent ſearching or trying.*]

Excūſsŭs, participium. [נשוי *nahúr* בחבט *nechebát.* ἐκπεπαγμένος, ἀναρριπτισθείς. Gal. *Secoué, chaßé hors.* Ital. *Spinto, cacciato fuori.* German. Außgeſchlagen Hiſpan. *Saccudido, ecchado fuera.* Polon. *Wibity, zapomniony.* Vng. *Ki wettetöt, ki verettetöt.* Ang. *Shaken of or out.*] ut, Excuſſus, pectore noſtro is dicitur cujus obliti ſumus. Virgil. 5. Aeneid. piget incœpti lucisque, ſuosque Mutatæ agnoſcunt, excuſſaque pectore Iuno eſt.

Excūſsē, adverbium. [ἐκπεπαγμένως. Gal. *Auec force & violence.* Ital. *Con forza.* Germ. Mit erſchüttung/mit einem ſtarcken ſchwang. Hiſpan *Con fuerca.* Polon. *Zwielkim zatrzeſieniem.* Vngar. *Erőſzakkol, erőſſen.* Ang. *With force.*] Seneca de Benef. libro 2. cap. 17: Si cum tyrone & indocto non tàm rigidè, nec tàm excuſsè, ſed languidiùs, & in ipſam ejus dirigentes manum remiſsè occurremus.

Excūſsōrĭŭs, a, um, Quod ad excutiendum pertinet: [ἐκτικός. Gal. *Dequoy on ſecouë & fait cheoir.* Ital. *Inſtrumento daſcuotere, ſcotitoio.* German. Das zu dẽ außſchwingen oder außſchlahen gehört. Hiſ *Coſa para ſacudir.* Polon. *Rzecz ſitora do witraſania przinależy, ten ktori zmiata, wirzuca.* Vngaricè, *Ki wtéſre valo, ki verésbőz valo.* Ang. *That wherewith any thing is ſhaken out.*] ut, Excuſſorium cribrum, quod excutit, & tranſmittit farinam ignobiliorem, ex qua fit panis ſecundarius. Pollinarium verò tenuius eſt flori farinæ accommodum: nam farinam, in pollinem, & ſecundarium, & furfures partitur. Plin. libro 18. cap. 11: Cribrorum genera Galli ex ſetis equorum invenére: Hiſpani è lino excuſſoria & pollinaria: Aegyptus è papyro atque junco.

Exdĕcĭmo, as, act. p. ἐκδεκατόω, decimum quenque eligo, interprete Feſto: à verbo Decimo, quod eſt decimam partem detraho.

Exdíſpoſito, ἐκπαρασκευάζω, dicimus: hoc eſt, de induſtria, & quemadmodum à nobis conſtitutum eſt.

Exdōrsŭo, as, act. p. Dorſum confringo, exoſſo, verba Plautina. [ἀπονωτίζω. Gall. *Rompre le dos, eſpauler.* Ital. *Rompere il doſſo, ſpallare.* German. Den Rucken brechen oder öffnen. Hiſ. *Quebrar el eſpinazo, ò hueſſo.* Pol. *Grzbietl' amie, otwieram.* Vng. *Hátát le tőröm, derekái le ſzegöm.* Ang *To breake the bakke.*] Plautus in Aulul. Tu Machærio, congrum, murænam exdorſua quantũ potes. Hæc duo præter regulam componuntur cum ex. Alioquin enim non ex, ſed e, componitur cum d, ut Educo.

Exĕco, cas, pen. corr. act. p. Ab ex & ſeco, Seco, reſeco. [ברת *caráth* חתב *chatáb* גזר *gazár.* ἀποτέμνω Gal. *Couper, fendre, enciſer, rongner.* Ital. *Tagliar via.* Ger. Außſchneiden/außhauwen. Belg. Wtſnyden. Hiſp. *Cortar.* Pol. *Wirzezuie, wiſiekam.* Vng. *Ki vágom.* Ang. *To cutt of.*] Colum. libro 3: Arborem quam inſerere voles, diligenter execato ea parte quæ maximè nitida, & ſine cicatrice eſt: dabisque operam ne librum lædas. Sic execare linguam, idem eſt quod excindere. Cicero pro Cluent. Nam Stratonem quidem Iudices, in crucem actum eſſe execta ſcitote lingua. Execare teſtes, eſt virilia amputare. Vnde execti dicuntur quibus detracti ſunt teſtes Cicero 2. de Natura deorum: Nam vetus hæc opinio Græciam opplevit, ſcilicet exectũ Cælum à filio Saturno. ¶ Execti etiam dicuntur quos veteres cæſares, aut cæſones vocaverunt, qui ſcilicet ex matris mortuæ ſecto utero ſunt extracti. Paulus in l. Anniculus. ff de Verborum & rerum ſignif.

Exĕctĭo, verbale, f. t. [גזר *gezér.* ἀποτομή, ἐκτόμησις. Gal. *Coupure, coupement.* Ital *Eſſo tagliare, taglio.* Ger. Außſchneidung. Hiſp. *Cortadura.* Pol. *Wiſiecienie, wirznienie.* Vn. *Ki vágás* Ang. *A cutting of.*] Cicero pro Cluent. Quum exectio illa fundi in armario animadverteretur, &c.

Exĕcrŏr, aris, deponens, p. ſignificat deteſtor, imprecor, malè precor. [אלה *alah* אר *ar.* προσεύχομαι, κατεύχομαι, ἐπεύχομαι τὰς παλαμναστόπους ἀράς. Gal. *Maudire, execrer, auoir en horreur.* Italicè, *Maledire, beſtemiare, augurare male.* Ger. Verfluchen Bel.

Verbannen. Hiſpan. *Allommar y maldezir*. Pol. *Wirzekam ſie, ſl'orzeczenie, ſie przeklinam*. Vng. *Atkozom, vtálom*. Ang. *To curſe, to mak an execrable othe*.] Virg. 3. Aeneid. Et terram altricem ſævi execramur Vlyſſis. Cicero 3. Offic. Itaque accepimus Socratem execrari ſolitum eos, qui primùm hæc natura cohærentia diſtraxiſſent.

Exĕcrātĭo, f. t. Imprecatio, malæ preces. [אלה *alâh* מארה *meerâh*. κατάρα, βδέλυγμα. Gall. *Maudiſſon, execration, ferment & iurement execrable*. Ita. *Maledittione, ſacramento execrabile*. German. Verfluchung/fluch. Hiſp. *Aquella maldicion*. Pol. *Zl'orzeczenie, wirzekanie, przeklinanie*. Vng. *Atkozás, vtáldás*. Angl. *A curſing, an execrable othe*.] Saluſtius in Catil. Fuêre ea tempeſtate qui Catilinam oratione habita dicerent, quum ad jusjurandum populares ſceleris ſui addiceret, humani corporis ſanguinem vino permiſtum in pateris circuntuliſſe: inde quum poſt execrationem omnes deguſtaviſſent (ſicut in ſolennibus ſacris fieri cõſuevit) aperuiſſe conſilium ſuum, atque eò dictam rem feciſſe, quò inter ſe magis fidi forent alius alii. Vbi ſignificat Saluſtius: Catilinam cum ſuis dira quædam verba & imprecatoria protuliſſe, quibus caput ſuum devoverent: hoc eſt (ut vulgus loquitur) maledictionem quandam execrabilem feciſſe, cui eſſet, obnoxius, ſiquis in ea conjuratione fidem falleret, proditorque eſſet.

Exĕcrābĭlis, & Execrandus, Deteſtandus, deteſtabilis. [אלה *neeláh*. κατάρατος, βδελυκτός. Gal. *Horrible, execrable, deteſtable*. Ita. *Horribile, eſſecrabile, deteſtabile*. German. Verflucht/grewlich. Hiſpan. *Coſa abominable y de maldicion*. Polon. *Sprokſai, przeklety*. Vngar. *Atkozot vtálatos*. Angl. *Execrable*.] Cicero ſecunda Philip. Deinde quum Pompeii ſector eſſes, non te execrãdum pop. Romano non deteſtabilem, nõ omnes tibi deos, omnes homines tibi inimicos eſſe & futuros ſciebas? Livius 6. bell. Pun. Vetus atque uſitata res eſt in oppugnanda hoſtium urbe, labores & pericula pati: illud iræ atque odii execrabilis indicium eſt.

Exĕcrābĭlĭtās, [Vng. *Atkozotſág, vtalatoſſag*.] Apuleius lib. de Philoſophia: Quapropter peſſimo deterrimoque non ea tantùm vitia quæ ſecundum naturam ſunt, pariunt execrabilitatem, ut eſt invidia.

Exĕcrātŭs, participium, aut nomen ex participio. [אלה *neeléh*. βδελυχθείς. Gal. *Maudit & execré*. Ital. *Maledetto*. German. Verflucht. Hiſp. *Coſa maldicha*. Pol. *Przeklety*. Vng. *Atkoſztatot*. Ang. *Curſed*.] Horatius Epod. 16: Nulla ſit hac potior ſententia: Phocæorum Velut profugit execrata civitas. Plinius lib. 28. cap. 2: Et ſunt condita auguria, quid loquenti, cogitantive id acciderit, inter execratiſſima.

Exĕdo, penultima correpta, exedis, vel exes, act. t. Conſumo, conficio, corrodo. [אכל *achál*. κατέδω, κατεσθίω. Gal. *Manger tout, ronger, conſumer*. Ital. *Mangiare, rodere, conſumare*. German. Außeſſen/zernagen Belg Opeten. Hiſp. *Gaſtar comiendo*. Polon. *Wiiadám*. Vng. *Kirágom, kieſzem*. Ang. *To eat vp, to waſt*.] Plinius lib. 26: Naſcuntur quoque in ſanguine ipſo hominis animalia exeſura corpus. Cic. 2. Tuſcul. Aegritudo lacerat, exeſt animam, planeque conficit. Idem 1. de Finib. Animi autẽ morbi ſunt cupiditates immenſæ & immanes divitiarum, gloriæ, dominationis, libidinoſarum etiam voluptatum: accedunt ægritudines, moleſtiæ, mœrores qui animos exedunt, conficiuntque curis. Lucret. lib. 3: Sed Tityus nobis hic eſt, in amore jacentem Quem volucres lacerant, atque exeſt anxius angor. ¶ Aliquando exedere accipitur pro peredere, & totum abſumere. ἐκφαγεῖν. Terentius in Phorm. Tu tibi hoc intriviſti, tibi omne eſt exedendum.

Exēsŭs, participium. [אכל *neechál*. βεβρωκώς, βρεμήσας. Gall. *Mangé, rongé*. Ital. *Mangiato, roſo*. German. Außgeſſen / verzehrt. Hiſ. *Gaſtado comiendo*. Pol. *Wiiedzony*. Vngar. *Kirágattatot, kiétettetõt*. Ang. *Eaten vp*.] Cicero 5. Tuſcul. Apparebat epigramma, exeſis poſterioribus partibus verſiculorum dimidiatis ferè. Idem in Topic. Si ædes exeſæ corruerunt, vitiúmve fecerunt, quarum uſus fructus legatus eſt, hæres reſtituere non debet.

Exēsŏr, ſoris, m. t. [אכל *ochél*. φάγος, κατεσθίων. Gal. *Mangeur, rongeur*. Italicè, *Mangiatore, roditore*. Germanicè, Zerfreſſer. Hiſpan. *Comilion, gaſtador comiendo*. Polonicè, *Tenktori wiliſuie, wiiadacz*. Vngar. *Kirágo, kievõ*. Angl. *A great eater*.] Lucret. libro 4: æſtus ab undis Aequoris exeſor murorum littora circum.

Exĕdră, [ἐξέδρα. Ger. Ein ort voll Geſtüen / da man gewohntich ein Geſpräch hattet / ein Capitelhauß.] Apud veteres locus erat in porticibus patens, & Soli pervius, plurimas habens ſedes in quib. Philoſophi, Rhetores & reliqui, qui ſtudiis delectabant, ſolebant diſputare. Vitruvius libro 5: Conſtituantur autem in tribus porticibus exedræ ſpatioſæ. Budæus in Annot. in Pand. oſtendit exedras hodie non ineptè dici poſſe loca illa in monachorum, aut canonicorum periſtylis, quæ illi barbarè *Capitula* vocant. Dicta eſt autem exedra à ſedium frequentia, & ſedendi commoditate, quòd hujuſmodi loca circunquaq; ſuas habebant ſedes. Cicer. lib. 3. de Orat. tunc dedita opera quieſcentibus aliis, quum in eam jam exedram veniſſem, in qua Craſſus poſito lectulo requieviſſet. Vide Alex. ab Alex. Genial. dies. lib. 5. cap. 11.

Exĕgēmătĭcŭs character, ἐξηγηματικὸς χαρακτὴρ, Latinè narrativus vel expoſitivus dici poteſt, quum ſcilicet narrationis ſeries nullius perſonæ interpellatione interrumpitur. Cujuſmodi eſt apud Virgil. in tribus primis libris Georgicôn & in duabus Eclogis, quarum initia ſunt: Sicelides Muſæ, paulò majora canamus: &, Prima Syracuſio dignata eſt ludere verſu. Dictus ἐξηγηματικὸς, ἀπὸ τῦ ἐξηγεῖσθαι, quod inter cætera ſignificat narrare, ſive exponere.

Exĕgētĭcŏn, ἐξηγητικὸν, expoſitivum vel narrativum.

Exĕmplum, n. ſ. [משל *maſchâl*. παράδειγμα, ὑπόδειγμα. Gal. *Exemple, patron, monſtre & eſchantillon*. Ital. *Eſſempio, monſtra di qualche ſaggio ò mercantia*, German. Ein Exempel oder Beyſpiel. Hiſ. *Exemplo que ſe toma de otra coſa* Pol. *Przikl'ad*. Vngar. *Példa*. Angl. *An exemple, paterne*.] ut Valla docet libro 6.) Eſt virtus vel vitium, vel aliud quidvis quod in alio nobis imitandum, vel vitandum proponitur. Ille autem in quo ſunt hujuſmodi virtutes, vel vitia, dicitur exemplar. Cicer. 7. Verr. Vetus eſt quod dicam, & propter ſeveritatem exempli nemini fortaſſe veſtrûm inauditum. Idem pro Flacco: In hoc ego, nequòd pernicioſum exemplũ prodatur pertimeſcam? Cicero pro Cecinna: Falcula exemplar antiquę religionis. In Saluſtium: Ejus enim partis exemplar erat Saluſtius. Nonnunquã tamen confunduntur. Ovidius ad Liviam: Occidit exemplum juvenis venerabile morum. Quo in loco Druſum ipſum vocat exemplum morum. Terentius in Adelphis: Exemplum omnibus curarem ut eſſes. Sic etiam Cicero pro Muræna, pro eodem dixit exemplum & exemplar. Nam quum antea dixiſſet: Domeſticum te exemplum habere dixi ad imitandum: ſubdit paulò pòſt: Ad imitandum verò tàm mihi propoſitum eſt exemplar illud, quàm tibi. Feſtus ita diſtinxit exemplar ab exemplo, ut exemplum ſit illud quod nobis proponimus ut ſequamur aut vitemus, παράδειγμα: Exemplar, ex quo ſimile faciamus ἀφομοίωμα. Plinius libro 35: Sunt qui Venerem Anadiomenem illo pictam exemplari putant. Sed ſæpè confunduntur, ut Exemplum ſit ex quo ſimile faciamus. Quintilianus libro 10: Sic literarum ductus, ut ſcribendi fiat uſus, pueri ſequuntur: ſic Muſici vocem dicentium, pictores opera priorum, ruſtici probatam experimento culturam in exemplũ intuentur. ¶ Ponitur etiam aliquando exemplum pro deſcriptione, quam barbari *Copiam* vocant. Saluſtius in Catil. Literas quas ſibi nomine Catilinæ redditas dicebat, exemplum earum infrà ſcriptum eſt. Cicer. Appio: Ex literis, quarum ad me exemplum miſiſti. Ovidius de Triſtibus: Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe teor. ¶ Quandoque pro gravi pœna, quæ poteſt cæteris documento eſſe. Terentius in Evnuch. Quę futura eſſe debent exempla in eum indigna. Idem: Vteique in te exempla edent. Vbi Donatus, nova ac mira tormenta quæ pro exemplis narrantur, aut quæ documenta ſint cæteris ne delinquant, exempla dicuntur. Cicero ad Quint. Fratrem lib. 1: Simile in ſuperiore parte provinciæ edere exemplum ſeveritatis tuæ voluiſſe. Cæſar bell. Gall. libro 1: Obſides nobiliſſimi cujuſque liberos poſcere, & in eos omnia exempla cruciatus edere, ſiqua res non ad nutum aut voluntatem ejus facta ſit. ¶ Rurſus dicitur illud quod adhibetur rei aut probandæ, aut ornandæ cauſa. Vnde pars probationis vocatur ab exemplis: & in elocutione, exemplum inter ornamenta numeratur, pro quo exemplar dici non poteſt. Quintilianus libro 10. cap. 2: Iis quæ in exemplum aſſumimus ſubeſt natura & vera vis. ¶ Similiter exemplum dicimus ſpecimen alicujus rei, quam venalem habemus: ut quum ex acervo frumenti aliquantulum in vaſculo aliquo afferimus, ex quo reliquum emptor poſſit æſtimare. δεῖγμα, δεῖξις. Autor ad Herennium libro 1: Siquis purpuram, aut aliud quippiam vendens dicat: Sume à me: Sed hujus exemplum aliundè rogabo, tibi quod oſtendam, aut ſi acervos dicant ſe tritici habere, & eorum exemplum pugno non habent quod oſtendant. ¶ Exempli cauſa, & exempli gratia. Cicer. in Officiis: Exempli cauſa ponatur aliquid quod pateat latiùs. Idem: Exempli cauſa paucos nominavi. Plin. lib. 2. cap. 17: Multa promi amplius circa hæc poſſunt, ſecreta naturę legesque quibus ipſa ſerviat: exẽpli gratia, In Martis ſydere, cujus, &c. ¶ Exemplũ continentię, diſciplinæ, innocentiæ, apud Terentium & Ciceronẽ: Singularis exempli mulier, Rariſſimi uxor exẽpli, Singularis exẽpli juvenis, &c. ¶ Exemplum, id quod aliquando fuit. Tacitus: Omnia, quæ nunc vetuſtiſſima creduntur, nova fuêre: inveteraſcet hoc quoque, & quod hodie exemplis tuemur, inter exempla erit. Plin. lib. 28. ca. 9: Sunt inter exempla, qui aſininũ lac bibendo liberati ſunt podagra, chiragráve: id eſt, ſcriptum legimus aliquos fuiſſe. ¶ Exemplar, pro eo quod ex aliquo

ſcripto tranſcribitur. [משתבן *niſchtebán.* ἀντιγραφή. Gall. *Le double ou copie de quelque choſe* Ital. *Copia.* Germanicè, Ein Abgeſchrifft oder Copey. Hiſpanicè, *La copia y lo que ſe ſaca del original.*] Plinius Epiſt. 291: Exemplar teſtamenti, quanquam mendoſum, miſi tibi. Aſinius Pollio Ciceroni: Ex literis quas Pańſæ miſi, cognoſces omnia: nam tibi earum exemplar miſi.

Exēmplārĕ, hujus exemplaris, pro exemplar. [Vng. *Eredet példa.*] Lucr. lib. 2: Duntaxat rerum magnarum parva poteſt res Exemplare dare, & veſtigia notitiai.

Exēmplārĭum, rii, pro exemplo reperitur. Valla libro 6. [Vngar. *Pelda.*]

Exēmptŭs, Exemptĭlis, Vide EXIMO.

Exēntĕro, ras, penult. corrept. Interiora aufero: quod propriè de piſcibus dicitur quum apparantur. [ἐξεντερίζω. Gall. *Oſter le dedans, comme les entrailles d'vne beſte, euentrer.* Ital. *Suentrare, tor via l'interiora.* Germ. Das Eyngeweyd außnemmen / entweyden. Belg. *Dat ingewandt wtnemen.* Hiſp. *Sacar las tripas.* Polon. *Wiwnetrzam, pitwam.* Vng. *Bélit ki vetőm.* Ang. *To tak out the guttes of a beaſt, to bowell.*] ¶ Sic per trāslationem dixit Plaut. in Epid. acutum cultrum habeo, Qui ſeni exenterem marſupium. ¶ Exenteror, pro angor, & crucior. Plautus Epid. Expectando exedor miſer, atque exenteror.

Exĕo, exis, Extrà eo, egredior, prodeo, progredior, pedem effero. [יצא *jatsá.* ἐξέρχομαι, ἐξίημι. Gal. *Sortir hors, iſſir.* Ital. *Vſcire fuori.* Germ. Hinauß gehen / außgehen. Belg. Wtgaen. Hiſp. *Salir afuera.* Pol. *Wichodze.* Vn. *Ki megyők.* Angl. *To go forth or abroade.*] Terent. Adelph. Fieri potis eſt ut nequa exeat. Idem in Eynuch. Exi foras ſceleſte. Et conſtruitur tàm cum accuſativo, quàm cum ablativo: ut Exeo domum, & Exeo domo. ¶ Per translationem eſt liberari. Cicero: Vt tandem ex tot ærumnis atque miſeriis exeamus. ¶ Idem vitare. Virgilius 5. Aen. Corpore tela modò, atque oculis vigilantibus exit. ¶ Item erumpere, ut apud Virgil. 2. Aeneid. Non ſic aggeribus ruptis quũ ſpumeus amnis Exit. ἐξάγνυμι. ¶ Dicitur etiam Exit in laudem, exit in vituperationem, exit in acta, exit in fabellas, & ſimilia: id eſt, fit, vel efficitur. Plinius libro 7: Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torvitatemque naturæ duram & inflexibilem. ¶ Exire in tertium diem, Plinius Iunior dixit, pro differri: Hujus (*inquit*) actionem veſpera incluſit: non tamen ſic, ut abrumperet. Itaque in tertium diem probationes exierunt. ¶ Exire de poteſtate, ſignificat mentis impotem fieri. ἐξεστηκέναι. Cicer. lib. 4. Tuſcul. Itaque iratos propriè dicimus exiſſe de poteſtate: id eſt, de conſilio, de ratione, de mente. ¶ Exire in altitudinem dicitur arbor. Plin. libro 13: capite 4: Religant comas, ut in altitudinem exeant. Virgil. 2. Georg. Exiit ad cœlum ramis fœlicibus arbos. ¶ Exiit dies, pro præterijt: Liv. lib. 5: Induciæ inde, non pax facta, quarum & dies exierat, & ante diem rebellaverant. ¶ Exeunt libri. Cic. ad Att. lib. 13: Libri quidem ita exierunt (niſi fortè me cõmunis φιλαυτία decipit) ut in tali genere ne apud Græcos quidem ſimile quiddam. Id eſt, editi ſunt, & in lucem emiſſi. ¶ Exire, è vita, pro mori. Cic. 1. de Finib. Aequo animo è vita, quum ea non placeat, tanquam è theatro exeamus. ¶ Exire in eaſdem literas: id eſt, terminari. Quint. lib. 1. cap. 5: Quia hoc noſtris nominibus accidebat, quorum prima poſitio in eaſdem quas Caſtor, literas exit. ¶ Sors exit. Cic. Attic. lib. 1: Quum de Conſularibus mea prima ſors exiſſet, una voce Senatus frequens retinendum me in Vrbe cenſuit. ¶ Exire de Patritiis, eſt ex Patritio plebeium fieri: cujus exemplum habes apud Ciceronem in Oratione pro domo ſua.

Exĭens, exeuntis, participium. [יצא *jotsé.* ἐξερχόμενος. Vng. *Ki menueh, (vagy) ki menő.*] Cic. 1. de Divin. Quinto autem anno exeunte, quum eſſet ex illo ſomnio, &c.

Exĭtŭs, aliud participium apuſ antiquos: unde apud Feſtum: Ad exitam ætatem, ad ultimam ętatem. [Vngar. *Ki menetelt őt.*]

Exĭtŭs, us, ui, m. q. Egreſſio, eventus, caſus. [מוצא *motsá.* ἔξοδος, ἔκβασις. Gal. *Iſſue, ſortie, la fin.* Ital. *Vſcita, ſucceſſo, riuſcimento, fine.* Germ. Außgang. Hiſpan. *El fin ò ſalida de lo incierto.* Polon. *Wichod.* Vng. *Ki menetel, veg.* Angl. *A going forth, an iſſue or end.*] Cicero Sulpit. libro 4: Neque ſolùm ea perſpicis quæ geruntur, quæque jam geſta ſunt: ſed etiam qui curſus rerum, qui exitus futurus ſit. Idem Tuſcul. 1: Quomodo initium nobis rerum omnium ortus noſter afferat, ſic exitum mors. Idem pro lege Manil. Hujus autem orationis difficilius eſt exitum, quàm principium invenire. ¶ Fœlix exitus. Cicer. Cæljo libro 2: Hæc æſtas habuit hunc exitum ſatis fœlicem: ea quæ ſequitur magno eſt in timore. ¶ Incertus exitus, & anceps fortuna belli, Cicero pro Marcello. Horatius 4. Carm. ode 14: Fortuna luſtro proſpera tertio Belli ſecundos reddidit exitus.

Exĭtĭum, tii, n. ſ. Calamitas pernicies, clades, mors: ab exeũdo, ut Feſtus innuit. [אידה *edh* שבר *ſchebér.* ὄλεθρος. Gal. *Malencontre, piteuſe & mauuaiſe fin & iſſue de quelque choſe.* Ital. *Calamità, rouina, morte.* Germanicè, Verderbnuß. Hiſpan. *Deſaſtre, aduerſidad, tormento ò muerte.* Polon. *Skaza, zguba.* Vngar. *Veſzedelőm.* Anglicè, *Vtter decay, ruine.*] Antiqui enim (*inquit*) exitium pro exitu ponebant: nunc exitium, peſſimum exitium dicimus. Terentius Phorm. Quod ego nunc ſubitò huic exitio remedium inveniam miſer? Columella libro 1: Sic emunita ſola, & latera horreorum prohibent curculionem: quod genus exitii quum incidit, multi opinantur arceri poſſe, ſi exeſæ fruges in horreo ventilentur & quaſi refrigerentur. Cic. 1. in Cătil. Qui de noſtro omnium interitu, qui de hujus urbis, atque adeò orbis terrarum exitio cogitent.

Exĭtĭālĕ, lis, Mortiferum, calamitoſum, damnoſum. [θανάσιμον. Gall. *Mortel, pernicieux, qui tue & fait mourir.* Ital. *Mortifero, dannoſo, calamitoſo.* German. Verderblich / tödtlich. Hiſp. *Coſa aſſi deſaſtrada.* Pol. Szkodliwie. Vng. *Halálos, veſzedelmes.* Ang. *That cauſeth death or deſtruction, deadlie.*] Plin. li. 8: Ille contra urinam ſpargit prudens: hanc quoque leoni exitialem. Virgil. lib. 6. Aeneid. Sed me fata mea, & ſcelus exitiale Lacænæ, His merſêre malis. Idem 2. Aeneid. Pars ſtupet innuptæ donum exitiale Minervæ.

Exĭtĭābĭlĭs, le, Exitialis, [ὀλέθριος, ἐξώλης. Vngar. *Halálos veſzedelmes.* Ang. *That cauſeth death or deſtruction.*] Livius 7. bell. Punic. Exitiabilis prodigiorum eventus venit. Plautus Epid. Si inveniam, exitiabilem ego illi faciam ut hunc ſciat diem. Ovid. lib. 6. Metamorph. Dumque manu tentat trahere exitiabile ferrum.

Exĕquŏr, penult. corr. d. t. Perficio. [עשה *pahál* עשה *haſdh.* ἐπιτελέω, ἀπεργάζομαι, διεξέρχομαι, ἀφιικνέομαι. Gal. *Executer, mettre en execution, paracheuer.* Ital. *Eſſequire, finire, compire, mandare ad eſſecutione.* German. Vollſtrecken / außrichten / vollführen. Hiſpan. *Acabar, poner en execution.* Polon. *Wiprawuie konczę.* Vngaricè, *El iárok benne, meg mtw uelőm, végbez viſzőm.* An. *To execute, to put to execution, to end.*] Plautus in Truc. Nullam rem oportet aggredi doloſè, niſi aſtutè, accurateque exequare. Apuleius: Neque in tenebris, ſed in propatulo juſſa domini exequebar. ¶ Accipitur etiam nonnunquam pro perſequi: unde Exequor injurias, idem eſt quod perſequor, vel ulciſcor. Plinius libro 3, Epiſtol. Veniebat in mentem, priores noſtros eſſe ſingulorum hoſpitum injurias accuſationibus variis executos. Sic exequi verbis, idem eſt quod exprimere. διεξελθεῖν. Cicer. Varr. Habeo multò occultiora quæ vix verbis exequi poſſum.

Exĕquēns, nomen ex participio. [διεξερχόμενος. Vn. *Veghez vőnő, meg mtw uelő.*] Gell. lib. 10. cap. 12: Philoſophus memorarum veterum exequentiſſimus.

Exĕcūtĭo: id eſt, actio judicati, quam tertius, quod mitari poſſis, impedire poteſt, ratione intereſſe quod præſendit. Et dicitur vulgò iſte caſus Contradictionis, qui & cauſa emergens appellatur, ut Zaſius indicavit. Executio ſententiæ, nunc officio Iudicis, nunc actione in factum fieri dicitur. leg. intra de Re Iudic. Vbi Bart. quandoque & utili actione. l. fin. eod.

Exĕcūtĭo, onis, f. t. perfectio, confectio. [עשיה *pohél* עשה *hoſeh.* ἀπεργασία, τελείωσις. Gal. *Execution, pourſuite et achenement de quelque entrepriſe.* Ital. *Eſſecutione.* Germ. Vollſtreckung / außrichtung. Hiſp. *Aquella obra de executar, de execution.* Pol. *Odprawienie, executia, wikonanie.* Vn. *Meg mtw uelés, végbez vitel.* An. *Execution, an achieuing of any thing.*] Tacit. libro 3: Executionem ejus negotii lubens ſuſcepit.

Exĕcūtŏr, oris, m. t. [ἀπεργαστικὸς, διανυτικὸς. Gal. *Executeur, paracheueur.* Ital. *Eſſecutore.* German. Ein vollſtrecker / der einem ding nachgehet / vnd ſicht daß es geſchehe. Hiſp. *El executor.* Pol. *Dozorca abi rzecz bel'a odprawiona, wikonawacz.* Vngar. *Meg mtw uelő, végbez viuő.* An. *An executour.*] Sueton. in Veſp. Inimicitiarum & offenſarum minimè memor, executórve. ¶ Executor item dicitur qui poſt ſententiam prolatam rei judicatæ vigorẽ ad effectum perducit. L. penult. C. de execut. L. 3. D. de negot. geſt. &c. ¶ Executores negotiorum in jure dicuntur viatores, qui quæ ad judicium conſtituendum, exercendum & exequendum pertinebant, agere ſolebant. L. ult. D. de teſtibus & multis aliis in locis qui recenſentur in Commentario de verbis Iuris Romani.

Exĕquĭæ, rum, Funebre officium, quod ſcilicet in funere exequimur: ab eo dictæ quòd homines pompam pòſt ſequuntur. [קבורה *kéburáh.* ἐναγισμοὶ τάφοι. Gal. *Funerailles.* Ital. *Eſſequie, pompe funerali.* German. Geelgrät / volge der Leych / beſtattũg / Begängnuß. Belg. *Lyck eeringhe.* Hiſpan. *Exequias, honras de los muertos.* Pol. *Pogrzeb, prowadzenie do grobu.* Vng. *Halot temetésének tiſztesſége.* Angl *Funerailles at burialles, offices done to the dead, dirge.*] Cicero 2. de Legib. Sepultura, ac juſtis exequiarum caruerunt. Terentius in Phorm. Exequias Chremeti, quibus eſt commodum ire, jam tempus eſt. Carere exequiis. Ovidius ad Liv. Exequiis caruit Livia penè ſuis. Exequias celebrare, apud Livium,

Livium, 2. ab Vrbe. Cohonestare exequias. Cicero pro Quintio: Si funus id habendum sit, quo non amici conveniunt ad exequias cohonestandas, sed bonorum emptores, ut carnifices, ad reliquias vitæ lacerandas & distrahendas. Ducere exequias. Plin. lib. 8. cap. 42. Prosequi exequias funeris, Cicero pro Cluentio.

Ex-ĕquĭālĭs, adjectivum: [*σὐνηφρι⊙.* Gall. *Des appartenances de funerailles.* Ital. *Funerale, di mortorio.* Germ. Das zu der Leych volge gehört. Hispan. *Cosa de exequias.* Vng. *Halot temetésse tiszteſségehez valo.* Angl. *Tha perteineth to funeralles.*] ut Carmen exequiale. Ovid. 14. Metamorph. Carmina jam moriēs canit exequialia cygnus.

Ex-ĕquĭŏr, quod est exequias facio. [*σὐναγέζω.* Gall. *Faire funerailles.* Ital. *Far essequie.* German. Geleyt̃ oder Leychvolge halten / bestatten. Hispan. *Zer exequiàs ò comer en aquellas.* Polon. Do grobu prowadze. Vngar. *Halot temetésének tiszteſségét meg adom.* Angl. *To mak funeralles.*] Varr. Ipsum propter jus libertí semiatrati exequiantur: hæc etiam parentalia & justa dicebantur.

Ex-ercĕo, ces, exercui, exercitum, act. s. ab ex & arceo, quasi extrà arceo, premo, fatigo. [עָלַץ *yighgháh* יְגוֹן *hoghiah* הָרַל *hirghil* זוּל *limmádh*, *κοπιαζάω.* Gal. *Exercer, tourmenter, trauailler.* Ital. *Essercitare, tormentare, trauagliare.* Germ. Vben / trey ben / mũd machen. Belg. Oeffenen. Hisp. *Exercitar ò fatigar.* Polon. Cżwicze. Vngar. *Gyakorlom.* Ang. *To exercise, or do a thing often.*] Terentius in Adelph. Isanè ego te exercebo hodie, ut dignus es, silicernium. ¶ Quandoque est in opus cogere: quod vulgò dicitur *facere, laborare.* [*ἀσκεῖν.* German. Etwas thun / arbeiten. Polon. Robicʒ, pracowacʒ. Vngar. *Munkáual gyakorlom.*] Virg. lib. 3. Georg. Exercete viri tauros. ¶ Quandoque tractare. *ἐπιτηδεύειν.* Colum. libro 4: Qui urbanas & delicatas artes exercuerit. ¶ Quandoque habere. Salustius in Procœmio Iugurthæ: Iurgia, discordias, simultates cum hostibus exercebat. ¶ Quandoque lucrari. Terent. in Heavt. Ancillas, servos, nisi eos qui opere rustico Faciundo facilè sumptum exercent suum. Omnes produxi, ac vendidi. ¶ Quandoque probè terram colere. *ἐξασκεῖν.* Virgil. lib. 1. Georg. Exercetque frequens tellurem atque imperat arvis. ¶ Quandoque insequi. *ἐλαύνειν.* Virg. lib. 4. Aeneid. Tum vos, ô Tyrii, stirpem & genus omne futurum Exercete odiis.

Ex-ercĭtŭs, ta, tum, participium: ut Homo exercitus, qui multis negotiis assuetus sit, & experientia doctus, & detritus. [יָדַע *jadhuádh* זוּל *limmádh.* *κοπιαγυμνασμὸς*, *περιμελὴς.* Gal. *Exercé, vsité & duit, ruse' trauaille'.* Ita. *Essercitato.* Ger. Geübt / wol gebraucht. Bel. Wel geoeffent. His. *Exercitado.* Pol. Wicżwiczony. Vng. *Gyakorlassal meg eszesedõt, sokbaforgot.* An. *Exercised, practised.*] Plin. in Epist. Vidistine unquã quemquã tãm laboriosum, tãm exercitum, quàm Varenum meum? Cicero libro 5. Tusc. usus est Inexercitus, *ἀγύμναστος*, - pro non exercitato, quũ ait: Asclepiadem ferunt non ignobilem nec inexercitum philosophum. ¶ Aliquando sumitur pro fatigato, indurato, & in laboribus perferendis assueto, perito denique & experto. Virgilius libro 3. Aeneid. - nate Iliacis exercite fatis. Cic. pro Planc. Quo quidem etiam magis sum non dicam miser, sed certè exercitus.

Ex-ercĭtŏr, m. t. Qui alterum in re aliqua exercet. [מָרַל *marghál* מָזַל *melammédh.* *γυμνασιάρχης, ἀσκητής.* Gal. *Qui exerce, duit & vsite à quelque chose.* Ital. *Chi essercità ò auezza vno à qualche cosa.* German. Der einen übt vnd braucht. Hispan. *El que exercita.* Polon. Ten ktori cżwiczy. Vngar. *Gyakorlo (auagy) ax, ki mást gyakorol valamibe.* Ang. *An exerciser, an practiser.*] Plautus in Trin. - hic quisquis est, Curculio est exercitor: is hunc hominem cursuram docet. ¶ Est etiam exercitor, teste Vlpiano, libro 1. ff. de exercit. actione, ad quem reditus & obventiones navis perveniunt, sive is sit dominus navis, sive à domino navem per aversionem conduxit vel ad tempus, vel in perpetuum.

Ex-ercĭtōrĭŭs, adjectivum est, formatum à nomine exercitor, quo significatur quicquid ad exercitorem attinet: [*γυμνασιαρχὸς, ἀσκητικός.* Gal. *D'exercice.* Ital. *Cosa ch' appartiene à esser citatione & vso.* German. Was zu einem Gutferger gehört. Hispan. *Cosa de fatoria.* Polon. Ten ktori towari przesłe'y. Vngar. *Gyakollóhoz valo.* Ang. *That perteineth to an exerciser.*] ut, Navis exercitoria. Actio exercitoria. Afric. in l. j. §. Exercitorem. ff. de exercit. act. Quæsitum est annon aliter L. Titius exercitoria teneretur.

Ex-ercĭtĭum, n. s. Exercitatio, actio. [*γυμνασία, ἄσκησις, ἐπιτήδευμα.* Gall. *Exercice, trauail.* Ital. *Essercitio.* German. Ein übung. Belg. Een oeffeninge. Hisp. *Aquella obra de exercitar.* Pol. Cżwiczenie. Vng. *Gyakorlás.* Ang. *Exercise, vse, custome.*] Gellius li. 17. cap. 2: Erat hoc sanè quàm utile exercitium ad conciliandas nobis, ubi venisset usus, verborum, sententiarumque elegantium recordationes.

Ex-ercĭtĭo, verbale, f. t. *ἄσκησις, ἐπιτήδευσις.* Idem quod exercitium. [Vngar. *Gyakorlás.* Angl. *Exercise, vse, custome.*] Vlpian. in l. Si tamen. ff. de exercitoria actione, Si tamen plures per se navem exerceant, proportionibus exercitionis conveniuntur.

Ex-ercĭtus, tus: nomen, m. q. Manus, copiæ militum: ab exercendo, quia (ut inquit Varro) exercendo fit melior. [צְבָא *tsaba.* *στρατὸς, στρατία.* Gal. *Ost de gens de guerre, exercite.* Ital. *Essercito da guerra.* German. Ein Kriegsheer. Belg. Een Krygsheyr. His. *La hueste, exercito.* Pol. Woysko. Vng. *Sereg.* An. *An armie, an hoste.*] Veget. lib. 2: Numerus militum exercitatur, unde & re ipsa atque opere exercitus nomen accepit, ut ei nunquam liceret oblivisci quod vocabatur. Solebant enim Romani milites, tàm veterani, quàm tyrones exerceri ad omne genus armorum. Vt autem exercitus dicatur, teste Vlpiano, opus est magno militum numero. Neque enim una aut altera cohors, sed plurimę conjunctæ exercitũ conficiunt. Virg. 9. Aen. Iamque omnis campis exercitus ibat apertis. Cicero de Provin. consul. Iam verò exercitus noster ille superbissimo delectu, & durissima conquisitione delectus, omnis interiit.

Ex-ercĭto, exercitas, frequentativum. [הָרַל *hirghil* זוּל *limmádh.* *γυμνάζω.* Gal. *Exerciter, accoustumer.* Ital. *Essercitare, auezzare, accostumare.* German. Hefftig oder streng üben. Hispan. *Exercitar.* Pol. Vstawnie cżwicze. Vng. *Gyakorlom.* Angl. *To exercise often.*] Cicer. pro Cluent. Homo in primis ingeniosus, & in dicendo exercitatus. Terentius in Hecyr. O' fortuna, ut nunquam perpetùò es bona. Sed jam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit. Liv. 5. ab Vrbe: Is tum jam non promptus ingenio tantùm, sed usu etiam exercitatus talem orationem habuit.

Ex-ercĭtātĭŏr, Exercitatissimus. [מָרַל *murghál* מָזַל *melammádh* זוּל *limmádh.* Polon. Wicżwiczony. Vng. *Inkáb gyakoroltatot, forgottab.* Angl. *Of better practise, more exercised.*] Cicero 2. Offic. Deinde consuetudine beneficentiæ paratiores erant, & tanquam exercitatiores ad bene de multis promerendum. Idem pro leg. Manil. Omnibus navalibus pugnis Carthaginenses, homines in maritimis rebus exercitatissimos peritissimosque, vicerunt.

Ex-ercĭtātŏr, oris, m. t. [מָרַל *marghál* מָזַל *melammédh.* *ἀσκητὴς, γυμναστὴς.* Gal. *Qui duit & vsite quelqu' vn à faire quelque chose, le maistre de quelque exercice & art.* Ital. *Chi vsa di fare qualche cosa.* Germ. Ein über / der einen übt vnd seßtet. Hisp. *El que exercita.* Polon. Ten ktori cżwiczy. Vngar. *Gyakorlo.* Angl. *The maister of any exercise.*] Plin. libro 35. cap. 11: Lecythion agilitatis exercitator.

Ex-ercĭtātrīx, icis, f. t. [מָרַל *marghelèth* מָזַלת *melammédheth.* *γυμνὰς, ἀδ⊙, ἀσκητὰς, τδ⊙.* Vng. *Gyakorlo.*] Quint. lib. 2. cap. 15: Quòd duas partes civitatis corpori assignet, medicinam, & quam interpretantur exercitatricem.

Ex-ercĭtātĭo, f. t. Vsus, tractatio, actio, meditatio, commentatio, consuetudo quotidiana. [הָלַיוֹן *highghajón.* *γυμνασία, μελέτη.* Gal. *Exercitation, vsage, exercice.* Ital. *Essercitatione, vso.* Germ. Ein übung. His. *Obra de exercitar.* Pol. Cżwiczenie. Vng. *Gyakorlás.* Ang. *Exercise, vse, custome.*] Cic. 2. de Nat. deorum: Motu & exercitatione recalescunt corpora nostra. Quintil. li. 1. cap. 2: Nam & maximè necessaria est oratori memoria, & ea præcipuè firmatur atque alitur exercitatione.

Exercio, is, ire, n. q. ab ex & sarcio componitur, & significat Sarcio.

Ex-ĕro, is, penult. corr. exerui, exertum: act. t. Ab ex, & sero, Emitto, produco. [הוֹצִיא *hotsí.* *ἐξάγω, ἐξέλκω.* Gall. *Tirer hors, mettre hors.* Ital. *Cauar fuori.* Germ. Hinauß ziehen / herfür strecken. Belg. Vtrecken. Hispan. *Saca afuera.* Pol. *Dobiwam, weimuie.* Vng. *Ki vónászom ki nyuytom.* Ang. *To draw or pull out.*] Statius: - fulgentemque exerit ensem. Ovid. lib. 1. Fastor. Credibile est illos pariter vitiisque jocisque Altius humanis exeruisse caput. Plin. lib. 10. cap. 23: Glottis prælongam exerit linguam, unde ei nomen.

Ex-ertus, a, um, participium: [מוֹצִא *mutsá.* *ἐκφαίνων.* Gal. *Sorti, & mis hors, fortant, & apparoissant dehors.* Ital. *Sporto in fuori, & mis hors, fortant, & apparoissant dehors.* Germ. Außgezogen / herfür gestrecket. His. *Casa falida afuera.* Pol. *Dobity.* Vng. *Ki vonyattatot, ki nyuytatot.* An. *Put forth, shewed.*] unde Exerti dentes dicuntur extra os producti, ut apro. *ἐκφαίνοντες.* Plin. lib. 11. cap. 37: Dentes exerti sunt apro, hippopotamo, elephanto.

Ex-ertĭssĭmē: id est, gnaviter aut admodum. [Vng. *Igón embórtol, serényón.*] Spartianus in Suetonio: Tribunatum severissimè exertissimeque egit. Legendum fortè expertissimè

Ex-ĕrto, tas, frequentativum. [הוֹצִיא הרא *hotsí hereáh* *ἐκφαίνω, ἐκφαντάζω.* Gal. *Tirer & mettre hors, monstrer & faire apparoir dehors.* Ital. *Scoprire, monstrare, cauar spesso fuori.* Germ. Stäts oder offt herfür strecke. His. *Sacar afuera muchas vexes, axer apareser afuera.* Pol. Vstawnie dobiwam, wicżiagam. Vn. *Ki vonyogatom, ki nyuytogatom.* An. *To put forth and shew often.*] Virg. 3. Aen. At Scyllam cæcis cohibet spelunca latebris Ora exertantem, & naves

in saxa trahentem: Stat. 1. Theb. Exértare humeros nudamque lacessere pugnam.

Exetasticon, ἐξεταστικὸν, Latinè inquisitivum dicitur.

Exfĭo, Purgo. [בקה nikkáh זיך zikkék. καθαιρέω. Gal. Purger, perfumer. Ital. Purgare, profugare. Germ. Außseuberen. Hisp. Purgar. Polon. Vmiatam. Vng. Meg tiſztitom. An. To purge.] à quo fit exfitus, hujus exfitus, pro purgatione. Veteres quoque Exfit pro purgamento posuêre, teste Festo.

Exfŏdĭo, dis, act. 3. Fodendo eruo. [כרה charáh חפר chaphár חתר chathár. ἐξορύσσω. Gal. Tirer hors en fouissant, deterrer. Ital. Cauar la terra. Ger. Außgraben/herfür graben. Hisp. Cauar para sacar algo. Pol. Wikopuie. Vn. Ki kapállom, ki ásom. An. To delue vp, to digge out.] Plaut. Aulul. Exfodio aulam auri plenam.

Exgrūmo, as, are, Dicuntur cochleæ grumos eruentes, & ex grumis exilientes. [ἀναθρομβῶσαι. Germ. Vnder einem Erdschotten herfür kriechen oder schleichen. Vng. Ki mászok, magan ki túrom.] Grumus enim, terræ collectio est, à congerie dicta. Varr. 3. de Re rust. cap. 14. Denique ipsæ exgrumantes ad propalam vitã diu producunt, quum ad eam rem pauca laurea folia interjiciant, & aspergant furfures non multos.

Exgurgĭtāre, act. p. [הקיא heki. Gal. Vomir, regorger. Ital. Vomitare, ruttare. Germ. Herauß tretzen. Hispan. Gomitar, regoldar. Polon. Wimignac. Vngar. Ki szapallani, ki hagigálni. Ang. To parbreake, to vomite.] Per metaphoram Plautus in Epidico dicit Exgurgitare pecuniam domo, Proh deûm atque hominum fidem, quid ego Lenocinium facio, qui quidem habeam alienos domis, Atque argentum exgurgitem domo prorsum?

Exhærēdo, as, are, act. p. Exhæredem aliquem scribo, hæreditate aliquem privo, ad quem ab intestato ea ventura erat. [ἀποκληρόω. Gal. Desheriter, priuer d' heritage & succession. Ital. Diredare, priuare della heredità. Germ. Enterben. Hispan. Desheredar. Pol. Wydziedzicz am. Vng. Iószágombol ki tagadom. Ang. To disherite.] Cicero pro Cluentio: Ille quum filium exhæredaret quem oderat, ei filio homines alienissimos cohæredes conjunxit. Martial. lib. 3: Exhæredavit te Philomuse pater. Cicero 2. Philip. Igitur fratrem exhæredans, te faciebat hæredẽ. Ad Herennium lib. 4: Sed à necessariis omnibus exhæredatus est. Quintil. libro 7. cap. 2: Tu impiè fecisti, quum exhæredationem meruisti.

Exhærēs, dis, com. t. Qui privatus est hæreditate quæ ad eum pertinebat. [ἀποκληρος. Gal. Desherité, priué de succession. Ital. Priuato della heredità. Ger. Enterbt. Hisp. Desheredado. Pol. Widziedziczony. Vn. Iószágbol ki tagattatot. An. One that is disherited.] Cic. 1. de Orat. Nempe in ea causa quæsitum est de jure civili, possétne paternorum bonorum exhæres esse filius, quem pater testamento neque hæredem, neque exhæredem scripsisset nominatim. Plaut. Mostel. -utinam nunc meus mortuus pater nuntietur, Vt ego exhæredem meis me bonis faciam, atque hæc sit hæres.

Exhærēdātĭo, legis implet voluntatem: præteritio secus. Illa solidat testamentum, ista infirmat: illa lege permittitur, ista prohibetur. [Ang. A disheriting] Salom. in l. Galbus,

Exhærēsĭmus, penult. correpta, dies dicitur. [ἐξαιρέσιμος ἡμέρα. Vng. Mattiás vgrászi.] Id est exemptilis: propterea sic dictus, quòd ex mense eximi solebat, ut annus cum Solis ac Lunæ ratione congrueret. Cic. 4. Verrin. Consuetudo Siculorum est cæterorumque Græcorum, quod suos dies menses congruere volunt cum Solis Lunæque ratione, ut nonnunquam siquid discrepet, eximant unum aliquem diem, aut summum biduum ex mense, quos illi exhæresimos dies nominant. Bud. in Annot.

Exhālo, as, pen. prod. act. p. Expiro, & veluti per halitum aërem emitto. [הסיח hippiach עשן hafschán', ἐξαλίζω, ἐξερεύγομαι. Gall. Halener, ietter hors vn vent, esprit, fumée ou vapeur. Ital. Esalare, spirare. German. Außdempffen/herauß athmen/ außblasen. Bel. Wtblasen. Hisp. Echar de si vapor ò baho. Pol. Wikurzam, widmuchuie. Vng. Lehellök, ki fuok, ki gőzölgök. Ang. To puffe or breath out.] Virgil. libro 7: -fævamque exhalat opaca Mephitin. Plin. lib. 17. cap. 4: Quæ tenues exhalat nebulas. Cicero 5. Verr. Veniendum erat ad eos contra Apronium, qui nondum etiam Aproniani convivii crapulam exhalassent. Idem 2. Philip. Quanquam tu quidem (ut tui familiarissimi dictitant) vini exhalandi, nõ acuendi ingenii causa declamitas. ¶ Exhalare animã, est mori. Ovid. 6. Metam. -simul suprema jacentes Lumina versarunt, animam simul exhalarunt. Ovid. 11. Metam. in ventos anima exhalata recessit. Pro exhalare vitam. Virgil. 2. Aeneid. Vt regem æquævum crudeli vulnere vidi Vitam exhalantem.

Exhālātĭo, f. t. Expiratió. [מטח mappách אויר edh. ἀποφορά, ἀτμός. Gal. Vapeur & exhalation. Ital. Vapore, essalatione. Ger. Ein dampff Hisp. Aquella obra de echar baho, baho. Pol. Kurzawa. Vn. Ki lehellés, fumás, fuvódzés, gőzögés. An. An exhalation or fumor risen vp.] Plin. lib. 31. cap. 3: Certior multò nebulosa exhalatio est. Exhalationes terræ, sunt tenues spiritus, qui per æstum maximum terra diffusa exhalantur, & sursum in aëra feruntur. Cic. 1. Tusc. Quod & humidum & caliginosum est propter exhalationes terræ.

Exhalabilis, sunt corpora quæcunque humorem habent: sic tamen habent ut evaporare, nisi ignitis addantur nõ possint.

Exhāurĭo, is, exhausi, exhaustum, ire, act. q. Humorem evacuo, ebibo, exinanio, exicco: [שאב schaáb דלה daláh דלל. ἐξαντλάω. Gal. Espuiser, vuider. Ital. Vacuare, trar fora, cauare. Ger. Erschöpffen/außtäuen/außschöpffen Belg. Wtputten/wtlegen. Hispan. Sacar ò vaxiar. Pol. Wyczerpiagam, dopiam, wysuszam. Vn. Ki meritőm meg wresitőm, ki merőm. Ang. To drawe out, to emptie.] diciturque exhaurire tàm ipse humor, quàm id quo humor continetur. Aequè enim usitatè dicimus, Exhaurire vinum, & exhaurire dolium. Cicero 2. Philip. Tu istis faucibus, istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate tantum vini in Hippiæ nuptiis exhauseras, ut tibi necesse esset in populi Romani cõspectu vomere postridie. Exhaurire poculum, Livius. ¶ Habet hoc verbum multas elegantes translationes. Cicero pro Sex. M. Crassus eadem sibi manu vitam exhausit, qua mortem sæpè obtulit hostibus. Idem in Vatin. Aerarium exhaurire, Remp. compilare. Et in Pisonem: Civitates omnibus rebus exhaustæ. Ad Attic. lib. 2: Tantus fuit amor, ut exhauriri nulla posset injuria: id est, deleri. Ad Qu. Fr. 1: Exhaustus enim est sermo hominum: id est, de ea re jam loqui est desitum. Et ad Attic. lib. 1: Multa enim sunt quæ me solicitãt, anguntque, quæ mihi videor, aures nactus tuas, unius ambulationis sermone exhaurire posse: id est, deponere. Ad eundem 5: Reliquum est, ut antequam proficiscare, mandata nostra exhaurias: id est, exequaris. Virg. 4. Aeneid. -heu quibus ille Iactatus fatis, quæ bella exhausta canebat? id est, finita, & quasi exantlata.

Exhāustum, sti, substantivum, [בדל nidléch דל dal. ἐξωλληρδίον. Vn. Ki merités.] Virgil. 2. Georg. Est etiam ille labor curandis viribus alter, Cui nunquam exhausti satis est. Exhausti: id est, (inquit Servius) exhaustionis, finitionis: quòd quia asperum visum est, se ad figuram transtulit: & ait, Exhausti, ut Servantissimus æqui, pro æquitatis. Inexhaustus, ἀνεξάντλητος, pro infinito: quasi (ut ita dicam) inexhaurabilis.

Exhĕbĕnus, ni, ἐξάεδρον, Gemma speciosa, & candida qua artifices aurum poliunt, ut ex Zoroastris sententia tradit Plin. lib. 37. cap. 10.

Exhedra, æ, f. p. cubiculum erat columnis fultum & epistyliis pluribus, excisis spaciis, quibus prospectus in viam erat, aliquando sub dio, nonnunquam sub tecto. Alex. de Alex. de Gen. dier. lib. 5. cap. 11: Exhedram in l. Si verò. ff. de his qui de incer. procella studiaria accipi posse. Budæo videtur Accursius divinam conjectura fenestram interpretatur. Exhedra autem Græcè, à sedium frequentia, & sessitandi commoditate nomen accepit.

Exhērbārĕ, act. p. Est herbas extirpare. [ἐκβοτανίζειν. Gal. Arracher & oster les herbes de quelque lieu. Ita. Stirpare l'herbe, suellere, sbarbare. Ger. Kraut außjetten. His. Arrancar quitar las yeruas. Pol. Trawe wirtwã, wigl' adzam. Vn. Ki gyomlálni. An. To plucke vp the grasse by the rootes.] Columella lib. 5: Et quum geminavit ad unam perticam summittitur, crebroque foditur, atque exherbatur, nec minus quàm vinea pampinatur. Et alibi: Exherbandus est locus.

Exhĭbĕo, es, pen. corr. act. 2 Profero in publicum, deduco, ostendo. [הוביא hotsí הראה hereáh. ἀποφαίνω, παρέχω, φανερόω. Gal. Exhiber, bailler, representer, monstrer, présenter. Ital. Dare in publico, rappresentare, monstrare. German. Herauß geben/dargeben/erzeigen Hispan. Dar, traer publicamente. Polon. Pokazuie. Vngar. Szőm elebe hozom, meg adom, ki matatom. Ang. To giue, to shew, to offer, to represent.] Paulus: Exhibere est facere in publicum potestatem, ut ei qui agit, experiundi sit copia. Cicero 7. Verr. Is omnino servus in familia non erat, eum statim exhiberi jubet. Exhibere reum, locutio est Iurisconsultis familiaris, pro sistere. Siquis (inquit jurisconsultus, l. Si quis. de exhibitione reor.) reum criminis de quo satisfecit, non exhibuerit, pœna pecuniaria plectitur, puto tamen si dolo malo non exhibeat, etiam extra ordinem esse damnandũ. ¶ Vtuntur etiam Iurisconsulti hoc verbo in alia significatione pro vitæ necessaria suppeditare. Paulus in l. Nesennius. ff. de Negot. gest. Pone, peregrè patrem ejus abiisse, & matrem dũ in patriam reverteretur, tàm filium quàm filiam ejus exhibuisse. Vlpian. l. j. D. de Offic. præfect. urb. Sed & patronos egentes de suis libertis querentes audiet, maximè si ægros se esse dicant, desiderentque à libertis exhiberi. ¶ Exhibere negotium, est labore vel molestia afficere, πράγματα παρέχειν. Cic. lib. 3. Offic. Quod quum audivisset adolescens, negotium exhiberi patri. Sic Exhibere laborem: Exhibere molestiam, &c.

Exhĭbĭtĭo, nis, f. t. [מוצא motsá. παράστασις. Gall. Representation, ex-

tation, exhibition. Ital. *Rappresentatione.* German. Dargebung/ furhaltung/darſtellung. Hiſpan. *Preſentation como perſona.* Polon. Oddanie. Vng. *Szȫm eleibe valo hozás, meg adás.* Ang. *A repreſenting or offering.*] Gell. Probari apud me debere pecuniam datam conſuetis modis, expenſi latione, menſæ rationibus, chirographi exhibitionibus.

Exhilàro, as, act. p. Lætum & hilarem reddo, idem quod ſimplex hilaro. [שׂחק *ſchimméach.* εὐφραίνω. Gall. *Eſiouir, recreer.* Ital. *Rallegrare, far allegro.* German. Frölich machen Hiſpan. *Alegrar à otra perſona.* Polon. *Obweſſèliam.* Vngar. *Meg vigaſztalom.* Ang. *To delight, to mak merrie.*] Colum. lib. 6 cap. 24: Quoniam nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ laſciviunt. Plin. lib. 17. cap. 25: Nam neque ilex, picea, larix, pinus uno flore exhilarantur, natalésve pomorũ recurſus annuos verſicolori nuntio promittunt. ¶ Exhilaratus, particip. Cicero Pæto lib. 1: Miraris tàm exhilaratam eſſe ſervitutem noſtram.

Exhŏmŏlŏgēſis, is, f. t. ἐξομολόγησις, Latinè dicitur confeſſio. Qui criminum ſuorum ſorde pollutus eſt, exhomologeſis ſatisfactione mundetur.

Exhŏrrĕo, res, n. ſ. à quo Exhorreſco, pro expaveſco, Præ timore horreo, & contremiſco. [חרד *charádh.* φρίττω. Gall. *Avoir grand frayeur, & friſſon, craindre fort, ſe heriſſonner.* Ital. *Tremare di paura.* German. Ergrauſen / von forcht erzitteren. Belg. Beven. Hiſpan. *Tomer algun mal.* Polon. Lekam ſie, zdrigam ſie. Vngar. *El iſzonyodom.* Ang. *To quake for dreade and feare ſo that ones heares ſtare withall.*] Plancus Ciceroni: Sed non poſſum non exhorreſcere, ſi quid intra cutem ſubeſt vulneris, quod prius nocere poteſt, quàm ſciri curarique poſſit. ¶ Nonnunquam etiam ponitur activè cum accuſativo à tergo. Virg. 7. Aeneid. Adveniat, vultus néve exhorreſcat amicos.

Exhortŏr, aris, d. p. Vehementer hortor. [הזהיר *behir* הסיר *hesith* טתח *pittách.* παρακέλλω, παραπείθω. Gall. *Exhorter, enhorter.* Ital. *Eſſortare.* German. Vermanen / anhalten. Hiſpan. *Induzir con razones.* Polon. *Napominam.* Vngar. *Iſȫbtete igen intȫm.* Angl. *To exhorte, to encourage, to cherishe, to cheere.*] Cicero 1. Acad. Omnis ejus oratio tùm in virtute laudanda, & in hominibus omnibus ad virtutis ſtudium exhortandis conſumebatur. Ovid. 13. Metamorph. Erigor, & trepidos cives exhortor in hoſtem. ¶ Aliquando accipitur Paſſivé. Cic. de Senect. Ille enim quum eſſet Conſul in Gallia, exhortatus eſt in convivio à ſcorto, ut ſecuri feriret aliquem eorum, *&c.*

Exhortātŭs, participium. [אוסרת *muſáth.* παρακελεύομαι. Gall. *Qui enhorte.* Ital. *Chi eſhorta.* German. Der vermanet. Hiſpan. *El que induxio por razones.* Polon. *Napominany.* Vngar. *Igen intettetet.* Angl. *That exhorteth or encourageth.*] Virgilius 12. Aeneid. -ſic exhortata relinquis Incertam, & triſti turbatam vulnere mentis. [παρακλητός. Gall. *Enhorté, admoneſté.* Ital. *Eſhortato.* German. Der vermanet wird. Hiſpan. *Induzido por razones.*] Cicero in Catone: Ille enim quum eſſet Conſul in Gallia, exhortatus eſt in convivio à ſcorto, ut ſecuri feriret aliquem eorum.

Exhortātĭo, verbale, f. t. [παράκλησις, παραίνεσις. Gall. *Enhortement, admoneſtement.* Ital. *Eſhortatione.* Ger. Vermanung. Hiſp. *Aquel induzimiento con razones.* Pol. *Napominanie.* Vngar. *Szorgalmatos intés.* Ang. *An encouraging or exhortation.*] Quintil. libro 1. cap. 3: Exhortatio docentium.

Exhŭbĕro, as, Abundo. [הותיר רבה *rabáh* רב *ráb.* ὑπερέω. Gall. *Abonder.* Ital. *Abundare, auanzare.* German. Vberfluſſig ſeyn. Hiſp. *Abundar, hinchar.* Pol. *Obfitoſcmam.* Vngar. Bȫvȕlkȫdȫm. Angl. *To abunde.*] Columel. in Præfat. libri 1: In Aſia Myſiaque denſa & glutinoſa terra maximè exhuberat. ¶ Nonnunquam etiam accipitur activé. Colum. libr. 9. cap. 4: Quæ favorum ceras exhuberant: hoc eſt, huberes reddunt.

Exĭbĭlo, as, penult. corr. Significat cum ſono vocis, tumultuariaque ſibilatione expello, derideo, explodo. [ἐκσυρίττω. Gall. *Chaſſer & reietter en ſifflant, ſiffler contre quelqu' vn.* Ital. *Sibilare, fiſchiare beffendo.* German. Außpfeifen / mit pfeiffen hinauß treyben / verlachen Hiſp. *Silvar, eſcharnecer reiendo.* Polon. Wakßikuie. Vng. *Ki ſȫvȕltȫm, ki tapſolom.* Ang. *To driue out by hiſsing.*] Cic. in Paradox. Hiſtrio ſi paulùm ſe moveat extra numerum, aut ſi verſus pronuntiatus eſt una ſyllaba brevior aut longior, exibilatur atque exploditur.

Exĭccо, as, penultima producta, act. p. Exhaurio. [החריב *hecherib* יבש *ibbéſch.* ἐξικμάω, ἀφαιρέω, ξηραίνω. Gall. *Secher, deſſecher, oſter l' humeur.* Ital. *Seccare, ò molto ſeccare.* German. Außtrȫcknen. Hiſpan. *Secar, ò mucho ſecar.* Polon. Wyſuſzam. Vng. *Ki ſzáraſztom.* Angl. *To be madedrie.*] Cicero 2. de Divinat. Arboresque ut hyemali tempore cum luna ſimul ſenescentes, quia tum exiccatæ ſunt, tempeſtivè cædi putentur. Plin. lib. 18. cap. 26: Quintus Cicero Tironi, libr. 16. Epiſtol. famil. Tu quidem exicco ſcribes.

Exĭccātŭs, particip. [חרב *choráb* מיבש *mejubbáſch.* αὐαντός, ἐξαυαντός. Gal. *Seché.* Ital. *Seccato.* Ger. Außgetrȫcknet. Hiſp. *Secado.* Pol. Wyſuſzony. Vng. *Ki ſzáraſztatot.* Ang. Without iuyce, dryed vp.] Cic. de Clar. Orat. Siccatum genus orationis. Stat. 5 Sylv.

Exĭgo, is, penult. corrept. exegi, exactum, act. t. Excludo, ejicio, expello, quaſi extrà ago. [גרש *gerésch* הדיח *hiddách* ἐξωθέω, ἐξελαύνω. Gall. *Chaſſer hors, dechaſſer.* Ital. *Eſcludere ſerrar fuori.* Germ. Hinaußtreyben. Belg Overbringhen Hiſp. *Echar de fuera.* Pol. Wypedzam. Vng *Ki vȫzȫm.* Ang. *To dryue or chaſe awey.*] Plaut. in Aulul. Itaq; omnes exegit foras. ¶ Eſt præterea exigo, rem aliquã jure mihi debitam peto. [נגש *naghás,* ἀπαιτέω. Pol. *Vpominam ſie.* Vng. *Meg kévánom kérȫm.* Ang. *To require.*] Cicer. Caſſio: Longiores expectabo, vel potiùs exigam. Hinc exigere pecuniam dicimur, quæ nobis debetur. ¶ Interdũ eſt convenienter poſtulare. [שאל *ſchadl.* ἐξαιτέω. Ang. *To require, to demande.*] Lactant. lib. 4: Sapientia ſpectat ad filios, quæ exigit amorem. ¶ Interdũ agere, ſeu traducere. [השׂים *hiſchlim* התם *hethám.* ἄγω.] Terent. in Hecyr. Illiq; exopto ut reliquam exigat vitam. ¶ Interdum perdiſcere, inquirere. αὐανεύειν, ἐξιστάζειν. Virgil. 1. Aen. Quærere conſtituit, ſociisq; exacta referre. Sueton. in Cæſ. Britanniam petiiſſe ſpe margaritarum, quarum amplitudinem cõferentem, interdum ſua manu exegiſſe pondus. ¶ Interdum facere. Virg. 6. Aen. -quos improba ventis Exegit cæcos rabies. ¶ Interdum definire, conſtituere. Virg. 4. Aen. Decrevitq; mori, tempus ſecum ipſa modumque Exigit. ¶ Interdum complere. πλήρω. Plautus in Amph. Menſes jam tibi exactos eſſe vides. ¶ Aliquando extorquere. Cic pro Fonteio: Itaq; Tiburium Toloſæ quaternos denarios in ſingulas vini amphoras portorii nomine exegiſſe. ¶ Interdum expellere. Gic. in Aulul. Is uxorem ſuam ſuas ſibi res habere juſſit, exegit. ¶ Exigere pœnam, eſt ſumere pœnam. Ovid. 4. Metamorph. Exigit indicii memorem Cythereia pœnam. Idem epiſt. 8: Perfidiæ pœnas exigit ille locus.

Exāctŭs, participium, Præteritus, ejectus, expulſus. [נדח *niddách* נגרש *nighráſch* משלם *muſchlám* תם *tám.* παρελήλυθώς, ὁρῶ, ἐξεληλαμένος. Gall. *Paſſé, parfait, acheué.* Ital. *Fornito, paſſato.* German. Verſchlüſſen / vergangen / außgetryben. Hiſpan. *Perfécto ò paſſado.* Polon. Wygnany, wypedzony. Vngar. *El multᵭ, meg let* (item) *ki vȫzzettetᵭt.* Angl. *Paſſed ouer demanded, perfitely doone and finished.*] Livius 4. bell. Pun. Exacta erat media ætas. Terentius in Adelphis: Nunc exacta ætate hoc fructi pro labore ab his fero Odium. Cicero 7. Verr. Hoc tantùm exacta ætate laboris, itineriſque ſuſcepit. Virgilius 3 Georgic. At tribus exactis, ubi quarta acceſſerit ætas. Exacti Reges, expulſi, Cic. 1. de Orat.

Exāctŭs, exactior, exactiſſimus, Diligens, abſolutus, ad unguẽ factus. [ἀκριβής, ἐξηκριβωμένος. Vng. *Tȫkélletés.*] Martial. lib. 4: Exhortor, moneoque te libelle, Vt docto placeas Apollinari: Nihil exactius, eruditiúsque. Plin. Epiſt. 176: Quod ille obſequium Serviano exactiſſimo viro præſtiterit?

Exāctŭs, pro venditione: quia merx dum venditur, exigitur à nobis: id eſt, emittitur. [ἐξαγωγή, ἐξελασία. Vng. *El adás.* Ang. *A ſale or vtterance of ware.*] Quintil. Declamat. 19: Sacroſanctus mercator opportunum mercis exactum puto invenit: ſi tàm bene vendideras, minor cur pecuniam non reddideris.

Exactŏr, oris, m. t. Qui pecunias publicas exigit. [מדיח *maddiách* מלשׁ *meghariſch* נגש *nogés.* ἀποστράκτης, ἐξελαύνων. Gall. *Exacteur.* Ital. *Riſcottitore.* German. Ein Schuldforderer / Eyntzieher. Hiſpan. *El cogedor de las rentas y pedidos.* Polon. *Dᵭgi odbieratacz, poborca.* Vngar. *Adoſzedȫ* Ang. *A gatherer of taxes.*] Cæſ. 3. bell. Civil. Erat plena lictorum, & imperiorum provincia, confecta præfectis & exactoribus. Exactores Regum id eſt expultores. Liv. 9 ab Vrbe Ita reges geſſerant bella, ita deinde exactores Regum Iunii, Valeriique.

Exactĭo, onis, f. t. [ἀποστροφή, ἐξέλασις. Gall. *Exaction, comme leuement & recouurement de deniers.* Ital. *Riſcottimento* German. Außtreibung. Hiſp. *Aquella obra de coger las rientas, cogimiento.* Polon. Wyciągnienie, wipchnienie. Vngar. Erȫſzakoſztatᵭs valo kiſzedᵭs. Angl. *A pulling, a ſacking.*] Colum. lib. 1. cap. 8: Nulla eſt autem major vel nequiſſimi hominis cuſtodia, quàm operis exactio. Cic. 2. de Legib. Eaque pecunia non minor eſſet facta cum ſuperiore exactione.

Exĭgŭus, a, um, Parvus, modicus. [קטון *katón* מעט *meát* דק *dak.* ὀλίγος. Gall. *Petit.* Ital *Poco, picciolo.* German. Klein. Hiſpan. *Pequenno.* Polon. *Maly, niewielky.* Vngar. *Kiſsin.* Angl. *Small, little.*] Cicero pro Dejotaro: Antea quidem majores copias alere poterat, nunc exiguas vix tueri poteſt Virgil. 4. Georg. Pulveris exigui jactu compreſſa quieſcent. Plin. in Epiſt. Qui nunc exiguiſſima legata, theatralis operæ corollarium, accipient ab hærede. Horatius 1. Carm. Ode 18: Quum fas atq; nefas exiguo fine libidinum Diſcernunt avidi. ¶ Exiguus animi. Claud. in Eutrop. Acer in abſentes linguæ jactator: abundans Corporis, exiguusq; animi. ¶ Exiguum ſubſtantivum. Ovid. 4. Triſt. Exiguum pleno de mare demat aquę. ¶ Exiguum aliquando pro exiguè adverbium. Plin. Epiſt. 50: Quantum ego ſapio, qui fortaſſe in omni re in hac certè perquàm exiguum ſapio.

Exĭgŭē, adverbium, parcè, tenuiter, exiliter. [מעט *mehát.* μικρὸν, ὀλίγον. Gall. *Petitement.* Ital. *Picciolmente.* Germ. Wenig/ schlechtlich. Hiſpan. *Pequenna y eſcaſſamente.* Polon. *Skapie, nie hoinie.* Vngar. *Kitſinen, kiueſſé.* Angl. *Smally.*] Terent. Heavt. Prębent exiguè ſumptum: & ea ſunt tamẽ ad virtutem omnia. Cicer. 3. de Orator. Celeriter exigueque dixiſſes, duas tibi reliquas feceras. Cicer. ad Att. lib. 11: A te enim eſt peccatum, ut me iſta epiſtola nihil conſoletur: nam & exiguè ſcripta hæc eſt, & ſuſpiciones magnas habet.

Exĭgŭĭtās, atis, f. t. [מעט *mehát* דלה *dalláh.* ὀλιγότης, τὸ ὀλίγον, μικρόν. Gall. *Petiteſſe, vt peu.* Ital. *Picciolezza, poco.* German. Kleinfüge/ kleine. Hiſpan. *Pequennexa, eſcaſſexa.* Polon. *Nietwielkoſcz.* Vng. *Kitſinség.* Ang. *Smalineſſe, litleneſſe.*] ut, exiguitas copiarum. Cælius Ciceroni libro 8: Nunc hæc exiguitas copiarũ receſſum non dimicationem mihi tuam præſagiebat. Exiguitas lactis, Varr. Exiguitas cibi, Columella. Exiguitas temporis, Liv. Exiguitas corporis, Cæſ.

Exĭlĭo. as, pen. cor. Ab ex, & ſalio, ſignificat ſaltãdo egredior, vel erumpo. [דקד *rakádd* נתר *nitter.* ἐκπηδάω. Gall. *Sauter hors, ſortir, treſſaillir.* Ital. *Saltar fuori.* German. Hinauſſbringen/ auffſpringen. Belg. Opſpringen. Hiſpan. *Saltar à defuera.* Polon. Wskakuie. Vngar. *Ki vgrom, kiſzökõm.* Angl. *To leap out.*] Lucan. libro 5: -ſic fata relictis Exiluit ſtratis. Ovid. 9. Metamorph. Exilii, junctasque manus patefacta remiſit. Cicero 4. Vert. Ita properans de ſella exilivit. ¶ Accipitur etiam pro vehementer gaudere, & præ gaudio ſalire, ἀναπηδάω, ἐκθορέω, ἀμπίδομαι. Cicero Tironi: Mihi crede, tuis & illius literis perlectis, exilui gaudio. Terent. in Heavt. non advorti primò: ſed poſtquam aſpexi, illicò Cognovi, ad te exilui: hoc eſt, veluti ſaliendo & geſtiendo cucurri. Hujus frequentativum eſt Exulto. ἀναπηδάζομαι.

Exĭlĭs, exile, penultima producta, Tenuis: [דל *dal* דק *dak.* λεπτός. Gall. *Menu, greſle.* Ital. *Tenue, ſottile.* German. Klein/ ran. Hiſpan. *Feble, ſotil, y delgado.* Polon. *Mal'y, podl'y.* Vngar. *Vékony, kiſded.* Angl. *Small, leane, bare, ſlender.*] ut Exilis vox, Plin. lib. 11. cap. 51: Bubus tantùm fœminis vox gravior, omni in alio genere exilior quàm maribus. Varro 3. de Re ruſtica, cap. 2: Et hìc aprum glans quum paſcet emptitia, facit pinguem: illic gratuita, exilem: hoc eſt, gracilem & malè ſaginatum. Cicero 4. de Finibus: Illorum verò iſta ipſa quàm exilia de virtutis vi, &c.

Exĭlĭtās, f. t. Tenuitas, jejunitas: [דלה *dallâh.* λεπτότης, ἰσχνότης. Gall. *Menueſſe, greſleſſe, tenuité.* Ital. *La minutezza, la ſottigliezza.* Germ. Kleine/ dünne. Hiſp. *Sotilexa y delgadexa.* Polon. *Nietwielkoſcz.* Vng. *Kitſinség vékonſág.* Angl. *Slenderneſſe, ſmalleneſſe.*] ut Foliorum exilitas. Plinius libro 21. cap. 6: Foliorum exilitate uſque in fila extenuata. Columella libro 5. capite 5: Ne oneretur ex his vitis.

Exĭlĭtĕr, adverbium, Tenuiter, jejunè. [λεπτῶς, ἰσχνῶς. Gall. *Petitement, deliément.* Ital. *Sottilimente, picciolmente.* German. Kleinfüglich/ oder ſchlechtlich. Hiſpan. *Delgadamente.* Pol. *Scṡiſtlie.* Vng. *Vékonyon, kiſsinõn.* Ang. *Slenderlye, thynnely.*] Cicero 1. de Orator. Etenim videmus iiſdem de rebus jejunè quoſdam & exiliter, ut eum quem acutiſſimum ferunt Chryſippum diſputaviſſe.

Exĭlĭum, Vide EXVL.

Exĭmo, is, pen. corr. act. t. Ab ex & emo, ſignificat excipio, ſeu aufero. [נשא *naſá* הסיר *hesír* אבל *atſál.* ἐξαιρέω, ὑπεξαιροῦμαι, ἀφαιροῦμαι, ἔκκλινω. Gall. Oſter, *deliurer, retirer.* Ital. *Cavar fuori, accetuare.* German. Außnemmen/ hinnemmen. Hiſpan. *Sacar fuera de numero.* Pol. Weimuie, *dobiwam.* Vng. *Ki veſzõm.* Ang. *To diſcharge, to except or tak away.*] Cato cap. 112: Vbi triduum præterierit, eximito de dolio. Plautus: Nunquam ædepol omnes balneæ mihi hanc laſſitudinem eximent. ¶ Eximere reum, eſt quovis modo auferre & impedire ne in judicio ſiſtat. Pomponius Iuriſconſultus: Eripere, eſt de manibus auferre per raptum: eximere verò, quoquo modo auferre: ut puta ſiquis non raperet aliquem, ſed moram faceret quò minùs in judicium veniret, ut actionis dies exiret, vel res tempore amitteretur, videtur exemiſſe, quanvis corpus non exemerit. ¶ Eximi de reis dicitur, cujus nomen, quũ ipſe in reos relatum eſſet, deletum eſt. Quod cùm aliis cauſis; tum præcipuè propter accuſatoris abſentiam fieri ſolebat. Cic. Verr. 4: Quo tempore omnis iſta mea feſtinatio fuit cum periculo capitis, ob eam cauſam ne tu ex reis eximere, ſi ego ad diem non affuiſſem. Et Pędian. in Cornel. Poſtero die quum P. Caſſius aſſediſſet, & citati accuſatores non adeſſent, exemptum nomen eſt de reis Cornelii. ¶ Eximere diem, eſt extrahere. Cic. ad Qu. Frat. Tum Clodius rogatus, diem dicendo eximere cœpit. Capito apud Gellium: Cato rem quam conſulebatur quoniam non è Repub. videbatur, perfici nolebat: ejus rei gratia ducendæ, longa oratione utebatur, eximebatque dicẽdo diem. Erat enim jus Senatori ut ſententiam rogatus, diceret antè quicquid vellet alterius rei & quoad vellet. Sic Eximere horam. Cicero 5. Philipp. Horam eximere nullam in tali cive liberando, ſine ſcelere non poſſumus. ¶ Aliquando cum dativo conſtruitur: ut, Eximere noxę, eſt pro abſoluto habere, vel pœnam remittere, aut gratiam criminis facere: hoc eſt, *remiſſionem* (ut vocant) *dare.* Livius 5. ab Vrbe: Bene habet, *inquit Dictator,* Quirites, vicit diſciplina militaris, vicit populi majeſtas: non noxę eximitur Fabius qui contra edictum Imperatoris pugnavit. Eximere notæ, remittere infamiam. Gellius libro 4. cap. 20: Sed cùm ille dejeraſſet, invitiſſimum ſeſe oſcitatione victum, teneriſque eo vitio quod oſcedo dicitur, notæ jam deſtinatæ exemptus eſt à Cenſoribus. Eximere honoribus: id eſt, privare. Plin. in Epiſt. Quid enim miſerius quàm exactum, & exemptũ honoribus Senatoriis laboribus & moleſtia nõ carere? ¶ Eximere numero, quod eſt rejicere, & tanquam indignum ab aliorum numero excludere. Quintil. lib. 1: Autores alios in ordinem redegerint, alios omnino exemerint numero. ¶ Eximere metu, eſt metu liberare. Plautus in Ruden. Exime hoc miſeram metu.

Exēmptŭs, participium, Conſumptus, liberatus. [נשא *niſſá* מוסר *muſár* נתוק *neticál* גרוע *garrudh.* ἐξαιρημένος. Gall. Oſté, *excepté, & retiré.* Ital. *Tratto fuori del generale, eccetuato.* German. Außgenommen oder hingenommen. Hiſpan. *Sacado a fuera.* Polon. *Dobity, wiiety.* Vng. *Ki vétetetet.* Ang. *Excepted, taken away.*] Cic. ad Quintum Fratrem, libro 10: Cato concionatus eſt comitia haberi non futurum, ſi ſibi cum populo dies agendi eſſent exempti. ¶ Exemptus apud Iuriſconſultos dicitur, qui à ſuo judice, ſive juriſdictione ordinarii ſubductus eſt. [Ang. *Enfranchiſed.*] Exemptus eſt rebus humanis: id eſt, mortuus eſt. Exempta actio quæ perempta eſt, quum deſiit quis agere poſſe. L. 1. & L. 26. Dig. quibus ex cauſis major.

Exēmptĭlĭs, pen. corr. Quod auferri & eximi poteſt. [ἐξαιρέσιμος. Gall. *Facile à oſter.* Ital. *Facile da leuar via.* Germ. Das man außnemmen oder hinnemmen kan. Hiſp. *Coſa que pue deſacar afuera.* Pol. *Ten ktori wiiety bicźmoże.* Vngar. *Ki vehetõ.* Angl. *That is eaſily exemed or taken away.*] Col. lib. 9: Quadratæ perticæ paxillis ſupponũtur, ut avem recipiant aſſilientem. Sed idcirco ſunt exemptiles, ut quum res exigit, à paxillis deductæ, liberum aditum converrentibus ſtabulum præbeant.

Exēmptĭo, onis, f. t. [נתוק *migrachâh.* ἐξαίρεσις, ἔξαρσις. Gall. Oſtement, *retirement de parmi autre.* Ital. *Il leuar via.* German. Außnemmung. Hiſpan. *Quitamiento, obra de ſacar afuera.* Polon. Wiecźie, *dobiecźie.* Vngar. *Ki vétel.* Angl. *A taking away, exception or exempting.*] Columella libro 3. capit. 18: Quum enim per exemptionem imæ partes eorum perfractæ ſunt, apertæ medullæ deponuntur.

Exēmptŏr, ris, m. t. [נשא *noſé* מסיר *meſir* אבל *otsíl.* ἐξαιρέτης, ἐξαιρέων. Gall. Oſteur, *comme vn carrier qui oſte les pierres de la carriere.* Ital. *Chi leua & toglie.* Germ. Ein herauß nemmer/ ein Steinbrecher/ der die Stein auß der gruben nimpt/ oder zeucht. Hiſpan. *El que ſaca afuera, como el cantero.* Polon. *Dobiwacz, kamieny l'amacz.* Vngar. *Ki vénõ.* Ang. *A taker away.*] Plinius libr. 36. cap. 15: Et inter plurima alia Italiæ miracula, ipſa marmora in lapidicinis creſcere autor eſt Papyrius Fabianus, naturæ rerum peritiſſimus. Exemptores quoque affirmant, compleri ſponte illa montium ulcera ibi. Exemptores vocat qui eximunt lapides ſub terra.

Exĭmĭus, mia, mium, Excellens, egregius, præſtans, ab eximĕdo. [אדיר *addír* נכבד *nichbádh.* ἀξιόλογος, ἀξιοθέατος, ἐξαίρετος. Gall. *Excellent, ſingulier, prime, choiſi.* Ital. *Excellente, egregio, eccetuato de gli altri.* Ger. Fürtreffentlich/ fürnem/ außbündig. Hiſp. *Notable, reputado, grande, ſcogido.* Pol. Przebrany, wiborny. Vng. Fő, *ieles, io, ſzép, ékes.* Ang. *Singuler, paſſing goode.*] Eximii porci dicebantur majores, qui ad ſacrificium electi erant, ſignati macula, aut nota: ſicut egregiæ oves è grege electæ. Et quia id quod à cæteris eligitur & eximitur, nõ vulgare eſſe ſolet, factum eſt, ut eximium ponatur pro inſigni. Virgil. libro 4. Georg. Quatuor eximios præſtanti corpore tauros. ¶ Sumitur & in malã partem. Cicero in Verrem: Sin hanc vos in rege tàm eximiam injuriam, tàm acerbam neglexiſſe. Idem ad Lentulum libro primo: Lentulum eximia ſpe, ſummæ virtutis adoleſcentem, cum cæteris artibus quibus ſtuduiſti ſemper ipſe, tùm in primis imitatione tui fac erudias.

Exĭmĭē, adverbium, Excellenter, egregiè. [ἀξιοθεάτως. Gall. *Par excellence, excellemment.* Ital. *Excellentemente.* German. Fürtreffentlichen/ herrlichen. Hiſpan. *Notable y ſmaladamente.* Polon. *Nadobnie, nawibor.* Vngar. Fűuen, *ieleſſén, ékeſſen.* Angl. *Excellentlye, paſſing well.*] Plinius libro 22. cap. 22: Picris ab inſigni amaritudine cognominatur, ut diximus, rotundo folio, tollit eximiè verrucas. Eximiè ornatum templum, Liv. Eximiè diligere, Cicer.

Exin, per apocopen, ſive Exinde, adverbia ſunt ordinis, idem ſignificantia quod deinde. [אחרי כן *áchare chen.* εἶτα δὲ ταῦτα. Gallicè, *En apres.* Ital. *Dopo, dapoi.* German. Darnach/ dannethin. Hiſp. *Deſde ò deſpues.* Polon. *Pohiu.* Vngar. *Ezután, anakutánna.* Anglicè,

Anglicè, *Since that tyme, afterwardes, frome thence forth.*] Livius libro 1: Vt igitur paulò antè animum inter Fidenatem Romanamque rem accipitrem gessisti, ita jam corpus passim distrahendum dabis. Exin duabus admotis quadrigis, in curru earum distentum illigat Metium.

Ex-ĭnānĭo, is, ab ex & inanio, act. q. Evacuo, exhaurio, exonero. [הריק *herík* טמה *pimáh.* κενόω. Gallicè, *Vuider & ne rien laisser.* Italicè, *Vacuare, menomare, attenuare, ridurre à niente.* Ger. Außtären. Hispanicè, *Vaziar, ò amanguar.* Polonicè, *Wipropziam.* Vngar. *Meg wresitŏm, meg alázom.* Ang. *To emptie or make voyde.*] Plin lib. 10. cap. 60: Ova sale exinaniri creduntur. Cicero 7. Verr. Nox illa tota exanienda navi consumitur. ¶ Hinc Exinanitio. κένωσις. Plinius libro 13. cap. 22: Succurrit aliquando præceps alvi exinanitio.

Ex-ĭnspĕrātŏ, adverbium, præter spem. [παρ' ἐλπίδα, ἐξ ἀπροσδοκήτου. Gall. *Hors d' esperance.* Italicè, *Fuor d' esperanza.* Germ. Vnverhoffet/vnversehentlich. Hispanicè, *Fuera de esperanca.* Pol. *Nie nadzialse, nadspodziewanie.* Vngaricè, *Vélctlen, reménség, kwuról.* Angl. *Vnlooked for, besyde all hope or expectation.*] Liv. libr. 1: Tum clamore, qualis exinsperato faventium solet, Romani adjuvant militem suum.

Ex-īstĭmo, as, pen. corr. act. p. Puto, judico, & quasi ex æstimatione statuo atque decerno. [חשב *chashháb* שער *schahár.* λογίζομαι, οἴομαι. Gall. *Estimer, & penser, faire ingement de quelque chose.* Ital. *Estimare, pesare, giudicare.* German. Meynen/achten/schetzen. Hispan. *jux gar ò pensar estimando.* Pol. *Mniemám, rozumiem.* Vngar. *Vélŏm.* Ang. *To suppose or think.*] Quintil. Ex præteritis existimari solent præsentia. Cic. 4. Verr. Certissimum accipité argumentum, quò facilius de singulari ejus impudentia existimare possitis.

Ex-īstĭmātĭo, ſ. t. quæ ferè semper passivæ significationis est, & pro reputatione ac bona fama capitur: ut Homo magnæ existimationis: id est, de quo omnes bene opinantur. [יקר *iekár.* δόξα, εὐδοξία Gallicè, *Reputation, renommee.* Ital. *Riputatione, fama.* Ger. Achtbarkeit/ein güter teumbden. Hispan. *Buena fama, la estima pue en alguno es tenida.* Pol. *Dobremniemanie, sł' awa, ż wol' anie.* Vngaricè, *Bŏtsŭlet.* Ang. *A supposell, reputation.*] Paulus Iureconſ. Existimatio est dignitatis illæsæ status, legibus ac moribus comprobatus: quæ ex delicto nostro, autoritate legum aut minuitur, aut consumitur. Minuitur quoties manête libertate, circa statum dignitatis pœna plectimur: sicut quũ relegatur quis, vel cũ ordine movetur, vel quũ prohibetur honoribus publicis fungi, vel quum plebeius fustibus cæditur, vel in opus publicum datur, vel quũ in eam causam quis incidit, quæ edicto perpetuo infamiæ causa memoratur. Consumitur verò, quoties magna capitis diminutio intervenit: id est, quum libertas amittitur, veluti quum aqua & igni interdicitur. ¶ Accipitur etiam nonnunquã activè pro opinione hominum, quã de nobis conceperunt. [מחשבה *machášhabáh.* ὑπόληψις, οἴησις. Gall. *Pensement ou iugement qu' on faict de quelque chose, estime.* Ital. *Pensamento, giudicio, stima.* German. Achtung/ein wrtheil ſo man von einem ding hattet. Hispanicè, *Aquella obra de iux gar ò pensar, pensamento.* Vngaricè, *Velekedés.* Anglicè, *An opinion or sudgement that one conceiueth.*] Cicero pro Cælio: Nam quod de pietate dixistis, est ita quidem nostra existimatio, sed judicium certè parentis.

Ex-īstĭmātŏr, toris, m. t. Iudex, opinator. [חשב *choschéb* שער *schohér* מוקיר *mokír.* δοξαστής. Gall. *Priseur & estimeur, estimateur de quelque chose* Ital. *Giudice stimatore di qualche cosa.* Germanicè, Ein Richter/Schetzer. Hisp. *Estimador, taxador.* Pol. *Sedzia, rozniemca.* Vng. *Velekedŏ.* Ang. *That speaketh and supposeth ofter he hath thought vpon it.*] Cicero in Brut. Meminerimus nihil nos præcipiendi causa esse dicturos: atque ita potiùs acturos, ut existimatores videamur loqui, non magistri.

Ex-īsto, is, n. t. Appareo, emineo, prodeo, exurgo, exorior. [היה *bajáh* נראה *niredh* קום *kam.* ὑπάρχω, αὐαχύπτω, αὐαφίημαι, αὐαφέρομαι, ἐξαναχλυμβάω. Gal. *Estre euident & se monstrer, apparoir, sourdre, estre en veuë.* Italicè, *Essere, apparere.* German. Entstehen/entspringen/herfürkommen. Hispan. *Estar, ser, apparecer.* Polon. *Ieśtĕ, powstaie.* Vngar. *Vagyok.* Ang. *To be, to appeare, to be aduanced or sett vp.*] Valla lib. 5: Existit, atque extat, quorũ verborũ unum atq; idem præteritũ est, similè quiddam significans, quod est, eminet & supereſt. Sed primum cum motu, alterum sine motu: ut illud sit prodit, vel exurgit: hoc verò superstat. Cic. 2. de Nat. deor. Quicquid enim oritur qualecunque est, causam habeat à natura necesse est: ut etiamsi præter consuetudinè extiterit: præter naturam tamen non possit existere. Cicer. 1. de Divinat. Submersus equus voraginibus, non extitit. Et iterum: Extitit hoc loco quæstio subdifficilis. Et lib. 2. Offic. Atqui eo tempore tantæ discordiæ sequutæ sunt, & ut tyranni existerent, & optimates exterminarentur: id est, exurgerent, vel emergerent.

Ex-jūro, as, n. p. Iuramẽto asſero, & affirmo. [נשבע *nischbáh.* ὄμνυμι, κατόμνυμι. Gall. *Iurer auec ferment.* Ital. *Affirmare con giuramento.* Ger. Mit schweren besetigen. Hispan. *Muco iurar y con sacramento.* Polonicè, *Przysięgám twierdzę.* Vngar. *Eskŭésśél erŏsítŏm.* Angl. *To sweare with an othe.*] Plaut. Amph. Quando exjurasti te mihi dixisse per jocum.

Ex-lex, ĕgis, m. t. Expers legis, qui sine lege, vel extra legem vivit, qui non tenetur lege. [בלי יעל *belíjahál.* ἄνομος. Gall. *Qui n' a point de loy, qui vit sans loy, desfregle'.* Italicè, *Senza legge.* German. Der ohn ein gesatz ist. Belg. Gonder wet / ongedwongen. Hispan. *Cosa que esta fuera deley.* Polon. *Niepodległy prawu.* Vngaricè, *Szabados, tbruen kwuw'l elŏl.* Ang. *He that lyueth with out anylaw, an out law.*] Lucilius Satyr. 2: Non dico, vincat licet: & vagus exulet, erret exlex. Varr. Postremò quæro, parebis legibus an non? An'ne exlex solus vivis? Cicero pro Cluentio: Non quo illi aut exlegem aut esse Syllam, aut causam pecuniæ publicæ contemptam atq; objectam putarent, sed, &c. Horat. in Arte: -& potus & exlex.

Ex-lŏquŏr, d. t. Vetus est verbum pro eloquor. [דבר *dibbér.* διαφάσκω. Gall. *Parler bien & eloquemment.* Ital. *Parlar bene.* Ger. Herauß reden / außsprechen. Hisp. *Hablar bien, hablar eloquentemente.* Polonicè, *Wimawiam.* Vngar. *Ki mondom.* Ang. *To speak out, to vtter eloquentlie.*] Plautus in Milite: Nempe ludificari militem tuum herum vis? P. A. Exlocuta es.

Exnunc, prout extunc: & extunc prout exnunc, hac vulgò clausula usurpata, necdum tamen Latinitate donata, temporis extremum ad initium retrahi, & viceversa initium ad extremum temporis retrahi significatur: ut vult celebris gloss. in leg. prima, Cod. de eden. & Bartol. tradidit in leg si ita stipulatus, in princip. ff. de Verb. oblig. & in leg. de pupillo. §. si plurimum. de op. non. nunc.

Ex-obsĕcro, as, are, act. p. Pro valde obsecro usurpavit Plaut. in Asin. Supplicabo, exobsecrabo, ut quenq; amicum videro, [בקש *bikkísch.* λιπαρέω, αἰτιόομαι. Gall. *Fort prier & requerir, supplier affectueusement.* Ital. *Pregare con instancia.* Germ Trungentlich bitten. Hisp. *Rogar muy mucho.* Polon. *Wipraszam.* Vngaricè, *Szorgalmatoszan kerŏm.* Ang. *To requeśt much.*]

Ex-ochē, es, penult. corr. f. p. [מעלה *mahaláh* יקר *jeckár.* ἐξοχή. Gall. *Excellence, grandeur.* Ital. *Excellenza, grandezza.* German. Fürtreffenheit. Hispanicè, *Excellencia, eminencia sobre otras cosas.* Polon. *Podwiśienie.* Vngaricè, *Méltoság, masnak fölŏtte valo létel.* Anglicè, *Excellencie.*] Eminentia, vel excellentia. Vnde κατ' ἐξοχὴν aliquid nominari dicitur, quod præstantiæ, sive excellentiæ causa nominatur. Servius in illud Virgilii, 1. Georgic. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis. Pelusium, *inquit*, unũ est de septem ostiis Nili, ubi optima lens nascitur, unde κατ' ἐξοχὴν locutus est.

Exocætus, Piscis est qui & Adonis: similis mœnis jam fœtis, aut gobionibus cui semipedalis magnitudo, forma teres, color subfulvus. De quo Plin. lib 9. cap. 19.

Ex-ŏcŭlo, as, are, act. p. Oculum eruo, effodio. [עור *hivvér* ἐξοφθαλμίζειν. Gallicè, *Oster les yeux.* Italicè, *Acciçare, cauar gl' occhi.* Germanicè, Die augen außstechen. Hispanice, *Quebrar ò cegar à otro los ojos.* Pol. *Oko wi kaliam.* Vngar. *Szŏmet ki vájtam.* Ang. *To tak or pike out the eyes.*] Apuleius: Cæcam & prorsus exoculatam esse fortunam.

Exoculatus, a, um, ἐξωμματωμένος, oculis privatus.

Ex-ŏcŭlāsso, exoculassis, exoculassere, idem quod exoculare. Plaut. Rud. Vos adeò, ubi ego invenero, si nõ ei caput exoculassitis, Quasi myrtera juncis, itẽ ego vos virgis circumvinciã.

Ex-ŏdĭum, dii, n. ſ. ἐξόδιον, Carmen erat ridiculũ quod in exitu chori cantabatur à juventute in fine fabularum Attellanarum. Tractum est vocabulum ἀπὸ τῆς ἐξόδου: hoc est, ab exitu, quòd in fine fabulæ ab exeunte juvenum choro jactabatur. Vnde etiam veteres exodium pro exitu & fine uniuscujusque rei acceperũt. Varr. Quum in vinculis publicis esset, & jam bibisset κώνειον in exodium vitæ. Idem: Vitæ cursum ut cognoscere possem, & quæ servitutis & libertatis ab origine ad exodium ductæ. Apul. Nullũ ego ejus rei exodium invenerim. ¶ Sunt qui exodium arbitrantur dici ab ἔξω extra & ᾠδὴ cantus, quòd sine cantu soleant jactari: quorum tamen opinio refellitur testimonio poëtarum, qui antepenultimam semper corripiunt: quæ proculdubiò si ἀπὸ τῆς ᾠδῆς deduceretur, ratione ω deberet produci. Iuvenal. Satyr. 6: Vrbicus exodio risum movet Attellanæ Gestibus Antonoës. Idem: -tandemq; redit ad pulpita notum Exodium.

Exodiarius, rii, m. ſ. qui exodia agit. Marcellinus: Vt in omni spectaculo, exodiario, venatori, aurigæ, & histrionum generi omni.

Ex-ŏlēsco, is, lui, levi, letum, n t. Excresco, ad finem incrementi pertingo: pro quo & exoleo antiqui dixerunt. [עתק *hathák* עלה *haláh* חסר *chaśér.* ἀκμάζω, ἐπακμάζω, παυσακμάζω. Gall. *Se passer, defaillir, n' estre plus en vsage.* Italice. *Cessare di crescere, inuecchiare.* German. Außwachsen/auff hören wachsen / veralten. Belg. Ophouwen te wassen/verouden. Hispanice, *Dexar de cresser, desfacerse, humbrarse, hazerse viejo.* Pol. *Starzeie śie, przestawam rosić.* Vng.

Ke agnok,

Ki aggok, ki auúlok. Ang. *To passe growing, to waxe out of vse.*] ¶ Aliquando exoleſcere, eſt inveteraſcere, ſive obſoleſcere, in uſu eſſe deſinere temporis progreſſu deterioris conditionis fieri, ſive deficere. ἀπαρχαιοῦσθαι. Cicero in Saluſt. Poſteaquam ætas tua jam ad ea patienda quæ alteri collibuiſſent, exoleverat. Agretius: Adoleſcere augmẽti eſt, inoleſcere coagmenti, exoleſcere evaneſcentis. Plinius libro 37: Calchedonii neſcio an in totum exoleverint, poſtquam metalla æris defecerunt. Colum. libro 2: Nam multa ſunt (ut dixi) quæ negligentia exoleſcant, & fiant ſterilia.

Ex-ŏlētŭs, a, um: id eſt, adultus, puber juſtæque ſtaturæ altitudinem jam adeptus. [עתיק *hattík* עתק *hattêk.* German. Eines rechten alters.] Plaut. Trinummo: Reliqui domi exoletam virginem.

Ex-ŏlētŭs, m. ſ. Vetuſtus, & ab uſu remotus. [בושן *noſchán* עתיק *hattík.* ἀπηχαιωμένος, παρηκμακὼς, ἐξίτηλος, ἀμαυρούμενος. Gall. *Vieil & ancien & tout paſſé, qui n'eſt plus en vſage, aboli.* Ital. *Inuechiato, non piu in vſo.* Germanicè, Veraltet/das nicht mehr im brauch iſt. Hiſp. *Coſa deſacoſtumbrada.* Pol. *Stary, ten ktorego wiecey niepoziwaia.* Vngar. *Ki aggot, regi ki auúlt.* Ang. *Paſt growing, out of vſe.*] Quintil. libro 8: Obſcuritas fit in verbis etiam ab uſu remotis, ut [illegible]mentarios quis Pontificum, & vetuſtiſſima fœdera, & [illegible]os ſcrutatus autores, id ipſum petat. Liv. Arte agendum, [illegible]m vetuſtate odio.

Ex-ŏlētī, di[illegible]corta maſcula, quæ jam provectioris ſunt ætatis, quàm ut amari ſint idonea. [קדשים *kadheſchim.* ἑταῖροι.] quod genus non paucos circum ſe habuiſſe Heliogabalum ferunt: quos deinde Alexander Severus rerũ potitus partim in inſulas deportandos, partim naufragio mergendos curavit. Cic. pro Milone: Clodius ſemper ſecum ſcorta, ſemper exoletos, ſemper lupas ducebat.

Ex-ŏlvo, is, act. t. Quod ligatum erat ſolvo, expedio, libero. [טתח *patách* שקק *ſchakál.* ἀπολύω. Gall. *Deliurer, dedier.* Ital. *Sciore, ſlegare.* Ger. Auffloſen. Belg Ontbinden/verloſſen. Hiſpan. *Deſatar, ò pagar.* Pol. *Rozwiezuie.* Vng. *Ki oldom.* Ang. *To vnbind, to pege all clerelye.*] Conſtruiturque aliquando cum accuſativo ſolo. Plautus in Amphitryone: Agedum eam ſolve ciſtulam. *S.* Quid? ego iſtam exolvam? obſignata eſt rectè. ¶ Aliquando præter accuſativum habet & ablativum. Cic. lib. 3. Epiſt. Si me occupationibus relaxaro: nam ut iis me planè exolvam, non poſtulo, *&c.* Terentius in Hecyr. Illas errore, & te ſimul ſuſpicione exolvas: id eſt, liberes, explices. Accipitur pro ſatisfacio. ἐκτίνω. Cicero in Verr. Ille tantum decumanis, quantum iſte imperavit, exolvit. Plin. in Epiſtol. Pecuniam etiam, qua illi tunc ampliore opus erat ut æs alienum exolveret contractũ, ex pulcherrimis cauſis mutuatus, ipſe gratuitã dedit. ¶ Exolvere aliquem religione, eſt illi religionis ſcrupulum adimere, & omni prorſus religione liberare. Liv. 1. ab Vrb. lib. 9: Dedamur per Feciales nudi, vinctique exolvamus religione populum Romanum, ſi qua obligavimus.

Exolutio, Integra & plena ſolutio. [Vng. *Meg fixetés, eppen meg fixetés.*] Scævola D. lib. 20. Tit. 1. l. 31: Si cum in exolutione vectigalis, tàm debitor quàm creditor ceſſaſſent.

Ex-ŏmĭdes, penult. corrept. [ἐξώμιδες. Gall. *Robbes ſans manches.* Italicè, *Veſte ſenza maniche.* German. Ein rock oder ander kleid ohn ermel / da man zu den löcheren die arm hinauß ſtoſſen muß. Hiſpanicè, *Veſtidura ſin mangas.* Polon. *Kaſtan, koliet.* Vng. *Vyatlan, foſztán.* Angl. *Iackets or cotes without ſleaues.*] Appellantur veſtes ſubſtrictæ & breves (teſte Gellio libro 7. Noct. Att.) ſine manicis, & circa humerum deſinentes. Talibus uſi ſunt monachi; qui hodieque pinguntur exertis extra veſtem brachiis. Quod genus veſtium & colobia nuncupant, quaſi truncata, & mutilata ſine manicis. Meminit hujus veſtis & Plutarchus in Catone: Ἐ'πανελθὼν δὲ (inquit) ἐκ τοῦ χωρίου, αὐ μὲν ἦ χειμὼν, ἐξωμίδα λαβὼν θέρους ἦ, γυμνὸς ἐργαστήριον μετὰ τῶν οἰκετῶν: hoc eſt, Reverſus autem a agrum ſiquidem hyems erat, exomida ſumebat: ſin autem æſtas, nudus cum ſervis operabatur. Dictæ exomides, ſive quòd expeditæ eſſent (id enim ἔξωμον dicunt Græci) ſive quòd circa humeros (quos iidem ὦμους appellant) deſinerent.

Ex-ŏmnĭs, Sine ſomno. [ἄϋπνος. Vngar. *Alomnekwl valo, almatlan.*] Velleius Paterculus hiſtor. 2. C. Micęnas vir, ubi res vigiliam exigeret, ſanè exomnis providens atque agendi ſciens.

Ex-ŏmphălŏn, ἐξόμφαλος, Vmbilici vitium, quum plus æquo extat: Celſus Vmbilicum prominentem, Plinius prociduum appellat.

Exomus: id eſt, expeditus & exertis humeris, ἔξωμος.

Ex-ŏnĕro, as, are, act. p. Onere levo, onus detraho [הקל *hekál.* ἀποφορτίζω Gall. *Deſcharger.* Ital. *Scaricare.* Ger. Euttaden/den laſt oder burde abnemen. Hiſp. *Deſcargar.* Pol. *Cięzar zkladam.* Vng. *Meg kinnyebbitom.* Ang. *To vnlode.*] Terentius Hecyr. Ego nunc mihi ceſſo, quin hunc humerum exonerem pallio? ¶ Per tranſlationem accipitur pro eo quod eſt moleſtia quapiam aliquem liberare. Ibidem: Nos quoque amicos ejus exoneraſtis metu. ¶ Exonerare item ſeſe in mare amnes dicuntur, quum aquas alioqui ripas egreſſuras paulatim in mare emittunt. ¶ Exonerare ventrem. Martialis libro 10: Exoneraturas ventrem mihi Villica malvas Attulit, & varias, quas habet hortus, opes.

Exopinatò, adverb. [Vngaricè, *Vélet lenw'l.* Anglicè, *Vnlooked for, beſyde all hope and expectation.*] Hoc eſt, inſperatò, & præter ſpem. Liv. 4. ab Vrbe: Ipſe parte copiarum parvo circuitu locum maximè ſecretum ab tumultu petit, inde nec exopinatò adverſum hoſtem invadat.

Ex-ōpŏlĭs, ἐξώπολις, dicitur qui extra muros urbis habitat, quaſi extramuranus.

Ex-ōpto, as, are, act. p. Valde expeto, valde deſidero. [חמד *chamádh* אוה *iavách* חפץ *chaphéts.* ἐπιθυμῶ. Gall. *Souhaiter, deſirer.* Italicè, *Deſiderare grandemente, bramare.* Germ. Erwunſchen. Hiſpanicè, *Mucho deſſear, ò elegir.* Polonicè, *Winſzuie, życze.* Vngar. *Igen kéuánom.* Ang. *To wiſhe, to deſire feruentlie.*] Terent. And. Sed quem ego potiſſimùm exoptem nunc mihi, cui hæc narrem, dari? Cic. 1. Offic. Quæque majori parti pulcherrima videntur, ea maximè exoptant.

Ex-ōptātŭs, participium & nomen, Expectatus, deſideratus. [באוה נחמד *naavéh nechmádh.* ἐπιπόθητος, ὁ ἐπιποθητός. Gall. *Souhaité, deſiré.* Italicè, *Deſiato.* Germanicè, Erwünſchet. Hiſpanicè, *Codiciado, mucho deſſeado.* Polonicè, *Pożądany.* Vngar. *Kéuánatos.* Ang. *Wiſhed, deſyred earneſtly.*] Cicero pro Roſcio Amer. Non modò ut exoptatum inimico nuntium primum afferret, ſed etiam cruorem inimici, *&c.* Virgilius 2. Aeneid. Nec mihi jam patriam antiquam ſpes ulla videndi, Nec dulces natos, exoptatumque parentem. Cicer. ad Att. libro 5: Nihil exoptatius adventu meo, nihil charius. Exoptatiſſima gratulatio, Cicero ad Atticum, libro 4.

Ex-ōptābĭlis, le, adjectivum, Iucundus, ſuavis, qui exoptatur. [באוה נחמד *naavéh nechmádh.* ἐπιπόθητος, ὁ ἐπιποθητός. Gall. *Deſirable.* Italicè, *Deſiderabile.* Germanicè, Das zu erwünſchen iſt. Hiſpan. *Deſſeable.* Polonicè, *Wdzięczny, pożądliwi.* Vng. *Kéuánatos, kéuánando.* Anglicè, *Greatly to be wiſhed.*] Tempus exoptabile. Silius libro 11: Nec venerem interea fuit exoptabile tempus.

Ex-ōrābŭlă, orum, pluralis numeri, Ab Apuleio vocantur omnia artificialia argumẽta, quibus orator per vim eloquentiæ ludices exorat. ἀναπειστήρια.

Ex-ōrbĕo, es, exorbui, exorbitum, vel exorpſi, exorptum, act. ſ. Eſt forbendo exhaurio. [בלע *baldh* לע *láh* הלעה *hilléah.* ἐκπορθέω. Gallicè, *Humer & aualler ſans gouſter comme vn breuuage.* Italicè, *Sorbire.* Germanicè, Außſupffen. Hiſpanicè, *Sorber.* Polon. *Wichłiſtuie.* Vngar. *Ki ſziritsdlom, ki iſzom.* Ang. *To ſuppe vp all.*] Plautus in Epid. Iam ego me vertam in hirudinem atque horum exorbebo ſanguinem. Iuven. Satyr. 6: At tibi nunc curruca places, lachrymasq; labellis Exorbes. Idem Satyr. 18. per metaphoram in fœda ſignificatione uſus eſt, quũ ait: quot longa viros exorbeat uno Maura die. ¶ Exorbere civilem ſanguinem, per tranſlationem, pro avidè haurire, & copioſè effundere. Cic. 2. Philip. Guſtaras civilem ſanguinem vel potiùs exorbueras.

Ex-ōrbo, bas, act. p. Privo orbe oculorum, vel cæcum reddo. [שכל *ſchichchél.* ἐξοφθαλμίζω. Gall. *Aueugler; creuer ou oſter les yeux.* Ital. *Orbare, accecare.* Germ. Berauben, Blind machen Hiſp. *Cecar, ò priuar otro de los ojos.* Pol. *Oſl'iepiam.* Vngar. *Szémét kiváiom.* Ang. *To mak blind, to pull out the eyes.*] Exorbare animam dixit Plautus in Bacchide, pro occidere: Iam (*inquit*) ego animam amborum exorbabo oppido.

Ex-ōrbĭto, as, penultima correpta, n. p. Ab eo quod rectum eſt aberro, quaſi ex orbita recedo. [תעה *tahdh.* παρεκτρέπομαι, ἀφαρμοστέω τῆς ὁδοῦ. Gallicè, *Se deſuoyer du droict chemin.* Italicè, *Piegarſi dal ſentiero, dalla dritta via.* Germanicè, Verirren/ab dem rechten weg treten. Hiſpan. *Declinar ò errar y ſalir fuera del camino.* Polon. *Vſłepuie drogy.* Vngar. *Azigazutbol ki tántorodom.* Anglicè, *To go a ſtray, to wander out of the right way.*] Auguſt. libro 9. de Civit. Non eis cedentes ad aliquid approbandum vel perpetrandum quod exorbitet ab itinere ſapientiæ & lege juſtitiæ.

Exorbitantia, Zaſ. interpretatur, quæ ſunt extra limitanea, quæ ſunt irregularia, quæ ſunt enormata, & propemodum abſurda.

Ex-ōrcīſo, idem quod adjuro: [השביע *hiſchbiáh.* ἐξορκίζω. Polon. *Zaklinam.* Vngaricè, *Ki kénſzeritem.* Anglicè, *To coniure and chaſe away the deuill by adiuration and inuocation of the name of god.*] vocabulum magorum & impoſtorum. Vlpian. l. j. D. de extraord. cognit. Non tamen ſi incantavit, ſi imprecatus eſt, & ſi, ut vulgari verbo impoſtorum utar, exorciſavit: Non ſunt iſta medicinæ genera, tametſi ſint qui hos ſibi profuiſſe cum prædicatione affirment. Talium imprecationum meminit Plin. lib. 28. cap. 2.

Ex-ōrcīſmŭs,

Exorcismus, mi, m.s. Adjuratio: quum scilicet homini, dæmonive cuipiam magico carmine, necessitas imponitur proloquendi ea de quibus rogatur. [ἐξορκισμός. Pol. Zaklięcie. Vng. Eskűészél, valo kéſzertés, (axaz) erőltetés. Ang. Coniuration.] Quo genere adjurationis qui utuntur, Exorcistæ, ἐξορκισταί, Græco vocabulo appellantur: ἀπὸ τοῦ ἐξορκίζειν, quod est adjurare: pro quo & exorcizare nonnulli usurparunt: quod verbum sacra Scriptura aliquoties occurrit. Exorcitavit apud Vlpian. in l. j. de Var. cogn. qui ibidem indicat, id vulgare fuisse impostorum verbum: quod propriè significat obstringere religione: hoc est, alicujus animo religionem injicere: id est, metu religionis temeratæ percellere aut perterrefacere, quod & religione implere dicitur.

Exordĭnĕ, Sine intermissione. [תמיד tamidh. ἐξῆς. Gallicè, *Par ordre, sans interualle.* Ital. *Senza interpositione.* Germanicè, Ordentlich nacheinander. Hispan. *Sin entrepuesto.* Polonicè, Porządkiem. Vngaricè, Rendĕl, ẑwntelen. Ang. *Orderly, without interruption.*] Virgil. libr. 4. Georgic. Septem illum totos perhibent exordine menses Fievisse.

Exōrdĭum, dii, n.s. Initium, principium, exorsus, proœmium. [חחלה techillâch. προοίμιον, ἀρχή. Gall. *Commencement, prologue, entrée.* Ital. *Essordio, principio, commienciamento.* German. Anfang. Belg. Een beghinsel. Hisp. *Comieco,* Pol. Początek. Vng. Kezdet. Ang. *A beginning, or entrance.*] Cicero 1. de Inven. Atque hujus quoque exordium mali, quoniam principium boni diximus, explicemus. Est etiam exordium apud Rhetores prima pars orationis qua auditoris attentio captatur, benevolētia, & docilitas. Græci vocant προοίμιον. Autor ad Herenn. libr. 1: Exordium est principiū orationis, per quod animus auditoris vel judicis constituitur, vel apparatur ad audiendum. ¶ Pro eodem etiam legitur Exorsum in neutr. genere. Virg. 2. Georgic. non hîc te carmine ficto, Atque per ambages, & longa exorsa tenebo. Exordium est oratio animum auditoris idoneè comparans ad reliquam dictionem: quod evenit si eum benevolum, attentum, docilem fecerit. Exordiorum vitia. Vitia verò exordiorum hæc certissima, quæ summopere vitare oportebit, Vulgare, Commune, Commutabile, Longū, Separatum, Translatum, Contra præcepta. Vulgare exordium, est quod in plures causas potest accommodari, ut cōvenire videatur. Cōmutabile, est quod ab adversario potest leviter mutatū ex cōtraria parte dici. Cōmune, est quod nihilominus in hāc quàm in contrariam partē causæ potest convenire. Longū, est quod pluribus verbis aut sententiis ultrà quàm satis producitur. Separatum, est quod non ex ipsa causa ductum est nec sicut aliquod membrum annexum orationi. Translatum, est quod aliud conficit quàm causæ genus postulat, ut si quis docilem facit auditorem, quum benevolentiam causa desiderat, aut si principio utatur, quum insinuationem postulat. Contra præcepta, est quod nihil eorum efficit quorum causa de exordiis præcepta traduntur: hoc est, quod quum qui audit, neque benevolum, neq; attentum, neque docilem reddit, aut quo profectò nihil pejus est, ut contrà sic facit. Cic. de Invent. 1.

Exōrdĭŏr, iris, exorsus, Incipio, auspicor, ordior, exordium capio. [החל hechêl ἄρχομαι. Gall. *Commencer.* Ital. *Cominciare dar principio.* Ger. Anfahen/anheben. Belg. Beghinnen. Hisp. *Ordir y commencar.* Polonicè, Począnam. Vngar. *El kezdőm.* Ang. *To beginne.*] Plaut. in Asin. Pergam quò occepi, & ibi consilia exordiar. ¶ Est etiam hoc verbum Rhetoribus frequens, pro orationem auspicari, vel proœmio uti. προοιμιάζειν, αὐαρχεύεσθαι. Cicero de Orat. Qui non timidè ad dicendum accedunt, neq; in exordienda oratione perturbantur, penè videntur impudentes. Cicero 2. de Orat. Jubent exordiri ita, ut eum qui audiat benevolum nobis faciamus & docilem, & attentum. Sed hæ significationes translatæ videntur. Propriè enim exordiri textores dicuntur: quum telæ futuræ stamen instruunt: quo fit ut apud Ciceronem duo hæc, exordiri & pertexere, in eadem oratione sæpè conjuncta videamus: ut in tertio de Oratore: Pertexe modò Antoni quod exorsus es. Item: Ea quibus antè exorsa, & própè pertexta retexantur.

Exōrsus, participium. [מחל machél. προοιμιασάμενος, ἀρξάμενος, ἐξάρχων. Gall. *Qui a commencé.* Ital. *Chi ha cominciato.* German. Angefangen. Hisp. *El que commenca.* Polon. Począty, rozpoczęty. Vng. *El kezdvén.* Ang. *That hath begunne.*] Cicero pro Cælio: Quid tumultuaris soror? quid insanis? quid clamore exorsa verbis parvam rem magnam facis? Plaut. Persa: Hanc ego rem exorsus sum facetè & callidé.

Exōrsus, us, masc. q. Principium, exordium. [תחלה techillâh ἀρχὴ, προοίμιον. Gall. *Commencement.* Ital. *Cominciamento.* Germ. Anfang/anhebung. Hispan. *Comienca.* Polon. Zaczęcie. Vngar. *El kezdés, kezdety.* Ang. *A begining.*] Cicero pro Lege Manil. Sed pro vestri imperii dignitate atque gloria (quoniam is est exorsus orationis meæ) videte quem vobis animum susciendum putetis.

Exŏrĭŏr, exoriris, pen. prod. d. per quartam conjugationē, vel Exoreris, per tertiam, Nascor, emergo, exurgo. [זרח zarách מאח tsamath. ἀνατέλλω, ἀναφαίνομαι, κατασκάπτω. Gallicè, *Se lever & sourdre, naistre.* Ital *Nascere, vscir fuori.* Ger. Entstehen/auffgehen/entspringē Belg. Opgaen/ ontspringen. Hispan. *Nascer, saliendo à fuera.* Pol: Powstaie. Vng. *Föl támadok.* Ang. *To rise vp, to growe or spring vp.*] Virgil. 11. Aen. Exoritur clamorq; virûm, clangorque tubarum. Idem 12. Aeneid. Exoritur trepidos inter discordia cives. Virgil. 4. Aeneid. Exoriare aliquis nostris ex ossibus ultor. ¶ Aliquando pro recreari. Cicero ad Atticum libr. 7: Nunc venit idem usu mihi quod tu tibi scribis, quoties exortior: ego enim nunc paulùm exorior, & maximè quidem his literis quæ Roma afferuntur. ¶ Exoriri item dicitur quod repentè, & præter opinionem fit. Cicero contra Rullum: Repentinus Sylla nobis exoritur. Cic. 3. Offic. Sed repentè anuli beneficio rex exortus est Lydiæ. Exorta sunt hæc omnia à te. Id est, à te proveniunt. Terent. in Hecyr. A' Myrrhina hæc sunt mea uxore exorta omnia. ¶ Sidera quoque, dies, & aurora exoriri dicuntur, quum in nostro hemisphærio incipiunt apparere. Cicer. de Divin. Post solstitium Canicula exoritur. Catullus: Aurora exoriente vagi sub limina Solis.

Exōrtŭs, participium. [זרח zoredch מאח tsumeach. ἀνατείλας, ἀναφανείς. Gall. *Né, leué, venu, & sorti.* Ital. *Nato, levato, venuto.* German. Entstanden. Hispanicè, *Nacido, salido afuera.* Pol. Powstały. Vngaricè, *Föl támadot.* Anglicè, *That is risen or appeareth.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Ex poëta quodam: Fonteatum verò proles exorta repentè est.

Exōrtŭs, us, ui, m.q. Ortus. [זרח mizrách. ἀνατολή. Gallicè, *Naissance, leuemene, & source.* Italicè, Nascimento. Germanicè, Auffgang. Hispan *Nacimento y salida afuera.* Polonicè, Wzchod. Vngar. *Föl támadás, föl kelés.* Ang. *A rysing vp.*] Ad Herenn. lib. 3: Solis exortus, cursus, occasus nemo admiratur, propterea quòd quotidie fiant.

Exōrtīvŭs, a, um, adjectivum, Orientalis. [קדמוני kadmoní. ἀνατολικός. Gall. *Oriental, du costé d' Orient.* Ital. *Orientale* Ger. Des auffgangs. Hispan. *Oriental, de donde nasce el sol.* Polonicè, Wschodni. Vngaricè, *Föl támado, nap keleti.* Anglicè, *East, frome the east.*] Plinius libro 18. cap. 34: A' parte exortiva solstitialem habebit exortum. Idem libro 7. cap. 43: Negaverunt illi quenquam nonaginta partium exortivam mensuram (quod anaphoras vocant) transgredi: de varietate nascendi loquitur. Exortivam igitur mensuram: id est, eam quæ ortus nostri spatium complectitur.

Exōrno, Diligenter orno, magnificè apparo, instruo. [טאר peér עדה hadhâh. διαστολίζω, αὐαστολίζω, κατακοσμέω. Gallicè, *Parer, orner & accoustrer honnestement, embellir.* Italicè, *Apparecchiare, adornare, apparare.* Ger. Bezieren/herrlich zubutzen Belg. Verciere. Hispan. *Componer y afeytar.* Pol. Zdobie, chedoże. Vngar *Meg kesitŏm, meg szépitŏm.* Angl. *To deck, to trimme vp,*] Cicer. Fabio Gallo, lib. 7. Epistol. Ea enim signa ego emere soleo quæ ad similitudinem gymnasiorum, exornent mihi in palestra locum. Terent. in Evnuch. Ita visus est dudum, quia varia veste exornatus fuit. ¶ Ponitur aliquando pro suborno. Cicero 1. de Invent. Et utrúmne aliquem exornari oportuit, qui ista prohiberet, ac fieri non sineret, an non?

Exōrnātŏr, oris, m. t. [מטאר מפאר mephaér עדה hodhéh. κοσμητὴς, κοσμήτωρ. Gall. *Qui pare & orne, embellit & accoustre quelque chose.* Ital. *Chi orna & rassetta qualche cosa.* German. Ein zierer. Hisp. *Aseytador.* Pol. Ten ktory zdoby. Vngar. *El dĭsitŏ, szépitŏ.* Angl. *He that deched thinges.*] Cic. 2. de Orat. Cæteri non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.

Exōrnātĭo, onis, f. t. Ornamentum, vel ipse exornandi actus. [עדי hadhi תפארת tipheéreth. διακοσμὴ, κόσμησις. Gall. *Ornuement, parement.* Ital. *Ornamento, rassettamento.* Germ. Bezierung. Hispan. *Atauio, obra de componer y afeytar.* Pol. Ozdobienie. Vng. *Szépités, ékesités.* Ang. *A decking, trimming or apparelling.*] Vox est rhetoribus usitata, qui duplicem constituunt exornationem, rerum scilicet & verborum. Autor ad Herenn. libr. 1: Dignitas est elocutionis forma, quæ reddit ornatam orationem varietate distinguens. Hæc in verborum & sententiarum exornationem dividitur. Deinde subdit: Verborum exornatio est quę ipsius sermonis insignita continetur perpolitione. Sententiarum exornatio est quæ non in verbis, sed in ipsis rebus quandam habet dignitatem.

Exōro, pen. prod. act. p. Orando induco, seu orando impetro. [עתר hathár. δυσωπέω, ἐξιλεστεύω, καταδυσωπέω, λιτάδομαι. Gall. *Obtenir sa requeste, impetrer.* Ital. *Impetrare prègando.* Ger. Erbetten/mit bitten erlangē Belg. Verbidden Hisp. *Impetrar ò alcanzar lo que pedimos.* Polon. *Vprasżam.* Vng. *Könyörgéssel meg nyerŏm.* Ang. *To entreate and obtene by requeste.*] Terentius in Phorm. Nequeo te exorare ut maneas triduum hoc. Cicero 8. Philipp. Antè deterrere te, ne popularis esses, nō poteramus: ut nunc sis popularis, exorare non possumus. Idem Octavio: Ille ea tamen exorabat quæ volebat auferre: tu extorques. ¶ Invenitur etiā aliquando, prò vehemēter orare. Plaut. in Milite: Veneri pol habeo gra-

beo gratiam, Tandemq; exoro & quæso, ut ejus mihi sit copia Quem amo, quemque expetisso.

Exōrātŭs, participium. [בעותך *nehtár.* παρακληθείς, κατευπαρασκευάσθ, ἐπαγόμθ. Gall. *Impetré, obtenu par priere.* Ital. *Ottenito con preghi.* Ger. Erbetten/erlangt mit Bitt. Hispan. *Impetrado ò alcancado con preguntas.* Polon. *Vproszony.* Vngar. *Könyörgéssel meg engezteltetöt.* Ang. *Obteined by requeśt.*] Cicer. pro Cluent. Post exoratus, initio pecuniam poposcit.

Exōrātŏr, verbale, m. t. Qui orando impetrat. [עותך *hothér.* καταδέομθ, κατασκέπων, ἐπαγωγός. Gall. *Impetrant, obtenant sa requeste.* Italicè, *Impetrante, che obtiene.* Germanice, Ein erbetter/der mit bitten etwas erlangt. Hispan. *Aquel que aśt alcanca regando.* Pol. *Ten ktori nieco vprasza.* Vng. *Könyörgéssel meg nyerö.* An. *He that obteineth by requeśt.*] Terent. in Prologo Hecyræ: Orator ad vos venio ornatu prologi, Sinite exorator ut siem.

Exōrābĭlis, le, Qui exorari potest, placabilis. [בעותך *nehtár.* καταλλακτός, παραίκλητος, αἰδέσιος, εὐάγωγος. Gal. *De qui aisément s' impetrece qu' on demande.* Ital. *Da che si ottiene facilmente.* Ger. Wol zu erbetten. Hisp. *El del qual se alcanca facilmente lo que pedimos.* Pol. *Latwi do vproszenia.* Vngar. *Engezteltetheto.* Ang. *Of whome a thing is easily gotten by intreatie.*] Cicero ad Quintū Fratrem libro 1: Nam si implacabiles sunt iracundiæ, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa est levitas: quæ tamen (ut in malis) acerbitati anteponenda est. Hujus contrarium est Inexorabilis. Horatius in Arte: -honoratum si forte reponis Achillem, Impiger, iracundus, inexorabilis, acer, Iura neget sibi nata.

Exōrābĭlĭŏr, Comparativus. [Vng. *Meg engezteltethetöb.*] Seneca lib. 11. de Clement. cap. 20.

Exōrābŭlă, Exorandi modi. [Vngar. *Könyörgésre, kéréstre valo mód.*] Apuleius Florid. libr. 4: Igitur Enatheus, postquam cuncta illa exorabula judicantium, & decipulas adulterantium & artificia dicentium facilè perdidisset.

Exors, tis, Extra sortem. [λάκληρος. Gall. *Qui est sans, qui n' a point.* Italicè, *Non participe.* German. Vngetheilig/der eines dings nicht theilhafftig ist. Belg. Vndeelachtig. Hispan. *Cosa fuera desuerte.* Polon. *Ten ktori vczesnikiem nie iest.* Vngar. *Sors kw'uw'l valo, valami nékwl valo.* Angl *Peerles, without a matche.*] Cui contrarium est Consors. ὁμόκληρος. Virgilius 5. Aeneid. -nam te voluit rex magnus Olympi Talibus auspiciis exortem ducere honorem. Liv. 4. bell. Pun. Vnum esse exortem Punicæ amicitiæ: fœderisque secum facti. Sic Exors culpæ, apud eundem, lib 2. bell Pun.

Exōrsŭs, us, Vide EXORDIVM.

Exortŭs, us, Vide EXORIOR.

Exŏs, exossis, om. t. Sine osse. [ἄνοστος. Gall. *Sans os, qui n' a point il' os.* Ital. *Senza ossa.* Germ. Ohne bein. Hisp. *Cosa sin huessos.* Polon. *Bechosciowy, przeskost.* Vngar. *Tsontaelan, tsent nékwl valo.* Ang. *Boneles, without bones.*] Lucretius libro 3: Exos & exanguis tumidos perfluctuat artus. Plautus in Menæch. Faciam quod jubes, securim capiam ancipitem, atque hunc ego Senem exossem reddam.

Exōsso, as, act. p. Ossa detraho. [גרם *gerém.* ἐξοστόω. Gall. *Rompre ou oster les os.* Ital. *Disossare, cauar l' ossa.* German. Entgräten/die Bein herauß nemmen. Belg. Die Graten wtdoen. Hisp. *Desossar ò sacar los huessos.* Pol *Koscyi wibieram.* Vngar. *Tsontyát kiszedöm.* Ang. *To break or tak away the bones.*] Terent. in Adelph. Congrum istum maximū in aqua sinito ludere Paulisper: ubi ego venero, exossabitur. Apuleius: Exquamatus atq; exossatus piscis vix palpitat amplius. Colum. lib. 12 cap. 53: Ergo sitientē suem quum occideris, bene exossato: nam ea res minus vitiosam, & magis durabilem salsuram facit. ¶ Interdum significat ossa comminuere, vel confringere. Plautus in Amphit. Exossatum esse oportet quem probè percusseris. ¶ Exossatus etiam significat aliquando ossibus plenus. Persius Satyr. 6: -an prohibes? dic clarè: non audeo, inquis. Exossatus ager juxtà est. Hic enim Cornutus antiquus Persii interpres scribit exossatū agrum dici lapidibus plenum, propterea quòd lapides ossa terræ putentur, teste Ovid. libr. 1. Metam. -lapides in corpore terræ, Ossa reor dici.

Exostopes, ossium quorundam est redundantia, apud Gal.

Exōscŭlŏr, aris, com. p. [נשיקה *naschák.* καταφιλέω. Gall. *Baiser.* Ital. *Basciare.* German. Kussen/oder getüsset werden. Hispan. *Besar* Pol. *Całuie.* Vngar. *Meg tsokolöm.* Ang. *To kisse.*] Idem quod osculari.

Exōscŭlātĭo, verbale, f. t. [נשיקה *neschikáh.* καταφίλησις κόσις. Gall. *Vn baiser, baisement.* Ital. *Basciamento.* German. Kussung. Hisp. *El beso.* Pol. *Całowanie.* Vng. *Tsokolás.* Ang. *A kissing.*] Plinius libro 10. cap. 12: Aristoteles negat non hercule magis quàm in Aegypto ibin: sed illam exoscultationem quæ sæpè cernitur, qualem in columbis esse.

Exōsus, a, um, Ferè activè dicitur de eo qui odio habet. [שנוא *sanú. μισός.* Gall. *Qui hait, haineux, ou qui est hay.* Ital. *Che odia che è odiato.* Germ. Ein verhasser oder verhaßter. Hispan. *Cosa que aborresce, ò cosa aborrescida.* Polon. *Nien awisny, ten ktori nieznawiscy.* Vng. *Gyülölö.* Ang. *That hateth or deteśteth, or is hated.*] Virg. 5. Aen Iuppiter omnipotens, si nondum exosus ad unum, Trojanos, si quid pietas, &c. ¶ Accipitur aliquando & passivè, ut apud Gell. lib. 2. cap 18: Ejus Epicteti etiam de se scripti duo versus feruntur, ex quibus latenter intelligas, non omnes modò diis exosos esse.

Exŏtĭcŭs, a. um, penult. corr. Peregrinus, adventitius. [נכרי *nochri* נכר *nechár* ger. ἐξωτικός. Gall. *Qui est, vient ou est apporté d' estrange pays, estranger.* Italicè, *Forestiere.* Germanicè, Außlendtsch. Hispan. *Peregrino ò estrangero.* Polon. *Opcy, cudzoziemiecz.* Vngar. *Idegen, idöuemény.* Angl. *Stranger, brought out of a strange cuntrey.*] Plautus in Mostel. Non omnes possunt olere unguenta exotica: hoc est, aliunde apportata. Dictum exoticum ab ἔξω Græca præpositione, quæ foràs vel peregrè significat. Plautus Menæh. Istros, Hispanos, Massilienses, Illyricos, Mare superum omne, Græciamque exoticam, Orasque Italicas omnes sumus circumvecti.

Expāllĕo, es, n. s. Pallidus sum, vel fio. [חור *chaúr* הלבין *hilbín.* ὠχριάω, ἐξωχρᾶ γίνομαι. Gall. *Deuenir ou estre palle, pallir.* Ital. *Diuenir pallidó.* Germ. Erbleichen. Hisp. *Amarille cerse.* Pol. *Bledmieie.* Vngar. *El sárgulok.* Ang. *To waxe pale.*] Plinius Epist. 5: Expalluit notabiliter, quanvis palleat semper. Ovid. 6. Metam. Horruit infœlix, totoque expalluit ore.

Expallesco, scis, n. t. palleo, pallidus fio. Cic. ad Herenn. 7: Erubuisse, expalluisse, titubasse.

Expāllĭo, expallias, expalliare, act. p. Pallium auferre. [ἀφιμάτω, ἱμάτιον ἢ τριβώνα ἀποδύω. Gall. *Oster la robbe, desrober.* Ital. *Leuar la vesta, spogliare.* Germ. Den Rock oder Mantel dannen tegen/oder hinnemmen. Hisp. *Quitar la capa ò manto.* Pol. *Pł' aszcz odemuie.* Vngar. *Palásty át, el vonyom.* Angl. *To spoile one of clothes.*] Plautus in Cas. Neque quibus modis purgem scio me meæ uxori: expalliatus Sum miser.

Expālpo, pas, act. p. Elicio, & quasi palpationibus extorqueo. [טתה *pittáh.* ἀποθωπεύω. Gall. *Flatter & amaduower pour impetrer quelque chose, tirer par flatterie.* Italicè, *Tor qualche cosa da quelqu' vno per ingamo.* Germanicè, Mit schmeichlen vnnd flatterien etwas auß einem bringen. Hispan. *Alcancar alguna cosa con ligonias.* Polon. *Gł' askanim nieco ostrzniwam.* Vngar. *Ki tapodom, ki nyomom, ki tsalogatom.* Ang. *To flatter and gett any thing by flatterie.*] Plaut. in Aulul. Nunc servus Argentum à patre expalpabit. Idem Pœn. Quid faciam? A G. Exora, blandire, expalpa. M. Faciam seduló.

Expāndo, is, di, sum, act. t. Extendo, aperio, explico. [בתח *natáh* פרש *parás.* ἐξαπλόω, ἐκπετάννυμι. Gall. *Espandre, estendre, desployer.* Ital. *Spandere, aprire, aspiegare.* Ger. Außstrecken/außspannen. Belg. Wtstrecken Hisp. *Abirò tender hazia fuera.* Pol. *Wyciągam, rozpościeram.* Vng. *Ki terieszt öm.* Ang. *To displaye, to spred abroade.*] Colum. lib. 12. cap. 13: Hæ herbæ diligenter purgantur, & sub umbram expanduntur. ¶ Expandere dictis, explicare. Lucret. lib. 1: -& rerum naturam expandere dictis.

Expāndĭtŏr, verbale. [פרש *porés* פרץ *porés.* Vngar. *Ki terieszt ö.*] Plin. in Paneg. Neque enim solùm ut vagus ille expanditor amnis intra usurpata semper collium subsiterat, atque hæserat. Amnem expanditorem dixit, qui se extra alveum suum expandit & effundit.

Expango, is, ere, Figo, constituo. [תקע *takáh* קים *kajám.* καταπήγνυμι, κατασπηγνόω. Gall. *Ficher & attacher, mettre contre.* Ital *Constituire.* Germanicè, Nach ordnung hefften oder setzen. Hispan. *Constituyr.* Polon. *Wstikam, stawiam wrzad.* Vngar. *Meg szörözöm, le wetöm.* Ang. *To ordeine, to fasten or sett.*] Plin. libr. 2. cap. 26: Idemque ausus rem etiam deo improbam, annumerare posteris stellas, ac sydera ad normam expangere: organis excogitatis, per quæ singularum loca, & magnitudines signarem Loquitur de Hippardo.

Expăpillo, as, act. p. Vsque ad papillam denudo: unde brachium expapillatum dicitur: id est exercitum, inquit Festus. [μαζὸν γυμνόω, ὁκ μαζὸς περφέρω. Gallicè, *Descouurir la mamelle.* Italicè, *Scoprire fin alle mamelle.* German. Die brust entblössen. Hispan. *Despechiegar, ò echar fuera las tetas.* Polon. *Az do pierśi odkriwam.* Vngar. *Mind az kötszöig meg mezitelenitöm.* Ang. *To vn couer the breast.*] Plaut. Mil. Idem & cum nexu in humero, lævo expapillato brachio.

Expătĭŏr, aris, d. p. Aberro, vel latiùs egredior quasi spatium transeo. [התהלך *hithhallech.* περιπατέω. Gall. *Se pour mener.* Ital. *Passeggiare, spatiare, vagare.* German. Hinauß spacieren/herfür tretten: Item, sich spreyten. Hisp. *Passearse ò esparciarse.* Pol. *Przechodzę sie, sparceuie.* Vng. *Ki sétálok, ki ballagok.* Ang. *To walk abroade.*] Quint. lib. 2: cap. 10: Ex poëtica (ut verè dixerim) pueris themata tractare permittemus, ut expatientur. Ovid. 15. Metam. Ne tamen oblitis ad metam tendere longè Expatiemur equis. Plin. lib. 16. cap. 36: Hanc in insulis fluitantibus natamillam in ripis expatiantis lacus. Ovid, 1. Metam. Expatiata ruunt per apertos flumina campos.

Expatrĭātŭs,

Expatrītŭs, Qui patritius fuit. Zeno L. 8. C. de Senat. vel patr. Quoties viro fortè vel expatritio, &c. Hotoman.

Expatro, as, Patrò, perficio. [הִשְׁלִים *hiſchlim* הֵתֵם *bethém.* τελεόω. Gal. *Acheuer.* Ital. *Forrire.* German. Vollbringen/begehen. Hiſpanicè, *Acabar.* Polonicè, Wykoniwam. Vngaricè, *Meg tſelekeſzŏm, végbex viſzŏm.* Anglicè, *To perfyte and end.*] Catullus in Cæſarem: Quid eſt? an hæc ſiniſtra liberalitas parum expatravit?

Expăvĕo, n. ſ. expaves, penult. correpta, expavi, penult. prod. ſive Expaveſco, is, Terreor. [חָרַד *charádh* פָּחַד *pachádh.* ἐκπλήττομαι, φοβοῦμαι. Gallicè, *Eſtre eſpouuanté, auoir peur.* Italicè, *Spaſimare, ſmarirſi, auer timore.* Germanicè, Erſchrecken/mit zitteren ſich förchten. Hiſpan. *Temer con pauor.* Polon. *Lekam ſiacz drże.* Vngar. *El rettenŏk, meg rémwlŏk.* Ang. *To be afrayde or abaſhed.*] Livius 6. ab Vrbe: Quum ad id moris ejus inſueta expaviſſet minor Fabia, riſui ſorori fuit. Plinius libro 13. cap. 24: Non æſtuum non frigorum, non grandinum, aut nivis injuriam expaveſcit.

Expăvĕfăcĭo, Terreo, terrefacio. [*φοβέω.* Vngaricè, *Meg iſzŏm, el rettentŏm.*] Seneca epiſt. 86: Certi ſunt domitores ferarũ qui ſuaviſſima animalia, & ad occurſum expavefacientia hominem, cogant pati jugum.

Expăto, as, penult. correpta, In locum patentem me do, ut interpretatur Feſtus, vel in ſpatium me confero. Pacuvius: Expatant ſe omnes, publiceque oſtendunt.

Expĕcto, as, act. p. Maneo, operior: ab ex & ſpecto. [קָוָה *kaváh* יָחַל *jichél.* προσμένω, ἀναμένω, προσδέχομαι. Gall. *Attendre, deſirer.* Ital. *Eſpettare, attendere* Ger. Warten Belg. Wachten Hiſp. *Eſperar loque ha de venir.* Polon. Oczekiwam. Vng. *Várom.* Ang. *To tary or abide looking for.*] Solemus enim aliquid expectantes ſæpiùs exſpicere ánne veniat. Cicero de Amic. Amicorum cauſa honeſta faciamus: ne expectemus quidem dum rogemur. Terent. in Phorm. Semen quoad exſpectatis veſtrum. ¶ Ponitur pro deſiderare: quoniam quæ deſideramus, expectamus. πόθεω. Cicero 14. Philip. Antè verò quàm ea res quàm avidiſſimè civitas expectat, allata ſit, lætitiæ, &c. Terentius in Andria: Expecto quid velis: id eſt, deſidero ſcire quid velis. ¶ Item pro ſperare. προσδοκάω. Virgilius libro 1. Georgic. -ſed illos Expectata ſeges vacuis eluſit. ¶ Expectare, metuere. Cicero de Amicitia: De C. Gracchi autem tribunatu quid expectem, non libet augurari.

Expĕctatŭs, nomẽ ex participio, Cupitus, deſideratus, exoptatus. [מְיוּחָל *mejuchal* מִקְוֶה *mekuvéh.* προσδοκώμενος, ἐλπιζόμενος. Gall. *Attendu, deſiré.* Ital. *Aſpettato, deſiato.* Germ. Erwartet mit ſonderer begierd. Hiſp. *Eſperado lo que ha de venir, deſſeado.* Polonicè, *Oczekiwany z wielką pożądliwoſcią.* Vngaricè, *Kéuánatos, az kit ŏrŏmmel varunk.* Ang. *Deſyred, viſhed and looked for.*] Cicero Tironi libro 16: Nemo nos amat, qui te non diligat: charus omnibus, expectatusque venies. Idem: Nihil unquam expectatiùs fuit. Idem Planco libro 10: Intellexi enim te laborare, ut ad me mihi expectatiſſimæ literæ perferrentur. ¶ Expectatus, pro odioſo, ut Expectati parentes, inquit Donatus, dicuntur malæ vitæ & odio digni, quorum mors indies ſingulos expectanda ſit. Terent. in Adelph. -ſi eſſes homo, Sineres nunc facere dum per ætatem licet, Potiùs quàm ubi te expectatum ejeciſſet forás.

Expectātĭo, f. t. Deſiderium, ſpes. [תּוֹחֶלֶת *tocheleth* תִּקְוָה *tikváh.* ὑπομονή, προσδοκία, πόθη, πόθημα. Gall. *Attente, deſir.* Italice, *Aſpettatione, deſiderio.* Germanicè, Wartung mit begierd. Hiſpanice, *A quella obra de eſperar aſſi, eſperanza deſſo.* Pol. Oczekiwanie. Vng. *Várás, keménſzŏgel valo várás.* Ang. *A deſir, a looking for.*] Cicero ad Atticum libro 2: Quantam tu mihi moves expectationem de ſermone Bubuli? Vincere expectationem omnium: hoc eſt, opinionem & exiſtimationem ſuperare, Cicero 7. in Verrem.

Expectābĭlĭs, [Vngaricè, *Várándo, várhato.*] Tacitus libro 16: Quodque juvenalium ludicro parum expectabilem operam præbuerat.

Expectŏro, ras. penultima correpta; Extra pectus ejicio. [ἀποπτύω. Gallicè, *Ietter & mettre hors de l'eſtomach, decharger ſon cœur.* Italicè, *Mandar fuorì del petto.* Germanicè, Auß dem hertzen entladen/von hertzen ſchlahen. Hiſpan. *Echar fuera del pecho.* Vng. *Ki pŏkŏm, mellyemből, ki vetŏm.* Ang. *To caſt out of the breaſt, or ſtomacke.*] Cic. lib 3. de Orat. Tum pavor mihi ſapientiam omnẽ ex animo expectorat. Accius Epigono: Eloquere propriè, ac pavorem hunc meum expectora. Ex Nonio.

Expeculiatí, ſervi à Plauto dicũtur qui peculio ſunt exhauſti.

Expĕdĭo, dis, penultima correpta, act. q. Extrico, libero, & quaſi pedum ligamenta diſſolvo. [הֵרִיק *herik* הִתִּיר *hittédh* פִּתַּח *pittedch* חִלֵּץ *hitſchil* חָלַץ *chaláts.* ἀπαλλάω, ἀπολύω. Gall. *Deſpeſtrer, deliurer, deſpecher.* Ital. *Eſpedire, finire, ſchogliere.* German. Entledigen / ledig machen / entwirren. Belg. Loo maken / ontwerren. Hiſpanicè, *Deſembaracar, deſempachar, expedir.* Polonicè, Wiwadzam, ſzokow puſzczam. Vngar. *Meg ſzabaditom, meg óldom, el botſitom.* Anglicè, *To diſpatch, to rid, to ſett in readineſſe.*] Siſen. libr. 3 hiſtor. Inermes armat, impeditos expedit. Terẽtius in Andr. -vidén' mẽ tuis conſiliis Miſerum impeditum eſſe? D. At jam expediam. Idem Hecyr. Qui te expedias iis ærumnis? Al. quando pro extra fero, profero. Virgilius 1. Aeneid. - Cereremque caniſtris Expediunt. Expedire virgas: id eſt, proferre. Cicero 7. Verrin. Quum repentè hominem prripi, atque in foro medio nudari ac deligari, & virgas expediri jubet. ¶ Aliquando pro extollo. Virgilius 12 Aeneid. Tum verò augurium Rutuli clamore ſalutant, Expediuntque manus. ¶ Expedire item, eſt utile ſeu bonũ, ac neceſſarium eſſe. συμφέρειν. Sed hoc tantùm in tertia perſona ſingularis vel pluralis numeri. Terentius in Heavton. Expedit bonis eſſe vobis. Idem in Phorm. Noſtrate culpa facimus ut malos expediat eſſe, Dum nimiùm dici nos bonos ſtudemus atque benignos. ¶ Eſt etiam eventum habere αὐδέειν. Plautus in Amphit. Nequiter penè expedivit.

Expĕdītŭs, a, um, nomen ex participio, Promptus, paratus, nullis impedimẽtis oneratus. [אוֹרֵךְ *murák* מְעֻכָּב *mehuttádh* מְסֻתָּם *mephuttách* מְשֻׁלָּל *mutſchál* חָלוּץ *chalúts.* εὐχερής, ἐνδεκτικός. Gallicè, *Preſt & apparelle.* Italice, *Eſpedito, prompto.* German. Fertig/gerüſt/ vnverhindert. Belg. Gheteet. Hiſpanicè, *Aparejado, expedido.* Polonice, *Gotowy, darsky, niezatrudniony.* Vngar. *Serémy, kéſz.* Anglicè, *Readie, in readineſſe, not letted, diſpatched.*] Cicero pro Mil. Fit ei obviam Clodius, expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis. Idem 11. Philip. Expedito nobis homine, & parato. P. C. opus eſt. Expedita cœna, brevis & ſuccincta apud Plinium in epiſt. ¶ Expeditum iter. Cic. ad Atticum libro 16: Omnibus copiis te implicet, ne ad me iter expeditum tibi ſit. ¶ Expedita via: hoc eſt, facilis, nihilque habens impedimenti, aut obſtaculi Idem de Amic. Reditus in cœlum optimo cuique expeditiſſimus eſt. ¶ Expeditior labor, facilior, apud Colum. libro 2. cap. 4. ¶ Expediti milites, dicuntur levioris armaturæ & ſine impedimentis. γυμνῆται, ὀξυφόροι, ἐξωμῖδι. Saluſt. Iugur. Legionem cum qua hyemabat, & quamplurimos poteſt Numidas equites pariter cũ occaſu Solis expeditos educit. Expedita legio, expeditus exercitus expeditæ ſubſidia, in quibus milites ſunt levis armaturæ, & [illegible] huc illuc perducuntur. Livius 4. bell. Pun. Cata legione expedita profectus. Cic. ad Caton. lib. 14. Epiſt. Qui [illegible] dveſperaſceret, expedito exercitu ita noctu iter feci, ut, &c.

Expĕdīte, adverbium, Celeriter, facilé. [ἐυπόρως, εὐπόρως. Gall. *Facilement, ſans empeſchement, aiſeement.* Italicè, *Facilmente, ſpeditamente.* Germanicè, Fertigtlich / leichtlich. Hiſpanicè, *Liueramente.* Polonicè, *Barzopreſko, łatwie.* Vngarice *Kunnyen, kéſzŏn.* Ang. *Without cumbrance, quick ly.*] Cicero 2. de Invention: Sed ut expeditiùs ratiò tradatur, ea quæ propoſuimus, brevi nominabuntur. Col. libr. 2. cap. 10: Et ſine vento purgari expeditiſſimè ſic poterit

Expĕdītĭo, onis, f. t. Exercitus, apparatus belli, bellum. [גְּדוּד *gedhúdh.* ἐκστολή, στρατεία. Gallice, *Vne deſpeche, vn voyage de guerre.* Italicè, *Speditione, viaggio da guerra* Germanicè, Ein fertige rüſtung / ein zug. Belg. Eenen tocht. Hiſpanice, *El exercito, ò la hueſte, ò la ida à la guerra.* Polon. Wyprawa, wiprawa woyſkowa. Vngarice, *Hadi kéſzŏlet.* Anglice, *A ſetting forth of warre, a voyage.*] Curtius 8. bell. Gall. Deinde omne impedimentorum agmen, quod tamen erat mediocre, ut in expeditionibus eſſe conſuevit. Et ſuſcipere expeditionem. ἐπιστρατεύειν. ¶ Ponitur aliquando pro confectio. Autor ad Herennium: Habet paucis comprehenſa brevitas multarum rerum expeditionem.

Expĕdrĭŏnālĭs, [Vngar. *Hadhoz valo, hadi.*] Spartianus in Nigro: Hic fuit tantæ ſeveritatis, ut cùm milites quoſdam in caveo argenteo expeditionis tempore vivere vidiſſet, juſſerit omne argentum ſemoveri de uſu expeditionali.

Expello, lis, expuli, act. t. Ejicio. [גָּרַשׁ *gereſch* הִדִּיחַ *hiddiách.* ἐξωθέω, ἐκβάλλω. Gallicè, *Ietter vn bouter hors, parfaire.* Italicè, *Caciàr fuori, ſcacciare.* Germanicè, Außtreyben. Belg. Wtdryven. Hiſpanice, *Empuxar à fuera* Polonice, Wypędzam, Vngarice, *Ki w'zŏm.* Anglicè, *To put or thruſt out, to drive away.*] Plautus: Ancillam domo expulit, Cæſar 3. bell. Civil. Magnis copiis cum ſorore Cleopatra gerens bellum, quam paucis antè menſibus perſuos propinquos atque amicos regno expulerat. Horatius 2. Epiſtol. 2: Expulit helleboro morbum, bilemque meraco Idem: Naturam expellas furca tamen uſque recurret. Ovid. libr. 8. Metamorph. Ut vero eſt expulſa quies, fur tardor edendi.

Expulsĭo, onis, f. t. [מִדּוּחַ *maddu ích.* ἐκβολή. Gall. Dechaſſement, *repoſſemont.* Italice, [illegible] German. Außtreybung. Hiſpanice, *Empuxamiento a fuera* Pol. Wygnanie. Vngar. Kiwetes. Angl. *A thruſting or driuing out.*] Cic. Parad. Quæ expulſiones vicinorum, qui latrocinia in agris, &c.

Expulsŏr, verbale, m. t. [מְדִיחַ *maddiách* גֹּרֵשׁ *goreſch* ἐκβολεύς, ἐκπεμπτής, ἐξωθητής. Gall. *Celui, qui iette & pouſſe hors, deſchaſſeur.* Ital. *Chi caccia fuori.* Germ. Ein außtreyber. Hiſpan.

El que

El que empuxa afuera, empuxador. Pol. *Tén ktori wigania.* Vngar. *Ki w'xő.* Ang. *He that putteth out.*] Cic. pro Quintio: Iſte bonorum poſſeſſor, expulſor, ereptor.

Ex-pūlſim, adverbium à frequenti pulſu. [Vngar. *Ki w'xue.*] Varro: Purgatum ſcito, quoniam videbis Romæ in foro ante lanienas pueros pila expulſim ludentes. Nigidius Grammat. Cujuſmodi genus adverbiorum motu quodam venit, ut expulſim, curſim. Ex Nonio.

Ex-pūltrīx, [מדחת *maddáchath* רשת *goréſcheth.* *ἡ ἀπωθοῦσα, ἡ ἐλάτηρος.* Gall. *Celle qui chaſſe dehors.* Italice, *Donna' che caccia fuori.* German. *Ein außtreyberin/außjagerin.* Hiſpan. *La que empuxa afuera, empaxadora.* Polonicè, *Ta ktora wipedza.* Vngar. *Ki wxő aʒxony.* Anglicè, *She that putteth forth.*] Cicero 5. Tuſc. Philoſophia expultrix vitiorum.

Ex-pūlſo, as. [*δωκάζω, ἐξωθίζω, πολὺς ἐλαύνω.* Vngar. *Ki verőm, ki w'xőgetőm.*] Frequentat. Martial. Si me nobilibus ſcis expulſare ſiniſtris, Sum tua: ſi neſcis ruſtice, redde pilam.

Ex-pēndo, dis, di, ſum, act. t. Pondero. [תכן *tachán.* *ζυθμαΐμαι.* Gall. *Poiſer, payer, examiner.* Ital. *Miſurare à peſo, peſare.* German. Außwägen/erwägen. Belg. Weghen. Hiſp. *Peſar, medir al peſo.* Pol. Vwazam. Vng. *Meg mérőm, meg hánylom verőm.* Ang. *To weigh, to examine ſtreictlye, to ſpend money, to paye.*] Plautus in Aſinar. Quot pondo te cenſes eſſe nudum? At pol ego qui te expendi ſcio, nudus vinctus centum pondo es, per pedes quando pendes. Idem Rud. Aurum auro expendetur, argentum argento exæquabimus. ¶ Quando que ſignificat exactè examino, cōſidero. *λογίζομαι, ἐξετάζω.* Cic. lib. 1. Offic. Quæ cōtemplantes expendere oportebit quid quiſq; habeat ſui, eadēq; moderari. ¶ Quandoque luere, exolvere. *ὑπάνειν.* Virg. 2. Aen. -& ſcelus expendiſſe merentem Laocoonta ferunt: id eſt, perſolviſſe. Sic expendere pœnas ſcelerum. Virg. 11. Aen. Supplicia, & ſcelerū pœnas expendimus omnes. ¶ Aliquando idem eſt quod erogo, conſumo. *ἀναλίσκω, καταδάπανω.* Vnde expenſa vocamus in rationib. id eſt, in uſum aliquē erogata, de quibus paulò póſt.

Expenſŭs, participium, Datus: cui opponitur Acceptus. [בתכן *nithchán.* *ζυθμηθὲς, ἀναλογισθέις.* Gall. *Poiſé, examiné, conſidere'.* Ital. *Peſato, eſſaminato, conſiderato.* Germ. Gewägen/betrachtet Hiſpan. *Peſado, conſiderado.* Polonicè, Widany. Vngaricè, *El költetetőt.* Anglicè. Weighed, conſidered.] Aurum expenſum, Cicer. pro Flac.

Ex-pēnsă, æ, & Expenſum, ſi, Sumptus: hoc eſt, quod in uſum aliquem erogatur. [*δαπάνη.* Gall. *Deſpenſe, emploite.* Italicè, *Eſpeſa.* Germanicè, Das außgeben/vntoſt. Belg. Ontoſt. Hiſp. *El gaſto, ò expenſa.* Pol. Wydatky, koſzt. Vn. *Költség.* Ang. *Expence, coſt, charge layed out.*] Plaut. in Trucul. Vſuraria accipiat illicò expenſa. Plin. lib. 33. cap. 3: Et adhuc expenſa in rationibus dicuntur. ¶ Expenſum ferre, eſt ſcribere ſe pecuniam dediſſe: ut ſcribit Aſconius: ut quū per ſingula expenſi nomina ſummam quandā expenſam adſcribimus. Nomina autē vocantur in rationibus, quos nunc *articulos* dicimus. Cicer. 3. Verrin. Homo ſtultiſſime & amentiſſime tabulas quum conficeres, ſatis te elapſurū omni ſuſcipione arbitrabare, ſi quibus pecuniā credebas, iis expenſum non ferres, neque in tuas tabulas ullum nomen referres? Idem: Quum tot tibi nominibus acceptum Curtii referrent, quid proderat tibi expenſum illis non tuliſſe? Neque ſolùm de pecunia, ſed etiam de aliis rebus dicitur. Cęl. Ciceroni: Mentio facta eſt de legione ea quam expenſam tulit Cajo Cæſari Pompejus. Iabolenus de Supell. leg. l. Qui veſtem omnem, & res plurium generum, ſupellectilis nomine expenſo ferre ſolutus erat.

Ex-pēnsārĕ, apud Iuriſconſultos, eſt expenſam pecuniam conſignare ac tradere. [Vng. *Költő penzt meg pőtſetőlny, kexbe adni.*] Scævola D. lib. 40. Tit. 5. l. 41: Cupito exactionem commiſerūt, isque nummos redactos expenſavit eiſdem tutoribus. ¶ Interdum expenſare eſt compenſare. Macrob. Satur. lib. 1. cap. 13: Alternis ternos vicenosque intercalares expenſabant intercalationibus quatuor.

Ex-pērgo, gis, experſi, experſum, act. t. [נזה *nazáh* שרה *ſcharáh.* *ἀνίημι, ἀναχαίνω, βρέχω.* Gall. *Faire ſoudre, faire leuer, eſueiller, exciter.* Italicè, *Aſpergere, bagnare, ſpruzzare.* Germanicè, Außſprützen/ mit beſprengen naſſ machen. Hiſpanicè, *Mojar, ò rociar.* Pol. Wskrapiam. Vngar. *Meg öttőzőm, vizzel meg hintőm.* Ang. *To ouerſprinkle with licour.*] Compoſitum à ſpargo, idē eſt quod madefacio, ut docet Servius in illud Virg. 3. Aeneid. -ſanies ſq; experſa natarent Limina.

Ex-pērgo, gis, rexi, rectū, act. t. Quaſi exporrigo, à ſomno excito. [העיר *hehír.* *ἀναπνίζω, ἀνεγείρω.* Gall. *Eſueiller.* Ital. *Suegliare, excitare.* Germanicè, Auffwecken/ erwecken. Belg. Oper wecken. Hiſpan. *Deſpertar.* Polonicè, *Budze, wzbudzam.* Vngar. *Föl ſerkentőm.* Ang. *To waken.*] Accius in Antig. Heu vigiles properate, expergite pectora tarda Sopore, exurgite. Gell. lib. 6. cap. 10: Iſta re animos juvenum expergebat.

Ex-pērrēctŭs, [כעור *nehór.* *διεγερθὰς.* Gall. *Eſueille'.* Ital. *Suegliato, deſtato.* German. Aufferwecket. Hiſpan. *Deſpertado.* Polon. Wzbudzony. Vngar. *Föl ſerkent, (auagy) föl ſerkentetet.* Anglicè, *That wakeneth him ſelf.*] Participium, ut quibuſdam placet: quanquam rectiùs videtur ſenſiſſe Diomedes, qui hoc à verbo expergiſcor deduci maluit, cujus etiam ſignificationem retinet. Experrectus enim dicitur teſte Feſto, qui ſponte evigilavit. Cicero 1. de Divin. Quum autem experrectus eſſes hora ſecunda ferè, *&c.*

Ex-pērrēctŭs, nomen: ut, Experrecta nobilitas. [Anglicè, Wakened.] Cicero pro Sext. Roſc. Idcircóne experrecta nobilitas armis atque ferro Remp. recuperavit, *&c.* Colum. libr. 9. cap. 7: Vt apricum habeant apes matutinum egreſſum, & ſint experrectiores.

Ex-pērgŏr, paſſivum. [Vngar. *Föl ſerkentetőm.* Angl. *To be wakened.*] Lucret. lib. 5: -expergi quo poſſit vis animai. Lucil. Ego è ſomno pueros, quum mane expergitur, clamo.

Ex-pērgītŭs, penultima correpta, participium. [כעור *nehór.* *διυπνισθὼς, ἐξυπνισθὼς.* Gall. *Eſueillé, reſuſcité.* Ital. *Suegliato, reſuſcitato.* German. Erwecket. Hiſp. *Deſpertado.* Polon. Zbudzony. Vng. *Föl ſerkent, föl ſerkentetet.* Ang. *Wakened out of a ſleape.*] Lucretius libro 3: Nec quiſquam expergitus extat, Frigida quem ſemel eſt vitai pauſa ſecuta. Verbum eſt antiquitate obſoletum; pro quo, ut inquit Feſtus, expergefactus dicere ſolemus. Vſus quoque Varro eſt libro 6. de ling. Lat. Quum, *inquit*, non modò Epimenides poſt annos quinquaginta expergitus, à multis non cognoſcatur.

Ex-pērgīſco, is, & Expergefacio, & Expergifico, activam ſignificationem habent pro excitare. [העיר *hehír.* *ἀνεγείρω.* Gall. *Eſueiller, exciter.* Ital. *Eccitare, ſuegliare, deſtare.* German. Erwecken. Hiſpan. *Deſpertar à otro.* Polon. Obudzam. Vngar. *Föl költőm, föl ſerkentőm.* Ang. *To awak one out of his ſleape, to raiſe vp.*] Plin. lib. 22. cap. 13: Vrtica lethargicos expergiſcit tactis cruribus, magisque fronte. Sic enim legit Perottus, & Perottum ſequutus Calepinus: quāquam bona pars exemplarium quæ hodie in manibus verſantur, expergiſci modo infinito legendū oſtēdunt, ut dependeat à Cogit, ſuperioris clauſulæ verbo: ut ſit ſenſus: Vrtica cogit expergiſci, *&c.* Aulus Gellius: Ingenio expergificando ratus idoneas. Plaut. Curcul. Magnum flagitium probrumque expergefacis Phædrome. Autor ad Heren. lib. 4: Terrore ſubito expergefacit Italiam tumultus. ¶ Expergiſcor autem paſſivam habet ſignificationem, quemadmodū expergefio, aut certè neutralem abſolutam. Cicero: Expergiſcimini aliquando, atque exurgite. ¶ Ab expergiſcor ſit Experrectus, ſecundum Diomedem: expergitus autem ab expergor: & expergefactus ab expergefio. Feſtus ita diſtinguit, ut experrectus ſit, qui per ſe evigilare cœpit expergitus, ab alio excitatus, quē ſolemus dicere expergefactum. ¶ Legitur & expergiſco, neutrum abſolutum pro expergiſcor. Pomponius Agamemnone ſuppoſito, ut citat Nonius: Nequis miraretur, quum tam clarè tonuerit, ut ſiquis dormitaret, expergiſceret.

Ex-pērgēfăcĭo, cis, Excito è ſomno. [העיר *hehír.* *ἀνεγείρω.* Gal. *Eſueiller.* Ital. *Eccitare dal ſomno, deſtare.* Ger. Auffwecken vō ſchlaaf. Hiſp. *Deſpertar.* Polon. Wzbudzam ʒeſnu. Vngar. *Föl ſerkentőm.* Angl. *To awak one out of his ſleepe.*] Cic. 6. Verr. Si fortè expergefacere te poſſes, Autor ad Heren. lib. 4: Italiam tumultus hic expergefecit metu ſubito.

Ex-pērgēfāctŭs, a, um, excitatus. [Vngar. *Föl ſerkent.* Ang. *Wakened out of ſleepe.*] Suet. in Cal. cap. 38: Gloriatusq; eſt expergefactę ſomno Cæſoniæ, quantū egiſſet, dū ea meridiaret.

Ex-pĕrĭŏr, riris, expertus, Probo, tento, periculum facio. [בחש *nichéſch* נסה *niſsáh* חקר *chakár.* *δοκίμεια ποιοῦμαι, πειρῶμαι.* Gall. *Experimenter, eſprouuer, eſſayer.* Italicè, *Prouare, fare eſperienza.* German. Erfahren/verſuchen. Belg. Verſoecken. Hiſp. *Experimentar.* Pol. *Doſwiadczam ſie.* Vng. *Meg kéſértőm meg probálom.* Ang. *To aſſay, to trie, to prooue.*] Plautus in Amphitr. Experiri iſtuc mavelim me, quàm mihi memorarier. Cicero ad Att. libro 7: Itaque omnia experiar: & ut ſpero, aſſequar. Terent. in Eunuch. Omnia priùs experiri conſilio, quàm armis ſapientem decet. ¶ Item experiri ſimpliciter, vel experiri jus, vel experiri jure, eſt lege agere, & actionem intendere. *ἀγωνίζομαι, δίκην λαγχάνειν:* inde ducto verbo quòd qui rem aliquam judicio petunt, ii quod juris ſe ad eam rem petendam habere arbitrantur, id ad judices tentandi & experiundi cauſa exponunt. Cicero pro Quintio: Fuit procurator qui cum experiri poſſet. Idem pro Qu. Roſcio: Experiri ſummo jure. Vlpian. l. Prætor ait. ff. Vi bonor. rapt. In eum in anno quo primum experiundi poteſtas fuit, in duplum: poſt annum, in ſimplum actionem dabo.

Ex-pĕrĭens, nomen ex participio, Expertus, peritus. [מכחש *menachéſch* מבסה *menaßéh* חקר *chokér.* *πειρώμενος.* Gallicè, *Qui experimente.* Italicè, *Eſperimentante.* German. Erfahrend. Hiſpanicè, *Experimentador.* Pol. *Doſwiadczony, biwal'y.* Vng. *Forgot. ſokat kéſértőt, eſzes.* Ang. *Expert, skilfull.*] Horat. 1. Epiſt. Et decus & pretiū rectè petit experiens vir. Ovid. 1. Amor. -ingenii eſt experiētis amor. Cic. 5. Verr. Nympho eſt Centuripinus, homo

homo gnavus & industrius, experientissimus ac diligentissimus arator. Item vir experiens: ut, Cic. pro Aul. Col. Quas literas A. Aurius vir fortis & experiẽs, & domi nobilis, M. illius Aurii propinquus in foro palàm multis audientibus quũ adesset Opianicus recitat.

Expērtus, participium, sive nomẽ ex participio, quod ferè activè accipitur. [מבחש *menachéfsch* מנסה *menaßéh* חקר *chokér.* πεφασάνδρω, ἔμπειρος. Gal. *Expert, esprouué, experimenté, rusé.* Ital. *Prouato, esperimentato.* Ger. Erfahren. Hisp. *Experimentado.* Pol. *Ten ktori sie doznał' dostwiaczył'.* Vng. *Meg Késértõ; probálo.* Ang. *Expert, that hath experience, practised.*] Senec. in Thyeste: Venenũ in auro bibitur: loquor expertus. Virg. 1. Aeneid. -vos & Cyclopea saxa Experti, revocate animos. Cic. 2. de Orat. Dicam enim tibi Catule non tàm doctus quàm (id quod est majus) expertus. ¶ Aliquando etiam passivé. Plinius lib. 6. cap. 13: Experta prodimus: hoc est, usu cognita. ¶ Hinc fit compositum Inexpertus, intentatus. ἀπάρατος, ἄπειρος. Virg. 4. Aeneid. Nequid inexpertum frustra moritura relinquat.

Expertĭssĭmus, superlativus. [Vng. *Iol meg probálo késértõ (auagy) probáltatot késértetõt.*] Suet. in Tiber. cap. 19: Confidens ut ajebat ostento sibi, ac majoribus suis in omni ducatu expertissimo.

Experientĭă, f. p. Cognitio nullo docẽte per usum reperta, & propriè singularium, ars enim universalium est, teste Aristot. lib. 1. Met. Periclitatio, usus, exemplum. [חקר *chekér.* ἐμπειρία, δόκιμος. Gall. *Experience, essay, espreuue, preuue.* Ital. *Esperienza.* Ger. Erfahrung Hisp. *La experiencia.* Pol. *Doswiaczenie, doznanie.* Vng. *Kwõmb kwõmb dolgoknak meg késértése, probálása.* Ang. *Experience, practise.*] Manil. lib. 1: Per variòs usus artem experientia fecit. Exemplo monstrante viam. Planc. ad Ciceronem, libro 18: Quæ si adventus meus represserit, agam gratias fortunæ, constantiæq; meæ, quæ ad hanc experientiam excitavit. Virg. 1. Georg. -atq; apibus quanta experientia parcis.

Experimentum, ti, n. s. Experientia. [חקר *chekér.* δόκιμος. Vng. *Meg probálás kesértés (aZaZ) aperenczа.* Ang. *A triall or proofe.*] Plin. in Paneg. Discat igitur Ægyptus, credatq; experimento, non alimenta se nobis, sed tributa præstare. Idem in Epist. Inde abortus, & ignoranti uteri triste experimentum. Quintil. lib. 3. cap. 8: Quja facillimè ad consentiendum homines ducuntur experimentis.

Expers, tis, om. t. Carens, seu vacuus, quiq; rei alicujus nullam habet partem. [חסר *chasér.* ἄμοιρος. Gall. *Qui n'a point, qui est sans.* Ital. *Senza parte, non participe.* Ger. Vntheilhafftig/nicht genossig. Bel. Niet deelachtich. Hisp. *Cosa que no toca alguna parte.* Pol. *Ten ktori rzeczy nie do stał', ktoremu nie vdZelono, nie doszedł:* Vng. *Wres, részetlen.* Ang. *Without parte, without experience.*] Cicer. 2. de Orat. Antonium omnino omnis eruditionis expertem atque ignarum fuisse. Plaut. in Amphit. Dives operis, & laboris expers. Cic. 6. Verr. His quidem temporibus in omni orbe terrarum vacui, expertes, soluti, ac liberi fuerunt ab omni sumptuum molestia. Apulejus: Homo rudis, omniũ bonarum artium expers. Sic expers doloris, qui nõ sentit dolorem. Expers mortis, qui non moritur. Expers lucis, qui non habet lucem. ¶ Iungitur etiam ablativo. Plaut. Persa: Ea res me domo expertem facit: id est, me abesse domo facit. Idem in Asin. Dono te ob illud dictum ut expers sis metu. Salust. in Catil. Neq; quo periculum aliis faceremus: sed uti corpora nostra ab injuria tuta forent, qui miseri, egentes, violentia atq; crudelitate fœneratorum pleriq; patria, sed omnes fama atque fortunis expertes sumus.

Expēs. Spe omni destitutus: ab ex, & spes, sed s abjicitur. [ἄελπις; Gall. *Qui a perdu, toute esperance, sans espoir, desesperé.* Ital. *Senza speranza, disperato.* Ger. Ohne hoffnung. Hisp. *Cosa sin esperanca.* Pol. *Bez nadzeie, ten ktori nadzeie utracył'.* Vng. *Reménségtelen, reméntelen.* Ang. *Destitute of all hope.*] Horat. in Arte Poët. -quid hoc; si fractis enatat expes Navibus, ære dato qui pingitur. Tacit. lib. 5: Mox ubi expes vitæ fuit, meditatis compositisq; diris impetebatur. Ovidius Epist. 6: Eiret inops, expes, cæde cruenta sua.

Expĕto, tis, penult. corr. act. t. Avidè cupio, opto, desidero. [חמד *chamádh* אוה *iauádh* חפץ *chaphéts.* ἐφίεμαι. Gall. *Demander & desirer fort, conuoiter & requerir.* Ital. *Desiderare auidamente.* Ger. Vast begeren oder heuschen. Bel. Geet begáren/eyfschen. Hisp. *Dessear, codiciar.* Pol. *Pożądam, żiczę sobie.* Vng. *Abitatossan kéuánom.* Ang. *To desire much, to endeuour to gett.*] Cicero 1. Offic. Expetũtur divitiæ cùm ad usus vitæ necessarios, tùm ad perfruẽdas voluptates. Plin. lib. 12. cap. 24: Aspalathi radix expetitur unguentis. ¶ Expetere pœnas ab aliquo. Cicer. pro lege Manil. Vt mihi quidem videantur dii immortales, etiamsi pœnas à populo Rom. ob aliquod delictum expetiverint, &c. ¶ Expetere preces à Deo, pro precari Deum. Plaut. Rud. Qui sunt qui à patrona preces meas expetentes sunt? ¶ Supplicium expetere. Liv. 6. bell. Punic. Tanta aviditas supplicii expetendi, tanta sanguinis nostri hauriendi est sitis. ¶ Accipitur aliquãdo expetere, pro evenire: sicut appetere, pro adventare. Plaut: in Amphit. Ergo in servitute expetunt multa iniqua.

Expĕtẽns, participium. [מתאוה *mitheavvéh* חמד *chomédh:* ἐφιέμενος, ὀρεγόμενος. Gall. *Desireux.* Ital. *Desideroso.* Ger. Begerend/erwünschend. Hisp. *Codicioso.* Pol. *Pożądaiący.* Vng. *Kéuáno.* Ang. *That desyreth much; desyrous.*] Plin. lib. 12. cap. 17: Capræ malefícum frondibus animal, odoratorum verò fruticum expetentius. Consilia sana expetens, Senec. Hippol.

Expĕtītus, participium, Cupitus, desideratus. [בחמד *nechmádh* באוה *naauéh.* ἐπιθυμητὸς, ὀρεκτός. Gall. *Desire, conuoité.* Ital. *Desiderato, bramato.* Ger. Begert/oder erwünscht. Hisp. *Desseado, codiciado.* Pol. *Winszowany.* Vng. *Kéuánatos.* Ang. *Desired greatly.*] Vt Complexus expetiti, Senec. Thyest.

Expĕtīsco, is, ere, Vehementer desidero. [חמד *chamédh* אוה *iavváh.* ἐφίεσθαι. Gall *Conuoiter, desirer fort.* Ital. *Desiderare grandemente, bramare.* Ger. Hefftig begeren. Hisp. *Mucho dessear.* Pol. *Bardzo pożądam.* Vng. *Fõlõtte igen kéuánom.* Ang. *To couet and desire earnestlie.*] Plaut. in Mil. A luculenta, atque festiva fœmina, Quæ te amat, tum quæ expetiscit pulchram pulchritudinem.

Expĕtĕsso, is, ere, Petere, desiderare, [חמד *chamédh* אוה *iavváh.* ἐπιθυμεῖν. Gall. *Demander, requerir, desirer.* Ital. *Chiedere, desiderare, demandare.* Ger. Begeren. Hisp *Dessear, demandar.* Pol. *Pożądam.* Vng. *Kéuánom, kérõm.* Ang. *To requir.*] Plaut. in Trinum. -sed hoc non liquet, Nec satis cogitatum utram potiùs harum mihi artem expetessam. Idẽ in Asin. Vltrò amas, ultrò expetessis, ultrò ad te accersi jubes.

Expicio, (Cujus frequentativum est expecto) ab ex præpositione, & inusitato verbo specio.

Expĭlo, las, pen. prod. n. p. Diripio, spolio. [שלל *schalál* בזז *baZáZ* שסה *schas* שסה *schasáh.* σκυλεύω, σκυλεύω. Gall. *Piller tout, desrober furtiuement.* Ital. *Fraudare, rubbare con inganno.* Ger. Gentzlich berauben/außplunderen. Bel. Berooven. Hisp. *Robar, ò saltear.* Pol. *Odzieram, obieram, łupie.* Vng. *Meg nyúzom fosztom, meg koppasztom, meg fosztom.* Ang. *To pill or polle, to tak by extortion.*] à Græco πιλῶ: id est, complano. Quòd qui è domo supellectilem detrahunt, æquare ac complanare omnia videantur. Inde apud Iurisconsultum titulus est de Crimine expilatæ hæreditatis: cujus criminis convicti, extraordinariè solent coërceri. Cicero in Part. Si socio spolias, ærarium expilas. Ovid. lib. 3. Metam. Expilatq; genis oculos. Iul Matern. Si luna à Mercurio defluens feratur ad Martem, in diurna genitura, faciet effractores, fures, & qui templa semper sacrilego furore expilent. Cic. 6 Verr. Quum in suspicionem venissent suis civibus, fanum expilasse Apollinis.

Expīlātus, participium. [שסוי *schasúi.* σκυλευθείς. Gall. *Pillé.* Ital. *Rubbato.* Germ Beraubet/außgeplundert. Hisp. *Robado, ò salteado.* Pol. *Obłupiony, złupiony.* Vng. *Meg koppasztatot, meg fosztatot.* Ang. *Robbed, pilled.*] Cicero 3. de Orat. Quia quoniã jam aliunde non possumus, sumenda sunt nobis ab iis ipsis à quibus expilati sumus. Idem pro Cluent. Armarium expilatum pecunia ablata.

Expīlātĭo, onis, f. t. [בזה *biZáh* משסה *meschisáh.* σκυλεύσις, ἁρπαγή. Gall. *Pillement, pillerie.* Ital. *Pellamento, rabbamento.* Ger. Beraubung/plünderung. Hisp. *Aquella obra de robar ò saltear, robamento.* Pol. *Zplundrowanie.* Vng *Meg koppasztás, meg fosztás.* Ang. *A spoyling, a robbing.*] Cic. 2. Offic. Tanta sublatis legibus & judiciis expilatio, direptioq; sociorum.

Expīlātŏr, oris, m. t. Fur, depredator. direptor. [בזז *boZeZ* שסה *schosh.* συλητὴς, συλαγωγὸς, ἁρπαγεύς. Gal. *Pillart, pilleur.* Ital. *Ladro, rubbatore.* Ger. Ein reuber/der einen außplünderet. Hisp. *Robador, ò salteador.* Pol. *Widzierca, łupieżca.* Vng. *Nyúzo fosztó.* Ang. *A spoyler, a robber.*] Cicer. ad Quint. Fratr. lib. 1: Quum urbs custodem, non tyrannum: domus hospitem, non expilatorem recepisse videatur. Expilatores (inquit Asconius Pædianus) sunt fures atrociores, qui ne pilum quidem relinquunt in corpore spoliatorum. Innuens nimirum expilatores à pilis evellendis dictos. Cui tamen sententiæ refragatur pi syllabæ quantitas, quæ in verbis expilo, & compilo producitur, quum in nomine pilus corripiatur.

Expingo., gis, act. t. Pingo. [חק *chak* חקה *chikkáh.* ἐκγράφω, ἐκτυπόω. Gall. *Depeindre.* Ital. *Dipingere.* Ger. Malen. Hisp. *Pintar.* Pol. *Maluie.* Vng. *Kirom.* Ang. *To paynte, and drawe out the shape of a thing.*] Cicer. 5. Tuscul Qui motus hominum, qui ferarum, quum ita expictus est, ut quæ ipse non viderit, nos ut videremus effecerit. Plin. lib, 33. cap. 7: Quoniam & pericula expingimus, nequis miretur & rogos pingi.

Expĭo, as, are, act. p. Purgo, mundum ac purum facio, placo. [כפר *chippér* חטא *chittéh* נקה *nikkáh.* καθαίρω, ἁγνίζω, ἐκθεοπροπεῖσθαι. Gal *Purger, reparer.* Ital. *Purgare, mondare, nettare.* Ger. Reinigen: *Item,* Büssen. Hisp. *Purgar, ò alimpiar por sacrificio.* Pol. *Bł'agam, czyszczę.* Vng. *El tõrlõm, meg tiszttitom.* Ang. *To purge by sacrificé.*] Livius lib. 1. ab Vrbe: Itaq; ut cædes manifesta aliquo tamen piaculo lueretur, imperatum patri, ut filium expiaret pecunia publica. Plinius in Epistol. Dum se prægnantem esse

puellariter neſcit, ac per hoc quædam cuſtodienda prægnantibus omittit, facit omittenda: quem errorem magnis documentis expiavit, in ſummum periculum adducta. ¶ Expiare ſcelera: id eſt, punire. Cicer. in Piſonem: Tua ſcelera dii immortales in noſtros milites expiaverunt: id eſt, propter te afflixerunt noſtros. Saluſt. De Rep. conſt. ad Cæſarem: Neque Barbaro ritu cæde cædem, & ſanguine ſanguinem expiandum.

Expĭātŭs, part. Purgatus. [מכטר *mechuppér* מחטא *mechuttá* בכטר *nichchaappér* כטר *chuppár* מבקה *menukkéh*. καθαρθείς. Gall. *Purgé*. Ital. *Purgato*. Germ. Gereyniget / verſünet. Hiſp. *Purgado, alimpiado*. Pol. Oczyſzczony, zyednany. Vng. *El tŏrŏltetet, meg tiſztitatot*. Ang. *Cleared by ſacrifice, purged*.] Cicero 1. Philip. Quem potes recordari in vita tibi illuxiſſe diem lætiorem, quàm quum expiato foro, diſſipato concurſu impiorum, &c.

Expĭātĭo, onis, f. t. [כטר *chippúr* חטאת *chattáth*. ἁγνισμός. Gall. *Purgation*. Ital. *Purgacione*. Ger. Reinigung / büſſung. Hiſp. *Aquella obra de alimpiar aſsi, purgation*. Pol. Czyſzczenie. Vng. *Meg tiſztitás el tŏrlés*. Ang. *A cleenſing, a purgation*.] Cicer. 1. de Legib. At verò ſcelerum in homines atque impietatum nulla expiatio eſt.

Expĭābĭlĭs, le, Purgabilis & facilis expiatu: [ἀκάθαρτος. Gall. *Purgatif, qui ſe peut purger*. Ital. *Cheſi può purgare*. Ger. Leichtlich zu reynigen oder zu büſſen. Hiſp. *Coſa que ſe puede purgar por ſacrificio*. Pol. *L'atwi do poprawy, do oczyſzczenia*. Vng. *Meg tiſztithato, el tŏrŏlhetŏ*. Ang. *That may be purged*.] ut, Expiabilis religio, apud Cic. 4. Tuſcul. Bellum expiabile. Idem 13. Philip. Sed hoc primùm videndum eſt P. C. cum omnibúsne pax eſſe poſſit: an ſit aliquod bellum expiabile, in quo pactio pacis lex ſit ſervitutis. Id eſt, neceſſarium, & expiandi gratia ſuſceptum piaculo admiſſo. Budæus.

Expĭāmēntum, ti, n. ſ. Expiatio. [Vng. *Meg tiſztitás, el tŏrlés*. Ang. *A purging by ſacrifice*.] Expiationis autem necis humanæ ab imprudentibus admiſſæ exemplum videre licet apud Herodotum, lib. 1. quo in loco Crœſi meminit nuptias filii ſui celebrantis. Quum autem (*inquit*) filii nuptias Crœſus in manibus haberet, advenit Sardeis quidam calamitate præditus, manibusq; impuris, nátione Phryx. Hic quum ad Crœſi ædes acceſſiſſet, gĕnĭlĭq; inſtituto, rituq; patrio poſtulaſſet ſibi ut liceret expiamenti optati compotem eſſe, Crœſus eum expiavit. Budæus.

Expīro, as, penult. product. are, n. p. Spiritum emitto, efflo, exhalo. [רוח *ghauáh* נשיח *hippiach*. ἐκπνέω. Gal. *Rendre l'eſprit, ietter l'haleine ou vent dehors*. Ital. *Spirare, mander fuori il fiato*. Ger. Außathmen / außblaſen: Item, ſterben. Bel. Wiblaſen / ſterven. Hiſp. *Soplar, eſpirar, ò embiar afuera el eſpiritu*. Pol. *Dech wypuſzczam, wmieram*. Vng. *Lékeki botsátotki lehellŏk*. Ang. *To breath out, to die, to yeelde the ghoſte*.] Lucil. lib. 3: Expirans animam pulmonibus æger agebat. Aliquando per ſe plenum eſt, ut, Expiravit: id eſt, mortuus eſt. ἐξηνδρωσεν. Liv. 2. ab Vrbe: Inter primam curationem expiravit. ¶ Tranſlatè Plin. in Paneg. Ita verò quæ civitas quinquies, atq; etiam ſexies Conſules vidit, non illos qui expirante jam libertate, per vim ac tumultum creabantur: hoc eſt, declinante libertate, ac peſſum eunte.

Expīrāns, participium. [רוח *ghoneáh* נשיח *mappiach*. ἐκπνέων. Gall. *Qui rend l'eſprit*. Ital. *Chi gitta fuori il vento o'l fiato*. Germ. Außblaſend / außathmend. Hiſp. *El che eſpira ò echa y embia, el eſpiritu*. Pol. *Odichaca*. Vng. *Lélkeki botsátó ki ſuo, lehelles*. Ang. *Yeelding the ghoſte*.] Lucret. lib. 2: Sanguinis expirans calidum de pectore flumen.

Expīrātĭo, onis, f. t. [נשיח *mappách*. ἔκπνοσις. Gall. *Expiration, exhalation*. Ital. *Eſpiratione, ſnaporamento*. Ger. Außblaſung / außathmung. Hiſp. *Echamiento del eſpiritu*. Pol. *Oddech*. Vng. *Lélkeki botsátás, ki lehelles*. Ang. *A yeelding of the ghoſte*.] Cicero 2. de Nat. deor. Ejuſdemq; expirationibus aër alitur & æther, & omnia ſupera.

Expīſcŏr, expiſcaris, Indago, percontor, diligenter inquito: translatione à piſcatoribus tracta, qui piſcium latebras diligenter perſcrutantur. [חקר *chakár* בקש *bikkéſch*. ἐξανεξερεύνησις, ἀνάκρισις. Gall. *S'enquerir ſoigneuſement*. Ital. *Peſcare, inueſtigare*. Ger. Erforſchen / mit fleiſſiger nachfrag erſuchen. Hiſp. *Peſcar, buſcar*. Pol. *Wywiadie ſie wibadnie*. Vng. *Szorgalmaroſſan tudakózom*. Ang. *To ſearche diligentlie*.] Terent. in Phorm. Perinde expiſcare, quaſi nŏ noris. ¶ Quandoq; lucrifacio, elicio. ἁλιεύω. Plaut. Tandemq; neſcio quid ab eo expiſcatur.

Expīſſo, as, are, Spiſſum facio, denſo, conſtipo. [συμπήγνυμι. Gall. *Faire ou rendre eſpez*. Ital. *Speſſire*. Ger. Dick machen. Hiſp. *Eſpeſſar, hazer eſpeſſo*. Pol. *Geſzcze*. Vng. *Meg ſoritŏm*. Ang. *To mak thick*.] Plin. lib. 5. cap. 13: Semine trito expreſſus, & Sole denſatus in paſtillos, necat ſanguinē expiſſando. Idem lib. 20. cap. 7: Expiſſatum lac.

Explāno, as, pen. prod. act. p. Planū facio: [עבה *hibbáh* ישר *iſchſchér* סלל *ſal* באר *béer* טרש *paráſch*. κατασκάπτω, διαμαλλίζω. Gall. *Applanir & vnir, declarer, donner à entendre*. Ital. *Spianare, manifeſtare, dechiarare*. Ger. Gletten / ebnen: Item, erklären / verſtändlich machen. Bel. Effen maten. Hiſp. *Declarar, ò allanar lo aſpero, ò eſcuro*. Pol. *Gładzę, zdobię*. Vng. *Meg ſimitom*. Ang. *To mak plane and euen*.] ut, Explanatus, in denos pedes cortex, apud Plinium lib. 16. cap. 8. ¶ Explanare etiam eſt declarare, manifeſtare, exponere. [πρωῦν, δηλῶν. Pol. *Iaſnię wiragam*. Vng. *Meg magyarázo*.] Terent. in Phorm. Quem amicum tuum ait fuiſſe iſtum? explana mihi. Cic 7. Verr. Explanandum eſt enim diligentiùs eorum cauſa qui locum ignorant. Idem 3. Tuſc. Non enim verbo ſolùm poſuit voluptatem, ſed explanavit quid diceret. Saluſt. in Catil. De cujus moribus hominis pauca prius explananda ſunt, quàm initium narrandi faciam. ¶ Explanari, paſſivum. Cic. 1. Acad. Poſt argumentis, & quaſi rerum notis ducibus utebantur ad probandum & concludendum id, quod explanari volebant. Idem 1. Offic. Qualis differentia ſit honeſti & decori: facilius intelligi quàm explanari poteſt.

Explānātŭs, particip. um. [מתרש *mephoráſch*. διηγημένος. Gal. *Declaré*. Ital. *Dichiarato*. Ger. Erklärt / erleütert. Hiſp. *Declarado*. Pol. *Wyiaſniony*. Vng. *Meg magyaráztatot*. Ang. *Declared, made ſmoth*.] Cic. 1. Academ. In lingua etiam explanatam vocŭ impreſſionem ponebant.

Explānātē, adverbium, Apertè. [היטב באר *heteb baér*. πρανῶς, δηλως, σαφῶς. Gall. *Clairement, manifeſtement*. Ital. *Chiaramente, manifeſtamente*. Ger. Klärlich / heitet. Hiſp. *Clara y manifeſtamiente*. Pol. *Iaſnie, iawnie*. Vng. *Nyiluán, magyarán*. Ang. *Planelie, cleerlie*.] Cicero in Orat. Erit igitur hæc facultas in eo quem volumus eſſe eloquentem, ut definire rem poſſit: neq; id faciat tàm preſsè & anguſtè, quàm in illis eruditiſſimis diſputationibus fieri ſolet: ſed cum explanatius, tùm etiam uberius, & ad commune judicium popularemq; intelligentiam accommodatius.

Explānātŏr, oris, m. t. Qui interpretatur & exponit. [מבאר *mebaér* מרש *porésch*. σαφηνιστης, πρωνητης. Gall. *Expoſiteur, qui declare et donne à entendre*. Ital. *Chi dechiara, dichiaratore*. Ger. Ein erklärer / außleger. Hiſ. *Declarador, y llanador*. Pol. *Wykładac, obiaſniacz*. Vng. *Magyarázo, feytŏgetŏ*. Ang. *An expounder*.] Cicer. 2. de Divinat. Sunt enim explanatores, ut Grammatici Poëtarum.

Explānātĭo, onis, f. t. Explicatio, enodatio, interpretatio. [מרשה *paraſcháh*. δήλωσις, ἀνάπλυξις, περιφασις. Gall. *Declaration, expoſition*. Ital. *Dichiaratione, eſpoſitione*. Ger. Erklärung / erleüterung / außlegung Hiſp. *Declaramiento, llanamiento* Pol. *Wykładac, obiaſnienie*. Vng *Magyarázás, feytegetés*. Ang *A declaring, a making manifeſt*.] Cicer. 1. de Divin. Item igitur ſommis, vaticinationibus, oraculis, quòd erant multa obſcura, multa ambigua, explanationes adhibitæ ſunt interpretum. ¶ Explanatio item figura eſt Rhetorum, de qua vide autorem ad Herenn. libro 4.

Explānābĭlĭs, [Vng *Ki terieſztheto, meg magyaraztato*.] Seneca lib. 1. de Ira: Et vox eſt quidem, ſed non explanabilis, & perturbata & ineffic ax. de animalium voce

Explānto, as, are, n. p. Plantas evello. [ἐκριζόω, ῶ. Gall. *Deſplanter, tranſplanter ce qui eſt plante d'vn lieu en autre*. Ital. *Spiantare, ſuellere*. Ger. Außjäten / außpflantzen. Hiſp *Deſplantar, arrancar plantas*. Pol. *Zſzczepuwibiam, wirwam*. Vng *Ki gyomlálom*. Ang. *To pull vp that is ſett*.] Colum. lib. 4, cap: 14: Pampini ſe capricohs illigent ſuis ne ventis explantentur. Idem lib. 5. cap. 9: Antequam explantes arbuſculam, &c.

Explēndeſco, is, ere, n. t. Luceo, emineo. [נגה *naghâh*. ἐκφαίνομαι. Gall. *Reſplendir, reluire*. Ital. *Riſplendere*. Ger. Hinauß ſcheinen Hiſp. *Reſplandecer*. Pol. *Lsnieie*. Vng. *Ki tetszŏm, fenlŏm, tündöklŏm*. Ang *To ſhyne, to giue light*.] Sueton. in Tit. Veſp. cap. 2: in puero ſtatim corporis animiq; dotes explenduerunt magis ac magis deinceps per ætatis gradus forma egregia.

Explĕo, ples, act. f. Impleo, compleo, ſaturo, ſatio. [מלא *malé* השביע *hubiah*. ἐμπιπλῶ, ἀναπληρόω. Gall. *Remplir, combler, aſſouuir, contenter*. Ital. *Satiare, impire, compire*. Germ. Erfüllen Bel. Vervullen. Hiſp. *Hinchir, hartar*. Pol. *Wypełniam, naſiżă*. Vng. *Meg tŏltŏm, ki tŏltŏm, bé téllyeſitŏm*. Ang. *To fill, to ſatuſie*.] Componitur à præpoſitione ex & verbo pleo, quod aliquando in uſu fuit, factum ex nomine Græco πλέω ſive πλέος. Cicer. de Orat. Neq; inferciens verba, quaſi rimas expleat. Virgil. libro 4. Georg. Improbus ingluviem ranisq; loquacibus explet. Saluſt. Neque prius jugulandi finis fuit, quàm Sylla omnes ſuos divitiis explevit. ¶ Interdum compleo, perficio. Virgil 6. Aeneid. Diſcedam, explebo numerum, reddarq; tenebris Plinio libro 36: Vlcera eorum purgant leniter, explentq; cicatrices, & emendant. ¶ Interdum conſolor. Terent. in Heaut. Hem tot mei ſolius ſoliciti ſunt cauſa, ut me unum expleant. ¶ Interdum exonero: nam ex, quandoq; privativa eſt. Ennius: Navibus explebant ſeſe, terrisq; replebant. Vide Servium. Explere animum curis, pro exonerare. Terentius in Hecyra: Exple animum; teq; hoc crimine expedi. ¶ Explere animum, pro ſatisfacere animo. Terentius in Andr. Dum tempus ad eam rem tulit, qui animum ut expleret ſuum.

Explētŭs, participium, Completus, perfectus. [מלא *malé*. ἐμπεπλησμένος,

πεπληρωμένος, πλήρης, ἐνίωτος. Gall. *Remply, plein, perfaict.* Ital. *Pieno fornito, perfetto.* Germ. Erfüllt. Hiſp. *Hinchido, lleno, perfecto.* Pol. Wipełniony. Vng. *El végeſzitetet, betelliteſedöt, megtöltetöt.* Ang. *Filled, made full.*] Cicer. 2. de Finib. Habes undiq; expletam, & perfectam Torquate formam honeſtatis.

Explētĭo, onis, f. t. Impletio, perfectio. [מלא *meló*, ἐκπλήρωσις. Gall. *Remplissement, perfection.* Ital. *Empimento, perfettione.* Germ. Erfullung. Hiſp. *Hinchimiento, perfecion.* Pol. Wipełnienie. Vng. *Betöltés, megtökélles, betellyeſedés.* Ang. *A filling, a perfyting.*] Cicer. 5. de Finib. In eâq; expletione naturæ ſummi boni finem conſiſtere.

Explēmēntum, ti, n. ſ. [מלא *meló.* ἐκπλήρωμα. Vng. *Betellyeſités, betöltés.*] Idem. Senec. Epiſt. 111: Si ſcieris cacumina arborum, explementum eſſe ventris.

Explēbĭlĭs, le, Quod expleri poteſt. [ἐκπληρωτός. Gall. *Aiſé à remplir, aſſouuir & contenter.* Ital *Coſa che ſi può empire, contentare:* Germ. Das gut zu erfullen iſt. Hiſp *Coſa que ſi puede hinchir y contentar.* Pol. *L'atwi do Wipełnienia.* Vng. *Betöltheto, bétellyeſithető* Ang. *That may be filled or ſatiſfied.*] Cicer. 4. Tuſc. Indigentia, libido explebilis.

Explēnūnt pro explent, ſcripſerunt veteres, ut annotavit Feſtus Pompeius.

Explĭco, as, act. p. explicŭi, & explicavi, explicitŭ, & explicātum. Extendo, evolvo: & propriè de iis rebus dicitur, quæ plicis involutæ ſunt: [גלל *galál* פשט *paſchát* פרש *parás.* ἐκπλύνω, αὐτλίσσω. Gall. *Deſployer, eſtendre, mettre au large.* Ital. *Diſuolgere, ſpiegare.* Germ. Auffwickeln/zerthun/auffthun. Bel Van den anderen ſtrecken/ontuouwen. Hiſp. *Deſplegar.* Pol. *Rozwiiam, rozpagam, rozkł'adam.* Vng. *Kiſeytöm, kiránczolmobki oldozom.* Ang. *To diſplay, to vnfolde.*] ut, Explicare veſtes, Cic. Explicare velā, Plaut. Explicare plagas, Martial. ¶ Dicitur & de aliis rebus. Virgil. 2. Georg. Sed trudit gemmas, & frondes explicat omnes. Martial. de pavone, lib. 13: Miraris quoties gemmantes explicat alas. Ovid. atq; explicat enſem. ¶ Explicare aciem, ſive ordines, ſive agmen, ἐξελίσσειν πρὸ φάλαγγος, dicuntur Imperatores quum milites ſuos in patentem locum exponunt ad concertationem ineundam. Liv. 4. ab Vrbe: Planiciem in medio non parvis modò excurſionibus ad prælia, ſed vel ad explicandas utrinq; acies ſatis amplam habebant. ¶ Explicare literas, ſive epiſtolam, pro aperire, & clauſam reſerare, apud Ciceronem ad Quintum Fratrem, lib. 3. ¶ Explicatam eſſe urbem in plano loco, pro diſpoſitam eſſe & deſcriptam. ¶ Explicare & diffundere umbram: id eſt, reddere. Martial. lib. 1: Claudia diffuſas ubi porticus explicat umbras. ¶ Explicare negotium aliquod, ſive mandatum, pro abſolvere, expedire, exequi. Explicare ſe laqueis, & periculis, pro liberare. ¶ Explicare, interdum idem eſt quod curare: ut explicare pecuniam, annonam: Calliſtrat. l. 31. D. de re judic. Si qui tamen per contumaciam, magis quàm quia non poſſint explicare pecuniam, differant ſolutionem. Sic explicare annonam, curare eſt, ut in promptu ſit. Cæſar lib. 2. bell. Gall. Legiones quartamdecimam & ſextā & ex hybernis ab Arari educit, quas ibi explicandæ rei frumētariæ cauſa relictas ſuperiore commentario demōſtravimus: Id eſt, ut per eos faciliorem haberent rem frumentariam. ¶ Transfertur etiam ad res obſcuras & difficiles, & pro explanare, atq; clariùs reddere ponitur. [באר *beér* פרש *paráſch:* ἐξηγοῦμαι, ἀναφωνίζω. Gall. *Expliquer, declarer.* Ital. *Dichiarare, eſponere, eſplicare.* Ger. Erklären/außlegen. Hiſp. *Declarar lo eſcuro.* Pol. *Wikł'adam, obiaśniam.* Vng. *Meg magyarázom.* Ang. *To declare, or expone.*] Cic. ad Att lib. 13. Quòd me hortaris, ut eos dies conſumam in Philoſophia explicanda: id eſt, in ſcribendo aliquid planiùs in Philoſophia. Ad eundem, lib. 10: Meas cogitationes omnes explicavi tibi ſuperioribus literis.

Explĭcĭtŭs, pen. cor. partic. Explicatus, explanatus. [מפרש *mephoráſch* סם שלם *ſchalém: ἀνεπλυγμένος, διεπλυγμένος.* Gall *Expoſé, accompli, acheué, perfaict.* Ital. *Perfetto, fornito.* Germ. Erklärt Hiſp. *Expueſto acabado y perfecto.* Pol. *Wył'ożony.* Vng. *Meg feytetet, meg magyarázlatot.* Ang. *Diſplayed, exponed, ended.*] Cic. Attic. lib 9: Quanquam à te ejus quoq; rei juſta defenſio eſt explicita: hoc eſt, explicata & explanata. ¶ Explicitus liber, pro abſoluto. Martialis lib. 14: Quo vis cunq; loco potes hunc finire libellū, Verſibus explicitū eſt omne duobus opus.

Explĭcĭtĭŭs, comparat. ab explicitus nomine. [Vng. *Nyiluábbă, magyarábbă.*] Cæſ. 1. bel. Civil. Sed ex propoſitis conſiliis duobus, explicitius videbatur ad Ilerdam reverti.

Explĭcātĭo, ſ. t. Explicandi actus: [מפרש *miphrás.* ἀνάπλωσις. Gall. *Deſployement.* Ital. *Spiegamento.* Ger. Erklärung/außlegung. Hiſp. *Aquella deſplegadura.* Pol. *Wikł'ad, obiaśnienie.* Vng. *Meg feytés, meg magyarázás.* Ang. *An vnfolding, an expoſition.*] ut, Rudentis explicatio, Cic. 1. de Divin. ¶ Explicatio, declaratio. [פרשה *paraſcháh.* δήλωσις.] Cic. 3. de Finib. Multumq; ad ea quæ quærimus, explicatio tua iſta profecerit.

Explĭcātŭs, us, m. q. aliud verbale ejuſdem ſignificationis. [Vng. *Meg magyarázás, meg feytés.* Ang. *An vnfolding or opening out.*] Cic. de Nat. deor. lib. 3: Quibus non vulgaris in curſu gradus: ſed mollis alterno ciurum explicatu glomeratio. Idem: Hæc ferè dicere habui de natura deorum, non ut eam tollerē: ſed ut intelligeretis quàm eſſet obſcura, & quàm difficiles explicatus haberet.

Explĭcātŏr, toris, m. t. Qui aliquid explicat aut exponit. [פרש *poréſch* מבאר *mebaér.* ἐξηγητής, ἀναφωνητής. Gal. *Qui declare & donne à entendre.* Ital. *Chi dichiara & fa intendere.* Ger. Ein erklärer. Hiſp. *Declarador, el que declara lo eſcuro.* Pol. Wikł'adacz. Vng. *Meg feytő, magyarázo.* Ang. *He that exponeth or declareth.*] Cic. in Orat. At laudatus eſt ab omnibus, fatèor: ſed ita ut rerum explicator, prudens, ſeverus, gravis: non ut in judiciis verſaret cauſas, ſed ut in hiſtoriis bella narraret.

Explĭcātrīx, fœm. t. [פרשת מבארת *poréſcheth mebaéreth.* αὐαπλώσασα. Gall. *Celle qui declare & donne à entendre.* Ital. *Donna che dichiara.* Germ. Ein erklärerin. Hiſp. *Declaradora, la que declara.* Pol. *Taktora wiklada.* Vng. *Meg magyarázo.* Ang. *She that exponeth.*] ut, Explicatrix orationis perpetuæ, eſt vis dicendi, Cic. 1. Acad.

Explĭcābĭlĭs, le. [ἀναπλωτός. Gall. *Facile & aiſé à declarer & expliquer.* Ital. *Facile da dichiarare.* Germ. Das man leichtlich erklären mag. Hiſp. *Coſa que facilmente ſe puede declarar.* Pol. *L'atwi do wił'ożenia.* Vng. *Kiſeythető, meg magyarázhato.* Ang *That may be declared.*] ut, Explicabilis menſura. Plin. lib. 4. cap. 13: Toto autem hoc mari ad Scaldim uſq; fluvium Germanicæ accolunt gentes, haud explicabili menſura.

Explĭcābĭlĭtĕr, Adverbium explicaté. [Vng. *Magyarán, nyilván.*] Diomedes Grammaticus lib. 1.

Explĭcātē, adverbium, pro clarè & aperté. [היטב באר *hetéb baér.* δήλως, σαφῶς, τρανῶς. Gall. *Clairement, apertement.* Ital. *Chiaramente, aperteimente.* Ger. Klärlich/heitet. Hiſp. *Clara y deſplegadamente.* Pol. *Iasnie.* Vng. *Nyiluán, magyarán.* Ang. *Planely, cleerly.*] Cic. 3. de Orat. Qui diſtinctè, qui explicatè, qui abundanter, qui illuminatè, & rebus & verbis dicunt.

Explōdo, explodis, penult. product. exploſi, exploſum: Ab ex & plodo, cum ſono ejicio, quod fit quū rem quę non placuit, clamore, & geſtu, ac ſtrepitu damnamus. [ἐκχεοτίω, ἐκχεύω. Gall. *Chaſſer & mettre hors en claquetant des mains.* Ital. *Cacciare via con ſtrepito.* Germ. Mit einem getöß außtreyben oder verwerffen. Bel. Betwotpen/wdryven. Hiſp. *Patear en diſaſtor, echar con eſtruendo.* Pol. *Nogami wiczieram, okrzikiem wrzucam.* Vng. *Kivetöm, kőrekeſztöm.* Ang. *To drive out with clapping of handes.*] Cicer. 1. de Orat. Itaq; nos raucos ſæpè attentiſſimè audiri video: (tenet enim res ipſa, atq; cauſa) ut Aeſopum, ſi paulùm irraucuerit explodi. Idem pro Cluent. Te verò illud idem quod tum exploſum & ejectum eſt, nunc retuliſſe demiror. Cic. 2. de Divin. Sed hoc genus divinationis vita jam communis exploſit.

Explōro, exploras, penult product. act. p. Antiqui utebantur pro exclamo, ſive ejulo. [צעק *záhák.* ἀναβόημα, οἰμώζω. Gall. *Crier.* Ital. *Gridare.* Ger. Schreyen/heulen/weynen. Hiſp. *Gritar.* Pol. *Wiſslipuie, wipłakuie.* Vng. *Iaygatok.* Ang *To crye.*] Varro: Gemit, explorat, turbam omnem concitat. Exploro antiq pro exclamare uſi ſunt: ſed poſtea pro proſpicere, & ſagaciter inquirere. [חקר *chakár* רגל *riyghgel* תר *tar.* κατασκέπτω, κατασκοπῶ. Gall. *S'enquerir ſoigneuſement, guetter.* Ital. *Cercare con diligenza.* Germ. Außſpähen/erkundigen Bel. Onderſoecken/verſpien. Hiſp. *Buſcar, eſpiar.* Pol. *Wywiaduie ſie, wybaduie.* Vng. *Meg kemlőm, meg probálom.* Ang. *To viewe, watch or eſpie.*] Virgil. lib. 1. Aeneid. Vt primùm lux alma data eſt, exire, locosq; Explorare novos, quas vento acceſſerit oras, Quærere conſtituit. Plin. in Epiſtol. Locus ſuſpectus, & mollis: quem ego interim explorari modico impendio juſſi, an recipere, & ſuſtinere opus poſſit. ¶ Interdum idem eſt quod obſervare. Virgil. 9. Aeneid. Necnon & trepidi Troës formidine portas Explorant. ¶ Interdum deliberare, σκέπτεσθαι. Virgil. 1. Aeneid. tuus ô regina quod optas Explorare labor. ¶ Interdum ſiccare. Idem lib. 4. Georg. Et ſuſpenſa focis explorat robora fumus.

Explōrātŭs, nomen ex participio, Certus, apertus, perſpicuus: [בחקר *nechkár.* δοκιμασθείς, ὁ πιστός. Gall. *Certain & aſſeuré.* Ital. *Coſa certa, indubitata.* Germ Erkundiget, gewiß. Hiſp. *Coſa certa y no dudada ni diſoſa.* Pol. *Pewni, doſwiadczony.* Vng. *Meg probáltatot, meg kefertetöt, nyiluán valo.* Ang. *Certaine, ſure.*] ut. Explorata ſalus: cujus contrarium, Salus deplorata. Cicero ad Appium: Vt conſolarer fortem virum atque ſapientem, quàm ut exploratam ſpem ſalutis oſtenderem, &c. ¶ Exploratum eſt mihi, vel exploratum habeo: id eſt, certò ſcio, liquidò novi. Cicero de Senect. Quis eſt tam ſtultus, quanvis ſit adoleſcens, cui ſit exploratum, ſe ad veſperam uſque eſſe victurum? Idem Attico: Quid enim exploratius eſſe poſſit, quàm illius animus in Rempublicam? Idem poſt Reditum: Quum mihi eſſet exploratiſſimum P. Lentulum proximo anno Conſulem futurum. Idem Attico: Cæſarem hoc idem probaturum exploratum habeo.

Explōrātē, adverbium, Certè, planè. [βεβαίως, δεδοκιμασμένως.

Gall. *Certainement, veritablement.* Ital. *Certamente, veramente.* Ger. Gewißlich. Hiſp. *Ciertamente, en verdad.* Pol. *Iſczie, doswiadczenie.* Vng. *Nyilván, bizonnyal.* Ang. *For a ſuretie, for a certaintie.*] Cicer. ad Quint. Frat. Hæc ita ſentio, judicò, ad te exploratè ſcribo. Plancus ad Senatum: Non ſolùm benè ſperare de nobis homines, ſed exploratè judicare volumus.

Explōrātĭo, ſ.t. probatio. [ἐξέτασμος, δόκιμος. Pol. *Wyßpiegowanie.* Vng. *Meg kemlés, probálás.*] Macrobius Saturnal. lib. 2. cap. 2: Quod non infacetè in adulterii explorationem ambiguitate convertit,

Explōrātŏr, pen. prod. Verb. m.t. ſpeculator, qui explorat & obſervat. [תר *tár*] ארג *meraghghél.* ὁ δοκιμαστὴς, ἐξεταστὴς, σκοπὸς, κατάσκοπος. Gall. *Eſpion, vne guette ou eſpie, guetteur.* Ital. *Spione, inueſtigatore.* Germ. Ein außſpäher/ertundiger. Hiſp. *La eſpia ò aſſechador de les enemigos.* Pol. *Podsłuchiwacz, ſpiegierz.* Vng. *Kém, keſergető, probálo.* Ang. *An eſpy or priuie ſearcher.*] Cæſ. 1. bell. Gall. Plaut. Pſeud. Exploratorem hunc ludo faciamus ſuppoſititium. Plinius libro 16. capite 9: Scribit in recenti ad duces explorator, &c.

Explōrātōrēs, um, qui ſecreta nuntiant hoſtibus, proditores ſunt, & capitis pœnas luunt, Arrianus in l. omne delictum, de re milit.

Explōrātōrĭus. [Vng. *Kémlő lőszőmlelő.*] Suetonius in Caligula: Comites autem & principes victoriæ novo genere, ac nomine Coronarum donavit: quas diſtinctas Solis ac lunæ ſyderumq; ſpecie, exploratorias appellavit.

Explōrātō, ablativus participii abſolutè poſitus. Tacitus libro 18: Et explorato jam profectos amicos, noctem quietam, utq; affirmatur: non inſomnem egit: id eſt, poſtquam exploratum eſt illi & cognitum.

Expŏlĭo, as, are, Spolio, privo. [שלש *ſchalál.* λαφυραγωγέω, σκυλεύω. Gall. *Deſpouiller, deſgarnir, oſter.* Ital. *Spogliare.* Ger. Gar berauben oder außziehen. Hiſp. *Deſpojar.* Pol. *Odzieram, łupie.* Vng. *Meg foszlom.* Ang. *To ſpoile or robbe.*] Cicer. pro Dejotaro: Quotum erga te rex animo fuit, qui auxionatus ſit, ſeſeq; & filium ſuum expoliare maluerit, quàm tibi pecuniam non ſubminiſtrare? Expoliare honorē & dignitatem Cęſaris. Hirtius 8. bell. Gall. ¶ Expoliari, Zaſius inquit, eleganti figura dicuntur qui ſunt privati, qui jacturam in bonis paſſi ſunt. Ita Iuriſconſ. in l. prima. ff. de Donat. inter virum & uxorem, dixit donationem eſſe prohibitā inter conjuges, ne ſe mutuo amore ſpoliarent. Sic. 2. de Bon. damn. Is qui detruditur in carcerem propter crimen, non debet ſpoliari bonis, antequam feratur ſententia: id eſt, privari. Et quod Iuſtinianus in §. Compenſationes. Inſtitutionibus de actionib. dicit. Expoliatum, Iuriſconſul. in l. finali. ad fin. de his quæ in fraud. dicit: Exutum bonis, ut paria ſint Exui bonis, & Expoliari bonis: id eſt, jacturam bonorum pati. Vnde interpretes dicti §. Compenſationes, verbi expoliatus elegantiam non intelligētes alienum, ridiculum, & planè impium, ut Zaſiano utar verbo, ſenſum invexerunt.

Expŏlĭo, lis, lire, act. q. Exornare, abſolvere, extremam manū imponere. [מרק *marák* מרס *marás* לטש *latásch* השלים *hiſchlim.* κατακοσμέω, ἀξιπονέω, κατεργάζομαι. Gall. *Polir & accouſtrer pour le dernier.* Ital. *Polire, adornare.* Ger. Außballieren/außbutzen/zieren. Hiſp. *Mucho polir.* Pol. *Poleruie, wiostrzam, doprawuie bez nagany.* Vng. *Meg ſzépegetőm, meg ékesitőm.* Ang. *To burniſhe, to trimme, to poliſhe.*] Plaut. in Milite: Meum opus ita dabo expolitum, ut improbare non queas. Cic. de Inventione, lib. 2: Nihil ſimplici in genere omni ex parte perfectum natura expolivit.

Expŏlītŭs, participium. [מרוס *marút.* ἐπιξεσμένος. Gall. *Poli, accouſtré.* Ital. *Polito, liſciato.* Ger. Außgeballieret/hubſch/außgebutzt. Hiſp. *Mucho polido.* Pol. *Nadobnie wiprawiony, wiprolerowany.* Vng. *Meg tiztitatot, (ſzépitetet) ékesitetet.* Ang. *Poliſhed, trimmed, burniſhed.*] Pictum atq; expolitum orationis genus, Cicer. in Orat. Dens expolitior, Catullus. Libellus pumice expolitus, Idem.

Expŏlītĭo, onis, f.t. Exornatio, explicatio. [תאריך *tamrúk.* ἐπιξεσμασία Gall. *Poliſſement, poliſſure.* Ital. *Eſſo politre, liſciare.* Germ. Außbutzung/ein zierliche zubereitung. Hiſp. *Polideza, obra de polir.* Pol. *Piekna wiprawa, ſimuk.* Vng. *Meg ékesités, ſzépités.* Ang. *A poliſhing, a burniſhing.*] Cicer. ad Quint. Frat. Vibanam expolitionem urget ille quidem & Philotimus, *&c.* Expolitio quoq; exornatio quædam ſententiarum apud Herennium, cùm in eodem loco manemus, & aliud atq; aliud dicere videmur.

Expŏlĭtĭſsĭmŭs, ſuperlativus. [Pol. *Przepolerowani.* Vng. *Igőn meg ékősitetős, igőnszép.*] Gell. lib. 2. cap. 20: Vbi agros optimè cultos, & villas expolitiſſimas vidiſſet. Verba Scipionis contra Claudium Aſellium.

Expōno, nis, pen. prod. nere. act. t. Exprimo, profero: [טרש *parás* טרש *paráſch* באר *beér.* ἐκτίθεμαι. Gall. *Expoſer, mettre en vn lieu & laiſſer là.* Ital. *Mettere fuori.* Ger. Außtegen/ hinauß thun. Bel. Wttegt. Hiſp. *Poner defuera.* Pol. *Wikładam, widaie.* Vng. *Ki rakom, ki teszőm,* (item) *kiuetőm,* (item) *meg magyarázom.* Ang. *To expone, to ſett forth, to ſet out to hazarde.*] ut, Exponere vaſa, Cicer. Exponere in Sole fœnum, ut ſicceſcat, Colum. Exponere in terram copias, Livius. Exponere in navibus milites, Cæſar. Et Virgil. 11. Aeneid. -ſocios de puppibus altis Pontibus exponunt. Plaut. in Trucul. Nunc ego iſtos mundulos, urbanos amaſios Hoc ictu exponam. ¶ Aliquando ſignificat abjicere, & ſorti ac fortunæ committere. Vnde infantes abjecti, & commiſſi fortunæ, expoſiti dicuntur. Terent. in Heaut. Quum exponendam do illi, de digito annulum detraho, & eum dico, ut unà cum puella exponeret. Liv. 1. ab Vrbe: In proxima alluvie, ubi nunc ficus ruminalis eſt, pueros exponunt. Plaut. in Ciſtel. Dat eam puellam ei ſervo exponendam ad necem. Plin. Iunior: Epiſtola omnibus commendationibus deſtituta, malignitati interpretantiū exponitur. Cic. 3. Verr. Quum tibi expoſita eſſet omnis Pamphylia ad prædandum. ¶ Aliquando ſignificat declarare, explicare, interpretari. [ἐξηγέομαι, δηλόω, σημαίνω. Gall. *Expoſer, declarer.* Ital. *Dichiarare.* Ger. Außlegen oder erklären. Hiſp. *Declarar lo eſcuro.* Pol. *Obiasniam.* Vng. *Meg magyarázom.* Ang. *To ſhewe and declare.*] Cic. 1. Philip. Antequam de Repub. ſcribam, P. C. exponam vobis breviter conſilium profectionis, & reverſionis meæ. ¶ Ponitur etiam interdum pro expendo. καταβάλλω. Solinus: Quum maguam is pecuniā expoſuiſſet.

Expŏsĭtē, Adverbium, explicatè. [ἐξηγητικῶς, ἀναπτυγμάτως. Pol. *Wikładnie.* Vng. *Nyilván, magyarán.*] Gellius lib. 3. cap. 2. Virgilius quoq; idipſum oſtenderit non expoſitè atq; apertè, ſed (ut hominem decuit poëticas res agentem) recondita, & quaſi operta veteris ritus ſignificatione.

Expŏsĭtĭo, onis, f.t. Explicatio. [פרשה *paraſcháh.* ἐξήγησις. Gall. *Declaration, expoſition.* Ital. *Dichiaratione, eſpoſitsone.* Germ. Außlegung/erklärung. Hiſp. *Declaration de lo eſcuro.* Pol. *Wikład.* Vng. *Meg magyarázas, feytés.* Ang. *An expoſition or declaring.*] Autor ad Heren. lib. 1: Narratio defenſoris brevem & ſimplicem expoſitionem habere debet.

Expŏsĭtĭtĭŭs, adject. [ἀπηλικός. Vng. *Ki vettetőt.* Ang. *That is caſt or put forth to hazarde.*] Qui eſt abjectus ut pereat. Plaut. Revertar ad illam puellam expoſititiam.

Expŏpŭlŏr, aris, d.p. Populor. [בזז *bazáz* שם *ſchas* שסה *ſchaſdh* שדד *ſchadhádh.* διαφθορεύω. Gall. *Deſpeupler, piller.* Ital. *Depredare.* Germ. Gar verhergen vnd verwüſten. Hiſp. *Robar y deſtruyr el campo.* Pol. *Puſtroſze, plundruie.* Vng. *Puſztitok.* Ang. *To ſpoile, to waſt.*]

Expŏpŭlātĭo, onis, f.t. [בזה *bizáh* משסה *meſchiſsáh.* ἐξαλάπαξις. Gall. *Saccagement, deſpeuplement, deſgaſt.* Ital. *Sacchegiamento.* Ger. Verhergung/verwüſtung. Hiſp. *Robamiento aſsi.* Pol. *Wipuſtoszenie.* Vng. *Puſztitás.* Ang. *A ſpoiling, waſting.*] Colum. lib. 3. cap. 2: Pluviis, ventisq;, & apibus afferunt prædam: quarum vocabulo propter hanc expopulationem cognominantur.

Expōrrĭgo, is, vel per ſyncopē Evporgo, extendo, quaſi porrò ago. [נטה *natáh.* παρεκτείνω. Gall. *Eſtendre, eſlonger, ou eſlargir.* Ital. *Spargere, eſtendere, allargare.* Ger. Außſtrecken Hiſp. *Eſtender lo encogido.* Pol. *Wyciągam.* Vng. *Ki nyujtom.* Ang. *To reathe, to ſtrecth or ſpread out, to offer.*] Hirc. 5. bell. Africani: Poſtero die eorum aciem propiùs inſtituit exporrigere munitiones. Plautus Pſeud. Exporgi melius eſt lumbos, atq; exurier. ¶ Exporrigere frontem, eſt hilareſcere: ſicut contrahere frontem, eſt ringi. Terentius in Adelph. Da te hodie mihi exporrige frontem.

Expōrto, as, are, Extrà porto, aufero. [נשא *naſá* נטל *natál* לקח *lakách.* ἐκφορέω. Gall. *Porter dehors, emporter, tranſporter.* Ital. *Portar fuori.* Ger. Hinauß tragen oder führen. Hiſp. *Llevar a fuera.* Pol. *Winoſze, wiwazam.* Vng. *Ki hordom.* Ang. *To bear or carie out.*] Cicer. 6. Verr. Per iſtos quæ volebat, in navem clàm imponenda, occultè exportanda curabat. Exportare ex oppido, Cic. 6. Verr. Ex provincia ſecum exportare, Idem 7. Verr.

Expōrtātĭo, onis, f.t. huic opponitur Invectio. [משאה *maſsáh.* ἡ κομιδὴ, ἐξαγωγή. Gall. *Tranſport, emportement.* Ital. *Eſſo portare fuori.* Ger. Außtragung oder führung. Hiſp. *Aquella obra de llevar fuera, llevamiento.* Pol. *Winieſienie, wiwiezenie.* Vng. *Ki hordás.* Ang. *A bearing or carying out.*] Cicer. 2. Offic. Iam verò earum rerum quibus abundaremus, exportatio: & earū quibus egeremus, invectio certè nulla eſſet. ¶ Exportatio, pro exilio. Seneca de Tranquill. vitæ: Quæ dignitas, cujus non prætextam, & augurale, & loca patritia comitentur, & ſordes, & exportatio, &c.

Expōſco, is, n.t. Eſt enixè, & cū inſtantia aliquid peto. [שאל *ſchaál* בעה *baháh* בקש *bikkéſch.* ἐξαιτέω. Gall. *Demander inſtamment, requerir.* Ital. *Dimandare con inſtanza.* Ger. Hefftig begerent trungentlich heraußheuſchen. Hiſp. *Demandar ò pedir mucho.* Pol. *Barzo pożadam, koniecznieſie vpominam.* Vng. *Főlette igen kérőm.* Ang. *To require & deſire inſtantlie.*] Cic. pro Milone: Miſericordiam ipſe non implorat, ego autem repugnante hoc & imploro, & expoſco. Virg. 3. Aeneid. Sed votis precibusq; jubent expoſcere pacem. ¶ Expoſcere, vel depoſcere aliquem, eſt petere

petere cum ad pœnam dedi. Liv. 8. bell. Maced. Legatos deinde misit ad deposcendos autores defectionis. ¶ Exposcit audire. Virgil. 4. Aeneid. Iliacosq; iterum demens audire labores Exposcit.

Expŏstŭlo, as, pen. corr. act. p. Vehemently peto, exposco. [שאל schaál בעה baháh בקש bikkésch. ἐξαιτέω. Gall. *Faire requeste à aucun, le requerir & prier, demander instamment.* Ital. *Dimandare con instanza.* Ger. Hinauß forderen. Hisp. *Demandar con instancia.* Pol. *Pilnie rzecz mowie, domacham sie wiwiadnienie.* Vng. *Igen kerém.* Ang. *To requiere or to aske instantlie.*] Cicer. pro Qu. Roscio: Vix mediusfidius, tu Fanni hoc à Ballione expostulare auderes. Sæpiùs accipitur pro conqueror cum eo ipso qui fecit injuriam, cum objurgo. [נלן nalón. ἐγκαλῶ, δικαιολογοῦμαι, μέμφομαι. Gall. *Se plaindre.* Ital. *Lamentarsi.* Germ. Verweyssen Bel. Verwyten/at tyvende. Hisp. *Quexarse de alguno, querellarse.* Vng. *Panaszolkodom.* Ang. *To quarrell.*] Terent. in Adel. Nisi si me in illo credidisti esse hominum numero qui ita putant Sibi fieri injuriam: ultrò siquam fecêre ipsi, expostulant, Et ultrò accusant. Habet autem ferè post se ablativum personæ, mediante præpositione cum, aut (quod perinde existimari debet) has particulas, mecum, tecum, secum, nobiscum, vobiscum. Cic. lib. 1. Epist. Sed locus alienus videtur tecum expostulandi. Nonnunquam præter hunc ablativum personæ, habet & ablativum rei de qua quis expostulat, idq; mediante præpositione de. Cic. Metel. Lenis & facilis à te existimari debeo, qui mihi tecum de his ipsis rebus expostulem. Loco cujus tamen ablativi nonnunquam legitur accusativus dependens à præpositione, ob vel propter, subaudita: quod frequēs est apud Comicos. Terent. in Andr. -sed quid agā? Adeámne, & cum eo injuriam hanc expostulem? hoc est, propter hanc injuriam.

Expŏstŭlātĭo, verbale, f.t. Criminatio, quædam accusatio. [תלונה telunáh. ἐξαίτησις, ἔγκλησις, ἐγκλημα, μέμψις. Gall. *Requeste, plainte enuers aucun du tort & iniure qu'on nous a fait.* Ital. *Querela di danno ricevuto.* Ger. Verweyssung. Hisp. *Aquella obra de quexarse de alguno, quexamiento.* Pol. *Skarga, vskarżanie.* Vng. *Panaszolkodás.* Ang. *A quarrelling.*] Cic. ad Qu. Frat. lib. 2: Fuêre nonnulli aculei in C. Cæsarem, contumeliæ in Gellium, expostulationes cum absente Pompeio.

Expŏstŭlātŏr, Qui expostulat, [ἐγκλητικός. Vng. *Panaszolkodo.* Ang. *A quarreller.*]

Expōtus, Veteres dixerunt prò epotus. [Pol. *Wypiti.*] Plaut. in Trinummo: Quid factum est eo? s. Comesum, expotū, exutum, elotum in balneis.

Expræcĕptō, Colum. lib. 2. cap. 1: Sacrificiá nisi expræceptó domini facere nesciat: id est, nisi dominus præceperit.

Expræpārātō, vice adverbii ponitur. [Vng. *Készw'lue.*] Liv. lib. 2: Tumultuario prælio ac præcursu magis militum, quàm expræparato, aut jussu imperatorum orto: id est, dedita opera.

Expreta, inquit Festus, antiqui dicebant, quasi experitia habita. Hinc illud Bacchidum Plauti explicandum est: It Magister quasi lucerna, expretus uncto linteo: id est, expertus: Experiuntur enim lucernas uncto linteo, quàm bene luceant accenso ellychnio.

Exprĭmo, mis, penul. corr. act. t. Premendo extraho, & elicio: [מצה matsáh מץ mats. ἐκθλίζω, ἐκπιέζω, ἐκθλάζομαι. Gall. *Exprimer, espreindre.* Ital. *Esprimere, spremere di sorta che ne esca il liquore.* Ger. Außtrucken. Bel. Wtdrucken/oft wtdruwen. Hisp. *Exprimir.* Pol. *Wyciskam.* Vng. *Ki nyomom, ki fatcsarom.* Ang. *To wringe out.*] ut, Exprimere oleum, exprimere liquorem. Plin. lib. 14: Expresso vino infunditur aqua vinaceis. Idem lib. 28. cap. 9: Dein liquatæ per lintea exprimuntur, ac reponuntur in fictili locis frigidis: id est, transcolantur. ¶ Aliquando declaro, manifesto. [ברש paráschbeér. ἀναδηλόω, ἐξηγέομαι.] Gall. *Declarer.* Ital. *Dichiarare.* Germ. Hetter vnnd außtruckentlich machen. Hisp. *Declarar.* Pol. *Obiasniam, wirażam.* Vng. *Meg magyarázom meg ólbiutóm.* Ang. *To declaire and mak manifest.*] Plin. in Epist. Possumus apud Prusenses area, quam vacare scribis, uti: illud tamen parum expressisti. ¶ Aliquando repræsentare, effingere. [חק chak חקה chikkáh. ὑπογράφειν, ἐκτυπῶν. Gall. *Representer, tirer au vif.* Ital. *Rappresentare, ritrar natinamente.* Ger. Abbilden / ein bildnuß außtrucken / abcontrafehten. Hisp. *Representar.* Vng. *Ki mutatom, ki metczóm.* Ang. *To mak or expresse the likness of a thing.*] Plin. in Epist. Nam si esse nobis curæ solet, ut facies nostra ab optimo quoq; artifice exprimatur, nónne debemus, &c. ¶ Exprimere inter alia etiam hoc significat, vi impetrare: quod & extorquere dicimus. [Ang. *To mak to do by force.*] Cicero pro Quint. Extorquendum est invito, atq; ingratis quod non debet, eripiendum atque exprimendum est, de fortunis omnibus P. Quintius deturbandus est. ¶ Exprimere formulas, pro conficere. Cicero pro Rosc. Com. Expressę sunt enim ex uniuscujusq; damno, dolore, incommodo, calamitate, injuria, publicæ à Prætore formulæ, ad quas privata lis accommodatur.

Expressŭs, a, um, nomen ex participio. [חקוק chakúk חקקה mechukkáh. ἐκπεπιεσμένος. Gall. *Tiré & fait au vif, exprimé sur vn patron naïfuement.* Ital. *Ritratto natiuamente, molto simile al naturale.* Ger. Außgetruckt/eigentlich abgebildet. Hisp. *Representado.* Pol. Wł'asnie wirażony, wiczyśnioni. Vng. *Ki festetet nyiluán valo.* Ang. *Lyuelie made, wrang out by force.*] Cicer. prò Cælio: Habuit enim ille sicuti meminisse vos arbitror, permulta maximarum non expressa signa, sed adumbrata virtutum. Idem Lentulo: Hæc profectò vides quantò expressiora, quantoq; illustriora futura sint. Plin. Epist. 100: Quia omni genere laudis ad exemplar antiquitatis expressius.

Expressĭo, f. t. verbale, vulgò, quo Plin. & Celsus in ea utuntur significatione, in qua barbari medici Colaturam usurpant. [פיתום mits. ἐκπίεσμός. Gal. *Esprainte.* Ital. *Espressione.* Ger. Außtruckung. Hisp. *Obra de exprimir.* Pol. Wydrukowanie. Vng. *Ki nyomás ki fatsarás.* Ang. *A wringing out.*]

Expressē, adverb. Manifestè, aperté. [ἐκφαντικῶς, ἀναρρήδην. Gall. *Expressement, euidemment.* Ital. *Chiaramente, espressamente.* Ger. Außtruckentlich. Hisp. *Expressa y claramente.* Pol. Wirażnie. Vng. *Magyarán, nyiluán.* Ang. *Expreslie, namely.*] Plin. in Epist. Vt mihi Attilius noster expressè dixisse videatur, sic in foro pueros à centumviralibus causis explicari, ut ab Homero in scholis.

Expressim, Idem quòd expressè, disertè, nominatim Paulus l. 98. de solut. Quod ita potest admitti, si hoc ipsum expressim agebatur. [Vng. *Nyiluán, magyarán.*]

Exprobro, bras, penul. corr. n. p. Objicio, probro & vitio do. [חרף cheréph גדף ghiddhéph. ὀνειδίζω. Gall. *Reprocher, tourner à honte & reproche.* Ital. *Rprouerare, gittare in ochio.* Ger. Verweissen/einem zu schmach etwas auffheben. Bel. Verwyten. Hisp. *Caherir ò dar en denuesto, improperar.* Pol. *Zarzucam.* Vng. *Szemére vetém, hányom, panaszolom.* Ang. *To vpbrayde, to lay in reproche, to twite.*] Terent. in Andr. Nam istháec commemoratio, Quasi exprobratio est immemoris beneficī. Cicero de Amicit. Odiosum sanè genus hominum officia exprobrantium: quæ meminisse debet is, in quem collata sunt, non cōmemorare qui contulit. Ovid. lib. 12. Metamorph. -trepidoq; fugam exprobravit amico. Plaut. in Capt. Pergin' servum me exprobrare esse, quod vi hostili obtigit? ¶ Aliquando est objicere culpam non verbis, sed re, & aliquo facto κατηγορεῖν, κατεμφαίνειν, πράσσειν. Plin. in Epist. Nam mala emptio semper ingrata, eo quòd exprobrare stultitiam domino videtur.

Exprobrātrix, fœm. t. quæ exprobrat. [Pol. *Taktora na oczi zarzuca.*] Seneca de benefic. lib. 7. cap. 22, ut hæc nimia & exprobratrix memoria subsideret, oblivisci eū qui dedit jussimus.

Exprobrātĭo, f. t. verbale. [חרפה cherpáh גדוף ghiddhúph. ὀνείδισις, ἐνειδισμός. Gall. *Reproche.* Ital. *Rinfacciamento.* Ger. Verweyssung/auffhebung. Hisp. *Aquella obra de caherir y dar en denuesto, caherimiento.* Pol. *Zarzucanie, wilsczanie.* Vng. *Szemére vetés, hanyás, panaszolás.* Ang. *An vpbrayding.*] Plin. li. 19. cap. 4. & Terent. And. Nam istheç commemoratio, Quasi exprobratio est immemotis beneficī. Esse in exprobratione: id est, vitio verti. Plinius: Nam gari desiderio etiam erant in exprobratione.

Expromĭtto, is, ere, act. t. Est pro alio promittere: hoc est, fidejubere. [ערב haráb. ἐγγυάω. Gall. *Promettre & s'obliger pour vn autre, respondre pour luy, le pleger.* Ital. *Promittere per altri.* Ger. Für ein andern versprechen/verbürgen. Hisp. *Prometer por otro.* Pol. *Slubuie, rectę.* Vng. *Kezes lezók.* Ang. *To promise or vndertake for an other.*] Vlpia. de Iure dot. Debitor mulieris jussu ejus pecuniam viro suo expromisit. Idem de Donation. Si quis servo suo grandem pecuniā crediderit, deinde liber factus eam expromiserit. ¶ Aliàs expromitto idē est quod simplex promitto: Pomponius D. lib. 14. Tit. ult. l. Finali: Si is, cui dū potestate patris esset mutua pecunia data fuerat, paterfamiliās factus, per ignorantiā facti novatione facta eam pecuniā expromisit, si petatur ex ea stipulatione, in factum excipiendum erit.

Expromissŏr, m. t. [ערב horéb. ἐγγυάδρ. Germ. Ein Bürg.] Pompon. de Verborum obligationib. l. quinta: Satis acceptio est stipulatio, quæ ita obligat promissorem, ut expromissores quoq; ab eo petantur. Expromissores sunt hi qui pro eo promittunt qui ipse efficaciter obligatus nō est: ut qui pro servo promittit centum domino, si eum manumiserit: nec enim cū servo cōtrahitur vera obligatio. Quo verò expromissor à mādatore, fidejussore, sponsore, constitutore, & principaliter obligato differat, annotatum est in Authentic. De fidejussor. in princip. Accedit §. Satis acceptio. l. quinta, ff. de Verbor. obligat. & l. Si quis accepto. de Condic. ob caus. Spiegel.

Expromo, mis, penult. product. act. t. Extrà promo, profero, expono. [הוציא hotsí. ἐκφέρω. Gall. *Tirer hors, produire, mettre hors.* Ital. *Trar fuori, producere.* Ger. Hinauß nemmen/herfur ziehen. Hisp. *Sacar afuera.* Pol. Weimuie, wikladam. Vng. *Elé hozom.* Ang. *To draw forth, to vtter.*] Plaut. in Mil. Neque equidem heminas octo exprompsi in urceum. Varr. 2. de Re rust. cap 2: Quum emptor dixit: Tanti sunt mihi empræ: & ille respondet:

Sunt: & exprompſit nummos. ¶ Expromere interdum, idem eſt quod eloqui, & animi ſenſa efferre. Cicer. 4. Acad. Expromam primùm illa invidioſa, quòd eos omnes qui, &c. Liv. 9. bell. Pun Expromerent quid ſentirent, cum bona venia ſe auditurum.

Exprōmĭtŭr, paſſivé. Cic. 2. in Catil. Quorum omnis induſtria vitæ, & vigilandi labor in antelucanis cœnis expromitur.

Exprōmptŭs, participium, In medium prolatus, inquit Donatus. [מוּצָא *mutsá.* ἀποκεχυσταλμένος. Gall. *Tiré hors, produit, mis hors.* Ital. *Meſſo fuori.* Germ. Herfürgenommen / oder herfürgeregt. Hiſp. *Sacado afuera* Pol. Wiłożony. Vng. *Elébo Zattatot.* Ang. *Drawen forth, taken forth.*] Terent. in And. Myſis, nunc opus eſt tua Mihi ad hanc rem expromptа memoria.

Expūgno, as, Pugnādo capio. [תָּפַשׂ *tſar* תָּפַשׂ *taphás.* κρατηθῶ, ἁλῶ, ἁλισκομαι. Gall. *Gaigner en bonne guerre, vaincre par force, forcer.* Ital. *Prendere combattendo.* Ger. Beſtreytten / mit ſtreytten erobern. Hiſp. *Tomar combatiendo.* Pol. Przezwyciężyć wo biore. Vng. *Meg vhuom, viadallal meg veſzöm.* Ang. *To winne by aſſaute, to conquire.*] Terent. in Eunuch. Primum ædes expugnabo. Cæſ. 4. bel. Gall. Compluribus expugnatis oppidis. Cicer. 2. Verr. Nihil eſſe tam ſanctum, quod non violari: nihil tam munitum, quod non expugnari pecunia poſſit.

Expūgnātĭo, onis, f.t. [תֹּקֶף *matsór.* ἅλωσις. Gall. *Forcement, prinſe d'aſſaut.* Ital. *Forzamento, vittoria.* Germ. Eroberung. Hiſp. *Aquella obra de tomar por combate.* Pol. Zwalczenie, żołnierskie roſtrząpnienie. Vng. *Viadallal valo meg vétel: meg vhás* Ang. *A winning by aſſaute, a vanquiſhing.*] Cicer. pro lege Manil. Non multùm ab hoſtili expugnatione differunt.

Expūgnātŏr, oris, m.t. [גִּבּוֹר *tſar.* πολιορκητής. Gall. *Forceur, vainqueur.* Ital. *Forzatore, vincitore.* Germ. Ein eroberer / ein Syger im ſtreyt / ein vberwinder. Hiſp. *Venceder, tomador por combate y por fuerça.* Pol. Zwycięzca. Vng. *El ronto, hatalommal meg veuő.* Ang. *A vanquiſher, an ouercomer.*] ut, Expugnator pudicitiæ, Cic. 3. Verr.

Expūgnābĭlĭs, le, [αἱρετός.] Gall. *Qu'on peut vaincre.* Ital. *Coſa che ſi puo vincere.* Ger. Wol durch beſtreyttūg zu erobern. Hiſp. *Coſa que ſe puede vincer.* Pol *L'atwi do opanowania.* Vng. *Kővnyen meg vehető.* Ang. *That may be vanquiſhed or ouercome.*] Statius 4. Theb. & nullo tuis expugnabilis aſtro.

Expumo, as, are, In modum ſpumæ emano. [ἐξαφρίζομαι. Gall. *Eſcumer, rendre ou ietter eſcume.* Ital. *Schiumare.* Ger. Vberſchaumen / hinauß ſchaumen. Hiſp. *Eſpumar echando la ſpuma.* Pol. Laſzęſie. Vng. *Taytékozom.* Ang. *To caſt out fome.*] Celſus lib 6. cap. 7: Si ex gravedine eſt, purgare autem oportet, & ſpiritum continere, donec inde humor aliquis expumet.

Expūmĭco, as, expurgo, expolio. [Pol. Wydrapuie, oczyſzczam. Vng *Ki tiſztitom.*] verbum formatum à pumice, cujus uſus eſt in chartis levigādis, & ſordibus pedum abradendis in bālneis. Tertul. adverſus Valent. Et ab omnibus injuriis paſſionis expumicat.

Expūngo, gis, act. t. Quod ſcriptum eſt deleo, deleo, induco. [מָחָה *macháh* ἐξαλείφω. Gall. *Effacer & oſter, caſſer, annuler, abolir vne eſcripture.* Ital. *Cancellare, annulare, caſſare.* Germ. Außthun / außtilgen / durchſtreichen. Bel. Wtſtrecken / wtdoen. Hiſp. *Caſſar la eſcriptura ò la cuenta.* Pol. Wimazuie. Vng *Ki törlöm.* Ang. *To pricke or croſſe out a worde or ſentence written.*] Plaut. in Ciſtel. Nunc quod reliquum reſtat, volo perſolvere, Vt expungatur nomĕ, nequid debeam. ¶ Vnde etiam milites expungi dicuntur à militia, quum nomina eorum ex albo eraduntur. Et expuncti milites, dicti ſunt deleti, & à militia remoti. Plaut. in Curc. Miles pulchrè centuriatus eſt expuncto in manipulo. Expungi dicuntur Iudices, quādo amoventur à Iudicando; veluti erali ex albo Iudicum. ἐξαλείφεσθαι, ἀλλοτριοῦσθαι, ἀποκλίνασθαι. Perſius Satyr. 2. per tranſlationem poſuit pro expellere, & loco movere: Pupillúmve utinam quem proximus hæres Impello, expungānanq; eſt ſcabioſus, & acri Bile tumet. ¶ Expungere rationes, eſt ultimā manum calculo imponere. Hermog. de Diverſ. tempor. Præſcrip. Reipublicæ rationes ſubſcriptæ & expunctæ, adverſus eum quidem qui adminiſtraverit, ultra vigintiadverſus verò hæredem, ultra decem annos retractari non poſſunt. ¶ Tracta eſt locutio à more ſupputantiū, qui ſemel atq; iterum diſpuncto calculo, ubi minores omnes ſummas in unam contraxerint, reliqua omnia ſolent expungere. ¶ Diſpungere verò rationes (ut ſuo loco dictum eſt) eſt expēnſa & accepta conferre.

Expŭo, puis, n.t. Salivam aliúdve quid ex ore ejicio. [רָק *rak.* πτύω, ἀποπτύω. Gal. *Cracher, ietter hors.* Ital. *Sputare.* Ger Außſpeuwen. Bel. Wtſpouwen. Hiſp. *Eſcopir.* Pol Wypluwam. Vng. Pökök. Ang *To ſpette out, to voideout.*] Plin. lib. 7. cap. 23: Anaxarchus, quum ſimili de cauſa torqueretur, præroſam dentibus linguam, unamq; ſpem indicii in os tyrāni expuit. Terentius per tranſlationem in Evnuchó dixit: Vbi illam expuerit miſeriam ex animo.

Expūtĭo, f.t. [רֹק *rok* πτύσμα. Gall. *Crachement, crachat.* Ital. *Sputamento.* Ger. Außſpeuwung. Hiſp. *La eſcopitia, ò eſcopidura.* Pol Wypluwanie. Vng. Pökés. Ang *A ſpetting out.*] Plin. lib. 23 cap. 1: Et ad expuitionem ſanguinis quoq; adhibent.

Expurgo, as, act. p. Purgo, vel perfectè purgo. [בָּרַר *berér* נִקָּה *nikkáh.* ἐκκαθαίρω. Gall. *Purger, nettoyer, eſmonder.* Ital. *Purgare.* Ger. Außſeuberen / wol reinigen. Hiſp. *Alimpiar.* Pol. Wymiatuie chedoże. Vng *Ki tiſztitom, meg ſöpröm.* Ang. *To cleanſe, to mak cleane.*] Cic. de Clar. Orat. Quò magis expurgandus eſt ſermo. ¶ Expurgare ſe à criminis alicujus ſuſpicione, eſt ſe innocentē probare. Plaut. in Mil. Expurgare volo me. PE. Tūne expurges mihi, Qui facinus tantum, tamq; indignum feceris?

Expūrgātĭo, f.t. Verbale. [נִקָּיוֹן *nikkajón* טָהֳרָה *tahoráh.* ἐκκαθαρσις, ἀπαθαρσις. Gall. *Purgation, nettoyement.* Ital. *Purgamento, nettamento.* Ger Außſeuberung / reinigung Hiſp *Purgation obra de alimpiar.* Pol *Chedożenie.* Vng. *Meg ſöprés, tiſztitás.* Ang. *A purgation or cleenſing.*] Expurgationem habere: id eſt, ſe purgare, Plaut. Amph.

Expŭto, tas, pen. corr. Ab ex, & puto compoſitum, ſignificat ramos ſuperfluentes ex arboribus, vel ſarmēta ex vitibus runca rēſecare. [זָמַר *zamár* סָפַן *ſehéph.* ἀφαίρεμνω, τεμῶ, κλαδεύω. Gall. *Tailler ce qui eſt ſuperflu, couper, pouer.* Ital. *Tagliare, podare.* Ger. Außhauwen / außſchneyden. Bel. Wtſchnoyen. Hiſp. *Podar.* Pol. Wycinami, wirzynie. Vng. *Meg irtom.* Ang. *To loppe trees, to tutt of boughes.*] Col. lib. 11: Palos, una opera cædere, & exputaros acuere centum numero poteſt. Et lib. 3. cap. 15: Deindè velut veteranā virem totàm exputare, & ad unam materiā ſtirpem ſtirpam redigere. ¶ Per tranſlationem ponitur pro reputare & mēte volvere. ἀναλογίζομαι. Plancus Ciceroni: Quæ mēs eum, aut quorum conſilia, tanta gloria, ſibi verò etiam neceſſaria ac ſalutaria avocarint, & ad cogitationem Conſulatus bimeſtris, ſummo cum terrore hominum, & inſulſa cum efflagitatione tranſtulerim, exputare non poſſum: id eſt, apud me perpendere & ratiocinari.

Exputrēſco, ſcis, Apud Plautum in Curc. legitur pro penitùs putreſco. [בָּאַשׁ *baásh* רָקַב *rakáb* נְאֶלַח *neelách.* κατασήπομαι. Gall. *Se pourrir et gaſter.* Ital. *Putrefarſi.* Ger. Gar erfaulen Hiſp. *Podrirſe.* Pol. Wigniam. Vng *Meg rothadok, el poshadok.* Ang. *To rott, to putrefie, to waxe rotten.*] Quin (*inquit*) tu aliquot dies perdura, dum inteſtina exputreſcunt tibi.

Exquīro, is, penul. prod. act. t. Diligenter inquiro, ſcrutor, eligo. [בָּקַשׁ *bikkéſch* דָּרַשׁ *daráſch* בָּקַר *bikkér* חָפַשׂ *chapháſsh* בָּחַר *bachár* βασανίζω, ἐξετάζω. Gall. *S'enquerir diligemment.* Ital. *Cercare diligentemente.* Ger Fleiſſig nachſuchen. Bel Onderſoecken. Hiſp. *Buſcar con diligentia.* Pol. Pilnie ſie wywiaduie. Vng *Szorgalmatoſon meg keresöm, meg viſgálom.* Ang. *To ſeeke, ſearch or trie out.*] Cic. 4. Academ. Neq; nos ſtudium exquirendi defatigati relinquimus. Terentius in Andria: nunc ea me exquirere Iniqui patris eſt. Plautus in Amphit. Te certè heri adventientem illicò & ſaluravi, & valuiſsene uſq; exquiſivi.

Exquīſītŭs, a, um, nomĕ ex participio. Accuratus, lectus, excellens: [מֻבְחָר *mubchár* ἐξηκριβωμένος, ἐξειρασμένος, ἐξελεγμένος. Gall. *Exquis, excellent.* Ital *Exquiſito, excellente.* Ger. Erſucht / auſerleſen. Hiſp *Buſcado con diligentia, excellente.* Pol. Przebrany Vng. *Ieles fiv'.* Ang *Much ſearched for, fine, deintie, ſinguler, piked.*] vt, Exquiſita doctrina philoſophus: exquiſita verba: exquiſita opera, ἐξηκριβωμένα, apud Ciceronem. Exquiſita ingenia: exquiſitæ epulæ, apud Plinium. Tacit. li. 12: Cæterùm actæ principi grates exquiſitiore in Domitium adulatione.

Exquīſītiſsĭmŭs, ſuperlativus [Vng. *Igön io, ieles*] Sueton. in Calig. cap. 38: Vario & exquiſitiſſimo calumniarū & auctionum & vectigalium genere.

Exquīſītē, adverbium, Diligenter, accuratè. [ἀκριβῶς Gal. *Soingneuſement, auec ſoin & diligence.* Ital. *Con gran conſideratione & diligentia.* Ger. Fleiſſiglich. Hiſp. *Diligentemente* Pol. *Pilnie.* Vng. *Szorgalmatoſon, fwmodon, ſeleſſen.* Ang. *Finely e, paſsingly.*] Cic. de Clar. Orat. De crimine accuratè atq; exquiſitè diſputare. Colligere exquiſitiùs aliquas rationes. Cic. 1. Tuſc.

Exquīſītĭſsĭmē, Adverb. valde exquiſitè. [Pol. *Zpilnoſcia.* Vng. *Zorgalmatoſſan.*] Gell. lib. 10. cap. 1: Eam rem Pompejus exquiſitiſſimè retulit ad doctiſſimos civitatis. Vide Gell. libro 13. capite 7.

Exquīsītīm, aliud adverbiū, [Vng. *Sorgalmatoſon, fw'modon.*] Varro Ajace, ut citat Nonius: Aeger medicos exquiſitim convocabat, ut convaleſceret.

Exquæſtŏr, Quæſtorius, qui quæſtura eſt functus quemadmodum exconſul, qui Conſulatu. Iuſtinianus in Latina præfat. pandectarum.

Exrādīco, act. p. Vnà cum radice evello. [עָקַר *hakár* שׁוֹרֶשׁ *ſcherēſch.* ἀποριζόω, ῥιζόω. Gall. *Arracher, oſter.* Ital. *Sradicare, ſuellere e inſieme con la radice.* Germ. Außwurtzlen / mit der wurtzel außreiſſen. Hiſp. *Deſarraigar haſta à la raÿz* Pol. Zkorzenim wyrwam. Vng. *Ki gyomlálom, tővből ki ſzaggatom.* Ang. *To pluk vp by the rootes.*] Varro lib 1. de Re ruſt. cap. 27: Terrā iudem proſcindere oportet: quæ ſunt ex ea enata prius, quàm ex iis quid ſeminis cadat, ut ſint extradicata. Plura vide in verbo ERADICO.

Exrŏgo,

Exrŏgo, as, ἀφαιρέω. Ex lege veteri aliquid eximo, & legem novam. Festus.

Exsacrifico, as, Sacrifico, verbum antiquum. [זבח zabách. θύω. Gal. Sacrifier, immoler Ital. Sacrificare, immolare. Germ. opfferen Hiſ. Hazer ſacrifició. Pol. Offiarac Vng. Aldozni. To ſacrifice] Cic. 1. de Divinat. ex Ennio: Extaci. ficat hostis balantibus.

Exsaturo, Vide EXATVRO.

Exscribo, is, act. t. Transcribere, describere. [הסתיק hebethik. ἀπογράφω. Gal. Transferire, copier, extraire. Ital. Transferire. Ger. Außſchreiben/tranßſcribieren. Hiſp. Transladar eſcriptura. Pol. Wypiſſowac, przepiſzuie. Vng. Ki irom, maſſat vezdm. Ang. To copie, to writ out of a copie.] Cic. 3. Verr. Perinde quaſi exſcribendi potestatem non haberet. Exscribere tabulas, Cic. 4. Verr. Colum. lib. 12. cap. 3: Hæc primò tradidimus, & loca ſingulis demonſtravimus, & cuiq; ſua annumeravimus, & annumerata ipſi exſcripſimus, eumq; ammonuimus, &c.

Exscensus, us, m. q. [מורד morádh. ἀπόβασις, ἔκβασις, κατάβασις. Gall. Deſcente. Ital. Scendentia. Ger. Ein außgang oder nidergang. Hiſp. Deſcendimiento. Pol. Wyſiep. Vng. Ki menetel, ki ſzállás. Ang. A downe going.] Liv. 2 bel. Pun. Itaq; ad Honoſcam claſſe provecti, exſcensu è navibus in tertã facto, quum vi urbem cœpiſſent, captamq; diripuiſſent, Carthaginem inde petunt. Ab exscendo verbale.

Exsĕmĭnarĭo: id eſt, ſtirpitus. Sic Vlpian. interpretatur in l. vitem. §. quod quis arb. fuit Cæſ.

Exsensus, ſine ſenſu. ἀναίσθητος. Nævius in Alceſt. apud Gell. lib. 19. cap. 7: Corpore, pectoreq; undiq; obeſo, ac mente exſenſa, tardigemulo ſenio oppreſſum.

Exsignārĕ, Signare. [חתם chathám. ἐκσημαίνειν. Gall. Marquer, & ſigner, ou cacheter, contremarquer. Ital. Segnare. Germ. Außzeichnẽ Hiſp. Semnalar. Pol. Naznaczam. Vng. Ki ſetczeni. Ang. To mark or ſealle.] Liv. 1. ab Vrbe: Eiq; ſacra omnia exſcripta exſignataq; attribuit.

Exsordēsco, exſordeſcis, Sordidus & abjectus fio. [נמאס tamé. ἀποπίζομαι. Gall. Deuenir ord & ſale, eſtre vilené & honni. Ital. Diuenir ſordido. Ger. Gar vnflätig werdẽ/zu einem Wuſt werdẽ. Hiſp. Enſuziarſe. Pol. Smierdzeć. Vng. Bôtſw'ltelenne, alávaloná leſzók. Ang. To waxe filthie or foule.] Gell. lib. 6. cap. 2: Cur ergo nos patimur nomen philoſophi illuſtriſſimum in hominibus deterrimis exſordeſcere?

Extă, orum, plurali tantùm numero, & nẽutro gẽnere, dicuntur viſcera in corpore animantis maximè extantia, ex quibus aruſpices futura prænoſcebant. [מעים meháim. ἱερὸς ἀπλάγχνα. Gall. Les entrailles. Ital. L'interiora. Ger. Die eyngeweyd/oder das gehenck. Bel. Die trauweye. Hiſp. El aſſadura. Pol. Wnetrznoſzy, kiſzki. Vng. dreg, ki tetczó bél. Ang. The in Warder or entrailes of beaſtes.] Exta (inquit Feſtus) dicta quòd ea diis profecentur quæ maximè extant, eminentq;. Plin. lib. 11. cap. 3. Exta hominis ab inferiore viſcerũ parte ſeparantur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur. Virgil. 2 Georgic. Pinguiaq; in veribus torrebimus exta colurnis. Plautus Aul. Qui oſſa atq; pellis totus eſt, ita cuta macet: Quin exta inſpicere in ſole etiam vivo licet, Ita is pellucet, quaſi laterna Punica. Cic. 1. de Divinat. Quæ eſt autem gens, aut quæ civitas, quæ non aut extis pecudum, aut monſtra, aut fulgura interpretantium, aut augurum, aut aſtrologorum, aut ſortium, aut ſomniorum, aut vaticinationum prædictione moveatur? Idem 2. de Divinat. Concedam hoc ipſum ſi vis, etſi magnam jacturam cauſæ fecero, ſi ullam eſſe convenientiam naturæ cum extis conceſſero.

Extăbeſco, ſcis, n. t. Tabe conficior, tabeſco, marceſco. [נמס namés מק namák. σήπομαι. Gall. Deuenir ſec & ethique, deuenir en langueur & à neant. Ital. Ammarcire. Ger. Verſchweynen/außdorren. Hiſp. Deſleirſe. Pol. Wyſtycham. Vng. El ſzarradok, apadok, el ſenyuedók. Ang. To pine or wether away.] Cic. 2. Tuſcul. Refugêre oculi, corpus macie extabuit. Cic. 2 de Natura deor. per translationem poſuit pro evaneſcere. Etenim, inquit, videmus cæteras opiniones fictas, atq; vanas diuturnitate extabuiſſe.

Extemplo, adverbium, Statim, illicò, continuó. [מהמם pitheóm. αὐτίκα. Gall. Soudain, incontinent. Ital. Subito, incontinente. Ger. Von ſtundan/geſchwind. Bel. Terſtont. Hiſp. A deshora, luego. Pol. Natich miaſt, hned. Vng. Mingyárást. Ang. Incontinent, forthwith, by and by.] Varr. lib. 5. de lingua Latina: Extemplò (inquit) id eſt, continuò, quòd omne templum debeat eſſe continuò ſeptum, nec pluſquam unum introitũ habere. Plaut. Amphit. ſe exercitum extemplò domo Reducturum. Liv. lib. 3. ab Vrbe condit. Secundæq; belli res extemplò urbanos motus excitaverunt.

Ex tēmpŏrĕ, Ex improviſo, & impræmeditaté. [מיד mijádh. ἐκ τοῦ παραχρῆμα, ἐκ τοῦ παραυτίκα, ἐκ καιροῦ, αὐτοσχεδίως, κατὰ καιρόν. Gall. Tout ſur le champ, incontinent. Ital. Immantinente, all' improviſo. Ger. Einswegs/vnbedachtlich/ vnverzogentlich. Bel. Onverſiendyck. Hiſp. Subito, y de improviſo. Pol. Bezodkl'adu, bez dl'u-

giego rozmiſliania. Vng. Hirtelen, véletlen. Ang. Vpon a ſodaine, at vnwares.] Cic. 1. Offic. Quos credimus expedire rem, & conſilium ex tempore capere poſſe. ¶ Aliquando ex tempore, pro temporis conditione. ἀπὸ καιροῦ. Cic. lib. 3 Offic. Hujus generis quæſtiones ſunt hæ omnes in quibus ex tempore officium quæritur.

Extēmpŏrālĭs, le, Extẽpore factus, immeditatus: [αὐτοσχέδιος, ἀμελητος. Gal. Soudain, ſubit, faict à l'improuiſte, & ſur le champ. Ital. Coſa fatta all' improviſo. Ger. Das in einer eil ohn verzug vnnd vnbedachtlich geſchicht. Hiſp. Coſa ſubita y arrebatada. Pol. Na prędce, odrecznie. Vng. Hirtelen valo, vél etlen valo. Ang. Doone, ſaid or made vpon a ſodaine.] ut, Extemporalis oratio, impræmeditata, Quint. lib. 4. cap. 1. Extemporalis actio, apud eundem, lib. 10. capite 7. Extemporalis actio frequenter excitatur. Extemporalis Rhetor, qui ex tempore dicit, Martial. libro 5. Extemporalis garrulitas: & extemporalis temeritas, apud Quintilianum.

Extēmpŏrālĭtās, extemporalitatis, f. t. Promptitudo, ſive facultas extempore aliquid dicendi, faciendive. [αὐτοσχεδιασμός. Gall. Promptitude ſoudaine. Ital. Prontezza fuor di tempo, ſenza conſiderarui. Ger. Vnverzogenheit/ behendigkeit/ von ſtundan etwas zu thun. Hiſ. A quella obra ſubida. Pol. Natichmiaſt, wartkosć. Vng. Hirtelen valo gondolás. Ang. A ſodaine ableneſſe in doing a thing.] Sueton. in Tito, cap. 3: Latinæ Græcæq; linguæ vel in orando, vel in fingendis poëmatibus promptus, facilisq;, vel ad extemporalitatem uſque.

Extēmpōrānĕum, pro ſubitario accipimus, [ἀμελέτητον, αὐτοσχέδιον Pol. Rzchl'i. Vng. Hirtelen valo.]

Extendo, dis, di, ſum, act. t. vel extentum, Porrigo, protraho, explico. [נטה natah רקע rakáh השוית hoſchit. ὀκτείνω, ἐκτείνω. Gall. Eſtendre. Ital. Diſtendere, porgere. Ger. Außſtrecken/ außſpannen. Hiſp. Eſtender. Pol. Wyciągă. Vng. Ki nyuytom. Ang. To ſtretch out.] Colum. lib. 5: Quare quum ad ſummum palum recta vitis extenta eſt, capiſtro cõſtringitur. Liv. Quantum extendere iter poſſet, in caſtra properaret. Plin. Epiſt. 37: Extenderem preces, niſi tu diu rogari nolles. Liv. 7. ab Vrbe: Quum cerneret metu tenendos quos fides non tenuiſſet, extendere omnes imperi vires Conſules delectu habendo juſſit. Virgil. 6. Aeneid. Et dubitamus adhuc virtutem extendere factis.

Extendens, participium. [Pol. Rozciągaiący. Vng. Meg dreghituén, ki terieſztuén.] Sueton. in Cal. cap. 38 poſuit pro intendẽs: Exquirens per ſe precia, & uſq; eò extendens, &c.

Extensus, participium. [נטוי natúi מרקע merukkáh. ἐκτεταμένος, ἔκτασις Gall. Eſtendu. Ital. Steſo. Ger. Außgeſtreckt/ außgeſpannet. Hiſp. Eſtendido. Pol. Wyciągniony. Vng Ki nyuytatot. Ang. Streetched out.] Cic 4. Acad. Cũ extenſis digitis adverſam manum oſtenderat.

Extensīvus, a, um, [ἐπιτατικός. Pol. Ciągl'i. Vng. Ki teriezto.] Paulus D. lib. 8. T. t. ult. l. 6: Propter hæc verba, ſi nemo filiorum volet hæreditatem ſuſcipere, quia extenſiva ſunt. Et cùm verba extenſiva ſint, pœnitentia ejus, uſq; ad annum admittenda eſt.

Extentus, a' iud participium. [נטוי natúi מרקע merukkáh. ἐκτεταμένος. Vng Ki nyuytatot.] Idem Cic. 2. de Orat. Per ſtatuas verò quum dixit, & extento brachio paululum etiam de geſtu addidit, vehementer riſimus. Ovid. de Arte: Hæc movet arte latus, tunicisq; fluentibus auras Excipit, extentos fertq; ſuperba pedes.

Extento, tas, tare, frequentativum. [παρεκτείνω. Gall. Eſtendre fort ſouuent Ital. Eſtendere ſpeſſo. Ger. Offt außſtrecken Hiſp. Eſtender mucho. Pol. Wyciągă v ſlawnie. Vng. Ki nyuytogatom. Ang. To ſtretch out often.] Plaut. Bacchide: Quæ te mala crux agitat, qui ad iſtunc modum Alieno vires tuas extentas oſtio?

Extĕnŭo, as, act. p. Minuo; attenuo, deprimo. [הדק hedhák כחש chachás. h. λεπτύνω, ὀκτηκόω, πτηνόω, ῶ. Gall. Attenuer, menuiſer faire menu et deſlié. Ital. Menomare, aſſottigliar, eſtenuare. Ger. Klein machen/verticineren Bel. Verclenten/ſubtyldermaken. Hiſp. Adelgazar logrueſſo. Pol. Zwolnicz rzeczy mal'a zimie, poniżam, zmnieyſzam. Vng. Meg vékonyitom, kiſſebbitém. Ang. To diminiſhe, to make leane, leſſe or ſlenderer.] Cic. 2. de Natura deor. Dentibus autem in ore conſtructis manditur, atque ab his extenuatur & molitur cibus. ¶ Extenuare mala ferendo, eſt fortitudine & æquanimitate leviora reddere. Ovid. 3. Triſt. Quod potes extenua, forti mala corde ferendo. ¶ Extenuare rem aliquam verbis, deprimere, & minorem facere, quàm revera ſit, elevare. ἐκφαυλίζειν, ἐκφλαυρίζειν. Cic. 2. de Offic. Neque verò verbis auget munus ſuum, ſi quo fortè fungitur, ſed extenuat. Sic extenuare cauſam. Autor ad Herenn. libro 2: Defenſor autem cauſam fuiſſe negabit, ſi poterit, aut eam vehementer extenuabit.

Extĕnŭātŭs, participium, cui opponitur Concretus. [דל dal. λεπτυσθεὶς, ἐλαττωθείς. Gall. Extenué, amoindri, appetiſſé. Ital. Extenuato, indebolito. Germ. Dünn oder ſubtil gemachet. Hiſp. Adelgazado logrueſſo. Pol. Ten ktori ſie ſtaie ſuptilnim, cyienkim. Vng. Meg vékonyitatot.

vékonyitatot. Ang. *Diminished, made leane or slender.*] Cicer. 2. de Natura deor. Exin mari finitimus aër die ac nocte distinguitur: isq; tùm fusus & extenuatus sublimè fertur, tùm autem cõcretus in nubes cogitur. Brutus Ciceroni: Recurri ad meas copiolas: sic enim ferè eas appellare possum: sunt enim extenuatissimæ, & inopia omnium rerum pessimè acceptæ.

Extĕnŭātĭo, onis, f. t. [דלה *dalláh* כחש *cháchasch.* λέπτωσις, ἐλάττωσις. Gall. *Amoindrissement, rabbais.* Ital. *Extenuatione, smagrimento.* Germ. Verkleinerung. Hisp. *Aldegazamiento.* Pol. *Vnytszenie.* Vng *Meg vékonyitás, ki szebbités.* Ang. *A diminishing or appayring.*] Cicer. 3. de Orat. Significatio, & distincte concisa brevitas, & extenuatio: cui contraria est exaggeratio.

Extĕnŭĭssĭmē, Adverbium. [Vng. *Igẽn vékonyon.*] Seneca contro. libro 1. capite 4: Extenuissimè maritus, & dedit adulteris locum.

Extĕr, vel Exterus, era, erum, penult. correp. Idem quod externus. [נכרי *nochri* נכך *nechár.* ἐξωτερικὸς, ξενικός. Gall. *Estranger.* Ital. *Straniero, forestiere.* Germ. Außtendisch. Hisp. *Estrangero y de fuera.* Pol. *Cudzy, obcy.* Vng *Kwuw'l valo.* Ang. *Foreyne, strange.*] Stat. Exter hostis dixit pro extraneo. Cicer. in Catil. Exterus hostis atque longinquus. Idem in Verr. Exteræ nationes & gentes.

Extercŏro, as, pen. corr. Purgo. [טבה *pinnáh* נקה *nikkáh.* ὀνηκαθίζω, τὴν κόπρον κροβαίνω. Gall. *Purger, curer & nettoyer.* Ital *Purgare, nettare.* Germ. Außfeuberen von kaat vnd dreck. Hisp. *Purgar, alimpiar.* Pol. *Zplugastwa chedoze.* Vng. *Meg tiszitom.* Ang. *To purge, to cleanse.*]

Extĕrĕbro, rās, pen. cor. Terebrãdo extrabo. [ὀπτερυπάω. Gal. *Percer tout outre, pertuiser.* Ital. *Triuellare, pertuggiare.* Germ. Hinauß boren. Bel. Wtboren. Hisp. *Barrenar ò horadar.* Pol. *Wywiertiwam.* Vng. *Ki furom.* Ang. *To pearse or mak a hole through.*] Cicer. 1. de Divinat. Itaque ex eo auro quod exterebratum esset bubulam curasse faciendam. ¶ Per translationem significat aliquid extorqueo. Plaut. in Persa: Nunquam hercle exterebrabis tu, ut sis prior, Quàm ego siem. ¶ Nonnunquam idem quod perquirere, seu perscrutari. Varro: Atq; omnes adeò perquirit, atq; exterebrat artes.

Extērgo, gis, extersi, extersum, act. t. Tergendo purgo. [מרק *marák.* ὀμοδεγγυμι, ἐκκαθαίρω. Gall. *Torcher, & faire net, essuyer.* Ital *Nettare, forbire.* Germ Außwischen. Hisp. *Alimpiar, exugar.* Pol. *Ocieram.* Vng. *Meg törlöm.* Ang. *To wipe cleane.*] Cato de Re rust. Post diem omnino duodecimum pernas eximito, & salem omnino detergito, & suspendito in ventum biduum, tertio extergito. ¶ Pro eodem etiam dicimus exsergeo, per secundam inflexionem. Plaut. in Rud. Ita quanto magis extergeo, tutilum atq; tenuius fit. Cato de Re rust. cap. 162: Die tertio extergito spongia bené.

Extersŭs, participiũ, idem quod expolitus. [מרק *marák.* ὀμοδεγγυμι, ἐκκαθαίρω. Gall. *Torché, poli & nettoyé, essuyé.* Ital. *Forbito, nettato.* Germ. Außgewischt/außgebutzt/außgeseubert. Hisp. *Alimpiado, exugado.* Pol. *Otarty.* Vng. *Meg törletet.* Ang. *Wiped cleane.*] Plin. lib. 34. cap. 9: Aëra extersa, rubiginem celerius trahunt, quàm neglecta, nisi oleo perungas.

Extermĭno, nas, pen. corr. act p. Extra terminos ejicio, expello. [גרש *gerésch* בדח *madhách.* ἐξοδεύω. Gall. *Exterminer, bannir & chasser hors des fins & limites, perdre, gaster.* Ital. *Esterminare, cacciar fuori, bandirè, cacciar fuori de confini.* Ger. Vber die marchen außtreyben/verjagen Bel. Wtjagen. Hisp. *Exterminar, enagenar, desterrar, sacar de sus terminos.* Pol. *Za granicé wipadzam.* Vng. *Ki rekeszöm, ki vzom.* Ang. *To banish, to drive out of the boundes.*] Cic. lib. 3. Offic. Atque omne genus pestiferum, atque impium, ex hominum communitate exterminandum est. Exterminare urbe, atque agro. Cicer. 1. de Nat. deor. ¶ Exterminare morbum, est abigere seu depellere. Plinius lib. 28. cap. 20: Regium quoque morbum in vino exterminat potum. ¶ Aliquando exterminare ponitur pro demoliri, & everstere. Cicero post Red. ad Quirit. Itaq; neq; republica exterminata mihi locum in hac urbe esse duxi.

Extermĭnātŏr, m. t. Eversor, expulsor. [גרש *gorésch* שחד *schodhédh* הרס *horés.* ἐξολοθρευτὴς, Gall. *Exterminateur, destructeur, gasteur.* Ital. *Esterminatore, guastatore.* Germ. Ein vertreyber/zerstörer. Hisp *Exterminador, gastador.* Pol. *Ten ktory wipedza, wirzuca.* Vng. *Ki wszö, ki ronto, tönöb öl ki hányo* Ang. *One that destroyeth.*] Cicer. pro domo sua: Tamen obversabatur ante oculos exterminatoris sui.

Extĕrno, nas, act. p. ab ex, & sterno, Mente exturbo, dementẽ facio. [חתת *chath* הרס *hamám.* ὀκνηρίζω, ἀθύμον ποιῶ. Gall. *Mettre hors du bon sens, descourager, troubler.* Ital. *Fare impazzire.* Germ. Von sinnen bringen/ vnsinnig machen. Hisp. *Espantar, hazer loco.* Pol. *Szalonim czinie.* Vng. *El remitöm, meg bolondütom, el aültom.* Ang. *To abash greatlie and discourage.*] Pacuvius: Sed eccam miseram, quam frequens luctus externavit. Catullus in Argon. Ah miserã, assiduis quam luctibus externavit Spinosas Erycina serens in pectore curas.

Extērnātŭs, participium. [חתת *chath* בדהם *nidhham.* ἐξιστάμενος, ἐξεστικὸς. Gall. *Esperdu, hors du sens.* Ital. *Fuori di senno, perduto.* Germ. Erstaunet/von sinnen gebracht. Hisp. *Espantado, hecho loco.* Pol. *Szalony.* Vng. *El remwült, meg bolondult, el aiult.* Ang. *Abashed, and discouraged.*] Catullus: Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris Externata malos? ¶ Equi externati: id est, consternati, & perterriti. Ovid. in Ibin Idem 11. Metam. Sic quæcunque solo defixa cohæserat harum, Externata fugam frustra tentabat.

Extērnŭs, a, um, ab extra præpositione, Extraneus, extrarius, exterus: [נכרי *nochri* נכך *nechár.* ἐξωτερικὸς. Gall *Estranger.* Ital. *Quello che è dalla parte di fuori.* Germ. Außtendisch. Bel. Vreemt. Hisp. *Estranno ò estrangero.* Pol. *Czudzy, obcy.* Vng. *Kwuw'l valo.* Ang. *Outward, a foreiner, a stranger.*] cui opponitur Internus. Vnde externa pars corporis dicitur quæ foris apparet: & externa vis, quæ aliunde ingruit. Liv. lib. 1: Timor deinde Patres incessit, ne civitatem sine imperio, exercitum sine Duce, multarum circà civitatum irritatis animis, vis aliqua externa adoriretur. Sic etiam externi homines dicuntur exteri, & alienigenæ. Cicer. 2. Offic. Homines externos non egere, ornamento est reipublicæ.

Extĕro, is, penul. corr. act. t. Terendo excutio, comminuo. [חקבה *hiktsáh* הדק *hedháh* ὀκτρίβω, λεπτύνω. Gall. *Vser à force de frotter, oster en frottant.* Ital. *Consumar fregando, far minuzzole.* Germ. Außreiben/außtreschen. Hisp. *Trillar, gastar vsando.* Pol. *Wieżeram.* Vng. *Ki törsölöm, meg rontom.* Ang. *To grinde, to tak away by rubbing.*] Columell. libro 2: Quum rursus amplior messis provenerit, quicquid exteretur, capisterio expurgandum erit. Varro libro 1. de Re rust. Apud alios exteritur grege jumentorum inacto, & ibi agitato perticis, quoad ungulis è spica exteruntur grana. ¶ Exterere etiam dicimus aciem ferri, pro acuere. ¶ Exterere literam, est eam expungere, & delere. Varro 2. de Re rust. capite 1: A' quo pòst Balare dicunt, extrita, e litera, ut fit in multis. Exterere cibum, pro conficere & digerere.

Extrītŭs, participium. [חקבה *muktseh.* ὀκτετριμμένος, ὀκτριβὲις. Vng. *Ki törölteret.*] Vt ignis extritus, Lucret. lib. 5. De fulgure.

Extĕrŭs, a, um, sive Exter, à præpositione extra, Quod alibi natum est, vel quod aliunde advenit. [נכרי *nochri* נכך *nechár.* ἐξωτερικὸς, ἐξωτικὸς. Gall. *Estranger.* Ital. *Forestiere, d'altro paese.* Ger. Frembding/frembd. Hisp. *Estrangero y de fuera.* Pol. *Czudzoziemiec.* Vng. *Kwuw'l valo.* Ang. *Foreine, strange, of an other countrey.*] Cic. in Catil. Exterus hostis, atq; longinquus. Virg. lib. 4. & nos fas extera quærere regna.

Extĕrĭŏr, Extĭmus, Vide EXTRA.

Extērrānĕus, m. s. Advena, quasi ex alia terra. [נכרי *nochri* נכך *nechár.* ἀλλόφυλος. Gall. *Estranger, né en terre estrange.* Ital. *Straniere, nato altroue.* Germ. Ein außlendischer Bel. Vreemdeling. Hisp. *Estrangero, de tierra estranna.* Pol. *Zagudzego kraiu.* Vng. *Masunnat valo, idegön, kwlföldi.* Ang. *Strange, foreyne.*] ¶ Exterraneus etiam vocatur, qui ante tempus natus, vel potiùs ejectus est: dictus quòd eum mater-exterrita ejecerit. Autor Festus.

Extērrĕo, res, rui, ritum, act. s. Idem quod simplex terreo. [בהל *bihél.* κατάπτοσις, ὀκπλήττω. Gall. *Espouanter* Ital *Spauentare, sbigottire.* Germ Erschrecken. Bel. Seer verschricken. Hisp. *Espantar.* Pol. *Straszę.* Vng. *El iesztöm, el remültöm.* Ang. *To mak afearde, to put in feare.*] Cic. 2. Offic. Et dolorum quum admoventur faces, præter modum pleriq; exterrentur. ¶ Exterreri metu, Liv. 4. ab Vrbe.

Extērrĭtŭs, Territus, perterritus. [בהל *nibhál.* ὀκπλαγὲις. Gal. *Espouanté.* Ital. *Sbigottito.* Germ. Erschrocken. Hisp. *Espantado.* Pol. *Postraszony.* Vng. *El iesztetet, remitetet, (auagy) el rettent.* Ang *Put in great feare, a frayd.*] Virgilius: plausumq; exterrita pennis Dat tecto ingentẽ Idem 3 Georg. Sævit agris, asperq; siti, atq; exterritus æstu. Quo in loco quidam exponunt exterritus, pro inflammatus, & incensus. Loquitur enim Poëta de angue, qui nimio æstu sitibundus per agros oberrat. Sed illi nimis longè recedunt à prima significatione.

Extĕxo, is, Retexo quod textum est. ἐκὐφαίνω. Gall. *Destistre, deffaire ou rompre ce qui est faict.* Ital. *Disfare quello che è tessuto.* Germ. Das geweben widerumb auffthön. Hisp. *Deshexer, deshazer, lo texido.* Pol. *Tkanie rozbieram.* Vng. *Ki fejtöm.* Ang. *To vnweane, to vntwist or vntwinde.*] ¶ Plautus in Bacch. per translationẽ posuit pro avertere quempiam ab eo quod cogitavit: Extexã (*inquit*) ego eum pulchrè jam, si dii volunt.

Extillo, las, lare, n. p. Est guttatim effluere. [נטף *nátáph.* ἐκστάλάζω. Gall. *Degoutter, distiller.* Ital. *Stilare, lambicare.* Ger Außtropffen. Hisp. *Destillar.* Pol. *Wikapiam.* Vng. *Ki tsöpögök.* Ang. *To drop out.*] Columell. libro 12. capite 48: Sicq; triginta dies pati exudascere, atq; omnem amurcam extillare. ¶ Extillare lachrymis, est totum in lachrymas dissolvi. Terent. in Phorm. Hisce ego dictis illam ita tibi incensam dabo, Vt ne restinguas, lachrymis si extillaveris,

Extĭmĕsco.

Extĭmĕsco, n. s. ab extimeo, Valde timeo. [ירא *jaré* ירך *ragház. πτήσσω, περιφοβοῦμαι.* Gall. *Auoir grand peur, craindre fort.* Ital. *Temer grandemente.* Germ. Sich biß auff das hinderist förchten vnd entsetzen. Hisp. *Mucho temer.* Pol. *Lękam się.* Vng. *Igen félök, rettegök.* Ang. *To feare greatlie.*] Et modò absolute accipitur. Terent. in Hec. Extimui illicó. Plaut. in Cistel. Extimuit tum illa. Modò activé. Cic. in Catil. Quod igitur adulescentes, & hi quidem non solùm indocti, sed etiam rustici contemnunt, indocti senes extimescent? Cæsar 3. bell. Gall. Quarum rerum omnium nostris navibus casus erat extimescendus.

Extĭmŭlo, act. p. Stimulo: hoc est, veluti stimulis quibusdam incito. [הסיח *hebir* הסית *hesith. παροξύνω.* Gall. *Esguillonner, esmouuoir, inciter.* Ital. *Stimolare.* Germ. Stupffen/treiben. Hisp. *Herir con aguijon.* Pol. *Popędzam, popędzam, poganiam.* Vng. *Furdalom ix gatam ösztökelöm.* Ang. *To edge or prouocke, to prick forward.*] Columella lib. 6. cap. 27: Id præcipuè armentum, si prohibeas libidines, extimulatur furiis. Plinius libro 2. cap. 39: Quoties errantium accessu impulsa, aut conjectu radiorum extimulata sunt, *&c.* Tigris fame extimulata, Ovidius lib. 6. Metam. Extimulare aliquem dictis, Ovid. lib. 6. Fast.

Extĭmŭlātŏr, m. t. [אסיח *mebir* אסית *mesith. κεντητὴς, κέντωρ.* Gall. *Esguillonneur.* Ital. *Stimulatore.* Germ. Ein treiber/anreitzer. Hisp. *Heridor con aguijon.* Pol. *Popędzacz, poganiacz.* Vng. *Furdalo, ixgato.* An. *A pricker forward.*] ut, Extimulator acerrimus, Tacitus lib. 3.

Extinguo, guis, ab ex, & tingo: act. t. Propriè dicitur de iis quæ incensa sunt. [כבה *chibbah. πυρόω, διαφθείρω.* Gall. *Esteindre.* Ital. *Stinguere, ammorzare, spegnere.* Ger. Außleschen. Belöschen. Hispan *Apagar como huego.* Pol. *Gaśić.* Vn. *Eltom.* Ang. *To quenche, to put out any thing that burneth.*] Plaut. in Asin. Neque illa ulli homini nutet, nictet, annuat. Post id si lucerna extincta sit, nequid, *&c.* Idem in Pers. Da illi cantharum, extingue ignem, si cor uritur, Caput ne ardescat. ¶ Per translationē verò accipitur pro opprimo, sic tamen ut minorem in se vim habeat, quàm opprimo. Cic. in Lælio: Primùm danda opera est, ne qua amicorum dissidia fiant: sin tale aliquid evenerit, ut extinctæ potiùs amicitiæ, quàm oppressæ videantur. ¶ Aliquando pro occidere, destrucre. *διαφθείρειν.* Lactant. li. 3: Cœlestes animas unà cum corporibus extinguunt. Idem lib. 4: Iudæorum nomen & gentem Vespasianus extinxit: id est, delevit. Terent. in Adelph. Seni animam primùm extinguerem ipsi, qui illud produxit scelus. Virg. 4. Aeneid Implessemque foros flammis, natumque patrem que Cum genere extinxem. ¶ Extingui, mori. Cic de Sen. Extingui hominem suo tempore optabile est. ¶ Aliquando est perfectè distinguere. *ἀφορίζειν.* Cic. in Hortens. Quam si subtraxeris, qui extingues artificem ab insciis?

Extĭnctŭs, particip. [כבוי *chobeh. ἀπόσβεσις.* Gallic. *Estaint, destaint.* Ital. *Estinto* Germ. Außgelescht/ertloschen. Hisp. *Apagado.* Pol. *Zgaśony.* Vn. *El oltatot.* Ang. *Quenched.*] Cic. pro Cornel. Balb. Quum duo fulmina nostri imperii subitò in Hispania Cn. & P. Scipiones extincti occidissent. Idē 2. de Nat. deor. Refrigerato, & extincto calore occidimus ipsi, & extinguimur.

Extinctŏr, ctoris, m. t. [מכבה *mechabbéh. φθορεύς, διαφθορεύς.* Gal. *Esteigneur, destruiseur.* Ital. *Chi estingue ò strugge.* Germ. Ein Außlescher. Hisp *Apagador, destruidor.* Pol. *Ten ktory gasży* Vng. *Meg oltó.* Ang *A destroyer, he that quencheth.*] Belli domestici extinctor, Cic. de Arusp. resp. ¶ Extinctor incendii, Idem ad Pisonem πυρὸς σβεστήρος. ¶ Extinctor patriæ, Idem pro Sylla: id est, eversor & destructor.

Extinctĭo, onis, f. t. [אבדון *abaddón. οἶστος, ἀπόστασις.* Gallic. *Estainte, extinction.* Ital. *Estitione.* Ger. Außleschung. Hisp. *Apagamiento.* Pol. *Zgaśenie* Vn. *Meg oltás.* Ang. *A quenching, a putting out.*] Cic. 1. Tuscul. Nam si supremus ille dies non extinctionem, sed commutationem affert loci, quid optabilius?

Extirpo, act. p. Propriè est unà cum stirpe evello, extrabo, eradico. [נתק *nathák* נתש *nathásch* שרש *seberésch. ἀποῤῥιζόω, ἄ.* Gall. *Arracher les racines, desracines.* Ital. *Stirpare, suellere.* Ger. Außreutten/außwurtzlen. Hispan. *Arrancar de raiz.* Pol. *Wikorzeniam, wigł adzam.* Vng *Ki gyomlálom szaggatom.* Ang. *To pluck vp by the rootes.*] Columella lib. 2. cap. 2: Et extirpandis radicibus. Mart. libro 6: Extirpare pilos corporis. ¶ Per translationem accipitur pro funditùs extinguo. Cic. de Amicit. Quamobrem si cadit in sapientem animi dolor (qui profectò cadit, nisi ex ejus animo humanitatem extirpatam arbitremur) quæ causa est, ut amicitiam funditùs tollamus è vita? Extirpare perturbationes, Cic. 4. Tuscul. Extirpare & funditùs tollere vitia, Idem de Fato.

Extirpātĭo, onis, f. t. Eradicatio. [מסח *massách. ἐκριζωσις.* Gal. *Desracinement, arrachement iusques és racines.* Ital. *Diradicatione.* Germ. Außreuttung. Hisp. *Arrancamiento hasta à la raiz.* Pol. Wykorzenienie. Vn. *Ki gyomlálás.* An. *A plucking vp by the rootes.*] Colum. lib. 2. cap. 2: Filicis frequens extirpatio vel aratro fieri potest.

Extĭspĭcēs, penult. corr. m. t. dicti sunt haruspices, qui extis inspectis futura prædicunt. [ἀπλαγχνοσκοποι, ἱεροσκοποι. Pol. Wieszczkowie zkyszek *prorokuiący.* Vng. Iduendöt *mondók.*] Varro Sarrano: Te consulem mihi pelvi cedere subsilio, & hostia: sed extispici disputanti relinquo. Cic. 2. de Divin. Artificiosæ divinationis illa ferè genera ponebas extispicum, eorumque qui ex fulguribus ostentisque prædicerent.

Extĭspĭcium, & Extispicina, Ipsa extorum inspectio, quæ alio nomine haruspicium dicitur, vel haruspicina. [ἀπλαγχνοσκοπία. Vn. Iduendöles.] Accius in Medea: Principio extispicium ex prodigiis congruens ars te arguit.

Extĭto, tas, extiti, supinum extitum, & nonnunquam extatum: n. p. unde participium extaturus, vel extiturus, Emineo, supersum, appareo, consto, sum. [היה *hajáh* ברא *niráh. ἐξαίρω, ἀναφαίνομαι.* Gallic. *Apparoistre hors, se monstrer, estre encores.* Ital. *Stare, Sprostare, essere eminente.* German Füraußgehen/vberig seyn/vorhanden seyn Belg Syn/wtstaen. Hispan. *Estar, ò estar encima de otra cosa.* Polon. *Iestem przedrekamy, podal'em sie, wirosl'em.* Vn. *Ki tetczöm kin állok.* Ang *To be apparant, to behigher, to remaine.*] Virgil. 3. Georg. Torpent mole nova, & summis vix cornibus extant. Colum. lib. 5. cap. 10: Fasciculos sarmentorum brachii crassitudinis demittito, ita ut supra terram paululùm extent. ¶ Extare etiam dicitur id quod nondum intercidit. Vnde opus extare dicitur, quod non deperiit. Cicero ad Metel. Iam illud Senatusconsultum, quòd illo die factum est, ea præscriptione est, ut dum id extabit, officium meum in te obscurum esse non possit. Idem: Quæ (ut scis) extat oratio. ¶ Sæpissimè præterea extare accipitur loco verbi substantivi esse. Cicero ad Brutum: Quales tibi sæpè scripsi, Consules extiterunt. Idem pro Archia: Ego multos homines excellenti animo ac virtute fuisse, & sine doctrina naturæ ipsius habitu propè divino, per seipsos & moderatos & graves extitisse fateor.

Extātūrŭs, participium. Plinius lib. 17. cap. 22: Extatura etiamnum duabus gemmis.

Extāntĭă, æ, [ἐξοχὴ, ὑπεροχή. Pol. Wieroslina. Vng. *Kin állas, kitetczés.*] Colum. libr. 5. cap. 5: Ipsa capita sine ulla extantia, neque aratro, neque bubus obnoxia sunt.

Extŏllo, is, tuli, elatum, act. t. In altum elevo, educo, effero. [נשא *nasá* הרים *herim. ἐξαίρω* Gallic. *Esleuer, hausser, extoller.* Ital. *Inalzare, accrescere.* German. Erheben/in die Höhe auff heben. Hisp. *Ensalcar.* Pol. Widźwignąć. Vng Föl emelöm. Ang. *To aduance, to praise highly, to lifte vp on high.*] Plaut. Amph. Devolant angues jubati deorsum in impluviū duo maximi: continuò extollunt ambo capita. ¶ Per translationem accipitur pro exaggerare, amplificare. Sallust. Iugur Ita eorum qui ea fecêre, virtus tanta habetur, quantum ea verbis potuêre extollere præclara ingenia. Apud antiquos etiam lectum est pro differre. Cęcilius Plotio: Ito intrò, atque isthæc aufer: tamen hodie extollet nuptias.

Extorquĕo, ques, torsi, tum, act. t. Est tormentis, vel alia quavis vi aliquid aufero, eripio. [ἐξαιτίζω, βιαιοπραγέω, ἐκβιασμίζω. Gall. *Oster par force, tirer & auoir par force* Ital. *Rapire per forza.* Ger. Mit gewalt herauß bringen/abtringē. Bel Wtwinden/wtdoen. Hisp. *Sacar atormentado.* Pol. Wykrecam, dobiwam. Vng. *Ki tekeröm, erőuelki vonszom.* Ang. *To wrest or tak away by force, to constreine to confesse.*] Vnde extorquere veritatem, est adhibitis tormentis veram confessionem exprimere. Donatus: Torquemus homines, extorquemus veritatem. Ad hunc etiam modum dicimus extorquere errorem ex animo, extorquere regnum, vel pecuniam. Cic. in Catone: Nec mihi hunc errorem, dum vivo, extorqueri volo. Livius lib. 2: Neque ambigitur quin Brutus, qui tantùm gloriæ superbo exacto rege meruit, pessimo publico id facturus fuerit, si libertatis immaturæ cupidine, priorum regum alicui regnum extorsisset.

Extŏrtŭs, participium. [ἐκβιασθείς. Gallic *Osté par force, violentement arraché ou tiré, raus.* Ital. *Tolto à forza.* Germar. Mit gewalt genommen. Hispan. *Sacadopor fuerca.* Pol. *Gwałtem wzięty.* Vng. *Ki kertetet, erőuel ki vonyattot.* Ang *Constreined by tormentis, wrasted, violence.*] Cic. pro Milone: Extorta est confitentis fica de manibus. ¶ Extortus, pro excruciato, Senec. Epistol. 67: His oppone fessō transfossos, aut exanimatos serpentum morsu, aut fractos ruina: aut per longam nervorum contractionem extortos minutatim.

Extŏrtŏr, toris, m. t. [βιαστὴς. Gallic. *Forceur, qui oste par force.* Ital. *Chi toglie à forza.* Germ. Ein Abtringer/der mit gewalt etwas auß einem bringt/oder sunst nimpt. Hisp. *El que assi saca algo per tormentos.* Pol. *Gwałtownik widzieracz.* Vng. Erőszög tőlekedő. Ang. *He that constraineth by tormentes, or taketh by force.*] Qui vi rapit, & aufert. Terent. Phor. Bonorum extortor, legum contortor.

Extōrris, ris, com. t. Qui est extra terrā: id est, patriā, exul. [נדח *nádh* תשבה *tsóheh. ἀποδιας, ἐξόριστος.* Gall. *Banni, hors du pays.* Ital. *Scacciato della sua patria, fuor'uscito.* Ger. Ein vertribner eines Landes

ein Bandit. Belg. Een Ballinck. Hiſp. *Deſterrado, fuera de ſu tierra.* Pol. *Odkazany, ſzziemie, wignany.* Vng. *Szán ki-uetet, budoſo.* An. *An outlaw or he that is banished.*] Cicero 4. Verr. Hinc centum patresfamiliâs extorres profugerunt. Gell. Exul, extorris q; eſto. Liv. Extorrem urbe domo, penatibus, foro, congreſſu æqualium. Idem lib. 2. ab Vrbe: Ne ſe ortum ejuſdem ſanguinis extorrem, egentē ex tanto modò regno cum liberis adoleſcentibus ante oculos ſuos, perire ſinerent.

E⁻xtrā, præpoſitio ſeparata ſerviens caſui accuſativo. [חוּץ *chúts. ἔξω, ἐκτός:* cui contraria eſt intra. *ἔσω.* Gall. *Hors.* Ital. *Fuori.* Germ. Auſſerhalb/ drauſſen. Bel. Buyten. Hiſp. *Defuera.* Pol. *Przed.* Vn. *Ki kw'uw'l,* (& cum affixis) *kw'uwlen kw'uwled, kwuw'le.* Ang. *Without, forth.*] Cic. 2. de Finib. Et in corpore, & extra eſſe quædam bona. Idem de Vniverſ. Sic in omni mundo partes omnes collocatæ ſunt, ut nulla pars hujuſce generis excederet extrá. Idem 1. Offic. Cavendum autem, præſertim ſi ipſe ædifices, ne extra modum ſumptu & magnificentia prodeas. ¶ Extra pro præter, exceptionis gratia elegantiſſimè ponitur. Plaut. Amph. Vt mihi extra unũ te, mortalis nemo corpore Contingit, qui me impudicam faceret. Terent. Phor. Neque cognatus extra unam aviculam, quiſquam aderat. Extra jocum dicebant antiqui, quum quid ſeriò, non joco dicere ſeſe velle ſignificabãt. Cic. Trebatio: Sed me hercule extra jocum homo bellus es. ¶ Extra quàm, pro niſi, in exceptionibus concipiendis ponebatur. Cic. 2. de Invent. Agit is cui manus præciſa eſt, injuriarum: poſtulat is qui cum agitur, à Prætore exceptionem, extrà quàm in reum capitis præjudiciũ fiat. Vbi Si particula deeſſe videtur. Extrà quàm ſis ut Vlpianus in l. 1. §. Labeo ſcribit. ff. de flumin. Sed ita excipiendum ait, extrà quàm ſi quid ita factum ſit, uti de lege fieri licuit. Hæc Bud. Liv. 3. Decad. lib. 4: Campanos omnes, Atellanos, Calatinos, Sabatinos, extrà quàm qui eorum aut ipſi, aut parentes eorũ apud hoſtes eſſent, liberos eſſe juſſerunt. ¶ Ab extra deducuntur exter, exterus, extraneus, extrarius, extrinſecus, extrorſum, *ἐκ τοῦ ἔξω.* extremus, extimus, & Extrare verbum obſoletũ quo antiqui utebantur pro egredi. De quibus mox.

E⁻xtrāclūsŭs, ager dicebatur qui intra finitimam lineam & centurias interjacebat: ideoq; extraclusus: quia ultra limites finitima linea clauderetur: & extraclusa loca ſunt æquè juris ſubſeciyorum, ultra limites, & ultra finitimam lineam. quod genus agrorũ ſi Reipub. populi Romani, aut ipſius coloniæ cujus fine circundatur, ſive peregrinæ urbi, aut locis ſacris, aut religioſis, æquè ad pŏpulum Romanũ pertinentibus datum non eſt, jure ſubſecivorum in ejus, qui aſſignare potuerit, remanet poteſtate, Ex Frontino de agrorum qualitate.

E⁻xtrăĕo, Exire eſt. Afran. in auct. Simul limen intrabo, illi extrabunt illicó. Nonius.

E⁻xtrāmūrānŭs, qui opponitur intramurano. [Pol. *Zamierny.* Vng. *Kerités kw'uw'l valo.*] Lampridius in Heliogab. Iuſſerat & lanonem P. Munius anni meretricibus lenonibus exoletis intramuranis dari, & extramuranis alia.

E⁻xtrăōrdĭnārĭŭs, ria, rium. Quod extra ordinem fit. [ἔκτακτον, *παράλογον.* Gall. *Extraordinaire, hors la façon accouſtumée.* Ital. *Eſtraordinario.* German. Auſſert der ordnung oder gewohnheit. Hiſp. *Coſa fuera de orden.* Pol. *Nad vſtawe.* Vngar. *Rend tartás kwuw'l valo.* Ang. *Extraordinaire, beſyde vſe and cuſtome.*] Brutus Cic. Quare tùm & facilitatem & providentiam laudabo tuam, quum exploratũ habere cœpero, Cæſarem honoribus quos acceperit extraordinariis fore contentum. Idem 7. Verrin. Vt omnia ſemper quæ jucunda videntur eſſe, non modò his extraordinariis cupiditatibus, ſed etiam ipſi naturæ ac neceſſitati denegarem. Sic apud eundem Præſidium extraordinarium, poteſtas extraordinaria, reus extraordinarius, milites extraordinarii. *ἐπίλεκτος.*

E⁻xtrārĭŭs, ria, rium, Alienus, aut alienigena: hoc eſt, qui ex ea in qua agimus civitate oriundus non eſt, aut etiam qui ex noſtra familia non eſt. [נכרי *nochri* נכר *nechár. ἀλλόφυλος.* Gallic. *Eſtranger, de dehors.* Ital *Straniere, alieno, foraſtiero.* Germ. Außlendiſch. Bel. Vreemt. Hiſp. *Coſa eſtranna y defuera* Pol. *Obcży, inſzego rodu.* Vng. *Idegen, kwuw'l valo.* Ang. *Y Straunge, fareyne.*] Pomponius: Præterea minabatur ſi extrario nupſiſſet, nihil ſe filiis ejus ex paternis eorum bonis teſtamento relicturum. ¶ Canis extrarius, pro non domeſtico, apud Suetonium in Veſpa. Extraria lux, Lucretius lib. 4. *τὸ ἔξω φῶς.* Atque ut penitùs hujus nominis vis intelligatur, idem eſt quod exterus, externus, & extraneus ſive alienus: hæc enim omnia unum ferè idemque ſignificant: quanquam Corn. Fronto originem magis quàm autorum conſuetudinem ſecutus hæc ita diſtinguit: Extraneus, *inquit,* eſt qui extra eandem januam eſt. Extrarius, qui extra eandem aream eſt. Exterus & externus, qui extra illam terram alterius cujuſdam gentis eſt. Alienus autem nullo loco, ſed re differt.

E⁻xtrārĭum, Dicitur quicquid eſt extra rẽ de qua agitur. [Vn. *Máſma valo.*] Quint. lib. 7. cap. 2: Quum in perſonam certam transfertur accuſatio, aut in extrarium, *&c.*

E⁻xtrāněŭs, m. ſ. Alienus, nullo propinquitatis gradu nobis conjunctus: quaſi exterraneus. [נכרי *nochri* נכך *nechár. ἀλλόφυλος, ἀλλότριος.* Gall. *Eſtranger.* Ital. *Straniere, aliene, foraſtiere.* Germ. Außlendiger/ frembder. Hiſpan. *Coſa eſtranna y de fuera.* Pol. *Niespotwinotwarony, cżudzy.* Vng. *Idegen ykwuw'l valo.* Ang. *Y Stranger, of an other countrei.*] Vnde extraneus hæres, apud Suetonium in Claudio Cæſare cap. 4: Nec dubium eſt poſthæc Auguſtus conſtituerit, & reliquerit eum nullo præter auguralis ſacerdotii honore imperitum: ac ne hæredem quidem, niſi inter tertios, ac penè extraneos, nç parte ſexta nuncuparet. ¶ Extraneus, & Domeſticus, contraria. Cicero antequam iret in exil. Pax & concordia extraneis gignetur, quum jam domeſticis non inſideat, ſed publicè providenti eripiatur. ¶ Bona extranea: id eſt, externa, neque animæ neque corpori propria, quæ & bona fortunæ dicuntur. Autor ad Herenn. lib. 4: Hoc pacto non inornatè poterimus & in laudando, & in lædendo, aut in corpore, aut in animo aut in extraneis.

E⁻xtĕrĭŏr, comparativum, ſicut ab inferius, inferior, infimus. [חִצּוֹן *chitſon. ἐξώτερος.* Gall. *Qui eſt plus dehors, exterieur.* Ital. *Piu di fuori, eſteriore.* Germ. Der auſſerthalb iſt. Hiſp. *Mas adefuera.* Pol. *Zwierchny.* Vng. *Kwlsőb.* Ang. *That is further out.*] Cic. de univerſ. Atque ita quum alterum eſſet exteriorem amplexus orbem, *&c.* Plautus Menęh. Exterior ſis, obſervato modo. ¶ Comes exterior: id eſt, inferiore indignioreque loco incedens. Horat. 2. Serm.

E⁻xtrēmŭs, a, um, Vltimus, poſtremus. [אחרון *acharón. ἔσχατος, ἔπειτος.* Gall. *Tout le dernier.* Ital *Extremo, vltimo.* Germ. Der letſt/ hinderſt. Bel. Dat aller uterſte. Hiſp. *Coſa vltima ò cabera.* Pol. *Oſtatny.* Vng. *Vtolsó, végső.* Ang. *The furtheſt, the laſt.*] Cic. de Amic. Cujus diſputationis fuit extremum ferè de immortalitate animorum. Virg. 10. Aeglo. Extremũ hunc Arethuſa mihi concede laborem. ¶ Ponitur nonnunquam pro perditiſſimo, ac nequiſſimo, quaſi à conſortio humanitatis remoto. Virg. 4. Aen. Illam terra parens, ira irritata deorum, Extremam (ut perhibent) Cœo Enceladoque ſororem Progenuit: hoc eſt, peſſimam. Seneca: In hoc ſumma bonitas, in illo extrema malitia: id eſt, maxima, & ultra quam nulla ſit malitia major. Quod non ſine ratione eſſe videtur, quandoquidem medici affirmant, deteriores cæteris eſſe, qui ultimi naſcuntur. Apul. lib. 3: Fateor, Quirites, extremos latrones fugare atque proterere aggreſſus ſum. ¶ Extremum etiam aliquando initium alicujus rei ſignificat. Plaut. Ab extremo narrare incipiam: hoc eſt, à principio. ¶ Extrema linea amare, apud Terentium eſt amare impenſiſſimè: ducta tranſlatione à curriculis, vel ſtadiis, in quibus prima linea curſus erat in carceribus, ultima in fine, quæ & calx dicebatur, quòd ſcilicet calce vel creta notaretur. Vltra autem calcem nihil ſupereſt, quò curſus tendatur, ſpatiaque palęſtrarum & curriculorum lineis erant incluſa.

E⁻xtĭmŭs, mi, ſuperlat. opponitur Citimus. [ἐξώτατος. Gallicè, *Tout le dernier, & le plus reculé ou eſlongné de tous.* Italicè, *Piu vltimo, piu indietro.* Ger. Der auſſeriſt/ fertiſt/ weyteſt. Hiſp. *Coſa mas vltima ò cabera.* Pol. *Dalszy.* Vng. *Leg végső.* Ang. *The laſt of all, the furtheſt.*] Plin. lib. 2. cap. 78: Iiſdem imperia quæ nunquam extimis gentibus fuerint. ¶ Extimum promontoriũ apud eundem lib. 6. cap. 28.

E⁻xtrēmō, adverbium. [בְּאַחֲרוֹנָה *baacharonáh. ὕστατον, πλοῦτον.* Gall. *Au dernier, à la parfin.* Ital. *Vltimamente, finalmente.* Ger. Letſtlichen / zum hinderſten. Hiſp. *Vltima y finalmente.* Pol. *Na oſtatek.* Vng. *Végezetre, vtészor.* Ang. *Laſt of all.*] Cic. ad Attic. lib. 12: Quod enim ſcribis extremò, vide ne is ipſe locus ſit, cujus cauſa, *&c.*

E⁻xtrēmĭtās, tatis, f. t. Eſt id quod in quaque re extremum eſt, ora: [קְצֵה *katſeh. ὕστατον, ἔσχατον, τὸ ἄκρον.* Gall. *La fin, le bout, le bord.* Ital. *La fine l'eſtremo, l'vltimo di qualche coſa.* Germ. Das end vnd auſſerſte theil eines jeden dings. Hiſp. *El fin y cabo de alguna coſa.* Pol. *Brzeg kazdey rzeczy, kray.* Vng. *Szél, vég.* Ang. *The extremitie, end, or bordour.*] ut, Extremitas circuli, Plinius lib. 2. cap. 17. Cœli extremitas, Cicero de Vniverſ. Idem 2. de Finib. Hæc non erant ejus qui innumerabiles mundos, infinitasque regiones, quarum nulla eſſet hora, nulla extremitas mente peragraviſſet.

E⁻xtrēmĭtās, in agro ita definitur ab Aggeno: Extremitas finitima linea eſt, quæ intervenit, aut per iter publicũ, quod tranſcendi non poteſt, ſecundum legem colonicam: quia omnis limes itineri publico ſervire debet: aut per limites ſive terminos, aliaque ſigna quibus territoria finiuntur: aut ubi inſoluta loca remanſerunt: hæc autem ſunt loca quæ inſoluta dicuntur, quæ aut in ſaxoſis, aut ſterilibus locis ſunt, aut in paludibus, ubi nulla potuit exerceri cultura: quia, dum non eſſet quod excoli potuiſſet, nullis neceſſe fuit limitum regulis obligari. Ex Aggeno de limitibus.

E⁻xtrīnsĕcŭs,

Extrīnsĕcŭs, pénult. corr. adverbium, Externè, fòrìs, aliundè, ab exteriori parte. [חוץ *michúts.* ἔξωθεν. Gallic. *Au dernier, à la parfin.* Italic. *Di fuori.* German. Ausserthalb / von aussen. Hiſpan. *Defuera ò haʒia fuera.* Polon. *Zwierchu.* Vng. Kwww'l. Ang. *On the other ſide, outwardly, from without.*] Cic. 1. de Orat. Adhibita eſt igitur quædam extrinſecùs ex alio genere quodam. Varro libro 1. de Re ruſt. ca. 41: Vt non denudes medullam, ne extrinſecùs imbres noceant. Cicer. 4. Acad. Irrumpunt extrinſecùs in animos noſtros per corpus imagines, nobis dormientibus.

Extro, as, Verbum obſoletum eſt, quo antiqui utebantur pro exeo: cujus contrarium eſt Intro. [ἐξίημι. Gal. *Sortir.* Ital. *Vſcire.* Germ. Hinauſgehen. Hiſp. *Salir à fuera.* Vngar. *Ki megyök.* Ang. *To go forth.*] Afranius: Simul limen intrabo, illi extrabunt illicò.

Extrōrſum, Verſus exteriorem partem. [חוצה *bachutsáh. ἐξω* πρὸς ἔξω. Gall. *Vers le dehors.* Ital. *Verſo la parte di fuori.* Germ. Hinauſwerts Bel. Bewaert. Hiſp. *Haʒia fuera.* Vng. *Kwww'l, kwlsŏ réſʒe felŏl.* Ang. *To wardes the out ward part.*] Sicut introrſum, verſus interiorem.

Extrăho, is, extraxi, extractum, ere, act. t. Extrà trahere, elicere: [משך *maſchach* דלה *daláh* גחך *gâch.* ἐξέλκειν. Gallic. *Tirer hors.* Italic. *Trar fuori.* Germ. Außziehen. Bel. Wtrecken Hiſp. *Sacar à fuera.* Pol. Wyciągam. Vng. *Ki vonſʒom.* Ang. *To draw out.*] ut, Extrahere ſerpentes cantu: extrahere venena corpori, apud Plinium. Cicero pro Cluentio: Extrahitur domo Oppianicus à Manilio. Livius libr. 6. belli Pun. Ni venirent in Senatum circa domos eorum ituros ſe, & in publicum omnes vi extracturos eſſe. ¶ Extrahere diem, eſt diem conſumere, quod & eximere diem dicimus. Cæſar lib. 1. belli Civil. Catone verò acerrimè repugnante, & priſtina conſuetudine dicendi mora dies extrahente, ut ſui ratio abſentis haberetur, *&c.* Et paulò pòſt: Sic triduum diſputationibus, excuſationibusque extrahitur. ¶ Extrahere judicium, producere eſt, prorogare, proferre. Paul. l. 10. D. ad exhibend. Si optior * intra certum tempus data judicium id in tempus extractum eſt, quo fruſtrà exhibetur, *&c.* ¶ Extrahere aliquem: pro inducere, & vehementer ſolicitare ut aliquid faciat. Liv. lib. 2. bel. Pun. Vulgus etiam extrahere ad Conſulatum nitebantur. ¶ Extrahere ſe ex aliquo negotio. Terent. Phorm. Ita nunc imparatum ſubitò tanta te impendent mala, Quæ neque uti devitem ſcio, neque quo modo me inde extraham.

Extrāctŭs, participium, Productus, prorogatus. [משך *nimſchách.* ἀναπαθής, ἀφελκυσθείς. Gallic. *Tiré hors, differé, prolongé.* Ital. *Tirato fuori, differito, prolongato.* Germ. Außgezogen. Hiſp. *Sacado à fuera, dilatado en tiempo, alongado.* Polon. Wyciągniony. Vngar. *Ki vonatot, el halaſʒtatot.* Ang. *Drawen out, differred.*] Cicero Qu. Fratri lib. 2: Sed per obtrectatores Lentuli res calumnia extracta eſt.

Extractōrĭŭs, ria, rium. [ἀφελκυκός. Vn. *Ki vono.*] Plin. lib. 24. capite 11: Vulgaris arundo extractoriam vim habet: hoc eſt, vacuatoriam & eductoriam.

Extravagantes, aliquot ſanctiones principum ſunt: dictæ, quòd ſint extrà librorum Iuris Civilis contextū frequentatæ. Qualis eſt conſtitutio Lotharii Saxonis, de Feud. non alien. & D. Friderici, de pace tenenda, & de Sacrament. pub. ſponte factis non retracta. Idem de Privilegiis Eccleſ. Friderici Imp. ejus nominis II. Item de majeſtate læſa, deque Rebellib. Edictum Henrici VII. & rurſus de pace Conſtantiæ, divorum Friderici Imp. & Romani regis VI. cum nonnullis aliis Principum ſanctionibus publicis Iuris libris nec dum adjunctis, ſed quæ in Archimis imperii, in Reipub. uſum conſervantur, ut monuit Ferrar.

Extrīco, cas, penult. product. act. p. Verbum eſt à tricis deductum, Explico, expedio, libero. [ἐκλύειν, ἀπαλλάττω. Gall. *Deſempeſtrer, déſmeler, deſueloper.* Ital. Diſtricare, diſimpacciare. Germ. Entwirren / auffdöſen. Bel. Ontwerren. Hiſ. *Deſembolver ò deſenhetrar.* Po. *Rozmotuie, wywadzam.* Vn. *Ki feyt̄m, meg ſzabaditom, ki ſſw'lök.* An. *To vnfetter, to ridde.*] Sunt autem tricæ capilli vel aliæ quævis res tenues, quæ gallinarum pedibus nonnunquā adhærent, earumque greſſum impediunt: quanvis etiam pro quibuſvis rebus minutiſſimis accipiantur. Plautus in Epid. Aliqua ope exolvam, extricabor aliqua. ¶ Extricare locum aliquem pro purgare, & mundare. Colum. libro 4: Syluſtris ager præcipuè eſt eligendus, qui etſi fruteris aut arboribus obſeſſus eſt, facilè extricatur.

Extrīcābĭlĕ, A quo quis ſe facilè poteſt extricare: hoc eſt, eximere, vel expedire. [Pol. *Latwie do wiwadzenia.* Vng. *Az mibŏl kinnyen ki menekedhelny.* Ang. *Of the which any may ridde him ſelf.*] Cujus contrarium eſt Inextricabile, ex quo ſe quis extricare non queat. Plinius lib. 36. cap. 16: Intus labyrinthum extricabilem, quò ſi quis improperet ſine glomere linī, exitum invenire nequeat.

Extrīlĭdŭs idem eſt quod exalbidus. [Pol. *Bial awi.* Vng. *Fétér, (anagy) el holtſʒinno.*] Gell. lib. 19. cap. 1: Atque ibi hominem conſpicimus impavidum, & extrilidū, ploratus quidem nullos, ſicut cæteri omnes, nec ullas ejuſmodi voces edentem: ſed coloris & vultus turbatione non multum à cæteris differentem.

Extrīngo, gis, extrinxi, extrictum, gere, Stringo. [σφίγγω. Gallic. *Eſtraindre.* Ital. *Stringere.* German. Zuſammen trucken. Hiſpan. *Apretar.* Pol. *Zgiskam.* Vng. *Szoritom.* Ang. *To ſtrayne, to wring.*] Cicero 6. Acad. Deinde quum paulùm digitos extrinxerat, Aſſenſus hujuſmodi. Quo in loco, ex vetuſtis exemplaribus legitur contraxerat, non aurem extrinxerat.

Extrīnsĕcŭs, Extro, Extrorſum. Vide EXTRÀ.

Extrūdo, dis, penult. prod. act. t. Extrà trudo, per vim expello. [הדיח *hiddiách.* ἐξωθέω. Gall. *Pouſſer hors, chaſſer.* Ital. *Cacciar fuori.* German. Hinauſtrucken / außſtoſſen Bel. Wtſtooten. Hiſp. *Echar fuera forcejando.* Polon. *Wepchám.* Vng. *Ki taſʒitom, tolyom.* An. *To thruſt or drive out violently.*] Plaut. Caſin. Ille autem ſenem Incœnem extrudere cupiunt ex ædibus: Vt ipſæ ſolæ ventres diſtendant ſuos. Terent. in Hecyr. Eò amantem invitum Pamphilum extrudit. Plaut. in Aulul. Nam qua nunc me cauſa extruſiſti ex his ædibus? ¶ Accipitur nonnunquam pro vendere, vel alienare. Horat. 2. Epiſt. Laudat venales, qui vult extrudere merces.

Extrŭo, is, act. t. Aedifico, conſtruo. [בנה *banáh.* κατασκευάζω. Gall. *Baſtir, eſleuer vn mouceau de quelque choſe, faire vne montoye.* Ital. *Edificare, fabricare.* Germ. Auffbawen. Bel. Opbouwen. Hiſp. *Edificar, ò componer.* Pol. *Budute.* Vng. *Föl eppitŏm.* Ang. *To build vp.*] Cæſar 3. belli Gall. Omnem eam materiam quæ erat cæſa, converſam ad hoſtem collocabat, & pro vallo ad utrunque latus extruebat. Extruere ædificium in alieno, apud Ciceronem pro Mil. Extruere ſtramenta in acervū, apud Columel. libro 6. cap. 3. Extruere menſas epulis, & poculis, Cicero 3. Tuſcul.

Extrūctŭs, participiū. [בנוי *banúi.* κατασκευασθείς, κατασκευάσας. Gall. *Edifié, baſti.* Ital. *Edificato.* Germ. Auffgebawen / zurüſtet. Hiſpan. *Edificado.* Pol. *Zbudowany.* Vng. *Epittetet.* Ang. *Builded vp.*] Cicero in Piſonem: Extructa menſa non conchliis, aut piſcibus, ſed multa carne ſubrancida.

Extrūctiſſĭmŭs, ſuperlat. [Pol. *Dobrʒe zbudowani.* Vng. *meg épitetŏt.*] Apul. de Deo Socratis: Villæ extructiſſima

Extrūctĭo, onis, ſ. t. [בנין *binján* מבנה *mibnéh.* οἰκοδόμημα, οἰκοδόμησις. Gall. *Baſtiment, entaſſement.* Ital. *Edificio.* Ger. Auffbawung. Hiſp. *A quella obra de edificar.* Pol. *Zbudowanie.* Vng. *Epittés.* Ang. *Building vp.*] Cic. 14 Philip. Eaque extructione quæ fit ad memoriam æternitatis.

Extŭbĕro, as, act p. Intumeſco, excreſco. [נבה *tſabáh.* ἐξογκόω, ὠ, ἐπιφύσσω. Gal. *S'enfler, & eſleuer en facon de veſſie.* Ital. *Gonfiare, enfiare.* Germ. Ein Knorren herfür gewinnen / auffgeſchwellen / auffſtauffen oder ſich erheben wie ein Beuten. Bel. Opſwellen. Hiſp. *Hincharſe* Polon. *Napucham, nadimam ſie.* Vngar. *Meg dagadok, meg tſomóʒom.* Ang. *To ſwell, to riſe vp lyk a botche.*] Plinius libro 21. cap. 13: Neque in omnibus terris eſt, radice foliola, ex qua media vuluti extuberat. Idem libro 37: Cavæ aut extuberantes videntur viliores æqualibus, loquitur de gemmis. ¶ Nonnunquam etiam activè ponitur pro tuberibus æquale aliquid reddere. Senec. libr. 6. Natur. quæſt. Differt montes, ſubigit plana, valles extuberat, novas in profundo inſulas erigit.

Extŭbĕrātĭo, ſ. t. Tumor [שאת *ſeéth.* ὑπερογκία, ὑπεροίδημα. Gal. *Enfleure en facon de boſſe.* Ital. *Gonfiatura, enfiatura.* German. Auffgeſchwellung / auffborʒung. Hiſp *Hinchamiento.* Pol. *Nadecie.* Vng. *Dagadás, nbués tſomóʒás.* Ang. *A ſwelling lik a botch.*] Plin. lib. 31. cap. 9: Luxatis imponitur cum farina & melle, item extuberationibus: hoc eſt, per corpus enaſcentibus.

Extŭmĕo, & extumeſco, Tumeſco, in tumorem redigor. [נבה *tſabáh.* ἐξογκόομαι. Gall. *S'enfler.* Ital. *Gonfiare.* Ger. Geſchwellen / auffgeblaſen werden. Hiſp. *Hincharſe.* Pol. *Napucham, nadimam ſie.* Vng *Föl elagadok, puffadok, föl tſanóʒom.* Ang. *To ſwell.*] Plin. lib. 37. cap. 5: Democritus in hoc genere poſuit Armenios, & Perſicos illos extumeſcentes pinguiter.

Extŭmĭdŭs, da, dum, [נבה *tſabéh.* οἰδαλέος, οἰδηματώδης. Gall. *Enflé.* Ital. *Gonfiato, enfiato.* German. Auffgeblaſen / bauchfechtig. Hiſpan *Hinchado.* Polon. *Nadety.* Vngar. *Föl dagat, puffadot.* An. *Swelled.*] Var. 2. de Re ruſt. ca. 5 1: Hanc eſſe modicam pro magnitudine ſegetis potiſſimùm rotundam, & mediam paulò extumidam.

Extunc, ex illa hora, temporis momento: ſicut Ex nunc dicitur pro ex hoc tempore, & hora.

Extŭndo, is, tudi, tuſum, act. t. Vi, vel blanditiis aliquid extorqueo. [ἐκβιάζω, ἐκπράσσω. Gallic. *Faire ſortir quelque choſe à force coups, obtenir par force ou par amour.* Ital. *Cacciar per forʒa ouero per prieghi.* Germ. Außſtoſſen / herauß polderen / mit mühe herfüre bringen. Bel. Wtſtooten. Hiſ. *Empuxar por fuerça ò por amor.* Pol. *Ztrudnoſczia, wibiiam.* Vn. *Nagy vezellyel meg nyerŏm.* An. *To bedte out, to*

out, to finde out with labourand paine.] Suetonius: Nec ut appeteret, compelli, nisi à matre potuit: ea domum extudit magis convitio quàm precibus. ¶ Extundere, studiosè facere. Virgil. libro 8. Aeneid. Lanigerosque apices, & lapsa ancilia cœlo Extuderat. Idem 1. Georg. Vt varios usus meditando extunderet artes. Ita enim legit Nonius, licet ibi nonnulli legant excuderet.

Ex tūrbo, bas. E loco dejicio, extra turbo, expello, dejicio, vi ejicio. [הדשׁי *hippil* הדשׁי *hischpil.* πεῳθοῦμαι. Gall. *Oster violentement de sa place.* Ital. *Scacciare, precipitare, disturbare.* Ger. Hinauß stürtzen / vngestümigklich hinauß stossen. Belg. Wtdryven / wtstooten. Hispan. *Derrocar ò echar confundiendo.* Pol. Wipicham, wyrzucam, *I aianim wipedzam.* Vn. *Ki tasxitom, ki vetõm.* Ang. *To put out or frome by violence.*] Cicero pro Cluent. Lectum illum genialem quem biennio antè filiæ suæ nubenti straverat, in eadem domo sibi ornari & sterni, expulsa atque exturbata filia, jubet. Plautus in Curc. Si rectè facias Phædrone, auscultes mihi, atq; istam exturbes ex animo ægritudinem. Colum. libro 8. cap. 17: Et in tranquillo consistens piscis, sedibus suis non exturbatur. ¶ Exturbare calculos, pro ejicere, & expellere. Plin. lib. 20. cap. 10. de asparago loquens: Radix quoque plurimorum prædicatione trita, & in vino albò pota, calculos quoque exturbat.

Ex tūrbātus, participium. [מטן מטשטל *muppál* מטשטל *muschpal.* ἐξωρμῆσος, ἐκβληθείς. Gallic. *Ietté par force, chassé.* Ital. *Spinto à forza.* Germ. Hinaußgestossen oder getrissen. Hisp. *Derrocado ò echado por fuerca.* Pol. Wipchniony. Vn. *Ki tasxittatot, vettetet.* Ang. *Put out by force.*] Catul. Eruit illa procul radicibus exturbata.

Ex tūsĭo, is, ire, n. q. Tussiendo aliquid ejicio. [ἐκβλῆτεον. Gal. *Cracher & ietter hors en toussant.* Ital. *Tossire, gettar fuori qualche cosa con tosse.* German. Auß husten / mit husten oder toderen außwerffen. Belg. Wthoesten. Hispan. *Echar alguna cosa tossiendo, tossir.* Polon. Wikaszl'uie. Vn. *Ki kõhõgõm.* Ang. *To cough out.*] Plinius libro 35. cap. 15: Purulenta quoque extussientibus, & contra scorpionum ictus. Idem libro 23. cap. 3: E radice oleæ quàm tenerrimè cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur sanguinem rejicientibus & suppurata extussientibus.

Ex ūbĕro, as, penult. correp. n. p. Affluo, abundo: ab adjectivo uber, quod plenũ, fœcundum, & fertile significat [הדיר *hothir.* ὑδρίω. Gallic. *Abonder, estre abondant & fertile.* Ital. *Abondare, soprabondare.* Germ. Vberflussig seyn / voll seyn. Bel. Overvlocyen. Hisp. *Mucho rebossar ò abundar.* Pol. *Iestem dostatny, obfity.* Vng. Bwuelkedõm. Ang. *To be wealthie and fertile, to abund.*] Columel. in Præfat. In Asia Mysiaque densa & glutinosa terra maximè exuberat. Virg. 2. Georg. - pomisque exuberat arbor. Aliqui per h scribunt Exhubero.

Ex ūbĕrāntīssĭmŭs, Superlativus. [Pol. *Przebrani.* Vng. *Igõn bw', bwségõs.*] Gell. lib. 3. cap. 9: Hunc equum C. Bassus vidisse se Argis refert, haud credibili pulchritudine vigoreque, ac colore exuberantissimo.

Ex ūccŭs, a, um, Quod est sine succo, [ἄχυμον, ἔκλιμον. Gall. *Sec, sans, suc, sans humeur.* Ital. *Secco, senza succo & humore.* Germ. Ohne safft oder feuchtigkeit / dürr. Hisp. *Seco, sin cumo.* Pol. *Suchy, niemaiacy wilgotnoszy albo soku.* Vng. *Nedueséginélkwl valo, száraz.* An. *Without sap or humour.*] Senec. in Epist. Scis illum infirmi semper & exucci corporis fuisse. Quint. lib. 12. cap. 10: Vnde nunc quoque aridi, & exucci, & exangues.

Ex ūdo, as, pen. prod. n. p. Veluti per sudorem emitto. [ἀφιδρόω, ἐξιδρόω. Gall. *Degoutter de sueur, rendre sueur.* Ital. *Sudar, mandar fuori con sudore.* German. Außschwitzen / außtauffen. Bel. Zeer schweeten. Hispan. *Sudar, echar alguna cosa sudando.* Pol. Wipoczam. Vn. *Ki vereytekezõm.* Ang. *To send out licour, to sweat out.*] Plinius lib. 24. cap. 9: Est autem trium generum: unum arbor ipsa exudat gummi modo, alterũ manat in plaga quum floret. Virgil. lib. 1. Georg. - exudat inutilis humor, dixit absolutè, pro sudando effluit, novo locutionis genere: nam ipse humor propriè non dicitur sudare, vel exudare, sed id quod humorem emittit. Colum. lib. 12. cap. 48: Quum oliva quicquid habuit amurcæ exudavit. Eodem modo usus est Persius Satyr. 3: - & ægris Faucibus exudat gravis habitus.

Exveho, is, Exporto. [Pol. *Viwoze.* Vn. *Ki hordom.*] D. lib. 10. Tit. 4. l. 5. Celsus scribit, si quis merces quas exvehendas conduxit, in horreo posuit, cum conductore ad exhibendum agi potest.

Ex vērræ, Purgatio quędã domus ex qua mortuus ad sepulturam ferebatur, quæ purgatio fiebat per everriatorem, certo genere scoparum adhibito: ab extra verrendo dictæ. Autor Festus. Χαπεφώσεις.

Ex vērto, is, exverti, exversum, ere, Prævenire, præoccupare. [קדם *kiddém.* προφθάνειν. Gall. *Preuenir, anticiper.* Ital. *Preuenire.* Germ. Fürkomen. Hisp. *Ir delante ò anticipar.* Pol. *Wiprzedzam.* Vng. *Elõlu vesxõm, eleit vesxõm.* Ang. *To preuenie.*] Plaut. Pœn. I in malam rem. M. I tu, & herus tuus. S. Verum enim qui benè cum norit, citò homo exverti potest.

EXV

Ex ŭgo, is, penult. correp. xi, ctum, act. t. quod & Exugeo, ges, Sugendo elicio. [מצה *matsáh* יבק *ianák.* ἐκθηλάζω, ἐκμυζῶ. Gall. *Essucer, Sucer tout l'humeur.* Ital. *Mognere, succiare.* German. Außsaugen. Bel. Wtsuygen. Hisp. *Chupar ò mamar.* Pol. Wissiwam. Vng. *Ki szopom.* Ang. *To sucke up or out.*] Plautus in Epid. Iam ego me convertam in hirudinem, atque eorum exugebo sanguinem. Idem in Rud. Ni hunc amittis, exugebo quicquid humoris tibi est. Idem in Pœnulo: Iam nunc ego illi egredienti sanguinem exugam procul. Colum. lib. 4. cap. 24: Sed ab uno latere exugitur.

Ex ūctŭs, participium. [מצה *nimtséh.* ἐκμυλωθὲις, ἐκμυζηθείς. Gall. *Tout essucé, sans suc & humeur.* Ital. *Senza sugo succiato.* Ger. Außgesogen. Hisp. *Chupado del todo, sin cumo.* Pol. Wissany. Vn. *Ki szopattatot.* An. *All sucked out.*] Gellius.

Ex ŭl, lis, com. t. Si Nonio Marcel. credimus, dicitur quasi extra solum ejectus. [גלה *tsoheh* גר *nádh.* Φυγὰς, ἄπολις. Gallic. *Banni, enuoyé en exil.* Ital. *Bandito, esule, fuor' vscito.* German. Ein Vertriebner auß seinem Vatterland. Bel. Een ballincx. Hisp. *Desterrado y fuera de su tierra.* Pol. Wygnaniec. Vn. *Szárakiuetes.* Ang. *A banished man.*] Cicero pro Aul. Cecin. Exilium non est supplicium, sed profugium, portusque supplicii. Nam qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: hoc est, sedem & locum mutant. Itaque in nulla nostra lege reperietur, ut apud cæteras civitates maleficium ullum exilio esse multatum, sed quum omnes vincula, neces, ignominiasque vitant quæ sunt legibus constitutæ, confugiunt quasi ad arma, in exilium: qui si in civitate legis vim subire vellent, non priùs civitatem quàm vitam amitterent. Hæc Cicero. Solum (*inquit Festus*) quin significet locum, quis dubitet: quum exules quoque dicantur loco patriæ suæ pulsi? Cicero pro domo sua: Hunc tu etiam portentosa pestis, exulem appellare ausus es, quum tantis sceleribus esses & factis notatus? Et iterum: Quid enim exul? Ipsum per se nomen calamitatis, non turpitudinis. Apud Iureconsultum, Exules hi propriè sunt quibus aqua & igni interdictum est: cætera non exilia, sed relegationes sunt. Vide sequentia.

Ex ĭl'ĭum, lii, n. s. Patriæ privatio, & natalis soli mutatio. [גלות *ghalúth* גלה *ghelúh.* Φυγὴ, Φυγαδεία. Gallic. *Exil, banniſſement.* Ital. *Essilio, bando.* German. Vertreybung oder verweysung in das Elend. Hisp. *El destierro, fuera de su tierra.* Pol. *Zgiemie wł' asźnei wignanie, wiwol' anie.* Vng. *Szamkiuetés.* Ang. *Banishment.*] Seneca in libro de Consolatione: Exilium nempe, loci commutatio est. Hanc commutationem loci aliquando sequuntur incommoda, paupertas, ignominia, contemptus: quibus detractis, nihil est quod magnopere exilium sit pertimescendum, nec commutatio loci onerosa. Assiduus enim est humani generis discursus, & naturalis quædam irritatio animis mortalium inesse creditur commutandi sedes, & transferendi domicilia. Cicero 5. Tuscul. Exilium credo, quod in maximis malis ducitur. Et paulò pòst: Iam verò exilium, si rerum naturam, non ignominiam nominis quærmus, quantum demum à perpetua peregrinatione differt? Triplex autem numeratur exilii genus. Nam aut certorum locorum interdictio est: aut lata fuga, ut omnium præter certum locum: aut relegatio in insulam. Erat autem exilium pœna capitalis; & exilio mulctatus, capite damnatus dicebatur. Exulis enim caput de civitate eximi dicitur. Quoties autem civitas retinetur, relegatio propriè, non exilium dicitur.

Ex ĭlĭum, Mentionem civium Romanorum exulantium sæpè fieri vidimus: quum tamen nulla lege damnatis civibus exilium sit irrogatum: quod ne vocari possit in dubium, ponam verba Ciceronis in oratione pro Cecinna: Exilium, *inquit*, non supplicium est, sed perfugium, portusque supplicii. Nam, qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: hoc est, sedem, ac locum mutant: itaque nulla in lege nostra reperietur, ut apud cæteras civitates, maleficium ullum exilio esse multatum: sed, quum homines vincula, neces, ignominiasque vitant, quæ sunt legibus constituta, confugiunt, quasi ad aram, in exilium qui si in civitate legis vim subire vellent, non priùs civitatem, quàm vitam, amitterẽt: quia nolunt, nõ adimitur iis civitas, sed ab iis relinquitur, atq; deponitur. Nam quum ex nostro jure duarum civitatum nemo esse possit: tum amittitur hæc civitas denique, quum is, qui profugit, receptus est in exilium: hoc est, in aliam civitatem. Hæc Cicero. quæ tum, non esse exilium ulla in lege nominatum, apertè docent: tum verò ideo multos in exilium ante damnationem sua voluntate profugisse, quia legis pœnam, quam præsentes corpore subirent, ut vincula, neces, ignominiam aliquam omnino vitare vellent: nam etsi reo in exilium profecto, nihilominùs causa peragebatur, & sententiæ ferebantur (id exemplo Fabricii, de veneficio condemnati, ex oratione pro Cluentio constat: qui quum, absolutione desperata, à subselliis sua sponte discessisset, eum tamen latis sententiis, absentem judices condemnarunt:

idemque

idemque de Verre Pædianus significat, & in commentario Milonianæ, quum ait: Multi præsentes, & quum citati non respondissent, damnati sunt) tamen, quum quod ad corpus attinet, aut ad præsentem ignominiam, ipse sibi jam reus caverat: leviora ducebat reliqua, sive sibi absenti aqua & igni interdiceretur, sive bona publicarentur, sive aliqua infamiæ nota inureretur. At idem Cic. ipse sibi quasi repugnare in Paradoxis videtur: ubi de exilio tanquam pœna legum, ita loquitur: Omnes scelerati, atque impii, quorum tu te ducem esse profiteris, quos leges exilio affici volunt, exules sunt, etiam si solum non mutarunt: an, quum omnes leges exulem te esse jubeant, non eris tu exul? in oratione autem pro Muræna, nova ambitus lege, quam ipse tulit, senatores in exilium missos, his verbis demonstrat. Legem ambitus flagitasti: quæ tibi non deerat: erat enim severissimè scripta Calpurnia: gestus est mos & voluntati, & dignitati tuæ: sed tota illa lex accusationem tuam, si haberes nocentem reum, fortasse armasset, petitioni verò refragata est: pœna gravior in plebem alta voce efflagitata est: commoti animi tenuiorum. exilium in nostrum ordinem: concessit senatus postulationi tuæ, sed non libenter duriorem fortunæ communi conditionem te autore constituit. Atque hac ipsa de lege, deque exilio x. annorum loquitur & Dio lib. xxxvIII. nec desunt alia de civibus Romanis exulantibus exempla: quos tamen à lege, vel à judicibus, qui ministri legum sunt, nominatim in exilium esse ejectos, non debemus opinari. quomodo igitur exules? ¶ Sciendum est, exilii duo genera fuisse, voluntarium, & legitimum & voluntarii rursus duo genera: unum, quum reus ante latas à judicibus sententias in exilium abibat, vel ut legis pœnam vitaret, quod jam diximus, vel quia, quum se damnatum iri perspicuè videret, sponte vellet eam pœnam subire, quam paulò pòst leges ei sine dubio illaturæ viderentur: quod ii, quos paulò antè nominavi, Verres, Fabriciusq; omni prorsus absolutionis abjecta spe, fecerunt. non enim ante damnationem ideò discesserunt, ut legis pœnam vitarent: quandoquidem Fabricius nihil exilio gravius timere à judicibus poterat: quum Oppianicum, qui mox eodem crimine præsens damnatus est, nullam omnino, præterquam exilii, calamitatem tulisse constet: nec de repetundis, quo crimine damnatus est Verres, alia præter exilium, & litis æstimationem, nocentes reos pœna sequebatur. quam utranque pœnam, post profectionem damnatus Verres tulit. ¶ Alterum exilii voluntarii genus fuit, quum reus post damnationem, quia multam à judicibus dictam solvere non posset, ex urbe discedebat. quod ut putem ei legibus ad effugiendam multæ solutionem, fuisse permissum, adducor iis verbis, quæ sunt in oratione pro Cæcinna: In colonias Latinas sæpè nostri cives aut sua voluntate, aut legis multa profecti sunt: quam multam si sufferre voluissent, tamen manere in civitate potuissent. ¶ Legitimum autem exilium erat, quum reus non ille quidem vergibo, re tamen ipsa in exilium mittebatur: vetus enim consuetudo fuit, inducta legibus, more confirmata, quæ non modò in repub. sed imperatorum quoque ætate, multisq; post seculis, viguit: ut, siquis exilii pœna dignus videretur, ei nulla exilii facta mentione, tecto, aqua, igni interdiceretur: ita earum rerum, quæ maximè sunt ad vitam sustentandam necessariæ, usu privatus cum uno aëris alimento contentus esse non posset, abire cogebatur. ex quo exulare cives Romani dicebantur: patet hoc in oratione pro domo: in qua ita scriptum est: Qui erant rerum capitalium condemnati, non priùs hanc civitatem amittebant, quàm erant in eam recepti, quo vertendi: hoc est, mutandi soli causa venerant, id autem ut esset faciundum, non ademptione civitatis, sed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant. Ac ne cives quidem omnium improbissimi, atque audacissimi, quum in suos inimicos, acerrimo incitati odio, non leges, sed privilegia ferrent, exilium nominabant: sed iis aqua & igni interdicebant. itaque & de ipso Cicerone, quod in eadem oratione legimus, P. Clodius tribunus pl. cui nihil in tota vita modestiæ fuit, qui in tribunatu pro sua libidine, neglecto more majorum, abjectis legibus, cuncta gessit, ita populum rogavit: Velitis, jubeatis, ut M. Tullio aqua & igni interdicatur. neque solùm Clodius, sed antea quotquot homines maximè seditiosi, C. Gracchus, & L. Apuleius Saturninus de suis inimicis eodem modo tulerunt: est enim eadem in oratione ita scriptum: Ne tum quidem quum aberam, negare poteras esse me tua lege senatorem. ubi enim tuleras, ut mihi aqua & igni interdiceretur? quod Gracchus de P. Popilio, Saturninus de Metello tulit: & minorem, sive mediam capitis diminutionem, quum civitas etsi non verbo, re tamen adimebatur, ita fieri solitam, tradit Iustinianus Instit. libro 1. de capitis diminutione, his verbis: Minor, sive media capitis diminutio est, quum civitas quidem amittitur, libertas verò retinetur: quod accidit ei, cui aqua & igni interdictum fuerit, vel ei qui in insulam deportatus est. Ergo quum dixit Cicero adversus Clodium in Paradoxis: Familiarissimus tuus de te privilegium tulit, ut si in operta Bonæ deæ accessisses, exulares, hoc significavit, ut tibi aqua & igni interdiceretur, &, quum de ambitu damnatis x. annorum exilio puniendis Dio loquutus est, non aliud intellexit, quàm, ut iis in x. annos aqua & igni interdiceretur. Erat autem, ut neque flagitia sunt paria, sic hoc pœnæ genus neque loci spatio, neque temporis æquale: quibusdam enim tantùm intra urbem: hoc est, intra pomerii fines, aliis longiùs, aqua & igni interdicebatur. crediderim tamen, actum satis leniter ac misericorditer cum reis, neminemque aut certè paucos admodum extra Italiæ terminos aquæ & ignis interdictione summotos, qui videam Oppianicum de veneficio, quod capitale crimen erat, damnatum, impunè tamen ad urbem habitare potuisse: notavimus enim hæc in oratione pro Cluentio: Quum vagus & exul erraret Oppianicus & huc ad urbem profectus esset, cecidisse ex equo dicitur, & latus offendisse vehementer, & postea quàm ad urbem cum febri venerit, paucis diebus esse mortuus. Quid, quòd Q. Pompeium Rufum, & T. Plancum Bursam utrunque de vi damnatum, quod ex Dionis historia constat, alterum, Baulis fuisse, alterum Ravennæ scribit M. Cælius in epistola ad Ciceronem? nam Cicero ipse quadringentis millibus passuum, non ulla communi lege, neque judicum sententiis, sed iniquissimo P. Clodii privilegio, per operas Clodianas lato, abesse jussus est, aqua & igni citra illum terminum interdictis. Milonis autem Massiliæ exulantis exemplum vix cum altero licet exemplo conjungere: grave enim facinus occiso in Appia via Clodio, à senatu judicatum est: & fuit satisfaciendum populo, Clodii cæde concitato. ideoque nova lex perlata, & extra ordinem quæsitum, nec tamen satis habeo compertum, Massiliámne sedem exilii Milo delegerit, quòd citra esset interdictum aqua & igni, an verò, quòd quum propius urbem, concedente lege, posset habitare. Massiliam tamen probaverit, ac voluerit. nec puto leges, aut judices præscripsisse cuiquam, ubi esse deberet, sed non posset: nec verò iis, de quibus & Cicero in oratione pro Balbo, & historiæ loquuntur, Qu. Maximo, P. Popilio, Qu. Philippo Nuceria, aut C. Catoni Tarraco, aut Qu. Cæpioni & P. Rutilio Smyrna locus exilii definitus est: sed ipsi, quum Romæ esse non liceret, eas urbes, ut jucundas, aut quietas, aut commodas, aut sibi fortasse benevolas, ad habitandum legerunt. ¶ Memorabile illud fuit, quod legimus in Polybio: Capite damnatis egredi palàm ex urbe licuisse: quòd si tribuum una, quæ scilicet ad damnationem deesset, suffragium de reo nondum tulisset, facultatem reo esse datam exilii suo sibi arbitratu deligendi: exulibus autem commorari tutò licebat in qua vellent urbe fœderata, ut Neapoli, Præneste, Tybure. hæc Polybius: cujus ætate populus de capitalibus criminibus judicabat. Nam postea prætores quæsierunt, excepto crimine perduellionis, aut si quando tribunus plebis diem alicui diceret, suffragiumque de reo mallet à populo: quàm sententias à judicibus, & prætore ferri. ¶ Quod autem exilii tempus disparibus in culpis diversum fuisse dixit: id ita verisimile est, ut exemplis probari multis non debeat: quare unum ponam, etsi minimè necessarium. Damnatis de ambitu aqua & igni per decem annos tantùm interdicebatur: quod antea demonstravi: at damnatis de corrupto judicio, in universum vitæ tempus: quòd in oratione pro Cluentio licet conjicere: hujus in extremo, periturum extra patriam Cluentium, si damnatus erit, his verbis significat. Quid enim profectũ, nisi ut hujus ex mediis mortis insidiis vita ad luctum reservata, mors sepulchro patris privata esse videatur? Ac de duobus exiliis, voluntario ac legitimo, utrum fuerit gravius, venit in mentem quæri posse, legitimum existimo: primùm quod eos, quibus aqua & igni interdictum est, recipi tecto intra spatium interdictum leges vetant: quod iis non contigit, qui sua sponte in exilium profugerunt: deindè, quòd, ut ego arbitror, aliquanto turpius est, exulare legibus ejectum, quàm, exulare non ejectum: ejicitur enim civitate, cui aqua & igni interdicitur: qui verò sua voluntate discedit, non is civitate pellitur, sed eam ipse deserit, ac relinquit. Hûc adde, quòd quibus interdicitur, ii senatores postea non sunt, & eos legi suo loco à censore in senatum leges prohibent: quibus verò non interdicitur, ii, etiam si urbe carent, senatores tamen sunt. hoc in oratione pro domo didicimus, in qua hæc sunt: Ne tum quidem, quum aberam, negare poteras esse me senatorem: ubi enim tuleras, ut mihi aqua & igni interdiceretur? quod Gracchus de P. Popillio, Saturninus de Metello tulit, homines seditiosissimi de optimis ac fortissimis civibus, non ut esset interdictum, quod fieri non poterat, tulerunt, sed ut interdiceretur. ubi cavisti, ne meo me loco censor in senatum legeret? quod de omnibus, etiam quibus damnatis interdictum est, scriptum est in legibus. Ergo

bus. Ergo, quum de pœnis capitalibus loquimur, aut exilium inter eas nominandum non eſt: quod lex nulla, nullum ob malefactum irrogabat: aut eo de exilio dicendum, quod etſi non nominaretur, neceſſariò tamen, quum damnatis interdiceretur aqua & igni, conſequebatur. Hæc ex libro Aldi, de legibus Romanis.

Exilicus, a, um, φυγαδικὸς, quod ad exilium pertinet: ut exilica cauſa, quæ adverſus exules agitatur.

Exŭlo, as, pen. corr. act. p. Patria privatus ſum, exul ſum. [גָּלָה *ghaldh.* φεύγω, ἄποδος ἐμι. Gall. *Eſtre banni, eſtre en exil.* Ital. *Eſſere in eſtilio, eſſer in bando.* Germ. Im elend ſeyn / ein vertribner ſeyn. Bel. Gebannen zyn. Hiſp. *Eſtar deſterrado ò fuera de ſu tierra.* Pol. Ieſtem wignaniec. Vng. *Száműkluettet ót vagyok, ſzámkiuetesben iárok.* Ang. *To be baniſhed.*] Et duobus modis dicitur, ſcilicet de loco in quo exul eſt, & de quo ejectus eſt. Terent. in Eunuch. Perii, nam domo exulo. Plaut. in Moſtel. An id mavis, ut abeat foras urbẽ, exuletq; à patria ſua, cauſa tui? Ovid. 3. Triſt. - per externas profugus pater exulat oras,

Exŭlāns, exulantis, participium. [לֹעֵז *ſoheh* גָּלָה *gholéh.* μετοικῶν. Vng. *Száműkiuettet ót.*] Cic. 2. de Divinat. Rex Pruſias quum Annibali apud eum exulanti depugnare placeret, negabat ſe audere quod extra prohiberent.

Exŭlcĕro, as, act. p. ſive potiùs Exhulcero, Vlcus facio. [מָחַץ *machâts.* ἑλκόω. Gall. *Exulcerer, bleſſer & entamer la peau.* Ital. *Impiagare, tagliare la pelle.* Ger. Die haut verſeren oder erſchwårend machen. Hiſp. *Llagar ò enconar la llaga tratondola.* Pol. *Puchniaco czynie, owrzedzam.* Vng. *Meg ſebeßüdöm.* Ang. *To mak ſore, to break the skinne.*] Plin. lib. 20. cap. 6: Lepras, lichenas, lentigines exulcerat. Varr. lib. 2. de Re ruſt. cap. 9. de canibus loquens: Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt aures & inter digitos, quò muſcæ, ricini, & pulices ſoleant (ſi hoc unguine non ſis uſus) ea exulcerare. ¶ Per translationem accipitur pro exaſperare, vel exacerbare. Cicero 2. de Orat. Aut ea quæ ſanare nequeunt exulcerant Idem pro Dejot. Forẽ putabant, ut in exulcerato animo facilè fictum crimen reſideret.

Exŭlcĕrātĭo, tionis, f. t. [מַחַץ *máchats.* ἕλκωσις. Gall. *Naurure, bleſſeure, entameure de peau.* Ital. *Eſſo ferire, impiegare.* Germ. Verſerung der haut. Hiſp. *Llago, ò obra de enconar la aſsi.* Pol. *Puchlina, owrzedzenie.* Vng. *Meg ſebeſités.* Ang. *A making of a botche.*] Plin. libro 20. capite 3: Sed omnium conſenſu, ſtomacho utiliſſimæ judicantur, & interaneorum veſicarumque exulcerationibus.

Exŭlcĕrātōrĭŭs, a, um, Exulcerandi vim habens: [ἑλκωτικός. Gal. *Qui naure ou a vertu d'entamer la peau.* Ital. *Che ha virtu d'impiagare.* Germ. Das die haut verſeret vnnd auffſchwerend macht. Hiſp. *Lo que llaga è puebe enconar la llaga.* Pol. *Czyniacy puchline.* Vng. *Meg ſebeſitő.* Ang. *That hath power to mak a botche.*] ut, Exulceratorum medicamentum. Plin. lib. 32. cap. 7.

Exŭlcĕrātrīx, cis. [מַחֲבַת *mochétſeth* ἐξελκόουσα. Gall. *Qui entame & naure.* Ital. *Donna che empiaga.* Germ. Ein geſchwermacherin. Hiſp. *La que llaga ò encona la llaga.* Pol. *Czyniaca wrzody.* Vng. *Seb-ſuő.* Ang. *That hath power to mak ſore, eat and frete.*] Plin. lib. 27. cap. 12: Vis ei ſtiptica, & exulceratrix.

Exŭlto, as, are, n. p. ab ex & ſalto, a, in i mutata, Immoderatè jacto, voluptate & lætitia nimia geſtio. [עָלַז *halâts* גִּיל *ghal.* ἀγάλλομαι, γαυριάω, καυχάομαι, τῇ ψυχῇ πλειστάομαι. Gall. *Sauter & treſſaillir de joye, s'exalter & glorifier.* Ital. *Allegrarſi grandemente, giovire.* Germ. Auffſpringen vor frewden. Bel. Opſpringen van vrechden. Hiſp. *Saltar de allegria ò plazer, alegrarſe.* Pol. Od radoscz yskacze. Vng. *Vigadok, örvendök, örömembe vgyan tombolok.* Ang. *To leap for ioye, to glorifie and boaſt foolishly.*] Cic. lib. de Repub. Eſt igitur quiddam turbulentum in hominibus ſingulis, quod vel exultat voluptate, aut moleſtia frangitur. Idem in Catone: Annibalem juveniliter exultantem patientia ſua molliebat: hoc eſt, jactantia juvenili gloriantem. Virgil. lib. 5: - exultantiaq; haurit Corda pavor. Cicer. lib. 4. de Repub. Quæ ſanguine alitur, quæ omni crudelitate ſic exultat, ut vix hominum acerbis vulneribus ſatietur. Quo in loco (ut Nonius interpretatur) accipitur pro ſævire: quanvis alii malint ibi pro gaudere & delectari accipi. Exſulto ſcribendum, & cætera ab eodem deducta.

Exŭltātĭo, onis, f. t. [עֲלִיצוּת *halitsúth.* ἀγαλλίασις, ἀγιερμὸς. Gall. *Sautement de ioye, ou autrement.* Ital. *Gioia, piacere.* Germ. Groſſe frewd / frewdſprung / frolockung. Hiſp. *Aquella alegria.* Pol. *Radoscwielka.* Vng. *Vigadás, örvendés.* Ang. *A leaping through ioye, a triumphing.*] Plin. lib. 8. cap. 54: Mutianus luna cava triſtes eſſe: quibus in eo genere cauda ſit, novam exultatione adorare. In decora exultatio, Quint. lib. 2. cap. 2.

Exŭltāntĭă, tiæ, f. p. Exultatio. [Pol. *Radowanie.* Vng. *Vigadás. örvendés.*] Gell. l. 12. cap. 5: Cum petulantia morbi doloriſq; exultantia colluctantem.

Exŭltāntĕr, adverbium. [ἀγιερμικῶς, ἀγαλλομένως. Gall. *En ſautant de ioye.* Ital. *Saltando di contento & gioia.* Germ. Mit ſonderbarer frewdigkeit. Hiſp. *Saltando por alegria, alegramente.* Pol. *Zwielkim weſſelim.* Vng. *Vigadua örömmel.* Ang. *Braggingly, as it were leaping for ioye, ioyouſly.*] Plin. Epiſtol. 62: Quum ea potiùs quæ preſſiùs & aſtrictiùs, quàm illa quę hilariùs & quaſi exul tantiùs ſcripſi, poſſint videri accerſita, & inducta.

Exŭltim, adverb. Id eſt, exultando, & ſaliendo. [ἀγιερμικῶς, γαυροειδῶς. Gall. *En ſautant, en treſſaillant.* Ital *Saltando di gioia.* Germ. Mit auffſpringen. Hiſp. *Alegrandoſi ſaltando.* Pol. Skacząc. Vng. *Tombolua, örömmel.* Ang. *By reioyſing and leaping.*] Horatius 3. Carm. Ode 11: Quę velut latis equa trima campis, Ludit exultim, metuitq; tangi, Nuptiarum expers, & adhuc protervo Cruda marito.

Exultabundus, valde exultans, lætitiamq; geſtu oſtendens, γαυρεῶν.

Exŭlŭlo, as, act. p. Valde ululo. [ὀλολύζω. Gall. *Vrler & crier comme vn loup & telles beſtes.* Ital. *Vrlare, gridar forte.* Germ. Gehr heülen. Hiſp. *Aular.* Pol. *Wiie.* Vng. *Igen orditok.* Ang. *To howll lik a dogge or wolf.*] Ovid. lib. 1. Metamorph. Territus ipſe fugit, nactusq; ſilentia ruris Exululat.

Exŭlŭlātŭs, participium, voce paſſiva activè ſignificãs. [Vng. *Orditattatot.*] Ovid. 4. Triſt. Vtq; ſuum Bacche non ſentit ſaucia vulnus, Dum ſtupet Idæis exululata jugis.

Exum, Extra ſum. [ἄπειμι. Gall. *Eſtre dehors.* Ital. *Eſſere fuori.* Germ. Auſſen ſeyn. Hiſp. *Eſtar y ſer de fuera.* Pol. Przed domem ieſtem. Vng. *Kwttwl vagyok.* Ang. *To be forth.*] Sic enim lictor in quibuſdam ſacris clamitare ſolebat: Hoſtis victus, mulier, virgo exeſto. Hoc eſt, non introito, quia ſcilicet ingredi ea ſacra prohibebantur.

Exundo, das, Alveum exeo, ſive extra alveum undas effundo, inundo. [πλημμύρω, ὑπερβάλλω. Gall. *Se desborder, s'eſcouler par deſſus.* Ital. *Inondare, vſcire delle riue.* Germ. Vberlauffen / vberflieſſen. Bel Overvloyen. Hiſp. *Manar ò reboſſar lo liquido.* Pol. Przelewam, zbrzegowowylanie. Vng. *Ki arradok.* Ang. *To ouerflow, to ſurrounde.*] Plin. lib. 2. cap. 103: In Tenedo inſula fons ſemper à tertia noctis hora in ſextam ab æſtivo ſolſtitio exundat. Colum. lib. 8. cap. 16: Vetùm meminiſſe oportebit, ut rivis per quos exundat piſcina, præfigantur æneci foraminibus exiguis cancelli, quibus impediatur piſcium fuga. ¶ Transfertur etiam ad alia. Tacitus in Dialogo de oratoribus: Exundat, atque exuberat admirabilis illa eloquentia. Hoc eſt, abundanter affluit.

Exundātĭo, onis, f. t. Inundatio, eluvio. [שִׁטָּפוֹן *ſchéphah.* κατακλυσμός. Gall. *Deshordement d'ondes.* Ital. *Spargimento, inondatione.* Germ. Außgieſſung / außflieſſung Hiſp. *Aquella obra de manar ò reboſſar.* Pol. Przelanie. Vng. *Ki árradás.* Ang. *A Surrounding, an overflowing.*] Plin. lib. 19 cap. 3: Negant Naici, niſi exundatione fluminum invecto ſemine ab Tiaris.

Exungo, is, ere, act. t. Vngo, inungo. [מָשַׁח *maſchách.* χρίω Gall. *Oindre.* Ital. *Vngere.* Ger. Wol ſalben. Hiſp. *Vntar.* Pol. Namazaie. Vng. *Meg kenöm.* Ang. *To beſmere, or anoynt.*] Plaut. in Rud. - ante pœnitet In mari quod delavi, ne hic in terra quoq; eluam? s. Eluas tu, an exungare ſiccus?

Exungŭlo, as, are, Vngues aufero. [ἐξονυχίζω. Gall. *Couper ou oſter les ongles.* Ital. *Tagliar l'ungie.* Germ. Die klauwen oder negel dannen thun. Hiſp. *Cortar las vnas.* Pol. *Kopita albo paznokczie zbiam.* Vng. *Körmét meg ſzgdöm.* Ang. *To tak away the nayles or hooſes.*] Plaut. in Trucul. Hem, tuos exungula, malè vivitis.

Exŭo, is, exui, exutum, act. t. Propriè eſt indumenta detraho. [שָׁסַם *paſchât.* ἐκδύω. Gall. *Deſueſtir, deſpouiller.* Ital. *Spogliare.* Germ. Außziehen. Bel. Wtdoen. Hiſp. *Deſnudar el veſtido, deſpojar.* Pol. Zwłoze, wizuwam. Vng. *Le vetkőzöm, (avagy) meg toſzom.* Ang. *To vncloth, te deſpoylle.*] Lactant. lib. 1: Exuuntur etiam veſtibus flagitante populo. Exuere ſe fortunis paternis, idem eſt quod ſpoliare. Liv. lib. 1: Primò ſe agro paterno, avitoq; exuiſſe: deinde reliquis fortunis. ¶ Sæpè etiam accipitur pro ſolvo. λύω. Virgil. 2. Aeneid. Suſtulit exutas vinclis ad ſidera palmas. ¶ Quandoq; etiam accipitur pro denudo. γυμνόω. Virgil. 5. Aeneid. - magna oſſa, lacertoſq; Exuit.

Exŭpĕro, as, penult. corr. act. p. ab ex, & ſupero, Supero, excello. [הִשְׁתַּרְעָה *hiſchtaréah* נִצַּח *nitstséach* הוֹתִיר *hothír.* ὑπερεκπίπτω, ὑπερβαίνω. Gall. *Surpaſſer, ſurmonter, outrepaſſer.* Ital. *Superare, auanzare.* Germ. Vbertreffen. Bel. Te boven gaen. Hiſp. *Sobrar, vencer, ſobrepujar à otro.* Pol. Przewyſzam. Vng. *Felyw'l haladom.* Ang. *To paſſe, to excede, to ſurmont.*] Plaut. in Mil. Me quo ne predicatio tua nunc meam formam exuperet. Cicero 4. Tuſculan. Quis homo te exuperavit unquam gentium impudentia?

Exŭpĕrāntĭă, f. p. pro eminentia. [שְׁפַל שְׁפִי *ſchephâh* יִתְרוֹן *jithrón.* ἐξοχή, ὑπερβολή. Gall. *Surmontement, outrepaſſe, excellence par deſſus.* Ital. *Trapaſſamento auantamento.* Germ. Vbertreffenheit. Hiſp. *Aquella obra de ſobrepujar, excellentia.* Pol. Przewyſzenie. Vng. *Felyw'l, haladás.* Ang. *Surmonting, a paſſing.*] Cicero 5. Tuſcul. Nónne omnem exuperantiam virtutis oderunt?

Exŭpĕrātĭo, onis, f. t. Superlatio. [מוֹתַר *mothár* יִתְרוֹן *jithrón.* ὑπεροχή, ὑπερβολή. Vngar. *Felyw'l haladás.*] Idem ad Herenn. lib. 4:

lib.4: Significatio est, quæ plus in suspicione relinquit, quàm positum est in oratione: ea fit per exuperationem. Et paulò pòst: Per exuperationem quum plus dictum est, quàm patitur veritas, augendæ suspicionis causa.

Exŭpĕrābĭlis, le, Qui potest superari. [ὑπερβλητος, ἀήττητος. Gall. *Que peut estre surmonté.* Ital. *Cosa che si puo vincere.* Germ. Das vbertroffen mag werden. Hisp. *Cosa que se puede sobrepujar.* Pol. *Do przewyższen iał atwy.* Vngar. *Meg győzhető.* Ang. *That may be surmonted and passed.*] Statius 1. Thebaid. nec exuperabile diris Ingenium mortale queror. Vallum non exuperabile, Claudianus. ¶ Exuperabile, significatione activa, quod potest superare. Virgilius 3. Georg. tortosque Ixionis angues, Immanemque rotam, & non exuperabile saxum. Servius.

Exŭpĕrātus, part. Superatus, victus. [ἡττημένος, ὑπερβληθείς. Gall. *Outrepassé, vaincu.* Ital. *Trapassato, vinto.* Germ. Vbertroffen. Hisp. *Sobrepujado, vencido.* Pol. Zwyciężony. Vng. *Meg győzetet.* Ang. *Surmonted, ouercomed.*] Lucil. lib. 2: Sed citius cedunt gravioribus exuperatæ.

Exŭpĕrāntissĭmus, Superlat. [ὑπερφυέστατος. Vngar. *Föltörhetö, meg halado.*] Apuleius in Hermetis Asclepio: Gratias tibi agimus summe & exuperantissime.

Exūrdo, das, activum, p. Surdum reddo: [ἐκκωφόω. Gall. *Assourdir faire sourd.* Ital. *Assordare.* Germ. Dumm machen. Hisp. *Ensordar á otro.* Pol. *Głuchim czynić.* Vng. *Meg süketitöm.* Ang. *To make deaffe.*] cujus passivum posuit Valerius Max. lib. 21: Græcis actionibus aures curiæ exurdantur: id est, obtunduntur. Plin. lib. 32. cap. 10: Panniculę flos, si aures intraverit, exurdat. ¶ Exurdare palatũ, dixit Horatius pro sensu gustus spoliare, & stupefacere, Sermon. lib. 2. Satyr. 8. Fervida quòd subtile exurdant vina palatum.

Exūrgo, gis, n. t. Surgo. [קום *kam* ἀνίστημι. Gall. *Se leuer, sourdre.* Ital *Leuarsi.* Germ. Auffstehen Hisp. *Leuantarse.* Pol. *Powstaie.* Vng. *Föl kelök.* Ang. *To arise out of some place*] Plautus in Mostel. Quæso exurge, pater advenit. Idem Epid. Lumbos extollite, atque exurgite. Cicer. pro Cluent Paulisper exurge, & perfer hunc dolorem commemorationis non necessariæ. Per translationem ponitur pro erigere se, & recreare ex diutina afflictione: ἀναφέρομαι. Cic. pro Lege Agrar. Hæc quæ procul erant à conspectu imperii, non solùm afflixerunt, sed etiã nequando recreata exurgere, atque erigere se possent, funditùs (ut dii) sustulerunt. Idem ad Attic. Nos autem ubi exurgere poterimus, aut quando? Idem ad Cassium: Autoritate vestra Respublica exurget, & in aliquo tolerabili statu consistet. Exsurgo scribendum.

Exūro, ris, pĕ. prod. exussi, exustũ, Igne prorsus cõsumo, comburo. [קדח *jakádh* שרף *saráph.* καταφλέγω. Gall. *Bruſler.* Ital. *Abbrosciare.* German. Verbrennen/außbrennen Hisp. *Mucho quemar.* Pol. *Wipalam.* Vn. *Meg égetöm.* An. *To burne out.*] Cicer. in Pisone. Epirus exusta, Locri, Phocii, Bœotii exusti. Ex animo exuri. Idem 3. de Natura deor. Mihi quidem ex animo exuri non potest esse deos. Sed fortè legendum exui, aut etiã igni exuritur scelus. Virg. 6. Aen. aliis sub gurgite vasto Infectum eluitur scelus, aut exuritur igni.

Exūstus, participium, Combustus, igne planè consumptus. [שרף *saráph.* ἐκπυρόω, ὀπτάω & ἑφθάω Gallic. *Bruſlé, ars.* Ital. *Abbruggiato, arso.* Germ. Gar verbrunnen. Hispan. *Quemado mucho.* Pol. *Wipalony.* Vn. *Meg égetetet.* Ang. *Burned, parched, dried.*] Plin. lib. 2. cap. 68: Media verò terrarum, quà Solis orbita est, exusta flammis, & cremata. Vinus exustus est, Cicero 3. Verr. ager exustus morientibus æstuat herbis, Virg. 1. Georg. Exustus Sole caseus. Colum. lib. 7. cap. 8. Quorum vitiorum primum solet accidere si parum pressus: secundum, si nimio salẽ sit imbutus: tertium, si Sole exustus est.

Exūstĭo, onis, f. t. [שרטה *serephâh* חריך *behir* עורך *horér.* ὀπτέον ἕψεως, κατάκαυμα. Gall. *Bruſlement.* Ital. *Esso ardere, abbruggiamento.* Germ. Brunſt/ außbrennung. Hisp. *Aquella obra de mucho quemar, quemadura.* Pol. *Wipalenie.* Vng. *Meg égés (auagy) égeris.* An. *A burning out*] Cicer. in Somnio Scip. Propter eluviones & exustiones quę terrarum, quas accidere tempore certo necesse est, &c. Exustio Solis, Plinius lib. 14. capite 24.

Exūscĭto, ras, act. p. Suscito. [קום *hekím.* ἀνεγείρω. Gal. *Faire dresser, faire leuer, esueiller* Ital *Suscitare, far leuare, drizzare, destare.* Ger. Auffwecken Hisp. *Despertar.* Pol. Wzbudzam. Vng. *Föl költöm, serkentöm.* Ang. *To make to arise, to wake from sleepe.*] Cic. pro Muræna: Te gallorum, illum buccinarum cantus exuscitat. Idem lib. 1. Offic. Quę cura exuscitat etiam animos, & majores ad rem gerendam facit. ¶ Exuscitare se. Brutus ad Ciceronem: Quare non Octavius est rogandus ut velit nos salvos esse, magis tu te exuscita, ut eam civitatem, in qua maximã gessisti, liberam atque honestam fore putes.

Exŭvĭæ, arum, f. p. Spolia hosti detracta: ita dicta, ab exuendo: [שלל *schalál.* ἔνδυμα, λάφυρα. Gall. *Despouilles de l'ennemy, la peau & despouille d'vne beste.* Ital. *Spoglie, nimiche, & la pelle de vna bestia.* Ger. Die außgezognen Kleyder der Feinden/ der Raub. Hisp. *Los despojos, como de enemigos y de bestias.* Pol. Zwleczone szaty z mieprzyiacioł, łup. Vng. *Preda, nyereség.* Ang. *Spoile taken from enemies, beotie, the hid of a beast.*] sicut induviæ, ab induendo. Cicer. pro lege Manil. Quum eum vobis majores vestri exuviis nauticis, & classium spoliis ornatum reliquissent. Virg. 2. Aeneid. -qui redit exuvias indutus Achilli. ¶ Et non solùm hominum tegmina, aut vestes dicuntur, sed etiam cæterorũ animalium. Virg. lib. 2 Georg. de serpente: Quum positis novus exuviis, nitidusque juventa Volvitur. Plautus in Mostel. Mane castigabit eos exuviis bubulis.

F

LITERA à Prisciano inter mutas numeratur, ab aliis inter semivocales, eò quòd à vocali incipiat, & in seipsam terminetur. Hæc alio nomine digãma Aeolicum, quòd duplex gamma imagine referat. Eundem sonum habet quem apud Græcos φ. Vnde etiam dictiones aliquot Græcæ, in Latinorum usum receptæ, quæ apud illos per φ, scribuntur apud Latinos per f: ut, Fama, Fanum, & similia. Vetustissimi hac litera loco aspirationis uti solebant. Dicebant enim Fordeum, trafo, vefo, pro hordeum, traho, veho. Fuerunt præterea apud antiquissimos, qui loco literæ f utebantur b, Bruges dicentes, pro quo posteri fruges dicere maluerunt. Hanc Claudius Cæsar inversam, ut consonantis vicem voluit præstare: quod etiam hodie in plerisque vetustis monumentis conspicitur: nunquam tamen efficere potuit, ut omnium consensu recipęretur. Sonat aliquando asperiùs quàm u consonans: augetque sonum & minuit pro qualitate loci, & alterius literæ subsequenus. In notis antiquorum F. fecit, vel felix, familia, fuit, fit, figura, fides, filius, Fulvius, Februarius. fur. Faustum quoque declarabat diem. Ⅎ. pro V. ut SERⅎVS, ⅎVLGVS, ⅎIXIT. pro Servus, Vulgus, Vixit, in digamma Aeol. g. ut in multis sepulchris. SERⅎVS, ⅎVLGVS, ⅎALE, ⅎIXIT, pro Servus, vulgus, vale, vixit. Fab. Fabius. Fab. Fabricavit. FAB. Fabrûm, vel fabrorum, vel fabricabant. FAV. F. Faustinæ factum. F.C. Fidei commissum, vel fiducię causa, vel fidei causa, vel fraude creditoris, vel faciendum curavit, vel fecit, vel fecerunt. F.C D. fraude credentes. F. C. L. fraudatoris causa Latina, vel fraude clientis. F. D. Fides data, vel fecit divęs, vel fecit Deus. F D. C. Fideicommissum. F D. M. Fides mundi. F D. A G. Fundum agri.

Făbă, æ, f. p. Genus leguminis, notius quàm ut egeat descriptione. [ⅡⅤ *pol.* κύαμος. Gallic. *Vne feue.* Italic. *Fava.* Germ. Ein Bon. Hispan. *La hava.* Polon. *Bob, wielogroch.* Vngar: *Bab.* Ang. *A beane.*] A Falisцis hoc vocabulum Latini sumpserunt una immutata litera. Dicebant enim illi Habam, quam Latini Fabam, propter cognominationem literarum F. & H. Q. Terent. Scaur. de Orthograph. Terent. Evnuch: Atenim isthæc in me cudetur faba. ¶ Faba Græca λωτὸς dicitur: Plinius libro 16. capite 30: Faba Græca quam Romæ à suavitate fructus sylvestris quidam, sed cerasorum penè natura, *lóton* appellant. ¶ Faba porcina, herba quam vulgus vocabulo depravato vocat *Iusquiamum*, ὑοσκύαμος. Vide latiùs in dictione HYOSCYAMVS. ¶ Fabarum arrosor. κυαμοτρώξ, proverbio dicebatur, qui in creandis magistratibus vendebat suã suffragia, eoque quæstus gratia sedulò versabatur in Comitiis. ¶ Qui circa fabam & salem, περὶ ἅλα καὶ κύαμον. In eos dicebatur, qui se simularent scire quod nescirent. ¶ In me hæc cudetur faba, Terent. in Evnuch. Donato interprete: hoc est, In me hæc vindicabitur culpa, In me malum hoc recidet. Faba nummus, Dictum est olim fabis ferri solita suffragia: quod innuisse Pythagoram existimant, quum vitaret edere fabas. Corrupta itaque suffragia hoc lepidissimo tropo significavit M Tull. lib. 6. epist. 1.

Făbŭlă, læ, f p. diminut. [τὸ κυάμιον Gall *Petite feue.* Ital. *Picciola fava.* Germ. Ein Bönte. Hilp. *Pequenna hava.* Pol. *Bobik.* Vng. *Babotska.* Ang. *A litle beane.*] Plaut. in Stich: Pro opibus nostris satis commodulè, nucibus, fabulis, ficulis, &c.

Făbŭlum, li, n. ſ. pro faba, apud Gellium lib. 4. ca. 11: Opinio vetus falsa occupavit, & convaluit, Pythagoram philosophum non esitavisse ex animalibus, item abstinuisse fabulo, quem κύαμον Greci appellant. [Vn. *Bab.*] Cicer. 1. de Divin. Ex quo

etiam Pythagoricis interdictum putatur, ne faba vescerentur, quòd habet inflationem magnam in cibis, trãquillitati mentis quærenti vera contrariam.

Făbāgĭnŭs, a, um, adjectivum, Quod est ex fabis: [κυαμικός. Gal. *De Feues.* Ital. *Di fava.* Germ. Das von Bonen ist. Hisp. *Cosa de materia de havas.* Pol. *Wiel'ogrochowi.* Vng. *Babbol valo.* An. *Of beanes.*] ut, Fabaginũ acus, apud Catonem de Re rust. c. 54.

Făbārĭŭs, a, um, adject. Quod ad fabam pertinet: [κυαμικός. Gall. *Propre & conuenable à feues.* Italic. *Cio che à fava si conviene.* Germ. Das zu den Bonen gehört. Hisp. *Cosa perteneciente a las havas.* Pol. *Do bobuprinalezący.* Vn. *Babhoz valo.* Ang. *That belongeth to a beane.*] ut, Fabariæ calendæ: hoc est, calendæ Iuniæ, quia hoc mense adultæ fabæ divinis rebus adhibebantur, teste Macrob. in Saturn. Pilum fabarium, apud Catonem, ca. 12.

Făbālĭă, lium, Sunt stipulæ fabarum: hoc est, culmi illi ex quibus siliquæ fabaceæ dependent. [κεφάλαια τῶν κυάμων. Gallic. *Vn fauat des feues.* Ital. *Stopie de fave.* Germ. Bonenstraw. Hisp. *Las canas de havas.* Polon. *Sl'oma bobowa.* Vng. *Babszalma, babszár.* Ang. *The stalkes of beanes.*] Plin. lib. 18. cap. 12: Sed major pars malunt fabalia maturę sationis, quàm trimestrem fructum ejus. Nam siliquæ, caulesque gratissimi sunt pabulo pecori. Col. lib. 2: Veteres rusticos pleruhque dicentes audio, malle se matura fabalia, quàm fructum trimestrem.

Făbālĭs, & hoc le, adject. [κυαμικός. Gall. *De feues.* Ital. *Fauale.* German. Das von Bonen ist. Hispan. *De hava.* Pol. *Bobiasty.* Vng. *Babos.* An. *Of beanes.*] ut, Stipula fabalis. Ovid. lib. 4. Fast. Certè ego de vitulo cinere, stipulamque fabalem Sæpè tuli plena februa tosta manu. Ac paulò pòst declarat quid sit stipula fabalis: Sanguis equi sutilmen erit, vitulique favilla, Tertia res duræ culmen inane fabæ. Culmen verò pro stipula usurpavit. Sicut autem cinis vituli & vituli favilla, res est eadem: sic culmen fabæ & stipula fabalis, quæ & fabalia substantivæ dicuntur. Plin. lib. 22. cap. 25: Fabalium etiam siliquarum cinis ad coxendices & nervorum veteres dolores cum adipis suilli vetustate prodest.

Făbācĭă, fabaciæ, f. p. A veteribus dicebatur genus libi ex fabis. [κυαμίτης. Gall. *Vne sorte de gasteau ou torteau fait de feues.* Ital. *Favata, focaccia, torta di fava.* Germ. Ein gattung Kuchen von Bonen gemacht. Hisp. *Manja à potuje de havas.* Pol. *Placzek bobowi.* Vng. *Babból tsinált pogatsa.* An. *A kind of bread made of beanes.*] Plin. lib. 18. cap. 12: Quin & prisco ritu fabacia suæ religionis diis in sacro est.

Făbēllă, Vide FABVLA.

Făbĕr, [חרש *charăsh.* δημιεργὸς, τεχνικὸς, τέκτων. Gal. *Tout ouurier besongnant en dure matiere, comme en bois, fer, pierre, & semblables choses.* Italic. *Fabro, artefice di cose dure, come legno, ferro, pietre.* Ger. Ein Werckmann in harter Matery/als da ist/Eysen/Stein/ Holtz/wie da sind/ Schmid/ Steinmetz/ Zimmermann. Hisp. *Official de qualquier arte.* Pol. *Rzemiesnik wssĕliaky kol'o twardei roboty, iaki iest kowal, slosarz, cżieslia, muliarz.* Vng. *Kovács, ats.* Ang. *All craftes man that worketh in hard stuffe, as yron, woode, stone.*] Generale est nomen, communeque iis omnibus qui circa duram versantur materiam, in opificioque suo malleo utuntur: quæ tamen significationis amplitudo restringitur ex significatione adjectivi adjuncti. ¶ Est enim faber ferrarius, qui aliquid ex ferro conficit, σιδηρεργὸς: faber tignarius, qui tigna ad ædificia adaptat, οἰκοδόμος, τεκτονικός: faber aurarius qui ex auro aliquid excudit, χρυσοποιὸς χρυσουργὸς, χρυσοχόος: & sic de cæteris. Qui verò ex gypso, argilla, cera, aliave molli materia aliquid conficiunt, plastæ dicuntur. Plautus in Most. Venit imber, lavat parietes, perpluunt tigna, putrefacitque; operam fabri: nequior jam factus est Vsus ædium, atque fabri culpa. Idem in Rud. -ut fortunati sint fabri ferrarii, Qui apud carbones assident, semper calent. Idem Mostell. Tacesis faber, qui cudere solos nosti plumbeos nummos. Horat. 2. Epistol. 1: Marmoris aut eboris fabros, aut ęris amavit. Cic. de Clar. Orat. Ego me Phidiam esse malim, quàm vel optimum fabrum tignarium. ¶ Faber quũ sis, opera haud facis fabrilia, τεκτὼν γὰρ ὢν, οὐκ ἐπιστάτης ξυλουργικός. Congruet in eum qui tentat ad quæ non est idoneus, vel, ob imperitiam, vel ob naturam alienam. ¶ Faber etiam piscis est, qui & zeus χαλκεὺς Athenæo lib. 1: Est planus cui pinnæ nigricant, latera aurea, in medio corpore utrinque fusca macula nummuli instar, lineaque obliquè à capite ad caudam protenta est. Colum. lib. 8: Faber qui in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus annumeratur, cumque prisca consuetudine *Zeum* appellamus, Dalmatæ *Fabrum* vocant: quia in eo omnia fabrilia instrumenta reperiantur.

Fabrûm in genitivo plurali, usitatius erat Ciceronis ætate, quàm fabrorum. Cicer. in Orat. Fabrûm & procûm audeo dicere, non fabrorum & procorum. Idem ad Att. lib. 9: Iam duo præfecti fabrûm Pompeii in meam potestatem venerunt.

Fabrē, adverbium, Idem est quod artificiosè, affabrè, scitè. [σὺν τέχνῃ. Gallic. *Artificieusement, ingenieusement, de main de maistre.* Ital. & Hisp. *Artificiosamente.* Germ. Wercklich/meisterlich/künstlich. Bel. *Konstlick.* Pol. *Kunsz townie, mistrznie.* Vng. *Mesterségesen.* Ang. *Cuningly, crafftily, workmanly.*] Plautus in Pœnul. Basilicè exornatus incedit, & fabrè ad fallacias. Idem in Menæh. Hoc facinus pulchrum est, hoc probum est, hoc lepidum est, hoc factum est fabrè. Hodie usitatius est compositum ejus Affabrè, quod ejusdem est significationis. ¶ Contrarium ejus est Infabrè. Pacuv. Barbaricam, *inquit*, pestẽ nostris manibus obtulit, nova figura factam, commissam infabrè: hoc est, fœdè & turpiter, ut interpretatur Nonius. ¶ Omnia hæc originem ducunt ab antiquo adject. Faber, ra, rum, quo usus est Ovidius 8. Metamorph. pro fabrilis: Dædalus, *inquit*, ingenio fabræ celeberrimus artis. Hinc etiam Apulcius libro 2. Floridorum deduxit superlativum Fabberrimus. Et anulum, *inquit*, in læva aureum faberrimo signaculo.

Fabrēfăcĭo, is, act. t. Aedifico, artificiosè compono. [κατασκευάζω, κατασκεδάζω, πεπαίνομαι. Gall. *Faire artificieusement, besongner en maistre & ingenieusement.* Ital. *Fabricare, edificare, comporre, lauorare con arte.* Ger. Wercklich machen/ künstlich bauwen. Bel. Meesterlick maken. Hisp. *Edificar, obrar por artificio, componer.* Pol. *Kunstownie kuduie.* Vng. *Epittök, mesterségesen tsinalok.* Ang. *To builde and work or make a thing cuningly or workmanly.*] Plaut. in Capt. Nec fallaciam astutiorem ullus fecit poëta, atque ut hæc est fabrefacta à nobis. Plin. de Viris illust. Quum videret eos multum mari posse, classem magis validam quàm decoram fabrefecit: hoc est, ædificavit. Vnde fabrefactum opus: id est, artificiosè factum, κατασκεύασμα, πεπανσμένον.

Fabrĭco, as, pen. cor. & fabricor, aris, deponens, Fabrili arte aliquid conficio, architector. [בנה *banáh.* πεπαίνομαι, σκευοποιῶ, κατασκεδάζομαι. Gall. *Forger, faire, bastir.* Ital. *Fabricare, edificare.* Germ. Schmiden/Zimmeren/machen. Belg. Maten. Hisp. *Fabricar, obrar por artificio.* Polon *Budowie, kuie.* Vng *Faragok, eppitök.* Ang. *To forge or fraame.*] Ovid. lib. 13. Metam. Craterem Aeneæ quem jam fabricaverat Alcon. Cicero 3. de Orator. Capitolii fastigium illud, & cæterarum ædium non venustas, sed necessitas ipsa fabricata est. Quintil. lib. 3. cap. 2: Nisi quis dicit, etiam gladium fabricatum ab eo, priùs qui ferrum in tutelam sui, quàm in perniciem alterius compararit. ¶ Transfertur etiam ad animum. Curtius: Multa interea fabricatus ingenio, quomodo avertere inde hostem posset.

Fabrĭcātŭs, particip. [עשוי *hasúi.* πεπαινόμενος. Gall. *Fait, forgé, edifié* Ital. *Edificato, fabricato.* Germ. Geschmidet / gezimmeret/ gemacht. Hisp. *Obrado por artificio, edificado.* Pol. *Vbudowani.* Vn. *Faragtatot, epittetet.* Ang. *Forged, framed, wroght.*] Cicero 1. de Vniversi. Et globosus est fabricatus, quod σφαιροειδὲς Graeci vocant.

Fabrĭcātŏr, ris, m. t. Aedificator, architectus, artifex. [עשה *hoséh* פעל *pohél.* τεχνίτης, κτίστης. Gall. *Forgeur, ouurier.* Ital. *Fabricatore, operario.* Germ. Ein Schmid der etwas auß harter Matery macht. Hispan. *El que artificiosamente obra.* Pol. *Budowonik.* Vng. *Ats, eppitö farrago.* Ang. *A forger a fraamer.*] Quintil. lib. 2. cap. 16: Et hercle Deus ille princeps, parens rerum, fabricatorq; mundi, nullo magis hominem separavit à cæteris, quæ quidem mortalia essent, animalibus, quàm dicendi facultate.

Fabrĭcātĭo, nis, f. t. Fabrica. [מעשה *maaséh* מעשׂה *miphhál.* δημιουργία, κτίσις, πτίσις. Gall. *Forgement, façon, edifice.* Ital. *Fabrica, edificio.* Germ. Schmidung/ machung. Hisp. *Aquella obra de fabricar.* Polon. *Budowanie.* Vng. *Faragás, eppitès.* Ang. *A framing or making.*] Cicero 2. de Nat. deor. Si erit tota hominis fabricatio perspecta.

Fabrĭcă, cæ, propriè fabri lignarii officina, quanvis & de aliis officinis dicatur. [ἐργαστήριον, τεκτονικόν. Gall. *Bastiment, ouurage, vne forge.* Ital. *Bottega del lignaiuolo, fabrica.* Germ. Ein Werckstatt. Bel Een Werckpiaetse. Hisp. *Botica ò tienda de carpintero, fabrica.* Ang. *A forge or shope wherein any thing is forged or fraamed.*] Nam fabricam ferream dixit Plinius lib. 7. cap. 56: Fabricam ferream invenêre Cyclopes. ¶ Ponitur pro ipsa fabicatione sive arte fabrili. [μηχανή. Ang. *A working in hard stuffe.*] Vnde & ædificium fabricam dicimus & machinationem. Plautus in Pœn. Nunc hoc consilium capio, & hanc fabricam apparo, ut filias dicas tuas. Cicero 2. Offic. pro coagmentatione sive compactione sumpsit: Hanc (*inquit*) tam diligentem naturæ fabricam imitata est hominum verecundia.

Fabrīlĭs, le, pē. prod. Quod est fabri sive quod ad fabrũ ptinet. [τεκτονικός. Gal. *Appartenant à vn forgeur.* Ital. *Fabrile, pertinente à magnano.* Ger. Das zu einem Schmid oder anderen dergleichẽ Werckmann gehört/ Schmidgezeug. Hispan. *Cosa perteneciente à tal obra.* Pol. *Kowalsky, rzĕsitunek kowalsky.* Vng. *Atshoz (uagy) kouatshoz valo.* Ang. *Belonging to a smith or carpenter.*] Horat. 2 lib. Epistol. -quod medicorum est Promittunt medici, tractant fabrilia fabri. Fabrile scalprum, Liv. 8. bel. Pun. Fabrile erratum, Cicero ad Attic. lib. 6. Fabrile glutinum, Plin. lib. 28. ca. 11. Fabrilis manus, Martial. lib. 11: Factaque fabrili dedolat ossa manu.

Fabrē, Fabricatio, Fabrica, Vide FABER.

Fabrĭco, Fabrīle, Vide FABER.

Fābŭlă

Fabŭlā,æ;f.p.Propriè eſt ſermo & rumor populi,ꝰ& res paſſim divulgata,à fando dicta. [משל *maſchāl* שביבה *ſcheninah*.μῦθος. Gall.*Fable,conte, deuis, farce, comedie,tragedie.* Ital.*Fauola,nouella.* Ger.Ein fabel/ein gemeine gaſſenred/ein erdichte red. Hiſpan. *Ficion,ò nouella fingida.* Pol.*Fabul'a, baika, mowa zmyslona,wymyſł.* Vngar.*Beſzéd,koz hirmes.* Ang.*A tale,a fable.*] Iuvenal.It nova,nec triſtis per cunctas fabula cœnas. Martial. libr.1:Quòd nunquam maribus junctam te Baſſa videbam, Quodque tibi mœchum fabula nulla dabat, Eſſe videbaris, fateor, Lucretia nobis. Terent.Hecyr. odioſa hæc eſt ætas adoleſcentulis: E' medio æquum eſt excedere:poſtremò jam nos fabulæ ſumus, Pamphile,ſenex atque anus. ¶ Dicitur etiam fabula,narratio ad delectationē inventa, rerum nec veratū: nec veriſimilium: ut quòd Daphne verſa ſit in laurum,& Tantalus apud inferos fugientia captet flumina. Horat.in Serm.Satyr.1:-quid rides? mutato nomine de te Fabula narratur. Cicer.3. de Nat. deor. Iam verò quid vos illa delectat explicatio fabularum, & enodatio nominum, exectum à filio Cælum,vinctum itidem à filio Saturnū?¶ Apologus autē differt à fabula, ut ſpecies à genere.Dicūtur enim apologi fabulæ quæ ſub tectorio ridiculæ alicujus narrationis,& inter bruta animantia colloquii, recōdit aliquid, quod ad vitam & mores pertineat: quales ſunt fabellæ illæ quæ Aeſopi nomine circunferuntur, quāvis ab Heſiodo primùm profectas conſtet. Comœdiæ & Tragœdiæ fabulæ ſunt,non apologi.Hujuſmodi autem fabulę diverſa ſortiuntur nomina pro habitu & qualitate perſonarū.Aliæ enim togatæ dicebantur, quarum perſonæ togis & Romanorum cultu erant ornatæ. Aliæ palliatæ, cùm perſonæ Græco more palliis indutę,in ſcenam prodibant.Erat enim pallium Græcis peculiare,quemadmodum Romanis toga.Togatarum genera quatuor. Sunt enim togatæ, quæ prætextatæ dicuntur,in quibus reges Romani, vel duces inducuntur,perſonarum dignitate & ſublimitate Tragœdiis ſimiles. Prætextatæ autem dicuntur, quia ferè Regum vel magiſtratuum prætexta utentium in hujuſmodi fabulis perſonæ introducebantur. Secundum genus togatarum, tabernariæ dicuntur, humilitate perſonarum & argumentorum ſimilitudine Comœdiis pares:in quibus non magiſtratus, ſed humiles & privatæ perſonæ induci ſolebant:quales ferè ſunt mercatores,aut inſtitores, qui in tabernis merces ſuas vendere cōſueverunt. Erant præterea fabulæ Attellanæ, jocis & ſalibus quamproximè ad Satyram accedētes: ab Attellis Campanię oppido, in qua plurimùm actitatę ſunt,nomē ſortitæ.Aliæ erāt planipediæ, à planis actorum pedibus dictæ,qui ob humilitatē argumenti,& vilitatem perſonarum neque cothurnis utebantur, neque ſoccis.¶ Sine capite fabula, ἀκέφαλος μῦθος, dicitur imperfectus ac mutilus ſermo. Zenodotus ex Platone & Plutarcho.

Fābēllă, diminutivum eſt à fabula. [τὸ μυθίδιον. Gal.*Petite fable, petite farce.* Ital.*Fauoletta, fauoluccia,nouelletta.* Germ.Ein märle. Hiſp.*Pequenna ficion ò nouella fingida.* Pol.*Bayeczka.* Vng.*Beſzedetske,meſétske.* An.*A litle fable.*] Cic.pro Cęlio:Verùm hęc tota vetus, & plurimarū fabellarū poëtrię. Idē 5.de Fin. & 2.de Divin. Nihil debet eſſe in philoſophia cōmentitiis fabellis loci.

Fābŭlŏr,laris, à fando derivat & ſignificat loqui. [שׂחה *ſchalyāh* השתחה *hiſchtahah* סטר *ſipper*. μυθολογέω, ὁμιλέω. Gall. *Conter des fables,deuiſer,caqueter,babiller.* Ital.*Ragionnare, fauollare, fauolegiare.* Germ. Schweţen/reden. Belg.Couten. Hiſp.*Dezir ò contar nouellas.* Pol.*Rozprawiam,baie.* Vngar.*Beszellök,meſéllök.* Ang.*To babble,to pratte or chatter.*] Plaut.in Capt.Quid fabulabor?quid negabo?aut quid fatebor?Idem in Ciſtel.Hęc noſtrā rem fabulatur, hanc ſcire oportet, filia tua ubi ſit.Id eſt,de re noſtra loquitur. Idem in Mere. Quid illud quod ſolus ſecum fabulatur filius?¶ Fabulari pro ineptè garrire. Liv.li.5.Decad. 5: Et tu centurio, miles, quid de Imperatore Paulo. Senatus decrevit potiùs, quàm quid Sergius Galba fabuletur, audi. ¶ Ejus compoſitum eſt Confabulor.συνομυθολογέω.

Fābŭlo in activa voce, pro eodem. [Vngaricè, *Beſzellök.*] Plaut. in Milite:Mala es. P. Imò æcaſtor ſtulta multùm, Quæ vobiſcum confabulem.

Fābŭlātŏr,oris,m.t. [שׂחה *ſchoheh* השתחה *miſchtahèh* סטר *meſſipper*. μυθητὴς, λογοποιός. Gall. *Vn faiſeur de contes,raconteur de fables.* Ital.*Narratore di fauole.* Germ.Ein ſchweţer/tandter/märter ţager. Hiſpan. *El dezidor y contador de nouellas.* Pol.*Bay,pliotka, ţmiſtiacz.* Vngar. *Beſzellö.* Ang.*A babler or pratter.*] Facetus colloquutor.Sueton.in Auguſt. Si interruptum ſomnum recuperare,ut evenit,non poſſet, lectoribus,aut fabulatoribus accerſitis reſumebat,producebatque ultra primam ſæpè lucem

Fābŭlārĭs,are,adjectivum,Fabuloſus: [μυθώδης. Vng.*Beſzédime.*] ut Hiſtoria fabularis, in qua multa falſa, & minimè vera ſcribuntur.Suet.in Tiberio:Maximè tamen curavit hiſtorię fabularis notitiam uſque ad ineptias & deriſum.

Fābŭlōsŭs,a,um,Dicitur quod commentitium eſt:vel quod fabulis & figmentis celebratur: vel de quo multa finguntur. [μυθώδης. Gall. *Fabuleux.* Ital. *Fauoloſo.* German. Erdichtet/davon man viel ſagt vnnd aber erdichtet fabelwerck iſt. Hiſp. *Fingido.* Pol *Pel'ny baiek.* Vngar. *Hamis beszélléshez illendö.* Ang.*Full of fables or inuentiones,fayned.*]Horat.lib.1.Carm.Vel quæ loca fabuloſus lambit Hydaſpes.Plin.lib.10.cap.49: Pegaſos equino capite volucres,& gryphas auritos,aduncitate roſtri, fabuloſos reor.¶ Fabuloſior. Plin.lib.33.cap.1: Midæ quidem annulum, quo circumacto habentem nemo cerneret, quis non etiam fabuloſiorem fateatur?

Fābŭlōsē, adverbium, Falsò, vel per fabulas. [μυθικῶς, ψευδῶς. Gallicè,*Par menſonge, fabuleuſement.* Ital.*Fauoloſamente.* Germ. Falſchlich/ lugenhafftigtlich. Hiſp. *Fingidamente.* Pol. *Kl'amliwie.* Vng.*Hazugon,meſe módgyára.* Ang.*Feynedlie.*]Plin.lib.32. cap. 11:Accedat his Taprobane, inſulæque aliæ Oceani fabuloſè narratæ. Idem libr.5. cap.1: Colonia à Claudio Cæſare facta Lixos,vel fabuloſiſſimè ab antiquis narrata.

Fābŭlōsĭtās,ſ.t.Hoc eſt,fabulantium vanitas. [τὸ μυθῶδες.Gall. *Conte de menterie,menſonge.* Ital. *Il contar fauole,menzogne.* Germ. Ein erdichtung/ fabelwerck. Hiſp.*Aquella obra de fingir.* Polonicè, *Baianie.* Vngar.*Hazug tetteteſség beſzedi haziſág.* Ang.*A telling offables or lies.*] Plin. libro 36.cap.13:Sed quum excedat omnia fabuloſitas, utemur ipſius M. Varronis in expoſitione ejus verbis. Idem libr.7. cap.52: Reperimus inter exempla, Ariſtæi etiam viſam evolantem ex ore animam in Proconneſo corvi effigie,magna quidem fabuloſitate.

Fabulum, Vide FABA.

Făcēſſo, Vide FACIO.

Făcētŭs,ti,m. ſ. Dicitur qui ſalibus & ſermonis urbanitate,citra ſcurrilitatem tamen, abundat, Salſus, urbanus, venuſtus, ſcitus,cōcinnus,feſtivus,argutus,dicax. [εὐτράπελος,κομψός. Gall. *Facetieux, plaiſanteur,railleur,recreatif en parolles.* Ital.*Faceto, piacevole,chi ragiona piacevolmente per ridere.* Ger. Schimpflich/ höflich vnnd boſſechtig mit reden. Hiſp. *Coſa ſalada à donoſa.* Polon. *Zartowny,mowni.* Vng.*Tſufos,tréfás.* Ang. *That ſpeaketh or doeth to mak men laughe,merie,pleaſant.*]Cic.ad Qu.Fratrem:Nam neq; parum facetus ſcurra Sextus Nævius. Plaut. in Mil.Cavillator facetus,vel commodus conviva item ero. Cic.lib.2.de Legib. Facetiſſimus Poëta veteris comœdiæ Ariſtophanes. Quidā.à faciendo derivant, ut is ſit, qui geſtibus aut verbis ita alium imitatur,ut ſe illum faciat. Alii à fando deducunt. Cic.de clar. Orat.Acuti,elegantes,faceti,breves homines. ¶ Veteres facetum dixerunt quicquid venuſtum eſſet, & elegans. Horatius facetum dicendi genus Catoni, Virgilio decens tribuit.

Făcētē, adverb. Elegantei,urbanē. [κομψῶς, χαριέντως. Gall. *Plaiſamment,par raillerie.* Ital *Piacevolmente.* Ger. Schimpfflichen/ mit höflichen worten. Hiſpan.*Donoſa y gracioſamente.* Pol.*Prekmm ţartem.* Vngar.*Tréfáſon.* Angl.*Pleaſantly,merely.*] Cic.6.Verr. Nunquam tantū mali eſt Siculis, quin aliquid facetè & commodè dicant. Idem pro Roſc.Amerin. Nosque ab iſto nebulone facetiùs eludimur.

Făcētĭæ,arum,f.p.Sunt quaſi deliciæ quædam ſermonis, & dicta urbana ſine ſcurrilitate, jocus, ſal, lepos, urbanitas,feſtivitas,arguriæ. [εὐτραπελίαι,τὰ γελοῖα. Gall.*Plaiſanteries,ioycuſetez de paroles,railleries* Ital.*Facette, burle piacevole.* Ger. Schimpffreden/hoflichteit mit reden. Hiſp.*Los donayres de palabras.* Pol.*Zartowna mowa,ţarti.* Vng.*Tſuffágok,tréfás beſzedek.* Ang.*Merie ieſtes or conceites.*] Plautus in Milite: Nam tu quemvis potis es facere ut fluat facetiis. Catullus:Eſt enim leporum Diſertus pater, & facetiarum. Cicer. 1. Offic. Sale verò & facetiis Cæſar Catuli patris frater vicit omnes. Idem 2 de Orat. Etenim quum duo genera ſint facetiarum: alterum æquabiliter in omni ſermone fuſum: alterum peracutum, & breve: illa à veteribus ſuperior cavillatio:hæc altera dicacitas nominata eſt.¶ Reperitur & in ſingulari facetia apud Apuleium in Apologia:Atque ego ſcio nonnullos, & cum primis Acmilianum iſtum facetiæ ſibi facere res divinas deridere.

Făcētōsŭs,ſa,ſum, Iucundus,facetiis abundans. [κομψόπικος, εὐτραπελώδης. Gal.*Facetieux,plein de plaiſanteries & railleries.* Ital. *Pieno di piacevolezze.* Ger.Voll ſchimpfflicher vnd kurtzweyliger redē. Hiſpan.*Lleno de gracias y donayres.* Pol. *Pel'ni ţartoro.* Vngar. *Tſufos,tréfás.* Ang. *Full of merie conceites.*] Cic. 2.de Finib.Quos quidem dies quemadmodum agatis, & in quantam hominū facetoſam urbanitatem incurratis non dico. Quamquam alii hanc lectionem apud Ciceronem ſuſpectam habent,& pro ea facetorum urbanitatem legendum cenſent.

Făcĭes,faciei,f.q.Species oris. [טבי *panim*. Gal.*La face,le viſage.* Ital. *Faccia.* Ger Das angeſicht. Belg.Die gedaente des aengeſichts. Hiſp.*La cara ò fruente.* Pol.*Twarz.* Vngar.*Orcza,ábrázat.* Ang.*The face,the viſage.*]προσώπον: & Vultus,προσωπὰς, differūt, quòd vultus, voluntatis indicium ſit,quod pro motu animi, in facie oſtenditur. Vnde Servius: Vultus eſt voluntatis indicium,qui pro voluntatis varietate mutatur.Virg.4.Aen.Spem vultu ſimulat,premit altum corde dolorē.Facies eſt pars anterior capitis humani,cōſtans ex frōte,oculis,naſo,malis,ore,& mento.Saluſt.in Cat.Prorſus in facie,vultuq; vecordia inerat.

¶ Sumitur

¶ Sumitur tamen facies pro totius corporis forma. Terent.in Evnuch. O` faciem pulchram. Vt enim ab aſpectu ſpecies, à fingendo figura: ita à faciendo, vel à factura corporis dicitur facies.Plaut.in Pœnulo: Sed earũ nutrix qua ſit facie, mihi expedi.M Statura nõ magna,corpore aquilino.P.Atq; ipſa eſt.M. Specie venuſta, ore parvo,atq; oculis peregrinis. ¶ Neque ſolùm de hominibus dicitur,ſed etiam de rebus inanimatis. Saluſt.lib.2.Hiſtor.Sardinia in Aphrico mari facie veſtigii humani,in Occidentẽ, quàm in Orientem latior. Idẽ: Quibus rebus permota civitas, atq; immutata urbis facies erat. ¶ Accipitur tamen nonnunquam vultus pro facie,præſertim apud Poëtas: qui pro eodẽ dicunt, Fœdato vultu, & fœdata facie. ¶ Quandoq; etiam facies,pro ſpecie dicitur: εἶδος. Virgil.libr.6.Aen. Quæ ſcelerum facies, ô virgo, effare. Idem libr.1.Georg. -tot bella per orbem, Tam multæ ſcelerum facies. ¶ Facies etiam pro corporis longitudine ponitur.Pacuvius in Niptra: Aetate integra,feroci ingenio,facie procera. Vide Gel.lib.13.cap.28. ¶ Antiqui declinabant, hæc facies, hujus facies, vel facii,pro faciei,ut teſtimoniis aliquot docet Gell.lib.9.cap.14. ¶ Vertere ſe in omnes facies: id eſt, experiri omnia cõſilia,aut vires. Virg.lib.12.Aen.Verte omnes tete in facies, & contrahe quicquid, Sive animis ſive arte vales. ¶ De facie noſſe, eſt leviter cognitum habere, quaſi quẽ ſemel atq; iterum videris duntaxat: non qui cum ſis familiariter verſatus.Id ſi transferatur ad res animi,fiet venuſtius.Cicer.in Piſonem:Habet hoc ipſa virtus, quàm tu ne de facie quidem noſti:id eſt, ne tenuiter quidem.¶ Simile huic eſt, prima facie, pro primo aſpectu, & priuſquam preſſiùs ac diligentiùs conſideres. ¶ Faciem proverbio perfricuiſſe dicuntur,qui pudorem omnem dedidicerunt, velut abſterſo manu à vultu pudore.Plinius.

Făcĭlis,Făcĭlĭtas,Facinus,Vide FACIO.

Făcĭo,cis,ci,ctum,cujus paſſivum eſt fio. [עשה *haſdh.πράττω, ὁράω, ποιέω* Gall.*Faire.* Ital *Fare.* Ger *Machen/thun.* Belg. *Doen/maken.* Hiſp.*Hazer.* Pol.*Czinie.* Vng.*Tſelekedõm,mivelõk.* Ang. *To mak any thing,to do.*] Apud antiquiſſimos in uſu fuit facior, quod adhuc remãſit in verbis iis quę ex prępoſitionibus fiũt: ut Afficio, paſſivum facit afficior: Conficio, cõficior, & ſic de reliquis.Quæ vero ex aliis partibus componuntur, paſſiva faciunt,per verbũ fio:ut, Fabrefacio,fabrefio:Madefacio, madefio.Sic etiam pinguefacio, aſſuefacio, calefacio, candefacio, excandefacio,cõdocefacio,cõmonefacio,frigefacio, fervefacio,conſuefacio,repefacio,diſſuefacio,manſuefacio, ſtupefacio,ſatisfacio, vacuefacio, patefacio, putrefacio, pudefacio, labefacio,expergefacio, torrefacio, & ſiqua alia reperiantur. ¶ Vbi illud obiter notandũ eſt, compoſita à facio, habentia e ante f, quę fiunt ex verbis ſecundę cõjugationis, habere quartam à fine indifferentẽ.Horat.lib.2.Serm.Immatris jugulo ferrum tepefecit acutum. Catullus: Alta tepefaciet permiſta flumina cędę.¶ Eſt aũt facere propriè, in opere eſſe: id eſt,rei alicui faciẽ quandã inducere.Vnde etiã facies dicitur. Qui enim facit vas, vaſis faciem illi imponit: qui veſtimentũ, veſtimenti faciem.¶ Interdũ ſumitur pro ſcribere:id eſt, cõponere. ποιῶν. Donatus in Terentium : Facit qui materiam componit,ut Menander.¶ Pro ęſtimare. ποιεῖσθαι.Plautus in Curcul.Migrare certum jàm nunc è fano foras, Quando Aeſculapii ita ſentio ſententiam,Vt me nihil faciat, nec me ſalvum velit.Sic magni facio, πολλοῦ ποιοῦμαι. Parvi facio, ὀλίγου ποιοῦμαι, περὶ μικρὸν ἡγοῦμαι. Tanti facio, magno pretio ęſtimo, nullius æſtimo,tanti æſtimo.Nec cõpoſita ſunt hæc,quũ manifeſtè diviſa inveniantur. Plaut. in Curc.Reſpicio vos nihil meam gratiam facere. Idem in Rud. Minacias ego iſtas flocci nõ facio tuas. Cic.Cecinnę:Vtebar familiariſſimè Cęſare, Pompeium faciebam plurimi.¶ Iungitur & cũ genitivis lucri, & ſumpti:ut Lucrifacio idem ſit quod facio lucrũ: ἐργάζομαι. & ſumpti facere, idem quod facere ſumptum: ἀναλίσκειν. Plautus in Perſa:Non ædepol trecentis cara eſt,feciſti lucri.Idẽ in Caſin. Si nunc me ſuſpendo,meã operam luſerim,& præter operam reſtim ſumpti fecerim. ¶ Transfertur porrò verbum facio ad innumeros propemodum uſus.Nam & facere verba dicimus:id eſt,loqui: ποιεῖσθαι λόγους. Facere iter,eſt ire. ὁδοιπορεῖν. Facere aliquem certiorem,eſt ſignificare alicui rem aliquam. Facere gratum: χάριν φέρειν. Facere ludos,exhibere. Facere lucrum,lucrari.¶ Facere etiam,pati eſt:ut,Facere jacturam,damnum,naufragium: ζημίαν ὄφλειν.¶ Item facere pro ſacrificare: ἱερουργεῖν, ἱεροποιεῖν. Virgil 3.Aeglog.Quum faciam vitulam pro fruge,ipſe venito:id eſt,quum ſacrificabo.Cic.pro Mur. Nolite à ſacris patriis Iunonis ſolpitæ, cui omnes Conſules facere neceſſe eſt, domeſticum & ſuum Conſulem potiſſimùm avellere. Plaut. Plenam faciam tibi fideliam:id eſt,implebo. ¶ Item convenire: συμπελᾶν. Martialis: Non facit ad ſævos cervix niſi prima leones. ¶ Item rem obſcœnam facere. Plaut. Mavult ancillæ facere,quàm liberæ. ¶ Pertinet & ad pecuniam, quæ fieri dicitur,quũ cogitur,ſeu colligitur.Saluſt.Iugurt. Quæ pecunia ad Hiſpanienſe bellum Metello facta erat. ¶ Denique facere (ut Papinianus inquit)omnem omnino faciendi cauſam complectitur,dandi,ſolvendi,numerandi, judicandi,ambulandi, reddendi.Vnde qui otioſus ſedet, ſi rogetur quid faciat: rectè reſpondere poterit te nihil facere, quandoquidem otioſus eſt. Rectè etiam ſe ſedere : quoniam & ſedere ipſum aliquid facere eſt:ut jacere,navigare, quieſcere. ¶ Faciam te ut plurimum amem:id eſt,plurimũ amabo.Faciam ut tibi proſim:id eſt,tibi prodero. ¶ Fac te eſſe qui ſum:id eſt,finge te eſſe me,vel pone te eum eſſe qui ſum,πλάττε. ¶ Facto opus eſt,fieri opus eſt. ποιῆσαι δεῖ, ποιητέον. quod etiam dicimus,Opus eſt factu. ¶ Factum iri audio illi injuriam: hoc eſt, audio futurum ut illi fiat injuria. Factum itur mihi contumelia. Cato pro ſe contra Caſſium: Atq; evenit ita Quirites, ut in hac contumelia quæ mihi propter hujuſmodi petulantiam factum itur, Rei quoq; publicæ mediusfidius miſerear Quirites. ¶ A` facio item fiunt verba primæ conjugationis in co terminata, quæ propè infinita ſunt:ut Sacrifico, magnifico, deifico, clarifico, ædifico, vivtfico,mortifico,juſtifico,falſifico,& hujuſmodi. ¶ Facere are, apud Lucretium,lib.6,pro arefacere,ξηραίνειν. Principio terrã ſol excoquit, & facit are. ¶ Factũ,in reſponſione affirmativa, pro Ita,ſive etiã.Terent.in Evnuch.Chęreáne tuam veſtem detraxit tibi?D O.Factũ.P H.Et ea eſt indutus?D O.Factũ. Ibidem: Dic mihi,aufugiſtin'?C H.Hera,factũ.¶ Facere ęgrè alicui: hoc eſt,facere alicui rem moleſtam. Terent.in Evnuch. Miles verò ſibi putare adductum ante oculos æmulum:Voluit facere cõtra huic ægré.¶ Facere animum alicui,eſt incitare, & animum alicui augere. Liv.5.bell.Pun.Miſſum à Metaponto præſidiũ. Romanis fecit animum,ut nocte ex improviſo opera hoſtium invaderent.Ovid.5.Triſt. Quæ tibi res animos in me facit improbe? ¶ Facere argentariam, eſt facere quæſtum argentarii: hoc eſt, trapezitæ, ſive menſarii. Cic.7.Verr.Is quem ille argẽtariam Lepti feciſſe dicit. Facere auſpicium dicitur axis è qua auſpicium capitur.Liv.1.ab Vrbe: Eam alitem ea regione cæli,& ejus diei nuntiam veniſſe, circa ſummum culmen hominis auſpicium feciſſe. ¶ Facere cadaver,occidere.Apul.libr.8: Cadaver quod ipſe fecerat, avidè complexus eſt. ¶ Facere copiam & poteſtatẽ alicui,Plaut.Capt. -gratiã habeo tibi, Quũ copiam iſtam mihi, & poteſtatẽ facis, Vt ego ad parentes hũc remittam nuntium. ¶ Facere cum aliquo eſt partes illius fovere,aut ſequi.Gell.lib.15.cap.22:Ex eis nationibus quæ cum Sertorio faciebant, quũ multis præliis ſuperatus eſſet,neminẽ unquã ab eo deſciviſſe. Cic.pro Quint. Quũ veritas cũ hoc faciat,&c. ¶ Fac eſſe, permittentis & concedentis eſt locutio,ac ſi dicas,eſto,vel pone ita eſſe.Cicer.in Verr. Fac ita eſſe,tamen hoc ferendum nullo modo eſt. ¶ Facere fidem, eſt facere ut quis credat,perſuadere:πίστιν ποιεῖν vel παρέχεσθαι. Cic.in Catil.V: quoniam auribus veſtris propter incredibilem magnitudinẽ, ſceleris minorem fidem faceret oratio mea. ¶ Facere gradum eſt ambulare.Cic.2.de Orat.Quin prodis mi Spuri,ut quotieſcunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem? Plautus in Curc. Sed grandiorem gradum ergo fac ad me obſecro:Id eſt,propera ad me accedere.Gradum ad aliquid facere, eſt per quoſdã veluti gradus ab una re paulatim ad aliam tranſitum facere.Quintil lib.3.cap.6:Nanque & illud frequens eſt, ut ea quibus minus confidimus, quum tractata ſint, omittamus: interim ſponte noſtra veluti donantes, & ad ea quæ ſunt potentiora,gradum,ex his feciſſe contenti. Facere gradum,pro promovere. Liv.6.ab Vrb. Accingendum ad eam cogitationem eſſe, conando, agendoq;,jam eò gradum feciſſe plebeio:unde ſi porrò annitãtur, pervenire ad ſumma, & partibus æquari tàm honore,quàm virtute poſſent. ¶ Facere gratiam jurisjurandi:id eſt, ſolvere vinculo jurisjurandi. Plautus in Rudente:Nihil hercle hîc tibi eſt,ne tu ſperes:jurisjurandi volo gratiam facias. Facere gratiam, pro onus quod ſubire quis teneatur,ei remittere, privilegioq; ab eo eximere. Suetonius in Othone,cap 38: Mox reddendi equi gratiam fecit eis qui majores annorũ quinq; triginta retinere eum nollent. Facere gratiam delicti, pro ignoſcere,Saluſt in Iugurtha: Cæterùm Boccho, quoniam pœnitet delicti,gratiam facit: Id eſt,ignoſcit. ¶ Facere gratũ pro gratificari. Terent.in Evnuch. Hac re,& omni te turba evolves, & illi gratum feceris.¶ Facere injuriam, eſt verbo factóve aliquem injuſtè lædere. Plaut. Mercat. Filio ſuo innocenti qui fecit tantam injuriam.¶ Facere initium,incipere,ἀρχὴν ποιήσασθαι, ἄρχεσθαι. Cic.ad Attic. libro 9: Si hic qua ratione initium fecit, eadem cætera aget ſyncerè,temperatè,prudenter,valde videro. ¶ Facere largitionem, ſeu largitiones, eſt largiri, & profundere, ac diſſipare Cicero 3. Tuſcul. Et quidem C. Gracchus quum largitiones maximas feciſſet,& effudiſſet ęrarium,verbis tamen defendebat ærarium. ¶ Ne longum faciam:id eſt, ut breviter dicam, apud Horat.1.Serm.Satyr.3.¶ Facere ludos, irridere. σκῶπτειν. Plautus in Aulul.Quem tu ſenecta ætate ludos facias. ¶ Facere magni, eſt magni æſtimare. περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι. Plautus in Aſin.Nunè neque quid velim facitis magni peſſimæ. ¶ Facere maxim.

maximi. Terent.in Phor. Meritò te ſemper maximi feci Chreme. ¶ Nihili facere, eſt nihili æſtimare. οὐδενὸς ποιεῖσθαι. ¶ Facere parvi. Plaut. Rudente: Illos ſceleſtos qui tuum fecerunt fanum parvi, & auſi ſunt violare nos. ¶ Ne pili quidem facere. Catullus: Ludere hanc ſinit ut lubet, nec pili Facit uni. ¶ Pluris facere. Cic. Att. lib. 8: Ego pro Pompeio libēter emori poſſum, facio pluris omnium hominū neminem. ¶ Facere manū, pro colligere milites. Cic. in Verr. Illi nocte, facta manu, armataq; veniunt. Idem pro Cecinna: Quū manum fecerit, copias parārit, &c. ¶ Facit mecū: hoc eſt, ſentit mecū, ac meæ eſt opinionis, Ovid. Vt fatear, mecum ſola Corinna facit. Horatius: Et ſapit, & mecum facit, & Iove judicat æquo. Ad eundē etiam modū dicimus, tecum, ſecum, nobiſcum, aut vobiſcum facere. Cicer. pro Sylla: Quid tum? Craſſus ſi reſpondiſſet idem ſentire, & ſecum facere Syllam. Idem pro A. Cecin. Videatis autoritatem ſapientiſſimorum hominū facere nobiſcum. ¶ Facere mentionem, cōmemorare. Cic. de Senect. Lyſandrum Lacedæmoniū (cujus modò mentionem feci) dicere ajunt ſolitum, Lacedæmone eſſe honeſtiſſimum domicilium ſenectutis. ¶ Facere miſſum, idem quod dimittere. Cicer. 3. Offic. Iuravitq; ſe illum ſtatim interfecturum, niſi jusjurandum dediſſet, ſe patrem miſſum eſſe facturū. ¶ Facere modum alicujus rei, eſt ſibi temperare, & modum non egredi. Cic. 1. de Legib. Ipſiſq; magnoperè autorem fuiſſe, ut aliquando controverſiarum aliquem facerent modum. Facere modos, eſt inter actus fabularum intercinere. Terent. in Prologo Andr. Flaccus, Claudii filius modos fecit tibiis paribus, dextris & ſiniſtris. Cic. de Orat. Neque id actores priùs viderunt, quàm ipſi poëtæ, quàm denique illi etiam qui fecerunt modos. ¶ Facere mutuum cum aliquo. Plaut. Trin. Benè vult tibi. I. Aedepol mutuum mecum facit. Idem Curc. ea me deperit: Ego autem cū illa nolo facere mutuum: id eſt, nolo eam deperire ut me deperit. ¶ Naufragium facere. Cic. ad Tironem: Qui cupidè profecti ſunt, multi naufragia fecerunt. ¶ Facere nomen, eſt nominare. Liv. 8. ab Vrbe: Scelerato campo, credo ab inceſto id ei loco nomen factum. Facere nomē alicujus amplum, eſt cōciliare famā & celebritatem. Liv. 8. bel. Pun. Vbi per aliquot annos maximis rebus gerendis ampliſſimum nomen apud exteras gentes, pop. Rom. familiæq; veſtræ fecerant. Facere nomina, idem quod debitorem ſe conſtituere. Cic. 3. Offic. Emit homo cupidus & locuples, tanti quāti Pythius voluit, & emit inſtructos: nomina facit, negotium conficit. Accipitur etiam pro pecuniam mutuā dare, aut aliàs debitorem ſibi aliquem facere. Cic. Gallo, lib. 7: Accepi Aviani literas, in quibus hoc inerat liberaliſſimum, nomina ſe facturum qua ego vellem die. Id eſt, pecuniam creditum, in eam diem ſolvendam, quam ego poſtulaſſem. ¶ Facere nomen cū vineis: hoc eſt, facere ſupputationem reditus vinearum. Colum. lib. 3. cap. 3: Quod quaſi nomen ſi ut fœnerator cum debitore, ita ruſticus cū vineis ſuis fecerit, ejus ſummæ, ut in perpetuum, &c. ¶ Facere otium: id eſt, dare. Virgil. 1. Aeneid. O Melibœe, Deus nobis hæc otia fecit. ¶ Facere ova, pro patere. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 9: Neq; ferè in villis ova ac pullos faciunt, ſed in ſylvis. ¶ Facere par. Plaut. Trinū. Feceris par tuis cæteris factis, patrem Tuum ſi pereoles. ¶ Facere periculum, eſt tentare, & experiri. Terēt. Andr. Qui ſcis ergo iſtuc, niſi periculum feceris? ¶ Facere poteſtatē, permittere, cōcedere. Cic. in Catil. Siquid de his rebus dicere vellet, feci poteſtatem. Facere poteſtatem, ſive copiam ſui, eſt aditum ad ſe præbere, & permittere ut ſecum agatur: ut, Facere omnibus ſui conveniendi poteſtatem. Cicer. 8. Philip. ¶ Facere progreſſum in ſtudiis. Cicer. 4. Tuſc. Philoſophiæ denique ipſius principes nunquā in ſuis ſtudiis tantos progreſſus ſine flagranti cupiditate facere potuiſſent. ¶ Facere proventum majorem: hoc eſt, uberiores fructus dare. Colum. libro 2. cap. 15: Nec ſolùm ea res, majorem facit proventum, ſed etiam ſaporem & odorem vini pomorumq; reddit meliorem. ¶ Facere quæſtum, lucrari. Plaut. Capt. Aegrè eſt mihi hunc facere quæſtum carcerarium propter ſui gnati miſeriā. Quæſtū ſuo corpore facere, id quod meretricis eſt. Liv. 6. bell. Pun. ¶ Quid me faciam neſcio. Terent. in Andr. Quid iis fiet, ſi hue Paulus venerit? Cic. ad Attic. lib. 6: Quid tu huic homini facies? Idem pro Cecin. Quid de P. Clodio fiat, reſcribe. Idem ad Att. lib. 2. ¶ Facere ratione: hoc eſt, ob aliquam certam cauſam. Cic. ad Att. lib. 12: Quòd domi te incluſiſti, ratione feciſti. ¶ Ratum facere, eſt cōfirmare. Liv. 8. bell. Pun. Quæ nobis Imperatores veſtri commoda tribuerunt, ea rata atq; perpetua veſtra autoritate facias. ¶ Facere rem, eſt quærere & parare. Terent. in Adelph. Nunquam rem facies: abi, neſcis ineſcare homines Sannio. ¶ Facere rem divinam, ſacrificare. Plaut. in Amphit. Ego rem divinam intùs faciam, vota quę ſunt. ¶ Facere reum: hoc eſt, accuſare, ſive reum agere. Tacit. lib. 1: Violatorem fœderis veſtri Arminium, apud Varum qui tum exercitui præſidebat, reum feci. ¶ Facere ſacrificium, & ſacra, Cicer. de Clar. Orat. Licet aliquid etiam de M. Popilii ingenio ſuſpicari, qui quum Conſul eſſet, eodemque tempore ſacrificium publicum cum læna faceret. Liv. 1. ab Vrbe: Qui ſacra publica pop. Rom. faceret. ¶ Facere ſanguinē, pro effundere. Liv. 5. bell. Maced. Nondum indicto bello, aut ita commiſſo, ut ſtrictos gladios, aut ſanguinem uſquam factum audiſſent. ¶ Facere ſatis, eſt debitum perſolvere. Plaut. Aſin. Sed vina quæ vendidi heri vinario. Exærábo, Iam pro his ſatisfecit Sticho? LI. Feciſſe ſatis opinor id eſt, ſolviſſe. ¶ Facere ſatis alicui, pro ejus voluntati obtemperare. Cicer. de Clar. Orat. Ego verò, inquam, ſi potero, faciam vobis ſatis. ¶ Facere ſtipendia ſub aliquo, idem quod militare. Plin. de Viris illuſtr. Sub Oreſte in Sardinia ſtipendia fecit. Facere ſtipendiarios, eſt cogere ad ſolvendum tributum. Cæſ. 1. bell. Gall. Heduos, ſibi quoniam belli fortunam tentaſſent, & armis congreſſi & ſuperati eſſent, ſtipendiarios ſibi factos. ¶ Facere ſtomachum alicui, eſt commovere aliquem, & bilem excitare. Cicer. Lent. lib. 1. Epiſt. Non illi quidem, ut mihi ſtomachum facerēt. ¶ Facere ſumptum, quod aliàs facere expenſas, vel expendere dicitur. Plautus Capt. Quin ita faciam, ut te cupias facere ſumptum, etſi ego vetem. ¶ Facere vadimonium, pro promittere. Plaut. Epid. Ilicet, ut vadimonium mihi hic ultrò facit. ¶ Facere vela: id eſt, velificare. Virgil. 5. Aeneid. Vela facit tamen, & plenis ſubit oſtia velis. ¶ Facere veſtigium, ambulare & progredi. Cic. pro Rab. Poſthum. Hic vos aliud nihil orat, niſi ut rectis oculis hanc urbem ſibi intueri, atque in hoc foro veſtigium facere liceat. ¶ Facere vitium, eſt corruere, vel vitiari, & aliqua parte labefactari: & propriè de ædificiis dicitur. Cicer. in Topic. Si ædes exeſæ corruerunt, vitiúmve fecerunt. Facere vitium, pro vitiare & corrumpere. Vitruvius: Si venti frigidi ſunt, lædunt: ſi calidi, vitiant: ſi humidi, nocent: iidem faciunt vitia pavimētis ¶ Facere volupe animo ſuo. Plaut. Aſin. Hic ſenex ſiquid clam uxore ſuo animo fecit volupe, Neq; nov[illegible], neque mirum fecit, nec ſecùs quàm alii ſolent. ¶ Facere vota, eſt ſupplicare. Plin. libr. 17. cap. 2: Ergo qui dixit hyemi serenas optandas, pro arboribus vota fecit. ¶ Facere uxorem, ducere. Colum. libro 6. capite 30: Plerunque jumenta ambos concipiunt laſſitudine & æſtu: nōnunquam & frigore, & quū ſuo tempore urinam non fecerint. ¶ Quid faciemus hoc homine? hoc puero? pecunia? Loquendi mos eſt perelegans, & veteribus ſolùm uſitatus, in quo ellipſis eſſe videtur præpoſitionis, cum. Terent. Neutra in re vobis à me difficultas erit. Sed quid faciemus puero? Citer. Quid factum eſt Strabone & Nicoſtrato? quid te futurum putas?

Fāctum, cti, n. g. ſubſtantivum, Res geſta. [מעשה *maaſéh* מעשׂה *miphhál.* πρᾶξις. Gall. *Vn faict, vne choſe faicte.* Ital Fatto. Germ. Ein that Belg Een geſchiedenisſe/oft daet. Hiſp. *El echo.* Polon. Vczynek. Vngar. *Meg tétt, tzelekedet.* Ang. *A thing doone, a deed.*] Virgil. lib. 1. Aeneid. Fortia facta patrum. Terent. in Andr. dictum ac factum, invenerit Aliquam cauſam, quamobrem ejiciat oppido. ¶ Factum mutare, pro ſententiam mutare. Terent. in Andr. Haud muto factum.

Fāctūs, us, m. q. Confectio. [מעשה *peʜullah* מעשה *maaſéh.* πρᾶσις. Gall. *Vne choſe faicte.* Ital. *Fatto.* German. Ein ding. Hiſpan. *El echo.* Pol. *Vczynienie.* Vng. *Tſinálás.* Ang. *A making.*] Vnde factus olei dicitur, quantum una vice conficitur. Cato de Re ruſt. cap. 67: Factoribus det in ſingulos factus olei ſextarios, & in lucernam quod opus ſiet: hoc eſt, in ſingulas olei confectiones, vel quoties oleum conficitur. Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 24: Hoſtum vocant, quod ex uno facto olei reficitur: Factum dicunt quod uno tempore conficitur. ¶ Factus villæ, pro ſtructura, opere, & ædificatione. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 1: Ego quoque quò exornatior villa eſſe poſſet fructu, quàm factu, hæc ad te miſi.

Făcĕſſo, ſſis, faceſſi, ſupinum in uſu non eſt: legitur tamen participium faceſſitus, tanquam ſupinum eſſet faceſſitum. Cicer. in Verrem: Quum audiſſet ſibi negotium faceſſitum. Significat autem propriè ad faciendū eo, viſo, ad videndum eo. [עשה *haſáh.* Gall. *Faire, aller faire.* Ital. *Andare à fare.* German. Thun/machen/hingehen zu thun. Belg. Doen Hiſpan. *Andar para hazer.* Polon. *Bioreſie do vczynienia.* Angl. *To go about to dooe, to dooe.*] Virgil. 4. Georgic. Haud mora, continuò matris præcepta facessit. ¶ Interdum eſt diſcedere. [הלך *halách.* ἔρχεσθαι, ἀπέρχεσθαι. Vng. *Dolgátzenni, megyék.*] Terent. in Phorm. Dic quid velis dari tibi in manum, ut herus his deſiſtat litibus, Hæc hinc faceſſat. Id eſt, ſua curatum abeat. Donatus, Faceſſat. pro hinc ſe faciat: id eſt, abeat. Cic. in Horten. Faceſſant igitur qui docere nihil poſſunt quo melius ſapientiusq; vivamus. ¶ Negotium faceſſere, eſt cuipiam moleſtum eſſe. [טרח כָּרַך *tſirár.* πρόβλημα παρέχειν. Gal. *Molester, ſ'eſber, enuyer, Faire deſplaiſirs à quelqu'vn.* Ital *Eſſere moleſto, moleſtare.* German Zu ſchaffen machen/zu thun geben. Hiſpan. *Moleſtar ò enojar à alguno.* Pol. *Nieprzyiadate.* Vngar *Bántáſa lenny.* Ang. *To vexe with buſineſſe.*] Cicer. Appio Pulch. Quum eſt nobis allatum de temeritate eorum, qui tibi negotium faceſſerent. Et periculum alicui faceſſere id eſt, creare, parare. Cic. in Verrem: Profectò metuere incipies ne

innocenti periculum facẽsseris. ¶ Hujus passivum extulit Cic. Pro Cluent. Sed hoc polliceor omnibus, sicuti fortè hac lege negotium facẽsseturꝰ qui lege non teneatur: si is uti me defensore voluerit, me ejus causam legis præsidio defensurum.

Facto, as, act. p. debebat esse frequẽtativ. à facio: sed pro eo utimur Factito, quod est aliud frequentativum.

Fāctĭto, as, penult. corr. Sæpè facio. [σπερχῶ. Gall. *Faire souuent.* Ital. *Fare spesso.* Ger. Offt thun oder machen. Hisp. *Hazer amenudo.* Polon. Częstorzinie. Vngar. *Teddegelõm, tselekõddegelõm.* Ang. *To mak or do often.*] Cic. lib. 2. Offic. Hæc apud majores nostros factitata. Terent. in Eunuch. Idem hoc Pyrrhus factitavit. Horatius in Arte: Nec satis apparet cur versus factitet.

Fāctĭtātŏr, ris, apud Tertull. adversus Valent. significat conditorem creatoremque. [Vngar. *Terõmtõ, épitõ.* Polon. *Stworzyciel.*] Ergo & factum intelligebat & factitatorem facti esse quemcunque. Ibidem mox: Saltem suspectus de aliquo factitatore?

Fāctĭtātĭ'o, nis, f. t. apud eundem Tertull. adversus Hermog. creatio, conditio. [Vngar. *Terõmtés, épités.*] An & hæc in hominis factitatione censentur?

Fāctŏr, ōris, m. t. nomen à verbo facio, Qui aliquid facit. [עשה *hoseh* פעל *pohel.* ποιητής. Gall. *Faiseur, maneuure.* Ital. *Fattore.* Ger. Ein macher. Belg Een mater. Hisp. *Hazedor.* Pol. Vczinca. Vng. *Tselekedõ, mũvelõ, téuõ.* Angl. *A doeer or maker.*] Cato de Re rust. cap. 13: Lectum stratum: ubi duo custodes liberè cubent, & tertius servus unà cum factoribus ubi cubet. Idem cap. 64: Leguli volunt uti olea caduca quàm plurima sit, quò plus legatur: factores, ut in tabulatu diu sit, ut fracida sit, quò facilius oleũm efficiant. ¶ Factores item pro criminum autoribus ponuntur. Macer L. 7. D. de custod. & exhib. Solent præsides provinciarum, in quibus delictum est, scribere ad collegas suos, ubi factores agere dicuntur.

Fāctĭtĭus, ta, tum, Quod arte aliqua effectum est: hoc est, quod naturale non est: [עשוי *hasüi.* ἀκδοτος, παρέσχεται, τεχνικός. Gall. *Faittus, qui est fait de main, non de nature.* Ital. *Fatto à mano, non da natura.* German. Gemacht mit henden. Hispan. *Cosa hecha ò hechiza.* Polon. *Rękami vrobioni.* Vngar. *Sinált, épitetet.* Ang. *Made to the likeneſſe of another thing.*] ut, Vinum factitium, Color factitius, Sal factitius. Plin. lib. 12. cap. 17; Ergo in utraque genere bina laudavi genera, terrenum & factitium. ¶ Factitia verba dicuntur quæ & fictitia appellantur, quæ ad soni alicujus similitudinem efficta sunt: ut Crocire, Hinnire, Classis, Tintinnabulum, & similia.

Fāctĭ'o, onis, f. t. ab initio (ut autor est Festus) honestum vocabulum fuit. αἵρεσις, unde factiones histrionum, & quadrigariorum dicebantur. Nunc verò (*inquit*) nomine factionis seditio, & arma dicuntur. [קשר *késcher* חבר *cheber.* σύστις. Gall. *Vne bande & ligue, vne faction, vne secte.* Ita. *Fattione, parti, congiura setta.* German. Ein Rott/ Auffrur. Meuterey. Belg. Een Secte. Hisp. *Vando en la ciudad.* Pol. *Rozruch, zburzenie.* Vng. *Pártolkodás, haborusag.* Angl. *A bande or faction of one opinion.*] Nam est divisio civium in diversa studia, quum aliqui se principes in civitate efficere conantur, inter quos est æmulatio: utroq; quàm maximam corradere potest, civium trahẽte multitudinem, quos clientes vocant. Nonius: Factio dicitur malorum consensus, & conspiratio. Salust. de bel. Iug. Inter bonos amicitia, inter malos factio. Qui autem hujusmodi factiones exercent, factiosi appellantur. ¶ Interdum factio est potentia, & autoritas alicujus in civitate: quod & Nonius annotavit. Titinnii loco: Sed jam hercle metuo ne nimis stultè fecerim, qui ex tanta factione atque opibus ea ausus sum aggredi. Plaut. in Aul. Istas magnas factiones, dotes dapsiles nihil moror. Idem in Cistel. Neque nos tanta factione sumus neque opes nostræ tàm sunt validæ. ¶ Quatuor apud antiquos ferunt aurigantium factiones, Veneta, Prasina, Alba, Rosea, à coloribus nominatæ. Cassiodorus quatuor colores harum fictionum, cũ partibus anni quaternis assimilat. Prasinus, virenti veri dicatus erat. Roseus, flammeæ æstati: Venetus, nubilæ hyemi: Albus, pruinoso autumnõ. Suetonius scribit his addidisse Domitianum duas, alteram Aurati, alteram Purpurei panni. Hæ certamine curuli & pernicitate cursus inter se decertabant, favoreque populari, sive Imperatorio, victoriæ præmia adjudicabantur eis qui vicissent. ¶ Factio interdum est jus faciendi: unde factionem testamenti dicimus pro jure, seu potestate conficiendi testamenti. Cicero Topic. Quas is instituisset, cui testamenti factio nulla esset: hoc est, qui conficiendi testamenti non haberet potestatem. ¶ Testamenti autem factio non modò testamenti faciendi, sed etiam capiendi ex testamẽto facultatem significat, quam Iurisconsulti testamenti factionem passivam vocant.

Fāctĭōsŭs, Factiosi, m. s. Appellatur qui proclivis est ad factionem: id est, discordiam & seditionẽ. [איש ריבים *isch gedhudhim.* χαμαιτικὸς, φιλοχρεσιώτης, ἀκροδωκής. Gal. *Seditieux, factieux, faiseur de menees.* Ital. *Seditioso.* German. Auffrürisch. Hispan. *Vendejador ò vendeviso.* Pol. *Rozruch, rozstarguienie cziniacy.* Vng. *Párt w'tõ, hâborúsúg szerzõ.* Ang. *Geuen to sedition, seditious.*] Sallust. in Catil. Cn. Piso adolescens nobilis, summæ audaciæ egens, factiosus: quem ad perturbandam Rempub. inopia atque mali mores stimulabant. ¶ Factiosus, dives & potens. Plautus in Aulul. Venit hoc mihi in mentem Megadore, te esse hominem divitem, Factiosum: me item esse hominem pauperem pauperrimum.

Fāctĭōsĭssĭmŭs, superlativus. [Polon. *Nayżbit rozruchi cziniaci.* Vngar. *Fõlsõttéb párt w'tõ, vrzkauohyo.*] Plin. Epist. l. 4. Vrso: Dicerim causas, quibus factiosissimum quemque & illum ipsum Theophanem ostendisset.

Fāctūrā, æ, f. p. Compositio rei quam facimus. [מעשה *mahaséh* משפה *miphhál.* ποίησις. Gall. *Facture, facon, ouurage.* Ital. *Opera fatta per besogno.* German. Ein gemächt/ machung. Hispan. *Hechura.* Polon. Vczinienie. Vngar. *Tsinálás.* Ang. *The making of any thing.*] Plin. libr. 34. cap. 14: Aliubi vena bonitatem hanc præstat, aliubi factura, ut Sulmone aqua, uti diximus.

Fāctūrĭ'o, ris, n. q. [ποιησάω. Vngar. *Tsinálni meg szõrzeni kewan.*] Facere desidero, quod nonnulli ad rem veneream transferunt. Plaut. Facturire postquam ancillam aspexerit: hoc est, coire cupit.

Fāxo, is, pro faciam, ποιήσω. Virg. 12. Aen. - ego fœdera faxo Firma manu. Verbum est defectivum, quod tantùm habet futurũ indicativi, nec id omnino integrum, Faxo, is, it: & in futuro optativi, & præsenti subjunctivi, Faxim, is, it, faximus, itis, faxint. Terent. Heavt. Vtinam dii faxint. Ennius apud Cicer. de Sen. Nemo me lachrymis decoret, nec funera faxit.

Făcĭlĭs, le, penult. corr. Quod expeditum est & nullius negotii, proclivis, expeditus. [נקל *nakel.* ἀσχερὴς, ἄπονος, ῥᾴδιος. Gal. *Facile, aisé à faire.* Ital. *Facile, agenole.* German. Leicht zu thun/ring. Belg. Licht. Hispan. *Cosa que ligeramente se puede hazer, facil, tratable.* Polon. *Latwi do vczinienia.* Vng. Konyw. Ang. *That may be doone easily or lightly.*] Terent. in Heavt. faciet omnia. S. Hæc dum incipias gravia sunt, dumque ignores: ubi cognoris, facilia. Ibidem: Bonam atque justam rem oppidò imperas, & factu facilem. Hujus cõtrarium est Difficilis: hoc est, multum habens negotii & molestiæ. χαλεπός. Vnde difficiles terræ dicuntur, quæ non sine labore fructũ producunt. Virg. 1. Georg. Difficiles primùm terræ collesque maligni. ¶ Aliquando facilis ponitur pro exorabilis, lenis & placabilis. Virgilius 4. Georgic. -faciles venerare Napæas. Terent. in Heavt. Mihi si unquam filius erit, næ ille facili me utetur patre. Plinius libro 7. cap. 6: Melior color marem ferenti & facilior partus. Ibidem cap. 16: Incipiente autem hoc statu, aut definente, conceptus facillimi traduntur. ¶ Ex facili pro facilé. ῥᾳδίως. Colum. libro 6. cap. 1: Quæ vitanda non ex facili dixerim. Plin. lib. 30: Eorundem cinis exesis dentibus cõjectus, ex facili eos cadere cogit.

Făcĭlĕ, adverbium, Nullo negotio, nullo labore. [ῥᾳδίως, ἀσχερῶς. Gall. *Facilement, aiſement.* Ital. *Facilmente, ageuolmente.* German. Leichtlich. Hispan. *Legeramente, facilmente.* Polon. *Latwie, snadno.* Vngar. *Könyen.* Angl. *Easily, lightly.*] Cicero lib. 1. Epist. Cæteris injuriis quæ propositæ sunt à Catone, facilè, spero, resistemus ¶ Est etiam confirmantis adverbium, significãs haud dubiè, liquidò, certò, nullo adversante, ἀμφίλεκτα. Iungiturque eleganter cum nomine Princeps. Cic. lib. 3. Epist. Tu qui esses ordinis tui facilè princeps. ¶ Admittit & superlativum, ut Facilè doctissimus, facilè primus. Item adjectiva diversitatem importantia: ut Facilè dissimilis. ¶ Aliquando & verba cum præpositione Præ composita: ut Facilè præstat æqualibus. ¶ Nonnunquam accipitur pro libenter. Cicer. 4. Tuscul. Sed te aberrare proposito facilè patiebar: id est, non invitus. ¶ Antiqui pro facilè facul & faculter dixerunt, ut suprà ostendimus in dictione DIFFICILIS.

Făcĭlĭtās, tatis, f. t. est inclinatio quædam & propensio ad aliquid promptè dicendum faciendúmve: fereque in meliorem partem accipitur: nam propensio in deteriorem partem usitatiùs proclivitas dicitur. [ῥᾳθυμία. Gall. *Facilité, aiſance.* Ital. *Facilitá, ageuolezza.* Ger. Leichte/ ringthätigkeit. Belg Lichtichevt. Hisp. *Facilidad, aquella ligereza de hazer algo.* Pol. *Snadnosc.* Vn. *Haylandosag, alkolmatosság.* Angl. *Gentleneſſe, eaſineſſe, readineſſe.*] Cic. 4. Tusc. Proclivitas ad ęgrotandũ: sed hæc in bonis rebus, quòd alii ad alia bona sunt aptiores, facilitas nominetur: in malis proclivitas, ut significet lapsionem. Sic facilitatem ingenii dicimus, qua aliquid facilè apprehendimus. ¶ Facilitas carminis vel orationis, est perspicuitas quædam & claritas, qua mẽtem scribentis facilè assequimur. ¶ Accipitur etiam pro lenitate & humanitate. Terent. in Hecyr. Etsi ego meis me omnibus scio etiam adprimè obsequentem, Sed non adeò ut facilitas mea illorum corrumpat animos: id est, indulgentia, exorabilitas.

Facul adverbium, antiquitate obsoletum. Lucil. Peccare impunè rati sunt posse, & nobilitate facul propellere iniquos. Afranius: Haud facul fœmina invenietur bona. Huic contrarium est Difficul.

Făcūltās,tatis,f.t. propriè facilitas agendi. [כוח *choách* רשיון *rischjón.ῥᾳστώνη.* Gall. *Faculté,pouuoir & puiſſance,aiſance.* Ital. *Facultà,arbitrio, poteſtà.* Ger. Vermögenheit oder teechte etwas zu thun. Belg. Macht. Hiſp. *La hazienda ò poſsibilidad.* Pol. *Mozność.* Vn. *Valamiuek tſelekedéſére valo erð, tehetség.* Ang. *Facultie,habilitie,power.*] Terēt. And. -dii date facultatem obſecro Huic pariundi, atq; illi in aliis potius peccandi locum. Cujus contrarium eſt difficultas. ¶ Aliquando pro poteſtate ſeu cōmoditate. ἐξουσία. Plin. Si mihi facultas daretur utrum mallem eligendi. ¶ Prętera facultas eſt vis quædā quæ facit, ut id faciliùs fieri poſſit, quod de unaquaque arte præcipitur. *δυνάμεις.* Eſt enim genus omnium artiū, quòd in ōmniū artiū definitione uti poſſumus: ut quū dicimus: Dialectica eſt facultas diſſerendi: Rhetorica eſt facultas dicendi,& ſic de aliis. ¶ Facultates quóq; in plurali tantùm numēro dicuntur opes: quoniam quum dives quis exiſtit,facilè quod vult agit. Cicer.ad Att.lib.11: Siquas habuimus facultates,eas tum Pompejo, quū id videbamur ſapienter facere,detulimus. Itaq; tum à tuo villico ſumpſimus & aliunde mutuati ſumus, *&c.* Cæſar 6 bel. Gall. Tantas videri Italiæ facultates,ut ſi quid eſſet in bello detrimenti acceptū, non modò, *&c.* Quare nō abſq; ratione facultates à nonnullis ita dictæ putantur, quòd rerū omnium facultatē ac veluti quandam facilitatē præbeant, Græcorū imitatione, qui facultatē & opulentiam uno verbo ſignificant. Hinc ait Horat.lib.2.Serm. Satyr.2: -omnis enim res Divitiis paret,quas qui conſtruxerit, ille Clarus erit,fortis, juſtus,ſapiens,etiam rex. ¶ Facultatem à facilitate diſtinguit Plin. illam vocans vim & energiam eloquentiæ:hanc,promptitudinem duntaxat. Sic enim epiſt. 115. inquit: Quia ſcilicet nimia aſſiduitate facilitas magis, quàm facultas:nec fiducia,ſed temeritas paratur. ¶ Omnem facultatem indutus eſt, *ἄπασάν τὴν ἕξιν ἠμφίεσται.* De paupere qui præter veſtitum nihil præterea rerum poſſidet: alioqui *αὐτάρκη καὶ αὐόλβιον.*

Făcĭnŭs,noris, pen.cor.n.t. A facio deductum, vocabulum eſt medium, quo tàm in bonā quàm in malā partē uti poſſumus. Eſt enim facinus inſigne aliquod factū,ſive bonum ſive malū. [מעשה *maháſeh* טוב *pobál.* Gall. *Vne entreprinſe, vn haut faict.* Ital. *Fatto rileuato,coſi in buona come in mala parte.* Ger. Ein namm hafftige that/ſie ſey dañ gut oder böß. Belg. Een thaet/een feyt. Hiſ. *La hazanna en buena y en mala parte.* Pol. Vczinek znaczny,bądź ziy *albo dobry.* Vng. *Hires és nagy tſelekedet.* Ang. *A fact or deed.*] In bonam partem accipitur apud Saluſtium, pro virili & ſtrenuo facto, quod Græci *ἀνδραγάθημα* appellant.] Qui aliquo negotio intenti,præclari facinoris,aut bonæ artis famam quærunt. Sæpiùs in malam, *κακέργημα.* Cicer.libr.3.Offic. Ab hoc nulla fraus,nullum facinus aberit. Terent.in Adelph. Proh dii immortales, facinus indignum. Idem in Heavton. -is mihi ubi adbibit plus paulò,ſua quæ narrat facinora?

Făcĭnŏrōsŭs,oſa,oſum, Sceleſtus & flagitioſus. [רשע *raſcháh. κακοῦργος.* Gall. *Plein de toute meſchanceté.* Ital. *Scelerato,maluagio, ſeditioſo.* German. Ein laſterhafftiger/Schalck. Hiſpan. *Hazannoſo en mala parte,lleno de peccado y deſtruicion para otros.* Pol. Złośliwy,*niecnotliwy.* Vng. *Ganoz,teuð, lator.* Ang. *Wicked,naughtie, miſchieuous.*] Cic.in Catil. Quintum genus eſt parricidarum, ſicariorum, deniq; omnium facinoroſorum. Vita facinoroſa, Idem 1.de Legibus.

Facula,facularii, Vide FAX.

Fācūndŭs,di,m.f. Diſertus:à fando,quòd ea quę mēte concepit,ad audiētes facilè & ornatè ꝓfert. [מליץ *melíts. ἐπαίμων, ῥᾴδιος λέγειν.* Gall. *Facond, eloquent, qui parle bien.* Ital. *Facundo,eloquente.* Ger. Wolberedt. Belg. Wel ſprekende Hiſp. *Elegante* Pol. Wimowny,rozтropni. Vngar. *Ekeſſen ſzóllo.* Angl. *Eloquent,well ſpoken.*] Ovid. de Arte: Non formoſus erat, ſed erat facundus Vlyſſes. Quintil.lib.12: In ōmnibus gentibus alius alio facundior habetur: & in eloquendo dulcis magis.

Facundĭă,f.p. Eloquentia,orationis elegantia. [מליצה *melitsáh. λογιότης* Gall. *Grace de bien parler, eloquence, faconde.* Ital. *Gratia di bendire.* Germań. Wolredenheit/ geſchickligkeit zu reden. Hiſpan. *Elegantia en las palabras.* Pol. *Lagodnoſc,wmowie.* Vngar. *Ekeſſen ſzollás.* Ang. *Eloquence, a good grace in ſpeaking.*] Plin.libr.7.cap. 30: Facundiæ,Latiarumque literarum parens Cicero.

Fācūndĭă cānīnă, f.p. Veteribus dicebatur,quæ forenſi oblatrāt̄ione Advocatorum, omnia fora perſtrepebat. Quam Plato rapinę accipitrum aſſimulabat. Hi enim Philodici,non tantùm tondere cliens,ſed deglubere & totos vorare cupiunt,refert Zaſius l.2.ff.de Orig.jur.

Fācūndē,adverbium, Diſerté. [*φῥονίμως,λογίως.* Gall. *Faconde-ment,de bonne grace.* Ital. *Con eloquenza.* German. Mit zierlicher feiner red. Hiſpan. *Elegantemente.* Polon. *Wimownie.* Vngar. *Ekeſſen.* Ang. *Eloquynt ly,with a good grace and readely.*] Liv.8.bel. Pun. Tanta autem inerat comitas Scipioni,atq; ad omnia naturalis ingenii dexteritas,ut non Syphacem modò barbarum, inſuetumq; moribus Romanis,ſed hoſtem etiam infeſtiſſimū facundè alloquendo ſibi conciliaret.

Fācūndĭſsĭmē,adverb [Pol. *Barzo l'agodnie.* Vng. *Igðn ðkðſſen.*] Gell.lib.13.cap.78: Nihil enim fieri poſſe indignius neq; intolerantius dicebat, quàm quod homines ignavi ac deſides operti barba & pallio, mores & emolumenta philoſophiæ in linguæ verborumq; artes converterent, & vitia facundiſſimè accuſarent,intercutibus vitiis ipſi madentes.

Fācūndĭōsŭs,adjectivum, Sempron. Aſel.referente Gell.libr.4. cap. 9: Facta ſua ſpectare oportere, dicta non, ſi minus facundioſa eſſent.

Fæx,fęcis,f.t.per æ diph. ut Apul. docet, ut differat in dativo à præt.hujus verbi Facio: & eſt excrementū cujuſcunq; rei: cujus diminutivū eſt fęcula, deduciturq; à facio. [שאר *ſchemér. τρύξ, ἐκπυάθιον.* Gal. *Lie, fondrille,bourbe ou limon.* Ital. *Feccia,l' ordura di qualche coſa.* Ger. Truſen/hepffen. Belg. Droeſem/ghiſt/heffen. Hiſ. *La hez.* Pol. Drożdże. Vng. *Sðprð,gaz.* Ang. *The dregges,lies or grounds.*] Horat.1. Car. Ode 35: Diffugiunt cadis cū fæce ſiccatis amici. Fæces unguēti eſt materia craſſior, ex qua expreſſum eſt unguentum: *magmata* Græco vocabulo appellantur,teſte Plin. lib.13.cap.2: Fæcem civitatis (*τὴν συγκλύδα*) homines viles & abjectos, quòd vitā agant ſordidā & abjectam, vocamus. Cic. pro Flac. Opifices & tabernarios, atq; illam omnē fæcem civitatū quid eſt negotii cōcitare? Sordes & fæx urbis, Cic. Att lib. 1: Fæx Romuli, pro plebe Romuli, quā ideò fæcem vocat Cic. quòd collecta eſſet ex cōfuſa & turbulenta multitudine, Att. l. 2. Epiſt. 1. Loquitur aūt illic de Catone, quē reprehendit, quòd ita ſe gereret quaſi eſſet in Republ. Platonis, & nō in fæce hoc eſt, Romuli fæculenta plebe. ¶ Mali bibunt improbitatis fæcē, *οἱ πονηροὶ πίνουσι τῆς πονηρίας τὴν ἀμυχλίαν.* Dici ſolitum ubi pœna maleficis digna meritis contigiſſet. Tranſlatū apparet ab iis qui vino limpido epoto, tandem ad fæcem uſq; perveniunt. ¶ De fæce haurire, figura nimirum proverbiali. Cicero in Catalog. illuſtrium orator. dixit, pro eo quod eſt, ſordida quæpiam ac plebeia, nimisq; humilia perſequi.

Fæcŭlēntŭs,a,um, Quod eſt fæcis plenum. [*τρυγώδης.* Gall. *Plein de lie, de fondrilles,bourbe ou limon.* Ital. *Fecioſo,pien di feccia* Germ. Voll truſen/hepffechtig. Hiſp. *Lleno de hezes ò borras.* Pol. *Drożdżiſty.* Vng. *Sðprðs, gazos.* Ang. *Full of lies or dregges.*] Vt fæculenta aqua apud Plin.lib.31.

Fæcātum vinum, n. ſ. Quod è fæcibus eſt expreſſum. [*τρυγώδης οἶνος.* Gal. *Du vinot, vin de deſpenſe.* Ital. *Vino mal purgato.* Germ. Truſechtiger trüber Wein / ſack Wein. Hiſp. *Vino non purgado.* Pol. *Sekwino.* Vngar. *Sauoros, sðprðs bor.* Ang. *Wine vnſetled or not fined.*] Cato de Re ruſt. cap. 154: Vinum fæcatum ſic facito: Fiſcinas olearias Campanicas duas illi rei habeto: eas fæcis impletō, ſub prælumq; ſubdito, exprimitoq;. Plin. lib. 14. cap. 10, de vini operarii generibus agens. Tertium, *inquit,* eſt fæcibus vini preſſum, quod fæcatum Cato appellat.

Fæcŭlŭlēntŭs,pen.prod. Fæcatus. [*τρύγινος.* Gall. *Plein de lie.* Ital. *Pieno di feccia, non purgato dalla feccia.* Germ. Vnlauter von trüſen. Hiſp. *Coſa llena de hezes ò borras.* Pol. Drożdżaſty. Vngar. *Sðprðs, gazos.* Ang. *Full of lies or dregges.*] Gell.lib.13.cap.19: Non eas finitiones prærancidas, neq; fæcutinas grāmaticas ſpectaveris: ſed aurem tuam interroga, quo quid loco conveniat dicere.

Fæciniæ uvæ, Dictæ ſunt quæ plus quàm cæterę fæcis afferunt, *τρυγερὰ ἀμπελίς.* Alio nomine à colore rubellanæ vocantur: & à loco Nomentanæ, autore Colum. lib. 3. cap. 2.

Făgŭs,gi,f.f. [*φηγός.* Gall. *Vn arbre qu' aucuns appellent fau, les autres fouſteau, & les autres heſtre.* Ital. *Faggio.* Ger. Ein Buchbawm. Hiſp. *La haya arbol conocido.* Pol. *Bukowe drzewo.* Vngar. *Bik fa.* Ang. *A beeche tree.*] Arbor eſt glandifera, quam ruſtici in Gallia vocant *vn fau*: ita dicta *ἀπὸ τοῦ φάγειν*: hoc eſt, à comedendo, quòd ante invētas fruges (ut fabulantur poētæ) homines ejus arboris glandibus ſolerent victitare. ¶ Sunt qui ſcribant Phagus, ad Græcam originem ſpectantes: id tamen magis ſuperſtitioſum eſt, quàm neceſſarium: eſt enim hæc dictio ita jam apud Latinos recepta, ut meritò Latinorum more ſcribi poſſit.

Făgĭnĕŭs,Faginus, & Fageus, Qui ex fago eſt [*φήγινος.* Gal. *Qui eſt de fau,de fouſteau,ou de heſtre.* Ital. *Di faggio.* Germ. Büchin/vom Büchbawm. Hiſ. *Coſa de haya.* Pol. Bukowy. Vng. *Bik fábol valo.* Ang. *Of the beeche tree.*] Ovid. 4. Faſt. Bis ſua fagínea tempora fronde tegit. Sic Faginus axis. apud Virgilium tertio Georgicôn: Pòſt valido nitens ſub pondere faginus axis. Et pocula fagina, apud eundem, 3. Eclog. Glans fagea, apud Plin. lib. 16. cap. 5: Alia fageæ glandis figura, alia querneæ.

Făgūtăl, Fuit Romæ ſacellum Iovis, in quo erat fagus arbor, quæ Iovi ſacra habebatur. Plin.libr.16 cap.10. A Plin. videtur diſſentire Varro, qui lib. de ling. Lat. Fagutal locum fuiſſe ſcribit urbis in regione Eſquilina, cui nomen à fagis, ut lauteto à lauris, eſculeto ab eſculis. In hoc tamen loco templum eſt Iovis fagutalis.

Faldam, vocem origine Teutonicam Alberic. indicat in Iure Longobardorum, modò pro injuria, ut l. Si caballos, tit. de paupere, modò pro hoſtilitate, inimicitia, ut l. in omnib. tit. de plag. liberor. homin. uſurpari. Accedit Comitum Germaniæ

undequaq; doctissimus Hermannus Nuenarius, qui observavit ex Const. Caroli Magni ad Leg. Salaciam adjectis, cap. 4. πολέμιος. appellari Faldosum, qui hostis est publicus. Fal enim bellum significat.

Fălæ, Turres ligneæ, ob altitudinem dictæ, quibus in oppidorum oppugnationibus, & in spectaculis utebantur: à falando: Tusci enim *falandum* cœlum vocabant.

Falarica, Vide PHALARICA.

Falcārĭus, Falcatus, Falcula, Vide FALX.

Falcĭdĭă lex, φαλκιδίου νόμος, Quæ amputat legata, quando ad minimum quarta pars bonorum non supereſt hæredibus.

Falco, onis, m. t. [Græcè ἱέραξ. Gall. *Vn faucon.* Ital. *Falcone.* Ger. Ein Falck. Hiſpan. *Halcon.* Polon. *Sokol'.* Vng. *Solyom.* Ang. *A falcon.*] Avis eſt ex accipitrum genere: ita dicta (ut Feſtus inquit) quòd ungues more falcis habeat introrſum flexos. Avis hujus volatus à veteribus in auguriis maximè obſervabatur. Fœlicissimum siquidem omen ad res agendas putabant, ſi falco à ſiniſtra volaſſet: unde & à Græcis ἱέραξ, quaſi ſacra avis vocatur. Campani *capyn* olim vocabant: à qua etiam nonnulli volunt Capuæ nomen eſſe impoſitum: quod ex volatu falconis, de ea ædificanda ſumptum fuerit augurium. Sunt autem falcones omnes (ut hodie à principum aucupibus obſervatum eſt) fœminæ: mares verò ſunt quos vulgus hodie vocat *Moſcardinos.*

Fălĕrĕ, neutri generis. Varro de Re ruſtic. cap. 5: Intra rete aves ſunt omne genus, maximè cantrices, ut luſciniolæ, ac merulæ, quibus aqua miniſtratur per canaliculum, cibus objicitur ſub rete. Subter columnarum ſtylobaten eſt lapis à falere, pedem & dodrantem altus, ipſum falere ad duos pedes altum à ſtagno, latum ad quinque, *&c.* Verbum architecturæ nobis hodie incognitum.

Faliſcæ. Sunt in quibus ponitur pabulum gramineum & herbareum, ut fœnum, farrago, & reliqua. Quod quidĕ præſepe genus *raſtellatum* vulgò vocamus. Faliſcis utitur Cato, cùm inquit: Bonas præſepes, faliſcas clatratas.

Fallo, lis, fefelli, falſum, Decipio, induco, fraudo. [שׁטה *pittâh* בגד *baghâdh* התן *bethêl.* ἐξαπατάω, παραγράω. Gal. *Decevoir, abuſer & tromper.* Ital. *Ingannare, gabbare.* Ger. Betrieger. Hiſpan. *Engannar.* Polon. *Zdradzam, oſzukuie.* Vng. *Meg tſalom.* Angl. *To abuſe a man, to deceiue, to beguile.*] A fando deductum verbum, ut inquit Varro: quū cōtra quàm diximus, facimus: nam ſiquis re decipit, impropriè fallere dicitur. Terent. in Heaut. Per aliū quemvis ut des, falli te ſinas Technis per ſervulum. Idem in Andr. Quidvis cupio, dum ne ab hoc me falli comperiar. Cic. pro Roſc. Amer. Perditiſſimi eſt igitur hominis, ſimul & amicitiam diſſolvere, & fallere eum, qui læſus non eſſet, niſi credidiſſet. ¶ Ponitur & pro lateo. λανθάνω. Liv. Speculator Carthaginenſis, qui per biennium fefellerat, Romæ deprehēſus, præciſis manib. dimittitur. ¶ Fallit me: id eſt, ignoro. Cic. de Orat. Neq; hoc te Craſſe fallit. Et in Orat. Quem quæſo noſtrū fefellit, ita vos eſſe dicturos? Idem Attic. libr. 2: Tamen in lege nulla eſſe hujuſmodi capita, te non fallit. Tacit. lib. 12: Quę mutatio neq; Neronem fefellit. ¶ Fallere ſpem, fallere opinionem, eſt ſecùs facere quàm quis opinatus fuerit. Cic. in Catil. Si vis improborum ſpem meam fefellerit. Idem Lentulo libr. 1. Epiſtol. Non fallam opinionem tuam.

Fālsŭs, ſum, Deceptus ſum, lapſus ſum. [Polon. *Oſzukano mnie.* Vng. *Meg tſalatot.* Angl. *Beguyled, deceiued.*] Plautus in Aulul. Quanquam haud falſa ſum nos odioſas haberi. Terent. Andr. Heu me miſerum, quid tuum animū ex animo ſpectavi meo. P. Falſus es: Id eſt, erras, aliter eſt atq; tu putas. Plautus in Truc. Mihi etiamnū quid ſit negoti, falſus incertusq; ſum: niſi quia timeo tamen. Hujus compoſitum eſt Refello.

Fālsŭs, ſă, ſum, nomē activè accipitur, Quod fallit, adulterinus, inanis, mēdax, vanus. [כחש *chechâſch* כזב *chozēb* התן *huthâl.* ψεῦδος. Gal. *Faux* Ital. *Falſo.* German. Falſch. Hiſpan. *Enganoſo.* Polon. *Fal'ſziwy, zdradliwy.* Vng. *Salard, hamis.* Ang. *Falſe.*] Terent. Evnuch. Quæ vera audivi taceo, & contineo optimè: Sin falſum, aut vanū, aut fictum eſt, continuò palàm eſt. Plaut. in Milit. Aecaſtor ergo mihi haud falſum evēnit ſomnium. Sic falſus tutor dicitur, qui ſe pro tutore gerit, quum verus tutor non ſit. Falſum teſtamentūm, quod ſuppoſititium eſt, vel corruptum. Sic Falſum judicium, Falſam ſententiam, Falſum nomen dicimus, pro eo quod verum non eſt: non quòd fallendi gratia aut dictum aut factum ſit: ſed quòd hominum opinionem fallat. Quando verò participium eſt, paſſivè accipitur pro deceptus. Terent. in Andr. Falſus es: hoc eſt, deciperis, ut interpretatur Donatus.

Falſus paſſivè apud Virgilium pro eo qui fallitur. Aeneid. 1. Falſi implevit genitoris amorem. Significat enim qui fallebatur, inquit Diomedes lib. 1. Grammat.

Falſum habere, eſt fallere. [παραγράω. Pol. *Oſzukac.* Vng. *Meg tſalni.*] Saluſt. in Iugurtha: Neq; ea res me falſum habuit.

Fālsō, adverbium, Falsè, fallaciter. [ψεύδως. Gall. *Fauſſement*, à *tort.* Ital. *A torte, fălſamente* German. Fälſchlich. Hiſp *Falſamente, engannoſamente.* Pol. *Fal'ſziwie.* Vng *Salárdul, hamiſſan* Ang. *Falſelye.*] Saluſtius in Procœmio Iugurthæ: Falsò queritur de natura ſua genus humanum. Plaut. in Bacchid. Non manco, neq; tu me habebis falsò ſuſpectum.

Fālsē, aliud adverbium. [Vngar. *Han iſſan, tſalárdul.*] Plaut. in Capt. Tace modò ego Philocrates Falsè faciam, ut verus hodie repertiare Tyndarus.

Fālsĭdĭcŭs, ci, pen: cor. m. f. & Falſiloquus, Qui falſa loqui conſuevit: huic opponitur Veridicus. [כחש *chechaſch* כזב *chozēb* התן *huthâl.* ψευδολόγος, παραπλόγος. Gall. *Qui dit & raconte choſes fauſſes.* Ital. *Huomo che dice il falſo.* Ger. Ein luguer, der falſche ding ſagt. Hiſp. *El que dize falſedad.* Polon *Kl'amca, l'garz.* Vng. *Hazug tſalárdſág, beſzellō.* Ang. *A falſe ſayer, a lier.*] Plaut. in Capt. Me meamque rem, quod in te uno fuit, Tuis ſceleſtis falſidicis fallaciis dilaceraviſti. Idem: Quarum rerum te falſiloquum mihi eſſe nolo.

Fālsĭfĭcŭs, m. f. Qui facit fallacias. [התן *huthâl* עקב *hakób.* ψευδοποιός. Gall. *Qui fait fauſſetez, fauſſaire.* Ital. *Falſario.* Germ. Ein falſchmacher, der mit betrug vmbgehet. Hiſp. *El que haze la falſedad.* Polon. *Kl'amliwy, metlarz.* Vng. *Hamiſſág tſelékedō, tſalárd.* Ang. *That worketh deceat and guile.*] Plaut. in Mil. Domi habet animum falſiloquum, falſificum, falſijurium.

Fālsĭjūrĭŭs, a, um. [ἐπίορκος, ψευδόμνυος. Gall. *Pariure.* Ital. *Spergiuro.* German. Meineydiger. Hiſpan. *El que jurá falſedad.* Pol. *Krziwoprzyſięzca.* Vng. *Hamu huwo, hamiſſan elkuuō.* Ang. *That forſweareth.*] Plaut. Milit.

Fālsĭlŏquŭs, a, um. [ψευδολαλός. Gall. *Qui dit fauſſetez.* Ital. *Qui parla il falſo.* Germ. Der falſchheit fürgibt. Hiſp. *El que habla falſedad.* Polon. *L'gzwy.* Vngar. *Hamiſſág beſzellō hazug.* Ang. *A falſe ſpeaker, a lier.*] Plaut. Mil. Idem Capt. Quarum rerum te falſiloquum mihi eſſe nolo.

Fālsĭmōnĭum, nii, n. f. Fraus, fallacia. [ארמה *mirmâh* תוך *toch.* ἐξαπάτη. Gall. *Fraude, dol, fallace.* Ital. *Frode, fallacia.* German. Falſchheit, betrug Hiſp. *Engañno.* Pol. *Kl'amſtwo, l'garſtwo.* Vng. *Salárdſág.* Angl. *Fraude, guile.*] Plaut. in Bacchid. Multi more iſto atq; exemplo vivunt: quos quum cenſeas Tibi amicos, reperiuntur falſi falſimoniis.

Fālsĭpărēns, rentis, Qui falſum habet parentem: hoc eſt, cujus pater is eſſe creditur, qui minimè tamen eſt. [ψευδοπατήρ, ὁ τὸν γονέα ψευδόμενος. Vngar. *Hazug atyain.*] Sic Catullus vocat Herculem, quem ex Iove & Alcmena natum, plurimi credebant Amphitryonis eſſe filium, qui verus erat Alcmenę maritus. Catul. ad Mallium, epigram. 63: Quod quondam cæſis montus fodiſſe medullis Auſus falſiparens Amphitryoniades.

Fālsĭtās, tatis, f. t. Vanitas, mendacium: [שקר *ſchéker.* ψεῦδος. Gall. *Fauſſeté.* Ital. *Falſità.* German. Falſchheit. Hiſpan. *Falſedad.* Pol. *Kl'amanie.* Vngar. *Hamiſſág, hazugſág.* Ang. *Falſhoode, falſneſſe.*] Cui contraria eſt Veritas, quæ oſtendit id quod eſt. Cic. pro Cluent. Etenim ſicut aliis in locis parum firmamenti, & parum virium falſitas habet: ſic in hoc loco falſa invidia imbecilla eſſe debet.

Fallax, cis, om. t. Fraudulentus, mendax: [ἀπατεών. Gall. *Trompeur, deceveur, faux.* Ital. *Fallace, ingannatore, gabbatore.* German. Betrugtich. Hiſp. *Engañoſo.* Polon. *Kl'amliwy.* Vngar. *Salárd, hamis, hazug.* Ang. *Deceatfull, beguiling.*] ut Fallax interpres, apud Cic. ad Brutum. Plin. libr 22. cap. 23: Quoniam in his naturam eſſe apparet, in illis conjecturam ſæpiùs fallacem. Martial. lib. 1: Sic avidis fallax indulget piſcibus hamus. Cic. de amic. Novitates autem ſi ſpem afferunt, ut tanquā in herbis non fallacibus fructus appareat, non ſunt illæ quidem repudiandæ.

Fallācĭæ, ciarum, f. p. Fraus, præſtigiæ, dolus malus, laqueus. [ארמה *mirmâh* תוך *toch* מהתלות *mahatallót* עקבה *hokbâh.* φροφαὶ, ἐξαπάται. Gall. *Fallaces, tromperies.* Ital. *Fallacie, inganni.* German. Betrug, beſchiß Belg. Bedroch. Hiſp *Engannos.* Pol. *Zdrada oſzukanie.* Vng. *Tſalárdſag, czigánſág.* Ang. *Deceat, guile.*] Cicer. 2. de Divinat. Tota res eſt inventa fallaciis, aut ad quæſtum, aut ad ſuperſtitionem, aut ad errorem. Terent. in Andr. Fallacia alia aliam trudit. Colum. libr. 11. cap. 2: Sed hæc ipſa res habet aliquam fallaciam.

Fallācĭtĕr, Fraudulenter, malitioſè. [δολίως. Gall. *Fauſſement, par deception & tromperie* Ital *Fallacemente, fraudolentemente.* Germ. Betrueglicher weyß Hiſp. *Engannoſamente.* Pol *Zdradliwie.* Vng. *Tſarádul hauiſſan.* Angl. *Deceatfullye, falſly.*] Cic. 1. de Divin. Fallaciter portenta interpretari. Idem 3. Offic. Ratio igitur hoc poſtulat, nequid inſidioſè, nequid ſimulatè, nequid fallaciter. Vendicare ſe alicui fallaciſſimè, Cic. de Aruſp. reſpon.

Fallācĭōsŭs, a. um, Fallaciis plenus. [התן *huthâl* עקב *hakób.* ἀπατηλός. Gall *Plein de fallaces.* Ital. *Pieno d' inganni.* German. Voll liſt vnnd Betrug. Hiſpan. *Lleno de engannos.* Polon. *Zdradliwy.* Vngar. *Sabárdſaggal tellyes.* Angl. *Full of falſneſſe.*] Gellius: Veterum teſtimonia quibus hujuſmodi ambages fallacioſæ confutantur.

Fallam pro fallacia dixêre veteres, ut annotavit Nonius: Nonii antiqui

antiqui Poëtæ locum citans ex Desumis: Me non vocabit ob eam rem: hanc feci fallam.

Fāllācĭlŏquēntĭ'ă,tiæ, f.p. [Vngar. *Tſalardſag beſzelles.*] Cic. de Finib. lib. 2: Quæ diligentiſſimè contra Ariſtonem dicuntur à Chryſippo ex ea difficultate illæ fallaciloquentiæ.

Fālſo,as,act. p. falſum facio. [*παραγραφω, μεταγράφω.* Gall. *Fauſſer, faire faux.* Ital. *Falſare.* Germ. Falſch machen/ felſchen. Hiſp. *Falſar.* Pol. *Fal'ſzuie.* Vng. *Meg hamiſſitom.* Ang. *To mak falſe.*] Modeſt. leg. penultima. ff. ad l. Corn. de falſ. Decretoque divi Adriani præceptum eſt in inſulam eos relegari, qui pondera aut menſuras falſaſſent.

Fālsārĭ'ŭs,rii, m. ſ. Qui falſa in ſcripta publica & inſtrumenta refert. [*μεταγράφων, ψευδογράφος.* Gall. *Fauſſaire.* Ital. *Falſario.* German. Ein Felſcher. Hiſp. *El que en la eſcriptura haze falſedad.* Pol. *Fal'ſzi wich liſtow zmiſliac.* Vng. *Irás hamiſſito.* Angl. *A forger of wrytinges.*] Sueton. in Neron. cap. 17: Adverſus falſarios tum primum repertum, ne tabulæ, niſi pertuſæ, ac ter lino per foramina trajecto obſignarentur.

Fallonĭa, eſt culpa, injuria, propter quam vaſallus amittit Feudum: nomina barbara.

Fālx, cis, f. t. Ferramentum aduncum quo ſegetes & herbę ſecātur: item illud quo vites & arbores putantur. [חרמש *maghghal chermeſch. δρέπανον, ἄρπη.* Gal. *Vne faux ou faucille, vne ſerpe.* Ital. *Falce.* German. Ein ſichten / rebmeſſer / oder ein ander krumb ſchneidmeſſer. Belg. Een Getſſen. Hiſp. *Hoz.* Pol. *Koſſaſiekacz winny.* Vng. *Kaſza, ſarlo, kacxor metcxő kés.* Ang. *A ſickle, an hooke.*] Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 50: In Vmbria falce ſecundū terram ſuccidunt ſtramentum. Virg. 3. Aeglog. Tum credo, quum me arbuſtum videre Myconis, Atq; mala vites incidere falce novellas. Plin. lib. 18. cap. 28: Falcium duo genera: Italicū brevius, ac inter vepres quoq; tractabile: Galliarum latifundia majoris compendii, quippe medias cedunt herbas, brevioresq; præterеunt. Cic. 5. Tuſc. Immiſſi cū falcibus multi purgarunt, & aperuerunt locū. Falces in Campania, ſeculæ dicuntur à ſecando. ¶ Falcium varia enumerātur genera à Catone, cap. 110. & 111. Sunt enim falces quædam fœnariæ, quædam ſtramentariæ, quædā arboratiæ, aliæ vineaticæ, ſylvaticæ, & ruſcariæ ¶ Falx etiam appellabatur bellica machina quæ aduncō præfigebatur ferro: ſic dicta quòd incurvata eſſet ad ſimilitudinē falcis, ut ex muris lapides extraherentur. Cæſar 3. bell. Gall. Vna erat magno uſui res præparata à noſtris falces præacutæ, inſertæ, affixæq; ſongurnis, non abſimili forma muraliū falcium. ¶ Falces poſtulabam, *ἄρπας ἀπήτουν.* In eos qui reſpondent id quod ad rem nihil attinet. Videtur hinc nātum, quòd agricolæ cuipiam à vicino falcem commodato petenti, negaverit ille ſibi ligonem eſſe domi. Plutarchus, Zenodotus, & Suidas referūt.

Fālcŭ'lă,æ, diminutivum, Parva falx. [*δρεπάνιον, δρεπανὶς.* Gal. *Vne faucille, ſerpe, ſerpillon, vn crochet.* Ital *Falceta, coltellacio da bruſcare.* Germ Ein kleine ſichel oder rebmeſſertin. Hiſp. *Pequenna hoz, hocexilla.* Pol. *Koſſęczka.* Vngar. *Koſzátsk ſarlotſka, metcxő késetske.* Ang. *A litle ſickle or hooke.*] Col. libr. 12. cap. 18: Nec minus falculę, & ungues ferrei quāplurimi parandi. Cato cap. 54: Quod falcula ſecueris non renaſcetur. ¶ Dicuntur etiam falculę, pardorum & pantherarū extremitates unguium in falcis formā incurvatæ, quibus dum appetunt, integra corpora dilaniant: à quibus falculis falcones dictos putat Feſtus. Plin. li. 8. cap. 15: Mirum pardos, pantheras q;, leones, & ſimilia, condito in corporis vaginas unguium mucrone ne refringantur, hebetenturq;, ingredi, averſisq; falculis currere, nec niſi appetendo, protendere. ¶ Falculæ ruſcariæ, apud Caton. cap. 11. ſunt quibus rubi, ſentesq; ſecantur. Ita Turnebus.

Fālcārĭ'ŭs,ria,rium, Quod al falcem pertinet. [*δρεπανικός.* Gall. *Appartenant à vne faux.* Ital, *Pertinente a falce.* Germ. Das zu den ſichlen oder rebmeſſeren gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à hoz.* Pol. *Koſſowy.* Vngar. *Az mi kaſzához valo.* Angl. *That perteineth to a ſickle.*] ut, Cotes falcāriæ quibus falces acuuntur.

Fālcārĭ'ī, Homines falcibus armati: quemadmodum à ſica dicuntur ſicarii. [*δρεπανηφόροι.* Pol. *Koſſarże.* Vng. *Kaſzás emberek.*] Cic. 1. Catil. Dico te prima nocte veniſſe inter falcarios.

Fālcātŭs,a,um, Quod formam falcis habet. [*δρεπανοειδής.* Gall. *Courbé comme vne faux ou faucille.* Ital. *Che a forma di falce.* Germ. Krumb wie ein ſichel. Hiſp. *Coſa encoruada en manera de hoz.* Pol. *Krziwi iako koſſa.* Vngar. *Kaſza formáju, horgas.* Ang. *Hooked or crooked like a ſickle.*] Plin. lib. 10. cap. 21, de gallo loquens: Sola, *inquit*, volucrum in cœlum aſpicit crebrò, in ſublime caudam quoq; falcatam erigens. Amygdalæ falcatæ, apud Plin. lib. 17. cap. 10. ¶ Rurſus falcatū, dicitur falcibus inſtructū: unde falcati currus dicti ſunt, quos Macrobius per circumloquutionem, Currus cū falcibus, appellat, quū ait: Inducebat etiam, currus cū falcibus, & elephantos cum turribus. Stat. lib. 10. Thebaid.

Antea falcato luſtrantem mœnia curru
Deſuper Ogygiæ pepulit gravis impetus haſtæ.

Fālcĭfĕr,m.t. Falcem ferens. [*δρεπανηφόρος.* Gall. *Qui porte vne faux ou faucille.* Ital. *Che porta la falce.* German. Ein ſichelntrager.

Hiſp. *Coſa que trae hoce.* Pol. *Zkoſſa chodzący.* Vng. *Kaſza hordozó.* Ang. *That beareth a ſickle.*] Vnde perpetuo epitheto Saturnus Falciſer à poëtis appellatur: cui idcirco falx tribuitur, quòd primus in Italia agriculturæ uſum credatur indicaſſe, autor Macrob. libr. 1. Satur. Mart. lib. 5: Nam ſi falciferi defendere templa Tonantis.

Fāmă,mæ, f. p. à fando, dictio media. [שמע *ſchemdh. φήμη.* Gall. *Renommee, bruit, renom.* Ital. & Hiſp. *Fama.* German. Ein geſchrey/ein Red ſo von einem ding außgehet. Belg. Dat gerucht/die eere. Pol. *Sł'awa, powieſc.* Vng. *Hir.* Ang. *Fame, brute.*] Eſt enim quicquid de aliquo divulgatur, ſive in bonum, ſive in malum. Virg. lib. 4: -neq; enim ſpecie famáve moveturvid eſt, infamia, ut exponit Nonius. Idem 4 Aen. Fama malū, quo nō aliud velocius ullum, Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo. Terent. in Andr. -omnes uno ore omnia Bona dicere, & laudare fortunas meas, Qui gnatum haberem tali ingenio prædituū. Quid verbis opus eſt? Hac fama impulſus Chremes Vltrò ad me venit. Cic. 14 Philip. Hoc triduo, vel quatriduo triſtis a Mutina fama manarat. Idem aūt ſunt, rumor & fama, præterquā quòd alterum Latinum eſt alterum è Græco, Valla. ¶ Et fama fuit, & eras: -ἦ μᾶν καλῶς, ἠδὲ κῆ πάλαι: id eſt, & dicebatis eras que. Hemiſtichion proverbiale, quoties facta reſpondent opinioni. Suidas è poeta quopiam. ¶ Fama etiam dicitur de re inveterata, firmataq; in hominum opinione, quāvis inepta. Mart. lib. 1 Quicquid fama canit, donat arena tibi. Quint. Fama eſt olim lovē in imbrem aureū cōverſum, puellę in gremium deſcendiſſe. Plin. Iunior in Epiſt. Huc eum liberalitatis tuæ fama perduxerat. Sic fama Scipionu, fama Camilli eſt laus, celebritas. Virg. 1. Aen. Sum pius Aeneas fama ſuperæthera notus. ¶ A' fama diffamo, & infamo deducuntur. de quibus alibi.

Famoſĭ'tas,tis, f. t. in bonam partem pro celebritas. [Pol *Sł'awa, ſławnoſc.* Vngar. *Hirnév.*] Apuleius lib 9: Hic uxorem generoſam, & eximia famoſitate prædītam. Vide tamen ne formoſitate legendum ſit vel reclamantibus codicibus.

Fāmōsŭs,a, um, Frequentiùs in deteriorē partem accipitur pro infami. [*δύσφημος.* Gall. *Fameux, fort renommeé ſoit en bien ou en mal.* Ital. *Famoſo, di gran fama.* Ger. Berümpt/oder verſchrayt vnnd verleümbdet. Hiſp. *Famoſo en buena y mala parte.* Pol. *Oſł'awiony.* Vng. *Hires.* Ang *Much ſpoken of ather for goode or euill.*] Saluſt. Largitionē famoſam, impudentēq;. Inde famoſa mulier, quæ eſt famæ parū integræ: hoc eſt, quę impudicitiæ nomine malè audit. Cic. 2. de Orat. ex Poëta: -quid tu, Aegilia mea, Quando ad me venis, cū tua colu & lana? Non pol inquit audeo: Nam me ad famoſas vetuit mater accedere. Quem locū in id expendit Nonius Marcellus. Ita Sueton. in Tiberio cap. 35: Fœminæ famoſæ ut ad evitandas legū pœnas jure ac dignitate matronali exolverentur, lenocinium proferre cœperant. Mart. lib. 2. Epig. 39: Coccina famoſæ donas, & ianthina mœchæ. Et rurſus Epig. 47: Subdola famoſæ (moneo) fuge retia mœchæ. ¶ Interdū in activa ſignificatione accipitur pro eo quod vulgo dicunt *Diffamatorium.* Vnde famoſi libelli apud Iuriſconſultos, qui alicujus famā lædunt. [Pol. *Vſzczypliwi paskwil.*] ¶ Et famoſa judicia, quæ & turpia dicuntur, quòd turpitudinem damnatis adferant, ut judicium tutelæ, fiduciæ, ſocietatis *&c.* ¶ Sueton. in Tiberio cap. 35: Famoſi judicii notam ſponte ſubibat. Et famoſa cauſa in lege. Sed ſi hac § prętor ait. ff de dol. mal. Et famoſum interdictū in l. Neque ff. de vi & vi arma. Sic Famoſum carmē dicitur apud Horat. lib. 1. Epiſt. 20. ad Mecęnatem: Nec ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit. Et Suet. in Tiberio cap. 28: Famoſa carmina dixit. Eadem ratione famoſi verſus apud Horat. libr. 2. Ser. Satyr. 1: Famoſiſque lupo cooperto verſibus. Et famoſa Epigrammata apud Sueton. in Cęſ. cap. 73. Famoſa ſcripta apud eundē in Domitiano. Famoſi libelli apud eundem in Auguſto cap. 55. Famoſi gladiatores apud Apul. libr. 10. Metamor. ¶ Invenitur interdum in bonam partem acceptum, præſertim apud Plinium Iuniorem, & ejus ſeculi ſcriptores. Nam Ciceronis ſeculo vix quiſquam aliter, quàm in malam partem uſus eſt. Plin. lib. 6. Epiſt. Impensè petis ut cauſam tuam pertinentem ad curā tuam, pulchram alioqui & famoſam faciam. Tacit. libr. 21: Sed quia famoſæ urbis (de Hieroſolyma loquitur) turpi & vili ſupremam diem tradituri ſumus, congruum videtur primordia ejus aperire.

Fāmōsĭſſĭmŭs,in Superlativo. [Pol. *Oſł'awiony.* Vng. *Igen hirős.*] Lactant. lib. 3. cap. 15. ubi de Ariſtippo loquens: Quid ergo interfuit quo animo Philoſophus ad meretricem famoſiſſimam conveniret?

Fāmĭ'gĕro, as, act. p. Divulgo. [השמיע *hiſchmiáh. ἀγγελίζω.* Gall. *Diuulguer.* Ital *Diuulgare.* German. Ein geſchrey außkommē. Hiſpan. *Derramar, ò diuulgar fama.* Polon. *Roſzławiam.* Vngar. *Ki hirdetőm.* Ang. *To mak or forge newes.*] Famigeratus, divulgatus, fama celebratus. *Ἀγγελτός.*

Fāmĭ'gĕrātŏr, Qui rei alicujus famam ſpargit. [משמיץ *meſchmiáh. ἀγγελιαφόρος.* Gall. *Semeur ou porteur de bruit.* Ital *Quello che divulga la fama di qualche coſa.* Ger. Einer ő new geſchrey außbringt.

Hiſpan. *Aquel diuulgador defuma.* Pol. *Roſtawiacz.* Vng. *Hir hordozo, hireſitő.* Angl. *A forger of newes.*] Plaut. in Trinummo: Ego de verbis eorum famigeratorum inſcius proſilui.

Fāmĭgĕrātĭo, onis, ſ. t. Famæ diſſeminatio. [השמעות *haſchmahúth.* Διάδοσις. Gall. *Bruit ſemé ou porté çà & là.* Ital. *Diuulgatione di fama.* Ger. Außſprettung einer Sach oder Leümbdens. Hiſp. *Aquella obra de derramar ò diuulgar fama.* Pol. *Rozſiáwienie.* Vng. *Hireſitités.* Ang. *A forging of newes.*] Plaut. in Trinum. Hæc famigeratio te honeſtet, mecum conlutulet.

Fāmĭgĕrābĭlĭs, le, Celebris, clarus, fama notus. [איש השם *iſch haſchſchém.* Δοξαστός. Gall. *Bien famé, renommé.* Ital. *Celebre, illuſtre, conoſciuto per fama.* Germ. Berümpt Hiſp. *Bien enfamado, ſolenne, famoſo.* Pol. *Sławny.* Vn. *Hireſitenes.* Ang. *Famous, renowmed.*] Apuleius de Aſino aureo: Satis famigerabilis confector.

Fāmĭgĕrātŭs, fama celebratus. [Δοξασθείς.] Polon. *Sławni.* Vngar. *Hirős neues.*] Apul. Florid. lib. 2: Fanum lunonis antiquius famigeratum.

Fāmĕllă, diminutivum eſt à fama. Feſtus. [Vngar. *Hieretske.*]

Famen, faminis, n. t. φατὶς, βάξις, locutio & ſermo, à fando ductum eſt: ut illud: Ne levi ſaltē, maculare viam famine poſſes.

Fāmēs, hujus famis, f. t. edendi cupiditas. [רעב *rahâb.* λιμὸς, ἔδεσις. Gall. *Faim, famine.* Ital. *Fame.* German. Hunger. Hiſpan. *Hambre.* Polon. *Głod.* Vngar. *Ehség.* Angl. *Famine, hunger.*] à φάγω, edo: & differt ab inedia, quòd fames eſt ſemper cum cupiditate edendi, inedia etiã ſine appetitu, ut in ægrotis. ¶ Eſt enim propriè inedia, abſtinentia à cibo, à non edendo dicta: ἀσιτία. Vnde ſummos aliquot viros legimus aliquot dierum inedia ſe enecuiſſe. Cicero pro Aul. Cluent. Iam hoc ignoratis, judices, ut etiam beſtiæ, fame dominante, plerunq; ad eum locum ubi paſtæ aliquando ſint, revertantur. ¶ Accipitur interdum fames, pro caritate ex annonæ penuria, quum ſcilicet plerique aliquo in loco alimento deficiente de vita periclitantur. Cicero pro Flac. In fame frumentum erat exportare auſus. ¶ Multa docet fames, πολλὰν ὁ λιμὸς γίγνεται διδάσκαλον. ¶ Fames Melia, λιμὸς μηλιάς. De fame extrema, deque rebus difficilimis. Eſt enim Melus oppidum Theſſaliæ quod Nicias Athenienſium dux obſedit expugnavitq; non tàm machinis bellicis, quàm fame. Suidas ex Ariſtoph.

Fāmēlĭcŭs, a, um, pen. corr. Qui fame laborat. [רעב *rahéb.* βουλιμιῶν, βουλιμιάζων. Gall. *Affamé, qui a faim.* Ital. *Famelico, affamato.* German. Hungerig / oder hungerſtettig. Hiſpan. *Hambriento.* Polon. *Łacny.* Vngar. *Ehező.* Ang. *Hungrie, hunger ſtoruen.*] Plaut. in Caſin. Poſt id quum laſſus fueris & famelicus, Noctu ut condignè recubes, curabitur. Terent. Eunuch. Ille ubi miſer famelicus videt me eſſe in tantum honorem, Et tam facilè victum quærere, ibi homo, &c. Plaut. Pſeud. Dumque ridebunt ſaturi, mordebunt famelici.

Fāmēlĭcōsŭs, a, um, Qui frequēter fame cõflictatur. [βουλιμιώδης. Vng. *Gyakran éhező.* Ang. *That is very or often hungrie.*] Vnde famelicoſam terram paluſtrem veteres vocabant, teſte Feſto.

Fămĭlĭæ appellatione comprehenduntur tàm liberi, quàm ſervi utriuſque ſexus, unius, quem patrem familiâs vocamus, juri ſubjecti. [משטחה *miſchpachâh* בית *bajith.* πᾶς οἰκίας. Gal. *Famille.* Ital. *Famiglia.* Ger. Hauß geſind. Hiſpan. *La familia, coſa y perſonas de caſa.* Pol. Czelatka. Vng. *Salád, (anagy) tſeléd.* Ang. *A familie, a kinred.*] Apud antiquiſſimos famelia ſcribebatur per e literam, tantumque de ſervis dicebatur: ab Oſca dictione Famel, qua illi ſervum appellabant, ut autor eſt Feſtus: poſtea cõmutata e in i, familia appellata eſt. Quo vocabulo Varronis etiam ſeculo ſervi ſignificabantur. Ita enim ait, libro 1. cap. 16: Si ab fundo longiùs abſunt oppida aut vici, fabros parent quos habent in villa: ſic cæteros neceſſarios artifices: ne de fundo familia ab opere diſcedat, ac pro feſtis diebus ambulet, feriata potiùs, quam opere faciundo agrum fructuoſiorem reddat. Deinde tamen paulatim invaluit uſus, ut etiam liberi familiæ nomine, & quicunque ſub unius patris familiâs jure viverent, comprehenderentur. Plautus in Trucul. Hæc una opera circumit per familias, puerum veſtigat. ¶ Poſt hæc ad eos quoque tranſlatum eſt, qui ex eadem ſunt cognatione: ut Cæſarum familia, Scipionum familia. Sueton. in Nerone: Ex gente Domitia duæ familiæ claruerunt, Corvinorum, & Aenobarborum. ¶ Familia pro Secta. αἵρεσις. Cicero 2. de Divinat. Magnus locus, philoſophiæque proprius, à Platone, Ariſtotele, Theophraſto, totaque Peripateticorum familia tractatus uberrimé. Vnicus verò ſervus familiæ nomine non continetur, nec duo faciunt familiam. Eſt enim collectivum nomen, pluralitatem in ſe continens. Vide latiùs nominis hujus ſignificationem apud Paulum Iuriſconſultum l. Pronuntiato. ff. de verb. ſignif.

Fămĭlĭārĭs, com. t. quando adjectivum eſt, ſignificat quod ad familiam pertinet, quod eſt ex familia. [οἰκιακὸς, οἰκεῖος. Gal. *Familier, domeſtique, de la maiſon.* Ital. *Famigliare, di caſa.* Ger. Das zu dem hauß geſind gehört. Hiſp. *Famigliar.* Pol. Czeladny. Vng. *Tſeledehez valo.* Angl. *That belongeth to the familie, familier, houſhold.*] Vnde familiaria negotia, res familiares, res domeſticæ. Autor ad Heren. in operis præfatione: Etſi negotiis familiaribus impediti, vix ſatis otii ſtudiis ſuppeditare poſſumus. Gell. lib. 13: Memóriæ mandatum eſt, Platonem philoſophum tenui admodum pecunia familiari fuiſſe. ¶ Familiaris focus, Col. lib. 11. cap. 1: Conſueſcat ruſticos circa larem domini focum q; familiarem ſemper epulari. ¶ Sepulchra familiaria, quæ quis ſibi ac familiæ ſuæ conſtituit: quemadmodum hæreditaria dicuntur quæ quis ſibi & hæredibus extruit, Autor Cajus Iuriſconſultus. l. familiaria. de Relig. & ſumpt. funerum. ¶ Interdũ idem eſt quod neceſſarius amicus, intimus, arctaque familiaritate conjunctus. [רעה *rehéh.* συνήθης, ὁμόφυλος, γνώριμος, ἑταῖρος, συνεταιρικός. Gall. *Familier, ami & priué, qui hante ſouuent auec.* Ital. *Famigliare, amico.* German. Ein geheimer / ein guter freund auß beywohnung her. Hiſpan. *Familiar, ò amigo de caſa.* Polon. *Towarzyſz / wierny.* Vngar. *Barátságos.* Angl. *A freind, one that me another haunteth.*] Cicer. Attic. Homo familiariſſimus mihi, & omnibus in rebus conjunctus. Idem de Amicitia: Vidimus P. Aemilium C. Luſcinio familiarem fuiſſe. Idem pro Cælio: Mulier illa quadrantaria permutatione familiaris facta erat balneatori. ¶ Familiares etiam olim dicebãtur, qui ſervi erant. Macrob. libr. 1. cap. 2: Nam & noſtri majores omnem Dominis invidiam, omnem cõtumeliam ſervis detrahentes. Dominum patrem familiâs: Servos familiares vocabant. Idem ſcribit Seneca lib. Epiſt. 6. epiſt. 47. ¶ Arbor familiaris Italiæ id eſt, protrita, & paſſim naſcens, apud Plin. lib. 23. cap. 5. ¶ Quandoque etiam hoc nomine intelliguntur domeſtici, quíve ſunt ex familia. Plautus in Amph. Ne qui eſſem, familiares quærerent, Verſari crebrò hîc quum viderent me domi. ¶ Familiaris ſella, à veteribus appellata fuit ſella perforata, ejiciendis alvi excrementis accommodata. ἀφεδρών. Varro 1. de Re ruſt. cap. 13: Itaque periti, ut cò aqua influat, eo nomine faciunt. quidam & ſellas familiares ponunt.

Fămĭlĭārĭtās, tatis, ſ. t. Conſuetudo ipſa, quę eſt inter familiares & amicos. [συνήθεια. Gal. *Acointance, familiarité, amitié familiere & priuee, priuauté.* Ital. *Famigliarità, domeſticheza.* Germ. Freündtſchafft / Beywohnung / beheimē. Belg. Gheneinſchap. Hiſp. *Familiaridad.* Pol. *Towarzyſtwo.* Vngar. *Barátſág.* Ang. *Familiaritie, acquaintance.*] Terent. in Heavt. Mihi magna cum eo jam inde uſque à pueritia ſemper fuit familiaritas. Cicer. de Amic. Sic quum accepiſſemus à patribus, maximè memorabilem C. Lælii, & P. Scipionis familiaritatem.

Fămĭlĭārĭtĕr, adverbium, liberè, amicè. [συνήθως. Gall. *Familierement, priuement.* Ital. *Famigliarmente, domeſticamente.* Germ. Freundtlich / beheimtlich. Belg. Gemeintyck. Hiſ. *Amigable y familiarmente.* Pol. *Towarzyſko.* Vng. *Barátſágoſon.* Ang. *Familiarlye, by acquaintance.*] Plaut. in Rud. Ah nimiũ familiariter me attrectas. Terent. in Heavt. Tamen vel virtus tua me, vel vicinitas (Quod ego in propinqua parte amicitię puto) Facit ut te audacter moneam, & familiariter. Cic. 6. Verr. Præſertim quũ is L. Sitenna defenſore tuo tam familiariter uteretur. Familiariter ferre mortẽ alicujus: id eſt, graviter & moleſtè: nam quę ſunt nobis familiaria, ea animo noſtro ſunt chara, inquit Donatus. Terent. in Andr. Hujus mortem tam fert familiariter.

Faminor, ſecunda perſona multitudinis Imperativi futuri, à verbo faris, quod veteres pro dicis uſurpabant.

Fāmōsŭs, Vide FAMA.

Fămŭlŭs, li, m. ſ. Originẽ habet ab Oſcis Italiæ populis, apud quos ſervus *famul* dicebatur. [עבד *hébed* משרת *meſcharéth.* ὑπηρέτης. Gall. *Seruiteur, varlet ou valet.* Ital. *Famiglio, ſeruitore. famigliare.* Ger. Ein Knecht oder Diener. Hiſp. *Seruidor.* Pol. *Sługa.* Vn. *Szolga.* Ang. *A ſeruand, a houshold ſeruand that attendeth on his maiſters buſineſſe.*] Martial. Argolico famulũ non te ſervire tyrãno Vidiſſent gentes, ſævaq; regna pati. Lucret. lib. 3: Oſſa dedit terra, proinde ac famul infimus eſſet. Item uſus eſt Ennius famul pro famulo, ut autor eſt Nonius: mortalẽ ſummũ fortuna repentè Reddidit, ut ſummo regno, famul optimus eſſet.

Fămŭlŭs, a, um, adjectivum. Idem quod famularis. [οἰκιακός. Gall. *Appartenant à vn ſeruiteur ou ſeruante.* Ital. *Pertinente à ſeruitore.* Ger. Das der Dieneren iſt / oder zu den Knechten gehört. Hiſp. *Coſa pertineſciente a ſeruidor.* Polon. *Służebniczy.* Vngar. *Szolgay, ſzolgához valo.* Ang. *That belongeth to a ſeruand.*] Ovidius 3. de Pont. Nec dedignata eſt abjectis Illyris armis Cæſareum famulo vertice ferre pedem. Idem 1. de Faſt. Tradiderat fameas jam tibi Rhenus aquas.

Fămŭlă, læ, f. p. Ancilla. [שטחה *ſchiphchâh* אמה *amáh.* ὑπηρέτις. Gall. *Chambriere, ſeruante.* Ital. *Serua, fanteſca.* German. Ein Dienerin / Dienſtmagdt. Hiſpan. *Seruidora.* Pol. *Służebnica.* Vng. *Szolgádo leany.* An. *A maid ſeruand that attendeth on hir maiſtreſſe.*] Cic. 5. Tuſc. Sin autem virtus ſubjecta ſub varios incertosque caſus, famula Fortunæ eſt. Virg. 8. Aen. Noctem addens operi, famulasq; ad lumina longo Exercet penſo.

Fămŭlŏr, aris, d. p. Famuli officio fungor, ſervio. [עבד *habâdh.* ὑπηρετέω. Gall. *Seruir.* Ital. *Seruire.* Germ. Dienen. Hiſp. *Seruir el*

que es libre. Pol. Sługe. Szolgálok. Ang. To serue.] Plin. lib. 2. cap. 63: Vt alimentis nostris famuletur. Ibidem cap. 7: Famulantur æternis sacris. Fortuna famulante aliquid agere: id est, adjuvante fortuna. Claud. de bell. Get. A magno Stilicone cave, qui semper iniquos Fortuna famulante premit.

Fămŭlārē, in activa significatione. [Pol. Sługic. Vng. Szolgálok.] Papinius in suo Hercule Surrentino: Pacatus mitisque veni, nec turbidus ira Nec famulare timēs. ¶ Et Tertul. adversus Gentes: Elementa ipsa famulant.

Fămŭlāntĕr, adverbium, Suppliciter & in modum famuli. [ἱκετικῶς, ὑπηρετικῶς. Gall. Seruilement, humblement. Ital. Sopplicevolmente, humilmente. Ger. Dienſtlicher/vnderthenigklich. Hiſp. Seruilmente, humilmẽte. Pol. Lóddanie. Vn. Alázatoson. Szolgai módra. An. After the maner of a houshold seruand.] Nonius: Famulāter, suppliciter. Accius Tereo: Semela natum affare, & famulanter pete.

Fămŭlāris, re, Quod pertinet ad famulum sive famulam, servilis. [οἰκιακός. Gal. Appartenant a seruiteur, ou seruante. Ital. Pertinente à seruitore. Ger. Das zu einem Dienſtknecht oder Dienſtmagdt gehört. Hiſpan Cosa perteneſciente à seruidor Polon. S'luzebnicży. Vn. Szolgay. An. That belongeth to a manseruand or maidseruand.] Cic. 1. Tuscul. Qui se in medios immisit hostes famulari veste, ne posset agnosci si esset ornatu regio. ¶ Iura famularia dare, pro imperare populo regia potestate. Ovid. 15. Metamorph. Si Romam intrarit, famularia jura daturum. Manus famularis, Senec. Herc. Oetæo. Turba famularis mensas instruit, Stat. 2. Achil.

Fămĭlĭārĭŭm, rii. [Pol. Obecżni dowżiuania. Vngar. Zolgahoz illendò żerzam, fegyuer.] Cornelius Fronto, lib. de nominum verborumq; different. Familiarium est quod servo competit, ut sagum, gladius, &c.

Fămŭlāre, neutrum pro adverbio, serviliter. [Vngar. Szolgai modra.] Stat. 3. Syl. - nec turbidus ira, Nec famulare timens. Id est, more famuli.

Fămŭlātŭs, us, m. q. & Famulitium, servitus. [עבודה habodhâh. δουλεία. Gal. Seruitude, seruage. Ital. Seruitù. Ger. Dienſt oder Dienſtbarkeit. Belg. Dienſtbaerheyt. Hiſ. Seruidumbre. Pol. Sługba. Vn. Szolgála. Ang. The seruice of houshold seruandes.] Cicer. de Amic. Qui aliquandiu propter ignorantiam stirpis & generis in famulatu fuerint. Idem 3. Offic. Quàm miser virtutis famulatus servientis voluptati. Varro: Apud ignavum dominum duro famulitio adstrictus. ¶ Dicitur etiã famulitium, servorũ copia. [עבודה habodhâh. τὸ οἰκέτικὸν, τὸ ὑπηρετικὸν, ἡ ὑπηρεσία. Gal. Cõpagnee de seruiteurs. Ital. Multitudine di serui. Ger. Viele der Knechte. Hiſ. Aquellos meſmos seruidores. Pol. Sługą zgrodmażenie. Vng. Szolgáknak serege. An. The whole company of houshold seruandes.] Macrob. Vnus è famulitio cui provincia erat, admittere volentes dominum cõvenire. ¶ Item famulitas pro servitute antiqui dixerunt. Accius in Andromeda: Nam postquam parvas tiqui dixerunt. Accius in Andromeda: Nam postquam parvas opressit famulitas, vis atque egestas, fama, formido, pudor. Pacuvius: Quæ famulitas.

Fămŭlātŭs, f. t. Famulorum, famularumq; multitudo. [עבודה habodhâh. δουλεία. Gal. Compagnee de seruiteurs. Ital. Moltitudine di serui. Ger. Ein hauffen Knecht Hiſ. Los seruidores. Pol. Kupa sługebnikow. Vng. Szolgáknak sokſága. Ang. The whole companie of houshold seruandes.] Apul. lib. 2: Et ecce mulierem quampiam frequenti famulatione.

Fanaticus, Vide FANVM.

Fāndŭs, Vide FARIS.

Fānnĭă lex, φανιὰ νόμος, à Macrobio lib. 2. ca. 24, numeratur inter leges sumptuarias quæ ad nimium conviviorum luxũ compescendum à Fannio Consule lata fuit, anno post Vrbem conditam quingentesimo octavo. Hæc ludis Romanis, item ludis plebeis, Saturnalibus, & aliis quibusdam diebus in singulos dies centenos æris insumi concessit, decemq; aliis diebus in singulis mensibus tricenos: cæteris autem omnib. diebus denos. Vide & Gellium lib. 2. cap. 24.

Fānnĭānă pyra, Vide FAVONIANA.

Fānum, ni, n. f. Templum, [בית bamáh. σηκὸς, νάος. Gal. Temple. Ital. Tempio, chieſa Germ. Ein Tempel/ein Kirch. Hiſ. Templo donde ſe dauan reſpueſtas. Pol. Koſciół. Vn. Templom, kápolna, Egyház. An. A temple, a church.] à Faunis Latinorum diis, qui indormientibus responsa dare solebant, ut ait Martianus Capel lã. vel à Fauno, qui (autore Probo Grammatico) primus oraculi conditor fuit. Festus: Fanum à Fauno, vel à fando, quòd pontifex in dedicatione templi certa verba præfari solebat. Cic. 2. de Legib. Illud vitiosum Athenis quòd Cylonio scelere expiato, Epimenide Crete suadente, fecerunt Contumeliæ fanum, & Impudentiæ. Sunt tamen qui hoc nomen per ph scribant, ἀπὸ τῦ φαίνεσθαι, quod significat manifestum, quòd è phano aperta responsa dabantur. Differunt autem, fanum, templum, sacellum, delubrum & lucus. Quòd fanum sit locus Fauno consecratus: Templum in loco augurato: Sacellum parvulum ædificium diis consecratum: Delubrum in quo homines peccula sua deluunt: Lucus, locus fulmine ictus & arboribus tectus. Corn Fonto de differ. vocab. ¶ Ab hoc nomine adjectivũ deducitur profanus sive prophanus, a, um: id est, nulla religione obstrictus, tanquam porrò fanum: id est, procul à fano.

Fānātĭcŭs, a, um, adjectivum à fano deductum. [מלאכי meſchughghah. German. Von einem Geiſt beſeſſen / er ſey gleich gut oder böß / vnſinnig. Polon. Zachwicenie wiakim biwaia nowokrzczency tak że też kroliami ſie bic powiedaia. Vn. Iſtentöl ihletet. An. Mad or poſſeſſed with a propheſing or ſome euill ſpirite.] ¶ Dicuntur autem fanatici quos Græci vocant ἐνθέους aut θεοφορημένους, quòd non sua sponte, sed divino numine ferri credantur. Fanatici autem dicti sunt idcirco quòd in fanis: hoc est, in templis sacerdotes oraculum edituri, hujusmodi furore corripiebantur. Virgil. 6 Aeneid. & Lucã. Pharsali. 5. Liv. 8. bel. Maced. Galli Matris magnæ à Pessinunte occurrêre cum insignibus suis vaticinantes fanatico carmine, deam Romanis viam belli & victoriam dare. Quintil. libro 11: Frequens etiam capitis nutus non caret vitio: adeò caput jactare, & comas excutientem rotare fanaticum est. Iuvenal. Satyr. 2: & crine senex fanaticus albo, Sacrorum antistes. Cicer. pro Domo sua: Quid tibi necesse fuit anili superstitione, homo fanatice, sacrificium, &c.

Făr, farris, n. t. olim generale nomen fuit ad omnia genera frumenti: ita dictum à ferendo: quòd à terra proferatur: sive (ut Varroni placet) à faciendo, quòd in pistrino fieret: id est, præpararetur & contunderetur. Hinc triticeum far, pro tritico veteres dixerunt, & hordeaceum far pro hordeo: & far adoreũ pro certo frumenti genere, quod alio nomine ador appellabatur. Colum. lib. 8. capite 5: Post hæc caveæ cum matre claudendi sunt, & farre hordeaceo cum aqua incocto, vel adoreo farre vino respersо modicè alendi. Et paulò pòst: Vva labrusca de vepribus immatura lecta cum farre triticeo minuto cocta objicitur esurientibus. ¶ Proptiè autem farris nomine certum quoddam frumenti genus intelligimus quod primùm ab edendo edor, deinde literæ primæ immutatione ador appellatum fuit, quodque paulò antè etiam far adoreum dici indicavimus. [חטה chittáh. Gall. Toute ſorte de blé, mais principalement fourment. Ital. Farro. German. Dinckelkorn/ Kern. Hiſpan. Farro ò eſcandia. Polon. Zboże. Vngar. Buza liszt. Ang. All maner of corne, properly meale of wheate and barley.] Plin. lib. 18. cap. 8: Vulgatiſſima frumenti genera, far quod adoreũ veteres appellavêre, siligo & triticum. Et paulò pòst. Qui zea ututur, non habent far. Et rursum: Ex omni genere duriſſimum far, & contra hyemes firmiſſimum: primus antiquo Latio cibus. Et iterum libro eodem, cap. 7: Populum Romanum farre tantùm è frumento CCC. annis usum, Verrius tradidit. ¶ Farris quatuor sunt genera, clusinũ, vermiculum duplex, & trimestre, quod & alicastrum vocatur. Vide Colum. lib 2. cap. 6.

Fārĭcĕŭs, a, um. Quicquid ex farre confectum est: [σπικὸς, ὁ τῆς ζειᾶς, ζείνεος. Gal De fourment. Ital. Di formento. Germ Kernen/ auß Kernẽ oder Dinckel gemacht. Hiſp. Coſa de farro ò eſcandia. Pol. Zżita uczi niony Vng. Liszthöl ſwtot bélsc. Ang Meade of wheate or corne.] ut, Panis farreus. Colum. lib. 7. cap. 12: Farreo vel triticeo pane satiandi sunt.

Farraceus, a, um, ζείνεος. Idem quod farreus, ut farraceum pollen. Plin. lib. 24. cap 7.

Farreum, rei, n. s. Genus libi ex farre factũ. [τὸ σπικὸν, τὸ ἐκ τῆς ζειᾶς. Gal. Gasteau de fourment. Ital. Foccatia di formento. Ger. Ein Küchen auß Kernen gemacht. Hiſ. La oblada ò torta de farro ò trigo. Pol. Placżek. Vng. Liszthöl ſwtot bélsc. An. A wheaten cake.] Plin. lib. 18. cap. 3: Novæ nuptæ farreum præferebant. ¶ Farreum quoque veteres vocabant horreum à farre: sicut granarium à grano, & hordeum ab hordeo.

Fārrĕātĭo, f. t. Genus sacrificii erat quo sacerdotũ nuptiæ confirmabantur. Nam (ut autor est Boëthius in Topica Ciceronis) tria erant genera uxorum: unum quum uxor tantùm in lecti partem veniebat, quam matronam vocabant: Alterum quum in manum mancipiumque viri conveniebat, omniumque ejus fortunarum fiebat particeps & marito suo intestato ut hæres succedebat, & maritus vicissim illi: cujusmodi uxores matresfamiliâs vocabantur. Tertium quum adhibito libo farreo, certa sacrificii solennitate nuptiæ contrahebantur. Sed hujusmodi solennitate in cõtrahendis nuptiis soli sacerdotes utebãtur. Porrò matrimonium per farreationem contractum, non nisi per diffarreationem poterat dissolvi. Erat autem diffarreatio aliud sacrificii genus, quo nuptiæ per confarreationem contractæ, contrario ritu dissolvebantur.

Fārrāgo, penult prod, hujus farraginis, f. t. Quod ex multis satis, ut hordeo, vicia, & leguminib. fit, pabuli causa. [מספוא mispó belil, χόλος, ἄχρηστος. Gal. Meſlange, dragee pour les bẽtes. Ital. Commiſtione di diuerſe coſe. Ger. Ein gemiſcht Fütter dem Vieh/ auß Kernen / Gerſten/ Haber/ Wicken / ꝛc. Hilpan. Herren de centeno

centeno y otra cosas. Polon. Mieszanina, dlia pice. Vngar. Sok féle magbol elegitetot abrak. Ang. Fodder for beastes mingled and made of diuerse sortes of cornes.] Varro: Inde quòd far ferro cæsum, farrago dictum, aut quòd primùm in farracea segete seri cœptum sit. ¶ Diversarum quoque rerum commistio farrago dici potest. Iuvenal. Satyr. 19: Quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas, Gaudia, discursus nostri est farrago libelli. Pers. autem Sat. 5, Farraginem pro farre vel frumento posuit: Vappa & lippus & in tenui farragine mendax.

Fărīnă, æ, f.p. Frumentum mola comminutum, & in pulverem redactum: [קֶמַח kemach. ἄλευρον, ἄλφιτον. Gal. Farine. Ital. Farina. Germ. & Belg. Mãt. Hispan. Harina. Pol. Maka. Vngar. Liszt. Angl. Meale.] quod nomen à farre deductum tradit Plin. lib. 18. cap. 9: Nam (inquit) quæ sicca moluntur, plus farinæ reddunt: quæ salsa aqua sparsa, candidiorem medullam: verùm plus retinent in furfure. Farinam à farre dictam, ex nomine ipso apparet. Hæc ille. Scribitur tamen unico r, quanvis far in obliquis, r, geminet. Corripit enim primám syllabam. Martial. libro 13: Pascitur & dulci facilis gallina farina. Ovid. de Med. faciei: Nam quæ pulvereæ fuerint confusa farinæ. Pers. Satyr. 5: . cribro decussa farina. ¶ Quid ad farinas? τί πρὸς τ' ἄλφιτα; id est, quid attinet ad parandas facultates? ¶ Concupivit assam farinam, ἤρατο ὀπτῆς ἀλεύρου. In eum dicebatur, qui domesticam tenuitatem pertæsus, apud alios lautiorem vitam quæsisset. Theocritus in Cynisc̃is farinam assam, novam & lautiorem victus rationem vocat, propterea quòd priscos illos pulte duntaxat victitasse legimus, videlicet clibano coquendi panis usu nondum reperto. ¶ Exigit è statuis farinas, αἰτεῖγε κἠ τὰς ἀνδριαύντας ἄλφιτα. In eum dicebatur qui nullius misertus, undecunque quòd potest avellit: vel ab ipsis mortuorum statuis. ¶ Nostræ farinæ, dicuntur inter quos est indiscreta similitudo, Persiús in 5. Satyra. ¶ Ne verba pro farina: - μὴ λόγους ἀντὶ ἀλφίτων: id est, ne verba pro farinis. Adversus eos jaciebatur, qui beneficium verbis, non re dabant. Qui ferè magnatum mos est, uti suos splendidis promissis alant.

Fărīnācĕŭs, a, um, Quod factum est ex farina. [ἀλευρώδης. Gal. De farine. Ital. Di farina. Germ. Auß Mãt gemachet. Hisp. Cosa de materia de harina. Pol. Maczisti. Vngar. Liszt bõl valo. Ang. Of meale.]

Fărīnārĭum, n. s. Locus ubi servatur farina. [ἀλευρών. Gal. Lieu pour garder la farine. Ital. Luogo da tener farina. Germ. Ein Mãt kast/ein ort da man das Mãt hinbehattet. Hisp. Lugar donde se guarda la harina. Pol. Maczna skrzinia. Vng. Liszt tartò. Ang. A place wherein meale may be keept, a boulting house.]

Fărīnārĭus, a, um, Quod ad farinam pertinet. [ὁ τῆς ἀλεύρου, ἀλευρίτης, ὁ τῆς ἀλφίτου. Gal. Seruant à farine. Ital. Che serue à farina. Ger. Das zu dem Mãt gehört. Hisp. Cosa perteneciente à harina. Vn. Liszt hõz valo. Ang. That belongeth to meale.] Plin. lib. 18: Farinario cribro succernunt.

Farcĭo, is, farci, fartum, act. q. Sagino; pinguefacio, saturo, quasi farre impleo. [מָלֵא hubidh הִשְׁבִּיעַ hibrí מָלֵא mille. συμπληρόω, σιτίζω. Gal. Farcir, remplir. Ital. Ingrassare, impire. German. Füllen/mesten. Hispan. Embutir ò recalcar. Pol. Natika, nadziewam. Vngar. Hizlalom, meg tõltõm. Angl. To fill, to stuff, to fatt, or cramme.] Colum. lib. 8. cap. 7: Hæc enim ferè communis est cura farcientium: nam illi qui volunt non solùm optimas, sed etiam teneras aves facere, mulsea recente aqua prædicti generis farinam conspergunt & ita farciunt. ¶ Significat & quovis modo implere, idque per metaphoram. Plin. in epist. Præterea architectus sanè æmulus ejus, à quo opus inchoatum est, affirmat parietes (quanquam viginti & duos pedes latos) imposita onera sustinere non posse: quia sint cæmento medii farti, nec testaceo opere præcincti. ¶ Farcire alicui centones. Plaut Epid. - hîc non est locus: Quin tu alium quæras cui centones farcias: id est, quem tu glorioſis mendaciis, & confarcinatis fabulamentis expleas. ¶ Hujus verbi composita sunt, Confercio, Effercio, Infercio, Offercio, Refercio. Quorum significata vide suis locis.

Fărtŭs, seu Farctus, participium. [מָלֵא malé. ἐμφορηθείς, σιτισθείς, πεπλεσμένος. Gal. Farci, rempli. Ital. Guarnito, riempito. Ger: Gefüllt/voll geschoppet. Hisp. Embutido ò recalcado. Polon. Natkany, nadziani. Vngar. Meg tõltetet. Angl. Stuffed, crammed.] Cicero 7. Verr. Lectica octophoro ferebatur, in qua pulvinus erat perlucidus, Melitensi rosa fartus. Martial. libro 5: Hîc farta premitur angulo Ceres omni. Plin. lib. 29. cap. 5: Fartus ventriculus coriandro.

Fārcīmĕn, pen. prod. hujus farciminis, n. t. Intestinum variè ac minutim concisa carne refertum. [ἀλλᾶς. Gal. Saucisse, andouille ou boudin. Ital. Salcissa, lucanica. Ger. Ein Wurst. Hisp. Longaniza, salcicia, ò relleno. Pol. Ielito, kielbassa. Vn. Kolbasz, tõltõt hurka. An. A sawsige, a pudding.] Var. lib. 6. de ling. Lat. Ab eadem fartura farcimina extis appellata.

Fārtōrēs, m. t. Qui farcimina faciunt ex insecta carne & adipe, & hujusmodi [ἀλλαντοπῶλαι. Gal. Pastissiers, faiseurs de saucisses. Ital. Scalciai, che fanno salcicie. German. Wurstmacher. Hisp. Los que hazen salcicias. Polon. Kiel'basnicy. Vng. Kolbász tõltõt, tõltelekõ tsinálok. Angl. Pudding makers, crammers of geese or capons.] Aut certè qui aves macras ab aucupibus emptas, lucri gratia farciunt: hoc est, saginant. σιτεύω. Terent. in Eunuch. Cupedinarii omnes, cetarii, lanii, coqui, fartores, aucupes. Colum li. 8. cap. 7: Pinguem quoque facere gallinam, quamvis fartoris, non rustici sit officiũ. ¶ Hoc etiam vocabulo, autore Festo, appellati sunt nomenclatores, quòd obviorum nomina candidatis in aurem infarcirent.

Fārtĭlĭs, fartile, pen. cor. Fartus. [בְּרִיא bari. σιτευτός. Gall. Engraissé. Ital. Ingrassato. Ger. Gefüllt/gemest. Hisp. Embutido, relleno, recalcado Pol. Okarmiony, obetkani. Vn. Meg tõltolt, hizlalt. Ang. Made fate, francked or crammed.] Plin. li. 10. cap. 22, de anseribus & eorum jecore loquens: Nostri sapientiores, qui eos jecoris bonitate novêre, fartilibus in magnam amplitudinem crescit. Vbi fartiles anseres vocat fartos & saginatos.

Fārtum, ti, n. s. Genus libi, à farciendo dictum: quòd multis variis rebus farciretur. [Pol. Nadzienie. Vn. Vágot boltsinalt béles.] Pers. Satyr. 2: Attamen hic extis, & opimo vincere farto Contendit. Veteres enim (ut Cato de Re rust. scribit) struem farris, tritici hordei, fabæ, seminis rapacii, ture ac vino additis, ante messem parabant in porcæ præcidaneæ immolationẽ, Ianoque & Iovi ac Iunoni sacrificabant: quæ diversarum rerum cõgeries fartum appellabatur. ¶ Scribitur etiam fertũ, & Cornutus dici putat à ferendo: quod genus hoc libi diis infertur à pontificibus: quanquam nonnulli (ut inquit idem) vas putant esse quod ornatum certis speciebus & refertum sacris diis infertur. ¶ Est & fartum quo quid farcitur, vel fartum est. [τὸ ἐμφορηθὲν, τὸ σιτευτὸν, τὸ σύμπλεγμα. Angl. Stuffe wherewith any thing is stuffed.] Col. lib. 3: Semper proderit, simulac folia agere cœperit ficus, rubricam amurca diluere, & cum stercore humano ad radicem infundere: ea res efficit uberiorem fructũ & fartum fici speciosiùs & pleniús. ¶ Fartum vestis pro ipso corpore posuit Plautus in Mostel. Non vestem amatores mulieris amant, sed vestis fartum.

Fārtūrā, æ, f.p. dicitur actus modúsve farciendi altilia. [ἐμφόρησις, σίτεμα, σίτευσις. Gal. Engraissement. Ital. Ingrassamento di bestie. German. Füllung / mestung. Belg. Die vollinge/oft mestinge. Hisp. Aquella obra de embutir relleno. Pol. Karmienie ptaszwa. Vng. Tõltés, hizlalás. Ang. A cramming or makinh fatt.] Colum. lib. 9: Sed si fastidiet cibum, totidẽ diebus minuere oportebit quot jam farturæ præcesserunt.

Fārtim, adverbium, penè idem quod acervatim, acaumulatim. [חֳמָרִים חֳמָרִים chomarim chomarim. συμπεφορημένως. Gal. A monceaux. Ital. A muchi. German Hauffechtig/schollechtig. Hisp. A montones. Polon. Hufcem, wgromadze. Vngar. Tõltue, darabonkent. Angl. By heapes.] Apuleius: Parabat fiscum fartim concisum.

Farsenum, Virgulti genus est, inquit Festus.

Fārfŭgĭum, gii, n. s. Herba est nymphæę non absimilis, circà fluvios nascens, populi folio, sed ampliore, χαμαιλύκη. Alio nomine farranum dicitur. Vide Plin. lib. 24. cap. 15.

Fārĭs, vel fare, fatur, fatus. A Fero deductum est: quod inter alia significata significat loqui. [דָּבַר dibér. φάσκειν. Gal. Parler. Ital. Parlare. Germ. Reden. Belg Spreken. Hispan. Hablar. Pol. Pocżecie mowy. Vng. Szollok, szollaloc. Angl. To speak.] Quãquam fari, teste Varrone minus sit quàm loqui. Pueri enim quum primùm vocem edere incipiunt; quæ intelligi potest fari dicuntur. Plin. lib. 11. ca. 51: Qui celeriùs fari cœpêre, tardiùs ingredi incipiunt. Loqui autem nemo dicitur, nisi qui servato quodam verborum ordine perfectè quæ sentit efferre potest. Vnde pueri qui nondum fari didicerunt, infantes dicuntur. Hæc tamen Varronis differentia non observatur. Virgilius lib. 6: Sic fatur lachrymans, classique immittit habenas. ¶ Legitur & in significatione passiva. Suetonius: Prætorum fasti dies sunt quibus jus fatur: id est, dicitur, sicut nefasti, quib. non dicitur, θέμις φθέγγεσθαι. Hujus verbi prima persona deberet esse for, ut inquit Priscianus, quæ tamen non est in usu. ¶ Ejus composita sunt, Effari, Eloqui, Affari; Alloqui, προσεπεῖν. Cicero in Catone: Licet mihi iisdem versibus affari te, ô Attice, quibus affatur Flaminium ille vir. Præfari, antè fari. προλέγειν. Columella in præfatione: Quos ordine suo tunc demum persequar quum præfatus fuero, quæ reor ad universam disciplinam maximè pertinere. Profari idem quod effari. Virgil. 1. Aeneid. Tum breviter Dido vultum demissa profatur.

Fando, gerundium. Plautus Amph. - quæ neque fieri possunt, neque fando unquam accepit quisquam, profers Carnufex. Cicero pro Quintio: Non denique ulla unquam intercessit postulatio, omitto æqua, verùm ante hoc tempus ne fando quidem audita.

Fāns, participium, [דָּבַר dobér מְדֻבָּר medhabbér. φὰς, λέγων. Gal. Parlant,

Parlant, qui dit. Ital. *Parlante.* German. Redend. Hiſpan. *El que habla.* Polon. *Mowiący.* Vngar. *Szóllo, beſzéllő.* Ang. *That ſpeaketh.*] Propertius lib. 3. Elegia 7: Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus.

Fātŭs, participium. [ἐσθλὸν, φάξμακον. Vn. *Szoluán.*] Virg. 2. Aen. -ſic fatus deinde comantem Androgei galeam, clypeique insigne decorum Induitur.

Fāndŭs, fanda, fandum, quanvis ratione originis videatur ſignificare quod fatu dignum eſt: ferè ſemper tamen accipitur pro eo quod juſtum, æquum, rectumque eſt. [ῥητὸς, φατὸς, ῥητός. Gal. *Qu' on doit, ou qu'on peut dire.* Ital. *Coſa degne di che ſe ne parli.* Ger. Das wirdig oder billich iſt darvon man rede. Hiſpan *Coſa de hablar.* Pol. *Sł'uſzni do mowienia.* Vngar. *Beſzélléſre méltó, igaz.* Angl. *Which may or ought to ſpeake, lawfull, meete.*] Quemadmodum è contrario infandum, & nefandum dicimus quod injuſtum eſt, & minimè rectum. Livius: Ita reſperſę fando, nefandoque ſanguine aræ. Cic. 1. de Divin. ex vetuſto Poëta: Neq; me Apollo fatis fandis invitā ciet. Virg. 1. Aenei. At ſperate deos memores fandi, atq; nefandi: hoc eſt, juſti atque injuſti, interprete Servio.

Fārrāgo, Farreatio, Farreum, Farina, Farinaceus, Farinarius, Vide FAR.

Fārtĭlis, Fartim, Fartores, Fartum, Fartura, Vide FARCIO.

Fās, neutrius generis, Nomen eſt defectivum, tres tantùm caſus habens, cosque in ſingulari numero, nominativum videlicet, accuſativum & vocativum. Eſt autem Fas, idem quod jus, quod pium, & fando dignum: & putant referri ad deos, quemadmodum juſtum ad homines. [ῥητὸς, ὁσία. Gal. *Ce qui eſt loiſible, licite & permis.* Ital. *Ciò che è giuſto, lecito & honeſto* German. Göttlich / billich vnd recht. Belg. Recht / geoorloft Hiſpan. *Lo que es licito por religion.* Polon. *Sł'uſznie, prziſtoinie.* Vngar. *Szabad.* Ang *Lawfull, ſtãding with the lawe.*] Virgil. 1. Georg. Fas & jura ſinunt: id eſt, divina & humana jura permittunt. Et paulò pòſt: Quippe ubi fas verſum, atque nefas, tot bella per orbem, Tam multæ ſcelerum facies. ¶ Fas eſt: id eſt, licitum. Plaut. in Aſin. Neque pol te accuſo, neque id me facere fas exiſtimo. Cicer. pro Mil. Clodium nihil delectat quod aut per naturam fas ſit, aut per leges liceat. Tacit. lib. 14: Ex hominum fibris conſulere deos fas habebam. Quintil. lib. 3. cap. 8: In judiciis enim vulgò fas habetur, indulgere aliquid ſtudio ſuo. Hujus contrarium eſt Nefas, quod eſt impium & execrabile. ἀθέμιτον.

Fāſcĭă, æ, f. p. Genus linteoli quo pueri vel aliud quid ligari ſolet. [חתול חדק chathullāh chittūl. ἐπίδεσμος, σπάργανον. Gal. *Vne bande ou autre piece de linge, comme pour emmaillotter les petis enfans, ou vn gorgias ou bauette, ou vn brayer, ou des gueſtres.* Ital. *Faſcia.* Germ. Ein Wiegenband / Windlen. Belg Bandel. Hiſp. *La faxa.* Pol. *Pielucha, ᵴwiaska, binda.* Vn. *Paló.* An. *A bandé lyk vnto that where with litle babes ar bound in thair ſwathling clothes.*] Cic. 2. de Divin. Defert ad conjectorem quidam ſomniaſſe ſe ovum pendere ex faſcia lecti ſui cubicularis. ¶ Et propriè, pro tegumento crurum pedumque faſciæ poni conſueverunt: ideoq; crurules, pedulesque dicuntur. Vlpianus: Faſciæ crurules, pedulesq; veſtis loco ſunt, quia partem corporis veſtiunt. Scribit Plin. lib. 8: Mures portendiſſe exitium Carboni Imperatori, arroſis faſciis quibus in calceatu utebatur. Colum. lib. 7: Rectè genibus applicantur ac faſciis circundantur. ¶ Faſcia pectoralis, qua mulieres mammas tegunt, Martial. li. 14. ¶ Ité faſciæ dicuntur ſectiones quædam orbis, quæ ab Aſtrologis ζῶναι, ſive *plagæ* appellātur. Martian. Orbis terræ in quinq; zonas, ſive melùs faſcias diſcernitur. ¶ Ponitur pro nube, in modum faſciæ cœlum percurrente. Iuven. Satyr. 14: Nil color hic cœli, nil faſcia nigra minatur.

Fāſcĭŏlă, diminut. f. p. Parva faſcia. [ἐπίδεσμιον. Gal. *Bandelette, petit gorgias, drappeau.* Ital. *Picciola faſcia.* German. Ein Bindle. Hiſ. *Pequenna faxa.* Polon. *Związeczka.* Vng. *Pálotska.* Angl. *A litle bande, a garter.*] Cic. de Aruſp reſpon. P. Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus ſoleis, purpureisque faſciolis, à ſtrophio, à pſalterio, à flagitio, à ſtupro eſt factus repentè popularis. Horat. lib. 2. Sermon. Satyr. 3: -ponas inſignia morbi, Faſci olas, cubital, focalia.

Fāſcĭo, as, are, act. p. Eſt faſcia ligare. [חבש חתול hechethīl chabáſch. σπαργανοῦν. Gall. *Bander, emmaillotter, lier de bandes: enueloppper.* Ital. *Faſciare, bendare.* Ger. Binden / eynbinden. Hiſpan. *Faxar ò emboluir al cuerpo la faxa.* Pol. *Obwiam, obwieźuie.* Vngar. *Pépálólom.* Angl. *To knitt or binde with a bande, to ſwadle.*] Spartianus de Antonino Pio: Sed quum eſſet longus & ſenex, incurvatusque, tiliaciis tabulis in pectore poſitis faſciabatur, ut rectiùs incederet. Mart. lib. 12: Nec faſciato naufragus loquax trunco.

Fāſcĭculŭs, Vide FASCIS.

Fāſcĭnum, pen. corr. n. ſ. Quoddam incantationis genus, quo homines ita ligantur, ut liberi non ſint, nec mentis compotes, ſæpeque ad extremam maciem, deveniant. [כשף chaſchāph. βασκανία, γοητεία. Gal. *Sorcellerie, enchanterie, enchantement.* Ital. *Malia, incantamento* German Verzauberung zauberey Bel. Een betooveringe. Hiſ. *Ojo, encantacion, aojadura.* Pol. *Oczarowanie.* Vn. *Igézet, meg kötés.* Ang. *An inchantement, bewitching.*] Horatius pro virili membro poſuit in Epode, Ode 8: Illiterati num minus nervi rigent, Minúsve languet faſcinum?

Fāſcĭno, as, pen. corr. act p. Faſcino noceo, [כשף chiſchſchéph. κατεγοητεύω. Gal. *Enſorceler, enchanter.* Ita. *Amaliare, ſtregare.* Ger. Verzauberen. Bel. Betooveren. Hiſp. *Aojar con mal ojo.* Pol. *Czarute.* Vng. *Meg igézöm.* Ang. *To bewitch, to foreſpeak.*] Virgil. 3. Aegl. Nescio quis teneros oculus mihi faſcinat agnos. Lingua mala faſcinare aliquid, Catullus ad Lesb. Fit autem à verbo Græco βασκαίνω, quod ſignificat invideo, indignor, iraſcor, accuſo. Hujus compoſitum eſt Effaſcino.

Fāſcĭnāns, tis, partic. [מכשף mechaſchſchéph βασκαίνων. Gal. *Enſorceleur, ſorcier.* Ital. *Strigante, amaliante.* German. Verzauberēd. Hiſ. *El que aoja.* Pol. *Oczarowany.* Vng. *Igezö* Ang. *One that bewitcheth or foreſpeaketh.*] Plin. lib. 13. cap. 4: Dente contra faſcinantes religione politum.

Fāſcĭnātĭo, onis, f. t. [כשף chaſchāph. βασκανία, γοητεία. Gall. *Enſorcellement, ſorcelerie.* Ital. *Lo ſtrigare & amalare, amaliamento.* Ger. Verzauberung. Bel. Betooveng e Hiſ. *Aquella obra de aojar con mal ojo, aojadura.* Pol. *Oczarowanie.* Vng. *Igézés, (anagy) igézés.* Ang. *A bewitching, a foreſpeaking.*] Plin. lib. 28. cap. 2: Cur & faſcinationibus adoratione peculiari occurrimus? Idem lib. 19. cap. 4: Hortosque & fores tantùm contra invidentium faſcinationes dicari videmus.

Faſcis, hujus faſcis, m. r. Lignorum aliarumve rerum colligatarum congeries. [חבילה *chabīláh* Gal. *Vn faiſſeau de quelque choſe que ce ſoit, v... agnet, fardeau ...e* Ital. *Faſcio, fardello.* Ger. Ein Burde / ein Holtz oder ander ding. Bel. Een bondel of ſoo pacren. Hiſp. *Hace, emboltorio, ò carga como de lenna.* Pol *Oczepka.* Vn *Kötöt, ny alab.* Ang. *A fagot, a ſhaffe of arrowes.*] Vnde faſcem cocularium vocare poſſumus id quod Pariſienſes vocant *Bourrée.* Nam cocula (ut Feſtus ait) ſunt ligna minuta quibus facilè coquuntur obſonia. Cæſar 8. bell. Gall. Faſces ſtramentorum, ac virgultorum. Sic faſces calamorum, apud Martialem libro 14. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro onere. ἄχθος. Nam faſces lignorum, ſeu aliarum rerum, graves ſunt portantibus. Virgilius in Bucol. -ego hoc te faſce levabo. Idem 3. Georgic. Non ſecus ac patriis acer Romanus in armis Injuſto ſub faſce viam dum carpit. ¶ Vno faſce complecti, legitur apud Plinium in Epiſtol. pro eadem opera & conjunctim agere, non ſeparatim. Id Græci dicunt συλλήβδην: id eſt, comprehenſim. ¶ Erant præterea faſces, apud Romanos magiſtratuum inſignia, quæ illis à lictoribus præferebantur: Conſulibus quidem duodeni, Proconſulibus autem & Prætoribus ſeni. [ῥάβδοι σωδεκάδμοι καὶ ἑξάδμοι καὶ ἐξηλήδμων καὶ πελέκεων. Gal. *Petis trouſſeaux de verges à l'entour des haches d'armes qu'au temps paſſé on portoit deuant les magiſtrats.* Ital. *Inſegne portate anticamente auanti i magiſtrati Romani.* German. Buſchten Ruten vmb ein Axt gebunden / ſo man vorzeiten zu Rom den Burgermeiſteren vorgetragen hat. Hiſpan. *Las inſignias del conſul Romano.* Polon. *Chomka prętow do ſiebie kiori przywiązana ktora v ſrzodku ſą ſiekiera.* Vngar. *Marok vessők.* Ang *Signes or tokens of honours borne in olde tymes before the magiſtrat of Rome.*] Fiebant autem ex betula arbore in eum uſum ex Gallia in Italiam translata. ¶ Figura faſcium erat hujuſmodi: Detractis ex betula arbore virgis, ita includebatur ſecuris, ut acies ferri in ſummitate emineret, reliqua pars circunducto loro tegeretur. Quod eo conſilio à majoribus fuit excogitatum, (ut docet Plutarchus in Problematibus) ut oſtenderent magiſtratuum iram in ſumendo ſupplicio non debere eſſe præcipitem, cosque faſces habere, ſed tamen ligatos: quique ſine juſta cauſa non debeant diſſolvi. Præterea ſi ſubitò in aliquem magiſtratus excanduiſſet, ut ea mora, dum virgæ, aut ſecuris expediretur, furor ille aliqua in parte ſubſideret. Duo autem videbant eſſe facinoroſorum genera, quorum alterum ſperabatur poſſe emēdari, alterum planè erat deploratū. Qui igitur corrigi poterāt, virgis caſtigabātur: malitia verò deplorata ſecuri amputabantur. ¶ Quoniam verò faſces erant magiſtratuum inſignia, factum eſt ut pro ipſis etiam magiſtratibus ponantur Virg. lib. 2 Georg. Non illum populi faſces, nō purpura regum Flexit. Hinc Summittere faſces, eſt autoritatem vimq; imperii, majori atque anguſtiori imperio ſubmittere: ὑφεῖναι τὰς ῥάβδους τῷ κρείττονι τῆς ἀρχῆς. Sic Publicola, teſte Livio lib. 2. ab Vrbe, cum populo Romano acturus, ejus majeſtati faſces ſubmiſit: hoc eſt, lictores, cæteraque magiſtratus inſignia à ſe recedere juſſit, ut veluti privatus populi judiciū ſubiret. Vocato, *inquit*, ad concilium populo, ſummiſſis faſcibus in concionem aſcendit. Ad hunc etiam modum intelligendum eſt illud Plin lib. 7. cap. 30: Cneus Pompeius confecto Mithridatico bello, intraturus Poſſidonii ſapientiæ profeſſione

fessione clari domum, fores percuti de more à lictore vetuit: & fasces lictorios januæ submisit is, cui se Oriens, Occidensque submiserat: hoc est, lictores suos ad januam subsistere jussit, ut veluti privatus familiariter cum Possidonio colloqueretur.

Fāsc͞ĭcŭlŭs, li, m.s.diminutiv. Parvus fascis: [זרד aghuddáh. δεσμη. Gall. *Vn petit faisseau ou fardeau, paquet.* Ital. *Picciolo fascio, fardello.* German. Ein Bürdelein/ Büschelein. Hispan. *Pequenno hace, emboltorio.* Polon. Zgwiązek, *tł'omoczek.* Vngar. Kŏtŏlekeszke, *nyalabotska marok veszszŏtske.* Ang. *A litle fagot, or fardell.*] ut Fasciculus literarum, Cicero ad Quintum Fratrem libro 2. Idem ad Tironem: Quod fasciculus alter ad me jam sine tuis literis perlatus est. ¶ Accipitur & pro olfactoriolo. ὀσφραντήριον. Cicero libro 3. Tusculan. Fasciculum ad nares admovebis, incendes odores, & sertis redimiri jubebis, & rosa.

Fāsc͞ĕātim. [Vn. Kŏtŏlekenként.] Quintil. li. 1. cap. 4: Adjiciebant & assleverationem, ut heu: & attractionem, ut fasceatim: quæ mihi non approbantur.

Fāsĕlŭs, pen. prod. Vide PHASELVS.

Fāsĕŏlŭs, li, m.s. [φασήολος. Gal. *Des faseoles, vne espece de pois.* Ital. *Fagiuolo.* German. Ein gattung Gemüß/ tregt etwas lengere täschlein dann Gretchisch hew. Hispan. *Fasoles legumbre.* Pol. *Boja trawka.* Vngar. Tŏrŏk *bab.* Ang. *A kind of pulse.*] Genus leguminis, siliquam ferens longiorem quàm fœnogræcum, quæ unà cum semine manditur viridis ex oleo & garo. Colum. libro 2. cap. 15: Faseoli modii quatuor obruuntur totidem operis. ¶ Legitur & Faselus, li, per tres syllabas. Virg. 1. Georgic. Si verò viciamque seres, vilemque faselum. Galen. libro de Aliment. facult. faseolos distinguit à faselis: vultque faseolũ plan tam hortensem esse eandem cum smilace, cujus fructus lobi dicuntur, & dolichi Theophrasto: Faselum autem eundem esse cum cicercula, aut certè ejus speciem, quæ etiam hodie *Fasellum* nomen apud vulgus retinet.

Fasti dies, Dicti sunt quibus Prætoribus licebat tria verba fari, ao, dico, addico: [αἱ εὔδικοι, δικάσιμοι ἡμέραι. Gal. *Iours plaidoyables.* Ital. *Giorni da litigare & lauorare.* Germ. Gerichtstag/ an denen man Gericht halten darff. Hispan. *Dias en los quales se puede pleytear.* Polon. Dzien ten ktorego prawo biwa dzerżano, *dni sądowe.* Vng. Mŏ'uelŏ *napi*, két kŏz *nap.* Ang. *Dayes of assise, or pleadible dayes in the which iudges did sitte.*] & Nefasti, quibus non licebat fari. Ovid. libro 1. Fastorum: Ille nefastus erit, per quem tria verba silentur: Fastus erit per quem lege licebit agi. ¶ Fasti etiam libri, omnium dierum totius anni rationem, & numerum continentes. [ἐφημερὶς, ἡμερολόγιον. Gal. *Calendrier, par lequel on pouuoit cognoistre les iours festez & non festez, plaidoyables & non plaidoyables.* Ital. *Calendario da cognoscer i giorni festiui da gli altri, & quando si litiga ò no.* German. Kalender oder Bücher auß welchen man die Feyrtag oder andere gebottene oder verbottene Tag erlernet. Hispan. *Libro de los annales, el calendario para conoscer las fiestas.* Polon. *Iudicie, kalendarz, na ktorim dni robotne, y swiete zapoznaczone.* Vng. Kalendáriom, *iudiczium.* Ang. *An almanack to knawe holy or pleadible dayes.*] Prò eodem etiam legimus Fastus, hujus Fastus, per quartam declinationem. Lucanus libro 10: Nec meus Eudoxi vincetur Fastibus annus. Et ut autor est Priscianus, eadem forma dicitur fastus, vel fasti, qua senatus vel senati, ornatus vel ornati, apparatus vel apparati. Ante tempora Appii Cæci, Romani fastos non habebant, paucique sciebant, posset lege agi, nécne, donec Cn. Flavius Appii scriba, compilatis patroni scriniis, fastos populo publicè legendos proposuit: quod adeò gratum popul. Romano extitit, ut illum primùm Tribunum plebis, deinde etiam Aedilem curulem designarint.

Fāstrdĭo, Fastidium, Vide FASTVS, pro superbia.

Fāstīgĭum, gii, Altitudo, & summitas operis, quæ à latitudine surgere incipiẽs, paulatim tollitur in acumen. [ראש rosch. κολοφών. Gall. *Le coupet ou sommet, le comble ou cime.* Ital. *Fastigio, sommità, acutezza.* German. Ein Spitzgipffel oder Gibel/ ein Forst. Belg. Den Gevel/den Sop. Hispan. *Cumbre ò altura de alguna cosa.* Polon. Wierzchoł'ek, *szpica, koniec.* Vng. Tetŏ. Ang. *The ridge of an house, the toppe or hight of a thing.*] Hinc illam formam in quacunque re, fastigium dixêre, κῶνον. Virgil. libro 1. Aen. & fastigiá suspicit urbis. Cæsar 7. bell. Gall. Mediocri interjecto spatio, pari altitudinis fastigio. Plinius in Paneg. Excessurosque templorum fastigium titulos. ¶ Quandoque est quod vulgus *Statum* vocat: unde apud Livium: Cives ejusdem fastigii: hoc est, ejusdem status, sortis, conditionis, aut dignitatis: ἴσοι τὸν πάξιν. Curtius: Humanum fastigium exceditis: id est, humanæ conditionis modum. μείζονες ἢ κατ' ἀνθρώπους γεγόνατε. Hinc attollere fastigium: id est, augere nomen, existimationemque. ¶ Vsurpavit pro profunditate, sive altitudine. Virgilius libro 2. Georg. Forsitan & scrobibus quæ sint fastigia, quæras. ¶ Per translationem etiam pro cujuslibet rei fine & extrema manu quæ operi imponitur. Cicero libro 3. Offic. Sed quoniam operi inchoato, propè tamen absoluto, tanquam fastigium imponimus. Tracta est metaphora à ratione ædificiorum quibus acuminatum illud tectum quod propriè fastigium vocatur, ultimo loco imponitur. ¶ Fastigia Diomedi Grammat. lib. 2. sunt accentus, qui capitibus literarum apponuntur. Accentus, *inquit*, quidam fastigia vocaverunt, quòd capitibus literarum apponerentur.

Fāstīgĭo, gias, act. p. Acumino, & quasi in fastigium erigo. [ὀξυῶ. Gal. *Faire en pointe, aiguiser par le haut.* Ital. *Aguzzare, tirare in punta.* Germ. Spitzen/ in die höhe wie ein Gibel auffrichten. Belg. Spitzen/ scherp maken Hisp. *Enhestar ò encumbrar ò empinar.* Pol. *Szpiczasto wistawiam.* Vng. *Meg tetŏzŏm, meg hegezŏm.* An. *To make a thing sharpe towardes the toppe.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Frumenta hyeme in herba sunt, verno tempore fastigiantur in stipulam, quæ sunt hyberni temporis. Sic dicimus fastigiatũ in metam: quod summa sui parte acutiùs quàm ima, metæ habet similitudinem: & fastigiatum in mucronẽ, quod summa sui parte cuspidata mucronem refert. Liv. 7. bell. Maced. Ipse collis est in modum metæ in acutum cacumen fundo satis lato fastigiatus.

Fāstīgo, as, Sil. lib. 5: -mediamque per alvum Sensim fastigans, compressa cacumina nectit. [Vngar. *Meg tetŏzŏm, hetezŏm.*]

Fāstīgātĭo, verbale. f. t. [ἀκροφύσις. Gal. *Aiguisement & amenuisement en pointe.* Ital. *Sommità, ag guzzamento.* Ger. Spitz. His. *Aquella obra de encumbrar ò empinar, encumbramiento.* Pol. *Zaspic owanie.* Vn. *Meg tetŏzés, meg hetczés.* An. *A making sharpe in the toppe.*] Plin. lib. 17. cap. 14: Calami exacutio medullam ne nudet: tenui tamen fistula detegar, ut fastigatio lævi descendat cuneo, tribus non amplior digitis.

Fāstōsŭs, Vide sequentia.

Fastŭs, hujus fastus, m. q. Superbia, & elatio quædam cum jactantia verborum. [גאוה gaaváh גאות geúth זדון zadhón. τύφος. Gal. *Arrogance, hautaineté, orgueil.* Ital. *L'arroganza, l'orgoglio, la propria presuntione.* Ger. Pracht/ Stoltzheit/ Hochmut. His. *Fasto, soberuia, altiuez.* Pol. *Pýcha, nadetosc.* Vn. *Keuelség, fŏl fuualkodás.* An. *Pryde, loftinesse, hawtinesse.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Hæc maximè indicant fastus. Idem lib. 9. cap. 35: Superbo simul ac procaci fastu, ut regina meretrix.

Fāstōsŭs, a, um, Qui magno fastu alterum contemnit. [זד zedh. ὑπερήφανος, ὑπέρφρων, τύφος. Gal. *Arrogant, desdaigneux, hautain.* Ital. *Arrogante, altiero, sdegnoso.* Germ. Prachtig/ stoltz/ hochtragend. Hispan. *Soberuio ò altiuo.* Polon. *Pißnÿ, nadetÿ.* Vngar. *Kevély, nagy akaro.* An. *Hawtie, that prowdly disdaynet other.*] Martialis lib. 10: Ad nocturna jaces fastosæ limina mœchæ. ¶ Fastosus Maximus, τύφος μάξιμος: In eum dicebatur qui sibi plus satis arrogasset in sapientia. Sumptum à moribus Maximi cujuspiam arrogantis, & sibi immodicè placentis. Diogen in Collect.

Fāstĭdĭo, dis, pen. prod. act. q. divi, ditum, à fastu fit. Nã propriè fastidio, est cũ fastu quodam cõtemno, fastidio afficior, fastidiũ ad aliquã rem habeo, καταφρόνεω, cũ accusativo. [נתע kats ונא maás לעג gabal. λοιδορέω, παροξύνω, διαχειρίζω. Gal. *Reietter auec desdain, ne tenir conte, mespriser, dedaigner.* Ital. *Hauer in fastidio, fastidire* Germ. Ein vnwillen haben/ verachten. Belg. Versmaden. Hisp. *Enhastiar, hazer hastio.* Pol. *Gardze, brzydzieste.* Vn. *Meg vtálom.* Ang. *To contemne with disdaine, to lothe.*] Virgilius 2. Aeglog. Invenies alium, si te hic fastidit Alexis. Dicitur etiam de stomacho, quum cibum aliquem respuit: construiturque sæpissimè cum accusativo, interdum etiam cum genitivo. Horatius in Ser. Num esuriens fastidis omnia, præter pavonem, rhombumque? Plautus in Aulul. Abiit, neque me certiorem fecit, fastidit mei. Lucilius libro 7: Difficiles sumus, fastidimus bonorum.

Fāstīdītŭs, penult. prod. Fastidio habitus. [בזה nibhál. καταφρόνητος καταφρονητής. Gal. *Mesprisé, contemné.* Ital. *Fastidito.* Germ. Verachtet/ ab dem man hat ein vnwillen getragen. Hisp. *Enhastiado, ò menosprecíado* Pol. Wzgardzony. Vng. *Meg vtálzacot.* An. *Hated, lothed, disdained.*] Lucan. -pars magna Senatus Fastidita jacet. Plinius in Præfat. Res arduà vetustis novitatem dare, novis autoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastiditis gratiam, dubiis fidem. Verba fastidita repellere, Ovidius 4. de Ponto. Domus fastidita, Idem 2. de Remed. am.

Fāstīdĭum, dii, n. s. Contemptus, tædium. [לעג gohál. καταφρόνησις. Gall. *Desprisement, mespris, contemnement, degoustement.* Ital. *Fastidio, tedio, strezzamento.* German. Maßleidigkeit/ verdruß/ verachtung. Belg. Versaetheit/ versmadinge. Hispan. *Hastio ò aborrecimiento de alguna cosa.* Polon. Wzgarda, *brzkosc.* Vng. *Meg vtálás, el vnás.* Ang. *Disdaine, lothsomnesse.*] Cicero 12. Philip. Si essent arrogantes, non possem ferre fastidium. Quintilianus libro 9. capite 3: Quotidiani, & semper eodem modo formati sermonis fastidium levat. ¶ Fastidium meum, quo ego alios fastidio: fastidium mei, quo ab aliis fastidior. Quintilian. Ceu mulier omnibus exposita mortalibus, va-

bus, vanitatem fastidio mei, despectuque captavit. Ad hunc etiam modum, Fastidium stomachi dicimus, quum nos ciborum nausea capit & satietas. Plin. libro 7. capite 6: Fastidium in cibis, redundatio stomachi, indicia sunt hominis inchoari.

Fāstīdĭōsŭs, m. s. Qui omnia fastidit, ambitiosus, superbus. [Ἀηδὴς, ὑπερήφανος. Gal. *Qui est tout desgousté, difficile, & desdaigneux.* Ital *Fastidioso.* German. Maßleidig/verdrußig/verachtig Hispan. *Cosa que ha ò da hastio.* Polon. *Brzidliwy, pyszny.* Vngar. *Keuély, tixteség, kévánó.* Angl. *Disdaineful.*] Cicero de Claris Orat. Propterea quòd Antonius, qui maximè expetebatur, facilis in causis recipiendis erat, fastidiosior Crassus, sed tamen recipiebat.

Fāstīdĭōsē, adverbium, Ambitiosé. [בזדון *bezadhón.* ὑπερηφανῶς, ἀνοήτως. Gal. *Arrogamment, par desdain, desdaigneusement* Ital. *Arrogantemente, con sdegno, fieramente.* German. Verachtlich/stoltzlich/verdrußlich. Hispan. *Hastiosamente*, y *con hastio.* Polon. *Hardzie.* Vngar. *Kevélyen.* Angl. *Prowdely, disdainefully.*] Cicero 1. de Orat. Quàm diligenter quàm sæpè fastidiosè judicamus? Idem 2. de Orat. Nolo enim, dicere de tàm suavi homine fastidiosius.

Fastidrlĭtĕr, quoque veteres dixerũt pro fastidiosé. [Pol. *Pysznie.* Vng. *Kevélyen.*] Varro: Cras credo, hodie nihil. Quibus instabilis animus ardens, mirabiliter non habere fastidiliter inconstanti pectore.

Fatalis, Paranageton, apud Dioscor. lib. 4. cap. 102.

Fātālĭs, Vide FATVM.

Fătĕŏr, teris, fassus, d. p. Confiteor, verũ esse concedo. [הודה *hòdhah.* ἀνομολογοῦμαι, σύμφημι, ὁμολογῶ. Gal. *Confesser, accorder, consentir ou dire de quelqu' vn.* Ital. *Confessare, affermare.* German. Bekennen/verjähen. Belg. Beyden. Hispan. *Confessar, por su voluntad.* Pol. Wyznawam. Vng. *Meg vallom.* Angl. *To confesse, to acknawledge.*] Terentius in And. Ego me amare hanc fateor: si id peccare est, fateor id quoque. Martialis libro 5: Ingenium, studiumque tibi moresque genusque sunt Equitis, fateor, cętera plebis habes. Virg. 4. Aeneid. Anna (fatebor enim) miseri post fata Sichæi, *&c.* Donatus item: Fateri non testis est, sed rei. Terentius in Eunuch. Vidistin' fratrem Chæream? P. Nõ potest sine malo fateri, video. Cic. 3. Tusc. Vt victum se quando esse fateatur. ¶ Hujus composita sunt, Confiteor, Diffiteor, Infiteor, Profiteor: vide suis locis.

Fāssŭs, participium. [מודה *modhéh.* ὁμολογικὼς, ὁμολογήσας, ὁμολογησάμενος. Gal. *Qui a confessé.* Ital *Chi a confessato.* German. Bekennet. Hisp. *El que a confessado.* Pol. Wyznany. Vng. *Vallo, az ki valamit meg vall.* Ang. *That hath confessed.*] Ovid. 13. Metam. Da vèniam fasso, Ovidius 1. de Ponto, eleg. 8.

Faticanus, Faticinus, Fatidicus, Fatifer, Fatiloquus, Vide FATVM.

Fătīgo, gas, pen prod. Lasso, sive ad lassitudinẽ perduco: quasi fatim ago. [הלאה *hitriach* הלאה *heleách.* κοπανοῦ, κοπιῶ. Gall. *Lasser, travailler, matter.* Ital. *Faticare.* Germ. Bemühen/mũd machen. Belg. Muede maten. Hisp *Acossar, cansar ò fatigar à otro.* Pol. *Męczę, pracey mdl'im cżinie, mdl'usc przinosze.* Vng. *Fárasztom.* Ang. *To weary or tire.*] Est autem fatim adverbium ejusdem significationis cum suo composito affatim: hoc est, valde seu vehementer. Virgil. 5. Aeneid. Veloces jaculo cervos, cursuque fatigat. Liv. 8. ab Vrbe: Qui aliquandiu pugnatroci quum & semetipsi fatigassent, & hastas aut præfregissent, aut hebetassent. ¶ Aliquando percutio. Virgil. 9. Aeneid. -versaque juvencùm Terga fatigamus hasta. ¶ Aliquando perturbo, commoveo. σοχλέω, ἐλαύνω. Virgilius 1. Aeneid. Quæ mare nunc, terrasque metu, cœlumque fatigat. ¶ Aliquando excito. Virgil. -sociosque fatigat: Præcipites vigilate viri. ¶ Aliquando cohibeo. ἔργω. Cic. lib. 3. Offic. Qui non verbis sunt & disputatione philosophorum, sed vinculis & carcere fatigandi. ¶ Hujus compositum est Defatigo, valde fatigo. Terent. in Adelph. Vtinam quidem (quod cum salute ejus fiat) ita se defatigarit velim, ut triduò hoc perpetuò prorsus è lecto nequeat surgere.

Fătīgātŭs, participium. [נלאה *neleél.* κοπανουηθὲις, σοχληθὲις, κοπωθέντως. Gal. *Lassé, travaillé.* Ital. *Stancato, travagliato.* Germ. Mũd gemacht. Hispan. *Acossado, cansado.* Polon. *Vpracowany.* Vngar. *El fárat, faraszatot.* Ang. *Wearied, tyred.*] Horat. lib. 3. Car. Ode 4: Fatigatum corpore dicimus, animo verò fessum. Servius.

Fătīgātĭo, f. t. [תלאה *teladh.* κόπος, κόμος, σόχλησις. Gal. *Lassetté, travail.* Ital. *Stanchezza, travaglio.* Germ. Mũde/mũdmachung. Hispan. *Aquella obra de cansar à otro, cansamiento.* Pol. *Vpracowanie.* Vng. *Fárradás.* Ang. *Wearinesse.*] Colum. lib. 4. capite 18: Quinetiam ipsa hortorum descriptio, quantò est minoribus modulis consita fatigationem veluti minuit, *&c.* Quintilianus libro 1. capite 12: Minùs afficit sensus fatigatio quàm cogitatio.

Fătim, adverbium est antiquum, idem significans quod abundè, copiosé. [ברוב *berob.* ἀφθόνως. Gal. *Abondamment, copieusement.* Ital. *Abondevolmente, copiosamente.* Ger. Gnugsamtlich/vberflussiglich. Hisp. *Abundantemente, copiosamente* Pol. *Hoinie, obficie.* Vngar. *Do bw'nen.* Ang. *Abundantly.*] A quo affatim compositum ejusdem significationis, & verba, fatisco, & fatigo: quæ vide suo loco.

Fătīsco, is, ere, Est abundanter aperior, quasi fatim hisco, [נתרה *niphtách.* χάινεν. Gal. *Baailler, s'ouurir.* Ital. *Aprirsi grandemente.* German. Hefftig auffstecken/auffspalten. Hisp *Henderse ò abrirse mucho.* Polon. *L'upamsie, przez skalbi sie swiece.* Vngar. *Meg nyilatkokozom, meg hasadok.* Angl. *To gape, to chincke.*] Virgilius 1. Aeneid. Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt. Fatim enim abundanter veteres dixerunt: unde & affatim: hiscere autem aperiri. ¶ Fatiscor à fateor deduci notavit Aulus Gellius libro 17. capite 2, ex Q. Claudii Annalium libro 1. Fatiscere etiam sæpè accipitur pro deficere. λείπομαι, ἀπαγορεύω, κοπιῶμαι, ἀπολείπομαι. Columell. libro 2. capite 14: Sed omni solo quod prædictorum leguminum segetibus fatiscit, una præsens medicina est, ut stercore adjuves, & absumptas vires hoc velut pabulo refoveas. Virg. 1. Georg. -neu pulvere victa fatiscat. Tacit. lib. 14: Ipse exercitusque ejus per inopiam & labores fatiscebant, carne pecudum propulsare famem adacti.

Fātŏr, taris, Multùm loquor. [πολυλογέω. Gall. *Parler beaucoup.* Ital. *Parlar molto.* German. Viel reden. Hisp. *Hablar mucho.* Polon. *Wielie mowie.* Vngar. *Sokat szollok.* Angl. *To speak muche.*] Est enim frequentativum à verbo fari. Festus: Fatatur: id est, multa fantur.

Fătŭĭtas, Vide Fatuus.

Fatum, ti, n. s. A participio fatus (teste Prisciano) deducitur, quòd fatum nihil aliud sit quàm dictum & jussum divinum. [εἱμαρμένη, τὸ πεπρωμένον. Gal. *Destinee, ordonnance divine, à laquelle on ne peut contreuenir.* Ital. *Fato, destino, ordine diuino, infallibile* German. Ein schickung oder ordnung Gottes/verhengknus Gottes Hisp *Hado que es la voluntad de Dios.* Pol. *Boskie przeznaczenie bez zadne ktore odmienione bic niemoze.* Vng. *Isten el vegezése, rendelés.* Angl. *Destenie godds pro. idence, a perpetual order of things following one vpon another.*] Cicer. lib. 1. de Divinat. Fieri igitur omnia à fato, ratio cogit fateri. Fatum autem id appello, quod Græci εἱμαρμένην. id est, ordinem, seriemque causarum, cum causæ causa nexa, rem ex se gignit. Ea est ex omni æternitate fluens veritas sempiterna. Quod quum ita sit, nihil est factum quod non futurum fuerit: eodemque modo nihil est futurũ, cujus non causas id ipsum efficientes natura contineat. Ex quo intelligitur, ut fatum sit non id quod superstitiosè, sed id quod physicè causa æterna rerum appellatur, cur & ea quæ præterierunt facta sint: & quæ instant, fiant: & quæ sequuntur, futura sint. Chrysippus, referente Gellio, definit fatum esse sempiternam quandam, & indeclinabilem rerum seriem. Senec. in Quæst. natu. Quid intelligis fatum? Existimo necessitatem rerum omnium, actionumq; quas nulla vis rumpat. ¶ Apud poëtas fatum quandoque capitur pro natura, ut docet Aulus Gellius libro 13. cap. 1. exponens hunc locum Ciceronis ex prima Philip. Multa autem impendere videntur præter naturam etiam præterque fatum. Virgil. 4. Aeneid. Num quia nec fato merita nec morte peribat. ¶ Quandoque pro oraculo, quod dii fantur. λόγιον. Virgil. lib. 5. Aeneidos: Oblitus fatorum, Italásne capesseret oras. ¶ Quandoque pro morte: quippe quum nihil tàm necessarium impendet homini quàm mors: unde fato concedit, qui moritur: pro quo etiam fungi fato dicimus. Plinius in Paneg. In principe enim qui electo successore fato concessit, una eademq; certissima divinitatis fides est, bonus successor. Quæ hujus verbi significatio inde sine dubio dicitur, quòd crederent veteres, quo tẽporis puncto quis nasceretur eo ipso fataliter constitui de morte atque interitu ipsius: quod indicat versiculus Manlii: Nascentes Morimur: finisq; ab origine pendet. Et illud Senecæ: Primus dies dedit extremum.

Fatālĭs, le, om. t. Quicquid nobis ex fato accidit, sive bonũ sit, sive malũ. [πεπρωμένον, ἐπικτιλοσμένον, σωσιμοιρμένον. Gal. *Fatal, fee', qui doit venir par neceßité ou ordonnance de Dieu.* Ital. *Fatale, che viene per ordine diuino.* Germ. Von Gott angeordnet oder vorhengt. Hispan. *Cosa hadada ò que no puede nofer.* Polon. *Od boga naznaczoni.* Vng. *Isteni, el rendelés és el vegezésből valo.* Ang. *Fatall, that perteineth, to destenie.*] Cicer. 2. de Divinat. Si enim provideri nihil potest futurum esse eorum quæ casu fiunt, quia esse certa non possunt, divinatio nulla est. Sin autem idcirco possunt provideri, quia certa sunt & fatalia, rursus divinatio nulla. Fatale remedium. Valerius lib. 1: Eò legatis missis, unicam fatalis remedii spem Imperaturam se credidit. ¶ Accipitur nonnunquam fatalis pro eo quod fatum: hoc est, mortem affert. Inde fatalem ensem dicimus, & fatale cicutæ poculum.

Fātālĭtĕr, adverbium, Necessariò. [πεπρωμένως, εἱμαρμένως, κατ' ἀνάγκην.

μοῖραν. Gal. *Par deſtinee, par ordonnance diuine.* Ital. *Per fato, per ordinatione diuina.* Ger. Durch die ordnung oder verhengnuß Gottes. Hiſp. *Por y con hado y voluntad de Dios.* Pol. *Zboskiego narzadzenia.* Vng. *Iſteni rendelésből.* Angl. *By deſtenie.*] Cic. 2. de Divinat. Et omnia quæ fiunt, quæque futura ſunt, ex omni æternitate definita dicis eſſe fataliter.

Fātĭcĭnŭs, penultima cor. Qui fata canit: id eſt, futura prædicit. [χρησμολόγος. Gall. *Qui chante & qui dit les deſtinees & fortunes qui aduiendront.* Ital. *Che predice le coſe future.* Germ. Ein Weiſſager zukünfftiger dingen. Hiſ *El que cantalos hados.* Pol. *Wieszczek.* Vng. *Iövendőlő, idvendő mondo.* An. *That fore sheweth deſtencis.*] Ovidius libro 9. Metam. Hæc ubi faticano venturi præſcia dixit Ore Themis, &c.

Fātĭcĭnŭs, ni, ejuſdem ſignificationis. Ovid. 5. Metam. -ſic dicere vates Faticinasque ferunt ſortes.

Fātĭdĭcŭs, ci, pen. corr. m. ſ. Qui nobis fata: id eſt, decreta deorum exponit. [οἴτης, μόιρης, λόγος, χρησμολόγος. Gal. *Deuin, qui predit les deſtinées.* Ital. *Che dice la ventura.* Germ Ein Warſager/ eröffner der ordnung Gottes. Hiſpan. *El que dice los hados de lo venidero.* Pol. *Boskich taiemnic wiekl'adacz.* Vngar. *Iſteni renddéſnek, vegezéſnek magyaráxoia.* Ang. *A foreſhewer of thinges to come.*] Vnde fatidici libri, qui continent fata populorum, quales erant Romæ Sibyllini libri, qui & ab hiſtoricis fatales appellantur. ¶ Fatidici vates, & fatidica Manto nominatur, quoniam erat fatiloqua: hoc eſt, futurorum præſcia, & vaticinatrix. Virg. 8. Aen. Quam memorant nymphæ priſcum Carmentis honorem: Vatis fatidicæ, cecinit quæ prima futuros Aeneadas magnos. Plin. in Epiſt Præſens numen, atq; etiam fatidicum indicant ſortes.

Fātĭfĕr, a, um, pen. corr. idem quod mortiferum, quaſi fatũ: hoc eſt, mortem afferens. [μόρσιμος. Gal. *Qui apporte la deſtinée.* Ital *Che apporta la morte.* German. Tödtlich/ das den todt bringt. Hiſ. *Coſa que acarrea la muerté.* Pol. *Szmierc przinoszacy.* Vng. *Halálos.* Ang. *Deadly, that cauſeth death.*] Virg. 8. Aen. -interq; manus & brachia verſat Terribilem criſtis galeam, flammasque vomentem, Fatiferumque enſem.

Fātĭlŏquŭs, a, um. pen. corr. adjectivum: idem quod fatidicus. [χρησμολόγος. Gal. *Deuin, qui predit les deſtinées & auentures.* Ital. *Che dice le coſe che hanno à venire.* German. Warſager/ der da anzeigt was vber einen kommen ſoll. Hiſpan. *El que habla lo venidero, ò hados.* Pol. *Wieszczek, tenktori mi przyſzłe rzeczy opowieda.* Vn. Idvez Ilo. Ang. *A foreſhewer of thinges to come.*] Livius 3. ab Vrbe: Venerabilior divinitate credita Carmentæ matris, quam fatiloquam ante Sibyllæ in Italiam adventum miratæ hæ gentes ſarrant.

Fătŭus, adjectivum, Inſipidus, & propriè de cibis dicitur, qui quum non ſapiunt, fatui dicuntur. [טפל *pethi* סכל *ſachal.* ἄνοος. Gal. *Fade, ſot en parolles & faits, niais.* Ital. *Senza ſapore, ſciapito, ſciocco* Ger. Vngeſchmackt ein ſpeiß hinder welcher kein krafft iſt. Hiſ. *Loco, ſoſo, ò en fat* Polon. *Niemaczny.* Vng. *Izetlen, bolond.* Ang. *That is vnſauerie.*] Martialis in Diſtichis: -ut ſapiant fatuæ fabrorum prandia betæ, O quàm ſæpè petet vina piperque coquus. ¶ Quoties autem ad homines transfertur, ſignificat ſtultum, amentem & ſtolidum. [αὐάντος, δύσνους, μῶρος. Ger. Ein Thor/ narr/ dürpel. Bel. *Een Gott.* Pol. *Bl'azen, bal'rmunt.* Ang. *Foolishe, vnwiſe.*] Ter. in Evn. Fatuus eſt, inſulſus, tardus. Vbi Donatus fatuus, inepta loquens: à fando fatuus dicitur. Inde Fauni Fatui, & Nymphæ Fatuæ dictæ ſunt. Et iterum Fatui ſunt qui verbis & dictis ſtulti ſunt: Inſulſi verò corde & animo. Fatuus à Fando, inquit Varro, qui fatur, quòd puer primò fatur: hoc eſt, qui inepta loquitur. Cicero 2. de Orat. Hoc præceptum eſt, magisque monitoris non fatui, quàm eruditi magiſtri.

Fatuarii, Sunt qui inſpirati futura ariolantur, ut Iuſtinus ſcribit: A Fatua uxore Fauni, quæ furore correpta futura prædicebat.

Fătŭĭtās, tatis, f. t. Inſipientia, ſtultitia, ineptia, ſtoliditas. [טתיות *pethajúth* סכלות *ſichluth.* ἀνοήτια, μωρία. Gal. *Sottiſe, niaiſeté, ſottie.* Ital. *SciocheZZa.* Ger. Torheit/ Narrheit. Bel. *Gottheyt.* Hiſp. *Locura, ò deſabimiento.* Pol. *Gl'upiſtwo, nierozum.* Vng. *Izetlenség, bolondſág.* Ang. *Foolishneſſe, follie.*] Cic. ad Attic. lib. 11: Ego hujus miſerrima fatuitate conflictor. Idem 2. de Inventione: Nõ hanc imprudentiam, aut neceſſitudinem, ſed inertiam, negligentiam, fatuitatem nominari oportere.

Fătŭŏr, aris, Ineptio, nugor. [טתה *patdh* סכל *ſachdl.* ἠθλέω, ψυχρολογῶ. Gal. *Faire le ſot, folaſtrer.* Ital. *Dir ſciocheZZe.* German. Den narren treiben/ mit narrenwerck vmbgehen. Hiſpan. *Enloquecerſe.* Polon. *Bl'aznieie.* Vngar. *Balyokaskodua hazudok.* Ang. *To playe the foole or idiote.*] Seneca de Morte Claudii: Audi me & deſine fatuari. ¶ Nonnunquam idem eſt quod divino furore corripi, quemadmodum fanatici ſolent. Iuſtinus lib. 43: Fauno fuit uxor nomine Fatua quæ aſſiduè divino ſpiritu impleta, velut per furorem futura præmonebat: unde adhuc qui inſpirari ſolent, fatuari dicuntur.

Făvĕo, es, favi, fautum, n. ſ. Alicui benè cupio. [רצה *ratſáh.* εὐδοκέω, συναίρομαι, σπεύδω. Gall. *Fauoriſer, ſupporter, porter fauour.* Ital. *Fauorire, portare.* German. Gönnen/ gunſtig ſeyn. Hiſp. *Fauorecer.* Polon. *Zrzec l'aske, wes'tem.* Vngar. *Iot kéuánok, iot akarok.* Angl. *To fauour, to beare good will.*] Terenr. in Evnuch. Benè ædepol narras: nam illi faveo virgini. ¶ Favere, etiam tacere eſt, ut docet Donatus. Terent. in And. Favete, adeſte æquo animo. Favere faucibus antiqui dixerũt pro ſilere. Cic. 2. de Divin. Qui quidem ſilentio noctis (ut ait Ennius) favent faucibus: rurſus cantu plauſuque premunt alas. Loquitur de gallis. ¶ Favere linguis. Cic. 1. de Divin. Idcirco omnibus rebus agendis, quod bonum, fauſtum, felix, fortunatumque eſſet, præfabantur, rebusque divinis, quæ publicè fierent, ut favarent linguis imperabatur, inq; feriis imperandis ut litibus & jurgiis ſe abſtinerent. Ovid. 15. Metam. -animis linguisque favere. Tibullus: Vos itidem & linguis quiſque favete ſuis. Ad eundem modum dixit Virg. 5. Aeneid. Ore favete omnes. Vbi Servius: Favet ore quis per taciturnitatem. ¶ Ventis faventibus navigare. Ovid. 15. Metam. Venti cœlo pelagoque faventes, Ovidius Epiſt. 2.

Făvētŭr, impersonaliter. [Angl. *Men fauour.*] Cui contrarium eſt invidetur. Cicer. 2. de Orat. Invidetur enim commodis hominum ipſorum: ſtudiis autem eorum cæteris commodandi favetur. Idem libro 2. Offic. Quod eo firmiore animo facient, quia non modò non invidetur illi ætati, verùmetiam favetur.

Făvŏr, oris, m. t. volũtas, ſtudium. [רצון *ratſón* חן *chen.* εὐδοκία. Gal. *Faueur, ſupport.* Ital. *Fauore.* German. Gunſt. Hiſpan. *Fauor, alabanca.* Polon. *L'aska, zyczliwoſc.* Vngar. *Iókedv, kedv.* Ang. *Fauour, goodwill.*] Vox Ciceronis tempore nova, id quod ex Sextiana intelligitur. Ei, inquit, qui pendet à rebus leviſſimis, qui rumore, & (ut ipſi loquuntur) favore populi tenetur & ducitur, plauſum immortalitatem, ſibilum mortem videri neceſſe eſt. Vide Quintil. libro 8. cap. 3, ſed tamen ab ipſo Cicerone & optimis quibusque & poëtis & oratoribus recepta. Ovid. in Ibin: Sit quoque (quod rarum eſt) ſolito defecta favore Fortunæ facies invidioſa tuæ. Plin. li. 14. cap. 4: Majorque etiam favore hominum fama. Cic. pro Roſc. Comœdo: Quam expectationem, quod ſtudium, quem favorem ſecum in ſcenam attulit Panurgus?

Făvōrābĭlĭs, om. t. Dicitur, qui gratioſus, ac favoris plenus eſt apud omnes. [רצוי *ratſúi.* δημοτικός. Gall. *Fauorable, fauoriſé, fauori.* Ital. *Fauoreuole, gratioſo.* Ger. Gunſtreich/ angenem Bel. Aengenam. Hiſ. *Fauorable ò digno de fauor.* Pol. *Wdzeczny, miel'y.* Vn. *Kedues.* Ang. *In great fauour.*] Suet. in Calig. Si vulgò favorabilis, ut plurimi tradant, quoties aliquò adveniret, vel ſicubi deſcenderet, præ turba occurrentium proſequentiúmve nonnun quam eum diſcrimen vitæ adiiſſe. Quint. lib. 11. cap. 1: Aliter enim pro alio ſæpè dicendum eſt, ut quiſque honeſtus, invidioſus, favorabilis erit. ¶ Dicitur etiam favorabilis activè pro eo qui favet. Liv. 2. bel. Pun. Iàm ad Conſulatus ſpem quum attolleret animos, haud parùm callidè aurum favorabilis populi ex Dictatoria invidia petit.

Făvōrābĭlĭtĕr, adverbium, Plauſibiliter. [εὐαρέστως, φιλικῶς. Gall. *Fauorablement.* Ital. *Fauorabilmente.* German Gunſtigklich/ mit gunſt. Hiſpan. *Fauorablemente.* Polon. *Wdzecznie, ochotnie.* Vngar. *Keduesen.* Angl. *Fauorablye, freindly.*] Quintilian. libro 4, de egreſſione: Pleriſque moris eſt, prolato rerum ordine protinus utique in aliquem lætum atque plauſibilem locum, quàm maximè poſſint favorabiliter excurrere.

Faŭtŏr, oris, m. t. Studioſus, qui alteri benè cupit. [רצה *rotſéh.* ἀκροατής. Gal. *Fauteur, qui porte faueur.* Ital. *Fautore.* Germ. Ein Gönner. Hiſpan. *El que fauoreſce.* Polon. *Mnie zyczliwy, moy pomocznik łobrodzei.* Vn. *Io akaro.* An. *A fauourer, a ſupporter.*] Cicer. pro Plan. Multi ſunt cupidi tui, mihi fautores laudis tuæ. Idem libro 1. Epiſt. Cujus ego ab adoleſcentia adjutor atque fautor extiti.

Făvĭtōrem, Antiqui dicebant pro fautore, [ἀκροαστής. Pol. *Doborrodzei.* Vn. *Io akaro.*] quod & Nonius annotavit citans locum Lucilii ex lib. 29, Favitorem me tibi, amicum, amatorem putes.

Faŭtrīx, f. t. amica. [רצה *rotſdh.* ἀκροάστρια, ἀκροατική, ὑπηρέτις. Gal. *Celle qui ſupporte & fauoriſe.* Ital. *Donna che fauoriſce, & intrattiene.* Ger. Ein Gönnerin Hiſp. *La que fauorece.* Pol. *Moia zyczliwa przyiacziol'ka, dobrodzeika.* Vn. *Szerető, io akaro.* An. *She that fauoureth or mantemeth.*] Terent. in Evnu. -nihil eſt Thaide tua dignus, Quod ametur, ita noſtræ eſt omnis fautrix familiæ. Fautrix ſuorum regio, Cicero pro Planc. Idem 1. de Finib. Amicitiæ non modò fautrices fideliſſimæ, ſed etiam effectrices ſunt voluptatum tàm amicis quàm ſibi.

Făvīllă, læ, f. p. Propriè eſt ſcintilla igne deſtituta: cujuſmodi flammæ impetu ſolẽt egeri: quanquam etiã indifferenter pro quovis cinere accipitur. [טיח *piach.* αἰθάλη, μαγειλη. Gal. *Cendre chaude,*

chaudé, bráſier eſteint. Ital. *Favilla, cenere calda ſenza fuoco.* German. Ein gneiſt/ aſchen in deren die gneiſt getrochen ſind. Belg. Een geneiſter. Hiſpan. *La morcella de centella muerta.* Polon. Iskierka wpopielu gakrita. Vngar. *Hama meg alut ſzikra.* Angl. *The whyte aſhes remaining vpon the quicke coles.*] Plin. lib. 36. cap. 25: Dein ſpiſsè calcatis carbonibus inducitur ſabulo, calce ac favilla miſtis. Idem lib. 18. cap. 35: Quum contectus ignis à ſe favillã diſcutit. Scintilla verò propriè eſt quæ è ſilice quum is cæditur, exilire ſolet. *σπινθήρ.* Virg. lib. 1. Aeneid. Ac primùm ſilicis ſcintillam excudit Achates.

Fāvīlāceŭs, a, um. [*πεφρώδης, αἰθαλώδης.* Gal. *Cendreux, de cendre.* Ital. *De cenere, cenereſo.* Ger. Aſchechtig Hiſp. *Coſa de morcella de centella muerta.* Polon. *Popielisty.* Vng. *Hammas, (vagy) hamuas.* Ang. *Of aſhe.*] Solin. cap. 48: Nam fuliginem extrinſecus favillaceam ambitio tantùm extimæ cutis cohibet, quæ vel levi tactu preſſa, fumum exhalat.

Fāvīſsæ, Cellæ quædam & ciſternæ in area Capitolina, ubi reponi ſolebant ſigna, & theſauri, & alia quædam religioſa donariis conſecrata: autor Gell. lib. 2. cap. 10. *θησαυροί.* Dictæ faviſſæ quòd in eis non rude æs, argentumque, ſed flata ſignataq; pecunia conderetur. Vnde & à priſcis Latinis *flaviſſas* dictas fuiſſe comperitur, quas Græci *theſauros* appellant. Vide FLAVISSAE in FLO.

Fāvōnĭāna, Pyra rubra, à Favonio inſitore dicta, quorũ meminit Plin. lib. 15. cap. 15.

Fāvŏrābĭlĭs, Vide FAVEO.

Fauſtĭanum vinum, dicebatur quod in mediis collibus Falerni agri gignebatur. Nã quod in ſummis jugis naſcebatur, Gauranum vocabant: quod in mediis collibus, Fauſtianum: quodque in ima radice gignebatur, Falernum appellabant. Autor Plin. lib. 14. cap. 6.

Fāuſtŭs, a, um, à favore, Proſper, felix, fortunatus. [*משרי aſchré. εὐτυχής.* Gall. *Heureux.* Ital. *Fausto, proſpero, felice.* German. Glückſeltig oder glückhafftig. Bel Gheſtickelijg. Hiſ. *Dichoſo ò de buena auentura.* Polon. *Szczęśliwy, fortunny.* Vng. *Bodog, iószerentsés.* Ang. *Happie or luckie.*] Terentius in Andr. O fauſtum & felicem hunc diem. Cicero 1. Tuſcul. Eodem tamen ſimus animo, ut horribilem illum diem aliis, nobis fauſtum putemus. O nox illa fauſta huic urbi. Idem pro Flacc. Fauſtum omen. Livius 7. ab Vrbe. Hujus contrarium eſt infauſtum & horribile.

Fauſtē, adverbium, Fortunatè, fœliciter. [*αἰσίως, εὐτυχῶς.* Gal. *Heureuſement.* Ital. *Felicemente.* German. Glückſeligklich/ glücklich. Hiſp. *Di choſa y bien auenturadamente.* Polon. *Szczęśliwie.* Vng. *Szerentsésſen, bodogul.* Ang. *Happelie, luckelie.*] Cicero pro Mureen. Idem ego ſum precatus, ut his quoq; hominibus quibus hic conſulatus me rogante datus eſſet, ea res fauſtè, feliciter, proſpereque eveniret. Huic contrarium eſt Infauſté.

Fauſtĭtās, tatis, f. t. Fœlicitas. [*אשרי aſchér. εὐτυχία.* Gall. *Bonne auenture, bonne fortune, bon heur.* Ital. *Felicità.* German. Glückſeligkeit. Bel. Gheluckicheit. Hiſ. *Aquella dicha ò bien auenturanca.* Polon. *Szczęście.* Vngar. *Bodogságtio ſzerentsé.* Ang. *Good happe and loocke.*] Horat. 4. Carm. Ode 5: Nutrit rura Ceres, almaque Fauſtitas.

Fāvŭs, Apum domus & cellulę: à fovendo, quòd in his ſoboſem foveant. [*צוף tſuph* בטת *nopheth. κηρίον.* Gal. *Vn bornal ou rayon de miel, vn couſtau de cire ayant des trous, dans leſquels les mouches font le miel.* Ita. *Cera piena di mele, fauo di mele.* German. Ein Waben der Ymben/ein Honig roß. Belg Een Honigraet. Hiſ. *Panal de la miel.* Pol. *Plaſtr miodu.* Vng. *Lép méz.* Angl. *A home combe.*] Plin. lib. 11. cap. 5: Primùm itaque favos conſtruunt, cerã fingunt. Virg. 4 Georg. Prima favis ponunt fundamina, deinde tenaces Suſpendunt ceras. Cicer. 1. Offic. Apum examina non fingendorum favorum cauſa congregantur: ſed quum congregabilia natura ſint, fingunt favos. Hujus diminutivum eſt Favulus. Plaut. Meus dulciculus favulus.

Faux, cis, vel potiùs in plurali numero Fauces, f. t. (Nam ſingularis numerus rarò eſt in uſu,) Superior pars gulæ mento propinqua, ſed interior ubi os anguſtatur. [חך *chech. λάρυγξ.* Gal. *La gorge.* Ita *Parte ſuperiore della gola.* German. Schlund/rachen. Belg Slo ck oft gorget. Hiſ. *La garganta, tragadero del animal.* Pol. *Paſzczeka.* Vngar. *Torok.* Ang. *The chawes or iawes.*] Plin. lib. 11: Summum gulæ fauces vocantur: poſtremum, ſtomachus. Cic. 1. Tuſc. Has tamen imagines loqui volunt: quod fieri nec ſine lingua, nec ſine palato, nec ſine faucium laterúmve &. pulmonum vi & figura poteſt. ¶ Fauces per translationem dicuntur ſtricti ingreſſus vallium, ſeu alterius loci: ut, Fauces Orci. Virg. 6. Aen. Veſtibulum ante ipſum, primisq; in Faucibus Orci. Florus de bello Liguſtico: De ſub Alpibus: hoc eſt, de ſub ipſis Italiæ faucibus. ¶ Hinc deducuntur, Suffoco, Præfoco, & Obfoco, diphthongo au, in o longum mutata, de quib. ſuis locis. ¶ Bolus è faucibus eripi dicitur quoties commoditas aliqua quæ jam propemodum tenebatur, præter expectationem ſubitò præripitur. Terent. in Heaut. ¶ Statuam faucibus colas, *αὐδριάντα γαργαλίζειν.* De re majorem in modũ abſurda, quæque fieri nullo modo poſſit. Veluti ſiquis hominẽ præpotentẽ & invictum fruſtra conetur opprimere: nec enim liqueſcit ſtatua.

Fāx, cis, f. t. Fuſtis inciſus, & cera vel oleo inunctus, ad lumen faciendum tæda. [לפיד *lappidh. δᾷς.* Gal. *Vn flambeau, vne torche ou vn fallot* Ital. *Face, torchio.* Ger. Ein Facel/Tortſchẽ Bel. Een tortſe of tortyoſe. Hiſp. *La hacha de cera ò tea encendida.* Pol. *Swieca lana, fakla, pochednia.* Vng. *Faklya, fáklyátnek.* Angl. *A torche, a fier brande.*] Fitque præcipuè ex arundinibus aridis, & picet generis arboribus: cujuſmodi ſunt teda, & latix. Varro de vita pop. Rom. lib. 2: Quum à nova nupta ignis in face afferretur, de foco ejus ſumptus, fax ex pinu ablata eſſet, ut eam puer ingenuus afferret. ¶ Per translationem accipitur pro incitatore, & autore alicujus facinoris. Plinius in Epiſt. Rufo ſucceſſit Theophanes, unus ex legatis, princeps, fax accuſationis, & origo: id eſt, autor & incitamentum, ſive (ut Nonius inquit) ſubſcitabulum. Cicero pro domo ſua: Nonne Senatui providendum fuit, ne in hanc tantam materiam ſeditionis iſta funeſta fax ſeditionis adhæreſceret? ¶ Addere faces alicui, eſt eum incitare, incendere, inflammare ad aliquid agendum. Tacitus libro 17: Flagrantibus jam militum animis veluti faces addiderat Mævius, *&c.* ¶ Primam facem veteres, noctis principium vocitabant, quòd tum primùm uti face incipiamus. Gellius: Sed quum jam prima fax noctis, & denſiores eſſe tenebræ cœpiſſent, diſceſſimus. ¶ Facem in nuptiis præferre ſolebant, ſive ad obſervandam antiquam conſuetudinem, quòd non niſi noctu duci novas nuptas a ſponſis mos erat: ſive in honorem Cereris, quæ facem in quærenda Proſerpina geſtaverat: ſive ut nova nupta ignem, & aquam, quæ duo ſunt in vita maximè neceſſaria, cum viro communicare videretur. Etenim aqua quoque aſpergi ſolebat, ut caſta puraque ad ſponſum duceretur.

Făcŭlă, pen. corr. f. p. diminutivum, Parva fax: hoc eſt, tæda ex arboribus pinei generis, ſæpiùs diſſecta, ut faciliùs ardeat: quanquam & ex cera, & ex pice fieri poſſit. [*δᾳδίον, λαμπάδιον.* Gal. *Petit flambeau, petite torche.* Ital. *Facella.* Germ Ein kleine Facket. Hiſ. *La raja.* Pol. *Mal'a fakla, pochodenka.* Vng. *Fa-lyatska.* Angl. *A litle fier brand.*] Propert. lib. 2. Eleg. 20: Quorum alii faculas, alii retinere ſagittas, *&c.*

Făcŭlārĭus, m. ſ. dicuntur qui faculas geſtant. [*δᾳδοῦχοι.* Gal. *Porteur de torches.* Ital. *Quelli che portano la facelle.* Ger Fackelentrager/ oder Tortſchentrager Hiſpan. *Los que lleuan antorchas.*]

F ante E

F E. In notis antiquorum, Fundaverunt, vel fortem, vel familię, vel filios ejus, F E A. fœmina. F E B. Februarius. F. E. D. factum eſſe dicetur. F. E D factum edicto. F E M. fœmina. F E R. fecerunt. F. F. flando ferendo, vel fidem vel fecit, vel filius familiâs, vel filius familię, vel fortunæ felici, vel fabræ factum. F. F. F. ferro, flamma, fame, vel fortior, fortuna, fato, vel Flavii filius. F F I. vel F. F. fratris filius. F. H. filius hæres.

Febrĭs, hujus febris, f. t à feritate morbi, vel (ſicuti Servius docet) à fervore: Eſt (ut medici docent) intemperies calida totius corporis. [קדחת *kaddáchath πυρετός.* Gal. *Fieure.* Ital. *Febre.* Ger. Das Feber oder Kaltweh. Belg Die Cortſe. Hiſpan. *Fiebre, calentura.* Pol *Zimnica, febra.* Vngar *Hideglelés.* Ang. *An aque or fiuer.*] Cicero ad Tironem: Is etſi mihi nuntiavit te planè febri carere, & bellè habere, *&c.* Celſ. lib. 2. cap. 8: Febris aſſidua, quæ & cibi tempora eripit, & ſiti affligit. Plin. libro 23. cap. 8: Febres frigidas leviores facit agaricum potũ in calida aqua. Idem lib. 7. cap. 51: Antipater Sidonius poëta, omnibus annis uno die tantùm natali corripiebatur febre, & ea conſumptus eſt, ſatis longa ſenecta. Febres periodicæ, quæ ſtati temporis periodo accedunt & recedunt, cujuſmodi ſunt quotidianæ, tertianæ, & quartanæ. Plin. lib. 20. cap. 3: Semina ejus ſi fuerint pari numero adalligata febribus, ſanare dicuntur, quas Græci *periodicas* vocant. ¶ Sunt & alia febrium genera, quæ quoniam ad noſtrum inſtitutum nihil conducunt, rei medicæ ſtudioſis ex lib. Galeni, quo ex profeſſo febrium differentias tractat, petenda relinquimus.

Febrĭcŭlă, læ. f. p. diminutivum, Parva febris, [*πυρετὸς.* Gal] Petite fieure. Italice, *Febricella.* Germanicè, Ein klein Fieber Hiſp. *Perquenna fiebre.* Polonicè, *Zimnicżka.* Vng *Hidegetske, hideglélétske.* Ang. *A litle fiuer.*] Plancus Cic. Qui ex labore in febriculam incidit aſſiduam, & ſatis moleſtam. Celſus libro 3. cap. 22: Ex phthiſi febricula levis fit: quę etiam cùm quievit, tamen & repetit.

Febrĭcŭlōsŭs, Febri ſubjectus, qui febrem ſæpè habet. [*πυρετώδης.* Gal. *Fieureux, qui a grande fieure.* Ital. *Che a molta febre, febricitante.* Ger. Voll Feber oder Kaltweh. Hiſ. *Calentura ſ., que tiene mucha fiebre.* Pol. *Zimnice maiacy.* Vng. *Hideg séléſes.* Ang. *Subiect to the feuer.*] Gellius: Non morbus hic febriculoſus, aut nimium gravis

Febrīlĭs, le, penult. prod. Quaſi ad febrem pertinens. [*πυρετικός.* Gall.

Gall. *De fieure.* Ital. *Di febre.* Ger. Das des Febers iſt. Hiſp. *De fiebre.* Pol. *Zimnicżny.* Vn. *Az mi hideg leleſre nézz.* An. *Of the feuer.*] Apuleius: Ardore æſtuans febrili.

Febrĭ'o, is, ivi, itum, n. q. Febrem patior. [πυρέττω. Gal. *Auoir la fieure.* Ital. *Hauer la febre.* Ger. Das Feber oder Kaltweh haben. Hiſpan. *Tener fiebre.* Pol. *Febremam.* Vng. *Az hideg lél.* An. *To haue the feuer.*] Macer: Hæc nondum tremulo potãda dabis febrienti. Celſus lib. 6. cap. 11: Potiones, ſi febriat puer, aquæ: ſi ſine febre eſt, vini diluti. Colum. lib. 6. cap. ult. Mulæ febrienti cruda braſſica datur.

Febrĭcĭ'to, as, pen. corr. n. p. Febre laboro. [πυρέττω. Gal. *Eſtre en fieure, auoir la fieure.* Ital. *Hauer febre.* Ger. Das Kaltweh haben. Belg. Die Coortſe hebben. Hiſp. *Tener fiebre.* Pol. *Febra mniet l'ucze.* Vn. *Az hideg lél.* An. *To be ſick of the feuer oragne.*] Col. lib. 7: Febricitanti bovi convenit abſtinere cibo uno die. Celſ. li. 2. cap. 7: Febricitavit aliquis, aut inhorruit.

Febrĭfŭga, Matricacia, & centuria minor. Dioſc. lib. 2. cap. 8, & Coniza apud eundem lib. 3. cap. 23. & 35.

Februo, as, Luſtro, purgo, à ferveo: hoc enim adolendo & flãmis ferventibus fieri ſolebat. [סהר *tihár* נקה *nikkáh.* καθαίρω, ἁγνίζω. Gal. *Purger par ſacrifices.* Ita. *Luſtrare, purgare.* Germ. Reinigen. Hiſp. *Purgar, dimpiar.* Polon. Cżyſcżę. Vngar. *Szentelleſſel meg tiſztitom.* Ang. *To purge by ſacrifice.*] Vel à Sabinorum lingua, qui februum, purgamentum dicunt. Varro de vita popul. Rom. In eorum enim ſacris liba quum ſint facta, incerni ſolent farris ſemine, ac dicere ſe ea februare: Id eſt, pura facere. ¶ Hinc Februarius menſis dictus eſt, quòd tùm: id eſt, extremo anni menſe, populus februaretur: id eſt, purgaretur. Per duodecim enim dies continuos Februarii celebrabantur februa: hisque diebus pro impetranda mortuorum manibus quiete, omnis populus piaculis, ſacrificiisque circa ſepulchra accenſis facibus cereisq; intentus erat. [אדר *adhár.* φεβρυάριος. Gal. *Le mois de feurier.* Ital. *Febraro menſe.* Germ. Reinigen/ ſeubereen. Hiſpan. *El mes de febrero.* Pol. *Luty.* Vngar. *Bőyt elő ho.* Ang. *The moneth februare.*] Et Iuno Februata, ſive Februalis, quòd ei hoc menſe ſacra fiebant: ejusque feriæ erant Lupercalia.

Februă, orum, n. ſ. Dicebantur quæcunque purgamenti cauſa in quibuſcunque ſacrificiis adhibebantur. καθάρσια. Plin. Vulgata priſcis temporibus opinio obtinuit, Februa eſſe omnia quibus malefactorum conſcientiæ purgarentur, delerenturque peccata, aut manes defunctorum placidi redderẽtur. Ovid. 2. Faſtor. Februa Romani dixêre piamina patres: Nunc quoq; dant verbo plurima ſigna fidem. Et paulò poſt: Denique quodcunque eſt quo corpora noſtra piantur, Hoc apud intonſos nomen habebat avos.

Februŭs, Dictus eſt Pluto, vel Dis pater, inferorum Deus, quòd ei menſe Februario ſacrificaretur, ἅιδης. Vide Macrob. lib. 1. Saturnalium.

Fĕcĭ'ales, m. t. Dicti à faciendo, (ut author eſt Feſtus) quòd belli pacisque faciendæ penes eos jus erat. [φητιαλεῖς. German. Herolden. Polon. *Poſſel'ktori woine albo pokoi opowieda.*] Neque enim licebat bellum inferre niſi hi & juſta cauſa ſuſceptum declaraviſſent, & priùs indixiſſent. Varro, & priuſquam indiceretur bellum iis à quibus injurias factas ſciebant, feciales legatos res repetitum mittebant quatuor, quos Oratores vocabant. Cic. 7. Verr. Habemus hominem in fecialium manib. educatum: unum præter cæteros, in publicis religionibus fœderum ſanctum ac diligentem.

Fĕcĭā'lĭs, & hoc feciale, adjectivum. Quod ad feciales pertinet. Cic. 1. Offic. Belli quidem æquitas ſanctiſſimè feciali populo Romano jure perſcripta eſt.

Fel, fellis, n. t. [מרורה *merordh.* χολή. Gal. *Fiel.* Ital. *Fele.* Germ. Die Gall. Hiſ. *Hiel.* Pol. *Zol'ć.* Vng. *Epe.* Ang. *The gall.*] Humor eſt flavus in corpore, in ima hepatis parte, in veſicula quadam contentus, quam ciſtulam fellis appellant. χολάδοχον. Humor autem ipſe à medicis *flava bilis* appellatur. Bilis autem atra eſt quam Græci *melancholiam* vocant, inſaniam generans. Plaut. in Amph. Delirat uxor, atra bili percita eſt. Sed de bili ſuo loco dictum. ¶ Aliquando fel, quòd ſit amariſſimus humor, pro animi amaritudine ponitur. Plaut. in Trucul. In melle ſunt linguæ ſitæ veſtræ, atq; orationes: Corda in felle ſunt ſita, atque acerbo aceto. Linguis dicta dulcia datis, corde amarè facitis amantes ſi quid non danunt. ¶ Fel terræ, genus herbæ (quæ & centaurion, teſte Plin. lib. 25. cap. 6,) propter amaritudinem ſummam appellatur.

Fellĕŭs, a, um. [χολώδης. Gal. *De fiel.* Ital. *Di felle.* Germ. Gallechtig/von der Gall. Hiſp. *De hiel.* Polon. *Zol'ciaſty.* Vn. *Epes.* An. *Of gall.*] Plin. libro 26. cap. 12: Sudores enim felleos movent. ἱδρῶτες, χολώδεις.

Fēlĭs, hujus felis, maſcul. gen. t. Animal quadrupes, quod domi alimus ad murium venatum, Vulgò *Catus* dicitur ab inſigni aſtutia. [αἴλουρος. γαλῆ. Gal. *Vn chat.* Ital. *Gatto.* Germ. Ein Katz. Bel. Een catte. Hiſ. *Gatto.* Pol. *Kotka.* Vng. *Matska.* Ang. *A cat.*] Veteres enim catos dicebant eos qui cauti & aſtuti erant: unde etiam Catones primò volunt appellatos. Quod etiamnum apud Germanos in uſu eſt: ſic enim de aſtuto homine verba facientes, dicunt: Er iſt ein liſtige Katz. Plinius libro 10. cap. 73: Feles quo ſilentio, quàm levibus veſtigiis, quàm multo ſpeculatu in muſculos exiliunt: excrementa ſua obruunt terra, intelligẽtes odorem illum, indicem ſui eſſe. Varr. lib. 3: Omnes parietes tectorio lævigantur, ne felis aliáve beſtia introire ad nocendum poſſit. Seneca libro 20. Epiſt. Quid eſt quare tàm pavonem, quàm anſerem gallina non fugiat? at tantò minorem eis, nec notum ſibi accipitrem? quare felem pulli timeant, canem non timeant? De animalis hujus natura ſic ſcribit Aelian. libro 7. capite 40: Quemadmodum ex felibus mas eſt libidinoſiſſimus, ſic amantiſſima catulorum fœmina: quæ veneream idcirco maris conſuetudinem refugit, quòd is calidiſſimum, ignisque ſimile ſemen emittat, genitale ut fœminæ adurat: Ejuſce rei mas non ignarus, communes catulos interimit. Hæc autem novorum catulorum deſiderio permota, ejus libidini morem gerit. Quòd autem ab omni tetro odore feles abhorreant, eò excrementa ſua, foſſa prius facta, in terra occultant. Hæc ille. ¶ Sunt & feles feræ, domeſticis aliquantò majores, pelle nigris maculis variegata, ex quibus domeſticum noſtrum animal videtur propagatum. ¶ Feli crocoton, χαλῇ κροκωτὸν, ſubaudiendum das, aut addis. Dici ſolitum quoties honos additur indignis, & quos haudquaquam decet: aut quum datur quippiam iis, qui munere non norunt uti. Veluti ſiquis à muſis alieniſſimo belliſſimum donaret librum. Crocoton veſtis genus eſt rotundæ ac fimbriatæ, qua divites utebantur Matronæ. ¶ Minervæ felem, ἀθλωῇ τὸν αἴλουρον, ſubaudiendum comparas. Quum multò inferiora cum præſtantioribus comparantur, quòd levicula quadam in re conveniant. Quid enimi habet Minerva dea cum fele, præter glaucoma oculorum? Refertur à Zenodoto & Suida.

Fēlix, icis, penult. genitivi product. om. t. Proſper, beatus, fortunatus. [אשרי *aſchré.* εὐδαίμων, εὐτυχὴς, μακάριος. Gal. *Heureux.* Ital. *Felice, fortunato.* German. Gelig/ glückſelig. Belg. Gaſtich/ gelucktich. Hiſpan. *Bienauenturado.* Polon. *Szczesliwi, bl'ogoſ'awiony.* Vng. *Bodog.* Ang. *Happie, bliſſed, luckie.*] Virgilius 3. Aeneid. Vivite felices, quibus eſt fortuna peracta Iam ſua. ¶ Interdum propitium ſignificat, qui ſcilicet àlios felices reddit. Virgilius 1. Aeneid. Sis felix, noſtrumque leves quæcunq; laborem. Vbi Servius: Felix, propitia. Felix enim dicitur & qui habet felicitatem, & qui facit eſſe felicem. Vnde & deos felices vel infelices dicimus ex rebus quas præſtant. Idem in Daphnide: Sis bonus ô, felixque tuis. ¶ Aliquando idem eſt quod utilis, ſive commodus. σύμφορος. Martialis: Illa manus quondam ſtudiorum fida meorum, Et felix domino, notaque Cæſaribus. ¶ Aliquando pinguis, fœcundus, ferax, fertilis, ὄγκος, ὄφορος. Virg. 2. Georg. Exiit ad cœlum ramis felicibus arbos. Martialis libro 13: Hos Amiternus ager felicibus educat hortis. ¶ Hujus contrarium eſt Infelix, infortunatus, δυστυχής. Cic. 4. Philip. Si quis Reipublicæ ſit infelix, is felix eſſe non poteſt. ¶ Accipitur pro adverſario. Virg. 7. Aeneid. Aſt ego magna Iovis cõjunx nil linquere inauſum Quę potui infelix. Vbi Servius: Infelix: id eſt, adverſa Trojanis. ¶ Aliquando pro ſterili & infœcundo. Virg. Infelix lolium & ſteriles dominantur avenæ.

Fēlĭcĭ'tās, atis, f. t. Proſperitas, beatitudo. [אשר *óſcher.* εὐδαιμονία. Gal. *Bon heur, proſperité.* Ital. *Felicità, proſperità.* Ger. Glückſeligkeit/ wolſtandt. Belg. Voer ſpoet/ welvaert. Hiſp. *Bienauenturanca, felicidad.* Pol. Szczeſcie. Vn. *Bodogság.* An. *Happineſſe, proſperitie.*] Cicero pro Fonteio: Videor hoc leviter vobis pro mea autoritate præcipere poſſe, ut ex eo genere homines, quorũ induſtria, virtus, felicitas cognita in re militari ſit, diligenter vobis retinendos exiſtimetis. ¶ Felicitas terræ, fœcunditas, fertilitas, apud Plin. in Epiſt. εὐφορία. ¶ Erat & Dea apud Romanos hoc nomine, cui ad impetrandum proſperos rerũ inſtitutarum ſucceſſus ſacra fiebant. Auguſt. 4. de Civit. Quid felicitas? Dea eſt, ædem accepit, aram meruit, ſacra ei congrua inſtituta ſunt. Hujus contrarium eſt Infelicitas. ¶ A Deo felicitas, Θεοῦ ἡ δοῦναι ἐστι δυτυχεῖν βροτούς: id eſt, felicitas datur Deûm homini munere. Vt res noſtræ benè cedant, id in nobis ſitum non eſt, ſed à ſuperiûm arbitrio pendet. Hominum eſt conatus, Dei eſt eventus. ¶ Felicitas multos habet amicos, εὐτυχία πολύφιλος. Finitimum eſt illi, τὸν δυστυχούντων πάντες ἀεὶ συγγενεῖς: id eſt, felicib. cognatus eſt vel quilibet. Notior eſt ſententia quàm ut requirat interpretem.

Fēlĭcĭ'tĕr, adverbium, Proſperè, beatè, fortunatè. [εὐδαιμόνως, εὐτυχῶς. Gall. *Heureuſement.* Ital. *Feliceмente.* Ger. Glücklingen oder glückſeltig. Belgicè, Gelucktelyck. Hiſpan. *Bien auenturada y fertilmente.* Polon. Szczesliwie. Vngaricè. *Bodogul.* Ang. *Proſperouſlie, happelue, with good lucke.*] Cicero 3. de Finibus: Neceſſariò ſequitur omnes ſapientes ſemper feliciter, abſolutè, fortunatè

fortunatè vivere, nulla re impediri, nulla re prohiberi, nulla egere. Plautus Mercat. Feliciter is sapit, qui alieno periculo sapit. Virg. 1. Georg. H. cfegetes, illic veniunt felicius uvæ.

Fēlīcĭto, as, pen. corr. Felicem ac beatū facio. [אשר *ischscher.* εὐδαιμονίζω. Gall. *Rendre heureux, faire heureux.* Ital. *Felicitare, far felice.* Germ. Glückſelig machen. Hiſp. *Hazer bienaventurado.* Polon. *Szczęśliwim czinie.* Vngar. *Meg bodogitom.* Ang. *To mak happie.*] Huic opponitur Infelicito: hoc eſt, bonis omnibus ſpolio, infelicem reddo, de quo ſuo loco.

Felles virginalis, à Plauto dicitur virginum raptor, à fellis rapacitate. Sic felles pullaria, raptor eſt puerorum & corruptor. Nam veteres pueros etiam pullos vocabant. Auſon. in Marcum pullariam: Quid Marcus? felles nuper pullaria dictus.

Fellĭco, as, Lac exugo. [יבק *janák.* θηλάζω. Gallic. *Tetter.* Ital. *Tettare, poppare.* Germ. Außſaugen/oder außmelcken. Hiſp. *Mamar leche.* Pol. *Doie wißiwam.* Vng. *Szopok.* Ang. *To ſucke milk out of a dugge.*] Solinus in Collectan. Nequaquam mater pullo præbet ubera fellicanda. Fortaſſis legendū vellicanda. Apud Nonium eſt fellare pro exugere. Varro: Tum eum ad quem veniunt in hoſpitium lac humanum fellaſſe.

Fellicopes, homines mali & nullius uſus.

Fĕmĕn, minis, n. t. Sumitur in eadem ſignificatione qua femur. [ירך *jarech.* μηρός. Gall. *Le dedans de la cuiſſe.* Ital. *La parte dentro della coſcia che ſi tocca con l'altra.* Ger. Das inner theu der dicke an Schencken oben bey der Scham. Hiſpan. *El muſlo por la parte de dentro.* Polon. *Ledźwice.* Vngar. *Agyék.* Ang. *The inner parte of the thigh.*] Propriè tamen femina, teſte Valla libro 4. ſunt interiores partes: femora, exteriores: femina, poſteriores: femora anteriores. Plinius libro 11, ſic de apibus ſcribit: Prioribus pedibus femina onerant propter matura ſcabra. Et lib. 28: Femina, *inquit*, atteri aduriquè equitatu, notum eſt. Femina enim interiora equitando atteruntur, non exteriora. Lucretius libro 4: ideo faſtigia poſſe Surarum ac feminum pedibus fundata plicari. ¶ Hinc Apuleius finxit vocabulum, Interfemineum, pro pudendis mulieribus, veluti poſitis inter femina. Columella lib. 7: Vtile quoque & ſub femina manum ſubjicere, ne ad hujuſmodi tactum poſtmodum paveſcant. ¶ Exiſtimat Servius femen in nominativo non reperiri. Priſcianus docet eſſe in raro uſu. ¶ Femina etiam inferiores partes ſignificant: nam à flexu dicta videntur. Vbi igitur junctura cum flexu pedis eſt, femina dicūtur. Plautus in Aſin. Sed tamen tu nempe eos aſinos prædicas, vetulos, claudos, quibus obtritæ ad femina erant ungulæ. Col. lib. 6: Femina ſecari, & interdum inuri ſolent.

Fĕmĭnālĭă, Tegumenta feminum, & ſubligacula. [περιζώματα. Gall. *Le dedans de la cuiſſe.* Ital. *La brache.* Ger. Badehr/ Schurtzchuch/ mit welchen die Weyber jhr ſcham bedecken. Hiſp. *Las bragas.* Pol. *Fartuch.* Vng. *Gatya, berbe, alſo ing, (anagy) ing kebél.* Ang. *Breeches or ouer ſtockes.*]

Fĕmŭr, oris, quod & Femor dicitur ſecundum Phocam à ferendo, quòd his præcipuè partibus ſuſtineatur animal, atque feratur. [ירך *jaréch.* μηρός. Gallic. *La cuiſſe, ou le dehors de la cuiſſe* Ital *Il di fuor de la coſcia.* German. Die außwendige dicke des Schenckels/von oben herab biß auff die Knie. Belg. Een dye. Hiſp. *El muſlo por la parte de fuera.* Pol. Had. Vng. *Agyek czom.* Ang. *The out warde part of the ligh, the hamme.*] Vide latiùs in dictione FEMEN. Plautus in Mil. Ecce autem advortit, nixus læva, in femore habet manum: Dextera digitis rationem computat, feriens femur dexterum. Livius 4. bell. Pun. Scipionis femur tragula confixum.

Fĕmōrālĭă, n. t. femorum tegmina, ſubligaculum. [מכנסים *michneſaïm.* περιζώματα. Gall. *Des brayes, haut de chauſſes.* Ital. *Brache.* German. Ein Brüch/ Ridertleid. Hiſp. *Las bragas, caraguelles, muſlos de calças.* Pol. *Spodnice, famuraly.* Vng. *Nadrág, berbe, gatya.* Ang. *Slopes or ouer ſtockes, breeches.*] Suetonius de Auguſto: Quare quaſſato corpore neque frigora, neque æſtus facilè tolerabat: hyeme quaternis cum pingui tota tunicis, & ſubucula, & thorace laneo, & femoralibus, & tibialibus muniebatur. Legitur & feminalibus.

Fĕnēſtră, ſtræ, f. p. Locus apertus ad lumen accipiendum. [חלון *challon.* διὰ τὸ φαίνειν. lucere. θυρίς. Gall. *Feneſtre.* Ital. *Feneſtra.* German. Ein Fenſter/ Tagloch. Hiſpan. *La fineſtra à ventana.* Pol. Okno. Vng. *Ablak.* Ang. *A window.*] Ovidius: Quà lumen thalamis, parva feneſtra dabat. ¶ Interdum ponitur pro aditu, & via, & occaſione. Terent. in Heaut. Hui quantam feneſtram ad nequitiam patefeceris.

Fĕnēſtrīnŭlă, Parva feneſtra. [Polon. Okienko. Vngar. *Ablakotska.*] Hieronym. Sit autem una vel plures feneſtrinulæ, juxta diſpoſitionem Epiſcopi. Et per detractionem mediæ ſyllabæ, feneſtra, quod eſt oſtium parvum in ſacrario, ut ait Macrobius.

Fĕnĕſtĕllă, & Feneſtricula diminutiva ſunt à feneſtra. [θυρίδιον. Gall. *Petite feneſtre.* Ital. *Feneſtretta.* German. Ein Fenſterlein. Hiſpan. *Pequenna fineſtra.* Polon. Okienecżko. Vng. *Ablakotska.* Ang. *A litle window.*] Columella lib. 1. cap. 1: Granaria modicis feneſtellis Aquilonibus inſpirentur.

Fĕnĕſtro, as. [θυρίδω θυρίδας ποιέω. Gall. *Faire feneſtres & ouurir quelque choſe.* Ital. *Aprire qualche coſa fur una feneſtra.* German. Ein Fenſter machen/ein Tagloch machen. Hiſp. *Abrir alcuna coſa, hazer fineſtras.* Pol. Oknoczinie. Vn. *Ablakoznyitok, ſinálok* Ang. *To mak windowes.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Media oculorum cornea feneſtravit pupilla.

Fĕnēſtrātŭs, ta, tum, Feneſtris ornatus abundans, perforatus. [πολύθυρος, θυροδωτός. Gal. *Percé, & feneſtré.* Ital. *Aperto, fatto à feneſtre.* German Durch fenſteret / oder das Fenſter hat. Hiſpan. *Coſa con ventanas y fineſtras.* Pol. *Ten ktori pel'ni okien ieſt.* Vng. *Ablakos, ablakkal bő ü.* kődő. Ang. *That hath windowes, bored through.*] Plautus: Nulla eſt feneſtrātior domus.

Fĕnēſtrārĭus, penult. prod. adjectivum. [θυρίδος, ὁ τῆς θυρίδος. Gall. *De feneſtre.* Ital. *Coſa de feneſtra.* German. Das zu den Fenſteren gehört/oder von Fenſteren den Namen hat. Hiſp. *Coſa de finieſtra.* Pol. Okienny. Vng. *Ablak ſzabáſu.* Ang. *Of windowes.*] Vt, porta feneſtralis, Ovid. 6 Faſtor.

Feniculum, li, n. ſ. Condimentis idonea & uſitata herba, nota celebris. Iuvamenta ejus lege apud Dioſcoridem, libro 5. capite 179.

Feniculum equinum, ſylveſtre erraticum, Dioſcoridi, Hippomaratrum lib. 1. cap. 80.

Fĕrābĭtes, pen. prod. dicitur agreſtis. [Vng. Mezei.] Siſenna apud Nonium: Partim ferabite, partim ſauro ac pinu abundant.

Fĕræ, arum, A` ferendo dictæ ſunt, quòd cum impetu, & ſine ratione ferantur: aut quòd naturali utantur libertate, & pro deſiderio ferantur. [חיה *chajáh.* θῆρες. Gallic. *Beſtes ſauuages.* Ital. *Fiere, beſtie ſalvatiche.* Germ. Wilde Thier. Hiſp. *Las beſtias bravas y fieras* Polon. Dźikie zwierzęta. Vn. *Vadak.* Ang. *Wylde beaſtes.*] Propriè autem feræ dicuntur quæ ferocitatem habent ut leones, pardi, lupi, quæ ubi manſuefactæ ſunt, cicures appellantur. Ovidius in Epiſtol. Ariad. Mitiùs inveni quàm te genus omne ferarum. Idem 2. Metamorph. Vaſtarumque videt trepidus ſimulachra ferarum. Quintil. lib. 1. cap. 10 Non feras modò, ſed ſaxa etiam, ſylvasque duxiſſe memoriæ proditum. ¶ Interdū feræ ſignificatio latiùs extenditur, ut omnia ferè bruta terreſtria complectantur. Cic. 1. Offic. Expertes rationis & orationis feræ. ¶ De fera comediſti, ἀγρίου βεβρωκας. Dicebatur olim oſcitanti. Nam vulgò creditum, carnem ferinam comeſam crebras oſcitationes excitare. Venuſtius erit, ſi commodè transferatur ad ſupinos, oſcitabundos, & negligentes.

Fĕrīnŭs, a, um, penult. prod. Feralis, quod eſt ferarum. [θήρειος, θηριώδης. Gall. *De beſte ſauuage, comme beſte ſauuage.* Ital. *Ferino* German. Thieriſch / das von wilden Thieren iſt / oder jhnen gleich iſt Hiſpan. *Coſa pertinecinte à fiera.* Polon. Zwirzęcy, dźiky. Vngar. *Vadi, vadbol valo.* Ang *Of a wilde beaſte, reſembling a wilde beaſte.*] Apuleius: Ferino, ac beluino ritu. Saluſtius in Iugurt. Getulis cibus erat caro ferina. Ibidem: Numidæ plerumque lacte & ferina carne veſcebantur. Columell. lib. 10. in Proœm. Largior tamen pauperibus fuit uſus lactis copia, ferinaque, ac domeſticarum pecudum carne. Cicer. 1. Invent. Nam fuit quoddam tempus quum in agris homines paſſim beſtiarum more vagabantur, & ſibi victu ferino vitam propagabant. ¶ Ferina abſolutè aliquando uſurpatum: & ſubintelligitur caro. Virgil. 1. Aeneid. Implentur veteris Bacchi, pinguisque ferinæ.

Fĕrŭs, a, um, Agreſtis, & indomitus. [טורף סורר *pere forér.* ἄγριος. Gall. *Sauuage, farouche, cruel.* Ital. *Fiero, ſelvatico, indomito.* Germ. Grimm/ wild/ grawſam. Hiſpan. *Niero, brauo y cruel.* Polon. *Srogy, okrutny, dźiky.* Vng. *Kegyetlen.* Ang. *Wyld, cruel, fierce.*] Cui opponitur Cicur: & per tranſlationem atrox, ſævus, qui ferinum animum habet, vel qui durioris eſt vitæ, & animi crudelioris. Virgil. 2. Aeneid. -ferus omnia Iupiter Argos Tranſtulit. Cicero ad Attic. lib. 12: O` fera tempora, quum dubitet Curtius conſulatum petere. ¶ A` ferus componitur Semiferus, penult. correp. Vnde ſemifera dicuntur animalia, quæ ex fero placidoque naſcuntur, ut ex apro & ſue: aut certè quæ nec placida nec fera ſunt, ſed mediæ inter utrunque naturæ, ut in volucribus hirundines: in campo lepores, cuniculi: in mari, delphini. Perferus, valde ferus. παράγριος. Varro lib. 2. de Re ruſt. Boves perferi etiam nunc multi ſunt in Dardania, & Media, & Thracia. ¶ Et per tranſlationem, fera ulcera, fera ſcabies, feræ papulæ, quę manu chirurgica non poſſunt perdomari.

Fĕrĭtās, tatis, f. t. Immanitas, naturæ aſperitas: huic cōtraria eſt manſuetudo. [ἀγριότης. Gall *Farouche & ſauuage maunſtien, brutieté & cruauté ſauuage.* Ital. *Fierezza, crudeltà.* Germ. Wilder grimmigkeit / grawſamkeit. Hiſpan. *Fiereza, brauеza, ò crueldad.* Polon. *Srogoś'c, dźikoś'c.* Vng. *Kegyetlenség.* An. *Wyldneſſe, cruelties, fierceneſſe.*] Cæſar 8. bell. Gall. Cultu & feritate non mul-

tum à Germanis differebant. Martialis lib. 1: Poſtquam inter nos eſt, plus feritatis ineſt. Livius 4. bell. Macedon. Lacetanos deviam, & ſylveſtrem gentem cùm inſita feritas continebat in armis, tùm, &c. Ovidius 4. Faſtorum: Depoſita ſequitur taurus feritate juvencam, Quem toti ſaltus, quem nemus omne tremit.

Fĕrālĭă, orum, n. ſ. Feriæ erant Romanis, diis Manibus ſacratæ: ita dictæ à ferendis ad tumulum epulis. [νεκύσια, ἐναγίσματα, Gall. *Iour dedié és morts.* Ital. *Giorno dedicato ad officij mortorij.* Ger. Feyrtag bey den Heyden/ den lieben Seelen zu ehren/ Aller Seelen tag. Hiſ. *Dia conſegrado à los muertos* Pol. *Dzien duſzyczek, dzien swego naradzenia.* Vng. *Halottoknak ſzentelt napiky.* Ang. *Allſoules day, a day dedicated to godde for the dead.*] Ovid. 2. Faſt. Hanc quia juſta ferunt, dixêre Feralia lucem, Vltima placandis Manibus illa fuit. Cic. Att. li. 7: Eodem enim die video Cæſarem à Corſinio poſt meridiem profectum eſſe: id eſt, feralibus, quo Canuſio mane Pompeium.

Fĕrālĭs, le, adjectivum, Funeſtus, dirus, exitialis: à feralibus diebus, quibus epulæ in mortuorum ſepulcra inferebantur. [ϑανάσιμος, νεκρικὸς, ἐπιτάφιος. Gall. *Mortel, peſtifere, pernicieux.* Ital. *Mortale, crudele.* Germ. Das zu der todten Feyrtag gehört/ tödtlich/ tägtlich/ grawſam. Hiſp. *Mortal, cruel.* Pol. *Dzien oppl'akania ymarl'ich.* Vng *Iſzonyu, veſzedelmes.* An. *Deadlie, mortall.*] Virg. 4. Aeneid. Solâque culminibus ferali carmine bubo Viſa queri. Generaliter dicitur de omni re ad defunctos pertinente. Vnde Ferales vittæ, quæ ſunt funeri accommodatæ. Feralia amicula, ſunt veſtimenta quibus cadavera defunctorum veſtita ſepulcro conduntur. Feralia fœdera, Tedæ ferales, & arma feralia: hoc eſt, mortifera. Feralia officia, quæ inferis & defunctis exhibentur. Feralis cultus, pro funebri & lugubri. Feralis item arbor. Plinius lib. 26. cap. 10: Picea montes amat, atque frigora, feralis arbor, & funebri indicio ad fores poſita. Et ferales præcones, quos anteambulones atratos Latinè appellare poſſumus, ex quorum grege ſunt funerum indictores. Bud.

Fĕrāx, Ferculum, Vide FERO.

Ferbĕo, bui, n. ſ. Bullio. [ζέω. Pol. Wrzm. Vng. *Forrok, buſzogok.* An. *To bubble as water in ſeething.*] Horat. 1. Carm. Velatumque ſtola mea cum deferbuit ira. Vnde & Ferbeſco, ſcis. Hujus compoſita ſunt Deferbeo, quod eſt à bulliendo ceſſo. Gellius propriè: Puer interea venerat, & olla deferbuerat, tempusque eſſe cœperat edendi. Efferbeo, ἐκζέω. Extrà & valdè bullio. Vide FERVEO.

Fĕrē, adverbium, Fermè, propè, propemodum, penè: [כמעט *chimhat.* πυγὸν μικρὸν, χαδόν. Gall. *Preſque, il ne s'en faut gueres.* Ital. *Quaſi.* Germ. Schier/ garnah. Hiſp in. *Quaſi, ò poco mas ò menos.* Pol. *Bezmal'a* Vng. *Maid, tſaknem.* Ang. *Almoſt*] ut, Fere hominem occidiſti: id eſt, parum abfuit, quin hominem occideris. ¶ Ferè, pro plerunque. Terentius Phorm. - quippe homo jam grandior, Pauper, cui opera vita erat, ruri ferè ſeſe continebat: id eſt, non ſemper, ſed plerunque. Quintilian. lib 2 cap. 5: Nam in omnibus ferè minùs valent præcepta quàm experimenta. ¶ Interdum in oratione iſta conſtituitur, ut intelligatur quædam univerſitas. πᾶς. Quintil. Hæ ferè ſunt emendatè loquendi ſer bendiq; partes. Id eſt, ferè omnes. Cic. de Amic. Memini in eum ſermonem incidere qui tùm ferè mulus erat in ore. Id eſt, ferè ſemper, vel ferè omnibus.

Fĕrentārĭi, Vide FERO.

Fereola, læ, Vitis cujuſdam genus eſt apud Columellam lib. 3. cap. 2. Irtiolam (*inquit*) fereolamque non facilè aſſeverem quo gradu habendæ ſint.

Fĕretrum, Vide FERO.

Fĕrĭæ, arum, Dies ceſſationum ab opere: ita dicti vel à feriendis victimis, vel ab epulis ferendis: in his enim epulæ fiebant ex pecorum frugumque proventibus. [עֲבֹדָה *hatſereth* שַׁבָּת *ſhabbáth* חַג *chagh.* ἑορταί, πανηγύρεις. Gall. *Feries, feſtes, iours de feſtes.* Ital. *Ferie, iorni quieti.* German. Feyrtag/ Feſtstag Bel Vierdach. Hiſp. *Las fieſtas dias de guardar.* Pol. Szw eto, dzien wolny od prace. Vng. *Innepek.* Ang. *Holy dayes, dayes vacant from labour.*] Cic. 2. de Legibus: Feriis jurgia amovento. Feſtus: Ferias antiqui feſta vocabant: & aliæ erant ſine die feſto, ut nundinæ: aliæ cum feſto, ut Saturnalia: quibus adjungebantur epulationes ex proventu fœtus, pecorum, frugumque. ¶ Feriarum autem apud Antiquos multa erant genera quæ pollui dicebantur, ſi in his aliquod opus fieret. Erant enim inter ferias aliæ publicæ, aliæ familiis quibuſdam propriæ. Feriarum publicarum quatuor erant genera, ut docet Macrobius libro 1. Saturn. cap. 16: Statuæ, univerſo populo communes, quæ certis & conſtitutis diebus fiebant, in quibus præcipuè ſervabantur Agonalia, Carmentaria, Lupercalia. Conceptivæ, quæ quotannis à magiſtratibus vel ſacerdotibus cõcipiebantur in certos ſive incertos dies, ut ſunt Latinæ, Sementinæ, Paganalia, Compitalia. Cicero 1. de Natura deorum: Nam quum feriis Latinis ad eum ipſius rogatu, accerſitusque veniſſem. Imperativæ, quas Conſules vel Prætores pro arbitrio indicebant extra ordinem pro ſalute Reipublicæ aut principis, aut ob rem fœliciter geſtam. Nundinæ paganorum erant ac ruſticorum, quibus ad negotia & merces conveniebant. Erant præterea propriæ familiarum feriæ quas quæque familia ex uſu domeſticæ celebritatis obſervabat, ut Claudiæ feriæ, & Aemiliæ. Item ſingulorum, ut natalium dierum, quæ Natalitiæ dicuntur, & fulgurum & funerum expiationes. ¶ A' feriis feſti dies dicti ſunt Feriati: hoc eſt, in quibus feriæ celebrabãtur. ¶ Ignavis ſemper feriæ ſunt, ἀεργοῖς αἰὲν ἑορταί. Aptè accommodabitur in eos, qui nunquam non cauſantur aliquid quò ſint in otio, quique optant dies feſtos, quò liceat otiari, ventrique & voluptatibus indulgere.

Fĕrĭo, & Ferior, aris deponens, p. Vaco ab opere, ceſſo, quieſco. [שבת *ſhabáth* חג *chagh.* σχολάζω, σχολὴ ἄγω. Gall. *Ceſſer, ſe repoſer, feſter, ne faire rien.* Ital. *Far feria. far vacanza.* Germ. Feyren. Bel. Vieren. Hiſpan. *Guardar ſin obra la fieſta.* Pol. Swiece, odpoczywam. Vng. *Innenplek, henyélök (anagy ünnezhan) ſzünni dolgokban nyugoſzom.* Ang. *To keepe holy day, to be vnoccupied.*] Vacare ab aliquo opere vel ſtudio. Vt feriari ab ſtudiis: Trebonius ad Cic. lib. Epiſt 12.

Fĕrĭātŭs, a, um, Quietus, otioſus, nihil agens. [שבות *ſhobéth* חג *chogheygh.* σχολάζων. Gall. *Qui fait la feſte, qui ne faut rien, qui eſt oiſeux.* Ital. *Otioſo, che non fa nulla.* Germ. Gefeyret/ müſſig. Hiſp. *El que es de fieſta, otioſo y ſin obra.* Pol. Prozniuiacy. Vng. *Innepli.* Ang. *That keepeth holy day, idle.*] Trebonius Ciceroni: Illud quoque nobis erit curæ, ut Cratippus unà cum eo ſit, ne putes in Aſia feriatum illum ab iis ſtudiis in quæ tua cohortatione incitatur, futurum. Plautus in Mil. Tibi ego dico, feriatus ne ſis. Martial. Nec feriatus ibat ante carrucam. Cicer. 1. de Natura deorum: Deum ſic feriatum volumus ceſſatione torpere. ¶ Feriati dies, in quibus feriæ aguntur. ἑορταί. Plinius in Epiſtol. Nam & menſtruum meum Calendis Septembris finitur, & ſequẽs menſis complures, dies feriatos habet. Plin. lib. 18. cap. 6: Malum patrem familiâs quiſquis interdiu faceret quod noctu poſſet, niſi tempeſtate cœli: pejorem qui feſtis diebus ageret quod feriatis deberet: peſſimum, qui ſereno die, ſub tecto potiùs operaretur, quàm in agro. Contrà, Profeſti dicuntur, qui feriati non ſunt.

Fĕrĭātĭcŭs, idem quod feriatus, vel feſtus: ut, dies feriatici, pro feria. [Vn. *Innepli.*] Vlpian. L. 2. de feriis: Divus Marcus effecit de aliis ſpeciebus Prætorem adiri, etiam feriaticis.

Fĕrĭo, ris, ire, ſine præterito & ſupino, idem quod percutio. [הכה *hichchâh* כרת *charáth.* πατάσσω, τύπτω. Gall. *Ferir, frapper.* Ital. *Percuotere, ferire.* German. Schlahen. Hiſp. *Herir.* Pol. *Bic, yderzam.* Vngar. *Meg vàm meg verõm.* Ang. *To ſtrike or ſmite.*] Virgilius 9 Aeglog. Occurſare capro, cornu ferit ille, caveto. Plaut. in Amphitryone: Non tu ſcis, Bacchæ bacchanti ſi vis adverſarier, Ex inſana inſaniorem facies, feriet ſæpiùs. ¶ Ferire item, eſt faneire, firmare. Vnde ferire fœdus dicimus. Virg. 10. Aeneid. - haud mora, Tarchon lungit opes fœdusque ferit. Cicero pro domo ſua: Sed uno tempore cautiones fiebãt pecuniarum, fœdera feriebantur provinciarum. Origo harum locutionum inde tracta eſt, quòd antiqui fœdus & pacem ſolenni pompa cum hoſtibus ineuntes, porcam ſilice feriebant. id conſtat ex libro 1. Livii, ubi vetuſtiſſimi fœderis ritus deſcribit. ¶ Ferire itẽ pulſare eſt, κόπτειν. Plaut. in Amphitryone: Feriam fores, aperite. Ferire jugulum, eſt interre mortem, jugulare. ¶ Ferire munere, eſt mulctare munere, ſeu munus emungere. Terent. Phorm. Porrò autem Geta ferietur alio munere, ubi hera pepererit: Porrò autem alio, ubi erit puero natalis dies. ¶ Spectris feriuntur oculi, Cicero Caſſio lib. 15. Epiſt. Ferire aures, pro excitare. Quintilianus libro 9. cap. 3: Quæ etiam ſi fuerint crebriores, aures conſuetas minùs ferient. ¶ Hujus compoſitum eſt Referio, quod eſt repercutio. ἀνατύπτω. Plaut. in Aſin. Patitor tu idem ẽquum ego te refe[illegible]

Ferio feriàs, Vide FERIAE.

Fĕrĭtus, Vide FERVS.

Fermè, adverbium, Ferè, penè, propè, propemodum. [כמעט *chimhâth* כחדו. Gall. *Preſque, peu s'en faut, à peu pres.* Ital *Quaſi, poco meno.* Germ Schier/ garnah Bel. Bicans Hiſp. *Quaſi ò poco mas ò menos.* Pol. *Bez mal'a.* Vng *Maid, tſaknem.* An. *Almoſt.*] Terentius in Andr. Iam fermè moriens me vocat: id eſt, quum paũm abeſſet, quin moreretur. ¶ Ponitur quandoque pro facilè. ῥᾳδίως. Teren. in Andria: Fidelem haud fermè mulieri invenias virum. Vbi Donatus: Fermè pro facilè poſuit: fermè facilitatem ſignificat: quia ſunt adverbia extenuationis. Plautus Pœnul. Facio quod manifeſtè deprehenſi mœchi haud fermè ſolent.

Fermentum, ti, n. ſ. Farina quæ ſubigitur priuſquam addatur ſal, ad pultis modũ decocta, & relicta donec aceſcat. [שאר *ſeor.* ζύμη, ζύμωμα. Gall. *Levain.* Ital *Fermento, leuito.* Germ. Hefen/ Sawerteig. Bel. Hevel/ ſuerdech/ deeſem. Hiſ. *La leuadura.* Pol.

Kwas. Vng. Kwáſz. An. *Leauen or ſower dowgh.*] Dictum quod fervendo creſcat. Plinius lib. 18. cap. 7: Spuma ita concreta pro fermento utuntur. Iacere in fermento, ὡς τῇ ζύμῃ κεῖσθαι, per tranſlationem dicebantur qui animo eſſent ægro, quique iracundia turgerent. Plautus in Merc. Nam mea uxor propter illum tota in fermento jacet: id eſt, inflata eſt & irata. Idem in Caſ. dii te ſervaſſint mihi. Nunc in fermento tota eſt, ita turget mihi: Aedepol ego illam mediam diruptam velim. ¶ Fermentum tranſlatum ad terram, id ſignificat quod glebas reſolvit, tumidamque terram ac raram reddit: quemadmodum conſperſionem rarefacit fermentum. Columella lib. 3. cap. 11. Parum quod ſupereſt inferioris ſoli, raſtris licet effodere, & in fermentum congerere atque componere. Idem lib. 4. cap. 1: Repaſtinata humus, dum eſt recens, ſoluta, laxataque, velut fermento quodam intumeſcit.

Fērmento, tas, act. p. Fermento miſceo, ſeu creſcere facio. [חמץ *chamáts.* ζυμόω. Gall. *Mettre du leuain, faire leuer ou enfler la paſte, aſſaiſonner de leuain.* Ital. *Far leuiter la paſta.* Ger. Hebẽ/ Verſeweten. Bel. Heveten/ ſueren. Hiſp. *Leudar.* Pol. Kwaſze. Vng. *Meg kouaſzoſzom, meg élesztöm.* Ang. *To leauen, to mixe leauen with dowe.*] Plinius: Quum fieret panis hordeaceus cicerculae farinae admiſtione, fermentabatur. ¶ Transfertur etiam hoc verbum ad terræ culturam, quæ tunc fermentari dicitur, quum rarefit & ſpiſſæ illæ glebæ reſolvuntur, & augentur, & veluti inflantur: quemadmodum conſperſio: hoc eſt, farina illa ſubacta, & in maſſam redacta, intumeſcit, addito fermento. Varro lib. 1. de Reruſtic. cap. 38: Stercus optimum ſcribit eſſe Caſſius volucrum, præter paluſtrium, ac nantium. De hiſce præſtare columbinũ, quòd calidiſſimum ſit, & fermentare poſſit terram. Columell. lib. 2. cap. 15: Maximè tamen columbinum probamus, quòd modicè ſparſum, terram fermentare comperimus. Quo in loco nonnulli expoſuerunt fermentare pro ſtercorare, & pinguefacere, quòd viderent Columellã de ſtercore columbino loqui, quo agrum pinguiorem reddi credunt. Sed eam non eſſe mentem autoris, ex diverſis ejus locis facilè poteſt deprehendi. Ita enim habet lib. 4. cap. 1: Quid quòd repaſtinata humus, dum eſt recẽs ſoluta, laxataque, velut fermento quodam intumeſcit: quum deinde non longiſſimam cepit vetuſtatem, condenſata ſubſidit? Quo in loco vocat terram fermento intumeſcentem, quam alibi vocat fermentatã. Pro eodem etiam dixit Humum reſolutam, eique oppoſuit denſam libro 2. cap. 2: Sed ex his nihil non melius reſoluta humo quàm denſa provenit. Quod noſter quoque Virgilius, quum & alias fœcundi arvi laudes retuliſſet, adjecit: Et cui putre ſolum: nanque hoc imitatur arando. Neque enim aliud eſt colere quàm reſolvere & fermentare terram. Ex quibus Columellæ verbis clariſſimum eſt, fermentare terram, nihil aliud eſſe, quàm diligenti cultura, paſtinatione, ſive etiam calidis ſtercoribus, quale eſt columbinum, terram putrefacere, reſolvere, & rariorem reddere.

Fērmēntēſcĕrĕ, Eſt creſcere, & rareſcere additò fermento: & propriè de pane dicitur. [בצק *batsék.* ζυμοῦσθαι. Gall *Eſtre leué on enflé de leuain, s'enfler ou leuer comme la paſte.* Ital. *Leuitarſi, enfiare.* Germ. Auffgehn oder geſchwellen von dem Sawerteig. Hiſp. *Leudarſe.* Pol. Wzruſzanie ciaſta od kwaſſu. Vng. *Meg kelni, meg dagadni.* Ang. *To ſwell by leauen.*] Quanvis etiam ad terram transferatur quæ tunc fermenteſcere dicitur quum denſitas illa glebarum rarefit, & reſolvitur. Plinius libro 28. capite 8: Quum teratur inter digitos, fermenteſcens. Idem lib. 17. cap. 2: Tellus quoque illo modo fermenteſcit: & ſucci plena, ac lacteſcentibus ſatis non effœta, quum tempus aperit, tepidis arridet horis.

Fĕro, fers, tuli, latum, Propriè ſignificat porto. [נשא *naſa* סבל *ſabál.* φέρω. Gall. *Porter.* Ital. *Portare.* German. Tragen. Hiſpan. *Llenar à traer.* Pol. Nioſſe. Vng. *Viſzök, Hozok.* Ang. *To carie, to beare.*] Virgil. lib. 5. Aeneid. Vix illam famuli Phegeus Sagarisque ferebant. Facit etiam præteritum tetuli ut apud Terentium, teſte Diomede libro 1. Grammat. Huc retuliſſem pedem. ¶ Aliquando tolero, patior. Terentius in Heauton. Nam quem ferret, ſi parentem non ferret ſuum? ¶ Aliquando duco, dirigo. ἄγω. Livius lib. 1: Pergit ad proximam ſpeluncam, ſi fortè eò veſtigia ferrent. Virgilius 6. Aeneid. Hinc via tartarei quæ fert Acherontis ad undas. ¶ Sæpè etiam accipitur pro dicere, præſertim in tertiis perſonis. λέγειν. ut, Sic ferunt homines: hoc eſt, ſic loquuntur, aut dicunt. Tacit. lib. 15: Ex Caio Cæſare ſe genitum ferebat. Livius lib. 1. ab Vrbe: Fauſtulo fuiſſe nomen fertur. Cicero de Amic. Quod Tarquinium dix. ſſe fertur tùm quum eſſet exul. Virgil. 1. Aeneid. Quam Iuno fertur terris magis omnibus unam Poſthabita coluiſſe Samo. ¶ Aliquando exhibeo. Virg. 3. Aeneid. Sacra Dioneæ matri, diviſque ferebam. ¶ Aliquando concupiſco. γλίχομαι, ἐπιθυμέω. Saluſt. in Catil. Tunc Catilina polliceri tabulas novas, proſcriptiones locupletum, magiſtratus, ſacerdotia, rapinas, atque alia omnia quæ bellum & libido victorum fert. Lucan. lib. 1: Fert animus cauſas tantarum exponere rerum. Ovid. 1. Metamorphoſ. In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora. ¶ Aliquando extollo. αἴρω. Saluſt. Conſulares omnes itemque Senatus magna pars ſententiam ejus laudant, virtutem animi ad cœlum ferunt: ¶ Aliquando gigno, produco. γεννάω. Virgil 11. Aeneid. Si duo præterea tales Idæa tuliſſet Terra viros. ¶ Aliquando habeo. Virgil. 5. Aeneid. Ferre ſui dederat monumentum & pignus amoris. ¶ Aliquando affero. Virg. 11. Aeneid. Legati reſponſa ferunt. ¶ Aliquando confero. συμφέρεσθαι. Virgil. 5. Aeneid. quibus acer Eryx in prælia ſuetus Ferre manum. ¶ Aliquando diſturbo. διαφέρω. Virgilius lib. 1. Aeneid. Quippe ferant rapidi ſecum, verrantque per auras. ¶ Aliquando oſtento. ὑποδείκνυμαι. Virgil. 11. Aeneid. captivo ſive ut ſe ferret in auro, Venatrix. ¶ Aliquando conſulo. χρηματίζω. ut Pompeius tulit ad populum. Sic ferre ad Senatum, eſt Senatum aliqua de re conſulere. ἀναφέρειν πρὸς τὴν σύγκλητον. ¶ Aliquando aufero. ἀποφέρω. Virg. in Daphnyde: poſtquam te fata tulerunt. Idem 9. Aeglog. Omnia fert ætas: id eſt, aufert. ¶ Aliquando refero, ſeu recipio. Terẽt. in Adelphis: Pro labore ab his fero odium: id eſt, φέρω, ἢ φέρομαι φθόνον. ¶ Aliquando aſſequor. Terent. in Evnucho: Hoc ſi effeceris, quodvis donum & præmium à me optato, id optatum feres. Et in Adelphis: Ni faciant quod illos æquum eſt, haud ſic ferent: id eſt, obtinebunt. ¶ Quòd ſi cum hoc verbo, præ me, præ te, vel præ ſe, addatur, ſignificat dicto, vel facto, vel geſtu aliquid oſtendo, confiteor. δηλόω, ὑποδείκνυμαι. ut, Præ te fers iram. Quintil. Fiduciã igitur præ ſe ferat orator, ſemperq; ita dicat tanquã de cauſa optimè ſentiat: id eſt, ex ipſo aſpectu oratoris, ex ipſa voce, ex ipſa oratione eluceat fiducia: quemadmodum qui pugnaturi ſunt, in vultu & geſtu indicant tacitam vel formidinem vel fiduciã: hoc eſt, præ ſe ferunt fiduciam, formidinemvé. Cicero: Nam ille qui accipit injuriam, meminit, & præ ſe fert: id eſt, ſe mentem perſequendæ injuriæ habere oſtendit. ¶ Ferre auras eſt aſſueſcere aëris varietati quæ obeſt. Virgil. lib. 2. Georg. Quum ſemel hæſerunt arvis, aurasque tulerunt. ¶ Ferre tribum, ferre centuriam dicitur is qui tribum vel centuriam habuit ſibi ſuffragantem. Cicero pro Plancio: An tandem una centuria prærogativa tantum habet authoritatis, ut nemo unquam prior eam tulerit quin renunciatus ſit? Idem 4. Philip. An tùm quum es factus, unam tribum ſine Curione ferre potuiſſes? Ferre ſuffragium, eſt ſuffragari, judicare, ſententiam ferre. Cicero Attico lib. 1: Idemque refert ut univerſus populus in campo Martio ſuffragium de cæde P. Clodii ferat. ¶ Ferre ſententiam, eſt pronuntiare. Cicero pro Cluentio: Vos autem Iudices de hominum fortunis ſententiam fertis. ¶ Ferre fortunam, pro uti. χρῆσθαι τῇ τύχῃ. ¶ Ferre expenſum, eſt id quod alicui dederis, in rationes referre. Cui opponitur referre acceptum, quod eſt, id quod acceperis ab aliquo, in rationes referre inter accepta. Qui plura ea de re noſſe cupit, videat Adrianum Cardinalem, qui diligentiſſimè hæc explicuit. ¶ Ferre judicem alicui, pro judicio aliquem laceſſere, & judicem offerre. Cicero pro Q. Roſcio: Quem ego ſi ferrem judicem refugere non deberet, quum teſtem producam reprehendere audebit? ¶ Ferre conditionem pro offerre & præſcribere. Cicero pro Quintio: Conditionem tuli, ſi vellet pecuniam petere, Quintium judicatum ſolvi, ſatisdaturum. Idem pro S. R. Hanc conditionem miſero ferunt. ¶ Compoſita ſunt affero, aufero, anteferо, confero, circumferо, defero, differo, effero, infero, offero, perfero, præfero, profero, referо, ſuffero, ſuperfero, transfero, quæ habent penultimam correptam.

Lator, oris, verbale: [נשא *noſe* סבל *ſobel.* φορεύς, κόμιστής. Gall. *Porteur.* Ital. *Latore, portatore.* German. Ein Trager. Hiſpan. *El portador.* Pol. *Tragarz, tenktori winoſzy.* Vng. *Hoſzo, viuő.* Ang. *A caryer, or bearer.*] ut, Lator legis, qui & legiſlator uno verbo dicitur, ille eſt qui promulgavit, vel inſtituit, vel tulit legem. νομοθέτης. Cicero 2. de Natura deorum: Ferretné civitas ulla latorem iſtiuſmodi legis, ut condemnaretur filius, &c. ¶ Aliquando ponitur pro tabellario. γραμματοφόρος. Sueton. in Caligula: Quaſi univerſa tradita inſula magnificas Romam literas miſit, monitis ſæpè latoribus, vehiculo ad forum uſque & curiam pertenderent.

Fĕrax, feracis, Fertilis, fœcundus. [טרה *porĕh.* εὔφορος. Gall. *Qui porte & rapporte beaucoup, fertile, de grand rapport.* Ital. *Fertile, fecundo, abondante.* German. Fruchtbar Hiſp. *Coſa fertil.* Pol. *Rodny, obſiry.* Vng. *Termő, tenyiſző.* An. *Fertile, fruitfull, rancke.*] Plautus in Epidic. Nullum eſſe agrum opinor in agro Attico, Aequè feracem, quàm hic noſter Periphanes. Col. lib. 1. cap. 3: Nullus feracior, & uberior locus, &c. Plinius: Vt tam ferax bonarum artium ſeculum videremus.

Fĕrācĭſsĭmŭs, ſuperlativus, Fertiliſſimus. [εὐφορώτατος. Pol. *Vrodzaini.* Vng. *Igen termet.*] Plinius in Panegyrico: Tantis ſegetibus induebatur, ut cum feraciſſimis terris quaſi nunquã ceſſura certaret.

Fĕrācĭtās, tatis, f. t. Fertilitas, fœcunditas. [סבע *sobâb.* Φορία, Gall. *Fertilité, planté, abondance.* Ital. *Fertilità, abondanza.* Germ. Fruchtbarkeit. Hisp. *Fertilidad.* Pol. *Obfitość.* Vng. *Termetség, tenyiszés.* Ang. *Fertilitie or fruitfulneſſe.*] Col. lib. 3. cap. 2: Vbi nihil erit, aut non multum quod prontet feracitatem, potiùs sequemur, *&c.*

Fĕrtĭlis, le, adjectivum, penultima correpta, Ferax. [טרה *poréh.* Φόρος. Gall. *Fertile, abondant, de grand apport.* Ital. *Fertile, abondante, grasso, fruttuoso.* German. Fruchtbar / das viel tregt. Hisp. *Fertile, abondante, fructuoso.* Polon. *Vrodzainy.* Vngar. *Termet, tellyiszó.* Ang *Fertile or fruitfull, rancke.*] Columella lib. 4: Vt ex his partibus tiunci sumantur, quæ & genitales sunt, & maximè fertiles. Vberrimos, maximeque fertiles agros incolere. Cicero 1. de Divinat. Virgil. 2. Georg. -hîc fertilis uvæ, Hîc laticis, qualem pateris libamus & auro. Plinius li. 14. in Procem. Tanto priscorũ cura fertilior, aut industria felicior fuit. Ovid. 4. de Pont. Fertile pectus habes, interque Helicona colentes Vberius nulli provenit ista seges. Plin. Captatio in quæstu fertilissimo. Ovid. 1. de arte: Fertilior seges est alienis semper in agris. Hinc,

Fertĭlĭtās, f. t. sicut à ferax feracitas, Vbertas agrorum, bonitas agrorum. [שובע *sabah* מוסך *motab.* Εὐετηρία, Εὐθηνία, Φορία. Gall. *Fertilité, abondance.* Ital. *Fertilità, abondanza.* German. Fruchtbarkeit. Hisp. *Fertilidad.* Pol. *Vrodzay.* Vng. *Termetség, temisztés.* Ang. *Fertilitie, pleintie, abundance.*] Columella: Id enim non accidit palmitis fertilitate. Fertilitas loci, Cæsar 2. bell. Gall. Cic. 1. de Divinat. Quæ sit vel sterilitas agrorum, vel fertilitas futura.

Fĕrentārĭi, orum, m. s. Levis armaturæ milites, auxiliatores: à ferendo auxilio, ut quicquid opus esset auxilio ferrent, ex cursu leves, armis gravibus non impediti, sed ense & telis tantùm instructi. Hæc Nonius. [ἀκροβολισταί. Pol. *Lanczknechcyi.* item *Pieszi liua.* Vng. *Kinyi feguertö viteznek: (anagy) sziged vitez.*] Varro autem ferentarios vocat milites, qui fundis, lapidibusque pugnabant: quæ tela feruntur, non tenentur. Salust. in Catil. Postquàm eò ventum est, undè à ferentariis prælium committi posset: Hi & velati vocabantur, ut inquit Festus, quòd vestiti inermes sequerentur exercitum.

Fĕrcŭlum, n. s. Teste Nonio, Missus cibi, ita dictus quòd ad mẽsam inferatur. [παρατίθεμαι, παραφερόμαι, παράθεσις. Gall. *Vn mets de viande, qu'on porte & met sur la table.* Ital. *Viuanda, che si porta in tauola.* German. Ein Tracht / Gericht. Hisp. *Manjar ò cosa que se lleua en plato.* Polon. *Pokarm, przimieszenie iadł.* a. Vng. Etek. Ang. *A messe or dish of meate borne to the table.*] Iuven. Satyr. 2: -quis fercula septem Secretò cœnavit avus. Horatius 2. Sermon. Satyr. 6: Multaque de magna supererent fercula cœna. ¶ Aliquando sumitur pro gestamine, quo pompæ deferri solet. Φορεῖον. Suetonius in Cæsare: Pontico triumpho, inter pompæ fercula trium verborum prætulit titulum: VENI, VIDI, VICI. Hoc est inter pompæ triumphalis gestamina. Quo nomine continentur simulachra oppidorum, spolia hostium, coronæ, machinæ, & id genus alia quæ fieri solent in pompa triumphali: sicut fercula ludorum, quæ in ludis: sacrorũ, quæ in sacris. Acron etiam docet fercula esse pulpita, in quibus deorum simulachra reponebantur, quia in pompa Circensi (hoc est celebritate ludorum Circensium) hujusmodi simulachra deorum ferebantur. Cic. lib. 1. Offic. Cavendum est ne tarditatibus utamur in ingressu mollioribus, ac similes pomparum ferculis esse videamur.

Fĕrĕtrum, tri, pen. corr. à fero, Lectus, vel quid aliud quo mortuus efferri solet, capulus. [Φέρετρον. Gall. *Vn farcueil ou biere à porter les morts, lictiere.* Ital. *Feretro, barra, cataletto.* German. Ein Todtenbar. Bel. Een baer. Hisp. *Las andas para leuar muertos.* Pol. Mary. Vng. *Koporsó, sellye, szeni mihály lova.* Ang. *A bier or cophin whereon de ad me nar caried.*] Pli. l. 7. c. 52: Varro quoq; autor est xx. viris agros dividentibus Capuæ, quendam qui efferretur feretro, domum remeasse pedibus. ¶ Feretra item dicebantur quibus fercula spoliáve in pompis gestabantur. Livius 1. ab Vrbe: Spolia ducis suspensa, fabricato ad id aptè feretro, gerens, in Capitolium descendit.

Fĕrox, cis, pen. gen. prod. om. t. Elatus, fævus, crudelis, vehemens, immanis. [טרא *pére* אכזר *achzár* זד *zedh* סורר *sorér.* ἄγριος, ὠμός, θρασύς, τολμητίας, αὐθάδης. Gall. *Fier, courageux, orgueilleux, farouche.* Ital. *Feroce, fero, coraggioso.* Germ. Frãch / stoltz / grim. Bel. Wreedt / wildt. Hisp. *Braue y fuerne con desatino.* Pol. *Srogy, okrutny.* Vn. *Kegyetlen, keményr terméſzetw.* Ang. *Fierce, cruell, outrageous.*] Horatius: Vrbes gentesque & Latium ferox. Sallustius: Ille animo feroci negat se fusum toties Numidam pertimescere. Virg. 4. Aeneid. Stat sonipes, & fræna ferox spumantia mandit. Φρενοβλαβής. Ferox animo. Plaut. in Mil. Et quia tecum eram, propterea animo eram ferocior.

Fĕrōcŭlŭs, adjectivum. [ὑπάγριος. Gal. *Vn peu trop fier & orgueilleux.* Ital. *Al quanto feroce.* Germ. Stoltzlechtig / etwas frãch. Hisp. *Braue vn poco.* Pol. *Przisrosztim.* Vng. *Kegyetlenetske, keményetske,* Ang. *Somewhat fierce.*] Hircius de bel. Afric. Quid tu inquit miles tyro tàm feroculus es.

Fĕrōcĭă, æ, f. p. Ferocitas [אכזריות *achzeriúth.* Θράσος. Gall. *Fierté & orgueil.* Ital. *Ferocità, crudeltà.* German. Grimme / stoltze / Hisp. *Braueza sin tino.* Pol. *Srogosc, hardosc.* Vng. *Kegyetlenseg, kemenség.* Ang. *Fierceneſſe, cruelti.*] Cic. lib. 6. de Repub. Qui comprimit ejus vim, & effrænatam illam ferociam. Idem de Arusp. resp. Duobus inceptis verbis omnem impetum gladiatoris, ferociamque compressi. Tacit. lib. 2: Per communes liberos oravit, exueret ferociam.

Fĕrōcĭtās, tatis, f. t. Superbia, elatio animi, crudelitas, sævitia, & (ut inquit Speusippus) excessus audaciæ, haud metuens quæ metuenda sunt. [אכזריות *achzeriúth.* Θράσος. Gall. *Fierté, orgueil.* Ital. *Ferocità, fierezza, orgoglio.* Ger. Hochmut / frächheit / grimmigkeit. Bel. Wreetheyt / stuerheyt. Hispan. *Braueza con desatino.* Pol. Okrutnosc, frogosc, mul wisſoka. Vngar. *Keuelség, keménség, keggyetlenség.* An. *Fierceneſſe, arrogancie in shewing cruelties.*] Cicero 1. Offic. Sicut equos propter crebras contentiones, præliorum ferocitate exultantes domitoribus tradere solent, ut his facilioribus possint uti, *&c.* Idem in Catin. Ferocitatem tuam istam comprimerem & audaciam frangerem. Et de Senect. Infirmitas puerorum, ferocitas juvenum, & gravitas jam constantis ætatis.

Fĕrōcĭtĕr, Superbè, elatè, immaniter. [ἀγρίως, ὠμῶς. Polon. *Hardzie, srodze.* Vng. *Kemenyön, kegyetlenül.* Ang. *Fiercelie, cruellie.*] Plautus in Amph. Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant. Livius 3. ab urbe: Legatique caput ferociter ostentantes. Idem 3. bel. Pun. Cum quo ferocissimè pro Romana societate adversus Punicum fœdus steterat. Multò ferocius, Cicero Quinto frat. lib. 2.

Fĕrōcĭo, cis, civi, vel ferocii, citum, n. q. Ferox fio, vel ferociam exerceo. [סורר *sorér.* ἀγριοῦμαι, ἀγριαίνομαι. Gall. *Estre fier & farouche.* Ital *Farsi feroce, inerudelire.* Germ. Frãch seyn / grim vnd vngestüm seyn. Bel. Stuer oft wreedt syn. Hisp. *Embrauecerse.* Pol. *Srogeyszie, dzicyeie.* Vng. *Kegyetlen kedöm.* Ang. *To waxe fierce, cruell or hastie.*] Gellius lib. 1: Nihil adeò in cõgrediendis hostibus, atque in principiis præliorum ad salutem, virtutemq; aptius rati, quàm si permulti sonis mitioribus, non immodicè ferocirent. Ovid. Disce bonas artes nullis assueta juventus, Mox intractari more ferocit equi.

Fĕrrum, ri, n. s. vel à ferendo, quòd in agro colendi gratia feratur: vel a feriendo, quòd cætera eo feriantur: hoc est, domentur. Sua enim sævitia feriendo domat reliqua metalla, attenuat, & extendit. [ברזל *barzél.* σίδηρος. Gall *Fer, ferrement, ferrailté.* Ital. *Ferro.* Germ. Eyſen. Bel. Yser. Hisp. *Hierro.* Pol. *Zelazo.* Vng. *Vas.* An. *Yron.*] Plinius lib. 12. cap. 25: Ferro lædi vitalia odit. Cicero de Natura deorum: Nos ex terræ cavernis ferrum elicimus, rem ad colendos agros necessariam. Quintilianus lib. 2. cap. 4: Quod etiam rusticis notum est, qui frondibus teneris non putant adhibendam esse falcem: quia reformidare ferrum videntur, & nondum cicatricem pati posse. ¶ Ferrum aliquando pro gladio accipitur. Cicer. 1. Tuscul. In servorum ferrum & manus incidisset. Sic pro Rosc. Amer. Vulneratus ferro Phrygio. ¶ In ferrum atque in vincula conjecti. Cic. 7. Verrina: Vbi ferrum videtur posuisse pro compedibus ferreis. ¶ Ferro & flamma rem geri quadam proverbii specie dicimus, quum exitiale bellum significamus. Cicero pro Luc. Flacc. O dii immortales quid hoc miserius, nos qui P. Lentulo ferrum & flammam de manibus extorsimus imperitæ multitudinis judicio confidimus. Sic pro Sylla. ¶ Ferrum natare doces, σίδηρον πλεῖν διδάσκεις. De iis qui rem conantur, quę repugnante natura, nequaquam fieri possit. ¶ Ferro damnata & ad ferrum dicuntur, non qui ad bestias damnantur, sed qui damnantur ut cum gladiatoribus pugnent. Itaq; Sueton. de munere gladiatorio loquens in Nerone: Exhibuit, *inquit*, ad ferrum etiam quadringentos Senatores.

Fĕrrĕŭs, a, um, Quod ex ferro est: [σιδηρεος. Gall. *De fer.* Ital. *Di ferro.* German. Eyſin. Bel. Yseren. Hisp. *Cosa de materia de hierro.* Pol. *Zelazny.* Vng. *Vasas, vasbol valo.* Ang. *Of yron.*] ut, Massa ferrea, Annulus ferreus. Plinius lib. 50. cap. 42: Hæc quum loqui discit, ferreo verberatur radio: non sentit aliter ictus. Ferream fabricam invênere Cyclopes. Plinius lib. 7. cap. 56. Virgilius 3. Aeneid. confixum ferrea texit Telorum seges. Idem libro 12: it toto turbida cœlo Tempestas telorum, ac ferrens ingruit imber. ¶ Ferreus per translationem pro duro, & inexorabili. Cicero ad Trebatium: Ferreus essem, si te non amarem. Idem ad Atticum libro 13: O te ferreum, qui illius periculis non moveris.

Fĕrrārĭŭs, a, um, Quod ad ferrum pertinet: [σιδηρικός. Gall. *Des apartenances de fer.* Ital. *Cio che à ferro si apartiene.* German. Das zu dem Eyſen gehört. Hispan. *Cosa pertenciente à hierro.* Polon. *Dozelazia przinalezacy.* Vngar. *Vashoz valo.* Ang. *That belongeth to yron.*] ut, Faber ferrarius, fodina ferraria, officinæ ferrariæ, metalla ferraria. Plinius libro 34. capite 14: Quum fer-

saria metalla in his locis non sint. ¶ Ferraria aqua, qua utuntur fabri ferrarii ad extinguendum candens ferrum. Plinius lib. 28. cap. 16: Quidam urinam equi aquæ ferrariæ ex officinis miscent.

Fĕrrārĭă, æ, substantivum, Locus in quo ferrū foditur: [σιδηρουργία. Gall. *Vne mine de fer, vne forge.* Ital. *Minera del ferro.* German. Ein Eysengrub. Hispan. *Herreria, lugar do se haze ò labra el hierro.* Pol. *Miesce gdzie dobi waia kruszca nazelazo.* Vng. *Vas bánya.* Ang. *An yron mine.*] sicut auraria, argentaria, æraria, in quibus aurum, argentum, & æs effoditur. Cæsar lib. 7. bell. Gall. Apud eos magnæ sunt ferrariæ. Liv. 4 bel. Maced. Parata provincia, vectigalia instituit ex ferrariis, argentariisque.

Fĕrrātŭs, a, um, Nomen est, non participium, quum verbi originem non habeat, sicut tunicatus, manicatus, & similia: significatque id cui ferrum inductum est. [σιδηρόδετος. Gall. *Ferré.* Ital. *Ferrato.* Germ. Mit Eysen beschlagen. Hispan. *Cosa herrada por defuera.* Pol. *Zelazem obity.* Vng. *Vasfas.* Ang. *Hauing yron vpon it.*] Vnde ferrata spicula, & ferratas lanceas dicimus. Virg. lib. 3. Georg. Vndique jam tergo ferratos sustinet orbes. ¶ Hujus compositum est Præferratus, de quo suo loco.

Fĕrrāmĕntum, ti, n. Instrumentum ex ferro. [σιδήρεον. Gall. *Instrument de fer, ferraille, ferrement.* Ital. *Ferramento, instromento fatto di ferro.* Germ. Eysenwerck/ Eysenwerckzeug. Hisp. *Herramiento ò instrumento de hierro.* Pol. *Zel'azne naczynie.* Vng. *Vas fegerszám.* Ang. *An instrument or toole of yron.*] Vnde Ferramenta fabrilia, & Ferramenta tonsoria. Cicero 1. de Natur. Quæ mollitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui ministri tanti muneris fuerunt? Columel. lib. 3: Nonnunquam etiam quum frondere cœperint arbores, cacumina sici acutissimo ferramento summa amputare prodest. Hinc Ferramentarius faber, ferramentorum confector.

Fĕrrūgo, inis, penultima producta, Rubigo ferri: [ἰὸς σιδήρου. Gall. *Rouillure de fer.* Ital. *Ruggine del ferro.* German. Eysenrost. Hisp. *Orin color morado scure ò de hierro.* Polon. *Rdza na zelezie.* Vng. *Rosda.* An. *The rouſt of yron.*] sicut ærugo æris, Plinius lib. 23. cap. 8: Sudor virgæ corni arboris, lamina candente fertea exceptus, non contingente ligno, illitaque inde ferrugo, incipientes lichenas sanat. ¶ Per translationem ferrugo color rufus dicitur nigrioris rubedinis, similitudine coloris ferri rubigine exesi. Virgil. lib. 9: Pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus Ibera.

Fĕrrūgĭnĕŭs, a, um, quod refert colorem ferruginis. [σιδηρόεις. Gall. *Ressemblant le fer enrouillé, soit en couleur ou autrement, perfumé.* Ital. *Di color di ruggino, ferrigno.* German. Rostfarbig/ Eysenfarbig. Bel. Yserverwich. Hisp. *Cosa de aquel color morado, negro.* Pol. *Farba zelazna.* Vngar. *Rosdás, rosdaszinw'.* Ang. *Rousſie coloure.*] Talis est color quem Galli sua lingua *Perfumatum*, veteres (ut opinor) impluviatum dixerunt: aut certè is est quem hodie *colorem regium* vocamus, qui à superiori non ita multùm distat. Sunt qui velint ferrugineum colorem eum esse, quem alio nomine vocamus cæruleum: adducti, opinor, autoritate Plauti in Milite, qui eundem colorem thalassicum vocat & ferrugineum. Sed non idcirco Plautus vocat colorem ferrugineum thalassicum quod maris colorem referat, sed quòd nautæ ejusmodi colore soleant uti in mari. Iubet enim ibi Palæstrio Pleusidem, qui meretricem abducturus erat, ferruginea veste exornatum venire, ut facilius persuadeat militi se esse nauclerum, Verba ejus ut res facilius intelligi possit ascribemus: Facito (inquit Palæstrio) ut venias ornatu huc nauclerico, causiam Habeas ferrugineam, culturam ad oculos laneam: Palliolum habeas ferrugineum: nam is color est thalassicus: hoc est, mari, & nautis qui in mari versantur, idoneus. Non absimilis error est eorum qui ferrugineum colorem arbitrantur esse colorem hyacinthi: eò quòd Virgil. 4. Georg. hyacinthos vocat ferrugineos. Constat enim vel Ovidii testimonio, florem hyacinthum purpurei coloris esse, utpotè qui Hyacinthi pueri sanguinem ex quo enatus fertur, dicatur referre. ¶ Certum est itaque Virgilium hyacinthum non dixisse ferrugineum, quòd ferrugineum colorem imiteturſed eadem ratione qua 6. Aeneid. cymbam Charontis dicit esse ferrugineam, quòd scilicet funesta putabatur & luctuosa. Solent enim lugentes vestibus ferrugineî coloris uti, quòd is color fuscus sit, & subobscurus. Sic etiam Virgil. hyacinthum florem vocat ferrugineum: hoc est, lugubrem & funestum, alludens nimirum ad fabulam illam, qua fertur hunc florem ex sanguine Hyacinthi pueri ab Apolline jactu disci occisi, primùm fuisse enatum. Hæc paulò verbosiùs visum est discutere, quòd videamus eruditos nostri seculi tàm discrepantia de hoc colore tradidisse, ut quid de eo sentire debeamus, non facilè fuerit constituere. Sed certè verisimile est hunc colorem eum esse, quem suprà diximus, qui scilicet ferruginis (à qua nomen habet) colorē imitatur: huncq; eundem esse quem veteres appellaverunt Bæticum, seu Hispanū. Quòd etiam non obscurè ostendit Virg. lib. 9. Aeneid. quum vocat ferruginem Iberam: hoc est, Hispanicam. Quo coloris genere etiam hodie nautæ Hispani, atq; adeò omnes tenuiores utuntur: ut non immeritò Plautus colorem hunc videatur appellasse thalassicum: hoc est, mari maximè convenientem. Nam quum hic color sit nativus, & penè terræ similis, neq; facilè mutat colorem, neque maculæ in eo apparent. Constat autem hunc colorē fuisse vilissimū vel eo argumento, quòd Plautus in loco jam citato ferrugineas vestes piscatoribus tribuit. Nam quum jussisset Pleusidem advenire exornatum causia & palliolo ferrugineo, ut probè nauclerum ementiretur, subdit: Atque apud hunc senem omnia hæc sunt: nam is piscatores habet. Huc accedit, quod Plin. lib. 29. c. 6. scribit lacertas virides ferrugineis maculis esse distinctas. Lacertæ autem maculas ejus esse coloris quem jam indicavimus, nemo addubitat qui vel semel lacertam viderit. Non tamen inficias iverim, pro ea verborum inopia, quæ est apud Latinos in distinguendis coloribus, vel ipso Plinio teste, colores aliqua ex parte ad hunc accedentes, etiam ferruginis nomine fuisse appellatos. Hinc etiam apud Claudianum, libr. 2. de Raptu Proserpinæ, violas etiam ferrugineas invenimus appellari, & à magnæ autoritatis scriptoribus colorem ferrugineum inter gratissimos colores numerari. Quamobrĕ ut non magnoperè repugnaverim iis qui hunc colorem Gallorum lingua *Tanneum*, aut *Castaneum* interpretātur, pro intentione, aut dilutione obscuræ rubedinis, aliis atque aliis appellantes nominibus: ita plurimum ab iis dissentio, qui hunc eundem faciunt cum colore cæruleo, quem alio nomine Venetum appellant. Quorum errorem manasse arbitror ex loco Vegetii lib. 4. cap. 37. malè intellecto, quòd ibi Vegetius nautis videatur tribuere colorem cæruleum, sive Venetū, quibus (ut suprà ostendimus) Plautus assignat vestes ferrugineas. Arbitrati sunt itaq; eundem esse colorem quem Plautus ferrugineū, & Vegetius cæruleum sive Venetum vocat. Sed hoc argumentum quàm falsis innitatur fundamentis, facilè dijudicabit, qui citatū Vegetii locum non oscitanter excusserit. Neq; enim ibi cæruleū colorem nautis omnibus attribuit, sed iis tantùm qui in bello navali scaphis quibusdam exploratoriis hostium consilia investigant, quibus etiam velum navis, atq; ipsos adeò rudentes cæruleo colore tinctos esse jubet, ut aquæ marinæ similitudine, hostium oculos faciliùs fallant.

Fĕrrūmĕn, penultima prod. inis, n. t. Quoddam quasi gluten, junctura, seu ligatura, qua metalla, sive etiam aliæ res consolidari solent. [דבק *débek* κόλλα, συναφή. Gall. *Soudure, liaiſon de metaux enſemble.* Ital. *Saldatura, colla, ligamento de metalli.* Germ. Löt metall. Bel. Souduer. Hisp. *Soldadura.* Pol. Wszeliakie metallum, ktorim lutuia rzemiesnicy, badz cina alboco niszego. Vng. *Enyw, foglalo szerszam, forraztásho? valo.* An. *Solder, glue, or any ſuch thing where with mettaile or other thing is faſtened together.*] Plin. lib. 36. cap. 23: Ruinarum urbis ex maxima causa, quòd furto calcis sine ferrumine suo cementa componuntur. Calcem vocat ferrúmen cæmentorum: id est, lapidum, quòd illa consolidentur & conglutinentur cæmenta. Ferrumen auri (ut suo loco diximus) vocatur chrysocolla.

Fĕrrūmĭno, as, penult. corr. Iungo, consolido: propriè de metallis dicitur, quanvis & ad alia transferatur. [חדביק *hidhbík.* συνάπτω, συμφύω & συμφύω. Gall. *Souder, & ioindre ou coller enſemble.* Ital. *Saldare, congiugnere.* Germ. Löten/ zuſamen löten. Bel. Souderen. Hispan. *Soldar la meſma materia, como hierro.* Pol. *Leituie, x patam.* Vng. *Forraſztok, összue foglalok.* Ang. *To gluer or ſolder.*] Pomponius Iureconsultus, si tuum scyphum alieno plumbo plumbaveris, argento, ferruminaveris, non dubitatur tuum scyphum esse. Plinius pro glutinare posuit, lib. 36: Vitrum sulphuri incoctum ferruminatur in lapides: hoc est, glutinatur in formam lapidis. Et lib. 35: Calcis quoque usum bitumen præbuit, ita ferruminatis Babylonis muris.

Fĕrrūmĭnātĭo, f. t. [דבק *debék.* ἡ διὰ σιδήρου ἢ ἄλλου μετακλικοῦ κόλλησις, συναφή, συμφυεια. Gal. *Soudure ou collure de metaux* Ital. *Saldamento, ſaldatura, incollatura.* Germ. Zuſamen löttung. Hisp. *Soldadura.* Pol. *Leitowanie.* Vng. *Forraſztas, összefoglalás.* Ang. *A ſouldering.*] Paul. l. in Rem actio. §. Item quæcunque. ff. de re vend. Ferruminatio per eandem materiā facit confusionem: plumbatura verò non idem efficit.

Fĕrtĭlis, Vide FERO.

Fertum, ti, pro libi genere, Vide FARTVM.

Fĕrvĕo, es, fervi, vel ferbui, n. s. igne supposito caleo, ebullio. [רתח *rathach.* ζέω. Gall. *Bouillir.* Ital. *Bollire.* Germ. Heiß seyn/ siedig seyn. Bel. Sieden/ heet zyn. Hisp. *Hervir, bullir.* Pol. Wrzec, warzesie. Vn. *Forrok.* Ang. *To ſeeth, to be chauſed.*] Inde aqua propriè fervere dicitur, quum vi ignis commovetur & agitatur: quod etiam bullire dicimus. ¶ Transfertur tamen ad ea, quæ quovis modo calefiunt, sive aliquo æstu agitantur: Sic vinum fervere dicimus, quod ex musto transit in vinum. Plin. lib. 14. cap 9: Medium inter dulcia vinum est, quod Græci ἀφρόδικες vocant: hoc est, semper mustum. Id evenit cura, quoniam fer-

vere prohibetur: sic enim vocant musti in vina transitum. Sic etiam mare fervere dicitur quum æstu & fluctibus agitatur: unde & fretum appellatum volunt. Ovid. 11. Metamor. - pontus vertigine fervet. ¶ Fervere opus dicimus, dum studio & diligentia elaboratur. Hominem quoque ira, odio, aut calore fervere dicimus, dum ira, aut odio, aut calore incensus est. Cicero pro Quintio: Vsque eò fervet fertuique avaritia, ut de suis commodis velit aliquam partem amittere, nequam partem huic propinquo suo illius ornamenti relinquat. Horat. 1. Epist. 1: Pectus avaritia, miseraque cupidine fervet. Ovid. 2. Metamorph. - utque animus tumida fervebat ab ira, Arma assueta capit. Martialis: - fora litibus omnia fervent. ¶ Hujus contrarium est Deservere, quod est mitescere, & placidum fieri, seu à calore deficere. Composita à ferveo sunt, Deferveo, Efferveo, Referveo. A' quibus Defervesco, & Refervesco. Vide suis locis.

Fērvēns, participium, Quod bullit, aut calidum est. [חמם *rotheàch. ζέων, ζωμὸς, βράζων.* Gall. *Bouillant, fort chaut, feruent.* Ital. *Bogliente, calidissimo.* German. Siedend. Hisp. *Cosa heruiente ò que hierue.* Pol. Wrzący, goracy. Vng. *Forro, buzgo.* Ang. *That seethed, ver y hoat.*] Plinius libr. 7. cap. 2: Feruntque ictas saliva, ut ferventis aquæ contactum fugere. ¶ Migrat interdum in nomen, admittitque comparationem. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: Quale fuit, Crassi rapido ferventius amni Ingenium. Columella lib. 12. cap. 50: Ad præsidium aquæ calidæ curritur: sed id non ferventissima fieri oportet. Cic. 1. Offic. Nam fortis animus & magnus in homine non perfecto nec sapiente ferventior plerunque est.

Fērvēntĕr, adverbium, Vehementer. [ζεμαντόντως, ζεμαλῶς. Gall. *Feruemment, ardemment.* Ital. *Ardentemente.* German. Hitziglich. Hisp. *Heruientemente* Pol. *Goraco.* Vng. *Forrón, vastagon, heuenyebe.* Ang. *Hately, earnestly, hastely.*] Cælius Ciceroni: Quòd Pilius necessarius Attici nostri de repetundis eum postulavit, magna illicò fama surrexit, & de damnatione ferventer loqui est cœptum.

Fērvēsco, is, n. 3. Ferveo: [חמם *rathdelr.* Vng. *Meg heuwlök, forrok.* An. *To boyle ouer.*] Jut, Terræ ferveſcunt sole, Lucret. lib. 6. Ventus mobilitate sua ferveſcit, apud eundem.

Fērvo, is, vi, ejusdem significationis est eum ferveo. [חמם *rathàth. καχλάζω, βράζω.* Gall. *Bouillir.* Ital. *Bollire.* German. Heiß seyn/ siedend seyn Hispan. *Heruir.* Pol. *Wrzm.* Vng. *Forrok, buzgok.* Ang. *To seeth, to be chaufed.*] Propert. Incipit & sicco fervere terra Cane. Gellius lib. 2. cap. 29: Dominus quos rogaverat opperitur, sol fervit, & fit nihil. Terent. in Adelph. Ego illius sensum pulchrè calleo, quum fervit maximè, tàm placidum quàm oveur, reddo. Virgilius 3. Georg. Omnia tunc pariter vento nimbisque videbis Fervere.

Fērvēfăcĭo, cis, act. 3. ut, ferveat efficio. [חמם *rütteach. ζεμαίνω.* Gall. *Faire bouillir.* Ital. *Far bollire.* Ger. Siedend machen. Hisp. *Hazer heruir ò bullir.* Pol. *Wzjwarzam.* Vng. *Fö! forrasztom.* An. *To cause to seeth, to mak scalding hoate.*] Cato de Re rust. Et potionem polentæ eodem addito, & oleū postea fervefacio. Idem cap. 123: Eam fervefacito cum congio vini veteris. ¶ Fervefacio, pro calefacio. Plaut. Pseud. Eæ ipsæ se patinæ fervefaciunt illicó. Fervefacta jacula, Cæsar 5. bell. Gall. ¶ Hinc componitur Infervefacio, quod est in re aliqua operam do, ut quid ferveat. Cato: Sumito brassicam, conjicito in aquam ferventem, coquito paulisper, uti subcruda sit: postea aquam defundito, non omnem: eò addito oleum benè, & salem, & cumini paululum, infervefacito paulisper.

Fērvĭdŭs, a, um, penult. corr. Fervens, maximè calidus, ardens. [חמם *rotheàch. ζεμός.* Gall. *Fort ardent & bruslant, bouillant.* Ital. *Bollente.* German. Heiß/ siedig. Bel Heet/ veerstich. Hispan. *Cosa heruiente ò que hierue.* Pol. *Goracy, roz palioni.* Vng. *Forro, hév.* An. *Scalding hoat.*] Plin. lib. 13. cap. 4: Nulla est in Italia sponte genita, nec in alia parte terrarum, nisi in calida: frugifera verò nusquam nisi in fervida. Cicero 2. de Natur. deorum: Iam verò reliqua quarta pars mundi, ea & ipsa tota natura fervida est: hoc est, ardens maximè. ¶ Ponitur & translatè pro vehementi, feroci; diligenti. Liv. 7. bel. Pun. Quum toto eo bello damnosa, præpropera, ac fervida ingenia Imperatorum fuissent. Et Cic. de Clar. orat. Appii Claudii volubilis, sed paulò fervidior erat oratio. Hinc fermentum dictum est, quòd fervendo crescat.

Fērvĭdē, penult. correp. Adverbium. [ζεσῶς, ζεμῶς. Gall. *Feruemment, ardemment.* Ital. *Feruentemente, ardentemente.* German. Hitziglich/ mit eyfer. Hisp. *Heruientemente.* Pol. *Goraco.* Vng. *Forvón, heuen, heuenyebe.* Ang. *Hoatlie, ardentlie.*] Plaut. Trucul. - fervidè ut tota floret, ut oleum Nitidè nitet.

Fērvŏr, oris, m. 3. Calor vehemēs qualis est ignis vel Solis æstus. [חם *chom. ζέσις.* Gal. *Ardeur, ferueur, grande chaleur.* Ital. *Bollore, ardore, feruore.* German. Hitz. Belg. Hitte. Hispan. *Heruor, obra de beuir.* Pol. *Goraco'c.* Vn. *Heuség, lekkenö heuség.* Ang. *A burning heat or vehementie.*] Plin. lib. 11. cap. 31: Indi furantur æstivo fervore aurum erutum à formicis tempore hyberno. Horat. 1. Carm. Ode 16: - me quoque pectoris Tentavit in dulci juventa fervor, & in celeres jambos Misit furentem.

Fĕrŭlă, læ, penul. corr. f. p. Baculus, sive virga qua puerorum manus feriuntur, unde & nomen habet: quanquam sint qui à ferendo malint deducere, quòd propter levitatem, senes ferula pro scipione solent uti. [שבט *schebéth. ράβδος.* Gall. *Baguette, verge.* Ita. *Bacchetta, sferza.* Ger. Ein Stab/ Steck oder Ruthe. Hisp. *Cayado, cannaheja ò palmatoria.* Pol. *Rozga, l'aszczka.* Vng. *Plágalo veszkö.* Ang. *A rodde to strike children on the palme of ther handes.*] Iuven. Satyr. 1: Et nos ergo manum ferulæ subduximus. Martial. lib. 10: Ferulæque tribus sceptra pædagogorum Cessent. Colum. Nec manibus mites ferulas. Idem: - ferulæque minaces Plantantur. Græcè *ράβδος*: & per diminutionem *ραβδίσκος* dicitur. Inde apud Platonem in Phædone *ραβδιοφόροι*, ministri Bacchi, quasi feruligeri nominātur. Bacchi enim ferulæ assignantur, quæ asinis gratæ sunt in pabulo. Ideo asinus grata hostia Baccho cadit. Ferula annumerata est inter externos frutices à Plinio, lignum corticis loco habet, ligni autem loco fungosam intùs medullam, quemadmodū caulis fœniculi, quamvis in multò majorem altitudinem & crassitudinem excrescat. Nascitur in locis calidissimis: & vix alibi quàm in Africa. Nulli fruticum levitas major, ab id gestata, facilius baculorum usum senectuti præbet. Colum. lib. 3: In quo scrobe destinaveris nuces serere, cerram minutam in modum semipedis ponito, ibique semen ferulæ facito: quum ferula fuerit enata, eam findito, & in medulla ejus nucem Græcam, vel avellanam absconditо.

Fĕrŭlăcĕŭs, a, um, [ραβδίτης. Vng. *Veszkös.*] Plinius lib. 18: At milium & panicum in culmen geniculatum & concavum: zizania verò, in ferulaceum scilicet fastigiatur.

Ferŭlă, sylvestris rapsia. [Pol. *Dobra myst.*] Dioscor. lib. 4. cap. 159. Ferulæ descriptionem lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 89. Plin. libr. 13. cap. 22. lib. 20. cap. 22. & lib. 14. cap. 1.

Fĕrŭlāgo, rapsia, Dioscor. lib. 4 cap. 159.

Fĕrŭs, Vide FERA.

Fēscēnnīnŭs versūs, ut autòr est Festus; Carminis genus erat omni obscœnitate & flagitio plenum: ita dictum quòd ex Fescennia urbe primùm fuerit allatum: sive quòd fascinum arcere putabatur, quasi fascininum. Macrob. lib. 2. Satur. Temporibus Triumviralibus Pollio quū fescenninos in eum Augustus scripsisset, ait: At ego taceo. Non est enim facilè in eum scribere, qui potest proscribere.

Fessŭs, a, um, Fatigatus: & tàm ad animum, quàm ad corpus refertur, ut autor est Valla lib. 4 Elegant. de quo in dictione DEFETISCOR. [בלאה *nikéh* יעף *jahéph. κεκμηκὼς, ἀπειρηκώς.* Gal. *Lassé, trauaillé, qui n'en peut plus.* Ital. *Stanco, lasso, stracco.* Germ. Ermüdet Hisp. *Cansado.* Pol. *Zmordowany.* Vn. *Fárat, (anagy)/ Fadat* An. *Sea lea, tyred.*] Virgil. 1. Aeneid. Tum Cererem corruptam undis, Cerealiaque arma Expedient fessi rerum. Vbi Servius: fessi rerum: hoc est penuria fatigati. Idem 2. Aeglog. Thestylis & rapido fessis messoribus æstu Alia, serpyllumque, herbas contundit olentes. Plin. lib. 7. cap. 52: Puerum æstu & itinere fessum.

Festīno, as, pen. prod. act. p. Propero, maturo, celero, accelero. [אחר *mihar.* חפז *chaphaz. σπουδάζω.* Gall. *Se haster, s'auancer, dilligenter.* Ital. *Affrettarsi.* Ger. Eylen. Bel. Haesten. Hisp. *Apressurarse/ aquexarse.* Pol. *Spieszyć sie, kwapić się.* Vn. *Siet sik.* An. *To mak haste, to speede.*] Virg. 2. Aeneid. Festinate viri: nam quæ tàm sera moratur Segnities? Plin. de viris illustr. Sed quum ad Camerinā ab hostibus obsessam festinaret, à Pœnis in angustis clausus est. Plaut. in Asin. Remigio, veloq; quātum poteris, festina, & fuge. ¶ Interdū festinare est trepidare, & turbari. Sallust Festinantibus in summa inopia patribus. Terent. in Adelph. Quid festinas, mi Geta? animum recipe. Idem in Eunuch. Quid istuc? quid festinas? aut quem quæris Pythia?

Festīnŏr, aris, passivum. Tacit. de moribus Germ. Nec virgines festinantur: id est, citò ad conjugium abripiuntur.

Fēstīnātŭs, participium. [מבהל *mebohál. ἠσπουδασμένος, διὰ πάσης σπουδῆς πεποιημένος.* Gal. *Hasté & auancé, fait en haste.* Ita. *Affrettato.* Germ Beeylet. Hispan. *Aprossurado, acquexado.* Pol. *Kwapliwy.* Vng. *Hamar valo, siettetet.* Ang. *That is doone in haste, hasted.*] Plin. in Paneg. Quinimò festinatis honoribus amplificat atque auget, & majoribus suis reddit. Tacit. in vita Agricolæ: Ita festinatæ mortis grande solatium tulit.

Fēstīnāntĭă, f. p. & Festinatio, Properatio. [חפזון *chippazôn. σπουδή.* Gall. *Haste, hastiueté.* Ital. *Velocità, fretta.* Germ. Eylung/ eyl. Hisp. *Priessa/ aquexamiento.* Pol. *Spiesz.* Vn. *Siettség, hamarság.* An. *Hastinesse/ speedinesse.*] Cicero pro Milone: Quæ causa, cur Romam properaret? cur in noctem se conjiceret? quid afferebat festinationem? Columel. lib. 11. cap. 2: Quò cautior villicus vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere.

Fēstīnāntĕr, adverbium à festinans, Celeriter, & citò. [מהרה *meherah.*

meherâh. ταχυδρόμος. Gal. *Haſtiuement, en diligence, ſoudainement.* Ital. *Frettoloſamente.* Ger. Eylends/ſchnell. Bel. Haſtelyck. Hiſp. *Apreſſuradamente.* Pol. *Kwapliwie.* Vng. *Sietue, hamar gyorſaſaggal* An. *With ſpeede, haſtelie, quickelie.*] Cic. 5. de Finibus: Illud mihi à te nimium feſtinanter dictũ videtur, Sapientes omnes eſſe beatos. Plin. lib. 17. cap. 11: Quia feſtinantiùs germinant.

Fēſtīnātō, adverbium à feſtinatus. [מהרה *meherâh. ἐπαρσεχῶς.* Gall. *Haſtiuement.* Ital. *Frettoloſamente.* German. In eyl. Hiſp. *Apreſſuradamente.* Polon. *Kwapienie.* Vngar. *Hamarsággal, ſiet.* Ang. *Haſtelie, with ſpeede.*] Plinius lib. 18. cap. 10: Quòd niſi feſtinatò peragratur, lurido colore mucesſere. Quintil. lib. 4. capite 2: Quàm nihil properatò, nihil feſtinatò feciſſe videtur Milo.

Fēſtīnŭs, m. f. Celer, properans. [מהיר *mahîr. ταχύς.* Gall. *Haſtif, ſoudain* Ital. *Veloce.* Germ Eylend. Bel Haſtelyck. Hiſp. *Preſto y preſſuroſo.* Pol. *Kwapl'iny.* Vng. *Sietŏ, gyors, hamar.* Ang. *Haſtie, quicke or ſpeedie.*] Cic. Attic. lib. 9: Feſtino enim ſimillimus decurro, atque in decurſu ἡνίοχος meas commentari non deſino. Ovidius 11. Metamorph. -curſu feſtinus anhelo Advolat armenti cuſtos Phocæus Anetor.

Fēſtīnē, Adverb. [מהרה *meherâh. ταχυδρόμως, ταχέως, ἐν τάχει.* Gall. *Haſtiuement.* Ital. *Frettoloſamente.* Germ. Eylends/ſtuchs. Hiſp. *Apreſſuradamente.* Polon. *Kwapliwie.* Vng. *Gyorſon, ſietue.* Ang. *Haſtelie, quickelie.*] Cicero Attico, lib. 4: Si quid fortè de comitiis, de Republica (ſoles enim tu hæc feſtinè odorari) ſcribas ad me.

Fēſtīvĭtas, feſtivitatis, Vide FESTVS.

Fēſtră, Oſtium minuſculum in ſacratio, ab feneſtra per detractionem mediæ ſyllabæ. Feſtus.

Feſtucă, cæ. penult. prod. f. p. Minima quæque res, & leviſſima. [ῦλη *mots.* κάρφος. Gall. *Vn feſtu, vn ietton & ſcion d'arbre.* Ital. *Ramuſcelle, feſtuca.* German. Ein agten/ ſtupffel. Bel. Een weeten. Hiſp. *La paja ò palillo ò coſa ſemejante.* Pol. *Plewka, gdzbdl'o.* Vn. *Szálk.* Ang. *A feſtu, a graffe or yonge ſette of a tree.*] Columella lib. 8. cap. 15: Per quos feſtucæ, furculique in aviariis paſſim ſpargendi ſunt. Plinius libro 9. cap. 10: Fœminam coitum fugere, donec mas feſtucam aliquam imponat averſæ. ¶ Feſtuca, virga Prætoria quæ imponebatur ſervo quem dominus apud Prætorem manumittebat: unde & vindicta dicebatur, quòd ea in libertatem vindicaretur, ut colligi poteſt ex Plutarchi libello, quem de Sera numinis vindicta inſcripſit. Plautus in Mil. Quid ea? ingenua, an feſtuca facta? ſerva, an libera eſt? Perſ. Sat. 5: Non in feſtuca lictor quam jactet ineptus. ¶ Ne move feſtucam, *μὴ κίνει ξύλον κίνει.* Proverbium, ubi quis omnis ſtrepitus impatiens eſt.

Fēſtūcārĭŭs, m. ſ. adjectivum. [κάρφαλέος, κάρφίτης. Gall. *De feſtu, de ieston.* Ital. *Di ramuſcello, di feſtuca.* German. Das von der agten iſt. Hiſp. *Coſa de paja ò palillo.* Pol. *Plewiſty, źdźblek pełny:* hoc eſt, *mikcze nich rzeczy.* Vng. *Szalkábol valo.* Ang. *Of a feſtu or younge ſette.*] Gellius lib. 20 cap. 3: Idcirco Ennius ſignificare volens bellum, non ut ad Prætorem ſolitum eſt, legitimis actionibus, neque ex jure manu conſertũ, ſed bello, ferroque, & vera vi, atque ſolida: quod videtur dixiſſe, conferens vim illam civilem, & feſtucariam, quæ verbo diceretur, non quæ manu fieret, cum vibellica, & cruenta.

Feſtucago, Aegilops, vel Bromos apud Dioſcor. libro 4. capite 140.

Feſtŭs, ſta, ſtum, Dies feſtus, feriatus, feriæ. [ἑορτάσιμος, ἑορτικός. Gall. *Feſté, celebré, ſolennel.* Ital. *Feſta, di feſtino, di feſta.* German. Feyrtäglich/ zu einem Feſt gehörend. Hiſpan. *Coſa de fieſta que es de guardar.* Polon. *Szwiety.* Vng. *Innep.* Ang. *A feſtiuall day when one maketh good cheere.*] Vnde feſti dies, in quibus vel ſacrificia diis offerebantur, vel epulationes celebrabantur, vel ludi in honorem deorum agebantur, vel feriæ obſervabantur, ἑορταί. Plautus in Aulul. -feſto die ſi quid prodegeris, Profeſto egere liceat, niſi peperceris. Virg. 1. Georg. Quippe etiam feſtis quædam exercere diebus Fas & jura ſinunt. Idem li. 6. Aneid. -feſtosque dies de nomine Phœbi Inſtituam. ¶ Hujus compoſitum & contrarium eſt, Profeſtus: ut, Profeſti dies, qui hominibus ad rem vel privatam, vel publicam adminiſtrandam conceſſi erant. ¶ Quandoque feſtus dicitur, ad feſtum diem pertinens: ut, Feſtæ frondes, quæ feſtis adhibentur.

Fēſtīvŭs, a, um, penult. prod. Lepidus, urbanus, facetus: [ἱλαρός, ἀστεῖος, εὐτράπελος. Gall. *Plaiſant, ioly, recreatif.* Ital. *Piacevole, faceto.* German. Luſtig/ lieblich. Bel. Fray/ ſchoon. Hiſp. *Coſa bien criada y donaſa.* Polon. *Sartowny, wdzięczny, miel'y.* Vng. *Nyáios, kedues, tréfas.* Ang. *Pleaſant in talk, merie, pretie.*] ut, Feſtiva oratio, dictum feſtivum. Cicero lib. 1. Officior. de Græcis: Dulcem & facetum, feſtivique ſermonis. Plautus in Mil. Nimium feſtiva mulier operam præbuit. Terent. in Adelph. O` mi pater feſtiviſſime. ¶ Quidam etiam feſtivũ pro feſto accipiunt, ſive ad feſtum pertinente: ut, Feſtiva gaudia. In hac tamen ſignificatione apud veteres non invenies.

Fēſtīvē, adverbium, Bellè, faceté. [εὐτραπέλως, ἱλαρῶς. Gal. *Plaiſamment, ioyeuſement, iolyment.* Ital, *Piacevolmente, allegramente.* Germ. Liebtlich/ holdſeligklich. Hiſp. *Con buena crianca y donayre.* Pol. *Zartownie.* Vng. *Kedueſen, ékeſen, nyáiaſſan.* Ang. *Ioyfully, merely.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Quanquam à te actam fabellam video eſſe feſtivè, nullo modo probavi. Idem ad Att. lib. 4: Soles enim tu hæc feſtivè odorari.

Feſtīvĭtĕr, adverb. [πεφανῶς. Feſtivé. Vngar. Ékeſſen, gyönyörüſég éſſen nyáiaſſan.] Gellius lib. 1. cap. 2: Severè ſimul ac feſtiviter ſe vinxit.

Fēſtīvīſſĭmē. [περιπαίπαν. Vng. Igen ékeſſen.] Gellius lib. 9. cap. 5: Atque ibi Iulianus feſtiviſſimè, nolite quærere, inquit, quid ſentiam.

Feſtīvĭtās, tatis, f. t. Lepor, & urbanitas ſermonis. [חן *ghîl. ἀστειότης, εὐτραπελία.* Gall. *Plaiſance, ioyeuſeté, iolyneté.* Ital. *PiacevoleZZa, gentileZZa.* German. Liebligkeit/ holdſeligkeit. Hiſp. *Aquella buena crianca y donayre.* Pol. *Wdzięcz nośćz mowy.* Vng. *Nyaiaſiág, kedueſség.* Ang. *Mirth, ioy fulneſſe ioylytie.*] Autor ad Heren. lib. 1: Illud genus narrationis quod in perſonis poſitum eſt, debet habere feſtivitatem. Cicero de Clar. Orat. Feſtivitate igitur & facetiis, inquam, C. Iulius L. F. & ſuperioribus, & æqualibus ſuis omnibus præſtitit. Plautus Capt. Lucrum, ludum, jocum, feſtivitatem, ferias, *&c.* Terent. Eunuch. An fortunam collaudem, quæ gubernatrix fuit: An mei patris feſtivitatem, & facilitatem?

Feudum, Barbarum vocabulum à Gottis ortum, quo ſignificatur genus clientelæ, quo vel dignitas, vel vectigal, vel prædium aliquod ea lege alicui datur, ut ipſe & ipſius poſteri atque hæredes beneficii autorem perpetuò agnoſcant. Ex Hotomani obſervationum lib. 11.

Feuxaſpidion, Polium montanum apud Dioſcor. libro 3. capite 122.

Fex, Vide FAEX.

F ante I.

F. I. In notis antiquorũ, fieri juſſit. FI. B. fide bona. FIC. fiſcum, vel fideicommiſſum. FIC. RP. C. fiſcum reipublicæ cauſa. FID. fides. FI D. D. fide dignus. FIC. fictum. FID. IMP. fides Imperatoria. FID. INTEMP. fides intemperata. FID. P. C. fides patrũ conſcriptorum. FID. P. R. fides populi Romani. FID. R. fides regia. FID. RP. fides Reipublicæ. FID. S. fides Senatus. FID. SER. fidelis ſervus. FIL. filius. F. IR. fidei juſſores.

Fĭbĕr, Animal in Ponto, ſic dictum à fibris: hoc eſt, ab extremis oris amnium quas colit, & ubi maximè ſolet videri. [κάστωρ. Gall. *Vne beſte qu'on appelle bieure.* Ital. *Caſtore animale.* German. Ein Biber. Hiſp. *Vn cierto animal.* Pol. *Bobr.* Vngar. *Hod.* Ang. *A badger, a graye.*] Effoſſis enim in ripa cuniculis, caudam intra aquas tenet, reliquo corpore in ſicco habitat. Albertus Magnus dicit habere pedes anſerinos poſteriores quibus facilius natet: anteriores, caninos. Vide in dictione CASTOR. ¶ Eſt & fiber, genus veſpæ quadrupes incitatiſſimum, teſte Feſto. Plaut. Sic me ſubis quotidie, quaſi fiber ſalicem.

Fĭbrīnŭs, a, um, Plin. lib. 17. cap. 28: Fibrina pelle detergunt.

Fibræ, fibrarum, f. p. Omnium extremitates rerum. Ab antiquo adjectivo Fiber, bra, brum, quod idem erat quod extremum, Varrone teſte 4. de ling. Lat. factum ut arbitror à verbo finio, eodem modo quo à tumeo tuber, à ſuo luber, à craceo craber. [ἶνες, λοβοί. Gall. *Petites veines & menues comme vn cheueu, petis filets, extremité de toutes choſes.* Ital. *L'eſtremità di tutte le coſe.* German. Die euſſerſten theil eines jeden dings / alß an der Leber die Zäſerle: an Bletteren die ädertin ſo dadurch gehen: an den Wurtzlen die kleinen Würtzlin wie Haar/ ꝛc. Hiſpan. *La parte cabera de todas cauſas.* Polon. *Zel'eczky mal'e, bad węziele cało, wieczym, zwierzecam, albo y wżiol'ach.* Vng. *Roſt, kanaſ, tſafrang.* An. *Small veines like heares, or the borders of any thing.*] Vnde & jecoris & cordis, & cujuſcunque viſceris extremæ partes, fibræ dicuntur. Virgilius lib. 6: -nec fibris requies datur ulla renatis. Et Celſus pulmonis fibras nominat, libro 4. cap. 1: Pulmo ſpongioſus, ideoque ſpiritus capax, & à tergo ſpinæ ipſi junctus, in duas fibras ungulæ bubulæ modo dividitur. Plinius lib. 11. cap. 37: Murium jecuſculis fibræ, ad numerum Lunæ dierum in menſe congruere dicuntur, totidem inveniri. Quin & minuta radicum in arboribus herbisque capillamenta, hoc nomine appellantur, *ἶνες* Plinius libro 17. cap. 10. de arborum ſationibus ait, ſolùm eligi oportere quàm maximè rimoſum, ne penetrans ſol exurat fibras. Virgil. 1. Georg. -& amaris intuba fibris. Columella de allio: Quum ternas, *inquit*, fibras emiſerint ſpicæ, ſarriantur. Idem libro ultimo de rapis: Poſt tertiam diem mediam fibram rapi guſtato, ſi receperit ſalem. Cicero 1. de Divinat. Similiter quid fiſſum in extis, quid fibra valeat accipio: quæ cauſa ſit neſcio. Perſius Sat. 1: -nec enim mihi cornea fibra eſt: id eſt, non ſunt mihi ita dura præcordia, ut laudis amore non capiar, inquit Budæus. Idem Satyr. 5: Quod latet arcana non enarrabile fibra.

Fĭbrātŭs, fibrata, fibratum, adjectivum. [ἰνώδης. Vn. *Roſtos, kanafos.*

nasos. Ang. *That hath small thinges lik heare, as in onyons.*] ut, Fibrata radix cæparum modo. Plin. lib. 25. cap. 5.

Fibŭlă, læ, penult. corr. f. p. Propriè ornamentum cinguli ad vestem subligandam. [חוח *chóach. πόρπη, περόνη.* Gall. *Vne boucle ou agrafe.* Ital. *Fibia* Germ. Ein Hafft / das beschlecht an einem Gurtel. Bel. Een ruck ghespe. Hisp. *La hevilla de la cinta ò vestidura.* Pol. *Spienod passa*, item *Hasika.* Vng. *Kapots.* Ang. *A buckle or clasp.*] Virgilius 1. Aeneid. Aurea purpuream subnectit fibula vestem. ¶ Ponitur quandoque pro circulo æneo quo adulescentulorum virilia solent coërceri, conservandæ vocis gratia, quę ex Veneris usu debilior reddi solet, & asperior. ¶ Solet etiam hujusmodi fibula, Comœdorum, Histrionumque pudendis adhiberi, quòd illi potissimùm hominum generi vocalitas sit necessaria. Martial. lib. 7: Menophili penem tam grandis fibula vestit, Vt sit Comœdis omnibus una satis. Idem lib. 14: Dic mihi simpliciter, & Comœdis & Citharœdis Fibula quid præstas? Cantùs ut futuant. Hinc deducitur verbum fibulo, & ejus compositum infibulo; hoc est, circulum æneum peni induco. Idem Refibulare: hoc est, fibulam hujusmodi solvere. Vide plura de fibula apud Cornelium Celsum, libro 7. cap. 25. Columella lib. 6. cap 5. de Bobus sic habet: Aenea fibula pars auriculæ latissima circumscribitur: ita ut manante sanguine, tanquam o literæ ductus appareat orbiculus. In emendationibus exemplaribus subula legitur, non fibula. Aurea fibula donabantur antiquitùs milites. Liv. 27: Tum puero annulum aureum, tunicã lato clavo, cum Hispano sagulo, & aurea fibula equumque ornatum donat. Idem 9. bell. Maced. Quintius alter Prætor suos equites catellis, ac fibulis donavit ¶ Fibulæ item in ædificiis dicuntur ferramenta quibus tigni conjunguntur. Cæsar 4. bell. Gall. Hæc utraque insuper bipedalibus trabibus immissis quantum eorum tignorum junctura distabat, binis utrinque fibulis, ab extrema parte distinebantur. Ab hoc nomine dicitur Suffibulum, vestimentum album, prætextum, quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales sacrificantes habebant, idque fibula comprehendebatur.

Fibŭlo, as, are, act. p. Fulcire, conjungere. [חבר חדביק *chibbêr hidhbik. ἁρμογῆν.* Gall. *Boucler, agrafer, conioindre auec vne boucle ou agrafe.* Ital *Affibiare.* Germ. Zu samen hafften / den Rincken eynthun Bel. Zesamen hechten. Hisp. *Poner hevilla, hayuntar.* Pol *Zpaiam, lacze, hásiuie.* Vng. *Be kapsolom.* Ang. *To buckle or fasten together.*] Columella libro 1: Omnesque parietum & soli junctura testaceis pulvinis fibulantur: quoniam ferè quum his partibus ædificia rimas egerunt, cava præbent, ac latebras subterraneis animalibus. ¶ Hujus composita sunt, diffibulo, refibulo, & infibulo. Est autem infibulare, super glandem penis fibulam: hoc est, circulum æneum inducere: quod fiebat duabus de causis, vel vocis servandæ gratia, vel valetudinis, id quod jam dictum est. Vide de hoc Cornelium Celsum libro 7. capite 25: Refibulare, est fibulam tollere, sive solvere. Martial. lib. 7: Et cujus refibulavit turgidũ faber penem. Idem significat diffibulare. Papinius: Emicat, & torto chlamydem diffibulat auro.

Ficārĭus, Vide FICVS.

Ficĕdŭlă, f. p. Avis est quæ ficuum esu pinguescit: [*συκαλίς.* Gall. *Becquefigue.* Ital *Beccafico.* Ger. Ein schnepff. Hisp. *El tordo, ò auc comedora de higos.* Pol. *Drodz figi obiadaieci.* Vn. *Seregély.* An. *A nightingale, a birde that eateth figges.*] de qua sic Martialis lib. 13: Quum me ficus alat, quum pascar dulcibus uvis, Cur potiùs nomen non dedit uva mihi? Idem alibi: Cerea quæ patulo lucet ficedula lumbo. Iuven. Satyr. 14: & eodem jure natantes Mergere ficedulas didicit nebulone parente. Quo in loco dictionis hujus antepenukima corripitur, quæ in versu Martialis jam citato producitur. Plinius lib. 10. cap. 29: Alia ratio ficedulis: nam formam simul colorem̃que mutant. Hoc nomen nonnisi Autumno habent, postea melancoryphi vocantur. Gell. lib. 19. cap. 8, scribit tantam fuisse veterum in cœnis instruendis luxuriam, ut negarent avem ullam, præter ficedulam totam comesse oportere.

Fīcŭs, [תאנה *teenáh.* Gal. *Figue.* Ital. *Fico* Ger. Ein Feige. Bel. Een vyge. Hisp. *Higo fruta.* Pol. *Figa.* Vng. *Fwge.* Ang. *A figge.*] Tria omnino significat, fructum scilicet notissimum, quem Græci σῦκον vocant: deinde arborem ipsam quę hunc fructum profert, quam illi συκῆ appellant: tertiò ulceris genus in locis pilosis nascens, à similitudine fici fructus ita appellatum. Pro hac significationum varietate diversa habet genera & declinationes. ¶ Nam quum pro fructu accipitur, tàm fecundæ declinationis est, quàm quartæ. In secunda tamen declinatione tàm masculini generis est, quàm fœminini: in quarta verò solùm fœminini generis. De secunda declinatione hæc erunt exempla. Plinius libro 16. capite 26: Fici mirabiles sunt, & abortivi, qui nunquam matureſcunt. Macrobius libro 3. capite 10: Grossi appellantur fici qui non matureſcunt. Quanquam Plinii lectio hodie sic habet: In ficis mirabiles sunt &

abortus quî nunquam matureſcunt. Idem apud Macrobium hodie sic legitur: Grossi appellantur fici quæ non matureſcunt. Et (ut ingenuè quod sentio, proferam) nulla aut certè paucissima de genere masculino possunt adduci testimonia: hisce præsertim duobus locis immutatis, quibus maximè innitebantur qui in masculino inveniri asserunt. Valla tamen in secunda declinatione tàm masculinum quàm fœmininum esse credit: quod etiam ex hoc apparet, quòd hoc nomine pro morbo, qui à fructus similitudine dictus est, in masculino genere utamur. Huc accedit diminutivum ficulus, quod quum sit masculini generis, videtur ipsum etiam primitivum ejusdem esse generis. Solẽt enim ferè semper diminutiva ejus esse generis cujus sunt primitiva: quanquam hoc nonnunquam fallat. Quicquid id est, frequentiùs certè fœmininum est: ut apud Varro, libro 1. de Re ruſt. Fici (*inquit*) semen naturale intùs in ea fico quam edimus. Et paulò pòst: Quum enim rasticulas per ficos quas edimus, maturas perferũt, & eas quĩ maturuerint, complicant. Plin. lib. 15. cap. 18: E' reliquo genere pomorum ficus amplissima est. De quarta declinatione etiam frequentia occurrunt exempla. Juvenal. Satyr. 14: si vis aliam decerpere ficum. Martial. Res mira est, ficus non habet unus ager. ¶ Ficus pro arbore, gen. fœm. est, & secundæ vel quartæ declinationis. [*συκῆ.* Gall. *Figuier.* Ital. *Fico.* Germ Ein Feigenbawm. Belg. Een vygboom. Hispan. *La higuera arbol.*] Plinius libro 16: Quidam brevitate radicum senescere celerius arbores putant: quod coarguunt fici, quarũ radices longissimę sunt, & senectus ocyssima. Iuven. ad quę Discutienda valent sterilis mæla robora fici. Cicero de Orator. per quartam declinationem inflexit: Cui, quũ familiaris quidam quereretur, quòd diceret uxorem suam suspendisse se de ficu: Amabo te, *inquit*, da mihi exilia arbore quos feram surculos. ¶ Ficus pro morbo masculini generis, & secundæ declinationis. σῦκον. Martialis libro 1: Dicemus ficos Ceciliane tuos. Sunt qui hoc loco ficus, quarta declinatione legant. Nascitur hoc vitium ferè in capite, tùm in capillo, tùm in barba, & locis obscœnis, quæ pilis integuntur. Celsus libro 6. capite 3: Est etiam ulcus, quod à fici similitudine σύκωσις à Græcis nominatur. Caro excrescit: & id quidem generale est. Sub eo verò duæ species sunt: nam alterum ulcus durum & rotundum: alterum humidum & inæquale. Ex duro, exiguum quiddam & glutinosum exit: ex humido, pus mali odoris, fitque in his partibus quæ pilis conteguntur: sed id quod humidum, præcipuè est in capillo, atque ano ex atritu, quem cinædi patiuntur. In ficorum genere sunt Chalcidicæ, Chiæ, purpureæ, chelidoniæ, mariscæ, callistruthiæ, Liviæ, Libyssæ, Flaviæ & reliquæ. ¶ Ficum petit, σῦκον αἰτεῖ. In eum dicebatur qui commoditatis alicujus gratia blandiebatur. Inde natum tradunt, quòd olim Athenienses agricolis blandiri solerent, ut ab illis ficos præcoquos acciperent. Aristophan. in Vespis. ¶ Ficos dividere, σῦκα μερίζειν, proverbialiter dicũtur, qui impendio parci ac sordidi sunt, etiam si ditissimi. Mart. Ficus ficus, ligonem ligonem vocat, τὰ σῦκα σῦκα, τὸν σκάφιον σκάφιον λέγων, Quadrat in eum qui simplici & rusticana utens veritate, rem ut est, narrat, nullis verborũ ambagibus ac phaleris obvolvens. ¶ Ficũ Mercurio, σῦκον ἐφ' Ἑρμῇ De prompto & quibuslibet expositio beneficio dicebatur. Nã antiquis mos erat, ficubi ficus repertus fuisset, eũ veluti Mercurio sacrũ suspendere. ¶ Vt fici oculis incumbat, ὥσπερ τὰ σῦκα ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔφυ. De iis dicebatur qui pertinaciter urgerẽt premerentq; negotium aliquod. Sumpta similitudine à ficis: hoc est, à visio quod oculis innascitur, nec facilè potest evelli oculo incolumi. Aristoph. in Ranis. ¶ Similior ficu. ὀρχιώτερος σύκου. per jocum dicebatur de vehementer inter se similibus. Ducta metaphora à ficorum inter ipsas similitudine. Plutarch.

Fĭcŭlŭs, diminutivum est. [συκίον. Vng. *Fwgetske.* Ang. *A litle figge.*] Plautus in Sticho: Nucibus, fabulis, ficulis.

Ficetum, ti, n. s. Locus ubi ficus consitæ sunt. [συκών. Gall. *Figueraye, lieu complanté de figuiers.* Ital. *Ficareto, luoco piantato de fichi.* German. Ein Feigbawmgarten. Hispan. *Figueral, arboleda de higueras.* Pol. *Figowi oggrod.* Vng. *Fwgés hely.* Ang. *A figge yarde, & place where figge trees growe.*] Varro: Ficus que densa materia non est, ideo sequitur calorem: quo fit ut in locis frigidis ficeta fieri non possint. Mart. jocum captans ex ambiguo, ficetum potuit pro obscœnis partibus ficosis: hoc est, multis ulceribus, quæ ficos vocant, obsitis. Sic enim habet lib. 12: Vt pueros emeret Labienus, vendidit hortum, Nil nisi ficetum nunc Labienus habet.

Fīcārĭŭs, a, um, Quod ex ficu est, aut ad ficum attinet. [σύκινος. Gall. *De figuier ou figue.* Ital *Di fico.* Germ. Das zu den Feigen gehört. Hisp. *Cosa perteneciente a higuera* Pol. *Do figowo prynależący, figowy.* Vng *Fwgèhez valo.* Ang. *Of a figge, or figge tree.*] Plinius libro 21. capite 35: Ficarios cuheos caprificus generat. Cato cap. 48: Eò sarmenta aut ficarias crates imponito, quæ frigus arceant & solem.

Fīcārĭă,

Fīcārĭă, riæ, f.p. Locus est ficis arboribus consitus. [συκών. Gal. *Lieu complanté de figuiers.* Ital. *Luogo dove sono molti fichi.* Ger. Ein ort da viel feigenbäwm gepflanzet sind. Hisp. *Higueral ò arboleda de higueras.* Pol. *Miesce figamy nassadzone.* Vng. *Fwge fás hely.* Ang. *A place planted with figge trees.*] Pallad. lib. 4: Aliqui inter ficarias caprifici arborem serunt.

Fīcātum jecur, suillum maximè, quod Græci συκωτὸν appellant, à sue fico pasta.

Fīcĭtŏr, pen. corr. m.t. Ficorum amator, seu ficorum collector. [συκολόγος. Gall. *Qui aime les figues ou les amasse.* Ital. *Chi ama ò raccoglie fichi.* Ger. Der gern feigen hat/ feigenbrecher. Hisp. *El que ama ò coglos higos.* Pol. *Figoro miolos nik.* Vng. *Fwge szeretŏ, szedŏ.* Ang. *A lickerous eater of figges.*] Nævius apud Non. Ficitores omnes cupiunt ficitatem.

Filicole, Palus ficulinus.

Ficōsus, a, um, Ficis: hoc est, ulceribus & tuberculis plenum, συκώδης. Vnde & ficositas, ipsa ulcerum copia: Ficitas, ficorum fructuum abundantia, seu fertilitas.

Fīcūlnĕus, a, um, sive Ficulnus. [σύκινος. Gall. *De figue, ou figuier.* Ital. *Di fico.* Ger. Feigenbäwmin. Hisp. *Cosa de higuera.* Pol. *Figowy.* Vng *Fwge fábol valo.* Ang. *Of or belonging to a figge tree.*] Quod est ex ficu arbore. Plin. lib. 25. cap. 28: Sunt & ficulnei caules. Horat. 1. Ser. Sat 8: Olim truncus eram ficulnus, inutile lignũ. Eadem autem forma ficulnus & ficulneus dicimus, qua salignus & saligneus, ilignus & iligneus. Cato: Fibulæ unde fiant aridæ, ligneæ, ulmeæ, nuceæ, ficulneæ, face ut in stercus, aut in aquam conjiciantur. Ficulnea arbor. Col. lib. 5. cap. 11: Ad crus arboris ficulneæ religa.

Ficus terræ, Astrogalus, apud Dioscor. lib. 4. cap. 65.

Fĭctĭlĭs, Fictĭtĭus, Fictor, Fictus, Vide FINGO.

Fĭdĕicōmmissum, Fidejubeo, Fidejussio, Fidejussor, Vide FIDES, fides.

Fĭdēlĭă, æ, f.p. Genus vasis Samii, teste Nonio, ad usus plurimos accommodati. [חִית *chémeth. κεράμιον.* Gall. *Vaisseau de terre.* Ital. *Vaso di terra.* Ger. Ein gattung eines irdenen gefeürs/ ein hafen oder krug. Hisp. *Vaso de barro.* Pol. *Dzban, bania.* Vng. *Agyagbol esinált edẽn.* Ang. *A vessel of earth.*] Persius: Disce, nec invideas, quòd multa fidelia poret In locuplete penu. Plaut. in Aulu. Multi congialem plenã faciam tibi fideliam. Colum. lib. 12. capite 38: In fictili fidelia sacro loco reponuntur. Pers. Sat. 5: -tumet alba fidelia vino. ¶ De eadem fidelia duos dealbare parietes, est eadem opera duos velle demereri. Curius Ciceroni: Sed oro te, amice magne, noli hanc epistolam Attico ostendere: sine eum me virum bonum esse putare, nec solere duos parietes de eadem dealbare fidelia. Metaphora tracta videtur ab iis qui parietibus albariũ inducturi colores habent in fictilibus præparatos. Vide Erasmi Adagia.

Fĭdēlĭs, Vide FIDES, fidei.

Fĭdēs, hujus fidei, f.q. [אֱמוּנָה *emunáh. πίστις.* Gall. *Foy, loyauté, feauté.* Ital. *Fede.* Ger. Glaub/ wahrheit/ treüw. Bel. Geloove/ trouwe. Hisp. *Lasa.* Pol. *Wiara, vffnosc.* Vng. *Hwt.* Ang. *Beleiffe, trusti. faith.*] Dictorum est & conventorũ constantia & veritas: quia fiat quod dictũ est sic appellata. Cic 1. Offic. Fundamentum autũ justitiæ est fides: id est, Dictorũ, conventorumq; constantia & veritas: ex quo (quanquã hoc videtur fortasse cuipiã durius, tamẽ ut videamur imitari Stoicos, qui studiosè exquirũt unde verba sint ducta) credamus, quia fiat quod dictũ est, appellatã fidẽ. Terent. Heavt. Sed video, eccos quos volebã. C. O' Iupiter, ubinam est fides? ¶ Constans fidei. Tacit. lib. 10: Neq; fidei cõstans, neq; strenuus in perfidia. Fidei plenus. Cic. de Senect. Licet enim versibus iisdẽ mihi affari te Attice, quibus affatur Flaminium ille vir haud magna cum re: sed fidei plenus. ¶ Fides tabularum: id est, autoritas. Cic. pro Archia: Quum Appii tabulæ negligentiùs asservatæ dicerentur, Gabinii quandiu incolumis fuit, levitas, post damnationem calamitas, omnem tabularum fidem resignasset. ¶ Bonæ fidei possessor, qui ignoravit rem quam emit: alienam esse: aut putavit eum qui vendidit, jus vendendi habere. Budæus: Bona fide: id est, ferò. Plaut. Aulul. Dic bona fide, tu id aurum non furripuisti? ¶ Dare fidem idem est quod sanctè promittere. ἐγγυᾶν. Cic. 2. de Finib. Nec dubitat isti vestro beato M. Regulum anteponere: quem quidem quum sua voluntate, nulla vi coactus, propter fidem quam dederat hosti, ex patria Carthaginem revertisset: tùm ipsum, quũ vigiliis & fame cruciaretur, clamat viguis beariorem fuisse quàm potantem in rosa Thorium. ¶ Accipere fidem & dare. πίστιν δίδοναι καὶ δέχεσθαι. Virgil. 8. Aeneid. Accipe, daq; fidem, sunt nobis fortia bello Pectora. ¶ Dare fidem publicam, est publico nomine securitatem, vel impunitatem promittere. Cicer. 3. in Catil. Introduxi Vulturium sine Gallis, fidem ei publicam jussu Senatus dedi: hortatus sum ut ea quæ sciret, sine metu indicaret. Accipere fidem publicam, est id quod dicunt, Impetrare salvum conductum. [πίστιν ἔχειν, seu λαβεῖν. Gall. *Impetrer sauf conduit & seureté publique.* Ital. *Ottenere salvo condutto ò sicurta publico.* Ger. Ein sicher frey Geleit erlangen. Hisp. *Alcancar salvo conducto y seguridad del principe.*] Sic interponere fidem publicam, est alicui fidem publicam dare. Sallust. in Iugurtha: C. Memmius Pop. Rom. persuadet, uti L. Cassius, qui tum Prætor erat, ad Iugurtham mitteretur, eumq; interposita fide publica Romam duceret. Venire fide publica. Salustius ibidem, Comes ejus qui Romam fide publica venerat. ¶ Affecta fides. Tacit. lib. 19: Et credebatur affectam ejus fidem præjuvisse: id est, fidem læsam, sicuti Livius dicit res affectas lib. 6. Decad. 1: Quorum legati opem rebus affectis orantes. Hanc eandem lib 17. appellat afflictam fidem. ¶ Habere fidem alicui, est credere. Plaut. Pseud. Vt mihi cavérem à Pseudolo servo suo, Neu fidem ei haberẽ. Terent. Andr. Propemodum habeo jam tibi fidem. ¶ Implorare fidem alicujus: id est, auxilium. Terent. Adelph. Illa fidem nũc vestram implorat Demeæ. ¶ Ciere fidem, idem quod implorare. Iuven. Sat. 5: Nos hominum divũmq; fidem clamore ciemus. ¶ Interponere fidem. Cicer. de Clar. Orat. Quæ quidem vis tùm maximè cognita est, Lusitanis à Ser. Galba Prætore, contra interpositam ut exultimab. tur, fidem, interfectis. ¶ Fidem liberare, est promissis stare: hoc est, præstare quod quis pollicitus est, & propriè dicitur de fidejussore. quum creditoribus satisfacit. Cic. pro Flacco: Pecunia petitur ab Hermippo, Hermippus ab Heraclia petit: ipse tamen Fusiis satisfacit absentibus, & fidem suam liberat. ¶ Mutare fidem, est pactum rescindere, & violare promissum. Salustius in Iugurt. Profectò cuncti, aut magna pars Cirthensium fidem mutavissent, tantã mobilitate sese Numidæ gerunt. ¶ Fallere fidem, est quod quis sua fide promisit non servare. Cicero 1. Officior. Ad supplicium redire maluit, quàm fidem hosti datam fallere. ¶ Præstare fidem. Cicero ad Atticum libro 9: Itaque nunc Romæ omnia negotia Lentuli procuro, fultineo, meumque officium, fidem, pietatem iis præsto. Ovidius 3. Fastor. Bacche fidem præsta, nec præfer amoribus ullam Conjugis. ¶ Item bonæ fidei homo vocatur, cui res tutò creditur, vel qui rem sibi creditam fideliter servat, aut etiam qui fideliter præstat quod promisit. Suetonius in Augusto: Populo promissum congiarium reposcenti, bonæ se fidei esse respondit. Cicer. Lent. libro 1. fidem pro promissione, & quasi sponsione posuit: Pompeii fides, quàm de me Cæsari dederat. ¶ Facere fidem, est rem per argumenta, tabulas, aut testes probare. πίστιν διδόναι, πίστιν ποιεῖν. Cic. 2. de lege Agr Fac fidem, te nihil nisi populi utilitatem quærere. ¶ Accipitur interdum fides pro fiducia. Terent. in Andr. Tristis severitas inest in vultu, atque in verbis fides. ¶ Est item fides, vocabulum negociatoribus proprium, pro constantia illa promissorum, qua debitores suo loco & tempore præstant quod promiserunt. Cicer. pro Fonteio: Scimus Romæ solutione impedita fidem concidisse. Idem Att. lib. 11: Hujus pecuniæ permutatione fidem nostram facilè tuebere. Cæsar 3. bell. Gall. Quum fides tota Italia esset angustior, neq; creditæ pecuniæ solverentur.

Fĭdējŭbĕo, bes, bere, Pro alio promitto, fidem meam pro alio interpono, promitto. [עָרַב *haráb. ἐγγυᾶσθαι.* Gall. *Pleiger ou respondre.* Ital. *Far sicurtà.* Germ. Verheissen für ein anderen/ verbürgen/ sich versprechen Hisp. *Fiar por alguno.* Pol *Recze, silnbuie.* Vng. *Kezes lesŏk.* Ang. *To be suretie for, to vnd rtak.*] Ulpian. l. si dubitet. §. Filiusfamil ff. de fidejuss Filius-Familias pro patre poterit fidejubere, nec erit sine effectu hæc fidejussio.

Fĭdējŭssĭo, onis, f.t Sponsio pro alio facta. [עֲרֻבָּה *harubbáh. ἐγγύη, ἐγγύησις.* Gall. *Pleigement, response, caution.* Ital. *Sigurtà.* Germ. Verheissung/ verbürgung. Hisp. *Fianca por alguno.* Pol. *Reczenie.* Vng. *Kezesség.* Ang *Suertuship, vndertaking.*] Iabo. l. Sed etsi ff. de fidejuss. Quum servos fidejussionis nomine obligari non prodest.

Fĭdējŭssŏr, m.t. Sponsor, qui pro alio fidejubet & fidem suam interponit. [עֵרֵב *horéb. μεσεγγυητὴς, ἐγγυητής.* Gall. *Pleige ou respondant.* Ital. *Malleuadore, chi responde & promette per altri.* Germ. Ein Verheisser/ Burg. Bel. Borg. Hisp *Fiador por alguna persona.* Pol. *Rekoimie.* Vng. *Kezes.* Ang. *A suertie or borrow.*] Donatus: Fidejussor est autor credendi, alium aliquid daturum facturúmve, sua fide, suoq; periculo promittens. Ulpianus in tractatu de fidejussor. Siquis Stichum stipulatus fuerit, & fidejussorem ita acceperit: Stichum aut decem fide tua esse jubes? Vbi illud obiter animadvertendum est, pro eodem dici, Fidejubeo: & divisis dictionibus, fide mea esse jubeo. Paulus l. Vbi autem. ff. de Verbor. oblig. Si filiusfamiliãs ita stipulatus fuerit, Quantam pecuniam Titio credidero, fide tua esse jubes?

Fĭdējŭssōrĭus, adjectivum. [Pol. *Reczacki.* Vng. *Hwteles, kezés.*] D. de minoribus. lib. 7: Vt puta si fidejussorio nomine se vel rem suam obligavit.

Fĭdēīcōmmissus, a, um, adject. ὁ πίστει δοθείς, ὁ πίστει δοθείς. ut, Libertas fideicommissa: id est, fideicommisso relicta. Ulpian. l. Titius. ff. de actionibus emptoris: Cæteri quoq; servi cognita voluntate defuncti, fideicommissam libertatem petissent.

Fĭdēĭcōmmĭssum,n.s. [Gall.*Ce dont nous auons charge,& qui nous eſt baillé en garde de bonne foy.* Ital.*Fideicommiſſo.* Germ.*Das eines anderen treüw vnnd glauben zu behalten oder außzurichten übergeben vnd vertrauwt iſt.* Hiſp.*Coſa que ſe comete à la fede de otro.* Pol.*Na moie wiare przipuſzczenie.* Vng.*Valakire bizot dolog.* Ang. *A feoffement of truſt, a putting of a thing in our handes to diſpoſe vpon the only credite of his honeſtie.*] Eſt ſpecies diſpoſitionis ultimæ voluntatis, quum teſtator alicujus fidei aliquid committit quod alteri ſit trāditurus: quod ideirco fideicommiſſum dictum eſt quòd ex fide ejus cui committebatur, pendebat. Poſtea tamen fideicommiſſa, ut omnis fraudi humanæ occaſio amputaretur, à divo Auguſto ad neceſſitatem juris ſunt retracta, juſtisq; legatis exæquata.

Fĭdēĭcōmmĭssārĭus,ſarii,m ſ.habet paſſivam ſignificationem: nam is dicitur qui fidei commiſsionem accepit. [*πιστοδόμος.* Vng.*Az ki valaminek hiu őrzeſes fŏl fogatta.* Ang. *A feoffer of truſt, one put in truſt to diſpoſe a thinge.*] Vlp.l.Fideicōmiſſa.deleg. 3:Paulatim igitur admittemus, etſi ex parte pecuniæ rem comparavit, quam non hoc anno exegit, ut fideicommiſſariū privaret fideicommiſſo, poſſe adhuc fideicommiſsi petitionem ſupereſſe.

Fĭdo,is,fiſus,n.t.Fidem habeo, credo, ſpem fiduciāq; in aliquo poſitam habeo: & tàm cum ablativo quàm cum dativo conſtruitur. [בטח *batách* האמין *heemin*. *πείθω, πιστεύω.* Gall.*Se fier & croire à quelqu'vn.* Ital.*Confidarſi, fidarſi.* Ger.*Trawen/glauben.* Bel.Betrowen. Hiſp.*Confiarſe de alguno.* Pol *Vffam, wierzę.* Vng.*Hiszök, bizom.* Ang.*To truſt, or beleue.*] Iuven. Fidimus eloquio Ciceroni. Virg.9. Aen. - & fidere nocti. Plin. in Epiſt. Liber fuit, & opuſculis varius & metris: ita ſolemus qui ingenio parū fidimus. ſatietatis periculum fugere, ¶ Hujus compoſita ſunt, Confido & diffido, pen.prod. quæ ſunt contraria. Nam confidere, idem eſt quod fidere. Cic.ad Att. Itaq; accuſabat ab eo, quod parùm conſtantiæ ſuæ confiderem. Contrà, diffidere eſt fidem non habere, *ἀπιστεῖν*, Sen. Nec ſecundis rebus nimis fidendum, nec adverſis diffidendum eſt.

Fĭdēntĕr, adverb. Intrepidè & cum fiducia, confidenter, audacter. [בטחן *labetách.* *πεποιθότως.* Gall. *Aſſeurément, hardiment.* Ital.*Fidatamente, confidenza.* Germ.Vertrawtlich/ſichertlich. Hiſp. *Confiando, combuena fuzia.* Pol.*Szmiele, ufnoſzcią.* Vng *Bizvaſt.* Ang.*Boldlie, with truſt and aſſurance.*] Cicer.2.de Orat. Tùm ille fidenter homo peritiſsimus confirmare, ita ſe rem habere ut reſpōdiſſent. Idem 2.de Divinat. Timidè fortaſſe ſignifer evellebat quod fidenter infixerat. Fidentius ſcribere alicui. Idem ad Att. lib.6.

Fĭdēntĭă,tiæ,f.p.Firma animi confiſio, & fortitudinis pars, per quam animus multum in ſe fiduciæ cum certa ſpe collocavit. [אבטח *mibtách.* *πείθω.* Gall.*Fiance, confiance.* Ital. *Fidanza.* Germ Trewung/gewiſſe zuverſicht. Hiſp.*Fiuzia, confianza.* Pol. *Pewna ufnoſzc.* Vng.*Bizodalom.* Ang.*Boldeneſſe, truſt, confidence.*] Ponitur autem in laude, quemadmodum & fidens, unde deducitur. *πειθαλής.* Confidens autem & confidentia plerunq; in malam partem. Cic.3. Tuſc. Qui fortis eſt fidens, quoniam confidens mala loquendi conſuetudine in vitio punitur: ductum verbum à confidendo, quod laudis eſt: qui autem eſt fidens, is profectò nō extimeſcit. Idem 2.de Invent.ait: Fidentiā partem eſſe fortitudinis, per quam magnis & honeſtis in rebus multum ipſe animus in ſe fiduciæ cum certa ſpe collocavit. Idem 4.Tuſc. Etſi fidentia: id eſt, firma animi confiſio, ſcientia quædam eſt & opinio gravis, non temerè aſſentiens: metus quoq; eſt diffidentia expectati & impendentis mali.

Fĭdēlĭs,le,om.c.à fide. Qui ſervat fidem, vel cui tutò fidem adhibere poſſumus, fide præditus, fidem ſuam præſtans. [נאמן *veemán.* *πιστός.* Gall.*Fidele, loyal, feal, ſeur, feable* Ital.*Fedele* Ger. Treww/dem wot zu glauben iſt. Bel.Ghetrou. Hiſp.*Coſa fiel.* Pol. *Wierny, godny wiary.* Vng.*Hiu.* Ang. *Truſtie, faithfull, true harted.*] Terent.in Hecyra: Per pol quàm paucos reperias meretricibus Fideles, evenire amatores Syra. Cic.ad Serv. Aut ſiquem tuorum fideliū voles, ad me mittas. Idem Qu. Fratri: Græcorū familiaritates parùm fideles ſunt. Terent.in Hecyra: Quàm fideli animo, & benigno in illam, & clementi fui. ¶ Transfertur etiam ad inanimata Plin.lib.16.cap.36, de arundinum comis: Aut enim pro pluma cauponarum ſtrata replet: aut ubi limoſiore callo induruit, ſicut in Belgis, contuſa & interjecta navium cōmiſſuris ferruminat textus, glutino tenacior, rimisq; explendis fidelior pice.

Fĭdēlĭtās,f.t.Obſervatio fidei. [נאמן *emún.* *πίστις.* Gall. *Fidelité, loyauté, feauté, aſſeurance.* Ital.*Fedeltà.* Germ.Glaubenhaltung/ treuw. Hiſp.*Fieldad.* Pol *Wiary trzimanie.* Vng.*Hiuség.* Ang. *Truſtineſſe, loyaltie, faithfulneſſe*] Cic.ad Qu. Fratrem lib.1: Quibus in rebus etiā ſi fidelitas ſumma eſt, quod prorſus credo, *&c.* Idem ad Attic. lib.9: In hac enim fortuna perutilis ejus & opera, & fidelitas eſſet.

Fĭdēlĭtĕr, adverb. [*πιστῶς.* Gall.*Fidelement, fealement, loyaument, ou loyalement.* Ital.*Fedelmente.* Ger.Trewlich. Hiſp.*Fielmente.* Pol. *Wiernie.* Vng.*Hiuén.* Ang *Faithfully, truely.*] Liv.3. bell.Maced. Conſtanter & fideliter permanere in amicitia populi Romani. Horatius 1. Epiſtol. Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt, Nec retinent patulæ commiſſa fideliter aures.

Fĭdēlĕ, aliud adverb. [Vng.*Hiuen.*] Plaut.in Capt. Fac fidelè ſis fidelis, cave fidem fluxam geras.

Fĭdŭs,a, um, fidelis. [נאמן *neemán.* *πιστός.* Gall.*Seur, loyal, feal.* Ital.*Fido, fidato, fedele.* Ger.Treww/dem wot zu vertrauwen iſt. Bel. Betrou. Hiſp.*Fien de quien ſe puede fiar.* Pol.*Wierny, ten ktoremu ſie mozemy zwierzyć.* Vng.*Hiu.* Ang.*True harted, truſtie, faithful.*] Cicer. de Amic. Quod Tarquinium dixiſſe fertur, quum exul eſſet ſe intellexiſſe quos fidos amicos habuiſſet, & quos infidos. Idem 2.de Finibus: Ineſt ad humanam ſocietatem juſtitię fida cuſtodia. ¶ Hujus compoſitum & contrariū eſt Infidus, pen.prod. *ἄπιστος.* nam Perfidus, pen.corr. à fides fit. Liv.1. ab Vrbe: Infida regni ſocietas.

Fĭdĭŏr, comparativus. [Vng.*Hiueb.*] Iuſtinus hiſtor. lib.6: Vt eos ſibi fidiores & dominis infeſtiores redderet.

Fĭdē, adverb. Fideliter. [*πιστῶς.* Gall.*Fidelement.* Ital.*Fedelmente.* Germ.Trewlich. Hiſp.*Fielmente.* Pol.*Wiernie.* Vng.*Hiuen.* Ang.*Faithfully, truely.*] Cicer.Cæl.libro 2: Nec me iſta terrent, quæ mihi à te ad timorem fidiſſimè atque amantiſsimè proponuntur.

Fĭdūcĭă, fiduciæ, f.p. fidentia: hoc eſt, certa quædam opinio & ſpes de ſe vel de alio concepta. [אבטח *mibtách* בטחן *bittachón.* *πείθω, πίστις.* Gall *Fiance & aſſeurance.* Ital.*Fiducia, fede, fidanza.* Ger.Vertrauwung/zuverſicht. Bel.Betrouwinge. Hiſp. *Fiuzia, ò confianza.* Pol.*Vffnoſzć, wiara.* Vng. *El bitel, bizodalom.* Ang. *Confidence, truſt.*] Sumiturq; tàm in meliorem partem quàm in deteriorem. Cicer.2. Verr. Habeo hominem præpotentem, cujus fiducia provinciam ſpolio. Idem Qu. Fratri: Nihil eſt quod poſthac artis noſtræ fiducia conturbes. Idem de Amicitia: Vita tyrannorum in qua nulla ſtabilis benevolentiæ poſsit eſſe fiducia. Virgil.1. Aeneid. Tantáne vos generis tenuit fiducia veſtri? Idem 9. Aeneid. Cernis quæ Rutulos habeat fiducia rerum. ¶ Accipitur etiam fiducia pro contractu quo fidem alterius ſecuti, rem ei aliquam ſimulandi tantùm cauſa mancipamus: inde ducta appellatione quòd fide ac probitate emptoris freti eam venditionem interpoſuimus. Boëthius in quarto Commentario Topic. Fiduciam (*inquit*) accepiſſe dicitur, cuicunq; res aliqua ea lege mancipatur, ut mancipanti aliquando remancipet. Veluti ſiquis tempus dubium timens, amico potentiori fundum mancipet, reddituro quum tempus illud dubium præterierit. Cicero pro Flacc. Pecuniam adoleſcentulo grandi fœnore, fiducia tamen accepta occupaſti. ¶ Hanc fiduciam tibi cōmiſſam tenes hodie atque poſsides. Credidiſti, *inquit*, adoleſcentulo grandem pecuniam fœneratitiam, accepto tamen fundo fiduciario, quem reſtituas quum tibi pecunia unà cum uſura fuerit reddita. Inde fiduciariam mancipationem veteres vocaverunt, quam hodie dicimus *Venditionem cum regreſſu*, ſive ſub redimendi poteſtate contractam: & rem ipſam fiduciariam, quæ alteri ea lege traditur, ut poſtea reddatur ei qui emancipavit. Livius 2. de bell. Maced. Optimum ratus eam Nabidi Lacedæmoniorum tyranno, velut fiduciariam dare, ut victori ſibi reſtitueret ſiquid adverſi accidiſſet, ut ipſe haberet. Loquitur de Corintho, quam Philippus bellum Romanis illaturus, Nabidi ea lege dederat, ut ſi victor ex bello rediiſſet, ſibi reſtitueretur. ¶ Inde fiduciarius hæres vocatur ab Iaboleno in l. Seius ad Trebell. quem aliàs vocamus fideicommiſſarium, quòd hæreditatem velut fiduciariam videtur accepiſſe, quam mox alteri ſit traditurus. Ad hunc etiam modum Cæſar bell. Civil. lib.2: Quem Legati vocat fiduciariam: quia Legatus poteſtatem ſuam ab Imperatore accipit, quam redeunti ad exercitum Imperatori debet cedere.

Fĭdēs, fidium, f.t. Lyra, cithara, inſtrumentum muſicum nervis inſtructum. [מיתרים כנור *chinnór.* *λύρα, χέλυς, κιθάρα.* Gall. *Vne harpe, ou les cordes qui y ſont.* Ital.*Lira ouero altro ſtromento che habbia harmonia nelle corde* Germ.Seitenſpyl oder ſeyten auff ſolchen inſtrumenten. Bel.Snaren. Hiſp.*Inſtrumento muſico de cuerdas.* Pol *Strona nalutny, skrzipiczky.* Vng.*Lant hegedw húr.* Ang.*An harpe, gittern, fidle.*] Cic.2.de Leg. Severa illa Lacedæmon nervos juſsit quòd plures quàm ſeptem haberet, ipſa Timothei fidibus inde demi. Idē de Orat. Omnes voces, ut nervi in fidibus, ita ſonāt ut à motu animi ſunt pulſæ. ¶ Legitur & in ſingulari num. fides, fidis, quod nō temerè alibi reperias quàm apud poëtas. Cicer.in Arat. Cedit clara fides Cyllenia. Perſius Sat 6: Atq; marem ſtrepitum fidis intendiſſe Latinæ. ¶ Nihil ad fides, *Οὐδὲν πρὸς τὴν χορδήν.* In eos quorum vita vehementer eſt inæqualis, quorúmve mores ab oratione diſident. Ex Lucian. & Plutarc. ¶ In hac ſignificatione Sōſipater maſculini generis eſſe cōtendit lib.1. Inſtitut. Grammat. quod tamen falſiſsimum eſſe Latinè, loquentium uſus oſtendit.

Fĭdĭcŭlă,læ, dimin. parva lyra, parva fides. [*λυρίον.* Gal.*Vne petite harpe*

tire harpe ou petite corde. Ital. Ceterina, ceteretta. Germ. Ein geygen oder harpffen. Hiſ. Trato de cuerda. Pol. Skrzypiczky, harffa. Vng. Hegedüska. Ang. A little harpe, a gittern or rebecke.] Gell. lib. 1: Sed enim Achæos Homerus pugnam indipiſci ait, non fidicularum tibiarumq; concentu conſpiratam. Cicer. lib. 2. de Nat. Quid ſi platani fidiculas ferrent numeroſè ſonantes, idem ſcilicet cenſeres, in platanis ineſſe muſicam? ¶ Eſt & FIDICVLA inter aſtra cõſtituta, quę Fides à Colum. ab Higino Lyra nominatur. Plin. lib. 18: Fidiculæ occaſus Autumnum inchoat. ¶ Præterea fidiculæ, numero tantùm plurali, ſumitur pro inſtrumento torquendi, ex duobus, ut putatur, obliquatis lignis compacto: ab extorquenda veritate, ac fide: vel à nerveis funibus quibus homines torquendi ligabantur. κύφωνες. Sueton. in Tiberio: Excogitaverat inter genera cruciatus, ut repentè veretris deligatis, fidicularum ſimul urinæq; tormento diſtenderet.

Fĭdĭcĕn, pen. corr. m. t. Qui cithara lyráve canit. [κιθαρῳδὸς, κιθαριστὴς, λυρῳδὸς. Gall. Joueur de harpe, harpeur. Ital. Suonatore di tale inſtromento. Germ. Der auff Seiten ſpilen kan/ Seiten ſchlaher/ Harpffen ſchlaher. Hiſp. El que tanne inſtrumento de cuerdas. Pol. Skrzypek, gracz na lutny, albonam ſzich inſtrumencziech. Vng. Hegedüs, muſikás. Ang. An harper.] Cic. Pæto: Socratem fidibus docuit nobiliſſimus fidicen. Horat. 4. Carm. Ode 3: Romanæ fidicen lyræ.

Fĭdĭcĭnĭus, a, um, Quod ad fidicinem pertinet. [κιθαρῳδικός. Vng. Hegedüshez valo. Ang. Belonging to an harper.] Plaut. in Rud. Eam vidit ire è ludo fidicinio domum.

Fidicula, Trichomantes apud Dioſcor. lib. 4. cap. 138.

Fidipedes, Avium genus apud Aelianum.

Fido, fidis, Fiducia, Fidus, Vide FIDES, fidei.

Fīgmēntum, Vide FINGO.

Figo, is, xi, xum, act. t. Immitto, planto, affigo, adhærere facio. [תקע takah אטר mahách πήγνυμι, ἐγείδω. Gall. Ficher, attacher. Ital. Ficcare. Ger. Hefften/ ſtecken Bel. Bechten/ inſtecken. Hiſp. Hincar. Pol. Wtikam, haffiuie. Vng. Gyakom, altal w'tom. Ang. To truſt in, to faſten.] Col. Palum humi fixit. Virgil 4. Georg. ipſe ferace's Figat humo plantas. Cic. ad Att. lib. 1: Aſt tu re ſcripſiſti ad me, quoddam caput legis Clodium in Curię poſte fixiſſe, ne referri, néve dici liceret. ¶ Figere per tranſlationem pro firmare, ſive ſtabilire. Cicer. ad Att. lib. 8: Et ſimul ſcito labare meum conſilium, illud quod jam ſatis fixum videbatur. ¶ Interdum pro percutere, férire. Iuven. Sat. 1: Quum tener uxorem ducat ſpado, Mævia Tuſcum Figat aprum, & nuda teneat venabula mamma. ¶ Figere arma dicebantur gladiatores jam émeriti, quum arma ad templi parietem, aut columnam ſuſpendebant. Horat. 1: Epiſt. - Veſanius armis Herculis ad poſtem fixis latet abditus agro. ¶ Figere ſpem in aliquo, eſt omnem ſpem ſuam in eo repoſitam habere. ¶ Figere beneficium clavo trabali, proverbialis loquutio eſt, idem ſignificãs quod operam dare ut perpetua beneficii extet memoriã. Cicer. 7. in Verr. Et ut hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret: cum conciliо cauſam Mamertinorum cognoſcit, & de conſilii ſententia Mamertinis ſe frumentum nõ imperare pronuntiat. Vide Eraſmi Adagia. ¶ Hujus compoſita ſunt, Affigo, Configo, Defigo, Infigo, Præfigo, Refigo, & Transfigo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Figites, ut ait Plin. Sunt animalia Aethiopię, fuſci cõloris, mammillas geminas in pectore habentia, ſicut homo: nec fera multum, ut quæ domari non poſſint, nec ita manſueta ut nocentibus non noceant.

Figlina, Figulus, Figura, Vide FINGO.

Fĭgŭlo, as, fingo, facio, ſeu figulus aliquid efficio. [Vng. Teremtök, epitök iſmerlök.] Tert. adverſ. Valen. Figulatrix hominem Demiurgus, & de afflatu ſuo animat.

Filiaſter, Vide FILIVS.

Filictum, Filicula, Vide FILIX.

Filicones, dictos exiſtimant à filice, quos veteres pro malis & inutilibus habuerunt. Dicebantur & filicati calices à filice herba.

Piliſanaria, & filicapteris, apud Dioſc. lib. 4. cap. 196.

Fĭlĭŭs, lii, m. ſ. [בן ben, υἱός. Gall. Fils. Ital. Figliolo, figliuolo. Ger. Ein Sohn. Bel. Een Soen. Hiſp. Hijo legitimo ò natural. Pol. Syn. Vng. Fiu, magzat. Ang. A ſoune.] Notæ ſignificationis nomẽ eſt: ἀπὸ τῆς φιλίας: hoc eſt, ab amore dictũ: quod omniũ cõſtantiſſimus amor ſit parentũ in filios. Cic. 2. de Fin. Effigies probitatis paternę filius. Idẽ Cecinnæ, lib. 6: Imago animi & corporis filius. Ex improbo patre probũ filiũ naſci. Cic. pro Quint. Roſc. Appellatione filiorum, (ut Iurecõſulti conſentiunt) etiã filiæ continentur, ſed non econtrario. ¶ Fratris filius, Terent. in Phorm. Phædriam, mei fratris video filiũ mihi ire obviam. Cæſar 5. bell. Gall. Quodq; ei & filius, & fratris filius ab Cæſare remiſiſſent. ¶ Dicitur etiam de brutis. Colum. lib. 6. cap. 37: Ejuſmodi admiſſarius nepotibus: quàm filiis utilior. ¶ Terræ filii, dicuntur obſcuro, ignotoq; genere nati, ſive quòd terra ſit omnium communis parens, ſive quòd, ut poëtæ fabulãtur, Gigantum genus ignobiliſſimum è terra procreatum dicatur. Vnde etiam apud Iuvenalẽ, Fraterculus Gigantũ pro homine ignobili legitur. Cic. ad Att. lib. 1: Sed hæc ad te ſcribam aliàs ſubtilius: nam neq; adhuc mihi ſatis nota ſunt, & huic terrę filio, neſcio cui, committere epiſtolam tantis de rebus non audebam. ¶ Fortunæ filius, cui omnia proſpero fortunæ eventu ſuccedũt. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Luſerat in campo fortunæ filius omnes. ¶ Filiusfamiliàs, Liberis patrisfamiliàs poteſtati ſubditi. Cic. pro Cælio: Illum filiumfamiliàs patre parco & tenaci habere tuis copiis devinctum non potes. Filii familiarum. Tacit. lib. 1: Nunquámne, niſi ad ſe, filios familiarũ venturos? Idem lib. 3: Exceptum comiter juvenem, ſueta erga filios familiarum liberalitate auget.

Fĭlĭŏlŭs, li, diminut. m. ſ. [παιδίον. Gall. Vn petit fils. Ital. Figliuoletto. Germ. Ein junger Sohn. Hiſp. Pequenno hijo. Pol. Synaczek. Vng. Fiatska. Ang. A little ſonne.] Cic. ad Att. lib. 1: Filiolo me auctum ſcito, ſalva Terentia. Iuven. Satyr. 4: Quò tibi filiolus, vel filia naſcitur exime.

Fĭlĭă, liæ, f. p. Prolés fœmina. [בת bath. θυγάτηρ. Gall. Fille. Ital. Figliuola. Ger. Ein Tochter. Hiſp. Hija. Pol. Corka. Vng. Leány magzat. Ang. A daughter.] Virg. 7. Aeneid. Sola domum, & tantas ſervabat filia ſedes, jam matura viro, jam plenis nubilis annis. Tacit. in vita Agric. Auctus eſt ibi filia in ſubſidiũ & ſolatium ſimul. Idem lib. 5: Poſt quos Sext. Marius Hiſpaniarum ditiſſimus, defertur inceſtaſſe filiã, & ſaxo Tarpeio ejicitur. ¶ Vnica filia duos parare generos. Adagiũ eſt, quo utì licebit, ubi quis idem beneficiũ duobus ſimul pollicetur, aut pro eodem officio quod alteri præſtiterit à duobus gratiã repoſcit.

Fĭlĭŏlă, læ, diminut. [θυγάτριον. Gall. Fillette. Ital. Figliuolina. Ger. Ein Töchterlein. Hiſp. Pequenna hija. Pol. Corecżka. Vng. Leánuska, leánkatska. Ang. A little daughter.] Plautus Rud. Filiolam ego unam habui, eamq; unam perdidi. Cic. 1. de Divinat. Filiolam ſuam Tertiam, quæ tum erat admodum parva, exoſculans, animadvertit triſticulam.

Fĭlix, icis, f. t. Herba eſt ſine caule, ſine flore, ſine ſemine. [φηγός. Gall. Fougere ou fougere. Ital. Filice, felce Ger. Farnkraut. Hiſp. Helecho. Pol. Paprocz. Vng. Perie. Ang. A fern or brake herb.] Duo ejus ſunt genera, mas & fœmina. Filix mas, quæ propriè Græcis πτέρις appellatur, folia habet cubitali longitudine, ex uno pediculo exeuntia, tacta, & alarum avium modo explicita, odore ſubgravia: radicem verò in terrę ſuperficie torris nigram, craſſam, oblongam, adnaſcentias ſibi pendicesve multas habentem. Filix fœmina, quæ Græcis θηλυπτέρις dicitur, folia habet mari ſimilia, non tamen uno ſingularq; pediculo hærentia, ſed adnaſcentes ramulos multos altioresq; habentia. Radix illi longa, obliqua, in nigro colore ſubflava, aliquando verò rubeſcens. Vtraq; ſpecies montibus, ſylvis, & locis ſaxoſis gaudet: effoditurq; occidentibus Vergiliis. Radix quatuor drachmarum pondere ſumpta, latos lumbricos enecat. Mulieribus tamen nõ danda, quod in gravidis abortum, in cæteris ſterilitatẽ facere credatur. Herba eſt agricolis in primis invîſa, quòd & latiſſimè ſeſe per agros diffundat, & ægerrimè extirpetur. Virg. 2. Georg. Et ſilicẽ curvis inviſam paſcit aratris. ¶ Atq; eam ob cauſam proverbio dicitur: Filicẽ nullo manſueſcere aratro, de re quæ emendari & corrigi nõ poteſt. Perſius Satyr. 4: Non tamen iſta filix ullo manſueſcit aratro. ¶ Filicata opera quæ ſint, declarat Caper Grammaticus: Filycem (*inquit*) non felicem dicendũ: unde & filicata opera priores dixerunt, cælata. Turnebus ibi legit, cælata à filice. Caper cuipiam fortaſſe filicata opera, ut felici & nobili cælaturâ inſignita videatur interpretatus. Aliter tamen Pompeius, qui filicata vocat, non ut felicata: ejus verba ſunt: Filicata patera dicta eſt, quòd ad filicis herbæ ſpeciem ſit cælata.

Fĭlĭcŭlă, læ, Herba eſt ſimilis filici, radice piloſa, colore intùs herbaceo, craſſitudine digiti minimi, acetabulis cavernoſis, cujuſmodi ſunt polyporũ cirri: ſubdulcis, in petris naſcẽs, aut ſub arboribus vetuſtis. [πολυπόδιον. Gall. Polypode. Ital. Polipodio. Ger. Engelſüß Hiſp. Filipodio polypodio. Ang. Walferne, polipodie.] Plin. lib. 26 cap. 8.

Fĭlĭctum, ti, n. ſ. Locus eſt filice herba obſitus. [τόπος φηγώδης, πτερώδης, ἐν ᾧ πτέρεις φύονται Gall. Fougeraye, lieu ou il croiſt force fougere. Ital. Filicato, piantato di felci. Ger. Ein ort da vil Farn traut wachßt. Hiſp. Lugar donde naſce el helecho. Pol. Miejſce gdzie roſnie paproc. Vng. Perjés hely. Ang. A ferny ground.] Col. lib. 2. cap. 2: Iunçóne ſit, an gramine veſtitus, an filictis, aliſve frutetis impeditus.

Fĭlum, li. n. ſ. Propriè quod ex lino lanáve trahendo ducitur. [νῆμα, μίτος. Gall. Fil ou filet, trait, ligne Ital. Filo. Ger. Ein faden. Bel. Een draet. Hiſp. El hilo que ſe hila. Pol. Nyc. Vng. Tzérna, fonál. Ang. A thread, a line.] Lucilius: Surge mulier, duce filũ nõ malũ. Ovid. 4. Metam. Et quibus una levi deducẽs pollice filũ. Idẽ 1. Amor. Deducit aranea filà pede. Horat. 2. Carm. Ode 3: Dum res, & ætas, & ſororũ Fila triũ patiũtur atrã, Idẽ eſt, Parcarum.

Parcarum. ¶ Aliquando ponitur pro linea fabrorum. Varro: Sumptoq; atramento sutorio filum duxit. ¶ Aliquando pro lineamẽtis oris, & venustate formæ. Gell. lib. 14. cap. 4: Forma ac filo virginali dixit imagine justitiæ fieri solitam. Idem lib. 1. cap. 9. tradit Pythagoram explorare solitũ discipulos ex totius corporis filo, atq; habitu. ¶ Transfertur & ad stylum & phrasim orationis. Gellius: Amavi in utriusq; epistola brevitatis elegantissimæ filũ tenuissimũ. Horat. 2. Epist. 1: tenui deducta poémata filo. Tracta est metaphora à textoribus, qui telam tenuissimo filo texentes, probatissimam conficiũt. Cic. de Amic. Nos autem à te potiùs, quanquã etiam ab istis sæpè quæsivi & audivi: sed aliud quoddã expetimus filum orationis tuæ. ¶ De filo pendere, proverbium de re vehementer periculosa. Tenui filo, pro stylo subtiliori minusq; grandiloqua oratione.

Fīmbrĭă, f.p. Vestium ora dicebatur quæ incisuras habebat serræ dentibus non absimiles. [שׁוּל *schul* כנף *chanáph* בִּיבִית *tsitsíth.* κεφάτιδον, ῥῦσαι. Gall. *Frange, bord.* Ital. *Le baude, le frange.* Ger. Ein zertáferter saum eines kleids/ ein betege. Bel. Den Soom/ den boort. Hisp. *La bordadura de la vestidura.* Pol. *Bram na suknyposztrzĕpiony.* Vng. *Ruha perém.* Ang. *A fringe, an hemme, a garde of a garment, a welte.*] Plin. lib. 7. cap. 51: Iam signa lethalia: in furoris morbo, risum: sapientiæ verò ægritudine, fimbriarum curam, & stragulæ vestis plicaturas. Nonius cujuslibet rei extremitatem hoc nomine significari tradit: unde & cincinnorum fimbrias dixit Cic. in Pisonem: Etãi, *inquit*, illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ, & fluentes, ceruſſataq; buccæ. ¶ E fimbria de texto judicio, ὁπὸ τῦ κεφατίδε τὸ ὕφασμα γινόσκω. Hoc est, ex unò aliquo pusillo reliquorum facio conjecturam. Translatum à negotiatoribus, qui inspecta texti margine facilè de universo cujusmodi sit, judicant.

Fīmbrĭātŭs, m. f. Per ambitũ incisus. [ῥυσαώδης, ῥυσαωτός. Gall. *Bordé, frangé, ou crené.* Ital. *Frangiato, fregiato.* Germ. Zertáfret oder zerschnitten an dem saum. Hisp. *Bordado.* Pol. *Na kraiachu suknie poszrzĕpiony.* Vng. *Rostos, tsipkés, szarnyekós.* Ang. *That hath a fringe or hemme.*] Suet. in Cæs. Vsum ferunt lato clavo ad manus fimbriato. Fimbriata urticæ folia scribit esse Plin. ex quo colligimus, qualis fuerit positura & flexura fimbriarum.

Fīmŭs, mi, m. s. Lętamen dicitur, & excrementa animaliũ, quibus agri stercorantur. [זֶבֶל *dómen.* κόπρος, ἀποπάτημα, σκῦβαλον, ἄφοδος. Gall. *Fiens, fiente.* Ital. *Letame.* Ger. Mist. Bel. Een messie. Hisp. *La hianda, estiercol del animal.* Pol. *Gnoy.* Vng. *Gané.* Ang. *Dunge of cattel or of man.*] Apuleius: Fimo fistula excusso. Plin. lib. 17. cap 9: M. Varro principatũ dat turdorum fimo ex aviariis. Virg. 1. Georg. arida tantùm Ne saturare fimo pingui pudeat sola. ¶ Legitur & fimum neutri generis. Plin li. 29. cap. 6: Columbarum fimum cum aceto ad epiphoras laudatur. Et paulò pòst: Turturis fimum albugines extenuat. Apuleius & fœminino genere utitur quum ait: Liquida fimo stiĕtim egesta. Apud fimum odorum vaporem spargis, ἐς κόπρον ῥυμιᾶς. Nam perit omnis fragrãtia fimiq; fœtore vincitur. Conveniet in eos qui rem egregiam indignis adhibent. Suidas.

Fīmētum, ti, n. s. Sterquilinium quo fimus congeritur. [זֶבֶל *dómen.* κοπρών. Gal. *Fumier.* Ital. *Letamaio.* Ger. Ein mistgrub. Hisp. *Muladar de aquel estiercol.* Pol. *Gnoiownia.* Vng. *Ganés tsely.* Ang. *A donghill, a mixen.*] Plin. lib. 24. cap. 2: Fimeta sub dio concavo loco, & qui humorem colligat, intecta stramento, ne in sole arescant, palo à robore depacto fieri jubet Virgilius.

Fīnālĭs, Vide FINIS.

Fīndo, dis, fidi, fissum, per duplex ſſ, act. t. Scindo, & divido. [קָרַע *karáh* בָּקַע *bikkah.* χίζω. Gall. *Fendre.* Ital. *Spezzare, fendere.* Ger. Spalten. Bel. Cleven. Hisp. *Hender.* Pol. *Lupam, dzielę.* Vng. *Meg hantom.* Ang. *To cleave.*] Colum. lib. 3: Curabis ut præacutissima falce, ab ea parte, qua bifurca est findas eam. Ovid. 1. Trist. Eleg. 7: Terra ferat stellas, cœlũ findetur aratro, Vnda dabit flammas, & dabit ignis aquas. Plaut. Bacch. Heu cor meum & cerebrum Nicobole finditur, Istius hominis ubi fit quæq; mentio. ¶ Findere freta classe, Propert. lib. 3. Rura finduntur vomere, Claudian. 1. in Eutrop. Virg. 6. Aeneid. Hic locus est, partes ubi se via findit in ambas. ¶ Composita sunt Diffindo, & Infindo. Vide suis locis.

Fīssĭs, part. [קָרוּעַ *karuáh* נִבְקָע *nibkáh.* ἐχισμένος, διαχισμένος. Gall. *Fendu.* Ital. *Fesso.* Ger. Gespalten. Hisp. *Hendido.* Pol. *Rozłupiony.* Vng. *Meg hasitatot.* Ang. *Clouen, cleft, chincked.*] ut, Lignum fissum, Virg. 9. Aen. Paries fissus tenui rima, Ovid. 4. Metamorph.

Fīssŭs, us, ui, m. q. Pro fissura, & divisura. [בְּקִיעַ *bekíah* קֶרַע *kérah.* χῖδος, χάσμα. Gall. *Fente, fendement, creuasse.* Ital. *Fessura, apertura.* Germ. Ein spalt/ritzck. Hisp. *Hendedura.* Pol. *Rozdzielenie rosłupienie.* Vng. *Hasadás.* An. *A cleft, a cutt.*] Cic. 3. de Nat. deo. Vnde porrò ista divinatio? quis invenit fissum jecoris? quis cornicis cantum notavit?

Fīssĭo, onis, f. t. Findendi actus. [בְּקִיעַ *bekíah* קֶרַע *kérah.* λέξεις. Gall. *Fendement, fente.* Ital. *Fendimento.* Ger. Spaltung. Hisp. *Hēdedura, obra de hender.* Pol. *Rozłupienie.* Vng. *Hasitás.* Ang. *A cleauing.*] Cic. 2. de Nat. deo. Quibus quum terræ subigerentur fissione glebarum ab illo aureo genere, ut poëtæ loquuntur, vis nulla unquam afferebatur.

Fīssĭlĭs, le, Quod fissum est aut findi potest: ut, Fissile robur, fissile lignum. [χιστόν. Gall. *Aisé à fondre.* Ital. *Quel que si puo fender à spezzar.* Germ. Gespalten/ oder das sich gern spalten laße / spaltig. Hisp. *Cosa que ligeramente se puede hender.* Pol. *Lupiasty.* Vng. *Hasado.* Ang. *That may be clouen or slitte.*] Col. lib. 9. cap. 1: Erit fissilis stipes: Virg. 1. Georg. fissile lignum Scinditur.

Fissūrā, æ, f. p. Rima, vel divisio quæ fit findendo. [בְּקִיעַ *bekíah* נְקִיק *nekík.* χίζω. Gall. *Fente.* Ital. *Fessura, apertura.* Ger. Ein spalt. Hisp. *Hendedura.* Pol. *Rozłupienie, skała.* Vng. *Hasadék.* Ang. *A cleft.*] Colum. lib. 5. cap. 10: Fissuram cuneo tædæ pineæ adigito. Plin. lib. 10. cap. 63: Quorum in digitos pedum fissura divisa est, ea numerosiora in fœtu. ¶ Hinc fiunt Bifidus & Trifidus, eò quòd est in duas, vel tres partes divisum. Vnde orbis à poëtis eleganti epitheto dicitur trifidus, quòd in tres partes sectus sit.

Fīssum, i, neut. gen. [τὸ χισθές. Vng. *Hasadek.* Ang. *A cleft.*] ut, Fissum animal est, rima in ano, Celsus lib. 5. cap. 21.

Fīngo, ĭs, xi, ctum, act. t. formo, informo. [יָצַר *jatsár* בָּרָא *bará* חוּל *chúl.* πλάττω, χημεύω. Gall. *Feindre, faire & former.* Ital. *Fingere, formare.* Germ. Machen/ gestalten/ formieren. Bel. Maten. Hisp. *Hazer cosa de barro, componer.* Pol. *Zmuliam, czynie.* Vng. *Formálok, dbrazolok, gondolok.* Ang. *To faine to forme and make.*] Vnde & figuli dicuntur: & vas fictile, quod formatur ex argilla, aut creta. Salust. in Catil. Quæ natura ventri prona, atq; obedientia finxit. Lactant. lib. 1: Itaq; homines eorum simulachra finxerunt, ut haberent aliquod ex imaginum contemplatione solatium. Est enim generale vocabulum ad omnia quæ ingenio manuq; artificiosè formantur: ut apud Ciceronem lib. 1. Offic. Apum examina, non fingendorum favorum causa congregantur, sed quum congregabilia natura sint, fingunt favos. Virgil. 8. Aeneid. & corpora fingere lingua: hoc est, lambendo formare. ¶ Aliquando significat simulare, σχηματίζειν. Cicer. in epist. Suscipe meas partes, & eum te esse finge, qui ego sum. ¶ Aliquando ponitur pro excogito, & comminiscor. Cicer. pro Quinct. Hæc causa à te per summam malitiam ficta est. ¶ Hujus verbi composita sunt, Affingo, quod est fingendo aliquid addo. σχηματοπλάττω, ἐπιποιῶ. Lactan. lib. 3: Nihil nos affingimus, nihil nos addimus. Habebant hæc, qui fecerunt: legebant, in quos hæc dicta sunt. Confingo, simul fingo, simulo, συμπλάττω. Terent. in Phorm. Omnia hæc confingam, quod erit mihi bonum, atq; commodum: Quum tu horum nihil refelles, vincam scilicet. Diffingo, quod fictum firmatumq; fuerat, destruo. διαπλάττω. Horat. lib. 2. Carm. Neque diffinget, infectumq; reddet. Seneca: Dissipatum instaurat, atque diffingit: id est, in diversas formas fingit. Effingo, de quo suprà.

Fīctŭs, quum participium est, à verbo passivo fingor, idem est quod formatus. [מוּצָר *notsár.* πλαστὸς, πεπλασμένος. Gall. *Fient, contrefait, controuué.* Ital. *Formato, finto, simulato.* Ger. Gemachet/ gestaltet. Hisp. *Fingido ò simulado.* Pol. *Zmulony, vdzial'any.* Vng. *Formáltatot, gondolt.* Ang. *Fayned, counterfaite.*] Cicer. in Pison. Ex argilla & luto fictus homulus. Idem 1. de Orat. Sunt autem quidam ita naturæ muneribus in iisdem rebus habiles, ita ornati, ut non nati, sed ab aliquo Deo facti esse videantur. ¶ Aliquando ex participio fit nomen, & tunc idem significat quod falsus, aut simulatus. πλασματίας, ἐπίπλαστος. Terent. in Eunuch. Quæ vera audivi, taceo, & contineo optimè: Sin falsum, aut vanum, aut fictum est, continuò palàm est. Cicer. de Amic. In amicitia autem nihil fictum, nihil simulatum: & quicquid in ea est, idem verum & voluntarium est.

Fictē, adverb. simulatè. [πεπλασμένως, σχηματιστικῶς. Gall. *Feintement, par fiction & feintise.* Ital. *Fintamente.* Ger. Erdichtlich/ fälschlich. Hisp. *Fingiendo.* Pol. *Zmislnie.* Vng. *Tetetes, képpen.* Ang. *Faynedlie.*] Cicer. Ap. Pul. lib. 3: Nam ut vetus nostra simultas antea stimulabat me ut caverem, ne cui suspicionem fictè reconciliatæ gratiæ darem. Idem pro domo sua: Ius à majoribus nostris, qui nõ fictè & fallaciter populares, sed verè & sapienter fuerunt, ita comparatum est, &c. Fictè & simulatè loqui, Cicer. Quintil. Frar. lib. 1: πλασματίαν ἢ πλασματώδη λέξιν λέγειν.

Fictĭo, onis, f. t. verbale. [יְצִירָה *jetsér.* ποίησις, πλάσις, ἢ πλάσμα. Vng. *Tetetés.*] Vt, Illa adhuc audaciora, fictiones personarũ, quæ σχηματοποιίαι. Quintil.

Fictrīx, icis. [יְצִרָה *jetsereth.* ἡ πλάστρια, ποιήτρια. Pol. *Taktoraymyślia*, Vng. *Formalo, epitő.*] Cicer. 3. de Natur. deorum: Ejus autem universæ fictricem & moderatricem, divinam esse providentiam.

Fictŏr, oris, m. t. Figulus, qui ex creta atque argilla opera facit. [יוֹצֵר *jotsér.* πλάστης. Gall. *Celuy qui fait & baille forme, comme vn potier, celuy qui forme & cree.* Ital. *Quello che fa vasi di terra.* Ger. Ein

dichter/

dichter/hafner. Hiſp. *El que labra de barro.* Pol. *Garncz̨arz, z̨dun.* Vng. *Formalo, tſinálo, epitő.* Ang. *A former or maker of any thing, as a potter.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Reliquos deos ea facie novimus qua pictores, fictoresq; voluerũt. Plin. lib. 37. cap. 2: Quũ antea ſeculo fictores nobiles eſſe deſiſſent.

Fĭgmēntum, n. ſ. Quod fictũ eſt: à fingo, fingis. [יֵצֶר *jétſer.* πλάσμα. Gall. *Feintiſe, choſe feinte & controuuée.* Ital. *Fintione, coſa finta.* Ger. *Ein gedicht oder erdichtung.* Hiſp. *Obra de barro.* Pol. *Zmiſſienie.*] Vng. *Tſinálmány.* Ang. *A fayned lie, a forged tale.*] Plinius lib. 10. cap. 54: Quædam & circa incubitum ſponte natura gignit, ut in Aegypti figmentis eſt ſcriptum. Cic. 2. de Orat. Iam integræ ſententiæ, tàm veræ, tàm novæ, tàm ſine figmentis fucoq; puerili, *&c.*

Fĭgŭlus, penultima corrept. Fictor dicitur, qui ex creta atq; argilla opera facit. [יוֹצֵר *iotsér.* κεραμεύς, κεραμοπλάθος. Gall. *Potier, ou faiſeur d'images de terre.* Ital. *Vaſaio, che fa vaſi di terra.* Ger. *Ein Hafner.* Bel. *Een potbacker.* Hiſp. *El que haze alguna coſa de barro.* Pol. *Zmiſzkarz, z̨dun.* Vng. *Fazakas.* Ang. *A potter, a worker of images in earth.*] Plin. lib. 35. cap. 12: Dibutades Sicyonius figulus primus plaſticen invenit Corinthi, filiæ opera. Colum. lib. 11. cap. 1: Tàm docendus eſt futurus villicus, quàm futurus figulus, aut faber.

Fĭgŭli opes, κεραμεῖος πλοῦτος. De rebus incertis, ac neutiquam duraturis. Quemadmodum figulorum vaſa facilè comminuuntur quolibet caſu: refertur à Diogeniano.

Fĭgŭlīnă, næ, f. p. ſeu quod magis à doctis uſurpatur per ſyncopen, figlina. pen. prod. Officina figuli. [κεραμεῖον. Gall. *Vne poterie.* Ital. *Bottega di vaſaio.* Ger. *Des Hafners werckſtat.* Hiſp. *La caſa donde algo ſe haze de barro.* Pol. *Warſtat garncz̨arz.* Vng. *Fazakas mwhely.* Ang. *A potters workhouſe.*] Plin. lib. 7. cap. 56 Figulinas primus Chorædus Athenienſis invenit. Varr. 1. de Re ruſt. capite 2.

Figlīnă, dicitur ars figulorum. [ἡ κεραμικὴ, ἡ κεραμεία. Gall. *L'art de poterie ou de faire images de terre.* Ital *Arte de far vaſi & imagini di terra.* Germ. *Die Hafnerkunſt.* Hiſp. *Arte de hazer vaſos de barro.* Pol. *Garncz̨arskie rzemioſło.* Vng. *Fazakaſág.* Ang. *The potters craft or occupation.*] Plin. lib. 35. cap. 12: Figlinarũ opera imbricibus tubulis tegulisq; ad balineas hamatis, vel ad tecta coctilibus laterculis frontatisq; aut quæ rota fiunt.

Figlīnŭs, a, um, adject. [κεραμεῦς, κεράμειος. Gal. *De potier de terre.* Ital. *Pertinente à maeſtro de vaſi di terra.* Ger *Das zu des Hafners kunſt gehört.* Hiſp. *Coſa perteneſciente à maeſtro que haze vaſos de barro.* Pol. *Garncz̨arsky.* Vng. *Fazakaſi, sárbol tſinalt.* Ang. *Of a potter.*] ut, Figlina creta, qua figuli utuntur. Plin. lib. 10. cap. 21. & Varr. 3. de Re ruſt. cap. 9. Figlinum opus. Plin. lib. 31. cap. 3: Oliſq; è figlino opere crudis.

Fĭgŭlārĭs, re, Quod ad figulũ pertinet. [κεραμεῦς. Vng. *Fazakashoz valo.* Ang. *That belongeth to a potter.*] Plaut. in Epid. Vorſutior es quàm rota figularis. Creta figularis, qua utuntur figuli. Colum. lib. 6. cap. 16: Solet etiam ipſum animal vivum creta figulari circundari.

Figlīnum, ni, n. ſ. Opus ipſum figuli. [κεράμειον. Gall. *Ouurage de terre.* Ital. *Opera di terra.* Ger. *Hafners werck/irdin geſchirr.* Hiſp. *Obra de barro.* Pol. *Garncz̨arskie, naczinie.* Vng. *Fazakas mw'.* Ang. *The potters work.*] Plin. lib. 34. cap. 18. Alii elimatam ſcobem in fictili crudo coquunt in caminis, donec percoquatur figlinum.

Fĭctĭlis, le, om. t. pen. corr. Quod eſt factũ à figulo, quod ex terra vel ex alia materia fictum eſt, ut, Fictilia vaſa; Fictilia dolia. [πλαστὸν. Gal. *Fait de terre à potier.* Ital. *Di terra, coſa fatta de vaſaio.* Ger. *Irdin/vom Hafner gemacht.* Bel. *Aerden.* Hiſp. *Coſa hecha de barro.* Pol. *Zgliny wrobiony.* Vng. *Sárbol tſinált, formáltatot.* Ang. *That is made by the potter or of potters clay.*] Plin. li. 35. cap. 12: Quin & defunctos ſeſe multi fictilibus doliis condi maluerũt. Vrna fictilis, Cicer. in Parad. Pocula fictilia, Tibul. lib. 1. Eleg. 1, Fictilia vaſa, Cic. ad Att. lib. 6. Dii fictiles, Propert. lib. 4. Eleg. 1.

Fĭctĭlĕ, lis, ſubſtant. vas [חֶרֶשׂ *cherés.* κεράμιον, ὀστράκιον. Gall. *Vn vaiſſeau de terre.* Ital. *Vaſo di terra.* Ger. *Hafuergeſchirr/aus erden gemacht.* Hiſp. *Vaſa de barro.* Vng. *Sárbol valo edény.* Ang. *A veſſell of earth.*] Iuven. Satyr. 11: Et quadringentis nummis tondire guloſum Fictile. Idem Satyr. 3: Fictilibus cœnare pudet. Auſonius: Fictilibus cœnaſſe ferunt Agarhoclea regem. Plin. li. 35. cap. 13: Quoniam eò pervenit luxuria, ut etiam fictilia pluris conſtent, quàm murrhina.

Fictĭtĭus, a, um, Quod fictum eſt, & ſimulatum: [πλασματώδης. Gal. *Feint, cõtrouué.* Ital. *Coſa finta & ſimulta.* Ger. *Erdichtet.* Hiſ. *Coſa fingida y ſimulada.* Pol. *Zmiſlony.* Vng. *Tettetes.* Ang. *That is fayned.*] ut, Ratio fictitia, quæ ficta eſt, & falsò excogitata.

Fĭgūra, f. p. Formæ, ſpecies. [תְּמוּנָה תֹּאַר *toár temunách.* εἶδος, σχῆμα, τύπος. Gall. *Figure, trait, facon.* Ital. *Figura, aſpetto.* Ger. *Ein figur oder geſtalt.* Bel. *Een gebaente.* Hiſp. *La figura ò imagen de alguna coſa.* Pol. *Kſztal't, wi obrazenie.* Vng. *Abrazat, forma.* Ang. *A forme or fashion.*] Cic. lib. 1. Offic. Principiò corporis noſtri magnam natura ipſa videtur habuiſſe rationẽ, quæ formã noſtrã reliquamq; figurã, in qua eſſet ſpecies honeſta, eam poſuit in promptu. Idẽ 5. de Finibus: Figura eſt forma & ſtatura corporis noſtri ad naturã apta. Terent. in Evnuch. Nova figura oris, color verus, corpus ſolidũ, & ſucci plenũ. Ovid. 2. Metamor. - adiuuã tibi nanq; figuram, Qua tibi, quaq; places noſtro importuna marito. Figura (inquit Aſconius) eſt circa geſtum, ſitumq; membrorum: ſtatus, circa ornatum & habitum veſtis. ¶ Figuræ etiam apud Grammaticos & Rhetores vocantur floſculi quidam orationis, à conſueto loquendi uſu recedentes. Quint. lib. 9. cap. 1: Figura eſt conformatio quædam orationis remota à communi, & primùm ſe offerente ratione.

Fĭgūro, ras, pe. prod. act. p. Formo, & figuriã induco. [תָּאַר *téar* חָקַק *chák* חֻקָּה *chikkáh* בָּרָר *tsár.* χαράσσω. Gal. *Figurer, former, faconner.* Ital. *Figurare, formare.* Ger. *Geſtalten/ein form geben.* Hiſp. *Figurar, hazer figura ò imagen.* Pol. *Kſztal't daie wiobrazam.* Vng. *Formálok, abrazolok.* Ang. *To forme or fashion.*] Cic. de Vniuerſ. Mundum Deus ea forma figuravit, qua una omnes reliquæ formæ concluduntur. Col. lib. 6. cap. 27: Aſſidua & nimia cupiditate figurantes ſibi ipſæ Venerẽ. ¶ Compoſita ſunt, Configuro, quod eſt compono, & ſimul formo. χαράσσω. Lactant. lib. 7: Quoniã homo ex rebus diverſis, ac repugnantibus configuratus eſt, anima & corpore. Præfiguro, de quo infrà.

Fĭgūrātŭs, partic. Formatus. [מְתֹאָר מְחֻקָּה *metóar mechukkáh.* κεχαραγμένος. Gall. *Figuré, faconné.* Ital. *Figurato, formato.* Ger. *Geſtattet.* Hiſp. *Figurado.* Pol. *Wiobrazony.* Vng. *Abrazoltatot, formáltator.* Ang. *Formed, fashioned.*] Cic. 2 de Nat. deor. Quid de duobus loquar, quorum ipſa terga declarant non eſſe ſe ad onus accipiendũ figurata? Oratio figurata, quę figurarũ coloribus, veluti floſculis ghuſdã eſt exornata, λόγος ἐσχηματισμένος.

Fĭgūrātĭo, f. t. [תָּאַר *tóar* תְּמוּנָה *temunáh.* χαράγματα. Gall. *Figurement, facon.* Ital. *Figuramento, fazzone.* Ger. *Geſtaltung.* Hiſp. *Aquella obra de figura ò hazer imagen.* Pol. *Wiobrazenie.* Vng. *Formálas, ábrázolás.* Ang. *A forming, or fashioning.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Vt in unoquoq; poſcit figuratio. ¶ Figuratio, pro imaginatione. Quint. Decl. 6: Si quiſquam figuratione quadã in hac malorum conditione judicem ponat, *&c.* id eſt, imaginetur.

Fĭgūrātē, adverb. Significat per figuram.

Fīnis, is, generis utriuſq;. [קֵץ *kets* סוֹף *ſoph* גְּבוּל *ghebúl.* τέλος, πέρας. Gall. *Fin, extremité, bout & acheuement.* Ital. *Fine, termine.* Ger. *Das end.* Hiſp. *El fino ò termino ò cabo de obra.* Pol. *Koniecz̨.* Vng. *Veeg.* Ang. *The end of any thing.*] Virg. 1. Aeneid. - quem das finem Rex magne laborum? Ibidem lib. 3: Hæc finis Priami fatorum. Eſt autem finis, terminus ſive extremitas in unaquaq; re: hoc eſt, id quo unaquæq; terminatur res. τέλος. Varii autẽ ſunt uſus hujus dictionis. Multis enim modis dicimus quippiã eſſe finem rei alicujus. Eſt enim finis terminationis: ut pratũ dicitur finiri, ubi terminatur. Finis conſummationis: ut domus finitur, quãdo cõſummatur. & veſtis finita eſt, quãdo conſuta eſt ut indui poſſit. Rurſus eſt finis conſumptionis: Sic dicimus cibum eſſe finitũ, & candelam finitã, quando cõſumpta eſt. ¶ Eſt etiã finis intentionis: hoc eſt, intẽtio operarii. σκοπός. Hinc artifices finem vocant id, ad quod omnia referuntur, & cujus gratia cætera fiunt: ut, Finis medici, eſt curare: finis oratoris, eſt aptè ad perſuadendum dicere. ¶ Non ſtatim finis apparet, Herodotus in Polymnia; ἐς τὸ παλαιὸν ἔπος, ᾧ δὲ ἔρχεται, τὸ μὴ ἄμαχον ἀρχὴ τὸ τέλος καταφαίνει: id eſt, Et vetus adagium, quo rectè dictum eſt, non ſtatim cuminitio apparere finem. Conveniet in quorundam præproperas ſpes, qui negotio vix cœpto, ſtatim arbitrantur ſe rem factam habẽre: quum ſæpè exitus non reſpondeat initiis.

Fini ablativus apud Iureconſultos uſitatus, pro uſq; ad finem, aut uſq; ad modũ & quantitatem. Papinianus L. 1. D. de pignor. Pacto placuit, ũt ad diem uſuris non ſolutis, fructus hypothecarum uſuris compenſaret fini legitimæ uſuræ. Hotomanus.

Fīnēs, finium, ſæpiùs in plurali numero, pro terminis, & limitibus. [Pol. *Granice.* Vng *Határ.* Ang. *Boundes or marches.*] Terentius in Heavt. - Symus & Crito Vicini noſtri hîc ambigunt de finibus: Me ẽpêre arbitrum. Cæſar primo bell. Gall. Quorum per fines ierant. ¶ Nonnunquam etiam in ſingulari numero invenitur in hac ſignificatione: licet rariùs. Livius li. 33: Redeuntes inde Ligurum extremo fine, cum agreſti præda, in agmen incidunt Romanum. Idem: Ligurum duo millia ferè ad extremum finem provinciæ Galliæ, ubi caſtrà Marcellus habebat, venerunt. Tacitus lib. 16: Apud finem Ligurũ id temporis erat. ¶ Hinc compoſita ſunt, Affinis, & Confinis. pen. prod. Vnde Confines agri dicuntur, qui eodem loco finiunt. ὅμορα.

Fīnālĭs, le, quod pertiner ad finem, vel quod finem ſignificat. [Pol. *Koncz̨owi.* Vng. *Véghez valo.*] Sic finalis cauſa à Dialecticis dicitur, propter quam quæque res fit. Et finalis quæſtio à Iureconſultis, quæ de finibus eſt, in qua de finibus regundis agitur.

Fīnĭo, nis, nivi, nitum, act. q. Perficio, abſolvo. [יָסַף *ſaph* גָּמַר *gamár*

gamár כלה *chillâh* השלים *hischlim.* τελέω, πλήω. Gall. *Finer ou finir, arrester, faire fin & conclusion.* Ital. *Finire, compire.* Ger. Enden/vollenden/außmachen. Hisp. *Fenescer y acabar.* Pol. *Koncze, dopratowanie.* Vng. *El végezni.* Ang. *To finish or end.*] Apul. Sine opus finiam quod incœpi. Plin. de Viris Illust. Quum inter Romanos & Albanos bellum fuisset exortum ducibus Hostilio & Suffetio, placuit rem paucorum certamine finire. Quintil. lib. 8. cap. 6: Quod ex genere cœperis translationis, hoc desinas. Multi enim quum initium à tempestate sumpserint, incendio aut ruina finiunt. ¶ Animam finivit, Ovid 7. Metam Dolores finire, Virg. 12. Aeneid Gladio finire dolorē, Ovid. 1. de Pont. ¶ Aliquando est terminū ponere, metari. [גבל *gabál.* ὁρίζεσθαι.] Sic dicimus finire alicui provinciam certo tempore, pro præscribere alicui tempus administrandæ provinciæ, quo elapso de provincia debeat decedere. Cic. Attic. li. 8: Marcelloq; Consuli finienti provincias Gallicas. Calen. Martiis, restitit. Sic etiā finire regiones animo dicebantur augures, quum fines templi animo designabant. Liv. 1. ab Vrbe: Signum contra quod longissimè cōspectu oculi ferebāt, animo finivit. Finire agros, est cuilibet agri sui fines præscribere. ¶ Accipitur etiam finire pro definire. Quint. lib. 2: Ante omnia, quid sit Rhetorice, quæ finitur quidem varié. Sic finis & definitio pro eodem accipiūtur. Quintil. lib. 2. cap. 16: Hic igitur frequentissimus finis, Rhetoricem esse vim persuadendi. Sic sæpiùs eodem capite. ¶ Finire, absolutè, pro vita decedere. Tacit. lib. 5: Sic Tiberius finivit octavo & septuagesimo ætatis anno.

Fīnītōrēs, Dicuntur terræ mensores, metatores, decempedatores, qui agrorū terminos constituunt. [γεωμέτρου. Gall. *Mesureurs de terre, borneurs* Ital. *Misuratori di terreno.* Germ. Außzyter/Scheidherr/Marcheūt Hisp. *Medidores de las tierras* Pol. *Granice sipaiacy, granice wdzelatacy.* Vng *Föld mérök, határ tsinálók.* Ang. *Bounders of lands, setters of marches.*] Plaut. in Pœnul. Ejus nunc regiones, limites, confinia Determinabo: ei rei factus finitor sum ego Cic. pro lege Agr. contra Rul Quæstori permittant, finitorem mittant: rarum sit quod finitor uni illi à quo missus erit, renuntiaverit. Finitor rerum maximus, Statius 8. Theb. ¶ Finitorem item vocant Latini, quem Græci ὁρίζοντα: hoc est, circulum, partem cœli conspicuam nobis à non conspicua dirimentem.

Fīnītĭo, onis, f.t. definitio. [ὁρισμὸς, ὅρος. Gall. *Definition, determination.* Ital. *Definitione, determinatione.* Ger Außzyhlung/beschreibung. Hisp *Definicion, ò determinacion* Pol. *Opissanie, ograniczenie.* Vng. *Határozás.* Ang. *A setting of marches, a bounding.*] Quintil. lib. 5. cap. 13: Finitio posset esse pro nobis. Idem lib. 10. cap. 16: Huic substantiæ maximè convenit finitio. Idem lib. 5. cap. 10: Propriis confirmatur finitio, differentibus solvitur.

Fīnītŭs, part. quod cessavit, atq; desiit esse. [סוף *saph* מכלה *mechulléh.* πεπερασμένος, ὡρισμένος. Gall. *Fini, cesse, acheué.* Ital. *Finito, cessato.* Ger. Geendet/auffgehört. Hisp. *Fenecido, acabado.* Pol. *Skonczony.* Vng. *El végezetet.* Ang. *Finished, ended.*] Plin. lib. 18. cap. 27: Dabitur & aliud finiti frigoris indicium.

Fīnītē, adverb. [ὡρισμένως. Gall. *Auec mesure & bornes, determineement, distinctement.* Ital. *Determinatamente.* Ger. Endtlich/mit außzyhlung. Hisp. *Con medida; feneciendo.* Pol. *Nakoniecz, na ostatek.* Vng *El végezve.* Ang. *Expressely, determinatly.*] Cicer. 2. de Finib. Ergo & avarus erit, sed finitè: & adulter, verùm habebit modum: & luxuriosus eodem modo.

Fīnĭtĭmŭs, a, um, pen. cor Vicinus, seu propinquus: hoc est, fines nostros attingens. [גבול *mighbâl* שכן *schachén.* ὅμορος. Gall. *Voisin, prochain.* Ital. *Vicino, finitimo.* Ger. Ein anstösser/nahgelägner. Hisp *Cosa cercana ò camarcana.* Pol. *Przyległy, bliský.* Vng. *Határos.* Ang. *Neighbor, or bordering vpon.*] Liv. lib. 1: Iam res Romana adeò erat valida, ut cuilibet finitimarum civitatum bello par esset. Mari finitimus est aër, Cic. 2. de Nat. deor. Falsa feris finitima sunt, Idem 4 Acad. Inferre bellum finitimis, Idem pro lege Manilia.

Fĭo, fis, factus, Significationem passivam habet, quanvis vocem habeat verbi neutri: unde etiam inter neutra passiva à Grammaticis numeratur. [נעשה היה *nehesáh hajáh* γίνομαι. Gall. *Estre faict, deuenir.* Ital. *Essere fatto, divenire.* Germ. Werden. Bel. Worden. Hisp. *Ser hecho.* Pol. *Stawam sżie, stac sie.* Vng. *Leszök.* Ang. *To be made.*] Veteres factor dicebāt voce passiva. Vnde apud Catonem legitur: Græco ritu faciebantur Saturnalia. Hinc mansit præteritū factus sum. In præsenti optativi, & præterito imperfecto subjunctivi contra morem verborum quartæ conjugationis assumit e literā inter i & r, ut fierem dicimus pro firem, & fieri pro firi: in reliquis temporibus à præsenti formatis sequitur inflexionē verborū quartæ conjugationis. Horat. li. 1. Epist. 1: Nunc agilis fio. Idem 4. Car. Ode 13: Fis anus, & tamen vis formosa videri, Ludisq; & bibis impudens. Ter. in Eunuch. biduum Saltem ut cōcedas solùm. P H. Siquidem biduū. Verùm ne fiant isti viginti dies. Cic. pro domo sua: Quid te aut fieri aut fingi dementius potest? ¶ Compositū ejus est Confio. Item Infit, & Defit, quæ vix aliter quàm in tertia persona leguntur. Componitur præterea fio penè cū omnibus dictionibus, cū quibus componitur facio, exceptis præpositionibus, cū quibus rarò componitur: ut, Calefacio, calefio: Tepefacio, tepefio, &c. ¶ Ponitur quandoq; fio pro æstimari. τιμᾶσθαι. Cic. in Lælio: Tertius verò ille finis teterrimus, ut quanti quisq; se ipse faciat, tanti fiat ab amicis. ¶ In tertia persona quandoq; pro evenit, contingit. συμβαίνει. Cic. lib. 1. Offic. Fit autem interdum ut nonnulli omissa imitatione majorum, suum quoddam institutū consequantur. ¶ Fiet tibi acceptum, pro referetur. Plin. Epist. 120: Sed licet cessaverint illæ tempestate detentæ: tu tamē meruisti ut acceptū tibi fieret: quod quominùs non exhiberes, nō per te stetit. ¶ Fient in illum exempla. Terent. in Eunuch. Quid ais? in quem exempla fient? ¶ Fieri obviā. Cic. Attic. lib. 6: Obviam mihi fit tabellarius. ¶ Fiat, particula est permittentis, ac concedentis, aut annuentis aliquid. Plaut. Pseud. Agite amovemini hinc vos intrò nūc jam, Ac meis vicissim date locum fallaciis. S. Fiat, geratur mos tibi. ¶ Fieri potest, ἐγχωρεῖ. Cic. de Amic. Neq; fieri possit ut non statim alienatio, disjunctioq; facienda sit.

Firmŭs, m. f. adjectivū, Stabilis, constans: à ferendo, quòd eōstanter omnia ferat. [אמן *naemán* ככון *nachón* חזק *chazák.* ἑρρωμένος, βεβαιος, ἑδραῖος. Gall *Ferme stable, asseuré.* Ital. *Fermo, stabile.* Ger. Steiff/vest/bestendig. Bel. Vast/bestandig. Hisp. *Cosa firme y fuerte.* Pol. *Mocżny, tegy, stały.* Vng. *Vastag, erős.* Ang. *Sure, stable.*] Terent. in Hecyr. Adeon' pervicaci esse animo, ut puerum præoptares perire. Ex quo firmiorē inter nos fore amicitiam posthac scires. ¶ Firmus cibus, dicitur qui validus est, & ut Var. de Re. rust. lib. 2. cap. 12, loquitur, alibilis. Firma potio: id est, multi nutrimēti. Celsus li 2. cap. 18: Firmior ex frumēto potio est, quo firmius fuit ipsum frumentū: firmior ex eo vino quod bono solo, quàm quod tenui natū est. Firma valetudo, dicitur integra, valida & robusta. Et qui robusta est corporis habitudine, firmus dicitur. Cic. Tironi: Te penitùs rogo, ne te tam lōgæ navigationi & viæ per hyemē, nisi bene firmū committas. ¶ Item firmus dicitur munitus, instructus, paratus. ὀχυρός. Plancus Ciceroni: Me ut venirem, copiasq; conjungerem rogavit, eoq; magis, quòd & Antonius ab equitatu firmus esse dicebatur, & Lepidus non mediocrem quidem equitatum habebat. Firmum vinū dicitur quod *durabile & firmū est.* Virgil. 2. Georg Sunt etiam Ammineæ vites, firmissima vina. Hinc Firmitas vini dicitur, quam vulgus *potentiam & durabilitatem* vocat. Plin. lib. 14. cap. 2: Principatus datur Ammineis propter firmitatem, senioq; proficientem vini ejus ubiq; naturam. ¶ Alioqui firmitas idem est quod stabilitas aut constantia. [אמתה *amanáh* חזקה *chozkáh.* βεβαιότης, ἀσφάλεια. Gall. *Fermeté, constance.* Ital. *Fermezza.* Ger Standthafftigkeit/bestendigkeit. Hisp. *Fermeza.*] Cic. 2. de Fin Firmitatem tamen & constantiā, si modò fuit aliquando in nobis, eandē cognosces quā reliquisti. ¶ Firmitas, soliditas. Cic. 2. Phil. Gladiatoria corporis firmitas, de Anton. Plaut. in Most. Age, specta postes cujusmodi. Quanta firmitate facti, & quanta crassitudine. Huic opponitur Infirmitas: hoc est, imbecillitas, ab infirmus, quod imbecillum significat.

Firmĭtūdo, dinis, f.t. firmitas. [אמתה חזקה *amanáh chozkáh.* στερεότης, βεβαιότης. Gall. *Fermeté, constance.* Ital. *Fermezza.* Germ. Steiffe/bestendigkeit. Hisp. *Firmeza.* Pol. *Duzość, moczność.* Vng. *Vastagság, erősség.* Ang. *Sturdinesse, stableness.*] Plaut. Asin. Si istam animi firmitudinem obtines, salvi sumus. Cic. ad Attic. lib. 10: Per enim magni æstimo tibi firmitudinem animi nostri, & factum nostrum probari. Vocis firmitudo, ad Herenn. l. 3. Minus firmitudinis habere, Cic. 1. de Invent.

Firmē, adverbiū, constanter, incōcussē. [בחזקה *bechozkáh.* ἐρρωμένως, βεβαίως. Gall. *Fermement, asseurement.* Ital. *Fermamente.* Ger. Steyff/standthafftigklich/bestendigklich. Hisp. *Firme y fuertemente.* Pol. *Stalie, mocznie.* Vng. *Vastagon, erősen.* Ang. *Firmelie, stedfastlie.*] ut, Firmè accurare rem suam: id est, non segniter, sed acri & diligenti animo. Plautus Persa: Atq; ædepol firmè ut quisq; rem accurat suam, sic ei procedit. Asseverare aliquid firmissimè, Cic. Att. lib. 11. Satis firmè animo concipere & cōprehendere aliquid, Cic. 2. de Finib.

Firmĭtĕr, aliud adverbium, firmé. [בחזקה *bechozkáh.* βεβαίως, στερεῶς. Vng. *Vastagon erősen.*] Plaut. Pseud. Eum promisisse, firmiter dixit mihi. Varr. 3. de Re rust. cap. 9: Circum omnia posita sint cubilia gallinarum, aut exculpta, aut afficta firmiter.

Firmo, as, act. p. Stabilio, munio, firmum facio, fac-. [חבין *bechín* קים *kajám* הקים *hekim.* καθίστημι, κυρῶ, κρατύνω, στερίζω. Gall. *Affermer, fortifier, asseurer, confermer.* Ital. *Fermare, stabilire.* Ger. Steiff vnd vest machen/bevestigen. Hisp. *Firmar, fundar, ò stablecer.* Pol. *Obstaluie, oppatruie, vmocznam.* Vng *Meg erősítöm, vastagitom.* Ang. *To mak fuer, to establish.*] Livius: Firmabatq; eum Africis maximè præsidiis. Lactant. lib. 4: Superest ut verbis facta firmentur. Plinius lib. 14. cap. 18: Est contrà in Lycia, quæ solutam alvum firmat. Cæsar: His rebus pace firmata. Terent. Hecyr. Aliud si scirem, qui firmare meam apud vos posset

possem fidem Sanctiùs, quàm jusjurandum, id pollicerer tibi Laches. Tacit. lib.4: Vetustum asylum ut firmaretur petentibus: id est, cõfirmaretur. Hujus composita sunt, Affirmo, Confirmo, Infirmo, Refirmo, & Obfirmo: quorum significationes vide suis locis.

Firmātŭs, particip. [מאמן *neemán* איתן *muchán* חזק *huchán*. βεβαιωθεὶς, βεβαιώς. Gall. *Confermé*. Ital. *Confermato*. Ger. Bevestiget/gesterckt. Hisp. *Confirmado*. Pol. *Oppatrzony, vmocniony*. Vng. *Megerősitetet vastagittatot*. Ang. *Made suer or stedfast*.] Cicer. pro Cluent. Consilio, & ratione nondum firmatus adolescentis animus. Virgil. 4. Aglog. Hinc ubi jam firmata virum te fecerit ætas.

Firmātŏr, m.t. [אמין *mekím* איתן *mechín* βεβαιωτής. Gall. *Confirmateur*. Ital. *Confermatore*. Ger. Ein bevestiger oder bestáter. Hisp. *Confirmador*. Pol. *Vtwierdzaiący*. Vng. *Erősitő, vastagito*. Ang. *He yat establisheth and maketh sure*.] Tacitus li. 2: Missus tamen Drusus, ut rerulimus, pacis firmator.

Firmāmĕn, nis, firmamentum. [אמנה *amanáh* חזקה *chozkáh* כוח *choách*. στήριγμα. Gall. *Fermeté, appuy, force*. Ital. *Fermezza*. Germ. Veste/sterckte. Hisp. *Firmeza*. Pol. *Obrona, oggrodzenie*. Vng. *Erősség, vastagság*. Ang. *Establishment*.] Ovid. 10. Metamorph. - ruptosq; obliqua per ungues Porrigitur radix longi firmamina trunci.

Firmāmēntum, n. s. Soliditas, stabilimētũ, robur, vires. [אמנה *amanáh* חזקה *chozkáh* כוח *choách*. στήριγμα, κῦρος. Gall. *Fermeté, appuy, force*. Ital. *Firmamento, fermezza*. Ger. Bevestigung. Bel. Een vastichheit. Hisp. *Firmeza*. Pol. *Firmament, vtwierdzenie, vmocnienie*. Vng. *Erősség, vastagság, támasz*. Ang. *Establishment, strenth*.] Cic de Amic. Stabilitatis, constantiæq; ejus quam in amicitia quærimus firmamentum est fides. Vnde etiam Gell. lib. 13. cap. 21, nervos vocat firmamenta membrorum, quòd in illis constat totius corporis robur & soliditas. ¶ Rhetores firmamentũ appellant, quod à Quint. vocatur continens causæ, à Græcis συνέχον: hoc est, cardinem illum, circa quem totius causæ decisio versatur. Nostri hodie Iurisconsulti vocant *Punctum decisorium litis*. Autor ad Herenn. li. 1: Nam in ea nec ratio quare fecerit, quæritur, nec firmamentum queritur, quoniam non subest ratio.

Fiscŭs, ci, masc. s. Ascon. Fisci, fiscinæ, fiscellę, spartea sunt utensilia ad majoris summæ pecunias capiendas. [סל חרי *sal chorí*. πλάγιον, τεμάχιον. Gall. *Vn panier d'osier, ou vne corbeille*. Ital. *Paniere, cestlo*. Ger. Ein gelt torb. Bel. Een torf. Hisp. *Esparto, la canasta, vn vaso de vimbres*. Pol. *Karbona*. Vng. *Tárház*. Ang. *A basket of twigges*.] Vnde quia major summa est pecuniæ publicæ quàm privatæ, factũ est ut fiscus pro pecunia publica dicatur. Hæc Asconius. [φίσκος, τεμάχιον. Gall. *Le reuenu ou le domaine d'vn prince ou d'vne republique, le fisc*. Ital. *Entrata di principe*. Ger. Des gemeinẽ Guts seckel/der schatz einer Oberkeit/oder eines Fürsten. Hisp. *La hazienda publiqua ò perteneciente al Rey*. Pol. *Skarb krolewcky, albo pospolitegocz l'owieka*. Vng. *Tárház*. Ang. *The esche cher or exchequer, a kinges treasure*.] Alii malunt fiscum, principis dici: ærarium verò, publicum. Plin. ad Trajanum: At fortasse non eadem severitate fiscum, qua ærarium cohibes: imò tantò majore, quantò plus tibi licere de tuo, quàm de publico credis. Cicer. 2. Verr. Ei quoq; negotio fisci Siciliensis minabantur. Cornel. Tacit. lib. 1: Primam ac vicesimã legiones Cecinna legatus in civitatẽ Vbiorũ reduxit turpi agmine, quũ fisci de Imperatore rapti inter signa, interq; aquilas vehērentur. Inde Confiscare pro in ærarium red gere. Suet. in Augusto: Devictis his & cõfiscatis, promissa veteranis prędia solverentur. ¶ Fiscus itẽ pro qualo oleario, qui cervici torcularis supponitur, ne fæces in lacũ cum oleo defluant: vel etiam in quo olivę ponuntur, quũm subjiciuntur prelo, ut amurca: id est, olei fæx, aliquãtisper exanietur: id est, exudet, & per vimina perfluat. Col. li. 12. cap 47: Postero die cribratur, & novo fisco inclusa, prelo supponitur, vehementerq; premitur, ut exudet quantulũcunq; habet amurcæ. Eodẽ li. ca. 49: Deinde intrita oliva novo fisco includitur, & prelo subjicitur, ut tota nocte exprimatur. Itẽ cap. 50: Sereno cœlo manu distringi olivã oportet, & substratis tegetibus aut cãnis cribrari & purgaritum diligenter mundatam protinus in torcular deferri, & integram in fiscis novis includi, prelisq; subjici, ut quantũ fert paululum sperat exprimatur.

Fiscālĕ, n. t. Quod ad fiscum pertinet: [ὁ τῆς φίσκου, ἴδιον δημοσίου. Gall. *Fiscal, des appartenances du fisc*. Ital. *Pertinente al fisco*. Germ. Das zu dem gemeinen seckel oder eines Fursten schatz gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à le hazienda del Rey*. Pol. *Do skarbu przinależące*. Vng. *Tárházhoz való*. Ang. *Belonging to the kinges treasure*.] ut, Ius fiscale, fiscalis causa. Fiscales calumniæ dicebãtur delatorum, quòd qui alios accusãbant, nonnunquã ex fisco eis dabatur pars mulctæ qua accusati mulctabantur.

Fiscīnă, næ, pen. corr. etsi diminutivũ esse videtur à fiscus. ejusdẽ tamen est significationis. [סל חרי *sal chorí*. πλάγιον. Vng. *Tárház*. Ang. *A basket, or such lik thing of twigges*.] Var. de Re rust. li. 1. ca. 22: Ista sunt ferè quæ ex viminibus materiaq; rustica fiunt, ut corbes, fiscinæ, tribula, mallei, & rastelli. Fiebant etiam fiscellæ ex spărto, quod junci genus est apud Hispanos frequẽtissimu circa Carthaginẽ novam. Col. lib. 11. cap. 2: Sive regio ferulæ, vel corticis ferax est, apibus alvearia fieri debent: sive palmæ spartive fœcũda est, fiscinæ, sportæve, seu virgultorum corbes ex vimine. ¶ Deniq; Fiscir æ nomine comprehenditur omne vasis genus quod ex vimine, aut junco, aut simili materia contextum est. Cic. in oratione pro Flacco posuit pro calathis illis junceis, in quibus ficus inclusæ in alias regiones transvehuntur. Homini (*inquit*) Phrygi qui arborem fici nunquam vidisset, fiscinam ficorum objecisti.

Fiscēllă, læ, f. p. diminut. Vas vimineum, aut ex juncis, quo lac coagulatur dum caseus exprimitur, vel in quo casei feruntur. [πλάγιον. Gall. *Petit panier d'osier*. Ital. *Cestello, paniere*. Ger. Ein körblein oder trátlein/táfnäpflein. Hisp. *El capacho*. Pol. *Koszik, sol'ek*. Vng. *Szatyor, faytar*. Ang. *A litle basket of twiges, a chese fatt*.] Tibul. lib. 2: Tunc fiscella levi detexta est vimine junci, Raraq; per nexus est via facta fero. ¶ Itẽ fiscella dicitur qua boum ora, fauces q; jumentorum capistrantur. φιμός. Plin. lib. 18. cap. 19: Fiscellis capistrati boves oportet, ne germinum tenera decerpant. Cato de Re rust. cap. 54: Boves nisi per hyemẽ quum nõ arabunt, pasci non oportet: nam viride quũ edunt, semper id expectant: & fiscellas habere oportet, ne herbas sectentur quum arabunt.

Fiscēllŭs, fiscelli, pro eodem. [Vng. *Szatyrotska, faytarotska*.] Colum. lib. 12. cap. 38: Mox fiscello ligneo inclusas exprimito.

Fissĭlis, Vide FINDO.

Fīstucă, cæ, f. p. Machina est qua pavitores utũtur, utrinq; ansata, qua pali magna vi in terrã adiguntur. [πασσὸν ἢ ἔργανον τῶν ἐδαφιζόντων. Gall. *Vne hie dequoy on enfonce les pilotis en terre*. Ital. *Machina da ficcare i pali nel fiume, & quello instrumento da battere sopra i fossi quando s'acconciono l'essrade per fargli pari, beccho, machina*. Ger. Ein jochschlegel/ mit welchem man die pfeyler in die tieffe eines Wassers hinab treybt. Hisp. *Maco grãde, ingenno para hincar vigas, ò ingenno de dos ansas para maconnar*. Pol. *Taran*. Vng. *Le Verőkos, fuliok kiuel cz őneket lé vernek*. Ang. *An instrument to drive piles of woode in to the ground, a rammer*.] Vitr. lib. 7: Si plano pede erit ruderandum, quæratur solum si sit perpetuò solidum, & ita exæquetur, & inducatur cum statumine rudus: sin autem omnis, aut ex parte cõgestitius locus fuerit, fistucationibus cum magna cura solidetur. Vtitur & hac voce Plin. lib. 36. ¶ Fistuca, alia est magnæ molis qua trabalis materies in terrã pangitur, aut in alveum fluminis, quæ funibus tollitur, & ponderesuo remissa illiditur: cujusmodi Parisiis sæpè visitur. Cujus generis intelligendum est fuisse illud Cæsaris 3. de bel. Gall. Hæc cum machinationibus immissa in flumen defixerat, fistucisq; adegerat, non sublicæ modo direxerat, &c.

Fistucātum, Dicitur fistuca exæquatũ: unde & Fistucatio apud Vitruvium loco jam citato, pro ea exæquatione aræ accipitur, quam suprà descripsimus. Plin. lib. 17. cap. 11: Sicuti terrã circa radices fistucato spissandam. Hæc Budæus in Annotationibus in Pandect.

Fistŭlă, læ, f. p. Propriè dicitur, ut Põponius ait, per quã aqua educitur fusa: à fundendo, sive ferendo: sicut tubi à tumore. & canales à canna: quod ad earum similitudinẽ facti sint. [חלל *chalil* נבוך *ísimór*. σύριγξ. Gall. *Tuyau, fleuste, fistule*. Ital. *Fistola*. Ger. Ein teuchel. Hisp. *Flauta ò canna para tanner*. Pol. *Szkawka*. Vng. *Tsö, (away) Thön*. Vng. *A pipe to conueigh water, also a ppe*.] Sunt tamen qui Græcũ esse putent, credantq; deduci à verbo φυσίω: hoc est, inflo, vel inspiro. Cicero pro Rabir. Etsi C. Marius quòd fistulas quibus aqua suppeditabatur Iovis Optimi Maximi tẽplis ac ędibus, præcidi imperarat, &c. Ita apud Varronem lib. 3. de Re rust. cap. 5. ¶ Ab hujus similitudine dictũ est instrumentũ musicũ quo flatu canitur, cujus Pan dicitur inventor fuisse, ut refert Plin. li 7. cap. 56. [Ger Ein pfeiff Bel. Een pype. Pol. *Piszczaka*. Vng. *Sip*.] Virgil 2 Eclog. Est mihi disparibus septẽ compacta cicutis Fistula. ¶ Fistulæ item à medicis appellantur ulcera manãtia, angusta, callosa, & sinuosa, ex abscessibus ferè malè curatis ortũ trahentia. Plin. lib 20. cap. 6: Extrahit fistulis vitia cũ sulphure & resina, etiã arundines cũ pice. Ibidẽ cap. 9: Sic etiã fistulas eluxatas, & tumores revocari, quæq; discuri opus sit. ¶ Est etiã fistula in homine per quã spiratur, seu cibus dejicitur. Nã duas esse fistulas constat, spiritalem scilicet & cibalem: illa spiritũ meare, hac cibũ potumq; descendere. Spiritalem Celsus asperam arteriã nominat, Græci vocant τραχεῖαν. Interior vocatur gula, φάραγξ. Plin. lib. 9. cap. 7. Branchiæ nõ sunt balenis, nec delphinis: hæc duo genera fistulis spirant. quæ ad pulmonem pertinent.

Fīstŭlātŏr, oris, m. t. Accipitur pro tibicine, ut est apud Gellĭũ & Cic. de Orat. Sed fistulatorẽ domi relinquetis. [חלל *cholél*. σύριγξ. Gall. *Fleustieur, ioueur de fleustes*. Ital. *Trombetta*. Ger. Ein pfeiffer. Bel. Pyper. Hisp. *Aquel que tanne flautas como de cannas*. Pol. *Piszczek*. Vng. *Sipos*. Ang. *A piper or fluter*.]

Fistŭlo-

Fīstŭlo, as, Fistulam ago, & in modum spongiæ cavernulas habeo. [Ἀραιόομαι, τερηματώδης γίνομαι. Gall. *Se trouër & deuenir plein de trous.* Ital. *Far piu cauerne, diuenir cauernoso como le spongie.* Ger. Durchboren/ oder voll löcher seyn wie ein schwamm. Hisp. *Hazer fistulas ser affistolado.* Pol. *Dziurawie.* Vng. *Pőfetegős, (anagy) likas vagyok.* Ang. *To pipe.*] Plinius lib. 18. cap. 11: Gratia terræ ejus pulverea summa, inferior bibula, & pumicis fistulās vice.

Fīstŭlōsŭs, a, um, Quod est spongiæ instar factum: hoc est, foraminibus plenum, [κοιλώδης. Gall. *Plein de trous comme l'esponge.* Ital. *Cauernoso come la spongia.* Germ. Löcherecht als ein schwamm. Hisp. *Cosa a ssi affistolada.* Pol. *Dziur kowaty.* Vng. *Lákasos, pőfetegős.* Ang *Full of holes lyk a spunge.*] Vnde caseus fistulosus apud Columell. libro 7. capite 8. quum est parum pressus. Fistulosa terra, Plinius lib. 17. cap. 5. Fistulosus cancer, morbus, Cato cap. 157.

Fīxŭlam, A' fingendo, pro fibula veteres usurparunt. Festus.

Fixŭs, a, um, participium, Vide FIGO.

F ante L.

F L. In notis antiquorum, filius, vel Flavius, vel Flava, vel Flaminis, vel Flamen. F L A. R. filia regis. F L B. Flabrum. F L S. Flavus. F. M finis agrorum, vel Flatimunus, vel fieri mandavit, vel fecit memoria, vel factum monumentum. F. M. L. vel F. M. I T. fati munus implevit, vel impleat. F. N. fides nostra. F N. A G R. fines agrorum. F N. C. fidei nostræ commisit, vel commissum.

Flabellum, Flabellifer, Flabilis, Flabrum, Vide FLO.

Flăccĕo, ēs, cui, n. s. Langueo: [נבל *nabál. χαλάω.* Gall. *Se flestrir, se faner, deuenir flestri & fane.* Ital. *Diuenir languido, fiacco.* Germ. Wälck seyn/ tudentächt oder tampecht seyn. Bel. Madt/slad zyn Hisp. *Marcitarse, enflaquecerse.* Pol. *Więdnę, sł'abieie.* Ang. *To be withered, to fadde, to fayle.*] à quo Flaccesco, Languidus fio. *χαλάω.* Columell. lib. 3: Paucisq; horis dum flaccescat, in sole habeto: deinde in umbra assiccato, & ita condito. ¶ Compositum est conflaccesco, quo usus est Gellius libro 1. pro detumesco. Nam fluctus qui flante Aquilone maximi & crebrissimi excitantur, simulac ventus se posuit, sternuntur & conflaccescunt, & mox fluctus esse desinunt.

Flăccĭdŭs, a, um, Languidus. [נבל *nobél. χαλαρός.* Gall. *Flestri, fané.* Ital *Languido, fiacco.* Germ. Wälck/lampecht tig/ tudentechtig. Bel. Slap. Hisp. *Marchito, flaco.* Pol. *Powieszły, wywiedł y.* Vng. *Lankat, heruat.* Ang *Lolling, flagging.*] Plin. lib. 15. cap. 39: Hanc esse folio maximo, flaccidoq;, & albicante. Vnde flaccidi, sive flacci dicuntur, quorum aures pendulæ & non arrectæ sunt, Plin. lib. 8. cap. 51. Columel. lib. 8: Caper flaccidis & prægravantibus auribus, exiguo capite habetur optimus. Hinc cognomen familiæ Romanæ deductum est, quòd primus in ea gente aures haberet deorsum pendentes.

Flăccī Dicebantur, qui aures latas haberent, & ob magnitudinem deorsum reflexas. Cicer. lib. 1. de Nat. deor. Redeo ad deos: equos insigni nota strabones, aut petulos esse arbitramur, ecquos nævum habere, ecquos silos, flaccos, frontones, capitones, quæ sunt in nobis?

Flaces, Vide FRACES.

Flăgellă, orum, n. s. [יונקות *jonekóth. βλαστοί.* Gall. *Les verges & scions ou bouts menus & desliez des branches d'arbres.* Ital. *Tralci, capi di viti.* Ger. Die kleinen zweygtein an den räben/ die zarten schöslein so von den gerten oder alten stöcken herfur wachsen. Bel. Cleen roedekens/ ghesselen. Hisp. *Ramos altos de la vid.* Pol. *Latorośly, zkorzenia wiego wirastuiace.* Vng. *Ez ida idués, az szőlősán.* Ang. *The small and long twiges of a tree.*] In vitibus dicūtur teneriores palmites, ex anniculis sarmentis enati: prius flabella (ut quibusdam placet) à ventorum flatu & agitatione dicta: quanquam alii à flagris potiùs deduci malunt, quæ longitudine & flexibilitate referre videntur. Columell. lib. 5: At certè in ordinariis vitibus utiq; obtinendum est, ne pluribus flagellis emacientur, nisi propaginibus futuris prospiciemus. Virgil. 2. Georgic. Néve inter vites corylum sere, néve flagella Summa pete aut summas defringe ex arbore plantas. ¶ Frequentissimè accipitur pro loro, sive alio quovis verbere, quibus servos nudatos cædere solebant: [שוט *schot. μάστιξ.* Gall. *Fleau, fouët.* Ital. *Virga da battere i tristi.* Germ. Ein geisel. Hisp. *Acote.* Pol. *Bycz, puha.* Vng. *Ostor, marok veszős.* Ang. *A scourge, a whippe.*] quod pœnæ genus gravius erat quàm fustibus cædi. Marcel. l. in servorum. ff. de pœnis: Ex quibus causis liber fustibus cæditur, ex his servus flagellis cædi, & domino reddi jubetur. Cic. pro Rabir. Porcia lex virgas ab omnium civium Romanorum corpore amovit: hic misericors flagella retulit. ¶ Flagella præterea sunt quibus aurigæ utuntur, quæ excussa clarum reddunt sonum. Mart. lib. 14: Proficies nihil, hoc cædas licet usq; flagello. Virg. 5. Aen. -signum clamore paratis Epitides longè dedit, insonuitq; flagello.

Flăgĕllo, as, act. p. Flagello cædo, sicut verbero à verbere, & fustigo à fuste. [הכה *hichcháh.* יסר *jißér. μαστιγόω.* Gal. *Fouëtter, flageller, battre.* Ital. *Flagellare, battere, esferzare.* Ger. Geisslen/ mit geissen schlahen. Hisp. *Acotar ò herir ò hostigar.* Pol. *Biczuie.* Vng. *Megostoroxom, vesszőzősöm.* Ang. *To scourg, to whippe.*] Mart. lib. 1: Lumina syderibus certent, mollesq; flagellent Colla comæ. Plinius lib. 18. cap. 30: Messis ipsa alibi tribulis in area, alibi equorum gressibus exteritur, alibi perticis flagellatur. ¶ Item increpare atq; personare. ¶ Flagellare annonam, est annonam duriorem facere, ut Hermolaus scribit: ob id à Græcis *μαστιγίαι* appellati, quasi pretio non parcentes, propter quod annona ingravescere solet. Plin. lib. 33. cap. 13: Aut aliquis prævalens manceps annonam flagellet.

Flăgĭtĭum, tii, n. s. Crimen gravius cum turpitudine & dedecore conjunctum: à flagitando (ut putatur) dictum, sive à flagris: quod vel flagitatione: hoc est, expostulatione, vel flagris dignū sit. [שערורה *schaharuráh* רשעה *rischháh. ὄβρις, μοχθηρία, πλῶσμος.* Gall. *Meschanceté, comme paillardise & tels vices.* Ital. *Sceleraggine, ribalderia.* Germ. Ein groß laster/ ein schwäre missethat die straff wirdig ist. Bel. Een groote misdaet. Hisp. *Pecado, como la luxuria.* Pol. *Wśstepek, zł'ość kazni godna, hanba.* Vng. *Gonoság, vétek.* Ang. *A mischieuous deed, a mischiefe.*] Cic. in Catone: Stupra verò & adulteria, & omne tale flagitium, nullis aliis illecebris excitari, nisi voluptatis. Idem: Tantámne oblivionem, in scripto præsertim, ut ne legens quidem senserit quantum flagitii admisisset? ¶ Flagitium aliquando periculum significat, ut vult Nonius. Lucil. lib. 29: Quicte poscente minus, & præbent rectiùs multò, & sine flagitio. Plaut. in Epid. Abiero: flagitio cum majore pòst reddes tamen. Hìc apud Plaut. damnum sive dispendium videtur significare.

Flāgĭtĭōsŭs, a, um, Sceleratus, flagitiis contaminatus, fœdus, turpis. [רשע *raschdh. ὄβριμος, λωβητὴς, μοχθηρός.* Gall. *Meschant, plein de toutes paillardises & autrës meschancetez.* Ital. *Scelerato, maluagio.* Germ. Lasterhafftig. Hisp. *Vicioso, luxurioso, criminoso.* Pol. *Złośliwy, haniebny.* Vng. *Gonoszteuő, gonoszlator.* Ang. *Vengeable, full of naughtinesse.*] Salust. in Catil. In tanta, tamq; corrupta civitate, id quod factu facillimum erat, omnium flagitiosorum atq; facinorosorum circum se, tanquam stipatorum catervas habebat. Cic. de Amic. Itaq; videas rebus injustis justos maximè dolere, imbecillib. fortes, flagitiosis modestos. Flagitiosa vita, Cic. 2. de Finib. Flagitiosæ libidines, Idē 4. Verr.

Flāgĭtĭōsē, adverb. Iniquè, sceleratè. [ἀτελῶς, ὑβριστικῶς, αἰσχρῶς. Gall. *Meschamment, meschantement, lascbement.* Ital. *Sceleratamente, maluagiamente.* Ger. Lastertich / boßhafftigtlich. Hisp. *Luxuriosa y viciosamente.* Pol. *Złośliwie, nieprzystoinie.* Vng. *Gonoszúl, latrúl.* Ang *Mischieuouslie, wickedlie.*] Cic. 2. Verr. Patres conscriptos judicia malè & flagitiosè tueri. Idem 5. de Finib. Flagitiosè desciviť è Stoicis propter oculorum dolorem. Impurè, ac flagitiosè vivere, Cic. 3. de Finib. Flagitiosissimè inservire aliorū amori, Idem in Catil.

Flāgĭto, flagitas, act. p. instanter peto, exigo, requiro, & quasi jure quodam meo deposco: habetq; in se majorem vim quàm postulo: & quandoque accusativo tantùm jungitur. [בקש *bikkésch* שאל *schaál* טבר *patsár. αἰτῶ, πολυπραγμονῶ, ἐνοχλῶ, ἀξιῶ.* Gall. *Demander quelque chose affectueusement, ou importunément.* Ital. *Dimandare con instanza.* Ger. Mit anhalten erforderen/ freüwtich begeren Bel. Strengelyck. Hisp. *Demandar con importunidad.* Pol. *Pozadam, konieczuie miec chce.* Vng. *Igen kéuánom, szorgalmato szétua, kérőm.* Ang. *To ask importunatlie or without cease.*] Cicer. pro Quintio: Tametsi causa postulat, tamē quia postulat, non flagitat, præteribo. Quandoq; habet accusativum cum ablativo mediante præpositione. Cæs. 1. bell. Gall. Interim quotidie Cæsar ab Heduis frumentum quod essent polliciti, flagitat. Quandoq; etiam cōstruitur cum duobus accusativis: ut apud Suetonium in Vitel. Tum fœneratorum & stipulatorum, publicanorumq;, qui unquam se aut Romæ debitum, aut in via portoriū flagitassent, vix ulli pepercit. ¶ Flagitare, pro accusare. Tacitus lib. 17: Mox compertum pecuniam publicam avertisse, ut peculatorem flagitari jussit. ¶ Hujus composita sunt, conflagito. Plin. lib. 34: Tanta populi Romani contumacia fuit, ut magnis theatri clamoribus reponi apoxyomenon con flagitaverit. Efflagito, de quo suprá.

Flāgĭtātŏr, verbale, m. t. Qui assiduè petit. [מבקש *mebakkésch* שואל *schoél* טבר *potsér. αἰτητὴν, πολυπραγμονῶν.* Gall. *Demandeur importun, qui demande sans cesse.* Ital. *Chi demanda con importunidad* Germ. Ein ernstiger begärer/ ein gutzer/ ein vberlegner heüscher. Hisp. *Demandador con importunidad.* Pol. *Pozedacz, ostry wieczegacz.* Vng. *Szűntelen valo kérő.* Ang. *He that asketh importunatlie.*] Plautus in Mostel. Sol semper hic est usq; à mane ad vesperum, quasi flagitator astat usque ad ostium. ¶ Accipitur etiam pro creditore repetente pecuniam sibi debitam. Plautus in Casin. Ducite ex animo curam, atq; alienum æs: Nequis formidet flagitatorem suum.

Flagratores, Flagriones, Vide FLAGRO.

Flāgro, as, n. p. Ardeo: à flamma, vel à flatu quo alitur incendium, quādo flatu excitatur ignis. [דלק *dalák* בער *bahár. φλέγω.* Gall. *Ardre, brusler, estre embrasé.* Ital. *Ardere.* Ger. Brennen. Bel. Branden. Hisp. *Arder ò ser encēdido.* Pol. *Goram.* Vng. *Egők.* Ang.

Ang. *To burne with a flamme of fier.*] Virgilius 1. Aeneid. Flagrantisq; Dei vultus. Plinius libro 14. capite 20: Fæx vini siccata recipit ignes, ac sine alimento per se flagrat. Ovidius 6. Fastorum: Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes. ¶ Transfertur quandoque ad desiderium amoris, odii, iræ, virtutis, aut vitii. Lactantius lib. 1: Quid Apollo pater ejus, nónne ob amorem quo flagrabat, turpissimè gregem pavit alienum? Et lib. 7: Qui avaritia opum inexplicabili quadam siti flagrant. Liv. li. 2: Civitas secum ipsa discors, intestino inter patres plebemque flagrabat odio.

Flāgrāns, participium, sive nomen ex participio: [דלק *dolék* בער *bohér.* φλεγόμενος, καιόμενος. Gall. *Ardent, bruslant.* Ital. *Ardente.* German. Brünnend. Hispan. *Encendido.* Polon. *Goraiacy.* Vngar. *Egő.* Angl. *Burning, fyn a flamme of fier.*] ut, Flagrans pinus, Virgilius lib. 9. Aeneid. Flagrans cupiditas, Cicero 4. Tusculanar. Eximio literarum amore flagrans, Quintilian. in procem. libri 2. Flagrantissimus homo, Cicero de Fato.

Flāgrāntĕr, adverbium, [ἀλγηδόνως. Gal. *Ardemment, desireément.* Ital. *Molto ardentemente.* German. Eynbrunstiglich. Hispan. *Encendidamente.* Pol. *Goraco, pożadliwie.* Vn. *Egue buzgón.* An. *Exceading earnestlie.*] Tac. lib. 1: Destinare Consules specie recusantis flagrantissimè cupiverat.

Flāgrāntĭă, tiæ, f. p. Ardor. [בערה *beherdh* תבערה *tabherdh.* φλογμός. Gall. *Ardeur, bruslement.* Ital. *Ardore.* Ger. Brunst. Hisp. *Ardor ò encendimiento.* Pol. *Zapalenie wośc.* Vng. *Egés, langalás.* An. *Burning bright, ardent desire.*] Gellius libro 17. capite 10. propriè est usus: Quod de natura atque flagrantia montis ejus compositum est. Flagrantia oculorum, pro ardore. Translatè, Cicero pro Cælio: Si deniq; ita se geret, nõ incessu solùm, ornatu, atque comitatu, flagrantia oculorum, libertate sermonis, sed etiam, *&c.*

Flāgrum, gri, n. s. Quo cædi consueverunt servi. [שוט *schot.* μάστιξ. Gall. *Fouët, verges.* Ital. *Flagello.* German. Ein Geissel/ Ruten. Hispan. *Acote cruel para acotar.* Polon. *Bicz, rozga.* Vngar. *Ostor, vessző.* Ang. *A scourge, a whippe.*] Plautus in Amphit. Inde cras è promptuaria cella depromat ad flagrum. Iuvenalis Satyra 5: nec dura timebis Fagra pati. Livius 8. bell. Pun. Ob quam causam cæsa flagro est Veitalis. Hinc Flagellum diminutivum.

Flāgrātōrēs, Dicebantur illi, qui mercede flagris cædi se permittebant. Autor Festus. [Vng *Derusis.*]

Flāgrĭōnēs, Dicti sunt servi, quòd flagris subjecti sunt: [μαστιγίαι. Polon *Niewolnik podległi bicżiu.* Vngar. *Veszszőzt szolgak.* Angl. *Knaues worthie to be scourged.*] ut Verberones à verbere. Nonius.

Flāmĕn, neutri generis. Vide FLO.

Flāmmă, mæ, f. p. Est fumus accensus, à Græco φλέγω, ardeo. [להבה *láhab.* φλόξ Gal. *Flambe.* Ital *Fiãma.* Ger. Ein Fewrflamm. Hisp. *Llama del fuego.* Pol. *Pl'omien.* Vng. *Láng.* Ang. *A flamme of fyre.*] Plaut. in Curcul. Semper, tu scito, flamma fumo est proxima. Virg. 8. Aeglog. Aspice, corripuit tremulis altaria flammis Sponte sua. ¶ Ponitur interdum metaphoricè flamma pro periculo. Cicer. 2. Tusc. Quid de cupiditate honorum loquar? quæ flamma est, per quam non concurrerint hi, qui hæc olim punctis singulis colligebant? Idem in Bruto dixit: Galbam eripuisse sese deflamma judicii, quæ significare vellet eum liberatũ esse à periculo judicialis damnationis. Terent. in Eunuch. Ex flamma te petere cibum posse arbitror. ¶ Præcipitare se ex fumo in flammam, est ita se expedire minore periculo, ut in maximũ discrimen se quis conjiciat. ¶ Flãma fumo est proxima. Plaut. Curcul. Commonet adagium periculum maturè fugiendum esse, quique malum evitare cupiat, ei vitandam priùs occasionem.

Flāmmĕă viola, Flos coronarii generis, odoris prorsus expers, colore tantùm flammeo in coronamenta expetitus. [φλὸξ, φλόγιον. Vng. *Veres viola.*] Vide Ruel. lib. 2. cap. 137.

Flāmmŭlă, læ, f. p. diminutivum est à flamma. [φλόγιον. Gal. *Petite flambe.* Ital. *Fiammella.* Ger. Ein Fewrflämmlin. Hisp. *Pequenna llama.* Pol. *Pl'omienek.* Vng. *Lángatska.* Ang. *A litle flamme.*] Col. lib. 9. cap. 14: Vndique papiliones concurrunt, dumque circa flammulam volitant, aduruntur.

Flāmmĕŭs, a, um, Ignitus, accensus, flammæ colorem referens. [φλογώδης. Gal. *De flambe ou couleur de flambe.* Ital. *Di fiamma, fiammeggiante.* German. Flammechtig / fewrig. Belg. Flammig/vierig. Hispan. *Cosa toda de llama.* Polon. *Ognisty, pl'omienysty.* Vngar. *Lángalo, langas.* Ang. *Burning, yat is of the colour of a flamme of fyre.*] Cic. 1. de Divinat. ex Accio poëta: Dextrorsum orbem flammeum Radiatum Solis liquier cursu novo. Colum. libro 5. cap. 5: Quædam partes ejus regionis sic infestantur Euro, quem incolæ Vulturnum appellant, ut nisi vites tegminibus opacentur, velut halitu flammeo fructus uratur. Cicer. 1. de Natur. deor. Sunt autem stellæ natura flammeæ. ¶ Interdum & flammeum dicimus quod flammæ colorem refert: hoc est, ardens & lucidum: unde flammearii dicti sunt, qui flammeum colorem tingebant: ut violarii, qui violaceum.

Flāmmĕum, mei, n. s. Hermolao genus est veli lutei, seu crocei, quod à novis nuptis gestabatur: [κρόκινος πέπλος. Gal. *Vn voile iaune que portoyent les nouuelles espousées.* Ital. *Velo portato dalle spose.* German Ein gattung eines gälben Schleyers/ so vorzeiten die Braut gleich nach der Hochzeit trugen. Hispan. *El antifaz, amarillo de la nouia.* Polon. *Zołti rantuch iakowego vżywaia bral'egl'o wi powessel'u.* Vngar. *Sárga fédél.* Ang. *A tippit.*] sic dictum quòd eo assiduè utebatur Flaminica: id est, Flaminis uxor. Et quia Flamini non erat permissum cum uxore divortium facere, institutum est, ut etiam novæ nuptæ hoc amiculi genere uterentur boni ominis causa, & in signum indissolubilis conjugii. Lucanus de Martia iterum nubente Catoni: Lutea demissos velarunt flammea vultus. Plin. lib. 21. cap. 8: Lutei video honorem antiquissimum in nuptialibus flammeis totũ fœminis concessum. ¶ Hujus diminutivum est Flammeolum. Iuven. Satyr. 10: sedet illa parato Flammeolo.

Flāmmĕārĭŭs, rii, m. s. Infector flammei coloris, qui flammeum colorem facit: [Gal. *Teinturier d' escarlatte.* Ital. *Tintore di colore di grana, di scariatto* German. Ein Färber solcher Schleyeren. Hispan. *Tintorero di grana.* Polon. *Farbierz takich rantuch ow* Vng. *Sárgito, festő.* Ang. *A dier of scarlett.*] sicut violarius, coloris violacei tinctor, aut certe flammeorum confector, aut venditor: quo amiculi genere novæ nuptæ utebantur. κεκρυφαλοποιός. Plaut in Aulul. Cinisiones, patagiarii, indusiarii, flammearii, violarii, *&c.*

Flāmmĕŏlŭs, Quod flammæ colorem habet, dilutiorem tamẽ. [φλογειδής. Vng. *Sárga szinu.*] Col. lib. 10: Pressaq; flãmeola rumpatur fiscina caltha.

Flāmmo, mas, act. p. Incendo, inflammo: & per metaphoram, incito, exacuo. [להם *lahát* הבעיר *hibhír* הדליק *hidhlik* הסעיר *hesith.* φλογίζω, παροξύνω. Gal. *Iette, flamme, flãber, flamboyer.* Ita. *Infiammare, gittar fiamme, lampeggiare.* Ger. Flammen geben: *Anz.* Entzünden/ brunstig machen. Belg. Vlammen. Hispan. *Encender en llama.* Pol. *Zapal'am, pobudzam.* Vngar. *Fől gyuytom, gerieszt ỏm.* Ang. *To kendle, to cast flammes of fier.*] Tacit. lib. 18: Nanque omnes exercitus flammaverat arrogantia venientium à Vitellio militum: quòd truces corpore, horridi sermone, cæteros ut impares irridebant. Idem lib. 20: His inter se vocibus insistenteis flammavêre insuper allatæ à Vespasiano literæ. ¶ Interdum flammare, absolutè legitur pro exardere. Vnde Flammantia lumina dicuntur è quibus quidam quasi flammæ color emicat, quod iratis accidere solet. Virg. 3. Georg. Exilit in siccum, & flammantia lumina torquens, Sævit agris. ¶ Hinc componitur inflammo, quod est incendo. Cic. Cur. Non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei.

Flāmmātŭs, ta, tum, Incensus, incitatus. [להם *lohét* דלק *dolák.* φλογώμενος, φλογώδης. Gal. *Rouge comme feu, enflambé.* Ital. *Infiammato.* German. Entzundet. Hispan. *Encendido, en llamas.* Polon. *Zapalony, pobiedżony.* Vngar. *Fől gyullat, meg geriet.* Angl. *Glowing redde, inflammed.*] Virgil. 1. Aeneid. Talia flammato secum dea corde volutans. Flammatus Iupiter: id est, flammam dextra manu tenens pro sceptro: ita enim apud antiquos pingebatur. Cic. 1. de Div. Principio ætherio flammatus Iuppiter igni Vortitur, *&c.*

Flāmmĕscĕrĕ, n. t. Est accendi, & flãma corripi. [להם *lahát* דלק *dalák.* φλογοῦσθαι. Gal. *S'emflamber.* Ital. *Infiammarsi.* German. Flammend oder fewrig werden. Hispan. *Se encender en llamas.* Polon. *Poczynacpal'ac.* Vng. *Fől gyulladni, meg geriedni.* Ang. *To waxe to a flamme.*]

Flāmmĭfĕr, a, um flammam afferens, exurens, plus æquo calefaciens, inflammans. [להט *melahét.* φλογοφόρος. Gal. *Portant flambes, flamboyant.* Ital. *Che abbruscia, che appor a fiamma.* German Flammengeber/ das fewrig vnd flammend macht. Hispan. *Cosa que trahe llamas.* Polon. *Pl'omien dawaiacy.* Vng. *Fől gyuyto, égető heuitő.* Ang. *That bringeth a flamme.*] Cic. 4. Acad. Fer mihi auxilium, pestem abige à me, Flammiferam hanc vim quæ me excruciat.

Flammĭger, a, um: ut, Sol flammiger. Valer. 5. Argon.

Flammĭgĕrārĕ, Flãmas emittere. [Pol. *Plomien wipuszczac.* Vngar. *Langat botsátni.*] Gell. lib. 17. cap. 10: Interdiu fumare Aetnam, noctu flammigerare.

Flāmmĭgĕnă, næ, E flamma genitus. [φλογγενής. Vng. *Lángbol szuletet.*]

Flāmmĭvŏmŭs, a, um, Quod flammas vomit. [πυροβόλος. Vngar. *Láng okádo.*]

Flātŏr, Flatŭs, Vide FLO, FLAS.

Flāveo, Vide FLAVVS.

Flāvŭs, a, um, Color ex viridi & rufo & albo concretus: hoc est, fulvo clarior, qualis est color auri, & mellis, & aristarum quum jam maturuerunt. [אדום *adhóm.* ξανθός. Gall. *Iaune.* Ital. *Biondo, di color d'oro.* Ger. Gälb. Hisp. *Ruuio ò roxo.* Pol. *Zol'-*

tawy. Vng. *Arani ſzin, vildgos ſárga.* Ang. *Briyght yealow lik a womans heare.*] Flava mella. Martial. lib. 1: Flavaq; de rubro promere mella cado. Flavus crinis. Virg. 4. Aeneid. Nondum illi flavum Proſerpinæ vertice crinem Abſtulerat. Flavi capilli. Ovid. lib. 2. Faſtorum: Forma placet, niveus q́ue color, flaviq́ue capilli. Virgil. lib. 1. Georg. - neque illum Flava Ceres alto nequicquam ſpectat Olympo. Vbi Servius: Flava Ceres dicitur propter ariſtarum maturitatem.

Flāvĕo, es, ui, n. ſ. Flavus ſum: hoc eſt, ejus coloris cujus eſt aurum. [אדם *adhám* התאדם *hitheaddam.* ξανθίζομαι. Gal. *Iaunir, deuenir iaune.* Ital. *Biondeggiare, eſſere biondo, di color d' oro.* Germ. Gälb ſeyn. Hiſpan. *Ser ruuio ò roxo.* Pol. *Iol'czeie.* Vng. *Sárgulok, ſárga vagyok.* Angl. *To be yealow.*] Col. lib. 2. cap. 21: Sed æqualiter flaventibus jam ſatis, antequam ex toto grana indureſcant, cùm rubicundum colorem traxerunt, meſſis facienda eſt. Virg. 3. Georg. Turbidus & torquens flaventes Iſter arenas. Idem 10. Aeneid. Tu quoque flaventem prima lanugine malas Dum ſequeris Cytium, &c. Id eſt, habentem flaventes malas.

Flāvēſcĕrĕ, n. t. Eſt flavum fieri. [אדם *adhám* התאדם *hitheaddam.* ξανθίζομαι. Gal. *Iaunir, deuenir iaune.* Ital. *Diuenir biondo, di color d'oro.* German. Gälb werden. Hiſp. *Venir ruuio ò roxo.* Pol. *Zol'czieczieczy.* Vng. *El ſárgulni.* Angl. *To waxe yealow or of golden colour.*] Virg. 4. Aeglog. Molli paulatim flaveſcet campus ariſta. Plin. lib. 9. cap. 35: Herbulæ ſpicas imitatæ, inanibus ariſtis, ante meſſem flaveſcunt.

Flecto, is, xi, xum, act. t. Torqueo, inflecto, moveo. [כפף *caphâph* ברך *barách* עוה *havâh.* κάμπτω, κάμπτω. Gal. *Flechir, ployer, tordre, courber.* Ital. *Piegare, torcere.* German Biegen/krümmen. Hiſpan. *Doblegar ò inclinar.* Polon *Nachylam, nakrzywiam.* Vng. *El tèrèy, meg haytom.* An. *To bowe, to bende.*] Plin. li. 11. cap. 45: Elephantus poplites intùs flectit hominis modo. Flectere iter: aliquò, eſt curſum eò dirigere, vel iter inſtituere. Liv. lib. 8. ab Vrbe, ad Privernum CO S. flexit iter. Idem lib. 5: Quod ubi parum proceſſit ad Brunduſium flexit iter, prodi id oppidum ratus. ¶ Per translationem Flectere animum eſt vincere & cõprimere. Terent. in Hecyr. Iſtuc eſt ſapere, qui ubicunque opus ſit, poſſis animum flectere. ¶ Flectere aliquem precibus, eſt aliquem exorare, commovere, & in noſtram ſententiam adducere. Cicero 4. Acad. Si te oratio Lucullí flexit, quæ eſt habita memoriter. ¶ Flectere vocem de Græco. Gell. lib. 4. cap. 3: Hoc vocabulum eſt de Græco flexum. ¶ Hujus compoſita ſunt, Circunflecto, Deflecto, Inflecto, Reflecto, Offlecto, vide ſuis locis.

Flexŭs, particip. [כטוף *caphúph.* κεκαμμένος, κεκαμμένος. Gal. *Ployé, flechi, tourné.* Ital. *Piegato, torto.* Ger. Gebogen. Hiſp. *Doblegado, inclinado, plegado.* Pol. *Nachilony.* Vn. *Meg horgaſitatot.* An *Bowed, bended.*] Ovid. lib. 4. Metam. - flexumq́ue genu ſubmiſit. Tacit. lib. 3: Cæſar flexo in mœſtitiam ore, ſuam invidiam tali morte quæſitam, &c.

Flexŭs, us, m. q curvatio, inflexio, flexio. [אכף *écheph.* λύγισμα, κάμψις, κάμπη. Gal. *Flechiſſement.* Ital. *Piega.* German. Buck/wendung. Hiſpan. *Plegadura.* Vngar. *Meg haytás, horgaſitás.* Angl. *A bowing or bending.*] Quintilian. lib. 7. cap. 2: Propter flexus capillorum, pars eſt ſumma capitis, ſcilicet vertex. Idem libro 9 capite 2: Qui curſu parum valent, flexu eludunt. ¶ Flexus ætatis quum ætas vergere incipit, & inclinari. Cic. in Procem. de Orat. Si infinitus forenſium rerum labor, & ambitionis occupatio decurſu honorum etiam ætatis flexu conſtitiſſet.

Flexŭ'o, f. t. Flexus, anfractus. [אכף *écheph* κάμπη, κάμψις. Gall. *Flechiſſement, tornoyement, courbement.* Ital. *Piegamento, inchinamento, torcimento.* Ger. Biegung. Hiſ. *Plegadura, obra dedoblegar ò inclinar.* Pol. *Nagiecie, nachilenie.* Vn. *Kerengõ, horgaſſag.* Angl. *A bowing, or bending, a turning.*] Cic. in Orat. Idem in Piſon. Quos tu Mæandros, dùm omnes ſolitudines perſequeris: quæ diverticula flexionesq́ue quæſiſti?

Flexĭbĭlĭs, le, om. t. Quod torqueri, & facilè in quamvis partẽ curvari poteſt, tenerum, molle. [κάμπτω, λυγιστός. Gal. *Facile à flechir, ployable* Ital. *Piegheuole, facile da piegare.* Ger. Biegig/das ſich gern bucken oder biegen laſſt. Hiſ. *Lo que ſe puede doblegar.* Pol. *Nachilny, gatwi do krecenia.* Vn. *Haytható hayló.* An. *Eaſie to bowe or bend or wreith.*] Ovid. 3. Amor Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus. Cic. pro Milone: Nihil enim eſt tàm molle, tàm tenerum, tàm aut fragile, aut flexibile, quàm voluntas erga vos, ſenſusq́ue civium. Idem 3 de Orat. Nihil eſt tàm tenerũ, tàm flexibile, neq; quod tàm facilè ſequatur quocunque ducas, quàm oratio. ¶ Flexibilis ætas, per translationem, pro molli & tenera, quę́que facilè flecti poteſt, in quamcunq; partem Cic ad Brutum: Videtur enim in eo eſſe bona indoles, ſed flexibilis ætas, multiq́ue ad depravandum parati.

Flexĭlĭs, le, pen. corr. Flexibilis. [λυγώδης, λυγιστός. Gal. *Facile, à flechir.* Ital. *Piegheuole.* Ger. Biegig. Hiſp. *Lo que ſe puede doblegar.* Pol. *Gibky.* Vng. *Hayló.* An. *Eaſie to bowe, or wreith.*] Plin. li. 11, ca. 37: Sed quib. cervix è multis, vertebratisq́; orbiculatim oſſibus flexilis ad circunſpectum articulorum nodis jungitur. Ibidem: Item omnium auriculæ, ad nares quæ modicum eminent flexili mollitia. Cornu flexile, Ovid. 5. Metamorph.

Flexŭōsŭs, a, um, Quod varios, vel multos habet flexus, tortuoſus: [עקלתון *hakallathón.* καμπύλος, ἐπικαμπής. Gal. *Tortu, qui va en tournoyant.* Ital. *Di molti giri, torto in giro.* Germ. Voll krümmen oder wencken. Hiſ. *Doblegable, doblegado, plegado.* Pol. *Krziwy, pokrecony.* Vngar. *Horgas borgas, tekergõs.* Angl. *That hath many turninges or windinges.*] ut, Flexuoſa vitis, Cato de Re ruſt. cap. 33. Plin. lib. 9. cap. 20: Hæc omnia flexuoſo corporum impulſu jam mari utuntur, ut ſerpentes terra. Flexuoſus volatus hirundini, Plin. lib. 10. cap. 24. Cicer. 2. de Nat. deor. de auditu loquens: Flexuoſum iter habet, nequid intrare poſſit, ſi ſimplex & directum pateret. Plin. lib. 11. cap. 37: Hominiq́ue flexuoſiſſimis orbibus.

Flexŭōsē, adverb. [καμπύλως, ἐπικαμπῶς. Gal. *Tortuement, en flechiſſant.* Ital. *Tortamente.* Germ. In die krümme Hiſ. *Doblegablemente.* Polon. *Nakrziwo mieſzanie.* Vngar. *Horgaſon, tekergõſſen.* Ang. *Crookedlie, winding in and out.*] Plin. lib. 18. cap. 35: Si flexuosè volitet flamma.

Flexănĭmă oratio, Dicitur quæ animum flectere poſſit. [ψυχαγωγός. Pol. *Mowa pobudzaiacza.* Vngar. *Szìv' hayto beſzéd.*] Cicer. 2. de Orat. Sed tantam vim habet illa quæ rectè à bono Poëta dicta eſt flexanima, atque omnium regina rerum oratio, ut non modò inclinantem erigere, aut ſtantem inclinare: ſed etiam adverſantem & repugnantem, ut imperator bonus ac fortis, capere poſſit.

Flexumines, Equites Romani erant, à flectendis equis dicti. [Vn. *Lo terõngetõ katonák.*] Plinius lib. 33. cap. 2: Quinetiam ipſum Equitum nomen ſæpè variatum eſt; in his quoque qui ad equitatum trahebantur: celeres ſub Romulo, regibusque appellati ſunt: deinde flexumines: poſtea troſſuli, quum oppidum in Tuſcis citra Volſinios paſſuum IX. M. ſine ullo peditum adjumento cepiſſent.

Flexūră, f. p. flexus, curvatio. [אכף *écheph.* τροφὴ, κάμπη, λύγισμα. Gal. *Ployement, flechiſſure, courbement.* Ital. *Tortura, piega.* Germ. Ein biegung, krümme. Hiſp. *Plegadura.* Pol. *Nakrzywienie, nagięcie.* Vng. *Haytás, horgaſitás.* Angl. *A bowing or bending, a wreithing.*] Colum. lib. 5. cap. 5: Proxima deinde putatione melùs exiſtimat Celſus ferro abſtineri, ipſoſq́; coles in modum coronę contortos arbori circundari, ut flexura materias profundat.

Flexĭlŏquŭs, m. ſ. [λοξίας, ἀμφίλογος. Vn. *Ketségõs beſzédu.*] Qui ambigua & obſcura loquitur, dubius, ambiguus. Cic 2. de Divinat. Tuis enim oraculis Chryſippus totum volumen implevit, partim falſis (ut ego opinor) partim caſu veris, ut ſit in omni oratione ſæpiſſimè: partim flexiloquis, & obſcuris, ut interpres egeat interprete.

Flexipes, dis, com. t. ἀλίπους, qui flexos pedes habet. Vnde flexipeda hedera ab aliis Poëtis dicitur, quam Virgil. errantem vocat.

Flēgmĭnă, ſive ut alii ſcribunt Flemina, dicuntur à Feſto, quum ex labore viæ ſanguis effluit circa talum. Plaut. in Epid. - dum te ſequor, Præ laſſitudine invaſerunt miſerum in genua flegmina.

Flĕo, fles, flevi, fletum', Lacrymas emitto, fletum facio, lacrymo. [בכה *bachâh* ספד *ſaphâdh.* δακρύω, κλαίω. Gal. *Pleurer ou plourer.* Ital. *Lagrimare, piagnere.* Germ. Weynen/greynen Hiſp. *Llorar echando lagrimas.* Polon. *Pł'acze.* Vng. *Sirok.* Ang. *To weepe, to waill.*] Ovid. 2. de Remed. amoris: Vt flerent, oculos erudiere ſuos. Idem in Ibin: Non patitur miſeri funera flere viri. Cic. 3, Verr. Flebat uterque non de ſuo ſupplicio, ſed pater de filii morte, de patris filius.

Flētŭr, impersonale. [Pol. *Placzeſzie.* Ang. *Thay weepe.*] Terent. in Andr. In ignem poſita eſt, fletur. Silius lib 5: Longo ævo flebitur. Compoſitum eſt Defleo, quod eſt flendo deploro. κατὰ δακρύω, ὀδολοφύρομαι. Cic. lib. 1. Tuſc. Non exercitu amiſſo nudus in ſervorum ferrum & manus incidiſſet, non liberi defleti, non fortunæ omnes à victoribus poſſiderentur.

Flēns, participium. [בכה *bocheh* ספד *ſophédh* κλαίων, δακρύων. Gal. *Qui pleure, pleurant.* Ital. *Chi piange.* Germ. Weinend Hiſ. *El que llora.* Pol *Pł'acze.* Vn. *Siro.* Ang *Weeping.*] Ovid. 1 Triſt. Vxor amans flentem, flens acriùs ipſa tenebat. ¶ Fleturus. Ovid. 4. Triſt. Non aliter flevi, quàm me fleturum redemptum Ipſe fuit.

Flētŭs, aliud participium, Deploratus, defletus, cujus cauſa fletur. [בכה *niſpâdh.* δεδακρυμένος. Polon. *Oplakany* Vng *Sirattatot.* Angl. *Weeped for, bewailed.*] Virg. 6. Aeneid. Hic multùm fleti ad ſuperos, belloq́ue caduci: id eſt, nobiles & conſpicui, quorum mortem magna lamentatio ſequitur.

Flētŭs, ſubſtantivum, ejularus, lacrymæ, lacrymatio. [בכי *bechî* בכות *bachúth.* κλαυθμός. Gal. *Pleur, pleurement* Ital *Pianto ramarico.* Germ. Weinung Hiſp. *Lloro, obra de llorar con lacrymas.* Pol. *Pł'acz.* Vngar. *Sirás, ſiralom.* An. *A weeping.*] Cicer. ad Terent. lib. 14:

lib. 14: Id quod ego maximo cum fletu legi. Idem pro Roſc. Amer. Quod Amerinis uſque eò viſum eſt indignum, ut urbe tota fletus, gemitusq́; fieret. Quint. lib. 5. cap. 11: An verò me de incommodis vitæ diſſerentem non adjuvabit earum perſuaſio nationum, quæ fletibus natos, lætitia defunctos proſequuntur?

Flēbĭlĭs, le, om. t. Quod dignum eſt ut defleatur. [πολύδακρυ, δακρυῶδες. Gal. *Plein de pleurs, qu'on doit pleurer, ou qui incite à Pleurer.* Ital. *Pieno di pianto, è degno deſſer pianto, & lamentato.* German. Beweynlich / wirdig zu beweynen / klägklich. Hiſpan. *Coſa digna de ſer llorada.* Polon. *Płaczliwy, godny opłakania.* Vngar. *Siralmas.* Ang. *To be weeped for, lamentable.*] Horat. lib. 1. Carm. Multis ille quidem flebilis occidit, Nulli flebilior, quàm tibi Virgili. Cicer. 11. Philip. Ponite ante oculos P. C. miſeram quidem illam, & flebilem ſpeciem, ſed ad incitandos animos veſtros neceſſariam.

Flēbĭlĭtĕr, adverbium, Miſerabiliter. [θλιπτικῶς, ὡς θρηνῶν. Gal. *En pleurant, triſtement.* Ital. *Piangendo, dolentemente.* Germ. Beweynlichen / mit klagen vnnd weynen. Hiſpan. *Llorando y gemiendo.* Polon. *Płaczliwie, żałośnie.* Vngar. *Siralmaſſan.* Ang. *Lamentablie, ſorowfullie.*] Cicer. 2. Tuſc. Vide quàm flebiliter reſpondeat. Liv. 1. ab Vrbe: Solvit crines, & flebiliter nomine ſpōſum mortuum appellat.

Flīgo, gis, xi, ctum, act. t. Antiquiſſimi uſi ſunt pro percutio. [הכה *hichcháh.* θλάω. Gal. *Frapper, donner coups.* Ital. *Percutere.* Germ. Schlahen / ſtreych geben. Bel. Nederſlaen. Hiſ. *Herir.* Pol. *Bić.* Vng. *Wtōm, verōm tſapdoſom.* An. *To afflict, to beat.*] Liv. Andr. in Aegiſtho, ut citat Nonius: Ipſe ſe in terram ſaucius fligit cadens. ¶ Hujus compoſita ſunt, Affligo, Confligo, Infligo, & Profligo. Quorum ſignificationes vide ſuis locis.

Flĭctŭs, verbale, m. q. Ictus. [מכה *muchchéh.* πράγμὸς, πλαγή. Gal. *Coup, frappement.* Ital. *Ferita.* German. Ein ſtreich. Hiſpan. *Herida.* Polon. *Sciecie, podkanie.* Vng. *Wtés, tſapás verés.* Ang. *A ſtroke, a ſtripe.*] Sil. lib. 1: - galea horrida flictu Adverſæ ardeſcit galeæ. Virg. 9. Aen. Dant ſonitum galeæ flictu: pugna aſpera ſurgit. Quo in loco Servius putat dictum eſſe flictu pro afflictu, per aphæreſin.

Flo, as, avi, atum, n. p. Spiro. [נפח *naphách* נשב *naſchábh* נשף *naſchápha.* πνέω. Gal. *Souffler.* Ital. *Spirare, ſoffiare.* Germ. Blaſen. Hiſ. *Soplar, reſpirar.* Pol. *Dmie.* Vn. *Fuuok.* An. *To blowe.*] Plin. lib. 27. cap. 24: Hinc enim ſi flaverit circa brumam, exurit frigore arefaciens. Cæſ. 5. bell. Gall. Quòd Corus ventus navigationem impediebat, qui magnam partem omnis temporis in his locis flare conſuevit. Cic. Att. lib. 7: Bellè nobis flavit ab Epiro leniſſimus Auſter. ¶ Flare ſimul & ſorbere, proverbium quum quis duabus rebus diverſiſſimis, naturaq́ue disjunctis, eodem tempore operam dare velit. Plaut. Moſtel. Simul flare, ſorbereq́; haud factu facilè eſt: ego hìc eſſe, Et illic ſimul haud potui. ¶ Aliquando flare, fundere eſt & conflare, quòd æs ſive argentum flando: hoc eſt, flatu calefaciendo fundatur. [נתך *nathách* צרף *tſaráph.* χωνεύω.] Hinc flatum æs, & flata pecunia dicitur. ¶ Hujus compoſita ſunt. Afflo, quod eſt ad aliquid ſpiro. Cic. in Catone: Quum admiraretur Lyſander & proceritates arborum & directos in quincuncem ordines, humum ſubactam atque puram, & ſuavitatem odorum qui afflarentur à floribus. ¶ Per translationem Lactant. lib. 7: Non vidiſſe, nec comprehendiſſe philoſophos veritatem, ſed ita leviter odoratos, ut tamen unde odor ille ſapientiæ tàm ſuavis, tàm jucundus afflaverit, nullo modo ſenſerint: id eſt, advenerit, vel aſperſus ſit. Virgil. 1. Aen. - nanque ipſa decoram Cæſariem nato genitrix, lumenq́ue juventæ Purpureum, & lętos oculis afflarat honores: id eſt, afflando dederat. Diffluo, flatu diſpergo, diſturbo. Plaut. in Mil. Cujus tu legiones diffla viſti ſpiritu. Luc. lib. 26: Pars difflatur vento, pars autē obrigeſcit frigore. Deflo, deorſum vel valde flo. καταχωνεύω. Varro: Vas fictile, eò quòd eſt leviſſimum ad ſummum deflatum, ut trajiciant in alia vaſa. Inflo, turgefacio, quales ſunt utres vento diſtenti, ἐμπνεύματόω. Inflare calamos vel tibias, eſt calamis vel tibiis canere: quia hujuſmodi inſtrumenta ſonū nō edunt, niſi flatu expreſſum, Virg. 6. Aeglog. Tu calamos inflare leves, ego dicere verſus. Per metaphoram inflari accipitur ſuperbire, & arrogātia turgeſcere. Cic. l. 1. Tuſc. quæſt. Sic igitur inflatus, & tumens animus in vitio eſt: ſapiens autem animus ſine ſuperbia vacat vitio, nunquā turgeſcit, nunquā tumet. Inflatio, ἐμπνεύμάτωσις. Perflare, flādo percurrere, flatu implere, vel cōmovere, διαπνέω, διαφυσάω. Virg. 1. Aen. - & terras turbine perflant. ¶ Reflo, contrà ſpiro, ἀνάφυσάω. Cic. 1. Tuſc. Sin autē reflantibus ventis rejiciemur, tùm eodem paulò tardiùs referamur neceſſe eſt. Idem lib. 1. Offic. Nam quum proſpero flatu ejus utimur, ad exitus provehimur optatos: & quum reflaverit, affligimur. ¶ Sufflare, idē quod flare, ſeu flando turgefacere, φυσάμάτόω. Nonius: Sufflatum dicitur tumidum, & quaſi ventro quodam latiùs factum. A verbo ſufflo fiūt alia duo compoſita, Inſufflo, &, Exſufflo, quæ vide ſuis locis.

Flātŭs, us, m. q. Spiritus, ventus, flamen. [רוח *rúach* מטח *máppach.* πνοή. Gall. *Soufflement.* Ital. *Fiato, ſoffio di vento.* Germ. Ein blaaſt. Hiſpan. *Obra di ſoplar viento.* Polon. *Decie, wiatr.* Vng. *Fuuás, ſzél.* An. *A blowing, wind.*] Cicero in Arato: Aram quam flatu permulcet ſpiritus Auſtri. Et paulò pòſt: Aeſtiferos validis erumpit flatibus ignes. Idem 1. Offic. Quum proſpero flatu judiciorum utimur.

Flāmĕn, minis, n. t. Flatus dicitur à Flo flas. [רוח *rúach* מטח *mappách.* πνοή. Gal. *Soufflement.* Ital. *Soffiamento.* Germ. Ein blaaſt oder wind. Hiſ. *Obra de ſoplar, ſoplo.* Pol. Wiatr. Vn. *Fuuás.* An. *A blowing, a gale of wind.*] Horatius: - cur Berecinthiæ Ceſſant flamina tibiæ? Virg. 10. Aeneid. - ceu flamina prima Quū deprenſa fremunt ſylvis, & cæca volutant Murmura, venturos nautis prodentia ventos.

Flābĭlĭs, le, Spirabilis. [μυητὸς, πνοώδης. Gall. *Souffiable, qu'on peut ſouffler.* Ital. *Che ſi puo ſoffiare.* German. Blāſtig / tuffetig. Hiſpan. *Coſa que ſe ſopla, ò puede ſoplarſe.* Polon. Wietrny. Vngar. *Fuhato, ſzeles.* Ang *Bloweneaſilie.*] Cicer. 1. Tuſcul. Nihilne aut humidum quidem, aut flabile, aut igneum? Flabile dixit pro aërio.

Flābrum, bri, vel potiùs Flabra, orum, pluraliter tantùm, (ut Servius docet) à verbo Flo, as: ſunt flatus, vel flamina ventōrum. [רוח *rúach* מטח *mappách.* πνοὰι, πνοώδης. Gal. *Eſuentement, eſuentoir, ſoufflement.* Ital. *Soffio di venti.* Ger. Blaſt / wāyung. Belg Waeynge. Hiſ. *El ſoplo ò viento.* Pol. *Decie, wianie.* Vn. *Fuuatag, ſzél fuuás.* An. *A flapper for wind.*] Propert. lib. 2: Neque hic Boreæ flabra neque arma timet: id eſt, flatus. Virg. 2. Geor. Ergo, non hyemes illam, non flabra nec imbres Convellunt.

Flābēllum, li, diminutivum, Inſtrumentum quo ventulum ęſtate excitamus refrigerandi cauſa, quo etiamnum Itali plurimum utuntur. [ῥιπιδοφόρος. Gal. *Eſuentoir, dequoy on s'eſuente par temps de chaleur.* Ital. *Suentale, paramoſche.* Ger. Ein Wadel mit dem man ein lufft machet ſo einem heiß iſt. Belg. Een waeyer. Hiſ. *El moſcadero.* Pol. *Wachlarze, przedaiacy.* Vngar. *Legyezō hordozo.* Ang. *That beareth a flapper.*] Plautus Trinum. - flabelliferæ, ſandaligerulæ. Cantrices, ciſtellatrices, nuntii, renuntii.

Flātŏr, oris, m. c. Ab antiquis dicebatur quem nos tibicinem vocamus: ab inflatu tibiarum deducta appellatione, Autor Feſtus. [חלל *cholél* מחצר *machtsir.* αὐλητὴς. Gal. *Trōpette.* Ita. *Trompetta.* Germ. Ein Blāſer / Trommeter. Hiſp. *Trompetta.* Pol. *Trebacz.* Vng. *Sipos, trombitás.* Ang. *He that bloweth, the trumpett.*] ¶ Apud Pomponium de origine Iuris, D. lib. 1. pro corraſore & conflatore ponitur: ut, Triumviri momentales æris, argenti, auri flatores.

Flatura, à quo fit conflatura: apud Plin. [χώνευσις. Pol. *Widectwie.* Vn. *ôſzue foraſztas, gywytes.*] Iulius Firmicus Matheſeos li. 6: Falſarios facient, aut qui pecunias publicas flaturarum adulteras artifices imitentur R. C.

Flāvīſſæ, vocabulum antiquum, quo, ut Varro exiſtimat, veteres Latini id appellabant, quod Græci *theſaurum.* [Vn. *Kénts.*] Varro in Epiſt. ad Ser. Sulpitium: Quintum Valerium, Solanū ſolitum dicere, quos *theſauros* Græco nomine appellaremus, priſcos Latinos flaviſſas dixiſſe, quòd in eas non rude æs, argentumq́ue, ſed flata ſignataq́ue pecunia conderetur. Ex Nonio & Gellio, lib. 2. cap. 10. Vide FAVISSAE.

Flŏcĕs vini, Vvarum purgamenta: hoc eſt, fæx vini ex vinaceis expreſſa: ſicut fraces olivarum. [שמרים *ſchemarím.* σἰμφυλα. Gal. *Lie de vin.* Ita. *Feccio de vino.* Ger. Treſterwein. Hiſ. *Hezes del vino.* Pol. *Pezky po wiciu'nieniu winna.* Vn. *Bor, sōprō, sāk bor.* An. *The lies of wyne, or dreggis.*] Gell. lib. 11. cap. 7: Item floces audierat priſca voce ſignificare vini fæcē è vinaceis expreſſam, ſicuti fæces ex oleis. Cæcil. Aedepol. Ego neque florem, neq; floces volo mihi, vinum volo. Gell. Apludam edit, & floces bibit. Vox eſt obſoleta.

Floccŭs, flocci, Lanarum particula diviſa à velleribus inutiliter evolans. [χροὶς. Gall. *Vn lopin ou floquet de laine qui vole en l'air ou s'attache quelque part.* Ital. *Fiocco di lana ò d'altro.* Germ. Wollōck / kleine fāṅte die von der Wollen ſtieben. Hiſp. *Flucco como de panno ò coſa ſemejante.* Polon. *Kośmek żwel'nu wibity.* Vn *Pih.* An. *A locke of woll.*] Varro: Diligentiores tegeticulis ſubjectis oves tondere ſolent, ne qui flocci intereant. ¶ In veſtibus item flocci dicuntur lanæ particulæ eminentiores, quæ filum tegunt. Vnde Celſus ſigna mortiferi morbi eſſe ſcribit, ſi quis in febre & acuto morbo manibus in veſte floccos legit (quod

Græci κροκιδίζειν appellant) fimbriásve deducit. Plin.lib. 10. cap.33: Hirundines nidum mollibus plumis floccisque consternunt. ¶ Et quia floccus res est nullius pretii, factum est ut dicamus Floccifacio, & Floccipendo, pro contemno, & in nulla æstimatione habeo. οὐδὲν ὑδατος πυῤῥωτερ. Plaut. in Epid. Dum tibi ego placeam, atque obsequar, meum tergum floccifacio. Terent. in Eynuch. Invidere omnes mihi, mordere clanculum, ego non floccipendere. Idem autem significant Floccifacere aliquem, & nō facere flocci, divisa compositione. Cic. ad Att. lib. 4: Totam denique Rempubl. flocci non facere. Idem ad eundem lib. 13: Hoc ipsum quantum acceperit, prorsus aveo scire: nec tamen floccifacio.

Flōccŭlŭs, diminutivum. [τὸ κροκίδιον. Gal. *Vn lopinet ou floquet.* Ital. *Picciolo fiocco.* German. Ein Wollflöcklein. Hispan. *Pequenno floco.* Polon. *Kosmeczek zwel'niany gal'ganek.* Vng. *Pihetske.* Ang. *A litle locke of woll, a floke.*] Plinius lib. 16. capite 7: Nascuntur in robore pilulæ nucibus non absimiles, intus habentes flocculos molles, lucernarum luminibus aptos: nam & sine oleo flagrant.

Flomus: id est, φλῆμος, Enulæ campanæ cognomen apud Dioscor. lib. 1. dictum Helenium.

Florus, Authus vocata avis apud Aelian.

Flōs, hujus floris, m. t. à Græco nomine φλόξ, ut quidā putant: quia emicat, scintillatq; ut flamma. [טֶרֶם *pérach* בְּלָח *nitstsáh* בְּלָן *nitstsán.* ἄνθος. Gal. *Fleur.* Ita. *Fiore.* Ger. Ein Blum oder Blust. Belg. Een Bloeme/dat Bloeysem Hisp. *Flor.* Pol. *Kwiat.* Vng. *Virág.* Ang. *A floure.*] Plin. l. 11. cap. 10: Flos arboribus suavitate inenarrabili. Ovid. 9. Meta. Najades hoc pomis, & odore flore repletū, Sacrarunt. Virg. 4. Aeglog. Ipsa tibi blandos fundēt cunabula flores. ¶ Per translationem accipitur pro ornamento, sive decore. Cic. 2. Philip. Nobilitatis, ac flos juventutis. Plaut. in Casin. Ea tempestate flos poëtarum fuit: id est, excellentissimus inter poëtas. Flos ætatis: id est, vigor, sive integra ætas, qualis est iis, qui jam justum incrementum sunt adepti. ἀκμὴ τῆς ἡλικίας. Cic. 4. Philipp. Gratia non virtute, sed ætatis flore collecta. Flos juventæ, apud Virgil. 5. Aen. - & primo flore juventæ. ¶ Nonnunquam etiam pro virginitate. Catul. in Epithalamio: Sic virgo dùm casta manet, tùm chara suis: sed Quum castum amisit polluto corpore florem, Nec pueris jucunda manet, nec chara puellis. ¶ Flos vini, dicitur exigua quædā quasi spuma, quæ vino in doliis supernatare solet, in modum pollinis farinæ, eodem ferè tempore, quum in vitibus florent futuri racemi. Plin. lib. 14. cap. 21: Flos vini candidus probatur, rubens triste signum est, si non is vini color sit. Aliquando etiam Flos vini accipitur pro vini odore. Plaut. in Curc. Flos veteris vini naribus meis objectus est. ¶ Flos æris, est portio æris tenuissima, quæ ab ære expuitur, quum frigida affusa extinguitur. χαλκοῦ ἄνθος. Solet autem inveniri in fundo vasorū instar granorum milii, colore æris rubri. Est autē hoc omnino diversum à calchanto. Vide Galenum lib. 9. de facul. simplicium medicament. Flos salis, portio salis leviissima & candidissima, favillæ ritu efflorescens. ἅλος ἄνθος. Hoc præterea nomine ab antiquis dicebatur res à superiori diversissima, humidioris que naturæ, & coloris crocei, & salis quasi quædam rubigo, odore quoque ingrato, ceu gari. Invenitur in Aegypto, Nilo fluvio, & fontibus quibusdam innatans. Naturam asperam, excalfactoriam, & stomacho inutilem. Vide Plin. lib. 31. cap. 7, & Dioscor. lib. 5. cap. 83.

Flōscŭlŭs, diminutiv. [ἀνθήλιον, μικρὸν τὸ λεπτὸν ἄνθος. Gall. *Vne fleurette ou petite fleur.* Ital. *Fior picciolo.* Ger. Blümlein/ Blüstlein. Hisp. *Pequenno flor.* Pol. *Kwiatek.* Vng. *Virágotska.* Ang. *A blossome, à litle floure.*] Cicer. 2. Offic. Ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt.

Flōrĕŭs, a, um, Quod est ex floribus: [ἀνθινος. Gal. *De fleurs.* Ital. *Cosa che sia di fiore.* Ger. Von Blumen gemacht. Hisp. *Cosa florida.* Pol. *Kwiecisty.* Vng. *Virágbol valo.* Ang. *Of floures.*] ut, Florea corona. Plaut. in Menæch. Non ego te modò hic ante ædes cum corona florea Vidi astare? Martial. - & cingant florea serta caput.

Flōrĭdŭs, a, um, Quod floribus abundat, sive quod ex floribus confectum est. [ἀνθώδης. Gall. *Florissant, plein de fleurs.* Ita. *Di fiori.* Ger. Blūend/voll Blust oder Blumen. Hisp. *Cosa florida, ò florecida.* Pol. *Kwiecisty, kwiecia pełny.* Vn. *Virágos.* An. *Freshe, lustie, florishing.*] Tibul. l. 1. Eleg. 2: - quum post florida serta darē. Floridus homo. Cic. de Cla. Orat. At est floridior, ut ita dicā, quàm Hyperides, quàm Lysias. Floridus color. Plin. l. 35. cap. 6: Sunt aut colores austeri, aut floridi.

Flōrĭdŭlŭs, diminutivum: [ἀνθηρούδης. Vng. *Virágosotska.* An. *A litle beautifull or florishing.*] ut, Ore floridulo nitens, Catullus in Epithalamio Iuliæ.

Flōrĭgĕr, & Florifer, m. t. ferens flores: [ἀνθοφόρος. Gal. *Portant fleurs.* Ital. *Che produce fiori.* Ger. Der Blumen oder Blust tregt. Hisp. *Cosa che trahe flores.* Pol. *Kwitniacy.* Vn. *Virág viselő, virágozó.* An. *Bearing floures.*] ut, Saltus floriferi, apud Luctet. lib. 3.

Flōrĭlĕgŭs, a, um, Qui flores legit: vel qui aliquid ex floribus colligit: [ἀνθολόγος. Gal. *Cueillant fleurs.* Ital. *Che raguna fiori.* Ger. Das Blumen abbricht/oder auß den Blumen zusammen liset. Hisp. *El que coge flores.* Pol. *Kwiecie rodzący.* Vng. *Virágszedő.* Ang. *That gathereth floures.*] út, Apes florilegæ. Ovid. 15. Metam. Florilegę nascuntur apes.

Flōrŭlēntŭs, Floribus plenus. [ἀνθηρός. Gall. *Plein de fleurs.* Ita. *Pieno di fiori.* German. Voll Blust oder Blumen. Hispan. *Lleno de flores.* Polon. *Kwieczie zbieraiacy.* Vngar. *Virágos.* Ang. *Full of floures.*]

Flōrĕo, res, rui, n. s. Est floridū esse, seu flores producere. [הִבְלִין *benéts* טָרַח *parách.* ἀνθῶ. Gal. *Fleurir, estre en fleur.* Ital. *Fiorire.* German. Blüen/grunen. Belg. Bloyen/groeyen. Hispan. *Florescer.* Pol. *Pokwitniese.* Vn. *Virágozom.* An. *To floruh, to have flours.*] Cic. 1. Tusc. Segetes largiri fruges, florere omnia, fontes scatere. Plin. li. 19. ca. 6: Florent verò cum fraxino serpillum, abrotonum, &c. Translatè ponitur pro vigeo, emineo, clarus sum. ἀκμάζω, διαπρέπω. Cicer. in Epl. Magnaq; Græcia, quæ nunc quidem deleta est, tum florebat institutis & præceptis. Cic. 11. Philip. Nihil enim semper floret: ętas succedit ętati, &c. Ovid. Nos quoque floruimus, sed flos fuit ille caducus. Florentissima fortuna, Cic. Att. li. 10. Idē 1. de Leg. Qua nihil à diis immortalibus uberius, nihil florentius, nihil præstabilius hominum vitæ datum est. ¶ Hujus composita sunt, Defloreo, Effloreo, & Refloreo, de quibus suis locis. Est & floro, floras. ἀνθίζω. Vnde & Præfloro, ἀπανθίζω. Gellius: Et expectatio te spei suspensum fatigabit, & futuri gaudii fructum spes tibi jam præflorarit.

Flōrēsco, is, re, n. t. Est florē dum fieri. [הִבְלִין *benéts* טָרַח *parách.* ἀνθῶ. Gall. *Deuenir fleuri, fleurir.* Ital. *Fiorire.* Ger. In Blust komen / anfahen blüen. Hispan. *Florescer.* Polon. *Poczinam kwitnąc.* Vngar. *Virágozom.* Angl. *To beginne to florish, to budde.*] Col. lib. 5: Ventique nebulam & rorem pestiferum celeriter assiccant, multumque ad florescendum & ad bonitatem vini cōferunt. Varro li. 1. de Re rust. Pratum aqua defendi debet antè, quàm florescere incipiat. ¶ Per metaphoram pro augeri, sive crescere. αὐξάνεσθαι, ἀκμάζειν. Cic. pro Marcello: At verò hæc tua justitia, & lenitas animi florescet quotidie magis, ita ut quantum operibus tuis diuturnitas detrahet, tantum afferat laudibus. Cic. pro Cælio: Nolite Iudices hunc nunc primum florescentem firmata jam stirpe virtutis, tanquam turbine aliquo, aut subita tempestate pervertere.

Flōrĭfĕrĭum, Dies erat festus apud Romanos, ita dictus quòd eo die spicæ ad sacrificium ferebātur. Festus. ἀνθοφορία.

Fluctŭārĕ, Fluctuosus, Fluctus, Fluito, Flumen, Vide FLVO.

Flūmentānā porta, quam Tiberis in urbem intrans, in sinistræ ripæ parte relinquit: dicta quòd Tiberis quandoque in eam influxerit.

Flŭo, is, xi, xum, n. t. Propriè decurro. [נָזַל *nazál* נָזַב *zab.* ῥέω, ῥέω. Gal. *Couler, fluer.* Ital. *Correre, scorrere.* German. Fliessen/runnen. Belg. Vloeyen. Hispan. *Correr la cosa liquida.* Pol. *Płine, cżyńke.* Vng. *Folyok.* Ang. *To flowe.*] Virg. lib. 1. Georg. Hæc eadem argenti rivos, ęrisque metalla Ostendit venis, atque auro plurima fluxit. Cic. 1. de Divinat. Fluminaque in contrarias partes fluxerunt. Idem 6. Verr. Chrysas est amnis, qui per Assorinorum agros fluit. ¶ Quoniam verò ea quæ fluunt, latiùs diffundi videntur, fluere quandoque capitur pro latiùs atque uberiùs excrescere. Virg. 2. Geor. - tum denique dura Exerce imperia, & ramos compesce fluentes. ¶ Rursus, quia quæ decurrunt, quodammodo minui videntur, fluere pro deficere sumitur. Virgil. 2. Aen. Ex illo fluere, ac retrò sublapsa referri Spes Danaūm. Hinc fluxa dicimus quæ instabilia, ac momentánea sunt, & citò peritura. ¶ Item procedere, nasci. Lactant. lib. 2: Ab hac gente proximi quique populi multitudine increscente fluxerunt. ¶ Hujus composita sunt Affluo, Cōfluo, Defluo. de quibus suprà, Circunfluo, περιῤῥέω. ¶ Diffluo, variè fluo, καταῤῥέω. Lactant. lib. 7: Nam si terrenum & fragile corpus, post secessum animæ non statim diffluit in terram, tabescitque, ex qua illa origo. Per translationem luxurior, corrumpor, ἀβρύνομαι, φθείρομαι. Terent. in Heavt. Vt illius animū qui nunc luxuria & lascivia diffluit, retundam, & redigam. ¶ Influo, de quo suo loco. ¶ Interfluo, in medio fluo, μεταῤῥέω. ¶ Perfluo, Transfluo, per medium fluo, nō contingo, διαῤῥέω. Terent. in Evnuch. Plenus rimarum sum, hac atque illac perfluo. ¶ Profluo, de quo alibi. ¶ Præfluo, antè fluo, προῤῥέω, vel præterfluo. Plin. lib. 4. cap. 5: Præfluente Alphæo amne. Idem lib. 5. cap. 20: Et parte læva in Mesopotamiam vadit per ipsam Seleuciam, circa eum præfluenti in fusus Tigri. ¶ Præterfluo, fluendo prætereo, vel antè fluo, παραῤῥέω. Liv. li. 1: Infima valle præterfluit Tibris. Quintilianus per translationem libro 1: Omnis disciplinæ memoria constat, frustraque docemur, si quicquid audimus præterfluat. ¶ Refluo, retrò sive rursus fluo, ἀναῤῥέω. Vnde fluxus, & refluxus pro accessu, & recessu

aquæ

aquæ in Oceani æstuariis. ¶ Superfluo superabūdo, ἐπιῤῥέω, à quo superfluus, superflua, fluum. Colum. lib. 4: Per medullam transmittit quicquid aquarum cœlestium superfluit. ¶ Superfluo, inferiùs fluo ὑποῤῥέω.

Flŭēntum, ti, n. s. Parvum flumen, sive decursus aquæ. [נחל nozelim. ῥεῖθρον. Gal. *Cours d' eau, petite riuiere ou ruisseau d'eau.* Ital. *Fiumicello, torrente.* German Ein Fluß/ Wasser runß. Hispan. *El rio ò el corriente del agua.* Polon. *Sciek, struga.* Vngar. *Folyam, patak.* Ang. *A riuer or fludde*] Virg. 4. Aen. Qualis, ubi hybernam Lyciam, Xanthique fluenta Deserit, ac Delum maternam invisit Apollo.

Flŭēntĭsŏnŭs, a, um: [הגה homeh. ῥεῖθρῳ ἠὲ κύμασιν ἀντιτυπῶν. Gal. *Qui par abordement d' eau rend grand bruit.* Ital. *Che fa gran strepito.* German. Das von dem Fluß tõset. Hispan. *Cosa que suena con aquel chorro.* Polon. Czerczący od czieczenia. Vngar. Zörgõ, tsergedõ. Ang. *That giueth the sound of a riuer.*] ut, Littus fluentisonum, apud Catul. in Argon. κυμοστυγὴς, τόνῳ βρέμουσα ὠκεανίτιδος ἀκτή.

Flŭēsĉĕ, ĕ, καταῤῥεῖν, Est fluidum fieri, resolvi. Augustin. lib. 21. de Civit. Dei: Agrigentinum Siciliæ salem perhibent, cùm fuerit admotus igni, velut in aqua fluescere.

Flŭctŭs, us, ui, m. q. Moles aquę vi venti concitatę, unda, procella. [לג ghal. κῦμα. Gal. *Le flot.* Ital. *Onda.* Germ. Ein Wasserwãsten. Bel. Een bare. Hisp. *La onda dela mar ò dela agua.* Pol. *Wal'y wodne.* Vngar. *Hab.* Ang. *A waue or fourge of watter stirred by tempeste.*] Cic. 6. Ver. Qui fluctu totus operiretur, nisi munitione, ac mole lapidum mari disjunctus esset ¶ Fluctus, pro impetu. Cic. ad Attic. lib. 7: Fluctum enim totius barbariæ una ferre urbs non poterat. ¶ Fluctus fortunæ. Plin. lib. 5. cap. 17: Quos vita fessos ad mores eorum fortunæ fluctus agitat.

Flŭctĭcŭlŭs, diminutivum à fluctu. [κυμάτιον. Polon. *Wal'ek nawodzie.* Vngar. *Habotska.*] Diomedes Grammat. lib. 1. Apuleius in Apologia: Hæc enim frivola nominastis, pleraque in littoribus omnibus congestim, & acervatim jacent, & sine illius opera quamlibet leviter motis flucticulis ultrò foràs evolvuntur.

Flŭctĭfrăgŭs, ga, gum: [κυμαιορῥαγὴς. Gal. *Le bord de la mer qui rompt l' impetuosité des flots.* Ital. *Che rompe le onde.* Germ. Das die Wällen des Wassers zerschlecht. Hisp. *Que quiebra las ondas.* Pol. *Wal'y lamiacy.* Vng. *Hab ronto, tõrõ.* Angl. *The shore that breaketh the waues.*] ut, Littus fluctifragum: hoc est, fluctus ipsos frangens. κυμοστυγὴς. Lucretius: Denique fluctifrago, suspensæ in littore vestes.

Flŭctĭvăgŭs, Quod fluctibus vagatur, aut agitatur. [πονταπόρος. Gal. *Qui vague par les ondes & par la mer.* Ital. *Cosa che va vagando per l'onde.* Germ. Das in den Wällen hin vnd her fahrt / oder das von den Wässer hin vnd wider getriben wird. Hisp. *Cosa que anda por las ondas.* Pol. *Waly pezdonarzecz.* Vng. *Habon lábbo.* An. *That is tossed by the waues and flutteth.*] Vnde Nautæ fluctivagi, & Vnda fluctivaga appellatur à Papinio.

Flŭctŭo, as, act. p. Fluctibus jactor, agitor, vacillo, fluito. [בלרש nighráfch דמ mat. κυμαίνειν, κυμαίζεσθαι. Gal. *Faire vagues & ondes, flotter sur l'eau.* Ital. *Ondeggiare.* Germ. Schwencken/ Wällen geben. Bel. Dryven/ schweynen. Hisp. *Ondear ò hazer ondas en la mar.* Pol. *Odwalow burzliwich ieszem noszony.* Vng. *Haboszok, lábbok.* An. *To rise in waues, to flitte.*] Plaut. in Rud. Atq; ut nunc validè fluctuat mare, nulla nobis spes est. Cic. 7. Verr. Quadriremẽq; in salo fluctuantem reliquerat. ¶ Per metaphoram etiam pro jactari, dubitare & diversis cogitationum quasi fluctibus, & veluti marino quodam æstu agitari. [Pol. Wetpicą. Vn. *Habozok idesztoua kupok.* Ang. *To be wauering in mynd.*] Virg. 8. Aen. -magno curarum fluctuat æstu. Liv. 3. bell. Maced. Ephesi regem est consecutus, fluctuantem adhuc animo, incertumque de Romano bello. ¶ Pro eodem fluctuor deponens. Liv. 3. bel. Maced. Fluctuantur incerti animi. Curtius: Fluctuari animo Rex, & modò suum, modò Parmenionis consilium expendere. ¶ Accipitur nonnunquam fluctuare pro fluitare & supernatare. Plin. li. 36. cap. 17: Lapidem è Scyro insula integrum fluctuare tradunt, eundem comminutum mergi.

Flŭctŭātĭus, m. s. particip. [בלרש nighráfch שמ mat. κυμαντὸς, κυμαινόμενος, σαλευόμενος. Gal. *Ietté & agité du flot.* Ital. *Trauagliato dalle onde.* Germ. Geschwancket/ von den Wällen getriben. Hisp. *Ondeado, echado, por las ondas.* Polon. Odwal'ony kol'atany. Vng. *Habozkod, lábboz.* Ang. *Tossed by the waues.*] Plin. lib. 4. cap. 12: Delos diu fluctuata, ut proditur, sola motum terræ non sensit. Idem lib. 9. cap. 8: Et sopitus (ut apparuit) odoris novitate, fluctuatusq; similis exanimi, caruit hominum cõversatione.

Flŭctŭātĭo, s. t. [דמ mot. κύμανσις, ζάλη. Gal. *Agitation du flot cà & là, doute, incertitude.* Ital. *Ondeggiamento dubio.* Ger. Schwanckung/ schwãbung. Hispan. *Aquella obra de hazer ondas, duda.* Pol. Watpienie. Vng. *Habozás, láblás.* Angl. *A flotting, vncertaintie.*] Fluctuatio stomachi. Plin. li. 20. cap. 8: Validiùs cocta fluctuationes stomachi sistit, & ventris. ¶ Fluctuatio animorũ. Liv. 9. ab Vrbe: In ea fluctuatione animorũ opprimi incautos posse.

Flŭctŭōsŭs, Vndosus, procellosus, inquietus: [κυματώδης. Gal. *Plein d'onde & de vagues.* Ital. *Procelloso, tempestoso.* Germ. Wätechtig/ vngestum. Hisp. *Lleno de ondas, ondoso.* Pol. *Burzli wy, niespokoiny.* Vngar. *Habos.* Angl. *Full of waues and sourges.*] ut, Mare fluctuosum, Gemmæ fluctuosæ, quæ maculas habent fluctuũ quandam similitudinem referentes. Plin. lib. 37. cap. 5: Ii sunt fluctuosi & rerum imagines complexi, ut verbi gratia, papaverum aut avium, pinnarumque, vel catulorum, & similium. Loquitur de smaragdis.

Flŭctŭātim, adverb. lactanter, solutè. [κύμασιν, ὄγκῳ, κυμαινομένως. Gal. *En maniere de flot, orgueilleusement.* Ital. *Ondeggiando con trauaglio.* Ger. Vngestümigtlich/ wie ein Wällen Hisp. *En guisa de ondas, vanagloriosamente.* Pol. *Niespokoinie.* Vn. *Habozua.* An. *By flitting and houering.*] Afranius: Volo fluctuatim ire ad illum. Nonius.

Flŭxŭs, a, um. Quod fluit. [זב zab נוזל nozél ῥευστικός. Gall. *Qui a coule, qui est de petite duree & passe legerement.* Ital. *Che fiorre, che passa testo.* German. Flussig oder flesslig. Bel. Wechvloyen/ vergancke tyd. Hisp. *Lo liquido que corre.* Polon. *Sciek, nie czas mal'y trwaiacy.* Vng. *Folyam, kfolyo.* Angl. *That dureth but a while.*] Plin. li. 9. cap. 38: Quoniam quum fœtificavêre, fluxos habent succos. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod est instabile, momentaneum, & citò periturum, ὀλιγοχρόνιον: tracta est metaphora ab aqua fluviali, quæ nunquam in eodem loco consistit, sed citò præterfluit. Virg lib. 10. Aeneid. Nósne tibi fluxas Phrygiæ res vertere fundo Conamur? Sal. in Catil. Nam divitiarum & formæ gloria, fluxa & fragilis habetur. ¶ Aliquando capitur pro laxo, ac minimè astricto. Vnde Parthorum vestimenta fluxa fuisse Lucanus scribit: Illic & laxas vestes, & fluxa virorum Velamenta vides. Sic Suetonius in Cæs. cap. 45: Fluxiore cinctura cingeretur. Et Virg. 1. Aen. vestium sinus fluentes dixit. Apuleius lib. 2, accepit passivè: Fontanos, *inquiens*, latices, de corporibus humanis fluxos. ¶ Et fluxi dicũtur remissi, soluti, libidinosi, molles, effœminati. Sueton. in Tiberio: Diffusus animi fluxioris, remissiorisque vitæ erat. Mart. Cinædo evitatior fluxo.

Flŭxē, adverbium, affluẽter, abundanter. [ῥεόντως, ῥευστικῶς. Gal. *En abondance, abondamment, largement.* Ital. *Abundantemente.* Ger. Vberflussigtlich. Hisp. *Abundantemente.* Pol. *Nazbit.* Vng. Bvvõn. An. *Abundantlye.*] Varro lib. 1. de Re rust. cap. 11: Et eò magis fluxè ex herba, quæ eadem ipsa sumpta, perpurgare corpora nostra solet.

Flŭxĭo, s. t. fluxus, cursus: [זוב zob. ῥοῦ μέσ. Gal. *Flux, coulemẽt.* Ital. *Flusso, colamento.* Ger. Fluessung. Hisp. *Corrimiento delo liquido, fluxo.* Pol. Czieczenie. Vng. *Folyás.* An. *A flowing.*] ut, fluxio aquarum, apud Cicer. l. 1. de Divin. & fluxiones sanguinis, apud Plin. lib. 20. cap. 14.

Flŭĭto, as, pen. corr. Frequentativum, Sæpè sive continuè fluo. [ἐπιῤῥέω. Gal *Flotter, nager sur l' eau.* Ital. *Scorrere di continuo.* Ger. Stättig fliessen/ immerdar fliessen. Hisp. *Correr continuamente lo liquido.* Pol. Vstawnie czieke. Vng. *Foldogolok, (item) lábbok.* An. *To flite or houer aboue the water.*] Liv. lib. 1: Tenet fama, quem fluitantem alveum in quo expositi erant pueri, tenuis in sicco aqua destituisset. ¶ Nonnunquam etiam accipitur pro supernatare. ἐπινᾶν, ἐπινήχεσθαι. Plinius: Omnes pisces, quum sunt extincti, fluitant, exceptis anguillis. ¶ Aliquando fluitare est nutare, quod Terentius vocat labascere. Tacit. lib. 18: Vnde primùm creditur Cecinnæ fides fluitasse. Horat. 2 Serm. Satyr. 3: -in amore hæc sunt mala, bellum, Pax rursum: hæc siquis tempestatis propè ritu Mobilia, & cæca fluitantia sorte laboret Reddere certa: sibi nihilo plus explicet, ac si Insanire paret certa ratione.

Flŭĭdŭs, a, um, pen. cor. Liquidus & diffluens. [זב zab חלק chalák. ῥευματικός. Gal. *Coulant, qui coule & gliisse aisement.* Ital. *Humido, liquido.* German. Flussig. Hispan. *Liquido, que corre assi como agua.* Polon. Czciekacy. Vngar. *Folyo, lágy.* Ang. *Flowing, relented, without stiffenesse or strenth.*] Plin. lib. 9. cap. 30: Vnum hoc animal nisi vivum ferventi aqua coquatur, fluida carne non habet callum. ¶ Nonnunquam pro languidus sive marcidus ponitur. Liv. lib. 4. bel. Maced. vocat corpora Gallorum emollida & fluida.

Flūmĕn, nis, n. t. Fluvius: hoc est, aqua continuè decurrens, & perennis: & major est quàm rivus. [נהר nahár יאור jeór. ποταμός. Gal. *Vn fleuue, vne riuiere.* Ital. *Fiume.* German. Ein Wasserfluß/ fluß Belg Een Vloet/ een Riviet/ lopende Water. Hispan. *El rio.* Polon Rzeka. Vngar. *Folyo vix.* Ang. *A fludde, a riuer.*] Torrens contrà, qui æstate siccatur. Horat. 2. Carm. Ode 6: Pulcè pellitis Ovibus Galesi Flumen, & regnata petã Laconi Rura Phalanto. Virgil. 4. Georg. At mater sonitum thalamo sub fluminis alti Sensit. ¶ Sed quando hoc nomen genitivo jungitur, capitur pro fluxu, seu cursu ῥοῦ μέσ. Plin. Ne flumini ejus rivi esset impedimento. ¶ Hinc flumentana porta Romæ, quã Tyberis urbem intrans, in sinistra ripæ parte relinquit: ita dicta quòd pars Tyberis per eam partem ubi, nunc hæc porta

sita est, fluxisse creditur. Autor Festus. ¶ Magno flumini rivulũ inducis. πσταμῷ μεγάλῳ ὀχετὸν ἐπάγῃς. Id est, maximis rebus pusillum & inutile momentum addis. ¶ Flumen etiam vocabulum est Iurisconsultorum in servitutis constitutione, ut stillicidiorum. Paulus D. lib. 8. Tit. l. 28: Foramen in imo pariete conclavis, vel triclinii quod est proluendi pavimenti causa, id neq; flumen esse neq; tempore acquiri placuit.

Flūmĭnĕus, a, um: ut, Aqua fluminea, quæ ex flumine est. [ποτάμιος. Gall. *De fleuue ou de riuiere.* Ital. *Di fiume.* Germ. Dem Fluß zugehörig. Hisp. *Cosa de rio.* Polon. Rzeczny. Vng. *Folyo vizbeli.* Ang. *Of a riuer.*] Ovid. 4. Fast. Ne sua fluminea corpora mergat aqua. Idem 2. Metam. Fluminea volucres medio caluére Caystro.

Flūmĭnōsus, a, um, Quod fluminibus abundat: [ποτα μώδης. Gal. *Plein de riuieres* Ital. *Pieno di fiumi.* German. Das viel Flüß hat. Hispan. *Lleno de rios.* Polon. Rzeką pełny. Vngar. *Folyo vizes.* Ang. *Full of riuers.*] ut, Regio fluminosa: id est, fluminibus multis irrigua.

Flŭvĭus, m. Quòd fluat semper, flumen. [נהר *nahár* יאור *jeór.* ποταμός. Gal. *Vn fleuue, vne riuiere.* Ital. *Fiume.* Germ. Ein Fluß. Belg Een vloet. Hisp. *El rio.* Pol. Vstawnie ziekacy. Vn. *Folyo vizes.* An. *A fludde, a riuer.*] Plaut. in Curc. Quisnam hic fluvius est quem non recipiat mare? Virg. 3. Georg. & acri Carpere prata fuga, fluviosque innare rapaces. Horat. 4. Carm. Ode 12: Nec fluvii strepunt Hyberna nive turgidi. ¶ Fluvius cum mari certas: ποταμὸς θαλάσσῃ ἐρίζεις. Vbi minimi cum maximis certamen suscipiunt. Suidas. ¶ Fluvius non semper fert secures, οὐκ ἀεὶ ποταμὸς ἀξίνας φέρει. Non protinùs tibi speres idem quod aliis feliciter cessit. Natum ab apologo Aesopico: Cuidam sylvam cædenti securis è manibus excidit, Mercurius invocatus reddidit argenteam. ¶ Iuxta fluvium puteũ fodit. παρὰ ποταμὸν φρέαρ ὀρύττει. De stultam & inanem sumẽte operam. Putei enim fodiuntur ob aquarum inopiam. ¶ Fluvius quę procul absunt irrigat, ποταμὸς τὰ πόῤῥω ποτίζων, τὰ δ' ἔγγιον κατακλύζει: id est, Fluvius quæ longè dissita sunt irrigat: quæ proxima sunt præterit. De iis dici conveniet, qui benè merentur de externis & nihil ad se pertinentibus, suos negligunt. Apparet inde ductum, quòd ubi fluvius oritur, minor esse solet, minusque argillæ secum trahens: & quò longiùs recessit à fronte: hoc est, copiosior uberiorque. Diogenianus. ¶ Per fluvium traducere, διαβιβάζειν τὸν ποταμόν, dicebantur qui difficultatem explicabant rei, quam ineruditiores aut invalidiores explicare non poterant. Translatum à torrentibus aut fluviis profundioribus, quàm ut cuivis tutum sit trajicere. Plato lib. de leg. 10.

Flŭvĭālis, le, Quod ex fluvio est, fluviatilis: [ποτάμιον. Gal. *De fleuue, de riuiere.* Ital. *Fluuiale, di fiume.* Ger. Das auß dem Fluß ist. Hisp. *Cosa de rio.* Pol Rzeczny. Vn. *Folyo vizbeli* An. *Of a fludde or riuer.* Jut, Aqua fluvialis, & fluvialis lupus: hoc est, fluviatilis, qui in fluvio vivit, Col. lib. 8. cap. 16. Virgil. 4. Ath. Dic corpus properet fluviali spargere lympha. Idem 2. Georg. Vimina per sylvam, & ripis fluvialis arundo Cæditur.

Flŭvĭātĭlis, le, pen. corr. om. t. Fluvialis, quod in fluvio vivit: [ποτάμιον. Pol. Wrzecze przebiwaiacy wodny. Vn. *Folyo vizben lako.*] ut, Pisces fluviatilis, fluviatilis avis, fluviatilis arena, quæ in fluviis est. Plin. lib. 36 cap. 23: Arenæ tria sunt genera, fossitia, cui quarta pars calcis addi debet; fluviatilis ac marina.

Flŭvĭātĭcŭs, m. s. Fluviatilis. [Vngar. *Folyo vizben lako.*] Colum. lib. 8. cap. 15: Vbi delitescentibus fluviaticis animalibus insidientur.

Flŭvĭātŭs, a, um, In flumine maceratus. [ὁ ἐν ποταμῷ βεβρεγμένος, ὁ ἐν ὑδατόκλυστος. Gal. *Trempé dans vn fleuue.* Ital. *Bagnato nel fiume.* German. Im Fluß geneßt oder geweicht/gewässeret. Hispan *Mojado nel rio.* Pol. Wrzece moczony. Vng. *Folyo vizben aztatot.* Ang. *Soked in water, and made leane.*] Plin. lib. 16. cap. 39: Abietis quæ pars à terra fuit, enodis est: hacque quam diximus ratione decorticatur. Sic dicere possumus cannabem fluviatam.

Fluus, a, um, quasi fluens, sed in compositione magis in usu, ut mellifluus, μελιῤῥόος, quasi fluens melle.

Flūstrum, stri. [שקם *schekét.* Gal. *Bonace, calme.* Ital. *Bonaccio.* Germ. Stille des Meers. Hisp. *Bonanca, calma.* Pol. Morska spokoyność. Vn. *Tengernek tsendessége.* Ang *Calmeneſſe of the sea.*] Status & tranquillitas maris, quũ fluctibus non agitatur, hanc Græci μαλακίαν vocant. Autor Festus.

Flūtæ, arum, f. p. Anguillæ, sive murænæ dicebantur in freto Siculo, propterea quòd sole torrefactæ, quum se curvare, aut mergere non possint, aquis superfluant. [πλώτας. Vn. *Ingola.*] Macrob. lib. 3. cap. 15: Accersebantur murænæ ad piscinas nostræ urbis ab usq; freto Siculo, quod Rhegium ã Messana despicit, Græcè πλώτας vocãtur, Latinè flutæ, quòd in summo supernantes, sole torrefactę, curvare se posse, & in aquã mergere desinunt. Col. li. 8. ca. 17: Item flutas, quæ maximè probãtur, murenas, & siquę sunt saxatiles norę, quarũ pretia vigent.

Flŭvĭus, Fluvius, Fluxio, Fluxus, Vide FLVO.

F ante O.

FO. In notis antiquorum, forum. FOR. fortè, vel fortis, vel foras, vel fortuna. FOR. RED. fortuna reduci FO. S. V. P. XX. IN V. M M. L D B I. E. fode sub via pedes viginti, invenies monumentum laudabile.

Fōcāle, lis, pen. prod. Genus est ligaminis, & fascia quædam collum ambiens, fauces à frigore defendens, & pronuntiationi conducens. [περιαυχένιον, λάρυγγος σκεπαστήριον. Gall. *Vn linge dequoy on enueloppe la gorge.* Ital. *Fascia da inuiluppare la gola.* Ger Ein binden/in welcheman den halß verwicklet. Hisp. *La beca que se rodea al collo.* Pol. *Obwiaska na szyie kadturek kol'o szyie.* Vn. *Ormangallér.* An. *A tippit defending the thaukes frome cauld, a mufflet.*] Dictum focale à faucibus, au in o mutata, quod etiam cõtingit in verbis suffoco, & præfoco. Sen. lib. 3. Natur. quæst. videbis quosdam graciles, & palliolo, focalique circundatos, pallentes & ægros. Quint. lib. 11: Palliolum, sicut fascias, quibus crura vestiuntur, & focalia, & ligamina aurium, sola excusare potest valetudo. ¶ Sunt qui putant aliquando accipi pro ferramento quo crispantur capilli, & à nomine Focus derivari, cò quòd videant primam corripi apud Horat. 2. Serm. Satyr. 3, ubi sic legunt: - ponas insignia morbi Fasciolas, cubitale, focalia. Quo tamen in loco doctissimorum judicio legi debet cubital. ¶ Quod autem attinet ad significationem, hullo modo assentior iis qui hoc loco pro ferramento exponant: nam quum Horatius numeret ibi fascias, & cubital inter morbi insignia: quo pacto hoc de ferramento potest intelligi, quo capilli crispantur, quum ægri soleant cultum omnem negligere? Itaque siquis attentiùs hunc Horatii locum secum expendat, intelliget profectò in eadem significatione accipi apud Horatium, in qua accipitur apud Quintil. loco jam citato quum ait fascias & focalia sola valetudine excusari.

Fōcānĕus palmes, dicitur, qui ex fauce vitis: hoc est, ex bifurco medius erumpit. Col. lib. 4. cap. 24. Vocatur etiam Focaneus palmes, qui solet in bifurco melius prorepere, & idcirco cum prædicto vocabulo rustici appellant, quòd inter duo brachia, quà se dividit vitis, enatus, velut fauces obsidet, ac utriusque duramenti alimenta præripit.

Fŏcīllo, as, act. p. significat calefacio, recreo, instauro, reficio, confirmo. [רוח *ravách* הרגיע *hirghíah* נשם *nippách.* ἀναλαμβάνω. Gal *Esiouir, resiouir, recreer, conforter.* Ital. *Riscaldare, ristorare.* German. Erwermen/erquicken. Belg. Vermaten/voeden. Hisp. *Recrear, calentar.* Polon. Ogrzewam, odżywiam. Vn. *Meg melegitöm, taplálom, meg elestöm, meleg getöm.* Ang. *To keep warme, to cherish, to conforte.*] Plin. lib. 3. Epist. 16: Focillata dixeram, *inquit*, vobis inventuram me quamlibet duram ad mortem viam, quando vos facilem negassetis. Suetonius in Augusto, capite 16: Antonii societatem semper dubiam & incertam, variisq; reconciliationibus malè focillatam abrupit. ¶ Pro eodem etiam quandoque legitur Focillor deponens: quod & Nonius annotavit, Varronis testimonio de vita populi Roman. Propter secundas res sublato metu, non in communi spectant, sed suũ quisque diversi, commodum focillatur: id est, fovet. ¶ Hinc cõponitur Refocillo, recreo. ¶ Focillationes, inquit Festus, à fovendo dicuntur: hoc est, à calefaciendo.

Focula, Foculus, vide FOCVS.

Fŏcus, ci, m. s. à fovendo, dicitur id in quo ignis servatur. [אח *ách* מוקיד *mokedh* יקוד *jakádh.* ἐσχάρα. Gal. *Le fouyer ou on garde le feu.* Ital. *Focol aro, guarda fuogo.* Ger. Ein Herdstatt oder Fewrstatt. Bel. Eenen Heert / een vierstede. Hisp. *El hogar donde se haze huego.* Pol. *Ognisko.* Vn. Tűzhely. An. *An hearth.*] Ovid. lib. 6. Fast At focus à flammis, & quòd fovet omnia dictus. Idem: Ture vacent aræ, stentque sine igne foci. Tibullus: Dum meus assiduò luceat igne focus. Cato de Re rust. Folia subdito in foco calido, sub testa coquito leviter. ¶ Ponitur etiã quandoq; pro privatis domibus, sicut ara pro templo. Plaut. in Amph. Convenit, victi utri sint eo prælio, Vrbem, agrum, aras, focos, seq; uti dederent.

Fŏcŭlus, culi, diminut. [ἐσχάριον. Gal. *Petit fouyer, reschaut.* Ital. *Focarello.* German Ein kleine Fewrstatt. Hispan. *Pequenno hogar.* Pol. *Male ognisko.* Vng. Tűzhelietske pucząk. An *A litle hearth.*] Gell. li. 1. cap. 19: Tum illa foculum coram Rege cum igni apposuit, & tres libros ex novem deurit. Valer. lib. 1: Quum ... basum quem optimum habebat, foculo imposuisset, subitò ignis emicuit.

Fŏcŭlă, lorum, n. s. Nutrimenta. [מזון *mazón.* τροφαί. Gal. *Nourrissemens.* Ital. *Nodrimenti.* German. Nahrung Hispan. *Mantenemiento.* Polon. *Obżywienie.* Vngar. *Taplálas.* Ang. *Nutriments.*] Plautus in Persa: Nam jam imùs ventris fumant fo-cula. Ex Nonio.

Fŏcārĭus panis, Qui in foco coquitur: [ἐγκρυπτὸς ἄρτος. Gal. *Pain cuit sous les cendres & au fouyer.* Ital. *Pane cotto sotto al cenere.* Germ. Küchen. Hisp. *Pan cozido en padel a ò al hogar.* Pol. *Piecze.*

Vng.

Vng. *Parasaba swrdt kenyér, hamuba swrdt pogatsa.* An. *Bread baken on the hearth.*] qui & subcinericius appellatur, ἐπιγυφιας.

Fŏcārĭă, æ, A veteribus dicebatur concubina quam domi habebant ad curam rei domesticę. [פילגש *pilehgesch.* οἰκοδέσποινα παλλακὶς, quasi πρὸς ἡδονὴν σωματικὴν. Gal. *Concubine ordinaire à pot & à feu.* Ital. *Concubina.* Ger. Ein Kŏchin/ein Mägt. Hiſ. *Manceba abarraganado.* Pol. *Kuchark a.* Vng *Haz gond viselő azzony.* Ang. *A concubine for the pott and fyre.*] In l. iij. C. de donat. inter virum & uxorem: Si ancillam nummis tuis comparatam esse, præsidi provinciæ probaveris, donationisq́, causa focariæ tuæ nomine instrumentum emptionis esse conscriptum: eam tibi restitui jubebit. Nam licet cessante jure matrimonii, donatio perfici potuerit, milites tamen meos à focariis tuis hac ratione, fictisque adulationibus spoliari nolo.

Focarii servi, qui focum curant dicuntur in L. i. de naut. caup. stabu. l. 12 & 15. D. de instit.

Fŏdārĕ, pro fodere dixerunt veteres, teste Festo.

Fŏdĭo, dis, fodi, fossum, act. t. Pala alióve ferramento terram, alióve quid eruo. [חטר *chaphár* כרה *charáh* חתר *chathár.* ὀρύττω. Gal. *Fouir & creuser la terre, percer.* Ital. *Cauare fossare.* Ger. Graben. Belg. Graven. Hiſ. *Cauar o horadar.* Pol. *Kopam, orzebe.* Vn. *Asók kapalok.* An. *To dig ge or dithe.*] Plautus in Rudent. Nostro illum puteum periculo & ferramentis fodimus. Liv. 28. bel. Pun. In Meleſſum finibus est sita, Hiſpanię gentis, ager frugi fer: argentum etiam incolæ fodiunt. Sic fodere metallũ, Plin. lib. 2 cap. 63. Fodere ense jugulum: hoc est, percutere seu ferire, Martialis lib. 1. Fodere stimulis, est pungere, Cic. 2 Philip. Fodere calcaribus. Virgil. Aeneid 6. Seu spumantis equi foderet calcaribus armos. ¶ Dicitur etiam fodire per quartã foderet calcaribus armos. ¶ Dicitur etiam fodire per quartã verborũ conjugationem. Col. li. 11. ca 2: Runcari & adhuc fodiri possunt. Idem de arboribus: Sed omnibus annis ante cal. Mart. fodiri & interputari oportet. Hinc fovea, de quo infrá. ¶ Hujus composita sunt, Affodio, vide suo loco. Confodio, quod est cavo, sive in totum foro, διορύττω. Plaut. in Aulul. Hic apud me confodere hortum jussi. Interdum transverbero, occido. Salust. in Catil. Inter confertissimos incurrit, ibique pugnando confoditur, διελαύνεται. ¶ Circumfodio, terram circũquaque eruo, περιορύττω. Colum. lib. 1: Arborem quam deposueris, sæpiùs circumfodito. Defodio, κατορύττω: vide suo loco. ¶ Effodio, extra fodio, vel fodiendo ejicio, ἐξορύττω. Plaut. in Aulul. Oculos hercle istos improba effodiam tibi, ne me observare possis si quid rerum geram. ¶ Infodio, intùs planto seu defodiendo sepelio, ἐνορύττω. Col. lib. 4: Campestris locus altè duos pedes infodiendus est. Virgil. lib. 2. Georg. Antè supinatas aquiloni offendere glebas, Quàm lætum infodias vitis genus: id est, obruas. ¶ Perfodio, rumpo, ferio, perforo, ἀνορύττω. Plautus in Asin. Vbi parietes perfoderis. Col. lib. 11: Tu gravibus rastris cunctantia perfode tergà. Lactant. lib. 4: Sed tantummodo latus ejus perfoderunt. Gell. li. 2: Quadringenti omnes tum unum perfossi gladiis aut missilibus operti caduñt. ¶ Præfodio, antè fodio. Plin. lib. 17. cap. 11: Præfodere scrobes antè, si fieri posset, tantò, donec pingui cespite obducantur. ¶ Refodio, rursus fodio, ἀνορύττω. Plin. Mus marinus in terras, scrobe effossa, parit ova, & rursus obruit terra, triceſima die refossa, parit, fœtumque in aquam ducit. ¶ Suffodio, subtercavo, ὑποκόπτω. Colum. lib. 2: Neque suem velimus imfubtercavo, ὑποκόπτω. Colum. lib. 2: Neque suem velimus impasci, quoniam rostro suffodiat & cespites excitet. ¶ Transfodio, transverbero, ab uno latere ad aliud fodio, διελαύνω, διορύττω. Ovid. - gemino fodit ulcere pectus. Et hæc omnia habẽt fo syllabam correptam in omnib. temporibus à præsenti manantibus. Nam quæ à præterito fiunt, eandem producunt.

Fŏdĭco, as, penult. cor. Stimulare, pungere, vellere sive fodere. [התאיר *himeir* תחן *machátz, νύσσειν.* Gal. *Piquer, percer.* Ital. *Stimulare, pugnere, cauare.* Ger. Grübten. Hiſp. *Puncar, pecilgar ò escauar.* Pol. *Rozgrzebam.* Vn. *Gyakdosom, furdalom, ásogatom.* An. *To pricke, to peatse.*] Horatius: - emamus Qui fodicet latus. ¶ Per translationem accipitur pro angere, sive dolore afficere. Cicero 3. Tuscul. Non est enim in nostra potestate, fodicantibus his rebus quas malas esse opinamur, dissimulatio vel oblivio. ¶ Fodicare animũ. Plaut. Bacch. - quia isthæc lepida sunt memoratui: Eadem in usu, atque ubi periculum faciat aculeata sunt, Animum fodicant, bona destimulant facta, & famam sauciant.

Fŏdĭnă, næ, pen. prod. f. p. Locus ubi quid effoditur. [מכרה *michréh.* μέταλλον. Gall. *Vne mine, vne carriere, où on tire quelque metal ou autre chose.* Ital. *Minera.* German. Ein Grub in deren man etwas grabt/als ein Ertzgrub. Hiſ. *Lugar donde algo se saca y se caua.* Pol. *Dol', gruba iaka iest gdze soli albo krusyca dobiwaia.* Vng. *Banya.* An. *A mine.*] Vt Auri fodina, ubi foditur aurum: argenti fodina, ubi effoditur argentum. Plinius lib. 33. cap. 6: Odor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus.

Fŏssă, æ, f. p. Locus est unde effossa est terra. [טחרת *pachátha* בור *bór.* τάφρος, βάραθρον. Gal. *Fosse, ou fossé.* Ital. *Fosse.* Germ. Ein Graben oder ein Grub. Hiſ. *Caua ò hoyo.* Pol. *Przekop.* Vng. *Asot verem, lyul.* Ang. *A diche, dike or moate.*] Colu. de Arbor. Priusquam pomarium constituas, quàm magnum habere voles, circummunito maceria aut fossa. Cic. 5. Tusc. Transitum fossæ ponticulo ligneo conjungere. Vlpian. scribit fossam esse receptaculum aquæ manufactum, ad castra, seu urbes oppidáve, aut alia hujusmodi munienda. Cic. ad Attic. lib. 4: Popul. Roman. exercitus Cn. Pompeium circũsidet, fossa & vallo septum tenet. Cæsar 2. bell. Gall. Castra in altitudinem pedum duodecim, vallo fossaque duodeviginti muniri jubet.

Fŏssŭlă, pen. corr. diminutivum, parva fossa. [ὀρυγμάτιον. Gall. *Fossette, petit fossé.* Ital. *Fossicella, fossetta.* German. Ein Grãbtein. Hiſpan. *Pequenna cava ò hoyo.* Pol. *Przekopek.* Vng. *Vermetske, liukatska.* Ang. *A litle diche.*] Cato de Re rust. cap. 161: Deinde fossulas facito qua radices asparagi demittas. Col. li. 11. ca. 3: Singulis fossulis disponas.

Fossatum, ti, idem quod fossa. Plin. li. 17. cap. 21: Fossatum purgari & extendi ne crudum relinquatur.

Fŏssŏr, m. t. Qui fodit. [חטר *chopher* כרה *coreh.* διχελλίζης, σκαπανεὺς, ὀρυκτής. Gal. *Fouisseur, fossoyeur, pionnier.* Ita. *Zappatore, cauatore.* Ger. Ein graber/ein frieß. Hiſ. *Cauador.* Po. *Kopacz.* Vn. *Kapás.* Ang. *A dicher.*] Virg. 2. Georg. Et labefacta movens robustus jugera fossor. Rigidus fossor, Mart. lib. 7.

Fŏssĭo, f. t. Ipsa fodiendi actio. [ὄρυξις. Gal. *Fouissement.* Ital. *Cauamento.* German. Grabung. Hiſpan. *Cauazon ò la obra de cauar.* Pol. *Kopanie.* Vng. *Asas, kapalas.* Ang. *A diching.*] Col. lib. 5: Deinde malleolo inter ordines posito, crebris fossionibus pastinatum resolvere.

Fŏssūră, æ, f. p. Fossio. [ὄρυγμα, διορυγή. Gal. *Fouissure fouissement.* Ital. *Cauatura.* Ger. Grabung. Hiſpan. *Cauazon, cauadura.* Polon. *Kopanna.* Vng. *Asas, kapálas.* Ang. *A diching.*] Colum. l. b. 5: Hanc planam fossuram maximè nos probavimus. Numerus autem fossionis, aut idem debet esse qui primi anni, aut una minus.

Fŏssĭlĭs, le, pen. cor. Quod foditur, sive quod fodi potest. [ὀρυκτὸς. Gal. *Qu' on fouit & tire, ou qu' on peut fouir & tire de terre.* Ita. *Che si puo cauare.* Ger. Das gut zu graben ist. Hiſpan. *Cosa cauadiza.* Pol. *Do kopania sposobny.* Vn. *Asot vayot, asható, vayható.* An. *That is or may be digged out of the earth.*] Plin. li. 36. cap. 18: Theophrast. autor est & ebur fossile candido & nigro colore inveniri, & ossa è terra nasci. Idem lib. 33. cap. 6: Tum salem fossilem adjiciunt id est, qui foditur. Var. 2. de Re rust. Melior fossilis sal, quàm marinus.

Fŏssĭtĭtĭŭs, a, um, Fossilis, quod scilicet è terra effoditur. [ὀρυκτὸς. Polon. *Rzeczwo kopana ziemie.* Vngar. *Vayot foldből asatot.* Ang. *Digged out of the earth.*] Plin. lib. 36. cap. 23: Arenæ tria genera: fossitia, cui quarta pars calcis addi debet, fluviatilis aut marinæ tertia.

Fœcĭālis. vide FEGIALIS.

Fœcundŭs, da, dum, Ferax, fertilis. [טרה *poréh.* εὔφορος. Gal. *Fecond, fertile.* Ital. *Fecondo, fertile, abondante* Germ. Fruchtbar. Belg. Bruchtbaer. Hiſpan. *Cosa fertil, o copiosa* Polon. *Rodzi uny.* Vng. *Temxtő* Ang *Fruitfull, fertile, ranke.*] Ovid. lib 4. Fast. Forda ferens bos est fœcundaque, dicta ferendo. Colum. libro 8. cap. 14: Id neque æquè fœcundum est, nec tam pretiosum. Plautus in Cistel. Namque æcastor amor & melle & felle est fœcundissimus. ¶ Interdum sumitur pro abundanti & pleno. Horat. Fœcundi calices quem non fecêre disertum. Huic opponitur Infœcundus: id est, non ferax: inde infœcunditas.

Fœcūndĭtās f. t. Abundantia, ubertas, feracitas. [שבע *sobáh.* πολυφορία, εὐετηρία, εὐθηνία. Gall. *Fecondité, fertilité.* Ital. *Fertilita, abondanza.* Ger Fruchtbarkeit/völle. Hiſ *Fertilidad o copia.* Polon. *Obfitość.* Vng. *Termőség, temxes bwség.* Ang. *Fruitfulnesse, fertilitie.*] Pli. li. 20. cap. 6: Fœcunditatem etiã fœminarum hoc cibo augeri. Cicer. 1. de Natur. deor. Aquarum inductionibus terris fœcunditatem damus. Fœcunditas animi, Plinius in præf. lib. 3.

Fœcūndē, adverbium. [εὐφόρως, γονίμως, εὐτόκως. Gal. *Fertilement, plantureusement, abondamment.* Ital. *Fertilmente, abondantemente.* German Fruchtbarlich. Hiſpan. *Fertil y copiosamente.* Pol *Pomnie.* Ang. *Fertilly, abundantly.*] Plin. l. b. 6. cap. 36: Atque etiam recisa fœcundiùs resurgit.

Fœcūndo, das, Abundãtem seu fructiferum facio. [הטרה *hiphráh.* πιάνω, γόνιμον ποιῶ. Gall. *Faire fertile.* Ital. *Far fertile, abundante.* Ger Fruchtbar machen. Hiſpan *Hazer fertile y copioso* Polon. *Wrodzaino czinie.* Vngar. *Temxtóne tesxöm.* Angl. *To mak fruit full.*] Virgil. lib. 4. Georg. Et vnidem Aegyptum nigra fœcundat arena.

Fœdŭs, fœderis, n. t, ut quibusdam placet, cum œ diphthongo, ut e longa sit, quoniam ferio e breve habeat. [ברית *berith.* σπονδὴ, συνθήκη, τὸ ἰσοσκελὲς. Gal. *Alliance, confederation, appointement et traité de paix.* Ita. *Lega, cõfederatione.* Ger. Ein Bundt/ Bündtnuß. Belg. Een verbondt. Hiſ. *Confederacion ò alliança.* Pol.

Przimierze. Vng Frigy, kötés. Ang. *A league, couenant, or bande of peace.*] Propriè.n.fœdus pacem significat, quæ feritur inter dimicantes. Quidam hujus nominis etymologiam manasse putant à Fecialibus, per quos fiebant fœdera. Alii à fide, quia in fœdere interponebatur fides. Itaque Ennius, ut est apud Varronem fidus dixit pro fœdus. Alii à fœdè cædendo: nam ad fœdera sancienda utrinque Fecialés adhibebantur, qui firmato fœdere porcam cædebant silice: ejusmodi exitium imprecantes capiti illius qui prior fœdus violasset: de qua re vide Liv. l. 1. ubi ritum & formulam antiquissimi fœderis inter pop. Rom. Regem & Albanorum Dictatorem icti latissimè exequitur. Tria autem (ut idem Livius ostendit libro 34.) erāt fœderum genera, quibus populi & reges mutuas amicitias inibant. Vnum, quum bello victis dicebantur leges. Vbi enim omnia ei qui armis plus posset, dedita essent quæ ex iis habere victos, quibus mulctari eos vellet, victoris arbitrium erat. Alterum quum pares bello, æquo fœdere in pacem atque amicitiam veniebant, redditis per conventionem iis rebus quarum bello turbata erat possessio. Tertium, qui quum hostes nunquam fuissent, ad amicitiam sociali fœdere jungendam coibant. ¶ Accipitur etiam fœdus pro necessitudinis alicujus vinculo: ut fœdera amicitiæ dicimus pro necessitudine illa quæ est inter amicos. Ovid. 3. Trist. Eleg. 6: Fœdus amicitiæ non vis charissime nostræ: Nec si fortè velis dissimulare potes. ¶ Fœdera lecti, pro conjugali vinculo. Lucanus libro 2: -da fœdera prisci Illibata tori, da tantùm nomen inane Connubii. Fœdus conjugale, Ovid. 11. Metamorph. ¶ Accipitur etiam quandoque pro lege, ut apud Virgilium libro 1. Aeneid. Regemque dedit qui fœdere certo, Et premere & laxas sciret dare jussus habenas. ¶ Facere fœdus cũ aliquo. Cic. de Senectute: Quum sententia Senatus inclinaret ad pacem & fœdus faciendum cum Pyrrho non dubitavit. ¶ Ferire fœdera. Cicero pro Cælio: Idcóne ego pacem Pyrrhi diremi, ut tu amorum turpissimorum quotidie fœdera ferires? Firmare fœdera. Virg. lib. 12. Aeneid. -firmabant fœdera dictis. ¶ Fœdus pro fœditate legitur apud Paulum in l. 3. D. de ritu nuptiar. Nec enim honos ei servatur, quæ se in tantum fœdus deduxit. Nisi rectiùs ibi legatur; Scelus, quemadmodum vulgati codices habent.

Fœdĭfrăgŭs, penult. corrept. m. f. Qui fœdera fregit. [*ὁ παραβαινων δηκας.* Gal. *Qui rompit l'alliance ou appointement.* Ital. *Che rompe patti.* German. Bundtbrüchig. Hispan. *Que brantador de pazes.* Polon. *Ten ktori przimierze l'amie.* Vng. Hüti szeget, *frigi föl bonto.* Ang. *A breaker of leagues.*] Cic. 1. Offic. Pœni fœdifragi crudelis Annibal.

Fœdĕrātī, dicuntur populi qui fœdere & amicitia sunt conjuncti. [אנשי ברית *ansché berith.* συνασπισται, σύμμαχοι. Gal. *Confederez, alliez.* Ital. *Confederati, vniti.* Germ. Bundtgenossen/ Endtgenossen. Hispan. *Confederatos o ariados.* Pol. *Czi ktorzi spolne przimierze maia.* Vng. Az kik egy *frigy alat vadnak.* An. *Thay bath made a league together.*] Namque inter civitates provinciarum, aliæ civium Romanorum, aliæ Latinorum veterum, aliæ fœderatorum, aliæ stipendiariæ dicebantur, συμμαχίδες πόλεις. Suetonius in Caligula: Domi, foris que civilis, libera ac fœderata oppida sine lictoribus adibat. Cicero 1. de Orat. Si quis apud nos servisset ex populo fœderato, sese que liberasset. Idem 5. Verr. Fœderatæ civitates duæ sunt, Mamertina, & Tauromenitana. Idem pro Archia: Si qui fœderatis civitatibus ascripti essent.

Fœdĕro, fœdere facto concilio. [Polon *Przimierze czinie.* Vngar. *Friget* wtök, *vetök.*] Cornelius Tacitus lib. 20: Donec egregia erga populum Rom. merita, mox rebelles fœderant.

Fœdŭs, da, dum, Quod est deforme. [שטר *schohár* נוא *tamé* נוא *tso.* αἰσχρὸς, ἀμορφος. Gal. *Laid, ord, infect, vilain.* Ital. *Sozzo, laido, bruto.* German. Wüst/häßlich/vnflätig Belg Leelick/ feandelyck. Hispan *Cosa fea, ò feada.* Polon. Szpetny, *sbkaradni, zadny.* Vngar. Vndok. Ang *Defiled, ioyled, deformed.*] Terentius in Eunucho: Nunc eò tibi videtur fœdus, quia illam non habet. Cicero ad Atticum libro 15: Parumque fœda persona est senectutis? Plin. lib. 11. ca. 18: Odêre fœdos odores, proculque fugiunt. ¶ Ponitur quandoque pro execrando, Virg. li. 7. -aversusque refugit Fœda ministeria. ¶ Quandoque pro crudeli. Terentius in Eunucho: O facinus fœdum. Donatus, Fœdum, crudele. Ea enim quæ crudelia sunt & nefaria, ipsa crudelitate fœda & maculosa dici possunt. Sic dicimus fœdum exemplum, quod crudelitatis, & turpitudinis plenum est. Liv. 7. bel. Pun. Qui neque magistratum continuari satis civile ajebant, & multò fœdioris exempli eum ipsum creari, qui comitia haberet.

Fœdo, as, are, Polluere, inquinare. [נוא *timmé.* μολυνειν, μιαίνειν. Gal. *Vilenner, honnir, enlaidir, maculer, souiller, deshonnorer.* Ita. *Bruttare, imbrattare.* Germ. Verwüsten/häßlich machen. Hispan. *Ensuziar, ò afear lo hermoso.* Polon. *Szpece, sbkaradze.* Vngar. *Meg vndokitom, otsmányotom.* Angl. *To defyle, to deforme, to work villanie.*] Virgil. 2. Aeneid. -quæ causa indigna serenos Fœdatur vultus? ¶ Per translationem accipitur pro dehonestare. Cato apud Plin. lib. 29. cap. 1; Nos quoque dictitant Barbaros: & spurciùs nos, quàm alios Opicos appellatione fœdant: hoc est, conspurcant, & dehonestant. ¶ Accipitur etiam pro dilacerare, frangere vel corrumpere. Virg. 2. Aen. Impulerat ferro Argolicas fœdare latebras. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Vis Sabinorum ingens propè ad mœnia urbis infesta populatione venit: fœdati agri terror injectus urbi est.

Fœdè, adverbium, Turpiter. [αἰσχρῶς. Gall. *Vilainement, ordement, laidement.* Ital. *Bruttamente, crudelmente.* German. Vnflätigtlich/ schandtlich. Hispan. *Fea y deshonestamente, ò cruelmente.* Polon. *Sprosnie, sbpetnie.* Vngar. *Vndokúl otsmanyul.* Ang. *Filthelie.*] Livius 3. ab Vrbe: Non minore motu animorum Sicciī cędis memoria renovata, quàm quòd nova fama de Virginia adeò fœdè ad libidinem petita accenderat. Fœdè divexari. Cic. 1. Tuscul. Fœdè interemptus, Livius 5. bell. Pun. Admissum fœdè, dictumque superbè, Luc. lib. 5. Fœdissimè causam agere, Cic. Attic. lib. 9.

Fœdĭtās, atis, f. t. Turpitudo. [שערורה *schaharuráh* נואה *tumedh.* αἰσχος. Gal. *Laideté ou laideur, vilenie, ordure.* Ital. *Bruttezza.* German. Häßligkeit/wüste. Hisp. *Suziedad, afeamiento.* Pol. *Szkaradosć.* Vngar. *Vndokság, otsmánsác.* Angl. *Filthinesse, dishonestie, ill fauouredeneesse.*] Liv. lib. 31: Divisa à corpore capita, patientiaq; viscera, & fœditatem aliam vulnerum viderunt. Cic. lib. 3. de Finib. Nisi eos per se fœditate sua turpitudo ipsa deterreat. Liv. 1. ab Vrbe: Avertêre omnes à tanta fœditate spectaculi oculos.

Fœlīx. Cum suis derivatis, vide suprà in dictione FELIX.

Fœmĕn. Vide FEMEN.

Fœmĭnă, næ, f. p. Latioris significationis est quàm mulier. Nam non solùm de hominũ genere, verumetiam de brutis & plantis dicit, descenditq; à fœtu. [נקבה *nekebáh.* γυνὴ, θήλεια. Gal. *Femelle, femme.* Ital. *Femina.* German. Ein Weibsbild/ein Frauw. Bel. Een Wyf. Hisp. *Hembra en todo genero de animales.* Po. *Niewiasta, bial'agl'owa, zona.* Vng. Azzony allat, nőstény. Angl. *The female.*] Plautus in Persa: -qui Atticam hodie civitatem Majorem feci, atque auxi civi fœmina. Plin. in Epist. Habebat illa pantomimos, fovebatque effusiũs, quàm principi fœminæ conveniret. Plin. lib. 9. cap. 50: Fœmina piscis coitus tempore matrem sequitur. Idē lib. 22. cap. 18, de chamæleonte herba: Ex nigris aliqui marem dixêre, cui flos purpureus esset: & fœminam, cui violaceus.

Fœmĭnāl, is, pudendum muliebre, interfemineum. χοίρος: Apuleius in Apologia: Sed enim fœminal nullo pacto reperiens munditer dicere, ad mea scripta confugit.

Fœmĭnĕŭs, a, um, & Fœmininŭs, a, um. [θηλυκὸς. Gal. *De femelle, ou de femme.* Ital. *Cosa da femina.* German. Weibisch. Hisp. *Cosa de hembra.* Polon. *Niewieszciuch bial'ogl'owsky.* Vng. *Azzonyallati.* Angl. *Of the female kinde.*] Virg. 11. Aeneid. Fœmineo prædæ & spoliorum ardebat amore. Vbi Servius: Fœmineo, impatienti, irrationabili. Ibidem: Fœmineum cœli clamorem ad sidera tollunt Plin. lib. 2. cap. 101: Fœmineum Lunæ, ac molle sidus. Quintil. lib. 1. cap. 4: Quæ aut fœminina positione mares, aut neutrali fœminas significant. ¶ Diminutiva Fœmella, & Fœminula. γυναῖον, γυναικάριον. A fœmina, etiam fit Effœmino, ἐθηλύνω: de quo suo loco.

Fœnārĭŭs, Vide FOENVM.

Fœnebrĭs, Fœneratĭtius, Fœnero, Vide FOENVS.

Fœnĭcŭlŭm, li, n. f. Herba est nota, à fœnore, ut quidam existimant, dicta quòd semen hoc terræ mandatum magno fœnore reddat fructum. [μάραθρον. Gall. *Fenouil.* Ital. *Finocchio.* Ger. Fenchel. Hisp. *Hinoio* Pol. *Kopr wl'osky.* Vn. Kömeny. An. *Fenell.*] Plin. lib. 20. cap. 23: Fœniculum nobilitavêre serpentes, gustatu senectam exuendo oculorumq; aciē succo ejus reficiendo. Vnde intellectū est hominũ quoq; caliginē præcipuè eo levari. Ejus juvamenta lege apud Dioscor. lib. 5. cap. 179

Fœnum, fœni, n. s. Herba in pabulum resecta ita dicta à fœnore, quòd sine cura fœnus præbeat: vel à fœtu, quòd herbæ eædem manentes quotannis novas pariant. [חציר *chatsír.* χόρτος. Gal. *Du foin, herbe seche & mangeaille pour les bestes.* Ital. *Fieno.* Ger. Heuw. Bel. Hoy. Hisp. *El heno.* Pol. *Sziano.* Vn. Széna. An. *Haye.*] Col. li. 2. cap. 19: Sic enim commodissimè fœnum defenditur à pluviis. Horatius 1. Serm. Satyr. 4: Fœnum habet in cornu, longè fuge. ¶ Fœnum esse, proverbiali figura dixit Cic. lib. 2. de Orat. in indoctos ac brutos homines, scilicet pecudibus sunt æquandi: nam fæno victitant boves. ¶ Fœnum habet in cornu. In homines maledicos ac feroces dicitur. Horat. in Serm. Inde translatum, ut Acroni placet, quòd antiquitùs bubus cornipetis fœnum pro signo in cornu appenderetur, quo sibi cavērent qui fortè occurrissent.

Fœnārĭŭs, ria, rium, ὁ τὰ χόρτα. Quod ad fœnũ pertinet: ut, Falces fœnariæ, quibus fœnũ secamus. [χορτοκόπικα δρεπάνια. Gal. *Faux a faucher le foin.* Ital. *Falcida fieno.* Ger. Gägensen. Hisp. *Las guadannas.* Pol.

nas Pol *Do ſiana przinależący.* Vngar. *Szénához valo.* Ang. *A ſtieth to mowe haye with.*]

Fœnĭcŭlārĭum, rii, n. ſ. (ut quidam interpretantur) Eſt ipſa fœni reſectio, vel tẽpus illud quo fœnũ ſecatur. [Vng *Kaſzálásnak ideie, (anagy) kaſzálás.* Ang. *The mowing, or mowing tyme of haye.*] Cic. lib. 12. ad Att. Scribe, quæſo, quid referat Celer egiſſe Cæſarem cũ candidatis: utrum ipſe in fœnicularium, an in campũ Martium cogiter. Quem locum ſic exponit interpres, In fœnicularium. id eſt, in aciem ad exercitum, quando fœnum ſuccidĭtur à militibus falculariam facientibus.

Fœnīlĕ, n. t. Locus eſt in quo aſſervatur fœnũ. [χορτών. Gall. *Fenil, feniere, où on garde le foin.* Ital *Fenile, doue ſe tiene il fieno.* Germ. Ein Scheuren/ein Stadel oder Heuwhauß. Hiſpan. *El almear, lugar donde ſe guarda el heno.* Pol. *Kolnia gdzie ſiano chowaia, ſtopa, ſtodoła.* Vng. *Széna tarto hely* Ang. *An haye houſe or loft, an hay mowe or ricke.*] Ovid. 6 Metam. Non ſecus exarſit conſpecta virgine Tereus, Quàm ſi quis canis ignem ſupponat ariſtis, Aut fiondẽ, poſitasq; cremet fœnilibus herbas. Virg. lib. 3. Georg. nec tota claudas fœnilia bruma. Col. lib. 1. cap. 6: Pars autẽ fructuaria dividĭtur in cellã olearĭam, torcularĭam, cellam vinarĭam, defrutarĭam, fœnilia, palearĭaque.

Fœnĭſĕx, fœniſecis, Qui fœnũ ſecat. [χορτοκόπος. Gall. *Faucheur de prez.* Ital. *Segatore da fieno, fenaiuolo.* Germ. Ein Mäder Hiſp. *El que ſiega ò corta el heno.* Pol. *Kośnik.* Vng. *Kaszás.* Ang. *A mower of haye.*] Plin. lib. 18. cap. 29: Igitur cornu propter oleum ad crus ligato fœniſex incedebat.

Fœnĭſĕcă, cæ, pen. cor. Idem. [Pol. *Kośarz* Vng. *Kaszás.* Ang. *A mower of haye.*] Perſius Satyr. 6: Fœniſecæ craſſo vitiarunt unguine pultes. Varr. de Re ruſt lib. 1. cap. 49: Ita necubi ferramẽtum fœniſecæ poſſit offendere. Idem paulò pòſt: Sicĭlienda prata id eſt, falcibus conſectanda, quæ fœniſecæ præterirent.

Fœnĭſĕcĭum, ſecii, ipſa fœni ſectio, & veluti meſſis fœni. [χορτομία. Gall. *Fauchement de prez, ou la ſaiſon de les faucher.* Ital. *Raccolta del fieno* Ger. Der hewend oder mäyend. Hiſp. *Segazon del heno con guadana.* Polon. *Siecżba ſiana.* Vng *Kaszálás.* Ang. *The haye harueſt, or haye time.*] Varr. de Re ruſt. Nec primo anno rigari, nec paſci ante ſecunda fœniſecia, ne herbę vellantur, obtrituq; hebetentur. Col. lib. 2. cap. 18: Altero tamen anno minora pecora pòſt fœniſecia permittemus admitti.

Fœnĭſĭcĭă, æ, f. p. Fœniſecium. [Pol. *Sieżenie ſian.* Vng. *Kaszálás.* Ang *The haye harueſt.*] Var. de Re ruſt. lib. 1. cap. 49: Primũ de pratis ſummiſſis herba quũ creſcere deſiit, & æſtib areſcit, ſubſecari falcibus debet, & quoad perareſcat, furcillis verſari: quũ peraruit, de ea manipulos fieri ac vehi ad villam. Tum de pratis ſtipulam raſtellis cradi, atq; addere fœniſiciæ cumulũ.

Fœnũmgræcum. [τῆλις. Gall. *Vne herbe nommee Senegré.* Ital. *Fieno græco.* Germ. Griechiſch heüw oder bockshorn. Hiſp. *Las alholuas.* Pol *Boża trawka.*] Genus herbæ eſt, (ut inquit Plin. lib. 24. cap. ult.) quam alii telin vocant, alii carphos: aliqui buceras, alii ægoceras, quoniam ſiliquas habet corniculis ſimiles: unde & ſiliquam vocat Colum. lib. 11. cap. 2.

Fœnŭs, ŏris, n. t. (ut oſtendit Gell. ex libr 3 Varr de ling. Lat.) idem eſt quod uſura, ita dictũ à fœtu. [בשך *neſchech* תרבית *tarbith.* τόκος. Gal. *Vſure.* Ita. *Vſura.* Ger. Wucher. Belg. Woeker. Hiſp. *El logro o renueuo, ò vſura.* Pol. *Lichwa.* Vng. *Vſora (anagy) oſora.* Ang *Gaine by money lent, vſurie.*] Nihil enim aliud eſt fœnus, quàm fœtus: hoc eſt, partus pecunĭæ. Quidã tamen a fundo, quod cũ o, non cum u, apud antiquos ſcribebatur, quòd proventus propriè eſſet ex naturali terræ fructu: poſtea verò ad uſuram eſt tranſlatũ, quaſi pecunia per ſe fructũ producat, ſicut terra. Plaut. in Aſin. Nam ſi mutuo non potero, certũ eſt ſumã fœnore. Cic. pro Cælio: Parcat juventus pudicitĭæ tuæ: ne ſpoliet alienam, ne effundat patrimonium, ne fœnore trucidetur, ne incurrat in alterius domum atque famam. Propert. lib. 1. Eleg. 7: Sæpe venit magno fœnore tardus amor. Ovid. 1. Faſt. Hordeaq; ingenti fœnore reddat ager.

Fœnūſcŭlum, li, diminutivum. [τόκισμα, τοκίδιον. Gal. *Petite vſure.* Ital. *Piccola vſura.* German. Ein kleiner Wucher. Hiſpan. *Pequenno logro ò renueuo ò vſura.* Polon. *Lichwiczka.* Vng. *Vſoracska (anagy) Oſoracska.* Ang. *Small vſurie or gaine.*] Plautus Pſeud. ad danĭtam devenires, adderes fœnuſculum.

Fœnĕro, as, pen. corr. & Fœneror, aris, deponens, Fœnori do, in fœnore colloco, Vulgò ad uſuram do: [בשה *naſchâh* לוה *laוה.* δανείζω. Gall. *Bailler à vſure.* Ital. *Dare & preſtare ad vſura.* Ger. Wucheren/auff Wucher außthẽn. Hiſpan *Dar à logro ò vſura ò renueo.* Polon. *Lichwie, daiena lichwe.* Vngar. *Vſoraſkodom, vſorára adom.* Ang. *To lende out to vſurie.*] & modò dativo junguntur, modò accuſativo. Plin. lib. 2. cap. 6: Fœnerat Sol lumẽ ſuum cæteris ſideribus: id eſt, mutuat. Cicer. de Amic. Vt enim beneficĭ liberales ſimus, non ut exigamus gratiam: neque enim beneficium fœneramur, ſed natura propenſi ad liberalitatem ſumus: id eſt, fœnori damus. Martialis: Hæc ſapit, hæc omnes fœnerat una dros. ¶ Fœneror, cum ablativo, ſignificat fœnori accipio. [δανείζομαι. Gall. *Prendre à vſure.* Ital. *Pigliar ad vſura* German. Auff Wucher nemmen. Hiſp. *Tomar à logro ò vſura.* Pol. *Lichwa ſie param.* Vng. *Vſorát beveſzök* Ang. *To borowe or tak money lent to vſury.*] lib. Dig 31: Si autem aliquis eorum voluerit vendere partem ſuam, vel fœnerari ſuper eam, poteſtatem habeat vendere cohæredi ſuo, & fœnerari ab eo. ¶ Beneficium fœneratum dicĭtur quod cum fœnore redditur. Terent. in Phorm. Fœneratũ iſtuc beneficium tibi pulchrè dices. Et paulò pòſt hoc ipſum exponens: Idem hoc tibi quod benè promeritus fueris, cõduplicaverit. Vbi Donatus: Fœneratum: hoc eſt, cum fœnore redditum, & multiplicatum. ¶ Interdum fœnerare eſt cum fœnore reddere, vel refundere. Terent. Adelph. Metuiſti, ſi nunc de jure tuo conceſſiſſes paululũm, atq; Adoleſcenti eſſes morigeratus, hominum homo ſtultiſſimè, Ne non tibi iſtuc fœneraret?

Fœnĕrātŏr, toris, m. t. Qui fœnus exercet. [נשה *noſchéh.* δανειστής. Gall. *Vſurier.* Ital *Vſuraio* Ger. Ein Wucherer Belg Een woecheraer. Hiſ. *Logrero, ò vſurero.* Pol. *Lichwarz* Vn *Vſorás, vſoráskodo.* Ang. *An vſurer, or lender for gaine.*] Cic. 1. Offic. Primũ improbant hi quęſtus qui in odia hominũ incurrũt, ut portitorĭi, ut fœneratorum. Idem Seſtio Famil. libr. 5: Nec putant ei nummos deeſſe poſſe, qui fœneratores ex obſidione exemerit.

Fœnĕrātĭo, onis, f. t. verb. Fœnoris exercitatio, pecuniæ nundĭnatio. [δανεισμός. Gall. *Vſure.* Ital. *Vſura.* Germ. Das Wucheren/ Wucher Belg. Woecheringe. Hiſpan. *Logro, ò obra de dar ò tomar à vſura.* Pol *Lichwárſtwo.* Vng. *Vſoráskodás.* Ang. *Vſurie, the practiſe or feate of vſurie.*] Colum. in Præfat. An fœneratio probabilior ſit, etiam iis inviſa quibus ſuccurrere videtur. Cicer. pro Flac. Hæc pecunia ab honoribus tranſlata in quæſtum & fœnerationem, recuperata eſt multis pòſt annis.

Fœnĕrātŭs, tus, fœneratio: id eſt, mutuatio ad uſuram. [δάνεισις, δανεισμός. Vngar. *Vſoralkodás.*]

Fœneratò, adverbium, cum fœnore. [Gall. *Auec vſure, au double.* Ital. *Con vſura.* Ger. Mit Wucher. Hiſp. *Con logro.* Pol *Zlichwam.* Vngar. *Vſoráual.* Ang. *With vſurie and gaine.*] Fœneratò reddere, σὺν ἐπικοκρηΐᾳ ἀποδόσθαι. Plaut. in Menæch. Næ illam męcaſtor fœneratò abſtuliſti: hoc eſt, gravi uſura, velut à fœneratore, quam multo cum fœnore reſtituas.

Fœnĕrātĭtĭŭs, ia, um, Quod datum eſt fœnori, vel quod ad fœnus pertinet: [δανειστικός. Gall. *Donné ou prins à vſure.* Ital. *Dato ò tolto ad vſura.* German. Auff Wucher gegeben oder genoñen/ das zu dem Wucher gehört. Hiſpan. *Pertineſiente à logro, ò vſura, tomado ò preſtado à vſura.* Pol. *Lichwiarsky nalichwe dany.* Vng. *Vſorához valo.* Ang. *That is giuen or taken to vſurie.*] ut, Fœneratitia pecunia, quæ ex uſuris collecta eſt.

Fœnĕrātĭvă, orum, Tempus quo fœnus ceſſabat, & finiebatur, reddebaturq; pecunia [Vng. *Az vſora meg adáſnaki deie*] Liv. 35: Ita libero verò fœnore obruebantur debitores: cujus coërcendi quũ ratio quęreretur, diem finiri placuit: fœneralia quæ proxima fuiſſent, ut qui poſt eam diem ſocii civibus Romanis credidiſſent pecunias, profiteretur, & ex ea die pecuniæ creditæ, quibus debitor vellet legibus, creditori jus redderetur.

Fœnĕbrĭs, bre, penultima indifferenti, om. t. quod ad fœnus pertinet: [δανειστικόν. Gall. *D' vſures, des appartenances d' vſures.* Ital *Pertinente ad vſura.* German. Dem Wucher zugehörig Hiſp. *Coſa perteneſciente à logro.* Polon *Do lichwy przynależący* Vngar. *Vſorához valo.* Ang *That belongeth to vſurie*] ut Lex fœnebris, quã fœneratorum avaritia coërcetur. Liv. 35 bell Macedon. Inſtabat enim cura alia quod civibus fœnore laborabat, & quũ multis fœnebribus legibus cõſtricta avaritia eſſet, via fraudis inita erat ut in ſocios, qui non tenerentur his legibus, nomina tranſcriberẽt. ¶ Fœnebres res Liv. 7. ab Vib. Inclinatis ſemel in concordiam animis, novi Conſules fœnebrem quoque rem, quæ diſtinere unanimes videbatur, levare aggreſſi ſolutionẽ alieni ærĭs in publicam curam verterunt. Malum fœnebre Tacit. lib 5 Sane vetus Vibi fœnebre malum.

Fœtĕo, es, n. ſ. Malè oleo. [באש *baſh* באיש *neelách.* δυσωδίω, βδωμιόομαι Gal. *Puir, ſentir mauuais.* Ital *Putire, puzzare.* Ger. Stincken Hiſp. *Heder.* Pol *Smierdzę.* Vng *Bwdós vagyok* Ang. *To ſtinck to get an ill ſauour.*] Plaut. in Aſin. Dic amabò, an fœteat anima uxori tuę? Mart lib. 5: Fœtet re multo Myrtale ſolet vino.

Fœtĭdŭs, a, um, Malè olens. [באיש *nibeaſh* באש *neelách.* δυσώδης. Gall. *Puant.* Ital *Fetido, puzzolente* German. Stinckend. Hiſp. *Coſa hedienda.* Pol. *Smierdzący.* Vng. *Bwdós.* Ang. *That ſtincketh, or ſauoureth ill.*] Plautus in Merc. tanto minus: Quum ſis jam ætatis plenus, anima fœtida, Senex hircoſus. Idem in Capt. Tum piſcatores, qui præbent populo piſces fœtidos. Cic. in Piſonem: Et cum iſto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhalaſſes.

Fœtŭlēntŭs, idem quod fœtidus. [δυσώδης. Vng *Bwdós ſzagos.*] Apul. in Apolog. Quid in crimen haud contemnendum philoſopho nihil in ſe fordidum ſinere, nihil uſpiam corporis apertum, immundum pati ac fœtulentum.

Fœtŏr, oris, m. t. Malus odor. [אש *mak* באש *hiſh* δυσωδία. Gall. *Puanteur.* Ital. *Fetore, puzza, lezzo.* Germ. Geſtanck. Hiſp.

Hedor ò mal odor. Pol. *Smrod.* Vng. *Bwdðſſeg.* Ang. *Stinck an euill fauour.*] Col. lib. 12. cap. 18: Cella quoque vinaria omni ſtercore liberanda, & bonis odoribus ſuffienda, ne quem redoleat fœtorem, acorémve.

Fœtĭdĭtās, ſ. f. verbal. Fœtor. [בְּאֵשׁ *boéſch.* ἀγωδία. Gall. *Puanteur ou puantiſe.* Ital. *Fetore, puzza, lezzo.* Ger. Geſtanck. Hiſp. *Hedor ò mal odor.* Pol. *Smrodliwosc.* Vng. *Rutſág bwdðſség.* Ang. *A ſtinck.*] Senec. Epiſt. 111: At mehercule iſta ſolicitè ſcrutata, varieque condita, quum ventrem ſubierint, una atq; eadem fœtiditas occupavit.

Fœtŭs, tus, m. q. à fovendo, quoniam & dum in utero eſt, & poſtquam eductus fœtus eſt, à matre fovetur: vel ἀπὸ τῦ φοιτᾶν: quo verbo veteres rem veneream ſignificarunt pudenter. [עֻבָּר *gholém* תְּאֵנָה *tſeetſa* עֻבָּר *hul.* γόνη. Gall. *Le fruict ou portee des beſtes ou plantes.* Ital. *Il parto, il frutto che le beſtie partoriſcono.* Ger. Die frucht eines jeden Thiero oder eines anderen dings. Hiſp. *El frutto ò lo que la hembra pare.* Pol. *Vrodzay, owoc badź zwierzecy albo inſzich rzeczy.* Vng. *Magszat, az mi maſtol vagy letik mag.* Angl. *The young or fruite of euerie creature that liueth.*] Eſt autem fœtus generale nomen ad omnia penè quæ naſcuntur. Sunt enim fœtus omnium quadrupedum, ſive feræ ſint, ſive cicures: præterea etiam avium & piſcium, atq; adeò ipſorum etiam hominum. Plin. Legimus mulierem Aegyptiam binos fœtus quater enixam. Idem lib. 8. cap. 18: Totus tigridis fœtus, qui ſemper numeroſus eſt, ab inſidiatore rapitur equo. Cic. 3. de Finib. Atq; etiam in beſtiis vis naturę inſpici poteſt, quarũ in fœtu & educatione laborem quũ cernimus, naturæ ipſius vocẽ videmur audire. ¶ Neque animalium tantùm fœtus dicuntur, verùm etiam inanimatorum. Nam & arborum fœtus paſſim legimus: & fœnũm, terræ fœtum vocamus. Cicer. 2. de Orat. Edit fœtus meliores & grandiores ager, non ſemel aratus, ſed novatus & iteratus. Virg. 1. Georg. Hic ſegetes, illic veniunt fœliciùs uvæ, Arborei fœtus alibi. Id eſt, fructus, ut poma. Idem 2. Georgic. Nec minùs interea fœtu nemus omne graveſcit. Vbi Servius: Fœtu: id eſt, utilitate: nam omnis utilitas fœtus eſt. ¶ Fœtus animi, per tranſlationem. Cicero 5. Tuſcul. Ex quo triplex ille animi fœtus exiſtet: unus in cognitione rerum poſitus, & in explicatione naturæ: alter in deſcriptione expetendarum, fugiendarúmve rerum: tertius in judicando, quid cuique rei ſit conſequens, quid repugnans.

Fœtŭs, ta, tum, Propriè de minore pecõte dicitur: [הָרֶה *horéh* עֻבָּר *hal.* ἔγκυος. Gall. *Qui a le ventre plein de petis, gros.* Ital. *Pieno, grauido, pregno.* German. Voll junger / tragend. Hiſpan. *Coſa hembra prennado.* Pol. *Pł'od.* Vng. *Terhes, haſas tölgyelő.* Angl. *That hath the wombe full of young ones.*] ut, Ovis fœta: id eſt, gravida, & in utero ferens. Virg. 1. Aegl. Non inſueta graves tentabunt pabula fœtas. Col. lib. 8: Huic pecudi nocet æſtus, & præcipuè fœtæ, quæ gelicidio hyemis conceptum fecit. Dicitur & partu liberata: hoc eſt, quæ peperit. Virg. 9. Aen. Fecerat & viridi fœtam Mavortis in antro. Enixam autem fuiſſe, lac quod pueris præbebatur, oſtendit. ¶ Transfértur & ad alia: ut, Loca fœta furentibus Auſtris, apud Virgil. 1. Aeneid. id eſt, plena. ¶ Hujus compoſita ſunt, Confœtus. Feſtus: Confœtus, ſus dicebatur, quæ cum omni fœtu adhibebatur ad ſacrificium. Deſœtus, & Effœtus, de quibus alibi.

Fœtæ, abſoluto vocabulo dicuntur puerperæ, & quæ jam partu abſolutæ ſunt.

Fœtŭōsŭs, ſa, ſum, Quod eſt plenum fœtu. [ἔγκυος. Pol. *Płodni.* Vng. *Haſas, fias.*] Hieronymus contra Iovin. Lippientem jam deformem, atq; fœtuoſum ſynagogæ typum prætuliſſe. Retinet hoc nomẽ u, quoniã fœtus eſt quartæ declinationis. ¶ Sic ſumptuoſus, fructuoſus, luctuoſus, actuoſus, quæſtuoſus: quæ autẽ veniunt ab aliis declinationibus, nõ habent u ante o: ut Fabuloſus, Doloſus, Vitioſus, Porteñtoſus, & hujuſmodi.

Fœtūrā, ræ, f. p. Pecoris proventus, à fœtando dictus. [מַאֲמָא *tſeetſa.* τόκος. Gall. *La portee ou porture des beſtes ou plantes.* Ital. *Il tempo dal partorire.* Ger. Die gebärung / die zeit des gebärens. Belg. Die baringe / draginge. Hiſp. *Parizion, ò tiempo de parir.* Pol. *Bidlat-kocenie, albo czielenie, rodzenie.* Vng. *Szaparodas.* Ang. *Hatching or bring forth of younge.*] Virg. Aeglog. 7: Si fœtura gregem ſupplexerit, aureus eſto. Varro lib. 2. de Re ruſt. cap. 1, accipit pro ipſa fœtatione, ſive pro illo toto tempore ab admiſſione uſque ad partum. Secunda (*inquit*) pars eſt de fœtura. Nunc appello fœturam à conceptu ad partum. Hi enim prægnationis primi & extremi fines. ¶ Transfertur etiam ad inanimata: ut, Fœtura pratorum. Plin. in Præfat. totius op. Opus natum apud me proxima fœtura licentiore epiſtola narrare conſtitui.

Fœtĭfĭco, as, n. p. Fœtum facio, pario. [הוֹלִיד *holidh.* γονοποιέω. Gall. *Faire ſes petis, faonner.* Ital. *Partorie, far figliuoli.* German. Gebären / junge machen. Hiſp. *Emprennar ò parir.* Polon. *Vrodzay czynie, zadzal'iwam.* Vngar. *Szvölök, ſzaparitok.* Angl. *To bring forth litle ones.*] Plin. libro 10. cap. 8: Accipitres totius Maſſiliæ humi fœtificant. Idem libro 9. capite 38: Qui quum fœtificavére, fluxos habent ſuccos. Ibidem cap. 15: Intrant è magno mari in Pontum verno tempore gregatim, nec alibi fœtificãt

Fœtĭfĭcŭs, a, um. [יוֹלִיד *molidh.* γόνιμος. Gall. *Generatif.* Ital. *Generatiuo.* German. Gebärig oder fruchtbar. Hiſpan. *Coſa que empreuna.* Pol. *Vrodzainy.* Vng. *Teniſztő, ſzaparito.* Ang. *That maketh fruitfull.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Nuper cõpertum in oſtreaiis humorem iis fœtificum lactis modo effluere.

Fœtĭfĕr, pen. cor. Adject. [יוֹלִיד *molidh.* ὁ ἢ κυοφόρος κυοφορῶν, γόνιμος. Gall. *Qui porte fruict, qui donne fecondité.* Ital. *Che fa generare.* Ger. Das da machet frucht zu bringen. Hiſpan. *Coſa que haze engendrar.* Polon. *Vrodzai cżyniacy.* Vng. *Szaparito.* Ang. *Fruitfull.*] Plin. lib. 7. cap. 31: Vbi fœtifer potu Nilus.

Fœto, tas, Fœtum emitto. [הוֹלִיד *holidh.* πάπτω. Gall. *Faire ſes petis.* Ital. *Partorire.* German. Gebären. Hiſpan. *Parir.* Polon. *Rodzę.* Vngar. *Szvölök, tenizsök.* Ang. *To bring out litle ones.*] Col. lib. 8: Circa paludes, in quibus plerunq; fœtant. Ibidem cap. 8: Minùs enim ſuas impares diligunt, & ideo nec multùm ineunt, nec ſæpiùs fœtant.

Fŏlĭum, lii, n. ſ. [עָלֶה *haléh.* Gall. *Fueille.* Ital. *Foglia.* German. & Belg. Ein blat. Hiſp. *Hoja.* Polon. *Liſt.* Vngar. *Levél.* Ang. *A leaf of a tree.*] autore Feſto, à Græca dictione φύλλον: ſed ideo per ſimplex l ſcribitur: quia antiqui non geminabant conſonantes. Eſt autem folium, teſte Valla, & arborum, & herbarum, & florum: quum frondes arborum tantùm dicantur. Cicero 3. de Orat. Quid in arboribus, in quibus non truncus, nõ rami, non folia ſunt deniq;, niſi ad ſuam retinendam, conſervandamq; naturam? Plin. lib. 21. cap. 17: Iaſione unum folium habet, ſed ita implicatum, ut plura videantur. Virgil. 2. Georg. -folia haud ullis labentia ventis. ¶ Folia etiam appellantur chartæ librorum quas revolvimus: à palmarum foliis in quibus olim ſcribi ſolebat, quæ Græca voce φίλυρα appellantur: quarũ extremitas margo dicitur: & pagina, utraq; pars folii: nam folium duas paginas habet. σελίς. ¶ Hinc componuntur Trifolium, τριφύλλον. Quinquefolium. πεντεφύλλον. Latifolium, quod habet lata folia, πλατύφυλλον. Millefolium, μυριόφυλλον, herba, & hujuſmodi multa.

Fŏlĭācĕŭs, a, um, Quod ex foliis factum eſt, vel foliis ſimile eſt. [φύλλινος. Gall. *Semblable à fueilles.* Ital. *Simile à foglie.* German. Auß bletter gemacht / oder / dē bletteren gleich. Hiſp. *Coſa de materia de hojas, ò ſemejante à las hojas.* Polon. *Liściaſty.* Vng. *Levelből valo.* Angl. *Reſembling leafes.*] Plin. lib. 19. cap. 7: Paucis ſunt ſemina foliacea & lata ut atriplici ſunt ſemina.

Fŏlĭōsŭs, a, um, Foliis plenus. [φυλλώδης. Gall. *Plein de fueilles, fueillu.* Ital. *Pieno de foglie, fogliolo.* German. Voll bletter Hiſp. *Lleno de hojas.* Pol. *Liſcia pel'ny.* Vng. *Levelés.* Ang. *Full of leafes.*] Plin. libr. 24. cap. 15: Chamæciſſos ſpicata eſt tritici modo, ramulis quinis ferè, folioſa.

Fŏlĭātum, n. ſ. Vnguenti genus, quod & nardinum vocat Plinius, à nardi folio, quo cõfectum eſt: [μαλαβάθρινον. Pol. *Maſcz ſpikanardu.*] Mar. lib. 11: At mea me libram foliati poſcat amica. Hoc Plin. ſcribit conſtare omphacio, balanino, junco, nardo, amomo, myrrha, balſamo. Plaut. in Curc. Graca voce vocat *petalion:* πιτάλον enim Græci vocant folium.

Follĭco, Follicas, Vide FOLLIS.

Fōllĭs, lis, m. t. Inſtrumentum quo attrahitur ventus, atq; emittitur ad ignem excitandum. [נְפֻחַ *mappuach.* φύσα. Gall. *Soufflet, ſac ou ſachet de cuir, bourſe, bale à iouer, groſſe pelotte enflee de vent.* Ital. *Mantice, folle, ſoffietto, borſa, ſacco ò altro ſimil coſa fatta di cuoro.* German. Blåßbalck. Hiſpan. *La bolſa ò correa para llenar dinéro, ò bola di viento para jugar.* Polon. *Miechy.* Vngar. *Fuuo.* Ang. *A bellowes.*] Virg. 8. Aeneid. -alii ventoſis follibus auras Accipiunt, redduntque. His utuntur ferrariæ, argentariæque officinæ. Vtuntur & coqui, ſed parvulis ne opus ſit ignem inſufflare buccis: quod qui faciunt, ſuffitores vocantur. Primus Anacarſis philoſophus folles ignis exſuſcitatores invenit, ut refert Strabo lib. 7. ¶ Eſt item follis, pilæ genus omnium maximum, conſtans ex aluta vento inflata: quod etiam hodie Italis plurimo eſt in uſu: puerorũ præcipuè & ſenum luſibus conveniens, utpote quo minùs fatigẽtur ludẽtes quàm harpaſto. Nam & lentius fertur follis, magisq; reſilit, tardiusq; deſcendit, veluti ex induſtria percuſſorem expectans. Mart. lib. 14: Ite procul juvenes, mollis mihi convenit ætas: Folle decet pueros ludere, folle ſenes. Quoniam verò hoc pilæ genus pugno excutitur, pugillatorius follis quãdoq; vocatur. Plaut. in Rudẽte: -extemplò hercle ego te follẽ pugillatorium faciã. ¶ Quãdoque accipitur pro marſupio, receptaculoque numorum, ex pelle aut corio confecto. Iuvenal. -& tenſo folle reverti. Nam ſicut folles pilæ vento intumeſcunt, ita crumenæ pecunia turgent: à qua ſimilitudine inditum nomen. Vegetius autor eſt, ex diſciplinæ militaris conſuetudine decem folles: hoc eſt, decem ſaccos, per ſingulas cohortes ſolere diſponi, in quibus militum pecunia condebatur.

Fōllĭcŭlŭs, li, m. ſ. parvus follis, & quodcunque turgidum eſt & laxum in morem follis. [βυλάκιον. Gall. *Sachet, bourſette, cuiror, petite peau ou bource, ou eſtuy qui couure le grain des froumens ou autres fruicts.*

fruictꝰ. Ital. *Sachetto, borſetta, picciola guſcia che cuopre il grano del frumento & altri grani.* German. Ein jedes auffgebla ſen ding/ alß die hulſen ſeind an dem getreyde: *Item,* die baſſen mit weichen man ſpylet/ ꝛc. Hiſpan. *El fardel ò talega ò mochilla, del hollejo de panes y legumbre.* Pol. *Miefiki, nadeta rzecz.* Vng. *Funotska domboru.* Ang. *A ſatchell or purſe, the ſmall huske that coſereth the corne of wheate and other graynes.*] Vnde frequentiſſimè accipitur pro theca, ſeu ſiliqua leguminum frũmenti, vel lini, vel cujuſlibet alterius rei quæ granum cõtinet involutum: ἔλυτρον. Colum. lib. 2. cap. 8: Quoniam folliculum quo continetur, firmum & durabilem adverſus longioris temporis humorem habet. ¶ Accipitur item folliculus pro majori pilæ genere: quod ex aluta conficiebatur, ſoloque implebatur vento: quod & follem frequentiùs invenimus appellari. Sueton. in Auguſt. Poſt bella civilia ad pilam primò, folliculumque tranſiit. ¶ Quandoque pro pelle ſeu ſacculo: ut lib. 1. Rhet. ad Heren. Malleolus judicatus eſt matrem necaſſe: eo damnato, ſtatim folliculo lupino os obvolutum eſt, ſoleæ ligneæ pedibus indutæ. Liv. 9. ab Vrbe: Eques in caſtra folliculis frumentum veheret. ¶ Non invenuſtè aliquãdo transfertur ad corpus humanum, ſive quòd ad follis ſimilitudinem ſemper attrahat, & emittat ſpiritum: ſive quòd ad ſacci coriacei ſimilitudinem pelle ſit circundatum. Veteres enim ſaccos ex corio factos folles appellabant. Lucil. libr. 26. ut citat Nonius: Et quo folliculo nunc ſum indutus, nõ queo.

Fŏllĭco, as, pen. corr. [נתר *naphách.* Gall. *Souffler.* Ital. *Soffiare col naſo.* German. Durch die naſen ſchnauffen. Hiſp. *Soplar.* Pol. *Gegne.* Vng. *Azorrommal ſunok.* Ang. *To ſnuffe, to fetche the breath lowde at the noſe.*] Follium more reciproco ſpiritu nares agito. Apuleius lib. 9 Metam. Nares follicantes languidas. ¶ Eſt item follium laxitatem & cavitatem imitari. Vnde Hieronymus caligas monachorum follicantes dixit, quales hypocritæ geſtare ait, ut humani cultus contemptores videantur.

Fŏllĭcŭlārĕ, Pars remi quæ folliculo tecta eſt. A quo vita follicularis dicta eſt. Autor Feſtus.

Fomes, Fomentum. Vide FOVEO.

Fomentatio, is, ſ. t. propriè eſt, quæ fit ex decoctione herbarum, vel in aqua vel in vino: tametſi nonnulli id vocant embrocationem: embrocatio autẽ vocatur, cùm ex alto, in membrum infinitum demittimus ejus decoctionis ſtillicidium.

Fŏns, fontis, à fundendo, quòd fundat aquam, tantùm maſc. gen. [עין *haiin* מעין *mahjáin.* πηγή, πηγή. Gall. *Vne fontaine.* Ital. *Fonte, fontana.* German. Ein Brunn. Belg. Een fonteyne. Hiſp. *Fuente.* Pol. *Rozdło, ſtudnia.* Vng. *Forras, Kut fw.* Ang. *A ſpring, a fontaine.*] quanquam non deſunt qui olim etiam fœminino fuiſſe velint: cujus tamen rei nullum proferunt teſtimonium. Plin. libr. 12. capit. 1: Nunc eſt arbor clara in Lycia ſocia gelidi fontis amœnitate. Hirtius 8. bell. Gall. Sub ipſius enim oppidi murum magnus fons prorumpebat. ¶ Fons per tranſlationẽ accipitur pro origine & cauſa. Cic. 3. Tuſc. al. Non rem ipſam cauſam atque fontem eſſe mœroris. Idem ad Brutum: Nec in Senatu ſceleratiſſimorum conſiliorum fontes aperire dubitavi. ¶ Fontem pro aqua fontana poſuit Virgil. 12. Aeneid. pro parte totum uſurpans: -alii fontemque ignemque ferebant. ¶ Fontes ipſi ſitiunt, proverbium in eos qui petunt ab aliis quod ipſis affatim abundet domi, Cicer. ad Quint. Frat. ¶ Ipſe ſibi mali fontem reperit, αὐτὸς ἑαυτῷ τὴν πηγὴν. In eos dici ſolitum, qui ſibiipſis miniſtraverint exitii cauſam. ¶ Omiſſis fontibus conſectari rivulos, non ſine proverbii ſpecie dixit. Cic. 2. de Oratore, pro minùs ad rem pertinentia dicere, omiſſo eò quod eſt negotii caput.

Fŏntĭcŭlŭs, li, diminutivum, Parvus fons: à quo fonticellus. [πηγίδιον. Gall. *Petite fontaine.* Ital. *Fonticello.* German. Ein Brünnlein. Hiſp. *La fuente pequenna.* Polon. *Studzienka.* Vngar. *Forráſotska kut feietská.* Ang. *A litle ſpringe.*] Plin. Vbicunq; moveris humum, fonticuli ſcatent. Idem lib. 31. cap. 50: Lacus eſt nitroſus, exiliente è medio dulci fonticulo.

Fōntānŭs, a, um, Quod ex fonte eſt. [πηγαῖος. Gall. *De fontaine.* Ital. *Fontano, di fonte.* Germ. Das von Brunnen iſt. Hiſp. *Coſa de fuente.* Pol. *Studzienny.* Vngar. *Forrásbeli kutfwből valo.* Ang. *Of a fontaine.*] Plin. Fontanæ aquæ cyathos duos. Sic Colum. lib. 12. cap. 9: Sed extrinſecùs vaſa pertergere, & aqua fontana quàm recentiſſima refrigerare.

Fōntālĭs, le, Fontanus, quod ſcilicet ex fonte eſt. [πηγαῖος. Vng. *Forrásbeli, kutfwből valo.* An. *Of a ſpring or fontaine.*] Plaut. in Sticho: Vide, utram tibi lubet etiam nunc capere, Cape provinciam. Quid iſtuc eſt provinciæ. T. Vtrum fontali, An libero imperium te inhibere mavis? Vbi interpres: Id eſt, num velis imperium habere, an præeſſe aquæ an vino præbendo? Fontalem aquam dixit è fonte ſcaturientem.

Fōntānālĭă, Varroni, Fontinalia Feſto. Feriæ erant fontibus dicatæ, quibus & coronæ in fontes conjici, & putei coronari ſolebant.

Fora, vaſa, quibus antiqui utebantur in torcularibus. Colum. lib. 12. cap. 18: Tum lacus vinarii, & torcularii, fora, omnisque vaſa, ſi vicinum eſt mare, aqua marina: ſin minùs dulci eluenda ſunt, & commundanda, & diligenter aſſiccanda, ne humorem habeant.

Fŏrāgo, penult. prod. Filum eſt. [Ang. *A ſlippe or yarne.*] autore feſto, quo textrices opus diurnum diſtinguunt: à forando dictum.

Foramĕn, Vide FORO, as.

Fŏrās, Extrà. [חוץ *chuts* חוצה *chutſá.* ἔξω, & Foris ἔξωθεν. Gall. *Hors, dehors.* Ital. *Fuore, fuors.* Ger. Hinauß/ außhin. Belg. Buyten waert. Hiſpan. *A fuera, de fuera.* Pol. Wen, precz. Vng. *Kivul.* Ang. *Forth abrode, out of the dores.*] Adverbia loci ſunt à foris: hoc eſt, ſpectaculis derivata, ut Servio videt: ſive (quod verisimilius eſt) à foro: quòd domo exeuntes ferè ad interiorẽ partẽ urbis in quâ forũ eſt, ſoleamus accedere: in qua etiã ſententia eſt Feſtus. Differũt aũt inter ſe hæc duo adverbia, ut foras motum importet ad locũ. Plaut. in Ciſt. Foras tacitus exeo cũ ornatu quo vides. Idem in Amph. Sed quid tu foras egreſſa es? Foris, motũ in loco & de loco ſignificat. Terent. in Evn. Quæ dum foris ſunt, nihil videtur mundius, Nec magis compoſitũ quicquã. Plaut in Aſin. Ille opere foris faciundo laſſus, domũ noctu advenit. Plin. lib. 9. cap. 33: Margine in Mucronẽ emiſſo, foris effuſo, intùs replicato. Cic. in Partit. Illa verò indigna, & nec eo dicuntur ſine arte, quòd ita ſunt, ſed quòd ea non parit Oratoris ars, ſed foris ad ſe delata, tamen arte tractat.

Fŏrĭs, quandoq; pro paſſim uſurpatur. Cic. ad Quint. Frat. Foris valde plauditur: id eſt, non ſolum in ſenatu: ſed apud cæteros etiam, & in epiſtola longa ad Lentul. Quũ ea contentio mihi magnum etiam foris fructum tuliſſet. In vulgus, idem alibi dixit, eadem ſententia. Ex Aldi commentario ad Quint. Frat.

Fŏrĭnsĕcŭs, pen. corr. Foris, ab exteriori parte. cui opponitur Intrinſecus. [לחיצון חיצון *michúts lachitſón.* ἔξωθεν, ἐξωτικὸν. Gall. *Par dehors.* Ital. *Eſtrinſeco, ciò che è di fuora.* German. Auſſerhalb/ von auſſen. Belg. Van buyten. Hiſpan. *De parte de fuera.* Polon. Zwierzchu. Vngar. *Kivul valo.* Ang. *Without.*] Plin. lib. 13. cap. 82: Lignum omne cortice ſuo loco habent: hoc eſt, forinſecus. Colum. lib. 8. cap. 3: Sed ab cohorte forinſecus prædictis feneſtellis ſcandulæ ſimiliter jungantur.

Foracia, à foro, mulier villatica, quæ fructus villæ venales: ut pullaſtros, pipiones, poma, nuces, & hujuſmodi in forum defert.

Fŏrātŭs, nomen, vide FORO, as,

Forbĕă, Genus cibi à veteribus dicebatur, quo calido veſci ſolebant. Græci φοιβεῖα vocant. Feſtus.

Fŏrcĭpēs, penult. corrept. quaſi forvicapes dictæ ſunt, quòd iis fórva: id eſt, calida capiantur. [מלקחיים *melkachaym.* πυρόγρα. Gall. *Tenailles, pincettes.* Ital. *Tanaglie, molle da fuoco.* Ger. Zang. Belg. Een tange. Hiſpan. *Las tenazas o inſtrumento para aſir.* Pol. Kleſzcze. Vng *Fogo.* Ang. *A payre of tonges or pincers.*] Virgil. 8. Aeneid. Illi inter ſeſe magna vi brachia tollunt In numerum, verſantq; tenaci forcipe maſſam. Et tàm maſculini quàm fœminini generis, ſecundum Priſcian. Ovid. 12. Metamorph. Terribilem ſtridore ſonum dedit, ut dare ferrum Igne rubens pleruncque ſolet, quòd forcipe curva. Quum faber eduxit, lacubus demittit. Colum. lib. 16. cap. 26: Deinde priuſquam ferrum admoveas, duabus anguſtis ligneis tegulis, veluti forcipibus apprehendere teſtium nervos. Plin. libro 7. cap. 56: Autorem & inventorem forcipis fuiſſe tradit Cinyram Cyprium Agriopæ filium.

Fordă dæ, Bos prægnans, à ferendo. [עלה *hal.lih.* βοῦς ἐγκυμων, πεγνῶν. Gall. *Vne vache qui eſt pleine, qui porte vn veau en ſon ventre.* Ital. *Vacca pregna.* Ger. Ein tragende Kuh. Hiſp. *Vacca preñada.* Pol. Krowa brzemienna. Vng. *Hasſonló, ló, borjas vnó.* Ang. *A cowe with calfe.*] Ovid. 4 Faſtor. Forda ferens bos eſt, fœcundaque dicta ferendo. Colum. lib. 6. cap. 24: Poſt unum coitum forda non admittit taurum.

Fŏrem, fores, foret, & in tertia perſona pluralis numeri forent, & in futuro infinitivi fore, pro futurum eſſe. Forem autẽ idem omnino ſignificat quod eſſem. [אהיה *ehjéh.* ἐσοιμὶ.] Saluſtius in Iugurth. Nam ego quidem vellem, ut & hæc quæ ſcribo, & ea quæ antea in ſenatu queſtus ſum, vana forent. Fore verò habet ſignificationem participii futuri, unà cum infinito eſſe, ἐσόμενος. Idem enim eſt fore quod futurum eſſe. Ideo jungitur cum nomine, vel interdum cum participio, quod in nomen tranſmigravit: ut ſpero te amicum fore: non amaturum fore. Cicero Trebatio: Scribit ad me Cæſar, ſe tibi nondum familiarem eſſe ſatis propter occupationes ſuas, ſed citò fore. Cæſar de bell. Gall. 1: Nonnulli etiam Cæſari nuntiabant, quũ caſtra moveri, aut ſigna ferri juſſiſſet, non fore dicto audientes milites. ¶ Compoſita ejus ſunt Abfore, Adfore, Confore, Defore & Profore, quę fæpiùs ſola ponuntur: hoc eſt, ſine nomine aut particip. à tergo. ¶ Abfore quid ſignificet, quemq; in oratione uſum habeat, explicuimus ſuprá. ¶ Adfore idem eſt quod adfuturum eſſe. Ovid. 14 Metam. Eſſe quoque infatis reminiſcit, adfore tẽpus. Adforem, adeſſem. Virg. 1. Aen. Arq;

utinam

utinam rex ipſe Noto compulſus eodem Adforet Aeneas. ¶ Confore, conventurum eſſe. συμπλέσεσθαι. Terentius in Andria: Reſtat Chremes, qui mihi exorandus eſt, & ſpero confore: id eſt, conventuros eſſe. ¶ Defore, defuturum eſſe, ἐκλείψειν. Cicero contra Rullum: Verùm arbitrantur non defore qui illam reſtituerent. ¶ Profore, profuturum eſſe, συμφέρειν. Horatius in Epiſtol. Quæ nocuêre ſequar, fugiam quæ profore credam.

Forenſia, Forenſis, vide FORVM.

Fŏrēs, f. t. Propriè (inquit Servius) quæ foris aperiuntur. [דֶּלֶת *delathóth.* θύρας. Gall. *Huys, porte.* Ital. *Porta.* German. Thüren. Belg. Een duere. Hiſpan. *Las puertas con que cerramos la caſa.* Polon. Drzwi, wrota. Vngar. *Ayto.* Angl. *The gates, the doores.*] Vnde Plutarchus memorat, primùm Valerio Publicolæ fratri, quum de Sabinis triumphaſſet, domum publicè edificatam, cujus fores extrà aperirentur: quum antea cæterarum ædium intrò referãdo impellerẽtur: ut ex hac cõceſſione honoris appareret, quotidie eum domũ aliquid publicè admiſſurũ. Terent. in Adelph. Fores effregit? reſtituentur. Cic. ad Brutum: In omnibus novis conjunctionibus intereſt qualis primus adirus ſit, & qua cõmendatione quaſi amicitia fores aperiantur. Idem 2. de Nat. deor. Foresq; in liminibus prophanarum ædium, januæ nominantur. Valvæ autem dicuntur quæ intùs revolvuntur, quanquam uſus hodie obtinuit ut omnia oſtia fores appellentur. Hoc nomen etiam ſingulariter hæc foris, hujus foris, declinatur. Ovid. 1. Amorum: Difficilem moro cardine pande forem. Cic. pro Cornel. Aperuit forem ſcalarum. Terent. in Adelph. Sed quídnam foris crepuit? Vbi Donatus, foris ſingularis numeri, nominativi caſus. Plaut. in Amph. Orationẽ comprimam, increpuit foris. Idem Bacch. - hanc forem pauxillulum Aperi placidè, ne crepet. Horat. libr. 1. Serm. Satyr. 2: Excluſus fore, quum Longarenus foret intús. ¶ Fores aperire, ἀναίγειν τὰς θύρας, proverbio dicebatur qui rei cujuſpiã ingreſſum initiumque patefaceret. Plin. lib. 2. cap. 8. ¶ In foribus adeſſe, ἐπὶ ταῖς θύραις, dicitur allegoria proverbiali, quod inſtat, jamq; in proximo eſt. Plutarch. πυρετὸς ἐπὶ θύραις ὄντος: id eſt, Quum febris in foribus adeſt.

Fŏrĭcŭlæ, arum, diminutivum: [θύραιον. Gall. *Huiſſet, guichet, petit huis.* Ital. *Poticello.* German. Thürlein. Hiſpan *Perquennas puertas.* Polon. Drzwiſky. Vngar. *Ablakotska, aytotska.* Ang. *Litle wickettes or dores.*] Varro libro 1. de Re ruſtic. capit. 59: Et ideò oporothecas qui faciunt, ad aquilonẽ ut feneſtras habeant, atque ut aëre perflentur, curant: neq; tamen ſine foriculis, ne quum humorem amiſerint, pertinaci vento victa fiant.

Fŏrfĭcēs, penultima correpta, f. t. Quibus telam ſeu fila incidimus. [מִקֵּחַיִם *melkachajim.* ψαλίδες. Gall. *Ciſeaux, forces.* Ital. *Forbici, forfici, ceſore.* German. Schär Hiſpan. *Las riſeras.* Polon Nożyce. Vngar. *Ollo.* Ang. *Sheares.*] Servius: Forfices ſunt quibus incidimus: forcipes quibus aliquid forvum tenemus, quaſi forvicapes: nam forvum eſt calidum. Columell. libro 12. capit 43: Alii quum legerunt uvam, ſiquą ſunt in ea grana vitioſa forficibus amputant. ¶ Forfices etiam vocabulum militare de inſtructa acie forficum inſtar. Gellius libro 10. cap 9: Vocabula ſunt militaria, quibus inſtructa certo modo acies appellari ſolet: Frons, ſubſidia, cuneus, orbis, forfices, ſerta, alæ, turres.

Fŏrfĭcŭlæ, arum, diminut. [ψαλίδια. Gall. *Forcettes, ciſelets.* Ital. *Forficette.* Ger. Ein ſchärtein. Hiſp. *Perquennas tiferas.* Pol. Nożyczky. Vng. *Ollótska.* Ang. *Litle sheares or ciſers.*] Plin. libr. 25. cap. 5. de helleboro: Præterea mirum inventum eſt, quòd inciſum forficulis (ut diximus) crebrant, cortex remanet: hoc inanito, medulla cadit. ¶ Ab hujùs inſtrumenti ſimilitudine, etiam forficulæ dicuntur extremitates brachiorum, & veluti manus cancrorum, ſcorpionũ, & quarundã locuſtarum Plin. libr. 31. cap. 11: Elephanti locuſtarum generis, nigri pedibus quaternis biſulcis: præterea brachia duo, binis articulis: ſingulisq; forficulis, denticulatis. Hæ ab eodem Plin. lib. 9. cap. 31, forcipes vocantur: Fœminæ, *inquit*, primus pes duplex, mari ſimplex: præterea bina brachia denticulatis forficibus.

Fŏrī, orum, numero plural. m. ſ. Sunt tabulata navium, vel locus in navi aptior, qui iter navem perambulantibus præbet: ita dicti (ut Servio placet & Feſto) quòd per eos ferantur inceſſus. [κατάστρωμα, ζυγά. Gal. *Le tillac ou beiſle d' vn nauire.* Ital. *Tauolati de naui, la corſia, luoco da mirare gli ſpettacoli.* German. Brügе in einem Schiff/ auff welcher man hin vnd her gehen kan. Hiſp. *La tilla de la naue.* Pol. Burta, Łodzi, *poktor ey może chodzicz.* Vng. *Hayo tſattya* Ang. *The hatches of a shippe to walk vpon.*] Cicer. in Catil. Quũ alii malos ſcandant, alii per foros curſitẽt, alii ſentinã exhauriant. Virg 4. Aen. -faces in caſtra tuliſſem, Impleſſemq; foros flammis. Idẽ 6. Aen. -laxatq; foros, ſimul accipit alvo Ingentẽ Aeneam. ¶ Itẽ fori dicũtur Circẽſia ſpectacula: id eſt, loca recta, ut ex his ſpectetur. Liv. li. 1: Tum primũ Circo, qui maximus dicit' deſignatus eſt locus, diviſa loca patribus, equitibusq;, ubi ſibi ſpectacula quiſq; faceret, fori appellati. ¶ Fori etiam in hortis ſunt anguſtiores quidam ſulci & oblõgi, iter prębentes circa porcas (ita enim vocãt terram editiorẽ inter duos ſulcos) quemadmodum fori in navibus facultatẽ præbent nautis ultrò citroq; diſcurrẽdi. Col. lib. 10: Anguſtosque foros adverſo limite ducens, Rurſus in obliquum diſtinguat tramite parvo. ¶ Legitur etiam forus in ſingulari numero pro via alla in navibus. Ennius: Multa foro ponens, agea que longa repletur. Gellius libro 17. cap. 10: Stansque in ſummę puppis foro, carmen quod Orthium dicitur voce ſublatiſſima cantavit.

Fŏrŭlī, orum, diminutivum, Armariola, ſive capſulæ in quibus aliquid reponimus. [τὰ θυλάκια. Gall. *Coffres à liures, armoires.* Ital. *Armari da libri.* German. Buchtenſtertem. Hiſpan. *Caxas ò fundas de libros.* Polon. *Pulpit albo mieſcze l'ożenia kſiąg.* Vngar. *Almariom.* Angl. *Cafes for bookes.*] Sueton. in Auguſt. cap. 31: Quicquid fatidicorum librorum, Græci Latinique generis, nullis vel, &c. ac ſolos retinuit Sibyllinos: hos quoque delectu habito, condiditque duobus forulis auratis ſub palatini Apollinis baſi.

Fŏrĭă, orum, n. ſ. Stercora liquidiora, quòd facilè ferantur foras. [מוֹצָאוֹת *motſaóth.* τὰ ὑγρότερα ἀφοδεύματα. Gall. *Foure, excremens de ventre humides.* Ital. *Sterco liquido.* Germ. Dünn dreck. Hiſp. *Eſtiercol liquido y ralo.* Pol. Rzalkiegowno. Vng. *Fos.* Ang. *Thinne excrements.*] Inde conforire Verbum, quod eſt ſtercore liquido fœdare. Autor Nonius ex Pomponio in Macco: Conforiſti me Diomedes.

Fŏrĭŏlŭs, li, cum accentu in antepenult. Qui ventrem ſolutum habet, & foria facilè emittit. [ὑγροκοιλίων, ὑγροκοιλίων. Gall. *Foireux.* Ital. *Di ventre ſciolto, lubrico, che facilmente lo ſciarica.* Ger. Scheiſſig/blütterig. Hiſp. *El que haze eſtiercol liquido.* Pol. *Sraczkemaiacy trząkaiacy.* Vng. *Looſe in the wombe.*] Laberius: Foriolus eſſe videris, in coleos cacas. Nonius.

Fŏrĭcă, penult. corr. Locus in quem alvi ſtercora dejicimus. [ἀφεδρών. Gall. *Vn retraict public.* Ital. *Condotto, chiauiggia.* Ger. Ein offen ſcheißhauß. Hiſp. *La priuada ò albanar publico.* Polon. *Poſpelity wichod, ſtracz.* Vngar. *Peruata, arnyek ſzek kőzőnſziges ſzaroſzek.* Ang. *A common draught.*] Iuvenal. Satyr. 3: -inde reverſi Conducunt foricas. Et propriè de publicis dicitur, latrina de privatis, à latendo.

Fŏrĭcārĭŭs, Qui foricas eluit. [Polon. *Ten ktori wichod chedoży.* Vngar. *Arnyerkſzek teſtito.*] D. libr. 2. tit. 1. l. 17: Fiſcus ex ſuis contractibus uſuras non dat, ſed ipſe accipit, ut ſolet à foricariis, qui tardiùs pecuniam inferunt. Budæus tamen legit fornicarios.

Fŏrĭcŭlæ, vide FORES.

Fŏrīnsĕcŭs, Foris, vide Foris adverbium in FORAS.

Fŏrĭs, hujus foris, vide FORES.

Fōrmă, æ, f. p. Figura ſive facies uniuſcujuſque rei. [תֹּאַר *to'ár.* σχῆμα, μορφή, τύπος. Gal. *Forme, pourtrait, patron, beauté.* Ital. *Forma, bellezza, faccia, apparenza.* Ger. Ein geſtalt/ form. Belg. Een gedaente Hiſp. *La forma, de la coſa, la hermoſura.* Pol. Kſztałt, *forma, ſpoſob.* Vng. *Forma, kép, ábrázat.* Ang. *A ſhape, a forme, beautie.*] Intereſt tamen autore Cornelio Frontone, inter figuram & formam, quòd figura artis eſt opus: forma naturæ bonum: unde etiam formoſus dicitur. Cic. 1. de Nat. deor. Omnium animantium formã vincit hominum figura. Idem 2. de Divinat. In nubibus nunquam animadvertiſti leonis formam, aut Hippocentauri? Cicero 1. de Natur. deor. Rotunda forma ullam negat eſſe pulchriorem Plato. Quintil. libr. 1. cap. 10: Quicquid formæ quadrati detraxeris, amplitudini quoq; peribit. Idem libro 1. cap. 1: Neque enim mihi illud ſaltem placet quod in plurimis video, ut literarũ nomina & contextum prius formas parvuli diſcant. ¶ Eſt aũt hoc vocab. mediũ, quod nõ nisi cũ laude, modò cũ vituperio dicitur ratione adjuncti. And. Et quia erat forma præter cęteras honeſta & liberali, Puer egregia forma, Cic. 4. Tuſcul. Sic etiam è contrario infœlicem, vitioſam & illaudatã formã dicimus pro deformitate. ¶ Interdum tamẽ forma abſolutè ponitur pro pulchritudine. Horat. 2. Carm. Movit Ajacem Telamone natum Forma captivæ dominum Tecmeſſæ. Virgil. 9. Aeneid. Senſit læta dolis, formæ ſibi conſcia conjux. ¶ Stata forma, quæ eadem & uxoria dicitur, eſt mediocris pulchritudo, & media inter extremã deformitatem, & ſummam pulchritudinem. Gell. lib. 5. cap. 11: Inter ènim pulcherrimam fœminam & deformiſſimam media quædam forma eſt, quæ à nimiæ pulchritudinis periculo, & à ſummo deformitatis odio vacat. Qualis à Q. Ennio Menalippa, perquàm eleganti vocabulo ſtata dicitur, quæ neque κομψὴ futura ſit, neque μισὴ: quam formam modicam & modeſtam Favorinus non mehercle inſcitè appellat uxoriam. Ennius autem in iſta, quam dixi tragœdia, eas ferè fœminas ait incolumi pudicitia eſſe, quæ ſtata forma forent. ¶ Transfertur ad incorporea pro effigie & ſpectro quodam, ſeu idea, quã de re quaque mente concipimus. Cicer. lib. 1. Offic. Formam quidem ipſam, Marce fili, & tanquam faciem honeſti vides. Idem

De fini-

De finibus: Habes undiq; expletam, & perfectam Torquate, formam honeſtatis, quę tota ex his quatuor virtutibus, quæ à te quoq; cõmemoratæ ſunt, cõtinetur. ¶ Forma itẽ apud Col. lib. 7. cap. 8, dicitur inſtrumentũ in quo exprimitur caſeus. Liquor, *inquit*, in fiſcellas, aut in calathos vel in formas transferendus eſt. Ibid. Deinde ubi formis aut calathis exemptus eſt. ¶ Forma pro ſpecie frequẽter accipitur apud Rhetores. Quint. lib. 7. cap. 3: Abdicationũ formæ ſunt duę: altera criminis perfecti, altera imperfecti, *&c.* ¶ Forma pro regula. Virgil. 6. Æn. Quam pœnã, aut quæ forma viros fortunáve merſit. Vbi Servius forma, regula. Singulis enim ſceleribus ſtatura ſunt ſupplicia ex more Romano, quẽ ſequitur. ¶ Accipere formam: id eſt, modũ. Quint. lib. 2. cap. 4: Ita quũ jam formã rectæ, atq; emendatæ orationis accipient. Virg. 1. Georg. Continuò in ſylvis magna vi flexa domatur In burim; & curvi formã accipit ulmus aratri. ¶ Hinc compoſita fiunt Conformis, *ὁμοιοχήμων*, Deformis, Informis, Vniformis, Multiformis, Semiformis, & hujuſmodi adjectiva: de quibus vide ſuis locis.

Fōrmŭlă, læ, f. p. diminutivum. [*χημάτιον, ῥαμματεῖον, ῥαμματώδιον.* Gall. *Maniere, facon, formule.* Ital. *Maniera, ò fazzone.* Germ. Ein geſtältlein. Hiſp. *La forma de cada coſa.* Pol. *Kſztał'cząk.* Vng. *Formatska, abrazatoska.* Ang. *The fashion and forme of a thing.*] Aliquando pulchritudinem ſignificat, cum quadam tamẽ diminutione, ſive blandimento. Plaut. in Perſa: Tempori hanc vigilare oportet formulam atq; ætatulã, Ne ubi capillus verſipellis fuat, fœdè ſemper ſervias. ¶ Aliquando notam. Cic. de Orat. Sequitur ut cujuſq; rei nota quæratur & formula. ¶ Aliquando genus & rationem. Cicer. de Opt. orat. Genus & formula dicendi. ¶ Sæpiſſimè verò ponitur pro certis & ſolennibus conceptionibus verborum, quales in judiciis & omnibus publicis actionibus eſſe ſolebant. ¶ Etiam formulæ dicuntur quæ nos *inſtrumenta* vocamus: ut Teſtamentorum formulæ, apud Cic. 2. de Orat. Hinc formulam intendere apud Suet. in Vitel. Quum libertino cuidam acerbius debitum repoſcenti injuriarum formulam, quaſi calce ab eo percuſſus, intẽdiſſet. ¶ Cadere formula, vel Excidere formula, eſt aliquid de conceptis formulæ verbis immutare. Erãt enim juris formulę certis quibuſdam verb. conceptæ, à quibus ſi quis vel minimum receſſiſſet, cadebat cauſa: hoc eſt, amittebat cauſam. Quint. lib. 3: Neq; ignoro multa transferri, quum in omnibus ferè cauſis in quibus cecidiſſe quis formula dicitur, hæ ſint quæſtiones, *&c.* Sunt qui pro eodem accipiant Cadere formula, & Cadere cauſa: quibus non facilè aſſentior: etiamſi unum ſequi ſolet ex altero. Nam qui formula cadebat, idem etiam cadebat cauſa. Quod & ipſum non obſcurè oſtendit Quintil. libro 7. quũ ait: Eſt enim certa ſervitus ad certa ſe verba adſtringendi: idque ne fiat in lib. Ciceronis de Orat. vetat M. Antonius. Nam eſt etiam periculoſum, quũ ſi uno verbo ſit erratum, tota cauſa cecidiſſe videamur.

Fōrmŭlārĭŭs, rii, dicebatur cauſidicus, qui ex formula juris agere conſuevit. [*διαῤῥάφων, διγλάδων, διαβολικός.* Gall. *Vn practicien en proces.* Ital. *Pratico, procuratore, auocato.* German. Ein Redner ſo nach form des Rechten handlet. Hiſpan. *Abocato de pleitos.* Polon. *Prokurator ktori wedleprawa mowy.* Vngar. *Prokátor.* Ang. *A practiſer in the law to drawe out writtes.*] Quintil. libr. 12. Quorum alii ad rubricas vel ad album ſe tranſtulerũt, & formularii: vel (ut ait Cicero) leguleii eſſe maluerunt. Qui formularii eſſent. V. Rubrica.

Fōrmōſŭs, moſa, moſum. Pulcher, ſpecioſus, bona forma præditus. [יפה *japheh. εὐειδής, εὔμορφος.* Gall. *Beau.* Ital. *Bello di forma.* German. Wolgeſtaltet/hübſch. Belg. Schon. Hiſp. *Hermoſo de formo.* Polon. *Piekny, cudny.* Vngar. *Szép, ékes.* Ang. *Beautif full, faire, well fauoured.*] Semper enim cum laude dicitur: quanvis forma, unde originem ducit, medium ſit vocabulũ. Cicero 1. de Natur. deor. Eſt tanta vis naturæ, ut homo nemo velit niſi hominis ſimilis eſſe: ſed tamẽ cujus hominis? quotus enim quiſq; formoſus eſt? Virg. 2. Aegl. Formoſum paſtor Corydon ardebat Alexin. Cic. 6. Verr. Mulierum nobilium & formoſarum gratia.

Fōrmōſĭtās, tatis, f. t. [יפי *jóphi. εὐμορφία, καλλονή.* Gall. *Beauté.* Ital. *Beltà.* Ger. Wolgeſtaltung/ ſchöne/ hübſche. Hiſp. *Hermoſura.* Pol. *Cudnoſc, piekności, oźdoóność.* Vng. *Szepſeg, ékeſség.* Ang. *Well fauredneſſe.*] Cic. 1. Offic. Idq; poſitum eſt in tribus rebus, formoſitate, ordine, ornatu ad actionem apto.

Fōrmālis, *e, ἀδικός.* Suetonius in Domit. Pari arrogantia, quum procuratorum ſuorum nomine formalem dictaret epiſtolam, ſic cœpit: Dominus & Deus noſter ſic fieri jubet. Epiſtolam formalem accipit pro ea quæ certa forma qua dictabatur, excipiebatur à ſcribis. Pro quo prioris ſeculi homines dixiſſent Concipere epiſtolam. Plinius lib. 34. cap. 9: Appellatur etiamnum & formalis temperatura æris tenerrimi: quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argentarii viceſima, maximeq; ita colorem bibit, quem Græcanicum vocant.

Fōrmĭtĕr juratur, quando cum cauſa adjecta, vel cum expreſſione contractus juratur. Informiter verò, quum cauſa juramenti non exprimitur. Zazius de Act. §. item ſi quis poſtulante. inſtit. dè Act.

Fōrmo, formas Formam alicui induco, figuro, fingo, effingo. [יצר *jatſár* תאר *teár. χηματίζω, κατάσημι, τυπόω, μορφόω.* Gall. *Former, faconner.* Ital. *Formare.* German. Formieren/ ein geſtalt machen. Belg Geſtalt maken/ faſſo eneren. Hiſpan. *Formar ò dar figura à la coſa.* Polon. *Czynie, kſztał'tdaie.* Vngar. *Formalok, abrázolok.* Ang. *To forme, to faſhione.*] Cicero 4. Acad. Parmenides ignem qui moveat terram, quæ ab eo formetur. Plin. libr. 10. cap. 93: Quò majus eſt animal, tantò diutiùs formatur in utero. Virg. 9. Aeneid. Tempore quo primùm Phrygia formabat in Ida Aeneas claſſem. Suetonius in Domit. Epiſtolas, orationeſq;, & edicta alieno formabat ingenio. Id eſt, in iis componendis aliena opera utebatur, ſive per alium componebat. Horat. 3. Carm. -eradenda Cupidinis Pravi ſunt elementa: & teneræ nimis Mentes aſperioribus Formandæ ſtudiis. ¶ Formare juventutem, & inſtituere, & veluti à rudiore ingenio ad meliorem quandam formam traducere. Plinius in Panegyr. Quid vitam? quid mores juventutis quam principaliter formas? ¶ Hujus compoſita ſunt Conformo, Deformo, Informo, Reformo, Transformo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Fōrmātŭs, participium. [נוצר אתאר *notſár mathóar. μορφωθές, πλασθές.* Gall. *Fait, formé.* Ital. *Formato, fatto.* German. Geſtaltet/ geformiert. Hiſpan. *Hecho, formado.* Polon. *Vczyniony.* Vng. *Formáltatot abrázoltatot.* Angl. *Formed, faſhioned.*] Cicero 3. de Nat. deor. Nam Cleanthes, ut dicebas, quatuor modis formatas in animis hominum putat deorum eſſe notiones. Ovid. 3. Metamorph. -vultuque immotus eodem Hæret, ut è Pario formatum marmore ſignum.

Fōrmātŏr, m. 3. Qui inſtruit & format: [יצר *jótſer* אתאר *mathaér. πλάστης, ἐδάμιος.* Gall. *Formeur, faconneur, qui inſtruit.* Ital. *Chi forma & inſtituiſce.* German. Ein geſtalter. Hiſpan. *El que forma ò da figura à la coſa.* Polon. *Sprawca, dozorca.* Vngar. *Formálo, ábrazolo.* Angl. *A ſhaper or faſhioner.*] ut, Formator animi, formator morum. Col. in Præfat. lib. 1: Deniq; animi ſibi quiſq; formatorem præceptoremque accerſat. Plinius in Epiſtol. Latum clavum in domo mea induerat, ſuffragio meo adjutus in petendis honoribus fuerat, ad hoc, ita me dilexerat, ita verebatur, ut me formatore morũ, me quaſi magiſtro uteretur.

Fōrmātūrā, ræ, f. p. Conformatio, ſive forma uniuſcujuſque rei. [תאר *tóar. μορφώσιμος, μορφή.* Gall. *Facon, faconnement.* Ital. *Forma, fazzone.* German. Geſtaltung. Hiſpan. *Forma ò figura.* Polon. *Dogladanie, dawanie kſztał'tu.* Vngar. *Formálás, ábrázolás.* Ang. *A faſhioning of a thing.*] Lucret. lib. 4: Formaturaque laborum pro parte figurat. Et paulò pòſt: Servat enim formaturam, ſervatque figuram.

Fōrmīcă, micæ, à ferendis micis dicitur. [נמלה *nemaláh μύρμηξ* Gall. *Fourmi, ou fourmis.* Ital. *Formica.* German. Ein Ameyß. Hiſpan. *Hormiga.* Polon. *Mrowka.* Vngar. *Hangya.* Ang. *An ant, emote, or piſmire.*] Mica verò propriè eſt pulviſculus ille qui in arena quaſi argentũ fulget, à quo & panis, & omnium rerũ minimæ partes, micæ dicuntur, quaſi minutim cadentes. Vel ſimpliciter à ferendo, quòd nullum animal frequentiùs ponderа convehat, neq; ſi menſuram corporis reſpicias majora. Cic. 3. de Nat. deor. Num idcirco exiſtimas formicã anteponẽdam eſſe huic pulcherrimæ Vrbi, quòd in Vrbe ſenſus ſit nullus, in formica nõ modò ſenſus, ſed etiam mens, ratio, memoria? Plautus Trin. -quid factum eſt eo? S. Comeſum, expotum, exutum, elotum in balneis, piſcator, piſtor abſtulit, lanii, coqui, bolitores, myropolæ, aucupes, confit citò, Quã ſi tu objicias formicis papaverem. ¶ Inde fit diminutivum Formicula. *μυρμήκιον.* ¶ Formicæ Indicæ, *μύρμηκες ἰνδικοί*, animalia ſunt Aegyptii lupi magnitudine, & felium colore, ſed cornuta, aurum ex terræ cavernis eruentia, in regione Septentrionalium Indorũ qui *Dardæ* vocãtur, erutumq; ſumma cura aſſervantia. Accolæ æſtivos fervores maximè obſervant, illisq; præſtu in cuniculis latitantibus, aurum ſurripiunt. Sæpè tamen odore admonitæ formicæ, è cavernis provolant, crebroque lacerant, quanvis præ velocibus camelis fugientes. Tanta pernicitas feritasq; eſt cum amore auri. Hæc Plin. lib. 11. cap. 31. ¶ Formicã camelus, *μύρμηξ ὑπὸ καμήλου.* De vehemẽter inæqualibus, & modò minimis, modò maximis, quod perinde ſit, quaſi repentè camelus in formicam vertatur. Lucian. ¶ Ineſt & formicæ & ſerpho bilis, *ἔνεστι καὶ μύρμηκι καὶ σίρφῳ χολή.* Admonet proverbium nõ eſſe contemnendum inimicum quempiam, nec ullũ temerè laceſſendũ: quandoquidẽ nullum animal eſt tam minutum aut imbecillum, quod irritatum non excandeſcat ira. Quadrabit & in homunculos, nullis præditos viribus, tamen vindictam molientes, ira ut ſolet, animos ſuppeditante. Serphus minutulum animal, non diſſimile formicæ.

Fōrmīcīnŭs, a, um, pen. prod. Quod ad formicã pertinet. [*μυρμήκινος.* Gal. *De formis, ou formi.* Ital. *Cio che à formica s' appartiene.* Ger. Den ameyſſen zugehörend. Hiſp. *Coſa pertinecsente à la hormiga.* Pol.

ga. Pol. *Mrowczany.* Vng. *Hangyához való.* Ang. *Of an emote or ant.*] Plautus in Menæch. -nunc cogito Vtrum me dicam ducere medicum an fabrum: Atq; eccum incedit, movet formicinū gradum: hoc est, incedit more formicæ.

Fōrmīcōsŭs, a, um, Plenum formicis. [*μυρμηκώδης.* Gall. *Plein de formis, formillant.* Ital. *Pieno di formiche.* German. Voll ameyssen. Hiſpan. *Lleno de hormigas.* Poloñ. *Mrowczaſty.* Vngar. *Hangyás.* Angl. *Full of emotes or antes.*] Plin. libr. 10. cap. 74: Diſſident thoes & leones, & minima æquè ac maxima: formicoſam arborem forices cavant.

Fōrmīcātĭo, onis, f.t. [*μυρμηκίασις.* Gall. *Certaines verrues es parties du corps qui formillent & demangent, formilliere.* Ital. *Mal della formica.* Ger. Die beiſſigs raud. Hiſp. *Aquella obra de hormigar el cuerpo.* Pol *Swierzb.* Vngar. *Számolſów.* Ang. *Certaine wartes the in bodie which it cheth as the byting of antes.*] Extuberatio, quædā eſt parva & calloſa, in ſumma cute latiſſimis radicibus inhærens, ſupernè anguſtior, quæ inter ſcalpendum mordentis formicæ ſenſum præbet: unde etiam ex Græcis nōnulli hoc mali genus *μυρμήκια*: hoc eſt, formiculas appellarunt. Plin. lib. 8. cap. 7: Cinis muliebrium crinium quum fuerint combuſti, addito melle ſanguinem ſiſtit illicò, formicationem corporum. Inde libr. 30. cap. 8: Verendorum formicationibus, verrucisque medetur arietini pulmonis inaſſati ſanies.

Fōrmīcāns pulſus, Exiguus eſt, debilis, & frequens, omniumque maximè lethalis. [*σφυγμὸς μυρμηκίζων.* Vngar. *Laſſú ér levegés.*] Ita dictus quòd veluti formicas per arteriam diſcurrentes tactui repræſentet. Plin. libr. 7. cap. 51: Vænarum inæquali aut formicante percuſſu.

Fōrmīdo, dinis, ſecunda ſyllaba prod. Metus vehemētior, pavor. [יִרְאָה *jiréáh* פַּחַד *páchad.* *φόβος, δέος.* Gall. *Crainte, peur.* Ital. *Paura, tema.* Ger. Forcht/ſchrecken. Belg. Vreeſe. Hiſp. *Miedo ò temor demaſiado.* Pol. *Lekknienie, boiazn, ſtrach.* Vng. *El remwles, felelõm, rettegés.* Ang. *Feare, dreade.*] Cicer. 4. Tuſcul. Formidinem metum permanentem definiunt. Horat. Oderūt peccare mali formidine pœnæ. Plaut. in Amph. Neque miſer me commovere poſſum præ formidine. Cic. Attic. libr. 8: Omnino intelligo, nullum fuiſſe tempus poſt has fugas & formidines, quod magis debuerit mutum eſſe literis. Virg. 3. Aen. Tùm verò ancipiti mentem formidine preſſus Obſtupui.

Fōrmīdo, das, penult. prod. Metuo, timeo. [יָרֵא יָרֵא *jaré* פָּחַד *pachád* חָרַד *charádh.* *ὑποπτεύω, φοβέομαι.* Gall. *Craindre, redoubter.* Ital. *Hauer grand paura, temer forte.* German. Hefftig förchten. Belg. Vreeſen. Hiſp. *Temer demaſiadamente.* Polon. *Barzoſie l'ekam, boieſie.* Vng. *El remwlõk, felõk, rettegõk.* Ang. *To be affrayde, to haue a feare and dread.*] Plaut. in Capt. Nimisque hercle illum malè formidabunt Idem in Ciſtel. Nam & intùs paveo, & formido foris. ¶ Hujus compoſita ſunt, Afformido, Deformido, & Reformido, quæ vide ſuis locis.

Fōrmīdāns, particip. [יָרֵא יָרֵא מִתְפַּחֵד *mephachédh.* *φοβέμενος, ὑποπτεύων.* Gall. *Craignant.* Ital. *Temente.* German. Förchtend. Hiſp. *Temeroſo, medroſo.* Pol. *Boiaci ſie.* Vng. *Félõ, rettegõ.* Angl. *Fearing.*] Plaut. Amph. Ego cunas receſſim rurſum prorſum trahere & ducere, Metuens pueris mihi formidans.

Fōrmīdātŭs, particip. Formidabilis. [בּוֹרָא *norá.* *πεφοβημένος.* Gall. *Redoubté.* Ital. *Temuto.* German. Geförchter. Hiſp. *Temido.* Pol. *Straſzlini.* Vngar. *Félelmes, azkitol iélni kel.* Ang. *Dread, feared.*] Horat. 3. Carm. Ode 6: Penè occupatam ſeditionibus Delevit urbem Dacus, & Aethiops, Hic claſſe formidatus, ille Miſſilibus melior ſagittis.

Fōrmīdātĭo, f.t. [יִרְאָה יִרְאָה חֲרָדָה *charadhdh.* *φόβος, τὸ δέος.* Gall. *Crainte.* Ital. *Eſſo temere.* German. Forcht. Hiſpan. *Aquel temer.* Pol. *Strach, boiazn.* Vngar. *Rettegés, félelem.* Ang *Feare, dread.*] Cic. in Partition. In ſuaſione autem aut ſpem aut formidationem deliberantis. Quædam exemplaria alia reformidationem, reformationem.

Fōrmīdŏlōsŭs, a, um, modò activè ſumitur pro eo qui timet. [חָרֵד *charédh* יָרֵא *jaré'.* *φοβερός.* Gall. *Vn homme eſtonné de peur, craintif.* Ital. *Timoroſo, che è temuto.* Ger. Forchtſam. Hiſpan. *Temeroſo ò medroſo.* Pol. *Boiaci ſie, l'ekaiacyſzie.* Vng. *Félelmes (auagy) rettentõ.* Ang. *That feareth or dreadeth much.*] Terent. Eunuch. -num formidoloſus obſecro es mi homo. C. Apagesis, egón' formidoloſus? id eſt, timidus, vel meticuloſus. Modò paſſivè, pro eo qui formidatur. *φοβερός.* Saluſt. Regibus boni quàm mali ſuſpectiores ſunt, ſemperq; his aliena virtus formidoloſa eſt: id eſt, quę formidatur. Cic. 4. Tuſc. Conſervatio ſtabilis judicii in iis rebus quæ formidoloſæ videntur.

Fōrmīdŏlōsē, adverb. [*φοβερῶς.* Gall. *Auec crainte, en craignant.* Ital. *Con timore.* Ger. Forchtſamlich. Hiſpan. *Con miedo y temor.* Pol. *Straſzliwie, boiazliwie.* Vngar. *Félelmeſſen, rettentue.* Ang. *Fearfullye, dreadfullye.*] Cicer. pro Seſtio: Eos qui plurimùm poſſent opponi omnibus concionibus falsò, ſed formidolosè tamen, autores ad perniciem meam.

Fōrmīdābĭlĭs, le, om. t. Quod eſt formidandum. [בּוֹרָא *norá.* *φοβητόν.* Gall. *Qu'on doit craindre, qui eſt à craindre & redoubter.* Ital. *Formidabile, del quale ſi teme.* Ger. Das zu förchten iſt. Hiſp. *Coſa que ſe puede ò deue temer.* Pol. *Boiazliwy, ſtraſzliwy.* Vng. *Azmitól félni, rettegni kel, retteneves, iſzonyú.* Ang. *That is to be feared.*] Ovid. 2. Metam. Nullæ in fronte minę, nec formidabile lumen.

Fōrmīdāmĭnà, ab Apuleio vocantur ſpectra. [*φοβητρα.* Polon. *Straſzny nocznę.* Vng. *Látás késértet.*] Apuleius in Apol. Omnia buſtorum formidamina.

Fōrmo, formas, Formoſus, Formula, Vide FORMA.

Fōrmĭcōnēs, *φόρμων* ſive *φόρμια*, ſtoreę. [Pol. *Rogoża, maty.* Vng. *Gyékeny.*] Vlpian. D. lib. 33. Tit. 7. l. 12: Formiones, & ſpongias, & amas, & ſcopas, contineri plerique & pegaſos ajunt.

Fōrnāx, fornacis, f.t. [כִּבְשָׁן *chibſchán* תַּנּוּר *tannúr.* *κάμινος.* Gall. *Fournaiſe.* Ital. *Fornace.* German. Ein Ofen. Hiſpan. *Horno, ò hornaxa.* Polon. *Piec.* Vng. *Kemenczę.* Ang. *An ouen, fournaiſe or chymney.*] Quæ rei alicujus coquendæ, aut calefaciendæ gratia igni ſuccenditur: cujuſmodi ſunt, quibus calx aut lateres coquuntur, quibusque hypocauſta calefiunt. Cic. 2. de Nat. deor. Sunt quædam etiam quæ igne naſci putentur, apparentq; in ardentibus fornacibus ſæpè volitantes. Plin. lib. 9. cap. 8: Longinquæ fornacis cuniculo.

Fōrnācŭlă, diminut. Iuvenal. Satyr. 10: Magna eſt fornacula. [*μικρὸς κάμινος.* Gall. *Petite fournaiſe.* Ital. *Fornace picciola.* Ger. Ein öfelein. Hiſp. *Pequenno horno ò hornaxa.* Pol. *Piecek.* Vng. *Kemenczétske.* Angl. *A litle furnaiſe or ouen.*] ¶ Fornacula tranſlatè Apuleius in Apologia: Hic advocatorum conductor, hic teſtium exemptor, hic totius calumniæ fornacula.

Fōrnācĕŭs, a, um, Factum in modū fornacis. [*καμινοειδής.* Gall. *Fait en facon de fournaiſe.* Ital. *A foggia di fornace.* Ger. Gemacht wie ein Ofen. Hiſp. *Hecho en guiſa de hornaxa.* Pol. *Iako piec vczimiony.* Vngar. *Kemenczę formáiu.* Angl. *Made lyk an ouen or furnaiſe.*] Plin. lib. 35. cap. 14: Quid? non in Africa, Hiſpaniaque ex terra parietes, quos appellant fornaceos (quoniam fornacum modo circundati utrinque duabus tabulis, infarciuntur veriùs, quàm inſtruuntur) ævis durant, incorrupti imbribus, ventis, ignibus omnique cæmento firmiores?

Fōrnācārĭŭs, fornacarii, m. f. Cui accendendæ fornacis, coquēdique panis cura incumbit. [*καμινευτὴς, ἀρτόπλης.* Gal. *Fournier, boulenger.* Ital. *Fornaio.* Ger. Ein Ofen heitzer/oder Beck. Hiſp. *Hornero.* Pol. *Piecuch, xdun.* Vngar. *Kemenczę fiztõ, be gyuyto.* Ang. *A baker of bread.*] Vlpian. l. Si Servus. ff. Ad leg. Aquil. Si fornacarius ſervus coloni ad fornacem obdormiſſet, & villa fuiſſet exuſta.

Fōrnācālĭă, fornacaliorum, Feriæ farris torrendi gratia inſtitutæ, quòd ad fornacem quæ in piſtrinis erat, ſacrificium fieri ſolebat. Ovidius libro 2. Faſtorum: Facta dea eſt Fornax, læti Fornace coloni. & paulò pòſt: Curio legitimis tunc Fornacalia verbis Maximus indicit, nec ſtata ſacra facit. Budæus poſt Feſtum.

Fōrnīx, cis, pen. genitivi corr. & gen. m. t. Arcus in ædificiis, & quodcunq; opus concameratum. [אוֹלָם אוּלָם *eldm* אוּלָם *vlám.* *καμάρα.* Gall. *Voute, arc ou arche, la ploye ou arc d'vne voute.* Ital. *Volto, arco.* German. Ein ſchwibogen oder geweib. Belg. Een welfſel/eenen welfboge. Hiſp. *Arco ò boueda ò coſa ſemeiante.* Pol. *Sklep.* Vng. *Bóltozat.* Ang. *An arche or vault.*] A furvo, atro: nam loca in arcum ædificata ſubobſcura ſunt. Cicer. in Topic. Non debebit præſtare quod fornix vitiū fecerit. Virg. 6. Aen. Mœnia cōſpicio, atq; adverſo fornice portas. Idem 10. Aen. Aut amnis ripis, aut alti fornice ſaxi. Plin. lib. 33. cap. 4: Relinquuntur itaque fornices crebri montibus ſuſtinendis. ¶ Quoniam verò meretrices in hujuſmodi locis: id eſt, ſub fornicibus habitare conſueverunt, ponitur fornix pro lupanari, ſeu meretricia cella. *καμαρωτὸν.* Senec. libr. 1. Controver. Redoles adhuc fuligínem fornicis. Et in Priapeia: Nigri fornicis oblitus favilla. Iuven. Sat. 3: Lenonum pueri quocunq; in fornice nati. Horat. 1. Serm. Sat. 2: -ſunt qui nolunt tetigiſſe, niſi illas, Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte: Contrà, alius nullam niſi olenti in fornice ſtantem. ¶ Erant etiam fornices, arcus in memoriam rerum à triumphalibus viris geſtarum extructi, quaſi monumenta victoriarum. Cic. 2. de Orat. Etiam illa ridentur, quæ minuendi aut augēdi cauſa ad incredibilem admirationem efferuntur: velut tu Craſſe in concione, ita ſibi ipſi magnū videri Memmium, ut in forum deſcendens caput ad fornicem Fabii demitteret. Idē 4. Verrin. Hujus fornix in foro Syracuſis eſt, in quo nudus filius ſtat. Hujuſmodi fornices etiam hodie Romæ extant, quos *Arcus triumphales* vulgò vocant, quorum antiquiſſimus eſt D. Veſpaſiani nomine erectus in triumpho Iudaico. Alii autem duo maximè inſignes, quorū alter Septimii Severi, alter Conſtantini memoriæ erectus eſt.

Fōrnĭco, cas, pen. cor. act. p. Fornices extruo, vel fornicis figurā rei alicui induco. [*καμαρόω* Gal. *Vouter, faire en maniere d'arche.* Ital. *Fabricare in volto.* Ger. Welben/ein ſchwibogen oder geweib machen. Belg. Welven Hiſp. *Hazer arco ò boueda.* Pol. *Sklepie.* Vng. *Boltozok, meg bóltozom.* Ang. *To build an wault, or archeroofe.*] Plin. libr. 11. cap. 10: Ruentes ceras fulciunt pilarum intergerinis à ſolo

ſolo fornicatis, ne deſit aditus ad ſarciendum. Idem libro 16. cap.42: Populus contra omnia inferiora panditur, palma ecõtrariò fornicatur: hoc eſt, ſurſum incurvatur, quum fornicis cornua deorſum ſoleant inclinari.

Fōrnĭcātŭs, participium, Quod ad fornicis modum ædificatum eſt, quod & concameratum opus, & arcuatum vocamus. [κεμαρωτὸς, κεμαρωτός. Gall. *Fait en voute.* Ital. *Fatto in volto.* German. Gewelbt/ zuſammen geſchloſſen wie ein ſchwibogen. Hiſp. *Hecho en arco ò boueda.* Polon. *Sklepiſty.* Vngar. *Meg boltozot.* Ang. *That is builded lyk an vault.*] Cic. in Top. Omnibus jus eſt, parietem directum ad parietem communem adjungere vel ſolidum, vel fornicatum.

Fōrnĭcŏr, caris, d.p. Meretricor: hoc eſt, cum meretricibus rem habeo. [זנה *zanáh.* πορνεύω. Gall. *Paillarder.* Ital. *Hauer à fare con meretrice.* Ger. Hurerey treyben. Hiſp. *Fornicar ò endar en puterias.* Pol. Zkurwami obuie, kureſtwa patrze. Vng. *Baraxnálkodom.* Ang. *To play the harlotte.*] Dictum fornicari à fornicibus, in quibus meretrices proſtare conſueverunt.

Fōrnĭcārĭus, rii, ſubſtantivè, m. ſ. ὁ ἀπὸ τοῦ κεμάρους, ἢ ταῖς ἀμφιπλίσιν. Proprièdicitur opifex, aut propola, ſive inſtitor qui tabernas à fiſco conducit ſub fornicibus, ut ibi merces ſuas vænales habeat: cujuſmodi eſſe ſolent in porticibus fori vęnalĭũ: id eſt, macelli, quas *falas* appellant. [Vngar. *Boltos kalmár.*] In Pandectis l. Quũ quidam de Vſuris: Fiſcus ex ſuis cõtractibus uſuras non dat, ſed ipſe accipit, ut ſolet à fornicariis, qui tardiùs pecuniam inferunt. Budæus in Annotationibus.

Fōrnĭcātĭo, onis, f.t. Fornicis ſtructura. [κεμάρωσις. Gall. *Voutement, vouture.* Ital. *Edificio in volto.* Ger. Welbung/ zuſammen ſchleſſung wie ein ſchwibogen. Hiſp. *Edificio à boueda.* Pol. *Zasklepienie.* Vng. *Boltozás.* Ang. *A vaulting or making an arche roofe.*] Senec. Societas noſtra lapidum fornicationi ſimilis eſt, quæ caſura, niſi invicem obſtarent, hoc ipſo ſuſtinetur. ¶ Fornicatio item accipitur pro ſcortatione, præcipuè apud ſacræ Scripturæ interpretes: à verbo deponente fornicari, quod eſt cũ ſcortis rem habere, quę ſub fornicibus proſtare ſolebant, Græcè πορνέω.

Fŏro, ras, Penetro, ſive pertundo. [נקב *nakáb.* πτερόω, τρύω. Gal. *Percer, forer, trouer.* Ital. *Forare, pertugiare.* Ger. Boren. Hiſp. *Horadar.* Pol. *Przewiertuie.* Vn. *Meg furom.* Ang. *To pearſe, to mak an hole through.*] Col. lib. 5. cap. 9: Amygdala ſi parùm ferax erit, forata arbore lapidẽ adigito, & ita librũ arboris inoleſcere ſinito. Plaut. Moſtel. O carnificinũ cribrum quod credo fore, Ita te forabunt patibulatum per vias. Colum. lib. 8. cap. 3: Foratis duobus adverſis parietibus. ¶ Hinc Inforo, & perforo, penult. cor. quod eſt perterebro, & ab uno latere ad alterum foro. τρυπάω, πεφάνω, διατετράω. Col. Sed aliud eſt ferramentũ, quo priores vitem perforabant. Liv. Vna tamen perforata navi.

Fŏrābĭlĭs, le, om. t. Quod perforari poteſt. [τρητὸς, διάτρητος. Gall. *Perceable, qu' on peut forer & percer.* Ital. *Che ſi puo forare.* Germ. Gut zu boren. Hiſpan. *Coſa que ſe puede ligeramente horadar.* Polon. *L'atwy przewiercenia.* Vngar. *Altal furhalto.* Ang. *That may be pearced.*] Ovid. 12. Metam. Contemptor terri, nulloque forabilis ictu.

Fŏrāmĕn, pen. prod. inis, n.t. Quicquid perforatũ eſt. [חר *chor.* τρώγλη, ὀπή. Gal. *Vn trou ou pertuis.* Ital. *Forame, buco.* Ger. Ein loch das geboret iſt. Belg. Een gat. Hiſp. *Horado ò agujero.* Pol. *Dziura przewiercona.* Vng. *Lyuk (anagy) lik.* Ang. *An hole.*] Col. de Arb. cap. 8: Itaq; cavatum foramen quũ purgavimus, undiq; adraſos ſurculos inſerimus. Cic. 1. Tuſc. Nam nunc quanquam foramine illa quę patent ad animum à corpore, calidiſſimo artificio natura fabricata eſt: tamen terrenis concretisq; corporibus ſunt intercepta quodammodo. Plin. lib. 10. cap. 70: Piſces quidem, auditus nec membra habent, nec foramina. Foramen ad excrementa corporis, apud Plin. lib. 11. cap. 12.

Fŏrāmĭnōsŭs, a, um, Quod foraminibus abundat. [τρηματώδης. Vng. *Lyukas.* Pol. *Dziurawy.* Ang. *Full of holes.*]

Fŏrātŭs, us, ui, m. q. foramen, vel potiùs ipſa perforatio. [נקוב *nakúb* τρῦμα, τρῆσις. Gall. *Trou ou pertuis.* Ital. *Forame, buco.* Ger. Worung/ das boren. Hiſp. *Horado.* Pol. *Przewiercenie.* Vng. *Lyuk, lyukaztás.* Ang. *An hole.*] Lactant. libr. de Opif. Oculorum orbes concavis foraminibus cõcluſit: à quo foratu frontem nominatam Varro exiſtimavit.

Fornēx. forpicis, quibus pili inciduntur. [Vngar. *Nyirõ ollo.*] Forfices enim ſarcinatorum, forcipes fabrorum quibus ferrum c[illegible]n capiunt: & forpices tonſorum, Soſipater libro 1. ſuæ Gram.

Fŏrs, ô fors, à forte, fœm. gen. Fortuna, caſus. [גד *gadh* טוך *pur.* ἡ τύχη, δόξαν. Gall. *Fortune, cas, auenture.* Ital. *Fortuna, coſa.* German. Ein glückfall/ zufall. Hiſp. *Fortuna, auentura.* Polon. *Szczeſcie, przypadek.* Vngar. *Szerentſe.* Ang. *Fortune, chance.*] Caſus eſt extemporalis: Fortuna autẽ ipſa dea: ut annotavit Nonius, citans locum Accii ex Andromeda: Multi quibus natura prava magis, quàm fors, aut Fortuna obfuit. Cicer. ad Attic. lib 14: Fors in aliquibus rebus pluſquam ratio poteſt. ¶ Interdum tamen pro Fortuna ponitur. Cic. 4. ad Att. Sed de illa ambulatione Fors viderit: aut ſi quis eſt qui curet Deus. Terent. in Hecyr. Fors ſuat pòl, Fortuna faveat, vel bona eveniat. Idem Phorm. Dii voſtram fidem, quàm ſæpè Forte temerè Eveniunt quæ non audeas optare.

Fors fortuna, Vide FORTVNA.

Fōrsăn, dubitandi adverbium eſt. [אולי *ulái.* ἴσως. Gal. *Parauanture, de fortune.* Ital. *Forſe.* Ger. Villeicht. Hiſp. *Por auentura.* Pol. *Snadź.* Vngar. *Talám netalántán.* Ang. *Peraduenture, perchance.*] Virg. 1. Aen. Forſan & hæc olim meminiſſe juvabit. Terent. in Andr. Aliquis forſan me putet non putare hoc verum.

Fōrsĭtăn, dubitandi adverbium, Fortè, forſan, & fortaſſe. [אולי *uldi.* ἴσως. Gall. *Par auenture.* Ital *Forſe.* Ger. Villeicht/ es mag ſeyn. Hiſpan. *Por augntura.* Pol. *Podobno.* Vng. *Netalám, netalántán.* Angl. *Peraduenture.*] Cicer. de Orat. Major ars aliqua forſitan eſſet requirenda.

Fōrtāsĭs, ſive fortaſſe, dubitandi adverbium. [אולי *ulái* ἴσως. Gall. *Par auenture.* Ital *Forſe.* Ger Villeicht Hiſp. *Por auentura.* Pol. *Snadź.* Vng. *Talám.* Ang *Perchance.*] Cic. Cæl. lib. 2. Epiſt. Sed ego fortaſſis vaticinor, & hæc omnia meliores habebunt exitus. Terent. Eun. Tu fortaſſe quæ facta hic ſunt, neſcis. Cic. Marco, li. 7: Habes epiſtolam verboſioré fortaſſe quàm velles.

Fōrtĕ, adverbium, Fortuitò, caſu. [אולי *ulái.* τυχόν Gall. *Parauenture, de cas fortuit.* Ital. *Per auentura.* Ger. Ohngefehrd Hiſpan. *Por auentura.* Polon. *Bezmal'a, przygody, ſtrafunku.* Vng. *Tõrtinet, ſzerént.* Ang *Peraduenture, by chance.*] Virg. Aeglog. 7: Fortè ſub arguta conſederat ilice Daphnis. ¶ Aliquando autem dubitandi adverbium eſt. Cicer. 2. Orat. Nec fortè hoc magnum ac memorabile videatur.

Fōrtĭs, te, om. t. tàm de corpore quàm de animo dicitur. Nam & eum ſignificat qui validis viribus, eſt præditus, & qui infractum in adverſis habet animum. [גבור *gibbór* אדיר *addir* עז *haz* חזק *chazak* איתן *eitán* אביר *abbir.* ἀνδρεῖος. Gal. *Fort, robuſte, gaillard.* Ital. *Forte, gagliardo.* Germ. Starck/ mañlich/ dapffer. Hiſp. *Fuerte.* Pol. *Mocżny, duży.* Vng. *Erõs, vaſtag.* Ang. *Strong in bodie, valyant of courage.*] Cic. pro Mil. Vir fortis & animoſus, & acriter morti ſeſe offerens. Idem 2. Tuſcul. Fortes Fortuna adjuvat, ut eſt in proverbio. Idem de Senect. Senectus animoſior eſt, quàm adoleſcentia, & fortior. Idem pro S. Roſcio: Vir contra audaciam fortiſſimus. Idem de Orat. Inflexio laterum fortis & virilis. Plaut. in Aſin. Quj me vir eſt fortior ad ſuffereẽdas plagas? Virg. 1. Aen. -fortemq; Gyam, fortemq; Cloanthum. ¶ Quandoq; celer. Virg. 11. Aen. Quid tàm egregium, ſi fœmina forti Fidis equo? ¶ Quandoque formoſus. Plaut. in Milite: Ecquid fortis viſa eſt? ¶ Quandoque dives. Plaut. Trinummo: Eum ſororem ſpopondiſſe ſuam in tam fortẽ familiam. ¶ Fortis in alium fortiorem incidit, ἐσθλὸς ἐὼν, ἄλλου κρείσσονι δ' αἰτιτυχών. Dici ſolitum, ubi quis nimiùm fretus ſuis viribus, aliquandò nanciſcitur à quo vincatur. Zenodotus.

Fōrtĭcŭlŭs, li, diminutivum. [τυφιχυς. Gall. *Forcelet, vn peu fort.* Ital. *Aliquanto forte.* Germ Starcklechtig/ etwas dapffer. Hiſpan. *Fuerte vn poco.* Pol. *Duży, mocżny.* Vngar. *Erõſſetske.* Ang. *A litle ſtrong, ſometwhat hardie.*] Cicer. 2. Tuſc. Quamvis idem Epicurus forticulum ſe in torminibus, in ſtranguria ſua præbeat.

Fōrtĭfĭco, cas, act. p. Munio, roboro, fortem facio, confirmo. [חזק *chizzék* עז *haz.* ἰσχυρίζω. Gall. *Fortifier.* Ital. *Fortificare.* German Stercken/ ſtarck machen. Hiſp. *Fortalecer.* Polon. *Vmocżniam, grunture.* Vngar. *Meg erõſitõm.* Angl. *To ſtrenthen or mak ſtronge.*] Plaut. Fortifica animum.

Fōrtēſco, ſcis, n.t. Fortis fio. [חזק *chazák.* κραταιοῦμαι. Gall. *Deuenir fort, s' enforcir.* Ital. *Diuenir forte.* Ger. Starck oder dapffer werden/ erſtarcken. Hiſp. *Fortalecerſe.* Pol. *Dużeie.* Vng. *Meg erõſödõm.* Ang. *To waxe ſtronge.*] Nęvius: Creſcit annis, & forteſcũt vires. Hoc verbũ à Gell. li. 19. cap. 7, refertẽ inter antiqua & obſoleta.

Fōrtĭtūdo, dinis, f.t. Magnitudo animi, robur, animi exceſſiras, præſentia animi. [חזק חזק *chezek chozek* עוז *hoz* גבורה *geburáh.* ἰσχὺς, ἀνδρεία. Gall. *Force, bon courage, vaillantiſe.* Ital. *Forte ζza.* Ger. Mañheit/ dapfferkeit/ ſtercke. Belg. Stercheit. Hiſp. *Fortelezа virtud del animal.* Pol. *Mocżnoſcż, duzoſcż.* Vngar. *Erõſség.* Ang. *Strenth, courage, manhoode.*] Cic. 2. de Inven. Fortitudo eſt conſiderata periculorũ ſuſceptio, & laborum perpeſſio. Vel (ut idẽ 4. Tuſc. deſinit) eſt ſcientia rerũ perferendarũ, vel affectio animi in patiendo ac perferendo, ſummę legi parens ſine timore. Macrob. Fortitudinis eſt, animũ ſupra periculi metũ agere; nihilque niſi turpia timere, tolerare fortiter vel adverſa vel proſpera. Fortitudo præſtat magnanimitatem, fiduciam, ſecuritatem, magnificentiam, conſtantiam, tolerantiam, firmitatem. Cic. 13 Philip. Eſt omnino fortium virorũ, quales vos eſſe debetis, virtute præſtare tantum, ut poſſint fortunæ culpam non extimeſcere. Sed quoniam ab hoc ordine non fortitudo ſolùm, verùm etiam ſapientia poſtulatur, quanquam videntur hæc non poſſe ſejungi, &c. Idem 1. Offic. Sunt ergo domeſticæ fortitudines non inferiores militaribus.

Fōrtĭtĕr, adverb. Animosè, infracto animo. [בחזקה *bechozkáh.* ἀνδρικῶς. Gall. *Fort vaillamment, puiſſamment, courageuſement.* Ital. *Fortemente,*

Fortemente, animosamente. German. *Mannlich/ dapfferlich.* Hisp. *Fuerte y esforcadamente.* Polon. *Mocznie, tego, mesko.* Vng. *Erõs, ember, modra, vaſtagon.* Angl *Manly, ſtoutlye.*] Cicer. de Senect. Quem ego meum caſum fortiter ferre viſus ſum. Idem 4. Philip. Nec ſolùm id animosè, & fortiter, ſed conſideratè etiam ſapienterque fecerunt. Plaut. Merc. Non abſtulit modò, ſed in amorem conjecit fortiús. Plin. lib. 16. cap 40: Fortiſſimè ulmus ſervat rigorem.

Fōrtŭĭtō, adverbium, Vide FORTVNA.

Fōrtūnă, næ, f. p. Eſt accidentium rerum ſubitus atq; inopinatus eventus, Sors, fors, caſus, temeritas.. [ז'ד *gadh* טוך *pur.* τύχη Gall. *Fortune, auenture.* Ital. & Hiſp *Fortuna.* Ger. Glück/ein zufall er ſey gut od böß. Pol. *Szczeſcie, fortuna.* Vn. *Szerentſe.* Ang. *Fortune, chance:*] Cic. 2. de Divin. Quid eſt enim aliud fors, quid fortuna, quid eventus, quid caſus, niſi quũ ſic aliquid cecidit, ſic evenit, ut vel non cadere, atq; evenire, vel aliter cadere atq; evenire potuerit? Eſt autem fortunæ vocabulum medium: ſed quum fortunam ſolam dicimus, intelligimus fœlicitátem. ¶ FORTVNA dea credita eſt antiquis, quę apud Prænestinos & Anciates præcipuè colebatur. Iuven. Satyr. 10: Nullum lumẽ abeſt, ſi ſit prudentia: ſed te Nos facimus Fortuna, deam, cœloque locamus. Terent. Phor. O fortuna, ô Fors fortuna, quãtis commoditatibus, Quàm ſubitò hero meo Antiphoni ope veſtra hũc oneraſtis diem. Donatus: Aliud fortuna, aliud fors fortuna. Fortuna dicta eſt incerta res: fors fortuna. evẽtus fortunæ bonus, εὐτυχία, εὐπορία. Nam Fors fortuna Dea, trans Tyberim ædem habebat, cujus feſtũ colebant qui ſine arte aliqua vivebant. Cic. de Amic. Nõ enim ſolùm ipſa Fortuna cæca eſt, ſed eos etiã plerunq; efficit cæcos quos cõplexa eſt. ¶ Accipitur etiã fortuna in utroq; numero pro divitiis, copiis, opibus Cic. in Divin. in Verrem: Cur, de quibus in provincia non optimè es meritus, eos nunc planè fortunis omnibus conaris evertere? Tacit. libr. 13: Nec ſi Iturius & Calviſius adeſis omnibus fortunis, &c. Cic. de Amic. Sæpè enim quibuſdam aut animus abjectior eſt, aut ſpes amplificandæ fortunæ fractior. Horat. 1. Epiſtol. 5: Quò mihi fortuna, ſi non conceditur uti? ¶ Fortunæ, rum, pluraliter pro fœlicitate. Terent. in Andr. Cùm id mihi placebat, tum uno ore omnes omnia bona dicere, & laudare fortunas meas, Qui gnatũ haberem tali ingenio prædituin. Cic. pro Sylla: Hic vos orat Iudices parvus, ut ſe aliquando, ſi nõ integra fortuna, at afflicto patri ſuo gratulari ſinatis. ¶ Fortuna æſtuaria: τύχη ὕφαλος. Quod viciſſim huic favere ſoleat, nunc illi. ¶ Manum admoventi fortuna eſt imploranda, τὴν χεῖρα προτείνοντα δεῖ τὴν τύχην ἐπικαλεῖν. Admonet adagium ita fidendũ eſſe divino auxilio, ut nihilo ſegnius, quantũ in nobis eſt, etiam ipſi noſtra adnitamur induſtria: alioqui nõ audituros Superos inertium ac deſidioſorum vota. Plutarch. ¶ Sui cuique mores fingunt fortunam. E medio vulgo videtur ſumpta ſentẽtia apud Cornelium Nepotem in vita Pomp. Attici: Nam plerunque videmus mala malis evenire, digna dignis: idque vulgò dictitant, Malus malum reperit. Atteſtatur & verſiculus proverbialis: Ἐσθλῷ γὰρ ἐσθλὰ καὶ δίδωσι θεός. Viro bono fortuna ſuppeditat bona. ¶ Cujuſmodi portento me involvit fortuna! οἷον μ' ὁ δαίμων πέρατα συγκατεῖρξεν! Dici cõveniet, ubi negotium incidit cum homine moroſo difficiliq;, cum quo non queas vivere, nec à quo te poſſis extricare. Zenodotus. ¶ Præſentẽ fortunam boni conſule, τὸ παρὸν εὖ ποιεῖν. Quo admonemur ne nos alienarum rerum cupiditate maceremus, ſed quæcunque contigit ſors, eam velut optimam amplectamur. Plato in Gorgia.

Fōrtūno, nas, act. p. Proſpero, ſecundo, ſervo, augeo. [הִצְלִיחַ *hitſliach.* εὐδαιμονίζω. Gall. *Conduire à bonne fin, donner bonne iſſue, bien fortuner ou proſperer.* Ital. *Felicitare, proſperare.* German Glücken / gluckluch machen Hiſpan. *Hazer bien auenturado.* Polon. *Szczeſcidaie.* Vngar. *Meg ſzerentsésitöm, bodógitom* Angl. *To proſper, or to giue proſperitie.*] Cicer. Curioni: Tibi patrimonium dii fortunent. Idem M. Marcello: Maxima ſum lætitia affectus, quum audivi te Conſulem factum eſſe, eumque honorem deos tibi fortunare volo.

Fōrtūnātŭs, ta, tum, Proſper, felix. [מַצְלִיחַ *mutſlách* מאשר *meuſchſchár* אשרי *aſchré.* εὐδαίμων, εὐτυχής. Gal *Heureux, proſpere.* Ita. *Proſpero, auenturoſo, felice.* Ger Glückhafftig/glückſelig. Belg. Geluckelich. Hiſ. *Dichoſo y bienauenturado.* Pol. *Szczeliwy, fortunny.* Vng. *Szerentsés bodog.* Ang. *Proſperous, that lucketh well.*] Terent. in Adelph. Derides fortunatus qui iſtoc animo ſies. Virgil. in Daphnide: Fortunate puer, tu nunc eris alter ab illo. Idem 1. Aeglog. Fortunate ſenex, ergo tua rura manebunt. ¶ Aliquando idem eſt quod propitius. Afranius: Deos ego omnes, ut fortunati ſint, precor Inter fœlix & fortunatus hæc tamen differentia traditur à Corn. Front. Fœlix, *inquit*, eſt, qui ita eſt natus. Fortunatus cum opibus nomen accipit: ita fœlix naturæ bono, fortunatus temporis commodo fruitur.

Fōrtūnātē, adverbium, Fœliciter, proſperé. [εὐτυχῶς. Gall. *Heureuſement.* Ital. *Felicemente, proſperamente.* Germ. Glückhafftiglich/ glückſeliglich. Belg. Geluckelich. Hiſp. *Bien auenturadamente* Pol. *Szczliwie.* Vng. *Szerentséſſen, budogul.* Ang. *Proſperouſlie, with good lucke.*] Cic. 3. de Fin Neceſſariò ſequitur, omnes ſapiẽtes ſemper fœliciter abſolutè, fortunatè vivere.

Fōrtūnātĭm, adverbium. Idem quod fortunatè. [εὐδαιμόνως. Vngar. *Szerentséſſen.*] Plaut. Si dederit Iupiter ut fortunatim omnia ſuccedant.

Fōrtŭĭtŭs, ta, tum, Quod caſu accidit: [τυχηρός. Gall. *Fortuit, caſuel, auenu, d' auenture.* Ital. *Ciò che auiene altrui per caſo prexigody, per ſorte.* Germ. Zufellig. Hiſp. *Coſa que viene à caſo y fortuna.* Pol. *Przipadl'y natraſzony.* Vngar. *Történetből valo.* Ang. *That cometh by chance.*] ut, fortuitus concurſus. Cic. 1. Tuſcul. Democritum enim illum, magnum quidem virum, ſed levibus, & rotundis corpuſculis efficientem animum concurſu quodam fortuito, omittamus. Quintil. lib 6. cap. 6: Inſidiarũ invidiam in Clodiũ vertit, quanquam revera fuerat pugna fortuita. Idem libr. 10. c. 7: Nec tumultuarii, nec fortuiti ſermonis contextũ mirabor.

Fōrtŭĭtō, Caſũ, temerè, fortè fortuna. [בִּקְרִי *bekéri.* τυχόν, κατὰ τύχην. Gall. *D' auenture, par fortune.* Ital. *A coſa per ſorte.* German. Ohngefehrd. Hiſpan. *A coſa ò per auentura.* Pol *Zprzigody.* Vngar. *Történet ſzerent.* Ang. *By chance.*] Cicero de Lege Agrar. contra Rullum: Paucas tribus non certa conditione juris, ſed fortuitò, ſortisque beneficio, ad uſurpandum libertatem vocare. Idem 5. de Finibus: Sive hæc ita fiunt fortuitó. Pro eodem legitur & fortuitu. Cicero 6. Philip. Quod verbum tibi non excidit (ut ſæpè fit) fortuitu, ſed ſcriptum, meditatum, cogitatum attuliſti.

Fŏrum, ri, n. ſ. Propriè dicitur locus, quò res vænales afferuntur, à ferendo nomen habens. [שׁוּק *ſchuk* שער *ſchábar.* ἀγορά. Gall. *Halles, lieu public où on vend & achete.* Ital. *Foro, piázza.* Ger. Ein Marckt. Hiſp. *Mercado, lugar donde compran y venden.* Polon. *Rinek.* Vng. *Piacz.* Ang. *The merkat place.*] Vnde forum ſuarium, Romæ dictum, in quo ſues vendebantur: boarium, in quo boves: piſcarium in quo piſces: ἰχθυοπωλεῖον: olitorium, λαχανοπωλεῖον, in quo olera: cupedinis forum, in quo cupediæ: hoc eſt, lautiores cibi vendebantur. Quæ omnia, teſte Varrone, lib. 5. de lingua Latina, poſtea in unum locum ſunt contracta, quem macellum appellaverunt. ¶ In foro veritas, ὦ ἀγορᾷ ἀψευδεῖν: id eſt, in foro abſtinendum eſt à mendacio. Lex erat apud Athenienſes, ut in foro rerum vænalium vanitas omnis abeſſet. ¶ Eſt præterea forum, quod Græco vocab. vocamus *emporium*: hoc eſt, oppidũ, vel alius quivis locus, quò undique mercatores convenire ſolent ad emendũ aut vendendum. Saluſt. in Iugur. Erat haud longè ab eo itinere quò Metellus pergebat, oppidum Numidarum, nomine Vacca, forum rerum vænalium, totius regni maximè celebratum, ubi & incolere & mercari cõſueverant Italici generis multi mortales. Hinc pleriſq; etiam oppidis nomen à foro etiam manſiſſe videmus, ut forũ Cornelii, dicta eſt Aemiliæ urbs, quã nunc *Imolam* vulgò vocant, à nomine ejus, qui eo in loco primus nundinas inſtituit. Ad hunc etiam modũ forum Livium, forum Iulium, forũ Aurelium. forũ Sempronii inde ſua nomina acceperunt. quòd à Livio, Iulio, Aurelio, vel Sempronio in his locis inſtitutæ ſunt nundinæ, ad quas totius provinciæ mercatores merces ſuas afferebant. Cic. in Catil. Quanquã quid ego te invitem, à quo jam ſciam eſſe præmiſſos, qui te ad forũ Aurelij prętolarentur armati. ¶ Fora, vaſa quibus antiqui utebantur in torcularibus. Col. libr. 12 cap. 18: Tum lacus vinarii & torcularii, & fora omniaq; vaſa, ſi vicinũ eſt mare, aqua marina: ſin minus, dulci eluenda ſunt, & commundanda & diligẽter aſſiccanda, ne humorem habeant. ¶ Dicitur etiam forum, locus in quo judicia exercentur. [שער *ſchá'har* דין *din.* δικαστήριον. Gall. *La cour, l' audience.* Ital. *Foro iudiciale, palazzo, corte.* Germ. Ein ort an dem man Gericht haltet. Hiſ. *Lugar donde ſe reſponde de derecho.* Pol. *Mieſce gdzie ſady, biwaia.* Vngar. *Törueny tenö hely, tábla* Ang. *The courte where maters ar pleaded for.*] Cicer. ad Attic. Quòd me in forum vocas, eò vocas unde etiam bonis meis rebus fugiebam. Quintil. libr. 3: Rarum eſt autem ut in foro judicia propter id ſolum conſtituantur, ſicut divinationes quæ fiunt de accuſatore conſtituendo. Fora tria judiciaria antiquitus Romæ fuiſſe manifeſtum eſt. Forum Latium ſive Romanum antiquiſſimum. Forum Cæſaris Dictatoris, in quo loricatam ſibi fieri ſtatuam paſſus eſt: & forum Auguſti, quod cum ædem Martis ultoris extruxit. ¶ Foro uti, eſt preſentem rerum ſtatum bõni conſulere & utcunque ſeſe obtulerit fortuna, ita animum applicare. Terent. in Phorm. Cœpi his omnia facere, obſequi quæ vellent. D. Sciſti uti foro. Donatus vulgare proverbium admonet eſſe: ductamq; metaphoram à mercatoribus, qui nõ ante locum commercii præſcribunt quanti vendant quæ advehunt: ſed ſecundum annonam fori quam deprehenderint, conſilium de non vendendis aut vendẽdis mercibus ſumunt. Seneca: Vtamur foro, & quod fors feret, æquo feramus animo. Ex Eraſmo. ¶ Agere forum dicitur, qui provinciæ præeſt, quum civitates vocat & de controverſiis earum cognoſcit.

Cicero

Cicero Appio, lib. 3: Qui te forum Tarsi agere, statuere, multa decernere, judicare dicerent. ¶ Forum à subsellijs & judiciis distinguit. Cicer. 1. de Orat. Age verò ne semper forum subsellia, rostra, curiamq; mediteris, &c. id est, causas civiles, publica judicia, & conciones, & sententias in Senatu dicendas. ¶ Forum triplex sive trinum, Cùm fuerint fora multa Romæ, tamen hoc loquendi genere intelligitur de tribus in quibus causas orabant: quorum primum Romanum nuncupatur. Secundum Caii Cæsaris. Tertium Augusti. Martial. Atq; erit in triplici par mihi nemo foro.

Fŏrensĭs, & hoc se, adjectivum est à foro derivatum, quo significatur omne illud, quod ad forum judiciale pertinet. [δικανικός. Gall. *Seruant aux plaids & proces, ou des appartenances.* Ital. *Ciò che al foro iudiciale s' appartiene.* Germ. Das zu dem Gericht gehört. Hisp. *Cosa perteneciente ad consistorio, ò derecho.* Pol. *Do sadow prżinależący.* Vng. *Törvénihez való.* Ang. *Perteining to the commone place of iudgement.*] Vnde forenses causæ dicuntur, quæ in foro judiciali agitantur. Cicer. 3. de Natur. deor. Nec si id facerem in causis forensibus, idem facerem in hac subtilitate sermonis. Forensis homo qui in foro versari, & causas agere consuevit. Forensis, rhetorica quæ foro judiciisq; est accommodata. Cicer 2. de Finib. Sed hæc Rhetorica philosophorum, nõ nostra illa forensi, quam necesse est quum populariter loquitur, esse interdum paulò hebetiorem. Sic etiam forensia vestimenta dicebantur ea, quibus in foro utebantur: de quibus paulò pòst. Lucilius masculino genere dixit: Forus olim ornatus lucernis, autore Sosipatro lib. 1.

Fŏrēnsĭă, Vestes erant quibus in foro utebantur: sicut cœnatoria quibus domi utebantur in cœna. [δικανικά. Vng. *Piacsi kŏntŏs.*] Suetonius de Augusto: Forensia autem & calceos nunquam non intra cubiculum habuit. Alio nomine dicuntur togæ forenses, vel vestimenta forensia. Col lib. 12. cap. 45: Arculæ fagineæ vel etiam tiliaceæ: quales sunt in quibus vestimenta forensia conduntur.

Fōssă, Fossio, Fossor, Fossūra, vide FODIŌ.

Fŏvĕă: f. p. à fodiendo, Fossa. [בור *bor.* βόθυνος, βόρβορος. Gall. *Fosse, ou fossé.* Ital. *Fossa, cauerna.* Ger. Gruben. Hisp. *Hoyo ò cava.* Pol. *Gruba, dol.* Vng. *Verõm, lyuk, árok.* Ang. *A pitte, denne, or caue.*] Cicer. 1. Philip. Bellua, quæ quoniam in foveam incidit, obruatur. Plautus in Pœnulo: Ita decipiemus fovea lenonem Lycum. Plin. lib. 10. cap. 38: Itaq; anates in foveas quibus feras venamur, delapsæ solæ evadunt.

Fŏvĕō, ves, vi, tum, propriè est calidum teneo, aut calefacio. [יחם *jcham* חמם *chimmem.* ἄγομαι, θάλπω, ἀλεαίνω, θάλπω. Gall. *Eschauffer & entretenir en chaleur, couuer, eſtuuer.* Ital. *Tenir caldo, couare.* Ger. Warm halten/enthalten. Bel. Woeden bewaren. Hisp. *Calentar.* Pol. Wrzieplechowam. Vng. *Tapláłom, meleghtöm.* Ang. *To cherushe, to keep in the armes and besome.*] Plaut. in Capt. Iubeā', án nō jubes astitui aulas, patinas elui, Laridum arq; epulas foveri foculis ferventibus? Plinius libro 8. capite 36: Fœtus rigentes apprimendo pectori fovent, non alio incubitu, quàm ova volucres. ¶ Aliquando ponitur pro nutrio, alo. Plautus in Merc. Alios enecat & extinguit, alios suo lacte fovet & erigit. Virgil. lib. 3. Georg. Progeniem, nidosq; fovent. ¶ Est etiam fovere medicorum vocabulum, pro partem læsam vel morbosam tepefacere humidis calidisve fomentis foris applicatis, humectare, & dolorem lenire, κατατλᾶν, πυελᾶν. Virgil. 12. Aeneid. Fovit ea vulnus limpha longævus Iapix. ¶ Interdum pro constituo. Virgil. lib. 4. Georg. Sæpè etiam effossis (si vera est fama) latebris, Sub terra fovêre larem. Sic enim legit Nonius: quanquam in vulgatis exemplaribus quibusdam legatur fodêre. ¶ Interdum pro tueor, ut apud eundem libro 9: -non obvia ferre Arma viros, sed castra fovere. ¶ Interdum pro amplector, seu in deliciis habeo. Virgil. 3. Eclog. Infelix ô semper ovis pecus, ipse Neæram Dum fovet, ac ne me sibi præferat, illa veretur. ¶ Hujus composita sunt, Confoveo, circunfoveo, Refoveo, fo syllaba correpta: quorum significata vide suis locis.

Fōtŭs, fota, fotum, participium. [חמים *mejucham.* πεπυελαμένος, κατατλαθείς. Gall. *Eschauffé, couué, eſtuué, fomenté.* Ital. *Scaldato, fomentato, couato, ſtuffato.* Germ. Gewermt/ warm gehalten/gebrütet. Hisp. *Calentado, couado.* Pol. Ogrzany, przepiekły. Vng. *Meleggetetet, táplátta tot.* Ang *Cherished, nurished, keepe warme.*] Cic. 2. de Natura deorũ: Quinetiam anatum ova gallinis sæpè supponimus, ex quibus pulli orti primùm aluntur ab iis, ut à matribus, à quibus excluſi fotiq; sunt.

Fōtŭs, hujus, fotus, nomen substantivum, m. q. Fomentum, ipsa fovendi actio. [πυελισμός, ἀλεασμός. Gall. *Eſtuuement, fomentation, couuement, eſchauffement.* Ital. *Effo ſcaldare, fomentare, couare, ſtuffare.* Germ. Warmhaltung/brütung Hisp *Obra de calentar ò cauar.* Pol. *Grzanie, przepieczenie.* Vng. *Táplálás, meleggetés.* Ang. *A cherishing or keeping warme.*] Plinius libro 23. capite 1: Decoctura eorum, veteres dysentericos & cæliacos juvat & potione & fotu.

Fōmĕs, fomitis, m. t. à fovendo: hoc est, nutriendo igne dicitur. Est enim assula ex arbore excussa dum cæditur. ¶ Ponitur & pro omni materia sicca, quæ facilè igni inflammatur. [ἰνωτός, ζώνυξ. Gall. *Allumette, ce qui fait allumer ou entretient le feu.* Ital. *Eſca ogni cosa per accendere & lumare il fuoco, come ſcheggie & ſimili.* Germ. Zundel/ alle matery die gern fewer empfahet. Bel. Bouck. Hisp. *Y esca ò astillas para encender fuego.* Pol. *Prochno y wśelka materia ktorey śie ogien chwita y zachowuie go, żagrzew.* Vng. *Taplo, auagy, toplo.* Ang. *Any thing that nourisheth the fyre or inflammeth, as matches, cloutes in a tinder boxe.*] Virgilius 1. Aeneid. Ac primùm silicis scintillam excudit Achates: Suscepitq; ignẽ foliis atque arida circum Nutrimenta dedit, rapuitq; in fomite flammam. Plinius libro 6. capite 40: Excipiente materia aridi fomitis. ¶ Per translationem fomes dicitur quicquid excitat nos, & accendit ad aliquid agendum. Gell. lib. 15. cap. 1: Fomitem esse quendam dicens & incitabulum ingenii virtutisq;, timens & corpus hominis vino flagraret.

Fōmentum, ti, n. s. à fovendo: id est, calefaciendo vel nutriendo. [ארוכה *aruchâh* מזור *mazór.* πυέλισμα, κατατλασμός. Gall. *Ce qui eſt propre à appaiſer douleur, adoucissement, rechaufement.* Ital. *Cosa per leuare il dolore, cosa che accheta & tranquilla.* Germ. Ein warme oder feuchte Artzney/ so man uber ein ding schlecht/ zu mitterung des schmertzens. Hisp. *Emplastre para mitigar dolor, emplastradura.* Pol. *Lekarstwo mokne ktore na plastr przykladami dla vlzenia bolescy.* Vng. *Táplálo, meleggetõ szerszám.* Ang. *Fomentation, any thing layde to the bodie plaisterwise to mitigate dolour.*] Inde fomenta dicuntur applicationes rerum calidarum & humidarum ad partes corporis læsas medendi gratia. Plinius Iuniore Cujus gravissimo vulneri magno aliquo fomento medendum fuit. Colum. lib. 6 cap. 30: Frigori fomenta adhibentur, caputq; & spina repenti adipe vel vino illinuntur. ¶ Hinc ponitur translatè pro remedio & mitigatione. Cic. 2 Tuscul. Hęc sunt solatia, hæc fomenta summorum dolorũ. Idem 2. de Fin. Fortitudinis fomentis dolor mitigari solet.

F ante R.

FR. In notis antiquorum fronte vel fratres, vel forum. F. R. forum regendorum, vel regum vel finium regendorum, vel finibus regnandis. FRA. C. fraude creditoris. FR. COR. forum Cornelii. F. E D. factum esse dicebatur. FRES. AR. fornaces aurificum. FR. F. fratris filius. FR. I. forum Iulium. FR. L. forum Livium. FR M S. fortissimus. FR. P O M. forum Pompilii vel Pomponii. FR. S. forum Sempronii, vel FRS fortia. vel FR S. fraude sine sua, FR T. forsitan. FS. fratres. FS. E factus est. F. S. E. factum sic est. F. T. C. familia vel famula testis causa.

Frăcĕo, ces, cere, n. s. à quo Fraceſco. corrumpor, & quasi vetustate putrefio. [בסרח *nisrách* באש *baásch.* σήπομαι σαπφυλᾶς, ἐξίσχνος. Gall. *Se moiſir, ſe rancir, ſe fleſtrir.* Ital. *Corrompersi, marsire.* Germ Faul vnd murb werden von ẽcke. Hisp. *Corromperse, podrirse.* Pol. *Prochniese plesnieie od gnina.* Vng. *Meg akasodom, megrothadok. meg senyuedõk.* Ang. *To putrefie, to waxe mouldie.*] Colum. l. 12: Oleum quod minùs provenit, si congelatur, fraceſcet: id est, putreſcet. Varro l. 1. de Re ruſt. cap. 55: Hæc de qua fit oleũ, congeri solet acervatim per dies singulos in tabulata, ut ibi mediocriter fraceſcat.

Frăcĭdŭs, a, um. penult. corr. à fraceo, Plusquam maturum & jam putrescens. [בסרח *nisrach.* σαπρός. Gall *Fleſtri, moiſi, & rancé.* Ital. *Che gia si commincia à corrumper la maturità.* Germ. Halb faul/teig/matt. Hisp. *Rancioso.* Pol *Napoł'y zgniel'y, sprochnial'y.* Vng. *Poshat, rothat senyuet.* Ang *Mouldy, hoary.*] Cato de Re ruſt. cap. 64: Factores voluat ut oliva in tabulato diu sit, ut fracida sit, quò faciliùs efficiant.

Frăcēs olei. [טסלת *pesóleth* שמרים *sihemarim.* τὰ τῶν ἐλαιῶν ἀπόμυγμα. Gall. *Le mare des olives apres qu'elles ſont preſſorees, ou la lie qui en ſort.* Ital. *Polpa d'oliua, fece d'oglio.* Germ. Oel trusen. Hisp. *Las borras del azeyte.* Pol. *Drożdże oliwne.* Vng. *Az olayna'k az sõpreje, gazza.* Ang. *The lies of oliues.*] Dicuntur carnes, & fæces olivarum quæ in oleo subsidunt. Plin. libro 15. capite 6: Oleum in tabulato minui, deterriusq; fieri: item in amurca & fracibus: eæ sunt carnes, & inde fæces. quare sæpiùs die decapulandum. Colum lib. 6. cap. 13: Quidam fraces vino & adipe commiscent, eoq; medicamento post fomenta prædicta utuntur.

Fractŭs, Vide FRANGO.

Frænum, ni, cum æ diphthongo, in plurali numero tàm masc. quàm neutrius generis, secund. decl. Instrumentum quo equus coërcetur, ita dictum à frangendo, quòd equorum ora frangat. [מתג *méthegh* רסן *résen.* χαλινός. Gal. *Frein, bride, morts.* Ital. *Freno, morso.* Germ. Ein zaum/ oder das gebiß am zaum Bel. Eenen toom/ breydel/ een gebit. Hisp. *El freno de cauallo ò mula.* Pol. Vzda. Vng. *Fék, zabola.* Ang. *A bridle or bitte of a bridle.*] Seneca: Hippolytus arctis continet frænis equos. Ovid. 1. de Arte: Tempore lenta pari fiæna docentur equi. Virgil. 3. Georg. -& stabulo frænos audire sonantes. Ovid. 2. Metamorph. Quadrupedes

drupedes ducunt adduntq; ſonantia fræna. Fræna Pelethronii invenêre, qui & ſtrata equorum primi monſtraverunt, Plinius libro 6. capite 56. ¶ Hinc componuntur Effrænus, a, um, & effrænis, & hoc effræne, idem quod indomitus, quaſi ſine fræno. ἀχάλινος. Virgil. libro 3. Georg. Gens effræna virûm Riphæo tunditur Euro. Vbi Servius Gens effræna: id eſt, ſæva, rectorem recuſans. Infrænus, ſive infrænis, ejuſdem ſignificationis. Virgil. 4. Aeneid. Hinc Numidæ infræni cingunt. Quo in loco Numidæ vocantur infræni, quod illorum equi nullis frenis coërceantur. ¶ Frænum mordere ſignificat obluctari, & oſtendere nos graviter aliquid ferre, quod tamen ferendũ eſt. ὡς ὁ λύων μάχαις, τὸν χαλινὸν δάκνειν. Translatio ſumpta eſt ab equis, qui quum frenum excutere non poſſint, perpetuò tamẽ mordent & arrodunt, oſtenduntq; coactos & invitos frænum ore recipere. D. Brutus ad Ciceronem: Si frænum momorderis, peream, ſi te omnes quotquot ſunt, conantem loqui ferre poterunt. ¶ Accipere frænum, per tranſlationem, eſt dedere ſe alicui, Virgil. 12. Aeneid. Ni frænum accipere, & victi parere fatentur.

Frænō, as, act. p. Equo frænum injicio. [חסם chásam בלם balám. χαλινόω. Gall. Brider. Ital. Frenare. Germ. Zeumen/hinder ſich halten. Hiſp. Enfrenar. Pol. Ujeździam. Vng. Meg zabolázom, fékezém. Ang. To bridle.] Cæſar 8. bell. Gal. Equites ſuos frænatis equis in ſtationibus diſponit. Liv. 1 bell. Pun. Inſtructus, frænatusq; equus. ¶ Per tranſlationem accipitur pro cohibere, continere, Cicer. 5. Verr. Quum ejus animum ad perſequendum non negligentia tardaret, ſed conſcientia ſceleris, avaritiæq; ſuæ frænaret. Virgil. 1. Aeneid. Luctantes ventos, tempeſtatesq; ſonoras Imperio premit, ac vinclis, & carcere frænat. Liv. 10. bel. Pun. Quij eas voluptates ſua temperantia frænavit, ac domuit, multo majus decus, majoremq; victoriam ſibi peperit, quàm nos Syphace victo habemus. Idem 7. bell. Maced. Vbi demerſis navibus frænaſſet clauſtra maris. Virg. lib. 3. Georg. & glacie curſus frænaret aquarum. ¶ Hinc compoſita, Defræno & Effræno, quod eſt fræno detraho, ſive abſq; fræno rectoréve duco, ἀποχαλινόω. ¶ Hinc Defrænatus, & Effrænatus, participia ſive nomina ex participio, quæ de iis dicuntur, qui veluti fræno excuſſo regi nõ poſſunt. Ovid. lib. 1. Metamorph. Et defrenato volvuntur in æquora curſu. Cic. 4. Tuſc. Vt ægritudo quaſi morſum aliquem doloris efficiat, metus receſſum quendam animi atq; fugam lætitia perfugam, hilaritatem, libido effrænatam appetentiam. ¶ Refræno cohibeo, & quaſi fræno retineo. Lactant. lib. 6: Virtus eſt, iram cohibere, cupiditatem compeſcere, libidinem refrænare. ¶ Suffræno, arcto, conſtringo. Vnde verbale Suffrænatio. Vide ſuo loco.

Frænātŏr, ris, [χαλιναγωγός. Qui refrænat. Pol. Ujdacz. Vng. Meg zabláza enyhitő. Ang. A bridler or refrainer.] Plinius in Panegyrico: Infinitæ poteſtatis domitor & frænator animus ipſa vetuſtate floreſcit.

Fragă, orum, n. ſ. Mora quę in herbis humi repentibus naſcuntur. [τὰ πόμαρα. Gall. Freſes. Ital. Fragole. Germ. Erdbeer. Hiſp. Mieza ſo, mayuelas. Pol. Poziemky. Vng. Epery.] Virg. 3. Æglog. Qui legitis flores, & humi naſcentia fraga. Ovid. 13. Metamor. Mollia fraga leges.

Frăgilis, Fragmen, Fragor, Fragoſus, Vide FRANGO.

Fraginoſa, Coniza apud Dioſcorid. lib. 3. cap. 135.

Fragro, as, are, n. p. Redoleo, oleo, odorem emitto frangendo: quia res fractæ vehementiùs olent. [בתן ריח nathán réach. ὄζω. Gall. Rendre grand odeur, fleurer fort, ſentir bon. Ital. Rendere odore. Germ. Riechen/ein guten geruch oder geſchmack geben. Bel. Goeden rueck maken. Hiſp. Oler echando deſi olor. Pol. Wdzięczna woonoſć wypuſzczam. Vng. Io ſzagot botsátok. Ang. To ſauour ſweetely as floures doe.] Virgil 1. Aeneid. redolentq; thymo fragrantia mella. Mart. lib. 1: Ne gravis heſterno fragres Peſcennia vino.

Frāgrāntĭă, æ, f. p. [ריח réach. ὄσφρησις, τὸ εὐῶδες. Gall. Bonne odeur. Ital. Buon odore. Ger. Ein guter geruch oder geſchmack. Hiſp. Bueno olor. Pol. Woonoſć. Vng. Io ſzag. Ang. A ſweet ſauour or ſmell.] Valer. Maximus.

Frămĕă, cæ, p. penult. corr. f. p. Germanicum verbum eſt, quo illi haſtam ſignificabant. [רמח rómach ὄπλον. Gall. Vn dard ou iaueline. Ital. Haſta, iauerina. Ger. Ein ſpitzig gewehr wie ein gidn oder ſchäfelin. Hiſp. El rito ò eſpada. Pol. Oſzczep, wł'ocznia. Vng. Kopia, dárda, ſzablya. Ang. A gleaue, iauelin, or ſpeare.] Tacitus de Germ. Ne ferrum quidem ſupereſt, ſicut ex genere telorum colligitur. Rari gladiis, aut majoribus lanceis utuntur: haſtas vel ipſorum vocabulo frameas, gerunt anguſto & brevi ferro, ſed ita acri, & ad uſum habili, ut eodem telo, prout ratio poſcit, vel cominus vel eminus pugnent: & eques quidem ſcuto frameaq; contentus eſt. Iuvenal. Satyr. 13: Et Martis frameam, & Cyrrhæi ſpicula vatis.

Frāngo, gis, fregi, fractum, act. t. Rumpo, infringo, confringo. [שבר ſchabár. ῥήγνυμι, κατεαγνύω, κατερρέπω, κατάγω. Gall. Rompre, froiſſer, briſer. Ital. Spezzare, rompere. Ger. Brechen. Bel. Breten, Hiſp. Quebrar ò quebrantar. Pol. Łamie. Vng. El tőrőm, rontom. Ang. To break.] Plaut. in Aſin. Quis noſtras ſic frangit fores? Cicer. 7. Verr. Prætorem tu accuſas? frange cervicem. Vbi illud obiter notandum eſt, Frangere cervicem, tàm de eo dici, qui alteri per vim cervicem rumpit, quàm de eo, qui patitur. Sic dicitur etiam fregit navim, ἐναυάγησεν. Fregit brachium, ἔαγε, τὸν βραχίονα, quaſi ipſe fregerit, & non potiùs paſſus ſit. Terent. in Andr. Is fregit navem apud Andrum. Cicer. 2. de Orat. Græcales q; eum, in campum cur non veniſſet, requirerent: excuſavit Veſpa Terentius, quòd eum brachium fregiſſe diceret: hoc eſt, quòd ei brachium eſſet fractum. Plin. in Epiſt. Fregit coxam. ¶ Transfertur & ad incorporea: ut, Frangere animum pro compeſcere, vel etiam imminuere. [Ang. To diſcourage, tame, and keep vnder.] Plaut. in Ciſtel. Ita unum quemque amantem animum. Cicer. 3. Offic. Qua quidem re audita fractum animum Annibalis ſcribit. Frangere audaciam hoſtis, Liv. 5. bel. Pun. Frangere conſilia perditorum. Cicer. ad Lentulum: Nec mihi aliter potuiſſe videor hominum perditorum de me conſilia frangere. Frangi, debilitari, ſuccumbere. Cicer. 2. de Fmib. Potiùs ergo illa dicantur: Turpe eſſe viro debilitari, dolere, frangi, ſuccumbere. Frangi dolore, Cicer. 2. Tuſc. Frangi metu, idem 1. Offic. Frangi pudore, Idem 2. Tuſcul. Minis frangi, Stat. 9. Thebaid. ¶ Compoſita ſunt Affringo, confringo, defringo, diffringo, effringo, infringo, offringo, perfringo, refringo, & ſuffringo: quorum omnium ſignificata vide ſuis locis.

Frāctŭs, participium, ſeu nomen ex participio, Debilitatus, afflictus. [שבור ſchabúr. κεκλασμένος, πεπτωκώς. Gall. Rompu, briſé, froiſſé. Ital. Rotto. Ger. Gebrochen. Hiſp. Quebrado ò quebrantado. Pol. Złamany. Vng. El tőrt, meg romlott. Ang. Broke, burſt.] Cic. ad Attic. lib. 2: Deformatus corpore, fractus animo, quò ſe conferat, neſcit. Calamitate fractus, & afflictus, Cicer. pro Sylla. Spes fractior. Cicer. de Amic. Sæpè enim in quibuſdam aut animus abjectior eſt, aut ſpes amplificandæ fortunæ fractior.

Fractura in oſſe, quæ Græcè dicitur ἀπάγημα, in nervoſis febris, ἀπάτημα, in maſculis vel ὄ hulcus & ruptio.

Frāgmĕn, inis, n. t. & Fragmentum, ti, n. ſ. Accipi ſolent pro parte rei fractæ [פלח pélach. κλάσμα. Gall. Eſclat, vne piece d'vne choſe rompue. Ital. Parte d'vna coſa rotta. Germ. Ein ſtuck von einem zerbrochnen ding. Hiſp. El pedaco. Pol. Vł'omek. Vng. Tőrdék, romladozot darab. Ang. The part yát is broken off any thing.] Virgil. 11. Aeneid. Mortalis mucro, glacies ceu futilis, ictu Diſſiluit, fulva reſplendent fragmina arena. Colum. lib. 9 cap. 15: Mox deinde fragmina favorum quæ in ſacco remanſerunt, retractata exprimuntur. Martial lib. 8: Collegitq; ſinu fragmenta noviſſima fracti Oris, & aggeſta contumulavit humo.

Frāctūră, æ, f. p. [שבור ſchéber, κλάσις, τὸ κλάσμα, τὸ ἄγμα. Gall. Rompure, briſure, fraction. Ital. Rottura. Germ. Ein brechung/ oder bruch. Hiſp. Quebradura. Pol. Przełomienie. Vng. Tőrés, romlás. Ang. A breaking, a burſting.] Plin. lib. 29. cap. 6: Item minutæ & latæ fracturis aurium illinuntur cum melle. Idem lib. 22. cap. 8.

Frāgŏr, ris, m. t. Sonitus qui ex arbore, aut alia re inter frangendum editur, ſtrepitus. [קול kol רעש raham המיה hemiáh רחש. Gall. Vn ſon eſclattant. Ital. Strepito, il romore che fa alcuna coſa che ſi frange. Ger. Ein knall/ das krachen/ krasen/ oder brechen. Bel. Scarderen. Hiſp. Ruydo ò coſa que ſe quebranta. Pol. Trzask. Vng. Haragás. Ang. A noiſe/ or ſound/ made in breaking.] Accipitur tamen pro quovis ſono. [Ang. Any noiſe/ that is heard in breaking.] Virgil 1. Georg. & horridus altis Montibus audiri fragor. Servius: Horridus fragor, ſonitus qualis fieri ſolet ex arboribus quum franguntur arboribus. Liv. lib. 1. ab urbe: Iam fragor tectorum quæ diruebantur, ultimis urbis partibus audiebatur.

Fragōſŭs, ſa, ſum, à frango, Aſper atq; præruptus. [אבן ית ethán homéh βαρύηχος, τραχύς. Gall. Qui rend vn ſon eſclattant, aſpre & rude. Ital. Aſpero, duro. Ger. Rauch/ ſchroff/ fechtig. Hiſp. Coſa que haze aquel eſtruendo y ruydo, aſpero. Pol. Chrupiący, trzeſzczący, gruzoł'owaty. Vng. Hátahoporiás darabos. Ang. Rough, that giueth a noiſe, broken and vneuen.] Vnde compoſitum Confragoſus. Colum. lib. 2: Inculcum igitur locum conſideremus, ſiccus an humidus: nemoroſus arboribus, an lapidibus confragoſus. Fragoſa oratio, cui contraria eſt lenis. Quint. lib. 9. cap. 4: Quæ connexa, & toris viribus fluit, fragoſa atq; interrupta melior oratio. Ibidem: Aures fragoſis offenduntur, & lenibus mulcentur.

Frāgōsē, adverbium. [βαρυηχόμως, βαρυκτύπως, τραχωδῶς, τραχέως. Gall. Auec bruit eſclattant & violent. Ital. Con ſtrepito violente. Germ. Mit knaſchten oder krachen. Hiſp. Con eſtruendo y ruydo. Pol. Trzeſzczące. Vng. Harſagással. Ang. With a ſodaine and great noiſe.] Plin. lib. 16. cap. 10: Quippe reſpuuntur, & fragoſiùs findunt, ægriùs revelluntur.

Frāgēſco, is, ab antiquo verbo frageo, es, Frangor, langueſco. [בשבר niſchbár. χαλάω, χαλάζομαι. Pol. Mdleiese. Vn. El romlado zok, lankadok. Ang. To waxe brickle or frayle.] Accius Aegiſto, ut citat

citat Nonius: Neque fera hominum pectora fragescunt, donec vim persenserint imperii. Idem Euryface: Nunquam erit tam immanis, quum mea opera extinctum sciet, quin fragescat.

Frăgĭlĭs, le, pen. corr. Quod facilè fiăgi potest, caducus, cui opponuntur stabilis, firmus. [שבר נשבר *nischbár* חלש *challásch* אמלל. ψαθυρὸν, εὔθραυστον. Gall. *Fragile, fresle, cassant, aisé à rompre ou casser.* Ital. *Frale, che facilemente si può frangere.* Germ. Zerbrüchlich/ das man leichtlich brechen kan. Hisp. *Cosa que se puede quebrar.* Pol. Vł'omny, *dozł'amania l'atwy.* Vng. *Romlando.* Ang. *Easie to break.*] Plin. lib. 12. cap. 8: Saccharum est mel in arundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile. Idem lib. 12. cap. 7: Est etiamnum in India piperis grani simile, quod vocatur *caryophyllon*, grandius, fragiliusq;. ¶ Per translationem accipitur pro debili, fluxo, seu caduco. Cic. de Amic. Sed quoniam res humanę fragiles, caducæq; sunt, semper aliqui acquirendi sunt quos diligamus, & à quibus diligamur.

Frăgĭlĭtās, litatis, f. t. Facilitas frangendi, qua altquid faciliùs frangitur quàm flectitur. [חלושה *chalusch áh.* εὐθραυστον, ψαθυρότης. Gall. *Fragilité, facilité de se casser ou rompre.* Ital. *Fragilità.* Germ. Zerbrüchligkeit/ schweche. Hisp. *Aquella facilidad de quebrarse.* Pol. Vł'omność, sł'abość. Vng. *Romlandoság.* Ang. *Fraytlye, brickleneſſe.*] Plin. lib. 34. cap. 14: Tenuiora ferramenta oleo restingui mos est, ne aqua in fragilitatem durentur. ¶ Per translationem pro debilitate, sive imbecillitate accipitur. Plin. in Epist. Illud etiam notabile, ultimus ex Neronianis Consularibus obiit, quo Consule Nero periit: quod me recordantẽ, fragilitatis humanæ miseratio subit. Cic. 5. Tuscul. Equidem eos casus, in quibus me fortuna vehementer exercuit, mecũ ipse considerans, huic incipio sententiæ diffidere: interdum etiam humani generis imbecillitatem, fragilitatemque extimescere.

Fragiliter, inconstanter, debiliter, ἀσθενῶς, ψαθυρῶς.

Franosus. Qui fraudem commisit.

Frātĕr, tris, m. t. Iisdem parentibus genitus: ita dictus quasi ferè alter, ut post Nigidium docet Gell. li. 13. cap. 10. [אח *ach.* ἀδελφὸς. Gall. *Frere.* Ital. *Fratello.* Germ. Ein bruder. Bel. Een Broeder. Hisp. *Hermano.* Pol. *Brat.* Vng *Atyafiu, ötsém hátyám.* Ang. *A brother.*] Nisi malimus à Græco deducere. Illi enim φρατέρας conjunctos appellant, & φρατρίαν contubernium. Plin. Epist. 164: Quum affectum tuum erga fratris filiam cogito, etiam materna indulgentia molliorem, intelligo prius tibi, quod est posterius, nuntiandum. Plaut. Pœn. - quid est fratris mei gnate? quid vis? expedi. Frater germanus. Cic. 3. Verr. Dixit C. Fannius eques Romanus, frater germanus Qu. Titinii judicis tui, tibi se pecuniam dedisse. Fratres gemini, δίδυμοι, duo eodem partu editi: quos minus rectè geminos fratres, converso ordine appelles, ut docet Quintil. lib. 9. cap. 4. Cicer. pro Cluen. C. & L. Fabricii fratres gemini fuerunt ex municipio Alettinate, homines inter se cùm forma, tùm moribus similes, municipum autem suorum dissimillimi. Fratres patrueles, αὐτάδελφοι, τὼ τῶν ἀδελφῶν τέκνα: sororesq; patrueles, αὐταδελφαὶ, dicuntur qui quæve duobus ex fratribus progenerantur, ut docet Iustinianus lib. 3. Instit. Sueton. in Cæsare: Qui fratri patrueli suo Marco in consulatu successerat. ¶ Frater viro adsit, ἀδελφὸς ἀνδρὶ παρέῶν. De fido auxilio dici solitũ, propterea quòd in rebus periculosis vix unquam frater solet fratri decesse. Plato lib. 2. de Republica.

Frātĕrcŭlŭs, li, diminutivum, Parvus frater. [ἀδελφίδιον. Gall. *Frerot, petit frere.* Ital. *Fratellino, fraticello ò hermanillo.* Germ. Brũdertein. Hisp. *Pequenno hermano.* Pol. *Bracisiek.* Vng *Atyafiatska.* Ang. *A litle or yonge brother.*] Iuvenalis Satyr. 4: Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum. Fraterculus gigantum, dicitur homo obscurus, cujus majores sunt incogniti, tanquam è terra subitò sit enatus, quemadmodum de gigantibus Poëtæ fabulantur. Cic. 5. Verr. Volo mihi fraterculo tuo credas.

Frātrĭă, æ, f. p. Vxor fratris, ut Festus docet. [יבמה *jebamáh.* ἐνάτης. Gall. *Femme du frere.* Ital. *Moglie del fratello.* Ger. Des Brubers frow. Hisp. *La cunada, muger de hermano.* Pol. *Bratowa.* Vng. *Angy, batyám felesége.* Ang. *The brothers wyfe.*] Contrà Nonius fratrias dici vult fratrum inter se uxores.

Fratro, as, are, n. p. [κναμίζω. Vng. *Eggyut kelõk nimt aZuébetys.*] De puerorũ mammis dicitur, quòd velut fratres pares oriantur: quod etiam in frumento spica facere videtur. Pro eodem veteres dixerunt Fraterculare. Festus: Sororiare mammæ dicuntur puellarum, quum primùm tumescunt, ut fraterculare puerorum Plautus: Tunc mammulæ primùm sororiabant: illud volui dicere, fraterculabant.

Frātĕrnŭs, na, num, possessivum. [ἀδελφικός. Gall. *Fraternel, de frere ou freres.* Ital. *Fraterno, fraternale.* Ger. Brũderlich. Hisp. *Cosa perteneſciente à hermano.* Pol. *Bratersky.* Vng. *Atyafiu.* Ang. *Of bre thren.*] Vt, Fraternus amor. φιλαδελφία. Fraterna invitatio, Cicer. Fraterna mors, Virgil. Sic Fraternę acies, apud Statium. Fraternum parricidium, apud Ciceronem pro Cluentio.

Frātĕrnē, adverbium, pro amore fraterno. [φιλαδέλφως. Gall. *Fraternellement.* Ital. *Fraternalmente.* Ger. Brũderlichen. Bel. Broederlyc. Hisp. *Con amor de hermanos, con hermandad.* Pol. *Braterskie.* Vng. *Atyafiu képpen.* Ang. *Brotherly.*] Cic. ad Quint. Fratr. lib. 2: Quære facis tu quidem fraternè, quòd me hortaris: sed me hercule currentem nunc quidem, ut omnia mea studia in istum unum conferam. Ibidem lib. 1: Huic tu epistolæ nõ fraternè scriptæ, fraternè debes ignoscere.

Frātĕrnĭtās, atis, f. t. Fraterni amoris conjunctio, necessitudo, inter duos fratres. [ἀδελφότης, φιλαδελφία. Gall *Fraternité.* Ital. *Fraternità* Ger. Bruderschafft. Hisp. *Aquella hermandad de hermanos.* Pol. *Braterstwo.* Vng. *Atyafiuság.* Ang. *Brotherhood.*] Quintil. Decl. 16: A primis statim ætatibus in eandem coire vitam habet aliquem fraternitatis affectum.

Frātrĭcīdă, cidæ, com. p. Qui fratrem occidit. [ἀδελφοκτόνος. Gall *Homicide de son frere, qui a tué son frere.* Ital. *Occiditor di fratello.* Ger. Ein Brudermõrder. Hisp. *Matador de su mesmo hermano.* Pol. *Morderz bratersky.* Vng. *Atyafia gilkosa.* Ang. *That murtheareth his brother.*] Cicero pro domo: Extra ordinem ferri nihil placet Clodio: quid de me quod tulisse te dicis, parricida, fratricida, sororicida, non extra ordinem tulisti?

Frātrĭlĭ, villi sordidi in taperis, quòd per terram ferantur. Autor Festus. κρόσσοι.

Frāus, fraudis, f. t. Dolus, malitia, fallacia, machina. [ארמה *mirmáh* נכל *néchel.* κακοτεχνία, ἀπάτη. Gall. *Fraude, tromperie, deception.* Ital. *Fraude, inganno.* Ger. Beschiß/ betrug. Bel. Bedroch. Hisp. *El enganno ò mengua, ò falta.* Pol. *Zdrada, oſiukanie.* Vng. *Tsalárdság, czigánság.* Ang. *Guile, deceit.*] Cic. 1. Offic. Vi, aut fraude fit injuria: fraus quasi vulpeculæ, vis leonis videtur: utrunque ab homine alieniſſimum: sed fraus odio digna majore. Plaut. in Mil. Atq; adeò, ut ne legi fraudem faciam talariæ, Accuratore, ut sine talis domi agitem convivium. ¶ Vsurparunt etiam veteres non rarò fraudem pro crimine. Vnde Capitalem fraudem admittere, teste Vlpiano, de Aedil. ed. est tale aliquid delinquere, propter quod capite puniendus sit qui deliquit. Livius 3. bel. pun. Qui capitalem fraudem ausi, quique pecuniæ judicatæ in vinculis essent. ¶ Accipitur etiam quandoq; pro periculo & damno. Virgil. lib. 5: Quis deus in fraudem quæ dura potentia nostra Egit? Terent. in Heavt. In eandem fraudem ex hac re atque illa incides. Cic. ad Attic. Quod multò rectius fuit, id mihi fraudem attulit. & ad eundem: Pacis ego spe in hanc fraudem incidi. Inde fraudi esse, veteres dixerunt pro damnum & incommodum afferre. Cicer. 5. Philipp. Censeoq; ut iis, qui in exercitu Antonii sunt, ne sit ea res fraudi, si ante Calen. Februarias ab eo discesserint. Livius lib. 1. ab Vrbe: Fecialis regem interrogavit, Rex facisne me tu regium nuntium, Populiq; Romani Quiritium: vasa, comitesq; meos? Rex respondit: Quod sine fraude mea, populiq; Quiritium fiat, facio: hoc est, quæ res sine meo damno, periculo aut incommodo fiat.

Frāudŭlēntŭs, a, um, Dolosus, fallax. [נכל *nechél.* δολερὸς, ἀπατηλός. Gall. *Grand trompeur, cauteleux, plein de tromperie.* Ital. *Fraudolento, pieno d'inganni.* Germ. Beſcheiſſer/ trugbafft/ tückiſch. Hisp. *Engannoso, lleno de engannos.* Pol. *Zdradliwy, oſiuſt.* Vng. *Tsálárd.* Ang. *Deceitfull, craftie, full of guyle.*] Cicer. 2. Offic. Nam quos improbos, maledicos, fraudulentos putant, &c. Colum. lib. 9. cap. 5: Neq; ea curatorem fraudulentum tantùm, sed etiam immundæ segnitiæ perosa est: æquè enim dedignatur si minus purè habita est, acsi tractetur fraudulenter.

Frāudŭlēntĕr, Dolosè, maliciosé. [ברמה *bemirmah.* δολίως. Gall. *Cauteleusement, par tromperie.* Ital. *Con fraude.* Ger. Trugklich/ mit beſchiß. Hisp. *Engannosamente.* Pol. *Zdradliwie.* Vng. *Tsálárdal.* Ang. *Deceitfullie, by tromperie.*] Columell. lib. 1. cap. 8: Sæpè enim querendi potestatem faciat de iis, qui aut crudeliter eos, aut fraudulenter infestet. Plin. lib. 30. cap. 10: Quoniam nullum animal fraudulentius invidere homini tradunt.

Frāudo, as, act. p. Decipio, fallo, fraudẽ facio, destituo, ludifico. [עשק *haſchák* קבע *kabáh.* ἀπατεωνέκτεω, λυμαίνομαι, πτωχοποιέω. Gal. *Frauder, priuer de quelque chose, chiffrer, frustrer, tromper.* Ita. *Fraudare, ingannare.* Ger. Betriegen/ mit liſten hindergehn. Hiſ. *Engannar.* Pol. *Zdradzam.* Vng. *Meg tsálom, tsárlárdkodom.* Ang. *To deceiue, to beguyle, to diſapoynte.*] Habet autẽ utplurimùm post se accusativum personæ cum ablativo rei. Virg. 4. Aeneid. Quem regno Italiæ fraudo, & fatalibus arvis. Liv. 2. ab Vrbe: In magna inopia pro domesticis copiis unusquisq; ei aliquid fraudans seipse victu suo contulit. ¶ Aliquando autem solo accusativo contentum est, omissa re qua quis fraudatus dicitur. Cicer. pro Rosc. Com. Aequè enim perfidiosum & nefarium est fidem frangere quæ continet vitam: & pupillum fraudarè qui in tutelam pervenit: & socium fallere qui se in negotiõ conjunxit. Interdum etiam invenitur cum accusativo rei. Cæsar 3. bel. Civil. Fraudare stipendium militum, & prædam omnem domum avertere. ¶ Fraudare genium, est non satisfacere appetitui & voluptati. Nam Genius apud veteres habebatur naturæ & voluptatis deus, unde Geniales homines dicti sunt,

qui dapsiles essent,& ad excipiendos convivas liberales,Plautus in Aulul. Perditissimus ego sum omnium in terra. Nam quid mihi opus vita est, qui tantum auri Perdidi,quod custodivi sedulò egomet me fraudavi, Animumq; meum geniumque meum. Hujus contrarium est, Curare genium: id est, lautè vivere.

Frāudātŏr, oris, m.t. Inficiator. [עשק *hoschék.* δόλιος,πλεονεκτικὸς,συλητής. Gall.*Trompeur,chiffreur.* Ital.*Ingannatore.* Ger. Ein betrieger/vberlister. Hisp.*Engannador.* Pol.*Ten ktori zdradza.* Vng.*Tsaloka,tsalárd,csigás.* Ang. *A deceiuer,a disapoynter.*] Cic. pro Flacco: Nolite existimare Iudices, non unam & eandem omnibus in locis esse fraudatorum & inficiatorum imprudentiam. Fraudator, & interceptor prædæ, Liv. 4. ab Vrbe.

Frāudātōrĭus, fraudulentus. [ἀπατηλὸς,δόλιος. Pol.*Zdradziarski.* Vng.*Tsalárd.* Ang.*Deceitfull,full,of guyle.*] Valens D. lib. 36. Tit. 1. l. 67: Vix fraudatorio interdicto locus erit.

Frāudātĭo, onis, f.t. Fraudandi actio. [עשק *hóschek* מעשקה *mahaschakkáh.* νοσφισμὸς,πλεόνεξις. Gall.*Tromperie,chiffrement.* Ital.*Inganno,esso ingannare.* Ger. Betrug. Hisp.*Enganno, obra de engannar.* Pol. *Zdrada, ossukanie.* Vng.*Tsalardság, meg tsalás.* Ang.*A deceiuing, a beguyling, a disapoynting.*] Cic. 3. Offic. Inter bonos bene agier oportet, & sine fraudatione. Idem in Catil. Ex hac enim parte pudor pugnat, illinc petulantia: hinc pudicitia, illinc stuprum: hinc fides, illinc fraudatio.

Frāusŭs, antiquum est participium, activæ significationis, quo significatur is qui fraudem commisit, ut Festus & Nonius notaverūt. Plaut. in Asin. Metuo in commune, ne quam fraudem frausus siet.

Frāxĭnŭs, ni, pen. corr. f.f. [ברוש *berósith.* μελία. Gall.*Fresne.* Ital.*Fraßino.* Ger. Ein eschen/oder eschenbaum. Hisp.*Fresno,arbol conocido.* Pol.*Iésion.* Vng.*Eger fa, (auagy) gyertyán fa.* Ang. *An asche tree.*] Genus arboris est nobilissimæ, cujus umbra, teste Plinio lib. 16 cap. 13, usque adeò invisa est serpentibus, ut citiùs, in ignem confugiant, quàm ad fraxini umbram. Fraxinus in sylvis pulcherrima, Virg. 7. Aeglog.

Frāxĭnĕŭs, a, um, Quod est ex fraxino: [μελέϊνος,μελίινος. Gall. *De fresne.* Ital. *Di fraßino.* Germ. Eschin/von eschinem holtz gemacht. Hisp *Cosa de fresno.* Pol.*Iésionowy.* Vng.*Eger fából valo.* Ang. *Ashen or of ashe.*] ut, Frondes fraxineæ. Colum. lib. 11. cap. 1: Iisdem temporibus si sit, fraxineam: sin minus, ornean: si nec hæc sit, illigneam frondem rectè præbebimus.

Fraxinula, sive fraxinago, Herba est, quæ à veteribus nusquam dicta est, quod sciam. Mauritaniam vel hanc aut similem fraxinulæ secalim appellat, in compositione ad Venerem excitandam quæsita adhibitam, radice candida & nodosa, flore violari, ferè inter candidum & nodosum, semine rotundo & juniperi, folia inter pinum & fraxinum.

Fraxĭnŭs, a, um, per tres syllabas, aliud adjectivum. [Vng. *Eger fai.*] ut, Virga fraxina, Ovid. Epist. 11: Vt quatitur tepido fraxina virga noto.

Frăxo, as, Vigilias, circumeo, quòd eo labore homo frangatur, autore Festo.

Fremium, id quod Græci vocant *Anemonem.* Cæterùm de Anemone Dioscor. lib. 12. cap. 293. Plin. lib. 21 cap. 12.

Frĕmo, mis, mui, itum, n.t. Sonitum edo, qualis fit à fluctibus maris, murmuro, indignationem voce ostendo. [רגש *ragásch* המה *hamáh* רעש *rahásch.* βρέμω,φρυάττω,βρομῶμαι Gall. *Fremir,bruire, faire bruit.* Ital. *Fremere, fare strepito.* Germ. Tösen/ein getöß machen: item, Mit grimmen murren. Bel. Grymmen/ruyschen. Hisp. *Bramar, hazer ruydo hasta prorumpir en bozes.* Pol. *Mruczę, zgrytam, szumiele.* Vng. *Agyarkodom.* Ang. *To murmure, to make noise or rore like a lyon.*] Virg. 1. Aeneid de ventis: Circum claustra fremunt. Cicer ad Attic. Fremit sibi ereptum consulatum. Sueton. in Galba: Præcipuè Germanicę gentes fremebant, se frandari stipendio. Lactant. lib. 7: Frement ubiq; bella: omnes gentes in armis erunt. ¶ Hujus composita sunt, Adfremo & Infremo: quorum significata vide suis locis.

Frĕmĭtŭs, tus, pen. corr. m.q. Sonus fluctuum, & in populo indignante murmur & strepitus. [רעש *rahásch* המית *hamith.* φλοιῶδος,βρόμος. Gall. *Grand bruit, fremissement, bruyement.* Ital. *Strepito, romore.* Ger. Ein getöß/item, das murren oder brummen. Bel. Een gebruys Hisp. *Bramido, y ruydo.* Pol. *Szumienie, trzask, rozruch.* Vng. *Agyarkodás.* Ang. *A murmuring, a noise as of waters or of a lyon.*] Virgil. 2. Georg. Fluctibus & fremitu assurgens Benace marino. Cicero ad Attic. Quj fremitus hominum? quàm irati animi? Idem 5. de Finib. Quo in loco ad fluctum ajunt declamare solitum Demosthenem, ut fremitum assuesceret voce vincere.

Frĕmĕbūndŭs, bundi, Valde fremens, indignatione plenus, furens. [המה *homéh* רגש *roghésch.* φρύαγμα. Gall. *Qui fremit & bruit, qui fait grand bruit.* Ital. *Strepitoso.* Germ. Zornig/brummend. Hisp. *Cosa que mucho brama.* Pol. *Barzo rozgniewany, zaszumiony.* Vng. *Agyarkodo.* Ang. *That roreth much.*] Cic. 2. de Nat. deor. ex Accio Poëta: Tanta moles labitur Fremebunda ex alto ingenti sonitu & strepitu. Ovid. 12. Metam. Tum verò præceps curru fremebundus ab alto.

Frēndĕo, des, dui, in supino fressum, n.f. autore Festo, significat frango. [שבר *schabár.* θλάω. Gall. *Rompre, briser.* Ital. *Frangere.* Germ. Brechen. Hisp. *Fresar.* Pol. *Lamie.* Vng. *Meg tsörm.* Ang. *To break or bruise.*] Vnde Faba fressa, dicitur quæ molà leviter fracta est. κύαμος θλασθείς. Colum. lib. 2. cap. 11: Cicera bubus erui loco, fressa datur in Hispania Bætica. Varro 2. de Re rust. cap. 4: Amisso nomine lactentis, dicuntur nefrendes, ab eo quòd nondum fabam frendere possint: id est, frangere. ¶ Frendeo item est præ iracundia simul concussis, & strictis dentibus vocem emittere, fremere, sqvirē. [חרק *charák* βρύχω. Gall. *Grincer les dents, rugir.* Ital. *Battere i denti, fremere con denti.* Germ. Mit den zänen knirschen vor zorn. Bel. Kraßen/knersen Hisp. *Regannar.* Pol *Zgrzytam.* Vng. *Fogamat tsikorgatom.* Ang. *To gnashe or grind the teeth.*] Plautus in Captivis: Nimisq; hercle ego illum malè formidabam: ita frendebat dentibus. ¶ Hinc Infrendeo: id est, valde frendeo. Virg. lib. 5. Aeneid: Dentibus infrendens gemitu, graditurq; per æquor lam medium. Legitur & Frendo, frendis, tertiæ conjugationis. Plaut. in Truc. Traxit ex intimo ventre fuspirium: hoc vide, dentibus Frendit, icit fœmur.

Frēndēns, participium: [חרק *chorék.* βρύχων, βρυχάων. Gall. *Grainant les dents, rugissant, fremissant.* Ital. *Cosa che rugge.* Ger Brummend/vñ vorzom die zän auff einander betssend. Hisp. *Cosa que regannа.* Pol *Zgrzytaiacy.* Vng. *Fogtsikorgato.* Ang. *Grinding or gnashing.*] ut, Frendens leo, Frendens aper: hoc est, ex ira dentes concutiens. Ovid. 1. de Arte.

Frenum, Vide FRAENVM.

Frĕquēns, tis, om t. Creber, multus, plenus, celeber. [סרד *torédh* תמיד *tamidh* רב *rab.* συχνὸς,πυκνός. Gall. *Frequent, assidu, continuel, fort hanté.* Ital. *Frequente, spesso.* Ger Embsig/dick/in grosser zaht. Bel Emsich/veel. Hisp. *Lo que muchas vezes se haze, espesso frequentado* Pol. *Gęsty, pełny.* Vng. *Gyakor, bővsókaságos.* Ang. *Of en, reso ted mueh, hanted.*] Valla lib 4. cap. 96: Frequentem locum dicimus, quę frequentare multi solent: ut, Vrbs frequens, Oppidum frequens, Platea frequens, ubi muki homines aut habitant, aut diversantur. Quando autem de persona, aut de re animata loquimur, duobus modis dicitur: vel de sola, sic: Sit miles frequens spectator prælióru: id est, creber & assiduus. Vel de turba, sic, Frequens populus, Frequens Senatus: id est, copiosus, & multus. Et id quidem cum nomine collectivo in singulari: cum cæteris verò, in plurali: ut, Frequentes cives, frequentes Senatores: hoc est, multi, & numerosi. Veruntamen quum dico, Sis frequens, innuo actionem: quum dico, Frequens locus: passionem: ille frequentat, iste frequentatur. Hæc ille. Cic. ad Lent. Causam enim frequenti Senatu obtinebamus. Plin. in Epist. Proximè frequenti auditorio inter se coràm multi ordinis nostri clarè jocabantur: intravi, cœnicuerunt. Cicer. de Senect. Ac caret epulis, extructis q; mensis, & frequentibus poculis. Id est, non versatur inter pocula.

Frĕquēntĭă, tiæ, f.p. Qualiscunq; hominum multitudo, crebritas, multitudo, copia. [רב *rob,* πλῆθος, σύλλογος. Gall. *Frequence, hantement continuel, grand d' assemblee.* Ital. *Souenteza, cõcorso, moltitudine.* Germ Ein menge oder vieil. Bel. Menichte Hisp. *Mucho dumbre, quando se ayunta y concurre mucha gente.* Pol. *Vśławienie, mnoś.* Vng. *Sokaság, sűrüség, gyakorság.* Ang. *A great assemblie or very many, a companie of folke.*] Cic. de Amic. Atq; hoc maximè judicaretur, si quid tale posset contingere, ut aliquis nos Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in sölitudinem ośpiam collocaret. Salust. in Catil. Reliquos cũ custodibus in ædem Concordiæ venire jubet: eò Senatũ advocat: magna frequentia ejus ordinis erat. Frequentia autem differt à turba, quòd angustus locus facit turbam, frequentiam multitudo.

Frĕquēntĕr, adverbium, Sæpè, crebrò. [תמיד *tamídh.* συχνῶς, πολλάκις. Gall. *Souuent.* Ital. *Frequentemente, spesso.* Ger. Embsiglich/offt vnnd dick. Hisp. *Frequentadamente.* Pol. *Vśławicznie.* Vng. *Gyakran.* Ang. *Oftentymes.*] Ad Heren. libro 4: Vt frequenter & assiduè consequamur artis rationē studio, & exercitatione. Cic. in Orat. Translatione fortasse crebrior, qua frequentissimè sermo omnis utitur non modò urbanorum, sed etiam rusticorum.

Frĕquēnto, tas, act. p. Frequenter adeo. [התהלך *hithhallékh.* φοιτάω, ἐπιχωριάζω. Gall. *Frequenter, hanter.* Ital. *Frequentare, continouare.* Ger. Embsig an ein ort kommen/vtel mal oder dick ein ding an einem ort seyn. Bel Dietwils gaen/oft zyn. Hisp. *Continuar alguna cosa, y la hazer muchas vezes.* Pol. *Vśławnie na iedno mieysce chodzę.* Vng. *Gyakorlom, valahoúd gyokran iárok.* Ang. *To haut, to reforte and go often vnto.*] Salust. in Catil. Iuventutem quæ domum Catilinæ frequentabat. Sueton. in August. Officia cum multis mutuò exercuit, nec priùs dies cujusque solennes frequentare desiit, quàm grandior jam natu, & in turba quodam sponsaliorum die vexatus. Frequentari domus dicitur, quæ à multis aditur, vel cum multis; Cicer. 1. Offic. & Liv. 7. ab Vrbe. ¶ Frequentare.

ere. [שנן *schinnén.*] pro geminare, vel frequenter repetere, apud Gell. lib. 13. cap. 23. Quæ à Poëtis vel Oratoribus celebrandæ & ornandæ rei gratia duobus eadem pluribúsve nominibus frequentantur. ¶ Nonnunquam etiam frequentare idem est quòd frequens reddere, congregare, convocare. [אסף *asáph* קבץ *kabáts.*] Cic. in Cat. 4: Cõvenisse videò Tribunos ærarios, fortissimos viros, Scribas item universos, quos quum casu hic dies ad ærarium frequentasset, video ab expectatione sortis ad communem salutem esse conversos. Quum (*inquit*) hic dies frequentasset Tribunos: id est, frequentes reddidisset & coacervasset. Idem in Oratione pro domo sua: Quĕ tu populum nisi tabernis clausis frequentare non poteras. Idē 2. Offic. Vrbes sine cœtu hominum nõ potuissent nec ædificari, nec frequentari: hoc est, frequentes & populosæ reddi. Sueton. in Augusto: Italiam duodetriginta coloniarũ numero deductarum à se, frequentavit.

Frĕquēntātŭs, partic. [Pol. *Pozwani.* Vng. *Gyakoroltatot.* Ang. *Much hanted and reforted.*] Cic. de clar. Orat. Alterum genus est non tam sententiis frequentatum.

Frĕquēntātĭo, onis, f. t. Crebritas, multitudo, coacervatio. [רב רוב בבר *tsibbúr.* πύκνωσις, συναγωγὴ, ἀθροισμός. Gall. *Frequentement, hantement.* Ital. *Frequentatione, continuatione.* Germ. Ein embsige übung/ ein stätiger brauch. Hisp. *Obra de hazer muchas vezes, continuation.* Pol. *Wstawone, pozwanie, zgromadzenie.* Vng. *Gyakorlás.* Ang. *Hanting or assembling.*] Cicero in Partit. Frequentatio argumentorum, & coacervatio universa. Autor ad Heren. lib. 4: Densa & cõtinens frequentatio verborum. Et paulò pòst: Frequentatio est, quum res in tota causa dispersæ coguntur in unum locum, quò gravior, aut acrior, aut criminosior oratio sit.

Frĕquēntāmēntum, ti, n. s. [מרה *zemirâh* ψάλμα. Pol. *Rieżwprek.* Vng. *Gyors hegedülés.*] Genus est modulationis Musicæ. Gellius lib. 1. cap. 11: Quum numeros & modos, & frequentamenta quædam varia tibicen incineret. Idem lib. 5. cap. 1: Si quibusdam quasi frequentamentis orationis moventur, exagitantur, & gestiunt.

Frĕquēntārĭus, a, um, Veteres dixerunt pro frequente, Festo autore.

Frĕssă faba, Vide FRENDEO.

Frĕtum, ti, n. s. à fervendo dictum, ut Varro inquit, à similitudine ferventis aquæ, quòd in fretum sæpè concurrat æstus, atque fervescat. [ים *jam.* πορθμός. Gall. *Vn destroit de mer, vn petit bras de mer.* Ital. *Mare.* Germ. Das Meer/ eigentlich heißt es ein enge des Meers. Hisp. *Estrecho del mar entre dos tierras.* Pol. *Morze, awl'asnie, morzeczsiasne.* Vng. *Bux go, (auagy.)* zúgo tenger. Ang. *The sea, the narrow seas, an arme of the sea.*] Propriè, enim significat loca maris angustiora, quæ quòd aqua minus liberum habeat fluxum, vehementiùs solent concitari. Vnde angustias illas quibus Atlanticum mare irrumpit terras, Latini fretum appellant: Ad eundem etiam modum, angustum illud mare quod Siciliam ab Italia dirimit, fretum appellatur. Cicer. 7. Verr. Hine in freto ante sua tecta, & domos navigarent. Ibidem: Te jubere in ea parte figere, quæ ad fretum spectaret. Loquitur de C. Verre, qui in Sicilia insula jussit cruces figi, in ea insulæ parte, quæ fretum spectabat: ut qui se cives Romanos esse dicerent, ex cruce Italiam possent aspicere. ¶ Apud Veteres legitur & fretus, genere masculino. Enniùs: Crassa pulvis oritur, omnem pervolat cœli fretum. Lucr. lib. 6: Nam fretus ipse anni permiscet frigus & æstum. Cicer. in Verrem act 7: Vt ille in dolore cruciatuq; moriens, perangusto fretu divita servitutis ac libertatis jura cognosceret. Sic enim Gellius legit. ¶ Hinc transfreto, de quo suo loco.

Frĕtŭs, a, um, Vide FRVOR.

Frĭābĭlĭs, Vide FRIO, frias.

Friatio, In quascúnque partes sine discrimine divisio, & quæ duabus plures sunt. Friabiles sunt lapides, glacies.

Fribolus, Quasi ferè obolo dignus, ἄξια ἡμιοβόλου. Aristoph.

Fribusculum, discessiuncula conjugum non diuturna. [Pol. *Wstadlie nacżyn rozl'a czenie.* Vng *Házasok uiczkauo nyálsotskáia.*] Vlpianus l. 32. D de donat. int. vir. & uxor. Quod si divortium non intercesserit, sed fribusculum, profectò valebit donatio, si fribusculum quievit.

Frĭco, cas, act. p. Notæ significationis est. [רד *garádh.* ψήχω, ἐκψοΐχω. Gall. *Frotter.* Ital. *Fregare.* Ger. Ficken/ reiben/ jucken/ kratzen. Bel. Crauwen. Hisp. *Fregar ò tratar vna cosa con otra.* Pol. *Oczieram sie prędzie sie.* Vng. *Törsölöm vakarom.* Ang. *To rubbe or frette to gether.*] Virg. lib. 3 Georg. fricat arbore costas. Plaut. in Asinaria: Nunquam hercle facerem, genua ni tam nequiter fricares. Plin. in Epist. Quinetiam (fœdum, miserandumq; dictu) dentes lavandos fricandosq; præbebat. Præteritum facit, fricui, & supinum frictum Hinc manserunt verbalia Frictio & Fri ctus. Olim fricavi & fricatum. Vnde adhuc in usu sunt Fricatio, & Fricatus. Sic etiam duo manserunt participia præteriti temporis Frictus & Fricatus. Iuvenal. si prurit frictus ocelli Anguius. Macer: Vrticæ foliis revocatur vulva fricata. Sed hoc in simplici rarum, frequens in compositis. Cic. lib. 12. Epist. ad Attic. Quæ res forsitan sit refricatura vulnus meũ. Plin. lib. 8: Pantheras per carnes affricatas aconito venantur Barbari. ¶ Hujus composita sunt, Affrico, ad aliquid frico, προσψώχω; προσρίω. Col. lib. 8: Pecudes aut morsu scalpunt, aut cornu, aut ungula tundunt, aut arbori affricant, parietibúsve detergunt. Plin. Marathro herbæ sese affricat. ¶ Confrico, simul frico; συντρίβω. Plaut. in Asin. Atqui pol hodie nõ sĕres, ni genua con fricentur. Col. lib. 2: Boves quum ab opere dimiserit substrictos, confricet, manibusq; comprimat dorsum, & pellem revellat. ¶ Defrico, fricando purgo. ἀπομήχω. Autor ad Herenn. Nam ut fortè hic in balneas venit, cœpit postquã defusus est; defricari. Col. lib. 2: Solida in Sole siccetur, & radice silphii trita cũ aceto aspergatur, defricaturq;. Infrico, intùs frico. Col. lib. 6: Maximè proderit fuligo ex aheno ulceri infricata. ¶ Perfrico, κατατρίβω. Idem ibidẽ: Deinde nates perfricato, ut homines discant odorati. Plin. in Prolog. Perfricui faciẽ, nec tamen profeci. Nõ est enim eorũ qui cũ pudore aliquid agunt; ut faciem perfricent, natura ipsa ad id impellente, quasi ad abigendum sanguinẽ, qui ex præcordiis ad faciei superficiẽ confluit: Propter quod quærit Aristoteles, cur pudore facies hominis rubescat, metu pallescat, quum pudor nihil aliud sit quàm timor futuræ reprehensionis. Hinc ergo ortum est proverbium, ut quoties dicere volumus nos pudorẽ deposuisse, dicamus, Perfricui faciem: hoc est, Pudorem expuli. ¶ Refrico, fricando aperio, ἀναψώχω. Perfricare vulnus, vel cicatricem Cic. contra Rull. Ne refricare jam obductam Reipubl. cicatricem videret. Idem pro Flacc. Quum illud vulnus dicendo refricuisset. Per translationem item dicimus. Refricare dolorem, refricare desiderium, pro eo quod est renovare, sive revocare. Cicer. lib. 2. Epist. Verebar ne refricaret meis literis desiderii ac dolorem tuum. Habent autem hæc omnia penult. corr.

Frĭctŭs, us, m. q. Est ipse fricandi actus. [τρίψις, ἔντριψις. Gall. *Frottement.* Ital. *Fregamento.* Ger. Kratzung/ fictung Hisp. *Fregadura.* Pol. *Drapanie, ocżieranie.* Vng. *Törsölés, vakarás.* Ang. *Rubbing fretting.*] Iuvenalis: fictum crissantis adorat.

Frĭctĭo, onis, f. t. Idem. [τρίψις. Pol. *Szorowanie.* Vng *Vakarás.*] Celsus lib. 1: In ipso quoq; ulcere frictiones frequens fricti. Plin. lib. 23: Frictiones inhibeat oculorum.

Frĭcātĭo, f. t. Idem. [Vng. *Törsölés vakarás.*] Col. li. 6. ca. 12: Sed si sanguis adhuc supra ungulas in cruribus est, fricatione assidua discutitur.

Frĭcātŭs, tus, Idem. [ψηλάφησις, τρίψις. Vng. *Vakarás.*] Plin. lib. 23. cap. 7: Luscioso ex oleo illitus emendat, dentiumq; vitia crebro fricatu.

Frĭgillă, læ, Avis sic dicta quòd frigore cantet & vigeat. [ἀνίζω. Ital *Frenguelo.* Ger. Ein Finck Pol. *Zieba.* Vng. *Pinty.*] Martial. lib. 9: Nunc sturnos inopes frigillarumq; querelas Audit, & arguto passere vernat ager. Vide Fringilla.

Frīgo, gis, xi, xum, & frictum, act. t significat Torreo. [קלה *kalâh* רבך *ribbéch.* φρύγω, τηγανίζω. Gall. *Frire, fricasser.* Ital. *Friggere.* Ger. Rösten/ braten. Bel. Fruten Hisp. *Freir.* Pol. *Smaże.* Vng. *Megráttom fw'tőm.* Ang. *To fry.*] Festus: Frigere, & Frictum à Græco. Inde Frictorium, & Frixorium, in quo quid frigitur. [מרחשת *marchéshseth* מחבת *machabáth.* φρύγανον. Gall. *Vne poesle à frire.* Ital. *Padella.* Ger. Ein bratpfann. Hisp. *La sarten para freir.*] Plaut. in Bacch. Tam fictũ ego illum reddam, quàm fictus est cicer. Idem in Pœn. nil nisi laterculos, Sesamũ, papaveremq;, triticum, & frictas nuces. Plin. lib. 18. cap. 7: Postero die frigunt, deinde molis frangunt. Corn. Celsus: Tum res eadem magis alit jurulenta, quàm assa; magis assa, quàm frixa.

Frīgŭs, oris, pen. cor. n. t. Vis frigoris: cui contrarium Calor. [קר *kor* קרה *karáh* צנה *tsinnáh.* ψύχος, ῥίγος. Gall. *Froid, froidure.* Ital. *Freddo.* Germ. Kelte. Bel. Koude. Hisp. *Frio, ò frestura.* Pol. *Zimno.* Vng. *Hideg.* Ang. *Colde.*] Virgil. lib. 1. Georg. frigusq;, caloremq; Inter. Idem: aut Boreæ penetrabile frigus adurat. ¶ Aliquando sumitur pro metu: ab eo quod præcedit, ad id quod sequitur. Virgil. 1. Aeneid. Extemplò Aeneæ solvuntur frigore membra. Servius: Frigore: id est, timore. Reciproca translatione, & timor pro frigore, & frigus pro timore ponitur, ut in Terentio: Vxorem tuam pavitare ajunt: hoc est, non timere, sed laborare frigoribus. Rursus frigus dicitur ipsa aëris natura. Virgil. lib. 2. Georg. at sceleratum exquirere frigus Difficile est. ¶ Frigus id etiam appellatur, quum prorisu, & gratia, vel favore sperato, res in diversum exit. Cicer. ad Quint. Frat. lib. 2: Pridie Idus quum Appius Senatum infrequentem coëgisset, tantum fuit frigus, ut populi convitio nos coactus sit d mittere. Quintil. libro 6: Nam & imperitia, & rusticitas, & rigor, & deformitas afferunt interim frigus, diligenterq; actori hæc sunt providenda. Frigus his in locis (ut Budæus docet) absurdam rei speciem significat, quam incommodus eventus cõsequitur. ¶ Frigus etiam ponitur pro ipsa morte, ut Hor. Sermon. libro 2. Satyr. 1: ô puer ut sis Vitalis

metuo,& majorũ ne quis amicus Frigore te feriat:id eſt,morte te afficiat,ut interpretatur Acron.

Frīgĕo,ges, frixi, n.ſ. teſte Priſciano, frigidus ſum, algeo: Huic opponitur Calco. [ψυχρός ἐιμι,κρυοπαγέω. Gall.*Auoir froid.* Ital.*Raffredarſi.* Ger.Frieren/kalt ſeyn. Bel.*Kout hebben/kout zyn.* Hiſp.*Enfriarſe.* Pol.*Zimnomy.* Vng.*Fázom.* Ang.*To be colde.*] Virg. lib.11:-corpusq; lavant frigentis, & ungunt. Fit autem frigeo(ut quibuſdam placet) ἀπὸ τῦ φρίττω,horreo. Vnde φέῤῥη,horror ſeu frigus dicitur. Sive(ut alii malunt)παρὸ τὸ ῥίγος. Sic enim Græci frigus & rigorem vocant. ¶ Frigere etiam dicuntur qui ſegnes ſunt, languidi & remiſſi. Teren. in Evnuch. Hice homines frigent: id eſt,languidi ſunt,& nequaquam fervidi:quales eſſe ſolent quibus res parum ſuccedunt ex ſententia. Cic.4.Verr. Quũ omnia judicia frigerent admonitũ iſtius. Terent. in Evnuch. Sine Cerere & Bacchho friget Venus: hoc eſt,languida eſt,& remiſſa. Cic.ad Attic.lib.1:Quum Romæ à judiciis forum frixerit. ¶ Hujus compoſitum eſt Refrigeo, quod eſt calorem amittere, & ex calido frigidum fieri. Vide infrà ſuo loco.

Frīgēſco,ſcis,n.t.frigidus fio. [ψυχρόω. Gall.*Deuenir froid, ſe refroidir.* Ital.*Diuenir freddo* Ger.Erkalten/anfahen gefrieren. Bel. *Kout werden.* Hiſp.*Enfriarſe.* Pol.*Ziabne.* Vng.*Hiuese dõm, fázom.* Ang.*To waxe colde.*] Cato de Re ruſt.cap.65:Vbi erit tàm craſſum, quàm viſcum, ſinito frigeſcat. Cælius ad Cic. Si Parthi nihil vos calefaciunt,nos hic frigore frigeſcimus. Vbi metaphoricè accipitur frigeſcere,pro otioſum eſſe,& langueſcere. Lactant.lib.7:Quos autem morbus interimit,ſpiritum diutiùs exhalant, ut paulatim frigeſcentibus membris anima efflctur.

Frīgĕfăcĕ'o,act.t. [ψύχω. Gall.*Refroidir.* Ital *Far freddo,raffreddare.* Germ.Erkälten/kalt machen. Bel.Vercoelen/verkoelen. Hiſp. *Enfriar,otra cosa,refriar.* Pol.*Chłodzic,oziabiam.* Vng. [illegible] *tõm.* Ang.*To make colde.*] A' quo frigefio notæ ſignific[illegible] & Frigefacto,as,are, frequentativum. Plaut.in Pœn Ca[illegible] hoc prandiũ prandium hodie?dic mihi. A.Quid jam? L. Quia hoc nunc frigefactas,quum rogas.

Frīgĕro,ras,penult.corr.Frigefacio. κρυοπαγέω. Compoſita ejus magis ſunt in uſu:ut,Refrigero,quod eſt rem aliquam calidã, frigidam facio. Perfrigero, vehementer frigefacio. ἀναψύχω. Plinius: Omnium earum vis eadem perfrigerare eſt, & aſtringere.

Frīgēns, frigentis, participium à frigeo apud Virgilium lib.6. Aen.ponitur pro mortuo: Corpusq; levant frigentes, & ungunt. [Pol.*Vmarli.* Vng.*Meg holt.*]

Frīgĭdŭs,gida, dum, Quod habet frigus,gelidus,algidus. [קַר *kar*,ψυχρός. Gall *Froid.* Ital.*Freddo, qualcunque cosa che ha freddo.* Ger.Kalt. Bel.*Kout.* Hiſp.*Cosa fria ò fresca.* Pol *Zimny.* Vng. *Hideg hiues.* Ang.*That is colde.*] Ovidius: Frigidus glacie pectus amantis erat. ¶ Quandoq; dicitur ſegnis, languidus, & remiſſus. Virg.11.Aeneid.Largus opum,& lingua melior:ſed frigida bello Dextera. Sic Frigidum hominem dicimus, qui omnia nimis remiſsè agit: cui opponitur fervidus & vehemens. Cic,3.in Verrem: Alii etiam frigidiores:ſed quia ſtomachabantur, ridiculi videbantur eſſe. Ad hunc etiam modum joci dicuntur frigidi, qui parum habent ſalis ad excitandum riſum. ¶ Frigidus, perniciosus, inquit Servius in hunc Virgilii locum:Frigidus, ô pueri fugite hinc, latet anguis in herba. ¶ Frigidus quandoq; pro mortuo à bonis authoribus ponitur, ut Virg. Aeneid.9: Volvitur ille vomens Calidum de pectore flumen Frigidus. Quem locum in hac ſignificatione expẽdit Nonius Marcellinus. Vide Quint. in proœmio libri ſexti:Tuum corpus frigidum exangue aſpexi, &c. ¶ Frigida per ſe poſitum,accipitur pro aqua quæ calida non eſt,aut tepida. Plaut. in Moſtel. Iampridem mẽcaſtor frigida non lavi magis libenter. Plinius in Epiſt. Per ſolem plerunque frigida lavabatur. ¶ Vnde,Frigidã ſuffundere, proverbio,dicimus,pro rem aliquam inflammare. Tractum eſt proverbium à fabris ferrariis,qui igni frigidam aſpergunt quò vehementiùs ardeat.

Frīgĭdē,adverbium. [ψυχρῶς. Gall.*Froidement,auec peu de grace.* Ital.*Freddamente, senza gratia.* Germ.Ganz kaltw/ ohne gnad vnd liebligkeit. Hiſ.*Fria y frescamente, sin donayre.* Pol.*Leda iako,niedbalie.* Vng.*Hidegen.* Ang.*Barely,leanely,coldlye.*] Quint.li.6.ca. 1:Tum ille, alioqui vir facundus, inopinatæ rei caſu, obmutuit,& infantem ſuum frigidiſſimè reportavit.

Frīgĭdŭlŭſcŭlŭs, diminutivum. [ὑπόψυχρος. Pol.*Prziem nieiſsim.* Vng.*Hidegetske,hiuesetske.*] Gell.li.3.cap.10:Sed alia quoque ibidem congerit frigidiuſcula.

Frīgĭdŭlŭs, diminutivum,Subfrigidus,aliquantulum frigidus. [ὑπόψυχρος. Gall.*Froidelet.* Ital.*Freddarello.* Germ Kaltlecht. Hiſp.*Cosa vn poquillo fria,ò fresca.* Pol.*Zimny.* Vng.*Hiuesst hidegetske.* Ang.*Somewhat colde.*] Catul.Argon.Frigidulos udo ſin gultus ore cientem.

Frīgēdo,inis,f.t.antiqui dicebant,pro frigore. [קֹר *kor* קָרָה *karáh*.ψύχος,ψυχότης. Gal.*Froid,froidure.* Ital.*Freddo.* Ger.*Kelte.* Bel.*Koute.* Hiſp.*Frio,ò frescura.* Pol.*Zimnoſc.* Vng.*Hideg.* Ang.*Coldeneſſe.*] Varro: Atq; in igni fervido,medullitus Aquiloniam ſervat frigedinem. Ex Nonio.

Frīgĭdārĭum,rii,n.ſ.Ahenum in balneis,quo frigida aquâ continebatur: [λάκκος,ψυχρόν. Pol.*Wana dliazimnei wody.* Vng. *Bor hiuesitõ edény.*] ſicut caldarium,quo calida: & tepidarium, quo tepida.Frigidaria cella,locus erat in balneis,in quo frigida lavabantur. Plin.lib.5.Epiſtol.Frigidariæ cellæ connectitur media, cui Sol benigniſſimè præſto eſt: caldariæ magis, prominet enim.

Frīgŏrĭfĭcŭs,a,um,Quod frigus inducit. [ψυχροποιός. Gall.*Refrigeratif.* Ital.*Che induce freddo.* Germ.Das kält/das kelte bringt. Hiſp.*Cosa que haze frio,ò frescor.* Pol.*Zimnoczyniacy.* Vng.*Hidegitõ.* Ang.*That causeth or maketh colde.*] Sicut à calore,Calorificus. Gell.lib.17.cap.8:Acetum autem omnium maximè frigorificum eſt,atq; id tamen nunquam concreſcit.

Frīgŭrĭo, tis, tivi, frigutire, Minutim ſubſilire, quod verbum à frigilla avicula putatur deductum. [ῥιγέω,γῶ,φέῤῥω. Gall.*Friſſonner,trembler de froid.* Ital.*Tremere di freddo.* Germ.Zitteren/oder ſchnallen vor froſt. Hiſp.*Tremblar de frio.* Pol.*Drze od zimna.* Vng. *Reszkerõk dõdörgõk.* Ang.*To quake or sheuer for colde.*] Plaut. in Caſ.Nam quid frigutis? quid iſtuc tàm cupidè cupis?

Fringilla ſive frigilla. [κάννα. Pol.*Zieba.* Vng.*Pinty.*] Avis eſt paſſeris magnitudine, albo, viridi rufoq; colore diſtincta. Maris pectus rubeſcit. Fœminæ pallidius ac dilutius. Vermiculis victitat, æſtate tepidis locis degit,hyeme frigidis. Avienus: Si matutino fringilla reſultat ab ore. ¶ Eſt & fringilla montana,cui collum cæruleum, Ariſtoteli ὀρεινίζης. Hiſt.lib.8. cap.3.cujus ſunt plures ſpecies.

Fringultĭo,fortè idem quod frigutio. [Vn.*Rõbõgõk pintyõgõk dõrmögõk.*] Apuleius in Apologia: At ego illi contra juſtius ex, roboraverim, quod qui eloquentiæ patrocinii vulgò proſeratur,etiam honeſta dictæ fordidè blateret,ac ſæpè in rebus neq; aquam difficilibus fringultiat, vel omnino obmutescat. Idem Flor.lib.3:Merulæ in remotis teſquis fringultiunt.

Frĭo,as,n.p.ſignificat tero. [פָּרַר *ſchabàk*. λεπτοποιέω. Gall. *Eſmier,briſer & mettre en poudre en frottant.* Ital.*Tritare.* Ger.Reyben/zerreyben. Bel.*On stucken/wryuen.* Hiſp.*Quebrar ò desmenuzar entre los dedos.* Pol.*Tre krusse.* Vng. *Tõrõm, tõrsölõm.* Ang.*To crumme smal to,breake in small pieces.*] Plin.li.13.cap.4: In ipſa quidem Aethiopia friatur hæc,(tanta eſt ſiccitas)& farinæ modo ſpiſſatur in panem. Varro 1.de Re ruſt.cap.9:Si ſit terra alba,ſi nigra, ſi levis, quæ quum fodiatur, facilè frietur. Hujus compoſita ſunt Affrio, Infrio, quod eſt terendo aliquid digitis leviter inſpergo. ἐπιῤῥίπτω Suffrio,paululùm contero.

Frĭăbĭlĭs, le, om.t. Quod facilè friatur, & digitis minutim teri poteſt. [ψαθυρός, ψαθυρὸν, εὔθραυστος, εὐθρυπτικός. Gall. *Aisé à esmier, facile à mettre en poudre.* Ital. *Friabile, che facilmente si può fregare.* Germ.Das leicht zu zerreyben iſt Hiſp.*Cosa que se puede desmenuzar.* Pol.*Latwi łoskruszenia, kruchy.* Vng.*El tõrsölhetõ tõrõ,romlo.* Ang.*That may be easilye broken in pieces.*] Plin.lib.28: Optima q; eſt quæ candidiſſima,& friabilis,minimeq; ponderoſa,quum teratur inter digitos.

Frĭmĭtus,eſt Fremitus,ſtrepitus. [Vn.*Agyarkodás.*] Cicer.de Natur. deor. ex Accio, tanta moles labitur fremebunda ex alto ingenti ſonitu & friritu. Sic enim in quibuſdam libris legitur, & in nonnullis fremitu.

Frĭt,Dicitur illud in fumma ſpica jam matura,quod eſt minus quàm granum. Varro lib.1.de Re ruſt.cap.48.

Frĭtĭllŭs,li,m.ſ.Tabula luſoria in qua teſſeræ conjectæ,agitatæq; mittuntur,inquit Porphyrio. [πύργος. Gall.*Tablier à iouer aux dez.* Ital.*Tauogliero per giuocar à dadi.* Germ.Ein bretſpyl. Hiſp.*La falserca del donde echan los dados.* Pol.*Warcaby.* Vng. *Os tábla kockzka tábla.* Ang. *A payre of tables to playe at the dice.*] Solent enim teſſeræ conjici in fritillũ,tanquã vaſculũ,quo agitatæ deinde mittuntur in alveolũ. Iuvenal.Satyr.14:-parvoq; eadem movet arma fritillo. Dictus fritillus (ut quidam putãt) à crepitu ipſo teſſerarum, vel quòd ſuper eo teſſeræ ferantur. Martial. lib.4: Dum blanda vagus alea December Incertis ſonat hinc & hinc fritillis.

Fritinnio,is,ire,Hirundinum proprium eſt, [Vn.*Fecske moggyára fõtsögõk.*] quemadmodum annotavit Scaliger in Varronem, cujus ego verſus ex Nonio collectos adſcribam: Et pullos peperit fritinnientes, Quos non lacte novo levata paſcãt: Sed panicarpynio ocymo coacto. Libamenta legens caduca veris: Ad quos tum volucres venit puſillos, Vſq; ad limina nidica eſca vilis.

Frīvĭcŭlum,li,(ut quibuſdam placet) eſt levis offenſiuncula inter virum & uxorem,quam ſequitur ſeceſſio. Vlpian. l.Quũ hic.de Donat.inter virum & uxorem: Quòd ſi divortium non intercefferit,ſed friviculum intervenerit:donatio profectò valebit, ſi friviculum quievit. Quo tamen in loco malim legere frigusculum: ut frigusculum intelligas, quando ex conjugali amore diſſidio enato, aliquid remittitur, vehemens q; ille ardor refri-

dor refrigeſcit. ¶ Sunt etiam qui Fribuſculum legant, quod tamen vocabulum nuſquam credo reperiri.

Frīvŏlă, rum, autore Feſto, ſunt vaſa fictilia caſſa. [Vng. *Föld romlando edény.*] Vnde dicta verba frivola, quæ minùs ſunt fide ſubnixa. In Pandect. in l. Solutum. de pignor. action. Non enim credibile eſt hoc conveniſſe, ut ad univerſam penſionem inſulæ frivola mea tenentur. Vbi frivola pro ſupellectili tenui, & vili accipiuntur: qualis eorum eſſe ſolet, qui in cœnaculis habitant: quomodo & Satyricus uſus eſt, Satyr. 5: Et ne te teneam, Romanorum omnia regum Frivola. Quibus verbis paupertatem Regum Romanorũ ſignificavit: quos etiam Samiolis vaſis uſos eſſe conſtat. Idem in tertia: Vivendum eſt illic ubi nulla incendia, nulli Nocte metus jam poſcit aquam, jam frivola transfert Vcalegon, tabulata tibi jã tertia ſumant. A' Græcis ῥυπάρια dicuntur: id eſt, τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν σκεύη ἄχρηστα. Vnde & grytopolæ ab eis dicuntur, qui hujuſmodi ſupellectilia venditant: quos Latinè vocamus Frivolarios. Budæus in Annot.

Frīvŏlŭs, a, um. penult. corr. à Frio, as, dicitur quòd eſt inane, leve, nulliúsve momenti, quaſi friable. [דק rek ψυχρολόγος, φλύαρος. Gall. *Friuole, de petite valeur & eſtime.* Ital. *Leggiero, vano, de niun momento, frivolo.* Ger. Richtoſ, lend / ttederlich / vnnütz. Hiſp. *Coſa vana y de poco precio.* Pol. Nikczemny Niegrzeczny. Vng. *Haba valo, hazontalan, semmire Kellő.* Ang. *Vaine, triffling, of no value.*] Plin. lib. 7. cap. 7, de generatione hominis loquens: Miſeret atq; etiam pudet æſtimantem, quàm ſit frivola animalium ſuperbiſſimi origo, quum plerunq; abortus cauſa fiat odor à lucernarum extinctu. Frivolam originem pro fragili, & infirma dixit, & veluti friabili. Gell. lib. 15. cap. 30: Oppidò quàm fiunt in literarum oſtentatione inepti & frivoli! Idem lib. 16. cap. 12: Quædam futilia & frivola. Quint. lib. 7. cap. 3: Eoq; ſatius eſt omni ſe anteactæ vitæ abſtinere convitio, quàm levibus, aut frivolis, aut manifeſtò falſis reum inceſſere.

Frōndatŏr. Frondes, Frondoſus, Vide FRONS, frondis.

Frons, tis, à ferendo, ut quibuſdam placet: quòd indicia animi præ ſe ferat. [מֵצַח *métſitch.* μέτωπον. Gall. *Le front.* Ital. *Fronte.* Germ. Die Stirn. Bel. Dat Voorhooft. Hiſp. *Frente.* Pol. Czoł'o. Vng. *Homlok.* Ang. *The forehead.*] A' dextra & ſiniſtra temporibus, à ſuperiori capillorum radice: ab inferiori verò parte ſupercilijs terminata, corrugatur in triſtitiam, & in lætitiam dilatatur. Hinc factum eſt, ut frons accipiatur pro vultu, & pro animi noſtri affectu, quem ex fronte perſpicimus. Martialis: Nec matutina ſi mihi fronte venis. Idem lib. 1: Illa fronte precor, carmina noſtra legas. Cicero ad Atticum, lib. 4: Pompeius fremit, queritur, Scauro ſtudet: ſed utrùm fronte an mente, dubitatur: id eſt, vultu, an animo. ¶ Frontem explicare, vel exporrigere dicimur quum hilareſcimus: contrahere, quum ringimur: hoc eſt, ubi quid moleſtum eſt: frons enim (inquit Plinius, lib. 11.) homini triſtitiæ, hilaritatis, clementiæ, ſeveritatis index eſt. Terentius in Adelphis: Exporge frontem: hoc eſt, vive hilariter. Horatius libro 3. Carminum: Sollicitam explicuêre frontem. Plaut. in Caſ. Porrectiore fronte mecum loquaris oportet. Sic etiam dicimus: Frontem exporrectam, vel explicatam, pro hilari vultu. Contrà: Obductam frontem, Corrugatam frontem, Contractã frontem, Caperatam frontem, pro nubilo & mœſto vultu. Plautus: Caperata frons ſeveritudine. Nubila frons, ſerena frons, explicita frons. ¶ Frontem perfricare, pro deponere pudorem. Plinius: Perfricui frontem; & nihil profeci. Calvus apud Quintilianum libro 9, capite 2: Perfrica frontem, & dic te digniorem, qui Prætor fieres, quàm Catonem. Perſius: exclamet Melicerta petiſſe Frontem de rebus. ¶ Dicitur frons etiam de rebus inanimatis pro principio, vel anteriore parte cujuſque rei. Virgilius: Fronte ſub adverſa ſcopulis pendentibus antrum. Et licet frequentiſſimè generis fœminini proferatur, à Cæcilio tamen maſculino genere ponitur. Hi ſunt, *inquit*, inimici peſſimi, fronte hilaro, triſti corde. De quo Gell. libro 15. capite 9. ¶ A' fronte atque à tergo, ἐκ πρόσθεν καὶ ὀπίσω. Proverbii vice receptum, pro eo quòd eſt diligenter inſpicere, & præterita cum præſentibus & futuris conferre. Ex Homero. ¶ A' fronte præcipitium, à tergo lupi, ἔμπροσθεν κρημνὸς, ὄπιθεν λύκοι. Quum aliquis hinc atque hinc duobus maximis premitur malis, ut in utrum inciderit, pereundum ſit. ¶ Frontem ferire dicuntur, qui ſupra modum & impotenter indignantur. Cicero ad Attic. Puto te in hoc aut riſiſſe aut ingemuiſſe ut frontem ferias: ſunt qui etiam Cæſonium putant, *&c.* ¶ Frons occipitio prior. Quo ſignificavit antiquitas, rectiùs geri negotium, ubi præſens ac teſtis adeſt is, cujus agitur negotium. Prior dictum eſt pro melior. Cato de Re ruſt. cap. 4. ¶ Vera fronte fieri dicuntur quæ ex animo citraque fucum dicuntur geruntve.

Frōntālĕ, lis, Eſt ornamentum frontis, præcipuè in equis & elephantis. [צִיץ *tſits.* κεφαλόδεσμον. Gall. *Frontean, frontiere de bride.* Ital. *Frontale.* Germ. Ein ſtirnenzierd / ſtirnengerät. Hiſp. *El frontal, ornamento de la frente.* Pol. Naczelnik. Ozdoba czelna: Vng. *Homlok elő, (auagy) homlok ékeſség.* Ang. *A foreheade clothe.*] Plin. libro 37. capite 12: Quandoque tantæ magnitudinis fecêre, ut equis regum in Oriente frontalia, atq; pro phaleris penſilia facerent. Livius 37: Ingentes ipſi erant, addebant ſpeciem frontalia & criſtæ, & tergo impoſitæ turres.

Frōntātŭs, a, um, Quod frontem habet, vel quod in fronte poſitum eſt. [μετωπηδὸν ἐξέχων. Gall. *Qui a front.* Ital. *Che ha la fronte.* Germ. Das ein ſtirnen hat. Hiſp. *Lo que tiene frente.* Pol. Czoł'o macacy. Vng. *Homlokos.* Ang. *That hath an forehead.*] Frontati lapides, à Vitruvio dicuntur, quos Græci ἀγκῶνας appellant: quia per latitudinem totam porrecti, utramq; parietis frontem conficiant. Plin. lib. 35. cap. 12: Vel tecta coctilibus laterculis, frontatisq; hoc eſt, ab ea parte continuatis quæ opus lateritium conſpici debebat. Budæus in Annot.

Fronto, onis, m. t. Qui latã habet frontem. [μετωπίας. Gall. *Qui a grand front.* Ital. *Che ha gran fronte.* Germ. Der ein breite ſtirn hat: Hiſp. *Hombre de grande frente.* Pol. Szerokiego czoł'a. Vng. *Széles homloku.* Ang. *That hath a brode forehead.*] Cic. 1. de Nat. deor. Ecquos nævum habere, ecquos lilos, flaccos, frontones, capitones, quæ ſunt in nobis?

Frōns, dis, generis fœminini, à fero, Quòd frondes arborum huc atq; illuc à vento ferãtur. [עָלֶה *haleh* עֹטֶה *hophá* טְאֵרָה *pardh* φύλλον, πέταλον. Gall. *Fueilles d'arbre, rameaux.* Ital. *Fronda, foglia.* Germ. Ein laubaſt / ein grüner zweig. Hiſp. *La hoja del arbol.* Pol. Hal'a. Vng. *Aag.* Ang. *The leaue of a tree.*] Propriè autem frondes arborum dicuntur, teſte Valla: folia verò tàm arborum, quàm herbarum, & florum. Varro 1. de Re ruſt. Quod Cato ait circa fundum ulmos & populos, unde frons ovibus, bubus ſit. ¶ Antiqui fros ſine n, quàm frons dicere maluerunt, ne faceret, ut inquit Plinius, frontis. Varro rei ruſtic. lib. 1: Vlmos & populos unde eſt fros. Item antiquit. Rom. libro 15: Fros, fœnũ, meſſis. Ennius lib. 7, frundes pro frondes dixit, tanquam à nominativo frus. Rureſcant frundes.

Frōndĕŭs, a, um, Quod totum ex frondibus eſt. [φυλλώδης. Gall. *De fueilles ou rameaux d'arbres.* Ital. *Di frondi.* Germ. Auß laubwérck gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de hojas.* Pol. Gal'ezny. Vng. *Agas bogas.* Ang. *Of leaues or branches.*] ut, Torus frondeus, Frondea corona. Plin. lib. 16. cap. 4.

Frōndōſŭs, ſa, ſum. Quod frondibus abundat: [עָנָן *rabanán.* πολύφυλλος, φυλλώδης. Gall. *Fueillu, branchu.* Ital. *Frondoſo, che abunda de frondi.* Germ. Aeſtechtig / das viel grüner äſten hat. Hiſp. *Coſa llena de hojas.* Pol. Gal'azek zielonych pel'ny. Vn. *Agas.* Ang. *Full of leaues.*] ut, Lucus frondoſus. Frondoſus ramus, Liv. 10. ab Vrbe. Et frondoſi montes, Varro 2. de Re ruſtic. cap. 5. Virgil. 4. Georg. Corporaq; ipſa boũ frondoſo deſere luco. Idem 3. Georg. -dum mox frondoſa reducitur æſtas.

Frōndārĭŭs, a, um, Quod ad frondes pertinet, ſive quod ex frondibus eſt: [φύλλινος. Gall. *Seruant & des apartenances des fueilles des arbres.* Ital. *Ciò che ſi fa di frondi.* Germ. Das zu den zweygen / oder laubäſten gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente alas hojas.* Pol. Gaiowny. Vng. *Agho, valo.* Ang. *Of or belonging to leaues of trees.*] ut, Frondariæ ſiſcinæ. Plinius libro 18. capite 31: Vnus frondator quatuor frondarias ſiſcinas complere in die juſtum habet.

Frōndĕo, des, dui, n. ſ. Frondes habeo. [רעבן *rabanán.* φυλλοφορῶ. Gall. *Auoir ou porter fueilles, produire fueilles.* Ital. *Far foglie, diuenir fronzuto.* Germ. Grüne bletter haben. Bel. Groen-syn / bladeren hebbē. Hiſp. *Echar hojas el arbol* Pol. Zielen ie ſie. Vng. *Zöldwlök, ágam bagyon.* Ang. *To haue leaues, to bring forth leaues.*] Virgil. 3. Aeglog. Nunc frondent ſylvæ, nunc formoſiſſimus annus. Idem 2. Georg. -nemorumq; Iovi quæ maxima frondet Aeſculus. Sic fi ondens vitis, Col. lib. 3. cap. 1.

Frōndēſco, ſcis, ſcere, n. t. Eſt frondes emittere. [φυλλάω. Gall. *Produire fueilles.* Ital. *Produrre le frondi.* Germ. Grunen / grün laub vbertommen. Hiſp. *Echar hojas el arbol.* Pol. Zie len ie ie. Vng. *Agazom.* Ang. *To ſpring, to bringe forth leaues.*] Colum. libro 5: Nihilominus enim paucis frondeſcet pampinis. Idem lib. 4. cap. 9: Nanq; defluens humor cæcat oculum, nec patitur frondeſcere.

Frōndo, as, frondes amputo: [סָעַף *ſeh'ph.* φυλλοφυέω. Gall. *Couper & oſter les fueilles.* Ital. *Sfrondare, sfogliare.* Germ. Die äſt erhawen. Hiſp. *Deshojar las hojas del arbol.* Pol. Gal'ezy obezmam. Vng. *Yesők, ágait el ágom.* An. *To loppe or shred boughes of trees.*] à quo Frondator, Frondatio: & Defrondo, quod eſt frondes dejicio.

Frōndātŏr, oris, m. t. [מְסַעֵף *meſahéph.* κλαδεύτης, φυλλοκοπῶν, φυλλοκοπήσας. Gall. *Esmondeur, & qui coupe le bout des branches des arbres.* Ital. *Potatore, che taglia i rami de gli alberi.* Germ. Der die äſt erhauwet vnnd ſeuberet / oder der das laub abſtreiffe. Hiſp. *El que deshoja las hojas del arbol.* Pol. Ten ktori okterzeſſinie gal'ezy, albo liſcie ſtrichnie. Vng. *Nyesők, erdő ſllő.* Ang. *A lopper, that cutteth of superfluous boughes.*] qui arborum ramos ſupervacuos amputat: & qui è frondibus manipulos facit hyemis tempore anima-

re animalibus ad paſtum offerendos: & qui manibus folia vitium vellit, quo ardor Solis uvam maturiorẽ reddat aut avis quæ in frondibus habitat, & his veſcitur: vel etiam palumbes quæ in frondibus nidificat. Hæc Servius. Plin. lib. 18. cap. 31: Vnus frondator quatuor frondarias fiſtinas complere in diẽ juſtum habet. Virg. Aeglog. 1: Hinc alta ſub rupe canet frondator ad auras.

Frõndātĭo, f. t. Frondium & ramorum redundantium reſectio. [φυλλοτομία. Gall. *Couper des bouts des branches, amas des fueilles des arbres.* Ital. *Il tagliare lo le foglie il racogliere le foglie d'alberi.* Germ. Erhauwung der äſten. Hiſp. *Aquella obra de deshojar.* Pol. *Gal'ęzia okkrzęſſowanie.* Vng. *Nyesés erdöllés.* Ang. *A shredding of boughes of trees.*] Columel. lib. 5. cap. 6: Atq; in frondatione cavendum ne aut prolixiores pollices fiant, qui ex amputatis virgis relinquuntur.

Frõndĭfĕr, ra, rum, Frondes ferens. [דשׁא *rahanán* φυλλοφόρος. Gall. *Portant fueilles.* Ital. *Che produce fronde.* Ger. Das blettet oder laub tregt. Hiſp. *Coſa que trahe hojas.* Pol. *Latoros ly noſſacy.* Vng. *Ag termõ ágazo, ág hozo:* Ang. *That beareth leaues, or braunches.*] Lucr. libro 1: Frondiferasq; domos avium. Ibidem: Frondiferasq; novis avibus canere undiq; ſylvas. Nemus frondiferum, apud eundem lib. 2.

Frõnto, frontonis, Vide FRONS frontis.

Frūctus, Vide pòſt FRVOR.

Frugālis, Frugalitas, Frugiperda, vide in FRVGES.

Frūgēs, gis, f. t. vel hæc Frux, frugis, ſecundum Priſcianum, dicitur generaliter quicquid ex fructu terræ in alimoniam vertimus: neq; ſolùm quod ex frumentis & leguminibus, verum etiam quod ex vino, vel ex ſylvis cæduis, cretæfodinis, lapicidinis, capitur. [שבר *ſchéber* עבור *habúr* תבואה *tebuáh* בר *bar.* καρπός. Gall. *Toute ſorte de fruict propre à ſe nourrir, ſoit de grain ou autrement.* Ital. *Il fiutti della terra che conuertiamo in noſtro nutrimento.* Germ. Allerley frucht des Erdtrichs zu vnſerer auffenthalt dienſtlich. Hiſp. *El frutto de la tierra.* Pol. Wſſelukiś ze to knaſſey potrzebie urodzone. Vng. *Gabona.* Ang. *All kinde of of fruite that the earth bringeth forth.*] Feſtus, Servius, & Donatus, frugis verbum à frumine eminente ſub mento gutturis, ſeu curculionis parte qua cibus in alvum demittitur, à ferendo cibo appellatum dicunt. Varro lib. 4. de ling. Lat. à fruendo. Errant igitur qui diſcernunt legumina à frugibus. Nam Cicero ait: Olei & frugum minutarum: quum de leguminibus diceret: ut oſtenderet, etiam legumina, fruges vocari. Livius libro 5. ab Vrbe: Eam gentem traditur fama, dulcedine frugum, maximè vini, nova tum voluptate captam. Virgil. 3. Aeglog. Quum faciam vitula pro frugibus ipſe venito. Ibidem: Triſte lupus ſtabulis maturis frugibus imbres, Arboribus venti, nobis Amaryllidis iræ. ¶ Recipere ſe ad frugem bonã, Cic. pro Cælio. Corrigere aliquem ad frugem: hoc eſt, ita emendare, ut frugi homo evadat. Plaut. Trinum. Quin cum reſtituis? quin ad frugem corrigis? Evadere ad frugem bonam, de eo dicitur qui antè nequam fuerat. Redire ad frugem bonam, Lampr. in Heliogab. Milites ſe parſuros dixerunt ſi ad frugem bonam rediret. ¶ Nominativo ſingulari frux, uſus eſt Auſonius in monoſyllabis: Antè equidem, campis quàm ſpicea ſuppeteret frux.

Frūgī, Nomen à fruge denominatum, omnis generis & indeclinabile eſt, Moderatus, prudens, ſobrius, modeſtus, abſtinens, temperans, innocens. [טוב *tob* חכם *chachám* נבון *tſanúah.* χρηστός. Gall. *Bon meſnager, qui ſe gouuerne bien, qui ne deſpend que par raiſon, eſpargnant, ſans excés, homme de bien.* Ital. *Bueno, vtile, neceſſario, virtuoſo, moderato, modeſto.* Germ. Nutzlich/ gut/ gemäß. Hiſp. *Bueno y de prouecho, templado, moderado, virtuoſo.* Pol. Pożitecżny, niegorſſy. Gnotliwy. Vng. *Eſzes, mertékletes, ioxan, emberſeges.* Ang. *Wyſe, ſober, modeſt, a good man, thriftie.*] Quintil. taxat eos à quibus dicitur frugalis & non frugi, tanquam frugalis ſit dictio parum proba: quum tamen (quod mirum videri poteſt) frugalior, & frugaliſſimus à Terentio & Cicerone religioſiſſimis linguæ Latinæ cuſtodibus uſurpentur. Donatus in illud Eunuchi: Frugi es, Frugi, inquit: id eſt, utilis & neceſſarius: à frugibus, quæ quòd his fruamur, dictæ ſunt. Vnde antiqui ſervum laudare volentes, frugi dicebant, tanquam ſobrium, utilem & neceſſarium. Plaut. in Amph. Ita ſervum par videtur frugi eſſe inſtituere. Pro eodem etiam apud veteres legimus Bonæ frugi ſervus, quæ quidem compoſitio etiamſi duriuſcula videtur, frequentiùs tamen occurrit, quàm ut mendum videri queat. Vlpian. l. Neratius. ad legem Aquil. Sed ſi frugi bonæ ſervus intra annum, mutatis moribus, occiſus ſit. Cicer. Attic. libro 4: Permodeſtus ac bonæ frugi homo. Plaut. in Trinum. Is probus eſt, quem non pœnitet quàm probus ſit, & frugi bonæ. Apud Gellium, frugis bonæ legitur. Hujus autem vocis ſignificationem latiùs exprimit Cicero libro 3. Tuſcul. Sed quia, *inquit*, nec qui propter metum præſidium relinquit, quod eſt ignaviæ, nec qui propter avaritiam clàm depoſitum non reddit, quod eſt injuſtitiæ: nec qui propter temeritatem malè rem geſſit, quod eſt ſtultitiæ: frugi appellari ſolet, eó tres virtutes fortitudinem, juſtitiam, & prudentiam frugalitas complexa eſt. Ergo frugi hominem bonum, & virtute præditum intelligimus. ¶ Accipitur etiam frugi pro eo qui in victu, veſtitu, ſimilibusq; temperans eſt. ὁ τῆς οἰκονομίας κρατῶν, σώφρων, ἐπιεικής. ſicut contrà luxurioſus, nequam, ἄσωτος. Horat. Parciùs hic vivit, frugi dicatur.

Frūgĭfĕr, ra, rum, Fructus ferens: [פרי *poréh.* καρποφόρος. Gall. *Portant fruict, fertile, profitable.* Ital. *Che produci frutti.* Ger. Fruchtbar/ das frucht tregt. Hiſp. *Coſa que trahe frutto.* Pol. Vrodzainy. Vng. *Gyömwölts termõ.* Ang. *Frutefull, that beareth fruite.*] ut, Arbores, frugiferæ, quæcunque fructum ferunt, quæ & fructiferæ dicuntur. Lucan. libro 3: Vtraque frugiferis eſt inſula nobilis arvis. Ovidius 5. Metamorph. Frugiferas meſſes alimentaq; mitia reddat. Plin. libro 15. cap. 2: Vicina bonitas provinciis, excepto Africæ frugifero ſolo. ¶ Per tranſlationem uſus eſt pro eo quod utilitatem affert: Cicero 3. Offic. Sed quum tota philoſophia, mi Cicero, frugifera & fructuoſa, nec ulla pars inculta ac deſerta ſit, &c. Livius in præfat. lib. 1. ab Vrbe: Hoc illud eſt præcipuè in cognitione rerum ſalubre ac frugiferum, exempli documenta in illuſtri poſita monumento intueri.

Frūgĭlĕrēns, entis, poëticum epitheton, pro frugifero. [καρποφορέων. Vng. *Gyomwölts ző.*] Lucretius lib. 1: Quæ marc navigerum, quæ terras frugiferentes Concelebras.

Frugilegus, a, um, Formicarum epitheton eſt, à granorum colligendorum conſuetudine tractum. [συλλογός. Gall. *Qui amaſſe & recueille les fruicts.* Ital. *Che racoglie il grano.* Germ. Ameyſen/ die korn zuſammen tragen. Hiſp. *Coſa que coge frutto y dello vſue.* Pol. *Iazoko mrowka ziarnka zbieraiacy.* Vng. *Gabona, meg ſzedögetö.* Ang. *That gathereth fruit.*] Ovid. 7. Metamorph. Hic nos frugilegas aſpeximus agmine longo Grande onus exiguo formicas ore legentes.

Frugĭpĕrdă ſalix. ὀλεσικαρπος. Plin. lib. 16 cap 26: Ocyſſimè autem ſalix amittit ſemen, antequam omnino maturitatem ſentiat: ob id dicta ab Homero frugiperda. Non invenuſtè etiam hoc nomine appellari poſſunt homines nullius pretii, neque alii rei, quàm conſumendis frugibus nati.

Frūgālis, le, om. t. Moderatus, prudens, frugi, abſtinens, temperans. [טוב *tob* חכם *chachám* נבון *tſanúah.* χρηστός, σώφρων, ἐγκρατής, ὄνησις. Gall. *Bien & ſagement vivant & ſans reproche.* Ital. *Temperato, moderato, ſobrio.* Ger. Mäſſig/ zimlich. Hiſp. *Templado, vtil.* Pol. *Skramny, skrzętny, mierny.* Vng. *Mertekletes eſzes:* Ang. *Sobre, thriftie.*] Frugalior, pro temperantior. Terentius in Heavt. Dedo me patri nunc jam, ut frugalior ſim, quàm vult. Varro 3. de Re ruſtic. cap. 2: Sed non hæc, inquit, villa, quanquam ædificaverint majores noſtri, frugalior & melior eſt, quàm tua illa perpolita in Reatino. Et frugaliſſimus, quaſi experientiſſimus & prudentiſſimus. Columel. lib. 1. cap. 9: Magiſtros pecoribus oportet præponere ſedulos ac frugaliſſimos. Cic. 4. Verr. Nihil aliud in eo quod reprehendi poſſit, invenio: niſi quòd homo frugaliſſimus atq; integerrimus, te hominem plenũ ſtupri, flagitii, ſceleris, domum ſuam invitavit.

Frūgālĭtās, f. t. modeſtia, temperãtia, abſtinentia. [חכמה *chochmáh.* σωφροσύνη. Gall. *Sobrieté, contentement de peu.* Ital. *Temperanza, frugalità.* Germ. Mäſſigkeit/ abbruch des vberflus vnd wolluſts. Hiſp. *Aquella vtilidad, modeſtia y templanca.* Pol. *Skramnoſc, miernoſc.* Vng. *Mértekletesség, emberſeg.* Ang. *Thriftineſſe huswyfery.*] Sen. Luxurioſo frugalitas pœna eſt. Cic. pro Dejot. Hæ ſunt regiæ laudes, illa privata eſt: ut volet quiſq; accipiat: ego tamen frugalitatem: id eſt, modeſtiam & temperantiam, virtutem eſſe maximam judico. Idem 3. Tuſcul. Veriſimile etiam illud eſt qui ſit temperans, quem Græci σώφρονα appellant, eamq; virtutem σωφροσύνην vocant, quam ſolco equidem tùm temperantiam, tùm moderationem appellare, nonnunquam etiam modeſtiam: ſed haud ſcio an rectè ea virtus frugalitas appellari poſſit. Et paulò pòſt: Frugalitas (ut opinor) à fruge, qua nihil meliùs è terra oritur.

Frūgālĭtĕr, adverb. Sobriè & modeſtè. [σωφρόνως. Gall. *Sobrement, en bon menaſger.* Ital. *Frugalmente, temperamente.* Ger. Mäſſiglich/ gezimtlichen. Hiſp. *Vtil y modeſtamente.* Pol. *Miernie.* Vng. *Mértékleteſſen, ióxanon.* Ang. *Huſwifely, thriftelie.*] Plaut. in Epid. Ille eam rem adeò ſobriè & frugaliter accuravit, ut alias res: eſt impensè improbus. Cicero pro domo ſua: Itaque omnia ſigna, tabulas, ornamentorum quod ſuperfuit in fanis & communibus locis, tota è Græcia, atque inſulis omnibus honoribus pop. Rom. cauſa, fanè frugaliter domum ſuam deportavit.

Frugiona, veſtimenta ſunt ea, quæ *Ricamata* vocant Itali dictione Syriaca: in quibus tramę diverſis modis retortę, & perplexi Mæandri ſunt. Meminit Varro lib. 4. de ling Lat. Trama, quòd trameat frugionis veſtimentum. Ita enim legendũ eſſe doctiſsimè oſtendit Scaliger.

Frūĭſcŏr, Vide FRVOR.

Frūmĕn,

Frūmĕn,inis,n.t.Summa pars gulæ interior,per quam cibum lingua demittit in ventrem. [λάρυγξ. Ger. Der ſchluck zu oberſt in der Gurgel/ das Gurgelt. Vng. Adám almáia.] Servius in 1. Aeneid. Frumen eminens ſub mento gutturis pars, *laryngem* Græci vocant:Latini,& Celſus,fauces.

Frūmēntum,i,n.ſ.dictum eſt à fruendo. [עבור *ſchéber* תבואה *tebuáh* בר *bár.cirus.* Gall. *Toute ſorte de grain,ſoit blé,froment,ſeigle,orge,auoine,mil ou autre.* Ital. *Ogni ſorte di biaua, frumento,orzo,auena,miglio & altre.* German. Allerley Korn/ Getreyd. Hiſp. *Los panes,trigo,ceuada,* &c. Pol. *Zboże, żyto wſzelakie.* Vngar. *Gabona, búza.* Ang. *All corne be it wheat , rye , barley or other.*] Horatius 2. Serm. Satyr.3: Siquis ad ingentem frumenti ſemper acervum Porrectus vigilet. Idem 1. Epiſt. 15: Major utrum populum frumenti copia paſcat. Frumenti genera (ut ſcribit Plin. lib. 18.cap.7,) hæc vulgatiſſima ſunt, far quod adorem dixerunt, ſiligo, triticum, hordeum. Frumenta dici putat Servius quæcunque emittunt ariſtas. Varro 1. de Ruſtic. cap. 48: In ſegetibus autem frumentum quod culmus exulit. ¶ In ficis item frumenta dicuntur grana illa exigua quibus ſunt refertæ. Plin.lib. 15.cap.19: Ficis mollis omnibus tactus : maturis frumenta intùs : ſuccus matureſcentibus , lactis:percoctis,mellis.

Frūmēntācĕŭs,a, um, Quod ex frumento eſt. [σιτικός. Gall. *De froment.* Ital. *Di frumento.* Ger. Auß Korn gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de aquellos panes.* Pol. *Ze zboża uczyniony.* Vn. *Gabonábol valo.* Ang. *Of corne*] Hieronym. Major turba hordeaceis panibus,minor frumentaceis paſcitur.

Frūmēntārĭŭs, a, um, Quod ad frumentum pertinet. [σιτικός. Gall. *Apartenant au fait de blé.* Ital. *Ciò che à frumento ſi conuiene.* Germ Das zu dem Korn gehört. Hiſpan. *Coſa pares aquellos panes.* Pol. *Zitny.* Vng. *Gabonás,gabonához valo.* Ang. *That belongeth to corne or of corne.*] Frumentarius ager, frumentarius negotiator, frumentaria lex, quæ tractat de frumentis. Cicero 5. Verr. Neminem veſtrùm præterit,Iudices, omnem utilitatem, opportunitatemq́, provinciæ Siciliæ quæ ad commoda pop. Rom. adjuncta ſit, conſiſtere in re frumentaria maximè: in cæteris rebus adjuvamur ex illa provincia, hac verò alimur, ac ſuſtinemur. Plinius lib 18 ca 6: Sylveſtris pyrus, malusque, frumentarii ſoli notæ. Sic libro 27.cap.5.

Frūmēntārĭŭs mercator, [σιτεμπορὸς, σιτοκάπηλος, σιτοπώλης. Gal. *Marchand de blé.* Ital *Mercante di biada.* German. Ein Fürkauffer des Korns Hiſp. *Mercader de aquellos panes.* Pol. *Przekupien żytny.* Vn. *Fukar,gabona árulo.* An. *A merchant of corne.*] Qui frumenta comparat, ut inde lucrum faciat, Plautus in Pſeud. quæ amica es frumentariis, Quibus cunctis montes, maximi acervi frumenti ſunt domi. Cic. 3. Offic. Non igitur videtur nec frumentarius ille Rhodius, nec hic ædium venditor celare emptores debuiſſe.

Frūmēntŏr,aris,d.p.Frumentum colligo. [שבר *ſchabár.* σιτολογέω. Gall. *Aller au fourrage de blé, faire prouiſion de blé.* Ital. *Raccogliere frumento.* Germ. Korn ſamlen/vmb Korn ziehen Bel. Korn vergaderen. Hiſp. *Ir à buſcar aquellos panes, coger trigo.* Polon. *Zito zbieram, skupuie.* Vng. *Gabonát gyűtök.* Ang. *To prouyde or gather corne.*] Cicero ad Attic. lib.8: Neque ſolus cum iſta copia tantam multitudinem ſuſtinere poteris,ut frumentatum eas. Liv. 1. bell. Maced. Quum in propinquo agro frumentarentur Romani.

Frūmēntātĭo, ſ. t. Verbum eſt caſtrenſe, quo ſignificatur egreſſio militum ad frumentum in caſtra congerendum. [σιτολογία. Gall. *Fourragement de blé.* Ital. *Raccolta di frumento , diſtribuzione di frumento.* Germ. Korn ſamlung. Hiſp. *Obra de ir à buſcar aquellos panes,cogimiento de trigo.* Pol. *Zbieranie żyta.* Vn. *Gabona gyűtés.* An. *A taking in of corne,a foraging.*] Cæſar 7. bell Gall. Omnes noſtras pabulationes , frumentationesque obſervabat. Livius 1. bell. Maced. Quia ex tam propinquis ſtativis parum tuta frumentatio erat. ¶ Frumentatio etiam dicebatur diſtributio frumenti,quæ Romæ fiebat, ubi principes receperant curam publicæ annonæ. σιτομετρία. Sueton. in Auguſto: Impetum ſe cepiſſe ſcribit,frumentationes publicas in perpetuum abolendi.

Frūmēntātŏr, m. t. Qui frumentatum profectus eſt. [σιτολόγος. Gall. *Celuy qui va au fourrage de blé , qui fait prouiſion de blé pour une commune, fourrageur.* Ital. *Raccoglitore di frumento.* Germ. Einer der Korn zuſamlen außgangen oder außgefahren iſt Hiſp. *El que va buſcar aquellos panes.* Pol. *Ten ktori żgromadżaiito.* Vng. *Gabonagyűjtő.* Ang. *A foragour or purueyour of corne.*] Liv. 1. belli Maced. Improviſo impetu Gallorum , cum frumentatoribus eſt circumventus.

Frunĭſcor, Vide FRVOR.

Frŭŏr,eris,d.t.fructum in ſupino,ſecundum Priſcianum: ſicut ſtruo, ſtructum. Cic.in Horten. Et amœnitate ſumma fructus eſt. Nonnunquàm etiam fruitū. Vlp.l.Pomponius.ff. De uſufruct.ea.rer. quæ uſu conſu. Licet proprietarius mihi penſionem ſolverit,tamen uſumfructū amittit:quia non meo nomine,ſed ſuo fruitus eſt emptor. Eſt autem fruor , potior fructu, voluptatemq́; capio. [אכל הושיל *hohil* אוכל *achál.* ἀπολαύω , κτεμπορεύομαι, χρῆσθαι. Gall. *Iouir,auoir commandement.* Ital. *Godere, ſruire, vſare.* Germ. Nutzen/nieſſen/brauchen. Bel. Ghenieten. Hiſ. *Alcanzar lo deſſeado, gozar del fructo.* Pol. *Pożywam.* Vn. *Haſznát veſzőm élők vele.* An. *To inioye,to tak the profite or pleaſure of a thing.*] Terent.in Adelph. Agelli hìc ſub urbe eſt pāululùm, quod locitas foras:huic demus, qui fruatur. Id eſt, unde fructū capiat, & alatur, non proprietate potiatur, inquit Donatus. Virg. 7. Aeneid. Et varias audit voces, fruiturq́; deorū Colloquio. Vbi Servius: Fruitur, paſcitur: quod de rebus tātùm bonis dicitur. ¶ Cōpoſita hujus verbi ſunt, Defruor, & Perfruor, quæ ſignificant in totum fruor, ſēu omnem fructum percipio.

Frŭĭtūrŭs, participium. Cic. lib. 3. Tuſc. Zeno Stoicorum acutiſſimus contendere, & magna voce dicere ſolebat eum eſſe beatum, qui præſentibus voluptatibus frueretur, conſideretq́o ſeſe fruiturum.

Frĕtŭs, confiſus,nixus,fultus. [בטוח *batuách.* τυχὼν, πεποιθὼς, πεφαίδρυνώς. Gall. *Se confiant , aſſeuré, qui a fiance.* Ital. *Confidato.* Germ. Vertrauwend/ ſich verlaſſend. Hiſp. *El que tiene confianca.* Pol. *Ten ktori ſie na drugiego ſpuſzcziel'.* Vng. *Bízvaán.* Ang. *That truſteth , that hath confidence*] Nomen eſt, non participium: quum verbi originem non habeat. Nam à fruor non deriva ri diverſitas ſignificationis oſtendit. Cicero de Natur. deor. Fretus intelligentia veſtra, diſſero breviùs , quàm cauſa deſiderat. Idem Appio: Fretus conſcientia officii mei, benevolentiæque , hæc ad te ſcripſi liberiùs. Idem 1. de Invent. Tum,ingenio freta malitia pervertere urbes , & vitas hominum labefactare aſſuevit.

Frŭĭſcŏr, eris , à fruor deducitur , ej iſdemq. ſignificationis eſt cum ſuo primitivo. [אכל הושיל *hohil* אוכל *achál.* ἀπολαύω , κτεμπορεύομαι, χρῆσθαι. Gall. *Iouir paiſiblement,auoir à commandement* [ ] *Godere, fruire, vſare.* Ger. Nutzen/ ein Genuß haben Bel Ghenieten Hiſp. *Alcanzar lo deſſeado,gozar del fructo.* Pol. *Pożywam.* Vn. *Élők vele, haſznát veſzőm* An. *To inioye,to tak pleaſure of a thing.*] Metellus ad Domitios: Illi verò omni jure & honeſtate interdicti, ego neq; aqua, neq; igni careo, ſed sūma gloria fruiſcor. Plaut in Rud. accuſ. junxit: Hinc tu niſi malū, fruiſci nihil potes. Vide Geli. l. 17. c. 1.

Frŭnīſcŏr, eris, pro fruor, Cato poſuit, autore Feſto: & frunitum dixit prudentem: hoc eſt, cum quo perfrui liceret: ſicut è contrario infrunitum. [κακόζηλον, ἀπειρόγαλον. Vn. *Élők vele.*] Hermolaus inſipientem, ac ſtolidum, qui nulli uſui eſſet. Quanvis alii fronitum per o, legendum putent. Nam Græci φρόνιμον, prudentem dicunt: ἄφρονα verò dementem. Lucil. li. 18: Aequè fruiſcor ego, ac tu Cælius lib. 2: Domus ſuas quoſque ire jubet, & ſua omnia fruiſci. Nonius in Par. Eò quòd magnopere quæſierunt, id fruiſci non quærunt. Gellius citans hoc exemplum, fruiſci legit. Quicquid id eſt, fruiſcor, niſi fortè apud obſoletos illos non legitur.

Frŭctŭs, ŭs, m.q. & apud antiquos fructi, & fructuis , fruges, fœtus, partus : & tranſlatè commodum , utilitas. [פרי *peró* תבואה *tebuáh* καρπός. Gal. *Fruit.* Ita. *Frutto.* Ger Frucht Bel. Een Frucht. Hiſp. *Fructo ò fruela.* Pol. *Pożitek, owoc.* Vng. *Gyűmölts.* Ang. *Fruite.*] A fruendo, teſte Varrone, quia fructibus fruimur. Cic. Contr. Rull. Vt eſſet locus comparādis condendisque fructibus. Varro: Quæro an fructus an delectationis cauſa vendaris. Cic. de Amic. Et amicōs tanquā pecudes, eos potiſſimùm diligunt, ex quibus ſperant ſe maximum fructum eſſe capturos. Idem pro Seſtio: Præſentes fructus negligamus: poſteritati & gloriæ ſerviamus. ¶ Fructus etiā non rarò ponitur pro uſufructu, & præſertim apud Iureconſultos: quanquā & Cic. in hac ſignificatione poſuerit, De legib. Pecudes partim ſunt ad uſum, partim ad fructum procreatæ.

Frŭctĭfĕr, ra, rum, Quod fert fructum: hoc eſt, fœcundum & fertile. [פרה *poréh* καρποφόρος. Gall. *Qui porte fruit.* Ital. *Frutifero, che produce frutti.* Ger. Frucht tragend/ fruchtbar. Hiſ. *Coſa fructuoſa.* Pol. *Vrodżainy.* Vng. *Gyűmölts termő, termős.* Ang. *That beareth fruite fruitefull.*] Plin. lib. 12. cap. 3: Quæ ex his incolarum numero eſſe cœpêre, dicentur inter fructiferas.

Frŭctŭōſŭs, a, um, idem quod fructuoſus, qui facit fructū: hoc eſt, utilitatem præſtat. [κέρδιμος, χρήσιμος. Vng. *Gyűmölcsőkő.*]

Frŭctŭārĭŭs, m. ſ. Dicitur cujus eſt fructus, vel qui fructū alicujus rei percipit. [פרה *poréh* καρποφόρος. Gall *Fruitier, qui iouit du fruict.* Ital. *Fruttuario, che gode il frutto , vſufruttuario.* Ger. Der die Frucht vnd nutzbarkeit eynnimpt/ nutzet. Hiſp. *Aquel a quien pertenece à quel fructo.* Polon. *Bioracy vżitek, pożywaiacy.* Vng. *Gyűmölcsös, az ki valaminek haszpát es gyomölcsét veszi.* An. *He that inioyeth the fruite, or taketh the profite of.*]

Frŭctŭārĭŭs, a, um, Quod fert fructum ſeu quod ad fructū pertinet. [פרה *poréh.* καρπιμος, ἐπικάρπος, τεκνοκάρπος. Gall. *Fruitier, reſeruè pour porter fruict.* Ital. *Fruttuario.* Ger. Fruchtbar / oder das zu der Frucht dienet. Hiſp. *Coſa que trahe fructo.* Pol. *Do pożytku przynależący.* Vngar. *Gyűmölts termő , gyűmölcshöz való.* Ang. *That belongeth to fruit.*] Columella lib. 1: Pars autem fructuaria divi-

ria dividitur in cellam olearia, torcularia, & cellam vinaria. Palladius: Deciſis malè natis omnibus, & veteribus, novellos, & fructuarios ſerves. Varro 2. de Re ruſt. c. 4: Parere tot oportet porcos, quot mammas habeat: ſi minùs pariat, fructuariā idoneam non eſſe. Agri fructuarii, Cælius Ciceroni lib. 8.

Frūctŭōsŭs, a, um, Fœcundus, utilis, frugifer. [טרף *poréh.* πολύκαρπος. Gall. *Fructueux, qui rend beaucoup de fruict.* Ital. *Fruttuoſo.* German. Fruchtbar / das viel Frucht bringt. Hiſp. *Coſa que trae fructo.* Pol. Vrodzainy, vżytecżny. Vn. *Gyðmw'ltsòs, haſznos.* Ang. *Very fruitefull, profitable.*] Cicero 2. Tuſc. Ager quanvis fertilis, ſine cultura fructuoſus eſſe non poteſt. Idem 1. de Finib. Eas ergo artes perſequeretur: vivendi artem tantam, tamq; operoſam, & perinde fructuoſam relinqueret? Fructuoſiſſima ars medicina: hoc eſt, utiliſſima, & haud parum fructus atque utilitatis afferens, Plin. lib. 29. cap. 1. Cicer. 2. Offic. Eſt enim non modò liberale, paulùm nonnunquam de jure ſuo decedere, ſed interdum etiam fructuoſum.

Frūſtrā, adverb. incaſſum, nequicquam. [חנכם *chinnám.* τηνάλως, μάτην. Gall. *En vain, pour neant.* Ital. *In vano.* Ger. Vmb ſunſt / vergebenlich. Bel Vergheefs. Hiſ. *En vano.* Pol. *Prożno, nadaremno.* Vng. *Hiába.* Ang. *In vaine, to no effect or purpoſe.*] Cic. de Senect. Ne me vixiſſe pœnitet: quando ita vixi, ut non fruſtra me natum exiſtimem. Terent. in Adelph. Nemo dabit, fruſtra egomet mecũ has rationes deputo. Fruſtra eſſe dicitur, quod exitum ſperatum non habet, quodq; non ex ſententia evenit. Saluſt. Cujus neque conſilium ullum, neque incœptum fruſtra erat: id eſt, expectationẽ fruſtrata eſt. Plautus in Amph. Hi jam ambo, & ſervus, & hera fruſtra ſunt duo: hoc eſt, uterque fallitur. ¶ Fruſtra habere aliquem, pro decipere & circunvenire. Plaut. in Amph. Is advenientis ſervum & dominum fruſtra habet.

Frūſtro, as, act. p. Decipio, fallo. [כזב *chizzéb* טתה *pittáh* רמה *rimmáh.* ψεύδομαι, ἐξαπατάω. Gal *Fruſtrer, abuſer & deceuoir.* Ital. *Ingannare, defraudare.* Germ. Betriegen. Hiſp. *Faltar en lo prometido, engannar.* Pol. *Oſżukuie, żdradżam.* Vng. *Meg tſalom.* Ang. *To deceiue, to dooe in vaine.*] Cæſar: Non fruſtrabo vos milites. Invenitur etiam in eadem ſignificatione fruſtror, verbũ commune, ſecundum Priſcianũ. Plaut. in Amph. Neſcio quis præſtigiator hanc fruſtratur mulierem. Paſſivo uſus eſt Plin. de vir. Illuſtr. Et quum ad tertium ab urbe lapidem caſtra poſuiſſet, tempeſtatibus repulſus, primùm à Fabio Maximo fruſtratus: deinde à Valerio Flacco repulſus, &c. Sic etiam Feneſtella: Fruſtratus igitur, à ſpe dejectus, in caſtra ſe recepit. ¶ Fruſtrari item eſt fruſtra facere. διαψεύδειν, μωραίνειν. Colum. lib. 1. cap. 1: Sæpè magnam dominis afferunt jacturam, quũ imprudenter facta opera fruſtrantur expenſas. Idem in Præfat. lib. 1: Siderum ortus & occaſus memoria repetat, ne imbribus ventiſq; imminentibus opera inchoet, laboremq; fruſtretur: id eſt, fruſtra faciat laborem.

Frūſtrātĭo, onis, f. t. Deceptio. [אכזב *achzáb* רמיה *remijjáh.* ἀπάτη. Gall. *Abus, abuſement, fruſtration.* Ital. *Il defraudare, inganno.* Germ. Betriegung. Hiſp. *Enganno, obra de engannar.* Pol. Oſżukanie. Vng. *Meg tſalás.* Ang. *Ab guiling, a deaceiuing.*] Planc. ad Cicer. libro 10: Tantò majorem his fruſtratio dolorem attulit. Colum. libro 11. cap. 1: Nec ſupplicium grandiùs, quàm fruſtrationem cupiditatis exiſtimat.

Frūſtrātŏr, ἀπατεών, deceptor, impoſtor, fraudulentus. [Pol. Oſżukiwacż. Vng. *Tſalard, tſalo.*] D. de negot. geſtis l. 31. litem in judicium deductam, & à reo deſertam fruſtratoris amicus ulti ò egit

Frūſtum, ſti, n. ſ. Rei cujuſque particula: ſic dictum (ut quibuſdam placet) à frangendo. [מדה *path* בתת *néthach.* τμῆμα, ψῆγμα, κερμάτιον. Gall. *Vne piece, morceau, lopin.* Ital. *Pezzo, particella.* Germ. Ein ſtuck. Hiſp. *El pedaco, parte dele entero.* Polon. *Sztuka, kabaliec, kes.* Vng. *Darab, falat.* Ang. *A peece or morſell, a gobbet.*] Virg. 1. Aeneid. Pars in fruſta ſecant. Cato: Fruſto panis conduci poteſt vel uti taceat, vel uti loquatur.

Frūſtŭlum, li, n. ſ. diminutivum, apud Plautum, à fruſtum: à quo fruſtillum. [τμῆμάτιον. Gall. *Petite piece, morcelet, lopinet.* Ital. *Vn pezzeto.* German. Ein ſtücklin. Hiſpan. *Pedacuelo.* Pol. *Kaſſek.* Vngar. *Darabotska.* Ang. *A litle peece.*]

Frūſtātim, adverb. Per fruſta. [μελικῶς, κατὰ μέρη. Gall. *Par pieces & morceaux, par lopins.* Ital. *In pezzi.* Germ. Stuckweiß / ein ſtuck nach dem anderen. Bel. Zu ſtuckens. Hiſp. *Pedaco à pedaco, ò à pedacos.* Pol. *Po ſtuce.* Vn. *Darabonkent.* Ang. *By peeces.*] Plin. l. 20. c. 9: Coquitur pluribus modis in olla, quæ conjiciatur in clibanũ aut furnum, vel adipe aut luto illita, aut fruſtatim in patinis.

Frūſtŭlātim, per fruſtilla. [ὀλιγὰ λεπτὰ, κατὰ μέρη. Gall. *Par morcellets, par petites pieces.* Ital. *In pezzi piccioli.* German Stücklechtig. Hiſp. *Pedacuello à Pedacuello.* Pol. *Pokaſku.* Vn. *Darabotskánként.* Ang. *By litle peeces or morſelles.*] Plaut. in Curcul. Iam ego faciam, ut hic formicæ te fruſtillatim differant.

Frūſtŭlēntŭs, ta, tum, Plenus fruſtis. [ψωμώδης, ψωμῶν ἔμπλεως. Gal. *Pleins & farcis de morceaux.* Ital. *Pieno di pezzi.* German. Voll ſtuck. Hiſpan. *Coſa llena de partes ò pedacos.* Polon. *Kaskow pełny.* Vng. *Darabos.* Ang. *Full of peeces or gobettes.*] Plautus in Curc. Vin' aquam? C. Si fruſtulenta eſt, da obſecro, hercle abſorbeam.

Frŭtĕx, ticis, m. t. teſte Valla, libro 4. Dicitur qui ad juſtã magnitudinem arboris non aſſurgit, & ſtatura ſimilis eſt multis herbis, ſed non demoritur, neque areſcit ut herba, ſed perennis eſt. [שיח *ſiach.* θάμνος. Gall. *Arbreau, arbriſſeau.* Ital. *Arbuſcello.* Ger. Ein Staud. Bel. Een ſtruyck. Hiſp. *La mata arbol baxo.* Pol. *Choinka, krżák.* Vng. *Kóró tſemete.* An. *A ſhrubbe.*] Plin. lib. 16. c. 36: Inter ea quæ frigidis gaudẽt, & aquaticos frutices dicere convenit: principatũ in his tenebunt arundines. Idem li. 14. c. 16: Ex fruticũ verò genere cedri utriuſq;, cupreſſi, laurus, juniperi, pini, pyri, terebinthi, calami, lentiſci. Dictus frutex, ut quibuſdã videtur, à fruticando: hoc eſt, pullulando, quòd ſucciſus ſemper ſuppullulet. Quanquam veriſimilius eſt Frutico verbum à frutice derivari. ¶ Aliquãdo ponitur pro ſtirpe. Sueton. in Veſp. Singulos repente ramos à frutice dedit.

Frŭtētum, ti, n. ſ. ſeu fruticetum, etiam frutectum, ut in vetuſtis quibuſdam codicibus legitur, Locus fruticibus abundans. [θαμνών, θαμνώδης τόπος, λοχμώδης. Gall. *Lieu où il croiſt force arbriſſeaux.* Ital. *Luoco pianzato di piu arbuſcelli.* German. Ein Geſtaud / ein Ort da viel ſtauden wachſen. Hiſpan. *La brena y malezas.* Pol. *Miejſcegdże choiny wielie ieſt.* Vng. *Kóros, tſemetés hely.* Ang. *A place where many ſhrubbes grow.*] Plin. libro 18: Fruteta igni optimè tolluntur. Col. lib. 6. cap. 22: Nam meliùs nemoribus herbidis, & fiutetis, & carectis, quàm lapidoſis locis durantur ungulæ. Horat. 3. Carm. Ode 12: Celer arcto latitantem fruticeto excipere aprum.

Frŭtētōsŭs, ſive fructetoſus, locus fruticibus abundans. [θαμνώδης. Gall. *Plein d'arbriſſeaux.* Ital. *Pieno d'arbuſcelli.* German. Staudechtig / voll geſtaud Hiſpan. *Coſa llena de matas.* Pol. *Pełny choiny, krżakow.* Vng. *Kórós tſemetés.* Ang. *Full of ſhrubbes.*] Plin. lib. 19. cap 1: Siccis hæc & ſabuloſis locis, frutetoſisque naſcuntur. Colum. lib. 2. cap 2: Nemoroſi, frutetoſique tractus duplex cura eſt.

Frŭtĭco, as, pĕ. cor. n. p. Pullulo, & quaſi frutices emitto. [צמח *tſamách.* βλαστάνω. Gall. *Ietter ou produire reiettons & petites branches.* Ital. *Germogliare, pullulare.* Ger. Herfür ſproſſen mit viel ſchoſſen alß ein Staud. Bel. Weſpruyten. Hiſp. *Brotar el pimpollo.* Pol. Peky *puſzczam.* Vng. *Kórożom, tſeme teſw lök.* Ang. *To bring forth ſhootes or ſhrubbes.*] Plin. lib. 17: Quod ſupra terram eſt, è matre radi jubetur ne fruticet. Col. lib. 5: Poteſt annicula pręcidi ad ſemiſſem ſuper duos pedes, ut è trunco fruticet.

Frŭtĭcātĭo in arboribus dicitur, quum multos ramos fruticantes producunt. [βλάστησις, βλαστοί. Gall. *Production de reiettons & petites branches ou ſcions.* Ital. *Il pullulare ò germogliare.* German. Herfür ſproſſung der Bäwm in viel Schoß oder äſt. Hiſp. *Obra de brotar el pimpollo.* Pol. Rożkrżewianie. Vngar. *Tſemötexeb kóróxás.* Ang. *A bringing forth of ſhrubbes, a ſpringing in ſtalkes.*] Plin. lib. 17. cap. 1: Ita enim appellatur in ipſis arboribus fruticatio inutilis.

Frŭtĭcŏr, aris, deponens, p. ſurculos emitto, revireſco. [צמח *tſamách.* An. *To ſpring in ſtalkes.*] Cic. ad Attic. Exciſa eſt enim arbor, non evulſa: itaque quàm fruticetur, vides.

Frŭtĭcēſcĕrĕ, n. t. Eſt frutices emittere. [צמח *tſamách.* βλαστάνω. Gall. *Ietter & produire force reiettons & arbriſſeaux.* Ital. *Pullulare ò germogliare.* Ger. Zu einẽ geſtaud werden. Hiſp. *Brotar el pimpollo.* Pol. *Krżakamy porażtacż.* Vng. *Tſemötéſw lök.* Ang. *To ſpring and waxe to a ſtalke.*] Plin. lib. 17. cap. 27: Vitis tantùm tonſuram annuam quærit: alternam myrtus, punicæ, oleæ, quia celeriter fruticeſcunt.

Frŭtĭcōſŭs, a, um, Quod longè lateq; fruticat, & multos habet fruticantes ramos [צמח *tſomẽach.* θαμνώδης. Gall *Qui iette & produit force iettons & ſurgeons.* Ital. *Che germoglia verghe & ramicelli.* Germ. Staudechtig. Hiſp. *Que echa matas, y que brota mucho.* Pol. *Krżewiſty.* Vng. *Tſemötés ágas bogas.* An. *That waxeth greatly to a ſtalk and bringeth forth ſhootes or ſhrubbes.*] Plin. lib. 12. c. 4: Duo genera ejus: rarum id quod melius, arboreum: alterum fruticoſum. Idem libro 20. cap. 13: Latiora ſativæ folia, ramã fruticoſiores: hoc eſt, foliis ac ſurculis abundantiores.

Frūx, nominativus eſt antiquus, à quo in uſu manſerunt obliqui frugis, frugi, frugem, &c. [καρπός. Vn. *Gabona.*] Auſonius in Monoſyllabis: Antè equidem campis, quàm ſpicea ſupperet frux. Vide FRVGES.

F ante V.

FV. C. In notis antiquorum, fraudísve cauſa. FVNC. functus.

Fŭăt, Dixerũt antiqui pro ſit, vel fuerit, ab antiquo verbo fuo, quo utebantur loco verbi ſubſtantivi ſum: unde adhuc remanſit præteritum fui. Virg. 10. Aeneid. Tros Rutulúsve fuat, nullo diſcrimine, habebo. Plaut. in Amph. Nec quiſquam tàm audax fuat homo qui obviam obſiſtat mihi.

Fūcŭs, fuci, m. ſ. Genus eſt inſecti, apis ſimilitudine, ſed majori corpore, quod non mellificat, neque operam aliquam præbet in

bet in faciúndo opere, nisi quod ad fovendos fœtus concalefaciendo adjuvat: & consumit alimenta quæ apes congesserunt. [ψηφλώ. Gall. *Vne sorte de mouſche appellee bourdon.* Ital. *Ape che non famelle.* Ger. Ein Hummel oder Brám. Bel. Een hommle. Hiſp. *El Zaganno de la colmena.* Pol. Czerw. Vng. Here. Ang. *A dorre or drone bee.*] Vnde etiam non invenustè transfertur ad homines ignavos, qui quũ nihil egregium per se præstare possint, alienis tamen laboribus insidiantur, falcemq; in messem injiciũt, cujus ipsi sementem non fecerint. Fucorum naturam eleganter exprimit Plin. lib. 11. ca. 21: Fuci, *inquit*, sunt sine aculeo, imperfectæ apes, novissimæq; à fessis & jam emeritis inchoatæ, serotinus fœtus, & quasi servitia verarum apum: quamobrem imperant iis, primosq; in opera, expellunt, tardantes sine clementia puniunt. ¶ Dictus fucus, ut nonnulli putant, quasi fur, quòd furtim mella devoret: quasquã verisimiliùs est fucum dictum quòd apibus fucum faciat, & prætextu calefaciendi alvei, illorum mellificia absumat. Sunt qui à verbo Græco φαγῶμαι deduci putent, quòd apum mellificia absumat. ¶ Fucus marinus, herba est quæ & alga marina dicitur. Plin. lib. 26. ca. 10: Præcipuè verò liberat eò malo φῦκος θαλάσσιον: id est, fucus marinus, lactucæ similis, qui cõchyliis substernitur: id est, marina alga. Tria autem ejus sunt genera: latum, & alterum longiùs, quadamtenus rubens: tertiũ crispis solius, quo in Creta vestes tinguntur, omnia ejusdem usus. ¶ Accipitur etiã fucus pro pigmento, & ornatu peregrino, quem fœminæ adhibere solent, ut candidæ videantur. Plaut. in Capt. Vetulæ, edentulæ: quæ vitia corporis fuco occultant: Vbi sese sudor cum unguentis consociavit, illicò Iridem olent, quasi quũ unã multa jura cõfundit coquus. Tibullus: Quid fuco splendente comas ornare, quid ungues Artificis docta subsecuisse manu? ¶ Per translationem sumitur pro fraude, astutia, sive insidiis in quibus veritas occultatur. [חוֹשְׁ *puch. φαναχισμὸς* Gall. *Fard, tromperie, couuerte.* Ital. *Inganno, fraude coperta.* Germ. Ein heimlicher Betrug. Hiſ. *El afeyte enganoſo para el enganno, enganno.* Pol. *Zdrada.* Vng. *Tſalárdság.* Ang. *A lie or falſe coloured tale peyting that women vſe.*] Vnde facere fucum, idem est quod decipere. Cic. de petit. Consul. Iam illud teneto diligenter, si eũ qui tibi promiserit, fucũ, ut dicitur, facere velle senseris: ut te id audisse, aut scire dissimules. Terent. in Eunuch. Deum sese in hominẽ convertisse, atq; per alienas tegulas Venisse clanculùm per impluvium, fucum factũ muheri. ¶ Sine fuco, idem est quod simpliciter, & sine fraude. Cic. de Clar. Orat. In his omnibus inest quidã sine fuco ullo veritatis color. Idem lib. 1. de Orat. Sententiæ veræ sine pigmentis, fucoque puerili.

Fúco, cas, act. p. Fuco depingo, fucum rei alicui induco. [כחל *chachál. φυκιόω, ψιμυθιόω, ἀγχυσίζω.* Gall. *Fardér, teindre de couleur, couurir la couleur naifue d'vne autre.* Ital. *Colorare, imbellettare.* German. Färben, ein Farb anstreichen. Bel. Werwen / bestrijcken. Hiſpan. *Afeytar para enganar.* Pol. *Fal'ſzuie, farbuie dla oſzukania.* Vng. *Meg feſtóm, meg kendőzőm.* Ang. *To laye on a coulour, to counterfait.*] Vnde fucatæ mulieres dicuntur, quæ medicamentis quibusdam colorantur, & vitia corporis inductis coloribus tegunt. Virg lib. 2. Georg. Alba neque Assyrio fucatur lana veneno. Cicer. 1. de Natura deor. Quæ etiamsi essent, quæ nulla sunt, pellere se ipsa & agitari inter se, concursu fortasse possent, formare, fucare, colorare, animare non possent. Cic. de Clar. Orat. in qua naturalis inesset, non fucatus nitor. ¶ Per translationem accipitur, pro ficto & simulato. Cic. in Læliо: Secerni autem blandus amicus à vero, & internosci tàm potest, adhibita diligentia, quàm omnia fucata & simulata à synceris atque veris.

Fŭcōsŭs, adjectivum, m. f. Fucatus, fuco tectus. [כחוּל *chachúl. φυκιώδης, ἀπατηλός.* Gall. *Fardé, feint, deſguiſé.* Ital *Dipinto.* Ger. Gefelſchet / mit einer Farb angeſtrichen. Hiſp. *Coſa llena de afeytes enganoſos; colorado* Pol. *Falſzowani, farbowany.* Vng. *Feſtött, kent.* An. *Coloured, peinted, diſguiſed.*] Cicer. pro Rabir. Post. Auditæ, visæque merces, fallaces quidem & fucosæ, chartis & linteis & vitro delatæ. ¶ Fucosæ amicitiæ, ambitiosæ, ac specie splendidæ. Cic. ad Attic. lib. 1: Nam illæ ambitiosæ nostræ fucosæque amicitiæ sunt in quodam splendore forensi, fructum domesticum non habent.

Fŭgă, fugæ, Vide FVGIO.

Fŭgax, Vide FVGIO.

Fŭgĭo, gis, fugi, fugitum, act. t. Cum cursu & celeritate discedo, in fugam me do, in fugam me conjicio, vito, declino. [נָס *nas* בָּרַח *barách. φεύγω.* Gall. *Fuir.* Ital. *Fuggire.* Germ. Fliehen. Bel. Vlien. Hiſp. *Huir.* Pol. *Vcziekám.* Vng. *Futok.* Ang. *To flie, to runne away.*] Et modò absolutè ponitur. Plaut. in Amph. Nãquum pugnabant illi maximè, ego fugiebam maximè. Virg. 3. Aeneid. Tendunt vela nautæ, fugimus spumantibus undis. Plautus: Remigio, veloq; quantũ potes festina & fuge. Modò transitivè cum accusativo. Virg. 1. Aeglog. Nos patriam fugimus. Cic. pro lege Agrar. Nec quorũ oculos offendebat, eorũ ipsorum conspectũ fugere ausus est. Cic. de Amic. Quinetiam

si quis asperitatè ea est, & immanitate naturæ, ut congressus & societatem hominũ fugiat, atq; oderit. ¶ Ponitur aliquando pro latere in tertia tãtummodo persona. λανθάνειν καὶ διαφεύγειν τὸν κύριον. Cicero lib. 1. Tuscul. Nisi quæ me fortè fugiunt, hæ sunt ferè omnium de animo sententiæ. ¶ Aliquando pro cedere. Plin. lib. 37: Factitiæ gemmæ scarificationis candicantiã fugiunt: hoc est, factitiæ gemmæ ad impressionem scarificantis cedunt: quod gemmarii etiam hodie appellant fugere. Hinc ortum ut vinum quod annis cedit: hoc est, ætatem ferre non potest, fugere dicatur: & vinum fugiens, quod jam ætati cedit, neq; diutiùs servari potest. ἐξιτηλώδης οἶνος, & ἐξερρυηκώς. Fugientes etiam literæ dicuntur exolescentes, quæ vetustati cedunt, quasi diffluentes, dilabentesque, ἐξερρυηκότα γράμματα. quod fit etiam quum membranæ præpingues literas non retinent. Budæus. Fugiens laboris. Cæsar libro 1. bell. Civilis: Nemo erat adeò tardus, aut fugiens laboris, quin, &c. ¶ Hujus composita sunt Aufugio, alio fugio: quod ex ab & fugio componitur b in u mutata, ut fieret vox pronuntiatu, audituq; lenior, ἀποφεύγω, ἀποδιδράσκω. ¶ Confugio, simul fugio, κατα φεύγω. ¶ Defugio, Diffugio, de quibus alibi. ¶ Effugio, extrà fugio, discedo, devito, ἐκφεύγω. Effugiũ, & Effugia, giæ, sicut lana & lanitium. ¶ Perfugio, quod est auxilii gratia ad aliquem fugio, καταφεύγω: unde perfugium, καταφυγή. Perfuga, qui ad hostes transit & perfugit. ¶ Refugio, retrò fugio, ἀναφεύγω. Accipitur etiam refugere, pro conf[illegible]gere: unde refugium. Per trãslationem ponitur pro devitare, recusare, & odio habere, ἀναδύεσθαι. Lactantius li. 6: Illos qui aut voluptates, aut divitias non refugiunt ab hac publica & celebri via modicè segregat. Columella lib. 4: Iuq, adeò plurimi dubitãt, ut multi refugiant & reformident talem positionem ruris. ¶ Profugio, longè fugio, ἀποφεύγω. à quo profugus. ¶ Subterfugio, secretò fugio, vel evito. ὑποδύομαι. Cicero pro Læliо: Qui volunt pœnam aliquã subterfugere aut calamitatem, eò tolum vertunt. ¶ Suffugio, latenter fugio, ὑποδύομαι. Suetonius verò pro retrofugio in Tiberio posuit, dicens: Adulationes adeò adversatus est, ut neminem Senatorum ad lectică suam admiserit: cõsularem verò satisfacientẽ sibi, ac per genua orare conantem ita suffugeret, ut caderet supinus. ¶ Trãsfugio, transeundo fugio ab uno ad aliũ locum. μεταβαλλέω. Vnde transfuga, qui ad hostes fugit. Livius lib. 2: Sextus filius ejus, qui minimus ex tribu erat, trãsfugit ex composito Gabios. Salust. in Cic. Modò harũ, modò illarum partium levissimè transfuga. Habent autem hęc omnia fũ syllabam in præsenti correptam.

Fŭgĭens pro Reo in libris Iurisconsultorum ponitur, Græca consuetudine, qui φεύγοντας vocant τὸν ἀπολογούμενον, accusatum & reum. Iustinian. in l. 2. C. de juramen. calumn. Non aliter neque actorem neq; fugientem in primo exordio litis, exercere certamina. Item paulò pòst: Minimè pati tale sacramẽtum remitti, sed omnimodo hoc & ab actore & à fugiente exigi. Hotomanus.

Fŭgĭto, as, pen. corr. n. p. Fugio, vito, declino. [נָס *nas* בָּרַח *barách. φεύγω, φυγγάνω.* Gal. *Fuir, ſouuent, refuir, refuſer.* Ital. *Schifare, fuggire in diuerſe parti.* Germ. Fliehen eins fliehens / hin vnd her fliehen. Hiſpan. *Huir en diuerſas partes, eſquiuar.* Pol. *Vczekánie wierce ſie.* Vng. *Futoſok* Ang. *To vſe to flie or runne away.*] Plaut. in Asin. Herum noster fugitare censes? Terent. in Eunuch. Fugitando fugi, ne quis me cognoscerer. Apul. Huc atque illuc fugitando, ad stabulum tandem pervenit.

Fŭgĭtāns, participiũ, studiosè fugiens: [Vn. *Futoſo.*] quo usus est Terentius in Phormione: Herus meus (inquit ibi Geta) liberalis est, & fugitans litium. συγχὰ φεύγων.

Fŭgĭtŏr, verbale, Pro eo qui fugit. [נָס *nas* בְּרִיחַ *bereách* בָּרַח *bariach. φεύκτης, φεύκτικος.* Gall *Fuyeur. f. yart, coureur.* Ital. *Che fugge ò corre.* German. Ein Flieher. Hiſp. *El que huye ò corre.* Pol. Vczieckac. Vng. *Futó.* An. *He that runneth away.*] Plaut. in Trinummo: Credo acrem fugitorem fore.

Fŭgă, gæ, f. p. Ipse fugiendi actus. [מָנוֹס *manós* מְנוּסָה *menusáh. ἀναδυσις, ἀναφυγή.* Gall. *Fuite, exil, banniſſement.* Ital *Fuga.* Ger. Ein Flucht. Hiſp. *La huida ò corrida ligera.* Pol. Vczieczenie. Vng. *Futás.* Ang. *Flight, a running away.*] Virgil. 3. Aeneid. -longumque fugæ ne linque laborem. Idem 4 Aeneid. Frondentesq; ferant ramos, & robora sylvis Infabricata fugæ studio. ¶ Aliquando celeritas. Virgil. 11. Aeneid. -dimitte fugam, & te cominus æquo Mecum crede solo. Quo in loco Servius fugam pro celeritate interpretatur. Idem fugam pro cursu posuit: - vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice, volucremq; fuga præverritur Hebrum. Et Quintilianus navigationem dixit fugam, & naves fugientes, quæ velocem faciunt cursum. ¶ Aliquando fuga dicitur impetus, autor est Nonius, citans illud Virgilii: Ille volat, simul arva fuga, simul æquora verrit. ¶ A fuga, sive à fugiendo, fiunt composita Perfuga, transfuga, lucifuga, noctifuga, solifuga, lucrifuga: quæ omnia exponuntur per participium fugiens: ut, Perfugiens, transfugiens, lucem fugiens, & sic de cæteris.

Fŭgālĭă,

Fŭgālĭă, [Pol Vczirk.] Auguſtinus lib.2. de Civitate Dei ca. 6: Nec ubi fugalia celebrarentur, effuſa omni licentia turpitudinum,& verè fugalia,ſed pudoris & honeſtatis: Vives ibidem: Fugalia vel fugtol a à Fugia dea Romana, quæ ſit lætitiæ dea à fugatis hoſtib.nuncupata:de qua Varr.in 5.de lingua Latin.

Fŭgāx,acis,om.t.Qui facilè fugit. [ברית *bariach*,φευκτικός.Gal. *Fuyant,qui s'enfuit volontiers.*Ital.*Fugace,legiero.*German. Fluchtig/das gern fleucht. Bel. Fluchtich Hiſp. *Lo que mucho huye à corre.*Polon.*Zbieg.*Vngar.*Futhato, kimyen futo.* Ang. *That flieth lightly, readly to flie for feare.*] Hujuſmodi enim verbalia in ax, habitum important actus per verbum ſignificati: ut edax, & bibax. Virgilius 10. Aeneid.-ſi fortè fugacem Conſpexit capream.Plinius libro 10.cap.52: Tribuit hoc avium generi natura,ut fœcundiores eſſent fugaces earum quàm fortes. ¶ Invenitur tamen aliquando poſitum pro fugiens. Virgil. libro 11:-converſisque fugax aufertur habenis. ¶ Apud eundem libro 10, etiam legitur pro veloci: -prolem Dolicaonis Hebrum Sternit humi, cum quo Latagum, Palmumque fugacem. Quo in loco Servius interpretatur fugacem pro celeri & veloci. ¶ Accipitur etiam fugax pro non durabili, aut quod citò prærerit. Sic Horatius libro 2. Carm. vocat annos fugaces, quòd citò elabantur. Sic etiam Plin. mala Perſica vocat fugacia, quòd durabilia non ſint, deceptaque facillimè corrumpantur. Sic enim ait libro 15.cap.12: Pretiumque ſingulis jam triceni numi fuerũt: nullius majore: quod miremur,quia non aliud fugacius. Longiſſima nanque decerpto bidui mora eſt, cogitque ſe venundari.

Fŭgācĭſſĭmŭs, Superlativus. [Pol. *Ten ktori rad vczieka.* Vng. *Igŏn futharo,io futo.*] Seneca Epiſt.75:Ipſa enim fœlicitas ſe niſi temperat premit,ſi fugaciſſimis bonis credidit.

Fŭgācĭtās, tis, f.t. quod modò ſignificat inclinationem ad fugam, modò inſtabilitatem & brevitatem alicũjus rei: ut, Fugacitas temporis,fugacitas ætatis. [Pol. *Zbrzeżenie.*Vng. *Futasra valo huylandoság,alhatatlanság.*]

Fŭgĭtīvŭs,a, um. Qui aufugit, [ברית *bariach* בס *nas.* ὀφεύτης. Gall. *Fugitif qui ſe paſſe legerement.* Ital. *Fuggitivo.* Germ. Fluchtig/der entlauft oder Feldflüchtig wird. Hiſp. *Coſa que tiene coſtumbre de huyr.*Polon.*Ten ktori zwykł vcieka.*Vngar.*El futo,szökö, budoso.* Ang *Fugitive, not abyding, gladly running away.*] Vnde fugitivus ſervus dicitur, qui à domino ea mente recedit ne ad eum redeat, etiamſi mutato conſilio ad eum revertatur: quive extra domini domum fugæ cauſa, ut ſe à domino celaret, manſit. Item qui eò ſe confert, unde eum dominus recuperare non poſſit, aut abducere.Qui autem incendium,ruinam, hoſtem, aut præceptorem, cui in diſciplinam traditus erat:quia immoderatè eo utebatur,aufugit.non fugitivus dicendus eſt. Plaut. in Menæch. Homines captivos qui catenis vinciunt: Et qui fugitivis ſervis indunt compedes. Idem in Capt. Apage, haud nos deceat fugitivos imitari. Fugitivum argentum,Terentius in Heavton. Fugitivus lapis, Plinius lib. 36 cap.15.Fugitiva gaudia:hoc eſt,fũgacia, quæque citò evaneſcunt, & abeunt, ac parùm durant. Martialis libro 7: Vive velut rapto, fugitivaque gaudia carpe. Idem libro 1: Gaudia non remeant, ſed fugitiva volant.

Fŭgĭtīvārĭŭs,apud antiquos fugitivorum ſervorum reductor: qui eam operam profitebatur, ut fugitivos inveſtigatos reduceret. [φυγαδοδίκης. Gall.*Qui faiſoit iadis meſtier de chercher les ſerfs fugitifs, & les ramenoit à leurs maiſtres.* Ital. *Chi va cercando i ſervi fugitivi, & gli riconduce à i padroni.* Germ. Der die fluchtigen oder entloffnen Knecht ſucht / vnd ſie den Herren widerbringt. Hiſp. *El que buſca los ſieruos huydizos.* Pol. *Ten ktori zbiegi znauduie, y do wł asnego pana przywodzy.* Vng. *Szökö, budoso ſzolgának haza hozoia.* Ang. *That bringeth againe fugitive ſeruandes.*] In Pandectis in l.Si apud te.Præſcrip.verb.Non enim ambo pecuniam, ego & fugitivarius depoſuimus. Varro hoc verbo metaphoricõs quodam modo uſus eſt, quum inquit libro 3.cap.14:Idoneus ſub dio ſumendus eſt locus cochleariis, quem totum circum aqua claudas,ne quas ibi poſueris ad partũ,nõ liberos earũ, ſed ipſas quæras: aqua inquam cludendæ, ne fugitivarius ſit parandus:id eſt,ne ſi locus fugæ pateat cochleis, cogaris poſtea tanquã fugitivos ſervos,ſic cochleas fugitivas ꝓſequi, & uti miniſterio reprehenſorum. Budæus in Annotationibus.

Fŭgo, as, act.p.in fugam converto,pello,propulſo. [הבריח *hibriach* הביס *benis.* τρέπομαι. Gall. *Chaſſer,mettre en fuite.* Ital. *Fugare, mettre in fuga.* Germ. Flüchtig machen / in die flucht bringen. Bel. Verdryven/wechjagen Hiſ. *A huyentar è ſhazer huyr.*Pol.*Zapedzam, vganiam.* Vn. *El fuztatom, el wzdm.* An *To chaſe away,to put to flight.*] Plautus in Amph.-ibi nunc meus pater Memorat, legionem hoſtium ut fugaverit. Plinius libro 11. cap 53: Vultures unguento qui fugãtur, alios appetunt odores. Lactantius libro 1:Saturnus quum fugatus eſſet à filio.

Fūlcĭo, is, ſi, tum, act q. Munio, ſuſtento, fortifico. [סמך *ſamách* סעד *sáhadh.*ἐρείδω,στηρίζω. Gall. *Appuyer, eſtayer, ſouſtenir.* Ital.*Soſtentare, fortificare.* Ger: Vnderſtützen / vnderſetzen / beveſtigen.Bel.Ondersetten/beveſtigen.Hiſp. *Soſtentar, ſoſtener, fortificar.* Pol.*Podpieram,wmocnniam,podsadzam.* Vn.*Meg támaſztom.* An. *To proppe, to vnderſette and mak ſure.*] Iuvenal. Satyr. 3: Nos urbem colimus tenui tibicine fultam. Martialis libro 2: Fulcitur teſta fagina menſa mihi. Cicero 4. Acad. Sed quid eos colligam, quum habeam Chryſippum qui fulcire putatur porticum Stoicorum?Idem poſt red.in Senatum: Horum cõſulum ruinas, vos Conſules veſtra virtute fulſiſtis. ¶ Hujus compoſitum eſt Suffulcio, ὑποστηρίζω. Varro: Vt majoribus perticis ſuffultæ vires, auras non pertimeſcant.103.

Fūlcīmĕntum, ti, n. ſ. Quod aliquid fulcit & ſuſtinet. [מסעד *mishád* משען *miſchhán.* ἔρεισμα,στήριγμα. Gall.*Appuy, eſtaye, ſouſtenement* Ital.*Soſtegno,ſoſtenemento.* Ger. Ein Vnderſatz/ auffenthaltung. Bel Een ſtuen/onderſettinge. Hiſp.*Suſtentamiento.* Pol. *Podpora.*Vng.*Támaſz.* Ang.*A proppe,a ſhore.*] Plaut. in Trin.Quid ego nunc agam, niſi ut farcinã Conſtringam,& clypeũ ad.dorſum accommodem, fulcimenta, Iubeam ſuppingi ſoccos?

Fūltūrā,ræ, f. p. Suſtentatio. [מסעד *mishádh* משען *miſchhán.* ἔρεισμα,στήριγμα. Gall.*Souſtien,appuy, eſlayement.* Ital. *Soſtentatione,ſoſtegno* Ger.Vnderſtutzung/auffenthaltung. Hiſp. *Suſtentamiento.*Pol.*Podeprzenie,ꝛpacie.* Vn.*Támaſz.* An. *An holding vp,a propping.*] Plinius libro 36. cap. 15: Cyzici & buleuterion vocant ædificium amplum ſine ferreo clavo, ita diſpoſita contignatione, ut eximantur trabes ſine fulturis, ac reponantur. Plinius in Epiſtol.Nam fulturę ad ſubſtructiones, quibus ſubinde ſuſcipitur,non tàm firmæ mihi,quàm ſumptuoſæ videntur.Colum.li.1.cap.5: Sed & pro fultura & ſubſtructione fungentur adverſus ea, *&c.*

Fūlcĭo, onis, [Polon.*Wesprzenie.*Vngar.*Támaſz.*] Cornelius Fronto de Nominum verborumque differ.fulcio dum fit,fultura cùm fácta eſt.

Fūlcrum, cri, n. ſ. Quo lectus ſuſtinetur, à fulciendo dictum. [מסעד *mishádh* משען *miſchhán.* ἔρεισμα. Gall. *Souſtenement, le bout d'vn lit, le chaust.* Ital. *Soſtentamento, piedi che ſoſtentano le lettiere.* German. Ein Stutz/ein Beuſtoll. Belg. Coetſe Hiſp. *El pie de la cama.*Pol.*Sł upi łożne,podpory.*Vng.*Támaſz.* Ang. *A proppe or ſhore, a bedſtedde.*] Virg. 6. Aeneid.-fulgent genialibus altis Aurea fulcra toris. Gell.lib.20.cap.15:Neque apud ejus lecti fulcrum capſam eſſe cum ſtrue aut ferro oportet. Sueton. in Claudio: Adhibebat omni cœnæ & liberos ſuos cum pueris, puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum ſedentes veſcerentur.

Fūlgĕo,ges,ſi,ſum,n. ſ. à φλὸξ deducitur, quod apud Græcos flammam ſignificat, ſplendeo, fulguro. [נגה *naghah* הבהל *hebél.*φίλδω, στιλπνόω. Gall. *Reluire, reſplendir.* Ital. *Riſplendere.* Ger. Scheynen/gleyſſen. Bel. Schynen/blincken. Hiſ. *Reſplendeſcer.* Pol. *L'sneſie, ſwiece ſie.* Vng. *Fénlöm, tündöklöm, ſillanalom, villámom.* An. *To glitter or ſhyne.*] Lucan.l 10:Fulget gemma toris, & jaſpide fulva ſupellex. Cic.in Catil.Qui nitent unguẽtis, qui fulgent purpura. Liv.2.ab Vrbe: Vt primò ſtatim cõcurſu increpuêre arma,micantesq; fulsêre gladii,horror ingens ſpectantes perſtringit. ¶ Accipitur etiam fulgere pro fulgurare. Cic.2. de Nat. deor. Hunc etiam augures noſtri,quum dicunt: Iove fulgente,tonante:dicunt etiã: Cœlo fulgente, tonante. Idem in Vatin.Iove fulgente, cum populo agi nefas eſſe. ¶ Fulgere, pro ferire priſci dicebant,autore Feſto Pompeio:unde fulgur dictum eſt.¶ Hujus compoſita ſunt Affulgeo,alluceo, προσίλλαβω. Liv. Et navium ſpeciem de cœlo affulſiſſe. ¶ Confulgeo, ſimul totus fulgeo.Plaut.in Amphytr.Ardere cenſui, ædes ita tum confulgebant. ¶ Effulgeo, ſplendorem emitto.ἐκπεφίλδω. Præfulgeo, vide ſuo loco.¶ Refulgeo ſplendorem reddo.Perſius in præfat. ſui Poëm. Quòd ſi doloſi ſpes refulſerit nummi,Corvos Poëtas,*&c.*

Fūlgĕtrum,tri,n.ſ fulgur: hoc eſt,lux illa, ſeu vibratio luminis, quæ antè cernitur,quàm tonitruum audiatur, quũ ſimul fieri certum ſit. [חזיז *chaziz* ברק *barák.* ἀστραπὴ, στεροπή.Gal.*L'eſclair que fait le tonnerre* Ital *Lampo,baleno.* Ger. Ein Blitz/ Wätterteich. Bel.Den bliksem/wedertícht Hiſ.*Reſplandor del relãpago.* Pol. *Błyskawica,błyſk* Vng.*Villámás.* Ang.*The lightning that the thunder maketh.*]Plin.l.2.c.43:Hinc naſci procellas, & ſi in nube luctetur flatus, aut vapor,tonitrua edi:ſi erumpat ardẽs,fulmina:ſi longiore tractu nitatur, fulgetra: his findi nubẽ,illis prumpi. Ibidẽ ca.54:Fulgetrũ priùs cerni,quàm tonitruũ audiri quum ſimul fiant,certũ eſt:nec mirum, quando lux ſonitu velocior.

Fūlgetrā,træ,f. p. [Vn.*Villámás.*] Idem Plin.li.28.c.2:Fulgetras poppyſmis adorare conſenſus Gentium eſt.

Fūlgo,is,ſi,ſum,tertię cõjugationis, fulgeo. [נגה *naghah* הבהל *hebél.*φίλδω.Gall.*Reſplendir,reluire.* Ital.*Riſplendere.* Ger. Scheynen/gleyſſen.Hiſp. *Reſplendeſcer.* Pol.*L'sneſie,ſwiecam ſie.* Vn.*Villámom fenlöm tündöklöm.* Ang. *To glitter or ſhyne.*] Virgil. lib.6: Illæ autem,paribus quas fulgere cernis in armis, Concordes animæ, *&c.* Ad eundem etiam modum effulgo dicebant pro effulgeo. Idem: -auroque effulgere fluctus.

Fūlgŏr,oris,penult.prod.m.t.Splendor. [נגה *nóghah* ברק *barák.* στίλπνος.

ράκ. σέλας. Gall. *Reſplendiſſeur, lueur, clarté.* Ital. *Splendore.* Germ. Schein/ glantz. Hiſpan. *Reſplandor.* Pol. *L'yskanie, glanc.* Vng. *Twndöklés fénlés, villámás.* An. *A gliſtering brightneſſe.*] Plin. lib. 7. cap. 15: Speculorum fulgor aſpectu ipſo hebetatur. Virg. 5. Aeneid. -maculoſus & auro Squamam incendebat fulgor. Cic. 6. Verr. Cujus fulgore collucere atq; illuſtrari Iovis Opt. Maxim. templum oportebat. ¶ Accipitur etiam fulgor pro fulgure. Cicer. 2. de Div. Quum autem ſe in nubem induerint, ejuſque tenuiſſimam quanque partem cœperint dividere, ac diſrumpere, idque crebriùs facere & vehementiùs, tum & fulgores & tonitrua exiſtere: ſi autem nubium conflictu ardor expreſſus ſe emiſerit, id eſſe fulmen.

Fūlgŭr, guris, penult. corr. n. t. Fulgetrum, fulgor. [ברק *barák.* ἀστραπή. Gall. *Eſclair.* Ital. *Lampo, baleno.* German. Ein Blitzg. Hiſp. *El relampago.* Pol. *Bl'ukanie.* Vng. *Villám.* Ang. *The lightning that the thunder maketh.*] Differt autem à fulmine, teſte Seneca libro 2. Natur. quæſt. quòd fulmen dicatur, quum ignis emittitur: fulgur autem, quum ignis tantùm oſtenditur. Vnde domum fulmine accenſam dicimus, non fulgure. ¶ Eſt enim fulgur, nihil aliud quàm ſplendor ipſius fulminis: fulmen autem, ipſum telum. Vtrunque tamen ignem eſſe conſtat, illud tamen intereſt, quòd fulgur tantum vitium non habet, ut ad terram poſſit deferri. Plinius lib. 2. cap. 49: Quòd ſi ſimul rupit nubem, exarſitque, & ignem habuit, aut poſtea concepit, fulmen eſt. Hinc ajunt naturalium cauſarum ſcrutatores, fulgura ex nubium colliſione gigni in morem ſilicum duriorũ, quos quum compoſueris, medius ex his ignis extritus elabitur, atque ita cum fulgure pariter & tonitrua mugire, tonitruum ſcilicet ſonitu indicante, & fulgura excuſſi luminis claritate. ¶ Fulgur ex pelvi, ἀστραπὴ ἐκ πυέλου. De minis inanibus eorũ qui lędere non queant. Fulgor enim, qui fulguris quadã è vaſculorum nitentiũ vibratione, aut ex aquis redditur, nocendi vim nullam habet, pueros modò territat. Diogenianus.

Fūlgŭrālĭs, le, ad fulgura pertinens. [ἀστραπαῖος. Gall. *D'eſclair, des appartenances d'eſclairs* Ital. *Pertinente à lampo.* Germ. Das zu dem Blitz gehört Hiſp. *Coſa perteneſciente al relampago* Pol. *Bl'ukawizny.* Vng. *Villámáshoz való.* Ang. *Perteining to lightning.*] Cic. 1. de Divin. Quod Hetruſcorum declarant & aruſpicini, & fulgurales, & rituales libri, noſtri etiam *Augurales*: hoc eſt, libri qui de fulgurum inſpectionibus tractant.

Fūlgŭrĭtās, atis, f. t. [ברק *barák.*] Afflatio fulminis. Vn. *Villámmál való vtés.*] Lucil. apud Nonium: Luporum aciem claram, & fulguritatem arborum. Antiquum eſt, & obſoletum.

Fūlgŭro, as, penult. corr. act. p. Fulgur emitto, fulgeo, coruſco. [ברק *barák.* ἀστράπτω. Gall. *Eſclairer, faire eſclair.* Ital. *Folgorare, balenare.* German. Wätterleichen/ Blitzen Bel. Weerlichten/ bliksemen. Hiſp. *Relampaguear.* Pol. *Bl'ukàm.* Vng. *Villámom, fénlöm.* Ang. *To ſend forth lightning.*] Plin. lib. 18. cap. 35: Quum ex omnibus quatuor partibus cœli fulgurabit. Idem lib. 9. cap. 35: Si fulguret, comprimi conchas.

Fūlgŭrātĭo, fulgurandi actio. [ברק *barák* חזיז *chazíz.* ἀστραπὴ ἢ ἀπὸ τῆς παραστάσεως, ἢ κεραυνοβολίας τῶν νεφελῶν ἐκπύρωσις. Gall. *Eſclairement, quand il eſclaire par tonnerre.* Ital. *Il lampeggiare.* Ger. Blitzgung. Hiſp. *Obra de relampaguear.* Pol. *Bl'ukanie.* Vng. *Villámás.* Ang. *The lightning of thunder.*] Senec. 2. Nat. quæſt. Fulguratio oſtendit ignem, fulminatio emittit.

Fūlgŭrātŏr, m. t. Fulgurum inſpector eſt & interpres, teſte Nonio. ἀστραπαῖος. Cato de moribus Claudii Neronis: Aruſpicem fulguratorem ſiquis adducat. Cicer. 2. de Divinat. Nónne intelligis eadem uti poſſe & aruſpices, & fulguratores, & interpretes oſtentorum?

Fūlgŭrĭo, is, pen. corr. act. q. Fulgur jacio. [ברק *barák.* ἀστράπτω. Gall. *Faire eſclairer, frapper d'eſclairs.* Ital. *Folgorare, balenare.* Ger. Blitzgen Hiſp. *Relampaguear.* Pol. *Blaskpuſzczam.* Vng. *Villámás.* Ang. *To ſend forth lightning.*] Nævius apud Nonium: Sanè ſuo ſonitu claro fulgurivit Iupiter.

Fūlgŭrītŭs locus: id eſt, fulmine ictus, qui ſtatim fieri religioſus putabatur: quòd eum Deus ſibi dicaſſe videretur. Autor Feſtus. κεραυνωθείς. Seneca Quæſt. natur. 2. cap. 21: Quid quod omnibus fulguritis odor ſulphureus eſt.

Fūlgŭrītāssūnt, Pro fulgure pcutiũtur, dixit Plaut. Trin. -nã fulguritaſſunt Alternæ arbores, ſues moriũtur angina acerrimé.

Fūlmĕn, ĭnis, n. t. Ignis è nubibus erumpens: de quo vide latiùs paulò antè in dictione FVLGVR. [ברק *barák.* κεραυνὸς, σκηπτός. Gall. *Foudre.* Ital. *Fulmine, ſaeta.* Ger. Straal. Hiſ. *Rayo qué caye del cielo.* Pol. *Piorun.* Vng. *Meny wtök.* Ang. *Lightning, a thunder bolte.*] Liv. 1. ab Vrbe: Aventino fulmine ipſe ictus, regnum per manus tradidit. ¶ Ponitur aliquando pro vi & impetu. Cic. ad Papyr. Inſanire tibi videris, quòd imitêre verborũ meorum, ut ſcribis, fulmina? Idem 2. Tuſc. Nam ſi omnia fugiendæ turpitudinis, adipiſcendæque honeſtatis cauſa faciamus, non modò ſtimulos doloris, ſed etiam fulmina fortunæ contemnamus licebit.

Fūlmĭnĕus, a, um. [κεραυνιαῖος, κεραύνιος. Gall. *De foudre.* Ital. *Di fulmine, di ſaeta.* Germ. Das zu dem ſtraal gehört. Hiſp. *Coſa del rayo del cielo.* Polon. *Piorunowi.* Vng. *Meny wtök köues.* Ang. *Belonging to lightning, of lightning.*] Ovid. 2. de Pont. Et qui fulmineo ſæpè ſine igne tonat. Fulmineum os apri: hoc eſt, violentum, & fulminis modo obvia queq; proſternens. Ovid. 2 Faſt. Sicut aper longè ſylvis latrantibus actus, Fulmineo celeres diſſipat ore canes.

Fūlmĭno, as, are, act. p. Eſt fulmen jacere, vel fulmine affłare. [ברק *barák.* κεραυνοβολέω, κεραυνόω. Gal. *Fulminer, foudroyer* Ital. *Fulminare, ſaetare.* Ger. Straal ſchieſſen. Bel. Die ſtralen ſchieten. Hiſ. *Herir con rayo del cielo.* Pol. *Piorunem trzaskam.* Vng. *Meny köuel meg wtöm.* An. *To lighten, to ſtrike with lightning.*] Senec. Minore igne ad fulgurandum, quàm ad fulminandum opus eſt. Plin. lib. 2. cap. 7: Fulminantem pejerant Iovem.

Fūlmĭnŏr, aris, paſſivum, Fulmine perçutior. [Vng. *Meny wtök köetwl meg wtetöm.*] Cornutus in Perſ. Satyr. 2: Citiùs fulminentur arbores, quàm ruet domus tua.

Fūlmĭnātŭs, a, um, Fulmine ictus. ἐκεραυνωθείς. Gall. *Foudroyé, frappé du tonnerre.* Ital. *Saettato del cielo.* Germ. Mit dem ſtraal geſchoſſen oder geſchlagen Hiſ *Herido con rayo del cielo.* Pol. *Piorunem vderzony.* Vn. *Meny wtök köetwl meg wttetet.* An. *Striken with lightning.*] Plin. lib. 2. cap 54: Vulnera fulminatorum frigidiora.

Fūlĭcă, cæ, pen. corr. f. p. [κέπφος nonnullis; aliis λάρος. Gall. *Vn oiſeau de riuiere qu'on appelle Foulque.* Ital. *Folíqua.* German. Ein Tauscher/ oder Hagelgans. Hiſp. *La terceta aue nota.* Polon. *Luska.* Vngar. *Szárſa.* Ang. *A coote.*] Avis eſt aquatica, magnitudinem columbæ non multùm excedens: à furvo: id eſt, nigro; aut certè à fuliginis colore dicta. Gaudet præcipuè mari, ſtagniſque amplioribus. In ſiccum ſe recipiens, clamoreque voce clangens, nautas imminentis tempeſtatis admonet. Virg. libro 1. Georg. In ſicco ludunt fulicæ. Plin. libro 18. cap. 35: Loligo volitans, conchæ adhærescentes, echini affigentes ſeſe, aut arena ſaburrantes, tempeſtatis ſigna ſunt. Ranæ quoque ultra ſolitum vocales, & fulicæ matutino clangore. ¶ Legitur & fulix in eadem ſignificatione: ut rauca fulix, apud Ciceronem, lib. 2. de Divinat.

Fūlīgo, pen. prod. ginis, Nigrum illud excrementum, quod ex fumo caminis aut furnis adhæret, à furvo id eſt, nigro colore nomen habens. [ἀσβόλη, λιγνύς. Gall. *Suye.* Ital. *Fuliggine, negrura cauſata del fumo.* Ger Ruß. Bel. Roet/ſoet. Hiſp. *Hollin del hogar.* Pol. *Sadza.* Vn. *Korom.* Ang. *The ſoute of a chymney.*] Plin. li. 35. ca. 6: Adulteratur fornacũ, balnearumq; fuligine. Col. li. 1. ca. 6: Quoniã fumo & fuligine ſapor olei corrumpitur. Cic. 2. Phil. Idè tamen quaſi fuligine abſterſa, reliquis dieb. in capitolio præclara Senatuſconſulta feciſti. ¶ Hinc Fuliginoſus; Fūlīx, Vide FVLICA; (λιγνώδης.

Fūllo, nis, Qui purgandã, poliendáve veſtimenta accipit: ita dictus à fovendis aqua calida veſtibus. [כבס *chobés.* γναφεύς. Gall. *Foullon.* Ital. *Purgatore, tintore.* Ger. Ein Walcker. Bel. Een volder. Hiſ. *El que lava ò adoba los panos, lauandero de drapos.* Pol. *Knap, bleicharz, wal'karz.* Vng *Tiſztito, feſtö.* An *A fuller.*] Plaut. in Aulul. Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius. Plin lib. 28. cap. 6: Vrina virilis podagris medetur, argumento fullonũ, quos ideo tentari eo morbo negant.

Fūllōnĭus, a, um, Quod ad fullonẽ pertinet. [γναφεῖον. Gall. *De foullon.* Ital. *Coſa de tintore.* Germ. Das zu dem Walcker gehöre. Hiſpan. *Coſa perteneciente à lauandero de drapos.* Pol. *Bleichowny.* Vng. *Feſtöhöz, való.* Ang. *Of a fuller.*] Plautus in Pſeud. Cras mihi potandus fructus eſt fullonius. Plin. lib. 16. cap. 44: Quod notatur & in ſpina fullonia hippophæſto.

Fullōnĭcă, cæ, f. p. ſubſtantivè acceptum, modò ſignificat officinam fullonis. [γναφεῖον. Gall. *Boutique de foullon.* Ital. *Bottega di tintore.* Germ. Ein Walcke. Hiſp. *La tienda de lauandero de drapos.* Pol. *Bleichownià, wal'kownia.* Vng. *Feſtöház.* Ang. *A fullers work houſe.*] Vlpian. l. Apud Trebatium. ff. de aqua plu. arcenda: Apud Trebatium relatum eſt, quum in fundo aqua oriretur, eum qui fullonicas circa fontem inſtituiſſet, & ex his aquam in fundum vicini immittere cœpiſſet. ¶ Modò etiam ipſam fullonis artem. [γναφεωνή. Gall. *L'art de foullon.* Ital. *Arte de tintore.* Germ. Die tunſt des walckens. Hiſp. *Aquella arte de lauandero de pannos.* Vng. *Feſtö meſterseg.* An. *The fullers trafic.*] Plautus in Aſin. -ſi non didiciſti fullonicam, Non mirandum eſt: in oculos invadere optimum eſt. Plinius lib 7. cap. 56: Fullonicam artem Nicias Megarenſis invenit. ¶ Legitur & Fullonica neutro genere, & plurali numero, pro fullonũ officinis; à nominativo ſingulari fullonicũ Vlpian. l. Si cuius. ff. de uſufruct. Quod (*inquit*) dicitur meritoria non facturum, accipe quæ *diverſoria*, vel *fullonica* vulgò appellantur.

Fūlmĕn, Fulminare, Vide FVLGEO.

Fūltūră, Vide FVLCIO.

Fūlviānă, Herba quædam, urinæ ciendæ utilis, à Fulvio inventore nomen habens. Plin. lib. 26. cap. 8: Et herba fulviana trita ex vino, & hæc nomen inventoris habet, nota tractantibus: urinas ciet.

Fulviaſter,

Fulviaſter, Cic. li. Epiſt. ad Attic. 12: Philotimus negat Cn. Pompejum teneri: quod ſequitur, eſt fulviaſter: id verò eſt, imitatur Fulvium Pompejanorum ſtudioſum, rumoresque falſos, qui de ſecundis Cæſaris rebus feruntur, prædicantem. Sic ille antiquus apud Feſtum verſiculus: Aut hic formaſter, aut lætaſter parvulus, explicari videtur debere, de eo, qui formoſum aut calentem hominem (nam formus lingua antiqua eſt calidus, unde & formoſus) & lætum imitaretur, talemque oſtendere ſe vellet & fingeret.

Fūlvŭs, vi, m. ſ. Color dicitur qui ex rufo & viridi videtur eſſe miſtus, in aliis plus viridis, in aliis plus rufi habens. [לָהָב *ſahób* יְרַקְרַק *jerakrák*. πυῤῥός. Gall. *Fauue, de telle couleur qu'eſt vn Lyon.* Ital. *Color di leone, roſſo, ò giallo.* German. Gotdgélb. Belg. Goutgheel/ leuer verwe. Hiſp. *Color leonado, roxo.* Pol. *Zoł'towy.* Vng. *Vôrhônyôs ſargás.* Ang. *A diepe yalow lyk gold or copper.*] Nam & aquilam fulvam dicunt Poëtæ, & fulvum aurum, & arenam fulvam, & leonem fulvũ: quæ tamen res colore non nihil differunt. Quinetiam jaſpidem fulvam vocant: quam tamen conſtat eſſe viridis coloris. Virg. 4. Aeneid. - atque illi ſtellatus „jaſpide fulva Enſis erat. Vbi Servius: Iaſpide fulva, pro uiridi: ut, fulvaque caput nectentur oliva.

Fūmŭs, mi, m. ſ. Vapor niger ex igni exhalans: à colore furvo: hoc eſt, nigro dictus. [עָשָׁן *haſchán*. κνπνός. Gall. *Fumée.* Ital. *Fumo.* German. Ein Rauch. Bel. Een Roock. Hiſpan. *El humo.* Pol. *Dym.* Vng. *Fwſt.* Ang. *Smoke.*] Plinius libro 12. cap. 17: Tradunt fumum brutæ arboris contra ligna alia eſſe remedio. Ovid. 2. Metamorphoſ. - calidoque involvitur undique fumo. Virgilius 2. Aeneid. - miſtoque undantem pulvere fumum. Cicero in Piſonem: Pauliſper ſtetimus in illo ganearum tuarum nidore, atque fumo. ¶ Accipitur per tranſlationem fumus pro ſplendidis & magnificis pollicitationibus, quæ tamen carent effectu. Inde vendere fumos dixit Martialis, pro officium ſuum, quod nullum eſt, & ſimulatam apud principem gratiam, precio vendere. Hujuſmodi homines fumi venditores dicuntur: qualis inſignis deprehenſus fuit Alexandri Severi tempore Thurinus quidam, qui quùm nihil apud principem aut gratia aut autoritate valeret, ſimulata tamen principis amicitia, non modica clientes pecunia emungebat. Sed tandem deprehenſo fuco, ut crimini reſponderet ſupplicium, alligatus palo juſſu principis, viridium lignorum fumo eſt enectus: pronuntiante præcone, Fumo perit, qui fumos vendidit. ¶ Fumum fugiens, in ignem incidi, κνπνὸν φεύγων, εἰς τὸ πῦρ ἐμπέπτωκα. Quo uti licebit, quum malum aliquid fugientes, in longè graviùs incidimus. ¶ Sacrum ſine fumo, ἄκνπνος θυσία. De nimiùm tenui conyivio, & in quo nihil cocti opſonii apponitur. ¶ Fumi umbra, κνπνοῦ σκιά. Proverbiali hyperbole dixit Antiquitas pro re qualibet vili. Sophocles in Antigone.

Fūmārĭum, rii, n. ſ. Locus ubi vina fumo condiebantur. κνπνῶν. Martial. lib. 10: Improba Maſſiliæ quicquid fumaria cogunt, Accipit ætatem quiſquis ab igne cadus. Nam vina fumo præcocem trahunt maturitatem, & celeriùs vetuſteſcunt, ut docet Colum. lib. 1. cap. 6.

Fūmōsŭs, a, um, Quod fumum emittit. [עָשׁוּן *haſchún*. κνπνώδης. Gal. *Fumeux, enfumé.* Ital. *Affumato.* Ger. Rauchig/ das viel Rauch gibt. Hiſp. *Coſa mucho humea.* Pol. *Dimiaſty, dymny.* Vng. *Fwſtôs.* Ang. *Smokie, blacke with ſmoke.*] Cato de Re ruſt. cap. 130: Codicillos oleaginos, & cætera ligna amurca cruda perſpergito, & in Sole ponito: perbibant bene: ita neq; fumoſa erunt, & bene ardebunt. Idem cap. 37: Item infimi lapides cocti cadent, & minùs flamma fumoſa exibit. ¶ Interdum etiam fumoſum dicitur quod fumo tinctum eſt. Vnde tecta fumoſa dicuntur à Virgilio: Colaque prælorum fumoſis deripe tectis. Et fumoſæ imagines, à Cicerone in Piſonem, quæ à nobilioribus domi aſſervabantur, jam ob vetuſtatem fumo denigratæ. Sed (*inquit*) ne totum quidem factum aut militiæ, aut domi: obrepſiſti ad honores errore hominum, commendatione fumoſarum imaginum, quarum ſimile habes nihil præter colorem. Ad hoc etiam alludit Iuvenalis, quum ait, Satyr. 8: Fumoſos Equitum cum Dictatore magiſtros. Quanquam in quibuſdã exemplaribus corruptè legatur famoſos. ¶ Apud Græcos κνπνώδεις εἰκόνες: id eſt, fumoſæ imagines vice Proverbii dicebantur in eos qui jactabant vetuſtam generis nobilitatem. ¶ Infumibulum, per quod fumus erumpit, κνπνοδοχεῖον.

Fūmĕŭs, a, um. [עָשׁוּן *haſchún*. κνπνιος. Gal. *Plein de fumee, fumeux.* Ital. *Pieno di fumo ò che getta fumo.* German. Rauchechtig. Hiſp. *Coſa mucho humea ò que echa de ſi humo.* Pol. *Dimu pel'ny.* Vng. *Fw'ſtôs.* Ang. *Smokie.*] ut, Vinum fumeum: hoc eſt, fumo conditum. Martial. lib. 13: Fumea Maſſiliæ ponere vina potes.

Fūmĭfĕr, ra, um, Fumum afferens, fumoſus. [עָשׁוּן *haſchún*. κνπνοφόρος. Gall *Rendant ou faiſant fumee.* Ital. *Fumoſo.* German. Das ein Rauch macht. Hiſp. *Humoſo.* Pol. *Dim mnoiacy.* Vng. *Fwſt hozo.* Ang. *That maketh ſmoke.*] Virgil. 9. Aen. Parte alia (horrendum viſu) quaſſabat Hetruſcam Pinum, & fumiferos infert Mezentius ignes. Fumoſa nox, pro caligine è fumi denſitate naſcente. Idem lib. 8. de Caco: Faucibus ingentem fumum (mirabile dictu) Evomit, involvitque domum caligine cæca: Proſpectum eripiens oculis glomeratque ſub antro Fumiferam noctem.

Fūmĭfĭdŭs, a, um, Fumum referens, fumoſus. [עָשׁוּן *haſchún*. κνπνοειδής. Gall. *Fumeux, qui rend fumee.* Ital. *Fumicato, affumicato.* German. Rauchig/ voll rauch. Hiſp. *Coſa humoſa.* Pol. *Dimowi podobni.* Vng. *Fwſtôlgô.* Ang. *Smokie, that ſmoketh.*] Plin. lib. 37. cap. 7: Sunt qui præferant Arabicas Indicis, fumidæque chryſolitho illas ſimiles eſſe dicant. Idem lib. 14. cap. 20: Vitia præter ſuprà dicta, acor, aut fumidum virus, aut picis aduſtio.

Fūmo, mas, act. p. Fumum emitto. [עָשַׁן *haſchán*. κνφομαχ. Gall. *Fumer, rendre ou faire fumee.* Ital. *Far fumo, fumare.* Germ. Rauchen/ ein Rauch geben. Hiſpan. *Hazer humo, humear.* Polon. *Kurzeſie.* Vngar. *Fwſtôlgôk.* Ang. *To caſt a ſmoke.*] Virgil. 1. Aeglog. Et jam ſumma procul villarum culmina fumant. Cicer. 7. Verr. Quum fumantes etiam noſtras naves reliquiſſent. ¶ Fumare aper dicitur, vel urſus, quum è naris denſum ſpiritum emittit inſtar fumi. Martial lib. 12: Fumantem vivi naſum ne læſeris urſi. ¶ Hujus compoſitum eſt Infumo, penult. prod. quod eſt ad fumum ſicco.

Fūmĭgo, as, pen. corr. act. p. Suffio, fumum facio. [קָטַר *kittér*. θυμιαω. Gal *Enfumer, perfumer.* Ita. *Profumare, ſuffomicare.* Germ. Beräuchen. Hiſpan. *Echar deſi humo, ſahumar.* Polon. *Okurzàm.* Vng. *Fwſtôlgôk, fwſtôlôk.* An. *To perfume, or mak a ſweet ſmoke.*] Varr. 3. de Re ruſt. cap. 16: Verno tempore & æſtivo ferè ter in menſe mellarius inſpicere debet, fumigans leniter. Hinc fumigatio, pro ſuffitu. θυμίαμα.

Fūmĭfĭco, as, fumigo, ſuffio, ſuffitum facio. [קָטַר *kittér*. θυμιάω. Gall *Enfumer, perfumer.* Ital. *Fumicare, ſuffumicare.* German. Ein Rauch machen. Hiſp. *Sahumar.* Pol. *Kadze, kurze.* Vn. *Fwſtôlôk.* An. *To perfume.*] Plautus in Mil. Eique ut Arabico fumificem odore.

Fūmĭfĭcŭs, ca, cum, Quod fumum emittit. [עָשׁוּן *haſchún*. κνπνοειδής. Gal. *Faiſant fumee.* Ital. *Che fa fumo.* Germ. Das ein Rauch macht. Hiſp. *Coſa que haze humo.* Pol. *Dim cziniacy.* Vn. *Fwſtôlgô.* An. *Making ſmoke, perfuming.*] Ovid. 7. Metamorph. Fumificisque locum mugitibus implevêre.

Fūnālĭă, Funambulus, Vide FVNIS.

Fūndă, dæ, f. p. Inſtrumentum è funiculo factum, quo funduntur: hoc eſt, jactantur lapides, [קְלַע *kelâh*. σφενδόνη. Gall. *Vne fonde.* Ital. *Fromba, fronda.* Ger. Ein Schting oder Schtenger. Belg. Een Stinger. Hiſp. *La honda para tirar piedras.* Pol. *Proca.* Vng. *Paritya.* Ang. *A ſling.*] Virgilius lib. 1. Georg. Stuppea torquentem Balearis verbera fundæ. Vocat Poëta fundam Balearem, quòd duæ inſulæ Baleares peritos in primis mittebant funditores. Terentius in Eynucho: - fundam tibi nimis vellem dari, Vt tu illos procul hinc ex occulto cæderes. ¶ Eſt etiam retis piſcatorii genus, quod in orbem ſpargitur, quod & reticulum dici ſolet, ἀμφίβληστρον. Virgilius 1. Georg. - funda jam verberat amnem. ¶ Accipitur quandoque pro ſacculo, ſeu marſupio in modum retis facto, in quo pecuniæ & alia geruntur. Macrobius: Quumque acceſſiſſet ad fellam, demiſſa in fundam pauperem manu, paucos denarios protulit, quos principi daret. Quod ſacculi genus etiam reticulum vocatur. Horatius: Reticulum panes vænales inter onuſto Forte vehas humero. ¶ Aliquando pro circulo ex auro, ſive alio metallo, quo gemmæ ita nectuntur, ut aurum nonniſi margines amplectatur. Plinius: Funda includuntur perſpicuæ, cæteris ſubjicitur orichalcum.

Fūndĭtŏr, m. t Qui funda dimicat. [קַלַּע *kallâh*. σφενδονίτης, vel σφενδονήτης. Gal. *Qui vſe de fonde pour combatre.* Ital. *Chi combate con fronda.* German Der im Krieg ein ſchtingen braucht. Hiſpan. *Hondero.* Pol. *Ten ktori proca walczy.* Vn. *Parittyâs.* Ang. *A ſtinger, that fighteth with a ſling.*] Saluſtius: Ipſe cum expeditis cohortibus, ad hæc funditorum & ſagittariorum delecta manu. Cæſar 3. bell. Gall. Numidas & Cretas ſagittarios, & funditores Baleares ſubſidio oppidanis mittit. Sic Liv. 1. bel. Pun.

Fūndĭbŭlārĭī, idem qui funditores. σφενδονῆται.

Fūndāmēntum, Vide FVNDVM.

Fūndĭtŭs, & Fundo, fundas, Vide FVNDVM.

Fūndo, dis, fudi, fuſum, act. t. effundo, emitto, diffundo, diſpergo. [שָׁטַף *ſchaphách* יָצַק *jatsák* נָסַךְ *nasách* הִתִּיךְ *hittích* בָּרַךְ *ſaráph*. χέω, χωνεύω. Gall. *Fondre, eſpandre, verſer vne liqueur.* Ital. *Liquefare, ſpargere, fondere.* German. Gieſſen/ ſchmeltzen: Item, außſpreiten. Bel. Gieten. Hiſp. *Derramar coſa liquida.* Pol. *Leie, ſimelcuie.* Vng. *Tôltôk, ôntôk.* An. *To powre out.*] Cicero de Divinat. Fundere ſanguinem è patera. Claudian. - & peſſima fudit, Vina cadis. Et quia metalla igne liquefacta funduntur, fundere etiam dicuntur artifices aliquem, quum effigiem alicujus arte fuſoria, exprimunt. Plinius lib. 34. cap. 8: Theodorus qui labyrinthum fecit Sami, ipſe ſe ex ære fudit, præter ſimilitudinem mirabilem, fama magnæ ſubtilitatis celebratus. ¶ Aliquando

quando ponitur pro extendo. Cicer. Iustitia ipsa se fundit in cæteras virtutes. ¶ Aliquando pro prosternere, profligare, vincere. ἐδαφίζειν, καταβάλλειν. Virgil. 1. Aeneid. Nec priùs absistit quàm septem ingentia victor Corpora fundat humi. Livius 1. ab Vrbe: Exercitum fundit, fusum persequitur. ¶ Aliquando abundanter præbere. Virgilius 4. Aegloga: Ipsa tibi blandos fundent cunabula flores. ¶ Aliquādo pro loqui. ἀστοιμυθολογεῖν, ἀδόξαστολογεῖν, ἀστοιθῶν, ῥαψῳδεῖν. Virgilius 3. Aeneid. Talia fundebat lacrymans. ¶ Aliquando pro demittere, ut apud eundem: -cristisque à vertice flammam Fundit. ¶ Hujus composita sunt Affundo, ad aliquid fundo, ἐπιχέω. Plinius: Exprimitur foliis succus mollissimis, in pila tusis, affuso paulatim vino austero. ¶ Confundo, perturbo, opprimo, sive omnia in unum misceo, conjungo, συγχέω. Livius libro 1. ab Vrbe: Alterius urbis duo populi in unam confusi sunt. Virgilius libro tertio: -qui nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur undis. id est, conjungitur. Plinius: Et si misceantur, facilè confundunt colorem: id est, perturbant. ¶ Circunfundo, circumcirca spargo. περιχέω. Apulcius: Atque eo liquore stabulum omne circumfundit. Virgilius 2 Aeneid. Vndique visendi studio Trojana juventus Circunfusa ruit. ¶ Defundo, deorsum fundo, κατακέω. Autor ad Herennium libro 2: Nam ut fortè hic in balneas venit, cœpit postquam defusus est, defricari. ¶ Diffundo, & Effundo, de quibus supra. ¶ Infundo, in rem aliquam quippiam fundo ἐγχέω. Columella libro 2: Merumque faucibus, si æstuaverint boves, infundet. Hinc Infundibulum, de quo suo loco. Intusum idem est Plinio quod Clyster, τὸ ἐγκλυσμάτιον. ¶ Offundo, & perfundo, valde, sive per omnes partes fundo, spargo. ἐπιχέω, διαπάσσω. Ovidius: Perfundit-que genas lacrymis. ¶ Profundo, προχέω. ¶ Refundo, rependo, ἀναπομπεύω, ἀνταποδίδωμι. Seneca: Id erat non tàm accipere beneficium, quàm refundere. Interdum restituo quod spartum erat. Idem. Quicquid deest ex meo, refundam. Interdum rejicio, ἀναχέω. Omnem culpam in te refundam. Interdum idem est quod Evomo. Plinius: Quod hesterna crapula ingurgitaverat, palam refudit. αὐτοδέδεκε. ¶ Suffundo, est suprà fundo, aut infundendo injicio. Columella libro 7: Lassæ & æstuanti mulæ ad eos in fauces dimittitur, utrunque in os suffunditur. Plautus in Curcul. Manè suffundam aquulam. Interdum forinsecus spargo, ὑποχέω. cùm infundo potiùs de interiori parte dicatur Virgil. 1. Georg. Ac si virgineum suffuderit ore ruborem. Ventus erit. Servius: Suffuderit, forinsecus habuerit. ¶ Hinc suffusio, morbus est oculorum, quem vulgò *Cataractam* vocant, ortum trahens ex vitioso humore inter duas tunicas collecto, visumque depravante, ὑπόχυσις, ὑπόχυμα. Celsus lib. 7. cap. 7: Suffusionis plures species sunt: quædam sanabiles, quædam quæ curationem non admittunt: nam si exigua suffusio est, si immobilis, colorem verò habeat marinæ aquæ, vel ferri nitentis, & à lacere sentum aliquem fulgoris relinquit, spes superest. Si magna est, si nigra pars oculi, amissa naturali figura in aliam vertit: si suffusionis color cæruleus est, aut auro similis: si labat, atque hâc illâc movetur, vix unquam succurritur. Hęc Celsus. ¶ Interdum Confundo, sive rubore perfundo. Cicero pro inspergo posuit, ad Lentulum scribens: Novi animum cùm mihi amicissimum, tùm nulla in cæteros malevolentia suffusum. ¶ Suffundere frigidam, Vide in dictione Frigida. ¶ Superfundo, ἐπιχέω. Lactant. libro 6: Extinguitur protinùs tanquam igni aquam superfuderis. ¶ Transfundo, de uno vase in aliud fundo, spargo, immitto. μεταχέω. Cato de Re rust. Vbi dies triginta præterierint, transfundito, ita relinquito. Cicer. Dolabellæ: Libentiùs omnes meas laudes (si modò sunt aliquæ meæ laudes) ad te transfuderim, quàm aliquam partem exhauserim ex tuis.

Fūsŭs, a, um, particip. constatus, vel liquefactus, ut aurum, vel argentum fusum dicimus. [יָצוּק *jatsúk* מתך *muttách* נשטך *nisitschpách*. χυθέις. Gall. *Fondu, espandu.* Ital. *Liquefatto, sparso.* German. Geschmeltzet/gegossen: Item, Außgespreitet. Hisp. *Derramado, ò hundido lo liquido.* Polon. *Vlany, rozpuszczony, smelkowany.* Vngar. *Ontetet.* Ang. *Powred out.*] ¶ Interdum idem quod fusione confectus, ut quum statuam, aliúdve quid operis ex metallo quopiā dicimus esse fusum. ¶ Aliquando idem quod dispersus. Cicer. de Orat. Genus facetiarum æqualiter tota in oratione fusum. Idem 13. Philip. Exercitum hostium cæsum, fusumque cognovimus. Idem 2. de Nat. deor. Exin mari finitimus aër die ac nocte distinguitur, isque tùm fusus, & extenuatus sublimè fertur, tùm autem concretus in nubes cogitur, &c.

Fūsē, adverb. Abundanter, & copiosè. [ἀφθόνως, πλατέως. Gall. *Au large, bien au large, amplement.* Ital. *Sparsamente, largamente, abondevolmente.* German. Vberflussiglich. Hispan. *Abundosamente, largamente, copiosamente.* Pol. *Dostatecznie, śpieroce.* Vng. *Bőv'nen.* Ang. *Largelye, plenti fully.*] Cicero 3. de Finib. Potest id quidem fusè, & copiosè, & omnibus electissimis verbis, gravissimisque sententiis rhetoricè & augeri & ornari: Idem 4. Tusc. De cujus excellentia multa quidem dici quanvis fusè lateque possint, sed brevissimè illo modo.

Fūsim, adverbium, Sparsim. [χύδδην. Gall. *En fondant.* Ital. *Sparsamente.* Germ. Wettäuffig/hin vnd her. Hisp. *Derrama damente.* Polon. Wszędzie, *itam ysam.* Vng. Széllel. Ang. *Here and there, by powring out.*] Fusè autem, ut suprà diximus, significat latè & copiosè.

Fūsĭo, onis, f. t. [יְבוּקָה *jetsukáh* הִתּוּךְ *hittúch* מַסֵּכָה *maßecháh*. χύσις. Gall. *Fusion, espandement.* Ital. *Spargimento, stendimento.* German. Giessung, oder außgiessung. Hisp. *Obra de derramar, hundimiento.* Pol. *Lanie.* Vn. *Tőltés, öntés.* Ang. *A powring out, a melting.*] Cic. 1. de Nat. deor. Ipsumque mundum Deum dicit esse, & ejus animi fusionem universam.

Fūsĭlis, le, penult. corr. om. t. Quod fundi potest, seu quod fusum est, vel quod pronum est ad fundendum. [מוּצָק *mutsák*. χυτὸς Gal. *Qui est de fonte, qu'on peut fondre.* Ital. *Che si può liquefare.* German. Gessig, das sich schmeltzen vnd giessen läßt. Hispan. *Cosa que se puede hondir.* Polon. *Vlany, rozpuszczony, smelkowany.* Vn. *Meg öntheto, öntött.* Vnde fusilia vasa dicuntur, & fusilia signa, quæ ex metallo aliquo fusa sunt. Ovid. 11. Metamorph. Fusilis per rivulos aurum fluitare videres. Col. lib. 6. cap. 35: Vel cum fusili talento tepefacta.

Fusōres dicuntur qui ex metallo quopiam signas, aliáve opera fundunt. [בַּרְזֶלִי *barzéli*. Ital. *Coloro che fanno statue ò altre cose di getto.* Germ. Gieſſer/schmeltzer. Hisp. *Hondidor.* Pol. *Ludwisarz.* Vng. *Öntő.* Ang. *Maker.*]

Fūsōrĭus, a, um. Quo fusa fabrefiunt, hoc est liquefacto ut aurum, argentum, æs, ferrumve, aut quodlibet fundi, aut in vasa possit. [יְצוּקִי *jetsúki*. Gall. *Appartenant à fondre.* Ital. *Da spargere.* German. Das zu dem schmeltzen oder giessen gehört. Hispan. *Perteneciente à hundir.* Polon. *Do szkła należący.* Vng. *Öntőhez valo.* Ang. *Belonging to melting.*] Unde, Officina fusoria, Fusorium vas, in quo metalla liquefiunt. Ars fusoria, ars fundendi, conflandíve metalla, operisque aliquid ex eis conficiendi. χανδυτική.

Fūsūră, ræ, f. p. Fusio, liquefactio. [יְבוּקָה *jetsukáh* הִתּוּךְ *hittúch* מַסֵּכָה *maßecháh*. χύσις. Gall. *Fonte.* Ital. *Fondimento.* German. Ein Guß. Hispan. *Aquella obra de hundir, hundimiento.* Pol. *Szkło, rozpuszczenie.* Vng. *Öntés.* Ang. *A melting, a founding.*] Plinius libro 33. cap. 6: Chrysitis ex ipsa vena fit, Argentum ex argento, Molybditis plumbi ipsius fusura, quæ fit Lutecolis, & inde habet nomen.

Fūndĭto, as, penult. correp. Sæpè fundo. [πλεονάζω Gall. *Ethandre & verser en abondance.* Ital. *Spargere assai.* German. Giessen eins giessens. Hisp. *Hondir con abundancia.* Polon. *Vściawnie lpie.* Vng. *Bőségesen öntetik.* Ang. *To powre out largely, or fusn.*] Plautus in Amphitr. Dum cruciatu tuo istæc hodie verba fundas. Idem in Pœnulo: En monstrum mulieris: tantula tanta verba fundita: id est, multùm & frustrà profert. ¶ Funditare rem, pro consumere, prodigere, ac profundere. Plautus in Mercat. Omni quòd modò, cui juvenis ipse parserit, Me rem videret funditare ac perdere.

Fūndus, d, m. f. Ima pars cujusq, rei quæ aliquid liquoris in se continet, vel ad continendum habet: vel ad quod aliquid defluit, ut vasis, alvei, fluminis, lacus, maris. [קַרְקַע בְּרוּשָׁה *nobáh* תַּחְתִּית *tachtith* קַרְקַע *kokáh*. Gall. *Fond, ce qui est de quelque chose que ce soit.* Ital. *Fondo, profondo.* Germ. Der boden oder grund. Bel. Den boden/gront. Hisp. *El hondon de qualquier cosa.* Pol. *Grunt, dno.* Vng. *Fenék.* Ang. *The bottome of the water.*] Virgilius 2. Aeneid. -sævitq; tridenti Spumeus atq; imo Nereus ciet æquora fundo. ¶ Largitio non habet fundū. Quo dicto significamus, stulta liberalitate quantaslibet opes exhauriri, vel effluere potiùs. Cicero libro Offic. 2. ¶ Sera in fundo parsimonia, proverbium apud Senecam in prima epistola. In tempore parcendum rebus necessariis: neq; imitandum profusorum vulgus, qui tùm demùm incipiunt parcere, postea quam viderint minimum superesse. ¶ Profundum, vide suo loco.

Fūndĭtŭs, pen. corr. adverbium, prorsus, à fundo: [כָּל *chol*. ὁλοβάθρων, ἐκβόλως. Gall. *Iusques au fond, totallement, du tout.* Ital. *Dal fondo.* German. Vom boden auff/von grund auff. Hisp. *Desde cimiento ò hondon.* Pol. *Zgruntu.* Vn. *Mind talpig, mind fenékig, mindenestöllsogua, fenekétwisogua.* Ang. *From the very bottome, vtterly, wholy.*] sicut cœlitùs, a cœlo. Cicero 9 Verr. Qui non obtruserit aliqua ex parte monimenta P. Scipionis, sed funditùs sustulit, ac delevit. Idem de Amicitia. Quæ enim domus tàm stabilis, quæ tàm firma civitas est, quæ non odiis atque dissidiis funditùs possit everti? Cicero Torquato libro 4: Necesse est enim aut armis urgeri Rempublicam sempiternis, aut his positis recreari aliquando, aut funditùs interire. ¶ Porrò quòd prorsus ac citra spem instaurationis perditur, funditùs ac radicitùs tolli dicitur.

Fūndo,

Fūndo, as, fundamentum jacio, ago, pono, constituo. [יסד *jasâdh.* κρηπιδώσομαι, θεμελιόω. Gall. *Fonder, jetter les fondemens.* Ital. *Fondare, iettare le fondamente.* Germ. Beveſtigen/ ſteiff ſetzen. Bel. Fonderen. Hiſpan. *Echar fundamento ò fundar.* Pol. *Gruntuie, grunt jakl'adam.* Vng. *Fundálok.* Ang. *To lay a ground.*] Virgilius 8. Aeneid. Haud procul hinc ſaxo colitur fundata vetuſto Vrbis Agyllinæ ſedes. ¶ Transfertur ad incorporalia, & idem ferè ſignificat quod firmo, ſive ſtabilio. Quintilianus: Fundatam paternis avitisque opibus domum exhaurit. ¶ Hujus compoſita ſunt Effundo, as, quod eſt à fundo, everto, καταθεμελιόω. Cæcilius: Reſpublica amiſſo & effundato pulcherrimo ſtatu, non parvam fecerat jacturam. Suffundo, pro fundamento ſubjicio. Varro: Qui in domibus lateritiis paululùm modò lapidibus ſuffundatis, ut humorem fugerent, habitabant.

Fūndāmĕn, inis, n.t. & Fundamentum, ti, n. ſ. ſolum, ſedes, id ſupra quod quid ſtruitur. [יסוד *jeſódh* קרקע *karkáh.* θεμέλιον, ὑπόθεσις, βάσις. Gall. *Fondement.* Ital. *Fondamento.* German. Ein Fundament oder Pfuilment/ ein Grundveſte. Hiſp. *Cimiento ò canja de edificio.* Pol. *Grunt, fundament.* Vn. *Fundamentom.* An. *A foundation the firſt beginning or ground of a thing.*] Ovidius 5. Metam. Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ. Virgilius 4. Georg. -& lentum de cortice gluten Prima favis ponunt fundamina. Plinius libro 36. cap. 14: Rurſus ne in lubrico atque inſtabili fundamenta tantæ molis locarentur. Virgil. 1. Aeneid Fundamenta locantalii, pars ducere muros. ¶ Iacere fundamenta Reipublicæ, eſt quaſi dare Reipublicæ principium. Cic. Cornificio: Ego mi Cornifici, quo die primùm in ſpem libertatis ingreſſus ſum, & cunctantibus cæteris ad XIII. Calendas Ianuarii fundamenta jeci, eo ipſo die providi multùm, atque habui rationem dignitatis.

Fūndŭs, di, m. ſ. Eſt quævis poſſeſſio ruſtica, ita dicta quòd fundat quotannis multa: vel quòd ſit rei familiaris fundamẽtum: nam pecuniarum ratio labilis eſt. [שדה *ſadhéh* חלק *chelék* χωρίον, ἀγρός. Gall. *Fónd de terre, heritage, champ ou piece de terre.* Ital. *Fondo, poſſeſſione.* Germ. Ein Gut auſſerhalb der Statt gelegen/ alß da ſeind Weingärten/ Aecker/ Matten. Hiſ. *La heredad ò poſſeſſion de tierra.* Pol. *Dobra ieżiśte, folwark* Vng. *Mezŏ, rét, viżes ŏkŏ'g.* Ang. *A peere of ground, land.*] Plautus in Capt. Quaſi fundum vendam, meis me addicam legibus. Fundi appellatione (ut docet Florentinus Iureconſultus) omne ædificiũ, & omnis ager continetur: ſed in uſu, urbana ædificia, ædes ruſtica, villa dicuntur. Locus verò ſine ædificio in urbe, area: rure autem, ager appellatur. Idemque ager cum ædificio, fundus dicitur. ¶ Accipitur etiam fundus per tranſlationem pro cujuſvis negotii fundamẽto. Plautus in Trinummo: Nunc mihi is properè convẽniendus eſt, ut quæ cum ejus filio egi, ei rei fundus pater ſit potior eo: hoc eſt, fundamentum, autor & approbator. Sic populum fundum fieri, teſte Feſto, eſt populum ejus rei quam alienat, fieri autorem. Cicero pro Cornelio Balbo: Quid enim dici potuit imperitius, quàm fœderatos populos fieri fundos oportere? Nam id non magis proprium eſt fœderatorum, quàm liberorum omnium. Et pauſò pòſt: Potuit magis fundus populus Gaditanus fieri ſi tum ſit fundus, quum ſcita ac juſſa noſtra ſua ſententia comprobat? ¶ Fundum ſterilem ne colas, σπόρον ἀγρὸν μὴ σπείρειν. Refertur inter leges Platonicas. Hoc ænigmate lex apud Platonem verecundè deterret à Venere maſcula. Poteſt tamen ad alios uſus accommodari. Plaut. Amph.

Fūnebrĭs, Funeſtus, Funero, Vide FVNVS.

Fūnētă, Arcus ſunt in vitibus, quum breviores palmites ſarmento junguntur inter ſe funium modo. [καμπυλοί τινες κλημάτων ἀμπέλου. Vng. *Ŏſzŏe kŏtŏt ſzŏlŏ veſzŏk.*] Autor Plinius lib. 17. cap. 22.

Fūngŏr, eris, functus, d. t. Significat officium aliquod exerceo, munus obeo. [שרת *ſcheróth.* τελέω, ὑπηρετέω. Gall. *Faire ou exercer quelque charge ou eſtat.* Ital. *Fare, eſſercitare officio, vſare.* Germ. Ein Ampt verwalten/ außrichten/ ꝛc. Bel. Een Officie bedienen. Hiſp. *Vſar de algun officio.* Pol. *Vrzędna ſobiemam.* Vng. *Tiſztemet teſzŏm, dolegomban el iárok.* Ang. *To be in ſome eſtate, to execut or exerciſe ſome office or charge.*] Fungi munere. Cæſar 7. bell. Gall. Hunc ex proximis unus jacentem tranſgreſſus, eodem illo munere fungebatur. Cicer. 5. de Finib. Atque in ſenſibus hæc eſt ſua cujuſq; virtus, ut nequis impediat, quominus ſuo quiſque ſenſus munere fungatur in his rebus celeriter expediteque percipiendis. Fungi officium dixit Terent. In Adelph. Major filius tuus Aeſchinus, Quem fratri adoptandum dediſti, neque boni, Neque liberalis functus officium eſt viri. Plautus in Menæch. Nam paraſitus octo hominum munus facilè fungitur. ¶ Fungi aliquando ſignificat id quod debetur dare. Cicero Verr. 5: Tribus decumis pro una defungi: id eſt, tres pro una perſolvere. Vlpian. in inſtit. tit. de dotibus: Dos quæ ſemel functa eſt ampliùs fungi non poteſt. Hotoman. in ſuo lexico. ¶ Hujus compoſita ſunt Defungor: id eſt, expedio, finem facio, perago, ceſſo, & liberor ab alio officio vel munere. Virgilius 6. Aeneid. O tandem magnis pelagi defuncte periclis: id eſt, qui finiviſti & evaſiſti pericula. Livius: Defuncta morbis corpora ſalubriora eſſe cœpére: id eſt, evaſerunt morbos. Terentius in Adelph. Vtinam hoc ſit modo defunctum: id eſt, utinam hoc malum ultimum ſit quo defungatur, & in quo finem faciat peccandi Aeſchinus. ¶ Inde etiam defunctos dicimus qui mortui ſunt, eò quòd vitæ munus peregerunt: quod etiam functos vita dicimus: quaſi illud dicamus, eos vixiſſe, nec ampliùs vivere. ¶ Perfungor, perfectè fungor, ad finem uſque exequor, ἐκπελέω, ἐκτελέω. Cicero Lentulo: Quum & honoribus ampliſſimis, & laboribus maximis perfuncti eſſemus.

Fūnctĭo, onis, f.t. actio, geſtio. [שרת *ſcharêth* עבדה *pehuláh.* ὑπέρεσια, τελέωσις, ἐκπλέωσις, λειτουργία. Gal. *L'execution de quelque charge ou office.* Ital. *Eſſecutione di qualche officio.* German. Ein Ampt/ oder ein Verwaltung vnd außrichtung des Ampts. Hiſp. *La obra de vſar de algun officio.* Pol. *Vrzęd.* Vng. *Tiſztben valo el iárás dolga tetele: (anagy) tiſzt.* Ang. *The execution of ſome charge.*] Cic. 2. Tuſcul. Labor eſt functio quædam vel animi vel corporis, gravioris operis, vel muneris. Idem 5. Verr. Vt iis jucundior eſſet muneris illius functio. ¶ Aliquando ponitur pro ſolutione. Paulus in l. 2. D. ſi certum petatur. Quia in ſuo genere functionem recipiunt non ſpecie: id eſt, ſolutionem.

Fungibiles res dicimus, quæ conſiſtunt in numero, pondere & menſura: ut pecunia, frumentum, vinum, oleum. Cæterùm corpora in univerſum omnia, omnes aliæ ſpecies dicuntur res non fungibiles. Zaſ. in §. in perſonam. Inſtit. de Action.

Fungŭs, gi, m. ſ. à funere (ut quidam docent) deſcendit, quòd velcentibus periculoſiſſimus ſit, vel ipſo Plinio teſte qui eos annumerat inter ea, quæ temerè manduntur. [μύκης. Gall. *Champignon ou potiron.* Ital. *Fungo.* German. Ein Pfiffering/ oder Schwam Belg. Campernoelien. Hiſp. *El hongo.* Pol. *Grzib.* Vng. *Gomba.* Ang. *A mushrome or todeſtole.*] Tanta enim eſt fungis cum venenis cognatio, ut ſi vel caligaris clavus, aut ferri rubigo, aut pani marcor adfuerit, aut ſi ſerpens primò pateſcentem adhalaverit, omnis ſtarim ſuccus decoquatur in venẽnum. Fungi nomen generale eſt. Boleti autem dicuntur qui in volvis albis naſcuntur, quibus ſublatis lutei ſunt coloris. Plinius libro 22. cap. 25: Fungorum lentior natura, & numeroſa genera: ſed origo non niſi ex pituita arborum. Tutiſſimi qui rubent callo, minùs diluto rubore quàm boleti, mox candidi, velut apice Flaminis inſignibus pediculis. Tertium genus ſuilli, venenis accommodatiſſimum. Fungorum diverſa ſunt genera: nam ſunt boleti pratenſes albi, qui in pratis naſcuntur: ſpongioli, à ſimilitudine ſpongiæ: digiteili, à digitis: à porrigine, porriginoſi. Naſcuntur & in arboribus fungi, & in ſpinarum radicibus. ¶ Fungus, arborum morbus. Plinius libro 17. cap. 24: Olea præter vermiculationem, quàm æquè ac ficus ſentit, clavum etiam patitur, ſive fungum, placet dici, vel patellam: hæc eſt Solis exuſtio. ¶ Fungus pro homine ſtupido & inſulſo. Plaut. in Bacch. Adeón' me fuiſſe fungum, ut qui illi crederem?

Fūngōsŭs. a, um, Quod eſt rarum & leve ad ſimilitudinem fungi. [μυκητώδης. Gall. *Leger & ayant petis trous comme vn champignon.* Ital. *Fungoſo, leggiero como ſpongia.* Germ. Schwammechtig/ ſuch vnd durchlöcheret wie ein Schwam. Hiſpan. *Ligero como hongo.* Pol. *Dziurkowaty, iakogŏbka.* Vng. *Gombához hasonlŏ, ſpuhaj ŏſztŏges.* Ang. Lyk *a mushrome, holow, ſpongie.*] Plin. Hunc totum fungoſa replet medulla.

Fūngōsĭtās, atis: hoc eſt, raritas & levitas, qualis in ſpongiis apparet. [Vng. *Ritkaság.*] Idem: Tota fungoſitas deraſa.

Fūngīnŭs, a, um. Quod eſt ex fungo. [ὁ τῦ μύκητος, ὁ μύκητι ὁμοιος, ὁ μυκητοειδής Gall. *De champignon, reſſemblant à champignon.* Ital. *Di natura di fongo.* Germ. Schwümmin/ das der ſchwammen Eigenſchafft hat. Hiſpan. *Coſa de hongo ò ſemejante à hongo.* Pol. *Grzibowi podobny.* Vng. *Gombából valo.* Ang. *Of a mushrome.*] Plautus in Trin. Pol, hic quidem fungino genere eſt, capite ſe totum tegit.

Fūnĭs, Reſtis ex cannabe aut alio materia contorta. [חבל *chebél* מתג *pathíl* יתר *jéther.* πόλος, χοῖνος, μέζων. Gall. *Chable ou corde.* Ital. *Corda, ſune.* German Ein Seil/ Schnür. Bel. Een ſeel/ coerde/ ſnoer. Hiſp. *La cuerda* Pol *Powroz, ſznur.* Vng. *Kŏtél.* An. *A rope or corde.*] Hodie tantùm maſcul. gen. eſt, olim etiam fœminini. Virgilius 5. Aeneid. Volucrem trajectam in fune columbam, Quò tendant ferrum, malo ſuſpendit ab alto. Lucretius apud Gellium libro 13. cap. 20: Haud, ut opinor, enim mortalia ſecla ſupernè Aurea de cœlo demiſit funis in arva. Plinius libro 6. cap. 1: Vlva & paluſtri junco funes nectunt. Columella libro 16. cap. 2: Cannabinisq; funibus cornua juvencorum ligato. ¶ Funis abrumpitur nimiũ tendendo, ἀποῤῥαγήσεται τεινόμενον τὸ κηλώδιον. In eos dici ſolitum, qui dum extrema experiuntur, alienant à ſe eos cum quibus agunt, &

universæ rei jacturam faciunt, dum plus satis attenti sunt ad lucrū. Lucianus. ¶ Hic funis nihil attraxit, *οὗτος μὲν μέλανος ἐδὲν ἕλκυσεν*. Senarius, quo significabant operam frustrà sumptam, neq; ex sentētia evenisse quod quis conabatur. Translatum ab hamato funiculo piscantibus qui sæpè hamū retrahunt inanē. ¶ Funem reducere proverbialiter videtur dici de illo qui libertatem quā dederat, aut beneficia adimit. Persius Sat. 5: Quod dederam suprà repeto funemq; reduco.

Fūnālĭă, lium, n. r. Dicuntur faces ex contortis funibus, cera, aut pice circundatis. [*δᾷλοι*. Gal. *Torches*. Ital. *Torchi*. Ger Ein fackel/ein tortsch̄. Hisp. *Hachas ò antorchas de cera*. Pol. *Lana swieca, fakla*. Vng. *Szȫvétnek, fáklya*. Ang. *Torches*.] Cic. de Senect. Delectabatur crebro funali, & tibicine: quæ sibi nullo exemplo privatus sumpserat, tantū licentiæ dabat gloria. Plin. de Viris illust. Duillio concessum est, ut prælucente funali, & præcinente tibicine à cœna publicè rediret. ¶ Funales verò equi sunt qui funes: hoc est, reste juncti, currum triumphalem præcedunt. *σειραφόροι*. Suetonius in Tib. Dehinc pubescens Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est finisteriore funali equo, quum Marcellus Octaviæ filius dexteriore veheretur. ¶ Funalis cereus. Valerius Max. lib. 3. cap. 6: Cajus autem Duillius, qui primus navalem triumphum ex Pœnis retulit, quotiescunq; epulaturus erat, ad funalem cereum præeunte tibicine, & fidicine, à cœna domum reverti solitus est.

Fūnāmbŭlŭs, pen. corr. m. f. Qui graditur per funes. [*χοιροβάτης*. Gall. *Vn danseur sur corde, qui va & marche sur vne corde*. Ital. *Quello che camina sur le corde*. Germ. Der auff dem seil gehet. Hisp. *El trepador que anda sobre maroma*. Polon *Kuglarz biegaiacy po powroziech*. Vngar. *Kȫtélen idro, mufti*. Ang. *A tumbler which daunceth trough an hoope*.] Terent. in Prologo Hecyræ: Ita populus studio stupidus in funambulo.

Fūnārĭŭs, *χοιροσκόπος*, restio. [Pol. *Powrozn̄k*. Vngar. *Kȫteles*.] Vocatus est autē Valentinianus imperator funarius, eò quòd venalitium funem portanti quinq; milites nequiverint extorquere. Sextus Aurelius victor in Valentiniano: Funarius appellatus est, eò quòd venalitium funem portanti quinq; milites nequiverint extorquere.

Fūnĭrĕpŭs, pi, funambulus. *χοιροβάτης*. Apul. Comœdus sermocinatur, Tragœdus vociferatur, funirepus periclitatur.

Fūnĭcŭlŭs, li, m. s. diminutivum à fune. [DIN *chut*]חוט *pathil*. *κλῶδιον, χοινίον*. Gall. *Cordelette, petit chable*. Ital. *Cordicella, funicella*. Germ. Ein klein seil/schnur. Hisp. *Pequenna cuerda*. Polon. *Powrozek, sznurka*. Vngar. *Kȫtelecske, gyeplȫ*. Angl. *A little rope or small corde*.] Cicero 2. de Invent. Vsq; adeò ut dominus navis quum idem gubernator esset, in scapham confugeret: & inde funiculo qui à puppi religatus scapham annexam trahebat, navim quoad posset, moderaretur. ¶ Ponitur quoq; funiculus pro mensura quadam Persica, sexaginta continente stadia, ut placet Herodoto: quanquam Plinius ex Eratosthenis sentētia quadraginta tantùm stadiorum esse tradit. In hac tamen significatione frequentiūs utuntur Græco nomine *Schœnus*. ¶ Funiculum fugiunt miniatum, *τὸ χοινίον φεύγουσι τὸ μεμιλτωμένον*. Aptè dicetur ubi quis properat officio suo fungi non ex animo, sed ne in mulctam incidat. Miniato enim funiculo notabantur Athenis, qui ad concionem non accedebant, atque mulctam pendere cogebantur.

Fūnŭs, neris, n. t. Pompa quę fit in exequiis mortuorum, exequię, supremi diei celebritas. [DN *meth* קבורה *keburáh*. *κηδεία*. Gall. *Funerailles, conuoy d' obseques*. Ital. *Funerale pompa funebre*. German. Ein teych/ein teychvolge. Belg. Een tijck. Hisp. *Mortuorio del exequias del muerto*. Pol. *Pogrzeb*. Vngar. *Halot, halottas hálhoz, valo gyȫlés, halot kȫuetese*. Ang. *Funeralles, solemnitie of burying*.] A` funalibus dictū funus, quod incensi fanes mortuis præferebantur: quoniā noctu efferebātur cadavera. Vel potiūs quòd *φοδνῶσι* Iones dicunt Ionicè, pro *φόνῳσι*, quod cædem, vel cladē significat. Ennius: Nemo me lacrymis decoret, nec funera fletu Faxit. Terent. in Andr. Funus interim procedit: sequimur: ad sepulchrum venimus. Cic. de Amic. Quām autem civitati charus fuerit, mœrore funeris indicatum est. ¶ Interdum ponitur pro cadavere. *νεκρός*. Terent. in Andr. Effertur funus. ¶ Interdū significat mortem. Virgil. 4. Aeneid. Nec moritura tenet crudeli funere Dido ¶ Quandoq; pro sepulchro. *τάφῳ*. Virgil. 3. Aeneid. Ergo instauramus Polydoro funus.

Fūnĕræ, arum, f. p. Apud veteres dicebantur mulieres ad quas funus pertinebat: ut sunt mater & soror defuncti. [Vng. *Halottas aszszonépek*.] Nam Præficæ ut planctus sunt principes, ita doloris sunt expertes. Virgil. 9. Aen. -nec te tua funera mater Produxi, pressiq; oculos, aut vulnera lavi. Quem locū Servius: Funeræ, *inquit*, dictæ sunt quasi funereæ, ad quas ptinet Funus.

Fūnĕrārĭŭs, & funeratitius, quod fit ob funus, ut funeraria & funeratitia actio dicit̄ à Iurisconsultis, quæ ob impensas funeris causa factas conceditur. [Vngar. *Halottás*. ¶ *Κτερικὸς, κηδευτικός*. Vlpianus Dig. lib. 11. Tit. 7. l. 14: Hæc actio quæ funeraria dicitur ex bono & æquo oritur.

Fūnĕrĕŭs, a, um, Funebris: [*πενθικός*. Gall. *De funerailles, de dueil*. Ital. *Funerale, cio che apartiene à mortorio*. Ger. Das zu der teych oder begrebnuß gehȫrt. Hisp. *Cosa para mortuorio*. Pol. *Do pogrzebu przynależący*. Vng. *Halothoz valo*. Ang. *Perteining to funeralles*.] ut Funerea fax. Martial. libro 8: Funereamque toris quassat utrque facem. Virgil 4. Aeneid. Intenditq; locum sertis, & fronde coronat, Funere. Ovid. 10. Metamorph. -ter omen Funereus bubo lethali carmine fecit.

Fūnĕbrĭs, funebre, pen. cor. om. t. Quod ad funus pertinet: [*πενθικός*. Gall. *Funebre, de funerailles, de dueil*. Ital. *Funebre, funesto*. Ger. Der teych oder begrebnuß zugehȫrig Hisp. *Cosa pertineciente al mortuorio*. Polon. *Pogrzebowy*. Vngar. *Halothoz valo*. Ang. *Perteining to funeralles*.] ut, Funebris pompa. Funebre carmen, *ἐπικήδειον, ἐπικήδιον*. Quintil. Quid sibi velit ille funebrium longus ordo pomparum. Funebres tibię, quibus in funere canebatur. Funebris oratio, Cicero 2. de Orat. Funebre vestimentum, Cicero 2. de Legib. Funebria justa, Liv. 1. ab Vrbe. ¶ Interdum accipitur pro exitiali seu pernicioso, quodque multa affert funera. Sic funebre bellum, *φθισήνορα πόλεμον*, Homero, legitur apud Horatium in Sermon.

Funĕro, as, pen. cor. n. p. Iusta mortuo persolvo, pompam funebrem duco. [קבר *kabár*. *κηδεύω, κατακηδεύω*. Gal. *Enseuelir, enterrer*. Ital. *Sepelire, far il funerale*. Ger. Die teych volge halten/begraben. Belg. Begraven. His. *Enterrar cuerpo muerto, hazer mortuorio*. Pol. *Na pogrzeb ide, I'ogrzebam*. Vng. *El temetȫm, temetés tiszteßégát meg adom*. Ang. *To burie*.] Plin. lib. 33. cap. 10: Qui funerari se jussit sestertiis undecim millibus. Suetonius in Domit. Cadaver ejus populari sandapila per vespillones exportatum, Phyllis nutrix in suburbano suo Latina via funeravit. Horat. 3. Carm. Ode 8. funeratum dixit pro occiso: id quod sequitur pro eo quod præcedit: -prope funeratus Arboris ictu.

Fūnĕstŭs, sta, stum, Pernicios̄us, exitialis, inquinatus. [NND *tamé*. *ὀλεθρίῳ*. Gall. *Pollu pour auoir touché vn mort, mall ureux*. Ital. *Funesto, che apporta morte, rouina*. German. Tȫdtlich/schedtlich/verderblich Hispan *Mortifero, mortal*. Polon. *Szkodliwy*. Vngar. *Veszedelmes, halálos*. Ang. *Mortell, cruell, deadlie*.] Cicero ad Attic. Majores nostri funestiorem esse voluerunt diem Allien̄sis pugnæ, quàm Vrbis captæ. Idem in Catil. Hoc tibi perniciosum esse confido, & funestum futurum. Senec. Vox illa funesta Reipub. Item quod funeribus adhibetur: ut, Funesta tibia, qua ad funera canebant. ¶ Funesta arbor dicitur à Poëtis cupressus, cujus ramus poni ante domum funeream solitus sit, ne Pontifex per ignorantiam ingrediens polluer̄etur. ¶ Funesta familia dicebatur tantisper dum cadaver humatum non esset, neque justa persoluta. Nam his rebus factis pura dicebatur. Cajus l. 28, de stip. serv.

Fūnēsto, stas, stare, Cæde polluo, funere inquino. [NND *timmé*. *μιαίνω*. Gall. *Polluer, contaminer*. Ital. *Funestare, contaminare, violare*. German. Beflecken mit todtschlag. Hisp. *Ensuziar con la muerte de alguno*. Pol. *Mordem ofiepecam*. Vng. *Meg fȫrtȫztetȫm, halállal meg rutitȫm*. Angl. *To pollut, to defile*.] Cicero pro Fonteio: Qui etiam siquando aliquo metu adducti, deos placandos esse arbitrantur, humanis hostiis eorum aras ac templa funestant. Idem pro Rabirio: Funestari concionem carnificis contagione vero. Vnde domus funestata, quæ aliquo funere affecta est. Plautus: Paternam domum funestavi.

Fŭo, fuis, fui, futum, Antiquissimi dixerunt pro sum. Plautus in Amphit. Nequis tam audax fuat homo, qui obviam obsistat mihi. Hinc mansit præteritum Fui. Vide suprà FVAT.

Fŭr, generis com. t. Notæ significationis est, à ferendo, ut quidam putant: hoc est, ab auferendo, dictus. [גנב *gannab*. *φὼρ, κλέπτης*. Gall. *Larron*. Ital *Ladro, rubbatore*. German. Ein dieb/es sey ein Mann oder Weib. Belg. Een dief. Hisp. *Ladron que hurta descondidas*. Pol. Zł'odzey. Vng. *Lopo*. Ang. *A theefe*.] Vel (ut docet Varro lib. 14, rerum divinarum) à furvo, nigro: quòd furta clàm fiant, & plerunque nocte. Aut certè, quod Gellio magis placet, à Græco nomine *φὼρ*. Ita enim antiqui vocabant quē nunc *κλέπτω* dicunt. Plautus in Aulular. Tametsi fur mihi es, molestus non ero furi. Idem in Rud. Fures mihi estis: hoc est, furamini res meas. Cic. pro Milone: Nocturnum furem quoquomodo, diuturnum autem si se telo defenderit, interfici impunè voluerūt. ¶ Fur item à Varrone dicitur qui fucus in aptbus nominatur lib. 3. de Re rust. cap. 16. ¶ Interdum fur capitur pro servo. Virgilius 3. Aeglog. Quid domini facient, audent quum talia fures? ¶ Compositа sunt Bifur & Trifur. *τρίφωρ*. Plaurus: Verberabilissime etiam rogitas? non fur, sed trifur: hoc est, summè fur. Aurifur, qui furatur aurū. *χρυσοκλέπτης*. ¶ Diminutiva sunt, Furunculus, de quo infrà: & Furculus secundum Priscianum.

Fŭrfŭncŭlŭs, diminutivum à fur. [*ὁ μικρὸς κλεπτὸς κλέπτης*. Gall. *Larronneau, petit larron*. Ital. *Ladroncello*. Germ. Ein kleiner dieb. Hispan. *Pequenno ladron ò ladroncillo*. Pol. Zł'odzeiek. Vngar. *Lopotska*. Ang. *A litle theefe*.] Cicero in Pisonem: Olim furunculus, nunc etiam rapax. ¶ Accipitur etiam quandoque pro

mustella sylvestri, qua in cavernis cuniculi capiuntur. Alio nomine dicitur viverra, Græcè ἰκτὶς. ¶ Est & furunculus tuberculum acutum, cum inflammatione ac dolore in carnolis maximè partibus, ut scribit Galen. ἀθηλώ. Provenit ex humoribus crassis, differtq; à phymate, quod hoc majus est furunculo, rotundius atq; planius. Plin lib. 26 cap. 12: Passim & in quacunq; parte, ac maximo incommodo nascuntur qui furunculi vocãtur, mortiferum aliquando malũ confectis corporibus. ¶ Est præterea furunculus in vitibus tuberculum in modum verrucæ eminens: quod fit dum ex cicatrice germen procedit. Col. libro 4. cap. 22: Plerunq; autem germen de cicatrice procedit, quod sive longiùs prosilierit, in flagellum submittitur: sive breviùs, in pollicem: sive admodũ exiguum: in furunculum, is ex quolibet vel minimo capillamento fieri potest. Idem cap. 14: Sed si resecis facultas non erit, circunspictendus est furunculus, qui quanvis angustissimè præcisus, in modum verrucæ proximo vere materiam exigat. Dictus furunculus, quòd quasi furtum nascatur.

Fūrtīnŭs, a, um, Quod ad furem pertinet. [ὁ κλεπτικός. Gall. *De larron, des larrons.* Ital. *Ciò ch' appartiene à ladro.* German. Das zu den dieben gehört. Hispan. *Cosa perteneciente à ladron.* Polon. Do zł'odzeca przynależący. Vngar. *Lopohoz valo lopoić.* Angl. *Of a theefe.*] Plautus Pseud. Nam non coquinum est, verùm furinum est forum.

Fūrtum, ti, n. s. ut Paulus Iureconsult. definit, est contrectatio rei fraudulosa lucrifaciēdi gratia, vel ipsius rei, vel etiā usus ejus, possessionisve, quòd lege naturali prohibitum est admittere. [גנבה *genebáh.* κλοπὴ, κλέμμα. Gall. *Larrecin* Ital *Furto.* Ger. Ein diebstal. Belg. Dieverye. Hisp. *Hurto.* Pol. Zł'odzeistwo. Vng. *Lopás.* Ang *Theft, a crafitie wyle to deceiue one.*] Cicer. pro Cluent. Hoc ipso ferè tempore Strato ille medicus domi furtum fecit, & cædem ejusmodi. Idem 3. de Nat. deor. Consilio tuo furtũ factum esse ajo. Veteres tamen dicebant furtum, quicquid clàm committeretur: unde furta pro adulteriis, coituq; clandestino frequenter legimus apud poëtas. Virgil. 4. Georgic. Inter quas curam Clymene narrabat inanem Vulcani, Martisque dolos, & dulcia furta. Tibull. Celari vult sua furta Venus. ¶ Item pro insidiis. Virgil. 11. Aeneid. Furta paro belli convexo in tramite sylvæ, Armato ut bivias obsidam milite fauces. Salustius lib. 2. Histor. Metu gentis ad furta peridoneæ. ¶ Furta domestica vocantur, quæ servi dominis, vel liberti patronis, vel mercenarii illis apud quos degunt, surripuerunt.

Fūrtim, adverb. Significat latenter, clàm. [λαθραίως. Gall. *En cachette, secrettement.* Ital. *Nascosamente, celatamente.* Ger. Heimlichen/ verstolen. Hispan. *Hurtiblemente, escondidamente.* Pol. *Kritomko, poczichu.* Vngar. *Lopua.* Ang. *Quietlye, by stealth*] Virgilius lib. 3. Aeneid. Hunc Polydorum auri quondam cum pondere magno Infœlix Priamus furtim mandarat alendum. Cicero de lege Agrar. Quid Alexandria? quid cuncta Aegyptus? ut occultè latet? ut recondita est? ut furtim tota Decemviris traditur? Furtim habere servum alienum, est occultare: cui opponitur palàm habere.

Fūrāx, racis, dicitur qui proclivis est ad furandum, qui à furto abstinere non potèst: [גבב *gannáb.* ἐπίκλοπος. Gall. *Grand larron, adonné & enclin à desrobber* Ital. *Furace, nato ad rubbare.* Ger. Diebisch/ auff diebstal geneigt. Hispan. *El que mucho hurta à escondidas.* Pol. *Skł'onni do zł'odzeistwa.* Vngar. *Lopós.* Ang. *Theeuish, naturallye geuen to stealing.*] ut Furax aleator, Furax servus, Furaces manus. Cicero 2. de Orat. Ridiculum est illud Neronianum vetus in furace servo, solum esse, cui domi nihil sit obsignatum & occlusum. Idem in Pisonem: Nam quũ tu timidus ac tremens tuis ipse furacissimis manibus detractam cruentis fascibus lauream, &c.

Fūrācĭtās, tatis, f. t. Proclivitas, seu inclinatio ad furandum. [κλεπτοσύνη, τὸ κλεπτικόν. Gall. *Enuie de desrobber & faire larrecin, inclination à larreciner & desrobber.* Ital. *Rubbamento, inchinatione à robbare.* German. Ein diebische art. Belg. Steelachticheit. Hisp. *El habito de mucho hurtar aśi.* Polon. *Zł'odzeistwo.* Vngar. *Loposság, lopo termeszet.* Ang. *An inclination to stealing.*] Plinius libro 10. cap. 29: Cui soli avi furacitas auri argentique præcipuè mira est.

Fūrācĭtĕr, adverbium. [κλεπτικῶς, κλοπαίως. Gall. *Auec affection ou intention de desrobber.* Ital. *Con affetto di rubbare.* Germ. Mit tust zu stälen. Hispan. *Con gana de hurtar.* Vngar *Lopo szandekkal, lopo kippen.* Ang. *Theeuishly.*] Cic. in Vatin. Quumq; omnium domos, apothecas, naves furacissimè scrutarere.

Fūrtīvŭs, a, um, penultima producta, Quod furto ablatum est. [גנוב *ganúb* מגנבב *mighnáb.* κλοπιμαῖος, κλοπικός. Gall. *Fait en cachette, furtif, desrobbé, prins par larrecin.* Ital *Furtivo, rubbato* Ger. Gestolen. Hisp. *Cosa hurtible ò hurtada.* Pol. *Vkradziony.* Vng. *Lopot, dlnok, alattomba valo.* Angl. *Doone by stealth or priuely stollen.*] Plautus in Curcul. Qui scias mercari furtivas, atq; ingenuas virgines, Ambula in jus. Idem in Persa: Adduxi simul forma expetenda liberalem mulierem, Furtivam, abductam ex Arabia penitissima. ¶ Quandoq; furtivum dicitur clandestinum. Vnde & furtivæ literæ, & furtiva scripta, quæ artificio quodam fiunt ne legi ab alio quàm ab eo ad quem scribuntur possint: quales erant quas Lacedæmonii σκυτάλας vocabant. Gell. lib. 17. cap. 9: Res quasdam occultas nuntiare Regi furtivo scripto volebat. Sic furtivæ excusationes, Liv. libr. 4. bell. Pun. Et furtivum iter apud Ciceronem in Pisoniana.

Furtivē, d. erb Pro furtim. [κλεπτικῶς, κλοπιμαίως Gall. *Furtivement, en cachette* Ital *Furtuamente, di nascosto* German. Diebischlichen/verstoten. Hisp. *Hurtiblemente, à escondidas.* Pol. *Vkradzeme, potaiemnie.* Vng. *Lopua, alattomba.* Ang. *Quietly, by stealth.*] Plaut. Pœn. certiorem esse te volui Nequid furtivè, aut clàm accepisse censeas.

Fūrtĭfĭcŭs, a, um, Quod furtum facere solet. [גנבני *gannáb.* ἐπικλοπος. Gall. *Qui fait ou est coustumier de faire larrecin.* Ital. *Che suole far furto.* Germ. Das da stäten gewohnt ist. Hispan. *El que haze hurto.* Pol. *Ten ktori zł'odzeistwa przywikł'.* Vng. *Lopo.* Ang. *That vseth to steall.*] Plautus in Persa: Vbi illa altera est furtifica læna. Idem in Pseud. Vt prærodatis vestras furtificas manus.

Fūrŏr, aris, d. p. Furtum facio, clàm alienum aufero, compilo, expilo, clàm eripio. [גנב *ganáb.* κλέπτω. Gall. *Desrobber, larreciner, faire larrecin.* Ital. *Furare, rubbare.* Ger. Stälen. Hisp. *Hurtar de escondidas.* Pol. *Kradne.* Vng. *Lopok.* Ang. *To steale.*] Cicero 6. Verr. Tum primùm intellexi ad eam rem istos fratres Cybiratas fuisse, ut iste in furando manibus suis, oculis illorum uteretur. Plin. lib. 12. cap. 12: Nemo furatur alteri. Cic. 3. Verrin. Verres solet hæc quæ rapuit, & furatus est, dicere se emisse. ¶ Furari pro furtim assequi, & furtim obrepere ad aliquid. Cicero pro Cornelio Balb. Non enim furatus esse civitatem, genus suum mentitus, non in aliquo impudenti mendacio dilituisse, non irrepsisse in censum dicitur.

Fūrcă, cæ, f. p. Instrumentum quo stramenta feruntur. [קלשון *killeschón.* κάτασκάπτης, σκέλγμα. Gall. *Fourche.* Ital. *Forcella furcina.* German. Ein gabten. Belg. Een gaffel/vorcke. Hisp. *Horca de los gajos ò puntas.* Polon. Widł'y. Vngar. *Villa.* Angl. *A gibbet or gallowes.*] Horatius in Epist. Naturam expellas furca licet, usq; recurret, Et mala, perrumpet furtim vestigia victrix. Virgilius libro 1. Georg. Exacuunt alii vallos, furcasq; bicornes. Dicitur etiam furca id, quo quid sustentatur in modum furcæ factum. Plin. lib. 14. cap. 2: Furcas subdere his necessarium. Idem libro 9. cap. 8: Tunc piscatores circundant retia, furcisq; sublevant. ¶ Vnde Bifurcus, Bifurcatus, & Bifurcatim. ¶ Furca quoque crucem significat aliquando. Sub furca vinctum esse. Liv. libr. 1: Figebantur furca grassatores, Calistratus in l. Capitalium. §. famosos. ff. de Pœnis.

Fūrcĭlĭs, Instrumentum bidentatum, tridentatúmve, quo utimur ad extrahendum fimum. [Vngar. *Ciane vonyo geréblye.*]

Fūrcŭlă, diminutivum. [τὸ μικρὸν δίδυμον ξύλον. Gall. *Fourchette, petite fourche.* Ital. *Forcheta.* Germ. Ein gäbetein. Hisp. *Perquenna horca* Pol. Widelky. Vngar. *Villátska.* Ang *A litle gibbet.*] Liv. 38: Momento enim ad inane suspenso furculis ab hostibus muro provenerunt.

Fūrcīllă, læ, aliud diminutivum, à furcula, & significat instrumentum quo frumenta cillentur: hoc est, moventur: (nam cillere movere est) & quo fœnum, stramenta & id genus reliqua jumentis ministrantur. [Vngar. *Szena vonyohorog, villátska.* Angl. *A corne or hay forke.*] Hoc rustici in fœno colligendo utuntur. Varro libro 1. de Re rustic. Herba quum crescere desiit, & æstibus arescit, subsecari debet, & quoad perarescat, furcillis versari; Columella lib. 2. cap. 10: Baculis, furcillisve contundant.

Fūrcĭfĕr, m. s. dicebatur servus qui ob leve delictum cogebatur à domino ignominiæ magis, quàm supplicii causa in vicinia furcam in collo ferre subligatis ad eam manibus. & prædicare peccatum suum, simulque monere cæteros nequid simile admitterent. [ὁ δίδυμον ξύλον αἰρόμενος, ὁ σκέλγμα φερόμενος, κατασκάπτης. Gall. *Qui porte vne fourche.* Ital. *Portante la forca.* German. Ein galgenbub / galgenschwenget/ ein knecht der von wegen seiner missethat zur schand ein gabten wie ein galgen tragen muss Hispan *El que trae horca ò corma.* Pol. *Lotrzyk ktori dlanie zgnoti za krzyż musiał' na zgi nosić z widł'y miasto zgubienice, zgubienicznik, wisielec.* Vng. *Hitudn lator, villára, akaszlofára valo.* Ang. *A slaue for punishment, bearing a gallowes through, the citie or forke with his handes tied vnto it.*] Vnde Plutarchus in vita Coriolani: Furcifer huic nomen est, quod maxima pœna apud antiquos servo peccanti erat, ut is plaustri lignũ, cui remo affigitur, spectante vicinia, ferens circumageret: quod ubi factum erat, infidus à domesticis, & vicinis existimatus, furcifer appellabatur. Nam Latini lignum illud furcam appellant. Plautus in Amph. Ego pol te istis tuis pro dictis & malefactis furcifer Accipiam. Cicer. in Vatin. Quod in illo viro & tum ferendum esset, & maximis rebus quas postea gessit, obliterandum, id tu tibi furcifer sumes? Terent. in Andr. Oh, tibi ego ut credam furcifer? Hinc Trifurcifer, insignis furcifer dicitur: sicut trivenefica, insignis venefica.

Fūrfŭr,

Fūrfŭr, furfuris, penultima genitivi correpta, m. t. Purgamentum farinæ. [}ɔn *mappál.πίτυρον.* Gall. *Du ſon, le bran de la farine.* Ital. *Semola, cruſca.* Germ. *Kleyen/Krüſch.* Belg. *Gruys/Semeten.* Hiſp. *El ſaluado.* Pol. *Otreby.* Vngar. *Korpa.* Ang. *Branne, skourfe.*] Plautus in Captivis: Tum piſtores ſcrophi paſci, qui alunt furfure ſues. ¶ Furfures item Latini appellant vitium capitis, quod & Græci *πίτυρας*, ſive *πιτυρίασιν* vocant, quum ſcilicet quædam quaſi furfuraceæ ſquamulæ abſque ulceratione à cute reſolvuntur, præſertim in capillo, ſive barba, nonnunquam etiam in ſuperciliis. Celſus & Serenus porriginem nominãt. Plin. lib. 20. cap. 9, de ſcilla herba: Diſcutit & foliis ſtrumas, quadrinis diebus ſoluta. Furfures capitis, & ulcera manantia illita ex oleo cocta.

Fūrfŭrĕŭs, a, um, ſive Furfuraceus, quod ex furfure conſtat: ut panis furfuraceus, ſive furfureus. [*πιτυρίας, πιτυρίτης ἄρτος.* Vngar. *Korpás.* Ang. *Of brame.*]

Fūrfŭrōſŭs, a, um, Quod furfures habet admiſtos, aut quandam furfurum ſimilitudinem referre videtur. [*πιτυρώδης.* Gall. *Plein de ſon, ou de telles petites ordures blanches.* Ital. *Pieno di ſemola, ò de paglinole.* German. *Voll Kleyen oder Krüſch.* Hiſpan. *Coſa llena de ſaluados.* Polon. *Otrebiaſty, napoły zottebamy.* Vngar. *Korpás.* Angl. *Full of branne or skourfe.*] Plinius libro 12. cap. 25: Colos in quacunq; natione præfertur rufus, & pinguiter lentus, deterior furfuroſus.

Furiæ, Furialis, Furioſus, Furibundus, Furio, Furo, Vide FVROR, furoris.

Fūrnĭānŭs, a, um, adject. ut, Furniana vaſa, à Furnio inventore fortaſſis dicta. Plin. libro 33. cap. 11: Vaſa ex argento mira inconſtantia humani ingenii variat, nullum genus officinæ diu probando, nunc furniana, nunc Clodiana, nunc Gratiana, nunc anaglypta, *&c.*

Fūrnus, ni, m. ſ. In quo panis coquitur: ita dictus à furvo: id eſt, nigro colore propter fuliginem, vel propter obſcuritatem quam intùs habet, ut inquit Porphyrio. [תַּנּוּר *tannúr.* *ἰπνὸς, κλίβανος, πυγδὸς.* Gal. *Four.* Ital. *Forno.* German. *Ein Ofen/oder Bachofen.* Belg. *Een Backoven.* Hiſp. *Horno para cozar pan.* Pol. *Piec chlebowy.* Vngar. *Swtô kemenexe.* Ang. *An ouen.*] Differtq; à clibano, quòd clibanus mobilis eſt, & quaſi parvus furnus, teſtaq; aliquando tegitur, ſed ferè è metallo fit. Interdum etiam ex lapide conſtat, non tàm pani quàm aliis lapidibus coquendis ſerviens. Furnus verò ex cæmentis ſeu lateribus & calce conſtat, magnusq; & immobilis eſt. Plin. lib. 19. cap. 1: Cortices quoque decuſſi ligni clibanis & furnis præbent uſum. Plautus Caſin. Vna ædepol opera in furnum calidum condito. Os furni, Præfurnium dicitur. Sipont. ¶ In frigidum furnum panes immittere, *ἐπὶ ψυχρὸν ἰπνὸν τὰς ἄρτας ἐπιβάλλειν*, dicuntur & hodie qui docent indocilem, qui monent averſum, aut qui alioqui inanem ſumunt operam. Refertur apud Herodotum in Terpſichore.

Fūrnācĕŭs, cea, ceum, Quod in furno coctum eſt: ut panis furnaceus. [*κλιβανίτης ἄρτος.* Gall. *De four, cuit au four.* Ital. *Cio che è cotto in forno.* German. *Das im Ofen gebachen iſt.* Hiſpan. *Coſa coxida en horno.* Polon. *To co wpiecznie ieſt wpieczono.* Vng. *Kemenexében ſwlt.* Ang. *Of an ouen or baken in the ouen.*] Plin. libr. 19. cap. 9: Nam furnaceis panibus binas adjiciunt libras.

Fūrnārĭă rĭæ, abſolutè dicitur. [*ἀρτοπλική.* Gall. *Boulengierie, l'art de faire du pain.* Ital. *L'arte del fornacio.* Germ. *Das Brotbecken handtwerck.* Hiſpan. *Arte del horno.* Polon. *Pie karſtwo.* Vng. *Kinyer ſwtés.* Ang. *The craftie of baking breade in an ouen.*] Sicut cœnicularia, & ſagaria. Dicitur autem quis furnariam exercere, qui ex furno, panisq; coctura quæſtum facit, vel qui furnos locat conductoribus. Suetonius de Vitellio: Cujus filius ſectionibus & conſuturis uberius compendium nactus, & muliere vulgari Antiochi cujuſdam furnariam exercẽtis filia, equitem Romanum genuerit.

Fūrnārĭŭs, Qui furnariam exercet, ſive qui furno exercendo & coquendo operam dat. [Vngar. *Kinyérſwtô.* Ang. *A baker of breadé.*] Vlpian. l. 24. D. de dam. inf. Si furti nomine damni infecti fuerit cautum, deinde furnarii culpa damnum datum fuerit.

Fŭrŏr, fureris, Vide FVROR, furoris.

Fŭrŏr, furaris, Vide FVR.

Furĭnālĭă, Sacra ſunt Furinæ deæ, cujus etiam feſta furinales feriæ vocabantur, & Sacerdos qui hæc ſacra peragebat, flamen Furinalis dictus eſt. Autores Varro & Feſtus, quanquam apud Feſtum corruptè, ut arbitror, legamus furnalia.

Fŭrŏr, furoris, m. t. Gravior, diuturnior q; mentis alienatio, ex vitiato principis animæ facultatis inſtrumento originem habens. [עֲבֵרָה *zaháph* חֲרוֹן *hebráh* שִׁגְעוֹן *charón* שִׁחְיוֹן *ſchighghahón.* *μανία, τῆς ψυχοίας παραφορά.* Gall. *Fureur, rage, freneſie, folie incenſee.* Ital. *Furore, impeto, pazzia.* German. *Wütigkeit/vnſinnigkeit.* Belg. *Raſernye/onſinicheit.* Hiſpan. *Ira con furia, locura.* Polon. *Szalenſtwo, zapalenie.* Vngar. *Dwhôſség.* Ang. *Madneſſe, rage, furie.*] Quomodo autem differat ab inſania docet

Cicero libro 3. Tuſcul. his verbis: Itaq; non eſt ſcriptum ſi inſanus, ſed ſi furioſus eſſe incipit. Inſaniam enim eſſe cenſuerũt inconſtantiam ſanitate vacantem, quæ tamen poſſet tueri officium, & vitæ communem cultum, atque uſitatum: furorem autem rati ſunt mentis ad omnia cæcitatem. Quod quum majus eſſe videatur quàm inſania, tamen ejuſmodi eſt ut furor in ſapientem cadere poſſit, non poſſit inſania. Virgil. 2. Aeneid. Inſtamus tamen immemores, cæciq; furore, Et monſtrũm infœlix ſacrata uſtimus arce. Cicero de Aruſp. reſp. A dîis quidem immortalibus quæ poteſt homini major eſſe pœna furore atq; dementia? ¶ Pro mente vi quadam divina concitata, qualis eſt furor Poëtarum. Negabat enim Democritus quempiam Poëtarum magnum eſſe poſſe ſine furore. Cic. libr. 1. de Divinat. Idem paulò antè: Ineſt igitur animis præſagitio extrinſecus injecta atq; incluſa divinitùs: ea ſi exarſit acriùs, furor appellatur, quum à corpore animus abſtractus divino inſtinctu concitatur. Dictus furor, quòd eo correptus, huc atq; illuc temerè feratur.

Fŭrĭæ, arum, f. p. [*ἐρεννύες, ἀλάστορες, Εὐμενίδες.* Gall. *Furies.* Ital. *Furie,* German. Die Göttinen der wütigheit/von welchen die Heyden hielten daß jhren drey weren/ ſo die Wbeltheter in der Hell peinigten. Hiſp. *Las furias del inferno.* Polon. *Trzyboginy ſzalieńſtwa, ktore wpiekliemiecta ſłoſniky.* Vngar. *Furiák dwhôſségre vonyo pokolbeli ördög aszonyok.* Angl. *Furies, goodes of furie.*] Deæ furoris, Noctis, Acherontisq; filiæ, quæ tres eſſe putabantur, Alecto, Tiſiphone, & Megæra. Virgilius 12. Aeneid. Dicuntur geminæ peſtes cognomine Diræ, Quas & Tartaream Nox intempeſta Megæram Vno eodemque tulit partu. Servius: Diræ *inquit*, in cœlo, Furiæ in terris, Eumenides apud inferos. Vnde & tres eſſe dicuntur. Vocantur etiam canes, ut eſt apud Virgilium libro 6. Aeneid. -viſæque canes ululare per umbram Adventante dea. Lucanus 6. Pharſal. -Stygiasque canes in luce ſuperna Deſtituam. Hactenus Servius. Furiæ ab Athenienſibus *κατ' ἐυφημισμὸν* Eumenides dicebantur, quaſi placabiles, & benignę: apud quos & fanũ habebãt ſolennibus ſacrificiis, celebratum, quemadmodũ & lucũ in Latio, qui Furinæ dicebatur. Numen aũt earum præcipuè in ſcelerũ cognitione & vindicta, & in animorũ malè ſibi conſciorũ exagitatione verſari putabatur: id, quod poteſt intelligi apud Euripidem in Oreſte. Cicero 3. de Natur. deor. Sin hæc dea eſt, cur non Eumenides? quæ ſi deæ ſunt, quarum & Athenis fanum eſt, & apud nos (ut ego interpretor) lucus Furinæ, Furiæ deæ ſunt ſpeculatrices, credo, & vindices facinorum & ſceleris. Virgil. 3. Aeneid. -& ſcelerum furiis agitatus Oreſtes Excipit incautum, patriasque obtruncat ad aras. Idem libr 4. Aeneid. Hæc furiis incenſa feror. Cic. pro Roſc. Amerino: Furiarum nomine à Poëtis nihil aliud ſignificari ait, quàm animum ſibi malè conſcium, & ſcelerum quibuſdam quaſi ſtimulis aſſiduè exagitatum. Nolite (*inquit*) putare quemadmodum in fabulis ſæpenumero videtis, eos qui aliquid impiè ſceleratèq; commiſerunt, agitari & perterreri furiarum tædis ardentibus. Sua quenq; fraus & ſuus terror maximè vexat: ſuum quenq; ſcelus exagitat, amentiaq; afficit: ſuæ malæ cogitationes, conſcientiæq; animi terrent. Hæ ſunt impiis aſſiduæ domeſticæq; furiæ, quæ dies noctesq; parentum pœnas à ſceleratiſſimis filiis reperant. Trium autem Furiarum numerus triplicem animi denotat affectum, iram, cupiditatem, & libidinem, quibus mortales in omnia facinora præcipites rapiuntur. Ira ultionem deſiderat, cupiditas opes, libido voluptates: quod Furiarum proprium eſt, aut eorũ qui furiis exagitantur. ¶ Semper virgines furiæ, *ἀεὶ παρθένοι ἐρεννύες.* Proverbium obſcurius deterret à peccando. Erynnes enim malefactorum ultrices corrumpi nõ queunt, quominus pœnas ſumant de iis, qui commeruerunt, atq; hac gratia dictę virgines. Suidas è Sophocle.

Fŭrĭālĭs, le, om. t. [מְשֻׁגָּע *meſchughghdh.* *μανιώδης, ἔμφρων κακῶς.* Gall. *Furieux, forcené.* Ital. *Furioſo, coſa furioſa.* German. Wütig. Hiſpan. *Furial.* Polon. *Szal'ony, wſzetecki'y.* Vng. *Dwhôs.* Ang. *Furiouſe, mad.*] Liv. libr. 7. ab Vibe: Inde terror maximus fuit, quòd ſacerdotes eorum facibus ardentibus anguibusq; prælatis inceſſu furiali militem Romanum inſueta turbayerunt ſpecie. Idem libr. 10: Et dira execratio ac furiale carmen deteſtandæ familiæ ſtirpiq; compoſitum Cicero 2. Tuſcul. Hæc me irretivit veſte furiali inſcium.

Fŭrĭālĭtĕr, adverbium. [*μανικῶς, ἐμμανῶς.* Vngar. *Dwhôſſen.*] Ovid. 3. Faſt. Non habet exactum quid agat, furialiter odit.

Fŭrĭōſŭs, a, um, Furens, furibundus, veſanus. [מְשֻׁגָּע *meſchughghdh.* *μανιώδης.* Gall. *Furieux, forcené, enragé.* Ital. *Furioſo.* Germ. Wütig/vnſinnig. Belg. Raſende/dol. Hiſp. *Loco furioſo.* Pol. *Szala, zapalczywy.* Vng. *Dwhôs.* Angl. *Furiouſe mad, wood.*] Differt autem furioſus ab inſano mali magnitudine: inſanus enim is dicitur, cui mentis ſanitas non ſatis conſtat, ita tamen ut & officium tueri poſſit, & communem vitæ cultum: furioſus autem qui omnino mente alienatus eſt. Servius in illud Virgilii lib. 2. Aeneid. Non tulit hanc ſpeciem furiata mẽte Coroebus.

Furiatus (*inquit*) dicitur qui ex causa furit, furiosus, à quo furor nunquam recedit. Quod tamen omnino verum non est: sunt enim furiosi qui intermissionem habent, morbiq; & sanitatis intervalla. Vlpian. l. Qui testamento, Digest. Qui testamentũ facere non possunt. Nec furiosus adhiberi testis potest quum compos mentis non sit: sed si habet intermissionem, adhiberi potest. In hoc autem furiosus differt à mente capto, quòd furiosus rabie quadam animi agitur: is verò qui mente captus est, in quiete agit, nullaq; furoris ostendit indicia. Vnde mente captus videtur dici, qui eo morbo laborat, quem Græci vocant μώρωσιν, quum scilicet λογικὴν: hoc est, pars rationalis animæ vitiata est.

Fŭ. fōsē, adverbium, Dementer, insanè, furenter. [μανικῶς, μανιωδῶς. Gall. *Furieusement.* Ital. *Furiosamente.* German. Wütigtlich/ vnsinnigtlich. Hispan. *Furiosamente*, y *locamente.* Polon. *Szalenie.* Vngar. Dwhŏssēn. Angl. *Ragingly, lik a mad body.*] Cicero ad Atticum: Etsi solet eum, quum aliquid furiosè fecit, pœnitere.

Fŭro, is, ere, n. t. Furiosus sum, furore exagitor, insanio, bacchor. [השתגע *hischtaghgheah.* μαίνομαι. Gall. *Forcener, enrager, estre insensé, & hors du sens.* Ital. *Furiare, essere furioso.* German. Wütten/ toben. Belg. Rasen. Hisp. *Enloquescer.* Polon. *Szaleie.* Vngar. Dwhŏskŏdŏm. Ang. *To be mad or out of his witte.*] Cic. 2. de Divinat. Qui valetudinis vitio furunt, & melancholici dicuntur. Idem libro 3. Tuscul. Quo genere Athamantem, Alcmęonem, Ajacem, Orestem furere dicimus. Cicero libro 1. Offic. Versutum & callidum factũ Solonis, qui quò turior vita ejus esset, & plus aliquando Reip. prodesset, furere se simulavit. Idem de claris Orator. Eos furere, & bacchari arbitrabatur. ¶ Aliquando idem quod vehementer irasci, & præ iræ magnitudine furioso similem fieri. Cicero Qu. Fratri: Clodius furebat, à Racilio se contumaciter, urbaneq; vexatum. Idem in Epist. Nunc furit Domitius tam gavisos homines suum dolorem. ¶ Transfertur etiam ad alia: ut quum dicimus quempiam furere audacia, scelere, aut libidine: hoc est, præ audacia, scelere, aut libidine, præcipitem ferri, & à furioso non admodum differre. Cic. in Catil. Furens audacia, scelus anhelans Catilina. Idem 4. Tuscul. Inflammatus & furens libidinibus.

Fŭrĕntĕr, adverbium, insanè, more furiosi. [μανικῶς. Gall. *A la facon d'vn insensé, & enragé, furieusement.* Ital. *Furiosamente.* Ger. Wütigtlichen / mit wůten. Hisp. *Locamente, furiosamente.* Polon. *Szalenie.* Vng. Dwhŏssēn. Ang. *Ragingly, lik a mad body.*] Cicero Attic. lib 6: Dionysius mihi quidem in amoribus est: pueri autem ajunt eum furenter irasci.

Fŭrĭo, as, Furore concito, in furorem ago. [שגע *schigéah.* ἐκμαίνω. Gall. *Faire deuenir furieux, faire forcener & enrager.* Ital. *Infuriare.* German. Wůtig oder vnsinnig machen. Hisp. *Hazer à otro loco.* Pol. *Szalonim czynie.* Vng. *Meg dwhŏsĭtŏm.* Ang. *To mak one mad.*] Horat. lib. 1. Carm. Quum tibi flagrans amor & libido Quæ solet matres furiare equorum.

Fŭrĭātŭs, a, um, Furore concitatus. [משגע *meschughghah.* ἐκμαινόμενος. Gal. *Forcené, enragé.* Ital. *Infuriato.* German. Zu grimm vnd wůtigkeit bewegt/ertaubet. Hispan. *Enloquescido.* Polon. *Do szalenstwa zapalony.* Vng. *Meg dwhŏsĭtetet.* Ang. *Made mad.*] Virgil. 2. Aeneid. Non tulit hanc speciem furiata mente Coroebus. Vbi Servius: Furiatus dicitur, qui ex causa furit: furiosus, à quo furor nunquam recedit.

Fŭrĭbūndŭs, furens. [משגע *meschughghah.* ἐξεστόμενος, παροινικὸς, μανιώδης. Gall. *Forcené, plein de rage, enragé.* Ital. *Infuriato grandamente, furibondo.* Ger. Hefftig wůtend. Belg. Rasende/ wůtende. Hisp. *Mucho enloquescido.* Polon. *Szaleiacy, wściekaiacy sie.* Vngar. Dwhŏskŏdŏ, *dulofulo.* Ang. *Mad or raging woode.*] Salust. in Catilin. Tum ille furibundus: Quandoquidem circumventus, *inquit*, agor, incendium meum ruina extinguam. Cicero pro Sestio: At quum ille furibundus incitata illa sua vecordi mente venisset, &c. Idem 13. Philippic. Cæsaris enim incredibilis ac divina virtus, latronis impetus crudeles ac furibundos retardavit.

Fŭrtim, Furtivus, Furtum, Furunculus, Vide FVR.

Fūrvŭs, a, um, Niger, ater, obscurus. [חום *chum* שחור *schachór.* μέλας, ἀμαυρὸς, σκοτεινός. Gall. *Noir, tenebreux.* Ital. *Oscuro, nero, bruno.* German. Schwartz. Hispan. *Negro, escuro.* Polon. Czárny. Vngar. *Fekete, kormos.* Angl. *Blak, darke.*] Ovidius libro 5. Metamorph. Ascalaphus vidit quem quòndam dicitur Orphne, Inter Avernales haud ignotissima nymphas, Ex Acheronte suo furvis peperisse sub antris. Hostiæ furvæ dicebantur, quæ nigri erant coloris: quod hostiarum genus diis inferis gratissimum putabatur.

Fūscĭnă, næ, penultima correpta, f. p. Telum tridens, sive trisulcum, aut bisulcum quo piscatores figunt anguillas, & ea quæ in imo aquæ fundo natant. [שלש קלשון *schelóschh killschón* δίκραν, τρίαιναν. Gall. *Vne fourchefiere à trois pointes.* Ital. *Tridente fóscina.* German. Ein gebete mit dreyen zincken/ein fischergeere oder stachel. Hispan. *El arrexaque de tres puntas de hierro.* Polon. *Oscktora ribylitca.* Vngar. *Szigony.* Ang. *A forke or trout spear with three pointes.*] Erat autem hoc insigne, & veluti sceptrum Neptuni, ut in Priapæa, Neptuni fuscina telum. Cic. 1. de Nat. deor. Dant etiam Deo arcum, hastam, clypeum, fuscinam, fulmen. ¶ Hoc etiam retiarii in gladiatoriis ludis utebãtur. Iuvenal Satyr. 2: Vicerat hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi. Martial. lib. 1: Fuscina dente minax.

Fūscĭnŭlă, diminutivum, Parva fuscina. [δικραγίδιον, ἰχθυκεντρον. Vngar. *Szigonyotska.* Angl. *A fleshe hooke or litle trouts speare.*]

Fūscŭs, a, um, Color subniger: id est, non planè niger: qualis est Indorum Meridionalium, & Aethiopum color. [שחרחר *schechrachór.* φαιός. Gall. *Brun, obscur, tenebreux.* Ital. *Fosco, bruno, oscuro.* Germ Braunschwartz Belg. Bruyn. Hispan. *Baco o pardo en color.* Pol Czarnawy. Vngar. *Szŭrke fekerés barna feketeszŭrke.* Ang. *Dunne or darke colour.*] Fuscus pilus, Plin. lib. 8. cap. 21. Fuscum Falernum, Martialis. Fuscus equus, Ovid 2. Fast. Hesperus & fusco roscidus ibat equo. Fusca vox est ea quæ clara aut canora non est. Cicer. 2. de Nat. deor. Et vocis genera permulta, canorum, fuscum: lene, asperum: grave, acutum: flexibile, durum. Fusca laterna. Martial. libr. 14: Cornea si non sum, nunquid fusca fuscior?

Fūscō, as, act. q. Est fuscum: hoc est, subnigrum facio. [σκοτιζω, φαιὸν ποιῶ. Gal. *Offuscquer, rendre noir & tenebreux.* Ital. *Infoscare, far fosco, ò bruno.* German. Schwartzlecht oder braunfarb machen. Belg. Bruyn maken. Hispan. *Embacar y descolorar à otra cosa.* Polon. *Przyciemniam.* Vngar. *Meg szŭrkŭtŏm, feketéssé teszŭm.* Angl. *To mak dunne, or duskie.*] Ovidius 1. de Arte amandi: -fuscantur corpora campo.

Fūscātŏr, oris, m. t. [σκοτίζων, φαιὸν ποιῶν. Gall. *Celui qui offusque, rend tenebreux.* Ital. *Che fa bruno ò fosco.* German. Der da dunckels farb oder schwartzlecht macht. Hispan. *Aquella obra de embacar y descolorar.* Pol. *Tenktori ociernia, farbierz.* Vng. *Szŭrkesĭtŏ, feketĭtŏ.* Ang. *That maketh dunne or duskie.*] Lucan 4: -quicquid cœli fuscator Eoi Intulerat corpus.

Fūsĕ. Fusĭlis, Fusĭm, Vide FVNDO, fundis.

Fusĭo, Fusor, fusoris, Vide FVNDO, fundis.

Fūsternă, næ, Pars abietis superior, durior, & nodosior: nam inferior, minusque nodosa Sapinus dicitur. Plinius libro 16. cap. 30: Abietis quæ pars à terra fuit, eo dis est, hacq; quam diximus ratione, fluviata decorticatur, atq; ita Sapinus vocatur: superior pars nodosa durioráque, Fusterna. Non desunt qui malint legere Substerna. Vide ABIES.

Fūstĭs, hujus fustis, m. t. Baculus, stipes. [שבט *schébet* מקל *makkél.* βάκτρον, βακτηρία. Gall. *Vn baston.* Ital. *Bastone.* German. Ein tolb/ stáck Belg. Eenen stock. Hispan. *Pala ò vara como para hostigar.* Polon. *Kiey.* Vngar. *Fustély, bót.* Angl. *A cudgell.*] Plautus in Amphit. Auferêre, non abibis, si ego fustem sumpsero. Plinius libro 14. capite 13: Invenimus inter exempla Egnatii Mecennii uxorem, quòd vinum bibisset è dolio, interemptam fuste à marito. Cicero pro Cecinna: Quid igitur si glebis, aut saxis, aut fustibus aliquem de fundo præcipitem egeris?

Fūstŭārĭum, rii, n. s. Pœna quæ fuste infligitur, verberatio & castigatio quæ fit fustibus. [ξυλοκοπία. Gall. *Bastonnade, coup de baston.* Ital. *Bastonata, colpo di bastone.* German. Die straaff mit tolben oder stácken zu schlahen. Hispan. *Hostigamiento con vara.* Polon. *Kiiowanie, kiiem zbicie.* Vngar. *Fustly zás botolás.* Angl. *A beating with a staffe or cudgell.*] Cicero 3. Philipp. Nam si ille Consul fustuarium meruerunt legiones quæ Consulem reliquerunt.

Fūstŭrā. Fustus, Vide FVNDO, fundis.

Fūsŭs, si, m. s. Instrumentum quod mulieres nendo digitis volvunt: à fundendo dictum, quòd dum trahitur, volvendo quasi liquefieri videtur. [פלך *pélech.* ἄτρακτος. Gall. *Vn fuseau.* Ital. *Fuso.* Germ. Ein spindel. Belg. Een spille. Hisp. *El huso para hilar.* Pol. Wrzeciono. Vng. *Orsó.* Ang. *A spindell.*] Plin lib. 11. cap. 23: Lanificia mox in fila tenuantur junceo fuso. Idem lib. 28. cap. 2: Pagana lege in plerisque Italiæ prædiis cavetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant fusos, aut omnino detectos ferant. Ovidius libro 4. Metamorph. -versato ducentem stamina fuso. Virgilius 4. Georgic. -dum fusis mollia pensa Devolvunt.

Fūtĭlĭs, le, penultima correpta, A fundendo, ut Festo videtur: aut certè, quod Vallæ placet, ab antiquo verbo futio: à quo & effutire propriè dicitur, quòd liquorem sibi commissum non satis fideliter continet, sed protinùs effundit. χυτρὰ. Futile, vasis genus dicebatur, autore Donato, latissimi oris, ex altera parte arctum quod statim positum effundebatur. Utebantur eo in sacrificiis Vestæ: quia aqua ad sacra hausta in terra non ponitur: quòd si fiat, piaculum est. Vnde excogitatum vas est quod stare non posset, sed positum statim effunderetur. ¶ A quo futilis homo dicitur, qui continere tacenda non potest, sed ea effundit. [ריק *rek.* χυτρὰ, φλύαρος. Gall. *Qui ne peut contenir ce qu' il tient ou scait; languart, inutile, vain, de nulle*

nulle importance, leger. Ital. *Che no può tener secretto, da poco, inutile, leggiero.* German. *Ein Klaffer / oder Klappermann / schwetzmaul.* Belg. *Een klappaert.* Hisp. *Vano, loco, sin prouecho.* Pol. *Szczebiot, ten ktori nic zatraic, nie może, szczebiot.* Vngar. *Fötsögö, hiába valo.* Angl. *A babler or lying teltayle.*] Terentius in Andr.-tam iners, tàm nulli consilii Sum: servón' fortunas meas me commisisse futili? Idem in Adelph. Tu quantus, quantus es, nihil nisi sapientia es: Ille futilis, somnium. ¶ Accipitur etiam futilis pro vano, levi, & inutili. Cic. 1. de Nat. deor. Futiles, commentitiæque sententiæ. Sic Plin. lib. 33. cap. 2, causam futilem vocat, quæ levis est, & nullius momenti.

Fūtĭlĭtās, atis, f. t. Vanitas, levitas. [ריק רִיק *rik* הֶבֶל *hébel.* *φλυαρία, ματαιότης.* Gall. *Legereté, vanite en parler.* Ital. *Leggierezza, vanità.* Germ *Leichtfertigkeit / vnnutze taderten.* Hispan. *Locura, vanidad en palabras.* Polon *Lekkomiślnosć wmonie.* Vngar. *Fötsögés, heaba valoság.* Ang. *Lightnesse, foolish babling.*] Cic. 2. de Nat. deor. Hæc & dicuntur, & creduntur stultissimè, & plena sunt futilitatis, summæq; levitatis.

Fūtĭlĕ, adverbium, Pro futiliter. [ריק *rik.* *ψυχρῶς.* Gall. *En vain, inutilement.* Ital. *In vano, inutilmente.* German. *Leichtfertigklich / vnnützlich.* Hispan. *Loca, y vanamente.* Polon. *Lekomiślnie, nie-*

potrzebnie. Vngar. *Trágával, fötsögesen.* Ang. *Vainely, babblingly.*] Ennius in Phœnice, ut citat Nonius: Vt quod factum est futile, amici nos feramus fortiter.

Fūtĭo, is, Effundo. [שטף *schaphách.* *ἐκχέω.* Gall. *Espandre dehors.* Ital. *Mandar fuori.* German. *Ausgiessen.* Belg. *Wtcoopen.* Hisp. *Echar de fuero.* Pol. *Szczebiece.* Vng. *Ki fötsögöm, ki töltöm, ki futsyogatom.* Ang. *To bable foolishlye.*] A quo componitur Effutio, de quo paulò antè in dictione FVTILIS.

Fūtis, Vas aquarium, quo aqua in triclinium infundebatur. Sipontinus.

Fūto, as, Redarguo: à quo Confuto, & Refuto. [הוכיח *hochiach.* *ἐλέγχω.* Vngar. *Meg czéfolom.*] Vide in dictione REFVTO. Cato futavit usus est, pro sæpiùs fuit.

Fūtātim, adverbium antiquum, idem est quod profusim. Plautus in Trucul. Futatim nomen meum commemoravi ter.

Futum, tis, Vas aquarium quo in triclinio aquam infundebant, à fundendo dictum. Varr. 4. de ling. l. t.

Fŭtūrŭs, a, um, Consequens, insequens, posterus, reliquus, impendens. [עתיד *hathidh.* Polon. *Przyszły.* Vngar. *Iövendö, Ismetkövendö.*] Cicer. Attic. 93: Sed illum cum futurum puto quis esse debet.

G

LITERA muta est, quæ in verborum præteritis mutatur in c: ut, Legor, lectus, Agor, actus. Aliquando in s: ut Spargo sparsi, Mergo, mersi. Aliquando in x: ut Rego, rexi, Pingo, pinxi. In Græcis quibusdam dictionibus nos G pro K substituimus: nam quod illi *κύκνον*, nos *cygnum*: quod illi *κόκκυγα*, nos *gobium*, vel *gobio* scribimus. ¶ In notis antiquorum, G. gaudium, gens, Genius, vel Gellius, Gajus, gratia. G A. gravis. G V G. gemo augmenti. G A V. gravitas verà, vel vestra. G. B. gens bona. G D. gaudium. G. D. gens dolosa.

G ante A.

Gabalum, nostro orbi tantùm nomine cognitum. Nascitur in Arabia, cum cassia & cinnamomo. Plinius libro 12. capite 21.

Gābălŭs, penultimâ producta. Apud veteres crux, sive patibulum dicebatur. [*σταυρός.* German. *Ein galg.* Polon. *Szubienica.* Vng. *Akasztofa.*] Varro: Nos barbari quòd innocentes in gabalum suffigimus: hominés vos, non barbari, quòd noxios absolvitis? Nonius.

Găbăta, æ, penultima correpta. [קערה *kearáh.* *τὸ μαζονόμιον, ἀγγεῖον κοῖλον ἐς μίαν ξύλινον.* Gall. *Vn plat creux à mettre viande, vne gatte ou iatte.* Ital. *Vaso concauo di viuande, piatto.* German. *Ein Schüssel oder Platt.* Hispan. *Axayfor ò escudilla de faldas.* Polon. *Missa gl'ebeka.* Vngar. *Mély tál, burito tál.* Angl. *A platter, or a brode dishe lyk a charger.*] Vas concavum, eduliis, pulmentariisque aptissimum. Martial. libro 7: Transcurrunt gabatæ, volantque lances. Et alibi: Sic implet gabatas, paropsidesque.

Găbīnŭs cinctus. [Pol. *Pásc sperokí.*] Toga erat (sicut docet Servius) sic in tergum rejecta, ut una ejus lacinia revocata hominem cingeret: quo vestimenti genere utebatur Consul bella indicturus. Virgil. 7. Aeneid. Ipse Quirinali trabea cinctuq; Gabino Insignis reserat stridentia limina Consul. Eodem etiam Decios indutos fuisse legimus, quum se pro Republica devoverent.

Gadira, Punicum vocabulum est, teste Plinio libro 4. cap. 22: quo illi septum significant. [Pol. *Przegrodzenie* Vng. *Rekesz.*] Vnde insulæ duæ non procul ab ostio maris mediterranei, Gades appellatæ sunt: & insigne in illis insulis oppidum, Gadir est appellatum.

Gagates, m. t. [*γαγάτης.* Gall. *Agathe, certaine pierre precieuse.* Ital. *Pietra pretiosa.* German. *Ein edelgestein / etlich wöllen es sey ein schwartzer agstein.* Hispan. *El azauaje.* Polon. *Gagatek.* Vngar. *Gagates kö.* Angl. *A jeat stone.*] Nomen lapidis in Gage Lyciæ fluvio primùm reperti: quanvis etiam in Anglia abundet. Hic lapis, quanvis rudis & rusticus videatur, divini tamen nescio quid in se habet. Ignem enim alit in laternis, solo oleo extinguibilem. Plinius lib. 36. cap. 19: Gagates lapis, nomĕ loci & amnis habet Gagis Lyciæ. Niger est, planus, pumicosus, non multùm à ligno differens, levis, fragilis: odore, si teratur, gravis. Fictilia ex eo inscripta non delentur. Quum uritur, odorem sulphureum reddit: mirumque accenditur aqua, oleo restinguitur. Fugat serpentes ita, recreatque vulvæ strangulationes. Deprehendit sonticum morbum, & virginitatem suffitus. Hæc Plinius, cui per omnia ferè convenit cum Dioscoride, eo tamen excepto, quòd gagatem aqua accendi tradit, & oleo restingui: quod à Dioscoride & Nicandro Thracio lapidi veriùs tribuitur: cujus naturam Plinius cum gagate videtur confudisse.

Gagītes, Lapis est in aquilarum nidis repertus, ad multa remedia utilis, nihil verò igne deperdens. Est autem lapis iste intùs prægnans, quem si quatias, alius quasi in ute. o tonat. Fulvus est & tereti figura. (Hunc Zoroastes magnus omnibus lapidibus prætulit, maximamque illi tribuit potestatem. vocaturque alter *ἀετίτης*, ab aquilarum nomine: *ἀετὸς* enim Græcè aquilam significat.

Gajoli, & Lagunculi dulciarii panes, à Gajo & Lagunculo pueris dicti.

Galaction, idem quod Galion apud Dioscoridem libro 4. capite 95.

Galactis, Tithymallus apud Dioscor. lib. 4. cap. 168.

Galactites, m. t. *γαλακτίτης*, Gemmæ genus lactei coloris, teste Plinio libro 37. cap. 10. Est præterea galactites lapis cinericii coloris, qui coti madefactæ attritus, liquorem reddit colore & sapore lacti non dissimilem. Hic melititæ per omnia similis est, hoc uno differt, quòd succus in quem dissolvitur, remissiorem habeat dulcedinem. Vide Galen. libro 9. Simpl. & Dioscoridem lib. 5.

Galactobadalon, Apud Plinium libro 27. cap. 9, idem quod Galeobdolon, & Galiopsis apud Dioscoridem libro 4. capite 95.

Galactopota, æ, Colum. [German. *Ein Milchtrincker.*]

Gălāxĭās, *γαλαξίας*, Gemma est lactei coloris, incurrentibus sanguineis venis distincta. Plin. lib. 37. cap. 10.

Galbă, bæ, f. p. Vermiculus miræ exilitatis, qui nascitur in esculis: [German. *Besundere Wurmlein / wachsen in den Eychöpffen / vnnd werden Esculi genannt.* Polon. *Iodl'owi robak.* Vngar. *Tölgy bogarak.*] à quo qui primus Sulpitiorum cognomen Galbæ tulit, ab exilitate ita vocitatus est: quem alii econti.uo, quòd præpinguis fuerit, ita nominatum scribunt. Talem enim Galli vocant *Galbam.* Alii quòd oppidum Hispaniæ frustra diu oppugnatum, illatis demum galbano facibus, succenderit. Nonnulli quòd in diuturna valetudine galbeo: hoc est, remedius lana involutis assiduè uteretur.

Galbeæ, arum, Festo armillæ sunt, quibus etiam triumphantes utebantur, atque adeò milites donabantur virtutis ergò: A colore nomen habentes: nam galbus in Latino-græco Lexico explicatur *χλωρὸς*: id est, viridis, pa.l.d.s, flavus: hinc galbula avis, quæ hujus coloris erat: inc. .. l. banus color, & galbinus, ut apud Iuvenalem: I.g.l.b.na rasa.

Gălbănūm, ni, penultima correpta, n. s. [חלבנה *chelbenáh.*] Succus est sive lacryma ferulæ in Syria nascentis, quam *Metopium* vocant, teste Dioscoride libro 5. Græci *γαλβανίνην* dicunt per ν, nostri mutata aspirata in i, eam mediam *galbanum* vocant. [Gall. *Vne espece de gomme appelee galbanon.* Ital. *Galbano gomino.* German. *Ein gummi dieses namens.* Hispan. *El galbano.* Polon *Galban.* Angl. *A kind of gumme called galbanon.*] Lucan. libro 9: Hic coulum fluidet, peregrinaque galbana fundant. Plinius libro 12. capite 25: Dat & galbanum Syria, in eodem Amano monte e ferula, quam ejusdem nominis

minis resinæ modo *stagonitim* appellant. ¶ Est etiam hoc nomine genus vestimenti delicatorum, à colore albo, ac subluc ido, quod nullos habet pilos. [Gall. *Vne sorte de vestement blanc, duquel vsoyent les delicats.* Ital. *Habito bianco da gente delita.* German. Ein schön weiß kleid zarter leuten. Hispan. *Vestidura di color blanco.* Polon. *Vbior bial'o.* Vngar. *Feiér rokolya.* Ang. *A kinde of garment which delicate folkes did vse.*] Iuven. Satyr. 2: Cærulea indutus scutulata & galbana rasa.

Gālbănātŭs, [χαλβανωτὸς. Gall. *Vestu d' vn tel habit.* Ital. *Vestido con tale habito.* Germanic. Mit einem solchen weyssen kleid angethan. Hispan. *Vestido de aquel color.* Polon. *Bial'o przibrany.* Vngar. *Rogolyas.* Angl. *Clothed with suche a garment.*] Nomen simile participio formavit Martialis, quod est Galbano indutum: accipiturque pro homine molli & effœminato: Iacet (*inquit*) occupato galbanatus in lecto.

Gālbănĕŭs, a, um, adjectivum. [χαλβανιῶν. Gall. *De galbanon.* Ital *Di galbano.* German Das von dem Gummi ist / genannt Galbanum. Hispan. *Cosa de galbano.* Angl. *Of the gumme galbanon.*] Virgilius 3. Georgicor. Galbanoque agitare graves nidore chelydros. Idem 4. Georgic. Hinc jam galbaneos suadebo incendere odores.

Gālbīnŭs, a, um, penultima producta, Mollis & lascivus. [סרוח *sarúach.* Gallic. *Mol, delicat, lascif.* Italic *Molle, lasciuo, lussurioso.* German. Weich / Zart / Geyl. Hispan. *Enflaquescido, luxurioso.* Polon. *Mseky, subtilny.* Vngar. *Gyenge, lágy, szélay.* Anglic. *Delicat.*] Martialis: Galbinos habet mores. Tunica quoque galbina à colore dicta est. Flavius Vopiscus in Aurel. Inter hæc fuit tetricus chlamyde coccea tunica galbina. Quanquam in hoc Vopisci loco malim legere Tunica gabina.

Galbeum, Ornamenti muliebris genus. Festus.

Gālbŭlă, Avicula quæ uvis maturescentibus, calamis & retibus capitur. [German. Ein Wittewal oder Gerolff. Vngar. *Gálbos.*] Martialis libro 13: Galbula decipitur calamis & retibus ales, Turget adhuc viridi quum rudis uva mero. Quidam eandem esse existimant cùm ea quam Græci ἰκτερὸν appellant. Quod an verum sit, ipsi viderint. Plinius certè libro 33. capite 11, autor est, quem Græci ἰκτερὸν vocant à Latinis galgulum appellari.

Gālbŭlŭs, m. s. Pilula cupressi arboris, in qua semen reconditur. [σφαιρίδιον τῆς κυπαρίσσου. Gall. *Noix de cypres.* Ital. *Nosse di cypresso.* German. Cypressennuß. Hispan. *El agalla de cipres.* Polon. *Cyprassowi orzech.*] Varro libro primo de Re rustica, cap. 40: Non enim galbuli qui nascuntur: id est, tanquam pilæ parvę corticię id semen, sed in his intùs primigenia semina dedit natura.

Gălĕ, les. [γαλή. Gall. *Vne bellette.* Ital. *Donnola.* German Ein Wysselen. Hispan. *Comadreja.* Polon. *Lásica.* Vngar *Menyét.* Angl. *A weesell.*] A Græcis appellatur animal illud notum quod Latini mustelam nominant: ut multis argumentis docet Sipontinus, recentiorum omnium Græcorum errorem redarguens, qui felem γαλῆν nominat. Nam quæ de Gale tradit Aristoteles, eadem omnia mustelæ assignat Plinius, neque ad felis naturam possunt accommodari.

Gălĕă, leæ, f. p. Instrumentum est ferreum ad capitis munitionem inventum. [כובע *chobáh.* κράνος, κεφαλαία. Gall. *Heaume, armet, vne salade, bonnet de fer.* Ital. *Celata, elmo.* German. Ein Helm / Beckelhaub. Hispan. *El capacete, yelmo, armadura de cabeca.* Polon. *Helm żiżżak.* Vngar. *Sisak.* Angl. *An helmet or sallett.*] Est autem galea, teste Diodoro, crista capitis de corio, quum fit Cassis de lamina. Dictaque Galea Varroni, à Galero quo multi antiquorum usi sunt. Conum, curvaturam galeæ quæ in ea præeminet dicimus, super quam cristæ sunt. Lege apud Alexand. Neapolitanum libro primo: quo loco refert insignia Galearum apud diversas gentes, Cymbris nostris, atque Teutonibus in usu fuisse, ut galeas contegerent horrentium hiatibus animalium, quo in aciem delati visu essent truculentiores. Plinius libro 7. capite 56: Galeam, gladium, hastam Lacedæmonii invenêre. Varro à galero deducit, quanquam videtur potiùs ἀπὸ τῆς γαλῆς, à fele. Olim enim ex diversorum animalium pellibus conficiebantur. Quod patet ex ipsis nominibus apud poëtas. Sunt enim apud illos κυνέαι, λυκέαι. Sic etiam quòd ex felina pelle fiant, γαλέαι dictæ: γαλῆ enim felis est, vel simile animal ei quod vocant ἰκνεύμονα. Quare & Homerus quoque ἰκκὸν λῶ, galeam vocat. Hæc ex Scaligero in Varr.

Galeatum, principium. Hieronymus libris sacris prologum antepositi cognomento galeatum. Id verò quid sit, explicatur à Sulpitio Victore, cujus hæc verba sunt: Vulgare (de exordiis loquitur) si tale sit, quale esse possit in omnibus causis, nihil proprium personarum, aut rerum, de quibus agitur. Quod idem & galeatum à quibusdam vocatur: quoniam ita commune esse possit, ut in omnibus causis, quemadmodum galea seu galeatum, omnibus indigis possit esse commune. Sed & ipse Hieronymus id satis explicat, cùm ita scribit: Hic prologus scripturarum quasi galeatum principium, omnibus libris, quos de Hebræo vertimus in Latinum, convenire potest. Intelligit enim hoc principium tanquam omnium librorum communem esse galeam, communeque proœmium, ut galeatum præsidium omnium commune est, & galeati omnes tuentur.

Gălĕo, as, act. p. Galeam induere. [κράνον ἐνδύω, κράνει ἐκπλήσσω. Gallic. *S' armer d' vn armet, se couurir d' vn heaume.* Italic. *Vestire celata, armarsi di elmo.* Germanic. Ein Helm auffsetzen. Hispan. *Armar con yelmo è capacete.* Polon. *Helm wśtawiam.* Vngar. *Sisakban öltözöm.* Angl. *To put on an helmet.*] Hircius 5. De bell. Africo: Milites in campo jubet galeari, & ad pugnam parari.

Gălĕātŭs, Galea indutus: [ὁ κράνον ἐνδεδυμένος, ὁ κραυσὴς, & ἱππουριοκράνης. Gall. *Heaume, qui a armet sa teste.* Ital. *Che ha celata ò elmo in testa.* German. Der ein Helm auff hat. Hispan. *Armado de capacete ò yelmo.* Polon. *Ten ktori helm na gl'o wsadł.* Vngaric. *Sisákos.* Anglic. *That hath an helmet.*] ut Galeati, galeis tecti milites sunt. Galeata Minerva, apud Ciceronem primo de Natura deorum: Et barbati quidem Iovis, galeatæ Minervæ.

Gălēnă, f. p. Dicitur plumbi & argenti vena communis, quæ & μολύβδαινα vocatur. [Vngar. *Ezüst es ón ere.*] Plinius libro 34. capite 18: Est & molybdæna quam alibi galenam vocavimus, plumbi & argenti vena communis. Quo pacto autem conficiatur galena, docet idem Plinius eodem libro, capite 19: Plumbi (*inquit*) nigri origo duplex est. Aut enim sua provenit vena, nec quicquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mistisque venis conflatur. Ejus qui primus fluit in fornacibus liquor, stannum appellatur: qui secundus, argentum: qui remansit in fornacibus, Galæna: quæ portio est tertia addita venæ.

Galeobdolon, Vide Galiopsis.

Gălĕŏlă, cum accentu in antepenultima, Vas sinuosum, à galeæ similitudine dictum, autore Nonio. Varro de vita populi Roman. Vbi erat vinum in mensa positum, aut galeola, aut sinum.

Gălĕŏs, γάλεως. Piscis est à Rhodiis olim maximò in pretio habitus, qui à nostris etiam *mustella* dicitur. Plinius libro 32. cap. 2: Quod ad repugnantiam rerum attinet, quàm Græci *antipathiam* vocant, nihil est venenatius usquam, quàm in mari palustinaca, utpote quum radiis ejus arbores necari dixerimus. Hanc tamen persequitur galeos.

Gălĕōtēs, tæ, γαλεώτης, Species est stellionis, Plinii temporibus Italię incognitū. Hic & colotes & ascalabotes appellatur. Plin. lib. 29. cap. 4: Scorpionibus maximè contrarius invicem stellio traditur, ut visus quoque pavorem iis afferat, & torporem frigidi sudoris. Hunc Græci *coloten* vocant, & *ascalabotem*, & *galeoten*. In Italia non nascitur. Est enim hic plenus lentigine, stridoris acerbi, & vescitur: quæ omnia à nostris stellionibus aliena sunt.

Gălĕrītă, penultima producta, f. p. Avis quæ nunc *alauda* dicitur. Varro gallericum appellat: quia plumam elatam in capite habet galeri similitudine. [κορυδαλός. Gall. *Alouette.* Ital. *Lodola.* German. Ein Lerch. Hispan. *Cogujada.* Polon. *Skowromek.* Vngar. *Patsirta.* Angl. *A larke.*] Plinius libro 10. capite 49: Quæque de una ave galerita privatim commemorat.

Gălĕră, æ, idem quod Galerus, usus est C. Grachus apud Censores, ut autor est Sosipater. [Vngar. *Galér.*] ¶ Inde Galericula, parva Galera. ¶ Invenitur etiam Galeria quo usus est Varro de actione scenica 2. autore Sosipatro. Itaq; non leviter emendandum est, id quod legitur apud Festum: Galearia à Galearum similitudine dicta.

Gălĕrŭs, ri, sive galerum, i, neutr. penultima producta, Pileus rotundus à galeæ similitudine dictus, ut inquit Varro. [מגבעת *mighbahâh.* κυνῆ, πίλος. Gallic. *Vn petit chapeau* Ital. *Capello.* German. Ein Hut. Hispan. *El bonete ò sombrero.* Polon. *Bieret.* Vngar. *Galer süveg, tsuklya patyalat süveg, aż kit eßős wdőbe tőrőkők aż patyalat fölibe tesznek.* Angl. *An hat.*] Stat. libro 1. Thebaid. & temperat astra galero. Iuvenal. Satyr. 6: flavo crinem abscondente galero. ¶ Accipitur interdum pro coma aliena, quam ad galeri effigiem formatam capiti ita aptare solemus, ut internosci non queat. φενάκη, περίκη. Hoc apud Suetonium in Caligula capillamentum nominatur.

Gălĕrĭcŭlŭs, m. s. sive galericulum, diminutivum. [πιλίδιον, πιλίσκος. Gall. *Petit chapeau.* Ital. *Picciolo capello.* German Ein Hütlein / Kappen. Hispan. *Pequenno bonete ò sombrero.* Polon. *Czapeczka, bieretek.* Vngar. *Galér süvegetske, tsuklyatska, patyalat süvegetske.* Angl. *A litle hat.*] Suetonius in Othone cap. 12:

Galericulo

Galericulo capiti propter raritatem cápillorum adaptato, & annexo, ut nemo dignoſceret.

Gălgŭlŭs, li, ἴκτερος, Avis eſt quæ ſi ſpectetur à quopiam morbo regio laborante, ſanatur æger, & avis emoritur. Plinius libro 33. capite 11: Avis icterus vocatur à colore: quæ ſi ſpectetur, ſanari id malum tradunt, & avem mori. Hanc puto Latinè vocari galgulum.

Galſon, Idem eſt quòd Galiopſis, urtica mortua apud Dioſcorid. libro 4. capite 95. Gallion quę herba ſit, vide Dioſcorid. libro 4. cap. 77.

Galiopſis, & Galeobdolon, urticæ genus, Labeo apud Dioſc. libro 4 cap. 94.

Gălla, Fructus quercuum. [κηκίς. Gall. *Noix de galle.* Ital. *Galla.* German. Eychapffel/ oder Gallapffel. Belg. Calappel. Hiſpan. *El galla para tintar.* Polon. *Debianki.* Vngar. *Buga.* Angl. *A gall nutte.*] Plinius libro 20. capite 20: Cervicis dolores cum galla & lini ſemine pari menſura ſedat. Virgilius 4. Georgicorum: Proderit & tonſum gallæ admiſcere ſaporem. Gallam bibere ac rugas conducere ventri, quum ait Lucilius: Præmonet parſimonia eſſe utendum, neque gulæ indulgendum, ventrémque coarctandum. Feſtus. ¶ Galla etiam inſtrumentum eſt ſutorium, ὀμῆνον, ſubula. Macrobius Saturnal. libro 2. capite 2: Plancus in judicio fortè amici cùm moleſtum teſtem deſtruere vellet, interrogavit (quia ſutorē ſciebat) quo artificio ſe tueretur. Ille urbanè reſpondit: Gallam ſubigo. Sutorium hoc habetur inſtrumentum, quod non infacetè in adulterii explorationem ambiguitate convertit. Nam Plancus in Mevia Galla nupta malè audiebat.

Galla muſcata, deſcribitur à Nicolao inter electuaria confortantia & precioſa.

Gallicum acer, Album & præcipui candoris dicitur. Vide Acer.

Gallĭcæ, arum. [εἶδος ὑποδήματος. Gall. *Galloches.* Ital. *Zoccoli, galloze.* German. Bundtſchuh ſo die Frantzoſen tragen wann es regent weiter iſt. Hiſpan. *Gallochas.* Polon. *Szkornie ktorich na deſzcz pozywaia.* Vngar. *Szekernye, pokroczos talpatlan szekernye.* Angl. *A kinde of shooes for raynie weather.*] Genus calceamenti, quo utuntur Galli pluvioſo tempore. Vulgus (inquit Bayfius) vocat *Galloſas.* Cicero 2. Philipp. Nam quod quærebas quomodo rediſſem: primùm luce, non tenebris: deinde cum calceis & toga, nullis nec gallicis, nec lacerna. Quo tamen in loco omnia penè exemplaria habent: Nec caligis, nec lacerna: ſed corruptè, ut ſatis conſtat ex Auli Gellii Noct. Attic. libro 13. capite 20, ubi refert, T. Craſtritium diſcipulis ſuis probro vertiſſe, quòd feriato die conſpicerentur lacernis induti & gallicis calceati.

Găllo, as. [βακχεύω. Polon. *Wſzyczkiem ſie.* Vngar. *Bolondoskodom.*] Bacchor, inſanio, Gallos Cybeles ſacerdotes imitor. Varro Eúdæmonibus: Et deam gallantes vario retinebant ſtudio. Nonius.

Găllŭs gallinaceus, m. ſ. nota avis, nocturnus vigil, quem excitandis in opera mortalibus, rumpendoque ſomno genuiſſe Providentia divina videtur. [שכוי ſchechvi. ἀλεκτρυών. Gall. *Coq.* Ital. & Hiſpan. *Gallo.* German. Ein Han. Polon. *Kur, kokot.* Vngar. *Kakas.* Angl. *A cocke.*] Cicero 2. de Divinatione: Democritus quidem optimis verbis cauſam explicat cur antè lucem galli canant: depulſo enim de pectore, & in omne corpus diviſo, & modificato cibo cantus edere, quiete ſatiatos: qui quidém ſilentio noctis (ut ait Ennius) favent faucibus: rurſus cantu plauſuque premunt alas. Et paulò antè: Quia galli victi ſilere ſolent, canere victores. ¶ Vnde joco proverbiali dicimus: Superatus es à gallo quopiam, ἡττήθης τινὸς ἀλεκτρυόνος, in ſervos qui dominos à tergo ſequuntur ſupplices videlicet & abjecti, cujuſmodi ſolent eſſe galli ſuperati in pugna. ¶ Domi pugnans more galli, οἰκοδομαχεῖς ὥσ' ἀλέκτωρ. In eum qui ſemper domi deſidens, non audet vel in bellum, vel in certamina proficiſci forás. Nam hoc animal pugnaciſſimum quidem eſt, ſed domi. ¶ Huic finitimum eſt, Gallus in ſuo ſterquilinio plurimùm poteſt. ¶ Gallus inſilit, ἀλεκτρυὼν ἐπιπηδᾷ. Vbi quis ſemel victus, redintegrat certamen. ¶ Gallorum incuſare ventrem, ἀλεκτρυόνος μεμφεσθαι κοιλίαν. De edacibus ac luxu multum abſumentibus facultatum. Huic enim animanti venter mirificè calidus, ita ut omnia ſtatim concoquat. Ariſtophan. Veſpis. ¶ GALLI item Europæ populi ſunt in multas gentes regionesque diviſi: de quibus in dictione Gallia. ¶ Gallus item fortunam corporis ſignificat, ut inquit Quintilianus: id eſt, caſtratum: nam tales erant Galli ſacerdotes Cybeles. Vnde proverbialiter dicimus: Gallos quid exſecas? γάλλους τί τέμνεις; pro quid actum agis? ¶ Fuit item hoc cognomen Cornelii præſtantiſſimi poétæ, cujus etiam hodie aliquot extant fragmenta. Hic primus Aegypti præfectus, Auguſto Cæſari familiariſſimus fuit: cujus tamen juſſu, quum in proditionis ſuſpicionem veniſſet, fuit interfectus. Vide plura de hoc ſuprà in dictione CORNELIVS.

Gallīnă, næ, f. p. Avis nota. [ἄρρην, ἀλεκτρυών. Gall. *Geline ou poulle.* Ital. *Gallina.* German. Ein Henn. Belg. Een Hinne. Hiſp. *Gallina ò polla.* Polon. *Kokoſz, kura.* Vngar. *Toiótyuk.* Angl. *An henne.*] Terentius in Phorm. Anguis per impluvium decidit de tegulis, gallina cecinit. Plautus in Pſeud. An obſecro hercle habent quoque gallinæ manus? Nam has quidem gallina ſcripſit. ¶ Tria autem gallinarum genera enumerantur à Varrone de Re ruſtica libro 3. capite 9, villaticæ, ruſticæ, ſive agreſtes, & Africanæ. Villaticæ dicuntur vulgatiſſimæ illæ quas in villis, & nonnunquam etiam in urbe ali videmus. Ruſticæ, ſive agreſtes, medii cujuſdam generis ſunt inter villaticas & Africanas: quæ Varronis tempore raræ erant in Vrbe: & in ornatibus publicis poni ſolebant cum pſitacis, & merulis albis, aliisque rebus inuſitatis. Ideo autem dictæ ſunt agreſtes, quòd non in villis, ſed ferè in ſylvis ova facerent. Hæ primùm allatæ ſunt è Gallinaria inſula maris Liguſtici: ubi hoc gallinarum genus agreſte eſt, & ferum. Paulatim deinde cicures factæ, omnem Italiam impleverunt: & ex Italia in Galliam & Germaniam tranſlatæ ſunt: à quibus ea de cauſa Longobardicæ gallinæ vocantur. Tertium gallinarum genus eſt, quas, quod primum ex Africa in Italiam ſunt tranſlatæ, Africanas vocavêre. Hæ (ut loco jam citato ait Varro) grandes ſunt, variæ gibberæ, & à Græcis *Meleagrides* appellantur. Vulgus hodie vocat *gallinas Indicas.*

Gallīnācĕŭs, a, um, Quod ex gallinis eſt: [ὀρνίθειος. Gall. *De poulle ou geline.* Ital. *Di gallina.* German. Von Hennen oder Hünneren. Hiſpan. *Coſa de gallo ò gallina.* Polon. *Kokoſzy.* Vngar. *Tyukhol valo.* Anglic. *Of an henne.*] ut, Pullus gallinaceus. Varro 3. de Re ruſtica, capite 9: Gallinaceis enim pullis bis deni dies opus ſunt: pavoninis ter noveni. Gallinaceum fel. Cicero 2. de Divinatione. Gallinacea ova. Varro 3. de Re ruſtica, capite 9: Si ova gallinis pavonina ſubjicies, quum jam decem dies pavonina fovere cœpit, tum deniq; gallinacea ſubjicere, ut unà excludant.

Gallīnācĕŭs, cei, ſubſtantivum, m. ſ. Ipſe gallus. [ἀλεκτρυών. Gall. *Coq* Ital. & Hiſpan. *Gallo.* German. Ein Han. Belg. Een Haen. Polon. *Kur.* Vngar. *Kakas.* Angl. *A cocke.*] Peſcennius Niger: Ob unius gallinacei direptionem decem commanipulares qui raptum ab uno comederant, ſecuri percuti juſſit. Plinius libro 37. cap. 10: Alectorias vocant in ventriculis gallinaceorum inventas cryſtallina ſpecie. lib. 8. cap. 17: Gallinaceorum criſtæ.

Gallĭnārĭŭs, rii, m. ſ. & Gallinaria, riæ, f. p. qui gallinas curat. [ὀρνιθοκόμος. Gallic. *Nourriſſeur de poulles, poullalier, poullaliere.* Ital. *Gallinaio, ò gallinaia.* German. Ein Mann oder Frauw ſo die Hennen verſorgt. Hiſpan. *Gallinero ò gallinera que cura las gallinas.* Polon. *Rzeznik kokoſzy kormy.* Vngar. *Tyukász, tyukos ember.* Angl. *An henne heard.*] Plinius libro 10. cap. 55: Traditur quædam ars gallinarii cujuſdam dicentis quid ex quoque eſſet. Varro de Re ruſt. lib. 3. cap 9: Inter duas oſtium ſit, quà gallinarius curator earum ire poſſit.

Gallĭnārĭum, rii, n. ſ. Locus in quo aluntur gallinæ. [ὀρνιθών. Gall. *Vn gelinier, le lieu où les ſe poulles iuchent, vn poullier.* Ital *Pollaio, luoco da galline* Germ. Ein Hünerhauß/ oder Hünerſtall. Hiſp. *El gallinero donde ſe encierran las gallinas.* Polon. *Kurnik.* Vng. *Tyukol, ketrecz.* Ang *A coope where pultrie is keept.*] Colum. lib. 9. cap. 3: Gallinaria conſtitui debent parte villæ quæ hybernum ſpectat Orientem. Græci, autore Polluce, πτηνεῶνα, vulgus à pullis gallinaceis, *Pullarium* appellat.

Gallĭcĭnĭum, n. ſ. [ἀλεκτροφωνία. Gall. *Le temps de la nuict, que les cocqs chantent.* Ital. *Quella parte della notte, quando cantano gli galli.* German. Die zeit der Nacht/ wenn die Hanen treyen. Hiſpan. *La media noche.* Polon. *Czas ten wnocy, gdi kurowie poczinaia piac.* Vngar. *Kakas (anagy) tyuk szo, kukurikolás.* Ang. *The tyme of the night when the cockes crawetb.*] Pars noctis appellata eſt, qua galli cantant, quæ eſt quarta caſtrenſis vigilia. Apuleius libro 2. de Aſino aureo: Noctis gallicinio venit quidam juvenis è proxima civitate.

Gallŭlo, as, are, pubeſcere eſt. [Polon. *Miaſzo motwic poczinam, trace diſcant.* Vngaric. *Meg piheſedôm.*] Nonius in Epodio: Puerum mulieri præſtare nemo ſcit, quantò melior ſit, cujus vox Gallulaſcit, cujus jam ramus roboraſcit. Ex Nonio. Aut potiùs eſt grave quiddam & raucum ſono, more gallinaceorum: quod in adoleſcentibus jam pubem emittentibus ſolet accidere: quod alio nomine hirquitallire dicimus.

Gammărŭs, ari, penultima correpta, aquaticum animal, ſimile cancro: vel (ut quidam putant) ipſe cancer cui bina brachia denticulatis forcipibus ad caput porriguntur. [ἀστακός. Gall. *Eſcreuiſſe, & langouſte à Marceille.* Ital. *Gambaro.* German. Ein Krebs/ oder ein Thier das im Waſſer lebt/ einem Krebs gleich.

Hiſpan. *Congrejo ò Camaron.* Polon. Rak. Vngar. Rák. Angl. *A fiſhe lyk the crabbe.*] Color ejus eſt glaucus, & ſubviridis, ſed inter coquendum rubeſcit. Martialis libro 2: Concolor in noſtra gammare lance rubes. Iuven. Satyr. 5: Sed tibi dimidio cõſtrictus gammarus ovo Ponitur. Veneti adhuc hodie nomen retinent. Plin. autem libr. 9. cap. 31, leonem appellat: quod nomen Maſſilienſes etiam habent.

Gămmŏīdĕs, γαμμοειδὴς, Ferrum quo utuntur chirurgi ad extrahendum pus: ita dictum à ſimilitudine Græcæ literæ γ.

Gămŏs, [חתנה *chattunnáh.* γάμος. Gall. *Nopces.* Ital. *Nozze.* German. *Hochzeit.* Hiſpan. *Bodas.* Polon. *Weſſelie.* Vngar. *Menyegzõ* (*avagy*) *menyekezés.* Anglic. *Mariage.*] Græcè, Latinè nuptiæ. Hinc compoſita fiunt, agamus, monogamus, bigamus, digamus, trigamus, polygamus, quæ omnia penultimam corripiunt. Hieronymus contra Iovinianum: Non damno digamos, imò nec trigamos, & ſi dici poteſt, octogamos.

Gănĕă, neæ, f. p. & ganeum, Lupanar meretricum, guloſorum diverſorium, & popina: quòd ſcilicet ſit in terra, non ut cœnacula, ſuperius. [γαμαιτυπεῖον, πορνεῖον, ἐπιπλωτὸν. Gall. *Bordeau ou tauerne bordeliere.* Ital. *Bordello.* Germ. Ein Hurenhauß. Belg. Een bordeel. Hiſpan. *El burdel.* Polon. *Zamtuz.* Vngar. *Bordélyház.* Angl. *A brothell houſe, a tauerne of bauderie.*] Eſt enim locus abditus, & velut ſubterraneus, vinolentiæ & libidini aptus. Cicero in Piſonem: Paululper ſtetimus in illo ganearum tuarum nidore atque fumo: unde tu nos cùm improbiſſimè reſpondendo, tùm turpiſſimè eructando ejeciſti. Terentius in Adelphis: Vbi ego illum quæram? Credo abductum in ganeum. Columella in prolog. Mox deinde ut aptiveniamus ad ganeas, quotidianam Laconicis cruditatem excoquimus. Plinius tamen accepiſſe videtur pro ipſa ingluvie, cibariisque: ait enim de porco libr. 8: Neque alio ex animali numeroſior materia ganeæ.

Gănĕōnēs, [ἄσωτοι. Gall. *Bordeliers, hanteurs de tauernes bordelieres.* Ital. *Bordellieri.* German. Ein Hurenfůhrer/ein vnnützer Zůchbruder in Hurenheuſeren/Hurenjäger. Belg. Bordeel brocker. Hiſp. *Los que andan al burdel.* Polon. *Kurewnicy.* Vngar. *Bordélyba járók.* Angl. *Haunters of bauderie, ruffianes.*] Dicti à ganeis, teſte Nonio, quemadmodum Popinones à popinis, qui ganeas frequentant. Varro in Modio: Et hoc intereſt inter Epicurum & ganeones noſtros quibus modulus eſt vitæ culina. Cicero in Catilin. Quis ganeo? quis adulter? quæ mulier infamis? qui corruptor juventutis. Terentius in Heavton. Si ſcire vis, ego dicam: gerro, iners, fraus, helluo, ganeo, damnoſus.

Gangītis, Græcè γαγγῖτης, nardi genus, ſic dictum à fluvio Gange, apud quem naſcitur. Dioſc. lib. 1. cap. 6.

Ganglĭŏn, [γάγγλιον. German. Ein vberbein.] Tumor in capite, vel collo ut plurimum proveniens, interdum flatu tantùm, interdum tenuiſſimo humore plenus, quæ duo genera facillima ſunt curatu. Nonnunquam etiam contingit humores eſſe craſſiſſimos nullis cedentes medicamentis: quod genus non niſi arctis ligationibus, aut ſectionibus poteſt curari. De his Celſus libro 7: Eſt & Ganglion Paulo nervi alicujus vel exictu, vel exlaſſitudine contortio, in multis quidem omnino partibus corporis, ſed præcipuè mollibus, ut in extremitate manuum atque pedum.

Gangrænă, næ, fœm. p. [γάγγραινα. Gall. *Chair morte par vlcere & inflammation.* Ital. *Carne morta di vna piaga.* German. Der Krebs / oder faul fleiſch von dem Krebs her. Hiſpan. *Carne muerta de llaga.* Polon. *Kancer choroba.* Vngar. *Fene.* Angl. *Dead fleſh in the body of a botche.*] cum æ diphthongo caro eſt emortua ex ulcere, vel inflammatione: cui niſi opportuno remedio occurratur ad vicina proſerpit. Dicta Gangræna, παρὰ τὸ γράειν, τὸ ἐσθίειν: hoc eſt, à comedendo, ſeu depaſcendo. Subalbeſcit autem primò, demum atra fit ſenſu amiſſo in prominentibus membris: id eſt, inter ungues, & alas, & inguina: & in ſenibus ferè, atque his quorum corpus mali habitus eſt. Lucil. libro primo, Satyr. -Serpere uti gangræna malo, ad quem herpetica poſſet. Varro: Non vituperamus, quum ſciamus digitum præcidi oportere: ſi ob eam rem gangræna non ſit ad brachium ventura: vide de hoc Cornelium Celſum libro 5.

Gănnĭo, is, nivi, vel gannii, itum, n. q. Propriè vulpium eſt: teſte Donato. [ἀνυζάομαι. Gall. *Glappir ou iapper à la façon d'vn renard ou d'vn chien, gronder, grommeler.* Ital. *Far voce di volpe, ſgagnolire.* German. Bellen oder ſchreyen wie ein Fuchs. Hiſp. *Gannir el can ò raposa.* Polon. *Naſzczekanie tak iakolys.* Vngar. *Tsheltsk, prüſzkölgök.* Angl. *To yaulpe or bark lyk a dogge or fuxe.*] Dicitur tamen & de canibus, quum claro ululatu dolorem quendam gaudiúmve teſtari videntur. Inde ad homines tranſlatum. Terentius in Adelphis: Quid ille gannit? quid vult? Perſius, Satyr. 5: Stat contrà ratio, & ſecretam gannit in aurem. ¶ Hujus compoſitum eſt Oggannio, de quo ſuo loco.

Gănnītŭs, f. t. & Gannitus, m. q. [κυνζησμός. Gall. *Glappiſſement, iappiſſement, grondement, grommellement.* Ital. *Lo ſgagnolire, il grunire.* German. Das Fuchs bellen. Hiſpan. *El gannido.* Polon. *Szczekanie.* Vngar. *Tsehlés prüſzkölgés.* Angl. *Barking, yaulping.*] Lucretius: Longè alio pacto gannitu vocis adulant: Aut quũ deſerti baubantur in ædibus: aut quum Plorantes fugiunt ſubmiſſo corpore plagas.

Ganzas, Anſeres Germani vocant, Plinio etiam teſte.

Gaphage, Siculorum lingua, vermes terreſtres.

Gapyras, Caprarum recrementum.

Gargaridio, dias, Antiquis idem erat quod garrio. [γαργαλίζω, φλυαρέω. Vngaric. *Tsátogok.*] Varro in Epid. ad Fuſium: Poëmata ejus gargaridians dices, O fortuna, ô fors fortuna. Nonius.

Gargariſmus, quid ſit, expreſſit Serviſus, quum inquit: Atque palato agitat pariter retinensque vomensque. Gargariſmum, aut reprimunt, ut aqua lentis, roſæ, *&c.* aut evocant, ut ſinapi, piper.

Gargărīzo, as, are, n. p. [γαργαλίζω. Gall. *Gargariſer, gargouiller.* Ital. *Gargareggiare.* German. Gurgelen in der Kälen. Hiſp. *Hazer gargariſmo.* Polon. *Charkaiacz wimiwam.* Vngar. *Meg gargarizalom, torkomba meg retyogtatom.* Angl. *To gargill, to waſh the mouth or throt.*] Eſt liquorem ore hauſtum ſæpè ad gurgulionem: id eſt, guttur revocare. Plinius libro 20. capite 17: Sedat anginas cum melle ac hyſſopo exaceto gargarizatum. Idem libro 20: Voci, ſuccus ſub certamine utilis, & qui gargarizatur uva tumente, adjecta mentha. Corn. Celſus lib. 4. cap. 12: In vetuſto capitis dolore communia ſunt ſternutamenta excitare, inferiora vehementer refricare, gargarizare his quæ ſalivam movent.

Gargărīzātĭo, fœm. gen. t. verbal. [γαργαρισμός. Gall. *Gargariſation, gargouillement.* Ital. *Gargarizamento.* German. Das gurgelen. Hiſpan. *Gargariſmo.* Polon. *Gargarizowanie, chráchanie.* Vng. *Gargarizálás.* Ang. *A gargilling.*] Quibus uſus eſt Plinius lib. 21. cap. 19. & lib. 30. cap. 4.

Gārgărīzātŭs, us, pen. prod. m. q. verbal. Idem. Plin.

Garrĭo, ris, garrivi, vel garrii, n. q. eſt propriè avium. ſed uſurpatur pro loqui, idque ſine delectu & inepte. [שפתים *ſiphtséph* חמה *hamáh.* ψωμύω, φλυαρέω, ἀδολεσχέω. Gall. *Iargonner, taſer, caqueter, babiller.* Ital. *Cicalare, ragionare, pazamente, garrire, ciauzare.* German. Schwetzẽ/klapperen/heraußbladeren. Hiſpan. *Parlar vanamente, gorgear las aues.* Polon. *Iezykiem trzepie ſzczebioce, ſzemrze.* Vngar. *Tsátsagok, tsörgök.* Angl. *To chat as a bird, to bable.*] Cicero libro 2. de Oratore: Nam & ſeculis multis antè Gymnaſia inventa ſunt, quàm in his philoſophi garrire cœperunt. Martialis: Garris in aurem ſemper omnibus Cinna. Idem: Meliusque ranæ garriant Ravennates. ¶ Propriè tamen Garrire eſt avium: à quibus ad homines ineptè loquaces transfertur. Plautus Curcul. -at pater tuus rurſum tibi. P L. Nugas garris.

Gārrŭlĭtās, tis, f. t. Loquacitas. [המיה *hemjáh* חמית *hamíth.* ἀδολεσχία. Gall. *Degoiſement d'oiſeaux, caquet, iaſerie, babil.* Ital. *Cianciume, ragionare alla ciocca.* German. Klapperheit / das vnnutz ſchwetzen. Belg. Schunterachticheit. Hiſpan. *Demaſiada parleria.* Polon. *Szczebiotanie.* Vngar. *Tsátsagás tsörgés.* Angl. *Iangling, babling.*] Martialis libro 5: Crede mihi, quanvis ingentia Poſthume dones, Autoris pereunt garrulitate ſui. Sic Plinius lib. 26. cap. 2. Extemporalis garrulitas, Quintil. libro 2. cap. 4. Rauca garrulitas picarum, Ovid. 5. Metamorph.

Gārrŭlŭs, a, um, Ineptè loquax. [מחמה מחמית *meſaphtſéph homíth.* ἀδολεσχῶν. Gall. *Babilleur, caqueteur, iaſeur.* Ital. *Ciancia-tori, ciarlone.* German. Schwetzer/ Klapperer. Belg. Klappaert. Hiſpan. *El que vanamente parla, demaſiado parlador.* Polon. *Szczebiot, gwárcz.* Vngar. *Tsátsago, tsörgö.* Ang. *That chattereth, and ſpeaketh many vaine wordes.*] Plautus in Merc. Verùm ſi non amant, oderunt, moleſti itidem, atque difficiles: Garruli, oſores, infenſi, iracundi ſibi, ſuisque invidi. Terentius in Adelph. Senſi ilicò id illas ſuſpicari: ſed mè reprehendi tamen, Nequid de fratre garrulæ illi dicerem; ac fieret palám. Sed hæc ſignificatio eſt metaphorica. Propriè enim aves garrulæ dicuntur; maximeque illæ quæ canoræ ſunt, & egregiè vocales. Virgilius 1. Georgic. Garrula quum tignis nidum ſuſpendit hirundo. Garrulus cantus. Plinius libro 10. cap. 29: Luſcinnis diebus ac noctibus continuis quindecim garrulus ſine intermiſſu cantus. Garrula ſiſtra. Martialis libr. 14: Hæc quatiat tenera garrula ſiſtra manu.

Gărum, [τὸ γάρον. Gall. *Saulſe, qu'on faiſoit de la lie où le poiſſon auoit eſté longuement.* Ital. *Salmora che ſi fa à peſci per conſeruarli.* German. Ein fiſchbrüy. Hiſpan. *Salſa era ò ſalmuera delos alaces peces.* Polon. *Potrawa zikier y zielitek ribnich.* Vngar. *Hal ley.* Angl. *Sauce made of ſalted fiſhes.*] Liquamen eſt ex interiſtinis piſcium

piſcium ſale maceratis: ita dictum, quòd primùm ex garo piſce confici ſoleret. Plinius libro 11. cap. 8: Aliud etiamnum liquoris exquiſiti genus, quod garum vocavêre, inteſtinis piſcium, cæteriſque, quæ abjicienda eſſent, ſale maceratis: ut ſit illa putreſcentium ſanies. Martialis libro 13: Nobile nunc ſitio luxurioſa garum.

Gărŭs, ri, γάρος, Piſcis eſt ex genere lucciarum, ex cujus inteſtinis primum garum confici cœpit. Vide Plin. lib. 31. cap. 8, & lib. 32. cap. 11.

Gărўŏphўllum, li, n. ſ. ſeu potiùs Caryophyllum. [κερυόφυλλον. Gall. *Clou de giroſle.* Ital. *Garofolo.* German Nägelin. Hiſp. *El clauo di giroſle oloroſo.* Pol. *Gozdzyky.* Vn. (*vulgo*) *ſzökfw'.* An. *Agiloſtr.*] Frutex eſt, teſte Ruellio, in Oriente naſcens, ſambuci forma, ſemine grano piperis grandiori, fragiliorique, ex atro rufeſcente, in clavi modum capitato, exertis in adverſum quatuor denticulis ſeſe ſtellatim decuſſantibus, prominulo apice, quadrati alveoli ſinu medio umbicularim prodeunte. Hoc ſemen quoniam clavatam habet ſpeciem, clavi nomine à populis Occidentalibus appellatur. Omnino autem ſcribi debet per ſecundam conſonantem in capite, non per quintam, ut vulgus ſcribere conſuevit. Dicitur enim Caryophyllon ἀπὸ τῦ κερυου & φύλλα, quaſi nucis folium.

Gāſidanes, γαισδάνης, Gemma eſt quæ in Media invenitur, coloris olorini veluti floribus ſparſa. Autor Plinius libro 37. capite 10.

Gaſtĕr, ſeu Gaſterium, [γάστρα. Polon. *Bania.* Vngar. *Seggés edény.*] Dioſcoridi: Genus vaſis ventricoſum, ut ex etymologia apparet.

Gāſtrŏchīrēs, [γαστρόχειρες. Vngar. *Kézimukás.*] Dicebantur quaſi ventrimanus, qui manuum artificio victum quæritabant.

Gāſtrĭmārgĭă, penult. prod. [γαστριμαργία. Polon. *Obżarſtwo, trzewie brzucha.* Vngar. *Tobzodás.* Ang. *Gluttonie, rauening.*] Nimia ingluvies, ut apud Ariſtotelem in Ethicis: Caſtrimargus, guloſus.

Gaſtromantia, Ex amphora divinatio. Quæ à Cicerone in lib. de Divin. ſic explicatur, cùm dicit: Auſpicia militum per acumina: niſi de lapide Siderice intelligat, cujus eſt ea virtus, teſte Orpheo de lapidibus, ut noctu velatus ad lucernam expiatis mente introſpicientibus moveri, reſponſaque dare videatur. ¶ Eſt & fons apud Aegienſes in Achaia, teſte Pauſania libro 7: Templum Cereris, ubi fons in quem peracto ſacrificio introſpicientes in morbo vident valetudinis eventum.

Gatale, Aſtrologon, Dioſc. lib. 7. cap. 65.

Gaudĭum, dii, n. ſ. Eſt affectio animi, alicujus præſentis boni opinione concepta, lætitia, voluptas. [שמחה *ſimchâh* ששון *ſaſón.* χάρα, χάρμα. Gall. *Ioye, reſiouiſſance.* Ital. *Allegreza, gaudio.* German. Frewd. Belg. Bruecht Hiſpan. *Gozo, alegria.* Polon. *Weſſelie, radoſc.* Vngar. *öröm.* Ang. *Ioye, gladeneſſe.*] Et propriè quum exhilaratur animus aliqua re, neque tamen ita ad exteriora diffunditur, ut facilè appareat. Lætitia verò dicitur, quum ita movetur animus, ut etiam ad exteriora egredratur, & maximè in vultu conſpiciatur. Hinc dicunt Stoici gaudium in ſapientem cadere poſſe, lætitiam non poſſe. Cicero 4. Tuſcul. Nam quum ratione animus movetur placidè atque conſtanter, tum illud gaudium dicitur: quum autem & inaniter & effusè animus exultat, tùm illa lætitia geſtiens, vel nimia dici poteſt, quam ita definiunt, ſine ratione animi elationem. ¶ Hujus diminutivum, Gaudiolum, χαρμόσυνον, & compoſitum Gaudiloquus, penult. corr. qui cum gaudio loquitur, ut apud Plautum. ¶ Dictum gaudium, quaſi Gaurium. Græci enim γαυρὸν, lætum, ſuperbum, glorioſum dicunt.

Gāudĕo, des, gaviſus, n. ſ. Lætor, exulto, triumpho, gaudio afficior. à Græco γαυρόω, g in d mutata. Scal. [שמח *ſaméach* שש *ſaſ.* γήθω, χαίρω. Gal. *S'eſiouir, eſtre ioyeux & bien aiſe.* Ital. *Allegrarſi, dilettarſi.* German. Sich frewen/frölich ſeyn. Belg. Verblüen. Hiſpan. *Gauzarſe, alegrarſe.* Polon *Weſſele ſie, radoſć mám.* Vngar. *örwlök.* Ang. *To be glad or ioyous.*] Cicero Cælio: Mihi gaudeo, tibi gratulor. Terent. in Heavt. Gaudere adeò occœpit, quaſi qui cupiunt nuptias. ¶ Differunt autem gaudeo & lætor: nam tunc gaudere dicitur quum re aliqua exhilaratur animus, nullum tamen ejus foris apparet indicium. Contrà lætari, quum ita movetur animus, ut in vultu & geſtibus lætitiæ ſigna prodantur. Cicero 4. Tuſcul. Atque ut confidere decet, timere non decet: ſic quidem gaudere decet, lætari non decet. Gaudere re aliqua, pro delectari. Virgilius in Bucol. - numero Deus impare gaudet. Cicero de Senectute: Quàm gaudebat bello Punico ſuo Nævius! quàm Truculento Plautus! quàm Pſeudolo! Gaudere Gaudium: quemadmodum vivere vitam ſomniare ſomnia, currere curſum dicitur. Terentius in Adelph. Hunc ſcio me ſolidè ſolum gaviſurum gaudia. Cælius Ciceroni: In theatrum Curionis Hortenſius introiit, puto ut ſuum gaudium gauderemus. Gaudeo voti, ſignificat ex animo gaudeo te voti compotem factum eſſe. Apuleius libro 1: Sed quid iſtud? voti gaudeo. Locutio eſt nova & inuſitata, ut pleræque apud Apuleium. Gaudere in ſinu, proverbialis locutio, quam & Poëtæ uſurpant, ſignificant ſecum, & cum ſuis lætari. Cicero libro 3. Tuſcul. Quoniam plauſibilia non hæc ſunt, ut in ſinu gaudeant, glorioſè loqui deſinant. Tibul. Quj ſapit, in tacito gaudeat ille ſinu. Propertius libro 2: In tacito cohibe gaudia clauſa ſinu. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Congaudeo, ſimul gaudeo, συγχαίρω. Adgaudeo gratulor, ἐπιχαίρω. Lactantius lib. 4: Ego eram cui adgaudebat: hoc eſt, quaſi applaudebat, & gratulabatur.

Gāvĭă, Avis eſt aquatica in petris nidificans. Plinius libro 10. capite 32: Caviæ in petris nidificant, mergi in arboribus. Pariunt plurimùm terna, ſed gaviæ æſtate, mergi incipiente Vere. Idem capite 74, ejuſdem libri: Aquaticæ, anates & gaviæ.

Gāŭlŭs, γαῦλος, Navis genus parvæ & rotundæ. Feſtus. ¶ Eſt item GAVLOS, inſula Siciliæ adjacens, ab ea parte, qua Africam ſpectat. Autor Plin. lib. 3. cap. 8.

Gaunacum, ci, Veſtimentum craſſum. [Polon. *Gunka.* Vngar. *szür.*] Varro libro 4. de lingua Latina, Meminit Ariſtophanes: οἱ μὲν καλοδσι πίεσθαι οἱ δὲ καυνάκλω. Item Athenæus lib. 14: αὐναξας ἀμφιεσθλημένος, perperam pro καυνάκας, Scaliger in Varronem.

Gāŭsăpĕ, penultima correpta. [אדרת *addéreth.* τὸ ἀμφίμαλλον, τὸ ἀμφίτριπτον, ὁ ἀμφιτρίπης. Gal. *Manteau velue.* Ital. *Schiauina.* Germian. Ein gefotzet Kleid/ oder ein Winterdecke. Hiſpan. *Veſtidura velloſa.* Polon. *Guniakoc.* Vngar. *Láſnok, tſerge, guba.* Ang. *A carpet to laye on a table, à frize garment.*] Veſtis militaris ſeu ſtraguli genus, quod olim ex ſtramento confici ſolebat, quanquam poſtea etiam ex lana fieri cœpit majoribus villis: quo etiam in urbe utebantur, hyberno potiſſimùm tempore, adverſus frigoris tempeſtatumque injurias. Plinius libro 8. capite 48: Antiquis torus è ſtramento erat, qualiter nunc etiam in caſtris gauſape. Patris mei memoria cœpêre amphimalla noſtra, ſicut villoſa etiam ventralia. Nam tunica laticlavi in modum gauſape texti tunc primùm incœpit. Quo in loco gauſape genitivi caſus eſt. Eſt enim hoc nomen indeclinabile: quanquam apud antiquiſſimos inveniatur gauſapes, is, & gauſapa, gauſapæ, & gauſapum, gauſapi.) Adhuc apud probatos autores nonnunquam occurrit in numero plurali gauſapa. Ovidius libro 2. de Arte amandi: Gauſapa ſi ſumpſit, gauſapa ſumpta proba. Perſius Satyra 6: Iam chlamydas regum, jam lutea gauſapa captis, Eſſedaque, ingentesque locat Cæſonia Rhenos. Idem Satyra 4, pro barba hirſuta & prolixa: Sic enim ſolet interpretari verſus ille: Tu cum maxillis ballanatum gauſape pectas.

Gāusăpĭnă penula, Villoſæ veſtis genus, quo hyberno tempore, & frigido utebantur. [ἡ ἀμφιμάλλος, ἡ ἀμφίτριπτος. Gal. *Manteau ou habit velu dehors & dedans.* Ital. *Schiauina.* Germ. Ein gefotzet Kleid. Hiſ. *Veſtidura velloſa dentro y fuera.* Pol. *Suknia z gunie.* Vng. *Laſnok, tſerge, guba.* Ang. *A rough winter gowne.*] Hanc ſic deſcribit Martialis in Diſtichis: Is mihi candor inest villorum gratia tanta, Vt me vel media ſumere meſſe velis. Pro eodem dicitur & gauſapina, abſoluté. Idem: Menſe vel Auguſto ſumere gauſapinas.

Gāusăpātŭs, penult. prod. Gauſapina indutus. [ἀμφιμαλλωτὸς, ὁ ἀμφίμαλλα ἐνδεδυμένος. Gall. *Veſtu d'vne robe ou mante velue dehors & dedans.* Ital. *Veſtito di manto peloſo.* German. Mit einem gefotzteten Kleid angethan. Hiſpan. *Veſtido di veſtidura velloſa d'entro y fuera.* Polon. *Wgunie vbrany.* Vngar. *Laſnokos, gubás.* Angl. *Cladde with a rough gown.*] Seneca epiſtol. 54: Mitto me in mare quomodo pſychrolutam decet gauſapatus.

Gāzā, zæ, f. p. [גנז *ganáz* רכוש *rechúſch.* χάζα. Gal *Grande chevance, finance ou richeſſe.* Ital *Maſſeritia, richezza.* German. Ein Schatz / Reichthumb / Hab vnnd Gut. Hiſpan. *Grandes riquezas.* Polon. *Skárb wielky.* Vngar. *Kazdagság, kents, ioſzág.* Ang. *Riches, the ſtore and ſtuffe of any man.*] Dictio Perſica, ſignificans opes, ſupellectilem, & omne quod poſſidemus. Pomponius Mela: Gazam Perſæ ærarium vocant. Curtius libro 3: Igitur quaſi parum munimentis oppidi fidens, ante Solis ortum pecuniam regiam (*gazam* Perſæ vocant) cum pretioſiſſimis rerum efferri jubet, ſimulans fugam. Virgilius 5. Aeneid. - & gaza lætus agreſti. Idem: & tabulæque & Troia gaza per undas. Cicer. 2. Offic. Omni Macedonum gaza, quæ fuit maxima, potitus eſt Paulus. ¶ Arabum gazas dixit Horatius, pro cumulatiſſimis opibus, non ſine ſpecie proverbiali.

Gāzŏphўlăcĭum, cii, n. s. [לִשְׁכָּה ganzách לִשְׁכָּה lischchâh. γαζοφυλάκιον. Gall. *Threſor, ou lieu où on met le threſor.* Ital. *Luogo doue ſi conſeruano le coſe ſ reſerue.* German. Ein Schatzkammer / ein ort dahin man Gelt vnnd Gut behaltet. Hiſpan. *El theſoro, lugar donde guardan las riquezas.* Polon. *Sklep albo skrzinia gdze pieniadze chowaia, skarbnica.* Vng. *Kincſes láda* (item) *pŏſzŏly.* Ang. *A cheſt where a treaſure is keept, a iewell houſe.*] Nomen compoſitum ex Gaza dictione Perſica, & Græco verbo φυλάττω, quod eſt cuſtodio. Eſt enim locus, in quo gazam: hoc eſt, theſaurum, opes, aut pretioſiorem ſupellectilem conſervamus.

Gāzĕllă, Caprea illa quæ moſchum edit, nobile illud odoramentum, ſi Hermolao Barbaro credimus. Lege MOSCHVS.

G ante E

GEN. CORR. In notis antiquorum, Gente Corneliorum. GENS. Gentes. GERM. vel GER. Germanicus, vel Germanico. G.F. Gula filiorum. GG. aliàs GS. Geſſerunt. G. GEN. GER. Gaudium generis Germanici.

Gĕnĭal, virium viſus, vel videndi potentiæ, quòd ſit ex parvitate ſpiritus vitalis, & extenſione muſculi oculum monentis.

Gĕhĕnnă, næ, f. p. [גֵּי־הִנֹּם gé-hinnóm. γαὶεννα. Polon. *Drecz ſie, piekielni ogien.*] Quid ſignificet, explicat Hieronymus his fere verbis: Erat (*inquit*) idolum Baal juxta Hieruſalem ad radices montis Moria, in quibus Siloa fluit. Hæc vallis & parva campi planities irrigua erat, & nemoroſa, plenaque deliciis, & lucus in ea idolo conſecratus. In tantam autem populus Iſraël venerat dementiam, ut deſerta templi vicinia, ibi hoſtias immolaret, & rigorem religionis deliciæ vincerent, filiosque ſuos incenderent dæmonibus, vel initiarent. Et appellabatur locus ipſe *Gehennon*: id eſt, vallis filiorum Hennon. Hoc Regum volumen, & Paralipomenon, & Ieremias pleniſſimè ſcribunt. Et comminatur Deus ſe locum ipſum impleturum cadaveribus mortuorum, ut nequaquam Thopheth & Baal, ſed vocaretur Polyandrium: id eſt, tumulus mortuorum. Futura ergo ſupplicia & pœnæ perpetuæ quibus peccatores cruciandi ſunt, hujus loci vocabulo denotantur. Duplicem autem eſſe gehennam, nimii ignis & frigoris, in Iob pleniſſimè legitur.

Gĕlābĭlĭs, Gelaſco, Vide GELV.

Gĕlāsīnī, penultima producta, m. ſ. dentes anteriores, quos ridendo oſtendimus. Cicero adverſos acutos vocat. [γελασῖνοι. Gall. *Dents deuant qui apparoiſſent quand on rit.* Ital. *Denti dinanzi.* German. Die vorderſten groſſen Zän im Mund / ſo man entdeckt im lachen. Hiſpan. *Dientès de delante.* Polon. *Zęby przednie, ie, ktore wſmiechu okazuią.* Vng. *Az elsŏ fogak kik az nevetésbe ki latszanak.* Ang. *The fore teeth wich appeareth in laughing.*] ἀπὸ τῶ γελᾶν: hoc eſt, à ridēdo. ¶ Gelaſini itē lineæ ſunt, ſive rugæ quæ in ridentis facie apparent. Martial. libro 7: Nec grata eſt facies, cui gelaſinus abeſt. ¶ Item mimi, qui geſticulatione faceta populum oblectant. Vnde Gelaſinus ille Plautinus: Salſis dicteriis populum delectat, & dum riſum captat, irridetur. Vnde eſt illud: Cave ex Gelaſino fias catagelaſinus: hoc eſt, deridiculus.

Gelatína, Condituræ genus.

Geneſiabín, Mel roſarum colatum.

Geligos, Nuclei alliorum.

Gĕlĭcĭdĭum, Gelidus, Gelo, Vide GELV.

Gĕlū, neut. indecl. Aquæ concretio ex frigore. [קֶרַח kérach. κρυμὸς, κρυμνὸς, πηγετὸς. Gal. *Gelee, glace.* Ital. *Gelo, ghiaccio.* German. Eyß / gefrürſe. Belg. Vorſt. Hiſpan. *Yelo ò elada.* Polon. *Mroz, zmarznienie.* Vng. *Fagy, iég.* Ang. *Yce, froſt.*] Aliquando tamen ponitur pro frigore. κρύος. Vnde gelidum, frigidum dicimus. Antiqui etiam gelus dixerunt, teſte Nonio: & ſimiliter gelum geli. Lucretius libro 5: Aſſiduosque geli caſus mortalibus aufert. Et libro 6: Demittit quà ſæpè gelum quod continet in ſe.

Gĕlĭcĭdĭum, dii, n. ſ. Ipſum gelu, & concretio aquæ. [קֶרַח kérach. κρυμὸς, κρυμνὸς. Gal. *Gelee.* Ital. *Gielo.* Ger. Gefrierung. Hiſp. *La cayda del yelo ò elada.* Pol. *Zamarzłoſc.* Vng. [*Fagy, iég.* An. *A freezing or congealing together.*] Colum. li. 2. cap. 8: Vt priùs convaleſcant radices frumentorum, quàm hybernis imbribus, aut gelicidiis, pruinísve infeſtentur. Idem lib. 11. cap. 2: Hyemat cum frigore & gelicidiis.

Gĕlo, las, lare, activum verbum, idem quod frigore aſtringo. [κρυσταλλοῦμαι, πήγνυμι. Gall. *Geler, glacer.* Ital. *Congelare, agghiacciare.* German. Gefroren machen. Belg. Briefen. Hiſpan. *Elar.* Polon. *Zamarzam.* Vng. *Meg fagylalom.* Ang. *To freeze.*] Ejus paſſivum gelor legitur apud Iuvenalem, Satyr. 6: -pavidoque gelantur Pectore. Sic gelatum lac, Colum. libro 10. cap. 38. Gelatus caſeus, Idem libro 7. capite 8. Sæpè etiam neutrum eſt, ſed vix aliter; quàm in tertiis perſonis. Polybius libro 14. capite 3: Non antè demetuntur, quàm gelaverit. Idem libro 15. cap. 6: Si gelant frigora, quarto die premendum. ¶ Hinc etiam componuntur, Congelo, Regelo, de quibus ſuis locis.

Gĕlāſco, is, ere, n. t. Fit gelu aſtringi. [κρυσταλλοῦμαι. Gal. *Se geler ou glacer.* Italic. *Congelarſi, agghiacciarſi.* German. Gefrieren. Hiſpan. *Elarſe.* Polon. *Vmarznąwam.* Vng. *Meg fagyck.* Ang. *To congeall, to freeze.*] Gellius libro 17 capite 7: Vina rarenter congelaſcunt. Plinius libro 14. capite 21: Vini natura non gelaſcit.

Gĕlātĭo, verbale, f. t. Congelatio. [πῆξις ἔπηξις. Gal. *Gelement, glacement.* Ital. *Agghiacciamento.* German. Gefrierung oder gefürſte. Hiſpan. *Elamiento, elado.* Pol. *Vmarznienie.* Vngar. *Meg fagyds.* Ang. *A freezing.*] Plinius lib. 17. cap. 14: Si protinus editis fructibus gelatio magna conſecuta eſt, etiam paucis diebus necat.

Gĕlābĭlĭs, le, Quod gelu durari poteſt, à quo fit compoſitum Ingelabilis, vel potiùs incongelabilis, de quo ſuo loco. [Vn. *Meg fagyhato.*]

Gĕlĭdus, da, dum, penultima correpta, Frigidus, congelatus, frigore concretus. [קַר kar. κρυερὸς. Gal. *Fort froid, gelé, glacé.* Ital. *Gelido, freddo, gelato.* German. Eyßtalt. Hiſpan. *Coſa fria, ò elada.* Polon. *Zimny iako kod.* Vngar. *Hideg, meg fagyott.* Ang. *Very colde, froſen.*] Virgil. libro 3. Aeneid. -mihi frigidus horror Membra quatit, gelidusque coit formidine ſanguis. Gelidus æther, Virgil. 8. Aeneid. Gelidus amnis, gelida rupes, gelidum flumen, apud eundem. Gelidæ naturæ ſydus, Plin. libro 2. cap. 86. Gelida, abſolutè, ſubaudi aqua. Horat. 2. Serm. Satyr. 7: Poſcit te mulier, vexat: foribusque repulſum Perfundit gelida: rurſus vocat. ¶ Hinc componitur Elegidus, quod ſignificat id, quod non eſt calidum, neque frigidum (nam e, quandoque privationem denotat) quanvis Servius pro valde frigido expoſuerit: vide ſuo loco.

Gĕlĭdē, adverbium, frigidè, timidè. [κρυερῶς, πάνυ ψυχρῶς. Gall. *Fort froidement.* Ital. *Gelatamente, da agghiacciato, fredamente.* German. Gantz kalt / ohne eyfer vnnd ernſt. Hiſpan. *Fria y freſcamente.* Polon. *Barzo zimno, gnuſno, ociąblie.* Vngar. *Hidegen, (vel) félelmeſſen.* Ang. *Coldelie, as it were froſen.*] Horatius de Arte: Vel quòd res omneis timidè, gelideque miniſtrat.

Gĕmĕllăr, aris, n. t. Vaſis genus, cui fortaſſis ex eo inditum nomen, quòd geminas menſuras contineat. [Pol. *Dwugarncowa koniew.* Vn. *Ket kupás edény.*] Colum. lib. 12. cap. 50: Quod deinde primum defluxerit, in rotundum labrum (nam id melius eſt, quàm plumbeum quadratum, aut gemellar) protinus capulator depleat.

Gĕmĕbūndŭs, vide GEMO.

Gĕmĭnŭs, a, um, duo, bini. [תְּאוֹם teóm vel תְּאוֹמִים teomím. δίδυμος. Gal. *Gemeau, double.* Ital. *Gemino d' oppio.* German. Zweyfach / zweyfaltig. Belg. Twee. Hiſpan. *El mellizo con otro, entreſi muy ſemejantes.* Polon. *Dwoiaky.* Vngar. *Kettős.* Ang. *Twoo, double.*] Virgil. libro 6: Sunt geminæ Somni portæ. Terent. in Andr. Nam ſatis credo, ſi advigilaveris, Ex unis geminas mihi conficies nuptias. Vnde etiam gemini dicuntur duo uno partu editi. Virgil. libro 8. Aeneid. -geminos huic ubera circum Ludere pendentes pueros. Si autem tres fuerint, trigemini dicuntur: ſi quatuor, quatergemini. Columell. libro 4: Albanas equitiæ familiæ trigeminorum matres. ¶ Quandoque pro ſimili ponitur. Pacuvius: Par fortitudo, gemina confidentia. Cicer. pro Roſc. Amer. Par eſt avaritia, ſimilis improbitas, eadem impudentia, gemina audacia. Idem pro Roſcio Comœd. Simillima, & maximè gemina ſocietas hæreditatis eſt. ¶ Eſt etiam cœleſte ſignum, quod Aſtrologi vocant Geminos, Caſtorem & Pollucem intelligentes, qui à matre Leda uno partu creduntur editi, de quibus Seneca. In magna tempeſtate apparent quaſi ſtellæ cœlo inſidentes, adjuvarique ſe tunc periclitantes exiſtimant Pollucis & Caſtoris nomine. A Columella dicitur Geminum aſtrum, quod XIIII. Calendas Iunii Sol ingreditur. ¶ Geminus etiam Iani epithetum eſt, quòd gemina facie pingi ſoleat: cujus rationem hanc affert Macrobius, quòd Ianus omnium ſui ſeculi fuerit prudentiſſimus: neque ſolùm ea viderit quæ ante ſe erant: hoc eſt, præterita, verum etiam ea quæ poſt ſe erant: hoc eſt, futura proſpexerit.

Gĕmĕllŭs, la, lum, dimin. [תְּאוֹם teóm vel תְּאוֹמִים teomím. δίδυμος, δίδυμίων. Gal. *Gemeau, double.* Ital. *Gemello, doppio.* Germ. Zweyfach / zwilling. Belg. Tweelingen. Hiſp. *El mellizo con otro, doblados.* Polon. *Bliźnieta, dwoiſty.* Vngar. *Kettős ikrek.* Ang. *Double, twoo.*] Virgil. Aeglog. 1: -modò nanque gemellos, Spem gregis, ah ſilice in nuda connixa reliquit. Gemellæ vites, à Columel. lib. 3. cap. 1. dictæ ſunt ab uvis ſemper geminis: nam duplices uva s (ut inquit idem) exigunt. Plinius lib. 14. cap 2: Gemellarum, quibus hoc nomen uvæ ſemper geminæ dedêre.

Gĕmĕllĭpără,

Gĕmĕllĭpără, penultima correpta, Latonæ epitheton est, quæ Apollinem & Dianam uno partu edidit. [διδυμοτόκος. Polon. Dwoie rodzaca, bliźnia trodzica. Vngar. Kettős szülő.] Ovidius 5. Fast. -fuit impetus illi Curva gemelliparæ spicula ferre deæ.

Geminitudo, inis, verbum antiquitate obsoletum. Pacuvius in Atalanta: Habeo ego istam, qui distinguam inter vos geminitudinem. Ex Nonio.

Gĕmĭno, nas, penult. corr. Duplico: [כטל *chaphál.* διπλασιάζω, διπλόω. Gal. *Doubler.* Ital. *Doppiare, radoppiare.* German. Zweyfach machen / zweyfattigen. Belg. Dobbelen. Hispan. *Doblar ò reperir alguna cosa.* Polon. *Powtorzam, dwoie.* Vng *Meg kettőszötöm, kettesitöm, bellöm.* Angl. *To double.*] Terent. in Adelph. Geminabit, nisi caves. Varro 3. de Re rustic. cap. 16: Eximendorum favorum signum sumunt ex ipsis, quum plenas alvos habent, & quum illas geminaverint. ¶ Geminatus Sol, Cicer. de Nat. deorum. Geminata ars, Plin. lib. 20 cap. 1. Gemina victoria, Liv. 1. ab Vrbe. Geminátus honor, Idem lib. 9. bell. Maced. ¶ Hujus composita sunt, Congemino. Plaut. in Amphyt. Nunc si patera pateram peperit, omnes congeminavimus. Ingemino, repeto, duplico. Virgil. lib. 1. Georg. Tum liquidas corvi presso ter gutture voces, Aut quater ingeminant. Ἀλληγορῶσι.

Gĕmĭnātĭo, verbale, f. t. Duplicatio. [כפל *chéphel.* διπλασιασμός, δίδυμος. Gall. *Doublement, redoublement.* Ital. *Doppiamento.* German. Zweyfachung / widerâferung. Hispan. *Aquella obra de doblar ò repetir.* Polon. *Powtorzenie.* Vngar. *Kettőszítés, bélles, kettősztetés.* Ang. *Doubling or repeating.*] Cicer. libro 3. de Orat. Nam & geminatio verborum habet interdum vim, lepôrem aliâs, paulum mutatum verbum, atque deflexum.

Gĕmĭnātim Adverbium, teste Diomede Grammat. lib. 1. [διδύμως. Pol. *Dwoiście.* Vng. *Kettősön, kettönként.*]

Gemires, Gemma, quæ veluti candidas manus inter se complexas habet: de qua Plin. lib. 37. cap. 11.

Gĕmmă, mæ, f. p. Oculus vitis quem primò emittit. [בלטה *nitstsáh* טרח *pĕrach.* ὀφθαλμός. Gall. *Le bourgeon ou bouton de la vigne.* Ital. *L'occhio della vite.* German. Ein Rábaug Belg. Botten / Knotten. Hispan. *Yema del sarmiento, que es capullito do sale la flor de la vua ò del fructo.* Polon. *Pek na winney macycy, oczka, pepe.* Vngar. *Fakadás, bimbo, szöm.* Angl. *A young budde of a wyne.*] Virgil. turgent in palmite gemmæ. Cicer. de Senect. Itaque incunte Vere in his quæ relicta sunt, existit tanquàm ad articulos sarmentorum ea quæ gemma dicitur, à qua oriens uva sese ostendit. ¶ Ab hujus similitudine, gemma vocatur omnis lapis pretiosus, sive pellucidus sit, sive non. [אבן יקרה *eben jekarâh.* λίθος τίμιος. Gall. *Pierre polie ou pretieuse.* Ital. *Gemma, pietra pretiosa.* German. Ein Edelgesteín. Hispan. *Piedra preciosa* Polon. *Perł a, drogi kamien.* Vng. *Drága kö, gyöngy.* Ang. *A pearle, a margarite.*] Virgil. 5. Aeneid. & tereti subnectit fibula gemma. Idem 7. Aeneid. Regalesq; accensa comas, accensa coronam Insignem gemmis. Plin. de viris illustr. Vnde Romam legatione repetitus, hausto, quo sub anuli gemma habebat, veneno, absumptus est.

Gĕmmŭlă, diminutivum. [ὀφθαλμίδιον, λιθίδιον. Gal. *Petit bouton de vigne, petite pierre precieuse* Ital. *Picciolo, bottone della vite picciola gemma.* German. Ein Rábăugtein / ein zart fürwachsend Blümlein / oder ein Edelgesteinlein. Hispan. *Pequenna yema del sarmiento ò otro arbol, pequenna piedra preciosa.* Pol. *Paczek, pereł ka.* Vng. *Dimbotska, drága köuetske gyöngötske.* Ang. *A litle budde of a wyne, a litle pearle.*] Quo etiam flores significantur, quibus tanquam gemmis verno tempore cuncta pinguntur, & prata vestiuntur. Apul. lib. 10: Planè tenui specula solabor clades ultimas, quod ver in ipso ortu gemmulis floridis cuncta depingeret.

Gĕmmĕŭs, a, um, Quod ex gemma est, vel quod in formam gemmæ factum est. [λιθώδης, λιθοειδής. Gall. *De pierres precieuses.* Ital. *Di gemma.* German. Edelgesteinin / von Edelgestein. Hispan. *Cosa de piedras preciosas.* Polon. *Perłowy.* Vngar. *Drága, köböl valo, (anagy) draga kö fordiára valo gyöngy, formáiu.* Ang. *Of pretious stones.*] Cicer. 6. Verr. Mittit etiam trullam gemmeam rogatum, &c. Radix gemmeæ rotunditatis: id est, rotunda in modum gemmæ, Plinius libro 18. capite 7.

Gĕmmo, ās, are, n p. Est gemmas in vitibus, & arboribus emittere. [הבין *benits* טרח *parách.* ὀφθαλμιᾶν. Gal. *Produire, ou auoir pierres precieuses, bourgeons ou boutons, bourgeonner, boutonner.* Ital. *Pullulare, gemmare.* German. Trucken / Augen herfür tæssen / Bollen herfür bringen. Belg. Botten / Wispruyten. Hisp. *Hincharse las yemas enel arbol.* Polon. *Paczky wipuszczam.* Vng. *Bimbozom.* Ang. *To budde or spring.*] Columel. Quum primùm vites incipiunt gemmare. Cicer. 3. de Orat. Nam gemmare vites, luxuriem esse in herbis, lætas segetes etiam rustici dicunt. Sic Colum. lib. 4. cap. 24.

Gĕmmāns, antis, instar gemmæ resplendens: [מוטיע *mophiáh.* λιθίζων, ὀφθαλμίζων. Gal *Reluisant ou clair, ou autrement ayant espece de pierre polie, ou de bourgeons de vignes.* Ital. *Rilucente come vna gemma.* Germ. Glantzend wie ein Edelgestein. Hisp. *Resplandeciente como yema.* Polon. *L'sniacisie.* Vng. Twndöklö *mint egy drága kö és gyongy.* Angl. *Budding, or bright lyka pretious stone.*] ut Gemmantes alæ pavonis: id est, lucentes in modum gemmarum. Martial. libro 13: Miraris quoties gemmantes, explicat alas: Et potes hunc sævo tradere, dure, coquo? Herbæ gemmantes rore: id est, coopertæ rore, tanquam lucidis gemmis, Lucret. lib. 2.

Gĕmmātŭs, a, um, Gemmis instructus, & ornatus. [ἐγλιθώδης. Gal. *Orné ou enrichi de pierreries.* Ital. *Ingemmato, imperlato, adornato di gemme.* Germ. Mit Edelgesteín gezieret. Hisp. *Cosa ornada de piedras preciosas.* Polon. *Perł'ami obsadzony.* Vngar. *Drága köuel meg ékesittetet (anagy) Gyöngyös.* Ang. *Sett with pretious stones budded.*] Plin. libro 37. capite 2: Quinimò etiam jus videmur perdidisse corripiendi gemmata potoria, & variæ supellectilis genera, annulos transeuntes. Monilia gemmata, Ovid. 10. Metamorph. Gemmati magna specie annuli, Liv. 1. ab Vrbe.

Gĕmmāsco, scis, scere, n. t Est gemmas emittere, vel pullulare. [הבין *benits* טרח *parách.* ὀφθαλμίζειν. Gal. *Bourgeonner, boutonner.* Ital. *Pullulare, gemmare.* German. Trucken / voll Bollen werden. Hispan. *Hincharse las yemas enel arbol.* Pol. *Poczinam paczki puszczac.* Vngar. *Bimboszom.* Ang. *To begimne to budde.*] Plinius lib. 17. cap. 15: Atque ut gemmascere incipient, ligetur calamus. Columell. libro 5. capite 10: Nucem Græcam serito circa Calend. Ianuarias, quæ prima gemascit. ¶ Accipitur item gemmascere, pro gemmæ duritiem & formam acquirere. Plinius libro 37. capite 10: Draconites, sive draconitas è cerebro fit draconum, sed nisi viventibus abscisso nunquam gemmascit. In aliquibus tamen codicibus legitur gemmescit.

Gĕmmĭfĕr, a, um, ut Gemmiferi amnes. [λιθοφόρος, πρίκες λίθους φέρων. Gal. *Qui porte ou a pierres precieuses.* Ital *Qui porta pietre preciose.* Germ. Das Edelgesteín hat oder tregt. Hisp. *Cosa que trahe ò tiene piedras pretiosas.* Pol. *Perł'y rodzący.* Vng. *Drágakö termö, gyöngy termö.* Ang. *That beareth or hath pretious stones.*] Plinius lib. 37. cap. 13: Gemmiferi amnes sunt Aceſinus & Ganges, &c. Corona gemmifera, Valer. Flacc. Argon. 5. Mare gemmiferum, Propert lib. 3 Eleg 4.

Gĕmmōsŭs, sa, sum, Quod multis gemmis est ornatum, quod gemmis abundat. [Polon. *Pepeł'pełen.* Vngar. Gyöngyös, *drága köues.* Angl. *Sett with many pretious stones.*] Apuleius libro 5: Auro facto, gemmosisque monilibus onustas eas tradit reportandas.

Gĕmo, is, ui, itum, n. t. Est præ animi angustia in sonum erumpo, lugeo, doleo, luctum & dolorem voce ostendo. [נאנח *neenách* אנק *anák.* στενάζω. Gall. *Gemir.* Ital. *Gemere.* Germ. Seufftzen. Belg Suchten. Hispan *Gemir como doliente.* Pol Wzdycham. Vng. Nyögök, *fohászkodom*, kesérgök. Ang. *To sobbe, or grone, to sighe.*] Vnde Gemitus. στεναγμός. Plaut. in Amph. Dum hæc aguntur, interea uxorem tuam Neque gementem, neque plorantem nostrûm quisquam audivimus. Martial. libro 9: Quæ mala sunt domini, quæ servi commoda, nescis Condile, qui servum te gemis esse diu. Cicer. ad Attic. Eandem virtutem istam, veniet tempus quum graviter gemes. ¶ Per metaphoram etiam de jumentis, & rebus inanimatis dicitur, quum nimio pondere pressa, sonum edunt. Virgil. 6 Aeneid. - gemuit sub pondere cymba. Plin. in Epist. Ideo nequaquam par gubernatoris est virtus, quum placido, & quum turbato mari vehitur: tunc admirante nullo illaudatus, inglorius, subit portum. At quum stridunt funes, curvatur arbor, gubernacula gemunt: tunc ille clarus, & diis maris proximus. ¶ Legitur etiam Gemor passivum, pro deploror. Cic. ad Attic. lib. 2: Atque hic status una voce omnium gemitur, neque verbo cujusquam sublevatur. ¶ Quandoque gemere ponitur pro flere, & quandoque pro canere, de iis solùm avibus quæ flebilem cantum habent, ut turtur. & columba. Virgil. 1. Aeglog. Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo. Hinc fit Ingemo, de quo infrá.

Gĕmĭsco, is, ere, n. t. gemo: [נאנח *neenách* אנק *anák.* στενάζω. Pol. Wzdycham. Vn. Nyögök *suhaytok.*] ut, Ferale gemiscunt, Claudianus 3. de rapt. Proserp.

Gĕmĭtŭs, us, m. q. Suspirium. [אנחה *anachâh* אנקה *anakâh.* στεναγμός. Gal. *Gemuissement, souspir.* Ital. *Gemito, sospiro.* Ger. Ein seufftz. Bel. Suchtinge. Hisp. *Gemido.* Pol. Westchnienie. Vng. *Nyögés, fohászkodás suhaytas.* An. *A sobbing, a pitiefull grone or sighe.*] Cic. 6. Verr. Quod posteaquam dixi, tantus est gemitus factus aspectu statuæ, & commemoratione, &c. Idem 5. Verr. Quum totius Siciliæ quotidie gemitus, querimonias q; audiret.

audiret. Gemitus delphini est similis humano, Plin. lib. 10. cap. 36. ¶ Legitur & Gemiti antiqua declinatione in genitivo. Plaut. in Aulul. Tantum gemiti, & malæ mœstitiæ hic dies mihi obtulit.

Gemebundus, m.s. Abundè gemens. [נאנח *neendch nesnak*. Gall. *Gemissant & soufpirant aſprement*. Ital. *Che geme aſpramente*. German. Hefftig vnnd ernstlich seufftzend. Hispan. *Cosa que mucho geme*. Polon. *Tchnacy*. Vngar Nyögö, *fohaskodo, suhayto*. Angl. *That wayleth or sobbeth greatly*.] Ovid. 14. Metamorph. Ille quidem totam gemebundus obambulat Aetnam.

Gemoniæ, [Pol. *Hakami cyiagnienie*.] Scalæ dicebantur Romæ, ad quas corpora damnatorum impacto unco trahebantur. Cornel. Tacitus: Tunc confossum, collaceratumq;, & abscisso capite truncum corpus Sabini in Gemonias trahunt. Plin. lib. 8. cap. 40, scribit canem à corpore servi non recessisse, abjecto in gradibus Gemoniis. Alludens ad has scalas Tertullianus adversus Valent. ait: Aliud ex alio per gradus revera Gemonios structum. Erant in Aventino in decima tertia regione urbis.

Gemonides, Gemmæ quas quidam pæantidas vocant. Prægnantes fieri, & parere dicuntur, mederique parturientibus: nam tales in Macedonia juxta monumentum Tiresiæ inveniuntur, speciesque est eis aquæ glaciatæ. Plin. libro 37. capite 10.

Gemursa, [Germ. Ein Gewächß vnder den kleinsten Zechen/vorzeiten zu Rom außgangen/ jetz aber vnbekannt. Polon. *Pecherz*. Ang. *A corne in the toes, an agnaill*.] Tuberculum sub pedum digitis nascens: ita dictum quòd gemere faciat eum qui id gerit, inquit Festus. Plin. libr. 26. cap. 1: Et hic quidem morbus in Italia celeriter restinctus est, sicut & ille quem *gemursam* appellavêre prisci, inter digitos pedum nascentem, etiam nomine obliterato.

Genæ, æ, f.p. Est membrana tàm superior, quàm inferior, quæ tegit oculum. [חי] *lechi βλεφαρον, ὀμματόφυλλον*. Gal. *La ioue, la peau qui couure l'œil quand on le cligne, la paupiere*. Ital *Guancia, gota*. German. Ein Augdeckel/oder Augglid. Hispan. *Maxilla o el carillo*. Polon *Powieka, ktora oko okriwa*. Vng. *Szém heia*. Ang. *The eye lidde, the ball of the checke*.] Terentius: Hodie non compressi genam genæ. Plinius: Aquatilia dormire existimant, non oculorum argumento, quia non habent genas: sed ipsa quiete placida, seu soporata. Idem lib. 11. cap. 37: Omnia talia, & pisces, & insecta non habent genas, nec integunt oculos. Ex his Plinii locis luce clariùs ostenditur genas esse duo illa oculorum opercula, quibus coëuntibus, pupilla obtegitur, quas vulgus imperitum vocat *palpebras*: quum palpebræ, eodem Plinio teste, sint pili illi in ciliis: hoc est, in extremo ambitu genarum: quas etiam defluere tradit iis, qui plus satis Veneri indulgent. ¶ Genæ etiam dicuntur partes illæ ab oculis ad mentum, quæ barba vestiuntur, quas radi in fœminis, vii, Tabularum interdicto antiqui vetuerunt, pudoris sedes esse arbitrati, quòd ibi maximè ostendatur rubor. [German Die Backen oder Wangen/ das vnder den Augen ist biß auff das Kyn.] Dictæ genæ, quòd in his pili gignantur. Virgil. 8. Aeneid. Tum mihi prima genas vestibat flore juventus. Apuleius in Magia: Purpuris infectas genas, & oculos illæsos illices. Hæ quoniam in mali speciem factæ sunt rotundæ, dictæ sunt etiam malæ. Vide plura apud Plin. libro 11. capite 37.

Genavius, a, um, Idem quod gulosus, a, um, [Polon. *Obżerca*. Vn. *Tunya, lusnya*.] Varro: Hæc novissimè in triclinium genavium introierunt è culina, propter fastidium.

Genca, cæ, f.p. Ala est mille equitum, estq; cujusdam temporis spatium, autore Heracleto.

Genearcha, æ, m.p. *γενάρχης*, generis princeps. [Vn. *Nemnek l esleti, fate*.]

Genealogia, æ, f. giæ, Oratio generis originem ostendens. [יחש *yich us γενεαλογία*. Gal. *Genealogie, denombrement des ancestres*. Ital. *Genealogia, descendimento di parentato*. Germ. Ein Geburtsregister/ Geschlechtsregister/ vnderzehlung. His. *Description ò lignea del lignage ò generacion, que tambien en Castellano se dize genealogia ò lignea*. Polon. *Rodzaiu opissanie, wiliczanie*. Vngar. *Nemnek laistroma, eleiuknok eleszámlálása*. Ang. *A pedigre, a reckening of forebeares*.] Cicero 3. de Natura deorum: Quod si ita est, Cœli quoque parentes, ou habendi sunt, Aether & Dies: eorumque fratres & sorores, qu. à genealogiis antiquis sic nominantur, Amor, Dolus, Metus.

Gener. Generalis, Generatim, Genero, Generosus, Vide GENVS

Generona, pyra, sic dicta ab insitore. Sipont.

Generis, penult. corr. hujus geneseos. Generatio, nativitas. [תולדות *toledoth. γένεσις*. Gal. *Generation*. Ital *Generatione*. Ger. Engeburt/ ankunfft. Hispan. *Generacion*. Polon. *Rodzay*. Vng. *Nemzés, szwletés*. An. *Generation, birth*.] ¶ Accipitur etiam pro sidere natalitio quod conversione cœli oritur eo momento quo quis nascitur. Iuven. Sat. 14: Nota mathematicis genesis tua. Idem Satyr. 6: si prurit fructus ocelli Angulus, inspecta genesi collyria poscit. Sueton. in Vesp. Monentibus amicis cavendum esse Metium, quòd vulgò crederetur genesim habere imperatoriam, insuper Consulem fecit: id est, quòd opinio esset, à mathematicis prædictum esse, fore ut imperaret. Budæus.

Genethlē, genethles, fœminini generis, *γενέθλη* Venus.

Genethliaci, orum, m.s. qui ex die & hora nativitatis sortunam hominis ostendunt. [תרמים *chartummim. γενεθλιακοί*. Gal. *Dresseurs de natiuitez, astrologues, qui considerent les dispositions des astres és natiuitez & les constellations*. Ital. *Colore che pronosticano della natività*. German. Ein Wahrsager von dem Tag vnnd Stund der Geburt her. Hispan. *Los astrologos de los nascimientos*. Polon. *Wieszczkowie z przyszłego dnia ktoregoście rodzicmy*. Vngar. *Vardslok, az kik valaki szwletéséből tsuendölnek*. Ang. *Fortune shewers by the day and houre of nativitie*.] Gellius libro 14. capite 1: Adversum istos qui se Chaldæos, seu genethliacos appellant: ac de motu, deque positu stellarum dicere posse, quæ futura sunt, profitentur, audivimus quondam Phavorinum philosophum Romæ Græcè differentem egregia oratione.

Genethliacus, a, um, *γενεθλιακός*, natalitius.

Genethlia, orum, [*γενεθλια*. Polon. *Obchod narodzenia*. Vngar. *Mayalo, pusztarik*.] Dicuntur celebritates, quæ fiunt natali die.

Genethlius, *γενέθλιος*, Latinè natalis dicitur: unde Genethliaci dicti sunt: de quibus suprà jam diximus. ¶ Erat etiam Genethlius Iovis cognomen, quòd ei incumberet cura omnia propagandi. ¶ Fuit præterea, teste Suida, hoc nomine Palæstinus quidam Sophista, discipulus Minutiani & Agapeti: qui quanvis in ipso ætatis flore occiderit, plurima tamen scripta reliquit: ex quibus Suidas recenset *λαλιὰς* & *ἀγγελίας* & *μελέτας*, & multa alia, ut mirabile sit dictu, tam paucis annis vitæ, tanta scripsisse.

Genialis, vide GIGNO.

Genianes, Gemma quam Magorum vanitas inimicorum pœnas efficere promittit. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Geniculum, Geniculatus, vide GENV.

Genista, æ, f.p. Arbuscula quedam humilis est, fronde minuta, flore luteo, apibusque gratissimo, semine lenticulis haud absimili, quod phaseolorum modo siliquis innascitur: ita dicta quòd in modum genu flexilis sit adnexus, idcircoque vitibus ligandis idonea: vel quia genibus medeatur dolentibus. [רתם *róthem. σπάρτον*. Gall. *Du genest*. Ital. *Ginestra*. German. Ginsten. Hispan. *Hinestra*. Polon. *Zarnowiec* quibusdam, *ptasia ruta*. Vngar. *Ganya fa bokor*.] Vide Ruell. libro 1. capite 84, & lib. 3. cap. 142. Plinius libro 21. cap. 9: Florem esse dixerim genistas, nanque ex iis decerpitur luteus. Martialis: Non pyra quæ lenta pendent religata genista. Virgil. 2. Georg. molle siler, lentæque genistæ. Humiles genistæ, ibidem.

Genitalis, Genitor, Genitura, Genitivus, Genitus, Genius, vide GIGNO.

Genitalis, Xiphion apud Dioscor. lib. 4. cap. 23.

Genitura, Heros, polygonum, Dioscor. lib. 4. cap. 5.

Genitura, Titani, Sideritis apud Dioscoridem libro 4. capite 36.

Geno, is, genui, genitum, ere, Antiquis in usu erat pro gignere, generare. [יהולד *holidh. γενάω*. Gall. *Engendrer*. Ital *Generare*. Germ. Gebären. Hisp. *Engendrar*. Polon. *Rodzę*. Vngar. *Szwlök, nemzök*. An. *Lo begete*.] Priscian. lib. 10: Gigno, genui: pro quo Geno vetustissimi protulisse invenjuntur. Varro in Andabat. Sed quòd hæc loca aliquid genunt. Idem 1. de Re rustic. cap. 40: Quædam enim ad genendum, &c. Ex vetusto codice. Infinitum passivum Lucretius protulit libro 3: tantò magis inficiandum Totum posse extra corpus durare, genique. Item Genitur aliquoties apud Iurisconsl. l. 17. D. de leg. 1: Si qua filia mihi genitur, ei hæres meus centum dato. & l. 13. D. de reb. dub. Si quis mihi filius aut filia genitur, hæres mihi esto.

Genochia, Bestia paulò minor vulpecula, colore internigrum & croceum, maculis nigris interpositis, mansueta est, si non lacessitur.

Genon, Cæpæ genus, cui acutus est sapor, & lachrymosus.

Gens, gentis, vide GENVS.

Gentiana, nanæ, f.p. [*γεντιανή*. Pol. *Horiczka*.] Dioscoridi herba est folio fraxini, sed magnitudine lactucæ, caule tenero, pollicis crassitudine, cavo & inani ex intervallo foliato, trium aliquando cubitorum, radice lenta, subnigra, aquosa, & sine odore. Nascitur ubique, copiosissimè tamen in Illyrico, ubi à

ubi à Gentio rege nomen accepit, qui primus eam invenisse dicitur, ut tradit Dioscorides libro Sylvæ medicinalis 3. capite 3. & Plin. libro 25. cap. 7. quod etiam hodie servat in officinis.

Gentiana pumila, flosculo cæruleo instar calathi, in pratis humidis, radiculis albis, caule puniceo, foliis tenuibus vestito, florens in Octobre. [Pol. *Nozdrzek modry.*]

Gĕntĭās. γεντιὰς, vide CISSVS.

Gentĭlēs, Gentilitas, Gentilia, vide GENVS.

Gĕnu, [דֶּרֶךְ *bérech.* γόνυ. Gal. *Genouil.* Ital. *Ginochio.* German. Das Knie. Belg. Die Knie. Hispan *Rodilla.* Polon. *Kolano.* Vngar. *Térd.* Ang. *The knee.*] neutri generis, q. & indeclinabile in numero singulari & in plurali genua. Sunt curvaturæ illæ quibus crura & femora committuntur. Dicta genua quòd hæc dum infans est in utero matris, genis opposita sunt: sive à generando quòd in genibus est vitalitas. Plinius lib. 11. cap. 45: Hominis genibus religio quædam inest, observatione gentium: hæc supplices attingunt, ad hæc manus tendunt: hæc, ut aras, adorant, fortassis quia inest iis vitalitas. Nanque in ipsa genu utriusque commissura, dextra lævaque à priori parte gemina quædam buccarum inanitas inest, qua perfossa, ceu jugulo spiritus fugit. Hæc Plin. Virgil. libro 5. Aeneid. Genua labant, vastos quatit æger anhelitus artus. Ovid. 3. Metamorph. Et genibus pronis supplex, similisque roganti. ¶ Genua submittere pro flectere. Plin. libro 8. capite 1: Regem adorant, genua submittunt, coronas porrigunt. ¶ A genu fit nomen adjectivum Geniculatus, ta, tum, de quo infrà. ¶ Veteres dixerunt genus, masculino genere. Lucil. lib. 4. Sat. ut citat Nonius: Hæret ventriculis affixum in posteriore Parte, atque articulis novus ut talusque genusque. Legitur etiam genus neutri generis in eadem significatione. Cicer. in Arato: At propter lævum genus omni ex parte locatas Parvas Vergilias tenui cum luce videbis. Et paulò pòst: Atque inter flexum genus, & caput alitis hæsit. ¶ Ne genu quidem flexo. *οὐδὲ γόνυ κάμψας.* Dictum est *παροιμιωδῶς*, pro ne tantulum quidem. Philostratus.

Gĕnŭālĭă, n. t. Indumenta genuum. [*τὰ ἀνακτήρια.* Gal. *Genouilleres.* Ital. *Internodij, ligame de calze, ò ginocchi.* German. Hosenbendel. Hispan. *Los enojales ò fenogiles para calcas.* Polon. *Podwiazka.* Vngar. *Salauári, harisnya.* Ang. *The clothing of the knees.*] Ovid. 10. Metam. -quæque Poplitibus suberant picto genualia limbo.

Gĕnĭcŭlum, li, n. diminutivum. [γόνυον. Gal. *Genouillet, le neud d'vn chaume, ou rofeau, ou herbes.* Ital. *Piccolo ginochio, nodo de canne ò herbe.* German. Ein Gleychte oder Knödle an einem Halm oder Stengel. Hispan. *Pequenna rodilla el nnudo de la cánna ò otra cosa.* Pol. *Cz'onek wdzblie ftaw.* Ang. *The knott of a ftraw.*] Genicula dicuntur stipulæ, vel caulis herbacei internodia, & veluti articuli ac nodi quidam. Plin. li. 16. cap. 39: Arundini in geniculo. Idem libro 18. cap 7: Genicula autem tritico sunt quaterna, hordeo octona. Quandoque Geniculum accipitur pro germine. [βλαστὸς. Vngar. *Terdetske, az fw fzárdba valo bőrkök.*]

Gĕnĭcŭlātŭs, a, um, Dicitur quod frequentibus geniculis constat, ut heliotropium, quæ ob id genicularis herba vocatur. [πολυγόνατον. Gal. *Qui a neuds, noué.* Ital. *Chi a molti nodi.* German. Voll Gleych oder Knödle. Hispan. *Cosa que tiene nnudos come canna.* Polon. *Pel'ni ftawow.* Vngar. *Bőrkős, ízés.* Ang. *Full of knottis or ioyntes.*] Cic. de Sen. Deinde tepefactum vapore & compressu suo diffundit, & elicit herbescentem ex eo viriditatem, quæ nixa fibris stirpium, sensim adolescit, culmoque erecta geniculato, vaginis jam quasi pubescens includitur.

Gĕnĭcŭlātim, adverbium, significat per genicula. [κατὰ γόνυ. Gall. *De neud en neud.* Ital. *Di nodo in nodo.* German. Von Gleych zu Gleych. Hisp. *De nnudo en nnudo.* Polon. *Odftawu do ftawu.* Vngar *Bőrkönként ízenként.* Ang. *Frome ioynt to ioynt, or by knottes.*] Plinius libro 21. capite 11: Foliis geniculatim circundata.

Genicularis, lychnis coronaria apud Dioscor. lib. 3. cap. 11. Item lychnidis herbæ flos apud Plin. lib. 3. cap. 24.

Gĕnĭtrīnŭs, vide GIGNO.

Gĕnĭtŭs, n. t. à Græco γόνος. [יחש *jáchas* זרע *zerdh* מין *min.* Gal. *Geure, race, lignee.* Ital. *Genere, generatione.* German. Ein Geschlecht / der Stamm vnnd anfang einer Geburt. Hispan. *Genero ò linnage* Polon. *Rodzay, poczatek vrodzenia.* Vngar. *Nem, nemzetség.* Angl. *A ftock, linage, a kinred, fort, kynd or manner.*] Propriè principium est uniuscujusque generationis, vel ab eo qui genuit, vel à loco in quo quis genitus est: ut Orestes à Tantalo ducit genus, & Plato genere Athenienfis est: patria enim generationis uniuscujusque principium est, quemadmodũ & parentes. Plaut. in Capt. Nam eccum hìc captivũ adolescentulum alium, prognatum genere summo, & summis divitiis. Plin. de Viris illust. Pyrrhæus rex Epirotarum, materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriũdus. Terent. in Adelphis: Hæccine flagitia facere te? hæc te admittere indigna genere nostro? ¶ Præterea etiam genus Vocamus multitudinem, aliquorum ad unum aliquid, & ad se invicem quodammodo se habentium, ut Romanorum genus dicimus, quod ad Romulum refertur, & cognationem in se habet, per quam à cæteris distinguitur. In hac significatione accipimus genus, quum genus humanum vel genus hominũ dicimus: quandoquidem omnes homines ad unum principium referuntur, ad omnium rerum conditorem Deum: & inter se habent quandam cognationem qua à reliquis animantibus distinguuntur. ¶ Rursus appellatur genus, cui subjicitur species, & quod convenit pluribus differentibus specie. Quæ significatio tracta videtur à prima significatione. Est enim genus hoc modo acceptum principium omnium quæ sub ipso sunt, specierum: utputa animal genus est, quod de homine, elephãto, equo, avibus, piscibus, reptilibus, aliisque specie differentibus: homo species, quoniam de Socrate, Platone, Aristotele, Fabio, Catone, Cicerone, aliisque non specie, sed numero differentib. dicitur. ¶ Ità genus dicitur quicquid est per quod alicujus rei qualitas indicatur. *εἶδος.* Vnde genus mortis, genus vitæ, genus pœnæ, genus marmoris, genus coloris, & hujusmodi. Senec Suminum genus infelicitatis misero est, fuisse aliquando felicem. Terent. in Evnucho: Est genus hominũ qui se primos esse omnium rerum volunt. Virgil. 1. Aeneid. Quod genus hòc hominum? quæve hunc tam barbara morẽ Permittit patria? ¶ Nonnunquam sumitur pro accidente partium orationis, ut quum dicimus animal est generis neutri. Composita vide suis locis.

Gĕnĕrōsŭs, a, um, Quod est nobile & præclaro genere ortum. [בן חורים *ben chorim* γενναῖος, εὐγενὴς. Gall. *Genereux, noble, de noble race, vaillant.* Ital. *Generoso, nobile.* Ger. Edel, wolgeboren, ritterlich, dapffer, mannlich. Hispan. *De buen linage noble.* Polon. *Szlachetny, vrodzony zludzi zacnich, maz prawy.* Vng. *Nemös, fő nemből valo.* Ang. *Of a noble linage or ftocke.*] Papyr. 5. Syl. -titulis generosus avitis. Sueton. in Tyb. Condemnatam & generosissimam fœminam Lepidam in gratiam Quirini, consularis prædivitis, & orbi. Differt igitur generosus & nobilis: quòd generosus ex genere & cognatione est: nobilis ex nobilitate rerum. Sic enim Cornelius Fronto distinguit. ¶ Latius itaque patet nomen nobilitatis quàm generositatis: nobilitatem enim dicimus & eam quæ ex genere est, & propriè quæ ad reliquas res pertinet. Quę distinctio deprehendi potest etiam ex Ovid. lib. 4. Trist. Eleg. 3: O qui nominibus quum sis generosus avorum: Exuperas morum nobilitate genus. Sed tamen hæc differentia non adeò religiosè observatur. Est enim nobilitas ex genere quoque & cognatione. ¶ Per translationẽ accipitur pro magnanimo. Cicer. lib. 3. Offic. Quumque de imperio certatum esset cum rege generoso atque potenti. ¶ Trãsfertur etiam ad inanimata, ut quum dicimus arbores generosas, & vitem generosam, & ipsum etiam vinum generosum. Horat. lib. 1. Epist. Ad mare quum veni, generosum & lene requiro, Quod curas abigat. Virg. lib. 3. Geor. Continuò pecoris generosi pullus in arvis Audet, & ignoto sese committere ponto. Col. lib. 4: Atque ubi multa invitabunt regionis commoda, ut nobilem vitem conseramus, generosam requiremus. Idem li. 3: Vitem maximè populus alit: & postea ulmus, quam *Atiniam* vocant rustici, generosissima est. ¶ Sic florẽ generòsum vocat Ovid. li. 5. Fastor. Nunc meus implevit generoso flore maritus. Ita uvã generosam vocat lib. 2. de Remed. amoris: Est tibi rure bono generosæ fertilis uvæ Vinea. Sic quoque pruna generosa apud eundem libr. 13. Metamor. Prunaque non solùm nigro liventia succo, Verùm etiam generosa.

Gĕnĕrōsĭssĭmŭs, a, um, superlat. γενναιότατος. Polon. *Sliachetni.* Vngar. *Igön nemös.*] Sueton. in Tiber. capite 49: Condemnatam & generosissimam fœminam Lepidam: id est, nobilissimam.

Gĕnĕrōsē, adverb. Fortiter: [γενναίως. Gal. *Noblement, vertueusement, vaillamment.* Ital. *Virtuosamente, nobilmente, valorosamente.* Ger. Adelich / mannlich / dapfferlich. Hisp. *Noblemente, virtuosamente.* Polon. *Mężnie, sziachetnie.* Vngar. *Fő modra, emberül, nemessen.* Ang. *Noblie, courageouslie.*] ut Perire generosiùs, Horat. 1. Carm. Ode 36.

Gĕnĕrōsĭtās, generositatis, f. t. Nobilitas. [εὐγένεια. Gal. *Nobleſſe, vaillãce, bonté & vertu naturelle.* Ital. *Generosita, nobilita.* Ger. Ein gut herkommen / Adel oder Edle art. Hisp. *Aquella hidalguia de linnage.* Polon. *Szlachetne, vrodzenie.* Vngar. *Nemesség, fő nem.* Ang. *Nobilitie, gentlemanlineſſe, kindelineſſe.*] Columell. libro 3: Qui vineam vel arbustum constituere volet, seminaria priùs facere debet: sic enim scier cujus generis vitem positurus sit. Nam quæ pretio parata disponitur, certam generositatis fidem non habet: quum dubium est an is qui vendidit,

vendidit legendis ſeminibus adhibuerit diligentiam. ¶ Interdum idem eſt quod magnanimitas. Generoſitas tauris eſt in aſpectu, Plin. lib. 8. cap 45.

Gĕnĕrālĭs, le, om. t. Vniverſalis, ad omnes pertinens. [γενικὸς, καθολικός. Gal. *General, vniverſel.* Ital. *Generale, vniverſale.* Germ. Allgemein. Hiſp. *Coſa general.* Pol *Poſpolity.* Vng. Közönséges. Angl. *Generall, vniverſall.*] Quintil. lib. 9. cap. 1: Quædam ex iis ſpecies planè diſtant, manente tamen illa generali ſocietate. Cicero 1. de inventione: Quum de genere negotii controverſia eſt, conſtitutio generalis vocatur. Idem 1. Offic. Generale quoddam decorum intelligimus quod in omni honeſtate verſatur: & aliud huic ſubjectum quod pertinet ad ſingulas partes honeſtatis.

Gĕnĕrālĭtĕr, adverbium, Vniverſè, indefinitè. [γενικῶς, καθόλου. Gall *Generalement, vniverſellement.* Ital. *Generalmente, vniverſalmente.* German. Allgemeintich. Hiſpan. *Generalmente.* Polon. *Poſpolicznie, obecznie.* Vngar. Közönſegeſſén. Ang. *Generallie.*] Cic. 1. de Invent. Nam ipſum quidem generaliter definire difficile eſt. Plin. in Epiſt. Memini quidem te jam quædam notaſſe, ſed generaliter.

Gĕnĕrātim, Per ſingula genera, ſeu per ſingulas ſpecies. [κατὰ γένη. Gal. *En general, chaſcun genre ou ſorte à part.* Ital. *In ciaſcun genere per ſe.* Ger. Durch alle Geſchlecht oder gattũg/vberal. Hiſp. *En partes, y generos.* Pol. Wſſędzie. Vng. *Nemenkent.* Ang. *In generall, by euerie kinde.*] Virgil. li. 2. Georg. Quare agite ô proprios generatim diſcite cultus Agricolæ. Varr. Non in volucribus generatim ſervatur analogia. Cic. 4. Acad. Igitur exponam generatim argumenta eorum, quoniam ipſi etiam illa ſolent nõ confusè loqui. Generatim diſtributi in civitates, Cæſar 7. bel. Gall. ¶ Aliquando generatim ponitur pro generaliter, confusè & indeterminatè, κεφαλαιωδῶς. Cic. lib. 2. de Orat. Infinitum mihi videtur id dicere in quo aliquid generatim quæreretur hoc modo: Expetendáne eſſet eloquentia, expetendíne honores.

Gĕnĕro, as, are, Gigno, fœtum procreo, & propriè de maribus dicitur. [יָלַד *holidh.* γεννάω. Gal. *Engendrer.* Ital. *Generare.* Germ Gebären. Belg. Baren/voortbrangen. Hiſp. *Engendrar.* Polon. *Rodze.* Vng. *Szwlök, nemzök.* Ang. *To begette, to engender.*] Virg. 8. Aeneid. At Majam (auditis ſi quicquam credimus) Atlas, Idem Atlas generat, cœli qui ſydera fulcit. Cic. in Partit. Quemadmodum quiſq; generatus, quemadmodum educatus. Invenitur tamen etiam de fœminis dici. Plin. lib. 8. cap. 44: Et quæ non primo initio generare cœperit. Ibidem; Contradj; mulos quos aſini & equę generarent. Et de herbis. Gell. lib. 5. cap. 6: Obſervari ſolitum, ut fieret è gramine quod in olea generatum eſſet. ¶ Per translationem accipitur, pro invenire & excogitare. Quintilianus lib. 10, cap. 2: Illi rudes ſola mentis natura ducti ſunt, ut tam multa generarent. ¶ Hujus compoſita ſunt Congenĕro, pro adjungo, aſſõcio. συγγενάω. Ennius: Quem mihi congenerat affinitas. ¶ Degenero, de quo in dictione Degener. ¶ Ingenero, quod modò ſignificat genero, modò gignendo infero, ἐγγενάω, ἐμποιέω. Lactant. lib. 6: Deus itaque quum hominem primùm fingeret, mirabili providentia ingeneravit ei priùs iſtas animi commotiones, ut poſſet capere virtutem. ¶ Progenero, generationem prorogo. Colum. Nam humidæ res & ſiccæ, quas terra progenerat, facilè vitiantur. Hinc progenies pro genere & familia. ¶ Regenero, rurſus genero, ἀναγενάω. Lact. lib. 4: Ex eorum ſemine regenerari eum juſſit.

Gĕnĕrāſco, is, ere, Naſcor. [יָלַד *jaládh.* γίγνομαι. Gal. *Naiſtre.* Ital. *Naſcere.* German. Geboren werden. Hiſpan. *Naſcer.* Polon. *Rodze ſie.* Vngar. *Szwlettetõm.* Ang. *To be borne.*] Lucret. libro 3: cur omnia membris Ex ineunte ævo generaſcunt, ingenioque.

Gĕnĕrātĭo, onis, f. t. Quæ eſt (ut Speuſippus ait) motus ad eſſentiã, acceptio eſſentiæ, proceſſus in eſſe. [יְלֵדָה *ledhdh* תּוֹלְדָה *toledhdh.* γένεσις. Gal. *Generation.* Ital. *Generatione.* Ger. Gebärũg. Hiſ. *Generacion, obra de engendrar.* Pol. *Rodzenie.* Vng. *Szwletés*, vel, *niemzetſeg.* Ang. *Generation or engendring.*] Plin. li. 10. ca. 52: Avium generatio ſimplex videtur eſſe.

Gĕnĕrātŏr, oris, m. t. Genitor, procreator, parens, ſator. [יָלַד *molidh* הוֹרֶה *horeh.* γεννητής. Gal. *Engendreur.* Ital. *Generatore, genitore.* German. Ein gebärer. Hiſpan. *Engendrador.* Polon. *Rodzićiel.* Vng. *Szwlö, nemzö.* Ang. *A begetter or engenderer.*] Cic. de Univerſ. Noſſe autem generatores ſuos optimè poterant.

Gĕnĕrābĭlĭs, Quòd facilè generatur. [γεννητός. Gal. *Quis s'engendre facilement.* Ital. *Che ſi genera facilmente.* German. Das leichtlich geboren wird oder entſtehet. Hiſpan. *Coſa que facilmente ſe engendra.* Pol. *Vrodzainy.* Vn. *Szwletheto.* An. *That is lightly ingendred.*] Plin. lib. 2. cap. 43: Hic eſt ille generabilis rerum naturæ ſpiritus.

Gĕnĕr, ri, m. ſ. Filiæ meæ vir, quaſi generis propagator: adhibetur enim ad genus augendum. [חתן *chathan.* γαμβρός. Gal. *Gendre, le mari de ma fille.* Ital. *Genero.* Germ. Tochtermann. Hiſp. *Yerno, marido de hija ò nietta.* Pol. *Meiey corky maż, ſiec.* Vng Vő. Ang *A ſonne in law.*] Plaut. in Ciſtel. Iſthic quidĕ ædepol mei viri habitat gener. Cicer. 1. Offic. Cum ſoceris generi non lavantur. Perſ. Sat. 2: Hunc optent generum rex & regina. Tacit. li. 1: Mox defuncto Marcello generum ſumpſit. ¶ A` quo Progener: ita appellat avus neptis ſuæ virum.

Gĕns, gentis, f. t. A` genus deducitur, u litera detracta, idem fere quod natio, quanquam gentis appellatio generalior eſſe videtur, multasque ſub ſe comprehendere nationes. [γένος. ἔθνος. Gall. *Vne gent, nation.* Ital. *Gente, natione.* Ger. Ein Volck oder Geſchlecht. Belg. Een geſchlecht. Hiſp. *Tota la gente de vna nation.* Polon. *Rodzay, pokolenie, dom.* Vng *Nemzetſeg.* Ang. *A nation, a people.*] Gens enim Itala Latinos habet, Hetruſcos, Campanos, Vmbros, Picentes, & hujuſmodi. Cic. de Natura deor. Deum non curare ſingulos homines, nec civitates, nec nationes, nec gentes. Cic. 1. Offic. Propior eſt ejuſdem gentis, nationis, linguæ conjunctio. Virgilius 1. Aeneid. Gens inimica mihi Thyrrenum navigat æquor. Plinius de Viris illuſt. Mithridates rex Ponti oriundus à ſeptem Perſis, magna vi animi & corporis, ut ſex juges equos regeret, duarum & viginti gẽtium ore loqueretur, bello ſociali, diffidentibus Romanis, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia expulit. ¶ Interdum pro familia & domo ponitur, φῦλον. ut gens Aelia, gens Valeria, pro Aeliorum & Valeriorum familia, Inde gentiles dicti, ex eadem gente: id eſt, familia oriundi. Quanquam accuratiùs cogitans videbit hoc intereſſe inter gentem & familiam, quod intereſt inter totum & partem. Gens enim multas familias comprehendere poteſt, ut in gente Cornelia, familia eſt Syllarum, Scipionum, Dolabellarum, Cinnarum, &c. quæ quidem omnes inter ſe ſunt gentiles, non autem agnati. Scipiones enim tantùm Scipionib. Syllæ Syllis agnati ſunt. Itaque quod intereſt inter totum & partem, quod inter agnatos & gentiles, hoc intereſt inter gentem & familiam. ¶ Sine gente: id eſt, ignobilis. Horat. 2. Serm. Satyr. 5: Qui quavis perjurus erit, ſine gente, cruentus Sanguine fraterno, &c. ¶ Gens per translationem de apibus dicitur. Colum. lib. 9, cap. 9: Inteſtino bello totæ gentes conſumuntur. ¶ Et de piſcibus, Virgil. 4. Georg. Quum Proteus conſueta petens è fluctibus antra Ibat: eum vaſti circum gens humida ponti Exultans, &c. ¶ Vbicunque terrarum & gentium, Cicero 7. Verr. Idem in Catil. O` dii immortales, ubinam gentium ſumus? quam Remp. habemus? in qua urbe vivimus? Nuſquam gentium: id eſt, nuſquam omnino. Terentius in Adelph. Næ ego homo ſum infœlix, primum fratrem nuſquam invenio gentium.

Gens & familia: Inter gentem & familiam illud intereſt, quòd gens ad nomen, familia ad cognomen refertur: itaque illa quaſi totum continere videtur, hæc quodam modo partem. exempli gratia: Valerii omnes unius gentis eſſe dicuntur, qui uno nomine continentur omnes: at verò partes gentis hujus ſunt plures, quæ ex cognominum varietate diſtinctæ ſunt, eąque familiæ nominantur, ut in gente Valeria Maximi, Meſſalæ, Flacci, Lævini, Faltones. In Cornelia Scipiones, Lentuli, Dolabellæ, Sullæ, Cinnæ. In Aemilia Mamercini, Lepidi, Pauli, Scauri, Barbulæ: itemque in cæteris. At verò Valerii omnes unius ſunt gentis: itemque Cornelii & Aemilii. Itaque rectè Feſtus gentem definit eam, quæ ex multis familiis conficeretur. Quod autem Intereſt inter gentem & familiam, idem intereſt inter genus & ſtirpem: quæ quidem ita eſſe ex his veterum hiſtoriarum verbis intelligitur. Suetonius in Galba: Imagines univerſi generis exequi longum eſt, familię breviter attingam. Qui primus Sulpitiorum cognomen Galbæ tulit, cur, aut unde traxerit, ambigitur: & Livius lib. 37: Scipio Naſica orationem habuit plenam veris decoribus non communiter Corneliæ gentis, ſed propriæ familiæ ſuæ: & apud Suetonium Cæſar: Ab Anco Marcio ſunt Marci Reges, quo nomine fuit mater, à Venere Iulii, cujus gentis familia eſt noſtra. & in Auguſto: Gens Octavia à Tarquinio Priſco rege inter Romanas gentes allecta, mox à Servilio Tullio inter patricias traducta: primus ex hac magiſtratũ cepit C. Rufus. Is quæſtorius Cneũ & Caium procreavit, à quib. duplex Octaviorũ familia deduxit, conditione diverſa. & Cicero in Brut. Funebres orationes ipſæ familiæ quaſi ornamenta ſervabant ad uſum, ſi quis ejuſdem generis occidiſſet. & Liv. lib. 9: Duodecim Potitiorum familias fuiſſe, quum gẽs Potia tot interiit: & libro primo: Iulia gens autorem ſui nominis nuncupat: & lib. 7, ſic loquitur Valerius Corvus: Non ſi mihi novum hoc Corvi cognomen diis autoribus homines dediſtis, Poplicolarum vetuſtum noſtræ familiæ cognomen memoria exceſſit. & libro 40: Inde cognomen familiæ inditum, ut Annales appellarentur. & Catullus: Non decet tam vetus ſine liberis nomen eſſe: id eſt, tam veterem gentem qualis erat Manlia. Hæc de gente, familia & genere, nunc de ſtirpe dicam. Cicero pro Rabirio: qua in familia laus aliqua fortè floruerit,

floruerit, hanc ferè qui sunt ejus stirpis, cupidissimè persequũtur. & primo de Legibus: Hac orti stirpe antiquissima sumus. & in Lælio: Quia aliquandiu propter ignorantiam stirpis & generis in fabulatu fuerunt. & libro primo de Oratore: Quid, qua de re inter Marcellos, & Claudios patricios centumviri judicarunt? Quum Marcelli à liberti filio stirpe, Claudii patricii ejusdem hominis hereditatem gente ad se rediisse dicerent: nónne in ea causa fuit de toto stirpis, & gentilitatis jure dicendum? Et Suetonius in Claudio: Claudius Cneo Pompeio antiquissimæ stirpis Magni cognomen ademit. Quæ autem ratio est inter gentem & familiam, eadem est inter gentiles & agnatos. Vt enim familia, aut stirps nos propius attingit, quàm gens aut genus, sic agnati quàm gentiles. Siquidem gentilis, autore Festo, dicitur qui eodem ex genere natus, & is qui simili nomine appellatur rectè: quatenus enim ait: Ex eodẽ genere, eos intelligit qui ejusdem gentis eundẽ principem habent: quatenus simili nomine, eos qui quanquam uno gentis nomine omnes utuntur, tamen alium atque alium autorem sui generis nuncupant. Quo modo Cicero in prima Tusculana, se gentilem esse ait Ser. Tullii regis, quòd uterque simili gentilitio nomine uteretur, quum tamen è diverso uterque fonte manaret. Quum autem ad Herennium scriptum sit: Si furiosus existat, agnatorum gentiliumque in eo, pecuniaq; ejus jus esto. item: Si paterfamilias intestato moritur, familia, pecuniaque ejus agnatorum, gentiliumque esto. Agnati profectò videntur esse, qui ex eadem familia sint, quibus deficientibus, gentiles subeant. Nam Cicero dixit lib. 1, de Oratore: Iura gentilitatum & agnationum. item: Ius gentilitatis, & stirpis. Et de Legibus lib. 1: Homines deorum agnatione & gente tenentur: quum utramque conjunctionem complecti vellet. Qui autem librum scripsit ante nos de nominibus, idem esse censet gentem & familiam, gentiles & agnatos. ait enim: Agnomen familiæ est appellatio, & gentis: unde agnati & gẽtiles dicebãtur, qui ex eadẽ erant familia, ut Cicero in Topicis ait. & idem in Bruto: Ser. Tullii regem gentilem suũ ea causa nominat: mea autẽ sententia, Ciceronis sententiam percepisse nõ videtur, qui in Topicis gentiles eos definit, qui inter se eodẽ nomine sunt: id est, ex eadẽ gente: familiæ verò, aut agnatorum non meminit. Est præterea intelligendum, Pliniũ gentiles novo quodam modo appellare: siquidem servos gẽtiles esse dominorum ait: quia eodem prænomine appellarentur, quo dominus, ut Marcipor, Quinctipor: id est, Marci, & Quincti puer. Ex libro Caroli Sigonii de nominibus Romanorum.

Gẽntĭcŭs, pen. cor. gentilitius. [πάτριος. Gall. *De mesme gent ou nation.* Ital. *Di quella istessa gente.* Germ. Das eines Volcks ist. Hisp. *Del mesmo nombre lignage y parentesco.* Pol. *Iednego rodzaiu.* Vng. *Az mi valami nemzetnek tulaydona.* Ang. *Of the same nation.*] Vnde genticus mos: id est, gentis vel patriæ consuetudo. Corn. Tacit. lib. 3: Adduntur è servitiis gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuum ferri tegimen (crupellarios vocant) inferendis ictibus inhabiles.

Gẽntīlēs, com. t. Qui ex eadem gente sunt, quiq; idem nomen habent, etiamsi cognomina habeant diversa. [שֵׁלִישׁ *modhiáh.* οἱ ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου, γένους. Gal. *De mesme race ou maison.* Ita. *Della medesima famiglia.* Ger. Die eines Geschlechts vnd Nammens sind. His. *Dela mesma familia y nombre.* Pol. *Iednego miona y rodzaiu.* Vng. *Egy nemből valok, egy neurok.* Ang. *To one stock or kinred.*] Vnde Cincius: Gentiles mihi sunt, qui meo nomine appellantur. Cic. lib. 1. Tusc. Pherecydes Syrus primùm dixit animos hominũ esse sempiternos, antiquus sanè: fuit enim meo regnante gentili: hoc est, Servio Tullio, quia ejusdem nominis erat. Idem Cicero in Topicis ad Trebatium authoritate Scævolę pontificis gentiles esse ait qui inter se eodem nomine sunt, qui ab ingenuis oriundi sunt, quorum majorum nemo servitutem servivit, qui capite non sunt diminuti. Et cum locum enarrans Boëtius: Gentiles, *inquit*, sunt qui eodem nomine inter se sunt ut Scipiones, Bruti, & cæteri, Quid si servi sunt? Num nulla gentilitas esse potest? Minimé. Quod si libertinorum civium Romanorum eodem nomine nuncupentur? Nũ gentilitas ulla est? Ne id quidem: quoniam ab antiquitate ingenuorum gentilitas dicitur. Et huc alludit illud Ovidii de Fabiis loquens lib. 2. Fast.

Vna domus vires & onus susceperat urbis,
Sumunt gentiles arma professa manus.
Egreditur castris miles generosus ab iisdem,
E' queis dux fieri quilibet aptus erat.

Autor ad Heren. li. 1: Si paterfamiliãs intestatus moritur, familia, pecuniaque ejus agnatorum, gentiliumque esto. ¶ A' gentilis deducitur nomen Gentilitas, quod accipitur pro origine hominũ ingenuorum qui sunt ejusdem nominis: servorũ autẽ, aut libertinorũ nulla est gentilitas. ¶ Interdum etiam Gentiles dicuntur qui sunt ejusdem nominis tantùm, etiamsi ex eadem gente non sint. Vnde etiam servi dicebantur gentiles dominorum: quoniam dominorum nomine vocabantur. Plin. libro 33. cap. 1: Singuli Marcipores, Luciporésve dominorum gentiles omnes victum in promiscuo habebant: nec ulla domi custodia à domesticis opus erat. ¶ Item Gentile dicitur, quod est gentis alicujus peculiare, & proprium: ut, Iuvenalis gentilia tympana dixit: id est, gentis propria Suetonius de Tyberio: Capillo ponè occipitium submissiore, ut cervicem etiam obtegeret, quod gentile in eo videbatur. Scriptores rerum sacrarũ Gentiles vocant idolorum cultores, qui aliter quàm Christiani de Deo sentiunt, quos nonnulli voce Græca malunt *Ethnicos* appellare. Qui loquendi ritus à Iudæis manavit, qui nationes omnes, præter suam, *Gentes* seu *Gentiles* vocitabant. [גּוֹיִם *goiim.*] Vide Gens.

Gẽntīlĭtĭŭs, a, um, [πατρῷος, ἐθνικός. Gal. *Qui appartient à une mesme race, commun où propre à la race.* Ital. *Di quella istessa gente ouero famiglia.* German. Das eines Geschlechts eigen ist / das von einem Geschlecht oder Volck herkompt. Hispan. *Cosa del mesmo nombre y familia.* Polon. Rzecz która wł'a'sna iest temu rodzaiowy. Vn. *Nemzetseg valo.* An. *Of the same nation or kinne.*] Quod est ex gente, aut familia: ut. Gentilitia nomina dicuntur, quæ originem gentis declarant, ut Porcius Cornelius, Gentilitia sacra, quæ genti alicui sunt peculiaria. Cic. de Arusp. Multi sunt etiã in hoc ordine, qui gentilitia sacrificia, illo ipso in sacello statuto loco anniversaria faciebant. Gentilitium sacerdotium, quod ad jus familiæ pertinet, & nunc vulgò *patronatus* dicitur. ¶ Gentilitium hoc illud est, hoc illa gente sua pr. prium est. Plin. in Epist. Passenius Paulus, splendidus eques Romanus, & in primis eruditus scribit elegos: gentilitium hoc illi: est enim municeps Propertii, atque etiam inter majores suos Propertium numerat. Plin. lib. 19. cap. 1: In Serranorum familia gentilitium esse fœminas linea veste non uti. ¶ Interdum etiam gentilitium id vocamus, non quod familiæ alicui, sed populo aut nationi cuipiam est peculiare: ut Gentilium nomen: hoc est, nationis, vel populi nomen. Gel. lib. 14 cap. 1: Vulgus autem quos gentilitio nomine Chaldæos dicere oportet, mathematicos nominat.

Gẽntīlĭtās, f. t. Gentilium conjunctio, & necessitudo. [יַחַשׂ *iáchas* זֶרַע *zérah* מוֹלֶדֶת *modhãbath.* ἡ τῶν ἐθνικῶν κοινωνία, συγγένεια, ὁμοφυΐα. Gal. *Parenté ou race, affinité, communauté de mesme nom.* Ital. *Multitudine di gente, ò di famiglia d'una nation.* Germ. Verwandtschafft des Geschlechts / viele des Geschlechts. Hisp. *Gentilidad, communidad de la gente.* Polon. Z [illegible] w. Vng. *Nemzetseg kõzt valo kõtel.* Angl. *Affinitie or kindred of one nation or one name.*] Cicero de Arusp. resp. Io caeca mente fatear oportere de toto stirpis & gentilitatis jure disputandum. ¶ Interdum accipitur pro ipsis gentilibus: hoc est, pro [illegible] ipsa vel familiæ, vel gentis, sive nationis alicujus [illegible] viris Illustribus: Gentilitas ejus Manlii cognomen ei [illegible] quis posteà Capitolinus vocaretur. Plin. in Pan[illegible] Ex quo intelligi potest quantæ benignitatis, quanti spiritus [illegible] parsas, atque (ut ita dicam) laceras gentilitates colligere atque componere.

Gĕōdæsĭă, γεωδεσία, Terræ dimensio, & scientia earum quæ in se. Hab[illegible] as sunt corporibus magnitudinum & figurarum, circa divisionem & compositionem versans.

Gĕōdæ̆tes, γεωδαίτης, Qui geodæsiam novit: terræ divisor, & agri mensor, inquit Budæus.

Gĕōdēs, γεώδης. Lapis in concavitate sua terram habẽs, quemadmodum ætites lapidem: unde & auribus admotus sonitũ edit, sed dilatiorem, quàm ætites. Facultatem habet astringendi & siccandi: unde & ea quæ claritati oculorum officiunt, purgat. Ex aqua quoque inunctus, mammarum genitaliumque inflationes sedat. Autor Dioscor. lib. 5.

Gĕōgrăphĭă, [γεωγραφία. Gall. *Description de la terre, geographie.* Ital. *Descriptione della terra.* German. Beschreibung der Erdtrichs. Hispan. *Geographia, traco ò debuxo de la tierra.* Polon. *Ziemie oppissanie.* Vngar. *Az földnek meg iràsar méresé (auagy) Ergosia.* An. *The description of the earth.*] Dicitur terræ descriptio: γαῖα enim sive γέα sive etiam γῆ terram, & γράφω scribo significat. Cicer. Attic libro 2: De geographia dabo operam ut tibi satisfaciam, sed nihil certi polliceor: magnum opus est, sed tamen ut jubes, curabo ut hujus peregrinationis tibi opus exter.

Gĕōmāntĭă, penult. prod. γεωμαντία, Divinatio ex terra. Inde geomantes, γεωμάντης, qui ex terra divinat.

Gĕōmetrēs, & Geometra, pen. corr. terræ mensor sive divisor [γεωμέτρης. Gal. *Geometre, arpenteur, mesureur de la terre.* Ital. *Mesuratore ò diuisore della terra.* Germ. Ein mässer vnnd außtheiler des Erdtrichs. Hispan. *Medidor de la tierra.* Pol. *Ziemie rozmierzaiąc, wymiernik.* Vn. *Föld mérõ, ergosiás.* Ang. *A measurer of landes.*] Cicer. 4 Acad. Quomodo aut geometres ea cernere potest, quæ aut nulla sunt, aut internosci à falsis non possunt. Idem 4 Academ. Geometræ provideant qui se profiteantur non perituros: non persuadere, sed cogere.

Gĕōmētrĭă, æ, f. p. terræ dimensio. [γεωμετρία. Gal. *Geometrie, l'art de*

art de mesurer la terre. Ital. *Geometria, scientia da mesurare la terra.* German. Mäſſung des Erdtrichs. Hiſpan. *Geometria, la arte de medir la tierra.* Polon. *Rozmierzenie ziemie.* Vng. *Földnek meg méréſe (auagy) Ergoſia.* Ang. *The meaſuring of the land, geometrie.*] Eſt autem mathematicæ pars, quemadmodum Aſtrologia, Muſica, & Arithmetica, circa formas præcipuè ſeu figuras verſans. Cic. 3, de Finibus: Quanquam ea verba, quibus ex inſtituto veterum utimur pro Latinis, ut ipſa Philoſophia, ut Rhetorica, Dialectica, Grammatica, Geometria, Muſica: quæ, nam ea Latinè dici poterant, tamen quoniam uſu percepta ſunt, noſtra ducamus.

Gĕōmetrĭcŭs, a, um, adjectivum, quod ad geometriam ſpectat. [γεωμετρικός. Gal. *Seruant à mesurer & arpenter la terre, appartenant à geometrie.* Ital. *Coſa che ſerue à miſurare la terra.* Ger. Das zu der mäſſung des Erdtrichs gehört. Hiſpan. *Coſa deſta arte de medir la tierra.* Polon *Do rozmierzenia ziemie przinalezący.* Vngar. *Az föld méréſre tartozo (auagy) Ergoſiahoz valo.* Ang. *That perteineth to the meaſuring of landes.*] Cicer. 1. Tuſcul. Socrates interrogat quædam geometrica de dimenſione quadrati. Idem 2. de Divin. Si velim geometricum quiddam, aut Phyſicum, aut dialecticum explicare. Idem 4. Acad. Quod ſi geometricis rationibus non eſt crediturus, quæ vim afferunt in dicendo, næ ille longè aberit, ut rationibus credat Philoſophorum.

Gĕōmetrĭcă, orum. [γεωμετρικὰ, τά. Vng. *Ergoſia tudománya.*] Sunt ipſa de geometria præcepta. Cic. 1, Tuſc. Ita faciles interrogationes ſunt, ut gradatim reſpondens, eò perveniat, quaſi geometrica didiciſſet.

Gĕōmetrĭcē, es, f. p. [γεωμετρική. Vng. *Ergoſia tudomanuya.*] Ars terram, alióvve quid dimetiendi: quæ & geometria dicitur. Plin. lib. 35. cap. 10: Sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmeticè, & Geometricè: ſine quibus negabat artem percipi poſſe.

Gĕōrgĭcă, orum, γεωργικὰ, τά, dicuntur libri tractantes ea, quæ ad agrorum cultum pertinent.

Gĕōrgĭcŭs, a, um, [γεωργικός. Vng. *Meżő mwuelésére valo.*] Quod ad agriculturam ſpectat: ut, Carmen georgicum. Col. lib. 7. cap. 5: Sed georgicum carmen affirmat, nullam eſſe præſtantiorem medicinã, Quam ſi quis ferro potuit reſcindere ſummum Vlceris os, &c.

Gĕrānĭŏn, [γεράνιον. Gal. *Eſguille à berger, pié de colomb, herbe robert* Ital. *Roſtro di grua.* German. Storchen ſchnabel / Kranchshalß / Taubenfuß. Hiſp *Pico de ciguenna, anguias pamplos.*] Herbarum duarum nomen eſt: quarum altera foliis eſt anemones, diviſuris longioribus, radice ſubrotunda: quum eſtur, dulci. Hanc Officinæ *Acum paſtoris* appellant. Altera caules habet ſeſquipedales, tenues & piloſos, folia malvæ: in ſummis autem alis ſurſum ſpectantia gruum capitula cum ſuis roſtris: à quibus etiam nomen accepit. Nam γεράνιον Græci *gruem* appellant. Hanc noſtræ ætatis herbarii *Pedem columbinum* nominant.

Geranogeron, Geranion apud Dioſc. lib. 3. cap. 129.

Geranopodion, Lychnis coronaria Dioſc. lib. 3. cap. 113.

Gĕrmānŭs, pen. prod. vide GERMEN.

Gĕrmĕn, inis, n. t. Dicitur quòd ex arborũ oculis naſcitur: ſurculus ſcil. prægnans à generãdo dictus, quòd ſit generationis principiũ. [צֶמַח *tſemach*. βλαστός. Gal *Germe & ſemen ce des arbres, bouton, ſurgeon, ſcion.* Ita. *Germe.* Ger. Ein zweyg ſtein Schoſſ. Bel. Een ſpruyte. Hiſp. *Renueno dela planta.* Pol. *Rodzay wipuſzczanie.* Vng. *Bimdo, ideues, mag veſszö.* An. *A branche or young ſpring of a tree or herbe.*] Plinius lib. 10. cap. 29: Denſante ſe frondium germine. Idem lib. 7. cap. 15: Sed nihil facilè reperitur mulierum profluvio magis monſtrificum: aceſcunt ſuperventu muſta, ſterileſcunt tactæ fruges, moriuntur inſita, exuruntur hortorum germina: & fructus arborum, quibus inſidere, decidunt: ſpeculorum fulgor aſpectu ipſo hebetatur, &c. Virg. 2, Georg. huc aliena ex arbore germen Includunt.

Gĕrmĭno, nas, pen. cor. n. p. Pullulo, & germen emitto. [צָמַח *tſamách* הֵנִיץ *henits* טבח *parách*. βλαστάνω, ῥιπτόω. Gal *Germer, ieter ou bourgeonner.* Ital. *Germogliare, pullulare.* Germ. Herfürſproſſen / wachſen. Belg. Weſpruyten. Hiſ. *Brotar y echar renueno los arboles.* Polon. *Roſtie, puſzczam ſie.* Vng. *Bimbozom menżöm, tſirázom.* An. *To ſpring, to branch out, to burgen.*] Plin. lib. 13. cap. 4: Fœmina citra florem germinat tantùm ſpinæ modo. ¶ Hujus compoſita ſunt Congermino, quod eſt coagmento, conſocio, conjungo. Varr. lib. 3. Rerum human. Poſtea cum his unã Remp. conjuncti ac congerminati tenuére. Egermino ἐκβλαστάνω, germen foràs emitto. Colum. lib. 5: Nam plurimùm intereſt, non eſſe longum ſarmentum quod inſeratur & rurſus plures oculos quibus egerminet ineſſe. Progermino, in germina excreſco. Idem ibidem: Vt & radices deorſum agat, nec ex propinquo negligenter in ſumma terra reſecta progerminet.

Gĕrmĭnātĭo, f. t. Pullulatio. [בָּלָה *nitſtſáh*. βλάστησις. Gal. *Germement, quand les arbres ou herbes iettent leur germe.* Ital. *Germinatione, quãdo germinano gli arbori.* Ger. Ein ſproſſung / ein herfürſchieſſung. Hiſ. *Obra de brotar ò echar renueno los arboles.* Pol. *Vipuſzczanie, wirastanie.* Vn. *Bimbozás, nemzés tſirázás.* An. *A ſpringing or shoot ing of branches.*] Plin. lib 16 cap. 25: Alia protinùs, ut animália: tardiùs aliqua & diutiùs gravida partus gerunt: quod germinatio ideo vocatur. Colum lib. 4. cap. 24: Propter quod palmes, quem mox in germinatione citaverit, imbecillis ac minùs fructuoſus erit.

Gĕrmĭnātŭs, us, m. q. [Vng. *Bimbozus, nemzés, tſirázás.* Ang. *A ſhoot out of branches.*] Plin lib. 15. ca. 8: Oleam ſi capra deparverit primo germinatu ſterileſcere, autor eſt Varro.

Gĕrmĭnāſco, ſcis, germen emitto: [פרח *parách*. βλαστάνω. Gal. *Germer, bourjonner.* Ital. *Germogliare.* German. Herfürſproſſen / wachſen. Hiſpan. *Brotar y echar renueno lot arboles.* Polon. *Wirastam krzne.* Vngar. *Bimbozom, nemzöm, thirasom.* Ang. *To ſpring or shoote out branches.*] à quo fit compoſitum Congerminaſco, ſimul pullulo: συμβλαστάνω, & per tranſlationem coaleſco, conjungor. Quadrigarius: Facite exempla eorum ut cum illis congerminaſcere ſciatur.

Gĕrmānŭs, a, um, [אָח *ach*. ὁμοπάτριος, ὁμοπάτωρ, ὁμογνώς. Gal. *Frere germain, engendré de meſme germe.* Ital. *Fratello germano, generato del medeſimo germe.* German. Von einen Eltern / oder eines Geſchlechts. Hiſp. *Hermano di padre y de madre, engendrado de meſmo renueno.* Pol. Czy ktorzi ſie ziednich wrodzieli rodzicow, wl aſtny braczia. Vng. Az ki valakiuel mindatyul anyul egy, edes öczém. Ang. *Come of the ſame ſtok.*] Iiſdem parentibus natus: quod nomen à germine deductum putat Feſtus. Germen (*inquit*) eſt quod ex arborum ſurculis naſcitur: unde & Germani quaſi eadem ſtirpe nati. Hinc Germani fratres, αὐτογενεῖς ἀδελφοί, dicuntur qui patre eodem, eademque matre editi ſunt: quemadmodum uterini dicuntur qui ex eodem utero prodierunt, qui ſcilicet matre eadem, diverſis autem patribus ſunt procreati. Terent. in Andr. Si te in germani fratris dilexi loco. Aliquando ſine fratre ponitur. Terent. in Adelphis: O mi Aeſchine, ô mi germane: ah vereor coràm in os te laudare ampliùs. Ibidem: Nunc tu mihi es germanus pariter corpore & animo. Cic. 2. de Finibus: Et L. Cicero frater noſter cognatione patruelis, amore germanus. ¶ Ponitur aliquando pro ſimilis. Cic. 4. Acad. Erat quidem ſi perpauca mutaviſſet, germaniſſimus Stoicis: id eſt, ſimillimus. Idem in Oratore, quum mutila quædam & hiantia loquuti ſunt, vel quæ ſine magiſtro facere potuerunt, germanos ſe putant eſſe Thucydidis. ¶ Accipitur item germanus pro vero, & ſincero: hoc eſt, non fucato, & non adulterato: quod Græci γνήσιον dicunt: [Pol. *Szczery.* Vng. *Igaz ereſztöt, tiſzta.* Ang. *Ryght and very true, not counterfayte.*] ut Germana juſtitia. Cic. 3. Offic. Sed nos veri juris, germanæque juſtitiæ ſolidã & expreſſam effigiem nullam tenemus. ¶ Germana patria. Cicero 2. de Legibus: Quia ſi verum dicimus, hæc eſt mea & hujus fratris mei germana patria: hîc enim orti ſtirpe antiquiſſima ſumus. Germanum nomen. Plautus in Capt. Nam ille Theodoromedes fuit germano nomine. Germanæ gerræ. Plaut. in Pœn. Nam tuæ blanditiæ mihi ſunt, quod dici ſolet, Gerræ germanæ, atque ædepol, λῆροι λήρων. ¶ Fœminino hujus nominis eſt germana, αὐτογενεῖς ἀδελφή. Virgil. lib. 4. Aeneid. Inveni germana viam, gratare ſorori. Germana ſoror. Cic. 1. de Divin. Clodius cum ſorore germana nefarium ſtuprum fecit.

Gĕrmānē, adverb. hoc eſt, ſyncerè, & in modum germani fratris. [באמת *beemeth*. ἀδελφικῶς, γνησίως, ὁμοφύλως, ὁμογνωδῶς. Gal. *Fraternellement, en frere germain* Ital. *Sinceramente, da fratello.* German. Brüderlich / freundtlich. Hiſ. *Muy limpia ò enteramente.* Pol. *Braterskie, otworzyſcie.* Vngar. *Igazán, tiſztán.* Ang. *Brotherlie, vpryghtlie.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: De quo petis, ut ad te nihil occultans, nihil diſſimulans, nihil indulgens, germanè, fraterneque reſcribam, &c.

Gĕrmānĭtās, tatis, f. t. Eſt conjunctio, & vinculum quoddam neceſſitudinis: quale ſolet eſſe inter fratres. [אחוה *achaváh*. ἀδελφότης, φιλαδελφία. Gal. *Parenté, entre freres germains, fraternité.* Ital. *Fratellanza, parentato.* Germ. Ein rechte Freundtſchafft / alß zwiſchen natürlichen Brüderen. Hiſpan. *Hermandad.* Pol. Braterſtwo. Vngar. Eggyeſség, atyaſiuy ſzereret, edes atyaſiaſág. An. *Brotherhood by the ſame father and mother.*] Cic. pro Ligario: Si fraternè, ſi piè, ſi cum dolore faciunt, moveant te horum lacrymæ, moveat pietas, moveat germanitas, valeat illa vox quæ vicit. Liv. 37: Argis & illos, ſicut ſeſe, oriundos eſſe, ab ea germanitate fraternam ſibi cum iis charitatem eſſe. Plin. li. 6. cap. 1: Vnde nomen ambobus, & tanquam in diſſociatione germanitas concors.

Gĕrmānĭtŭs. adverb. hoc eſt, germanè, fideliter dictum à germanitate. [Vng. *Hiuen, tiſztán igazan.* An. *As a verie brother.*] Pompon. Vt ſiquis eſt amico amicus, gaudet ſi quid evenit boni, cui amicus eſt germanitús.

Gĕro, geris, geſſi, geſtũ, act. t. Propriè ſignificat porro. [נשא *naſá*. κομίζω, φέρω. Gal. Porter. Ital. Portare. Ger. & Belg. Tragen. Hiſ. Traer. Pol. Nioſſi. Vn. Viſelöm, hordozom. An. *To do or exerciſe, to*

ſt,to beare or behaue.] Virgil.7.Aen. Bella manu lethumq; gerō. ¶ Interdum eſt habere. [ἴσχειν. Gal.Auoir. Ital.Hauere. Ger.Haben. Hiſpan. Auer.] Virgil. lib. 2.- & nos aliquod nomenque decusq; Geſſimus. ¶ Interdum facere. [עשה hasáh.πράττειν. Gall.Faire. Ital.Fare. German.Thun/verwalten. Hiſp.Hazer.] Virgilius lib.9.-nec tecum talia geſſi, Magnanimum Aenean, & fata extrema ſequutus. ¶ Interdum adminiſtrō, διακονοῦμαι, νέμω, διαχειρίζω. Cicer.in Catone qui ampliſſimum magiſtratum gerunt. Hinc dicuntur geſta: & Geſtæ res, πράξεις. ¶ Cum accuſativo reciproco ſignificat vivere: aut hoc, aut illo modo ſe habere: ut, Moderatè ſe gerere. χρῆσθαι ἐυτῷ μετρίως. Cic. de Amic. Qui ita ſe gerunt, ita vivunt, ut eorum probetur fides, integritas, æqualitas, liberalitas. Gerere cenſuram: id eſt, fungi cenſura. Plin. libro 17.cap.1. Conſulem gerere, Saluſt. in Iugurtha. Formam alterius gerere, Plaut. in prol. Amphit. Honores gerere, Plinius in Epiſt. Ingenium callidum gerere; Plaut.in Aūl. Gerere inimicitias, Livius 10. bell. Maced. Iras gerere, Plaut. in Pœn. &c. ¶ Hujus compoſita ſunt, Aggero, congero, digero, de quibus locis ſuis. ¶ Egerō, effero. ἐκπομίζω. Lactant.lib.1: Qui ſimum ſtabulo, quàm qui vitia de corde egerit. Colum.lib.2: Avium primum habetur ſtertus quod ex columbariis egeritur. Quandoque pro evomo, vel ventrem exonero ponitur. ἀφοδεύω, ἐκχέω. Ingero vide alibi. ¶ Oggero, intendo, ſeu adjicio: ut, Oggerere oculum, alicui rei adjicere, ſeu intentū habere, ἐπίχω. Plaut. in Trucul. Quando intrò adveniunt, Vnus eorum aliquis oculum amicè oggerit, dum illi agant. ¶ Progero ultra ſeu foras gero: προφέρω. Colum. lib. 1: Ideoque periti ruſtici, quicquid ovilibus, ſtabulisque converſum progeſſerunt, ſuperpoſitis virgis tegunt, nec areſcere ſolis in curſu patiuntur. ¶ Regero, ſcriptis mando, quod legendo, aut audiendo didicerim. ὑπομνάω. Quintil. lib.2. cap.8: Sunt enim velut res geſtæ in hos commentarios quos puer deduxerat ſchola. Vnde regeſta dicuntur, quæ jam in tabulas, aut etiam in libros redacta ſunt. τὰ ὑπομνηματισμένα, τὰ ἐπαναμνήματα. Non ineptè etiam teſte Budæo, Regeſta dici poſſunt, quæ vulgò Regiſtra dicuntur. ¶ Aliquando Regero, idem eſt, quod refero, reddo, rejicio, ἀνακαλοῦμαι. Plin.lib. 2.cap.9: In coitu quidem non cerni: quoniam hauſtū omnem lucis averſa illò regerat, unde acceperit. Sic regerere crapulam, dixit Apuleius, pro evomere. Regeſta (*inquit*) crapula veſtem inquinaverat. Inde regeſtus participium: ut, Terra regeſta: hoc eſt, eodem relata unde fuerat egeſta. Ovidius 11. Metamorph.-ſecedit, humumq; Effodit, & domini quales conſpexerat aures, Voce refert parva, terræque immurmurat hauſtæ, Indiciumque ſuę vocis tellure regeſta Obruit, & ſcrobibus tacitis diſcedit opertis. ¶ Suggero, & Suggeſtus, Vide ſuis locis. Sunt & alia compoſita, ut armiger, belliger, moriger; & multa hujuſmodi, quæ omnia habent penultimam ſyllabam correptam.

Gĕrēns, participium, conjungitur à Cicerone eleganter cum genitivo Negotii, pro Quinct. Aliquis locuples & ſui negotii bene gerens: pro Sext. Sunt ruſtici, municipalesque Romani ſui negotii gerentes. [Vn.Viſelō.]

Gēſtŭs, ſta, ſtum; participium à gero. [נשאה nahaséh. πεπραγμένος, διωκημένος. Gall.Fait, porté. Ital.Fatto, portato. Ger.Gethan/gehandlet/getragen. Hiſp.Hecho, traido. Pol.Vczinek ſprawa. Vn. Viſeltetet. Ang. Done, borne.] Plautus in Trinum. Nihil evēnit, ne time, re bene geſta ſalvus redeo. Cicero pro Muræna: Geſtus eſt mos & voluntati, & dignitati tuæ. Idem ad Attic. Geſtus mos utique.

Gēſtŭs, ſtus, m. q. eſt compoſitio corporis & habitus quem in pronuntiando & dicendo obſervamus. [אמדה mishagh. πραγμάτων, ἀσχόλησις. Gall. Geſte, contenance, maintien, mine. Ital. Geſto, atto, fatto. Ger. Weiß vnd Gebārd die einer führt: Hiſp. Geſto ò viſaje de la cara. Pol. Poſtawa iakiei ktowmotoie, albo wſwich ſprawach pozitwa. Vng. Gyeſtálas, magatartáſa. An: Demeanure, behaniour.] Geſtio verò eſt adminiſtratio & actio quanvis parum in uſu ſit, inquit Valla li,4. Cic.2. de Natur.deor. In corporum etiam motione atque geſtu multa cernunt ſubtiliùs. Idem 4. Acad. Et hoc quidem Zeno geſtu conficiebat.

Gĕrītŭr, pro Geſtio, Vlpian.l.14. de relig. Licet ex hoc ipſo neque pro hærede geritio, neque aditio præſumitur.

Geſtŭōſŭs, ſa, ſum, qui multum geſſit. [πολυπραγμονικός, πραγματικός. Gall. Qui fait beaucoup de geſtes ou de mines. Ital. Geſtuoſo, che ha gran gratia ne geſti. Germ. Zierliche Gebārd führend oder treibend. Hiſpan. El que haze geſtos y viſajes con gratia. Pol. Poſtawkeſtroia cy. Vng. Gyeſtalo. Ang. That hath done many thinges.] Gell.lib.1.cap 5: Geſtuoſas Hortenſii manus & argutas.

Gēſtĭō, onis, f.t. Curatio & adminiſtratio. [διοίκησις. Gall. Adminiſtration. Ital. Adminiſtratione. German. Ein Handlung/Verwaltung. Hiſpan. Adminiſtracion. Pol. Spratwa. Vng. Viſelés, tſelekedés. Ang. The doing of any thing.] Cicer. 1.de Invent. Negotiis autē quæ ſunt attributa, partim ſunt continentia cum ipſo negotiō, partim in negotii geſtione cōſiderantur, partim adjuncta negotio ſunt, partim geſtum negotiū conſequuntur.

Gĕrdĭŭs, dii, puer fortaſſis à gerendo dictus, quòd gereret. [Pol. Sprawca. Vng. Inás.] Lucillius: Curate domi ſint, Gerdius, ancillæ, pueri, zonarius, textor. Ex Nonio.

Gēſtĭo, geſtis, geſtivi, & geſtii, n.q. Propriè eſt lætitiam animi; aut alium affectum geſtibus corporis exprimo. [שלז halás שלש halás ols halas. γαυριάω. Gall. Sauter de ioye, & ſe reſiouir, faire feſte. Ital. Gongolare, rallegrarſi, far feſta. Germ. Vor frewden außwendige geberd oder weiß treiben. Bel. Mattieren maten. Hiſ. Alegrarſe, hazer geſtos codiciando ò alcancando alguna coſa. Pol. Radoſc vmul'em y czial'em pokazaie. Vngar. Druendek, vigadok. Ang. To ſhew glayndeſſe by outward ſignes.] Cicero lib.2. de Finibus: Quorum alter lætitia geſtit, alter dolore cruciatur. Idem li.1. Offic. Aut voluptate nimia geſtiunt: quorum omnium vultus, voces, motus, ſtatusque mutantur. ¶ Interdum etiam geſtire, eſt vehementer cupere, & geſtibus cupiditatem præ ſe ferre: ὀρμίζω, προθυμοῦμαι. Terent.in Phormione: Egóne illi non ſuccenſeam? ipſum geſtio dari Mihi in conſpectum, nunc ſua ut ſciat culpa Lenem patrem illum, factum me eſſe acerrimum. Sic Plaut. in Amph. Geſtiunt pugni: hoc eſt, cupiunt verberare. Perſius Sat. 1: Non hic qui in crepida Grajorum ludere geſtit. Cic.pro Marcello: Parietes mediusfidius (ut mihi videtur) hujus curiæ, gratiās agere geſtiunt. ¶ Hujus compoſitum eſt, Prægeſtio, de quo ſuo loco.

Gēſtĭens, participium, exultans, lætans. [שלז halés שלש halliz. γαυριάων, ἐφιέμενος. Gall. Sautant & declarant par geſtes & mines l'affection qu'il a, ſautant de ioye. Ital. Chi ſalta di allegrezza. Ger. Sich freweud/vor frewden etwas gebārden treibend. Hiſpan. El que ſalta de alegria hazjendo geſtos. Pol. Weſſelaciſie. Vng. Druendō vigado. Ang. Reioyſing, declaring by geſtes his meaning.] Cic. 5. Tuſc. Elatus inani lætitia, exultans, & temerè geſtiens. Idem 2. de Nat deorum: Deinde hac cohortamur, hac perſuademus, hac conſolamur afflictos, hac deducimus perterritos à timore, hac geſtientes comprimimus. De eloquentia loquimur.

Gēſtĭcŭlŏr, aris, d.p. Geſtū facio, geſtum ago: [ὀρχέομαι, χειρονομέω. Gal. Faire contenance, faire mines, iouer moriſque. Ita. Atteggiare, giocolare. Ger. Etwas poſſen oder gebārden treyben. Hiſ. Hazer geſtos. Pol. L'aſzkuie. Vng. Gyeſtalok. Ang. To mak geſtu.] unde Geſticulāri carmina, dixit Sueton. in Nerone, pro ad numeros carminis ſaltare, & modulis corpus adaptare. Super abundantiſſimam (*inquit*) cœnam jocularia in defectionis duces carmina, laſciveque modulata, quę vulgò innotuerunt, etiam geſticulatus eſt.

Gēſtĭcŭlātŏr, otis, verbale, m.t. Qui corporis geſtu populū oblectat. [μίμος, ὀρχηστής. Gall. Ioueur de moriſque ou de farces, faiſeur ou repreſenteur de contenances & mines. Ital. Chi giuoca di mano, ouero di perſona. Germ. Ein Poſſentreiber/ Gaucler. Hiſp. Hazedor de aquellos geſtos. Pol. L'aſzek ſzaſzek. Vn. Iatékos, alakos. An Apoppet player.] Colum. in Præfat. libri primi: Nec minùs corporis geſticulatorem ſcrupuloſiſſimæ requirant ſaltationis, ac muſicæ artis ſtudioſi.

Geſtĭcŭlātĭo, geſticulationis, f.t. Eſt ipſa ſaltatio, ſeu geſticulandi actus. [ὀρχηστικὸς, μιμησις Gall. Ieu de ſoupleſſe, repreſentation de contenances & mines. Ital. D'attegiare giocolare. German. Poſſenūbung das gauckeln. Hiſpan. Aquella obra de hazer geſtos. Pol. L'aſzkowanie. Vn. Iatékság, alakos, magahanyas. Ang. Puppet playing, geſtyng.] Valer. Max & Sueton.

Gēſtĭcŭlātrix, ĭcis, f.p. mima, geſticulatrix, quæ ſcilicet corporis geſticulatione populum oblectat. [ὀρχήστρια, χειρονόμος, ἡ. Gall. Ioueuſe de moriſque. Ital. Donna che giuoca di mano ouero di perſona. Ger. Ein Poſſenūberin / ein Frow die ein Gauckelſpyl haltet. Hiſp. Hazedora de aquellos geſtos. Pol. Kuglarka. Vng. látékos aszony. Ang. She that playeth the popper.] Gell.lib.1 cap.5: Non jam hiſtrionem eum eſſe diceret, ſed geſticulariam, Dionyſiamque eum notiſſimæ ſaltatriculæ nomine appellarit.

Gĕrŭlŭs, li, pen. corr. m.ſ. qui fert aliquod onus: & pro bajulo accipitur. [סבל ſabbál. ὀκομίζων. Gall. Porteur, portefaix, gagnedenier. Ital. Facchino, baſtaſo, camalo, portatore. German. Ein Träger: Hiſp. El zanapan que lleua cargos. Polon. Tragarz. Vng. Tereh hordozo. Ang. A bearer of any mater or thing, a porter.] Bajulum autem dicimus, qui mercēdis grātia onera ferre conſuevit. Suet.in Calig. Ex gerulorum diurnis quæſtibus pars octava exigebatur. Hinc Nugigerulus, nugarum apportator. Plautus in Bacchid. Non dabis, ſi ſapies: verùm ſi das maximè, Næ ille alium gerulum quærat, ſi ſapiet, ſibi: Nam ego non laturus ſum.

Gēſtŏr, oris, verbale, m. q. qui gerit ſive portat. [נשא nosé נטיל. Φορεύς. Gall Porteur, rapporteur. Ital. Chi porta, portatore. Ger. Ein Träger. Hiſp. Llenador. Pol. Ten ktori na ſobie noſzy, noſicziel. Vng. Hordozo. Ang. He that beareth.] Plautus Pſeud. Homines qui geſtant, quique auſcultant crimina, Si meo arbitratu liceat, omnes pendeant: Geſtores linguis; auditores auribus. Plinius Epiſt. lib.8. Caninio: Delphinus geſtor, colluſorque puerorum.

Gĕrŭndĭum, sive verbum sit (ut quibusdam videtur) sive participium, sive (ut alii malunt) nomen ex participio, caret numeris & personis, & sub una voce activam & passivam significationem gerit. Vnde à gerenda duplici significatione, quidam gerundia dicta esse existimant. Gerundia ante se nullũ habent casum: post se casum habent verbi activi: nam in passiva significatione nullum habent. ¶ Habet autem gerundiũ quatuor omnino casus, nominativum, genitivum, accusativũ, & ablativum. De nominativo exemplum est apud Virg. 11. Aen. Pacem Trojano à Rege petendum. Genitivus jungitur nominibus substantivis in utraq; significatione. Virg. 1. Eclog. Et quę tanta fuit Romam tibi causa videndi? In passiva significatione gerundium nullũ habet post se casum: ut non dicimus, Vrbs est in periculo capiendi ab hostibus ¶ Inveniuntur aliquando gerũdia genitivi casus passivè accepta, sed absq; casu: ut apud Iustinum Trogi abbreviatorem, li. 17: Athenas erudiendi gratia missus, quantò doctior majoribus suis, tantò & gratior populo fuit. ¶ Dativi casus gerundia nulla sunt, nisi fortassis solvendo & inficiando, quæ aliqui volunt esse nominativa adjectiva indeclinabilia, alii gerundia dativi casus. Cicer. in Orat. Quum est inficiando reus, duo prima sunt. Solvendo exigit dativum, licet non semper adponatur. Quintil. Pauperi solvendo non sumus. Cicero Lentulo: Civitatũ principes ad me detulerunt sumptus decerni legatis nimis magnos, solvẽdo civitates non esse. Interdum etiam habet adjunctum genitivum. Quintil. Maximi tamen virorum, & quibus artis suæ solvendo non sit humanitas. ¶ Accusativus gerundii jungitur verbis significantibus motum ad locum, & hoc cum præpositione ad, aut etiã aliis verbis cum præpositione inter, & aliquando etiam cum prepositione ante. Virg. in Bucolicis: -inter eundem Occursare capro (cornu ferit ille) caveto. Idem tertio Georg. ante domandum Ingentes tollent animos. ¶ Ablativus tribus modis accipitur: Primò sine regimine: ut Legendo disco, & Currendo cecidi. Et ponitur activè & passivé. Activè: Virg. 3. Eclog. Cantãdo tu illum? Passivè: idẽ: Frigidus in pratis cantãdo rumpitur anguis. Idem: Alitur vitiũ, crescitq́ue tegendo: id est, dum cantatur & dum tegitur. Secundò cum præpositione de, ex, à, ab, cum vel in. Cicero: Ex quo ardescit sive amor sive amicitia: utrunq; enim dictum ab amando. Idem: In defendendo major labor est quàm in accusando. Quintilianus: Quum præcipere de aptè loquendo cœperimus -Tertiò, cum verbis significantibus motum de loco: ut Venio ab arando, redeo à spectando: licet magis usurpemus ab aratione & à spectaculo. Sed hæc non magnopere pertinent ad præsens argumentum: quandoquidem dictionum significationes, non syntaxin, docendas suscepimus.

Gĕrŭndīvă à Grammaticis appellantur nomina adjectiva, quæ fiunt à gerundiis, ut à legendi, da, dum, fit legendus, legendo, legendum.

Gĕsto, gestas, act. p. Sæpè vel quasi perpetuò gero. [נשא *nasá* נתל *natál* טמע *hamás*. αἴρομαι, φέρω. Gall. Porter. Ital. Portar. Germ. Offt oder stäts tragen. Hisp. Traer, llevar. Pol. Nosse. Vn. Hordoẑdogalom, hordóxom. Ang. To beare often.] Plaut. in Curcul. Rogita istum unde habeat anulum. O. Pater istum meus gestavit. Idem in Sticho: Nam me illa alvo menses gestavit decem. Plinius lib. 18 cap. 10. de elephantis: Decem annis gestare in utero vulgus existimat. Terent. in Adelph. Quem ego modò puerum tantillum in manibus gestavi meis.

Gĕstātŭs, particípium. [טמע *hamús*. βαστακτὸς, φορητὸς. Gall. Porté. Ital. Portato. Germ. Getragen. Hisp. Traido, llevado. Pol. Nossony. Vng. Hordoẑtatot. Ang. Borne, caryed.] Martial. li. 1: Gestatus bijugis regulus esset equis.

Gĕstĭto, gestitas, penult. corr. frequentativum à Gesto, as. [φορέω. Gall. Porter souvent. Ital Portar spesso. German. Tragen offt tragens. Hisp. Llevar à menudo ò muchas vezes. Polon. Nosse, vźtawnie. Vngar. Gyakran hordoẑdogalont. Ang. To beare often.] Plautus in Cistel. Eloquere, unde sunt tibi hæc cirò crepundia? L. Mea hæc herilis gestitavit, non tua. Idem in Amphit. Nę ego homo infœlix fui, Qui non alas intervelli: volucrem vocem gestito.

Gĕstātĭo, ōnis, f. t. Vectio, portatio. [נשא *nasá* נתל *natál* טמע *hamás* נשא *maśá*. φορεῖ. Gall. Portement. Ital. Portamento. Ger. Tragung. Hisp. Lleuamiento, traimoiento. Pol. Nossenie. Vng Hordozás. An. A bearing or carying.] Celsus libro 2. capite 14. Gestatio etiam longis & jam inclinatis morbis aptissima est. Idem, Gestationum levissima est navis in portu. ¶ Gestatio item αἰώρα, locus erat in quo gestabantur homines sanitatis vel voluptatis gratia: ea forma qua cœnatio ambulatioq́ue dicitur. Plin. in epist. Ab his gestatio in modũ circi quæ buxum multiformem, humilesq́; ac retentas manu arbusculas circumit.

Gĕstātŭs, us, m. q. Gestatio, portatio. [נשא *nasá* נתל *natál* טמע *hamás* נשא *maśá*. φορεῖ.] Plinius lib. 15. cap. 25: Iulianis gratus sapor, sed pẽnè tantùm sub arbore sua, adeò teneris, ut gestatum non tolerent: id est, gestari non possint.

Gĕstāmĕn, inis, n. t. Quicquid geritur, ut vestes, arma, sceptrum [נשא *maśá* נתל *natál* טמע *hamás*. ἀσπὶς, φόρημα. Gal. Ce qu'on porte, faix, portée. Ital. Cosa che si porta. Germ. Das man tregt/ ein Burde / ein Bünteł. Hispan. Cosa que se trae ò lleua. Polon. Brzemie, nossenie. Vng. Aż mit viselnek, viselni valo. Ang. A mace, or any thing that is borne.] Virg. lib. 3: Aere cavo clypeum magni gestamen Abantis, Postibus adversis figo: id est, quod geri solebat à magno Abante. Iuvenal. Satyr. 2: Ille gerit speculum, pathici gestamen Othonis. Item ponitur pro onere. Plin. lib. 37. cap. 8: Hoc vectigal, hocque gestamen divites in cervice gratissimum norunt.

Gĕstātōrĭus, a, um. Quod ad gestandum & gerendum pertinet: [φορητὸς. Gall. Seruant à porter. Ital. Che serue à portare. Ger. Das zu dem tragen gehört. Hisp. Cosa para traer, ò pertenesciente a traer. Pol. Do nossenia przinależący. Vng. Hordozásra valo. Ang. That serueth for bearing.] ut Sella gestatoria, in qua aliquis gestatur. Suet. in Ner. Interdiu quoque clàm gestatoria sella delatus in theatrum.

Gĕstātōrĭum, rii, n. s. subst. appellatur lectica, sella, sive carruca, & omne id in quo gestamur. [φορεῖον. Gall. Lettiere. Ital. Lectica ò sedia ò altro in che si porti alcuno. Germ. Ein Rossbaar/ ein Tragsessel/ Senffte oder etwas anders darinn man einen treget Hisp. Andas ò litera para traer. Pol. Lektica. Vng. Szetczel, aż mibe embert hordoẑẑak, lektika. Ang. An horse litter.] Sueton. de Claudio: Solitus etiam in gestatorio ludere.

Gĕrōntŏcōmĭŏn, γεροντοκομεῖον, Vbi alimonię subministrantur senibus emeritis. Vtitur hac voce Imperator C. de Sacrosanct. Eccles.

Gĕrōntŏpōgōn, [γεροντοπώγων. Pol. Koźia broda.] Herba est foliis hirci barbulæ, tenuioribus longioribusq́; , in modũ capillorum, caule parvo, super quem calyx est longus & barbula quæ summo vertice in cana funditur. Florem habet luteum qui in volucres barbulas evanescit. Dictum Gerontopogon, quasi senilis barba. Vulgus *Barbam sacerdotum* appellat.

Gĕrræ, arum, [γέρρα. Gall *Bourdes, choses de neant*. Ital. *Ciancie, parole, chrachiare*. German Geflochtene Körb/ Hürd: item, Narren werck/ vnnütz nichts sollend ding. Hisp. *Desuarios de vanas palabras*. Polon. *Kosi pliecżony, plotky*. Vn. *Haxugság, beaba valo aproság*. An. *Bourdes, thinges of no effect*.] Crates viminęę à Gręcis primũ appellabantur, quę vox postea vulgò pro nugamẽtis rebusq́; frivolis usurpata est, autore Festo Pompeio: & id quidem hac occasione: Athenienses cùm Syracusas obsiderent, & crebrò gerras poscerent, irridentes Siculi gerras clamitare cœperunt. Hinc in proverbium cessit. Plaut. in Asinar. Videlicet Solonis est, Leges ut cõscribat quibus se populus teneàt: gerræ. Idem in Pœn. Nam tuæ blanditiæ mihi sunt quod diei solet, gerræ germanæ, atque ædepol λῆροι λήρων. Ausonius ad Sym. Misi itaque ad te frivola gerris Siculis vaniora.

Gĕrrōnēs, Nugatores, à gerendis nugis. [φλύαροι, ἀδολέσχαι. Gall. *Conteurs de bourdes, causeurs*. Ital. *Cianciatori, chi narrano fauole, matte*. Germ. Ein Tandtmann/ Plapperer/ der viel vnnützen dingen vmbgeht Belg. Een klappaert. Hispan. *Vanos, locos, mentirosos, que dizuarian en vanas palabras*. Polon. *Plotkowie*. Vngar. *Haźudoźok, haźugság beszéllek*. Ang. *A talker of trifles and light maters*.] Festus: Gerrones, leves & inepti, à cratibus prostratis dicti, quòd Siculi adversus Athenienses, cratibus usi sunt, quas Græci *gerras* appellant. Hinc fit Congerro pro connugatore. Vide suo loco.

Gĕrrēs, Piscis vilis, & aleculatii genus. [Germ. Kleine schlechte Meerfisch. Ang. *A pilchard*.] De quo Plin. lib 32. c. 11. Martialis l. 12. Teq; juvant gerres, & pelle melandria cana. Idẽ l. 13: Fuisse gerres, aut inutiles mænas, Odor impudicus urcei fatebatur.

Gĕrŭlŭs, Gerundium, Vide GERO. (tur.

Gĕrūsĭa, [γερουσία. Pol. *Senatu grecie*. Vng. *Tanácz*.] in Græcis urbibus vocabatur conventus senum, quem & nos *Senatum*, ab ætatis vocabulo dicimus. Plin. li. 36: Sic extruxêre domum regiam Attali Tralliibus, item Sardibus Crœsi quam Gerusiam fecêre. Vitruvius: Crœsi domus quam Sardiani civibus ad requiescendũ ætatis otio Seniorum collegio dedicarunt. Hoc nomine dicebatur summus Lacedęmoniorum Senatus, in quem nemo nisi gravi ætate venerandus, probisque moribus spectatus admittebatur. Erat enim ille summus Spartæ honos, vitæque integrè actæ amplissimum præmium, quo illis majus contingere nullum poterat. Siquidem (ut est apud Demosthenem in oratione adversus Leptinem) summa penes hunc senatum Lacedæmone erat potestas, adeò ut quisquis in gerusiam legeretur, statim cum sui ordinis sociis dominus efficeretur suæ civitatis. ¶ Gerusiæ etiam appellatione locus in quo seniores convocantur, appellatur, quem Latinè dicimus Senaculum. Varro: Senaculum vocatum, ubi senatus aut ubi seniores consisterent, dictum Gerusia.

Geseoreta, Navigii speculatorii genus, à Brutiis inventum, idem, ut quidem volunt, quod Plautus prosumiam appellat. Sipontinus.

Gesos,

Geſos, viros fortes Galli vocant.
Geſampini, arbores ſunt quæ ferunt lanugines; ex quibus veſtes fiunt.
Geſta, orum, Vide ACTA.
Geſtāmĕn, Geſtatorium, Geſticulor, Geſtio, Geſto, Geſtus, Vide GERO.
Gethyum, [γήθυον. Vn. *Parhagyma.*] Cepæ genus condimentarium, nullo penè capite, ſed radice tantùm oblonga. Latini pallacanam vocant, teſte Plinio lib. 19. cap. 6.
Geum, herba ſimilis Meo vel Meh athmantico apud Plin. quanquam ſint plures codices qui Gethin habeant, non Geum. Vide Barb. in corol. Men.

G ante I.

Giagones, buccarum muſculi.
Gibbŭs, gibbi, m. ſ. Propriè eſt tumor dorſi, aut etiam pectoris, ex ſpinæ flexu enatus. [דבשת *dabbéſtheth.* ὄγκος, κύφωσις, κύφωσης. Gall. *Vne boſſe en quelque partie du corps.* Ital. *Gobbo.* Ger. Ein Hoger. Bel. Een Butt. Hiſp. *La corcoba ò comba.* Pol. *Garb.* Vng. Gôrbeség. Ang. *A knobble or knott in manner bodie.*] Martialis: Non aliter ridetur Atlas cum compare gibbo. Quo in loco aliqui legunt, cum compare mulo. Nonnunquam accipitur pro quovis alio corporis tumore. Iuvenalis Satyra 6: -mediisque in naribus ingens Gibbus & acre malum ſemper ſtillantis ocelli. ¶ Suetonius in fœminino genere dixit gibbam in Domitiano, capite 23: Ipſum etiam Domitianum ferunt ſomniaſſe gibbā ſibi pone cervicem auream enatam.
Gĭbbŭs, gibba, gibbum, Convexus. [גבן *gibben.* κυρτὸς, κυφός. Gall. *Boſſu.* Ital. *Gobbo.* German. Gebogen/ hogerechtig. Hiſp. *Corcouado.* Polon. Zgarbiony. Vng. Gôrbe. Ang. *That hath a crooked backe or bunche in his body.*] Celſus lib. 8. ca. 1: Igitur calvaria incipit ex interiore parte concava, extrinſecus gibba: utrinque levis.
Gĭbbĕr, ra, rum, Gibbo deformatus: & propriè is cui ſpina extrorſum flexa, tumorem in dorſo creavit. [גבן *gibben.* ὄγκος, κυρτὸς, κυφός. Gall. *Boſſu.* Ital. *Gobbo.* Germ. Hogerechtig/ das ein Hoger hat Hiſp. *Corcobado.* Pol. *Garbaty.* Vn. Gôrbe. An. *That hath a bunche in his backe.*] Nam quibus illa introrſum flectitur tumorem efficiens in pectore, regibberi, λοξδὶ potiùs dicuntur. Plinius lib. 10. cap. 26, de gallinis Africanis: Hoc eſt gallinarum genus gibberum, variis ſparſum plumis. Varro lib. 2. de Re ruſt. cap. 9: Gallinæ Africanæ ſunt grandes, variæ, gibberæ.
Gĭbbĕrōsŭs, pro gibber ſive gibboſus legitur in l. 3. de ædilit. edict.
Gĭbbōsŭs, a, um, adjectivum, Gibber: hoc eſt, gibbo deformatus. [גבן *gibben.* κυφὸς, κυρτὸς. Pol. *Garbacz.* Vn. Gôrbe. Ang. *That hath a bunche in his backe.*]
Gĭgās, antis, m. t. [נפיל רפא *naphil raphá.* γίγας. Gall. *Geant.* Ital. *Gigante.* Ger. Ein Rys oder Heid. Bel. Een Reuſe. Hiſp. *Gigante à hijo de la tierra.* Pol. *Olbrzym.* Vn. *Oriás.* An. *A gyant.*] Dictio compoſita creditur à verbo Græco γίνομαι, quod eſt naſcor, & à γαῖα, Doricè γᾶ, quod terrā ſignificat: quaſi ex terra genitus. Credidit enim vetuſtas Gigantes homines fuiſſe excelſiſſimæ ſtaturæ, & draconum pedibus ab irata tellure procreatos in deorum perniciem, ut ſcilicet ſuperis bellum inferrent, Iovemq; de cœli poſſeſſione dejicerent. Quo commento quid ſignificare voluerint poëtæ, explicat Macrobius li. 1. Satur. cap. 20, his verbis: Gigantes quid aliud fuiſſe credendum eſt, quàm hominum quandam impiam gentem deos negantem, & ideò exiſtimatā deos pellere de cœleſti ſede voluiſſe? Horum pedes in draconum volumina deſinebant: quod ſatis ſignificat eos nihil rectum cogitaſſe, totius vitæ eorū greſſu, atq; proceſſu, in inferna vergēte. Phyſici interpretātur Gigantes ſpiritus eſſe terræ incluſos, qui dum exitū non inveniunt, fractis interdū altiſſimis montibus vi erumpunt, & fruſta ipſa quaſi in cœlum ejaculātur. Cic. 2. de Natur. deor. Nec verò ut fabulæ feruut, Dii bellis, præliisque caruerunt: nec ſolùm, ut apud Homerū, quum duos exercitus cōtrarios alii dii ex alia parte defenderent: ſed etiā cum Titanis, cum gigantibus propria bella geſſerunt. Hæc & dicuntur, & creduntur ſtultiſſimé. Idem de Senect. Nam quid eſt aliud gigantum more bellare cum diis, niſi naturæ repugnare? Ovid. Affectaſſe ferunt regnū cœleſte gigantes. Iuven. Satyr. 4: Vnde fit ut malim fraterculus eſſe gigantum. Id eſt, obſcuro & ignoto genere natus, quemadmodum gigantes, qui nullo parente è terra prognati creduntur. ¶ Gigantum arrogantia, γιγάντων διάνοια: Dicebatur ubi quis viribus ſuis fretus, temerè nulloque conſilio res non tentandas moliretur, proverbium admonet inauſpicato cedere, quæcunque citra conſilium adverſus deos, adverſus pietatem, adverſus jus & æquum per vim inſtituuntur.
Gĭgantēŭs, a, um, quod eſt gigantis. [γιγάντειος. Gall. *De geant.* Ital. *Di gigante.* Germ Das der Ryſen iſt. Hiſp. *Coſa de gigante.* Pol. *To co poſiáda olbrzimá.* Vng. *Oriási.* Ang. *Of a gyant.*] Ovid. 2. Triſt. Quumque gigantei memorantur prælia belli. Furiæ gigantæ, Claud. 4. Paneg.
Gĭgantŏmăchĭă, æ, Gigantum pugna. [γιγαντομαχία. Gall. *Guerre des geans.* Ital. *Pugna de gigantes.* Germ. Der Ryſen Krieg oder Streit. Hiſ. *Pelea ò batalla de gigantes.* Pol. *Válka mezdzi obrzimamy* Vng. *A Zoriaſok harcza.* Ang. *A batell of gyantes.*] Gigantum pugnam Poëtæ in campis Phlegræis inter deos & Gigantes geſtam fabulantur, quum illi Iovem de cœli poſſeſſione dejicere conarentur.
Gigeria, orum, teſte Nonio, inteſtina ſunt gallinarum, & quæ cum his coquuntur. [Pol. *Drobie kokoſze.* Vn. *Tyuk bél.*] Lucil. lib. 8: Gigeria ſunt ſine allio: his veſcamur alacriter.
Gīgno, gignis, genui, genitum, Genero, procreo. [הוליד *holidh.* γεννάω. Gall. *Engendrer.* Ital. *Generare.* Germ. Gebären. Bel. Baren. Hiſp. *Engendrar.* Polon. *Rodzę.* Vng. *Szvlök, nemzök.* An. *To begette, to engender.*] Cic. 1. de Finibus: Ad majora enim quædam nos natura genuit & conformavit, ut mihi quidem videtur. Plin. lib. 7. ca. 51: Hæc eſt conditio mortalium, ad has, & hujuſmodi occaſiones fortunæ gignimur. Idem lib. 14 cap. 6: Faſtidium gignit uvas appetendi Quintil. lib. 1: Ac ſicut aves ad volatum, equi ad curſum, ad ſævitiam feræ gignuntur: ita nobis propria eſt mentis agitatio. ¶ Hujus compoſitum eſt, Ingigno, ingenero, gignendo infero. ἐγγονάω. Cic. de Fin. Sive, ut doctiſſimis viris viſum eſt, major aliqua atque divinior hanc vim ingenuit: ſive hoc ſic ita fortuitó. Colum. lib. 4: Tanquam naturali & ingenita ſterilitate laborantibus. ¶ Antiqui pro eodem dixerunt Geno, de quo ſuprá: unde adhuc manſerunt genui præteritum, & ſupinum genitum. Luc. lib. 3: Tótum poſſe extra corpus durare genique.
Gĕnĭtŭs, participium, natus. [נולד *nolidh* γεννηθείς. Gall. *Engendré.* Ital. *Generato, nato.* Ger. Geboren Hiſ. *Engendrado hijo.* Pol. *Narodzony.* Vngar. *Szvletett ſi, nemzetöt.* Ang. *Begotten, engendred.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Septimo menſe genitis ſæpenumerò foramīna aurium, & natium defuēre. Geniti dentes in palato, genitus annos novem, genitus ad perdenda vina, genitus ad ſuperbiam, genitus in ſervitio, pro eo qui ſervus natus eſt, multaque id genus alia paſſim occurrunt, apud eundem Plinium. Hinc componuntur Vnigenitus, Primogenitus, & Progenitus de quibus ſuis locis.
Gĕnĭtŭs, us, γένεσις. Generatio. [Pol. *Rodzai.* Vn. *Nemzés.*] Plin. Apuleius in Apologia: Ariſtoteles & Theophraſtus qui plurimos libros de genitu animalium reliquerunt.
Gĕnĭtŏr, oris, m. t. Pater dicitur, qui ſcilicet genuit. [הורה *horéh* מולידה *molidh.* γεννάδος, γονεὺς, ὁ γεννήσας. Gal. *Engendreur, pere.* Ital. *Genitore, padre.* German. Ein Gebärer/ Vater. Hiſp. *Engendrador, padre.* Pol. *Oyciec, ten ktori vrodzieł.* Vng. *Szvlö, atya, nemzö.* Ang. *He that begetteth, a father.*] Cicer. de Vniverſ. Quo nihil ab optimo & præſtantiſſimo genitore melius procreatum. Genitores omnium vitiorum Græci, Plin. lib. 15. cap. 4. Genitor dubius: id eſt, pater incertus. Ovidius 5. Metamorph. -occidit Aſtreus Matre Palæſtina, dubio genitore creatus. Genitor deorum: id eſt, Iupiter. Idem 2. Triſt. Iure igitur genitorque deūm, rectorq; vocatur.
Gĕnĭtrīx, f. t. Mater dicitur, quæ ſcilicet genuit. [הורה *horáh* מולדת *moléłheth.* γεννήτρια, ἡ γεννήσασα. Gall. *Mere.* Ital. *Matre.* Germ. Ein Gebärerin/ Mutter. Hiſp. *Madre.* Pol. *Matka, ta ktora mnie vrodziła.* Vng *Anyaſzvł.* Ang *A mother.*] Virgil. 1. Aen. -nanque ipſa decoram Cæſariem nato genitrix, lumenq; juventæ Purpureum, & lætos oculis adflarat honores. Genitrix frugum Ceres: id eſt, inventrix. Ovid. 5. Metamor. Et frugum genitrix immenſos ſiſte labores.
Gĕnĭtūrā, ræ, generatio, procreatio. [הורה *haráh* לדה *ledháh.* γένεσις. Gall. *Engendrement ou conception.* Ital. *Generatione, eſſe generare.* German. Gebärung. Hiſp. *Generacion, obra de engendrar.* Pol. *Rodzenie.* Vn. *Szvlés nemzés.* Ang. *Begetting ingendring.*] Plinius lib. 18. cap. 24: Inter diligentiſſimos convenit, ut in alitum quadrupedumque genitura, eſſe quoſdam ad conceptum impetus terræ. Idem libro 9. capite 35: Origo atque genitura conchæ eſt, haud multum oſtrearum conchis differens. ¶ Accipitur etiam pro ſemine humano, quod Græco vocabulo *ſperma* vocamus. Plinius lib. 22. cap. 22: Datur & contra profluvia genituræ vinis. Idem libro 20. cap. 7: Semen ejus extinguere genituram virorum dicitur. ¶ Genituram horoſcopum vocavit Sueton. in Auguſto: id eſt, conſtitutionem cœli, qua quis natus eſt, unde de fœlicitate ejus, qui natus eſt, genethliaci prædicūt. Verùm genitura ſua vix & cunctanter edita, exiluit. Diogenes, adoravitque eum. Tantam autem mox fiduciam fati Auguſtus habuit, ut thema ſuum vulgaverit, numumque argenteum, nota ſyderis Capricorni, quo natus eſt, percuſſerit. Iul. Firmicus lib. 3. Secundùm hanc genituram, & ſecundùm has conditiones ſtellarum, & ſecundùm teſtimonia, quæ hujus genituræ perhibentur, etiam hominum volunt fata diſponi. Budæus in Annotationibus.
Gĕnĭtālĭs, & hoc genitale: natalis: [γενεθλιακὸς. Gall. *Ou on eſt engendré, ſervant à engendrer.* Ital. *Genitale, natio, che ſerue à generare.* Germ. Gebärig/ das zu der gebärung gehört. Hiſp. *Coſa para*

generacion. Pol. *Do rodzenia przinalezacy, mocisçe zktoregomiesie vrodziely.* Vng. *Szwletéfre vale.* Ang. *Belonging to engendring.*] unde genitale ſolum, patria in qua nati ſumus, quod & natale ſolum appellatur. Et genitalem diem, quo ſcilicet in lucem editi ſumus. Genitalia ſemina quibus aliquid procreatur & gignitur. Virgilius lib. 2. Georg. Vere tument terræ, & genitalia ſemina poſcunt. Columella lib. 3. cap. 6: Adhibenda ratio eſt ſubtilior, ut ex his partibus trunci ſumantur, qui & genitales ſunt, & maximè fertiles. Idem lib. 7. cap. 9: Fœminis quoque vulvæ ferro exulcerantur, & cicatricibus clauduntur, ne ſint genitales: id eſt, ne poſſint generare. ¶ Genitalia membra, ſive genitales partes dicuntur pudenda, tàm in viro, quàm in fœmina. τὰ αἰδοῖα. Colum. lib. 7: Et ipſos nervos, quos Græci *cremaſteras* appellãt, quòd ex illis genitales partes dependent, comprehenſæ.

Gĕnĭtālĕ, membrum genitale maſculi, & tàm de cæteris animantibus quàm de homine dicitur. [בשר *basár.* τὸ γονικὸν μόριον, τὸ αἰδοῖον. Gall. *Le membre d'vn maſle genitoire.* Ital. *Membro di maſchio da generare.* Germ. Das Geburtglid. Hiſp. *La cola ò rabo ò cojon de animal para engendrar.* Pol. *Członek emeżki.* Vn. *Nemżéfre zwʼlóſre walo tag.* Ang. *The ſecret member of a male.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Coitus averſus elephantis, camelis, tigribus, lincibus, rhinoceroti, leoni, daſypodi, cuniculis, quibus averſa genitalia. Idem lib. 11. cap. 44: Ac præter genitale tantùm, & hoc in maribus, viſcera etiam interiora omnia ad exemplar. Col. lib. 7: Elicitur cupiditas odore genitalium admoto naribus.

Gĕnĭtālĭtĕr, adverbium, [γονικῶς, γονικὰς. Vng. *Nemżés zwlés képpen.*] Lucret. lib. 4: ut femina poſſint Seminibus commiſceri genitaliter apta.

Gĕnĭtīvŭs, a, um, quod ad generationem pertinet, quod vim habet generandi. [γονικὸς. Gall. *Qui a force d'engendrer.* Ital. *Che ha forza di generare.* Germ. Krefftig zu gebären. Hiſpan. *Coſa ordenada para engendrar.* Pol. *Do rodzenia ſpoſobny.* Vn. *Nemżéfre valo.* Ang. *That hath force to engender.*] Vnde genitivus humor: & genitivus caſus, Grammaticorum vox, γονικὴ. ¶ Interdum idem eſt quod natura ingenitus, ut, Genitivæ notæ, quæ ſunt maculæ à natura ingenitæ. Suetonius de Auguſto: Corpore traditur maculoſo, diſperſis per pectus, atque alvum genitivis notis, in modum & ordinem & numerum ſtellarum cœleſtis Vrſæ. ¶ Interdum pro gentilitio. Ovid. 3. de Ponto: Adjectíque probent genitiva agnomina Cottæ.

Gĕnĭtīvŭs, patri, parens: [γοίτωρ. Pol. *Rodzicż.* Vn *Szwʼlá, nemzó.*] ut, Apollo genitivus. Cato de libris educandis: Nutrix hæc omnia faciebat in verbenis, ac tubis, ſive hoſtiis, ut Deli ad Apollinis genitivi aram.

Gĕnĭŭs, nii, Veterum ſententia dicitur uniuſcujuſq; anima rationalis, ideoque eſſe ſingulos ſingulorũ. [δαίμων. Pol. *Duch.* Vn. *Nemtó* Ang. *The ſpirite of man, the grace and pleaſantneſſe of a thing.*] Fuêre etiam, qui dicerent genios deos, aquam, terram, ignem, & aërem, quæ rerũ ſemina ſunt, elementaq; appellata. Duodecim quoq; ſigna, Lunamq; & Solem inter hos deos putabant: & à gerendo, quòd multa gerere poſſent, gerulos, deinde genios vocitarunt. Cenſorinus ſcribit genios dictos: quia ut gignamur, curent: ſive quod unà gignantur nobiſcũ, vel etiam quia nos genitos ſuſcipiant, ac tueantur. παραστάται, ἢ παραστατοῦντες. Certè à gignendo Genius appellatur, Terent. in Andr. Quod ego per hanc te dexteram oro, & genium tuum, Per tuam fidem, &c. ¶ Eundem eſſe genĩ & larem, multi veteres memoriæ prodiderunt. Euclides Socraticus, duplicem omnibus nobis genium dicit appoſitũ: hoc eſt. duos lares. Hi etiam Penates dici ſolent. ¶ Aliquibus genius dicitur hoſpitalitatis, voluptatis, & naturæ Deus. Hinc indulgere genio, eſt operam dare voluptati, & quò quenque natura trahat ſubſequi. Perſius Sat. 5: Indulge genio, carpamus dulcia. Defraudare genĩ, negare naturæ quod appetit. Terẽt. in Phorm. Quod ille unciatim vix de demenſo Suo, ſuum defraudans genium, comparſit miſer, Id illa univerſum abripiet. Belligerare cũ geniis, idem quod defraudare genĩ. Plaut. in Trucul. non iſthæc mea benignitas docuit te fabulari. A. ſed iſtos Qui cum geniis ſuis belligerant, parcipromi. ¶ Interdum etiam genius accipitur pro energia quadã, vel potiùs gratia, lepore, venuſtate alicujus rei. Martial. lib. 6: Victurus genium debet habere liber. Boni genii, ἀγαθῆ δαίμονος, ſubaudi nomine. Sermo eſt benè ominantis, in re quapiam aggrediunda.

Gĕnĭālĭs, & hoc geniale, [γαμήλιος, γονικός. Pol. *Czyeleſni.* Vng. *Nomtéhéż vale.*] Quod ad genium, naturæ & voluptatis deum pertinet: ut, Genialis dies, lętus & voluptarius. Iuvenalis: genialis agatur Iſte dies. Genialis torus, ſive lectus, qui in nuptiis ſternitur in honorem Genii: θάλαμος γαμικός. Virg. 6. Aen. Lucent genialibus alris Aurea fulcra toris. Cicero pro Cluen. Lectum illum genialem, quem biennio filię ſuæ nubenti ſtraverat, in eadem domo, &c. Virgil. 1. Georg. Invitat genialis hyems. Ovid. 3. Amorum: Nunc elegi molles genialis Muſa, valete. Genialis homo: hoc eſt, hoſpitalis, & dapilis. Genialis copia pecudum: id eſt, fœcunda, Plin. lib. 17. cap. 2. Rus geniale Amœnum, & voluptatis plenum, Ovid. Epiſt. 18.

Gĕnĭālĭtĕr, adverbium, Opiparè & lautè. [πολυτελῶς, ἱλαρῶς. Gall. *Ioyeuſement, auec bonne chere.* Ital. *Con piacere & ſolennità.* Ger. Frölichen/mit ſonderbarer zurüſtung/mit wolluſt. Hiſp. *Deleytoſamente.* Pol. Weſzelie, zdobra miſtia. Vng. *Friſſen, bwżen.* Ang. *Ioyeuſly, with good cheere.*] Ovid. 11. Metamor. Hoſpitis adventu feſtum genialiter egit.

Gĕnŭĭnŭs, a, um, nativus ac peculiaris. [אמת *neemán.* γνήσιος. Gall. *Naif, propre & naturel.* Ital. *Natio, domeſtico.* Germ. Natürlich/angeboren Hiſp. *Natural.* Polon. Wʼaſny, przirodzony. Vng. *Szerènt valo, igaz.* Ang. *That is naturally geuen or ingendred in a thing, naturall.*] Apul. Genuino ſermone nomen Auguſti Cæſaris invocare tentavi. Gell. lib. 2. cap. 2: Quum extra rem publicam in domeſtica re atq; vita ſedeatur, ambuletur, in convivio quoque familiari diſcumbatur, tum inter filium magiſtratum, & patrem privatum publicos honores ceſſare, genuinos, ac naturales exoriri. ¶ Genuini, dentes poſteriores, qui in extrema gingiva in homine gignuntur noviſſimi. [מחבות *tochanóth* מתלעות *methalteóth* מתלעות *malteóth.* σωφρονιστῆρες, γομφιστῆρες. Gall. *Dents maſchelieres.* Ital. *Denti maſcellari.* Ger. Die Stockzän/ ſind die hinderſten/ vnd die zum letſten wachſen. Hiſp. *Las muelas cordales* Pol. *Trzenowe zębi.* Vng *Zap fog.* Ang. *The hinder teeth whereby we chewe.*] Gignuntur enim, teſte Plin. lib. 11. cap. 37, circiter vigeſimum annum, multis etiam circiter octogeſimum. Dicti genuini, quòd à genĩs dependeant. Cic. 2. de Nat. deorum: Dentibus in more conſtructis manditur, atque ab his extenuatur, atque molitur cibus. Eorum adverſarii acuti, morſu dividunt eſcas, intimi autem conficiunt, qui genuini dicuntur. Quoniam autem hi dentes in poſtrema mandibulæ parte veluti occultati ſunt, neque ita facilè patent aſpectui, quemadmodum primores, aut canini, factum eſt, ut Rodere dente genuino, & Frangere genuinum, accipiantur pro clàm alicui detrahere. Perſius Satyr. 1: ſecuit Lucilius urbem, Te Lupe, te Mure, & genuinum fregit in illis. ¶ Quanquam & alio modo hoc Perſii interpretatur Cornutus: Ira enim, *inquit*, invectus eſt Lucilius in vitia nimio furore iracundiæ elatus, ut frangeret genuinum illorum. Genuinus autem propriè dens qui ſub genis eſt, qui ſimul cum homine naſcitur & unà cum eo interit, qui dens à Græcis σωφρονιστὴς vocatur.

Gĕnĭmĕn, inis, penult. corr. n. t. A gigno, generatio dicitur. [מאמה *tſeetsá.* γόνιμος Gal. *Generation, race.* Ital. *Generatione.* Ger. Ein Gebärung oder Geburt. Hiſp. *Generacion.* Pol. *Rodzai.* Vng. *Fayżat, fay.* Ang. *Generation.*] Vtitur ſemel atq; iterum hac voce interpres vulgatus Novi teſtamẽti: ut, Genimina viperarum, & Genimen vitis. Apud bonos autores vix reperies.

Gĭlvŭs, m. ſ. [ירקרק *jerakrák.* Gall. *Fauue, de couleur de miel, iaunaſtre, entre blanc & roux.* Ital. *Bionggeolino.* Germ. Falb oder wachsgälb/bleichgälb. Hiſp. *Color vajo ò rauto.* Pol. *Płowy.* Vng. *Pey, verhenyó.* An. *Y alow lyk honie.*] Color medius inter album & ruſum, qui à Græcis, teſte Gellio lib. 13. cap. ult. appellatur ξάνθος. Hic à nonnullis vocatur melinus, quaſi mellinus, quòd mel ejuſmodi colorem habet. Vng. 3. Georg. Luxuriatq; toris animoſum pectus, honeſti Spadices, glauciq; color deterrimus albis, Et gilvo. Vbi Servius: Aliud eſt candidum eſſe: id eſt, quadam nitenti luce perfuſum: aliud album quod pallori conſtat eſſe vicinum. Gilvus autem melinus eſt color. Alii autem ita legunt, albis & gilvo: ut non album & gilvum, ſed albogilvum vituperet, quòd ſi ſinguli colores vituperãdi ſunt, quantò magis miſtus uterque: id eſt, albogilvus?

Gingĭdĭŏn, vulgò *cerifolium.* [Pol. *Trzebula*] herba eſt, quæ ex Syria affertur Viſnaga vel Bufnaga nomine, ex cujus umbellis uſus ad dentifricia. Plin. lib. 20. cap. 5: Syria ſimilimam Staphylino herbam ſerit, quam alii gingidion vocãt, tenuius tantum & amarius, &c.

Gīngīvă, væ, f. p. [Gall. *Gengiue.* Ital *Gengiua.* Germ. Die Bäcken/ oder das Zanfleiſch. Bel. Tantvleeſch. Hiſp. *La encia.* Pol. *Dziąsła.* Vngar. *Iny.* Ang. *The gumme or iawe wherein the teeth be ſette*] Pars eſt oris, cui dentes inhærent, cujus exterior pars à Græcis οὐλὴ, interior ἔνυλον vocatur. Plin. lib. 24. cap. 6: Ex his dulcia, quæ apyrina alio nomine appellavimus, ſtomacho inutilia habentur, inflationes pariunt: dentes, gingivasque lædunt. Lactantius lib. de Opif. Dentes autem ipſos, ne magis horrori quàm ornamento eſſent, gingivis mollibus (quæ à gignendis dentibus nominantur) ac deinde labiorum tegumentis honeſtavit. Iuvenal. Satyr. 10: Frangendus miſero gingiva panis inermi. ¶ Hujus diminutivum eſt Gingivula, οὐλίον. Apulcius in Apol. Magiæ: Complanatorem tumidæ gurgivulæ.

Gĭngrĭo, gingris, gingrii, itum, n. q. Anſerum vocis proprium. [χλαυσίζειν. Gall. *Faire la voix de l'oye.* Ital. *Fare la voce de l'occa.* Germ. Gagen vnd ſchreyen wie ein Gans. Hiſpan. *Hazer la voz del pato ò ganzo.* Pol. *Gegam.* Vng. *Gágogok.* An. *To gagle or creak lyk a gooſe.*] Vnde genus quoddam tibiarum exiguarum, Gingrinæ

grinæ dicuntur: & tibicen ipſe, gingritor. Alii Gingegiator, alii gingrinator legunt. Autor Feſtus.

Gínos, Hippuris altera apud Dioſc. lib. 4. cap. 5.

Gís, Hippuris apud Dioſc. lib. 4. cap. 49.

Girgĭllŭs, m. ſ. Inſtrumentum quo fila revolvuntur. [ῥόμβος. Pol. *Motowidło.* Vn. *Tſeuld.* Galli ſua lingua vocant *Vn deuuydoir.* Germ. Ein Haſpel oder Garnwind.]

Gith, genus ſeminis, Officinis *Nigella Romana.* [קִבָּח *kétſach. μελανθίον.* Gall. *Poyurette, nielle.* Ital. *Nigella, ortelana.* German. Schwartz Coriander. Hiſp. *Alpiure, axenuz.* Pol. *Czárnuchá, pieprzyca.*] Col. lib. 7: Interdum faſtidio ciborũ langueſcit pecus: ejus remedium genus ſeminis quod Gith appellatur. Plin. lib. 20. cap. 17: Gith ex Græcis alii *melanthion*, alii *melanſpermon* vocant. Plautus in Rud. Os calet tibi: num gith frigefactas? Ruellius credit eſſe ſemen illud quod ruſtici in Gallia ſua lingua vocant *Poyureton* quaſi minutum piper, eò quòd tenuiores hoc ſemine cibos condire ſoleant vice piperis.

G ante L.

GL. In notis antiquorum, gloria: GLA. S. H. INT. E. gloria ſua hic intùs eſt. GL. E. R. gloria exercitus Romani. GLI. gloria GL. N. L. gloria nominis Latini. GL. P. gloria parentũ, vel patriæ, vel populi. GL P. R. gloria populi Romani. GL. R. Gloria Romanorũ. GL. S. Gallus Sempronius. G. M. gens mala. GM. F. Germanus frater, vel germana filia, vel germanus filius.

Glăbĕr, bra, brum, Quod eſt lævę & ſine pilis. [חָלָק *chaláḳ. ψιλὸς, λεῖος, ψιλαγρὸς.* Gall. *Pelé, qui n'a point de poil.* Ital. *Pelato, polito, ſenza peli.* Germ. Kaal/ohne Haar/glatt. Bel. Kael. Hiſp. *Coſa lampiña y ſin pelos.* Pol. *Oblazł'y, gł'atky.* Vng. *Sima, kopaſz.* An. *Bare without heare, piede.*] Plaut. in Trin. Oves ſcabræ ſunt tàm glabræ hem, quàm hæc eſt manus. Idem in Aul. Tu iſtum gallum, ſi ſapis, glabriorem reddes mihi, quàm Volſus Ludius. Quem locum explicans Nonius de Doctorũ indagine: Legitur (*inquit*) quòd ludis præſulis pueri eſſent glabri ac depiles propter ætatem, quos antiqui *Ludios* appellabant. Varro de Re ruſt. cap. 2: Si quem glabrum facere velis. Sic glabræ ſues apud Columellam, in præfat. libri 1.

Glăbellŭs, diminutivum, Glabra etiam, ſive Glabella, vocatur interſtitium, ſupercilia ſupra naſum diſterminans: quia ſine pilis eſſe conſuevit. [μεσόφρυον. Gal. *Eſpace entre les ſourcils.* Ital. *Spatio otra le ciglie.* German. Das theil der Stirnen ſo zwiſchen den Augbrauwen oben auff der Naſen ohne Haar iſt. Hiſp. *Eſpacio que ay entre ceja y ceja.* Pol. *Golizna nad noſem.* Vng. *Szömöldök köz.* Ang. *The ſpace betwene the browes.*] Capella lib. 1. Nupt. Philologiæ: Quarum una deoſculata Philologiæ frontem illic, ubi pubem ciliorum diſcriminat glabellæ medietas.

Glăbretă, orum, n. ſ. Loca ſatis, ſtirpibusque nuda: quæ & Calveta à nonnullis appellantur: in quibus ſcilicet propter noxium aliquem humorem nihil gignitur. [φαλάκρωμα. Gal. *Terre où il ne croiſt rien.* Ital. *Terreno oue non naſce biada ne altro.* Germ. Dürre vnd vnfruchtbare Ort/an welchen nichts wachſt. Hiſp. *Terruno donde no nace nada.* Pol. *Suche miejſce ze naktorim nicz ſie nie rodzy.* Vng. *Kopaſzhely, kopár.* Ang. *Bare places without corne or graſſe.*] Colum. lib. 2. cap. 9: Solet autem ſalſam nonnunquã, & amaram uliginem vomere terra: quæ quamvis matura jam ſata, manente noxio humore corrumpit, & locis glabrẽtibus ſine ulla ſtirpe ſeminum areas reddit: ea glabreta ſignis adhibitis notari convenit, ut ſuo tempore vitiis ejuſmodi medeamur.

Glăbro, as, are, act. p. Pilos auferre. [קָרַח *karách. ψιλόω, μαδίζω.* Gall. *Peler, ou oſter le poil.* Ital. *Pelare, ſpelare.* Ger. Das Haar auß raffen oder ab ſchaben/glatt machen. Hiſp. *Pelar y hazer lampinno.* Pol. *Golse, obskubie.* Vng. *Meg koppaſztom.* Ang. *To make bare, or pilde.*] Colum. lib. 12. cap. 53: Quum ab aqua pridie ſues prohibiti ſunt, poſtero die mactantur: & vel aqua candente, vel ex tenuibus lignis flammula facta glabrantur.

Glăbrĕo, es, Glaber ſum & depilis: quanquam etiam ad terram transfertur, quæ etiam glabrere dicitur, ubi ſatis ſtirpibusque nuda eſt, nihilque gignit. [חָלַק *chaláḳ. μαδάω, ψιλαγρῶμαι.* Gall. *Se peler, perdre ſon poil, eſtre ſans poil.* Ital. *Eſſere senza pili.* Ger. Glatt vnd ohne Haar ſeyn/ Kaal ſeyn. Hiſp. *Ser ſin pelos.* Pol. *Oblazł'y.* Vng. *Kopáſz vagyok.* An. *To be pilde or without heare.*] Vnde loca glabrentia, apud Colum. lib. 2. cap. 9.

Glăbrĕſco, ſcis, n. t. glaber fio, pilos apud capillos ſive plumas amitto: quod evenit nonnunquam morbo aliquo. [חָלַק *chaláḳ. μαδάω, ψιλοῦμαι.* Gall. *Deuenir pelé, perdre ſon poil.* Ital. *Diuenir ſenza peli.* Germ. Kaal werden. Bel. Kael worden. Hiſp. *Pelarſe, y hazerſe lampinno.* Pol. *Oblezám.* Vn. *Meg kopaſzulok, ſimulok.* Ang. *To waxe pilde.*] Transfertur quandoque ad alia: ut Glabreſcere dicitur area, quum herbis attritis vel evulſis complanatur, & quaſi glabra redditur. Col. lib. 2. cap. 20: Nam dum à pecudibus legumina proculcantur, herbæ etiam ungulis atteruntur, atque ita glabreſcit, & fit idonea ſeminibus area: id eſt, fit glabra, mundaque.

Glăbrĭōnēs. Dicti ſunt qui corpus glabrum, & pilis nudum habent. [μαδῶντες. Gall. *Pelez, qui ſont ſans poil.* Ital. *Coloro che non hanno peliſſo la perſona.* Germ. Die ein glatten Leib haben ohne Haar. Hiſp. *Varrones lampinnos y ſin pelos.* Pol. *Gol'otwaſſowie, gols na cżielie.* Vn. *Sima teſtw, az ki nem ſzőrös.* Ang. *Thay that hath no heare on there bodyes.*] Vnde Glabrionum non ignobilis Romæ familia nomen accepit, ex qua fuit M. Glabrio, M. Scauri ex ſorore nepos: cujus meminit Aſconius in orationem Ciceronis pro M. Scauro. Ejuſdem familiæ M. Attilius Glabrio fuit.

Glăcĭes, glaciei, f. q. Aqua concreta gelu, quaſi gelacies. [קֶרַח *kérach. κρύσταλλος.* Gal. *Glace, glaſſon.* Ital. *Ghiaccio.* Ger. Eyß. Bel. Yo. Hiſp. *Y elo ò la elada.* Pol. *Lod.* Vng. *Jég.* Ang. *Yce.*] Plin. li. 5 cap. 38. Aure ad glaciẽ appoſita. Virg. 10. Aegl. Ah tibi ne teneras glacies ſecet aſpera plantas. Idem 3. Georg. -filicumq; manipls Sternere ſubter humũ, glacies ne frigida lædat Molle pecus, ſcabiemq; ferat, turpeisq; podagras: ¶ Glacies æris, Lucretius: Cum glacies æris flamma devicta liqueſcit. Hic glacies æris dixit audacia in loquendo penè temeraria, pro ſolidítate, rigore & duritie, quòd talis glacies ſit: vel potiùs Græcos imitatus eſt, quibus πάγος: id eſt, glacies, etiã ſaxum ſignificat ſolidum & durum, ſed & frigus.

Glăcĭo, glacias, Verbum eſt activũ, frigore aſtringo, in glaciem converto. [συμπήγνυμι. Gall. *Glacer.* Ital. *Agghiacciare, ghiacciare.* Germ. Zu Eyß machen. Hiſp. *Elar à otra coſa.* Pol. *Vmarzom, lodowacżeie.* Vng. *Meg fagyalom, iegeſitöm.* Ang. *To mak any thing freeze and congeale.*] Horat. Car. lib. 3. Ode 10: Audis quo ſtrepitu janua, quo nemus Inter pulchra ſitum tecta remugiat Ventis, & poſitas ut glaciet nives Puro numine Iuppiter. ¶ Inde paſſivum Glacior, in glaciem convertor. κρυσταλλοῦμαι. Plin. lib. 14 cap. 13: Flore ejus aquam glaciari Pythagoras tradit. Idẽm lib. 14. cap. 21: Glaciatæ moles prodigii modo Caſeus glaciatus: id eſt, coagulatus, & concretus. Col. l. 7. c. 82: Nec dubium quin fici ramulis glaciatus caſeus jucundiſſimè ſapiat.

Glăcĭfĭcŭs, le, om. t. A glacie deducitur, id quod congelatur, & in glaciem convertitur. [κρυσταλλώδης, κρυμώδης. Gall. *Gelé, glacé.* Ital. *Di ghiaccio.* Ger. Eyßechtig. Hiſp. *Coſa que ſe yel a ò puede elar.* Pol. *Lodawaty.* Vn. *Ieges, fagyos.* Ang. *Where yce is, that may or is wont to be froſen.*] Iuven. Satyr. 2: Vltra Sauromatas fugere hinc libet, & glacialem Oceanum. Col. l. 3. c. 1: Per quam omni penè regione, & omni declinatione mundi, niſi tamen glaciali, vel præfervida, curæ mortalium reſpondet. Fretum glaciale, Claud. in Paneg. Frigus glaciale, Ovid. 9. Metamorph.

Glăcĭtārĕ, Proprium eſt vocis anſerum. [κλαγγάζειν. Gall. *Vn mot propre és oyes quand elles crient.* Ital *Far voce d'oca.* Ger. Gagen oder ſchnateren wie die Gänß. Hiſp. *Hazer la voz del pato.* Pol. *Gegacz iakoges.* Vng. *Gaggogok.* Ang. *To gagle or creake lyk a gooſe.*] In carmine de Philomela, quod Ovidii nomine circunfertur: Cacabat hinc perdix, hinc glacitat improbus anſer. Alii legũt Glocitat, alii Gratitat.

Glădĭŭs, di, m. ſ. Enſis, à clade dici videtur, c in g mutata, ut ſcribit Varro, quòd ad cladem ſit inventus. [חֶרֶב שְׁלַח *cheréb ſchélach. ξίφος, μάχαιρα.* Gal. *Vn glaiue, vn couſtelas, vne eſpee.* Ital. *Spada, coltello, ò eſpada.* Pol. *Miecz.* Vn *Kard, ſzablya, tör, fegyver.* Ang. *A ſworde.*] Plaut. in Trin. Dedititio hoc pacto ei gladii, qui ſe occiderent: id eſt, miniſtrati materiã ad perniciem. Cæſ. 7. bel. Gallici: Gladiis diſtrictis, portas occupaverunt. ¶ Terent. in Adelphis: Suo ſibi hunc gladio jugulo. Eraſmus: Suo gladio, ſuóve telo jugulari dicitur, qui ſuis ipſius dictis revinciturꝫ aut qui ſuopte invento, dolóve capitur: denique, in quem quocunq; modo ſeu dictũ, ſeu factum retorquetur quod ab ipſo profectum ſit. ¶ Tranſlata metaphora ab iis qui in pugna ſuis ipſorum telis aliquoties cõfodiuntur. ¶ Gladio plumbeo jugulare, eſt levi argumento nulloq; negotio cõvincere quempiam. Cicero ad Attic. Quum illum plumbeo gladio jugulatum tamen iri diceret. ¶ Gladii poteſtas dicitur à Iuriſconſ. pro jure in facinoroſos animadvertendi. Ad gladiũ damnari, idem eſt, quod ad ferrum, ad ludum gladiatorium. ¶ Antiquiſſimi gladium dixerunt in neutro genere: ut probat Varro hac Lucilii autoritate: Hærebat gladium mucrone in pectore totum. ¶ Eſt & gladius, genus piſcis marini roſtro mucronato, quo naves perfodit & demergit, in Atlantico Oceano. ξιφίας. Plinius lib. 32. cap. 2. & 11. ¶ Gladium acutum avertas, ἐξῶσαι μάχαιραν ὀπισθόφορον. Opinor innui, à periculoſis negotiis abſtinendum. ¶ Huic finitimum eſt, Ne puero gladium, μὴ παιδὶ μάχαιραν, ſubaudiendum commiſeris. Allegoria proverbialis, admonens, non eſſe mandandam poteſtatem vel adoleſcentibus, vel imperitis ac ſtultis, qua tùm in ſuam tùm aliorum perniciem ſunt abuſuri. ¶ Ficulnus gladius. συκίνη μάχαιρα. De frivola cauſa dici poteſt, quę́q; minimo negotio queat refelli. Dictus eſt autem ficulnus gladius ſycophanta, quòd idem & mollis ſit, & calumniator. Heſychius. ¶ Ne gladium tollas mulier, μὴ μάχαιραν αἶρε γύναι. Hoc eſt, ne ſuſcipias negotii molem, quum nequeas auxiliari.

Glădĭŏlŭs, li, m. ſ. Parvus gladius. [ξιφίδιον. Gall. *Couſtelet, petite eſpee.* Ital. *Coltellino.* Germ. Ein Schwertlin/Dägelin. Hiſp. *El*

eſpadannà. Pol. *Miecżik*. Vn. *Hanczar, tőrőtske, feguer őtske*. Ang. *A litle ſword, a knyfe*] Quo etiam nomine à Romanis dicta eſt herba quædam, quam & Græci ξίφιον appellant, propterea quòd folium habeat gladii figuram referens. Iridi perſimilis eſt, niſi quòd folio minore ſit, & anguſtiore, & gladii modo mucronato, nervoſumque in caulem exeunte, in quo purpurei flores in ordinem digeſti. De hoc Plin. lib. 21. cap. 11.

Glădĭātōrēs, m. t. Servi erant, quos laniſtæ armorum artem edocebant, ut poſtea & pugnandi & in ludis populi delectandi cauſa in arena depugnarent. [μονομάχοι. Gal. *Ioueurs d'eſpee, eſcrimeurs*. Ital. *Schermitori, coltellatori*. Germ. Ein Fechter/mit dem Schwert beſonder. Bel. Schermers. Hiſp. *Eſgremidores de eſpada*. Pol. *Szermierze*. Vng. *Harczolók, harsolók, bayuiuók*. Ang. *Fencers ſworde players*.] Cic. 3. Philip. Quòd ſi jam (quod dii omẽ avertant) fatum extremũ Reipub. venit, quòd gladiatores nobiles faciunt, ut honeſtè decumbant, faciamus nos principes orbis terrarum, gentiumque omnium, &c. Quoniam autem gladiatores neque ſuam, néque eorum cum quibus pugnabant vitam curabant, factum eſt, ut ſanguinolenti & interfectores civium gladiatores quoque odioſo vocabulo appellarentur. Cicer. 7. Philip. Gracchorum potentiam majorem fuiſſe arbitramini, quàm hujus gladiatoris futura ſit? quẽ gladiatorem non ita appellavi, ut interdũ etiam M. Antonius gladiator appellari ſolet: ſed ut appellantii, qui planè & Latinè loquuntur. Idem ad Caſſium: Cædem enim gladiator quærit. ¶ Inter gladiatores erant retiarii qui adverſus mirmillones pugnabant. De quibus loco ſuo. ¶ De gladiatorum origine ac cauſa Iulius Capitolinus habet hoc pacto: Multi dicunt, apud Veteres hanc devotionem contra hoſtes factam, ut civium ſanguine litato, ſpecie pugnarum fortunã ſatiarent. Alii hoc literis tradunt quod veriſimilius credo, ituros ad bellum Romanos debuiſſe pugnas videre, & vulnera, & ferrum, & nudos inter ſe coeuntes, ne in bello armati, hoſtes timerẽt, aut vulnera & ſanguinem perhorreſcerent. Hinc mos tractus videtur ut Imperatores ad bellum proficiſcentes, munus darent gladiatorium.

Glădĭātŏr, plura genera gladiatorum erant, Samnites, Provocatores, Retiarii, Mirmillones: ex his oppoſiti in pugnis Samnites, & Provocatores: quod illa Ciceronis verba in oratione pro Sextio videntur oſtendere: quũ ne de venalibus quidem homines electos, ſed ex ergaſtulis emptos, nominibus gladiatoriis ornarit, & fortitò alios Samnites, alios Provocatores fecerit. Retiarii autem & Mirmillones componebantur: id quod Valerius Maximus libro 1, & Quinctilianus libro 11. declarat: Samnites ad pugnãdum primo lenti: Provocatores ex ſe nomẽ ſumpſerunt: quia certaminis initio provocare adverſarios ſolerent. unde Horatius in epiſtola quadã: Lento Samnites ad limina prima duello. Mirmillones & Secutores dicebantur: quod, ſi quis Feſtũ, & Quintilianum libro 6, & Suetonium in Caligula legerit, facilè poterit cõjicere. De Secutoribus meminit & Cicero libro 7. ad Attic. & Iuvenalis Satyr. 8. Ex commentario Aldi in orationem pro Sext. Quum munus gladiatorum ſignificare vellent, gladiatorium dicebant, ut libro 1. epiſt. ad Attic. item li. 11. bis, & Philippica 9. Item in epiſtola Aſinii, quæ eſt lib. 10. fam. Pędianus: Date gladiatorium, dixit cùm ſubintelligeret munus. Ex Aldi cõmentario in epiſt. ad Attic. Genera gladiatorum plura: quorum primum luſus equeſtriũ: duo enim equites, præcedentibus priùs ſignis militaribus, unus à porta Orientis, alter ab Occidentis præcedebant in equis albis, cum aureis galeis, minoribus & habilioribus armis. Retiarius, ab armaturæ genere, in gladiatorio ludo contra alterum pugnantem occultè ferebat rete, quod jaculum appellatur, ut adverſarii cuſpide inſequentem operiret, implicitumq; viribus ſuperaret, quæ armatura ſacra erat Neptuno, tridentis cauſa. Secutor eſt ab inſequendo retiarii dictus: geſtabat enim cuſpidem & maſſam plumbeam, quæ adverſarii jaculum impediret, ut, antequam ille feriret rete, iſte ſuperaret: hæc armatura ſacrata erat Vulcano: ignis enim aquam ſemper inſequitur: ideoq; cum retiario componebatur: quia ignis & aqua ſemper inter ſe inimica ſunt. Laqueatorum pugna erat, fugientes in ludo homines, injecto laqueo impedito proſtrare, amictos umbone pelliceo. Velitũ pugna erat, ut ultrò citroque telo objectarent: erat autem eorum varia pugna, & ſpectãtibus gratior quàm reliquę: Velites autem vocati ſunt, ſive à volitatione, ſive à civitate Etruſcorum, quæ Veletes vocabatur. Iſidorus de etymologiis.

Glădĭātōrĭē, adverbium. [Polon. *Poſzermierſku*. Vngar. *Hafartoſſan, harczoſon*.] Lampridius in Commodo: Habuit præterea morem, ut omnia quæ turpiter, quæ impurè, quæ crudeliter, quæ gladiatoriè, quæ lenocinè faceret, actis urbis indi juberet.

Glădĭātōrĭŭs, ria, rium, Quod ad gladiatores pertinet: [μονομαχικός. Gall. *Seruant au ieu d'eſpee ou aux eſcrimeurs*. Ital. *Cio che à ſchermitori ſi appartiene*. German. Das zu dem Fechten gehört. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à eſgremidor*. Polon. *Szermierſky*. Vng. *Harczolokhoz hasártoſokhoz való*. Ang. *Belonging to fencers*.] ut, Spectacula gladiatoria, Ludus gladiatorius, Munus gladiatorium. Cicero in Catil. Nemo eſt in ludo gladiatorio paulò ad facinus audacior, qui ſe non intimum Catilinæ eſſe fateatur. Plinius lib. 15. cap. 18: Ara inde ſublata gladiatorio munere Divi Iulii quod noviſſimè pugnavit in foro. ¶ Terent. in Phorm. Hi gladiatorio animo ad me affectant viam. Animum gladiatorium vocat Terentius, animum tàm pertinacem, ut vel magno ſuo periculo rem inſtitutam perficere non dubitet, certus aut omnino ſuperare, aut labori ſuccumbere. Gladiatoribus enim, ubi ſemel in arenam deſcenderint, ea neceſſitas imponitur, ut adverſarium victum occidant, aut idem ab illo expectent. Cicero 4. Tuſcul. An verò vir fortis, niſi ſtomachari cœperit, non poteſt fortis eſſe? Gladiatorium id quidem: quanquam in eis ipſis videmus eſſe ſæpè conſtantiam. Saluſt. Idem ex Senatus conſilio decrevére, ut gladiatoriæ familiæ Capuam, & inter cætera municipia diſtribuerentur.

Glădĭātūrā, ræ, f. p. Congreſſus gladiatorum. [μονομαχία. Gal. *Ieu d'eſpee, eſcrimerie, l'art d'eſcrimer*. Ital. *Abbattimento & conteſa de gladiatori, arte di ſcrima*. German. Ein gang den die Fechter zuſammen thun. Hiſpan. *Aquella arte de eſgremir*. Polon. *Sciecze ſzermierſkie, gauek ſzermierſki*. Vn. *Harczolas, bay viadal*. An. *Fighting of ſworde players*.] Corn. Tacit. libro 3: Adduntur è ſervitiis gladiaturæ deſtinati.

Glans, glandis, f. t. Fructus quercus, roboris, eſculi, cerri, ilicis, fagi, ſuberis, & ſiqui ſint ſimiles. [βάλανος. Gall. *Du gland*. Ital. *Ghianda*. Ger. Ein Eychel. Bel. Een Eecket. Hiſp. *Bellota de ciertos arboles*. Pol *Zol'ądź*. Vn. *Mak*. An. *Okecorne or maſte*.] Plin. lib. 16: Dulciſſima eſt omnium glans fagi. Virg. 4. Georg. Nec de concuſſa tantùm pluit ilice glandis. Col. lib. 4. cap. 33. Glandem magis quàm caſtaneam poſtulabant. Plin. lib. 7. cap 56: Ceres frumenta invenit, quum antea glande veſcerentur. Sed quia ex his homines quondã vivebant, glandis appellatione (ut Vlpianus ſentit) omnes fructus cõtinentur. ¶ Glans etiam dicitur plumbum, in modum glandis formatum, quod antiqui loro alligatum, in hoſtem torquebant, & ad ſe trahebant. [Ang. *A pellet of lead*.] Saluſt. in Iugurtha: Pars eminus glande, aut lapidibus pugnare. Hircius de bell. Afric. Sagittasque & tela uti fierent complura curare, glandes fundere, fudes comparare. ¶ Item glans pars ſumma colis dicitur, quæ præputio tegitur, oculo ſimilis. Præputium enim pellis eſt, qua glans tegitur. coles, ipſe penis, à quo colei pendent.

Glandŭla, æ, f. p. diminut. à glans, Significat carnem glandoſam in fuc. cujus ſapor ab antiquis commendabatur. [ὁ μικρὸς, ἀπὸ τῆς ἀκρίδος, ἢ λεπὶς χοιρός. Gall. *Glande, ſoit de pourceau ou autres beſtes*. Ital. *Piccrola ghianda de porci ò altre beſtie*. Germ. Trüſechtig oder grußechtig ſchweinin Fleiſch ſo am Halß bey dem ſtich ſtehet. Hiſ. *Landre ò landrezilla de puercos ò otras beſtias*. Pol. *Poliedwica, podgarl'ek ſwins*. Vng. *Ikrás hús, torka alat valohús*. Ang. *A litle okecorne or a kernell that groweth in hogges*.] Plaut. in Men. Iube nobis tribus, apud te prandiũ accuratì, Atque aliquid ſit amentorum de foro obſonarier, Glandionicam ſuillam, laridum, peronitidem. Mart. Partitur apri glandulas palæſtritis. Idem lib. 7: Terpoſcit apri glandulas, quater lumbum. ¶ Glandulæ, arum. Plin. lib. 11. cap. 37, in ſuibus glandulas appellari teſtatur quæ in homine vocantur tonſillæ: hoc eſt, partes illas faucium quæ utrinque juxta gargareonem ſitæ, à Græcis παρίδες appellantur. ¶ Quidam etiam glandulas appellant, tumores ex pituita naſcentes, quos Græci χοιράδας, Latini ſtrumas appellant: quæ nihil aliud ſunt quàm adenes indurati, præcipuè in collo, alis, vel inguinibus.

Glāndŭlōsŭs, a, um, Plenum glandibus. [ἀδενώδης. Gall. *Glanduleux, plein de glandes*. Ital. *Che ha molte ghiande*. German. Trüſechtig. Hiſpan. *Coſa llena de landrezillas*. Polon. *Garl'owaty*. Vngar. *Makkos, ikrás*. Ang. *Full of kernelles, or maſte*.] Colum. lib. 7. cap. 9: Qui porcum laudat, qui eſt amplæ & glanduloſæ cervicis.

Glāndŭlum, dii, n. ſ. Pars apri glāduloſa, quæ eſt circa cervicem: vel ipſa cervix: in hac enim glādulæ poſitæ ſunt. [ἀδένες. Gal. *Glandes de pourceau, ou le lieu où ſont les glandes*. Ital. *Copa ò gola del porcò*. Germ. Ein ſuet trüſechtigs Fleiſchs. Hiſp. *La cogullada ò papada del puerco*. Pol *Stuka podgarl'ka*. Vn. *Az diznonal'krás torka*. Ang. *A kernelle in ſwine or the place where thay be*.] Plautus in Capt. Prætruncavit tribus tergoribus glandia. Plin. lib. 8. cap. 51: Hinc Cenſoriarum legum paginæ, interdictaq; cœnis abdomina, glandia, teſticuli. Idem lib. 6. ca. 38: Quibuſdam ſunt tubera, ſicut ſunt in carne glandia.

Glāndĭfĕr, ra, rum, Quod glandes producit. [βαλανοφόρος. Gall. *Qui porte gland*. Ital. *Che produce ghiande*. Germ. Das Eychen tregt. Hiſpan. *Coſa que trae ò cria bellotas*. Pol. *Zol'adź rodzący*. Vn. *Makferm8*. Ang. *That beareth or bringeth forth okecornes, or maſte*.] Plin. in Proœm. lib. 16: Proximum erat narrare glandi-

diferas quoque. Cic. 1. de Legib. Quare glandifera illa quercus, ex qua olim evolavit Nuntia fulva Iovis. Idem 2. Philip. Quandoquidem hæ quondam arationes Campani & Leontini in pop. Romani patrimonio glandiferæ, & fructuosæ ferebantur.

Glāndārĭŭs, a, um, denominativum à glande: [βαλανώδης, βαλανοειδής. Gall. *De gland.* Ital. *Di ghiande.* Germ. Das zu den Eychen gehört. Hisp. *Cosa de bellotas.* Pol. *Zoł'edziśty.* Vngar. *Makos.* Ang. *Of okecornes.*] ut, Glandaria sylva, quæ servatur glandis ferendæ causa. Cato de Re rust. cap. 1: Secundo loco hortus irriguus, &c. octavo arbustum, nono glandaria sylva. Sic Varr. 1. de Re rust. cap. 7.

Glāndātĭo, f. t. Glandium collectio, & pastio suum ex glandibus. [βαλανίτης Gal. *Cueillette de glands.* Ital. *Amassamento & ravviamento di ghiande.* German. Eychen samlung / oder mestung mit Eychen. Hispan. *Cogimiento de bellotas.* Pol. *Zoł'edzin zbieranie.* Vng. *Makszedés, makkon valo hizlálás.* An. *A gathering of okecornes.*] Sipontinus.

Glārĕă, æ, pen. corr. f. p. terra lapidosa, qualis in fluviorum ripis, vel maris littoribus esse solet. [ψηφίς. ψαμμος. Gall. *Gravier, grauois.* Ital. *Ghiara, terra sassosa.* Germ. Kiß / sandechtig vnd grießechtig Erdtrich / alß gewöhnlich ist an den Gestaden der Wasseren. Hispan. *Cascajo, arena con guijas.* Polon. *Piaszczyśte albo kamieniśte miesczę wad rzekamy, burk.* Vng. *Követses föld.* Ang. *Gravell, course sande.*] Columella lib. 2. cap. 3: Qui quum parte dimidia lapides minutos, vel nudam glaream repererint. Idem lib. 6. cap. 23: Stabula sunt optima saxo, aut glarea strata, non incommoda etiam fabulosa: illa, quòd imbres respuant: hæc, quòd celeriter sorbeant, transmittantque. Lucanus: Aut impulsa levi turbatur glarea vena. Virgil. 2. Georg. Nam jejuna quidem clivosi glarea ruris Vix humiles apibus casias, roremque ministrat.

Glārĕŏlă, diminutivum est, cum accentu in antepenultima. [ψαμμίον, μικρὸν καὶ λεπτὴ ψηφίς. Gall. *Petit & menu grauois.* Ital. *Picciola ghiara.* Germ. Klein Kiß oder Grieß. Hisp. *Pequenno cascajo ò arena con guijas.* Pol. *Piaś'czyśky kamikamy.* Vn. *Apro követs.* An. *Smal gravell.*] Plaut. Glareolam manu effundens.

Glārĕōsŭs, a, um, Quod abūdat glarea. [ψηφιδων ἐμπλεως, ψαμμώδης. Gall. *Plein de grauois.* Ital. *Ghiaroso.* Ger. Kißechtig / grießechtig / sandechtig. Hisp. *Cosa llena de guijas arena.* Pol. *Praszczyśty, kamieniśty* Vng *Követsös.* Ang. *Fuell of grauell.*] Plinius lib. 26. cap. 8: Si laus nascitur glareosis & perennibus rivis, cubitalis, apii similitudine. Colum. de arbor. Glareosa & saxosa amat ficus. Liv. 1. bel. Pun. Ad hæc saxa glareosa volvens, nih. l stabilis, nec tuti ingredienti præbet.

Glāstum, sti, n. s. Herba similis plantagini, qua Britanni se inficiunt (ut autor est Cæsar li. 5. bell. Gall.) quo horridiori sint aspectu in pugna: efficit enim cæruleum colorem. [ἴσατις. Gall. *Herbe appellee gueśde ou paśtel de Languedoc.* Ital. *Gnodo herba.* Germ. Weidt / ist ein Kraut. Hisp. *Paśtel yerua, ò color de anuir.* Polon. *Farbownik, farbowne ziele,* Græcis *Isatis.* Ang. *Wad, an hearbe wherewith clothe is died blue.*] Plinius lib. 22. cap. 1: Simile plantagini *glastum* in Gallia vocatur: quo Britannorum conjuges nurusque toto corpore oblitæ, quibusdam in sacris nudæ incedunt, Aethiopum colores imitantes. Glasto infectores cæruleum colorem pannis inducunt. Maximus ejus est proventus in agro Tolosate, ubi vulgi vocabulo *Paśtellum* appellant.

Glaucĭă, Chelidonia, Dioscor. lib. 2. cap. 206.

Glāucĭŏn, Corniculatum papaver, dictū à quibusdam haud propriè.

Glāucĭŏlŭs, Dicitur equus qui felineis oculis est. [Pol. *Kon śzarichoczi.* Vng. *Matska śzemw'.* Ang. *An horse with a wall eye.*]

Glaucīscŭs, Piscis est, alius quàm glaucus. γλαυκίσκος. Plinius lib. 32. cap. 10: Mulieribus lactis copiam facit glauciscus, è jure sumptus.

Glāucĭto, as, apud autorem carminis Philomelæ, verbum est proprium catulis. [Pol. *Piśczeia kośćinie.* Vng. *Nyawkolok.*] Glaucitat (*inquit*) & catulus, at lepores vagiunt.

Glaucĭum, [γλαυκιον. Germ. Ein Kraut / Safft / in den Apotecken *Memitha* genannt.] Species est rhœæ herbæ sylvestris, & erraticæ (ut autor est Plin. libro 20. cap. 19.) quæ alio nomine dicitur paralion. Nascitur in afflatu maris, aut nitroso loco, unde nomen assumpsit. Nam glaucus cæruleū significat, qui color est maris. Plin. l. 20. c. 19. Hodie hanc herbam pharmacopolæ vocant *Memitham*: ut docet Ruellius libro 3. Herbę hujus folia fictili olla in tepidis clibanis calfaciunt, donec flaccescant: deinde exemptis ac tusis succum exprimunt, qui & ipse glaucion appellatur, teste Dioscoride.

Glaucōmă, Glaucopis, Vide GLAVCVS adjectivum.

Glāucŭs, a, um, [חכלת *techéleth.* γλαυκός. Gall. *Verd vn peu meślé de blanc, de couleur d'azur & d'eau.* Ital. *Colore meschio tra'l bianco e'l verde.* German Grawblaw. Hispan. *Color entre verde y blanco.* Pol. *Szarawyna pol'zzoł'tim.* Vng. *Kék, ecgszinw'.* Ang. *Gray of colour.*] Color dicitur qui admistum habet viridi aborem: qualis in noctuarū (quas Græci γλαῦκας appellant) oculis apparet. Gell. libro 2. cap. 26: Sed ne viridis quidem color pluribus, quàm à nobis vocabulis dicitur. Neque non potuit Virgilius colorem equi significare viridem, volens cæruleum magis dicere equum, quàm glaucum: sed maluit verbo uti notiore Græco, quàm usitato Latino. Sic etiam alibi vocat frondes salicis, glaucas, & olivas glaucas. ¶ Item in hominibus & equis glauci oculi pro viridibus dicuntur: quales sunt, felis, leonis, & noctuæ. Plin. lib. 8. ca. 21: Oculis glaucis, colore sanguineo, &c. Hic color à Latinis vocatur cæsius, quasi cęlius, ut ex Nigidio probat Gellius. Nam à veteribus illis linguæ Latinæ autoribus Minerva cæsia vocatur, quę ab Homero γλαυκῶπις dicta est. Præterea maris color etiam glaucus dicitur, quem & cæruleum passim appellatum invenimus.

Glāucĭŭs, a, um, pen. corr. [γλαύκιος, γλαυκοειδής. Gall. *De couleur verde, ou entre azur & eau.* Ital. *Di colore far bianco & verde.* Ger. Das grawblauw oder eysenblauw ist Hisp. *Cosa de color verde vn poco.* Pol. *Szarozoł'ty.* Vng. *Kék śzinw'.* Ang. *Gray coloured.*] Quod glaucum habet colorem: unde Glaucinæ vestes, quæ & glaucina absolutè dicuntur. Mart. li. 9: Pallia donavit glaucina Cosme tibi. Glaucinam Pomponius in l. 21. D. de aur. & arg. numerat inter ea unguenta, quæ valetudinis causa parata sunt, fortassis confectum ex Glaucio. Nisi fortè Gleucina legendum sit. Nam Gleucini olei factitii Plin. meminit, ejusque conficiendi rationem. Col. lib. 12. cap. 51. demonstrat.

Glāucōmă, aris, n. t. [γλαύκωμα. Gall *Vne tache en l'œil.* Ital. *Humor detto cristallino nell' occhio.* Germ Ein grauwer Fläck in dem Aug. Hisp. *La cequedad que dando los ojos claros.* Pol. *Szarzyzna wokw.* Vn. *Szem homalyossága.* Ang. *A spotte in the eye.*] Vitium humoris ejus qui crystallinus appellatur, in colorem glaucum mutantis oculum. Serenus: Si verò horrendum ducent glaucomata plumbum, Spiritus alterius prodest, qui grana cymini Palleutis mandens visus exhalat in ipsos. Plin. lib. 29. ca. 6: Glaucomata dicunt magi, cerebro catuli septem dierū emendari, specillo demisso in dextram partem, si dexter oculus curetur, in sinistram si sinister, aut felle recenti asionis. Hypochyses verò, sive (quod idem est, hypochymata, quæ nos *suffusiones* vocamus oculorum, fiunt ex humore inter corneā & crystallinam partem concreto. Interdumq; oculi potentiæ, qua cernitur, se opponunt. ¶ Legitur & Glaucoma, æ, fœm gen. Plautus in Milite: Glaucomam ob oculos objiciemus, eumque ita faciemus, ut quod viderit, non viderit.

Glāucōpĭs, pen. prod. f. t. [γλαυκῶπις. Gall. *Femme ayant les yeux vers.* Ital. *Femma d'occhi verdeggianti.* German. Ein Frow die grawe Augen hat. Hispan. *Muger que tiene los ojos garcos.* Polon. *Pani śzarego wzroku.* Vngar. *Tsökaszemw'.* Ang. *That hath fyrie bright eyes lyk a catt.*] Glaucopis, habens oculos cæsios. Quo nomine dicta est Pallas, quæ à Latinis dicitur cæsia, à colore cœli, quasi cœlia. Diodorus scribit aërem nominatum esse Pallada: & ideò dici glaucopin, quoniam aër glauci: hoc est, cæruleī sit aspectus.

Glāux, γλαῦξ, Herba est folia habens cytiso, & lenticulæ similia, quæ supernè virent, aversaque candidiora spectantur. Ramuli à terra exiliunt quini senive, tenues ab radice, dodrantem alti: flores ceu violæ albæ, purpurei exeunt, minores tamen. Nascitur ad mare. Vide Plin. lib. 27. cap. 9.

Glēbă, bæ, f. p. Fustum terræ, ita dictum quòd sit quasi globus. [גרש *megraphâh* גוש *ghusch* רגב *régheb.* βῶλος. Gall. *Vne blesśe ou motte de terre.* Ital. *Zolla, cespuglio di terra.* Germ. Ein schollen Erden. Hisp. *El terron de tierra.* Pol *Skiba roley.* Vng *Darab föld, göröngyeg, hant.* Ang. *A clod or clot.*] Plinius lib. 18 cap. 19 Scanna inter duos sulcos cruda ne relinquantur, glebæ ne exultent. Cicero pro Cecin. Quid igitur si glebis aut saxis, aut fustibus aliquem de fundo præcipitem egeris? Ibidem: Vinces profectò non fuisse armatos eos qui saxa jacerent, quę de terra tollerent: non esse arma cæspites, neque glebas. Virg. 1. Georg. Multùm adeo rastris glebas qui frangit inertes, Viminaque trahit crates, juvat arva. ¶ Gleba arvum, βῶλος ἀγρου, subaudi αὐξάνει, auget. Vbi quis exigua maximis apponit, credens se nonnihil juvare.

Glēbŭlă, diminutivum est. [βωλίον. Gall. *Mottette de terre.* Ital. *Picciolo cespuglio.* Germ. Ein schöllein Erden. Hisp. *Pequenno terron de tierra.* Pol. *skibka roley.* Vng. *Hantotska, göröngyetke.* An. *A litle clod.*] Colum. lib. 1. cap. 6: Eadem eventilata mundiora sunt, lapillisque carent & glebulis, quas per triturum ferè terrena emittit area.

Glēbōsŭs, a, um, quod glebæ in morem est convolutum, vel quod glebis abundat. [βωλώδης, ἀδρόβωλος. Gall. *Plein de blettes ou mottes de terre.* Ital. *Che abonda di zolle.* Germ. Schollechtig. Hisp. *Cosa llena de terrones.* Pol. *Gruzł'owaty.* Vng. *Hantos, göröngyeges.* An. *Full of clodes.*] Plinius lib. 35. cap. 15, de sulphure loquens: Genera quatuor, vivum, quod Græci ἄπυρον vocant, nascitur solidum: hoc est, gleboſum.

Glēssum, n. s. Idem quod succinum, vel electrum, quo Glessaria insula abundat. [ἤλεκτρον. Gall. *Ambre.* Ital. *Ambro.* Germ. Agstein. Hisp. *Ambar.* Pol. *Burštin.* Vng *Gyanta, máz.* Ang. *Amber.*] Plinius lib. 37. cap. 3: Certum est gigni in insulis Septentrionalis Oceani, & à Germanis appellari *glessum*: itaque & à nostris unam insularum ob id glessariam appellatam, Germanico Cæsare ibi classibus rem gerente, Austraneam à Barbaris dictam. Nascitur autem defluente medulla pinei generis arboribus, ut gummi in cerasis, resina pineis. Erumpit humoris abundantia, densatur rigore, vel tempore Autumnali. Hæc Plin. Compertiora tamen hac de re tradidimus suprà in dictione ELECTRVM.

Gleucinum, γλεῦκινον, Olei factitii genus, mustum & aromata admixta habens. Rationem cōficiendi vide apud Columellam lib. 12. cap. 51. Dictum gleucinum à musto, quod à Græcis γλεῦκος appellatur. Plin. lib. 15. ca. 7: Gleucino mustum incoquitur vapore lento.

Glīnon, Aceris genus, quod aliter crassivenium dicunt, campestre, candidum, nec cuspum Plin. lib. 16. cap. 10.

Glīs, glīris, m. t. Animal unum simile, majori tamen corpore, nutritur in arboribus, & bonam anni partem somno consumere dicitur. [ἔλλιος. Gall. *Vn loir, ou loirot, vn rat veul.* Ital. *Ghiro.* Ger. Ein Reutmauß. Hisp. *Liron animal noto.* Pol. [illegible] Vng *Pelyeh.* An *A dormous.*] Vide Plin. lib. 8. cap. 57. Mart. Somniculosos ille porrigit glires. Idem lib. 13: Totā mihi dormitur hyems, & pinguior illo Tempore sum, quo me nil, nisi somnus, alit.

Glīrārium, n. s. pro loco in quo nutriuntur glires. [ἐλλιών. Gal. *Le lieu où on nourrit les loirs ou loirots.* Ital. *Luogo da nodrirui tighiri.* Ger. Ein ort da diese Thier sind. Hisp. *El lugar donde se crian los lirones.* Polon. Szczur kow gdzie. Vng. *Pelyeh tartó.* Ang. *A place where dormyse be nurished.*] Varro 3. de Re rust. ca. 15: Glirarium dissimili ratione habetur, quod non aqua, sed maceria locus sepitur.

Glīsco, scis, n. t. Cresco, augeor, invalesco. [חזק *gadhál* חזק *chazák* עצם *hatsám* רבה *rabáh* רב *rab.* αὐξάνω, ἐπιτείνομαι. Gall. *Croistre* Ital. *Crescere, augmentare* Germ. Wachsen / zunemen. Hisp. *Crescer.* Pol. *Mnożes ie, párzesie.* Vng. *Neuekedöm, öregbödöm.* Ang. *To growe, to increase more.*] Liv. lib. 6. ab Vrbe: Glisce nte in dies seditione. Gell. lib. 2. cap. 7: Eadem autem ipsa, quæ crescente luna glisc unt, deficiente contrà luna deficiunt. ¶ Glisc re etiam terra dicitur, quum pinguescit. δόβλωσις, δόμασις. Colum. lib. 2: Priùs tamen, quàm exilem terram iteremus, stercorare conveniet: nam eo quasi pabulo glisc it. Idem lib. 8. de asino loquens. Palèis quæ penè omnibus regionibus abundant, etiam glisc it. ¶ Item ardeo, vehementer cupio. [חמד *chamád* חשק *chashák.* προθυμοῦμαι. Gall *Desirer ardemment.* Ital. *Desiderare.* Germ Hefftig begeren Hisp. *Codiciar.* Pol. Wielce pożądam. Vng. *Fölötte igen kivánom.* An. *To desire greatly.*] Papin. lib. 3: Et consanguineo glisc is regnare superbo Exule. ¶ Hujus compositum est, Perglisco. Colum. lib. 8: Quæ prima luna saginari cœpit, vigesima perglisc it: hoc est, crescendi vel pinguescendi finem accipit.

Glŏbus, bi, m. s. Est corpus solidum, undequaque rotundum. [כידור *hidhór.* σφαῖρα. Gall. *Vn globe, chose ronde comme vn globe.* Ital. *Globo, sfera, cosa rotunda, balla.* German. Ein Kugel / ein runder Klotz. Hisp. *Pelota ò goma ò ouillo de hilado* Pol. *Kula, okkrag.* Vng. *Golyobis teke.* Ang. *A boule.*] Virgil. 6. Aeneid. Principiò cœlum, ac terras, camposq; liquentes, Lucentemq; globum lunæ. Cic. 2 de Nat. deor. Quumq; duæ formæ præstantissimę sint, ex solidis globus (sic enim sphæram interpretari placet) ex planis, circulus, *&c.* Idem 1. Tusc. Globus terræ eminens è mari. Globum definiunt geometræ esse corpus solidum, unica superficie contentum, in medio habens centrum, à quo omnes lineæ ad superficiem ductæ sunt æquales. ¶ Ponitur quandoque pro multitudine hominum in unum collecta, & quasi conglobata. Salust. Alii fiducia gnaritatis locorum in occultam fugam sparsi, alii globis eruptionem tentaverunt. Liv. 8. libro ab Vrbe: Extrema coucio, & circa Fabiū globus, increpabant inclementem Dictatorem.

Glŏbŭlus, diminutivum, Parvus globus. [σφαιρίδιον. Gall. *Petit globe, boulette, petite boule.* Ital. *Picciola balla.* Germ. Ein Kügelein / rundes Klötzlein. Hisp. *Pequenna pelota.* Pol. *Kuleczka.* Vng. *Golyobiscska, tekétske.* Ang. *A litle boule.*] Plinius lib. 33. cap. 5: Quum tinxêre pictores orobitin vocant: ejusque duo genera faciunt, luteam quæ servatur in lomentum: & liquidam globulis sudore resolutis. Accipitur pro genere edulii in globi modum convoluti. Cato de Re rust. cap. 79: Globulos sic facito, caseum cum alica ad eundem modum misceto.

Glŏbōsĭtās, [σφαιρωμα. Pol. Okragłosc. Vn. Kerekség.] Macrobius Comment. lib. 1. cap. 15: Globositas terræ habitationes omnium æquales sibi esse non patitur.

Glŏbōsus, a, um, rotundus, spissatus. [σφαιρικός. Gal. *Rond comme vne boule.* Ital. *Rotundo comme balla.* Germ. Rund / Kugelecht ig. Hisp. *Cosa rotundà pelota.* Pol. Okkragły. Vn. Gömbölig. Ang. *Round lyk a boule.*] Cic. de univers. Et globosus est fabricatus, quod σφαιροειδὲς Græci vocant, cujus omnis extremitas paribus à medio radiis attingitur.

Glŏbo, as, are, act. p. aliquid rotundum facio, & in formā globi redigo; conglobo. [σφαιρόω. Gal. *Faire rond comme vne boule, arrondir.* Ital. *Agomitolare, far rotundo.* Ger. Rund oder Kugelechtig machen Hisp. *Deuanar ò redondear.* Pol. Okkrążam. Vng. Gömbölytöm. Ang. *To make rond lyk a boule.*] ¶ Plin. lib. 2. ca. 2 Formam ejus in speciem orbis absoluti globatā esse, nomen in primis, & consensus in eo mortalium orbem appellantium. Ibid. ca. 65: Nanque dependentes ubique guttæ parvis globantur orbibus. Globari in rotunditatem, Idem lib. 18. cap. 13.

Glocĭdo, as, pen. corr. [κακκάζω, κακκαβίζω. Gall. *Glosser ou cluper comme vne poule qui couue.* Ital. *Chiocciare, far verso di gallina che covano.* Ger. Gagsen oder glucken wie ein Henn. Bel Klocken Hisp. *Cloquear, la gallina clueca.* Pol. *Gdacze.* Vng. *Kotyogok.* Ang. *To clok lik an henne sitting abrode.*] Proprium est vocis gallinarum, quum ovis incubituræ sunt, quod fit crebris singultibus, interjecta voce acuta. Festus.

Glocĭo, cis, glocido. [Pol. *Kwokam.* Vn. *Kotyogok.*] Col. lib. 8. cap. 5: Observare debet custos, dum edant ova, ut ea quæ nata sunt, recolligantur, notenturque quo quæque die sint edita, & quàm recentissima supponantur glocientibus.

Glŏmus, glomi, m. t. & glomus, glomeris, n. t. Est filū, vel aliquid simile in globi figuram convolutum. [גלם *ghólem.* ἀγαλίς. Gall. *Vn plotton de fil.* Ital *Gomitolo, ghiomo, gomiscello.* Ger. Ein kneuwle Faden. Bel. Een kleuwen. Hisp. *Ouillo ò pelota ò monton.* Pol. Kłębek. Vng. *Gombalyag.* Ang. *A clew or bottome of threed.*] Plin. lib. 36. cap. 13: Inde basi quadrata intùs labyrinthum inextricabilem: quò si quis improperet, sine glomere lini exitum invenire nequeat. ¶ Bonorum glomi, ἀγαθῶν ἀγαλίδες. De opibus extructis & affatim accumulatis.

Glŏmĕro, ras, pen. corr. Implico, & in globi speciem formo, sive filum in globi figuram convolvo. [גלם *ghalám.* προσπλέκω. Gall. *Amasser en plotton, amonceler en rond, assembler rondement.* Ital. *Inuolgere, auuiluppare.* German. An ein kneuwle Faden auffwinden. Hisp. *Emboluer en redondo, ò deuanar.* Pol. *Na kłębek wzięć, zaciąm.* Vng. *Gombolyitom, gömbölygetöm.* Ang. *To winde threed in bottomes.*] Ovid. 6. Metamorph. -lanam glomerabat in orbes. ¶ Per translationem pro cogere, congregare, accumulare. Virgil. 9. Aeneid. Et fœdam glomerant tempestatem imbribus atris Collectæ ex alto nubes. Varr. 3. de Re rust. cap. 5: Cibatui offas positas, eæ maximè glomerantur ex ficis & farre misto. Glomerata clades, Cic. 2. Tusc. Virg. lib. 4. Georg. -magnum mistæ glomerantur in orbem: Compositū est Agglomero, Vide suo loco.

Glŏmĕrātĭus, [Pol. Zwyaez. Vn. Gömbölget ö.] Seneca controversi. 1. in ult. Quod pater (militis) efficaciter dicat, detrahere illum operibus suis, glomerarium, sanguinarium.

Glŏmĕrātĭo, onis, f. t. [τρόμβωσις, ἑιλλημα. Gall. *Amas en rond, amoncelemēt en rond.* Ital. *Il dispannare. suolgere, ingomare il fi'o.* Ger. Auffwindung an ein kneuwle Faden Hispan. *Aquel emboluer.* Pol. Wzięcie wkłębek. Vng. *Gombolyitás, gömbölygetés.* Ang. *A making rounder winding threed.*] Plinius lib. 8. cap. 43: Quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio.

Glŏmĕrāmĕn, inis, n. t. monticulus glomi formam referens. [σφαίρωμα, τρόμβωμα. Gal. *Monceau rond.* Ital *Mucchio.* Ger. Ein auffgehauffet oder auffgewunden ding alß ein kneuwle Faden. Hisp. *Emboluimiento en redondo.* Pol. *Gorka okkrągła.* Vn. *Gombalyag.* Ang. *A round bottome, a pike.*] Lucret. lib. 2: Dissimiles igitur formæ, glomeramen in unum, Conveniunt.

Glōrĭa, æ, f. p. Est frequens de aliquo fama cum laude. [כבוד *cabódh.* κλέος, δόξα. Gall. *Gloire & los qu'on acquiert bar bien faire.* German. Lob / Ehr / Rhum Ital. & Hisp. *Gloria.* Polon. *Sława, chwala, poczciwosc.* Vngar. *Dwtsösség, ditsíret hirnév.* Ang. *Glorie, praise gotten by well doing.*] Quintilianus: Consentiens laus bonorum, gloria appellatur. Cicero 1. Offic. Vix invenitur qui laboribus susceptis periculisque aditis, non quasi mercedem rerum gestarum desideret gloriam. Idem pro Plancio: Is gloria maximè excellit, qui virtute plurimùm præstat. Idem in Philip. Ea autem est gloria & laus rectè factorum, & magnorum in Rempublicam meritorum. ¶ Inter gloriam, & claritatem hoc interest, ut inquit Seneca, libro 3. Epist. quòd gloria multorum judiciis constat: claritas bonorum. ¶ Gloria Senuri, τὸ δὲ τοῦ κλέος εὐσωμάτου. Refertur in Plutarchi Collectaneis. Admonet famam laudemque rectè factorum contingere, potissimùm apud posteros.

Glōrĭŏlă, riolæ, diminutivum. [δοξάριον. Gall. *Gloirette, petite & legere gloire.* Ital. *Picciola gloria.* German. Ein kleiner Rhum. Hisp. *Pequenna gloria.* Pol. *Máła chwała poczciwosc.* Vn. Dwtsösségetske, *ditsíretutske, hirnevetske.* An. *Small glorie.*] Cicer. Lucceio: Illa nos cupiditas incendit, quòd alacres animo sumus, ut

cæteri,

cæteri, viventibus nobis, ex libris tuis nos cognoscant, & nos metipsi vivi gloriola nostra perfruamur. Idem ad Cæsarē lib. 7: Hisce eum ornes gloriolæ insignibus.

Glŏrĭōsŭs, a, um, Gloria dignus, præclarus, cui laus & gloria tribuitur: [כבוד *nichbádh.* σύδοξος. Gal. *Glorieux, digne de grand louange, plein de gloire.* Ital. *Glorioso, pieno di gloria, degno di laude famoso.* Ger. Ehrlich/berümbt/lobreich. Hisp. *Famoso, glorioso.* Pol. *Sl'awny, wielkiey chwal'y.* Vng. *Ditsirendő, ditsiretes, (anagy)* kerkődekeny. Ang. *Worthie of glorie or praise.*] ut, Gloriosus homo, gloriosus triumphus. Plaut. in Epid. Magnus miles Rhodius; raptor hostiū gloriosus. Cic. 2. de Div. Magnificū etiam illud; Romanisq; hominibus gloriosum. Idē 1. de Finibus: Illustria & gloriosa facta. ¶ Hujus contrariū est Inglorius: de quo suo loco. ¶ Hieronymus in Prologo Sophiæ prophetæ gloriosum pro nobili posuit, cùm dicit: Glorioſa majorū suorū stirpe generatus est. ¶ Interdum significat Ostentatorem, & qui nimiùm se prædicat. [καυχησεώδης, κενόδοξος, ἀλαζών. Gall. *Glorieux & outrecuidé.* Ital *Ventatore.* Germ. Ehrgeitzig/vhumsuchtig/prachtig. Hisp. *Glorioso en mala parte.* Pol. *P'yszny, sam siebie chwalacy.* Vng. *Korkedeken, magna hanyo.* Ang. *A glorious persone, a cracker.*] Vnde miles gloriosus inscribitur Plauti Comœdia. Idem in Trucul. Vos nequam & gloriosæ, malæq;, &c. Plin. in Epist. Miserat etiam epistolas Romam ad aniculam quandam jactantes, & gloriosas.

Glŏrĭōsē, adverbium, Cum gloria & laude. [ἐνδόξως, ἀξιολόγως. Gall. *Glorieusement, auec gloire.* Ger. Ehrlichen/mit lob vnd ehr. Ital. & Hisp. *Gloriosamente.* Pol. *Slawnie, Spoczt woscia.* Vng. *ditsiretessen.* Ang. *Glorieously, boastingly.*] Plin. de viris Illustribus: Ipse quadragies quater accusatus, gloriosè absolutus. Cic. ad Cælium: In quam satis gloriosè triumpharent. ¶ Accipitur & in malam partem. Cic. 2. de Finib. Quid ergo attinet gloriosè loqui, nisi constanter loquare?

Glŏrĭŏr, aris, d. p. Iacto, me effero & prædico. [התהלל *hithallél.* גאה *ghaáh.* μεγαλαυχέω, καυχάομαι. Gall. *Se glorifier & vanter.* Ital *Gloriarsi.* Ger. Sich rhümen. Hisp. *Gloriarse por algun hecho.* Pol. *Chl'ubieste, chwaleste.* Vng *Ditsekedőm.* Ang. *To boast, to cracke.*] De re aliqua gloriari. Cic. 3. de Finibus: Quis aut de misera vita possit gloriari, aut non de beata? Idem de Senect. Vt de me aliquid more senū glorier in re aliqua. Cicero in Officiis: Nobis quoq; licet in hoc quodāmodo gloriari. Gloriari absolutè. Cicer. 5. Verr. Vt tu multis in epistolis tuis ad amicos gloriaris. Cæsar 8. bel. Gall. Propterea quòd insolentet adversarii sui gloriarentur. Accusandi casui adjunxit Cicero de Senectute: Equidē posse vellē idem gloriari quod Cyrus. Salust. in Cic. Quasi verò togatus, & non armatus; ea quæ gloriaris, confeceris.

Glōrĭābĭlĭs, idem est, quod gloria & prædicatione dignus. [כבוד *nichbádh.* σεμνοπρεπής, καυχητέος. Gal. *Digne de gloire.* Ital. *Degno di gloria.* Ger Das zu rhümen ist/das lobens vnd preisens wärt ist. Hisp. *Digno de gloria.* Pol. *Sl'awy godny.* Vng. *Ditsirendő.* Ang. *Worthie of glorie.*] Cicer. 5. Tusc. Beata vita glorianda, & prædicanda, & præ se ferenda est. Ibidem: Prædicabile aut gloriandum, nec in misera vita quicquam est.

Glo. rĭātĭo, verbale, f. t. Gloriosa prædicatio. [תהלה *ghaón* גאוה *ghaavah* גאות *gheúth* καύχησις. Gall. *Vanterie, glorifiement.* Ital. *Gloriatione, laudatione.* Ger. Rhümung/lobpreisung. Hisp *Aquella obra de glorificar, glorificamiento.* Pol. *Chwalenie.* Vng. *Ditsiret, ditsikalés.* Ang. *A boasting, a cracking.*] Cicero de Finibus: Virtus est digna gloriatione. Et lib. 4: Illud verò minimè consectarii. sed in primis hebes: illorum scilicet nominum gloriatione dignam esse beatam vitam.

Glŏrĭātŏr, ris, m. t. dicitur qui inaniter se effert ipse & jactat. [Pol. *Chl'ubca.* Vng. *Maga hanyo.* Ang. *A boaster or cracker.*] Differt autem à glorioso, quòd Gloriator absq; causa semper gloriatur. Glorioſus autem pluribus de causis esse cogitur, Corn. Fronto de different. vocab. quæ tamē differentia nescio an recipi possit. Nam cùm glorioſus in malam accipiatur partem, necesse est gloriandi causam non subesse.

Glŏrĭābūndŭs, di, m. f. Qui abundè gloriatur. [תהלה *mithallél.* καυχημονίας. Gall. *Qui se glorifie, glorieux.* Ital. *Chi si gloria, vantatore.* Ger Ganz rhumsüchtig/stolz. Hisp. *Cosa que mucho se glorifica.* Pol. *Chl'ubny, pyszny.* Vng. *Kerkedékeny diseked.* Ang. *That cracketh greatly.*] Gel. li. 5. cap. 5: Contemplatione tanti, & tam ornati exercitus gloriabundus, Annibalem aspicit.

Glōs, ☞. [צרה *tsarah.* γάλως. Gall. *La sœur de mon mari, ma belle sœur, ou la femme de mon frere.* Ital. *Sorella di mio marito, & moglie di mio fratello.* Ger. Ein Geschwey/des Mañs Schwester. Hisp *La cunada muger del hermano.* Pol. *Mego, bratzona.* Vng. *Angzi basenyám feleségye (anagy) nénnye.* Ang. *The hus bandes sister, or brothers wyf.*] Appellatur soror, atq; item fratris uxor, Nonius.

Glōssă, sæ, f. p. [לשון *laschón.* γλῶσσα. Gall. *Langue.* Ital. *Lingua.* Ger. Ein Zung. Hisp. *Lengua* Pol. *Iezyk.* Ang. *A tounge.*] Per duplex ſſ, lingua dicitur. Vnde Glossæ à quibusdam pro interpretationibus ponuntur, quod vice linguæ: hoc est, vice doctoris fungantur. [לשון *pésher.* Gall. *Gloses.* Ital. *Ghiose.* Ger. Ein auſlegung/erklärung. Hisp. *Glosas ò interpretationes delo escuro.* Pol. *Wikl'ad, glozowanie.* Vng. *Magyarazat.*] Quint. li. 1. cap. 1: Protinùs enim potest interpretationem linguæ secretioris (quas Græci *glossas* vocant) dum aliud agitur, edisceſe. Quem locum Quintiliani sic vulgò interpretantur, ut glossæ dicantur interpretationes linguæ secretioris. Quod certè neq; verum est, neque Fabii sententiæ conveniens: ut latiùs docebimus in dictione GLOSSEMA. Hic illud sufficerit dicere, glossas & glossemata esse voces obscuriores, & minùs usitatas, quæ interpretatione indigent. Neq; in Quintiliani exemplo relativum referendum est ad interpretationem, sed ad vocem linguæ secretioris.

Glōssarĭă, [γλωσσοκομεῖα, Feretra mortuorum conditoria. Pol. *Skrzynia vmarlich.* Vng *Sellye.*] Gell. lib. 18. cap. 7: Vos philosophi mera estis (ut M. Cato ait) mortuaria glossaria.

Glōssēmătă, n. t. γλωσσήματα. Dicuntur voces occultiores, abstrusiores, & minùs usitatę, quę scilicet interpretatione egent, quales sunt voces aliquotiē tragœdiis, heroicis versibus, & simili genere gravioris poëmatis. Quintil. lib. 1. cap. 14: Circa glossemata etiam: id est, voces minus usitatas, nō ultima ejus professionis diligentia est. His verbis Fabius innuit glossemata voces esse quæ expositione indigent: non ut vulgò accipitur, ipsas expositiones. Sic Varro lib. 6. de lingua Latina exponens versum Ennii: Cælitum Camilla expectata advenis, &c. Camillā, *inquit*, qui glossemata interpretati sunt, dixerūt administrā: hoc est, qui voces priscas, & minùs usitatas sunt interpretati. Ejusdē etiā significationis est glossa, quod facilè deprehendet, qui locū Quintiliani, quē suprà in dictione Glossa, ex li. 1. ca. 1, citávimus, diligētiùs cùm hoc velit cōferre. Ibi enim Linguám secretiorē appellat, quas hîc Voces minùs usitatas.

Glōssŏgrăphī, [γλωσσογράφοι. Gall *Glossateurs.* Ital *Glossatori.* Germ. Erklärer der dunckelen wörtern/die so Glossen über die Bücher schreyben. Hisp. *Los que glosan los libros, glosadores.* Pol. *Wikladacze slow trudnyszich bądz pissanim albomowieniu.* Vng. *Magyarázatiro.* Ang *Writers of commentaries, exponers of harde wordes.*] Dicuntur qui glossas: hoc est, obscuriores & minùs usitatas voces interpretantur.

Glōssŏpetră, γλωσσόπετρα. Gemmæ species linguæ humanæ similis. Magi eam credunt nō nasci in terra, sed decrescente lunā de cœlo decidere. Plin. lib. 37. cap. 10.

Glōtŏrārĕ, [κλάγξαι. Pol *Klapac iako bocian.* Vn *Kelepőlny.*] Voce Ciconiæ clangere. Autor Philomelæ carminis: Glotorat immenso de turre Ciconia rostro. Plin. dicit Ciconias inter se commurmurare. Solinus: Ciconias ferunt non habere verum sonum quo crepitant, oris potiùs quàm vocis esse.

Glōttĭs, idis, f. t. γλωττίς, Lingula asperā arteriam operiēs, quæ & epiglottis dicitur. [Pol. *Czopek.* Vng. *Nyelőklő, nielwo tsap.*] Hinc Plin. lib. 10. cap. 23, avem, quæ rex coturnicū appellatur. Hinc Plin. lib. 10. cap. 23, avem, quæ rex coturnicū appellatur. Glottida vocavit, quòd prælongā linguam habeat. [Gall. *Vn oiseau qui tire la langue quand il a soif, qu'on dit le Roy des cailles.* Ital. & Hisp. *Butor.* Ger. Der wachtlen König/ist ein vogel. Ang. *A birde which hangeth out the tongue when it is thirstie.*]

Glŭbo, is, act. t. Pellem vel corticem detrāho, deglubo, excortico. [גזז *pitsél.* ξυέω. Gall. *Escorcer, ôster l'escorce, peler, ôster la peau.* Ital. *Scorticare.* Ger. Die rinden abschelen/schinden/die haut abziehen. Bel. Willen schellen. Hisp. *Deshelojar, desortezar.* Pol. *L'upié, odzieram.* Vng. *Meg nyuzom, meg hántom.* Ang. *To draw of the skinne or heare.*] Vnde & pecus glubi dicitur, quum pellis detrahitur: & arbores, quū cortices denudantur. Cato de Re rust. cap. 33: Salictum suo tempore cædito, glubito, arcteq; alligato, librū conservato. Catullus: Nunc in quadriviis & angiportis Glubit magnanimos Remi nepotes. Glubi pecus dicitur (ut Festus ait) cujus pellis detrahitur. ¶ Glubere ramos, distringere, valde stringere, inquit Nonius. Varro de Re rust. Durities enim ea, non solùm stringit baccā, sed etiam ramos glubit, ac relinquit ad gelicidium retectos.

Glucĭdatum, suave & jucundum, γλυκύ, dulce.

Gluchon, pulegium apud Dioscor. lib. 3. cap 34.

Glūmă, mæ, f. p. Folliculus grani frumentaria glabendo, quòd eo folliculo deglubatur granum: hoc est, decorticetur. [קמץ *mótz* ὄλυρα. Gal. *La petite paille ou peau dont est vestu vn grain d'orge ou autre grain.* Ital. *La tega doue sta chiuso il grano del formento.* Ger. Ein Kornhülsen. Hisp *El hollejo del grano ò cosa semejante* Pol. *L'uska skoueszka naźicie.* Vng. *Azhuzdnak axtoka, polyua.* Ang. *Caffe or huske of wheat.*] Varr. li. 1. de Re rust. ca. 48, de frumento loquens: Granū dictū est, quod est intimū, solidū: gluma, qui est folliculus ejus: arista, quæ ut acus tenuis, longa eminet ē gluma. Proinde ut grani theca sit gluma: & apex, arista.

Glŭo, is, Nonnulli interpretati sunt pro distringo, decepti corrupta lectione Varro. de Re rust. li. 1. ubi sic legunt: Durities enim ea nō solùm stringit baccā, sed etiā ramis gluit, ac relinquit ad gelicidiū retectos. Quo in loco proculdubio legendū est, ramos glubit: & sic ferè omnia habent exemplaria.

Glūtĕn, inis, n.t. & Glutínum, ni, n.s. id vocant Latini quod Græci κόλλαν. [דבק *debék.* Gall. *Colle, glu.* Ital. *Colla.* Ger. Leym. Hisp. *El engrudo, ò cola.* Pol. *Kley.* Vng. *Enyw (vagy) enyδ.* Ang. *Glue, paaſte, ſoulder.*] Plin.lib.11.cap.39: Boum coriis glutinum excoquitur, taurorumq;, & id præcipuum. Idem lib.26.cap.8: Laudatur Colophonium natione, Myſium, Prienenſe: ſpecie autem nitidum, & quàm ſimillimum taurino glutini.

Glūtĭnōſus, ſa, ſum, Tenax, [κολλώδης, κολλητικός. Gall. *Gluant.* Ital. *Incollato.* Ger. Leymechtig/etáberechtige. Hiſp. *Coſa pegajoſa ò con engrudo.* Pol. *Kleiowaty.* Vng. *Enyues, ragado.* Ang. *Clammie, glewsh.*] Plin.lib.35.cap.16: Prioris laus, ut recens lit & levis, linguaq; glutinoſa. Colum. in Præfat. lib.1: In Aſia Myſiaq; denſa, etiam glutinoſa terra maximè exuberat.

Glūtĭno, nas, pen.corr.act.p. Conjungo, ferrumino. [חדביק *heidhbik* חבר *chibbér.* κολλάω, συγκόλλω. Gall. *Coller, gluer, conioindre.* Ital. *Congiugnere, incollare.* Ger. Leymen/zuſammen fügen. Hiſp. *Engrudar ò pegar con cola.* Pol. *Skleiam.* Vng. *Meg enyuezδm.* An. *To glue, to ſoulder.*] Plin.lib.35. cap.15: Vis bituminis quæ ſulphuris: ſiſtit, diſcutit, attrahit, glutinat. Idem: Quo genere ſiſtitur ſanguis, & vulnus glutinatur. ¶ Hujus compoſita ſunt: Agglutino, Cōglutino, Deglutino, Reglutino: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Glūtĭnāmēntum, ti, n. ſ. Compactio, conjunctio. [דבק *debék* מחברת *machbéreth.* κόλλημα, κόλλησις. Gal *Collement, collure.* Ital. *Incolamento, congiuntione.* Ger. Leymung. Hiſp. *Embra de engrudar ò empegar.* Pol. *Skleienie.* Vng. *Enyuezés.* Ang. *A glowish matter, a paaſt.*] Plin.li.13.cap.12: Deprehenditur & lentigo oculis, ſed mediis inſerta glutinamētis tenuia. Logtur de chartis. κόλλησις.

Glūtĭnātŏr, oris, m.t. [מחבר *mechabbér.* κολλητής. Gall. *Colleur.* Ital. *Incolatore.* Ger. Ein Leymer. Hiſp. *Engrudador ò pegador.* Pol. *Skleiacz.* Vng. *Enyuezδ.* Ang. *A gleuer.*] Cic. Attic.lib.4: Etiam velim mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos, quibus tyrannio utatur glutinatoribus: ad hoc, cætera adminiſtris, iisq; imperes, ut ſumant membranulam, ex qua indices fiant.

Glutĭo, tis, tivi, titum, act.q. Devoro. [לע *lah* בלע *baláh.* καταπίνω. Gall. *Engloutir, avaler gloutement.* Ital. *Deuorare, inghiottire.* Ger. Schlucken/verſchlinden. Hiſp. *Tragar.* Pol. *Połykam.* Vng. *El nyelδm.* Ang. *To ſwallow.*] Iuvenal. Satyr.4: Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putamus Induperatorem?

Glūto, nis, guloſus. [λαιμάργος. Pol. *Połakacz.* Vng. *Torkos, tobzódo, luhnya.*] Ambroſius: Sic amat Diabolus filios ſuos ut perdat: ſicut amat gluto porcellum ut comedat.

Glutto, λίχνος, λαίμαργος, guloſus.

Glūtŭs, a, um, apud antiquos invenitur pro coacto, unito, & bene ſubacto. [Pol. *Rożdżiał any.* Vn. *δszue vert.*] Cato cap.45: Locus bipalio ſubactus ſiet, beneq; glutus ſiet. Eadem hæc verba repetit Plin.lib.17.cap.18.

Glycea, narium ulcera apud Paul. Aegin.

Glyceraton, glycyrrhiza, Dioſc.lib.3.cap.6.

Glycymerides, γλυκυμηρίδες, Piſcis genus: quod à Macrobio enumeratur inter delicias in adjiciali cœna Lentuli Flaminis appoſita. Plin.lib.32.cap.11: Inter cancrorum genera enumerat chamæglycymeridas, majores quàm pelorides. Quo nomine videtur ſignificare, vel glycymeridas nondum adultas, vel genus aliquod juſta glycymeride minus.

Glycyſide, [γλυκυσίδη. Pol. *Piwonia.*] Dioſcoridi, Herba quæ notiore nomine Pæonia vocatur. Plin.lib.27.cap.10: Glycyſide, quam aliqui pæoniam, aut pentorobon vocant, &c.

Glycyrrĭza, æ, f.p. [γλυκόρριζα. Gall. *Regaliſſe.* Ital. *Regolitia.* Ger. Süßwurtz/ſüßholtz. Hiſ. *Regaliza.* Pol. *Lákricya.* Vn. *Liquiriczia, edes gyökér.* Ang. *Liqueres.*] Frutex eſt exiguus, ramos habens duorum cubitorum, folia lentiſco ſimilia, florem accedentem ad hyacinthum: fructum pilularum platani magnitudine, ſed aſperiorem, eumq; ineluſum ſiliquis, lentis modo rubeſcentibus: radices autem longas colore buxeo, ſapore dulci: unde & nomen accepit, quaſi dulcis radix. Theophraſt.lib.9.plantarum, Scythicam radicem appellavit. Officinæ hodie corrupto nomine vocant *Liquiritiam.* Maxima ejus copia provenit in agro Franconienſi.

Glycíſaucon, abrotonon, apud Dioſc.lib.3.cap.27.

Glycythymus, victus ratio animum demulcens ac ſuave ingenium.

G ante N.

Gnaphalĭum, n.ſ. [γναφάλιον. Ger. Ruttraut/Ror. Pol. *Kocánki.* An. *Cudworde.*] Herba quam quidam chamæzelon nominant, cujus folia ita alba, ac mollia ſunt, ut iis utantur pro tomento. Plin.lib.27.cap.10.

Gnaphalon, [γναφάλον. Pol. *Oſtrużki ſukna.* Vn. *Nemez.*] Genus tomenti, ex lana illa ſcilicet brevi, atq; conciſa, quæ veſtibus à fullone poliendo detrahitur. Vnde ea, quorum natura mollis, candida, & omnino lanea eſt γναφαλώδη appellantur. [Pol. *Mażioch, rożkoſznicżek.*]

Gnaphalus, γνάφαλος Ariſtoteli, Avis eſt vocalis ac pulchri coloris, cui à gnaphalo tomenti genere nomen eſt.

Gnaphos, Frutex eſt ſpinoſus, & naſcens in eo carduus, quo pannis recenter textis lana inducitur. Hæc Perottus. quæ tamen nullius eorum qui de ſtirpium differentiis aliquid conſcripſerunt, teſtimonio confirmat.

Gnārŭs, ri, m.f. & Narus, Navus, Sciens, peritus. [ידע *jodheah* חכם *chácham.* ἐπιστήμων. Gall. *Sauant & expert, bien entendant.* Ital. *Dotto, inſtructo, eſperto, intendente.* Ger. Erfahren/verſtendig. Bel. Verſtandich. Hiſp. *Sabio, y eſperimentado.* Pol. *Biwał y, wiadomy.* Vng. *Tudos.* Ang. *Expert, skilfull.*] Plin.lib.9. cap.35: Concha ipſa quum manum videt, comprimit, operitq; opes, gnara propter illas ſe peti. Cicero in Oratore: Pericles gnarus quibus orationis modis animi moveātur. Idē pro Seſtio: Gnarus & prudens impendentium malorum. Plautus in Aſinar. Tortoresq; acerrimos, gnarosq; noſtri tergi, Qui ſæpè ante in noſtras ſcapulas cicatrices indiderunt. ¶ Accipitur aliquando paſſivè, pro cognito. Tacit.lib.1: Trudebanturq; in paludem gnaram vincentibus, iniquam neſciis. Idem lib.12: At nobis ea pars militiæ maximè gnara eſt. Idem lib.15: Idq; nulli magis gnarum quàm Neroni. ¶ Veteres narus dixerunt ſine g, etiamſi in compoſito ignarus, prius n, vertebant in g. Cicero in Oratore: Noti erāt & navi, & nari: quibus quum IN præponi oporteret, dulciùs viſum eſt, ignoti & ignari dicere, quàm ut veritas poſtulabat.

Gnārĭtās, tatis, f.t. Sciētia, peritia, aſtutia. [דעה *deháh* מדע *maddáh.* ἐπιστήμοσυνη. Gall. *Scauoir & experience.* Ital. *Scienza, ſapere, intelligenza, eſperienza.* Ger. Wiſſenheit/erfahrung. Hiſp. *Experiencia, aquella ſtiencia experimentada.* Pol. Wiadomość, biwałość. Vn. *Tudomány, okoſſag.* Ang. *Skilfulneſſe.*] Saluſt. Nanq; alii fiducia gnaritatis locorum, occulta fuga ſparſi, alii globis eruptionē tentavēre. Horum contraria ſunt Ignarus & Ignaritas.

Gnārē, adverbium, Peritè, & quandoque apertè. [ἐπιστημόνως. Gall. *Doctement, apertement.* Ital. *Dottamente, apertamente.* Ger. Wiſſentlich/gantz heiter. Hiſp. *Sabia y claramente.* Pol. *Wiadomie, iawnie.* Vng. *Eszeſſen, tudoſon.* Ang. *Skilfullie.*] Apuleius: Qui gnarè in noſtris oculis contemplati ſumus. Vide in dictione IGNORO.

Gnarĭtĕr, pro gnarè antiqui dixerūt: à quo Prognariter, de quo ſuo loco. [Vn. *Eszeſſen.*]

Gnarures, hac voce uſus eſt Plinius in Prologo Pœnuli: Ad argumentum nunc viciſſatim volo remigrare, ut æquè mecū ſitis gnarures: id eſt, gnari. In Lexico etiam Latinogræco dicit Turnebus ſe reperiſſe gnarurē γνάεσμον, & gnarurat, γνωεζει.

Gnāthŏs, [לחי *lechi.* γνάθος. Gall. *Ioue, bouche.* Ital. *Guancia, gota, maſcella.* Ger. Ein back oder wang. Hiſp. *Boca, maxilla de la cara.* Pol. *Policzek.* Vng. *Poſa.* Ang. *The checke.*] Latinè gena, maxillāve dicitur, aut bucca. Inde apud Terentium, Gnato paraſitus. Hinc componitur Tetragnathius, τετραγνάθιος, genus araneorum, ita dictum à diſcurſu linearum, quatuor maxillarum ſpeciem referentium. Autor Plin.lib.29.cap.4.

Gnātŭs, ti, m.ſ. Filius: [בן *ben, úés.* Gall. *Fils, enfant.* Ital. *Figliuolo.* Ger. Ein Sohn. Hiſp. *El hüjol.* Pol. *Syn.* Vng. *Fiu.* Ang. *A ſonne.*] cui eadē ratione præponitur g, qua & gnaro. Cicero pro Planco: Quanquam ad præcepta ætas non eſt gnati, ex poēta. Idem 1.de Divin. O gnata, &c. Dulces gnati, Lucr.lib.4.

Gnāvŭs, vi, m.ſ. & Navus, Celer, ſtrenuus. [אביר *abír* גבור *ghbbór* שקד *ſchokédh.* δραστήριος, φίλεργος. Gall. *Diligent, habile.* Ital. *Preſto, diligente.* Ger. Frutig/geſchiſſen/hurtig. Hiſp. *Prompto, vigilante, preſto.* Pol. *Ochotny, czerſtwy.* Vng. *Serény gyors, ſzorgalmatos.* Ang. *Valiant, luſtie, actiue and quicke.*] A navium celeritate, ut quibuſdam placet. Grammatici proteſin figuram appellant, quando apponitur litera principio dictionis: ut Gnatus, pro natus, gnotus, pro notus. Plautus Moſtel. Simul autē gnavos eſſe ad hanc rem mecum vos omnes volo. Horat.1. Epiſt.6: Gnavus manè forum, & veſpertinus pete tectū. Ovid. 1.de Ponto, Eleg.11: Nectar, & ambroſiam, latices, epulasque deorum Det mihi formoſa gnava juventa manu.

Gnāvĭtĕr, adverbium, diligenter, accuratè, ſtudioſè. [δραστικῶς, δραστηρίως. Gall. *Diligemment, habilement.* Ital. *Diligentemente, valoroſamente.* Ger. Fleiſſigtlich/frutigtlich. Hiſp. *Prompta y diligentemente.* Pol. Czerſtwie, żochota. Vng. *Serényĕ, ſzorgalmatoſon.* Ang. *Valiantlye, luſtelye.*] Liv.10.ab Vrbe: Ibi aliquandiu nec ceſſatū ab armis, nec gnaviter pugnatum. Plaut. Ciſtel. Vt me, quem ego amarem gnaviter, ſineret cum eo vivere.

Gnēſĭŏn, [γνήσιον. Vn. *Kożép ság.*] Aquilę genus, à Latinis ſyncerū interpretatur, velut verū ſolūq; incorruptæ originis: media magnitudine, colore ſubrutilo, raro viſum. Plin.li.10.ca.3.

Gneus, corporis inſigne, & prænomen à generando dictum: ut ex Græco γίγνεσθαι apparet. Feſtus.

Gnide, ſive potiùs Cnide, κνίδη. Piſcis genus, quod Latini Vrticā appellant. Nomē accepit ἀπὸ τῆς κνιδάσθαι: hoc eſt, à mordēdo.

Gnítur. Pro gignitur Veteres dixerunt, & gnixus, pro genitus.

Gnōmă, inqt Feſtus, Genus eſt machinulę, qua regiones agrorū dignoſcūtur: quod Græci dicunt [γνώμονα Pol. *Kamien albo ſłupik granice dzielacy.* Vng. *Föld méró ſing, réf.* An. *An inſtrument*

or rule or measure land.] ¶ Gnomę item, [מְשְׁלִים *meschalim* γνῶμαι.] dicũtur memorabiles sententiæ omnium judicio, & assensu comprōbatæ. Vide Quintil lib. 8. cap. 5.

Gnōmōn, onis. [γνώμων. Pol. *Rączka na zegarze, pokazatel.* Vng. *Arnyek ora mutato veszszie.* Ang *That which sheweth the houres in a diall.*] Est stylus in medio horologii solaris, umbra suâ horas indicans, quem Plinius Vmbilicum Solis vocat: ita enim ait lib. 2. cap. 72: Solis itaq; umbilici, quem gnomonem appellant: umbrâ in Aegypto, meridiano tempore, æquinoctii die paulò plus, quàm dimidiam gnomonis mensuram efficit: in urbe Roma, nona pars gnòmonis decst umbræ. In oppido Ancona supereſt, quinta trigesima, *&c.* Gnomon & regula, ὁ γνώμων, καὶ κανὼν, proverbio vocatur quod in re quapiam est præcipuum, & ad quod unum reliqua omnia tanquam ad regulam referuntur. ¶ Gnomones, γνώμονες, etiam dicuntur dentes jumentorũ, quibus ætas illorum dignoscitur. [Ang. *The to othe where by the age of beastes is knawē.*] unde agnomones, ἀγνώμονες, dicuntur, quorum ętas dentibus perspici nō potest.

Gnōstĭci, γνωστικοὶ, Hæretici quidam erant, de quibus frequens est mentio in Epistolis D. Hieronymi.

G ante O.

GOTHI. In notis antiquorum. Gothicus. G. P. gula parentũ.

Gōbĭus, bii, m. s. [κωβιὸς. Gall. *Vn poisson nommé goujon.* Ital. *Gobio, pesce, go, goato.* Ger. Ein Gób/ist ein Meerfisch. His. *Cierto pescado.* Pol. *Kiel'bik.* Vng. *Kolcz* An. *A gugion.*] Piscis exiguus, qui & gobio dicitur. Iuven. Satyr. 11: Nec nullum cupias, quum sit tibi gobio tantùm In loculis, Martialis lib. 13: Principium cœnæ gobius esse solet.

Gŏētĭă, [כשוף *chaschâph.* γοητία. Pol. *Oczarowanie.* Vng. *Varáslás, bwbávolás.*] Incãtatio, impostura, præstigiatura. Quomodo autem differat à pharmacia, vide apud Cælium Rhodig. lib. 5. cap. 62.

Gŏmŏr, γόμος, propriè mensura vini est, ut interpretatur Ambros in Epist. ad Iust.

Gŏnagra, genuum podagra.

Gōngri, rotunda interno dia.

Gŏnorrhœă, [זוב זוֹב מקרה *mikkereh lâjelah.* γονόῤῥοια. Pol. *Czerwonaniemoc, bieganka.* Vng. *Ondo folyás.*] Vitium est membrorum genitalium, quum præter voluntatem sperma collaboranti effluit: quod genus vitii provenire solet ex retentricis facultatis imbecillitate. Qui verò hoc vitii patiuntur, gonorrhœi, γονόῤῥοιοι, appellantur. γονὴ nanq; semen significat, ῥέω fluo. Vide Galenum de Locis affectis lib. 6.

Gōrgŏnĭă, [γοργόνεια. Ger. *Corallen.*] teste Plin. lib. 39. cap. 10, nihil aliud est quàm corallium: ita dictum, quòd ex aquis exemptum, protinus in duritiem lapidis convertatur, quemadmodum illi qui gorgonas aspexerant.

Gorgonion, ξύλον, eryngion, Dioscor. lib. 3. cap. 23.

Gossipium, [Ger. *Bauwmwoll.* Ang. *The tree that beareth cotton, also cotton.*] Frutex est, ex superiori parte Aegypti, quę in Arabiã vergit, primùm allatus, nũc etiã in quibusdã Italiæ locis nascẽs: ex quo lina fiunt quæ gossipina dicũtur. Alio nomine dicitur xylon, ξύλον, & lina ex eo confecta, xylina. Plin. lib. 19. cap. 1: Superior pars Aegypti in Arabiam vergens gignit fruticẽm, quem aliqui gossipion vocant: plures, xylon, & ideo lina inde facta, xylina. Parvulus est, similemq; barbatę nucis defert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo nitur. Nec sunt ulla eis in candore, mollitiáve præferẽda Ex quibus Plinii verbis satis constat gossipion fruticem esse, qui lanam illam mollissimam profert; quam vulgò vocant *Cotonium*, quod & ipsum Latinè vocare possumus linum gossipinum, vel xylinũ. Hunc fruticem nos aliquando in Italia vidimus, pomumq; ejus mali cotonei similitudine, quod matureſcens, lanæ, quam includit, copia dirumpitur, linumq; inclusum detegit.

G ante R.

G. R. In notis antiquorum, Genus Regium, vel rerum. G R. gerens, vel gerit. G R A. Gracchus. G R. A T. R S. B. genitor autem reservator bonus, vel gerit rem Senatus benè. G R C. Græcus. G R. D. gratis dedit, vel datum. G R. E gratia ejus. G R T. gerit. G R M. H I. R Q. genus regium hic requieſcit. G S. gesserunt. G S. genus, vel gessit. G. S. genio sacrum. G T. gentẽ vel gentes.

Grab, Fistula, oculi morbus.

Grăbātŭs, ti, m. s. [ערש *hêres.* κράββατος, Suidæ. Gall. *Vn petit lit sur quoy on se repose sur le iour.* Ital. *Letticello.* Ger. Ein gantsch/ oder taterbett. His. *Lecho pobre.* Pol. *Łożnica, łoszkomal'e, pielesz.* Vng. *Aagy.* Ang *A litle bedde or couche.*] pen. prod. Lectus exiguus, in quo meridiari solent: dictus quasi carabatus, quòd in eo capite recumbamus. κάρη enim caput, βάτον pervium Græci dicunt. Alii κράββατον, παρὰ τὸ κερμᾶν τὰς βάσεις: hoc est, à suspendendis pedibus dictum malunt. Vnde & pro lectis pauperum & mendicantium grábati accipi solent. Cicer. lib. 2. de Divinat. diversa facit lectos, & grabatos, quum ait: Venit enim jam in contentionem utrum sit probabiliùs, Deósne immortales, rerum omnium præstantia excellentes, circumcursare omnium mortalium, qui ubiq, sunt, non modò lectos, verùm etiam grabatos; & quum stertentes aliquos viderint, objicere, iis visa quædam tortuosa, & obscura. Apud Latinos primam corripit: sed apud Græcos eandem producit, & duplici β scribitur, Virg. in Moret. Membra levat sensim vili demissa grabato. Mar. l. 6: Sed si nec focus est, mũdi nec spōda grabati.

Grăcĭlĭs, le, adject. penult. corr. om. t. gracilentus, Tenuis, macilentus. [דק, *dak* דל *dal*, כחוש *chachúsch.* ἰσχνὸς, λεπτός. Gal. *Grefle, maigre, mince, menu, delié.* Ital. *Sottile, magro, scarno, tenue.* Germ. *Ran/klein/mager.* Bel. *Raen/smal.* His. *Magro, sutil, delgado.* Pol. *Szczupły, cienky.* Vng. *Vékony, ósztonér, keskeny.* Ang. *Slender, thinne, leane, small.*] Terentius in Evnucho: Haud similis virgo est virginum nostrarũ, quas matres student Demissis humeris esse, vincto pectore, ut grácules sient. Turpilius: Nosti quàm sit gracilis corpore. Gracilis lapis. Gracile marmor. Gracili nucleo glans. Graciles vindemiæ, apud Plinium leguntur. Gracilis liber. Martialis lib. 8: Siquid fortè petam timido graciliq; libello. ¶ Gracilis ponitur pro molli, ἁβρὸς. Horat. li. 1. Carm. Quis multa gracilis te puer in rosa.

Grăcĭlĭtās, tatis, f. t. Corporis habitus tenuior. [דלות *dallûth* כחש *chachâsch.* ἰσχνότης. Gall. *Gratsieté, maigreté, maigreur.* Ital. *Sottilezza, magrezza, tenuità.* Ger. Dünnheit dünne. Bel. Smalte. His. *Magreza, sotileza, delgadez.* Pol. Szczupłość, cienkość. Vng. *Keskenység, ósz tduerség, vékonyság.* Ang *Leanesse, slendernesse.*] Cic. 2. de Claris Oratoribus: Habet enim certos tui studiosos, qui non tàm habitus corporis opimos, quàm gracilitates confectentur. Ibidem: Erat eo tempore in nobis summa gracilitas; & infirmitas corporis.

Grăcĭlĭtūdo, dinis, gracilitas. [Vn. *Vekonsźke konység.*] Accius in Amphytrionem: Tamen & statuæ gracilitudo, & propemodum luctus facit ne dubitem. Nonius.

Grăcĭlēns, tis, omn. gen. Antiquis idem erat quod gracilis. Nævius in Protesilao: Demam gracilentis colorem, dum ex hoc gracilens fit. Nonius.

Grăcĭlentŭs, a, um, gracilis, [ὁ καὶ ἡ λεπτομερὴς, ἰσχνός. Vn. *Vékony, keskeny,*] Ennius lib. 7: Deducunt habiles gladios filo gracilento. Nonius.

Grăcĭlēsco, is, ere, gracilis & tenuis fio. [כחש *chachasch.* ἰσχναίνομαι. Gall. *Deuenir gresle & menu, amaigrir.* Ital. *Dimagrare, diuenir magro, scarno.* Ger. Ran vnd klein werden/mager werdẽ. His. *Enmagrecer.* Pol. *Cienczeie, szczupleie.* Vng. *Meg kekenyedem ès, keresdem, vékonyodom.* Ang *To waxe leane or slender.*] Plin. lib. 17. cap. 22: Quum alias festinatione pariendi gracilescat.

Gracŭs, sive quod usitatius est, Graculus, Nomen avis, cornici simillis, nisi quòd minor est: à voce quam édit, vel à gerendo dicta, quòd jacta segetum semina gerat: vel quia ex olivetis cubitu se recipiens, duas pedibus baccas, tertiam ore ferat; seu etiam quòd gregatim volitet: sive à gracilitate corporis. [κολοιὸς, ὁ κορακίας. Gall. *Vn gay ou guay* Ital *Cornacchia.* Ger. Ein hätzel oder dull. His. *El grajo.* Pol *Kawka.* Vng *Fulka, szarka.* Ang. *A dawe conghe, or cadesse.*] Est huic furandi natura, ex quo nõnulli monedulam eam appellavere, à furandis moretis. Exprimit sermonem humanũ, & cavea emissus revertitur. Harum aviũ tria sunt genera: Majuscula similiores sunt corvicibus, nisi quòd nigriores: minimæ & inter eas mediæ quibus rostra & pedes rubent. Plin. lib. 10. cap 29: Transpadana Italia juxta Alpes Larium lacum appellat, amœnum arbusto agrũ, ad quem ciconiæ non transmeant, sicuti nec octavum circa lapidem ab eo, immensa alioqui finitimo insubriũ tractu examina graculorum monedularum: cui soli avi furacitas auri, argentiq; præcipuè mira est. Quo ex loco facilè apparet monedulam esse speciem graculi. ¶ Aesopicus graculus, Αἰσωπικὸς κολοιὸς, dicitur qui aliena sibi usurpat, aliorumq; bonis se vendítat. Lucianus & Horat. Tractum ab Aesopi apologo. ¶ Sẽper Graculus assidet graculo, ἀεὶ κολοιὸς παρὰ κολοιῷ ἵζανει. Hoc est, Simile gaudet simili. Refertur à Diogeniano, notatúque ab Aristotele. ¶ Sumitur etiam Graculus pro pisce genere, qui & monedula dicitur à Plinio, Græcè κολίας.

Grădātim, Gradatio, Gradior, Gradivus, Vide GRADVS.

Grădŭs, hujus gradus, m. q. à gradiendo: id est, eũdo. [מדרגה *madhreghâh* מעלה *mahalâh* כבש *chébesch.* κλιμαξ Gall. *Degré, pas, marche.* Ital. *Scaglione, grado.* Ger Ein trit: item, ein staffel/setget. Bel. Een trappe. His *Escalon, grada.* Pol. *Stopien, poszlepienie.* Vng. *Garádits.* Ang. *A degre, or steppe.*] Sunt etiã gradus ex quibus scalæ constant, & quibus ad ędificiorũ altiora conscenditur. Cic. ad Att. Gradus templorum ab infima plebe completi erant. Idem pro Sestio: Gradus ejusdem templi tollebantur. Virg. 1. Aeneid. Aerea cui gradibus surgebant limina Gradus etiam idem interdũ est quod gressus, βῆμα: hoc est, gradientiũ pedum vicissitudo, ut apud Virgil. 3. Georg. Carpere mox gyrum incipiat, gradibusq; sonare Compositis. Addere gradum, pro accelerare. Liv. lib. 26: Alacresq; milites alius alium ut adderet gradum, memor ad defendendum ire patriam, hortabantur. ¶ Pleno gradu quadã proverbii specie dicũtur ingressi,

ingressi, qui aliquid magno studio instituerunt: contrà, qui leviter rem quampiam attigerunt, ingressi summo pede, Trebonius Ciceroni lib. 12. ¶ Gradum facere dicimus, ut si in arborem tectúmve scandere velim, ex saxo, aut scamno, aliquáve alia re, gradum facio, *βάσιν, κλίμακος ποιεῖν*. Valla lib. 5. cap. 26: Gradum facere non est transitū facere, sed aliquā rem gradū & quasi scalam ad alia facere. Ovid. 4. Metamorph. Notitiam, primosq; gradus vicinia fecit. ¶ Gradum jacere ad aliquam rem, metaphoricè, quod vulgò, *Facere ingressum* dicunt. Cicero contra Rullum: Hunc quasi gradum quendam, atq; aditum ad cætera jactum intelligetis. ¶ Gradum inferre. Livius: Tandem gradum Romani acriùs intulerunt, cesitq; Lusitanus. Tacitus libro 19: Gradum inferunt quasi recentibus auxiliis aucti. ¶ Gradu movere, est retrò agere, propellere retrorsum. Livius: Primùm gradu moverunt hostem: deinde pepulerunt: postremò haud dubiè avertunt. ¶ Dejici de gradu, est amittere constantiā, & animi magnitudinē. *λύειν τῆς φρονήματος καὶ καθαιρεῖσθαι*. Cic. 1. Offic. Fortis enim animi est, nō perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejici, uti dicitur: sed præsentis animi uti consilio. Sic etiā Gradu dimoveri, est ab existimatione pristina dejici, & deturbari. Cic. 2. Tuscul. Non sentiunt viri fortes in acie vulnera: vel si sentiunt, se mori malunt, quàm turpitudinis modò de dignitatis gradu dimoveri: id est, quàm indignum sese aliquid admittere. ¶ Venire gradibus. Cic. 1. de Nat. deor. Nam à beatis ad virtutem, à virtute ad rationem video te venisse gradibus. ¶ Interdum etiā Gradus accipitur pro existimatione, & loco honoris. Cic. 2. Philip. Est enim querela mihi necessaria pro hoc gradu, in quo me *S. P. Q. R.* collocavit. ¶ Gradus quoq; cognationis dicti sunt, ad similitudinem scalarum, locorúmve declivium, quos ita ingredimur, ut à proximo in proximum: id est, in illum qui quasi ex illo nascitur, veniamus. Quapropter graduum hujusmodi alios superioris ordinis esse Cajus scribit, ut sunt pater & mater, qui sunt in proximo gradu: in secundo, avus & avia: in tertio, proavus, & proavia. Alios inferioris, ut liberi. Alios ex transverso, sive latere, ut fratres & sorores, liberiq; eorum. ¶ A gradus fiunt Tardigradus, da, dum, pen. corr. qui tardè graditur. *βραδύπους*. Vnde testudinem tardigradam dicimus. Spissigradus, pro frequenti graduum motu incedente. Plaut. Pœn. Spissigradissimos, tardiores multò, quàm corbitæ sint in tranquillo mari.

Grădĭŏr, eris, gressus sum, d.t. Vado, incedo, ambulo, eo, progredior. [הָלַךְ *halách* צָעַד *tsahádh*. *βαίνω*. Gall. *Marcher*. Ital. *Andare, passeggiare*. Ger. Gehen/tretten. Bel. Gaen/treden. Hisp. *Andar passo à passo*. Pol. *Lekopośtępuie*. Vng Megyök, iárok. Ang. *To go or walk*.] Virg. 1. Aeneid. -ipse uno graditur comitatus Achate. Cic. 2. de Nat. deor. Iam verò alia animalia gradiēdo, alia serpendo ad pastum accedunt. Idem 1. Tuscul. Fidenti animo, si ita res fert, gradietur ad mortem. ¶ Hujus composita sunt Aggredior, antegredior, congredior, digredior, egredior: de quibus alibi. Ingredior, introgredior, prætergredior, progredior, regredior, subtergredior, supergredior, & transgredior: quorum significata vide suis locis.

Grēssŭs, sa, sum, participiū à gradior. [הָלַךְ *holéch* צָעַד *tsohédh*. *βεβηκώς*. Vng. *Ment, járt*.] Virg. 6. Aeneid. - & pariter gressi per opaca viarum.

Grĕssŭs, sus, Progressus, incessus, ambulatio. [צָעַד *tsahádh* *βάσις*. Gall. *Marchure, marche, pas, allure*. Ital. *L'andare, passo*. Ger. Ein gang/tritt. Hisp. *El passo ò la obra de andar*. Pol. Krok. Vng. *Iárás, menés*. Ang. *A steppe or going*.] Cic. 1. Offic. Cavendum est autem ne aut tarditatibus utamur in gressu mollioribus, &c. Virgil. 3. Geor. Insultare solo, & gressus glomerare superbos.

Grădātŭs, a, um, In modum graduum factū. [*κλιμακωτός*. Gall. *Fait en degrez*. Ital *Fatto in gradi*. Germ. Wie die staffeln gemacht. Hisp. *Echo en escalones*. Pol. *Wśl'opnie wćziony*. Vng. *Garádit-sos*. Ang. *Made by degrees and steppes*.] Plin. lib. 13. cap. 4: Densis, gradatisq; corticum pollicibus. Plin. in Epist. Omnia maceria muniuntur: hanc gradata buxus operit & subtrahit.

Grădātĭo, Apud Rhetores dicitur, quum ex prima sententia oritur secunda, & ex secunda tertia, atq; ita deinceps. *κλῖμαξ*. Cic. 3. de Orat. Est etiam Gradatio quędam & conversio, & verborum concinna transgressio. Autor ad Herennium lib. 4: Gradatio est in qua non ante ad consequens verbum descenditur, quàm ad superius conscensum est: hoc modo: Nam quæ reliqua spes libertatis manet, si illis & quod liber, licet: & quod licet, possunt: & quod possunt, audent: & quod audent, faciunt: & quod faciunt, vobis molestum non est?

Grădārĭī equi qui sine succussatione molliter incedunt,] *ἱπποφοραῖς*. Gall. *Cheuaux qui vont vn bon pas, qui vont à l'amble*. Ital. *Caualli che hanno buono andare*. Ger. Zeltross, Bel. Een hackeney. Hisp. *Caualos ambladores*. Pol. *Inochodnik, lekonos*. Vng. *Poroszka lo*. Ang. *Ambling horses*.] Lucil. lib. 14: Ipse equus non formosus, gradarius optimus.

Grădātim, adverbium, per gradus, ordine. [*κλιμακηδόν*. Gall. *Par degrez, de degré en degré, petit à petit, pas à pas*. Ital. *Passo passo, à passo à passo*. Germ. Von einem tritt oder staffel zu der andern/fuß für fuß/gemächlich. Hisp. *De passo en passo*. Pol. Lekko, *porzatkiem, poźle puiac, ziednego śl'opnia na drugy*. Vng. *Rendel, garadi tsoreként*. Ang. *By degrees, in order by litle and litle*.] Varr. lib. 1. de Re rust. Cato quidem (*inquit*) gradatim alium præponens alii, agrum meliorem dicit esse in novem discriminibus. Plinius libro 33. capite 4: Fossæ in quas perfluat, cavantur: agogas vocant: eæ sternuntur gradatim. ¶ Gradatim, pro sensim, paulatim, ordinatè, & lentè. *βάδην*. Cic. Dolabellæ: Ita pedetentim & gradatim tùm accessus à te ad causam facti, tum recessus. Idem 1. Tuscul. Tamen ita faciles interrogationes sunt, ut gradatim respondens eò perveniat quasi geometrica didicisset.

Gradivus, & Gradivicola, Vide in PROPRIIS.

Græcari, græcula rosa, Vide GRAECIA in PROPRIIS.

Græca salix, dicitur salix rubra.

Grăllæ, rum, [*τὰ κηλοβατῶν βάθρα, ἢ τὰ σκωλοβατιζόντων ἐδράσματα*. Gall. *Eschasses*. Ital. *Zanche*. Germ. Stältzen. Hisp. *Cancos*. Pol. *Grelle, szczudl'a*. Vng. *Falább*. Ang. *Crutches or stiltes*.] Fustes furculas habentes sunt, quibus nituntur qui super iis ambulant.

Grăllātŏr, m. t. qui grallis graditur, ac passus ingentes facit. [*κηλοβάτης, σκωλοβατίζων*. Gall. *Qui va sur des eschasses*. Ital. *Chi camina con scalle ò Zanche*. Germ. Der auff stältzen geht / Stältzentretter. Hisp. *El que ast anda en cancos*. Pol. *Szczudl'o, naszczudlowy chodzący*. Vng. *Fa labon iáro*. Ang. *He that gooth on stiltes*.] Plautus in Pœnul. At si ad prandium in ædem vos dixissem ducere, vinceretis cervum cursu, & grallatorem gradu. Grallatores (inquit Festus) appellantur pantomimi, qui ut in saltatione imitarentur Aegipanas, adjectis perticis furculas habentibus, atque in his superstantes ob similitudinem crurum ejus generis gradiebantur, utique propter difficultatem consistendi.

Grăllātorĭŭs, a, um, [*ὁ τῆς κηλοβάτου*. Vng. *Fa lábas*.] ut, Grallatorius gradus: id est, magnus, quales solent esse grallatorum: [Ang *A great long stride as u were with stiltes*.] cui opponitur testudineus gradus: hoc est, lentus, quali incedunt testudines. Plautus in Amph. Abstine, quæso, non potuimus Nostros grandius grādire gradus. A. Sive grallatorius, sive testudineus fuerit, certum est mihi, hunc scelestum perdere.

Grāmĕn, minis, n.t. Herba vulgatissima, sic dicta à gradiendo: hoc est, progrediendo, sive serpendo, quòd geniculatis internodiis mirificè serpat, crebroq; novas spargat radices. [עֵשֶׂב *heséb* דֶּשֶׁא *desché* אֹחַז *áchu*. *ἄχρωστις*. Gall. *Dent de chien*. Ital. *Gramigna*. Ger. Graß. Hisp. *La yerua que dixen grama*. Pol. *Trawa*. Vng. *Páfit, fw, perie*. Ang. *Grasse*.] Hæc herba (ut autor est Plin. lib. 24. cap. 19.) jumentis est gratissima, sive viridis sit, sive in fœno siccata. Virg. in Buc. - nulla neq; amnem Libavit quadrupes, nec graminis attigit herbam. Cicer. 2. de Finibus: Tua sint Puteolis gramina. Liv. 1. ab Vrbe: Fecialis ex arce graminis herbam puram attulit. Gramen floreum. Martialis lib. 9: Sic in gramine floreo reclivis.

Grāmĭnĕŭs, a, um. Quod ex gramine est factum: [*ὁ τῆς ἀχρώστεως, χλοηφόρος*. Gall. *D'herbes, de verdure, herbu*. Ital. *Gramignoso, dè gramigna*. Ger. Von graß oder krant gemacht. Hisp *Cosa de grama*. Pol. *Trawiany, ztrawi wćziniony*. Vng. *Fwből valo, pafitbol valo*. Ang. *Of grasse*.] ut, Graminea corona. Gell. lib. 5. cap. 6: Obsidionalis corona est, quam ii qui liberati sunt obsidione, dant ei duci qui liberavit: ea corona graminea est, observariq; solitum, ut fieret è gramine quod in eo loco generatum esset, intra quem clausi erant qui obsidebantur. Sic Plin. lib. 22. cap. 3. & Liv. 7. ab Vrbe. Cespes gramineus, Ovid. 2. Amor. Eleg. 15. Campus gramineus, Ovid. 3. Fast.

Grāmĭnōsŭs, a, um, Plenus gramine, gramine abundans. [*χορτώδης*. Gall. *Herbu, plein d'herbes*. Ital. *Gramignoso, pieno di gramigna*. Germ. Grasechtig/voll graß. Hisp. *Lleno de grama*. Pol. *Trawy pełny*. Vng. *Fwües, pásitos*. Ang. *Full of grasse*.] Col. in præfat. lib. 1: Quid sylvester ager, quid humidus & graminosus, quid siccus, & spurcus recusaret? Sic lib. 7. cap. 9.

Grămĭæ, sive Gramæ, sunt oculorum pituitæ. [*λῆμαι, γλαύμαι*. Ger. Verhertete oder vnhè feuchtigkeit in den Augen/welche das Gemein Volck ziger in den augen nennt.]

Grămōsŭs, mosa, sum, sive Graminosus: id est, lippus. [Pol. *Lipkich oczi*. Vng. *Kantsal, fandal*.] Cæcilius apud Nonium: Gramosis oculis ipsa, attritis dentibus.

Grāmmă, matis, penult. corr. n.t. [אוֹת *oth*. Vng. *Betw'*.] Latinè litera dicitur.

Grāmmătĭcă, cæ, vel Grammatice, ces, f.p. [דִּקְדּוּק *dikdúk*. *γραμματική*.] Est rectè loquēdi scribendiq; scientia, quæ usu, ratione, autoritateq; cōstat. Latini numero plurali Literas vocant. Cic. 3. de Fin. Quanquam ea verba, quibus ex instituto veterum utimur pro Latinis, ut ipsa Philosophia, ut Rhetorica, Dialectica, Grammatica, Geometria, Musica, quanquam Latinè ea dici poterant, tamen quoniam usu recepta sunt, nostra

ducamus. Quintil. lib. 2. cap. 14: Grammatice, literatura est, nõ literatrix. Et cap. 1: Et Grammatice, quam in Latinum transferentes, Literaturam vocaverunt, fines suos horit.

Grãmmăticã, corum, Studium literarum, quod profitentur ii qui grammatici vocantur. Cic. 1. de Orat. in Grammaticis poé tarum pertractatio, historiarum cognitio, verborum interpretatio, pronuntiandi quidam sonus.

Grãmmăticẽ, adverbium, γραμματικῶς, ut Grammaticè loqui, est in loquendo Grammaticorum observare regulas. Latinè loqui, est pura & latinis auribus, usitata oratione uti. Quintil. lib. 1. cap. 6: Quare mihi non invenustè dici videtur, aliud est Latinè, aliud grammaticè loqui.

Grãmmăticŭs, ca, cum, γραμματικός, Quod ad grammaticã pertinet, ut Figuræ grammaticæ, Grammaticus stylus, Grammatica oratio, Ars grammatica. Ad Heren. lib. 4: Hæc qua ratione vtare possimus, in arte grãmatica dilucidè discemus. ¶ Grãmaticus substantivum, qui grammaticam docet: Latinè dici potest Literatus. Suet. de Clar Grammat. Appellatio Grammaticorũ Græca consuetudine invaluit: sed initio Literati vocabantur. Corn. quoq; Nepos in eo libello, quo distinguit literatos ab eruditis. Literatos quidem vulgò appellari ait eos, qui aliquid diligenter, & acutè, scienterq; possint aut dicere aut scribere. Cæterùm propriè sic appellandos Poëtarum interpretes, qui à Græcis *Grammatici* nominantur, eosdem Literatos vocitatos. Hactenus Suet. Cic. 2. Tusc. Vt enim si grãmaticum se professus quispiam, barbarè loquatur: aut si absurdè canat is, qui se velit haberi Musicũ, hoc turpior sit, quòd in eo, ipso peccet, cujus profitetur scientiã: sic philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est, quòd in officio, cujus magister esse vult, labitur: artemq; vitæ professus, delinquit in vita. Horat. in Arte: Grammatici certant, & adhuc sub judice lis est. ¶ Grammatici à veteribus etiam Critici dicti sunt, eò quòd sibi de omni genere scriptorum dijudicandi sumebant potestatem. Eosdem Literatores vocitatos; Messala Corvinus autor est. ¶ Sunt tamen qui Grammaticũ à Grãmatista distinguunt, ut Literatum à literatore, tanquã Grãmaticus sit absolutè & perfectè doctus, sicut Literatus: Grammatista, sicut Literator, tenuiter eruditus: in malam enim partem accipitur. Quorum opinionem Orbilius etiam exemplis confirmat. Nam apud Majores (*ait*) quum familia alicujus vænalis produceretur; nõ temerè quem literatum in titulo, sed literatorem inscribi solitum esse, quasi non perfectum in literis, sed imbutum.

Grãmmăticălĭtĕr, adverbiũ. Spartianus in Regilliano: Tum is qui aderat scholasticis cœpit quasi grammaticaliter declinare & dicere Rex regis, regió regionis:

Grãmmătĕus, Scriba publicus, qui publicas tabulas scribit, & custodit. [סופר *sopher.* γραμματεύς. Gall. *Escriuain.* Ital. *Scriuano.* Ger. Schreiber. Bel. Een Stryver. Hisp. *Escriuano.* Pol. *Pisarz.* Vng. *Notárius, iro deák.* Ang. *A scriuener or notarie making commone writtinges.*] Apul. lib. 11: Quum ex his unus quem cuncti Grammatea dicebant. Suidas ait Grammatea esse notariũ, & ἀπόῤῥητων: id est, arcanorũ participem. Hinc Archigrammateus, princeps scribarum, quem hodie vocamus *Cancellarium*: Budæus. Hoc nomen non semper fuisse honorificum apud Græcos ex eo apparet, quòd eo veluti contumelioso Demosthenes subinde vocat Aeschinem.

Grãmmătŏphȳlăcĭum, cii, n. s. [בית הספרים *beth hassepharim.* γραμματοφυλάκιον. Gall. *Le threser des Chartres, le lieu où on garde les lettres & registres publics.* Ital. *Luogo doue si conseruano gl' alti publici, cancellaria.* Ger Ein Cantzley / ein ort da man gemeine Bücher / geschrifften oder bteff hinbehaltet. Hisp. *Lugar donde se guarnan las letras publicas.* Pol. *Gmod gdzi chowaia ksiegy, albo papiści.* Vng. *Kaptalan.* Ang. *A place where commone wryttinges vekept.*] Locus ubi tabulæ & instrumenta publica, monumentaq; rerum gestarum, actorumq; asservantur: quod tabularium Latinè appellatur. Iunsconsultus in tractatu de pœnis: ἀρχεῖα fortasse, vel grammatophylacio.

Grammanæ, gemmæ quæ per transversum alba linea præcinguntur.

Grãmmatĭās, Gemma est ex jaspidum genere, similis smaragdo, per trãsversum linea alba præcincta: quæ ab Orientalibus populis pro amuleto gestari solet, Hæc & polygrammos (πολύγραμμος) dicitur. Plin. lib. 37. cap. 9.

Grãmmē, f. p Græci dicũt quam Latini lineam: [קו *kav.* γραμμή. Gall. *Vne ligne.* Ital. & Hisp. *Linea.* Ger. Ein linien. Pol. *Linia.* Vng. *Linnya.* Ang. *A lyne.*] γραμμὴ (inquit Euclides) μῆκος ἀπλατὲς: hoc est, gramme, sive linea, longitudo est sine latitudine. Emensa verò cum longitudine latitudo, ἐπιφάνεια: id est, superficies dicitur. Augustin. Si omissa latitudine, solùm quis longitudinem voluerit emetiri, longitudo sine latitudine mensuræ subjecta, gramme dicitur. Non quòd sit longitudo aliqua quæ careat latitudine, sed quòd solam quis metiẽs longitudinem, grammen metiri dicitur.

Granărĭum, Granatus, Vide GRANVM.

Grāndĭs, de, om. t. Propriè ætatis magnitudinem denotat: [גדול *ghadhól.* μολυσπὴς. Gall. *Grand.* Ital. *Grande.* Ger. Groß / erwachsen. Bel. Groot / hoch. Hisp. *Cosa grande en quantidad ò en edad.* Pol. *Wielki, wrodziwy.* Vng. *öreg, nagy.* Ang. *Bige, great.*] Terent. in Adel. An sedere operiunt domi virginem tam grandem? Cic. pro Cluent. Reliquit hunc annos xv. natum grandem autem, & nubilem filiam. Quod si NATV addatur, provectiorem ætatẽ significat, & jam senẽ. Plin. Iun. Mulier natu grãdior, & tot liberorũ parens. Cic. pro Rosc. Com. Quid expectas quàm mox ego Luciũ & Manliũ dicam ordine esse Senatores, ætate grandes natu: natura sanctos. ¶ Dicitur & de quavis alia magnitudine: neq; de solo homine grandis dicitur, verumetiam ad inanimata refertur: ut, Grande æs alienũ. Plin. lib. 7. cap. 38: Grandi Gnidiorũ ære alieno permutare cã conati. Grãde pondus argenti, Cicer. pro Cecinna. Grande gaudium, Plaut. in Sticho. Tantum à portu apporto bonum, tam gaudium affero grande.

Grāndĭŭscŭlŭs, la, lum, diminutivum. [μεγαλοπρεπὴς. Gall. *Grandelet, vn peu grandet.* Ital. *Grandetto, grandicello.* Ger. Großlecht. Hisp. *Poquillo grande.* Pol. *Rosły.* Vng. *Nagyotska, öregetske.* Ang. *Somewhat bigge.*] Terent. in And. Nam ferè grandiuscula profecta est illinc.

Grāndĭtās, tis, f. t. Propriè ætatis magnitudo. [גדלות *ghodhlel.* μολυσπία. Gall. *Grandeur.* Ital. *Grandezza.* Ger Grösse / dicke / höhe. Hisp. *Grandeza como quiera.* Pol. Wzrost, wrodzaiy. Vng. *öregség, nagyság* Ang. *Biggenesse, greatnesse.*] Silenna lib. 4. Hist. Neq; ætatis granditatem, neq; ea merita, neq; ordinis honestatem; aut dignitatem sibi esse excusationi. ¶ Ad orationem Cic. transtulit de Claris Orat. Idq, apparet ex genere, & granditate verborum. Plin. in Epist. Non illi vis, non granditas, non subtilitas; non amaritudo, non dulcedo, non lepos defuit. Quibus in locis granditas accipitur pro sublimitate, vel grandiloquentia verborum vel orationis.

Grandævŭs. Qui est provectioris ætatis, quasi grandis ævi, senex. [זקן *zaken* שב בימים *sub ba bayamim.* πολυσπὴς. Gall. *Qui est fort aagé.* Ital. *Di molta età.* Ger. Eines grossen alters. Hisp. *Cosa de grande edad.* Pol. *Wielky, przestarzały.* Vng. *Vénség, vénülésség, eldemodbt ember.* Ang. *Oldenesse.*] Accius: Ne quia hæc vos nec illi impunè irriderent meam grandævitatem.

Grāndĭlŏquŭs, pen. corr. m. f. Qui grãdi & sublimi dicẽdi genere utitur, quive nihil humile loquitur. [μεγαλοῤῥήμων. Gal. *Qui dit choses grandes, qui parle d'vn haut style.* Ital. *Che ragiona de cose grande.* Ger. Der hoch einher redt, der von grossen dingen redt, hertze che wort braucht. Hisp. *El que siempre habla grãdezas.* Pol. *Wimowny mowiacy owiel kich rzeczach.* Vng. *Iemyen szollo.* An. *That vseth ample wordes and speaketh with great magnificence.*] Cic. in Orat. Nam & grandiloqui, ut ita dicam, fuerunt, cum ampla, & sententiarum gravitate, & majestate verborum vehemẽtes. Idem 5. Tusculan. Quid tandem isti grandiloqui contra hæc duo? ¶ Hinc grandiloquentia μεγαλοῤῥημοσύνη.

Grāndĭcŭllŭs, pen. corr. diminut. [ὀγκοπρεπὴς. Gall. *Grandelet, vn peu grand.* Ital. *Grandicello.* Ger. Größlecht. Hisp. *Poquillo grande.* Pol. *Przy wieczemu.* Vng. *öregetske, nagyotska.* Ang. *Somewhat bigge.*] Plaut. Pœn. In fundas infundebam grandiculos globos.

Grāndĭo, dis, divi, ditum, act. q. Grandẽ facio. [גדל *ghadhdel.* μεγύνω, αὔξω. Gall. *Agrandir faire grand.* Ital. *Aggrandire.* Ger Groß machen. Hisp. *Hazer grande otra cosa.* Pol. *Wielkim czynic, rozszerzam.* Vng. *Meg öregbitöm nagyobbitom.* Ang. *To make birge or greate.*] Plautus in Aulul. Si hodie Hercle fustem cepero, aut stimulum in manum, Testudineum istum tibi ego grandibo gradum. Idem in Amphit. abstine quæso: non potumus nostros grandiùs grandire gradus.

Grāndēsco, scis, n. t. Crescо, grandis fio. [גדל *hadhál.* αὐξάνομαι, φύομαι, μεγαλύνομαι Gall. *Deuenir grand, croistre.* Ital *Crescere, diuenir grande.* Ger. Groß werden. Bel. Groot worden Hisp. *Hazer se grande.* Pol. *Rozrastam sie, tosne.* Vng. *Meg öregbödöm.* An. *To waxe greate.*] Plin. lib. 18: Crescente luna frumenta grandescunt. Colum. lib. 2. cap. 12: Omne autem frumentum spicam à restio ad quartum nodum emittit, & quum totam ediderit, octo diebus defloreseit, ac deinde grandescit diebus quadraginta, quibus post florem ad maturitatem pervenit. Cic. 1. de Divin. Lentiscus triplici solita grandescere fœtu. ¶ Hinc Ingrandesco, de quo suo loco.

Grāndigro, as, Antiquum verbum est, quo Plautus in Trucul. usus est, pro grandi gradu eo, magnũ gradũ facio. [Pol. *Szeroko kroczę.* Vng. *Nagyokat lépöm.*] Quid, *inquit*, clamitas insane?

Abire

Abire hinc ni properè grandigras, jam ego istos fictos, Compositos, crispos, cinnos tuos unguentatos usque ex cerebro Expellam.

Grando, dinis, f.t. Pluvia in aëre gelu concreta: sic dicta, quòd granis similis sit. [ברד *barádh.* χάλαζα. Gall. *Greſle.* Ital. *Tempeſta, grandine.* Ger. Haget. Hiſp. *El granizo.* Pol. *Grad.* Vng. *Kő eſső.* Ang. *Hayle.*] Cic. 3. de Natura deorum: Atenim minora dii negligunt, neq; agellos singulorum, nec viticulas persequuntur: nec si uredo aut grando quippiam nocuit, id Iovi animadvertendum fuit: ne in regnis quidem reges omnia minima curant. Virg. 1. Geor. - crepitans salit horrida grando. Horatius 3, Carminum, Ode 1: Non verberatæ grandine vineæ. Plin. lib. 2. cap. 60: Grandinem conglaciato imbre gigni, & nivem eodem humore molliùs coacto: pruinam autem ex rore gelido. Plaut. in Mostel. Ea mihi advĕtu suo quamprimùm grandinĕ, imbremq; attulit. ¶ Drachmę grando. *δραχμὴ χαλαζῶσα*: id est, Drachma grandinās. De lucro quod tanquā cœlitùs emissum obtigit. Nā olim theatrale præmiŭ erat drachma, quæ veluti grandinis in morem in populum spargebatur. Zenodotus & Hesychius. ¶ Grando item morbus est, sive vitium oculorum, quod Græci *χαλάζιον* appellant: quum scilicet in extrema ciliorŭ ora, unde pili oriuntur, tuberculum enascitur mobile, quod digito huc illuc impelli possit. ¶ In suibus item Grando dicitur, quum sub lingua venulę varicosæ fiunt ac nigrescunt Autor Actius lib. 13. cap. 120.

Grandĭnōsŭs, sa, sum, Quod abundat grandine, [*χαλαζώδης.* Gall. *Subiet à la greſle, qui y eſte ſouuent.* Ital. *Tempeſtoſo, che abonda di tempeſta.* Ger. Zu dem haget geneigt/ das gern hagtet Hiſp. *Lleno de granizo, ò el que abunda de granizo.* Pol *Grad u pel'ny.* Vng. *Kő eſső.* Ang. *Full of hayle, which haileth often.*] Colum. lib. 3. cap. 1: Post hæc non ignorabit dominus loci, plus posse qualitatem cœli frigidam vel calidam, siccam vel rosidam, grandinosam, ventosamq; vel placidam, serenam vel nebulosam.

Grandĭno, nas, pen. cor. Grandinaré dicitur Deus. [ברד *barádh.* *χαλαζῶν.* Pol. *Grad puſti.* Vng. *Kő eſső ſtetőt.* Ang. *To haile.*]

Granum, grani, n.s. Propriè semen frugum dicitur, ut tritici, hordei & hujusmodi. [גרגר *gharghár* טרדה *perudhâh* טרם *péret.* *κόκκος.* Gall. *Grain.* Ital. *Grano, granello.* Ger. Ein Korn oder Kern. Bel. Graen. Hiſp. *Grano de ſimiente qualquiera.* Pol. *Ziarno.* Vng. *Mag.* Ang *Grayne or a corne.*] Plaut. in Sticho: Videlicet illum fuisse nequam adolescentem, qui ilicò, Ubi ille posci, dare denegavit se granum tritici. Varro 1. de Re rust. cap. 48: Granum dictum, quod est intimum solidum. Et paulò pòst: Granum à gerendo: id enim seritur, uti spica gerat frumentŭ. Cic. 1. de Divinat. Fiunt certè divinationum conjecturæ à peritis. Midæ illi Phrygio, quŭ puer esset, dormienti formicæ in os tritici grana congesserunt: ditissimum fore prædictum est, quod evenit. ¶ Granum etiam generaliter dicitur, quicquid minutŭ est, & similitudinĕ aliquam habet cŭ grano frumenti. Vnde & mali punici acinos, grana, ipsumq; malum, granatum dicimus. Fructus quoq; arboris cujusdā ilici similis, quē Dioscorides *κόκκον βαφικὸν* appellat, à quibusdam granŭ dicitur. Quod quia copiosissimè nascitur in Bætica provincia, factum est, ut ea regio ab eo Granata dicatur.

Grānārĭum, rii, n.s. Locus in horreis servandis seminum granis paratus, vel in quo grana frugum reponuntur. [אוצר *otsár* מסכנה *miſchenáh* גרן *ghóren.* *σιτοφυλακεῖον, σιτοβολών.* Gall. *Grenier, vn lieu à ſerrer les grains.* Ital. *Granajo* Ger. Ein Kornhauß/ Korn ſchütte. Bel. Eenen Korn ſolder/ oft Spijcker. Hiſp. *Lugar para guardar los granos.* Pol. *Szpichlers, miescze gdzeżito chowaia.* Vng. *Gabonás ház.* Ang. *A barne or granar to keep corne in.*] Varro 1. de Re rust. cap. 57: At triticŭ condi oportet in granaria sublimia quæ perflentur vĕtis ab Exortu, & Septentrionum regione, ad quæ nulla aura humida è propinquis locis aspiret. Pro granariis quidem habent sub terris speluncas quas vocant syros, alii puteos. Pers. Satyr. 5: Iam nunc astringas, jam nunc granaria laxes. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: Cur tua plus laudes cucumeris granaria nostris? Colum. lib. 2. cap. 10: Repositum in granario patitur ævum.

Grānātŭs, a, um, Quod abundat granis: ut malum granatum. [*ῥοιὰ κοκκώδης.* Gall. *Grené, qui a force grains.* Ital. *Granato, che ha molti grani.* Germ. Das viel kernen hat. Hiſp. *Granado de muchos granos.* Pol. *Pomarancżowi.* Vng. *Magos.* Ang. *Thath hath many graynes.*] Col. libro 12. cap. 41: Et integra mala dulcia granata quæ Punica vocantur.

Grānātum, ti, n.s. Substātivè accipitur pro malo punico. [רמון *rimmón.* *ῥοιὰ, vel ῥοά.* Gall. *Pomme de grenade.* Ital. *Pomo granato.* Germ. Ein granatapffel. Hiſp. *La granada fruto de granado.* Pol. *Granatowe iabl'ko.* Vng. *Pomagránát.* Ang. *A pomegarnette.*] Plin. lib. 20. cap. 41: Singultus & vomitus sistit cum succo granati.

Grānōsŭs, sa, sum, Quod granis est refertum, [*κοκκώδης.* Gall. *Grenu, qui a beaucoup de grains.* Ital. *Granelleſo, di molti grani.* Ger. Kernecht tig / voll kernen. Hiſp. *Lleno de granos.* Pol. *Ziarn pel'ny.* Vng. *Magos. ſok magú.* Ang. *Full of graynes.*] Plin. lib. 21. cap. 31: Quorum alterum, cui acini coccinei, granosi folliculi, halicacabum vocant, & alii callion.

Grānĭfĕr, ra, rum, Ferens & producens grana. [*κοκκοφόρος, σπερμοφόρος.* Gall. *Qui porte grains.* Ital. *Che porta grani.* Germ. Das Kernen tregt. Hiſp. *Coſa que trae ò tiene granos.* Pol. *Ziarna rodzący.* Vng. *Mag termő.* Ang. *That beareth graynes.*] Ferens granŭ: ut, Agmen graniferum, dictæ formicæ ab Ovid. 7. Metam. Graniferumq; agmen subjectis spargere in armis.

Grăphē, f. p. Scriptura. [כתב *chetáb* שטנה *ſitnáh.* *γραφή* Gal. *Eſcriture, accuſation.* Ital. *Scritura, accuſa.* Ger. Ein geschrifft. Hiſp. *Eſcriptura, accuſacion.* Pol. *Piſmo, pozew.* Vng. *Iras.* Ang. *Wryting.*] Aliquando etiam (ut inquit Suidas) Genus est publicæ accusationis, quando scilicet lex aliqua ut iniqua, aut perperam lata accusatur.

Grăphĭcē, ces, f. p. Ars pingendi, pictura, sculptura. [*γραφική.* Gall. *L'art de peindre.* Ital. *Arte del dipingere.* Germ. Die kunſt des malens. Hiſp. *Arte de pintar.* Pol. *Nauka malarſtwa.* Vng. *Szép iraſnak meſterſége.* Ang. *The art of pinting or pourtraiting.*] Plin. lib. 35. cap. 10: Et hujus autoritate effectum Sicyone primùm, deinde & in tota Græcia, ut pueri ingenui ante omnia graphicen: hoc est, picturam, in buxo docerentur. ¶ Graphice item dicitur, teste Budæo, cura, usus, meditatio elaborandi, limandiq; ea quæ scribimus: Cicero stylum appellat, lib. 2. de Orat. Huic opponitur extemporanea dicendi, scribendive facultas, quam Græci vocant *αὐτοσχεδιαστικὴν.*

Grăphĭs, phidis, f.t. [*γραφίς.* Gall. *Proiet de peinture, degroſſement, delineament.* Ital. *Diſegno, abozzamento.* Germ. Entwerffung eines gemähls. Hiſp. *El debuxo.* Pol. *Czien malarsky.* Vng. *Kepiraſnak kő ietezése.* Ang. *The a draught or delineation before the peinting.*] Est delineatio futuræ picturæ, quæ & *ἐγγραφίς* à Græcis dicitur. Frequens hujus dictionis usus apud Vitruvium lib. 1: Graphidem verò accipit pro primo illo linearum ductu, & umbrarum delineatione in instrumentis sciothericis, quam & sciographiam identidem appellat. Dicta graphis à stylo, quē Græci *γραφεῖον* & *γραφίδα* quoq; nominant. Plin. lib. 35: Graphidis vestigia extant in tabulis, ac membranis ex quibus proficere dicuntur artifices.

Grăphĭum, phii, n.s. [*γραφεῖον.* Gall. *Pinceau ou autre inſtrument dequoy on peint ou eſcrit ſur tablettes.* Ital. *Stilo da ſcriuere in tauolette.* Germ. Ein griffel. Hiſp. *El puncon para debuxar.* Pol. *Graſka.* Vng. *Vas penna, ón penna.* Ang. *A pensill for a peinter.*] Stylus ferreus, quo veteres in cereis pugillarib. solebant scribere. Ovid. lib. 1. Amorum, Eleg. 11: Quid digitis opus est graphium lassare tenendo.

Grăphĭcŭs homo. [*γραφικός.* Gall. *Fait comme qui l'auroit peint, bien & naifuement fait.* Ital. *Ben fatto, & come de eſſere.* Germ. Ein wolgestalter Mensch an dem nichts vergessen ist. Hiſp. *Bien y perfettamente hecho y compueſto, lindo.* Pol. *Cżł'owiek zew, ześtkime godny, doskonał'y.* Vng. *Ekes, ſzép teremtw.* Ang. *A perfyte man as if ware peinted.*] Dicitur ad unguem factus, absolurusq;, & quasi pictoris manu expolitus. Plaut. in Epid. Næ tu habes servum graphicum, & quantivis pretii, si servat fidem.

Grăphĭcē, eleganter, politè, venustè, accuratè [*γραφικῶς.* Gall. *En bonne peinture, naifuement, fort bien.* Ital. *Elegantemente, galantemente, polidamente.* Germ. Zierlich, artlich. Hiſp *Linda, galanta y gentilmente.* Pol. *Pieknie, ozdobnie, żkunſtu.* Vng *Szépen, ékeſſen.* Ang. *By maner of paſsing well painting.*] Plaut. in Persa: Nunc huic ego graphicè facetus fiam, Subnixis alis me inferam, atque amicibor gloribs é. Idem in Trin. Exornetur graphicé.

Grăphĭārĭum, rii, n.s. Theca in qua graphia & styli reponūtur, quibus scribere & pingere solebant. [קסת *késeth.* *γραφιοθήκη.* Gall. *Vn calmar ou eſtuy de peintre ou eſcriuain.* Ital. *Pannaiuolo.* Germ. Ein ſchreibzeüg. Hiſp. *La caxa de aquellos puncones.* Pol. *Kał'amarz, pernal.* Vng *Pennaualis, pĕna tarto.* Ang. *A caſe wherein te inſtrumentis of peinting ar keepſt.*] Mart. lib. 14: Hæc tibi erunt armata suo graphiaria ferro, Si puero dones, non leve munus erit. Eadem & theca graphiaria dicitur.

Grăssŏr, saris, d. p. Si originem spectes, nihil aliud est, quàm cŭ impetu & vehementia incedo. Creditur enim frequentativum esse à verbo gradior. [Pol. *Iakoś buica odzieram.* Vng. *Kuritolok, koſlatok.* Ang. *To go or come on with a violent rage, to robbe and ſlay by the high wayes.*] Frequentissimè tamen accipitur pro eo quod est vias obsidere, obviosq; vestibus, aut pecunia, aut alia quavis re spoliare. Festus: Grassari propriè dicuntur latrones vias obsidētes. Gradi siquidem ambulare est: undè tractŭ grassari, ab impetu gradiendi. Sed quum quis grassatur: id est, quum impetu sive frequenti gradu vadit in aliquē, & bono & malo animo grassari potest: ideo & in bonā & in malam partem accipi potest: ut apud Salust. in Iugur. Sed dux atq; Imperator vitę mortaliŭ animus est, qui ubi ad gloriam virtutis via grassatur, abundè potens, pollensq; & clarus est. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Iam à vi tuta erat, quum assertor nihil opus esse multitudine concitata ait, se jure grassari: non vi: hoc est, jure progredi. Nævius Pœd. Nunc me res ipsa reprimit, sæpè hac eadem

grassatus via. Sæpiùs tamen in deteriorem partem accipitur pro sævire in aliquem, vel vi aliquem adoriri. [דשו *paschát.* προπετεύομαι, ἐγκατεπίπτω, λωποδυτέω. Gall. *Assaillir, courir sus, brigander, destrousser.* Ital *Assassinare, strugere.* Germ. Wüten/vngestümtzeit/rauberey. Hisp. *Aquella obra de saltear.* Pol. *Obieranie na drogach, plundrowanie.* Vng *Toluaylás fól verés.*] Plaut. in Rud. Acta hæc est res: certum est mori quàm hunc pati lenonem in me grassari. Lactant. lib. 2: Suis enim vitiis perditis sæviunt, & grassantur ut perdant. Idem lib. 5: Archipirata quispiam vel latronum ductor, si suos ad grassandum cohortetur. Cæsar: Grassari in hostes vetat. Livius lib. 2: Trecenti conjuravimus principes juventutis Romanæ, ut in te hac via grassaremur. Grassatur pestis: hoc est, cum ingenti clade hominum invalescit. ¶ Hujus compositum est Oggrassor, quod est obvium, seu contrà cum impetu gradior. Plaut. in Pœn. Nisi cum impudicis condiciscis oggrassari gradu.

Grassātŏr, oris, m. t. Propriè dicitur, qui vias obsidens, obvios aut vestibus aut pecunia spoliat: quales sunt qui prima face in majoribus ubibus, ministris vestes detrahunt, aut cœnas quas dominis ferunt vi eripiunt, metu verberum aut mortis intentato. [דשו *poschét* פרץ *parits.* λωποδύτης. Gall. *Brigant, destrousseur de gens, guetteur de chemins.* Ital. *Malandrino, ladrone, assassino da strada.* Ger. Ein räuber der mit gewalt einen anfallt. Bel. Een Roover. Hisp. *Salteador de caminos y robador.* Pol. *Lotr, zbiiácz na drogach, zbuica.* Vng *Toluay, vt állo lator, fozto, vtoniátóra rohanó.* Ang. *A robber or sleyr by the high wayes.*] Iuven. Interdum & ferro suspitus grassator agit rem. Callistratus, leg. Capitalium. Digest. De pœn. Grassatores qui prædæ causa id faciunt, proximi latronibus habentur. Suetonius in Augusto: Nã & grassatorum plurimi palàm se ferebant succincti ferro, quasi tuendi sui causa. Et paulò inferiùs: Igitur grassatores, dispositis per opportuna loca stationibus, inhibuit. Cic. de Fato: Hoc enim modo viator quoq; bene vestitus causa foret cur à grassatore spoliaretur.

Grāssātĭo, tionis, verbal. f. c. Dicitur actus ipse grassandi. [לץ *pérets.* λωποδυσία. Gall. *Course sur vn homme, destrousssement, brigauderie, vollerie.* Ital *Assassinamento.* Germ. Das wüten/vngestümtzeit/rauberey. Hisp. *Aquella obra de saltear.* Pol. *Obieranie na drogach, plundrowanie.* Vng *Toluaytás, vtoniárokra valo rohanás.* Ang. *A robbing or slaying by the high wayes.*] Plin. lib 3. cap. 22: Nero Cæsar claritatem ei dedit, initiò imperii nocturnis grassationibus converberatam faciem illinens sibi cum thure cĕraq; & sequente die contra famam cutem synceram circunferens Budæus.

Grāssātūrā æ. f. p. Idem quod grassatio. [Pol. *Zbuiśtwo.* Vng. *Toluaylás fól verés.*] Suetonius in Tiberio: In primis tuendę pacis à grassaturis, & latrociniis, seditionũq; licētia curã habuit.

Grātē, Grates, Vide GRATIA.

Gratĭă, tiæ, f. p. Interdum idem est quod beneficium: inde dictum quòd gratis nobis detur. [חן *chen* חסד *chéfedh* תודה *todhàh.* χάρις μου. Gall. *Grace, plaisir, bien faict.* Ital. *Gratia, beneficio.* Germ. Guad oder danck. Hisp. *La gracia, ò gracioşidad.* Pol. *Laska, dżek.* Vng. *Kegyelőm, pigyen valo so tételnény, kedv.* Ang. *Favour, thank, grace, respect.*] Cic. lib. 1. Epist. Quum præsertim confiderem, nullam esse gratiam, quam vel non capere animus meus, vel in accipiendo, vel remunerando, cumulandoq; illustrare posset. Terent. in Andr. Ego Charine neutiquam officiũ esse liberi puto, Quum is nihil promereat, postulare id gratiæ apponi sibi: hoc est, postulare ut sibi habeatur gratia, vel ut pro beneficio reputetur. ¶ Gratia gratiam parit, ἡ χάρις χάριν τίκτει. Sophocles in Oedip. Colon. Sententia qua monemur, neminem fermè mortalium inveniri, qui velit in quempiam beneficium collocare, à quo non speret aliquid emolumenti vicissim ad se rediturum. ¶ Frequenter item gratia accipitur pro memoria accepti beneficii, & voluntate referendi. Hinc dicimus agere gratias, pro verbis ostendere, nobis aliquid fuisse gratum. Habere autem gratias (χάριν ἔδοναι) pertinet ad animũ, quum memorĕ accepti beneficii mentem animumq; habemus, & invicem gratificandi voluntatem. Referre verò gratiam, est facto acceptũm beneficium remetiri. ἀντιδοῦναι χάριν. ut si à me sublevatus aliquo beneficio, alio me vicissim subleves, gratiam mihi refers. Accipitur & in malã partem, pro eo quod est injuriam injuria compensare, & par pari reddere. Cic. in Salust. Quòd ista inusitata rabie in uxorem & [illegible] meã invasisti, (quæ se mulieres faciliùs à viris abstinuerunt, quàm tu vir à viris) satis doctè ac peritè fecisti. Non enim speraşti mutuam me tibi gratiam relaturum, ut vicissim tuos compellarẽ. Terent. Evnuch. Illis crucibus, quæ nos nostrãq; adolescentiã habitam despicatui. Nunc referam gratiam, atq; eas itidẽ fallã ut ab eis fallimur. Referre igitur gratiã, tàm in meliorẽ, quàm in deteriorẽ partẽ sumitur: quum sit, ipso facto acceptũ beneficiũ, vel injuriã cõpensare. Rectiusq; huic verbo accusativũ singularem GRATIAM jungimus, quàm pluralẽ gratias. Et cõtrà usitatiùs dicimus, teste Valla, Habere gratias, quàm gratiã. Nunquam aũt, vel rarissimè, agere gratiam, sed semper ferè, agere gratias. Liv. 5. bell. Maced. Satiatus tandem complexu filii: Renuntiate, *inquit*, gratias Regi me agere, referre gratiam aliam nunc nõ posse, quàm ut suadeam, non antẽ in aciem descendat, quàm in castra me rediisse audierit. Cicero pro Planco: Cui pro me Senatus gratias agendas putavit; ego à me gratiã referendã non putẽ? ¶ Habere & referre gratiam conjunctè dixit Terent. in Eunuch. Et habetur, & refertur à me Thais tibi, ita ut merita es, gratia. Vbi Donatus: Qui habet apud se gratiam, nondum retulit: retulit, qui destitit habere. Multùm ergo hîc dixit: Et habetur gratia & refertur. Quem sensum transtulit Salustius in bellum Iugurth. Armã, pecuniã sume, utere, & quoad vixeris, nunquàm reddendam tibi gratiam putaris: semper apud me integra erit. ¶ Cum illo magna est mihi gratia, Cic. ad Lent. hoc est, magna intercedit mihi cum illo familiaritas: vel, inter nos amamus plurimũ. ¶ Cum bona, & cum mala gratia. Terent. in Phorm. cur non, inquam, Phormio, Vides, inter nos sic hæc potiùs cum bona Vt componãtur gratia, quàm cum mala? ¶ Est gratia, pro ago gratias. Plaut. in Menæch. Eamus intrò, ut prandeamus. MEN. bene vocas: tum gratia est. Idem in Mercat. SA. Ve mi sodalis Eutyche: EVT. tibi gratia est. Bene Vt valuisti? quid parentes mei, valent? EVT. tibi gratia est. Bene vocas, benignè dicis, eras apud te cœnaverò. ¶ Esse in gratia pro gratioşum esse, & gratia aliquid valere. Cic. Attic. lib. 2: Erit nebulo iste cum iis dynastis in gratia. ¶ Facere gratiã: hoc est, ex jure strictiori aliquid imminuere, vel remittere aliquid quod sibi debeatur. Vnde facere gratiã jurisjurandi, est jusjurandum remittere. Plaut. in Rud. Nihil hercle hîc tibi est, ne tu speres: jurisjurandi volo gratiam facias. Liv. lib. 3: Omniũ tibi Appi Claudi, quę impiè nefarieq; per biennium alia super alia es ausus, gratiam tibi facio. ¶ Accipitur interdum gratia pro benevolentia & favore. Salust. in Iugurth. Ita bonum publicè est privata gratia devictum. Hinc inire gratiam ab aliquo, est favorem ejus emereri. Teren. in Eunuch. Adibo, atq; ab eo gratiam hanc, quam video velle, imbo. Vbi Donatus: Gratiã inire, est, dare beneficium, ac per hoc, inire gratiam: id est, amicitiam. ¶ Recipimus in gratiam eum qui vult nobis recõciliari, quum aliquando fuerit inimicus. Cicero pro Rab. Quem enim ex tantis inimiciţiis receptum in gratiam summo studio defenderim, hunc afflictum violare non debeo. ¶ Redire in gratiam est reconciliari Cic. Attic. lib. 1: Cum Luctatio in gratiam redi. ¶ Gratia pro causa, ratione, sive occasione: idq; in ablativo duntaxat. χάριν οὕνεκα. Ter. in And. Hic nunc me credit aliquam sibi fallaciã portare, & ea me hîc retinuisse gratia. Vbi Donatus: Gratia veteres pro causa ponebant. Salust. Rem omnem aperit, cujus gratia mittebatur. ¶ Poëtæ tres GRATIAS finxerũt, Iovis & Autonoës, sive potiùs Liberi patris & Veneris filias, quæ & χάριτες à Græcis appellantur: [Ger. Die Göttin des gunsts oder gutthätigkeit] quarũ unam Aglaiam nominarũt, ab hilaritate, seu lætitia: propterea quòd hilariter præstandum sit beneficiũ. Secundam, Thaliam, à viriditate: quòd beneficii memoria semper virere debeat, & nunquà marcescere. Tertiã, Euphrosynem, ab oblectatione, eò quòd non minùs in dando beneficio, quàm in accipiendo nos delectari conveniat. Harum una aversa pingitur, duæ ad nos conversę: quo illud significatur, duplicẽ pro accepto beneficio gratiã rependi oportere. Nudæ sunt: beneficia enim sine fuco esse oportet: Vnde locus factus proverbio: Nudæ gratiæ, αἱ χάριτες γυμναί. Quo admonemur, ut candidè ac benignè ĕr impertiamus amicis. ¶ Connexæ, quòd beneficium semper beneficiũ pariat: quodq; perpetuũ esse debeat benevolentię fœdus. Hilares: tales enim esse debemus in dandis accipiendisq; beneficiis, Iuvenes: beneficii enim accepti gratia senescere non debet, sed perpetuò florere. Virgines sunt, & in Acidalio Orchomeni fonte lavãtur, vel quòd pura beneficia esse, nullamq; retributionis spem habere, vel quòd nihil turpe rogare oporteat.

Grātŭs, ti, m. s. Qui meritã gratiam persolvit, qui beneficia accepta meminit. [חסד *chasidh* אוהב *modhéh* אוהבן *mithbönen.* εὐγνώμων, εὐχάρις, κεχαριτωμένος. Gall. *Agreable, qui n'est point ingrat, mais recognoist le plaisir qu'on luy a fait.* Ital. *Grato, recognoscente del riceuuto beneficio.* Ger. Danckbar Bel. Danckbaer Hisp. *Agradecido ò aplazible.* Pol. Wdzięczny Vng *Halaado.* Ang. *Thankfull, kynde, gentle.*] Cic. 1. de Legib. Gratus est, qui in referenda gratia non commodum: sed eum ipsum, cui refert gratiam, cernit. Idem: Tu quàm gratus erga me fueris, ipse existimare potes. Brutus Cic. lib. 11: Gratiorem me esse in te posse, quàm isti perversi sint in me exploratum habeas. Cicero Planco: Re ipsa, atq; animo gratissimus. Terent. in Adelph. Scio non te usum antehac amicitia mea: Memorem me dices esse, & gratũ Plin. in Paneg. Nam liberalitatẽ jucundiorẽ debitor gratus, clariorem ingratus facit. Cic. 5. Verrina: Sed quòd sua interesse putabant, se memores, gratosq; existimari, gratias illi egerunt. ¶ Gratus interdum idem est quod acceptus & jucundus:

[דבוי]

[רצוי *ratsúi* ברכה *nirtséh*. *χαρίεις*.] cui opponitur Ingratus, non acceptus. Livius 2. ab Vrbe: Gratæ in vulgus leges fuêre. Terent. in Andr. Et id gratum fuisse adversùm te, habeo gratiam. Horat. 2. Ser. Satyr. 2: Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem Vicinus. Gratum facere, obsequi, & inservire. *χαρίζομαι*, Cicer. lib. 13. Epistol. Si hunc juveris, gratissimum mihi feceris. *ἀγνώμων*, *ἀχάριστος*. A' quibus Gratitudo, *εὐχαριστία*, & Ingratitudo, *ἀχαριστία*, *ἀγνωμοσύνη* Gratè, & Ingratè, Gratis, & Ingratis adverbia: de quibus suis locis.

Grātē, adverbium, Grato animo. [*εὐγνωμόνως*. Gall. *Agreablement, auec recognoissance du plaisir ou du bien fait.* Ital. *Gratamente.* Ger. Danckbarlich. Hisp. *Agradecidamẽte.* Pol. Wdzięcznie. Vng. Kedueſſen, hálá adoſzw'uel. Ang. Kyndely thankefully.] huic contrarium est Ingraté. Cic. pro Plancio: Audi atq; attende Laterensis, ut scias quid Plancio debeam: confitearecq; aliquando, quod faciã, me & gratè & piè facere. Idem lib. 1. de Finib. Nam & præterita gratè meminit, & præsentibus ita potitur, ut, *&c.*

Grātĭōsŭs, sa, sum, Qui gratia apud omnes plurimum valet, vel qui omnium gratiam & favorem sibi facilè conciliat, quod ferè fieri solet obsequio, & morum comitate. [חן טוב *tob chén* רצוי *ratsúi*. *χαρίεις*, *χαριτόβλης*. Gall. *Agreable, fauori, qui est en grace & credit, courtisan, gratieux.* Ital. *Gratioso, gratiato, fauorito, di gran credito.* Germ. Gunſtreich / angenem / huldreich. Hisp. *Gratioso, que recibe aquellas gracias.* Pol. Wdzięczny, vładzy wzięty. Vng. Kednes. Ang. *Very thankfull, in great fauour and credite.*] Cicer. 3. Offic. Tum Pythius, ut argentarius, qui esset apud omnes ordines gratiosus. Idem Lentulo: Vehementer confidit se his nostris literis apud te gratiosum fore: id est, valde gratum. Cic. pro L. Muræna: Nihil tibi Consulatum petenti à me defuit, quod esset aut ab amico, aut à gratioso, aut à Consule postulandum.

Grātĭōsē, adverb. Cum gratia. [*χαριτώτως*. Gall. *Gracieusement, par faueur.* Ital. *Gratiosamente, per fauore.* Germ. Mit gunſt. Hisp. *Graciosamente, por fauor.* Pol. Wdzięcznie, łaskawie. Vng. Kedueſſen. Ang. *For fauour.*] Vlpian. l. Tutor qui repertorium. §. Competet. ff. de Adminiſt. tut. Competet adversus tutores tutelæ actio, si malè contraxerunt: si prædia non idonea comparaverunt per sordes, aut gratiam. Quid ergo, si neq; sordidè, neque gratiosè, sed non bonam conditionem elegerint? Rectè quis dixerit, solam latam negligentiam eos præstare in hac parte debere.

Grātĭs, adverbium, Gratuitò, sine præmio, aut pretio. [חנם *chinnám*. *δωρεάν*, *κενῶς*. Gall. *Pour neant, gratis, sans espoir de recompense.* Ital. *Senza premio, senza pagamento.* Germ. Auß tauterem gunſt / vmbſunſt / vergebens. Bel. Omniet. Hisp. *Debalde, de gracia, ò sin merito ò precio.* Pol. Darmo, zł'aſky. Vng. *Ingyen, erdõm nékwl.* Ang. *Freely, for nothing.*] Plautus in Cap. Nunquam erit tam avarus, quin te gratis emittat manu. Cicero 3. Verr. Is repentè, ut Romam venit, gratis Prætor factus est. Idem 2. de Finibus: Vt æquitatem, modestiam, virtutes omnes per seipsas gratis diligant. Sueton. de Clar. Gramm. Sunt qui tradant, tanta cum honestate præditum, ut temporibus Syllanis proscriptorum liberos gratis, & sine mercede ullâ in disciplinam receperit. ¶ Gratis Pretio contraria. Cicero pro Roscio Com. Hîc primùm questus est non leviter Saturius, communem factum esse gratis cum Roscio, qui pretio proprius fuisset Fannii. ¶ Aliquando significat sponté. *αὐθαίρως*. Vnde deducitur compositum Ingratis, invitè, non ultrò: quia quæ quis sua sponte facit, grata sunt: ingrata, quæ ab invitis recusantibus fiunt. *ἀκουσίως*. Plautus in Amphit. Hæc heri immodestia coëgit me, qui hoc noctis ingratis excitavit. Terentius in Evnuch. Opus faciam ut defatiger usq;, ingratis ut dormiam. Cic. pro Quintio: Exprimendum est invito atque ingratis, quod non debet.

Grātŭĭtŭs, ta, tum, penult. corr. Quod datur gratis: id est, sine præmio aut pretio. [*ἄμισθος*. Gall. *Gratuit, donné sans espoir de recompense.* Ital. *Gratuito, cosa donata senza recompensa.* Germ. Vnverdienet / ohn anſehung einer widergettung. Hisp. *Gracioso, ò sin precio.* Pol. Zł'aſky *dani, vetimony, nienagrodnè.* Vng. *Ingyen valo érdõm nékwl valo.* Ang. *Thats geuen freely.*] Cicer. lib. 1. de Legibus: Quid liberalitas? gravitânc est, an mercenaria? Si sine præmio, benigna est, gratuita est: si cum mercede, conducta. Idem 1. de Natura deorum: Prata, & arva, & pecudum greges diliguntur isto modo, quòd fructus ex his capiuntur: hominum charitas & amicitia gratuita est. Id est, non ad fructum relata, sed ad illius commoda qui diligitur: alioqui mercatura est, nõ amicitia.

Grātŭĭtō, adverbium, Gratis, sine pretio. [חנם *chinnám*. *ἀμισθί*. Gall. *Sans loyer & recompense, gratis.* Ital. *Senza premio, senza aspettar ricompensa.* Ger. Vnverdientlich / freywilliglich / vmbſunſt. Hisp. *Debalde, sin precio.* Pol. *Darmo, beznágrody.* Vng. *Ingyen, fizetés nékwl.* Ang. *Frely, for nothing.*] Sueton. in Cæsare: Omnibus verò circa eum, atq; etiam parte magna Senatus gratuitò aut levi fœnore obstrictis. Cicero 2. Offic. Diserti igitur hominis & facilè laborantis, quod dq; in patriis est moribus, multorũ causas, & non gravatè & gratuitò defendentis, beneficia & patrocinia latè patent.

Grātēs, Numero tantùm plurali, & in hac tantùm terminatione, gratia, quæ referri debet pro accepto beneficio. [תודה *todhah*. *χάριτες*. Pol. Dzięk. Vng. *Hala adás* Ang. *Thankes.*] Virgil. lib. 1. Aeneid. - grates persolvere dignas Non opis est nostræ, Dido. Cicero in Som. Scipion. Et grates (*inquit*) tibi ago summe Sol. Plaut. Mil. Inde ignem in aram, ut Ephesiæ Dianæ laras laudes Gratesq; agam. Quint. Curt. Grates habebant, veluti præsenti deo. Liv. 7. bell. Pun. Discursum inde ab aliis circa templa Deûm, ut grates agerent. Tacit. lib. 20: Sed præcipuo deorum Marti grates agimus.

Grātĭfĭcŏr, aris, d. p. Rem gratam facio. [חנן *chanán*. *χαρίζομαι*, *χάριν φέρω*. Gall. *Faire bien, plaisir ou seruice, faire au gré ou chose agreable.* Ital. *Far cosa grata, far piacere ad alcuno.* Germ. Ein dienſt thun / etwas dienſtlichs beweiſen. Bel. Eenen dienſt doen. Hisp. *Gratificar al menor en gracia.* Pol. Wdzięk czynie, posł'uge czynie. Vng. *Kelnedet teszõm kednes kõdõm.* Ang. *To do or ſhew, pleſour.*] Cicer. Lentulo: Quòd Pompeio se gratificari putant. Idem Valerio Famil. lib. 1: Cur tibi hoc non gratificer nescio. Differunt tamen gratificari, & gratum facere: quòd gratificari in se contineat quiddam majus: est enim beneficum Esse. Cic. lib. 1, de Natur. deorum: Deum hominibus gratificari, non gratum facere: quasi gratificari sit beneficia conferre: gratum facere, obsequi & inservire. Cic. lib. 13. Epist. Si hunc juveris, gratissimũ mihi feceris.

Grātĭfĭcātĭo, onis, f. t. [חנינה *chanindh* חסד *chéſedh*. *χάρισμα*. Gal. *Plaisir fait, bien fait, gracieuseté.* Ital. *Piacere, fatto per gratificarsi alcuno.* Germ. Ein dienſt beweiſung. Hisp. *Aquella obra de gratificar al menor, bien hecho.* Pol. *Posł'ugi wzięnienie.* Vng. Kedueskedés. Ang. *A doing or ſhewing of pleaſour.*] Cicer. 1. de Natura deorum: Vos autem quid mali datis, quum imbecillitatem, gratificationem & benevolentiam ponitis? Impudens gratificatio, Idem 3. de lege Agrar.

Grātŏr, aris, Gratulor, lætor ob felicitatem vel commoda, gaudeo. [ברך *berách*. *συγχαίρω*, *συνήδομαι*. Gall. *S'esiouir du bien aduenu, remercier.* Ital. *Ringratiare, allegrarsi.* Ger. Frolocken / von wolfahrt wegen / die vns oder einem anderen begegnet / frõtlich seyn. Hisp. *Alegrarse con otro por su bien.* Pol. *Raduiecu'ie, wcſſeles'ie.* Vng. örwlõk, *vigadok.* Ang. *To be glade, to giue thankes to.*] Virg. 4. Aeneid. Inveni germana viam, gratare sorori. Ovid. 8. Metamorph. - toto q; libens mihi pectore grator. Gratari superis, est diis gratias agere, & ob fœlicem rei alicujus successum sacrificare: quod Græci dicunt *χαριστήριον ῥέζειν*. Ovid. 2. Fast. Quisquis ades, castæq; colis penetralia Vestæ, Gratare, Iliacis thuraque pone focis.

Grātābūndŭs, a, um, Gratulabundus. [מברך *mebaréch*. *συγχαίρων*. Gall. *Qui monstre face de se resiouir du bien aduenu à soy ou à quelqu'vn.* Ital. *Qualunque che sia lieto del bene auenuto à se ò ad altri.* Ger. Frolockend / ſich frewend. Hisp. *El que mucho se alegra con otro por su bien.* Pol. *Raduiecu'ie.* Vng. örwendõzõ. Ang. *That sheweth him ſelf to be glade for the good luk that is happened to him or another.*] Tacitus libro 17: Et proximi militum gratabundi respondent.

Grātāntĕr, adverbiũ. [Pol. Zdzięk*iem*. Vng. *Kedueſſen*, örömeſt] Iulius Capitolinus in Macrino: Mortem Antonini Senatus gratanter accepit.

Grātŭlŏr, aris, ri, d. p. Grator, gratulationem facio, lætor. [ברך *berách*. *συνήδομαι*, *συγχαίρω*. Gall. *Dire & monstrer qu'on s'esiouit du bien & prosperité aduenue.* Ital. *Rallegrarsi, congratularsi, monstrare di rallegrarsi del bene di alcuno.* Ger. Frolocken / frewd erzeigen. Bel. Verblidem. Hisp. *Alegrarse con otro por su bien, y gozarse de algun bien.* Pol. Weſſele'ſie, radoſc pokazuie. Vng. örwendözök örwlõk. Ang. *To shew him ſelf glade for the luck that is happened him ſelf or another.*] Triplicem ferè habet constructionem. Interdum enim absolutè ponitur sine aliquo casu à tergo. Ovid. 3. de Arte am. Prisca juvent alios, ego nunc me deniq; natum Gratulor. Interdum solo dativo contentum est. Trebonius Cic. lib. 12: Iraq; tibi (quod verè facere possum) libenter quoque gratulor. Nonnunquam etiam accusativum habet cum dativo. Cicer. 2. Verr. Appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur. Invenitur etiam aliquando cum solo accusativo, ita tamẽ ut dativus subaudiatur. Terent. in Evnuch. Salutant, ad cœnam vocant, adventum gratulantur. Convertitur aliquando accusativus in ablativum mediante præpõsitione. Cic. Lentulo: Quod mihi de nostro statu, & de Milonis familiaritate, de levitate & imbecillitate Clodii gratularis, minimè miramur. Interdum etiam sine præpositione. Cælius Cic. lib. 8: Gratulor tibi affinitate viri mediusfidius optimi. ¶ Aliquando significat, pro re bene gesta gratias diis agere, quemadmodum triumphantes solebant, qui equis albis, currusq; aurato in Capitolium vecti, Iovi pro fœlici rerum successu taurum immolabant, quod Græci dicunt *χαριστήριον ῥέζειν*. Ennius in Hecuba: Iupiter tibi summe, tandem malè rei gesta gratulor.

gratulor. Liv. Triumphantes in Capitolium ascendebant, Iovi Optim. Maxim. cæterisq; diis gratulaturi. ¶ Hujus compositum est Congratulor.

Grātŭlātĭo, onis, f. t. Testatio gaudii ob fœlicem successum. [ברכה *berachâh. σύγχαρμα, φιλοφροσύνη.* Gal. *La ioye qu' on mesme du bien & prosperité auenu aux autres où à nous.* Ital. *Allegramento, allegrezza, congratulatione, il allegrarsi di prosperità auenuta à suoi ò ad altri.* German. Frolockung / glückwünschung. Hispan. *Aquella obra de alegrarse con otro.* Po. Winszowanie ſzczęśćia, radośći. Vngar. Örwlés örvendezés. Ang. *A reioſing in ones be half.*] Cicer. Attic. Mihi facta statim est gratulatio. Idem 2. Verr. Nuntiatur mihi, maximam gratulationem huic esse factam. ¶ Aliquando significat lætam supplicationem & gratiarum actionem, χαριστήριον, quæ à Senatu nomine alicujus Imperatoris, qui rem in bello fœliciter gesserat, ad omnium deorum templa solet decerni. Cicer. in Catil. Cæteris semper bene gestis, mihi uni conservatæ Reip. gratulationem decreviſtis. Idē ad Brutum: Sed tamen tàm recenti gratulationi, quàm tuo nomine ad omnium deorum templa fecimus, *&c.*

Grātŭlābundŭs, Valde gratulans. [מברך *mebarèch. ὁ συγχαίρων ἢ σωνδιάθρων ἰσχύς.* Gal. *Qui s'esiouit ou monstre signe de s'esiouir de sa prosperité ou de celle d' autruy.* Ital. *Che sta lieto del ben auenuto à sè ò ad altri.* German. Hefftig frolockend. Hiſp. *El que mucho se alegra con otro por su bien.* Polon. Bardzo ſzczęśćia życzący. Vng. örvendözö. Ang. *That rewyseth greattie for the good luck that is lappenes to him self or another.*] Gell. lib. 3. cap. 15: Quumque populus gratulabundus flores undique in eum jaceret, *&c.*

Grăvĭs, & hoc grave, om. t. Significat ponderosum, quod scilicet suapte natura deorsum fertur: huic opponitur Levis, quod sursum fertur. [כבד *chabêdh. βαρὺς, βαρέα, βαρύ.* Gall. *Pesant, fascheux, grave.* Ital. *Graue, ponderoso.* Ger Schwär/gewichtig. Belg Schwaer/wichtig. Hiſpan. *Cosa grave, molesta y pesada.* Polon. Ciężky, ważny. Vngar. *Nehéz,* Ang. *Heauie of weight.*] Virgilius 1. Georgic. Vomis & inflexi primùm grave robur aratri. ¶ Per translationem dicitur morbus gravis, senectus gravis: id est, molesta: quoniam qui molestiam ex senectute, morbo, cæterisque hujusmodi sentiunt, quasi onere intolerabili premuntur, quod cupidè velint deponere. *δεινὸς, βαρὺς, χαλεπός.* Cicero in Catone: Quod nunquam senectutem tibi gravem esse senserim. ¶ Gravis item accipitur pro constanti & severo, quadamq; autoritate & gravitate prædito, quod Græci dicunt σεμνόν. [יקיר *jákkir* נכבד *nichbádh.* Gal. *Modeste, graue.* Ital. *Modesto, graue.* German. Ernsthafftig / standthafftig. Hiſp. *Modesto, no liuiano.* Polon. Statecżny, poważny. Vng. Erterkölt sző' meltoságos. Ang. *Sage and modest.*] Quæ significatio inde ducta est, quòd quemadmodum gravia & majora onera non facilè loco moventur, ita homines severi & constantes nec minis, nec precibus ab æquitate avelluntur. Cicero de Orat. Vir autoritate gravis. Idem alibi: Vir prudens & gravis. Idem in Hortensio: Quid enim aut Herodoto dulciùs, aut Thucydide graviùs? ¶ Variis aliis modis dicitur grave, sed ad hos reduci possunt. Nam ponitur pro pernicioso, acerbo, nocente. Cicero 3. Officior. Magnum illud bellum, & gravem adversarium imperii sustulissent. ¶ Pro forti & robusto. [חזק *chazâk. ἰσχυρός.*] Virg. libro 5: Prima pares ineunt gravibus certamina remis. ¶ Pro grandævo. idem 5. Aeneid. Hic gravis Entellum dictis castigat Acestes. ¶ Pro solido, firmo, constante, *στερεὸς ἀξιόχρεως.* Cicero libro 1. Officior. Vt jam sint alia graviora, atque meliora, tamen nos studia nostra naturæ regula metimur. ¶ Pro tristi. Virgil. lib. 8: -gravior ne nuntius aures Vulneret. ¶ Aes grave à Romanis dicebatur æs rude, & quod non erat signatum: idcirco quod non numero, quemadmodum hódie, sed pondere in solutionem cederet. Livius libro 4: Patres bene cœptam rem perseveranter tueri, conferre ipsi primi: & quia nondum argentum signatum erat, ęs grave plaustris quidam ad ærariũ convehentes, speciosam collationem faciebant. Pro eodem etiam æs rude dicitur à Plinio libro 33. cap. 3: Servius, *inquit*, rex primus signavit æs: antea rudi usos Romæ Remeus tradit. ¶ Pro necessario. Lucil. li. 29: Habeasque animo mihi admodum causam gravem fore, quæ me ab ullo commodo abducat tuo. ¶ Pro pleno. Virg. 1. Aen. Tum pietate gravẽ ac meritis si fortè virum quẽ Conspexêre, silent. ¶ Pro fœcundo, & frugifero. Virg. Quid labor aut benefacta juvant? quid vomere terras Invertisse gravi? ¶ Pro multo. Varro apud Nonium: Vbi graves pascantur & alantur pavonum greges. Salust. lib. 3: Cœpit per omnem provinciam grave pretium fructibus esse. ¶ Pro amaro. Var. Quinquatribus, ut citat Nonius, Absinthium ut bibam grave & castoreum. ¶ Nonnunquam etiam pro gravida. Virg. 1. Aen. -donec regina sacerdos Marte gravis. Idem 1. Aeglo. Nõ insueta graves tentabant pabula fœtas.

Grăvĭtās, atis, f. t. Pondus, ponderositas. [כבד *chóbedh. βάρος, βαρύτης.* Gall. *Pesanteur, grauité.* Ital. *Grauezza, peso.* Ger. Schwäre. Hiſpan. *Grauezza, pesadumbre y molestia.* Polon. Ciężar. Vngar. Nehezség. Ang. *Heauinesse, weigtinesse.*] Cicer. 1. de Natur. deor. Tanta contentio gravitatis, & ponderum. Idem de Fato: Atomos gravitate & pondere moveri. ¶ Accipitur & pro constantia, & severitate, quam Græci σεμνότητα vocant. [אדר *édher.* Angl. *Sageneſſe, discretneſſe.*] Cic. Att. Tu cum Sexto servasti gravitatem eandem quam mihi præcipis. Idem 1. Offic. Catoni incredibilem tribuit natura gravitatem. ¶ Gravitas morbi: id est, magnitudo, apud Cic. 2. de Nat. deor. ¶ Gravitas cœli: id est, intemperies aëris. Idem Attic. Corpore vix sustineo gravitatem cœli hujus.

Grăvĭtĕr, Molestè, ægrè. [*βαρέως, ἀνιαρῶς.* Gall. *Griefuement, grauement.* Ital. *Grauemente, molestamente.* German. Schwärlich / vast vbel. Belg. Zeer schwaerlyck. Hiſpan. *Graue y pesadamente,* Pol. *Zetrudnościa, zobrazenim.* Vngar. *Nehezen.* Angl. *Greuouſlie.*] Salust. in Cic. Graviter & iniquo animo paterer maledicta tua, M. Tulli, *&c.* Cic. de Arusp. respons. Id graviter equidẽ, sed aliquantò leviùs ferebam, quòd, *&c.* ¶ Accipitur item graviter, pro constanter, severè, & cum quadam autoritate. Cicer. de Orat. Thucydides res gestas narrat graviter, sanè, & probé. ¶ Interdum etiam pro valde, sive vehementer. [מאד *meód. σφόδρα.*] Cæcilius Plotio, ut citat Nonius: Placere occœpit graviter, postquam est mortua. Cicer. in Catil. Si me meis civibus suspectum tàm graviter atque infensum viderem, *&c.* Sic Graviter ægrotare: id est, vehemẽter, & periculosè, apud eundem lib. 1. Offi. & lib. 2. de Fin.

Grăvēdo, inis, f. t. Capitis morbus, quum humor crassior ex cerebro in nares decumbit, easque claudit, vocem obtundens, & tussim siccam movens. [κόρυζα. Gal. *Pesanteur de teste, distillement de cerueau, catarre.* Ital. *Pesamento di testa, distillatione, freddore.* German. Ein fluß des Haupts so dasselbig schwär macht / vñ pfnüsel. Hiſpan. *El romadizo.* Polon. *Sapka, ſznupka.* Vng. *Nyátúl valo nehéz fiwſás, fw' nehezedés.* An. *Heauineſſe or dizzineſſe of the head, a murre or distillation of the brayne.*] Cels. lib. 4. cap. 2: Aliud à destillatione malum, quanvis non multùm distans, gravedo est. Hæc nares claudit, vocem obtundit, tussim siccam movet: sub eadem falsa est saliva, sonant aures, venæ moventur in capite, turbida urina est. Hæc omnia κορύζας vocat Hippocrates: nunc video apud Græcos in gravedine hoc nomen servari, destillationes κατασταγμὸς appellari. Plautus in Asin. Quod illa autem simulet, quasi gravedo profluat: hoc ne sic faciat tu labellum abstergas. Cicero Attico libro 16: Gravedini, quæso, omni ratione subveni. Plinius libro 23: Gravedinem enim capiti, morbumque lethargicum faciunt.

Grăvēdĭnōsŭs, sa, sum, Qui gravedine infestatur, quique ad eum morbum est proclivior. [κορυζῶδης, κορυζώδης. Gal. *Qui est subiet & coustumier d' auoir pesanteur de teste, catarreux.* Ital. *Sogetto à pesamento di testa.* Ger. Pfnußtechtig. Hiſ. *Cosa arremadizada, que tiene peso de cabeca.* Pol. Nażdrżały ſzapke mietwaiący. Vng. Az kinèk feie el nehezedik. An. *That hath an heauie head, that hath the murre or poxe.*] Cic. 4. Tusc. Itaque dicimus quosdam gravedinosos, quosdam torminosos: non quia jam sint, sed quia sæpè sint. Plin. li. 8. cap. 15, appellat eruum gravedinosum, quòd bubus in pabulo gravedinem facit.

Grăvĕŏlēns, tis, omn. t. Quod malè olet, quod gravem habet odorem. [באש *boésch* נמק *namák. δυσώδης.* Gal. *Qui sent fort, qui sent mal.* Ital. *Che ha cattiuo odore.* German. Vbel riechend / vbel stinckend. Hiſ. *El que hiede de la boca.* Polon. *Smrodliwy, ſmierdiący.* Vn. *Nehézszagu.* An. *That hath a strong stinking sauour.*] Virgil. 4. Aen. - ad fauces graveolentis Averni. Plin. lib. 27. cap. 8: Graveolentibus foliis.

Grăvĕŏlēntĭă, æ, f. p. Gravis odor. [באש נחמה *beoſch tſchanáh* מק *mak. δυσωδία.* Gal. *Manuais* [illegible] *aiſe senteur.* Ital. *Puzza, lezzo.* German. Ein starcker böser geschmack. Hiſpan. *Hedor de la bocca, mal olor.* Polon. *Smrodwielky.* Vngar *Nehézszag.* An. *A strong stinking sauour.*] Plin. libro 20. capite 9: Sylvestris, sive erraticæ brassicæ effectus multò plus laudat Cato, adeò ut aridæ quoque farinam in olfactorio collectam, vel odore tantùm naribus rapto, vitia earum, graveolentiamque sanare affirmet.

Grăvo, gravas, act. p. Onero, sive grave reddo. [הכביד *hichbídh. φορτίζω, βαρύω.* Gal. *Greuer, charger.* Ital. *Grauare, caricare.* Ger. Beschwären / beleſtigen. Belg Beschwaren / belastigen. Hiſ. *Agraviar, hazer pesado à otro.* Polon. *Obciążam.* Vn. *Meg nehezitöm, terhelöm.* An. *To greiue, to burden, to lode.*] Cicero 2. de Divinat Iam verò semper viridis, semperque gravata Lentiscus triplici solita grãdescere fœtu. Liv. 25: Gravatis omnibus vinò somnoq;. Caput gravatum: hoc est, gravedine laborans. Colum. lib. 6. cap. 9: Signa febricitantis, manantes lachrymæ, gravatum caput, oculi compressi. ¶ Interdum gravare accipitur pro molestia afficere. Virgilius 2. Aeneid. -nec me labor iste gravabit. ¶ Nonnunquam etiam pro graviùs & molestiùs aliquid reddere. Ovidius 5. Tristium, Eleg. 11: At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore, Nomine mẽdaci parce gravare meã. ¶ Hujus com-

jus composita sunt, Aggravo, Degravo, Ingravo, & Prægravo: De quibus suis locis.

Grăvŏr, ris, d. p. Molestor, offendor. [יָרַע *jaráh.* βαρύνομαι, ἀνιῶμαι. Gal. Estre greué, faire à regret & ennuy. Ital. Aggravarsi, fare à male. German. Sich beschwären / ein verdruß haben / mit beschwärd etwas thun. Belg. Verdrieten. Hispan. Ser graue, hazerse pesado. Polon. Obciążam s'ię. Vngar. Mehezitetődm, terheltetődm. Ang. To begreiued.] Plaut. in Trinum. Non gravabor, Fàciam ita ut vis. Idem id Rud. Cur tu aquam gravere amabo quam hosti hosti cõmodat? Cic. de Amic. Ego verò non gravarer, si mihi ipse confiderem. Liv. 1. ab Vrbe: Minus tamen plebs gravabatur se templa deûm exædificare manibus suis. ¶ Gravari, cum accusativo. Quintil. libro 1. capite 2: Quæ siquis gravabitur, non rationi defuerit, sed oneri. Lucan. Romanos odêre omnes, dominosque gravantur: hoc est, graviter ferunt dominos. ¶ Est etiam gravor verbum passivum à verbo Gravo: ut, Lentiscus triplici fœtu gravato, apud Cicer. 2. de Divinat.

Grăvātŭs, particip. [βεβαρυμβός, ἀνιχερωνόμβος. Gall. Greué, chargé, qui fait quelque chose à regret. Ital. Granato, carico, huomo che fa alcuna cosa mal volentiere. German. Beschwärt. Hispan. A graviado, que haze alguna cosa con peso. Polon. Obciążony, z atrudniony. Vngar. Nehezitetőt, terheltetőt. Ang. Greiued, burdeined, loded.] Plaut. in Rudente: nam vox me Precantum huc foras excitavit, bonam atque obsequentem deam, atque haud gravatam Patronam exequuntur, benignamque multùm. Id est, quæ ex animo facit, quod ab ea petitur, non invita, aut ægré.

Grăvātĕ, adverb. Invitè, non libenter, cùm molestia, ægré. [לֹא בְרָצוֹן *lo beratsón.* ἀηδυσίως, ἀνιχερῶς. Gal. A regret. Ital. Gravosamente. Germ. Mit beschwärd / vnwilligklich / vngern. Hisp. Grauamente. Pol. Strudnościa. Vngar. Nehezen. Ang. Greuously.] Plaut. in Bacch. Quàm gravatè pater dedit: id est, quàm ægro animo & invito. Cicer. pro Balbo: Qui erranti comiter monstrant viam, benignè, non gravaté. Idem lib. 2. Offic. Gravatè ille primò: quid multa? impetrat.

Grăvātim, aliud adverbium, gravaté, [ἀηδυσίως. Vngar. Nehezen.] Livius 1. ab Vrbe: Haud gravatim socia arma Rutulis junxit.

Grăvĕsco, scis, n. t. Gravis fio, oneror. [כָּבַד *chabádh.* βαρύνομαι, βαρέμαι. Gal. Deuenir pesant, se rengreger, s'appesantir. Ital. Aggrauarsi, farsi graue. German. Schwär werden. Hispan. Hazerse pesado. Polon. Cżieżeie. Vngar. El nehezedőm, treheltetődm. Ang. To waxe heauie.] Virgil. libro 2. Georg. Nec minus interea fœtu nemus omne gravescit: id est, oneratur. Plin. libro 11. cap. 41: Cameli lac habent, donec iterum gravescant: hoc est, gravidæ fiant & prægnantes. Valetudo gravescit: id est, gravior fit. Tacit. lib. 1: Hæc atque talia agitantibus gravescere valetudo Augusti. Idem libro 14: Malis publicis in dies gravescentibus. ¶ Hinc Aggravesco, & Ingravesco, de quibus suo loco.

Grăvĭdŭs, a, um Onustus, gravis. [כָּבֵד *chabédh.* ἔμφορτος. Gal. Plein & pesant. Ital. Carico di peso. German. Schwär / beläffiget. Hispan. Cosa pesada. Polon. Ciężky, obciążony. Vng. Terhes, nehezitetődi, terheltetőt. Ang. Burdened, heauie.] Plaut. in Trucul. Neu qui manus attulerit steriles intrò ad nos, Gravidas foràs exportet. Sed hoc tránslatitium est: propriè enim mulier dicitur gravida, quæ jam concepto fœtu gravatur. [הָרָה *haráh.* ἐγκυος, ὑπ γαστρὶ ἔχουσα. Gal. Gros ou grosse, preings. Ital. Grauida. German. Ein schwangere oder tragende Fraw. Belg. Een Vrou die da groot gaet. Hisp. Muger pexada de premex.] Plaut. in Amph. Et quum te gravidam, & quum te pulchrè plenam aspicio, gaudeo. Cic. pro Cluent. Quum mulier esset gravida, & jam appropinquare partus videretur. Alvus gravida. Ovid. 2. Amor. Eleg. 14: Si Venus Aeneam gravida temerasset in alvo, Cæsaribus tellus orbâ futura fuit. Plaut. Amph Ex concubitu gravidam feci filio. Terent. Andr. Iamprimùm hæc se è Pamphilo gravidam dixit esse: inventum est falsum.

Grăvĭdĭtās, tatis, f. t. Prægnatio, conceptio. [הֵרָיוֹן *herajón* הֵרוֹן *herón.* κύησις. Gal Grosseße, engroßissement de femelle, portee. Ital. Grauidezza, ingrossamento di donna. German. Schwangerheit. Hisp. Prennez. Polon. Poczęcie płodu w żywocie. Vng. Terhesség hasasság. Ang Greatneße with chylde or younge.] Cicer. 1. de Natur. deor. Ipse sol, mundum omnem suâ luce compleat, ab eoque luna illuminata graviditates, & partus afferat, maturitatesque gignendi.

Grăvĭdo, das, act. p. propriè est mulierem gravidam reddo: quamvis etiam ad alia transferatur. [עִבֵּר *hibbár.* ἐγκύμονα ποιῶ. Gall. Engroßir vne femelle. Ital. Ingrauidare. German. Schwanger machen Hispan. Emprennar. Polon. Brzemiennam czynię, ml'ode z aczynam. Vng. Meg hasasitom, terhesitőm, terhbe eytőm. Ang. To mak great with chylde or younge.] Cicer. de Natur. deor. Quip pe quæ gravidata seminibus omnia pariat, & fundat ex sese. Cæcilius in Tyche, translatè: Per mysteria hic te inhoneste gravidavit probro: id est, oneravit.

Grăvĭcŏr, ris, o m. t. βαρύφρων. gravis cordis.

Grăvĭdāri, gravidam fieri. [Pol. Brzemieniem obciężyć. Vng. Meg nehezkősödni.] In Epitome Sex. Aurelii Victoris in Adriano: Hujus uxor Sabina dum propè injuriis servilibus afficitur, ad mortem voluntariam compulsa, quæ palam jactabat, quàm immane ingenium pertulisset, & elaborasse ne ex eo humani generis pernicies gravidaretur.

Grăvĭlŏquŭs, Graviter loquens. [ἀηνολόγος. Polon. Powąż nomowca, Vngar. Nehezen szóló.] Inde Graviloquentia, ἀηνολογία.

Grăvāstĕllŭs, Senior: [Pol. Powąska. Vng. Ert erkőltsű öreg ember.] à gravitate dictus, ut Festo placet. Plautus in Epidico: Sed quæ est hæc muliercula, & ille Gravastellus, qui venit? Quidam legunt ravastellus, à ravo colore.

Grĕgālis, Gregarius, Gregatim, Vide GREX.

Grĕīsŭs, Vide GRADIOR.

Grex, gregis, m. t. Differt ab armento, teste Valla lib. 4. cap. 24, quòd grex minorum animalium sit congregatio, ut ovium, porcorum, caprarum. [עֵדֶר *hédher* צֹאן *tsón.* ἀγέλη, ποίμνη. Gall. Troupeau de bestes. Ital. Gregge, greggia. Germ. Ein schaarf ein Herd. Belg. Een kudde. Hispan. Grey ò manada, rebanno, como de ouejas ò cabras Pol. Stado. Vn. Nyay, tforda. An. A flock of beaſtes.] Armentum, majorum, ut camelorum, boum, equorum. Ovid. 4. Metamorph. Mille greges illi, totidemque armenta per herbas Pascebant. Virgil. 3. Georg. Hæc satis armentis: superat pars altera curæ, Lanigeros agitare greges, hirtasque capellas. Invenitur tamen quandoque grex de majoribus dici, ut de bobus, equabus, & similibus: sed tunc ferè habet adjunctum nomen adjectivum, aut genitivum determinantem, aut potiùs detorquentem ejus significationem ad rem aliquam, pro qua, si solùm positum esset, non ita aptè acciperetur. Virgil. Aeglog. 6: Aut aliquam in magno sequitur grege. Vbi adjectivum magno, efficit ut grex accipiatur pro armento. Sic Horat. quum vellet significare boum armenta, dixit: Greges mugientium. Item Cic. 3. Philip. Cædit greges armentorum, reliquique pecoris quodcunque nactus est. Idem 3. Verr. Præterea greges equarum ejus istum abigendos curasse. Ex his exemplis omnino dicendum videtur gregis appellationem generaliorem esse, quàm armenti. Hoc enim de majoribus duntaxat animalibus dicitur: illud autem, quoties solum ponitur, ferè de minoribus: cum adjuncto autem, etiam de majoribus. ¶ Neque solùm pro quadrupedum congregatione, verumetiam pro avium, atque adeò ipsorum hominum multitudine accipitur. Horat. 1. Epist. 3: Ne, si fortè suas repetitum venerit olim Grex avium plumas, moveat cornicula risum Furtivis nudata coloribus. Plaut. in Aulul. Etiam introduce, si vis, vel gregem vænalium. Terent. in Evnuch. Vnum etiam hoc vos oro, ut me in gregem vestrum recipiatis. Idem in Heaut. ancillarum gregem Ducunt secum. Sed hę significationes impropriæ sunt, & translatitiæ.

Grĕgo, as, act. p. A Grex deductum, colligo, congrego. [ἀγείρω. Polon. Zgromadzam. Vng. Nayba gywytőm. Ang. To gath er into flockes.] Hujus tamen composita magis in usu sunt, ut Abgrego, Congrego, Disgrego, quæ vide suis locis.

Grĕgārĭŭs, ria, rium, Quod est ex grege: [ἀγελαῖος. Gal. Du troupeau, de la troupe. Ital. Di gregge. German. Auß der Schaar / Gemein oder Geschlecht. Hispan. Cosa de manada. Polon. Do stada prżinależący. Vn. Nyáybol valo. An. Of the flocke.] ut, Gregarius bos, qui adhuc in grege pascitur, nondum jugo domitus. Gregarius miles dicitur, non electus, sed tumultuariè undecunque collectus: Cicer. pro Plancio: At id etiam gregarii milites faciunt inviti. Salust. Deinde multi memores Syllanæ victoriæ, quod ex gregariis militibus alios Senatores videbant, alios ita divites, ut regio victu atque cultu vitam agerent. Col. in Præfat. lib. 6: Gregariorumque pastorum velut minutam professionis suæ disciplinam constantissimè repudiasse.

Grĕgālis, le, Quod ex eodem grege est. [ἀγελαῖος. Gall. Qui ést du troupeau. Ital. Di vno istesso greggo, di vna istessa razza. Ger. Auß der schaar / zu der schaar gehörend Hispan. Cosa rebannada y de vn mesmo grey. Polon. Stadowy. Vn. Azon nyáybol, tarsaságbol valo. An. Of the same flocke.] Varr. lib. 2. de Re rust. Equi boni futuri signa sunt, si cum gregalibus in pabulo contendet in currendo. ¶ Dicitur quoque de hominibus, & ponitur pro sociis & sodalibus, idque ferè in deteriorem partem. Cic. pro domò sua: An ut crudelem tyrannum? quod vos Catilinæ gregales dicere solebatis. Idem pro Archia: Nec Clodius, nec quisquâ de gregalibus ejus, aut consiliariis.

Grĕgātim, adverbium, Per greges: id est, conjunctim, simul unâ. [ἀγηλαδὸν. Gal. Par troupeaux, & bandes. Ital. Aggregi. Germ. Schaarechtig / mit hauffen oder schaarē. Hisp. De rebanno en rebanno, ò manadas. Polon. Wkupie, spolnie. Vn. Nyáianként, seregenként. An. By flockes.] Varro lib. 4. de ling. Lat. Merula quòd merà: id est,

id est, soli volitet contrà ab eo graculi, quòd gregatim. Plin. lib. 8. cap. 5: Elephanti gregatim semper ingrediuntur. ¶ Trãsfertur etiam ad homines, quemadmodum & nomen grex, à quo derivatur. Cic. 7. Verr. Vides cives Romanos gregatim conjectos in latomias, &c.

Grĕmĭum, ii, n. s. [חֵיק *chótsen* חיק *chek.* ὸ κόλπος. Gal. *Le giron.* Ital. *Grembo, seno.* German. Die schoß. Hispan. *El regaco.* Pol. *Luno.* Vng *Kebél.* Ang. *The lappe, the space betwene the thighes.*] Est inter complexum femorum, feminúmve, in quo cõplexu mulieres concipere solent: Differt autẽ à sinu: quoniam sinus est intra pectoris brachiorumq; complexum: unde sinus vestium, quales erant tunicæ Romanorum. Litora quoq; curva, & quasi brachiis mare amplectentia, sinus vocamus. ¶ Et per translationem gremium terræ appellamus, quum semen susc ipit conceptumque retinet, quasi viventem fœtum pòstea paritura. Quare quum lactantur infantes, ad sinum admovẽtur: pueri verò jam facti à sedentibus matribus, utique quum illis blandiuntur, ad gremium accipi solent: ut Cic. de Clar. Orat. Filius in gremio matris educatus. Virg. 1. Aeneid. de Cupidinè sub imagine pueri Ascanii: Hæret, & interdum gremio fovet insci a Dido. ¶ Quinetiã matres nutricésve quum super genua collocant infantem, aut extremis vestibus repositum, & ad uterum usq; sublatum gestant, in gremio magis, quàm in sinu tenere aut gestare dicuntur. Vt idem de eodem: & fotum gremio Dea tollit in altos Idaliæ lucos. ¶ Gremia, surculi aridi & minuti. Vlpian. L. 55. De legat. & fideicom. lib. 32: Sed si voluntas non refragatur, & virgulæ, & gremia, & sarmenta, & superamenta materiarum continebuntur. Col. lib. 12. cap. 19: Mustum in vasa defrutaria deferemus, leviq ue primùm igne ex tenuibus admodum lignis, quæ *Gremia* rustici appellant. Hinc arbores Gremiales, quæ surculos illos suppeditãt, & unde fasciculi componuntur. Vlp. L. 7: Soluto matr. puto autẽ si arbores cæduæ fuerint, vel gremiales, dici oportere in fructu cedere.

Grĭphŭs, phi, m. s. [חִידָה *chidhãh.* γρῖφος. Gal. *Vne question ou propos obscur, difficile à soudre.* Ital. *Questione ò sententia difficile da soluere.* Germ. Ein Netz: *item,* ein verborgne vnd verwirrte Red / ein Räterschen. His. *Questio ò sentencia escura, difficil de declarar.* Pol. *Lapka, sziatka, zawieł a mowa.* Vng. *Mese.* Angl. *An intricate question, a ridle.*] Rete, sagena. Item ænigma: hoc est, sermo ita implicitus atque intricatus, ut facilè dissolvi non queat. Gel. lib. 1. cap. 2: Aliosque id genus griphos neminem posse dicens, nisi se, dissolvere.

Groma, Genus machinulæ est, quo regiones agri cujusque cognosci possunt, quod genus Græci dicunt γνώμονα. [Pol. *Rozmiar.* Vngar. *Föld mérték.*] Apud Non. Gruma scriptum est, in eadem significatione, de qua infrá. Hinc Gromaticus, a, um, quod ad Groma pertinet. Hyginus scripsit libri Gromaticum, in quo castra metandi & loca opportuna in bello capiendi rationem tradidit.

Grōssŭs, ssi, masculini vel fœminini gen. Ficus immatura. [לוֹג *pagh.* ὀλυνθος. Gall. *Vne figue qui n' est encores meure, figue sauuage, qui ne paruient à maturité.* Ital. *Fico che non si matura mai.* German. Ein vnzeitige Feygen. Hispan. *Higo aun no maduro.* Polon. *Figa niezrzał a.* Vngar. *Eretlen fwge.* Ang. *A greene fig ge not yet rip.*] Plin. lib. 13. cap. 7: Grossus ejus non maturescit. Cels. lib. 5: Grossi in aqua cocti. Plin. lib. 15, cap. 18: Deprehensasque in his hyeme grossos. Idem lib. 23. cap. 7: Crudæ grossi verrucas tollant.

Grōssŭlŭs, diminut. [μικρὸς ὁ λεπτὸς ὀλυνθος. Gal. *Petite figue qui n' est encore meure.* Ital. *Fico picciolo non maturo.* German. Ein kleine vnzeitige Feygen. Hispan. *Pequenno higo aun no maduro.* Pol. *Mał a a niezrzał a figa.* Vngar. *Eretlen fwgecske.* Ang. *A litle vnrype figge.*] Col. de Arboribus, cap. 21: Si voles ficum, quanvis non natura, seram facere, quum grossuli minuti erunt, fructum decutito. Sic lib. 5. cap. 10.

Grŭēs, f. t. Aves minimè solivagæ, quæ non se segregant, neque quum volant, neque quum pascuntur: à sono vocis ita dictæ. [γέρανος. Gal. *Vne grue.* Ital. *Gru.* German. Krantich oder Krey. Belg. Eenen Kraen. Hispan. *La grulla.* Pol. *Zoraw.* Vngar. *Daru.* Ang. *A crane.*] Excubias nocte dividunt, capite subter ălam condito dormiunt, alternis pedibus insistentes. Volantes autem ordine quodam, y literam faciunt: quod Palamedem primùm deprehendisse ferunt. Vnde & Palamedis aves appellantur à Martiale: Turbabis (*inquit*) versus, nec litera tota manebit, Vnam perdideris si Palamedis avem. Virgil. libro 1, Georg. Strymoniæ dant signa grues. Horat. 1. Serm. -decerpta ferentes Membra gruis sparsi. Mira de gruibus habes apud Plin. lib. 10. cap. 23. & apud Cic. lib. 2. de Natur. deor.

Grŭo, gruis, grui, n. t. Gruum more sonitum edo, & de gruibus solis propriè dicitur. [κλαγγάζω. Gall. *Gruir, chanter comme la grue.* Ital. *Far la voce di gru.* Germ. Wie ein Kranich schreyen. His. *Cantar la grulla.* Pol. *Krukam iako żoraw.* Vngar. *Korrogok, daru modra szollok.* Ang. *To crie lyk a crane.*] ¶ Congruo, pro convenio. Terent. in Heaut. Concede hinc domum, ne nos inter nos congruere sentiant: id est, concordare. ¶ Hinc etiam deducuntur, Congruus, a, um, & verbum Ingruo: quorum significationem, vide suis locis.

Gruina, Geranium apud Dioscor. lib. 3. cap. 130.

Grūmă, mæ, Mensura quædam, qua flexæ viæ ad lineam diriguntur, ut est agrimensorum & similium. [γρόμμα. German. Ein Creutzgassen / oder ein Richtscheit damit man die krummen Weg abmisset. Polon *Miara ktora krzywe drogi wiprasza ią iam.* Vngar. *Vt mérték f öld mérték.*] Apud Ennium lib. 17, referente Nonio, legitur grumam dirigere. ¶ Hinc fit verbum compositum, Degrumor, de quo suprá. ¶ Grumæ item sunt loca media, in quæ directæ quatuor congregantur & conveniunt viæ. Nonius.

Grumŭs, mi, Terræ collectio minor tumulo, quem etiam clivulum vocamus. [רֶגֶב רגב עוש *régheb* עוש *gusch.* βῶλος. Gall. *Grumeau, petit monceau ou amas.* Ital. *Mucchio, grumo, monticello.* Ger. Ein Bühetein. Hispan. *El cerro, mota ò monton de tierra.* Pol. *Brel'a.* Vng. *Domb, (auagy) gõbõn gyeg, hant.* An. *An hillock, a moll hill.*] Col. lib. 2. cap. 18: Grumos quos ad versuram plerunque tractæ faciunt crates, dissipabimus ita, ut nec ubi ferramentum fœnisecæ possit offendere. Grumus salis. Plin. lib. 33. cap. 4: Torretur & cum salis grumo, pondere triplici.

Grūmŭlŭs, diminutivum: [τὸ βῶλιον. Gall *Petit grumeau, petit monceau, ou amas, grumisseau.* Ital. *Mucchietto.* German Ein kleins heufflein Grund in einem Acker. Hisp. *Pequenno cerro, mota ò monton de tierra.* Pol. *Brel'ka.* Vng. *Dombotska, gõbõngyegetske.* An. *A litle hillocke, a clot of any thing.*] Plinius lib. 19 cap. 6 Quidam ulpicum, & allium in plano seri vetant, castellatimque grumulis imponi distantibus inter se pedes ternos.

Grūndīrĕ, n. q. Veteres dicebant quod nos *Grunnire.* [γρυλίζειν. Gal *Gronder, grongner comme les pourceaux.* Ital. *Far la voce del porco.* Ger. Schreyen oder tüchten wie ein Schwein. His. *Grunnir el puerco.* Polon. *Krzakam.* Vngar. *Nyikorgani.* An. *To grunt as swyne dooe.*] Claud. lib. Annalium 15, ut citat Nonius: Grundibat graviter pecus suillum. ¶ Hinc Grundules Lares dictos accepimus quos Romulus constituisse dicitur in honorem scrophæ, quæ triginta peperierat porcos. Cassius Hemina: Sus parit porcos triginta, cujus rei fanum fecerunt Laribus grundulibus.

Grūnnĭo, is, nivi, & grunnii, itum, n. q. proprium est vocis porcorum. [γρυλίζω, ὑίζω. Pol. *Krzakam.* Vn. *Nyikorgok, röhögök.*] Plin. lib. 32. cap. 2: Grunnire eum quum capiatur. Iuven. Satyr. 15: Et cum temigibus grunnisse Elpenora porcis.

Grūnnītŭs, tus, m. q. [γρυλισμός. Gal. *Grongnement, grondement.* Ital. *Grunimento.* Ger. Das rüchten oder Sawgeschrey. His *Aquel grunnido.* Polon. *Krzak.* Vng. *Nyikorgás.* An. *The grunting of swyne.*] Cicer. 5. Tusculan. Nec grunnitum audit, quum mactatur sus.

Grўllŭs, li, m. s. [γρύλλος. Gal. *Vn gryllon ou crinon.* Ital *Grillo.* Ger Ein Muckheim / Grysl. Belg. Eenen cricket. His. *El grillo animal conocido.* Pol. *Swierc.* Vn. *Szi fereg.* An. *A kind of locust.*] Genus est locustæ, simile cicadæ, longiori tamen corpore ubique gentium pernicies agris: retrò ambulat, terram terebrat, & noctu strident: unde & nomen accepit. Plin. libro 29. cap. 6: Auribus prodest gryllus cum sua terra effossus, & illitus. Magnam autoritatem huic animali perhibet Nigidius, majorem Magi: quoniam retrò ambulet, terramque terebret, stridat noctibus.

Gryphĕs, m. t. [כְּרוּב *peres.* γρύφις. Gal. *Gryffons.* Ital. *Griffi, grifoni.* German. Greyffen. Hispan. *Gryphos.* Polon. *Gryf.* Vngar. *Grifmadar.* Angl. *Gryffons or grypes.*] Qui & gryphi, animalia pennata, & quadrupedia: omni ex parte leones: alis tantùm & facie aquilis similia, equis vehementer infesta. Virgil. Aeglog. 8: Iungantur jam gryphes equis. Plinius libro 10. capite 49: Pegasos equino capite volucres, & gryphas auritos aduncitate rostri, fabulosos reor: illos in Scythia, hos in Aethiopia. Idem libro 33. capite 4: Aurum invenitur in nostro orbe, ut omittamus Indicum, atque à formicis, aut gryphibus apud Scythas erutũ. Singularis nominativus est Gryps, gryphis: vel gryphus, gryphi. Prioris jam dedimus aliquot exempla. Posterioris testimonium est apud Plin. lib. 7. cap. 2: Sed & juxta eos, qui sunt ad Septentrionem versi, produntur Arimaspi, quos diximus uno oculo in fronte media insignes. Quibus assiduè bellum esse circa metalla cum gryphis, ferarũ volucri genere, quale vulgò traditur, eruente ex cuniculis aurum, mira cupiditate & feris custodiẽtibus, & Arimaspis rapientibus, &c.

Grўpŭs, [γρυπός. Gal. *Qui a le nez aquilin ou crochu.* Ital. *Colui che ha il naso aquilino.* Ger. Der ein Habichs nasen hat. His. *El que tiene la nariz corua ò aguilena.* Polon. *Ten ktori nossa krzywego iest.* Vn. *Horgas ortu.* An. *One that hath an hawked nose.*] sine aspiratione, Dicitur qui nasum habet aduncum. fortassis à gypho-

rum ſimilitudine, quos Græci γρῦφας vocant. Feruntur enim gryphes roſtrum habere incurvatum in morem aquilæ.

G ante V

GV. In notis antiquorum genus. G. V. gravis Valerius. G X. grex.

Guardia, dicitur cuſtodia: & Guardiani, cuſtodes: ut quibus caſtra & territoria cuſtodienda traduntur, & Guarentare, pro defendere, in uſibus feudor. d. l. Contra dict. capite, pares ſunt vocabula Longobardica & ab origine, *Vuhaten, verunhaten.*

Gŭbērno, as, act. p. Propriè navim rego [κυβερνάω. Gal. *Gouuernor* Ita. *Reggere, gouernare, amministrare.* Ger. Ein Schiff leiten oder regierē/verwalten/herrſchē. Hiſ. *Gouernar ò regir.* Po. *Rządzę, ſteruie.* Vng. *Igazgatom.* Angl. *To gouerne, to guide.*] Cicero 1. Offic. Vt ſi nautæ certent quis eorum potiſſimùm gubernet. ¶ Per translationem accipitur pro moderor, procuro, adminiſtro: [נהל *nihégh* רעה *rahál* הדביר *hidhbír* διοικέω.] Cicero Curioni: Teque hortor ut omnia gubernes, ac moderere prudentia tua. Idem Att. lib. 6: Sed hæc Deus aliquis gubernabit.

Gŭbērnātŏr, oris, m. t. Rector navis, qui clavum moderatur. [רב החבל *rab hachobél* מנהל *menahégh* רעה *roheh.* κυβερνήτης. Gall. *Gouuerneur.* Ital. *Temoniero gouernatore, patron di naue.* Ger. Ein Steurmann/regierer/verwalter. Hiſ. *Gouernador ò regidor.* Pol. *Sternik, ſprawca.* Vng *Igazgato, kormános.* An. *A gouernour, a guider.*] Cicero de Senect. Gubernator clavum tenēs ſedet in pupi. Idem 1. de Inven. Navis quæ ſcientiſſimo gubernatore utitur. Idem 7. Philip. Quanquam non eges conſilio, quo vales plurimùm, tamen & ſummi gubernatores in magnis tempeſtatibus à vectoribus admoneri ſolent. Gubernator equorū. Quint. lib. 8. cap. 6: Translatio eſt, quum in rebus, animalibúſve aliud pro alio ponitur: ut de agitatore, Gubernator magna contorſit equum vi. Cuſtos & gubernator Reipublicæ, Idem 7. Verrina.

Gŭbērnātrīx, f. t. [מנהלת *menahégheth* רעה *roháh.* κυβερνήτειρα, διοικητική. Gal. *Gouuernereſſe ou gouuernante.* Ital. *Donna che gouerna.* Ger. Ein Herrſcherin/Regiererin. Hiſp. *La gouernadora ò regidora.* Pol *Pamiętora rządzy.* Vng. *Igazgato azzony.* Ang. *A gouerneſſe, or woman ruler.*] Cic. 1. de Orat. Eloquentia gubernatrix ciyitatum.

Gŭbērnātĭo, onis, f. t. Propriè de navis directione dicitur: quāvis per translationem pro quavis adminiſtratione accipiatur. [תחבולה *tachbuláh.* κυβέρνησις, διοίκησις. Gal. *Gouuernement.* Ital. *Gouerno, amministratione.* German. Herrſchung / regierung/ verwaltung. Hiſpan. *Gouernamiento, aquella obra de gouernar ò regir.* Polon. *Rządzenie, ſprawowanie.* Vngar. *Igazgatás, kormányzás.* Ang. *A gouerning or ruling.*] Cicero 4 de Fin. Et ſi in ipſa gubernatione negligentia navis eſt eversa. Idem 3. in Catil. Vix videtur humani conſilii tantarum rerum gubernatio eſſe potuſſe.

Gŭbērnācŭlum, li, n. ſ. Clavus navis, id quo navis gubernatur, & regitur. [πηδάλιον. Gal. *Le gouuernail d' vn nauire.* Ital. *Temone.* Germ. Das Steur ruder in dem Schiff. Hiſp. *Gouernale de naue.* Pol. *Rudel woſzifie.* Vng *Kormán.* Angl. *The ſterne of a shippe where by she is guided.*] Cic. 2. de Invent. Hic ille naufragus ad gubernacula acceſſit. ¶ Per translationem accipitur pro adminiſtratione. [תחבולה *tachbuláh.*] Cicero pro Domo ſua: Quum Senatum à gubernaculis dejeciſſes, populum è navi exturbaſſes, ipſe archipirata cum rege prędonum impuriſſimo pleniſſimis velis navigares. Gubernacula Reipub. tractare, apud eundem pro Seſtio. Gubernacula vitæ, apud Plin. lib. 11. cap. 37. Legitur & gubernaclum per ſyncopen. Virgil. 6. Aeneid. Nanque gubernaclum multa vi fortè revulſum.

Gueſſellæ, vel Reſellulæ, vulgariter vocantur mures, quorum ſtercus habet odorem muſci, habitant in pratis, & ſuper rivos, aliquando in domibus.

Gŭlă, gulæ, f. p. [גוי *lóah.* Gal. *Gueule, conduit par lequel on aualle ce qu' on boit & mange.* Ital. *Gola.* Ger. Der Schlund oder die Kāl/ die Speißröhr / die Weinſtraß. Hiſp. *La heruera con que tragamos.* Polon. *Garl'o.* Vngar. *Torok.* Ang. *The gullet, where by meatt and drinck paſſeth into the ſtomack.*] Eſt fiſtula colli interior, conſtans ex carne & nervo, per quam cibus & potus in ventriculum defluit. Græci οἰσοφάγον appellant. Plin. lib. 11. cap. 37, de epiglottide loquens: Opera ejus gemina, duabus interpoſita fiſtulis interior earum appellatur arteria, ad pulmonem atq; cor pertinens. Hanc operit in epulando, ne ſpiritu ac voce illas meante, ſi potus, cibúsve in alienum deerraverit tramitem, torqueat. ¶ Altera exterior eſt, appelletur ſanè gula, qua cibus atque potus devoratur. Tendit hæc ad ſtomachum, inde in ventrem. Hanc per vices operit, quum ſpiritus tantùm aut vox commeat, ne reſtagnatio intempeſtiva alvi obſtrepat. Ex cartilagine & carne arteria: gula, carne & nervo conſtat. Hactenus Plin. ¶ Invenitur nonnunquam gula ſumpta pro anteriore parte colli, quam jugulū vocamus. Plaut. in Mercur. Demiſiſti gladium in gulam: jam cadam. Saluſt. in Catil. Laqueo gulam frangere. Cic. 6. Ver. Quem obtorta gula in vincula abripi juſſit. Sed in hac ſignificatione vix invenies in medicorum aut phyſicorum ſcriptis. Illi enim gulam, ut jam diximus, accipiunt pro fiſtula illa, qua cibus & potus in ſtomachum demittitur. ¶ Vnde per translationem accipitur pro voracitate, & nimio delicatiorum ciborum appetitu, λαιμαργία. Cic. in Saluſt. Poſteaquam immenſæ gulæ impudiciſſimi corporis quæſtus ſufficere non potuit. Iuvenal. -quanta eſt gula quæ ſibi totos Ponit apros, animal propter convivia natum? Plin. lib. 19. cap. 4: Hi nives, illi glaciem potant, pœnaſq; montium involuptatem gulæ vertunt.

Gŭlōnēs, Guloſi. [λαφυμαργοὶ, μαίμαργοι. Polon. *Zarl'okowie.* Vngar. *Torkos, tobzodo.* Angl. *Gulliguttes.*] Apuleius in Apolog. Gulones (omnes) qui impenſo precio à piſcatoribus mercantur.

Gŭlōsŭs, a, um, Qui eſt deditus gulæ, vorax, comedo. [Ital. *golél.* λαφύμαργος. Gal. *Gourmand, glout, goulu.* Ital. *Goloſo, che ſi laſcia tirar da l'appetito di buoni bucconi.* German. Fräſſig/dem fräſſen ergeben. Hiſpan. *Coſa goloſa ò glotona.* Polon. *Obżarti, żarl'ok.* Vngar. *Torkos, tobzodo.* Ang, *Gluttunous.*] Martial. lib. 8: Eſſe tibi videor ſævus, nimiumque guloſus. Idem libro 12: Non eſt Tucca ſatis quòd es guloſus: Et dici cupis, & cupis videri.

Gŭlōsĕ, adverbium, Luxuriosè, immoderatè. [λαιμάργως, ἀδηφάγως. Gal. *Glouttement, en gourmand.* Ital. *Da goloſo.* Germ. Fräſſigtlich. Hiſ. *Goloſamente.* Pol. *Obżarcie.* Vng. *Torkoſſan, tobzodua.* Ang *Gluttonouſly.*] Col. in præfat. lib. 1: Contemptiſſimorum vitiorum officinas guloſiùs condiendi cibos, & luxurioſiùs fercula ſtruendi. Degulo, degulas, & Ingluvies, vide ſuis locis.

Gūllĭŏcæ, Nucum juglandium ſumma & viridantia putamina. Autor Feſtus.

Gumia, æ, Antiqua vox idem ſignificans quod guloſus. Lucil. libro 30: Illo quid fiat lamia & pytho oxiodontes Quo veniunt illæ gumiæ vetulæ, improbæ, ineptæ. Idem compellans gumias ex ordine noſtros. Feſtus in voce Ingluvies, & Scaliger in Varrone.

Gūmmī, [κόμμι. Gal. *Gomme.* Ital. *Gomma.* Germ. Gummi. Hiſpan. *La goma.* Pol. *Gummi, żywica.* Vng. *Matska mézː, gummi.* Ang. *Gumme of trees.*] indeclinabilĕ, & Gummis gen. fœm. Eſt gutta viſcoſa ex arbōribus quibuſdam per corticem diffluēs. Plin. lib. 13. cap. 11: Gummi optimum eſſe ex Ægyptia ſpina convenit. Col. lib. 12 cap. 50: Noſtrorum temporum agricolæ repudiaverunt, exiſtimaveruntque ſatiùs eſſe nova dolia liquida gummi perluere.

Gummitio, f. t. Illinitio quędam ex glutinoſo illo arborum ſucco, quæ doliis fieri ſolebat, quemadmodum picatio ex pice. [κόμμωσις. Polon. *Polanie żywica.* Vng *Enyeuzés gumizás.*] Col. lib. 12. cap. 50: Multi quum ſemel nova dolia vel ſerias craſſa gummi liverūt, una in perpetuum gummitione cōtenti ſunt. Et ſanè quæ ſemel oleum teſta combibit, alteram gummitionem non recipit.

Gūmmātŭs, a, um, adject. Gummatæ arbores dicuntur, quæ gummi producunt. [κομμωδάς. Gal. *Qui produit de la gomme.* Ital *Che produce gomma.* Ger. Bäum auß welchē Gummi oder Harꝛ trefft Hiſ. *Coſa que haze goma.* Polon. *Drzewo ſktorego gummi albo żywica pł'inie.* Vng. *Matska mézes.* Ang *That bringeth forth gumme.*] Palladius: In ceraſis hoc eſt ſervandum, & in omnibus gummatis, ut tunc inſerantur, quando vel non eſt, vel deſinit gummi effluere.

Gūmmōsŭs, a, um, Quod multum gummi habet. [κομμώδης. Gal. *Plein de gomme, gommeux.* Ital. *Pieno di gomme.* German. Voll Gummi. Hiſpan. *Lleno de goma, gomoſo.* Polon. *Pełni żywice.* Vngar. *Sok matska mézw gumizos.* Ang. *Full of gumme.*] Plin. lib. 12. cap. 9: Facilius hoc, & cruſtoſius, amariusque: at gummoſum.

Gūmmīnŭs, a, Quod eſt ex gummi confectum: [κόμμινος. Gal. *Fait de gomme.* Ital. *Fatto di gomma.* Germ. Auß Gummi gemacht. Hiſp. *Coſa hecha de goma.* Pol. *Toco żgummii ieſt' rcżinonego.* Vn. *Matska mézből, gumi bol valo.* An. *Made of gumme.*] ut, Gūminum oleum, quod ex gummi elici ſolet, nervis in primis utile, teſte Plin. lib. 15. cap 6.

Gūrdŭs, di, m. ſ. Pro ſtolido, vox eſt Hiſpanica. [טותה *potheh* טתי *pethi* נבל *nabál* בער *bahár* כסיל *chesíl* ἄνους, μωρός. Ga. *Sot, gourd.* Ital. *Balordo.* German. Narꝛ/Thorꝛ/Duppel. Hiſpan. *Loco ò bouo.* Polon. *Bal'amunt, wielki bl'azen.* Vngar. *Bolond, ökrelen, balyokás.* Ang. *Fooluh.*] Quintil. lib. 1. cap. 5: Et gurdos, quos pro ſtolidis accipit vulgus, ex Hiſpania duxiſſe originem audivi.

Gūrgĕs, gitis, m. t. Propriè locus eſt in flumine profundus, in quo aqua vertitur: quanvis generaliter de omni aquarum congerie dicatur: & de ipſo etiam mari. [גהל *ghal* תהום *tehóm* βυθός, ἄμετρος. Gal. *Vn gouffre d'eau, profondeur d'eau.* Ital. *Gorgo.* Germ. Ein wurbel im Waſſer. Hiſp. *Lugar profundo enel agua ò enel lago.*

mel lago. Polon. Gl'ebokoſc w wodach, krag w'wodzie. Vn. ðruẽny, mẽly viz. Ang. A gulfſe, a great pitt and ſw allow in a riuer where the water is ſwallowed vp.] Martial. lib. 1: Raptus flumineo venit de gurgite piſcis. Plin. lib. 8 cap. 5: Amnem tranſituri minimos præmittunt, ne majorum ingreſſu atterente alveum creſcat gurgitis altitudo. Virgilius 1. Aeneidos: Apparent rari nantes in gurgite vaſto. ¶ Ponitur translatè pro homine inſatiabili, aut alia quavis re inexplebili. Cicero in Piſonem: Ille gurges, atque helluo, natus abdomini ſuo, non laudi atque gloriæ. Idem in Verrem: Immenſa illa vorago, aut gurges vitiorum, turpitudinumq; omnium. Idem de Aruſp. reſp. Quę unquam Charybdis tantos exhaurire gurgites poſſet, quantas iſte Byzantiorum prædas exorbuit?

Gurgŭlio, onis, ſive potiùs Curculio, A`rei anatomicæ peritis vocatur caruncula quędam in fine palati ad fauces dependens, inter tonſillas, quam alio nomine columellam appellamus. [χαῤῥάγεον. Gal. Le gauion. Ita. V gola. Germ. Die Gurget. Hiſ. El garguero. Polon. Gardźiel. Vng. Nyeldők. Ang. A piece fleshe in the, nether parte of the roofe of the mouth.] Varr. lib. 2. de Reruſt. cap. 3. videtur poſuiſſe pro colli parte anteriore, quam & guttur appellat. Hircus (inquit) molliori pilo, & potiſſimùm albo, ac cervice, & collo brevi, gurgulione longiore. ¶ Rurſus gurgulio, vermis quidam, qui in horreis naſcens, frumentum abſumit: ſic dictus, quòd totus ſit guttur. [κεφάλ, κλς. Gal. Calendre. Ital. Tignuola. German. Kornwürm/ Kornmittwen. Hiſp. Gorgŏjo del trigo. Vng. Wrge. Ang. A weeuill.] Virg. li. 1, Geor. Gurgŏjo del trigo. Vng. Wrge. Ang. A weeuill.] Virg. li. 1, Geor. -populatq́ue ingentem farris acervum Gurgulio, atque inopi metuẽs formica ſenectæ. Rectiùs ſcripſeris curculio per ſecundam conſonantem. Sic enim veteres ſcripſiſſe conſtat ex argumento Plautinæ Comœdiæ ejuſdem nominis, in quo primæ verſuum literæ curculionis nomen exprimunt. Vide CVRCVLIO.

Gūrgŭſtĭum, ſtii, & diminutivum gurguſtiolum, genus habitationis anguſtum, à curculione verme ſic dictum, [אוֹבה melundh. οἰκίδιον. Gal. Logette eſtroitte, cabaret deſtourné. Ital. Stanza molto ſtretta. German. Ein eteim nach guttig Heuſtein / oder ein ſchlechte Wohnung. Hiſp. Caſa pobre ò choca. Polon. Chal'upinka. Vngar. Kunnyo. Ang. A litle narrow, cabin, a cotage or lodge.] Servius docet gurguſtium eſſe obſcuram & latentem tabernam. Cicero in Piſonem: Meminiſtine cœnum quum ad te quinta ferè hora cum C. Piſone veniſſem, neſcio quo è gurguſtio te prodire obvoluto capite, ſoleatum. Apul. Ergo brevitatem gurguſtioli noſtri ne ſpernas, peto, ſis contentus lare parvulo.

Guſto, as, act. p. Libo, labris primoribus attingo. [טעם tahám. γεύομαι. Gall. Gouſter. Ital. Guſtare. German. Verſuchen/ koſten. Belg. Proeven/ ſmaken. Hiſpan. Guſtar prouando el ſabor. Polon. Koſztuie. Vngar. Meg koſtolom. Ang. To taſt, te feel ethe taſt of any thing.] Cæſar 5. bell. Gall. Leporem & gallinam, & anſerem guſtare fas non putant. Cic. ad Gallum: Fugi in Tuſculanum, quum quidem biduum ita jejunus fuiſſem, ut ne aquam quidem guſtarem. Idem 2. de Nat. deor. Capræ dictamum quærunt quam quum guſtaverint, ſagittæ quibus confixæ ſunt, excidunt. ¶ Et per translationem accipitur pro leviter attingere, experiri. Cic. pro M. Cælio: Equidem multos & vidi in hac civitate, & audivi, non modò qui primoribus labris guſtaſſent genus hoc vitæ, & extremis (ut dicitur) digitis attigiſſent. ¶ Hujus compoſita ſunt, Deguſto: hoc eſt, Delibo, libo, labris admoveo, ὀπτάομαι. Saluſt. in Caton. Inde quum poſt execrationem omnes deguſtaſſent, ſicut in ſacris ſolennibus fieri conſuevit, aperuiſſe conſilium ſuum. ¶ Præguſto, antè guſto, προγεύομαι.

Gūſtātŭs, us, m. q. Guſtus: hoc eſt, ſenſus ille quo ſapores diſcernimus. [טעם táham. γεῦσις. Gal. Le gouſt, gouſtement. Ital. Guſto. Germ. Verſuchung/ koſtung. Hiſ. Sentido de guſtar. Pol. Koſztowanie. Vngar. Koſtolás. Ang. A taſt, the ſenſe of taſting.] Cic. 2. de Nat. deor. Guſtatus, qui ſentire eorum quibus veſcimur, genera debet, habitat in ea parte oris, qua eſculentis & poculentis iter natura patefecit.

Gūſtŭs, us, m. q. Vnus ex quinque ſenſibus exterioribus, quo ſaporum diverſitatem diſcernimus. [טעם tdham. γεῦσις. Gal. Le gouſt. Ital. Guſto. German. Das verſuchen ob ein ding ſawer/ ſüß/ oder dergleichen iſt. Belg. Den ſmaeck. Hiſpan. Sentido de guſtar. Polon. Smisł tenktorim koſztuieſz, ſmak. Vng. Koſtolo érzékenység. Ang. The ſenſe of taſting.] Plin. lib. 10. cap. 71: Exiſtimant omnibus ſenſum guſtus eſſe. Quint. lib. 6. ca. 5: Nec magis arte traditur, quàm guſtus, aut odor. Veræ laudis guſtum non habere, Metaphoricé. Cic. 3. Philip. Vt quidam morbo aliquo & ſenſus ſtupore ſuavitatem cibi non ſentiunt: ſic libidinoſi, avari, facinoroſi, verę laudis guſtum non habẽt. ¶ De guſtu cognoſcere, ἐκ γεύματος γινώσκειν: hoc eſt, minima experientia judicare.

Gūſtātōrĭum, torii, n. ſ. Crater ſive labrum (inquit Perottus) in quod aqua è fonte profluit. [ἀπόμεσον. Gal. Vn lien ou vaiſſeau à gouſter. Ital. Luoco ò vaſo da guſtare. German. Ein ort da man etwas verſucht/ oder daſſelbig geſchirr. Hiſpan. Lugar ò vaſo para guſtar ò comer. Polon. Naczinie ktorim koſztuiemi. Vngar. Koſtolo eſaformátska eſzeu. Ang. A taſting place or veſſell.] Plin. in Epiſt. lib. 5: Guſtatorium, graviorq́ue cœnatio margini imponitur.

Gŭttă, tæ, f. p. Minima pars aquæ, vel alterius materiæ liquidę, quæ & ſtilla vocatur. [דלף déleph נטף nátaph אגל égbel דמיס ἔσταξις, ῥεῦσις, ῥανὶς, σταλαγμός. Gal. Vne goutte. Ital. Gocciola. Germ. Ein Tropff. Belg. Een druppet. Hiſpan. La gota de lo liquido que corre. Polon. Kapka, kropka. Vngar. Tsöp. Ang. A droppe.] Plaut. in Caſina: Dii me & te infelicent, ſi ego in os meum Vini guttam indidi. Plin. lib. 31. cap. 2: Diſtillantes quoque guttæ in lapides durescunt in antris Coryciis. ¶ Quum ex magno lucro paululum quiddam alicui deciditur, guttam aſpergi dicimus. Cic. pro Cluentio: Atque etiam ipſe conditor totius negotii guttam aſpergit huic Bulbo. ¶ Ne gutta quidem, ὑπερβολικῶς, pro minimo. ¶ Gutta vini non miſcetur aqua ſæpiùs infuſa, σταλαγμὸς οἴνου μυρίοις ὕδασιν ὑδεῖ & μίγνυται. Quũ paululo boni nimia mali vis admiſcetur. Separant tamen Grammàtici Guttam à Stilla, quòd gutta maneat: ſtilla autem cadat. Corn. Fronto de diff vocab.

Gŭttŭlă, diminut. [τὸ ψεκάδιον, μικρὸς σταλαγμός. Gal. Gouttelette, petite goutte. Ital. Goccioletta Ger. Ein Tröpfflein. Hiſ. Pequenna gota. Pol. Kropeczka. Vng. Tsöpetske. An. A litle droppe.] Plaut. in Epid. Ah guttula pectus mihi ardens aſperſiſti. Idem alibi: Vt guttulam hauriret ex guttulo.

Gŭttātim, Per ſingulas guttas. [κατὰ σταγόνα. Gall. Goutte à goutte. Ital. A goccia à goccia. German. Tropfftechtig/ ein tropffen nach dẽ anderen. Hiſpan. Corriendo gota à gota. Polon. Kapiąc. Vngar. Tsöpönként, tsöpögue. Ang. By droppes.] Plaut. Cor ædepol miſerum meum, Quod guttatim contabeſcit, quaſi in aquam tu indideris ſalem.

Gŭttātŭs, ta, tum, [σταλαχθεὶς, στιγματίας. Gal. Taſcheté, mouſcheté. Ital. Pomellato, ſparſo di goccie. Germ. Getreufft/ geſprengt Hiſpan. Gotado, manchado. Polon. Kropkami nakropiony. Vngar. Tsöpögetöt ſzinw. An. Spotted here and there and as it were dropped.] Quod colorem habet, maculis quibuſdam in modum guttarum diſtinctum. Martial. libro 5: Et picta perdix, Numidicæque guttatæ.

Gŭttāns, tis, Formam participii habet, quaſi à gutto, tas, pro guttatim ſtillare. [דלף dóleph נטף notéph. σταλάζων. Gall Degoutant, qui degoutte. Ita. Che goccia. German Tropffend. Hiſp. Que corre gota à gota. Pol. Kapiący. Vn. Tsöpögö. An. Dropping, falling by droppes.] Plin. lib. 20. cap. 8: Hujus folia ambuſtis utilia, guttantia aſtringunt.

Gŭttŭr, uris, n. r. Pars colli anterior. [גרון gharón βρόγχος. Gal. Le goſier. Ital. Gola, canna de la gola. Ger. Die Kät. Hiſpan. El papo ò garguero. Pol. Garlo. Vn. Torok. An. The throte.] Plin. libro 11. cap. 37: Guttur homini tantùm, & ſuibus intumeſcit, aquarum, quæ potantur, plerunq́ue vitio. Accipitur item pro via ea, qua ſpiritus à pulmone ad os tranſmittitur, quæ in homine aſpera arteria appellatur. τραχεῖα ἀρτηρία: Cicer. 2. de Divin. Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus. Virgil. in Georg. Et lætas pecudes, & ovantes gutture corvi. Inferiorem gutturem dixit Plaut. in Aulul. pro ano: Etiámne (inquit) obturat inferiorem gutturem, nequid animæ emittat dormiens?

Gŭttŭrōsŭs, m. ſ. [οἱ τὸν φάρυγγα ὀγκώδεις, οἱ βρογχοκήλην πάσχοντες. Gall. Qui ont gros goſier, goutreux. Ital. Gozzuti, di groſſa gola. Ger. Die groſſe auffgeblaſne Käten haben. Hiſ. Coſas papudas ò que tienen garguero. Polon. Zodwul'im woliem podgarl'kiem. Vn. Gelyuds. An. That hath a great throte.] dicuntur quorum guttur tãquam ſpongia quędam intumeſcit: quod vitii genus βρογχοκήλη appellant, quum ſcilicet inter cutem & aſperam arteriam, aut etiam in alia colli parte tumor naſcitur, qui modò hebetem carnem, modò humorem melli ſimilem includit: interdum etiam minuta oſſa, pilis admiſta. Solent autem hoc vitio peculiariter obnoxii eſſe accolæ Alpium, qui aquam bibunt ex nive teſolutam. Vlp. de ædil. edicto: Si quis natura gutturoſus ſit aut oculos eminentes habeat.

Gūttŭrnĭum, turnii, Vas ex quo aqua guttatim in manus datur, ab eo quòd propter anguſtias guttatim fluat. Feſtus. [κεύχιον. Pol. Naliewka. Vn. Ibrik. An. A lauer or eawer.]

Gūttŭs, ti, m. ſ. Poculi genus anguſto collo, quo in ſacrificiis utebantur. [קבּמבּרת tſintsénęth. κεύχιον. Gal. Vn gouttéron ou burette ſoit à huile ou autre choſe. Ital. Vaſo, da vino, ò da oglio. Ger. Ein Tropffgeſchirr/ ein Gutter. Hiſ. Vaſo que tiene angoſta boca como azeytera. Pol. Naliewka. Vn. Ibrik. An. A lauer or eawer out of the which water is powred vpon the handes.] Plin. lib. 6: Curius juravit, ſe ex præda nihil attigiſſe, præter guttum faginum quo ſacrificaret. ¶ Erat etiam guttus vaſis genus, in quo oleum aſſervabatur. Gellius: Puerum jubet Taurus oleum in ollam indere (erat is puer genere Atticus feſtiviſſimus, ad annos maximè natus VIII. ætatis & gentis argutiis ſcatens) guttum

Samium ore tenus imprudens inanem, tanquam ineſſet oleũ, affert, convertitq́ue eum: &, ut ſolitum eſt, circumegit per omnem partem ollæ manum, nullum inde ibat oleum. Vtebãtur etiam gutto in balneis, ad cõſervanda unguenta. ¶ Dictus eſt etiam guttus, teſte Varr. à gutta, quòd propter colli anguſtiam humor inde guttatim effflueret.

Gũttũlũs, pen. corr. Diminut. [*τραχίδιον, ἡ τραχὶς, ἰδ.*] Gal. *Eſguiere ou biberon.* Ital. *Vaſetto da bere.* Ger. Ein Güttertein / ein Geſchirrlein mit einem engen hälſtein. Hiſp. *Pequenno vaſo que tiene angoſta boca.* Polon. *Nácżynie mal'e żcżiaſnym noſſem, naliewecżka.* Vng. *Ibriketske.* Angl. *An ewer.*] Plaut. Vt guttulam hauriret ex guttulo.

G ante V

Gygarthus, thi, maſc. ſecund. Lectus eſt in quo paralytici, menteq́ue capti, quiq́ue vocantur dæmoniaci vincti jactant ſeſe. [Pol. *Lożena ktorim ſżulone albo opetane przewożą.* Vngar. *Korságoſok ágya.*] Vnde proverbium: *γύγαρθον φυσᾶς*: id eſt, Gygarthum ſpiras, in inſana fruſtraq́ue vociferatione. Paul. lib. 3. capite 14.

Gygorii, apud Strabonem equi pumuli, idem quod gumi.

Gȳmnăs, adj. f.t. [*γυμνάς.*] Gall. *Exercice.* Ital. *Eſſercitio.* Germ. Ein übung. Hiſ. *Exercicio.* Pol. *Cżwiczenie, ſżkol'a.* Vn. *Gyakorlás.* An. *Exerciſe.*] Stat. 4. Syl. - ſic lubrica ponit Mẽbra Terapnæa reſolutus gymnade Pollux. Idem 1. Achil. - exercere proteruas Gymnadas.

Gȳmnăsĭum, aſii, n.ſ. Locus in quo fit exercitium. [*γυμνάσιον.* Gal. *Lieu d'exercice.* Ital. *Luogo da eſſercitarſi.* Ger. Ein ort an welch ẽ man ſich etwarinn übt. Hiſ. *Lugar donde ſe exercitan.* Pol. *Mieiſcże dla cżwiczenia, ſżkol'a.* Vn. *Eskola, gyakorlo, hely.* An. *The place of exerciſe.*] *διὰ τὸ γυμνάζειν*: hoc eſt, ab exercendo. Vnde apud veteres, loca illa in quib. palæſtritæ nudi exercebãtur, peculiari nomine Gymnaſia vocata ſunt. Plaut. in Amph. Nã omnes plateas perreptavi, gymnaſia, myropolia, apud emporium, atque in macello, in palæſtra, atque in foro. ¶ Verùm poſtea Gymnaſium pro ludo literario, & omni loco in quo fiat aliquod genus exercitationis, ſumi cœpit, quum philoſophi gymnaſia tenuerint, & in illis diſputaverint, quæ & ſcholæ & diatribæ vocitatæ ſunt. Cic. 1. de Orat. Clamabunt credo omnia gymnaſia, atque omnes philoſophorum ſcholæ, ſua hæc eſſe omnia propria. Plin. in Epiſt. Gymnaſiis indulgent Græculi. Vnde apud Rhetores progymnaſmata, præexercitamenta dicuntur: id eſt, exercitationes quædã in dicendo antequam ad veras actiones deſcendant.

Gȳmnāstēs, m.t. [*γυμναστής.* Gal. *Qui a la principale charge du lieu de l'exercice.* Ital. *Che ha'l carico & la cura del Gymnaſio ẽ della ſchola.* Germ. Ein Schulmeiſter / der vber ein übung zu einem Meiſter geſetzt iſt. Hiſpan. *Maeſtro del exercicio.* Polon. *Miſtrz tenkszori cżwiczenia doglada, miſtrzſżkolni.* Vngar. *Eskóla meſter.* Ang. *That hath the charge of the place of exerciſe.*] Præceptor exercitiorum, Athletas vel pueros exercens, *κατὰ τοῦ γυμνάζειν*, quod eſt exercere.

Gȳmnāstĭcă, ſticæ, f.t. [*γυμναστική.* Polon. *Szkol'a dlia cżwiczenia.* Vng. *Eskola meſterſég, gyakorlásnak meſterſege.*] Ars ſeu doctrina, qua pueri exercentur, diſciplina exercitationis. Ariſtoteles præcipit lib. 8. Polit. Adoleſcentes gymnaſticæ & pædotribicæ vacare debere, ut ita fiant exercitatiores, firmioresq́;. Plat. lib. 7. de Leg. gymnaſticæ nomĩne exercitationes omnes bellicas contineri docet: eamq́ue dividit in ſaltationem & luctationem.

Gȳmnāstĭcŭs, a, um, Quod pertinet ad exercitationem. [*γυμναστικός.* Gal. *Appartenant à exercice.* Ital. *Pertinente ad eſſercitio.* German. Das zu der übung gehört. Hiſpan. *Perteneſciente al exercicio.* Pol. *Przyległy do cżwiczenia.* Vn. *Gyakorlaſra való, eskolához való.* An. *That belongeth to exerciſe.*] Plaut. in Rud. Ex urbe ad mare huc prodimus pabulatum pro exercitio gymnaſtico & palæſtrico.

Gȳmnĭci ludi, Dicti ſunt in quibus ſe nudi atque uncti exercebant palæſtritæ: [*ἀγῶνες γυμνικοί.* Pol. *Gry dlia cżwiczenia nalezione.*] à Lycaone in Arcadia primùm inventi, ut autor eſt Plin. lib. 7. cap. 56. Gymnicos ludos Romæ editos fuiſſe à Nerone teſtatur Suet. in vita ejus, cap. 12.

Gȳmnăsĭarchĭă, Gymnaſiorum præfectura. [Pol. *Sedzia nad cżwiczacimi ſie.* Vn. *Tw'eskola meſterség.*] Modeſtin. ſub titul. de excuſ. appellat.

Gȳmnăsĭarchŭs, vel gymnaſiarcha. [*γυμνασιάρχης.* Pol. *Szkolny dozorca.* Vn. *Eskola meſter.* An. *The head maiſter of a ſchoole exerciſe.*] Præſes gymnaſii: id eſt, loci in quo Athletæ nudi exercebantur. Cic. 6. Verr. Demoliendum curavit Demetrius gymnaſiarchus, quòd is ei loco præerat. ¶ Accipitur & pro ludi literarii præfecto. Nam ut dictum eſt ſuprà in primitivo, gymnaſium generaliter dicitur quivis locus exercitio alicui deſtinatus.

Gynecanthe, Vitis alba, Dioſcor. lib. 4. cap. 195.

Gȳnæcēum, cei, pen. prod. n.ſ. Locus ſecretior in ædibus, ubi ſolæ mulieres degebant. [*γυναικεῖον.* Gal. *Vn lieu reculé à part en la maiſon où les femmes ſeules hãtent, vn cabinet.* Ital. *Luoco apparato in caſa douc ſi ritranno le donne.* Ger. Ein Hauß oder Gemach in dem das Frawenzimmer iſt. Hiſ. *El retraymiento de mugeres.* Pol. *Białogłowskie gmachy.* Vngar. *Azzony emberek lako háza, haz azkiben kwlön az azzonnepek laknak.* Ang. *A nourcery or place where only women abyde.*] Plaut. in Moſt. Dare volt uxorem filio, quantum poteſt: ad eam rem facere volt novum gynæceum. Cicero 2. Philip. Syngrapha ſeſtertii centies, facta eſt in gynæceo. Pro eodem etiam dicitur gynæconitis, *γυναικωνῖτις.* Materfamiliãs apud Romanos primum locum tenet ædium, atque in celebritate verſatur, quod multò aliter fit in Græcia. Nam neque in convivium adhibetur, niſi propinquorum: nec ſedet, niſi in interiore parte ædium, quæ gynæconitis appellatur.

Gȳnæcĭārĭi, orum, inter viles artifices numerantur. Erant autẽ qui pannos curabãt, vel panniculos adhuc rudes tergebant, vel fortè lanę nodos incidebant, extrahebantq́ue: opus quod à mulieribus fieri ſolet. Inde gynæcium dictum. Quòd ſi viri fœminis mixti id agebant, à loco dicti Gynæciarii, *ἀπὸ τῶ γυναικὸς*: id eſt, à fœmina. De hoc lege plura apud Alciat. & Pyrrhum in Rub. C. de Murileg. & gynæc. lib. 11.

Gynæcomaſton, eſt ſuperexcreſcentia pinguedinis præter naturam, mammillis ſubjectum utplurimùm.

Gȳpſum, pſi, n.ſ. [*γύψος.* Gall. *Du plaſtre.* Ital. *Geſſo.* German. Gypß. Belg. Leem / mortel. Hiſpan. *Yeſſo.* Pol. *Gips, wapno.* Vng. *Gyanta, máz.* Angl. *Pargette, plaiſter.*] Materia eſt calci ſimilis ex lapidibus exuſtis utplurimùm confecta, qua tectoria parietibus inducuntur, & ſigna arte plaſtica conficiuntur. Plin. li. 36. cap. 24: Cognata calci res gypſum eſt. Iuven. Satyr. 2: - quanquam plena omnia gypſo Chryſippi invenias. Plura ejus genera. Nam è lapide coquitur, ut in Syria, & Thuriis: & è terra foditur, ut in Cypro & Perrhæbis: è ſumma tellure, & Tymphaicum eſt.

Gȳpsātŭs, a, um, Gypſo illitus. [*γυψωτός.* Gal. *Plaſtré.* Ital. *Ingeſſato, imbiancato.* German. Gegypſet. Hiſpan. *Coſa enyeſſada, cubierta de yeſſo.* Polon. *Potin kowany, gypſem obielony.* Vngar. *Gyantás, mázos.* Ang. *Plaiſtred, pargetted.*] Tibull. libro 3. Eleg. Nota loquor, regnum ipſe tenet, quem ſæpè coëgit Barbara gypſatos ferre cataſta pedes. Colum. Quum deinde modicè aruerunt, in vaſa nova ſine pice opercula & gypſata, ſicco loco reponito. Ovid. 1. amor. Eleg. 8: Deſpice gypſati crimen inane pedis. Cicer. in Epiſt. ad Trebat. Hoc tibi tam ignoſcemus nos amici, quàm ignoverunt Medeæ matronæ opulentæ optimates, quibus illa manibus gypſatis, perſuaſit, ne ſibi illę vitio verterent quòd abeſſet à patria. Vbi gypſatas manus dixit Cic. pro manibus medicamentis & veneficiis infectis.

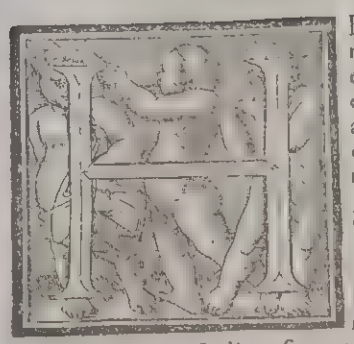
Gȳrŭs, ri, m.ſ. Circumvolutio in orbem, ambitus, circuitus, circulus. [סבב *meſab.* *γυρός.* Gal. *Vn tour, ou tournoyement, & entourtillement, rondeur.* Ital. *Giro, circuito.* Ger. Ein ring / kreiß / vmbwendung: Belg. Een ombganck / ombraynge. Hiſpan. *Buelta en derredor.* Polon. *Okrąg, okres.* Vngar. *Keröngö keregseg, tekergözés.* Ang. *A tourning about in maner of a circle.*] Cic. ad Att. lib. 2: Feneſtrarum anguſtias quod reprehendis, ſcito *τὸ κύκλῳ περιβλέπειν* reprehendere: nam quum ego iſtuc idem dicerem, gyrus agebatur. Virgil. 5. Aen. Dixerat hæc, adytis quum lubricus anguis ab imis Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit. Ovid. 2. Amor. Eleg 6: Vivit edax vultu, ducitque per aëra gyros Milvius: & pluviæ gracculus autor aquæ. ¶ Ducere ſeu compellere in gyrum, eſt anguſtis quibuſdam limitibus coarctare, & non ſinere latiùs evagari. Quæ translatio tracta eſt ab equis, qui quum fræno diſcunt parẽre, non in liberum ducuntur campum, ſed in ſpatium aliquod anguſtius, ubi ſæpiùs ſit flectendum, quod & ipſum gyrus appellatur. Cicer. 3. de Orat. Sed ſi his contenti eſtis, atque iis etiam quæ dici voluiſtis à me, ex ingenti quodam oratorem, immenſoq́; campo in exiguum ſanè gyrum compellitis. Idem 1. Offic. Homines ſecundis rebus effrænatos, ſibiq́ue præſidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportet.

Gȳro, as, act. p. Gyrum facio. [סבב *ſabáb* הקיף *hikkíph.* *γυρόω.* Gall. *Tourner en rond, entortiller rondement.* Ital. *Girare, circondare.* German. Ringsweiß vmbtreiben / in einem kreiß vmbwenden. Hiſpan. *Hazer buelta en derredor.* Polon. *Kraże.* Vngar. *öszue tekergetöm, öszue kere kitöm karikálom.* An. *To turne about in maner of a circle.*] Vnde regyro, pen. prod. quod eſt in gyrum reverti, de quo ſuo loco.

Gȳrātŭs, penult. prod. Adject. [סבוב *muſáb.* *γυρωτὸς, γυρωδὴς.* Gal. *Tourné en rond, entortillé rondement.* Ital *Circondato, tornito.* Germ. Vmbgetriben / ringsweiß vmbgeträhet. Hiſ. *Bueltado en derredor.* Pol. *Okrążony, okresioni.* Vngar. *öszue tekeritetöt, kerekitetöt.* An. *Tourned about.*] Plin. lib. 5. cap. 10: Ad effigiem Macedonicæ chlamydis orbe gyrato lacinioſam. De Alexand. urbe Aegypti.

ELEMEN-

H

ELEMENTVM hoc à Latinis dicitur aſpiratio, fitque ex utraq; aſpiratione Græca, quarũ altera ſic' ſcribit', altera verò ſic': ex quarum cõjunctione fit Latina aſpiratio, figura talis H. nomen priorum temporum me latet, noſtra ætate profertur hacca, ejus poteſtas nulla, niſi quòd ſonum auget illius, ſeu vocalis, ſeu conſonantis, cui adhæret. Ineptè meo judicio nos Itali proferimus has duas dictiones mihi & nihil, quaſi h in his duabus vocibus locum obtineat ch. Si qui ſunt qui aſſeverent eſſe hanc noſtri temporis pronuntiationẽ eandem, qua olim loquebantur majores, omni ratione penitùs carere videntur, & neotericorum conſenſu, & candidioris ætatis teſtimonio, cùm cæteris, tùm vel maximè in hoc elemento. Cic. apertiſſima oratione id comprobat: clariùs explicari non poteſt, quàm Catul. ex epigrammate: Chommoda dicebat ſi quãdo commoda vellet Dicere, & hinſidias Arrius inſidias. O' noſtra miſera tempora, ô feliciſſimum illud ſeculum. Tantam calamitatem deplorarunt complures doctiſſimi viri: ſed aliubi diffuſiùs diſſeremus.

H finalis in ſyllaba eſſe non poteſt, præterquam in Ah, & Vah, interjectionibus, quæ vel per apocopen dictæ ſunt, quum cõpletæ ſint Aha, & Vaha: vel quia abſcondita voce ſolent proferri interjectiones. Iungitur autẽ vocalibus omnibus, & quatuor cõſonantibus, ſcilicet c, ut Chremes: p, ut Philippus: r, ut Pyrrhus: t, ut Thraſo: & hoc ut valẽtiùs ſonet dictio. Ante Ciceronis tempora, ut ipſe in Oratore teſtatur, ſolis vocalib. addebatur aſpiratio, non autem conſonantibus, quorum etiam pronuntiationem ipſe aliquandiu ſe fuiſſe ſequutum fatetur. Quin ego ipſe (*inquit*) quùm ſcirem ita majores loquutos eſſe, ut nuſquam niſi in vocali, aſpiratione uterentur, loquebar ſic, ut Pulcros & Cetegos, Triumphos & Cartaginem dicerem: aliquando, idque ſerò, convitio aurium quum mihi extorta veritas eſſet, uſum loquendi populo^ conceſſi, ſcientiam mihi reſervavi. Gell. etiam lib. 2. cap. 3, autor eſt, in pleriſque Latinis dictionibus præter etymologiæ rationem, addi aſpirationem: quòd crederent ſonum firmiorem reddi & vegetiorem: idque exemplo Atticorum, qui citra morem cæterarum Græciæ civitatum multas dictiones aſpirarent. Aſpiratio autem (ut idem Gell. autor eſt) non ſolet literis interſeri, ſed more Græcorum ſupra literas annotari: quod & ipſum ſe vidiſſe affirmat, in quodam vetuſtiſſimo codice, quem Virgilii autographon fuiſſe putat.

H ante A.

In notis antiquorum H. Honeſtas, vel hic, vel hoc, vel hæres, vel hæredes, vel hæc, vel homo, vel honeſtus, vel habet, vel hujus. H. Hora, vel honeſtas. H. Honor, vel honori, vel hora, vel hoc. H A. Hadrianus, vel hora. H. AE D. Q. C. P. A M. F E. Hoc ædificium quod cernis, prudens amator fecit. H. B. Hæres bonorũ. H. B. F. Homo bonæ fidei. H C. Hunc. H C. A M. N. Hunc amicum noſtrum. H C. L. Hunc locum. H C. L. R O. Hunc locum Romanum. H. C O G. Hæredem cognitorem, vel hæredem cognovit. H C. V. Huic vitæ. H. D. Hic dedicavit. H. DD. Hic dedicavit, vel dedicant, vel dedicarunt, vel dedicaverunt. H. D. D. Hoc dono datur. H. D. M. Hæc domus mortui.

Ha, Interjectio eſt corripientis, ſive admonentis nequid fiat, néve quis in re cœpta progrediatur. ἃ, ἄ. Plaut. in Moſtel. Ha cave ne illi objectes nunc in ægritudine Te has emiſſe.

Ha Ha he, הא הא *heách*. Interjectio ridentis eſt. Teren. in Evn. Ha ha he. T H R. quid rides? G N A. iſtuc quod dixti modó.

Hăbĕnă, næ, pen. prod. f. p. Retinaculum & lorum illud quo equi reguntur, & inhibentur. [מתג *méthegh*. ἵππιον, ἀγωγός, ἡνιοχικὸς ὄφις. Gall. *La rene d'vne bride*. Ita. *Le redene della briglia*. Ger. Ein Zaum/die Riemen oder der Zügel an einem Zaum. Bel. Den toom/ brey del. Hiſ. *La rienda para templar el freno*. Pol. Vzda, *cugiel*. Vn. Gyeplő. Angl. *A bridle or bitte*.] Virg. lib. 9. Aen. Ipſe ter adducta circum caput egit habena. Idem 3. Georg. -ac per aperta volant ceu liber habenis Aequora. ¶ Pro poteſtate, & facultate agendi. Virgil. 12. Aen. Terribilis ſævam nullo diſcrimine cædem Suſcitat, irarumque omnes effundit habenas. Cic. 1. de Orat. Senatum ſervire populo, cui populus ipſe moderandi & regendi ſui poteſtatem, quaſi quaſdam habenas tradidiſſet. Rerum habenæ traduntur Aſdrubali, Silius lib. 1.

Hăbenŭlă, læ, diminut. [ἡ μικρὰ ἢ λεπτὴ ἱμὰς, τὸ ἱμαντίδιον. Gal. *Petite rene de bride*. Ital *Picciola redena di briglia*. Ger. Ein Riemlein am Zaum/oder ein Binden wie es die Wundtartzet brauchen. Hiſp. *Pequenna rienda para templar el freno*. Pol. Vzdeczka, *cuglick*. Vng. Gyeplőtske. Angl. *A litle raine, bridle or leash*.] Celſus lib. 7. ca. 20: Ab ora quoque ejus vulneris quod in inguine eſt, demenda habenula paulò latior eſt, quò major plaga ſit.

Hăbēntĭă, æ, Ab antiquis uſurpatum eſt pro divitiis ab habeo: [רכוש *rechúſch* הון *hon*. ὐσία. Gal. *L'auoir*. Ital. *L'auere*. Germ. Hab vnd Gut. Hiſ. *Las riquezas*. Polon. *Maietnoſc*. Vng. *Kaſdagság*. Ang *The hauing or poſſeſſing of a thing*.] ſicut à Sapio, ſapientia. Claud. 7. Annal. apud Non. Animos eorum inflaret habentia.

Hăbĕo, es, bui, bitũ, act. f. Obtineo, teneo, poſſideo. [אחז *achaz* ירש *jaraſh*. ἔχω. Gall. *Auoir, tenir*. Ital. *Hauere*. Ger. Habẽ/beſitzen. Bel. Hebbẽ. Hiſ. *Auer ò tener*. Pol. *Mam*. Vn. *Vagyon*. Ang. *To haue*.] Saluſt. in Iug. Animus incorruptus, ęternus, rector humani generis agit atque habet cuncta, neque ipſe habetur. Virg. 2 Aen. Hoſtis habet muros. Plaut. in Aul. Virginẽ habeo grandem, dote caſſam, atque illocabilem. Idem Rud. Papę, divitias tu quidem habuiſti luculentas. L. Miſerum iſtuc verbum & peſſimum eſt habuiſſe, & nihil habere. ¶ Per tranſlationem ponitur pro tenere, κρατῶ. Saluſt. in Iugur. Tale periculum Reipublicæ haud occultum habuit. ¶ Pro agere. Saluſt. in Catil. Igitur comitiis habitis, Conſules declarantur M. Tullius, & C. Antonius. ¶ Pro ferre. Saluſt. Neque cuiquam mortalium injuriæ ſuæ parvæ videntur, multi eas gravius æquo habuêre. ¶ Pro detinere & occupare. Saluſt Neque ilumen, neque mons erat, qui fines eorum diſcerneret, quæ res eos magno diuturnoque bello inter ſe habuit. ¶ Pro credere, exiſtimare, νομίζειν. Terent. in Andr. Semper ejus dicta, atque habita eſt ſoror: hoc eſt, exiſtimata & credita. ¶ Pro habitare. Plaut. in Trucul. Nam mihi hæc meretrix, Quæ hîc habet, Phroneſium ſuum nomen, omnem Ex pectore evomit meo phroneſim. Saluſt. apud Priſcian. Tarteſſum Hiſpaniæ urbem, quam nunc Tyrii mutato nomine Gadir habent. Idem in Catil. Credo, falſa exiſtimans ea quæ de inferis memorantur, diverſo itinere malos à bonis loca terra, occulta, fœda atq; formidoloſa habere. ¶ Pro intelligere: nam quod intelligimus, animo quodammodo tenere & poſſidere videmur. Terent. in Heavt. Habet omnem rem: pergam quò cœpi, hoc iter. ¶ Habere fruſtra, idem eſt quod decipere, & deludere. Plaut. in Amph. Is adventientis ſervum, ac domi quum fruſtrà habet. ¶ Nihil penſi habere: hoc eſt, nihil pendere, non curare, οὐδὲν ἐνδέχεσθαι ποιεῖσθαι. ¶ Habere honorem, idem eſt quod honore afficere. Terent. in Evnu. Hic tibi pro eo munere honos eſt habitus ab eo. Cic. in Lælio: Hæc habui, de amicitia quæ dicerem. ¶ Accipitur etiam pro tractare. Terent. in Hecyr. Nunquam ſecus habui illam, ac ſi ex me nata eſſet. ¶ Benè habere, idem eſt quod benè valere, & incolumem eſſe: ſicut malè habere, infirmum & ægrotum eſſe. Benè habet, vel malè habet: vel etiam, ſic, Res benè vel malè habet: hoc eſt, fœliciter, vel infœliciter cedit. Liv. lib. 7. ab Vrb. Benè habet, jacta ſunt fundamenta. Idem lib. 8: Benè habet (*inquit*) Quirites: vicit diſciplina militaris. Bellè habeo, idẽ eſt quod benè valeo, vel incolumis ſum. Cic. in Epiſt. Tullia noſtra valet, Terentia minus bene habuit: id eſt, minùs benè valuit. ¶ Item habet, perfectè poſitum ſignificat percuſſus eſt, ut Donatus inquit: ẽ. proprie de gladiatoribus dicitur, quòd priùs alii ſanguinem videant, quàm illi ſentiant ſe percuſſos eſſe. Teren. in Andr. Certè captus eſt. habet, ¶ Sat habeo: id eſt, ἄλις ἔχω. Cæſar lib. 3. bell. Civil. Noſtri verò qui ſatis habebant ſine detrimento diſcedere. ¶ Quandoque habere, eſt ſervare, detinere: ut eſt illud Saluſt. in Catil. In cuſtodiis haberentur. ¶ Quandoque præbere, exhibere, in declamat. in Ciceronem: Ita largitionibus corruptus eſt, ut ſeſe ac fortunas ſuas vænales habeat. ¶ Habere gratiam vel gratias in animo, eſt quum memorem accepti beneficii mentem, animumque habemus, & invicem gratificandi voluntatem. Cic. Nec enim mihi gratiam modò habuiſti, verumetiã cumulatiſſimè retuliſti. Idem: Maximas tibi Pãſa gratias & habemus, & agere debemus. Ter. in Andr. Diis pol habeo gratias quum in pariundo aliquot affuerunt liberæ. ¶ Habere iter, eſt proficiſci. Habere verba, λόγους ἔχειν, eſt loqui. ¶ Habere fidẽ verbis, eſt credere, πιστεύειν. Terent. in Andr. Nam propemodum habeo tibi jam fidem. Et in Heavt. Seni noſtro fidei, nihil habeo. ¶ Habere rationem ſalutis, honoris, rei familiaris: id eſt, curam, & ut vulgus loquitur, reſpectum. λόγον, ἢ πρόνοιαν ποιεῖσθαι. Sed ſi cum ablativo conſtruatur mediante cum, ut Habere rationem cum re aliqua: idem eſt, quod habere negotium & cõmercium. ἔχειν πρᾶγμα πρός τι. Cic. in Catil. Rem habet cũ terra quæ nunquam recuſat imperium. Idem in Tuſc. Quis eſt hominum qui modò cum Muſis: id eſt, cum humanitate & doctrina habeat aliquod commercium, qui ſe non hunc Mathematicum malit, quàm illum tyrannum? Et ad Attic. Cum omnibus

mnibus musis rationem habere cogito. Habere rem de meretricis cum amatore cõsuetudine. Ter. Evn. Ego cum illo quocum uno rem habebam tum hospite Abii huc. σωῦναι. Habere rem cum adversario, est litigare, ἀγωνίζεσθαι. ¶ Habeo convenire, habeo polliceri, habeo audire, idem valet quod possum. Cic. Lentulo: Tantum habeo polliceri. Idem in Catone: Neque eos solùm convenire habeo quos vidi, sed etiam quos audivi & legi. Idem in Orat. Audire habeo quid hic sentiat. Vide Vall. li. 5. ¶ Susq; deq; habere, vel Susq; deq; ferre (utroque enim modo dicimus) est æquo animo ferre, & non magni pendere, & penè idem quod Græci dicunt ἀδιαφορεῖν. Plautus in Amphit. Ea quæ sunt facta, infecta esse acclamitat: Quæ neque sunt facta, neque ego in me admisi arguit. Atque id me susque deque esse habituram putat ¶ Hujus verbi composita sunt Adhibeo, Cohibeo, Exhibeo, Inhibeo, Præbeo, Posthabeo, Perhibeo, Prohibeo, & Redhibeo, de quibus suis locis. ¶ Aegrè habere, idem quod ægrè ferre. ἀγχεσθαι. Liv. 7. ab Vrb. Ita ægrè habuit, filium id pro parente ausum. ¶ Sicuti pleræque mortalium habentur: hoc est, ut solet accidere rebus hominum. Salust. in Catil. ¶ Habere delectum: id est, deligere. Cic. 3. de Fin. Quum enim virtutis hoc proprium sit, earum rerum quæ secundùm naturam sint, habere delectum. ¶ Delectum militum habere, est cogere milites, & ex illis aptiores deligere. Cæs. 1. bell. Civil. Tota Italia delectus habentur, arma imperantur, &c. ¶ Habere in deliciis, voluptatis causa habere, vehementer amare. Cic. 1. de Divin. Simia, quam rex Molossorum in deliciis habebat, & sortes ipsas, & cætera quæ erant ad sortem parata, disturbavit. ¶ Habere derelictui: id est, relinquere incultum. Gel. l. 4. cap. 12: Siquis arborem suam vineamque habuerit derelictui. Habere pro derelicto aliquid, est curâ ejus nullâ suscipere. Cic. ad. Att. lib. 8: Id ego in eâ parte accepi: hęc oppida, atq; orâ maritimam illũ pro derelicto habere: nec sum miratus, eum qui caput ipsum reliquisset, reliquis membris non parcere. ¶ Habere despicatum, pro spernere contemptui habere. Ter. in Evnu. An id flagitium est, si in domum meretriciam Deducar, & illis crucibus quæ nos nostramq; adolescentiam Habent despicatã, & quæ nos semper omnib. cruciãt modis, Nunc referã gratiam? Habere despicatui, ꝙ despectui. Plaut. in Menæch. Tu huc post hunc diem pedẽ intrò non feres, ne frustra sis. Quando tu me bene merentẽ tibi habes despicatui. ¶ Habeo dictum, pro dixi. Plaut. Persa: Satis jam habeo dictum. Habeo dicere: id est, habeo quod dicam. Cic. 5. de Nat. deor. Hæc ferè dicere habui de Nat. deor. Idem de Partit. Quid habes igitur de causa dicere? ¶ Habere dignitatem alicui: hoc est, alicujus dignitatem plurimi facere. Plin in Panegyr. ¶ Ita se habet. Cic. de Senect. Quod quidem, ni ita se haberet, ut animi immortales essent, haud optimi cujusque animus maximè ad immortalem gloriam niteretur. ¶ Habere pensi. Salust. in Catil. Prorsus neque dicere, neque facere quicquam pensi habebat. ¶ Periculum habere, esse in periculo. Col. li. 12. c. 21: Sed periculum habet ne vitietur vinum, si malè cocta sit aqua. ¶ Potiùs habere, pro præferre. Cæsar 1. bell. Civil. Semper se Reip. commoda privatis necessitudinibus, habuisse potiora. ¶ Necesse habere: id est, necessitate cogi, Cæsar. ¶ Habeo in promptu: hoc est, prompta est mihi de hac re memoria. Cic. 4. Academ. Oportet igitur & ea, quę pro perspicuitate responderi possunt, in promptu habere. ¶ Sic habeto: id est, ita tibi persuadeto, vel pro comperto teneto. Cic. ad Tironem: Sic habeto, mi Tiro, neminem esse qui me amet, quin idem te amet. ¶ Habere stativa: id est, in æstivis agere. Liv. 2. bel. Maced. Ibi stativis rex per aliquot dies habitis, fluctuatus animo est. ¶ Habere suspectum. Liv. 4. bel. Pun. Quja & ipsum ut ambiguæ fidei virum, suspectum jampridẽ habebat. ¶ Habere sibi res suas, jubebatur uxor quæ à viro repudiabatur. Cicer. 6. Philipp. Illam suas sibi res habere jussit. ¶ Sic habendum est hoc est, ita intelligendum. Cic. de Amicit. Sic habendum est, nullam in amicitia pestem esse majorem, quàm adulationem, blanditias, assentationem.

Hăbēssĭt, pro habeat, antiquè dictum. Cic. 2. de Leg. separatim nemo habessit deos, néve novos: sed ne advenas, nisi publicè ascitos privatim colunto.

Hăbĭtĭo, ōnis, habendi actio. [Pol. *Mianie.* Vng. *Leués.*] Gellius lib. 1. cap. 4: Debitio enim gratiæ, non habitio cum pecunia confertur.

Hăbĭtŭs, ta, tũ. [אחוז *achúz*, ἐχηρός. Gal. *Eu, ou qu' on a eu.* Ita. *Hauuto.* Ger. Gehabt/gehalten His. *Tenido.* Pol. *Miany.* Vn. *As mi meg let.* An. *Hadde, compted, esteemed.*] Participium à passivo habeo, quod varias habet significationes, quemadmodum & verbum à quo descendit. Plin. lib. 16. cap. 34: Vt mirum sit, ullum honorem habitum ei. ¶ Interdum idem est quod affectus. Terent. in Heayt. Imò, ut patrem tuum vidi esse habitum, diu etiam duras dabit. ¶ Aliquando idem quod existimatus. νομιζόμενος. Cæsar 7. belli. Gall. Hic summo in Arvernis natus loco & magnæ habitus autoritatis. ¶ A participio nomen Habitus atque habitior comparativus: id est, obesior. Plautus in Epid. Corpulentior hercle, atque habitior: id est, pinguior. Terent. in Evnucho: Siqua habitior paulò, pugilem esse ajunt, deducunt cibum.

Hăbĭtĭssĭmŭs, pinguissimus. Gell. lib. 4: Equum nimis strigosum & malè habitum, sed equitem ejus uberrimum & habitissimum viderunt.

Hăbĭtŭs, us, m. q. Qualitas, & forma est corporis, & cujusque rei. [מתכנת *mathchóneth* משטח *mischpát.* χῦμα. Gal. *Contenance, port, estat, disposition, qualité.* Ita. *Habito, qualità, forma.* Ger. Ein weyß/gestalt/gattung: *item,* ein bekleidung. Belg Een gedaente. His *Habito, qualidad.* Pol. *Kształt, odzianie.* Vng *Allapat, forma, állás.* Ang. *Behauiour, qualitie, disposition.*] Plaut. Qualis habitus oris. Col. lib. 1: Vineæ non sic altos & lacertosos exigunt: nam is habitus fossuris magis aptus. Virgil. lib. 1. Georg. - cultusque, habitusque locorum. ¶ Accipitur etiam pro cultu corporis, vestiumque ornatu. Vnde habitus scenicus, habitus militaris dicitur. Plautus: Quis habitus iste tam prolixus? Plinius: Qui ad nos lugubri habitu venerat, & capillatior solito. ¶ Habitus, ἕξις: hoc est, promptitudo frequentibus actibus agendi comparata. A Philosophis definitur alicujus rei sive in animo, sive in corpore natura conceptam, sed usu corroboratam & plenam perfectionem esse. ¶ Habitum item vocant medici constantem corporis constitutionem, & solutu difficilem, ex proba improbáve similarium particularum temperamento, instrumentaliumque conformatione nascentem. Vnde bonum corporis habitum (εὐεξίαν) firmam sanitatem appellant, omnibus corporis particulis probè actiones suas obeuntibus. Rursus malum corporis habitum (κακεξίαν,) appellant constitutionem corporis in morbos procliviorem, valetudinemque infirmam ex similarium partium intemperie, vel improba instrumentalium provenientem coagmentatione.

Hăbĭtūdo, dinis, f. t. Corporis habitus, corporis constitutio, quam vulgò vocant *Complectionem.* [ἕξις. Gal. *Habitude, estat & disposition.* Ital. *Habitudine, complessione.* German. Die eigenschafft vnd natur des Leibs. His pan. *Disposicion de cuerpo, habilidad.* Polon. *Przyrodzenie ykształt cżiał.* Vng. *Allapat, termet.* Ang. *The state, plight, or lyking of the body.*] Libro 4. ad Heren. Nam ut corporis bonam habitudinem tumor imitatur sæpè, ita gravis oratio sæpè imperitis videtur ea quæ turget & inflata est. Terent. in Evnuch. Qui color, nitor, vestitus? quæ habitudo est corporis?

Hăbĭlĭs, le, om. t. Quod est aptum, conveniens, accommodatum. [ראוי *raúi* מכון *nachón* מוכן *muchán.* ἁρμόττων, κατασκευῶν. Gal. *Habile, seant, propre & bien conuenant.* Ital. *Habile, atto, acconscio, conueniente.* Germ. Gehandtsam/fügtich/bequem. His. *Cosa habil para tener ò tratar.* Pol. *Sposobny.* Vn. *Alkolmatos, illendõ haylando.* Ang. *Fitte, handsome, able.*] Virg. 6. Aeneid. Nanque humeris de more habilem suspenderat arcum Venatrix. Mart. li. 13: Non habilis cyathis, & inutilis uva Lyæo. Cic. 1. de Orat. Si mihi calceos Sicyonios attulisses, non uterer, quamvis essent habiles, & apti ad pedem: quia non essent viriles. ¶ Hujus contraria sunt Inhabilis, ineptus, indecens, quasi parùm habilis: hoc est, minùs aptus ἀνάρμοστος.

Hăbĭlĭtĕr, pen. cor. Adverb. aptè, commodé. [ἐπιτηδείως, δεόντως, ἁρμοστῶς. Gal *Habilement, progrement, commodement.* t. Ital. *Commodamente.* German Gehandtsamlich/fügklich/gelegenlich. His *Habily ytabliomente* Polon *Sposobnie, wł apte.* Vngar. *Alkolmatosan, illendõ képpen* An *Fittelie, handsomelie.*] Paul. in l. si ut. ff. de Aur. & arg leg. Si ut habiliter gemmę geri possint, inclusæ auro fuerint.

Hăbĭlĭtās, f. t. Convenientia, aptitudo. [מתכנת *mathchóneth* משטח *mischpát.* ἐφαρμογή. Gal. *Habilité, proprieté, seance & conuenance.* Ital. *Habilità, proprietà, conuenienza.* German. Die quemmung / geschicktigkeit. Hispan. *Habilidad conueniencia.* Polon *Sposobnosc.* Vng. *Alkolmatosság, illendõség.* Ang. *Fittnesse, handsomnesse.*] Cicer. de Legib. 3: Omitto opportunitates, habilitates que reliqui corporis, moderationem vocis, orationis vim, &c.

Hăbĭto, as, pen. corr. n. p. frequentativũ est ab Habeo. [ישב *jaschább.* οἰκέω. Gall. *Habiter, demourer pour quelque temps en vn lieu.* Ital. *Habitare, dimorare.* Germ Innhaben/wohnen. Hispan. *Morar.* Pol. *Mießkam.* Vng. *Lakom.* Ang *To dwell or tarie in a place, to inhabite.*] Aliquando, ut verbum Habeo, adjungitur accusativo Virg. Eclog. 2: Atque humiles habitare casas. Terent. in Andr. In hac habitasse platea dictum est Chrysidem. Hor. passivum in tertia persona protulit Virg. lib. 3: Effuge, cuncta malis habitantur mœnia Graiis. ¶ Inter habitare autem & commorari hoc interest, quòd hoc sit ad exiguum tempus: illud verò ad longius temporis spatium: quanquam hæc differentia sæpè confunditur. ¶ Habitare etiam antiqui acceperunt pro frequẽter vel passim habere. Varro li. 16. Rerũ divin. ut citat Nonius: Hoc modo antiquos fecundis rebus comas habitasse.

habitasse. ¶ Tecum habita, proverbii speciem habet, pro Domi tuæ habita, & tuo tepede metire. Persius Satyr. 4: Tecum habita, ut noris quàm sit tibi curta supellex. Hoc est, domi tuæ vivito, ut intelligas quàm tenuis sit tua fortuna. Tractum videtur ab aulicis, quibus, quũ alienis opibus, ut suis intumescant, domi nihil est miserius.

Hăbĭtācŭlum, n.s. & Habitatio, Pro domo, & loco quem habitamus. [משון mahón משוב meschâb. οἰκημα, οἴκησις. Gall. *Habitation, demeurance, maison à demourer.* Ital. *Stanza el luoco da habitare.* German. Wohnung/behausung. Hispan. *Morada.* Polon. *Mieszkanie.* Vngar. *Lako hely.* Ang. *A dwelling place.*] Cic. Memmio: Peto à te ut ei de habitatione accommodes. Colum. lib. 2: Villico juxta januam fiat habitatio.

Hăbĭtābĭlis, Quod habitari potest. [משוב meschâb. οἰκίσιμος. Gall. *Habitable, qu' on peut habiter.* Ital. *Che si può habitare.* Ger. Wonhafft/ dz man eynwohnen kan. Hisp. *Lo que se puede buenamẽte morar.* Pol. *Osiadl'y.* Vn. *Lakhato.* Ang. *That may be dwelled in.*] Cic. 1. Tusc. Tum & habitabiles regiones, & rursum omni, &c.

Hăbĭtātŏr, Pro incola. [שוב joschéb οἰκήτωρ. Gall. *Habitant.* Ital. *Habitatore.* Germ. Ein eynwohner. Hisp. *Morador.* Pol. *Obiwatel.* Vng. *Lako.* Ang. *He which dwelleth in a place.*] Cic. ad Qu. Frat. lib. 2: Tuam domi in Carinis mundi habitatores Lamiæ conduxerunt. Lucan. lib. 1: Rarus & antiquis habitator in urbibus errat Hesperiæ.

Habiola, sive Hubiola, Vide in dictione LVPVS.

Hāc, adverb. motus per locum. [ταύτῃ τῇδε. Gall. *Par ci, par ici.* Ital. *Per quâ, di quà.* Ger. Hiedurch/ des wegs Hispan. *A qui donde yo estoy.* Pol. *Stamtędy.* Vngar. *Erre, ezẽn.* Angl. *By this place or way.*] Terent. Evnuch. Ite hàc vos omnes.

Hactĕnŭs, pen. cor. Ex hac, & tenus compositum. idẽ quod ad hunc usq; locũ, ad hanc usq; rem: non enim de tempore dicitur unquam, qua in re etiam doctos video errasse. [עדן hadén עדמה hadennáh. μέχρι τοῦδε, μέχρι σήμερον. Gal. *Jusque ici.* Ital. *Fin qui, fine à qui.* Ger. Bißher/ bißhieher. Belg. Tot noch toe. Hispan. *Hasta aqui.* Pol. *Aż potad.* Vng. *Eddig.* Ang. *Hitherto.*] Plin. in Paneg. Hactenus ille, parciùs fortasse quàm decuit optimum principem. Cicer. de Amic. Hactenus mihi videor de amicitia quod sentirem, potissimè dixisse. ¶ Aliquãdo ponitur pro ita, adeò, sive in rantũ, augendi particulis. Suet. in Neron. Cœnæ quoq; tempore interpellatus, tumultuosioribus literis hactenus excanduit, ut malũ iis, qui desciſſent minaret. Hactenus & adhuc æquè continuationem significant. Sed in hoc differũt, quòd hactenus de re semper usurpatur, Adhuc de tẽpore. Non enim rectè dixeris, Hactenus ita sensi: sed adhuc ita sensi.

Hadrŏbŏlum, li, pen. prod. ἀδρόβολον, Bdellii genus est nigrũ, & in offas convolutũ, nascens in Arabia, India, Media, & Babylone, quod in sacris vino perfundi solebat, ut esset odoratius. Dictũ hadrobolum, à glebarum crassitudine. Nam ἄδρον Græci crassum & plenũ appellãt. Vide Plin. lib. 12. c. 7. & Dioſc. lib. 1.

Hadrŏsphærum ἀδροσφαιρον, Nardi genus, à folii amplitudine ita dictum, quemadmodũ aliud genus minimo folio microsphęrũ: & rursus aliud quod mediocri est folio, Mesosphærum est appellatum, Autor Plin. lib. 12. cap. 11.

Hæc. fœminimum. Vide Hic, hæc, hoc.

Hædŭs, di, m.s. sive ut alii scribũt hœdus, Est fœtus caprę. [גדי gedhí. ἔριφος. Gal. *Vn cheureau.* Ital. *Capretto.* Ger. Ein Geiß/ein Gitze. Hisp. *Cabrito, hijo de cabra ò cabron.* Pol. *Koźieł.* Vn. *Gödölye.* Angl. *A kidde.*] Qui per æ diphthongum scribunt, videri volunt dictum esse hædum ἀπὸ τῶ αἰδέιν: hoc est, à testiculis. Alii verò qui per œ scribunt, à lingua Sabina ejus originem petũt. Illi enim hœdũ dicebant, quod Romani dicũt *fœdum.* Virg. 1. Aegl. Sic canibus catulos similes, sic matribus hœdos. Ovid. 13. Metam. tenero lascivior hædo.

Hædŭlus, Hędillus, & Hędiculus, diminutiva. [ἐριφιον. Gal. *Petit cheureau.* Ital. *Picciolo capretto.* Ger. Ein Gitzlin. Hisp. *Pequenno cabrito.* Pol. *Koźiełek.* Vng. *Gödölyétske.* Ang. *A litle kidde.*] Plaut. in Asin. Dic igitur me tuum passerculũ, gallinam, coturnicem, agnellum, hædillum. Iuven. Satyr. 11: E' Tiburtino veniet pinguissimus agro Hædulus.

Hædīnŭs, a, um, Quod est ab hœdis: [ἐριφεῖος. Gal. *De cheureau.* Ital. *Cosa di capretto.* Ger. Geissin/ Gitzin. Hisp. *Cosa de capritto.* Polon. *Koźły.* Vng. *Gödölyéből valo.* Ang. *Of a kidde.*] ut, Caro hædina, quæ est ex hædo. Et hædinæ pelliculæ. Cicero pro Muræná: Atque ille homo eruditissimus, ac Stoicus, stravit pelliculis hædinis lectulos Punicanos.

Hædīlia, Sunt hædorũ stabula. [ἐριφοστασίαι. Gall. *Estable à cheureaux.* Ital. *Le stalle de capretti.* Ger. Ein Geiß od Geißstal. Hisp. *Chibital donde se acogen los cabritos.* Pol. *Koźiarnia.* Vn. *Gödölye akal.* An. *Stalles for kiddes.*] qua ratione etiã dicunt ovilia, quòd in his ea animalia contineant. Hor. 1. Carm. Ode 17: Nec virides metuũt colubros, Nec Martialeis hędilia lupos. Vbi Acron, hędilia, septa hędorũ: per cõtinens, id qđ continet, σημειοδεκτικῶς.

Hæluolæ, uvæ insignes sunt colore inter purpureas nigrasq; medio sæpiùs variante, & ob id varianæ appellatæ, sive variæ.

Hæmagogon. Pæonia, apud Dioſc. lib. 3. cap. 158.

Hæmăchātes, αἱμαχάτης. Gemma ex achatæ generibus, sanguinei coloris. Plin. lib. 37 cap. 10.

Hæmătĭnŏn, [αἱματίνον. Pol. *Czerwone ſzkło.* Vn. *Veresſ wueg.*] Vitri genus totum rubens, non pellucidum, ex quo escaria vasa veteres cõficiebant. Dictũ hæmatinum, quasi sanguineum, quòd sanguinis colorem referret. Plin. lib. 36. cap. 26: Fit & tincturæ genere obsidianum, ad escaria vasa, & totum rubeũs vitrum, atque non translucens, hæmatinon appellatum.

Hæmătītēs, pe. prod. [αἱματίτης. Ger. Ein Blutstein.] Lapis est durissimus, rubore adeò saturo, ut niger videatur, cotti tamen attritus, rubedinẽ manifestã ostendit, sanguinis colori simillimam. Quatuorferè enumerãtur hęmatitæ differentiæ, duritie tantũ distinctæ, & colore magis, minúsve nigricãte. Optimus tamẽ est, teste Dioscoride, q̃ friabilis est, & in quædã quasi fila potest secari. Nomẽ habet ἀπὸ τῦ αἵματος: hoc est, a sanguine: vel quod totus cõcreto sanguinis similis sit, vel q̃ coti madefactæ attritus, facultatẽ habeat sistẽdi sanguinis. Vide Galen. l. 9. simp. medic. Dioſc. de materia medic. li. 5. & Plin. lib. 36. ca. 16.

Hæmătŏpŏdes, αἱματόποδες, Aves Aegypto peculiares, muscis præcipuè vescentes, ternisque insistentes digitis. Hæmatopodes dictæ à sanguineo crurum colore. Habent enim crura prælonga, eaque rubentia, teste Plin. libr. 10. cap 46. & 47. Quanquam ibi in omnibus ferè exemplaribus, corruptè, ut arbitror, pro hæmatopode, himantopodem leginus, quod Latinè loripedem interpretari possumus, quo nomine quidam Aethiopiæ populi commemorantur à Plin. libr. 5. cap. 8.

Hæmorrhăgĭa, f. p. Est copiosus, immoderatusq; sanguinis effluxus. [αἱμορραγία. Gall. *Fluxe de sang.* Ital. *Fluxo di sangue.* German. Außblutung/ außfluß des bluts. Hispan. *Fluxo de sangre.* Polon. *Krwie vście.* Vng. *Vérfolyás.* Ang. *A flixe of blud.*] Fit autem (teste Galen. lib. de Sympt. differ.) tribus ferè modis, ex vasorum videlicet ruptura, vel ex erosione eorundem, vel ex nimia apertione orificiorum in venis. Nonnunquam ex nimia sanguinis tenuitate, quum videlicet sangùis magnam copiam serosi humoris habet admistam.

Hæmorrhŏis, pen. cor. [αἱμορροις. Vng. *Kigyo azkinek marása által embernek, minden testébűl vérfoly.* Ang. *A kind of pestilent venomous serpent.*] Serpentis pestiferi genus est, cujus morsu sanguis omnis effluit è corpore, unde & nomen habet: αἷμα enim sanguinẽ significat, & ῥόος fluxus. Lucan. l. 9: Impressit dẽres hęmorrhois aspera Tullo. Dicitur etiã Hæmorrhoia. Plin. lib. 33. cap. 117: Mustum serpentibus adversatur maximè hæmorrhoi[s] & salamandræ. ¶ Est etiam hæmorrhois [עטלים hapholim מחרים techorim. Gall. *Hemorrhoides, fluxe de sang, caquesangue.* Ital. *Il male chiamato morice quando si và sangue.* German. Blutfluß so da kompt auß den aderen hinden am affter. Hispan. *Fluxo del sangre, el almorrana de sangre.* Polon. *Krwie cżiecżenie ktore pochodzi z karbu zadniego.* Vng. *Vérkorsag.* Ang. *A disease in the fundament called hemoroydes or pyles.*] genus morbi, quod intra sedem nascitur, immaturi mori specie, quum ora venarum juxta anum, tanquam ex quibusdam capitulis turgent, & sanguinem fundunt: quod & in ore vulvæ fœminarum incidere consuevit. Vide plura apud Celsum lib. 6. cap. de Haemorrh.

Hæmostaris, Nerion, apud Dioſc. lib. 4. cap. 85.

Hærba, Vide HERBA.

Hærēditās, Vide HAERES.

Hærĕo, es, si, sum, n.s. Adhęreo, rei alicui insideo & conjunctus sum. [דבק dabák אחז neechâz. ἀπτεσθαι, συνέχομαι. Gall. *Estre contre, herdre, estre joint & y tenir.* Ital. *Essere strettamente congiunto & vnito.* Ger. Hangen/ kleben. Belg. Anklęven. Hisp. *Allegarse à alguna cosa.* Pol. *Przylgnąć em, wwiązł'em, zawisł'em.* Vng. *Hozzá ragaszkodom, maradok.* Ang. *To cleave or stick.*] Virgil. 2. Aeneid. Hærent parietibus scalæ. ¶ Et quoniam qui in aliqua re dubitant, non moventur, ideoque hærere, ac suspensi esse videntur: factum est ut hærere aliquando ponatur pro dubitare & impedimento esse. [תלה tálah. ἀμφιβάλλειν, ἀπορεῖν. Gall. *Douter.* Ital. *Dubitare.* Ger. In zweyffel hangen. Belg. Zwyfelen. Hispan. *Dudar.* Pol. *Wątpie.*] Terent. in Evnuch. Hæreo, quid faciam. Cic. in Antonium: Hęrebat nebulo, quò se verteret non habebat. ¶ Quandoque simpliciter est, manere, vel insidere. Terent. in Hecyr. In te hæret omnis culpa. Virgil. libr. 4: Multa viri virtus animo multusque recursat Gentis honos: hærẽt infixi pectore vultus. ¶ Hujus verbi composita sunt, Adhæreo, Cohæreo, Inhæreo: de quibus suis locis.

Hæsĭto, as, pen. corr. act. p. frequentativum, Identidem & multùm hæreo, & progredi non possum. [דבק dabak אחז neechâz. συνέχομαι. Gall. *S' accoster, s' attacher, arrester,* Ital. *Accostarsi.* German. Besteken/ bestanden seyn Hispan. *Mucho allegarse.* Polon. *Pozostawam, wiazne.* Vngar. *Maradozok, ketődöm, elénem mehetők benne.* Angl. *To stick, to doubte.*] Terentius in Phormione: In eodem luto hæsitas. Vbi hæsitare in eodem luto, proverbialiter dictum est pro ita implicitum esse alicui negotio, ut te commodè explicare non possis. Tractum à viatoribus, qui simulat-

ſimulatque in lutum inciderint, quum alterum pedem conantur èducere, altero altiùs immerguntur. Aptiſſimè autē competit in eos qui verſuram faciunt. Nam illi mutant quidem creditorem, ære tamen alieno ſe non liberant. ¶ Accipitur etiam hæſitare pro dubitare, & ſeſe explicare non poſſe. [תלה *pun* תלה *taláh*. Gall. *Heſiter, douter*. Ital. *Dubitare*. Ger. Zweyffleñ eins zweyfflens. Hiſpan. *Dudar*. Pol. *Watpie, zaiakam ſie*. Vng. *Kételkodóm*. Angl. *To doubte, to ſtaggerin ſpeaking*.] Cicero 2. de Finibus: Aperiendum eſt igitur quid ſit voluptas: quam ſi explicaviſſet, non tam hæſitaret. Item 2. de Orat. Carbo hæſitans in majorum inſtitutis, rudis in jure civili. Idem 4. Acad. Dubitant, hæſitant. Idem in Catil. Quum hæſitaret, quū cunctaretur, quæſivi quid dubitaret proficiſci eò, quò jampridem pararat. Hęſitare lingua, eſt titubare. Idem 2. de Orat. Idem lingua hæſitans, & voce abſonus. Hæſitantia verba, apud eundem pro Domo ſua.

Hæſĭtātĭo, onis, f.t. Dubitatio, cunctatio, & perplexitas. [ἀπορία. Gall. *Arreſt & doubte, doutance*. Ital. *Dubitatione, dubbio*. Ger. Zwiffłung. Hiſpan. *Duda*. Pol. *Watpienie*. Vngar. *Kételkedés*. Angl. *Doubt, a doubting*.] Cic. Appio Pulchro: Noli ignoſcere hæſitationi meæ. ¶ Accipitur & pro titubatione, & linguæ hęſitantia, ἰσχνοφωνία. Idem lib. 2. de Orat. Qui timor? quæ dubitatio? quæ hæſitatio, tractusq; verborum?

Hæſĭtātŏr, oris, m.t. Cūctator, & dubitator. [ספקן *talūi*. μετεωρίτης. Gall. *Qui doute & eſt ſ. ſpens, arreſté*. Ital. *Dubitatore, dimoratore*. Germ. Ein Zweyffler / der in einer Sach beſtanden iſt vnnd nicht weißt wo auß. Hiſpan. *El que mucho duda*. Pol. *Watpiacy*. Vng. *Kétſ[illegible]kedő*. Angl. *That doubteth*.] Plin. in Epiſtol. Sum ipſe in edendo hæſitator, tu tamen eam quoque cunctationem, tarditatemque vicisti.

Hæſĭtāntĭă, æ, f. p. Hæſitatio, titubatio, balbuties, & difficultas explicandi quod ſentias. [ἰσχνοφωνία. Gal. *Doute, arreſt qu' on ne peut paſſer*. Ital. *Iſſo dubitare*. German. Zweyffelhafftigkeit/ſtammlung. Hiſpan. *Obra de dudar*. Polon. *Zacząetie wmowie*. Vngar. *Kétkedő lé*. Ang. *A doubting, ſtaggering in vtterance*.] Cic. 3. Philipp. Qui propter hæſitantiam linguæ, ſtaporemque cordis, cognomen ex contumelia traxerit.

Hærēs, dis, com. t. Qui defuncto ſuccedit in jus univerſum quod habebat: ab hæreo, quòd qui hæres eſt, hæret: hoc eſt, proximus eſt illi cujus eſt hæres. [ירש *jorēſch*. κληρονόμος. Gal. *Heritier, ſucceſſeur, hoir*. Ital. *Herede, ſucceſſore*. German. Ein Erb. Belg. Een Erfgenaem. Hiſp. *Heredero*. Pol. *Dziedzic*. Vng. *örökös*. Ang. *An heire*.] Quidam hoc nomen ab herus derivant, & per ſimplex e ſcribendum putant, quòd dominus fiat bonorū quę ad eum perveniunt. Hæres enim apud veteres (autore Feſto) dominus dicebatur. Id quod Iuſtinianus comprobat in tit. de hæred. qualit. & differ. Pro herede, *inquit*, gerere eſt, pro domino gerere. Veteres enim hæredes dominos appellabant. Exemplum extat apud Plautum in Menahemis, ubi Menahemum peregrinum de palla loquētem facit: prandi, potavi, abſtuli hanc, cujus heres nunquam erit poſt hunc diem. Horat. lib. 2. Serm. Sat 3. ut hæres Iam circum loculos, vel claveis, lęctus, ovansq; Curreret. Ovid. 6. Metamorph. & aviti nominis hæres Tantalus. Cic. pro Quintio: Hæredem teſtamento reliquit hunc P. Quintium. Idem pro Cluentio: Aviam tuam Dineam, cui tu es hæres. ¶ Secundus hæres dicitur qui hæredi inſtituto ſubſtituitur, ut inquit Boëtius in Comment. in Top. Ciceronis. ea lege, ut ſi prior hæreditatem non adeat, devolvatur ad ſecundum. Cicero pro Cluentio: Memoria teneo, Mileſiam quandam mulierem, quum eſſem in Aſia, quòd ab hæredibus ſecundis accepta pecunia partum ſibi ipſa medicamentis abegiſſet, rei capitalis eſſe damnatam. Idem 1. de Invent. Qui patris pupilli hæredes ſecundi ſunt. ¶ Hæredes arboris, pro ſurculis & ramis. Plin. lib. 16 cap. 37: Cæſæque denſiùs innumero hærede proſint. ¶ Hinc compoſita, Cohæres & Exhæres, de quibus ſuprà

Hærēdĭtās, tis, f.t. Succeſſio eſt in universum jus quod defunctus habebat tempore mortis. [ירשה *jeruſchſchāh* אורש *moráſch*. κληρονομία. Gall. *Heritage, hoirie, ſucceſſion aux biens du treſpaſſé*. Ital. *Heredità, ſucceſſione*. Germ. Ein Erbſchafft. Belg. Een Erfdeel. Hiſp. *Heredad ò la herencia*. Pol. *Dziedzictwo*. Vngar. *örökség*. Ang. *Heritage, a ſucceeiding in landes or other goodes*.] Et apud antiquos dividebatur in duodecim uncias, quæ aſſis nomine continentur. Plaut. Truc. Verùm nunc ſi qua mihi obtigerit hæreditas magna atq; luculenta. Cicer. 1. Offic. Optima autem hæreditas à patribus traditur liberis omniq; patrimonio præſtantior, gloria virtutis, rerumq; geſtarum.

Hærēdĭum, hæredii, n.ſ. Patrium prædium, quod nobis hęreditate venit. [ירשה *jeruſchſchāh* אורש *moráſch*. χωρίον, παγεικόν. Gall. *Vn heritage*. Ital *Heredità*. Ger. Ein Erbgut. Hiſ. *La heredad* [illegible]. Pol. *Dobro dziedzicżne*. Vng. *örökſég, örökſéből* [illegible]. Ang. *A piece of ground fallen by heritage*.] Varr. de Re [illegible] lib. 1. cap. 10: Quantum attinet ad antiquos noſtros, ante bellum Punicū pendebant bina jugera, quot à Romulo primū diviſa ferebantur viritim: quę quod hęredem ſequerentur, hæredium appellarunt. Plin. libr. 19. cap. 4: In duodecim tabulis legum noſtrarum nuſquam nominatur: villa, ſemper in ſignificatione ea hortus: in horti verò, hæredium.

Hærēdĭŏlum, oli, n.ſ. cum accentu in antep. ſignificat parvū hæredium: hoc eſt, parvum prædium, quod nobis hæreditate venit. [κτημάτιον, χωρίον παγεικόν. Gall. *Vn petit heritage*. Ital. *Picciola heredità*. Ger. Ein Erbgütle Hiſ. *Pequenna hęredad*. Polon. *Dziedziczina*. Vng. *örökség ből reánk maradot maiorotska*. Angl. *A little piece heritage*.] Col. in Præf. lib. 1: Ex qua Cincinnatus obſeſſi Conſulis & exercitus liberator, ab aratro vocatus ad Dictaturam venerit, rurſus faſcibus depoſitis, quos feſtinantius victor reddiderat quàm ſumpſerat imperator, ad eoſdem juvencos, & quatuor jugerū avitum hærediolum redierit. Quo in loco hærediolum avitum vocat parvum prædium à majoribus relictum, & veluti per manus traditum.

Hærēdĭpĕtă, tæ, pen. corr. com. p. Qui blanditiis, muneribus, & aliis hujuſmodi artibus captat gratiam ſenum & viduarum, ut ab illis hæres inſtituatur. [κληρονομάδης, κληροθήρας. Polon. *Dziedzicżtwa ſ'udzaci*. Vngar. *örökség tſalogato*.]

Hærēdĭtārĭŭs, a, um, Quod ad hæreditatem pertinet. [κληρονομικός, καὶ κληρονομίαν κομπόν. Gall. *Venant par ſucceſſion d' heritage*. Ital. *Pertinente à ſucceſſione*. Germ. Erblich/das zů der Erbſchafft gehört. Hiſ. *Perteneſciente à la herencia*. Pol. *Dziedziczny*. Vng *örökségre tartozó*. Ang. *That cometh by heritage*.] Cic. 6. Verr. Simul cū cęteris Chelidonis hęreditariis ornamētis ponent. Hinc bona hęreditaria, & Succeſſio hęreditaria. Morbos etiā hęreditarios vocamus, qui parentū vitio nobis obtingunt. Vide Hęreditas.

Hærĕsĭs, is, pen. cor. f.t. [αἵρεσις. Gal. *Opinion confermée ſoit en bien ou en mal, ſecte, hereſie*. Ital. *Opinione ferma in bene, ò in male, ſetta*. Ger. Ein Meynung / ſie ſey gut oder böß / die jhm einer erwehlt/vnnd derſelbigen ſteiff anhangt/ein Secte. Hiſpan. *Opinion confirmada en buena ò en mala parte, ſetta, heregia*. Polon. *Mniemanie iakie ſobie ktowibierze, ſecka, wiara bądź ſ'a abodobra*. Vng. Eretnekség. Ang. *Hereſie, a ſect*.] Græca dictio eſt, qua optio, vel electio, & ſecta ſignificatur: ab αἱρέομαι, quod ſignificat eligo, volo, expeto. Vnde ſumitur pro opinione tenaci & confirmata de aliquo dogmate, & ſententia, in qua perſiſtimus, electa. Cicero in Paradoxis: Cato autem perfectus (mea ſententia) Stoicus, & ea ſentit, quæ non ſanè probantur in vulgus, & in ea eſt hæreſi, quæ nullum ſequitur florem orationis, neque dilatat argumentū, ſed minutis interrogatiunculis, & quaſi punctis quod propoſuit efficit. ¶ Hinc Diæreſis, διαίρεσις, diviſio: Aphæreſis, ἀφαίρεσις, ablatio. Synæreſis, συναίρεσις, conjunctio.

Hærĕsĭărchă, Hæreticorum princeps. [Polon. *Wodz ſectarski*. Vngar. *Eretnec, ek feie, hadangora*.]

Hærĕtĭcŭs, propriè dicitur qui eſt alicujus opinionis, vel ſectæ. Vnde à Theologis hæretici dicuntur, qui ſectam aliquam diverſam à vera religione aut inſtituunt, aut ſectantur.

Hæsĭto, hæſitas, Vide HAEREO.

Hăgĭŏgrăphă [כתובים *chetubim*. ἁγιόγραφα. Pol. *Szcieſch piſma vchwalione*. Vngar. *Szent irás*.] A Græcis dicuntur ſcripta ſacra, orthodoxorum omnium conſenſu in Sacræ ſcripturæ canonem recepta. Quomodo autem differāt ab Apocryphis, vide in Decreto, diſtin. 15. cap. Sancta Romana Eccleſia.

Hāgnŭs, Vide AGNVS.

Hălŏbārchēs, [ἁλοβάρχης. Polon. *Zupznik*.] Latinè ſalis præfectum ſonat. Erat autem is præcipuus honos apud Aegyptios, teſte Ioſepho Antiq. lib. ultimo.

Hălcўon, halcyonis. [ἀλκυών. Germ. Ein Meervogel / Seevogel. Polon. *Halcion ptak na morzu ſie mnożaci*. Vng. *Halczioa mada*.] Avis eſt maritima, hyberno tempore in mari ova pariens, pullosq; ſuos educens, quo tēpore ſumma eſt in mari tranquillitas, quā Alcedonia Plautus appellavit. Fabulantur poëtę, Halcyonem Aeoli filiam, & Ceycis uxorē in hanc avem mutatam fuiſſe: Aeolumq; hoc filiæ ſuæ poſteritati tribuere, ut quandiu illa pullis procreandis vacēt, tandiu ſumma in mari ſit tranquillitas. Servius Ceycen Luciferi filiū fuiſſe tradit, & Halcyonem maritum: à qua quum prohibitus, iſſet ad conſulendum Apollinem de ſtatu regni, naufragio periit. Cujus cùm corpus ad uxorem delatum fuiſſet, illa ſe præcipitavit in pelagus. Poſtea miſeratione Tethyos & Luciferi, converſi ſunt ambo in aves marinas quæ halcyones vocātur. Illud ſciendum eſt, quū de muliere dicimus, Hæc Halcyone in recto efferri, quum de avibus, hic & hæc halcyon, hi & hæ halcyones. Iſtæ autem aves nidos faciunt in mari media hyeme: quibus dicitur tanta eſt tranquillitas, ut nihil penitùs in mari poſſit moveri. Et etiam dies ipſi, Halcyonia nominantur. Hæc Servius. Dictę autem ſunt halcyones, παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κυᾶν, quòd in mari ova pariant. Quò fit, ut prima vocalis, ſi originem ſpectemus, aſpirāda videatur. Euſtathius tamen contra etymi rationem tenui ſpiritu notandam præcipit, adjecto etiam generali canone, quo negat vocabulum ullum eſſe aſpirandum, quod initium ſumat ab α, ſubſequente α.

Hālēc.

Hālēc, ecis, vel ut alii ſcribunt halex, fœm. gen. piſcis ſola aqua victitans, quem Ariſtoteles *μαρίδα* appellat, ſi Theodori verſioni credimus. ¶ Eſt item halec, ſive halex, liquaminis genus, quod ex piſcium inteſtinis cōfici ſolet. Mart. lib. 11: Cui portat gaudens ancilla paropſide rubra Halecē, ſed quā protinùs illa voret. Plin. lib. 31. cap. 8: Halec imperfecta, necdū colata. Legitur & in neutro genere. Horat. 2. Serm. Sat 4: -ego fęcē primus & halec. Primus & inveni piper albū. Plaut. in Aulul. Qui mihi olera cruda ponunt, halec danunt. Vbi tamen ratio carminis clamat legendum eſſe halecem, alioqui verſui deerit ſyllaba.

Hālēcŭlă, diminut. [Vng. *Heréngetiske.* Ang. *A pilchard or litle hering.*] Colum. lib. 8. cap. 17: Itaque præberi convenit tabenetes haleculas, & ſalibus exeſam chalcidem.

Hales, achne, ſpuma ſolis apud Dioſc. lib. 5. cap. 118.

Halias, ados. [*ἁλιάς.* Vngar. *Haláſz tſouok.*] Genus ſcaphæ, vel parvæ naviculæ, ut ex Appiano docet Bayfius.

Hălĭǣtŭs, ti, pen. corr. m. ſ. [*ἁλιαίετος.* Pol. *Sokol'.* Vngar. *ólyw', (anagy)ſolyom.* Angl. *A goſe hauke or falcon.*] Genus eſt aquilę: falco à nonnullis dicitur, ab aliis accipiter, ab aliis niſus. Ovid. Metam. lib. 8: Et modò factus erat fulvis haliæetus alis. Plin. libr. 10. cap. 3: Haliæetus tantùm implumes etiamnum pullos ſuos percutiens, ſubinde cogit adverſos intueri Solis radios, & ſi conniventem, humectantemq; animadvertit, præcipitat è nido, velut adulterinum & degenerem: illum, cujus acies firma contrà ſteterit, educat. Haliæeti ſuum genus non habent, ſed ex diverſo aquilarum coitu naſcuntur.

Halica, Vide ALICA.

Halice, anxietudo, idem.

Halicacabus. [*ἀλικάκαβος.* Ger. *Judenkirſen/ Boberellen.* Pol. *Pſye wiśnie.* Vng. *Pap monya.*] Alterum ſolani genus, ſemen in folliculis rotundis habens, ad ſpeciem veſicarum, orbiculatū, rubens, & leve. Latini veſicariam vocant, teſte Plin. lib. 21. cap. 31. Officinæ Mauritanos ſequutæ, vocant *Alcaquengi.*

Halicallios, Herba, aliàs dorion, aliàs ſtychnis, & erythros, nervis quam Xenocrates ſcribit omnibus morbis corporis ſalutarem eſſe.

Halicaſtrum, ſtri, n. ſ. Col. lib. 2. cap. 6: Semen trimeſtre, quod dicitur halicaſtrum, inq; pondere & bonitate eſt præcipuum. De ſarte cluſino loquitur.

Hălĭeutĭcă, n. ſ. [*ἁλιευτικά.* Ger. *Bücher/ ſo vō der Natur d' Fiſchē geſchribē ſind.* Pol. *Kſięga o rybach.* Vn. *Halakról iratot könyuek.*] Dicūtur volumina, in quib. tractat de piſcibus. Plin. lib. 32. cap. 2: Mihi videntur mira, & quę Ovidius prodidit, piſciū ingenia, in eo volumine quod halieuticòn inſcribitur. Fuerunt & alii qui halieutica ſcripſerunt: ut Olympius Nemeſianus, quem Vopiſcus tradit ſcripſiſſe cynigetica & Halieutica: & Oppianus qui opus de piſcibus Antonio dicavit. Scripſit & Apicius, ſed halieuſin appellavit.

Halimus, *ἅλιμος*, Frutex ſepimento vallari idoneus, ſimilis rhamno, ſine ſpinis, foliis oleę, ſed latioribus. Naſcit in ſepib. & maritimis, locisq; ſalſis, ſalſilaginēq; refert. Vnde & nomen videtur accepiſſe. Alii ſine aſpiratione ſcribūt: indeq; Alimum dictum putant, quòd famē arceat. Tradit enim Solinus fruticē hunc in Creta naſci, mirabili effectu, quod eo admorſo, fames aliquādiu nulla ſentiat. Vide Dioſc. lib. 1. Theophr. l 4. cap. 5.

Halinon, ſic vocant oleum amygdalum, Græcè *ἅλινον.*

Haliphocos, lege QVERCVS.

Hăliphlœŏs, [*ἁλίφλοιος.* Vngar. *Keſerw' mak termō tōlgyfa.*] Græcis arbor eſt, glandiferarum omnium deterrima, quæ à noſtris *falſicortex* appellari poteſt, cui glans tam amara, ut eam præter ſues, nullum animal attingat.

Hăliplēumōn, *ἁλιπλεύμων*, Marinus pulmo, genus piſcis, apud Plin. lib. 33. cap. 11.

Halito, Halitus, Vide Halo, halas.

Halituoſa, vocātur quæcūq; per cutē foràs effluere ſunt apta.

Hallucinor, aris, Vide Allucinor.

Hăllūx, cis, vel Hallus, li, Pollex, ex eo dictus, quòd ſuper proximum digitum ſaliat. [הֹבֶן *bóhen.* *ἀμάχειρ.* Gall. *Le poulce.* Ital. *Dito groſſo.* German. Der Daum an der Hand/ oder der Zeen am Fuß. Belg. Den duym/ den grooten teen. Hiſp. *Dedo pulgar.* Pol. *Wielki palieć.* Vngar. *Hwűelyk, nagy ęy.* Angl. *The great toe or thumbe.*] Nam conſtricta manu ſolus proximum digitum ſcandit. Vnde quidam à Græco *ἅλλομαι* trahunt, quod Latinè ſcandere, ſeu ſalire ſignificat.

Hălmă, dĕs; [*ἁλμάδες.* Gall. *Olives confites en ſaumure.* Ital. *Oliue diſeccate in muoia.* Germ. Eyngemachte Oliven/ oder Latwergen. Hiſp. *Oliuas de ſalmuera.* Polon. *Oliwki ząprawione.* Vngar. *Sozot olay mag.* Ang. *Flyues confected in a certaine pickle.*] teſte Ruellio: Olivę dicuntur, quæ condiuntur muria. Nam *ἅλμη*, muriam vel ſalſuginem ſignificat.

Halme: id eſt, muria, apud Dioſc. lib. 1. cap. 119.

Halmas, Herba, quam alii polygonon, alii caligonon, nonnulli carinnothum vocant: folia rutæ habet, parùm à terra attollitur, ſimilis gramini.

Halmyris, Braſſicæ marinæ cauliculus: ſic dictus, quòd in maritimis præcipuè provenit.

Halo, onis, m. t. heſterno vino languens, quem Græci *ἴωλον* vocant.

Hălo, las, n. p. Spiro, vel odorem emitto. [נָטַח *naphách* הִטִּיחַ *hippiach.* *ἀτμίζω, ὀσφραίνω.* Gall. *Halener, flairer, & rendre odeur.* Ital. *Spirare, mandar fuori odore.* German. Riechen/ etn geſchmack geben/ athmen. Belg. Aſemen. Hiſpan. *Echar de ſi baho.* Polon. *Dech, tchnienie.* Vngar. *Gőzölgők, lehők.* Angl. *To breath, to ſauour.*] Virgil. libro 4. Georgic. Invitent croceis halantes floribus horti. ¶ Hujus Compoſita ſunt, Adhalo, Exhalo, & inhalo: de quibus vide ſuis locis.

Hălĭto, as, penult. corr. Expiro, halitum emitto. [נָטַח *naphách* הִטִּיחַ *hippiach.* *ὀσφραίνω.* Gall. *Souuent halener, haleter.* Ital. *Halinare, ſpirare, reſiutare.* German Hefftig athmen. Hiſpan. *Soplar, echar amenudo de ſi baho.* Polon. *Tchne.* Vngar. *Lehők, pihők.* Angl. *To breath often.*] Ennius: Sublime iter quadrupedantes, flammam halitantes.

Hălĭtŭs, us. pen. cor. m. q Spiritum ſignificat: & eſt nomē ab halo, ſicut Spiritus à ſpiro. [נְשָׁמָה *neſchamáh* אֵטֶן *mappách* קִיטוֹר *kitór.* *ἀὴρ πνοή.* Gall. *Halaine.* Ital. *Halito, ſpirito, vento fiato.* Ger. Der athem. Belg. Adem. Hiſ. *Huelgo ò aczyo ò aliento.* Pol. *Dech.* Vng. *Léhés, pihés, fuás.* Ang. *The breath.*] Plin lib. 9. cap. 7: In aquas quidē penetrare hunc vitalem halitum quis miretur? Efflare extremum halitum. Cic. 2. Tuſc. Halitus Solis: id eſt, vapor & calor. Colum. Disjectum deinde protinùs fimū inarari & obrui convenit, ne Solis halitu vires amittat. Halitus terræ, pro vapore qui per terrę rimulas ſurſum aſcendit. *ἀναθυμίασις.* Plin. lib. 11. cap. 12: Obvio terræ halitu infectus.

Hălos, [*ἅλως.* Gall. *Couronne, cercle ou rondeur, aire.* Ital. & Hiſp. *Corona.* German. Ein ring vmb den Mon/ ein hof des Mons Pol. *Cźrciel miesia, cowi ókrągkol'o mies'aca.* Vngar. *Nap, és hold vonata.* Angl. *A circle about the moone.*] ab Ariſtotele in Meteoris dicitur, quam Latini modò coronam, modò aream circa lunam dicunt. Seneca lib. 1. Quæſt. Hunc Græci *halon* vocant, quem nos dicere *coronam* aptiſſimè poſſumus.

Hălŏphāntă, tæ, com. p. Hominū genus nequam (ut ait Nonius) quod ob ſuenda mēdacia miſerrima mercede conducitur. [Pol. *Lgarz naiety.* Vn. *Tſalfa biro, hazugság vtan elő.*] Plaut. in Curculione: Aedepol nugatorem lepidum lepidè hunc nactus eſt Phædromus, Halophantem, an ſycophantē hunc magis dicam, neſcio. Quo in loco legēdum videtur holophantē.

Halos, anthos, quid ſit, vide Dioſc. lib. 5. cap. 129.

Halos, *ἅχυρα*, Lege GARVM.

Hălōsĭs, pen. prod. f. t. [לֶכֶד *léchedh* מַלְכֹּדֶת *malchódeth.* *ἅλωσις.* Gall. *Priſe d' aſſaut.* Ital *Preſa, eſpugnacione.* German. Ein eynnemmung/ oder ein eroberung/ ein gewinnung. Hiſpan. *Tomamiento por combate.* Polon. *Wźiecie zbroina reka, zwálczenie.* Vngar. *Meg vétel.* Ang. *A taking and ouercoming by battell.*] Latine captio, vel expugnatio dicitur. Sueton. in Nerone: Hoc incendium è turre Mecœnatica proſpectans, lætusque flammæ pulchritudine, haloſin Ilii decantavit.

Hăltēr, eris, pen. gen. prod m. t. [*ἀπὸ τῆς ἅλσεως.* Germ. Springtugten: das iſt/ Bleytugten ſo die jenigen gebrauchen/ wenn ſie auff dem feit wöllen gehen.] hoc eſt, à ſaliendo, dictus eſt: ſunt enim halteres, *ἁλτῆρες*, pilæ plumbeæ, maſſulæve, quibus utraque manu ſe librabant qui ſaltu certabant, ut certiùs aſſilirent. Martialis in Apoph. Quid pereunt ſtulto fortes haltêre lacerti? Exercet meliùs vinea foſſa viros.

Halus, li, [Ger. Ein kraut dem hohen Doſt mit den bletteren gleich/ mit dē blumē dem Thym od Thymian.] à Gallis vocatur herba, quā Veneti *cotoneam* dicunt, ſimili cunilæ bubulæ, cacuminibus thymo, dulcis & ſitim ſedans. Vide Plin. lib. 26. cap. 7.

Hămă, æ, f. p. Inſtrumentum ad incendium compeſcendum. [חַכָּה *chachchāh.* *ἄμη.* Gall. *Vn croc.* Ital. *Iſtromento da ſpegner fuoco.* Germ. Ein Fewerhack. Hiſpan. *Inſtrumento para apagar el encendimiento.* Pol. *Hak do rozniwania ognia.* Vngar. *Gyuladáſnak, oltáſára valo ſzerſzám.* Ang. *An inſtrument to quench fire.*] Plin. in Epiſt. Et alioqui nullus uſquam in publico, ſipo, nulla hama; denique inſtrumentum ad incendia compeſcenda.

Hămātĭlĭs, Hamatus, Vide HAMVS.

Hămaxă, [גַּלְגַּל *hagaláh.* *ἅμαξα.* Gall. *Chariot.* Ital. *Carro.* German. Ein Wagen/ ein Karren. Hiſpan. *Carro ò carreta para cargar.* Pol. *Kareta.* Vn. *Gőntzöl ſzekere, ſzeker.* Ang. *A chariote.*] à Græcis dicitur, quod à nobis *plauſtrum.* Vnde etiā ſydus illud, quod Septētriones dicimus, à figura, poſituraq; ipſa, ea ſimile plauſtri videtur, ſimiliter hamaxa appellat. Vide Gell. l. 2. c. 21.

Hămāxĭcī, ōrum. [Vngar. *Szekérrel futatok, iárok.*] Sueton. in Nerone cap. 30: Armillata & phalerāta cum hamaxicorum turba atque curſorum.

Hamiotæ, Vide HAMVS.

Hāmmītēs, Gemma quæ ovis piſcium ſimilis eſt. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

Hāmmŏnĭăcum, *ἀμμωνιακόν*, Reſinæ ſpecies ex arbore, quam metopium

metopium vocant, ſtillans in arenis, juxta Hammonis templum: unde & nomen ſortitum eſt. Vide AMMONIACVM.

Hāmmŏnĭs cornu, Inter ſacratiſſimas Aethiopiæ gemmas habetur auri colore. Plin. lib. 37. cap. 10.

Hāmmōnĭum, Coloris genus vergentis in rufum. [Polon. *Pl'owi.* Vng. *Barna.*] Varr. de Re ruſt. libr. 3. cap. 2: Nunc ubi vides hîc citrum, aut aurū? num nimium, aut hammonium? nùm aliquod emblema, aut lithoſtrotum? illic omnia contiă. Sunt tamen qui in hoc loco malint legere Armenium.

Hāmŏtrăhōnēs, Dicti ſunt vel piſcatores, vel qui cadavera traherent hamo. Nam ut eſt apud Suetonium, eorum qui ſupplicio afficiebantur, cadavera, juſſu principum unco ſæpè trahebantur in locum, quem tum Gemonias ſcalas dicebant.

Hāmŭs, mi, m. ſ. Significat, non catenam, ut hîc ante ſcriptum erat, ſed exiguos annulos, ex quibus loricas & ejuſmodi alia confecta videmus. [חכה *chachchâh.* ἄγκιστρον. Gall. *Vn ham, vn hameſſon, croc ou crochet.* Ital. *Catena, hamo.* Ger. Ein ketten/ring: Item ein jedes krumm eyſen / hackecht ig wie ein angel. Belg. Een Hacxrken. Hiſp. *Anzuelo para peſcar ò coſa ſemejante.* Pol. Cżł'onek *l'ancuchowy, wędka, hak.* Vngar. *Tſat kari kátſka, hal fogó horog.* Angl. *An hooke, a crooke, a caltrope.*] Virgil. lib. 3. Aeneid. Loricam conſertam hamis, auroque trilicem: hoc eſt, hamis aureis. ¶ Accipitur etiam hamus pro unco ex quo piſcatores eſcam ſuſpendunt ad capiendos piſces. Plaut. Sticho: Arundinem fert, ſportulamque & hamum piſcarium. Ovid. de arte amandi: Caſus ubique valet: ſemper tibi pendeat hamus, Quo minimè credis gurgite, piſcis erit. Idem Epiſt. 18: Nunc volucrē laqueo, nunc piſcem ducitis hamo. ¶ Præterea ab hujus unci ſimilitudine hamus accipitur pro inſtrumento ferreo quo divitum arcæ numariæ obſepiuntur. Iuvenal. Satyr. 14: Diſpoſitis prædives hamis vigilare cohortem. Quo in loco hamus priorem corripit, quem poëtæ omnes producunt: aut certè dicendum erit ſ literam in dictione PRAEDIVES cum præcedente vocali abſumi, in qua ſententia eſt Mancinellus. ¶ Hamus etiam aliud inſtrumentum ferreum ſignificat, quo linum pectitur. [Polon. Szczec. Vngar. *Gereben.*] Plin. libr. 19. cap. 1: Et ipſa tamen pectitur ferreis hamis, donec omnis membrana decorticetur. ¶ Aureo piſcari hamo dicuntur qui mediocris commodi cupiditate ita grave ſæpè periculum adeunt, ut maximarum rerum faciant jacturam. Commemoratur inter facetè dicta Octavii Cæſaris à Suetonio. Fit enim nonnunquam ut piſcis hamum etiam ipſum ſecum auferat.

Hāmŭlŭs, li, diminut. [τὸ ἀγκίστριον. Gall. *Petit hameſſon.* Ital. *Picciolo hamo.* German. Ein hăcklin. Hiſpan. *Pequenno anzuelo para peſcar.* Polon. Haczek. Vng. *Tſatotska, horgotska.* Angl. *A little hooke.*] Hamulum Celſus vocat uncinum, qui chirurgi pterygion ex oculo eximunt. Celſ. libr. 5: Specillo auriculario protrahendum eſt, aut hamulo retuſo.

Hāmātŭs, a, um, Hamo inſtructum & munitum ſignificat. [ἀγκιστρώδης. Gall. *Fait en maniere d' ameſſon, garni d' hameſſons.* Ital. *Hamato, pieno di hami.* German. Mit hacken bewart / oder gekrümbt wie ein hacken oder ein angel. Hiſpan. *Coſa con anzuelos.* Polon. *Hakow pel'ny* Vng. *Tſatos, horoggal meg erősitetőt.* Angl. *Hooked or crooked.*] Cicero 4. Acad. Hamatis, uncinatisque corpuſculis. Hamata munera, quæ ita dantur ut alia ſubinde dona ad ſe alliciant. Plinius in Epiſt. Volo enim eum, qui ſit verè liberalis, tribuere patriæ, propinquis, affinibus, amicis: ſed amicis dico pauperibus, non ut iſti, qui iis potiſſimùm donant, qui donare maximè poſſunt. Hos ego viſcatis hamatisque muneribus non ſua premere puto, ſed aliena corripere. Sagittæ hamatæ. Ovid. 3. Triſt. Eleg. 10: Pars cadit hamatis miſerè confixa ſagittis. Vngues hamati. Ovid. 12. Metam. Hamatisq; viri lanlaverat unguibus ora.

Hāmātĭlĭs, & hamatile, penultima correpta, Quod ad hamum pertinet: ut, Piſcis hamatilis: id eſt, hamo captus. [ἀγκιστρώδης. Gall. *D' hameſſon, qu' on prend auec vn hameſſon.* Ital. *Pertinente ad hamo, che ſi peſca con hamo.* German. Das zu dem Angel gehört. Hiſpan. *Coſa pertineſciente à tal anzuelo ò que ſe toma con ello.* Polońi. *Hakowaty.* Vngar. *Tſatto horoghoz valo.* Angl. *Of an hooke, taken with a caltrope.*] Plaut. in Rud. Poſt id hamatilem piſcem, ſaxatilēq; aggredimur, captamus cibum in mari: id eſt, hamo piſcamur.

Hāmĭ ōtæ, Qui hamo ad piſcandum utuntur. [ἀγκιστᾶς. Gall. *Peſcheurs auec hameſſons, peſcheurs à la ligne.* Ital. *Coloro che pigliano i peſci con gli hami.* German. Die fiſcher mit den angeln. Hiſpan. *Peſcadores con los anzuelos.* Polon. *Wędkaribil'owiacy.* Vng *Horgáſzok.* Ang. *An angler, a fiſher with the angle.*] Plautus in Rud. Salvete fures maritimi, conchitæ atq; hamiotæ, Famelica hominum natio. Varro: Cohortis coquorum atq; hamiotarum, aucupumq;. Sunt qui hîc legendum putent amiotarum: & ita etiam videtur exigere ratio carminis apud Plaut.

Hāmo, as, act. p. Curvo: [כפף *chaphâph.* ἀγκιστρόω. Gall. *Plier, faire crochuen facon d' hameſſon.* Ital. *Piegare, torcere à guiſa di hamo.* Ger. Krumm wie ein anget. Hiſp. *Plegar, coruar.* Pol. *Nakrzywiam.* Vn. *Meg horgaſitom.* An. *To bowe lyk an hooke.*] à quo Hamatus, curvatus, de quo ſuprà. Hinc Adhamo, as, de quo ſuo loco

Hanula, parva delubra, in quo loco ſ ponitur aſpiratio, quaſi fanula, Vide in dictione HARIOLVS. (vo fano.

Hānum, Veteres pro fano uſurparunt, & hanulum, pro par-

Hanus barbatus, Vas parvum, & in latitudinem porrectum, & veluti prægnans, quo etiam aqua & vinum ferri ad menſam ſolet. Invenitur & Hanùm in neutro genere.

Hăphē ſ p ἀφή, Inſperſio pulveris, quo inſpergebantur luctantes, ubi ceromate illiti fuiſſent, ut mutuas prehenſiones admitterēt. Martial. lib. 7: - & flaveſcit haphe. Nam pulvere perfuſa luctantium tempora quodammodo flaveſcebant, lepram patientibus ſimilia. Plin. lib. 36. cap. 13, refert arenam tenuiſſimam è Nilo peti ſolitam, ad debellanda corpora palæſtræ ſtudiis. Haphe enim Græcè & tactum ſignificat, & unctura, & contrectationem in palæſtra, & notas quibus lepra corpus maculat. Iulius Pollux haphen accipit primam infecturam, quoties veſtes imbuuntur coloribus.

Hărā, æ, f. p. Porcorum ſtabulum. [συφεὸς, συὸς δόμος. Gall. *Eſtable à porceaux.* Ital. *Stala da porci.* German. Schweinſtall / Sáwe ſtall. Hiſpan. *La pocilga, apoſitamiento de puercos.* Polon. *Karmnik, ſ'winski chlew.* Vngar. *Diſznoól.* Angl. *Hogſtie.*] Donatus: Hara in qua pecora includuntur. Plaut. Aſin. - vos Dormitis interea domi, at harus in hara, haud ædibus habitat. Cicer. in Piſon. Ex hara producte, non ex ſchola. Ovid. 1. Epiſt. Tertius immundæ fidelis haræ. Colum. lib 7: Diligens autem porculator frequenter ſuile convertat, & ſæpiùs harás. ¶ Hara ſtabulum anſerum. Varro de Re ruſt. libr. 3. cap. 10: Singulis ubi pariant faciendum haras quadratas circum binos pedes & ſemipedem. Sic apud Col. lib. 8. cap. 14.

Hărēnă, Harenarius, Hareola, Vide ARENA.

Haringua, Apud priſcos ſignificabat hoſtiam: quæ inde dicta erat, quòd ejus adhærentia inſpicerentur. [Pol. *Ofiara.* Vng. *Aldozat.*] Autor Feſtus. A Donato autem haruga vocatur hoſtia: ab hara cui includitur.

Hărĭŏlŭs, li, m. ſ. cum accentu in antepen. Futurorū divinator. [קסם *koſém.* μάντις, ὁ χρησμολόγος, χρησμῳδός. Gal. *Deuin, deuineur.* Ital. *Profeta, indouino.* Germ. Ein wahrſager / weyſſager. Hiſp. *Adeuino.* Pol. Wieſzczek. Vn. Iőuendő *mondo.* Ang. *A ſoothſayer.*] Dictus hariolus quaſi fariolus, à faris, vel à fando, ſicut hanula, quaſi fanula: hoc eſt, parva fana: aſpiratione (ut plerunque fieri ſolet) pro ſ litera poſita. Terent. in Phorm. Interdixit hariolus. Cic. 1. de Divinat. Sibyllinorum verſuum decem interpretes diſertos ex civitate eſſe voluerunt: ex quo genere ſæpè hariolorum etiam & vatum furibundæ prædictiones.

Hărĭŏlă, æ, f. p. [קסמת *koſémeth.* ἡ χρησμολόγος, ἡ χρωμένη. Gall. *Deuinereſſe.* Ital. *Donna che indouina.* Ger. Ein wahrſagerin. Hiſpan. *La adeuina.* Polon. Wieſzczka. Vng. Iőuendőlo asszony. Angl. *She that ſooth ſayeth.*] Plaut. Ciſt. Hariola es.

Hărĭŏlŏr, aris, ari, d. p. Divino, vaticinor. [קסם *kaſám.* μαντεύομαι, χρησμῳδῶ. Gall. *Deuiner.* Ital. *Profetare, indouinare.* Ger. Wahrſagen. Hiſpan. *Adeuinar.* Pol. Wieſzczę. Vng. Iőuendőlők. Angl *To geſſe or tell thinges to come.*] Cicer. de Divinat. Nec eos qui quæſtus cauſa hariolantur, agnoſco: Idem Att. lib. 8: χρησμῳδῶ igitur noſter Attice, non hariolans ut illa, cui nemo credidit, ſed conjectura perſpiciens, &c.

Hărĭŏlātĭo, f. t. Actus ipſe hariolandi. [קסם *kéſem.* μαντεία. Gall. *Deuinement.* Ital. *Indouinamento.* Ger. Wahrſagung. Hiſp. *Duinacion por ſuperſticion.* Pol. Wieſzczba. Vn. Iőuendőlés. Ang. *Sooth ſaying.*] Cic. 1. de Divinat. Superſtitioſæ hariolationes.

Hārmŭlă, ſic inquit Actius, quidam rutæ ſemen vocarunt, Serm. 8. cap. 47.

Hārmŏnĭă, pen. corr. Concentus, convenientia, concordia, compoſitio. [ἁρμονία. Gall. *Harmonie accords de ſons differens.* Ital. *Armonia, concordanza, concento.* German. Ein zuſammen ſtimmung / zuſammen richtung / wollautung. Hiſpan. *Conſonancia en la muſica.* Polon. *Zgoda w' ſpiewaniu, wdzięczne à zgodne s' pienwanie.* Vngar. *Ekes, eggyezőſzo, es enekles (auagy) larmonnya.* Angl. *Melodie, harmonie, ſweetneſſe of muſick.*] ἀπὸ τῆ ἁρμόζειν, quod eſt cōgruere. Muſici harmoniam vocant intentionem, concentumque nervorum in integros modos ſine ulla offenſione conſonantium. Cicero 1. Tuſcul. Harmoniam autem ex intervallis ſonorum noſſe poſſumus: quorum varia compoſitio etiā harmonias efficit plures. Quint. lib. 1. cap. 10: Nec illa modò contenti diſſimilium concordia, quam vocant harmoniam: ſonum quoque his motibus dederunt. Hæc etiam alio nomine dicitur ſymphonia. ¶ Eſt etiam HARMONIA, mulieris proprium nomen, quo nomine Gelonis filia, Themiſtii uxor appellata eſt, ab ἁρμόζω, coapto. ¶ Eſt præterea Harmonia, Martis & Veneris filia, Cadmi uxor, cui Vulcanus pulchrum, ſed exitiale monile dedit, eò quòd ex conjugis adulterio fuiſſet prognata. Reliqua vide in Onomaſt. in dictione CADMVS, & apud Ovid. lib. 4. Metamorph.

Hārmŏnĭcŭs, a, um, Quod ad harmoniam attinet. [ἁρμονικός. Gall.

Gall. *Harmonieux, d' accord.* Ital. *Tutto cio che appartiene à muſica.* German. Das der zuſammenſtimmung oder dem wollauten zugehörig iſt Hiſpan. *Coſa de aquella conſonancia.* Polon. Wdzięczniey prewacacy. Vng. *Aggiezöſzohoz valo, larmonnyahoz valo.* Angl. *That agreeth well in tunne*] Plin.libr.2.cap.109: Harmonica ratio quæ cogit rerum naturam ſibi ipſam congruere, addit huic menſuræ ſtadia ſeptem millia.

Harmoſtæ, Magiſtratus apud Lacedæmonios, qui efficiendis auribus, & reficiendis civitatibus præerant, ἁρμοστὰι, quaſi provinciarum conſtitutores. Bud. Annot.

Hārmŭs, Spatium dentibus interlocatum.

Hārpă, æ, ἅρπη: Avis eſt lari minoris ſpecie. Plin.lib.10.cap.74: Diſſident aquaticæ anates & gaviæ, Harpæ & Trioches accipiter. Rurſus ibidem: Harpę & milvus contra Trochin. Ex mari victitat, cui inimica piſex, larus, & brentus. ¶ Eſt & vulturis ſpecies. Vide vultur.

Hārpăctĭŏn, ſive (ut aliqua exemplaria habent) harpacticon apud Plin lib.35.cap.16, genus eſt gummi, ita dictum à celeritate avellendi. ἁρπακτικὸν.

Hārpăgo, penultima producta, in gen. harpagônis, m.t. [ἁρπάγη, ἁρπάζω. Gall. *Croc, hauet.* Ital. *Vncino con che ſi legano le naui inſieme nella guerra.* German. Ein ſchiffhack. Hiſpan *El cloque de la naue.* Polon. Hak *ſtroſowsky.* Vngar. *Haytot végzö eſáklya, azhaio tarcſat meg fogiok.* (Item) *tſyptetö vas, ſegéd vas.* Angl. *The grapple of a ſhipe alſo a dragge to draw thinges out of a well or ſuch lyk place.*] Inſtrumentum eſt ferreum in fine aduncum, quo in navalibus præliis naves apprehenduntur, & tanquam in contenenti coguntur dimicare: ita dictum à verbo Græco ἁρπάζω, quod eſt apprehendo, corripio, rapio. ¶ Eſt & aliud inſtrumẽtum hoc nomine, quo ea quæ in puteum, vel fluvium deciderint; extrahuntur. Cujus inventor traditur fuiſſe Anacharſis philoſophus, teſte Plin.lib.7.cap.56. ¶ Eſt etiam harpago inſtrumentum ferreum, quod à nonnullis canis vocatur, quo vaſa vinaria conſtringuntur, ut commodiùs inducantur circi. Liv lib.10, uſus eſt accuſativo Græco harpagonas. Aſſeres (*inquit*) ferreo unco præfixi (harpagonas vocant milites) ex Punicis navibus injici in Romanas cœpti.

Hārpāgo, as, penultima producta, Rapio & tanquam harpagone ſubtraho. [טרף *taráph.* ἁρπάζω. Gall. *Acrocher, tirer & oſter auec vn croc ou haues.* Ital. *Rapire, rampinare.* German. Herzuꝛc nacht herzuziehen / grappen. Hiſp. *Arrebatar.* Pol. *Hakiem przyciągam.* Vngar. *Horoggal hozám vonxom.* Ang. *To draw with a grapple or dragge.*] Plaut. in Aulularia: Hei miſero mihi, aurum mihi intẽſt homo, niſi qui bene & malè facere tenet: improbus cũ improbis ſit, harpaget, furibus furetur quod queat.

Hārpāſtum, [ἁρπαστόν. Gall. *Vne balle, vne groſſe pelotte à iouer.* Ital. *Palla dal calxo.* German. Ein groſſe Ballen mit deren man kurtzweil treibt. Hiſpan. *Inſtrumento era para arrebatar.*] Genus eſt pilæ, grandioris pila paganica, minoris tamen quàm follis: ita dictum ab ἁρπάζω verbo Græco, quod eſt rapio, eò quòd plures projectum harpaſtum conentur arripere, & extra ludi limites ejicere. Nam hoc pilæ genus non repercutitur, ſed quũ multi ludentes in duas partes diviſi ſunt, quiſque annititur pilam arripere, & ad ſuos, qui poſt ſe ſunt viciniores limitibus tranſmittere: ejuſque partis victoria eſt, quæ pilam extra limites ejecerit. Laborioſum ludi genus eſt, grandioribus quę tantùm conveniens. Quum enim multi ſimul pilam arripere conantur, in terram ſe invicem proſternunt, pulvereq; & ſudore infecti flaveſcunt. Mart. lib. 14: Seu lentum ceroma teris, tepidumq; trigona, Sive harpaſta manu pulverulenta rapis.

Hārpăx, gis, vel gos, m.t. [ἅρπαξ. Ger. Ein Spinnwirtẽ. Polon. *Burſztyn.* Vng. *Gyanta.*] A Syris vocatur *electrum*, eò quòd feſtucas & paleas ad ſe rapiat: apud quos etiam mulieres vertillos ex electro conficere ſolent. Plin.libr. 37.cap.2: In Syria quoq; verticillos inde facere, & vocare harpaga: quia folia & paleas, veſtiumq; fimbrias rapiat.

Hārpē, es, f.p. enſis eſt in ſummitate falcatus. [ἅρπη. Gall. *Vne ſimeterre.* Ital. *Scimitarra.* German. Ein Sebel / ein krumb Schwert. Hiſpan. *Cuchillo de Mercurio como guadanna.* Pol. *Szabla.* Vng. *Horgas ſzablya.* Ang. *A ſworde crooked at the pynt.*] Talì enſe Mercurius uſus fertur in occidendo Argo illo centoculo, & Perſeus amputando Meduſæ capite. Ovid. 5. Metam. Vertit in hũc Harpen, madefactam cæde Meduſæ. Luc. lib. 9: Et ſubitus præpes Cyllenida ſuſtulit harpen.

Hārūndo & harundinetum, vide Arundo.

Hărūſpex, icis, m.t. [חֹזֶה *kosém.* ἱεροσκόπος. Gall. *Deuin.* Ital. *Indouino, profeta.* German. Ein Wahrſager auß den eyngeweyden der geopfferten Thieren. Hiſpan. *Adeuino.* Pol. Wieszczek *vpoganow prorokuiacy, ſoffiar zwiérzecich.* Vngar. Iöuendö *mondo.* Angl. *Diuinour, a conieclour of thinges to come.*] Qui harugis: id eſt, hoſtiis inſpectis futura prædicit: μάντις. Terent. in Phorm. Haruſpex vetuit ante rumã aliquid novi Negotii incipere. Hunc locum exponens Donatus: Haruſpex, *inquit*, ab haruga derivatur, quæ eſt hoſtia, ab hara, in qua concluditur & ſervatur. Melius cum aſpiratione ſcribitur.

Hărūſpĭcă, f.p. Divinatrix. [קוסמת *koséməth.* ἡ σκαλαγχροσκόπος. Gall. *Deuineresſe* Ital. *Indouinatrice, indouina.* Ger Ein Wahrſagerin auß den eyngeweyden der geopfferten Thieren. Hiſpan. *A deuinadora.* Pol *Prorokiny ſtrzewo zwierzecich.* Vngar. Iöuendöllö aſzony. Ang. *She that conieclleth thinges to come*] Plaut. in Milite: Da qui faciat, qui condiat: da quod dem Quinquatrubus, Percantatrici, collectrici, hariolæ, atque haruſpicæ.

Hărūſpĭcīnŭs, a, um, pen.prod. quod ad haruſpicinã pertinet. [ἱεροσκοπικός Gal *Seruant à deuiner.* Ital *Pertinente ad indouinare.* Ger. Das zu diſer kunſt des wahrſagens gehört Hiſpan. *Coſa pertenesciente à deuinar.* Polon. *Do prorokowania* zwierząt przynależący. Vngar. Iöuendöléshöz valo. Ang. *That belongeth to diuination.*] Vnde libri haruſpicini dicuntur qui de aruſpicina: hoc eſt, aruſpicum arte præcepta tradunt. Cicero 1. de Divinat Quod Hetruſcorum declarant, & aruſpicini, & fulgurales, & rituales libri: noſtri etiam *augurales.*

Hărūſpĭcīnă, æ, penultima producta, Eſt ars divinandi ex cæſis hoſtiarum extis. [קסם *késem.* ἱεροσκοπική. Gall. L' *art & ſcience pour deuiner par la conſideration des entrail les des beſtes.* Ital. L' *arte d' indouinare.* German Die kunſt des wahrſagens auß der geſchlachten Thieren eyngeweyd. Hiſpan. *El arte de aquella deuinacion.* Pol. Wieszczba zwierząt offiaro wanich. Vngar. Iöuendölésnek meſterſege. Angl. *The art of ſooth ſaying by beholding the entrailles of beaſtes.*] Cic. 3. de Divin. Vt ordiar ab aruſpicina, quam ego Reipublicæ cauſa communisq; religionis colendam cenſeo. Haruſpicinam facere. Cic ad Leptam: Quare bono animo ſint & mei & tui familiares: neq; enim erat ferendũ, quum qui hodie haruſpicinam facerent, in Senatu Romæ legerentur, *&c.*

Hărūſpĭcĭum, cii, n. ſ. haruſpicina, ars divinandi ex inſpectione extorum. [σκαλαγχροσκοπία. Pol. Wyſzłżba. Vng. Iöuendöléſznek meſterſége.] Catul. Naſcatur magnus ex Gelli, matriſq; nefando Conjugio, & diſcat Perſicum haruſpicium.

Hāſtă, ſtæ, f.p. Eſt inſtrumentum, ex ligno terete, cuſpide præferrata, qua milites in bello utuntur: haſta dicta, ut inquit Varro, quòd ſtans ferri ſolet. Antiquitùs enim aſta ſine aſpiratione ſcribebatur. [חנית *chanith* רמח *rómach* קין *ken.* λόγχη, δόρυ. Gall. *Lance, pique, iaueline.* Ital. *Haſta, lancia.* Germ. Ein Spieß. Hiſpan. *Lanca.* Polon. *Szpis ia kiego poſpolitie pozwatana murzech, wloczuia.* Vngar. *Kopia, darda.* Ang. *A pike or ſpeare.*] Cicer. 2. de Finib. Evelli juſſit eam, qua transfixus erat, haſtam. Plaut. Bacch. Ibi curſu, luctãdo, haſta, diſco, pugillatu, pila, Saliendo ſe exercebant. ¶ Haſtam abjicere, eſt cauſæ diffidere, & contentionem relinquere. Cicero pro Muræn. Vidésne tu illum triſtem, demiſſum? jacet, diffidit, abjecit haſtas. Eraſmus in Chiliadibus: Haſtæ ſubjicere bona alicujus, eſt ea publica auctione vendere, eique qui plurimùm obtulerit, addicere. Solet enim haſta figi in auctionibus publicis: unde factum eſt ut haſta nonnunquam pro ipſa auctione ponatur. Cicero Philip. 8: Itaque haſtam ſemper videre cupiunt ii, qui noſtris bonis imminent. Idem libro 15. Epiſtol. ad Caſſium: Cæſarem putabant moleſtè laturum, verentem ne haſta refrixiſſet. Sub haſta ſubire, eſt venadi. Plautus in Moſtel. Vel iſti qui trium numorum cauſa ſubeunt ſub haſta. ¶ Primas jactare haſtas, dixit Cicero 2. de Orat. pro velitari, quod ad Oratorem transfert; cujus dictio initiò debet eſſe levis & ſedata: ut paulatim incandeſcat oratio. ¶ Ab haſta fit diminutivum Haſtula, quod parvam haſtam ſignificat.

Hāſtārĭum, rii, n.ſ. Venditio auctionaria. [λαφυροπωλία. Gall. *Vente à l' encant.* Ital. *Vendita à l' incanto.* German. Verganndtung oder verkauffung. Hiſpan. *Almoneda.* Polon. Rzecz ktora na przekup ſeſt wiwolana. Vngar. *Kotya vetye.* Angl. *Open ſale or porte ſale.*] Vnde Tertull. in Apologet. In haſtario veſtigales ſumus.

Hāſtă centumviralis idcirco dicta, quòd centumviri haſta in foro poſita judicabant. Bud. in Annot. prior.

Hāſtātī dicti ſunt, qui primi in acie cum haſtis conſtitui ſolebant. [αἰχμητὰι. Gall. *Piquiers.* Ital. *Con lancia ò iauelina.* German. Spießknecht / mit Spieſſen bewaffnet. Hiſpan. *Aarmados de lanca.* Polon. *Zolnierze na czele ſzyſzpiſſami poſta wieny.* Vngar. *Kopiaſök.* Angl. *Pikemen.*] Haſtatus verò primus dicebatur, qui duas centurias: id eſt, ducentos milites ducebat in acie ſecunda, quem nunc *Ducenarium* vocant, ut Vegetius denotat. Varro de lingua Latina, libro 4: Haſtati milites dicebantur, qui primi haſtis pugnabant. Vide in dictione ANTEPILANVS.

Hāſtīlĕ, is, penultima producta, n.t. Dicitur quod ad haſtæ formam factum eſt: hoc eſt, lignum teres, oblongum, cujuſmodi eſt haſta. [λόγχη, τὸ ἀκοντίου ξύλον, σίγυνος. Gall. *Fait en forme de iaueline, pique ou lance.* Ital. *Fatto à guiſa d' haſta.* German. Das wie ein ſpieß gemacht iſt / oder ein ſpießſtang. Hiſpan. *Haſtil ò hábito ein ſpieß gemacht iſt / oder ein ſpießſtang.* Hiſpan. *Haſta pequenna.* Polon. Drzewco. Vngar. *Kopia moggyara tſinaltatot.* Angl. *A pole or long ſtaffe called a ſpeare ſtaffe.*] Cicero pro Rabir.

Quum

Quum denique Quin. Scævola confectus senectute, præditus morbo, mancus & membris omnibus captus ac debilis, hastili innixus, &c. Virgil. 5. Aeneid. -præfixa hastilia ferro.

Hāstŭlă regia. [ἀσφόδελος. Gall. *Asphodille.* Ital. *Asphodello.* German. Affodelwurtz. Hispan. *Gamonito.* Pol. *Sl'otogl'ow.*] Herbę genus est quę & albucum & asphodelus vocatur. Plin. lib. 21. cap. 17. & lib. 16. cap. 11.

Hau, Interjectio est mentis perturbatæ. φοῦ, ă. Terent. in Eun. Hau obsecro mea Pythias, quid istuc nam monstri fuit? Interdum invenitur geminatum. Terent. in Adelphis: Hau hau mi homo, sanúsne es?

Haud. [אֹ] *lo. οὐκ.* Gall. *Non, non pas.* Ital. *Non.* German. Nicht/ Nein. Hispan. *No.* Polon. *Nie.* Vngar. *Nem.* Angl. *No.*] adverbium negandi, significat non. Terent. in Andr. Haud muto factum. Haud quaquam, ἐ μὴ: hoc est, nullo pacto, vel nullo modo. Livius libr. 30: Asdrubalem propediem affore cum manu haud quaquam contemnenda.

Haurio, is, hausi, haustum, act. q. significat propriè extraho humorem, & éduco ex aliquo profundo loco. [שאב *schadh* דלה *dalúh.* ἀφύσσω, αὐτλέω, ἀνσμάσσω. Gall. *Puiser & tirer.* Ital. *Tirar fuori, attingere.* German. Schöpffen. Belg. Wtputten. Hisp. *Sacar fuera lo liquido.* Polon. *Czerpam.* Vngar. *Merítök.* Ang. *To drawe water or other licour out of a deepe place.*] Cicero 1. de Divinat. Qui quum vidisset haustam aquam de jugi puteo: terræmotus dixit instare. Idem de claris Orator. Si is potare velit, de dolio sibi hauriendum putet. Idem 3. Academ. Vt ea à fontibus potiùs hauriant, quàm rivulos consectentur. Idem de Divin. Aqua è puteo hausta. ¶ Haurire auribus, est audire. Virgilius libro 4. Aeneid. -vocemque his auribus hausi. Haurire oculis, est aspicere: pro quo poëtæ etiam interdum dicunt Haurire omisso ablativo oculis. Virgilius 10. Aeneid. Suspiciens hausit cœlum, mentemque recepit. ¶ Accipitur etiam pro confodere, seu vulnerare. Virgilius 10. Aeneidos: Per tunicam squallentem auro latus haurit apertum. ¶ Item cõficere, absolvere. Virgil. lib. 4. Georg. -& medium sol igneus orbem Hauserat. ¶ Item defatigare. Virgil. -exultantiaque haurit Corda pavor pulsans. ¶ Item exequi, implere, ἀναπλῆν, ὁλκεύω. Lucil. libr. 30: Quando haurire animus Musarum, & fortia gestit. ¶ Item luere pœnam & supplicium sustinere. Virg. 4. Aeneid. Spero quidem mediis, si quid pia numina possunt, Supplicia hausurum scopulis. Quo in loco Virgilii observato hausurũ dici absque t, pro hausturum. ¶ Item consumo, νέμομαι. Livius 5: Tam longi temporis opus incendium hausit. ¶ Haurire calamitatem, Haurire dolorem, Haurire gaudium. Vide Bud. in annotat. & in Epist. Hujus compositum est Exhaurio, ἐξαντλῶ. ¶ Legitur nonnunquam præteritum haurivi & supinum hauritum. Varro ad Cic. Quum idem quoq; haurient. Apul. lib. 2. de Asin. Lagena facilis hauritu.

Hausto, as, frequentativum: à quo fit compositum Exhausto. Festus: Exhaustant, efferunt.

Haustum, sti, n. s. esse vim hauriendi aquam è puteo vicini Iurisconsult. indicat in lib. 1. de Servitute Rust. præd.

Hāustŭs, us, m. q. Sorbitio, & eductio liquoris ex aliquo loco. [שאוב *maschéab.* αὔτλησις. Gall. *Puisement, vn trait à boire.* Ital. *Sorbimento il vuotare.* Ger. Schöpffung Hisp. *Potaje, ò beuraje, ò cosa que se beue, sacamiento, a fuera de liquido.* Pol. *Czerpanie, trunek.* Vngar. *Swrifelés iuus (auagy) ital.* Angl. *A draweght in drinking, a draweght of water.*] Colum. libr. 1: Si deerit defluens unda putealis, quæratur in vicino aqua, quæ non sit haustus profundi: id est, quæ non è profundo puteo hauriatur, & extrahatur. Ovid. 6. Metam. Haustus aquæ mihi nectar erit.

Haustŭs, a, um, Absumptus, devoratus, absorptus, demersus. [שאוב *schaúb.* λῶτλημένος. Gall. *Puisé, tiré, englouti.* Ital. *Consumato, devorato, beuuto, inghiottito.* German. Versuncken/ verschluckt/ vndergangen. Hispan. *Cosa beuida guastada y tragada.* Polon. *Pomorzony, pozarty.* Vngar. *El nyelettetõt.* Angl. *Drawen or druunken vp gredely.*] Livius libro 1: Nec ferro tantùm periêre, sed in paludes quidam conjecti, profundo limo cum ipsis equis hausti sunt. Idem lib. 33: Multæ naves ejectæ, multæ ita haustæ mari, ut nemo in terram enaverit.

Hāustrum, stri, n. s. teste Budæo, Est machinæ genus, rotam habens, qua calcata, aquam è puteis, vel fluminibus haurimus, quod & tympanũ vocatur. [αὔτλιον. Gall. *Vn seau, ou autre vaisseau à puiser ou la roue à puiser l'eau.* Ital. *Rota ò altro ingenio de canar' aqua.* German. Ein Rad mit welchem man Wasser auff zeucht/ ein Schöpffrad/ ein Godrad. Hispan. *El alcaduz, de anoria para sacar agua.* Polon *Kol'o ktorym wode wieziagaia.* Vngar. *Kerekes kankarik.* Angl. *A wheele to draw vp water.*] Luc. libr. 5: Vt fluvios versare rotas atque haustra videmus. Nonius tamen mavult haustra esse ipsos cados: hoc est, situlas in hujusmodi machinis, quibus aqua hauritur.

H ante E.

H. E. M. T B N R. In notis antiquorum, hoc est memoria tribunorum. H E R. S. Herculis sacrum. H. F. Hic fundavit, vel honesta fœmina, vel fortuna, vel fundat.

Hĕāvtōntīmōrūmĕnŏs, ἑαυτὸν πμωρέμενος. Nomen est fabulæ Terentianæ, quod seipsum excruciantem interpretari possumus. πμωρέμαι enim idem est, quod sævio, punio, crucio, & ἑαυτὸν seipsum. Inducitur enim senex Menedemus seipsum excrucians, quòd filium Cliniam duritia sua in militiam proficisci compulerit.

Hĕbdŏmăs, adis, f. t. [שבע *schabúah.* ἑβδομάς. Gal. *Vne sepmaine, vne septaine.* Ital. *Settimana.* German. Ein wochen Belg. Een weeke. Hispan. *La semana.* Polon. *Tidzen.* Vngar. *Hét.* Ang. *A week.*] Hebdomada, dæ, dicitur numerus septenarius, sicut ogdoas numerus octonarius, & enneas novenarius, decas denarius. Cicero Tyroni libro 16. Epist. Symphoniam Lysonis velim vitasses, ne in quartam hebdomadam incideres. Vbi per quartam hebdomadam intelligit diem vigesimumoctavum: qui numerus constat ex quatuor septenariis. Septimi autem quique dies in febribus crisimi sunt & periculosi. Neque verò solùm de diebus dicitur, sed etiam de annis & quibuscũque rebus, quæ septenario numero comprehenduntur. Gellius: Tum tibi addit, se quoque jam duodecimam annorum hebdomadam ingressum esse, & ad eum diem septuaginta quinque librorum hebdomadas scripsisse.

Hebenotrichon, Capillus Veneris, apud Dioscor. li. 4. cap. 137.

Hĕbĕnŭs, ni, f. s. & hoc Hebenum, ni, pen. cor. n. s. [הבנים *hobnim.* ἔβενος. Ger. Ein Indianischer Bawm/ dessen holtz so hert wird alß ein Stein. Etliche meynen/ das Biaterholtz sey ein gattung von diesem geschlecht.] Dioscoridi. Cujus descriptionem vide suprà in dictione EBENVS.

Hĕbĕs, etis, om. t. Obtusus, piger, tardus, & acumine carens. [מקהה *mekahéh* בירטה *nirpéh.* ἀμβλύς. Gall. *Qui a la pointe ou le trenchant rebonché, refoulé, rebatu, mouce, lourd, grossier, hebeté.* Ital. *Spuntato, ribatuto, rintuzzato, grossolano, tardo, non acuto.* Germ. Stumpff: Itẽ, toll/ eines tangsamẽ verstands. Belg. Bot. Hisp. *Boto contrario de agudo, peresoso rudo de ingenio.* Pol. *Tepy, glupy.* Vn. *Tompa, eletlen.* Ang. *Blunt, dull, slow.*] Cic. lib. 2. Acad. Quid? Lunæ quæ lineamẽta sunt potéstne dicere hujus & nascẽtis, aliàs hebetiora, aliàs acutiora videantur cornua? Ovid. 3. de arte amand. Ponite jam gladios hebetes, pugnet acutis. Atq; in hac significatione proprium est. ¶ Translatè autem ponitur etiam pro tardo & stupido. Cic. 10. Philip. Scilicet hæc Pansa aut non videt (hebeti enim ingenio est) aut negligit? Id est, ingenio non acuto, sed tardo. Idem 2. de Divin. Vidésne Epicurum, quẽ hebetem & rudem dicere solent Stoici, quemadmodum, &c.

Hĕbĕo, es, n. s. Hebes sum. [קהה *kehéh.* ἀμβλώομαι. Gall. *Estre rebouché, refoulé, rebatu & mouce.* Ital. *Essere ottuso, rintuzzato, ribattuto, spuntato.* Ger. Stumpff seyn/ toll seyn. Hisp. *Ser boto, embotarse, ser perezoso.* Pol. *Tepieie.* Vng. *Eletlen tompa vegyok.* Angl. *To be dull.*] Liv. lib. 23: Num ferrum hebet? an dextere torpent? Verba sunt Annibalis suos increpãtis. Virg. 5. Aen. -sed enim gelidus tardãte senecta Sãguis hebet, frigẽtq; effœtę in corpore vires.

Hĕbēsco, scis, n. t. Hebetior fio. [קהה *kehéh* ἀμβλώομαι. Gall. *Se reboucher, deuenir stupide.* Ital. *Diuenir piu ottuso, balordo, stupido.* Germ. Stumpff oder toll werden. Belg. Bot worden. Hisp *Embotarse, emperezarse.* Polon. *Tepiec, poczynam.* Vngar. *Meg tompulok, eletlenõssen.* Angl. *To waxe dull or slowe.*] Cicero 1. Tusc. Sic mẽtis acies seipsam intuens, nõnunquã hebescit: id est, obtusior, desidiosior & remissior fit. Salustius: Postquam divitiæ honori esse cœpêre, & eas gloria, imperium, potentia sequebatur, hebescere virtus cœpit.

Hĕbĕto, as, penult. correp. act. p. Obtundo, obscuro. [הרטה *hirpéh.* ἀμβλώω, ἀμβλύνω. Gall. *Reboucher, rebatre, refouler, faire mouce.* Ital. *Oscurare, far diuenir stupido, rintuzzare.* German. Stumpff machen/ toll machen/ verdunckten. Belg. Verdoncketen Hisp. *Embotar, escurecer.* Polon. *Tepo czinie, zaczmiewam.* Vngar. *Meg eletlenitõm tompitom.* Angl. *To mak dull or blunt.*] Plin. in Paneg. Eodem ergo tempore nec animos modò, sed & corpora ipsa languescere, gladios etiam in curia hebetari, retundique gaudebant. Plinius lib. 7. cap. 15: Speculorum fulgor aspectu ipso hebetatur, acies ferri perstringitur.

Hĕbĕtātĭo, f. t. verbal. Obtusio, corruptio, & obscuratio. [מרטה *marpé.* ἄμβλυσις. Gall. *Rebouchement, refoulemre, rebloussement.* Ital. *Lo stupire & rintuzzare.* Ger. Stumpffe/ vnscharpffheit/ dunckelheit. Belg. Botticheit. Hisp. *Aquella obra de embotar.* Pol. *Zalepienie, oszrzązubienie.* Vng. *Meg tompitas, eletlenites.* Ang. *A dulling.*] Plin. li. 8. cap. 5: Medetur & lumborum dolori, & dolorum hebetationi, mente captis & melancholicis.

Hĕbĕtūdo, Hebetatio. [ἄμβλυσις. Pol. *Teposc.* Vng. *Tompasag, tompitas.* Ang. *Dulnesse, duskisnesse.*] Macrobius comment. lib. 1. cap. 14: Memoria non illa ratione mista, ut quæ hebetudinem sensuum quinque comitatur.

Hĕbĕrĕsco, scis, scere. [קהה *kehéh.* ἀμβλώομαι. Gall. *Devenir stupide, rebouche & mouce.* Ital. *Diuenir debole, stupido, rintuzzato.* German. Stumpff vnnd vnschneidig werden. Hispan. *Embotarse.* Polon. *Tepim sie stawam.* Vngar. *Meg tompulok, eletlenwlok.*

Ang.

Ang. *To waxe ſtupide or dull.*] Plin.lib.28. cap.7: Sed præter alia certum eſt aciem in cultris tonſorum hebeteſcere.

Hĕbĕtātrīx, f.t. [תקוה *mekaháh.* ἡ ἀμβλυντική. Gall. *Celle qui fait esbloüir, & obſcurcir.* Ital. *Che oſcura.* German. Ein verdünckterin. Hiſpan. *La que haze eſcuro.* Polon. *Cziemnoszcz czyniąca.* Vngar. *Tompito homaliöſito.* Angl. *That dulleth and maketh ſtupide.*] ut Hebetatrix umbra, Plin lib.2.cap.13.

Hebiones, um, com.t. à veteribus pauperes dicuntur, à voce Hebraica אבין.

Heccathei, Emplaſtrum, Vide Celſum lib.5.cap.19.

Hĕcătōmbē, ἑκατόμβη, Sacrificii genus in quo ritus hic ſervabatur, ut centenæ unius generis mactarentur victimæ: ut centũ ſues, centũ hœdi, &c. [Pol. *Ofiara, oſtu zwierzetach vczyniona.*] Iul. Capitolinus: Tantum ſanè lætitiæ in Balbino, qui plus timebat ut hecatomben faceret: quod tale ſacrificium eſt. Centum aræ uno loco conſtruuntur ex cęſpite: ad eas centum ſues, vel centum oves mactantur. Iam ſi Imperatoris ſacrificium ſit, centum leones, centum aquilæ, &c. Hujuſmodi animalia feriuntur: quod quidem Græci quondam feciſſe dicuntur, quum peſtilentia laborarent. Dicta hecatombe à numero victimarum: vel à numero ſacrificantium: quia centum Peloponneſi urbes id faciebant. Iuvenal. Sat. 13: Exiſtunt, qui promittant hecatomben.

Hĕcătōmpĕdŏn, ἑκατόμπεδον, Templum erat apud Athenienſes Minervæ dicatum, patens omni à latere pedes centum: unde & nomen accepiſſe exiſtimant. Alio nomine Parthenon dicebatur. Meminit hujus templi Plutarchus in Pericle.

Hĕcătōmphŏnĭă, ἑκατομφόνια, Sacra erant apud Meſſenios celebrari ſolita, à centum hoſtium cæde originem habentia. Meminit hujus ſacri Plutarchus in convivio ſeptem ſapientũ.

Hĕcătōmpūs, odis, [ἑκατόμπους. Vn. *Azki hor got el nyelt.*] nomen piſcis qui hamo devorato omnia interanea evomit, donec hamũ quoq; egerat. Dictus Hecatompus à centum pedũ numero: unde & centipes à Latinis appellatur. Dicitur & ſcolopendra, à terreſtris ſcolopendræ ſimilitudine.

Hecaton, ἑκατὸν, Latinè centum dicitur. Inde per compoſitionem deducitur Hecatontarchus.

Hĕcătōntārchŭs, [ἑκατόνταρχος. Polon. *Setnik.* Vngar. *Százados.*] centum militibus præfectus, quem Latini Centurionem vocant.

Hĕctă, (inquit Sipontinus) accipitur pro re minimi pretii, quaſi hieta, ab hio verbo: quaſi hiatus & oſcitatio. [Polon. *Bambolik na chlebie.* Vngar. *Hoiagzás, hiaba valo dolog.*] Alii puſtulam dicunt, quæ in coquendo pane ſolet aſſurgere. Pomponius: Hic homo hectæ me facit, & multibibam vocat: id eſt, parvi me facit.

Hectapales, ἑκταπάλης ἀπὸ τῶν ἓξ παλαιστῶν: id eſt, à ſex palaſtis: Menſura eſt ſex palmorum: hoc eſt, pedis unius cum dimidio. Nam παλαιστὴ apud nos *palmum* ſignificat.

Hĕctĭcă, cæ, vel Hectice, es, f. p. [ἑκτική. Gall. *Fievre etique.* Ital. *Hettica febre.* Ger. Ein tatt Feber. Hiſp. *Calentura etica.* Polon. *Zimnica wkorzeniona.* Vng. *Mindennapi hideglélés.* Ang. *An ague or feuer wherby the bodie is pyned litle and litle.*] Febris genus curatu difficile, niſi adhuc naſcenti occurratur, non in ſpiritibus, ut diaria: non in humoribus, ut periodica: ſed in partibus ſolidis inſidens, corpus ſque paulatim conſumens. Dicta hectica, ἀπὸ τῆς ἕξεως: hoc eſt, ab habitu: unde & febrem habitualem nonnulli appellarunt. Duæ autem ſunt hecticæ differentiæ, quas vide apud Galenum lib.1.de Different.feb.cap.10.

Hĕcўră, penultima correpta. [חמות *chamóth.* ἑκυρά. Polon. *Swiekra.* Vngar. *Napam.*] Latinis ſocrus, quemadmodum ἑκυρὸς, ſocer: quo etiam nomine dicta eſt Terentii Comœdia. Malè tamen videtur ſcribi cum aſpiratione, quum ἑκυρὰ notetur ſpiritu leni.

Hĕdĕră, penult. corr. f.p. Herba eſt perpetuò virens, quę quum per ſe ſtare non poſſit, arboribus & muris adhæret. [κισσός. Gal. *Hierre, ou lierre.* Ital. *Hedera, hellera.* German. Ebhew. Hiſp. *La yedra.* Pol. *Bluſzcz.* Vng. *Folyo, boroſtyán.* Ang *Iuie.*] Hujus tria præcipua ſunt genera. Quædam enim à baccarũ albedine, candida dicitur. Altera nigra, quòd baccas ferat ſubnigras, aut certè croceas, quæ & dionyſia appellatur. Tertia, elix dicitur, fructum nullum gignens, ſed albas habens viticulas, & folia parva, anguloſa, & reliquis generibus multò concinniora. Virg.7.Aeglog. Candidior cygnis, hedera formoſior alba. Vbi Servius: Alba hederã: quia ſunt & nigræ hederæ: ut, -aut hederæ pandunt veſtigia nigræ. ¶ Dicta hedera ab hærendo, quòd hæreat ſemper, & ſequatur quicquid proximum eſt: quamvis per diphthongum non ſcribatur: corripit enim primã ſyllabã. Virg. in Pharmaceutria: -atque hanc ſine tempora circum Inter victrices hederam tibi ſerpere lauros. Quidam ab edo deducunt, quòd parietes edat atque conſumat. Feſtus: Hedera dicta, quòd hæreat, vel quòd edita petat, vel quia id, cui adhęſerit, edat: quæ in tutela Liberi patris putabatur eſſe: quia, ut ille ſemper eſt juvenis, ita hæc ſemper viret.

Hĕdĕrācĕŭs, a, um, Quod ex hedera eſt: [κίσσινος. Gall. *De lierre, ou fait d' hierre.* Ital *Di hellera.* German. Ebhewin/ auß Ebhew gemacht Hiſpan. *Coſa de materia de yedra.* Pol. *Bluſzczowi.* Vng. *Boroſtyánbol valo.* Ang. *That u made of iuie.*] ut Corona hederacea. Materia hederacea. Cato cap.3: Si voles ſcire, in vinum aqua addita ſit nęcne, vaſculum facito de materia hederacea, &c. Hederaceæ baccæ. Colum.libr.8.cap.10: Item oleaſtri, & hederaceæ baccæ, nec minùs arbuti.

Hĕdĕrĭgĕr, ă, [κισσοφόρος. Vng. *Boroſtyan bordozo, viſelő.*] Catullus de Berecyn. Vbi capita Menades vi jaciunt hederigeræ.

Hĕdĕrālĭs herba, Ruta apud Dioſc.lib 3.cap.451.

Hēdŏnē, ἡδονή, Voluptas. Cic.Tuſc.lib.2.

Hedrā, ἵδρα, Sedes Latinè dicitur, unde fit. Cathedra.

Hedychrum, n.ſ. ἡδύχρουν, Odoramenti genus eſt. Cicero 3. Tuſc. Collocemus in culcitra plumea, pſaltriam adducamus, hedychrum incendamus, demus ſcutellam dulciculæ potionis. Victorius tamè in ſuis in Ciceronem annotationibus indicat, hedychrum à medicis inter unguenta potiùs numerari, quàm inter odores: putatq; dictum à ſuavitate coloris, quem faciei illitum inducit. Sed in hoc loco ex Cicerone adducto, videtur potiùs accipi pro aromatis genere, quod igni accenſum ſuavem reddit odorem.

Heſiodinum, Latinè dicitur menta, ab odoris gratia. Vide Plin.lib 34.cap.15.

Hedўōſmŏs, [ἡδύοσμον. Germ Müntzen. Pol. *Mietka.* Vng. *Menta.* Ang. *Mynte.*] Herba notiſſima, ab odoris ſuavitate ita dicta, quam Latini mentam vocant. Galen.lib.6. Simplic. duplicem facit mentam, hedyoſmum, quam & mentam odoratam appellat: alteram inodoratam, quã vocat calamintham. Meminit hujus herbæ & Plin.lib.35.cap.15.

Hēdўpnŏĭs, idis, ἡδυπνοΐς. Intubi ſylveſtris genus eſt latioribus foliis, non crudum quidem alvum fiſtit: coctum verò ventriculum diſſolutum aſtringit.

Hēdyſmătă, [ἡδύσματα. Polon. *Sl'otkie, potrawi.* Vngar. *Edés etekſzerſzam.*] Græcè condimenta, ſed propriè quæ dulcore conſtant: qualia ſunt quæ ὀξυγλύκατα Græci vocant.

Hedyſarum, Semen Pelicanum. Aetius Sermon.12 cap.44.

Hegaleos, (Quod ut depravatè ſcriptum, ita perperam huc relatum erat) vide Aegaleos.

Hēgēsērĭă, [ἡγησηλία. Polon. *Figi.* Vngar. *Fw'ge.*] Ab Athenienſibus appellatus eſt fructus fici, quòd inter fructus omnes antiquitatis principatum obtineret. Dicuntur enim Athenienſes ante fruges inventas ficis victitaſſe, quemadmodum Arcades glandibus. Cæl.Rhodig. Antiq.lect.lib.18.cap 9.

Hei, [אוי *oi* אויה *ojáh.* ὀΐ. Gall. *Aa, helas.* Ital. *Oime.* German. *Hę/ach/owe.* Hiſp. *Aa.* Pol. *Auwe, biada, auch.* Vng. *Iay.* Angl. *Ah, allace.*] Interjectio dolentis, ſive ingemiſcentis. Virg.2.Aen. Hei mihi qualis erat. Cicero: Hei mihi, non poſſum hoc ſine lachrymis commemorare. Aſpiratur natura, quòd is animi affectus, aſpiratione meliùs declaretur.

Helbūnion, Dictamnum apud Dioſc.lib.3 cap.35.

Hēlcўſmă, [ἕλκυσμος. Polon. *Fus wlbo brud na ſl'ocie.* Vngar. *Ezüſt ſzara, allya.*] Eſt ſcoria argenti. Plin.lib.33. cap.6: Scoriam in argento Græci vocant *helcyſma.*

Hēlcĭum, cii, n.ſ. [ἑλκίον. Germ. Ein Roſſkommet/oder kommet. Pol. *Podpierſien.* Vng. *Szügy hám, (anagy) von yo hám.* Angl *The hame or coller of an horſe.*] Dicitur inſtrumentum ante pectus equorũ, & id genus animalium. ab armis: id eſt, humeris pendens, quod & molæ per machinulam innexę verſantur, & curticula per temonem trahuntur: unde & nomen accepit: ἕλκω enim Græcè, traho Latinè dicitur. Apul.lib.9.Metamorph. Defectum alioqui me, helcio ſparteo dimoto, nexu machinæ liberum applicat præſepio. Et paulò pòſt: Helcio tandem abſolutus, refectuiq; ſecurè redditus.

Hēlcĭārĭi, m. ſ. [Ger. Die ein Schiff ziehen mit einẽ Seil/oder ſonſt anders. Pol. *Pobudzaiacy ſie wrobocie ſpolnie.* Vngar. *Haio vonok.*] Qui in navi onera funibus moliuntur, vel qui naves deducũt, ſubducúntve, ad officia invicem adhortantes, ut uno connixu pariter conſpirantes, admoliri univerſis viribus poſſint, quod ſinguli nequeunt. Hæc Budæus in prioribus Annotat. in Pandect. Martial lib.1: Quj nec rumpere nauticum celeuſma, Nec clamor valet helciariorum.

Helea, ἑλέα Ariſtoteli: Gazæ velia: Avicula eſt canora, cujus multæ ſpecies.

Hĕlĕnĭum, n.ſ. [ἑλένιον. Gall. *Enula campana, aulnee.* Ital. *Lella, enola, enoa.* German. Manttraut. Hiſpan. *Raiz de ella.* Ang. *Elecampane.*] Herba quæ ex Helenæ lachrymis fingitur nata in Helene inſula, in qua Paris illi primùm obtulit ſtuprum. Favere creditur formæ, & cutem nutrire incorruptam, Venerem conciliare, & hilaritatem inducere in vino pota. Vide Plin.lib. 21.cap.10. Officinis *Enula campana.*

Hĕlĭăcă, ἡλιαία, Maximum erat Athenis judicium, cujus judices heliaſtæ, ἡλιασταὶ dicebantur, παρὰ τὸ ὑπαίθριον εἶναι, ἢ παρὰ τὸν ἥλιον βάσεως: hoc eſt, ab eo quòd ſub dio eſſet, & Solis radiis verberaretur.

raretur. [Polon. *Wielkie,ſadi.*] Videplura de hac voce apud Pollucem & Ariſtophanis interpretem.

Hĕlĭcē, es, pen.corr. ἑλίκη, Græco nomine dicitur quæ à nobis *Vrſa major*: ἀπὸ τῆς ἕλικος: hoc eſt, à circumvolutione dicta, quòd diei noctisque ſpatio circum Polum Arcticum volvatur. [Vngar. *Gönczöl ſzekere.*] Ovid.1. Triſtium: Eſſe duas Arctos, quarum Cynoſura notetur Sidoniis, Helicen Graja carina notet. ¶ Fuit item Helice, oppidum Achaiæ propriè dictæ ad ſinum Criſſæum, maris impetu hauſtum. Plin. lib.2.cap. 92: Pyrrham & Antiſſam circa Mæotim Pontus abſtulit: Helicen & Buram in ſinu Corinthio: quarum in alto veſtigia apparent. Ovid.15. Metam. Si quæras Helicen & Buram Acheidos urbes, Invenies ſub aquis: & adhuc oſtendere nautæ Inclinata ſolent cum mœnibus oppida merſis.

Hĕlĭŏchrўsŏs, ſive heliochryſum. [ἡλιόχρυσος. Pol. *Suchotne ziele.*] Herba eſt, quam alio nomine chryſanthemon appellant, ramulis candidis, foliis ſubalbidis, abrotono ſimilibus, corymbos habens nunquam marceſcentes, in orbem dependentes, qui ad Solis repercuſſum aurei apparent. Plinius libro 21. cap. 25.

Hĕlĭctērēs, ἑλικτῆρες, Inaures ſunt, ſicut docet Iulius Pollux: quæ & helicæ dicuntur, à claviculis vitium, quas helicas vocant. [Vngar. *Arany perecz ök.*]

Hĕlĭŏcămĭnŭs, ni, penult. prod. [ἡλιοκάμινος. German. *Ein ort oder Gemach eigentlich darzu gebawen/daß es allenthalb der Sonnen hitz empfahe vnnd behalte.*] Vaporarium quoddam ſolare in aprico loco ſitum, ad calorem Solis excipiendum. Vlpian.l. Si arborem.ff. de Servit. urban. præd. Si arbor, *inquit*, in heliocamino, vel ſolario Solem adimat, dicendum erit, quia umbram fecit in loco cui Sol fuit neceſſarius, contra ſervitutem impoſitam fieri. Heliocaminus, inquit Budæus in prioribus Annot. in Pandect. ad verbum ſolaris fornax dici poteſt. Eſt autem ſolare vaporarium, in aprico ſitum, ad calorem Solis excipiendum, quo antiqui utebantur. Plin. in Epiſt. lib.2. de diæta quadam loquens: In hac heliocaminus quidam, aliâ xiſtum, aliâ mare, utraque Solem: cubiculum autem valvis, cryptoporticum feneſtra proſpicit.

Heliophyton, Smilax. Dioſc. lib.4. cap.145.

Heliopus, ἡλιόπους, Nomen herbæ, ejuſdem cum heliotropio majori inde dictæ, quòd Solem aſpiciat. [Vngar. *Katáng koro.*] Vide Marcel. Virgil. in Dioſc. lib.4.

Heliofacte, Ibulus apud Dioſc. lib.8. cap.185.

Hĕlĭŏſcŏpĭŏn, ἡλιοσκόπιον, Quartũ tithymali genus eſt: foliis portulacę, ramulis ſtantibus à radice quatuor aut quinq; rubentibus, ſemipedali altitudine, ſucci plenis. Naſcit circa oppida, ſemine albo, columbis gratiſſimo, quod colligitur incipiente uva. Nomen accepit παρὰ τὸ σκοπεῖν τὸν ἥλιον: hoc eſt, ab aſpiciẽdo Sole: capita enim cũ Sole circũagit. Ex Plin.l.26.c.8.

Heliofelinon, (quod hîc pro apii genere corruptè legebatur) rectiùs ſcripſeris heleoſelinon. [Vngar. *Vizi apiom.*] Eſt autem heleoſelinon apii genus, ſativo majus in paludibus, locisque humidis ſpontè proveniens: unde & nomen accepit. Nam ἕλος Græcis paludem ſignificat.

Hĕlĭŏſtrŏphŏn, ἡλιόστροφον, Nomen herbæ quæ alio nomine heliotropium majus appellatur, teſte Plin.lib.22.cap.21. Dictũ helioſtrophon ἀπὸ τῆς συστρέφεσθαι πρὸς ἥλιον: hoc eſt, ab eo quòd cũ ſole convertatur [Polon. *Podrożnik.*]

Hĕlĭŏtrŏpĭum, pii, n.f. [ἡλιοτρόπιον. Gal. *Torneſol, herbe au chancre.* Ital. *Girafole.* Ger. *Sonnenwürbel.* Hiſp. *Tornaſol.* Pol. *Nawrot.* Vng. *Katung koro, naputám forgo fw'.*] Herba ſolaris: dicta quòd ſe cũ ſole circumagat, etiam nubilo die, ac nocte. Varro: Nec minùs admirandũ quod fit in floribus, quos vocant heliotropia: ab eo quòd Solis ortũ manè ſpectãt, & ejus iter ita ſequũtur ad occaſum, ut ad eum ſemper ſpectent. Plin.lib.22.cap.21, duo facit heliotropii genera: Majus in pinguibus tãtùm locis cultoq; ſolo naſcens, quod & helioſtrophon nominat: vulgò, ut creditur, *Cancri flos* appellatus. Et minus, ubiq; proveniens, quod & tricoécon, & ſcorpiurum appellat, quòd ſemen habeat, caudam referens ſcorpionis. ¶ Eſt etiam heliotropium, gemmæ nomen, viridis quidem, ſed ſanguineis venis diſtinctæ. Cauſa nóminis eſt, autor Plin.libr.37.cap.10, quòd in vas aquæ dejecta, radios ſolares accedentes in ſanguinis colorẽ mutare videat'. Extrà aquam aũt ſpeculi modo Solis imaginẽ reddit, ejusq; eclipſin prodit, lunam ſubeuntem oſtendens.

Hĕlĭtĭs, pe.prod. ἑλίτης, Dioſcoridi, ſquama ęris decuſſa ex clavis ex Cyprio ęre cõfectis: quę ſubtiliſſimę eſt ſubſtantię, ſummamq; deſiccandi vim habet. Vide Galen. lib.9. Simplicium.

Hĕlĭx, icis, f.t. [ἕλιξ Germ. *Klein Ebhew/ oder (wie etlich ſagen) ärdebhew.* Vngar *Gyóm weltsetkem borostyán.*] Tertium hederæ genus nunquam fructum ferens, folia habens exigua, anguloſa & concinniora, quàm reliqua duo hederarum genera. Vide Plin.lib.16.cap.34: Dicta helix quòd tenuibus ſarmentis, veluti claviculis quibuſdam arboribus fruticibusque circumvolvatur, ἕλικας enim Græci claviculas appellant.

Hellanodices, ἑλλανοδίκης, Latinè judex certaminis dicitur.

Hĕllĕbŏrŭs, ſive Helleborum. [ἑλλέβορος, Dioſcoridi. Ger. *Nießwurtz.* Pol. *Czarna ciemierzyca.* Item, *bial'a ciemierzyca.* Vng. *Zászpaé.*] Herba eſt inſignem purgandi vim habens, quam Latini veratrum appellãt. Ejus duo ſunt genera, album quod vomitione cauſas morborũ extrahit: & nigrum per alvum quicquid noxium eſt dejiciens: alio nomine melampodium dictũ à Melampode quodã (ſive medicus, ſive paſtor fuerit) qui eo Prœti filias in furorẽ actas, traditur perſanaſſe. Præcipuus hujus uſus eſt in educendis noxiis humoribus, principis animæ facultatis ſedem infeſtantibus: unde melancholicis & furioſis dari ſolet, & comitiali morbo laborantibus. Hinc factum eſt, ut quos cerebro minus ſano eſſe velimus ſignificare, Helleboro opus eſſe dicamus, aut Helleborum edere jubeamus. Plin. lib.25.cap.13: Efficacius helleborum ad vomitiones & ad bilẽ nigram extrahendam. Plaut. in Pſeud. Helleborũ hiſce hominibus opus eſt. Maſculino genere uſus eſt Virg.3.Georg.- helleborosq; graves, nigrumq; birumen. Colum.lib.10: Sed negant helleboros, & noxia galbana ſucco. Apuleius nominis hujus primam vocalem aſpirandam putat, etymon, credo, ſpectans: volunt enim helleborum dictũ παρὰ τὸ τῇ βορᾷ ἐλεῖν. Apud Dioſcor. tamen, cæterosque Græcos, tenui ſpiritu conſtanter ſcribitur. Vide ELLEBORVS.

Hĕllĕbŏrōsŭs, [ἑλλεβορώδης. Polon. *Ten ktori nad miare ciemierzyce wżial'.* Vng. *Zászpás.*] Dicitur qui plus hellebori ſumpſit, quã par fuit. Plaut. in Rud. Helleboroſus ſum. T. At ego ceritus. Helleborum enim, ſi plus æquo ſumatur, non mediocre periculum creat: ſin minus ſumatur, magnam ægritudinẽ levare non poteſt. Vnde ſtomachatur Perſius in imperitos medicos, qui quum modum miſtionis ignorarent, non dubitabant tamen rem tam ancipitem, & periculoſæ aleæ plenam, non ſine gravi ſumentium diſcrimine aggredi. Diluis (*inquit*) helleborũ, certo compeſcere puncto Neſcius examen: vetat hoc natura medendi. [Angl. *Beares foote, an hearbe ſo called.*]

Helminthoboranæ, Abrotanum ſic dictum à vermibus: quia ſemen ejus vermes perimat. Barbarus in Coroll.

Hĕlŏps, ἕλοψ, Piſcis delicatiſſimi ſaporis, quem Theodorus à Latinis accipenſerem appellari putavit. Cui tamen refragatur Ovidii autoritas, qui helopem Italiæ incognitum eſſe ſcribit, referente Plin.lib. 32.cap.ult.

Helorius, ἑλώριος, & μακρόμυτος à longitudine naſi: id eſt, roſtri: avis eſt cujus roſtrum incurvum, longum, nigri coloris: ungues nigerrimi, pennæ fuſcæ, variæ ac maculoſæ.

Hĕlŏs, [ἕλος. Pol. *Przigorzenie na oliwie.*] Vitium eſt oleæ peculiare, & quædam quaſi Solis inuſtio, quam Latini nonnulli clavum, alii fungum, quidam etiam patellam appellant.

Hĕluācĕă, Genus ornamenti Lydii, dictum à colore boum, qui eſt heluus: hoc eſt, inter rufum & album. [Polon. *Pł'owi.*] Autor Feſtus.

Heluĕllæ, arum, f.p. Sunt olera minuta (ut inquit Feſtus) quoniam helus, & heluſa veteres dicebant, pro holus & holera. [אורות *oróth* ירק *jarák.* λαχανάρια. Gall. *Menues herbes.* Ital. *Herbette.* German. *Schlechte Kreuter.* Hiſpan. *Menudas yeruas.* Polon. *Kapuſta proſta, mał'a kapuſta.* Vngar. *Paré.* Angl. *Small colewortes.*] Cic. ad Gallum, lib.7: Fungos, heluellas, herbas omnes ita condiunt, ut nihil poſſit eſſe ſuavius.

Hĕlŭo, onis, m.t. homo immoderatæ voracitatis, prodigus, gulæ ventrique deditus. [שרץ *zolel* סבא *ſobé.* λαφύστης, ἀσωτος. Gall. *Gourmand, qui deuore tout.* Ital *Mangiore, diuoratore, ingordo.* German. *Ein Fraß/ ein Schlemmer/ ein Praſſer.* Hiſp. *Comilon, tragador.* Pol. *L'akomiec, ożralec, l'okac, marnotrawca.* Vng. *Tobzodó torkos, tálpeſzer.* Ang. *A glutton, a vanencur or deuourer.*] Heluo (inquit Feſtus) qui immoderatè bona ſua conſumit ab eluendo. Aſpiratur autem, ut aviditas magis exprobretur: ſic enim fit vox incitatior. Terent. in Heavt. At ego (ſi me metuis) mores cave in te eſſe iſtos ſentiam. CL. Quos? C. Si ſcire vis ego tibi dicã, Gerro, fraus, heluo, iners, ganeo, damnoſus. ¶ Cic. per tranſlationem heluonem librorum dixit, pro nimis avido lectore, & qui legendo ſatiari nequit. Heluo patriæ per tranſlationem, pro eo qui turpiſſimo ſcelerũ genere patriam perdit & infamat, vel patriæ bona prodigit ac devorat, Cic. pro Sext. Gurges atque heluo, Idem in Piſonem. Heluo impurus, Idem 1. de Leg. Agrar. Heluo immanis ſpurciſſimus, nequiſſimus, pro Domo ſua, & poſt reditum in Senatu.

Hĕ̆luārī, d.p. Luxuriari, luxuriæ & gulæ operam dare. [סבא *ſabá.* λαφύσσειν, ἀσωτεύεσθαι. Gall. *Gourmander, deuorer glotonnement.* Ital. *Diuorare, conſumare.* Ger. *Freſſen/ Zechen/ Schlemmen/ Praſſen.* Hiſpan. *Tragar gaſtar.* Polon. *Zrac, l'okac.* Vngar. *Tobzodni torkoſſágot, wzni, buſalkodni, tálpórzerkedni.* Angl. *To deuour, to ranine lik a glutton.*] Cicero pro Domo ſua: Cur ille gurges, heluatus tecum ſimul Reipubl. ſanguinem, ad cœlum tamen extruxit villam in Tuſculano viſceribus ærarii? Idem pro Sextio: Quid? tu meo periculo gurges, ac vorago patrimonii heluabere?

Hĕlŭātĭo,

Hēlŭārĭo, tionis, f.t. prodigalitàs, voracitas, dilapidatio. [λιμὸς, ἀσωτία. Gall. *Gourmandiſe.* Ital. *Il diuorare, & trangugiare.* Ger. Freſſerey/ſchlemmerey. Hiſp. *Trago y gaſto.* Pol. *Obzarſtwo, marnotrawienie.* Vng. *Tobzodas torkoſſag, buyalkodas, talpoſag ködes.* Ang. *Gluttonie, rauening.*] Cicero poſt reditum in Senatu: Cur in luſtris & heluationibus hujus calamiſtrati ſaltatoris tam eximia virtus tandiu ceſſavit.

Hĕlūcŭs, ci. [Pol. *Przepiczin gnuſni, zlenial'i.* Vng. *Bor italtul áſitoz, ſzunyiadozo.*] ſignificat languidum & ſemiſomnum, & heſterno vino languentẽ. Author Feſtus. Sic dicitur ab oris hiatu & oſcitatione: quanquam Tertullianus in libro de corona militis pro ipſa potiùs affectione capitis videtur uſurpare, qua proclives in ſomnum reddimur, quam Græci κωρηδαεμον appellant. Ejus verba ſunt: Liberum eundem apud Aegyptios Oſirin, Harpacration induſtria hederarũ argumentatur, quòd hederæ natura ſit cerebrum ab heluco defenſare.

Hĕlŭĭus, Color medius eſt inter rufum & albũ, [χλοῦς, πυῤῥοδὴς. Pol. *Debnei farbi iakos kora bywa vdab wlozona.* Vng. *Verhönyw halouany ſzinw veres.* Ang. *Horſe fleshe colour.*] Varro lib. 2. de Reruſtic. cap. 5, de corio boum loquens: Corium, *inquit*, attactu non aſperum ac durum, colore potiſſimùm nigro, deinde rubeo, tertiò heluo, quartò albo.

Hĕlŭŏlŭs, la, lum, pen. corr. [ὑπόξανθος. Pol. *Pleſniwei farbi.* Vng. *Halouany ſzinw veres ſzabaſu.* Ang. *Horſe fleshe colour.*] Quod accedit ad heluum colorem; ſed tamen dilutiorem, ut plus ex albo participet quàm ex rufo. Vnde heluolæ uvæ dicuntur quæ ejus ſunt coloris. Col. lib. 3. cap. 2: Sunt & heluolæ quas nonnulli varias vocant, neq; purpureæ, neq; nigræ, ab heluo (ni fallor) colore vocitatæ.

Hĕlxīnē, es. f.p. [ἑλξίνη. Gall. *Paritoire.* Ital. & Hiſ. *Parietaria, vitreola.* Germ. Tag vnd nacht ein kraut/ S Peterskraut / glaßkraut. Pol. *Nocy dzien.* Vng. *Fogo lyfw.*] Herba eſt mercurialis folia habens, eaq; hirſuta, cauliculos ſubrubẽtes, & circa eos ſemina aſpera veſtibus adhærentia, unde & nomẽ accepiſſe volũt. Alio nomine perdicium dicitur, quòd perdices ea unicè delectentur. A' Romanis etiã *urceolaris* appellatur, quòd urceis detergendis aſperitate ſua in primis ſit idonea. Naſcitur in parietinis, ſepibus & maceriis. Vnde & *Parietaria* vulgò appellatur.

Hem, [חם *hoi. Φεῦ.* Ger. Hã Pol. *Weiże.*] Interjectio corripientis ſeipſum, vel indignantis, vel admirantis. Servius Sulpitius Ciceroni, Epiſt. lib. 4: Hem nos homunculi indignamur ſiquis noſtrûm interiit, aut occiſus eſt, quorum, &c. Apul. Hem hominis audaciam. ¶ Quandoq; demonſtrantis eſt. Terent. in And Hem puer hercle puer eſt.

Hēmĕrēsĭŏs, [ἡμερήσιος. Gall. D'vn iour. Ital. *Diurno.* Ger. Etnes tags. Hiſp. *Coſa de vna dia.* Pol. *Iednego dnia, praca.* Vng. *Nappaly.* Ang. *Of a day.*] Adjectivum ſignificans idem quod diurnus. Vnde tabella quæ uno die picta eſt à Pamphilo Apelis præceptore, hoc nomine vocata eſt, cujus meminit Plin. lib. 35 cap. 11: Abſolvit uno die, *inquit*, tabellam quę vocata eſt Hemerefios, pueio picto.

Hēmĕrĭs [ημερίς. Vng. *Kerekſzlzyfa.*] Genus eſt arboris glandem ſerentis, teſte Theophraſto, trunco neq; erecto, neq; lævi, neq; excelſo, ſed caudice in orbe comoto, contorto, ſinuoſoq;, ramorum alis multis, concavo, glande maxima & poſt fagum dulciſſima. Meminit hujus arboris & Plinius libro 16. capite 6. Theodorus Græci vocabuli vim exprimens, placidam vertit.

Hēmĕrŏbĭŭs, ἡμεροβίου, Vermiculus eſt ad Hypanim Ponti fluvium, ultra diem unum non vivens. Plin. lib. 11. cap. 36: Hypanis fluvius in Ponto, citra ſolſtitium defert acinorum effigie, tenues membranas, quibus erumpit volucre quadrupes ſuprà dicti modo, nec ultra diem vivit: unde Hemerobion vocatur. ¶ Hemerobii præterea dicuntur homines in diem viventes, quibus craſtini nulla eſt cura: qualis fuiſſe traditur Diogenes Cynicus, qui præcipuè idcirco hoc nomine fuit appellatus.

Hēmĕrŏcāllĭs, [ἡμεροκαλὶς. Pol. *Lelia polna.* Vng. *Géka liliom.*] Dioſcor. Herba eſt folio & caule lilio ſimillima, herbacei coloris, ut porrum: flores habens ternos, quaternósve in ſingulis ſcapis erumpentes: lilii modo ſtriatos, qui quum dehiſcere cœperunt, in colorem vehementer pallidum immutantur. Nomen accepiſſe putatur à floris fugacitate, quòd uno tantùm die pulchritudinem ſuam tueatur. Meminit hujus herbæ & [illegible] lib. 21. cap. 21.

Hēmĕrodrŏmi, m.f. [ἡμεροδρόμοι. Gal. *Couriers, poſtes.* Ital. *Corrieri.* Ger. Schnelle läuffer/ ſo ein tag weit lauffen/ Poſtierer. Hiſp. *Correos ò corredores.* Pol. *Poſetarze ktorzi na ieden dzien daleko viezdzaią, ławodnici.* Vng. *Az kik egynap földtte ſokat mennek.* Ang. *Runners, poſtes.*] Dicuntur curſores qui die uno ingens ſpatium curſus emetiũtur. Liv. lib. 31: Niſi ſpeculator (*hemerodromos* vocant Græci) ingens die uno curſu emetiens ſpatium, contemplatus regium agmen è ſpecula quadam, prægreſſus nocte media Athenas perveniſſet. Inter hujuſmodi hemerodromos clariſſimus fuit Philonides Alexandri Magni curſor.

Hemicadia, vaſa dimidii cadi. Sipont.

Hēmĭcrānĭcī, [ἡμικρανικοὶ. Ger. Der das Hauptweh hat/ auff dem halben haupt / nur an einer ſeiten. Pol. *Boleiaci wpolgl'owi.* Ang. *Sick of the megrim.*] Sunt qui dimidia parte capitis laborant, qui morbus Græco nomine ἡμικρανία ſive ἡμικρανια appellatur: quemadmodum cephalea, quo totum caput infeſtatur. Gignitur uterq; à ſonitu clamoreq; vehementiore, aut etiam ab immodico ſplendore vel odore, aliſve hujuſmodi prævalidis objectis ſenſum lædentibus.

Hēmĭcyclŏs. [ἡμικυκλος. Gall. *Demy cercle.* Ital. *Mezzo cerchio.* Ger. Ein halber vmbkreiß oder circkel. Hiſp. *La myetad del circulo.* Pol. *Polcerkliowy, wpol'okrazoni.* Vng. *Fél kerekſeg (anagy) kerekkar ſzék.* Ang. *Half a circle.*] Latinè ſemicirculus. Qua voce Mathematici frequenter utũtur. ¶ Accipitur etiam pro cathedra ſemirotũda facta in medii circuli formam. Cic. in Lælio: Tum memini domi in hemicyclo ſedentem.

Hĕmĭnă, næ, f.p. penult. corrept. [κοτύλη. Ger. Mngefehr ich ein viertheil einer Straßburger maß.] Genus eſt menſuræ, dimidium continens ſextarii: à Græco ἡμισυ, quod dimidium ſignificat. Gellius lib. 3. cap. 13: Si ex ſextario hemina fuſa ſit, non dimidium ſextarium fuſum dicendum eſt. Plaut. in Mil. Neq; equidem heminas octo exprompſi in urceum.

Hēmĭnārĭŭs, Quod heminæ menſuram habet. [κοτυλιαῖος. Pol. *Zydlikowi, mali.* Vng. *Iteczés.*] Per tranſlationem accipitur pro exiguo. Quintilian. lib. 6. cap. 4. Fabius Maximus incuſans Auguſti congiariorum quę amicis dabantur exiguitatem, heminaria eſſe dixit: id eſt, tenuia & exigua,

Hemineron, ſalſamenti genus piſcis, ſed à Coracino. Dicitur & Peltes & Saperda Coracinus: & ab aliis Aelius, è Mæotide ſtagno commendatiſſimus. Quanquam alius piſcis eſt Epicharina Aelius.

Hēmĭŏlĭŏn, ἡμιόλιον, Navigii genus, quod à puppi ad malum uſque binis remis, à malo ad proram unico tantùm agitatur: cujuſmodi ſunt, inquit Bayfius, quas hodie *Fiſtas* vocamus.

Hēmĭŏlĭŭs, ἡμιόλιος, Quædam Arithmetica proportio, continens aliquem totum numerũ, atq; ejus dimidium: ut ſe habent tres ad duo, & quindecim ad decem. Gellius libro 18. capite 14.

Hemionitis, deſcribitur in Dioſcor. lib. 3. cap. 153.

Hemionos, Mandragora mag cè, apud Dioſcoriid. libro 4. cap 78. 79.

Hēmĭŏnĭum, ſive hemionitis, ἡμιόνιον, ἡ ἡμιονῖτις, Herba eſt dracunculi folio, lunato, radicibus [illegible] multis, nſq; tenuibus, nunquam flores, neq; ſeme[illegible]; caulem gignens, in petroſis locis naſcens, auſtero ſapore. Alio nomine ſplenium, σπλήνιον, dicitur. Herbariorum pleriq; *Linguam cervinam* appellant. Officinæ etiam *ſcolopendriam*. Omnino tamen alia eſt à ſcolopendrio Dioſcoridis.

Hemiplagia, Ea quæ & dimidia apoplexia apud Paul. lib. 3. cap. 8

Hemiplēxĭă, f.p. [ἡμιπληξία Pol. *Wpolſtiackie zaracenie.* Vng. *Fél gutta wres.*] Paralyſis, ſemiapoplexia quum in alteram tantùm partem corporis malum id incubuit: nam quum totum afficitur, apoplexia nominatur.

Hemiſphærĭum, n.f. Dimidia ſphæra, cœli dimidium, quod ſemper nobis apparet. [ἡμισφαίριον. Gall. *Vne demi ſphere.* Ital. *Mezza ſpera.* Ger. Ein halbe kugel. Hiſp. *La meytad de la ſphera.* Pol. *Polkula, polokregu niebieskiego.* Vng. *Fél eeg az egnek felei.* Ang. *Half the heauen or half heauen.*] Varro de Reruſtic. lib. 3. cap. 5. Is ſtar[illegible] ſecus tabernaculum, ſtella Lucifer interdiu, noctu Heſperus. Ita ei coeunt ad infimum hemiſphærium ac moventur, ut ii dicent quot ſint horæ.

Hemis, apud nos traducitur ſemis. Græcè ἡμισυς, dimidius.

Hemitogium, gii, n.f. Dimidia toga

Hemitrochon, Salſamenti genus, aliud ab Omotaricho.

Hēmĭtrŏchĭum. Verſus dimidiatus. [ἡμιτρόχιον. Gal. *Demi vers.* Ital. *Mezzo verſo.* Ger. Ein halber vers. Hiſp. *La meytad del verſo.* Polon. *Pol' wierſza.* Vngar. *Fél vers.* Angl. *Half a verſe.*] quaſi ἡμισυ ἑξαμέτρου, cujuſmodi apud Virgilium aliquot leguntur imperfecta.

Hēmĭtrĭtæŭs, ἡμιτριταῖος, ſemitertiana febris, ſic dicta quòd parte aliqua tertianam repræſentet, tertio die, ut illa repetens, non tamen ut illa diem unum præſtet integrum, ſed inter horas xxxvi, plus vel minus porrigitur Martial. lib. 12: Cui gravis & fervens hemitritæus erat. Morbi hujus naturã & differẽtias videto apud Galenum lib. 2 de different. feb. cap. 8. & 10.

Hēndĕcăſўllăbŭs, ὁδεκασύλλαβος, verſus undecim ſyllabatũ: qui & Phaleucius dicitur ab invẽtore, qualis ille Catullianus: Paſſer deliciæ meæ puellæ.

Hēndĭădўs, ſi recẽtioribus Grammaticis credimus, figura eſt qua unum in duo dividitur: ut apud Virg. 1. Aeneid. Molemq; & montes

& montes insuper altos Imposuit:id est,moles altorum montium. Sic alibi: ⁓pateris libamus & auro: id est,pateris aureis. Meminit hujus figuræ Servius in primum librum Aeneid. Vbi tamen in exemplaribus manu scriptis nō hendiadyn legimus, sed εἰς ἀπὸ δυοῖν: hoc est,unum per duo: cui figuræ contraria legitur apud Donatum in And. Terentii, quam appellat δύο δι' ἑνός: id est,duo per unum.

Heo,ἡώ, Interjectio,Plaut.in Cistel.Heo tu quàm nos.

Hēpăr,atis,penult.gen. corr. n.t. Primum est sanguinis generandi instrumentum, venārumq; omnium principium, quod Latinè jecur appellatur. [חזב *chabédh.* ἧπαρ. Gall. *Le foye.* Ital. *Fegato.* Ger. Die läber. Hisp. *El higado.* Pol. *Watroba.* Vng. *Máy.* Ang. *The liuer.*] ¶ Est item hepar nomen piscis ex genere locustarum, cujus meminit Plin. lib.32. cap.11. ¶ Hepar etiā inter marina ejectamenta hepatis cocti lobum referens, rubrum,porosum, fragile, putidum, quod per mare vagatur, in fundoq; cum algis implicitum sæpè piscatorum retibus ac sagenis extrahitur. ¶ Est & aliud hepatis longè diversum genus sanguine præditum,de quo Bellon.in lib.de piscib.

Hēpătārĭus,a,um, Ad hepar pertinens. [ἡπατικός. Gall. *Appartenant à foye.* Ital. *Ciò che à fegato s'appartiene,* Ger. Das zů der läber gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à higado.* Pol. *Watrobny.* Vng. *Mayhoz valo.* Ang. *That belongeth to the liuer.*] Vt, Morbus hepatarius. Plaut. in Curcul. Tum te igitur morbus agitat hepatarius.

Hēpătĭcŭs, a, um, ἡπατικὸς, Quod ad hepar pertinet. A' Celso lib.4. cap.9. hepaticus morbus dicitur, qui à Plauto appellatur hepatarius.

Hēpătĭcī,m.s. [ἡπατικοί. Gall. *Hepatiques.* Ital. *Fegatosi.* Ger. Läberstech. Hisp. *Higadosos.* Pol. *Boleiacy na watrobe.* Vng. *Máy fáyok.* Ang. *That hath a disease in the liuer.*] Qui ex hepate laborant: & propriè ii, quibus imbecillum est jecur, sine tumore tamen & dolore. Plin.li.26.cap.6: Datur hepaticis in farre cocta.

Hepatica, Herba est, quam Latini vocant jecorariam: dicta quòd hepatis similitudinem referat: crescit in fontibus & locis saxosis.

Hēpătītēs, ἡπατίτης, Gemma est quæ à jecoris figurâ nomen sortita est. Plin.lib.37.cap.11.

Hepatorium, n.s. ἡπατῶριον, A' quibusdam vocatur Eupatorium herba,cò quòd jecori affecto auxiliretur. Autor Dioscor. lib.4. Quanquam non desunt qui hanc nomenclaturam inter eas rejiciendam putent, quæ à doctioribus inter autoris ejus notha meritò annumerantur.

Hēpătītĭs,pen. prod. ἡπατίτης, Vena ampla, ex cava sive simâ hepatis parte emergens, omnes mesaraï venas excipiens. Vulgus *Hepatis portas* appellat.

Hēpătīzōn, ἡπατίζων, Aëris temperamentum, jocinoris colorem referens magno olim in pretio habitum. Plin.lib.34.cap. 2: Præter hæc est,cujus ratio non potest reddi, quanquam hominis manu facta dederit fortuna temperamentū simulachro significq;, illud suo colore pretiosum ad jocinoris imaginem vergens, quòd ideò hepatizon appellant procul à Corinthio, longè tamen ante Aegineticum atq; Deliacum, quæ diu obtinuére principatum.

Hephæstītēs, ἡφαιστίτης, Gemma est rutili coloris, naturā speculi habens in reddendis imaginibus: dicta ἀπὸ τῦ ἡφαίστυ: hoc est,à Vulcano, sive quòd igneī sit coloris, sive quòd materiam aridam in Sole accendat. Vide Plin.lib.37.cap.10.

Hēpĭălŭs, [ἡπίαλος. Gall. *Vn papillon* Ital. *Farfalla.* Germ Ein muck oder pfeyffholter so vmb die liechter fliegen. Hisp. *Mariposa.* Pol. *Motil.* Vng. *Zőr lőnődek gyertyara rőprölő lwődlődek.* Ang. *A flie which flieth in the flamme of the candell.*] Papilio qui in lucernarum luminibus advolat. Epialus autem spiritu tenui, genus est febris: de quo vide suprà suo loco.

Hēpsēmă, [ἑψημα. Pol. *Winna zuff'ka.*] Mustum ad tertiam partem decoctum, quod & sapam appellant. Plin.li.14.cap.9.

Hepta, ἑπτὰ, apud nos septem, & aspiratur cum suis derivatis.

Heptapachys, ἑπτάπηχυς, Mensura septem cubitorum: unde Achylles Heptapachys est appellatus. Hermolaus.

Heptăplēurŏs, ἑπταπλεύρος, Plantaginis species est, foliis septem laterū modo inclusa: unde & nomen habet. Autor Plin. lib.25.cap.8.

Hēphthēmĭmĕrĭs, ἑφθημιμερὴς, Est cæsuræ genus, quū post tres pedes supereſt syllaba terminans partem orationis: quæ interdum etiamsi natura brevis sit, licentia tamen poëtica invenitur producta. Virgil.3. Aeneid. Dona dehinc auro gravia, sectoq; elephanto Imperat ad naves ferri. Idem 12. Aen. Congredior, fer sacra pater, & concipe fœdus. ¶ Componitur autem hephthemimeris ab ἑπτὰ septem, ἥμισυ semis, & μέρος divisio vel pars, quasi dicas septimam dimidiam divisionem, vel dimidium septem pedum.

Hēptērēs, [ἑπτήρης. Gall. *Vne nauire ayant sept tireurs en chasque banc.* Ital. *Naue da sette rami per banco.* Ger. Schiff so an einer jettlichen ordnung siben ruder haben. Hisp. *Naue de siete ordenes.* Pol. *Lodź osiedmi poławdach zebuſtron.* Vng. *Hetrend euezŏ im hayo.* Ang. *A shipe with seuen in rank of rollers.*] Navis est septem habens remorum ordines. Liv.37: Regia classis septem & triginta majoris formæ navium erat: in quibus tres hepteres, & quatuor hexeres habebat, præter has, decem triremes erant: & ii adesse hostes ex specula quadam cognovêre. Ibidem: Maximè exteruit hepteres regia, à minore Rhodia navi uno ictu demersa.

Hēră, Vide HERVS.

Hēraclēŏn, sive Heraclion, penult.prod. [ἡρακλεῖον. Pol. *Czyrwona lebiotka.*] Panacis species est, ab Hercule inventa, quā alii origanum Heracleoticum sylvestre dicunt: quoniam est origano simile, ut testatur Plin.lib.25.cap.4. Est & alia herba Heracleon siderion, caule tenui, digitorum quatuor altitudine, flore puniceo, foliis coriandri, juxta amnes & lacus nascēs & omnia vulnera ferro illata efficacissimè sanans. Autor Plinius lib.25.cap.5.

Heracleotici, Cancrorum genus. Plin.lib.9.cap.31.

Heracleotica nux, Vide in dictione IVGLANS.

Heraclea pocula, ab Hercule nomen sumpserunt, fuêreq; magna & capacia, quæ tanti Herois sitim extinguere & satiare possent. Nam Hercules in potoribus numerabatur maximus. Eorum poculorum apud Ciceronē in Verrem, & apud Athenæum mentio est.

Heracleum, quid sit, require in Commentariis Leonicenī: & imbi de eo prolixam disputationem.

Hēraclĭŭs lapis, sive Heracleus, [ἡρακλεία λίθος, καὶ μαγνῆτις Suidæ. Gall. *Aimant, ou pierre de touche.* Ital. *Calamita, pietra da prouar l'oro.* Ger. Ein magnet/oder ein gotdstein/probierstein. Hisp. *Piedra iman, ò el toque de oro.* Pol. *Magnes, kamien zela zo czyagnacy.* Vng. *Mágnes kő.* Ang. *The lodestone that hath propertie to draw yron to it.*] Lapis occulta quadam naturæ vi ferrum ad se trahens, qui & magnes dicitur. Plin.lib.36.cap.16: Quid ferri duritia pugnacius? sed cedit & patitur mores. Trahitur nanq; à magnete lapidé: domitrix illa rerum materia ad inane nescio quid currit: ut propiùs venit, tenetur assistitq;, & complexu hæret: fideritia ob hoc alio nomine appellant, quidam Heraclion. Hęc ille. Rationem autem nominis hanc afferunt, quòd primùm inventus sit circa Heracleam Magnesiæ civitatem. Meminit hujus lapidis & Galenus lib.9. Simplic. Est & ad quē auri bonitatē exploramus: quem & Lydiū lapidē & coticulā appellamus. [Pol. *Kamien na ktorim probuia zł'ota.*] Plin.lib.33. cap.8: Auri, argentiq; mentionem comitatur lapis quem coticulam appellant, quondam non solitus inveniri, nisi in flumine Tmolo (ut autor est Theophrastus) nunc verò passim: quē alii heraclium, alii Lydium vocant. Sunt autem modici, quaternas uncias longitudinis, binasq; latitudinis non excedentes. His coticulis periti, quum è vena lima rapuerint experimentum, protinùs dicunt quantum auri sit in ea, quantum argenti vel æris, scrupulari differentia mirabili, ratione non fallente. ¶ Hinc Heraclius lapis, λίθος ἡρακλεάς, proverbium est in eos qui vehementer acri, exactoq; judicio essent. Refertus à Theophrasto.

Herbă, bæ, f.p. [עשב *héseb* דשא *déshe* ירק *jaràk.* βοτάνη, πόα. Gall. *Herbe.* Ital. *Herba.* Germ. *Kraut.* Hisp. *Yerua.* Pol. *Zíele.* Vng. *Fű.* Ang. *An hearbe, grasse, or wede.*] Herbam enim solemus appellare, quòd ab radice foliatum sine caudice projeniat, tæpiusq; semen caule ferat, ut frumenta & olera. Ovid. 2. Metamorphos. inq; solo, quod texerat herba, jacebat. Virgil 9. Aegloga: Quis caneret nymphas? quis humum florentibus herbis Spargeret? aut viridi fontes induceret umbra? ¶ Herbam porrigere, sive Dare herbam, tritum est proverbiū, pro eo quod est, se victum fateri, & adversariū suum victorem agnoscere. Tracta (ut indicat Festus) ab eo, quòd olim pastores cursu certantes, quū superati essent, herbam ex eodem loco statim decerptam, adversario porrigebant, victoriæ agnitæ symbolum. Noniùs: Herbam veteres palmam, vel victoriā dici voluerunt. Virgil.3.Georg. atq; immemor herbæ Victor equus. Accius Meleagro: Gaudent, currunt, celebrant, herbam conferunt, donant, tenent pro se quisq;. Hæc ille. ¶ In herbis esse, proverbiū quadam specie dicuntur, quæ nondum maturuerunt, sed spem modò bonam de se præbent. Cicero.

Hērbŭlă, æ, f.p diminutivum. [τὸ βοτάνιον, τὸ πόαιον. Gall. *Herbette, petite herbe.* Ital. *Herbetta.* Ger. Ein Kreutlin. Hisp. *Pequeuna yerua.* Pol. *Zioł'ko.* Vng. *Fűuetske.* Ang. *A litle hearbe or wede.*] Cic.2.de Nat.deor. Cervæq; ante partum perpurgant se quadam herbula quæ sesclis dicitur.

Hērbăcĕŭs,a,um, quod est ex herba: [βοτανώδης, πώδης. Gall. *Fait d'herbes, ou resemblant à l'herbe.* Ital. *Di herba.* Germ. Das von kreuteren ist. Hisp. *Cosa de materia de yerua.* Pol. *Zioł'ovy czyniony.* Vng. *Fűbŏl valo.* Ang. *Made of hearbes.*] ut, Corona herbacea: aut quod in herbam excrescit & assurgit. Plin.lib.12. cap.13: Herbaceum amomum ejus.

Hērbĕŭs,a um, Viridis, vel herbæ colorem habens. [ירוק *jaróḱ.* πώδης, ἰγχλωρός. Gall. *Resemblant à l'herbe verte, vert comme pré.*

Ital.

Ital. *Verde, di color d'herba.* Ger. *Kreütergrün/graßgrün.* Hiſp. *Coſa de color de yerua, coſa verde de color.* Pol. *Zielony.* Vng. *Fwſzinw, zöld.* Ang. *Grene lyk an hearbe.*] Plaut. in Curcul. Quis hic eſt homo, Cum collativo ventre, atq; oculis herbeis?

Hērbārĭus, a, um, Quod ad herbas pertinet. [βοτανικός. Gall. *Apartenant aux herbes.* Ital. *Ciò ch' all' herbe s' appartiene.* Ger. *Das zu dem kraut gehört.* Hiſp. *Coſa perteneciente alas yeruas.* Pol. *Rzecz ktora dozioł przinależy.* Vng. *Fwues, fwhöz valo.* Ang. *That belongeth to hearbes.*] Inde Herbaria ars dicitur, qua herbarum vires dignoſcimus. Herbariam ſubſtantivè dixit Plin. lib. 7. cap. 56: Herbariam, & medicamentariam à Chirone Saturni & Phyllyræ filio, *&c.*

Hērbārĭus, ſubſtantivum, Qui herbas, earumq; vires cognoſcit, & ex iis medicamenta efficit. [βοτανολόγος. Gall. *Vn herbier, expert aux ſimples à les cueillir.* Ital. *Herbolaio, herbolinolo.* Ger. *Ein kreutler / der ſich auff die kreuter verſteht.* Hiſp. *El herbolario.* Pol. *Zioł'a ſadzacy, y ich mocz rozumieiacy.* Vng. *Fwiſmerő.* Ang. *That hath skill of the hearbes.*] Plin. lib. 20. cap. 17: Dalion herbarius parturientibus ex eo cataplaſma impoſuit cum opio.

Hērbĭfĕr, ra, rum, Herbas efferens. [βοτανοφόρος. Gall. *Qui porte force herbe & force verdure, herbu.* Ital. *Herboſo, che produce herbe.* Ger. *Das kraut tregt.* Hiſp *Lo que trae ò cria ò tiene yeruas.* Pol. *Zioł'a rodzacy.* Vng. *Itw termő.* Ang. *That bringeth or beareth hearbes.*] Plin. li. 25. cap. 8: Alioqui herbiferum eſſe & Pelium montem in Theſſalia.

Hērbĭlis, & hoc herbile, Quod herba paſtum eſt, ut Anſeres herbiles, quos Feſtus majores eſſe aſſerit, quàm qui frugibus alti ſunt. [Pol. *Trawni.* Vng. *Fwuel élő.*]

Hērbēſco, is, ere, n. t. Eſt herbam efferre, vel in herbam converti. [βοτανεύω. Gall. *Deuenir en herbe, ſe conuertir en verdure.* Ital. *Produre herba, herbeggiare, conuertirſi in herba.* Ger. *In ein kraut wachſen / zu kraut wachſen.* Hiſp. *Herueſcer.* Pol. *Wtrawieſie obrakam.* Vng. *Fwuesitwlők, fwué leszők.* Ang. *To waxe grene lyk the graſſe or to waxe to an hearbe.*] Cicero de Senect. Terra ſemen tepefactũ complexu ſuo diffundit, & elicit herbeſcentem ex eo viriditatem, quæ nixa fibris ſtirpium ſenſim adoleſcit. Pro eodem etiam apud Plin. legitur Herbaſcere. Ita enim ait lib. 16. cap. 8: Quin & ovillo ſimo nominatim uti: quoniam aliud herbaſceret: hoc eſt, herbas emitteret.

Hērbōsŭs, a, um, Herbis abundãs. [βοτανώδης. Gall. *Herbu, aboudant en herbes.* Ital. & Hiſp. *Herboſo.* Ger. *Graßechtig/voll kraut.* Pol. *Zioł' pel'ny.* Vng. *Fwues.* Ang. *Full of hearbes or wedes.*] Plinius lib. 33. cap. 4: Vlex ſiccatus uritur, & cinis ejus lavatur, ſubſtrato cæſpite herboſo, ut fidat aurum. Ovid. 4. Metamor. Solvitur herboſo religatus ab aggere funis.

Hērbŭlă cochlea quę ſuper herbam graditur. [Pol. *Slimak.* Vng. *Fwbe iáro tſiga.*] Cic. 2. de Divin.

Hērbĭdŭs, a, um, herboſus, plenus herbis. [βοτανώδης. Pol. *Trawi pel'ni.* Vng. *Fwues.* An. *Grene, full of hearbes or graſſe.*] Plin. in Epiſt. Nulla in hoc navis (ſacer enim eſt) ſed innatant inſulæ herbidæ, omnes arundine & junco tectæ. Herbidus color, eſt qui herbam refert: hoc eſt, viridis, apud Plinium li. 12. cap. 14. Herbidæ ſegetes, Colum. li. 1. cap. 6. Herbidus locus, vel campus, Liv. 1. ab Vrbe, & 9.

Hērcīſcĕrĕ, Vide ERCISCERE.

Hērcĭŭs, [ἕρκιον vel ἕρκιος. Pol. *Krata nad brona zawieſzona.* Vng. *Emélt sőskapu.*] Septum quod portis objicitur ut porta catarrhacta ſive pendula ac recidens Livio. Cæſar belli civilis lib. 3. Erat objectus portis Eritius, & infrà, exitioſoq; Eritio: ubi legendum, Hercius & hercio.

Hērcŭlĕ, & Hercle, Hercules, Mehercules, & Mehercule, adverbia ſunt jurandi, ab Hercule deducta: quaſi dicas per Herculẽ. [νὴ τὸν ἡρακλέα. Pol. *Zaprawde.*] Terent. in Evnuch. Hercle hoc factum eſt Cælius Cic. lib. 8: Et hercule confecta omnia fœdè & inhoneſtè ſunt. Idem de Claris Oratoribus: Et Hercules hæ quidẽ extant. Idem pro Plancio: Verè mehercules dicam. Idẽ Cælio li. 2: Mihi mehercule magnæ curæ eſt Aedilitas tua. Idẽ de Oratore: Libentiùs dixerim Mehercule, quàm Mehercules.

Hērī: id eſt, heſterno die. [יֶתְמוֹל *ethmól.* χθὲς, ἐχθές. Gall. *Hier.* Ital. *Hieri.* Ger. *Geſtern.* Bel. *Giſteren.* Hiſp. *Ayer.* Pol. *Wczora.* Vng. *Tegnap.* Ang. *Yeſterday.*] Cic. ad Att. Lepidus ad me heri veſperi literas miſit Antio. ¶ Dicitur etiam Here, propter cognationem literarum i & e, ut veſpere & veſperi. Terent. in Evnuch. Inhoneſtum hominem quem mercatus eſt here? ¶ Heri & nudiuſtertius, χθὲς καὶ πρώην. Proverbialis hyperbole, tempus admodum nuper actum ſignificans. Plutarchus & Plato. ¶ Heri ſervus, hodie liber, ſpeciem proverbii habet in eo libertо qui adverſus patronum inſolentiùs & arrogantiùs ſeſe gerit. Vlpianus lib. 7, D. de injur. Nec enim ferre prętor debet heri ſervum, hodie liberũ conquerentem quod dominus ei convitium dixerit, vel quòd leviter pulſaverit. Ex Hotomano.

Hēſtērnŭs, na, num, [χθιζός, χθεσινός. Gall. *D'hier.* Ital. *De hieri.* Ger *Geſterig.* Hiſp. *Coſa de ayer.* Pol. *Wczoraiſzy.* Vng. *Tegnapi.* Ang. *Of yeſter day.*] ſicut à cras, craſtinus, ut Dies heſternus, nox heſterna. Ovid. Epiſt. 18: Eſt mare (confiteor) nõdum tractabile nanti: Nocte ſed heſterna lenior aura fuit. ¶ Accipitur nonnunquam pro pridianus. Terent. in Evnuch. Quo pacto ex jure heſterno panem atrum vorent.

Hērĭcĭŭs, cii, m. ſ. animal eſt ſpinis horridum, ſeſe, dum metuit, in globum convolvens. [ἐχῖνος χερσαῖος. Gall. *Vn heriſſon.* Ital. *Riccio* Ger. *Ein Igel.* Hiſp. *El erizo.* Pol. *Iez.* Vng. *Szwl diſznó.* Ang. *An hedghog, an irchin.*] Aliis nominibus herinacius, & echinus terreſtris dicitur. In ſepibus dumoſis & vineis per Autumnum præcipuè verſatur. Cõditur in arboribus hyeme, & cibis per æſtatem paratis veſcitur. Vbi ſenſerit venatores, contractis ore & pedibus cõvolvitur in formam pilæ, nequid comprehendi poſſit prętер aculeos. Sunt è genere eorum majores hiſtrices quibus longiores aculei: de quibus infrá. Vide plura apud Plin. lib. 8. cap. 37.

Hĕrĭfŭgă. Herilis, Vide HERVS.

Hĕrīnacĭŭs, Echinus terreſtris, qui & hericius dicitur. [ἐχῖνος χερσαῖος. Pol. *Ież.* Vng. *Szwl diſznó.* Ang. *A hedghog or irchin.*] Vide ſuprà in dictione HERICIVS.

Hērmæ, ἑρμαι, Statuæ erant ſive ſigna, & pręcipuè trunci, quorum capita permutari poterant: cujuſmodi Athenis plurimi erant Mercurii imaginem referentes: à quo & nomen acceperunt. Nam Mercurius Græcis dicitur ἑρμῆς. Cicero ad Attic. lib. 1: Hermæ illi tui Pentelici cum capitibus æneis, de quibus ad me ſcripſiſti, nunc admodum me delectant. Probus Aemilius in Alcibiade: Id quum appareret, priuſquam claſſis exiret, accidit ut una nocte omnes Hermæ, qui in oppido erant, Athenis dejicerentur, prætер unum qui ante januam erat. Suidas dicit Hermas, ſtatuas dictas, quòd plurimùm Mercurii ſtatuæ delinearentur. Vnde videtur profectum eſſe vulgatum illud proverbium: Non ex quovis ligno fit Mercurius. ¶ Solebant autem Hermæ pręcipuè circum ſepulchra erigi, ad propagandam defunctorum memoriam. Solebant prætерea Romani, Mercurii ac Minervæ ſtatuas conjungere in gymnaſiis, dicareq; quas Hermathenas Cicero nominat, lib. 1. ad Attic. Epiſtol. 2: Quòd ad me, *inquit*, de Hermathena ſcribis, per mihi gratum eſt, ornamentum Academiæ proprium meæ, quòd & Hermes commune omnium, & Minerva ſingulare eſt inſigne ejus gymnaſii.

Hērmăthēnă. ἑρμαθήνη, Mercurii ac Minervæ ſtatua conjuncta Vide HERMA.

Hērmēnĭă, f. p. Greca dictio, Latinè interpretatio. [מְלִיצָה *melitsáh.* ἑρμήνεια. Gall. *Interpretation.* Ital. *Interpretatione.* Ger. *Ein außlegung.* Hiſ. *Obra de trujamanear.* Pol. *Wikł'ad.* Vng. *Magyarazat.* Ang. *An interpretation.*] ἀπὸ τῆς ἑρμηνεύειν, quod eſt interpretari. Vnde libros illos dialecticos περὶ ἑρμηνείας inſcripſit Ariſtoteles: nos de interpretatione dicere poſſumus.

Hermĕlĭŏn, Gemma igneo colore radians, auro portante ſecum in extremitate candidam lucem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Hermīnion, aloẽ apud Dioſcor. lib 3. cap 24.

Hermoglўphŭs, m. f. [חוֹתֵם *mephattéach.* ἑρμόγλυφος. Gall. *Tailleur d' images.* Ital. *Scultore, ſtatuario* Germ *Ein Bildhauwer.* Hiſp. *Eſculpidor ò entallador.* Pol. *Sznicarz obrazow.* Vng. *Báludás farago.* Ang. *A carver of images.*] Statuarius: nam ut ſuo loco diximus, Græci ſigna & ſtatuas *Hermas* vocant. γλύφειν autem eſt ſculpere.

Hermŏpōlĭum, penult. prod. [ἑρμοπωλεῖον. Pol. *Kram gdzie przedaia bałwani.* Vng. *Baludny árulo mwhely.*] Officina eſt vel quivis alius locus in quo hermæ: hoc eſt, ſtatuæ vel ſigna venditantur.

Hermubaĭs, magicè pteris, vel filix apud Dioſc. li. 4. cap. 196.

Hermubotanĭon, Mercurialis apud Dioſcor. lib. 4. cap. 201.

Hermūpŏă, [ἑρμῆς πόα. Pol. *Szczyr.*] Herba vulgò in vineis naſcens, quam Græci *Linozoſtin* vocant. Latini verò Mercurialẽ, quaſi Mercurii herbam, Plin. lib. 25. cap. 5.

Hērnĭă, æ, f. p. Morbus eſt ſcroti intumeſcentis: & propriè quũ erupto peritonæo, corpus aliquod in ſcrotum deciderit. [κήλη. Gall. *Hargne, rompure, greneure.* Ital. *Hernia, rottura, creppatura.* Germ. *Ein bruch der gemächten / leyſtenbruch.* Hiſp. *La potra.* Pol. *Przepuklina, albo klin.* Vng. *Tökődség.* Ang. *A burſting when the bowelles fall into the coddes.*] Ejus multæ ſunt ſpecies: Enterocela, ὀντερόκηλη, enim dicitur quum inteſtina dilabuntur in ſcrotũ: hoc eſt, in ſacculũ illũ qui ambit teſticulos, quẽ Græci vocant ὄσχεον. Epiplocela, ἐπιπλοκήλη, quum omentum. Epiploenterocele, ἐπιπλοεντερόκηλη: quum inteſtina ſimul cum omento eôdem fuerint delapſa. Hydrocela, ὑδροκήλη, quum in alterum è teſtibus humor cõfluit. Has ſpecies noſtri vocant *Hernias* (ut inquit Celſus) à duritie pellis quæ fit poſt inteſtinorum deſcenſum. Hernium enim durum & aſperum dicitur. Tractum à Sabinorum lingua qui *herniam* ſaxum vocant. Martialis: Deriſor Fabianus herniarũ, Omnes quem modò colei timebant Dicentem tumidas in hydrocelas. Ramices verò vocant, quũ integro peritonæo ſcrotum aliqua ex cauſa intumeſcit, quorum etiã aliquot faciunt ſpecies. Porocelam enim, πωροκήλη,

vocant, quum ex abscessu aliquo circa scrotum materia subduruit: Sarcocelam. σαρκοκήλω, quum in ipso scroto concrevit caro. Cirsocelam, κιρσοκήλω, quum tumescentes venæ scrotũ replent. Bubonocelam, quum illæso peritonæo, aliquid superiorum corporũ non in scrotum, sed in inguen tantùm descendit. Hęc tamen differẽtia inter ramices & hernias ne ab ipsis quidem medicis semper observatur. De bröchocela antè diximus. Neq; enim illa inter species herniæ est connumeranda, utpote quæ nõ pudendas partes, sed collum infestat. Est enim bronchocele, tumor magnus & rotundus inter cutem & asperam arteriam, cui modò caro hebes, modò humor aliquis includitur. Interdum etiam minutis ossibus pili immisti. Sunt etiam qui hermiam interpretentur testium thecam, in illo versu Martialis: Ingens iratis apparuit hernia sacris.

Hĕrnĭōsŭs, Qui herniam patitur. [כחוח *chathúth*. ἀοσχοκήλης. Gall. *Hergneux, greué & rompu.* Ital. *Rotto, creuato.* Germ. Gebrochen/ der ein bruch der Gemächten hat. Hisp. *El potroso.* Pol. *Przepukły.* Vng. Tökös. An. *That hath his bowel es fallen into his coddes.*]

Hernion, eryngion, apud Dioscor. lib. 3. cap. 23.

Hero, herũs in genitivo, Vide ERO.

Herodius, Vide ERODIVS.

Hērōs, in genitivo herois, pen. prod. m. t. [גבור *gibbór*. ἥρως. Gall. *Demi dieu, homme noble & vertueux par excellence.* Ital. *Barone & signore, heroe, huomo illustre.* Ger. Ein Hertzlicher/ dapfferer vnnd fürtreffenlicher Mann/ ein Held. Hisp. *Sennor que tiene excellente virtud.* Pol. *Sławni mąż, rycerz, z wołá a wyimiona welkiego mąż zacni.* Vng. *Vr, fwember, méltoságos ember.* Ang. *A passing excellent man in vertue and nobleneſſe, half a god.*] Dicti autẽ sunt à veteribus heroës viri nobiles & illustres, qui mortales quum essent, rerum tamen à se gestarum magnitudine, quàm proximè ad deos immortales accesserunt, eamq; apud vulgus opinionem meruerunt, ut post mortem in deorum numerum credantur relati, quales ii fuerunt, de quibus fabulatur antiquitas altero parente Deo, altero mortali prognatos esse. Quanquam est verisimilius hoc cõmentum à mulieribus excogitatum ad prætexendam adulteriorum turpitudinem. Lucian. in 3. Dialog. mor. definit Heroës hunc in modum: ἥρως ἐστὶν ὁ μήτε ἀνθρωπος ἐστὶν, μήτε θεὸς, ἀμφοτέρου δὲ ἐστί: hoc est, Heros est qui neq; homo est, neque deus, & simul utrunque est. ¶ Quod ad hujus vocis originem attinet variæ sunt opiniones. Sunt enim qui heroëm dictum putent ἀπὸ τῆς ἥρας τῆς ἀρετῆς: hoc est, ab amore virtutis, prima vocali tenui mutata in aspiratam. Augustinus lib. 10. de Civit. Dei ἀπὸ τῆς ἥρας: hoc est, à Iunone, primumq; nescio quem ejus filium Heroëm appellatum. Hoc videlicet mysticum significante fabula, quòd aër Iunoni deputetur, ubi volũt cum dæmonibus Heroas habitare. Quo nomine appellant alicujus mariti animas defunctorum. Idem lib. 7. autor est inter Lunæ gyrum & nymborum ac ventorum cacumina, aërias esse animas: sed eas animo, non oculis videri, & vocari heroas, & lares, & genios. Martianus Capella in nuptiis Philologiæ, dicit Heroas ab Hera quæ terra dicitur nuncupatos. Horat. in Arte poët. Interierit multum, Davúsne loquatur, an heros. Cic. ad Attic. lib. 1: Heros ille noster Cato. Et lib. 14: Illi non heroës, sed dii futuri quidem, in gloria sempiterna sunt. Virgil. 6. Aencid. -tum maximus heros Maternas agnoscit aves.

Hērōĭcŭs, a, um, Illustris, nobilis, egregius, eximius: [ἡρωϊκός. Gall. *Heroique, appartenant aux gens de vertu treſexcellente.* Ital. *Pertinente ad huomo per virtu excellentiſſimo.* Germ. Das zu solchen fürtrefflichen vnd hertzlichen Männeren gehört. Hisp. *Cosa perteneſciente à ſennor que tiene excellente virtud.* Pol. *Dosł'awnich a wielkich rzeczy przynależący.* Vng. *Vr termeſzetw' nemős.* An. *Noble, excellent.*] ut, Heroica ætas, in qua heroës floruerũt. Et Heroicus versus, quòd eo genere carminis heroum gesta describantur. Cic. de Legib. lib. 2: Ne plus quatuor heroicis versibus, quos longos appellat Ennius.

Hērōĭdēs, f t. [גבירות *gebiróth*. ἡρωΐδες, ἡρωΐναι. Gall. *Femmes par excellencẽ nobles & vertueuſes.* Ital. *Femine per virtu excellente.* Ger. Hertzliche vñ weidliche frawen. Hisp. *Sennoras que tienen excellente virtud.* Pol. *Panie sławne.* Vng. *Fw axxennépek, vrakés méltoſagos emberek feleségi.* Ang. *Noble women or ladyes of the courte.*] A veteribus dictæ sunt fœminæ illustriores, quales sunt heroum uxores & filiæ. Papin. lib. 3. Sylv. Qua veteres Latias, Grajasq; heroidas aquas. Martial. Mutatas formas heroidas insuper iisdem Addidit.

Hērōĭnă, æ, ἡρωΐνα, Dicta fuit ab antiquis quælibet fœmina illustris, ut sunt heroum filiæ, & uxores. [Pol. *Panі zacna.* Vng. *Fw, és méltoságos emberek feleségi.* Ang. *A ladie of the courte.*] Propert. lib. 1. Eleg. Illa sit Inachiis & blandior heroinis.

Hērōŭs, a, um, ἡρῶος, Heroicus: Heroi pedes dicuntur quibus in carmine heroico utimur. Cic. 3. de Oratore: Quare primùm ad heroum nos dactyli, & anapæsti, & spondæi pedem invitat. Heroi carminis opus, Propert. lib. 3. Eleg. 3.

Herpacantha, acantha, Dioscor. lib. 3. cap. 7.

Hērpēs, ἕρπης, Tumor contra naturam, sive ulcus, ab intemperie partis proficiscens, cum affluxu flavæ bilis ἀπὸ τῦ ἕρπειν: id est, à serpendo nomẽ habens, propterea quòd ad vicinas partes proserpat, carnemq; sæpenumerò usque ad ossa devoret: quod quũ fit, ἕρπης ἰοδιόμῳος à Græcis dicitur. ¶ Est item herpes, animalis nomen, sic dicti, quòd ulcera proserpentia eo persanentur. Plin. lib. 30. cap. 13.

Hĕrŭs, ri, m. s. Dominus. [אדון *adhón* בעל *báhal*. δεσπότης. Gall. *Maiſtre, ſire, ſeigneur.* Ital. *Padrone, ſignore.* Germ. Ein Herr. Bel Een Meester. Hisp. *El ſennor.* Pol. *Pan.* Vng. *Vr, gaszda.* Ang. *A maiſter or lord.*] Terent. in Andr. Herus est, neq; prævideram. Cic. 2. Offic. Sed iis qui vi oppressos imperio coërcẽt, sic sanè adhibenda sævitia, ut heris in famulos, si aliter teneri non possunt. Virgil. 3. Aeneid. Nec victoris heri tetigit captiva cubile. ¶ Herus interdũ heri filium significat, propterea quòd illi etiam vivo patre quodammodo herî sint & domini, δεσπόζουσι. Teren. in Andr. Quæ si non astu providentur, me aut herum pessundabunt. Verba sunt Davi de Pamphilo heri sui filio.

Hĕră, ræ, priore correpta, fœminini ab herus, Domina. [גברת *gebéreth* בעלה *bahalâh*. δέσποινα. Gall. *Dame, maiſtreſſe.* Ital. *Padrona, ſignora.* Germ. Ein Herrin/ Frauw im Hauß. Bel. Brouwe. Hisp. *Sennora.* Pol. *Pany, gospodze.* Vng. *Azzon gaszda azzoni.* Ang. *A lady, a maiſtreſſe.*] Ovid. Epist. 9: Aequaq; formosę pensa rependis heræ. Terent. in Andr. Quòd si omnes omnia consilia sua conferant. Atq; huic malo salutem quęrant, auxilii nihil afferant, Quod mihiq;, hæreq;, filiæq; heri est. Ennius apud Cic. lib. 1. Offic. Vósne velit, an me regnare hera, quídve ferat fors, Virtute experiamur. Quo in loco nonnulli malè accipiũt heram pro Iunone. Nam in eâ significatione (ut suprà ostendimus) priorem producit, quum hîc corripiatur. Neq; alioqui aptè hic locus de Iunone intelligi potest, cui nihil cum bello est commercii, sed de Fortuna potiùs, quæ in bello suo arbitrio victoriã, cui sibi visum est parti, creditur tribuere. ¶ Qualis hera, tales ancillæ, οἵα, ἡ δέσποινα, τοῖαι καὶ θεραπαινίδες. Cicero ad Attic. lib. 5.

Hĕrĭfŭgă, gæ, com. p. Fugiens herum. [δεσπότην φυγάς, ὁ δεσπότου φόβῳ. Gall. *Qui fuit ſon maiſtre, fuitif de ſon maiſtre.* Ital. *Che fugge il padrone.* Ger. Der vom Herren fleücht. Hisp. *El que huye ſu ſennor.* Pol. *Przed panem vczekaiacy.* Vng. *Vrától futo.* Ang. *That fleet from his maiſter.*] Vt famuli herifugæ. Catullus: Patria ô mea creatrix, patria ô mea genitrix, Ego quam miser relinquens dominos, ut herifugæ Famuli solent, ad Idæ retuli nemora pedem.

Hĕrĭlĭs, le, penultima producta, possessivum est ab hero deductum, Quod est heri, quodq; ad herum pertinet: [δεσποτικός. Gall. *Du maiſtre, apartenant au maiſtre.* Ital. *Del padrone.* Germ. Des Herren im Hauß/ dem Herren zugehörig. Hisp. *Del ſennor.* Pol. *Pansky, gospodarsky.* Vng. *Vrhoz tartozo, vre, gazdáé.* Ang. *That belongeth to the lord or maiſter.*] ut Herilis filius, herilia imperia. Plautus in Amphitr. Non solo ego somniculos è herilia imperia persequi. Terentius in Andria: Herum tefelli: in nuptias conjeci herilem filium.

Hespĕrĭs, dis, ἑσπερίς, teste Plin. lib. 21. cap. 7: Herba est, quæ noctu magis olet: unde & nomen invenit.

Hesperus, ri, pen. cor. m. s. Virg. [Ger. Der Abendstern/ oder Nachtstern.]

Hesperugo, pen. prod. hesperuginis, pen. cor. f. t. Idem. Seneca.

Hĕsternŭs, a, um, Quod heri fuit. [χθιεινός, χθιζός. Pol. Wczoraiszy. Vng. Tegnapi. Ang. Of yesterday.] Vide in HERI.

Hĕtĕroclītŏn, [ἑτερόκλιτον. Pol. Rożno ikł'aniam.] Quod à cõmuni vulgataq; declinandi ratione deflectit, quasi alieno, & novo quodam modo declinatum.

Hĕtĕrocrānĕă, ἑτεροκρανία, Morbus est capitis, quum caput inæqualiter dolet, tumetq;, & inter pilos rotunda, & humida hulcuscula surgunt, & pus mali odoris. Plin. lib. 31. cap. 9: Ad heterocraneas, capitisq; ulcera & pustulas, papulásve, &c.

Hĕtĕrŏgĕnĭŭs, a, um, penul. corr. [ἑτερογενής. Pol. Rożnego rodzaiu.] Quod est alterius generis: cui opponitur homogenius, quod est ejusdem generis. ὁμογενής.

Hĕtĕrŏmăschălă, [ἑτερομάσχαλα. Pol. Gunia. Vng. Guba. Ang. Polegarmentes frized onlie on the one ſide.] Vestimenta, quæ ex altera tantùm parte villosa sunt, & servitiis apta. Contrà, amphimaschala, & amphimalla, quæ ab utraq; parte villosa, & ingenuis dedicata sunt. Vide Bayfium de Re vestiaria.

Heũ, Interjectio est dolentis, & interdum exprobrantis. [הוי *oi* אוי *oúi*. οἴμοι. Gall. *Helas.* Ital. *Oime, hai.* Ger. Ey/ eyey/ ach/ owee. Hisp. *Hay.* Pol. *Owe, biada.* Vng. *Iay, oh.* Ang. *Allace, ach.*] Iungitur nominativo, accusativo, & vocativo: de quibus ubique occurrunt exempla. Invenitur etiam apud Plautum sæpiusculè cum dativo, nisi exemplaria sint vitiosa. Ita enim legitur in Milite: Heu mihi, nequeo quin fleam. Idem in Mercat. Heu miseræ mihi. Ibidem: Heu misero mihi: Skille abierit, mea omnes dicant esse ignavia. Sunt tamen qui his omnibus in locis legant

locis legant hei. Pro eodem etiam dicimus Eheu: de quo ſuo loco diximus. ¶ Interdū geminatur, & tunc ferè abſolutè pronunciatur. Plautus in Pſeudolo: Heu heu, quàm ego malis modis perdidi quod tibi detuli.

Hēus, adverbium vocantis. [הוֹי *hoi.ũ.* Gall. *He, vien, ou venez.* Ital. *Oli, o.* Ger. *Holla/hoſt/hoſcha.* Hiſp. *He.* Pol. *Choicam.* Vng. *Halldde.* Ang. *Holah.*] Virgil. 1. Aeneid. At prior, heus, inquit, juvenes monſtrate mearum, Vidiſtis ſiquam hîc errantem forte ſororum. Terentius in Andria: Heus, evocate huc Davum. Aliquando duplicatur, heus heus. ¶ Nonnunquam interjectio dolentis eſt, ut Heus, etiam menſas cōſumpſimus, inquit Iūlus. Aſpiraturq; magis uſu, quàm ratione originis, quum & Feſtus à Græco αὐ trahere videatur, quæ vox doloris eſt, unde & ægritudinem deductam eſſe tradit.

Hēxaclĭnŏn, Penultima producta, [ἑξάκλινον. Pol. *Isba wktorei ſześć ſtoł'ow ſtanie.* Vng. *Hat kereuetes vatſardlo hely.*] Vocatur ſtibadium: hoc eſt, cœnatio ſex lectos cœnatorios capiens. Mart. Et teſtudineum menſus quater hexaclinon Ingemuit.

Hēxăgōnum, penult. prod. n. ſ. [ἑξάγωνον. Ger. *Sechs eckichet/oder das ſechs Eck hat.* Pol. *Szeſciogranatowi.* Vng. *Hat ſzegw.*] Sex angulorum. Colum. lib. 3. cap. 2: Si fuerit ſex angulorum, ad quadratos pedes ſic redigitur. Eſto hexagonum quoquoverſus lineis pedum triginta, *&c.*

Hexămetrum, penult. corr. [ἑξάμετρον. Pol. *Naſześć rozmierzoni.* Vng. *Hat lábu vers (avagy) laskamérom.*] Quod eſt ſex menſurarum, ſive pedum, unde verſus hexametri dicuntur, qui ſex conſtant pedibus. Cicero 3. de Orat. Solitus eſt verſus hexametros, aliosque variis modis atque numeris fundere ex tempore.

Hexameron, ἑξαμερὸν, apud nos ſex dierum, ab ἕξ & ἡμέρα.

Hēxăphŏrum, [ἑξαφόρον. Germ. *Ein Baar/oder Senffte/daran ſechs trugen.* Pol. *Lektikaktora ſześć ſług noſzi.* Vn. *Hat ſzolgakat viſeltetet lektica.*] Lecticam ſignificat, quæ à ſex ſervis lecticariis ferri ſolebat. Martialis lib. 2: Laxior hexaphoris tua ſit lectica licebit. Vide LECTICA.

Hēxaplum, pli, n. ſ. vel Hexapla, orum, ἑξαπλᾶ, exemplaria, ab ἕξ & πλέω, plica.

Hēxăſtĭchum, [ἑξάστιχον. Pol. *Iecźmien.* Vn. *Arpa.*] Hordeum dicitur, cujus ſpicæ ſex ordines habent, ſicut diſtichum, cujus ſpicæ duos tantùm habent ordines. Colum. lib. 2. cap. 9: Proximus eſt his frumentis uſus hordei: quod ruſtici *hexaſtichum* quidam etiam *cantherinum* appellant.

Hēxēcōntălĭthŏs, ἑξηκοντάλιθος, Gemma, quæ tametſi viridis; in parva tamen magnitudine multicolor eſt, ita dicta quòd ſexaginta colores habeat. ἑξήκοντα enim ſexaginta, λίθος lapis. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

Hēxērēs, penult. prod. [ἑξήρης. Ger. *Ein Schiff/daran ſechs auff einem ſitz ziehen.* Pol. *Lodź ośieściu poiazdach.* Vn. *Hat rend euez hayo.*] Naves dicuntur quæ ſex ordines remorum habent. Liv. 7. bel. Maced. Regia claſſis ſeptem & triginta majoris formæ navium erat, in quibus tres hepteres, & quatuor hexeres habebat: præter has decem triremes erant.

H ante I.

H. I. In notis antiquorum, hæreditatis jure, vel hercle juravit. H. I. hîc invenies. H I C. I N. E D F. R E G. hîc invenies ædificium regale. H I C. L O C. H A E R. N O N. S E Q. hic locus hæredes non ſequitur. H. L. honeſto loco, vel hic locus. H. L. D. hunc locum dedit. H. L. N. honeſto loco natus. H. L. H. N. S. hic locus hæredes non ſequitur. H. M. honeſta mulier, vel hora mala, vel hora mortis. H. M. A D. H. N. T R A N. hoc monumentum ad hæredes non tranſit. H. M. D. A. hoc mandavit dari Auguſtus. H. M. E X T. N. R E C. hoc monumentum exteros non recipit. H. M. D. M. Æ huic monumento dolus malus abeſt. H. M. H. E. N. S E Q. hoc monumentum hæredes ejus non ſequuntur. H. M. H. N. S. hoc monumentum hæredes non ſequitur, vel, hæredem non ſequetur. H. M. M. hic memoria mirabilis. H. M. P. hic memoriæ poſuit, vel hæc monumentum poſuit. H. M. Ş. M. hic mater ſua mortua, vel hora mala ſumpſit moram. H. M. S. S. E. H. N. S. hoc monumētum ſuis ſucceſſoribus eadem hæreditate non ſuccedit.

Hĭăcīnthŭs. Delphinum, apud Dioſc. lib. 3. cap. 28.

Hĭātſco, Hiato, Hiatus, Vide Hio, hias.

Hĭbērĭs, idis, [ἰβηρίς. Pol. *Koſl'ek.*] Herba eſt folia habens naſturtii, Vere viridiora, caulem cubitalem, aut minorem, florē autem pallidum. Naſcitur in incultis. Ruellius eam eſſe credit quam Latini lepidium ſylveſtre, herbarii *Valerianam pratenſem* appellant.

Hĭbĭſcŭs, ſive hibiſcū, Herba non diſſimilis malvæ (ut inquit Theophraſtus) folio majori, quàm malvæ, piloſioriq; caule. [ἀλθαία, ἀβίσκος. Gall. *Mauues, ou menus panets, guimauues.* Ital. & Hiſp. *Maluauiſco.* Ger. *Eibiſchtraut.* Pol. *Wielki ſlaz.* Vng. *Feier malua.*] Alio nomine althæa dicitur, & à vulgo ſeplaſiorum *Biſmalva.* Vſus ejus ad rupta & tuſſes. Plin. li. 19. cap. 5: Hibiſcū à paſtinaca gracilitate diſtat, damnatū in cibis, ſed medicinæ utile. Virgil. accipit pro junci ſive viminis genere Aeglog. 2: Hœdorumq; gregem viridi compellere hybiſco.

Hic, Iſte & Ille. [זֶה *Zeh.* οὗτος. Gall. *Ceſtuy ci.* Ital. *Queſto, coteſto, quello.* Ger. *Dieſer/der.* Bel. *Deſo.* Hiſp. *Aqueſte, eſſe, aquel.* Pol. *Ten.* Vng. *Ez, ime, amaz.* Ang. *This, he.*] Differunt in hunc modum: ut Hic cum ſuis derivatis & compoſitis dicatur de perſona, aut re loquētis, aut certè de re, aut perſona illi proxima. Iſte ſpectet perſonam audientis, quam nos vocamus ſecundā perſonam: hoc eſt, perſonam vel rem ei, cui loquimur, proximam. Ille verò ad tertiam perſonam refertur, quæ remota eſt tàm à loquente quàm ab audiente. Cicer. Curioni: Putarésne unquā accidere poſſe, ut mihi verba deeſſent: neq; ſolùm iſta veſtra oratoria, ſed etiam hæc levia noſtratia? Eadem quoque ratio eſt eorum adverbiorū quæ localia nominata, ab iiſdem pronominibus formantur: ut hîc denotet locū primū, in quo eſt is qui loquitur, aut ſcribit: Iſthic ſecundum locū ubi eſt cui loquimur, aut ſcribimus: Illic tertiū & remotū quendā locū, in quo neq; ego ſum qui loquor aut ſcribo, neq; tu, ſed tertius quidā locus remotus ab utroq; noſtrū. Quare ſic aptè loquemur: Hîc novi habemus nihil, quòd ſi quid iſthic vobis acciderit, ſcire cupio. ¶ Itē ſic: Regis Hiſpanorū oratores, qui diebus ſuperioribus hâc iter habuerit, ad quod tēpus iſthuc pervenerint, facies me certiorē. Cic. Valerio: Ibi malis eſſe, ubi aliquo numero ſis, quàm iſthic, ubi ſolus ſapere videare. Ille verò, ὁ ἐκεῖ, cū adverbiis ab eo formatis (quemadmodū jam diximus) ſignificat rem ſeu locū ab utroq; remotū. Plaut. Quis eſt, quē videmus venientē, pannoſum ac ſqualidū: Illéne eſt noſter Syrus? Plinius: Hęc omnia ad nos ex illa provincia cōportantur. Illinc ſucci, illinc odores, illinc extremo orbe quæſitæ luxuriæ opes. ¶ Duobus aūt modis conſtruuntur, demonſtrative & relativé. Terent. in Eunuch. Viden' tu illū Thaïs? Seneca: Et qui hoc facit, ſanè prudens appellandus eſt. Et tunc hic eandē ſignificationē habet quàm is: à quo in nominativo pluralis numeri utriuſq; generis ſcriptura diſtinguitur. Hi enim & hæ cū aſpiratione & una vocali, ab eo quod eſt hic & hęc deſcendūt. Ii verò & Eæ cum duabus vocalibus ſine aſpiratione fiunt ab iis, ea, id. ¶ Sciendū quoq; eſt, hic quū pronomen eſt, indifferenter produci aut corripi. Virgil. 4. Aen. Solus hic inflexit ſenſus animūq; labentē: Idē l. 2. Aen. Hæc finis Priami fatorū, hic exitus illū Sorte tulit. Quādo verò adverbiū eſt, producitur, ut Poſthabita coluiſſe Samo, hîc illius arma. ¶ Hic interdū accipitur pro talis, ut apud Virg. lib. 9. Aen. Hunc ego te Euryale aſpicio. ¶ Præterea quemadmodū hic pronomē accipitur aliquādo pro talis, ita hîc adverbiū pro in tali loco. Plautus: Hîc ne eſſe oportuit qui frugi eſſent? hoc eſt, in tali loco & tā ſordido. ¶ Accipitur quādoq; iſte pro hic. Cic. Quū iſto tēpore ſtēt cū gladiis armati. ¶ Hic & is, alio modo uſurpari ſolēt ab autoribus, ut Alexander parvis copiis freruſ ſuperavit Dariū cū infinito exercitu, & id (ἐκ τοῦτου) vel hoc in adoleſcentia. ¶ Ab Hic tam pronomine quàm adverbio fiunt hicce & hiccine, ὁτοσί: illud ejuſdem ſignificationis cū hîc, hoc ſemper interrogativè ponitur, quaſi hícne. Dicitur & hicce, hæcce & hoccе. τυτί. Vnde apud Terent. Hice, plurali numero dicitur, hi: Hice arbitrantur, nunc hoc munere ſuam eſſe Thaidem. Plautus in Captivis: Hice autem inter ſe confixerunt dolum.

Hīc, adverbium, In loco, in hoc loco. [פֹּה *poh.* ὐτοῦτο, ὧδε, ἐνθάδε, ἐνθαδί. Gall. *Ici, en ce lieu.* Ital. *Qua, in queſto luoco, qui.* Ger. *Hie an diſem ort/da.* Hiſp. *Aqui donde yo eſto.* Pol. *Tu, na tim, mieiſca.* Vng. *It.* Ang. *In this place, here.*] Terent. in Evnuch. Iam frater ipſe hic aderit virginis. Ibidem: Thaïs, ego jamdudum hîc adſum. ¶ Hîc pro tum adverbium temporis; Terēt. Hecyr. Hic animus partim uxoris miſericordia devictus, *&c.* Do natus. Cic. 5. Verr. Hîc illi flentes rogare atq; orare cœperunt, ut, *&c.* Virgil. lib. 1. Aen. Hic regina gravem gemmis auroq; poposcit; implevitq; mero pateram.

Hīnc, adverb. de loco. [מִפֹּה *mippóh.* οὐθεν, ἐνθενδε, ἐνταῦθεν. Gall. *D'ici ou ie ſuis, de ceci, de ce lieu.* Ital. *Di qua, da queſto luoco.* Ger. *Von hinnen/von dannen.* Hiſp. *De aqui.* Pol. *Stad.* Vng. *Innen.* Ang. *From hence, from this place.*] Plaut. Amph. Atq; is repentè abiit ex me hinc ante lucem. Terent. in Adelph. Nam ut hinc fortè ea ad obſtetricem erat miſſa, ubi eam vidi, illicò Accedo.

Hāc, adverbium per locum. [τοῦτη, τῇδε τῇδε, ταυτί. Gall. *Par ici.* Ital. *Per qua.* Ger. *Hie durch/dieſen weg.* Hiſp. *Por aqui don de yo eſtoi.* Pol. *Samtedy, owedy.* Vng. *Erre.* Ang. *By this place or way.*] Teren. in Evnuch. Ite hâc omnes vos: valete & plaudite. Hâc iter eſt, Virg. 9. Aeneid.

Hūc, adverbium ad locum. [פֹּה *poh.* δεῦρο, αὐτόσε, ὧδε, οὖτε, ἐνθάδε. Gall. *Ici, en ce lieu.* Ital. *Qua, à queſto luoco.* Ger. *Hieher.* Hiſp. *Aca donde yo eſto.* Pol. *Sam.* Vng. *Ide.* Ang. *To this place.*] Virg. 2. Aeglog. Huc ades. Huc abii cum illo, Terent. Evnuch. Cic. 2. Tuſcul. Huc arripe ad me manibus abſtractam piis.

Hĭĕrăcītēs, ἱερακίτης, Gemma eſt à colore accipitris ſic dicta, quem Græci ἱέρακα appellant. Plin. lib. 37. cap. 10 & 11.

Hĭĕrācĭŏn, ἱεράκιον. Herba eſt duorũ generũ. Hieraciũ majus caulem emittit aſperum, ſubrubrum, ſpinoſum, cavum: folia ex intervallis rariuſculè diviſa, ſimilia ſoncho per ambitum: flores autem luteos in capitulis. Hieracium minus, folia ex intervallis habet diviſa in ambitu, cauliculos teneros, virentes, in quibus lutei flores in orbem circinati emicant. ¶ Hieracia à Plin. inter agreſtis lactucæ genera numeratur, dictamq; exiſtimat ab eo quòd accipiter ejus ſucco oculorum caliginem diſcutiat. Vide locum ipſum lib. 20. cap. 7.

Hieracopodion, lychnis agria, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 114.

Hierarroſos, morbus ſacer propter admirationem, ut inquit Cleomenes, quòd nihil habeat ſimile cum aliis morbis, curaturq; execrationibus vel incantationibus. Aelianus verò dicit ob Herculem, qui eo tenebatur, dici ſacrum.

Hĭĕrānthĕmĭs, vide ERANTHEMIS.

Hĭĕrā pĭcrā, ἱερὰ πικρά, Confectionis genus eſt, à Galeno inventum, ita dictũ ab amaritudine aloës, quam multũ recipit. ¶ Hiera Cólocynthidos, cõfectio ex colocynthide. Hiera omnes dictæ ſunt à juvamentis & valore. Extant earum diverſæ compoſitiones, quę ab autoribus ferè nomina traxerunt. Scilicet Hiera Ruffini, Galeni, Hermetis, Conſtantini, Abbatis, Hierologodion, &c.

Hĭĕrārchĭă, ἱεραρχία, Sacrorum principatum ſignificat: & hierarcha, ἱεράρχης, ſacrorũ præfectum. Dionyſius in lib. de Eccl. Hierarch. Hierarchiam definit ordinatam omnium ſacrorum adminiſtrationem: & hierarchen, virum divinũ, omniũ eorum quæ ad ſacrorum cognitionem pertinent, peritum.

Hĭĕrātĭcā, ἱερατικὴ, Chartæ quoddam genus ſubtilius, religioſis tantùm voluminibus dicatum, quæ ab adulatione Cæſaris Auguſti nomen accepit. Plin. lib. 13. cap. 11.

Hieris: id eſt, conſecratrix: atq; ſi Virgilio credimus, pro Conſecratione Hieris legendum eſt, apud Dioſcor. lib. 3. de Iride Illyrica.

Hĭĕrŏbŏtănæ, ἱερόβοτάνη, Verbenaca herba, ab uſu nomẽ ſortita, quòd ea in ſacris uterentur, ad Iovis menſam verrendam, domumq; luſtrandam. Hãc etiam legati ad hoſtes ituri manu ferebãt. Duo ejus ſunt genera, quæ vide apud Plin. li. 25. cap. 9.

Hierobryncas, Geranii genus aliud, apud Dioſc. li. 3. ca. 130.

Hĭĕrŏcŏmĭŏn, [ἱεροκομεῖον. Ger. Ein Siechenhauß.] Locus in quo leproſi aluntur. ἱερὸς enim inter cætera elephantiaſim ſignificat, quam Arabes *lepram* appellant.

Hĭĕrŏdŭlĭ, orum, penult. prod. [כמרים *chemarim* משׁרתים *meſcharethim*. ἱερόδουλοι.] Sacrorum miniſtri. Iulius Firmicus lib. 8. Matheſeos ſcribit futuros ædituos, aut hierodulos, qui habuerint horoſcopum in viceſimaſexta parte Gemſnorum.

Hĭĕrŏglĭphĭcæ literæ, ἱερόγλυφα γράμματα, dictæ ſunt apud Aegyptios notæ quorundã aut animantiũ, aut aliarũ rerũ ſacris monumentis, quæ illi *hieroglyphica* vocabant, inciſæ: quibus vice literarũ utebantur, quum literæ adhuc non eſſent inventæ. Quod enã apertiſſimè teſtatur Cornelius Tacitus: Primi, *inquit*, Aegyptii per figuras animaliũ ſenſus mentis effingebant, & antiquiſſima monumenta memoriæ humanæ ſaxis impreſſa cernuntur, & literarum inventores perhibentur.

Hieromyrros Ruſcus, Dioſcor. lib. 4 cap. 147.

Hĭĕrŏnīcās, ἱερονίκας, vocamus victores ſacrorũ certaminum: hoc eſt, Olympiorũ, Pythiorum, Iſthmiorum ſeu Nemæorum.

Hĭĕrŏphāntă, m. g. [ἱεροφάντης. Ger. Ein Kirchner/oder Stgrift.] Aedituus, ſacrorũ cuſtodię præfectus. [Pol. *Zakriſtian, koſcielny*. Vng. *Szentség őrző*.] Hieronymus contra Iovinianum: Hierophantas quoq; Athenienſium uſq; hodie cicutæ ſorbitione caſtrari: & poſtquam in pontificatum fuerint electi, viros eſſe deſinere affirmat. In quem locum annotavit Eraſmus, Hierophantas non propriè dici ſacerdotes, ſed magis ſacrorum cuſtodes, quos Latinè vocamus ædituos. Hierophantæ dicti, ſive ab eo quòd ſacra oſtenderent, ſive quòd ſacris cibis veſcerentur. Nonnunquam tamen pro ipſis ſacerdotibus.

Hĭĕrŏphўlax, phylacis, Cuſtos ſacrorũ. [כמר משׁרת *chamár meſcherèth*. ἱεροφύλαξ. Gall. *Secreſtain, gardien des choſes ſacrees*. Ital. *Guardiano di coſe ſacre*. Germ. Der über Heiligo ding ſorg vnnd hut tregt / Kirchenhüter. Hiſp. *Sacriſtan ò guardador del templo*. Pol. *Stroż koſcielny*. Vng. *Szentség őrző*. Ang. *A churcheware*.] quaſi πρὸς ἱερῶν φυλάκων. Scævola de Ann. legat. l. 2. Annua ſacerdoti, hierophylaci & libertis.

Hierosarchus, dicitur qui præpoſitus reb. ſacris fuiſſet, quaſi princeps ſacrorum, ἀπὸ τῶν ἱερῶν, quod eſt ſacrum, καὶ ἀρχὴ, princeps, quaſi rerum ſacerdotii caput. Pontificis maximi propriũ eſſe convenit. Alex. ab Alexand. Genial. dier. lib. 5. cap. 18.

Hĭgĭa Græca: id eſt, ſalvatrix Græca, ut inquit Nicolaus, ex Græcis ſcriptoribus originem habens.

Higra, radix piperis, coſto ſimilis guſtu.

Hĭlă, ἶλαρ, Inteſtinum tenue, ab hira, ſive ab hilum (inquit Varro lib. 4. de Lingua Latina) quod eſt minimum. [Pol. *Cźienkie ielito*.] Vnde quandoq; hilę pro inteſtinis fartis, aut lucanicis, accipi ſolent. Plaut. Atq; hilas eſt fumatas, & ſumen. ¶ Ab hila, ſive ab hira, ut Feſto placet, fit diminutivum hilla. Horat. in Serm. Sat. 4: - perna magis, an magis hillis Flagitat immorſus refici. ¶ Quandoq; ponitur pro eo inteſtino quod in anum reſolvitur, quod medici vocant *Rectum*. Laberius: Næve aliter hunc prædicabis, quomodo video aduleſcenti noſtro cædis hillas.

Hĭlărĭs, hilare, pen. corr. om. t. Iucundus, lętus, facetus: cui opponitur Triſtis, mœſtus, horrida vita atq; inculta. [שׂמח *ſaméach*. ἱλαρὸς, φαιδρός. Gall. *Ioyeux, gay, gaillard*. Ital. *Allegro, lieto*. Germ. Frölich / frewdig. Bel. Vrolyck. Hiſp. *Alegre*. Pol. Weſoły. Vng. *Vig, vidám*. Ang. *Mery, frolike*.] Plaut. in Aſinaria: Credam itue, ſi eſſe te hilarem videro. Cic. ad Qu. Fratrẽ: Riſi mvem atram, teq; hilari animo eſſe, & prompto ad jocandum valde me juvat. Horat. 1. Epiſt. 19: Oderũt hilarem triſtes, triſtemq; jocoſi. Terent. in Eunuch. Certè tu quidem pol multò hilarior. ¶ Pro eodem dicimus etiã hilarus, ra, rum. Plaut. in Milite: Hilarus exit, impetravit: inhiat quod nuſquã eſt miſer. Terent. in Adelph. Ita ut decet, hilarum ac lubentem face te in nati nuptiis.

Hĭlărŭlŭs, hilaruli, diminutivum. [ἱλαρώτερος. Gall. *Ioliet, guilleret, vn peu ioyeux*. Ital. *Aliquanto lieto*. Ger. Zimlich frölich. Hiſp. *Alegre vn poco*. Pol. *Przyweſołſzim*. Vng. *Vidámotska, vigatska*. Ang. *Somew hat mery and pleaſant*.] Cic. ad Attic. lib. 16: Atticæ, quoniam quod optimum in pueris eſt, hilarula eſt, meis verbis ſuavium des.

Hĭlărĭtas, f. t. Feſtivitas, jucunditas ſuavitas, lætitia. [שׂמחות *hallitsúth*. ἱλαρότης. Gall. *Ioyeuſeté, gayeté, reſiouyſſance*. Ital. *Allegrezza*. Ger. Frölichkeit. Hiſp. *Alegria*. Pol. Weſołoſc. Vng. *Vidámság, vigság*. Ang. *Merineſſe, ioyefulneſſe*.] Cic. Dolabellæ: Sed tamen hilaritas illa noſtra, & ſuavitas, quæ te præter cæteros delectabat, erepta mihi omnis eſt. Idẽ 2. de Finibus: Non enim hilaritate, nec laſcivia, nec riſu, aut joco comite levitatis: ſed ſæpè etiam triſtes firmitate, & conſtantia ſunt beati.

Hĭlărĕ, & Hilariter, adverbia, Lætè, cum hilaritate. [φαιδρῶς. Gall. *Ioyeuſement gayement*. Ital. *Allegramente, lietamente*. Germ. Frölichen / frewdiglich. Hiſp. *Alegramente*. Pol. Weſołe. Vng. *Vigan, vidamon*. Ang. *Merrie. pleaſantlie*.] Cic. de Fin. l. 5: Dicimus aliquem hilare vivere: igitur ſi ſemel triſtior effectus eſt, hilaram vitam amiſſa eſt? Idem 3. de Orat. Quis unquam res, præter hũc, tragicas penè comicè, triſtes remiſsè, ſeveras hilarè, forenſes ſcenica propè venuſtate tractavit?

Hĭlărĭtŭs, pro hilariter dixit Plautus in Milite: Es, bibe animo obſequere mecum, atq; onerato hilaritus me. [Vng. *Vigan*.]

Hĭlărĭtūdo, inis, f. r. Antiqui etiã dixerunt pro hilaritate. [Pol. Weſołoſc. Vng. *Vigság vidámság*. Ang. *Merineſſe*.] Plaut. in Milgloriоſo: Sine animo obſequere mecum atq; onera te hilaritudine: ex Nonio.

Hĭlăro, ras, act. p. Lætitiam, jucunditatemq; adfero, exhilaro, oblecto. [שׂמח *ſimmeach*. φαιδρύνω, ἱλαρύνω. Gall. *Reſiouir, delecter*. Ital. *Allegrare, dar allegrezza*. Ger. Frölich vnd mutig machen. Hiſp. *Allegrar à otro*. Pol. *Obweſelić*. Vng. *Meg vidámitom*. Ang. *To mak merie or cherefull*.] Cicer. lib. 2. de Finibus: Omnem enim jucundum motum, quo ſenſus hilaretur Græcè ἥδονὴν, Latinè voluptatem vocant. Quæ manſiones hyemi parantur, ita ſunt conſtitutæ, ut poſſit cas hyberni Solis totus propemodũ curſus hilarare. Hujus compoſitum eſt Exhilaro.

Hĭlărĕſco, ſcis, inc. Hilaris fio. [שׂמח *ſaméach*. ἱλαρύνομαι. Gall. *S'eſiouir, eſtre aiſe*. Ital. *Farſi allegro, allegrarſi*. Germ. Frölich werden. Hiſp. *Alegrarſe*. Pol. *Poczynć weſołe bic*. Vng. *Meg vidulok*. Ang. *To waxe merie or frolike*.] Varro: In votum amicorum domus fumat, hilareſco.

Hĭlărĭă, orum, ἱλάρια, tantùm pluraliter: & gen. neu. ſicut Saturnalia, antiqui diem æquinoctii verni colentes appellarunt, ut inquit Macrobius, nempe octavum Calendas Aprilis, quo fit æquinoctiũ vernum: quo primùm tempore Sol diem longiorem nocte protendit. De his meminit Flavius Vopiſcus in Aureliano. Vide Budæum in Epiſt.

Hillă, æ, f. p. vel Hilla, orum, neut. ſ. [νῆστις ἐγκοίλιον, ὁ ἀλλᾶς. Gall. *Saulcice, ou endouille*. Ital. *Salciccia*. Ger. Ein darm oder wurſt. Hiſ. *Salcicia, longaniza*. Pol. *Kiſzka, ielito*. Vng. *Máios*. Ang. *A ſmall gutte or chirterling ſalted*.] Hor. 2. Ser. Sat. 4: - perna magis, an magis hillis Flagitat immorſus refici. Quo loco Acron. Hilla, *inquit*, dicũtur ſalſa inteſtina hirci. Poſitum eſt diminutivè hæc hilla. Quidam in diminutione neutri generis eſſe dicunt. Alii dicũt farcta ſalſitia. Hęc ille. Varr. de ling. Lat. li. 4. ab hellũ deducit, quod eſt minimũ. Videtur eſſe inteſtinũ porcinum illud farctum aliis inteſtinis. Plaut. Atq; hillas eſt fumatas & ſumẽ.

Hilum, li, n. ſ. Punctum illud nigrum quod in ſummitate fabæ cernitur. [Gall. *Lenoir de la feue*. Ital. *Il negro della fava*. Germ. Das klein ſchwartz flöcklein an den bonen. Hiſp. *El nero de la hava*. Pol. *Paczek ow czarnawi na ſtroku grochowim*. Vng. *Bab ſzár, bab feggin valo feketetske*. Ang. *The blak of a beane*.] Et pro re exigua ſumitur, quæ parvi vel nullius pretii eſt: quod Græci dicunt χεύ. [Gall. *Si peu que rien, rien*. Ital. *Coſa picciola, niente*. Ger. Etwas nichts

was nichts ſöllendo/das nichts wärt iſt. Hiſp N.ada. Pol.Niczenrasie niegodzacy. Ang.A dandeprate,a dodkin] Cic.2.Tuſcul. Tum illud quod Siſyphus verſat ſaxum,ſudans nitendo, nec proficit hilum:id eſt, quicquam,tantillum, minimumq;. ¶ Ab hoc nomine fit nihilum, quaſi ne hilum quidem:& per apocopem nihil: & per ſyncopem nil. Lucretius:Ex nihilo, nihil,in nihilū nil poſſe reverti. Varro de ling.Lat.lib.1:Itaque ut eum quem putamus eſſe non hili,dicimus nihili : ſic in quo putamus eſſe nequicquam,dicimus nequam.

Hilarodus, m.ſ.ἱλαρῳδός, Laſcivi & delicati carminis cantus, ab ἱλαρὸς,& ᾠδή.

Hin, הין *hin*,Dictio eſt Hebraica, quam Hieronymus interpretatur genus menſuræ, cōtinentis duos coros Atticos: hoc eſt, duos ſextarios Italicos.

Hinc,Vide in HIC.

Hinnĭo,nis,nivi,nitum,penult. prod.n.q. Proprium eſt vocis equorum: & tamen ad homines quoq; transfertur, quemadmodū adhinnio. [בָּהַל *tſabál*.χρεμετίζω. Gall.*Hennir*, *hinnir*. Ital.*Annitrire*. Ger.Witheten/ſchreyē wie ein Roſſ Hiſp.*Relinchar el cauallo*. Pol.*Rżanie*. Vng.*Nyerités* Ang.*A neyeng*.] Cic.1.de Divin.Quū aūt aliquantū progreſſus eſſet, ſubitò exaudivit hinnitum, reſpexitq;,& equum alacrem aſpexit.

Hinnŭs, hinni, m.ſ. [טֶרֶד *péredh* יְמִים *jemim* אַחְשְׁתְּרָנִים *achaſchteranim*.ὁ ἀπὸ ἡμιόνου καὶ ἵππου γινόμενος. Gall.*Mulet ou mule engendree d'vn cheual & d'vne aneſſe*. Ital.*Mulo generato di cauallo & d'aſina*. Ger.Ein thier/das von einem Roſſ oder Eſelin geborē iſt/ein kleiner Mauteſel. Hiſp.*El mohíno,hijo de cauallo y aſina*. Pol. *Mul' ktori ſie skonia,a zoſlice vrodziel'*. Vng.*összér*. Ang.*A mule engendred betwene an horſe an a she aſſe*.] Animal quod ex equo & aſina naſcitur. Varro libro 2. de Re ruſt. capite 8 : Muli & hinni bigeneri,atq; inſititii non ſuopte genere ac radicibus. Ex équa enim & aſino fit mulus : contrà ex equo & aſina hinnus. Ibidem paulò pòſt : Hinnus qui appellatur ex equo & aſina, minor eſt, quàm mulus corpore.

Hinnŭlŭs,li,pen corr.Cervorum,capreārum, capreolorum,damarum,& ſimilū fœtura. [עֹפֶר *hópher*.νεβρός. Gall.*Faon de biche ou autre beſte*. Ital *Figliuolo di capriuoli, dami di cauali & ſimili*. Ger.Ein jungs eines Hirtzē, Rehbocks/Gembſen oder ander dergleichē thierē. Hiſp.*cruadro o cerua tierno.hijo de ciervo o otra beſtia* : Pol.*Mło'odi zdonek,Łania, Łarnka, abotim podobne*. Vng.őz, *ketske, ſzarvas, ò effele allat* kōrÿke (*anagy*)*ſia*(*anagy*)*vad* kōrÿök Ang *A fawne or hinde calf*.] ¶ Accipitur etiā hinnulus pro parvo hinno:hoc eſt, pro fœtu ex equo & aſina nato. Plinius lib.8.cap 44:Equo & aſina genitos mares hinnulos antiqu. vocabant, contraq; mulos, quos aſini & equæ generarent. ¶ Hinnulos leonē, ὁ νεβρὸς τὸν λέοντα, Subaudiendū, cepit,vicit,aut provocat, aut id genus aliquod, pro ratione ſententiæ. Proverbialis eſt allegoria, qua uti licebit, quoties præpoſtero rerum ordine, qui viribus multò eſt inferior, ſuperat potentiorem. Lucianus.

Hinnĭbundē, adverbium,Hinnorum more, [Pol.*Rżaiąc*. Vng. *bſzüer moggyára*.] Claudius annalium lib.16:Equi hinnibundè inter ſe ſpargentes terram calcibus.Ex Nonio.

Hĭo,hias, n.p. Propriè ore aperto ſpiritum emitto. [טעֵר טה *pahár peh* טתַח טה *pathách peh* בבקע *nibkáh*.χαίνω. Gal.*Baailler,s'entreouurir*. Ital.*Sbadagliare, ſpirare con la bocca aperta*. Ger. Geynen/ſich aufſthun oder von einander thun Bel.Gapen/gheeuwen. Hiſp.*Abrir la bocca, ò henderſe alguna coſa, abrirſe*. Pol *Zietwam*. Vng.*Tátogatok meg nyitom ſzámat*. Ang.*To gape*.] Plin lib.8. cap.25:Invitat ad hiandum ſui pabuli gratia.Idem lib.10.cap. 33:Perdices hiantes per id tēpus exerta lingua æſtuant. ¶ Accipitur etiam hiare pro ſponte,vel aliqua vi externa aperire ſeſe,& ſcindere ut ligna hiant ariditate,& tellus æſtu. Saluſt.lib. 4:Atq; hiavit humus multa,vaſta,& profunda. ¶ Hiare flores dicuntur,quum aperiuntur. Propert.lib.4 : Nec flos ullus hiat pratis,quin ille decenter Impoſitus fronti langueat antè mea. ¶ Hiare orationem,dixit Quint.lib.8.cap.6, quæ malè conjūcta concinnataq; eſt. ¶ Per tranſlationē,ſignificat mirari,dubitare,ſtupere. Virg.lib.6: incertus clamor fiuſtratur hiantes. ¶ Accipitur etiam hio pro concupiſco. Seneca in Epiſt. Quicquid accepit integrū devorat,& ſemper ad ſpem futuri hiat.

Hĭātŭs, ūs, Propriè eſt apertio oris, & labiorum diductio. [פִּתְחוֹן *pithchón* פֶּתַח *pétach* χάσμα. Gal.*Ouuertute,baaillement, ou entrebaaillement,fendaſſe ou creuaſſe*.Ital.*Hiato,apertura*.Ger.Dz geynen:*item*,ein ſpalt/ritz/klumbſe. Bel.Een Ktoutwe. Hiſp.*Hendedura ò abiertura como de boca*.Pol.*Zietwanie,rozpadnienie,roz'upienie*.Vng. *ßzáy tátás,haſadás*. Ang.*A gaping,a yauning*.] Cic.de Natur.deor. Quædā animalia cibum oris hiatu, & dētibus ipſis capeſſunt. Plin.li.8.ca.16:luxta littus cōſpecto leone hiatu minaci,arborem fuga petit. ¶ Per translationem accipitur pro terræ chaſmate, aliarumq; rerum apertione. Plin.lib.36.cap.15: Hauriri urbes terræ hiatibus publicus mortalium dolor eſt. Ovid. in Epiſt.Briſeid. Devorer antè precor ſubito telluris hiatu.

Hīſco,cis,ere, Propriè eſt labra diducere, & loquendi gratia os aperire. [פתח טה *patách peh* טעֵר טה *pahár peh* בבקע *nibkáh*. διαίρεσις τοῦ στόματος. Gal.*Baailler*. Ital.*Aprir la bocca,aprirſi*.Ger.Geÿnen/das Maul aufſthun. Hiſp.*Boquear,abrir la boca*. Pol.*Ziewam, vśta otwarzam*. Vng.*Szájam fól tátom*, (*anagy*) *haſadok*, *nyilom*. Ang.*To yaune,to gaſpe,to mutter*.] Vnde etiam accipitur pro eo quod eſt trepidè, hæſitanter,& imperfectè loqui: quod Græci dicunt ψελλίζειν. Cic.5.Philip.Reſponderéne ad hęc, aut omnino hiſcere audebis? Virg.3.Aen.. vix pauca furenti Subjicio,& raris turbatis vocibus,hiſco. Dicitur tamē etiam de aliis quibuſvis rebus. Vnde terra hiſcere dicitur. quum præ nimio æſtu aperitur,& rimas agit. Ovid.6. Epiſt. Hiſcere nempe tibi terra roganda foret. Plaut.in Pſeud.Tace,ædes hiſcūt:hoc eſt,patefiunt,& apertiuntur. ¶ Inter hiare & hiſcere hoc intereſſe videtur, quòd hiare ſit patentem eſſe: Hiſcere verò, patefcere:id eſt, patefieri. ¶ Quandoq; hiſcere accipitur pro hęſitare,& dubitare, χασμῳδεῖν. Nevius : Hiſcit: dubius eſt quid agat. ¶ Hujus compoſita ſunt,Dehiſco,& Fathiſco.

Hĭāſco,cis,ere,Hiare,& aperiri. [בבקע *nibkáh*.χαίνειν. Gal.*S'entrouurir,& entrebaailler*.Ital.*Aprirſi* Ger.Geynē/ aufſtecken wie die zeitigen nuß/wann ſie noch in der ſchalen ſind. Hiſp.*Hendedura,abrirſe*. Pol.*Padam ſie iako otwoc dozrzały*. Vng.*Meg nyilom, meg haſadok*. Ang.*To gape and open*.] Cato de Re ruſt.cap.17 Vbi primùm incipiūt hiaſcere,tū legi oporter: Hoc eſt,quando primùm incipiūt corticem interapertū oſtendere. De nucibus loquitur.

Hiāto,hiatas,act.p.frequentativū eſt,ſignificans ſæpè,vel multum aperior. [χασμῳδέω Gall.*S'entrouurir ſouuent*. Ital *Aprirſi ſpeſſo*.Ger Offt geynen/weit aufgethan werdē Hiſp.*Abrirſe mucho*. *vezes*. Pol.*Szeroko ſie nal'npuie,padam*. Vng.*Meg nylatkozom,meg haſadozok*. Ang.*To gape muche and ofen*.] Plaut. Si qua fortè locio eſt, ubi quum hiatare nondum in mentem venit, &c. Laberius paſſivo uſus eſt: Hiatantur fores,*inquit*, pro hiatant : id eſt,patent

Hīppācē, es, f. p. Caſeus eſt ex lacte equino. [ἱππάκη. Gall. *Fourmage de laict de iument*.Ital.*Formaggio di caualla*.Ger.Kāß von Roſſmilch/Roſſkāß. Hiſ.*Formage ò queſo de yegua*. Pol.*Ser koniky, zmileka koniskiego wymiony*. Vng *Kabala ſayt*. Ang.*Cheeſe of mare milk*.] Plin.li.28.cap.9. de caſeis loquens: Seſtius eodem effectus equino,quos bubulo tradit. Hunc vocant hippacen.In quem locum Hermolaus : Hippocrates (*inquit*) diſtinguit lac equinum jam agitatum,in partes tres: ex quibus quod ſupernatat,butyrū vocatur:id quod fidit,hippace:tenue illud,quod in medio ſubſiſtit,ὀρρὸν,ſerum

Hippæ,ἱππαῖ, Ariſtoteli cancrorum genus eſt, phalāgi majoris magnitudine, coloris ſubalbidi, pūctis ſubrubris cōſperſi, quod minimè edule eſt. Plin.li.9.cap 31.de cancris: In Phœnice Hippæ vocantur, tantæ velocitatis ut conſequi non ſint, δρόμων:id eſt,curſor dicitur ab Heſychio.

Hippāco, cas, pen.prod, [Pol.*Prirko ich ze*. Vng.*Szuggok fiunok*.] Significat animam celeriter duco, ut inquit Feſtus:ab equi haliru, qui eſt ſupra modum acutus.

Hippagium,ἱππαγωγία, equorum ductio.

Hippagius,Alciato idem eſt qui armiger.

Hīppăgo,ginis. [Pol.*Prom*. Vng. *Réhordozo,lo haio,rév haio*. Ang.*A ferry boate to cary ouer horſes*.] Genus navigii convehendis equis aptum, quod à Iulio Polluce ἱππαγωγὸς dicitur : & à Livio hippagoga,lib.34: Forte poſtero die,quam ſybota claſſis tenuit:quinq; & triginta naves, quas hyppagogas vocant, ab Elea profectæ, cum equitibus Gallis, equisq, Phanas promontorium Chiorum petebant.

Hippennemia,Vide HYPPENEMIVM.

Hīppĕŭs, [ἱππεύς. Pol *Kometa podobna brzuchu*. Vng *Lófarenywéłőkös tſillag*.] Cometę genus, equinas jubas imitans, celerrimo motu in orbē circū ſe euntes.Autor Plin.lib.2.cap.25.

Hippĕlăphŏs, ἱππέλαφος, Animal in Oriente, cervi magnitudine,habens cornua & jubas poſt collum,deſcendentes uſque ad ſcapulas,& barbam ſub mento.Theodorus ex Ariſtotele Equicervum vertit.

Hippī, ἵπποι, Cancrorum genus Phœniciæ peculiare, equorū, propemodum celeritatem adæquans: unde & nomē accepit. Plin.lib.9.cap.31 : In Phœnice hippi vocantur tantæ velocitatis, ut conſequi non poſſint. ¶ Eſt & Hippi Ioniæ oppidum juxta Clazomenas olim inſula,ſed ab Alexandro per duo ſtadia continenti annexum. Vide Plin.lib.5.cap 19.

Hippĭădēs, ἱππάδες, Statuæ mulierū equeſtres appellabātur, cujuſmodi fuiſſe videntur Amazonum, quas mortalium primas equum ſcandere auſas, Lyſias orator autor eſt.

Hippĭcē, ἱππική, Herba eſt de qua Plin.lib.25.cap.8:Scythicam herbam in ore habentes,famē ſitimq; non ſentiunt.Idem præſtat & hippice, dicta quòd in equis eundem effectum habeat.

Hippicum eſt, ut quidam volunt, ſtadium quater multiplicatum, octies M. Paſſus efficiens: eſtq; Hippicũ menſuræ genus.

Hippŏcāmpæ, [ἱπποκάμπαι. Ger. Meertroſſ. Pol. Morski kon. Vn. Hal farkù tengeri louak.] Equi marini, in piſcium caudas deſinentes: ita dicti à flexu caudarum, quæ piſcoſæ ſunt: κάμπη enim flexura dicitur. Plin. lib. 37. cap. 5, hippocampos vocat per ſecundam nominum inflexionem. Sed in maxima (inquit) dignatione Cn. Domitii delubro in Circo Flaminio Neptunus ipſe, & Thetis, atq; Achilles, & Nereides ſupra delphinos, & cete, & hippocampo ſedentes.

Hippŏcampĭnŭs, a, um, adjectivum. ἱπποκάμπινος. ut, Hippocampinus cinis. Plin. li. 32. cap. 7: Alopecias replet hippocampinus cinis, nitro, & adipe ſuillo miſtus.

Hippŏcŏmi, [ἱπποκόμοι. Pol. Roztrucharze konſzi. Vn. Louáſzok.] Maugones ab equis curandis, colorem fuco, robur inani ſagina (ut ait Quintilianus) mentientes.

Hippodamus, mi, m. f. bellicoſus, equorum domitor.

Hippŏdrŏmŭs, pen. corr. n. f. Locus in quo curſu exercentur equi, curriculum equorũ, planities in qua certatur curſu abſq; pugna. [ἱπποδρόμος. Gall. Vne lice & lieu pour faire courir cheuaux, & leur bailler carriere. Ital. Luogo dove correno i caualli. Germ. Ein Rennplatz/auff welchem man mit den Roſſen rennet. Hiſp. La corredera de cauallos. Pol. Szranki wktorich na koniach biegaia. Vng. Lofuttato hely. Ang. A place wherein horſes ar exerciſed in running.] Stadiũ in quo equites imaginario prælio cõcurrere ſolebant, cataclromus, κατάδρομος, dicebatur. Martial. li. 12: Pulveremq; fugax Hippodromon ungula pulſat. Plaut. in Ciſtell. Dico ei quo pacto eam ab hippodromo viderim herilem filiam noſtram ſuſtollere.

Hippŏglŏſſă, ſive Hippogloſſum, [ἱππόγλωσσον. Pol. Koniſki ieżik.] Dioſcoridi herba eſt folia habens ſylveſtris myrti, concava & ſpinoſa, & in his ceu linguas quaſdam, folio parvo exeunte de foliis. Plin. libro 27. cap. 11. Ruellius exiſtimat eam eſſe quam Itali ſua lingua *Bonifaciã*, ſeu *Linguam paganam* appellant.

Hippoglŏtti ŏn, ἱππογλώττιον, Herba quam alii Daphnitin, alii Carpophyllon, & Alexandrinam laurum vocant. Plin. lib. 15. cap. 30.

Hippŏlăpăthum, [ἱππολάπαθον. Pol. Wielki lopian. Ang. The commone or great docke.] Herba lapatho ſativo major, candidiorq;, ac ſpiſſior, ut ſcribit Plin. lib. 20. cap. 21. Officinæ *Particellam* appellant.

Hippŏmāchĭă, pen. product. Pugna equeſtris. [ἱππομαχία. Gall. Combat à cheual. Ital. Combattimento da cauallo. Germ. Ein Streitt auff Roſſen/ein reyſiger Streitt/Thurnier. Hiſ. Pelea a ſcauallo. Pol. Zbrianie ſie albo gonitwa na koniach. Vng. Louag via dal. Ang. A fighting of horſes.]

Hippŏmănēs, penult. corrept. gen. neutri, ſecundum Priſcianum, ἱπποματὲς, ab equæ furore nomen habet, quaſi τῆ ἵππῳ μανία. Quid autem ſignificet, non ſatis convenit inter ſcriptores. Servius ſcribit eſſe virus ex equarum inguinibus defluens, quo tempore feruntur in amoris furorem, quod in humana viſcera deſcendens hominem in furorẽ agat. Virg. li. 3. Georg. Hinc demum hippomanes vero quod nomine dicunt Pastores lentum diſtillat ab inguine virus. Sic Col. lib. 7: Maximè itaq; curandum eſt tàm fœminis quàm admiſſariis deſiderantibus, coëundi fiat poteſtas, quoniam id præcipuè armentum ſi prohibeas libidinis extimulatur furiis. Vnde etiam veneno inditum eſt nomen ἱπποματὲς, quòd equinæ cupidini ſimilem mortalibus amorem accendat. Plin. li. 28. cap. 11, & lib. 8. cap. 42, aſſerit eſſe cãrunculam in fronte pulli equini, caricæ magnitudine, colore nigro: quam ſtatim edito partu mater è fronte dentibus convellit. Quòd ſi quis prius abſtulerit, pullum mater ad ubera non admittit. Virgil. 4. Aenid. Quæritur & naſcentis equi de fronte revulſus, Et matri præreptus amor. Hac caruncula mulieres medicamenta componentes, vertere homines feruntur in furorem.

Hippomanes, Capparis.

Hippomante, Apocynon, apud Dioſc. lib. 4. cap. 84.

Hippŏmărăthrum, [ἱππομάραθρον. Pol. Leſni kopr.] Herba eſt fœniculi, ſed majoribus & guſtu acriore, quod nonnulli Miſineum, officinæ *Fœniculum ſylveſtre* appellant. Plin. lib. 20. capite 23.

Hippŏpĕræ, penult. product. Dicuntur ſacculi quibus equites neceſſaria itineri ſecum conferunt. [ἱππόπηρα. Gall. Bouges ou baugettes de cuir ou vne male qu'on porte à cheual. Ital. Bolgie, valigie, biſacce. Ger. Ein Bulgen oder wãtſchger ſo man zu Roſſ führet. Hiſp. Eſcalauinas, talegas. Pol. Tl'omok ſkorzaſiodlem wdroge iadacz przewie zuieſt. Vng. Louagos taskaia. Ang. A male or bougett.] Senec. in Epiſtol. ad Lucilium: Marcus Cato Cenſorius, quem tàm neceſſarium fuit Reip. naſci, quàm Scipionem (alter enim cum hoſtibus noſtris bellum, alter cum moribus geſſit) canterio vehebatur, hippoperis quidem impoſitis, ut ſecum utilia portaret. Hæ à Pomponio Feſto vocantur Bulgæ.

Hippŏphăes, ἱπποφάης. Frutex in maritimis & ſabuloſis locis naſcens, foliis quàm oleæ anguſtioribus: & inter ea ſpinis quum areſcũt candidis, anguloſis, geniculatim inter ſe diſtantibus, floribus hederæ Corymbis ſimilibus. Radix craſſa eſt & amara, lacte madens, quod thapſiæ modo acceptũ, aut per ſe conditur, aut in ervina farina digeritur in paſtillos. Romani *lappaginem*, ſeu *lappulam* vocant. Vtuntur hoc frutice fullones in poliendis veſtibus.

Hippŏphæſtŏn, ἱπποφαίστον, Spinæ fulloniæ genus eſt, in maritimis & ſabuloſis locis naſcẽs, ſine caule, ſine flore, inanibus tantùm calyculis, foliis parvis & ſpinoſis, radiculis mollibus & craſſis, quarum ſuccus comitiali morbo utiliſſimus habetur, teſte Plin. lib. 16. cap. ult.

Hippophorbus, bi, m. ſ. ἱππόφορβος, equorum paſtor.

Hippopion, pus in oculi cornea. Avicenna vocat Gavion, in Siphac. Hali abbas Ganion, poſt corneam.

Hippŏpŏtămŭs, pen. corr. ἱπποπόταμος, Equus fluvialis, ſeu aquaticus, in Nilo præcipuè naſcẽs, binis ungulis, quales ſunt bobus, dorſo equi & juba & hinnitu, roſtro reſimo, cauda obtorta, dentibus aprorum adũcis, ſed minus noxiis. Hujus meminit Plin. lib. 8. cap. 25.

Hippŏs, ἵππος, Latine equus dicitur, à quo multa deducũtur.

Hippŏſĕlinum, ἱπποσέλινον, Apii genus eſt, ſativo multo majus, quod Romani *olus atrum* appellãt. Hippoſelinum dictum, quòd inter ſpecies apii longè maximum ſit. Solent enim Græci quũ rem augere volunt, in compoſitione ἵππου vel βοὸς præponere. Vide plura de hac herba apud Plin. lib. 20. cap. 12. & in Dioſcor. lib. 3. cap. 75.

Hippothemoſis, is, f. t. morbus equorum.

Hippotelæ, pulli Aſinorum, ἱππότηλαι, Vide EQVVLEVS.

Hippotoxŏtæ, [ἱπποτοξόται. Gall. Archers à cheual. Ital. Sagittary à cauallo. Ger. Schützen die zu Roſſ ſind. Hiſp. Ballisteros à cauallo. Pol. Strzelci konny kozacy. Vng. Lyas nyilas louagosok. Ang. Archers on horſeback.] Dicti ſunt equeſtres ſagittarii, qua voce utitur Hirc. lib. 3. belli Aſiatici.

Hippurĭs, ἱππούρις, Herba à Latinis equiſetum dicta, & vulgò *cauda equina* interpretatur. Plinius libro 26. capite 13. Vide EQVISETVM.

Hippūrŭs, ἵππουρος, Piſcis ex genere locuſtarum, qui hybernis menſibus non capitur, propterea quòd id temporis frigoris impatientia in cavernas ſeſe abdat. Plin. lib. 6. cap. 16. & lib. 32 cap. ult.

Hir, Nomen antiquum, quod pro vola, ſive palma manus accipiebant. [יד *chaph*, χειρ. Gall. Palme de la main. Ital. Palmo della mano. Ger. Die flache oder höle der hand. Hiſp. Palma de la mano. Pol. Dłon. Vng. Tenyér. Ang. The palme of the hand.] Genitivum facit hiris, ſi Chariſio credimus. Probus mavult eſſe indeclinabile.

Hīră, f. p. Inteſtinum ecphyſi adhærens, quod quia ſemper inane eſt, à medicis *jejunum* appellatur, ἰγνοΐλιον, νῆστις. Hinc deducitur hilla, quod quanvis diminutivum videatur, ejuſdem tamen eſt ſignificationis cum primitivo. [Ger. Die flache oder höle der hand.] ¶ Fuit item HIRA, ἱερὰ, Stephano, urbs Meſſeniæ maritima, non procul à Pylo, Agamemnonis imperio parens: cujus meminit Homer. 11. Iliad.

Hīrcŭlŭs, Herba eſt ſemper naſcens cum nardo Gallico, eiq; ſimillima, qua utuntur qui ſyncerum nardum volunt adulterare. τράγος Dioſcoridi. In hoc tamen diſtat à Nardo, quod ſine cauliculo eſt, quodq; minoribus foliis, radiceq; amara & minimè odorata. Autor Plin. lib. 12. cap. 12.

Hīrcŭs, ci, per c, m. ſ. Caper admiſſarius, caper non caſtratus. [עתוד עתיר צטיר *ſzhahir tſaphir hattúdh*. τράγος. Gall. Vn bouc. Ital. Becco, capro, caprone. Ger. Ein Bock. Hiſp. Cabron. Pol. Koźiel'. Vng. Ket-kebbak. Ang. A male goate or bucke.] Horat. Epod. 16: Ametq; ſalſa levis hircus æquora. Plautus ad hominem tranſtulit immundum & libidinoſum in Aſinarium. Flagitium maximum feci miſer, Propter operam illius improbi hirci edentuli. ¶ Mulgere hircum, τράγον ἀμέλγειν, dicitur proverbialiter de re abſurda. Virgil. 3. Aegiog. Qui Bavium non odit amet tua carmina Mævi. Atq; idem jungat vulpes & mulgeat hircos. ¶ Hircus item dicitur alarum graveolentia, ad hirci animalis fœtorem accedens. [τράγος, κιναδεύω. Pol. Smrod pod-pachi. Ang. The ſauour of a male goate, rammishnes.] Horat. Epod. 2: gravis hirſutis cubat hircus in alis. Catullus caprum appellat. Valle ſub alarum trux habitare caper. Græcis enim τράγος dicitur: quo nomine Martialis quoq; uſus eſt. Inde tragos, celeresq; pili mirandaq; matri Barba.

Hīrcīnŭs, a, um, penult. prod. Quod ex hirco eſt, quod ad hircum pertinet. [τραγικός. Gall. De bouc. Ital. Di becco. Ger. Böckin/das des bocks iſt. Hiſp. Coſa de cabron. Pol. Koźl'owy. Vng. Bak ketskéhes valo. Ang. Of a male geat or bucke.] Apuleius: Homo ſordidus, & hircina libidine fœtens. Plin. lib. 12. cap. 17: Impellibus hircinis. Plaut. in Pſeudol. Heus tu qui cum hircina ſtas barba, reſponde quod rogo.

Hīrcōſŭs,

Hīrcōsŭs, a, um, Qui hircum olet, ſordidatus, cultus. [τραγῳδός, τραγώδης. Gall. *Qui ſent le bouquin.* Ital. *Che ſente di becco, chi puzzano l'ale.* German. Böckentechtig/ das ſtinckt wie ein Bock. Hiſpan. *Coſa que hiede à cabron.* Polon. *Smr[illegible] kozieł.* Vng. *Bak bwzŏ.* Ang. *That ſtincketh lik[illegible]ck, rammish.*] Perſ. Satyr. 3: Hic aliquis de gente hircoſa centurionū. Idem Satyr. 5: Dixeris hæc inter hircoſos centuriones: id eſt, ruſticos olidos, & omnis nidoris expertes, inquit Budæus.

Hīrcĭpīlī, penult. corr. Dicuntur homines qui pilos duros atque extantes habent, quemadmodum hirci. [δασυτριχας. Pol. *Twardowł oſowie.* Vng. *Kemeny hatuk.*] Feſtus.

Hires, Gnaphium apud Dioſcor. lib. 3. cap. 131.

Hīrquĭtāllīrĕ, Propriè de pueris dicitur, ſive adoleſcentulis, qui jam pubeſcentes, vocem emittere incipiunt gravè & ſubraucā, quod ferè accidere ſolet ſub finem ſecundæ hebdomadis, teſte Cenſorino, aut ſub initium tertiæ. [τραχίζειν. Pol. *Początek (miażdżęcy) mowienia, wmł odzięcu koł o 18 roku.* Vng. *Meg tſat tanny.*] Quo tempore & pueros ipſos hirquitallos appellant: ſive quod tunc primùm hircum incipiunt olere, ſive quòd vocem edant graviorem & inæquabilem, hircinæque non diſſimilem.

Hīrquŭs, per q. m. ſ. eſt angulus oculi. [κανθός. Gall. *Le coing de l'œil.* Ital. *Cantone del l'occhio.* Germ. Ein Augenwincket. Hiſpan. *Lagrimal del ojo.* Pol. *Kącżik woku.* Vng. *Szŏm veg, ſzŏm ſzegelet.* Ang. *The corner of the eye.*] Virg. 3. Aeglog. - tranſverſa tuentibus hirquis. Tractum eſt ab oculis hircorum qui ob libidinis ardorem, retortis in angulū oculis, capras obliquè aſpiciunt. Vide Servium in locum Virgilii jam citatum.

Hīrnĕă, æ, f. p. Vaſis genus, quod Plautus in Amphitr. cirneam appellat. Cato de Re ruſt. cap. 81: Indito in hirneam fictilem.

Hīrsūtŭs, a, um, pen. prod. Piloſus, ſetoſus, horridus. [שעיר *ſabir.* τριχώδης, λάσιος. Gall. *Velu, couuert de poil, rude & picquant.* Ital. *Peloſo.* Ger. Rauch von Haar/ Haarächtig. Bel. Ron/ haeracht ich. Hiſp. *Velloſo y aſpero.* Pol. *Koſmaty.* Vn. *Borzas, ſertés.* Ang. *Heary, couered with prickling heares lik ſwyne.*] Martialis li. 10: Hirſutis ego cruribus, genisque, Os blæſum tibi, debilisq; lingua eſt. Virg. 7. Aegl. Stant & juniperi, & caſtaneæ hirſutæ. Quo in loco Virgilius vocat caſtaneas hirſutas quæ adhuc echinis includuntur. Plin. lib. 20. cap. 9, ejus comparativum protulit: Folia habet bina, parva, rotunda, plantis oleris ſimilior, candidior, ſativa & hirſutior. Ovid. 2. Triſt. Sumpſerit annales, nihil eſt hirſutius illis. ubi pro auſtero & ſuavi accipitur.

Hirtire, proprium eſt vocis canis rabioſi, ἀφώνως.

Hīrtŭs, a, um, idem quod ſqualidus. [שעיר *ſabir.* ἀγριος. Pol. *Szczeciſty.* Vn. *Borzas, ſzennyes.* Ang. *Sluttiſh, or rough.*] Diſſimilem rationem poſtulat hirtum atque Tarentinum: inquit Colum. ubi vir eruditus putat idem eſſe Tarentinum & hirtum, magno ſanè errore. Nam hirtum pecus Tarentino opponitur. In agro enim Tarentino oves pellibus tegebātur, ut mollioris eſſent velleris. Virgil. lib. 3. Georg. - hirtasque capellas. Plin. lib. 11. cap. 37: Hirtus ſetis muſculus marinus. Ovid. 10. Metam. - canities rigidis ſteut hirta capillis. Col. lib. 10: Talis humus vel parietibus, vel ſepibus hirtis claudatur. Hirta corpora, Plin. lib. 7. cap. 2. Hirtæ oves, Varro de Re ruſt. lib. 2. ca. 2.

Hĭrūdo, pen. prod. hujus hirudinis, Sanguiſuga, dicta quòd carni hæreat. [עלוקה *halukáh.* βδέλλα. Gall. *Sangſue.* Ital. *Sanguiſuga, mignata.* Germ. Ein Eget. Hiſpan. *Sanguiſuela.* Pol. *Piiawka.* Vng. *Nadály, pióka.* Ang. *An horſe leach, or bludſucker worme.*] Horat. de Arte poët. Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo. Quod proverbii quadam ſpecie dicitur: torqueri enim poterit in homines nimiùm ſedulos, & quibúsvis in rebus comparandis immodicos. Plautus Epidico: Iam ego me vortam in hirudinem, atq; horum exugebo ſanguinem. Plin. lib. 32. cap. 10: Hirudinum quas ſanguiſugas vocant, ad extrahendum ſanguinem uſus eſt. ¶ Hirudo ærarii, per tranſlationem: hoc eſt, exhauſtrix. Cic. ad Attic. lib. 1: Accedit illud quòd illa concionalis hirudo ærarii, miſera & jejuna plebecula me ab hoc magno unicè diligi putat.

Hĭrūndo, inis, f. t. Avis notiſſima, in tectis nidificans, ſub initium Veris ad nos tranſvolans. [עלוה *haghur.* χελιδών. Gal. *Vne heronde ou herondelle.* Ital. *La rondine.* Germ. Ein Schwalm. Bel. Een Swalewe. Hiſp. *La golondrina.* Pol. *Iaskoł ka.* Vng. *Fetske.* Ang. *A ſwallow.*] Virgil. 4. Georg. - ante Garrula quàm tignis nidū ſuſpendat hirundo. Ovid. 2. Faſt. Fallimur? an Veris prænuntia venit hirundo? Plin. lib. 12. ca. 2: Abeunt & hirundines hybernis menſibus, ſola carne veſcens avis, ex iis quæ aduncos ungues non habent: ſed in vicina abeunt, apricos ſecutæ montium receſſus, inventæq; jam ſunt ibi nudę ac deplumes. Plaut. in Aſin. Dic igitur me tuam anaticulam, columbam vel catellum, hirundinem, &c. ¶ Vna hirundo non facit ver, μία χελιδὼν ἔαρ οὐ ποιεῖ. Hoc eſt, una dies non ſat eſt ad parandā virtutem aut eruditionē. Sic in quaq; rè non ſat eſt unica conjectura. Sed multis hirundinibus opus eſt. Ariſtoteles li. Moral. 1. & Ariſtoph. in Avibus. ¶ Hirundines ſub eodem tecto ne habeas, ὁμοτροφίους χελιδόνας μὴ ἔχειν. Hoc ſymbolo Pythagoras convictorem ingratum, parumq; firmū monuit ablegandum. D. Hieronymus, Ariſtotelis authoritatem ſequutus, interpretatur abſtinendum à commercio garrulorum & ſuſurronum. ¶ Hirundo etiam piſcis eſt marinus, pinnis caudaque expanſis hirundini volucri perſimilis, cui caput oſſeum, ut teſtudinis, oris partes internæ rubrę inſtar ſandarachæ, quibus noctu velut igneus ſplendor abſiſtit: ob idque lucernam piſcem quidam exiſtimarunt. Sed de Hirundine & lucerna diſtinctè Plinius lib. 9. cap. 27. lib. 32. cap. 11.

Hĭrūndĭnīnŭs, a, um, Quod eſt hirundinis. [χελιδόνιος. Gall. *De herunde ou herundelle* Ital. *Coſa da rondine* Ger. Das der ſchwalmen iſt. Hiſp. *Coſa de golondrina.* Pol. *Iaskoł czi.* Vng. *Feiskéiè, fiiskéhez valo.* Ang. *Of an ſwallow.*] Vt, Hirundininus nidus, apud Plautum in Rudente, & apud Martial. lib. 11: In nido ſeges eſt hirundinino. Hirundinus ſanguis. Plin. lib. 30. cap. 14.

Hiſciacus, Vide HYSCIACVS.

Hīſpĭdŭs, a, um, pen. corr. Hirſutus, aſper, ſetoſus, horridus. [שעיר *ſabir.* λάσιος, δασύς. Gal. *Velu, de gros poil, piquant.* Ital. *Peloſo, aſpro.* Ger. Rauch von Haar/ Burſtächtig Hiſp. *Coſa aſpera con ſedas* Pol. *Szczeciſty, koſmaty.* Vng. *Borzás, ſertés.* An. *Rough, rugged with heares or briſtles.*] Virg. - cui laterū tenus hiſpida nanti Frons hominem præfert. Plin. lib. 16: Continentur hiſpido calyce Hiſpidus aſpectus, apud eundem lib. 22. cap. 6.

Hīſpĭdōsŭs, ſa, ſum, idē quod hiſpidus. [λάσιος, τριχώδης. Vn. *Borzás, ſertés.*] Catull. Non dico pueris, ſed hiſpidoſis.

Hiſſopum, ſive Hiſſopus, vulgaris notitiæ. Dioſc. lib 3. ca. 28.

Hīſtĕr, Hetruſcorum lingua dicebatur *Ludio.* [ὑποκριτής. Pol. *Kugliarz, l'aſzkarz.* Vng. *Idétkos, alakos.*] Autor Liv. lib. 7. ab Vrbe. Vide HISTRIO.

Hīſtŏrĭă, hiſtoriæ, f. p. [דברי הימים *Abrihaiomim*: כרון *Zichrón.* ἱστορία. Gall. *Hiſtoire.* Ital. & Hiſp. *Hiſtoria.* Germ. Ein Hiſtori: das iſt/ ein erzehlung einer Geſchicht Pol. *Hiſtorya opowieſc mieiakowei ſprawy.* Vng. *Hiſtoria, lőt dolgoknak beſzéli ſe.* Ang. *An hiſtorie.*] Latinè narratio, & rerum geſtarū expoſitio. Propriè tamen eſt earum rerū quibus gerendis interfuit is qui eas narrat. Vnde nomē habet, ἀπὸ τοῦ ἱστορεῖν, quod ſpectare, vel cognoſcere ſignificat. Plautus in Menæch. Quin nos hinc domum redimus: niſi ſi hiſtoriā ſcripturi ſumus? Cicer. 4. Acad. Sanè doctum hominem, ut indicat ipſius hiſtoria ſcripta Græcè. ¶ Accipitur etiam latiùs nomen hiſtoriæ, ut non ſolùm de narratione rei geſtæ dicatur, verumetiam de quavis interpretatione, ſeu expoſitione. Vnde Plinius opus ſuum ad D. Veſpaſianum, de Naturali hiſtoria inſcripſit. Hiſtoriam Cicero aliis vocabulis vocat, Memoriam publicam, Memoriam rerum veterum, Commemorationem antiquitatis, Monumenta rerū veterum, Monumenta temporum, locorum, hominum, rerū geſtarum, Omnium ſecretorum memoriam. Quomodo autem differat ab Annalibus, vide in dictione ANNALES.

Hīſtŏrĭcŭs, m. ſ. Hiſtoriarū ſcriptor. [ἱστοριογράφος. Gall. *Hiſtorien.* Ital. *Hiſtorico, ſcrittor d'hiſtorie.* Ger. Ein Geſchichtſchreiber. Hiſ. *Hiſtoriador.* Pol. *Hiſtorik.* Vn. *Hiſtoriaſok.* An. *A writer of hiſtories.*] Cic. pro Murena: Tua verò nobilitas Servi Sulpiti, tametſi ſumma eſt, tamē hominibus literatis, & hiſtoricis eſt notior: populo verò & ſuffragatoribus obſcurior. Idem in Topicis: Philoſophi, Poëtæ, & hiſtorici.

Hīſtŏrĭcŭs, a, um, Quod ad hiſtoriam pertinet, quod hiſtoriæ proprium eſt: [ἱστορικός. Gal. *Hiſtorique, d'hiſtoire.* Ital. *Coſa d'hiſtoria.* Germ. Das der Geſchichten oder Hiſtorien iſt. Hiſp. *Coſa de hiſtoria.* Pol. *Do hiſtory przinależący.* Vng. *Hiſtoriához valo.* An. *Of a hiſtorie.*] ut, Fides hiſtorica. Ovid. 3. Amor. Obligat hiſtorica nec ſua verba fide. Hiſtoricū ſcribendi genus eſt. Cic. de clar. Orat. Non tā hiſtorico, quàm oratorio genere perſcripſit.

Hīſtŏrĭālĭs, hiſtoriale, Quod ad hiſtoriam ſpectat. [ἱστορικῆς, γεγραμμένος, κατ' ἱστορίαν, ἐξηγούμενος. Gall. *Appartenant à hiſtoire, fait ou paind par hiſtoire.* Ital. *Pertinente à hiſtoria.* Germ. Den Geſchichten zugehörig. Hiſp. *Coſa pertenesciente à hiſtoria, à hecha por hiſtorias.* Pol. *Hiſtorikowy.* Vng. *Hiſtoriához tartozo.* An. *That belongeth to an hiſtorie.*] Plin. lib 16. cap. 33: Trahiturque etiam in picturas opere hiſtoriali.

Hīſtŏrĭcē, es, pen. corr. fœm. gen. ἱστορική. pars illa Grammaticæ, quæ in enarratione autorum verſatur. Quintil. li. 1. cap. 9: Ratio loquendi & enarratio autorum: quarum illam methodicem, hanc hiſtoricem vocant.

Hīſtrĭōnēs, m. t. Fabularum actores, ludiones, qui perſonati in ſcenis fabulas agunt: [ὑποκριτικὸν μίμημα. Gall. *Ioueurs de farces, ioueurs de quelques perſonnages.* Ital. *Histrioni, che recitano le comedie.* Germ. Ein Comedispyler/ oder/ der in einem Spil ein Perſon tregt. Hiſp. *Repreſentadores de perſonas, que repreſentan las comædias.* Pol. *Sprawc komedy.* Vn. *Alorcsás, tatikosok.* Ang. *Players in enterludes.*] ab Hiſtria regione, ex qua primùm veniſſe, indeq; nomen ſortitos eſſe, aſſerit Feſtus: cui tamen refragantur, Liv. li. 7. ab urbe condita haud multò poſt principium, Valeriusq; lib. 2. cap. 1. quod eſt de inſtitutis antiquis. Et Plutarchus in

Problematis Romanis cap. 17. qui affirmant nomen hiſtrionibus fuiſſe inditum, quia *Hiſter* Tuſco verbo Ludio ſive Ludius vocabatur. Cic. li. 4. Tuſ. Aguntur iſta præclarè, & ab oratore quidĕ meliùs (ſi modò eſt orator) quam ab ullo hiſtrione. Idem de Oratore: Roſcius & Aeſopus hiſtriones clari.

Hīſtrĭōnĭă, niæ, vel Hiſtrionica, æ. Ars hiſtrionum [ὑποκριτική. Gall. *L'art & meſtier de iouër ieux par perſonnages.* Ital. *Arte di rappreſentare comœdie.* Ger. Die Kunſt Schauwſpyl zu halten. Hiſ. *Arte de repreſentadores de perſonas.* Polon. *Nauka ſprawiania komedei.* Vng *Alorczáſok, iátékoſok meſterſége.* Ang. *Theart of playing in enterludes.*] Plaut. in Amph. - quaſi verò novum Nunc proferatur, Iovem facere hiſtrioniam,

Hīſtrĭ̆cŭs, ca, cum, pen. corr. Quod ad hiſtrionem pertinet, hiſtrionicus. [ὑποκριτικός. Gal. *Appartenant à ioueurs de farces.* Ital. *Pertinente à hiſtrione, ò giuocolare.* German. Das zu denen ſo ſich in Schauwſpyten üben gehört. Hiſp. *Coſa pertineſciente à repreſentadores de comœdias* Polon. *Przynależący do igrzysk.* Vn. *Alakoshoz iátékoshoz valo.* Ang. *Yat perteineth to a player in enterludes.*] Plaut. in Pœn. Audire vos jubet Imperator hiſtricus. ¶ Hinc formavit diminutivum Hieronymus contra Ruf. Si hiſtriculæ, & lividæ mentis hominem à me ſubmoveo, & ad unum ſtipitem cuncta jacula dirigo, qui vulnera ſua patitur in multos.

Hīſtrĭōnĭcŭs, a, um, Quod eſt hiſtrionis, ſeu quod ad hiſtrionem pertinet: [ὑποκριτικός. Gall. *De ioueur de farces.* Ital. *De giuocolare.* Germ Das zu einem Schauwſpyler gehört Hiſ *Coſa de repreſentador de comœdias.* Vng *Alorczáſé, iátékosé alakosé.* An. *Of a player of enterdudes.*] ut, Ars hiſtrionica, Hiſtrionicæ veſtes, Hiſtrionicus geſtus, Hiſtrionica verba.

Hīſtrĭōnālĭs, le, om. t. Ad Hiſtrionem pertinens: [ὑποκριτικός. Vng. *Iatekosé alakosé.*] ut, Studium hiſtrionale. Tacit. libro 1: Miſcere cœtus hiſtrionali ſtudio doctus. Cic. de Orat. Vt laſcivia verborum, gravitate ſententiarum, licentia compoſitionis, hiſtrionales modò exprimant.

Hīſtrīx, ὑσπίξ. Vide HYSTRIX.

Hĭŭlcŭs, a, um, Fiſſus, fatiſcens. [טחוח *pathuách* בטחה *niphthách* נבקע *nibkáh* χασμώδης Gall. *Entrouuert, entrebaillé.* Ital. *Feſſo, aperto.* Ger. Geſpattē/geynend. Hiſp. *Coſa que ſe hiende ò abre.* Pol. Zziiaiacy, rozpadły. Vng. *Haſat, repedöt.* Ang. *Gaping as the ground in drought.*] Virg. 2. Georg Hoc ubi hiulca ſibi findit Canis æſtifer arva. ¶ Per tranſlationem etiã orationem dicimus hiulcã, quæ malè cohæret, quæq; inepta & malè cõpoſita eſt. [Ang. *Not fitly ioyned.*] Cicer. de Orat. Nec aſper verborum concurſus ſit, néve hiulcus. Diomedes hiulcos verſus appellat exiles, & quaſi in media parte hiantes. ἐπισφαλῶδους.

Hĭŭlcē, adverb. inepè, vaſtè: cui cõtraria ſunt preſsè, æqualiter, leniter. [κεχηνότως, διεχισμῶδως. Gal. *Sans s'entretenir, en s'entreouurant.* Ital. *Apertamente, con largo ſpatio, fra una parolla alaltra.* Ger. Mit anſoſſenden worten Hiſp. *Abiertamente, apartadamente.* Pol. Zziakanie wmowie. Vng. *Veſzettwél, ſzéllel, repettwl.* An. *As it were by-gapes or chappes.*] Cic. de Orat. Ex quo ſic locutum eſſe ejus patrem judico, ſic majores, non aſperè, ut ille quem dixi, non vaſtè, non hiulcè, ſed preſsè, & æqualiter, & leniter.

Hĭŭlco, as, aperio, findo, hiulcum facio. [בקע *bakáh* קרע *karáh.* χίζω, διαχίζω, χασμώδη ποιέω. Gall *Fendre e-fon-dre, ir, faire baailler & s'entreouurir.* Ita. *Aperire, fendere.* Germ Spaltē/auffthun/zu geynen machen. Hiſp. *Hender, ò abrir.* Pol Rozczynam, rozſzczepiam. Vn. *Megh haſitom, repedezöttē teſzöm.* An. *To mak to gape.*] Catullus: Aeſtus hiulcat agros.

H ante O.

HO. In notis antiquorum, homo, vel honeſtus. HO. H. homo honeſtus. HOM. homo. H. HON. homo honeſtus. HOR. VI. hora ſexta. HOS. hoſtis. H. HO. S. hic hora ſecunda. H. P. honeſta perſona, vel honeſta puella, vel hora peſſima, vel hic poſuit vel poſſint. H. POSS. hæreditatis poſſeſſor, vel poſſeſſores. H. PS. hora peſſima. HR hæres. H. R. honeſta ratio. H R. I. P. hic requieſcit in pace H S vel H. hora ſecunda, vel ſacra. H. S. hic ſunt, vel hoſtia ſacrilega. HSB. Hoſtibus. H S E. hic ſepultus eſt, vel hic ſitus eſt H. S. H. N. S. hoc ſepulchrum hæredes non ſequuntur. H. SPL. M A. hæc ſepultura modò aucta. HSS. hoſtes. H. S. hoſtes ſacrilegi. H. S. S. hic ſepulti ſunt. H. S. V. F. M. hoc ſibi vivens fieri mandavit.

Hóc, pronomen demonſtrativum neutri generis. [זה *zeh.* τοῦτο. Gall. *Ceſtuy ci.* Ital. *Queſto.* Ger Dieſes/Das. Bel Dat. Hiſ. *Aqueſte.* Pol. To. Vng. Ez, az. An. *This.*] Cujus maſculinum eſt hic. Virgil. lib. 4. Aeneid. Hoc illud Germana fuit? Migrat interdum in adverbium, idemq; ſignificat quod Huc. δεῦρο. Virg. 8. Aen. Hoc tunc Ignipõtens cœlo deſcendit ab alto. Sic enim legit Priſcianus.

Hŏdĭĕ, Hoc die. [היום *hajjóm.* σήμερον, καθ' ἡμέραν, ἀπλῶς. Gall. *Auiourd'huy, huy, enhuy.* Ital. *Hoggihog, gidi.* Germ. Heut. Bel. Huyde. Hiſp. Hoy Pol. Dzis. Vng. *Ma.* An. *This day.*] Cic. 3. Verrina: Nonæ ſunt hodie Sextiles: hora nona convenire cœpimus. ¶ Accipitur item pro nunc, ſive hoc tempore, ſive hac ætate. Plaut. in Aſin. Cenſen' tu illum hodiè primùm ire aſſuetum in ganeum? Terent. in Evnuch. O' populares, ecquis me vivit hodie fortunatior. Cicero pro domo ſua: Hodieque Volaterrani non modò cives, ſed etiam optimi cives, fruuntur nobiſcum ſimul hac civitate.

Hŏdĭĕrnŭs, a, um, ut Hodiernus dies. [היום *hajjóm.* ἡ τήμερον ἡμέρα. Gall. *Du iourd'huy.* Ital. *Del giorno d'oggi.* German. Heutig. Hiſp. *Coſa de hoy eneſtadia.* Pol. Dzisieyſzy. Vng. *Mai.* Ang. *Of thu day.*] Cicero 3. in Catil. Neq; à nobis ante hodiernum diem colloqueretur. Idem ibidem: Vt quum hodierno mane per forum meo juſſu, & conjurati, & eorum indices in ædem Concordiæ ducerentur, &c.

Hŏdœdŏcŭs, ci, m. ſ. ὁδοιδοκὸς, latro & viarum obſeſſor, ab ὁδὸς, & δέχομαι.

Hŏdœpŏrĭcum, [ὁδοιπορικόν. Pol. *Opiſpodrożny.* Vn. *Vt rendinek, táraſnak meg iráſa (away) vti irás.*] Commentarius itineris cujuſpiam, eorúmve quę in itinere acciderunt deſcriptionem continens: quod & itinerarium nonnulli vocaverunt. Græci enim ὁδοιπορεῖν dicunt, pro iter facere: & viatorem ipſum ὁδοιπόρον appellant.

Hoí, Interjectio deplorãtis. Terent. in Evnuch. Obſecro te verò Phædria. PH Intió. DO hoi hei.

Hŏlcŭs, ὁλκὸς, Herba ariſtas à corpore educens: unde & nomen accepit, ἀπὸ τοῦ ἕλκειν, quod eſt trahere. Plin. l. 27. c 10: Holcus in ſaxis naſcitur: ariſtas habet in cacumine tenues, culmo, quale hordeum reſtibile. Hæc circa caput alligata, vel circa lacertum, educit è corpore ariſtas. Hanc quidem ob id ariſtidam vocant. Hactenus ille. Multi zeam eſſe putant inter ſaxa naſcentem: alii ſylveſtrem avenam

Holimos, hepatis dolor: ſic enim Archigenes vocat. Dictus eſt autem ſic: id eſt, tractorius inferens, turpidus atque atrocius moleſtans. At verbum illud, inquit Galen. de locis affect. lib. 21. Græcis inuſitatum. Sunt qui eum hepatis dolorem interpretantur, cùm vel induratum eſt, vel inflammatum: vel cùm diuturno laborat morbo, vel cum mediocri afficitur dolore: vel (ut aliis placet) acri & vehementi. Denique data hepatis diſpoſitio vocatur Scirbus, quod ſcribit Paulus Aegineta lib. 3.

Holmiſcii, olentium molarium concavitates.

Holmos. Vide THORAX.

Holobaræ veſtes, quæ ob aurum intextum graves ſunt: *βαρὺς* enim Græcè gravem ſignificat. Inde apud Homer. *βαρείας χερὰς.* Alciat. Cod. de veſtit. holob. lib. ¶ Turneb. ita ſcribit de hoc vocabulo: Holobaræ veſtes dicuntur, quæ totæ birri ſunt. Quas Latini veſtes, birros appellant, Græci *βήρους* vocare ſolent: id eſt, *beros.* Birri autem honeſtiorum, & palatinorum erant, ut in concilio Sangrenſi: κατεψηφίσαντο τῶν τοὺς βήρους φορούντων: & clariùs apud Evagrium: βύρρους τε χαμηλίους ἐξωμολογοῦντας. Sunt igitur holobaræ veſtes, birri toti verè ſerici, & toti conchyliati, velut è capitibus illius tituli, in quo earum in Pandectis mentio eſt, conjicere licet.

Holobrizæ veſtes, quæ totæ ſunt ex obrizo: quod aurum puriſſimum eſt, & quantumvis coctum non diminuitur. Alciat. Cod. de veſt. holo. lib. 11.

Hŏlŏcaŭſtum, n. ſ. [עולה *holáh.* ὁλόκαυτον. Polon. *Offiara do palenia.* Vng *Egéſz áldozat.* Ang. *A burnt offring.*] Victima quę detractis extis integra aræ imponebantur: παρὰ τὸ ὅλον καίεσθαι: hoc eſt, ab eo quod totum cremaretur. ¶ Idem & holocautoma, ὁλοκαύτωμα, dicitur à verbo ὁλοκαυτόω, quod eſt victimas integras comburo.

Hŏlŏgrăphum, phi, pen. corr. n. ſ. [ὁλόγραφον. Pol. *Teſtamento wł'aſna reka od teſtamentarza napiſſane.* Vng. *Egészen tulaydon kezzel irot levél.*] Teſtamentum quod totum teſtatoris manu ſcriptum eſt. Holographa epiſtola, quæ tota ſcripta eſt manu ejus cujus nomine mittitur. Hieron contra Rufinum: Quæ epiſtola holographica tenetur ab iis, ad quos perlata eſt.

Hŏlŏphāntă, m. p. [ὁλοφαντής. Pol. *L'garz za mal'e pieiadze maieti.* Vn. *Tſalſa hiro hazugsága vtán elő.*] Qui ob cõſuenda mendacia vili conducitur mercede. Plautus in Curculione: Aedepol nugatorem lepidum hunc nactus eſt Phædromus: Holophantam, an ſycophantam hunc magis dicam neſcio.

Hŏlŏsērĭcă veſtis, vel ſubſtãtivè holoſerica, orum, veſtis quæ tota ex ſerico confecta eſt, nulla alia materia admiſta. [ὁλοσηρικόν. Gall. *Robbe toute de ſoye.* Ital. *Veſta tutta di ſeta.* Germ. Ein gantz ſeidin / oder ſammatin Kleid. Hiſpan. *Veſtidura tota de ſeda.* Pol. *Iedwabna ſzata.* Vng. *Tiſzta ſelyömböl valo ruha, bársony ruha.* An. *Cloth offilk.*] Primus (teſte Lampridio) uſus eſt Heliogabalus. Tacitus autem Imperator holoſericæ veſtis uſum viris omnibus interdixit. Quàm rarus autẽ fuerit apud veteres holoſerici uſus, quantaq; ejus caritas, docet Vopiſcus in Aureliano his verbis: Veſtem holoſericam neque ipſe in veſtiario ſuo habuit, neque alteri utendam permiſit. Et quum ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blatteo ſerico uteretur, ille reſpondit: Abſit ut auro fila penſentur. Libra enim auri

tunc

tunc libra ſerici fuit. Hactenus ille. Sericæ autem veſtes à Seribus Indiæ populis ſunt appellatæ, apud quos vermiculus exiguus, qui σὴς appellatur, conficit molliorem illam lanam, quam *ſericum* appellamus, quod vermiculi genus, antea orbi noſtro ignotum, à monachis quibuſdam è Serinda Indorum urbe ad Iuſtinianum Imperatorem allatũ, hodie per omnem Europam ſparſum eſt. De vermiculi hujus natura, vide plura apud Bayſium, ex quo hæc excerpſimus.

Hŏlŏſtĕŏn, ὁλόστεον, Herba eſt quadrantalis, humi repens, foliis viticulisque coronopo, aut gramini proximis, guſtu aſtringentibus: radice alba, prætenui, uſq; in capillamenti ſpeciem; longitudine quatuor digitorum dicta per antiphraſin, quaſi tota oſſea, quum tamen careat omni duritia. Plin. lib. 27. cap. 10: Holoſteon ſine duritia herba, ex adverſo appellata à Græcis, ſicut vel dulce. Herbarii *Molle gramen* appellant.

Hŏlŏthūrĭă, ὁλοθούρια, ſunt inter zoophyta, ſaxis nõ hærentia, aſpero corio contecta. Eduliа non ſunt, ſed in littoribus jacent inter maris ejectamenta. Plin. lib. 8. cap. 47: Multis eadem natura; quæ frutiet ut holothuris, pulmonibus, ſtellis.

Holothurii, piſces, Plin. lib. 9. cap. 47.

Homagii, ſive hominis nexus (vocabula ſunt Feudiſtarum) quòd diſtet à juramento, ut iidem vocant, Fidelitatis. not. in C. ex diligẽti, de Simonia, *&c.* nimis de Iurejur. Spec. de Feud. §. nunc de Homag. Vide Cliens Fiduciarius

Homelium, lii, pilei genus, Feſt.

Hŏmĭcīdă, Homicidium, Vide HOMO.

Hŏmīlĭă, [דברה *dabberáh*. ὁμιλία. Pol. *Mowa, rzecz do poſpolſtwa.* Vn. *Gywlés, gywlésbe valo beſzed.* Ang. *A talke or aduiſe that men haue together.*] Græcis *colloquium*, & *cœtum* ſignificat: unde etiam concionem ſive orationem, quæ in cœtu habetur, ſcriptores Eccleſiaſtici homiliam vocant.

Hŏmīlĕătĭcŭs, adjectivum. Hieronymus ad Heraclium: Quem laborem, *inquit*, idcirco ſuſcepimus, ne pulſatæ quæſtiones & relictæ (quod homiliatico dicendi genere ab illo ſæpè fieri aſſolet) Latino lectori faſtidium generaret.

Hŏmo, inis, com. t. Ab humo dictus, ut Varr. placet. Vel ut alii, ab ὠπὸς, ſimul: eſt enim animal ſociale! Scalig. [אדם *adham* אנוש *enoſh*. ἄνθρωπος. Gall. *Homme ou femme.* Ital. *Huomo.* Ger. Ein Menſch Hiſp. *El varon ò la muger.* Pol. *Człowiek.* Vn. *Ember.* An. *A man or woman.*] Cicer. de Leg. Animal hoc providum, ſagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis & conſilii, quem vocamus hominem, præclara quadam conditione generatum eſſe à ſupremo Deo. Idem 3. Offic. Homo autem qui rationis eſt particeps, per quam conſequentia cernit principia, & cauſas rerum videt, *&c.* Idem 2. de Nat. deor. Homo ortus eſt ad mundum contemplandum & mirandum. Et paulò pòſt: Deus homines humo excitatos, celſos & erectos conſtituit, ut deorum cognitionem cœlum intuentes capere poſſent. Ovid. 1. Metamorphoſ. Pronaque quum ſpectent animalia cætera terram, Os homini ſublime dedit, cœlumque videre Iuſſit, & erectos ad ſydera tollere vultus. ¶ Homo autem quanquam utrunque ſexum complectitur, ſeparatim de fœmina dictum invenitur, tametſi rariùs. Plaut. in Ciſtell. intùs paveo, & formido foris, ita metus Nunc utrobique me agitat, illos hominis miſeræ miſereri. Sulpitius ad Cic Epiſt. Famil. lib. 4: In unius mulierculæ animula ſi jactura facta eſt, tantopere commoveris? quæ ſi hoc tempore non ſuũ diem obiiſſet, paucis pòſt annis tamen erat ei moriendum, quoniam homo nata fuerat. ¶ In quõ tamen exemplo adjectivum nata non cohæret cũ ſubſtantivo homo, ſed cum ſubſtantivo Tullia, vel pronomine Ipſa, quòd facilè intelligitur. Hic enim eſt ſenſus: Quoniam ipſa nata fuerat homo: id eſt, humana ſorte; & conditione: quaſi dicat mortalis. Eadem ratione dici poteſt, ea nata erat animal. ¶ Homo homini Deus, ἄνθρωπος ἀνθρώπου δαιμόνιον. Quod dici ſolet de eo qui ſubitã atq; inſperatam attulit ſalutem, ut qui magno quopiã beneficio juvit. ¶ Huic quaſi diverſum eſt, Homo homini lupus, ἄνθρωπος ἀνθρώπου λύκος. Quo monemur ne quid fidamus homini ignoto, ſed perinde atque à lupo caveamus. Lupus, inquit Plautus, homo homini, non homo, qui qualis ſit non novit.

Hŏmŭlŭs Homululus, Homunculus, & Homuncio. [ἀνθρώπισκος, ἀνθρώπιον, ἀνθρωπίδιον, ἀνθρωπισκίδιον. Gall. *Petit homme, hommet, hommeau, hommelet, bout d'homme.* Ital. *Hometto, homicino, huomo picciolo.* Ger. Ein Menſchlein. Hiſp. *Pequenno hombre, ennano.* Pol. *Człowieczek.* Vn. *Emberetske.* Ang. *A litle man, a dwarfish fellow.*] Cicero in Piſonem: Sed quoniã præterita mutare non poſſumus, quid ceſſat hic homulus ex argilla & luto factus Epicureus dare hæc præclara præcepta ſapientiæ, clariſſimo & ſummo imperatori genero ſuo? Idem lib. 1. Tuſcul. Sed ut homunculus unus è multis. Et Terent. in Evnuch. Ego homuncio hoc non facerem?

Hŏmĭcīdă, dæ, pen. prod. m. p. Qui hominẽ necat. [רצח *rotsé-ach*. ἀνδρόφονος. Gall. *Homicide, tueur de gens, meurtrier.* Ital. *Homicida, homicidiale.* Ger. Ein Todſchläger/ der ein Menſchen vmb das Leben bringt. Bel. Een doetslaget. Hiſ. *Homizíano que máta hombre.* Pol. *Morderz.* Vn. *Ember öldöklö, gyilkos.* An. *A mankiller.*] Cic. 2. Philip. Fateor eos plus quàm ſicarios, plus quàm homicidas, plus etiam quàm parricidas eſſe. Quintil. lib. 7. cap. 4: An qui ſe interfecit homicida ſit? ¶ Horatius homicidam Hectorem cum laude dixit.

Hŏmĭcīdĭŭm, dii, n. ſ. Hominis necatio, cædes. [רצח *réſach*. ἀνδροφονία, μιαιφονία. Gall. *Homicide, meurtre.* Ital. *Homicidio.* Ger. Todſchlag. Bel. Een Dootſchlag. Hiſp. *Homicidio muerte de hombre.* Pol. *Moderſtwo.* Vn. *Ember öldöklés, gyilkoſság.* An. *Manſlaughter.*] Plin. li. 18. ca. 3: Frugem aratro quæſitam, furtim noctu paviſſe ac ſecuiſſe, puberi duodecim Tabulis capitale erat: ſuſpenſumque Cereri necare jubebant gravius, quàm in homicidio convictum. Cic. 2. Philip. Homicidii rei ſunt, an vindices libertatis?

Hŏmŏcāpnī, orum, m. ſ. ὁμόκαπνοι, qui ad eundem fumum: hoc eſt, ignem, vitam ducunt.

Hŏmŏcentaurŭs, ri, m. ſ. anteriora humano ſimilis corpori, exteriora alino, colore albo, curſu velociſſimus. Captus, libertatis amore, mavult inedia perire. Aelianus.

Hŏmœŏmĕrĭă, ὁμοιομερεία, Similitudo partium. Lucr. lib. 1: Hinc & Anaxagoræ ſcrutemur homœomeriam. Servius ſuper illud Virg. 4. Aen. Exoriare aliquis noſtris ex oſſibus ultor: Secundum, *inquit*, Anaxagoram, qui dicit homœomeniam: id eſt, omnium membrorũ ſimilitudinem eſſe in rebus creandis: id eſt, ex oſſibus, ex ſanguine, ex medullis: nam omnia pro parte ſui tranſeunt in procreationem. ¶ Homœomeria item appellatur, quum partes eandem rationem, atq; idem nomen cum toto obtinent. Sic terram vel aquam ὁμοιομερῆ eſſe dicimus, quòd quamvis exiguam terræ aquæve partem, terram aut aquam appellemus. Sic etiam à medicis [illegible] animalis partes illæ minimæ, & ſenſu ſimplices ὁμοιομερῆ appellantur, quas nos *ſimilares* nominamus: quales ſunt [illegible] cartilago, & ejuſmodi, quorum vel minimæ particulæ, totius & rationem obtinent & appellationem.

Hŏmœŏptŏtŏn, ὁμοιόπτωτον, Figura eſt, quum diverſæ dictiones in fine membrorum in ſimiles caſus exeunt. Saluſt. Maximis ducibus, fortibus, ſtrenuisque miniſtris. Ennius: Mœrentes, flentes, lachrymantes, & miſerentes. Dictum homœoptoton, quaſi ὁμοίως πίπτον: hoc eſt, ſimiliter cadens, ut interpretatur Cic.

Hŏmœŏsĭs, [ὁμοίωσις. Pol. *Przipodobanie.*] Figura eſt ſententiarũ, qua per ſimilitudinẽ cogniti deducimur in cognitionẽ incogniti. Dicta homœoſis a verbo Græco ὁμοιόω, quod eſt aſſimilo. Latini ſimilitudinem interpretãtur. Ejus tres ſunt ſpecies, Icon, Parabola, & Paradigma: de quibus vide ſuis locis.

Hŏmœŏtĕlĕutŏn, ὁμοιοτέλευτον, Similiter deſinens. Figura, quum plura verba in eandem vocem finiunt: ut, Abiit, diſceſſit, evaſit, erupit. Differt ab homœoptoto, quòd illud ſolùm fiat in caſibus ſimiliter deſinentibus: hoc etiam in his partibus orationis quæ caſus non habent.

Hŏmŏgălactŏs, [ὁμογάλακτος. Gall *Nourri d'vn meſme laict.* Ital. *Nutrito d'vn iſteſſo latte.* Ger. Von einer Mutch erzogen/ der von einer Mutch geſogen hat. Hiſp. *Criado de vna meſma ieche.* Pol *Iednim mlekiem wichowany.* Vng. *Azon tétet tartot.* Ang. *Nourished of the ſame milk.*] Eodem lacte nutritus, quẽ Latini collactaneũ vocãt. Vox cõpoſita eſt ab ὁμὸς, quod eſt unus, idem, vel ſimilis, & γάλα, lac. Verùm hujuſmodi vocũ ſignificatio ex Græco: latino potiùs Lexico petenda erat: quippe quæ neq; Latinis in uſu ſunt, neque noſtris literis ſcribi conſueverunt. Quare id genus non paucas, nullo prorſus judicio huc cõgeſtas, ſuſtulimus, & veluti ab aliena familia removimus: idq; eodem jure, quo Latinas voces è Græco dictionario eximeremus.

Hŏmŏgĕnĕ, nis, com. t. ὁμογενὴς, conſanguineus, ejuſdem generis. Vnde & Homogenium.

Hŏmŏhypnī, [ὁμόϋπνοι. Pol. *Domownici.* Vn. *Házi lalok eggyüt halok.*] Domeſtici, contubernales, ac familiares, quaſi unà ſomnum capientes. Ita enim eos appellat Charondas, apud Ariſtotelem lib. 1. Polit.

Hŏmŏlĕum, pile genus, quo veteres utebantur.

Hŏmŏlŏgārĕ, eſt rogatu permittere, auctorẽ veri & aſſignari. Vide Baud. in Annotat. pand.

Hŏmŏlŏgĭă, [illegible], conſilio, pactum, aſſenſus.

Hŏmonœa, [illegible]. Pol. *Zgoda.* Vn. *Egyetértés.*] Latinè concordia. ¶ Fuit etiam caſtiſſimæ matronæ nomen, cujus epitaphium meminit me vidiſſe Romæ in veteri marmore inciſum, quod id temporis aſſervatur in periſtylio ædium Cardinalis Alexandri. Erat autem hujuſmodi:

Tu, qui ſecura procedis mente, parumper
Siſte gradum, quæſo, verbaque pauca lege.
Illa ego, quæ claris fueram prælata puellis,
Hoc Homonœa brevi condita ſunt tumulo.
Cui formam Paphiæ Charites tribuêre decoram,
Quam Pallas cunctis artibus erudiit.

Nondum

†

Rady po spowiedzi.

1. Wstawaj w oznaczonym czasie, bez żadnej zwłoki, natychmiast po przebudzeniu się.

2. Przy rannym pacierzu przypominaj sobie choć część postanowień, które uczyniłeś przy ostatniej spowiedzi, a szczególniej te, które odnoszą się do głównej wady twojej, do grzechów, które najłatwiej ci jest popełnić. Uzbrój się przeciwko tym szczególniej pokusom, które prawdopodobnie kusić cię będą, lub które najczęściej do grzechu cię uwodzą. Proś Boga o męstwo i zwycięstwo.

3. Bądź pilnym w pracy i w wypełnianiu wszystkich obowiązków swoich, nie odkładając ich na później, ale raczej uprzedzając, jeżeli można, ich wykonanie. Nie ociągaj się także z zakończeniem odpoczynku i zabawy w oznaczonym czasie.

4. W ciągu dnia, gdy tylko sumienie cię ostrzeże, że jakakolwiek pokusa czyha na ciebie, lub że zacząłeś się jej poddawać, proś Boga zaraz o pomoc, chociażby myślą samą, gdyż Bóg przyjmuje i wysłuchuje nie tylko ustne modlitwy, lecz i ciche wołanie serca.

5. Nie kończ zaczętego zdania, jeżeli ono ma w sobie coś złego lub niedorzecznego.

6. Uciekaj natychmiast od okazyi do grzechu, jeżeli ona jest tego rodzaju, że tylko ucieczką ratować się można. Kto miłuje niebezpieczeństwo, ten w niem zginie. Gdybyśmy odwracali oczy od tego, co nas kusi, nie przyszłoby do grzechu.

7. Jeżeli pokusa jest silną i natarczywą, przynajmniej myślą powiedz wyraźnie Bogu i sobie: „nie chcę grzeszyć, brzydzę się grzechem". Proś wówczas Boga usilniej jeszcze o łaskę, potrzebną do zwycięzenia, wzywaj Matki Boskiej, Królowej Korony Polskiej *), Anioła-Stróża, Świętych Patronów. Zbawiciel nauczał: „Wszystko, o cobyście prosili w modlitwie, wierząc, weźmiecie. Ojciec wasz z Nieba da ducha dobrego tym, którzy Go proszą". Kościół naucza, że w chwili pokusy obowiązani jesteśmy do modlitwy.

8. Jeżeli w jakikolwiek sposób zgrzeszyłeś, lub ci się zdaje, że pokusie uległeś, że nie dosyć się jej broniłeś, zawołaj zaraz, chociażby myślą tylko: „O Boże, przebacz mi, nie karz mnie, ale daj mi tę łaskę, bym nie obrażał Cię już dalej, bym więcej już nie grzeszył".

9. Przeproś odrazu i ludzi, których obraziłeś, a urazy chętnie przebaczaj; tym

---

*) Ojciec św. Leon XIII. dekretem z dnia 19 listopada 1892 roku przywiązał odpust do pobożnego wzywania imienia Maryi: „Najświętsza Panno Maryo, Królowo Korony Polskiej, módl się za nami".

sposobem słońce nigdy nie zajdzie na gniew twój.

10. Pamiętaj, że napisanem jest w Piśmie Świętem przy 4-em przykazaniu Boskiem: "Czcij ojca twego i matkę twoję, aby ci się dobrze działo i abyś był długowiecznym na ziemi". Posłuszeństwo dla starszych i przełożonych jest obroną i ochroną innych cnót, i dlatego Pismo święte nauoza: ,,Posłuszny śpiewać będzie zwycięstwo"

11. Dusza twoja, podobnie jak ciało, potrzebuje codziennego pokarmu, sobie właściwego. Staraj się więc, byś miał książkę religijną, stósowną do twojego wieku i stanu i przeczytaj z niej uważnie choćby jednę stronę rano, a drugą popołudniu, aby i druga część dnia rozpoczynała się z Bogiem.

12. Pacierz wieczorny łącz z rachunkiem sumienia. Zmówiwszy Ojcze nasz na podziękowanie Panu Bogu za dzień dzisiejszy, wezwij Ducha św., aby ci przypomniał: jakie były twoje przewinienia w ciągu dnia. Żałuj i przepraszaj Boga za wszystko złe, jakiego się dopuściłeś. Uczyń postanowienie poprawy i przyrzekaj Panu Bogu, że dalej obrażać Go nie chcesz; proś, aby to postanowienie było mocne. Postanów także przeprosić ludzi i jak najprędzej zadosyćuczynić o ile możności, za złe, jeżeli się go opuściłeś. Rachunek sumienia, jak naucza św. Franciszek Salezy, to modlitwa Bogu najmilsza, duszom najpożyteczniejsza, i lepiej byłoby modlitwy ustne skrócić, a rachu-

nek sumienia uczynić. Kończąc go, zmów Zdrowaś Marya na intencyą, by Matka Boska wyjednała ci poprawę. Oskarżywszy się ze wszystkiego złego zapytaj się sam siebie, co dobrego zrobiłeś w ciągu dnia, o ile w dobrem postąpiłeś. Ciesz się i podziękuj Bogu, jeżeli postanowienia poranne wykonałeś.

13. Odczytuj sobie te rady codziennie, a przynajmniej w niedzielę, w czasie Mszy świętej; mogą ci pomódz do zdobycia za łaską Boską, najwyższego rozumu, to jest cnoty, a zatem do lepszego pełnienia obowiązków względem rodziny i ojczyzny.

14. Gdybyś, co nie daj Boże! miał nieszczęście ciężkim grzechem Pana Boga obrazić, spiesz się do Sakramentu Pokuty, który jest lekarstwem, przez Zbawiciela ustanowionem. Nienapróżno Kościół między grzechami przeciwko Duchowi św., które najłatwiej mogą zgubić człowieka, policzył i ten, który się nazywa: grzeszyć w nadziei miłosierdzia Boskiego.

15. Miej czyste sumienie, a zawsze weselić się będziesz. Przekonasz się o prawdziwości tych słów, jeżeli trwać będziesz w Bojaźni Bożej i w zgodzie z ludźmi

WOLNO DRUKOWAĆ

Lwów, 13 lipca 1893.

L. S.

† **Seweryn, Arcybiskup.**

Nakładem Ks. Jana Siemińskiego.
Drukarnia K. Miarka Sp., Mikołów (Nicolai O.-S.)

Nondum bis denos ætas mea viderat annos,
Injecêre manus invida fata mihi,
Nec pro me queror hoc, morte est mihi tristior ipsa
Mœror Atimeti conjugis ille mei.

ATIM. Sit tibi terra levis, mulier dignissima vita,
Quæque tuis olim perfruerere bonis.
Si pensare animas sinerent crudelia fata,
Et posset redimi morte aliena salus:
Quantulacunque meæ debentur tempora vitæ,
Pensarem pro te chara Homoncea libens.
At nunc, quod possum, fugiam lucemque, deosque,
Vt te matura per Styga morte sequar.

HOM. Parce tuam conjux fletu quassare juventam,
Fataque mœrendo solicitare mea.
Nil prosunt lachrymæ: nec possunt fata moveri.
Viximus: hic omneis exitus unus habet.
Parce, ita non unquam similem experiare dolorem,
Et faveant votis numina cuncta tuis.
Quod mihi præripuit mors immatura juventæ,
Id tibi victuro proroget ulterius.

Hŏmŏnўmum, penult. corr. Ejusdem nominis, quod idem habet nomen. [ὁμώνυμος. Gall. *D'vn meſme nom.* Ital. *D'vn ſteſſo nome.* German. Gleichs oder eines Nammens. Hiſpan. *De vn meſmo nombre.* Pol. *Iedno mionо imaiacy.* Vng. *Azon neuw.* Ang. *Of the ſame name.*] Propriè homonyma dicunturres diversæ eodem appellatæ nomine: ut Taurus Asiæ mons, & bos masculus eodem appellantur nomine, quum sint res diversissimæ. Homonyma æquè dici possunt, quæ à Grammaticis vocantur Aequivoca, quæ sub una voce plura significant: quale est lupus, quod & animal terrestre significat, & piscem. Synonyma autem dicuntur voces diversæ, quę ejusdem sunt significationis: quales sunt ensis & gladius.

Hŏmoūsĭŭs, ὁμοούσιος, Ejusdē substantię, quod Theologi voce interLatinos non satis recepta consubstantialē dicunt: ὁμὸς enim idem est quod unus, idem vel similis, & οὐσία, substantia.

Hŏnēstŭs, a, um, Honore & dignitate præstans. [נכבד *nichbádh* טוב *tob* נכן *nachon* הדור *hadhúr* יקר *jakár* יקיר *jakkir*. σεμνὸς, ἔντιμος, σεβάσμιος. Gall. *Honeſte, louable, & de vertu & de bonne reputation, gentil.* Ital *Honeſto, laudabile, di vertu gentile.* Ger. Ehrlich/ehrbar/ehrſam/chrenhafft Bel. Eerlyck Hiſp. *Coſa honeſta, hermoſa, honrada y que pareſce bien.* Pol. Poczciwy. Vng. *Tiſztеſséges, emberséges.* Ang. *Honeſt, louable, good.*] Saluſt. in Iugurtha: Calumnia paucorū, quibus omnia honesta atq; inhonesta vendere mos erat. ¶ Item pulcher, καλὸς, εὐειδής. Terent. in Evnucho: -hem evnuchum tibi, Quàm liberali facie, quàm ætate integra! TH. Ita me dii ament, honestus est. Et paulò pòst: Ducit secū unà virginem dono huic, papæ, facie quàm honestā! Sic etiā Inhonestus modò idē est quod turpis: hoc est, honoris & dignitatis expers. ἄτιμος. Cicero pro Domo sua: Profectò illum Attilium, hominem turpissimum: atq; inhonestissimum judicares. Modò idem quod deformis. αἰσχρός. Terent in Evnuch. Illúmne, obsecro, inhonestū senem, mulierem? ¶ Honestus etiam venustè dicebatur pro divite, quemadmodum Asconius in Verrinam tertiam scribit. In qua significatione usus videtur Vlpianus L. 52. D. de Furt. Quum Titio honesto viro pecuniam credere vellem, subjecisti mihi alium Titium egenum, quasi ille esset locuples. Ex Hotomāno.

Hŏnēstīssĭmŭs, Honestate vel honore præstantissimus. [ἐπιφανέστατος. Vng. *Igēn tiſztеſséges.*] Cicero Lentulo: Post tuum discessum is dies nobis honestissimus fuit in Senatu.

Hŏnēstum, sti, substantivum, n. s. Virtutem probitatemq; significat, quo cavetur ne quid indecorè, effœminatè, libidinosè, turpiter fiet, cogitetúrve. [נכון *nachon* נכבד *nichbádh* הדר *nehdhár*. τὸ καλόν. Gal. *Ce qui eſt honeſte, honeſteté.* Ital. *Ciò che è honeſto, virtu, honeſta.* Ger. Ehrſamkeit/ Ehrbarkeit. Hiſp. *Lo que es hermoſo, honorado y honeſto.* Pol. Poczciwość. Vng. *Tiſztеſség.* Ang. *Honeſtie.*] Quintil lib. 2. cap. 4: Sed nos justum, pium, religiosum, cæteraque his similia honesto complectimur.

Hŏnēstās, f t. Dignitas, decus, laus virtute comparata. [הדר *hadhár* כבוד *chabódh* יקר *jekár*. τὸ καλόν. Gall. *Honeſteté.* Ital. *Honeſtà.* Ger. Ehrſamkeit/ Ehrliche Achtbarkeit Bel. Eerlickeyt. Hiſp. *La honeſtida.* Pol. Poczciwosc. Vng. *Tiſztеſség, emberség.* Ang. *Honeſtie, goodneſſe.*] Cicer. in Offic. In officio colendo sita est honestas omnis, & in negligendo turpitudo. Idem ad Atticum: O hominem amentem & miserum, qui ne umbram quidem unquam τὸ καλὸ viderit. Vbi enim est dignitas, nisi ubi est honestas? Idem pro Muræn. Nolite eum antè partis honestatibus, atque omni dignitate, fortunaque privare.

Hŏnēstē, adverbium, Cum honore & dignitate, sine dedecore. [καλῶς. Gall. *Honeſtement, vertueuſement, honorablement.* Ital. *Honeſtamente, honorevolmente.* Ger. Ehrlichen/ Ehrbarlichen. Bel. Eerlyck. Hiſp *Honeſtamente, honoroſamente, y ſin reprahenſion.* Pol. Poczciwie. Vng. *Emberségeſſen, tiſztеſségeſſen.* An. *Honeſtly, honorably.*] Terent. in Evnuch. Alio pacto honestè quomodo hinc abeā,

neſcio. Cic. de Amic. Quod qui recusarent, quanvis honestè id facerent, jus tamen amicitiæ deserere arguerentur.

Hŏnēstĭtūdo, dinis, f t. pro honestas antiqui dixerunt. Accius: Horrida honestitudo Europæ principiū primo ex loco. Idem in Myrmydonibus: Tua honestitudo Donaos decepit diu. Ex Nonio.

Hŏnēsto, as, act. p. Decoro, honore afficio. [הדר *hadhár* כבד *chibbédh*. ἐπιχοσμῶ, τιμῶ. Gal. *Honnorer, faire honneur.* Ital. *Fare honore, honorare* Ger. Ehren/ Ehr anthun. Hiſ. *Honrar, haZer honor à otro.* Pol. Czcze. Vng. *Tiſztеlōm, bōtſwlōm.* Ang. *To cauſe honour or mak men much eſteme one.*] Plaut. in Capt. Ne me sécus honore honestes, quàm ego te, quum serviebas mihi. Cicer. lib. 1. Offic. Nec domo dominus, sed domino domus honestanda est. Idem 2. Offic. Quæcunque igitur homines homini tribuunt, ad eum augendum atque honestandum, aut benevolentiæ gratia faciunt. Salust. in Catil. Sed quòd indignos homines honore honestatos videbam. ¶ Hujus compositа sunt Cohonesto, quod est simul cum aliis honesto, συντιμῶ. Cic. Bruto: Quos cohonestaris, in primisque me, si Respub. municipii tuo studio & diligentia bene administrata erit. Dehonesto, quod est contrarium suo simplici, ἀτιμάζω.

Hŏnŏr, oris, m. t. & Honos, Reverentia quam alicui exhibemus in virtutis testimonium. [הדר *hadhár* יקר *jekár* כבוד *chabódh*. τιμή. Gal. *Honneur, dignité.* Ital. *Honore, ornamento.* Germ. Ehr. Hiſp. *Honra, hermoſura.* Pol. Poczciwosc. Vng. *Tiſztelet, bōtſwlet.* Ang. *Honour, reuerence.*] Cicero pro Cælio: Nemini unquam præsenti Puteolani majores honores habuerunt, quàm M. Cælio. ¶ Accipitur etiam honor sive honos pro dignitate sive magistratu, & in hac significatione in plurali præcipuè ponitur. Idem de Clar. Orat. Honos est præmium virtutis, judicio studioque civium delatum ad aliquem. Idem in Epist. Quum honoribus amplissimis perfuncti essemus. Idem antequam iret in exilium: Qui sunt assecuti summum gradum honoris, non dispoliabuntur honore. Vbi per summum gradum honoris intelligit dignitatem Consulatus ad quam per Aedilitatem & Prætura velut per inferiores gradus paulatim ascendebatur. ¶ Aliquādo accipitur pro pulchritudine, κάλλος. Virg. lib. 1: -& lætos oculis afflarat honores. Et alibi: Frigidus & sylvis Aquilo decussit honorem. ¶ Aliquando pro cultura observantiaque, θεραπεία. Idem lib. 6: Semper honore meo, semper celebrabere donis. ¶ Invenitur etiam aliquando positum pro ipsis sacrificiis vel odoribus, quos veteres diis suis accendebant. Virgil. 1. Aeneid. - aut supplex aris imponat honores? ¶ Aliquando pro præmio: ut apud eundem: Ipsis præcipuè ductoribus addit honores. Cicero 1. Tusc. Honos alit artes, omnesque incendimur ad studia gloriæ. Idem in Epist. fam. Medico haberi honorem placet. ¶ Mortis honos: id est sepultura. Virgil. Cernit ibi mœstos & mortis honore carentes. ¶ Aliquando pro amore. Virg. 11. Aeneid. - si quis amatæ Tangit honos animum. ¶ Honorem præfari dicimur, quum rem aliquā turpem dicturi, paucula verba præmittimus, quibus turpitudinis veniam à præsentibus precamur. Cicer. Pæto: Nos autem ridiculè: Si dicimus. Ille patrem strangulavit, honorem nō præfamur: sin de Aurelia aliquid aut Lollia, honos præfandus est. Pro eodem etiam dicimus, Habere honorem auribus. Curtius lib. 5: Fœminarum convivia ineuntium in principio modestus est habitus: Paulatim pudorem profanant: ad ultimum opus (honos auribus sit habitus) ima corporis velamenta projiciunt.

Hŏnōrārĭŭs, a, um, Quod ad honorē pertinet: [יקר *jakár* יקיר *jakkir* כבוד *chabódh*. κεφάσιος, ὁ πρωτικός. Gall. *D'honneur, appartenant à honneur.* Ital. *Di honore, pertinente à honore.* Germ. Das zu Ehren gehört. Hiſpan. *Coſa de honra, perteneſciente à honra.* Pol. *Do poczciwoczi przinalezacy.* Vng. *Tiſztelethéz, bōtſwlethez valo.* Ang *Belonging to honour, of honour.*] ut, Ius honorarium: id est, Prætorium, quod Prætores qui honoribus quoque funguntur, juri huic autoritatem dederunt. Honorarius autem arbiter dicitur, quem honoris causa, utraque pars summum facit causæ suæ & controversiæ judicem. Cic. 5. Tusc. Quorū controversiam solebat tanquā honorarius arbiter judicare Carneades. ¶ Ludi honorarii quos antiqui Liberalia dicebant, ut inquit Festus: dicti honorarii, ab honore videlicet eorum qui munera ea populo edebant. ¶ Honorarium donum erat, teste Budæo, quod Consulibus olim in provincias advenientibus, honoris loco dabatur: qualia hodie principibus suis primùm urbes ingressis porrigi, veluti bene ominādi gratia solet. [תשורה *teschurah*. κεφάσιον, τὸ χάρας, τὸ ἄρειον, τὸ φιλότιμον. Gall. *Vn preſent de ville ou autre à vn prince ou magiſtrat.* Ital. *Preſente de vna cita à vn principe donativo.* German. Ein Verehrung oder ein Ehrenſchencke. Hiſpan. *Don ò datiua que dana la ciudad ò principe.* Polon. *Podarek od zwierchnoſci.* Ang. *A preſent giuen to princes, ambaſſadours or great officers at there first entrie.*] Honorarium ob id dictum, quòd honoris causa dabatur, non tanquam debitū exigebatur. Cic. in Pis. Qui modus tibi fuit frumenti

menti æſtimandi, qui honorarii? ſiquidem poteſt vi & metu extortum, honorarium nominari: quòd quum peræquè omnes ſenſiſſent, tũ acerbiſſimè Bœotii, Byzantii, Cherronenſes, Theſſalonica ſenſit. ¶ Eſt etiam honorarium apud Iuriſconſultos, munus quod patronis dabatur à clientibus. Olim enim patroni non exigebant officii ſui mercedem, quemadmodum noſtri hodie advocati, quòd turpiſſimum ducerent patronum eſſe mercenarium: clientes tamen ne accepti beneficii immemores viderentur, patronis pro ſuo ſenſu atq; arbitrio munus aliquod offerebãt, quod honorariũ vocabant, eò quòd magis ad honorandum patronum, quàm ad mercedis ſatisfactionẽ pro arbitrio clientis ſoleret offerri. ¶ Honorarius tumulus, qui honoris cauſa erigitur, κενοτάφιον. Sueton. in Claud. Cæterùm exercitus honorarium ei tumulum excitavit: circa quem de inceps ſtatuto die quotannis miles occurreret, Galliarumq; civitates ſ publicè ſupplicarent. Quibus verbis ſignificat cenotaphium Druſo in Germania extructum quum corpus ejus Romam devectum eſſet. Sic vocari poſſunt hodie quas *repræſentationes* in anniverſariis exequiis vocamus. Vide cenotaphium. ¶ Honoraria, ludi qui à Romanis fiebant in honorem Liberi patris, qui & Liberalia dicebantur, *Dionyſia*. Feſtus honorarios ludos appellat.

Hŏnōro, as, pen. prod. act. p. Honore afficio, honorẽ exhibeo. [כבד *chibbédh* הדר *hadhár*. ἄγω εἰς τιμήν. Gal. *Honnorer*. Ital. *Honorare*. German. Ehren / Ehr beweiſen / zu Ehren halten. Hiſp. *Honrar*. Pol. Czcze. Vngar. *Tiſztẽlõm, bõtſwẽlõm*. Ang. *To honour, to do reuerence to.*] Cic. 1. de Divin. Amphiaraum autem ſic honoravit fama Græciæ, deus ut haberetur. Idem in Philip. Hic me nõ ſolùm meis laudibus ornat, ſed etiam honorat alienis. ¶ Honorare aliàs à Cicerone dicitur, honorem habere alicui, honorem adhibere, honeſtare, in honore habere, honorem ei facere, honorem debitum alicui præſtare, honore augere, honore ampliſſimo ornare. ¶ Hujus cõpoſita ſunt, Exhonoro & Inhonoro, quæ ſunt ſignificationis contrariæ ſuo ſimplici.

Hŏnōrātŭs, Qui in honore habetur, qui eſt in exiſtimatione & gloria. [נכבד *nichbádh* מכבד *mechubbádh* הדור *hadhúr* נהדר *nehdár*. ἔνδοξος, τίμιος, ἔνδοξος. Gal. *Honoré*. Ital. *Honorato*. Ger. Ein Ehrenmañ / der in Ehren gehaltẽ wird. Hiſ. *Honrado*. Pol. *Ten ktorego maią wnczwi woſczy*. Vng. *Tiſztеſſéges, bõtſwéletes*. Ang. *Honoured*.] Cic. li. 1. Offic. Dicendũ eſt etiam qualem hominis honorati, & principis domum placeat eſſe. Idem de Senect. Manent ingenia ſenibus, modò permaneat ſtudium & induſtria, nec ea ſolùm in claris & honoratis viris, ſed in vita etiam privata & quieta.

Hŏnōrātē, adverb. Cum honore & dignitate. [ἐντίμως, τιμίως, ἐνδόξως. Gall *Honorablement*. Ital. *Honorotamente*. Germ Mit Ehren. Hiſp. *Honroſamiente*. Pol. *Poczẽwie*. Vn. *Tiſztеſſegeſſen, bõtſwéletеſſen*. An. *Honorably*.] Cic. 11. Philip. Quæ de illo viro Sylla? quæ Muræna? quæ Servilius? quæ Lucullus? quàm honoratè, quàm honorificè, quàm graviter ſæpè in Senatu prædicaverunt. Tacit. lib. 10: Quòd filium ejus primo rerũ motu in colonia Agrippinenſi deprehenſum, honoratè cuſtodierunt.

Hŏnōrābĭlis, le, om. t. Honore dignus. [נכבד *nichbádh* יקר *jakár* יקיר *jakkír*. ἔντιμος, ἀξιόπιμος. Gall. *Honnorable, digne d'eſtre honnore*. Ita. *Degno d'honore, honorabile*. Ger Ehrwirdig. Hiſ. *Digno de ſer honrado*. Pol. *Poczẽwy*. Vng. *Tiſztеſſeges, bõtſwéletes*. An. *Worthie of honour, honorable*.] Liv. 4. ab Vrb. Quinque Conſulatus eodem tenore geſti, vitaque omnis conſulatiter acta, verendum penè ipſum magis quàm honorabilem faciebant.

Hŏnōrābĭlĭtĕr, adverb. [Pol. *Zacz̨iwoscia*. Vng. *Tiſztiſſegeſſen*.] Iul. Capito. in Macrino: Mandavit ut Antonium honorabiliter ſepeliret.

Hŏnōrĭfĭcŭs, a, um, Quod honorem confert, quod cum honore conjunctum eſt. [יקיר *jakkír* יקר *jakar*. τίμιος. Gall. *Qui fait honneur, honorable*. Ital. *Ciò che fa honore*. Ger. Das Ehr bringt oder ehrlich machet. Hiſp. *Coſa que honra*. Pol. *Poczẽwoſc cżiniacy*. Vng. *Bõtſwélet tiſztelet ſzõrzõ*. An. *That bringeth honour, honorable, worſhipfull*.] Cicero Cælio: Honorificus in me conſul fuit, & ſuavis amicus. Idem ad Brut. Decrevi etiam imperiũ, quod quanquam videbatur illi ætati honorificum, tamen erat exercitum habenti neceſſarium. Honorifica mentio alicujus, apud eundem ad Quint. Frat. Item Honorifica verba, Honorificum Senatuſconſultum.

Hŏnōrĭfĭcē, adverb. Honoratè, cum honore, magnificè, ſplendidè. [ἐντιμῶς. Gall. *Honorablement, auec honneur, en faiſant honneur*. Ital. *Honoratamente, honoreuolmente, con honore*. German. Ehrlichen / mit Ehrbeweiſung. Hiſp. *Honroſamente*. Pol. *Zpoczẽwoſczam*. Vng. *Tiſztеſségeſſen, bõtſwéletеſſen*. Ang. *Honorably*.] Cicero 6. Ver. Itaque in curiam venimus, honorificè ſanè conſurgitur: nos rogatu magiſtratus aſſedimus. Idem ad Cælium: In quo admirari ſoleo gravitatem & juſtitiam & ſapientiam Cæſaris, nunquam niſi honorificentiſſimè, Pompejum appellat. Honorificè dicere. Brut. Cic. Non enim ſolùm uſitatum, ſed etiam quotidianum eſt aliquid audire de te, quod pro noſtra dignitate fideliter atque honorificè dixeris aut feceris. Honorificè appellari. Hirtius 8. bell. Gallic. Itaque honorificè civitates appellando, principes maximis præmiis afficiendo. Cic. de petit. conſul. Largè & honorificè promittere aliquid.

Hŏnōrĭfĭco, as, act. p. Honore afficio. [כבד *chibbédh* הדר *hadhár*. ἄγω εἰς τιμήν. Gall. *Honorer, faire honneur* Ital. *Honorare, far honore*. Germ. Ehr anthun / Ehr erbieten / Ehr beweiſen. Hiſ. *Honrar, hazer honra à otro*. Pol. Czcze. Vng. *Tiſztelõm, bõtſwelõm*. An. *To honour, to do reuerence to.*] Lactant. lib. 7: Vt adorent & honorificent regem magnum.

Hŏnōrŭs, a, um, Decorus, honorificus. [נכבד *nichbádh* יקר *jakár* יקיר *jakkír*. τίμιος. Gall. *Honorable, faiſant honneur*. Ital. *Che fa honore*. German. Ehrlich Hiſpan. *Honorable, che haze honra*. Polon. Poczẽwy. Vngar. *Tiſztes, bõtſwéletes, tiſztéletes*. Ang. *Honorable*.] Tacit. lib. 3: Fuerunt qui publici funeris pompam requirerent, cõpararentq; quæ in Druſum parẽ Germanici honora & magnifica Auguſtus feciſſet. Honora oratio, apud eundem lib. 3. Vnde inhonorus, ſine honore, ἄδοξος, ἀκλεής. Plin. lib. 5. cap. 30: Aliæque inhonoræ civitates.

Hŏnōrĭpĕtĭ, æ, ambitioſus. [φιλότιμος. Pol. *Poczẽciwoscżi zadaiaci* Vn. *Tiſztẽſſeg keuánо, keuély*.] Apuleius lib. de Philoſophia: Culpabilium autem virorum quatuor formæ ſunt, quarum prima honoripetarum.

Hoplŏmăchŭs, pen. cor. m. ſ. ὁπλομάχος. Dicitur is qui ſcuto, reliquiſque armis inſtructus, in arenam deſcendit. Nam ὅπλον apud Græcos modò ſcutum, modò omnia uno nomine arma ſignificat, quæ pugnantibus uſui ſunt. Martialis lib. 8: Hoplomachus nunc es? fueras opthalmicus ante: Feciſti medicus quod facis Hoplomachus.

Hōrā, æ, ſ. p. [ὥρα. Gall *Heure*. Ital. & Hiſp. *Hora*. Germ. Ein jedes theil der zeit / ein Stund. Polon. *Godzina*. Vn. *Ora*. Ang. *An houre*.] Apud veteres accipitur pro cujuſvis temporis parte. Vnde quatuor anni partes, Ver, Æſtas, Autumnus & Hyems anni horæ dictæ. Hodie tamen magis accipimus pro æqualibus ſpatiis in quæ dies dividitur. Dictæ autem ſunt horæ (ut Macrobius putat) à Sole. Aegyptii enim Solem vocabant *Horum*. Vnde etiã horæ ab Ovidio Solis miniſtræ fingũtur: ſive (ut alii malunt) ἀπὸ τοῦ ὁρίζειν, quod eſt terminare, definire, vel dividere. Sunt enim horæ nihil aliud quàm ſpatia quædam æqualia, in quæ dies dividuntur. Alii malunt horas dictas ἀπὸ τῆς οὔρησος, quo verbo urina ſignificatur. Ferunt enim Hermetem Trimegiſtũ horas primùm obſervaſſe ex urina ſacri cujuſdã animalis quod Serapi erat dicatum. Nam quum animadverteret ab eo animali diei & noctis unius ſpatio, æqualibus interpoſitis intervallis, urinam duodecies emitti, placuit in totidem horas diem civilẽ dividere, qui tamen poſtea duplicato numero in horas 24. eſt diſtinctus. Terẽt. in Eun. Dũ hęc dicit, abiit hora, rogo nunquid velit. Cic. 6. Verr. Hora amplius jam in demoliẽdo ſigno permulti homines moliebantur. ¶ Hora etiam quandoque pro die accipitur, vel pro ſtatuto quodam & certo tempore. Cicero 3. Verrina: Menſes mihi tres quũ eripuiſſetis ad agendum maximè appoſitos, reliquum omne tempus hujus anni me vobis remiſſurum putaſtis, ut quũ horis noſtris nos eſſemus uſi, tu binis ludis interpoſitis quadrageſimo pòſt die reſpõderes. Vbi Aſconius, Horas ſuas vocat viginti dies qui accuſatori dabantur ad accuſandum legitimi, totidemq; defenſori. Virg. 1. Georg. -nunquam te craſtina fallet Hora, neq; inſidiis noctis capiêre ſerenæ. ¶ Omnium horarum hominem, veteres appellabant eum qui ſeriis pariter ac jocis eſſet accommodatus, & quicum aſſiduè libeat convivere. Atque ita appellatum Aſinium Pollionem, autor eſt Fabius libro 8. cap. 4. circa finem. Vide Eraſ. Adag. ¶ HORA præterea, deę nomen erat apud Romanos, ita dictæ ἀπὸ τῆς ὥρας: hoc eſt, à venuſtate & pulchritudine, cui præeſſe putabatur. Hanc Romani putabant eſſe Herſiliam Romuli uxorem, quæ poſt Romuli apotheoſin, in cœlum tranſlata, pro Herſilia vocata eſt Hora. Ennius: Teque Quirine pater veneror, Horamque Quirini. Apud Ovidium tamen in fine lib. 14. Metamorphoſ. legitur Ora, ſine aſpiratione, & priore correpta. -Priſcum (inquit) pariter cum corpore nomen Mutat, Oramque vocat quæ nunc dea juncta Quirino eſt.

Hōrārĭus, a, um, Quod eſt unius horæ: Hinc Secretũ horarium, dicitur ſecretum unius horæ. [ὡρεσίος. Gal. *D'vne heure, qui dure vne heure*. Ital. *D'vn hora, che dura vn'hora*. Germ. Das etwer Stund lang ißt. Hiſp. *Coſa de vna hora*. Pol. *Na godzine trwaiacy*. Vng. *Egy orai*. Ang. *That dureth one houre*.] Suetonius in Domitiano: Inter initia principatus quotidie ſecretum ſibi horarium ſumere ſolebat, nec quicquam amplius, quàm muſcas captare, ac ſtylo præacuto configere.

Hōrārĭum, rarii, n. ſ. ſubſtantivum, Eſt inſtrumentum quodvis, quo diei horas deprehendimus, ſive ſciothericum ſit, ſive clepſydra, ſive alia quævis machina, horas indicãs. [השעון *haſchaón*

ℶ *tsel hammahalóth.* ὡρολογεῖον. Gall. *Horologe.* Ital. *Horologio, horriuolo.* German. Ein Instrument oder Uhr so die Stunden anzeigt. Hisp. *Relox.* Pol. *Zegar, biiac albo cziekacy.* Vng. *Ora mutato szerszám.* Ang. *A diall, any instrument to knaw the houres by.*] Censorinus cap. de diebus: P. Corn. Nasica Censor ex aqua fecit horarium: quod & ipsum à consuetudine nascendi horas, à Sole solarium cœptum vocari.

Hōrŏlŏgĭum, gii, n. s. Horarium, quasi horarum ratio, instrumentum quo horæ designantur. [ℶ השעות *tsel hammahalóth.* ὡρολογεῖον. Gall. *Horologe.* Ital. *Horologio horriuolo.* Germ. Ein Instrument oder Uhr so die Stunden anzeigt Hisp. *Relox.* Pol. *Zegar.* Vng. *Ora.* Ang *A clocke.*] Olim solarii dicebatur: quoniam in Sole tantùm horarum ratio conspiceretur. Apud antiquos enim erat concha hemicyclia, lineis debita proportione distincta, cui prælongus, ex ære, aut ligno baculus Soli oppositus supereminebat, & ejus umbra in lineas incidēs horas ostendebat. Quanquam & alia habuerunt Prisci horologia, quæ aquæ fluxú horas indicabant, quas ab aqua sensim defluente, clepsydras vocabant. Vide Plin. lib. 7. cap. 60.

Hōrōscŏpŭs, pi, penult. corr. m. s. ὡροσκόπος, παρὰ τὸ σκοπεῖν τὰς ὥρας: hoc est, à perspectandis horis, significat eam cœli partem, quæ hora qualibet ab inferiori hemisphærio surgit ab Oriente. Astrologi nostri seculi *ascendens* appellāt. [Pol. *Okregi niebieskie wschodzące.* Ang. *Any thing wherein houres be marked.*] Augustinus libro 5. de Civit. Dei: Ac per hoc si tam celeriter alter post alterum nascitur, ut eadem pars horoscopi maneat, paria cuncta quæro, quæ in nullis possunt Geminis inveniri. Si autem sequentis tarditas horoscopum mutat, parentes diversos quæro quos Gemini habere non possunt. ¶ Horoscopus item id temporis momentum significat, quo quisque nascitur, quasi horæ inspectionem, & notationem. [Polon. *Godzinka ta ktoraśmi śie narodzieli.*] Persius Satyr. 6: geminos horoscope Varro Producis genios. ¶ Est etiam horoscopus interdum adjectivum, ut Instrumenta horoscopa, & Vasa horoscopa dicuntur, in quibus horæ dignoscuntur. Plin. lib. 2. cap. 72: Vasa horoscopa non ubique eidem sunt usui in trecentis stadiis, aut ut longissimè etiam in quingentis stadiis mutantibus semet umbris.

Hōræum. [ὡραῖον. Pol. *Wżitek lecie zebrani.* Vn. *Nyárba gywytőt méz, és gyömwlts.*] per simplex r, cum diphthongo, dicitur mel æstivum, cæteriquè omnes fructus qui ætate colliguntur, ἀπὸ τῆς ὥρας: hoc est, à pulchritudine, quòd fructus eo anni tempore collecti, pulchritudine & bonitate cæteris præcellant. ¶ Dicuntur etiam hoc nomine quædam salsamenta ex piscibus confecta. Athenæus: Salsamentum autem horæum est, aut thynneum. In horæo macra pinguibus, in thynneo macris pinguia præferimus. Quæ cymbia dicuntur, inter macra sunt: inter pinguia cordylæ.

Hōrārĭum, Vide HORA.

Hōrctum, & Forctum. Pro bono veteres usurparunt. Festus.

Hōrdă, dæ, f. p. Vacca prægnans, [βοῦς ἐγκύμων ἢ ἔγκυος. Gall. *Vne vache pleine ou preings.* Ital. *Vacca grauida.* Germ. Ein tragend Kuh. Hispan. *Vaca prennada.* Pol. *Krowa cżielista.* Vng. *Hasas wnő, tőlgyelő wnő.* Ang. *A cowe with calfe.*] Nam quæ sterilis est, taura appellatur. Varr. 2. de Re rust. cap. 5: Quæ sterilis est vacca, taura appellatur: quæ prægnans, horda Ovidius mutata aspiratione in digamma Aeolicum, pro eodem dixit Fordam, putatque à ferendo derivari: Forda ferens bos est, fœcundaque dicta ferendo.

Hōrdĭcĭă, orum, Dicta sunt ab antiquis sacra, in quibus hostiæ hordæ: id est, prægnantes, immolabantur. Festus.

Hordeia, κεϊδιας, Genus piscis.

Hōrdĕum, dei, n. s. Ab horrore, quoniam tametsi calamus altior frumento, quàm hordeo sit: arista tamen mordacior est hordeo. [שעורה *seórah.* κεϊδη. Gall. *Orge.* Ital. *Orzo.* Germ. Gersten. Hisp. *Cenada.* Pol. *Iecżmien.* Vng. *Arpa.* Ang. *Barley.*] Vel dicitur ab oriendi celeritate, quòd ante omnia frumenta sit aridum: aut certè ab antiquo adjectivo hordus, quod apud vetustissimos significabat gravidū: pro quo posterius mutata aspiratione in digamma Aeolicum dixerunt Fordus. Plin. lib. 18. cap. 7: Hordeum frugum omnium mollissimū est: seri non vult, nisi in soluta, & sicca terra, ac nisi læta. Palea ex optimis: stramento verò nullum comparatur.

Hōrdĕācĕŭs, a, um, Quod est ex hordeo: [κεΐδινος. Gall. *D'orge.* Ital. *D'orzo.* Ger. *Das von Gersten ist* Hisp. *Cosa de cenada.* Pol. *Iecżmienny.* Vng. *Arpából valo.* Ang. *Made of barley.*] ut, Panis hordeaceus, Plin. lib. 18. cap. 11.

Hōrdĕārĭŭs, a, um, Quod hordeo vivit. [ὁ καὶ ἡ κεϊδοφάγος Gal. *Qui vit d'orge.* Ital. *Chi viue di orzo.* Germ. Das der Gersten gesteht. Hisp. *El que viue de cenada.* Pol. *Ktori sie iecżmieniem chowa.* Vng. *Arpával élő.* Ang. *That liueth on barley.*] Plin. lib. 18. ca. 7: Antiquissimum in cibis hordeum, sicut Athenienſiū ritu, Menandro autore, apparet, & gladiatorum cognomine, qui hordearii vocabantur. Aes hordearium veteres dicebant, quod pro hordeo equiti dabatur. Festus. Hordearia pruna. Plin. lib. 15. cap. 13: Hordearia appellata à comitatu frugis ejus.

Hŏrĭă, horiæ, Vide ORIA.

Hŏrīzōn, hujus horizontis, penult prod. Finitor & finiens à Cicerone dicitur. [ὁρίζων. Gall *L'horizon.* Ital. *Horizonte.* Ger. Der Circkel an dem sich das Gesicht endet / wann einer auff der weite ist / vnd jhn bedunckt es hange der Himmel ringsweiß vmbher am Erdtrich. Hispan. *Terminador del cielo.* Pol. *Okragnieba, tak iako do leko widżisz.* Vng. *Határoző, eeg duetczeti.* Ang. *Horizon.*] ἀπὸ τῦ ὁρίζειν, quod est terminare. Est autem circulus major apud astrologos, qui cœlum dividit quasi mediū & nostrum aspectum definit. Centum & octoginta stadia non excedere putatur, quòd oculorū acies ulterius se non extendat. Cic. 2. de Divinat. Quum enim illi orbes, qui cœlum quasi mediū dividunt, & aspectum nostrū definiunt, qui à Græcis ὁριζοντες nominantur, à nobis finientes rectissimè vocari possunt, varietatem maximam habeant, aliiq; in aliis locis sint: necesse est ortus, occasusq; siderū non fieri eodem tempore apud omnes.

Hōrmēsĭŏn, Gemma igneo colore radiās auro: portante secum in extremitate candidam lucem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Hormĭnōdĕs, Gemma quæ ex argumento viriditatis appellata est, ambiente circulo aurei coloris. Plin. lib. 37. cap. 10.

Hōrmĭnum, ὅρμινον, Herba est folio marrubii, caule semicubitali, quadrangulo, semine salvię simili. Vulgus *Salviam transmarinam* appellat.

Hōrno, adverbium, Significat Hoc anno. [τῆτος, τούτῳ τῷ ἔτει. Gall. *Ceste annee.* Ital. *Questo anno.* Germ. Heur. Hisp. *Aquesto anno.* Pol. *Tego roku.* Vng. *Ezidén.* Ang. *This yeare.*]

Hōrnŭs, a, um, A' pronomine hic & annus: idem est quod hujus anni, vel quod ætatem unius anni non excessit, hornotinus. Alii deducunt ab Hora, quod hujus esset annī, neque in alienas transisset horas: id est, partes anni sequentis, Scaliger. [בן שנה *ben schanáh.* ἔτειος. Gall. *D'vn an.* Ital *D'vn anno.* Ger. Heurig / das nicht vber ein Jar alt ist. Bel. Een jarich. Hisp. *De vno anno.* Pol. *Tego roczny, latoszk.* Vn. *Ex idei ex esztendei.* An. *Of one yeare.*] Vnde Hornā frugem dicimus, quæ hoc anno provenit. Acron hornū, quod est unius anni dixit: ut, Res horna: id est, annua, vel nova. Propert. lib. 4: Illa dies agnis cædē denuntiat hornis: id est, agniculis. Horat. Epod. 2: Et horna dulci vina promēs dolio: Horna (*inquit*) vina dicūtur hujus anni. Nonius verò, illius anni interpretatus est, & adducit Lucil. lib. 28, ita scribentem: Vtrum anno: anque horno te abstuleris à viro. ¶ Hornam messem, proverbiali figura dixit Plautus, pro maximo emolumento: quasi dicas, tātum lucri, quantum eo anno sit proventurum in agris. Vide Chiliades Erasmi.

Hōrnōtĭnŭs, a, um, pen. corr. sicut à Diu, diutinus: Hujus, vel unius anni. [בן שנה *ben schanáh.* ἔτος. Gall. *De cest an.* Ital. *De questo anno.* Ger. Heurig / jährig. Hisp. *Cosa de questo anno.* Pol. *Tegoroczni, latosśek.* Vn. *Ex idei.* Ang. *Of this yeare.*] Cic. 5. Verr. Hę literæ, Iudices, L. Metelli, quas audistis, hoc quantū est ex Sicilia frumenti hornotini, exaraverūt. Cato de Re rust. c. 17: Hornotinæ nuces virides. Col. li. 3: Plantas hornotinas, scrobibus pedalibus factis, ante Calendas Martii disposītas habeas.

Hōrŏlŏgĭum, Vide HORA.

Hŏrŏs, [ὅρος. Pol. *Okrąg konczący.* Vn. *Veg.*] A' Græcis dicitur finis & terminus cujusvis rei. Inde à Latinis oram dici quidam putant, cujusounque corporis extremum.

Hōrrĕo, Horresco, Vide HORROR.

Hōrrĕum, rei, n. s. ab horrore, quasi horridum, propter asperitatem aristarum: Prisci enim fruges inclusas spicis cum aristis in granariis condebant. [אסם אוצר *asám otsár.* ἀποθήκη, σιτοφυλακεῖον. Gall. *Grenier.* Ital. *Granaro.* Ger. Ein Scheur / Kornspeicher. Bel. Een Schuer / Spijker Hisp. *Alholi, ò algorfa, ò granero.* Pol. *Stodoł'a, gumno.* Vn. *Tsúr.* An. *A barne.*] Varro ab hordeo tractū existimat, quemadmodū à farre farreum. Nam quemadmodū farreū dicitur locus in quo reponitur far, ita horreū dicitur locus hordeo asservando accommodatus: quāquam latiūs accipitur pro quarumlibet frugum repositorio. Virgil. Georg. Illius immensæ ruperūt horrea messes. Cic. cōtra Rullum: Illi Capuā cellam atq; horreū agri Campani esse voluerunt. ¶ Non solùm aūt horreū accipitur pro loco destinato ad custodiam frugum, sed etiam rerum aliarum pretiosarū, sepositarū, ad quotidianū usum: ut apud Apulcium in Metamor. Demonstrat horreum, ubi vesperè sagaciter argentum copiosum recondi viderat. ¶ Iurecōsulti horrea frequenter usurpant pro repositoriis mercium, & rerum pretiosarum. ¶ Ipso horreo dari dicitur, quod prolixè & affatim datur.

Hōrrĕŏlum, [τὸ μικρὸν, σιτοφυλάκειον ἢ μικρὰ ἀποθήκη. Gall. *Petit grenier.* Ital. *Picciolo granaio.* Germ Ein Scheürte. Hisp. *Pequenno alholi, ò algorfa, ò grantero.* Pol. *Stodoł'ka.* Vn. *Tsúrdtske.* An. *A little barne.*] Diminutivum ab Horreum. Valer. Maxim.

Hōrrĕārĭŭs. Qui horreū curat atq; custodit. [σιτοφύλαξ, ταμίας. Gall. *Gardien de blé.* Ital *Gardiano del granaro.* Ger. Ein Scheurenmeister / Speichermeister. Hisp. *Guardador, el que guarda el pan.*

Pol.

Pol. *Strog gumienny, gumiennik.* Vng. *Tſwr drż.* Ang. *That keepeth the barne.*] Vipian. in l. Celſus, ff. Ad exhib. Sed ſi nemo hæres ſit, cum horreario agendum.

Hŏrrĭbĭlĭs, Horridus, Vide HORROR.

Hŏrrŏr, ris, m. t. Tremor, propriè quum totum corpus vel frigore vel pavore perturbatur, metus. [רעד *rahádh* רעדה *rehadhúh.* Φρίκη. Gall. *Friſſon, effrayement.* Ital. *Tremore, horrore, ſpauento, battimento di cuore.* Ger. Ein ſchauderung oder erzitterung Bel. Verſchriethent/bevinge. Hiſp. *Miedo, ò eſpeluzo por frio.* Pol. *Srach, zleknienia, zdrętwienie.* Vng. *Iſzonyodás, rettegés, rettegés.* An. *Dread, feare terrour.*] Celſ. lib. 3. c. 3: Febres aliæ protinùs incipiũt à calore, aliæ à frigore. Frigus voco, ubi extremę partes membrorum inalgeſcunt: horrorem, ubi totũ corpus intremiſcit. Virg. 3. Aeneid. - mihi frigidus horror Membra quatit. Idem 4. Aen. Arrectæque horrore comæ & vox faucibus hæſit. ¶ Refertur quandoq; ad torvitatem aſpectus. Apuleius: Quem quũ aſpexiſſet, horrore hominis deterritus, ſtatim retroceſſit. ¶ Quandoque ad venerationem pro metu illo, qui ex religione incutitur. Virg. 1. Aeneid. horrentiq; atrum nemus imminet umbra. Lucanus: Arboribus ſuus horror inest.

Hŏrrĭdŭs, à, um, Hiſpidus, aſper. [שעיר *ſabír.* Δασὺς, λάσιος. Gal. *Effrayant, hideux, eſpouuantable, aſpre, rude.* Ital. *Horrido, aſpro, peloſo.* Ger. Rauch/Haarächtig: *item,* Scheutzlich. Bel. Grovigtit. Hiſ. *Eſpantable, ò eſpeluzado.* Pol. *Grubi, naiezoni, ntewipratwni.* Vng. *Iſzonyu, borzas.* Ang. *Horrible, rough, dreadfull, rude.*] Virgil. lib. 4. Aeneid. - & glacie riget horrida barba. ¶ Interdum accipitur pro inculto, & inornato. Terent. in Phorm. Nihil aderat adjumenti ad pulchritudinẽ: Capillus paſſus, nudus pes, ipſa horrida. ¶ Per tranſlationem oratio dicitur Horrida, quæ dura eſt, aſpera, & jejuna. Et Horridus, timendus, Φοβερὸς. Virg. 3. Aen. Horridus in jaculis: hoc eſt, terribilis, ut exponit Servius. Horrido contrarium eſt Nitens, vel nitidum. Cic. 3. de Orat. Ita de horridis rebus nitida, de jejunis plena, de pervulgatis nova quædam eſt oratio tũa.

Hŏrrĭdē, adverbium, Aſperè, & incultè. [τραχέως, λασίως, ἀηχμηρῶς. Gal. *Aſprement, rudement, hideuſement.* Ital. *Rozzamente, aſpramente.* Germ. Reuchlich/vnfleiſſlichen/heßlichen. Hiſp. *No labnada; impolidamente, aſperamente.* Pol. *Nierozecznie, ſzpetnie, drżąc.* Vn. *Iſzonyun, borzaſon.* Ang. *Roughlie, rudelie, hideouſly.*] Cic. in Orat. Putant enim qui horridè, inculteq; dicat, modò id elegantèr enucleateque faciat, eum ſolum Atticè dicere.

Hŏrrĭdĭtas, atis, f. t. Horror. [רעד *ráhadh* רעדה *rehadhúh.* Φρίκη. Gall. *Horreur.* Ital. *Horrore.* Germ Das ſchauderen oder zitteren. Hiſp. *Miedo ò eſpeluzo por frio.* Pol. *Strach.* Vn *Iſzonyuſág, borzaſiág.* Ang *Horrour, dread.*] Nævius: Omnia mihi horriditati erant maximæ.

Hŏrrĭdŭlŭs, a, um, diminutivum, Subhorridus: id eſt, parùm bene cultus. [ὑποτραχὺς. Gall. *Vn peu effrayant, vn peu aſpre & rude.* Ital. *Alquando tremante sbigottito.* Ger. Scheutzlechtig/das vnfleiſſig iſt. Hiſpan. *Eſpantable ò eſpeluzado vn poco.* Pol. *Przęplug awſzim, przigrubſzim.* Vng. *Iſzonyutska, borzaſotska.* Ang. *Somewhat dreadfull or hideous.*] Perſius: Scis comitem horridulũ tritâ donare lacerna. Cic. 2. ad Att. Quanquam illa tua (legi enim libenter) horridula mihi, atque incompta viſa ſunt: ſed tamen erant ornata hocipſo, quòd ornamenta neglexerant. Sic. in Orat. Horridulæ orationes.

Hŏrrĭbĭlĭs, bile. om. t. Formidabilis, [בירא *norâh.* Φρικώδης, Φοβερὸς. Gall. *Horrible, eſpouuantable.* Ital *Horribile, ſpauenteuole.* Ger. Grewlich/ſcheutzlich/erſchrockentlich. Hiſp. *Eſpantable ò terrible.* Pol. *Srogy, ſtraſzliwy, dziki.* Vng. *Iſzonyu, rettenetes.* Ang *Fearfull.*] Cic. Fa[illegible]quod dictu quoq; horribile videtur, vivẽtis ſanguine hauſto. Virg. 4. Georg. Omnia transformat ſeſe in miracula rerũ, Ignemque, horribilemque feram, fluviumque liquentem.

Hŏrrĭfĕr, ra, rum, Horrorem incutiẽs. [מחריד *macharidh.* Φρικτὸς. Gall. *Qui donne frayeur.* Ital. *Che da ſpauento & fa tremare.* Germ. Das froſt vnd ſchauderen bringt Hiſp. *Coſa que trae miedo.* Pol. *Straszny.* Vng. *Borzaſztó, iſzonyító.* An. *That bringeth feare or cold weather.*] Cic. 1. Tuſc. Horrifer Aquilonis ſtridor gelidas molitur nives. Ex poëta. Ovid. 1. Metam. - ſeptemque triones Horrifer invaſit Boreas.

Hŏrrĭfĭco, as, Horrorem incutio, horrorem adfero, injicio. [מחריד *hecheridh.* Φρικόω. Gall. *Effrayer, eſtonner, eſpouuanter.* Ital. *Far paura, & horrore* Ger. Ein grauſen oder forcht machen/ erſchrecken. Hiſp. *Eſpantar.* Pol. *Straſzę.* Vng. *El rettentöm.* An. *To make to feare.*] Virg. 4. Aen. Multaque præterea vatum prædicta priorum Terribili monitu horrificant.

Hŏrrĭfĭcŭs, a, um, Quod horrorem facit: [בורא *norâ.* Φρικωδὴς. Gall. *Qui fait frayeur, effrayant, eſtonnant.* Ital. *Cio che fa horrore ò paura.* Germ. Das ein grauſen vnd forcht macht. Hiſp. *Coſa que haze eſpanto y miedo.* Pol. *Strachc zieniacy.* Vng. *Borzaſztó, iſzonyító.* An. *Terrible, that maketh to quake for feare.*] ut Horrificum bellum, apud Cic. pro Domo. Virg. 3. Aen. At ſubitæ horrifico lapſu de montibus adſunt Harpyiæ.

Hŏrrĭpĭlo, as, pen. corr. Significat horridiore, aſperioreque pilo fruticare. [סאר *ſamár* סאר *ſimmér.* Δασυώσεως. Pol. *Koſmati ſrodze.* Vn. *Fel borzaſztom.*] Apul. lib. 3: Aures immodicis horripilant auctibus.

Hŏrrĭsŏnŭs, a, um, pen. corr. Quod cum horrore ſonat, ſive quod horridum ſonum habet: ut, Horriſonus fremitus. [ἠχήεις. Gall. *Qui rend ſon effrayant.* Ital. *Che rende ſuono horribile.* Ger. Das grauſam vnd erſchrockentlich thönet. Hiſp. *Coſa que haze el ſon ò ſonido eſpantable.* Pol. *Straſznie dźwięczac.* Vng. *Rettenetes zugáſu.* Ang. *That giueth an horrible ſounde.*] Virgil. 9. Aen. Clamore excipiunt ſocii, fremituque ſequuntur Horriſono. Cic. 2. Tuſc. Horriſonum fretum.

Hŏrrĕo, res, rui, n. ſ. Horrore afficior, propriè quum pili ſetæve in animante eriguntur. [סאר *ſamár* סאר *ſimmér* רעד *rahádh* חרד *charádh.* Φρίττω. Gal *Friſſonner, ſe heriſſonner, & leuer ſon poil, ſe rebuſper, trembler de peur.* Ital *Hauer horrore, paura, ſpeddo.* Ger. Ein grauſen haben: *item,* fröſteln oder froſt haben/ ſich förchten/ vnd entſetzen/ ꝛc. Hiſpan. *Eſpeluzar ſe con frio, temer, tener, o auer en horror.* Polon. *Zdrigamſie, naiezami'ie, drże odtimna.* Vng. *Iſzonyodom, irtozom.* Ang. *To feare, to tremble or sheuer for feare.*] ¶ Verùm quoniam hoc aliquando ex frigore fit, factum eſt ut horrere aliquando accipiatur pro frigere. Iuvenalis Satyr. 12. & horrenti tunicam non reddere ſervo. ¶ Hinc quia frigus ſæpè à timore proficiſcitur, fit ut horreo accipiatur pro timeo. Virgil. lib. 3. Georg. Nec vanos horret ſtrepitus. Livius 2. ab Vrbe: Conſules quoq; Romani nihil præterea aliud quàm ſuas vires, ſua arma horrebant. ¶ Horrere item tremere ſignificat. Columella lib. 1. cap 4: Sed frigoribus hyemis intolerabiliter horrent. ¶ Item aſperum eſſe: quoniam corpora quæ horrent, aſpera redduntur. Virgil. 11. Aeneid. - tum latè ferreus haſtis Horret ager. ¶ Similiter horrere, eſt ſtupere, mirari. Virg. lib. 3: Horrendum, ac dictu video mirabile monſtrum. ¶ Conſtruitur hoc verbum modò abſolutè. Terent. in Eunucho: Totus horreo. Modò cum dativo. Plin. in Panegyrico: Nemo jam parens filio, niſi fragilitatis humanæ vices horret. Modò cum ablativo mediante præpoſitione, ut apud Lactantium lib. 6: Nam de mortis generibus horret animus recordari, quum immanium beſtiarum ultra ipſam mortem carnificina ſævierit. Modò cum accuſativo. Virg. lib. 3. Georg. - nunquam cuſtodibus illis Nocturnum ſtabulis furem, incurſusque luporum, Aut impacatos à tergo horrebis Iberos. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Abhorreo, cohorreo, exhorreo, inhorreo, & perhorreo: quæ vide ſuis locis.

Hŏrrĕſco, is, n. t. Horridus fio: ut quum quis intrinſecùs algorem ſeu tremorem in ſe excitari & creſcere ſentit, pavore, ſtupore, aut febri invaleſcente. [סאר *ſamár* סאר *ſimmér* רעד *rahádh* חרד *charádh.* Φρίττω. Gall *Auoir frayeur, trembler de peur, craindre.* Ital. *Hauer horrore, diuenir horrido.* Germ. Ich heb an zu ſchauderen/ oder zu erzitteren. Bel. Beghinnen bevem/ offete ſchudder. Hiſ. *Temer à hauer horror.* Pol. *T. ęſę ś'ie, poczinam drżec. ſtrach mnie ęima.* Vng. *Iſzonyodom, irtozom.* Ang. *To sheuer for cold or feare.*] Virg. l. 6: Horreſcit viſu ſubitò, cauſas q; requirit. Plaut. in Aſinar. Horreſcet faxo læna, leges quũ audiet, id eſt, expaveſcet. ¶ Itẽ contremiſcere. Virg. lib. 3. Georg. - tum ſegetes altę, campiq; natãtes, Lenibus horreſcunt flabris. Terẽt. Adelph. Perii, horreſco, ſemper ubi pultare haſce occipio fores. Aliquando habet poſt ſe accuſativum. Virg. lib 3. Aen. Nec tu menſarum morſus horreſce futuros ¶ Ejus compoſita ſunt, Abhorreſco, exhorreſco, inhorreſco, & perhorreſco: quæ vide ſuis locis.

Hŏrrēndŭs, a, um, Timendus & abominandus. [נורא *norá.* Φρικτὸς. Gall. *Dequoy on doit auoir horreur. horrible, eſpouuantable.* Ital. *Horrendo.* Ger. Erſchrockentlich/ abſcheutlich/ grawſam. Hiſp. *Coſa eſpantable y de temer.* Pol. *Srogy. ſtraſzliwy.* Vng. *Rettenetes, iſzonyu.* Ang. *Horrible, to be feared.*] Virg. 3. Aen. Monſtrũ horrendum, informe, ingens, cui lumen ademptum. Idem 2. Aen. Clamores ſimul horrendos ad ſydera tollit. Tibull. Eleg. 10. lib. 1: Quis fuit horrendos primus qui protulit enſes.

Hŏrſum, adverb. loci, Verſus hunc locum. [הלאה *hálleah.* Δεῦρο, ἐλθὲ, ἴνθα, εὐθὺ, εὐθύς. Gall. *Vers ce lieu, de cecoſté, vers ceſte part.* Ital *Verſo queſto luogo, verſo qua.* Germ. Hiehero werts/hie hinaus. Bel. Herwaert. Hiſp. *Haxia aqueſte lugar.* Pol. *Sam otwedy.* Vn. *Ide felé.* Ang *Hetherward.*] Plaut. in Rudente: Vidésne alterã illam ut fluctus ejecit forás? Surr. xie, horſum ſe capeſſit, ſalva res. Terent. in Hecyr. - atat, eccum Phidippum & patrem Video, horſum pergunt.

Hortenſi in lyra: id eſt, in areola, & fuico horti. Hortenſia appellant omnia quæ feruntur & naſcuntur in hortis. Græco vocabulo dicuntur *cepurica.* Colum. lib. 9. cap. 4.

Hŏrtēnſis, Vide HORTVS.

Hŏrtŏr, aris, com. p. Adhortor, ad aliquid excito, incito, & impello, conſilio ad aliquam rem do. [התחזק *hitzhir* התאסף *hesith* התעיר *hehir* התחזיק *hechezik.* παροξύνω, παρεγκελεύω. Gal. *Enhorter, inciter à quelque choſe.* Ital *Confortare, effortare.* Ger Ermahnen/ mit worten anhalten vnd treiben. Hiſp. *Induzir ò amoneſtar, incitar.* Pol. *Napominám.* Vn. *Intöm.* An. *To exhort, to encourage.*] Et differt à

fert à moneo: quia monemus authoritate & consilio: hortamur rationibus & precibus, etiam plerunq; blandiendo. Terent in Hecyr. ego propterea te sedulò Et moneo, & hortor, ne cujusquã misereat, Quin spolies. Cic. ad Lentulum: Pompeium & hortari & orare, & jam liberiùs accusare & monere, ut magnam infamiam fugiat, non desistimus. ¶ Hortari passivé Tacitus lib. 6. Annal. Memmium Pollionem Consulem designatum ingentibus promissis inducunt, sententiam expromere, qua hortaretur Claudius Octaviam despondere Domitio.

Hortātĭo, onis, f. t. Adhortatio, admonitio. [προτροπή. Gal. *Amonestement, enhortement.* Ital. *Essortatione.* Ger. Ermahnung. Hisp. *Induximiento.* Pol. *Napominanie.* Vng. *Intés.* Ang. *An exhortation or encouraging.*] Cicero 5. de Fin. Tamen mihi grata est hortatio tua.

Hortātŭs, us, m. q. Adhortatio, & monitio. [προτροπή. Vng. *Intés.*] Cicer. pro Arch. Quòd si hæc vox hujus hortatu, præceptisque confirmata nonnullis aliquando saluti fuit, &c. Plin. lib. 13. cap. 1: Cujus hortatu exceperat eos dies.

Hortāmĕn, inis, n. t. & Hortamentum ti, n. s. Idem significant. [προτροπή. Vn. *Intés.*] Liv. 10: Vbi auditur P. Decii eventus, ingens hortamen ad omnia pro Reipub. audenda. Idem libro 7: Pugnatum haud procul porta Collina est totius viribus urbis, in conspectu parentum, conjugumque ac liberorum: quę magna etiam absentibus hortamenta animi, tum subjecta oculis, simul verecundia misericordiaq; militẽ accendebant.

Hortātŏr, toris, m. t. Suasor, auctor. [מסית *masith* מעיך *mehir* מחזיק *machaźik*. προτρεπτής. Gall. *Qui enhorte, amonesta & incite.* Ital. *Chi conforta & inuita.* Germ. Ein Ermahner. Hispan. *Induzidor, amonestador.* Pol. *Napominaczi.* Vn. *Intŏ, izgato.* Ang. *An exhortour, an consaillour.*] Cic. pro Sexto Rosc. Postremò isto hortatore, autore, intercessore, ad Syllam legati non adierunt.

Hortātrīx, f. t. [מסיתה *masithâh* מעירה *mehirâh* מחזיקה *machaźikâh*. παραινοῦσα, νουθετοῦσα, παρεγκλητική. Gall. *Celle qui enhorte & incite.* Ital. *Donna che conforta.* Germ. Ein Ermahnerin. Hisp. *Induzidora, amonestadora.* Pol. *Ta ktora napomina.* Vng. *Intŏ, izgato.* Ang. *She that exhorteth or consaileth.*] ut, Gloria hortatrix animosi lethi, Stat. 9. Thebaid.

Hortātīvŭs, a, um, Adhortationi accommodatus [προτρεπτικός. Gall. *Dequoy on vse & se sert-on à enhorter.* Ital. *Cosa che vsiamo per confortare.* German. Zu der Ermahnung fügtich. Hispan. *Cosa para induzir.* Polon. *Do napominania spossobny.* Vngar. *Intéshŏź illendŏ.* Ang. *That serueth for exhorting.*] Quint. Hæc ad hortativum genus maximè pertinent.

Hortŭs, horti, m. s. est locus in agro, sive etiam in urbe, in quo arbores, & olera oriuntur. [גן *ghan*. κῆπος. Gall. *Vn iardin, vn courtil.* Ital. *Horto, giardino.* German. Ein Garten. Hisp. *Huerto para ortaliza, jardin.* Polon. *Ogrod.* Vn. *Kert.* An. *A garden or orchard.*] Horatius 2. Ser. Satyr. 4: Caule suburbano qui siccis crevit in agris Dulcior: irriguo nihil est elutius horto. Cicero 13. Philip. Nam paucis diebus & in domum & in hortos paternos immigravit. ¶ Apud veteres accipiebatur pro villa, quòd in illis viri ad bella apti orirentur. Plinius libro 19. cap. 4: In XII. Tabulis legum nostrarum nusquam nominatur villa: semper in significatione ea hortus: in horti verò, hæreditũ. Festus: Hortus apud antiquos omnis villa dicebatur, quòd ibi qui arma capere possent, orirentur. Constat itaque si etymologiæ rationem spectemus, scribendũ esse ortus sine aspiratione: fecit tamen receptus à doctioribus usus ut aspiretur, ad differentiam fortassis participii ortus, vel nominis quartæ inflexionis. Vtcunque tamen quis scribat, non multùm peccaverit. ¶ Valla lib. 3. cap 9. constituit differentiam inter hortum singulari numero, & hortos plurali: ut hortus dicatur ubi olera nascuntur: hoc est, quævis herbæ sativæ, quibus vescimur: horti verò, qui arboribus consiti sunt, & voluptatis causa comparati. Vnde in superiori dicendum putat unum hortum duos aut tres hortos, in posteriore verò, per numeros distributivos loqui præcipit: ut scilicet unos, binos, ternos, quaternos hortos dicamus. Hæc tamen differentia etiamsi frequentiùs vera est, non semper tamen observatur. Testimonia vide apud Vallam loco jam citato. ¶ Horti pensiles, qui supra ædificia facti, vel supra columnas erecti pendent. Plin. lib. 36. cap. 14: Leguntur & pensiles hortos, imò verò totum oppidum fecisse Aegyptiæ Thebæ.

Hortŭlŭs, li, diminutivum est ab hortus. [κῆπιον. Gall. *Vn petit iardin, iardinet.* Ital. *Horticello, giardinetto.* Ger. Ein Gärtlein. Hisp. *Pequenno huerto ò jardin.* Pol. *Ogrodek.* Vn. *Kertetskе.* An. *A litle garden.*] Plin. lib. 35. cap. 5: Erat tunc Protogenes in suburbano hortulo suo. Cic. 1. de Nat. deor. Mihi quidem etiam Democritus vir magnus in primis, cujus fontibus Epicuros hortulos suos irrigavit.

Hortēnsis, & hortense, om. t. Quicquid in horto nascitur. [κηπεύτος. Gall. *De iardin, qui croit és iardins.* Ital. *Ciò che nasce nell' horto.* German. Das in dem Garten wächßt. Hisp. *Cosa de huerto ò que nasce en ello.* Pol. *Ogrodny.* Vng. *Kerti, kertbeli.* Ang. *What soeuer groweth in a garden.*] Plin. lib. 19. cap. 10: Morbos hortensia quoque sentiunt, sicut reliqua terræ fata.

Hortensĭus, a, um, hortensis. [κηπεύτος. Pol. *Ogrodowi.* Vn. *Kerti, kertbeli.*] Plin. lib. 19. cap. 8: Beta hortensiorum levissima est. Idem lib 22. cap. 24: Sed medicinas è floribus, coronamentisque, & hortensiis, quæque manduntur herbis prosecuti, quonam modo frugum omittemus?

Horybetron, Leontopetalon, apud Diosc. lib. 3. cap. 109.

Hōspĕs, itis, com. t. Dicitur qui alterum hospitio excipit vel excipitur. [מאכסן *meaśśeph* לון *lan* מתחבן *mithlonén* גר *gher*. κατάλυτης, ξένος, ξενοδόχος, ὁ ξενίζων, ξενιεῖς. Gal. *Hoste, hostelier, celuy qui loge, ou est logé, estranger.* Ital. *Albergatore & chi è albergato, forestiere.* Ger. Ein Wirt/ oder ein Gast. Bel. Een Weerd/ of Gast. Hisp. *Huesped, que recibe ò es recebido.* Pol. *Gosc, albo gospodarz.* Vng. *Gazda & Vendég.* Ang. *An host yat receiueth strangers, also a guest that lodgeth in ones house, a stranger.*] Propriè autem dicuntur hospites, qui amicos gratis excipiunt. Nam qui mercede id faciunt, Caupones dicuntur. Ovid. 1. Metam. non hospes ab hospite tuus. Cic. pro Dejotaro: Per dextram istam quam hospes hospiti porrexisti. ¶ Hospes item pro peregrino accipitur. Terent. in And. nunc me hospitem Lites sequi, quàm hîc mihi sit facilè atque utile, Aliorum exempla commonent. Cic. Acad. 1: Nam nos in nostra urbe peregrinantes, errantesque tanquam hospites, tui libri quasi domum deduxerunt: ut possemus aliquando qui & ubi essemus agnoscere. Eodem modo pro quolibet ignoto aliquando ponitur. Pers. Sat. 2: hæc clarè & ut audiat hospes: dicit autẽ Persius mentem bonam & fidem precantes clarè à diis petere, ut omnis præteriens & ignotus audiat: cætera verò clamet occultè. ¶ Sunt qui putent hoc nomen esse omnis generis, quòd in numero plurali interdum legamus neutrum genus hospita, ut apud Virg 3 Aeneid. quò tutior hospita lustres Aequora. Sed verisimiliùs est hoc esse ab adjectivo hospitus, a, um, cujus etiam fœmininum sæpiùs invenitur in singulari numero: ut, Avis hospita, apud Stat. 1. Achil. & Navis hospita, apud Ovid. 1. Fast. & Terra hospita, apud Virg. 3. Aeneid. ¶ Hujus compositum est Inhospitus, a, um, de quo suo loco.

Hōspĭtă, tæ, f. p. Quæ aliquem hospitio excipit, aut excipitur. [זונה *zonáh*. ξενοδόχος, ξένη. Gall Hostesse. Ital. *Hostiera.* Germ. Ein Wirtin oder Gastfraw. Bel. Een Weerdinne. Hisp. *La huespueda ası.* Pol. *Gospodiny, gospoda stoiaca.* Vng. *Gazda azzony, (auagy) vendég.* An. *An hostes, the goodwife of an house.*] Cicer. 4. Ver. Contemnere etiam signũ illud Himeræ jam videbatur, quòd eum multò magis figura & lineamenta hospitæ delectabant. ¶ Accipitur etiam pro peregrina. Terent. in And. Num illi molestæ quippiam hæ sunt nuptię, Propter hujusce hospitæ consuetudinem?

Hōspĭtĭum, tii, n. s. Domus quæ gratis liberaliterque venienti hospiti patet. [מלון *malón*. ξενών, ξενικόν. Gall. *Logis pour les estrangers, hostelerie.* Ital. *Hospitale, allogiamento, hospitio.* Ger. Ein Herberg/ Wirtshauß Bel. Een Herberge oft Herberghinne Hisp. *Albergo, hospederia por amistad.* Pol. *Goscienni dom.* Vng. *Szállas, vendég fogadoház.* Ang. *A lodging, or inne.*] Liv. lib. 2: Ibi benignè excepti, divisique in hospitia curatis vulneribus. Sciendum antiqui instituti fuisse, ut hospitii necessitudo non modò inter privatos, sed etiam inter populos contraheretur: quod genus amicitiæ Græci πρόξενιαν, Latini hospitium publicum vocaverunt. Nam quod hospitium inter privatos contrahebatur, Græcè ἰδιοξενία, Latinè privatum hospitium dicebatur: cujus erat nota, pignusque tessera hospitalis, ut ille apud Plautum ait in Pœnulo: Deum hospitalem & tesseram Mecũ fero. Liv. lib. 37: Nihil nobis tota nostra actione P. C. neque difficilius, neque molestius est, quàm quòd cum Eumene nobis disceptatio est: cum quo uno maximè regum, & privatum singulis, & (quod magis nos movet) publicum civitati nostræ hospitium est. Budæus: Hospitium item familiaris quędam amicitia est, vel mihi hospitandi apud illum, vel illi apud me. Cic. Fuit mihi cum illo vetus hospitium. Idem 4. Ver. Dixit hoc idem M. Lucullus, se de his Dionis incommodis pro hospitio, quod sibi cum eo esset, jam antè cognosse ¶ Hinc & ædes quæ publicè parantur ad egenos recipiendos, hospitia non ineptè possunt appellari: quæ vulgò vocant *hospitalia*, ξενοδοχεῖα, πανδοχεῖα. Quæ verò viatoribus, peregrinisque mercede patent, cauponæ, diversoriaque vocantur.

Hōspĭtālĭs, & hoc hospitale, adject. Quod est hospitis, sive quod ad hospitem pertinet. [ξενικός. Gal. *Apartenant ou seruant à loger.* Ital. *Pertinente ad albergo.* German. Das zu den Gesten gehört. Hisp. *Cosa perteneciente ad albergo ò hospederia.* Pol. *Gospodarsky.* Vngar. *Gardóhoz (vagy) vendéghez valo.* Ang. *Perteining to lodging*] Liv. lib. 1: Exceptus benignè ab ignaris consilii, quũ post cœnam in hospitale cubiculum deductus esset. Et lib. 2: Alii profecti domos nuntii hospitalium beneficiorum: multos Romæ hospitium, urbisque charitas tenuit. ¶ Accipitur

item hoſpitalis pro liberali & facili ad ſuſcipiendum hoſpites hoſpitio. [ξένιος φιλόξενος. Gall. *Qui eſt courtois & prompt à loger & receuoir les eſtrangers.* Ital. *Corteſe & liberale nell' allogiare & riceueroi foreſtieri.* German. Gaſtfrey. Hiſpan. *Hoſpedable, liberal para hoſpedar los eſtrangeros.* Polon. *Liudski, goſciurad.* Vngar. *Szálláſ ado, vendég befogado, gazdálkodo.* Angl. *Courteous, readie to lodge, giue lodging or receiue ſtrangers.*] Cicero 3. Verr. Homo qui ſemper hoſpitaliſſimus, amiciſſimusque noſtrorum hominū exiſtimatus eſſet, noluit videri ipſum illum Rubrium invitus in domum ſuam recepiſſe. Hoſpitalis Deus, dictus eſt Iupiter, quòd in ejus tutela hoſpites eſſe credebantur. ξένιος. ¶ Hujus compoſitum eſt Inhoſpitalis: hoc eſt, avarus, cujus domus hoſpitibus nō patet. ἄξενος. Item locus inhoſpitalis, ad quem hoſpitibus non patet acceſſus.

Hōſpĭtālĭtās, atis, f. t. Benignitas & facilitas in excipiendis hoſpitibus. [φιλοξενία. Gall. *Courtoiſie & liberalité à recueillir & feſtoyer les eſtrangers en ſa maiſon.* Ital. *Benignità, liberalità da riceuere gli foreſtieri.* German. Gaſtfreye/ freundtliche empfahung der Geſten. Hiſp. *Hoſpedamiento y facilidad para hoſpedar.* Pol. *Ochotne, przyiecznie gos' cᵹy, ludskos'c.* Vng. *Io gazdaſág, gazdálkodás.* Angl. *Courteſie and benignitie in lodging ſtrangers.*] Cic. lib. 2. Offic. Rectè etiam à Theophraſto laudata eſt hoſpitalitas.

Hōſpĭtālĭtĕr, adverb. Benignè, liberaliter. [ξενίως, φιλοξένως. Gall. *Liberalement, courtoiſement, en receuant les eſtrangers en ſa maiſon.* Ital. *Benignamente, liberalmente.* Germ. Gaſtlich/ freundtlich/ gütlich. Hiſpan. *Hoſpedablamente y con amiſtad.* Polon. *L'askawie, doſtatnie.* Vngar. *Ember ségeſſen, bᵹ'kezᵹ'en, gazdálkodua.* Ang. *Courteouſlie, liberally in receiuing ſtrangers.*] Livius 1. ab Vrbe: Invitati hoſpitaliter per domos. Idem libro 6: Moti extemplò Patres, vocari eos jam tum hoſpitaliter magis, quàm hoſtiliter juſsêre.

Hōſpĭtŏr, aris, com. p. Amicè in hoſpitium recipio. [אסף לן *iſſeph lalún.* ξενοδοχέω. Gall. *Receuoir eſtrangers en ſon logis.* Ital *Alloziare, albergare.* German. Beherbergen/ freundtlich auffnemmen. Hiſpan. *Hoſpedar à otro dando la poſada.* Polon. *L'askawie wdom przymuie.* Vng. *Szálláſt adok.* Ang. *To receiue in lodging.*] vel hoſpitio utor. [לן *lán.* κατάγομαι. Gall. *Eſtre receu & logé en logis eſtrange.* Ital. *Eſſer' allogiato, eſſer' albergato.* German. Beherbergt werden/ freundtlich auffgenommen werden. Hiſpan. *Ser hoſpedado.* Vng. *Szálláſon vagyok.* Angl. *To be lodged.*] Seneca de Vita beata: Quid enim eſt cur illis bonum locum invideat? veniant, hoſpitentur. ¶ Et per tranſlationem hoſpitari, pro in alieno ſolo creſcere. Plin. lib. 17. cap. 20. de caſtanea: Nuda enim radice tota, in ſulco proſternitur. Tunc ex cacumine ſuper terram relicto renaſcitur & alia ab radice: ſed tranſlata neſcit hoſpitari, pavetque novitatem.

Hōſpĭtŭs, a, um, adject. ab hoſpite deductum, Peregrinus, externus. [זר *gher.* ξενικὸς, ὁ ξένος. Gall. *Hoſte ou eſtranger.* Ital. *Albergatore.* German. Frembd. Hiſpan. *Hoſped ò eſtrangero.* Pol. *Obci, cudzi.* Vn. *Idegen, vendég, ſᵹueuény.* An. *A gueſt or ſtranger.*] Virg. 3. Aeneid. -quò tutior hoſpita luſtres Aequora. Sic avis hoſpita: id eſt, peregrina apud Statium 1. Achil. Navis hoſpita, Ovid. 1. Faſt. Terra hoſpita, apud Virg. 3. Aeneid. ¶ Hujus compoſitum eſt Inhoſpitus: de quo ſuo loco.

Hoſtĭă, æ, f. p. Ab hoſtibus dicta eſt. [זבח *zébach* חג *chagh.* ἰυσία, ἱερεῖον. Gall. *Sacrifice, oblation.* Ital. *Hoſtia, vittima.* Germ. Ein Schlachtopffer. Belg. Een Offerhanden. Hiſpan. *El ſacrificio ò coſa que ſe ſacrifica.* Pol. *Offiara.* Vng *Aldozat.* Angl. *Sacrifice, the beaſt killed in ſacrifice.*] Propriè enim erat animal quod immolabatur ab Imperatore ad bellum proficiſcente, pro impetranda contra hoſtes victoria: aut quod jam profligatis hoſtibus mactari ſolebat ab eo, qui potitus erat victoria. Ovid. 1. Faſt. Hoſtibus à domitis hoſtia nomen habet. Feſtus putat hoſtiam propriè dictam fuiſſe ſacrificium quod Laribus immolabatur: eò quòd hoſtes ab illis arceri putabant: unde & ipſi Lares hoſtioli dicti ſunt. Alii hoſtias ab antiquo verbo hoſtio dictas putāt, quod apud antiquos inter alia ſignificabat ferio vel retundo, ut probat Nonius hac autoritate Pacuvii in Teucro: Niſi coërcuero protervitatem, atque hoſtiero ferociam. Pro eodem dicitur Victima, quæ cęditur victis hoſtibus. Ovid. lib. 1. Faſtor. Victima, quæ cecidit dextra victrice, vocatur. Gellius hoc putat diſcriminis eſſe inter hoſtiam & victimam, quòd hoſtia à quovis ſacerdote mactari poſſet: victima tantùm ab eo qui hoſtes viciſſet. ¶ Mactata hoſtia lenior, proverbiali figura dicit Horat. de manſuetis & ſpontaneis. ¶ HOSTIA itē puellæ nomen fuit, quam Propertius adamavit, & falſo nomine Cynthiam appellavit. ¶ Eſt & HOSTIA oppidi nomen in Latio, ad Tyberis oſtium: in qua tamen ſignificatione rectiùs ſcripſeris Oſtia ſine aſpiratione.

Hōſtĭcŭs, Hōſtīlĭs, Vide HOSTIS.

Hōſtĭo, is, Aequam compenſationem retribuo, vicem reddo. [שלם *ſchillém* חמל *ghamál.* ἀμείβω. Gall. *Egaler, vnir, rendre la pareille.* Ital. *Aggvagliare, ricompenſare.* German. Widergelten/ vergleichen Belg. Betalen. Hiſpan. *Y gualar, raſar la medida, remnerar.* Pol. *Oddaie, od pł'acam.* Vngar. *Meg fizetőm, meg teritőm.* Angl. *To recompenſe the lyk.*] Plaut. in Aſinaria: Quin promitto, *inquam*, hoſtire contra, ut meruēris: id eſt, æqua reddere & talionem referre. ¶ Quandoque comprimo, coërceo. Pacuvius in Teucro, ut citat Nonius: Niſi coërcuero protervitatem, atque hoſtiero ferociam. ¶ Quandoque offendo, cædo. Pacuv. Erotopægniōn, libro 2. ut citat idem Nonius: Nunc id mihi moleſtum eſt, quòd hoſtit voluntatem tuam. ¶ Hujus compoſitum eſt Rehoſtio, quod eſt vicem refero, ut inquit Feſtus. Vtrunque eſt obſoletum.

Hōſtĭmēntum, ti, n, ſ. Aequamentum, retributio, compenſatio: ab antiquo verbo hoſtire, quod inter cætera ſignificat æquare, vel æquum reddere, vel compenſare. [שלום *ſchillúm.* ἀμοιβὴ, αὐτάμειψις, αὐτιπαλάξησις. Gall. *Vniement & egalité, la pareille, recompenſe de tant pour tant.* Ital. *Aggvagliamento.* German. Ein widergeltung/ vergleichung. Hiſp. *Y gualdad, como la raſadura.* Polon. *Odpł'ata.* Vng. *Meg fizetés.* Ang. *A recompenſing of the lyk.*] Plaut. in Aſin. Par pari datum hoſtimentum eſt, opera pro pecunia. Feſtus: Hoſtimentum eſt beneficii penſatio.

Hōſtōrĭum, rii, n. ſ. [מזרק *mózhak.* Gall. *Vne reſoire, baſton pour raſer le blé quand on le meſure.* Ital. *Il baſtone da radera il grano, deto randa.* German. Ein ſtreichholtz. Hiſpan. *El raſero de la medida.* Pol. *Strichulec.* Vng *El ſapo, el v'to'vezᵹő (vagy) deſzka.* Angl. *A ſtaff to meaſure wheat or other graine.*] Lignum æquatorium, baculus quo modius & cæteræ menſuræ æquantur. Alio nomine radius dicitur.

Hōſtĭs, is, [איב *oyéb* לחם *tſar.* πολέμιος. Gall. *Ennemi mortel.* Ital. *Inimico commune.* German. Ein Feind. Belg. Een Vyant. Hiſp. *El enemigo publico.* Pol. *Nieprzyiaciel.* Vng. *Ellenség.* Angl. *An enemie.*] communis generis, ab hoſtio, ſtis, quod inter alia ſignificat comprimere & retundere. Dicuntur autem hoſtes illi, cum quibus publicè bellum habemus: Inimici autem, cū quibus privata odia exercemus. ¶ Apud antiquos tamen hoſtis dicebatur, quem nunc vocamus *peregrinum*. Cicer. 1. Offic. Equidem illud etiam animadverto, quod qui proprio nomine perduellis eſſet, is hoſtis vocaretur, lenitate verbi triſtitiam rei mitigante: hoſtis enim apud majores noſtros is dicebatur, quem nunc *peregrinum* dicimus. ¶ Hoſtis non hoſtis, ἀπολεμος πολέμιος, dicitur qui nulla laceſſitus injuria, tamen quæ ſunt hoſtium facit: aut qui pacis obtextu facit hoſtilia. Conveniet etiam in illos, qui priùs quàm expoſtulaverint de injuria cum amico, jam lædunt inimicé. ¶ Hoſtes quīnam olim dicti ſint. l. Hoſtes. ff. de cap. & poſtlim. reverſis. Et, l. hoſtes. ff. de verb. & rer. ſig. Et noſtris temporibus quīnam nobis Chriſtianis hoſtes dicendi, colligi poteſt ex c. Ad menſam 11. q. 3.

Hoſtĭcŭs, a, um, penult. corr. Hoſtilis, inimicus, adverſus, hoſtilis. [πολέμιος, ἐχθρός. Gall. *D' ennemi ou ennemis, ennemi.* Ital. *Coſa da nemico, inimico.* Ger. Feindtlich Hiſp. *Coſa de enemigo, enemigo.* Polon. *Nieprzyiacielsky.* Vng. *Ellenséges.* Angl. *Of an enemie.*] Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 9: Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis. Colum. in Præfat. libri 1: Quanquam inter ferrum & ignes, hoſticis incurſionibus vaſtatæ fruges: largiùs tamen cōdidêre, quàm nos, quibus diuturna permittente pace prolatare licuit rem ruſticam.

Hōſtīlĭs, le, penultima producta, om. t. Quod eſt hoſtis, hoſticus. [πολεμικὸν. Gall. *D' ennemi ou d' ennemis.* Ital. *Ciò che ò d' inimico.* German. Feindtlich. Hiſpan. *Coſa de enemigo.* Polon. *Nieprzyiazny, aduerſarz.* Vngar. *Ellenkező.* Angl. *Of an enemie, pertayning to an enemie.*] Virg. 11. Aeneid. Indurosque jubet truncos hoſtilibus armis Ipſos ferre duces. Hoſtilis in Remp. animus, Cicero ad Brut. Idem pro Cluentio: Hoſtile odium & crudelitas. Facere hoſtilia, vel pati omnia hoſtilia, eſt facere, vel pati omnia quæ ab hoſtibus poſſint expectari. Tacit. lib. 15: Quo pro Armenis hoſtilia faceret. Hoſtilia referre. Liv. libr. 1. bell. Pun. Legati retulerunt omnia hoſtilia: & Sagunti excidium nuntiatum.

Hōſtīlĭtĕr, adverbium, Ad modum hoſtium. [πολεμικῶς. Gall. *En ennemi.* Ital. *Ad vſo di inimico.* German. Feindtlichen. Hiſpan. *Enemigablamente.* Polon. *Nieprzyiacielsko.* Vng. *Ellenségesőn.* Angl. *Like an enemie or aduerſarie.*] Cicero 5. Philipp. Ergo Annibal hoſtis? civis Antonius? quid ille fecit hoſtiliter, quod hic aut non fecerit, aut non faciat, aut non moliatur, & cogitet?

Hōſtīlĭtās, atis, pen. corr. f. t. [איבה *ebáh.* ὀλισθρία, ἀπέχθεια, τὸ πολέμιον. Gall. *Inimitié, haine d' ennemi mortel.* Ital. *Inimicitia.* German. Feindtſchafft. Hiſpan. *Enemiſtad.* Polon. *Nieprzyiazn, nienawiſć.* Vngar. *Ellenség zᵹve.* Ang. *Deadly hatred.*] Senec. de vita beata: Adverſus hoſtes inhumana crudelitas, adverſus ſuos etiam hoſtilitas eſt.

Hōſtĭmēntum, Vide HOSTIO, hoſtis.

Hoſtĭum, Vide OSTIVM.

Hōſtōrĭum, Vide HOSTIO, hoſtis.

Hōſtŭs, teſte Varrone, libro 1. de Re ruſt. cap. 24, dicitur tantum olei, quantum uno factu conficitur. Factum autem vo-

cant, quod uno tempore conficiunt. Vide item Caton. cap. 6.

H ante V.

H V. In notis antiquorum Hujus. H. V. honesta vita. H. V. B. P. Herus verus bonorum possessor.

Hubĕr, huberis, Fœcundus, fertilis, ferax, secundum Apuleium cum n ab i, pluo. [טרה poréh שבע sabéah שמן schamén דשא tob. εὔφορος, εὔπορος. Gall. *Plantureux, abondant, fertile, ample.* Ital. *Abondante, fruttifero, grasso, diuitioso.* German. Fruchtbar/ vberflussig. Hispan. *Cosa fertil y copiosa.* Polon. *Vrodzainy, obfity.* Vngar. Bŵ', *tenixtŏ*, kŏuĕr. Ang. *Fertile, fruitefull, plentifull.*] Alii magis ab humeo, sicut tuber à tumeo, m in b converso. Loca enim arida, infœcunda sunt, contrà, quæ humecta sunt, feracia. Non desunt tamen hodie qui sine aspiratione scribere malint. Est adjectivum omnis generis: quamvis in plur. numero neutrum genus non inveniatur. Cat. lib. 2. Orig. Ita res huber fuit Cicer. ad Quint. Frat. Multis locis aquam profluentem, & eam uberem vidi. Idem lib. 2. de Nat. deor. Huberrimi, lætissimi; fructus vitium. Idem 1. de Nat. deor Majore expectatione, huberiore spe commoveri. Idem de Clar. Orat. Nemo plenior & huberior & ad dicendum fuit. Neutro genere usus est Seneca: Et omne id, *inquiens*, quod huberi cingitur solo. ¶ Hujus contrarium est Inhuber. Gellius: Inhuberes, & multæ quidem, macræque essent. ¶ Huber verò substantivum, idem ferè est quod mamma. [שד *schadh*. δῆμυς. Gall. *Mammelle, tette.* Ital. *Mammella, tetta.* Germ. Brust. Belg. Een huyer/ mamme. Hisp. *La teta.* Pol. *Pierśy, cecżek.* Vng. *Tsets, tŏlgy.* Ang. *An vdder, a pape.*] Virg. 3 Aegl. -binos alit hubere fœtus. Propriè hubera videntur dici interiora mammarum: mammæ verò, huberum eminentiæ. Virgil. libr. 3. Georgic. lata magis manabunt hubera mammis. ¶ Invenitur etiam quandoque huber substantivum pro hubertate aut fœcunditate. εὐθωία, εὐφορία. ut, Huber agri: id est, hubertas & fertilitas, quo pacto & Græci ἔδαφος ἐὐγεων dicunt. Virgil. libr. 1. Aeneid. Terra antiqua potens armis, atq; hubere glebæ. Pallad. libro 1. cap. 33: Pratis verò recentia stercora sufficient ad huber herbarum.

Hūbertās, atis, f. t. Fertilitas, abundantia, copia. [שבע *sabáh* מטב *metáb*. εὐθωία. Gall. *Planté & abondance, fertilité, fecondité.* Ital. *Abondanza, fecondità, fertilità.* German. Fruchtbarkeit/ vŏllig vberflussigkeit. Hisp. *Copia y fertilidad.* Polon. *Vrodzay dobry, obfitosc.* Vngar. *Bŵ'ség, termŏség.* Ang. *Abondance fertilitie, plentie.*] Plin. lib. 7. cap. 2: Hæc facit hubertas soli temperies cœli, aquarum abundantia. Cic. 2. de Nat. deor. Nuper nati mammas appetunt, earumque hubertate saturantur.

Hūbĕrĭŭs, & huberrimè, adverbia sunt comparativi & superlativi gradus, ab adjectivo huber deducta, idem significantia quod copiosè, & copiosiús. [Pol. *Obficzie.* Vng. *Bwuebben.*] Cic. ad App. lib. 3: Eadem illa fecerunt lætiora mihi tuæ literæ: non solùm quia planiùs loquebantur, & huberiùs, quàm vulgi sermo: sed etiam, quia magis videbar tibi gratulari. Idem 2. de Divinat. Atque his libris annumerandi sunt sex de Republica, quos tunc scripsimus, quum gubernacula Reipublicæ tenebamus: magnus locus, philosophiéque proprius à Platone, Aristotele, Theophrasto, totaque Peripateticorum familia tractatus huberrimè.

Hūbĕro, as, act. p. Huber, & fœcundum facio. [הטרה *hiphrdh* השביע *hasbiah*. κυρηνίζω, εὔφορον ποιῶ. Gall. *Rendre plantureux & fertile, engrasser* Ital. *Far abondante, far diuitioso, fecundare.* Ger: Fruchtbar oder vŏllig machen. Belg. Vruchtbaer maken. Hispan. *Hazer fertil y copioso.* Polon. *Obfito czynie, naprawiam dla wrodzaiu.* Vngar. *Tenisztŏué teszŏm.* Angl. *To mak fruitfull or plentifull.*] Pallad. lib. 4: Hoc velut coitu steriles arbores huberātur. ¶ Huberare pro exhuberare, seu huberem & fœcundum esse, dixit Colum. lib. 5. cap. 9: εὐθωῦν, καρποφορεῖν. Optimum est, *inquiens*, etiam constitutas plantas circummunire caveis: deinde constitutum jam & maturum olivetum in duas partes dividere, quæ alternis annis fructu induantur: neque enim olea continuo biennio huberat: id est, fœcunda est & fertilis.

Hūbērtim, abundanter, cōpiosé. [πολλῶς, εὐθωῶς. Gall. *Plantureusement, fertilement, copieusement, abondamment.* Ital. *Abondantemente, copiosamente.* Germ. Völligteit/ vberflussigtlich. Hispan. *Copiosa y fertilmente.* Pol. *Hoinie.* Vngar. *Bwŭen.* Angl. *Aboundantly, with great plentio.*] Catullus.

Hūbērtŭs, a, um, Abundans. [טרה *poréh* שבע *sabéah* שמן *schamén* טוב *tob*. εὔπορος. Gall. *Abondant, plantureux.* Ital. *Abondante.* Ger. Vberflussig/ fruchtbar/ völlig. Hisp. *Copioso, fertil.* Polon. *Dostatny, obfity.* Vng. *Tenisztŏ bwuelkodŏ.* Ang. *Fruitfull, seplentifull.*] Gell. lib. 7. cap. 14: Sed ea ipsa genera dicendi jam antiquis tradita ab Homero sunt, tria in tribus: magnificum in Vlysse, & hubertum: subtile in Menelao, & cohibitum mistum moderatumque in Nestore.

Hūc, adverb. ad locum. [הנה *poh*. δεῦρο. Gall. *Ci, en ce lieu.* Ital. *Qua.* German. Hieher. Belg. Herwaert. Hisp. *Aca, donde yo estŏ.* Polon. *Sam.* Vngar. *Ide.* Ang. *To this place.*] Terent. in Evn. Ego cum illo, quocum uno rem habebam tum, hospite, Abii huc Idem in Heeyra: Nam senex ius abdidit se: huc rarò in urbem commeat. ¶ Huc & illuc, ἀλλοῦ ποῦ κἀκεῖσε, incertum iter ostendunt: quod etiam dicimus sursum & deorsum. Cicero ad Att. Ne cursem huc & illuc deterrima via. Idem in Offic. Pars quæ hominem huc & illuc rapit. ¶ Hucusque: hoc est, usq; ad hunc locum, vel usque ad hoc tempus. Plin lib. 6. cap. 29: Hucusque Nestoris exercitum duxit.

Hŭccĭnĕ, interrogativum est, compositum ab huc & ne, per interpositionem syllabæ. Cic. 7. Verr. Huccíne tandem omnia reciderunt.

Hūī, interjectio est admirātis, inquit Don. βαβαί, ὦ, φεῦ. *Hui, oh.* Terent. in Heavt. Hui tam graveis hos quæso. M. Sic meritum est meum. Cic. ad Att. Hui totiésne me literas dedisse Romam, quum ad te nullas darem? ¶ Hui, hem, & cæteris ejusmodi, utimur adversus eos, quibus irascimur, interprete Donato. Terent. in Evn. Scibis. Principiò eam esse dico liberam. THR. Hem. CH. Civem Atticam. THR. Hui. Idem in And. Iuno Lucina fer opem, serva me, obsecro. S. Hui tam citò? ridiculum.

Hŭīc, dativus pronominis, Hic, hæc, hoc. [τούτῳ, ταύτῃ. Polon. *Temu.* Vn. *Ennek.*] Qui in carmine ferè unica syllaba effertur: ut apud Virgil. Huic conjunx Sichæus erat. Quandoq; etiam per duas, sed rariús. Stat. lib. 1. Theb. Lætus huic domino videas dare jura nepotes.

Hūjūscĕ, genitivus ab hic, hæc, hoc, compositus cum syllabica adjectione ce. Cic. 7. Ver. Quos tamen fructus hujusce necessitudine in istius imperio tulit.

Hūjūsmŏdī, & Hujuscemodi, Nomina adjectiva omnis generis indeclinabilia, cōpositā ex genitivis hujus, vel hujuice, & modi à modus, idem significant quod talis. [כזה *chazéh*. τοιοῦτος. Gall. *De ceste sorte, tel.* Ital. *Di questa guisa, di questa manera.* German. Söicherley/ dererley/ dergleichen. Belg. Alsulckens/ zoodavighe. Hisp. *Desta manera.* Pol. *Taky, temu podobny.* Vng. *Illyen, illyetén.* Angl. *Of this sor or fashion.*] Plautus in Bacch. Homo adolescentulus penetrare hujusmodi in palæstram, ubi damnis defudascitur? Terent. in Heavt. Hujusmodi, obsecro, aliquid reperi. Ibidem: Hujusmodi mihi res semper comminiscere, ubi me excarnifices. Cic. 3. de Leg. Nec miror, sed mœreo casum hujusmodi.

Hūlcŭs, Vide VLCVS.

Hulula, Vide VLVLA.

Hululo, Vide VLVLO.

Humānŭs, na, num, denominativum est ab homine deductŭ, Benignus, mitis, lenis, facilis, affabilis, blandus: [נדב *hanáv*. φιλάνθρωπος, αὐθρώπινος, αὐθρώπειος. Gall. *Humain, d' homme doux, courtois.* Ital. *Humano, benigno.* German. Menschlich. Belg. Beleeft. Hispan. *Cosa humana y benigna.* Pol. *Ludsky.* Vng. *Ember séges, nyáias.* Ang. *Courteus, gentle, benigne, gracious, bounteous, pertaining to men.*] sicut à fera ferinus. Cic. 4. Verr. Quod est aliud in illa provincia genus humanum? Plin. libro 11. cap. 49: Sunt iis etiam humano calculo remedia præcipua: id est, calculo quum in homine generatur. Cicero pro Rosc. Amer. Portentum atque monstrum certissimum est, esse aliquem humana specie & figura, qui tantùm immanitate bestias vicerit, ut propter quos hāc suavissimam lucem aspexerit, eos indignissimè luce privarit: quum etiam feras inter sese partus atque educatio, & natura ipsa conciliet, &c. Terent. in And. Hæc ego putabam esse omnia humani mansuetiq; animi officia. ¶ Accipitur etiam interdum humanus pro eo, quod ab hominis natura non abhorret. Terent. in Adelph. Nam hoc quidem ferendum aliquo modo est, Persuasit nox, amor, vinum, adolescentia: humanum est. Vbi Donatus: Nihil tandem ex ea sumptum consuetudine est, quod non humanum. Et hoc dicere solemus, ubi peccatum quidem non negamus, sed tolerabile esse dicimus.

Hūmānĭtās, atis, f. t. Propriè naturam humanam significat. [אנוה *hanaudh*. φιλανθρωπία, αὐθρωπισμός, αὐθρωπότης. Gall. *Humanité, courtoisie.* Ital *Humanita.* German. Menschheit: item, Freundtlichteit. Belg. Beleeftheyt. Hispan. *Humanidad.* Polon. *Ludskosc.* Vngar. *Emberség, nyáiasság.* Ang. *Humanitie, courtesie.*] Cic. pro Rosc. Amer. Magna est vis humanitatis, communio sanguinis, natura ipsa. Idem pro Sylla: Peterem veniam errato meo ex intimis vestris cogitationibus & ex humanitate communi. ¶ Et quoniam eruditio, & bonarum artium disciplinæ soli homini sunt propriæ, factum est, ut humānitas accipiatur pro eruditione, & bonarum literarū scientia, quam Græci vocant παιδείαν. [Ang. *Learning, liberall knawledge.*] ut apertissimè ostendit Gell. lib. 13. cap. 16, adducens locum Varronis ex lib. 1. Rerum humanarum, qui sic habet: Praxiteles propter artificium nemini est paulum humaniori ignotus. Cic. in Verr. Tu sine ulla arte, sine humanitate, sine ingenio, sine literis solus judicas? Idem de Orat. Homo non hebes, neque inexercitatus neq; communium literarum & politioris humanitatis expers. ¶ Præterea quia homo inter omnia animalia maximè mitis est, idcirco humanus pro facili & miti ponitur, & humanitas pro facili-

pro facilitate, lenitate, comitate, manſuetudine, clementia, benevolentiaq;, quam Græci φιλανθρωπίαν vocãt, quaſi amorem in homines. Cicer. lib. 1. Offic. Non modò id virtutis non eſt, ſed eſt potiùs immanitatis, omnẽ humanitatẽ repellentis.

Hūmānē, adverbium, Humano affectu; hoc eſt, benignè, manſuetè, comiter, leniter. [ἀνθρωποπαθῶς. Gall. *Humainement, comme vn homme doit faire, courtoiſement.* Ital. *Benignamente, humanamente, corteſemente.* Ger. Menſchlichen. Belg. Beleefdelyck. Hiſ *Humana y benignamẽte.* Pol. *Ludsko.* Vng. *Emberségeſſen, nyájaſon.* An. *Freindly, courteouſtie gently.*] Terent. in Adelph. Nam ita eſt homo, Cùm placo adverſor ſedulò, & deterreo. Tamen vix humanè patitur. Cic. Attic. libr. 15: Ille quòd Puteolos proſequitur, humanè: quòd queritur, injuſtè. Humanè ferre morbum, Cicer. 2. Tuſcul.

Hūmānĭtĕr, adverbium, benignè, manſuetè, æquo animo. [φιλανθρώπως. Gall. *Humainement, auec humanité.* Ital. *Con humanità, come ad huomo ſi conuiene.* German. Menſchlichen / dultigtlichen. Hiſpan. *Humana y benignamente.* Polon. *Lʼudkawie, ludſkie.* Vngar. *Emberſeggel.* Ang. *Gently, with humanitie.*] Cicer. ad Marium lib. 7. Epiſt. Propter moleſtiſſimas occupationes meas: quibus ſi me relaxaro, docebo profectò quid ſit humaniter vivere. Idem ad Att. lib. 1: Sin aliter acciderit, humaniter feremus: id eſt, æquo animo, & ut hominem decet, mille fortunæ telis expoſitum.

Hūmānĭtŭs, adverbium, More humano. [ἀνθρωπικῶς. Gall. *Comme il aduient aux hommes, à la facon des hommes.* Ital. *Come deue far l' huomo.* German. Menſchlicher weyß nach. Hiſpan. *Humanamente.* Polon. *Poliud. ku, ludskim zwyczaiem.* Vng. *Emberi modra.* Angl. *After the fuſhion of men, as it hapneth vnto men.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Vrſi autem (ut dictum eſt) humanitùs ſtrati: id eſt, ut ſolent homines. Cicero 1. Phil. Si quid mihi humanitùs accidiſſet: id eſt, ſi fortaſſe morerer.

Humarium, ſacrificii genus.

Hūmātĭo, Humatus, Vide HVMVS.

Humĕo, mes, mui, n. ſ. Madidus ſum. [רטב *ratáb, νοτίω.* Gall. *Eſtre ou deuenir moite ou humide.* Ital. *Eſſer humido, humidire.* Ger. Naß oder feucht ſeyn Hiſp. *Humedecerſe.* Polon. *Mokrzeie.* Vng. *Nedues vagyok.* Ang. *To be moyſt or wett.*] Nicandro. ὑγρός ἐιμι. Ovid. 10. Metam. Dat gemitus arbor, lachrymisq; cadentibus humet. Col. lib. 3. cap. 11: Verùm eſt in opere difficilior, quòd neq; humentem fodere poſſis, quò ſit glutinoſiſſima: nec nimium ſiccam: quia ultra modum prædura.

Hūmēſco, ſcis, n. t. Humectus ſio. [רטב *ratáb. ὑγραίνομαι, ὑγρὸς γίνομαι.* Gall. *Deuenir moite ou humide.* Ital. *Diuenir humido.* Ger. Naß oder feucht werdẽ. Belg. Vocht worden. Hiſpan. *Humedecerſe.* Polon. *Mokrzeie.* Vng. *Nedues vagyok.* Ang. *To be moyſt or wett.*] Virgil. lib. 3. Georgic. humeſcunt ſpumis, flatuque ſequentum. Plin. in Paneg. Vidimus humeſcentes oculos tuos, demiſſumque gaudio vultum: tantumque ſanguinis in ore, quantum in alieno pudoris.

Humĕcto, as, act. p. Humidum reddo, irrigo. [שחף *ſchatáph* רוה *rivváh* הרוה *hirváh. δίημαι, βρέχω.* Gall. *Ramoſtir, mouiller.* Ital. *Bagnare, far humido.* Germ. Naß oder feucht machen. Belg. Vocht maten / wateren. Hiſp. *Mojar humedecer.* Polon. *Omokrzam, poliewam.* Vng. *Meg nedueſitẽm.* Ang. *To mak moyſt or wett.*] Virgil. lib 4. Georg. Qua niger humectat flaventia culta Galeſus. Col. lib. 7. cap. 3: Agnus, quum eſt editus, erigi debet atque uberibus admoveri: tum ejus diductum os preſſis humectari papillis, ut condiſcat maternum trahere alimentum.

Hūmĕctŭs, a, um, adjectivum, humidus: [רטב *ratób* רוה *ravéh. ὑγρός.* Gall. *Mouillé, ramoiti, relent, humide.* Ital. *Humidito, humido.* Germ. Naß gemacht / befeuchtiget. Belg. Gewateret. Hiſp. *Coſa humida.* Polon *Pomokrzony.* Vng. *Nedues.* Angl. *Moyſt or wett, danke.*] ut, Humectus locus. Varr. 1. de Re ruſt. cap. 24: Si locus humectus ſit, ibi cacumina populorũ ſerunda & arundinetũ.

Hūmĭdŭs, a, um, penultima correpta, Quod humorem inducit, vel quod humorem habet. [רטב *ratób* רוה *ravéh. ὑγρὸς, νοτερός.* Gal. *Humide.* Ital. *Humido.* German. Naß / feucht / oder das feucht machet. Belg. Vocht. Hiſp. *Coſa humida ò mojada.* Pol. *Odmokrzaiacy, odwilżaiacy.* Vng. *Nedues, vizes.* Angl. *Moyſt, wett, danke.*] Virg. 2. Aeneid. & jam nox humida cœlo Præcipitat, ſuadentq; cadentia ſydera ſomnos. Cicer. in Verr. 3: Ignem ex lignis viridibus, atq; humidis in loco anguſto fieri juſſit.

Hūmĭdŭlŭs, diminutivum, ut Linum humidulum apud Ovid. 3. de Arte amandi: Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini. [ὑγρόν, ὑφυγρόν. Gall. *Vn peu humide.* Ital. *Aliquanto humido.* German. Naß / lechtig. Hiſp. *Coſa humida vn poco.* Pol. *Wilky.* Vng. *Neduesetske.* Ang. *Somewhat moyſt, or danke.*]

Hūmĭfĕr, ra, rum, Humectus, humorem afferens. [רטב *ratób* רוה *ravéh. νοτοφόρος.* Gall. *Ramoitiſſant, humide.* Ital. *Che da humore & bagna.* Germ. Das fencht vnd naß machet. Hiſp. *Coſa humida ò que haze humido.* Pol. *Wilgotnoś c ẽzyniacy.* Vng. *Neduesitő.* Angl. *That bringeth wettneſſe or dankeneſſe.*] Cic. 1. de Divinat. Naribus humiferum duxére ex aëre ſuccum.

Hūmĭgĕrŭlus, Humore perfuſus. [רטב רוה *ratób ravéh. βεβρεγμένος.* Gall. *Bagné, mouillé.* Ital. *Bagnato.* German Befeuchtiget. Hiſpan. *Mojado.* Polon. *Odwilżony.* Vngar. *Mad nedueſitetet.* Angl. *Moyſted, made wett.*] Apul. libr. 1. Flor. Vel enim collicullus ſepimine conſecratus, vel truncus dolamine effigiatus, vel cæſpes libamine humigatus, vel lapis unguine delibutus.

Hŭmĕrŭs, ri, penultima correpta, m. ſ. Eſt pars illa corporis, à qua dependent brachia: quæ alio nomine vocatur armus, autore Feſto, quòd ab ea parte arma dependeant. [שכם *ſchechém* כתף *chathéph. ὦμος.* Gall. *L' eſpaule.* Ital. *Homero, ſpalla.* Ger. Schulter oder Achſten. Belg. Een Schouder. Hiſp. *El ombro.* Pol. *Ramie, plieca.* Vngar. *Vál.* Angl. *The ſhoulder.*] Terent. in Eunuch. quas matres ſtudent Demiſſis humeris eſſe. Cicer. in Verr. 6: Ab humero pendebant ſagittæ. Virg. 2. Aeneid. Hæc fatus, latos humeros, ſubjectaque colla Veſte ſuper, fulvique inſternor pelle leonis. ¶ Humeri etiam de bobus dicuntur. Cicero 2. de Nat. deor. Quid de bobus loquar? quorum ipſa terra vires humerorum, & latitudines ad aratra extrahenda, &c. ¶ Dicuntur etiam humeri, in avibus partes illæ à quibus dependent alæ. Colum. lib. 8. cap. 2. de gallinaceis: Iubæ deinde variæ, vel ex auro flavæ per colla cervicesque in humeros, diffuſæ. ¶ Humeris ſuſtinere ii dicuntur, quorum authoritas diligentiaque plurimùm valet in conſervanda ſalute, cujuſpiam. Cicero pro L. Flacco: De ſumma Reip. taceo, quam vos univerſam hoc judicio, veſtris, inquam humeris, judices, ſuſtinetis.

Hŭmĕrōsŭs, Quod latos humeros habet. [ὀβριμός. Gall. *Eſpaulu, qui a hautes eſpaules.* Ital. *Di alte ſpalle.* German. Das groſſe vnnd breite Achſel hat. Hiſpan. *Corcouado, que tiene los ombros altos.* Polon *Ramienisty, wielkich plieca.* Vng. *Vállas.* Ang. *That hath broade ſhoulders.*] Humeroſus locus. Col. libr. 3. cap. 10: Itaque cuſtodiemus, ut à prædictis locis, quos *humeroſos* ruſtici vocant ſemina legamus.

Hŭmĕrāle, ralis, n. t. Humerorum tegumentum, quemadmodum Tibiale, tegumentum tibiarum. [ἐπωμίς. Gall *Eſpauliere.* Ital. *Veſte da ſpalla.* German. Ein Kleid das man zu bedeckung der Achſten antegt. Hiſpan. *Cierta veſtidura del ombro.* Polon. *Humeral'.* Vng. *Váll ſódó.* Ang. *Any thing to were on the ſhoulders.*] Paul. Nam ſi tibiale, vel humerale miles alienavit, caſtigari verberibus debet.

Hŭmĕſco, Humidus, Vide HVMEO.

Hŭmĭlĭs, le, penultima correpta, om. t. Depreſſus, non altus, & à terra ſublatus. [שפל *ſchaphál* עבי *hanáv. χαμαιλὸς, ταπεινός.* Gall. *Humble, humilé, rabatſſé, bas.* Ital. *Humile.* German. Nider / nidertrechtig. Belg. Leech / neder. Hiſp. *Coſa haxa ò abatida, ò humilde.* Pol. *Nizky, pokorny.* Vngar. *Alatſon, ſzekély,* (item) *alázatos.* Ang. *Lowe, ſimple, of lowe condition.*] Cic. in Tuſc. Vites, & ea quæ ſunt humiliora, neque ſe tollere à terra altiùs poſſunt. Colum. lib. 4. cap. 1: Humili ſtatu vitis plerumque juxta terram coërcetur. Virgil 2. Aegl. Atque humiles habitare caſas. Idem 4. Aegl. Non omnes arbuſta juvant, humilesque myricæ. ¶ Accipitur etiam humilis pro contempto, abjecto, demiſſo, quod & Græci ταπεινὸν dicunt. [Polon. *Poniżoni, wzgardzony.* Angl. *Poore, vile.*] Cic. 3. de Finib. Qui altiore animo ſunt, nihil abjectum, nihil humile cogitant. Idem de amic. Nihil enim altum, nihil magnificum ac divinum ſuſcipere poſſunt, qui ſuas omnes cogitationes abiecerunt in rem tam humilem, tamq; contemptam Idem ad Attic libr. 7: Dicam idem quod Pompeius, neque id faciam humili animo.

Hŭmĭlĭtas, atis, f. t. contrarium Altitudini [שפלה *ſchéphel* עבוה *hanaváh. ταπεινότης, χαμαιλοτης.* Gall *Bleſſeure, baſſeſſe, petitteſſe.* Ital. *Baſſezza humiltà.* Ger Nidere / nidertrechtigkeit: *item,* demut. Belg Nederheit / leechheit. Hiſp. *Baxeza ò humildad.* Pol *Pokora, poniżenie ſie.* Vngar. *Alázatoſság, alatſonſág.* Ang. *Humilitie, baſſneſſe of condition, lowlineſſe.*] Cicero 5. Tuſc. Sydera inter ſe altitudine & humilitate diſtantiã. Idem 2. de Divinat. Docet enim ratio Mathematicorum, quanta humilitate Luna feratur, terram propè contingens. ¶ Humilitas ponitur etiam pro obſcuritate, tenuitate, & ignobilitate. Cicero 1. Offic. Quorum autem prima ætas propter humilitatem & obſcuritatem in hominum ignoratione verſatur. Idem 13. Philip. Is autem humilitatem deſpicere audet cujuſquam qui ex eadem ſuſtulerit liberos? ¶ Humilitas cùm opponitur ſuperbiæ, ταπεινοφροσύνη, definitur à Speuſippo, quòd ſit facilitas animæ omnis expers iracundiæ. Verùm in hac ſignificatione uſitatiùs Modeſtiæ vocabulo utimur.

Hŭmĭlĭtĕr, adverbium: hoc eſt, demiſsè, ſubmiſsè: contrarium habet Altè, ſuperbè. [ταπεινῶς. Gall. *Petitement, baſſement.* Ital. *Humilmente, baſſamente.* German. Nider / nidertrechtigkeitlich Hiſp. *Baxa y humilmente.* Polon. *Pokornie.* Vng. *Alatſonon, alázatoſon.* Ang. *Lowly, humbly.*] Plin. in Epiſt. Eadem enim facta claritate, vel obſcuritate facientium, aut attolluntur altiſſimè, aut humilimè deprimuntur. Liv. 4. bel. Pun. Hæc natura multitudinis eſt, aut ſervit humiliter, aut ſuperbè dominatur.

Hŭmĭlĭo, lias, act. p. Humilem facio, & quasi abjectum ac vilem reddo: [השׁח *hischpíl.* ταπεινόω. Gall. *Abaisser, humilier.* Ital. *Far humile, humiliare.* Germ. Ernideren/ nidertrechtig/ schlecht vnnd vnachtsam machen. Belg. Vernederen. Hispan. *Abaxar ò abatir, o humiliar.* Polon. *Poniżam.* Vngar. *Meg alatsonitom, meg alázom.* Ang. *To mak humble, or lowe.*] ut est illud: Humiliavit seipsum, formam servi accipiens. Frequens est hujus verbi usus in Sacris literis: alioqui apud probatos Linguæ Latinæ scriptores vix invenies, in hac præsertim significatione. ¶ Legitur tamen Humiliatus, participium pro eo quod est depressus, & humilis effectus, ita ut à terra parùm attollatur. Cic. 2. de Nat. deor. Alia animalia humiliata, ut cibum terrestrem facilè rostris contingant: alia altiora sunt, &c.

Hŭmo, Vide HVMVS.

Hūmŏr, ris, m. t. Aqua, liquor, ab humus fit: quia aquæ terris inclusæ sunt. [לח *léach* שׁכר *leschádh.* νοτὶς, ὑγρότης. Gall. *Humeur.* Ital. *Humore, liquore.* German. Feuchte/ feuchtigkeit. Belg. Vochtigheit. Hispan. *Humor.* Polon. *Wilgotnosc.* Vngar. *Nedvesség.* Ang. *Moysture, licour.*] Cicero de Divinat. Et humor allapsus extrinsecùs, ut in tectoriis videmus, Austro, potest sudorem imitari. Idē 2. de Nat. deor. de astris loquens: Et terrenis maximisque humoribus longo intervallo extenuatis alantur. Ibidem: Humor, & calor, qui est infusus in corpore. Virgil. 1. Georgic. Hic sterilem exiguus ne deserat humor arenam. Humor pro portione vini accipitur. Virgil. 1. Georg. Aut dulcis musti Vulcano decoquit humorem. Sic alibi humida vina vocavit tenuia, quæ q; plurimū aquosæ substantiæ haberent admistū.

Hŭmŭs, mi, fœminini gen. Terra, ab ὕω, υ in u mutata, Scaliger. [אדמה *adhamáh* ארץ *eréts.* γῆ, γῆ. Gall. *La terre.* Ital. *Terra.* German. Ein Erd/ das Erdtrich. Belg. Die Erde. Hispan. *Tierra.* Pol. *Ziemia.* Vng. Föld. Angl. *The moyst earth, the ground.*] Cic. de Senect. Humus subacta atq; pura: Idem 2. de Legib. Quos humus injecta contegit. Virgil. 1. Georg. Necnon & lini segetem, & cereale papaver Tempus humo tegere, & jamdudum incumbere aratris. Idem 2. Georgic. At quæ pinguis humus, dulcique uligine læta. ¶ Humi vice adverbii ponitur. [ἐπὶ γῆς, χθὲς γῆς, χαμαὶ, χαμαὶζε. Gall. *A terre, sur la terre, en bas.* Ital. *In terra.* Germ. Auff der Erden/ auff dem Boden. Hisp. *In tierra, baxamente.* Pol. *Nadnie.* Vng. *Az földön.* Ang. *On the ground, a lowe.*] Plin. lib. 9. cap. 13: Humi quoque vice pedum serpunt. Colum. libro 6. cap. 14: Ineunt autem non ut priores aves, de quibus diximus, insistentes humi. Ovid. 5. Metam. Sternit humi juvenem. Virgil. 1. Aeneid. Nec priùs absistit quàm septem ingentia victor Corpora fundat humi. ¶ Humi hauris, χαμαὶ ἀντλεῖς. De inaniter laborante. Nihil est enim quod è solo haurias: hoc est, ab imo putei fundo, si is siccus sit. Apparet dici posse quoties exhausta copia non multùm supereſt quod haurias. Zenodotus. ¶ Humi serpit oratio, quæ pressior humiliorq; est quàm oportet, semper quasi jacens, nunquam assurgens. Horat.

Hŭmo, mas, act. p. Humo contego, sepelio, terra condo, terra obruo. [קבר *kabár.* θάπτω. Gall. *Enterrer.* Ital. *Sepelire, coprire di terra.* Germ. Mit Erden bedecken/ begraben. Belg. Graven. Hisp. *Enterrar los cuerpos.* Pol. *Okrywam ziemia, pogrzebam.* Vngar. *El temetőm.* Angl. *To interre, to burie, to hide.*] Cicer. lib. 1. Tusc. Majorum est mos, non humare corpora suorum, nisi à feris sint antè laniata. Ibidem: In terram enim cadentibus corporibus, hisque humo tectis (ex quo dictum est humari) sub terram censebant reliquam vitam agi mortuorum. Plin. lib. 7. cap. 54: Sepultus intelligitur, quoquo modo conditus: humatus verò humo contectus. Gell. lib. 7. cap. 8. de delphino: In sui pueri sepulchro humatus est. ¶ Hujus compositum est, Inhumo, de quo suo loco.

Hŭmātĭo, f. t. Sepultura. [קבורה *keburáh.* ταφὴ, ἐνταφιασμός. Gal. *Enterrement, ensevelissement.* Ital. *Essò sepelire.* Ger. Begrebnuß/ bestattung zu der Erden. Hispan. *Enterramiento.* Polon. *Pogrzeb.* Vngar. *El temetés.* Ang. *A burying or interring.*] Cic. 1. Tuscul. Cujus hoc dicto admoneor, ut aliquid etiam de humatione & sepultura dicendum existimem.

H ante Y.

Hўăcīnthŭs, ὑάκινθος, Suidæ. [Gall. *Vaciet, ou oignon de chien.* Ital. *Cipola canina.* German. Ein blawe Hornungs oder Mertzen Blum/ Violblum. Hispan. *Los majos flores.* Pol. *Fial'ka ies'senna.* Vng. *Hiaczintos.* Ang. *A iacinct pretious stone.*] Est genus violæ vernæ, colore obscuræ purpuræ, quam à Romanis *vacinium* appellari autor est Dioscorides. Galli, teste Ruellio lib. 3. cap. 4, servato Latini nominis vestigio vocant *vacietam*: herbam autem *capam agrestem*. Hoc violæ genus venis quibusdam nigris est distinctum, ita discurrentibus lineis, ut duarum Græcarum literarum α & ι figuram referant: quæ res Poëtis duplicis fabulæ occasionem præbuit. Nam & Hyacinthum puerum dilectum ab Apolline, quem imprudens disci jactu interfecit, in hunc florem mutatum tradunt, interjectionemq; dolentis αι, quæ ex duabus illis literis conficitur, velut testimonium doloris, quem Apollo ex ejus morte conceperat, habere inscriptam. Præterea Ajacem in eundem florem conversum ajunt, dum impatientia prælati sibi Vlyssis seipsum in eremit: duasque primas ejus nominis literas in hoc flore manssisse impressas. Ovidius utranque fabulam complexus est lib. 13. Metam. -rubefactaque sanguine tellus Purpureum viridi genuit de cæspite florem, Qui priùs Oebalio fuerat de vulnere natus. Litera communis mediis pueroque viroque Inscripta est foliis, hæc nominis, illa querelæ. ¶ Est etiam Hyacinthus gemmæ nomen, colorem habens amethysto gemmæ non absimilem, sed tamen dilutiorem. Vide Plin. lib. 34. cap. 9.

Hўăcīnthĭă, orum, ὑακίνθια, substantivum (ut autor est Hieronymus contra Iovinianum) dicebantur quædam sacra nocturna, à Lacedæmoniis reperta in honorem Hyacinthi pueri, ab Apolline disci jactu interfecti. Ovid. lib. 10. Metamorph.

Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon: honorque
Durat in hoc ævi: celebrandaque more priorum,
Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa.

Hўăcīnthĭnŭs, a, um, penult. correp. [תכלת *techéleth.* ὑακίνθινος. Gall. *De couleur de vacet, de couleur de pourpre.* Ital. *Del color d' hyacintho.* German. Violbraun/ geferbt alß ein Hyacinth. Hisp. *Cosa de color de aquella violeta ò de jacintho.* Polon. *Fial'kowey ko-lowy.* Vngar. *Hiaczint szinw'.* Ang. *Of the colour of purple.*] Quod habet colorem hyacinthi. Persius Satyr. 1: Hic aliquis, qui circum humeros hyacinthina læna est. Flos hyacinthius, Catullus in Epithalamio Iuliæ.

Hўăcīnthizōntĕs, ὑακινθίζοντες, Dicti sunt smaragdi quidā, ad hyacinthi colorem accedentes: quorum meminit Plinius libro 37. cap. 5.

Hўænā, ὕαινα, cum diphthongo, & pen. prod. Animal ferum, & crudele, quod sermonem humanum assimilat, pastorumque nomina addiscit, ut eos foràs evocatos dilaniet. Plin. libr. 8. cap. 30: Hyænis utranque esse naturam & alternis annis mares, alternis fœminas fieri. Parere sine mare vulgus credit, Aristoteles negat, &c. Et paulò pòst: Multa præterea mira traduntur: sed maximè, sermonem humanum inter pastorum fabulas assimilare, nomenque alicujus addiscere, quem evocatum foràs laceret. Item vomitionem hominis imitari, ad solicitandos canes, quos invadat. Hyænæ etiam meminit Ovid. lib. 15. Metam. -& quæ modò fœmina tergo Passa marem, nunc esse marem miramur hyænam.

Hyalĭnus color, lege color varius.

Hyalurgus, pro Vitreario.

Hўălŭs, pen. corr. [ὕαλος Ger. Ein Glaß. Pol. *Zielonawi.* Vng. *Üveg.* Ang. *Of the colour of glasse.*] Vitrum: Vnde color hyalinus dicitur color viridis, qualis est color vitri. Virg. 4. Georg. -lesia vellera nymphæ Carpebant hyali saturo fucata colore. ¶ Inde fit Hyalinus, ὑάλινος, pro vitreo: & Hyalurgus, ὑαλουργὸς, pro vitreario. ¶ Est item HYALVS, Asiæ fluvius, in Tmolo monte nascens, & non procul ab Hermi ostio in mare Aegæum influens. Vide Strab. lib. 11.

Hўbĕrnŭs, a, um, Quod est hyemis, hyemalis. [χειμερινός. Gall. D' *hyuer.* Ital. *Inuernale, d' inuerno.* German. Winterisch/ das des Winters ist. Hisp. *Cosa de inuierno.* Pol. *Zimny przin alezący.* Vng. *Téli.* Ang. *Of winter.*] ut Hyberna facies: quod nomen ab hyeme deduci aspiratio indicat. Plin. lib. 8. cap. 47: Multi hybernos agnos præferunt vernis. Stores hyberni. Virg. 2. Georg. Qui tantùm Oceano properent se tingere soles Hyberni: vel quæ tardis mora noctibus obstet.

Hўbĕrnă, orum, numero plurali, n. s. Dicuntur loca in quibus milites hyeme, sicut Aestiva, in quibus æstivo tempore, commorantur. [χειμάδια. Gall. *Le lieu où on se retire l' hyuer, ou l' on iuerne.* Ital. *Luoghi doue inuernano i soldati.* German. Winterlä. Hispan. *Lugar para inuernar.* Polon. *Zymowanie.* Vng. *Telelő hely.* Angl. *Wintering places for souldiers.*] Cæsar: Post hibernis omnibus in hyberna deductis, in Italiam profectus est. Cic. ad Catonem: Exercitum in hyberna dimisi. Tacit. libr. 1: Frumentum quod ex hybernis extulerat.

Hўbĕrnāculă, hybernaculorum, n. s. Castra hyberna. [τὰ χειμάδια χωρία. Gall. *Le lieu où on se retire l' hyuer.* Ital. *Luoghi da inuernare.* German. Oerter an denen man im Winter ist vnd wohnet/ alß in den Stuben. Hisp. *Lugar para inuernar.* Pol. *Mießkanie dla zimy, iakie zbyßa.* Vngar. *Telelés, telelő hely.* Ang. *Wintering places for souldiers.*] Liv. lib. 5. ab Vrb: Hybernacula etiam, res nova militi Romano ædificari cœpta. Tacit. Cohortes, alæque novis hybernaculis locatæ.

Hўbĕrno, as, n. p. Hyemo, hyemē ago, stationē hyberno tempore aliquo in loco ago. [חרף *charáph.* χειμάζω. Gall. *Hyuerner, passer l' hyuer en quelque lieu.* Ital. *Inuernare.* German. Das Winterläger haben/ sich im Winter halten. Hispan. *Inuernar ò tener el inuierno.*] Liv. lib. 7. ab Vrbe: Quia procul ab domo ac rebus suis hybernassent. Cic. pro Lege Manilia: Iam verò quemadmodum milites hybernent, quotidie sermones ac literæ perferuntur. ¶ Dicitur etiam de mari & navibus, aliisque rebus, quæ hyeme quiescunt. Pers. Satyr. 6: -mihi nunc Ligus ora In-

pet hybernatque meum mare, qua latus ingens Dant sco- & multa littus se valle receptat.

Hybris, idos, f. t. vel Hybrida, æ, f. p. Propriè dicitur sus imparibus prognata parentibus: hoc est, ex altero fero, & altero domestico: quæ tamen appellatio etiam aliis animalibus cõvenit, teste Porphyrione, atque adeo ipsis hominibus, imparibus editis parentibus. [Polon. *Wpol'i dziki, zrodzinich rodzi czowrodzoni.* Ang. *A mungrell, which is engendred betwene two of diuerse kindes.*] Plin. lib. 8. cap. 53: In nullo genere æquè facilis mistura cum fero: qualiter natos antiqui hybridas vocabãt, ceu semiferos: ad homines quoque, ut in Cn. Antonium Ciceronis in Consulatu collegam, appellatione translata. Appellatio videtur tracta à Græco nomine ὕβρις, quod inter cætera significat adulterium. Videtur enim esse quædam quasi adulterii species, quum aliquod animal cum alterius generis animali habet consuetudinem. Suetonius in Augusto: Themasinum quendam Epicardum vocat hybridam, quòd natus esset ex patre Parthico, & matre Romana.

Hybris, ὕβρις, Avis ex accipitrum genere, quæ interdiu minus apparet: quia non clarè videt, sed nocte venatur more aquilæ. [Pol. *Lielek.*] Pugnat etiam cum aquila adeò acriter, ut sæpiùs ambæ implexæ deferantur in terram.

Hycca, Sturio. Manardus lib. 9. Epist. 3.

Hydatides: id est, vesiculæ aqua plenæ.

Hyderica, Corpora quæ plurimo humore prægravantur.

Hydĕros, ὕδρος, Aqua subter cutem, quam & Hydropen Græci appellant, utroq; nomine, ἀπὸ τοῦ ὕδατος: hoc est, ab aqua deducto. Vide HYDRVS.

Hydra, dræ. [ὕδρα. Polon. *Wodny waz.* Vng. *Vizi kigyo.* Angl. *A water adder.*] Serpens in aquis vivens: de quo vide plura in dictione HYDRVS. ¶ Est & HYDRA promontorium Aeolidis, quod Hermatunti alteri promontorio adversum, Elaiticũ sinum efficit. Autor Strabo lib. 13. ¶ Item Aetoliæ oppidum, quod postea Lysimachiam appellarunt: teste eodem Strab. lib. 10. ¶ Est præterea hujus nominis insula juxta Carthaginem, ut ex Ephori sententia tradit Steph.

Hydor, ὕδωρ, Hydas & Hydos, Latinè aqua: unde fiunt quæ sequuntur.

Hydragogos, Vinca, pervinca, apud Dioscoridem libro 4. cap. 150.

Hydrăgōgus, ὑδραγωγὸς, Qui aquas ducit, aquę ductor. [παρὰ τὸ ἄγειν τὸ ὕδατος Pol. *Przi wodowod.* Vngar. *Viz veuõ, viz hozo.*] Vnde & hydragogiæ dicuntur ipsæ aquarum deductiones.

Hydrargyrum, n. s. [ὑδραργυρος. Gall. *Vif argent.* Ital. *Argento viuo, mercurio* German Quecksilber. Hispan. *El azegue.* Polon. *Zywe strzebro.* Vng. *Kenesõ.* Ang. *Quicke syluer.*] Genus est metalli liquidi, argenteum colorem, liquida verò consistentia aquam referens: unde & nomen accepit. Latini argentum vivum appellant: argentum quidem à colore: vivum autem à motu. Aristoteles ἄργυρον χυτὸν: hoc est, fusile, seu liquidum argentum vocat. Hujus duę sunt species: nativum sive fossitium, & factitium, quod ex minio excoquitur: quod solum Galeno fuit cognitum. Dioscorides utriusque meminit. Plin. libro 33. cap. 3, argentum vivum ab hydrargyro videtur distinguere, quum ait: Aes inaurari argento vivo, aut certè hydrargyro, legitimum erat. Sed ea controversia facilè potest tolli, modò intelligamus Plinium illic, quod nativum sive fossile esse diximus, argentum vivum: quòd verò ex minio excoquitur, hydrargyrum appellare. Vtraque species pestilentem exhalat odorem, auramq; planè exitialem.

Hydrastina, sylvestris cannabis apud Dioscoridem libro 3. cap. 66.

Hydraulax, cis, sulcus aquaticus.

Hydraulos, masc. gen. [ὕδραυλος. Pol. *Wodna muzika.* Vng. *Vizi orgona.* Angl. *A paire of organs.*] Musicum organum, aquæ decursu sonum reddens. Plin. lib. 9. cap. 1: Delphinus non tantùm hominis amicum animal, verùm musica arte mulcetur, symphoniæ cantu, & præcipuè hydrauli sono.

Hydraulicus, a, um. [ὑδραυλικὸς. Vngar. *Vizi organa.* Ang. *Belonging to organs.*] ut, Hydraulicum organum. Plinius libro 6. cap. 37: Laudatus Cresibius, pneumatica ratione, & hydraulicis organis repertis.

Hydrelæum, ὑδρέλαιον, Oleum aquæ commistum, humectandi, molliendi & penetrandi vim habens, ut est autor Gal. lib. 3. Simpl.

Hydria, f. p. Vrna, vas aquarium. [ת *chadh.* ὑδρία. Gall. *Cruche à porter eau.* Ital. *Vrna d' acqua.* Germ. Ein Wasserkrug. Hisp. *Tinaja ò vaso para tener agua.* Polon. *Wodny dzban.* Vng. *Veder.* Angl. *A pitcher or potte for water.*] Cic. 4. Verrina: Dicebant scyphorum paria complura, hydrias argẽteas, pretiosam vestem, stragulam, multa mancipia pretiosa Verri data esse. Ibidem quum in hydriam sortes conjiceretur.

Hydrocele, [ὑδροκήλη. Polon *Wodi wpacharzinie zebranie.* Vng. *Tokõsség.* Angl. *A burstinge when water falleth into the coddes.*] Hernia aquosa, quum scilicet aqua in scroto colligitur. Mar. libr. 12: Quem cuncti modò olei timebant Dicentem tumidas in hydrocelas. Inde hydrocelicus, ὑδροκηλικὸς, qui hydrocele laborat. Vide in dictione HERNIA.

Hydrocephalos, [ὑδροκέφαλος. Polon. *Zaskornia bolieść gł'owi.*] Dolor capitis, nascens ex humore inter cutem & pericranium, aut certè inter hoc & cranium collecto. Vide Celsum lib. 4. cap. 2.

Hydrolapathon, ὑδρολάπαθον, Lapathi genus quod in aqua nascitur. Plin. lib. 20. cap. 22: Sunt qui hydrolapathon tradunt in aqua natum.

Hydromantia, ὑδρομαντία, Divinatio quæ fit per aquam August. libro 7. de Civit. scribit Numam Pompilium hydromantiam fecisse, ut videret imagines deorum vel ludificationes dæmonium: à quibus audiret quid in sacris constituere atque observare deberet. Quod genus divinationis Varro à Persis dixit illatum, quo & ipsum Numam, & Pythagoram Philosophum fuisse usum commemorat.

Hydromeli, [ὑδρόμελι. Polon. *Miod pity.* Vngar. *Meser.* Ang. *Meade or methegline made of water and honie sodden together.*] Aquæ mulsæ genus, ex imbre purissimo, & melle temperatum, & jam vetustate vini saporem referens. Nam quod recens est, & ad præsentem usum confectum, melicraton potiùs nominatur. [Vngar. *Mezes viz.*] Plin. lib. 31. cap. 6: Hydromeli quoque ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod daretur appetentibus vinum ægris. Vide Marcellum Virg. in Dioscorid. lib. 5 cap. 9.

Hydromelon, ὑδρόμηλον, Liquoris genus ex melimelitis portione una, & duabus aquæ confectum, insolatis simul per Canis ortum. Dioscor. libr. 5. cap. 21.

Hydromphalos, ὑδρομφαλὸς, Torpidi humoris in umbilico collectio.

Hydrophantă, ὑδροφαύτης, qui aquarum scaturigines perquirit, sive irrigandis agris, sive potus causa. [Polon. *Zdroiow nadduk.* Vngar *Forras keresõ.*] Hinc Hydrophantica, cæ, aquæ inquisitio, quo vocabulo usus est is, qui de re rustica ad Constantinum Cæsarem scripsit. libro 1. capite 5. Alciat. libro 11. παραδόξων. cap. 4.

Hydrophobia, f. p. ὑδροφοβία, Quam Latinè interpretari possumus Aquæ fugam: morbi genus, quum æger supra modum aquam expavescit: quod accidere solet iis qui à rabido cane fuerunt morsi. [Polon. *Przed woda vciekanie.*] Hoc morbi genus attigit Ovid. de Remed. amoris: Tollere nodosam nescit medicina podagram: Nec formidatis auxiliatur aquis. Hinc hydrophobi, ὑδροφόβοι, dicti ægri, qui aquam expavescunt: hoc est, quos canis rabidus momorderit. παρὰ τὸ φοβεῖσθαι τὸ ὕδωρ: Plinius libro 29. capite 5: Est limus salivæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu, fieri hydrophobos non patitur. ¶ Cornelius Celsus libro 6. capite 27, genus morbi esse dicit in quo simul æger & siti, & aquæ metu cruciatur. Alii mutata una litera Hygrophobiam vocant, quod omnem liquorem metuat. Alii Synolysson veluti ex rabie canina morbum conceptum. Qui hoc morbo laborant, vocantur à Plinio libro 24 capite 5, Hydrophoni. Ab aliis Phovodipsi quòd cum timore sitiant. Polybius Pheugydros vocat, quòd aquam fugiant, Aurelianus Aquifugas. Tertul. in libro de Bap. Lymphatos vocat, quos aquæ necaverunt, aut formidine, vel metu exercuerunt.

Hydropiper, [ὑδροπίπερι. Polon. *Rzepik, stárzec.* Veriùs, *rdest, plesnik.* Vng. *Balha fw'.*] Herba circa stagnantes aquas, aut quæ pigro lapsu fluunt, nascens, caule geniculato, robusto, multis alis concavo: foliis menthæ majoribus, candidioribus, tenerioribus que gustu piperis amaro. Fructum gerit acrem in ramulis secundum folia, continenti acinorum serie congestum, uvæ modo. Dictum hydropiper, teste Galeno, à piperis sapore, & locis aquosis in quibus nascitur, quasi piper aquatile. Ruellius eam esse existimat, quam vulgus herbariorum falso nomine *Eupatorium* appellat.

Hydropotes, Aquæ potator, qui aquam bibit. [ὑδροπότης. Gall. *Boy-l' eau.* Ital. *Beuitor d' acqua.* German. Ein Wassertrincker. Hispan. *Bevedor de agua.* Polon. *Wode piiacy.* Vngar. *Viz iuuo.* Angl. *A drinker of water.*] Cyrus apud Xenophontem, monet suos, ut consuescant aquam bibere, ut fiant hydropotæ.

Hydrops, is, m. t. [ὕδρωψ. Gall. *Hydropisie.* Ital. *Hydropisia.* German. Die Wassersucht. Hispan. *Hydropesia, enfermedad de humor aguoso.* Polon. *Puchlina.* Vngar. *Viz korság.* Angl. *The dropsie.*] Morbum significat, qui Latinè dicitur aqua intercus, quod sub cute aqua nascatur, qua corpus turgescit. Horat. 2. libr. Carm. Crescit indulgens sibi durus hydrops: Nec sitim pellit, nisi causa morbi Fugerit venis, & aquosus albo Corpore languor. Hujus tria sunt genera, tympanites, nomen habens à tympano instrumento musico, quum corpus spiritu magis, quàm aqua distenditur, pulsatumque tympani sonum reddit.

reddit. Aſcites, ἀπὸ τοῦ ὕδατος: hoc eſt, ab utre, quum alimenta in aquam convertuntur, quæ inter inteſtina & tunicam, quam peritonæon vocant, velut in uttrem colligitur. Tertium genus omnium periculoſiſſimum, & penè incurabile vocant leucophlegmatian, vel hypoſarca, quum ſolidæ corporis partes in aquam reſolvuntur, adeò ut corpus pallidum reddatur, & cadaveri ſimile. Vide Celſum libro 3. cap. 21. ¶ Ab hydrops ſit hydropicus: [ὑδρωπικός. Gall. *Hydropique.* Ital. *Idropico.* Ger. Waſſerſuchtig. Hiſp. *Enfermo de hydropeſia.*] qui hydrope laborat. Horat. 1. Epiſt. 2. Si noles ſanus, cures hydropicus.

Hydrōpĭsĭs, is, f. t. ὑδρωπισις, idem quod hydrops: hoc eſt, aqua intercus. [Vng. *Vizkorſtig.*] Plin. lib. 20. cap. 1: Sic & contra phthiriaſim bibitur, & hydropſes.

Hydrorŏſăra, ſunt ea quæ Nicolaus curtato vocabulo, droſatà appellat: inde primùm appellata, quòd in eorum confectionem aqua & roſa mitteretur: deinde longè longiùs propagata vox eſt, ut ſyrupos ſignificet.

Hydrŏsĕlīnum, ὑδροσέλινον, Apium paluſtre, quod & eleoſelinum appellatur.

Hydrūntĕrŏcēle, [ὑδροωτεροκήλη. Vngar. Tökéſség.] Herniæ genus, quum & inteſtinum in ſcrotum delabitur, & aqua ibidem colligitur.

Hydrus, i. Hydra, [ὕδρος, ὕδρα. Polon. Wodni waż. Vngar. Vizi kigyo. Ang. *A water ſerpent.*] Genus anguium in aquâ degentium, quorum hydrus mas, hydra fœmina. Plinius libro 29. cap. 4. In orbe terrarum pulcherrimum anguium genus eſt: quod in aqua vivit: hydri vocantur; nullis ſerpentium inferiores veneno. Adamus lib. 9. autor eſt, in Corcyra hydras procreari, quæ ſe retrorſum ad inſequentes retorquent, & gravem odorem exhalantes, inſectatores reprimunt. ¶ Magis varius quàm Hydra, ποικιλώτερος ὕδρας. De callidis ac doloſis, quòd hydra ſerpens ſit verſicoloribus notulis diſtincta. Aptè dicetur in vafros ac verſipelles, aut etiam parùm ſibi conſtantes. ¶ Hydram finxerunt poëtæ eſſe multorum capitum in Lerna palude: quorum aliquot excisis, totidem continuò renaſcebantur: quæ tandem ab Hercule & ſagittis & igne interfecta fertur. ¶ Hydram ſecare, ὑδραν τέμνειν, eſt, ita unum aliquod incommodum tollere, ut in ejus locum alia plura recipias. Accommodari poterit ad eos, qui litibus involvuntur: nunquam finiendis.

Hyĕms, mis, f. t. Pars anni frigidiſſima, media inter Autumnum & ver. [חרף *chóreph* חמה *ſethâv.* χειμών. Gall. *Hyver.* Ital. *Inverno, invernata.* German. Der Winter. Hiſpan. *El invierno.* Pol. Zymá. Vngar. Tél. Ang. Winter.] Virgil. 1. Georgic. -hyemes optare ſerenas Agricolæ, ἀπὸ τοῦ ὕω, pluo, quòd id tempus anni pluvioſum ſit: Varr. ab hiando derivat, quòd anima quæ à nobis efflatur, tum appareat. Spiritus enim noſter quum ſpiramus hyeme, quaſi in nebulam concretus cernitur. ¶ Interdum accipitur pro tempeſtate, procella, ſive ventorum impetu.

Hyĕmo, as, are, Hyemem perago, ſtationem hybernam aliquo in loco habeo, Hyberno. [חרף *charáph.* παραχειμάζω. Gall. *Hyverner, paſſer son hyver.* Ital. *Invernare.* German. Wintern/das Winter tåger halten; im Winter wohnen. Hiſpan. *Invernar ò tener invierno.* Polon. *Zymuie.* Vngar. *Telelök.* Angl. *To winter, to lodge, reſt, or mak abode in winter tyme.*] Cæſar 1. bell. Gall. Duasque ibi legiones conſcribit, & tres, quæ circum Aquileiam hyemabant, ex hybernis educit. Cic. pro Font. Cn. Pompeius maximus atque ornatiſſimus hyemavit in Gallia, M. Fonteio imperante. Horat. 1. Epiſt. 17: -mediis hyemet mercator in undis. ¶ Hyemare item in tertiis duntaxat perſonis, interdum verbum eſt ex iis, quæ Grammatici exceptæ actionis appellant: quorum actio ſoli Deo, vel naturæ convenit: cujuſmodi ſunt, pluit, ningit, & ſimilia: quæ interdum ſola ponuntur ſine nominativo, qui facilè in iis intelligitur: interdum eundem habent expreſſum. Sic aliquando dicimus hyemat, abſolutè, χειμάζει: id eſt, hyems viget, vel frigus vehemens eſt. Colum. lib. 11. cap. 2: Quinto Calendas Novembris Vergiliæ occidũt, hyemat cum frigore & gelicidiis. Interdum expreſſo nominativo Deus, natura, ventus, ſydus, vel dies hyemat. Plin. lib. 18. cap. 28: Delphini veſpertini Occaſu continui dies hyemant. Colum. libro 11. capite 2: Auſter aut Africus hyemat. ¶ Hyemare interdum pro affligi incommodo hyemis, quam vocem in Saluſt. notavit Seneca in Auguſt. cap. 72: Aſſidueque in urbe hyemaret.

Hyĕmatĭo, onis, f. t. Hyemis traductio. [παραχείμασία. Gall. *Hyvernage, quand on paſſe l' hyver.* Ital. *Il paſſare l' inverno.* Germ. Winterung/ erhaltung vber den Winter. Hiſpan. *Obra de invernar.* Polon. *Zymowanie.* Vng. *Telelés.* Ang. *A wintering.*] Varr. 3. de Re ruſt. cap. 16: Vt ne pluris tertia pars eximatur melitis, reliquum hyemationi reliquatur.

Hyĕmālĭs, le, om. t. Hybernus: ut hyemalis dies. [χειμερινός. Gall. *D' hyver.* Ital. *Invernale, coſa da inverno.* German. Winterlich. Hiſpan. *Coſa del invierno.* Polon. *Zymowé.* Vngar. *Teli.* Ang. Winterly, *belonging to winter.*] Colum. lib. 11. cap. 1: Hyemalis ver: Cicero 5. Tuſc. In certamen gerate primùm hi quiſ ſapientes habentur, rudi aetate. Item aiunt Cauſi nives hyemales quæ tempeſtate ferunt ſine dolore. Hyemalis navigatio, & minime portuna, apud Cic. in Epiſt. famil.

Hyĕtus, Vide IMBER.

Hygrēmplāſtră, ὑγρὰ ἔμπλαστρα. Liquida emplaſtra: ſicut xeria, ξήρα, quæ ſunt arida. Ex Galeno.

Hygromira, liquida unguenta fœminarum auribus expetita.

Hygrotes, in arboribus: ab aliis mucus, ab aliis dacryon, δάκρυον, id eſt, lachryma appellatur.

Hylactor, ὁ ὑλακτῶν, Dictus eſt canis à latratu. Nam ὑλακτέω latrare ſignificat.

Hymĕn, ĕr, bris, Vide IMBER.

Hȳmen, enis, [ὑμήν. Polon. *Błonka pańienska.* Vng. Szűzeſség hártyája.] A veteribus accipiebatur pro tenui membrana, quæ in fœminis tanquam virginitatis clauſtrum eſt: eam autem primo coitu rumpi putaverunt: quanquam inter rei Anatomicæ peritos ſatis conſtat, in virginum diſſectionibus pelliculam ejuſmodi nullam inveniri.

Hymenon, Epanaſtes apud Gal. in oculis membranarum rebelliones, vel inſurrectiones, vel exuberantiæ.

Hymnētēs, ὑμνητής, Cantor, laudator.

Hymnŭs, m. f. cantus in laudem alicujus. [שיר *zimrâh* מזמור *mizmór.* ὕμνος. Gall. *Cantique, ode, chanſon, vers à la louange de quelqu'vn.* Ital. *Hinno, laude, canzone.* German. Ein Lob oder Lobgeſang. Hiſp. *Loor y alabanca que ſe canta à dios.* Pol. *Pioſnka wiſł awiataca niekogo.* Vng. *Enek, ditſiret.* Ang. *An hymne made to the praiſe of a god.*] Mart. lib. 12: Invitus puerum fatetur hymnus.

Hymnĭfĕr, penult. corr. adject. [ὑμνοφόρος, ὑμνοπόλος, ὑμνᾳδός. Gall. *Qui porte odes, chanſons, & louanges, lyrique.* Ital. *Che porta laude, canzone.* Germanic. Der Lobgeſang führt oder übt. Hiſpan. *El que trae loor ò alabanca.* Polon. *Ten ktori wiel wzuca.* Vng. *Eneklő.* Angl. *That bringeth hymnes.*] ut, Vultus Orphei hymniferi, Ovid. 11. Metamorph.

Hyŏscȳămŭs, ὑοσκύαμος. Gall. *Du hanebane ou iuſquiame.* Ital. *Dente cavallino, deſturbio.* German. Bilſamkraut. Hiſpan. *Veleno.* Polon. *Bielon, Ruthenis, nienica.* Vngar. *Bolondito fw', beléndfw'.* Angl. *Henbane herbe.*] Herba quam Latini Apollinarem appellant, Vulgus *fabam porcinam* vocat, vel *iuſquiamum.* Colum. lib. 7: ὑοσκύαμος, cujus ſemen detritum, & cum vino datum, prædicto vitio medetur. Plin. lib. 20. cap. 17: Colligitur ſuccus ejus, ut hyoſcyami.

Hyŏſcȳămĭnŭs, a, um. [ὑοσκυάμινος. Pol. *Bielinnowi.* Vng. *Beléndfwből.*] Quod eſt ex hyoſcyamo: ut, Oleum hyoſcyaminum, quòd ex hyoſcyamo decoquitur. Plin. lib. 23. cap. 15.

Hyŏsĭrĭs, ὑόσειρις. Herba intubo ſimilis, ſed minor, & ractu aſperior: quæ vulneribus contuſa præſentiſſimè medetur. Plinius lib. 27. cap. 10.

Hypæthră, ὕπαιθρα, ſive Hypæthria, teſte Budæo. [Polon. *Chłodnik pod niebem.* Ang *Places open aboue, not couered ouer.*] Loca ſunt aperta, quaſi ſub æthere conſtituta, quę Latinè ſubdialia vocare poſſumus, quòd ſub Dio: hoc eſt, ſub Iove, & ſine tecto ſint. Vide Budæi Annotationes in Pandectas.

Hypăgogēus, ὑπαγωγεύς, Inſtrumentum quo lapides expoliuntur.

Hypagum, penult. prod. n. f. [Polon. *Przyſtawa.* Vngar. *Lo hordo reu hajo.*] Nonnulli credunt eſſe nauticum inſtrumentum, adducti, ut opinor, manca & depravata Plinii lectione, quam ex lib. 7. cap. 56. adducunt ad hunc modum: Velum Icarus, malum & antennam Dædalus, hypagum Salaminii, aut Pericles Athenienſis. Ex quo loco atque ex iis quæ præceſſerant de antennis & velis, conjecturam fecerunt, hypagum etiam eſſe inſtrumentum nauticum. Sed iſti profectò ſi paulo ulteriùs progreſſi eſſent, legendo, hypagum, ſive potiùs hippagum (ut nos legendam docebimus) navis genus eſſe, non inſtrumentum nauticum animadvertiſſent. Subdit enim Plinius: Tectas longas Thaſii, &c. Illud enim videri vult Plinius, navim illam, qua ad tranſvehendos equos utimur, à Salaminiis, aut certè à Pericle fuiſſe inventam, quemadmodum navim tectam à Thaſiis. Hoc autem navigii genus, ἱππηγὸς a Græcis vocatur, quod nos, in a longum mutato hippagum vocamus. Polyb. lib 1: Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπέσησαν τὰς ἱππαγοὺς, ῥύμματα δοντες ἑκατέρωθεν ταῖς τριακοντόροις ταῖς πρὸς ταῖς ναυσίν: hoc eſt, Poſt hæc diſpoſuerunt hyppagos, dantes ex iis lora, & funes tractorios navibus, quę in tertia claſſe erant. Ex his conſtat hippagum eſſe navigii genus ad tranſvehendos equos accommodatum.

Hypăllāgē, ὑπαλλαγή, Figura eſt, quam nos *ſuppoſitionem* vertere poſſumus, vel *ſubmutationem*, quum ſcilicet unum pro altero ſubjicitur: ut quum agere dicimus, quod patimur: aut contrà: aut quum aliud quidvis præpoſterè effecimus: ut Tradere ventos, pro Tradere ratem ventis.

Hypēcŏŏn, ὑπήκοον Herba in ſegetibus arviſq; naſcens, folius rutæ, ramis exilibus, vires papaveri proximas habens. Alio nomine Hypopheon appellant.

Hypelate,

Hypelatè, ὑπηλάτη, Lauri ſpecies, quam quidam laurum Alexandrinam, alii daphnem, alii carpophyllum vocant. Vide Plinium lib. 15. cap. ult.

Hypĕnĕmium ovum, n. ſ. ὑπηνέμιον ὠὸν, Dicitur ex quo nihil gignitur, cujuſmodi ſunt quæ gallinæ citra coitum edunt, ipſæ ſibi Venerem figurantes. [Polon. *Iaica ktore ſie nieżalegaia.* Vng. *Magtalan tyukmony.*] A' quibuſdam & Zephyrium ovum dicitur. Latini Ovum irritum, & ventoſum appellant. Plinius libro 10. cap. 58: Et ipſæ autem inter ſe (ſi mas non ſit) æquè ſaliunt, pariuntque ova irrita, quæ *hypènemia* Græci vocant.

Hyperaſpiſtes, [חי *maghén.* ὑπερασπιστής. Polon. *Obronca, ſzczepien.* Vng. *Oltalmazo.*] Latinè propugnator & defenſor. ἀπὸ τῦ ὑπερασπίζειν, quod eſt ſcuto protegere. Vnde hyperaſpites dicitur qui velut ſcuto aliquem protegit. ἀσπὶς enim apud nos *ſcutum* ſonat. Hieron. in Præfat. Quum Ariſtæus ejuſdem Ptolemæi hyperaſpiſtes, & Ioſephus non multò pòſt nihil tale retulerint.

Hyperbaſis [ὑπερβασις. Pol. *Przeskok.*] ſive hyberbaton, pen. corr. Latinè tranſgreſſio verbi, interprete Quintiliano, libr. 8. cap. 6, quam frequenter ratio comparationis & decoris poſcit. Fit enim frequentiſſimè aſpera & dura, diſſoluta & hians oratio, ſi ad neceſſitatē ordinis ſui verba redigantur. Longiùs ergo verbum propriè hyperbaton eſt. Inſigne hujus exemplum eſt illud apud Virg. 12. Aeneidos:

Interea reges (ingenti mole Latinus
Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum
Aurati bis ſex radiis fulgentia cingunt:
Solis avi ſpecimen bigis it Turnus in albis
Bina manu lato criſpans haſtilia ferro:
Hinc Pater Aeneas, Romanæ ſtirpis origo,
Sydereo flagrans clypeo, & cœleſtibus armis,
Et juxtà Aſcanius, magnæ ſpes altera Romæ)
Procedunt caſtris. Quo in exemplo poſt octavum demum verſum nominativo redditur verbum. Vide Macrob. Satur. lib. 6. cap. 6. Dicitur Hyperbaton, ἀπὸ τῦ ὑπερβαίνειν, quod eſt tranſcendere.

Hyperberici menſis in Decretis Pontificiis mentio fit 25. diſtinct. c. propter. Quo loco Scholiaſtes nodum in ſcirpo quærit, exiſtimans eandem eſſe rationem noſtri menſis Octobris, quæ Græcis Op natur tamen Alciat. Hyperberetęi legendum quòd ſicis menſis, authore Suida, apud Macedones vocetur, ſitq; ultimus anni apud eos menſis.

Hyperbole, les, penult. corr. ὑπερβολὴ, Dici poteſt eminentia, vel, ut alii Cicero, Superlatio: à Quintiliano Superjectio interpretatur: à quibuſdam Exceſſus: ab ὑπερβάλλω. [Polon. *Niepodobieńſtwo.* Vngar. *Fel hazugság.*] quod eſt extendo, ſupero, excedo. Eſt enim Hyperbole figura, quum ſententia aliqua fidem excedit augendæ rei gratia: ut Nive candidior: &, Fulminis ocyor alis. Item: Volantis Te folii ſonitus terret: &, Vix oſſibus hærent. Virgil. 12. Aen. Qui candore nives anteirent, curſibus auras. Cic. in Topicis: In hoc genere Oratoribus & Philoſophis conceſſum eſt ut mutâ etiam loquantur, ut mortui ab inferis excitentur, aut aliquid quod fieri nullo modo poſſit augendæ rei gratia dicatur, aut minuendæ: quæ hyperbole dicitur. Vide Quint. lib. 8. cap. 6.

Hyperbŏlĭcŭs, ca, cum. [ὑπερβολικὸς: id eſt, exceſſivus. Polon. *Niepodobny.* Vng. *Fél hazugsagos.*] & Hyperbolicâs, adverbium.

Hypercătălecticum metrum, ὑπερκαταληκτικὸν, Cui una ſyllaba, vel duæ ſuperſunt. Virg. 1. Aenid. Alloquitur Venus, ô qui res hominumque deorumque. Et Horat. Sylvę laborantes geluque. Illud dactylicum hypercatalecticum eſt: hoc jambicum hypercatalecticum.

Hyperĭcon, [ὑπερικὸν. Germ. *Sant Johañs traut / iſt voll tôs cher wann man es gegen der Sonnen haltet.* Polon. *Ianna ziele, zwonecznik, zwonki.* Vng. *Szent idnos fwue.* Ang. *S. Iohnes wort.*] Herba eſt odore reſinam imitans (unde & chamæpitys à quibuſdam appellatur) quæ digitis trita ſuccum ſanguineum emittit: qua ex cauſa ἀνδρόσαιμον à Græcis cognominatur. Vulgus *Perforatam* ſeu *Herbam divi Ioannis* nominat.

Hypermĕtĕr, & Hypermetrus, ὑπέρμετρος, Dicitur verſus una ſyllaba redundâs, quę plerunq; à prima ſyllaba ſubſequentis verſus incipiente à vocali, abſumitur. Virg. lib. 1. Georgic. Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem, Et foliis undam, &c.

Hyperŏchă, ὑπεροχὴ, exuperantia. Scævola l. pen. D. qui pot. in pign. ſi poſt primũ contractum tuum, antequã aliam pecuniam tu crederes, eidem debitori Sejus credidiſſet quinquaginta, & hyperocham hujus rei, quæ tibi pignori data eſſet, obligaſſet. Et infrà: Vtrùm tibi cederet pignoris hyperocha? id eſt, Quanti pluris eſt pignus quàm debiti ſumma: quatenus pretium pignoris debiti ſummam exuperat.

Hyphĕar, [ὕφαρ. Pol. *Liep.* Vng. *Lép.*] Arcadum dialecto dicitur quod Latini viſcum vocant, præſertim qui in abiete, ac larice gignitur. Vide Plin. lib. 16. cap. ult. & Theophraſtum lib. 2. de Cauſ. plantarum.

Hyphĕn, [חי *makkâph.* ὑφὲν.] Subunio Latinis dicitur: ex ὑπὸ ſub, & ἓν unum: quum duæ dictiones proferuntur ſub uno accentu. Notatur autē linea ab ultima primæ dictionis litera ad primam ſequentis ſubducta Virg. 1 Aen Neq; enim ignari ſumus ante-malorum. Vbi Servius: Ante-malorum, ὑφὲν eſt. Terent in And. & heri ſemper-lenitas Verebar quorſum evaderet. Vbi Donatus: Semper-lenitas, hyphen.

Hypnălē, ὑπνάλη, Aſpidis genus, ſolo ſomno, citraque ullum dŏloris ſenſum hominem necans: cujus morſu ſibi Cleopatram mortem conſciviſſe, autor eſt Solinus. Galenus ptyadem appellat, propterea quòd cervicem erigens, ex intervallo venenum expuat.

Hypŏcauſtum, ſti, n. ſ. [ὑπόκαυστον. Gall. *Eſtuues, lieu eſchauffé pour deſſer a pour ſuer.* Ital. *Stufa, luogo da ſudare.* German. Stuben oder Badſtuben. Hiſp. *Eſtufa, lugar para ſudar.* Pol. *Izba, Łaznia.* Vngar. *Szoba.* Angl. *A bath, ſtewe, or hoate houſe.*] Locus ad ſudandũ, παρὰ τὸ ὑποκαίειν: hoc eſt, à ſuccendendo. Solent enim hypocaufta ſub pavimento habere fornaces, quibus accenſis ipſa calefiant. Latinè dicitur Vaporarium, ab excitandis vaporibus. Papin. lib. 1. Syl. Tenuem volunt hypocauſta vaporē. Plin. ad Gallum: Applicitum eſt cubiculo hypocauſtum perexiguum, quod anguſta feneſtra ſuppoſitum calorem, ut ratio exigit, aut effundit, aut retinet. Vitruvius appellat hypocauſim: tradit enim facienda eſſe ahena ſupra hypocauſim tria, caldarium, tepidarium, frigidarium.

Hypŏchălcŭs, ὑποχάλκος, Latinè ſubæratus dicitur.

Hypŏchўſis, ſive Hypochyma, [ὑπόχυσις, ἢ ὑπόχυμα. Pol. *Lzami zaliewanie oczow.* Vng. *Szém ſargaſága.*] Morbus eſt oculorum, quem Latini ſuffuſionem appellant. Eſt autem (teſte Aegineta) effuſio humorum lentorum inter corneam tunicam & cryſtalloidem congelatorum.

Hypŏchŏndrĭă, ſ. p. ὑποχόνδρια, Partes ſunt laterales, utrinque nothis coſtis ſubjectæ, hepati & lieni ſuperjacentes. quas Latini præcordia vocant. Dicta hipochondria, quòd ὑπὸ τῦ χόνδρυ: hoc eſt, ſub cartilagine ſitæ ſint. Plin. lib. 30. cap. 3: Præcordia vocamus uno nomine exta in homine, Græci quoniam ſub chondro: hoc eſt, ſub cartilagine ſunt, *hypochondria.*

Hypŏchŏndrĭăcŭs morbus, Epilepſiæ tertia ſpecies, quæ fit ex melancholia, de qua vide Gal. lib. de locis affect. cap. 6.

Hypŏprīncĭpēs, Myrti ramuli.

Hypŏciſtĭs, ὑποκιστὶς, Quiddam eſt mali punici cytinis nõ diſſimile, ſub ciſto frutice naſcens, unde & nomen accepit. Plin. duo facit hypociſtidis genera, candido & rufo colore ea diſtinguens, lib. 26. cap. 8.

Hypŏcriſĭs, ſ. f. [חבטה *chanuphâ.* ὑπόκρισις Gall. Hypocriſie, *ſimulation.* Ital. *Simulatione, hypocriſia.* Ger. Ein annehmung vnnd nachfolgung eines anderen geſtalt / geſpercy. Hiſp. *Simulacion, hypocriſia.* Pol. *Pokrićzie, ten ktori ſobie fałſzywie zmiſtia poſławke.* Vng. *Kép mutatás.* Ang. *Hypocriſie.*] ut Budæus interpretatur, eſt ſimulatio alienæ perſonæ, quum ſcilicet quis ſe ălium videri cupit, quàm eſt, ἀπὸ τῦ ὑποκρίνειν, quod inter cætera ſignificat ſimulare. Hinc in Comœdiis, Tragœdiisque actio ipſa vocatur hypocriſis, quòd actores alias ſimulant perſonas. ¶ A' Rhetoribus item hypocriſis appellatur, quam Latini pronuntiationem ſeu actionē vocant, in geſtu motuq; præcipuè cõſiſtentem: cui Demoſthenes primas, ſecundas, & tertias tribuit.

Hypŏcrĭtă, m. p. [חנף *chanéph.* ὑποκριτὴς. Gall. *Hypocrite, diſſimulateur.* Ital. *Simulatore, hypocrita.* German Der einer anderen perſon geſtalt annimpt / ein Gleißner. Hiſpan. *Simulador y fingidor, hypocrita* Pol. *Pokritca.* Vngar. *Kép mutállas, orczás.* Ang. *An hypocrite.*] eodem Budæo interprete, eſt ſimulator alienæ perſonæ: unde hiſtriones, & mimi, planipedes, & ſiqui alii ſint fabularum actores, qui perſonam aliquam aſſumunt, propriè vocantur hypocritæ. ¶ Transfertur tamen etiam ad eas perſonas, quæ aliud in pectore gerunt, aliud in ore: quumque ſe probos, piosque videri cupiant: longiſſimè tamen abſunt ab ea perſona quam ſimulant.

Hypŏdĭaſtŏlē, ὑποδιαστολὴ, quam nos *ſubdiſtinctionem* vocare poſſumus, eſt dextera pars circuli ad imam literam in fine dictionis applicata, qua nota Græci malè cohærentia diſcernũt.

Hypŏdĭdaſcălŭs, m. ſ. [ὑποδιδάσκαλος. Gal. *Vn ſecond maiſtre, ſoufmaiſtre.* Ital. *Repetitore, ſecondo maeſtro.* German Ein Schulmeiſter der vnder einem anderen iſt / ein Proviſor. Hiſpan. *Repetidor, ſegundo maeſtro.* Polon. *Pomocznik wnauce, podmiſtrzi.* Vngar. *Tanito társ, kollaborator.* Angl. *An huſher or ſubſtitut in teaching.*] Dicitur is quem vulgus in ludo literario *ſubmonitorem* vocat, vel *coadjutorem*: ita dictus παρὰ τὸ ὑφ' ἑτέρου διδάσκειν: hoc eſt, ab eo quod ſub alio doceat. Cic. ad Papyr. Sella tibi erit in ludo tanquam hypodidaſcalo.

Hypŏdytes, æ, [ὑποδύτης Polon *Weſ'nianka ſpodnia koſzula.*] Interior veſtis ſive ſubucula, & propriè Pontificum, ut inquit Hieronymus: ἀπὸ τῦ ὑποδύεσθαι, quod eſt ſubinduere.

Hypogeă, orum, n.s. [ὑπόγεια. Gall. *Lieux sous terre.* Ital. *Luoghi sotto terra.* Germ. Oerter/oder Gemach vnder der Erdt/alß die Keller sind. Hispan. *Lugares soterraunos.* Polon. *Podziemni sklep.* Vng. *Pincze, föld alat valo bolt.* Ang. *Places vnder the earth, a dungeon in a prison.*] Loca subterranea dicuntur à Græcis: quæ dictio frequens est apud Iosephum & Hegesippum. Hypogeorum (inquit Budæus) appellatio complectitur cellas vinarias, carnarias, olearias, penuarias, promptuarias.

Hypogēsŏn, ὑπόγειον, Herba aizoi, sedi, & sempervivi majoris nominibus notior: ita dicta quòd in subgrundiis nascatur. Græci nanque partes tecti prominentes γείσα appellant.

Hypoglōssis, idis, [ὑπογλωσσίς. Pol. *Podzieżdze.* Vngar. *Nyelotsáp.*] Caruncula qua lingua cohæret inferiori parti oris: ita dicta quòd sub lingua strata sit.

Hypoglottĭdes, Quibus item lingua cohæret venæ inferiori parti oris.

Hypoglundis, Vide ACETABVLA.

Hypoglutĭdes, Vide ACETABVLA.

Hypoglōsos, Acinos ferrubentes, tusci modo, Dioscorid. lib. 4. cap. 133.

Hypomnemă, penultima producta, atis, n. t. [ὑπόμνημα. Gall. *Commentaire, exposition.* Ital. *Comento, espositione.* German. Ein außzeichnung etlicher dingen der gedächtnuß halb. *Item*, ein erklärung. Hispan. *Glosa, ò exposicion.* Polon. *Naznaczenie dla pamięci, wiklad.* Vngar. *Magyaráxás.* Angl. *An exposition or comment.*] & hypomnematum, ti, sumitur pro interpretatione & commentariis. Cicero Tironi: Multum mihi eripitur operæ in exscribendis hypomnematis. Plin. libro 7. cap. 5: Cujus commenta quæ appellantur Græcè ὑπομνήματα, sub nomine Democriti falsò produntur. ¶ Hinc hypomnematographi dicuntur Commentariorum scriptores. Qua voce utitur Imperator. C de Decur. l. Siquis spontaneus

Hypŏphĕŏn, ὑπόφεον, Herba est in segetibus arvisque nascens, rutæ foliis, ramis exilibus, succum emittens papaveris viribus proximum. Alio nomine hypecoon dicitur.

Hypŏpyŏn, [ὑπόπυον. Polon. *Puchlina pod powietrzka.*] Oculi morbus, quum pus sub cornea tunica colligitur. In qua significatione pery, in penultima scribi debet, quum ἀπὸ τῦ πύου: hoc est, à pure deducatur. ¶ Hypopion autem per i nostrum, antepenultima producta, ὑπόπιον, livor est sub oculis contingens, à sanguine compressis venulis exeunte, & sub cute permanente, cujusmodi vitia Latini sugillata appellant.

Hypŏsīsmă: id est, Manna thuris.

Hypŏspĭgmă, est extra superficiem amoliti simile.

Hypŏsphăgmă, ὑπόσφαγμα, sanguinis subter cutem diffusio contingens ex ruptura venæ, ictu, fuste, duróve alio corpore illato, Galenus ἐμφατικὴν ὑπόχυσιν: id est, sanguineam suffusionem appellat.

Hypŏsphatismos. ab instrumento scilicet, cui nomen est hyposphatister, frontis incisio, sic appellata: quæ quomodo fieri debeat, require apud Paul. lib. 6. cap. 6.

Hypŏsphatismus, cùm ruina multum & calidum per oculos fertur, ac per vultum rubor apparet.

Hypŏsphatister, Chirurgicum instrumentum, quo in emendandis oculorum vitiis usi veteres sunt, alio nomine Spatha dictum. Vide Paul. lib. 6. cap. 6.

Hypoprophetæ, vaticinandi ministri, quibus scilicet prophetæ imperabant.

Hypopyrgium, Locus sub turri, ex ὑπὸ & πύργος, turris.

Hypothemar, Quod ab indice minimum digitum est spatium.

Hypothetica, propositio, Vide CATHEGORIA.

Hypŏstăsis, [ὑπόστασις. Polon. *Iednosc, podstac.* Vngar. *Szömél.*] Substantia sive natura subsistens. Vna Theologis hypostasis in Trinitate divina, idem est quod ἰδιότης, & πρόσωπον, quam personam Latini nominant. ¶ Hypostasis item à medicis dicitur urinæ fæx in ima matulæ parte subsidens.

Hypŏthēcă. penultima prod. [עִרָבוֹן *herabón.* ὑποθήκη. Gall. *Gage* Ital. *Pegno.* German. Ein Pfand. Hispan. *La prenda que se da.* Polon. *Zastawa.* Vngar. *Zálag.* Angl. *A pledge, a gage.*] Latinè pignus, teste Martiano: Inter pignus, *inquit*, & hypothecam tantùm nominis sonus differt: cui assentitur Valla. Cicero ad Thermum: Cures velim ut aut de hypothecis decedat, easq; procuratoribus Cluvii tradat, aut pecuniam solvat. Iurisconsulti tamen inter hypothecam & pignus sæpissimè distinguunt: ut illa sit rei immobilis, quæ solo adhæret: hoc verò rei mobilis, quæ tradi manu potest.

Hypŏthēcārĭus, adject. [משׁה *noschéh.* ὑποπέδιον, ὑποπεδικόν, ὑποθήκιον λαβών. Gall. *Qui a gage, fourni ou garni de gage.* Ital. *Chi presta denari su pegni.* Germ. Dem man pfänder einnimbt oder die von einer schuld wegē nimpt Hisp. *El que tiene prenda.* Pol. *Ten ktory na zastawe daie.* Vng. *Zállagos.* Ang. *That hath a pledge.*] ut, Hypothecarius creditor. Vlp. in l. 1. §. Sciendum est autem. ff de separ. Hypothecaria actio. l. 3. ad exhib.

Hypŏthĕsis, penultima correpta, f.t. [ὑπόθεσις. Ang. *A mater, argument or cause to write or dispute on.*] Suppositio, scopus, institutum. Vnde accipitur pro argumento totius operis præcipua capita paucis perstringente. ¶ A' Rhetoribus item hypothesis dicitur quæstio finita, circa quam totius disputationis cardo versatur. Nam quæ infinitæ sunt, & generaliter proponuntur, theses appellantur. Si itaque in deliberationem veniat, Num omnino ducenda sit uxor, thesis erit: sin hoc in contentionem adducatur, Num Catoni Martia ducenda sit, hypothesis censebitur. Cic. in Top. Quod Græci *hypothesin* vocāt, nos causam ex definito quæstionum genere. Idem Art. Hypothesin hanc habent, eamque præ se ferunt, clarissimum virum interfectum, Remp. perturbatam.

Hypŏthyră, ὑπόθυρα, ἡ ὑποθυρὶς, apud Vitruv. pro valvarum cavitate & inanitate accipitur.

Hypothicos, (Quod hîc pro vestis genere corruptè legebatur) Vide HYPODYTES.

Hypŏzeuxis, ὑπόζευξις, Subconjunctio, figura zeugmati cōtraria, quum singulis sensibus tribuitur propria clausula. Virgil. 10. Aeneid. Regem adit, & regi memorat nomenq; genusque, Quídve petat, quídve ipsa ferat, &c. A' verbo Græco ὑποζεύγνυμι, quod est subjicio, vel subjungo.

Hypozygia, ὑποζυγία, Dicta sunt animalia, quæ jugum subeunt, quasi subjugalia: ὑποζύγιον, jumentum dicitur.

Hysge, ὕσγη, genus herbæ coccinei coloris.

Hysginum, n.s. ὔσγινον, Plantæ genus, quo color tingitur coccineo similis: unde Græci vestes ὑσγινοβαφεῖς appellant: hoc est, hisgino tinctas. Plin. lib. 25. cap. 7: Quare Puteolanum potiùs laudatur, quàm Tyrium, aut Getulicum, aut Laconicum: unde pretiosissimæ purpuræ. Causa est, quòd hysgino maximè inficitur, rubiamque cogitur sorbere.

Hysōpus, penultima prod. [אֵזוֹב *exób.* ὕσσωπος. Gall. *Hyssope.* Ital. *Hissopo.* German. Isop/oder Ysten. Hispan. *Hyssopo, hyssopillo.* Polon. *Izop Iuzep.* Vng. *Isóp.* Angl. *Hyssope.*] fœminini generis, & Hyssopum, neutri, cum y, & gemino s, ut quibusdā videtur. Herba notissima, pulmoni valde utilis. Colum. lib. 6. cap. 10: Veterem tussim sanant duæ libræ hyssopi macerati sextariis aquæ tribus. Plinius libro 25. cap. 11: Hyssopum in oleo contritum phthiriasi resistit, & prurigini in capite. Col. libro 7. cap. 5: Remedio sunt hyssopus & sal, æquis ponderibus contrita. ¶ Apud Macrum legitur hysopum unico s, duabus prioribus syllabis contra artis præceptiones correptis. Est (*inquit*) hysopum siccum, calidumque, & tertius illi est in utriusque gradus.

Hyssōpītes, hyssopitæ, m.p. [ὑσσωπίτης. Polon. *Izopkowe winno.* Vngar. *Isópos bor.*] Vinum factitium ex hyssopo: sicut Myrtites, ex myrto: Absinthites, ex absinthio. Columella libro 12. cap. 35.

Hystĕră, [ὑστέρα. Vngar. *Burok.*] Latinè vocantur Secundæ. Sunt autem folliculi quibus infans involutus prodit in lucem, & quicquid infantem ex utero sequitur.

Hystĕrĭcæ, ὑστερικαὶ, Dicuntur mulieres quæ uteri suffocatione laborant, in quibus sensum pulsumque per intervalla nullum, aut certè perexiguum percipere possumus: quam affectionem hystericam appellant, ἀπὸ τῆς ὑστέρας: quo nomine Græci matricem vel uterum significant.

Hystĕrŏlŏgĭă, f.p. ὑστερολογία, Loquutio præpostera: figura eadem cū ea quæ dicitur hysteron proteron, quum scilicet quod priore loco dicendum erat, posterius dicitur.

Hystĕrŏn prōtĕrŏn, [ὕστερον πρότερον. Pol. *Przetworot.*] Est figura quum sententia ordine commutatur: ut, Postquam altos tetigit fluctus, & ad æquora venit: nam priùs ad æquora venit, quàm tangeret fluctus.

Hystrix, ὕστριξ Suidæ hystricis, penultima correpta, Animal est spinis contectum, ex herinaceorum genere. [Gall. *Porc espic.* Ital. *Porco spinoso.* German. Meerschwein/Stachetsaw. Hispan. *El puerco espin.* Polon. *Morska swinia.* Vng. *Sxörös disznó.* Ang. *A porcupine, a beast so called that casteth prickes from him at men, as it were arrowes.*] Plinius libro 8. cap. 35: Hystrices generat India, & Africa spina contectas ex herinaceorum genere: sed hystrici longiores aculei, & quum intendit cutem, missiles. Ora urgētium figit canum, & paulò longiùs jaculatur. Hybernis autem se mensibus condit, &c. ¶ Hystricis seta, ὑριξ ὑστρικος, dici potuerit dicterium acriter in quempiam tortum.

I

VOCALIVM nulla ſonum edit exiliorem, quare inter cæteras conſorores non immeritò poſtremæ eſt notę, etſi producitur. Hoc enim indicavit Plato: accommodum ait elementum eſſe ad exprimendas res ſubtiles, ac penetrabiles: declarant hoc, ut ipſe ait, ἴκτος, ἰκτός, ac ſimilia. Dum profertur, ictu quodam petit ultimos dentes, quos genuinos appellant, naſciturque circa primores dentes colliſio ſpiritus, neq; os multum aperitur, neque labrá hoc præſtant, ut os illuſtriore & hilariore ſono renideat. Quod Virgilius plurimis in locis oſtēdit, ſed in hoc maximè cognoſci poteſt, Olli ſubridens dixit non illi, quum ſubjuncturus eſſet ridendi nomen, à quo natura literæ I longa aliena eſt. Hæc cauſa videtur mutatæ literæ: ſi enim propter magnificentiam ſolùm fieret, quam poſtulat heroici carminis majeſtas, hanc cauſam affert Phavorinus Gellianus, cur iſtuc magis fiat hìc, quàm in aliis. Rurſus alio in loco Virgilius quum narraturus eſſet ex perſona Aeneæ excidium Trojanum, in exordio in cęſuris principalioribus locũ dedit huic elemento: Eruerint Danai quæq; ipſe miſerrima vidi, Et quorum pars magna fui. Hujus tamen literæ exilitas non ita exanguis, nec ſemper triſtis, ut non ſuo loco amœnitatis, vel primum adduceat venuſta gracilitate: quà de cauſa apud Latinos non rarè in locum emigrat accita. Auget ſonum & diminuit, ſicuti cæteræ vocales: de quibus ſuprà dictum eſt. I Litera vocalis eſt, quæ etiam conſonans fieri conſuevit: & modò pro ſimplici conſonante, modò pro duplici accipitur. Pro duplici conſonante accipitur, quando in eadem dictione pónitur in medio duarum vocalium, ita ut poſteriori cóhæreat in eadem ſyllaba: ut Majus, Pompejus, Pejus. Simplex autem conſonans eſſe intelligitur, quoties in principio ponitur dictionis, ità ut cum ſequente vocali cohæreat in eadem ſyllaba: aut quoties ſubſequitur immediatè aliquam conſonantem: ut, Ianus, conjuro: Notandum tamen i literam pro conſonante aſpirari non poſſe, quum nulla conſonans ante aſpirationem accipere valeat. Vnde Hieroſolyma ſex ſyllabarum eſt, Hiulcus trium.

I ante A.

In notis antiquorum, I. in, inter, interdum, intra, unum, Iunius, Iulius. I A P. Intra provinciam. I A G L. in angulo. I A D. Iamdudum, vel jamdiu. I A S. D. Iam ſatis dandum. I A R I. Iam reſpondi. I. A Q. Iam aquam.

Iăcĕo, ces, jacui, jacêre, n. ſ. Cubo, decumbo, reclino, proſtratus ſum. [שכב ſchachâb רבץ rabâts. κεῖμαι, ἔρρωμαι. Gal. *Eſtre couché ou eſtendu, geſir.* Ital. *Giacere, ſtar giu.* German. Ligen. Hiſp. *Yazer, ò eſtar echado ò acoſtado.* Polon. Leże. Vng. Fekwſzom. An. *To lye, to extende out or be of lengh.*] Virgil. in Buc. Silenum pueri ſomno videre jacentem. Idem 7. Aegl Strata jacent paſſim ſua quęq; ſub abore poma. Plaut. in Amph. Quis eſt hic ſenex, qui ante ædes noſtras ſic jacet? Dicimusque jaceo in ſtrato, jaceo humi. Liv. li 2. bell. Pun. Humi jacentes inter cuſtodias ſtationesque militum circunſpexerunt. ¶ Quandoque accipitur pro ſitum eſſe. Saluſt. In medio campus jacet aquis undique ſcatens. Brutus ad Ciceronem: Quem locum volo tibi eſſe notum: jacet inter Appenninum, & Alpes, impeditiſſimus ad iter faciendum. ¶ Quandoque mortuum eſſe atque adeo ſepultum. Lucan. lib. 8: Ille jacet, lætæ paci quem prætulit orbis. Martialis: Non aliter cineres mando jacere meos. ¶ Aliquando jacere ponitur pro abjectum, & miſerum eſſe, pro contemni. Cic. 2. de Fin. Maximas verò virtutes jacere neceſſe eſt, voluptate dominante. ¶ Iacens animus: id eſt, non alacer, abjectus, humilis, demiſſus. Cic. de Amic. Non eſt igitur amici, talem eſſe in eum, qualis ille in ſe eſt: ſed potiùs niti, & efficere ut amici jacentem animum excitet, inducatq; in ſpem, cogitationemque meliorem. Iacens hæreditas dicitur antequam adita ſit apud Iuriſconſultos, item Iacens res, cujus dominus ignoratur. Vlp. l. 43. D. de furt. Qui alienum quid jacens lucri faciēdi cauſa ſuſtulit, furti obſtringitur. ¶ Hujus verbi cōpoſita ſunt, Adjaceo, Interjaceo, Objaceo, & Subjaceo: de quibus vide ſuis locis.

Iăcĭo, cis, jeci, jacere, jactũ, Significat emitto, jaculor. [ירה jaráh השליך hiſchlích רמה ramáh. ῥίπτω, βάλλω. Gal. *Ietter, lancer, tirer.* Ital. *Trarre, tirare, lanciare.* German. Werffen. Belg. Worpen. Hiſpan. *Echar, tirar, lancar, arrojar.* Polon. Czukam. Vngar. *Hagytom.* Angl. *To caſt, throwe or hurle.*] Cicer. 6. Verr. In quem ſcyphum de manu jacere conatus eſt. Virgil. 5. Aeneid. Sublataque procul dextra connixa coruſcat, Et jacit. Cæſar. 2. bell. Gal. Vndique in murum lapides jaci cœpti ſunt. ¶ Iacere fundamenta, eſt ponere vel collocare lapides, quibus ædificium ſuperſtruatur. Suetonius in Cajo: In area Capitolina novæ domus fundamenta jecit. ¶ Per translationem pro inchoare, & rei alicujus principium ſtatuere. Cicer. 1. Phil. In quo templo, quantum in me fuit, jeci fundamenta pacis. Gradum jacere, atque aditum ad cætera, idem eſt quod veluti viam parare, qua ad reliqua progrediamur. Cicer. 1. de lege Agr. Hunc quaſi gradum quendam atque aditum ad cætera jactum intelligatis. ¶ Iacere, pro enūtiare, ſive ſpargere in vulgus. Tacitus lib. 1: Quædam de habitu, cultuque, & inſtitutis ejus jecerat. Tacitus li. 4: Neque rarò, neque apud paucos talia jaciebat. ¶ Iacere in aliquem aliquid, metaphoricè, eſt dictum aliquod in quempiam torquere. Liv. 34: Rem defēdam, non nos, in quos jecit magis hoc Conſul verbo tenus, quàm ut re inſimularet. Iacere contumeliam in aliquem. Cicer. pro Syl. ¶ Hujus compoſita ſunt, Abjicio, ἀποῤῥίπτω, Adjicio, Conjicio, Circunjicio: unde Circumjecta impedimenta dicimus, Dejicio, κατεβάλλω. Disjicio, Ejicio, Injicio, Abjicio, Projicio, Rejicio, Subjicio, Trajicio, quæ omnia videto ſuis locis.

Iāctō, tas, act. p. Frequenter & multùm jacio. [השליך hiſchlích הביד henid הסיל hetil. ἀναῤῥιπτέω. Gal. *Ietter ſouuent.* Ita. *Lanciare ſpeſſo.* German. Viel vnd offt werffen/ werffen eins werffens. Hiſp. *Lancar à menudo.* Polon. Vſtawnie częſkám, miece, rzucżam. Vng. *Hagygálok.* Angl. *To caſt often.*] Sen. Dum lapillos jactaret in puteum. Virg. lib. 1. Georg. Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem. ¶ Aliquando idem eſt quod ſæpè multumque animo revolvere, ἐπαναπολέω. Virgil. 11. Aeneid. Atque illum tales jactantem pectore curas. ¶ Aliquando fatigare, vexare, concutere, exagitare, moleſtia afficere: [נדד tsiṭṭél. κραυῶ, ἐλαύνειν. German. Erſchutten/ bewegen/ můd machen/ treyben/ peinigen] ut, Virgil. 1. Aeneid. -jactatos æquore toto Troas reliquias Danaûm, atque immitis Achilli. Vbi Servius: Iactamur in mari, fatigamur in terris. Cic. in Verr. act. 2: Iactatur domi ſuæ vir primarius, & homo honeſtiſſimus: pro ſe quiſque manus affert. Idem pro Quintio: Aequitas multis injuriis jactata, atque agitata. Et paulò pòſt: Multis vexatus contumeliis, plurimis jactatus injuriis. ¶ Aliquando pro ſeſe afferre, gloriari. [התהלל hithhallél גאה gadh. μεγαλαυχέω. Gal. *Se vanter.* Ital. *Vantarſi.* Ger. Rhůmen Hiſpan. *Vanagloriarſe* Pol. *Chłubieſie.* Vngar. *Kérkedőm.* Angl. *To cracke or boaſt to glorifie him ſelf.*] Cic pro Roſc. Amer. Hæc tu Eruci, tot & tanta ſi nactus eſſes in reo, quam diu diceres? quomodo te jactares? Quintil. lib. 4. cap. 13: Adverſarius enim fiduciam partis ſuæ jactat. ¶ Eſt interdum Iactare idem quod inaniter loqui. Virg. 2. Aeglog. - ubi hæc incondita ſolus Montibus & ſylvis ſtudio jactabat inani. Idem. 1. Aen. Talia jactanti ſtridens Aquilone procella Velum adverſa ferit. ¶ Aliquando frequenter emittere, ſive ejaculari. Idem 2. Georg. Et ſi non alium latè jactaret odorem, Laurus erat. Et alibi: Ipſi lætitia voces ad ſydera jactant: id eſt, crebrò emittunt. ¶ Aliquando frequenter ducere: ut apud eundem: Haud unquam manibus jactata fatiſcit: id eſt, ductata.

Iāctĭto, tas, frequentativum à Iacto. [ῥυκάω, πανσιδίομαι, Gal. *Ietter ſouuent.* Ital. *Gittar ſouuente.* German. Hin vnnd wis dett treyben/ embſig handlen. Hiſpan. *Echar à menudo.* Pol. *Itamy ſamroż ſi'awiam.* Vngar. *Handogalom.* Ang. *To caſt often.*] Livius 7. ab Vrbe: Iuventus, hiſtrionibus fabularum actu relicto, ipſa inter ſe more antiquo ridicula intexta verſibus jactitare cœpit.

Iāctŭs, part. Poſitus, conſtitutus. [משלך muſchlach. ἐῤῥιμμένος, βεβλημένος, ὁ ῥιφείς. Gal. *Ietté.* Ital. *Gittato.* German. Geworffen: *item*, gelegt. Hiſpan. *Echado.* Polon. *Pol'ożony, rzucony.* Vng *Vettetét, hanyattatot.* Ang. *Caſten, layed.*] Cicer. 2. de leg. Agr. Hunc quaſi gradum quendam, atque aditum ad cætera jactum intelligetis.

Iāctŭs, us, ui, m. q. Actus ipſe jaciendi. [מתחוה metachaveh. βολή Gal. *Iet, jettement.* Ital. *Tiro, il trare, gittamento.* Ger. Ein wurff. Hiſ. *El lance.* Pol. *Czynienie, rzucenie.* Vn. *Hagyás.* Ang. *A caſt or throwe.*] Terent. Adelph. Ita vita eſt hominum, quaſi quum ludas teſſeris: Si illud, quod eſt maximè opus jactu, non cadit: Illud quod cecidit fortè, id arte ut corrigas. Virgil. 4. Georg. - ſe jactu dedit æquor in altum. Iactus pilarum, Ovid. 2. Triſt. Iactus fulminum. Cicer. 3. Catil. ¶ Iactus abſolutè, βόλος, pro jactu retis. Valer. lib. 4 cap. 1: A piſcatoribus in Mileſia regione verriculum trahētibus, quidam jactum emerat. ¶ Iactus item accipitur pro mercium in mare projectione, quæ in magnis tempeſtatibus fieri ſolet navis exonerandæ

gratia. Vnde extat Titulus li. 14. Pandect. Ad legem Rhodiam de Iactu: quo cavetur, si levandæ navis gratia jactus mercium factus sit, omnium contributione esse farciendum, quod pro omnibus damni factum est.

Iactanter, adverb. Insolenter, gloriosè, cum jactantia. [ἀλαζονικῶς. Gall. Auec vanterie & iactance. Ital. Con superbia, ambitiosamente. Ger. Stoltzlich/ mit rhümen. His. Vanagloriosamente ò pomposamente. Pol. Hardzie, zchl'uba. Vng. Kérkedékenw'l, kérkedue'. Ang. Boastinglie.] Tacit. lib. 2: Periisse Germanicum, nulli jactantius mœrent, quàm qui maximè lætantur. Id est, majori cum ostentatione.

Iactātus, part. [DDDN metultál. αὐτεμφυτῶς, πολυαγμῶς, ἀχθόμενος, ἐκφερόμενος. Gal. Agité, iettè d'vn coſté & de autre. Ital. Spinto, gittato qua & là. German. Hin vnd her geworffen vnd getrieben. His. Acossado, echado en diuersas partes. Polon. Tami sam mie. Vngar. Hanyattatot. Ang. Tossed to and fronte.] Virg. 1. Aen. - jactatos æquore toto Troas, reliquias Danaûm, atque immitis Achilli.

Iactātus, ūs, m. q. Agitatio, succussio: [DDDN taltelúh. σεισμὸς, ἐκφορὰ. Gal. Agitation. Ital. Agitatione o motto. German. Bewegung. His. Acossamiento. Pol. Potrząsanie, miotanie. Vng. Hanyattatás. Ang. A tossing, a moving.] ut, Iactatus matris, σείσμος. Plin. li. 14. cap. 16: Sic & mari navigato, cujus jactatus his quæ duraverint, tantum vetustatis adjicere sentitur, quantum habuerint. Ovid. 6. Metam. Excussit pennas, quarum jactatibus omnis Affl ata est tellus.

Iactātio, nis, f. t. Agitatio, succussatio. [DDDN talteldh. σάλος, ἀλαζονεία. Gal. Secouiment. Ital. Crollo. German. Bewegung, hin vnd her treibung. His. Sacudimiento. Pol. Trzęsienia, poruchanie, miotanie. Vn. Hanyattatás, megrázatás. An. A tossing, a boasting.] Liv. lib. 30. bell. Pun. Simul sperans leviorē in navigatione quàm in via jactationem vulneris fore, & curationi omnia commodiora. Cic. pro Mur. Quo tandem animo me esse oportet, propè jam ex magna jactatione terram videntem, in hunc cui video maximas Reip. tempestates esse obeundas? Iactatio etiā ponitur pro jactātia & gloriatione. Idem 4 Tusc. Iactatio (vel jactantia potiùs) est voluptas gestiēs, & se efferēs insolentiùs. Insolentiam & jactationem hominum ferre, Cic. ad Attic. lib. 10. Iactatio verborum, Idem ad Brutum.

Iactātor, toris, m. t. Gloriosus, insolenter se venditans. [אתהלל muthhallél. γεēh. μεγάλαυχος, ἀλαζών. Gal. Vanteur, glorieux. Ital. Ventatore. Germ. Ein rhümer/ der sich grosser dingen außthut. His. Alabancioso de si. Pol. chl'ubny. Vng. Kérkedeken, magahanyo. Ang. A boaster a cracker.] Quint. lib. 11. cap. 1. de Cicerone: Is quidem rerum à se gestarum major quàm eloquentiæ, fuit in orationibus utiq; jactator. Claud. 3. Paneg. Immodicus proprii jactator honoris.

Iactāntĭa, æ, f. p. Iactatio, insolētia, superbia. [גאון gaón. γαυλληρέα, μεγαλαυχία, ὕβρις, ψευδομῶ. Gal. Vanterie. Ita. Superbia, iattantia, vanto. Germ. Rhümung / rhümsüchtigkeit. His. Soberuia, alabanca vana. Pol. Chl'uba., fiebie famiego zalecanie. Vngar. Kerkedékenség, maga hanyás. Ang. Boasting, cracking pryde.] Definitur à Cicerone 4. Tusc. Voluptas gestiens, & se efferens insolentiùs. Quint. lib. 9. cap. 2: Veritus opinionem jactantiæ. Idem: Hoc enim inanis est jactantiæ. Tacit. lib. 1: Iactantia, gloriaque ad posteros.

Iactŭōsē, Iactanter, insolenter, superbé. [ἀλαζονικῶς. Gal. Auec vanterie. Ital. Ambitiosamente, soperbamente. Germ. Stoltzlich/ mit rhümen. His. Vanagloriosamente. Polon. Pyszninie zchl'uba. Vngar. Kerkedékenw'l. Ang. Boastingly, by cracking pride.] Cic. Quū sint multa jactuosè dicta. Sic enim legunt quidam: quanvis in castigationibus exemplaribus non jactuosè legatur, sed actuosè.

Iactŭōsus, jactans. [Vng. Kérkedéken.] Cic. in Orat. Quum sint luminosæ, & quasi jactuosæ partes duæ. Ex Nonio.

Iactūrā, æ, f. p. Propriè dicitur damnum illud quod ex jactu cōsequimur: hoc est, ex projectione mercium in mare, quæ fieri solet in magnis tempestatibus ventis adversis sævientibus, ad exonerandam navem. [בזק nézek. ἐκβολή. Gal. Perte, dommage. Ita. Danno, perdita. Germ. Eigentlich der schad so einer erleidet in des Meeres vngestümigkeit / auſwerffung der Güteren: sonst aber ein jeder schaden vnd verlurst. Belg. Verlies. His. Danno, pérdida. Pol. Szkoda ktora podeimuieſz przy bvrzy a l'odzi na wodzie, albo odnie pogodi morskiey. Vng. Kár vallás. An. Loose, hurte.] Salustius ad Cęsarem: Si quid adversi coortūm est, de illis potissimùm jactura fit quæ minimi pretii sunt. ¶ Per metaphoram accipitur pro quovis damno: ut apud Cic. 2. de Finib. Facere jacturam in rei familiaris. Ovid. 9. Metam. Hunc tamen ablati domuit jactura decoris. Idem 1. Metamorph. Est tamen humani generis jactura dolori Omnibus.

Iăcŭlum, li, pen. corr. n. s. Propriè telum, sive hastile, quod manu ejaculari potest. [חץ chets. ἀκόντιον. Gal. Dard. Ital. Dardo. Ger. Ein Pfeyl/ oder etwas anders das man in die weite wirfft. Bel. Eenen pyl/ eenen schicht. His. Tiro, que se tira. Pol. Strzał'a. Vng. Dárda hay to pacza. Ang. A pike, a darte.] Quintil. lib. 8. cap. 2: Qui jaculum emittit, jaculari dicitur. Virg. 9. Aeneid. - & jaculum contorquens mittit in auras.

Iăcŭlŏr, aris. penult. corr. d. p. Iaculum emitto, telum conjicio. [ירה jaráh רמה ramáh. ἀκοντίζω. Gal Darder, ietter vn ou plusieurs dards. Ital. Tirare, lanciare. Germ. Schiessen/ werffen. Bel. Schieten/ verde worpen. His. Tirar ò lancar tiro. Pol. Strzelām. Vng. Lŏnŏk hagitok. Ang. To cast dartes.] Iuven. Sat. 1: - quantas jaculetur Monychus ornos. Ovid. 2. Metam. - vasti quoque rector Olympi, Qui fera terribili jaculatur fulmina dextra. ¶ Aliquādo simpliciter accipitur pro projicio. Col. li. 2: Faba, quæ longiùs emittetur, pura eò perveniet, quò ventilator eam jaculabitur. ¶ Legitur & Iaculo activum. Claudianus: - latis jaculabat in arvis. Hinc fit compositum Ejaculor, quo usus est A. Gellius: Arionem (inquit) cum fidibus & indumētis, cum quibus se in salum ejaculaverat, extitisse.

Iăcŭlātĭo, f. t. Iaculamen, & Iaculamētum, Dicitur ipse actus iaculandi. [מטחוה metachauéh. ἀκόντησις, ἀκόντισμα. Gal. Dardement, iettement. Ital. Il tirare, tirò. Ger. Schiessung/ werffung. His. Aquella obra de tirar lance. Pol. Strzelanie. Vn. Lŏués, hagitás. An. A throwing or hurling of dartes.]

Iăcŭlātŏr, oris; m. t. Qui jaculum emittit. [רוה roméh מחבץ mechatsétz. ἀκοντιστής. Gall. Dardeur, ietteur de trait, arbalestier, archer. Ital. Tiratore, lanciatore. Ger. Ein Schütz oder Werffer. His. Tirador ò lancador de tiro. Polon. Strzelec. Vng. Lŏuŏ, hagsto, lŏkŏ. Angl. A shooter, an hurler of dartes.] Livius 7. bell. Pun. Annibal turmatim per equites, peditumque jaculatores levia certamina serens, &c. Horat. 3. Carm. Ode 4: Enceladus jaculator audax.

Iăcŭlātrīx, cis, f. t. quæ jaculum emittit: [רוה roméh מחבצת mechatsétseth. ἀκοντίστρια. Gal. Dardereſſe, celle qui iette dards. Ital. Donna che lancia dardi. Ger. Ein Schiesserin oder Werfferin. His. Lancadera de tiro. Pol. Strzelaiaca. Vng. Lŏuŏldŏzŏ nŏzŏny haygalo. Ang. She that casteth or throweth dartes.] ut Diana jaculatrix. Ovid. 5. Metamorph. Pallada nónne vides, jaculatricumque Dianam Abscessisse mihi?

Iăcŭlābĭlis, le, om. t. Quod jacularī: hoc est, longè projici potest: [βλητὸς, ἀκοντιστὸν ὃ ἐκκρεμῶς. Gal. Qu'on peut darder ou ietter. Ital. Ciò che si può tirare. German. Das gut zu schiessen oder zu werffen ist. His. Cosa que se puede tirar. Polon. Spoſobni do strzelania. Vngar. Hagithato, el lŏhető. Ang. That may be shoote or throwen.] ut, Telum jaculabile. Ovid. 7. Meta. - sed non formosius ısto Viderunt oculi telum jaculabile nostri. Pondus jaculabile, Statius 6 Theb.

Iăcŭlātōrĭus, adject. Quod ad jaculationem pertinet: [ἀκοντιστικός. Gal. De dards, ou chose pour darder. Ital. Cosa da lanciare. German. Das zu dem schiessen gehört. His. Cosa para lancar essi. Polon. Do strzelania przynależący. Vngar. Lŏuŏldezéshez valo hagálóra valo. Ang. Of dartes, or a thing to throwe, as it were a darte.] ut, Campus jaculatorius, Vlpian. in L. Item §. sed si ff. ad l. Aquil.

Iăcŭlŭs, li, pen. corr. Serpentis genus, arbores subiens, è quibus vi maxima se ejaculatur, penetratque quodcunque animal obvium fecerit fortuna. σαῦρος. Lucan. libro 9: Et natrix violator aquæ, jaculique volucres. Plinius lib. 8. cap. 23: Iaculum ex arborum ramis vibrari, nec pedibus tantùm pavendas serpentes, sed & missili volare tormento. Vide Aelianum libro 9. capite 49.

Iachinum, verbum adulterinū, in antiquis exemplarib. apud Vlp. leg. si cui lana. de leg. 3. expungendum admonuit nobilis Grāmaticus Bap. Plautius: Geminumq; subſtituit Iamdudū.

Iam, adverbium temporis, Quod penè est idem quod nunc, illicó. [עתה hatta'h. νῦν. Gall Desia, maintenant, à ceſte heure. Ital. Già, homai, hora. Ger. Jetzt/ jetzund/ bald. Belg. Nuh. His. Ya. Pol. Iuż, teraz. Vng. Immár. Ang. Now, euen now.] Terentius in Adelphis: Tace, egomet conveniam jam ipsum. Idem in Evnucho: Nam aut jam revertēre, aut mox noctu te adigent horsum insomnia. ¶ Interdum hortantis est, & veluti moram increpantis. Terentius in Evnuch. Iámne imus? Nonnunquam accipitur pro modò. Virgilius 3. Georg. - jamque hos cursu, jam præterit illos: hoc est modò hos, modò illos. ¶ Interdum pro præterea, ἔτι, & quasi nodus est quidam conjungens sententias, ut apud Virgilium: Iam maris immensi prolem & genus omne natantum, Iam variās pelagi volucres. Hoc idem efficit conjunctum cum verò ἔτι τοίνυν. Cicero 1. de Orat. Iam verò narrationem, quòd jubent verisimilem, &c. Iamdiu, multo jam tempore. [כבר chebár. πάλαι. Gal. Long temps y a. Ital. Già molto tempo, gran tempo. Germ. Jetzt lange zeit. His. Y a ha mucho tiempo. Polon. Dawno. Vngar. sok időtől fogua. Ang. A great while agoe or since.] Cicer. de Senectute: Carthagini malò jamdiu cogitanti. Idem ad Cass. Vtte, quem jamdiu plurimi facio, tanto intervallo viderem. ¶ Iamdudum, Ex Iam & dudum componitur, & frequentiùs de tempore exiguo dicitur: [כבר chebár. πυλαιάγχι, πάλαι ἤδη χρόνου.

Gall.

Gall. *Desjeca, il y a trop long temps.* Ital. *Già buon tempo.* Ger. *Vor langes/vor vber guter weyl.* Hiſp. *Ya ha mucho tiempo.* Pol. *Nieprawie dawno.* Vng. *Sok idővel ezelőtt, a little while agoe.*] ut, Iamdudum te expecto. Cicero in Verr. Videsne me ſudare jamdudum. Plaut. in Menæch. Iamdudum mulieri tibi nō imprudens adverſabar, hunc metuebam. Aliquando de longiori. Plin. lib. 19: Iamdudum ex eadem Hiſpania Zœlicum vetitum in Italiam plagis utiliſſimum. Macrobius: Iamdudum hæc quæſtio ab Ariſtotele & propoſita eſt, & ſolūta. Ponitur etiā pro continuò, & quamprimùm. Virg. 2. Aen. Iamdudum ſuccrte pœnas. ¶ Iamjam, repentè, ſine mora. [ἤδη *jam*, παραχρῆμα, *ſtatim*, ἐξαίφνης Gal. *Maintenant, à cette heure.* Ital. *Hora, hora.* Germ. *Eben itzt/gar ad vnguem.* Hiſp. *Luego.* Pol. *Natychmiaſt.* Vng. *Ezmaltalmaiban.* Ang. *Euen now.*] ut, Iamjam aderit. Ponitur & cum præſenti, licet in futurum reſolvatur. Virg. 2. Aeneid. Iamjamque manu tenet & premit haſta: quaſi mox tenebit, & nunc videtur tenere. Plerunque figuratè per indignationem accipitur. Idem: Iamjam nec maxima Iuno, Nec Saturnius hæc oculis pater aſpicit æquis. Et per miſerationem. Saluſtius in Iugurt. Iamjam animo meo chariſſime frater, quanquā tibi imminatur, & undemunque decuit, vita ereptā, tamen lętandum magis, quam deplorandum fato caſum tuū. Et per exhortationem. Quinti. Iamjam conſule te, quicunque es quem ſus manet, cuiuſ. Imperator dandus erit, habes ſolatium. Iamjus eſt, quam a patre cœpit. ¶ Iamolim, multo jam tempore. [πρὸ πολλοῦ *multò ante*, πάλαι Gal. *Il y a trop long temps.* Ital. *Per lo paſſato, molto tempo fa.* Ger. *Vorlangen* Hiſpan. *Ya ha luengo tiempo.* Pol. *Dawno.* Vng. *Nagy idő.* An. *A great while agoe.*] Cicero: Iamolim à principio illud ſtatueram. Videtur patrem intelligendum pro aliquando. Vng. *Ez elmult időkben.* Gel. Et jamolim feras poſuit quàm vinea fœndes. ¶ Olim, jam, pro jampridem, ἐκ πολλοῦ ἤδη. Quintil. Olimjam Imperator inter fulgentes virtutes livor locum quærit: id eſt, à longo tempore. ¶ Iampridem, Aliquanto abhinc tempore. [πάλαι ἀφῆγμ. Gal. *Il y a ia long temps.* Ita. *Già tempo.* German. *Vmblangeſt/vorlangeſt.* Hiſ. *Yà ha tiempo.* Pol. *Chwila temu.* Vng. *Ez előtt vgalamenniuel.* Ang. *A great while agoe or ſince.*] Seneca: Iampridem te expectantes ibi ſederamus. Dicitur & de longiori tēpore, ut idem ſit quod jam olim. Plinius: Quod majores noſtros iampridem feciſſe manifeſtum eſt quod genus naper & patrum fere noſtrorum memoria inventū eſt. ¶ Accipitur item pro ſtatim ſive continuo. Lucan. lib. 1. Tollite jampridem, vt etrucia tollite ſigna. ¶ Iamtum, tunc, ſignificat eo tempore. [τότε *tunc*, ἐκείνου τοῦ καιροῦ Gal. *Dez maintenant à cette heure.* Ital. *Allhora.* Ger. *Von der zeit her ſelbber.* Hiſpan. *Dende entonces.* Pol. *Od tego czaſu.* Vn. *Meg akkor.* Ang. *Since that tyme, euen then.*] Plautus: Iam tum occœpit virginem amare. Virg. 8. Aen. Iam tum relligio pavidos terrebat agreſte.

Iāmbŭs, ἴαμβος. Pes metricus conſtans ex priore brevi, & poſteriore longa. Horatius in Arte: Iaba longa brevi ſubjecta vocatur iambus. Dictus famoſus, ut quidam volunt, ab inventore. Feſtus ἀπὸ τοῦ ἰαμβίζειν deducit, quod eſt convitiari, ſeu invehi: quum tamen verſimilius ſit ἰαμβεῖον verbum, ab iambi pedis natura eſſe deductum. Hoc iambicum carmen, cujus multa ſunt genera, quæ latiſſimè exequitur Mycillus.

Iānĕus, [Pol. *Wrota.* Vng. *Ayton állo.*] Ab antiquis dicebatur, quem hodie Ianitorem vocamus, teſte Feſto.

Iānītŏr. Vide IANVA.

Iānthĭnus, a, um, pen. corr. [ἰάνθινος. Polon. *Fialkowey barwy.* Vng. *Violaszinű.*] idem eſt quod violaceus. Nam Græci ἴα violas, & ἰανθίδας flores vocant. Ianthinum itaque dicitur, quod floris violæ colorem refert. Vnde veſtis ianthina, & Ianthina, orum, ſubſtantivè dicuntur veſtes violacei coloris. Martialis: Coccina famoſæ donas & ianthina mœchæ. Plin. lib. 21. cap. 6: Ex his violis, quæ ſponte apricis ac macris locis proveniūt, purpureæ, latiore folio, ſtatim ab radice carnoſa exeunt: ſolęque Græco nomine à cæteris diſcernuntur, appellatæ ἴα: ab his ianthina veſtis.

Iānŭa, æ, f. p. Primus ingreſſus ad interiora domus, à Iano dicta, quòd huic deo cōſecratum erat omne principium. [שער *ſchaár* פתח *péthach* θύρα. Gal. *Porte, huys.* Ital. *Porta.* German. *Ein Thür/ein eyngang in ein Hauß* Hiſ. *Puerta.* Pol. *Drzwy.* Vng. *Ayto.* Ang. *Agate.*] Et propriè domus eſt janua: oſtium verò, partium, ut cubiculorum: licet confundantur. Nam & janua, à quo janitor, pro oſtio ponitur: & oſtium, à quo oſtiarius, pro janua. Cic. 2. de Orat. Vt illud Naſicæ, qui quum ad poētam Ennium veniſſet, eiúe ab hoſtio quærenti Ennium. Et paulò pòſt: Quum ad Naſicam veniſſet Ennius, & eum à Ianua quæreret, exclamat Naſica, &c. Valla lib. 4. cap. 8: Porta murorum eſt, munitionumq;, atq; caſtrorum janua parietis, atque domorum. Cic. 3. Verr. Servis ſuis imperat Rubrius, ut januam clauderent, & ipſi ad fores aſſiſterent. Ovid. 2. Amor. Clauſa tua majus janua limen habet.

Iānītŏr, oris, pen. corr. m. Is in recto, Qui januæ cuſtodia eſt cōmiſſa. [שער *ſhoheèr.* θυρωρός. Gal. *Portier, huiſſier.* Ital. *Portiere,* German. *Ein Pottner/ Thurhüter.* Hiſpan. *El portero.* Polon. *Odźwierny, wrotny.* Vngar. *Ayton állo, kapun állo.* Angl. *A porter or keeper of the gate.*] Cic. 5. Verr. Hūc veſtri janitores, hunc cubicularii diligunt. Ianitor carceris, apud eundem legitur 7. Verr. Ianitor inferorum Cerberus. Virgilius 6. Aeneid. licet ingens janitor antro Aeternum latrans exangues terreat umbras.

Iānītrix, icis, f. t. Mulier cui januæ cuſtodia eſt commiſſa. [θυρωρός Gal. *Portiere, huiſſiere.* Ital. *Portiera.* German. *Pottnerin/ Thurhüterin.* Hiſpan. *Portera.* Polon. *Odźwierna, wrotna.* Vng. *Ayton állo, aztony.* Ang. *She that keepeth the gate.*] Plautus in Curc. Anus hîc recubare ſolet cuſtos janitrix. Plin. lib. 29. cap. 30: Lautus triumphis propriè dicatur, vel qui ut Iani domibus janitrix Cæſarum, Pontificumq;: id eſt, qui ante domos Cæſarum & Pontificum. ¶ Vxores duorum fratrum dicuntur janitrices. Modeſtino in L. Non facilè. 6. ad fines ſunt. ff. dè gradibus cognationum. In emendationibus exemplaribus non legitur dictio Ianitrices: ſed unico contextu ita legitur: Duorum fratrum uxores dicuntur apud Græcos συναπτεῖς.

Iānŭāl, Libi genus, quod Iano tantummodò libabatur. Feſtus.

Iānŭārĭus, rii, [ἰανουάριος μὴν γαμηλιών. Gal. *Le mois de Ianuier.* Ital. *Gennaio.* German. *Der Jennēr* Hiſpan. *El mes de Enero.* Pol. *Styczen.* Vngar. *Boldog aszony hava.* Ang. *Ianiuer, Ianuar.*] Primus menſium, à Iano appellatus, quem Numa Pompilius primum anni eſſe voluit, tanquam bifrontem Iovem, reſpicientem & proſpicientem tranſacti anni finem, futurique principia.

Iāron, Dracontium majus, vel Iaros.

Iāſŏnĕa herba, Herba eſt volubilis ſive convolvuli ſpecies. Theophraſtus lib. 1. de plant. Vide concilium.

Iāſpĭs, [שבו *jaſchpheh.* Gal. *Iaſpe, pierre precieuſe.* Ital. *Iaſpe, pietra preciosa.* Germ. *Jaſpis/ein Edelgeſtein.* Hiſpan. *Iaſpe, piedra preciosa de color verde.* Polon. *Iaſpis kamień.* Vngar. *Iaſpis.* Ang. *Iaſpe, a precious ſtone ſo called.*] Gemma eſt è translucentium genere, cujus ut multæ ſpecies, ita varii ſunt colores: tantoi Plin. lib. 37. ca. 9. Martial. lib. 5:

Sardonychas, ſmaragdos, adamantes, iaſpidas uno
Portat in articulo: Stella Severe meus.

Iāſpĭdĕus, ea, um, vel Iaſpideus gemma, quæ jaſpidis colorem refert. [ἰασπιδίζουσα, ἰασπίδιος. Gal. *Qui re ſemble au iaſpe, qui a couleur de iaſpe.* Ital. *Che somiglia de iaſpe.* Ger. *Das einer iaſpis gleicht oder iaſpis Hiſ. cosa che tiene della iaſpe, o che tiene color de iaſpe.* Vn. *Iaſpisnek való.* Ang. *Iaſpen, of the nature of a iaſpe.*] Plin. lib. 37. ca. 10. Cepionides in Aetolia ſtatuas, inquit, habet, quōdam oppidum, adeuntur multis colonibus translucente, aliàs viridi, aliàs cruſta hinc atque inde iaſpideæ.

Iāſpĭdītes, ἰασπίδιτης. Iaſpidis gemmæ ſpecies maculis quibuſdam humano unguium non diſſimilibus variegata: unde & onychopraſſi dicitur. Vide Plin. lib. 37. cap. 9.

Iātrŏs, ἰατρός. Gal. *Medecin.* Ital. & Hiſp. *Medico.* German. *Ein Artzet.* Polon. *Lekarz.* Vngar. *Orvos.* Ang. *Aphyſition.*] Latine medicus. Vnde Archiatros, primus ipſe medicorum: quo nomine dictus eſt Aeſculapius, tanquam præſes, deusque medicorum. Plin. lib. 29. cap. 1.

Iātrālĕptēs, vel Iatralepta. [ἰατραλείπτης. Polon. *Lekarz ſtoſuiący ſmarowiące gorze.* Vngar. *Kenő orvos.*] Medicus unguentarius, qui unguentis & perfrictionibus curat. Celſus libro 1. capite 1: Sanus homo, qui & bene valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet, ac neque medico, neque iatralepta egere.

Iātralĕptĭce, ἰατραλειπτική. Medicinæ genus, quæ unguentis & perfrictionibus curat, quaſi medicina unguentaria: ἀλειπτὴν enim medicina, ἀλοιφὴς, unctor dicitur.

I ante B.

I. B. In notis antiquorum, In brevi.

Ibērĭcā, herba, *ſpartum* dicebatur antiquis. Quint. lib. 8. cap. 2: Vt ille qui in actione Ibericas herbas, ſe non nequicquam intelligente, dicebat, niſi irridens hanc vanitatem Caſſii Veteris ſpartum eum dicere velle indicaſſet. [Germ. *Pfrimmen oder Ginſtern.*]

Ibĕris, idis, ἰβηρὶς, Herba eadem cum lepidio ſylveſtride qua vide Plin. lib. 25. cap. 8.

Ibi, adverbium loci, Significat in eo loco: quo propriè utimur in demonſtrando. [שם *ſcham.* ἐκεῖ. Gal. *Illec, en celuy lieu là.* Ital. *Iui, en quel luogo là.* Germ. *Daſelbſt.* Bel. *Daer.* Hiſ. *Allà, alli, alla, alli, alla, alla, alla

compoſita, Inibi, & alibi, ſeu aliubi, & ibidem: quæ ſuis locis explicantur.

Ibĭces, Capræ ſylveſtres ſunt, pernicitatis mirandæ. [Vn. *Vad ketske.*] Plin. libro 8. cap. 53: Sunt capreæ, ſunt rupicapræ, ſunt ibices pernicitatis mirandæ, quanquam onerato capite, vaſtis cornibus, gladiorumque vaginis: in hęc ſe librant; ut tormento aliquo rotati in petras, potiſſimùm è monte aliquo in alium tranſilire quærentes, atque recuſſu perniciùs, quò hibuerit, exultant.

Ibidem, penultima producta, In eodem loco. [αὐτόθι. Gal. *En ce meſme lieu, là meſme.* Ital. *In quello iſteſſo luogo.* German. Eben daſelbſt. Hiſpan. *En el meſmo lugar.* Polon. *Tamże.* Vngar. *Vgyan ottan.* Angl. *In that ſame place.*] Virgilius 1. Aeneid. -ter fluctus ibidem Torquet agens circum. Cicer. pro Quintio: Quod ibi rectè cuſtodire poterunt, id ibidem cuſtodiãt.

Ibis, ĭbis, Avis ſoli Aegypto peculiaris, quæ ſerpentibus veſcitur. Hæc duplex eſſe fertur: altera nigra tota eſt, altera ciconiæ non abſimilis, diverſa tamen à ciconia. [Vng. *Gém.*] Cic. lib. 2. de Natura deorum: Ibes maximam vim ſerpentium conficiunt, quum ſint aves excelſæ, rigidis cruribus, corneo proceroque roſtro: avertunt peſtem ab Aegypto, quum volucres angues ex vaſtitate Lybiæ vento Africo invectas interficiunt atque conſumunt: ex quo fit, ut illæ vivæ nec morſu noceant, nec odore mortuæ. Hæc ille. Traditur autem ibis clyſteris uſum prima commonſtraſſe, quòd conſuetudinem habeat ſe purgandi roſtri aduncitate eam perluens partem, qua ciborum onera redduntur. Autor Plin. lib. 8. cap. 27.

I ante C.

I. C. In notis antiquorum Iuxta catulum, vel intra circulum, vel Iulius Cæſar, vel juriſconſultus. I. C. E. V. Iuſta cauſa eſſe videtur. I. CL. Intra clivum.

Iccĭrco, vel idcirco, ideo, ob eam rem, vel ea re.

Ichnēumōn, [ἰχνεύμων. Gal. *Vn rat d'Inde.* Ital. *Sorice ò topo d'India.* German. Ein Indianiſche Mauß. Hiſp. *Ratonn de India.* Polon. *Indyska myſz.* Vngar. *Indiai egér* Angl. *A rat of Inde.*] Animal eſt magnitudine felis, ſpecie muris. vulgò nunc *Murem Indicum* vocant. Naſcitur in Aegypto, & cum aſpide pugnat. Ichneumona Aegyptii ádorânt: quoniam ova crocodilorum conterit: & luto convolutus, quùm os aperiunt, ita in ventres eorum inſilit, ut exeſis inteſtinis eos interimat. Plin. lib. 8. cap. 24.

Ichneumon ſed ſerpens, ei aſpis. Le Rat excrable pugnat.

Ichnēutās. Quandoq; Nicander vocat Ichneumones.

Ichnŏgrăphĭă, [ἰχνογραφία. Polon. *Poznaczenie rzeczy do opiſſania.*] Quaſi veſtigii deſcriptio, eſt futuri operis delineatio, quàm Galli *Planam formam* vocant. Vide Vitruvium lib. 1.

Ichtei aſinus, Majorana & ſamſuchus quondam magis ſic vocata, ut annotat Dioſc. lib. 31. cap. 45.

Ichĭa, Inſtrumentum, quo demortuus fœtus ex utero præciditur.

Ichthўŏcŏllă, [ἰχθυόκολλα. Gall. *Colle faite de peau de poiſſon, colle de bouche.* Ital. *Colla di peſce.* German. Hauſßblaſen / iſt ein Leim von einem Fiſch. Hiſpan. *Colá de peſce.* Polon. *Kley ryby.* Vng. *Hál enyv.* Angl. *Glewade of fish skinnes, moutglew.*] Gluten ex piſce, à Dædalo primùm inventum, ut tradit Plinius lib. 7. cap. 56. ¶ Eſt item ichthyocolla, piſcis cujuſdam nomen, corium habens glutinoſum, ex quo glutinum conficitur. Autor Plin. lib. 32. cap. 7.

Ichthўŏpōlă, pen. prod. Piſcium vénditor. [ἰχθυοπώλης. Gal. *Vendeur de poiſſon.* Ital. *Venditore de peſci.* Germ. Ein Fiſchverkeuffer. Hiſ. *Vendedor de peſces.* Pol. *Ribni przekupien.* Vn. *Hal árros.* Ang. *That ſelleth fishes.*] Locus autem vendendis piſcibus deſtinatus Ichthyopolion, n. ſ. [ἰχθυοπωλεῖον appellatur. Pol. *Ribni rinek.* Vng. *Hal piacz.*]

Ichthўŏtrŏphĭum, [ἰχθυοτροφεῖον. Gall. *Eſtang, vivier.* Ital. *Peſciera, vivaio.* Germ. Ein Fiſchgrub / ein Weyer in dem man Fiſch behattet. Hiſp. *Eſtanque de peſcez.* Pol. *Staw dla chowania ryb, alkierz.* Vn. *Hal tarto, bárka.* Ang. *A fishe ponde or ſtew.*] Piſcina à lendis piſcibus accommodata: quod & vivarium à Latinis dicitur. Col. lib. 8. cap. 1: Atque etiam quum datur liquoris facultas, ἰχθυοτροφέια ſedula cura exercentur: ea ſunt omnia (ut Latinè potiùs loquamur) ſicut avium cortalium ſtabula, nec minùs earum quæ conclavibus ſepta ſaginantur, vel aquatilium animalium receptacula.

Ico, cis, ici, ictum, act. t. ferio, percutio. [הכה *hichchâh.* πλήσσω τύπτω. Gall. *Frapper, ferir, toucher.* Ital. *Percuotere, ferire.* Ger. Schlahen. Belg. Slaen. Hiſp. *Herir.* Pol. *Bic.* Vng. *Meg vtöm, tſapom.* Ang. *To ſtrike, te touche.*] Plautus in Truc. Hoc vide, dentibus Frendit, icit femur. Cæcilius: Si unquam quiſquam vidit quĕ catapulta, aut baliſta icerit. Plinius libro 2. cap. 55: Lauri fruticem non icit. ¶ Icere colaphum, κολαφίζειν, eſt impingere alicui colaphum. Plaut. Quæ hæc res eſt? hei colaphum icit, malum vobis dabo. ¶ Icere fœdus. Cicer. in Piſonem: Tu ſcilicet homo religioſus & ſanctus, fœdus quod meo ſangui in pactione provinciarum iceras, frangere voluiſti. Legitur & paſſivum Icor. Plin. lib. 16. cap. 30: Arborum manu ſatarum, receptarumq; in domos, fulmine laurus ſola non icitur. Liv. lib. 1: Ibi in turba ictus Remus cecidit.

Ictŭs, us, m. q. percuſſio. [מכה *machchâh.* τυπή, ὄρασις, πλαγή. Gal. *Coup, frappement.* Ital. *Colpa percoſſa.* Ger. Ein ſtreich oder ſchlag. Hiſp. *Colpe ò herida.* Pol. *Raz, uderzenie.* Vng *Tſapás, vtés.* An. *A ſtripe or ſtroke.*] Cic. 3. Offic. Optavit Phaëton, ut in patris currum tolleretur: ſublatus eſt inſanus: antequam conſtitit, ictu fulminis deflagravit. Virg. 5. Aeneid. - aut gravis ictu Semineçem liquit ſaxo, lacerumque viator. Plaut. Moſtel. Perfacilè ego ictus perfero argenteos. Ovid. 5. Metam. Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas. ¶ Legitur & icti, genitivus à nominativo ſecundæ declinationis. Claud. Quadrigarius apud Gellium: Ne Gallus impetum icti haberet.

Ictŭs, a, um, participium. Percuſſus, verberatus, læſus, pulſatus. [מכה *muchchéh.* πεπληγμένος, τετυμμένος. Gal. *Frappé feru, touché.* Ital. *Percoſſo, ferito* German. Geſchlagen / getroffen. Hiſpan. *Golpeado, herido.* Pol. *Vderzony.* Vn. *Meg vttetet tſapatot.* Ang. *Stricken.*] Ovidius 1. Triſt. Nõ aliter ſtupuit, quàm qui Iovis ignibus ictus Vivit.

Icōn, onis, f. t. [צלם *tsélém* תבנית *tabnîth* דמות *temunáh.* εἰκών. Gal. *Image, ſtatue, ſemblance.* Ital. *Imagine, effigie.* Ger. Ein Bildtnuß. Hiſpan. *Imagen.* Pol. *Obraz.* Vngar. *Abrazat, kép.* Ang. *An image or lyknes or a thing.*] Effigies, imago, & ſtatua ex membris ipſis à pictoribus, ſeu ſtatuariis expreſſa. Plin. lib. 24: Eorum verò, qui ter ibi ſuperaviſſent, imagine ex membris ipſorum ſimilitudine expreſſa, quas iconas vocant. ¶ Eſt & icon figura, quum formæ ad formam cum quadam ſimilitudine fit collatio, aut laudis, aut vituperationis cáuſa. Exemplum extat apud Virgilium 4. Aeneid. Omnia Mercurio ſimilis, vocemque coloremque, Et flavos crines, & membra decora juventæ.

Icōnĭcŭs, a, um, Ad vivum expreſſus, vivam imaginem referens. [ἀκριβής. Gal. *Tiré au vif, peint ou pourtrait ſur le vif.* Ital. *Ritratto dal naturale.* Ger. Das alſo eigentlich vnnd weſentlich abgebildet iſt / alß ob es lebte. Hiſp. *Debuxado de lo natural facando.* Pol. *Wirazony tak iakoby wy.* Vngar. *Elõ ábrazat, igaz kép.* Ang. *That repreſenteth the liuelie image of a thing.*] Sueton. in Caligul. Simulachrum ſtabat in templo aureum, iconicum, amicieba-turque quotidie veſte, quali ipſe uteretur. Plin. lib. 36. cap. 8: Adeo jam colorum uſus increbuerat, adeoque ars perfecta erat, ut eo in prælio iconicos duces pinxiſſe tradatur. Atheniẽſium, Milciadem, Callimachum, Cynegirum: Barbarorum, Darium, T. ſſapherneem.

Iconcula, ἐικόνιον, Diminutiv. parva icon.

Icōnĭſmŭs, [εἰκονισμός. Pol. *Prawdziwe wimalowanie.* Vn. *Abrazatnak igazán ki iráſa.*] Veræ, vivæque imaginis expreſſio: à verbo Græco ἐικονίζω, quod eſt effingo, ſeu imaginem rei alicujus exprimo. Seneca lib. 15. Epiſt. Iconiſmus deſcriptiones interpretatur, aitque eſſe verbum Publicanorum.

Icteriades fibris, Vide FEBRIS.

Icterĭcius color, Lege Color varius.

Ictĕrŏs, penult. correpta. [ἴκτερος. Gal. *La jauniſſe.* Ital. *Itteritia, malattià, che fa diuentar giallo.* Ger. Die Gälſucht. Hiſ *La icterícia dolencia.* Pol. *Zoltá choroba.* Vng. *Sárgaſág.* Ang. *The iaundis.*] Eſt ſuffuſio bilis flavæ, vel nigræ per totum corpus. Plinius & Varro regium morbum appellant, quòd mulſo præcipuè, regio planè potu, curatetur. Celſus & Apuleius vocant auriginem, à colore auri: & hominem hoc morbo laborantem, auriginoſum. Marcel. Virgilius ex Dioſcoride arquatum vertit, à colore cœleſtis arcus. [ἴκτερος. Gal. *Vn certain oyſeau qui eſt de couleur iaune.* Ital. *Vccello giallo.* Hiſp. *La oropendola aue.*] ¶ Eſt item icteros avicula quædam flavi coloris, quam Lãtini galgulum vocant, ſolo aſpectu regium morbum ſanans: unde & nomen habet. Plin. libro 30. cap. 11: Avis icterus vocatur à colore; quæ ſi ſpectetur, ſanari id malùm tradunt, & avem mori. Hanc puto Latinè vocari galgulum.

Ictĕrĭcŭs, penult. corr. qui ictero laborat. [ἰκτερικός. Gal. *Qui a la jauniſſe.* Ital. *Itterico.* German. Gälſuchtig. Hiſpan. *Enfiermo de aquella dolencia.* Polon. *Zoltá niemoc maiacy.* Vngar. *Az kinſdrgaſág vagyon.* Angl. *That is ſick of the iaundis.*] Κατὰ τῦ ἰκτερῦς: hoc eſt, à milvo, quòd oculi bile ſuffuſi; milvinis ſimiles videantur. Plinius libro 20. capite 9: Icteticis, necnon & phreneticis radicis crudæ ſuccum gargarizandum bibendumque demonſtrat. Idem libro 21. capite 20, vocat velle ſuffuſos. Iuvenalis Satyra 6: Conſulit ictericæ lento de funere matris.

Ictĭs, idis, ἰκτὶς, inquit Ariſtoteles, Sylveſtris muſtelæ genus eſt, magnitudine Melitẽſis catelli: ſed pilo, facie, albedine partis inferioris, & morum aſtutia muſtelæ ſimile. Manſueſcit majorem in modũ, & officit alveariibus: mellis enim avida eſt: aves etiam petit, ut felis. Hanc *martam* ſpeciali vocabulo vocãt. Genitale ei oſſeum eſt, medicamento urinæ ſtillationibus.

Plinius

Plinius lib.29.cap.4.[Germ. Ein Marter oder Ittis. Pol. *Marda.* Vng. *Er dei menyét.* Ang. *A kind of weesell.*]

Ictus, Vide I C O.

I ante D.

ID. In notis antiquorum, Iudex, Interdum, idus, judicatum. I. D. inferis dis, vel in dimidio, vel juris dicendi, vel juri dicēdo, vel in domimo. I D. C. Iuris dicendi causa. ID. ID. judicium judicandum. I D. E. Idem est. I D I. D. Iudicium dabo. I. D. P. Iure dicendo præerit, vel juri dicendo præfuit, vel jure dicendo præcepit. I. D. T. S. P. In die tertio sive perendinum. I D. S. Iudicatum solvi. I D Q. Idemque.

Id, neutrum genus pronominis is, varium in oratione usum habens, [זה *zeh.* τοῦτο. Gal. *Cela.* Ital. *Ciò, questo.* German. Das. Hisp. *Ello.* Pol. To. Vng. Az, ez. Ang. *That.*] Eleganter adjunctum habet genitivum: ut, Id ætatis, id temporis: id est, ea ætate, eo tempore. Cic. in Epist. Id ætatis jam sumus, ut omnia fortiter ferre debeamus. Idem in Catil. Quos ego id temporis ad me venturos prædixeram. ¶ Id quod res est, idē est acsi diceremus quod verum est. Terentius in Adelphis: Verùm cogito id quod rés est. τὸ ὄν. ¶ Idipsum, idem est quod hoc. Cicer. Lentulo: Multi rogabantur, atque idipsum Consulibus invitis. ¶ Ab id, fit ideo. [τοῦτο. Polon. Przeto. Vng. *Azért.*] ob eam causam: & idcirco, propter hoc, ὑπὲρ ὧν, ἀνθ' οὗ τοῦτο, quæ declarantur suis locis. ¶ Id est, pro veluti apud Iurisconsultos aliquando ponitur. Vlpian. de pact. Pacta in personam sunt quoties paciscor ne petam: id est, ne à L. Titio petam. Et puto interdùm permittendum: id est, si grande damnum sit minoris.

Id quòd, pro ideò quòd veteres dicebant. Sic loquutus est Terent. in Heaut. Id quòd est consimilis moribus, convinces facilè ex tenatum. Et in Hecyra: Illicò lætæ exclamant, venit, id quod me repentè aspexerant. Et Livius lib. 41: Id quòd erat vetusta conjunctio cum Macedonibus. Et lib. 3. ad Qu. Fratrem: Teneo ab accusando vix mehercule, sed tamen teneo, id quòd judices nullos habemus. Ex Aldi commentario ad Qu. Fratrem.

Idæa, radix acérba gustu, Dioscor. lib. 4. cap. 47.

Idæus, lapis Dactylus in Creta, apud Solin. cap. 19.

Idcirco, vel Iccirco, cōjunctio, ideo, eā ob causam [על כן *hal chen.* διὸ, διόπερ, ὑπὲρ ὧν, ἀνθ' οὗ τοῦτο. Gal. *Pource, pourtant.* Ital. *Perciò, per tanto.* German. Darumb / derhalben. Hispan. *Porende.* Polon. *Przeto, dlia tego.* Vngar. *Amak okaért, azokaért.* Ang. *Therefore, for that cause.*] Terent. in Andr. Nam idcirco accersor, nuptias quòd mihi apparari sensit. Cicero 7. Verr. Reperietis idcirco hæc in uno homine constituta, ut cæteris formidines, &c.

Idĕă, æ, penult. prod. [ἰδέα, ἀπὸ τοῦ ἅδεσθαι. Pol. *Kształt na vmyśle poieti.* Vngar. *Adia.*] est prima rerum species, & inchoata intelligentia. Cicero in Oratore: Has rerum formas appellat ideas illé non intelligendi sōlùm, sed etiam dicendi gravissimus autor & magister Plato, eaq; gigni negat, aitque semper esse, ac ratione & intelligentia contineri: cætera nasci, occidere, fluere, labi: nec diutiùs esse uno & eodem statu. Ideas (inquit August. libro 7o. Quæstionum) Latinè possumus vel formas, vel species dicere, ut verbum è verbo transferre videamur. Ideas primus Plato appellasse perhibetur. Sunt autem Ideæ exemplaria æterna eorū quę naturaliter fiunt, immortales, immutabiles, inviolabiles. Et ut res apertior fiat, opus est, præter omnes homines intelligere quendā hominem: & præter omnes equos, equum: & præter animal, animal ingenitū. Et quemadmodum ex uno sigillo complures fiunt impressiones, sic ex uno homine sexcenta millia hominum. Et hæc est Platonis idea: à quo Aristoteles dissentiens, nullas putat esse Ideas. Eusseb. libro Præp. ideam sic definit: Idea est perpetua substantia, causa & principium, ut singularia talia sint, qualis est ipsa: & quemadmodum sensibilium exemplaria ad hæc corpora præcedunt, sic quę omnia in seipsa continet pulcherrima atque perfectissima, hujus mundi exemplar est, ad quam à creatore Deo ab universa substantia mundus similimè formatus est.

Idem, componitur ex is, & demum. [עֶצֶם *hetsém.* ὁ αὐτὸς, τὸ αὐτό. Gal. *Le mesme.* Ital. *Quello istesso, quel medesimo.* Ger. Eben der. Hisp. *Ello mesmo.* Pol. *Tenże.* Vngar. *Azon.* Ang. *The same.*] In masculino genere nominativi singularis producit priorem, quam in neutro genere corripit, tàm in nominativo, quàm accusativo. Virg. 4. Aeneid. Idem ambas ferro dolor, atq, eadem hora tulisset. Iuvenalis: Sic fecisset idem, caderet sub judice morum. Accusativus masculini & fœminini generis mutat m in n ante d, euphoniæ causa: ut Eundem, eandem. Cæteri verò casus ex integro & corrupto compositi inveniuntur: ut Eadem, ejusdem, eidem, eodem: iidem, eadem, eisdem, vel iisdem, eosdem. Itaque per duo ii, vel per e, & i, regula exigit scribi, tàm nominativum pluralem masculinum, quàm dativum & ablativum plurales. Solent tamen poëtæ per synæresin duo ii, in unum contrahere. Vnde iidem & iisdem in carmine sunt dissyllaba. ¶ Habet nonnunquam venusti quandam vim & rationem repetendi, quæ jam sunt dicta. Cicer. 1. Offic. & huic conjuncta beneficentia, quam eandem, vel benignitatem, vel liberalitatem appellare licet: id est, quam etiam. Quintilianus: Si causam veneficii dicat adultera, non M. Catonis damnata judicio videtur, qui nullam adulteram non eandem esse maleficam dixit. ¶ Ab Idem fit itidem, quasi item idem, quod est similiter, eodem modo. Vide suo loco.

Identĭdem, penult. corr. Componitur ex idem geminato: [טְעָמִים רַבּוֹת *pehamim rabbóth.* ἅμαπὰ, αὖθις, καὶ αὖθις. Gall. *Souvente fois.* Ital. *Souvente spesse fiate* Ger. Stets / immerdar / eins vber das ander. Hisp. *Muchas vezes.* Pol. Vstawnie, iodno podrugim. Vngar. *Mind vtutan, gyakorta.* Ang. *Oftentymes.*] sed prius m in n mutatur, & t interponitur euphoniæ causa, significatque frequenter, & (ut inquit Valla lib. 2.) cum quodam intervallo. Livius libro 1: Vnam longè ante alias insignem specie, & pulchritudine, à globo, Thalassii cujusdam raptam ferunt, multisq; sciscitantibus cuinam eā ferrent, identidem, nequis violaret, Thalassio ferri calamitatum. Plinius: Centum millia numorum pro domo ejus identidem promittens. Suetonius in Cæsare: Quum M. Cato identidem, nec sine jurejurando denuntiaret, delaturum se nomen ejus simul ac primùm exercitum dimisisset: id est, frequenter, subinde, crebrò.

Idĕo, Conjunctio collectiva, sive rationalis, significans idcircò, eam ob causam. [עַל כֵּן *hal chen* διὸ, διόπερ, ὑπὲρ ὧν, ἀνθ' οὗ τοῦτο. Gal. *Pource, pourtant.* Ital. *Perciò.* German. Darumb / derhalben. Belg. Daeromb. Hispan. *Porende.* Polon. *Przeto.* Vngar. *Annak okáért.* Ang. *Therefore.*] Cicero 6. Verrina: Ideo Claudius Pulcher retulit, ut C. Verres auferre posset. Idem 1. de Inven. Hæc ideo diligentiùs inducitur præscriptio, ut apertè, &c. Ideo quòd. Idem Lentul. Famil. 1: Re quidem ipsa mihi ideo non satisfacio, quòd nullam partem tuorum meritorum, &c. Et in Verr. 5: In hoc genere facilior est existimatio, quàm reprehensio, ideo quòd eum, qui hoc facit avarum possumus existimare, crimen in eo constituere nō tam facilè possumus. Ideo quoque pro Cælio: Non si justa causa est oppugnandi, ideo quoque justum est, &c.

Idiographum, penul. corr. n. s. [ἰδιόχειρον. Polon. *Własne, rękí pismo.* Vngar. *Tulaydon kez irás.*] Latinè privata scriptura.

Idiom, atis, n. t. [שִׂפָה *laschón* שְׂפַת *saphah idiwma.* Gall. *Propriété de langage.* Ital. *Idioma, lingua, stile.* Germ. Einer Sprach eigenschafft. Hisp. *Propriedad de lengua.* Pol. Własnosć mowy. Vng. *Vala mély nyelvnek tulaydonsága.* Ang. *A proper forme of speach.*] Proprietas sermonis. Hæ sunt quinque idiomata Græcorum, quæ & dialecti vocantur.

Idiotēs, sive Idiota, pen. prod. com p. [ἰδιώτης. Gal. *Idiot, lourdaut, sot, ignorant, prud'homme.* Ital. *Ignorante, idiota.* Germ. Ein schlechte Person / so kein Amt tregt. Hisp. *Necio, rustico, indocto, loco.* Pol. *Osoba prostá, prostak, gadnego niemiejąca.* Vn. *Tudatlan, parasztember.* Ang. *An idiot, a foole.*] Propriè idem est quod privatus, nulloque munere publico fungens. Vnde ἰδιωτεύειν dicunt Græci, pro eo quod est privatam vitam agere. Apud Latinos tamen ferè accipitur pro illiterato, & imperito. Lucil. Quid? & tu idem illiteratum me, atque idiotam diceres? Cicero, Verrin. Quæ non modò istum hominem ingeniosum, intelligentem, verumetiam quenvis nobilem, quos nitas appellat, delectare possent.

Idiōtismŭs: Seneca Controversiarum libro 7: Id inter oratorias virtutes, res quæ rarò procedit. temperamento opus est, & occasione quadam, mirum est si difficulter apprehenditur vitio tam vicina vi

Idōlum, li penultima producta, Simulachrum, statua, go. [צֶלֶם *tsélem* תְּמוּנָה *temundh* אֱלִיל *elil.* εἴδωλον le, *image.* Ital. *Idolo, simulacro.* German. Ein Bild oder Gē Een Afgopt. Hispan. *Idolo.* Polon. *Stpał'ek, obraz.* Vng. ny, *faragot kép.* Ang. *An idole, or image.*] Cicer. 1. de Finib. tomi, inane, Imagines, quæ idola nominant. ¶ Nonnunqu accipitur pro spectro sive phantasmate. Plin. in Epistolis apparebat idolon, senex macie & squalore confectus, p missa barba.

Idōlŏlatrā. ἀνδρολάτρης, Idolorum cultor. [Pol. *Bał'wochwalca.* Vn. *Baluány imádo.*]

Idōlŏlatrĭă, [ἀνδρολατρία. Pol. *Bał'wochwalstwo.* Vng. *nymádás.*] Simulachrorum cultura: compositum ex & λατρεία.

Idōlŏpœĭă, εἰδωλοποιΐα, Figura est qua introducimus personam notam, sed mortuam, & quæ loqui desierit: sicuti in Hecuba Euripidis, Polydori introducitur idolum: & Appii Cæci in oratione Ciceronis pro M. Cælio.

Idōlŏthўsĭă. [εἰδωλοθυσία. Vn. *Báluannak valo áldozat.*] cum accentu in penultima, immolatio quæ fit idolis.

Idolum,

TARIFFA

To iest

Sposob rachowánia:

Przez ktory

Káżdy kupuiący, ábo przedáiący, bárdzo łátwie ználeść może wßelkiey rzeczy ſummę.

Jáko go używáć.

Przemowie do Czytelnika dostáteczna náuka ábaczyß.

W KRAKOWIE.

W Druk: Francißzká Cezárego, I. K. M. y I. M. X. Biskupa Krak: Xciá Siewierskiego, tákże Przesławney Akademiey Krák: Typog.

Roku Páńskiego 1701.

1	—	2	26	—	52
2	—	4	27	—	54
3	—	6	28	—	56
4	—	8	29	—	58
5	—	10	30	—	60
6	—	12	31	—	62
7	—	14	32	—	64
8	—	16	33	—	66
9	—	18	34	—	68
10	—	20	35	—	70
11	—	22	36	—	72
12	—	24	37	—	74
13	—	26	38	—	76
14	—	28	39	—	78
15	—	30	40	—	80
16	—	32	41	—	82
17	—	34	42	—	84
18	—	36	43	—	86
19	—	38	44	—	88
20	—	40	45	—	90
21	—	42	46	—	92
22	—	44	47	—	94
23	—	46	48	—	96
24	—	48	49	—	98
25	—	50	50	—	100

I˘dōlŏthўtum, penult. prod. [ἀδυλόθυτον. Pol. *Ofiara bal'wanam.* Vng. *Baluának áldotatot.*] Immolatum idolo.

Idonĕor, Familiaris vox est Iurisconsultis. Super quo vide Albertum.

I˘dōnĕŭs, a, um, Conveniens, aptus. [ראוי *raúi.* ἐπιτήδειος. Gal. *Idoine, prepre & conuenant.* Ital. *Atto, conueniente.* German. Geschickt/fügtich/taugtich. Hispan. *Cosa decente y idonea.* Polon. *Spoſſobny, godny.* Vng. *Illendő, alkolmas.* Ang. *Apt, meet proper.*] Terent. in And. Adeon' videmur vobis esse idonei, in quibus sic illudatis? Idem in Hecyra: Nequeo mearum rerum initium ullum invenire idoneum. Idoneus autor, Fidelis, ἀξιόπιστος. Cic. ad Atticum: Non mihi satis idonei sunt autores ii, qui à te probantur.

I˘donĕă, orum, Tacit. lib. 4: At apud idonea provinciarum: id est, apud idoneos locos provinciarum.

I˘dōnĕē, adverbium Aptè, commodè, convenienter. [ἀρμοδίως, ἐπιτηδείως. Gal. *Conuenablement, comme il appartient.* Ital. *Conuenouelmente, ſufficientemente.* Germ. Geſchicklichen/fügtichen. Hiſ. *Digna y decentemente.* Polon *Spoſſobnie, wzięſnie.* Vng. *Alkolmaſſan, illendő képpen.* Ang. *Aptelie, properlie.*] Cicer. 1. de Invent. Exordium, est oratio, auditoris animum idoneè comparans ad reliquam dictionem.

Idŭlis, Ovis quæ omnibus Idibus Iovi immolabatur. Festus.

Iduărĕ, Lingua Hetruscorum dividere est. [Pol. *Dzielic.* Vng. *Meg oſztani.*] Inde Viduam dictam putat Gellius, quasi væ viduum: hoc est, valde divisam.

Idŭs, iduum, idibus, [ἰδοί. Pol. *Wpoł i przedzielenie mieſiaca.* Vn. *Sudos napok.*] pluralis tantùm numeri, & fœm. gen. in Martio, Maio, Iunio, & Octobri dies est decimusquintus: in reliquis decimustertius. Dictæ idus, ut quidã existimãt, ab antiquo verbo iduare, quod est dividere: propterea quòd ad mediũ mẽsem existentes, in duas partes propemodum æquales mensem dividere videantur. Varro vocis hujus etymon è lingua Sabinorum, aut Hetruscorum ductum putat, lib. 4. de lingua Latina. Ab idibus autem denominationem sumunt septem dies nonas immediatè subsequentes: non quòd ipsæ sint idus, sed quòd eas antecẽdant. Vndę octavo, septimo, sexto, quinto, quarto, tertio, & pridie idus dicimus: hoc est, octavo vel septimo die ante idus. Ab idibus, idules dictæ sunt oves, quæ singulis idibus Iovi immolabantur. Vide Idulis.

I ante E.

I E. In nõtis antiquorum, interest. I. E. In eum, vel Iudex esto, vel In ære. I F. Iulii filius, vel in foro, vel interfuit. I. F. B. In foro boario I. F. CS. In foro Cæsaris. I. F. C. S. A. In foro Cæsaris Augusti. I. F. H A. In foro Hadriani. I. F. IV. In foro Iulii. I. F. L. In foro Livii. I. F. F L A M. In foro Flaminii. I. F. N. In foro Nervæ. I. F O R. CS. A. In foro Cæsaris Augusti. I. F O R. F L A M In foro Flaminii. I. F O. P. In foro Pacis, vel Palladis. I. F O. P O P. In foro Popilii, vel Pompeii, vel populi. I. F O. P. R. In foro pro rostris, vel in foro populi Romani. I. F O. T R. In foro Trajani.

Iĕcŭr, iecoris, & iecinoris, n. t. qui genitivus (ut inquit Priscianus) videtur esse à nominativo iecinus, qui non est in usu. [כבד *chabédh.* Gal. *Le foye.* Ital. *Fegato.* Germ. Die Läber Belg. Die Lever. His. *El higado* Polon. *Watroba.* Vngar. *Máy.* Ang. *The liuer.*] Est autem iecur, viscus incrassato sanguini simile, sedes concupiscentiæ, venarum omnium principium, & primum sanguinis generandi instrumentum, ventriculum lobis quibusdam, quasi digitis, circunquaque complectens. A' Græcis dicitur ἧπαρ. Plaut. in Curcul. Lien necat: renes dolent, pulmones distrahuntur, cruciatur iecur, radices cordis pereunt. Horat. 1. Carm. Ode 13: -væ meum, Fervens difficili bile tumet iecur. Martialis libro 13: Aspice quàm tumeat magno jecur anſere majus. Plinius libro 11. cap. 37: Iecur in dextra parte est in eo quod caput extorum vocant, magnæ varietatis. Ibidem: Sex victimarum iecinora replicata intrinsecùs reperta sunt.

Iĕcŭscŭlum, li, diminutivum, n. s. Parvum iecur. [ἡπάτιον. Gal. *Petit foye.* Ital. *Fegatello.* German. Ein Läberlein. Hiſpan. *Higadillo.* Pol. *Watropka.* Vng. *Mányatska.* Ang. *A litle liuer.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Murium iecusculis fibræ ad numerum lunæ in mense congruere dicuntur.

Iecorosus, qui ex iecore laborat.

Iēiūnĭum, nii, n. s. Abstinentia à cibo, vel dies quib. à cibo abstinemus. [צום *tſom* תעניית *tahanith.* νηστεία, ἄσιτία. Gall. *Ieuſne, abſtinence de manger.* Ita. *Il digiuno, il digiunare.* Ger. Faſtĩg/ abbrechung eſſens vñ trinckens. Bel. Waſtinge. His. *El ayuno.* Pol. *Poſt.* Vngar. *Böyt.* Ang. *A faſting.*] Livius 6. bell. Macedon. Eorum prodigiorum causa libros Sibyllinos ex S. C. Decem viri quum adiissent, renuntiaverunt jejunium instituendum Cereri esse, & id quinto quoque anno servandum esse. Iejunio laborare, apud Columellam libro 3. capite 12. Ovidius 1. Metamorph. Longa domant illos inopi jejunia victu. Idem 15. Metamorph. Carne feræ lædant jejunia.

Iēiūno, penult. prod. A' cibis abstineo. [צום *tſam.* νηστεύω. Polon. *Poſcicz ſie.* Vng. *Böyt/bök.* Ang. *To faſte.*] Hieronymus ad Lucinium: Atque utinam omni tempore jejunare possimus, quod in Actibus Apostol. diebus Pentechostes, & die Dominico Apostolum Paulum, & cum eo credentes fecisse legimus.

Iēiūnŭs, a, um, Qui cibum nondum gustavit. [צום *tſam.* νῆστις, ἄσιτος, ἄγευστος. Gal. *Ieun, qui eſt à ieun.* Ital. *Digiuno, che non ha ancora mangiato.* Ger. Nüchter. His. *Coſa ayuna, que non ha comido.* Pol. *Ten ktori ieſzcze nieiadł, czczy.* Vn. *Ehiomra valo.* An. *That faſteth, faſting.*] Plaut. in Pseudolo: In cœnam qui jejunus venerit, aut sitiens, Is risu, & ventre raso vigilabit seduló. Idẽ Capt. Neque jejuniosiorem, neque magis effractum fame vidi. ¶ Iejunus animus, per translationem pro langurdo & imbecillo, apud Ciceronem 4. Philipp. Quoniam qui jejuni sunt, nimiũ habent virium, Iejuna aviditas: hoc est, maxima, & qualis jejunis esse solet. Plinius lib. 10. cap. 3: Ea jejunę semper aviditatis, & quærulæ murmurationis. Iejuna oratio, cui opponitur copiosa & plena. Iejuna glarea, apud Virgilium, pro sicca & sterili terra. Iejuna saliva, apud Columellam, quæ ab homine jejuno expuitur.

Iēiūnum intestinum, Medium inter ecphysin, & ileon situm obtinet: inde nomen habens, quòd perpetuò inane reperiatur. [νῆστις. Gal. *Le boyau culier, boyau qui touſiours eſt ieun.* Ital. *Ieiuno in teſtino ò bodello.* Ger. Ein Darm der tein Speiß behattet / sonder allweg lär iſt. Hiſpan. *La tripa ayuna.* Polon. *Kiſzka vſtawnie ſ'akonaca.* Vngar. *Bres bél.* Ang. *One of the puddings euer emptie.*] Nulla enim cunctatione expellit quicquid acceperit, affluentis in se bilis acrimonia lacessitum. Hoc antiqui *hiram*, & per diminutionem *hillam* dixerunt, ut inquit Festus: & hillum neutro genere.

Iēiūnē, adverbium, Exiliter, frigidé: [ἀπαδῶς, ἀπίθως. Gal. *Sans boire ne manger, maigrement, petitement.* Ital. *Magramente, à digiuno.* German. Schlechtlichen/taw/ ohn rechten ernſt vnnd geſchickligkeit. Hiſpan. *Magramente, ſin beuer y comer.* Polon. *Sł'abie, kiſialie, niepotężnie.* Vngar. *Ketlenwł, alaualoul.* Ang. *Barely, coldly.*] ut, Iejunè de re aliqua disputare, agere, dicere. Cicero in Oratore: Quod quum statuerit, tum ut quicquid erit dicendum, id dicet: nec satura jejunè, nec grandia minutè, nec item contrà.

Iēiūnĭtās, tatis, f. t. Propriè est abstinentia à cibo. [צום *tſom.* νηστεία. Gall. *Ieuſne, abſtinence de manger.* Ital. *Digiuno, abſtinenza dal cibo.* Germ. Faſtung/nüchterkeit Hiſpan. *El ayuno.* Pol *Poſzcżenie.* Vn. *Böytelés, (anagy) ẃzetlenség, alánaloſág.* An. *Faſting, bareneſſe or nabedneſſe in ſtile.*] Quanquam per translationem pro exilitate, & ariditate accipitur: qui contraria est Vbertas, & copia. Cicero 2. Tuscul. Sed reperiebantur nonnulli, qui quum obruerentur copia sententiarum, atque verborum, jejunitatem & famem sẽ malle, quàm ubertatem & copiam dicerent. Cicero de clar. Orat.

Iēntācŭlum, taculi, n. s. Cibus qui ante prandium sumitur. [ἀκρατισμός. Gal. *Le deſieuner.* Ita. *Collatione, mangiare inanti dizinare.* Ger. Das Morgeneſſen/Morgenſupp. Belg. Ontbijdt. Hiſp. *Almuerzo de mannana.* Pol. *Sniadanie.* Vn. *Főlöſlökőm.* Angl. *A breakfaſt.*] Plautus Truculento: -1 on novisti, obsecro, Qui illic apud me erat, hujus pater? usq; ad jentaculum Iussit ali. Sueton. in Vitel. Epulas trifariani semper, interdum quadrifariam disparriebat in jentacula, & prandia, & cœnas, comessationesque. Martialis in Distichis:

Surgite jam vendit pueri jentacula pistor:
Cristatæq; sonant undique lucis aves.

Iēnto. jentas, Ientaculum sumo. [ἀκρατίζομαι. Gal. *Deſieuner.* Ital. *Far collatione.* German. Zu morgen eſſen. Hiſpan. *Almorzar de mannana.* Polon. *Sniadam.* Vngar. *Főlöſlökömet eszőm.* An. *To breakfaſt.*] Varro Marcipore, ut citat Nonius: Vt eat, ac Rempub. administret, & quod pulli jentent. Afranius: Dum exeò domum, jentare nulla invitat. Vsus est eo verbo Suet. in Vitellio.

I ante G.

I˘gĭtŭr, Collectiva vel rationalis conjunctio est, ex præcedentibus conclusionem inferens, adhibeturque (ut inquit Valla) breviorib. conclusionibus. [לכן *lachén* על כן *hal chen.* ἀρα, τοιγαροῦν. Gal. *Donc, doncques.* Ita. *Adunque, dunque.* Ger. Darumb/ders halben. His. *Aßique.* Polon. *Przeto.* Vn. *Annak okáert.* An. *Therefore.*] Cicero pro Ligario: Habes igitur Tubero, quod accusatori maximè optandum, confitentem reum. ¶ Ponitur interdum pro inde, sive postea, *oũ.* Terent. in Evnuch. Quid igitur faciam? Cic. Acad. Quid ergo esset id? visum credo, quale igitur visum? Plaut. in Amphit. Sin aliter sient animati, neque dent quæ petant: Sese igitur summa vi, virisque eorum oppidum expugnassere.

I˘gnārus, Vide IGNORO.

I˘gnāvĭă, æ, f. p. ab ignavus fit: Inertia, formido, timiditas: & est

contraria

contraria Fortitudini: quum quod ratio aggredi fortiter suadet, id nos formido aggredi dissuader, & ab audendo retinet. [עַבְהָה *hatsláh* עַבְּוּת *hatslúth*, ἀνανδρία, δειλία. Gal. *Couardise, lascheté, paresse.* Ital. *Paura, pigritia, dapoccaggine.* Ger. Faulkeit/ vnfrůtsamkeit/ forchtsame/ zagheit. Bel. Trenghelt/ luyheit/ vreese. Hisp. *Negligentia ò perezа.* Pol *Lenistwo, gnuśnośc.* Vn. *Restség, tunyaśág, felelmeség.* Ang. *Slouth, slugishnesse, cowardnesse.*] Sallust. in Catil. Scitis quidem, milites, socordia, atq; ignavia Lentuli quãtam sibi nobisque cladem attulerit. Cic. in Lælio: Vt cum aliqua cura res sibi contrarias aspernetur, atque oderit, ut bonitas malitiam, temperantia libidinem, ignaviam fortitudo. Idem, ignaviam pusilli & abjecti animi vitium esse ostendit, ad Cælium scribens: Etenim memini in hoc genere gloriari solitum esse familiarem nostrum Hortensium, quòd nunquam bello civili interfuisset: hoc nostra laus erit illustrior, quod illi tribuebatur ignaviæ, de nobis id existimari non posse arbitror. Quid autem sit fortitudo, docet autor ad Herennium lib. 4: Ista non est fortitudo, *inquit*, sed temeritas: propterea quòd fortitudo contemptio est laboris, & periculi cum ratione utilitatis, & compensatione commodorum. Temeritas est cum inconsiderata dolorum perpessione gladiatoria periculorum susceptio.

Ignāvĭtās, f.t. Ignavia. [Polon. *Lenistwo.* Vngar. *Tunyaśág.*] Iustinus Histor. libro 43: Namque Focenses ex ignavitate ac macie terræ eo acti: studiosius mare quàm terras exercuerunt.

Ignāvŭs, m.f. Iners, socors, remissus, timidus: cui opponuntur Sortis, industrius. [עַבְ *hatsél.* ἀργὸς, μαθυμος, ἀνανδρος. Gal. *Coüard, laschе, paresseux, faitneant.* Ital. *Codardo, dapoco, ville de cuore.* Ger. Faul/ vnfruttig/ forchtsam/ zag. Hisp. *Cosa negligente ò perezosa.* Polon. *Gnuśny, boiaźliwy, nieśmiały.* Vngar. *Rest, tunya, félénk.* Ang. *Slouthfull, a coward, a fearfull dastard.*] Virgil. 4. Georg Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent: hoc est, inutile, & nullius artis. Cic. 1. Tusc. Vt enim fit in prælio, ut ignavus miles ac timidus, simulac viderit hostẽ, abjecto scuto fugiat. Liv. 5. ab Vrbe: Quum concione advocata terrorem increparet ac fugam, fusos esse ab ignavissimo & fugacissimo hoste. Differt hoc tamen, quantũ intelligo, inter gnavũ & industrium, quòd gnavus propriè sit is, qui ad subeunda pericula, ac labores tolerandos, sapiens & fortis est: industrius qui ingenio quum multùm valeat, ut artifex bonus, aliquid struere & negotiari, non otiari studet. Cic. pro Pomp. Deinde cæteris ex ordinibus homines gnavi & industrii, partim in Asia negotiantur, quibus absentibus vos consulere debetis, partim suas & suorum in ea provincia pecunias magnas collatas habent. Salust. in Catil. Compertum ego habeo, milites, verba virtutem non addere, neque ex ignavo strenuum, nec fortem ex timido oratione Imperatoris fieri. ¶ Componitur ignavus ex in & gnavus: sive ex in, & navus, ablato g. Vide Gnavus.

Ignāvĕ, sive Ignaviter, adverbium, Lentè, & segniter, sine industria. [μαθύμως. Gal. *Couardement, laschement, paresseusement.* Ital. *Pigramente, lentamente.* German. Faulticlich/ liederlich/ ohne ernst. Hisp. *Perezosamente.* Polon. *Gnuśno, leniwo.* Vngar *Restlen, tunyan.* Ang. *Slouthfullie, cowardlie.*] Cic. 2. Tusc. Sed hoc quidem in dolore maximè est providendum, nequid abjectè, nequid timidè, nequid ignavè, nequid serviliter, mulierbriterve faciemus. Hircius ad Ciceronem: Rure jam redierint, quæris? An ego, quum omnes calcant, ignaviter aliquid faciam?

Ignāvĭt, teste Nonio, antiqui dixerunt pro ignavum fecit. Afranius Aeneadis decimo, ut citatur à Nonio: In parte inferiori hîc multiplicabitur caput fateor: sed sæpè ignavit fortem in spe expectatio. Verbum est omnino obsoletum.

Ignĭs, ignis, m. t. Ab in privativo, & gignendo dicitur, quòd in eo nihil nascatur. [אֵשׁ *esch* πῦρ. Gal. *Feu.* Ital. *Fuoco.* Ger. Fewer. Bel. Viet. Hisp. *Huego.* Pol. *Ogien.* Vng. Twz, *fzén.* Ang. *A fire.*] Virgil. 4. Georgic. Aestuat ut clausis rapidus fornacibus ignis. Cæsar 3. bel. Civilis: Suosque omnes castris continuit, ignesque fieri prohibuit, quò occultior esset ejus adventus. Cicero 3. Verrina: Cædere januam saxis, instare ferro, ligna & sarmenta circundare, ignem subjicere cœperunt. ¶ Per metaphoram accipitur pro amore. Virgilius 4. Aeneid. Vulnus alit venis, & cæco carpitur igni. Virgilius 3. Aeglog. pro exoleto, & quem quis amat vehementiús. At mihi sese ultrò offert meus ignis Amyntas. Terentius in Eunucho: Accede ad ignem hunc, & calesces plus satis. ¶ Ignis sacer, quis dicatur, explicat Celsus libro 5. his verbis: Sacer quoque ignis malis ulceribus annumerari debet. [Polon. *Piekielni ogien.* Angl. *S. Iohnes fire.*] Ejus duæ species sunt: alterum est subrubiculum, aut mistum rubore, atque pallore, exasperatumque per pustulas continuas, quarum nulla altera major est. In his semper ferè pus, & sæpè rubor cum calore est. Fit maximè in pectore aut lateribus, aut eminentibus partibus, præcipueq; in plantis. Alterum autem est in summæ cutis exulceratione, sed sine altitudine, latum, sublividum, &c. Servius in illud Virgilii 3. Georg. - contractos artus sacer ignis edebat. Sacer, *inquit*, ignis est, quem Græci ἱερὸν νόσον appellant. Quod tamen manifestè falsum est. Nam ἱερὸν νόσον, ut inter medicos omnes convenit, idem est morbus cum epilepsia, sive morbo comitiali, quem & Latini morbum sacrum appellant. Rectiùs quidem sentit Manardus, ignem sacrum à Latinis appellari, quod *erysipelas* dicunt Græci. Plinius lib. 26 cap. 11: Ignis sacri multa asserit esse genera, inter quæ periculosissimum est, quod Græcè *Zoster* vocatur: hominem medium ambiens, &, si cinxerit, enecans, ¶ Ignis ad torrem veniens, πῦρ ἐπὶ δαλὸν ἐλθὸν. De negotio quod raptim facileque conficitur, quasi quum ultrò ignis ad torrem transvolat. Diogenianus. ¶ Ignem dissecare, τὸ πῦρ ξαίνειν, est sterilem operam sumere. ¶ Igni ferroque minari dicuntur, qui extremas denuntiant inimicitias. Quod verbum & hodie tritissimum est, Cicero Philippica 13. ¶ Ignem igni ne addas, Μὴ πῦρ ἐπὶ πῦρ: id est, Nec incendium incendio addas, Plato.

Ignĭcŭlŭs, culi, m. s. Propriè diminutivum est ab ignis. [πυρίδιον. Gal. *Petit feu, eſtincelle de feu.* Ital. *Picciol fuoco, picciol stimolo.* Germ. Fewerlein/ funcklein. Hisp. *Pequenno huego.* Pol. *Ogieniek.* Vn. *Tűzetske, szenetske.* An. *A little fire.*] Iuvenal. Satyr. 3: - igniculum brumæ si tempore poscas. ¶ Per metaphoram accipitur pro incitamento, & stimulo quodam, quo accendimur ad capessendam virtutem. Cic. 3. Tusc. Nunc parvulos nobis dedit igniculos, quos celeriter malis moribus, opinionibusque depravatis sic restinguimus, ut nusquam naturæ lumen appareat. Ingenii igniculi. Quint. lib. 6. in Procem. Desiderii igniculus, Cicero ad Trebonium lib. 15. Epist. Virilis igniculus, idem lib. 15. ad Atticum.

Ignĕŭs, a, um, Quod est ex igne, sive quod ignis aut naturam, aut colorem habet: [πύρεος, ἔμπυος. Gal. *De feu.* Ital. *De fuoco.* Germ. Fewrig. Hispan. *Cosa toda de materia de huego.* Pol. *Ogniśti.* Vng. Twzes, *fzenes.* Ang. *Of fire.*] Cic. 2. de Nat. deor. Nam omne quod est calidum, & igneum, cietur, & agitur motu suo. Igneus color, qui ignem imitatur. Plinius lib. 10 8. cap. 38: Arefsitve in gemmas carbunculis similes, & igneo colore fulgentes. Igneus fervor. Idem libro 9. capite 60: Hunc tam igneum fervorem esse tradunt, ut omnia in mari contacta adurat.

Ignītŭs, a, um, Nomen adjectivum, ardens, candens: [אִשָּׁה *schschéh.* πυρόεις, λάμπυος. Gall. *Ardent & embraſé.* Ital. *Affocato, infocato.* German. Glűend/ fewerig. Hispan. *Cosa encendida de huego.* Pol. *Gorąciaci, ogniśty.* Vng. Twzes, *fzenes.* An. *Fired.*] ut, Ferrum ignitum. ¶ Aliquando id significat quod quandam ignis similitudinem refert: quodque calidæ, igneæque est naturæ. Sic Apuleius ignitam esse Martis stellam dixit. ¶ Ignitius vinum: hoc est, vehementius & generosius. Gell. lib. 17. cap. 8: Tum ego respondi, conjectare me vinum ideirco minus coalescere, quòd semina quædam caloris in sese haberet, esseteq; natura ignitius.

Ignēsco, scis, scere, ab antiquo Igneo, gnes, Accendor, ignitus fio. [לָהַט *lahát* בָּעַר *baháar.* πυρέμαι. Gall. *S'embraſer, s'alumer.* Ital. *Diuenir de fuoco* Germ. Fewrig werden Hispan *Encenderſe.* Polon. *Rozpaliam śie.* Vngar. *Meg twzesedŏm, langalok.* An. *To be on fire, to waxe to fire, to burne.*] Plin. lib. 34. cap. 8: Idemque in uncias additis auri scrupulis senis, prætenui pyropi bractea ignescit. Cic. 2. de Nat. deor. Ex quo eventurum nostri putant id, de quo Panætium addubitare dicebat, ut ad extremum omnis mundus ignesceret. ¶ Per translationem accipitur pro excandescere, vel vehementer irasci. Virgil. 9. Aeneid Haud aliter Rutulo muros, & castra tuenti, Ignescunt iræ & duris dolor ossibus ardet. Col. lib. 10: Antè amor ignescit menti, sævitque medullis.

Ignĭārĭum, ri, n. s. Est quo ignis elicitur, constatque è silice, & ferro, quæ collisa ignem emittunt: unde scintillæ decussæ, & in fomite, linteoque adusto exceptæ, flammam excitant. [πυρεῖον, σίδηρος, ἐμπύρευμα.] Gal. *Fuſil, ſoit de bois ou autrement,* Ital. *Foccile, battifuoco.* German. Ein Fewerzeug. Belg Een Vierschlag. Hispan. *Instrumento para hazer huego.* Polon. *Krzesiwo,* Vng. *Koua, az mibŏl twzet wthetnek.* Ang. *A tinder boxe with an yron to ſtrike fyre.*] Olim & ex lignis fiebat, mutuo attritu ignẽ concipientibus. Plinius lib. 16. cap. 40: Calidæ morus, laurus, hedera, & omnes, è quibus igniaria fiunt. Exploratorum hoc usus in castris pastorumq; reperit: quoniam ad excutiendum ignem non semper lapidis occasio est. Teritur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis.

Ignĭfĕr, a, um, Ferens ignem. [πυροφόρος. Gall. *Qui porte feu.* Ital. *Che porta fuoco.* German Das Fewer bringt/ angezundet. Hispan. *Cosa que trae ò tiene huego.* Pol. *Ogien dający.* Vngar. Twz, *hordozó, twzes, langalo.* Ang. *That bringeth fire.*] Aether ignifer. Lucret. lib. 5: Inde mare, inde aër, inde æther ignifer, ipse. Ovidius 2.

vidius 2. Metamorph. Non tamen ignifero quiſquam conſiſtere in axe Me valet excepto. ¶ Ne ignifer quidem relictus eſt, ἀλλὰ πυρφόρῳ ἐλάφῃ. Vbi ſignificamus omneis ad unum interiiſſe, adeò ut ne eidem ſit parcitum, qui ignem præferat exercitui.

Ignĭflŭus, flua, fluum: [πυριβόλος, πυρίπνοος, ους. Gal. *Qui iette ſe feu.* Ital. *Che cola fuoco.* Ger. Dadurch das Fewr flewßt oder fahrt. Hiſ. *Coſa que hècha de ſi huego.* Pol. *Ogien wibuiaiacy.* Vn. *Lángalo, tüzzel folyo.* An. *That caſteth fire.*] ut, Cavernæ ignifluæ, apud Claudianum lib 6. Panegyr.

Ignĭpēs, pedis, om. t. Igneos pedes habens: [πυρόπους. Gal. *Qui porte le feu aux pieds.* Ital. *Che ha piedi di fuoco.* Germ. Das fewrige Füß hat. Hiſpan. *Coſa que viene los pies de huego.* Pol. *Ogniſtenogi maiacy.* Vngar. *Tüzes, lángas lábu.* Ang. *That hath fyrie feete.*] quod epitheton Solis equis tribuit Ovid. 2. Metamor. Tunc ſciet ignipedum vires expertus equorum Non meruiſſe necem qui non bene rexerit illos. Martialis lib. 1: Ignipedes poſſet ſine Colchide vincere tauros. Sic enim legunt nonnulli: quo tamen in loco legendum eſt, Aeripedes tauros. Sic enim legunt nonnulli: quò tamen in loco legendum eſt, Aeripedes tauros cum diphthongo in prima ſyllaba. Loquitur enim Poëta de tauris illis Aetæ Colchorum regis, quos Poëtæ fabulantur habuiſſe pedes æneos. Quod & ipſum indicat Ovidius in Epiſtol. Medeæ ad Iaſonem his verſibus: Martis erat tauri, plus quàm per cornua ſævi, Quorum terribilis ſpiritus ignis erat: Aere pedes ſolidi, prætentaque naribus æra, Nigra per afflatus hæc quoq; facta ſuos.

Ignĭpŏtēns, tis, pen. nominat. corr. Dictus eſt Vulcanus, quòd ignis poteſtatem habeat. [πυροδότης. Vng. *Tüzzel hatalmas.*] Virg. 8. Aeneid. Illam inter ſedes pallentem morte futura Fecerat ignipotens, undis & Iapyge ferri.

Ignīſpĭcĭum, n. ſ. Ea forma dicebatur ab antiquis qua aruſpicium. [πυροσκοπία, πυρομαντία. Gal. *Deuinement par le feu.* Ital. *L'arte dello indouinare per fuoco.* Ger. Ein Wahrſagung ſo von des Fewers brennen genommen wirdt. Hiſ. *Diuinacion en huego.* Polon. *Prorokowanie ztatrzania na ogyen.* Vng. *Tüzből valo iwulendö mondás.* Ang. *Diuinacion by fyre.*] Erat autem divinationis genus, quod ab ignis inſpectione ſumebatur. Plin. lib. 8. cap. 56: Aruſpicium Delphus, ignifpicia Amphiaraus, auſpicia avium Tireſias Thebanus invenit.

Ignĭtābŭlum, ignis receptaculum πυρεῖον. Feſtus.

Ignĭvŏmŭs, pen. corr. Ignem vomens. [πυρεκβόλος. Gall. *Qui vomit le feu.* Ital *Che vomita il fuoco.* Ger. Der Fewer außwirfft oder außſpeuwet. Hiſ. *Coſa que hecha de ſi huego.* Po. *Wimiatuiecy ogien.* Vng. *Szikrázo, láng botſáto, tüzokádo.* Ang. *That vometh fire.*] Lactāt. in Carm. de Reſurrectione Chriſti: Altiùs ignivomum Solem cœli orbita ducit.

Ignōbĭlis, bile, om. t. Dicitur ignotus, incognitus, vilis, & abjectus: ejus cōtraria ſunt Nobilis, clarus, celebris, cōſpicuus. בְּקֹהֶ *nikléh* זוּל *xolél* חָשׁוּךְ *chaſchóch.* ἄγνωστος, ἄσημος. Gal. *Incognu, de bas eſtat & condition.* Ital. *Ignobile, vile, incognito.* Ger. Vnedel/vnachtſam/ſchlecht/kleinfüg. Hiſp. *Coſa obſcura y no conocida.* Pol. *Nieſlachetny, podl'y.* Vn. *Kösz, paraſzt, alá valo, nemtelen.* Ang. *Vnknowen of lowe birth of na eſtimation, vnnoble.*] Virg. lib. 7: Solus ubi in ſylvis Italis ignobilis ævum Exigeret. Plaut. in Pſeud. Peregrina facies videtur hominis, atque ignobilis. Cic. 1. Tuſcul. Quid, Cyrenæum Theodorum philoſophum non ignobilem, nónne miramur? Virg. 1. Aeneid. - ſævitque animis ignobile vulgus.

Ignōbĭlĭtās, tatis, ſ. t. Vilitas, humilitas, obſcuritas, conditio, atque fortuna hominum infirmorum: huic opponuntur Nobilitas, dignitas, generis antiquitas. [זוּת *xulóth.* ἀγνωσία. Gall. *Petiteſſe de nom, baſſe condition.* Ital. *Ignobilità, humilità.* Ger. Vnachtſame oder vnachtbarkeit/ſchlechte/kleinfüge. Hiſp. *Aquel eſcureſtimiento.* Polon. *Podl'oſc, nieſl'awnoſc.* Vngar. *Nemtelenség, alávaloſág, paraxtſág.* Angl. *Baſeneſſe of birth, vnnobleneſſe.*] Cic. pro Roſcio Amer. Iam quos nemo propter ignobilitatem nominat, ſexcenti ſunt. Idem 5. Tuſcul. Nunc igitur ignobilitas, aut humilitas, etiam popularis offenſio ſapientem beatum eſſe prohibebit? Ignobilitas generis. Cic. pro Muræn. Quanquam ego jam putabam, Iudices, multis viris fortibus, ne ignobilitas generis objiceretur, meo labore eſſe perfectum. Ovidius 6. Metamorph. Res obſcura quidem eſt ignobilitate virorum, Mira tamen.

Ignōmĭnĭōsē, Qui laude & gloria carent, quaſi ſine nomine. [בִּקְלִים זוּלֵי *xolelím.* ἀνώνυμοι, ἀνωνύμως. Gal. *Sãs nom, ſans louange.* Ital. *Che non hanno laude, ſenza nome.* German. Vnnamhafftig/vnberhümpt. Hiſpan. *Sin loor, ſin nombre.* Polon. *Nieſl'awny.* Vng. *Nemtelenök, kösz, paraſztok.* Ang. *Without name or eſtimation.*]

Ignōmĭnĭă, æ, f. p. Nominis nota, interprete Nonio, infamia, dedecus, contumelia, macula, probrum. [קְלוֹן *kalón* חֵרְפָּה *cherpáh.* ἀτιμία, ἀνυφηνία. Gal. *Honte, diffame, deshonneur.* Ital. *Infamia, vituperatio, vergogna, biaſimo.* German. Schmach/ſchand/eines ehrlichen Nammens verletzung Belg. Schmat/ſchande. Hiſp. *Infamia ò mal nombre, verguenca.* Pol. *Sramota, zelzywoſc.* Vn. *Gyalázat.* An. *Reproche, infamie, ſclander.*] Componitur ex in, & nomē, n litera commutata in g. Dicitur enim ignominia, quaſi boni nominis amiſſio. Cic. lib. 4. de Republ. Itaque quum omnis ea judicatio verſetur tantummodo in nomine, animadverſio illa ignominia dicta eſt. Idem Thermo: Oſtendi graves te ſuſceptum inimicitias, ſi adoleſcens potens & nobilis, ignominia affectus eſſet. Et hercle ſine dubio erit ignominia: habes enim neminem gradu ſuperiorem. ¶ Ignominia, pro eo interdum qui ignominia afficit. Cic. de pro. conſul. Albutius una plaga cōcidit ignominia Senatus: intelligitur enim ignominia qua eum Senatus affecit, quum denegavit ſupplicationem. ¶ Longè autem aliud eſt atque infamia: hæc enim ex multorum ſermone oritur: ignominia verò imponitur ab eo qui animadverſione notare poteſt, autor eſt Corn. Fronto de vocab. differ.

Ignōmĭnĭōsē, adverbium, Cum ignominia, & dedecore. [ἀτίμως. Gal. *Auec infamie, honteuſement.* Ital. *Vergognoſamente, con infamia.* Ger. Schmählichen/ehrverletzlichen. Hiſp. *Con verguenca y infamia.* Pol. *Zelzywoſcia, ſramota.* Vn. *Gyalázatoſſan.* An. *With reproche, infamie or ſclander.*]

Ignōmĭnĭōsŭs, a, um, Qui ignominia eſt affectus. [מְחֹרָף *mechoráph* בְּקֻלָּה *nikléh.* ἄτιμος. Gal. *Plein d'infamie & dē deshonneur, infame.* Ital. *Vituperato, infame, moſtrato à dito, ſvergognato.* Germ. Schandtlich/vnehrlich/dem man ein ſchmach angethan hat. Hiſpan *Infame y de mal nombre.* Ang. *Full of infamie and ſclander, reprochefull.*] Quintil. lib. 7. cap. 2: Tibi, inquit accuſator, illos non licuit occidere: exul enim eras & ignominioſus. ¶ Accipitur etiam ignominioſus, pro eo quod affert ignominiam. Liv. 3. ab Vrbe: Hos ignominioſa fuga, domum ſe recipientes Romanus conſul Algido cōſequutus, ad unũ omnes occidit.

Ignōmĭnĭo, as, Ignominia afficio: [חָרַף *cheréph.* ἀτιμάζω. Gal. *Diffamer, deshonnorer, faire honte.* Ital. *Far vergogna, far vituperio.* Ger. Schmähen/ehr verletzen. Hiſp. *Hazer verguenca ò vituperio.* Pol. *Lżę.* Vn. *Meggyalázom.* An. *To diffame and ſclander.*] verbũ eſt parùm uſitatum: legitur tamē participium Ignominiatus, pro ignominia affectus. Gell. lib. 9. cap. ult. Quibus modis ignominiatus, tractatusque ſit à C. Cæſare Laberius poëta.

Ignōrō, as, penult. prod. Neſcio, imperitus ſum, non ſcio, non compertum & cognitum habeo. [לֹא יָדַע *lo jadháh* שָׁגָה *ſchaghhágh* שְׁגֵה *ſchaghàh.* ἀγνοέω. Gal. *Ignorer, ne cognoiſtre & ne ſauoir pas.* Ital. *Non ſapere.* Germ. Nicht wiſſen. Hiſpan. *No ſaber ò no conoſcer.* Polon. *Niewiem.* Vngar. *Nem tudom.* Ang. *To be ignorant or vnskilfull.*] Cic. pro Milon. At verò tu ſolus ignoras? tu hoſpes in hac urbe verſaris? tuæ peregrinātur aures? neque in hoc pervulgato civitatis ſermone verſantur? Terent. Heavton. Hoc primùm, ut nequid ignores, &c. Ibidem: Erras, Clitipho, & me ignoras, Clinia. ¶ Ignoror, paſſivè. Ovid. 1. Triſt. eleg. 4: Si tamen hæc navis vento ferretur amico, Ignoraretur forſitan iſta fides.

Ignōrātĭo, ſ. t. & Ignorantia, à verbo dēducta nomina. [דַּעַת אֵין *en dahàth* שְׁגֶלָה *ſcheghághdh* מִשְׁגֶה *meſchughàh* מִשְׁגֶה *miſchghèh.* ἄγνοια. Gal. *Ignorance, faute de cognoiſſance.* Ital. *Il non ſapere, ignorantia.* German. Vnwiſſenheit. Hiſpan. *Aquel no ſaber, mengua de ſaber.* Polon. *Niewiadomoſc.* Vngar. *Tudatlenſág.* Ang. *Ignorance, vnskilfulneſſe, lack of knowledge.*] Atque ignoratio quidem ad actum, & rem pertinet, quæ penitùs neſcitur, nec ſciri poteſt, niſi prodatur. Cic. lib. 3. Offic. Quotus enim quiſque reperitur, qui impunitate & ignoratione omnium propoſita abſtinere poſſit injuria? Idem de Amic. Vt in fabulis, qui aliquandiu propter ignorationem ſtirpis & generis, in famulatu fuerint. Quo in loco in nonnullis exemplaribus corruptè legitur ignorantiam. Idem pro Aul. Cluent. Quod erat odium dii immortales, quæ ſuperbia, quanta ignoratio ſui? Ignorantia verò ingenii vitium eſt, quum quis ignorat quid facere debeat, aut dicere. Quint. lib. 7. cap. 2: Ignorantia prætendi non poteſt. Cicer. pro Flac. Vbi adoleſcentes, nihil poſſent diſcere, niſi ignorantiam literarum. Quid autem interſit inter imprudentiam & ignorantiam, docet Donatus his verbis: Imprudens, per ſe: ignarus per alios. ἀπειρόκακος. Ita & imprudentia per ſe, ignoratio per alios.

Ignōrātĭŏr, Comparativus. [Vngar. *Tudatlanb.*] Cornelius Tacit. lib. 12: Clementiamque ac juſtitiam quanto ignoratiora barbaris, tanto tolerantiora capeſſeret.

Ignōrābĭlis, le, om. t. Quod non cognoſcitur, vel quod facilè ignorari poteſt. [ἄγνωστος. Gal. *Incognu, qu'on ne cognoit point.* Ita. *Incognito, non conoſciuto.* Ger. Vnbekannt/vnwiſſend Hiſpan. *Lo que non ſe ſabe.* Polon. *Niewiadomy, niepnaiomy.* Vngar. *Tudhatatlan.* Ang. *That is not knowen.*] Plaut. in Pſeud. Quis hic eſt, qui oculis obviam ignorabilis objicitur? Gell. lib. 9. cap. 12: Alterũ autem illud ignorabilius obſcuriusq; eſt. Cic. 2. de Invent. Quod leviùs, faciliùs, non ignorabile, non fortuitum, non neceſſarium fuerit.

Ignārŭs, a, um, compositum ab in & gnarus, Nescius, imperitus expers. [אֵינוֹ יוֹדֵעַ *lo jadhúah* שׁוֹגֵג *schogheg* שְׁגָגָה *schogheh*. ἀγνώς. Gall. *Ignorant, ignare.* Ital. *Pazzo, ignorante.* Ger. Bnwiſſenhafft/vnverſtendig/vnerfahren. Hiſpan. *Coſa no ſabidora de algo.* Pol. *Nie wiadomy, nieumieiętny.* Vng. *Tudatlan.* Ang. *Vnskilfull, ignorant.*] Terent. Eunuch. Imprudens harum rerum ignarusque omnium. Virgil. 10. Aeneid. Aeneas ignarus abeſt. Idem 3. Aeneid. pro imprudenti, & cui quid accidit præter ſententiam: Aut quis te ignarum noſtris deus appulit oris? Idem 1. Aeneid. O ſocii, neq; enim ignari ſumus antè malorum: ubi ignari poſuit pro immemores. ¶ Accipitur interdum paſſivè pro ignoto, vel ignorato, ut annotavit Gellius Noct. Att. lib. 9. cap. 12. Virg. 10. Aeneid. Ignarum Laurens habet hoſta Mimanta. Ovidius Metamorph. lib. 7: Iamque aderat Theſeus proles ignara parenti Incognita.

Ignōſco, ſcis, vi, tum, Valde noſco, & diſco. [הִכִּיר *hichchír* יָדַע *jadhá.h.* ἐπιγινώσκω. Gal. *Bien cognoiſtre, & parfaittement.* Ital. *Saper bene.* Ger. Wol erkennen. Hiſp. *Muy bien ſaber.* Pol. *Dobrze poznawam.* Vn. *Valóba meg tudom.* An. *To knaw well or perfectlie.*] Auget enim hîc, In, præpoſitio verbi ſignificationem. Varro: Vos qui in theatrum voluptatem auribus aucupatum concurriſtis domo adeſte, & à me, quæ feram, ignoſcite: domum ut feratis à theatro literas. Verùm hoc conſuetudine eſt obſoletum. Nam ignoſcere nunc eſt culpam remittere, veniam dare, excuſatum habere: &, ut ait Cicero ad Atticum: ſceleris pœnam prætermittere. [חָמַל *chamál* חָס *chas.* συγχώρησις ἔχειν, συγγινώσκειν. Gal. *Pardonner.* Ital. *Perdonare.* Ger. Verzeihen/vberſehen/nachlaſſen. Belg. Vergheven. Hiſp. *Perdonar.* Pol. *Przepuſzczam.* Vn. *Meg botsátom.* Ang. *To forgine, to pardon.*] Vbi in, præpoſitio privativa eſt, quaſi non agnoſco errorem. Plautus in Aulularia: Id adeò te oratum advenio, ut animo æquo ignoſcas mihi. Idem in Merc. Ora, ignoſcat delictis tuis, atq; adoleſcentiæ. Terent. in Adelphis: Venit ipſius ultrò lacrymans, orans, obſecrans, fidem dans, jurans ſe illam ducturum domum: Ignotum eſt, tacitum eſt. ¶ Lactant. lib. 5, poſuit pro ignoro, & non intelligo, ἀγνοέω. Tum (*inquit*) quid legerint, ignoverunt. Gell. lib. 1: Contra patriam (*inquit Cicero*) arma pro amico ſumenda non ſunt: hoc profectò nemo ignovit: id eſt, neſcivit.

Ignōtūrŭs, participium. [Vn. *Meg botsátando.* An. *That will pardon.*] Cic. in Catone: Ignoturũ alteri, quòd patrẽ, alteri quòd tutorem ſequutus eſſet. Cato lib. 5. Orig. Quod eorum nemo mihi ignoturus eſt. Quidam contra Grammaticorum præſcriptiones à præſenti tempore protulerunt futurum ignoſciturum. Piſo lib. 2. Annalium: Quodcunque deliquiſſet, ignoſciturum affirmabat.

Ignōſcēns, ignoſcentior, nomen ex participio, Qui facilè condonat, & ignoſcit. [חָמַל *chomél* חָס *chas.* συγχωρητικός. Gall. *Qui pardonne, enclin à pardonner.* Ital. *Colui che facilmente perdona perdonatore.* Ger. Gnedig/geneigt zu verzeihen. Hiſp. *El que ligeramente perdona.* Pol. *Lutoſzczwy.* Vn. *Meg hotsáto.* Ang. *Bent or inclined to forgiue or tak mercie.*] Terẽt. in Heaut. Mi Chreme peccavi, fateor, vincor; nũc te obſero, Quantò tuus eſt animus natu gravior, ignoſcentior, Vt meæ ſtultitiæ juſtitia tua ſit aliquid præſidi.

Ignōſcēntĭă, æ, f. p. Cõdonatio peccati. [חֶמְלָה *chemláh* מְחִילָה *machmál.* συγχώρησις Gal. *Pardonnement, pardon.* Ital. *Perdono.* Ger. Verzeihung/nachlaſſung Hiſp. *Perdon ò obra de perdonar.* Pol. *Przepuſzczenie.* Vn. *Meg botsátás.* An. *Forgiuing.*] Gell. lib. 7. cap. 3: Interdum autem quaſi eos deliquiſſe concedat, ignoſci poſtulat, & ignoſcentias utiles eſſe rebus humanis docet.

Ignōſcĭbĭlĭs, le, om. t. Venia dignus. [συγχωρητός. Gall. *Pardonnable, meritant pardon.* Ital. *Degno di pardono.* Germ. Verzeihens vnd vberſehens wirdig. Hiſp. *Coſa que ſe deue ò puede perdonar.* Pol. *Przepuſzczenia godny.* Vn. *Meg botsáthatando.* Ang. *That deſerueth forgiuenes.*] Gell. li. 13. ca. 20: Hic veſter hujuſcemodi veſtitus, de multo jam uſu ignoſcibilis eſt.

Ignōtŭs, a, um, nomen adjectivum, non participium, ut quidã putaverunt. Incognitus: id eſt, qui ignoratur. [ἄγνωστος. Gall. *Incogneu.* Ital. *Incognito, non cognoſciuto.* Germ. Vnbekañt. Bel. Vnbetent. Hiſp. *Coſa no conocida.* Pol. *Nie znaiomy.* Vng. *Eſmérétlen.* An. *Vnknowen.*] Virgilius libro 3. Aeneid. Ignoti nova forma viri. Locis ignotis errare. Ovid. 4. Metamor. Verba obſcuriora & ignotiora, Quint. lib. 7. cap. 4. Pars ignotiſſima turbę, Claudian. 1. in Eutrop. ¶ Interdum activè ponitur pro inſcio; hoc eſt, pro eo qui ignorat. ἀγνώς. Quint. lib. 6. Declam. Nequis tamẽ erret ignotus, non eſt filii mei noverca, ſed mater: hoc eſt, ignorans. Item Nævius poëta antiquus: Ignotæ itineris ſumus, tute ſcis. Ex Nonio.

Ignōtīſſĭmŭs, Superlativus. [Vn. *Föltöteb eſmeretlen.*] Gellius lib. 11. cap. 10: Phavorinus philoſophus veterum verborum cupidiſſimo, & pleraſq; voces nimis priſcas, & ignotiſſimas, in quotidianis, communibusq; ſermonibus expromenti, &c. ¶ Apud Suetonium in Tiberio cap. 2, pro obſcuriſſimo ſumitur: Ignotiſſimum, *inquit*, quęſturę candidatũ nobiliſſimis anteposuit, ob epotam in cõvivio propinante ſe vini amphorã.

I ante L.

I. H. In nõtis antiquorum, Iuſtus homo, vel inhoneſtatem. I. L. In notis antiquorum, Iure legis, vel in loco, vel juſta lex, vel intra limitem. I. L. A. In loco abſenti. I. L. D. In loco divino, vel in loco domus. I. L. P. In loco publico. I. L PR. In loco præſenti. I. L. R. In loco religioſo. I. L. S. In loco ſacro.

Ila, vide Hilla.

Ila, Pars lumbi ſeu lateris in ſue. [Vn. *Top.*] Horatius: Potma magis an magis Ilis.

Ilārchŭs, ἴλαρχος, Equitum turmæ præfectus. [Vn. *Lovag hadnagy.*] Nam Græci ἴλας equitum turmas appellant. Vide Cælium Rhod. lib. 27. cap. 24.

Ilba, vide ILVA.

Ile, per ſimplex l, ilis, neutri generis, Inteſtinum eſt omnium arctiſſimum, immediatè ventriculo adhærens, in homine quidem & ove lactes dictæ, in cæteris animantibus ile appellatum. ἔκφυσις. Plinius libro 11. cap. 37: Ab hoc ventriculo lactes in homine & ove, per quas labitur cibus: in cæteris ile: à quibus capaciora inteſtina ad alvum, hominiq́ue flexuoſiſſimis orbibus.

Ilĭă, ilium, n. t. Partes ſunt imi ventris, inter coxas & pubem poſitæ, teſte Celſo libro 4. cap. 1. [חֻמְשִׁים *chemſhím* λαγών, νεφρών. Gal. *Les flancs.* Ital. *I fianchi.* German. Die Därm im Bauch. Hiſpan. *Yjares ò interior de la yjada.* Pol. Kiſzky. Vng. *B[illegible]* Ang. *The flanke, the ſmall guttes.*] Perſius Satyr. 4: -ilia ſubter Cæcum vulnus habes, ſed lato balteus auro Protegit. Plinius libro 11. cap. 37: Ilia appellat arterias quaſdam, quæ inter veſicam & alvum ſitæ, tendunt ad pubem. ¶ Sunt qui hoc nomen etiam ſecundæ declinationis eſſe aſſerant, adducentes teſtimonium ex libro 4. Corn. Celſi, ubi ſic legunt: Deinde ſuper rectum inteſtinum progreſſa ilios fœminæ latera ſua innectit. Quo in loco pleraque exemplaria ilibus habent, non iliis. Nam quod apud Marullum Mimographum legitur: Tua Hectorem imitaris: ab illo nunquam recedis. Alluſio eſt ad Ilium agri Trojani urbem, ut major joco gratia adderetur.

Ilĭōsŭs, adjectivum, [Vng. *Bél fáio.* Ang. *He that is ſick of wringing in the ſmal guttes.*] Qui ilibus laborat, quod morbi genus Græci λαγονώπονες vocant.

Ileŏs, ἀλεὸς, vel Ileus, Morbus gracilioris inteſtini, quando ſcilicet obſtructis tenuibus inteſtinis, exitus excrementis negatur. [Vng. *Szek meg állás.*] Vnde eos, qui hunc morbum patiuntur, ſtercus per os videmus ejicere. Plinius libro 30. ca. 7: Graviſſimum vitium ileos appellatur. Idem lib. 20. cap. 6: Et contrà ileum in oleo, & pulte.

Ilex, icis, per ſimplex l, & f. t. Arbor eſt glandifera, magnitudine roboris, folio aculeato, lævi cortice: cujus duo ſunt genera. Plinius libro 16. cap. 6. [אֵלָה תִּרְזָה *eláh tirzáh.* πρῖνος. Gal. *Eſpece de cheſne qu'on appelle yeuſe ou euſe en Languedoc.* Ital. *Albero ſimile alla quercia, &c. leccio.* German. Ein gattung des Eychbawms/ein Steinechtige oder harte Eych. Hiſpan. *Vn genero de enzina ò coſcoja.* Pol. *Iodl'a.* Vng. *Tölgy fa.* Ang. *A kind of ok tree.*] Virgil. libro 6. Aeneid. Talis erat ſpecies auri frondentis opaca Ilice: ſic leni crepitabat bractea vento. Procera ilex, Horatius Epod. 15. Ramoſa ilex, Ovidius 8. Metamorph. Arguta ilex, Virgilius Aegloga 7.

Ilĭcĕŭs, a, um, Quod eſt materiatum ex ilice [illegible]. Gall. *Fait de yeuſe ou euſe.* Ital. *Fatto d'elce.* Germ. Eychbäwmin Hiſp. *Coſa de enzina.* Pol. *Iodl'owy.* Vng. *Tölgy fából valo.* Ang. *Made of this kynde of ok tree.*] Stat. libro 6. Theb. Ornique ileceæque trabes, metuendaque ſucco Taxus.

Ilĭcētum, ti, n. ſ. Locus ilicibus conſitus. [πρινών. Gall. *Vn lieu complanté d'yeuſes.* Ital. *Luoco piantato di piu elci, lecci.* Germ. Ein ort da vil dieſer Eychbäwmen ſtehen. Hiſp. *El enzinal, lugar de enzinas.* Pol. *Iedl'ina.* Vng. *Tölgy erdö.* Ang. *A place planted with ok trees.*] Martial. lib. 12: -è cathedra Surgentem focus excipit ſuperba, Vicini ſtrue cultus iliceti.

Ilīgnĕŭs, ſive ilignus, na, num, idem quod iliceus. [πρίνινος. Vng. *Tölgyfából valo.*] Terentius in Adelphis: Lectulos ilignis pedibus faciendos. Columella lib. 11. cap. 2: Si nec hæc ſit, ilignea m frondem bubus rectè præbebimus. Sic Ilignea corona apud Plinium libro 16 cap. 4. Iligna glans, Plin. lib. 16. ca. 5. & Horat. 2. Serm. Satyr. 4.

Ilĭă, ilium, vide ILE.

Ilĭăcŭs, Iliades, vide ILIVM.

Ilĭcĕt, per ſyncopem dictum, quaſi ire licet. Terentius in Phormione: Hoc nihil eſt: ilicet. Quid conterimus operam fruſtra? quin abeam? In quem locum Donatus ſic ſcribit: Sic judices de concilio dimittebantur cùm præco pronuntiaſſet ſuprema dicta: Actum eſt, Ilicet. Vbi Donatus: Ilicet, rei finem ſignificat. ¶ Ilicet pro ſtatim, confeſtim, aliquando ponitur. [פִּתְאֹם *pithóm.* ἄφνω δή, ἐξαπίνης. Gall. *S'eſt fait. ſubdain.* Ital. *Di ſubitò.* German. Einswegs/von ſtund an/ſtellends. Hiſp. *Luego.* Pol. *Natich miaſt, hned.* Vng. *Mingyárást.* An. *Incontinent,*

forthwith.] Plaut. in Rudente: Sed propera. T. licet. D. Iam hîc fac ſis, cœna ut curetur. T. licet. D. Omnia ilicet. T. licet. Virgil. 2. Aeneid. Ilicet ignis edax ſumma ad faſtigia tecti Volvitur. ¶ Ilicet adverbium affirmantis. Plaut. in Epid. Ilicet, ut vadimonium mihi hic ultrò facit. Idem in Curculione: -ilicet Pariter hos perire amando video.

Ĭlĭās, adis, ἰλιὰς, Homeri opus clariſſimum omnium quotquot unquam extiterunt, Poëtarum ſcriptis omnibus citrà controverſiam prælatum. Dicta Ilias quòd bellum contineat apud Ilium inter Græcos & Trojanos ob raptum Helenæ geſtum. [Germ. Das Buch des herꝛlichen Poeten Homeri/ in welchem er den Trojaniſchen Krieg beſchrieben hat.] Ovidius libro 2. Triſt. Ilias ipſa quid eſt, niſi turpis adultera, de qua Inter amatorem pugna virumque fuit? Quoniam verò hoc in opere nullum mali genus non recenſetur, factum eſt ut Ilias malorum, pro ingenti calamitate accipiatur, ἰλιὰς κακῶν. Cicero ad Atticum libro 8: Non poſſum enim ſecus vaticinari, tanta impendet malorum Ilias. Propterea, quia hoc opus in primis prolixum, xxiiii libris diſtinctum eſt, factum eſt, ut quum opus impendiò prolixius indicare quis velit, id Iliade eſſe prolixius affirmet.

Ĭllabŏr, penult. prod. d. t. illaberis, illapſus, Incido, influo, irruo. [נטל *naphál* נבל *nabál*. ἐσπίπτω, ἐσρέω. Gall. *Couler dedans, s'avaller, deſcendre doucement.* Ital. *Caſcare, ſcorrere, ſdrucciolare.* German. Hineyn fallen / hineyn flieſſen. Hiſpan. *Deſlizarſe à lugar, delexnar dentro.* Polon. Wpadam. Vng. *Belé eſòm, reá eſòm, belé fólyok.* Ang. *To ſlide, runne, flow or fall in.*] Plinius libro 5. cap. 29. de Mæandro fluvio: Poſtremò Cariam placidus, omnesque eos agros fertiliſſimos rigans limo, ad decimum à Mileto ſtadium lenis illabitur mari. Cicero 1. de Finib. Nam ſi ea ſola voluptas eſſet, quæ quaſi titillaret ſenſus, ut ita dicam: & ad eos cum ſuavitate afflueret & illaberetur. Virgil. 2. Aeneid. - ſenſit medios illapſus in hoſtes: Ibidem: - mediæque minans illabitur urbi.

Ĭllāpsŭs, hujus illapſus, influxus. [נפל *Nób.* ἔσρυσις, ἔσροος. Gal. *Douce cheute, deſcente.* Ital. *Piacevole caduta & dolce.* German. Das hineynfallen/ oder rinnen. Hiſp. *Deſlizamiento.* Pol. Wpadnienie. Vng. *Belé folyás.* Ang. *A ſlyding or falling in.*] Colum. libro 2. cap. 2: Vt ejuſmodi conſtructio ripam ſuſtineat, ne præcludatur humoris illapſu atque exitu.

Ĭllāborātŭs, Non laboratus, nullo labore & diligentia confectus. [ἀνέργαστος. Gall. *Qui n'eſt point elabouré, où on n'a point pris grand peine à le faire.* Ital. *Coſa fatta ſenza fatica.* Ger. Das ohn arbeit vnd fleiß gemacht iſt. Hiſ. *Coſa hecha ſin trabajo.* Pol. *Niewirobiony.* Vngar. *Muka nekül tſinált.* Ang. *Made without labour.*] Quintil. de Cicerone libro 10. cap. 3: Tum interim hæc omnia, quæ vix ſingula quiſquam intentiſſima cura conſequi poſſet, fluunt illaborata.

Ĭllăbŏrārĕ, Laborare. [ἐπιπονεῖν, ἐπεργάζεσθαι. Vng. *Mukálkodni, mukát gyakorlani.*] Cornel. Tacitus lib. de moribus Germanorum: Ingemere agris illaborare domibus.

Ĭllāc, adverbium, Per locũ. [ἐκεῖ, ἐκεῖσε, ἐκεῖθεν. Gall. *Par là.* Ital. *Per quel luogo.* Germ. Dadurch. Hiſp. *Allí donde alguno eſta.* Pol. *Samtedy.* Vng. *Amarra.* An. *On that ſide.*] Terentius in Evnuch. Plenus rimarum ſum: hâc atque illâc perfluo.

Ĭllăcĕrābĭlĭs, & illacerabile, penult. corr: [ἀνάρρηκτος, ἀσθένητος. Gall. *Qu'on ne peut dechirer.* Ital. *Che non ſi può ſtrattiare.* Ger. Vnzerreißlich. Hiſp. *Coſa que no ſe puede deſpedacar.* Pol. *Niepredarty.* Vng. *Elſzaggathatatlan.* Ang. *That cannot be rent.*] Vt, Spolium illacerabile, Silius libro 5.

Ĭllăcēssītŭs, penult. prod. [ὁ μὴ προσκεκινδύνευς, ἀπερίπλεκτος. Gal. *Qui n'a point eſté prouoqué, irrité, agacé, aſſailli.* Ital. *Che non è provocato ne irritato.* Ger. Der nicht angereitzt iſt. Hiſp. *Coſa no provocada y no deſafiada.* Pol. *Niepobudzony.* Vng. *Ingerlés bantás nékül valo.* An. *That hath not bene prouoked or eggyed.*] Tacitus in vita Agricolæ: Tanta ratione curaque, ut nulla antè Britanniæ nova pars illacceſſita tranſierit.

Ĭllacrўmo, as. penult. correp. act. p. Lacrymo, -in lacrymas erumpo. [דמע *damáh.* ἐπιδακρύω. Gall. *Larmoyer, pleurer.* Ital. *Piagnere.* Germ. Beweynen. Hiſp. *Llorar con lagrymas.* Pol. *Opłakuie.* Vn. *Meg ſiratom.* An. *To weepe, to vaile.*] Livius lib. 22: Illacrymaſſe dicitur, partim gaudio, partim, &c. Illacrymare morti, vel errori alicujus, eſt propter errorem vel mortem ejus lacrymas emittere. Idem lib. 40: Si te, qui morti innocentis, qui meo infœlici errori unus illacrymaſti, in locum meum ſubſtitutum relinquam. ¶ Dicitur & de rebus ſenſu carentibus pro exudare, ſeu humorem emittere. Virgilius 2. Georg. Illacrymat mœſtum templis ebur, æraque ſudant. ¶ Illacrymare ſuppliciis apud Suetonium in Veſpaſiano Aug. cap. 15: Cæterùm neque cæde cujuſquam unquam lætatus, juſtis ſuppliciis illacrymavit etiam & ingemuit.

Ĭllacrўmābĭlĭs, Inexorabilis, & qui tam durus eſt, ut ad lacrymas, aut ad miſericordiam commoveri non poſſit. [ἀδάκρυς, ἀνοικτίλογητος. Gal. *Qu'on ne peut eſmouvoir à larmoyer ou auoir pitié.* Ital. *Che non ha pietà, ne ſi piega per le altrui lacrime.* Ger. Vnmitlei einer der mit weynen nicht zu bewegen iſt. Hiſp. *El que no tiene compaſſion.* Pol. *Zakamiał'y, twardi, ktorego pł'acz nieruſzy.* Vng. *Kőſzywüv engeſztelhetetlen.* Ang. *That can not be moued to haue pitie.*] Hoc epitheton Horat. tribuit Plutoni, lib. 2. Carminum.

Ĭllæsŭs, Nomen adjectivum compoſitum ex in negativa, & participio læſus. [ἀδλαβὴς. Gal. *Qui n'a aucune bleſſure, ſain & entier.* Ital. *Non offeſo.* Germ. Vnverletzt. Hiſ. *No liſiado ò offendido.* Pol. *Nie obrażony.* Vng. *Sértés, bantás nékül valo.* Ang. *Not hurt, vnhurt.*] Plin. lib. 15. cap. 30: Gallinam conſpicui candoris ſedente aquila ex alto abjecit in gremium illæſam. Martialis libro 1: Illæſum timidis unguibus hæſit onus. Cupreſſus illæſa bruma, Statius 6. Theb.

Ĭllætābĭlĭs, com. t. Injucũdus, ingratus, triſtis. [ἄχαρις. Gall. *Triſte, mal plaiſant.* Ital. *Triſto, maniconioſo.* Ger. Vnlieblich/ das kein frewd macht. Hiſpan. *Coſa triſte, no allegre.* Pol. *Nieweſołey.* Vng. *Szomoru, komor, bánkodo.* Ang. *Sorowfull, vnpleaſant.*] Virgilius 3. Aeneidos: Hinc Drepani me portus, & illætabilis unda Accipit.

Ĭllævĭgātŭs, [Vng. *Axordon, darabos.*] ut illævigatus ſonus apud Diomedem Grammat. lib. 3. inconditus.

Ĭllāquĕo, as, act. p. Laqueo conſtringo, laqueis implico, irretio. [נקש *nakáſch.* ἐμπαγίζω. Gall. *Enlaçer, prendre aux laqs.* Ital. *Allacciare.* Ger. Eyntetſchen/ verſtricken. Hiſp. *Enlazar.* Pol. *Vſidliám.* Vng. *Tőrbe eyiőm, meg fogon, meg kötelezőm.* Ang. *To ſnare, wrappe, or intangle.*] Cicero de Aruſp. reſponſis: Sed ſi etiam nunc illaqueatus jam omnium legum periculis, &c.

Ĭllātĕbro, as, penult. corr. In latebris abſcondo. [טמן *tamán.* ἐγκαταπρύπτω. Gall. *Cacher & celer en lieu ſecret.* Ital. *Aſcondere d'entro.* Ger. In ein Hütte verbergen/ verſtoſſen. Hiſp. *Eſconder d'entro.* Pol. Wkat krſie. Vng. *Burlangba el ritőm.* Ang. *To bide in any ſecret place.*] Gellius ex 5. Annal. Qu. Claudii: Arma plerique abjiciunt, atque inermes illatebrant ſeſe.

Ĭllātro, as, ex in & latro. [נבח *nabách.* ἐπιουλακτέω.] Lucanus.

Ĭllaudātŭs, i. laudati, Illaudabilis, teſte Gellio, qui nulla mentione aut memoria dignus eſt, neque unquam nominandus. [αὐτογκωμίαστος, ἀναξιόλογος. Gal. *Qui n'eſt point loué, indigne d'eſtre loué.* Ital. *Non laudato, non degno di laude.* German. Vngelobt oder vntobtich / der keines Lobs oder Rhums wirdig iſt. Hiſpan. *No alabado, no digno de ſer alabado.* Pol. *Chwał'y niegodny, ani wſpomiánánia.* Vn. *Ditſiretre meltatlan.* Ang. *That is vnworthie of praiſe.*] Sicut quondam à communi conſilio Aſiæ decretum ferunt, ut ejus nomen qui templum Dianæ Epheſi incenderat, nemo ullo tempore efferret. Eſt enim nomen hoc idoneum ad exprimendum ſceleratiſſimi hominis deteſtationem. Virgilius libro 3. Georg. - quis aut Euryſtea durum, Aut illaudati nescit Buſiridis aras? Eſt autem illaudatus nomen, non participium: neque enim verbum habet à quo deduci queat, neque ullum definitum tempus habet. Nam dicitur illaudatus, non qui laudatus non ſit: ſed qui laudari non meruit, ut eſt libro 7. Aeneidos: Dives inacceſſos ubi Solis filia lucos: pro inacceſſibiles, non ad quos nullus acceſſit, ſed ad quos nullus accedere debet. Sic fontem inexhauſtum dicimus, non tàm eum, qui nunquam exhauſtus ſit, quàm qui exhauriri non poteſt.

Ĭllaudābĭlĭs, le, com. t. Qui non eſt dignus ut laudetur: [αὐτογκωμίαστος. Gall. *Indigne d'eſtre loé.* Ital. *Indegno di laude.* Germ. Vnlobtich/ keines Lobs wirdig. Hiſpan. *Non digno de loor.* Pol. *Pochwalenia nie godny.* Vng. *Ditſiretre meltatlan.* Ang. *Vnworthie of praiſe.*] ut, Carmen illaudabile, Statius 5. Sylv.

Ille, Illa, Illud, illius, in genitivo, penult. indifferente, Pronomen eſt demonſtrativum, tertiam deſignans perſonam, tàm loquente quàm ab audiente remotam, de qua ſatis multa dicta ſunt in dictione HIC. [הוא *Heb.* ἐκεῖνος. Gall. *Celuy - la, ceſtuy la.* Ital. *Quello, colui.* Ger. Der/ dieſer. Belg. Die. Hiſpan. *Aquel.* Pol. Ten. Vng. *Amaz.* Ang. *He that*] ¶ Interdum emphaſim habet, vimque addit orationi, quod Græci exprimunt per ὁ articulum. Terentius Andr. Hic illud eſt. Virgilius in principio 1. Aeneid. Ille ego qui quondam gracili modulatus avena Carmen.

Illud horæ, pro eo tempore. [Vn. *Akkonraz tdőben.*] Suetonius in Nerone cap. 26: Quare nunquam poſtea ſe publico illud horæ ſine tribunis commiſit, procul & occultè ſubſequentibus.

Ĭllĕcĕbræ, arum, penult. corr. f. p. Blanditiæ quibus capimur, & ad aliquam rem pellicimur. [θέλγητρα, ἐπαγωγαί. Gall. *Allichemens, toutes choſes qui attrayent, & allichent.* Ital. *Carezze, coſe che adeſtano.* German. Anreitzungen. Bel. Aenlockinge. Hiſp. *Los halagos.* Polon. *Pobudky, ł'aſzenie.* Vng. *Edeſgetés, edes hizelkedés.* An. *Flickering intiſements, pleaſant alluring.*] Vtimur autem hoc nomine tàm in bonam partem, quàm in malam. Cicero libro 6. de Repub. Suis te oportet illecebris ipſa virtus trahat ad verum decus. Idem pro Cælio: Erant apud illum illecebræ libidinum multæ. Idem pro Sextio; Nam ſi qui voluptatibus

ducuntur,

ducuntur, & ſe vitiorum illecebris, & cupiditatum lenociniis dediderunt, miſſos faciant honores, &c. Legitur etiam in ſingulari numero illecebra. Idem pro Milone: Quis ignorat maximam illecebram eſſe peccandi, impunitatis ſpem.

Illĕcebrōsŭs, a, um, Quod blandimentis hominem allicit. [ἐπαγωγὸς, ἑλκυστικὸς, ἑλκτήριος. Gall. *Qui alliche fort, attrayant.* Ital. *Chi accarezza, inesca & trahe con luſinghe.* German. Voll anreitzung/anreitzig. Hiſpan. *Coſa llena de halagos.* Polon. *Pobudliwy.* Vngar. Edẽsgetẽ, *édes hizelkedõ.* Ang. *That alloreth by flickering.*]

Illĕcebrōsē, adverbium. [ἑλκτηρίως. Gal. *Auec allichemens.* Ital. *Con luſinghe.* Ger. Anreitzlich. Hiſp. *Con halagos.* Pol. *Pobudliwie, l'aſiwie.* Vn. *Edeſgetéſſel, edes hizelkedéſſel.* Ang. *By intiſing and flickering.*] Plautus in Bacchid. Manum da, & conſequere. P. Aha minimé. B. Quid ita obſecro? s. Quia iſtoc illecebroſiùs fieri nihil poteſt.

Illĕcto, Illectus, Vide ILLICIO.

Illegitimorum, (ut utamur verbo apud noſtros Doctores, recepto) alii inceſtuoſi vocantur, puta ex cognatis procreati: alii nepharii ex deſcendentibus ſuſcepti: alii ſpurii, qui & adulterini, ex adulterio nati. Hi niſi à principe aut hujus authoritate Legitimationis, ut vulgò dicitur, beneficium impetraverint, à ſucceſſione parentum non tantùm excluduntur, l. ſi adulterium in princ. ff. ad Leg. Iul. de Adult. l. quinetiam. ff. de Ritu nupt. & ſ. ergo omnes Inſtit. eod. tit. ſed alimentis etiam non cenſentur digni jure civili. Authen. Quibus mod. nat. effic. ſui. ſ. ult. At hæc Romani Pont. iniquum cenſentes, infantem à Deo creatum, fame necari, præſtanda conſtituerunt. c. cùm haberet de eo qui dux uxor. quàm per adul. pol.

Illēpĭdŭs, a, um, Inelegans, inconcinnus, inſulſus, ſordidus. [ἄχαρις, ἀναφρόδητος. Gall. *Mauſade, qui n'a aucune grace en ſoy.* Ital. *Senza piaceuolezza.* German. Vnlieblich/vnhold ſeelig. Hiſp. *Coſa deſgraciada.* Polon. *Niewdzięczny, niemiel'y.* Vngar. *Motskoſſan, ékeſségnekul.* An. *Without delectation or grace.*] Plinius in Præfat. totius operis: Nec Planeus illepidè quum diceretur Aſinius Pollio orationes in eum parare, &c. Horatius 2. Epiſtol. 1: non quia eraſsè Compoſitum illepidéve putetur.

Illex, Vide ILLICIO.

Illī, cum circumflexo adverbiũ, Pro ibi vel illic. [שָׁם ſcham: ἐκεῖ. Gall. *Là, en ce lieu-là.* Ital. *Iui, en quel logo.* German. Dört. Hiſp. *All donde alguno eſta.* Pol. *Tam.* Vng. *Amot.* Ang. *In that place, there.*] Terentius in Adelphis: Ego illî maximam partem feram. Vbi Donat. Errant qui putant, illî, eſſe pronomen, quũ ſit adverbium loci: ut Virgilius libro 2. Aeneid. illî mea triſtia facta Degeneremque Neoptolemum narrare memento. Terent. in Hecyr. Nam illî haud licebat, niſi præſinitò loqui. Idem in Phorm. Interea dum ſedebamus illî, intervenit adoleſcens quidam.

Illībātŭs, ta, tum, Purus, intactus, & incorruptus. [תָּמִים tamim: נָקִי naki. ἄψαυστος. Gall. *Qui n'eſt point entamé ne corrompu, entier.* Ital. *Incorrotto, puro, non guaſto.* Germ. Vnberürt/vnzerſtört. Hiſp. *Coſa no tocada ni corrupta.* Pol. Czyſty, *niedotkniony, niepoważany.* Vng. *Tiſzta ep, megrontatlan.* Ang. *Vntouched, vntaſted, whole, vncorrupted.*] Eſt autem nomen, non participium: quippe quum nullum extet verbum, à quo deducatur. Livius 3. ab Vrbe: Illibatum imperium. Plinius libro 17. cap. 17: Vt illibato cortice, atque ut ſectura inferior ponatur. Illibatum robur hominis. Colum. lib. 12. cap. 1. & lib. 3. ca. 10: Ex proximo terræ integro illibatoque ſucco aluntur.

Illĭbĕrālĭs, le, om. t. Parcus, avarus, ſordidus. [כִּילַי chilái, ἀνελεύθερος. Gal. *Qui n'eſt point liberal, vilain, chiche.* Ital. *Non liberale, non corteſe.* Ger. Vnfrey/ober/vnfreygeb/tünbig. Hiſp. *No liberal, non corteſe.* Pol. *Nie hoiny, nie datny, skapy, nieſzczodry.* Vng. *Bőſzény, ſóbrák.* An. *Nigard, vnhoneſt, vncourteous.*] Cicero Memmio libro 13. Non te in me illiberalem, ſed me in te negligentem putabit. ¶ Interdum illiberale dicitur quod contrà fit, ac liberum & ingenuum hominem decet. Illiberale facinus, libero homine indignum. Terentius in Adelph. ex illáne familia Tam illiberale facinus eſſe ortum? Iocus illiberalis. Cic. 1. Offic. Duplex omnino eſt jocandi genus: unum illiberale, petulans, flagitioſum, obſcœnum.

Illĭbĕrālĭtās, tatis, f. t. Parſimonia, avaritia, ſordes: cui opponuntur Liberalitas & munificentia. [ἀνελευθερία. Gal. *Villenie, chicheté.* Ital. *Villania, tenacità ſtrettezza.* Germ. Vnfreygebigkeit/ vnfreygebigkeit/targheit. Hiſp. *Aquella crianca non liberal.* Pol. *Skąpoſc, ſ'akomſtwo.* Vng. *Fösvénség, ſóbrákság.* Ang. *Dishoneſty, nigardſhip.*] Cicero 2. Offic. Habenda eſt autem ratio rei familiaris, quam quidem delabi ſinere flagitioſum eſt, ſed ita ut illiberalitatis avaritiæque abſit ſuſpicio.

Illĭbĕrālĭtĕr, Non liberaliter, injuſtè, inclementer, atque aliter, ac hominem liberum decet. [ἀνελευθέρως, ἀγενῶς. Gall. *Vilainement, chichement.* Ital. *Diſhoneſtamente, villanamente, non da gentiluomo.* Germ. Vnfreylich/vnbillicher vnd vngezimlicher weiß. Hiſp. *No liberalmente.* Pol. *Nieſzczodrze.* Vng. *Fösvényen, ſóbrákúl, ſzükön, kegyetlenül, hamiſſan.* Ang. *Nigardlie, diſhoneſtlie.*] Illiberaliter apud veteres dicebatur factum (inquit Donatus) ſiquis exceſſiſſet omne genus maleficii. Terentius in Adelphis: factum à vobis duriter, Immiſericorditerque, atque etiam, ſi eſt, pater, Dicendũ magis apertè, illiberaliter. Idem in Phorm. Nam ni ita eum exiſtimaſſem, nunquã tam graveis Ob hanc inimicitias caperem in noſtram familiam, Quam is aſpernatur nunc tam illiberaliter.

Illĭbĕrĭs, is, Græcis ἄπαις, Carens liberis. [Vn. *Magtalan.*] Tertullianus libro 4, adverſus Marcionem, quàm ſi frater illiberis deceſſiſſet, ut à fratre ipſius & ex coſta ipſius ſuppararetur ſemen illi.

Illīc, [שָׁם ſcham. ἐκεῖ, αὐτόθι, αὐτοῦ. Gall. *Là, en ce lieu-là.* Ital. *Là, in quel luoco.* Germ. Dört/an dem ort. Hiſpan. *Allí donde alguno eſta.* Pol. *Tam.* Vng. *Amot.* Ang. *In that place, there.*] Adverbium in loco. Terentius in Adelph. Illic ubi jàm caprificus magna eſt. Plautus Trinum. Illic ſum, atque hîc ſum. ¶ Illic pro Ille. Terentius in Andria: Vbi illic ſcelus eſt, qui me perdidit? Idem Evnuch. Mirum ni illîc homine quoquo pacto opus eſt.

Illĭcĭo, cis, act. t. Attraho, ineſco, capto, illecebris decipio: ex in & antiquo verbo lacio. [פִּתָּה pithâh. ἐπάγω, ἑλκύω. Gall. *Attirer, allicher.* Ital. *Accarezzare, attrarre, adeſcare.* Ger. Anreitzen/hineyn ziehen. Hiſp. *Attraher con halagos.* Pol. *Pobudzam, przywabiam.* Vn. *Hozzám edeſgetőm, édes hizzelkedéſſel meg tſalogattatok.* Ang. *To wind by faire wordes, to intyſe, to allure.*] Terentius in Andr. -túne hîc homines adoleſcentulos imperitos rerum, eductos liberè, in fraudem illicis?

Illēctŭs, participium, Attractus, invitatus. [מְפֻתֶּה mephutteh. ἐπηχθὲς, ἑλκυσθές. Gall. *Attiré, alliché.* Ital. *Allettato, adeſcato.* German. Angereitzt/ hineyn getockt oder gezogen. Hiſp. *Attraydo con halagos.* Polon. *Pobudzony, przywabiony.* Vng. *Edeſgetéſſel meg hiratot, hozzá tſalogattatot.* Ang. *Intyſed, allured.*] Cicero 4. Tuſc. Libido ad id quod videtur bonum illecta, & inflammata videtur.

Illēctŭs, us, ui, m. g. Blanditiæ, illecebræ, incitamentũ. [תַּלְקֹחַ chelkâh. ἐπαγωγὴ, ἑλκυσμός. Gall. *Allichement, attrayement.* Ital. *Adeſcamento, luſinghe.* Ger. Anreitzung/eyntockung Hiſp. *Halagos.* Pol. *Wabienie, pobudka.* Vng. *Edeſgetés, édes hizelkedés, édes ingerlés.* Ang. *Intiſement, allurement.*] Plautus Bacch. Magis illectum tuum, quàm lectum mutuo. ¶ Eſt item illectus, compoſitum à participio lectus, idem ſignificans quod non lectum, ἀνεπίληκτος, ἀναγνωσθές. Ovid. lib. 1. de Arte amandi: Si non acciplat ſcriptum, illectumque remittat: Lecturam ſpera, propoſitumque tene.

Illĕcto, ctas, Frequenter illicio. [ἐπάγωμαι. Gall. *Attirer, allicher.* Ital. *Allettare.* German. Offt oder ſtäts anreitzen/ antoß geben: Hiſpani. *Attraher con halagos.* Polon. *Pobudzam, przywabiam.* Vngar. *Hozzám édesgetőm, edes beſzeddel hozzá haytogatom.* Ang. *To allure or intyſe.*] Auguſtinus: Quos ad peccata illectant.

Illēctŭs, Non collectus. [ἀσύλλεκτος. Vng Fölſzedetlen.] Gaius D. lib. ult. de verborum ſignificat. Stipula illecta; ſunt ſpicæ in meſſe dejectæ, quas ruſtici cùm vacaverint, colligunt.

Illex, illegis, om. t. Qui ſine lege vivit. [ἄνομος. Gall. *Sans loy.* Ital. *Senza lege.* Germ. Ohne Geſatz/ohn Maß. Hiſpan. *Hombre ò muger ſin ley.* Pol. *Bez miary, bez rządu.* Vng. *Szabadon nyargalo, tőrvény kivül élő.* Ang. *That liueth without any law.*] Plaut. Perſa: Impurè, inhoneſtè, injure, illex, labes populi. Quo in loco illex Valla idem ſignificare arbitratur quod exlex.

Illex, icis, communis gen. t. Interdũ ſubſtantivè accipitur pro illecebris, & incitamento: [תַּלְקֹחַ chelkâh. ἐπαγωγὴ. Gall. *Allichement, eſguillon.* Ital. *Incitamento, ſtimolo.* German. Anreitzung/ eyntockung. Hiſp. *Atrahida por halagos.* Pol. *Wabienie, pobudka.* Vng. *Edeſgetés, édes hizelkedés.* Ang. *Intiſement, allurement.*] Ut, Illex animi Venus, Plaut. Pœnul. Idem Perſa: Impurè, Inhoneſtè, injuriè, illex, labes populi. ¶ Interdum adjectivè ſumitur, ut idem ſit, quod illiciendi vim habens: [ἐπαγωγὸς, ἑλκτικός. Gall. *Allichant, attrayant.* Ital. *Coſa que attrahe & adeſca.* Ger. Anreitzung/ das anreitzung gibt. Hiſp. *El annagaza.* Vng. *Edegeſithető, édős hizelkedéſſel hozzá tſalhato.* Ang. *That hath force to allure.*] ut Oculi illices, apud Apuleium, quod aſpectu ad libidinem incitemur.

Illĭcĭum, cii, n.s. ab illiciendo dictum incitamentum. [חלקה *chelkáh.* ἥλιγμα, ἐπαγωγή. Gall. *Allichement, attrayement.* Ital. *Incitamento, stimolo, adescamento.* German. Ein tockung/anreitzung. Hisp. *Atrayda por halagos.* Pol. *Pobudzanie, wabienie.* Vng. *Edesgetŏ, éddes ingerlés.* An. *Allurement or intisement.*] Varro libro 3: Sed si trahĭturæ sunt apes eà, apiastro perfricandum, quòd illicium hoc illis. Cicer ad Att. lib. 11: Posteaquam mihi literæ à Cornelio Balbo minore missæ essent, illum existimare Qu. Fratrem illicium meæ profectionis fuisse, his verbis ad Cæsarem scripsi.

Illĕctāmĕntă, ἥλιγμα, illicia. [Vn. *Kiſztetés.*] Apuleius in Apolog. At illæ puellæ meretriciis blandimentis, & lenonis patris illectamentis captus.

Illĭcĭtŭs, a, um, Indecorus, flagitiosus. [ἀῤῥητος. Gall. *Illicite, non loisible à faire ou dire.* Ital *Illicito.* Germ. Vnzimlich/ verbotten. Hisp. *Cosa illicita ò que no conuiene.* Pol. *Zakazany, nieprzystoiny.* Vn. *Tilalmas.* Ang. *Vnlawfull, vnhonest, vncomely.*] Cicero pro Cluentio: Multitudinem illicitum est contradicere Ciceronis est locus depravatus

Illĭcĭtē, Adverbium. [ἀῤῥέτως, ἀῤῥεμίτως, ἀῤῥήτως. Gall. *Illicitement.* Ital *Illicitamento.* German. Vnzimlicher weiß / vngebürlichen. Hispan. *No conuenientemente.* Polon. *Nie przystoinie.* Vngar. *Szabadság nékwl, tilalmasson.* Ang. *Vnlawfullie.*] Vlpianus in l. fidecommissa. §. Si quis illicitè. ff. de legat. & fidei com. lib. 3.

Illĭco, adverbium est loci, Propriè idem quod ibidem, quasi in eodem loco. [αὐτόθι. Vn. *Vgyan ottan.* Ang. *In the same place.*] Ennius: Et quia quò irent, nesciebant illico manserunt: id est, in eo loco. Terentius in Adelphis: Otiosè nunc jam illicò consiste. Donatus: Illicò modò locum, modò tempus significat. ¶ Frequentior ejus usus est pro statim, sive continuò. [מיתום *pitheóm.* παραυτίκα. Gall. *Soudain, sur le champ.* Ital. *Di fatto subito, incontinente.* Germ Von stund an/ eins wegs/ fluchs. Bel Aldaer/terstont. Hisp. *Luego* Pol *Hned, zaraz.* Vn *Mingyarast.* Ang. *Incontinent, forthwith.*] Cicero pro Muræna: Simulatque increpuit suspicio tumultus, illicò artes nostræ conticescunt. Idem pro Quintio: Illicóne ad Prætorem ire convenit?

Illīdo, dis, penult. prod. act p. Offendo, impingo, cõfringo, aliquid fŏlæ rei impactum vehementiùs frango. Ita navis impacta scopulis dicitur illidi. [רסש *rittésch.* προσπλάσσω, ἐπαίρω, προσκρούω. Gal. *Heurter, contrefroisser.* Ital. *Rompere, frangere.* Ger. Anstossen / an ein ding stossen oder schmeissen/ zerstossen. Belg. Aenstooten/ breken. Hisp. *Quebrar vna cosa en otra.* Pol. *Ottracam, rozracam, rozbiiam.* Vng. *Belé wtŏm, hozzá wtŏm.* An. *To hitte, dashor beat to or against some thing.*] Valerius Maximus libro 1: Coactis Locrensibus ex thesauro ejus magnam illi pecuniam dare, quum onustus nefaria præda navigaret, vi subitæ tempestatis tota cum classe vicinis Deæ litoribus illisus est. Hoc est, impegit ad vicina litora, & naves fregit. Cicero de Arusp. respon. Iam ista serpens compressa atque illisa morietur Virgil. 5. Aeneid. durosque reducta Libravit dextra media intĕr cornua cæstus Arduus, effractoq; illisit in ossa cerebro. Dentes illidere labellis, Lucret. lib. 4. Illidere dentem alicui rei, pro imprimere. Horatius 2. Serm. Satyr. 1: & fragili quærens illidere dentem, Offendit solido. Illidere manus, Cicero 3. Tusc. Aequora illisa scopulis, Virg. 3 Georg.

Illīsŭs, us, ui, m. q. Illisio, & ipse actus illidendi. [προσπέφυγξις, προσβολή. Gall. *Heurt & froissement contre quelque chose.* Ital *Esso battere contra qualche cosa.* Ger. Anstossung / anschmeissung. Hisp. *Quebradura vna cosa con otra.* Pol. *Ottracenie.* Vn. *Belé wtés, hozzá wtés.* Ang. *A dashing to or against some thing.*] Plinius lib. 27. cap. 8: Illisu ipso repercussus.

Illĭgo, as, are, act. p. innecto, intexo. [קשר *kaſchár.* σύνδεσμος. Gall *Attacher, lier auec.* Ital. *Legare, auuiluppare.* Ger. Eynbinden/ eynknüpffen/ eynfassen. Hispan. *Atar.* Pol *Przywięzuie.* Vng. *Meg kŏtŏm, meg kŏtelezŏm.* Ang. *To intangle, to knitt with another.*] Ita emblemata poculis, vel aurum argento illigare dicimus. ¶ Per translationem sumitur pro implicare, sive involvere, ἐμπλέκειν. Livius lib. 22. Posteaquam nos neque decernere id præsidium, neque velle illigari Romano bello vidit. Et rursus eodem libro: Privatis etiam hospitiis, familiariq; amicitia plerique illigati Philippo erant.

Illīmĭs, me, Purus, quasi sine limo. [ἄπηλος, καθαρός. Gall. *Sans bourbier.* Ital. *Puro. senza fango.* Germ. Ohne tãn oder mũr/ tauter. Hisp. *Cosa clara, sin limo ò cieno.* Pol. *Nie kalny, przegroczysty.* Vn. *Tiszta, világos.* Ang. *Without mudde or slime.*] Ovid. 3. Metam. Fons erat illimis, nitidis argenteus undis.

Illĭnc, adverbium de loco. [משה *mippóh.* ἐκεῖθεν. Gall. *De là, de ce costé là.* Ital. *De la, di quel luogo.* German. Da dennen / von dannen. Hispan. *Alli, donde alguno está.* Pol. *Tam.* Vng. *Amonnan.* Ang. *From thence, from that parte.*] Terentius in Adelphis: Illinc huc transfertur virgo. Cicero 2. Philipp. Omnem se amorem abjecisse illinc, atque in hanc transfudisse. ¶ Hinc illinc proverbium. Terĕt. in Adelph. an sedere oportuit Demi virginem tam grandem, dum cognatus hinc Illinc veniret, expectantem?

Illĭnĭo, is, re, act. t. Inungo, perungo. [חם *tach* משח *maſchách.* ἐπιχρίω. Gal. *Oindre.* Ital. *Vngere.* German. Ansalben/ vbersalben. Bel. *Aenstrycken/ aensmeren.* Hispan. *Vntar.* Pol. *Obmazuie.* Vn. *Bekenŏm.* Ang. *To anoynt.*] Columella lib. 6. cap. 14: Prædictoque medicamento defricatur & illinitur: sed si ex toto propter cervicis tumorem jugum recuset, paucis diebus requies ab opere danda est: tum cervix aqua frigida defricanda, & spuma argentea illinienda est: id est, inungenda. Plin. lib. 30. cap. 11: Cornicis carnes esse, & nidum illinire, in longissimis morbis utilissimum.

Illĭno, nis, penult. corr. illevi, illitum, tertię conjugationis, Inungo, liqu. di quippiam rei alicui induco. [חם *tach* משח *maſchách.* ἐπιχρίω, ἐμπλάττω. Gall. *Oindre, enduire par dessus quelque chose humide* Ital. *Vngere.* Germ Ansalben / anstreichen/ mit Salb bestreichen. Hispan. *Vntar.* Polon. *Pomazuie.* Vng. *Meg kenŏm.* Ang. *To anoynt with any licour.*] Horatius 1. Serm. Satyr. 4: Et quodcunque semel chartis illeverit, omnes Gestiet à furno redeuntes scire.

Illĭtŭs, ta, tum, penult. corr. Inunctus, perunctus. [מסוח *natóach.* ἐπιχρισμένος. Gall. *Oinct.* Ital. *Vnto.* Germ Bestrichen/ vbersalbet. Hisp. *Vntado.* Pol. *Obmazany.* Vng. *Meg kenetteiőt.* Ang. *Anoynted.*] Virgil. Illita tela dolis, nec Martem comminus usquam Ausa pati virtus. Livius libro 2: Ita in vadis hæsitantes frumenti acervos sedisse illitos limo.

Illĭtŭs, us ui, m. q. Illinendi actus. [חים *tiach.* τὸ ἐπίχρισμα. Gal. *Frottement, onction* Ital. *Esso vngere.* Ger. Bestreichung/ ansalbung. Hisp. *Vntadura.* Pol. *Namazanie.* Vn. *Bé kenés, meg kenés.* Ang. *Anoynting a rubbing with licour.*] Plin. lib. 24. cap. 6: Sonitus aurium emendat infusu, strumas illitu nervorumque.

Illĭquĕfăcĭo, cis, In re aliqua liquefacio. [σύντηκω. Gall. *Fondre dans quelque chose.* Ital. *Liquefare en qualche cosa* Germ. Etwas in schmeltzen/ eyngiessen. Hispan. *Derretir en algo.* Pol. *Rozpuszczam, rozpuszczam* Vng *Meg olvasztom.* Ang. *To melt, to mak tomelt in any thing.*] Cicer. 5 Tuscul. Et qualis est hæc aurium, tales sunt oculorum, & tactionum, & odorationum, & saporum: quæ sunt omnes unius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

Illĭtĕrātŭs, ta, tum, Literarum expers, indoctus, stupidus. [ἀπαίδευτος, ἀγράμματος, ἀφελής. Gal. *Non lettré, sans lettres.* Ital *Non literato, ignorante.* Germ. Vngelehrt/ der weder schreiben noch lesen kan. Hisp. *No letrado.* Pol. *Nieuczony, nieumieietny.* Vn. *Tudatlan.* Ang. *Without good lettres or knawledg.*] Cic 2. de Orat. Quem cognovimus virum bonum, & non illiteratum, sed nihil ad Persium. Plin. Epist. 147: Est libertus mihi non illiteratus. ¶ Illiteratus pro literis non scriptis: Gellius lib. 11. cap. 18: Draconis leges non decreto jussoque, sed tacito illiteratoque Atheniensium consensu obliteratæ sunt.

Illĭtĕrātissĭmŭs, Superlativus. [Vngar. *Fŏlŏtte igŏntudatlan.*] Plinius Epist. libro 1: Scribo plurimas, sed illiteratissimas literas.

Illŏ, adverbium in locum, [שמה *schammáh.* ἐκεῖσε. Gall. *A cet lieu-là.* Ital. *A quel luogo.* Ger. Dahin/ an das ort. Hisp. *Acuĺla do alguno está.* Pol. *Na to tam mieiscze.* Vng. *Amoda.* Ang. *To that place.*] Plaut. Capt. Vbi illò advenit. Terent. Andr. Quum illò advenio, solitudo ante ostium.

Illŏcabĭlis, & hoc illocabile, om. t. Quod locari non potest. [ἀῤῥαύδετος. Gall. *Qu'on ne peut pourvoir.* Ital. *Che non si può allogare.* Germ. Vuverd / die kein Mann vbertommen kan. Hisp. *Lo que no se puede poner en lugar.* Pol. *Ta ktora mezą niemożedostacz.* Vng. *Hellie zetetlen.* Ang. *That can not be hyred or sett out.*] ut, Virgo illocabilis, quæ ob deformitatem, aut inopiam virum invenire non potest. Plautus in Aulul. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem, Neque eam queo locare cuiquam.

Illŏtŭs, ta, tum, penult. prod. Quod lotum non est, sordidum, immũndum. [ἄλυτος. Gall. *Qui n'est point laué, ord, sale.* Ital. *Che non è lauato, sporco, brutto, immundo.* Ger. Vngewäschen / vnsauber. Hispan. *No lauado, suzio.* Pol. *Nie omity, nie ochedożony.* Vng. *Mosdatlan.* Ang. *Foule, vnwashed.*] Hinc, illotis manibus, vel pedibus rem aliquam aggredi: hoc est, impudenter, temerè, & imperitè rem aliquam attentare: velut si grammatista aliquis trivialibus illis disciplinis vix ad summam cutem tinctus, enarrationem Virgiliani poematis audeat aggredi. Tractum est adagium à sacrorum cæremoniis: in quibus omnia pura convenit esse, & probè lota. Vide Eras. Adagia. Illoti echini, Horat. 2. Serm. Satyr. 8: Erucas virides, mulas ego primus amaras Monstravi incoquere, illotos Catillus echinos.

Illūcĕo, es, secunda producta, n. s. In re aliqua luceo. [אור *or.* ἐμφαίνω, ἐπιλάμπω. Gal. *Luire dessus, reluire.* Ital. *Lucere.* Germ. Hineyn leuchten/ ober scheynen. Hisp. *Luzir.* Pol. *Oswitam.* Vng. *Világoskodom.* Ang. *To be light, to appeare and shew it self.*] Plaut. Capt.

Capt. At pol te, ſi hic ſapiat ſenex, atra pix agitet apud carnificem, tuo quæ capiti illuceat.

Illūcēſco, cis, n.t. Lucidus fio: [אור *or.* Vng. *Meg világoſúlok.* An. *To waxe day.*] quo vix aliter quàm in tertiis perſonis utimur: ut, illuceſcit: id eſt, dies fit. Livius lib. 3. ſecundi belli Punici: Vbi illuxit, recepêre claſſem.

Illūc, adverbium, ſignificat motum ad locum: [שאה *ſchammáh.* ἐκεῖσε. Gall *Là, en ce lieu-là.* Ital. *Aquel luogo.* Germ. Dahin/ daſelbſt hin. Hiſp. *Alli, donde alguno eſta.* Pol. *Tamże.* Vn. *Amoda.* Ang. *To that place.*] ut, Huc atque illuc intueri apud Ciceronem de Oratore.

Illuctŏr, aris, d.p. [נטח *niphtál.* προσπαλαίω, ἐκπαλαίω. Gall. *Luiter contre, ſe reuencher.* Ital. *Lottare, contra, sforzarſi.* Germ. Et watin ringen. Hiſp. *Mucho y contra luchar.* Vng. *Tuſakodom.* An. *To wraſtle or ſtruggle againſt.*] Stat. 4. Thebaid. Et teneris meditans verba illuctantia labris.

Illudo, dis, penult. prod. act. t. Derideo, ludibrio habeo. [התל *hethél* לחק *ſchaák* שחק *ſachák* התקלס *hithkallés.* ἐμπαίζω, ἐνεγελάω. Gall. *Se iouer de quelque choſe, ſe truffer, ſe mocquer.* Ital. *Beffare, burlare.* Ger. Verſpotten/ betriegen. Bel. Begecken. Hiſp. *Eſcarnecer.* Pol. *Szydzę, oſzukiwam.* Vng. *Meg iáczottatom, megcſeretőm, meg tſufolom.* Ang. *To mock, to iest at.*] Illudere in aliquo. Virgil. 2. Aeneid. certantque illudere capto. Terent. in And. Adeón videmur vobis eſſe idonei, in quibus ſic illudatis? Idem in Phormione: Satin' ſuperbè illuditis me? Vbi Donatus: Et dativum & accuſativum caſum regit illudo. Virgil. 9. Aeneid. verbis virtutem illude ſuperbis. ¶ Significat interdũ per ludum noceo. Virgil. 3. Georg. Neu variæ illudant peſtes. ¶ Illudere capitibus, apud Sueton. in Tiberio, cap. 45: Fœminarum quoque & quidem illuſtrium capitibus, quantopere ſolitus ſit illudere evidentiſſimè apparuit.

Illūsŭs, participium, Deriſus, ludibrio habitus. [התול *huthál.* ἐμπαιχθάς. Gal. *Abuté, Moqué.* Ital. *Schernito, beffato.* Ger. Verſpottet. Hiſp. *Eſcarnecido.* Pol. *Oſzidzony, oſzukany.* Vng. *Meg tſufoltatot, meg iáczottatot.* An. *Mocked.*] Tacit. lib. 14: Illic ferociam amici metuit, ſæpè aſperis facetiis illuſus. ¶ Veſtes illuſæ auro: id eſt, in quibus aurifex auro depinxerat. Virgil. 2. Georg. Illūſasque auro veſtes.

Illūsĭo, onis, f. t. Irriſio, deriſio. [קלס *kéles* שחוק *ſechók.* ἐμπαιγμός. Gall. *Deriſion, moquerie.* Ital. *Scherno, deriſione.* Germ. Verſpottung. Hiſpan. *Eſcarneſcimiento.* Polon. *Pośmiech.* Vng. *Meg iáczottátás, meg tſufolás.* Ang. *A mocking.*] Cicer. 3. de Orat. Et extenuatio, & huic adjuncta illuſio à præceptis Cæſaris non abhorrens, &c.

Illūmĭno, as, are, act. p. Clarum & lucidum reddo, illuſtro. [האיר *heir.* λαμπρύνω. Gal. *Eſclairer, donner clarté & lumiere.* Ital. *Illuminare, alluminare.* Ger. Erleuchten Hiſp. *Alumbrar dando lumbre.* Pol. *Oświecam, obiáśniam.* Vng. *Meg világoſítom.* Ang. *To giue light.*] Cic. 2. de Nat. deor. Vt ſol mundum omnem ſua luce compleat, ab eoque luna illuminata graviditates & partus afferat. Plin. li. 9. c. 36: Diis advocatur placandis, omnemque veſtem illuminat: in triumphali miſcetur auro. Cic. 3. de Orat. Quæ ſententiis orationem, verborumque confirmationibus illuminent.

Illūmĭnātē, adverbium, Clarè, aperté. [ἐμφανῶς. Gall. *Clairement, auec grand lumiere.* Ital. *Chiaramente, apertamente.* German. Klartich/ heiter. Hiſ. *Claramente.* Pol. *Iaśnie.* Vngar. *Meg világoſítua.* Ang. *Clearlie, with great light.*] Cicer. 3. de Orat. Qui diſtinctè, qui explicatè, qui abundanter, qui illuminatè, & rebus, & verbis dicunt.

Illūmĭnātĭo, nis, f. t. [φωτισμός. Vn. *Világoſítás.*] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 17: Phanata dixit ſolem ἀπὸ τῦ φαντὸς, ἢ φανεροῦ. i. à lumine atque illuminatione.

Illūmĭnus, mina, minum, Quod eſt ſine lumine. [חשוך *chaſchóch.* ἀφεγγής. Gall. *Obſcur, ſans lumiere.* Ital. *Senza lume.* Ger. Ohne liecht/ finſter. Hiſp. *Coſa eſcura, ſin lumbre alguna.* Pol. *Ciemny.* Vng. *Világoſság nékwl valo, ſitétes.* An. *Without light.*] Apuleius lib. 6: Et illuminarum Proſerpinæ nuptiarum. Et li. 3: Servato noctis illumino tempore: id eſt, obſcuro & ſine lumine.

Illūnis nox, f. t. Dicta eſt à Plinio Epiſt. 106 pro obſcura: quaſi ſine luna, & lunari ſplendore viduata. [חשוך *chaſchóch.* σκοτεινόν, νὺξ ἀσέληνος. Gall. *Noire nuit, en laquelle la lune ne luit point.* Ital. *Notte senza lume della luna.* German. Ein Nacht ohne Monſchein. Hiſpan. *Nochel ſin luna.* Polon. *Ciemna noc.* Vng. Ey, *Világoſság nékwl valo.* Ang. *A dark night when the moone giueth no light.*] Vix, *inquit*, viam deſerueramus, & nox, non quaſi illunis & nubila, ſed qualis in locis clauſis lumine extincto. Apuleius lib. 9. Metamorph. per primam & ſecundam declinationem inflexit: Illunæ, *inquiens*, caliginis, à nominativo illunus, a, um.

Illūſtrĭs, ſtre, clarus, lucidus. [צח *tſach.* αἴθριος, λαμπρὸς, φωτεινός. Gal. *Fort clair.* Ital. *Chiaro.* German. Erleucht/ heiter. Hiſp. *Eſclarecido.* Pol. *Iaſny, świetny.* Vng. *Világos, tettetős.* Ang. *Very bright.*] Columella lib. 1: Balnearia Occidenti æſtivo adver-

tantur, ut ſint poſt meridiem, & uſque ad veſperum illuſtria id eſt, clara. Plinius lib. 9. cap. 16: Noctibus quidem illuſtribus æquè quàm die cernunt: id eſt, ſerenis. Plautus in Rudente: Illuſtriores feci, feneſtrasque indidit. ¶ Per tranſlationem accipitur pro nobili, celebri, & qui magni eſt nominis. [נכבד *nichbádh.* ἐπιφανὴς, εὐδόκιμος. Gall. *Fort renommé, illuſtre.* Ital. *Illuſtre, nobile, famoſo, de gran nome.* Germ. Durchleuchtig/ berümpt. Hiſpan. *Famoſo en bien.* Vngar. *Tekintetős.* Ang. *Famous, noble, excellent.*] Cic. de amic. Genus autem hoc ſermonum poſitum in hominum veterum autoritate, & eorum illuſtrium plus neſcio quo pacto videtur habere gravitatis. Idem in Verrem: Tam illuſtre ac nobile domicilium. Illuſtre, notumque omnibus factum, apud eundem, 7. Verr. Facta illuſtria, & glorioſa. Idem 1. de Finibus. Fama illuſtris, Virg. 7. Aeneid. Illuſtris & lata via, Cic. 3. Verr.

Illūſtro, as, act. p. Rem aliquam lucidam & ſplendidã efficio, lucem & ſplendorem affero, illumino, clarum reddo. [האיר *heir* הליה *highgiah.* λαμπρύνω, κατηλάμπω. Gall. *Illuſtrer, donner clarté & lumiere au lieur.* Ital. *Illuſtrare, dar gran luce.* Ger. Erleuchten/ heiter machen. Bel. Verlichten/ vermanen. Hiſp. *Eſclarecer.* Pol. *Oświecam.* Vng. *Meg világoſítom.* Ang. *To make light or cleere.*] Colum. libro 1: Vinctis quàm ſalubertimum ſubterraneũ ergaſtulum, plurimis & iis anguſtis illuſtratum feneſtris. Auri fulgore templum illuſtrare, Cic. 6. Verr. ¶ Per tranſlationem accipitur pro nobilitare, clarumq; & celebrem reddere. [כבד *chibbédh.* διαφημίζω. Gall. *Illuſtrer, bailler bruit.* Ital. *Dar chiara fama, illuſtrare.* Germ. Berümpt machen. Hiſp. *Ennobleſcer.* Pol. *Osliachczam.* Vng. *Tekinteteſíté tezőm.* Ang. *To mak famous or wel knawen.*] Cic. Lentulo lib. 1. Epiſt. Illuſtrabit, mihi crede, tuam amplitudinem hominum injuria. ¶ Nonnunquam pro declarare, patefacere, manifeſtare, aperire: quòd quæ aperta ſunt, majorem lucem præbeant. [δηλοῶ. Gall. *Declairer, donner à entendre.* Ital. *Dichiarare.* German. Erleuteren/ erklären. Hiſp. *Declarar.* Vng. *Meg magy aràzom, meg ielöntöm.* Ang. *To mak manifeſt or plaine.*] Cicero in Catil. Omnia & Senatus, & vos quæ erant contra ſalutem omnium cogitata, illuſtrata & patefacta vidiſtis. Idem de Oratore: Patefacere & illuſtrare obſcura. Illuſtrare philoſophiam Latinis literis, Idem lib. 1. Acad. & 1. Tuſcul.

Illūſtrātĭo, onis, f. t. Evidentia, exornatio, expolitio. [יפעה *iphhéh* זהר *zóhar.* τὸ κατάλαμπρον μέρος, τὸ σῶμα μέρος. Gall. *Eſclaircisſement, ornement, reparement.* Ital. *Splendore, ornamento.* Ger. Erleuchtung Hiſp. *Eſclariſcimiento, ornamiento.* Pol. *Oswiecenie.* Vn. *Meg ekeſítés, ſzépítés, világoſítás.* An. *A beautifeing, a making manifeſt.*] Quint. lib. 6. cap. 2: Inſequetur ὑπόταξις, quæ à Cicerone illuſtratio & evidentia dicitur.

Illūſtrāmĕntum, ti, n. ſ. [יפעה *iphhéh* זהר *zóhar.* ὑπόλαμπρότης, τὸ κατάλαμπρον μέρος. Vng. *Meg világoſítas, meg elöſítés.*] Idem Quint. lib. 11. ca. 8: Hæc ſunt vel illuſtramenta pronuntiationis, vel vitia, quibus propoſitis, multa cogitare debet orator.

Illūſtrĭſſĭmē, adverb. [Vn. *Igén világoſſan.* λαμπροτάτως.] Gell. lib. 9. cap. 13: Puriſſimè atque illuſtriſſimè, ſimplicique & incompta orationis antiquæ ſuavitate deſcripſit.

Illūtibĭlĭs, le, Quod elui non poteſt. [ἀνεκπλυτος, ἀδιάπλυτος. Gall. *Qui ne ſe peut lauer.* Ital. *Che non ſi può lauare.* Ger. Vnwäſchlich Hiſp. *Lo que no ſe puede lauar* Pol. *Nieodmity.* Vn. *Tiſztithatatlan.* Ang. *That can not be washed.*] Plaut. in Menæch. Nę ex iſtoc loco ſpurcatur naſum odore illutibili.

Illŭvĭes, vici, f. q. Squalor, immunditia, ſordes. [טואה *tſoáh* טומאה *tummédh.* ἀκαθαρσία. Gall. *Ordure, ſaleté.* Ital. *Sporchezza, bruttura.* Germ. Wüſt/ vnſauberkeit/ vnflat. Hiſp. *Suziedad.* Pol. *Plugaſtwo, nieczyſtosc.* Vn. *Otſmányság ſzennyeſség.* Ang. *Vncleanneſſe, filthineſſe.*] Terent. in Heavt. Ea texebat unà, pannis obſita, neglecta, immunda illuvie.

I ante M.

IM. In notis antiquorum Hymnus. IM. jam. I.M. Iovi Maximo. I.M.CIT. in media civitate. I.M.I. ST.B. ABCD. In memoria iſta ſunt bona abſcondita, & in monumento iſto ſunt bona abſcondita. IMP. Imperator, vel IMPR. imperator. IMPRR. imperatores. IMP. AV. Imperator Auguſtus. IMP. CS. AV. Imperator Cæſar Auguſtus. IMPL. imperialis, imperiale.

Imāgo, inis, f. t. Simulacrum & alicujus rei repræſentatio. [תמונה *temunáh* תבנית *tabnith.* εἰκών. Gall. *Imago, repreſentation, ſemblance.* Ital. *Imagine, figura, ſimulachro, ſembianza.* Ger. Ein Bildnuß. Bel. Een Beeldt. Hiſp. *Imagen ò ſemejanza.* Pol. *Obraz.* Vn. *Kép, Abrázat, haſonlatoſság.* An. *An image or lykines of any thing.*] Cicer. de Amic. Nemo unquam animo aut ſpe majora ſuſcipiet, qui ſibi non illius memoriã atq; imaginem proponendam putet. Virg. 2. Aeneid. atq; ipſius umbra Creuſæ Viſa mihi ante oculos, & nota major imago. Cicer. in Orat. Demoſthenis imaginem ex ære vidi. Idem de Natura deorũ: Fac imagines eſſe quibus pulſantur animi, ſpecies duntaxat objicitur quædam. ¶ Olim nobiliores majorum ſuorũ imagines ad vivum expreſſas, in atriis ponere ſolebant, quibus ad virtutem

tutem & similia facta excitabantur: & quibus populo cõmendabantur. Solebant enim eorum poni imagines, qui præclari aliquid in Rep. gesserant: quo factũ est, ut imagines pro nobilitate accipiãtur. Cic. de Lege Agrar. significare volens se novum hominem: id est, nulla generis nobilitate commendatũ, Consulem tamen factum, ita ad populum inquit: Quemadmodum quum petebam, nulli me vobis autores generis mei commẽdarunt: sic siquid deliquero nullæ sunt imagines quæ me à vobis deprecentur. Idem in Pisonem: Obrepsisti ad honores errore hominum, commendatione fumosarum imaginum, quarum nihil habes, præter colorem. Vbi fumosas imagines appellat Cicero antiquissimi generis stemmata. Plin. in Epist. lib. 9. ad Prosocerum: Neque enim ardentiùs tu pronepotes, quàm ego liberos cupio: quibus videor à meo, tuoque latere pronũ ad honores iter, & audita latiùs nomina & non subitas imagines relicturus: nascãtur modò, & hunc nostrum dolorem gaudio mutent. Subitas imagines appellat Plinius nobilitatem parùm antiquam, sed repentè, fortunæque beneficio quæsitam, quomodo nostris temporibus multi extiterunt, ignotis natalibus orti, qui ne avum quidem, aut etiam patrem ciere aut possent, aut auderent qui subitariis principũ beneficiis, & aulicorum suffragationibus, supra civile fastigium evecti, ingentium splendidarumque gentilitatum fundamenta jecerũt. Hæc ex Budæo. ¶ Imago pro vagina: quòd veluti sit imago ejus rei quam claudit. Virg. lib. 8. curvam servans sub imagine falcem. ¶ Rhetores imaginem, *ἐκφάσεις*, vocãt quandam orationis figuram, quum res gesta non simpliciter judicatur, sed ut gesta sit ostenditur, ut est illud: Ipse inflammatus scelere ac furore in forum venit, ardebant oculi, toto ex ore crudelitas emicabat.

I*māgĭnŭlă, f. p. diminutivum, parva imago. [*εἰκόνιον.* Gal. *Petite image.* Ital. *Picciola imagine.* Germ. Ein kleine Bildnuß. Hisp. *Pequenna imagen.* Polon. *Obrazek.* Vngar. *Képetske, abrázatotska.* Ang. *A litle image.*] Suetonius in Cæsare: Nactus puerulem imagunculam.

I*māgĭnārĭŭs, a, um, Quod verum non est, sed ita imaginamur & animo concipimus acsi verum esset: cujusmodi apprehensionem propriè dicimus imaginationem. [*φανταστικὸς, σκιαγραφικός.* Gall. *Imaginaire, contrefait, feint.* Ital. *Imaginario, contrafatto.* Germ. Das durch einbildung des Gemüts gefasset ist. Hisp. *Ymaginado, fingido.* Pol. *Zmisliony.* Vng. *Haxug tettetés, tettetét gondolat.* Ang. *Imagined, counterfait.*] Sueton. in Claud. Cæsar. Equestres militias ita ordinavit, ut post cohortem, alam: post alam, Tribunatum legionis daret: stipendiaque instituit, & imaginatiæ militiæ genus: quod vocatur super numerũ, quo absentes, & titulo tenus fungerentur. Imaginariis fascibus cedere. Liv. 3 ab Vrbe. Emptio imaginaria. Vlp. l. Is qui suis. ff. de manumiss. Si ab ignoto emptus sit, postea autem pretium suum obtulerit: dicendum erit non esse audiendum: ab initio enim hoc agi debet, ut imaginaria fiat emptio, & per fidem contractus inter emptorem & servum agatur. Est autem imaginarius emptor, qui servum illius nummis emittit.

I*māgĭnōsŭs, nosa, nosum, In quo sunt plures imagines. [*εἰκονώδης.* Gall. *Plein d'images.* Ital. *In cui sono molte imagini.* Germ. Voll Bildnussen. Hisp. *Cosa llena de imagines.* Pol. *Pełnt obrazow.* Vng. *Képes, abrázatos.* Ang. *Full of images.*] Vnde speculum imaginosum, à Catullo dicitur ab imaginibus, quæ in speculo numerosæ videntur.

I*māgĭno, nas, act. p. Imagines facio, seu repræsento. [יָצַר *jatsár.* *εἰκονίζω, ἀπεικάζω.* Gal. *Representer ou rendre la semblance d'aucun, faire images.* Ital. *Far' imagini, rappresentare.* Ger. Ein Bildnuß geben oder machen. Hisp. *Hazer imagines.* Pol. *Obrazicznie.* Vng. *Képet, abrázatot mutatok, képet faragok.* Ang. *To make images, to represent the likenesse.*] Gell. lib. 15: Vt speculum in loco certo positum nihil imaginat, aliorsum translatum facit imagines.

I*māgĭnŏr, aris, d. p. rem aliquam mente concipio, mente aliquid fingo. [יָצַר *jatsár* הָגָה *hagháh.* *φαντάζομαι, ὑποτυπόω, ὑποτυπόομαι.* Gall. *Imaginer, comprendre en sa pensée.* Ital. *Imaginarsi, pensare.* Germ. Einbilden / ein Bildnuß mit dem Gemüt fassen. Hisp. *Imaginar, ò fingo visiones.* Pol. *Wśiniáć sobie biore.* Vng. *Gondolkodom, tettetet képet gondolok: elmelkódom.* Ang. *To imagine, to conceiue, to muzeon.*] Plinius lib. 20. cap. 13: Ideo profluvio genitali datur, & Venerem crebrò per somnia imaginantibus. Plinius in Epist. Cajus quidem Fannius quod acidit, multò antè præsensit: visus est sibi per nocturnam quietem jacere in lecto suo compositus in habitu studentis, habere ante se scrinium (ita solebat) mox imaginatus venisse Neronem, in toro sedisse.

I*māgĭnātĭo, f. t. Alicujus rei conceptio & fictio, quæ mente fit: [יֵצֶר *jétser.* *φαντασία, ὑποτύπωσις.* Gall. *Imagination.* Ital. *Imaginatione.* German. Einbildung. Hisp. *Obra de imaginar, imaginamiento.* Polon. *Zmislenie.* Vngar. *Gondolkodás, tettetét kép, gondolat, elmelkódes.* An. *Imagination, conceiuing of any thing in mynd.*] ut, Imaginationes libidinum apud Plinium lib. 20. cap. 7.

¶ Imaginabile, quod mente concipi potest. *καταληπτόν.*

I*māgĭnātŭs, a, um, Quod est ad alicujus imaginem factum. [*ἀπεικονισμένος.* Gall. *Imaginé, fait à la semblance ou image de quelqu'vn.* Ital. *Fatto ad imagine d'alcuno.* Germ. Eyngebildet. Hisp. *Imaginado ò fingido, hecho ala imagen de alguno.* Pol. *Zmisliony.* Vn. *Valakinek képére ſsinaltatot.* Ang. *Made after the lyknes of any thing.*] Lactant. lib. 15: Sed terram digitis suis imaginatam metuant & adorent.

Imbĕcīllĭs, & hoc imbecile, & imbecillus, ă, um, Debilis, languidus, infirmus: quasi bacillo destitutus: quæ significatio tracta videtur à tenerioribus plantis, quæ citra bacilli adminiculum vix possunt subsistere. [אֻמְלָל *umlál* חֻלְשָׁה *challaſch* דַּוָּי *davvái.* *ἀδύνατος.* Gall. *Imbecille, foible, debile, laſche.* Ital. *Debole, languido.* Ger. Schwach / Blöd / Machtlos. Belg. Kranck / onsterck. His. *Debil y flaco.* Pol. *Słaby.* Vng. *Gyenge, erőtlen.* An. *Feble, weake.*] Plin. in Paneg. Quis enim est tã imbecilli ingenio, qui nõ tantò meliorem Consulẽ speret, quantò sæpiùs fuerit? Cic. de Amic. Vt si parentibus nati sint humilibus, si propinquos habeant imbecilliores vel animo, vel fortuna: eorum augeant opes, eisque honori sint, & dignitati. Horat. 1. Serm. Imbecillus, iners: siquid vis, adde popino. Cicer. de Amic. Imbecilla enim humana natura est ad contemnendam potentiam, &c. Plin. in Epist. Sed hæc fœlicitas terræ, imbecillis cultoribus fatigatur.

Imbĕcīllĭtās, tis, f. t. Debilitas, infirmitas, defatigatio: & tàm ad animum quàm ad corpus refertur, sicut & Imbecillus. [חֻלְשָׁה *chalußcháh* דַּוַּי *davái* מַדְוֶה *madhvéh.* *ἀδυναμία, ἀδύνατον.* Gall. *Imbecillité, foiblesse, debilité, laſcheté.* Ital. *Debolezza, infirmità.* Germ. Schwachheit / Blödigkeit / Machtlose. Hispan. *Flaqueſa ò impotentia.* Pol. *Słabość, nieduzość.* Vng. *Erőtlenség, gyengeség.* Ang *Feblenes, weakleneſſe.*] Cic. de Amic. Sepissimè igitur mihi de amicitia cogitanti, maximè illud considerandum vìderi solet, num propter imbecillitatem atque inopiam desideranda sit amicitia. Imbecillitas materiæ murorum, Cæsar 2. bel. Civil. Imbecillitas consilii, Cic. 1. Offic. Imbecillitas ætatis, Cic. ad Brutum.

Imbĕcīllĭter, adverbium, Debiliter, & remissè, ac languidè. [*ἀδυνάτως.* Gall. *Debilement, foiblement, laſchement.* Ital. *Debolmente, languidamente.* Ger. Schwachlich. Hisp. *Flacamente.* Pol. *Słabie.* Vn. *Erőtlenwl gyengéwl.* Ang. *Feblelie, fayntlie.*] Cicer. 4. Acad. Dubitant, hæsitant, revocant se interdum, hisque quæ videntur, imbecillius assentiuntur. Idem 5. Tuscul. Qui imbecillius horrent dolorem & reformidant.

Imbellĭs, & hoc imbelle, om. t. Timidus, ignavus, quasi bello parùm aptus. [חֻלְשָׁה *challáſch* רַגְזָנִי *ragzanáz.* *ἀπόλεμος, ἄμαχος, ἀνανδρος.* Gall. *Coüard, laſche en bataille, debile.* Ital. *Inetto à la guerra, timido.* German. Vnkriegisch / verzagt / forchtsam. Hispan. *Flaco para poder pelear, indiſpuesto para batallar.* Polon. *Boiaźliwy.* Vngar. *Erőtelen, gyenge tsátsw'.* Ang. *Cowardous, weake, fearfull.*] Cicero 1. Offic. Nunquam periculi fuga committendum est, ut timidi imbellesq; videamur. Ovidius in Epist. Tres sumus imbelles numero, sine viribus, uxor, Laërtesque senex, Telemachusque puer. Imbelles, inermisque fœminarum turba. Liv. lib. 28, & 38. Imbelle telum. Virg. 2. Aen. Sic fatus senior, telumque imbelle sine ictu Conjecit. Imbelles damæ, Martial. lib. 13. Imbellis cithara: hoc est, molle quiddam & effœminatum resonans, & à Martio tubæ strepitu plurimùm distans. Ita imbellis lyra, Horat. Carm. libr. 1. Od. 6. dum pudor imbellisque lyræ musa potens vetat, laudes egregii Cæsaris, & tuas culpas deterere ingeni.

Imbellĭă, Ignavia, inertia, & belli reique militaris imperitia. [חֻלְשָׁה *chalußcháh.* *ἀνανδρία.* Gall. *Coüardise en guerre, debilité & faute de courage.* Ital. *Viltà, poca ſperienza di combattere.* Germ. Zagheit / Vnmannheit. Bel. Blödicheit. Hisp. *Flaqueſa para pelear.* Pol. *Niéśmiał'osc, leniſtwo.* Vng. *Erőtlenség, tunya tudatlánság.* Ang. *Coüardneſſe, letherneſſe, lack of courage.*] Macrob. libro 3. Saturn. Tunc Pœnus eludens ignaviam, imbelliamque militum ejus pretiosè armatorum: Planè inquis, satis esse credo Romanis hæc, etsi avaritissimi sunt.

Imbĕr, bris, m. t. in ablativo imbre, vel imbri. [גֶּשֶׁם *géſchem* מָטָר *matár.* *ὄμβρος.* Gall. *Pluye.* Ital. *Pioggia.* Germ. Ein grosser Regen. Belg. Schlachregen. Hisp. *El agua llnuia, llnuia.* Pol. *Walni deſzcz.* Vng. *Zápor esső.* An. *A shower of rayne.*] Virg. 4. Aeneid. & ventis pulsatur & imbri. Lucretius: Ex igni terraque animæ nascuntur & imbre. Est autem imber agmen aquarũ largiùs ex concretis effusum nubibus: nimbus verò repentina, & vehementior pluvia: quæ quantò est improvisior, tantò est præcipitatior, & breviore astringitur casu. Virg. 1. Georg. Maximus agricolis, pelagoque parabitur imber. Plautus in Mostell. Venit imber, lavat parietes, perpluunt tigna, Terentius in Evnuch. Quo pacto Danaë mississe ajunt quondam in gremium imbrem aureum. Virgil. lib. 4. Georg. ipse feraces Figat humo plantas, & amicos irriget imbres. ¶ Per translationem pro quovis humore aqueo accipitur, Virgil. lib. 1. Aen.

pro aqua-

pro aquarum copia uberiore vehementioreq; usurpavit: Accipiunt inimicum imbrem, rimisque fatiscunt. ¶ Imber pro lacrymarum effusione. Ovid. 3. Amor. Eleg. 5: Spargebat tepido flebilis imbre sinus. ¶ Lactis, lapidum, sanguinis, & terræ imber, Cicero 1. de Divin. Ferreus imber, Virgil. 12. Aenecid. Tempestas telorũ, & ferreus ingruit imber. ¶ Sunt tamen qui hoc nomen cum h & y scribant, quod à Græco verbo ὕειν, quod est pluere, deduci arbitrentur: unde & hyemem dictam esse suprà ostendimus. Verisimiliùs tamen videtur à Græco ὄμβρος derivari, quod imber Latinis est. Sine aspiratione autem scribi debere ex compositis apparet, quæ sunt September, October, November & December.

Imbrĭcŭs, ca, cum, Pluviosus, & imbres ferens, aut generans. [ἀμβροφόρος. Gall. *Pluuieux.* Ital. *Piouoso.* Germ. Rägenechtig/ zum Rägen geneigt. Hisp. *Lluuioso.* Pol. Dżdżowy. Vng. *Záporos.* Ang. *Full of showers or rayniè.*] Plaut. in Merc. Hic Favonius serenus est, hic Auster imbricus: Hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus conciet.

Imbrĭfĕr, ra, rum, penult. corr. Pluvius, pluvias afferens. [ἀμβροφόρος. Gall. *Qui apporte ou ameine la pluye, pluuieux.* Ital. *Che apporta pioggia.* Germań. Dao Rägen bringt. Hisp. *Cosa que trahe agua/ lluuia.* Polon. Deszcz przynoszący. Vng. Záporos. Ang. *That bringeth rayne, stormie.*] Vt, Auster imbrifer, Cœlum imbriferum. Colum. lib. 5. cap. 5: Hoc ego siccis locis fieri utiliter non negaverim: sed ubi aut uliginosa regio est, aut cœli sunt imbriferi, minimè faciendum censeo. Virgil. 1. Georg. -vel quum tuet imbriferum ver.

Imbērbĭs, & hoc imberbe, Barba carens, non barbatum. [ἀγένειος, ἀπώγων. Gall. *Qui n'a point de barbe.* Ital. *Senza barba, sbarbato.* Ger. Vngebartet/ohn ein bart. Bel. Ongebaert. Hisp. *Lo que no tiene barba.* Pol. Bez bordy, nie brodaty. Vng. Szakáltalan. An. *Beardeles.*] Horatius de Arte: Vel quia turpe putant parêre minoribus, & quod Imberbes didicêre, senes perdenda fateri. Cicero pro domo sua: Quæ major calumnia est, quàm venire imberbem adolescentulum, &c. Idem 1. de Natura deorum: Isto enim modo dicere licebit Iovem semper barbatũ, Apollinem semper imberbem.

Imbĭbo, is, pen. corr. n. t. Bibo, humorẽ attraho. [שתה *schatháh* רוה *ravàh* ἐμπίνω. Gall. *Boire, emboire.* Ital. *Beuere.* Germ. Trincken/ inn sich trincken. Hisp. *Embeuer en si.* Pol. Napicamsie. Vn. *Iszom fol iszom.* Ang *To drink or, receiue in.*] Plin. l. 20. c. 14: Imbibitur ad serpentium ictus decoctum. Idem lib. 24. ca. 15: Radix ejus imponitur carbonibus cupressi, atq; is nidor per infundibulum imbibitur in vetere tussi. ¶ Imbibere item per metaphoram apprehendere significat, & concipere [דרה *hardh.* ἐκλαμβάνω, σὺν λαμβάνω. Gall. *Prendre, conceuoir.* Ital. *Apprehendere.* Ger. Inn sich fassen. Hisp *Prender.*] Cic. 2. Verr. An iste unquam de se bonam spem habuisset, nisi de vobis malam opinionem animo imbibisset? Liv. lib. 2. ab Vrbe: Nec ulla vi domari poterat, tantum certamen animis imbiberat.

Imbrex, icis, pen. corr. f. t. Canalis est, vel tegula curva & obtorta, per quam imber defluit. [σωλήν. Gal. *Tuille creuse & à demi ronde.* Ital. *Imbrice, copa, tegola da coprire la case.* Ger. Ein Dachrenet oder hoter Zieget. Bel Een dackgoot/ een hole tichel. Hisp. *La teja ò canal del texado.* Pol. Rinna. Vng. Tserép tsatorna, esö tsatorna. Ang. *The tile called gutter tile being half crooked.*] Plaut. in Milite: Quod meas confregisti imbrices & tegulas. Ibi dum condignam te sectaris simiam. Sisenna lib. 3. Histor. Dissipatis imbricum fragminibus, ac testis tegularũ. Ex quibus locis constat, imbrices genus esse tegularum incurvum ex opere figlino, quo etiam hodie in plerisque locis utimur ad arcendum imbrem. Vnde imbricata tecta appellamus, quæ ex imbricibus sunt confecta. Vide infrà.

Imbrico, as, act. p. In modum imbricis facio, & quasi imbricibus tego. Vnde

Imbrĭcātus, a, um, Imbricis modo incurvatus, imbricum figuram referens. [σωληνοειδής. Gall. *A demi rond comme tuille d'esgouts.* Ital. *Che a figura d'embrice, fattò à forma di tegole.* German. Gekentet/ oder aneinander gesetzt wie die hoten Ziegel. Hispan. *Cosa canalada con canales.* Polon. Wrżtune vżławiony. Vngar. *Horgas tsatorna mogydra tsinaltatot.* Ang. *Crooked lyke gutter tile.*] Plinius lib. 11. cap. 1: Supernè tantùm imbricatas flexibilibus vertebris. Vitr. lib. 2: Inserta verò cæmenta, alia super alia sedentia, inter se imbricata, non speciosam, sed firmiorem, quam reticulata, præstant structuram. Quo in loco imbricata cæmenta, quæ imbricum in morem inter se ligata sunt & composita. Budæus.

Imbrĭcātim, adverbium, Imbricũ modo. [γεισοειδῶς, γεισοκρηδόν. Gall. *A la facon des tuiles des esgouts.* Ital. *A foggia di tegole.* Germ. Auff die weiß wie die Hotziegel oder Renel. Hisp. *Como à canales.* Pol. Wkanał. Vng. Tekergősen. Ang. *In the maner of gutter tile.*] P. in lib. 9. cap. 34: Iam distinctione virgulata, crinita, crispa, cuniculatim, pectinatim, imbricatim undata.

Imbrĭcĭnus, n. f. idem quod Imbrex. Martial. Cùm sint crura tibi simulent quæ cornua Lunæ, Imbricium poteras Sexte lavare pedes.

Imbrĭcĭtor, ris, qui imbres ciet. [ὄμβριος. Vn. *Zapor eszö hozo.*] Ennius in 17. apud Macrob. lib. 6. cap. 2: Concurrunt veluti venti cum spiritus Austri Imbricitor.

Imbūlbĭtārĕ, Est pueri li stercore inquinare. [βολβιτίζειν. Vng. *Gyermök szarral bé, kenni.*] ¶ Imbubinare autem est menstruo mulierum sanguine polluere. Lucilius apud Nonium: Hæc te imbubinat: at hic contrà te imbulbitat. Deductum autem est imbulbitare à Græco βόλβιτον: quo nomine fimus vel stercus significatur.

Imbŭo, is, bui, butum, act. t. Liquore vel odore aliquid inficio, & ut quid aliquid imbibat, vel hauriat, efficio. Fit autem à præpositione in, & Græco verbo *Buo*, quod priscũ est βύω, & significat infercio. [טבע *tsabál* טבל *tabál* רוה *rivvàh* חבך *chanách.* ἐμβρέχω, ἐμβάπτω. Gal. *Abreuuer de quelque liqueur.* Ital. *Tingere, empire, immergere.* Germ. Eyntuncken/ eynnetzen Bel. Instecken/ nat maken. Hisp *Embeuer ò empapar ò enchir.* Pol. *Namoczam.* Vn. *Beltöltöm.* An. *To imbrue or die with some colour or licour.*] Col. lib. 10: Quibus liquoribus mundam lanã imbuere oportebit, ut insistentes apes, quasi per syphonem succum evocent. Horat. lib. 1. Epist. Quo semel est imbuta recens servabit odorẽ Testa diu. Cic. 14. Philip. Imbuti sanguine gladii, P. C. legionũ exercituumq; nostrorum, vel madefacti potiùs duorum Consulũ, tertio Cæsaris prælio. ¶ Per translationem pro initiare, instituere, erudire. Hinc imbutum literis, imbutũ bonis moribus, dicimus: id est, præditum, & ornatum ac perfusum. Imbutum vitiis: hoc est, inquinatum. Salust. Avaritia pecuniæ studiũ habet, quam nemo sapiens cõcupivit: ea quasi malis venenis imbuta, corpus animumq; virilẽ effœminat. Cic. lib. 1. Offic. Plerunq; autem parentũ præceptis imbuti, ad eorum consuetudinem moresque deducimur. Gellius: Farinam fermento imbutam: id est, cõditam ¶ Aliquando prætermittitur ablativus. Cato de re rust. Dolia olearia nova sic imbuito, amurca impleto: id est, infundito, vel illinito. Virg. 1. Aeglog. -illius aram Sæpè tener nostris ab ovilibus imbuet agnus: id est, insperget, vel inficiet suo sanguine.

Imĭtŏr, aris, penult. corr. d. p. Sequor, alium mihi imitandum propono. [חנא אחר *malé áchar.* μιμέομαι. Gall. *Imiter, contrefaire, resembler.* Ital *Imitare, contrafare, rappresentare.* Germ Nachfolgen eines anderen Beyspyl/ eines worten / sitten vnd gebärden nachthun. Bel. Navolgen. Hisp in *Remedar, assemejar, conformarse, contrahazer.* Pol. *Naśladuie.* Vn. Követöm Ang. *To follow, to countrefait, to do like.*] Sed imitor ad mores tantùm, dicta, factaq; pertinet. Sequor, & ad corpus, & ad mores spectat. Neque enim rectè dixeris: Tu præcedis, ego te imitor: Tu sequeris præcepta patris, & rectè, & ex Latinæ linguæ usu dicis. cõsuevit Plin. in ëpist. Quam sanè quũ componerem, illos habui in manibus, ut non æmularer, (improbũ enim ac penè furiosum) sed tamen imitarer & sequerer, quantũ id diversitas ingeniorum maximi & minimi, aut causæ dissimilitudo pateretur. Cic. de claris Orat. Quem Cotta cùm verbis, tùm sono ipso subrustico imitabatur. ¶ Imitari chirographum alterius, sua manu alterius manum effingere & mentiri. Cic. de Natur. deor. Chirographum sex primorum imitatus est. ¶ Imitari pro simulare. Tacit. lib. 1: Quanquam mœstitiam imitarentur, contumaciæ propiores.

Ĭmĭtātus, participium passivè sumptũ. [ἀπομεμιμημένος. Gall. *Imité, contrefait* Ital. *Contrafatto.* Germ Nachgemachet/ nachgefolget. Hispan. *Contrahecho.* Pol. *Naśladowany.* Vng. Követett. Ang. *Followed, contrefaited.*] Cicero de univers. Quum autem ingressa est, imitata & efficta simulacra, bene agi putat si similitudinem veri consequatur. ¶ Ità imitatus activè, μιμητικός. Cicero ex Platone: Vtrum imitatus est exemplar fabricator? πρὸς πότερον τῶν παράδειγμάτων, ὁ τέκτων ὁμοιος ἀπειργάζετο;

Ĭmĭtātĭo, onis, f. t. exemplũ [μίμησις. Gall. *Imitation.* Ital. *Imitatione, conformamento.* Germ. Nachfolgung. Hisp. *Aquella obra de remedar, remedamiento.* Pol. *Naśladowanie.* Vn. Követés. Ang. *A following its maners, a doing of the like.*] Cic. 4. Philip. Excellentium civium virtutem imitatione dignam, non invidia putarent.

Ĭmĭtātŏr, oris, m. t. [μιμητής. Gall *Imitateur, contrefaiseur.* Ital. *Imitatore, chi contrafa.* Germ. Ein Nachfolger. Hisp. *Remedador.* Pol. *Naśladownik.* Vng. Követő. Ang. *A follower.*] Cicero 3. de Leg. Nec enim tantum mali est, peccare principes (quanquam est hoc magnum per seipsum malum) quantum illud, quod permulti imitatores principum existunt. Martial. lib. 1: Siquis erit recti custos, imitator honesti.

Ĭmĭtātrix, icis, f. t. [ἡ μιμητική, ἡ μιμερδών. Gall. *Celle qui imite, ensuit & contrefait.* Ital. *Donna che contrafa altri.* Germ. Ein Nachfolgerin. Hispan. *Remedadora.* Pol. *Taktora naśladuie.* Vng. Követő aszszony. Ang. *She that followeth or contrefaited.*] Cicero 1. de Legib. Penitùs in omni sensu implicata insidet imitatrix boni voluptas.

Ĭmĭtābĭlĭs, le, om. t. Quod quid potest imitari. [μιμητός. Gall.

Qui aiſement ſon imite, aiſé à contrefaire. Ital. *Che ſi può imitare, imitabile.* Ger. Nachfölgig/ das gut nach zu folgen oder nach zu thun iſt. Hiſpan. *Coſa que ſe puede remedar.* Polon. Rzecz ktora może naśladoważ. Vng. Követhető An. *That may be followend.*] Cic. in Orat. Nam orationis ſubtilitas imitabilis quidem illa videtur, eſſe exiſtimanti, ſed nihil eſt experienti minus.

Ĭmĭtāmĕn, inis, n.t. Imitatio. [*μίμησις.* Gal. *Imitation, ſuite.* Ital. *Imitatione.* German. Nachfolgung. Hiſp. *Aquella obra di remedar.* Polon. *Naśladowanie* Vng. Követés. Ang. A *following.*] Ovid. 4. Faſt. - priſciq́ue imitamina facti, Aera deæ comites, raucaque terga movent.

Ĭmĭtāmĕntum, ti, n. ſ. Imitatio. [*μίμησις.* Gall. *Imitation, ſuite.* Ital. *Imitatione, conformamiento.* Ger. Ein gleißnete Nachfolgung. Hiſp. *Remedamiento.* Vng. Követés. Ang. A *following.*] Gellius lib. 7. cap. 5: Igitur Polus lugubri habitu Electræ indutus, oſſa atque urnam è ſepulchro tulit filii: & quaſi Oreſtis amplexus, opplevit omnia, nō ſimulacris, nec imitamentis, ſed luctu atque lamentis veris & ſpirantibus. Tacitus libro 13: Cæterùm peractis triſtitiæ imitamentis, curiam ingreſſus, *&c.* Idem lib. 3: Meditata ad memoriam virtutis carmina, & laudationes, & lacrymas, vel doloris imitamenta.

Ĭmmădĕō, es, ere, n f Madidum eſſe. [רוה *ravdh.* ὑγράτεσθ. Gall. *Eſtre mouille'.* Ital. *Eſſere humido.* Germ. Gantz feucht vnd naſſ ſeyn oder werden. Hiſpan. *Mojarſe.* Pol. Mokrzeie. Vng. *Meg vizesedŏm, meg ázom.* Ang. *To be móyſt and wett.*] Plinius lib. 17. cap. 5: Et quum à ſiccitate continuo immaduerit imbre, tunc emittit illum ſuum habitum divinum ex ſole conceptū. Ovid. 3. Triſt. Credibile eſt lacrymis immaduiſſe genas. Terra immaduit, Idem 6. Metam.

Ĭmmānĭs, & hoc immane, pen. prod. om. t. Significat crudele, aſperum, barbarum, nocens, ferum. [אכזר *achzár.* ἄγριος, ἀπλώτος. Gall. *Deſmeſuré', cruel.* Ital. *Crudele, fiero, grande oltra miſura.* Ger. Grawſam/ Grūſ Bel. Gronlyck/ teetyck/ groot. Hiſ. *Cruel, grande, inhumano* Pol. *Srogy okrutny.* Vng. *Kegyetlen, fene.* Ang. *Cruell, fearce, exceading, great.*] Virg. 4. Georg. Immanē ante pedes hydrū moritura puella Servantem ripas alta non vidit in herba. Idem 1. Aen. Pygmalion, ſcelere ante alios immanior omnes. Cic. ad Quint. Frat. lib. 1: Quòd ſi te ſors Aſiæ, aut Hiſpanis, aut Gallis præfeciſſet immanibus ac barbaris nationibus, *&c.* Immania ſaxa, à Virgilio dicuntur pro aſperis & horrendis, 1. Aen. - tenet ille immania ſaxa, Veſtras Eure domos. ¶ Immane uſurpatur aliquando pro ingenti, magno, ſive immenſo. ὑπερμεγέτης, ὑπερμήκης. Virg. li. 6. Aen. - poſuitque immania templa. ¶ Sumitur aliquando immane, pro fœdo. Sic enim interpretatur Nonius illud Accii in Androm. Immane te habet templum obvallatum oſſibus. ¶ Immanè, pro immaniter. Saluſtius: Immanè quantùm animi exarſēre.

Ĭmmānĭtās, atis, f.t. Sęvitia, crudelitas. [אכזריות *achzerüjúth.* ἀπλώτεια, ἀγριότης. Gall. *Cruauté'.* Ital. *Crudeltà.* Ger. Grawſamkeit Hiſp. *Crueldad.* Pol. *Srogosc, okrutnosc.* Vng. *Iszonyu kegyetlenség.* An. *Cruelt, ehuggeneſſi beyonde meaſure.*] Cicer. lib. 1. Offic. Quō deteſtabilior illorum immanitas, qui laceraverunt omni ſcelere patriā. ¶ Immanitas pretii: id eſt, magnitudo. Plin. lib. 35. cap. 11: Nec ullius in pictura velocior manus fuit: artis verò tantum, ut immanitate pretii antecelleret celeberrimos eadem ætate imaginum pictores.

Ĭmmānſuētŭs, a, um, Aſper, indomitus: cui opponitur Manſuetus, mitis. [אכזר *achzár* קשה *kaſcheh* טרא *perè.* ἀήμερος, ἀνήμερος, ἄγριος. Gall. *Intraittable, farouche* Ital. *Intrattabile, crudele, feroce.* Germ. Vnmilt/ vngezeumpt/ wild. Hiſp. *Coſa brana ò no manſa.* Pol. *Nieugl'asany, dźiky.* Vng. *Vad termésżetw.* An. *No wyſe meek nor gentle.*] Cic. 1. de Leg. Ipſiſq; in hominibus nulla gens eſt, neq; tàm immanſueta, neq; tā fera, quæ non, etiamſi ignoret qualem habere Deum deceat, tamen habendū ſciat. Ovid. 15. Metam. At quibus ingenium eſt immanſuetūq; ferumq;. Idem epiſt. 17: At tu de rapidis immanſuetiſſime ventis, Quid mecum certa prælia mente geris?

Ĭmmānſuētĭ-ŏr, cōparativus. [Vng. *Naddb.*] Seneca de conſolatione ad matrem ca. 6: Quid ad homines immanſuetius.

Ĭmmārcĕſco, is, ere, n t. Corrumpor, putrefio. [משחת *niſchchâth* באש *neelâch* באש *baáſib.* διαφθείρομαι, σήπομαι, μαραίνομαι. Gall. *Se fleſtrir & faner, ſe pourrir.* Ital. *Ammarcirſi.* Germ. Etwarin verfauten oder verderben. Hiſp. *Marchitarſe.* Pol. *Schne, prochmeie.* Vn. *El hernadok, poshadok, rothadok.* Ang. *To putrefie, to rotte.*] Horat. 2. Serm Sat. 7: Nempe immarceſcunt epulæ ſine fine petitæ, Illuſiq́; pedes vitioſum ferre recuſant Corpus: id eſt, corrumpuntur in ſtomacho cibi.

Ĭmmātūrŭs, a, um, Non maturus, incoctus, propriè de fructibus, & frugibus dicitur, quum ante tempus colliguntur. [ἄωρος. Gal. *Qui n'eſt point meur, vert.* Ital. *Non maturo, acerbo.* Germ. Vnzeitig. Hiſp. *Coſa no madura en ſu tiempo.* Pol. *Niezrzał'y.* Vn. *Eretlen.* An. *Not yet ripe.*] Plin. lib. 12. ca. 13: Eſt & quæ vocatur amomis, minùs venoſa atque durior, ac minùs odorata: quo apparet, aut aliud eſſe, aut colligi immaturum. ¶ Aliquando idem eſt quod intempeſtivus, inconſideratus, præceps: ut, Conſilium immaturum: id eſt, præcipitatū. Liv. lib. 22: Se, quæ conſilia magis res dent hominibus, quàm homines rebus, ea ante tempus immatura non præcepturum. Immaturus amor: id eſt, intempeſtivus. Liv. 1. ab Vrbe: Abi hinc cum immaturo amore ad ſponſum, *inquit,* oblito fratrum mortuorum, vivtque, oblita patriæ. Immatura mors, qua quis ante conſtitutū vitæ tempus, & confectam ætatem ſenio eripitur ac monitur. Cic. 2. Philip. Etenim ſi ab hinc annos propè viginti hoc ipſo in templo negavi poſſe mortem immaturam eſſe Conſulari: quantò verius nunc negabo ſeni?

Ĭmmātūrĭtas, atis, f.t. [ἀωρία. Gall. *Trop grand auancement deuant le temps & ſaiſon, indeūe meuretē'.* Ital. *Troppo gran fretta.* Ger. Vnzeitigung. Hiſp. *No madureſa ò madurezano en ſu tiempo.* Pol. *Niezrzał'osc.* Vng. *Eretlen, idetlenség.* Ang. *Vnrypeneſſe.*] ut apud Suet. in Aug. Immaturitas ſponſarum quæ nondum conjugio aptæ erant. Cicer. pro Quintio: Quid hæc feſtinatio, quid hæc immaturitas tanta ſignificat?

Ĭmmĕdĭātē, adverb. [ἀμέσως. Vng. *Eſzkőz nekwl, hamarſaggal.*] Citò ac celeriter. Gellius lib. 10. cap. 11: Incuriosè, & immediatè, ac propriè etiam ſubruſticè, ex ipſo loco ac tempore hybernarum vigiliarum, Atticas noctes inſcripſimus. Quo tamē in loco crediderim rectiùs legi poſſe immeditatè, ἀπεμελετήτως, ἀπερεμπερέμενως, ἀφρόντιστως.

Ĭmmĕdĭcābĭlĭs, le, om. t. Quod medicaminibus non poteſt ſanari. [ἀνίατος, ἀθεράπευτος. Gall. *Incurable, qu'on ne peut guerir.* Ital. *Che non ſi può medicare.* Germ. Vnheilſam/ das mit Artzneyen nicht wider zu bringen iſt. Hiſpan. *Coſa que no ſe puede ſanar.* Pol. *Nieuleczony.* Vn. *Gyogithatatlan.* An *Incurable.*] Ovid. 2. Metam. Vtque malum latè ſolet immedicabile cancer Serpere. Telum immedicabile, Virgil. 12. Aeneid.

Ĭmmĕdĭtātŭs, participium ſine verbo, non meditatus. [ἀμελέτητος. Vn. *Gondolatlan.*] Cicer. lib. 1. Offic. Id ſe in foro optimè jam immeditatum facere, quod etiam tum poterat domi cum laude meditari.

Ĭmmĕjo, is, imminxi, imminctū, immejere. [Vn. *Belé huddŏ.*] Vlpianus his verbis: De eo qui urinam facit morbi genus ſignificavit, quod à Græcis ὑσπερᾶν dicitur: id eſt, immejere Latinè. Budæus.

Ĭmmĕmŏr, immemoris, pen. corr. om. t. Qui non meminit. [שכח *ſchocheach.* ἀμνήμων, ἐπιλήσμων. Gall. *Non memoratif, qui a oublié.* Ital. *Obliuoſo, non ricordeuole.* Ger. Vneyngedenck. Hiſp. *Coſa oluidadiza, que oluida.* Pol. *Niepamietliwy.* Vn. *Feledéken, nem emlékező.* An. *Vnmyndfull, forgetfull.*] Cic. pro Sylla: Adeóne immemor rerum à me geſtarū eſſe videor? Terēt. in Andr. Num immemor es diſcipli? Cic. de clar. Orat. Magna hęc immemoris ingenii ſigna. Idem ad Attic. In alia incidi, nō immemor iſtius mandati tui. Virgil. 9: - meriti tanti non immemor unquam. ¶ Immemor beneficium, paſſivè. Terent. in Andr. Iſtæc commemoratio, quaſi exprobratio eſt immemoris beneficii. Vbi Donatus: immemoris, cujus nemo meminerit.

Ĭmmĕmŏrābĭlĭs, le, Quod commemorari non debet, aut non poteſt. [ἀθέφατος. Gall. *Indigne de qui on face memoire.* Ital. *Coſa della qualle non ſe deue tener memoria.* Ger. Des man nicht eyngedencke ſeyn ſoll oder kan Hiſp. *Coſa que no ſe deue ò puede recordar.* Polon. *Trudni do wspomnienia.* Vn. *Meg emlitésre méltatlan, az mit ele nem zámlál hatni.* Ang. *Vnworthie to mak mention of.*] Plaut. Capt. Neque ſpurcidici inſunt verſus immemorabiles. Spatium immemorabile: id eſt, maximum, Lucret. lib. 4.

Ĭmmĕmŏrātŭs, ta, tum, adject. Non commemoratus. [ἀμνημόνευτος. Gal. *Choſe nouuelle de laquelle on n'ouit iamais parler.* Ital. *Coſa nuoua.* Ger Das nie erzehlt/ oder gehört worden iſt. Hiſp. *Coſa nueua.* Pol. *Niesł'ichany* Vn. *Ele nem ſzamlaltatot.* Ang. *Not mentioned*] Horat. 1. Epiſt. - juvat immemorata ferentem. In genis, oculisque legi, manibusque tenere.

Ĭmmĕmŏrĭā, [ἀμνημοσύνη, ἀμνησία. Vn. *Feledékönség, elmétlenség.* An. *Forget fulnes, vnmyndfulneſſe.*] Papinianus D. lib. 41. Tit. 2. lib. 44: Peregrè profecturus pecuniam in terra cuſtodiæ cauſa condiderat, cùm reverſus locum theſauri immemoria non repeteret, an deſiiſſet pecuniam poſſidere.

Ĭmmēnsŭs, ſa, ſum, Quanvis à participio menſus ſit compoſitum, nomen tamen eſt, non participium. Infinitū, valde magnum, quod nulla dimenſione poteſt comprehendi. [הגדול *haghghadhól.* ἀμέτρητος Gall. *Deſmeſuré, grand outre meſure.* Ital. *Smiſurato, grande.* Ger. Baſt groß/ vberſchwenckltch/ oder vbermäſſig groß. Hiſp. *Coſa ſin medida.* Pol. *Barzowielky, niezmierny.* Vng. *Meg mérhetetlen, vegheteilen.* Ang. *Without meaſure, hugge greato.*] Cic. 1. de Divin. Obſervata ſunt hæc tempora immenſo: hoc eſt, infinito & vix menſurabili. Idem 1. de Divin. Pòſt Anaximenes aëra deum ſtatuit, eumque gigni, eſſeque immenſum & infinitum, & ſemper in motu. Virg. 3. Aen. Clamorem immenſum tollit, quo pontus, & omnes Intremuēre undæ, penitusque exterrita tellus Italiæ.

Ĭmmēnsĭſſĭmŭs, Superlativus. [Vng. *Kőlötte igőn nagy, mertekhetetlen,*

tekhetetlen, vég hetetlen.] Spartianus in Adriano: Post immensissimàs voluptates, *&c.*

Immēnsĭtās, atis, f.t. Infinitas. [*ἀμετρία, ἀπειρία.* Gall. *Grandeur, longueur, ou largeur desmesuree.* Ital. *Infinita.* Germ. Vnermäßigkeit. Hisp. *Infinidad. sin medida.* Pol. *Niezmierność.* Vng. *Véghetetlenség, meg merhétetlenség.* Ang. *Passing greatnes.*] Cic. 1. de Nat. deor. In hac igitur immensitate latitudinum, longitudinum, altitudinum infinita vis innumerabilium volitat atomorum. Idem 2. de Nat. deor. Saxorum asperitates, impendentiũ montium altitudines, immensitates q; camporum, *&c.*

Immĕo, as, are, n. p. Meo, innato. [בוא *ba. ἔρχομαι, ἐπιβαίνω, εἰσέρχομαι.* Gal. *Entrer, aller dedans.* Ital. *Intrare, andar d'entro.* Ger. Hineyn gehen oder schwimmen. Hisp. *Entrar, ir adentro.* Pol. Wierchem pływam. Vng. *Be megyök, be fólyok.* Ang. *To enter or pas in.*] Plin. lib. 8. ca. 25: Itaq; & Delphini immeãtes Nilo, quotũ dorsum, *&c.*

Immĕans, partic. [Vng. *Be menő, be fólyo.*] Plin. lib. 11. cap. 39: Setas suum obstare tenuitati immeantis spiritus.

Immĕrens, Innocẽs, qui nihil cõmeruit. [אין *nakí. ἀκακώτατος.* Gall. *N'ayant point merité ny deserui.* Ital. *Chi non a meritato.* Ger. Vnverdient/vnschuldig. Hisp. *Cosa que no lo meresce.* Pol. *Niewinny.* Vng. *Bűntelen, ártatlan.* Ang. *Innocent, that hath not deserueth.*] Suet. in Tito: Multum quæstus, eripi sibi vitam immerẽti. Plin. Epist. 9: Honestissimum credidi nõ premere immerentem. Horatius 2. Carm. Ode 13: Te triste lignum, te caducum In domini caput immerentis.

Immĕrĕntĕr, adverbium. Innocenter. [חנכם *chinnám. αἰκαίως.* Gall. *A tort, sans l'auoir merité.* Ital. *Immeritamente, ingiustamente, à torto.* Ger. Ohn alle verdienst/vnschuldigtlich. Hisp. *No mereciendolo.* Pol. *Niewinnie.* Vng. *Bűntelenül, ártatlanúl.* Ang. *Without deserte or cause.*] Valerius lib. 6. cap 3: Inserit se tantis viris mulier alienigeni sanguinis, quæ à Philippo Rege temulento immerenter damnata: Provocarem, *inquit*, ad Philippum, sed sobrium.

Immĕrĭtŭs, a, um, Qui nihil commeruit, innocens, inculpatus. [*αἰάξιος, ἀκακώτατος.* Gall. *Qui ne l'a point merité ne deserui.* Ital. *Che non ha meritato.* Ger Das nicht verdienet oder verschuldet hat. Hisp. *Indigno ò sin merescimiento, ò que no meresce.* Pol. *Niezasłużony.* Vng. *Pegyhetetlen, ártatlan, bűntelen.* Ang. *That hath deserueth no thing.*] Virg. 3. Aeneid. Postquam res Asiæ, Priamiq; evertere gentem Immeritam visum superis. ¶ Hinc deducitur superlativum immeritissimus, & adverbium Immeritò: hoc est, præter meritum, *αἰαξίως.* Terent. Phorm. Iamdudũ te omnes nos accusare audio immeritò, & me omniũ immerritissimo.

Immĕrgo, is, immersi, mersum, act. t. mergere, Intingo. [טבע *tibbéah* השקע *hischikah. ἐμβάπτω.* Gall. *Plonger, mettre auant dedans.* Ital. *Bagnare, immergere.* Ger. Eyntuncken/ hynunder tuncken. Hisp. *Cabullir ò anegar.* Pol. *Ponorzam.* Vng. *Belé buritom, bé ẽrõm.* Ang. *To plunge or diepe in.*] ut, Immergere panem aceto. ¶ Interdum idẽ quod submergo, *καταδύω.* Virg. 3. Aeneid. vastoq; immergite Ponto. Liv. 3. bel. Pun. Et eo impẽsiùs, quò avidiùs ex insolentia in eas se immerserant.

Immĕrsābĭlĭs, ile, Quod mergi non potest. [*ἀβάπτιστος.* Gall. *Qu'on ne sauroit submerger ou noyer.* Ital. *Che non può essere summerso.* Ger. Das man nicht hynunder tuncken kan. Hisp. *Cosa que no puede anegarse.* Pol. *Trudno doponorzenia, ktori ponorzoni bicz niemoże.* Vn. *Aż mit el nem burithatni, el meritetlen.* Ang. *That can not be plunged or dieped.*] Per translationẽ sumitur pro forti, firmo, & erecto, quiq; nullis adversarũ rerum fluctibus mergi potest. Horat. 1. Epist. de Vlysse:

Et mores hominum inspexit, latumq; per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, alpera multa.
Pertulit adversis rerum immersabilis undis.

Immĕrĭtātŭs, pen. prod. Non metatus. [*ἀόριστος, ἀπερίγραπτος, ἀδιόριστος.* Gall. *Qui n'est point mesuré, ne limité, ne borné.* Ital *Non limitato, senza confine.* Ger. Vnaußgezeitet/nicht außgemachet. Hisp. *No deslindado.* Pol. *Nie wymierzony.* Vng. *Határnelkűl való.* An. *Vnmeasured.*] Horatius 3. Carmin. Ode 24: Vivunt & rigidi Getę, Immetata, quibus jugera, *&c.*

Immīgro, as, are, n. p. In aliquem locum migro, ingredior, invado. [נסע *nasah* הלך *ghalah. μετοικίζομαι, μετοικέω.* Gall. *Aller loger ou habiter.* Ital. *Mutar stanza, andare ad habitare.* Ger. Eynziehen in ein hauß oder wohnung. Hisp. *Mudar casa à otro lugar.* Pol. *Przeprowadzam sie.* Vng. *Bele költözõm.* Ang. *To go in, to go dwel in a place.*] Cicero Phil. 2: Nam paucis diebus & in domum, & in hortos paternos immigrabit. Idem ad animum transtulit, Tuscul. libro 1: Neque ea planè videt animus, cùm repentè in tam solitum, tamq; perturbatum domicilium immigravit. Plaut. ad ingenium in Mostel. Posteaquam immigravi in ingenium meum, perdidi operam fabrorum Illico. Postquam me mihi penitùs permisi ingenio indulgentiùs obtemperare cœpi.

Immĭnĕo, nes, pen. cor. n. f. Insto, impendeo. [קרב *karáb. ἐπίκειμαι, ἐπιπέσημαι.* Gall. *Pencher dessus, estre pres de tomber dessus.* Ital. *Sourastare.* Germ. Vber etwas hineyn hangen/nahe seyn. Bel. Ghenaten/aenstaen. Hisp. *Sobrecstar, ò sobre parescer.* Pol. *Blisko iestẽ, iestem nad ssią.* Vng. *Reá kőnyekezém, reá fólőt vagyok.* Ang. *To hang ouer some thing as though it were ready to fall.*] Cicer. 1. Tusc. Mors propter incertos casus quotidie imminet. Liv. 2. ab Vrbe: Quum haud cuiquam in dubio esset bellum ab Tarquiniis imminere, id quidem spe omniũ serius fuit. ¶ Imminere exitio alterius, est vigilare, & insidiari ad inferendum alteri exitium. *ἐφεδρεύειν.* Ovid. lib. 1. Metam. Imminet exitio vir conjugis, illa mariti.

Immĭnēntĭă, æ, f. p. [*ἔπειτα.* Vn *Kőnyekőzés, kőzel valoság.* An. *An hanging above as gif it were to fall.*] Gellius lib. 9. cap. 12: Infestus dicitur ab infantia, atq; imminentia fraudis, quam vel facturus cuipiam vel passurus est.

Immĭnŭo, is, ere, act. t. Attenuare, diminuere. [חסר *chiszér* לדע *ghadhah* המעיט *himhit. ἐλαττῶν.* Gall. *Apetisser, diminuer, amoindrir.* Ital. *Menomare, diminuire, scemare.* Ger. Mindern/ringer machen. Hisp. *Amenguar ò diminuir.* Pol. *Vmnieyszam.* Vng. *Meg kisebbitőm, gyalázom.* Ang. *To diminish, to mak lesse.*] Cicer. 4. Acad. Ac vereor interdum ne talium personarum quum amplificare velim, imminuam etiam gloriam. Plaut. Cistel. Neq; pudicitiã meam mihi alius imminuit quisquã. Ovid. in epist. Sapphûs: Postquam se dolor imminuit, nec pectora plangi, Nec puduit scissis exululare comis. Cic. Attic. lib. 1: Dolor accessit bonis viris, virtus non est imminuta.

Immĭnūtĭo, f. t. detractio, diminutio. [חסר *chéser. ἐλάττωσις.* Gall. *Diminution, appetissement, amoindrissement* Ital. *Diminutione, scemamento.* Ger. Hinderung. Hisp. *Obra de amenguar, amenguamiento.* Pol. *Vmnieyszenie.* Vng. *Meg kisebbités, gyalázás.* Ang. *A dimnishing, a making lesse.*] Cic. Pulchro, lib. 3: Sine illa imminutione dignitatis.

Immĭnūtŭs, Non diminutus. [Vn. *Kisebbitetlen.* An. *Not made lesse.*] Iulianus D. lib. 24. Tit. 2. l. 6: Ita tamen ut bona gratia dissolutum videatur pristinum matrimonium, & unusquisq; suũ jus habeat imminutum.

Immiscĕo, es, ere, Admisceo, cõmisceo, confundo, conjũgo. [ערב *harab* מסך *masach* מזג *mazagh. ἐμμιγνυμι.* Gal. *Mesler parmi.* Ital. *Mescolare.* Ger. Eynmischen. Hisp. *Mezclar in vno.* Pol. Przymieszam. Vng. *Össze elegyitőm, össze zavarom.* Ang. *To mingle or mixe with other.*] Liv. 3. ab Vrbe: Et immisti turbę militum rogati, *&c.* Idem 5. ab Vrbe: Falisci propria etiam causa infesti, quòd Fidenati bello se jam antea immiscuerant. Virg. 11. Aeneid. Contentus q; fuga, mediis se immiscuit armis. Ovid. 7. Metamorph. Summis immiscuit ima.

Immiserābĭlĭs, le, Qui nullius misericordia sublevatur. [*αὐοικτος, ὁ ἐλέως αὐάξιος.* Gall. *Indigne de misericorde, de qui on ne doit auoir pitié, ne compassion.* Ital. *Da cui niuno ha misericordia.* Ger. Vnerbärmdtlich/mit dẽ man kein erbärmd hat. Hisp. *Al que no se haze misericordia.* Pol. *Niemiel'osierny.* Vng. *Irgalmatlan, kegyötlen.* Ang. *Vnwórthie of pitie or compassion.*] Horat. 3. Carm. Ode 5: Si non periret immiserabilis Captiva pubes.

Immĭsĕrĭcōrs, is, immitis, crudelis, atrox, sine misericordia. [אכזר *achzár. αὐελεήμων.* Gall. *Immisericordieux, qui n'a ne pitié ne misericorde.* Ital. *Che non ha misericordia, non misericordioso.* Germ. Vnbarmhertzig/vngnedig. Hisp. *Cosa sin misericordia.* Pol. *Nielitościwi.* Vng. *Irgalmatlan, kegyötlen.* Ang. *Vnmercifull.*] Cic. de Invent. Ipsum immisericordem fuisse.

Immisericordia, æ, f. p. [*αὐελεημοσύνη.* Ger. Vnbarmhertzigkeit.] Liv. 7. bell. Maced. Plus ita, quàm immisericordia, id causa eorum valebat: quia non ut hostibus. Alii legunt misericordia.

Immĭsĕrĭcōrdĭtĕr, adverb crudeliter, atrociter. [*αὐηλεώς, αὐοικτῶ, αὐοικτως, αὐελεημόνως.* Gall *Immisericordieusement, sans pitié ne misericorde.* Ital. *Senza pieta & misericordia.* Ger. Vnbarmhertzigkeitlich / ohne erbärmd Hisp. *Sin misericordia.* Pol. *Niemiel'osiernie.* Vng. *Irgalmatlanul, kegyetlenül.* Ang. *Vnmercifullie, cruellie.*] Terent. Adelph. factum à vobis duriter, Immisericorditerq;.

Immītĭs, penult. prod. com t. Asper, crudelis, immisericors: [אכזר *achzár. ἀπηνὴς, ἄγριος.* Gal. *Sans douceur, rebelle, rude, cruel.* Ital. *Crudele, senza misericordia.* Ger. Vnmilt/rauch. Hisp. *Cosa cruel y sin misericordia.* Pol. *Srogy, ferowy.* Vng. *Kegyetlẽ, kemeny.* Ang. *Rygorous, cruell, vngentle.*] ut, Virgil. 1. Aeneid. Troas reliquias Danaûm, atque immitis Achilli. ¶ Accipitur nonnunquam pro acerbo, & immaturo, *ἄωρος, ῥυφρός.* ut Immitia poma, apud Plinium libro 15. Immite pelagus: id est, procellosum, & inquietum. Apulejus: Erat enim turbidum, atque immite pelagus.

Immittro, tis, act. t. Insero, intromitto, introduco, intùs duco. [חלש *schalách. ἐμβάλλω, ἐμφυτεύω, ἐπαφιεμαι.* Gal *Mettre dedans.* Ital. *Mettere d'entro.* Germ. Eyntassen Bel. Inseynden / intaten. Hisp. *Meter adentro.* Pol. *Wpuszczam.* Vng. *Bé botsasom bé eresztöm.* Ang. *To put or send in.*] Plin. in Epist. Dices immissa tenis nova flumina. Ovid. 5. Metamorph. Illic & lentum filis immittitur aurum. Idem in Epistol. Phyll. Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas Mens fuit. Virgilius libro 9. Aen. Rumpere clausta manu, sociosq; immittere portis. Cic. pro Sexto: Servio; & egentes in tecta nostra cum facibus immissi.

missi. Idē 6 Verr. Eóne tu servos ad spoliandū fanū immittere ausus es? Immissa barba, pro prominenti, prolixa. καθειμένη. Virg. 3. Aeneid. Respicio: dira illuvies, immissaq; barba. ¶ Accipitur etiā immittere pro eo quod vulgò dicimus *subornare*. Salust. in Catil. Alii Tarquinium à Cicerone immissum ajebant, ne Crassus suscepto malorū patrocinio Rēpub. turbaret.

Immīssĭo, verbal. f.t. Insertio, introductio. [משחה *mischlachath*. ἐνεσις, ἐφεσις. Gall. *Ennoy, laschement*. Ital. *Esso mettere d'entro*. Ger. Eintassung. Hisp. *A quella obra de mettre adentro*. Pol. Wpuſzczenie. Vng. *Belé botsatás, bé eresztés*. Ang. *Putting or sending in*.] Cicer. de Senect. Sarmentorumq; ea quam dixi aliorum amputatio.

Immīssum, si, n.s. [ἐμβεβλημένον. Vng. *Szomszéd hazára botsattatot*.] Differt à projecto (ut Labolenus de verborū significatione inquit) ut projectū dicatur, quod ita provehitur, & extenditur ex aliquo ędificio, ut nusquā quiescat: qualia sunt mœniana & suggrūdia: immissum verò quod ex nostro ędificio protensum, in alieno recumbit: ut sunt tigna, & trabes, quę ex nostro pariete in parietem vicini immittimus.

Immōbĭlis, le, Quod moveri non potest, fixus, immotus, hęrēs. [ἀκίνητος. Gall. *Immobile, immeuble, qui ne se peut mouuoir*. Ital. *Immobile*. Ger. Vnbewegtich. Hisp. *Lo que no se puede mover*. Pol. *Nieruchomy*. Vng. *Mozdit hatatlan*. Ang. *That can not be moued*.] Plin. lib. 11. cap. 37: Aŭres homini tantūm immobiles. Virg. 7. Aeneid. -soloq; immobilis hæret Intentos volvens oculos. Ovid. 13. Metamorph. Scopulis immobilior.

Immōbĭlĭtĕr, adverbiū, [ἀκινήτως. Vn. *El noxdithatatlanul*.] Eutropius lib. 3: In summo Apennino tempestate conceptus biduo continuo immobiliter stetit.

Immŏdĕrātŭs, a, um, Intemperans, vel nimius in re aliqua. [ἄμετρος. Gall. *Desreiglé, desmesuré*. Ital. *Immoderato, nō temperato*. Ger. Vnmässig. Hisp. *Destemplado, desmesurado*. Pol. *Niemierny*. Vng *Mértekletlen*. Ang. *Vnruly, without measure*.] Cicer ad Attic. lib. 13: Alexandriū, postquam Rex appellatus fuit, superbū, crudelem, immoderatū fuisse. Idem pro Sext. Rosc. Ventis vehementioribus, aut immoderatis tempestatibus, aut nimio calore, *&c*.

Immŏdĕrātĭo, nis, f.t. [ἀμετρία. Gall. *Desreiglement, desarroy, desmesurement* Ital. *Licentia, sfrenata di fare ò dire ciò che non conuenga*. Ger. Vnmaaß/vnmässigkeit Hisp. *Destemplanca*. Pol. *Niemiernosc*. Vng. *Mertekletlenség*. Ang. *Vnmeasurableneſſe, vnrulineſſe*.] Cic. pro Sylla: Interdum efferatur immoderatione verborum.

Immŏdĕrātē, adverbiū, Immodicè, extra modū [עלחק *halchok*. ἀμέτρως, ἀχολάστως. Gall. *Immoderement, desreglement, desmesuremẽt*. Ital. *Immoderatamente*. Ger. Vnmässigtlich. Hisp. *Destampladamente*. Pol. *Niemiernie, bezmary*. Vng *Mértekletlenül*. Ang. *Beyonde measure, vnmeasurablie*.] Cic. 2. Tusc. An temperantia sinette immoderatè facere quicquam.

Immŏdĕrātĭssĭmē. [Vng. *Igen mértékletlenül*.] Spartianus in Suetonio: Immoderatissimè cùm moreretur lætatus.

Immŏdēstŭs, a, um, Immoderatus, nō temperans. [ἄμετρος. Gall. *Desreiglé, desmesuré, desbordé*. Ital. *Immodesto*. Ger. Vnmässig/vnzuchtig Hisp. *No templado*. Pol. *Nie obiczainy, wſzetecznỳ*. Vng. *Embersegtelen, szemtelen*. Ang. *Vnmodeſt, not sober, without temperance, vnmanerly*.] Terent. Heavt. Vel heri in convivio quàm immodestus fuisti. Cic. 1 Offic. Ipsum q; genus jocandi non profusum, nec immodestum, sed ingenuū & facetum esse debet.

Immŏdēstĭă, f.p. Intemperantia, immoderatio: cui cōtraria est Modestia. [ἀμετρία. Gall. *Immodestie, desreiglement, desordre*. Ital. *Immodestia*. Ger. Vnmässigkeit/vnzucht/vnbescheidenheit. Hisp *Destémplanca*. Pol. *Niemiernosc, nieobiczainosc*. Vng. *Emberségtelenség, szemtelenség*. Ang. *Lack of maners and modeſtie*.] Plaut. Merc. Sed amori accedunt etiam ultra hæc quę diximus, incogitantia, excors immodestia, petulantia, cupiditas, *&c*.

Immŏdēstē, adverb. Immoderatè. [עלחק *hal chok*. ἀμέτρως. Gall. *Immodestement, desreiglement*. Ital. *Immodestamente, sfacciatamente*. Ger. Vnmässigtlich/vnzüchtigtlich. Hisp. *Destempladamente*. Pol. *Niemiernie, nieobiczainie*. Vng. *Embertelonül, szemtelenül*. Ang. *Vnmanerly, out of measure*.] Plaut. Pœn. - cur ego apud te mentiar? Amo immodestè.

Immŏdĭcŭs, a, um. Nimius. [ὑπερμέτρος. Gall. *Qui ne garde point mesure, desreiglé*. Ital. *Fuor di misura, smisuriato*. Ger. Vnmässig/der in einem ding kein maß haltet. Hisp. *Desmedido, desconcertado*. Pol. *Bezmierny*. Vng. *Modtelkül valo mértékletlen, fölöttéb valo*. Ang. *Without meane or measure*.] Colum. lib. 1. cap. 3: Suaq; lege C. Licinius damnatus est, quod agri modū, quem in magistratu rogatione tribunitia permulgaverat, immodica possidendi libidine transcendisset. Ovid. 3. de Ponto, eleg. 1: Cuncta sed immodicum tempora frigus habent. Idem 1. de Ponto, eleg. 5:

Otia corpus alunt, animus quoq; pascitur illis:
Immodicus contrà capit utrunq; labor

Immŏdĭcē, adverb. Nimis immoderatè. [עלחק *hal chok*. ὑπερμέτρως. Gall. *Excessivement, par trop*. Ital. *Smisuramente*. Ger. Vber die maaß. Hisp. *Destempladamentè, sin medida*. Pol. *Niezmiernie*. Vng. *Fölöttéb, mértékletlenül*. Arr. *Excessiuelio, beyonde measure*.] Columella lib. 2. cap. 16: Magisq; conducere agricolæ frequēter id potiùs quàm immodicè facere. Immodicè ferre aliquē casum, pro immoderatè. Cic. 4. Tuscul.

Immŏdŭlātŭs, a, um, Nō modulatus, vel parū aptè modulatus: ut Poëmata immodulata. [ὁ οὐ ἡ ἄρρυθμος, ὐκ ἐμμελής. Gal. *Qui n'est pas fait par mesure, mal sonnant*. Ital. *Non fatto con ragione de verſi*. Ger. Nicht wol außgedichtet vnd in ein guten thon gestellet. Hisp. *No hecho con medida*. Pol. Wzon nieuſſadzony. Vng. *Tudatlanul szerzetet*. Ang *Without proportion or melodie*.] Horatius in Arte Poëtica: Non quivis videt immodulata poëmata.

Immŏlītŭs, pen. prod. Constructus, ædificatus. [בנוי *banuj*. οἰκοδομημένος. Gall. *Edifié*. Ital. *Edificato*. Ger. Gebauwen. Hisp. *Edificado*. Pol. *Zbudowany*. Vng. *Eppittetöt*. Ang. *Builded*.] Livius lib. 31: Aquam publicam omnem in privatum ædificium aut agrum fluentem ademerunt: & quæ loca publica inædificata, immolitáve privati habebant, intra dies triginta demoliti sunt.

Immŏlo, las, penult. corr. Sacrifico, sacram rem faciō: quod verbum tractū est à consuetudine sacrificantiū, qui victimis jam mactandis molam salsam solebant inspergere. [זבח *zabách* שחט *schachátb*. Ἰνῶ. Gall. *Immoler, sacrifier*. Ital. *Sacrificare*. Ger. Opfferen. Bel Offeren. Hisp. *Sacrificar*. Pol. *Offiaruie*. Vng. *Aldozni*. Ang *To offer in sacrifice*.] Festus: Immolare, est mola: id est, farre molito, & sale hostiam susam sacrificare. Cic. 2. de Divinat. Quid cum pluribus dris immolatur, qui tandem evenit, ut litetur aliis, alus non litetur? Horat. Epod. 5: Libidinosus immolabitur caper, Et agna tēpestatib. Cicero pro Fonteio: Consuetudo hominum immolandorū apud Gallos. ¶ Accipitur aliquādo pro interficio, quemadmodum & macto. Virgil. 12. Aeneid. - Pallas te hoc vulnere, Pallas Immolat, & pœnas scelerato ex sanguine sumit

Immŏlatĭo, f.t. Sacrificatio. [זבח זבחה *zebcháh zébach*. ἡ θυσία. ἡ σφαγή, τὸ θῦμα. Gall. *Sacrifice*. Ital. *Sacrificio*. Ger. Ein opffer/oder opfferung. Hisp. *Sacrificio*. Pol. *Offiara*. Vng. *Aldozás*. Ang. *Offering in sacrifice*.] Cic. 1. de Divin. Immolationis tempus.

Immŏlātŏr, oris, m.t. Qui immolat & sacrificat. [זבח *zobéach* שחט *schochéth*. Ἰνήτης σφαγεύς. Gal. *Sacrificateur*. Ital *Sacrificatore*. Ger. Ein Opfferer. Bel Offerer. Hisp. *Sacrificador*. Pol. *Offiernik*. Vng. *Aldozó*. An. *That offereth*.] Cic. 1. de Divinat Hæc decessio capitis, aut accessio subitóne fieri potest, ut se extra ad immolatoris fortunam accommodent.

Immŏrĭŏr, eris, d.t. In re aliqua morior, alicujus rei cupiditate morior. [ἐναποθνήσκω. Gall. *Mourir dedans ou sur quelque chose*. Ital. *Morire sopra qualche cosa*. Ger. Ob einem ding sterben oder ertrincken. Hisp. *Morir sobre algo*. Pol. *Obumieram*. Vng. *Belé halok, meg halok belé*. Ang. *To die in or vpon any thing*.] Immortuæ conjurationis reliquiæ, Cicero ad Atticum lib. 1. Plin. lib. 29. cap. 4: Nam quum immortuus est in vino, faciem eorū qui biberint, lentigine obducit. Ovid. 2. de Ponto: Fortiter Euxinis immoriemur aquis. Sic immori hastæ, apud Valerium Flaccum, lib. 6. Argonaut. Immori studio alicui, dicitur ὑπερβολικῶς, pro eo quod est tam pertinaciter ei incumbere, ut sola morte quis videatur ab eo posse divelli. Horatius 1. Epist. 6: Immoritur studiis & amore senescit habendi.

Immŏrŏr, aris. penul. cor. d. p. immorari. Cunctor, moras necto, inhæreo. [שכן *schachan* האריך *heerich*. ἐμβλέω. Gal. *Seiourner, retarder*. Ital *Dimorare, indugiare*. Ger. Verziehen/sich saumen. Hisp. *Tardar*. Pol. *Przemieſzkiuam*. Vng. *Mulatozok, késöltödöm*. Ang. *To abyde or tary in some thing*.] Columel. lib. 8. cap. 5: Incubantibus autem gallinis, juxtà ponendus est cibus, ut saturæ studiosiùs nidis immorentur. Quintil lib. 2. cap. 16: Qui nescit ignes, aquas, sine quibus nulla sit vita: & (ne terrenis immorer) Solē, lunamq;, præcipua syderū, aliquando etiā nocere.

Immŏrtālĭtās, tatis, f.t. Aeternitas, perpetuitas. [עד *hadh*. ἀθανασία. Gall. *Immortalité*. Ital. *Immortalità, eternità*. Ger. Vnsterbligkeit. Hisp. *Immortalidad, aquella condecion de no morir*. Pol. *Niesmiertelnosc*. Vng. *Halhatatlanság*. Ang. *Immortalitie*.] Cicero de Amicitia: Nisi enim (quod ille minimè putabat) immortalitatem optare vellet, quid non est adeptus, quod homini fas esset optare? Terent. in Andria: -nam mihi immortalitas Parta est, si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit. Cicero 1. de Nat. deor. Cedit nulla re, nisi immortalitate, cœlestibus beata vita.

Immŏrtālĭs, le, om. t. Nunquam moriturus, perpetuus, æternus. [ἀθάνατος. Gallic *Immortel, qui ne meurt iamais*. Italic *Immortale, perpetuo, eterno*. German. Vnsterblich. Belg Onsterffelick. Hispan. *Immortal que no puede morir*. Polon. *Niesmiertelny, wiecznỳ*. Vngar. *Halhatatlan*. Anglic. *Immortell, that dieth neuer*.] Plautus in Trin. Ehō, tua uxor quid agit? M. Immortalis est, Vivit, victúraque est. Terentius in Eunucho: Dii immortales, homo homini quid præstat? Immortalis memoria, Cicero pro Cornelio Balb. Immortalia facinora, immortalia

ŏpera, quæ nullo tẽpore sunt intermoriturà. Plaut. in Mostel. -qd mihi fiet tertiò, Quj solus facio facinora immortalia? Liv. 1. ab Vrbe: His immortalibus editis operibus, quũ ad recẽsendũ exercitũ concionẽ in cãpo ad Capræ paludẽ haberet, &c.

Immŏrtālè, Pro immortaliter: [Vng. *Halhatatlanul.*] ut, Flos immortalè virens, apud Valerium Flaccum, lib. 7. Argon.

Immŏrtālĭtĕr, adverbiũ, Perpetuò. [עד *lahádh* עולם *leholám.* *ἀθανάτως, ἀϊδίως.* Gall. *Immortellement, à tamais* Ital. *Perpetuamente, eternamente.* Ger. Ewigtlichen/vnsterbtlichen. Hisp. *Immortalmente, perpetuamente.* Pol. Wiecznie, niesmiertelnie. Vng. *Halhatatlan képpen, halhatatlanul.* Ang *For euer.*] Cicer. ad Quint. Fratrem: Quòd scribis te à Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo.

Immōtŭs, a, um, à moveo, Immobilis, fixus, stans. [*ἀκίνητος.* Gall. *Ferme, stable, qui n'est point remué.* Ital. *Immoto.* Ger. Vnbewegt. Hisp. *Cosa ferme y no mouible.* Pol. *Nieporuszony.* Vng. *Mozgásnélkwel valo.* Ang. *Vnmoued, yat wauereth not.*] Plin. lib. 8. cap. 16: Leonũ animi index cauda, sicut & equorum aures: nanq; & has notas generosissimo cuiq; natura tribuit: immota ergo placidus, clemens, blandientiq; limilis: quod rarũ est: crebrior enim iracundia ejus. Virg. lib. 3. Geor. Sæpè sub immotis præsepibus, aut mala tactu Vipera delituit. Idem 4. Aeneid. Mens immota manet.

Immulgĕo, es, Lac ex uberibus in rem aliquam exprimo. [מחה *matsáh.* *ἐκμέλγω* Gall *Traire ou tirer le laict d'vne mamelle.* Ital. *Mungere.* Ger. Eynmälcken Hisp. *Ordeñar la vaca.* Pol. *Widzieć.* Vng. *Belé fejõm.* Ang. *To milk.*] Plin. lib. 11 cap. 39: Fabulosum arbitror de strigibus, verba eas infantium labris immulgere. Virgil. 5. Aenetd. & lacte ferino Nutribat, teneris immulgens ubera labris.

Immugĭo, gis, givi, & immugii, gitum, gire, n. q. idem quod mugio. [עגה *ghahágh.* *μυκάομαι.* Gal. *Murler, bugler.* Ital. *Muggire.* Ger. Lãyen oder brũllen. Hisp. *Bramar el buey ò vaca.* Pol. *Hucze.* Vng. *Bőgők.* Ang. *To bellow, to rore.*] Virg. 2. Aen. - curvisq; immugit Aetna cavernis. Itẽ 11. Aeneid. -mœstoq; immugit regia luctu.

Immundŭs, a, um, Impurus, impolitus. [טמא *tamé.* *ἀκάθαρτος.* Gall. *Ord & sale.* Ital. *Immondo, lordo.* Ger. Vnsauber/vnrein. Hisp. *Cosa sucia.* Pol. *Nieczysty, plugawy.* Vng *Tiszátalan, ondok.* Ang. *Foule, filthie.*] Terent. Heavtont. Ea texebat unà, pannis obsita, Neglecta, immunda illuvie. Virg. 3. Aeneid. cõtactuq; omnia fœdant Immũdo. Idem 5. Aeneid. -sed pronus in ipso Concidit, immundoq; fimo sacroq; cruore.

Immūnis, ne, penult. prod. Liber & vacuus à munere, vacationem habens, onus nullũ sustineus, otiosus, vacans. [*ἀτελής.* Gall. *Exempt de faire aucune charge franc.* Ital. *Esente. fãco dalle communi grauezze.* Ger Frey/ertassen. Bel. Vry. Hisp. *Cosa exempta ò priuilegiada.* Pol. *Wolny, wipuszczony.* Vng *Szabadságbã elől, tiszénélkwel valo.* Ang. *Without office or charge, enfranchised.*] Cicero pro Fonteio: Fatum est, ob vocationẽ pretiũ sit datũ, quũ immunis nemo fuerit. Idem 5, Ver. Quinq; præterea sine fœdere immunes civitates ac liberæ, Centuripina, Halèsina, &c. Immunes agros, liberosq; ararc. Cic. 4. Verr. Idem de Amicitia: Nõ est inhumana virtus, neq; immunis, neq; superba, quę etiã populos universos tueri, cisq; optimè consulere soleat. Virg. lib. 4. Georg. Immunisq; sedens aliena ad pabula fucus. ¶ Immunis cum genitivo. Ovid. 3. Metam. Nullum passa jugum, curvisq; immunis aratri. Virgil. 12. Aeneid. - aspicit urbem Immunem tanti belli atq; impunè, quietam. Legitur aliquando & cum ablativo. Liv. lib. 1, ab Vrbe: Inde una centuria facta est immunis militia.

Immūnĭtās, tatis, f. t. Vacatio & libertas ab oneribus. [*ἀτέλεια.* Gall. *Exemption de faire aucune chose, franchise.* Ital. *Immunità, esentione.* Ger. Freylassung von einem ampt oder einer anderen beschwerd. Bel. Vrytheyt. Hisp. *Aquella exempcion, libertad, priuilegio.* Pol. Wrzwolenie. Vng. *Szabadság.* Ang. *Exemption from charge or tribut, enfranchising.*] Cic. 2. Philip Nequa post Idus Martias immunitatis tabula, néve cujusquã beneficii figeretur. Idem ad Cassium Epist. lib. 12: Tabulæ figuntur, immunitates dantur. Plinius Paneg. Eandem immunitatem in paternis bonis filio tribuit, si modò reductus esset in patris potestatem.

Immunītŭs, a, um, Nõ munitus, munitione carẽs. [*ἀτείχιστος.* Gall. *Qui n'est point fortifié ne garni.* Ital. *Non fornito, non fortificato.* Germ. Vnbewart. Hisp. *Cosa no fort alecida.* Pol. *Nie oppatrzony, ogrodzony, omurowany.* Vng. *Erősségnélkwel valo.* Ang. *Not fortified, vnfenced.*] Est autem nomen, nõ participium, quippe quod à nullo deductum est verbo. Cicer. pro Cecinna: Si via sit immunita, jubet, quà velit, agere jumentum. Liv. 2. bel Pun. Edictoq; proposito, ut quib. oppida, castellaq; immunita essent, in loca tuta commigrarẽt, Vrbs immunita, Ovid. 10. Metam.

Immūnĭficŭs, a, um, Avarus, sordidus, tenax, illiberalis. [כילי *chilát.* *ἀνελεύθερος.* Gal. *Qui n'est point liberal, eschars.* Ital. *Non liberale.* Ger. Vnfreygebig/Geitzig. Hisp. *Cosa no franca ni liberal.* Pol. *Skąpy, nieszczodry.* Vng. *Fösvény, sobrák, szoros markú.* Ang. *Nigard, not liberall.*] Plautus in Trinum. Civi immunifico scis quid cantari solet, Quod habes, ne habeas.

Immūrmŭro, as, are, n. p. [הגה *raghán* *ἐπιμορμύρω, ἐπιγογγύζω, ἐπιθορυβέω.* Gall *Murmurer* Ital. *Mormorare.* Ger Murmlen/murren brummen Hisp. *Murmurar.* Pol. *Markotc mruczec.* Vng. *Zúrgölődém, morgolodom.* Ang. *To murmure at any thing.*] Vt, agmen totũ immurmurat, Ovid. 3. Metamorph. Sub lingua immurmurare aliquid, Pers. Satyr. 2. Sylvis immurmurat Auster, Virgil. 4. Georg.

Immuscŭlus, li, Avis est, autore Festo, quam alii regulum, alii ossifragam dicunt. [Vng *Sasfiás.*] Videtur tamen apud Festũ legendum esse immussulus: cujus avis meminit Plin. lib. 10. cap. 7, inter genera aquilarum. Vide ea quæ annotavimus in dictione IMMVSTVLVS.

Immustŭlus, sive immussŭlus, Ales ex genere aquilarum est (inquit Festus) sed minorũ virium, quam aquila. [Vng. *Sasfiók.*] quæ volucris rarò, vix alio tempore, quàm Vere apparet: quia æstum, algoremq; metuit. Appellatur aũt ita, quòd subitò, & inexpectata se immittat. Hæc Festus. Ex quibus verbis nõ immustulus, sed immissulus scribendũ nõnullis videtur. sive immussulus: nã ab immittẽdo deducit. De hac ave sic scribit Plin. li. 10. cap. 7: Sangualem avem atq; immussulum, Augures Romani magnæ quæstioni habent. Immussulum aliqui vulturis pullũ arbitrantur esse, & sangualem ossifragæ. Massurius sangualem ossifragam dicit esse: immissulum aũt pullum aquilæ, priùs quàm albicet cauda. Quidam post Mutium Augurem non esse visos Romæ confirmavere, Ego (quod verisimilius est) in desidia rerum omnium non arbitror agnitos. Hæc Plin.

Immutēsco, is, immutui, ere, n. i. Mutu[illegible] tace[illegible] [אלם *neelám* החריש *hecherísch.* *κωφόομαι* Gall. *Deuenir muet, rendre muet.* Ital. *Diuentare, ammutire.* Ger Erstummen Hisp. *Hazerse mudo, desserse.* Pol. *Zamilczam, niemimsie stanie.* Vng. *Megnémulko* Ang. *To be dumme, to keep silence.*] Quint. lib. 10. cap. 3: Nõ ergo putemus semper optimum esse quod latet, ne immutescamus aliquã. Statius lib. 5, Thebaid. -ruptis immutuit ore querelis.

Immūto, as, are, act. p. Muto, vario, permuto. [שנה *schanáh* חליף *hemir.* *μεταβάλλω, ἀλλοιόω, ἀλλάττομαι.* Gall. *Muer, changer.* Ital. *Mutare, variare.* Ger. Verwandlen/verenderen. Hisp. *Mudar, desserssificar.* Pol. *Przemieniam.* Vng. *El változtatom* Ang. *To alter or change one thing for another.*] Terent. Evnucho: Dii boni quid hoc morbi est? adeón' homines immutarier Ex amore, ut non cognoscas eundem esse? Plaut. Epidico: Accipe argentum hoc Danista: hic sunt quadraginta minæ. Siquid erit dubium, immutabo.

Immūtābĭlis, le, om. t. Quod nullo modo mutatur ac flectitur. [בלתי *neemán,* *ἀμετάβλητος.* Gall. *Immuable.* Ital. *Immutabile.* Ger. Vnverenderlich/ vnbewegt. Hisp. *Cosa que no se puede mudar.* Pol. *Niezmienny.* Vng. *El változhatatlan.* Ang. *That can not be changed.*] Cic. 2. de Nat. deor. Stellæ ipsæ patris immutabilibus ab Ortu ad Occasum commeant. Idem de Fato: Sequitur illicò, esse causas immutabiles, easq; æternas, quę prohibeant quicquam secùs cadere, atq; casurum sit.

Immūtābĭlĭtās, atis, f. t. [אמונה *amanáh.* *ἀμεταβλησία.* Gall *Fermeté, constance.* Ital. *Fermezza, che non si può mutar.* Ger. Vnverenderung/bestendigkeit. Hisp *Firmeza, constante, constantia* Pol. *Niezmiennosć.* Vng *El változhatatlanság.* Ang *Stedfastnes.*] Cic. de Fato. Sed in fatis immutabilitatem apparere.

Imŏ, unico m, idẽ est quod Quin potiùs. [*μᾶλλον, μενοῦν.* Gall. *Mais pour mieux dire, mais qui plus est, mais plustost* Ital *Anzi.* Ger. Ja viel mehr. Hisp. *Antes no.* Pol. *Nowszem, daleko wiecej.* Vng. *Sőt inkab.* Ang. *Yea rather.*] Terent. in Andr. - dictum puta. Nẽpe ut curẽtur rectè hæc. SI. Imò aliud. Plaut. in Amph. In somnis fortasse A L. imò vigilans vigilantem.

Impācātŭs, a, um, Nõ pacatus. [*ἀκατάστατος, ἄγριος.* Gall. *Noisif, querelleux, qui n'est point appaisé.* Ital. *Non placato.* Ger. Vnbefridiget. Hisp. *Coso no apaziguada.* Pol. *Niespokojony, nieuspokoiony.* Vng. *Nem tsendes.* Ang *Not appaised.*] Virg. 3. Georg. -incursusq; luporũ, Aut impacatos à tergo horrebis iberos. Odia impacata, Claudianus lib. 2. in Eutrop.

Impāllĕo, es, ere, n. i. idẽ quòd Palleo. [חור *chavár* *ὠχριάω.* Gal. *Deuenir ou estre pasle.* Ital. *Diuenir pallido.* Ger. Erblichen. Hisp. *Amarillescerse.* Pol. *Bledniecie.* Vng. *El sárgulok, el halok.* Ang. *To be or waxe pale.*] Statius 6. Thebaid. -eventu impalluit ipse secundo.

Impāllēscĕrĕ, est rei alicui tàm pertinaciter incumbere, ut inde pallor contrahatur. [Vng. *Szorgalmatossan munkalkodni.*] Persius: Arte nocturnis juvat impallescere chartis

Impā[illegible] pen. prod. Dicuntur quæ à fabris in tabulis figũtur, quò firmiùs cohæreãt: à pangẽdo: id est, à fingẽdo. [מחברות *mechabberóth.* *ἁρμήγματα.* Pol. *Sfora.* Vng. *Foglaloszeg.* Ang. *Pinnes of woode.*] Vnde & Poëtæ versus pangere dicuntur, & agricolæ pangere plantas: id est, infigere. Hæc Festus.

Impăncro, as, teste Nonio, Antiqui dicebant pro invado: quod verbum est à Græco tractũ, quasi *πῶν κρίνω*: hoc est, omnem

riem carnem consumo. [Vng. *Rea rohanok.*] Varro: Ecclesiam in regiam arcam impancrarunt.

Impăr, om.t. Non par, inæquale: [*ἄνισον.* Gall. *Inegal, non pair.* Ital. *Disuguale, non pari.* Ger. Vngleich. Hisp. *Desigual.* Pol. *Nierowni.* Vng. *Feletlen.* Ang. *Vnequall, disalyk, oddę.*] ut, Imparia arma: id est, inæqualia. Virg. 4. Georg. Aut asper crabro, imparibus se immiscuit armis. Ovid. 4. de Ponto, Eleg. 9: Fortuna est impar animo: id est, nō respondet animi magnitudini. Impar numerus, qui nō potest dividi in duas partes æquales: unde & *ἄρτιον* vocant Græci. Virg. Aeglog. 8: - numero Deus impare gaudet. Par, impar, lusus puerilis genus est, quo manu nuces, pecuniā, aliúdve quid occultantes, exquirunt conjecturā colluforis. *ἄρτιον, ἢ περισσόν.* Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Ludere par impar, equitate in arundine longa.

Impăriter, adverb. Inæqualiter. [*ἀνωμάλως, ἀνίσως.* Gall. *Inegalement.* Ital. *Disugualmente.* Ger. Vngleichlichen Hisp. *Desigualmente.* Pol. *Nierowno.* Vng. *Feletlenül, igyenetlenül.* An. *Vnequallie.*] Horat. in arte: Versibus impariter jūctis querimonia primùm, Mox etiam inclusa est mentis sententia compos.

Impărātus, a, um, Impeditus, inexpeditus: huic opponitur Paratus, expeditus. [*ἀπαράσκευος.* Gal. *Qui n'est pas prest.* Ital. *Non in ordine, non preparato.* Ger. Vngerüstet Hisp. *No aparejado y no apercebido.* Pol. *Nie nagotowany, nie narządzony.* Vng. *Készületlen.* An. *Not readie, vnprepared.*] Terēt. Phorm. Vt ne imparatus sim, quū adveniet Phormio. Plaut. Capt. Qui ex parata, imparatā rem omnē facis. Cicer. pro Mil. Quanquam paratus in imparatos Clodius, tamen mulier inciderat in viros.

Impărēns, tis, Nō parēs, sive inobediēs. Festus. [V. *Engedetlē.*]

Impāsco, is, act. t. impavi, impastum, In loco aliquo pasco. [רעה *rahāh. νέμω, ἐπινέμομαι.* Gall. *Paistre dedās ou en quelque lieu.* Ital. *Pascere in qualche luogo.* Ger In eine ort weiden. Hisp. *Apacentar en algun lugar.* Pol. *Paść na niektorim mieyscu.* Vng. *Barmot őrzők, étetők.* Ang *To feade in some place.*] Col. lib. 6. cap. 5: In ea loca perducendi sunt, quibus nullum impascitur pecus.

Impāstus, Nomen est compositū ab in privativo, & participio pastus, idemq; valet quod non pastus, jejunus. [בלם *tsam ἀσιτησας.* Gall. *Qui n'a point repeu. encor beu.* Ital. *Non ancora pasciuto.* Ger Vngeweidet/ vngefüteret/ hungerig. Hisp. *Cosa no cenada ò no apacentada.* Pol. *Nie nakarmiony, nie napasiony, czczy.* Vng *éh, aczminemet.* Ang. *Vnfedde, vnpastured.*] Virgil. 9. Aeneid. Impastus ceu plena leo per ovilia turbans, &c. - turba impasta luporū, Silius lib. 7.

Impătibĭlis, bile, Intolerabilis, & qui ferri nō potest. [*δύστατος, δυσανάσκητος.* Gall. *Intolerable, impatible, importable.* Ital. *Che non si può patire.* Ger. Vnleidentlich/ vntraglich Hisp. *Lo que no se puede padescer.* Pol. *Nie czierpliwy.* Vng. *Szenuedhetetlen* Ang. *That cannot be suffered.*] Cic. 2. de Finib. Quem quidem vos impatibilem facitis. Plaut. Amph. Cladesq; exantlarem impatibiles. Impatibilis cruciatus, impatibilis dolor, Plin. lib. 25. cap. 5, Idem lib. 20. cap. 18: Quum impatibilis valetudo odium vitæ fecisset.

Impătiens, impatientior, tissimus, Nullius laboris, aut doloris patiens, intractabilis, morosus, difficilis. [*ὁ μὴ ἀνεκτὸς, ὁ μηδαμῶς οἷός τ' ὢν φέρειν.* Gall. *Impatient, qui ne peut endurer ne souffrir.* Ital. *Che non può patire cosa alcuna, impatiente* Ger. Vnleidig/ vngeduldig. Hisp. *Cosa que no puede sufrir ni padescer algo.* Pol *Nie mogący, nie czierpliwy.* Vng. *Nem szenuedő, nem tsorő.* Ang. *Impatient, that can suffer nothing or litle.*] Impatiens vulneris. Virgil. 11: - altaq; jactat Vulneris impatiens arrecto pectore crura. Plin. lib. 8. cap. 1, De elephantis: Iidem impatientes frigoris. Ovid. 1. de Remed. amoris: Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte, Respuit, atq; odio verba monentis habet. Pisum impatientissimum frigorum. Plin. lib. 8. cap. 12. Ovid. 3, Trist. Eleg. 2:

Quiq; fugax rerum, securaq; in otia natus,
Mollesq; & impatiens antè laboris eram.

Impătientĭă, æ, f. p. [*ἀτλησία.* Gall. *Impatience.* Ital. *Impatientia.* Ger. Vngeduld/ Vngeduldigkeit. Hisp. *Aquel no sufrimiento.* Pol. *Niecierpliwosc.* Vng *Tvrhetetlenség.* Ang. *Impatiente, lak of sufferance.*] Plin. lib. 11, cap. 23: Fieri autem primò papiliones parvos nudosq;: mox frigorum impatientia villis inhorrescere.

Impătientĕr, adverb. Aegrè & molestè [*ἀηδῶς.* Gall. *Impatiemment.* Ital. *Impatientemente.* Ger. Vngeduldigklich. Hisp. *No sufridamente.* Pol. *Nie cierpliwie.* Vng. *Tvrhetetlenül, szenuedhetetlenül.* Ang. *Impatientlie.*] Plin Epist 7: Amavi consummatissimū juvenem tàm ardenter, quàm nunc impatienter requiro.

Impăvĭdus, a, um, Intrepidus, non timidus. [*ἀδεής* Gall. *Qui ne craint rien, qui est sans peur.* Ital. *Che non teme cosa alcuna, senza paura.* Ger. Vnerschrocken/ dem nicht grauset Hisp. *Cosa sin pauor y miedo.* Pol. *Nieleklwy.* Vng. *Bátor, nem felénk, merőszlő* Ang *That hath no feare ordread.*] Plin. lib. 28. cap. 19: Et pellis atinma injecta impavidos infantes facit Virgil. 12 Aen. - fixumq; latronis Impavidus frangit telum, & fremit ore cruento.

Impăvĭdē, adverb. Intrepidè, audacter. [*ἀδεῶς.* Gall. *Sans peur, hardiment.* Ital. *Senza paura.* Germ Vnerschrockentlich/ dapfferlich. Hisp. *Sin pauor ò miedo.* Pol. *Nie lekliwie, smielie.* Vng. *Batran, merészlen.* Ang. *Boldelie, wit hout feare.*] Liv. li. 9. bel. Mac. Et poculo impavidē exhausto, haud ita multò pòst expiravit.

Impĕccābĭlis, Immunis à peccato. [*ἀναμάρτητος, ἄπλαστος.* Gall. *Qui ne peche point.* Ital. *Che non pecca.* Ger. Vnsündthafftt oder vnsündtlich. Hisp. *Lo que no peca.* Pol. *Nie grzeszny.* Vng. *Vétkes knelkül' valo, vétkőzhetetlen.* Ang. *That sinneth no wise.*] Gell. l. 17. ca. 19: Is erit plerūq; impeccabilis, vitāq; vivet tranquillissimā.

Impĕdĭo, is, ire, act. q. Est implicare, involvere, ac propriè de pedibus dicitur: quanquā ad alia etiā transfertur. [עקד *hikkeb* אחר | בהל *echār bihēl. πεδᾶν, ἐμποδίζειν.* Gall. *Empescher, empestrer.* Ital. *Impedire.* Ger. Die füß verwicklen/ verwirren/ verhinderē. Bel. Beletten. Hisp. *Empachar ò embaracar.* Pol. *Nogi zaplatam, przeszkadzam, zatrudniam.* Vng. *Kötelezőm, (auagy) meg bántom.* Ang. *To hinder, to cumber, to intangle.*] Terent. in And. Tot me impediūt curæ, quę meū animū diversè trahunt. Ibidē: Vidēn' me tuis cōsiliis Miserum impeditū esse? Plaut. in Aulul. sed dū alios servat, se impedivit. Cic. 4. Ver. Sin illud dices, te Heraclii voluntate ac lege recessisse, ipse te impedies, ipse tu. tua defensione implicabere. ¶ Impedire aliquando accipitur pro conspurcare, sordidare, polluere, *μιαίνειν.* Plautus in Amphit. Qui domi uxorē meam impudicitia impedivit: per quā teneo thesaurū stupri. ¶ Impedire, obstare, nequid fiat impedimēto esse. *κωλύειν.* Cicero de Senect. Hac igitur frui licet senibus, nec ætas impedit, quāvis & cæterarū rerum, & in primis agri colendi studia teneamus usq; ad ultimū tempus senectutis. Cæsar 2. belli Gall. Quò faciliùs finitimorū equitatum, si prædandi causa ad eos venisset, impedirent. Cicero ad Attic. lib. 8: Vt te mecum conjungeres priùs, quàm Cæsar aut tuum iter impediret, aut me abs te excludere posset. Hinc:

Impĕdītus, participiū, A' quo Impeditus, tior, tissimus, nomens [*ἐμπεπόδισμαι, πεπεδημένος.* Gall. *Empesché, empestré.* Ital. *Impedito.* Ger. Verwirret/ verhinderet. Hisp. *Empachado.* Pol. *Zatrudniony.* Vng. *Akadályos, meg bántatot.* Ang. *Hindred, intangled, letted.*] ut, Impeditissimæ sylvæ, Cæs. 8. bel. Gal. Impeditior pugna, Liv. 4. bel. Pun.

Impĕdītio, onis, f. t. Prohibitio, occupatio, detentio. [*κώλυσις, ἐμπόδιον.* Gal. *Empeschement.* Ital. *Impedimento.* Ger. Verhinderūg. Hisp. *Empacho.* Pol. *Zatrudnienie.* Vng. *Megbántás, meg tartoztatás.* Ang. *A hindring, a letting.*] Cicer. 1. de Divinat. Vrget enim animus in somniis, liberq; sensibus, ab omni impeditione curarum, iacente & penè mortuo corpore.

Impĕdīmentum, ti, n. s. Obstaculū. [*ἐμπόδισμα, κώλυμα.* Gall. *Empeschement* Ital *Impedimento.* Ger Verhindernuß. Bel. Een Betetsel. Hisp *Empacho.* Pol. *Trudnosc, zatrudzenie.* Vng. *Akadály.* Ang. *An hinder.*] Cic. 1. de Orat. Athenienſem Demosthenem, in quo tantū studium fuisse, tantusq; labor dicitur, ut primùm impedimenta naturæ diligentia, industriaq; superarit. Terent. in And. Proinde hinc vos amoliminī: nam mihi impedimento estis. ¶ In exercitu impedimēta dicuntur instrumenta, vel sarcinæ, vel etiam aliæ quęvis res, quæ ad usum exercitus circunferuntur. *ἀποσκευή.* Cæs. 1. bel. Gall. Alteri ad impedimenta & carros suos se contulerunt. ¶ Impedimentorū nomine etiā jumenta contineri docet Frontinus in Stratag. quum ait: In Hispania, à Petreio Pompeii legato in magna aquarum & pabuli inopia impedimenta fuisse interfecta.

Impĕdo, as, penul. corrept. act. p. Pedaminibus fulcio, sustentacula suppono. [*ἐμπεδῶ, χαρακοῶ.* Gall *Garnir d'apuis, enchalasser.* Ital. *Fortificare confondamento.* Ger Sticken/ an die räbstäcken aufftrichten. Hisp. *Rodrigar vides.* Pol *Odpieram.* Vng. *Megtamogatom.* Ang. *To proppe vp, to vnderset.*] Colum. li. 4. cap. 16: Quū mensem tricesimū excesserit posita vinea: id est, tertio autumno, vehemētioribus statuminibus statim impedanda est. Vnde impedata vinea, ab eodē dicta, quæ pedamentis fulta est.

Impello, lis, act. t. Induco, incito, cōcito. [דחף *nadháph* הדף *hadháph* דחה *dachāh* דחק *dachāph* הסית *hesith. ἐπάγω, ἀναπείθω.* Gall. *Pousser de roideur.* Ital. *Persuadere, scacciare, spingere, incitare.* Ger. Mit anhatten bewegen/ treiben. Bel. Bewegen/ voortdryven. Hisp. *Empuxar, induzir con razones.* Pol *Pobudzam, przewodze, pobudzam.* Vng. *Valamire haytom, valamibe hozom, rea kiszetőm, rea keszőrtetőm.* Ang. *To drive forward, to persuade instantlie, to inforce.*] Salust. Alter haud facilè eos ad tantùm negotiū impelli posse. Terent. in And. Dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur. ¶ Ità Impellere est urgere. [אץ *ats. ὠθεῖν.*] Virg 4. Aen. Ferte citi flāmas, date tela, impellite remos. ¶ Impellere plaustrū in terram. Cato cap. 5: Terram cariosam caveto ne ares, néve plaustrū, néve pecus in eam impellas. ¶ Aliquando est cōtorquere. Virg. 1. Aeneid. - cavū conversa cuspide montē Impulit in latus. ¶ Aliquādo est labefactare. Plin. li. 33. ca. 11: Immenso & Achaicæ victoriæ momēto ad impellendos mores. ¶ Aliquando significat loco pellere. Livius: Impulsa frons prima, & trepidatio subsidiis illata. Iuvenal. Satyr. 10: - unde altior esset Casus, & impulsæ præceps immane ruinæ. Impellere januam digito, Cic. 4. Tuscul.

Impūlsus, partic. Labefactatus, loco motus. [נדחה *nidhchéh* נדחף

דחף *nidhcháph, ὠσθάς.* Gall. *Pouſſé, incité, eſmeu.* Ital. *Spinto, incitato, moſſo.* Ger. Bewegt. Hiſ. *Empuxado.* Pol. *Pobudzony, poruſzony.* Vng. *Háytatot, keſzeritetőt.* Ang. *Put out of a place by force.*] Translatio ſumpta ab arboribus aut columnis, quæ convelluntur, & paulatim nutant.

Impulſus, us, nomen, m. q. Incitatio, Inſtigatio, impulſio. [דחי *dechi* מדחטה *madhchephâh. παροξυσμός.* Gal. *Pouſſement, inſtigation incitation.* Ital. *Incitamento, inſtigatione.* Ger. Bewegung/ treibung/ anreitzung. Hiſp. *Empuxon, ò obra de empuxar.* Pol. *Pobudka, poruſſenie.* Vng. *Indítás, mozditas, kiſzeritès.* Ang. *Perſuaſion and inforcing.*] Cic. 2. de Natur. deorum: Is autem ardor non alieno impulſu, ſed ſua ſponte movetur. Impulſu tuo, ſuo veſtro: hoc eſt, ductu, & ſuaſu, atq; hortationib. Cic. pro Roſc. Am. Ipſos certò ſcio non negare, ad hæc bona Chryſogonum acceſsiſſe impulſu ſuo.

Impulsĭo, onis, f. t. Impulſus, [דחי *dechi* מדחטה *madhchephâh.* Vng. *Kéſzerites.* Ang. *An inforcing to do any thing.*] Cic. lib. 2. de Invent. Impulſio eſt, quæ ſine cogitatione per quãdã affectionẽ animi facere aliquid hortatur: ut amor, iracũdia, ægritudo, &c. Inductio & impulſio ad hilaritatẽ, apud eundẽ 3. de Orat.

Impulsŏr, oris, m. t. Inſtigator, incitator. [מסית *maſsith. ὁ ὤσας, ὁ κινῶν.* Gall. *Pouſſeur, qui induit, inſtigateur.* Ital. *che moue è ſprona, incitatore.* Ger. Ein beweger/ treiber/ ein anhatter zu bereden. Hiſp. *Mouedor ò empuxador.* Pol. *Pobiedzac, pobudzac.* Vng *Indito, ingato, kéſzeritő* Ang. *A perſuader or conſeiller.*] Terent. in Eunuch Here, ne me ſpectes, me impulſore hæc non fecit. Idem in Adelph. Tum aũt, Syrum impulſorẽ vah quibus illum lacerarẽ modis!

Impĕndĕo, des, di, ſum, n. ſ. idem ſignificans quod ſupra aliquid pẽdeo, immineo. [תלה קרב karab בא ba. ἐπικρεμῶ, ἐπικρεμάννυμι, ἐφάπτομαι.] Gall. *Pendre deſſus, pencher deſſus.* Ital. *Eſſere ſopra, ſopraſtare.* Ger. Oben herab hangen. Bel. Boven hangt/ gevacken Hiſp. *Eſtar colgado encima, eſtar cerca.* Pol. *Nad inſzin wiſſam.* Vng. *Fölötte fwggők.* Ang. *To hange aboue as it were to fall.*] Vt quum gladium, vel ſaxum alicujus capiti dicimus impendêre. Cic. 5. de Finib. Gladium è lacunari ſeta equina appenſum demitti juſſit, ut impendêret illius beati cervicibus. Idem 1. de Finibus: Accedit etiam mors, quæ quaſi ſaxum Tantalo ſemper impendet. ¶ Accipitur per metaphoram Impendêre pro inſtare. [Vng. *Reá kőnec kezni.*] Cicero de Aruſpicũ reſponſis: Tum vidi, ac multò antè perſpexi, quãta tempeſtas excitaretur, quanta impendêret procella Reipublicæ. Cic. Planco: Agiturq; præclarè, ſi hoſmetipſos regere poſſumus, ut ea quæ partim jam adſunt, partim impendent, moderatè feramus: hoc eſt, propè vel parata ſunt. Invenitur aliquãdo hoc verbũ habere poſt ſe accuſativum. Terent. in Phorm. Ita nunc imparatum ſubitò tanta te impendent mala.

Impendo, is, di, ſum, act. t. Expendo, inſumo, conſumo, ſumptus facio. [נתן *hotsí. δαπανάω, ἀναλίσκω.* Gall. *Deſpendre, employer.* Ital. *Spendere.* Ger. Anwenden/ an ein ding hencken/ daran ſetzen. Bel. Burgeven/ becoſtigen. Hiſp. *Deſpender ò gaſtar.* Pol. *Nakład czinie, wydaie.* Vng. *Költők.* Ang. *To ſpend, to beſtowe.*] Plin. in Epiſt In Aquæductu, Domine, Nicomedienſes impenderũt HS. xxx. ccc. xxix. qui imperfectus adhuc relictus. Vnde Impenſa, & Impendiũ. ¶ Per translationẽ, Impendere operã, curam, Impendere laborẽ, dicimus pro operã, vel laborem in re aliqua collocare. Columel. in præfat. lib. 1: Sic ut roſarius impenderet curam, quũ à pleriſq; etiam majora negligantur. Cicer. in Verr. Impendere pecuniam in res vanas.

Impēnſŭs, m. ſ. nomẽ ex participio, inſolens, immodeſtus. [רב *rab. ἀλαζών.* Gal. *Inſolent, immodeſte, deſmeſuré.* Ital *Inſoleute, immodeſto.* Ger. Stoltz. Hiſp. *Demaſiado, no modeſto, deſtemplado.* Pol. *Piſzny.* Vng. *Keuély, embertelen.* An. *That hath no modeſtie.*] Plaut. in Capt. Vę miſero illi, cujus cibo iſte factus eſt impẽſior. Plautus in Bach. Pol quidem meo animo, ingrato homine nihil impenſius eſt.

Impēnſă, æ, f. p. Expẽſa, ſumptus. [δαπάνη, ἀνάλωμα. Gal. *Conſt, deſpenſe.* Ital. *Speſa.* Ger. Koſten/ das außgebẽ. Hiſp. *Gaſto ò deſpenſa.* Pol. *Widatky, koſzt* Vng. *Koltség.* Ang. *Expenſe, coſt, charge.*] Cæl. Cic. Fam. 8: Ne moleſtiam tibi cũ impenſa mea exhibeã. Cic. ad Attic. Poſſeſſores nullam impenſam fecerant, nondũ inſtruxerant. ¶ Accipitur etiam impenſa pro beneficio. Martial. lib. 1 Epig. Impenſis vitam principis annumeres.

Impēnsē, adverbiũ, Valde vel nimis. [מאד מאד *meódh meódh. σφόδρα, ἄγαν.* Gall. *Mout fort, grandement.* Ital. *Molto, grandemente.* Ger Hefftig/ vaſt/ uberauß. Hiſp *En grande manera, demaſiadamente, mucho.* Pol. *Barzo, wielce.* Vng. *Igen, fölötte igen* Ang. *Greatlie, exceadinglie.*] Plaut. Epid. Eſt impensè improbus. Terent. in Adelph. Sed ſi id vultis, potiùs quæ vos propter adoleſcentiã Minùs videtis, magis impensè cupitis, conſulitis parũ. ¶ Impenſiùs, pro vehemẽtiùs, ſive multò magis. *σφοδρότερον.* Columel. Sed cujuſq; diſciplinæ prudentem delectant impenſiùs ea, quæ propriis generibus diſtinguuntur, quàm quæ paſſim velut abjecta, & quodam acervo confuſa ſunt. Plinius libro 6. Epiſtol. Quo impenſiùs rogo, ut timori meo quotidie ſingulis, vel etiam binis epiſtolis conſulas.

Impēndĭum, dii, n. ſ. Diſpendium, impenſa, ſumptus, ab impendendo ære: quæ omnia inde habent originem, quod olim nõ numerabatur, ſed appẽdebatur æs, quippe grave, & nõ ſignatũ. [δαπάνη, ἀνάλωμα. Gall. *Couſt, deſpenſe, perte.* Ital. *Speſa.* Ger. Koſten/ das außgeben vnd anwendẽ. Hiſp. *Gaſto, ò deſpenſa.* Pol. *Nakład, koſzt.* Vng. *Költés, költség* Ang. *Coſt, expenſe.*] Cicero pro Quintio: Qui ab adoleſcentulo quæſtum ſibi inſtituiſſet ſine impendio. ¶ Impendiũ etiam, teſte Varrone, dicitur pecunia quæ in fœnore ſorti accedit: hoc eſt, uſura ipſa, quòd fœnus cũ ſorte conjunctũ unum fiat quaſi compendiũ. [ארבית *marbith* תרבית *tarbith.* Gal. *Vſure, intereſt* Ital. *Vſura.* Ger. Wucher/ Das von dem hauptgut zu wucher geben wirdt Hiſp *La ganancia ſopra el caudal.* Vng. *Vſora.*] Cicer. ad Attic lib. 6: Itaq; aut tutela cogito me abdicare, aut ut pro Glabrione Scævola, fœnus & impendium recuſare.

Impēndĭōsŭs, a, um, Qui plus æquo impendit, & plus cõſumit quàm par eſt. [δαπανηρός. Gal. *Grand deſpendeur.* Ital. *Che fa molta ſpeſa.* Ger. Verthũtig/ außgebig/ koſtlich. Hiſp. *Deſpendedor, gaſtador, que haze mucha deſpenſa.* Pol. *Nakładni, ſtrawny.* Vng. *Sokköltségű, tékozlo.* Ang. *That ſpendeth to much.*] Plaut. in Bacch. Nimio præſtat impendioſum te, quàm ingratum dicere.

Impēndĭō, adverbium intendendi, idem ſignificans quod ſupra modũ, impensè, vel plus ſatis: ſoliq; cõparativo jungitur. [מאד מאד *meódh meódh* לבב *lavab. σπουδαίως.* Gall *Mout fort, gradement, deſmeſuréement.* Ital. *Grandemente, con ſpeſa.* Ger Vaſt viel/ vber die maß/ vberauß. Bel. Zeer. Hiſp. *En grande manera, muy mucho, demaſiadamente.* Pol. *Barzo wielce.* Vng *Fölötte igen.* Ang. *Exceadinglie, beyond meaſure.*] Terent. in Eunuch. & quia conſimilẽ luſerat jam olim ille ludũ, impendiò magis animus gaudebat mihi. Cic. ad Att. lib. 10. At ille impendiò magis odit Senatum. Sic etiã dicimus. Impendiò minùs, pro multò minùs. Plaut. in Aulul. Atq; ille verò minùs, minuſq; impendio Curare, minùs me imperture honoribus.

Impĕnetrālĕ, pen. prod Cujus ultimum (inquit Feſtus) penetrale intrare non licet. [ἄδυτον. Vng *Ritek titkos hely.*]

Impĕnetrābĭlĭs, ile. om. t. Quod penetrari non poteſt. [ἀδιάβατος, ἀδιεξίτητος. Gall. *qu'on ne peut penetrer.* Ital *Impenetrabile.* Ger. Vndurchtringentlich/ das man nicht durchtringẽ mag. Hiſp. *Coſa que no ſe puede traſpaſſa.* Pol. *Nie przebity* Vn. *Hathatatt... that can not be pearced, or entred.*] Liv. 2. bell Punic. Et quum avertu... diverſo latè agmine à tam multis ſimul venientibus haud ſanè impenetrabiles eſſent, in hitus paſſim naves egerunt. Mens impenetrabilis iræ, Silius lib. 17. Armis impenetrabilis, Stat. 3. Thebaid. Pudicitia impenetrabilis, Tacitus lib. 4.

Impennātās agnas, inquit Feſtus, in Saliari carmine veteres pro ſpicis uſurparunt quæ non habent ariſtas. [Vng. *Tar buza.*] Agnas enim novas voluerunt intelligi.

Impēnsĭbĭlĭs, bile, om. t. Incõſiderabilis, quod ſatis expendi nõ poteſt. [ἀνεπίθμητος, ἀνεξέτασος. Gall. *Que ne ſe peut aſſez peſer.* Ital. *Che non ſi può aſſai conſiderare.* Ger. Vnerweglich/ das man nicht genug erwegẽ vnd bedencken kan Hiſp *Coſa que no ſe puede conſiderar y peſar.* Pol *Nie rozważny.* Vng *Meg foghatatlan, gondolhatatlan.* Ang. *That can not be weighed or conſidered ynough.*] Gel. li. 11. ca. 5: Omniũq; rerum fidẽ, veritatẽ, miſtis cõfuſiſve ſignis veri at falſi, ita impenſibilem videri ajunt, ut quiſquis homo eſt, &c.

Impēnsŭs, Impensè, Vide IMPENDO.

Impĕrcēptŭs, adject. Quod ſatis perceptũ nõ eſt, quódve ſatis percipi nõ poteſt. [ἀκατάληπτος. Gall *Qu'on n'a peu cõprendre n'entendre* Ital. *Che non s'è potuto intendere.* Ger. Vnbegreifflich/ das man noch nicht recht gefaſſet hat. Hiſp. *Coſa no entendida.* Pol. *Nie poiety, trudny* Vng. *Azt mit iol ember eszébe nem vehet.* Ang. *That can not be perceiued ynough.*] Gell. lib. 14 cap. 1: Minora majoribus imperceptiora.

Impĕrcūſſŭs, adject. [ἄκλητος, ἄκροος. Gal *Qui n'eſt point frappé ou bleſſé, ſans bruit.* Ital. *Senza ſtrepito.* Ger. Nicht rauſchẽd/ ohne getöß vnd anſtoß Hiſp. *Sin eſtruendo ò ſonido.* Pol. *Nie kła...* Vng *Zörgésnelkül valo.* Ang. *That is not ſtricken*] ut, Pedes impercuſſos movere: hoc eſt, ſine ſtrepitu. Ovid. 3. Amor. Eleg. 1: Atq; impercuſſos nocte movere pedes

Impĕrdĭtŭs, a, um, Quod perdi, deſtruive nõ poteſt. [ἀδιάλυτος, ἀνώλεθρος. Gall. *Qui n'eſt point perdu, gaſté ne deſtruit, ſauue.* Ital. *Che non ſi può deſtrurre.* Germ. Vnverderbt/ vnzerſtört. Hiſp *Lo que no ſe puode deſtruyr.* Pol. *Nie ſtracony.* Vng. *Et vesz thetetlen.* Ang *Neuer loſt or deſtroyed.*] Virg 10. Aeneid. Et vos ô Gratis imperdita corpora Teucri. Vbi Servius: Imperdita corpora Gratis, quos Græci perdere nequiverunt. Pectora imperdita, Statius lib. 3. Thebaid.

Impĕrfēctŭs, a, um, Nondum abſolutus. [חסר *chaſer. ἀτελής.* Gall. *Imparfait.* Ital. *Imperfetto.* Ger. Vnvolkomen Hiſp. *No acabado de hazer.* Pol. *Nie zupełny, nie dokonczony.* Vng. *Nem kéſzkéſzwletlen.* Ang *Vnperfite.*] Virgil. 8. Aeneid. pars imperfecta manebat. Ovid. 4 de Ponto, Eleg. 16: imperfectumq; dierũti Deſeruit celeri morte Sabinus opus.

Impĕrfoſſŭs,

Impĕrfōssŭs, a,um, Non perfossus. [ἄτρητος. Gall. *Qui n'est point percé.* Ital. *Non pertugiato è forato.* Germ. Vndurchgegraben. Hisp. *No passado ò horadado.* Pol. *Nie przebity, nie przepehniony.* Vng. *Atal áſatlan, atal lik aſztatlan.* Ang. *Not diggedtor ſruſt trough.*] Ovid. 12. Metamor. manet imperfossus ab omni, Inq; cruentatus Ceneus Elateius ictu.

Impĕrātŏr, Imperiosus, Vide IMPERO.

Impĕrītŭs, a,um, Nō peritus, expers, insc itus, ignarus, rudis, indoctus. [לא יודע *evil* שכל *schogheh* שכל *schoghégh.* ἀδαήμων, ἄπειρος τῶν πραγμάτων. Gall. *Qui n'est point expert, ignorāt.* Ital. *Ignorante, poco prattico.* Ger. Vnerfahren/vnberichtet. Hisp. *No experimentado, ni ſabio, neſcio.* Pol. *Nie wiadomy, nie vmieietny.* Vng. *Tudatlan.* Ang. *Vnskilfull, ignorant.*] Terēt. Adelphis: Homine imperito nunquā quicquā injustius. Idē in Evnuch. Nō adeò inhumano ſum ingenio Chęrea, neq; tā imperita, ut quid amor valeat, neſciā. ¶ Imperitus & callidus cōtraria ſunt, quemadmodū Rudis & astutus. Cic. pro Roſc. Comœdo: Callidū imperitus nō fraudat. ¶ Imperita multitudo, imperitū vulgus. Cic. 1. Offic. Etenim qui ex errore imperitæ multitudinis pendet, hic in magnis viris non est habendus. Plin. lib. 34. cap. 34: Quod imperitum vulgus appellat *ferrum vinū.* ¶ Imperitus rerum. Terent. in And. Tūne hic homines adoleſcentulos, imperitos rerum, eductos liberè, in fraudē illicis? ¶ Imperitus Comicus alicubi inquit: Imperito homine nihil esse injustius, ut qui nihil, niſi quod ipse facit, rectum putet.

Impĕrītĭă, æ, f.p. Inſcitia, inertia. [שכלות *ivvéleth* שכלה *ſchegbaghāh.* ἀπειρία, ἀμαθία, ἀπιστημοσύνη. Gall. *Ignorance, faute d'experience & ſauoir.* Ital. *Ignoranza, mancamento d'eſperienza.* Ger. Vnerfahrung/vnkönnenheit/vnwiſſenheit. Bel. Ongeleerheyt. Hisp. *Inexperiencia, ò no ſabiduria, ignorācia.* Pol. *Nie vmieiet uoſc.* Vng. *Tudatlanság.* Ang. *Vnskil', falues.*] Plin. li. 17. cap. 2: Contra Circium ſerere imperitia existimatur.

Impĕrītē, adverb. Indoctè, negligenter. [ἀπείρως. Gall. *Sortement & lourdement, ignorāment.* Ital. *Ignoratamente.* Ger. Vnweiſtlich/vngeſchicklich. Bel. Ongeleerdelijck. Hisp. *No experimentadamente.* Pol. *Nie vczenie, niemadrze.* Vng. *Tudarlanúl.* Ang. *Vnskilfullie.*] Cic. de clar. Orat. Dicebat enim Scipio non imperitè: Cneusq; Pompeius Sex. F. aliquem numerū obtinebat. Idē pro Cornel. Balbo: Quid enim potuit dici imperitiùs?

Impĕ[illegible]rium, Vide IMPERO.

Impĕro, as, penul. corr. n.p. Iubeo, præcipio, mando, imperiū teneo. [צוה *tſivváh.* κελεύω, ἐπιτάττω. Gall. *Enioindre, commander d'autorité.* Ital. *Imperare, commandare.* Ger. Gebieten/herrſchen/heiſſen. Bel. Beveelen. Hisp. *Mandar con ſennorio, enſennorear.* Pol. *Rozkazuie.* Vng. *Parantſolok, vralkodom.* Ang. *To command with authoritie, to haue thelordshipe and rule ouer.*] Terent. in Andr. Nō imperabat coràm quid opus facto esſet puerperę. Idē in Eunuch. Hos priùs introducam: & quę volo, ſimul imperabo. Cic. 3. de Legib. Qui bene imperat, paruerit aliquādo necesse est: & qui modestè paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse. ¶ Imperare tributū dicitur princeps, quādo ſubditos imperio cogit ad conferendū tributū. Imperare pecuniā, arma, naves, obſides. Cicero ad Atticū lib. 4: Obſidibus acceptis, nulla præda, imperata tamē pecunia Cæſar lib. 1. bell. Civilis: Tota Italia delectus habentur, arma imperantur, pecuniæ, &c. Cic. 7. Verr. Superiorū Prętorū consuetudo quū hæc fuiſſet, ut naves civitatibus, certusq; numerus nautarū, militumq; imperaretur, tu & maximæ & locupletiſſimæ civitatis Mamertinæ nihil horū imperaviſti. Idē pro lege Manilia: Idē Cretenſibus, quum ad eum uſq; Pamphyliam legatos deprecatoresq; miſiſſent, ſpem deditionis nō ademit, obſidesq; imperavit. ¶ Imperare, pro velle. Terent. in Andria: Animo jam nūc otioſo esſe impero. Vbi Donatus: Impero pro volo.

Impĕrŏr, aris, paſſivè. [Vn. *Parantſolat alat vagyok.*] Horat. lib. 1. Epiſt. 5: Hęc ego procurare, & idoneus imperor, & non invitus. Senec. lib. 1. Theb. Malo imperari, quàm eripi mortē mihi.

Impĕratum, n.ſ. Iuſſum, mandatū. [מצוה *mitſváh* צו *tſav,* ἐπίταγμα. Gall. *Commandé.* Ital. *Commandato.* Ger. Ein geheiß. Hiſp. *Coſa mandada, ò imperada.* Pol. *Rozkazanie.* Vng. *Parantſolat, hagyás.* Ang. *A commandement.*] Vnde facere imperata, pro parēre mandatis, apud Cæſarē 1. bel. Gal. Livius: Quj quùm in pace essent, imperataq; prioribus Consulibus feciſſent.

Impĕrĭto, as, pen. cor. act. p. frequentativū est ab Impero. [מלך *malách* משל *maſchál* κελεύω, ἄρχω Gall. *Commāder, gouuerner.* Ital. *Commandare, imperare.* Ger. Gebieten/mit gewalt heiſſen. Hiſp. *Mandar con ſennorio, enſennorear.* Pol. *Rozkazuie.* Vng. *Parantſoldog galok, vralkoddogalom.* Ang. *To rule with authoritie, er to gouerne.*] Plautus in Capt. Quod antehac pro jure imperitabam meo. Liv. 1. ab Vrbe: Qui Cære opulento tum oppido imperitans Horatius 2. Sermon. Satyr. 7: -nempe Tu, mihi qui imperitas, aliis ſervis miſer.

Imperitabundus, ἀρχικὸς, idem quod imperitans.

Impĕrātŏr, m.t. Dux, ad quem rei militaris ſumma refertur: ab imperando dictus, propterea quòd exercitui, quæ factu opus ſunt, imperet. [בעל נגיד *naghídh* משל *moſchél* מלך *mélech.* πολέμαρχος, στρατηγὸς, αὐτοκράτωρ. Gall. *Commādeur, empereur, chef de guerre.* Ital. *Capitano generale.* Ger. Ein Oberſter eines Kriegsheeres: item, Der Oberſt Regent des Römiſchen Reichs/Keyſer. Bel. Veeldhoofdman. Hiſp. *Emperādor ò capitan general.* Pol. *Naiwiſiy het man nad woiskiem, Cęſarz, Roſſprawca.* Vng. *Feiedelōm, vralkodo.* Ang. *An emperour, he that hath authoritie te commande.*] Etſi autem hoc nomine appellabantur omnes qui alicui bello præerant: tamen propriè nemo id nominis consequebatur, niſi re bene gesta atq; aliquot millibus hostium cæſis. Tum enim acclamatione militum, vel senatus decreto *Imperatorii* nomen dabatur. Cic. 4. Philip. Faciam igitur ut imperatores inſtructa acie solent, quanquam paratiſſimos milites ad præliandū videant, ut eos tamē adhortentur. Idē 2. Tuſc. In primis laudabat illud, quòd diceret, eoſdem labores non esſe æque graves imperatori & militi, quod ipse honos laborem leviorem faceret imperatorum. Nunc ſummi principis Romani imperii nomē solùm est, ſacroſanctum, majestateq; non impunè violabili munitum. Græci αὐτοκράτορα vocant.

Impĕrātrīx, icis. f.t. [מלכה *malcháh* משלת *muſchéleth.* ἡ βασιλὶς, ἡ αὐτοκράτωρ, ἡ ἡγεμονὶς. Gall. *Imperatrice, femme qui est chef de guerre.* Ital. *Imperatrice.* Ger. Ein Herrſcherin/Regiererin/Keyſerin. Hiſ. *La hembra que manda ò ſennorea.* Pol. *Cęſarzowa.* Vng. *Vralkodo, feie de lōm aſzſzany.* Ang. *An empreſſe.*] Cic. pro Cælio: Prægestit animus jam videre, primùm lautos juvenes, multeris beatæ ac nobilis familiares: deinde fortes viros ab imperatrice in insidiis, atq; in præſidio balnearum locatos.

Impĕrātōrĭus, a, um, Quod ad imperatorē pertinet. [στρατηγικὸς, βασιλικὸς, ἡγεμονικὸς. Gall. *Imperial, des apartenances d'vn chef de guerre.* Ital. *Imperiale, imperatorio.* Ger. Das zu einem Oberſten Feldherren gehört. Hiſp. *Coſa para imperar.* Vng. *Feiedelōmhöz valo, feiedelōme.* Ang. *Imperial, belonging to an emperour or empreſſe.*] Cicer. 3. in Verr. Imperatorium jus. Idem 3. Verr. Publius Servilius quæ ſigna atq; ornamenta ex urbe oſtium virtute capta, belli lege, atq; imperatorio jure ſuſtulit, ea populo Romano asportavit.

Impĕrĭum, tii, n.ſ. Significat juſſum vel præceptū. [מצוה *mitſváh.* ἐπίταγμα. Gall. *Puiſſance ſur autruy, commandement.* Ital. *Comandamento, imperio.* Germ. Ein Geheiß/Befehl/Gebot: item, Ein Reich/oder Herrſchafft. Bel. Een Befel. Hiſp. *El ſenorio ò mandado de gran ſennor.* Pol. *Rozkazanie, panſtwo, Rzeſza.* Vng. *Parantſolat, birodalom, orſzág.* Ang. *Dominion, authoritie, rule, empire.*] Virg. 4. Aeneid. Imperio læti parent. ¶ Aliquando dicitur dominiū aut regnū. [ממשלה *memſchaláh,* ἡγεμονία, ἀρχὴ, διακόσμα.] ut apud Virg. li. 1. Aen. Imperiū Oceano, famā qui terminet astris. ¶ Aliquādo potestas vel juriſdictio, Vlp. de Juriſ. omniū jud. l. Imperium: Merum est imperium, habere gladii potestatem ad animadvertendum in facinoroſos homines, quod etiam potestas appellatur. Miſtum est, cui etiam juriſdictio ineſt, quod in danda bonorum poſſeſſione conſiſtit: ut juriſdictio, judicì danda licentia.

Impĕrĭōsŭs, m.ſ. Severus in imperando. [ἀρχικὸς, ὑπερφυὴς. Gall. *Qui est trop arrogāt à commander.* Ital. *Imperioſo, troppo arrogante nel commandare.* Ger. Herrſchig/meiſterhafft/der zu ſtreng herrſchet. Hiſp. *El que manda como ſennor, ò que muy mucho manda.* Pol. *Oſtry wro zkazowania.* Vng. *Parantſólhato, kegyetlenwl parantſolo.* Ang. *Imperious, lordly, ſtately.*] Cicero in Oratore: Cognoſcat etiam rerum gestarum, & memoriæ veteris ordinem, maximè ſcilicet noſtræ Vrbis: ſed & imperioſorū populorū, & regum illuſtriū. Liv. 7. ab Vrbe: Eodem tenore duos inſequentes Cōſulatus gessit: eodem hęc imperioſa dictatura geretur. Sic etiā Cic. 2. de Finibus: Manlīū illum Torquatum, qui filium, quòd injuſſu ſuo cū hoſte pugnaſſet, ſecuri percuſſit, vocat imperioſum: hoc est, nimis severū & crudelem in imperando. Plaut. in Pſeud. Nā necesse est hodie Sicyoni me esſe, aut cras mortem exequi: Ita herus meus est imperioſus. Imperioſus ſibi, qui ſibi ipſe imperat, qui vitæ ſuæ modū habet: qui cupiditati, iracundiæ, libidini dominatur. Horat. 2. Sermon. Satyr. 7: Quiſnam igitur liber? ſapiēs, ſibiq; imperioſus. ¶ Imperioſiſſima & ſuperbiſsima familia, Liv. 9. ab Vrbe. ¶ Ab imperioſus fit comparativus imperioſior. Horat. 1. Carmin. Ode 14: -ac ſine funibus Vix, durare carinæ poſſunt imperioſius Aequor.

Impĕrĭōsē, adverbium: hoc est, severè, acerbè, & imperioſi domini more. [Vng. *Parantſolua, kegyetlenwl.*]

Impĕrmīssŭs, a, um, adjectivum, Illicitus: [ἀθέμιτος. Gall. *Qui n'est point permis ne licite.* Ital. *Non permeſſo, non licito.* Ger. Vnerlaubt/Nicht nachgelaſſen. Hiſp. *Illicito.* Pol. *Nie dozwolony.* Vng. *Tilalmas.* Ang. *Vnlawful.*] ut Gaudia impermiſſa: id est, illiciti concubitus, apud Horat. 3. Carm. Ode 6.

Impĕrſōnālĕ, verbum, Dicitur quod non habet certas aut diſtinctas perſonas, aut numeros: ſed ſub eadē voce omnibus perſonis utriuſq; numeri attribuitur, ἀπροσώπως. Ejus duæ ſunt ſpecies: quædam enim ſunt impersonalia activæ vocis, quędā paſsivæ. De conſtructione eorum, vide Syntaxin: neq; enim

hîc vocum

hîc vocum conſtructionem, ſed ſignificationem docendam ſuſcepimus.

Impĕrtĕrrĭtŭs, a, um, Qui nulla re terretur. [ἄφοβος, ἀδείλιαντος, ἀδιάφορος. Gall. *Qui n'eſt point eſpouanté.* Ital. *Che non ha paura di cauſa alcuna.* Ger. Vnerſchreckt/ vnerſchrocken/ vnerzitteret. Hiſp. *No eſpantado.* Pol. *Nie oſtraſzony, nie ſtraſzliwi.* Vng. *El rettenthetetlen, bátor, merész.* Ang. *Without feare or dread.*] Virgil. 10. Aeneid. - manet imperterritus ille. Imperterritus equum impellebat, Silius lib. 7.

Impĕrtĭo, is, aĕt. q. Participem facio, tribuo, divido, partior, communico. [חלק *chalák* חנן *chanan*. μεταδίδωμι. Gall. *Departir, donner.* Ital. *Partire, impartire, far participe.* Ger. Mittheilen/ zutheilen. Hiſp. *Partir ò dar parte.* Pol. *Vdzielianie, vdzielá.* Vng. *Reſzeſitém, reszeſſé teſzém.* Ang. *To giue part of ſome thing to an other.*] Cic. de Orat. 2: Et te exorabo profectò, ut mihi quoq; tuæ ſuavitatis aliquid impertias. Idem in Catilinâ: Deinde collegæ meo laus impertitur. Teren. Evnucho: Plurima ſalute Parmenonẽ ſuũ impertit Gnato. ¶ Legitur & impertior deponẽs. Cic. pro lege Manilia: Atq; ut omnes intelligãt, me Lucullo tantũ impertiri laudis, quantũ viro forti debeatur. Idẽ pro Archia: Multis gratuitò civitatem in Græcia homines impertiebantur.

Impĕrĭtŭs, a, um, paſſ. ſignificatione. [Vng *Réſzesitetet.*] Sueton. in Claudio, c. 4: Nec dubium eſt quin poſt hæc Auguſtus conſtituerit & reliquerit eum nullo præter auguralis ſacerdotii honore impertitus, &c.

Impĕrturbatŭs, adjectivum. [ἀτάραχτος, ἀτάραχος. Gall. *Qui n'eſt point troublé, ſans perturbation.* Ital. *Non perturbato, chiaro.* Ger. Vnbetrübet/ oder vnbekümmeret. Hiſp. *No turbio ò perturbado.* Pol. *Nie troſkliwy.* Vng. *Fél háborodhatatlan.* Ang. *That is not troubled.*] Contrarium eſt Turbato. Plin. lib. 2. cap. 23: Imperturbata lux. Ore imperturbato bibere venenum, Ovid. in Ibin.

Impĕrvĭŭs, a, um, ut Amnis impervius: id eſt, non vadoſus. [ἄπορος. Gall. *Par où on ne peut paſſer.* Ital. *Que non ſi può paſſare.* Ger. Nicht durchgängig/ oder nicht durch zu watten. Hiſp. *No paſſadero, que no ſe puede paſſar.* Pol. *Nie maieci brodu, nie przebity.* Vng. *Iárhatatlan, ládbalharatlá, vt nékwl valo.* An. *Without paſſage.*] Ovid. 9. Meta. Vorticibusq; frequẽs erat, atq; impervius amnis.

Impĕſco, is ere, In lætam ſegetem paſcendi gratia immittere, inquit Feſtus. [Vng. *Vetésén étetnék.*]

Impĕs, tis, Vide Impetus in IMPETO.

Impĕtīgo, inis, tertia ſyllaba producta, f. t. [יתר *jallépheth*. ἄλφος quibuſdam, aliis λειχήν. Gall. *Galle ou gratelle, ou feu volage.* Ital. *Volatica.* Ger. Die böſe ſpitzige raud. Hiſp. *El empeine.* Pol. *Zl'e ſtrupy.* Vng. *Szeplő.* Ang. *A ringe worme running with a dry ſcabbe and it chung in any part of the body.*] Fœdatio cutis, ſerpens cum pruritu, quã alii ſcabiẽ ſiccã, aſperã & prominentẽ intelligunt: alii morbũ ſimilem ſcabiei ſquamoſum, corpusq; dehoneſtãtem. Ab impetu nomẽ deductũ. Serenus: Si uerò vitiũ eſt, quod ducit ab impete nomen, Hoc matutina poteris cohibere ſaliva. Et apud Col. lib. 5, ſcribitur, quod impetigines, & ſcabies aceto & alumine defricantur in equis. Plin. lib. 13. cap. 7: Hyberna caprificas in aceto cocta & trita impetigines tollit. Impetiginis ſpecies ſunt quatuor, quas vide apud Celſum lib. 5. ¶ Olim etiã pro eodẽ dicebatur impetix, teſte Feſto. Itẽ petigo: quod vicina petat, ſeſe latè ſumma cute diffundẽs. Lucil. li. 10, ut citat Non. Illuvies, ſcabies oculos huic, deniq; petigo Conſcendere.

Impĕto, tis, pen. cor. Invado, adorior, irruo, peto. [שׁשׁם *paſchat* נפל *naphál*. ἐφορμάω. Gall. *Courir ſus, aſſaillir.* Ital. *Aſſaltare.* Ger. Anfallẽ/ mit gewalt angreiffen. Hiſp. *Arremeter acometiendo.* Pol. *Gwal'tem wpadam.* Vng. *Réa rohanok.* Ang *To inuáde, aſſail le, or ſett vpon.*] Varr. 3. de Reruſt. cap. 16: Itaq; impetentes à ſe ejiciũt fucos, quod hi, &c. Apul. Iurgiis me oppidò impetens.

Impĕtŭs, us, m. q. Vis, vel violenta invaſio. [מעם *páham* חזק *chózek*. ἐπιφορά, ῥύμη, βία. Gall. *Impetuoſité, vehemence, effort, aſſaut, choc.* Ital. *Empito, aſſalto, violénza.* Ger. Anfallung/ vngeſtümigkeit. Bel. Aenloop. Hiſp. *Arrebatamiento, acometimiento; impeto.* Pol. *Wpadnienie, wtargnienie. wiatr na wodzie.* Vng. *Rohartás, erőszak.* Ang. *Inuaſion, aſſaute.*] Plin. de vir. Illuſtrib. Quũ Tarquinios in urbẽ reſtituere tẽtaret, & primo impetu Ianiculũ cepiſſet. Lucret. lib. 1: Quamlibet in partẽ turdunt res antè, ruuntq; Impetibus crebris. ¶ Legimus etiã impete ab antiquo nomine impes, quod nunc nõ eſt in uſu. Stat. 7. Thebaid. Tranſiliũt campos, aurigamq; impete vaſto Corripiunt. Plaut. in Amphit. quis tãm vaſto impete has foreis toto convulſit cardine?

Impĕtŭõſŭs, a, um, Qui magno fertur impetu. [βίαιος, σπουδαῖος. Gall. *Impetueux* Ital. *Impetuoſo.* Ger. Vngeſtümig/ gäh. Hiſp. *Coſa muy arrebatada.* Pol. *Wicrowaty.* Vng. *Rohano, ſebős, erőszakos.* Ang. *That hath a great force with it.*] Plin. li. 35. ca. 10: Impetuoſus animus.

Impetrītŭs, a, um, Qui eſt ſtabilis, quaſi in petra fixus. [באמן *neemán*. βέβαιος. Vng. *Alhatatos.*] Plaut. in Aſin. Impetritum, inauguratum eſt.

Impĕtro, ás, pen. corr. Obtineo, aufero: ex in, & patro: unde & Perpetrõ, pro perficio. [קדח *lakách*. κατορθόω. Gall. *Impetrer, obtenir.* Ital. *Impetrare, ottenere.* Ger. Erwerben/ erlangen. Bel: Verkrygen. Hiſp. *Alcancar algo por ruegos.* Pol. *Vprazſam, otrzimuie.* Vng. *Meg nyerõm.* Ang. *To obteine by requeſt.*] Plaut. in Curcul. - neq; quicquã queo Aequi boniq; ab eo impetrare. Terent. in Hecyr. Videndũ eſt ne minùs propter irã hanc impetrẽ quæ possim: aut ne faciã plùs, quod pòst minùs me feciſſe fatiùs ſit.

Impetrātĭo, onis, verbale, f. t. [κατόρθωσις, κατόρθωμα. Gall. *Impetration.* Ital. *Impetratione.* Ger. Erwerbung/ erlangung. Hiſp. *Alcancamiento.* Pol. *Vproſzenie, otrzimanie.* Vng. *Meg hyerés.* Ang. *An obteining by requeſt.*] Cic. ad Att. lib. 11: illud moleſtiùs, iſtas impetrationes noſtras nihil valere.

Impetrābĭlĭs, bile, paſſivè, Quod facilè poteſt impetrari. [κατορθωτός. Gall. *Qui aiſeement ſe peut impetrer.* Ital. *Che facilmente ſe può impetrare.* Ger. Das gut zu erwerben oder zu erlangen iſt. Hiſp. *Coſa que ſe puede alcancar.* Pol. *L'atwi do wproſzenia, otrzymania.* Vng. *Meg nyerhetõ.* Ang. *That is eaſilie obteined by requeſt.*] Liv. 6. bel. Maced. Itaq; præmiſſis à Philippo qui ſpem impetrabilis veniæ oſtendebant, &c. Idem: Omnia & impetrabilia & tuta. ¶ Aliquando activè accipitur prò eo qui facilè impetrat. Plaut. in Moſtel. Nõ potuit venire orator magis ad me impetrabilis. Idẽ in Merc. Impetrabilior, qui vivat, nullus eſt dico.

Impetrāſſo, pro impetro veteres dixêre. [Vng. *Meg nyerõm.*] Plaut. in Aulul. Et iſtuc confido à fratre me impetraſſere.

Impĕxŭs, a, um, Nõ pexus, ut, Barbæ impexæ [ἀκτένιστος. Gall. *Qui n'eſt point peigné, n'accouſtré.* Ital. *Non pettinato.* Germ. Vngekãmt. Hiſp. *Coſa no peynada ò no raſa.* Pol. *Nieczeſany* Vng. *borſas, etſellettlen, ſiwſwletlen.* Ang. *Vnkembed.*] Virg. 3 Geor. Simaq; impexis induxit horrida barbis. Antiquitas tritis & compexa: id eſt, inculta, apud Tacit. in Dial. de Orat. Comæ impexæ, Ovid. 5. Faſtorum.

Impĭco, as, are, Pice illino. [σπαράω Gall *Empoiſſer, enduire ou oindre de poix.* Ital. *Vngere di pece.* Ger. Verbichẽ. Hiſp. *Empegar con pez.* Pol. *Obſmaliam.* Vng. *Meg ſzurkozom, ſzurokkal bé kenõm.* Ang. *To coner or ouerſmere with pitch.*] Col. lib. 12. cap. 29: De lacu quàm recentiſſimũ addito muſtum in amphoram novam, eamq; oblinito, & impicato diligentèr, ne quicquam aquæ introire poſſit.

Impĭgĕr, pen. cor. Alacer, ſtrenuus, aſſiduus, diligens. [חרוץ *charúts* שקד *ſchokédh*. חרד *charédh*. ἄοκνος. Gall. *Qui n'eſt point pareſſeux.* Ital. *Diligente, ſollecito.* Ger. Hurtig/ vnverdroſſen Bel Neerſtigh. Hiſp. *No perezoſo, diligente.* Pol Wartky, nie gnuſny. Vng. *Gyors, ſereny.* Ang *Quicke, diligent; nymble.*] Tibul. Impiger Aeneas volitantis frater amoris Cicero: Quis eſt tàm impiger in ſcribendo, quàm ego? Horat. 1. Epiſt. Impiger extremos currit mercator ad Indos. Cic pro Font. Vitum ad labores belli impigrum, ad pericula fortem.

Impigrĕ, adverb. Diligenter. [ἀόκνως. Gall. *Sans pareſſe, diligemment.* Ital. *Diligentemente, velócemente.* Ger. Hurtiglich/ vnverdroſſenlich/ fleiſſiglich. Hiſp. *No perezoſamente, ligeramente.* Pol. Wartko, prętko. Vng. *Gyorſan, ſerényen.* Ang. *Diligentlie, quickely.*] Livius 2. ab Vrbe: Impigrè ſequuti ſunt. Plaut. in Rud. - nam ut de nocte multa, impigreq; exurrexi, lucrum poſtpoſui ſopori & quieti. Livius 4. bel. Pun. Omnia impigrè facta.

Impigrĭtās, atis, f. t. Pro impigritia. [ἀοκνία Gall. *Diligence à faire quelque choſe.* Ital. *Diligenza, ſolecitudine* Ger Vnfauletzt/ vnverdroſſenheit. Hiſp *Aquellano pereza, preſteza.* Pol. Wartkoſć. Vng. *Gyorſaság ſerenyiség.* Ang. *Diligenteneſſe, quickeneſſe, luſtineſſe.*] Cicero lib. 3. de Repub. ut citat Nonius: Nunquam viri fortiſſimi fortitudinis, impigritatis, patientiæ.

Impilia, leguntur apud Vlpianum in L. 25. De aur. & argen. opinor pro faſciolis quibus mulierum crines alligantur, quaſi ad pilos pertinentes: Faſciæ, *inquit*, crurales pedalesq; & impilia veſtis loco ſunt: quia partem corporis veſtiunt. Varro teſtã hanc faſciolam appellat.

Impĭngo, gis, impegi, impactũ, act. t. Ex in; & pãgo, ſignificat impello, & illido. [נשׁף *chaſchál* חשׁוך *hiſchlich*. ἐπαίρω, καταφέρω, συναπεκθλίβω. Gall *Ruer & ietter contre, heurter contre* Ital. *Vrtare, percuotere, ſpingere.* Ger. Eyntreiben/ anſtoſſen, anbutſchẽ Bel. Aenſtooten. Hiſp. *Empuxar, tropecar en coſa le ſiua.* Pol. Wbiciam, wtikam. Vng *Belé vtõm, belé vtkőzõm.* Ang. *To beat or dash againſt a thing.*] Cic. lib. 3. Tuſc. Quid? huic calx mulsi impingendus eſt, ut plorare deſinat. Impingendus dixit, quaſi illidendus & nolenti ingerendus. Virgil. lib. 5 Aen. Examinata ſequens impingeret agmina muris. Impingere fuſtem alicui; Cæl. Cicer. fam. 8. ¶ Plaut. in Capt. pro impono uſurpavit: Iubete huic craſſas cõpedes impingier. ¶ Impingere dicam, idẽ eſt quod ſcribere dicãm, vel actionem intendere. Terent. in Phorm. Si tu illam attigeris, ſecus quãm dignum eſt liberam, dicam tibi impingam grandem. Ἄλλο ἐπάξω σοι μεγάλο.

Impĭnguo, guas, act p. Pinguẽ facio, ſagino. [דבר אחר *hibrí* דשׁן *diſchdshẽn*. παίνω, λιπαίνω. Gall. *Engraiſſer.* Ital. *Ingreſſare.* Ger. Feiß machẽ. Hiſ. *Engordar ò engraſſar.* Pol. *Natł'uſzczã.* Vng. *Meg hizlalom, meg kövérítõm.* Ang. *To make fatte.*] Vnde Impinguatus

guatus participium, idem significans quod pinguis factus.

Impĭus, a, um, Sceleratus, nefarius, & præcipuè qui de Deo, patriáve, aut parentibus malè meretur. [איש בליעל *iisch belijjahal* רשע *raschâh.* ἀσεβὴς, ἀνόσιος, ἄθεος. Gall. *Meschant, sans religion & pieté.* Ital. *Empio, scelerato, crudele.* Germ. Unfromm/gottloß. Bel. Godtloos. Hisp. *Malo, iniquo y sin piedad.* Pol. *Nie zbożny.* Vng. *Istentelen, istentelen.* Ang. *Wicked, vngodlie, naughtie.*] Terent. in Eunucho: Vbi ego illum scelerosum misera, atq; impium inveniam? Cicer. in Pison. Me fugerat, deorum immortalium has esse in impios & conscelleratos pœnas certissimas constitutas. Gens impia. Virg. 2. Georg. Domus impia, Ovid. 8. Metamorphos. ¶ Impia herba ea est quam Officinę & Herbariorum vulgus *Christoculum* appellant, ἀνόσιον. Ita dicta, sive quòd furculos habeat capitatos, iis ex quibus enascuntur, ramulis altiùs insurgentes, atque ita videantur liberi sese supra parentes efferre: sive quòd à nullo animalium attingatur. Autor Plin. lib. 24. cap. 19.

Impĭē, Sceleratè, nefariè: & propriè quando quis de Deo, patria, aut de parentibus malè meretur, aut verò de iis qui parentum loco sunt. [ἀσεβῶς, ἀνοσίως, θεομισῶς. Gall. *Irreueremment, contre l'hõneur de Dieu, cruellement.* Ital. *Empiamente, crudelmente.* Ger. Gottloßlich/ schandtlich. Hisp. *No religiosamente, cruelmente.* Pol. *Nie zbożnie.* Vng *Istentelenwl, istetlenwl.* Ang. *Wickedly, vngodly.*] Cic. 5. Tuscul. Vituperare quisquam, inquam, vitæ parentem, & hoc parricidio se inquinare audet, & tàm impiè ingratus esse, ut eam accuset quam vereri deberet, etiamsi miùs percipere posset? Idem 2. de Natur. Quæ qui videat nõ solùm indoctè, sed etiam impiè faciat, si deos esse neget.

Impĭĕtās, atis, f. t. Scelus, injustitia adversus Deum, parentes, & amicos. [רשע *reschah.* ἀσέβεια, ἀνοσιουργία, ἀθεότης. Gall. *Mespris de ceux à qui on doit honneur & reuerence, impieté, cruauté.* Ital. *Impietà, crudeltà.* Ger. Gottlose/ vmfrömkeit. Bel Godtlooshеit. Hisp. *La heregia contraria de religion.* Pol. *Nie zbożnosc.* Vng. *Istentelenség, hitetlenség.* Ang. *Wickednesse, impietie.*] Cic. 1. de Finib. Etsi verò impietas molita quippiam est, quamvis occultè fecerit, nunquam tamen confidet, id fore semper occultum. Idem 4. de Finib. Sed nihil est quod tàm miseros faciat, quàm impietas & scelus.

Impĭo, as, act. p. Cõtamino, scelere polluo. [טמא *timmé, μιαίνω.* Gall. *Souiller de mesfaits.* Ital. *Contaminare, violare.* Ger. Beflecken mit Sünd vñ boßheit/ vermaaßgen. Hisp. *Ensuziar lo consagrado, hazerse cruel.* Pol. *Zl'oszpa pomazuie.* Vng. *Histetlenwl meg tertesztetõm.* An. *To pollut vith crymes.*] Ex in, & pio, cui opponitur Expio. Plaut. in Rud. Nam hoc mihi haud laboris est, laborem hunc potiri, si erga parentem, Aut deos me impiavi: id est, si impius fui erga parentes.

Impĭātŭs, m. s. Sceleratus, inquit Festus. [נטמא *nitmá. μιαρθὲς.* Gall. *Souillé de mesfaits.* Ital. *Contaminato di scelerateza.* Ger. Lasterhafftig / mit Sünden beflecht. Hisp. *Ensuziado por malhechos.* Pol. *Zl'oslwy.* Vng. *Istentelenné tétetet.* Ang. *Polluted of a wicked dead.*] Significat etiam maculatum & pollutum. Apul. Cruore humano aspersum, atq; impiatum. Thalami impiati facinore, Senec. Hippol.

Implācābĭlis, & implacabile, om. t. Qui placari non potest: huic opponitur Placabilis. [ἀπαρακλήτος, ἀκατασπάστως. Gal. *Qu'on ne peut appaiser, difficile à appaiser.* Ital. *Implacabile, che non si può placare.* Ger. Vnversünlich. Hisp. *Cosa que no se puede aplacar.* Pol. *Nie vbl'agany.* Vng. *Engesztelhetetlen.* Ang. *That not be appaised.*] Cic. ad Qu. Frat. Nam si implacabiles iracundiæ sint, summa est acerbitas: sin autem exorabiles, summa est levitas. Idem in Pisonẽ: Si aspernaretur amicitiam meam, sesęq; mihi implacabilem, inexpiabilemq; præberet, tamen ei, quum tantas res gessisset, gereretq; quotidie, non amicus esse non possem. Ovid. 3. de Pont. Eleg. 3: Effice sit nobis non implacabilis ira. Iade:

Implācābĭlĭtĕr, adverb. [ἀπαραιτήτως, ἀκατασπάστως. Gall. *Obstinement, implacablement.* Ital. *Obstinatamente, inplacabilmente.* Ger. Vnversünlichen. Hisp. *Confirmadamente en mal, implacablemente.* Pol. *Nie vbl'aganie.* Vng. *Engesztelhetetlenwl.* Ang. *Obstinatelie.*] Tacit. li. 1: Scaurum, cui implacabiliùs irascebatur, silentio transmittit.

Implācātŭs, a, um, Non placatus: [ἀκατασπάστους, ἀνίλεως. Gal. *Non appaisé, qui n'est pas content.* Ital. *Non placato.* Ger. Vnversettig oder vnversettigt. Hisp. *No aplacado.* Pol *Nie vskromiony.* Vng. *Engesztelelen.* Ang. *Not appaised.*] ut, Gula implacata. Ovid. 8. Metam. - sed inattenuata manebat Tum quoque dira fames: implacatæq; vigebat Flamma gulæ.

Implăcĭdŭs, a, um, Inquietus, non placidus: [ἀσχεγὴς, ἄπαυστος. Gall. *Mal plaisant & mal gratieux.* Ital. *Inquieto.* Ger. Vnrüwig/ vnfridsam. Hisp. *Cosa no assossegada ni planiziente.* Pol. *Nie spokoiny.* Vng. *Nyughatatlan, kegyetlen.* Ang. *Vnpleasand, no wise pleasand.*] ut, Divûm implacidissimus Mars, Stat. 9. Theb. Hor. 4. Carmin. Ode 14: Milite nam tuo Drusus Genaunos implacidum genus, Bennosq;, &c.

Implānātŭs, pro impostore, qui Græcè πλανῶν dicitur. [עקוב *hakob* משיא *maschschi.* Vng. *Tsalárd.*] Apud classicos hoc verbum non invenies.

Implĕo, es, act. s. Plenum facio. [מלא *malá* השחים *hischlim. ἐμπίμπλημι, ἐμπίπλημι, πληρόω, αὐτοπληρόω.* Gall. *Emplir, remplir.* Ital. *Empire.* Ger. Erfüllen/ voll füllen. Bel. Vervullen. Hisp. *Henchir.* Pol. *Napel'niam.* Vng. *Megtöltõm, hétöltõm.* Ang. *To fill.*] Virg. 1. Aeneid. Implevitq; mero pateram. Ibidem: Implentur veteris Bacchi pinguisq; ferinæ. Cic. 4. Acad. de quibus rebus volumina impleta sunt, nõ à nostris solùm, sed etiam à Chrysippo. ¶ Implere intentionem sive petitionem Iurisconsulti dicunt, pro id quod intenditur probare, ac planum facere, itemq; implere exceptionem. L. penult. de except. rei jud. L. 19. D. de except. L. 21, C. de rei vend. Dicitur & implere, precisè pro id quod positum est probare. L. j. L. 23. C. de probat. L. 3. C. de non num. pec. ¶ Implere suum officium, est quod barbari dicunt *Facere suum debitum.* Plin. in Epist. Vereor enim ne aut excesisse, aut nõ implesse officii mei partes videar. ¶ Impleri etiam dicunt brutæ animantes, quum adhibito admissario fœtũ concipiunt. Plin. lib. 14. cap. 63: Canes implentur uno coitu. Colum. lib. 7: Itaq; quinquennis parùm habetur idoneus fœminis implendis.

Implexŭs, Involutus, innexus. [סבוך *sabúch* נבוך *nabúch* πλοκὸς, ἐμπεπλεγμένος. Gall. *Entrelacé l'vn dedans l'autre.* Ital. *Inuoltato, intricato.* Ger. Eyngeflochten/ eyngewicklet. Hisp. *Enbetrado.* Pol. *Wplieczony.* Vng. *Egyben kötelezõt.* Ang. *Wrapped in together, or folded.*] Plin. lib. 33. cap. 1: Est quidem apud eundem Homerum, virorum crinibus aurum implexum: ideo nescio an prior usus à fœminis cœperit. Virg. 4. Georg. Cæruleos implexæ crinibus angues Eumenides.

Implĭco, as, pen. cor. act. p. Involvo vel innecto, impedio, intrico. [סבך *sabách. ἐμπλέκω, ἐπιπλέκω.* Gall. *Entrelacer, enueloper, entortiller, intrinquer & mesler, empeschrer.* Ital. *Ingroppare, auiluppare.* Ger. Eynwicklen/ verwirren Hisp. *Emboluer, ligar intricando.* Pol. *Wplatam, vwiązam.* Vng. *Egyben, kötelezõm.* Ang. *To wrappe, plaitt or fold together.*] Virg. 2. Aeneid. Implicuitq; comam læva. Senec. in Epistol. Quod malè implicuisti, solvas potiùs, quàm abrumpas. Ovid. 1. Metamorphos. Dixit & implicuit materno brachia collo. ¶ Per trãslationem accipitur pro sermonibus obruere, & circumvenire. Liv. 7. bel. Pun. Eum primò incertis implicantes responsis, ut metus tormentorum admotus fateri vera coëgit, edocuerunt literas se ad Annibalẽ ferre. ¶ Præteritum ejus est implicui, & interdum implicavi: supinum, implicitum, vel implicatum. Cicer. 1. Offic. Quæ quatuor, quanquam inter se colligata & implicita sunt, tamẽ ex singulis certa officiorũ genera nascuntur. Idem in Pisonem: Quid avaritiæ, quæ criminibus infinitis implicata est? ¶ Implicari morbo, detineri. Liv. 3. ab Vrbe: Intra castra quies necessaria morbo implicitum exercitum tenuit. ¶ Implicari, & constringi multis officiis, Cicer. 1. Acad. Nullis occupationibus implicatus Deus, Cicer. 1. de Natura deorum. Muliebribus religionibus implicari, Cic. pro domo sua. ¶ Implicare caput: hoc est, ornare. Plaut. Pœnulo: Implicat ad speculum caput.

Implĭcĭtūrŭs, particip. Ovid. 5. Fast. Protinùs accedunt Charites, nectuntq; coronas, Sertaq; cœlestes implicitura comas.

Implĭcĭto, as, re, freq. [συχνὰ ἐμπλέκω. Vng. *Egyben kötelezõm.*] Plin. lib 9. Epist. ad Caninium: Varios orbes implicitat, expeditq;: hoc est, involvit, & evolvit.

Implĭcātĭo, onis, f. t. Involutio, intricatio, impeditio. [סבך *sebách. ἐμπλοκή.* Gall. *Entrelacement, entortillement, enueloppement.* Ital. *Inuilupamento, intricamẽto.* Ger. Eynwicklung. Hisp. *Emboluimiento.* Pol. *Vmmotanie, vwiązienie.* Vng. *Belé kötelezés.* Ang. *A wrapping or folding together.*] Cicer. 2. de Natur. deor. Huic adde nervos; à quibus artus continentur, eorumq; implicationem corpore toto pertinentem. Idem pro Sest. Aut qui propter implicationem rei familiaris communi incendio malint, quàm suo deflagrare.

Implĭcātĭlĭs, mŭs. [Vng. *Igõn õsszue zurtzauart, õsszue kötelezõt.*] Gell. lib. 6. cap. 2: Quæstio obscurissima & implicatissima.

Implĭcĭtĕ, adverb. Perplexè, latẽter, involutè: cujus antitheton est Expedité. [ἀσαφῶς. Gall. *Intrinqueement, obscurement, auec empeschement, & difficulté* Ital. *Intricatamente.* Ger. Mit verwirrung. Hisp. *Intricadamente* Pol. *Vmmotanie.* Vng. *Kötvelezue, homalyosan, eggyvt vele értue.* Ang. *Obscurelie, intricatlie.*] Cicer. 2. de Invent. Absoluta est, quæ ipsa in se, non ut negotialis, implicitè, & absconditè, sed patentiùs, & expeditiùs recti & non recti quæstionem continet.

Implōro, as, pen. prod. act. p. Invoco, auxilium & opem alicujus

cujus peto. [קרא *kará* שוע *shivvéah* זעק *záhak*. αἰτέω, ἱκετεύω. Gal. *Demander aide en pleurant.* Ital. *Inuocare, dimãdare aiuto.* Germ. Anrüffen mit weinen. Bel. Hülp begeeren / aenroepen. Hiſp. *Rogar como llorando mucho, ò con inſtancia demandar ayuda.* Pol. *Placzac wziwam.* Vng. *Segitſegrehiuom.* Ang. *To call for aide and help, to beſeek with teares.*] Terent. in Adelph. Illęc fidem nũc noſtram implorat Demea. Plin. in Epiſt. Legati rurſus inducti, iterum me jam præſentem advocatum poſtulaverunt, implorantes fidem meam, quam eſſent contra Maſſam Bebium experti. Cic. 7. Verr. Vosque etiam atque etiam imploro & appello ſanctiſſimæ deæ, quæ, &c.

Implōrātĭo, onis, f.t. Invocatio, auxilii petitio. [שוועה *ſchá-váh.* ἐπίκλησις, αἴτησις. Gal. *Imploration, priere, requeſte.* Ital. *Chiedere è dimandare aiuto, ſupplication.* Germ. Anrüffung. Hiſp. *Aquel ruego como llorando.* Vn. *Segeytſegre hiuás, ſegeytſeg kérés.* An. *A lamentable deſiring or craving.*] Livius 8. ab Vrbe: Proditur memoriæ adverſus crebram deorum implorationem, &c. Cic. 7. Ver. Si te acerba illius imploratio, & vox miſerabilis non inhibebat, ne civium quidem Romanorum fletu commovebare? Idem de Orat. 2: Omnium deorũ, & hominum, & civium, & ſociorum imploratio.

Implūmĭs, & hoc e, penult. prod. om. t. Quod plumis caret. [ἄπτερος, ἄπτιλος. Gal. *Qui eſt ſans plume.* Ital. *Senza piume.* Ger. Vngefückt/blutt/ohne fäderen. Hiſ. *Sin plumas, deſplumado.* Polon. *Nie pierziſty, goły.* Vng. *Kopaſz mezitelen, pihetlen.* Ang. *Without feathers*] Plin. lib. 8. cap. 55: Lepus omnium prædæ naſcens, ſolus, præter daſypodem, ſuperfœtat, aliud educans, aliud in utero, pilis veſtitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter. Et lib. 10. cap. 3: Halilæetus tantum implumes etiamnum pullos ſuos percutiens, &c.

Implŭo, is, plui, vel impluvi, plutũ, ere, Super aliquid pluere. [ἐμβρέχω. Gal. *Pleuuoir dedans.* Ital. *Piouere ſupra qualche coſa, ſtrapiouere.* Ger. Hineyn rägnen/auff etwas rägnen. Hiſ. *Llouer ſobre algo.* Pol. *Ze dż dża kapam.* Vng. *Reá eső.* Ang. *To rayne through or into.*] Plaut. in Moſtel. Quum impluit cæteris, ne impluat mihi. Col. lib. 2. cap. 9: Tremellius quidẽ aſſeverat, priùs quàm implurerit, ab avibus aut formicis ſata edi, ubi æſtivis ſerenitatibus ager aret.

Implūtŭs, a, um, Pluvia madefactus. [καταβεβρεγμένος. Vng. *Eſső tol megueréttetet.*]

Implŭvĭum, vii, n. ſ. inquit Varro, eſt locus ſub cœlo in medio domus relictus, unde lumen deorſum caperent: ita dictus, quòd eò impluëret. [ארבה *arubbáh.* ἀὐλή, ὁ τόπος ἐν οἰκῳ ὅθεν ὄμβρος ἀκλινής. Gall. *Vn lieu & petite court, entre les maiſont où tombent les eaux de la pluye.* Ital. *Piouiale, luoco ſcoperto doue ſi raccolgono le aque piouane.* German. Ein Tagloch / ein Hof im Hauß / in welchen es rägnet. Hiſpan. *El patio de la caſa.* Polon. *Okno wdachu, ktorim ſwiatł o wdom puſzczaſa, gruba do ktorei ze dżdża woda pada.* Vngar. *Hely ahona axesőuiz le fobyés őſzue gywl.* Ang. *A place where it rayneth in at.*] Feſtus: Impluvium, quò aqua impluit collecta de tecto. Terent. in Phorm. Monſtra evenerunt mihi: Introiit in ædes ater alienus canis: anguis per impluvium decidit de tegulis.

Implŭvĭă, æ, f. p. Veſtis erat, qua ſacerdotes per imbrem utebantur. [χλαῖνα. Vn. *Kopenyeg.*] *Pluviale* nunc vulgò appellatur. Varro: Salium quoque ſereno tempore impluvia amictũ fuiſſe criminabantur. Hæc Sipontinus. Alii tamen à colore fuiſſe criminabantur. Hæc Sipontinus. Alii tamen à colore hoc veſtis genus dictũ putant: nam impluviatus color à Nonio dictus eſt, quem nos *fuſcum*, ſive *pullum* vocamus.

Implŭvĭātŭs color, Is eſt quem nos *fuſcum* aut *pullum* dicimus. [Vngar. *Fekete, ſzurkeſzin.*] Inde dictus, teſte Nonio, quaſi fumato ſtillicidio implutus. Vide Thyleſium in libello De coloribus. ¶ Impluviata veſtis, dicitur ut vites impluviatæ, de ſimilitudine impluviorum, quæ ea figura eſt, ut quaternata: id eſt, quatuor quadrata lateribus undiq; corpus ambiat, quæ forma eſt impluviorum in cavædiis. Verba Plauti ſunt hæc: Impluviatam ut iſthæc faciunt veſtimentis nomina ut pluvium induta erat. Videtur enim ſignificare à ſimilitudine impluvii veſti nomen eſſe factum.

Impōlītŭs, a, um, Rudis, nondum perpolitus. [לא *hatsél.* ἄκομψος, ἀνεπίξεστος. Gal. *Qui n'eſt point poli, goffe, lourd.* Ital. *Rozzo, goffo.* Germ. Vnaußgebutzt/ vnaußbutzert / nicht wol außgletzet. Bel. Ongetierdt. Hiſp. *Coſa no polida ò acicalada.* Pol. *Hie wipolerowany.* Vng. *Rut, nem ékeſitetet.* Ang. *Not polished, rude, rough.*] Cic. de claris Orat. Forma admodum impolita, atque rudis. Idẽ 2. de Orat. Genus hominũ rude, hebes, & impolitum. Idẽ pro rebus inchoatis & nondum perfectis, De Provinc. Conſ. Impolitæ verò res & acerbæ ſi erunt relictæ, quanquam ſint abſciſſæ, tamen efferent ſeſe aliquando, & ad renovandũ bellum revireſcent.

Impŏlītĭă, tiæ, f. p. Quaſi incuria., negligentia, ſocordia. [עצלות *hatſlúth.* ἀκομψία, ἀκαιρία. Gal. *Negligence & pareſſe d'accouſtrer & orner quelque choſe.* Ital. *Rozzezza, negligentia di adornare qualche coſa.* Germ. Vnradtigkeit/ liederigkeit oder faulkeit ein ding zu ſeuberen oder auß zu butzen. Hiſpan. *La no elegancia, ni galania.* Polon. *Niedbałoſc, nie chedoſtwo.* Vngar. *Tunyaſág reſtség, gondiuſeletlenség.* Ang *Slough in trimming any thing.*] Gell. lib. 4. cap. 12: Siquis eques Romanus equum habere gracilentum, aùt parum nitidum viſus erat, impolitiæ notabatur. Impolitias facere dicebantur Cenſores, inquit Feſtus, quum equiti æs abnegabant ob equum malè curatum.

Impŏlītē, adverb. Ineleganter. [ἀκόμψως. Gal. *Sans poliſſure, lourdement, groſſement.* Ital. *Rottamente, ſenza politezza, groſſamente, lordamente.* Germ. Vnzierlichen. Hiſ. *No polida ò acicaladamente.* Pol *Szpetnie, niechedogo.* Vng. *Rutul, nem ékeſſen.* An. *Without polishing.*] Cic. 1. de Orat. Quum ſæpiſſimè tibi Senatus breviter impoliteque dicenti, maximis ſit de rebus aſſenſus, &c.

Impōllūtŭs, a, um, Purus, incorruptus: [נקי *naki* טהור *tahér.* ἀμιαντος, ἀμόλυντος. Gal. *Impollu, non pollu ou ſouillé.* Ital. *Non machiato, non violato.* German. Vnbefleckt. Hiſ *No ſuzio, ni manxillado.* Pol. *Nie pomazany.* Vn. *Hiſzta, ſörtelẽ nékül valo.* Ang. *Vndefiled, not diſtayned.*] ut, Fides impolluta, Sil. lib. 13.

Impōmēntă, Quaſi imponimenta; quæ pòſt cœnam menſis imponebant. Feſtus.

Impōno, is, pen. prod. act. t. Suprà pono. [שם *ſam* השית *heſchith* נשא *naſa.* ἐπίθημι, ἐπιτίθημι. Gal. *Mettre deſſus ou dedans.* Ital. *Imporre, ſopra porre.* German. Auffſetzen / auffiegen Bel. Opſetten. Hiſpan. *Poner en cima de otra coſa.* Pol. *Wkł adam.* Vngar. *Fől teſzőm, reá teſzőm.* Angl. *To put in or vpon.*] Virg. 1. Aen. molemque & montes inſuper altos Impoſuit. Idem lib. 4: Vidit, thuricremis quum dona imponeret aris. ¶ Imponere finem rei alicui, eſt idem quod finire vel abſolvere. Virg. 7. Aen. finemque imponere curis. ¶ Interdum injungo. ἐπιβάλλω, ἐπιτάττω, ἐπιτάσσω. ut, Impono tibi hoc onus. Terent. in And. Tibi pater me dedo, quidvis oneris impone, impera. ¶ Aliquando ſignificat decipere. [עקב *hakab* השיא *hiſi.* ἐξαπατάω.] Cicero ad Qu. Frat. lib. 2: Sic legibus perniciosiſſimis obſiſtitur, maximè Catonis, cui tàm egregiè impoſuit Milo noſter. ¶ Imponere extremam manum, ſignificat perficere. Donatus: Imponitur extrema manus rebus, quum perficitur id quod cœperis: relinquitur, quum res imperfecta dimittitur. Virg. 7. Aen. Nec minùs interea extremam Saturnia bello Imponit regina manum.

Impōsĭtŭs, penult. corr. particip. [משם *muſám* משרת *muſcháth.* ἐπίθετος, ὑπόθετος. Gal. *Impoſé, mis dedans, poſé deſſus.* Ital. *Poſto d'entro, di ſopra, ò diſſotto.* Germ. Auffgeſetzt / auffgelegt. Hiſ. *Pueſto eñ cima otrá coſa.* Polon. *Wł'ożony.* Vng. *Fől tétetőt, reá teteőt, belé tétetőt.* An. *Sett, layed, or put on.*] Plin. lib. 15. cap. 30: Tyberi impoſita juxta novum lapidem Flaminia via. Clitellę bovi ſunt impoſitæ, Cic. Att. lib. 5.

Impōsĭtŭs, hujus impoſitûs, m. q. Impoſitio. [תשומת *teſchúmeth.* ἐπίθεσις, ἐπίθεμα. Gall. *Poſement deſſus* Ital. *Porre di ſopra.* Ger. Auffligung. Hiſpan. *Poſtura en cima de alguna coſa.* Polon. *Wł'ożenie.* Vngar. *Reá tétés bé tétés.* Ang. *A putting or laying on.*] Plin. lib. 24. cap. 4: Vlcera commanducatu, impoſituque efficaciſſimè ſanari. Ex vetuſto codice legitur, commanducato impoſitoque.

Impōsĭtĭo, ſ. t. Impoſitus [תשומת *teſchúmeth.* ὕθεσις, ἐπίθεμα. Vn. *Reá tétés.*] Idẽ Plin. li. 27. ca. 13: Succus ejus lacteus in gũmi ſpiſſatus vel ſemen, impoſitione ſpicula è corpore ejicit.

Impōsĭtĭtĭŭs, Adjectivum. [משם *muſám* משרת *muſchátth,* ἐπιθετικός. Gal. *Poſé, appliqué.* Ital. *Poſto.* Germ. Das auffgeſetzt oder auffgelegt iſt. Hiſpan. *Pueſto.* Pol. *Wł'ożony, wſadżony.* Vn. *Reá tétetőt, bé tétetőt.* Ang. *That which is put vpon an other.*] Quod impoſitum eſt: ut, Servitus impoſititia: hoc eſt, non naturalis. Vlpian. in l. De pupillo, §. Sextus Pedius. ff. de Novi oper. nũtiat. Sextus Pedius diffinit, novi operis nuntiationis triplicem eſſe cauſam: aut naturalem, aut publicam, aut impoſititiam. Et paulò pòſt: Impoſititiam, quum quis poſtea jus ſuum diminuit, alterius auxit. Hoc eſt; poſteaquam ſervitutem ædibus ſuis impoſuit, contra ſervitutem fecit. Impoſititia nomina, quæ à natura impoſita ſunt, unde alia derivantur. Ex Varrone.

Impōsĭtĭtĭŭs, pen. prod. Adject. [משם *muſám* משרת *muſchátth.* Vng. *Reá teiendo.*] Plin. lib. 28. cap. 4: Pythagoræ juventutis non temerè fallere impoſitivorum nominum imparem vocalium numerum, claudicates, &c.

Impŏsĭtĭvă nomina, [ἐπιθετικὰ, ὀνόματα. Vngar. *Vendeg neuek.*]

Impōstōrēs, m. t. Deceptores, verſuti, calidi. [עקבים *hakubbim.* φέναξ. Gal. *Trompeurs, abuſeurs, affronteurs.* Ital. *Ingannatori.* Ger. Betrieger/ vberführer. Hiſpan. *Engannadores, los que juegan de paſſa paſſu.* Pol. *Oſzuſtowie.* Vng. *Tſalárd alnokok.* Ang. *Deceiuers, ſuglers.*] Vlp. lib. j. §. Medicos. ff. de Var. & extraor. cog. Non tamen ſi incantaverit, ſi imprecatus eſt, ſi (ut vulgari verbo impoſtorum utar) exorcizavit.

Impōstūră, ę, f. p. Fraus, deceptio: [עקבה *hokbáh.* ἐξαπάτη, φενακισμός. Gal. *Tromperie, abus.* Ital. *Fraude, inganno* Ger Betrug/ beſchiß. Hiſp. *Enganno.* Pol. *Zdrada, oſzukanie.* Vng. *Tſalárdſág alnokſág.*

nokſág. Ang. *Deceit in ſelling falſe wares.*] unde impoſturam facere, eſt decipere, circumvenire, ἐξαπατᾶν, φενακίζειν. Vlpian. de crimine ſtellionat. l. 3: Siquis impoſturam fecerit, aut colluſionem in necem alterius, ſtellionatus poteſt appellari.

Impŏrco, as, n. p. Porcas in agro facio. [αὔλακας ἐλαύνω, αὐλακας διορύζω. Gal. *Faire des ſeillons en vne terre, la labourer & aſſeillonner.* Ital. *Fare i ſolchi alla terra, lauorarla.* Ger. *Furchen reintin machen mit einen.* Hiſ. *Aporcar algo con terra, labra la tierra.* Pol. *Przeorute.* Vng. *Barazda hátat tſinálok.* Ang. *To mak balkes in the earth.*] Col. lib. 1. cap. 10: Et ſimiliter quum ſemen crudo ſolo ingeſſerimus, inarabimus, imporcatumque occabimus.

Impŏrcĭtŏr, oris, m. t. Qui porcas facit. [Vngar. *Barázdálo.* An. *That maketh balke, in the earth.*] Eſt autem porca, ut inquit Varro lib. 2. de Re ruſt. terra eminens inter duos ſulcos. Contrà, Feſtus ſulcos rariores, qui aquæ ducendæ gratia fieri ſolent, porcas vocari tradit: crebriores autem, limos appellari.

Impŏrto, tas, act. p Infero, adfero, inveho. [נשא *naſá.* εἰσφέρω. Gal. *Porter dedans, apporter.* Ital. *Portare d' entro.* Ger. *Eyntragen/hineyn tragen/hineyn führen.* Hiſp. *Traer à d' entre de algun lugar.* Pol. *Wnoſze.* Vng *Be hordom.* Ang. *To cary or bring in.*] Cæſar 8. bell. Gallic. Sylveſtribus, anguſtiſque itineribus frumentum importare in oppidum inſtituit. Cic. 2. Offic. Per eoſdemque, ſiquid importetur nobis incommodi, propulſemus. Cæſar 5. bell. Gall. Aëre utuntur importato.

Impŏrtūnŭs, a, um, penult. prod. Moleſtus, gravis, qui neq; loci, neque temporis, neque perſonæ habet rationem. [ἄκαιρος. Gal. *Importun, ennuyeux.* Ital. *Importuno, faſtidioſo.* Germ. *Vbertegen/ der ein ding nicht am rechten vrt oder zeit angreifft.* Hiſp. *Ne conueniente al tiempo, ni al negocio, ni al lugar, importuno.* Pol. *Nie wczas, ktori ſwego czaſſu rzeczi nieodpratwuie, vprzikrzaiaci ſie.* Vng. *Alkolmatlan.* Ang. *Vnreaſonable, hauing no reſpect of tyme or place.*] Terent. in Heaut. Imò ille fuit ſenex importunus ſemper. ¶ Nonnunquam idem eſt quod immanis, & abominandus. Virg. 1. Aeneid. Bellum importunum cives cum gente deorum, Invictisque viris gerimus. Vbi Servius: Importunum, *inquit*, bellum inde vocat, quòd portu: id eſt, quiete careat. Cic. in Anton. Non poſſum æquo animo videre tàm importunos, tàm ſceleratos hoſtes. Pauperies importuna: id eſt, gravis & moleſta. Horat. 3. Carm. Importuna tamen paupertas abeſt.

Impŏrtūnē, adverbium, Intempeſtivè, moleſtè, imprudenter, præter loci, temporis, aut perſonarum rationem: [ἀκαίρως. Gal. *Hors temps & faiſon.* Ital. *Fuor di tempo, fuor di propoſito.* Ger. *Vbertegentich/zu vngelegenheit vnd vngzeiten.* Hiſp. *Importunamente, inconuenientemente.* Pol. *Nie wczes'nie, nie madrze.* Vng. *Alkolmat lanúl.* An. *Out of due ſeaſon.*] ut importunè inſiſtere, apud Ciceronem primo Acad.

Impŏrtūnĭſſĭmē, [Vngar. *Igẽn alkolmat lanuld.*] Gell. lib. 20. cap. 5: Et idcirco importuniſſimè, *inquit*, fecerunt, qui in pleriſque Saluſtii exemplaribus ſcripturam iſtam ſynceriſſimam corruperunt.

Impŏrtūnĭtās, atis, f. t. Intempeſtivitas, quæ neque loci, ut ait Donatus, neque temporis obſervat commoditatem. [ἀκαιρία. Gal. *Importunité', outrage.* Ital. *Importunità, ſceleragine.* Ger. *Vbertegenheit.* Hiſ. *Importunidad.* Polon. *Nie wczas.* Vng. *Alkolmatlanſág.* Ang. *Importunitie, outrage couſenes, vnreaſonableneſſe.*] Terentius in And. Importunitatem ſpectate aniculæ. ¶ Accipitur tamen importunitas non rarò pro immanitate, ſeu nefario aliquo & execrando ſcelere. Cicero pro Cluentio: Hujus importunitatem matris à filii capite depellite. Idem in Piſ. Animal ex omnium ſcelerum importunitate, & omnium flagitiorum impunitate concretum.

Impŏrtŭōſŭs, a, um, Quod eſt ſine portu. [ἀλίμενος. Gal. *Qui n' a point de port.* Ital. *Senza porto.* German. *Das kein Geſtad oder port hat* Hiſpan. *Sin puerto.* Pol. *Bez portu.* Vngar *Part, reu nékül valo.* Ang. *That hath no hauen.*] Saluſt. in Iugur. Quem locum *Catabathmon* incolæ appellant: mare ſævum & importuoſum, & ager frugum fertilis. Tacit. libro 12. Mare importuoſum.

Impŏs, tis, pen. corr. com. t. cui cõtrarium eſt Compos. [ἀκρατὴς, ἀκρατής. Gal. *Qui ne ſe peut contenir, qui n' eſt maiſtre de ſoy.* Ital. *Che mancha di qualche coſa, che non ottiene qualche coſa.* German. *Vnmächtig/vngewaltig.* Hiſpan. *Impotente.* Pol. *Nie zupel'nego rozumu, nie mozny.* Vng. *Meg fogyatkozot.* Ang. *That can not conteine him and be maiſter of him ſelf.*] Sic impotem rationis, dicimus eum qui rationem non habet cupiditatibus dominantem. ἀκρατῆ λογισμῷ. Item impotem animi, cui mens ſana non eſt, cuique animi inſtrumentum eſt vitiatum, ἄφρονα. Plautus Captivis: Eripite huic gladium, quæ ſui eſt impos animi. Impos voti, cui aliquid ex voto non ſucceſſit, quique quod optabat, aſſecutus non eſt. ἀτυχής. Hujus antitheton eſt Compos: de quo ſuprà egimus ſuo loco.

Impŏſsĭbĭlĭs, le, om. n. Quod fieri non poteſt. [αὐτὸ δύνατος, ἀδύνατον. Gal. *Impoſſible.* Ital. *Impoſsibile.* German. *Vnmöglich.* Hiſ. *Coſa que no puede ſer.* Polon. *Nie podobny.* Vng. *Lehetetlen.* Ang. *That may not be done.*] Hæc vox eruditæ ætati linguæ Latinæ incognita fuit. Nam Cicero & cæteri puriores pro ea ſemper dicere ſolebant, Id quod fieri non poteſt. Itemque Labeo & Iulianus Iuriſconſulti eam vitaſſe videntur, quum ἀδύνατον conditionem dicunt, & non impoſſibilem. Quintilian. tamen & recentiores crebrò ſunt uſi: quos imitari nõ diſplicet.

Impoſsĭbĭlĭtās, f. t. [τὸ ἀδύνατον. Vngar. *Lehetlenség, lehetetlen.*] Fabius Victorinus in 2. Rhetoric. Cicer. De impoſſibilitate dicit.

Impŏſtōrēs, Impoſtura, Vide IMPONŌ.

Impŏtēns, tis, pen. corr. Qui affectuum ſuorum potens non eſt, ſed à cupiditatibus ſuis vincitur. [ἀκρατής. Gal. *Impatient, impotent, debile.* Ital. *Impotente, debole, che non può raffrenar i ſuo affetti.* Germ. *Vnmächtig / vnleidtich.* Belg. *Onmachtich.* Hiſp. *No poderoſo.* Pol. *Nie powczagl'y, nie czierpliwy.* Vng. *Erötelen, maga meg tartoztatatlan, az ki genoz indulatoktul magat meg nem tarthatya.* Ang. *That is not able to rule his affections, weake.*] Cic. 5. Philip. Adulabat ad urbem à Brunduſio homo impotentiſſimus, ardens odio, animo hoſtili in omnes bonos Antonios. Idem Lepido: Sin iſta pax perditorum hominum in poſſeſſionem impotentiſſimi dominatus reſtituta eſt: id eſt, ſuperbiſſimi, & quò ira, libidoque rapiunt, ſequentis. Sic etiam impotentem Decemvirorum dominatum dixit Livius, pro crudeli, libidinoſo, & rationis frænis minimè coërcito. ¶ Accipitur etiam impotens, pro inopi, tenui, debili. ἀδύνατος. Cic. pro Muræn. Ad ſalutem innocentium, ad opem impotentium, ad auxilium calamitoſorum hæc valeant.

Impŏtēntĭă, ę, f. p. Imbecillitas, infirmitas. [ἀδυναμία, ἀδυνατία. Gal. *Petite & debile puiſſance, impuiſſance.* Ita. *Debolezza, impotenza.* Ger. *Vnmächtigkeit/ ſchwachheit.* Hiſ. *Flaqueza, no potencia.* Pol. *Słaboſc, niemoznoſc.* Vng. *Erötlenség.* An. *Weakeneſſe, wilfulneſſe.*] Ter. in Adel. Omnes quib. res ſunt minùs ſecũdæ, magis ſunt neſcio quomodo Suſpicioſi, ad contumeliam omnia accipiunt magis: Propter ſuam impotentiam ſe ſemper credunt negligi. Quoties autem ad animum transfertur, ſignificat vitium illud quum quis iracundiæ, vel aliis animi affectibus imperare non poteſt. ἀκρατία, ὑβρίς. Cicero 4. Tuſcul. Item in flammant appetitione nimia, quam tùm cupiditatem, tùm libidinem dicimus, impotentiam quandam animi à temperantia & moderatione plurimum diſſidentem. Cic. 5. Tuſc. Qui nihil metuant, nihil agant, nihil concupiſcant, nulla impotentia efferantur. Ad eundem etiam modum Tyrannus impotentiſſimus dicitur à Quintiliano: & Decemviri quorum principatus erat ſuperbus, violentus, & immoderatus, à Livio Impotentes domini nuncupantur: & à Seneca impotentia Fortunæ adſcribitur: cujus ſucceſſu elatiores, inſolentioresque reddi homines conſueverunt.

Impŏtēntĕr, adverb. [ἀκρατῶς, ἀμηχάνως. Gall. *Deſreigleement, comme quand on eſt mene' de colere, per tyrannie.* Ital. *Per tyrannia.* Germ. *Wutwilligtlich/tyranniſch* Hiſpan. *Por tyrannia.* Pol. *Nie ſłuſznie, zuchwalie.* Vngar. *Erotelenül.* Angl. *Wilfullie, wyldly, naughtyly.*] Quintil. lib. 1. cap. 3: Nequid improbè, nequid impotenter faciat, monendus eſt puer. Impotenter regnare, injuſtè & impiè, Hircius libro 4. bell. Alexandr. Impotentiùs regi, Livius lib. 7. bel. Pun.

Impræsēntĭārum, Vnica dictio eſt, idem ſignificans quod tempore præſenti. [ἐν τῷ παρεγχεῖμα, ἐν τῷ παρόντι. Gal. *Pour le preſent, alors.* Ital. & Hiſpan. *Al preſente.* Ger. *Jetzunder/zu dieſer zeit/gegenwertig.* Polon. *Tego czaſſu, zaraz, przed oczima.* Vng. *Moſtan.* Ang. *For the preſent, preſently.*] Neque ſolùm dicitur de eo quod nunc præſens eſt, ſed ſæpiùs de eo quod præſens fuit, aut præſens erit. Cato cap. 144. de lege oleæ legendæ: Extra quam ſi quem ſocium impræſentiarum dixerit. Vlp. de tab. exhibend. Quid enim, ſi occultatæ tabulæ, poſteà prolatæ ſunt, cur noceat ei, qui reſponderit, quod impræſentiarum ei videbatur? Idem: Tempus enim ei dandum eſt, ſi non poteſt impræſentiarum exhibere. In præſentia autem duæ potiùs videntur eſſe dictiones: quare non per m (ut à nonnullis ſcribi video) ſed per n potiùs diviſis dictionibus ſcribendum puto.

Imprānsŭs, a, um, Nondum pranſus. [ἀδείπνος. Gal. *Qui n' a point diſne'.* Ital. *Che non ha anchorà deſinato.* Germ. *Der noch nicht zu Mittag geſſen hat.* Hiſ. *El que no ha comido* Pol. *Ten ktori nie obiedwał'.* Vngar. *Ebelletlen, azki nem ebedlet.* Ang. *That hath not dined, faſting.*] Plaut. Sticho: Quàm mox cocta eſt cœna? impranſus ego ſum. Horat. 2. Serm. Sat. 2: Verùm hîc impranſi mecum diſquirite. Plaut. Amphit. Hoc adeò hoc commemini magis: quia illo die impranſus fui.

Imprĕcŏr, aris, ſecunda ſyllaba cor. n. f. Eſt mali quippiam in caput alicujus precari. [אר *ar* קל *killel* קב *káb.* ἀράομαι. Gal. *Prier que mal auienne à quelqu' vn, maudire.* Ital. *Pregar qualche male.* Ger. *Fluchen/ böſes wünſchen.* Hiſ. *Rogar que venga mal à otro.* Polon. *Przeklinam, złorzeczę.* Vng. *Aukozlak, gonoſzt kénánok.* Ang.

Ang. *To curse.*] Virg. 4. Aeneid. Littora littoribus contraria, fluctibus undas Imprecor.

Ĭmprĕcātĭo, onis, verbale, f.t. devotio, diræ. [ἀρά. Vng. *Atkozás.* Ang. *A cursing.*]

Ĭmprĭmo, is, pen. corr. Infigo, rei cuipiam molli figuram aliquam induco. [חקק *chák.* ἐντυπόω, ἐγχαράττω, ἐπισφραγίζω. Gall. *Empraindre, imprimer, marquer.* Ital. *Imprimere, stampare, calcare.* German. Eyntrucken. Belg. Indrincken. Hiſ. *Imprimir como el ſello ò libros.* Polon. *Wicżukam.* Vng. *Reá nyomom.* Ang. *To print or marke.*] Vnde impreſſæ literæ, obſignatæ dicuntur. Cicer. 1. Tuſc. An imprimi, quaſi ceram, putamus animum? Idem pro Cecin. Niſi ex eo loco, ubi veſtigium impreſſerit, dejici neminem poſſe. Colum. libro 7. cap. 11: Cum duobus vulneribus impreſſis per unamquanque plagam ſinguli teſticuli exprimuntur.

Ĭmprēſſĭo, f.t. Irruptio, invaſio, violentus impetus, qualem facere ſolent acies inſtructæ, quum altera in alteram irrumpit. [טרף *pérets* דהד *ghedhúdh.* ἐφοδιασμός. Gal. *Emprainte & marque, impreſſion, aſſaut & effort ou choc.* Ital. *Aſſalto violento.* German. Eyntruckung/ein gewaltige nachtruckung der Kriegsleuten im angriff. Hiſp. *Impreſſion, arrebatamiento.* Polon. *Naiazd, natarczie.* Vng. *Ốſzve rohanás.* Angl. *A printing, or marking, aſſault.*] Varro lib. 2. de Re ruſt. cap. 4: Hoſtes ſe arbitrati occaſionem habere victoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra. Cic pro Flac. Non igitur impreſſio, non occaſio, non vis, non tempus, non imperium, non ſecures ad injuriam faciendam Flacci animum impulerunt. Hircius in comm. Cæſar equitum turmas ſuorum jubet in hoſtium equitatum, qui ad oppidum in ſtatione erat, facere impreſſionem. Bud. in Epiſt. ¶ Per translationem item impreſſiones dicuntur imagines, quas imaginativa animæ facultate apprehendimus. Cicer. 4. Acad. Quum viſa in animos imprimuntur, inter ipſas impreſſiones nihil intereſſe.

Ĭmprēſsē, adverb. ſignificat ſollicitè & quaſi imprimendo. [Vng *Szorgalmatoſſan, bé oltwa.*] Tertull. lib. 3. contra Marc. Quam tam impreſsè Apoſtolus demandat.

Ĭmpreſsĭŭs, comp. [Vng. *Szorgalmatosban.*] Tert. de Carne Chriſt. Et ut impreſſius dixerim animæ anima ſenſus eſt.

Ĭmprŏbŭs, a, um, pen. corr. Sceleſtus, nequam, perditus, ſceleratus, nefarius. [עון *havvál* רע *rah* רשע *raſchá'h.* φαῦλος, μοχθηρός, πονηρός, κακοτεχνής. Gal. *Meſchant, reprouué, effronté.* Ital. *Triſto, maligno.* German. Vnfrom. böß. Hiſpan. *Malo y deſuergonçado, vrrenereme* Polon. *Złoſtwy, nieczнota.* Vngar. *Nem iámbor, lator.* Ang. *Lewd, vngracious, naughtie.*] Plaut. in Pſeud. Verùm ita vos eſtis perditi, negligentes, ingenio improbo. Terent. in And. Tum ſi quis magiſtrum cepit ad eam rem improbum, Ipſum animum ægrotum ad deteriorem partem plerunque applicat. ¶ Interdum idem eſt quod ſævus. Virgil. 10. Aeneid. -lavit improba teter Ora cruor. ¶ Interdum turpis, Lucilius: Omnes formoſi, fortes, ubi ergo improbus eſt? hoc eſt, turpis & fœdus, ut Nonius interpretatur. Plaut. Improbiorem non vidi faciem mulieris. ¶ Interdum magnus, & indefeſſus. ἀνήμερος. Virg. 1. Georg. -labor omnia vincit Improbus. Vbi Servius: Improbus, vel magnus, vel nulli probabilis. ¶ Quandoque inſatiabilis, damnoſus. Virgil. 1. Georg. -nihil improbus anſer, Strymoniæque grues. Vbi Servius: Improbus, inſatiabilis, nulli probandus. Improba merx, injuſta, vel quæ facilè emptorem invenit. Plaut. in Mil. Sicuti merci pretium ſtat, pro virtute ut væneat: Quæ improba eſt, pro mercis vitio dominum pretio pauperat. Improbum os, inverecũdum, improbitatem, & impudentiam præ ſe ferens. Sueton. de Clar. Gram. Ac tanto amore erga patronũ memoriam extitit, ut Saluſtium hiſtoricum, quòd eum oris improbi animo inverecundo ſcripſiſſet, acerbiſſima ſatyra laceravit.

Ĭmprŏbŭlŭs, diminut. [ὁ μικρὸς μοχθηρότερος, μικρόν τι ἀδικος. Gal. *Vn peu audacieux & importun.* Ital. *Cattiuello.* German. Böſlechtig. Hiſ. *Malo vn poco.* Polon. *Nieczнotka.* Vng. *Lat rotſka, nem iámborotska.* Angl. *Somewhat lewd or naughtie.*] Iuvenalis Satyra 5: finge tamen te Improbulum, ſupereſt illi, qui ponere cogat.

Ĭmprŏbē, adverbium, Sceleratè, ſcèleſtè, nefariè, pravè, perverſé. [πονηρῶς, φαύλως, μοχθηρῶς. Gal. *Meſchamment, impudemment.* Ital. *Maluagiamente.* Ger. Vnfrom̃tlich/boßhafftig. Hiſpan. *Malo ò deſuergoncadamente.* Pol. *Nieczнotliwie, złoſtwie.* Vngar. *Gonoſzul, latrul, nem iámborul.* Angl. *Lewdlie, naughtely.*] Plautus in Trinum. Siquid ſcis me feciſſe inſcitè, aut improbè. Cicer. 5. Verr. Eſt aliquod quod improbiùs fieri poteſt? Idẽ li. 2. Offic. Nec ſi plures ſunt ii quibus improbè datum eſt, quàm illi, quibus injuſtè ademptum.

Ĭmprŏbĭtās, atis, f.t. Scelus, impietas, malitia. [עון *hével* רעה *rahádh* רשע *reſchá'h.* μοχθηρία, φαυλότης. Gal. *Meſchanceté'.* Ital. *Ribalderia, maluagità.* German. Vnfrom̃teit/böſſertigkeit. Belg. Quaetheit. Hiſpan. *La maldad ò deſuerguenca.* Polon. *Złoſć.*

Vngar. *Nem iámborſag, latorſag.* Ang. *Lewdneſſe, naughtineſſe.*] Plinius libro 2. cap. 23: Improbitas cordis humani. Cicer. 4. Verr. Ex multis ſimilibus ea ſumam quæ maximè improbitate excellere videbuntur.

Ĭmprŏbo, as, are, act. p. Damno, rejicio, vitupero. [מאס *maás* גהל *ghahál.* ἐγκαλέω, ψέγω, ἀποδοκιμάζω. Gal. *Reprouuer, deſpriſer, blaſmer.* Ital. *Damnare, vituperare, riſiutare.* German. Für böß geben/verwerffen. Hiſpan. *Reprouar.* Pol. *Ganie, niechwalie.* Vng. *Nem iaualom, meg vetőm.* Ang. *To diſallowe, to diſpraiſe, to condemne.*] Plautus Merc. Qui bono ſunt genere nati, prædíti ingenio malo, Suapte culpa ex genere capiunt genus, ingenium improbant. Plinius in Epiſt. Quinetiã Domitius Afer, qui illos in nomen aſſumpſit, reliquit teſtamentum ante octo & decem annos nuncupatum: adeoque poſtea improbatum ſibi, ut patris eorum bona proſcribenda curaverit. Cæſar 2. bell. Civilis: Curio utrunque improbans conſilium, quantum alteri ſententiæ deeſſet animi, tantum alteri ſupereſſe dicebat. Horat. Epod. 5: Per hoc inane purpuræ decus, precor: Per improbaturum hæc Iovem.

Ĭmprŏbātĭo, onis, f.t. Vituperatio, rejectio. [גהל *ghóhal.* ἀποδοκιμασία, ἀξίωσις. Gal. *Reprouuement, blaſme.* Ital. *Biaſimo, diſprezzo.* German. Verwerffung. Hiſpan. *Reprouamento.* Pol. *Zganienie.* Vng. *Nem iaualás, meg vetes.* Ang. *A diſſallowing, reprouing or blamyng.*] Ad Herenn. lib. 2: Hęc & ad improbationẽ, & approbationem teſtium pertinebunt.

Ĭmprŏbātŏr, [ἀποδοκιμαστής. Vn. *Meg czáfolo, nem iaualló, feddő.*] Apuleius de deo Socratis: Arbiter inſeparabilis, teſtis, malorum improbator, bonorum probator.

Ĭmprŏbātŭs, a, um, adjectivum. [Vn. *Meg vettetőt.*] Vlpianus, D. lib. 13. Tit. 7. l. 24: Si proſtituit ancillam vel aliud improbatum facere coẽgit.

Ĭmprŏbābĭlĭs, le, om. t. Quod approbari non poteſt: huic opponitur Probabilis, le. [ἀποδοκιμαστός. Gal. *Qui n' eſt point approuuer, qu' on doit reietter.* Ital. *Che non ſi può prouare.* Germ. Verwerfflich/das man nicht für gut geben oder rechnen kan. Hiſp. *Lo que no ſe puede prouar.* Pol. *Nie godny chwały.* Vng. *Nem iaualando.* Ang. *That can not be allowed.*] Cic. lib. 4. Academ. Quamobrem ſive tu probabilem viſionem, ſive improbabilem, & quæ non impediatur (ut Carneades volebat) ſive aliud quid proferes, &c. Celſus in Procem lib. 1: Si rationes ſequi velit omniũ, poſſe videri improbabiles.

Ĭmprŏbro, as, pen. corr. Probro afficere. [חרף *chereph* גדף *ghiddéph.* ἀποδοκιμάζω, ἀπειδίζω. Gall. *Dire hante & vilennie, dire opprobre.* Ital. *Riprocciare.* Ger. Schmähen. Hiſ. *Injuriar.* Pol. *Sramoce.* Vng. *Szómére hanyom.* Ang. *To reproche in wordes, to ſpeak villany of.*] Plaut. Trucul. Ruſ tu improbras, ut nacta es hominem quem pudeat probri.

Ĭmprōcĕrŭs, ra, rum, pen. prod. Humilis, brevis, demiſſus. [שפל *ſchaphál* קטן *katán* בעיר *tſahir.* μικρὸς, ὀφαχὴς. Gall. *Bas, qui n' eſt haut ne grand de ſtature.* Ital. *Baſſo, non alto.* Germ. Nicht groß oder lang. Hiſp. *Coſa no grande en ſu genero.* Pol. *Nie wyſoky.* Vngar. *Alatſon, rőuid.* Ang. *Of bas ſtature.*] Gell. lib. 4. cap. 19: Advertimus ſq; hinc elici tarditatem, corpora eorum improcera fieri.

Ĭmprōcrĕabĭlĭs, [ἄκτιστος. Vngar. *Nemzetetlen, ſzületetlen, teremtetlen.*] Apuleius in libro de dogmate Platonis: Materiam verò improcreabilem incorruptamque commemorat. 1. ἀγένητον

Ĭmprŏfeſſŭs, particip absque verbo. [αὐτοπροσίλητος. Gal. *Qui n' eſt point baillé par declaration & denombrement.* Ital. *Chi non ha dichiarato la ſua conditione.* German Der ſich nicht angeben hat. Hiſpan. *El que no ha declarado ſuo eſtado y condicion.* Polon. *Nie wyznany, nie opowiedziany.* Vng. *Tiſzt nékül való, tiſztában nem faro.* An. *That hath not declareth his eſtate.*] Martianus l. Interdum. §. Iidem etiam. ff. de public. Siquis improfeſſus ſervus fuerit, & probetur in commiſſum cecidiſſe, & aut uxorem corrupiſſe domini dicatur, aut aliud quid gravius admiſiſſe, ut cognoſcat procurator.

Ĭmprōlŭs, & Improlis, pen. prod. qui nõdum in civitatem aſcriptus eſt, Feſtus.

Ĭmprōmīſcŭŭs, m. f. Non promiſcuus, impermiſtus. [ἄμικτος. Gall. *Qui n' eſt point commun ne vulgaire.* Ital. *Non commune, non vulgare.* German. Vnvermiſcht. Hiſ. *Coſa que no es comun.* Pol. *Niepomieſzany.* Vng. *Nem kőzőn séges, nem eleg.* Ang. *That is not commone.*] Gell. lib. 12 ca. 4: Suavitas tàm impromiſcua, tamq; ab omni fuco remota eſt.

Ĭmprōmptŭs, a, um, Tardus, contrarius prompto. [כבד *chabédh.* βραδύς. Gal. *Qui n' eſt point prompt ne ſoudain.* Ital. *Tardo, non prompto.* Ger Vnbehend/nicht geſchwind. Hiſ. *Tardio.* Pol. *Nie prętky.* Vng. *Készvétlen, alkalmatlan.* Ang. *Slow, vnrea die.*] Livius 7. ab Vrbe: Quia infacundior ſit, & lingua impromptus, βραδύγλωσσος.

Ĭmprŏpĕro, ras, penult. corr. act. p. Crimen, vel aliquid aliud objicio. [חרף *chereph* גדף *ghiddéph.* ὀνειδίζω. Gal. *Reprocher, dire villenie.*

villenie. Ital. *Riprouerare, dir villania.* Ger. Auffruppfen/ verwéiſen. Bel Verwyten. Hiſpan. *Iniuriar.* Pol. *Zarzucżam.* Vng. *Szemere vetem, hanyom.* Ang. *To vpbrayde, to lay in reproche.*] Plaut. in Ruden. Etiam vim improperas flagitii flagrantia? ¶ Impropero aliquando etiam accipitur pro intrò propero: hoc eſt, feſtinanter & properanter ingredior. [מהר *mihér.* ἐπαπείχω, ἐπισπεύδω. Gall. *Se haſter, aller haſtiuement.* Ital. *Entrare con fretta.* Ger. Hineyn eylen. Hiſp. *Apreſſurarſe mucho, entrar apreſſuradamente.* Pol. Kwapieſie. Vngar. *Bé ſietök.* An. *To haſte to go in.*] Plin. lib. 35. cap. 13: Inque baſi quadrata intus labyrinthum inextricabilem: quò ſi quis improperaret ſine glomere lini, exitum invenire nequeat.

Improperātus, nomen, Non feſtinatus. [ὐ πεπειγόμενος, οὐκ ἐπισπευδόμενος. Gal. *Qui n' eſt point haſté, n' auancé, fait tout beau.* Ital. *Non affrettato.* Germ. Vnbehend Hiſ *No appreſſurado.* Vng. *Sietſegnélkül valo, kéſedelmes.* Ang. *Not haſted.*] Virgil 9. Aeneid. Haud aliter retrò dubius veſtigia Turnus Improperata refert.

Improperium, ἐνείδισις, criminis exprobratio.

Impropriŭs, a, um, Non proprius. [ἄκυρος. Gal. *Impropre.* Ital. *Improprio.* Ger Vneigentlich. Hiſpan. *No proprio.* Polon. *Nie wł aſny.* Vng. *Nem tulaydon.* Ang. *Not proper.*] Quint. lib. 8. cap. 2: In hac autem proprietatis ſpecie, quæ nominibus ipſis cujuſque rei utitur, nulla virtus eſt, atque ei contrarium eſt vitium, id apud nos improprium, apud Græcos ἄκυρον dicitur.

Impropriē, adverbium. [ἀκύρως, ἀκυρολογῶς. Gall. *Improprement.* Ital. *Impropriamente.* Ger. Vneigentlichē. Hiſpan *No propriamente.* Pol. *Nie wł aſnie.* Vng. *Nem tulaydonul.* Angl. *Improperlie.*] Gell. lib. 17. cap. 1: Vt ſcribere auſi ſint, M. Ciceronem parùm integrè, atque impropriè atq; inconſideratè loquutum. Plin. lib. 8. cap. 10: Mandunt ore, ſpirant, & bibunt; odoranturque, haud impropriè appellata manu. De elephantis.

Improſpĕr, infelix. [ἄτυχος. Vngar. *Szerentsétlen, bodogtalan.*] Cornel. Tacitus lib. 4: Antonius multa claritudine generis, ſed improſpera. Ibidem: Orta inſidiarum magna moles, ſed improſpera.

Improſpĕrē, adverbium, Infœliciter, non proſperé [ἀτυχῶς. Gall. *Mal-heureuſement.* Ital. *Infelicemente.* Germ. Vnglücklichen. Hiſpan. *No proſperamente, desdichadamente.* Pol. *Nie ſzczęśliwie.* Vng. *Szerentſetlenwel.* Ang. *Vnhappely, vnluckely.*] Colum. li. 1. cap. 1: Vbi quid peiperam adminiſtratum ceſſerit improſperè, vitatur quod fefellerat.

Improtĕctŭs, Indefenſus, protectore, patrocinóve deſtitutus. [ἀπροστάτευτος, ἀπερίσκεπτος. Gal. *Qui n' eſt point couuert ne defendu, deſcouuert.* Ital. *Non difeſo.* Germ. Vnbeſchirmpt / vnbedeckt. Hiſpan. *No defendido.* Polon. *Nie obronny.* Vng. *Otalomnélkül valo.* Ang. *That hath no defender, diſcouered.*] Plin. lib. 13. cap. 26: Nequa in re adverſa & repentina incurſio imparatis, improtectisque nobis oboriatur.

Improvĭdŭs, a, um, Incautus, inconſideratus: cui opponuntur Cautus, callidus. [ἀπρονόητος. Gal. *Qui ne preuoit point ce qui doit aduenir, & n' y pourueit point.* Ital. *Incauto, non accorto.* Germ. Vnfürſichtig Bel Onverſichtich. Hiſ *No proueido.* Pol *Nie opatrny.* Vn. *Goromba, eſztelen.* Ang. *That foreca ſteth not for the tyme coming.*] Liv. 2 ab Vrb. Et quum improvidi effuſo curſu inſidias circa ipſum iter locatas ſuperaſſent. Cic. de Leg. Neceſſitas quædam fatalis improvidas hominum mentes occupavit. Improvida tela, paſſivè, quæ non prævidentur. ἀδόητα. Plin. in Epiſt. Sæpiùs à Domitiano, nō ſecus ac tela, quæ ipſa cæca & improvida feruntur, in optimum quemq; contorquebantur.

Improvĭdē, adverb. Incauté. [ἀπρονοήτως. Gal. *Sans auoir preueu ou pourueu.* Ital. *Incautamente, non accortamente.* Ger. Vngewarlich/ vnfürſichtiglich. Hiſ. *No proueidamente.* Polon. *Nie oppatrznie.* Vngar. *Gorombául, eſztelenwl.* Ang. *Vnwares, ſudainely.*] Liv. 7. bell. Pun. Neque pro veteris prudentia ducis tam improvidè ſe collegamq; & propè totam Remp. in præceps dederat.

Improvīſŭs, a, um, penult. prod. Quod non eſt prævisum, inopinatum, ſubitum, repentinum. [ἀπροσδόκητος, ἀφνίδιος. Gal. *Dequoy on ne ſe guettoit pas, improuiſte.* Ital. *Improuiſo, non preuiſto.* German. Vnverſehen. Hiſp. *Coſa no mirada de antes.* Pol. *Nie ſpodzial'y.* Vngar. *Remelletlen, vëletlen.* Ang. *Vnlooked for.*] Cic. ad Attic. lib. 15: Etiam illud quid eſt quod non pertimeſcendum ſit, quum hominem temperantem, ſummum medicum, tantus improviſus morbus oppreſſerit? Horat. 2. Carm. Ode 13: ſed improviſa lethi Vis rapuit, rapietque gentes. ¶ Improviſior, comparat. Tacit. lib. 2: Eodem anno duodecim celebres Aſiæ urbes collapſæ, nocturno motu terræ: quo improviſior, graviorque peſtis fuit.

Improvīſĭor. [ἀπροσδοκητότερος. Vn. *Veletlemb.*] Præter Tacitum Apul. lib. de Mund. Quantò improviſior & præcipitatior eſt, tantò breviore caſu reſtingitur.

Improvīſē, adverb. Ex improviſo, ex-inopinato, de-improviſo, de-repentè, ſubitò, repentè. [ἐξαίφνης, ἀπροσδοκήτως, ἀπροσδοκήτως. Gal. *A deſpourueu, à pié' leué', ſans y auoir penſé, à l' impro uiſte.* Ital. *All' improuiſta, improuiſtamente.* Germ. Vnverſehentlich. Bel. Onverſiendt. Hiſpan. *Subitamente y de improuiſo.* Pol. *Nie ſpodzialie.* Vngar. *Vëletlenwl, remélletlenwl.* Ang. *Offſodaintie, vnwares.*] Plaut. in Trucul. Qui amat, nequit quin nihili ſit, atq; improviſè ſe partibus expoliet.

Improvīſo, adverb. Idem. [ἐξαίφνης, ἀπροσδοκήτως. An. *Sudainelie, vnwareſlie.*] Cic. 12. Philip. Cur hoc tempore? curtam improviſo? curtam repentè pacis eſt facta mentio? Liv. 3. ab Vrb. Arcem Tuſculanam improviſò nocte capiunt.

Imprūdēns, tis, om. t. Incautus, incōſideratus, inſciens, ignarus, rerum expers. [שגג *ſchogháegh* שגה *ſchogháh.* ἀγνώς. Gal. *Imprudent, mal auiſé.* Ital. *Non auertito* German. Vnweiß. Belg. Onverſichtich. Hiſ. *No prudente ni ſabio.* Pol. *Nie madri.* Vng. *Eſztelen, goromba, tudatlan.* Ang. *Vnaduiſed, vnware, not knawing.*] Cicer. pro Roſc. Amer. Hæc omnia Iudices imprudente L. Sylla facta eſſe certè ſcio. Terent. in Hecyr. Equidem plus hodie boni Feci imprudens, quàm ſciens ante hunc diem unquam. Conſtruitur interdum cum genitivo. Col. in Procem. lib. 10: Tota vita vellent imprudētes negotii ſui conſpici: id eſt, ignari. Terent. in Evnuch. Emit eam dono mihi, Imprudens harum rerum, ignarusque omnium.

Imprūdentĭă, æ, f. p. Inſcitia, error, inſcientia [שגה *ſchoghaghāh.* ἄγνοια. Gal. *Imprudence, inaduertance, meſgarde.* Ital. *Inauertenza.* Ger. Vnweißheit/ vnwiſſenheit. Bel. Onverſichticheit Hiſ. *Aquella no prudencia.* Polon. *Nie madroſć, nie oppatrznoſć.* Vng. *Eſztelenség.* An. *Lack of conſideration, rashneſſe.*] Cic. de Inven. Imprudentia eſt, quum ſciſſe aliquid is qui arguitur, negat. Ter. in Evnuch. Si id eſt, peccatum, peccatum imprudentia eſt.

Imprūdentĕr, adverb. Inſcitè, incauté. [בשגה *biſchghaghāh.* ὡς ἄγνοιαν. Gal. *Imprudemment, par meſgarde.* Ital. *Inauertentemente.* Germ. Vnwiſſentlich/ vngewarlich. Hiſpan *No prudentemente.* Polon *Nie madrze.* Vn. *Eſztel.* An. *Vnaduiſedly, vnwittinglie.*] Terentius in Andria: interea hæc ſoror Quam dixi, ad flammam acceſſit imprudentiùs. Cic. de Invent. Nam ſi iis qui imprudenter læſerunt, ignoſci convenit: iis qui neceſſariò profuerunt, habere gratiam non oportet?

Impūbēs, is, vel Impubis, & hoc Impūbe, vel Impuber, eris, Qui ad annos pubertatis nondum pervenit: [ἄπαις. Gal. *Qui n' a point encor de poil ou de barbe, iouuenceau.* Ital. *Giouinetto ſenza barba* Germ. Vnmündig/ dem noch kein Bart nienen gewachſen iſt. Hiſp. *Mancebo ſin barba.* Pol. *Ten ktory ieſzcze nabrodzie y l' unie wł oſſownie puſzcżą, mł odż dzeczinna.* Vngar. *Szakallatlan iffiatska.* An. *A childe that hath yet no heares or beard.*] hoc eſt, qui nondū lanuginem circa genitalia membra emiſit, quam Latini pubem vocant. Ovid. 2. Faſt. Nam puer impubes; & adhuc non utilis armis. Vnus de Fabia gente relictus erat. Plin. li. 23. cap. 7: Corticem ejus impubeſcentem puer impubis ſi defracto ramo detrahat dentibus. Liv. 2. ab Vrb. Laudataméque virginem parte obſidum ſe donare dixit: ipſa quos vellet, legeret: productis omnibus elegiſſe impuberes dicitur.

Impūbēſcēns, entis, adjectivum, Dicitur qui nondum lanuginem emittit: ut proximè præcedentis exemplo Plinii. [ὁ μήπω γένειον. Vng. *Szakallátlaniffiu.*]

Impŭdens, pen. cor. tis, Qui nullo pudore ducitur, quem nihil pudet, inverecundus, perfrictæ frontis. [עז פנים *panim* עז *haz.* ἀναίσχυντος, ἀναιδής. Gal. *Impudent, eshonté, effronté.* Ital. *Facciato ſenza vergogna.* Germ. Vnverſchampt. Bel. Onſchamel. Hiſp. *Deſvergonçado ſin verguenca.* Pol *Nie wſtydliwy* Vng. *Szemtelen, orczátlan.* An. *Shameleſſe, that hath a braſen face.*] Cic. 1. 4. Acad. Vtrum igitur non impudentes qui fabi volumus? an illi arrogantes qui ſibi perſuaſerint ſcire ſe ſolos omnia? Terent. in Eunuch. Tum equidem iſtud os tuum impudens videre nimium vellem. Cic. Lucceio, Famil 5: Qui verecundiæ fines ſemel tranſierit, eum benè & naviter oportet eſſe impudentem.

Impŭdentĭă, æ, f. p. Inverecundia. [ἀναισχυντία, ἀναίδεια. Gal. *Impudence, eshontement, effrontement, hardieſſe effrontée.* Ital. *Sfacciatezza, ſfacciatagine.* Ger Vnſchamhafftigkeit Belg Onſchamelheit. Hiſpan. *Deſuerguenca.* Polon. *Nie wſtid.* Vng *Szemtelenség, orczatlanſág.* An. *Sauſineſſe.*] Cic. 5. Ver. Quid ad hanc impudentiam addi poteſt? Idem pro domo ſua: An ego tantam oculorum impudentiam habere poſſim, ut videam, &c.

Impŭdentèr, Perulāter, inverecundé. [ἀναιδῶς, ἀναισχυντίως, ἀναισχύντως. Gal. *Impudemment, ſans honte & vergongne.* Ital. *Sfacciatamente, ſenza vergogna.* Ger. Vnverſchampt/ohn alle ſcham Belg. Onſchamelyck. Hiſ. *Deſvergonçadamente.* Polon. *Nie wſtidliwie.* Vn. *Szemtelenwl.* An. *Impudentlie, vnſhameſullie.*] Terent. in Andr. Mirùm verò, impudenter mulier ſi facit meretrix? Cic. de Amic. Sed plerique perversè, ne dicam impudenter, amicum habere talem volunt, quales ipſi eſſe non poſſunt.

Impŭdīcŭs, a, um, penult prod. Impurus, qui pudicitiam ſuam proſtratam habet. [ἀσελγής, αἰσχρός. Gal. *Impudique, paillard.* Ital. *Impudico, non caſto.* Ger. Vnzuchtig / unteuſch. Bel. Onſchamel. Hiſp. *Luxurioſo, ò no caſto ni limpio.* Polon. *Nie wſtidliwy.* Vn. *Orczátlan, ſzemermetlen, ſzëgyzeſſége veſzteti* An. *Vnchaſt,*

vncleane in lining.] Quum de mare dicitur, cum designat qui muliebria patitur, *κιναιπύγων, κίναιδ@.* Cic. ad Octavium: Audiet Marius, impudico domino parêre nos qui ne militē quidē haberevoluit nisi pudicum. ¶ Ponitur quādoq; etiam pro impudente, temerario, & pro eo qui nullo pudore ducitur. Plaut. in Rud. O facinus impudicum! Quam liberam esse oportet, servire, postulare.

Impŭdīcĭtĭă, æ, f. p. Impuritas. [*κιναιπυγοσύνη, ἀσέλγεια.* Gal. *Impudicité, paillardise.* Ital. *Lussuria, impudicitia.* German. Vnzucht/vnschamhafftigkeit. Hisp. *Aquella no castidad ò limpieza.* Pol. *Nie wstid, plugastwo.* Vng. *Szemermetlenség, szwsetlenség.* Ang. *Vnchastnesse, vncleanenesse in lining.*] Cic. ad Octav. Cui nulla dignitas majorum conciliasset opem potentium, sed forma per dedecus pecuniam & nomen nobile consceleratum impudicitiæ detulisset. Quintilian. lib. 2. cap. 2: Nónne optimè patronus occurrat priùs convitiis luxuriæ, petulantiæ, impudicitię, quàm veneficii?

Impŭdīcātŭs, adjectivum, Stupratus, inquit Festus. [Vn. *Megszeplősitetet.*]

Impūgno, as, are, act. p. Oppugno, resisto, adversor, contrasto. [חם] *lachám* חם] *milchám. @εσσάω, πολιορκέω.* Gal. *Impugner, combatre à l'encontre, resister.* Ital. *Oppugnare.* German. Bestreitten. Hispan. *Pelear, ò combatir con otro.* Pol. Zwalczam. Vngar. *Ostromlom, ellene állok, rea támadok, viuom.* Ang. *To figh against, to resist.*] Plaut. in Milite: ad eum Vineas, pluteosque agam, res parata est, impugnandoque Capere certa res est. Livius 3. ab Vrbe: Impugnare terga hostium. Horat. 2. Epist. 1: Nostra sed impugnat: nos, nostraque lividus odit.

Impūgnātŭs, participium, Victus [חם] *lachúm. καταπολεμηθέις.* Gall. *Impugné'.* Ital. *Impugnato.* Germ. Bestritten. Hispan. *Combatido.* Pol. Zwalczony. Vng. *Meggyőzettetet.* Ang. *Withstanded, ouer comed.*] Plin. lib. 5. ca. 24: Primò hunc illi impugnatus cursum taurus aufert.

Impūgnātŭs, ἀπολέμητ@· ἄμαχ@·, sine pugna relictus. [Vng. *Viadalnélkwl harcz, nélkwl hagyatot.*] Gell. lib. 1. cap. 6: Propterea turpe esse ait Rhetori, siquid in mala causa destitutum atque impugnatum relinquat.

Impūgnātĭo, onis, f. t. Oppugnatio. [חמחן *milchamáh. @εσσολή, πολιόρκησις.* Gall. *Contrariete', opposition contre, resistence.* Ital. *Contrasto, resistenza.* German. Bestreittung/widerfechtung. Hisp. *Aquella obra de combatir.* Polon. Zwalczenie. Vng. *Ostromlás, vinás.* Ang. *Withstanding, fighting against.*] Cicero Attic. lib. 4: Ipse domum P. Syllæ pro castris sibi ad eam impugnationem sumpserat.

Impulsĭo, Impulso, & Impulsus, Vide IMPELLO.

Impūno, onis, A veteribus impudens dicebatur. [Vngar. *Szdntelen.*] Lucil. lib. 2. apud Nonium: Homo impuratus, & impuno, & rapax.

Impūnītŭs, a, um, Liber, inultus, non punitus, pœnis solutus: [*ἀπιμώρητ@·.* Gall. *Impuni.* Ital. *Non punito, assolto.* German. Vngestrafft. Hispan. *No punido ni castigado.* Polon. *Nie skárany.* Vng. *Bwntetetsnélkwl valo.* Ang. *Vnpunished.*] ut, Impunita, injuria, ob quam nullum sumptum est supplicium. Cic. 7. Verr. Possemus hanc injuriam, ignominiamque nominis Romani inultam impunitamque dimittere?

Impūnē, adverbium, Sine pœna, absque mulcta, impunité. [חבם *chinnám. ἀπιμωρητὶ, ἀζημίως.* Gall. *Sans estre puni, sans danger.* Ital. *Senza punitione senza pena.* German. Ohne straff Hispan. *Sin pena y sin castigo.* Pol. *Nie karanie, bezkarny.* Vngar. *Bwntetés nelkwl.* Ang. *Without punishment or danger.*] Ovid. 2. Metam. Haud impunè feres: adimam tibi nanque figuram. ¶ Aliquando idem est quod sine noxa, aut detrimento. Virg. lib. 2. Georg. Et sæpè alterius ramos impunè videmus Vertere in alterius, mutatamque insita mala Ferre pyrum. Vbi Impunè, videtur esse sumptum pro sine noxa, aut detrimento matris. Terent. in Hecyr. Impunè istud optare tibi licet. Horat. Obturem patulas impunè legentibus aures. Iuven. Satyr. 1: Impunè ergo mihi recitaverit ille Togatas? Hic Elegos? impunè diem consumpserit ingens Telephus? ¶ Impuniùs, magis impunè, ac cum minori periculo. Terent. in Heavt. Nunquam commodiùs unquam herum audivi loqui, Nec quum malè facerem, crederem mihi impuniùs licere. Cicer. 6. Verr. Ille, civis Romanus quòd erat, impuniùs id facturum putavit. ¶ Impunissimè, superlativum. Plaut. in Pœn. -nam impunissimè Tibi quidem hercle vendere hasce ædes licet.

Impūnĭtās, tatis, f. t. Venia peccati, licentia, libertas, quum scilicet is qui peccavit, nulla mulctatur pœna. [חן חמאה *chen hemlâh. ἀπιμωρία.* Gall. *Impunité', grace & remission de quelque mesfait.* Ital. *Pardono, gratia, remissione di castigo meritato.* Germ. Bestráfftigkeit. Hispan. *Aquella no punicion ni castigo.* Polon. *Nie kaznp, przepuszczenie.* Vngar. *Bwnnek botsanatty a, bwntetésnélwl valo szabadság.* Ang. *Lack of punishment, pardon.*] Salust. in Catil. Si quis indicasset de conjuratione quæ contra Rempublicam facta erat, præmium decrevêre, servo libertatem, & libero impunitatem ejus rei, & sestertiorum duceuta millia. Cicer. 2. de Fin. Quæ libido se non præripiet ac projiciet, aut occultatione proposita, aut impunitate, aut licentia?

Impūrŭs, ra, rum, pen. prod. Immundus, turpis, impudicus; quanquam etiam frequenter pro scelerato, & improbo accipi solet. [נמד *tamé'. ἀϋαγ@·, ἀκάθαρτ@·.* Gall. *Ord & sale, vilain, meschant.* Ital. *Immondo, sporco, scelerato.* German. Vnreint/vnlauter/vnflätig. His. *No puro ni limpio, suzio.* Pol. *Nie czysty plugawy.* Vng. *Tiszta talan.* Ang. *Dishonest, vile naughtie, lewd.*] Terent. in Adelph. O hominem impurum! Idem Evnuch. Mei loci atque ordinis hominem haud impurum. Cic. lib. 4. de Repub. Sed juventuti nostræ minimè audiendus, quippe si ita sensit ut loquitur, est homo impurus. Idem 4 Philipp. Quàm multis illum ingenuis, quàm multis matribus familiâs in illa terra atque impura legatione vim attulisse existimatis?

Impūrātŭs, ta, tum, Impurus. [נמד *tamé. βεβηλωθέις.* Vngar. *Tiszta talan.*] Terent. in Phorm. Impuratus me ille ut etiam irrideat? Ibidem: tum hunc impuratum poterimus nostro modo Vlcisci.

Impurè, adverbium, immundè, turpiter, impudicé. [*ἀκαθάρτως, αἰσχρῶς, ἀσελγῶς.* Gal. *Meschamment & vilainement.* Ital. *Sporcamente, impudicamẽte.* German. Vnlauterlich/vnflätiglich/schandtlich. Hispan. *Suzia y nolimpiamente.* Polon. *Plugawie.* Vngar. *Tiszta talanul.* Ang. *Filthely and lewdly.*] Cicer. 3. de Fin. Quis animo æquo videt eum quem impurè ac flagitiosè putet vivere?

Impūrĭtās, atis, f. t. Turpitudo, impudicitia. [נמדה *tummeáh. ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια.* Gal. *Vilainie, ordure, meschancete'.* Ital. *Dishonestà, biasimo* Ger Vnreinigkeit/vnlauterkeit/schand. His. *Suziedad y no limpieza.* Pol. *Plugastwo, nie czystos'ć.* Vn *Tiszta talanság, rutság.* Ang. *Vilanie, lewdnesse.*] Cicer. 2. Philip. Quum omnes impuritates pudica in domo quotidie susciperes, vino, lustris, que confectus.

Impŭtātŭs, a, um, Quod non est putatum, seu amputatum. [*ἄτμητ@·.* Gall. *Non pouè', ou taillé'.* Ital. *Non podato.* Germ. Vnbeschauwen/nicht beschnitten. His. *No podado.* Pol. *Nie obcięty.* Vn. *Metczetlen.* An *Not lopped or shred.*] Nomen est, non participiũ: quum Imputo in hac significatione non legatur. Plin. lib. 4: Eadem lege ex imputata vite libari vina dius nefas statuit, ratione excogitata, ut putare cogerentur.

Imputo, as, pen. corr. act. p. Causam alicujus rei alicui ascribo, & in aliquem transfero, sive ea mala sive bona sit. [חשב *chaschâb. @εσαίτημα, αἰτῶμαι.* Gall. *Imposer, mettre sus, reprocher.* Ital. *Imputare la colpa ad alcuno.* Ger. Zurächnen/zulegen / auffträchen. Belg. *Die wyt geven.* Hisp. *Caherir.* Pol. *Przypisuie, przyczytuie, przywł aszczani.* Vng. *Valakinek tulaydonitom.* An. *To impute or laye the cause of any thing to an other.*] Et tàm in bonam partem usurpatur, quàm in malam. Quint. lib. 5. cap. 10: An ei cædes imputanda sit, à quo jurgium cœpit? Plin. lib. 18. cap. 1: Nostris eam criminibus urgemus, culpamq; nostram illi imputamus. ¶ Interdum significat supputare, & numerare, subducere rationem, *λογίζο%.* Vlpianus: Præterea si matrem aluit pupilli tutor, putat Labeo imputare eum posse. Colum. lib. 1. cap. 7: Longæque plus seminis imputant jacti, quàm quod severint. ¶ Interdum Imponere & describere significat. Plin. in Epist. Eidem civitati imputata sunt terna millia, quę viatici nomine annua dabantur, legato eunti ad eum qui Mesæ præest, publicè salutandum.

Imputātŏr, verbale, m. t. [חשב *choschéb. @εσλογίζων, ὁ ὀνειδίζων τὰν ἁμαρτημάτων.* Vngar. *Valakinek tulaydonitom.*] Senec. de Benefic. Multi sunt tam pravæ naturæ, ut malint perdere quæ præstiterunt, quàm videri recepisse, superbi & imputatores.

Imputrĕsco, is, n. t. Putresco. [אלח *neelách. σήπομαι.* Gal. *Se pourrir.* Ital. *Padrefarsi.* German. Etwarm verfaulen. Hispan. *Podrirse.* Polon. *Prochnieie gnilie.* Vngar. *Megrothadok.* Ang. *To rotte.*] Colum. lib. 6. cap. 17: Nam animal ipsum oleo mersum necatur: & quum imputruit, conteritur.

Imputrida, veteres vocaverunt Medici, quæ nos hodie *incoacta* nominamus. Gal. lib. 6. Aphoris. 1.

Imŭs, a, um, Infimus, extremus. [תחתי *tachtí. κατώτα@·, ὕστα@·.* Gal. *Le plus bas, le plus profond.* Ital. *Basso, infimo, vltimo.* Ger. Das vnderst. Hispan. *Baxo, vltimo, ò cabero.* Polon. *Dolny, ostatny, spodny.* Vngar. *Leg alsó.* Ang. *The lowest, or deepest.*] Virgil. 6. Aen. Fulmine dejecti fundo volvuntur in imo. Cic. in Somn. Scip. Ima sede semper hæret terra. ¶ Aliquando etiam dicimus Imum pro Intimo. Virg. 6. Aen. -fuditque preces rex pectore ab imo.

I ante N.

IN. In notis antiquorum, interciſum. IN. A. P. in agro pedes.

IN.A G.P.XX.in agro pedes viginti.I.N.E E.juſtum non eſſe. INT.vel IN C.initió.INT S.Introëuntes.IN.H C.M M.S.P. SN.FN.in hoc monumento ſunt pecuniæ ſine fine.IN.B.M. in bona memoria.INT.S.AR.E.M.S. intùs ſub ara eſt memoria Sacra. INT.S.B.E. intùs ſunt bona ejus.IN.L. ADMRBL.Invenies locum admirabilem.IN.M.I.ST.D. AVGI.in memoria iſta ſunt divitiæ Auguſti.IN.H.MM.S.P. S.in hoc monumento ſunt pecuniæ ſacræ.IN.FR.P. in fronte pedes.IN.FV. vel IN.FO.in fundo,vel in foro,IN R.AR.intra aram.IN.DE.D.interciſum denotabat diem.IN.FR.P. XX.in fronte pedes viginti.

I'n, [Ἐν *b. ὲν, ὰς.* Gal. *En.* Ital. *In, nel.* Ger. *In/gegen.* Hiſp. *En, enel.* Pol. *Przeciw, na przeciw.* Vn. *Ben, ban,* (& cum affixis) *Bennem, bennel, benne.* An. *In.*] Præpoſitio eſt quæ & ſeparari & componi ſolet Separata tàm accuſativo, quàm ablativo deſervit. Cum accuſativo conſtructa varias habet ſignificationes pro ratione adjuncti. Quandoque enim in bonam partem accipitur, idemque ſignificat quod erga. Virgil. libro 1. Aeneid. Accipit in Teucros animum, mentemque benignam. ¶ Quandoque in malam, pro adverſus, vel contrá. κατά, ut, In parricidam dico, & In tyrannum pugno. Virgil. 1. Aeneid. Quid meus Aeneas in te committere tantum, Quid Troës potuêre? ¶ Quandoque ad. Virgil. 1. Aeneid. Impulit in latus. ¶ Quandoque poſt. Livius: Bellum in trigeſimum diem indixerant: id eſt, poſt triginta dies, vel triginta diebus exactis. ¶ Iungitur etiam aliquando accuſativo pro ablativo uſurpato: ut, Vereor te in os laudare, pro in ore. Terent. in Adelph. In quem exempla fient. ¶ Interdum idem quod uſque ad. Martial. lib. 1: in lucem ſemper Acerra bibit: hoc eſt, uſque ad lucem. ¶ Nonnunquam idem ſignificat quod pro. Terent. in Andr. Olera & piſculos minutos ferre in cœnam ſeni. Cic. 5. Verr. Ne ampliùs in jugera ſingula, quàm terna modia exigeret: hoc eſt, pro ſingulis jugeribus. ¶ Cum verbis autem motum ſignificantibus conſtructum idem eſt quod intrò: ut, Recepit ſe in forum, Redit in urbem. Quum autem jungitur ablativo, tunc habet eandem vim, quam apud Græcos ἐν: ut, In urbe, In tempore. ¶ Aliquando ſignificat inter. Virgil. 1. Aen. Penthesilæa furens mediis in millibus ardet. ¶ In vino, in joco atque vino, in vino atque alea. Hiſce loquendi generibus tempus ſignificatur poſt convivium. Nam ſublatis epulis pocula tamen apud veteres relinquebantur, quibus mutuò inter ſe certantes convivæ, aut jocis hilarabant animum, aut alea ludebant, aut aliquid faciebãt ejuſmodi. Terent. Vel here in vino quàm immodeſtus fuiſti. Catul. Marrucine Aſini, manu ſiniſtra. Non bellè uteris in joco atque vino. Cicer. Catil. 2: Quod ſi in vino atque alea comeſſatores ſolùm ſcorta quærerent, eſſent illi quidem deſperandi, ſed tamen eſſent ferendi. ¶ Compoſita quoque variis capitur modis. Nam modò ponitur, pro intra vel intrò: ut Ingredior, Induco. Modò pro contra: ut Inclamo, Inſulto. Modò intenſivæ eſt: ut Increpuit, Inſonuit. Sic Infractum aliquando invenitur pro eo quod eſt valde fractum. Virgil. 12. Aeneid. Turnus ut infractos adverſo Marte Latinos. Idem alibi: noſco crines, incanaque menta: hoc eſt, valde cana. Modò negativa, ſeu privativa: ut Ignarus, Inutilis. Modò ſignificat ſupra: ut Immineo, Impendeo. Modò ſine, ut Injuſſu meo. Modò motum ad locum, ut Infero, Importo. ¶ In diem addicere, Eſt rem venalem ita vendere, ut niſi alius ad certum præſtitutumque diem majus pretium obtulerit, illius ſit qui primò obtulit. ἐμφερόμενος πρασίῳ. ¶ In dies ſingulos: id eſt, per quoslibet dies. [κατ' ἑκάστην ἡμέραν. Gall. *De iour en iour, tous les iours.* Ital. *Di dì in dì, ogni dì.* Ger. *Alle tag/ von tag zu tag.* Hiſ. *Di dia en dia, cada dia.* Polon. *Na każdi dzen.* Vn. *Naponként.*] Cicer. Metello: Meæ rationis atque ejus mei conſilii, majorem in dies ſingulos fructum, voluptatemque capio. ¶ In diem vivere, Eſt præſentis tantùm diei habere rationem, neque ſolicitum eſſe de victu ſubſequentis diei: quo modo vixiſſe traditur Diogenes Cynicus: qui ob id ἡμερόβιος: hoc eſt, in diem vivens eſt appellatus. Sic Mercari panem in diem dicimus, pro eo quod eſt, tantum panis emere, quantum nobis in ſingulos dies eſt opus. In dies: id eſt, per ſingulos dies: κατ' ἑκάστην ἡμέραν: & ferè cum comparativo, aut alia voce, quæ vim augendi habeat. Livius lib. 1. ab Vrb. Creſcente in dies multitudine. Cicer. 1. Philipp. Nam quum ſerperet in urbe infinitum malum, idque manaret in dies latiús. Interdum etiam ſine aliquo incremento. Hircius: Vt omnes in dies horasque parati eſſent. ¶ In horam plerunque cum verbo Vivo conjungitur, ſicut & In diem. [ἐπὶ ὥραν. Gall. *D'heure en heure.* Ital. *D' hora in hora.* Ger. *Von einer Stund zu der anderen.* Hiſp. *De hora en hora.* Vn. *Oránként.*] Dicimus enim vivere in horam, ſicut Vivere in diem: quæ duo ferè ſunt ejuſdem ſignificationis: hoc eſt, non habere rationem ſubſequentis diei, aut horæ: ſed ita vivere, acſi proxima hora nobis eſſet moriendum. In horam vivere. Cicer. Neque qui in horam vivunt, non modò de fortunis & bonis civium, ſed ne de utilitate quidem ſua cogitaverunt. In horas verò, ὰς ὥρας, ferè conjungitur cum verbo incrementum ſignificante: ſicut In dies. Virgilius 10. Aeglog. Gallo, cujus amor tantùm mihi creſcit in horas, Quantum vere novo viridis ſe ſubjicit alnus. Aliquando etiam ſine dictione incrementi, pro eo quod eſt ſingulis horis. Horatius 2. Ser. Satyr. 7: clavum ut mutaret in horas, hoc eſt, ſæpiſſimè, quaſi ſingulis horis. ¶ In manu, vel in manibus eſſe dicitur quod eſt in poteſtate, vel in promptu, & in facili: [ἐν χερσίν. Gal. *Au pouuoir, en la main, à la volunté.* Ital. *In potere.* Ger. *In eines Hand oder Gewalt ſeyn.* Hiſp. *En poder, en mano, en aluedrio.* Pol. *Bic wrekach.* Vng. *Hatalmomban lenni.*] ut Victoria in manibus eſt: id eſt, propemodum jam tenetur. Terent. in Hecyr. Tibi in manu eſt, ne fiat. In manibus, pro inter manus. κατ' ἐν χερσίν. Cicero in Catone: Septimus mihi liber Originum eſt in manibus: id eſt, ſeptimo libro nondum ſumma impoſita eſt manus. ¶ In facili, vel difficili eſſe, pro facile aut difficile cognitu atque explicatu. ¶ In continenti, idem quod ſine ulla temporis intermiſſione, è veſtigio, extemplò, continuó. ¶ In manum dare, eſt (ut Donatus interpretatur) clàm & ſine arbitris dare: quẽadmodum fieri ſolet, quum Iudex, aut adverſarii patronus corrumpitur. [ἐγχειρίζειν. Vn. *Kézben adni.*] Terent. in Phormion. Soli ſumus nunc, inquam, hîc: eho, dic, quid velis tibi dari in manum? ¶ In medium: id eſt, in uſum communem. ὰς τὸ μέσον. Cicero 1: In hoc naturam debemus ducem ſequi, & communes utilitates in medium afferre mutatione officiorum. ¶ In mentem venit, idem quod recordor, ſive memini. [ἐπέρχεται ὰς νοῦν. Gall. *Reuenir en memoire.* Ital. *Venire & tornare in mente.* Ger. *Zu ſinn kommen.* Hiſp. *Venir à l'entendimiento ò memoria.* Pol. *Wſpomniec.* Vn. *Eſzembe vitot.*] Cicero 3. de Finib. Venit mihi Platonis in mentem. Idem lib. 3. Epiſt. Solet mihi in mentem venire illius temporis, quo ſuaviſſimè una fuimus. Interdum idem eſt quod expendere, ſeu cogitatione revolvere. ἐξετάζειν. Virgil. 4. Aeneid. Non venit in mentem quorum conſederis arvis. ¶ In aſſem vendere, idem quod in ſolidum vendere: item, in aſſem ſatisfacere, idem quod in ſolidum, totum. Modeſtinus L. 9. D. quibus modis pig. L. 1. D. de ſeparation. ¶ In aliquem torqueri, & quæri, eſt in alterius diſcrimen, alterius periculo. Vlp. L. 1. D. de quæſtionibus: Neque ſervi in dominorum, neque liberi in patronorũ caput torqueri debent. Cicer. in Miloniana: De ſervis in dominos majores noſtri quæri noluerunt. ¶ In bona & nomen aſciſcere. Suetonius in Galba cap. 17: Teſtamentoque ſemper in bona & nomen aſcitum, &c. ¶ In duplum ire: id eſt ſponſionem facere alterius tanti quãti lis eſſet. Cicero pro Flacco: Frater meus decrevit, ut ſi judicatum negaret, in duplum iret. ¶ In numerum ludere, eſt, inquit Servius, ludere & ſaltare ad modum rhythmi, & cantilenæ. ἐυρύθμως παίζειν. Virgilius 6. Aeglog. Tum verò in numerum Faunoſque, ferasque videres Ludere, tum rigidas motare cacumina quercus. ¶ In ordinem redactus, ſive coactus. Idem eſt quod cæteris hominibus inferioris ordinis adæquatus, ἐγκύκλιος, ἐγκύκλιος, σύντακτος. Vnde illi propriè dicuntur in ordinem redigi, qui quum aliquando fuerint functi ſummis honoribus, eò tandẽ red gũtur, ut inter alios nihil emineant. Liv. 12. ab Vrb. Tribuni pl. in ordinẽ redacti: id eſt, contemptui habiti, ne pluris æſtimari, quàm aliquis è populo. ¶ In poſterum, poſthac, vel poſteá. [τὸ λοιπὸν, ὲις τὸ ἔπειτα. Gal. *A l'auenir, par ci apres.* Ital. *Per l'auenire.* Ger. *Fürhin/ für das mal hin.* Hiſp. *Deſpues.* Pol. *Na potim.* Vn. *Ezután.*] Plin. li. 6. Epiſt. In poſterum niſi adhibebis modum, ego adhibebo. Quintilian. lib. 1: Multa linguæ vitia niſi primis eximantur annis, inemendabili in poſterum pravitate durantur. ¶ In rem præſentem, non tempus, ſed locum ſignificat, quaſi in locum rei controverſæ. Vnde judex in rem præſentem venire dicitur, quum accedit ad locum de quo eſt controverſia. Cicero 1. Officior. Vt ſi conſtitueris te cuipiam in rem præſentem eſſe venturum. Idem pro Cecinna: Placuit Cecinnæ de amicorum ſententia conſtituere, quo die in rem præſentem veniretur. Sic etiam dicimus, in re præſenti diſceptare: hoc eſt, eo ipſo in loco de quo eſt controverſia. Livius libro 3: Scribit miſſuros ſe in Africam qui inter populum Carthaginenſem & Regem Maſſiniſſam in re præſenti diſceptarent. ¶ In ſpem venio, Sperare incipio. [ὲις ἐλπίδα ἥκω. Gall. *Commencer d' eſperer, entrer en eſpoir.* Ital. *Entrare in ſperanza, cominciare à ſperare.* German. *Hoffnung vberkommen.* Hiſpan. *Començar à eſperar.* Vn. *Reménleni kezdök.* An. *To beginne to haue an hope or truſt.*] Cicero 2. de Orat. Nonnullam in ſpem veneram, poſſe me aliquid ex iſtis diſcere. ¶ In tempore, ſignificat opportunè. [ἐν καιρῷ. Gall. *Opportuneement, à temps.* Ital. *Opportunamente, à tempo.* German. *Zu gelegner vnnd gelegner zeit.* Hiſpan. *A tiempo.*] Saluſt. Maximè ferocia Regis Mithridatis in tempore bellaturi. Ferent. in Andr. Venit iri tempore.

I'nabrūptŭs, a, ũm, Indivulſus, nõ abruptus, aut g abrũpi nõ poteſt.

potest. [ἀδιάῤῥηκτος, ἀδιάσπαστος. Gal. *Qui n' est point rompu ou qu' on ne peut rompre.* Ital. *Che non si può rompere.* Germ. Vnabgebrissen oder vnzerreißlich. Hispan. *Lo que no se puede romper.* Polon. *Nierozerwany.* Vngar. *El szakaszthatatlan, el nem szakat.* Ang. *That may not be broken of.*] Stat. 5. Syl. Nec mirum, si vos collato pectore mistos Iunxit inabrupta concordia longa catena.

Ĭnābsŏlūtŭs, imperfectus, [ἀτελής. Vng. *Keszwletten végezetlen.*] Apuleius in libro de Dogmate Platonis: Initia rerum esse tria arbitratur Plato, Deum, & materiam, rerumque formas quas ἰδέας idem vocat inabsolutas, informes.

Ĭnāccēssŭs, sa, sum, Ad quod non acceditur, vel accedi non potest. [ἄπρόσιτος, ἀπρόσβατος. Gal. *Qui n' est point hanté, ou qu' on ne peut aborder ou aller.* Ital. *Dove non si può andare.* Ger. Vnzugengig/zu dem man nicht hingehen oder hinkommen mag. Hispan. *Donde ninguno llega à donde no se puede llegar.* Polon. *Nie przystępny.* Vngar. *Az kihez nem mehetni.* Ang. *That no man can come to.*] Plinius libro 12. capite 14: Saba regio à dextra maris scopulis inaccessa. Idem libro 12. capite 12: Deserta incolit, nec tantum desolata, sed dira etiam & inaccessa. Virgilius 7. Aeneidos: Dives inaccessos ubi Solis filia lucos Assiduo resonat cantu. Servius: Inaccessos lucos interpretatur inaccedendos: hoc est, ad quos nemo debeat accedere: non autem inaccessibiles, quum Vlysses eò accesserit. Sic Illaudatum, Busiridem vocat Virgilius, non quòd nunquam fuerit laudatus: constat enim ab Isocrate fuisse laudatum: sed quòd laudari aut nominari non debeat.

Ĭnādulābĭlĭs, le, om. t. Non obnoxius adulationi. [ἀκολάκευτος. Gal. *Qu' on ne gaigne point par flateries.* Ital. *Non soggetto alle adulationi.* Germ. Vnschmeichlerig / der niemands schmeichlet oder flattiert. Hispan. *No subiecto à lisonjas.* Polon. *Niepochlebuiacy.* Vngar. *Hizelkedés nékül valo.* Ang. *That can not be gotten by flatterie.*] Gellius lib. 14. cap. 4: Ex imaginis autem istius significatione intelligi voluit judicem, qui justiciæ antistes est, oportere esse gravem, sanctum, severum, incorruptum, inadulabilem, &c.

Ĭnædĭfĭco, ās, āre, act. p. idem ferè est quod ædificare, sive potiùs locum aliquem, sive aream ædificiis implere. [בנה *banah.* κατασκευάζειν, οἰκοδομεῖν. Gal. *Edifier dedans, dessus ou aupres.* Ital. *Fabricare, edificare.* German. Etwarauff bauwen. Hispan. *Edificar en lugar.* Pol. *Budnie.* Vngar. *Eppitök.* Angl. *To build in or by.*] Cicero de Aruſp. Resp. A' Sext. Serrano sanctissima sacella suffossa, incensa, inædificata, oppressa, summa denique turpitudine fœdata esse nescimus? Sacella autem inædificata intelligit loca, in quibus sacella fuerant, postea prophanis ædificiis occupata. Sic inædificare plateas, dixit Cæsar libro primo bel. Civil. plateas ædificiis obstruere. ¶ Inædificare præterea aliquando accipitur pro jungere, vel adaptare in ædificio. Plin. lib. 10. cap. 3: Inædificatur nido lapis aëtites, quem aliqui dixêre gagatem.

Ĭnæquālis, Non æqualis, dispar. [ἀνώμαλος, ἄνισος. Gall. *Inegal, mal-vni.* Ital. *Disuguale.* German. Vngleich. Belg Ongelyck. Hispan. *Desigual.* Polon. *Nierowny.* Vngar. *Igyenetlen.* Ang. *Vnequall, not euen.*] Martialis libro 1: Pinguis inæquales onerat cui villica mensas. Inæqualis percussus venarum, Plin. lib. 7. cap. 51.

Ĭnæquālĭtās, tatis, f. t. Disparitas. [ἀνωμαλία, ἀνισότης. Gal. *Inegalité.* Ita. *Inegualita.* Ger. Vngleichheit/vnebne. Hisp. *Desigualdad.* Pol. *Nierownosć.* Vng. *Igyenetlenség.* Ang. *Vnequaleneſſe, vneuenneſſe.*] Colu. lib. 3. cap. 12: Opus est inter has inæqualitates magno temperamento.

Ĭnæquālissĭmŭs, superl. [Vng. *Igön igenetlen, hasonlatlan, illetlen.*] Suetonius in Augusto: Solebat & inæqualissimarum rerum sortes, & adversas tabularum picturas in convivio venditare.

Ĭnæquālĭtĕr, adverbium. [ἀνωμάλως, ἀνίσως. Gal. *Inegalement.* Ital. *Inegualmente.* Ger. Vngleichlichen. Hisp. *Desigualmente.* Pol. *Nierownie.* Vng. *Igyenetlenül.* Ang. *Vneuenlie, vnequallie.*] Col. de Arborib. cap. 7: Et eodem ferro acuto plagam emendes si cubi inæqualiter findi videbitur.

Ĭnæquābĭlĭs, le, Inæqualis: [ἀνώμαλος, ἄνισος. Vngar. *Igyenetlen.* Ang. *Vneuen.*] ut Inæquabili varietate distinguere, Cic. in Partitionibus.

Ĭnæquābĭlĭtĕr, adverbium, Inæqualiter. [ἀνωμάλως, ἀνίσως. Vng. *Igyenetlénül.* Ang. *Vneuenly.*] Varro 3. de Re rust. cap. 9: Ob quam rem ova aut inæquabiliter maturescunt, aut consenescunt.

Ĭnæquo, as, Complano: hoc est, planum & æquum facio, exæquo, adæquo. [השוה *hischvdh: isóó.* Gal. *Aplanir, faire vni & esgaler.* Ital. *Spianare.* Ger. Ebnen oder eben machen. Hisp. *Allanar.* Pol. *Równam.* Vng. *Meg igyenesitöm.* Ang. *To make plaine and euen.*] Cæsar 1. bell. Civil. Fossas transversas viis perducit, stipites sque præacutos defigit: hæc levibus cratibus terraque inæquat.

Ĭnæstĭmābĭlĭs, le, om. t. Quod æstimari non potest. [ἀνήμεστος. Gal. *Inestimable.* Ita. *Inestimabile.* Ger. Vnbeschetzlich/ das nicht zu beschetzen ist. Bel. Onachtbaryck/onscatteryck. Hisp. *Lo que no se puede estimar.* Polon. *Nie oszacowany, nie przepłacony.* Vngar. *Meg bötsülhetetlen.* Ang. *That can not be esteemed or valued.*] Liv. 5. bell. Maced. Quòd è grege se Imperatorum, velut inæstimabilem, secrevisset. Inæstimabile gaudium, Liv. 9. bel. Pun.

Ĭnæstŭo, stuas, are, n. p. Aestuo, aut valde æstuo. [יצת *zahâph.* ἐπιθερμαίνω, ἐκκαυματίζομαι. Gal. *Boullir, estre fort chaud & esmeu.* Ital. *Bollire.* Ger. Etwarinn hitzig vnd vnrüwig seyn. Hisp. *Heruir, bullir.* Pol. *Zapaliam sie, zagrzewam sie.* Vng. *Igen buzgok, forrok.* Ang. *To boyle vehementlie, to be very hoate.*] Horat. Epod. 11: Bilis inæstuat præcordiis.

Ĭnaffectātŭs, a, um, Non affectatus. [ἀπαθὴς, ἀκατάσκευος. Gal. *Qui n' est point affecté, ne fait par trop grande curiosité.* Ital. *Nõ fatto con molta curiosità.* German. Ohne sonderbares gesüch ausich genommen / einfaltig. Hisp. *Hecho con poco cuidado.* Pol. *Prostotne a szczerosć miel' usacy.* Vng. *Nem vágy gondal valo.* Ang. *Not affected, nor to curious.*] Quintilianus libro 11: Quja mirè simplicitas illa & securitas inaffectatæ orationis tenues causas decet. Plinius in Panegyr. Inaffectata veritas verborum. Quint. lib. 10. cap. 1: Quid ego commemorem Xenophontis illam jucunditatem inaffectatam?

Ĭnăgĭtātŭs, adjectivũ. [Vng. *Log gatatlan, tantorgatatlan, mozgatatlan.*] Seneca Epist. 77: Inagitati terroribus incorrupti voluptatibus, ἀσάλευτοι.

Ĭnăgĭtābĭlĭs, qui non movetur atq; agitatur. [Vng. *Mozgathatatlan, log gatatlan.*] Senec. quæst. Nat. 5. cap. 6: An hoc existimas, nobis quidem vires datas esse, quibus nos moveremus, aëra autem inertem inagitabilem relictum esse?

Ĭnālbēsco, is, ere, n. t. Albus fio. [חלבין *hilbín.* λευκαίνομαι. Gal. *Deuenir blanc, se blanchir.* Ital. *Diuenir bianco.* German. Gantz weiß werden. Hisp. *Emblanquecerse.* Pol. *Bielcie.* Vng. *Meg feiéredöm.* Ang. *To waxe white or pale.*] Celsus lib. 2: Venæ sub lingua inalbescunt. Idem libro 3: Totum corpus cum pallore inalbescit.

Ĭnalgēsco, is, ere, act. t. Algesco. [ψύχομαι. Gal. *Deuenir froid.* Ital. *Diuenir freddo.* Ger. Erkalten/gantz kalt werden. Hisp. *Enfriarse.* Polon. *Ziembne.* Vng. *Meg hidegedöm.* Ang. *To become colde or chille.*] Celsus libro 3. capite 3: Frigus voco, ubi extremæ partes membrorum inalgescunt: horrorem, ubi totum corpus intremit.

Ĭnălĭēnŭs, pro nõ alienus, vox Tertulliano patre nota. [Vn. *Nem idegön.*] Tertull. lib. 4. contra Marcion. Sic inalienos demonstrat illos, dum secum habet.

Ĭnămābĭlĭs, le, om. t. Qui non potest amari, in quo nihil est quod ametur. [ἀνέρατος. Gal. *Qu' on ne peut ou qu' on ne doit aimer, indigne d'estre aimé.* Ital. *Che non si può amare.* Germ. Vnliebtlich/vnholdselig/den man gar nicht lieben kan. Hisp. *Lo que no deue ser amado.* Polon. *Niemiely.* Vng. *Gyülölséges, az mit nem szerethetni.* Ang. *Vnworthie to be loued.*] Plin. Epist. 187: Quanquam id genus operis inamabile, inamœnum, magisque laboribus ruris, quàm voluptatibus simile. Ovid. 5. Trist. Eleg. 7: Sive locum spectо locus est inamabilis, & quo Esse nihil toto tristius orbe potest.

Ĭnămābĭlĭtŭs. [Vng. *Szerelömre méltatlamb.*] Seneca Controvers. lib. 7: Nihil est inamabilius quàm diligens stultitia.

Ĭnāmārēsco, is, ere, n. t. Amarus fio. [מר *mar.* πικραίνομαι. Gal. *Deuenir amer.* Ital. *Diuenir amaro.* German. Bitter werden. Hisp. *Amargar.* Vn. *Meg keserödöm.* Ang. *To waxe bitter.*] Horat. 5. Sermonum, Satyr. 2: Namque inamarescũt epulæ sine fine petitę.

Ĭnāmbĭtĭōsŭs, a, um, Nullo modo ambitiosus. [ἀφιλόπμος. Gall. *Qui n' est point ambitieux.* Ital. *Senza ambitione.* Ger. Vnehrgeitzig. Hisp. *No codicioso de honra.* Polon. *Nie zazrzący chwal'y.* Vng. *Nem tixteßég kénano, nem keuély keuelyseg nekül valo.* Ang. *Without ambition.*] Ovid. 11. Metam. Secretos montes, & inambitiosa colebat Rura.

Ĭnāmbŭlo, as, are, n. p. Ambulo, deambulo, spatia facio. [התהלך *hithallech.* περιπατῶ. Gall. *Se pourmener, tourneyer çà & là.* Ital. *Passeggiare.* Germ. Vmbeinander gehen/an einem ort spatzieren. Bel. Wandelen. Hisp. *Andar en lugar, passear.* Pol. *Przechodzesie.* Vn. *Ballagok, iárok.* Ang. *To walk.*] Cic. 1, de Orat. Neque is consistens in loco, sed inambulans, atque ascensu ingrediens arduo. Idem ad Attic. Ante lucem inambulam domi.

Ĭnāmbŭlātĭo, onis, f. t. Deambulatio. [התהלך *mahalách.* περίπατος. Gall. *Pourmenement, ou pourmenoir.* Ital. *Passeggiamento.* Ger. Das hin vnd her gehen/spatzierung. Hisp. *Obra de passearse, passeadero.* Pol. *Przechadzka.* Vng. *Ballágás, iárds.* An. *A walking.*] Cicer. in Bruto: Non multa jactatio corporis, non inclinatio vocis, nulla inambulatio.

Ĭnămœnŭs, a, um, Injucundus. [ἀηδὴς. Gal. *Mal-plaisant.* Ital. *Non ameno.* Ger. Vnlieblich/vnlustig. Hisp. *Cosa no delectable.* Pol. *Nie wesołe.* Vng. *Gyönö rw'sélkül valo.* An. *Vn pleasant, nothing delectable.*] Ovid. 10. Metam. Persephonem adiit, inamœnaque

mœnaque regna tenentem. Feritas inamœna, Stat. 2. Syl.

I˘nănĭmŭs, a, ŭm, Inanimatus, qui anima & vita caret. [ἄψυχος. Gal. *Sans ame, qui n' a point d'ame.* Ital. *Senza anima.* Germ. Ohn ein Geel oder Leben. Hiſpan. *Coſa ſin anima.* Polon. *Nie żywy, bez duſze.* Vngar. *Lelketlen, nem eleuen.* Ang. *Without lyfe.*] Cic. lib. 2. Offic. Quæ ergo ad vitam hominum tuendam pertinent, partim ſunt inanima, ut aurum, argentum. Idem 1. Tuſcul. Inanimum eſt omne quod pulſu agitatur externo. Plin. lib. 7. cap. 15: Inanima caro.

I˘nănĭmālĭs, [ἄζωος, ἄψυχος. Vng. *Okoſſagnekwl valo, oktalan.*] Apuleius in Hermetis Aſclepio: Animalia omnia & inanimalia.

I˘nănĭmātŭs, a, um, Inanimus. [ὁ ψυχῆς ἄμοιρος, ἄψυχος. Vngar. *Lelketlen, nem eleuen.*] Cicer. in Somn. Scip. Inanimatam eſt enim omne quod impulſu agitatur externo. ¶ Legitur & inanimum. Idem in Topic. Animata inanimatis anteponantur.

I˘nānĭs, ne, pen. prod. Vacuus. [ריק *rek.* κενὸς, ἀμάχητος. Gal. *Vuide, où il n'y a rien.* Ital. *Vacuo, voto.* Germ. Läer Bel. Ydel/ledig. Hiſ. *Vano, hueco y vazio.* Pol. *Prożny.* Vngar. *Wres, hiába valo.* Ang. *Voide, emptie.*] Plaut. in Perſ. Non ego inimicitias omnes pluris æſtimo, Quàm menſa inanis ſi nunc apponatur mihi. Cicer 7. Verr. Inanem te navem eſſe in Italiam deducturum. ¶ Quandoq; pro imperito, & in quo nihil ſolidi ineſt. Horat. in Serm. in medio qui ſcripta foro recitent, ſunt multi, quique lavantes. Suavè locus voci reſonat concluſus: inanes Hoc juvat. Sic & Vacuus pro otioſo dicitur à Virgilio in Sileno: Cętera quæ Vacuas tenuiſſent carmina mentes. ¶ Inanium inania conſilia, κενοὶ κενὰ βελεύοντες. Et, Inanium inanes cogitationes, κενοὶ κενὰ λογίζονται. Quum quis ſua ſpe fruſtratur.

I˘nănĭtās, atis, f. t. Pro vacuitate. [ריק *rik.* κενότης. Gal. *Vuidange, vaineté, vanité.* Ital. *Vacuità, vanità.* German. Läre. Bel. Ydelheit Hiſp. *Vanidad ò aquedad.* Pol. Wyprożnienie. Vng. *Vreſség, hezagsag, hiába valoſag.* Ang. *Voideneſſe, emptineſſe.*] Plautus in Ciſtel. Mihi inanitate jamdudum inteſtina murmurant. Cicero de Fato: Quum duo individua per inanitatem ferantur. Plin. lib. 13. cap. 22: Quædam verò inanitatem, ut arundines. ¶ Item pro vanitate, μεταφόρως. ſiquidem & inane pro levi & vano quandoque ſumitur. Virg. Inſtabiles animos ludo prohibebis inani.

I˘nănĭtĕr, adverbium, Vané. [ריק *rik.* κενῶς. Gal. *En vain, ſans cauſe, pour neant, vainement & follement.* Ital. *Vanamente, ſenza cauſa.* Ger. Vmb ſunſt/vergebentlich/ohne vrſach. Hiſpan. *Vana y vãziamente.* Polon. *Prożno, na daremno.* Vng. *Hiában, ok nekwl haſzentalanul.* Ang. *Vaynely, to no effect.*] Cic. 4. Tuſc. Quum tamen inaniter & effusè animus exultat, tùm illæ lætitia geſtiens, vel nimia dici poteſt. ¶ Inaniter, pro fruſtrá. ματαίως. Ovid. Metamor. - & medicas exercet inaniter artes.

I˘nănĭtĕr, adverbium, Vané. [ריק *rik.* κενῶς. Gal. *En vain, ſans cauſe, pour neant, vainement & follement.* Ital. *Vanamente, ſenza cauſa.* Ger. Vmb ſunſt/vergebentlich/ohne vrſach. Hiſpan. *Vana y vãziamente.* Polon. *Prożno, na daremno.* Vng. *Hiában, ok nekwl haſzentalanul.* Ang. *Vaynely, to no effect.*] Cic. 4. Tuſc. Quum tamen inaniter & effusè animus exultat, tùm illæ lætitia geſtiens, vel nimia dici poteſt. ¶ Inaniter, pro fruſtrá. ματαίως. Ovid. Metamor. - & medicas exercet inaniter artes.

I˘nănĭtās, æ, f. p. Inanitas, vacuitas. [ריק *rik.* κενότης. Vng. *Vreſség, hiába valoſag.*] Plaut. in Aulul. Nam hîc apud nos nihil eſt aliud quæſti furibus: Ita inaniis oppletæ ſunt, atque araniis.

I˘nānĭlŏquŭs, Inania loquens, loquax, garrulus. [κενολόγος. Gal. *Qui parle & dit choſes vaines, babillard.* Ital *chi parla coſa vane.* Ger Ein Klapperer/der vnnütz ding redt. Hiſ. *El que habla coſas vanas.* Polon. *Prożno motwiacy aledaco, plioſka.* Vng. *Hiuſág beſzéllő, hituanla valo dolgokol beſzéllő ahiába ſ'ões ögö.* Ang. *That ſpeaketh to much and nothing to the purpoſe.*] Plaut. Surdus ſum profectò: nam loquus es.

I˘nānēſco, ſcis, Inanis, fio. [חורך *hurák.* κενοῦμαι. Gal. *Se vuider, s' eſuacuer.* Ital. *Vuotarſi.* Germ. Lär werden. Hiſpan. *Vaxiarſe.* Polon. *Prożnim ſie ſtawam.* Vngar. *Wreſsé leſzök, hiaba valeuá leſzök.* Angl. *To become emptie or voyde.*] quod ab inaneo, nes, fieri certum eſt.

I˘nānĭo, nis, nivi, nitum, act. q. Vacuo. [הריק *herik.* κενόω. Gall. *Vuider, eſuacuer.* Ital. *Votare, euacuare.* Ger. Lären. Bel. Legen. Hiſ. *Vaziar.* Pol. *Wyprożniam.* Vng. *Meg wreſitöm.* Ang. *To emptie, to mak voide.*] Plinius lib. 20. cap. 3: Herbacea arefacta per ſe inanit alvum. Idem libro 21. cap. 20: Veſicas inanit, & epiphoris illinitur.

I˘nānītŭs, pen. prod. Evacuatus. [מורק *murák.* κενωθές. Vng. *Meg wreſitetet.* Ang. *Emptied.*] Plin. lib. 25. cap. 5: Cortex remanet, hoc inanito medulla cadit. ¶ Hujus compoſitum eſt, Exinanio, ἐκκενόω, de quo ſuo loco.

I˘nāppārātĭo, f. t. Incuria, & negligentia apparationi contraria. [ἀσκευασία. Gall. *Faute d'appreſt, quand il n'y a inul appreſt ou appareil.* Ital. *Sprouedimento.* German. Vnbereitung/liederligkeit der zuruſtung. Hiſ. *Quãdo no es apparejado.* Pol. *Nie przygotowanie.* Vng *Gondunſeletlenség.* Ang. *Lack of preparing.*] Ad Heren. lib. 2: Si præterea ex altera parte vires, pecunia, conſilium, ſcientia, apparatio: ex altera parte imbecillitas, inopia, ſtultitia, imprudentia, inapparatio demonſtrabitur fuiſſe.

I˘nāpērtŭs, a, um, Non patens, clauſus, occluſus: [סתום *ſathúm.* ὁ μὴ ἀνεῳγμένος, ἀνεπαίθων. Gall. *Qui n' eſt point ouuert, mal-aiſé a tromper.* Ital. *Non aperto.* Germ. Vnd nicht offen iſt. Hiſ. *No abierto.* Pol. *Nie otwarty.* Vng. *Béſzegzött, nyitatlan.* Ang. *Not open, not patent.*] ut, Senectus inaperta fraudi, Silius lib. 7.

I˘nārcŭlum, li, Virgula erat ex malo punico incurvata, quam regina ſacrificãs in capite gerebat, Feſtus. Vbi rectiùs legitur, in apice, pro in capite, ponebatur enim virgula ex felici arbore in ſummo flammei faſtigio quod appellabatur apex, quæ virgula in flaminibus dicebatur Stroppus, in flaminicis Inarculum Scaliger in Varronem.

I˘nārdĕſco, ſcis, n. ſ. Flammam concipio, igne accendor. [להט *lahát.* ἐκπυρεῦμαι. Gal. *Ardre, eſtre embraſé.* Ital. *Ardere.* Germ. Entbrinnen/ etwartnn brinnen. Hiſpan. *Conſumirſe alguna coſa del huego.* Polon. *Zazegam ſie.* Vngar. *Föl gyulladok.* Ang. *To burne, to be one fire.*] Inardeo verò, idem eſt quod in re aliqua ardeo. Horatius Epod. 3: Nec munus humeris efficacis Herculis Inarſit æſtuoſus: hoc eſt, arſit in humeris Herculis.

I˘nārēſco, ſcis, n. ſ. Aridus & ſiccus fio. [יבש *jábeſch.* ξηραίνομαι, ἐξικμάζομαι. Gall. *Deuenir ſec, ſe ſecher.* Ital. *Seccarſi.* Germ. Er dorren/dürr werden. Hiſp. *Secarſe.* Pol. *Schne.* Vn. *Meg aſzok, ſzárradok.* An. *To waxe drier and drier, to drie vp.*] Colu. lib. 1: Deinde ubi tectorium illud inaruerit.

I˘nārĕfăctŭs, Participiũ ab inarefio. [מחרב *machorób.* κεκαξηραμένος, ἀφαυσθείς Gal. *Fort ſeiché.* Ital. *Forte ſeccõ.* Ger. Gedörret Hiſpan. *Mucho ſecado.* Pol. *Vſchł'y.* Vn. *Meg aſzot, meg ſzánat.* Ang. *Made dried, dried to pouder.*] Plin. lib. 32. cap. 10: Ad ſanguinem ſiſtendum & ranarum illinunt cinerem vel ſanguinem inarefactum.

I˘nārgēntātŭs, a, um, Argento coopertus, atque obvolutus. [מצפה זהב *metſuppéh záhab.* ἀργυρωθείς. Gall. *Argenté, couuert ou bruni d' argent.* Ital. *Argentato.* Ger. Vberſylberet/ mit Sylber vberzogen Hiſ. *Plateado por defuera.* Polon. *Poſrebrzony.* Vng. *Meg exwſlöſzretött.* Ang. *Couered with ſiluer.*] Plinius libro 21. capite 2: Paulatimque & Romæ ſubrepſit appellatio, corollis inter initia propter gracilitatem nominatis: mox & corollariis poſtquam è lamina ærea, tenui, inaurata, aut inargentata dabantur.

I˘nārgūtĕ, adverbium, Non acuté. [ὀξέως ἀχνυοῦς. Gall. *Sans ſubtilité.* Ital. *Senza arguite, ſenza ſottilità.* German. Nicht ſpitzfündtgtlich/nicht ſubtyl. Hiſ. *Sin ſotileza.* Pol. *Nie ſubtilnie.* Vng. *Nem okoſon, nem elméſſen.* An *Without ſubtilstie, vnwittily.*] Gell. libro 21. cap. 13: Tunc Sulpitius Apollinaris renidens: Non mehercule inargutè, *inquit*, nec incallidè oppoſuiſti hoc Tullianum.

Inarguta ſententia, Vlpianus in l. hoc Senatuſconſultum. §. ſi pecuniá: quam ſententiam & Celſus ſcripſit, quæ mihi non inarguta videtur: hoc eſt, ut vulgò dicunt; *oratione fundata.*

I˘nărō, penult. correpta, n. p. Aro, terram aratro proſcindo. [חרש *charáſch.* ὀράω. Gall. *Labourer, arer, cultiuer.* Ital. *Arare.* Germ. Das Beld ertzen. Hiſpan. *Arar y labrar la tierra.* Pol. *Poorze.* Vn. *Szántok.* An. *To plowgh, to eare land.*] Plinius libro 18. capite 14: Inarari protinus ſolum opus eſt. ¶ Interdum inarare idem eſt quod arando obruere: ut cùm lupinum, fabaliáve, aut quid ſimile ſtercorandi agri gratia aratro obruimus. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 24: Itaque lupinum, quum necdum ſiliculam cepit, & nonnunquam faballa, ſi ager macrior eſt, pro ſtercore inarare ſolent. Inarare arbores, apud Colum. lib. 2. cap. 2.

I˘nărātŭs, a, um, Non aratus. [לא בחרש *lo necheráſch.* ἀνάρωτος: Gall. *Non aré, ne laboure.* Ital. *Non arato.* Ger. Vngeerret / vngebauwet. Hiſpan. *Coſa no arada, no labrada.* Pol. *Nie orany.* Vn. *Szántatlan.* An. *Vnplowghed or tilled.*] Virg. 2. Georg. Nec ulla interea eſt inaratæ gratia terræ.

I˘nārtĭfĭcĭālĭtĕr, adverbium. [ἀτέχνως. Gal. *Inartificiellement, ſans artifice.* Ital. *Non artificioſamente.* Ger. Vnkünſtlichen/ vnartlichen. Hiſp. *Sen arte.* Pol. *Nie kunſztownie.* Vn. *Meſterségnelkwl.* An. *Without art.*] Quintil. lib. 2. cap. 17: Sed nec illa omittenda ſunt, qua in re alius ſe inartificialiter, alius artificialiter gerat, in ea eſſe artem.

I˘nāſpēctŭs, ta, tum, Non viſus, non conſpectus. [ἄοπτος, ἀόρατος. Gall. *Non veu, non regardé.* Ital. *Non viſto.* Ger. Nicht angeſehen. Hiſ. *No mirado.* Pol. *Nie widziany.* Vn. *Láthatatlan.* An. *Vnſeen.*] Stat. 1. Thebaid. - imæque receſſu Sedis inſpectos cœlo radiisque penates Servantem.

I˘nāſſātŭs, m. ſ. Aſſatus. [צלוי *tſelúi* צלי *tſelí.* ὀπτὸς, ὀπταλέος. Gall. *Roſti.* Ital. *Arroſtito.* Ger. Gebraten. Hiſ. *Coſa mucho aſſada.* Pol. *Przipieczony.* Vn. *Swletlen.* An. *Roſted.*] Plinius libro 28. cap. 8: Glaucomata verò jecinoris recentis inaſſati ſanie, cum deſpumato melle inunctis. Idem lib. 30. cap. 8: Verendorum formicationibus, vetrucisque, medetur arietini pulmonis inaſſati ſanies.

I˘nāſſuētŭs, ta, rum, Inſuetus, inuſitatus. [ἀήθης. Gall. *Inaccouſtumé, non accouſtumé.* Ital. *Non vſitato, non conſueto.* Germ. Vngewohnt. Hiſp. *No acoſtumbrado, deſuſado.* Pol. *Nie przyzwoiſaiony,*

Vng.

Vng. *Szokatlan.* Angl. *Vnaccuſtomed, vnwonted.*] Ovidius 4. Faſt. Panditur interea diti via: jamq; diutnum Lumen inaſſueti vix patiuntur equi. Idem in Ibin: Cogit inaſſuetas ſumere tela manus.

I˘nātĕrĕs, pen. prod. *ἀνέψιος*, Græco nomine dicuntur quæ duobus vel pluribus nupſerunt fratribus, ſicut ælii, *αἰλιοι*, quibus duæ nupſerant ſorores.

I˘nāttĕnŭātŭs. a, um, Non attenuatus, aut imminutus. [*ὁ λεπτυνόμενος, ἀπειδής.* Gall. *Qui n' eſt point attenué, appetiſſé ne amoindri.* Ital. *Non attenuato, non ſminuito.* Ger. Vngeminderet/vnd geſchweynerèt. Hiſ. *No adelgazado.* Pol. *Niewyſchl'y, nieumnieiſzony.* Vng. *Meg nem vékonitatot.* Ang. *Not diminished nor made leſſe.*] Ovid. 8. Metam. Iamque fame patrias, altiq; voragine ventris, Attenuerat opes, ſed inattenuata manebat Tum quoque dira fames, implicatæque vigebat Flamma gulæ.

I˘naūdax, acis, om. t. Timidus. [*ὀλιγόλος.* Gal. *Qui n' eſt point hardi, couart.* Ital. *Timido.* Ger. Vnkẽck/nicht frẽfel. Hiſ. *Temeroſo.* Pol. *Niesmial'y.* Vng. *Félénk.* Angl. *Cowardous,*] Horat. 3. Car. Ode 20: Dura pòſt paulò fugies inaudax Prælia raptor.

I˘naūdĭo, inaudis, act. q. Rem antea incognitam audio, & intelligo, auditione percipio. [*ἐπακούω.* Gall. *Ouyr.* Ital. *Vdire.* Ger. Hören ſagen. Hiſp. *Oyr.* Pol. *Sl'yſzę.* Vngar. *Meg hallom.* Ang. *To heare.*] Plaut. in Aulul. Credo ego jam illum inaudiſſe, mihi eſſe theſaurum domi. Cic. Panſæ: Quorum erupit illa vox, de qua ego ex te primùm inaudieràm.

I˘naūdītŭs, a, um, Non auditus, novus. [*ἀνήκουστος.* Gall. *Dequoy on n' a point ouÿ parler, non ouy* Ital. *Inaudito, nuouo.* Germ. Vnerhört/ von dem man nie hat hören ſagen. Hiſpan. *Coſa no oyda.* Polón. *Niesl'ychany, nowy.* Vngar. *Hallatlan.* Ang. *Vnheard.*] Liv. 5. belli Macedonici: Et multa nomina gentium inauditarum. Cicero 1. de Orat. Nihil dicam reconditum, nihil expectatione veſtra dignum, nihil aut inauditum vobis, aut cuiquam novum. ¶ Inauditus quandoque ſignificat cauſam indictam, ut apud Sueton. in Vitell. cap. 14: Vt quiſque deferretur inauditum capite puniebat. Idem in Gal. cap. 14, in eadem ſignificatione inauditum uſurpat.

I˘naūdītŭs, apud veteres etiam actionis ſignificatione in uſu fuit, ut Nonius annotavit. [Vngar. *Ax kinen halk.*] Quædam animaliũm aliùd alio ſenſu carent, & à natura gignuntur, aut inodora, aut inaũdita. Ex Nonio. Vnde locus Gellii lib. 7. cap. 6, corrigendus eſt.

I˘naūdītĭuncŭlă. læ, f. p. Feſtiva, jucundaque narratiuncula, auditu non indigna. [*ἀκροαμάτιον.* Vngar. *Gyönör w'ſeges, beſzédetske.*] Gellius libro 5. cap. 21: Habebatq; nonnullas diſciplinæ grammaticæ inauditiunculas, partim rudes, inchoatasque, partim non probas.

I˘naverſābĭlĭs, inevitabilis, atq; indeclinabilis. [*ἀναπότρεπτος.* Vng. *El kerõ hetetlen, táuoztathatatlan.*] Apulejus in Hermeus Aſclepio: Sed ſerviunt neceſſitati rationis æternæ, quæ æternitas inaverſabilis, immobilis, inſolubilis eſt.

I˘naugŭro, as, pen. cor. act. p. Dedico, conſecro. [חנך *chanách.* *ἐγκαινίζομαι, ἀφιερόω.* Gall. *Dedier, conſacrer.* Ital. *Dedicare, conſecrare.* German. Eynweyhen/ einem ehrwirdigen ampt zueignen. Hiſpan. *Conſagrár.* Polon. *Oſiaruie, poswięcam.* Vngar. *Meg zentelöm.* Angl. *To dedicat or conſecrat.*] Apud veteres enim nefas erat quempiam in dignitatem aliquam, aut ſacerdotium aſſumi, aut etiam ædem alicui Deorum conſecrari, niſi augurato: hoc eſt, addicentibus avibus. Cicero 2. Philipp. Quid igitur ceſſas? cùr non inaugurare? ſume diem, vide qui te inauguret: collegæ ſumus, nemo negabit. Livius 3. ab Vrbe: Eò magis quòd & Augures juſſos adeſſe ad Regillum lacum fama exierat: locumque inaugurari, ubi auſpicatò cum populo agi poſſet. ¶ Hujus contrarium eſt Exauguro: hoc eſt, quod augurio conſecratum erat, addicentibus avibus profanum facio, & religione libero.

I˘naūgŭrātō, adverb. hoc eſt, præcedente augurio, & addicentibus avibus. [*κατ' οἰώνισμα, οἰωνοῦ χάριν.* Vng. *Isuen dölés képpen.*] Liv. 1. ab Vrbe: Id quia inauguratò Romulus fecerat, negare Accius Navius, inclytus ea tempeſtate Augur, neq; mutari, neq; novum conſtitui, niſi addixiſſent aves, poſſe.

I˘naūrĭs, f. t. Ornamentum quod ab aure pendet. [נזם *nézem* וְעָגִיל *hagbil.* *ἐνώτιον, ἔνδοτον.* Gall. *Bague ou aneau pendu au tendron de l' oreille.* Ital. *Ornamento de l' orecchio.* Ger. Ein ohrenzierd/ ohrenring. Hiſp. *Los cercillos de las orejas.* Pol. *Nad vſzky.* Vng. *Fwlbevalo náſza.* Ang. *An earing.*] Nam in Oriente decus exiſtimatur geſtare aurum in auribus. Plaut. in Epid. Non meminiſti me inaurem ad te afferre natali die? Plin. libr. 9. cap. 55: Antonia Druſi Muræna quam diligebant, inaures addidit.

I˘naūrītŭs, a. um, Carens auribus. [*ἄωτος.* Gall. *Qui n' a point d' oreilles, eſſoreillé.* Ital. *Che non ha orecchie.* German. Der keine ohren hat. Hiſpan. *Coſa que no tiene orejas.* Polon. *Nieuſzati.* Vngar. *Fw'letlen.* Ang. *That hath not eares.*] Gell. libr. 5. cap. 6: Quædam animalium alia alio carent ſenſu: & aut cæca natura gignuntur, aut inodora, inauritáve: id eſt, ſine auribus: ita enim in quibuſdam legitur. Sed oſtendi ex Nonio, Inaudita legendum eſſe.

I˘nauro, as, act. p. Auro tego, vel aurum induco. [זהב זהב *tſippáh záhább.* *χρυσόω.* Gall. *Dorer, enrichir d' or.* Ital. *Dorare, indorare.* German. Vergülden oder vbergülden. Hiſpan. *Dorar por defuera* Polon. *Pozł'acżam.* Vngar. *Meg aranyazom.* Ang. *To gilt or couer with gold.*] Per metaphoram accipitur pro divitem facio. Cicero ad Trebat. lib. 7: Puto te malle à Cæſare conſuli, quàm inaurari. Horat. 1. Epiſt. 12: ut te Confeſtim liquidus fortunæ rivus inauret.

I˘naūrātŭs, inaurata, inauratum, Auro tectus & obductus. [זהב זהב *metſuppéh záhább.* *ἐπιχρυσωμένος, χρυσοκαφὴς, χρυσοφαὴς.* Gall. *Doré, enrichi d' or.* Ital. *Indorato.* German Vbergüldet. Hiſpan. *Dorado por défuera.* Polon. *Pozł'oczony,* Vngar. *Meg aranyaztatot.* Ang. *Gilded, gilde.*] Cicero in Piſonem, Ovidius 2. Faſtor.

Corvus inauratum pedibus cratera recurvus
Tollit, & aërium pervolat altus iter.

I˘naūrātŏr, inauratoris. [*χρυσοχόος.* Vngar. *Aranyazo.* Angl. *A gilder.*] Iulius Firmicus Matheſeos lib. 4: Facit aurifices inauratores, bractearios argentarios, *&c.*

I˘naūſpĭcātō, Non captatis auſpiciis, malo auſpicio. [*ἀποφράδως.* Gall. *A la malheure.* Ital. *Senza auſpici, con importuni auſpici.* German. Zu einer vnglücklichen bösen Stund oder zeit. Belg. Ongeluckelijck. Hiſpan. *Malauenturadamente.* Polon. *Niefszczęśliwie.* Vngar *Szerencſetelenül.* Ang. *Vnluckely, vnfortunately.*] Cic. 11. de Divin. Qui quũ tabernàculũ vitio cepiſſet imprudẽs, quod inauſpicatò pomœrium tranſgreſſus eſſet, comitia Conſulibus abrogandis habuit. ¶ Et quia veteribus ita perſuaſum erat, nihil feliciter ſuccedere niſi aves addixiſſent, factum eſt, ut Inauſpicatò accipiatur pro infeliciter. Ita Crito ille Terentianus dicit ſe inauſpicatò Athenas contuliſſe, quòd magnam moleſtiam ſuſcepiſſet, ſine ulla commodi compenſatione.

I˘nauſŭs, inauſa, inauſum, quod non audetur, quod nemo audet. [*ὁ τολμηθὲις, ἀτόλμητος.* Gall. *Que perſonne n' oſe entreprendre ou faire.* Ital. *Che non ſe ardiſce.* Ger. Das niemandt hat thun dörffen. Hiſp. *No atreuidoni oſado.* Pol. *Nie ſmial'y, nie ważacisie.* Vngar. *Az mit ſenki meg nem mert probálni, kéſértení.* Angl. *Which no man darre interpriſe.*] Seneca Thyeſte: Ac mè innocentem faciat, & inauſa audeat. Id eſt, quæ alii non ſint auſi. Virgil. 8. Aen. At furiis Cæcimens effera, nequid inauſum, Aut intentatum ſceleriſve dolive fuiſſet.

I˘ncæ̆dŭŭs, dua, duum, cum diphthongo. Quod non cæditur: ex in, & cæduus: [*ἄτμητος.* Gall. *Qu' on ne coupe point, qui n' eſt point tondu.* Ital. *Che non ſi taglia.* Germ. Das man nicht abhauwet. Hiſpan. *Coſa que no ſe corta.* Pol. *Las ktorego nierebia.* Vng. *Nem vágatot gagatlã.* Ang. *Which no man cutteth.*] ut, Incædua ſylva. Lucanus libr. 3: Stat vetus, & multa incædua ſylva per annos. Sic Incædui montes, dicũtur ſylvoſi, quos intonſos Virg. appellat. Servius: Intonſi montes, ſylvoſi, incædui.

I˘ncălĕſco, cis, incalui, n. t. Valde calidus fio. [חם *jachám,* *ἀλεξεμάτομαι.* Gall. *S' eſchauffer.* Ital. *Scaldarſi, diuenir caldo,* Ger. Warm oder heiß werden. Belg. Warm oft heet worden. Hiſp. *Calentarſe.* Pol. *Zgrzewam ſie, ciepleie.* Vng. *Meg heuẅ lõtágatéan,* Ang. *To waxe or be verie hoat.*] Plin. lib. 14. cap. 21: Item vaſis incaleſcentibus, operculisque ſudantibus. Col. lib. 2. cap. 4: Pingues campi, qui diutiùs continent aquam, proſcindendi ſunt anni tempore jam incaleſcente. Livius libr. 9. bell. Maced. Fortè epulantibus iis, quum jam vino incaluiſſent, nuntiatum in convivio eſt.

I˘ncălfăcĭo, cis, act. t. Calidum facio. [חם *jichém.* *θερμαίνω,* Gall. *Eſchauffer.* Ital. *Scaldare.* German. Erwermen/ warm machen. Hiſpan. *Calentar.* Polon. *Zgrzewam.* Vngar. *Meg melegitõm.* Angl. *To mak very hoate.*] Ovid 4 Faſtor. Quantum ſi culmos Titan incalfacit udos. Idem 15. Metamorph. Iactaq; conjectos incalfacit hoſtia cultros.

I˘ncălli˘dŭs, a, um, per duplex l, Nõ aſtutus. [תם *petbí.* *ἄδολος,* *ἀπλοῦς.* Gall. *Qui n' eſt pas fin, caut ne ruſé.* Ital. *Simplice, non aſtuto.* Ger. Vngeſcheyd/ nicht liſtig. Hiſp. *No aſtuto ni malicioſo.* Pol. *Nie chitry.* Vng. *Nem rauaſz eggyw'gyw'.* Ang. *Simple, vn ſubtile.*] Cic. 1. de Invent. Sed quum à ſummis viris maximè res adminiſtrarentur, arbitror alios fuiſſe non incallidos homines, qui ad parvas controverſias privatorum accederent.

I˘ncăllĭdē, Simpliciter, non aſtutè. [*ἀπλῶς.* Gall. *Sans ruſe, pen finement, ſottement.* Ital. *Senza accortezza, ſemplicemente.* German. Vngeſcheydtglich / ohne liſt. Hiſp. *No aſtutamente.* Pol. *Nie chitrze.* Vngar. *Eggyw' gyw' képpen.* Ang. *Not ſubtillie, ſimplie.*] Cic. 3. Offic. In his tribus generibus, quoquo modo poſſunt, non incallidè tergiverſantur.

I˘ncălo, as, pen. corr. Voco, teſte Feſto. [*καλῶ.* Vng. *Hiuom.*]

I˘ncāndĕſco, ſcis, incandui, n. t, Candens & ignitus fio. [*ἐκπυροῦμαι, πυρόεις γίνομαι.* Gall. *S' eſchauffer fort vehementement.* Ital. *Diuenir affocato,* German. Glühend oder fewrig werden Hiſp. *Encenderſe.* Polon. *Rozpaliam ſ'ie.* Vngar. *Meg tw'zſedõm.*

Angl. *To be angrie, to be all as a fire.*] Ovid. 7. Metam. Non secùs exarsit, quàm quum Balearica plumbum Funda jacit: volat hoc, atque incandescit eundo: Et quos non habuit, sub nubibus invenit ignes. ¶ Per metaphoram accipitur pro vehementer irasci, & iracundia quodammodo accendi.

Incānto, as, act. p. Verbis sõlis, vel etiam rebus quibusdã adjunctis aliquid supra naturã molior. [כשף *chisch schéph.* ἐπῳδὰς, γοητεύω. Gall. *Enchanter.* Ital. *Incantare.* Ger. Verzauberen/bezauberen. Belg. Besweren. Hisp. *Encantar con palabras.* Polon. *Sl'owi czaruie.* Vng. *Meg bw'uelõm báiolom.* Ang. *To inchaunt.*] Plin. lib. 28. cap. 2: Qui malum carmen incantasset.

Incāntātĭo, ſ. t. & Incantamentum, ti, n. ſ. [כשף *chaschâph.* ἐπῳδὴ, γοητεία. Gal. *Ench.antement.* Ital *Incantesimo.* Ger. Zauberey/hexenwerck. Hisp. *Encantamiento.* Polon. *Czarowanie.* Vng. *Bw'uelés, baiolás.* Angl. *Enchauntment.*] Plin. lib. 28. cap. 21: Valeántne aliquid verba, & incantamenta carminum.

Incāntātŏr, [γοητὴς. Vn. *Bw'báios.*] In prima Scorpii parte quicunq; habuerit horoscopũ, erit incantator, qui latentes dolores mitiget potestate verbõrum. Iul. Firmic. Mathes. lib. 1.

Incānŭs, na, num, Canus, aut valde canus, Servio teste. [שׂיב *sab.* πολιὸς. Gall. *Chenu, blanc de vieillesse.* Ital. *Canuto, bianco di vecchiezza.* German. Gantz weyß oder grauw alters halb. Hisp. *Cosa muy cana y blanca.* Pol. *Siwiuchny.* Vng. *ősz waxe.* Ang. *Very hoare for age.*] Plaut. in Rudente: Ecquem tu hîc hominem crispum, incanum videris. Virgil. 3. Georg. noſco crines, incanaque menta. Incana herba: id est, subalbida, lanugine canitiem referens. Col. libr. 8. cap. 2: Paleæ ex rutilo albicantes, quæ velut incanæ herbæ dependent.

Incānēſco, verbum, Canus fio. [שׂיב *sab.* πολιοῦμαι. Gall. *Devenir blanc ou chenu.* Ital. *Venir canuto.* German. Grauw werden. Hispan. *Encanescer.* Polon. *Siwieiá.* Vngar. *Meg ősz wolok.* Ang. *To waxe hoare for age.*] Catul. in Argon. Tortaque remigio spumis incanuit unda.

Incāpīstrārĕ, act. p. Illigare, à capistro formatum verbum: [חסם *chasám.* φιμόω, κημόω. Gall. *Lier, enchenestrer.* Ital. *Ligare.* Ger. Die halffter anlegen. Hisp. *Atar.* Pol. *Ogl'ow kl'a.* Vng. *Meg kõtmifekeszin.* Ang. *To halter.*] quod tamen apud classicos scriptores vix invenies.

Incāsŭm, adverbium, Frustra, inaniter. [ריק *rik.* φρέδως, μάτην. Gall. *En vain.* Ital. *In vano.* German. Vergebens. Hispan. *En vano.* Polon. *Prożno, nadarmo.* Vngar. *Hiában.* Ang. *In vaine.*] Tractum à cassibus, ut ait Servius. Salust. Lucullus superiore anno quantis animis ierit in L. Quintium, vidistis: quantæ denique nunc mihi turbæ concitentur: quæ profectò incasùm agerentur, si priùs quàm vos serviendi, finem illi dominationis facturi erant. Virg. 7. Aeneid., Turne tot incasùm fusos patiêre labores? Incasùm tela jactare, Liv. 10. ab Vrbe. Ignis incasùm furit, Virg. 3. Georg.

Incāstīgātŭs, a, um, Non castigatus. [ἀνεπανόρθωτος. Gall. *Non corrigé.* Ital. *Non castigato.* German. Vngestrafft/vngezüchtiget. Hisp. *No castigado incorregido.* Polon. *Nie karany.* Vng. *Meg nem dorgáltato.* Ang. *Not casticed, vncorrected.*] Horat. 1. Epist. 10: Nec me dimittes incastigatum, ubi plura Cogere, quàm satis est, ac non cessare videbor.

Incăvo, as, pen. corr. Cavo, excavo, effodio. [כרה *charáh.* κοιλόω, κοιλαίνω Gall. *Cauer dedans, creuser.* Ital. *Cauare, incauare.* German. Außhöhlen/hol machen. Hispan. *Cauar à fuera.* Polon. *Dl'ubie.* Vngar. *Meg vaio.* Angl. *To mak holow.*] Colum. libr. 4. cap. 25: Nam quum in adversum pressa manu desecare quid debet, cultro utitur: quum autem retrahere, sinu: quum allevare, scalpro: quum incavare, rostro.

Incautŭs, ta, tum, Imprudens, non cogitans, inconsideratus: [ἀνόητος, ἄφρων, ἀφρόνως φύλακτος, ἀ δύλακτος. Gall. *Imprudent & negligent.* Ital. *Incauto, non aueduto.* German. Vnbehutsam/vnfürsichtig Hispan. *No acuto, ni astuto.* Polon. *Nie oppatrzny, nie ostrożny.* Vngar. *Goromba, esztelen.* Angl. *Vnware, vncircumspect.*] Cicero pro Plancio: Qui te, incautum fortasse, nunc tuo loco dimovere potuerunt: providentem antè, & præcaventem nunquam certè movebunt. Virgil. 3. Georgicon: Continuò ferro culpam compesce, priùs quàm Dira per incautum serpant cõtagia vulgus. Ovid. 4. de Ponto, Elegia 14: Plectar & incauto semper ab ingenio.

Incautē, adverbium, Improvidè, imprudenter. [ἀφρονόπως, ἀφρόνως. Gall. *Par mesgarde, imprudemment.* Ital. *Senza accorezza, imprudentemente.* German. Vnbehutsamlich/ vnbewarlich. Hispan. *No prudentemente, sin cuidado.* Polon. *Nie ostrożnie.* Vngar. *Gorombául, esztetentől.* Angl. *Vncircunspectlie, without taking heade.*] Cicero 7. ad Atticum: Nisi ego insanio, stultè omnia & incautè agi judico. Liv. 4. ab Vrbe: Primo prælio, quod ab Sempronio incautè imprudenterque commissum est, *&c.* Legitur & incautè, inconsultèq; Idem 9. belli Maced. Sed dum incautiùs subit muros, ictus, ex vulnere paucos post dies moritur.

Incēdo, dis, penultima producta, cessi, cessum, Ingredior, procedo, sed ferè cum pompa, & quodam fastu. [הלך *hithalléch* צעד *tsahádh.* ἐπέρχομαι. Gall. *Se marcher, aller.* Ital. *Andare, caminare pomposamente.* German. Hereyn tretten / daher gehen. Belg. Eingaen. Hispan. *Andar con pompa.* Polon. *Stapam, ide.* Vngar. *Iárok, setálok.* Angl. *To go or walk.*] Virgilius libro 1. Aeneidos: Aſt ego, quæ divùm incedo regina, Iovisque Et soror & conjux. Livius libro 2: Ipse ille nostris decoratus insignibus magnificè incedit. Seneca: Tenero ac molli passu suspendimus gradum, nec ambulamus, sed incedimus. ¶ Aliquando significat simpliciter ire. βαδίζειν. Plaut. in Mercat. Flagitium est, si sequatur, quando incedit per viam. Idem in Curcul. Caùtè ut incedas via. Liv. lib. 5. bel. Pun. secundi: Cum signis prima luce motis, segniter agmen incedere.

Incessŭs, sus, m. q. Ingressus. [צעד *tsahádh.* βάδισμα, βάδισις. Gall. *Allure auec grauité, marchement.* Ital. *Caminar con grauità.* German. Der gang/ das hereyn tretten. Hispan. *Andadura con pompa.* Polon. *Chodzenie, Stapanie.* Vngar. *Iárás, setálás.* Angl. *A walking, a maner of going.*] Valla: Incedere, est ambulare: inde Incessus sive tardus, sive festinus; sive commotus, incompositus, immoderatusque: propriè tamen sublimior quidam, & fastum præ se ferens. Cicero 2 de Finib. Quòd si vultum si incessum fingeres, quo gravior videretur, non esses tui similis. Virgil. 1. Aeneid. Et vera incessu patuit dea. ¶ Accipitur tamen quandoque pro quovis gressu, sive hominum, sive aliorum animantium. Plin. lib. 10. cap. 38: Incessus omnibus animalibus certus, & uniusmodi, & in suo cuique genere.

Incĕsso, is, ssi, vel ivi, act. t. à supino verbi incedo formatum. Lacesso, convitiis insector, provoco, concito, maledictis peto. [גרה *gharáh* חסיתי *hesith.* ἐπεγκαλέω. Gall. *Venir sus, assaillir, molester, vexer.* Ital. *Molestare, prouocare.* German. Anfallen / anreitzen mit testerworten. Belg. Tergen/schelden. Hispan. *Enojar, desafiar al enemigo.* Polon. *Złorzeczac pobiedzam, napadam.* Vng. *Szidalmazom, átkozom, ingerlõm, bozontom.* Ang. *To prouoke, to exasperat the mynd and mak angrie.*] Lactant. libr. 3: Quid ergo te magistra illa vitę docuit? an ut potentissimùm Consulem maledictis incesseres? Quint. lib. 7. cap. 3: Satius est omni se anteactæ vitæ abstinere convitio, quàm aut levibus, aut frivolis, aut manifestò falsis reum incessere: hoc est, lacerare, vel accusare maledictis. βάλλειν λόγῳ. ¶ Dicimus etiam, Incessit me cupiditas, vel incessit mihi cupiditas: hoc est, invasit, vel cepit me cupiditas. Livius lib. 1: Timor deinde patres incessit, ne civitatem sine imperio vis aliqua externa adoriretur. Et iterum: Perfectis patris mãdatis, cupido incessit animos juvenum sciscitandi, ad quem eorum regnum Romanum esset venturum. Valerius Maximus dativo junxit: Nec mihi cuncta complectendi cupido incessit. Aliter Terent. in Adelph. Nova, *inquit*, nũc religio in te Isthæc incessit? ¶ Aliquando significat ingruo. ἐπιβάλλω. Col. lib. 2. cap. 21: Si verò procellæ ventorum, aut turbines incesserint, major pars ad terram defluit. Idem cum dativo posuit: Famem quoq; si sterilitas annorum incessit hominibus, commodè propulsat. ¶ Interdum significat ingredior. Idem li. 3: Et quum autumnus incesserit, antequam frigus cacumina adurat, omnia folia decerpere expediet.

Incĕlebrĭs, bre, pen. corr. Non celebre: [ἀδοκίμαστος, ἄσημος. Gal. *Incognu, sans renom.* Ital. *Non frequentato.* German. Vnberümpt. Hisp. *No famoso, no diuulgado.* Polon. *Nie sl'awny.* Vng. *Nem hires, hiretlen neuetlen.* Ang. *Vnkmawen, without estimation.*] ut, Vallis incelebris, apud Silium lib. 8.

Incĕlebrātŭs, Non celebratus. [Vng. *Hirtelen, neuetlen, ditsires nékwl valo.*] Cornel. Tacit. lib. 5: Nobis pleraque digna cognitu obvenêre, quanquam ab aliis incelebrata.

Incēndo, dis, act. t. inflammo, accendo. [דבעיר *hibhír.* ἐμπυρίζω, ἐμπρήθω, κατακαίω. Gal. *Faire bruſler, metre le feu, allumer.* Ital. *Inflammare, abrusciare.* Germ. Anzünden. Belg. Aenstecken. Hisp. *Encender.* Polon. *Zapaliam.* Vngar. *Től gyuytom.* Ang. *To set on fier, to kendle, to mak to burne.*] Plaut. in Menæch. Sternite lectos, incendite odores. Cic. 7. Verr. Inflammari navem, incendique jussit. ¶ Hinc per translationem dicimus, Incendere aliquẽ ira, vel amore: hoc est, ad amandũ, vel irascendũ inducere. Plaut. in Asin. Sine me hunc perdere, qui semper me ira incendit.

Incēnsĭo, onis, f. t. Inflammatio. [בערה *beheráh* תבערה *tabheráh.* ἔμπρησις, ἐμπύρωσις. Gall. *Embrasement, bruſlement.* Ital. *Abbraggiamento di fuoco.* German. Anzündung. Hisp. *Encendimiento.* Pol. *Zapalenie.* Vn. *Től gyuytás.* Ang. *A burning, a setting on fire.*] Cic. pro P. Sylla: Incensione urbem, internecione cives, vastitate Italiam, interitu Rempublicam liberavit.

Incēnsē, ardenter. [Vng. *Lángazua, gyulua, gőriedue.*] Gell. libr. 10. cap. 3: Detestationeque apud cives Romanos incensè atq; acriter, atque inflammanter facit.

Incēnsĭŏr, comparat. magis incensus atque iratus. [Vng. *Től gyullattab, gőrietteb.*] Claudianus libr. 3. de raptu: Phlægraque nobis incensior æther.

Incēnsŏr, is. [ἐμπρησὴς, φευκτωρός. Vngar. *Gyuytogato, gőriesztő.*] Apul. libro 1. de mundo: Nocturni exploratores & nuntii speculatorum incensoris assidui. ¶ Dicitur etiam incensor incendiarius.

diarius. [Vngar. *Gyuytogato egetŏ.*] Vlpian.D.lib.48.Tit.19. lib.16 Mūnium incensores, *&c.*

Incēndĭum, dii, n. s. Inflammatio. [בערה *beheráh* תבערה *tabherah. ἔμπρησις, ἐμπύρωσις.* Gall. *Embrasement de feu, vn grand feu bruslant vne maison ou autre chose.* Ital. *Incendio, abbruggiamento.* German. Ein brunst. Hispan. *El huego quando algo se enciende.* Pol. *Zagorzenie.* Vng. *Gyultadás, égés.* Ang. *Burning, a light fyre that burneth an house.*] Plin.libr.12.cap.19: Donec id delubrum incendio consumptum est. ¶ Per metaphoram etiam accipitur pro vehementia amoris. Plaut. in Asin. Nam ni impetro, regem perdidi: ex amore, tantum est homini incendium.

Incēndĭārĭŭs, rii, m. s. Qui tectis, ædificiisve ignem injicit. [אבעיר *mabhír. σκεπαλευτής.* Gall. *Boutefeu.* Ital. *Incendiario.* German. Ein brenner. Hispan. *El que pone huego por hazer danno.* Polon. *Cżi ktorzi łapalaia.* Vngar. *Gyuytogato, házégetŏ.* Angl. *That fyreth buildings.*] Quintilian. Declam.9: Morabar inter sacrilegos, incendiarios, & (quæ gladiatoribus una laus est) homicidas, inclusus turpiore custodia. Vtuntur etiam hac voce Suetonius in Vitellio, & Tacit.lib.15. ¶ Incendiaria, avis quædam infausta, alio nomine Spinturnix dicta, cujus conspectus tam inauspicatus habebatur, ut eam solam ob causam, urbem sæpiùs lustratam fuisse memoriæ proditum sit. Quidam incēdiariam avem esse volunt, quæcunq; apparuerit ex aris vel altaribus carbonem auferens. Vide Plin.lib. 10.cap.13.

Incēnsŭs, a, um, Qui non est census: hoc est, qui censum suum non est professus: quod criminis gravissimi loco habebatur apud Romanos, adeò, ut qui censum non esset professus, libertate spoliaretur. [ἀπίμητος. Polon. *Spacunku nie oddaiacy.* Vngar. *Meg nem számlattatot.* Ang. *Not registred, one that wald not be registred or enrolled in the nomber of the citizens.*] Cicero pro Cec. Si pater vendidit eum, quem in suam potestatem susceperat, ex potestate dimittit. Iam populus quum eum vendidit qui miles factus non est, non adimit ei libertatem, sed indicat eum non esse liberum, qui ut liber sit, adire periculum noluit. Quum autem incensum vēdidit, hoc indicat quum ii qui in servitute justa fuerunt, censu liberentur, cum qui cùm liber esset, censeri voluerit, ipsum sibi libertatem abjudicasse.

Incēntĭo, Incentivus, Vide INCINO.

Incēptĭo, Incepto, Inceptor, Vide INCIPIO.

Incerno, nis, n. t. Compositum à Cerno, significat cribro. [הבין *beniph.* ἀλεύω, διακρίνω, σήθω, ἀλωτόω. Gall. *Cribler, sasser, bluter ou tamisser.* Ital. *Crivellare, cernere.* German. Wber etwas rāden oder beutten. Belg. Sisten. Hispan. *Cerner como harina.* Pol. *Przestewam, przetrząsiam.* Vngar. *Meg rostálom.* Ang. *To sifte, to range, or serce.*] Cato de Re rust.cap. 48: Tum semen serito cribro tanquam linum, & eo terram cribro incernito. Vnde Incerniculum, cribri genus quo frumenta purgantur. Vitruv. Super fricaturam, lævigationibus, & polituris quum fuerit perfecta, incernatur marmor.

Incernĭcŭlum, li, n. s. Est instrumentum quo frumenta purgantur antequam molantur. [נטה *naphâh.* πλίνθος. Gall. *Vn crible, sas ou bluteau.* Ital. *Crivello, staccio, tamiso.* German. Ein beutel oder rennen. Hispan. *Cedaco para cerner harina.* Angl. *A ranging siue, a serce.*] Plin.lib. 8.cap.44: Decretum fecēre, quo caveretur ne frumentarii negotiatores ab incerniculis eum arcerent. Cato de Re rust. cap. 3: Cribrum unum, incerniculum unum, securim unam, scamnum unum.

Incēro, as, pen.prod.act.p. incerare, aliquid cera tego. [κηρόω. Gall. *Encirer, couurir ou enduire de cire.* Ital. *Incerare.* German. Wberwichsen. Hispan. *Encerar cubriendo de cera.* Pol. *Obwoszczam woskiem okl'adam.* Vngar. *Meg viaszom.* Ang. *To dresse with waxe.*] Iuven. Satyr. 10: -genua incerare deorum. Cornutus in Pers. Satyr. 1: Apud antiquos citreis tabulis parietes ornabantur, quas & cera incerabant, ut quicquid in animum veniebat statim notaretur.

Incertŭs, a, um, Dubius, anceps. [ἄδηλος, ἄπορος. Gall. *Incertain, douteux.* Ital *Dubbio, incerto.* German. Vngewiß. Belg. Onseker. Hispan. *Dudoso, no cierto.* Pol. *Niepewny, nie istý.* Vngar. *Bizontalan.* Ang *Vncertaine, doubtfull.*] Plaut. in Pseud. Certa amittimus, quum incerta petimus. Terent. in Heavt. Domum revertor mœstus, atq; animo ferè perturbato, atq; incerto præ ægritudine. Incertū vulgus: hoc est, non sibi constans. Cic. pro L. Muræna: Nihil est incertius vulgo, nihil obscurius voluntate hominum, nihil fallacius ratione tota comitiorum.

Incērtē, [ἀσαφῶς, ἀδήλως. Vngar. *Bizontalanul.*] Ennius apud Gell. libr. 19.cap.10: Incertè errat animus præter proteriam vivitur.

Incērto, as, act.p. Incertum, seu dubium reddo. [ἀδηλόω, ἐις ἀπορίαν καθίστημι. Gal. *Faire ou rendre incertain.* Ital. *Far dubbio.* Ger. Vngewiß machen. Hisp. *Haxer dudoso y no cierto.* Pol. *Nieupewniam.* Vng. *Meg bizontalanitom, bizontalanná teszŏm.* Ang. *To make vncertaine.*] Plaut. in Epid. Longa dies meum incertat animum. Verbum est derivatum à nomine incertus.

Incēsso, Incessus, Vide INCEDO.

Incēstŭs, stus, m. q. & Incestum, sti, n. s. [ἡ αἰδοῖου συμπλοκία, ἡ αἰδοιομῖξία. Gall. *Inceste, cognoissance ou assemblee charnelle illicite comme auec parentes.* Ital *Incesto, congiontione carnale illecita, come tra parenti.* German. Ein blutschand. Hisp. *Ayuntamiento con parienta.* Polon. *Obcżowanie, ż' acżenie ż krewna.* Vngar. *Attyafiak kŏzt valo paraznaság.* Angl. *Incest.*] Dicitur flagitium, quòd committitur cum ea, cum qua sanguinis ratio aut religio matrimonium contrahere prohibet, ut cum matre, sorore, sacris virginibus, aut similibus: ita dictum (ut Nonius putat) quasi non castum. Alii Incestum deducunt à cesto Veneris cingulo, quo amor maritalis in legitimis nuptiis conciliari putabatur: ut Incestus dicatur concubitus illegitimus, cui cingulū illud, justarum nuptiarum insigne, non adhibetur. ¶ Papinianus l. Si adulterium. ff. ad legem Iuliam, de adult. Incestum autē quod per illicitam matrimonii conjunctionem admittitur, excusari solet vel sexu, vel ætate, vel etiam puniendi correctione, quæ bona fide intervenit. Cicero 4. Tusculan. Omnibus enim animi perturbationibus est profectò nulla vehementior: ut si jam ipsa illa accusare nolis, stupra dico & corruptelas, & adulteria: incesta denique, quorum omnium accusabilis est turpitudo.

Incestŭs, sta, stum, Pollutus, impurus, nefarius. [ממא *timmé'. μιαρὸς, αἰσχρὸς, βδέλυγος* Gall. *Vsdin, souille.* Ital *Macchiato, violato* Ger *Mit blutschand befleckt* Hisp. *Ensuziado.* Polon. *P. mażanni krewnim ż acżenim* Vng *Meg fertezetŏ, vndok* Ang *Incest, defiled.*] Propert.lib. 3 Eleg.11. Scilicet incesti meretrix regina Canopi. Cic. pro domo sua. Istius qui non solùm aspectu, sed etiam incesto flagitio, & stupro pollut ea templum. *&c.*

Incestē, adverb. Fœdè, turpiter. [ἀσελγῶς, βδελυγερῶς, αἰσχρῶς. Gal. *Par vilanie, infame & illeitre paillardese.* Ital. *Con tale sporcamente, & corrotamente.* Ger. Schandtlichen. Hisp *Con ayuntamiento con parienta.* Polon *Spros'nie, zgrzechem.* Vng *Meg fertezetue, vndokul.* Angl *Filthelie, as by incest.*] Cic. pro Cælio: Ideo aquam adduxi, ut ea tu incestè uterere?

Incesto, as, act.p. Polluo, cōspurco. [ממא *timmé'* μιαίνω. Gall. *Polluer, corrompre.* Ital. *Macchiare, violare.* Germ Ein blutschand begehen/beflecken. Hispan. *Ensuziar, violar.* Polon. *Dopuszczam s'ie ż krewnam.* Vng. *Meg fertezetŏm.* Ang. *To pollute, to defile.*] Tacit. lib. 5: Post quos Sextus Marius Hispaniarum ditissimus, defertur incestasse filiam, & è saxo Tarpeio dejicitur. Virgil. 6. Aen. -toramque incestat funere classem.

Incestŭōsŭs, m. s. Qui incestum commisit: hoc est, qui incesto concubitu se polluerit: cujusmodi sunt, qui cum sanguine junctis sese commiscent. [Vngar. *Az ki vér szerént valo atyafiával paraználkodik.*]

Incēstĭfĭcŭs, a, um. [φονεύσιος, φονεύς. Gall. *Corrompeur de femmes ses parentes.* Ital. *Che giace con parenti.* Ger. Der ein blutschand begehē oder begangen hat. Hisp. *El que comete pecado de ayuntamiento con parientes.* Pol. *Pomażani krwia wł'asna.* Vn. *Parakua, vndok, fertelmes.* Ang *An incestuous personne.*] Senec. Thyeste: Ego castā manum Nefandus, incestificus, execrabilis Attrecto.

Inchŏo, as, act.p. A' nomine Chaos, ut autor est Festus, quòd Hesiodus omnium rerū initium dixerit esse chaos. Incipio, ordior, exordior. [הוחל *hechíl* ἄρχομαι. Gal. *Commencer, entreprendre.* Ital. *Cominciar, dar principio.* Ger. Anhebē/anfahē Belg. Beghinnē. Hisp. *Comencar.* Pol. *Poczinam.* Vng *Kezdem.* Ang *To begynne.*] Est aūt inchoare idē quod incipere. Virg. 3. Georg. Te sine nil altum mens inchoat. Cicer. de Clar. Orat. Meos liberos quos expectas, inchoavi, sed cōficere nō possum his diebus. ¶ Quādoque perficere est, πλεῖν. Virg. 6 Aen. Tunc Stygio regi nocturnas inchoat aras. Vbi Serv. Inchoat, perficit: & est verbū sacrorum. ¶ Idem Serv. in illud 2. Georg. Te sine nil altum mens inchoat: autor est, antiquos olim scripsisse Incoho, aspiratione interposita inter duas vocales, quòd putarent nullum verbū esse Latinum quod ante o haberet alterū o in fine: quòd tamē hodie videmus in verbo Boo, & cōposito Reboo. In secunda autē syllaba verbi Inchoo nullā scribebant aspirationē, quòd tres tantùm putarent esse voces Latinas, quæ post c literam aspirationem reciperent, sepulchrum, orchus, & pulcher: ex quibus, inquit Servius, pulcher tantùm hodie recipit aspirationem. ¶ Martianus Capella neutrum protulit, quum ait: India ab Emodiis montibus inchoat.

Inchŏātĭvă verba, A' Prisciano appellantur, quę à verbis secūdę potissimùm cōjugationis, aut à nominibus quibusdā adjectivis deducta, in sco syllabā desinunt: cujusmodi sunt calesco, & frigesco, à caleo, & frigeo: itē mitesco, dulcesco, sterilesco, à nominib. adjectivis mitis, dulcis, & sterilis deducta ἀρκτικῶς ῥήμασιν. Hujus generis autem verba Priscianus Inchoativa appellavit, quòd putavit per ea significari inchoationē actionum, quæ per verba primitiva denotantur. Quem ob id non immeritò reprehendit Valla lib. 1. Elegantiarū docens ea augmentativa potiùs appellāda, quū incrementū potiùs important, quàm inchoationē. Aliquando tamen cōparativè: id est, majori cum augmentatione sumuntur. Virgil. Sin in processu

cœpit

cœpit crudeſcere morbus. Vbi Servius exponit, Crudeſcere validior fieri. Aliquando comparatio apponitur. Terent. in Heavt. Nam mihi quotidie augeſcit magis de filio ægritudo. Virg. lib. 7: Quàm magis effuſo crudeſcunt ſanguine pugnæ. Quòd aũt ſignificent incrementũ, interpretum autorũq; idoneorum autoritate ſimul, & ratione probandũ duxi. Nonius in priſcis dictionibus: Albicatur, candidatur, exalbeſcit, purpuraſcit, purpureum fit. Cic. lib. 2. Acad. Quid mare? nónne cæruleũ? aut ejus unda, quũ eſt remis pulſa, purpuraſcit? Nigidius: Dicemus quæ vetuſtate deteriora fiunt vetuſteſcere, inveteraſcere, quæ meliora. Similiter apud Virg. lib. 2. Georg. Aëriaq; diſſiliunt vulgò, veſtesq; rigeſcunt. Servius: Rigeſcunt, durantur. Feſtus: Remorbeſcat, in morbũ recidat. Et Obherbeſcere, herbam increſcere. Cic. lib. 4. Tuſc. Deferveſcere, pro decreſcere, exponit. Aut rogandi, *inquit*, orandiq; ſunt ſi quam habent ulciſcendi vim, differãt in tempus, dum deferveſcat ira. Deferveſcere autẽ, decreſcere ſignificat ardorẽ animi, invita ratione excitatũ. Ex quo illud laudatur Architę, qui cùm villico factus eſſet iratior: Quo te modo (*inquit*) accepiſſem, niſi iratus eſſem? Idem pro Marcel. Nihil opera & manu factum, quod non aliquando conficiat, & conſumat vetuſtas: at verò hæc tua juſticia & lenitas floreſcit quotidie magis. Quis ibi interpretatur, Floreſcit, pro incipit florida fieri, quũ illud potiùs velit, Cæſaris lenitatem, tùm quidẽ floridam, in dies tamẽ magis ac magis floridam fieri. Si quotidie magis fiebat, profectò iſta continuatio dierum, dum hoc fieret, jam ab initio rem inchoatam ſemel fuiſſe, nõ quotidie incipi, apertè demonſtrat. Cic. etiam in Catone: Ita ſenſim ſine ſenſu ætas ſeneſcit, nec ſubitò frangitur, ſed diuturnitate extinguitur. Si ætas ſenſim ſeneſcit, aut ſenſim incipit ſemper feneſcere Si ita eſt, ergò plus millies iſta inchoatio fiet. Et ſic toties deſinet fieri ſenex, quoties ſenſim ſeneſcit. Sed quoniam ab initio, quo cœpit ſenex fieri, nunquã omnino deſiit fieri ſenex, patet quòd Seneſco, ſignificat ſenex fio, nõ, incipio fieri ſenex. Plin. quoq; lib. 21, de ortu roſæ: Paulatim (*inquit*) rubeſcens dehiſcit. Iungimus autem hæc duo verba iſtis verbis in ſco terminatis, ſicut & aliis, quum aliquid inchoari ſignificare volumus, quæ ex hoc potiſſimùm inventa eſſe intelligimus, ut prędictis verbis, & omnibus aliis jungi poſſent, cùm actus inchoationẽ deſignari neceſſe foret: quod non fieret, ſi ex ſe inchoationẽ ſignificarẽt. Quare Virg. dixit: Sin in proceſſu cœpit crudeſcere morbus. Cato de Re ruſt. Et ubi primũ incipiunt hiſcere, tùm legi oportet. Cæſ. in Comm. Cùm matureſcere frumẽta inciperẽt. Cic. de Nat. In his animãtibus, quę lacte aluntur, omnis ferè cibus matrum lacteſcere incipit. Et alibi dixit: Orationem ſuam caneſcere cœpiſſe. Formantur hæc verba utplurimũ à verbis neutris ſecundæ conjugat. à ſecunda perſona, junctа co ſyllaba, ut Albeo, albes, albeſco, Caleo, cales, caleſco. Quædã tamen ab activis, vel neutris tranſitivis deducuntur, quæ paſſivam nihilominus ſignificationem innatam habent: ſicut illa quæ à neutris ſecundæ conjugationis ſunt, ut Augeſco, ab augeo: Integraſco, ab integro: Saneſco, à Sano, a in e mutata. Siccеſco, crudeſco, molleſco, marceſco, matureſco, hilareſco, graveſco, grandeſco: quæ tametſi à nominibus venire poſſe videantur, tamen à verbis eorum vel activis, vel neutris tranſitivis ferè omnia venire magis credo. Quædam verò à nominibus formari cõvenit, ut Miteſco, dulceſco, crudeſco, ſterileſco, lapideſco, rareſco, crebreſco. Sunt etiam quædam ambigua & varia, quæ ſignificationem paſſivam habent innatam, & à neutris veniunt, & nihilominus etiam activam habere reperiuntur: ut Horreſco, Perhorreſco. Virgil. 3. Aeneid. Ne tu menſarum morſus horreſce futuros. Alia ſunt quæ primitivorum ſignificationẽ habent: ut Labaſco, extimeſco, pertimeſco, adhorreſco, præſentiſco, contimeſco, præſciſco, reſciſco, aſciſco, & conſciſco, & ſi qua ſunt alia. Alia terminantur in ſco, licet non ſint derivata: ut, poſco, diſco, gliſco, offuſco, ineſco. Sciendum etiam quod hæc verba, de quibus agimus, habent præteritum perfectum, quamvis multi negent, ſed falluntur: quoniam cum primitivis eorum aut ea communia habent, aut certè mutuò ab illis accipiunt. Quod Priſcianus in verbis Aſciſco, & deſciſco non diſſimulavit: Aſciſco, *inquit*, aſcivi, aſcitum: Deſciſco, deſcivi, deſcitum. Vbi Livii exemplum ponit: Deſcitum ab Romanis. Poſtea verò ſubdit: Abſciſco, & Deſciſco compoſita ab inchoativo Sciſco, habere præterita à primitivo Scio. Quo in loco Priſcian. malè appellat Sciſco inchoativum, quum tamen inchoativum non ſit, neque habeat ſignificationem verborum in ſco deſinentium. Diomedes quoq; præteritũ oſtendit verbi adoleſco: Adoleſco (*inquit*) adolevi facit. Virg. -mox cùm matura adoleverit ætas. A permatureſco eſt: ſignificat enim permaturum factum eſt. Colum. lib. 10: At circa Calend. Martias locis apricis licet porrum, ſi jam ingranduit transferre, Ab ingrandeſco eſt, nõ ab Ingrandeo, quod neſcio ſi inveniatur: nec ſi inveniretur, ab eo eſſet: quia ingranduit, grande factũ eſt ſignificat, non autẽ grande fuit, quod ſignificaret, ſi ab ingrandeo eſſet, ſed ſenſui non conveniret. Saluſt. Hi poſtquam convenerunt in una mœnia, diſpari genere, diſſimili lingua, alii alio more viventes, incredibili memoratu eſt, quàm facilè coaluerint. Vbi coaluerint, eſt à Coaleſco, quod ſignificat concreſco, nõ à Coaleo, cujus ſignificatio activa repugnaret ſenſui orationis. Lactant. lib. 5: Decet eos ſuſcipere defenſionem Deorum ſuorũ, ne ſi noſtra invaluerit, uti quotidie invaleſcunt, cũ delubris ſuis ac ludibriis deſerãtur. Invaluerint, validiora fiant, ab invaleſcunt: quoniam ſubditur, uti quotidie invaleſcunt. Quint. lib. 5. Inſtitut. Orat. Iam illa flamma, quæ magna congerie, convaluerat, diductis quibus alebatur. Vbi cõvaluerat, idẽ ſignificat quod creverat, ſive valida facta erat, nõ valida fuerat, à convaleſco, nõ à Convaleo. Cicer. lib. 6. de Repub. Hoc ſonitu omnes ferè completæ aures hominũ obſurduerunt: ſignificat ſurdę factæ ſunt, ab Obſurdeſco nõ aũt ſurdæ fuerunt, ab Obſurdeo, quaſi nõ ampliùs ſurdæ tunc forent. Hoc modo omnia prętерita perfecta ejuſmodi interpretata ſunt. Et ſi ambigua videbuntur, diſquirendũ erit, an à primitivis an derivativis veniant, quod ſignificatio & res de qua tractabitur, commonebunt. Poſſunt nihilominus ſic diſcerni: ut ſi dicam Canui, pro canus factus ſum, tunc à caneſco erit: ſi verò dixero, Hæc veſtis canuit, pro cana fuit, quæ ampliùs cana nõ ſit, ut ſi eam pullam feceris, tunc à Caneo erit. Similiter, Hæc arbor floruit, ſi de tempore quo florida fuit, loquar, tunc à Floreo erit: ſin eam floridam factam eſſe intelligi voluerò, à floreſco ſumetur. Hoc enim florida facta eſt ſignificat, illud verò florida fuit. De his plura vide apud Vallam libro primo Elegant.

Incĭdo, dis, incidi, inciſum, pen. prod. ex in, & cædo, act. t. ſeco, reſeco, amputo. [חסב *chatáb* בצע *bitsáh* גזר *ghazér* נתח *nitthéach* בתך *bittér* חק *chák* חקה *chikkáh*. Ἀγκίπρω, κοπτικῶπλω, ἐγγλάπλω. Gall. *Entailler, couper, inciſer, trancher, engrauer*: Ital. *Tagliare, intagliare*. Ger. Anſchneiden/ eynſchneiden. Belg. In ſnicken ſnyden. Hiſ. *Cortar, entallar, exculpir*. Pol. *Narebuie, naryznam*. Vng. *El metczõm, föl metczõm*. Ang. *To cut, to graue, to intayle*.] Virg. 3. Aegl. Atque mala vites incidere falce novellas. ¶ Accipitur etiam Incĭdo pro inſculpo. Cic. de Senect. Notum eſt ejus carmen inciſum in ſepulchro.

Incīsus, a, um, Inſcriptus, inſculptus. [חסוב *chatúb* מחקה *mechukkéh*. ἐγκεκγλαμμένον. Gall. *Coupé, entaillé, engraué*. Ital. *Tagliato, ſcolpito*. Germ. Eyngehauwen/ eyngeſchnitten. Hiſp. *Cortado, eſculpido, entallado*. Pol. Wirzniony. Vngar. *Föl metczetõt*. Angl. *Graued, intayled*.] Liv. 3. ab Vrb. Leges in æs inciſas in publicò propoſuerunt. Cic. in Orat. de ſignis: Id non modò cõſcripſerunt, verumetiã in ære inciſum tradiderunt. ¶ Inciſum aliquãdo ſignificat amiſſum, ademptum. ἀπηκεκομμένον. Liv. lib. 3: Itaque ſpe inciſa priùs quàm prædicta dies adeſſet, Appius mortem ſibi conſcivit. ¶ Inciſum, Oratores vocant ſenſum nõ expleto numero concluſum: quod plerisque pars membri eſſe videtur. κόμμα. ut, Domus tibi decoratæ habebas pecunia ſuperabat? egebas, Fiunt autem ſingulis verbis inciſa. Cicer. in Orat. Quæ neſcio cur quum Græci κόμματα & κῶλα nominant, nos non rectè *inciſa* & *membra* dicamus.

Incīsĭo, onis, f. t. Eſt actus ipſe incidendi. [בתך *ghézer* בתח *béther* נתח *néthach*. Ἀγκοπή. Gall. *Inciſion, coupure*. Ital. *Taglio, intaglio*. Ger. Eynſchneidung in ein ding. Belg. Een ſnidinge. Hiſ. *Cortadura, intalladuræ*. Pol. Wirznienie. Vn. *Metczés*. Ang. *A cutting or grauing*.] Col. lib. 3: Infra inciſionem & alligaturam, falce acuta leviter vitem vulnerato ex utraq; parte, ut his potiùs plagis humor defluat, quàm ex inciſione abundet. ¶ Inciſio aliàs in oratione pars membri eſt, quod Græci κόμμα nominãt. Cic. in Orat. In inciſionibus verò multò magis, & in membris.

Incīsūra, æ, f. p. Ipſa inciſio. [בתך *ghézer* בתח *béther* נתח *néthach*. Ἀγκοπή. Gall. *Coupure, entailleure*. Ital. *Taglio*. Germ. Ein ſchnitt. Hiſp. *Cortadura*. Pol. *Narzezanie*. Vng. *Metczés, vágás*. Ang. *A iagge, gashe or cutte*.] Plin. lib. 11. cap. 39: Pili reciſi, nõ ut herba, ab ipſa inciſura augentur, ſed ab radice exeunt. Col. lib. 12. cap. 54: Tum ſalem inter inciſuras raporum non nimium minutum aſpergito. ¶ Inciſuræ etiam dicũtur in manibus, quę vulgò *lineæ* vocantur. Plin. libr. 11. cap. 52: Contrà longæ eſſe vitæ incurvos humeris, & in manu duas inciſuras longas habentes.

Incīsus, pen. prod. [Vng. *Metczés*. Angl. *A cutting, a iagging*.] Plin. libr. 16. cap. 52: Fructum quædam proximo anno ab inciſu largiuntur.

Incīse, adverbium, Inciſim, minutatim. [κατὰ κόμματα. Gall. *Par coupures, par morceaux, par pieces*. Ital. *Minutamente, in piu parte*. German. Stücklechtig. Hiſpan. *Acortaduras, ò cortando*. Polon. *Drobno*. Vngar. *Vagdalua, metélne, darabonkent*. Ang. *By pieces*.] Cicero in Orat. Quo autem pacto debeat inciſè, membratimve dici, jam videmus.

Incīsim, ſignificat per inciſiones, minutatim, inciſè. [κῶλα κόμματα, διηκεκομμένως. Gal. *Par coupures, par inciſions*. Ital. *A tagli*. Ger. Stücklechtig/ von ſtuck zu ſtuck. Hiſp. *Acortaduras, cortando*. Polon.

Postuete. Vngar. *Vagdalwa, aptonként darabon kent.* Ang. *In cuttes and gashes, shortly.*] Cic. in Orat. Hæc quidem duo binis pedibus incisim, deinde membratim dicere solebas.

Incīdŭus, dua, duum, Quod cædere, vel incidere non licet. [ἄτμητος. Gall. *Qu'on ne coupe point, ou qu'on n'est licite de couper.* Ital. *Che non si dee tagliare.* German. Das man nicht abhauwen darff. Hispan. *Lo que no se deue cortar.* Pol. *Czego sie rebac niegodzi.* Vngar. *Azmit nem szabad lovagni.* Ang. *That can not be cutte.*] Ovid. 2. Fast. Monte sub Exquilio, multis inciduus annis. Iunonis magnæ nomine lucus erat. Idem 3. Amor. Eleg. 1: Stat vetus & multos incidua sylva per annos.

Incĭdo, dis, incidi, pen. cor. Ex in, & cado: supinum facit incasum, licet parum usitatū, Cado, accido, irruo. [נפל *naphál.* ἐμπίπτω. Gall. *Tomber d'aduenture dessus, chevir dessus ou pres.* Ital. *Accadere, incorrere.* Ger. Eynfallen. Hisp. *Caer en algo ò acontescer.* Pol. Wpadam. Vng. *Reá ofzóm, tórtinóm.* Ang. *To happen, or fall in.*] Omnia enim à cado composita proferunt supinum cū a, sicut cado: quę verò à cædo pro ferio, mutant e in i, ut incisum, recisum. Vnde ab incido, incasum, incasurus. Plin. li. 2. cap. 27: Sed ea accidisse, non quia hæc facta sunt, arbitror, verùm hæc ideo facta: quia incasura erant illa. Est autē incidere, propriè idem quod in aliquid, seu supra aliquid cadere. Liv. lib. 2. bell. Pun. secundi: Sagunti ruinæ (utinam falsus vates sim) vestris capitibus incident. ¶ Sumitur tamen frequenter Incidere pro eo quod est casu incurrere. [συμπίπτειν. Vng. *Reá ak adok.* Ang. *To happen.*] aut de improviso labi: ut Incidi in latrones. Incidi in errorem. Cic. Curioni: Quòd in id Reipublicæ tempus non incideris, sed veneris. Incidere ergo, casu venire est: venire verò, certo judicio, & sententia, & consulrŏ. Quod ipse Cicero in eo quod sequitur declarat: Iudicio enim tuo, nŏ casu in ipsum discrimen rerum contulisti Tribunatum tuum. Iungitur quādoque cum dativo: ut, Mihi incidit suspicio. Quandoque absolutè ponitur: ut Incidunt sæpè multæ causæ: Objurgationes incidunt necessariæ: & Incidit de uxoribus mentio. item: Incidit quæstio, Aliud ex alio incidit.

Incĭens, dicitur Propinqua partui, quòd fœtus ejus sit incitatus. Festus.

Incīlĕ, hujus incilis. [תעלה *tehaláh.* διώρυξ Gall. *Vne trenchee, fossé, canal ou conduit, par lequel on fait couler l'eau en quelque lieu.* Ital. *Canale, condotto, comme per condur via l'acqua.* German. Ein graben oder bin oder teuel / dardurch man das wasser auß einem fluß in ein ort hin leitet. Hispan. *El cauo de algun rio o acequia para regar.* Polon. *Kanał albo kopiec to kędy woda ściekawody.* Vngar. *Assis.* Ang. *A gutter to conueigh water.*] Teste Vlpian. l. 1. ff. de Rivis, est locus depressus ad latus fluminis: ex eo dictus, quòd incidatur. Scindi tur enim lapis vel terra, unde primùm aqua ex flumine agi possit, quemadmodum in pistrinis fumentariis videmus. Quod autem ad incile apponitur aquę derivandæ, compellendæve ex flumine causa (quòd vulgò *Clausa* dicitur) sive id ligneum sit, sive lapideum, sive ex qualibet alia materia, ad continendam transmittendamque aquam excogitatum, Latinè (Vlpiano teste) septum dicitur. ¶ Item Incile dicitur locus per quem primùm deducitur ex quocunque rivo aqua, irrigandi causa. Apud Festum pro eodem in plurali numero lēgimus incilias, siqua tamen fides haberi debeat libro à sciolo quodam tam fœdè contaminato. Ego certè incili legendum puto.

Incīlēs, inquit Festus, canales sunt, in quos aqua confluit in viis lapide stratis: ab eliciendo dicti. Sic enim habent omnia exemplaria. Quo tamen in loco non inciles, sed inlices, sive illices legendum est. [Vng. *Tsatorok.*]

Incīlo, las, penultima product. Increpo, vel improbo [תוכיח *bochiach* ענר *ghahár* ἔγκλειν, ψέγω. Gall. *Reprendre.* Ital. *Riprendere.* German Scheiten / verweiffen. Hispan. *Reprehender.* Pol. *Ganić, ganienie.* Vngar. *Szidalmazom, kárhoztatom, dorgálom.* Ang. *To reproche or reprehend.*] Plautus: Melius tamen est ita vivere, ne quis nostra incilet facta. Lucr. lib. 3: Iure (ut opinor) agat, iure increpet, incilerque.

Incĭngo, n. t. Cingo, & circumligo, circundo. [סבב *sabáb* חשק *chischchák.* περιζώννυμι. Gall. *Ceindre, enuironner.* Ital. *Cignere.* German. Vmbgürten / engürten / vmbgeben. Hispan. *Ceñir.* Polon. *Obtaczam, obliegam, opassuie.* Vngar. *Környŏl veszŏm meg környékezŏm.* Ang. *To girde, or to enuironne.*] Liv. 8. ab Vrbe: Ipse incinctus cinctu Gabino, armatus in equū insiluit, ac si in medios hostes immisit. Virgil 7. Aeneid. Pampineasq; gerunt incincti pellibus hastas. Ovid. 3. Amor. Eleg. 7: Quid tibi turritis incingere mœnibus urbes?

Incĭno, nis, penultima correpta, act. t. Cum quadam modulatione cano. [זמר *zimmér.* ἄιδω. Gall. *Chanter, soit par voix ou par instrumens.* Ital. *Cantar per ragione.* German. Singen / auff einē Seitenspiel schlahen. Hispan. *Cantar para incitar y con razon.* Pol. Wdzięcznie przy pieśnie. Vngar. *Enekl ŏk, dudolok.* Angl *To sing by voice or instrument.*] Gel. libr. 4. cap. 13: Creditum est hoc à plerisq; Ischiaci, quum maximē dolēant; tum si modulis levibus tibicen incinat, minui dolores. Propertius: Seu varios incinit ore modos. Gellius libro 1. cap. 11: Et frequenter memoria quædam varia tibīcen incineret. ¶ Hinc fit frequentativum Incanto, tas. de quo suprà: & Incentio, de quo mox.

Incĕntĭo, nis, f. t. Cantio, seu cantilena. [ἐπῳδή. Gall. *Chanson.* Ital. *Canzone.* German. Ein gesang Hispan *Cancion.* Pol. *Spiewanie.* Vngar. *Eneklés.* Angl. *A song.*] Gell. lib. 4. cap. 13, docet plurimis hominum morbis medicinam fuisse incentiones tibiarum. ¶ Incentio, Incantamentum, quod vocis modulatione fiebat. Gell. lib. 26. cap. 11: Vt serpentum virulentorum domitores sint, & incentionibus, herbarumque succis faciant medelarum miracula.

Incĕntīvus, va, um, [ἐπαυλητικός. Vngar. *Eneklo, iob kéz felől szóngó.*] ut Tibia incentiva, apud Varronem, quę à dextra canit: sicut Succentiva, quæ ad sinistra succinit. lib. 1. de Re rust. cap. 2: Et ut dextra tibia alia, quàm sinistra: ita ut tamen sit quodammodo conjuncta: quod est altera ejusdem carminis modorum incentiva, altera succentiva. ¶ Accipitur etiam incentivum pro incitativo, sive irritativo, propterea quòd milites incentione tubarum ad bellum solent incitari. παροξυντικόν. Plin. in Paneg. Non tubæ solùm, sed etiam Spartanæ tibiæ incentivum aliquid feruntur habuisse.

Incĭpĭo, pis, penultima correpta, ex in, & capio, act. t. Inchoo, initium capio, ordior, exordior. [חחל *hechél.* ἄρχομαι, ἀπάρχομαι. Gall. *Commencer, encommencer.* Ital. *Cominciar, incominciare.* German. Anfahen / anheben. Belg. Beghinnen. Hispan. *Comenzar.* Polon Poczynam. Vngar. *Et kezdŏm.* Ang. *To beginne.*] Terent. in Adelph. Perii hercle: hac spe illi hoc inceperunt. Potest tamen esse sine infinito. Plaut. in Capt. Quandiu id factum est? S. T. hic annus incipit vigesimus.

Incœptum, ti, n. s. Institutum, principium. [תחלה *techillah.* ἀρχή. Gall. *Commencement, encommencement.* Ital. *Comminciamento, principio.* Ger. Ein anfang / furnemmung. Hispan. *Comienco* Polon. Poczęcie. Vng. *El kezdés, kezdet.* Ang. *A beginning, an enterprise.*] Cicer. in Catil. Cujus ego si non modò factum, sed incœptum ullum, conatúmve contra patriam deprehendero.

Incœptŏr, oris, m. t. Auctor. [חחל *mechél* ἐξαρχος, ἐπιβαλλόμενος. Gall. *Entreprenent, celuy qui commence ou à commencé quelque chose.* Ital. *Chi comincia ò vero chi ha comminciato qualche cosa.* Germ. Ein anfenger / anheber. Hispan. *El que comienca alguna cosa.* Pol. *Ten ktori poczina.* Vngar. *Kezdŏ.* Angl. *A beginner.*] Terent in Evnuch. O Parmeno, ô mearum voluptatum omnium inventor, incœptor, perfector.

Incœptĭo, onis, f. t. Principiū. [תחלה *techillah.* ἀπαρχή, ἐπιβολή. Gall. *Commencement.* Ital. *Comminciamento.* Ger. Anfahung oß anfang. Hispan. *Comienco.* Pol. Początek. Vngar. *El kezdés, kezdet.* Angl. *A beginninge, a doinge.*] Terent. in Andr. Nam incœptio est amentium, non amantium.

Incœpto, as, frequentativum. [ἐπιχειρέω, ἐπιβάλλω. Gall. *Encommencer.* Ital. *Incominciare.* German Embfā anfahen Hispan. *Comentar.* Pol. *Pilnie poczynam.* Vngar. *Et kezdŏge ŏm.* Ang *To beginne, to go about.*] Plaut. in Amphit. Quæque incœpisti res, quasque incœptabitis. Terent. in Heaut. Vah, video, quod incœpret facimus. Gell. libr. 1. cap. 11. Tibicines inter exercitum positi canere incœptabant.

Incīsē, Incīsim, Incīsĭo, Incīsum, Incīsura, Vide INCIDO, penultima prod.

Incĭtus, ta, pen. cor. f. p. Paupertas. [מחסר *machsór* דלות *dallúth.* ἀπορία Gal. *Poureté* Ital. *Povertà* Ger. Armut Hisp. *Pobreza.* Pol. Vbostwo. Vng. *Szegénség.* Ang *Powertie.*] Plaut. in Trinum. Hic cujus est? ut ad incitas redactus. Ideñ in Pœnulo: tace modò: Profectò ad incitas lenonem rediget, si has abduxerit.

Incĭtēgă, pen. prod. Pro machinula, in qua amphora vini cōstituebatur, unde subinde vina in convivia subministrarent. [Vngar *Boros fetely.*] Festus.

Incĭto, as, pen. cor. ab in, & cito, act. p. quod est frequentativū à verbo cieo. [הסית *hesith* דרה *gherah* בהל *bihél.* κεκινηλέω, ἐκπαροξύνω, κατεπείγειν, ἐπάγειν. Gall. *Inciter, prouoquer.* Ital. *Incitare, pronocare.* Ger. Bewegen / anreitzen / antreyben. Belg Verwecken. Hisp. *Incitar, mouer.* Pol. *Pobiedzam, porussam.* Vngar. *Izgatom.* Ang. *To stirre vp, to prouoke and encourage.*] Vnde & pro irritare, & provocare sumitur. Cæs. 3. bel. Gall. Sed multa tamen Cæsarem ad bellū incitabāt. Plin. lib. 20. cap. 7: Nec ulla res majorem in cibis aviditatem incitat, inhiberque eandem. Treb. ad Cic. libr. 12. Epist. Ne putes in Asia feriatum illum ab his studiis, in quæ tua cohortatione incitatur, futurum.

Incĭtātŭs, partic. Commotus, perturbatus. [נבהל *nibhál.* κινούμενος, παροξυνόμενος. Gall. *Incité, esmeu, prouoqué.* Ital. *Incitato, smosso.* German. Bewegt / angereitzt. Hispan. *Incitado, mouido.* Polon Poruszoni, rozdrażniony. Vng. *Föl háborodot, föl inditatot.* Ang. *Stirred, moued and encouraged.*] Cic. 1. Offic. Iracundia inhibitatus populus. Idem lib. 4. Acad. Et tamen isti physici, rarò admodum, quum hærent aliquo loco, exclamant, quasi mente incitati. ¶ Incitatum pro vehementi, nomen ex participio. Cic.

in Bruto: Nihil grande, nihil incitatum, nihil ornatum. Idem in Som. Scipio. Hic verò tantus est totius mūdi incitatissima cōversione sonitus, ut cum aures hominum capere non possint.

Incĭtātĭo, onis, f. t. Instigatio, cómmotio. [בהלה *behaláh.* ὄρμησις, παρόρμησις. Gall. *Roideur, viſtleſſe, inſtigation.* Ital. *Incitamento.* German. Bewegung/anreitzung. Hiſpan. *Incitamiento.* Polon. *Poruſzenie, pobudka.* Vngar. *Fŏl háborodas, fel indulás.* Ang. *A ſtirring, mouing or prouoking.*] Cic. 2. de Orat. Languentis populi incitatio, & effrænati moderatio. Idem 1. de Orat. Sic evolavit oratio, ut ejus vim atque incitationem aſpexerim, veſtigia ingreſſumque vix viderim.

Incĭtātē, adverbium. [ὁρμητικῶς, σπουδαίως. Gall. *De grande roideur, viſtement.* Ital. *Incitamente.* Germ. Strengklich. Hiſpan. *Incitadamente.* Polon. *Popedliwie.* Vngar. *Gyorſaſágoſon.* Angl. *Swiftlie, with a vehemencie and quickneſſe.*] Cicer. 2. ad Attic. Quas Numeſtio literas dedi, ſic te his evocabam, ut nihil acriùs, neque incitatiùs fieri poſſet.

Incĭtābŭlum, li, n. ſ. Incitamen, inis, n. t. & Incitamentum, ti, n. ſ. [בהלה *behaláh.* ἔνασμα, ὀρμητήριον. Gall. *Incitement, eſguillon.* Ital. *Incitamento.* German. Anreitzung/tryb. Belg. Een verwectinge. Hiſp. *Incitamiento.* Pol. *Pobudzenie.* Vng. *Ingerlés (anagy) ingerlő, ixgato.* Ang. *A ſtirring vp or mouing an encouragement.*] Gell. lib. 15. cap. 15: Fomitem eſſe quendam dicens, & incitabulum ingenii, virtutisque. Cic. pro Archia: Hoc maximum & periculorum incitamentum eſt, & laborum.

Incĭtŭs, verbale, Incitatio. [בהלה *behaláh.* παρόρμησις. Vng. *Fŏl haboritás, ixgatás.*] Plin. lib. 2. cap. 45: Qui ſine aſſiduo mundi incitu & contrario ſiderum occurſu, naſcuntur, ſive hic eſt ille generabilis rerum naturæ ſpiritus, &c.

Incĭtŭs, compoſitum ex in & Citus, idem quod velox & celer. [מהיר *mahír.* παρόρμητος. Gall. *Leger, eſmeu.* Ital. *Veloce, ſmoſſo.* German. Schnell/durch anreitzung. Hiſpan. *Incitado, ligero.* Pol. *Pretky.* Vng. *Gyors, ſerény.* Ang. *Swyft, ſpeedie and quicke.*] Cic. de Nat. deor. Sicut inciti atq; alacres roſtris perfremunt Delphini. Ex Accio. Lucret. lib. 6: -validi vis incita venti.

Incīvīlĭă verba, appellat Gell. petulantiora, nihil prorſus habentia civilis modeſtiæ. [ὠμά. Vngar. *Embertelen goromba beſzéd.*]

Inclāmo, as, pen. prod. n. p. Eſt clamore objurgare. [זעק *Zahák* קרא *kará.* ἐγκαλῶ. Gall. *Hucher, appeller à haute voix.* Ital. *Riprendere gridando, ſgridare.* Ger. Beſchreyen/ mit ſchreyen einen beſchelten. Belg. Roepen. Hiſp. *Reprehender con grito, dar grande vozes.* Pol. *Wołam l'aiac, bakam.* Vng. *Meg dorgálom (anagy) be kialtom.* Ang. *To cry out.*] Plaut. in Aſin. Nimis ægrè riſum continui, ubi hoſpitem inclamávit, qui ſe abſente mihi fidē habere noluiſſet. Idem in Sticho: Tuos inclama, tui delinquūt. ¶ Aliquādo accipitur prō intrō vocare. Ovid. lib. 2. Faſtor. Fit ſonus inclamat comites & lumina poſcit. Valer. Maxim. lib. 1: Perterritus deinde tām tetro viſu & nomine horrendo, ſervos inclamavit, ſciſcitatusque eſt, ſiquem talis habitus aut intrantem cubiculum, aut exeuntem vidiſſent.

Inclāmĭto, as, are, frequentativum. [ἐπιβοᾶμαι. Gall. *Souuent hucher.* Ital. *Chiamar ſpeſſo.* Ger. Offt beſchreyen. Hiſp. *Llamar muchas vezes.* Polon. *Vſtawnie wołam.* Vng. *Kiáltozok.* Angl. *To cry out often.*] Plaut. Epid. Etiam inclamitor quaſi ſervus.

Inclārĕo, es, n. ſ. vel Inclareſco, is, inclarui, n. t. Clarus fio, innoteſco. [נודע *nodhálh.* ἐπιφάνομαι, λαμπρίζομαι. Gall. *Deuenir clair, venir en bruit.* Ital. *Diuenir chiaro, famoſo.* German. Erleucht werden/ berümpt oder vernampt werden. Belg. Vermaert zyn. Hiſpan. *Aclararſe, hazerſe claro y manifieſto.* Polon. *Sławnim ſie ſtáie.* Vngar. *El hireſedŏm.* Ang. *To be famous and knawen abroade.*] Plin. lib. 35. cap. 11: Inclaruit maximè diſcipulo Nicea Athenienſi, qui diligentiſſimè muſieres pinxit.

Inclemēns, tis, om. t. Durus & aſper, contrarium Clementi. [אכזר *achzár.* ἀπηνής. Gall. *Sans clemence, rigoureux, impitoyable.* Ital. *Duro, aſpro.* German. Vnmitt/rauch/vnbärmhertzig. Hiſp. *No miſericordioſo, aſpero.* Polon. *Nie miel'oſierny.* Vngar. *Kegyetlen, irgalmatlan.* Angl. *Mercyleſſe, rigorous.*] Livius 8. ab Vrbe: Extrema concio, & circa Fabium globus increpabant inclementem Dictatorem.

Inclēmentīſsĭmŭs, Crudeliſſimus. [Vngar. *Igŏn kegyŏtlen.*] Macrob. Comment. libr. 1. cap. 10: Dionyſius aulæ Siculæ inclementiſſimus incubator.

Inclēmentĕr, Durè, aſperé. [ἀπηνῶς, ἀνελεημόνως. Gall. *Rigoureuſement, ſans clemence.* Ital. *Duramente, aſpramente.* German. Vnmitiglich / mit reuche vnnd ſtrenge. Hiſpan. *No miſericordioſamente.* Polon. *Nie miel'oſiernie, niel'askawie.* Vngar. *Kegyetlenwl, irgalmatlanul.* Angl. *Rigorouſly.*] Plaut. in Amph. Iterum hic jam in me inclementer dicit, atque id ſine malo. Liv. lib. 3: Quæſo, *inquit,* Appi, primùm ignoſce patrio dolori, ſiquid inclementiùs in te ſum invectus.

Inclēmentĭă, tię, f. p. Duritas. [אכזריות *achzerijúth* קשי *keſchí.* ἀπηνεια, ἀνελεημοσυνα. Gall. *Rigueur, rudeſſe.* Ital. *Aſprezza, durezza.* Ger. Vnmittigkeit/ reuhe. Belg. Hartigheyt. Hiſp. *Aquella no miſericordia, durezza.* Pol. *Nieł'aska.* Vngar. *Kegyetlenség, irgalmatlanſág.* Ang. *Rigour, vnmercifulneſſe.*] Virg. 2. Aen. -verùm inclementia divûm Has evertit opes. ¶ Hujus contrarium eſt Clementia.

Inclīno, as, pen. prod. act. p. Inflecto, accedo, appropinquo, admoveo. [הסה *hittáh* קרב *karáb* הקריב *hikrib.* κατακρέφω, κατακάμπτω, ἐγκλίνω. Gall. *Encliner, ſe baiſſer, tourner vers.* Ital. *Chinarſi, inchinare.* Ger. Biegen/ neigen. Hiſp. *Inclinar à otro, acoſtarſe, ò abaxarſe.* Pol. *Nachył'iam.* Vng. *Haylok.* Ang. *To leane or bend to a thing.*] Iuven. Sat. 9: Atq; etiam inclinare meritos. Liv. 10. bell. Mac. In præſentia placet omni ope in Romanos accendi regem, impelliq; ad cōſilia belli, ad quæ jam ſua ſponte animum inclinaſſet. Idem 1. ab Vrb. Vt Hoſtius cecidit, confeſtim Romana inclinatur acies. Dicitur autem acies inclinari, quum retrò cedit, & paulatim in fugam convertitur.

Inclīnātĭo, onis, f. t. Inflexio. [קרבה *kerabáh.* ἔγκλισις. Gall. *Inclination, penchement.* Ital. *Inchinatione.* German. Biegung/neigung. Hiſpan. *Inclinacion.* Polon. *Nachilenie.* Vngar. *Haylás.* Ang. *A leaning or bending to a thing.*] Plin. lib. 18. cap. 43. de lignorum ſectione loquens: Altera inclinatione egerunt ſcobem. Inclinationes rerum & temporum dicuntur, quando Reip. conſtitutio tenorem ſuum jam non ampliùs ſervat, ſed ad mutationem ſpectare videtur. Cic. in Philip. Minimis momentis P. C. maximæ inclinationes temporum fiunt.]

Inclīnāmēntum, ti, n. ſ. Pro declinatu, vel declinatione, vel terminatione. [ἔγκλισις. Gall. *Declinaiſons ſoit des noms ou des verbes.* Ital. *Mutatione, derivatione.* Ger. Verenderung ŏ ſyllaben an dē wörteren. Hiſp. *Declinacion de nombres ò verbos.* Pol. *Odmiana oſtatnich ſyllab wſ'owiech.* Vngar. *El haylás.* Ang. *A declination of names or verbes.*] Gell. lib. 4. cap. 9: Hoc inclinamentum ſemper hujuſmodi verborum, &c.

Inclīnātŭs, us, m. q. Declinatio. [ἔγκλισις. Vngar. *El haylás.*] Gell. lib. 3. cap. 12: Neq; aliud eſt, quod ſimili inclinatu dicat.

Includo, dis, penultima prod. act. t. Intùs claudo, occludo. [לכד *ſaghár.* κατακλέω, ἐγκλέω. Gall. *Enfermer, enclorre.* Ital. *Rinchiudere, ſerrare di dentro.* German. Eynbeſchlieſſen. Belg. Inſluyden. Hiſp. *Encerrar, meter ò poner dentro.* Pol. *Zawieṙam.* Vng. *Bé rekeztém.* Ang. *To ſhut in, to incloſe.*] Virg. 2. Aen. Incluſos utero Danaos. Cicer. de Senect. Nam dum ſumus incluſi in his compagibus corporis, munere quodam neceſſitatis & gravi opere perfungimur. Idem de Vniverſitate: Sed quia nondum omne animal in mundo incluſerat.

Inclūsĭo, onis, f. t. Occluſio. [ἐγκλεισις, κατακλεισις. Gall. *Enfermement.* Ital. *Rinchiudimentò.* German. Eynſchlieſſung. Hiſpan. *Encerramiento.* Pol. *Zawaresie.* Vng. *Bé rekeztés.* Ang. *An incloſing or ſhuting in.*] Cicer. in Vatin. M. Bibulum, cujus incluſione contentus non eras, interficere volueras.

Inclūsĭă, fuit genus tunicæ interioris apud Rom. quæ & ſubula dicitur. Alexand. ab Alexan. [Vng. *Subiczátska.*]

Inclўtŭs, a, um, pen. corr. cum y, Glorioſus, excellens, atque insignis, quique veluti fulgore quodam famæ reſplender. [נכבד *nichbádh.* λαμπρός, ἀοίδιμος. Gall. *De grand renom, qui a grand bruit, illuſtre.* Ital. *Inclito, glorioſo, illuſtre.* German. Berümpt/ hértlich/ nammhafftig. Belg. Hochvernaempt/ hertlyck. Hiſp. *Glorioſo, preclaro, famoſo, illuſtre.* Pol. *Sł'awni, rozgł'oſzoni.* Vngar. *Ditſiretes, hires neues, iéles.* Ang. *Famous, excellent, noble.*] Virgil. 2. Aeneid. O patria, ô divûm domus, Ilium, & inclyta bello Mœnia Dardanidûm. Liv. 7. ab Vrb. Inclyta juſtitia, religioque ea tempeſtate Numæ Pompilii erat. Idem 6. bell. Pun. Inclytum divitiis templum. Sunt qui per i, noſtrum ſcribant, putentque deduci ἀπὸ τῆς κλειτῦς, quibus tamen reclamat accentus, & quātitatis ratio: quando quidem ratione diphthongi *ei*, media deberet produci, quæ apud omnes corripitur.

Inclўtīſsĭmŭs, ſuperlativus. [ἐνδοξότατος. Vng. *Igŏn diſzeteb, fŏlŏttes iéles.*] Gel. lib. 3. cap. 7: Propter ejus virtutes omnis Græcia gloriam, atque gratiam præcipuam claritudinis inclytiſſimæ de oravere monumentis.

Incŏāctŭs, a, um, Voluntarius. [ἑκούσιος. Gall. *Non contraint, voluntaire.* Ital. *Voluntario, non ſforzato.* German. Vngezwungen. Hiſpan. *Deſu voluntad, voluntariamente.* Polon. *Nie przymuſzony.* Vng. *Kenszeritetlenél kwl valo.* Ang. *Not conſtrayned, willing.*] Valer. lib. 4. cap. 7: Incoactam voluntatem eſſe in amicitiis cōtrahendis. Senec. Epiſt. 67: Omne honeſtum injuſſum, incoactumque eſt. ſyncerum, & nullo malo miſtum.

Incŏāctŭs, Incoctus, Vide INCOQVO.

Incœnātŭs, a, um, pen. t. Sine cœna, incœnatus, qui non cœnavit. [ἄδειπνος. Gall. *Sans ſoupper, ou qui n'a encor ſoupé.* Ital. *Senza cena.* German. Der nicht zu nacht geſſen hat. Hiſpan. *El que no ha cenado.* Polon. *Nie wieczerzawszy.* Vng. *Azki nem vatſorált, vatſoralatlan.* Ang. *Not ſuppid, ſupperleſſe.*] Plaut. in Caſin. Ille autem ſenem Incœnem extrudere cupiunt ex ædibus, Vt ipſi ſolæ ventres diſtendant ſuos.

Incœno, as, Apud Sueton. in Tiberio, cap. 39. pro Cœno. [δειπνέω. Gall. *Souper.* Ital. *Cenare.* German. Zu nacht eſſen. Hiſpan. *Cenar.* Polon. *Wieczerzam.* Vngar. *Vatſorálom.* Ang. *To ſuppe.*]

Incœnan-

Incœnante eo (*inquit*) complura & ingentia saxa fortuitò supernè delapsa sunt.

Incœnātus, Non cœnatus. [ἄδειπνος. Gall. *Qui n' a encor soupé.* Ital. *Che non ha cenato.* Germ. Der nicht zu nacht gessen hat. Hisp. *El que no ha cenado.* Pol. *Ten ktori nie wieczerz ał.* Vng. *Az ki nem vatsorált, vatsorálatlan.* Ang. *Not supped, supperlesse.*] Cato de Re rust. Bibat aquam mulsam, cubet incœnatus, postea manè bibat succum. Plaut. in Pseud. It incœnatus cubitum.

Incōgĭtāns, tis, Inconsyderans, non satis perpendens ea quæ aggreditur. [ἀλόγιστος, ἄλογος. Gall. *Estourdi, qui fait tout à la volee, inconsideré.* Ital. *Inconsiderato.* Germ. Vnbedacht/vnbesinnt. Hisp. *El que no piensa.* Pol. *Nie rozmiśliny.* Vngar. *Goromba, maga gondolatlan.* Ang *Rashe, vnaduised.*] Terent. in Phorm. Quod nisi fuissem incogitans, ita eum expectarem, ut par fuit. Et iterum: Adeón' te esse incogitantem, atque impudentem Phædria, Vt phaleratis dictis ducas me, & meam ductes gratis?

Incōgĭtantĭă, æ, f. p. Imprudentia. [ἀλογισία. Gall. *Inaduertence, inconsideration, estourdissement.* Ital. *Inauertantia, inconsideratione.* German. Vnbesinnet. Hispan. *Aquel poco pensamiento.* Pol. *Nierozmiśl'.* Vngar. *Gorombaság, eszteleuség, maga gondolatlanság.* Ang. *Rashnesse, vnwareneśse.*] Plaut. in Merc. Incogitantia, excors immodestia.

Incōgĭtātŭs, a, um, Incogitans. [ἀλόγιστος, ἄλογος. Gall. *Inconsideré.* Ital. *Inconsiderato.* Germ. Vnbesinnet/vnbedacht. Hispan. *El que ne mucho piensa, osado.* Pol. *Nie rozmiśliny.* Vngar. *Eszteles, maga gondolatlan.* Ang. *Rash, vnaduised.*] Plaut: Bacch. Petulans, protervo, iracundo animo, indomito, incogitato, sine modo & modestia sum. Hîc activè accipitur: apud Senecam verò epistola 58, passivè ponitur: Alacritas incogitata, & injussa.

Incōgĭtābĭlĭs, le, om. t. Incogitans. [ἀλόγιστος. Vngar. *Maga gondolatlan.*] Plaut. in Milite: Nunc demum scio me fuisse excordem, cæcum, incogitabilem. ¶ Dicitur etiam passivè de re, quæ non cogitatur, sive quæ cogitatione comprehendi non possit, ἀδιανόητος.

Incōgnĭtŭs, a, um, Non cognitus. [ἄγνωστος. Gall. *Incognu.* Ital. *Incognito, non cognosciuto.* Germ. Vnbekañt. Belg Onbekent. Hisp. *No conocido.* Pol. *Nie znaiomy.* Vng. *Ismeretlen.* Ang *Vnknawen.*] Salust. in Iugurt. Nequid de absente incognita causa statuatis. Cic. pro Cecinn. Dum incognita re judicare voluisset, &c. Virg. 1. Aen. -sed res animos incognita turbat. Ovid. 2. Metamorph. -promissis testis adesto Diis juranda palus, oculis incognita nostris.

Incŏhĭbĕsco, is, ere, Lucret. lib. 3: Aëre qui credas posse hanc cohiberi ullo, Corpore qui nostro rarus magis incohibescit. [Vng. *Nem tiltom.*] Hoc est, non cohibet.

Incŏĭbĭlĭs, coibile, Quod coire, & conjungi non potest [ὁ οὐ δύναται ἀσύμφυτος, ὁ οὐ δυνάμενος ἀσυμφυής. Gall. *Qui ne se peut ioindre auec vn autre.* Ital. *Che non si può congiognere con altri.* Ger. Das man nicht zusamen fügen kan, das sich nicht zusamen schicket. Hispan. *Cosa que no se puede ayuntar.* Polon. *Nie złączyśli.* Vngar. *Össze foglalhatatlan.* Ang. *That can not be ioyned with another.*] Gell. lib. 5. cap. 3: Videt enim eum eo genere oneris tam impedito, ac tam incoibili facilè atque expeditè incedentem.

Incŏlo, lis, Inhabito, in aliquo loco dego. [יָשַׁב *jaschâb* οἰκεῖν, κατοικεῖν. Gall. *Habiter* Ital. *Habitare.* German. Eynwohnen. Belg. Bewonen/besitten. Hispan. *Morar en lugar, habitar* Polon. *Przemieśkiwam.* Vng. *Lakom.* Angl. *To inhabite, to dwell in a place.*] Cicero 1. Tusc. Vbi sunt ergo ii quos miseros dicis, aut quem locum incolunt? Idem 2. de Divin. Loca quæ à quibuscunque incoluntur.

Incŏlă, æ, com. p. Ab incolĕdo deducit, sicut ab accolĕdo Accola. [יָשַׁב *toschâb.* οἰκῶν, μέτοικος. Gall. *Habitant, habitateur.* Ital. *Habitatore.* Germ. Ein Eynwohner. Hisp. *El morador en lugar.* Polon. *Obiwatel.* Vngar. *Lakos, ioueméný lakos.* Angl *An inhabiter which is come to dwell with vs frome some other plate.*] Est autem incola qui in aliena urbe vel Repub. habitat, quasi civis aut municeps. Plin. Quod eorum montium incolæ facere consueverunt. Cic. lib. 1. Offic. Peregrini & incolæ officium est, nihil præter negotium suũ agere, nec esse in aliena Rep. curiosum. Pomponius Incolã esse ait, qui in aliena regione domicilium conduxit, quem Græci πάροικον appellant. Nec tantum qui in oppido morãtur, incolæ sunt, sed etiam qui in alicujus oppidi finibus ita agrum habent, ut intra eum se, quasi in aliquam sedem recipiant. Incolam autem nõ domus aut possessio facit, sed domicilium. ¶ Inquilinus aũt, qui in alienas ædes, alienaq; prædia ex conducto habitat, sive in urbe, sive ruri. Cic. in Philip. 2: At verò te inquilino, non domino, personabant omnia vocibus ebriorũ, natabant pavimenta vino. Vnde inquilinus, probri, vel odii causa quis appellatur, quasi domũ propriam nõ habeat. Salust. in Cic. M. Tullius inquilinus civis urbis Romę. Qui autem inquilinis cœnacula locant à Iureconsultis dicuntur facere cœnacularium. ¶ Ponitur tamen quandoq; inquilinus pro cohabitatore. Martialis: Vicinus Nonius, vel inquilinus Sit siquis Nonium videre non vult.

Incŏlātŭs, hujus incolatus, m. q. [יֵשֶׁב *moschâb.* οἴκησις. Gall. *Habitation.* Ital. *Habitatione de forestieri.* Ger. Ein eynwohnung eines frembden orts. Hisp. *Aquella morada en lugar de estrangeros.* Pol. *Osiedzenie wczudei ziemi.* Vng. *Idegen földen valo lakás.* Ang. *Dwelling in a place.*] Ipsa habitatio in aliena patria: sed tempus quo quis in loco habitat ita, ut inde discessurus sit. Modest. l. 34. D. ad municipal. Incola jam muneribus publicis detinatus, nisi perfecto munere, incolatui renunciare non potest Ex Homo.

Incŏlŏrātĕ, adverbium, Sine colore, & prætextu. [Vng. *Szintelenül, szin mutatas nélkül.*] D. de Minorib. l. 18: Non audierunt incoloratè restitui desiderantem.

Incŭltŭs, a, um, A` cultus participio compositũ: idem est quod non cultus: proprieq; dicitur de agris, quorum cultura deseritur. [ἀγεώργητος. Gall. *Qui n' est point labouré, qui n' est point aconstré ou aiancé, lourd.* Ital. *Rozzo, incolto.* Ger. Vngebauwen/nicht in ehren gehatten. Hisp. *Cosa no labrada ni polida.* Vng. *Miue letlen, puszta.* Ang. *Vntilled, vnhusbanded, rude, clubbish.*] Liv. 2. ab Vrbe: Caritas primùm annonæ ex incultis per secessionem plebis agris. Cic. 1. de Nat. deor. Terræ regio inhabitabilis & inculta. ¶ Per translationem accipitur pro inornato, neglecto, horrido, ineleganti, & illaborato. ἀγρωστις. Cic. de claris Orator. Vir ut vita, sic oratione durus, incultus, horridus. Et paulò pòst: Cotta alia quidem inculta via & horrida ad eandem laudem pervenerat.

Incŭltè, adverb. Asperè, horridè, inornatè. [τραχέως. Gall. *Sans ornement ou elegance, grossement, lourdement.* Ital. *Rozzamente, inornatamente.* Ger. Vnzierlich/vnartlichen. Hisp. *No labrada ni polidamente.* Pol. *Nie pieknie, nie ozdobnie.* Vngar. *Parasztul, daraboson.* Ang. *Rudely, clubbishly.*] Cic. de Clar. Orat. Et dicere nõ incultè solebat, & erat cùm literis Latinis, tùm etiam Græcis, ut illis temporibus, satis eruditus. Idẽ pro Quintio: Vixit enim semper incultè atq; horridè: natura tristi atq; recondita fuit. Idem in Oratore: Incultè & horridè dicere.

Incŏlŭmis, me, pe. cor. Firmus, sanus, salvus. [ἄθικτος, ἄσηπτος, ὑγιής. Gall. *Sain & sauue.* Ital. *Sano & saluo.* Germ. Gesundt vnd frisch. Belg. Gesond. Hispan. *Entèro y sano y rezio.* Pol. *Zdrowy.* Vng. *Egésséges, épp.* Ang *Whole safe and sound.*] Terent. in Andr. Posthac incolumem, sat scio, fore me nunc si devito hoc malum. Cic. 4. de Finib. Vt se & salvum in suo genere, incolumẽq; vellent. Idem pro Rosc. Amer. Quibus incolumibus, & domi dignitas, & foris autoritas retineretur. Aedes incolumes, pro integris, & non ruinosis, apud Vlpianum, l. Qui bona fide. §. Quum inter. ff De dam. infect. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -vitam famamq; tueri Incolumem possim, &c.

Incŏlŭmĭtās, tatis, f. t. Est, ut Cic. de Invent. 2. inquit, salutis tuta atq; integra conservatio. [ὑγίεια, ἀσφάλεια. Gall. *Santé entiere, sauueté.* Ital. *Sanità, salute.* Ger. Gesundtheit/wolstand. Hisp. *Sanidad y enterezа.* Polon. *Zdrowie.* Vngar. *Egesség.* Ang. *Perfite health and safite.*] ¶ Hinc columitas & incolumitas pro salute, σωτηρία. Idem Trebatio, Famil. 6: Siqui mihi erit aditus de tuis fortunis: id est, de tua incolumitate, in qua sunt omnia agenda, &c. ágam per me ipse, & moliar. Idem 5. de Fin. In quibus numerant incolumitatẽ, conservationẽq; omnium partiũ. Et lib. 3. ad Herenn. Dicebat nullam utiliorem esse incolumitate.

Incombustĭlĭa, vocantur quæ nullos habent meatus, quibus introrsum ignem admittant, atque humorem continent incensioni idoneum ceu glacies. Aristot. lib. 4 Meteor.

Incŏmĕs, pen. corr. hujus incomitis. [Vngar. *Vti társnékül valo.*] Festo autore dicitur sine comite, antiquum est.

Incŏmĭtātŭs, a, um, Non comitatus, comitibus destitutus. [ἀπροπεμπτος, ὁ οὐ ἠκολούθων, ἄμοιρος, ὁ οὐκ ἀσωπαίαστος. Gal. *Qui n' est point accompagné.* Ital. *Scompagnato, non accompagnato.* Ger. Vnbeleitet. Hispan. *No accompanado.* Pol. *Nie odprowadzoni, bez towarzistwa.* Vngar. *Az ki vtán nem iárnak, az kit nem kísérnek.* Angl. *Being without companie, alone.*] Cicer. 1. de Orat. cujus artem quum indotatam esse atq; incomitatam videres, verborum eam dote locupletasti, & ornasti.

Incŏmtŭs, incomptus, incultus, agreftis aç ferus. [Vng. *Parazt, oztoba, ékesítetlen.*] Macrob. Saturnal. lib. 1. cap. 7: Ab incomi & teneroſa vita quasi ad lucem & bonarum artium scientiam editissimus.

Incŏmĭtās, atis, f. t. (ut quidam putaverunt) est actus incedendi sine comite. Varro libr. 2. de Re rust. cap. 10: Necnon etiam hoc, quas Virgines appellant, nonnunquam annorum viginti, quibus mos eorum non denegavit: ante nuptias ut succumberent quibus vellent, & incomitas, ut vagari liceret, & filios haberent. Quo tamen in loco vel puer discernat legendum esse Incomitatis: ut sit dativus ab adjectivo fœminino incomitata.

Incŏmĭtĭo, as, are, Est, inquit Festus, tale commissum facio, propter quod necesse sit in comitium: hoc est, in conventũ venire. Plaut. in Curcul. Adolescẽs, quæso ne me incomities. LYCO. Licétne inforare, si incomitiare non licet?

Incōmmĕn-

Incōmmēndātŭs, pen. prod. adjectivum, Non commendatus. [ὁ ἐξ ἡ ἀσύστατος, ὁ μὴ συνιστάμενος. ὁ ἐξ ἡ ἀφύλακτος. Gall. *Qui n' est point recommandé.* Ital *Non ricommandato.* German. Unbefohlen Hiſpan. *No encomendado.* Pol. *Nie zalieczony.* Vng. *Aiánlaſnel kwl valo.* Angl. *Not recommended.*] Ovid. 11. Metam. Nil illis vetitum eſt, incommendataque tellus.

Incōmmŏdum, di, n. ſ. Damnum, detrimentum. [נזק *nézek.* βλάβη, βλάβος. Gall. *Dommage, nuyſance, ennuy, deſplaiſir, faſcherie.* Ital. *Danno, incommodità.* German. Ein ſchad/nachtheil. Hiſpan. *Danno, ò no prouecho.* Polon. *Szkoda.* Vngar. *Kár.* Ang. *Domage, hurt, loſſe.*] Plaut. Amph. -ita cuiq; comparatũ Eſt in ætate hominum, ita diis placitum, voluptati, ut mœror Comes conſequatur: quin incommodi Plus, maliq; illicò adſit. Cicer. 1. de Finib. Itaq; non ob ea ſolùm incommoda, quæ eveniunt improbis, fugiendam improbitatem putamus. Incommoda ferre, pro incommodare. Cic. ad Qu. Frat. Dicebat ſcriptum in ea Epiſtola, quam tuam eſſe dicebat, te aut quaſi amicis tuis, gratias acturum, aut quaſi inimicis, incommoda laturum.

Incōmmŏdŭs, a, um, Quod damnum adfert, vel moleſtum eſt. [βλαβερὸς, ὠφελιμόλεος, ἀνιαρός. Gall. *Incommode, mal propre, ennuyeux, faſcheux, dommageable, nuiſant.* Ital. *Incommodo, moleſto, dannoſo.* German. Nachtheilig/ ſchedlich/ vbertegen. Hiſpan. *No prouechoſo, dannoſo.* Polon. *Szkodliwy.* Vngar. *Káros.* Ang. *That cauſeth domage or loſſe.*] Terent. in Hecyr. Ain' tu tibi hoc incommodum eveniſſe iter? Et paulò pòſt: -non hercle verbis dici poteſt Tantùm, quàm re ipſa navigare incommodum eſt. Cic. 5. Verrina: Non poteſt reprehendi illa æſtimatio, quæ aratori non modò incommoda non eſt: ſed etiam grata eſt. Incommoda uxor, & importuna. Plaut. Aſin.

Incōmmŏdĭtās, atis, f. t. Damnũ, moleſtia. [נזק *nézek.* βλάβη, ὠφελιμόλεότης. Gall. *Incommodité, faſcherie, ennuy, nuiſance.* Ital. *Incommodità, danno.* Germ. Ein ſchad oder nachtheil/ vbertegenheit/ vnkommlichkeit Hiſpan. *Danno, no prouecho.* Pol. *Szkoda, nie wczas.* Vngar *Kar, nehezſég, alkolmatlanſág.* Angl. *Diſpleaſure, incommoditie, domage.*] Terent. in Andr. Nempe incommoditas denique huc omnis redit. Si eveniat (quod dii prohibeant) diſceſſio. Livius 10. ab Vrbe: Romæ tùm deſiderio viri, tùm incommoditate temporis triſtis nuntius fuit, ut, &c.

Incōmmŏdē, Moleſtè, intempeſtivè, cùm incommodo, ſeu detrimento. [ἀνιαρῶς, ἀκαίρως, ἀνεπιτηδείως. Gall. *Incommodement, mal à propos, mal à point.* Ital. *Incommodamente, diſconciamente.* Ger. Vngeſchicklich/ vnkommlich/ ſchedlich. Hiſpan. *No prouechoſamente, dannoſamente.* Pol *Nie wczeſnie, nie dobrze, ż ſzkodami.* Vng. *Alkolmat lanul, károſon.* Ang. *Vnhandſomelie, vnprofit ably.*] Terent. in Hecyr. Sed continuò vultum earum ſenſi immutari omnium, Quia tàm incommodè illis fors obtulerat adventum meum. Cic. de Amicitia: Quamobrem cum illo quidem (ut ſuprà dixi) actum optimè eſt: mecum autem incommodius. Incommodiſſimè navigare, Cic. ad Attic. lib. 5.

Incōmmŏdo, das, pen. cor. n. p. Noceo, damnũ infero, obſum: cui cõtraria ſunt Cõmodo, proſum. [הרע *herah.* βλάπτω, ζημιῶ. Gall. *Incommoder, faire ou porter dommage, nuire.* Ital. *Incommodare, nuocère.* Ger. Schaden thun/ nachtheil bringen. Belg. Schadigen. Hiſp. *Dannar, ò no aprouechar.* Pol. *Szkodze.* Vngar. *Artok, kárt teszök.* Angl *To domage, to hinder, to diſprofite.*] Cic. pro Quintio: Vt quum ipſi nihil alteri ſcientes incommodarint, nihil ipſis jure incommodi cadere poſſit. Terent. in And. Quem ego credo manibus pedibusque obnixè omnia facturum, Magis id adeò, mihi ut incommodet, Quàm ut obſequatur gnato.

Incōmmŏdātĭo, onis, f. t. Incommoditas. [נזק *nézek.* τὸ βλάμμα, ζημίωμα. Gall. *Dommage, nuiſance, ennuy, deſplaiſir, faſcherie.* Ital. *Incommodità, danno.* German. Schad/ nachtheil/ vngemach. Hiſp. *Dánno no prouecho.* Polon. *Vſzkodzenie.* Vngar. *Artalom, kár tétel.* Angl. *Domage, diſprofiting.*] Cic. ad Att. lib. 1: Atque in iſta incommodatione alienati illius animi & offenſi, illud inest tamen commodi.

In-cōmmūnĕ, In Rempub. æqualiter omnibus. [ἐς κοινὸν, κοινῇ. Gall. *Communement, eſgalement.* Ital. *Communemente.* Ger. In die gemein hineyn/ zu gemeinẽ theil. Hiſp. *Y gualmente, communemẽte.* Polon. *Spolnie.* Vngar. *Közönséges képpen.* Ang. *In common or equall to all.*] Terent. in And. Id te oro, in-commune ut cõſulas. Pro eodem etiam dicimus, In medium conſulere.

Incōmpāctum, Disjunctum, malè compoſitũ. [ἀσυνάρτητον. Gall. *Diſjoinct.* Ital. *Digiunto, mal compoſto.* German. Vnzuſammen gebunden/ oder gepact. Hiſpan. *Deshecho.* Pol. *Nie złożone, nie wziąsku.* Vngar. *Összve nem foglaltatot.* Angl. *Not well fett together.*]

Incōmpărābĭlĭs, bile, om. t. Cui nihil poteſt comparari, ſeu adæquari. [ἀσύγκριτος, ἀσύμβλητος. Gall. *Incomparable, qui n' a point ſon pareil.* Ital. *Incomparabile.* German. Nicht zu vergleychẽ/ desgleichen man nicht findt. Hiſpan. *Coſa que no ſe puede comparar.* Pol. *Trudni do zrownania do dostania, nie rowny.* Vng. *Haſonlithatatlan, meg bötswlhetetlen.* Angl. *Incomparable, without an heade-peare.*] Plinius libro 7. cap. 25: Illa fuit vera & incomparabilis invicti animi ſublimitas: id eſt, cui comparari alia non poteſt. Quintil. lib. 1. cap. 3: Sed præſtet alicui, vel gratia, vel amicitia, vel pecunia, ut doctiſſimum atque incomparabilem magiſtrum domi habeat.

Incōmpĕrtŭs, a, um, Incognitus, ignotus, & de quo nullam certitudinem habemus. [ἄδηλος, ἀγνώριστος. Gall. *Dequoy on ne ſait rien au vray, incognu.* Ital. *Incognito, no trouato.* German. Vnerfahren/ vnerkundiget. Hiſpan. *Deſconocido, no hallado* Polon. *Nie znaiomy.* Vngar. *Tudhatatlan, if méretlen.* Angl. *Vnknawen, vncertaine.*] Plinius libro 34. cap. 13: Origo atque natura ejus incomperta eſt mihi. Liv. 8 bell. Pun. Id utrùm purum ex intervallo ſit conſpectum, an dolus aliquis ſuſpectus fuerit, incompertum eſt. Plinius libro 12. cap. 8: Qualis ſit ea incompertum habeo.

Incōmpŏsĭtŭs, a, um, Incomptus, inornatus, inelegans: contrarium compoſito: [ἀκαλλώπιστος, ἀδιάταχτος, ἀσυνθέτος. Gal. *Qui eſt ſans ordre, mal aiancé, mis en deſarroy.* Ital. *Non ornato, non polito.* Ger. Vngeziert/ vngereumpt. Hiſp. *No bien compueſto.* Pol. *Nie chedogi.* Vng. *Parafztul, meg nem ſzépegetõt, baglyás.* Ang. *Diſordered, without faſhion or array.*] ut, Incompoſita oratio. Liv. 4. ab Vrbe: Tempanii oratio incompoſita fuiſſe dicitur, cæterum militariter gravis. Moribus incompoſitis, Quintil. lib. 4. cap. 5. Motus incompoſitos dare, Virg. 1. Georg.

Incōmpŏsĭtē, adverbium, Inelegantè, inordinatè, confusè. [ἀσυνθέτως, ἀτάκτως. Gall. *Sans ordre.* Ital. *Senza ordine.* Germ. Vnzierlichen/ vnordentlichen. Hiſp. *Sin orden.* Polon. *Nie zgadnie, pomieszanie.* Vng. *Parafztul, bagliyaſon, rend nékwl.* Ang. *Diſordelie, without array.*] Liv. 5. bel. Pun. Et in hoſtem negligenter & incompoſitè venientem incurrunt.

Incōmprĕhēnsŭs, Non comprehẽſus. [ἀσύλληπτος, ἀδιάληπτος. Gall. *Incomprehenſible, qui n' eſt point comprins.* Ital. *Non compreſo.* Germ. Vnbegriffen. Hiſpan. *No comprehendido.* Polon. *Nie ogarniony, nie poiety.* Vngar. *Meg foghatatlam.* Angl. *Vncomprehenſibile, that is not comprehended.*] Lactant. libr. 3: Intellexit nullo humano ſtudio poſſe ad ſapientiam perveniri, & ideo non oportêt incomprehenſæ atque imperfectæ rei perfectum nomen imponi.

Incōmprĕhēnsĭbĭlĭs, le, Quod comprehendi nõ poteſt. [ἀκαταλήπτος. Gall. *Incomprehenſible, qu' on ne peut comprendre ou tenir.* Ital. *Incomprehenſibile, che non ſe può comprehendere.* Germ. Vnbegreyfflich. Hiſp. *Lo que no ſe puede comprehender.* Polon. *Nie poiety.* Vng. *Meg foghatatlan.* Angl. *That may not be comprehended.*] Natura incomprehenſibilis, apud Celſum. Plin. in Epiſt. Eſt in diſputando incomprehenſibilis; ut lubricus, ita eludit. Incomprehenſibilis arenæ parvitas, Colum. lib. 10. in Procem.

Incōmptŭs, m. ſ. Inornatus, incompoſitus. [ἄκομος, ἀκαλλώπιστος. Gall. *Qui n' eſt point orné, mal aiancé.* Ital. *Non ornato, non acconcio.* Ger. Vngeziert/ vngeſchmückt. Hiſp. *No ornado ni polido, deſatauiado.* Pol. *Nie wiſmuknĩony, nie pieknı.* Vng. *Borzas, eſekeſſegnélkwl valo, baglyas.* Ang. *Not decked or trimmed, clubiſh.*] Cic. ad Attic. lib. 2: Quanquam tua illa (legi enim libenter) horridula mihi, atq; incompta viſa ſuiit. Idem in Orat. Si hæc ſubtilis oratio etiam incompta delectat. Capilli incompti, Caput incomptum, apud Horatium.

Incōncēssŭs, a, um, Non conceſſus, illicitus, negatus, prohibitus. [ἀθέμιτος. Gall. *Qui n' eſt point permis, illicite.* Ital. *Prohibito, non conceſſo.* German. Nicht zugelaſſen/ vnbewilliget. Hiſpan. *Illicito, no concedido.* Polon. *Nie wolny, zakazany.* Vngar. *Tilalmas, nem ſzabad.* Angl. *That is not permitted, not granted.*] Quintil. lib. 10. cap. 2: Quum totum exprimere, quum elegeris, penè ſit homini inconceſſum. Virgil. 1. Aeneid. Pergama quum peteret, inconceſſoſque hymenæos. Ovid. 3. Amor. Eleg. 4: Indignere licet, juvat inconceſſa voluptas.

Incōncĭlĭo, as, are, act. p. Turbo, diſpergo. [עכר *hachár* בערר *bihéth.* παράττω. Gall. *Mettre en diſcord, troubler.* Ital. *Diſturbare.* German. Vneins machen/ zerſtreuwen. Hiſpan. *Desbaratar.* Pol. *Rozrzucżam, rozpedzam, rozriwam.* Vngar. *El ſzelleſztöm, f'öl háboritom.* Ang. *To put out of order, to cauſe diſcorde.*] Plautus in Bacch. Ipſe quod in ſe fuit, accuratùm habuit quod poſſet mali. Facere in me, inconciliare copias omnes meas. ¶ Accipitur etiã inconciliare pro irritare & inimicum facere. Plaut. in Trin. Inconciliaſtin' eum qui mandatus eſt tibi? illum qui mandavit eum, exturbaſti ex ædibus.

Incōncĭlĭātē, adverbium, Perperam, inconſultè. [ἀσυμφερόντως. Gall. *En mettant haine & diſcorde.* Ital. *Senza concordia.* Germ. Vnrahtſamlich/ auff zweyträchtige weiß. Hiſp. *Sin cõcordia.* Pol. *Nie rozmiſlnie, gl'upie.* Vngar. *Igyenetlenwl.* Ang *By cauſing diſcorde.*] Plaut. in Moſt. Ne inconciliatè quid nos porrò poſtulet.

Incōncĭnnŭs, a, um, Inelegans, inornatus, abſurdus, incompoſitus. [ὀκμελὴς, ἀώρεμος, ἄκομος, ἄκαμψος. Gal. *Mal aiancé & faconné, qui n' a point de grace.* Ital. *Mal compoſto, diſconcio.* Germ. Vnzierlich / vngereumpt/ nicht wol zuſammen gericht. Belg. Oncierlick. Hiſp. *Deſatauiado.* Polon. *Nie vłożony, nie pieknı, nie vrownany.* Vng. *Ielutlen, ekrelen.* Ang. *Vnpleaſant, without grace.*]

Gellius

Gellius lib.16. cap.5: Ea fermè omnia inconcinna atq; absurda visa sunt. Cic.2.de Orator. Nam qui aut tempus quid postulet non videt, aut plura loquitur, aut se ostentat, aut eorum quibuscum est, vel dignitatis, vel comimodi rationem non habet, aut deniq; in aliquo genere aut inconcinnus, aut multus est, is ineptus dicitur. Horat.1. Epist.19: Asperitas agrestis, & inconcinna gravisq;.

Inconcinnĕ, adverbium, inornatè, incŏptè, impolitè. [ἀῤῥυθμόως, ἀμούσως. Gall. *Mal proprement.* Ital. *Senza gratia, disconciamente.* Ger. Bnzierlichen/vnordentlichen. Hisp. *Desatauiadamente.* Pol. *Niezgadnie.* Vng. *Rutull, illetlenul.* Ang. *Rudelie, without grace.*] Gell. lib.10. cap.17: Vertitq; in eam rem quam tum agebat, non inconcinniter.

Inconcussŭs, m.s. Qui non concutitur. [ἀσάλευτος, ἀνεπίσειστος, ἀσείλουτος. Gall. *Non esbranlé.* Ital. *Che non si moue.* Germ. Bnerschuttet/vnbewegt. Hisp. *No sacudido, ni mouido.* Pol. *Nie strzęsiony.* Vng. *Meg mozdulatlan, elromolhatatlan.* Ang. *That is not togged or shaken.*] Lactant. lib. de Ira Dei: Pronus est lapsus, & facilis ad ruinam, nisi pedes inconcussa stabilitate figantur. Stat.5. Syl. Florebant hilares, inconcussiq; penates.

Inconditŭs, a, um, pen. corr. Ex in, & conditus, quod à condo fit, idem est quod inordinatus, incompositus. [πλημμελὴς, ἐμμελὴς, ἀσυντάκτος, αὐτοσχέδιος, ἀκόσμητος. Gall. *Mal composé & bastí, sans mesure, sans ordre.* Ital. *Disordinato, mal composto.* Ger. Bngeschickt/vnbequem/vngeordnet. Hisp. *No bien compuesta.* Pol. *Niesmaczny, mersky.* Vng. *Rendnelkwl valo, ektelen, disztelen.* Ang. *That is out of order or fashion.*] Liv. lib.4. Decad.1: Longè maximum triumphi spectaculum fuit. Cossus spolia opima Regis interfecti gerens: in eum milites carmina incŏdita, æquantes eum Romulo, canere. Ejus simplex protulit Plaut. in Amph. Magis jam faxo dices postquam in cunis conditus est. Salust. in Iugurth. At illi quibus vires aderant ruere cuncti ad portas, inconditas tenere. Virgil.2. Aeglog. - ubi hæc incondita solus Montibus & sylvis studio jactabat inani. Corpora inconditaq; id est, insepulta, apud Lucanum lib.6.

Incondĭtè, adverbium, Incompositè, inordinatè. [ἀῤῥυθμόως. Gall. *Sans ordre, sans mesure, mal proprement.* Ital. *Disordinatamente.* Germ. Bngeschickt/vngeschaffentlich. Hisp. *No apuestamente.* Pol. *Nie pięknie, nie wdornie.* Vn. *Rendnelkwl, parazłul, ektelenwl, disztelenwl.* Ang. *Out of order or fashion.*] Cicero 3. Offic. Dicam, ut potero, inconditè fortasse, sed tamen ut res possit intelligi.

Incondītŭs, penult. prod. à verbo condio. Non conditus, insipidus. [ἄναρτος.

Inconfessŭs, Non confessus. [ὁ μὴ ὁμολογηκὼς, ὁ μὴ ἀνομολογούμενος. Gall. *Qui n'a point confessé la verité.* Ital. *Che non ha confessata la verità.* Ger. Der nicht bekẽt hat. Hisp. *El que no ha confessada la verdad.* Pol. *Ten ktory niewyznał.* Vng. *Vallasnelkwel valo.* Ang. *That hath not confessed.*] Ovid.2. Metam. Servandum dederat, sed enim inconfessa quid esset.

Inconfūsŭs, adjectivum. [Vng. *Pirulas nekwl valo, szégyenletes nékwl valo.*] Seneca de Ira lib.1: Officia sua vir bonus exequitur inconfusus, intrepidus, & sic viro bono digna faciet.

Incongĕlabilĕ, n.t. Quod non potest congelari. [ἀκρυοπαγὲς, ἄπηκτον. Gall. *Qui ne se peut glacer.* Ital. *Che non se può congelare.* Ger. Bngefrierlich. Hisp. *Cosa que no se puede congelar.* Pol. *Nie zmarzły.* Vng. *Meg fagyhatatlan.* Ang. *That can not conge al or freeze.*] Gellius: Cur fluviorum & fontium aquæ gelu durentur, mare omne incongelabile sit.

Incongrŭens, tis, om.t. Inconveniens, ineptus. [ἀνάρμοστος, ἀνεπιτήδειος. Gall. *Qui ne conuient & n'accorde point, incogru.* Ital. *Disconueneuole.* Germ. Bnreumend/das sich nicht fügt noch reumpt. Hisp. *No conueniente.* Pol. *Nie zgodni.* Vng. *Illetlen.* Ang. *That agreeth not.*] Plin. in Epist. Nam quibus sententia Cæpionis placuit, sententiam Macri, ut rigidam, duramq; reprehendunt: quibus Macri, illam alteram dissolutam, atque etiam incongruentem vocant. Gell. lib.2, cap.5: Est enim pleraq; & sibi & nobis incongruens.

Incōnnīvens, pen. prod. omn. gen.t. Quod palpebras non movet: à verbo conniveo, quod significat oculorum tegumẽta commoveo. [ἀσκαρδάμυκτος. Gal. *Qui ne cligne point les yeux.* Ital. *Che nõ muoue le palpebre de l'occhi.* Ger. Bnblinzẽd. Hisp. *Que no cierca ò guinnal el ojo.* Pol. *Nie mrugaiaci.* Vng. *Azki nempiuogathat (auagy) hunyorgathat.* An. *That winckelet not twith the eyes.*] Gell. lib.2. cap.1: Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius, atq; pernox à summo lucis ortu, ad Solem alterum orientem inconnivens.

Inconscĭus, a.um, còntrarium Conscio. [ὁ συνειδὼς. Gal. *Qui n'en fait rien.* Ital. *Chi non sa gli altrui fatti.* Ger. Bnbewüßt. Hisp. *Cosa no sabidora.* Pol. *Nie wiadomi.* Vng. *Tudatlan, azki az dologe ban semit nem tud.* Ang. *That knaweth no thing.*] Liv. 1. bell. Pun. Alcon inconsciis Saguntinis, precibus aliquid moturũ ratus, quum ad Annibalem noctu transisset.

Inconsĕquentĭă, æ, f.p. Vitium est orationis, quum aut res, aut verba prætermittuntur, quæ ad superiora subsequi parerat. ἀσυνακόλουθον. Quintil. lib.8. cap.6: Quæ est in consequentia rerum fœdissima.

Inconsĭdĕrantĭă, Inconsideratus, Vide INCONSIDERANS.

Inconsōlābilĭs, om.t. Qui consolationem non admittit, cujus dolori consolatio nulla mederi potest. [ἀπαρηγόρητος, ἀπαραμύθητος. Gall. *Qu'on ne peut consoler ne reconforter.* Ital. *Che non riceue consolatione.* Ger. Nicht zu trõsten/der sich nicht trõsten laßt. Hisp. *Que no recibe consolacion.* Pol. *Nie pocyeszny.* Vng. *Meg vigaztalhatatlan.* Ang. *That can not be conforted.*] Ovidius 5. Metam. contemptaq; fontis Iura fui mœrens, inconsolabile vulnus Mente gerit tacita.

Inconstāns, tis, om. gen.t. Levis, mobilis, volubilis. [ל֫א kal שָׁוְא pochéx, ἀστάθμητος, ἀστοχαστος. Gall. *Inconstant, variable, leger, muable.* Ital. *Instabile, leggiero, inconstãte.* Ger. Bnbestendig/vnstãt Bel. Onstantachtich. Hisp. *No constante ni firme.* Pol. *Niestały, leko mistny.* Vng. *Alhatatlan, tökéletlen.* Ang. *Inconstant, vnstable.*] Cic. Planco, lib.10. Famil. Quum is frigidas sanè & inconstantes recitasset literas Lepidi. Plin. li.19. cap. de Medicina: Mirumq; & indignum protinùs subit, nullam artium inconstantiorem fuisse, & etiamnum sæpiùs mutari.

Inconstāntĕr, Leviter, nullaq; constantia. [ἀστάθμως, ἀστοχαστως. Gall. *Inconstamment, legerement.* Ital. *Inconstantemente.* Ger. Bnbestendigkeitch. Hisp. *No constantemente.* Pol. *Lekomiśme.* Vng. *Alhatatlanul, tökéletlenwl.* Ang. *Inconstantlie.*] Cic.4. Tuscul. Si aut inconstanter, aut incredibiliter dicta sunt. Et alibi: Inconstanter loqui, Est inconstanter & turbidè jactari.

Inconstāntĭă, æ, f.p. contraria Cõstantiæ. [שָׁוְא páchaz, ἀστασία. Gall. *Inconstance, variete, legereté.* Ital. *Leggiere zza, inconstanza instabilitá.* Ger. Bnstãte/vnstandthafftigkeit. Hisp. *Aquella no constãcia, variedad* Pol. *Niestatecznośc.* Vng. *Alhatatlanság, tökéletlenség.* Ang. *Inconstancie, lightnesse.*] Cicero ad Atticum lib.10: Nemo doctus unquam mutationem cõsilii inconstantiam dixit esse.

Inconsuētŭs, ta, tum, Non assuetus. [ἀήθης. Gall. *Inaccoustumé, non accoustumé.* Ital. *Non consueto, inusitato.* Germ. Bngewohnt. Hisp. *No acostumbrado.* Pol. *Nie zwyczayny.* Vng. *Szokatlan.* An. *Vnaccustomed, not wonted.*] Silius li.11: - stupet inconsuetus opimæ Sidonius mensæ miles.

Inconsultŭs, m.s. nomẽ, Imprudens, temerarius, nullius cõsilii, qui nullo sano cõsilio ea, quæ aggreditur, expendit. [ἄβουλος, δυσβούλος. Gall. *Qui ne prend point de conseil despourueu de conseil, mal conseillé, imprudent.* Ital. *Senza consiglio, imprudente.* Ger. Bnweiß/vnbesinnt/vnbedacht. Bel. Onbedacht/onverstandich. Hisp. *El que es sin consejo.* Pol. *Nie rozmiśliny wiel'a, gl'upy.* Vng. *Goromba, esztelen, maga gondolatlan.* Ang. *Rashe, foolish, vnaduised.*] Cicero pro Dejotaro: Homo inconsultus, & temerarius hæc non videbat. ¶ Quandoq; verò inconsultus participium est, & accipitur pro eo à quo consilium non est petitum. ἀσυμβούλευτος. Varro lib.1. de Re rust. Etenim inscio atq; inconsulto domino, servi sæpè ex agro discedunt. ¶ Interdum accipitur pro eo qui incertus est, cuiq; deest consilium. Virg.3. Aeneid. Inconsulti abeunt, sedemq; odére Sybillæ.

Inconsulto, hæredis nomen delatum, lib.1. ff. Si tab. test. ex tit. lib.1. de his qui intest. del. l. si unus. §.1. C. de Testam. Alberic. exponit Inconsulto: id est, non studio.

Inconsultũ meo, Dixerunt veteres pro eo quod est me inconsulto. [ἐκ τοῦ ἐμοῦ συμβουλεύοντος. Vng. *Kirõm nékwl.*] Plaut in Trinum. - quia rure dum sum Ego unos sex dies, me absente atque insciente inconsultu meo Aedes venales hasce inscribit literis.

Inconsultē, Stultè, temerè, abs re, nulloq; consilio. [ἀκόντως, ἀβούλως. Gall. *Par mesgarde, à la volee, sans y penser & sans en deliberer.* Ital. *Pazzamente, senza consiglio.* Ger. Bnrathsamlich/vnweislich/vnbedachtlich Hisp. *Sin consejo.* Pol. *Nie rozmyślnie, gl'upie.* Vng. *Gorombúl, esztelenwl, balygatagul.* Ang. *Rashlie, vnaduisedlie.*] Sallust, Inconsultè ac veluti per dementiam cuncta simul agebant. Inconsultè ac temerè aliquid dicere, apud Ciceronem lib.1. de Nat. deorum: Pro eodem legitur & inconsultò Rhetor. ad Heren. lib.1.

Inconsūmptŭs, a, um, Non consumptus, non exhaustus. [ἀδαπάνητος. Gal *Qui n'est point consumé ni vsé.* Ital *Non consumato.* Germ. Bnverzehret/vnverbraucht. Hisp. *No gastado ò acabado.* Pol. *Nie zstrawiony.* Vng. *Meg emésztheteten.* Ang. *Not wasted or consumed.*] Ovid.7. Metam. Inq; manu thuris pars incõsumpta reperta est.

Inconsūtĭlĭs, pen. corr. Non consutilis: [ἄῤῥαφος. Gall *Qui n'est point cousu.* Ital. *Senza cucitura.* Ger. Bngenãht/das keine nãt hat Hisp *No cosido.* Pol. *Bezeszwu.* Vng. *Varrasnélkwel valo, varratlan.* Ang. *Not sowed, with out à seame.*] ut, Vestis inconsutilis, quæ nullam habet futuram. ¶ Pro eodem dicitur, & inconsutus.

Inconsȳdĕrāns, tis, adjectivum, Inconsultus, & inconsyderatus. [ἄσκεπτος. Gall. *Qui ne considere & n'auise point à ce qu'il dit ou fait,*

ou fait,inconsideré. Ital.Inconsiderato. Ger.Vnbedacht/vnbesinnt/der nicht sinnet wo ein ding hinauß langt Bel.Onvorsichtich. Hisp.Cosa que no lo mira bien. Pol.Nie rozmisłny,nie rozwazaiacy. Vng.Naga dondolatlan. Ang Rashe,vnadvised,that considereth nothing.] Cic. 2.de Divin.Nos autem ita leves atq; inconsyderantes fumus, ut si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc unum, monstrum putemus.

Incōnsȳdĕrātŭs, a, um, Inconsultus, imprudens, temerarius. [ἄσκεπτος, ἀλόγιστος. Gall.Inconsideré,mal auisé. Ital.Che non considera,transcurato. Ger.Vnbesinnt. Hisp.El que non mira bien,que es sin consejo. Pol.Głupi,niebacżny. Vng.Maga gondolatlan, eszтelen. Ang.Rash, vnadvised.] Cicer.pro Quintio: O rem incredibilem, ô cupiditatem inconsideratam! Inconsyderata fama populi, Cic.3.Tusc.

Incōnsīdĕrātē, adverb.Inconsultè, temerè. [ἀσκέπτως, ἀπερισκέπτως. Gall.Inconsidereement, sans y penser. Ital.Senza consideratione, inconsideratamente. Ger.Vnbedachtlich / vnbesinnich / ohne vorbetrachtung. Hisp.No bien mirando. Pol.Nie bacżnie, nie rozwazaiac. Vng.Eszтelenwł, maga gondolatlanul. Ang.Rashlie,vnadvisedly.] ut apud Cicer.in Offic. Temerè, fortuitu, inconsiderատè, negligenter facere aliquid. Gell.lib.17.cap.1: Vt sanè vere ausi sint, M.Ciceronem parùm integrè, atq; impropriè, atq; inconsideratè loquutum.

Incōnsȳdĕrāntĭă, æ, f.p. Temeritas, imprudentia. [ἀλογισία. Gall Faute d'auis,inconsiderance. Ital.Inconsideratione, trascuraggine. Ger.Vnbesinnte/vnfürsichtigkeit. Hisp Raxon sin consejo, sin consideracion. Pol.Nie bacżnosc. Vng.Gorombaság, eszтelenség, maga gondolatlanság. Ang.Lacke of consideration rashnesse.] Cicer.ad Quint.Fr. Cujus in hoc uno inconsiderantiam & ego sustinebo, ut potero: & tu ut possis, est tuorum nervorum.

Incōntāmĭnātŭs, Impollutus, purus, syncerus. [טָהוֹר tahór נָקִי naki.ἀμίαντος, ἀμόλυντος. Gall.Non contaminé, sans macule ou tache, entier. Ital.Puro, sincero, non contaminato. Ger Vnbefleckt. vnvermaßget. Hisp.Cosa no ensuziada, limpia. Pol Nie pomazany. Vng.Meg nem fertőszтetett. Ang.Vnpolluted, vndefiled.] Varr.3.de Re rust.cap.9: Aspectu ac facie incontaminata. Liv.4.ab Vrbe Nequid synceri, nequid incontaminati sit.

Incōntĕntŭs, adject.à verbo tendo, is: cui opponitur Adductus, cōtentus. [ἀνέκτατος. Gall.Qui n'est point tendu, roide, lasche. Ital.Non tirato. Ger.Vngespañet oder nicht gestreckt. Hisp.No tendido. Pol.Nie naczniagniony. Vn.Ki nyuytatlan ki teriesztetlen. Ang. Slacke, vnbended.] Cicer.4.de Fin. Vt in fidibus plurimis, si nulla earum ita contenta numeris sit, ut concentum servare possit, omnes æquè incontentæ sint, &c.

Incōntĭnēns, tis, omnis gen.t. Intemperans, qui se à libidine, gulâve non continet. [ἀκρατής. Gall.Incontinent, intemperé, immoderé. Ital.Incontinente, immoderato. Ger.Vnenthaltig/vnmässig/ vnteüsch / der sich keines dings mässigen noch enthalten kan. Hisp.Incontinente de pasion, desтemplado. Pol.Nie powsciągliwi. Vng.Mertékletlen, maga meg nem tarto. Ang.Immoderat, intemperat.] Plaut. in Asin. At nunc dehinc scito illum ante omnes minimi mortales pretii: Madidum nihil, incontinentem, atq; osorem uxoris suæ. ¶ Interdum incontinens accipitur pro eo quĭ quod sibi commissum est, fideliter non continet. Plin.lib.8. cap.43, de asinis loquens: Sed incontinens uterus urinam genitalem reddit, ni cogatur in cursum verberibus à coitu.

Incōntĭnēntĕr, adverb. Intemperanter, sine continentia. [ἀκρατῶς, ἀκολάστως. Gall.Intemperamment, incontinenment, en desbauché. Ital.Disтemperatamente, incontinentemente. Ger.Vnbehutsamlich/ vnmässiglich. Hisp.No cōtinentemente, desтempladamente. Pol.Nie powsciągliwie. Vng.Merték letlenwł. Ang.Intemperatlie.] Cic.3. Offic.Si omnes deos hominesq; celare possimus, nihil tamen nobis avarè, nihil injustè, nihil libidinosè, nihil incontinenter esse faciendum.

Incōntĭnēntĭă, æ, Intemperantia, immoderatus voluptatum usus. [ἀκρασία. Gall.Incontinence, intemperance. Ital.Incontinenza. Ger.Vnenthaltung/vnmässigkeit/vnzucht. Hisp Aquella obra de no se contener, disтemplanca. Pol.Nie owsciągliwosc. Vng.Mertékletlenség. Ang.Incontinence, lack of moderation in lusтes and affections.] Cic. pro M. Cælio: Multa de incontinentia impotentiaq; disserunt. ¶ Accipitur aliquando incontinentia pro impotentia sive imbecillitate retinendi. Hinc incontinentiam urinæ dicimus pro imbecillitate musculi retentivi, urinam malè retinentis. Plin.lib.8.cap.28: Vesicam in vino potam contra urinæ incontinentiam.

Incōnvĕnĭēns, om.t. Indecēs, indecorus, incōgruens. [ἀπρεπής. Gall. Qui ne conuient point, indecent, incongru. Ital.Inconueniente, che non istа bene. Ger.Vnbequem/vnfügtich/sich nicht reymēd. Hisp. Cosa non conueniente, que non esta bien. Pol.Nie zgodliwi. Vng.Alkolmetlan, illetlen. Ang.Vncomelie, which becommeth not.] Quintil. lib.1. cap.9: Est enim solœcismus in oratione, comprehensionis unius sequentiū ac priorum inter se conveniēs positio. Cassius ad Cic.lib.12: Hæc novissima nostra facta non subita nec inconvenientia, sed similia illis cogitationibus.

Incōnvĕnĭēntĭă, æ, f.p. etiā dicuntur, quæ ob diversitatem inter se non conveniunt. [ἀσύμφωνα. Vng.Illetlensék.] Seneca de Vita beata: Desinant igitur inconvenientia inter se jungere & voluptati virtutem implicare.

Inconvenientia, æ, f.p. Indecentia. [Vng Illetlenség.]

Incŏquo, is, penul.correp. incoxi, incoctum, act.t. In re aliqua coquo sive lixo. [ἐνέψω. Gall.Cuire dedans ou auec. Ital.Cuocere dentro à qualche cosa. Ger.Etwarin kochen. Hisp.Cozer dentro alguna cosa. Pol.Warzawnie czim. Vng.Megfoxom. Ang.To seeth in or with.] Virgil.4. Georg. Hujus odorato radices incoque Baccho.

Incŏctŭs, a, um, participiū à verbo incoquo, In aliquo coctus. [ἐνεψημένος. Gall.Cuit dedans ou auec. Ital.Cotto con qualche cosa. Ger.Etwarin gekocht. Hisp.Cozido con otra cosa Pol.Wwarzyści. Vng. Megfőzetet. Ang. Sodden in or with.] Plinius libro 18. cap.11: Candorem autem ei pro creta lactis incocti mistura confert. Cruor incoctus herbis. Horat. Epod 4: incoctum generosum pectus honesto. Pers. Satyr.2: Vellera incocta Tyros rubores. Virg.3. Georg. - quanvis Milesia magno Vellera mutentur, Tyrios incocta colores.

Incŏctĭlĭă, à veteribus dicta vasa ænea, quibus plumbū incoctū erat, ne quid ex ære ingrati saporis cibis accideret. [χαλκεῖα πεπεφωδία Gall. Vaisseaux estaimez Ital. Vasi stagnati. Ger Eerine geschirr die mit bley vbergossen oder verzint sind. Hisp. Vasos estannados. Pol. Miedzani garnieczą ołowem polany. Vng. Onas edény. Ang. Vesselles that is leaded or tinned.] Plin.lib.34.cap.17: Album plumbum incoquitur æreis operibus Galliarum invento, ita ut vix discerni queat ab argento, eaq; incoctilia vocant.

Incŏrdĭo, as, are, In cor immitto. [πραίκαρδιος. Gall. Mettre dans le cœur. Ital. Mettre nel cuore. Ger. Ins Hertz hineyn trucken. Hisp. Meter ò poner enel coracon. Pol. Do serca przepuszczam. Vng. Szivembe botsátom. Ang. To put into the heart.] Antiquum est verbum quo Plautus usus est in Cistel. Si me absente Alcesimarchus veniet, nolito acriter Eum inclamare, & utut erga me est meritus, tamen incordies.

Incŏrpŏrālĭs, le, om.t. Incorporatus, incorporeus, quod nō habet corpus. [ἀσώματος. Gall. Incorporel, qui n'a point de corps. Ital. Che non ha corpo. Ger. Vngeleybt/ das kein leib hat. Hisp. Lo que no tiene cuerpo. Pol. Nie cżielesni. Vng Teslnélkwł valo. Ang. That hath not a bodie.] Quintil.lib.5 cap:10: Ius quod sit incorporale, apprehendi manu non posse. Senec. Epist.91: Deinde à corporibus se ad incorporalia transkulit.

Incŏrpŏrĕŭs, a, um, Incorporatus, incorporalis, corpore carens. [ἀσώματος. Gall. Ce qui est sans corps. Ital. Senza corpo. Ger. Leibloß/ vnleibig/ oder vngeleib: Hisp. Sin cuerpo. Pol. Bezcżiałł. Vng. Teslnélkwł valo. Ang. Without a body.] Cic.2.de Fin. Omnis ista incorporearum rerum æstimatio, splendore virtutis & magnitudinis obscuretur & obruatur, atq; intereat necesse est.

Incŏrpŏrālĭtās. [ἀσωματότης. Vng. Tetem teszт nekwł valo ság, tetemetlenség.] Macrob. lib.1. Comment. cap.5: Occurrit prima perfectio incorporalitatis in numeris.

Incŏrpŏro, penult. corrept. are. [ἀσωματόω, σώματι περιστίθημι. Gall. Incorporer, faire tenir en vn corps. Ital. Incorporare. Ger. Eyntleiben. Hisp. Encorporar vna cosa en otra. Pol. Wcżielesnić. Vng. Meg testesitém. Ang. To incorporat one thing in a nother.] Solinus cap.35: Regionem partim tenent barbari, quibus per artifices plagarum figuras, jam inde à pueris variæ animalium effigies incorporantur.

Incŏrrectŭs, a, um, Non correctus: [ἀδιόρθωτος. Gall. Incorrect. Ital. Incorretto, scorretto. Ger. Vngebessert. Hisp. Cosa no corregida. Pol. Nie poprawiony. Vng. Meg nem iobbitatot. Ang. Vncorrected.] Vt opus incorrectum. Ovid.3.Trist.Eleg.14: Illud opus potuit, si nō prius ipse periissem, Certius à summa nomen habere manu. Nunc incorrectum populi pervenit ad ora, In populi quicquam si tamen ore meum est.

Incŏrrŭptŭs, a, um, Purus, syncerus. [תָּמִים tamím. ἄφθορος, ἄφθαρτος. Gall. Sain, & entier, qui n'est point corrompu. Ital. Incorrotto, intiero. Ger. Vnverseht/ vnzerstört/ vnzerbrochen/ gantz. Hisp. No corrumpido, entero. Pol. Nie zepsowany, nie nakazony. Vng. Epp, meg nem veszet, romlatlan. Ang. Vncorrupted, entier.] Plin.lib.13. cap.9: Nec minùs spina celebratur, quoniam incorrupta etiā in aquis durat. Cicero de Claris Orat. Cæsar autem rationem adhibens, consuetudinem vitiosam & corruptam pura & incorrupta consuetudine emendat. Animus incorruptus, Cic.1. Tusculan. ¶ Per translationem rursus pro integro, quiq; muneribus à fide officioq; abduci non potest: ut Incorruptus judex, ἀδωροδόκητος κριτής. Incorruptior custos canis. Colum.lib. 7.cap.12. Horatius 1. Serm. Satyr.6: Ipse mihi custos incorruptissimus omnes Circum doctores aderat.

Incŏrrŭptē, adver Purè, syncerè, integrè. [ἀφθάρτως, ἀκιβδήλως, ἀδωροδοκήτως. Gall. Sans corruption. Ital. Senza corrottione. Ger. Vnverfälschlich/ auffrecht tigtlich. Hisp. Sin corruption. Pol. Nie nakazenie cżalie. Vng. Eppẽ, romlatlanul. Ang. Without corruption.]

Cicero

Cicero pro Marcello: Servi igitur iis etiam judicibus qui multis pòst seculis de te judicabunt, & quidem haud scio an incorruptiùs quàm nos.

Incoxo, as, Incoxam sedeo. [Vn. Az *ísigalat, tsonra wlõm.*] Pacuvius: Adeò incoxanti mihi pes obtupuerat. Pomp. in Pannuceatis, apud Nonium. Nec, interim cacandi causa unquam incoxavi, inquit.

Incrĕātus, Non creatus. [ἄκτιστος. Gall. *Qui n'a pas esté creé.* Ital. *Increato.* Ger. Vnerschaffen. Hisp. *No criado.* Pol. *Nie stworzony.* Vng. *Ersitetlen.* Ang. *Not created.*] Lactant. lib. 1: Vnus Deus qui solus principatur, is; amplissimus, increatus.

Increbrēsco, is, ere, n. t. Divulgor, invalesco, innotesco: [נשמע *nischmáh* שם נא *jatsá jshem.* Διαφημίζομαι. Gall. *Deuenir ou estre frequent, croistre & s'augmenter de plus en plus.* Ital. *Accrescere, diuulgarsi.* Ger. Zunemmen / außbreitig vnd kundtprecht werden. Bel. Gheruchtich worden. Hisp. *Estenderse, diuulgarse.* Pol. *Rosgłaszam isie.* Vng. *El hirhesedõm.* Ang. *To be spred and much known.*] Liv. 7. ab Vrbe: Gallici quoq; belli fama increbrescebat. Idem 4. bel. Pun. Quum increbresceret rumor, bellum in Sicilia esse. Præteritum ejus est increbrui, ut analogia videtur exigere, non increbui, ut quidam hodie scribunt. Cic. 14. Philipp. At siquis Hispanorum aut Gallorum aut Thracum mille, aut duo millia occidisset, num eum hac consuetudine, quæ increbruit, Imperatorem appellaret Senatus? Increbruit Auster: hoc est, auctus est, & vehementiùs flat. Cæsar 3. bell. civilis: Ventus increbrescit. Cic. ad Treb. Epist. lib. 7: Increbruit sermo.

Incrēdĭbĭlis, le, om. t. Non credibilis, admirabilis. [πιστόν. Gall. *Incroyable, incredible.* Ital. *Incredibile.* Ger. Vngleäublich. Bel. Ongeloofvck. Hisp. *Cosa de no ser creida.* Pol. *Niewiarogodnie, trudno wierzyc.* Vng. *Hihetelen.* Ang. *Incredible, wonderfull.*] Terentius in Phorm. Incredibile est quantum herum anteeo sapientia. Cicero ad Sulp. Epist. lib. 13: Incredibile est enim quas mihi gratias omnes agant. Ibidem: Omnia præter spem atq; incredibile hoc mihi obtigit. ¶ Incredibilis pro incredulo apud Apuleium in Hermetis Asclepio: Incredibilis enim post delicta cogentur credere non verbis, sed exemplis: nec minus, sed ipsa passione pœnarum. Quo patet incredibilem ex censu nominum esse quæ utroque versum dicuntur & sunt ultro citro communicatæ significationis.

Incrēdĭbĭlĭtās, f. t. Incredulitas. [ἀπιστία. Vng. *Hitetlenség.*] Vlpian. D. 48. tit. 5: Quum excusare ignorantiam non potest vel adumbrare patientiam prætextu incredibilitatis.

Incrēdĭbĭlĭtĕr, adverb. [ἀπιθάνως, ἀπίστως. Gall. *Incrediblement, en sorte qu'on ne le sauroit croire.* Ital. *Incredibilmente, sopra'l nostro credere.* Ger. Vngleäublichen. Hisp. *No creyblemente.* Pol. *Hihetetlenwł.* Ang. *Wonderfully.*] Cicero de Senect. Venio nunc ad voluptates agricolarum, quibus ego incredibiliter delector.

Incrēdŭlus, a, um, Cui quid facilè persuaderi non potest. [ἄπιστος. Gall. *Incredule, qui ne croit pas de leger.* Ital. *Incredulo.* Ger. Vngleäubig / der nicht leichtlich einem ding glauben gibt. Hisp. *Cosa que no cree de ligero.* Pol. *Nie łatwie wierzący.* Vng. *Hitetlen, hihetetlen.* Ang. *Hard or beleeff.*] Horat. in Arte: Quodcunq; ostendis mihi sic, incredulus odi.

Incrēdŭlĭtās, penult. corrept. atis, f. t. [ἀπιστία. Gall. *Incredulité.* Ital. *Incredulita.* Ger. Glaubloseʃ / mißtreuw. Hisp. *Aquel no creer de ligero.* Pol. *Niewiarstwo.* Vng. *Hitetlenség.* Ang. *Hardneſſe of beleiff.*] Martianus in L. Marii lenocinii. ff. ad legem Iuliam de Adulter. Tunc autem punicndus est maritus ejus, quum excusare ignorantiam suam non potest, vel adumbrare patientiã prætextu incredulitatis.

Incrēmēntum, ti, n. ſ. Augmentũ à verbo increſco. [תרבית *tarbith* מרבית *marbith.* αὔξησις. Gall. *Accroiſſement.* Ital. *Aumento, accrescimento.* Ger. Zunemmung. Bel. Een wassinge / vermeerderinge. Hisp. *Accrescentamiento.* Pol. *Przyrastanie.* Vng. *Nevekedes, növekedés.* Ang. *Increaſe.*] Cicer. de Fin. Negat enim summo bono afferre incrementum diem. Incremento ingenti res auctæ, Livius 1. ab Vrbe. Quintil. lib. 3. cap. 2: Huic studium & incrementum dederit utilitas. ¶ Incrementa, semina unde aliquid crescit. Ovid. 3. Metamor. -motæq; jubet supponere terræ Vipereos dentes, populi incrementa futuri.

Increpo, as, penult. corr. pui, pitum, Sonum & crepitum emitto, crepo, ſtrepo. [המה *hamdh.* ἐπιβομβεῖν, ἐπιτυπτάω. Gall. *Faire bruit, crier contre.* Ital. *Fare ſtrepito.* Ger Ein getöß oder getümmel machen / rauſchen. Hisp. *Hazer estruendo.* Pol. *Zgiełkiwanie, huczę, brzmie.* Vng. *Zörgetök, zörgök.* Ang. *To make a ſound or crie againſt.*] Virgil. 9. Aeneid. At tuba terribilem sonitum procul ære canoro, Increpuit. Dicimus ergo, Tuba increpuit sonum: Tuba sive sonus increpuit: &, Ego increpui tuba. Plautus in Amphitr. Si minusculo digito increpuerint fores, hac regula Tuum diminuam caput. Liv. 1. ab Vrbe: Vt primo statim concursu increpuêre arma, micantesq; fulsêre gladii, horror, &c. ¶ Per translationem usurpatur pro reprehendo, accuso, idq; cum crepitu, & verborum pedumve strepitu: hoc est, contra aliquem crepando & strependo insurgo. [הוכיח *hochiach* גער *ghahár.* λοιδορέω, ἐπιτιμάω, ἐπιτυπτάω. Gall. *Tanser, reprendre, aſprement, blaſmer* Ital *Riprendere.* Ger. Mit vngeſtümen rauhen ſcheltworten einen anfahren. Hisp *Reprehender.* Pol. *Łaie.* Vng. *Meg feddõm.* Ang. *To blame or rebuke.*] Plautus in Amph. Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant. ¶ Interdum effert præteritum etiam Increpavi. Cicero ad Quintum Fratrem: Cato Pompeii in me perfidiam increpavit. Cicero Hortensio: Tum Pseudomenus, & fortam & totam dialectcam aut illudis aut increpas. Ovid. lib. Epist. 1: Me pater Icarius viduo discedere lecto Cogit, & immensas increpat usq; moras. Idem 3. Met. Increpor à cunctis, totumq; immurmurat agmen.

Increptĭtŭs, a, um, ut ad rem quoque pertineat. [Vng *Meg feldetett.*] Sueton. in Calig. cap. 99: Cæterorum increpita cupiditate commoda emeritæ militiæ ad sexcentorũ millium summam rescidit.

Increptĭto, as, pen. corrept. frequentativum, Arguor, convitior. [ἐπιπλήσσω. Gall. *Reprendre, tanser quelqu'vn en luy diſant groſſes parolles.* Ital. *Riprender, dir villania.* Germ. Beſchelten. Bel. Beſchelten. Hisp. *Reprehender, iniuriar.* Pol. *Łaie, złorzecze.* Vng. *Feddõdõm, dorgalom.* Ang. *To blame or rebuke often.*] Virgil. 10. Aeneid. Hostis amare quid increpitas, mortemq; minaris? Cæsar. 2. bel. Gall. Increpitare atq; incusare reliquos Belgas. ¶ Increpitare aliquando est excusationem afferre & culpam in aliquem rejicere. Virg. 4. Georg. Aestatem increpitans seram: id est, causatus a stationem fuisse tardiorem.

Increſco, is, n. t. Augeor, invalesco, accessionem & incrementum accipio. [αὐξάνομαι, αὐξάνω. Gall. *Augmenter, croistre de plus en plus.* Ital *Accrescere, prendere augumento.* Germ. Wachsen / zunemmen. Bel. Wassen vermeerderen. Hisp *Mucho crescer, tomar crescimento.* Pol. *Rozrastam sie.* Vng. *Föl nevekedem, öregbödöm.* Ang. *To grow, and waxe more and more.*] Liv. 1. ab Vrbe: Carcer ad terrorem increscentis audaciæ, media urbe, imminens foro ædificatur. Sueton. de Clar. Grammat. Philologi magis ac magis gratia & cura artis increvit, ut nec clarissimi quidem viri abstinuerint. Lucan. lib. 2: Intonsos rigidam in frontem descendere canos Passus erat, mœstamq; genis increscere barbam. Ovid. 9. Met. Vt dolor increvit.

Incrimĭnātĭo, onis, f. t. Irreprehensibilitas, ut ita dicam. [ἀνεπιλήπτον. Vng. *Eegyhetetlenség.*] Tertull. de Resur. carnis: Securadum scopum persequor ad palmam incriminationis.

Increscentia, æ, f. p. (ut nonnulli interpretantur) idem est quod incrementum, adducentes illud ex Plin. li. 8 cap. 32: Increscentia Solis vapore durant ἐπίδασις, αὐξή. Quæ tamen in re nimis pueriliter labuntur; quum increscentia ibi sit nomen adjectivum neut. gen. casus accusativi: cui respondet subitantivum Cornua: ut hic sit sensus: Cervi durant increscentia cornua vapore Solis.

Incrŭēntŭs, a, um, Sine cruore: ejus contraria sunt Cruentus, sanguinolentus. [αἱματηρός. Gall. *Qui n'eſt point ſanglant.* Ital. *Senza ſangue, non ſanguinolento.* Ger. Vnblutig. Hisp. *Cosa no ensangrentada, no sangrienta.* Pol. *Niekrwawy.* Vng. *Vernekwl valo.* Ang. *Without bloodshed, vnbloudie.*] Liv. 7. bel. Pun. & 7. ab Vrb. Nec Romanis incruenta victoria fuit, quarta parte militum amissa. Idem 8. ab Vrbe. Haud quaquam tamen incruento milite suo.

Incrŭentātŭs, a, um, Non maculatus cruore [αἱματόω. Gall. *Qui n'eſt point enſanglanté ou ſouillé de ſang.* Ital. *Non bruttato di ſangue.* Ger Mit blut nicht beſprengt noch beſpület. Hisp. *No ensangrentada.* Pol. *Niepokrwawiony.* Vng. *Nem vertvala.* Ang. *Not defiled or embrued with blood.*] Tacit. lib. 2 [illegible] ſeſſores, mistus ex Cattis, Vsipiis, Mattiacis exercitus, satis [illegible]te prædæ, nec incruentati.

Incrŭsto, as, are, Cruſtam induco, ſive cruſtam [illegible] τάσσω. Gall. *Encrouſter, creſpir* Ital *Incroſtare, farc[illegible]* Gleich alß mit einer rinden oder raufft vberziehen vnd b[illegible] *Cubrir de croſtas, encroſtar.* Pol. *Skorą nakrywam, [illegible] Bémázolom, be hazom.* Ang. *To parget, to bring on a cruſt.*] Varro 3. de Re ruſtic. cap 14: Has quoq; laginare solent ita, ut ollam cum foraminibus incrustent sapa & farre. Horat 1. Serm. Satyr. 3: At nos virtutes ipsas invertimus, atq; Syncerum cupimus vas incrustare.

Incrŭstātĭo, nis, f. t. Cruſtæ ad parietem aut pavimentũ, aut vas aliquod applicatio. [טיח *tiach.* κονίασις. Vng. *Vimazas, mázolás.* Ang. *Pargetting or roughcaſting.*]

Incŭbo, incubas, penult. corr. bui, bitum, act. p. propriè idem est quod incumbo, innitor, quasi in re quapiam cubo. [רבץ *rabáts.* ἐγκαθεύδω, ἐπίκειμαι. Gall. *Eſtre couché ou geſir ſur quelque choſe.* Ital. *Appoggiarſi, ſtar ſopra, couare.* Ger Auff etwas ligẽ / etwar ob ligen. Bel Opliggen / aenhouden. Hisp. *Acoſtarſe ſobre algo.* Pol. *Leżę naczym, wſparł' em ſie.* Vng. *Reá fekszöm.* Ang. *To ly or leane to any thing.*] Habet autem plerunque dativum. Quintil. lib. 10: Qui autem sciverit, quo quæque sint modo dicenda, nisi tanquam in procinctu paratâ quidem ad omnes casus habuerit eloquentiam, velut thesauris clausis incubabit. Papinius: & festinentia

festinentia sistens Fata salutifero mitis Deus incubat anguí. Virgil. 1. Aeneid. ponto nox incubat atra. ¶ Incubare ova dicuntur aves, quum excludendi fœtus gratia ova fovent. [קנן *richéph.ἐπιπέζειν.* Vn. *Megwlóm.* An. *To hatch or bring out chickens.*] Varro 3. de Re rustica: Negant plus vigintiquinque ova incubare. Plin. lib. 10. cap. 34: Ova incubari intra decem dies ad tarditissimum: vetera, aut recentiora, infœcūda. Idem lib 29 cap. 3: Fiunt & tota lutea, quæ vocant schista, quum triduo incubata tolluntur. Legitur & incubare absolutè. Col. li. 8, cap. 5: Gallinæ incubare cupiunt ab Idibus Ianuariis. Et paulò post: incubare cupiditas incubandi pinnula per nares trajecta ¶ Incubare Iovi, est in Capitolio dormire, ad accipienda à Iove responsa. Plautus in Curculione: Nanq; te incubare satiùs fuerat Iovi, qui tibi auxilio in jurejurando fuit. Servius in illud Virgil. 7. Aeneid. Pelibus incubuit stratis, somnosq; petivit. Incubare, *inquit*, propriè dicuntur ii qui dormiunt ad accipienda responsa. ¶ Aliquando incubare pro inhabitare. Apul. 7. Metamorph. Tabernulam quandam, vitatis maris fluctibus, incubabat. Ad eundem etiam modum Macrobius Dionysium appellat Siculæ aulæ incubatorem. ¶ Incubare pecuniæ, pro inhiare, & vehementer cupere: Cicero pro Cluentio: Hic ille planus impiobissimus, quæstu judiciario pastus, qui pecuniæ, quam condiderat, ipse jam atq; animo incubaret, contrahit frontem. Liv. 8. ab Vrbe: Liberes fœnore plebem Romanam, & istos incubantes publicis thesauris ex præda clandestina evolvas. ¶ Interdum significat coram habere: translatione sumpta ab avibus quæ incubatu fovent ova, & excludunt fœtus. [illegible] Aureos folles incubabat.

Incŭbātio, as, are, [illegible] ativum. [πολὺ κατὰ ναζουαῖ, κατὰκειμαι. Gall. [illegible] Ital. *Spesa, posa, stare sopra* Ger. [illegible] Bel. [illegible] Hisp. *Acostarse sobre otra cosa.* Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. *To lye upon.*] Columella 8 cap. 14: Cellas in quibus incubitant, sieci humoris oportet.

Incŭbātus, [illegible] Quando actum illam significat ova fovendi. [illegible] Gall. *Couvement* Ital. *Covamento* Ger. Bratung/ausbrütung. Hisp. *Acto de echar huevos debaxo.* Pol. *Nasiedzenie.* Vng. *Kotlo, tyukmony wlés.* Ang. *Hatching, sitting upon.*] Plin. lib. 10. cap. 54: Quæ sponte autem ova incubatum spontè naturæ gignunt. ¶ Modò gestationem, modò incubantis: [ἡ κατακλισις, ἡ ἐγκοίτησις. Vn. *Kelésbeny, tyukmony wlés.*] ut, incubitas dextri lateris, quum quis cubat in dextrum latus. [illegible] lib 28 cap 4 Aristoteles & Euxenus plurimùm somniari circa vernum & autumnum tradunt, magisq; supino cubitu, & prono nihil. Theophrastus celerius concoqui dextri lateris incubitu, quàm cæteris à tergo.

Incŭbatus, us, c. q. pen. prod. [Vn. *Tyukmony wlés.*] Plin. lib. 10. cap. 54 Si incubatu tonuerit, ova pereunt. Hoc est, quum gallina incubat ovis.

Incubātio, onis, f. t. Incubitus. [Vn. *Tyukmony wlés.*] Plin. lib. 10. cap. 56: Sera incubatio ovis noxia.

Incŭbītio, onis Incubatio. [Vng. *Tyukmony wlés.*] Plin. lib. 10. cap. 54: incubitioni datur nox decima post nocturna Lunaria.

Incubo, as, [illegible] quo totum opes & divitias incumbunt.

Incŭbus, Mali [illegible] quiescentes infestans, quum scilicet externa quædam [illegible] videtur invadere, & velut suo pondere premere atque. [ἐφιάλτης. Vn. *Ezt hitkaz magyarok, (ficken.wol le hucken.)*] Nascitur hoc morbi genus copia vaporum ex voracitate & cruditate in caput redundantium. Antiquitas credidit esse Faunos & Sylvanos, vel dæmones hominum insultores.

Incudo, pen. prod. is, ere, Cudendo imprimo. [Vn. *Kivercsöm, kinyomom.*] Hinc incusus a, um, de quo vide infrà.

Inculco, as, are, act. p. Infercio, & quasi calcando immitto. [שׁפך *Transfundere.* Gall. *Entreietter parmi à force, inculquer.* Ital. *Inculcare, intaliggiare.* Ger. *Hineyn tretten/eyntrucken*: item: *Mit vil widerráden eyn pringen.* Bel. *Indrucken.* Hisp. *Recalcar una cosa sobre otra* Pol. [illegible] Vn. *Belétöltöm, belecsömöszölöm.* Ang. *To deat in ones mynd or memorie, to drive in.*] Plin. lib 29 cap. 2: At canis rabiosi morsibus inculcata post diem septimum solvitur. ¶ Per translationem significat eadem sæpiùs iterando ingerere. [πωτολογεῖν. Vn. *Szádbá rágom.* An *To repeate often.*] Cicer 1. Offic. Ne, ut quidam, Græca verba inculcantes, jure optimo rideamur. Idem de Fato: Quid ergo attinet inculcare fatum, quum sine fato ratio omnium rerum ad naturam fortunámve referatur.

Inculpātus, a, um, Innocens, culpa carens. [ἀνέγκλητος, ἀνεπίλεκτος. Gall. *Inculpable, qui est sans blasme ou reproche.* Ital. *Incolpato, senza colpa.* Ger. *Unschetdbar/ den man nicht beschuldigen kan/unstráfflich.* Hisp. *Cosa que no tiene culpa.* Pol. *Nie nagannony.* Vng. *Büntelen.*] Gell. lib. 2. cap. 6: Sed enim qui in re atq; omni tempore laude omni vacat, is illaudatus est: isque omnium pessimus, deterrimusq; est. Sicut omnis culpæ privatio inculpatum facit: inculpatus autem instar est absolutæ virtutis. Ovid. 9. Metam. -sed vita fidesq; Inculpata fuit.

Incultus, & inculte, Vide INCOLO.

Incumbă, æ, Est pars pilæ in fornicationibus, cui onus ædificii incumbit. Vide Annotationes Budæi in Pandectas.

Incumbo, bis, ere, n. t. Innitor, in aliquà re cubo. [נבר *rabats* נשען *nisthhán.ἐπίκειμαι, ἐπεράδδι.* Gall. *Estre couché ou appuyé sur quelque chose.* Ital. *Appoggiarsi dar ópera à qualche cosa.* Ger. Auff etwas ligen/sich etwaran lánen. Hisp. *Acostarse sopra una cosa, recostarse sobre otra cosa.* Pol. *Wspierać się, wsparować.* Vng. *Reá fekszöm, támaszkodom.* Ang. *To lye vpon, or giue diligence to any thing.*] Virgil 8, Aeglogа: Incumbens tereti Damon sic cœpit olivæ. Plinius lib. 2. cap 64: Namq; in illo cava in se convexitas vergit, & cardini suo: hoc est, terræ undiq; incumbit. Virgil. lib. 5. Aeneidos: Incubuitque toro, dixitq; novissima verba. ¶ Aliquando accipitur pro obnixè rei alicui operam dare: ἐπιτηδεύειν. Ger. Obligen/mit fleiß anhatten. Bel. *Aenhouden/ opligen/ neerstichevt doen.*] in qua significatione dativo jungitur: ut incumbere literarum studiis, Virtuti incumbere. ¶ Frequenter etiam accusativo, mediante AD vel IN, ut à Cicerone ferè semper usurpatur: Perge, *inquit*, adolescentes, & in hæc studia in quibus estis, incumbite. Idem Attico lib. 2: Quare incumbamus ad illa præclara studia: hoc est, totis viribus, omniq; conatu enitamur. Idem Cornificio: Te tamen hortor, ut omni cura in Rempublicam incumbas. Cicero pro Leg. Manil. Quare, videte num dubitandum vobis sit omni studio ad id bellum incumbere. ¶ Plus tamen inesse videtur Accusativo cum In, quàm dativo: quasi sit inniti vel insistere contra, sive super. In quo designatur quid arduum vel [illegible] rabile, vel onerosum, & hoc ex vi præpositionis In, accusativo junctæ: Vt Cicero pro Cornelio Balbo, mirabile à se factum fuisse declarat, cùm ait: Hoc sive meum, sive Reipublicæ fatum, ut etiam in me unum omnis illa inclinatio communium temporum incumberet Onerosum seu arduum, ut idem Cornificio: Te tamen hortor ut omni cura in Rempublicam incumbas: hoc est, sustentandam, sive tuendam, quod difficillimum erat. Quare si diverso, Incumbo in remos, major nixus in illos designatur, quàm incumbo remis. ut sit in remos quasi totis viribus, brachiis innixo: contra sive super remos. ¶ Aliquando verò in hujusmodi forma significat irruere. ἐγκεῖσθαι, κατατρέχεσθαι. Cicero pro Plancio: potiùs quàm ab ipsis qui in teipsum incubuerunt te depulsum putas. Quintil. lib. 5: Et fluctus esse cum magna vis venti in mare incubuit. Virgilius tamen Dativo junxit, quando dixit lib. 1. Aeneid. Incubuêre mari, cùm tamen irruo accusativum poscat, cum prepositione In. Terentius in Adelph. Fores effregit atque in ædeis irrunt alienas. Incumbo autem ad studia, significat animo & opera intendo, sive innitor ad studia, ut Cicero pro Pompeio: Quare vide ne dubitandum vobis sit omni studio ad bellum incumbere. Aliquando post accusativum adhibetur adjectivum, ut effectus rei quæ designatur, demonstretur: ut idem pro P. Sylla: Neminem esse ex [illegible] lo honoris gradu, qui non omni studio, virtute, autoritate incubuerit ad Rempublicam conservandam. ¶ Simile erit, si dixero, Remiges incúbunt ad remos, subintelligitur remendos, [illegible] vel habendos, si prohibeantur aut detinentur, vel [illegible] tenendos, ne sibi rapiantur, aut è manibus excidant, & hujusmodi. Licet Valla, In remos, vel ad remos incumbere, [illegible] sed remis tantúm. ¶ Est quandoq; incumbere idem quod subire, sive supervenire, ingruere. [illegible] Lactantius lib. 2: Si morborum pestifera vis incubuit. Virgil. 1. Aeneid. Incubuêre mari. Quintil. lib. [illegible] cap. 9 Quum magna vis venti in mare incubuit. ¶ Incumbere, aliquando est obtinere, possidere, solidè (ut ii qui rei alicui incubant) tenere. Hinc creditor dicitur incúbere suo pignori, qui acriter illud conservat, ut apud Vlpianũ l. 55. De furt. Et incúbere possessioni apud Imper. l. 8. C. quũ. & quan. jud. Ex Homm.

Incunctăbĭlis, sine cunctatione atq; hæsitatione, indubitabilis. [Vng. *Bizonyos, ketség nékül valo.*] D. lib. 22. Tit. 5 l. 21. Arcadius qui & Charisius: Illud quoq; incunctabile est, ut si res exigat, nõ tantùm privati, sed etiam magistratus, si in præsentia sint, testimonium dicant.

Incunabŭlă, orum, vide supià in dictione CVNAE.

Incūrātus, pen prod: adject. [ἀκατάσκευος, ἀκατασκεύαστος. Gall. *Negligé, mesprisé* Ital. [illegible] Cicer Balbus vaticinatur. Hisp. *Descuydado* Pol. [illegible] Vng. *Nem gondot viselet dolok.* Ang. *Idle, careless.*] Horat. 1. Epist. 17: Stultorum incuratæ pudet malus ulcera celat.

Incuria, æ, f. p. Negligentia. [ἀμέλεια. Gall. *Negligence, nonchalance* Ital. *Negligenza, poca cura.* Ger. *Vnsorgsamkeit bin: ssigkeit.* Hisp. *El descuydo, ò negligenza.* Pol. *Niedbalstwo.* Vng. *Gond viseletlenség.* Ang. *Negligence, slackneſſe in doing any thing.*] Cic. Attico: Quò magis vituperanda est rei tam necessariæ tanta incuria. Incuria, fame, vel morbo consumi, apud eundem de provinciis Consul.

Incūrīosus,

Incūriōsus, a, um, Negligens, curæ vel curiositatis expers. [ἀμελὴς ἀκριβείας. Gal. *Negligent, nonchalent.* Ital. *Negligente poco curioso.* Ger. Vnsorgsam/sorgtoß/hinteßig. Hisp. *Descuidado y negligente.* Pol. *Niedbal'y, nie troskliwy.* Vn. *Gond viseletlen.* Ang. *Negligent, careles, slacke.*] Apuleius: Incuriosum agnum dixit pro pingui: quòd qui omni prorsus cura sint liberi pulcherrimè pinguescant.

Incūriōsē, pen. prod. adverb. Negligenter. [ἀμελῶς, ἀφροντίστως, ῥᾳθυμότερον. Gall. *Negligemment.* Ital. *Negligentemente.* Ger. Vnsorgsamlich. Hisp. *Floxa y descuidadamente.* Pol. *Nie troskliwie, niedbalie.* Vng. *Gond viseledtlenwl.* Ang. *Negligentlie, without caire, slacklie.*] Gell. lib. 2. cap. 6: Reprehendunt quasi incuriosè & abjectè verbum positum. Agere puertitiam incuriosè. Tacit. lib. 17: Incuriosius agere. Tacit. lib. 13. cap. 12: Rebellat sæpè humor incuriosè datus.

Incūriōsus, incuriosius. [Vng. *Gondatlambul gonduiseletlembwl.*] Iustinus Histor. lib. 5: Sed cùm hinc pro patria summis viribus, inde pro aliena dominatione incurius pugnaretur.

Incūrro, ris, n.t. Contrà aliquem curro, cursu irruo, & impetum facio. [נשׂם *paschát* נגף *ghadh.* ἐμβάλλω, ἐπιπίπτω. Gall. *Encourir, courir dedans ou contre.* Ital. *Correre contro à qualch'vno incorrere.* Germ. Eyntauffen/antauffen. Bel. Aentoupen Hisp. *Encontrar con otro, incurrir.* Pol. *Nadbiegam.* Vng. *Bélewikközöm, reá futok.* Ang. *To runne against, to meet with by chance.*] Liv. 1. ab Vrbe: Eo præsio præcipua equitum gloria fuit: utrinq; à cornibus positos, quum jam pelleretur media peditum suorum acies, ita incurrisse à lateribus ferũt, ut, &c. Salust. Postquam Catilina fusas copias, seq; cum paucis relictum vidit: memor generis atque pristinæ dignitatis, in confertissimos hostes incurrit, ibiq; pugnando confoditur. ¶ Incurrere malevolentiam vel indignationem alicujus, idem est quod subire, vel incidere in ejus odium vel indignationẽ. Lactantius: Aut oblitus esse propositi videar, aut loquacitatis crimen incurrã. ¶ Aliquando significat incursiones facere agrumq; hostilem populari. D. Brutus Ciceroni: Aut Apennino, Alpibusq; se teneat, & decursionibus per equites, quos habet multos, vastet ea loca quæ incurret.

Incūrsus, m.q. & incursio, Excursio, impetus hostilis. [רוץ *ghedhúdh* ערך *peréts.* ἐπιβολή, ἐπιδρομή. Gal. *Course sur quelques vns.* Ital. *Correria del soldato.* Ger. Ein antauff/anrennung. Hisp. *Corrida de soldados.* Pol. *Nadiechanie, nadbiezenie.* Vng. *Ellenségnekkiwtése.* Ang. *Such running against, invasion.*] Colum. Hosticis incursionibus vastatas fruges. Cæsar 5. bell. Gall. Quod à Piraustis finitimam partem provinciæ incursionibus vastari audiebat. Cic. pro Cecinna: Impetum armati Antiochi, cæterorũq; tela, & incursus refugit.

Incūrsim, antiquum adverbium pro Celeriter. [Vng. *Hamarsággal.*] Cęcilius: Nullus sim, nisi meam rem jam omnem propero incursim perdere. Ex Nonio.

Incūrso, as, are, n.q. frequentativum. Est currendo peto, currendo lædo. [ἐπιτρέχω. Gall. *Courir sus, faire course.* Ital. *Correre supra alcuno.* Ger. Anrennen/mit lauffen anfallen. Hisp. *Correr contra algo.* Pol. *Nadczieram, nadbiegam.* Vng. *Reá futok, futua meg sértõm.* Ang. *To runne ofien, to mak inrodes on enemeis.*] Plaut. Amph. Asini me mordicibus scindant, boves incursent cornibus. Idem Asin. Vbi vivos homines mortui incutsant boves. Ovid. 2. Metamorphos. atq; sub æthere fixis Incursant stellis. Tacitus lib. 19: Nutantem aciem victor equitatus incursat.

Incūrsāns, santis, participium. [ἐπιτρέχων, ἐπιτρέχον. Vng. *Reá futo.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Natura oculos composuit lubricos propter incursantia, & mobiles.

Incūrvicervicūs, a, um, Vocabulum antiquum poëtica licentia à Pacuvio confictum, quemadmodum sunt & illa, Rudentisibilus, cortinipotens, vestitrahus. Pacuvius: Incurvicervicum pecus. Varr. lib. 4. de Ling. Lat.

Incūrvus. Valde curvus. [כשׁח *naschách* נחה *nahanéch.* κυρτός, κυφός. Gall. *Courbé.* Ital. *Torto grandemente.* Ger. Gantz tramb. Hisp. *Encorvado haxia baxo.* Pol. *Nakrziwiony.* Vng. *Horgas.* Ang. *Verie crooked.*] Terent. in Evnuch. Continuò accurrit ad me, quàm longè quidem, incurvus, tremulus, labiis demissis. Plin. lib. 11. cap. 52: Aristoteles longæ esse vitæ ponit incurvos humeris. Incurva carina, Ovid. 15. Metamorph. Cic. 1. de Div. Incurvum & leviter à summo inflexum bacillum.

Incūrvo, as, act. p. Incurvũ facio. [כשׁח *heschách* כפף *chapháph.* κυρτόω. Gall. *Courber, faire courbé* Ital. *Torcere.* Ger. Krũmmen/krumb machen. Hisp. *Encorvar otra cosa.* Pol. *Nakrziwiam.* Vng. *Meg horgaßitom.* Ang. *To crooke or bowe.*] Plin. lib. 16. cap. 42: Robur, olea, incurvantur, ceduntq; ponderi. Cic. 2. de Fin. Incurvatum bacillum, Virg. 5. Aeneid. Tum validis flexos incurvãt viribus arcus. Membra incurvata, Ovid 6. Metam.

Incūrvēsco, incurvescis, n.t. Incurvus fio. [שׁחח *schách.* κυρτοῦμαι. Gall. *Se courber & ployer.* Ital. *Diuenir torto.* Ger. Krumb oder gebogen werden. Bel. Kromb worde. Hisp. *Encorwarse.* Vng. *Meg horgadok.* Ang. *To waxe crooked.*] Cicer. lib. 1. Tusc. Arbores frondescere, ramos baccarum ubertate incurvescere.

Incūs, cudis, pen. prod. f.t. Instrumentum ferreum est, super quod fabri ferrum cudunt. [ἄκμων. Gall. *Vn enclume.* Ital. *Incude, incugine.* Ger. Ein amboß. Hisp. *La yunque.* Pol. *Nakowalnia.* Vng. Wlõ. Ang. *An anuill.*] Plin. lib. 33. cap. 4: Fit & cura electrum argento addito: quod si quintam portionem excessit, incudibus non resistit. Cicero primo de Natura deorum: Ex quo efficiuntur hæ rerum formæ atq; figuræ, quas vos effici posse sine follibus & incudibus non putatis. ¶ Reddere versus incudibus, per translationem pro emendare & expolire. Horat. in Arte usurpavit: Et malè tornatos incudi reddere versus. ¶ Incus maxima nonnumquam metuit strepitus. ἄκμων μέγιστος ὑ φοβεῖται τὰς ψόφους. Excelsus animus non commovetur minis, aut fortunæ sævientis procellis. ¶ Eandem incudem assiduè tundere, dixit Cic. lib. 2. de Orat. pro, indefatigabili assiduitate in operis alicujus studio perseverare.

Incūso, as, act. p. mores, factúmve alicujus reprehendo, cum aliquo expostulo. [שׂטן *satán* הוכיח *hochíach.* αἰτιῶμαι. Gall. *Accuser.* Ital. *Accusare.* Ger. Anklagen/Beschuldigen. Hisp. *Quexar de alguno accusando.* Pol. *Vskarżam sie.* Vng. *Szidalmazom, panaszolkodua vádolom.* Ang. *To accuse.*] Cæsar 1. Comment. Omnũ ordinum adhibitis ad id consiliũ Centurionibus, vehementer eos incusavit. Novè posuit Cornutus, pro enuntiare & aperire: Cùm, *inquit*, silentium intra se continere nõ posset (de tonsore autem Midæ regis loquitur) scrobem fecit, & ita quod viderat carina terræ incusavit: id est, enuntiavit, & detexit.

Incūsātio, onis, f.t. Reprehensio, expostulatio. [שׂטנה *sitnáh* תוכחה *tochechâh* αἰτίωσις. Gall. *Accusation, plainte, blasme.* Ital. *Accusa.* Ger. Ein anklag/beschuldigung/beschelting. Hisp. *Quexamento de alguno accusandolo.* Pol. *Skarga.* Vng. *Karbozatás panaszolkodul valo váddelás.* Ang. *Accusation, blame.*] Cicer. 3. de Orat. Quorum partim habent vitiorum & peccatorũ acrem quandam cum amplificatione incusationem aut querelam.

Incūsus, a, um, pen. prod. adjectivum est à verbo incudo formatum: [ἐγχάλκευτος. Vn. *Keretlen.*] ut, incusus lapis, apud Virgil. 1. Georgic. -lapidemq; revertens Incusum, aut atræ massam picis urbe reportat. Quem locum exponens Servius: Incusum (*inquit*) lapidem: id est, manualem molam, cudendo asperam.

Incūstōditus, a, um, Non custoditus. [ἀφύλακτος. Gall. *Qui n'est point gardé.* Ital. *Senza guardia.* Ger. Vnverwahret/vnverhütet. Hisp. *Noguardado.* Pol. *Nie vźirzony.* Vng. *Örizetlen.* Ang. *Not keeped.*] Ovid. lib. 2. Metam. Incustoditæ Pylios memorantur in agros Processisse boves. Idem 1. Trist. eleg. 5: Vtq; rapax stimulante fame, cupidusq; cruoris, Incustoditum captat ovile lupus. Mart. lib. 1: Incustodius & apertis Lesbia semper Liminibus peccas.

Incŭtio, tis, pen. corr. cussi, cussum, act. t: ex In, & quatio, q in c, & a in u, mutatis, Ictum infero, impingo, infligo: [הכה *hicchâh.* ἐπισείω, ἐμφορῶ, ἐντείνω. Gall. *Iester contre, ruer & frapper impetueusement.* Ital. *Scuotere, squassare.* Ger. Eynschlahen/schlahen. Pol. Jndrzyven. Hisp. *Sacudir contra otra cosa.* Pol. *Vderżam, wbiiã.* Vng. *Meg wtõm be verdm.* Ang. *To strike or dash in or against.*] ut incutere scipionem eburneum in caput alterius, apud Livium 5. ab Vrbe. Incutere colaphum. Iuvenal. Sat. 9: Nos colaphum incutimus labenti crustula servo. ¶ Per translationem sumitur pro immittere. ἐμβάλλειν. Virgil. 1. Aeneid. Incute vim ventis. Cic. de Vniversit. Rursusq; emersi errorem incutiant rationis expertibus. Incutere metum, terrorem hostibus, apud Livium.

Incūssus, participium, sive nomẽ ex participio. [מכה *muchchéh* ἔμβλητος, προσβλητός. Vn. *Meg wtetetet.* An. *Dashed, bruised.*] Plin. lib. 22. cap. 14: Medetur cum mica salis, contusis, incussisq; iustis & strumis.

Incussus, us, m.q. [αἴωσις, ἐμβολή. Vn. *Be vtés meg wtás.* An. *A dashing, or bruising.*] Cornelius Tacitus lib. 20: Scandebant jam quidem cum gladiis & armorum incussu præcipitati fudibus & pilis obruuntur.

Indāgo, gas, penult. prod. act. q. Propriè venatorum verbum est, idem significans quod feras investigo. [דרשׁ *daráfch* חקר *chakár.* ἴχνεύομαι, ἀγρυνοστεύω. Gall. *Cercher à la trace, chercher diligemment, s'enquerir.* Ital. *Inuestigare, cercare.* Ger. Dem gespor nachsuchen/erforschen. Bel. Onderzoecken/spueren. Hisp. *Busiar por el rastro ò pisadas.* Pol. *Sliedze, wipartuie, skl'odze.* Vng. *Vadaszom, meg keresõm, tudakozom.* Ang. *To search, to trace.*] Cic. 2. de Fin. Canis natus ad indagandum. ¶ Per translationẽ accipitur pro quovis modo inquirere, vel perscrutari, ἀνιχνεύειν. Cicero in Orator. Aut reprehẽdet quod inusitatas vias indagemus, tritas relinquamus. Idem 5. de Finib. Consideratio, cognitióve rerum cœlestium, & earum quas à natura occultas & latentes indagare ratio potest. *&c.*

Indāgātio, f.t. Inquisitio, perscrutatio. [חקר *chéker.* ἀνιχνευσμός. Gall. *Cerchement, enqueste, inquisition.* Ital. *Lo inuestigar.* Ger. Erforschung/nachsuchung. Hisp. *Busciamiento.* Pol. *Vśiśperowanie, wipatrowanie,*

patrowanie. Vng.*Keresés, tudakozás.* Ang.*Diligent searching.*] Cicer. 1. Offic. Ineſt indagatio & inventio veri, ejusq; virtutis munus eſt proprium.

Indāgātŏr, oris, m. t. Venatòr, inquiſitor. [חקר *chokér.* Ἰχνεύτης. Gall. *Cercheur, enqueſteur.* Ital. *Inueſtigatore, cercatore.* Ger. Ein nachſucher. Hiſp. *El que buſca aſsi.* Pol. *Miſtrowiec.* Vng. *Keresö, tudakoſo.* Ang. *A ſearcher.*] Colum. lib 9 cap. 8: Sed indagatorem conveniet matutina tempora veſtigandi eligere. Indagator aquarum, Idem lib. 2. cap. 2.

Indāgātrīx, cis, f. t. [חקרת *chokeréth* Ἰχνεύτρια, ἐξιχνεύτρια. Gall. *Cercheresſe.* Ital. *Inueſtigatrice.* Ger. Ein ſucherin. Hiſp. *La que buſca aſsi.* Pol. *Ta ktora wipatruie.* Vng. *Vadászo, keresködö* ἀζχονγ. Ang. *She that ſearcheth.*] Cic. 5. Tuſc. Vitę philoſophia dux, virtutis indagatrix, expultrixq; vitiorum!

Indāgāntĕr, adverbiū. [Ἰχνεύτικῶς. Gall. *En ſuiuant la trace.* Ital. *Seguendo la tracia.* Ger. Mit nachſuchen vnd erforſchen. Hiſp. *Raſtreando.* Pol. *Wipatruiać.* Vng *Vadászua, tudakozua, kereſue.* Ang. *Following the trace.*] Colum. lib. 5. cap. 1: Boni venatoris eſt indaganter quamplurimas feras capere.

Indāgo, ginis, f. t. Series plagarum, quibus ſaltus, ſtabulaq; ferarum cinguntur à venatoribus. [רשת *réſheth* σῖγνος, ἀρκυοστάσιον. Gall. *Toiles ou panneaux, tente de filets tout autour.* Ital. *Rete da pigliare le beſte ſaluatiche.* Ger. Garn/ſo die Jäger außſpannen das gewild in dieſelbigen zu hetzen. Hiſp. *La red para tomar beſtias.* Pol. *Siecna zwierz.* Vng. *Les hálo, vadaſzhálo.* Ang. *Nettes where with woodes ar enuironned to tak wild beaſtes.*] Virg. 4. Aenei. ſaltusq; indagine cingunt. Luca. lib. 6: ſaltus, nemoroſaq; teſqua, Et ſylvas, vaſtaq; feras indagine claudit. Hic (inquit Budæus) Lucanus per metaphoram indaginem vocavit, foſſam & turrim munitarum ſeriem. Cæſ. 8 belli Gall. Sylvis undiq; impeditiſſimis aut altiſſimo flumine vel indagine munitū. ¶ Per tranſlationem accipitur pro captionibus, quas quis non facilè queat effugere. Tacit. lib. 13. de Seneca: Romæ teſtamenta & orbos velut ejus indagine capi: id eſt, captatorem eſſe orborum, ita ut nullus captiones ejus evadat. ¶ Item pro quavis indagatione, ſeu inquiſitione uſurpatur. [חקר *chéker.* Gall. *Cerchement, enqueſte.* Ital. *Lo inueſtigare.* Ger. Erforſchung/nachſuchung. Hiſp. *El buſcamiento.* Ang. *A diligent ſearch.*] Plin. lib. 7. cap. 49: In qua ſententia fuiſſe Ariſtotelem video, & ex multis perſuaſiſſe doctrinæ indaginibus.

Indĕ, adverbium eſt, impoſtans motum de loco, idem ſignificans quod Ex eo loco. [מ ושם *miſchſchám.* ἐκεῖθεν. Gall. *De là, de ce lieu là.* Ital. *Indi.* Ger. Von dannen/dannenher. Bel. Vandaer. Hiſp. *Deude ò deſde alli adelante.* Pol. *Zſtad.* Vng. *Onnat.* Ang. *Out of that place.*] Livius lib. 1. ab Vrbe: Primò in Macedoniam veniſſe, dein in Siciliam quærentem ſedes, delatum. Livius: Omnis te exempli documenta in illuſtri poſita monumento intuerii: inde tibi tuæq; Reipublicæ quod imitere, capias. ¶ Ali quando dicitur de tempore, & ponitur pro deinde. [εἶτεν. Ang. *From thence forth.*] Livius lib. 1. ab Vrbe: Crimini maximè dabant, in Numitoris agros ab his impetum fieri, inde eos collecta juvenum manu, hoſtilem in modum prædas agere. ¶ Hinc fiunt compoſita, Deinde, exinde, perinde, & proinde, quæ habent accentum in antepenultima.

Indēbĭtŭs, a, um, Non debitus: [ἐκ ὀφειλόμενος. Gall. *Indeu, qui n'eſt pas deu.* Ital. *Non douuto.* Ger. Das nicht ſchuldig iſt. Hiſp. *Coſa no deuida.* Pol. *Niedł użni.* Vng. *Meltatlan.* Ang. *That is not due.*] ut, Fletus indebitus. Seneca Her. Oetæo: indebitos nato quidem Compeſce fletus mater Alcidæ inclyti. Ovid. Epiſt. 15: Præmia magna quidem, ſed non indebita poſco.

Indēbĭtĕ, indebitò, adverb. [Vng. *Oknékül, méltatlan.*] Paulus lib. 22. Tit. 3. lib. 25. Si autem cautio indebite expoſita eſſe dicatur.

Indĕcēns, tis, om. t. Non decens, turpis, præter decorum, deformis. [לא שוה *ſchoher.* ἀπρεπὴς, αἰσχρὸς, ἀπρεπής. Gall. *Meſſeant.* Ital. *Non conuenenole, diſconcio, brutto.* Ger. Vngeburend / vngezimend. Hiſp. *Coſa fea y ſin gracia.* Pol. *Szkaradi, nie przyſtoiny.* Vng. *Illetlen.* Ang. *Vncomelie, indecent.*] Martial. lib 5: Oculoq; ludos ſpectat indecens uno. Seneca de Benef. lib. 1. cap. 9: Indecentiſsimum ſponſaliorum genus eſt adulterium.

Indĕcēntĕr, adverb. [ἀπρεπῶς. Gall. *Mal conuenemment, par meſſeance.* Ital. *Sconueneuolente.* Ger. Vngeburlichen/vnſtättiglich. Hiſ. *Fea, y deſgraciadamente.* Pol. *Szkaradzie, ſzpetnie.* Vng. *Illetlenül.* Ang. *Vncomelie.*] Plaut. Merc. Nec tolerant, ut æquum eſt, patres: ſed clamant, indecenter obſtrepũt. Martial. lib. 12: Quàm ſit luſca Philænis indecenter, &c.

Indĕcĕt, penult. corr. verbum eſt in tertiis duntaxat perſonis uſitatum, idem ſignificat quod Dedecet, ſive indecorum eſt, & inconveniens. [ἀπρεπές ἐστι. Gall. *Il meſſied, & n'eſt pas conuenable.* Ital. *Non ſi conuiene.* Ger. Es gezimpt oder gebürt ſich nicht. Hiſ. *Es coſa fea y ſin gracia.* Pol. *Nie przyſtoi.* Vng. *Nem illik.* Ang. *It becometh not.*] Plinius Iunior in Epiſt. Iuvenes adhuc cõfuſa quędam & quaſi turbata non indecent: ſenibus placida omnia, & ordinata conveniunt.

Indēclīnābĭlĭs, le, om. t. Quod declinari, vitari & flecti non poteſt. [ἀπαρέγκλιτος. Gall. *Qu'on ne peut euiter, qui ne varie point, qui n'eſt point muable.* Ital. *Che non ſi può ſchiffare.* Ger Das ſich nicht abwenden oder entſtlichen laßt. Hiſp. *Coſa que no ſe puede apartar, o eſquiuar.* Pol. *Nie wwarowani.* Vng. *El kerülhetetlen.* Ang. *That can not be eshaped.*] Gell. lib. 6. cap. 2: Fatum eſt ſempiterna quędam & indeclinabilis ſeries rerum.

Indēclīnātŭs, idem quod indeclinabilis, quod declinari & evitari non poteſt. Vng. *El kerülhetetlen.*] Ovid. 4. de Pont. Hæc tibi, qui perſtas indeclinatus amico: Non eſt quòd lingua dicta tremente putes.

Indĕcŏr, penult. corr. indecoris, etiam penult. corr. Indecorus. [שער *ſchuhér* רע *rah.* ἀχρήμων, ἀσχήμων. Gall. *Meſſeand, laid, deshonneſte.* Ital *Dishonorato, biaſimato.* Ger. Vngeſtalt/vngeſchaffen/heßlich. Hiſp. *Deshonrado.* Pol. *Nie ſzpetnoſć.* Vng *Ek.. len, embergégtelen.* Ang. *Vnſemely, vnconuenient, vnhoneſt.*] Servius putat compoſitum eſſe à nomine decor, & penultimam obliquorum naturaliter produci, quamvis à Virgilio aliquot in locis corripiatur: ut lib. 7: Non erimus regno indecores. Idem lib. 12: Sunt aliæ innuptæ Lațio & Laurentibus agris, Nec genus indecores. ubi idem ait: Aut Syſtole eſt, aut certè dicimus nominativum nòn inveniri, ut in multis nominibus fit. Nonius oſtendit apud antiquos fuiſſe in uſu nominativum indecoris, & hoc indecore, citans illud Accii ex Athamante: Cujus ſit vita indecoris, mortem fugere turpem haud convenit. Hodie tamen nominativus non eſt in uſu, ſive ille fuerit indecor, ſive indecoris. Vtcunq; eſt, penultima obliquorum ſemper corripitur. Quare magis videri debet compoſitum à decus, quàm à decor: ſicut à corpus fiunt compoſita bicorpor & tricorpor: aut certè bicorporis, & tricorporis. Qui quidem nominativi etiamſi non ſint in uſu, frequenter tamen utimur eorum obliquis.

Indĕcōrŭs, a, um, pen. prod. Turpe: contrariũ ejus eſt decorus: [שער *ſchoér* רע *rah* αἰσχρὸς. Gall. *Deshonneſte, vilain, laid, meſſeant* Ital *Inconueniente, brutto.* Ger. Vngeſtalt/vnzimmlich/heßlich. Bel. Onghecneet/leelijk. Hiſ *Turpe, indecente.* Pol. *Szkaradi.* Vng. *Illetlen, ékteleníwl, rut.* Ang *Filthie, vnſemelie, vncomelie.*] ut, Indecora laſcivia ludere, Plin. lib. 18. cap. 34 Cic. 1. Offic. Et juſta omnia decora ſunt: injuſta contrà, ut turpia, ſic indecora. Indecorus quæſtus, Liv. 1: bell. Indecorus viſus, Plinius libro 13 capite 12.

Indĕcōrē, adverb. Indecenter, turpiter: [ἀπρεπῶς. Gal. *Deshonneſtement, vilainement.* Ital. *Dishonneſtamente, brutamente.* Ger. Vngeſchaffentlich/heßlichen Hiſp. *Fea y deshonneſtamente.* Pol. *Szkaradzie, nieprzyſtoinie.* Vng. *Illetlenwl, ékteleníwl.* Ang. *With dishoneſtie, after an vncomely ſort.*] Cic. 1. Offic. Cavetq; nequid indecorè, effœminatéve aut faciat, aut cogitet. Ibidem: Et ea, ſi nõ decorè, aut quàm minimè decorè facere poſsimus. Dicitur etiam indecorabiliter, ut annotavit Soſipater ex Accio in Bacchis: Indecorabiliter alienos alunt.

Indefenſŭs, Non defenſus, defenſore patronóve deſtitutus. [ἀνυπεράσπιστος, ἀνυπερμάχητος. Gall. *Qui n'eſt point defendu.* Ital. *Non diſeſo.* Ger. Vnbeſchirmbt Hiſp. *No defendido.* Pol. *Nie obronni.* Vng. *Oualmazatlan.* Ang. *Vndefended.*] Liv. lib. 4: Suos increpans clara voce. Hîc prabituri (*inquit*) vos telis hoſtiũ eſtis indefenſi, inultiq; id eſt, ſine defenſione, ſine vindicta. Plin. lib. 18. cap. 7: Indefenſa quippe membranis continentur.

Indefeſſŭs, a, um. Non fatigatus. [ἀκάμητος. Gall. *Qui ne ſe laſſe point.* Ital. *No ſtanco.* Ger. Das nicht ermüdet wird. Hiſ. *No canſado.* Pol. *Nie vżhel'.* Vng *El faradhatatlan.* Ang *Vnwearied, not tyred.*] Ovid. 9. Metam. defeſſa jubendo eſt Sæva Iovis conjux: ego ſum indefeſſus agendo.

Indefeſſē, adverbium. [Vng. *El faradhatatlanul.*] Spartianus in Vero: Indefeſsè atq; inhumaniter faciens curſitare.

Indefinītŭs, nullis terminis circumſcriptus. [ἀπερίμφατον. Gall. *Obſcur & intrinqué.* Ital *Indeterminato, oſcuro, intricato.* Ger. Das vnbeſtimmet oder vnaußgezeyget iſt: *item,* Dunckel. Hiſp. *Coſa no determinada, y obſcura.* Pol. *Nie opiſſani, zawiel'y, wezł'owati.* Vng. *Meg nem határozlatot.* Ang. *Obſcure, intricate.*] Vnde Grammatici indefinitè ſignum eſſe poſitum affirmant, quando nec relativè, nec interrogativè poſitum eſt. Significat etiam obſcurum & perplexum. Gell. lib. 16 cap. 4 Indefinitus inexplicabilisque ſermo fiet.

Indēfĭnītē, [ἀορίστως. Vng. *Határoſas nekül.*] Gellius lib. 2. cap. 24. Promiſcuè atq; indefinitè largita eſt.

Indefletŭs, a, um, Non defletus. [ἄκλαυστος. Gall. *Qui n'a point eſté pleuré.* Ital. *Nõ pianto.* Ger. Vnbeweinet. Hiſp. *No llorado.* Pol. *Nie opłakani.* Vng. *El nem ſiratatot.* Ang. *That is not lamented for.*] Ovid. lib. 7. Metamor. Qui lacryment deſunt, indefletæq; vagantur Natorum, matrumq; animæ, juvenumq; ſenumq;.

Indēflĕxŭs, a, um, Non inclinatus. [ἄκαμπτος, ἀκλινής. Gall. *Qui n'a point eſté ployé.* Ital. *Non piegato.* Ger. Vngebogen. Hiſp. *Coſa que no ſe tuerce ò plega.* Pol. *Nie nakł'onioni, nachiloni.* Vng. *El nem haylot.* Ang. *That is not bowed.*] Plin. in Panegyr. Iam firmitas, jam

tas, jam proceritas corporis, jã honor capitis, & dignitas oris: ad hoc ætatis indeflexa maturitas.

Indēlebĭlis, le, om.t. Quod deleri non potest. [ἀνεξάλειπτος. Gall. *Qu'on ne saurott effacer ou abolir.* Ital. *Che non si può distruere, sempiterno, perpetuo.* Ger. Das sich nicht durchthun oder außtticken laßt. Hisp. *Cosa que no se puedevaer ò quitar.* Pol. *Nie zmazisti.* Vng. *El tórölhetetlen.* Ang. *That can not be put out or away.*] Ovid. lib. 15. Metam. nomenq; erit indelebile nostrum.

Indēlibātus, a, um, Illibatus, intactus. [ὁ οὐκ ἄθρυπτος. Gall. *Entier, qui n'est encore entamé.* Ital. *Non contaminato, entiero.* Ger. Vnverſucht. Hisp. *Cosa no gaſtado ni tocada.* Pol. *Nie zkoſztowani.* Vng. *Epp, koſtolatlan.* Ang *Vntouched, vntaſted, whole.*] Ovid. 1. Triſt. eleg. 4: Dum juvat, & vultu ridet fortuna ſereno, Indelibatas cuncta ſequuntur opes.

Indēmnātus, a, um, Non condemnatus. [ἄκριτος, ἀκατάγνωστος. Gall. *Qui n'a point eſté condamné.* Ital. *Non condennato.* Ger. Vnverdampt Hisp. *No condemnado.* Pol. *Nie potepiony.* Vng *Azki nem kárhoztatott, kárhoztatatlan.* Ang. *Not condemned.*] Plaut. in Curcul. proh Deûm atq; hominum fidem Hoccine pacto indemnatum, atq; intestatum me aripi? Cic. pro lege Agraria: L. Sylla, quum bona indemnatorũ civium funesta illa auctione sua venderet.

Indēmnis, ne, om.t. Nullo affectus damno, nullũ passus detrimentum. [ἀβλαβής, ἀζήμιος. Gall. *Exempt de dommage.* Ital. *Senza danno.* Ger Das kein ſchaden erleidet. Hisp. *Sin danno.* Pol. *Bez ſzkodi.* Vng. *Kárnélkwl valo.* Ang. *Without domage, harmeleſſe.*]

Indēmnĭtas, tis, f.t. Fuga vel vitatio damni. [τὸ ἀζήμιον, ζημίας ἀπαλλαγή. Gal. *Exemption de dommage, deſdommagemẽt.* Ital *Lo ſchifſare il danno.* Ger. Vermeidũg ſchadẽs oder nachtheils. His. *Eſquiuez de danno.* Pol. *Nie ſzkodowanie.* Vng. *Kár el táuoſztatás, kárnekwl valoság.* Ang. *Eshaping of loſſe or domage.*] Papin. in l. Fidejuſſori. ff. De neg. geſt. Fidejuſſor imperitia lapſus, alterius quoque contractus, qui perſonam ejus non contingebat, pignora, vel hypothecas ſuſcepit, & utranque pecuniam creditori ſolvit: exiſtimans indemnitati ſuæ confuſis prædiis conſuli poſſe.

Indeplōratus, a, um, Indefletus. [ἄκλαυστος. Gall. *Qui n'a point eſté pleuré.* Ital. *Non pianto.* Ger. Vnbetwent. His. *No llorado.* Pol. *Nie oppl'akani.* Vng *El nem irattatot.* An. *Not wayled for.*] Ovid. 3. Triſt. eleg. 3: Sed ſine funeribus caput hoc, ſine honore ſepulchri, Indeploratum barbara terra teget.

Indēpravātus, pen. prod. Incorruptus, non depravatus. [ὁ οὐ διεφθαρμένος, ὁ οὐ διαφθαρείς. Gall. *Qui n'eſt point depraué ne gaſté.* Ital. *Non guaſto non corrotto.* Ger. Vnverdorben. Hisp. *No gaſtado ò corrompido.* Pol. *Nie nakazoni.* Vng. *Meg nem veſtegett etõt, meg nem rontatot.* Ang. *Not depraued or made ill.*] Seneca epiſt. 77: Si vita indepravata virtus eſt, & ſui juris permanet, ſolum bonum eſt virtus.

Indēprĕcābĭlis, Quod nullis precibus poteſt averti. [ἀπαραίτητος. Vng. *Azmit semmi könyörgéssel el nem tauoſztathatni.* An. *That will not be forgiuen.*] Gell. Et pœna indeprecabilis ſubeunda eſſet.

Indēsērtus, a, um, Quod nunquam deſeritur. [ὁ ποτὲ οὐκ ἐγκαταλειμμένος. Gall. *Non delaiſſé, qu'on ne delaiſſe iamais.* Ital. *Che mai non ſe abbandona.* Ger. Vnverlaſſen. Hisp. *No deſierto ni deſemparado.* Pol. *Nie opuſzczoni.* Vng. *El hagyatlan.* Ang. *That is neuer left or forſaken.*] Ovid. 2. Amor. Eleg 9: Si tamen exaudis pulchra cum matre Cupido, Indeſerta meo pectore regna gere.

Indēsĕs, com.t. Impiger, qui deſes non eſt. [שקד *ſchokédh.* ἄοκνος. Gall. *Qui n'eſt point pareſſeux, ne oiſif.* Ital. *Non pigro.* Ger. Nicht träg oder faul/hurtig. Hisp *No pereçoſo, ni floxo.* Pol. *Nie leniwi, nie gnuſni.* Vng. *Nem reſt, gyors.* Ang. *Queck nothing idle.*] Gell. lib. 7. cap. 22: Id profectò existimandum eſt, non omnino inculpatum, neq, indeſidem viſum eſſe, cujus corpus in tam modicum modum luxuriaſſet exuberaſſetq;.

Indēsĭnenter, adverbium, Sine intermiſſione, ſemper & continuè. [ἀπαύστως, ἀλιγοπαύστως, ἀκαταπαύστως. Gall. *Touſiours, ſans ceſſe.* Ital. *Continuamente.* Ger. Ohn vnderlaß/ohne auffhörẽ. Hisp. *Siempre y de continuo.* Pol. *Bez przeſtanku.* Vng. *Szüntelen keppen.* Ang. *Alwayes, without ceaſing.*] Varro 2. de Re ruſt. cap. 9: Et ſi alter indeſinenter æger eſt, ne ſine cane grex ſit.

Indētōnsus, a, um, Non tonſus. [ἄκαρτος, ἄκαρος. Gall. *Qui n'eſt point tondu.* Ital. *Non toſato.* Ger. Vnbeſchorẽ. Hisp. *Non traſquilado.* Pol. *Nie oſtrzyżoni.* Vng. *El nyiretlen.* Ang. *Vnsherne, not-polled.*] Ovid. 4. Metam. Additur his Nyſeus, indetonſusque Thyoneus.

Index, indicis, vide INDICO.

Indĭcātio, Indicatura, Indicium, vide INDICO.

Indĭco, as, are, pen. cor. act. p. Manifeſto, palàm facio, enuntio detego, demonſtro. [הגיד *chivváh* הודיע *hodhiáh* להגיד *ghaláh* יהגה *highghid.* ὑφήγησις, δείκνυμι. Gall. *Monſtrer, bailler à coguoiſtre.* Ital. *Manifeſtare, paleſare.* Germ. Anzeigen/zuwiſſen thun. Bel Wetſen/te tennen geven. Hisp. *Demonſtrar y deſcubrir lo ſecreto.* Pol. *Pokazuie.* Vng. *Meg ielentõm, mondom.* Ang. *To ſhew, to-tell and declaire.*] Plautus in Aſinar. - egóne hæc patiar, aut taceam? Emori me malim quàm hæc ejus uxori non indicem. Lactant. libro 7: Ipſa ergo virtutis perpetuitas indicat humanum animum, ſi virtutem ceperit permanere: quia & virtus perpetua eſt, & ſolus humanus animus virtutem capit. ¶ Aliquando ponitur pro defero, accuſo, εἰσαγγέλλω. Vnde Vlpianus in l. indicaſſe. ff. de verbor. ſignific. Indicaſſe, *inquit*, reum, eſt detuliſſe, arguiſſe, accuſaſſe, conviciſſe Sed hæ ſignificationes in idem recidunt. ¶ Aliquando negotiationis verbum eſt, & rebus venalibus accommodatũ, quod in mercibus diſtrahendis uſurpatur, quando ille cujus eſt merx pretium ſtatuit rei quam venundat. eſt enim indicare venditoris: ſicut liceri emptoris, πριάσθαι. Plaut. Perſa: Indica, fac pretium. D. tua merx eſt, tua indicatio eſt. Idem in Mſtite: Venio ad macellum, rogito piſces, indicant caros. Apul. lib. 1: Et percontato pretio, quòd centum nummis indicaret, aſpernatus, centum viginti denariis præſtinavi. ¶ Indicare, inquit Nonius, aliquando promittere eſt: in qua ſignificatione Cicer. poſuiſſe ſcribit 3. Offic. Scævola Publii filius, quum poſtulaſſet ut ſibi fundus, cujus emptor eſſet, ſemel indicaretur.

Indĭcātus, ta, tum, participium. [יקר *jokér* מוקר *mukár.* πριηθὲς, τετιμημένος. Gall. *Mis à pris.* Ital. *Poſto a prezzo.* Germ. Geſchetzt/angeſchlagen. Hisp. *Pueſto à prezzo.* Pol. *Obſzacowani, jaczenioni.* Vng. *Meg bõſoltetõt.* Ang. *Sett to a preſe.*] Plinius libro 28. capite 13: Eadem ex cauſa emi lienem vituli, quanti indicatus ſit.

Index, com.t. Qui vel quæ rem ſecretam ſibi notam enunciat, quiq; indicium facit. [מודיע *modhiáh* מגיד *maghghid.* μηνυτὴς, μηνυτρίς. Gall. *Monſtreur, ou monſtre.* Ital *Manifeſtatore, dimoſtratore.* Germ Ein zeiger/oder anzeiger. Hisp. *Deſcubridor del ſecreto.* Pol. *Pokazatel.* Vng. *Meg ielentõ, mutato.* Ang. *An appeacher or vtterer.*] Aſconius ſcribit eſſe, qui facinoris cujus ipſe eſt conſcius latebras indicat, impunitate propoſita. Saluſt. in Catil. Plerique Craſſo ex negotiis privatis obnoxii, conclamabant indicem falſum eſſe. Cicero 7. Verrina: Cujus rei neque index, neque veſtigium aliquod, neque ſuſpicio cuiquam eſſet ulla. Plinius libro 8. capite 16: Leonum animi index cauda, ſicut & equorum aures. Cicero in Oratore: Imago animi vultus eſt, indices oculi. ¶ Eſt præterea index in libris, quo eorum indicantur argumenta. Cicero ſecundo de Oratore: In philoſophos veſtros ſiquando incido, deceptus indicibus librorum qui ſunt ferè inſcripti de rebus notis, verbum prorſus nullum intelligo. Idem lib. 4. ad Att. Iisq; imperes, ut ſumant membranulam ex qua indices fiant, quos vos Græci, ut opinor, σύλλαβους appellatis. Gell. libro 20. capite 11: Neq; item deſunt qui indices libris ſuis fecerunt. ¶ Index item aliquando idem ſignificat quod vulgò appellant *titulum*: hinc proverbium: Per indicem aliquid tangere & exponere, pro ſummatim, ſtrictim, obiter. Iuſtinianus in Inſtit. Vt vobis, *inquit*, poſſibile ſit ſummo digito & quaſi per indicem ea tetigiſſe. Aſconius in Verrina 3: Quòd quum eſſet ventum, antequam cauſa ageretur, quaſi per indicem rem exponebant. ¶ Index item dicitur digitus pollici proximus, propterea quòd indicanda re quapiam eo uti ſolemus. λιχανὸς. Lapis quoque quo auri bonitatem exploramus à Latinis index appellatur. Ovid. 2 Metamor.: perjuraq; pectora vertit In durum ſilicem qui nunc quoque dicitur index.

Indĭcium, cii, n.f. Propriè eſt delatio detectioq; criminis facta à quopiam qui ejus conſcius fuerit. [אות *achváh.* μήνυσις, μήνυτρον. Gall. *Indice, enſeygne, monſtre, ſigne.* Ital *Indicie, ſegne.* Ger. Ein anzeigung oder entdeckung eines laſters. Hisp. *Demonſtracion, deſcubrimiento delas coſas.* Pol. *Pokazanie, odkrycie, obiawienia.* Vng. *Ki ielentes.* Ang. *A marke, a ſigne or token.*] Saluſtius in Catil. Itaque conſulente Cicerone frequens Senatus decrevit indicium falſum videri. ¶ Accipitur item indicium pro ſigno, argumento, veſtigio ſive nota alicujus rei. [γνώρισμα. Vng. *Iegy.*] Idem poſt reditum: Specimen hoc virtutis, hoc indiciũ animi ſui fore non putavit. Idem pro Cluentio: Omnia quæ ſolent eſſe indicia & veſtigia veneni in illius mortuæ corpore repecta ſunt.

Indĭcĭnă, næ, Indicium, qua voce uſus eſt Apuleius. [μήνυσις. Vng. *Iegy.*] Indicinæ, *inquit*, præmium occupaſſe.

Indĭcŭlum, diminutivum, ab Indicium, pro parvo & tenui indicio, apud claſſicos ſcriptores non reperitur. Legitur tamen apud Auguſtinum in quodam Serm. Ego vobis fratres, hæc ſuggerendo, quaſi indicula quędam directa, obſcurè inſinuare curavi.

Indĭcātĭo, onis, f.t. Aeſtimatio alicujus rei, & pretii conſtitutio. [τίμησις. Gall. *Prus, priſee.* Ital. *La eſtima del preuio di qualche coſa.* Germ. Anſchlahung oder beſchetzung was ein ding wärt ſeye. Hisp. *Obra de eſtimar ò apreciar.* Pol. *Szacunek, cena.* Vng. *Meg bõtſwlles, meg ielentes.* Ang. *A pryſing or ſetting to a price.*] Plinius lib. 22. cap. 24: Mellis cauſas atque differentias, nationesq; & indicationem, in apium ac deinde florum natura diximus.

Plaut.in Perſa:Tua merx eſt,tua indicatio. ¶ Indicatio etiam verbosa illa ac propemodum ſcurrilis venalium rerum commendatio, qua venalitiarii venditoresq; uti ſolent ut emptores allicia nt. Vlpian.D.lib.19.tit.1.l.13: Quid tamen ſi ignoravit quide m furem eſſe, aſſeveravit autem bonæ frugi & fidum ut carè ve nderet? Qui ſcit, præmonere debuit furem eſſe: Hic non debu it facilis eſſe ad temerariam indicationem.

Indĭcātīvŭs, a,um, dicitur id,quo aliquid indicatur. [ὁριστικὸς, ἀποφαντικός. Vn.Meg ielẽntő.] Vnde Indicativus modus dictus eſt:quia eo præſentem actum indicamus.

Indĭcātūrā,ræ,f.p. Aeſtimatio. [τίμησις. Gall.Prix ou priſee. Ital. Prezzo,eſtimatione. Ger. Schetzung/ anſchlahung. Hiſp.Apreciadura. Pol.Zaczenienie. Vng.Bĕſſzĕllés. Ang.The prĭce or priſing.] Plin.in proëm.Nec fiducia operis eſt hæc,ſed indicatura.

Indĭctŭs, pro eo qui dici nequit. [ἀμυθητὸς. Vn.Meg moudhatlan.] Apuleius in libro de dogmate Platon. Deum Plato pronunciat cœleſtem, indictum, innominabilem, ut ait ipſe ἀρρητον,ἀμύθητον ἢ ἄῤῥητον.

Indĭco,cis,pen.prod.xi,ctŭ,act.t.Denuncio,ſignifico:[הֹלִיד highghidh נֹוַה tſivvádh קרא kará.κηρύττειν,ἐπιτάττειν. Gall. Denoncer,ſignifier. Ital.Denonciare. Ger.Anſagen/verkündigẽ. Hiſ. Denunciar. Pol.Oznaimuie,opowiadam. Vng.Hirré adom,ki hirdetŏm. Ang.To denonce,to proclayme.] quamvis inter ſe differant, quòd majorem vim habeat indicere quàm denuntiare. Nam denuntiare propriè eſt ſignificare. Cicero pro Planco:Denuntiaſti homo adoleſcens quid de Repub. ſentires. Indicere verò eſt ſolenniter & quadam cum autoritate ſignificare. Quod Cicero libro 1.Offic. apertè docuit, qui utrunq; verbum conjúnxit: Ac belli quidem, *inquiens*, æquitas feciali populi Romani jure perſcripta eſt. Ex quo intelligi poteſt, nullum bellum eſſe juſtum,niſi quod aut rebus repetitis geratur,aut denunciatum antè ſit & indictum. In his verbis duo genera belli gerendi fuiſſe ſignificat. Primùm rebus repetitis: quæ ſi negabantur, ubi & bellum cum illis geſtum eſſet, juſtum habebatur. Alterum honeſtius juſtiusq; erat, quod repetitis rebus, niſi redditæ eſſent,maturo decernebatur conſilio. Tum ad fines hoſtium denunciatis belli ſuſcipiendi cauſis,bellum indicebatur. Sed quo pacto indiceretur, Livius libro 1. declarat: Quandocu-que, *inquit*, pars major eorum qui aderant, in eandem ſententiam ibat, bellum erat conſenſu fieri ſolitum, ut fecialis ferratam haſtam, aut ſanguineam præuſtam ad fines eorum ferret,& non minùs tribus puberibus præſentibus diceret: Quod populi priſcorum Latinorum, homines q; priſci Latini adverſus populum Romanum Quiritium fecerunt, deliquerunt, quod populus Romanus Quiritium bellum cũ priſcis Latinis juſſit eſſe: Senatúsve populi Romani Quiritium cenſuit, conſenſit, conſcivit, ut bellum cum priſcis Latinis fieret: ob eam rem ego, populusq; Romanus, populo priſcorum Latinorum, hominibusq; priſcis Latinis bellum indico facioq;. Id ubi dixiſſet, haſtam in fines eorum emittebat. ¶ Voluptatibus bellum indicere, per translationem dicimus, cũ voluptate pugnare libidiniq; & gulæ frænũ illi injicere. Cicero de Senect. Ne omnino bellum videar indixiſſe voluptati. ¶ Sic etiam dicimus,Indicere concilium, indicere tributum: hoc eſt, publica autoritate ſignificare, & veluti imperare.συγκαλέσαι. Livius lib.1.ab Vrbe: Longè à domo patribus excitis,ipſum qui concilium indixerat,nõ adeſſe. Idem libro 4: Vnde enim eam pecuniam confici poſſe, niſi tributo populo indicto? Cicer. in Verr. act.5: Legem ſibi indicunt innocentiæ, continentiæ, virtutum omnium, qui ab altero rationem vitæ repoſcunt. ¶ Indicere ſpectaculum eſt denunciare & ſignificare futurum ſpectaculum.Livius lib.1.ab Vrb. condita:Indici deinde finitimis ſpectaculum jubet. ¶ Indicere funus,eſt evocare homines per præconem ad funus. Sueton.in Cæſare: Funere indicto rogus extructus eſt. ¶ Indicere juſtitium,eſt imperare ceſſationem dicendi juris,quod non aliter quàm in maximo Reipub. luctu, aut periculo fieri conſuevit. Livius lib.10. ab Vrbe: His nuntiis Senatus conterritus, juſtitium indici, delectum omnis generis hominum haberi jubet. ¶ Indicere forum:id eſt,locum & tempus deſignare, quo cauſæ in conventu agantur, id quod magiſtratus in provinciis facere ſolebant. Virg. Aeneid.5: Indicitq; forum & patribus dat jura vocatis. Vbi Serv.id eſt tempus & locum deſignat agendorum negotiorum.

Indĭctŭs,a,um,Denunciatum ſolenniter,promulgatum ſolenni ritu & more: [קרא karú בקרא nikrá קרא korá מִקְרָה metſuvvéh מְגֻרָּה mughghádh. κεκηρυγμένος. Gall Commandé ſignifié, crié publiquement. Ital.Manifeſtato con ſolennità. Ger.Vertündtget. Hiſp. Denunciado con ſolennidad. Pol. Opowiedzani. Vng.Meg hirdettetŏt. Ang.Proclaymed or denonced ſolemnely.] ut Indictum bellum dicitur,quod publica autoritate & ſolenni ritu eſt denunciatum.Indictum funus,denunciatę exequiæ.Indictæ dapes. Ovid.4. Faſt.Tunc magis indictas concelebrantq; dapes. ¶ Eſt præterea Indictus, a, um, nomen à participio dictus & præpoſitione in, id quod idem ſignificat quod non dictus. Ter.in Phor. Quod dictum indictum eſt, quod modò erat fatum,id irritum eſt.Liv.lib.5: Itaque quæ tum cecinerit, divino ſpiritu inſtinctus,ea ſe nec ut indicta ſint revocare poſſe. ¶ Sic etiam dicitur,Indicta cauſa:id eſt,non dicta & non defenſa.ἄκρατος. Cic. pro Rab. Sed indicta cauſa civem Romanum capitis condemnari coëgit.

Indĭctĭo,onis,f.t. Eſt tributi vel exactionis genus,quod à principibus populo indicitur: hoc eſt, imperatur. [מִדָּה middáh. ἔφοδος,συμβολή. Gal.Taille,impoſt. Ital.Taglia che ſi pone da i principi ſopra i populi. Ger.Schatzung/ſteuer/zinſzahl. Hiſp.Pecho ò pecha,tributo. Pol.Dan,czynſz,ſzacunek. Vng.Ado,fŏl vetés. Ang. A taxing.] Aſcon.Pædianus in 4.Ver.Omne genus penſitationis in hoc capite poſitum eſt, canonis, oblationis, indictionis. De hoc titulus eſt De indictionibus, li. 10. Cod.Iuſt. Vide annot. Bud. in Pand. Indictiones quoq; appellatæ ſunt, ex quibus annorum ratio conſtitui cœpta eſt, Conſtantino imperante, anno Chriſti CCCXIII ante diem. 8. Calend. Octob. quo die victus Maxentius, religioq; Chriſtiana in libertatem vindicata eſt. Ergo quaſi à primordiis Chriſtianæ libertatis Niceni conventus autoritate inſtitutum eſt,ut ſublatis Olympiadibus annorũ ratio ab eo tempore iniretur: ſic ut 15. quoque anno nova eſſet indictio, anni autem ſinguli indictionis computarentur.Ex Hotom.

Indĭctīvŭs, a, um, Quod indictum eſt: [קְרוּאִי karú קְרָא kará. κεκλημένος. Gal.Publié. Ital.Publicato. Ger.Dz vertündiget oð auſgetündiget iſt. Hiſp.Denunciado,publicado. Pol.Oznaimiony. Vn. Hirdettetŏt. Ang.Proclaymed.] ut Funus indictivum, ad quod per præconem populus ſolet evocari. Et Indictæ feriæ, quas Conſules vel prætores indicunt.

Indĭdem, penul. correp. adverbium compoſitum ab inde & idem,quod eſt ex eodem loco. [מִשָּׁם miſchſchám מִקֹּום mippŏh. αὐτόθεν,ἐντεῦθεν. Gall.De ce lieu là meſme. Ital.Di quello iſteſſo luogo. Ger.Eben von dem ort her. Hiſp.Del meſmo lugar. Pol. Stegoż mieiſcza. Vng.Vgyanonnan. Ang.Frome that ſame place.] Plaut.in Ciſtel. Indidem unde oritur, facito uti facias ſultitiã ſepelibilem. Cicer.pro Sext.Roſc.Amer. Si per alios feciſſe dicis, quæro ſervósne an liberos: quos homines? indidémne Ameria,an hoſce ex urbe ficarios?

Indĭes, vide in præpoſitione IN.

Indĭffĕrēns, is, om.t. Quod ſua natura neq; bonum eſt neq; malum. [ἀδιάφορον. Gall.Indifférent. Ital.Indifferente. Ger. Nicht vnderſcheiden/gleych geltend. Hiſp.No differente. Pol.Nie rożniące ſie rożni. Vng.Kŏz,aż ki ŏmagában ſem tŏ ſem gonoſz. An. Indifferent.] Cicero 3.de Fin. Itaque id definimus, quod ſit indifferens cum æſtimatione mediocri. Quod enim illi ἀδιάφορον dicunt,id mihi ita occurrit,ut indifferens dicerem. Indifferens homo,qui nec eſt difficilis,nec moroſus in re ulla expendenda. Suet.in Iulio Cæſare:Nam circa victum C.Oppius adeò indifferentem fuiſſe docet, ut quondam ab hoſpite conditum oleum pro viridi appoſitum, aſpernantibus cæteris, ſolùm etiam largiùs dicat appetiſſe. Indifferẽs dolor apud Stoicos, Gell.lib.11.cap.25.

Indĭffĕrēntĭă,tiæ,f.p. Similitudo, affinitas, cõvenientia. [ἀδιαφορία. Gall.Indifference,ſimilitude,conuenance. Ital.Indifferenza, ſomiglianza. Ger.Vnunderſcheidung/ gleichförmigkeit Hiſp.No differencia,ſemejanca Pol.Nie rożnoſc. Vng.Hazonlatoſſág. Ang. Indifference,lykneſſe.] Gell.lib.13.cap.3: Hoc ego ſcripſi de utriuſq; vocabuli indifferentia Ibid.cap.21: Cujus ſonitus quanta apud veteres indifferentia ſit,notius eſt quàm ut plura in id verba ſumenda ſint.

Indĭffĕrēntĕr, adverb. Indiſcriminatim. [ἀκρίτως, ἀδιαφόρως. Gall.Indifferemment. Ital.Indifferentemente.ſenza differenza. Ger. Vnunderſcheidentlich Hiſp.No differentemente,ſin differencia. Pol. Nie rożdżielnie. Vng.Valagatáſnélkwl,eleggen. Ang.Indifferĕntlie.] Indifferenter ferre: hoc eſt, æquo animo ferre, vel non magni pendere:quod alio modo dicimus, Susq; deq; ferre. Sueton. in Domit. Occiſum eum populus indifferenter, miles graviſſimè tulit.

Indĭgĕnă, næ, penult. corrept. com.p. Qui eo in loco quem incolit,natus eſt:quaſi inde genitus. [יְלִיד ezrách. αὐτόχθων. Gall.Nay & natif du pays. Ital.Colui che habita in quello iſteſſo luogo doue egli è nato. Ger.Ein eyntändiſcher/ heimiſch/ der im Land geboren iſt. Bel Ingeboren. Hiſp.Varon ò muger natural de alli. Pol. Domowy, wnaſzim kraiu wrodz doni. Vng.Lako földeben ſzületett. Ang.Borne in the ſame cuntrey or toune.] Omnes habitatores aut indigenæ ſunt, aut advenæ, aut convenæ: advenæ ex uno & eodem loco venientes: cõvenæ,è diverſis:indigenæ,qui in ea ipſa regione in qua habitant,ſunt geniti.Liv.1. bell. Pun. Nec majores eorum indigenas,ſed advenas Italiæ cultores. ¶ Aliquando adjectivi vim habet, jungiturq; ſubſtantivis cujuſvis generis. Ovid.6. Metam. Najadum, Fauniq; foret tamen ara, rogabam, Indigenæve dei. Plin. lib.14. cap.6: Dixiſſe hoſpiti de indigena vino.

Indĭgĕo,

Indĭgĕo,ges,gĕre,n.ſ.Ex in, & egeo compoſitum: d, euphoniæ gratia interjecto, Egeo. [חסר *chaſér.* ἀπορέω, θέομαι, ἐνδεῶς ἔχω. Gal. *Auoir faute & diſette, auoir beſoing, eſtre indigent.* Ital. *Hauer beſogno.* Ger. Bedörffen/mangelbar ſeyn. Bel. Behoeven/gebrec hebben. Hiſp. *Hauer menester algo.* Pol. *Potrzebuie.* Vng. Szw'kŏlkŏdŏm. Ang. *To lack, to neede, to be in extreame powertie.*] Terent. in Andr. Quid mi pater? quaſi tu hujus indigeas patris. Cic. de Orat. lib. 1: Iam illa non tàm artis indigent, quàm laboris. Cæſar. 2. belli Gall. His rebus indigebant, quæ ad oppugnationẽ caſtrorum neceſſariæ erant. Caſſius Ciceroni: Cohortatione te puto non indigere. ¶ Hujus impersonali Plin. lib. 10, uſus eſt: Nunquam, *inquit*, conſpectis, niſi cum præſidio earum indigetur.

Indĭgĕus, participium, Egens, tenuis, pauper.] חסר *chaſér.* ἀπορῶν, ἐνδεής. Gal *Indigent, ſouffreteux.* Ital. *Biſognoſo.* Ger. Bedörfftig end, mangelbar. Hiſp. *Menesteroſo.* Pol. *Potrzebny.* Vng. Szw'kŏlkŏdŏ. Ang. *Needie, poore.*] Cic. de Amic. Quid enim ille erat indigens mei? Benignè facere indigentibus, Cic. 2. Offic. Ferre opem indigentibus, Idem 2. de Finibus.

Indĭgēntĭă, tiæ, f.p. Inopia, egeſtas. [חסר *chéser* מחסור *machsór* דרך *tsórech.* ἔνδεια. Gall. *Diſette, ſouffrette, beſoin, faute.* Ital. *Biſogno, pouerta.* Germ. Durfftigkeit/manget. Hiſp. *Menester pobreza.* Pol. *Potrzeba.* Vng. Szwkŏlkŏdés, szegénség. Ang. *Powertie, lack of thinges neceſſarie.*] Cicero de Amicitia: Amare nihil aliud eſt, niſi eum ipſum diligere quem ames, nulla indigentia, nulla utilitate quæſita.

Indĭgĭtātŭs, a, um, penult. corr Egenus, qui indiget. [חסר *chaſér.* ἐνδεής, ἀπορῶν Gall *Indigent, ſouffreteux.* Ital. *Biſognoſo.* Germ. Mangelhafft durfftig/arm Bel. Behoefftig Hiſp. *Menesteroſo* Pol. *Potrzebny.* Vng. Szwkŏlkŏdŏ, szegény. Ang. *That lacketh or needeth.*] Plin. lib. 8. cap. 40: Stipendiorum indiga. Virgilius lib. 2. Georg. - opis haud indiga noſtræ. Lucret. lib. 1: Ipſa ſuis pollens opibus nihil indiga noſtri.

Indigĕſtŭs, a, um, Confuſus, perturbatus: Digeſto, & ordinato contrarium. [ἄτακτος, ἀδιάθετος. Gall. *Confus, qui n'eſt point mis par ordre.* Ital. *Diſordinato.* Ger. Vngeordnet/nicht ordentlich zerlegt. Hiſp. *Coſa no bien repartida.* Pol *Nie rozłożoni, potmieſſani.* Vng. *Rendeletlen.* Ang. *Out of order.*] Plinius li. 30. cap. 15: Materia ſurda, & indigeſta ſimplicitas. Ovid. lib. 1. Metamor. -rudis, indigeſtaq; moles.

Indigĕſtē, adverb Inordinatè, compoſitè. [ἀδιαθέτως, ἀτάκτως. Gall. *Confuſément.* Ital. *Diſordinatamente.* Ger. Vnordentlichen. Hiſp. *Sin orden.* Pol. *Mieſzanie.* Vng. Rendnélkŭl. Ang. *Confuſelie.*] Gell. lib. 20. cap. 11: Quas breviter, & indigeſtè, & incondìtè, annotationibus, lectionibusq; variis feceramus. Indigeſtum & crudum, Macrob. Satur. lib. 7. cap. 7.

Indĭgĕtēs, penult. corr. com. t. Dii ex hominibus facti. [οἱ ἀνθρωποειδεῖς. Gall. *Hommes deifiez ſelon la ſuperſtition des Anciens, ſainctz.* Ital. *Santi.* Ger. Menſchen ſo zu götteren auffgeworffen ſind. Hiſp. *Los ſantos canonizados.* Pol. *Bogowie ziudzi vczinieni.* Vng. Szentek, emberekből iſtenek. Ang. *Men holden and eſteemed as goddes after there death.*] Quo nomine dictus eſt Aeneas, quum puguans cum Mezentio, nuſquam apparuiſſet. Alii indigetes dicunt eſſe deos tutelares, quorum nomina vulgari non licet. Livius 8. ab Vrbe: Lares dii novenſiles, dii indigetes, divi quorum eſt poteſtas noſtrorum, hoſtiumq;, *&c.* Virgil. 12. Aeneid. Indigetem Aeneam, ſcis ipſa, & ſcire fateris, Deberi cœlo fatisq; ad ſidera tolli. Idem 1. Georg. Dii patrii indigetes, & Romule, Veſtaq; mater. Vbi Servius: Patrii dii ſunt, qui præſunt ſingulis civitatibus, ut Minerva Athenis, Iuno Carthagini. Indigetes autem propriè ſunt dii ex hominibus facti, quaſi in diis agentes. Abuſivè tamen omnes dii generaliter poſſunt dici indigetes, tanquam nullius rei egentes. Vide Macrob. lib. 1. de Som. Scip. cap. 9.

Indĭgĭto, as, penult. corr. Antiquum verbum eſt, idem ſignificans quod voco, nomino: [קרא *kará.* ὀνομάζω. Gall. *Appeller, monſtrer au doigt.* Ital. *Chiamare, nominare.* Ger. Nennen. Hiſp. *Llamar ò monſtrar con el dedo.* Pol. *Mianuie.* Vng. *Emlitŏm.* Ang. *To call, to name, to shew by the finger.*] ita dictum ab indicando, quaſi indicito: vel à digitis, quòd quempiam nominantes, perinde ſit acſi digito oſtendamus. Macrobius: Namq; virgines Veſtales ita Apollinem indigitant, Apollo medice, Apollo Pæan. Idem. Nam ita ab incolis indigitantur.

Indĭgĭtāmēntă, Libri pontificales, qui & nomina deorum, & rationes ipſorum nominum continent. [Vng. *Iſtenŏk neuei-nek laiſtroma.*] Feſtus: Indigitamenta, incantamenta, vel indicia interpretatur.

Indignŏr, aris, d.p. graviter fero, ſtomachor, iraſcor, in iram erumpo, indignum puto & non ferendum. [כעס *chaás* קנא *Zahéph.* ἀγανακτέω, δεινοπαθῶ. Gall. *Se courroucer & marrir, ſe meſcontenter.* Ital. *Sdegnarſi.* Ger. Zürnen/unwirſch ſeyn. Hiſp. *Enſannarſe.* Pol. *Przeciwo nomi ieſt, obraza mnie.* Vng. *Bozzonkodom, harag-zom.* Ang. *To be angrie, to be wrath or miſcontent.*] Cicer. 1. de Invent. Duodecimus locus eſt per quem indignamur, quod nobis hoc primis acciderit. Ovid. 9. Metam. Venerat huc Dryope fatorum neſcia: quoq; Indignêre magis nymphis latura coronas. Sulpit. Cic. lib. 4: Hem nos homunculi indignamur ſi quis noſtrúm interiit, aut occiſus eſt.

Indignāns, participium. [קנא *Zahéph.* ἀγανακτῶν, δεινοπαθῶν. Gall. *Qui ſe courrouce & marrit.* Ital. *Chi è corrucciato.* Ger. Hefftig zürnend/ſur vbel auffnemmend. Hiſp. *El que ſe enſenna.* Pol. *Za ſi'e marsci.* Vng. *Bozzonkoduan.* Ang. *Chafing, taking greuouſlie.*] Freta indignantia, Ovid. 11. Metam. Corda indignantia longam pacem, Stat. 3. Thebaid.

Indignāns, nomen, Qui facilè indignatur. [קנא *Zahéph.* ἀγανακτῶν. Gall. *Courroucé.* Ital. *Corrucciato.* Germ Zornig/vnwirſch. Hiſp. *Ayrado y ſannudo.* Pol. *Gniewliwi.* Vng. *Bozzonkodo:* Ang. *That taketh any thing greuouſlie or in wrath.*] Columella libro 8. capite 17: Quum ſit molliſſimum & ſervitutis indignantiſſimum.

Indignā.ŭs, a, um. particip Iratus, æſtuās. [קנא *Zahéph* ἀγανακτήσας. Gall. *Courroucé, marri.* Ital. *Chi è corrucciato.* Ger. Erzurnt/bewegt zu vngeſtümmigkeit. Hiſp. *Ayrado y ſannudo.* Pol. *Gniewliwi, poruſzoni.* Vng. *Meg haragut.* Ang. *That is angerd and mooued.*] Virgil. 2. Georg Atq; indignatum magnis ſtridoribus æquor. Procellæ indignatæ, Stat. 3 Syl.

Indignātĭo, onis, f.t. ira. [כעס *cháas* קנאה *Zâhaph.* ἀγανάκτησις. Ital. *Sdegno.* Pol. *Gniew, poruſzenie.* Vng. *Harag, bozzonkodás.* Ang. *Anger, wrath, chafing.*] Iuven. Satyra 1: Si natura negat, facit indignatio verſus. Plin. lib. 9. cap. 30: Convertit in ſe cuſtodum indignationem aſſiduitate furti immodici.

Indignātĭ ŭncŭlă, f.p. diminutivũ. [Vng. *Bozzonkodásotska ſenyekődésötske.*] Plinius Epiſt. lib. 6. Reſtituro: Indignatiunculã, quam in viri cujuſdam auditorio cepi, nõ poſſum mihi temperare, quo minus apud te quia non contingit coram, per epiſtolam effundam.

Indignābūndŭs, Indignans. [קנא *Zahéph.* ἀγανακτῶν ἐοικώς, ὁ δυσχεραίνων. Gall. *Tout courroucé, tout marri.* Ital. *Pieno diſdegno, chi è corrucciato.* Ger. Voll zorn vnd vnwirſche. Hiſp. *Lo que muchoſe enſanna.* Pol. *Gniewliwi, barzo rozgniewani.* Vng *Haraguán, bozzonkoduám.* Ang. *That is angerd, and mooued.*] Livius 8. bell. Maced. Quum illa muliebriter indignabunda, nihil de communi filia ſecum conſulatum adjeciſſet.

Indignŭs, a, um, Non dignus. [ἀνάξιος. Gall. *Indigne.* Ital. *Indegno.* Germ. Vnwirdig. Bel. Onweerdich. Hiſp. *Coſa indigna y non mereſcedora.* Pol. *Nie godni.* Vng. *Méltatlan.* Ang. *Vnworthie.*] Terent. in Evn. Nam ſi ego indigna contumelia hac Sum maximè: at tu indignus qui faceres tamen. Idem Adelph. Aeſchine, Hæccine flagitia facere te? hæc te admittere indigna genere noſtro? Liv. 4. ab Vrbe: Itaque ſicut priore anno per indigniſſimos ex plebeiis candidatos, omnium etiam dignorum tædium fecerant. ¶ Interdum pro miſerabili, fœdo, crudeli, gravi. δεινός. Idem: Indignis cùm egomet ſim acceptus modis. Virgilius 6. Aeneid. - atque illi Miſenum in litore ſicco, Vt venêre, vident, indigna morte peremptum. ¶ Interdum pro magno: unde Ennius indignas turres dixit: id eſt, magnas.

Indignĭtās, atis, f.t. penult. corr. Crudelitas, fœditas, magnitudo mali. [ἀνάξια, ἀσχήμια. Gall. *Indignité, deshonneſteté, vilainie.* Ital. *Deshonneſtà, vilaccaria.* Germ. Vngebürligkeit, vbelſtand/vnehrligkeit Hiſp. *Indignidad, deſoneſtad, deſoneſtidad.* Pol. *Niesłuſznosc.* Vng. *Méltatlanság.* Ang. *Crueltie; vnworthineſſe; villanie.*] Liv. 2. ab Vrbe: Egóne has indignitates diutiùs patiar quàm neceſſe eſt? Cicer. pro Muren. Neque tamen ſatis severè pro rei indignitate decrevit. Indignitas calamitatis, Cicero 7. Verrin.

Indignum, Aliquando interjectionis vim habet, & per parentheſim interponitur, quemadmodum & infandum. [Vng. *Oh méltatlanság.*] Ovid. 5. Metamorphoſ. Pectora rupiſſet niſi poſt altaria Phineus Iſſet, & (indignum) ſcelerato profuit ara.

Indignē, adverb. Inhoneſtè, præter dignitatem. [ἀνάξιως. Gall. *Indignement.* Ital. *Indegnamente.* Ger. Vnehrlichen/vngebürlichen. Hiſp. *Indignamente y no mereſciendo.* Pol *Nie przyſtoinie.* Vng. *Méltatlanul.* Ang. *Haynouſlie, vnworthelie.*] Terentius in Adelph: Cui miſeræ indignè per vim vitium obtulerat. Ibidem: eripuit mulierem Quam amabat: clamant omnes indigniſſimè Factum eſſe.

Indignĭſſĭmē, adverbium. [Vng. *Igŏn metatlanul.*] Iulius Capitol. in Pertinace: Mortem ejus populus indigniſſimè tulit.

Indiligēns, tis, adject. om. t. Negligens. [עצל *hatsél.* ὀλιγωρῶν, ἀμελής. Gall. *Negligent, mal ſoigneux, nonchalent.* Ital. *Negligente y no diligente.* Ger. Vnfleiſſig. Hiſp. *Perezoſo y no diligente.* Pol. *Nie pilni, niedbali.* Vng. *Gond viſeletlen, ſzorgalmátlan.* Ang. *Negligent, ſlouthfull.*] Terent. Adelph. Sed vereor ne indiligens nimium ſies. Plin. lib. 13. cap. 13: Deprehenditur etiam odore, quum fuerit indiligentior.

Indiligēntĭă, æ, f. p. Negligentia. [עצלות *hatsluth.* ὀλιγωρία. Gall. *Nonchalance, negligence.* Ital. *Negligenza, dapocagine.* Germ.

Vnfleiß. Hiſp. *Deſcuydo.* Pol. *Niedbalſtwo.* Vng. *Gond viſeletlenség ſzorgalmatlanság reſtség.* Ang. *Slouth fulneſſe.*] Cicero ad Quintũ Fratrem: Literatũ miſſarũ indiligentiam reprehendi.

Indīlĭgēntĕr, adverb. Negligẽter. [ὀλιγώρως. Gal. *Negligemment.* Ital. *Negligentemente.* Ger. Vnfleiſſigtlich. Hiſp. *Negligente y deſuydadamente.* Pol. *Niedbalie.* Vng. *Gond viſeletlenül, reſtlẽn.* An. *Slouthfullie.*] Terent. Phorm. -quia pol mei patris benè parta indiligenter Tutatur. Cic. ad Attic. lib. 16: Quanquam nihil ab eo arbitror neq; indiligenter, neq; illiberaliter factum.

Indīlĭgēntĭŭs, adverb. negligẽtiús. [Vng. *Tanyábban, ſzorgalmatlamban, reſtlebben.*] Cæſar Commentar. belli Gallici lib. 2: Indiligentiús ſervaturos crediderant.

Indĭpīſco, ſcis, Aſſequor, adipiſcor. [קבה *kanáh* אחז *acház*, προσποιῶμαι. Gall. *Obtenir, gaigner, acquerir.* Ital. *Conſeguire.* Ger. Erlangen/vberkommen. Hiſp. *Alcancar, conſeguir.* Pol. *Doſtawam.* Vng. *Meg nyerõm.* An. *To obteine, to purchaſſe.*] Plautus in Aulul. -neq; partem Tibi ab eo, cui ſit, indipiſces, neq; furem excipies. ¶ Pro eodem etiam dicimus indipiſcor, eris, in præterito indeptus. Livius lib. 6. bel. Pun. Ne dirimi ab ſe hoſtem paterentur, quam quis indeptus navem erat, ferrea manu injecta, &c. ¶ Gellius lib. 12, pro auſpicari, ſive incipere videtur poſuiſſe: Sic enim, inquit, Achæos Homerus pugnã indipiſci ait, non fidicularum tibiarumq; concentu, verùm conſenſu tacito nitibundos.

Indēpto, as, frequentativum. [קבה *kanáh* אחז *acház*, ἐπιτυγχάνω. Gall *Acquerir.* Ital. *Acquiſtare.* Ger. Erlangen. Hiſp. *Alcancar.* Vng. *Meg nyerõm.* Ang. *To purchaſſe.*] Varr. Nec partem aliquam indeptavit hæreditatis.

Indēptŭs, a, um, participium ab Indipiſcor. [קדה *kanáh*. ἐπιτυχὼς, ἐπιτυχήσας. Gall. *Qui a obtenu, ou acquis.* Ital. *Chi ha acquiſtato.* Ger. Erlanget/vberkommen. Hiſp. *El que ha alcan adv.* Pol. *Doſtal'y.* Vng. *Nyert, talaltatot.* Ang. *That hath obteine purchaſſeth.*] Livius 6. bell. Punic. Ne dirimi ab ſe hoſtem pa rentur, quam quis indeptus navem erat, ferrea injecta manu. Lucret. lib. 3. Vide Indipiſcor.

Indīrēctŭs, a, um, Incõpoſitus, & inornatus. [ἄτακτος, ἀδιάρθρωτος. Gall. *Qui n'eſt point bien dreſſé ne accouſtré.* Ital. *Inornato.* Ger. Vngericht oder vnrichtig. Hiſp. *No conquaſſo ni polido.* Pol. *Nie rządni.* Vng. *Igynetlen, ekoſſégnelkül való.* Ang. *Out of order, not ſeemely.*] Quint. lib. 5. cap. 13: Indirecta ferè, atq; ut ſic dicam, clamoſa eſt actio.

Indīrēptŭs, [ἀδιάφθαρτος. Vng. *Ragadoztatatlan, koborlatlan.*] Cornel. Tacit. lib. 19: Sic Capitolium clauſis foribus indefenſum & indireptum conflagravit.

Indīſcrīmĭnatĭm, Indifferẽter, & ſine diſcrimine. [ἀδιαφόρως, ἀδιαφόρως. Gall. *Indifferemment.* Ital. & Hiſp. *Indifferentemente.* Ger. Vnunderſcheidentlich. Pol. *Nie rozdzielnie.* Vng. *Elegyáltal, valogatáſnélkül.* Ang. *Indifferentlie.*] Varr. 4. de lingua Latina: Quibus nos in hoc libro perinde ut nihil interſit, utamur indiſcriminatim.

Indīſcrētŭs, a, um, ex in, & participio verbi diſcerno, compoſitum, Indifferens, indiſtinctus. [ἄκριτος. Gall. *Qui n'eſt point diuiſé ne ſeparé.* Ital. *Che non ſi può diſcernere.* Ger. Vnzertheilt/nicht vnderſcheiden. Hiſp. *No apartado.* Pol. *Nie rozdzielni.* Vng. *Meg valaztatlan.* Ang. *Not ſeparated nor ſeuered.*] Plin. lib. 35. cap. 10: Imagines adeò ſimilitudinis indiſcretæ pinxit, ut, &c. Indiſcreta lux: hoc eſt, minimè diſcreta & confuſa, Plin. lib. 7. cap. 60.

Indīsĕrtŭs, a, um, Non diſertus. [כבד טה *chebádh peh* שפון כבד *chebádh laſchón.* ἀφραδὴς, ἀδεινὸς ἐπεῖν. Gall. *Qui n'a pas le langage en main.* Ital. *Senza eloquenza.* Ger. Vnberedt. Hiſp. *No elegante, ni eſparzido.* Pol. *Nie wimowni.* Vng. *Nem ékes beſzédwe.* Ang. *Not eloquent or weell langauged.*] Cicero 2. de Natura deorum: Nam neq; indiſertum Academicum pertimuiſſem, nec ſine iſta philoſophia Rhetorem, quanvis eloquentem. Idem 3. de Finibus: Vt interpretes indiſerti ſolent.

Indīsĕrtē, adverbium, Sine ulla eloquentia. [ἀφραδῶς. Gall. *Sans eloquence, en ſot langage.* Ital. *Senza eloquenza.* Ger. Ohne wotredenheit. Hiſp. *Sin elegancia.* Pol. *Nie wimownie.* Vng. *Ékes beſzédnelkül.* Ang. *Rudelie, without eloquence.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Orationem meam collaudavit ſatis multis verbis non me hercule indiſertè Severus Antiſtius.

Indīſpŏsĭtŭs, ἄτακτος, inordinatus. [Vn. *Rendõletlen.*] Cornel. Tac. li. 17: Apud Vitellũ omnia inordiſpoſita, temulẽta, &c.

Indīſpŏsĭtē [illegible]verbium, Inordinatè [illegible]τως, ἀκοσμήτως, ἀτάκτως. Gall. [illegible]ordonneement. Ital. *Diſordinatamente.* Ger. Vnordentlich. Hiſp. *Deſordonadamente.* Pol. *Nie rządnie.* Vn. *Rendnélkül.* Ang. *Without order.*] Sen. Epiſt. 125: Multa animalia, perturbatè & indiſpoſitè moventur.

Indiſſĭmīllĭmŭs, [Vn. *Igõn eggyezõ, illendõ.*] Velleius Paterculus Hiſt. lib. 2: Decimoq; anno quàm ad indiſſimillimam vitæ ſuæ potentiam pervenerat Lepidus.

Indīſſŏlubĭlĭs, le, om. t. Quod diſſolvi, ſive rumpi nõ poteſt. [ἄλυτος, ἀδιάλυτος. Gal. *Qu'on ne peut diſſoudre, diſioindre, ou deſnoüer.* Ital. *Indiſſolubile, che võ ſi può ſlegare.* Ger. Vnauflöſlich/vnzerthellig. Hiſp. *Coſa que no ſe puede deſatar.* Pol. *Nie rozwiązal'i.* Vn. *Meg odhatatlan.* Ang. *That can not be diſſolued orlewſed.*] Cicer. de Vniverſ. Sed quoniam orti eſtis immortales, vos quidem eſſe indiſſolubiles non poteſtis.

Indīſſŏlūtŭs, ta, tum, Colligatus, non ſolutus. [ἀ λυθὲις, ἀδιάλυτος. Gall. *Qui eſt demeuré ſans diſſoudre, ou deſioindre.* Ital. *Que ſta ſemper ligato.* Germ. Vnauffgelöſt. Hiſp. *Que eſta ſiempre atado.* Pol. *Związani.* Vng. *ösſze kötöſzetöt.* Ang. *Not diſſolued or lewſed.*] Cicer. de Vniverſitate: Hæc ſunt indiſſoluta me invito: quanquam omne colligatum diſſolvi poteſt.

Indīſtīnctŭs, a, um, Inordinatus, confuſus. [ἄτακτος, ἀδιάρθρωτος, συγκεχυμένος, ἀδιακρινὴς. Gall. *Non diuiſé ne ſeparé, confus.* Ital. *Confuſo, non diſtincto.* Ger. Nicht vnderſcheiden/vnzertheilt. Hiſp. *No diſtincto, ni apartado.* Pol. *Nie rozdzielni.* Vng. *Meg valaſztatlan, ösſze zurtzáduart.* Ang *Not diſtinct confuſe.*] Quint. lib. 8. cap. 2: Neq; inordinata, neq; indiſtincta. Gell. lib. 13. cap. 29: Indiſtincta nanq; fient, & cõfuſa.

Indīſtĭnctē, adverb. Inordinatè, confusé. [ἀτάκτως, ἀδιακρινῶς, συγκεχυμένως. Gall. *Sans diſtinction, confuſement.* Ital. *Confuſamente, ſenza diſtinctione.* Ger. Vnunderſcheidentlich/vnordentlich. Hiſp. *No diſtincta y apartadamente, confuſamente.* Pol. *Nie rozdzielnie.* Vng. *Meg valaſztás nelkül.* An. *Without diſtinction or order.*] Gell. lib. 20. cap. ult. Indiſtinctè atq; promiſcuè adnotabam.

Indīſtrīctŭs, a, um, Non diſtrictus [ἀσφιγκτος, ἀδρωτος. Gall. *Qui n'a point eſté offensé ou bleſſé.* Ital. *No offeſo.* Germ. Vnverletzt. Hiſp. *No offendido.* Pol. *Nie obrażony.* Vng. *Meg sértetesnélkül való, sértetlen.* Ang *Not offended, not hurt.*] Ovidius 2. Metamorph. -removebitur omne Tegminis officium, tamen indiſtrictus abibo: Id eſt, illæſus.

Indīvĭdŭŭs, a, um, Quod nõ poteſt dividi, vel quod non ſeparatur. [ἄτομον. Gal. *Qu'on ne peut diuiſer ou partir en pieces.* Ital. *Indiuiduo chi non ſi può ſeparare.* Ger. Vnzertheilig. Hiſp. *Coſa que no ſe puede partir.* Pol. *Nie rozdzielni.* Vng. *El válaſzthatatlan.* Ang. *That can not be deuided.*] Cicer. 1. de Finibus: Illic atomos, quas appellat: id eſt, corpora individua. Individuum à Dialecticis dicitur terminus ſingularis, qui de uno ſolo prædicatur, ut Socrates de ſeipſo.

Indīvĭdŭē, adverb. [ἀδιαιρέτως. Vng. *El valaztthatlanul.*]

Indīvīsŭs, a, um, Non diviſum. [ἄχιστον. Gall. *Qui n'eſt point diuiſé.* Ital. *Indiuiſo.* Ger. Vngetheilt. Hiſp. *Coſa nõ partida en partes.* Pol. *Nie rozdzieloni.* Vng. *El nem valaſztatot.* Ang. *That u not deuided.*] Indiviſæ ungulæ, quæ fiſſæ non ſunt, Varro 2. de Reruſt. cap. 7.

Indīvīsĭbĭlĭs, [ἀχώριστος. Vng. *Meg oſztthatatlan, oſzolhatatlan.*] Diomedes Gram. lib. 2. ex Scauro: Elementum eſt minima vis, indiviſibilis materia.

Indīvŭlſŭs, [ἀπαίνυστος. Vng. *El ſzakaſzthatlan ſzakathatlan.*] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 11: Dum aliqua ſpes ſalutis erat, indivulſus comes.

Indo, dis, ditum, act. t. Impono, immitto, imprimo. [מתן *nathán* שם *ſam.* ἐνιημι. Gall. *Mettre dedans, impoſer.* Ital. *Imporre.* Ger. Geben oder auffſtegen: *item,* hineynſtegen. Hiſp. *Meter à dentro.* Pol. Wkl'adam, wpuſzczam. Vng. *Belé botsátom, ereszt̃om.* Ang. *To put in or ſett in.*] Plautus in Cap. Pægnium vocitatus eſt: pòſt vos nomẽ indidiſtis Tyndaro. Plautus in Caſina: Dii me & te infœlicitent, ſi ego in os meũ vini gurtã indidi. Plautus in Aſinaria: Qui ſæpè antè in noſtras ſcapulas cicatrices indiderũt.

Indĭtŭs, particip. [מתן *natú* ἐνιεθεμένος, ἐπιτεθὰς. Gall. *Mis dedans.* Ital. *Poſto dentro.* Ger. Auffgeſetzt/angelegt. Hiſp. *Pueſto adentro.* Pol. Wpuſzczoni. Vng. *Belé botsáttatot.* Ang. *Put or ſett in.*] ut, Caſtella rupibus indita, Tacit. lib. 4. lecticæ inditus, Tacit. lib. 3. Idem lib. 11: Vinctisq; inditis in urbem raptus, neque data Senatus copia, intra cubiculum auditur.

Indŏcĭlĭs, le, om. t. Qui doceri non poteſt. [δυσμαθὴς, ἀδίδακτος. Gall. *Indocile, à qui on ne peut rien apprendre.* Ital. *Cui non ſi può inſegnare.* Ger. Vngelernig/vnlernhafftig. Bel. Onteerachtich. Hiſp. *El que no puede ſer inſennado.* Pol. *Trudni do nauki.* Vn. *Aztkit meg nem tanithanak.* An. *A dullard, not apte to be taught.*] Plin. l. 30. c. 45: E volucribus hirũdines ſunt indociles. Cic. 1. de Nat. deor. Dictũ eſt omnino hac de re alio loco diligentiùs: ſed quia nimis indociles quidã, tardiq; ſunt, admonẽdi ſæpiùs videntur.

Indoctŭs, a, um, Rudis, illiteratus, ſtupidus. [ἀμαθὴς, ἀπαίδευτος. Gall. *Indocte, ignorant.* Ital. *Rozzo, ignorante.* Ger. Vngelehrt. Hiſ. *Indocto non enſennado.* Pol. *Nie vczoni.* Vng. *Tudatlan.* An. *Vnlearned, without good letters or knawledge.*] Cic. 1. de Fin. Nõ admodũ indoctus. Plautus in Trinummo: Indoctus quàm doctè facis. Idẽ in Bachid. Ego longè anteeo ſtultitia, & moribus indoctis. Cic. in Bruto: Sed omniũ oratorum, ſive rabularũ, qui & planè indocti, aut inurbani, aut ruſtici etiam fuerunt.

Indŏctē, adverb. Imperité. [ἀμαθῶς. Gall. *Indoctement.* Ital. *Ignoramente.* Ger. Vngeſchicklich/ohne kunſt. Hiſp. *No enſenadamente.* Pol. *Nie vczenie.* Vng. *Tudatlanúl.* Ang. *Vnskilfullie.*] Cic. 2. de Nat. deorum: Quæ qui videat, non indoctè ſolùm, verumetiã impiè faciat, ſi deos eſſe negat.

Indŏlĕo,les,n.s.& indolesco,scis,Valde doleo,vel dolore afficior. [שׂרט *hechíl.* ἀλγέω Gall. *Se douloir grandement.* Ital. *Dolersi grandemente.* Ger. Hefftig trawren/bekümmeret seyn/schmertzen empfahen. Hisp. *Mucho dolerse.* Pol. *Bolesc, żal'osc mam.* Vng. *Igen bánom, (anagy) fáydalmot szenuedök.* Ang. *To be in great sorte.*] Plin. lib. 31. cap. 3: Sed tanta intentione oculorum opus est, ut indolescant. Cicer. 2. Philip. Quis, qui non indoluerit, tam serò se, quem hominem secutus esset, cognoscere? Ovid. 2. Trist. Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem Auguror, at multos indoluisse malis. Indoleo genitivo junctum. Ovid 11, Metam. Successorumq; Minervæ Indoluit.

Indolentĭa,æ,f.p. Absentia doloris [ἀναλγησία. Gall. *Absence de douleur.* Ital. *Assenza di dolore.* Ger. Vnbetrübung/freyn empfindung des schmertzens. Hisp. *Lo no tener dolor* Pol. *Bez volenie.* Vng. *Fay dalamsüketlenseg.* Ang. *The absence of dolour.*] Cic. 2. Offic. Vt quorum expetendam vel voluptate, vel indolentia metiuntur. Ide 3. Tuscul. Minimè assentior iis, qui istam nescio quam indolentiam magnopere laudant. Idem de Finibus 2. Neq; Hieronymus voluptatis nomine unquam utitur pro illa indolētia.

Indoles,hujus indolis,penul. corr. f. t. ab indolesco fit, per interpositionem d. Est in pueris quidem, atq; adolescentibus est signficatio quædam futuræ probitatis. [φύσις Gall. *Le naturel.* Ital. *Natura, ingegno.* Ger. Die art oder neigung so sich in einem jungen erzeigt. es sey zu gutt oder böszem. Bel. Den aert. Hisp. *Inclinacion de mala o buena manera.* Pol. *Naklonienie żmi'odu do dobrego.* Vng. *Természet szokás valo indulat.* Ang. *A good or naughty disposition in youth.*] Cicer. de Senect. Vt enim adulescentibus bona indole prædictis (φύσεως δώρημα,) sapientes senes delectantur. In viris verò signum est præsentis virtutis. Idem 3. Offic. Homines in quibus est virtutis indoles, commoventur. ¶ Vnde & pro præstantia, seu generositate quadam virtutis, atq; animi ponitur. Livius lib. 1. ab Vrbe, de Lavinia jam matre: Tanta, *inquit*, in ea virtutis indoles fuit. Lucan. lib. 5: Indole si digna Latia, si sanguine prisco Robur inest animis. ¶ Aliquando etiam in malum dicitur: ut apud Livium lib. 1. bel. Pun. de Annibale: Cum hac indole virtutum ac vitiorum sub Asdrubale meruit. ¶ Transfertur quoque ad muta atq; inanimata. Idem: Sicut in frugibus pecudibusq; non tantùm semina ad servandam indolem valent, quantum terræ proprietas, cœliq; sub quo aluntur. ¶ Plurali numero usurpavit Gellius lib 16. cap. 12: Periculum esse, ne eis adhærentes, bonus quoq; & utiles animi indoles amittamus.

Indŏmĭtus,a,um, pen. cor. Qui domari non potest, & mitescere. [אלף *peré.* ἀδάμαστος, ἀδαμάστος, ἀδμήτ. Gall. *Qui n'est point dompte.* Ital. *Indomito* Ger. Vngezempt, vngezempt. Hisp. *Cosa no domada* Pol. *Nie vskromiony.* Vng. *Meg gyözhetetlen, szelidithetetlen, enyhitetlen.* Ang. *That can not be vvroken or tamed.*] Plautus in Trinum. Vt ego nunc adolescentem thesaurum indicem indomito, Pæno amoris, lasciviæ, Indomiti boves, apud Varr. 2. de Re rust. cap. 5 Indomitus juvencus, Colum. lib. 6. cap. 2. Indomitæ atq; effrenatæ animi cupiditates, Cicer. 3. Verr. Indomita ingenia, Liv. li. 1. bell. Pun. ¶ Aliquando ponitur pro magno. Virg. 3. Aeneid. Nate, quis indomitas tantus dolor excitat iras? Servius.

Indŏmĭtus,is,Indomitus, qui domari non potest. [אלף *peré.* ἀδάμαστος. Gall. *Indomptable, qu'on ne peut dompter.* Ital. *Indomito, che non si può domare* Ger. Vngezeümtlich/ nicht zudemmen. Hisp. *Cosa que no se puede domar.* Pol. *Nie vskromioni.* Vng. *Vad, meg zeledet hetetlen, enyhitetlen.* Ang. *That can not be tamed.*] Plaut. in Cas. Aedepol næ tu, si esses equus, esses indomabilis.

Indormĭo,is,ire,n.q. Propriè in re aliqua dormio, rem aliquã ita charam habeo, ut ne dormiendo relinquam. [שכב *schachab.* ἐπινυστάζω. Gall. *Dormir en ou sur quelque chose.* Ital. *Dormire sopra qualche cosa.* Ger. Etwas auff schlafen. Hisp. *Dormir sobre algo.* Pol. *Spienaszym.* Vng. *Rayta rekszóm, aluszóm* An *To sleepe in or vpon any thing.*] Horatius 5. Serm Satyr. 1 congestis undique saccis Indormis. ¶ Per metaphoram accipitur pro cessare, & tardum esse. Cicero ad Quint. Fratrem, lib 2 Sic ego, qui in isto homine colendo tam indormivi diu te me hercule sæpè excitante, cursu corrigam tarditatem, tum equis, tùm velis. Indormire causa, est remittius & segnius tractare negotiũ. Cic. 2 Philip. Edormi crapulam, inquã, & exhala: an faces admovendæ sunt, quæ te excitent tantæ causæ indormientem?

Indotatus,a,um, Non dotatus, dote carens, dote cassus. [ἄπροικος. Gal. *Sans douaire, non doué.* Ital. *Indotato, senza dote.* Ger. Vnaußgesteweret. Hisp. *Cosa no dotato.* Pol. *Nie maiecz posagu.* Vng. *Iegy ruhanelkül valo.* Ang. *Which hath no dowrie.*] Terentius in Adelphis: Primùm indotata est: tùm præterea, quæ secunda ei dos erat, Periit. Indotata ars. Cicero primo de Oratore: Cujus artem quum & indotatam esse, atq; incomitatam, & incomptam videres, verborum eam dote locupletasti, & ornasti.

Indŭbĭto,as,are, Diffido, dubito, dubius sum. [עפן *pan.* ἀπιστῶ. Gall. *Estre en doute, douter.* Ital. *Dubitare, sfidarsi.* Ger. Zweyfflen. Hisp. *Dudar, desconfiarse.* Pol. *Watpie.* Vng. *Ketelkedem.* Ang. *To doubt.*] Stat. 3. Syl. - sed ingratus qui plura adnecto, tuisque moribus indubito.

Indŭbĭtātŭs, a, um, Certus, & de quo dubitari non potest. [אמן *nèemán.* ἀναμφίβολος. Gall. *Dequoy on ne doute point, certain.* Ital. *Certo, indubitato.* Ger. Vngezweyfelt. Bel. Geter. Hisp. *Cierto, no dudoso, ns dudado.* Pol. *Nie watpiaci.* Vng. *Bizonyos, az mi felől nem kel kételkedni.* Ang. *Certaine, doubteles.*] Quint lib. 9. cap. 4: In iis verò quæ indubitata sunt, brevior. Plin. lib 7. cap. 12: Indubitatum exemplum est Nicei nobilis pyctæ Byzantii geniti Indubitata spes, apud eundem lib. 31 cap. 3.

Indŭbĭtābĭlis,le,om.t. idem. [Vn. *Bizonyos, ketség nekül valo.*] Quin. l. 4. c. 5: Illo sequẽti (si modò indubitabile sit) utẽdũ solo.

Indŭbĭtāntĕr, adverb. Certò. [אמן *beeméth.* ἀναμφιβόλως. Gal. *Sans doute, certainement.* Ital. *Certamente, senza dubio.* Ger. Ohn zweyfel/ gewißlich. Hisp. *Sin duda ciertamente.* Pol. *Bez watpienia.* Vng. *Bizonyoson, kétségnélkül.* Ang. *Without doubt, for certaintie.*] Plin. lib. 18. cap. 11. Quæ palma frugum indubitanter Italiam contingit.

Indŭbĭtātē, adverb. Indubitanter, sine dubitatione. [Vn. *Bizonyoson, ketségenélkül.*] Vlpian. in L. Quòd si nolit. §. si ancilla. ff. de ædilit. edict. Sed si fortè, usus fructus proprietati accrevit, indubitatè hoc quoq; restituetur ei.

Indŭcĭæ,arum,f.p. Dicuntur quędã quasi pax, vel potiùs cessatio à bello in certũ tẽpus inter hostes pactata: ita dictæ, quod in certũ diem à pugnando otiũ prębeant [σπονδαὶ. Gall. *Treue* Ital. *Tregua.* Ger Ein anstand oder auffzug des Kriegs. Bel Een bestand Hisp. *Las treguas.* Pol. *Pewnierzenia woyne do niektorego czasu* Vng. *Bèke, napig valo szünetség.* Ang. *Truce or respite from warre.*] Cic. 1. Offic. Vt illi qui, quum centu triginta dierum essent cum hoste pactæ induciæ, noctu populabantur agros, quòd dierum essent pactæ, non noctium induciæ. Aurelius Opilius inducias dici existimabat ab initu: hoc est, introitu: quoniã tempore induciarũ hostes inter se utrinq; ultro citroq;, alteri ad alteros impunè inire solent, & introire. Gellius putat inducias dictas esse ex tribus dictionibus: Inde uti jam, quod elapso tempore induciarum deinceps omnia belli jure agantur. Græci enim ἐκεχειρίαν ab abstinendis manibus appellarunt. Nam per cessationem istam pugnæ pactitatam, nõ pugnatur, & manus cohibentur. Has Lycaon primus invenit, fœdera Theseus.

Indūco,pen.prod.act.t. Propriè introduco. [הביא *hebí* כנס *chinnés.* εἰσάγω, ἐισάγω Gal. *Mettre dedans, introduire.* Ital. *Introdurre.* Ger. Einführen Bel. Inleidẽ Hisp. *Meter adentro.* Pol. *Przywodze.* Vng. *Bévisöm* Ang. *To bring in, to lead in.*] Plautus, induce eam in domum. Idem in Trucul. Quis homo est, qui inducy pompam tantã? ¶ Sed ponitur frequenter pro illicio, decipio, abduco, persuadeo. [שדה *pittáh* ἀπάγω, ἀπαίγειν. Gall *Persuader, induire* Ital. *Persuadere, indurre.* Ger Beredẽ/ mit beredung etwas einführẽ. Hisp. *Inducyr con razones.* Vng. *Megtsalom.*] Lucilius: Hujus ego animum si induco, ut ab amore meretricis desistat. Idem: Miserum senem Sirenum cantu inductum. Terentius in Andr. Vide quò me inducas. Plautus in Asinaria. Nunquã hodie induces, ut tibi credam hoc argentum ignoto. ¶ Aliquãdo, pro deleo, aboleo, & lituram facio ἀφανίζειν, ἀφανίζειν, ἐκνυφᾶν. Suet. in Cæs. Amplissimis verbis collaudatum in integrum restituit, inducto priori decreto. Et alibi: Multa, *inquit*, & delata, & inducta, & superscripta inerant. Verbum id juris est. Origo ea, quod quæ in pugillaribus ceratis scripta erant, ducto per ceram stylo, interlini soleant, & obliterari. ¶ Accipitur præterea inducere pro eo, quod cum Cicerone etiam dicitur, personam aliquam loquẽtem facere, introducere, & tanquam loquentem producere & cõmemorantem aliquid. Cic. 3. Offic. Hinc ille Gyges inducitur à Platone, à fabularum actoribus. Ibi enim personæ induci propriè dicũtur, quum ad agendum, proscenium ingrediuntur. ¶ Inducere animum, est sibi persuadere. Terent. in Adelph. Sic mea ratio est, sic animũ induxi meum.

Indūctĭo,onis, f.t. Ductus, sive ductio: ut, Inductio aquarum. [מבוא *minhágh.* εἰσαγωγή, ἐισαγωγή. Gal *Induction, conduitte dedans.* Ital. *Condotta, argomento.* Ger Einführung/ eintreyben Hisp. *Obra de meter dentro ò inducir.* Pol. *Przywodzenie.* Vng. *Bévitel.* Ang. *A bringing in or a conueighing.*] Cic 2. de Nat. deor. Nos aquatũ inductionibus terris fœcunditatem damus. ¶ Inductio præterea genus argumẽti, quo fit à particularibus ad universalia progressus. ἐπαγωγή. Inductio (inquit Budæus) argumentatio est, quæ ex cõcessis sensim laqueos texit ad irretiendũ eũ, qui semel se interrogandũ præbuit. Deinceps enim aliæ alias percõtationes excipiũt, & illationes. ¶ Diog Laërt. in vita Platonis: Inductio (*inquit*) est oratio ex veris quibusdã simile sibi verũ, ppriè colligẽs atq; inferẽs. Ejus sunt species duę: ea quæ ex cõtrario fit, & quæ ex cõsequẽti. Et reliqua quæ ibi sequũtur.

Indūctŭs,a,um, pro eo quod dicimus aliàs obductus, deletus. [Vn. *El tórölt etet.*] Sueton. in Nerone cap. 52: Ita multa & deleta & inducta, & superscripta inerant, *&c.*

Indūctŭs,

Indūctŭs,us,m.q. [ἀναγωγή,ἐπαγωγή. Gall.*Induction, perſuaſion.* Ital.*Suggeſtione, perſuaſione.* Ger.Einführung. Hiſp.*Induzimiento.* Pol.Wwiedzenie. Vng.*Elhitetés;* Ang.*A bringing in or perſuaſion.*] Autor ad Herenn.lib.2:Si maximè ita ſit,num ea re concedi reo conveniat,quod alieno inductu fecerit. Cic. pro Vareno, apud Quint.lib.5.cap.10: Optio vobis datur utrum velitis caſu illo itinere Varenum uſum eſſe, an hujus perſuaſu & inductu.

Indŭgrĕdĭ,Antiqui dicebant,quibus endo prępoſitiò pro In erat utitata,pro ingredi:ſicut Induperator, pro Imperator:indupeditus, pro impeditus. Lucret. lib.1:-viamq; indugredi ſceleris.

Indūlco,cas,Dulcem facio. [תמתיק *himtik.γλυκαίνω.* Gall. *Faire doux.* Ital.*Adolcire.* Ger.Süß machen. Hiſp.*Endulcar.* Pol. *Oſłodzam.* Vng.*Meg édesitŏm.* Ang.*To make ſweett.*]

Indulcŏro, indulcoras, pen. pro. idē quod indulco. [ἡδαίνω. Vn *Meg édesitŏm.*]

Indulgĕo,ges,dulſi,indultū, act.ſ.Obſequor,conſentior,condono,facilè cēcedo,& plus æquo permitto. [חנן *chanán* חמל *chamál.* χαρίζομαι,ἐπιτρέπω,ἐάω,συγχωρέω,χαρίζομαι. Gal: Donner bandon ou abandon,permettre & laiſſer faire ce qu'il veut. Ital. Compiaſcere,far coſa grata. Ger.Verhengen/nachlaſſen/pflegen Bel. Toegenen gade ſlaen. Hiſp. *Regalar, dar, ò conceder miſericordioſamente.* Pol.*Pobłażam,przegladam.* Vng.*Engedŏk,keduezŏk.* Ang. *To cocker, to giue libertie to any to do what he will, to giue him to ſome thing.*] Cic.in Lælio: Sed obſequium multò moleſtius,quod peccatis indulgēs,præcipitē amicū ferri ſinit:hoc eſt,peccatis nō repugnās.Idem Tironi:Indulge valetudini tuę:id eſt,curādæ valetudini inſervias,valetudini conſulas.Terent.in Heavt. Nimiùm illi indulges. ¶ Itē indulgere accipitur pro operā dare,& cupiditatibus obſequi.Virg.4.Georg. Quòd nec concubitu indulgent.Idē 4.Aen. Indulge hoſpitio, cauſasq; inire celeres mōrandi.Idem:Sin tumulis acclive ſolum,colleſq; ſupini, Indulge ordinibus. ¶ Invenitur aliquando indulgere cūm accuſativo.Terent.in Eunuch. Ejiciūdā eſt hercle hæc animi mollities: nimis me indulgeo. Lucil.3: Te, qui iram indulges nimis,manus abſtinere à muliere melius eſt.

Indūlgĕŏr,paſſivum.Gel.lib.20.cap.ultimo:Ipſe autem ád hoc ſcripſit,ut libris quoq; meis parārætæ iſtiuſmodi remiſſiones eſſent,quando animus eorum inſtentatione aliqua negotiorum data laxari,indulgeriq; potuiſſet.

Indūlgēns, indulgentis,nomen ex participio,Mitis,facilis, qui libenter indulget. [חנון *chonél.* εὐδιδὸς,συγχωρῶν.Gall.*Qui donne abándon, qui permet faire tout ce qu'on veut.* Ital.*Chi tratta troppo licentioſamente & delicamente.* Ger.Nachlaſſend/willfertig. Hiſp. *El que regalá halagando.* Pol.*Pobłażaiący.* Vng.*Lágy,engedelmes, keduezŏ.* Ang.*That granteth eaſilie libertie, or giueth him to ſome thing.*] Plin.lib.17.cap.10.Nutricem indulgentiorē eſſe,quàm matrem,ſæpè convenit. ¶ Interdum accipitur pro pulchrō & formoſo, cui propter inſignem formam aliquid indulgetur, apud Quintiliānū Declamat.18: Placet ergo ut ſi filio obtigerit indulgentior facies,vultus erectior, refugiat mater amplexus: ¶ Indulgentiſſimi imperatores dicti ſunt, quaſi clementes,benefici,propenſiq; ad gratificandum.

Indūlgēntīſsĭmŭs, ſuperlat. [Vng. *Igŏn engŏdelmes, keduezŏ.*] Seneca Epiſt.79:Patris mei indulgentiſſimi ſenectus retinuit.

Indūlgēntĭă,æ,f.p.Lenitas,facilitas:huic opponitur Severitas. [חמה *chemláh* חמה *machmál.* φιλοφρόνησις,εὐδοσις. Gall.*Bandon, abandon,traittement delicat.* Ital.*Permiſſione,conceſſione.* Ger.Nachlaſſung oder zulaſſung/willfertigkeit. Hiſp.*Regalo.* Pol.*Pobłażanie, miekoſć.* Vng.*Engedelmeſség,keduezés.* An.*Libertie to do any thing, to gantill intreating.*] Quint.li.1.cap.3:Mollis illa educatio,quā indulgentiam vocamus, nervos omnes & mentis & corporis frangit. ¶ Apud Stat. Indulgentia ad formæ elegantiā refertur. Egregiæ tanta indulgentia formæ. ¶ Plurali numero Indulgentias uſurpavit Spartianus in Antonino: Ad indulgentias proniſsimus fuit.

Indūlgēntĕr,adverbium;Obſequenter,blandè,leniter & cū facilitate:huic cōtraria ſunt Severè,graviter. [φιλοφρόνως,εὐκόπως. Gall.*Par trop d'abandon, en trop permettant.* Ital.*Troppo licentioſamente.* Ger.Nachleſſigtlich/mit willfahrung. Hiſp.*Regaladamente.* Pol. *Miekcze,pobłażaiąc.* Vng.*Legyan, engedelmeſſen, keduezue.* Ang. *Gentlie,to fauorably.*] Cic.ad Attic.lib.9:Illud me præclarè admones, quum illum videro, ne nimis indulgenter, & ut cum gravitate potiùs loquar.

Indūlgēntīſsĭmē, [Vng.*Igŏn engŏdelnieſſen.*] Seneca de conſolatione ad matrem cap.3:Nunquam ego fortunæ credidi, etiamſi videretur pacem agere,omniaq; illa in me indulgentiſsimè conferebat.

Indūlgĭtās, pro indulgentia, *συγχώρησις.* Siſenna Hiſtor. lib.3. apud Nonium:Baſſus aſsidua indulgitate victus.

Indŭo,is,ui,tum,act.t.Ex in & duo duis,cujus origo à Græco δύω quod ingredior ſignificat,trahitur. [לבש *labaſch.* ἐνδύω,ἐνδύομαι,καταδύομαι,καταδύομαι. Gall.*Veſtir.* Ital.*Veſtire.* Ger.*Anthun/antegen/anziehen.* Bel. Cleeden. Hiſp.*Veſtir veſtidura.* Pol.*Obłożę.* Vng. *Föl öltözŏm.* Ang.*To put vpon.*] Virgil. lib.2:-deinde comantem Androgei galeam, clypeiq; inſigne decorum Induitur.Liv.lib.3.ab Vrbe: Adeoq; novū ingenium induerat, ut plebicola repentè omnisq; popularis auræ captator evaderet.Cic.3. Officiorum: Deponit enim perſonā amici, qui induit judicis. Plaut.in Caſina:Occyſimus tum omnium,qui vivūt: Loricam induam mihi: optimū eſſe arbitror. Cic.lib 2.de Finibus:Ex ejus ſpoliis ſibi & torquem & cognomen induit. Plin.lib.33: Peſsimū vitæ ſcelus fecit, qui anulum primus induit digitis.Suetonius in Auguſto: Si manè ſibi calceus perperam; ac ſiniſter pro dextro indueretur. ¶ Indui in rem aliquam eſt ferè in eandem converti. Virgil.lib.1.Georg. Contemplator item quum ſe nux plurima ſylvis Induet in florem.Cic.2.de Divinatione,loquens de anhelitibus terrę:Quū autem,*inquit*,ſe in nubem induerint. ¶ Induere ſe,aliquando eſt ſeſe immittere, & incurrere quò quis minus timebat. Cic. Academ. Et, ut docuit Antiochus, in idipſum ſe induit, quod timebat. ¶ Sumitur etiam pro fętio; occido, implico aut jugulo. Cic.3.Ver.Sua confeſsione induatur, ac juguletur. Cæſar lib.7.belli Gallici:Quin ordines conjuncti inter ſe,atq; impliciti,quò qui intraverant,ſe ipſi acutiſsimis vallis induebāt. Et iterum: Aut ſe ſtimulis inopinantes induebant, aut in ſcrobes delati transfodiebantur.

Indūtŭs,hujus indutus,nomen verbale, m.q. Veſtitus. [לבוש *lebúſch* מלבוש *malbúſch.τὸ ἐνδύμα.* Gall.*Habillement.* Ital.*Veſtimento,veſta,habito.* Ger.Kleidung. Hiſp.*Veſtidura.* Pol.*Odzienie.* Vng.*öltöset.* Ang.*Arraying or putting on of a garment.*] Gerere veſtem indutui.Tacit.lib.17:Niſi ea quam indutui gerebat, veſte detergeret.

Indūmēntum,ti,n.ſ. Veſtimentum ab induo. [לבוש *lebúſch* מלבוש *malbúſch.εἵδυμα.* Gall.*Veſtement,habillement.* Ital.*Veſtimento.* Ger.Kleid/kleidung. Hiſp.*Veſtidura,veſtido.* Pol.*Odzież, ſzata.* Vn.*Ruha,öltözet.* An.*A garment or veſture.*] Cic.de Nat. deor.l.1: Quod quū facere vultis, indumenta tamē corripitis.

Indūcŭlă,læ,ſ.p. [כתנת *chethóneth.* Vng.*Alſo ſubiczátska.*] Veſtis interioris genus eſt, ab induendo dictum. Plaut. in Epid. Quid erat indutai an regillam induculam,an mendiculam?

Indŭpĕdīrĕ,apud antiquos legitur pro impedire. [Vn.*Meg bántani.*] Lucr.lib.4:Et multò citiùs,quantò minùs indupedire Pauca queunt.

Indūpĕrātōrem,pro Imperatore poëtæ uſurparunt. [Vn. *Feiedelŏm.*] Iuvenal.Satyr.4:Quales tunc epulas ipſum glutiſſe putamus Induperatorem?

Indūro,as,are,act p.Durum facere. [הקשה *hikscháh* הכביד *hichbidh.σκληρύω.* Gall.*Endurcir.* Ital.*Indurare,far duro.* Ger. Verherten/hert machen. Hiſp.*Endureſcer otra coſa.* Pol.*Zatwardzā.* Vng.*Meg kemenyedŏm.* Ang.*To waxe harde.*] Colum.lib.2.cap.21: Antequam ex toto grana indureſcāt. Quint.li.1.cap.4: Frangas citiùs quàm corrigas,quæ in parvum induruerunt.

Indūſium,ſii,n.ſ.Genus veſtis,quaſi intuſium,quod intùs,& mox ſupra ſubuculā ſumebatur: [כתנת *chethóneth.χιτωνίσκος.* Gall.*Vne chemiſe.* Ital.*Camiſcia.* Ger.Ein hembd. Hiſp.*La camiſa.* Pol.*Koſzula.* Vng.*Ing,dolmány,ſubicza.* Ang.*A ſhirt,a peticote.*] ſicut palliūm & palla vocata ſunt, quę palam:id eſt,foris ſupra induſium.

Indūſiārĭŭs, m.ſ.Dicitur qui conficit induſia. [ὁ τὸν χιτωνίσκον ποιῶν. Gall.*Vendeur ou faiſeur de chemiſes.* Ital.*Chi fa ò vende camiſcie.* Ger.Ein hembdmacher. Hiſ.*El que haze ò vende camiſas.* Vng. *Ing ſinálo.* Ang.*A maker or ſeller of ſhirtes.*] Plaut.in Aul.Patagiarii,induſiarii,flammearii,violarii.

Indūſiātŭs,Dicitur qui hujuſmodi veſte eſt indutus. [Vn.*Subiczában öltözŏt.* An.*Cladde in a ſhirte or peticote.*] Plaut.in Epid. Induſiatam, patagiatā, caltulam, & crocotulam. Varro intuſium appellat per t, non per d, quum ait: Vnum quod foris ad palām palla:alterum quòd intùs,à quo intuſium.

Indūſtrĭă,æ,f.p. Prōptitudo quędā ingenii,& habilitas ad all quid faciendū, ars, diligētia. [דעת *dáhath* חכמה *chochmáh.φιλοπονία.* Gall.*Induſtrie,diligence,dexterité.* Ital.*Induſtria,arte,ingegno.* Ger.Fleiß/geſchicklichkeit. Bel.Neerſtichheit/geſchicktheit. Hiſp. *Induſtria,diligĕcia,dexteridad.* Pol.*Pilnoſć.* Vng.*Szorgalmatoſság, haylandoság,ſerinség.* Ang.*Diligence,labour,trauayle.*] Cic.5.Verr. in quo meā induſtriā ac diligentiā ſpectari volo. De induſtria aliqd facere:hoc eſt,dedita opera.Terē. in And.Paulū intereſſe cēſes,ex animo omnia,ut fert natura,facias,an de induſtria? Cic,1.Off.At illę quidē injurię, quę nocēdi cauſa de induſtria inferuntur,

…r, sæpè à metu proficiscuntur. Ex-industria, idem, …l.9:Mastrucam, quod Sardum est, illudens Cic. ex-…utrva dixit.

Indŭstrĭus, a, um, Diligēs, navus, assiduus, qui multæ industriæ est & prompto ingenio ad aliquid faciendū. [חכם *chachām* שקד *schokédh*. φιλοπονος. Gall. *Industrieux, laborieux, habile, laborieux.* Ital. *Industrioso ingegno.* Germ. Fleissig/ernsthafftig/etiq. Hisp. *Cuydadoso diligente diestro y sabio en su arte.* Pol. *Vng. Vigyázó igyekezetes.* Ang. *Diligent, laborious.*] Cic. 5. Verr. Nympho est Centuripinus homo gnavus et industrius, et peritissimus ac diligentissimus aurariarum. Industrior comparatus: Plaut. Mostel. quo neque industrior de juventute erat ante gymnasia, &c. Item, ædes, quas industriam (id est artificium) antiqui dicebant industruam, quam quisque in ædificando, industruere, & studeret domi.

Inoutĭ fe, adv. ero, ĭi, ĭtum, ire noto. [οἰκοθεν πηγαῖα κινεῖσθαι. Gall. *Dilig. mente, par soi-même.* Ital. *Industriosamente.* Hisp. *Con industria.* Ger. Fleissiglich. Pol. *Pilnie.* Vng. *Igyekezetesen.* Ang. *Diligently.*] Cic. lib. 9. cap. 2: Illiginus veterum autorum placita secretis diperta monumentis, industriè collegit. Industrius, a, um, comparativus, industrius, pro magis industrius. Cic. pro domo ad Pontif. Quis apud pop. Ro. de illius dignitate industrius, qui Senatui sæpiùs [illegible] Item, industrius, id est, qui studiosus est. Cato: Quæ [illegible] adjutare pedequitem, tabernam, &c. Sapacibrii.

Indŭ, ŭi, ŭtum, ĕre, avi, pro cedere arbori, quo plà mod maur. [ἐπιβαλλειν δενδρεσι. Gall. *Enter.* Ital. *Inestare.* Ger. Dieselben einander einsetzen. Hisp. *Enxerir.* Pol. *Szczepić.* Vng. *Oltani.* Ang. *To graft.*] Plin. lib. 17. cap. 13: Vetustissimi arborum, quæ juvis circumtondendo, ut ramos emittant.

Indŭ, ĕre, ēxi, ēctum, ejicere, quo plà mod prohibent & prorogationes appellantur quæ tardant, vel morantur actionem judicis.

Indŭ, ĕre, xi, ctum, reddo. [הרוה *hirvâh* שכר *schichar*. Gall. *Enyvrer.* Ital. *Inebbriare.* Ger. Trucken oder vol machen. Hisp. *Embriagar.* Pol. *Opoiam.* Vng. *Megrészegítem.* Ang. *To make drunken.*] Plin. lib. 14. cap. … ina quæ vocantur [illegible] vescentes, idem lib. 14. cap. 26: Quo magis diversitas radicum nocent. Juvenal. sat. 10: …quitur pe…compta puella: Nocentem, & miseram vinctus inebriat auro.

Inebrĭo, ās, āvi, ātus, pass. Ebrius fio. [שכר *schichar*. Gall. *Enyvrer.* Ital. *Inebbriare.* Ger. Trucken werden. Hisp. *Embriagarse.* Pol. *Opoiam się.* Vng. *Megrészegülök.* Ang. *To be drunken.*] Plin. lib. 14. cap. 26: Ut [illegible] voluptatibus, & [illegible] & nequitiis, ad resinosa defluant, & [illegible] & nequitiis.

Inĕdĭtus, a, um, Nondum editus: [αἰδοκιμος. Vng. *Kiadatlan.*] Ut scripta inedita. Ovid. 4. de Ponto, eleg. 16. … ju… …ta causa est: Ap… …nondum in… …ed. Hinc, Sunt & alii juvenes, qui præclara poëmata componunt: sed quoniam edita non sunt, nihil … …vorum. Illa magnopere commendem.

Inĕffabĭlis, e, gen. t. Quod effari non possis, aut exprimere. [ανεκφραστος. Gall. *Qu'on ne peut exprimer.* Ital. *Ineffabile.* Ger. Unaussprechlich. Hisp. *Que no se puede explicar.* Pol. Niewymowny. Vng. *Kimondhatatlan.* Ang. *Not to be expressed or spoken.* Plin. lib. 2. cap. 2: Non illi hoc dicta, externave vocabula, sed effabili de cœlo fidem validius, an Latina inopina sonant. Idem in Laudatione lib. 5: Populorum ejus … …rum, quorumque nomina vel maximè sunt ineffabilia.

Inĕfficax, ācis, gen. t. Quod virtutem efficiendi non habet. [ανεργος. Gall. *Qui n'a point de force ni vertu pour quelque chose.* Ital. *Non efficace.* Ger. Unkräfftig. Hisp. *Cosa no eficaz.* Pol. *Nieskuteczny.* Vng. *Erötelen való.* Ang. *Without force or strength.*] Plin. lib. 27. cap. 12: Inefficacius quàm superiora. Idem lib. 24. cap. 11: Tit & ex … …, Cypria longè inefficacior.

Inĕfformātus, a, um, Informe, quod nō est factum ad aliquam … …gem. [ἀμορφος. Gall. *Qui n'a nulle forme ou semblance.* Ital. *Senza forma, che non ha alguna figura.* Ger. Ungestalt / unförmlich. Hisp. *Cosa no contrahecha sin forma.* Pol. *Niewioraz.* Vng. *Alakjátalkol való, formátlan.* Ang. *Without forme or fashion.*] Gellius libro 27. capite 10: Nanque ut illa bestia fœtum ederet, ineffigiatum informemque: lambendoque id posteà, quòd ita edidisset, conformaret, & fingeret.

Inĕlăbōrātus, a, um, Illaboratus, nulla arte factus.] ἀνεργασος. Gall. *Non elaboré.* Ital. *Senza politezza.* Ger. Unwerckisch. Hisp. *No labrado ni polido.* Pol. *Nie wirobiony.* Vng. *Mesterségnelkül való.* Ang. *Unarts doone with …* Quæ … cap. 1: Nec … …ce deducta semper atque exercita … …pè simplici atque inelaboratæ similis, nec verb… …

Inĕlĕgans, tis, Elegāntior, … …. Gall. … Ital. … Ger. … Hisp. … Pol. *Nieprzekwintny.* Vng. … Ang. *Not trimm… …* Cicero de Claris Oratoribus: Canen dicatum Veneri non inelegans. Cic. de claris Orator… …que, & ingenium satis acre & orationis non inelegans copia.

Inĕlĕgāntĕr, adv. … Gall. … Ital. … Ger. Unzierlich. Hisp. … Pol. … Vng. … Ang. … Cicero de Claris Oratoribus: Primum hujus … Duo enim genera quæ erant, fecit… Idem de Oratore lib. 1: Quod vitari ne … …

Inĕdŏmĭtus, a, um, Quod vitari ne … domum. Ital. *Non si può domare.* Ger. Darauß nit … Hisp. … Pol. … Vng. … Ang. … Horat. Epod. 2: Quo … …

Inĕmendābĭlis, e, gen. t. … Gall. … Ital. … Ger. … Hisp. … Pol. … Vng. … Ang. … Virgil. … …

Inĕmŏrĭor, ĕris, mortuus sum, … …. Gall. … Ital. … Ger. … Hisp. … Pol. … Vng. … Ang. … Ovid. … …

Inĕnārrābĭlis, e, gen. t. Quod explicari enodari & dilucidari non potest. [ανεκδιηγητος. Gall. *Qu'on ne peut raconter.* Ital. *Non si può narrare.* Ger. Unaußsprechlich. Hisp. *Que no se puede contar.* Pol. *Nieopisany.* Vng. *Elbeszéllhetetlen.* Ang. *Which can not be vnknotted or loosed.*] Cic. de Fato: Nec quum hæc ita sint, est causa cur Epicurus pertimescat fatum, & ab omnis petas … …, easq; devia declinet, & uno tempore … …

Inĕo, īs, ĭi, ĭtum, … …. Gall. *Entrer dedans.* Ital. *Entrare dentro.* Ger. Hineyn gehen. Bel Jngaen. Hisp. *Entrar dentro.* Pol. … Vng. … Ang. … Plautus: … …cum … …ecum videri … …domū. Cic. pro Cor. Balb. Nequis castra imperatoris iniret. Plau. Init te unquā febris? i. nūquámne te corripuit febris? ¶ Inire prelii, certamē: id est, aggredi & suscipere … …st in Catil. Quapropter vos moneo, ut forti atq; parato animo sitis, & præsidiū quū inibitis, memineritis vos divitias, decus, gloriā, præterea libertatem & patriam in dextris vestris portare. Inire certamen. Cic. 4. de Finibus. ¶ Inire beneficium: id est, comparare. Terent. in Andria: Quàm maximè abs te postulo Chreme, ut beneficium verbis initū dudum nunc re comprobes. ¶ Inire consiliū, pro capere consilium. Cic. ad Brutum: Consilia inire cœpi Brutina planè. ¶ Inirè causam & rationem alicujus rei: hoc est,

rationem

rationem vel cauſam cogitando invenire. Liv. lib. 4. bel. Maced. Atq; ego nonnullarum cupiditatem nec cauſam quidem aut rationem inire poſſum. ¶ Inire Conſulatũ, præturam, ædilitatem, &c. Cæſar: Qua ex die conſulatũ iniit Lentulus. ¶ Inire cubile, concumbere. Cic. de Aruſp. reſpon. Quum uxorem ſororemq; non diſcernis, quum quod ineas cubile, nõ ſentis. ¶ Inire gratiam ab aliquo, eſt benevolentiam alicujus demereri. [חן ghamál: χάριτας τινὶ χαρίζειν. Vng. Kedué bein enytóm magamat.] Terent. in Adelph. Ego lepidus ineo gratiam. Plautus in Aſin. Bene hercle facitis, & à me initis gratiam. Cic. ad Atticum: Quod ille ſi faciat, jam cum bonis omnibus ſummã ineat gratiam. ¶ Inire nexum, pro vinciri, devinciri, illigari & detineri. Liv. 7. ab Vrbe: Nam etſi unciario fœnore facto, levata uſura erat, ſortẽ ipſa obruebantur inopes, nexumq; inibant: id eſt, vinciebantur & aſtringebantur. Inire rationem, pro viam ac modum aliquid agendi quærere. Terent. in Heaut. Quid agam? aut quid comminiſcar? ratio de integro ineunda eſt mihi. ¶ Inire pro coire, ſive concumbere. [רבע rabáh. ἐμβατεύειν, βινεῖν. Vng. Bagozok.] Plin. lib. 7. cap. 40. de canibus: Primos quoq; mares pariunt, in cæteris alternant ſi ineantur opportuno & commodo tempore. Idem: Sed aſini qui equas ineant, optimi legendi ſunt.

Ĭnĭto, frequẽtativum ab ineo. [ἐμβατεύω. Vng. Be mendegelõk.] Diomedes ab Ineo, is, inito dicimus. Pacuvius: Loca arida initas.

Ĭnĭtŭs, us, nomen, m. q. Coitum ſignificat. [ἔμβασις, ὀχεία. Gall. Montement, entrée, comme du maſle avec la femelle. Ital. La congiuntione del maſchio con la femina. Germ. Der eyngang oder vermiſchung des Mennlichen geſchiechts zum Weiblichen. Hiſp. El ayuntamento del macho con la hembra Pol. Zł'aczenie pachoł'ka zniewiaſtkam. Vng. Bagzás. Ang. The act of generation.] Plin. lib. 8. cap. 42. de equis: Nec tamen quindecim initus ejuſdem anni volet tolerare. Ibidem cap. 44: Et quæ non primo initu generare cœperit. Sic libro 10. cap. 63. Varro 2. de Re ruſtic. cap. 7: Tametſi incredibile, quod uſu venit memoriæ mandandum, quum equus matrem ut ſaliret adduci nõ poſſet, & eum capite obvoluto peroriga adduxiſſet, & coëgiſſet matrem inire: quum deſcendenti velum dempſiſſet ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit. Peroriga appellatur is, qui admiſſarium ad fœminam adducit, ut ait Varro ibidem.

Ĭnĕptŭs, ta, tum, ex in, negativa particula, & aptus componitur, Inappoſitus, importunus. [ψυχρολόγος, ἀπρόσκοπος, φλύαρος. Gall. Mal adroit & mal propre, inepte, meſſeant, ſot, fat. Ital. Non atto, mal deſtro, inepto. Ger. Vngeſchickt/nãrriſch. Bel. Vngeſchict. Hiſp. Coſa no atañida ni habil. Pol. Nickczemny, bł'azenski, nieſpoſobny. Vng. Alkolmatlan. Ang. Not meet or proper, foolish.] Quid autem ſignificet, docet Cicer. lib. 2. de Orat. his verbis: Ineptus nomen habere videtur quòd non ſit aptus, idq; ſermonis noſtri conſuetudine perlatè patet. Nam qui aut tempus quid poſtulet, non videt, aut plura loquitur, aut ſe oſtentat, aut eorum quibuſcum eſt, vel dignitatis vel commodi rationem non habet, aut denique in aliquo genere aut inconcinnus, aut multus eſt, is ineptus dicitur.

Ĭnĕptĭo, is, ivi, itum, n. q. Ineptias facio aut dico, quod neq; loco, neq; tempori, neq; rebus, neq; perſonis convenit. [לסכל miſchal. ὑλλᾶν, ψυχρολογεῖν. Gall. Dire ou faire choſe mal à propos, reſuer, bauer. Ital. Dire ò fare coſe ſconcie ò ſconvenevole, inettire. Ger. Thorechtig thun/narren treyben/vngeſchickt ſeyn. Bel Gecken. Hiſp. Hazer ò dezir necedades. Pol. Bł'azenske ſobie poczinam. Vng. Gyermekeskedõm. Ang. To trifle, to ſpeak nothing to the purpoſe.] Terẽt. in Phor. non agam, imò non deſinam, Donec perfecero hoc. P. Ineptis. Idem in Adelph. Hanc te æquũ eſt ducere: & te operam, ut fiat dare. M. Me ducere autem? D. te. M. me? D. te inquam. M. Ineptis.

Ĭnĕptĭa, æ, f. p. & Ineptitudo, f. t. [סכלות ſichluth. ἀπροσκοπία Gall. Meſſeance, ſottiſe, bauerie, reſuerie. Ital. Sciocchezze. Ger. Vngeſchicklichkeit/narrenwerck oder tãdung. Hiſp. Inhabilidad, necedad. Pol. Bł'azeństwo. Vng. Alkolmatlanſág, aproſág, gyermekeskedés. Ang. Foolishneſſe, triffling.] Terent. in Phorm. Vt ad pauca redeam, ac mittam illius ineptias. Cic. 1. Tuſcul. Ineptiæ penè aniles.

Ĭnĕptè, adverbiũ, Minus aptè & imprudẽter. [ἀπροσκόπως. Gal. Sottement, mal proprement. Ital. Sciocchamente, goffamente. Ger. Vngeſchicklich/geüchtſch. Hiſp. Deſatauiada y inhabilmente. Vng. Alkolnutlanul. Ang. Vnproperlie.] Plaut. in Moſtel. Interdũ ineptè ſtultus es. Cic. 1. Tuſcul. Nam etſi nõ ſus Minervam, ut ajunt, facit tamen ineptè, quiſquis Minervam docet.

Ĭnērmĭs, me, om. t. Armis non tectus, nudus. [αὐοπλος. Gall. Deſarmé, ſans armes, qui n'a poin d'armes. Ital. Senza arme, diſarmato. Ger Vngewaffnet/wehrloß. Bel. Ongewapnet Hiſp. Coſa deſarmada. Pol. Bez broniei, bez oręża. Vng. Fegyuer telen, erötelen. Ang. Vnarmed, vnweaponed.] Cic. pro Cecin. Arma eſſe ſuis nominibus, alia ad tegendum, alia ad nocendum: quæ qui non habuerint, eos inermes fuiſſe vinces. Liv 2. ab Vrbe: Adhæc Albana pubes inermis ab armatis ſepta, &c. ¶ Et per translationem inermis dicitur, qui nihil habet quo cauſam ſuã tueatur, aut defendat. Cicer. 1. de Fin. Iam in altera philoſophiæ parte, quæ eſt quęrendi & diſſerẽdi, quę λογικὴ dicitur, iſte veſter planè (ut mihi quidem videtur) inermis ac nudus eſt.

Ĭnērmŭs, a, um, Inermis, nudus. [Vng. Erötelen.] Virg 12. Aeneid. Tum ſtudio effuſæ matres & vulgus inermũ, invalidiq; ſenes, turres & tecta domorum Obſedẽre. Gell. lib. 17. cap. 2. ex Quint. Claudii annal. lib. 1: Arma pleriq; objiciunt atq; inermi inlatebrant ſeſe. Saluſtius in Iugurth. Neq; quenquã decere qui manus armaverat ab inermis pedibus auxiliũ petere.

Ĭnērmo, as, are, Armis ſpoliare. Feſtus. [ἀφοπλίζω. Gall. Deſarmer. Ital. Diſarmare, diſpogliare l'arme. Ger. Wehrloß machẽ. Hiſp. Deſarmar, deſpojar de armas. Pol. Bron odemuie. Vng. Begyuertõl meg foſztom. Ang. To vnarme, to tak harneſſe frome.]

Ĭnērro, as, n. p. In loco quopiã erro, vagor, diſcurro. [אבד nadh נדד nadh הלך halách. ἐμπλανᾶσθαι. Gall. Aller çà & là, vaguer & errer. Ital. Vagare in qualche luogo. Ger. Etwarinn herumſchweiffen oder irgehẽ. Hiſp. Vagar. Pol. Bł'adzie, bł'akam ſie. Vng. Budoſom. Ang. To erre, to wander.] Plin. lib. 1. Epiſtol. Expetieris non magis Dianam montibus quàm Minervam inerrare, Ignis inerrat ædibus, Stat. 1. Sylv.

Ĭnērrāns, tis, part. om. t. Non errans, fixus, conſtãs, immobilis. [ἀπλανής. Gall. Qui n'erre point. Ital. Che non erra. Ger. Nicht hin vñ her ſchweiffend/vnverendert. Hiſp Lo que no vaga ni yerra. Pol. Nie bł'akaiący ſie. Vng. Alhatatos, aZon helybe altonem budoſo. An. Which erreth not.] Vnde inerrantes ſtellæ dicuntur, quæ & fixæ appellantur. Cic. 2. de Natura deor. Nec verò eæ ſtellæ, quæ inerrantes vocantur, non ſignificant eandem mentem atque prudentiam, quarum eſt quotidiana, conveniens conſtansq; converſio. Idem: Habent igitur ſuam ſphæram ſtellæ inerrantes ab æthereâ conjunctione ſecretam & liberam.

Ĭnērs, tis, om. t. ab antiquis accipiebatur pro eo qui artẽ nullam poſſet, quem Græci ἄτεχνον appellant. [Gall. Qui n'a nul art ne ſavoir, pareſſeux, laſche, fay-neant. Ital. Senza arte ò giudicio, da poco. Ger. Kunſtloß/der keiner kunſt berichtet iſt/vngelehrt/vnbẽnend. Bel. Ongeleert. Hiſp. Sin arte. Pol. Nie vczoni, nie vmieiętni. Vng. Tudatlang, ax ki ſemmi meſterſeget neni tud. Ang. Dull, without courage or skill.] Cic. 3. de Fin. Sed luſtremus animo has maximas artes, quibus qui carebant inertes à majoribus nominabãtur. Poſtea tamẽ cõſuetũdo obtinuit ut pro ignavo potiùs, ſtupido & deſide accipiatur. [עצל hatsél. ῥᾳθυμος, ἀπραγμων. Gall. Pareſſeux, laſche, fay neant. Ital Stupido, diſutile, poltrone. Ger. Faul/träg/der ſich nteneriu bemühen mag. Bel Traech/luy. Hiſp. Haron, haragan floxo. Pol. Te pi niedowczipni. Ang. Slouthfull, idle.] Terent. in Andria: atq; hoc confiteor Iure obtigiſſe, quandoquidem tam iners, tam nulli conſilii ſum. Cic. 4 Ver. At homo, inertior, ignavior, magis vir inter mulieres nequam, quàm impura inter viros muliercula, &c. Plin. lib. 9. cap. 6: Illæ ad flexum immobiles, ad repugnandum inertes, & pondere ſuo oneratæ. Iners membris. Plin lib. 8. cap. 21: Iuxta hanc fera appellatur catoblepas, modica alioquin, cæteris q; membris iners, caput tantum pregrave ægrè ferens, &c. ¶ Iners in Venerem, ineptus, non habilis: id eſt, ſegnis ad coitum, Colum. lib. 6. cap. 27. Aetas iners, ſenectus, Tibul li. 1. Eleg. 1. Corda inertia, Virg. 9. Aeneid. Corpora inertia, idem 1. Aeneid.

Ĭnērtĭa, tiæ, f. p. propriè artis ignorationẽ ſignificat, accipitur tamen pro ignavia, ſocordia, deſidia. [עצלה hatsluth. ἀπραγμοσύνη, ῥᾳθυμία. Gall Pareſſe, negligence, laſcheté. Ital. Depocagine, pigritia, poltroneria. Ger. Vnkünnenheit/ faulheit/traghett. Hiſp. Haronia, y floxura. Pol. Nieumieietnoſć, lenißtwo. Vng. Tudatlanſág, tunyaság, reßtség. Ang. Slouth, dulneſſe.] Cicer. in Partit. Animi autem, aut quemadmodum affecti ſunt, virtutibus, vitiis, artibus, inertiis: aut quemadmodum commoti, cupiditate, metu, voluptate, moleſtia. Colum. in præfatione libri 2: Non ergo fatigatione, quemadmodum plurimi crediderunt nec ſenio, ſed noſtra ſcilicet inertia minus benignè nobis arva reſpondent. Cicer. de Orat. 1: Duo illa relinquamus, idq; largiamur inertiæ noſtræ.

Ĭnērtĭcŭlă, Vitis genus eſt, vinum ferens nervis innoxium, unde & nomen habet, quòd ſcilicet iners habeatur in tentandis nervis, ἀμέθυσος. Græci vocant ἀμέθυσον, eò quòd non facilè vinum ex ea gignat ebrietatem. Colum. lib. 3. cap. 2: Inerticula tamen nigra quã quidem Græci ἀμέθυσον appellant, poteſt in ſecũda quaſi tribu eſſe: quod & boni vini eſt & innoxia: unde etiam nomen traxit, quòd iners habetur in tentandis nervis.

Ĭnērŭdītŭs, a, um, Non eruditus, indoctus, illiteratus. [ἀμαθὴς, ἀπαίδευτος. Gall. Qui n'eſt point ſavant, ignorant. Ital. Ignorante. Ger. Vngelehrt. Hiſp. No enſennado, inerudito. Pol. Nie vczony. Vng. Tudatlan. Ang. Vnlearned, ignorant.] Cic. 1. de Fin. Nõ ergo Epicurus ineruditus. Idem 4. Acad. Modò nequis illud tam ineruditum abſurdumque reſpondeat. Suet. de clar. Grammat. Præterea priſcorum Catonis verborũm ineruditiſſimum furem.

Ĭnērŭdīte, adverb. [ἀπαιδεύτως. Pol. Nieumieietnie. Vng. Tudatlanul.]

latanul.] Gel.lib.7.cap.3:Culpavit autem primum hoc,quòd Cato ineruditè & ἀναγώγως, ut ipse ait,principio nimis insolenti,nimisq; acri & objurgatorio usus sit.

I˜nēsco,as, Oblata esca decipio, fallo,illecebris capio, irretio. [נָתַן *pittdh.* δελεάζω. Gall. *Amorcer,âpaſter,allicher.* Ital. *Ingannare,adescare.* Ger. Ein aaſ legen/hinein locken/betriegen. Hiſp. *Cevar engañado para tomar.* Pol *Ponete daie;ossukuie.* Vng. *Megetetőm.* Ang. *To lay a bayte,to deceiue.*] Translatio sumpta est à piscibus & avibus, quæ propriè inescari dicuntur, quum escam captantes capiuntur.Terent.in Adelph.Nunquam rem facies: abi, nescis inescare homines, Sannio.Liv.2.bel. Pun. Annibal id damnum haud ęgerrimè pati,quin potiùs credere velut inescatam temeritatem ferocioris Consulis.

I˜nēvītābĭlĭs, bile,om.t. Quod vitari non potest. [ἀναπόδραστος, ἀφύκτος. Gall. *Ineuitable,qu'on ne peut euiter ne fuir.* Ital. *Che nõ si può schiffare.* Ger Vnvermeidentlich. Hiſp. *Cosa que no se puede esquivar.* Pol. *Nie vsłrzeżoni.* Vng. *El tanoſzthatatlan.* Ang. *That can not be eschewed.*] Plin. in Paneg. Magnum & inevitabile ac toties cuiq; experiendum malum. Ovid. ad Liviam: Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis.

I˜nēxātŭrābĭlĭs,le,om.t Insatiabilis. [ἀπλήστος. Gall. *Insatiable.* Ital. *Insatiabile.* Ger. Vnersettlich Hiſp. *Cosa que no se puede hartar.* Pol. *Nie nasycżoni.* Vng. *Bé tellhetetlen.* Ang. *Vnsatiable.*] Virg.5.Aeneid.Iunonis gravis ira & inexaturabile pectus.

I˜nēxcōgĭtātŭs. Quod excogitatum & præmeditatũ non est, immeditatum, inconsideratum. [ὁ μὴπω διανοηθὲς, ἀδιανόητος. Ital. *Non imaginato,non premeditato.* Ger. Noch nicht erdacht/nicht erſinnet. Hiſp. *No imaginado,ni pensado.* Pol. *Nie wimyślone.* Vng. *Gondolatlan.* Ang. *Not aduised vpon.*] Plin.lib.36. cap.15: Novum & inexcogitatũ anteà posteaq; remedium invenit ille rex.

I˜nexcultŭs,a,um,Inornatus,impolitus. [ἄκομψος, ἀνέγλαφος. Gall. *Qui n'est point bien accoustré & orné, sans ornement exquis.* Ital. *Inornato,rożzo.* Ger. Vngeziert/vnaußgebutzt. Hiſp. *No afeytado,no compuesto.* Pol. *Nie przichedożoni.* Vng. *Ekesitetlen.* Ang. *Vnpolished.*] Gell lib.13.cap.21: M.Cato Consularis & Censorius,publicis jam privatisq; opulentus rebus,villas suas inexcultas & rudes,nec tectorio quidem præditas fuisse dicit.

I˜nēxcusābĭlĭs,le,om.t.Quod excusari nõ potest. [ἀναπολόγητος. Gall. *Inexcusable,qu'on ne peut excuser.* Ital. *Inexcusabile.* Ger. Das man nicht mag entſchuldigen. Hiſp. *Lo que ne se puede excusar.* Pol. *Nie ommowni.* Vng *Maga menthetealen* Ang. *Vnexcusable.*] Ovid.7.Metamor. Gratia diis fœlix & inexcusabile pectus.

I˜nēxercĭtātŭs,a,um,exercitato contrariũ. [ἀγύμναστος. Gall. *Qui n'est point exercité,duit & vsité.* Ital. *Non essercitato,non prattico.* Ger. Vngeübt. Bel Ongeoeft. Hiſp *No exercitado ni vsado.* Pol. *Nie wiczwiczoni.* Vng. *Gyakorlatlan.* Ang. *Not exercised or practised.*] Cic.de Senect. Quibus qui splendidè usi sunt, hi mihi videntur fabulam ętatis peregisse: nec tanquam inexercitati histriones, in extremo actu corruisse. Idem 2. Tuscul. Rudis ille & inexercitatus miles. Idem de Clar. Orat. Inexercitatus ad dicendum.

I˜nēxercĭtŭs, Inexercitatus,idem. [Vng. *Gyakortatlan.*] Cic.5. Tuscul. Aesclepiadem ferunt non ignobilem nec inexercitum philosophum,*&c.*

I˜nēxhāustŭs,a,um,Incredibilis, admirabilis,magnus, quod exhauriri nõ potest. [ἀνεξεύρετος. Gall. *Qu'on ne peut espuiser.* Ital. *Inessausto,che non si può votare.* Ger. Vnerschöpfflich. Bel. Onergrundlick. Hiſp. *Cosa que no se puede vaziar.* Pol *Nie przebrani.* Vng. *Ki meritthetetlen.* Ang. *That can not be wasted or drawen vp.*] Cic.3. de Leg. Erat enim ut scis, in eo inexhausta aviditas legendi, nec satiari poterat. Inexhausta metalla, quæ exhauriri non possunt præ abundantia. Virg.lib.10.Aeneid. ast Ilua trecentos Insula,inexhaustis Chalybum generosa metallis.

I˜nēxōrābĭlĭs, le, om. t. Implacabilis, qui exorari nõ potest. [δυσμείλικτος. Gall. *Inexorable,qui ne veut rien ottroyer quelque priere qu'on luy face.* Ital. *Che non si può mitigare, che non si può placare.* Ger. Vnerbittlich/das man nicht erbettẽ mag. Hiſp. *Cosa que no puede mitigarse ni aplacarse.* Pol *Nie vprossoni.* Vng. *Meg engesżt elhetetlen, kerlelhetetlen.* Ang. *That can not be intreated by prayer.*] Cicero ad Quint.Frat.lib.1:In literis mittendis, ut sępè ad te scripsi, nimium te inexorabilem præbuisti. Liv.2. ab Vrbe: Leges rem surdam,exorabilem esse.Virg.2.Georg.Fœlix qui potuit rerum cognoscere causas: Atq; metus omnes, & inexorabile fatum Subjecit pedibus,strepitumq; Acherontis avari.

I˜nēxpĕctātŭs,a,um,Improvisus: cui opponitur Expectatus. [ἀπροσδόκητος. Gall. *Qu'on n'attendoit point.* Ital. *Non aspettato.* Ger. Vngewartig/dz man nicht ist wartẽ gewesen. Hiſp. *Cosa no esperada para venir.* Pol. *Nie oczekiwani.* Vng. *Varatlan.* Ang. *Vnlooked for.*] Quint. lib.9. cap.2: Illis non accedo qui schema esse existimãt etiam siquid nobis ipsis dicamus accedisse inexpectatum. Ovid.12.Met.-nec inexpectatus in armis Hostis adest.

I˜nēxpērrĕctŭs,a,um,Nõ experrectus. [ἀνέγερτος. Gall. *Qui n'est point esueillé.* Ital. *Non suegliato.* Ger. Vnerwacht. Hiſ. *No despertado.* Pol. *Nieocżuczoni.* Vng *Fől serkenhetetlen.* Ang. *Not wakened.*] Ovid.12. Met. In tanto fremitu cunctis sine fine jacebat Sopitus venis,& inexperrectus Aphypnas.

I˜nēxpĕrtŭs,a,um,Intẽtatus. [ἄπειρος. Gall. *Qui n'est point experimenté.* Ital. *Non provato.* Ger. Vnersucht oder vnerfahren. Hiſp. *No experimentado.* Pol. *Nie doświadczony.* Vng. *Késérttelen.* Ang. *Not proued or assayed.*] Virg 4.Aeneid. Nequid inexpertum frustra moritura relinquat.

I˜nēxpĭābĭlĭs,le,om.t.Quod expiari non potest, implacabilis. [ἀκάθαρτος. Gall. *Qu'on ne peut purger n'appaiser.* Ital. *Che non si può purgare* Ger. Vnversünlich. Hiſp. *Lo que no se puede alimpiar.* Pol *Nie vbłagani.* Vng. *Ki tisztulhatatlan.* Ang. *That can not be purged or appeased.*] Cic.1.Tuscul.Tũ è Pontificio jure,& cæremoniis sepulchrorũ intelligi licet: quas maximis ingeniis præditi nec tanta cura coluissent, nec inviolatas tam inexpiabili religione sanxissent. Livius lib.3.bell.Maced. Vt inexpiabile bellum adversus se unũ maneret. Inexpiabile odium Romanorum in Annibalem,Liv.9.bell.Maced.

I˜nēxplānātŭs,a,um,[ἀδιάφθορος, ἀδιάτυπος. Gall. *Qui n'est pas bien distingué.* Ital *Impedito non piano.* Germ Verhindert/Vngleittig Hiſp. *No allanado,no claro.* Pol *Nie przestronego nie wipranego ieżyka.* Vng. *Akadályos,darabos.* Ang. *That is not made plaine.*] ut,Inexplanata lingua: hoc est,impedita,neq; agilis, neq; etiam complanata, ut aperte proferre possit. Plin lib.11. cap. 37: Metellum Pontificem linguæ adeò inexplanatæ fuisse accepimus, ut multis mensibus tortus credatur, quum meditatur in dedicanda æde Opiferæ dicere.

I˜nēxplēbĭlĭs,le, om.t. Quod expleri non potest, insatiabile. [ἀπλήστος. Gall. *Qu'on ne peut assouuir ne contenter.* Ital. *Che non si può empire,insatiabile.* Ger. Vnersettig/das man nicht erfüllen mag. Bel Onverſadelyck Hiſp. *Cosa que no se puede hartar.* Pol. *Nie nasycżoni.* Vng *Telhetetlen.* Ang. *Vnsatiable, that can not be filled.*] Cic.5. Tuscul Quid verò illum, quem libidinibus inflammatum & furentem videmus omnia rapidè appetentem cum inexplebili cupiditate? Plin.lib.3.cap.47: Huc omnia inexplebile animal congerit.

I˜nēxplētŭs,penult.prõd.adjectivum: [ἀπλήστως, ἢ πλησμονέστως. Gall. *Qui n'est point encore complet.* Ital. *Non ancor fornito.* Ger Vnaußgemacht Hiſp. *Cosa no harta ni llena.* Pol *Nie nasyczoni,nieodprawiony,nie nipełniony.* Vng *Telhetetlen.* Ang. *That is not filled.*] ut Cædes inexpletæ, apud Statium 8. Thebaid. hoc est,nondum completæ. Lacrymans inexpletum,Virgil.8. Aeneid. id est, inexplebiliter, nomen pro adverbio: Tum pater Evandrus dextram complexus euntis Hæret inexpletum lacrymans,ac talia fatur.

I˜nēxplĭcābĭlĭs,le,om.t.Quod explicari non potest [ἄλυτος, ἀδιεξίτητος. Gall. *Qu'on ne peut expliquer ne bailler à entendre.* Ital. *Che non si può explicare* Ger. Das man nicht erklären nóch erleuteren kan/vnentscheidig. Hiſp. *Cosa que no se pue de declarar.* Pol. *Trudni do wil'ożenia.* Vng. *Ki magyráżhatatlan ki feythetetlen.* Ang. *That can not be declared.*] Plin.lib.21.cap.2: De generibus singulis dicere,immẽsum & inexplicabile est.Inexplicabiles fraudes, Cic.1.Tusc.Plin.lib.5 ca.5:Ad Garamantas iter inexplicabile adhuc fuit.Inexplicabiles viæ cõtinuis imbribus: hoc est, unde sese quis facilè extricare non queat, Livius lib.10. bell. Maced. Laquei inexplicabiles,Quint.lib.5 cap.10.

I˜nēxplĭcĭtŭs,a,um.Intricatus,involutus,obscurus,& qui facilè explicari nõ potest,perplexus, difficiles explicatus habẽs. [δυσλύτος. Gall. *Qui n'est point declairé,expliqué ou entendu* Ital. *Intricato,inuiluppato.* Ger. Verwirrt/schwer zu erleuteren oder zu verſtehen. Hiſ *No desenhetrado y obscuro.* Pol. *Trudni,zawikłany;* Vn. *Meg feythetetlen, homalyos.* An. *Intricate,that can not be vnfolded.*] Martial.lib 9:Democritos,Zenonas,inexplicitosq; Platonas.

I˜nēxplōrātŭs.a,um, Explorato contrariũ [ἀπερισκόπητος. Gal. *Qu'on n'a point encore cerché.* Ital *Cose non ancora cercate.* Ger. Vnerkundiget/vnerfahren. Hiſp *Cosa no buscada ni la lada y obscura.* Pol. *Nie doświadczoni.* Vng *Meg késértetlen.* Ang. *That is not searched,or tryed.*] Liv.6 Pun. Non altitudo mœnium, non inexplorata stagni vada, non castellum in alto tumulo situm, *&c.* Plin.lib.35.cap.6:Apportatur & Indicum ex India, inexplorata adhuc inventionis mihi De atramento.

I˜nēxplōrātē, sive inexplorato, adverb. Non explorata re. [ἀπερισκοπήτως. Gall *Sans regard.* Ital. *Senza riguardo* Ger. Ohne erkundigung/vngewarsamtlich. Hiſp *No buscando.* Pol. *Nie doświadczenie.* Vng. *Meg késértetlenül.* Ang. *Not taking proofe or tryall.*] Liv.lib.6: Inexploratò pabulatum cohortes misêre.Gell.libro 5.capite 19: Sed arrogationes non temerè, nec inexploratè committuntur.

I˜nēxpugnābĭlĭs,le,om.t.Quod expugnari non potest,insuperabilis,invincibilis. [ἀνάλωτος. Gall *Qu'on ne sauroit efforcer ne prendre par force.* Ital. *Che non si può pigliare,inespugnabile* Ger Das nicht zu bestretten oder zu gewinnen ist/vnuberwindtlich. Bel Onverwinlyck. Hiſp. *Cosa que no se puede tomar por fuerca.* Pol. *Nie zwiężzoni.* Vng. *Meg vihatatlan, győzhetetlen.* Ang. *Vnuincible, that*

can not

can not be ouercome.] Liv.2.ab Vrbe:Ibi alto, & munito loco arcem inexpugnabilem fore. Cic.5.Tusc. Volumus enim eum, qui beatus sit,tutũ esse inexpugnabilem,septum atq; munitũ.

Inexpŭgnābĭlĕ, Quod numerari non potest. [לא יסתר *lo iesuppár.* ἀνυπόγνωτον, ἀπαρίθμητον. Gall. *Qu'on ne peut nombrer ne conter.* Ital. *Che non si può noverare.* Germ. Vnzahlbar. Hisp. *Lo que no puede ser contado.* Pol *Nie zliczoni.* Vng. *Számlálhatatlan.* Ang. *That can not be nombred or counted.*] Colum.lib.9.cap.4: Nam inexputabilis erat numerus.

Inextīnctŭs, a, um, Quod non extinguitur. [ὁ κα᾽ ἡ ἄσβεστος. Gall. *Qui ne s'esteint ou qu'on n'esteint point.* Ital. *Che non mai s'estingue.* Germ. Vnauslöschlich. Hisp. *Cosa no apagada del huego.* Pol. *Nie wygaszoni.* Vng. *El olohatatlan.* Ang *Not quenched.*] Vnde Ovid.lib.6.Fast.ignem Vestæ vocat inextinctum, quòd semel suppeditatis fomentis à sacris virginibus, nunquam penitùs extingueretur: Ignis inextinctus templo celatur in illo: Effigiem nullam Vesta nec ignis habent. Inextinguibilis, le, idem quod inextinctus. Varro: Mala consuetudo diu importata, est inextinguibilis.

Inextirpābĭlis, bile, om. t. Quod extirpari non potest. [ἐκ εἴδος τι ἀποῤῥιζωθήναι. Gall. *Qu'on ne peut desraciner, ou arracher du tout.* Ital. *Che non si può svellere.* Germ. Das man nicht außreuten kan. Hisp. *Cosa que no se puede desarraigar.* Pol. *Nie wykorzenioni.* Vng. *Kigyomlálhatatlan.* Ang *That can not be rooted vp or drawen vp by the rootes.*] Plin.lib.15.cap.20: Radices multæ, atque altæ, & ideo inextirpabiles.

Inextrīcābĭlis, le, om.t. Insolubilis, quod extricari non potest: seu unde quis extricare se non potest, inexplicabilis. [ἄφυκτος, ἄλυτος. Gall. *Dequoy on ne se peut depestrer, dont on ne peut sortir à son aise.* Ital. *Che non si può stricare, che non se può sciogliere.* German. Verwirret/ vnauflöslich/ darauß sich niemand verrichten kan Hisp. *Cosa que no se puede deshenbatrar.* ò *desatrar.* Polon. *Nie wimotani, trudni do wi kl'adu, pomieszani.* Vngar *Ki feythetetlen.* An. *That whereof one can not ridde him self.*] Virg.6. Aeneid. Hîc labor ille domus, & inextricabilis error Plin.libro 36.cap.13: Inque basi quadrata intùs labyrinthum inextricabilem. Inextricabilia vitia, Idem lib 20.cap.21.

Inexŭpĕrābĭlis, le, om.t. Quod superari non potest, insuperabilis: [ἀνεπίβατος. Gall. *Qu'on ne peut surmonter ou outrepasser.* Ital. *Insuperabile, che non si può vincere.* German. Vnüberwindtlich/ oder darüber man vor Höhe nicht kommen mag Hispan. *Cosa que no puede ser vincida.* Pol. *Nie zwyciężoni.* Vng. *Meg győzhetetlen.* An. *That can not be ouercome or passed.*] ut, Inexuperabilis vis fati, Liv. 8.ab Vrbe. Idem 5. ab Vrbe: Alpes inde oppositæ erant, quas inexuperabiles visas haud equidem miror, nulla dum via superatas.

Infăbrē, pen. corr. Inartificiosè, inornatè, fœdè, & impolitè: [ἀκομψως, ἀτέχνως. Gall. *Lourdement.* Ital. *Rozzamente, senza artificio.* Germ. Vnwercklich/ vngeschmeidig/ vnartig Hisp. *No artificiosamente.* Pol. *Nie wipratownie, nie misternie.* Vng. *Mesterségtelenül, rutul, oslobául.* Ang *Vncuninglie, nothing craftily, vnhandsomely.*] sicut Affabrè, pulchrè & ornatè. Liv. 6. bell. Macedon. aureos torques. M.CCCC.LXX ad hæc auri pondo CCXLV. argenti infecti, factique in Gallicis vasis, non infabrè suo more factis duo millia CCCXL. pondo, *&c.* Horat. 2. Serm. Sat. 3: Quid scalptum infabrè, quid fusum durius esset?

Infăbrĭcātŭs, a, um, Non fabricatus, impolitus. [ἀκατασκεύαστος, ἀνέργαστος. Gall. *Qui n'est accoustré, taillé ou charpenté.* Ital. *Non fabricato.* Ger. Vngewerckt/ vngezimmert. Hisp. *Cosa no fabricada.* Pol. *Nie wipratowani.* Vn *Faragatlan.* An *Not wrought workmanly, clubbish.*] Virg.4. Aen. Frondentes que ferunt ramos, & robora sylvis Infabricata fugæ studio.

Infăcētŭs, a, um, Inurbanus, rusticus, qui nihil salis habet aut leporis. [ἄκομψος, ἀχάριτος, ἄμουσος. Gall. *Mal plaisant.* Ital. *Dispiacevole, non faceto, non civile.* German. Vnhold seelig/ vnhöflich/ bey dem kein liebligkeit ist. Hispan. *Rustico y descortes* Polon *Nie l'agodni, grubi.* Vngar. *Emberséges trefa nélkwl valo.* Ang. *That hath no meriuesse.*] Plaut.in Trucul. Quid? tam infacetus Lemno advenis? Non infacetus homo & satis literatus. Cicer 3. Offic. Non infaceto lepôre, Plinius lib.37. cap.1. Infacetum mendacium, Cic.pro Cælio.

Infăcētĭæ, arum, f.p. Inurbanitates, & rusticitates. [ἡ ἀστεϊσμοῦ ἀπειρία, ἀχαριστία. Gall. *Mauuaise grace, gestes mal plaisantes.* Ital. *Rusticheze.* Germ Vnfreundtlichkeit / vnhöfligkeit Hisp. *Rusticidad y descortesia.* Pol. *Grubość.* Vng. *Emberségtelenül valoság.* Ang. *Vnmerinesse.*] Vnde Catullus Annales Volusii dicit esse plenos infacetiarum.

Infăcundĭă, æ, f.p. Dicendi imperitia. [ἡ ἐν τῷ λέγειν ἀπειρία. Gall. *Mauuaise grace à parler faute de bien parler.* Ital. *Infacondia, goffezza nell' orare.* German Vnberedt/ vngeschicklichkeit zu reden. Hisp. *No elegancia en habla.* Polon *Nie wimowność.* Vng. *Ekesszótelenül valo szollás.* Ang *Lack of vtterance to tell his tale.*] Gell. lib.11.cap.16: Tui erroris culpam esse intelligo in mea scilicet infacundia.

Infăcundŭs, Inelegans, nulla dicendi facultate præditus. [טוֹב כבד *chebádh peh* כבד שׂון *chebádh laschón.* ὁ ἄπειρος τοῦ λέγειν, ἀφυγλώσσος. Gall. *Qui n'a aucune grace à parler.* Ital. *Poco eloquente.* Germ. Vnberedt/ der kein Gnad hat mit reden. Hisp. *No elegante en habla.* Pol. *Nie wimowni.* Vn. *Ekessen szollás nékwl valo.* Ang. *Not eloquent or well languaged.*] Liv. 4. ab Vrbe: Et Tribunus plebis vir acer, nec infacundus, nactus inter adversarios, *&c.*

Infāmis, me, penult.prod.om.t. Qui ob vitium aliquod, aut turpitudinem malè audit, aut cui fama est parùm secunda, aut integra. [מגדף *meghuddáph.* ἄτιμος. Gall. *Infame, diffamé, descrié.* Ital. *Infame, vituperato.* Ger. Verschreit eines lasters halb/ verleumbdet. Hisp. *Infame ò mal infamado.* Pol. *Ten ktorego sie wilicząc niegodzi, nie wieliczoni.* Vng. *Gyalázatos, hires lator.* An. *That is euill spoken of, defamed.*] Cicero 6. Verr. Quo in oppido multas familias totas in perpetuum infames tuis stupris, flagitiisque fecisti. Terent. in Heavt. -ea causa magis Patiar Clitipho flagitiis tuis me infamem fieri. Infamis dictus est ab antiquis digitus medius, propter ignaviam: quoniam indigere videatur aliorum defensione. Persius Satyr.2: Infami digito suffralibus antè salivis Expiat. Iuven. -medium que ostenderet unguem. Nam veteres quum aliquem medio digito indicabant, latenter ejus significabant infamiam: cujus rationem propter nimiam obscœnitatem hîc consultò prætermisimus. Siquis tamen nosce cupiat, videat proverbium: Digitum medium ostendere. Infames qui dicantur, cognoscere ex l. 1. D. qui not.infam.

Infāmĭă, æ, f.p. Macula, probrum, nota turpitudinis. [גדוף *ghedduph* גדופה *ghedhupháh* חרפה *cherpáh.* ἀτιμία, ἀγυφημία. Gall. *Mauuais bruit & renom, infame, diffame.* Ital. *Infamia, dishonore.* Germ. Ein Schandfleck / ein böß Geschrey: Hisp. *Infamia, ò mala fama.* Pol. *Zelżywosć, sramota.* Vng. *Gyalázat.* Ang. *Euill brut and report, infamie.*] Terent.in Andr. Tum id clàm cavit, ne unquam infamiæ Ea res sibi esset, ut virum fortem decet. Cic. 5.Verrina: Nihil ad tuas aures de tua infamia perveniisse. Differt autem infamia & ignominia in eo, quòd illa ex multorum sermone nascitur: hæc imponitur ab eo qui potest animadversione notare. Cornel Fronto de differ vocabul.

Infāmo, as, are, pen.prod. act.p. Infamia afficio, ignominiam vel notam inuro. [גדף *ghiddéph* חרף *chereph* ἀτιμάζω. Gall. *Infamer, diffamer, faire infame.* Ital. *Suergognare, infamare.* Germ. Verschreyen/ verleumbden/ in ein böß Geschrey außbringen. Bel. Die fame verbreyden. Hisp. *Infamar in mala parte.* Pol. *Sramocze, łże.* Vng. *Meg gyalázom.* Ang. *To cause one to get an euill brute to diffame.*] Quint.lib.10.cap.1: Deinde quũ se jactaret eodem modo dicere, Senecam infamavit. ¶ Invenitur etiam interdum pro divulgare. Livius 10.bell.Maced. Infamandæ rei causa januam obserari jubet. ¶ Infamare agrum, devastare. Colum. lib 1. cap.7: Ita fit ut & actor & familia peccent, & ager sæpiùs infametur.

Infāmātŭs, particip. [מגדף *meghuddáph.* ἀνοσιάνυμος, ἀνοσίοις ἡήμασι φθορὸς Gal. *Diffamé.* Ital. *Infamato.* Germ Verschreit. Hisp. *Infamado.* Polon. *Zelżoni.* Vngar. *Meg gyalázatot.* Ang. *Euill bruted*] Ovid. 14. Metam. Et procul insidias, infamatæque relinquunt Templa deæ.

Infāmĭssĭmē. [Polon. *Sromotnie.* Vng. *Igẽn-nit hirneuel.*] Iulius Capitolinus, in Pertinace: Ipse præterea Cornificiam infamissimè dicitur dilexisse.

Infandŭs, a, um, Ingens, immensus, inenarrabilis, illicitus, nefandus: à fando, quod oratione exprimi non possit aut debeat. [ἄῤῥητος. Gall. *Chose dequoy on ne deuſt iamais parler.* Ital. *Cosa da non dire.* Ger. Vnsegelich. Hispan. *Cosa que no se deue hablar.* Pol. *Ten ktorego sie wilicząc niegodzi, nie wieliczoni.* Vng. *Meg monthatatlan.* Ang. *Horrible, not to be spoken or named.*] Virgil. 2. Aeneid. Infandum Regina jubes renovare dolorem. Terent. Evnuch. Perii, obsecro tàm infandum facinus mea tu? ne audivi quidem. Virg.4. Aeneid. -infandum si fallere posset amorem. ¶ Vsurpatur nonnunquàm pro interjectione. Virg.lib.1. Georg. Infandum, sistunt amnes, terræque dehiscunt. Idem lib.1 Aeneid. Navibus (infandum) amissis.

Infāns, tis, substantivum, com.t. Dicitur propriè qui nondum fari cœpit, sed & de septem & octo aut decem annorum pueris legitur. [עולל *holál* יבן *jonék.* νήπιος, βρέφος. Gall. *Qui est encor petit enfant.* Ital. *Fanciullo, bambino.* Germ. Ein vnmündig Kind: das ist/ welches noch nicht reden kan. Bel. Onspreckende. Hisp. *Ninno ant que sepa ni puede hablar.* Pol. *Dziecżie.* Vng. *Tsötsömö gyermek.* Ang. *An infant.*] Cic.3.Verr. Iste infanti pupillæ fortunas patrias ademit. Liv.1.bel.Maced. In Sabinis incertus infans natus masculus, an fœmina esset. Ovid. 15. Metamor. Editus in lucem jacuit sine viribus infans. ¶ Accipitur etiam aliquando infans pro brutorum animalium, atque ipsarum etiam avium fœtu. Plin. Quadrupedes infantes suos cognoscunt. Idem libro 10. cap.61: Vespertilio volucrum sola lacte nutrit, ubera admovens, geminos volitat amplexa infantes. ¶ Adjectivum verò quasi pro parvo in usu est. Plinius lib.22. cap. 22.

cap. 22. de boleto: Nec tunicæ mjnor gratia in cibo infantis boleti:id eſt, parvi & nondum adulti. ¶ Interdum dicitur infans,non facundus. Cicero in Bruto:Ipſum Scipionem accepimus non infantem fuiſſe. ¶ Per tranſlationem ſumitur pro ſtulto,& quaſi loqui neſciente. Ex quo infantior & infantiſſimus:id eſt,ſtultior & ſtultiſſimus. Autor ad Herennium lib. 2: Et dum cautè expediteq; loqui volunt, infantiſſimi reperiuntur. Cicero ad Quint. Frat. Gabinius abſolutus eſt:omnino nihil accuſatore Lentulo, ſubſcriptoribusque infantius,nihil illo conſilio ſordidius.

Infantĭă, tiæ, f. p. Aetas hominis uſque ad annum ſeptimum, quòd ad id ferè tempus ſatis commodè fari non poſſumus. [νηπιότης. Gall. *Enfance.* Ital. *Et adel fanciullo ſino à ſette anni.* Ger. Kindtheit/Das Vnmündig Alter. Belg. Jonckeyt / kinderachticheit. Hiſp. *Edad del nimo que no habla.* Pol. Dziecinſtwo. Vng. Tsötsömö gyermekség. Ang. *Chyldhood,infancie,babeship.*] Plin. li. 9. cap. 8: Atque etiam geſtans fœtus in infantia. Quint. lib. 1. cap. 2: Et quantum infantia præſumptum eſt temporis, adoleſcentiæ acquiritur. ¶ Dicitur etiam infantia, quum quis rem aliquam novit, quam tamen explicare non poteſt. Cic. 3. de Orat. Dummodo hoc cõſtet,neq; infantiam ejus,qui rem norit, ſed eam explicare dicendo non queat:neque inſcitiam ejus, cui res nõ ſuppetit,verba non deſint,eſſe laudandam: quorum ſi alterum optandum ſit,malim equidem indiſertam prudentiam, quàm ſtultitiam loquacem.

Infantārĭă, pro puerpera. [ἡ πολυτόκος, ἡ παιδοτόκος. Gall. *Celle qui porte enfans,enfantiere.* Ital *Femina grauida.* German. Eine die mit einem Kind geht/oder ein ſchwangere Fraw. Hiſpan. *Parida,nuger que parto.* Polon. Brzemienna niewiaſtu. Vngar. *Nehézkes aszony.* Angl. *She that is with chyld.*] Mart. lib. 4: Et quod mireris magis,infantaria non eſt.

Infantĭlĕ, adject. Quod eſt infantis. [νηπιαχώδες. Vng. *Gyermeki.*] Iuſt. Hiſtor. lib. 17: Infantilibus blandimentis inductus rex. Et libro 23: Infantilis educatio.

Infārcĭo, cis, act. q. Impleo, inculco, intrudo. [נשן *malé.* ἐμπλέκω. Gall. *Fourrer dedans remplir, entaſſer.* Ital *Impire,inſaccare.* Ger. Hineyn ſchoppen/ oder ſtoſſen/füllen. Hiſp. *Hinchir y recalcar.* Polon. *Natikam,nadziewam.* Vngar. *Bétöltöm,dugom.* Ang. *To fill,to ſtaffe.*] Plin. lib. 35. cap. 14: Quid? non in Africa, Hiſpaniaq; ex terra parietes, quos appellant fornaceos (quoniam fornacum modo circundati, utrinque duabus tabulis infarciuntur veriùs,quàm inſtruuntur) ævis durant, incorrupti imbribus, ventis,ignibus,omniq; cæmento firmiores? Colum. libr. 12. cap. 53: Et maximè in eas partes,quibus oſſa relicta ſunt,largũ ſalem infarcito. ¶ Infarcire verba, Inculcare, & ſine ordine inſerere. Cic. in Orat. Quæ vitia qui fugerit,ut neque verbum ita trajiciat, ut id de induſtria factum intelligatur: neque infarciens verba,quaſi rimas expleat,*&c.*

Infătĭgābĭlis, com. t. Qui non defatigatur, indefatigatus: [ἀκόπατος. Gall. *Qu'on ne peut laſſer.* Ital. *Che non ſi ſtracca.* German. Vnermüdlich. Hiſpan. *Coſa que no puede ſer fatigada.* Polon. *Nie ſpracowani zmordowani.* Vngar. *Fáratatatlan.* Angl. *That can not be made wearie.*] ut, Infatigabilis curſus. Plin. lib. 18. cap. 19: Dentes quidem eorum maximi,equis quoque adalligati,infatigabilem curſum præſtare dicuntur.

Infătŭo, as, are, Fatuum & ſtultum reddo, mentẽ alicui aufero, nihil ſapientem aut cogitantẽ efficio. [ϽϽ *ſichchél.* ἐμμαίνω. Gall. *Faire devenir fol, rendre ſtupide & ſot.* Ital. *Impazzire.* Ger. Betören/vbernarren. Belg. Sot maten. Hiſ. *Enloqueſcer,haxer bouo y loco.* Pol. Bl'azniem czinie. Vngar. *Meg bolonditom.* Ang. *To make ſtupide and fooliſh.*] Fit enim à fatuus, & præpoſitione IN, quę ejus ſignificationẽ auget. Cic. pro L. Flac. Neminem quidem adeò infatuare potuit, ut ei nummum ullũ crederet. Idẽ 3. Philip. Vt hominem ſtultum magis etiam infatuet mercede publica. ¶ Infatuatæ mulieres dictę ſunt, quę Faunorum ludibriis attinguntur. Et ſimiliter infatuati viri, quos nunc vulgus *Spiritu correptos* nominat: quidam etiam dæmoniacos.

Infăvŏrābĭlis, ἀκατάδεκτος, cui favor detrahendus, favore indignus. [Pol. *Łaski niegodni.* Vng. *Kedvetlenre kedvre méltatlan.*] Celſus D. l. 37. Tit. 6. l. Nec infavorabilis ſententia eſt, ut hoc ſaltem habeat ex paternis, quod propter illum datum eſt.

Infāustŭs, a, um, Infœlix, infortunatus. [δύσψυχος. Gall. *Malencontreux,infortuné,malheureux.* Ital. *Sfortunato,infelice.* Germ. Vnglückich Hiſpan. *Coſa deſdichada.* Polon. *Nieſzczeſni.* Vngar. *Szerentsétlen,bodogtalan.* Ang. *Not luckie, vnhappie, vnfortunat.*] Ovid. lib. 4. Metam. Bella infauſta gerunt, multumque ab utroque cruoris Parte datur.

Infĕctōres, & infectus, Vide INFICIO.

Infĕctŭs, nomen adject. compoſitum ex IN negativa particula, & participio factus, idem ſignificans quod non factus: ut, Infectum argentum. [ἄεργυρος, ἄργος, ἀνέργαστος. Gall. *Non fait, non encor acheué.* Ital. *Non fatto.* German. Vngemacht oder vnaußgemacht. Hiſp. *No hecho.* Pol. *Nie zczinioni,nie wigotowani.* Vng. *Készitetlen.* Ang. *Not made or vndone.*] Infecta pace, infecto negotio. ἀπράκτως. Plaut. in Captivis: Quòd malè feci, crucior modò, ſi infectum fieri poſſet. ἀχθόντος. Idem in Amphytruone: Ea quæ ſunt facta, infecta eſſe acclamitat. Terent. in Evnuch. Infecta pace, ultrò ad eam venies, indicans te amare, & ferre non poſſe. Liv. lib. 4. belli Macedonici: Argenti infecti tulit in ærarium quatuordecim millia pondo ſeptingenta triginta duo: & ſignati bigatorum, ſeptemdecim millia viginti tria. Infecti: id eſt, non ſignati, nec cælati

Infelix, Infeliciter, Infelicito, & Infelicitas, Vide INFOELIX.

Infēnsŭs, a, um, Iratus, malè alicui cupiens. [עזר *zahéph.* ἐχθρός. Gall. *Faſché, courroucé, aſprement offensé.* Ital. *Molto odia inimico.* Ger. Heſſig/grammi/erzürnet/ feindtlich. Belg. Grammiant. Hiſp. *Ayrado ſannudo, mas que enemigos.* Polon. *Obrazoni, nienawidzaci, rozgniewani.* Vng. *Fenyeködö, haraguo gonoszakaro.* Angl. *Angrie or diſpleaſed.*] Terent. in Andr. Me infenſus ſervat, ne quã faciam in nuptiis fallaciam. Sueton. in Vitel. Nullis tamen infenſior, quã vernaculis. Cic. 1. Verr. Iam nunc timeo quidnam pro offenſione hominũ, qui illi inimici, infenſiq; ſunt, & expectatione omnium, & magnitudine rerũ dignũ eloqui poſſim. ¶ Nec ſolùm ponitur pro eo qui aliis infenſus & iratus eſt, ſed & pro eo qui alios inimicos & infenſos habeat. Cic. 1. Catil. Si me meis civibus injuriâ tam graviter infenſum ſuſpectumque videre, carere oculis civium quàm infeſtis omnũ oculis conſpici mallem. Eodem omnino modo quo offenſus, Suet. in Iul. Cæſ. Pompejum aſſectatus eſt offenſum patribus quo victo Mithridate, *&c.*

Infensĭŏr, in comparativo. [Vngar. *Gonoſzabbaka, haragvitab.*] Suetonius in Vitell. cap. 14: Nullis tamen infenſior quam Vernaculis & Mathematicis.

Infēnsē, Inimicé. [ἐχθρως. Pol. *Zgrzewnie* Vngar. *Ellenſég moggyára, feneködue.*] Cor. Tacit. l. 5: Quippe Tiberius etſi infensè invectus, cætera ambigua reliquerat

Infēnso, as, are, act. p. Infeſtus & inimicus ſum [עזר *zahéph* זעם *zahám* כעס *chahas.* ἐνοχλέω. Gall. *Faſcher o. v. faſcher, offenſer ou eſtre offenſé.* Ital. *Prender odio contra alcuno.* Ger. Heſſig zurnen oder gramm ſeyn. Hiſp. *Hauer mas que enemigo.* Pol. *Zagnie ſie gniewam.* Vng. *Fenekodöm gonoszat akarom, ellene vagok.* Ang. *To be angrie or diſpleaſed.*] Tacit. lib. 13: Vt quaſi infenſa artibus deis exitio tradi crederetur. ¶ Infenſare, pro infeſtare. Idem lib. 5: Adequitare caſtris, infenſare pabula. Idem libr. 13: Sed palãm infenſare Armeniam.

Infĕr, Apud antiquos legitur pro infrà ſicut ſuper. [תחת *tachath* κάτω. Gal. *Deſſous.* Ital. *Deſotto.* Ger. Vnden. Hiſp. *Debaxo.* Pol. *Odeſpod.* Vng. *Alá.* Ang. *Vnder, beneath.*] Cato de Re ruſt. cap. 149: Vbi pyrus florere cœperit, prato irriguo, ubi ſuper inferque vicinus permittet, tum decedito. Sunt tamen qui hoc in loco ſuper & infer malint credere eſſe antiqua adjectiva: ut ſupervicinus dicatur, qui à ſuperiori parte fundum contingit: Infer, qui ab inferiore.

Infĕrĭæ, arum, f. p. Sacrificia, quæ inferis ſolvuntur. [χοαὶ, ἐναγίσματα. Gall. *Sacrifices pour les morts.* Ital. *Sacrificio per i morti.* Ger. Todtenopffer. Hiſpan. *Las offrandas de muertos.* Polon. *Ofiarè ze zmarłe.* Vn. *Halotaknák valo áldozat.* Ang. *Sacrifices for the dead.*] Vnde inferias facere, eſt manes ſacrificiis placare. Virgil. 10. Aen. Viventes rapit inferias quas immolet umbris. Cicero de Nat. deor. lib. 3: Tertius eſt ex Idæis nudipedalibus inferias afferunt. Virg. 9. Aen. Abſenti ferat inferias decorque ſepulchro. Ovid. 5 Faſt. Inferias tacitis Manibus illa dabam.

Infernās, atis, om. t. Ex loco inferiore: cui opponitur Supernas. [ὁ κάτω φοίβος. Gall. *Qui eſt d'en bas.* Ital. *Che è d'abaſſo.* Ger. Von vnden her. Hiſpan. *Que eſta debaxo.* Pol. *Spodku.* Vng. *Oman alol valo, alſo.* Ang. *That is from beneath.*] Plin. libr. 16 cap. 39: Et ideo Romæ infernas abies ſupernati præfertur. Vitruv. Infernatia ligna ſunt quæ ex Apennini parte, qua inferum mare ſpectat cædantur: ſupernatia è diverſo.

Infernus, a, um, ſ. [שאול *sheól.* Gall. *Enfer, d'enfer.* Ital. *Inferno.* Ger. Die Hell. Hiſp. *El profundo.* Pol. *Piekło.* Vng. *Alsovilag valo, pokol.* Ang. Hell. Infernorum nomen, in plurali genitivo maſc. in plurali neutri eſſe autores ſunt Grammatici: cujus tamen rei nullũ ex claſſicis ſcriptorib. teſtimoniũ proferunt, niſi fortaſſis ex ſacrarũ literarũ interpretibus, quos in ea re nõ imitabimur. ¶ Eſt enim re vera, Infernus, a, um, nomẽ adject. ſignificans id quod infra nos, ſicut ſupernus, quod ſupra nos eſt. [ὁ ἐξ ἡ τὸ κάτω, ὁ ἐξ ἡ ὑπόγαιος. Gall. *D'en bas.* Ital. *Da baſſo.* Germ. Vnderig/das da vnden iſt. Hiſpan. *Coſa baxa.*] Plin. lib. 2 cap 47: Quoniam ille infernus fluctus ex imo maris ſpirat. Infernæ umbræ, Martial lib. 1. Inferna ſtagna, Liv. 8. ab Vrb. Inferni dii, Idem 1. bell. Maced. Eodem eſt uſus Cicero in Arato.

Infernē, adverb. [מתחת *metáchath.* κάτωθεν. Gall. *D'en bas.* Ital. *Da baſſo.* Germ. Von vnden auff. Hiſpan. *De abaxo.* Pol. *Odeſpod.* Vng. *Alat.* Ang. *From beneath.*] Plin.

Infernālis, le. om. t. Ab infernus fit, quũ eſt ſubſtantivum. [κατα-χθόνιος. Gall. *Infernal, choſe d'enfer.* Ital. *Infernale, dall' inferno.*

Germ. Hellisch. Hisp. *Infernal, del infierno.* Pol. *Piekielni.* Vngar. *Alattunk valo.* An. *That belongeth to hell.*] unde Infernales Furiæ.

Infĕro, pen. cor. infers, intuli, illatum, Intrò porto, inveho, introduco. [הביא *hebí.* ἀνοφέρω. Gall. *Porter ou mettre dedans ou dessus.* Ital. *Portar dentro.* Ger. *Hineyn tragen.* Belg. Intragen. Hisp. *Meter ò traer haxia d' entro.* Pol *Wnosie.* Vng. *Bé hozom.* Ang. *To bring in.*] Plaut. in Amph. Neq; meum pedem huc intuli. Liv. lib. 1: Lacus erat quem medium ex opaco specu fons perenni rigabat aqua, quo Numa se persæpè inferebat. ¶ Interdum ponitur pro injicere. ἐμβάλλειν, ut, Inferre manus. Cic. in Parad. Et çquè peccare se, si privatis, acsi magistratibus manus inferantur. ¶ Inferre se, est cum impetu irruere. Liv. lib. 2: Adeò concitato impetu se intulerant Hetrusci, ut funderent ipso incursu Aricinos. ¶ Inferre damnũ, cladem, detrimentũ. Cæsar 2. bell. Civil. Magnis q; ultrò illatis detrimentis, eos qui irruptionem fecerant in oppidum rejiciebãt. Liv. lib. 9. bell. Pun. Omnibus pacis modò incuriosè agentibus, magna clades illata. ¶ Interdum subjicere, seu apponere, ἐπφέρειν. Lactant. libro 1: Quod clarum fiet exemplo quod inferemus. ¶ Interdum pro ferre in medium, commemorare. Cicer. lib. 3. Offic. Turpe est, & valde vitiosum in re severa, convivio dignum, aut delicatum aliquẽ inferre sermonẽ. ¶ Interdum pro concludere. Seneca: Quũ his argumentis quod proposuerat intulisset. ¶ Interdum pro cõtrà ferre. Cæsar lib. 1: Romani conversa signa bipertitò intulerunt. Inferre arma, bellũ alicui, est bellum contra aliquẽ suscipere. ἐξενέγκειν πόλεμον. Cic. Octavio: Quibus cogitas arma inferre? ¶ Inferre crimen, est crimini dare, seu objicere Cic. in Lælio: Addendum eodem est, ut ne in criminibus aut inferendis delectetur amicus, aut credat oblatis. ¶ Stuprum inferre. Cic. in Paradoxis: Quancunq; in domum stuprum intulerint, eandem esse labem libidinis.

Infĕrŭs, a, um, inferior, infimus, Quod est infrà, cui contrarium est Superus, a, um, quod est suprà. [תחתי *tachtí.* ὑπόκατω, ὑποπόντιος, ὑποπόντιος. Gal. *Qui est en bas, bas.* Ital. *Basso.* Germ. Das unden ist. Belg. Onter. Hisp. *Cosa baxa.* Pol. *Spodni, dolni.* Vn. *Alat valo.* Ang *That is beneath, lowe.*] Plaut. in Mercatore: Limẽ superum, inferum q; salve, simul autẽ vale. Cic. 1. Tusc. Eademque ab animo, tanquam ab oculis caliginẽ dispulit, ut omnia supera, infera, prima, media, ultima videremus. ¶ Inferum mare, Tyrrhenum: sicut superum, Adriaticum: id quidem quod ex urbe Roma versus Adriaticum euntes, ferè semper ascendunt: contrà ab urbe, ad mare Tuscum venientes descendunt. Aut certè eo quòd Adriaticum mare Italiam ab Oriente alluit. Tyrrhenum ab Occidente & Meridie.

Infĕri, orum, m. s: Manes, dii inferni. [שאול *scheól.* οἱ κάτω, οἱ νέκυες, ὑπόχθονοι. Gall. *Les enfers ou ceux qui sont es enfers.* Ital. *L' inferno, chi è nell' inferno.* Ger. Die vnderen/die Hellischen: Hisp. *Infierno ò los dioses del infierno.* Pol. *Piekielni.* Vngar. *Pokolbeliek.* Ang. *The goddes or soules in hell.*] Quòd infra nos circa terræ centrum credantur habitare. Cic. pro A. Cluentio: Nunc quidem quid tandem illi mali mors attulit: nisi fortè ineptiis, ac fabulis ducimur, ut existimemus illum apud inferos impiorum supplicia perferre. Plaut. Aulul. Si quid coxerint, superi incœnati sint, & cœnati inferi.

Infĕrĭor, & hoc inferius. [κατώτερος, ὑποδέστερος. Gall. *Plus bas, inferieur.* Ital *Piu basso, inferiore.* Ger. Das bass vnden ist. Hispan. *Mas baxo, inferior.* Pol. *Prawiena spotku.* Vn. *Alább valo, alsób.* Ang. *Lower.*] Comparativa ab inferus. Plin. lib. 11. cap. 37: Sed palpebræ quadrupedibus in superiore tantùm gena, volucribus in inferiore. Cicer. 1. Ver. Tu quum omnibus rebus inferior sis, hac una in re te mihi anteferri putas oportere, quòd Quæstor illius fueris: ego, si superior cæteris rebus esses, hanc unam ob causam accusatorem repudiari putarem oportere. Cor. Tacit. lib. 3: Tiberius atq; Augusta publico abstinuêre, inferiùs majestate sua rati, si palàm lamentarentur.

Infĕrĭus, comparativum, adverbii significatione. [κατώτερον. Gall. *Plus bas.* Ital. *Piu abasso.* Ger. Bass vnden für. Hisp *Mas abaxo.* Pol. *Dalei na spotku.* Vng. *Alább.* Ang. *Lower.*] Ovid. 2. Metam. Inferiusq; suis fraternos currere Luna Admiratur equos.

Infĭmŭs, a, um superlativa: cui opponitur Supremus. [κατώτατος. Gall. Tres *le plus bas.* Ital. *Piu basso.* Germ Das vndereste oder nidereste. Belg. Alderonderste. Hisp. *Cosa muy baxa.* Pol. *Nanizszi.* Vng. *Legalsó.* Ang. *Lowest.*] Plaut. in Curcul. In loco infimo boni homines atq; dites ambulant. Infimi homines, contempti, nullo in honore & numero habiti. Terent Evnuch. Tace tu, quem ego te esse puto infra omnes infimos Homines. Cic. pro Flac. Si quem infimo loco natum, nullo splendore vitæ nulla commendatione famæ defenderem. Idem 1. de Finibus: In quo nihil æquè nec summum, nec infimum, nec medium, nec ultimum, nec extremum sit.

Infĭmātĕs, penult. prod. Dicti sunt, qui ex infima plebe sunt: [בני אדם *béne adhám.* οἱ ὀχλικοὶ τόποι. Gall. *Hommes de la plus basse condition que soit.* Ital. *Huomini di bassa conditione plebei.* Ger. Die nideristen oder schlechtisten eines Volcks/klein füge Leut. Hispan. *Los de abaxo, pueblos delos menudos.* Pol. *Ludzie podleiszy.* Vng. *Alsóualok, kõz parasztok.* Ang. *They which be of the most low estat and condicion.*] sicut Summates, qui maximę & summę nobilitatis sunt, vel autoritatis. Plaut. in Sticho: Summates viri atque infimates.

Infĭmo, ās, pen. cor. act. p. Deprimo, infimũ reddo: huic opponuntur Sublimo, extollo. [השפיל *hischpil.* ταπεινόω. Gall. *Abbaisser.* Ital. *Deprimere, abassare.* Germ. Ernideren. Hisp. *Abaxar.* Pol. *Znizam.* Vng. *Ala nyomom, alatsonnà tesźõm.* Ang. *To mak lowe.*] Apul. de Dæmonio Socratis: Ingenia illa ad beatitudinẽ sublimata sunt, hæc ad miserias infimata.

Infervĕo, es, sive, Infervesco, is, Ferveo, caleo, incalesco. [רתח *ruttách.* ἐναποζυνυμι, ἐμβράζω. Gall. *Bouillir, s' esthauffer fort.* Ital. *Bollire.* Germ. Sieden. Hisp. *Heruir, bullir.* Pol. *Warzę.* Vng. *Meg fowok, heuts lõk.* Ang. *To seeth or to be scalding hoate.*] Cato ca. 108: Facito bis, aut ter inferveat. Idẽ ca. 90: Et far puriũ facito, & fabę tertia pars ut inferveścat. Horat. 2. Serm. Satyr. 4: Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis, Corycioq;, &c.

Infervĕfăcĭo, cis, act. 3. Calefacio. [רתח רתיח *rittéach hirtiach.* ἐναποζυνύω. Gal. *Faire bouillir.* Ital. *Far bollire.* Ger. Etwarm siedend oder sttig machen. Hisp. *Hazer heruir ò bollir.* Pol. *Zwarzam.* Vng. *Meg heuitõm, forralom.* Ang. *To cause to seeth, to mak hoate.*] Col lib. 12. cap 17: Liquatumq; acetum inferveface. Idem lib. 9. cap. 12: Omnia eadẽ çquis ponderibus in unũ levigata, & fictili vasa cum ammineo vino infervefacta.

Infestīvus, Infacetus, injucundus, sine sale & lepore, inurbanus, rusticus. [ἀνεράπλως, σκαιός. Gall. *Rustique, qui n' est point plaisant ne recreatif.* Ital *Rustico, non piacevole, non faceto.* Ger. Vnholdselig/vnliebitch. Hisp *Desdonado, rustico.* Pol. *Nie zartowni, nie wdzięczny.* Vng. *Emberseges tréfa nekw valo.* Ang. *Vnpleasant, nat merie.*] Gell. Homo subagresti ingenio, & infestivo.

Infestŭs, a, um. Infensus, iratus, inimicus, malè cupiens. [צפה *Zaphéph* איב *oyéb.* ὠμὸς, χέρλως. Gall *Fort contraire & nuysible.* Ital. *Inimico, odioso.* Ger. Feindtlich/schedtlich/gantz zuwider. Belg. Mocylyck/beschwaerlyck/nyandelyck. Hisp. *Enemigo dannoso.* Pol. *Przeczywni, szkodliwy, nie przyiazliwi.* Vng. *Fenekõdõ, gonosz akaro, haraguo.* Ang. *Very contrarie, noysome.*] Plaut. in Cas. Tibi soli infesta est plus, quàm cuiquam. Cic. 3. Verr. Quis hunc audet dicere aratoribus infestum, & inimicum fuisse? ¶ Accipitur etiã pro eo qui infestatur, quiq; aliquo periculo est obnoxius. Cic. pro Rosc. Amer. Filii vita infesta sæpè ferro, & insidiis appetita. Idem pro Plancio: Dolebam, Iudices, & acerbè ferebam, si hujus salus ob eam ipsam causam esset infestior, quòd is meã salutem, atq; vitam sua benevolentia, præsidio, custodiaque texisset. Nigidius Grammaticus antiquus, infestũ à festinãdo dici putat. Qui enim instat alicui, eumq; properans urget, & opprimere studet, festinat: & econtrà, de cujus periculo, & exitio festinatur: horum uterq; infestus dicitur, ab instantia fraudis, quã vel facturus alicui, vel passurus est. Infestum mare habere, est obsessum latrociniis clausumq; habere. Cic. lib. 3. de Rep. Nam quũ quæreretur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infestũ uno myoparone: Eodem, *inquit*, quo tu orbem terrę. Senectus infesta: hoc est, molesta & gravis & morbis variis obnoxia & exposita. Liv. 1. ab Vrb. Tum verò indies infestior Tullii senectus, infestius cœpit regnum esse. ¶ Signa infesta dicuntur quæ ab hostibus irruentibus infestantur. πολεμικὰ σημεῖα. Cæs. 6. bell. Gall. Illi ubi præter spem, quos fugere credebant, infestis signis ad se ire viderunt. Liv. 2. ab Vrb. Sic in primum infestis hastis provolant duo Fabii.

Infestō, stas, act. p. Divexo, molesto, molestiam exhibeo. [עכר *hinnádh* הכאיב *hicheíb.* ἐνοχλέω. Gall. *Fort molester, trauailler & ennuyer.* Ital. *Molestare.* Ger. Schedigen/bemühen/beleidigen. Belg. Quellen/scadè/moeyelyck zyn. Hisp. *Empecerlos enemigos.* Pol. *Vszkadzam, szkodzę.* Vng. *Ixgatom, ingerlõm.* Ang. *To vexe, to trouble.*] Plin. lib. 7. cap. 2: Quos à gruibus infestari Homerus quoq; prodidit. ¶ Infestare pro vitiare. Plin. libr. 15: Arborem ipsam fertilitate consumi, musco præterea rubro infestari. Infestantur vineta Austris & Euris, Colum. libr. 3. cap. 12. Infestat infantes ediros plenilunium, Plin. lib. 7. cap. 6.

Infestātĭo, Molestatio, vexatio. [מכאוב *macheób.* ἐνόχλησις. Vngar. *Ixgatás, ingerlés.*]

Infestē, adverb. Noxiè. [ὀλοσβυλῶς, ἐχθρωδῶς. Gall. *De mauuais courage & pour nuire.* Ital. *Di mal' animo & disposto à nuocere.* Ger. Feindtlicher weiss. Hisp. *Enimigamente.* Polon. *Nie przyiacielsko.* Vngar. *Ixgatua, ingerelue, ártalmassan.* Ang. *Noysomely, malciously.*] Liv. 6. bel. Pun. Age contra, quæ illi infestè in nos fecerint, repetite: id est, inimico animo.

Infĭbŭlo, as, penultima correp. [ἐμπορπῶ, περονάω, ἐμπερονάω. Gall. *Emboueler.* Ital. *Affibiare.* German. Eynpreiffen/eynneften. Hispan. *Echar candado para cerrar.* Polon. Wßlegami zanie guia zaczięgam. Vngar. *Be kapcsolom.* Ang. *To claspe.*] Celsus libro 7. cap. 25: Infibulare quoque adolescentulos quidam valetudinis causa consueverunt.

Infĭcĭās, Inficialis, Inficiator, vide INFICIOR.

Infĭcĭo.

Infĭcĭo,is,ere, penult. cor. ex in & facio, act. t. Tingo, imbuo. [טבע *tsabáh* סבע *tabal*. *βάπτω*. Gall. *Teindre*. Ital. *Tingere*. Ger. Eyndunckē/ferben. Belg. Verwen. Hiſp. *Tennir, el tintor*. Pol. *Omaczuie, farbuie*. Vng. *Befeſtöm*. Ang. *To die colours*.] Plaut. in Trucul. Quia tibi inſuaſo infeciſti propudioſa pallulam. Plin. libr. 7. cap. 15, de menſtruis mulierum: Ad omnem contractum adhærens, præterquā filo, quod tale virus infecerit. Cæſar 5. bell. Gall. Omnes verò ſe Britanni glaſto inficiunt, quòd cæruleum efficit colorē. ¶ Per tranſlationē ſumitur pro vitio, maculo, cōſpurco, corrumpo. [*λῦμαίνω*. Gall. *Maculer, infecter*. Ital. *Macchiare, & infettare*. Germ. Verſudlen/verdörben. Hiſp. *Inficionar ò corrumper*. Pol. *Pomazuie, ſmockocze*. Vng. *Megförtöſitetöm, rutitom*. Ang. *To ſtayne and make foule*.] Cic. 5. Tuſc. Sed nos umbris, deliciis, otio, languore, deſidia, animū infecimus. Liv. Hoc luxu & peregrinis infecti moribus. ¶ Item pro veneno miſceo, *φαρμάσσειν*. Virg. 2. Georg. -quo non præſentius ullum, Pocula ſi quando ſævę infecēre noverce. Plin. lib. 11: Nimio fimo inficiuntur apes. Hoc verbū Diomedes à fuco cōponi exiſtimat. Dicit enim facio, conficio, fuco, inficio. Sed aſpera nimis videtur compoſitio, quanquam à ſignificatione non abhorreat.

Infĕctŭs, a, um, ab inficio, Tinctus, maculatus, veneno mixtus, venenatus. [טבוע *tsabúah*. *βεβαμμένος, διεφθαρμένος*. Gall. *Teint ou imbu de quelque liqueur*. Ital. *Tinto, macchiato*. German. Eyngetunckt/geferbt/verbörſert. Hiſp. *Temido, inficionado, corrumpido*. Polon. *Iadu napoiony, vfarbowany, namoczony*. Vng. *Megfeſtetöt*. Ang. *Stayned, died or imbrued with ſome liquor*.] Plin. libr. 11. cap. 37: Mulieribus etiam palpebræ infectæ quodammodo, tanta eſt decoris affectatio, ut tingantur oculi quoq; Sueton. in Caligula: Iuventa & arca ingens variorū venenorum plena, quibus mox à Claudio demerſis, infecta maria traduntur, nó ſine piſcium exitio. Seneca: Diu in iſtis vitiis jacuimus, elui difficile eſt: non enim inquinati ſumus, ſed infecti.

Infĕctŭs, us, m. q. Tinctura. [*βαφή*. Gall. *Teinture*. Ital. & Hiſp. *Tintura*. Germ. Ferbung. Pol. *Farba*. Vng. *Eeſtes (auagy) feſtĕk*. Ang. *A dying, dieping or imbruyng*.] Plin. libro 8. cap. 48: De reliquarum infectu ſuo loco dicemus.

Infectōrēs, m. t. Tinctores. [כבסים *chobesím*. *βαφῆς, δ' ἐσσοποιοί*. Gall. *Teinturiers*. Ital. *Tintori*. Ger. Ferber/die in farb etwas eyntun cken. Hiſp. *Tintores, ò tintoreros*. Pol. *Farbierze*. Vng. *Feſtök*. Ang. *Diers*.] Plin. lib. 20. cap. 7: Quarto infectores lanarum utuntur, quod glaſtum vocant. Idem lib. 35. cap. 6: Fit etiā apud infectores ex flore nigro qui adhæreſcit æreis cortinis. Infector ſuccus, quo lanę vel quidpiam aliud tingitur & inficitur. Plin. lib. 12. cap. 23: Purpurarum generi infector ille ſuccus.

Infĭcĭor, aris, d. q. Nego, abnego. [אמן *meén*. *ἀρνέομαι, ἐξαρνέομαι*. Gall. *Nier*. Ital. *Negare*. Ger. Leugnen/nicht jychtig noch bekäſtlich ſeyn. Belg. Miſſaten. Hiſp. *Negar*. Pol. *Przeczie*. Vng. *Tagadom*. Angl. *To denie*.] Plaut. in Ciſtel. Omnia inficiatur ea quę dudū confeſſa eſt. Cic. in Catil. Nam quum id poſſit inficiari, repentè præter opinionem confeſſus eſt.

Infĭcĭās, tantùm accuſativi caſus eſt, & pluralis numeri, & ſolùm cū eo, is, jungitur & ſine prępoſitione: ut Hic inficias iturus eſt: hoc eſt, negabit. [*ἔξαρνος ἔσῃ*. Pol. *Przeczie*. Vngar. *Megtagadom, tagadom daſt teſzök*.] Terent. in Adelph. Si inficias ibit, teſtis mecum eſt annulus quem amiſerat. Gell. libro 16. cap. 19: Nautas ſtupefactos convictosq; inficias ire non quiſſe.

Infĭcĭālĭs, le, om. t. ut inficialis ſtatus, quo negantur objecta. [*ἀρνητικός*. Gall. *Negatoire*. Ital. *Negativo*. German. Darinn man leugnet vnd nicht jychtig iſt. Hiſpan. *Negadizo*. Pol. *Sporni*. Vng. *Tagado*. Angl. *Negative*.] Cicero in Top. Itaque aut inficialis aut conjecturalis prima appellatur.

Infĭcĭātŏr, oris, m. t. Qui negat ſe vel debere quod actor petit vel commiſiſſe quod accuſator objicit. [אמן *medn*. *ἔξαρνος ὤν*. Gall. *Nieur, denieur*. Ital. *Negatore*. Ger. Ein leugner/vnjychtiger. Hiſpan. *El que niega, negador*. Pol. *Przaciſie, l'garz*. Vng. *Tagado*. Ang. *That denyeth*.] Cic. lib. 1. de Orat. Quod petitoris cauſa comparatum eſſe non intelligebat: ut ſi ille inficiator probaſſet judici antè petitam eſſe pecuniam, quàm eſſet deberi cœpta, *&c*. Hinc ſtatus conjecturalis dicitur inficialis, quo negamus quod petitur vel objicitur. Cicer. in Catil. Hoſce ego non tàm milites acres, quàm inficiatores lentos eſſe arbitror. Martial. lib. 1: In jus ó fallax, atque inficiator, eamus.

Infĭcĭātĭo, onis, f. t. verbale, Negatio. [*ἐξάρνησις*. Gall. *Deniement, denegation*. Ital. *Negatione*. German. Leugnung. Hiſpan. *Negacion*. Pol. *Odmowanie, l'eż*. Vng. *Tagadas*. Ang. *A denying*.] Cicero 2. de Oratore: Ac noſtræ ferè cauſæ quidem ſunt criminum, plerunque inficiatione defenduntur.

Infīdŭs, a, um, pen. prod. Non fidus, perfidus, ſine fide, cui nō eſt fidendum. [*ἄπιστος*. Gall. *Deſloyal*. Ital. *Infido, di cui non ſe dee fidare*. Germ. Vntreuw/oder treuwloß. Belg. Ontrou. Hiſp. *Coſa de qui en no ſe deue fiar*. Polon. *Nie wierník*. Vngar. *Hitetlen*. Ang. *Vnfaithfull, not to be truſted*.] Cicer. de Amic. Tum quum exul eſſet, ſe intellexiſſe quos fidos amicos haberet, quos infidos. Plaut. in Aſin. Vbi ſciens fideli infidus fueris. Livius 7. ab Vrbe: Et propter Latinorum infidum jamdiu fœdus. Virgil. 2. Georg. Illum non populi faces, non purpura regnum Flexit, & infidos agitans diſcordia fratres. Horat. 1. Carm. Ode 35: At vulgus infidum & meretrix retrò Perjura cedit.

Infīdēlĭs, le, om. t. Qui promiſſis nō ſtat, nec fidem promiſſam exolvit, atq; eam adeò violat. [*ἄπιστος*. Gall. *Deſloyal, qui ne tient point la foy, infidele*. Ital. *Infidele, ſenza fede*. Germ. Vntreuw/ treuwloß. Belg. Ontrauw. Hiſp. *Infiel, que no tiene fe*. Pol. *Nie wierni*. Vn. *Alhatatlan, nem hiu, hitetlön*. An. *Vnfaithfull, faithleſſe*.] Plaut. in Aſin. Vbi fidentē fraudaveris, ubi hero infidelis fueris. Cæſ. 7. bel. Gal. Quj autem erant per ſe infideles manus cogere atque apertè bellum parare cœperunt. Cic. ad Catonem, lib. 15: His ego ſubſidiis ea ſum conſecutus, quæ nullis legionibus conſequi potuiſſem, ut ex alienis ſociis amiciſſimos, ex infideliſſimis firmiſſimos redderem.

Infīdēlĭtās, atis, f. t. Fides violata, perfidia. [*ἀπιστία*. Gall. *Infidelite, deſloyauté*. Ital. *Infidelità*. German. Treuwloß/miſstreuw, Hiſp. *Infieldad*. Pol. *Nie wiernoſć*. Vngar. *Hitetlenség*. Ang. *Vnfaithfullneſſe, deſloyaltie*.] Cæſar 8. bel. Gall. Infidelitatem ejus ſine ulla perfidia judicavit comprimi poſſe. Cicero pro Milone: Quantæ infidelitatis in amicis. Idem 5. Tuſcul. quæſtionum: Quātoperè verò amicitias deſideraret, quarum infidelitatem extimeſcebat, *&c*.

Infīdēlĭtĕr, adverbium, Perfidè. [*ἀπίστως*. Gall. *Infideleement, deſloyaument*. Ital. *Infidelmente*. German. Treuwloſlich/vntreuwlich. Hiſpan. *No fielmente*. Polon. *Nie wiernie*. Vngar. *Hitetlenül*. Ang. *Vnfaithfully, deſloyally*.] Cic. ad Brutū: Infidelitèr aliquid cuipiam ſuadere.

Infīgo, infīgis. penultima producta, act. t. Intùs figo. [תקע *takáh* מעך *mahach*. *ἐνσοτεῖν, ἐμπηγνύναι*. Gall. *Ficher dedans*. Ital. *Ficcare d' entro*. German. Eynhefften oder eynſtechen. Hiſpan. *Hincar à dentro*. Polon. *Wtkam*. Vngar. *Beſigeſztöm*. Ang. *To faſten, to ſtick in*.] Cicero quarto Tuſculan. Quum in acie M. Allienum Pelignum ſcuto protexit, gladiumque hoſti in pectus infixit. Infixa in tergis hoſtium pila, Liv. 7. bel. Pun. Infixa animis religio, Idem 9. bell. Pun. Telum infixū educere, Ovid. 13. Metam. Hærent infixi pectore vultus, Virg. 4. Aen.

Infīxŭs, Defixus, inſitus, inuſtus, hærens in alieno, penitùs inſidens, quod nullo evelli modo poſſit. [Polon. *Wetkniony*. Vngar. *Beſigeſztetet*.] Cicero in Cat. Dum memoria mei conſulatus veſtris erat infixa mentibus.

Infĭmātēs. Infimo, as, Infimus, vide INFERVS.

Infindo, act. t. Findendo incido. [קרע *karáh* בקע *bikkéah*. *ἐγκόπτω, κατατέμνω*. Gall. *Fendre*. Ital. *Fendere*. German. Zerſpalten. Hiſp. *Hender*. Polon. *L'upam*. Vn. *Meghaſitom*. Ang. *To cutt or cleave*.] Virgil. Aeglog. 4: - quæ cingere muris Oppida, quæ jubeant telluri infindere ſulcos.

Infīnītŭs, a, um, Indefinitus, immenſus: ejus contrarium eſt Finitus. [*ἄπειρος*. Gall. *Infini, ſans fin, deſmeſuré*. Ital. *Infinito, ſenza fine*. Ger. Vnendtlich. Hiſp. *Infinito, no determinado*. Polon. *Nie zkonczoni, bez konczа*. Vng. *Vedhetetlen*. Ang. *Infinite, without an end*.] Cicero pro Roſc. Com. Qui tantas & tam infinitas pecunias non propter inertiam laboris, ſed propter magnificentiam liberalitatis repudiarit. Infinitæ altitudinis ſpelunca. Cic. 6. Verr. Infinitum imperium: id eſt, ſine exceptione, vel maximum & quaſi perpetuum. Idem 4. Verr. Poſtquam M. Antonii infinitum illud imperium ſenſerant.

Infiniti, plures acceptiones ponit Ariſtoteles lib. 4. Phyſic. Indefinitum magnitudine vocatur, quod ſuæ magnitudinis caret extremis. Infinitum multitudine, quod ſuæ diſcretæ multitudinis caret extremis, *&c*.

Infīnītē, adverb. Indefinēter, ſine modo, extra modū. [*ἀορίστως, ἀπείρως*. Gal. *Infiniement, ſans fin, ſans ceſſe*. Ital. *Infinitamente, ſenza fine*. Germ. Vnendtlichen. Hiſp. *Infinitamente*. Pol. *Nie zkonczenie*. Vng. *Veghetetlenwl*. Ang. *Infinitly, beyonde meaſure*.] Cic. in Parad. Illi aurata tecta in villis, & ſola marmorea faciēti & ſigna, tabulas, ſupellectilem & veſtem infinitè concupiſcenti, *&c*.

Infīnītĭbĭlĭs, Infinitus. [*ἄπειρος*. Pol. *Konca niemaiaci*. Vngar. *Veghetetlen*.] Apul. lib. de dogm. Plat. Cùm viduata ſit fine, infinibilis rectè videri poteſt.

Infīnītō, loco adverbii: [*ἀορίστως, ἀδιορίστως*. Vngar. *Veghetetlen képpen*.] Plinius libro 15. cap. 8: Procedente perſuaſione illa, quicquid in Creta naſcitur infinitò præſtare cæteris ejuſdem generis alibi genitis.

Infīnītās, tis, f. t. Perpetuitas. [עד *hádh*. *ἀπειρία*. Gall. *Infinité, choſe ſans fin*. Ital. *Infinità*. German. Vnendtlichkeit. Hiſpan. *Infinidad*. Polon. *Wieczność, nie zkonczenie*. Vngar. *Veghetetlenség*. An. *Infinitie, a paſsing beyonde meaſure*.] Cic. 1. Offic. Gradus autem plures ſunt ſocietatis hominum: ut enim ab illa diſcedatur infinitate propior eſt ejuſdem gentis, nationis, *&c*.

Infīnītĭo, onis, f. t. Cicero 1. de Finibus: Infinitio ipſa quam *ἀπειρίαν* vocant, tota ab illo eſt: [Vng. *Veghetetlenség*.] id eſt, infinitas ſive infinitudo.

Infīnītīvŭs modus, ſine alterius verbi adminiculo poni ſolet:

[אקור *makór.* ἀπερίμφατον.] ut apud Virg. 1. Aen. -méne incœpto desistere victam? Quo in loco subintelligitur, oportet vel decet. Ponitur etiam frequentissimè infinitivus pro præterito imperfecto indicativi. Terent. in Evnuch. Invidere omnes mihi, pro invidebant. ¶ Ideò autem dicitur infinitivus: quia alii modi definiunt personas & numeros: hic autem sine numeris & personis est, & habet solùm præfinitum tempus præsens, præteritum & futurum.

Infirmus, m. s. Non firmus, imbecillis, debilis, languidus. [חלש *challásch.* ἀσθενὴς, ἄκυρος. Gall. *Foible, debile.* Ital *Infermo, debole.* Ger. Schwach/machtlos/trafftlos. Belg. Kranc. Hisp. *Cosa flaca y no firme.* Pol. *Chori, sł abi.* Vngar. *Erotelen.* Ang. *Weak, feble.*] Cic. 1. Acad. Et simul assidamus, inquam, si videtur. Sanè istud quidē, *inquit*, sum enim admodum infirmus. Inops & infirma classis. Cic. 7. Verr. Aetate affecta, & viribus infirmis homo. Idem 6. Verr. Infirmi saporis vinum, ingenerosum, debile, & quod linguā nō ferit, aut pungit. Col. lib. de arboribus cap. 3: Montibus clivisq; difficulter vineæ convalescunt, sed firmū probumque saporem vini præbent: humidis & planis locis robustissimè, sed infirmi saporis vinum, nec perenne faciunt. ¶ Infirmior, comparativus. Horat. 1. Serm. Satyr. 9: -sum paulò infirmior unus Multorum. ¶ Infirmissimus homo. Cic. in Pison. Levissimæ atque infirmissimæ pro Cluent.

Infirmĭtās, f. t. Invaliditas, non ægrotatio, ut plerique malè usurpant, sed potiùs debilitas illa, quę vel ex ętate, vel ex morbo contingit. [חלשה *chalusché.* ἀσθένεια, ἀῤῥωστία. Gall. *Debilité, foiblesse.* Ital. *Debolezza, infirmità.* Ger. Schwachheit/ vnvermögenheit. Hisp. *Flaqueza, no firme.* Pol. *Choroba, sł abosc.* Vng. *Erőtelenség.* Ang. *Infirmitie, weakneſſe.*] Cicer. de Senect. Vt enim infirmitas est puerorum, & ferocitas juvenum, & gravitas jam constantis ætatis: sic senectutis maturitas naturale quiddam habet, *&c.* Idem de Clar. Orat. Erat eo tempore in nobis summa gracilitas & infirmitas corporis. Idem pro Syl. Infirmitatem corporis animi virtute superavit.

Infirmo, as, are, act. p. debilito, infirmum reddo, refuto, imminuo, refello: [חלש *chaláſch.* κατακλάω, ἀκυρόω. Gall. *Debiliter, affoiblir.* Ital. *Indebolire, far infermo.* German. Schwechen/ trafftloß machen. Belg. Krencken. Hispan. *Enflaquescer a otra cosa.* Pol. *Osł abiam.* Vngar. *Meg erőtelenitőm.* Angl. *To mak weak or feble.*] ut Infirmare argumenta & rationes alicujus. Cicero de Divin. Nec ea dico, quæ si dicam, tu infirmare non possis. ¶ Infirmare fidem testis, Cic. pro Rosc. Com. est refellere, refutare, elevare. Idem 2. de Nat. deor. Quanta verò illa sunt, quæ vos Academici infirmatis & tollitis?

Infirmātŭs, Debilitatus. [Polon. *Osł abiał'y.* Vngar. *Meg erőtelenitetot.*] Sueton. in August. Infirmatis faucibus, præconis voce ad populum concionatus est.

Infirmatĭo, onis, f. t. Confutatio, refutatio. [ἀνάσκευή. Gal. *Debilitement & refutement de choſes alleguees.* Ital. *Debilitatione.* Ger. Schwechung/ widerlegung. Hispan. *Flaqueza.* Polon. *Osł abienie.* Vngar. *Meg erőtelenites, czafolas.* Angl. *A making of a thing weak, a refuting.*] Cicero libro 1. de Invent. Iudicatio est quæ ex infirmatione & confirmatione rationis nascitur controversia. Infirmatio rerum judicatarum, Cicero de leg. Agr.

Infirmē, adverb. Debiliter, languidè. [ἀσθενῶς, ἀβεβαίως. Gall. *Debilement, foiblement.* Ital. *Debolmente.* Ger. Schwachlich/ blödiglich. Hisp. *Flaqua y no firmemente.* Polon. *Sł abo.* Vngar. *Erotelenűl.* Ang. *Weakely.*] Imbecilliter. Cicero Senatui libro 15. Epist. His rebus allatis, etsi intelligebā socios infirmè animatos esse, & novarum rerum expectatione suspensos.

Infit, verbum defectivum, autore Festo, idem est quod incipit. [החל *hechél.* φησὶ, λέγει, λέγειν ἄρχεται. Gall. *Il dit, ou commence à dire.* Ital. *Comincia, dice.* Germ. Anfahen sagen. Hispan. *Comiencа, dize.* Pol. *Poczina mowic.* Vng. *Kezdetik.* Ang. *He sayeth or beginneth to say.*] Plautus in Aulul. Infit tibi postulare plorans, ejulans. Sæpiùs tamen accipitur pro inquit. Liv. 1. ab Vrbe: Ibi infit annum se tertium & nonagesimum agere.

Inflammo, as, act. p. Incendo, accendo. [להט הבעיר *libát hebbiír.* φλογόω, φλογίζω. Gall. *Allumer, enflamber, embraſer.* Ital. *Infiammare.* Ger. Anzünden. Hisp. *Encender en llama.* Polon. *Zapaliam, zapalegam.* Vng. *Meg gyuladok, langat yetők.* Angl. *To sett a fiere.*] Cic. 6. Verr. Quam quum investigare Ceres vellet, dicitur inflammasse tędas iis ignibus, qui ex Aetnę vertice erumpunt. Idem 7. Verr. Classem pulcherrimam pop. Rom. in litus expulsam & ejectam, quum primùm advesperascceret inflammari incendiúque jussit. ¶ Per translationem accipitur pro augere, quòd quum ignis inflammatur, augetur. Cicer. 2. Verr. Quum sint parati qui concionibus & legibus hanc invidiam Senatus inflammare conentur. ¶ Inflammare pro vehementer appetere & desiderare. Cic. de Amic. Honores verò quorum cupiditate quidam inflammantur, quam multi ita contemnunt, ut nihil inanius esse, nihil levius existiment?

Inflammātĭo, is, f. t. [בערה *beherá* תבערה *tabherdh.* φλογμονὴ, φλεγμονία. Gal. *Inflammation, enflambement.* Ita. *Infiamaggione.* Ger. Entzündung. Hisp. *Encendimiento.* Pol. *Zapnienie.* Vng. *Meggyuladás.* Ang. *An inflamming or setting a fiere.*] ut inflammationes mammarum, quas Græci φλέγμονας vocant, nempe quādo propter nimium humorem collectū in aliqua parte veluti cujusdam ignis ardor sentitur. ¶ Inflammatio quid sit, vide apud Galen. lib. 2. de Arte curativa.

Inflecto, is, ere, act. t. Curvo, flecto. [עוה כפף *hivvdh chaphaph.* κάμπτω. Gall. *Plier, tordre, tourner.* Ital. *Piegare, torcere.* Ger. Biegen. Hisp. *Doblegar.* Pol. *Nachilam.* Vngar. *Meg horgaſztom, meg haytom.* An. *To bowe or bende in.*] Cæs. 1. bel. Gall. Cùm ferrū se inflexisset. Cic. 7. Verr. Vbi primū ex alto sinus ad urbem ab littore inflectitur. Vestigiū cursus sui inflectere, à cursu suo declinare. Cic. 2. de Nat. deor. Oculos aliquorū inflectere, Cic. ad Quir. post reditum. Voces inflectere cantu, Tib. libr. 2. Eleg. 7.

Inflexŭs, part. Incurvus, incurvatus: [נעוה *nahavéh.* ἐπικαμπὴς, καμπύλος. Gall. *Courbé, tourné, plié.* Ital. *Torto, piegato.* Ger. Gebogen. Hisp. *Doblegado.* Polon. *Nachiloni, nagieti.* Vngar. *Horgas, haytot.* Ang. *Bowed or crooked in.*] ut Aratrum inflexum, Virgil. 1. Georg. Incurvum & leviter à summo inflexum bacillum, Cicero 1. de Divin. Cervix inflexa, Virg. libr. 1. Aen. Genu inflexum, Propert. lib. 3. Eleg. 9.

Inflexŭs, us, m. q Inflexio, ipse inflectendi actus. [עוה *havváh.* κάμψις, περίκλισις. Gall. *Flechiſſement, pliement.* Ital. *Torcimento.* Ger. Biegung. Hisp. *Doblegadura.* Pol. *Nachilenie, nagleczie.* Vng. *Horgaztas, haytas.* Ang. *A bowing in.*] Plin. libr. 11. cap. 25: Ferit obliquo ictu, & inflexu.

Inflexĭo, onis, f. t. [עוה *havváh.* κάμψις. Vng. *Horgaſztás, haytás.*] Idem Cic. de Univer. Omnis enim orbis eorum, quasi facilitatis inflexione vertebatur. Laterū inflexio, Cic. 3. de Orat.

Inflexĭbĭlis, le, om. t. Quod inflecti non potest. [ἀκαμπὴς. Gal. *Qu' on ne peut plier, flechir, ou tourner.* Ital. *Che non si può piegare ne torcere.* German. Vnbiegig/ das sich nicht biegen laßt. Hispan. *Cosa que no se puede doblegar.* Pol. *Niegibki.* Vng. *Horgaſzthatatlan, haythatatlan.* Angl. *That can not bowed.*] Plin. lib. 28. cap. 12: Dolorem inflexibilem (opisthotonon vocant) levat urina capræ auribus infusa. Plin. in Epist. 3 17: Pervicaciam certè, & inflexibilem obstinationem debere puniri.

Infligo, gis, pen. prod. act. t. Ictum infero, incutio: [הכה *hichcháh.* ἐντείνω, πατάσσω, πρίομαι. Gall. *Frapper, ou ietter contre.* Ital. *Percuotere, dare colpi.* Germari. Ein streich geben/ einen schmeyssen. Hisp. *Apretar, golpear ò herir.* Pol. *Vderzam, zacznam.* Vn. *Tsápom, wtőm.* Ang. *To strick or do violentlie.*] ex in & fligo verbo antiquo, quod sternere significabat. Plin. lib. 8. cap. 36: Sæpè in arena colaphis inflictis exanimantur. Cicer. in Pison. Quæ discessus meus Reipublicæ vulnera inflixit. Idem in Vatin. Si ad cætera vulnera quibus putasti Rempublicam deleri, hanc quoque mortiferam plagam influxisses Auguratus tui.

Inflo, as, act. p. Turgefacio: à folle, qui flatu turgescit, tractum. [נפח הטיח הבבה *hippiach hitsbáh.* ἐμπνέω μοτόω, ἐμφυσῶ. Gall. *Enfler, ſouffler dedans.* Ital. *Infiare, confiare* Ger. Eynblaſen/ oder auffblaſen. Hisp. *Hincar ò soplar.* Pol. *Nadimam.* Vng. *Fől fuuom.* Ang. *To blowe in.*] Vnde tibicen buccinam vel calamos inflare dicitur, pro tibia canere, vel calamis. Varro 3. de Re rust. cap. 13: Qui quum eo venisset cū stola, & cithara, & cantare esset jussus, buccinā inflavit. Inflare ambas buccas, iratorū proprium. Horat. 1. Serm. Sat. 1: -quin Iupiter ambas Iratus buccas inflet. Inflare, turgescere, tumere. Cic. 1. de Leg. Fannii aūt ætati conjunctus Antipater paulò inflavit vehementiùs, habuitq; vires agrestes ille quidem, atque horridas, sine nitore ac palæstra.

Inflātŭs animus, Superbus, elatus, magnus, invictus. [גאה *gheéh.* ὑπερήφανος. Gall. *Enflé, fier, enorgueilli.* Ital. *Enfiato, confio, ſuperbo.* German. Auffgeblaſen/ hochtragen. Hispan. *Inchado, soberuio, altiuo.* Polon. *Nadeti, pyszni.* Vngar. *Fől fualkodot.* Angl. *Puffed vp, prydefull.*] Cic. 3. Tusc. Sic igitur flatus, & tumens animus in vitio est: sapientis autem animus semper vacat vitio, nunquam turgescit, nunquam tumet.

Inflātĭŭs, adverb. in majus. Cæsar belli civil. lib. 2: Hæc ad eum latiùs atq; inflatiús. [Vng. *Fől fuakottabban.*]

Inflātŭs, Ipse inflandi actus, instinctus, afflatus. [ἔμπνευσις, ἐμπνεύμάτωσις, ἀφύσησις. Gall. *Soufflement.* Ital. *Il gonfiare.* Ger. Eynblaſung. Hispan *Hinchazon.* Polon *Nadetoſc.* Vng. *Fől fuás, fualkodás.* Ang. *A ſwelling or puffing vp.*] Cic. 4. Acad. Qui primo inflatu tibicinis Antiopam esse ajunt, aut Andromacham. Inflatus divinus, p afflatu, & inspiratione, apud Cic. 1. de Divin. Tum aliquo instinctu, inflatuque divino futura renuntiat.

Influo, is, xi, xum, Illabor, intrò fluo. [נזל *nazál.* ἐσρέω. Gall. *Couler dedans, entrer dedans.* Ital. *Scorrere, inondare dentro.* Germ. Hineynflieſſen. Hispan. *Inflnir ò correr lo liquido.* Polon. *Wcziekam.* Vngar. *Belefolyok.* Ang. *To flippe, enter or flowe in.*] Colum. lib. 1: Sed ampla stabula sic ordinentur, nequis humor influere possit. Cic. 4. Tusc. Apud Hypanim fluvium, qui ab Europæ parte in Pontum influit. ¶ Influere in aures hominum: id est, sensim irrepere. Cic. In Lælio: Quibus blanditiis C. Papyrius nuper influebat in aures concionis.

Influēntĭa,

Infidentia, æ, f.p. [ἐπιβουλή. Pol. Wężieczenie. Vng. Beszármazás, folyás, szállás, szivárkodás.] Vt apud Iulium Firmicum Matheseos lib. 1: Influentia vitiorum.

Infŏdĭo, di, sum, act. 1. Humi defodio, terra obruo. [יחד tamán. ὀρύττω. Gall. Enfouir, enterrer. Ital. Cauare, incauare. Germ. Eyngraben. Hispan. Cauar, soterrar. Polon. Wkopuie. Vngar. Bé ásom. Ang. To digge in.] Virgil. 2. Georg. Antè supinatas Aquiloni ostendere glebas, Quàm lætum infodias vitis genus. Nonnunquam idem valet quod fodio. Col. lib. 4: Campestris locus altè duos pedes infodiendus est.

Infœcundus, da, dum, ex in & fœcundus, Sterilis, minimè fœcundus. [עקר hakár. ἄφορος, ἄτοκος, ἄγονος, ἀκαρπος. Gall. Infertile, sterile, qui ne porte point de fruit. Ital. Sterile non fertile. Ger. Vnfruchtbar. Hispan. Cosa esteril y no fertil. Polon. Nie płodni, śal'owi. Vng. Meddő. Ang. Vnfruitefull, barrayne.] Plin. libr. 12. cap. 10: Lanigeris arboribus folia infœcunda. Idem libro 10. cap. 54: Qua incubari intra decem dies edita, utilissimum: vetera, aut recentiora, infœcunda. Idem: Infœcunda firmiora fertilibus, nisi quo in genere mares ferunt.

Infœcundè, adverbium. [Vng. Meddő'n haszontalanw'l,] Gell. libro 19. cap. 3: Qui infœcundè atque jejunè laudat, destitui à causa videtur.

Infœcunditas, f t. Sterilitas: [ἀφορία, ἀγονία, ἀκαρπία. Gall. Sterilité. Ital. Sterilità. Germ. Vnfruchtbarkeit. Hisp. Esterilidad. Pol. Nieurodzaj. Vn. Meddőség. Ang. Vnfruitfulnesse, barraynesse.] quo usus est Columell. in Procem.

Infœlix, cis, vel potiùs Infelix absq; diphthongo, omn. gen. t. idem quod infortunatus, miser. [ὀλοσυχής. Gall. Malheureux. Ital. Infelice, misero, sfortunato. Germ. Vnglückhafftig. Hispan. Desdichado y sin ventura. Pol. Nieszczęśliwy. Vngar. Bódogtalan. Ang. Vnhappie, vnfortunate.] Terent. Evnuch. At ego infœlix, neq; ridiculus esse, neq; plagas pati Possum. Ibidem: Proh fidē deúm, facinus fœdum, ô infœlicem adolescentulum! Infœlix; & ærumnosus, Cic. 7. Verr. ¶ Infœlix, Non fœcundus, sterilis, inquit Servius in illud Virgilii, Aeglog. 6: Infœlix lolium, & steriles dominántur avenæ. Cicer. pro Rabirio: Quæ tu homo lenis, ac popularis, libentissimè commemoras: Caput obnubito, arbori infœlici suspendito. Virgil. 2. Georg. Salsa autem tellus, & quæ perhibetur amara, Frugibus infœlix.

Infœlicitas, f. t. vel potiùs Infelicitas, sine diphthongo, Adversa vel incommoda fortuna, calamitas, miseria, egestas. [ὀλοσυχία. Gall. Malheur, mauuaise fortune. Ital. Infelicità, disgracia. Ger. Vnglück/vnfahl. Belg. Ongeluckicheyt. Hisp. Desdicha y desuentura. Pol. Nie szczęście, nedza. Vn. Bódogtalanság. An. Infelicitie, mischăce, or mi, fortune.] Terent. in Adelph. Quid hoc (malum) infœlicitatis? nèque eo satis discernere. Cic. lib. 2. de Fin. bonorum & malorum: Beatè autem vivere, alii in alio, vos in voluptate ponitis, item omnem infœlicitatem in dolore.

Infœlicitèr, vel Infeliciter, sine diphthongo, adverb. Infortunatè, miserè, calamitosè. [ὀλοσυχῶς. Gall. Malheureusement. Ital. Infelicemente, disgratiadamẽte. Ger. Vnglücklichẽ/vnglückhafftiglich. Hispan. Desdichadamente. Polon. Nie szczęśliwie, nie fortunnie. Vngar. Bódogtalanul. Ang. Vnlucke lie, vnfortunatlie.] Terent. in Evnuch. Dum sequor hanc, fit mihi obviam. P. Incommodè hercle C. Imò enim verò infœliciter. Liv. 1. ab Vrb. Id quanquā omissum jam ex omnium cura Latinorum, ob rem toties infœliciter tentatam in armis videbatur.

Infœlicito, as, are, act. p. vel sine diphthongo, infelicito, Infœlicem & miserum facio. [ὀλοσυχῶ, ποιῶ. Gall. Faire malheureux & miserable. Ital. Fare infelice, far misero. German. Vnglückhafftig machen. Hisp. Hazer desdichado y desuenturado. Polon. Nieszczęśnim czynie. Vngar. Bódogtalanná tészőm. Angl. To make vnfortunat.] Plautus in Casin. Dii me & te infœlicitent si egò in os meum vini guttam indidi.

Informis, me, om. t. sine forma, deformis. [ἄμορφος. Gall. Qui n' a point de figure ou forme. Ital. Sformato, senza forma. Germ. Vngestalt. Hisp. Disforme, ò sin forma. Pol. Stpetni. Vng. Rut, forma ábrázat nekw'l valo. Ang. That hath no shape.] Plin. lib. 7. cap. 15: Ea est caro informis, inanima, ferri ictū & aciem respuens. Informe cadaver, Virg. 8. Aen. Hyemes informes, Horat. 2. Car. Ode 10. ¶ Porrò in hac voce Forma æquivoca vox est. Nam & pro specie accipitur, & pro certa partiū proportione, quibus figura constituitur perfectior. Hanc igitur negat in hac voce præpositio IN, non illam. Saliger.

Informo, as, are, Est primam illam, & rudem operi alicui formā inducere, fingere, formare. [יצר jatsár תאר téer. πλαστουργῶ, σχηματοποιῶ, ἀπεικάζω, μορφόω. Gall. Faconner, former, bailler forme. Ital. Fare la prima bozza, fare lo primo schizzo. Ger. Entwerffen/die erste gestalt geben. Hisp. Informar ò dar forma. Polon. Rissuie, formedaie. Vng. Mez formálom, tamitom. Ang. To forme, or fashion rudelie.] Virgil. 6. Aeneid. His informatum manibus, jam parte polita Fulmē erat. ¶ Per translationem accipitur pro instituere, docere & componere. ἡγουμενεύω. Cic. pro Archia: Nam ut primùm ex pueris excessit Archias, atque ab his artibus, quibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet, se ad scribendi studiū cōtulit. Animus benè à natura informatus, Cic. 1. Offic.

Informātio, nis, f. t. Propriè dicit prima illa & rudis forma, quę ab artifice operi alicui inducitur. [יצר jéiser. πλαστότυπος, ἀπεικασία. Gall. Imagination, le premier trait. Ital. Il primo schizzo. Ger. Entwerffung/die erste vnd doch vnausgemachte gestaltung. Hispan. El debuxo, obra de dar forma. Polon. Kszcał'tu zadanie, obrissowanie. Vngar. Meg formálás, tamitás. Ang. The first delineation or fashioning of a thing.] ¶ Per translationem autem accipitur pro rudi quadam & imperfecta ratione à natura primùm animo impressa. [Angl. A knowledge naturallie impressid in the mynde of man.] Cicero 1. de Natura deorum: Quæ est enim gens, aut quod genus hominum, quod non habeat sine doctrina anticipationem quandam Deorum, quam appellat πρόληψιν Epicurus: hoc est, ante acceptam animo rei quandam informationem, sine qua nec intelligi quicquam, nec disputari possit? Ibidem: Quæ enim nobis natura informationem deorum ipsorum dedit, eadem insculpsit in mentibus.

Inforo, as, pen. cor. n. p. à foro compositum, In foro traducere, fori fabulam facere: sicut incomitiare, per comitium divulgare. [εἰς ἀγορᾶν λοιδορίαν, κακὸν ἀγορεύειν, Herodiano. Gall. Mener ou diuulguer en plein marché. Ital. Far fauola del foro. German. Am Marckt außbringen oder außtundig machē. Hisp. Diuulgar. Pol. Po rinku roznosić. Vngar. Piaczon el hireſitőm. Ang. To bring to the merket and diuulgate.] Plautus in Curculione: Adolescens ob rem publicam, hoc intùs mihi Quod insigne habeo, quæso ne me incomities. L Y. Licétne inforare, si incomitiare nō licet? C. Non inforabis me quidē: nec mihi placet tuum profectò nec forum, nec comitium. ¶ Aliquando componitur ex in, & foro. as, quod est intùs foro. [נקב nakáb. διατρυπάω. Gall. Percer, forer. Ital. Forare. German. Eynboren. Hispan. Horadar ò barrenar. Polon. Przewiertuie. Vngar. Béfurom. Angl. To pearse or bore an hole.] Plinius libro 17. cap. 14: Timebant prisci truncum findere: mox inforare ausi medium: ipsique medullæ calamum imprimebant.

Infortūnātus, a, um, Infœlix, miser, calamitosus, ærumnosus. [ὀλοσυχής. Gall. Malheureux. Ital. Infelice, misero, sfortunato. Germ. Vnglückhafftig. Belg. Ongeluckich. Hisp. Malauenturado. Polon. Nieszczęśni. Vngar. Szerentsétlen. Ang. Mishappie, mischancie.] Terent. Evnuch. O infortunatum senem. Cicero ad Atticum libro 2: Nihil me infortunatiùs, & Catulo, tùm splendore vitæ, tùm hoc tempore.

Infortūnium, ii, n. s. Infœlicitas, calamitas, ærumna. [רעה raháh. ἀτυχία, ὀλοσύχημα. Gal. Malheur, malencontre, inconuenient. Ital. Infelicità, miseria, disgratia. German. Ein vnglück oder vnfahl. Hisp. Desuentura. Pol. Nieszczęście. Vn. Szerentsétlenség. Ang. Mishappe, mischance, mischiefe.] Terent. in Adelph. Si attigisses, ferres infortunium. Infortunium habere, calamitosum esse. Liv. 1. ab Vrbe: Ni pareat patri, habiturum infortunium esse.

Infortūnĭtas, atis, f. t. Infelicitas, calamitas. [ὀλοσυχία. Vngar. Szerentsétlenség. Ang. A mischance, or mesfortune.] Gell. lib. 6. cap. 1: Itidem sunt bona & mala, fœlicitas & infortunitas, dolor & voluptas.

Infrā, cui contrarium est Süprá. [תחת táchath. κάτω, ὑποκέσθαι. Gall. Dessous. Ital. Disotto. Ger. Daunden/vnderhalb. Belg. Onder. Hispan. Debáxo. Pol. Na dolie. Vng. Alá. Angl. Beneath.] Et sine casu quidem adverbium est: adjuncto verò casu, præpositio: ut apud Terent. in Evnuch. Ego te esse infra omnes infimos puto homines. Facitque ex se Inferus, a, um, inferior, infimus, infernus. Docet Laurentius Valla, Infra ad dignitatem & locum referri: ut Infra dignitatem meam est, & infra tectū: Intra, ad numerum & spatium. ἐντὸς, ut, intra viginti dies, & intra muros: non autem infra. Sunt autem infra & supra, inter se relativa, sicut intra & extra, super & subter.

Infrāctus, a, um, idem quod fractus: nisi si qua major vis ex natura præpositionis accedat. [שבור schabúr. κατάρρακτος. Gall. Desrompu & briſé. Ital. Rotto, spezzato. Germ. Zerbrochen. Hisp. Quebrantado. Pol. Przełomiony. Vn. Eltörött. Ang. Broken, bruised.] Cic. 1. Acad. Tu autem te negas infracto remo commoveri. Idem pro Domo sua: Itaq; infractus furor tuus inanes faciebat impetus. Sic infractus animus dicitur qui demissus est & dejectus, & rerum adversarū fluctibus pessundatus. Cic. 1. Academ. Non modò non infracto animo erat, verumetiam confirmato & renovato. Res infracta: id est, perdita, afflicta & desperata. Cic. ad Att. lib. 9: Tum poterimus deliberare, nō scilicet jam integra re, sed minùs infracta, quam si unà projeceris te. Oratio infracta: id est, humilis & demissa, qualis solet esse eorū quibus parum favet fortuna. Liv. 8. bell. Maced. Oratio fuit submissa & infracta, extenuantis opes suas, urbiumq; suæ ditionis egestatem quærentis. ¶ Legitur tamen in contraria significatione, pro nō fracto, confirmato, constanti & invicto. [ἄῤῥαγής, ἄῤῥηκτος. Gall. Qui n' eſt point deſrompu ne briſé. Ital. Non rotto, non spezzato. Germ. Vnzerbrochen. Belg. Ongebrocken/ſterck. Hisp. No quebrantado. Pol. Nie przełomiony, stały. Vngar.

Tórhetetlen, enyhitetetlen, gyöxhetetlen. Ang. *Vnbroken, vnbruised.*] Plin.lib.8.cap.50: Mates quàm maximè limos, longis auriculis, infractisq; armis quàm villosissimos probant. Ad eundem etiam modũ interpretatur Servius illud Virgilii 12. Aen. Turnus ut infractos adverso Marte Latinos Defecisse videt.

Infrāctĭo, nis, f. t. Fractio, ruptura, corruptio: [שבר *schéber.* κλάσις, θλάσις, ῥῆξις, ῥήγμα. Gall. *Rompement, brisement.* Ital. *Rottura.* Ger. Zerbrechung/erschlahung. Belg. Verslagenheyt. Hispan. *Quebrantamiento.* Pol. *Przełomienie.* Vng. Tőrés. Ang. *A breaking or bruising.*] ut, Infractio ossis, vel cartilaginis. Infractio animi: id est, pusillanimitas, vel demissio & torpor animi in rebus adversis, vel desperatione fracti. ῥαθυμία. Cicer. 3. Tusc. Verisimile est igitur, in quem cadit ęgritudo, in eundem cadere timorem, & infractionem quandam animi, & demissionem.

Infræno, as, are, act. p. Propriè equis fræna impono. [חסם *chasám* בלם עדי *balam hadhi.* χαλινόω. Gall. *Brider.* Ital *Frenare, mettere el freno.* German. Zeumen. Belg Toomen. Hispan. *Enfrenar o infreno.* Polon. *Nawędę poimuię, ouzdam.* Vngar. *Meg fékezőm.* Ang. *To bridle.*]. Liv. 7. bell. Maced. Pauci stabant impavidi equi, eos ipsos non sternere, non infrænare, aut ascendere facilè poterant. ¶ Per translationem accipitur pro cohibere, seu domare, detinere, Plin. lib. 9. cap. 21: Quod ubi vidêre nautici, statim pluribus anchoris navigia infrænant: hoc est, détinent, seu cohibent ne longiùs progredi possint. Idem libr. 32. cap. 1: Infręnat impetus, & domat mundi rabiem, nullo suo labore, non retinendo, *&c.*

Infrænātŭs, a, um, nomen adject. est, Non frænatus. [ἀχάλινος, ἀχαλίνωτος. Gall. *Qui n'est point bridé.* Ital. *Sfrenato.* Ger. Vngezeumpt/Zaumtoß. Belg. Vntoomich. Hispan. *Desenfrenado.* Pol. *Nie ouzdani.* Vngar. Fékezetlen. Angl *Vnbridled.*] Livius 6. bell. Maced. Non stratos, & infrænatos magna pars habebant equos.

Infræ̆nŭs, a, um, & Infræ̆nis, ne, Non frænatus. [ἀχάλινος. Gall. *Desbridé, sans brides.* Ital. *Senza freno, sfrenato.* Germ. Vngezeumpt/Zaumtoß. Hispan. *Desenfrenado, sin freno.* Polon. Bez wzdi. Vng. Fékezetlen. Angl. *Without a bridle or stay, vnruly.*] Virgil. libr. 10: Illum infrænis equi lapsu tellure jacentem. Idem 4. Aeneid. Hinc Numidæ infræni cingunt. Vbi Numidas infrænos vocat, quòd equis uterentur infrænatis, quod sola regebant virga. Infrænus cursus. Colum. lib. 10: Sed quid ego infręno volitare per æthera cursu Passus equos.

Infrăgĭlĭs, le, om. t. Firmus & validus. [בטוח *neemán.* ἀῤῥηκτος. Gall. *Qu'on ne peut rompre, casser, ou briser.* Ital. *Fermo, saldo, non fragile.* German. Vnzerbrechlich. Hispan. *Rezio y no flaco.* Polon. *Nie vł'omiśli.* Vng. *Romolhatatlan, erős.* Ang. *Not brittle, not soone broken,*] Ovid. 1. Trist. Si vox infragilis, pectus mihi firmius esset. Animum infragilem tenere, Idem ad Liviam.

Infrĕmo, is, ere, n. t. Fremo: hoc est, murmure indignationem ostĕdo [המה *hamám* המה *hamáh* βρέμω, βρεμύομαι, φρυάσσω. Gall. *Fremir, bruire.* Ital *Fremere.* German. Vor zorn murren vnd grißgrammen. Hispan. *Bramar.* Pol. *Od śadu zgrzytam, rożiadł em śie.* Vngar *Agyarkodom.* Ang. *To grone or murmure at a thing.*] Virgil. 10. de apro: -infremuitque ferox, & inhorruit armos. ¶ Accipitur aliquando, pro perstrepere, personare, & sonitu horrorem incutere. Silius libro 3: Nec bellum raptis tam dirũ mille carinis. Acriùs infremuit, trepidumque exterruit orbem.

Infrĕndĕo, des, infrendi, dere, n. s. Dentes irascendo quatio, & invicem collido, dentibus strideo. [חרק *charák.* τὰς ὀδόντας βρύχειν. Gall. *Grincer les dents comme fort courroucé.* Ital. *Stringere & sbattere i denti per ira & rabbia.* German. Vor zorn mit den zänen kirtzen. Hispan *Battir los dientes regannando.* Polon. Zgrzytam. Vngar. *Fogam tśikorgatom.* Ang. *To guash or grind the teeth.*] Virgil. 3. Aen. Dentibus infrendens gemitu, graditurque per æquor Iam medium.

Infrĕndēs, Dicuntur pueri sine dentibus, qui frendere non possunt. [ἀόδοντες. Vngar. *Fogatlan gyermek.*]

Infrĕquēns, tis, om. gen. t. Parùm frequentatus: ejus contrarium est Celebris, frequens: [ἔρημος, μονός. Gall. *Qui n'est point frequenté ou hanté.* Ital. *Poco frequentato.* German. Vnembsich/vneng/vnübersetzet. Hispan. *Cosa no espessa ni poblada.* Polon. *Nie częsti.* Vng. *Az mi nem gyakorta valo, ritka.* Ang. *That is not haunted.*] ut, Infrequens forum quò pauci conveniunt. Infrequens Senatus, paucorum Senatorum conventus. Liv. 3. ab Vrbe: Præterquam quòd infrequens Senatus judicio erat sociis afflictam civitatẽ pestilentia esse, mœstũ etiã responsum tulêre. Infrequens etiã actionis significationẽ habet, & ponitur pro eo qui rarò frequentat. Cicero ad Qu. Frat. Et sum equidem, ut scribis, & Romæ, & in prædiis infrequens: id est, rarò sum & Romæ & in prædiis.

Infrĕquēntĭă, tiæ, f. p. Raritas, & paucitas. [ἐρημία, μονότης. Gall. *Petite assemblee, rarité.* Ital. *Rarità picciolo assembramento di gente.* German. Ein kleine Versamlung. Hispan. *Aquella no espessura ni poblacion.* Polon Rzatkość. Vngar. *Ritkaság.* Ang *Vnhaunting, diffusing, a litle nomber.*] Cicero ad Qu. Frat. Summa infrequentia, quum vellet exire, à coss. retentus est. Livius lib. 2. ab Vrbe: Nec agi quicquam per infrequentiam poterat Senatus.

Infriāta, minutim inspersa. Friabile id Latinè dicitur, quod facilè disteritur: vulgò vocant *pulverizatum.* Colum. lib. 27. cap. 5.

Infrĭco, as, are, Frico, & fricando contundo, vel illino. [σπερχέω. Gall. *Frotter.* Ital. *Fregare.* German. Eynreyben. Hisp. *Fregar.* Polon. *Nacżieram.* Vngar. *Tőrsölöm, faragam.* Ang. *To rubbe or frett together.*] Colum. li. 12. cap. 30: Et pondo quadrantem amphoris singulis infricato, & oblinito.

Infrīgo, gis, xi, ctum, act. t. Simul frigo in patella, aut alio quovis instrumento. [συντηγανίζω. Gall. *Frire auec ou dedans.* Ital. *Frigere insieme.* German. Etwarum mit sampt anderem rösten. Hisp. *Freir juntamente.* Pol. *Smaże.* Vng. *Tálba (anagy) serpe nyőbe tántok.* Ang. *To frie with or in.*] Plin. lib. 26. cap. 13: Dederunt & cũ bitumine infrictam potioni propter anhelitum.

Infrīngo, gis, act. t. Frango, corrumpo. [שבר *schibbér* καταῤῥήγνυμι. Gall. *Enfraindre, rompre, briser.* Ital. *Rompere grandamente.* German. Zerbrechen. Belg. Breken. Hispan. *Mucho quebrar.* Polon. *Przełamuie.* Vng. *Bé tőrőm, meg rontom.* Ang. *To breake, to bruise.*] Plin. lib. 32. cap. 6: Ne infidens ales infringat. Cæs. 3. bell. Civil. Vt primus excursus, visque militum infringeretur, aciesque distenderetur, *&c.* ¶ Interdum est impingere, inflígere. συγκλάω. Terent. in Adelph. Plus quingentos colaphos infregit mihi. Hinc fit infractus, quod idem significat quod fractus, vel valde fractus, Vide suprá.

Infrĭo, as, n. p. Rem friatam & comminutam rei alicui intero. [ἐπιτρίβω. Gall. *Esmier, menuiser auec ou dedans.* Ital. *Minuzzare, triturare intra altre cose, & in mezzo.* German. Eynreyben/dz zerübẽ etwarüber schyen. Hisp. *Despolverizar quebrando.* Pol. *Przecżieram, przesiewam.* Vn. *Reá meotsolom, tőrsölöm.* Ang. *To crumme small, to breake in small pieces.*] Cato de Re rust. cap. 79: Eos melle ungito, papavere infricato. Colum. lib. 8. cap. 5: Atque ita paulum triti salis vulneribus infriatur Idem lib. 7. cap. 5: Superfusoque acero, vel æris ærugine infriatã.

Infructŭōsŭs, a, um, Quod non fert fructum, inutilis. [ἄκαρπος. Gall. *Infructueux.* Ital. *Infruttuoso.* German. Vnfruchtbar. Hispan. *Cosa no fructuosa.* Polon. *Nie pożiteczni.* Vngar. *Hasznotalan, győmölcstelen.* Ang. *That beareth no fruit, vnfruitfull.*] Colum libro 11. cap. 2: Post quem diem sera & infructuosa fit hujusmodi rerum cultura. Infructuosæ preces, vanæ, frustrà factæ, & ex quibus nihil ei qui rogat, fructus aut utilitatis provenit. Plin. epist. 176: Quod vel maximè dolorem meum vicerat: observantur oculis cassi labores & infructuosæ preces, & honor quem meruit.

Infrūnītŭs, [ἀδέλητος, ἄφρος, ἀπαιδάγωγος. Polon. *Nieuk.* Vng. *Elztelen, bolond.* Japud Senec. lib. 3. de Benefic. legitur pro stolido & insipiente. Vide FRVNISCOR.

Infŭco, as, penultima producta, are, Fuco tingo: & per translationem tego, dissimulo. [φυκιόω, ἐγχρώζω, ψυμμυθίόω. Gall. *Farder, desguiser.* Ital. *Imbellettare, copire, dissimulare.* German. Ein Farb anstreichen/verdecken. Hispan. *Afeytar con afeyte.* Polon. *Nabarwiam, ofukuie.* Vngar. *Kenőtśel mag kenőm (anagy) el titkolom.* Ang. *To colour, to cloke.*] Cic. 3. de Orat. In scriptis & in dictis non aurium solùm, sed animi judicio etiam magis infucata vitia noscuntur. Plaut. in Milite: Nunc pol ego metuo nequid infucaverit. Si hic non videbit mulierem, aperitur dolus. Vbi infucare idem valet quod fallaciam aliquam latenter struere, & quibusdam quasi coloribus ita dissimulare, ut difficilè deprehendatur.

Infŭlă, læ, penultima correpta, f. p. Fascia est in modum diadematis (ut inquit Servius in 10. Aeneid.) à quo dependent vittæ ab utraque parte. [עטרת *pathíl.* κεφαλή. Gall. *Vn ornement duquel vsoyent les pontifes anciens, mitre.* Ital. *Vna sorte di mitra da Pontefici, la mitra de Vescoui.* German. Ein Eyffel. Hispan. *El velo ò toca de los sacerdotes.* Polon. *Infuła, rantuch rożpuszczoni.* Vng. *Patyolat.* Angl. *A myter.*] Festus: Infulas, sacerdotum filamentum vocabant. Alii scribunt infulas filamenta alba esse, quibus templa ornabantur: & moris fuisse, ut nubentes priusquam mariti domum ingrederentur, infulis postes ornarent. Dicta autem infula ab antiquò verbó infilare, quod idem erat quod velare & amicire, quemadmodum exfilare & exuere. Cicero 3. de Orat. Pamphilumque nescio quem, sinamus in infulis tantam rem, tanquam pueriles delicias depingere. Idem 6. Verr. Præstò mihi sacerdotes Cereris cum infulis ac verbenis fuerunt.

Infŭlātŭs, a, um, Infula ornatus. [κεφαλὴ ἢ μίτρα κεχρυσωμένος. Polon. *Maiaci zawieszona binde.* Vngar. *Patyolatos.*] Virgil. 3. Georg. Lanea dum nivea circundatur infula vitta. ¶ Suetonius in Caligula: Cum tantum pueris tradidit verberatum, infulatumque.

Infŭlcĭo, infulcis, ire, Pro ingerere. [Polon. *Wtracam.* Vng. *Kőzbe vetőm.*] Senec. epist. 115: Non desinit omnibus locis hoc verbum infulcire.

Infŭlgĕns,

Infulgēns, particip. ſine verbo, Fulgens, reſplendens. [אוטיע *mophiah* מזהיר *mazhir* בלה *noghéah*. ἐπισήλων. Gall. *Reluiſant, reſplendiſſant.* Ital. *Rilucente, lampegiante.* German. Schetnend. Hiſpan. *Reſplendeſciente.* Polon. *L'ſnecifie.* Vngar. *Tvndöklő, ſſildmlo.* Ang. *Shyning.*] Catul. Arg. Sæpè pater Divûm templo infulgente reviſens, *&c.*

Infūmo, as, pen. prod. act. p. In fumo ſicco, ſicut Inſolo, ad ſolem ſicco. [καπνίζω. Gall. *Enfumer, ſecher à la fumee.* Ital. *Seccare ad fumo.* Germ. Räuchen, mit Rauch dörren. Belg. Roocken. Hiſp. *Secar al humo, ſahumar.* Pol. Wędzinie ſuſzę wędzę. Vn. *Füſtön megſzáraſztom.* Ang. *To drie in the ſmoke.*] Vnde carnes infumatę dicuntur, quæ fumo ſunt ſiccatę. κρέα κεκαπνισμένα. Plaut. Atque hillas infumatas, & ſumen. Plin. lib. 28. cap. 9: Et infumata pilis oculorum medetur.

Infūmĭbŭlum, n. ſ. Spiraculũ per quod fumus exit. [καπνοδόχη. Gall. *Cheminee.* Ital. *Fornace, camino.* Germ. Ein Rauchloch. Hiſp. *Cheminea.* Pol. *Kadzielnica, komin.* Vng. Kvvrtő (anagy) kemencze lyuka. Ang. *The tunnell of a chimney.*]

Infundo, dis, dere, act. t. Introfundo. [יצק *jatsák.* ἐκχέω, ἐγχέω. Gall. *Verſer dedans.* Ital. *Infondere, gettare dentro.* German. Eyn gieſſen, hineyn ſchutten. Hiſpan. *Derramar à dentro.* Polon. *Nalie wam.* Vngar. *Bétöltöm* Angl. *To powre in.*] Columell. libro 6. cap. 4: Ac poſtero die ſpicas ulpici, vel allii, cum vino conteras, & in naribus infundas. Cicer. 11. Philip. Atque hic nuper ſororis filio infudit venenum, non dedit. ¶ Quandoque infundere eſt ſuprafundere. ἐπιχέω. Virgil. 1. Georg. Certatim largos humeris infundere rores.

Infūſĭo, ſ. t. Infundendi actus. [מוצקות *mutséketh.* ἔγχυσις, ἐπίχυσις. Gall. *Verſement dedans.* Ital. *Verſamento.* Ger. Eyngieſſung, eynſchüttung. Hiſpan. *Obra de derramar à dentro.* Pol. *Nalianie.* Vng. *Bétöltés.* Ang. *A powring in or vpon.*] Plin. libr. 20. cap. 21: Valvas & cibo & infuſione mollit in oleo.

Infūſŭs, us, m. q. Infuſio. [Vngar. *Bétöltés.* Angl. *A powring in or vpon.*] Plin. libro 24. cap. 6: Sonitus aurium emendat infuſu, ſtrumas illitu.

Infundibŭlum, li, n. ſ. Inſtrumentum quo in vaſa liquores infundimus. [מוצקות *mutséketh.* χώνη, ἐπίχυσις. Gall. *Vn entonnoir, vne tremuye de moulin.* Ital. *Imbotatoia, piria.* Germ. Ein Trächter. Hiſp. *Embudo, ò tolua de molino:* Polon. *Lejk.* Vn. *Tölcsér.* Ang. *A funnell where into locour is powred when veſſelles ar filled, a mill hopper.*] Cato: In cella olearia hæc opus ſunt, dolia olearia, & opercula, electarium olearium unum, labellum unum, infundibula duo. Colum. lib. 24. cap. 15: Atque is nidor per infunibulum imbibitur in vetere tuſſi. Ruſtici noſtrates *luram* vocitant. Antiquiores autem os utris, *luram* dicebant. Vnde Lurcones, capacis gulæ homines nomen acceperunt, quia à Græcis appellantur λάμιαργοι & χαιρίμαργοι.

Infūrnĭbŭlum, n. ſ. Pala qua Panes in furno diſponuntur. [Gall. *Paelle pour enfourner.* Ital. *Pála di infornare.* German. Ein Brotſchüſſel. Hiſp. *Pala de horno.* Pol. *Łopata chlebowa.* Vngar. *Kinyér bényo lapat.* Ang. *A peelle to ſett bread in the ouen.*] Plinius libro 24. cap. 15: Radix ejus ponitur in carbonibus cupreſſi, atque is nidor per infumibulum imbibitur in vetere tuſſi. Quo tamen in loco vetuſti codices, teſte Hermolao, habent, Per infunibulum. Non malè tamen infumibulum legi poſſe idem Hermolaus fatetur, eo quòd Græci hoc genus hauriendi fumi, aut nidoris ὑποκαπνισμὸν vocant.

Infūſco, as, are, Fuſcum reddo. [ὑπομελανίζω. Gall. *Brunir, noircir.* Ital. *Offuſcare.* Ger. Braun oder ſchwartzlecht machen. Belg. Swertmaken. Hiſp. *Embacar ò ennegreſcer à otro.* Pol. *Poczerniam.* Vng. *Meg ſketitöm.* Ang. *To mak dimme, duskie or dark.*] Plin. li. 9. cap. 29: Infuſcata aqua abſcõduntur. i. obſcurata, & turbida facta, vel turbata. Infuſcare vellera, Col. lib. 7. cap. 3. ¶ Infuſcari barbaric, tranſlatè pro inquinari. Cic. de Clar. Orat. Sed omnes tum ferè qui nec extra urbẽ hanc vixerant, nec eos aliqua barbaries domeſtica infuſcaverat, rectè loquebantur.

Infuſcŭs, Fuſcus. [שחור *ſchachór.* φαιός. Gall. *Noirastre.* Ital. *Foſco.* Ger. Schwartzlecht. Hiſp. *Baco ò pardo en color.* Pol. *Poczernioni.* Vng. *Feketés.* Ang. *Dimme, duskie.*] Colum. lib. 9. cap. 10: Quidam etiam infuſci atque hirſuti reperiuntur.

Ingĕlābĭlis, le, om. t. Quod non gelatur. [ἄπηκτον, πήγνυσθαι & ἀναπάγιον. Pol. *Nie zamarzaiaci.* Vngar. *Fagyhatatlan.* Angl. *That freezeth not.*] Gell. lib. 17. cap. 9: Cur fluviorum & fontium aquæ gelu durentur, mare omne ingelabile ſit. Quædam exemplaria habent incongelabile.

Ingĕmĭno, as, are, Gemino, aut frequẽter gemino. [כפל *chaphál.* διπλασιάζω, διπλόω. Gall. *Doubler, redoubler.* Ital. *Radoppiare.* Ger. Zwey mal oder offtermal etwas auffeinander thun / mit widerdferẽ wol eynbilden. Hiſp. *Repetir ò doblar.* Pol. *Powtarzam.* Vn. *Meg ketőſzretőm.* Ang. *To double.*] Virg. 1. Georg. Tum liquidas corvi preſſo ter gutture voces, Aut quater ingeminant. Ovid. 6. Faſt. Hoſtiles ingeminavit opes. Ingeminare neutrũ, Virg. 1. Georg. -ingeminant Auſtri & denſiſſimus imber. Vbi Servius, ingeminant pro ingeminantur poſitum eſſe ait.

Ingĕmo, mis, ſecunda ſyllaba correpta, ui, itum, n. t. Vehementer gemo, & graviter fero. [באנח *neenách* אנק *anák.* στενάζω, στενάχω, ὀλοφυρμοῦ. Gall. *Geindre, gemir, ſe gvementer.* Ital. *Gemere.* Ger. Erſeufftzen. Belg. Suchten. Hiſp. *Muche gemir.* Polon. Wzdicham. Vn. *Foházkodam, nyögök.* Ang. *To grone or wayll heauelie.*] Cic. Som. Scip. Hîc cùm exclamaſſet Lælius, ingemuiſſentq; cæteri vehementiùs, leniter arridens Scipio, *&c.* Idem 5. Philip. Vna illa in re civitas ſervitutis oblita ingemuit. Habet aliquando poſt ſe accuſativum. Virgil. in Daphnide: Daphni tuum Pœnos etiam ingemuiſſe leones Interitum.

Ingĕmīſco, cis, ejuſdem ſignificationis. [Vn. *Fölfoházkodom.* Ang. *To lament and wayle.*] Cicer. in Epiſt. Pueri Spartiatæ non ingemiſcunt verberum dolore laniati. Ingemiſcere malo alicui, eſt malo alicujus gratia ingemiſcere. Idem 2. Tuſc. Quem vidit nemo illi ingemiſcentem malo.

Ingĕnĕro, as, Ingigno, gignendo inſero, indo. [נתן *nathán.* ἐγγεννάω, ἐμφυτεύ. Gall. *Engendrer.* Ital. *Ingenerare.* German. Eyngebären. Hiſpan. *Engendrar à dentro.* Polon. *Wrodzam.* Vngar. *Bé olton nemzöm.* An. *To engender.*] Cic. 1. Offic Eademque natura vi rationis hominem conciliat homini, & ad orationis & vitæ ſocietatem: ingeneratque in primis præcipuum quendã amorem in eos qui procreati ſunt. Idem 5. de Finib. Et illum appetitum rerum à natura accommodatarum ingeneratum putaverunt omnibus, qui continentur ea commendatione naturæ, qua ſeipſi diligunt. Idem de L. Agrar. Ingenerantur hominibus mores à ſtirpe generis vel ex his rebus id eſt, procreantur.

Ingĕnĭcŭlāri, Significat genu flectere. [ברך *barách.* γονυπετῶν. Gall. *S' agenouiller.* Ital. *Inginocchiarſi.* German. Sich neigen / die Knye biegen. Hiſpan. *Arrodillar, ò hincar las rodillas.* Polon. *Kl'aniam ſie.* Vngar. *Térdet haytogatni.* An. *To kneele, to bowe the knee.*] Lampridius in Heliogabalo: Ita ut ſubitò veſtes ad pedes defluerent, nudusque una manu ad mammam altera pudendis adhibita, ingenicularet.

Ingĕnĭum, nii, n. ſ. à Gignendo, propriè natura dicitur cuiq; ingenita, indoles. [φύσις. Gall. *La nature qv' vn chacun a, engin, eſprit & entendement.* Ital. *Natura, ingegno.* Ger. Die angeborne art oder natürliche neigung. Belg. Verſtant. Hiſpan. *Naturaleza, o ingenio natural.* Pol. *Dowcźip wrodzoni.* Vng. *Elmé.* An. *Witt, nature, inclination.*] Saluſt. lib. 3. Hiſtor. Caſtrisque collatis, pugna tamen ingenio loci prohibebantur: hoc eſt, natura & ſitu loci. Plaut. in Stícho: Vbi facillimè ſpectatur mulier quæ ingenio bono eſt. Terent. in Andria: Nam qui cum ingeniis conflictatur ejuſmodi id eſt, cum hominibus ejus naturæ. ¶ Eſt etiam ingenium, vis quædam naturalis nobis inſita, ſuis viribus peracris ad inveniendum, quod ratione indicari poſſit. δύφυια, ἐγχείνοια. Cicero 5. de Finibus: Prioris generis eſt docilitas, memoria: quæ ferè omnia appellantur uno ingenii nomine, easque virtutes qui habent, ingenioſi vocantur. Vnde præclara ingenia, & obtuſa ingenia dicimus: id eſt, acuta & rudia. Peracre ingenium, Cicero 3. de Orat. Rude, Quint. lib. 1. cap. 2.

Ingĕnĭōsŭs, a, um, Acutus, cautus, bona indole prædirus. [δύφυής, δεξιός. Gal. *Ingenieux, qui a bon eſprit.* Ital. *Ingenioſo.* Ger. Sinnreich / verſtendig. Hiſp. *Ingenioſo, y agudo de ingenio.* Polon. *Dowcźipni.* Vng. *Elmés.* An. *Wittie.*] Cicero pro Cluentio: Homo in primis ingenioſus, & in dicendo exercitatus. Idem pro Roſcio Comœdo: Quo quiſque eſt ingenioſior, & ſolertior, hoc docet itacundiùs & laborioſiùs.

Ingĕnĭōsē, adverbium, Subtiliter & acutè. [δύφυῶς. Gall. *Ingenieuſement, ſubtilement.* Ital. *Ingenioſamente, ſottilmente.* Germ. Sinnreichlich / künſtlich. Hiſpan. *Sotil y ingenioſamente.* Polon. *Dowcźipnie.* Vn. *El méſſen.* An. *Wittely.*] Cicer. 1. de Inventione: Nam ſatis in ea videtur ex antiquis artibus ingeniosè, & diligenter electas res collocaſſe.

Ingēns, tis, om. t. Magnus & immenſus. [רב *rab.* ὑπερφυής, ὑπερμέγας. Gall. *Mout grand, fort grand.* Ital. *Molto grande.* Germ. Sehr groß. Belg. Groot. Hiſp. *Coſa muy grande en ſu genero.* Pol. *Barzow ielki.* Vn. *Nagy.* An. *Great, huge.*] Plus enim eſt Ingens, quãm magnus. Terent. in Evnuch. Magnas verò agere gratias Thais mihi? G. Ingentes. Virg. 1. Georg. -populatq; ingentem farris acervum Curculio: Idẽ 2. Georg. -qui me gelidis in vallibus Hæmi Siſtat, & ingenti ramorum protegat umbra. Ingens animus, Fortis, magnus, & conſtans. μεγαλοψυχία. Horat. lib. 2. Serm. Ingens virtus atque animus. Virgil. 3. Georg. Ingentes tollent animos.

Ingĕnŭŭs, a, um, Qui in libertate natus eſt: cujus antitheton eſt Libertinus. [בן חורים *ben chorim.* ἐλεύθερος, γνήσιος. Gall. *Noble & honneſte, franc, debonnaire.* Ital. *Libero, gentile.* Ger. Frey ertboren / freymütig. Hiſp. *Libre, hidalgo.* Pol. *Sliachetni.* Vn. *Nömös erkölt ſzü.* An. *Free borne, noble, honeſt.*] Eſt enim libertinus, qui ex juſta ſervitute manumiſſus eſt: aut certè qui liber quidem natus eſt, ſed ex parẽtibus libertis. ἀπελεύθερος. Vnde interrogare hoc modo ſolemus, Ingenuúsne, an libertinus eſt? id eſt, liber natus, an ſervitute liberatus, ſive ex libertorum genere ortus?

Plautus in Pœnulo: Quja Adelphasium, quàm herus deamat tanus, ingenua est. Terent. in Phorm. Vt ne addam, quod sine sumptu, ingenuam, liberalem nactus est. Cic. 3. Verr. Ibi hominem ingenuum, domi nobilem, &c. Ingenuus tamen antiquitùs dicebatur is solùm qui patrē ciere poterat: hoc est, qui ex legitimo matrimonio susceptus erat. Liv. lib. 10: An Romę unquam fando est auditum, patricios primò esse factos non de cœlo demissos, sed qui patrem ciere possent: id est, nihil ultra quàm ingenuos. Ingenuus idem est aliquando quod honestus & elegans, ut Ingenua facies, quæ & liberalis dicitur atque elegans. Plaut. in Pœn. Facies quidem pol ingenua est. Artes sive disciplinæ ingenuæ: id est, liberales, & ingenuis: hoc est, liberis dignæ. Cic. 2. de Finib. Sint ista Gręcorum, quanquā ab his philosophiam, & omnes ingenuas disciplinas habemus. Idem: Vt omittam has artes elegantes & ingenuas.

Ingĕnŭĭtās, tis, f. t. Libertas, nobilitas, honestas. [ἐλευθεριότης. Gal. *Ingenuité, honnesteté, noblesse.* Ital. *Nobiltà, honestà.* Ger. Anerborne freyheit/ ehrsamme vñ adeliche art. His. *Hidalguia, honestidad, libertad.* Pol. *Stiachetne przitodzenie.* Vng. Nömös erköltség. Ang. *Nobleness, honestie of free men borne.*] Cic. 3. Verr. Vestitus enim neminem cōmovebat, is quē illi mos & jus ingenuitatis dabat. Præ se ferre probitatem quandam & ingenuitatem, Cicer. 1. Academ. Idem 3. Verr. Detrahes ornamenta non solùm fortunæ, sed etiam ingenuitatis.

Ingĕnŭē, adverbium, Liberè & simpliciter. [ἐλευθερίως, ἁπλῶς. Gall. *Franchement, noblement, simplement.* Ital. *Francamente, da huomo da bene.* Ger. Frey/adelichen. His. *Libre y hidalgamente.* Pol. *Poczciwie, stiachetnie.* Vngar. *Igazán, nyiluán.* An. *Freely, simplie, gentlemanly.*] Ingenuè loqui dicimus, quum quis ita loquitur ut liberum hominem decet: hoc est, ut nihil timidè dicat, aut quod se minus dignum sit. Sic ingenuè fateri, est liberè & audacter, simpliciterque fateri. Cic. ad Metellum: Quòd me abste cupisse laudari apertè atque ingenuè confitebar. Ingenuè educari: hoc est, liberaliter, & quemadmodum hominē libe rum decet. Idem 3. de Finib. Quis autem honesta in familia institutus & educatus ingenuè, non ipsa turpitudine, etiamsi eum læsura non sit, offenditur?

Ingĕnŭātŭs, Ingenuis moribus dotatus. [ἐλευθέριος. Gall. *Noble, franc.* Ital. *Nobile, libero.* German. Der freyer Ehrsammer oder Adelicher Sitten ist. His. *Libre, hidalgo.* Pol. *Stiachetnimi ozdobioni obyczaymi.* Vngar. Nömös erköltsü. Angl. *Free borne, that hath gentle maners.*] Plaut. in Mil. Itidem divos divertisse vitam humanam æquum fuit, Qui lepidè ingenuatus esset, vitam longinquam darent.

Ingĕro, is, penult. cor. act. t. Infero, impono, injicio, immitto. [הביא *hebi* שלח *schalách.* ἐμφορέω. Gall. *Porter, mettre ou ietter dedans ou contre.* Ital. *Portare dentro.* Germ. Hineyn tragen. His. *Meter por dentro.* Pol. Wnosze, wpuszczam. Vngar. Bé dugom, hozom. Ang. *To beare in, to cast against.*] Plautus in Pseudol. Tu qui urnam habes, aquam ingere: face, plenum ahenum sit citó. Ingerere cibum vel potionem ægroto, pro porrigere, Celsus. Convitia ingerere alicui, Horatius 1. Serm. Satyr. 5. Ligna ingerere foco, Tibul. 2. Eleg. 1. Mala multa in aliquem ingerere, Plaut. Bacchid. Osculum ingerere, Suet. de Clar Grammat. Semen solo ingerere pro seminare, Colum lib. 2. cap. 10. Ingerere dicta in aliquem pro maledicere & convitiari. Plautus in Asinaria: Nunc uxorem me esse meministi tuam? Modò quum dicta in me ingerebas, odium, non uxor eram.

Ingĕstum, Quod violenter oblatum est. [מזון *natún.* ἐμέρσον, ἐπιφερόμενον. Polon. Wtraconi. Vng Bé dugattatot, reá vetett bt.] Tacitus libro 1: Nomen patris patriæ Tiberius à populo sæpiùs ingestum repudiavit.

Ingĕstābĭlĭs, le, om. t. Quod gestari nō potest. [ἀφέρετος. Gal. *Qu'on ne peut porter.* Ital. *Che non si può portare.* Germ. Untragtich. His. *Cosa que no puede ser trayda.* Pol. *Nie noszliwi.* Vn. *Hordozhatatlan.* Ang. *That can not be borne.*] Plin. libr. 7. cap. 6: Ingestabile onus crurum & inguinum levis tumor.

Ingīgno, is, ingenui, ingenitum, act. t. Inter gignendū infero, ingenero. [ἐνγονάω. Gall. *Engendrer dedans.* Ital. *Ingenerare, generare di dentro.* German. Eyngeboren / mit der geburt in die Natur pflantzen. His. *Engendrar à dentro.* Polon. Wrodzam. Vng. Bé oltom, nemzöm. Ang. *To engender in.*] Cicero 5. de Finib. Sive ut doctissimis viris visum est, major aliqua causa atq; divinior hanc vim ingenuit. Idem lib. 2: Et quoniam eadem natura cupiditatem ingenuit homini veri inveniendi, &c. Natali & ingenita sterilitate laborantibus, Colum. libro 3. cap. 7. Ingenita nobilitas, Ovid. ad Pison.

Ingĭtās, quasi indigitas: id est, paupertas. [חסר מחסור *chesér machsór* הבורח *benúth* דלה *dall.ih.* ἔνδεια. Gall. *Povreté.* Ital. *Povertà.* German. Armut/manget. His. *Pobreza.* Polon. Vboszwo, niedostatek. Vngar. Szegenség. Ang. *Poouertie.*] Plautus in Pœn. Profectò ad ingratem lenonem rediget, si eas adduxerit. Alii legunt incitas. Vide suprà.

Inglŏmĕro, as, are, Accumulo, coacervo, & veluti in glomi formam involvo. [גלם *ghalám.* συσσωρεύω. Gall. *Emmoneceler, enuelopper.* Ital. *Agomitare, accumulare.* German Vbereinander winden oder tugen. His. *Embolver.* Polon. Zwiiam. Vngar. Össze gömbölyget öm. An. *To fold or roll together.*] Statius 1. Thebaid. sed plurimus auster Inglomerat noctem, tenebrosa volumina torquet.

Inglōrĭŭs, ria, rium, Qui nullam laudem aut gloriam sua virtute, aut fortitudine consequutus est, & veluti ignobilis. [ἄδοξος, ἀκλεής. Gall. *Qui n'a point de bruit, sans honneur.* Ital. *Senza gloria, ignobile.* German. Vnverrümpt/ vnnamhafftig/ der noch nie mit tugend ehr eyngelegt hat. His. *Cosa sin honra y alabanca.* Polon *Nie sławni.* Vn. *Ditsöret nekül valo.* Ang. *Of no enowme or estimation.*] Virgil. 9. Aeneid. Ense levis nudo, parmaque inglorius alba. Cicero 1. de Legibus: Præterquam honestatis & gloriæ similitudinem, beati qui honorati sunt, videntur; miseri autem qui sunt inglorii.

Ingluvĭēs, ingluvici, f. q. Insatiabilis voracitas. [λιχνεία, καφυγμός, λαιμαργία. Gall. *Gourmandise, gluttonnie.* Ital. *Ingordigia.* German. Fressigkeit. Belg. Gulsicheit. Hispan. *La garganteza ò tragonia.* Polon. Obzarstwo. Vngar. *Meg tobzodas.* An. *Gluttonie, a greadie eating.*] Terent. in Evnuch. Quæ cum amatore suo quum cœnant, liguriunt: Harum videre ingluviem, sordes, inopiam, &c. ¶ Accipitur etiam pro sinu gutturis in quē aves cibos recēter devoratos demittunt. [German. Der Kropff.] Colum. lib. 8. cap. 5. de gallinis loquens: Nam si vacua non est ingluvies, cruditatem significat. ¶ Apul. pro curculione posuit: Restis ad ingluviem astricta.

Ingrandĕsco, cis, dui, n. t. Augeor, grandior fio, cresco, fueresco. [גדל *ghadhál.* μεγαλώνομαι. Gall. *Deuenir grand, s'aggrandir, accroistre.* Ital. *Diuenir grande, aggrandirsi, farsi grande* Germ. Groß werden. Belg. Groot worden. His. *Engrandecerse.* Polon. Wielkim, sie stawam, rozastam sie. Vn. *Meg öregödöm.* Ang. *To waxe great.*] Colum. libro 11. cap. 3: At circa Calendas Martias, locis apricis, licet potium (si jam ingranduit) transferre. Idem libr. 2. cap. 10: Quæ ut celeriter prodeat & ingrandescat antequam seratur, fimo arido permisceri debet.

Ingrātŭs, a, um, Insuctundus, non gratus, nō acceptus. [ἀνδής. Gal. *Ingrat, mescog noissant le bien qu'on luy a fait, non agreable.* Ital. *Ingrato, non grato.* Germ. Vnangenem/ vnliebtich. His. *Desagradecido.* Polon. *Nie wdzięczny, nie miely.* Vngar. Kenanatlan, keduem ellen valo (auagy) hálátatlan. Angl. *Vnthankefull, vnkinde, vnpleasant.*] Plinius libro 15. cap. 25: Minus quinquennium est quod prodiêre quæ vocant laurea, non ingratæ amaritudinis. Ioci non ingrati, Ovid. 3. Fast. Onus ingratum, Catul. Ingrata oratio, cui opponitur injucunda, Quint. libr. 8. cap. 3. Ingrati saporis caseus, Col. libr. 7. cap. 8. ¶ Ingratus item dicitur qui non meminit accepti beneficii, nec gratiam ullam habet. ἀχάριστος, ἀγνώμων. Terent. in And. Ad. ône me ingravū putas? Adcóne porrò ingratum aut inhumanum, aut ferum, &c. Cic. ad Attic. Nihil cognovi ingratius, in quo vitio nihil mali non inest. Ingratus animus. Senec. Epist. 1: Nec mirum est inter plurima maximaq; vitia nullum esse frequentius, quàm ingrati animi. ¶ Ingratus, invitus & coactus, inquit Donat. Terent. Evnuch. Opus faciam ut defatiger usq;, Ingratus ut dormiam.

Ingrātē, adverbium. [ἀχαρίστως. Gall. *Ingratement.* Ital. *Ingratamente.* German. Vndandbartich. His. *Desagradecidamente.* Polon *Nie wdzięcznie.* Vngar *Haládatlantib.* Angl. *Vnthankefully, vnkindly.*] Plinius libro 27. cap. 2: Quòd si quis illa fortè ab homine excogitari potuisse credit, ingratè deorum munera intelligit. Idem libro 18. cap. 5: Non ingratè nominando M. Varronem: id est, grato animo.

Ingrātĭs, Invitè, ingrato animo. [ἄκων, ἀκουσίως, βία, παρὰ γνώμην. Gall. *Contre le gré, malgré, à regret.* Ital. *Contra il mio volere.* German. Mit vnwillen. His. *Contra la voluntad de alguno.* Polon. *Nie chętliwie.* Vngar. *Akaratom kenanságom ellen.* Angl. *Vnwillinglie.*] Plautus in Amph. Ingratis exeitavit. Cic. pro Quintio: Extorquendum est invitò atque ingratis, quod non debet. Vide Gratis.

Ingrātĭīs, adverbii loco positum, pro ingratis. [Vngar. *Akaratom ellen.*] ut Ingratiis tuis: id est, præter gratiam tuam, quasi dicas, non est quòd tibi agam gratias. Plaut. Mercat. Nimiùm multum scis. EV T. Tuis ingratus. Idem in Cas. Si tu nobis, filiusque etiam tuus, Vobis invitis, atque amborum ingratiis Vna libella liber possum ego fieri.

Ingrăvo, as, penult. cor. Exaggero & gravius facio. [הכביד *hichbid.* ἐπιβαρύνω. Gall. *Faire plus pesant, appesantir, affaiser.* Ital. *Aggrauare, far piu graue.* Ger. Beschweren. His. *Agrauiar ò hazer pesado.* Pol. *Obcżiażem.* Vng. *Meg nehezitöm.* An. *To mak more heauie.*] Virgil. 11. Aeneid. Ingravat hæc sævus Drances.

Ingrăvĕsco, is, n. t. Gravior & molestior fio. [כבד *chabádh.* ἐπιβαρύνομαι. Gall. *Deuenir pesant, s'appesantir, se r' engreger.* Ital *Diuenir più graue, più molesto.* Ger. Beschwertlich werden. His. *Hazerse pesado.* Polon. *Cżięższim sie stáie, cżiężsie.* Vngar. *El nehezödöm.* Ang. *To waxe heauie.*] Cicero de Senect. Et corpora quidem de-

dem defatigatione & exercitatione ingravescunt; animi autem se exercendo levantur. Idem ad Brutum: Ingravescit indies malum. Ingravescentem morbum prævidere, Cic. 2. de Divin. Ingravescens ætas. Cic. de Amicit. Mutari etiam mores hominum sæpè dicebat, aliàs adversis rebus, aliàs ætate ingravescente.

Ingrĕdĭŏr, eris, d. t. introĕo. [בוא *bá. εἰσέρχομαι, εἰσβαίνω.* Gal. *Entrer.* Ital. *Entrare.* Germ. *Hineyn gehen.* Hispan. *Entrar.* Pol. *Wchodze.* Vngar. *Bé megyök.* Ang. *To go in.*] Propert. li. 2. - novus ingreditur tua templa sacerdos. ¶ Accipitur aliquando pro simplici gradior, sive incedo. Virg. 1. Georg. Continuò pecoris generosi pullus in arvis Altiùs ingreditur. Plautus: Nihil te pudet scelestè in conspectum ingredi. ¶ Ingredi consulatum pro inire. Marcellus in l. 36. D. de condit. & demõstrat.

Ingrĕssĭo, onis, f. t. Actus ipse ingrediendi. [בוא *bo. ἔισοδος.* Gal. *Entrée.* Ital. *L'entrata.* Ger. *Der eyngang.* Hisp. *Entrada.* Pol. *Wstąpienie.* Vng. *Bé me vetel.* Ang. *A going in.*] Cic. 5. Philip. Vt quomodo aditus hostium prohibetur castellis & aggeribus: ita ab ingressione fori populum Tribunosq; plebis propulsari videres. Idem de Orat. l. 1: Ac video hanc primam ingressionem meam è media philosophia repetitam.

Ingrĕssŭs, us, m. q. Incessus, ambulatio. [בוא *tsahádh. βαδισμός.* Gall. *Marchure, allure.* Ital. *L'andare.* Germ. *Eyngang* Hisp. *Obra de andar, andadura.* Pol. *Wstąpienie, wchod.* Vn. *Bé menes, iárás.* Ang. *A going or entrance.*] Cic. 1. de Natur. deor. Ingressus, cursus, accubatio, inclinatio, sessio. Idem 1. de Orat. Orationis vestigia, ingressumque non vidi. ¶ Ingressus, initium. ἀρχή. Quintil. lib 9. cap. 4: Si pars posterior in clausula deprehenda tur, rursus prior in ingressu.

Ingrŭo, ŭis, n. t. Est confertim & cum clamore impetum facio, more gruum, qui nonnisi magno agmine & vehementi clangore volitant, ir ruo, incurro, incursionem facio. [בוא *ba* נטן *naphal* משם *paschat* דהם *ghad. ἐπιβάλλω, ἐπιπίπτω.* Gall. *Assaillir auec impetuosité.* Ital. *Assalire.* Germ. *Hauffechtig oder vngestümigklich hineyn fallen.* Hisp. *Arremeter con impetu.* Polon. *Zokrzikiem y zągiel'kiem wpadam.* Vngar. *Rea rohanok.* Ang. *To inuade, to be at hand.*] Plaut. in Amph. Nostri contrà ingruunt, vicimus vi feroces. Colu. lib. 2: Etiam ingruente hyeme frumenta jacimus. Dicitur enim de bello, de pluvia, de tempestate, de ruina, & hujusmodi.

Inguĭnă, pen. corr. n. t. A rei Anatomicæ peritis propriè dicuntur partes illæ corporis concavæ, pubi utrinque vicinæ, tumoribus quibusdam contra naturam, qui etiam *bubones* Græco nomine appellantur, maximè obnoxiæ. [ὁ βουβών, ἡ ἥβη. Gall. *L'einne, le bas du ventre ou sont les parties honteuses.* Ital. *Inguinaglia.* German. *Die theil des Leibs zu nechst neben der Scham/ an Weyb vnd Mann.* Hispan. *La ingle.* Polon. *Część między ciałem a wedle wstidu lamiego.* Vngar. *Agyek hayléka.* Ang. *The inferiour partes of the belly where the secret members be.*] Passim tamen à scriptoribus inguina accipiuntur pro ipsis pudendis, tàm fœminarum quàm virorum, πὰ αἰδοῖα. Liv. 7. ab Vrbe: Vno atq; altero subinde ictu ventrem atque inguina hausit. Obscœnũ inguen. Horat. 1. Serm. Satyr. 8. Candida inguina. Virg. 6. Aeglog. - quam fama secuta est Candida succinctam latrantibus inguina monstris.

Inguĭnārĭă, æ, Herba est frequens in vepribus nascens, quæ & aster Atticus dicitur, à capitulis quibusdam, quæ in cacumine habet stellarum modo radiata, βοῶνιον, ἀστὴρ ἀττικός. Inguinariam autem inde appellari. Plin. lib. 26. cap. 9, quòd inguinis dolores sedet.

Ingurgĭto, as, pen. corr act. p. Avidiùs gulam infercio, cibo aut potu intemperanter me obruo. [עלה *heláh. γαστρίζω, λαιμάω, ἰγγλύω, ἰμφορέω, κατακορέχθίζω.* Gall. *Remplir par dessus fourrer & mettre dedans iusques à creuer.* Ital. *Traguggiare.* German *Geitzigklich hineyn schlucken/ vberfullen mit Speiß vnd Tranck.* Bel. *Insloken/ opvullen* Hispan. *Tragar.* Pol. *Łakomie połknąm, obżeram, śie.* Vng. *Moholkodom, tobzodom.* An. *To deuour, to cast in as in a bot someleße pitt.*] Plaut. in Curculione: Vide ut ingurgitat impura in se merum, avariter, plenis faucibus. Cicero in Antonium: Idem cùm se cibis ingurgitasset. Ingurgitare ingeniũ poculis, Gell. lib. 14. cap. 2. Ponitur etiam pro immergo, & in aliquam rem conjicio. Ingurgitare se in flagitia. Cicer. in Pison. Ingurgitare se in philosophiam, Gell. lib. 5. Lactant. lib. 4: Sicut sus quæ se ingurgitat cœno.

Ingŭstabĭlis, le, om. t. Quod gustari non potest. [ἄγευστος. Gall. *Dequoy on ne sauroit ou on n'oseroit gouster.* Ital. *Ingustabile, che non si puo gustare.* German. *Das man nicht versuchen mag.* Hispan. *Cosa que no se puede gustar.* Polon. *Ten ktorego kosztowacz nie śmiem.* Vngar. *Kostolhatatlan.* Ang. *That may not be tasted.*] Vt ingustabilis fons, Plin. lib. 2. cap. 106. Idem lib. 16. cap. 26: Fœmina post autumnum fert baccas acerbas & ingustabiles cunctis animantibus.

Ingŭstātŭs, a, um, nomen adjectivum est, compositum ab in, particula negativa, & participio gustatus, idem significans quod non gustatus. [ὁ μήπω γευσθὲις, ἄγευστος. Gall. *Dequoy on n'a point encor gousté ou taßté.* Ital. *Non gustato.* Ger. *Vnversucht.* Hisp. *Cosa no gustata al gusto.* Pol. *Nie vkuśioni, nie kosztowani.* Vn. *Kostolatlan.* Ang. *Vntasted.*] Horatius 1. Serm. Satyr. 8: Ingustata mihi porrexerit ilia rhombi: id est, quæ antè nunquam gustaveram.

Inhăbĭlis, le, om. t. Ineptus, incompositus, non habilis. [ἀσκηθής. Gall. *Inhabile, qui n'est point propre à quelque chose.* Ital. *Inhabile, non atto.* Ger. *Vngeschickt/ vnhandsam.* Hispan. *No abil, no auiado.* Polon. *Nie sposobni.* Vng. *Alkolmatlan.* Ang. *Vnable, not feate in doing a thing.*] Colu. lib. 2 cap. 1: Progenerandis esse fœtibus inhabilem. Inhabilis magnitudo, Liv. 3. bel. Maced. Inhabile telum, Idem lib. 4. bel. Pun.

Inhăbĭto, as, are, In loco aliquo habito. [ישב *jasháb. οἰκέω.* Gall *Habiter ou de meurer en quelque lieu.* Ital. *Habitare* German. *Eynwohnen.* Hisp. *Morar.* Polon. *Przemießkuie.* Vng. *Lakom.* Ang. *To dwell in any place.*] Liv. 4 bell Pun. Procul aberraut vici qui inhabitantur. Inhabitat animus in oculis. Plinius lib. 11. cap. 37.

Inhăbĭtābĭlis, le, om. t. Quod habitari non potest, incultus, infrequẽtatus. [ἀοίκητος. Gal. *Inhabitable, où on ne peut habiter.* Ita. *Che non si può habitare.* Ger. *Vnbewöhnlich / das man nicht bewohnen kan.* Belg. *Onwoonluck.* Hisp. *Cosa que no se puede morar.* Pol. *Nie obni eßkani, puśty.* Vn. *Lukhatatlan.* An. *Which can not be inhabited.*] Cic. 1. de Nat Deor. Atque terræ magnas regiones inhabitabiles, incultasque videmus. Sic Plin. lib. 6. cap. 17.

Inhærĕo, es, n. s. Ad rem aliquam hæreo, vel affixus sum. [דבק *dabák. κολλῶμαι.* Gal. *Tenir à ou contre, y herdre.* Ital. *Acostarsi, appoggiarsi.* German. *Anhägen/ ankleben.* Hisp. *Allegarse.* Pol. *Przywięzuję, trzymam śie.* Vngar. *Valamire meg torpadok.* Ang. *To cleaue to, to stick to or in.*] Col. l. 3. Cacumina deinde olivæ, sicut matri inhærent, utraque parte abradito, & ita fissuræ fici aptato, cuneumque eximito. Inhærebat oculis memoria imaginis: hoc est, semper, præ oculis erat & versabatur ob oculos, apud Plin. in Epist. Inhærere vestigiis, Col. lib. 9. ca. 8. Inhærere voluptatibus, Cic. 1. de Finibus.

Inhærĕsco, scis, n. t. Adhæreo, affigor. [דבק *dabák. κολλῶμαι, κολλάομαι.* Gal *Tenir ou herdre, ou estre conioint auec.* Ital: *Attacarsi.* German. *Anhangen/ et warnn kleben.* Hispan. *Allegarse.* Polon. *Przylgnąć, przymáśnąć.* Vngar. *Valamihez ragaszkodom.* Ang. *To stick to, or in some thing.*] Colum. lib. 2. cap. 2 Perexigua conspergitur aqua gleba, manuque subigitur, ac si glutinosa est, quanvis levissimo tactu pressa inhæresci t, & picis in morem ad digitos lentescit habendo. Cic. lib. 3. de Nat. deor: Provisum etiam, ut si qua minima bestia conaretur irrumpere, in sordibus aurium, tanquam in viscò inhæresceret. Poëtæ leguntur, ediscuntur, inhærescunt penitùs in mentibus, Cicer 3 Tusc.

Inhālo, as, penult. prod. Halitum inspiro, inflo, afflo. [נשם *naphách. ἐμπνέω, ἀναπνέω.* Gal. *Souffler, respirer.* Ital *Fiatare, spirare.* German. *Eynhauchen.* Hisp. *Soplar y espiar.* Pol. *Wthchuam.* Vngar. *Bé le hellök.* Ang. *To breath or blowe in.*] Cicer. in Pison. Quum isto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhalasses.

Inhĭbĕo, es; secunda syllaba correpta, ex in & habeo compositum. Contineo, retineo, impedio. [מנע *manáh* עצר *hatsár. κωλύω, ἀποτρέπω.* Gal. *Retenir, engarder, empescher, inhiber, defendre.* Ital. *Prohibire, vietare.* Ger. *Auffhalten/ hinder halten/ verhinderen/ nicht fürtrucken.* Hisp *Vedar à defender.* Pol *Zatrzymuję.* Vn. *Megtartoztatom, tiltom.* An. *To hinder, to stoppe or withhold.*] Virgilius 12. Aeneid. Parcite jam Rutuli, & vos tela inhibete Latini. Ovidius ad Liviam: Sustentabat aquas, cursusque inhibebat equorum. Mentem inhibere à turpi probro, Catullus. Eletus alicujus inhibere, Ovidius 5. Tristium. Inhibere alvum: id est, sistere: cui contrarium est solvere. Plinius libro 19. cap. 18: Mira differentia, si vera est, candidis solvi alvos modicè, nigris inhiberi: hoc est, astringi. Inhibere imperium, est alicui, qui in magistratu est, interdicere ne utatur potestate. Livius libro 1. bell. Macedon. Et ad populum & in Senatu magnis cõtentionibus certatum est, & imperia inhibita ultrò citrò que, & pignora capta, & mulctæ auctæ & tribuni appellati. Inhibere remos, est in re aliqua cœpta subsistere, & ulteriùs non progredi. Quintilian. libro 12. in Præfat. Vnum modò in illa immensa vastitate cernere videmur M. Tullium: qui tamen ipse quanvis tanta, tamque instructa navi hoc mare ingressus, contrahit vela, inhibetque remos: hoc est, ulteriùs progredi non audet.

Inhĭo, as, are, act. p. Luporum proprium est, qui aperto ore, linguaq; exerta cibum appetere dicũtur. [ἰπταίω. Gal. *Baailler, & ouurir la bouche pour prendre quelque chose, desirer à bouche ouuerte.* Ital. *Star con la boca aperta, desiderare à bocca aperta.* German. *Etwarüber geynen* Bel *Geewen/ gapen.* Hisp. *Codiciar con la boca abierta.* Pol. *Ziewam.* Vngar. *Szám, tátua kévanom, szorgal massan kévánom.* Angl. *To gape, to cleave, to gape gredely for.*]

¶ Frequen-

¶ Frequenter tamen per translationem eſt, rem aliquam vehementer appeto, eique adipiſcendæ nervis omnibus incumbo. Modò autem dandi caſui, modò accuſandi adjungitur. Corn. Tacit. Pariter hortis inhians. Plaut. in Sticho: Nam illic homo tuam hæreditatem inhiat, quaſi eſuriens lupus.

I˘nhĭātĭo, nis, f. t. magna aviditas. [Polon. *Pożadliwość wielka.* Vngar. *Ahytatos kiuánſág.*] Iulius Capitol. in Galieno: Scrutantes omnia atque unuſcujuſque vultum mira inhiatione mirantes.

I˘nhŏnēſtŭs, a, um, Turpis, fœdus, vilis, inglorius. [αἰσχρός. Gal. *Deshonneſte, vilain, ord & ſale.* Ital. *Diſhonneſto, brutto.* Ger. Vnehrlich. Hiſp. *Coſa fea y deshoneſta.* Pol. *Nie poczciwi.* Vn. *Tiſztteſſégtelen, embertelen.* An. *Vnhoneſt, filthie.*] Terent. in Evnuch. Illúmne obſecrò inhoneſtum hominem? Cicero ad Qu. Ft. li. 1: Inhoneſtiſſima cupiditas. Idem pro Domo ſua: Profectò illum Attilium hominem turpiſſimum atque inhoneſtiſſimum judicares.

I˘nhŏnēſtās, tis, f. t. deformitas, turpitudo. [Polon. *Spotnoſć.* Vngar. *Rutſág.*] Tertull. contra Iudæos: Et omni inhoneſtate proſtratus.

I˘nhŏneſtamentum, n. ſ. dehoneſtamentum, dedecus. [αἰσχυμσύνη. Pol. *Zelżiwość.* Vn. *Tiszteſſégtelenſeg.*] Apuleius in Apologia: Sedulò laboro, ut ne quid maculæ aut inhoneſtamenti in me admittam.

I˘nhŏnēſtē, adverb. Turpiter. [αἰσχρῶς. Gall. *Deshonneſtement, vilainement.* Ital. *Bruttamente, diſhoneſtamente.* Germ. Vnehrlichen/ſchandtlich. Hiſp. *Deshoneſtamente.* Pol. *Nie poczciwie.* Vng. *Tiſzteſſégtelenwl, embertelenwl.* An. *Vnhoneſtlie, lewdlie.*] Terent. in Andr. Quæ ſe inhoneſtè optavit parare hic divitias Potiùs, quàm in patria honeſtè pauper vivere. Cic. ad Attic. lib. 2: Favonius meam tribum tulit honeſtiùs, quàm ſuam Lucceii perdidit: accuſavit Naſicam inhoneſtè.

I˘nhŏnēſto, as, are, act. p. Dedecoro. [ἀτιμάζω. Gall. *Deshonorer, vilainer, diffamer.* Ital. *Infamare, ſporcare.* German. Entehren. Hiſpan. *Deshoneſtar, ò afear algo.* Polon. *Sramoce.* Vng. *Megrutitom, ſzegyenitém.* Ang. *To diſhoneſt or ſhame.*] Ovidius 4. Triſt. Eleg. 7: Ne cadat, & multas palmas inhoneſtet adeptas.

I˘nhŏnōrātŭs, a, um, honorato contrarium. [ἀτίμητος. Gall. *Qui n'eſt point honoré, meſpriſé.* Ital. *Diſhonorato.* German. Vnverehrt. Hiſp. *Deshonrado ò ſin honra.* Polon. *Nie vczony.* Vng. *Tiszteletlen.* Ang. *Vnhonored.*] Cicero 3. Tuſculan. Multi inhonorati proferuntur, & quidem propter idipſum beatiores. Inhonoratior triumphus, Livius 3. bell. Maced. Suetonius in Claud. Ne Marcum quidem Antonium inhonoratum, ac ſine grata mentione tranſmiſit. Inhonorata dea, Ovid. 8. Metamorph.

I˘nhŏnōrŭs, m. ſ. Qui ignobilis eſt, & ſine honore. [ἄτιμος, ἄδοξος, ἄνημος. Gall. *De qui il n'eſt point de bruit.* Ital. *Ignobile, ſenzá honore.* Germ. Vnehrſam/vnverrümpt. Hiſp. *No noble y ſin honra.* Pol. *Nie poczciwi.* Vn. *Tiszteletlen, bötſület nékül valo.* An. *Without honour or renowme.*] Plin. lib. 5. cap. 30: Aliquæ inhonoræ civitates. Facies inhonora, Silius lib. 10. Sacerdos inhonorus, Statius lib. 3. Theb.

I˘nhŏrrĕo, res, n. ſ. Horridus ſum. [סער ſimmér. Φρίττω. Gall. *Se heriſſonner & dreſſer le poil de froid, frayeur ou courroux.* Ital. *Miſrizzano i peli, ſentir ribrezzo.* Germ. Rauch oder zitterend werden. Bel. Beven/verſchricken. Hiſ. *Eſpeluzarſe ſer aſpero.* Pol. *Zdrżgam ſię.* Vng. *Iszonyu vagyok.* An. *To quake for feare, to become rough.*] Liv. 8. ab Vrbe: Haud ſecus quàm vallo ſepta inhorret acies. ¶ A' quo inhorreſco, valde horridus fio. Plin. li. 10. cap 41: Inhorreſcunt edito ovo, excutiuntque ſeſe, & circumactæ purificant. Ad meſſem tranſtulit Virg. 1. Georg. Spicea jam campis quum meſſis inhorruit, & quum Frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent.

I˘nhŏſpĭtŭs, a, um, Quod hoſpitio aptum non eſt, aut aecom modum, vel propter aſperitatem, vel propter incultum loci ſtatum, vel propter inhumanitatem incolarum. [ἄξενος. Gal. *Inconmode & mal propre à loger.* Ital. *Inhoſpito.* Ger Oed/vnbewohnet/das niemandt zu herberg auffnimpt. Hiſpan. *Coſa de mal apoſentamiento.* Pol. *Mieſzże do mieszkania niebes pieczne, puſtinia.* Vng. *Szállás fogadáſra alkolmatlan.* Ang. *That is not apte for lodging harbowleſſe.*] Ovid. 1. Metamorph. Arcadas hinc ſedes, & inhoſpita tecta tyranni Ingredior: id eſt, in quibus non ſit tutum hoſpitari. Virg. lib. 4 Æneid. Et Numidæ infræni cingunt, & inhoſpita Syrtis. Horatius: & inhoſpita teſqua: hoc eſt, aſperrima loca, acceſſu difficilia.

I˘nhŏſpĭtālĭs, le, om. t. Qui nullos recipit hoſpites, inhoſpitus. [ἄξενος. Gall. *Qui ne recoit nuls hoſtes, ou traitte mal.* Ital. *Che non accetta alcun' hoſpite.* Ger. Vngaſtfrey / vngehewr / oder vnſicher jedermann. Hiſ. *Coſa de mal apoſentamiento, que non apoſenta algo.* Pol. *Nie ludski wdomnieprzimuiaci.* Vn. *Szállás tagadó.* An. *That receiueth none in lodging.*] Plin. lib. 6. in Præf. Pontus Euxinus antè ab inhoſpitali feritate Axenos appellatus.

I˘nhōſpĭtālĭtās, atis, hoſpitalitati contraria. [ἀξενία, ἀκοινοξενία. Gall. *Mauuais traittement d' hoſtes, cruauté & rudeſſe à traitter ou loger les eſtrangers.* Ital. *Mal trattamento, crudelta verſo foreſtieri.* Germ. Vngaſtfrey / vnfreundtlichkeit frembde Leut auffzunemmen. Hiſpan. *Aquel mal apoſentamiento.* Polon. *Nie ludskość do przyiecżia czużich ludżi wdom.* Vngar. *Szállás tagadás.* Ang. *Euill intertayning of gueſtes.*] Cicero 4. Tuſculan. Quæ autem his ſunt contraria, ea naſci putantur à metu, ut inhoſpitalitas eſt.

I˘nhūmānŭs, a, um, Crudelis, humanitatis expers, & vitæ communis ignarus. [אכזר achzár. ἀπάνθρωπος, μισάνθρωπος. Gal. *Inhumain, cruel.* Ital. *Inhumano, crudele.* Ger. Vnmenſchtlich. grauſam. Bel. Onvrindelyck/onbeleeft. Hiſ. *Agreno de humanidad, inhumano, cruel.* Pol. *Nie ludski, frogy.* Vng. *Embertelen* Ang. *Vngentill, without humanitie, vncourteous.*] Cic. 4. Verr. Inhumanus homo Idē pro Quintio: Inhumanus præco. Terent. in Phorm. Hiccine homo inhumaniſſimus Pamphilam meam vendidit? Idem in Evnuch. Non adeò inhumano ingenio ſum Chærea, Neque tam imperita, ut quid amor valeat neſciam. Inhumana vox, Cic. 3. de Finibus.

I˘nhūmānē, adverb. Inciviliter, duriter, & contra legem humanitatis. [ἀπανθρώπως, μισανθρώπως. Gall. *Inhumainement, cruellement.* Ital. *Crudelmente, inhumanamenté.* Germ. Vnmenſchtlichen/gantz vnfreundtlich. Hiſ. *No humanamente, cruelmente.* Pol. *Nie ludsko, frodze.* Vng *Embertelenwl.* Ang. *Vncourteouſlie.*] Terent. in Heavt. Enimverò Chremes nimis graviter cruciat adoleſcentulum, Nimisq; inhumanè. Cic. 3. Offic. Nam ſiquid ab homine ad nullam partem utili, utilitatis tuæ cauſâ detraxeris, inhumanè feceris, contraq; naturæ legem.

I˘nhūmānĭtĕr, aliud adverb. ejuſdem ſignificationis. [Vn. *Embertelenwl.* An. *Vn courteouſlie.*] Cic. ad Qu. Frat. Non poſſum ſcribere me miratum eſſe, illum tam inhumaniter feciſſe, ut ſine meis literis proficiſceretur.

I˘nhūmānĭtās, tatis, f. t. Crudelitas, incivilitas. [אכזריות achzerijúth. ἀφιλανθρωπία, ἀπανθρωπία, μισανθρωπία. Gal. *Inhumanité, cruauté.* Ital. *Diſcorteſia, inhumanità, crudelta.* Ger. Vnmenſchlichkeit/vnfreundtlichkeit. Hiſp. *Inhumanidad, crueldad.* Pol. *Srogosc.* Vn. *Embertelenſég.* An. *Inhumanitie, vncourteouſneſſe.*] Cic. 2. Phil. Sit hoc inhumanitatis tuæ. Idem 1. de Orat. Quod ego non ſuperbia, atque inhumanitate faciebam.

I˘nhŭmo, as, penult. corr. Humo intego, terrâ obruo, ſepelio. [קבר kabár. ἐνθάπτω. Gal. *Enterrer, enſeuelir.* Ital. *Sotterrare.* Ger. Vergraben. Hiſp. *Enterrar.* Pol. *Pogrżebam.* Vn. *El temetőm.* An. *To burie.*] Plin. lib. 17: Non inhumare taleas, aut ſiccare priùs, quàm ſerantur, utilius compertum.

I˘nhŭmātŭs, a, um, Inſepultus. [ἄταφος, ἀθαπτος. Gall. *Non enterre'ne enſeueli.* Ital. *Inſepulto, non ſepulto.* Get. Vnvergraben. Hiſ. *Coſa no ſoterrada.* Pol. *Nie pogrżebioni.* Vng. *El temetetlen.* Ang. *Vnburied.*] Cic. 4. Tuſc. Diogenes juſſit ſe projici inhumatum. Idem de Divin. Is quum eſſet projectus inhumatus; amica ejus texit corpus ſuo pallio.

I˘nĭbĭ, penult. corr. Ex in, & ibi, quaſi intùs ibi; vel in eo ipſo loco. [שם ſcham. αὐτόθι. Gal. *En ce lieu-là meſmes.* Ital. *In quello iſteſſo luogo.* German. Eben daſelbſt. Hiſpan. *En el meſmo lugar.* Pol. *Tamże.* Vngar. *Ott, vgyanottan.* Ang. *In that ſame place.*] Plautus: Nos domum properamus: vos inibi adeſte. ¶ Aliquando ſignificat mox. Cæcil. Plotio, ut citat Nonius: Libérne es? non ſum, verùm inibi eſt. ¶ Aliquando ſignificat inter iſtos. Plaut. in Capt. Pater captivos commercatur alios, Tantùm ſtudens, ut natum recuperet, Et inibi emit olim amiſſum filium. ¶ Aliàs ponitur pro Sic. Pacuvius Ilione, apud eundem Nonium: Profectò aut inibi eſt, aut jam potiuntur frugum.

I˘nĭgo, gis, penult. correpta, Verbum ruſticorum, qui dicebant inigere pecudes, ut contrà exigere cùm è ſtabulis educebant. Varro de ling. Lat. 4: Vicus ſceleratus dictus à Tullia Tarquinii Superbi uxore: quòd ibi quum jaceret pater occiſus ſupra eum, ut inigeret carpentum mulio, juſſit, quam tamen lectionem malè editio Romana corrupit, in qua, mitteret, legitur.

I˘nĭjĭcĭo, is, penult. corrept. act. t. Propriè intrò jacio, immitto. [שלח ſchaldch ירה jardh. ἐπιβάλλω, ἐμβάλλω: Gal. *Ietter dedans, mettre dedans ou deſſus.* Ital. *Gettare dentro.* Germ. Hineyn werffen. Belg. Inwerpen. Hiſp. *Echar en algo à dentro.* Pol. *Wrzucżam.* Vngar. *Bé vetőm, reá vetőm.* Ang. *To caſt in or vpon.*] Plaut. Antequam hæc in domum injicias. Terentius in Andr. Quæ ſeſe in ignem injicere voluit, prohibui. ¶ Injicere manus, eſt manibus apprehendere, & tanquam rem ſuam ſibi vendicare, ἐπιβάλλειν τὰς χεῖρας. Vnde Manus injectio, dicitur vendicatio rei ſuæ ſibi debitæ nulla judicū autoritate expectata. Quintil. Patri in filium patrono in libertum manus injectio ſit. Paul. l. penul. ff. de Servis export. Si Titius ſervum vendidit ea lege, ut ſi Romæ moratus eſſet, manus injicere liceret: emptor aliis eadem lege vendidit, & ſervus fugit à ſecundo emptore,

& Ro-

& Romæ moratur: quærò, an sit manus injectio, & cui. Virg. 10. Aeneid. Injecere manum Parcæ: hoc est, tanquam rem suã sibi vendicarunt, & abstulerunt. ¶ Aliquando est cum impetu jacere, seu impetum facere. Ovid. -qua centum quisque parabat Injicere anguipedum captivo brachia collo. . ¶ Aliquando simpliciter jacere. Vt tela, missilia, tragulam apud Plaut. ¶ Aliquando idem quod innectere, vel ligare. Idem in Capt. Injicite huic manicas mastigiæ: id est, innectite. Et in Cas. Iam pol ego huic aliquem in pectus injiciam metum: id est, immittam. Livius lib. 11. ab Vrb. Injectæ Turnò catenæ: id est, impositæ. ¶ Hujus compositum est Superinjicio, de quo suo loco.

I-injectŭs, hujus ctus, m. q. Injectio. [משלחת *mischlóach* משלחת *mischláchath*. ἐπιβολή, ἐπίθεσις. Gall. *Iettement dedans ou dessus.* Ital. *Esso gittare dentro.* German. Ein wurff Hispan. *Echamiento en algo.* Pol. *Wrzucenie.* Vng. *Be' vetés.* Ang. *A casting in or vpon.*] Plin. lib. 8. cap. 16: Vix credibili modo torpescente tantâ illa feritate, quanvis levi injectu aperto capite, ita ut devinciatur non repugnans.

I-injectĭo, ōnis. f. t. [משלח *mischlóach* משלחת *mischláchath*. ἐπιβολή, ἐπίθεσις. Vng. *Be' vetés.* Ang. *A casting in.*] ut, Manus injectio, jus domini in re capienda & vindicanda quã agnoscit suam. Seneca 2. de Tranq. vitæ: Habebant ergo secum vera bona, in quæ non est manus injectio. Loquitur de bonis, quæ Fortuna non potest injecta manu tanquam sua reposcere.

I-injectō, ās, are, frequentativum. [ἐπιβιβάζομαι, συχνάκις ἐπιβάλλω. Vng. *Be' hányom, reá vetém.* Ang. *To cast or put in often.*] Stat. 9. Thebaid. Ausus erat furto dextrã injectare Leonteus.

I-inimīcŭs, ci, Adversarius, hostis. [איב *oyéb.* ἐχθρός. Gall. *Ennemi.* Ital. *Inimico, nemico.* German. Ein Feind Belg. *Een viant.* Hispan *Enemigo.* Pol. *Nie przyiaciel.* Vng. *Ellenség* Ang. *An enemie.*] Est tamen inimicus propriè privatus, Hostis publicus. Sueton. in Tib. Scribit etiam ad ipsum hoc familiariter, necdum planè inimicus, aut hostis. Plaut. in Persa: Nam inimici famam non ita, ut nata est, ferunt. Cicer. 5. de Finib. Necesse est quidem, siquis sibiipsi inimicus est, cum quæ bona sunt, mala putare.

I-nīmīcŭs, a, um. adject Infestus, malus, contrarius. [עין רע *hèph* רע *rah.* ἐχθρὸς, ὀλοωδὴς. Gal. *Ennemi, chose d' ennemi.* Ital. *Cosa da inimico.* German. Feindtlich. Hispan. *Enemigo, cosa de enemigo.* Pol. *Nie przyiacielski.* Vng. *Ellenség.* Ang. *Hurtfull, noysome.*] Cicer. 4. Verr. At videte, quàm non inimico animo sim acturus. Plaut. in Capt. Viden' hunc, quàm inimico vultu tuetur? Plin. libro 11. cap. 53: Inimicæ oculis vomitiones, maximè autem dentibus.

I-nīmīcĭtĭă æ, f. p. Singulari numero. [איבה שטנה *eebáh* שטנה *sitnáh.* ἐχθρα, ἐπιχθεια Gall. *Inimitié.* Ital. *Inimicitia.* Ger. Feindtschafft. Hisp. *Enemistad.* Polon. *Nie przyiazn.* Vngar. *Ellenkôzés.* Ang. *Enimitie, hatred.*] Cic. lib 4. Tusc. Inimicitia; ira ulciscendi tempus observans. Cæsar lib. de Annal. plurali semper numero dicendas putat inimicitias. Terent. in Phorm. Ni ita existimassem, nunquam tam graves Ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam. Cic. 1. Offic. Nã aut inimicitias, aut laborem, aut sumptus suscipere nolunt.

I-nīmīco, as, cum accusativo, Inimicum facio. [ἐχθραίνω. Gall. *Estre ennemi, haïr.* Ital. *Inimicare, diuentare inimico.* German. Zum Feindt machen Hispan. *Enemistár, ò hazer enemigo.* Polon. *Nie przyiazn stroic.* Vngar. *Ellenség esse teszém.* Ang. *To be an enemie.*] Horat. libro 4. Car. Ode ult. - non furor Civilis, aut vis eximet otium, Non ira quæ procudit ensèis, Et miseras inimicat urbes.

I-nīmīcŏr, aris, deponens, p. Inimicitias exerceo. [שטן *satán.* ἀπεχθανόμαι Gal. *Estre ennemi, haïr.* Ital. *Diuentare inimico.* Ger. Feindtschafft treiben. Hisp. *Ser enemigo.* Pol. *Nie przyiazni nabiwam.* Vng. *Ellenkôzóm.* An. *To be an enemie.*] Apud Quint. Ciceronem de petitione consulatus: Sin autem id neges, statim alienant sese, & inimicantur.

I-nīmīcē, adverbium, Hostiliter, adverso animo & contrario. [ἐχθρῶς. Gall. *Odieusement, en ennemi, haineusement.* Ital. *Da inimico.* German. Feindtlichen. Hispan. *Enemigablemente.* Polon. *Nie przyiacielskie.* Vngar. *Ellenségesseen.* Angl. *Lyk an enemie*] Cicer. 2. Philip. Ego autem vide quàm tecum agam non inimicè.

I-nīmīcĭtĕr, adverbium obsoletum, ejusdem significationis. [Vng. *Ellenségesseen.*] Accius Didascalicorum li. 1. ut refert Nonius: Pacare hostem ferocem inimiciter accensum. Vsus est Tubero histor. lib. 4, ut autor est Sosipater lib. 2: Inimiciter itascendum est.

I-nīmĭtābĭlĭs, & hoc inimitabile, om. t. Quod nemo facilè queat imitari. [ἀμίμητος. Gall. *Inimitable, qu' on ne peut imiter.* Ital. *Che non si può imitare.* Ger. Das niemandt leichtlich nachthun kan. Hispan. *Cosa que no se puede remedar.* Pol. *Trudny do naśladowania.* Vn. Kŏuethetetlen. Ang. *That can not be followed easilie.*] Quint. lib. 2. cap. 17: Opera quædam nobis inimitabilia. Idem lib. 10. cap. 2: Quædam sunt inimitabilia, quibus aut infirmitas naturæ non sufficit, aut diversitas repugnat.

I-nĭndĕ, Ex eo loco. [משם *mischschám.* ἐκεῖθεν. Gall. *De ce lieu.* Ital. *Daquel luogo.* Ger. Von dannen. His. *De aquel lugar* Polon. Zstad. Vng. *Onnan, vgyan onnan.* An. *Out of that place, from thence.*] Liv. Ita exercitus inde domos abducti.

I-nĭquo, ās, verbum antiquitate obsoletum, quo usus est Laberius poëta antiquus: Æquum animum indignanti iniquat contumelia.

I-nĭquŭs, a, um, ab in, & æquus: æ in i productam conversa: idem est propriè quòd inæquàlis: hoc est, non plànus. [גשור *nahavéh* מעקש *mehukkál.* ἀνώμαλος. Gall *Inegual, mal vni.* Ita. *Disuguale.* Germ. Vngleich/ vneben. Belg. Oneften. His. *Cosa no ygual.* Pol. *Nie rowni.* Vngar. *Hamis (anagy) igyenetlen.* An. *Vnequall, vneuē.*] Vnde Iniquus locus dicitur qui æqualis non est. Liv. 2. ab Vrbe: Cum equis pòst aliquantò pugnatum est, invito quidem Consule, quia loco iniquo subeundum erat ad hostes. ¶ Per translationem verò dicitur de hominibus parùm æquis, aut faventibus, minimeque indulgentibus suis, quique totius æquitatis sunt expertes. [רשע *rashâh* עון *havál.* ἀδικος, ἀγνώμων. Gal. *Inique, iniuste.* Ital. *Iniquo, ingiusto, irragioneuole.* Germ. Vnbillich Bel. Onredelyck/ boos. His. *Iniusto.* Pol. *Nie sprawiedliwy.* Vng *Hamis, alnok.* Ang. *Vniust, partiall.*] Terent. in Andr. - sed ea nunc me exquirere, Iniqui patris est. Idẽ in Heaut. Quàm iniqui sunt patres in omnes adolescentes, judices. Cic. 2. Tusc. Quod hi fuerunt iniquo animo, qui certis, &c Hinc iniqui, improbi, mali. Cic. pro Planc. Homo natura asper atque omnibus iniquus. Accius apud Cic. de Offic. 3: Multi iniqui atque infideles regno, pauci boni sunt. ¶ Aliquando capitur pro magno, seu immenso, ἄκαιρος. Virgil. 1. Georg. iniquo pondere rastri. ¶ Aliquando pro angusto. Idem 4 Georg. Verùm hæc ipse equidem spatiis exclusus iniquis Prætereo.

I-nĭquĭtās, ātis, f. t. Injustitia, injuria. [רשע *réshah* עולה *hávlah* עון *havón.* ἀγνωμοσύνη, ἀδικία, πανουργία. Gal. *Iniquité, mauuaistié, iniustice.* Ital. *Iniquità, iniustitia.* Ger. Vnbilligkeit/ vngerechtigkeit His. *Injusticia ò maldad.* Pol. *Nie sprawiedliwość.* Vn. *Hamisság.* An *Partialitie, vniustice.*] Plin. lib. 12. cap. 19: Id acciderítne ob iniquitatem prępotentium, an fortè, non satis constat. Iniquitas loci, inæqualitas. Liv. 7. ab Vrbe: Si ab eo consilio iniquitate loci deterrentur. Iniquitas temporis, difficultas, & angustia. Liv. 5. bell. Maced. Nam si quòd aliquando servierunt temporum iniquitate pressi, &c.

I-nĭquĕ, adverbium, Injustè. [ἀγνωμόνως. ἀδίκως. Gal. *Iniquement, à tort & sans cause.* Ital. *Iniquamente.* German. Babillichen. Hispan. *Iniustamente.* Polon. *Nie sprawnie.* Vng. *Hamissan.* Ang. *Vniustlie, partiallie.*] Cicero ad Brut. Atque hoc ipsum inquies, iniquè fatis, qui hostilis animi in Rempub. homines, cives appelles.

I-nĭtĭum, tii, n. s. Cœptum. [תחלה *techillâh.* ἀρχή. Gal. *Commencement, entree.* Ital. *Principio, commincíamento.* German. Ein Anfang. Bel. Een begintsel. Hisp. *Comienco notablè y principal.* Pol. *Początek* Vri Kezdet. An. *The beginning.*] Valla: Principium rei majoris, initium vocatur: ut, Initium orationis Quintil. lib. 4. cap. 1: Quod principium Latinè, vel exordium dicitur, majore quadam ratione Græci vidèntur *proœmium* nominasse: quòd à nostris *initium* modò significatur, illi satis clarè partem hanc esse ante ingressum rei, de qua dicendum sit, ostendunt. Terent. in Hecyra: Hic adeò his rebus anulus initium fuit inveniundis. Ibidem: Nequeo mearum rerum initium ullum invenire. - ¶ Initia item dicebantur. Cereris sacra, quæ & μυστήρια Græco nomine appellantur. Varr. lib 2. de Re rust. A fullo pecore immolandi initium primum sumptum videtur. Cujus vestigia, quòd initiis Cereris porci immolantur, & quod initiis pacis, fœdus quum feritur, porcus occiditur. Alio nomine initiationes nuncupantur, quæ (ut ait Tertullianus) semper arcent profanos & arbitris carent.

I-nĭtĭo, as, act. p. Sacris imbuo, inaugurb. [חנך *chanách.* μύω. Gal. *Initier, bailler commancement en la religion.* Ital *Ordinare nelle cose sacre.* Ger. Der ersten anfengen vorauß in Göttlicher Lehr berichten/ weyhen. Belg. Wyen. Hisp. *Consagrar ò dar orden sacra.* Pol. *Poświęcam.* Vn. *Föl szentélém* An. *To beginne, to lay the ground or fondation.*] Cic. 1. de Nat. deor. Vbi initiantur gentes orarum ultimæ. Plin. lib. 30. cap. 2: Magicis etiam cœnis eum initiaverat. Vnde Initiatus, sacris imbutus. μεμυημένος. Cic. 2. de Legibus, ait mysteria appellari initia, quibus ex agresti vita exculti ad humanitatem sumus, tanquam ea sint vitæ principia. Propriè tamen Initia dicebantur Cereris sacra, quibus neminem interesse fas erat, nisi initiatum. Varr. de Re rust. libro 1. cap. 1: Cui consentaneum est, quòd initia vocantur potissimum quæ Cereri fiunt sacra. Liv. 1. Decad. Acarnanes duo juvenes per initiorũ diẽs nõ initiari templum Cereris imprudentes religionis cum cætera turba ingressi sunt. Pueri quoq; Eduliæ, Potiñæ, & Cubæ, edendi, potandi, & cubandi deabus

initiaban-

initiabantur, teſte Varrone lib. 4. de Lingua Latina, quum à lacte & cunis, ad ſolidiores cibos & lectulos tranſibant. ¶ Aliàs Initiari, eſt inchoare & auſpicari. κατάχεσθαι. Firmicus: Ver initiatur, quum primam Arietis partem Sol fuerit ingreſſus.

Inito, as, vide INEO, inis.

Injūcūndŭs, a, um, Inſuavis, triſtis, moleſtus. [ἀηδής. Gall. *Mal-plaiſant, triſte.* Ital. *Ingrocondo, triſto, moleſto.* Ger. Vnlieblich: Hiſ. *Coſa que nó deleyta; triſte.* Pol. *Nie wdzięczni.* Vngar. Gyönörwségtelen. Ang. *Vnpleaſant, nothing delectable.*] Cic. 1. de Fin: Minimè nobis injucundus labor.

Injūcūndē, adverbiū, Inſuaviter. [ἀηδῶς, ἀτερπῶς. Gal. *Mal-plaiſamment, de mauuaiſe grace.* Ital. *No lietamente.* Ger. Vnlieblichen. Hiſpan. *No trayendo deleyte.* Pol. *Nie wdzięcznie.* Vn. Gyönyörwségtelenwl. Ang. *Vnpleaſantlie, vnmerylie.*] Cicer. ad Attic. lib. 1: Quæ res mihi aſperiùs à nobis atque noſtris, & injucundiùs actæ videbantur.

Injūcūndĭtās, atis, f. t. [ἡ ἀηδία, ἡ ἀτερπία. Gal. *Mauuaiſe grace, deſplaiſance, triſteſſe.* Ital. *Spiacevolezza, mala gracia.* Ger. Vnlieblichkeit. Hiſpan. *La diſpoſicion de no deleytar.* Polon. *Nie wdzięczność.* Vng. Gyönyörwségtelenség. Ang. *Vnpleaſantneſſe.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Sed tamen prætereundum eſt, nequid habeat injucunditatis oratio.

Injudĭcātŭs, a, um, Non judicatus, indemnatus. [ἄκριτος. Gal. *Qui n' eſt point iugé.* Ital. *Non giudicato.* Ger. Vngeurtheilt. Hiſp. *No juzgado en juyzio.* Polon. *Nie potępiony.* Vng. Itéletlen, kárhoztatatlan. Ang. *Not iudged.*] Gell. lib. 13. cap. 23: Decem hominibus vitam eripis, indicta cauſa, injudicatis, indemnatis. Quint. lib. 10. cap. 1: Id quoniam ad præſentem materiam nihil pertinet, injudicatum relinquo.

Injŭgēs hoſtiæ, Vocabantur quæ nunquam domitæ, aut jugo ſubditæ fuerant. [ἄζυγες θυσίαι. Pol. *Pod iarzmem nie brwaſi.* Vng. *Iaromba fogatlan.*] Feſtus & Macrob.

Injŭngo, is, act. 1. Impono, mando, præcipio. [צוה *tſivvâh.* ἐπιτάττειν, προστάττω. Gal. *Impoſer, commander.* Ita. *Imporre, commettere.* German. Aufflegen/befehlen Belg. Opleggen/beveelen Hiſp. *Injungir ò imponer.* Polon. *Zlecżam.* Vng. *Meg parantſolom, hagyom.* Angl. *To inioyne, to commande and appoynte to be duone.*] Livius 3. ab Vrbe: Comitiorum illi habendorum, quando minimus natu ſit, munus conſenſu injungunt. Idem 6. bell. Pun. Vertetunt orationem eo, ut dicerent, privatis id, ſeu æquum, ſeu iniquum onus injungendum eſſe. Sic Cæſar 8. bell. Gall. & 2. bell. Civ. ¶ Propriè tamen Injungere, eſt intùs, vel ſuprà jungere. [חדבין *bidhbîk* חבר *chibbér.* ἐπισυνάπτειν, ἐπιζευγνύω.] Columm. lib. 7: Iugumque quarto die accipiunt, cui ramus illigatus temonis vice trajicitur: Interdum & pondus aliquod injungitur, ut majore niſu laboris exploretur patientia. Idem lib. 5: Itaque pingui terra ſingulis brachiis licebit bina injungere flagella. ¶ Injungere detrimentum Reipublicæ, eſt inferre. Brut. ad Cic. 11. Epiſt. Tamen ſi quo etiam caſu Iſaram ſe trajecerint, nequid detrimenti Reipub. injungant, ſumma à nobis dabitur opera: id eſt, ne quo damno afficiant Rempub. Injungere injuriam, Liv. 3. ab Vrb. Injungere ſervitutem: In ſervitutem redigere, Idem 5. ab Vrbe.

Injūrātŭs, a, um, Qui non juravit. [ἀνόμοτος. Gall. *Qui n' a point iuré.* Ital. *Che non ha giurato.* Ger. Vngeſchworen. Hiſ. *No iuramentado, que no iuro.* Pol. *Nie przyſiegły.* Vngar. Eskŭuetlen. Ang. *That hath no ſworne.*] Plaut. in Adelph. Nam injurato ſcio plus crederet mihi. Cic. pro Cecin. Quum id jurati dicunt quod ego injuratus inſimulo.

Injūrĭă, æ, f. p. Iniquitas, inde dicta quòd non jure fiat. [עשק *hóſchek* OHN *chamás.* ἀδικία, ὕβρις. Gall. *Iniure.* Ital. *Ingiuria.* Germ. Vnbilligkeit/ das einem wider billich vnd recht zugefügt wird. Belg. Onrecht. Hiſp. *Injuria ò injuſticia.* Polon. Krzywda. Vng. Bozzúſág. Ang. *Iniurie, wrong.*] Omne enim quod non jure fit (inquit Vlp. l. 1. ff. de injuriis, & fam. libel.) Injuria dicitur, ſive verbis, ſive re. Re, quum manus inferuntur: verbis, quum fit convitium. Specialiter verò, eodem Vlpiano teſte, Injuria dicitur contumelia, à contemnendo. ¶ Interdum etiam eodem Vlpiano teſte, Injuriæ appellatione damnum culpa datum ſignificatur: interdum etiam iniquitas, cùm quis iniquè vel injuſtè ſententiam dixerit. Plaut. in Aulul. Ego me injuriam filiæ feciſſe fateor tuæ Cereris vigiliis per vinum, atq; impulſu adoleſcentiæ. Terent. in Heavt. Nunc aliud ſpectant matres omnes filiis in peccato adjutrices, auxilio in paterna injuria ſolent eſſe. ¶ Nonnunquam injuriâ, adverbii loco ſumitur pro immeritò, ἀλόγως, οὐκ ἀκόντως. Plaut. in Milite: Amant te omnes mulieres, neque injuriâ, qui ſis tam pulcher. Cic. in Catil. Ego tibi injuriâ ſuſpectus ſum.

Injūrĭōsŭs, injurius, m. ſ. Qui injuriâ infert, iniquus, injuſtus. [עשוק *haſchók.* ὑβριστής. Gal. *Iniurieux.* Ital. *Iniurioſo.* Germ. Ein vnbilliger/der einem vnbilligkeit zuſtattet. Hiſ. *El que haze iniuria.* Polon. *Nie ſprawiedliwi, wkrzywdzaiacy.* Vngar. Bozzúſágos. Ang. *Iniuriouſe, that doeth wrong.*] Cicero 1. Offic. Primum in eo peccant, quòd ſint injurioſi in proximos: ut, Injurioſus ictus. Plinius libro 17. cap. 24: Aut circumfoſſor injurioſo ictu verberavit. Injurioſa vita: Plena ſceleribus, & iniquitatibus, quæque alteri damnum infert & injuriam. Cicer. 1. de Legibus: Quòd ſi pœna, ſi metus ſupplicii, non ipſa turpitudo deterret ab injurioſa, facinoroſaque vita, nemo eſt injuſtus.

Injūrĭōsē, adverbium. [ὑβριστικῶς. Gall. *A tort & iniurieuſement, contre tout droit & raiſon.* Ital. *A torto, contra ragione.* German. Wider billich vnd recht. Hiſpan. *Iniuriosa ò iniuſtamente.* Polon. *Nie ſłuſznie, skrzywdam.* Vng. Bozzúſágoſſan. Angl. *Wrong fullie.*] Cicer. pro lege Manilia: Majores veſtri ſæpè mercatoribus, ac naviculatoribus injurioſiùs tractatis bella geſſerunt. Colum. lib. 2. cap. 8: In cæteris præbitis injuriosè tractentur.

Injūrĭŭs, a, um, Injurioſus, iniquus. [עשוק *haſchók.* ἄδικος. Gall. *Qui fait tort, & de ſplaiſir, iniuſte.* Ital. *Chi fa torto & diſpiacere, ingiuſto.* German. Vnbillich. Bel. Onrecht. Hiſ. *Injuſto, che haze iniuſticia.* Pol. *Nieſłuſzni.* Vng. Bozzúſágos. Ang. *That doeth wrong.*] Plaut. in Aulul. Si mihi dat operam, me illi iraſci injurium eſt. Ter. in Hecyr. Injurium autem ulciſci adverſarios? Vbi Donat. Injurium, iniquum: indignantis modò ſignificatio eſt, & vim adverbii habet. Ter. in Heavt. Enimverò reticere nequeo: multis modis injurius Clitipho eſt. Idem in And. Si id ſuccenſeat nunc, quia non det tibi uxorem Chremes, Ipſius ſibi injurius eſſe videatur, neque id injuriâ.

Injūſſŭs, a, um, Non juſſus. [ἀπροφάσιστος. Gal. *A qui on n' a point commandé.* Ital. *Non commandato.* Germ. Vngeheiſſen. Hiſ. *No mandado.* Pol. *Sam przez ſie domiślni.* Vng. *Parantſolat, hagyás nékwl valo.* Ang. *Not commanded.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Omnibus hoc vitium eſt cantoribus inter amicos, Vt nunquam inducant animum cantare rogati? Injuſſi nunquam deſiſtant. Virgil. 6. Aegl. Non injuſſa cano. Idem 1. Georg. atque injuſſa vireſcunt Gramina: hoc eſt, non cultu quæſita, ſed ſua ſponte naſcentia.

Injūſſŭs, ſus, ſubſtantivum: [αὐθαίρετος. Pol. *Dobrowolni.* Vn. *Parantſolat hagyás nékwl valoſág.* Ang. *Without commandement.*] ut, Injuſſu meo: id eſt, me non præcipiente. Terent. in Phorm. Itáne tandem uxorem duxit Antipho injuſſu meo? Cic. de Senect. Vetatque Pythagoras injuſſu imperatoris: hoc eſt, Dei, de præſidio & ſtatione vitæ decedere. Idem ad Attic. lib. 4: Ne injuſſu populi judicarent.

Injuſtŭs, ſta, ſtum, Non juſtus, iniquus, improbus, injurioſus. [רשע *reſchâh* עון *havvál.* ἄδικος. Gall. *Iniuſte.* Ital. *Ingiuſto.* Germ. Vngerecht. Hiſp. *No juſto.* Pol. *Nie ſprawiedliwi.* Vng. *Hamis, nem igaz.* An. *Vniuſt.*] Terent. Adelph. Homine imperito nunquam quicquam injuſtius, Qui niſi quod ipſe fecit, nihil rectum putat. Injuſtus, qui juſtam magnitudinem excedit. Virg. 3. Georg. Injuſto ſub faſce viam dum carpit. Cic. 2. de Orat. Me verò jam pertimeſcente, ut illam non Norbani ſeditionem, ſed illam populi Romani iracundiam, neque eam injuſtam, ſed meritam ac debitam fuiſſe defenderes.

Injūſtē, adverb Iniquè, injuriosé. [ἀδίκως. Gal. *Iniuſtement.* Ita. *Ingiuſtamente.* Germ. Wider alles recht. Hiſ. *Injuſtamente.* Pol. *Nie ſprawiedliwie.* Vn. *Hamiſſan, nem igazám.* An. *Vniuſtlie, wrong fullie.*] Plaut. in Pſeud. Non ſoles reſpicere te, quum dicas injuſtè alteri. Cic. pro Flacc. Facis injuſtè Læli.

Injūſtĭtĭă, æ, f. p. Iniquitas, injuria, malicia. [רשע *réſchah* רשעה *riſchhâh* עון *havél* עון *havón.* ἀδικία. Gall. *Iniuſtice.* Ital. *Ingiuſticia.* Ger. Vngerechtigkeit. Hiſp. *Injuſticia, injuria.* Polon. *Nie ſprawiedliwośc.* Vng. *Hamiſſág.* An. *Vniuſtice.*] Terent. in Adelph. Tot res repentè circumvallant, unde emergi non poteſt: Vis, egeſtas, injuſtitia, ſolitudo, infamia. Idem Heavt. Eũ ego ejeci hinc miſerum injuſtitia mea.

Innāſcŏr, eris, d. t. Naſcendo inſetor. [ἐμφύομαι, ἐγγίγνομαι. Gall. *Naiſtre dedans ou auec.* Ital. *Innaſcere, naſcere d' entro ò inſieme.* Ger. Eynwachſen/mit geboren werden. Hiſpan. *Naſcer d' entro.* Pol. Wradzam ſie. Vng. Bé oltatom, ſzúletóm. Ang. *To be ingendred in one.*] Plaut. Mil. Non mihi avaritia unquam innata eſt, ſatis habeo divitiarum. Cic. li. 1. Offic. Sed illud odioſum eſt, quòd in hac elatione & magnitudine animi facillimè pertinacia, & nimia cupiditas principatus innaſcitur. Terent. in And. Hoccine credibile eſt, aut memorabile, Tanta vecordia innata cuiquam ut ſiet, &c.

Innătō, as, are, Intùs nato. [שׂח *tſaph.* ἐννήχομαι. Gall. *Nager en ou deſſus.* Ital. *Nuotar dentro.* Ger Etwarinn ſchwimmen. Hiſp. *Nada en algun lugar.* Pol. Pływam. Vn. *Benne vſzok.* An. *To ſwymme in or into.*] Col. lib. 11. cap. 4: Vbi non innatent, ſed ſemper ſint in jure ſubmerſa. Plin. lib. 8. cap. 49: Equos innatantes ſæpè demergent. Virgil. 2. Georg. Necnon & torrentem undam levis innatat alnus.

Innāvigābĭlis, le, om. t. Vbi quis navigare nõ poteſt: ejus cõtrariũ eſt Navigabilis. [ἄπλοος. Gal. *Innauigable, ſur lequel on ne peut nager ou nauiger.* It. *Innauigabile.* Ger. Darin̄ mã nit ſchiffẽ mag.

Hiſ

Hiſ. *Donde no ſe puede nauegar.* Polon. *Gdzie ſie łodzia nieieżdża, nie pławni.* Vng. *Euezhetetlen.* Ang. *That may not be ſayled on.*] Liv. 5. ab Vrb. Inſignis annus hyeme gelida ac niuoſa fuit, adeò ut viæ clauſæ, Tyberis innavigabilis fuerit.

Innĕcto, is, ere, act. t. Colligare, circumligare. [חבש *chabáſch* קשר *kaſchár. ἐμπλέκειν.* Gal. *Lier & ioindre enſemble.* Ital. *Ligare, ingroppare, intrecciare.* Ger. Eynknüpffen/ an etwas verſtricken. Hiſp. *Atar y traur en vno.* Pol. Wiązkam. Vng. *Kötny kötöm.* Ang. *To knitt or tie together.*] Virg. 8. Aen. -tum lactea colla Auro innectuntur. Colu. lib. 11. cap. 1: Itaque mancipia vincta, quæ ſunt ergaſtuli, per nomina quotidie citare debebit, atque explorare, ut ſint compedibus diligenter innexa.

Innītŏr, pen. prod. teris, innixus, vel innixus, d. t. Inhæreo, incumbo inſiſto, inclino. [נשען *ſamách. ἐνίσχυειν, ἐπερείδεσθαι.* Gal. *Se appuyer deſſus, ou tenir ferme.* Ital. *Appoggiarſi, attaccarſe.* Ger. Anlehnen/ etwas auff ligen/ ſich anſtützen. Hiſ. *Allegarſe, eſtribar en algo.* Pol. *Podpieram ſie.* Vngar. *Reá tám aſzkodom.* Ang. *To leane or ſtay vpon.*] Quintilian. lib. 6. cap. 2: Omnia curæ tutelæque unius innixa. Liv. 8. bell. Pun. Itaque ſteterunt ſcutis innixi. Virgil. 4. Aeneid. Ter ſeſe attollens, cubitoque innixa levavit. Liv. 4. ab Vrb. Et ipſe haſta innixus ſe in pedes excipit. Admittit & accuſativum mediante præpoſitione IN: Plin. libro 7. capite 53: Hora diei ſecunda, in P. Panſam fratrem innixus, obiit.

Innŏ, nas, per duplex n, ex in & no, quaſi intùs no. [שף *tſaph. ἐπινήχεσθαι, ἐπιπολάζω, ἐπινυμφίζω, ἐπινέω.* Gal. *Nager.* Ita. *Nuo tare.* Germ. Eynſchwimmen. Belg. Inſwemmen. Hiſ. *Nadar por dentro.* Polon. *Pływam.* Vng. *Benne vſzok.* Ang. *To ſwymme in or vnto.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quot genera, quamq; diſparia partim ſubmerſorũ, partim fluitantium, & innantium beluarum. Liv. 1. bel. Pun. Nihil dummodò innare aquæ, & capere onera poſſent, curantes. Virgil. 3. Georg. -fluvios innare rapaces. Horat. 3. Carm. Ode 17: Et innantem Maricæ Littoribus tenuiſſe Lyrim. ¶ Hinc fit Innato frequentativum: de quo paulo anté.

Innāb'lĭs, bile, pen. corr. Innavigabilis. [ὁ Θεὸς ἄπλοος, us. Gall. *Innauigable, ſur lequel on ne peut nager ou nauiger.* Ital. *Che non ſi può nauigare ne nuotare.* Ger. Darinn man nicht ſchwimmen kan. Hiſp. *Donde naſe puede nauigar.* Polon. *Gdzie niepł'iwaia.* Vngar. *Vſz Zatlan, euezhetetlen.* Angl. *That may not be ſwymmed or ſayled on.*] Ovidius 1. Metamorph. Sic erat inſtabilis tellus, innabilis unda.

Innŏcēns, tis, adjectivum, om. t. Innoxius, inculpatus, à crimine alienus. [בקיון *nakí. ἄκακος.* Gall. *Innocent, qui ne nuit à perſonne.* Ital. *Innocente.* Ger. Vnſchuldig/ vnſchedlich. Hiſ. *El que no empece ni haze mal, innocente coſa.* Pol. *Nie winni.* Vng. *Artatlan.* Ang. *Innocent, giltles*] Cic. 5. Tuſc. Innocens dicitur non qui leviter nocet, ſed qui nihil nocet. Terent. Adelph. Obſecro populares, ferte miſerò atque innocenti auxilium. Cæſar 6. belli Gall. Ne communi odio Germanorum innocentes pro nocẽtibus pœnas pendant. Cicero pro Roſc. Amer. Innocens ſi accuſatus ſit, abſolvi poteſt: nocens, niſi accuſatus fuerit, condemnari non poteſt.

Innŏcĕntĭă, f. p. Integritas: [בקיון *nikkajón. ἀκακία.* Gall. *Innocence.* Ital *Innocentia.* Ger. Vnſchuld. Hiſ. *Aquella innocencia de no hazer mal.* Polon. *Nie winnosc.* Vngar. *Artatlanſág.* Ang. *Innocencie*] & ut Cicer. 3. Tuſcul. ait: Affectio animi talis quę noceat nemini.

Innŏcĕntĕr, Innoxiè, ſine noxa. [ἀκάκως. Gal. *Innocemment, innocentement.* Ital. *Innocentemente.* Ger. Vnſchuldigklich. Hiſpan. *No haziendo, mal innocentemente.* Pol *Niewinnie.* Vn. *Artatlanul.* Ang. *Innocentlie.*] Plin. lib. 18. cap. 31: Omnia quæ cæduntur, carpuntur, tondentur, innocentiùs decreſcente luna, quàm creſcente fiunt.

Innŏcŭŭs, a, um, Is qui non nocet. [בקיא *nakí. ἄκακος.* Gal. *Qui ne nuit point, qui ne fait tort à perſonne.* Ital. *Che non nuoce ad alcuno.* Ger. Vnſchedlich. Belg Onſchadelyck. Hiſp. *El que no haze mal à ſi ni à alguno.* Polon. *Nie winni.* Vng. *Artatlan.* Ang. *That hurteth, harmeleſſe.*] Plin. lib. 8: Eoſdem peſtiferos ferunt in Græcia, innocuos eſſe in Sicilia. ¶ Paſſivè verò pro eo cui non nocetur. *ἀσφαλής.* Virg. 10. Aen. -& ſedere carinæ Omnes innocuæ: id eſt, ſine detrimento. Vbi Servius oſtendit, illud intereſſe inter innocuum & innoxium: ut Innocuus dicatur, cui nocere nemo poſſit: Innoxius, qui non novit nocere. Quam tamen differentiam irridet Valla lib 6. putatque in loco Virgilii jam citato, naves non idcirco dictas eſſe innocuas, quòd eis noceri non poſſet: ſed magis quòd nemini nocuiſſent.

Innōmĭnābĭlĭs, *ἀνώνυμος*, Non nominandus. [Pol. *Nie mianowiti.* Vng *Neuezetlen, neuetlen, nem neuezendõ.*] Gell. lib. 2. cap. 6: Illaudatus enim eſt quaſi illaudabilis, & innominabilis, qui neque mentione aut memoria ulla dignus eſt, neq; unquam nominandus eſt.

Innŏtēſco, is, n. t. Notus fio, inclareſco. [נודע *nodháh. γνωρίζομαι.* Gal. *Venir en bruit, & eſtre cognu.* Ital. *Farſi noto, venir in notitia.* German. *Kundt oder bekannt werden.* Hiſpan. *Ser conoſcido, hazerſe cognoſcer.* Pol. *Znaiomin ſie ſtaie.* Vng. *El hirdĕtődöm, iſmeretteſſé leſzők.* Angl. *To become famous and knawen.*] Plinius libro 35. cap. 11: Cteſilochus Apellis diſcipulus petulanti pictura innotuit.

Innŏvo, ās, are, act. p. Novum facio, novam rationem fuſcito, novum morem vel conſuetudinem in Rempublicam induco, Cic. in Piſon. *&c.* [Pol. Wznawiam. Vng. *Meg vyitom, vyitat.*]

Innŏxĭŭs, a, um, Innocens, culpa carens, inculpatus, ſeu is qui nemini nocet. [בקיא *nakí. ἄκακος, ἀβλαβής.* Gal. *Qui ne nuit à perſonne, inculpable.* Ital. *Innocente, che non nuoce ad alcuno.* German. Vnſchuldig/ der niemandt ſchaden thut. Hiſpan. *El que no haze mal à alguno, innocente.* Polon. *Nie ſzkodni.* Vng. *Artatlan, ártalom nékül valo.* Ang. *Innocent, giltles.*] Plaut. in Capt. Decet innocentem ſervum atque innoxium Confidentem eſſe, ſuum apud herum potiſſimùm. Saluſt. Ipſi innoxii, florentes, ſine metu ætatem agere. Serpens innoxius, Virgil. 5. Aeneid. &, Verba non innoxia, 2. Georg. ¶ Innoxius, paſſivè, cui noceri non poteſt. Colum. lib. 2. cap. 10: Sic condita, erit à curculionibus innoxia. Idem lib. 3. cap. 9: Vt ſit innoxius ab injuria pecorum.

Innūbĭlŭs, a, um, Clarus, ſerenus: nubilo contrarius. [בהיר *tſach, αἴθριος.* Gal. *Sans nuees, ſerain.* Ital. *Chiaro, ſereno, non nubiloſo.* Germ. Vngewölckt. Hiſp. *Claro, ſin nuues.* Pol. *Nie mroczyſti, iaſni.* Vng. *Nékül valo, tiſztha.* An. *Cleare, but cloudes, faire.*] Lucret. lib. 3: -neque nix acri concreta pruina Cana cadens violat, ſemperque innubilus æther Integit: & largè diffuſo lumine ridet.

Innūbĭs, & hoc innube, pen. prod. Sine nubibus: [בהיר *tſach, αἴθριος.* Gal. *Sans nuees, ſerain.* Ital. *Senzanuuoli.* Germ. Ohne Gewölck/ ſchön. Hiſpan. *Sin nuues.* Pol. *Nie chmierni, nie obłoczyſti.* Vng *Fölhő nékül valo.* Ang. *Faire, without cloudes,*] ut, Dies innubis, quo nullæ apparent nubes. Seneca in Hercule: Nanque ut reluxit pellicis captæ decus, Et fulſit Iolæ: qualis innubis dies.

Innūbo, is, ere, Intùs nubo, nubẽdo familiam alienam intro. [התחתן *hithchattén. ἐγαμεῖν.* Gal. *Prendre mari.* Ital. *Andar à marito.* Germ. Mannen/ ein Mann nemmen. Hiſp. *Caſarſe la muger y andar à caſa del varon.* Pol. Wchodzic przez mał'żeńſtwo wdom, iak mąż ide. Vng. *Bé házasodom.* Ang. *To be maried to ſome man.*] Lucil. lib. 6, Satyr. -invadere atque innubere cenſent. Feſtus: Innubere in illuſtrem familiam dicuntur mulieres, quæ viro generoſo nubunt, multisque imaginibus claro. Huic opponitur Ēnubere, quod eam reſpicit familiam, è qua mulier nuptui traditur. Vnde enubere è patribus dicitur mulier patricii ordinis, quæ viro plebeio nubit.

Innūbă, pen. corr Quæ nunquam nupſit. [*ἀνύμφευτος.* Gal. *Fille non mariee, qui ne fut iamais mariee.* Ital. *Che mai ſi è maritata.* Ger. Die noch keinen Mann genommen hat. Hiſ. *La muger que nunca ſe caſo.* Pol. *Ktora meża nigdi nie miał'a, panna.* Vngar. *Házaſulatlan, ſzüz.* Ang. *She that never was maried.*] Sic laurus dicitur innuba apud Ovidium libro 10. Metamorph. propter Daphnem virginem, quam fabulantur in laurum fuiſſe transformatam. Ovid. 12. Metamorph. -contempto munere Phœbi Innuba permaneo. Idem 10. Metam. Nec tiliæ molles, nec fagus & innuba laurus.

Innūptŭs, a, um, Non nuptus. [*ἄγαμος.* Gal. *Non marié.* Ital. *Non maritato.* Ger. Vnvermählet Hiſ. *No caſado.* Polon. *Nie ożenioni.* Vng. *Házaſulatlan.* Ang. *Vnmaried.*] Virg. 2. Aen. Circũ pueri, innuptæque puellæ Sacra canunt. Cic. 3. de Oratore: Qua tempeſtate Paris Helenam innuptiis junxit nuptis: id eſt, præter jus faſque contractis.

Innŭmĕrābĭlĭs, le, om. t. Quod numerari non poteſt, innumerus. [לא יסתר *lo jeſuppár. ἀναρίθμητος.* Gal. *Innumerable, qu'on ne peut nombrer.* Ital. *Innumerabile.* German. Vnzehlich oder vnzahlbar. Belg. Ontallyck. Hiſp. *Coſa que no ſe puede contar.* Pol. *Nie liczoni.* Vn. *Számálhatatlan.* Ang. *Innumerable.*] Cicer. 5. Verr. Cognoſcite nunc innumerabilem pecuniam frumentario nomine ereptam.

Innŭmĕrābĭlĭtās, atis, f. t. Infinitas. [*ἀπειρία.* Gal. *Vn nombre infini.* Ital. *Infinità, innumerabilità.* Ger. Vnzahlbarkeit. Hiſ. *Infinidat.* Polon. *Nie liczenie.* Vng. *Számálhatatlanſág.* Ang. *An infinit nomber.*] Cic. 1. de Nat. deor. Tamen pleraque dicit eadem, atomos, inane imagines, infinitates locorum, innumerabilitatemque mundorum, *&c.*

Innŭmĕrābĭlĭtĕr, adverb. Lucr. l. 5: -qui corpore toto Innumerabiliter primas mutatur in oras.

Innŭmĕrālĭs, le, om. t. Innumerabilis: ſed eſt antiquum. [לא יסתר *lo jeſuppár. ἄπειρος, ἀναρίθμητος.*] Lucr. lib. 2: -cætera quæ ſunt, Non eſſe unica, ſed numero magis innumerali.

Innŭmĕrŭs, a, um, Innumerabilis. [Vng. *Számlalhatatlan.*] Plin. lib. 2. cap. 3: Innumeræ rerum effigies. Lucan. Addę, quod innumeræ concurrunt undique gentes.

Innumeri, interdum ſignificare videtur orationem, quam proſam dicimus. Sic autem ſcribitur in epitaphio comici Plauti.

Et

Et numeri & innumeri ſimul omnes collachrymarunt. Senſus enim eſt, illius poëtæ occaſu & interitu, non tantùm numeros: id eſt, verſus, ſed etiam innumeros: id eſt, ſolutam orationem lachrymas profudiſſe. Id confirmat Auſonius, in quo innumeros ita accipi videmus in protreptico ad nepotem: -tu flexu & acumine vocis Innumeros, numeros doctis accentibus effer.

Innŭmĕrōsŭs, a, um, idem. [Vng. *Számlalhatatlan.*] Plin. libro 10. cap. 65: Ex omnibus quæ perfectos fœtus, vel tantos & innumeroſos edunt, ſupra cuncta eſt murium fœtus.

Innŭo, is, n. t. Signo capitis voluntatem oſtendo: ejus contrarium eſt Abnuo. [קרן *karáts.* ἐπινεύω, κατανεύω. Gal. *Faire ſigne de la teſte.* Ital. *Acennare.* German. Winckẽ mit dem Haupt. Hiſpan. *Hazer ſennas con la cabeça, como de los ojos.* Pol. Zkiwam. Vn. *Intŏk.* An. *To ſignifie by nodding.*] Cic. pro Muræna: Atque ille, ut ſemper fuit apertiſſimus, non ſe purgavit, ſed indicavit, atque innuit. Idem ad Allienum, lib. 13: Huic ego tantummodo aditum ad tuam cognitionem patefacio & innuo. Ad Heren. lib. 4: Quòd ſi iſte ſuos hoſpites rogaſſet, imò innuiſſet modò hoc facilè perfici poſſet.

Innūptŭs, Vide INNVBO.

Innutrĭo, is, ire, act. q. In loco aliquo nutrio. [ἐνατρέφω. Gall. *Nourrir dedans.* Ital. *Notrire di dentro.* German. Etwarinn erneh-ren. Hiſp. *Criar dentro.* Pol. *Zywić.* Vn. *Ben föl tartom.* Ang. *To nourriſhe, to bring vp in or with.*] Plin. in Epiſt. Hoc altero die, hoc tertio, hoc pluribus, donec homines innutritos mari ſubiret timendi pavor.

Inōbĭītŭs, a, um, perpetuò memor. [ἀνεπίλησ⊙ν. Gall. *Qui ne ſ'oublie iamais.* Ital. *Che mai ſi domentica.* German. Vnvergeſſen. Hiſpan. *Coſa que ſe guarda en la memoria.* Polon. *Nie zapomnioni.* Vn. *Emlekŏző, nem feledékŏn.* Ang. *That neuer forgetteth.*] Ovid. 4. de Pon. Eleg. 15: Semper inoblita repetam tua munera mente.

Inōbrūtŭs, a, um, Non obrutus. [ἄκλυσ⊙ν, ἀβάπλισ⊙ν. Gall. *Qui n' eſt point couuert d' eau.* Ital. *Non coperto di aqua.* German. Vnúbertfallen / vnbedeckt. Hiſpan. *Coſa no ſoterrada ni anegada.* Polon. *Nie narzuczony, nienakryty.* Vngar. *El nyomatlan.* Ang. *Not ouerwhelmed.*] Ovid. 7. Metam. Deucalioneas effugi inobrutus undas.

Inōbſcūro, as, are, Obſcurum reddo, tenebras offundo. [חחשין *hecheſchích.* ἀκαυγάω, σκοτόω. Gall. *Obſcurcir.* Ital. *Oſcurare.* Germ. Verfinſteren / verdunckten. Hiſp. *Eſcurecer à otra coſa.* Polon *Zaczmiewam.* Vng. *Meg homályoſitom.* Ang. *To make darke.*] Cicer. 9. Philip. Cui ſi ſtatuam in roſtris decreto veſtro ſtatueritis, nulla ejus legationis poſteritate inobſcurabit oblivio.

Inōbſĕquens, tis, om. t. Inobediens, refractarius, repugnans. [ἀπειθής⊙ν. Gal. *Inobedient, non obeiſſant.* Ital. *Inobediente.* Ger. Vngehorſam. Hiſ. *Deſobediente.* Pol. *Nie poſłuſzni.* Vng. *Engedetlen.* Ang. *Inobedient.*] Seneca in Hippol. Inobſequentes protinùs frænis equi Rapuêre currum.

Inobſervātŭs, a, um, Non obſervatus. [ἀπαρατήρητ⊙ν. Gall. *De quoy on ne ſeguettoit point.* Ital. *Non gardato, non cuſtodito.* German. Vngeachtet/ vnwargenommen. Hiſpan. *Coſa no guardada.* Polon. *Nie obaczoni.* Vngar. *Exében nem vetetŏt.* Ang. *Not keeped.*] Mart. lib. 8: Luſerat hoc caſus, niſi inobſervata maneret. Ovid. 4. Metam. -at ille Vt puer, & vacuus, & inobſervatus in herbis, Huc it, & hinc illuc. Inobſervata varietas, Plin. lib. 28. cap. 5.

Inōbſervābĭlĭs, le, om. t. Quod obſervari non poteſt. [ἀπαρατήρητ⊙ν, ἀφύλακτ⊙ν. Gall. *Qu'on ne peut comprendre.* Ital. *Coſa que non ſi può comprendere.* Germ. Das man nicht recht warnemmen oder vermercken kan. Hiſp. *Coſa que no ſe puede guardar.* Pol. *Trudnido oppatrzenia.* Ang. *Which can not be obſerued.*] Plin. lib. 2. cap. 17: Martis ſydere cujus eſt maximè inobſervabilis curſus. Catul. Argon. Ne labyrintheis è flexibus egredientem Tecti fruſtraretur inobſervabilis error.

Inŏccĭdŭŭs, a, um, Non occiduus: [ἀδιάπλ⊙ν, ἀδιάλειπτ⊙ν. Gall. *Qui ne reſconce point, durant ſans ceſſe, perpetuel.* Ital. *Perpetuo, che non cade mai.* German. Das nicht nidergeht/ nimmer ſchlaffend. Hiſpan. *Coſa que no cae, perpetuo.* Polon. *Wiecżni, nie zachodzący.* Vngar. *Exébe vehetetlen.* Ang. *That dureth for euer.*] ut, Viſus inoccidui: id eſt, oculi ſemper vigilantes. Statius libro 6. Theb. Spectat inocciduis ſtellatum viſibus Argum.

Inŏcco, as, Cooperio, occando obruo: [βωλοκοπέω. Gall. *Couurir.* Ital. *Coprire.* German. Eggen / mit der eggen vberfahren, Hiſpan. *Cobrir.* Polon. *Zawłaczam.* Vngar. *Bé barouálom.* Ang. *To couer, to harrowe.*] quod fit quum ſemen in agro ſeminatum eſt, & glebas ſarculis, aut cratibus diſſolvimus, ut ſemen humo contegatur. Colum. libro 2. cap. 8: Nam ſemen quod ſicco ſolo ingeſtum, & jam inoccatum eſt, perinde acſi repoſitum eſſet in horreo, non corrumpitur. Componitur autem ex in, & occo, as, quod eſt comminuo: de quo alibi.

Inŏcŭlo, as, pen. corr. act. p. Oculum unius arboris alteri adhibeo, ſeu oculum in arbore aperio. [ἐνοφθαλμίζω. Gal. *Entrer en eſcuſſon.* Ital. *Inſerire por dentro ineſtare, incalmare.* Germ. Eyn-zweygen. Hiſ. *Enxerir de eſcudete.* Pol. *Wſzczepiam.* Vng. *Szŏmot, be'oltok.* Ang. *To graffe.*] Col. lib. 11. cap. 2: His quidem diebus arbores ficorum inoculantur: quod genus inſitionis, emplaſtratio vocatur.

Inŏcŭlātĭo, ſt. Plinius libro 17. capite 14: In ficis autem & malis hæc fuit inoculatio antiqua. [ἐνοφθαλμισμός. Gall. *Enture d' arbres en eſcuſſon.* Ital. *Incalmatione.* Germ. Eynzweygung in das Aug eines Bawms. Hiſpan. *Aquella obra de enxerir en eſcudete.* Polon. *Wſzczepienie.* Vngar. *Szŏm, bimbo be' oltás.* Ang. *A graffing.*]

Inŏdorus, a, um, Quod eſt ſine odore. [ἄοδμ⊙ν, ἀόσμ⊙ν. Gall. *Sans odeur.* Ital. *Senza odore.* Germ. Vngeſchmackt/ das kein geruch hat. Hiſpan. *Coſa que no ha deſi olor.* Polon. *Nie pachniaci.* Vngar. *Szagatlan.* Ang. *Without ſauour.*] Perſ. Satyr. 6: -urnæ Oſſa inodora dabit. ¶ Inodorus actionis quoque vim habet, ſignificans eum qui odorandi vim non habet. Nonius: Quædam animalium aliud alio ſenſu carent, & à natura gignuntur, aut inodora aut inaudita. Adfert hùtic eundemque locum & ex antiquis prudentibus. Gellius libro 7. capite 6.

Inŏdōro, as, are, Odore inficio, odorem indo. [ὄζειν ποιέ. Gal. *Faire ſentir quelque odeur.* Ital. *Far ſentire odore.* Germ. Ein bösen geſchmack machen. Hiſp. *Coſa que haze olor.* Polon. *Zapach czinie.* Vngar. *Meg ſzagoſitom.* Ang. *To cauſe to haue a ſauour.*] Colum. libro 11. cap. 3: Nam ſic ſata, & rurſus ſic recondita, exiſtimantur neque acerrimi ſaporis exiſtere, neque mandentium halitus inodorare.

Inŏffensŭs, a, um, Quod non offenditur: [ἀδλαβής, ἀνεπηρέα-σ⊙ν. Gal. *Contre lequel on n' a point heurté, non offenſé.* Ital. *Non offenſo.* Ger. Vnverletzt. Hiſ. *No offendido.* Pol. *Nie obrażoni.* Vn. *Meg banthatatlan, föl haborithatatlan.* Ang. *Not offended or hurt.*] ut, Inoffenſa tempora à valetúdine: hoc eſt, nullo morbo læſa & offenſa. Gell. lib. 2. cap. 1: Temperantia quoque eum fuiſſe tanta traditum eſt, ut omnia ferè vitæ ſuæ tempora à valetudine inoffenſa vixerit.

Inŏfficĭōsŭs, a, um, Qui facit contra officium, vel qui nullum officium præſtat amico, vel quod eſt factum contra officium. [ἀκαθήκων. Gal. *Qui fait contre le deuoir, inciuil.* Ital. *Diſcorteſe.* Germ. Der wider ſeines Ampts pflicht thut: *item*, vndienſtbar. Hiſpan. *Deſcortes, deſcuidado en la amiſtad.* Polon. *Nie poſłuſzni, vrzędu nie pilnuiący.* Vngar. *Emberségtelen, barátſágtalan.* Ang. *That doeth againſt honestie, dewtie or friendship.*] Cicer. ad Atticum libro 13: Aliter enim non fuiſſemus & in his inofficioſi, & in noſmetipſos. Inofficioſum teſtamentum, dicitur (ut ait Paulus Iuriſconſ.) quod non ex officio pietatis paternæ confectum eſt, filiis ſine legitima cauſa exhæredatis. ἀκαθήκουσα λῆξις. Cicer. 3. Verr. Teſtamentum P. Annius fecerat, non improbum, non inofficioſum, non inhumanum. Sic inofficioſa donatio, inofficioſa dos, & alia multa à Iuriſconſultis dicuntur: de quibus vide Hotomanum in ſuo Lexico.

Inŏlēsco, cis, lui, etum, & itum, Superincreſco. [גדל *ghadhál.* ἐπιφύομαι, αὔξομαι. Gal. *Croiſtre & s'augmenter.* Ital. *Creſcere, aggrandirſi.* German. Eynwachſen. Belg. Waſſen. Hiſpan. *Creſcer.* Pol. Wrastam. Vngar. *Föl nŏnŏk.* Ang. *To waxe big ger, to increaſe.*] Columella lib. 5. cap. 10: Amygdala, ſi parum ferax erit, forata arbore lapidem adigito, & ita librum arboris inoleſcere ſinito. Virgilius 2. Georgic. -huc aliena ex arbore germen Includunt, udoque docent inoleſcere libro. ¶ Inolevit, agendi notione. Gell. lib. 12. cap. 5: Natura omnium rerum quæ nos genuit, induit nobis, inolevitque in ipſis ſtatim principiis, quibus nati ſumus: id eſt, inolefecit, inſervit, confirmavit.

Inōmĭnātŭs, a, um, Malè ominatus, infœlix. [δυσπάνις⊙ν, δυ-σμενής. Gal. *Portant malencontre, malheureux.* Ital. *Infelice, ſfortunato.* Germ. Vnfellig/ vnglückhafftig. Hiſpan. *Malauenturado, deſdichado, malaguero.* Pol. *Nie ſzczesni.* Vngar. *Szerentsétlen, bodogtalan.* Angl. *Vnhappie, foreſpoken.*] Horat. Epod. 16: Aut pars indocili melior grege: mollis, & expes, Inominata perprimat cubilia.

Inōmĭnātŭs, Inominatus. [δυσφημός. Pol. *Nie miánowani.* Vn. *Bódogtalan, ſzerentsétlen.*] Gell. lib. 5. ca. 17: Tanquam inominabilem diem plerique vitant.

Inŏpāco, as, are, Opacum reddo & obſcurum. [חחשיך *hécheſchích.* ἐπισκιάζω. Gal. *Ombrager, offuſquer.* Ital. *Oſcurare.* Ger. Beſchattigen. Hiſ. *Hazer eſcuridad ò ſombra eſoureſcer.* Pol. *Zaczieniam, zaczmiewam.* Vng. *Meg homály oſitom.* An. *To ſhadowe, to make darke.*] Col. li. 8. ca. 15: Media rurſus terrena pars eſſe debet, ut colocaſiis conſeratur, aliisque familiaribus aquæ viridibus, quæ inopacant avium receptacula.

Inŏpērtŭs, ut inoperto capite: id eſt, inverecundé. [Pol. *Nie*

ſakriti. Vngar. Be' fődetlen.] Seneca de vita Beata, capite 13: Non timidè nec obſcurè luxuriatur, etiam inoperto capite. Et cap. 30: Inoperta veritas.

I˘nŏpīnāns, Nomen eſt adjectivum, idem ſignificans quod incautus, improvidus, cuique aliquid accidit præter opinionem. [ἀπροσδόκητος. Gall. *Qui ne ſe doute de rien, inconſidere'.* Ital. *Incauto, che non conſidera à quello che può accidere.* Ger. Vnverſehend/ vnvermeynend. Hiſ. *No proueydo, que no penſia lo que puede acontecer.* Pol. *Nie ſpodźiał'i.* Vn. *Gondviſeletlen, eſztelen.* Ang. *That adviſeth not, vncircunſpect.*] Cæſ. 6. bel. Gal. Multos in agris inopinantes deprehendit.

I˘nŏpīnantĕr, Subitò, & præter expectationem, eximproviſo, inopinatò. [ἀπροσδοκήτως. Gall. *Sans y penſer.* Ital. *Subitamente ſenza hauerne penſato.* Germ. Vnverſehentlich/ vngewarneter ſach. Hiſ. *No penſandi.* Pol. *Nie ſpodźialie.* Vng. *Velekődeskwſiw'l, hirtelen, véletlen.* An. *Beſyde expectation, not looked for.*] Suet. in Tib. In paucis diebus quàm Capreas attigit, piſcatori qui ſibi ſecretum agenti, grandem mulum inopinanter obtulerat, perfricari eodem piſce faciem juſſit.

I˘nŏpīnātŭs, a, um, Improviſum, quod præter ſpem & opinionem evenit. [ἀπροσδόκητος. Gal. *Dequoy on ne ſe doutoit point.* Ital. *Di che non ſe penſa che poſſa auenire.* Ger. Vnverſehen / vnvermeynt/ vngeſinnet. Hiſp. *Coſa no penſada.* Polon. *Nie ſpodźiewani.* Vng. *Velekedés kwnódl valo, hirtelen, remenség, kwnwl valo, veletlen.* Ang. *That cometh beſyde expectation, not looked for.*] Cicer. 3. Tuſcul. Hæc enim ferè tum habemus in promptu, nihil oportere inopinatum videri. Repentina, & inopinata graviora, Cic. 3. Tuſcul.

I˘nŏpīnātē, & inopinatò, adverbia, idem quod præter ſpem. [ἀπροσδοκήτως. Gal. *Sans y penſer.* Ital. *Impenſatamente.* Ger. Vnverſehentlich. Hiſp. *No penſando.* Pol. *Nie ſpodźialie.* Vn. *Velekedés kwnwl, véletlenwl.* Ang. *Beſyde all hope, and ſodaynlie.*] Liv. 4. bell. Maced. Quid ad id, quod futurum erat, ne inopinatè accideret, præparatis ſuorum animis ſigna extemplò convertit. Idĕ 6. bell. Pun. Quum inopinatò in caſtra Romana Numidæ, Hiſpanique cum elephantis irrupiſſent.

I˘nŏpīnābĭlĭs, Quod quis nunquam exiſtimaſſet futurum. [παραδόξος. Gal. *Qu'on ne penſeroit iamais qu' il deuſt auenir.* Ital. *Coſa che non ſi può penſare che auenga.* German Das niemandt gemeynt hat daß es beſchehen ſolt / vnvermeynt. Hiſp. *Coſa que no ſe puede tener opinion.* Polon. *Nigdi nieſpodźiewal'y.* Vngar. *Véletlen.* Ang. *That was neuer thought for to come to paſs.*] Gell. lib. 17. cap. 12: Infames materias, ſive quis mavult dicere inopinabiles. Idem libro 12. capite 18: Atque id etiam quod magis inopinabile eſt.

I˘nŏpīnŭs, a, um, penult. prod. Inopinatus: ut, Inopina quies. [Pol. *Nie ſpodźial'i.* Vng. *Véletlĕ.*] Virg. 5. Aeneid. Vix primos inopinata quies laxaverat artus. Gaudia inopinata, Stat. 1. Syl. Dolor inopinus, Idem 1. Theb.

I˘nŏppŏrtūnŭs, penult. prod. Importunus, moleſtus. [ἀκαιρος, ἀνεπιτήδειος. Gall. *Qui n'eſt point conuenable, mal propre.* Ital. *Non conueuole, improprio.* German. Vngelegen/ vnkommlich. Hiſpan. *No conueniente, no con ſaſon ò tiempo.* Polon. *Nie wczeſni, przeczźwni.* Vngar. *Alkolmatlan.* Ang. *Importunat, troubleſome.*] Opportuno contrarium. Cic. 3. de Orator. Eſt enim huic loco noſtro ſedes non inopportuna ſermoni. importunæque volucres, Virg.

I˘nŏps, inopis, om t. Pauper, egens, tenuis, miſer. [אביון *ebjón* עני *haní* דל *dal.* ἄπορος. Gal. *Poure, diſetteux, ſouffreteux.* Ital. *Povero, ſenza aiuto.* German. Arm/ dürfftig. Hiſp. *Pobre y menguado de riquezas.* Polon. *Vbogi, vczjúkl'y.* Vng. *Szegény.* An. *Needie lacking: poore.*] Cicer. 2. Officiorum: Nam quũ premeretur inops multitudo, ab iis qui majores opes habebant, &c. ¶ Aliquando inops dicitur ſine ope, ſine auxilio. Vnde inopem animi, inopem conſilii dicimus: id eſt, ſine ope animi, ſine ope conſilii. Inops auxilii, Livius 3. ab Vrbe. Inops conſilii, Idĕ 6. bell. Pun. Inops dicendi ſapientia, Cic. 1. de Divinatione. Inops remedii, Plin. lib. 16. cap. 1. ¶ Aliquando inops dicitur inſepultus. ἄταφος. Virg. libro 6: Hæc omnis quam cernis, inops inhumataque turba. Ex jure enim Pontificio terra injiciebatur & circa cadavera, & circa abſentium corpora, quibuſdam ſolennibus ſacris additis. Inops igitur dicitur inſepultus quaſi ſine terra, quæ Ops dicitur.

I˘nŏpĭă, æ, f. p. Egeſtas, indigentia, paupertas, miſeria. [חסר *chéſer* מחסר *machſór* עבורת *benúth* דלה *dallàh.* ἔνδεια. Gal. *Poureté, diſette.* Ital. *Povertà.* Ger. Armut. Hiſp. *Pobreza y neceſsidad.* Pol. *Vboſtwo, nedźa.* Vn. *Szegénség, ſzükſég.* Ang. *Scarcitie, lack of thinges neceſſarie, powertie.*] Cicero de Amicitia: Humilem ſanè relinquunt, & minimè generoſum, ut ita dicam, ortum amicitiæ, quam ex inopia, atque indigentia naſci volunt. Idem 1. de Invent. Si propter inopiam in egeſtate eſtis, pecuniam non habetis.

I˘nŏpĭōsŭs, a, um, Sine ope. [עני *haní.* ἄπορος. Gal. *Poure, neceſſiteux.* Ital. *Senza aiuto.* Ger. Voll mangel/ hilfflos. Hiſp. *Pobre y neceſſitado.* Pol. *Bez wſpomożenia.* Vng. *Segitſeg nekwl valo.* Ang. *Needie, poore.*] Plaut. Pœn. Sæpè ego res multas tibi mandavi Milphio Dubias, egenas, inopioſas conſilii.

I˘nōrā, Dicuntur animalia ſine ore, ore carentia: [ἄστομος. Gal. *Sans bouche.* Ital. *Senza bocca.* Ger. Ohn ein Maul. Hiſp. *Animales que no tienen bocca.* Polon. *Bezuſty.* Vng *Száy nekwl valo.* Ang. *Without a mouth.*] quales ſunt Aſtomi Indiæ populi, halitu viventes & odore: quorum meminit Plinius libro 7. capite 2. ¶ Inorus, a, um, quod ore caret. Poëtica dictum eſt licentia à Turpilio de oſtreis: nam ea pars in oſtreis nulla cernitur. In acta, *inquit*, cooperta age inoras oſtreas. Sic Turnebus.

I˘nōrātŭs, a, um, Non oratus, inexpoſitus, inenarratus. [ἀπαρεμφόρητος, ἀπαρεγκλητος. Gal. *Non harengue', ne demandé* Ital. *Non dimandato, non pregato.* German. Nicht erzehlt noch erklärt. Hiſpan. *No demandado, ni rogado.* Polon. *Nie wil'ożoni.* Vngar. *Kőnyörgeſſel meg nem nyerettetett.* Ang. *Vnrequeſted.*] Cicer. pro Roſcio Amer. Legati Ameriam re inorata reverterunt. Loquitur de legatis ad Syllam miſſis, ab eo tamen non auditis.

I˘nōrdĭnātŭs, a, um, Incomptus, confuſus, perturbatus. [ἄτακτος. Gal. *Deſordonné, hors & ſans ordre* Ita. *Diſordinato.* Ger. Vngeordnet. Belg Ongeordineert. Hiſ *Deſordenado.* Polon. *Nie rządni.* Vng. *Rendetlen mod nekwl valo.* Ang. *Out of order.*] Cic. de Vniver. Idque ex inordinato in ordinem adduxit. Inordinati, & incompoſiti milites, Liv. 2. bell. Pun. Inordinatiſſimi pili, Plin. lib. 22. cap. 22.

I˘nōrdĭnātĭo, [ἀταξία. Vng *Rendetlenſeg, rend, mod nékwl valoſág.*] Apuleius in Hermetis Aſclepio: Hæc & talis ſenectus mundi veniet, irreligio, inordinatio, irrationabilitas bonorum hominum

I˘nŏrĭŏr, verbum deponens, idem quod ſimplex. [זרח *zarách.* ἀνίσχω. ἐπιγίνομαι. Gal *Naiſtre.* Ital *Naſcere.* Ger. Erwachſen entſtehen Hiſp. *Naſcer.* Pol. *Porźinam.* Vng *Föl támadok, leſzök.* An. *To be borne.*] Tac. lib. 11: Recentia hæc: quid ſi memoria eorum inoriretur?

I˘nōrnātŭs, a, um, contrarium Ornato. [ἀδιακόσμητος, ἄκοσμος, ἀκόσμητος. Gal. *Mal accouſtré ou aiancé'.* Ital. *Diſornato, roźźo.* Ger Vngezieret. Belg. Onversiert. Hiſ. *No afeytado, ni compueſto.* Polon. *Nie chedogi, nie ozdobni.* Vng. *Ekeſség telen.* Ang. *Vndecked, not trimmed.*] Cic. in Orat. Dum intelligamus hoc eſſe Atticum in Lyſia, non quòd tenuis ſit, & inornatus, ſed quòd nihil habeat inſolens & ineptum. Inornata verba, Horat. de Arte. Inornati capilli, Ovid. 5. Metam.

I˘nōrnātē, adverbium. [ἀκόσμως. Gal. *Sans ornement* Ital. *Senza ornamento.* German. Vnzierlichen. Hiſpan. *No afeytada mente.* Polon. *Nie ozdob nie.* Vng. *Ekeſségtelenwl, ratul.* An. *Nowiſe trimmely.*] Ad Herennium lib. 4: Hoc pacto nõ inornatè poterimus & in laudando, & in lædendo, aut in corpore, aut in animo, aut in extraneis rebus dicere.

Inphronitus, dicitur inſolens & imprudens. Græci ἄφρονα, imprudentem dicunt. Vide in dictione PRVNISCOR & INPRVNITVS.

I˘mpōſtĕrum, penult. corrept. Deinceps. [τὸ λοιπὸν, τ' ἐντεῦθεν, ἀς τὸ ἐπιόν. Gal. *A l' auenir, par cy apres.* Ital. *Per l' auuenire.* Ger. Fürthin/ für diß mal hin. Hiſp. *De aqui adelante* Pol. *Na potim.* Vngar. *Ezután.* Angl. *Hereafter, after warde.*] Vide POSTERVS.

I˘mprīmĭs, pen. prod. Duæ partes ſunt, poſitæ loco adverbii ordinis, quæ idem valent quod ante omnes, vel ante omnia, præcipuè, præ cæteris. [בראשונה *bariſchonáh* ἐς τὸ πρῶτον. Gal. *Premierement, en premier lieu.* Ital. *In prima.* Germ Vornaußt/ fürnemlich. Bel. Voral/ alder eerſt. Hiſ. *Premieramente.* Pol. *Wprzod, oſſobliwie.* Vng. *Leg előſzőr.* An. *Firſt, ſpecially.*] Saluſtius: Quæ quidem res in primis mihi videtur cauſa fuiſſe facinoris maturandi.

I˘nquam, Vide INQVIO.

I˘nquàntum, adverbium, Tantum quantum. [ἐφ' ὅσον, καθ' ὅσον. Gal. *Autant que.* Ital. *Inquanto.* Ger. So viel alß/ od ſo vaſt alß Belg So veel. Hiſp. *Tanto como.* Pol. *Tak wielse iako.* Vng. *Ax menyibe.* An. *So much as.*] Plinius in Epiſtol. Quæ, ut domus ipſa, perierunt, à me tamen inquantum potuerit, requirentur.

I˘nquĭēs, inquietis, generis omnis, t. pro Inquietus, inquieta, inquietum, Quod caret quiete. [חרך *charédh.* ἀνήμερος. ἄπαυστος, ἀκατάσχετος, ἀκατάπαυστος. Gal. *Qui n' a point de repos.* Ital. *Inquieto.* Germ. Vnrůwig. Bel. Onruſtich. Hiſp. *Coſa ſin holganca.* Pol. *Nie ſpokoinoſc.* Vng. *Nyughatatlan.* An. *Vnquiet, without reſt.*] Saluſtius libro 1. Hiſtoriarum: Humanum genus inquies, atque indomitum. Plinius in præfatione naturalis hiſtoriæ: Iam ſibi ſatis gloriæ quæſitum, & potuiſſe ſe deſinere, ni animus inquies paſceretur opere. Apuleius libro 1: Quæ contentione & inquieti procacitate prædi-
tus aſinus.

I˘nquĭēs, ſubſtantivũ f. q. Inquietudo, ſollicitudo: cui opponitur Requies. [חרדה *charadhàh.* ἡ τῦ ἀνυχάζειν ἀδυναμία, πάροχή. Gal.

Gal. *Faute de repos.* Ital. *Mancamento di riposo.* German. Vnruh. Hisp. *Aquella no holganca.* Pol. *Nie pokoi.* Vng. *Nyughatatlanság.* Ang. *Vnquietenesse.*] Plin. lib. 14. cap. 22: Funales somni, & inquies nocturna. Gell. lib. 19. cap. 9: Vt interea labor hic vigiliarum & inquies suavitate paulisper vocum, atq; modulorum acquiesceret.

Inquiĕto, as, Turbo, quietem agere non permitto. [הטריד *hocheridh.* ὀχλέω. Gal. *Trauailler & molester, tormenter.* Ital. *Inquietare, turbare.* German Vnruhig machen. Hispan. *Molestar ò perturbar.* Polon. *Przeszkadzam, bunze.* Vng. *Nughatatlanna tészöm, haborgatom.* Ang. *To trouble, to disquiet.*] Col. lib. 9: Ne incubantes nutrices ab aliis avibus inquietentur.

Inquiĕtūdo, inis, f. t. Turba, privatio quietis. [חרדה *charadháh.* παραχή. Gall *Inquietude, faute de repos, trauail, molestie.* Ital. *Inquietudine, perturbatione.* Germ. Vnruh. Hisp. *Aquella no holganca.* Pol. *Nie pokoi.* Vng. *Nyughatanlanság.* Ang. *Vnquietesse, trouble.*] Seneca de Benefic. libro 2. cap. 8: Tametsi inquietudinem Tiberius ne hoc quidem modo quo putabat, potuit effugere.

Inquiĕtātŭs, a, um, Molestatus, turbatus. [Pol. *Nie spokoini.* Vng. *Meg háborgatot, háborgatott.*] Sueton. in Calig. cap. 26: Inquietatus fremitu, gratuita in circo loca de media nocte occupantium, omnes fustibus abegit.

Inquiĕtŭs, penul. prod. adject. contrarium quieto: [חרד *charédh.* ἀχαλής, ἀήσυχος, ἀνήσυχος, ἀκατάπαυστος. Gall. *Qui n'a point de repos.* Ital *Inquieto, senza riposo.* Germ. Vnruhig. Hispan. *Cosa sin holganca.* Pol *Nie spokoini.* Vng. *Nyughatatlan.* Ang. *Vnquiet, at no rest.*] ut, inquietus animus: hoc est, turbulentus. Liv. 1. ab Vrb. Inquietus homo & ad Tribunatum spirans, Idem 3. ab Vrb. Præcordia inquieta, Horatius Epod. 5.

Inquiĕtūdo, f. t [חרדה *charadháh.* ἀταξία, ἀνόχλησις. Gall. *Trauail, faute de repos.* Ital. *Trauaglio, mancamento di riposo.* German. Vnruh. Hispan. *Aquella no holganca, trabajo.* Pol. *Przeszkadzanie.* Vngar. *Náborgatás, szorgalmatosság.* Ang. *Lack of rest, trauell.*] Liv. 2. bel. Pun.

Inquĭlīnātŭs, superlat. [Pol. *Barzo nie spokoini.* Vngar *Igón nyughatatlan.*] Spartianus in Suetonio: Saturninus orundus fuit Gallis ex gente hominum inquietissima, & avida semper vel faciendi principis vel imperii.

Inquĭlīnŭs, ni, pen. prod. ex in & colo, m. s. Qui in alieno & privato habitat: propriè tamen in conducto, sive in urbe, sive ruri, ut inquit Valla lib. 4. [תושב *toschab* לר *ghér.* οἴκοις, οἰκίαις, μέτοικος. Gal. *Locatif, ou louager.* Ital. *Chi tiene casa à fitto.* Ger. Ein Außwirt/der in einem frembden Hauß vmb den Zinß wohnet Hisp. *El que mora en casa ò habitacion alquilada.* Pol. *Wnaiemnim mieszkaiaci, naiemnik.* Vngar. *Idegen, bé ös házba lako.* Ang. *A tenant.*] Sueton in Claud. Partem etiam census omnes ordines conferre jussit, & insuper inquilinos privatarum ædiũ, atque insularum, pensionem annuam repræsentare fisco. Cic. 2. Philip. At verò te inquilino (non enim domino) personabãt omnia vocibus ebriorum. ¶ Inquilini etiam interdum dicuntur, qui in eisdem habitant ædibus. Martial. lib. 1: Vicinus Novio vel inquilinus Sit, siquis Novium videre non vult. Vide etiam in verbo INCOLO, is.

Inquĭno, as, pen. corr. act. p. Maculo, deturpo, conspurco, fœdo, contamino. [שבץ טמא *timméph timmé'.* κηλιόω, μολυνω. Gall *Souiller, honnir, salir.* Ital. *Macchiare, imbrattare.* Germ. Vnsauberen/beflecken/verunreintgen. Bel Besmetten. Hisp. *Ensuziar, ò manzillar.* Polon. *Pomazuie.* Vngar. *Bé fórtószteti ôm.* Ang. *To defile, to pollute, to soyle.*] Horat. lib. 1. Serm. Mentiar at liquid, merdis caput inquinet albis Corvorum. Cic. 1. Tusc. Quibus cæcati velut domesticis vitiis, atque flagitiis sese inquinassent. Fit autem à cunio, is, ut inquit Festus. Cunire verò est sterc us facere.

Inquĭnātŭs, a, um, Fœdatus, contaminatus, pollutus. [בטמא *nitmá'* מטמן *metunnáph.* μολυσθὲις, κηλωθὲις. Gall. *Souille', honni.* Ital. *Macchiato, imbruttato.* German. Befleckt / verwûstet / vnsauber. Hispan. *Ensuziado ò manzillado.* Polon. *Pomazani.* Vngar. *Bé fórt ószteti ót.* Ang. *Defiled, polluted, soyled.*] Cicero de Arusp. resp. Fœdior atque inquinatior. Idem pro Flac. Nihil enim illo inquinatius. Sordidissima & inquinatissima ratio, Cicer. 2. Offic.

Inquĭnātē, adverbium, Sordidè, turpiter. [μεμολυσμένως, μεμιασμένως. Gall. *Ordement, salement, vilainement.* Ital. *Lordamente, sporcamente.* Germ. Vnsauberlich / vnflettigtlich. Hisp. *Suziamente.* Pol. *Szkaradnie.* Vng. *Bé fórtószetue.* Ang. *Filthily.*] Cicer. de Clar. Orat. Itaque diligenter loquendi laude caruit, neque tamen est admodum inquinatè locutus.

Inquĭnāmēntum, ti, n. s. Sordes & immũditia. [טומאה *tumeáh.* ῥυπαρία μόλυνσις. Gall. *Souillure, ordure, salete'.* Ital. *Sporcitia.* Germ. Vnsauberkeit / beflechung. Belg. Besmettelyheit. Hispan. *Suziedad.* Polon. *Szkaradosc, nieczistosc.* Vngar. *Förteltságóm, ru.* Ang. *Filthe, ordure.*] Gell. l. 2. cap. 6: Cujus significationis multo, assiduoque usu totum verbum ita contaminatum est, ut jam squallor de re nulla alia, quàm de inquinamentis solis dici coeperit.

Inquĭo, is, defectivum est, Dico, ajo, affirmo. [אמר *amár.* φημί. Gall. *Dire.* Ital. *Dire.* Germ. Ich sag oder spich. Bel. Ie segge. Hispan. *Dezir.* Pol. *Mowie.* Vng. *Mondem.* Ang. *To say.*] Cic. lib. 1. de Orat. Aucupari verba oportebit, inquio: ut ea quæ sunt frigidiora vitemus. Pers. Sat. 1: Hoc juvat hic, inquis, veto quisquam faxit oletum. Iuven. Sat. 3: - quando artibus, *inquit*, honestis Nullus in urbe locus. Cicer. in Verr. Vbi sunt Pamphile (inquiunt) scyphi? Idem 2. de Orat. Tu verò, inquisti, molestus non eris. Idem 4. Verr. Ergo, inquiet aliquis, donavit populo Syracusano illam hæreditatem. Plaut. in Pseud. Ius bonum orat Pseudolus, Dabo, inque. Terent. in Heavt. Eccum, me, inque. Autor ad Heren. lib 4: Quid enim tibi vis, aliquis inquirat? Plaut. in Aulul. Nunc quæ res tibi, & gnatæ tuæ Bene, fœliciterque vortat, ita dii faxint, inquito. Hæc sunt ferè quæ in usu sunt verbi inquio.

Inquam, verbum est defectivum, idem significans quod dico. [Vng. *Mondok.*] Terent. in And. Matura, DAV. Iam, inquam, hic adero. Plaut. in Captivis: Quis agit hoc? quis profitetur, inquam? quasi muti silent.

Inquīro, is, penult. prod. act. t. Investigo, exquiro, expiscor, percontor: quasi intùs quæro. [חקר *chakár* דרש *daráseh* חטש *chaphásch.* ἐξετάζω, ἐπιζητέω. Gall. *Cercher enquerir, enqueste, s' informer.* Ital. *Cercare, investigare.* Germ. Fleissig nachsuchen / nachforschen. Bel. Onderzoecken / soecken. Hisp. *Buscbar.* Pol. *Wywiaduie sie.* Vng *Keresom, kérdezóm.* Ang. *To se arch, to inquire or demande.*] Cicero 1. Offic. Peregrini autem atque incolæ officium est, nihil præter suum negotium agere, nihil de alieno inquirere, minimeque esse in aliena Republ. curiosum. ¶ Inquirere quod vulgò dicunt, *facere informationem.* Cicero 6. Verr. Nimirum, didici etiam dum in istum inquiro, artificum nomina. ¶ Inquirere in patrimonium & vasa: hoc est, patrimonii & vasorum pretium scisitari, Senec. lib. 1: Sed nomina facturi diligẽter in patrimonium & vasa debitoris inquirimus. Sic etiam accipiendum est illud Ovidii: Filius ante diem patrios inquirit in annos.

Inquīsītĭo, onis, f. t. Investigatio. [חקר *chéker.* ἀνεμαστία, βασανισμός. Gal. *Cherchement, enqueste, information.* Ital *Inquisitione, informatione.* German Nachsuchung/erforschung. Hispan. *Busca informacion, inquisicion.* Pol. *Wywiadowanie, wibadiwanie.* Vng. *Keresés, kerdezés.* Ang. *A search, inquisition.*] Cicer. 1. Offic. In primisque hominis est propria veri inquisitio, atque investigatio. ¶ Inquisitio, pro *informatione* quam vocant. Cicero 4. Verrina: Ecquem existimatis unquam ulla in provincia reum absentem contra inquisitionem accusatoris, tantis opibus, tanta cupiditate esse defensum? Idem pro Mur. Inquisitio candidati prænuntia repulsæ.

Inquīsītŏr, oris, m. t. Qui investigat. [דרש *doréseh* חקר *chokér.* ἐξεταστὴς, βασανιστὴς. Gal. *Chercheur, enqueteur, inquisiteur.* Ital. *Cercatore, informatore.* German. Ein nachsucher / nachgründer. Hisp. *Buscador, inquisidor.* Pol. *Wibadiwacz.* Vng. *Keresô, kerdezô, fityésző.* Ang. *A searcher, or yat inquireth.*] [Plin. lib. 8. cap. 40: Scrutatur vestigia atque persequitur, comitantem ad feram inquisitorem loco retrahens. ¶ Inquisitor, cujus est inquirendi munus. Plin. Epist. 9: Norbanum Licinianum legatum & inquisitorem reum postulavit. ¶ Inrecogitatio, incogitantia, sive inconsiderantia quo posteriori vocabulo Tranquillus etiam utitur in Claudio Cæsare. [Pol. *Nie rozmisł.* Vn. *Magas gondolatlanság.*] Tertullianus in Exhort. ad cast. Adde quod & hæc ipsa hujus consilii interjectio qua irrecogitationem excessus sui passa

Insălūbrĭs, bre, pen. prod. Minimè sanus: salubri cõtrarium. [νοσώδης. Gall. *Mal sain.* Ital. *Non sano* Ger. Vngesund. Hisp. *No sano no salutable.* Pol. *Niezdrowi.* Vn. *Egeszségtelen.* An. *Vnholesome.*] Plin. lib. 18. cap. 5: Neque fœcundissimis locis insalubrem agrum parandum. Colum. lib. 1. cap 4: M. Attilius Regulus dixisse memoratur, fundum sicut ne fœcundissimi quidem soli, quũ sit insalubris, ita nec effœti, si vel saluberrimus sit, parandum.

Insălūtātŭs, ta, tum, Non salutatus. [ἀπροσαγόρευτος. Gal. *Non salué.* Ital. *Non salutato.* German. Vngegrüßt. Hispan. *No saludado.* Polon. *Nie pozdrowioni.* Vngar. *Köszöntetlen.* Ang. *Not halsed.*] Vnde Insalutato hospite vulgò discedere dicuntur qui clanculùm se subducunt: quod facere solent ii, qui facinoris alicujus sibi conscii, hospitis sui conspectum subterfugiunt.

Insānābĭlĭs, le, om. t. Incurabilis, quod sanari non potest. [ἀθεράπευτος, ἀνήκεστος. Gal. *Incurable qu' on ne peut guerir.* Ital. *Che non si può sanare.* Germ. Vnheilsam. Bel Ongeneselyck / onheylyck. Hispan. *Cosa que no se puede sanar.* Polon. *Nie vlieczoni.* Vngar. *Gyogithatatlan, gyogyulhatatlan.* Ang. *That can not be healed, vncurable.*] Cicero pro Sestio: Ego verò, si mihi unipereundum fuisset, ac non accipienda plaga mihi insanabilis

bilis illa mortifera, quàm Reipubl. imposuissem.

Insānŭs, pen. prod. Stultus, & mente non bene constitutus. [משוגע *holél* משוגע *meschughghâh.* παραφρων, μανιώδης. Gal. *Insensé, hors du sens, phrenetique.* Ital. *Pazzo.* Ger. Vnsinnig/taub. Hisp. *Loco.* Pol. *Szaloni, bl'azen.* Vngar. *Eſztelenbolond.* Ang. *Madde, woode.*] Terent. in Evn. Scitum hercle hominem, hic homines prorsus ex stultis insanos facit. ¶ Interdum Insanus magnus dicitur. Virgil. 9. Aegl. -insani feriant sine littora fluctus. Insanum studium equorum, armorum, &c. id est, immodicum. [περιττια, ὑπερμετια. Vng. Nagy.] ¶ Sunt qui existimant insanum aliquando accipi pro bene sano, ut IN particula intendendi vim habeat, sicut in dictione infractus, & inclytus, citantque illud Persii ex Satyr. 3: -& insano multum laudanda magistro.

Insānē, adverbium, Vehementer, propterea quòd insani omnia vehementer faciunt, inquit Varro, neque rei alicujus servant modum. [ἐκμανῶς, αἰσχρῶς. Gall. *Enragement, en folie.* Ital. *Pazzamente.* German. Vnsinnigtlich. Hispan. *Locamente.* Polon. *Szal'enie.* Vngar. *Eſztelenwl, golondul.* Ang. *Madlie, lyk a wood man.*]

Insānĭă, æ, f. p. Demētia, stultitia. [השגעון *holeláh* שגעון *schighghahón.* βαχχὰ, μανια. Gal. *Maladie quand on eſt hors du sens, folie, phreneſie.* Ital. *Pazzia.* Germ. Vnsinnigkeit/ tãube. Hisp. *Locura.* Pol. *Szalieństwo.* Vng *Eſztelenség, bolondság.* Ang. *Madeneſſe.*] Terent. in Adelph. Prò Iupiter, tu homo adiges me ad insaniam. Plaut. Aulul. Larvæ hunc, atque intemperiæ insaniæq; agitant senem.

Insānĭo, is, ivi, itum, n. q. A' sanus compositum, est furere, vel insanum esse. [השתגע *hischtaghghéah.* μαίνομαι, παραφρονέω. Gall. *Eſtre inſenſé ou hors du sens.* Ital. *Impazzire.* Germ. Vnsinnig oder taub seyn. Belg. Rasen Hisp. *Enloqueſcer.* Pol. *Szaleie.* Vng. *Bolondoskodam, eſztelenkèdõm.* Ang. *To be mad or out of is witt.*] Terent. in Adelph. Minimè miror qui insanire occipiunt ex injuria. Plaut. in Menęh. Hei mihi, insanire me ajunt, ultrò quum ipsi insaniant. ¶ Quandoque est carmen condere. Virgil. 3 Aeglog. Insanire libet. Nam insani, οἰῆτοι dicuntur: id est, Deo pleni. Servius.

Insānĭtās, atis, f. t. Insania. [השגעון *holeláh* שגעון *schighghahón.* μανία, παραφροσυνη. Gal *Folte, rage.* Ital. *Pazzia* German. Vnsinnigkeit/ vngesundheit. Hisp. *Locura.* Pol. *Szaleństwo.* Vn. *Eſztelenség, bolondság.* An *Madneſſe.*] Cic. 3. Tusc. Insipientia autem quasi insanitas, eademque dementia.

Insătĭābĭlĭs, le, om. t. Insaturabilis, inexaturabilis, qd' satiari non potest. [ἀπλήστος. Gal. *Inſatiable, qu'on ne peut ſaouler ne raſſaſier.* Ital. *Non ſatievole, che non si può ſatiare.* Ger. Vnersettlich. Belg. Onverſadelyck Hisp. *Coſa que no se puede hartar.* Pol *Nie nakarnie.* Vng. *Telhetetlen.* Ang. *Vnſatiable, that can not be filled or ſatuſied.*] Insatiabilis cupiditas, Cic. 1. Tusc. & 1. de Fin. Insatiabilis voluptas, idem 4. de Fin. Insatiabilis animus, Liv. 4. ab Vrbe.

Insătĭābĭlĭtĕr, adverb. [ἀπλήστως. Gall *Inſatiablement.* Ital. *Inſatiabilmente.* Germ. Vnersettlichen. Hispan. *No se podiendo hartar.* Pol. *Nie nakarmioni.* Vn. *Telhetetlenwl.* An. *Vnſatiably.*] Plinius in Epist. Quos ego quum recorder in re inani, frigida assidua, tàm insatiabiliter desidere, &c.

Insătīvŭs, a, um, Quod non seritur, quod sponte provenit. [αὐτοφυὴς. Gal. *Qui ne ſe ſeme point.* Ital. *Che non si semina.* Ger. Vngesãyt/ das von jhm selbs wachßt. Hisp *Coſa que no se sembra.* Pol. *Nie ſiani.* Vn. *Vetetlen.* An. *Which is not ſowen.*] Plin. lib. 19. cap. 12: Hoc insativum rumex vocatur, nasciturq; fortissimum.

Insătŭrābĭlĭs, le, om. t Insatiabilis, quod saturari nõ potest. [ἀπλήστος, ἄπληστος. Gal *Qu' on ne peut ſaouler & raſaſier.* Ital. *Che non si può ſatiare, inſatievole.* Germ. Vnersettlich. Hispan. *Coſa que no se puede hartar.* Pol. *Nie naßiczoni.* Vngar. *Be telhetetlen.* An. *That can not be filled.*] Cic. pro Sestio: Libelli etiam pro vino sæpè oppignerabantur: manebat insaturabile abdomen, copiæ deficiebant.

Insătŭrābĭlĭtĕr, adverb. [ἀπλήστως Gal. *Sans ſe ſaouler & raſſaſier.* Ital. *Senza ſatolarſe.* Ger. Vnersettigtlich. Hispan. *No podiendo se hartar.* Pol. *Nie naßiczenie.* Vng. *Be' telhetetlenwl.* An. *Vnſatiablie.*] Cic. 2. de Nat. deor. Ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit ætas temporum spatia, annisque præteritis insaturabiliter expletur.

Inscēndo, is, act. t. Ascendo, conscendo, supra scando. [עלה *haláh* ἐπιβαίνω. Gal. *Monter ſur quelque choſe.* Ital. *Aſcendere, montar ſuſo.* Ger. Auffsteigen etwar eyn. Hispan. *Subir à riba.* Polon. Wstepuie. Vngar. *Be' hágok, fõl hágok* Ang. *To go vp vpon any thing.*] Plaut. in Amph. Quadrigas si nunc inscendas Iovis, Atque hinc fugias. Gellius usus est inscendor: ita enim ait lib. 5. cap. 2. de Bucephalo Alexandri equo: Haud unquam sese ab alio inscendi, nisi à rege, passus est.

Inscĭēns, tis, om. t. adject. Ignarus, inquit Donatus. [שגג *schoghégh.* ἀγνὼς, ἀμαθὴς. Gal. *Qui n'en ſait rien, ignorant du fait.* Ital. *Ignorante.* Ger. Vnwissend. Bel. Onwerende. Hisc *Coſa nescia à no ſabidora.* Pol. *Niewiadomi.* Vn. *Tudatlan.* Angl. *Vnwitting, not thinking on that he doeth.*] Plautus in Trin Me absente, atque inscente, consultu meo, Aedes venales hasce inscribit haeres. Terentius in Heavt. Si peccavi mi Chreme, inscius feci. CH. id equidem ego, etiam si tu neges, certò scio, Te inscientem atque imprudentem dicere ac facere omnia.

Inscĭēntĭă, æ, f. p. Ignorãtia, inscitia. [שגגה *schoghaghâh.* ἄγνοια. Gal. *Ignorance, faute de ſauoir.* Ital. *Ignoranza.* Cier. Vnwissenheit. Bel. Onwetenheit. Hisc. *Necedad ò no ſabiduria.* Pol *Niewiadomosc.* Vngar. *Tudatlanság.* Ang. *Vnskilfulneſſe, ignorance.*] Cic. pro Syl. Vos denique in tantis tenebris erroris & inscientiæ clarissimum lumen prætulistis menti meæ. Idem 1. Acad. Sed inter scientiam & inscientiam comprehensionem illam quã dixi collocabat. Idem in Acad. quæst. Quam rationem, *inquit*, maluerunt deinde teneri si sciens fallerer, quod inscientia multa versaretur in vita. Tacit in Dial. Oratorum: Sed & desidia juventutis, negligentia parentum, & inscientia præcipientium & oblivione moris antiqui.

Inscĭēntĕr, adverbium, Inscitè, ineptè, indoctè. [בשגגה *bischghaghâh.* δι' ἄγνοιαν. Gal. *Ignorammeut.* Ital. *Ignorantemente.* Ger. Vnwissentlich Hispan. *No ſabiamente.* Pol. *Niewiadomie.* Vng. *Tudatlanúl.* Ang. *Ignorantlie.*] Cic. in Topic. Partitione autem sic utendum est, nullam ut partem relinquas: ut si partiri velis tutelas, inscienter facias, &c.

Inscītŭs, ta, tum, Inelegans, & malè compositus. [ἀσκευος. Gall. *Sot, lourd, de peu d' eſprit.* Ital. *Inelegante, mal compoſto.* German. Vngeschickt/ vnkönnend. Hisc. *No pollido, mal compueſto.* Pol. *Głupi nieumieiący.* Vngar. *Ekeſſegtelen, oſtoba.* Ang. *Euill fashioned, foolish.*] Plaut. in Menæh. Mulier hæc inscita est, & stulta, quantum perspexi modó.

Inscītē, Imperitè incompte, impolitè, inelegãter, ineptè, indoctè. [ἀσκευως, ἀς, ἀπαιδεύτως Gal. *Sottement, lourdement, ſans iugement.* Ital. *Lordamente, ſenza diſcreto, ſcioccamente.* Germ. Vngeschickt lich/ vnverstendiglich/ on rirey Hispan *Neſcibra y ignorantemente sin juyzio.* Polon. *Nie umiejętnie, nieprzekutnie.* Vngar *Tudatlanul.* Ang *With out iudgmen. fashion, or order.*] Plaut. in Trin Si quid scis me fecisse inscite aut improbe, si id me Non accusas, tu te ipse objurgandus es, scio.

Inscītĭă, æ f. p Ignorantia, imprudentia, inscitia. [שגגה *schoghaghâh.* ἀπειρασια. ἀιστια, ἀγνοια Gal *Ignorance, faute de ſauoir* Ital *Ignoranza* German Vnwissenheit, vnkönnenheit Bel. Onwetendheit, angheleerdheyt Hisp. *Neczedad ò no ſabiduria.* Polon. *Nieumieiętnosc.* Vngar. *Tudatlanság.* Ang. *Ignorance, vnskilfulnes.*] Plaut. in Curcul. Heus tu mulier, malè merenti de immerente, inscitia est. Terent. in Heavt. O' Iupiter tantam inesse animo inscitiam!

Inscĭŭs, Nescius, imprudens, non sciens. [שגג *schoghégh.* ἀπειρασια. Gall. *Qui n' en ſait rien, ignorant du fait.* Ital. *Che non ſa, imprudente* Ger Vnwissend. vnverstendig Bel. Onwetendt. Hisp. *Neczedad ò no ſabiduria* Pol *Nie umiejętny.* Vng. *Tudatlan.* Angl. *Ignorant, vnwitting*] Cic 4. Acad. Quam si subtraxeris, qui distingues artificem ab inscio? Idem 5. de Fin. Nec verò sum inscius esse utilitatem in historia, non modò voluptatem. Inscia ac temeraria turba, Liv. 4. bel. Pun.

Inscrībo, bis, pen. prod. act. t. Libro vel alii alicui rei nomen literas indo, impono, titulum addo. [כתב *chatháb.* ἐπιγράφω. Gall. *Eſcrire ou mettauer en ou ſur quelque choſe, intituler.* Ital. *Sopra ſcriuere.* Germ. Einschreiben Bel. Inschriven. Hisc. *Intitular, pomendo titulo, sobrescuir.* Pol. *Wpiſuie.* Vn. *Be' irom.* An. *To intitle to writ in or vpon any thing.*] Cic. li. 1. Tusc. Quid nostri philosophi, nónne in his ipsis libris quos scribunt dẽ contemnenda gloria, sua nomina inscribunt? Idem Cassio: In statua quam posuit in rostris, inscripsit: Parenti optimè meritó. Apud Plaut. verberare, ἐπιζειν, ἐπιγράφειν. Plaut. Corpus tuum virgis ulmeis inscribam: id est, insigniam. Inscribere, aliquando ponitur pro Subscribere actioni: id est, suum nomen accusationis libello addere. Vnde libelli Inscriptionum. l. 3. de accusat. l. 3. C. qui accus. non poss. Hotomanus.

Inscrīptŭs, a, um, Non scriptus, in scripta non relatus: [ἄγραφος. Gal. *Qui n' eſt point eſcrit.* Ital. *Non ſcritto.* Ger. Vngeschrieben Hisc. *No eſcriuudo.* Polon. *Nie wpiſſani.* Vn. *Iratlan.* An. *That is not written.*] ut apud Varr. lib. 2. cap. 1: Itaque greges ovium longè abiguntur ex Apulia in Samnium æstivatum, atque ad publicanum profitentur, ne si inscriptum pecus paverit, lege Censoria committat mulctam. Quint. li. 3. cap. 8: Alia esse scripta, & alia inscripta.

Inscrīptum, ti, n. s. Breve quoddam in chartula scriptum, cujusmodi solent dare Præfecti urbium iis qui merces exportant. [כתב *chetáb.* τὸ ἐπιγραπτὸν, τὸ σεσημασμενον. Gal. *Vn bulletin, vn billet.* Ital *Fede publica, paſſaporto, la holleta.* Germ. Ein geschribner Zedel. Hispan. *Letera del principe.* Polõn. *Czedul'ka.* Vng. *Czédula.* An. *A princes letter, a paſſporte.*] Lucil. Facit idem quod illi qui inscriptum è portu exportant clanculùm, ne portorium dent. ¶ Inscriptum, pro inscriptione. Gell. lib. 20. cap. ult. Quę-

dam alia inscripta nimis lepida, multasque prorsus concinnitates redolentia.

Inscriptio, f. t. Titulus, nota. [בּיון tsiyún. ἐπιγραφή, ἐπιγράμμα. Gal. Escriteau, inscription, titre. Ital. Soprascritta. German. Ein Vbergeschrifft/Zedel. Hisp. Sobrescritura, titulo. Pol. Napis. Vng. Fölyol valo irás, (azas) litalos. Angl. A title or inscription.] Plin. lib. 29. cap. 1: Hinc illa infœlicis monumenti inscriptio, Tuba se medicorum periisse.

Inscriptiũncă, æ, f. p. pro ipsa inscriptione sive nota impressa alicui rei. [Vngar. Aé oltatot iegy, bé irás.] Tertull. adversus Valent. Nobis enim inscriptura hujus seminis.

Inscŭlpo, pis, psi, ptum, act. 1. à scalpo compositum est, teste Diomede, non à sculpo, quod Latinum esse negat, Incido, indo. [חקק chdk חקה chikkáh טחח pittách. ἐγλύφω. Gal. Entailler, engrauer. Ital. Scolpire. Germ. Eyngraben. Hisp. Esculpir. Pol. Wirzezuie. Vng. Bé metczóm. Ang. To carue in or engraue.] Mutatur autem prima vocalis in ultimam, quemadmodum in compositis verbi Calco, inculto, conculco, & proculco. Vnde gemmam scalptam contendit dicendum, non sculptam. Est autem insculpere, incidere aliquid in æs, in argento, in marmore, in gemma, & simili materia. Cic. de Divin. 2: Itaque perfracto saxo sortes erupisse in robore insculptas priscarum literarum notis. ¶ Per metaphoram dicimus aliquid insculptũ esse in animo, quod ità memoriæ animoq; nostro impressum est, & infixum, ut facilè excidere non possit. Cicer. 2. de Natur. deor. Omnibus enim innatum est, & in animo quasi insculptum, esse deos.

Insĕco, as, are, act. p. Seco, sive intùs seco. [בתר ghazár bittér. ἐντέμνω, ἐγκόπτω. Gal. Couper, tailler. Ital. Tagliare. Germ. Eynschneiden/auff schneiden. Hisp. Cortar. Pol. Nasiekuie, narzinam. Vngar. Bé vágom. Ang. To cutt.] Liv. lib. 8. bell. Maced. Sed non tam patentibus plagis moventur: interdum insecta cute, ubi latior, quàm altior plaga est, etiam gloriosiùs se pugnare putant. Col. lib. 12. cap. 47: Quidam olivam non contundunt, sed acuta arundine insecant. Idem libro 4. cap. 15: Sequente deinde anno insecatur superior pars curvaturæ, usque ad medullam.

Insēctă, n. s. Animalcula sunt partim terrestri, ut scolopendræ, stelliones: partim volucria, ut apes, vespæ: partim cum utroque participantia, ut formicæ: partim pennis & pedibus carentia, ut tineæ quæ in homine nascuntur. [ערב hereb ἔντομα. Gal. Petites bestes qui n' ont point de sang. Ital. Piccioli animali che nõ hanno sangue. Ger. Allerley kleine Thierlein so zwischen dem haupt vñ brust / oder zwischen der brust vnd dem bauch sehen alß ob sie zerschnitten weren/ alß Fliegen/Käfer/ꝛc. Hisp. Los animales cennidos. Pol. Wszᵹ liakie robaczew, iako muchi krwie wsobie niemaiace. Vn. Nyak, és vérnélkvl valo kitsin állatok, bogarak. Ang. Litle beastes without bl ode] Aristot. Dicta insecta ab incisuris, quæ nunc cervicum loco, nunc pectorũ sunt, atq; alvi. Hæc Albertus Magnus appellat annulata. Vide plura de his apud Plin. lib. 11. cap. 1.

Insĕcābĭlis, bile, om. t. individuum, quod secari ac dividi non potest, quales sunt atomi. [ἄτμητος. Gall. Qu'on ne sauroit couper ne diuiser. Ital. Che non si può tagliare. German. Vnzerschneydig Hispan. Cosa que no se puede cortar. Polon. Ten ktori nie może bic na ſztuczki rozdzielony, niezrozdzielni. Vng. El vágdalhatatlan, el osztlatlan. Ang. That can not be cutt or deulded.] Quint. lib. 2. cap. 17: Ne hi quidem qui ignem aut aquam, aut quatuor elementa, aut corpora insecabilia esse, ex quibus res omnes initium duxerint, tradunt.

Insicia, Obsonii genus est, ex insecta carne confectum: unde & nomen profluxit. [Pol. Bigos. Vn. Vágotbol tsinalt étek.] Varro lib. 4 de ling Lat.

Insēdātŭs, a, um, Non sedatus, turbulentus, commotus, implacatus, impacatus. [חרד charédh. ἀ πραυμβρώ, ἀταῖ. Gal. Qui n' est point posé, ne rassis. Ital. Non acquetato, commosso Ger. Vngestillet/vnruwig. Hisp. No assossegado. Polon. Nie spokoini. Vng. Le tsendeszitetlen. Ang. Vnquiet, troublous.] Cic. in Partit. Simulque altitudo animi in capiendis incommodis, & maximè injuriis, & omne quod est ejus generis grave, insedatum, turbulẽtum, ἀκαώ, ως. δύωνυλος.

Insēdābĭlis, le, om. t. Quod sedari non potest: unde adverbium insedabiliter. [Polon. Nie vbl aganí. Vng. Le tsendeszithetetlen.] Lucr. usus est libro 16: Insedabiliter sitis arida corpora mersans.

Insēmĭno, as, are, act. p. Insero, implanto. [ἐμβάλλω, ἐμφυτεύω. Gal. Semer. Ital. Seminare. Ger. Eynsäyen Hispan. Sembrar. Pol. Wsiewam. Vngar. Bé vetõm oltom, plántálom. Ang. To sowe.] Gell. lib. 19. cap. 5. Qui aquam nivalem frugibus sanè & arboribus fœcundam diceret, sed hominibus potu nimio insalubrem esse, tabem & morbos sensim atque in diem longam viscenbus inseminare.

Insĕnesco, scis, scere, n. t. Immoror & quasi in aliqua re ætatem consumo. [ἐγηράσκω. Gall. Enuieillir, deuenir vieil. Ital. Diuenir vecchio in qualche negotio. German. Etwarob veralten. Hispan. Enuegecerse. Polon. Grzibicie wsprawach. Vngar. Valamin meg vénhödöm. Ang. To waxe old, or spend his life in a thing.] Quintilian. libro 10 capite 3: Singulis actionum partibus insenescere. Tacitus libro 3: Quum plerique iisdem negotiis insenescerent.

Insensibĭlis, le, om. t. Quod sub sensum cadere non potest. [ἀναίσθητος. Gal. Insensible. Ital. Insensibile. Ger Vnempfindtlich. Hisp. Cosa que no se puede sentir. Pol. Nie wczuti. Vng. Erezheretlen. An. Insensible.] Gell. lib. 17. cap. 10: Innumerabile esse ait, & propemodum insensibile.

Insēnsĭlis, le, om. t. idem. [Vngar. Erezhetetlen.] Lucr. lib. 2: necesse est Ex insensilibus tamen omnia confiteare Principus constare.

Insĕpărăbĭlĭtĕr, [ἀδιαχωρίστως. Polon. Nierozłączenie. Vng. El zakaszthatatlanul, választhatatlanul.] Macrob. Comment. libro 1. cap. 22: Quæ inseparabiliter involuta rerum necessitas in se vinxit.

Insĕpūltŭs, a, um, Non sepultus, inhumatus, indefletus. [ἄταφος. Gal. Qui n' est point enseueli, ne enterré. Ital. Insepulto, non sepelito. Germ. Vnbegraben Hispan. No enterrado. Pol. Nie pogrzebioni. Vng. Temetetlen. Ang. Vnburied.] Cic. 4. Catil. Cerno animo sepultam patriam miseros atque insepultos acervos civium. Horat. Epod. 5: Post insepulta membra different lupi. Et exquilinæ alites.

Insĕquŏr, pen. corr. d. t. Sequor, subsequor. [הדביק hidhbík השיג hisígh. ἀκολουθῶ, ἐφέπομαι. Gal. Suiure, ensuiure, poursuiure. Ital. Seguitare, seguir dentro, perseguitare. German Nachfolgung/ nachstellung. Hisp. Seguir, perseguir. Pol Naśl'iaduie. Vngar. Követõm, kergetõm. Ang. To follow after, to pursue.] Virg. Aen. 1: Insequitur clamorque virûm, stridorque rudentum. Cic. de clar. Orat. Hunc proximo seculo Themistocles est insecutus. Idem in Orat. Quinetiam postremam literam detrahebant, nisi vocalis insequebatur. ¶ Item ponitur pro persequi & insectari. διώκειν. Cic. 2. Philip. Si tum occisus esset, quum tu illum in foro spectante pop. Rom. gladio stricto insecutus es. Virgil. 1. Aen. Nunc eadem fortuna viros tot casibus actos Insequitur: quem das finem rex magne laborum? Cicer. pro Rosc. Amer. Quid vis amplius? ecquid insequeris? quid oppugnas? Insequi clamore ac minis, Cic. pro Cluentio.

Insĕquēns, participip. Consequens, sequens, cohærens. [ἐφεπόμενος, ἑπόμενος. Gal. Ensuiuant. Ital. Perseguitante. Ger. Nachfolgend. Hispan. Ferse guidor, el que siegue. Pol. Naśl'iaduieci. Vng. Követõ, követkézõ. Ang. That followeth.] Cic. ad Octavium: Quę non insequens hora antecedente calamitosior pop. Rom. illuxit? Insequens officium, De quo mox dicturi aut deliberaturi sumus. Plancus ad Senatum lib. 10. Famil. Ciceronis: Hunc prius excusandum me esse arbitror, quàm de insequente officio quicquam ulli pollicendum.

Insĕquēntĕr, adverb. Pro inconsequenter. [ἀκολούθως. Gal. Inconsequemment, mal à propos. Ital. Senza proposito. German. Auff das vorgehend nicht folgend. Hisp. No siguiendo se. Pol. Nie wiedno podrugim. Vn. Következendõ keppen. An. Not to the purpose.] Gell. lib. 10. cap. 20: Obscurè & insequenter particula illa posita.

Insĕctŏr, aris, frequentativum, d. p. Insequor; persequor. [הדביק hidhbík השיג hisígh. διώκειν. Gal. Poursuiure diligemment, & instamment. Ital. Perseguitare attentamente. Ger. Mit ernst nachstellen. His. Perseguir mucho y con diligencia. Pol. Biezacz gonie, ścigam. Vng. Kergetõm. An. To follow or pursue diligentlie after a thing.] Cic. pro Font. Insector ultrò, atque insto accusatori judices: insector, inquam, ac flagito testeis. Plaut. in Capt. Nam istic hastis insectatus est domi matrem, & patrem. ¶ Legitur etiã Insecto, sed apud vetustissimos duntaxat. Plaut. in Capt. Iam illic vos insectabit lapidibus, nisi illum jubes Comprehendi. ¶ Insectări terram rastris. Virg. 1. Georg. Quod nisi & assiduis terram insectabere rastris.

Insectātĭo, onis, f. t. Criminatio, obtrectatio. [שיח sígh. λώξις, ἐπιλύσις. Gal. Poursuite, comme quand on mesdit d' aucun. Ital. Il persequitare con triste parole. Ger. Verfolgung / durchächtung. Hisp. Aquella obra de perseguir con parolas iniuriosas. Pol. Przenas liadowánie. Vn. Kergetés. An. Pursueyng or sclandering.] Liv. 2. ab Vrbe: Inde illam absentis insectationem esse natam, quod morando spem destituerit.

Insectātŭs, passivè, [διωγμός. Polon. Ścigani. Vngar. Kergettetõt, wgettetõt.] Hirtius de bello Africo: Gravis enim armaturæ miles simulatque ab his insectatus constiterat, in eosque impetum fecerat, illi veloci cursu facilè periculum vitabant.

Insectātĭm, adverbium, Injuriosè. [ὑπερδιαλλάξ. Vng. Bozzontuá ingörölue.] Gell. lib. 19. cap. 3: Turpius esse dicebat Phavorinus Philosophus exiguè atque frigidè laudari, quàm insectantes & graviter vituperari.

Insĕro, is, pen. cor. inserui, insertum, act. p. significat Immitto, impono, immisceo. [ἐμβάλλω, ἐνίημι, ἐμβάλλω, ἐγκεντρίζω. Gal. Enter, mettre dedans. Ital. Inserire por deutro inestare, incalmare.

Germ.

Germ. Eyntaſſen/eynſtoſſen. Belg. Inſtecken. Hiſ. *Meter dentro, enxerir.* Polon. Wſczepiam, wtikam. Vng. *Be oltom.* Ang. *To greffe or ſett in.*] Terent. in Heavt. Vidin' ego te modò manum in ſinum huic meretrici Inſerere? Colum. lib. 6. cap. 4: Nauſea diſcutitur, ſi integrum gallinaceum crudum ovum jejuni faucibus inſeras. Plin. lib. 10. cap. 57: Penna per tranſverſas inſerta nares. ¶ Quando facit inſevi, inſitum, ſignificat idem quod inſemino. Col lib. 5. cap. 7: Arboribus frumpotinis, ſi frumentum non inſeritur, in utranque partem viginti pedum ſpatia interveniunt: hoc eſt, ſi inter arbores frumentum non ſeminetur. Solent enim Itali inter arbores illas, quæ vitibus veſtiuntur, frumentum ſerere: qui mos etiam hodie manſit in Campania, & in agro Mediolanenſi. De arbore dicitur, quando ſcilicet ſciſſo trunco, ſurculus fœcundæ arboris inſeritur in ſterili. ἐμφυλίσπευμι. ſive quum oculus unius arboris alteri adhibetur, quod quidam inoculationem vocant: vel quando arbor ſeritur, aut plantatur. Virgil. 1. Aegl. Inſere nunc Melibœe pyros, pone ordine vites. Colum. de Arbor. ca. 8: Vitem; quam inſiturus es, reſecato, & plagam levato, atque ita findito, & paratos ſurculos in fiſſura demittito, eatenus quà adraſi ſunt. Idem: Inſita eſt fructuoſior quàm quæ inſita non eſt, quàm quæ cum ramis, radicibusque ſeritur. ¶ Per translationem Lactant. libro 5: Odium & invidiam & dolum hominibus inſevit, utiam eſſent, quàm ſerpentes venenati, tàm rapaces, quàm lupi. Diomed. Inſero, inſertus, & inſitus facit. Et tradunt quidam Inſitus arborum eſſe, Inſertus hominis vel alicujus rei. Servius: Inſitas arbores dicimus: Inſertas verò cauſas aut fabulas. Plin. lib. 10: Penna per tranſverſas inſerta nares.

Ĭnsĭtum, siti, pen. corr. Surculus qui inſeritur. [τὸ ἐνθεὸν, ἐμφύτευμα. Gall. *Vn greffe, vn' ante.* Ital. *Ineſtato, piantato, vna calma.* German. Ein Zweyg / ein Schoß das man in ein anderen Bawm zweyget. Hiſpan. *Coſa enxerida, ò enxerta.* Polon. *Latorośl ſzczepienia.* Vng. *Oltouány.* Ang. *A ſhoote, or young ſett of a tree.*] Col. lib. 4. cap. 29: Tum quod ex inſito profundit, ſubligandum, ne vento ſurculus motus labefactetur, explantetúrve tener pampinus. Idem de Arbor. cap. 26: Terram circa arborem aggerato uſque ad ipſum inſitum.

Ĭnsĭtus, penult. corr. particip. Innatus, ingenitus, ingeneratus. [ἔμφυτος. Gal. *Inſeré, mis dedans.* Ital. *Ineſtato, incalmato.* Germ. Eyngepflantzet/eyngeſäyet. Hiſpan. *Enxerido.* Pol. Wrodzoni. Vngar. *Be oltatot.* An. *Greffed, or ſett in.*] Cic. 6. Verr. Hoc cùm cæteræ gentes ſic arbitrantur, tùm ipſis Siculis tàm perſuaſum eſt, ut animis eorum inſitum, atq; innatum eſſe videatur. Inſitus urbi civis, Saluſtius in Ciceron.

Ĭnsĭtŭs, us, penult. corr. nomen, m. q. Inſitio. [Polon. Wſczepienie. Vngar. *Oltás.*] Plin. lib. 16. cap. 3: Et hactenus publica ſunt genera, cætera regionum locorumque, aut ex his inter ſe inſitu miſta.

Ĭnsĭtĭo, onis, f. t. Inſerendi actus. [ἐμφύλευσις. Gal. *Entement, enture.* Ita. *Ineſtamẽto, incalmatura.* Ger. Eynzweygung/ympffung. Bel. Intinge. Hiſ. *Obra de enxerir àrboles.* Pol. Wſczepianie. Vn. *Oltás.* An. *A greffing or planting in.*] Col. li. 5. ca. 11: Tria genera porrò inſitionum antiqui tradiderunt. Ovid. 1. de Remed. amor. Venerit inſitio, fac ramum ramus adoptet. Cicer. de Senect. Nec conſitiones modò delectant, ſed etiam inſitiones, quibus nihil invenit agricultura ſolertius.

Ĭnsĭtŏr, oris, m. t. Qui inſerit. [ἐγκεντρισὴς, ἐμφυλιστής. Gal. *Enteur.* Ital. *Incalmatore.* Germ. Ein zweyger. Hiſpan. *Enxeridor.* Polon. *Szczepnik.* Vngar. *Oltó.* Ang. *A greffer or planter.*] Plinius lib. 18. cap. 33: Hunc caveat inſitor calamis, gemmisque inoculator.

Ĭnsĭtĭtĭum, n. ſ. Quod inſeri poteſt, quod inſitum eſt, & non natura innatum, aliunde aſcitum: [ἐγκεντρισθά. Gal. *Enté, inſeré.* Ital. *Ineſtato, incalmato.* German. Eyngezweyget. Hiſpan. *Enxerido.* Pol. *Czo może bic ſzczepiono.* Vngar. *Be oltatot.* An. *That is greffed in, not naturall.*] ut, Surculus inſititius. Plin. in Epiſtol. Quid multa? invideo Græcis quòd illorum lingua ſcribere maluiſti. Neque enim conjectura eget, quid ſermone patrio exprimere poſſis, quum hoc inſititio & inducto tam præclara opera perfeceris.

Ĭnsĭtīvus, a, um, Inſititius, quod ſcilicet naturale non eſt, ſed aliunde aſcitum. [Pol. *Zin ad przipadł i.* Vng. *Be oltatot.*] Gell. Corpusq; & animum benignè ingenitis primordiis inchoatum, inſitivo degenerique alimento lactis alieni corrumpere. Cic. pro Seſtio: Quumq; inſitivum Gracchum contra vim multitudinis incitatæ cenſu prohibuiſſet.

Ĭnsĕrto, tas, frequentativum à ſupino inſertum formatum. [παρεντίθημι. Gal. *Accommoder, mettre dedans.* Ital. *Accommodare.* Germ. Hineyn ſtoſſen. Hiſpan. *Atauiar.* Polon. Wſterknie, wtikam. Vng. *Be oltogatom.* Ang. *To applie, to mak meete.*] Virgil. 2. Aeneid. Hic ferro accingor rurſus, clypeoque ſiniſtram Inſertabam aptans, meque extra tecta ferebam. Stat. 3. Theb. -piget irrupiſſe volantum Concilia, & cœlo mentem inſertaſſe vetanti. Dextras inſertare catenis, Stat. 12 Thebaid.

Ĭnsĕrpo, is, ere, Serpo & obrepo, leniter invado. [בוא *zachál.* ἐπέρχομαι. Gall. *Se trainer & couler dedans, entrer doucement.* Ital. *Entràre dentro dolcemente.* Ger. Hineyn kriechen oder ſchleichen. Hiſ. *Entrar à eſcondidas.* Pol. Wczoł'gnie ſie, wkradam. Vngar. *Bé miſzok.* Ang. *To creepe in.*] Stat. 1. Theb. -jam ſomnus avaris Inſerpit curis.

Ĭnsĕrvĭo, is, n. q. Obſequor alicui, ſervitium præſto, colo. [עבד *habádh.* δουλεύω, ὑπηρετέω Gal. *Seruir, faire ſeruice.* Ital *Seruire far ſeruicio.* Ger. & Bel. Dienẽ. Hiſ. *Seruir, haZer ſeruicio.* Pol. *Służę.* Vng. *Szolgálok.* An. *To ſerue.*] Cic. 1. Offic. A' quo plurimum ſperat, etiam ſi ille his non eget, tamen ei potiſſimùm inſervit. Antiqui etiam accuſativo jungebant. Plaut. in Moſtel. Non meretricum eſt, unum inſervire amantem. Inſervire ſuis commodis, eſt, utilitati ſuæ conſulere. Cic. 2. de Finib. Ergo in his adoleſcentibus bonam ſpem eſſe dicemus, & magnam indolem, quos ſuis cõmodis inſervituros, & quicquid ipſis expediat, facturos arbitramur.

Ĭnsĭbĭlo, as, are, Sibilo, ſpiro, ſibilum emitto, [שרק *ſcharák.* ἐμφυσάω. Gal. *Siffler.* Ital. *Fiſchiare.* Ger. Eynpfeyfen. Hiſp. *Syluar.* Pol. *Szwiſzcze.* Vn. *Szwoltók.* Ang. *To whiſſle or blowe in.*] Ovid. 15. Metam. Qualia ſuccinctis ubi trux inſibilat Eurus, Murmura pinetis fiunt. Membra inſibilat ignis, Silius lib. 12.

Ĭnsĭccātus, a, um, Non ſiccatus. [οὐκ ἀφωανθέις. Gal. *Qui n'eſt point ſeché.* Ital. *Non aſciutto.* Ger. Vngetrõcknet. Hiſp. *Coſa no ſeca ni exunta.* Polon. *Nie ſuchs.* Vng. *Szára datlan.* Ang. *Not made drye.*] Stat. 3. Theb. Vulneraq; ista ferens putri inſicvata cruore, Protinus ire peto.

Ĭnsĭdĕo, es, penult. corr. n. ſ. In re aliqua ſive ſuper rem ſedeo, inhæreo, inſiſto. [ישב *jaſchább* רכב *rachább* חבה *chanáh* καθέζομαι. Gal. *Eſtre aſsis deſſus.* Ital. *Sedere ſopra qualche coſa.* Germ. Etwarauff ſitzen. Hiſp. *Aſſentarſe ſobre algo* Pol *Nadziadam.* Vng. *Rayta wlök.* Angl *To ſitt vpon.*] Plin. de Viris illuſtribus: Hic primus inſtituit, uti equites Romani Idibus Quintilibus ab æde Honoris equis inſidentes, in Capitolium tranſirent. Liv. 7. ab Vrbe: Equo deinde quàm poterat maximè exornato inſidentem ſe in ſpecum immiſiſſe. Cic. li. 4. Tuſc. Quum autem hic fervor concitatiõq; animi inveteraverit, & tanquam in venis medullisque inſederit. ¶ Aliquando locum aliquem occupo ad intercipiendum aliquem: [ארב *aráb.* ἐνεδρεύω. Pol. *Oſiadam.*] ut, Inſidere arcẽ militibus. Liv. 6. belli Punici: Quingentis, militibus arcem inſedit. Inſidere itinera. Livius 5. bell. Pun. Quà fugam inclinaturam credebat, omnia itinera inſidere jubet. ¶ Aliquando obſidere. [צר *tſar.* πολιορκέω. Pol. *Obliegam.* Vn. *Meg ſzállom.* Ang. *To beſiedge.*] Liv. 2. bell. Pun. Mago locum monſtrabit quem inſideatis, Virg. lib. 11: Arripuitque locum, & ſylvis inſedit iniquis. Livius libro 9: Inſeſſis omnibus viis, per quas commeatus ex Samnio ſubvehebatur.

Ĭnsĭdĕor, paſſivé [Polon. *Zaliężonim bic.* Vngar. *Meg wlettetni, ſzállattatni.*] Liv. 5. bel. Pun. Viæque omnes hoſtium præſidiis inſiderentur.

Ĭnsĭdĭæ, arum, f. p. Technæ, artes, fallaciæ, ab inſidendis & occupandis locis quę ad inſidias deliguntur. [ארב מארב *éreb maaráb.* ἔνεδρα, ἐπιβουλή. Gal. *Eſpies, embuſches.* Ital. *Inſidie, aguati.* Germ. Ein heimliche hinderhaltung an ein verborgen ort gelegt / jemands vnwiſſend zu vberfallen/ auffſatz/ hinderliſt/ betrug. Bel. Lagen. Hiſp. *Las aſſechancas.* Pol *Zdrada, podchwicżenie, chitrosc.* Vngar. *Les, ál nokság.* Ang. *A lying in waitt to entrap.*] Solent enim qui hoſtibus inſidiantur, ea loca inſidere, quà illos iter facturos putant, ut incautos opprimant. Cæſ. 2. bell. Gall. Inſidias veritus. Cic. pro Cn. Plancio: Vigilandum eſt ſemper, multæ inſidiæ ſunt bonis. Idem 3. Offic. Suntne igitur inſidiæ, tendere plagas, &c.

Ĭnsĭdĭor, aris, d. p. Inſidias tendo. [ארב ככל *aráb nachál.* ἐνεδρεύω, ἐπιβουλεύω. Gal. *Eſpier, guetter.* Ital *Inſidiare, far aguati.* Ger. Mit liſten auff einen lauſteren / auffſetzig ſeyn. Belg. Lagen / Leggen. Hiſ. *Aſſequar.* Pol. *Nazdradzie ieſtem.* Vn. *Leſeskõdõm.* An. *To lay in warit, to entrappe.*] Saluſt. in Iugurth. Adherbalem vitæ ſuæ doliş inſidiatũ eſſe. Cic. de Orat. Non enim id agit, ut inſidietur, & obſervet, ſed favet. Martial li. 12: Si te delectãt animoſa pericula tuſcis (Tutior eſt virtus) inſidiemur apris. Virg. 9. Aeneid. Lupus inſidiatus ovili. Ovid. 13. Metam. Hoſtibus inſidier, foſſas munimine cingo. Apud Calliſtr. in l. 28. D. de pœnis, præteritum eſt tanquam ab Inſidio, as, are: Igni cremantur, *inquit*, plerunque ſervi, qui ſaluti dominorum ſuorum inſidiaverint.

Ĭnsĭdĭātŏr, oris, m. t. Qui tendit inſidias. [ארב ככל *oréb nochél.* ἐπιβουλεύς. Gal. *Eſpieur, guetteur.* Ital. *Inſidiatore.* Ger. Ein Auffsetziger/ der einem mit liſten nachſtellet. Hiſ. *Aſſechador.* Pol. *Podchwitacz, chitrek.* Vn. *Leſeskõdõ, olálkodo.* An. *That layeth in waitt to deceiue.*] Cic. pro Mil. Inſidiatori verò & latroni quæ poteſt aſferri injuſta nex?

Ĭnsĭdĭōsus, Qui ſæpè inſidiatur, plenus inſidiis, fallax. [עקוב *hakób.*

laköb.ἐπίβουλος, ἐπιβουλεύτης. Gall. *Plein de tromperie.* Ital. *Pieno d' inganni.* Ger. Auffsetzig/dückiſtig/heimtich/ nachſtellig. Hiſpan. *Lleno de aſſechancas y enganos.* Polon. *Zdradliwi.* Vng. *Lefeskődő, olalkodo.* Ang. *Full of wiles and deceit.*] Cic.4.Verr. Quis acerbior? quis inſidioſior? quis crudelior unquam? Inſidioſus latro, Mart.lib.14. Plin.lib.29. cap. 1: In qua conditione inſidioſiſſima authoritatem peſſimis boni faciunt.

Inſīdĭōsē, Cum inſidiis, fallaciter, fraudulenter. [*μετ' ἐπιβουλῆς.* Gal. *Par trahiſon, par deception & tromperie, en guettant.* Ital. *Con tradimento, con inganno, con truffa.* Ger. Auffsetzich mit hindertůcken. Hiſp. *Con aſſechancas, con engano.* Pol. *Zdradliwie, chitrze.* Vng. *Lefe skődue, olakodua álnokul.* Ang. *Deceitfullie, with wiles.*] Cic.li. 3.Offic. Ratio ergo poſtulat nequid inſidioſè, nequid ſimulatè, nequid fallaciter.

Inſīdo, is, penult. prod. inſedi, inſeſſum, idem quod inſideo. [ישב *jaſchab* רכב *racháb* חנה *chanáh.* ἐφίζαω, ἐπέχαω. Gall. *S'aſſoir, & ſe poſer, reſider ſus.* Ital. *Sedere.* Germ. Eynſitzen/ſich nider laſſen. Bel. Inſitten. Hiſp. *Aſſentarſe.* Pol. *Naſiadam.* Vng *Rayta wlők* Ang. *To ſitt doune vpon.*] Vir.5. Aen. Ac veluti in pratis, ubi apes æſtate ſerena Floribus inſidunt variis, & candida circum Lilia funduntur. Quint.lib.10.c.7: Moras, & receſſum, & ſilentium quæret, dum illa verba fabricentur, & memoriæ inſidant Lact.lib.6: Vitanda ergo ſpectacula omnia, nõ ſolùm nequid vitiorum pectorib. inſidat. i. ſenſim ingrediatur, & inhæreat. Stat. paſſivum protulit 2. Theb. -feſſis inſiditur aſtris.

Inſīgnĭs, & hoc inſigne, om.t. Eximius, egregius: & propriè in quo aliqua ſunt ſigna, quibus ab aliis diſcernitur. [בכתם *nichthám* בסמן *niſmán* כבד *chabédh.* ἐπίσημος. Gall. *Notable, ſignalé, bien marqué, remarqué.* Ital. *Nobile, illuſtre, chiaro.* Germ. Fürnem/fürtreffentich/fur andere auß. Bel Burnemende. Hiſp. *Claro, ſennalado.* Pol. *Znaczni, znamieniti, oſſobliwi.* Vng. *Iéles.* Ang. *Notable, luident, marked to be knawen.*] Virg.lib.3.Geor. Nec mihi diſplicecat maculis inſignis & albo: hoc eſt, inſignitus, quique maculis ab aliis diſtinguitur. Liv.1.ab Vrbe: Flaminem Iovi aſſiduum ſacerdotem creavit, inſignique eum veſte, & Curuli regia ſella adornavit. Virgil.lib.4. Aeneid. -oſtroq; inſignis & auro Stat Sonipes: hoc eſt, auro & oſtro inſtratus. ¶ Inſigne itaq; dicitur, quicquid ſigno aliquo, vel nota inter alia eminet. Ita qui nobilitate, aut virtute aliqua, aut etiam vitio inter alios eminent, inſignes dicuntur. Virgil. 1. Aeneid. Inſignem pietate virũm Sic etiam inſignes latrones dicimus, qui majore audacia graſſantur, & ſuis facinoribus omnibus innotuerunt Item inſignia etiam facinora dicimus, quæ vulgaria non ſunt, ſed rara, in hisque habent mediocre, ſed aut inſigniter bona aut mala Inſignis homo omnibus notis turpitudinis, Cic. pro Rab. Terent.in Eunuch. laudãu aliquam cauſam quærebat ſenex quamobrem aliquid inſigne faceret. Donatus: Inſigne aliquid magnum, & nobile facinus. Sic etiam inſignia ſcelera, a Tacito dicuntur. Quicquid enim excellit, ſive illud ſit vitium, ſeu virtus, inſigne dicitur. Hinc etiam quandoque ſimpliciter pro magno ſumitur. Lucil. Coquus non curat caudam inſignem eſſe, modò pinguis ſiet.

Inſīgnĭă, inſignium, n. t. Notæ, ſigna. [בקדות *nekuddóth* אותות *othóth.* παραστήματα. Gal. *Enſeignes, marques, armoiries, armes* Ital. *Inſegne, arme.* Ger. Zeichen/Wapen Bel Teverey/teecken. Hiſp. *Las inſignias de las horas, las armas.* Pol. *Herb, znak.* Vng. *Iél, czimer* Ang *A badge or cogniſance, ſignes of honoures or degrees.*] Dicuntur autem inſignia quæ in veſtibus, vexillis, & hujuſmodi inſignita ſunt: aut ipſæ veſtes, vexilla, & alia quæ fiunt, aut feruntur, ita ab aliis diſcreta, ut noſci poſſint cujus ſint, & ad quos pertineant: ut veſtes militares, & inſignia militaria, regalia, conſularia ve, quibus acies ab acie, eques ab equite, Rex & Conſul à viro privato cognoſci debet. Vir.2. Aen. - Danaumq; inſignia nobis Aptemus clypeos. Liv. li. 1: Ipſe en ille noſtris decoratus inſignibus magnificè incedit. Saluſt. Catil. Cum faſcibus, atq; aliis imperii inſignibus ad Manlium in caſtra tẽdit. Mos fuit antiquorum, ut benemeritis inſignia tribuerent magiſtratuum. Vnde ſcribit Tacit. decreta fuiſſe Narciſſo Quæſtoria inſignia à Claudio Cæſare. Ab eodẽ inſignia Præturæ Criſpino decreta fuerunt. ¶ Et nõ ſolùm ſigna & ornamẽta ob virtutem adepta ſed etiam inſignia laudis, & inſignia gloriæ dicimus: ut Cic. Appio: Inſignia enim virtutis multi etiam ſine virtute aſſequuti ſunt. ¶ Dicimus etiã in numero ſingulari, Inſigne, is. Ovid. 1. de Arte: Eſte procul vittæ tenues, inſigne pudoris. Sic etiam dicimus inſigne regni, pro diademate quo reges utuntur. Cic. 3. Philip. Eſſet enim illi ſerviendum, ſi Cæſar ab ipſo regni inſigne accipere voluiſſet.

Inſīgnĭo, is, ivi, itum, act.t. Signis noto, ſeu diſtinguo: [כתם *chathám* רשם *raſchám.* ἐπισημαίνω, ἐπιφραγίζω. Gal. *Marquer, noter & remarquer, orner.* Ital. *Ricamare, ornare.* Germ. Zeichnen. Bel. Treeckenen. Hiſp. *Semalar, ornar.* Pol. *Znaczę.* Vn. *Meg ékesitém.* Angl. *To marke or ſeale.*] ut apud Claudianum lib. 1: Hic elementorum ſeriem, ſedesq; paternas Inſignibat acu. lib, 4. ad Heren. Si quam rem deformabimus turpem aut cruentam, aũt cœno oblitam, aut rubrica delibutam inducemus, quo magis inſignita ſit forma. Virg.7. Aeneid. At lævem clypeum ſublatis cornibus Io Auro inſignibat. Inſignire annum cladibus, Tacitus, pro inſignem facere.

Inſīgnītŭs, pen.prod. particip. aut nomen ex participio, idem quod inſignis. [בכתם *nichthám* ברשם *nirſchám.* ἐπίσημος. Gal. *Marqué, orné, ſegnalé.* Ital *Ornato, ſigillato.* Ger. Bezeichnet/ob mercklich. Hiſ *Ornado, ſennalado.* Pol. *Naznaczoni.* Vng. *Ielés, ékesitetet.* Ang. *Marked or ſealed.*] Cic.1.de Divin. Quòd plenus aër ſit immortalium animorum, in quibus tanquam inſignitę notæ veritatis appareant. Tacit.lib.4: His partæ victoriæ ſpes, & ſi cedant, inſignitius flagitium.

Inſīgnītē, pen.prod Inſigniter, eximiè. [παρασήμως. Gal. *Fort excellemment, notablement, euidemment, clairement.* Ita. *Illuſtremente, manifeſtamente, chiaramente.* Germ. Treffentlichen/außbundiglich/ mercklich. Bel Merckyck/zeer wtwelyck. Hiſp. *Notable, y ſennaladamente* Pol. *Oſſobliwie, znamienicznie.* Vn. *Iteſſén.* An. *Notably, euidentlie.*] Cic.pro Quintio. Neque tamen quiſquam inventus eſt tam inſignitè improbus. Plaut in Menæch. Neu ſinas in me inſignite fieri tantam injuriam.

Inſīgnĭtĕr, aliud adverbium, ejuſdem ſignificationis. [παρασήμως, ἐπισήμως. Pol. *Znamienicznie.* An. *Notably, paſſing wæl.*] Cic. in Partitionibus: Parentibus, amicis, hoſpitibus præcipuè atque inſigniter diligendis. Idem 3. Philipp. Quis autem rex unquam fuit tam inſigniter impudens, ut haberet omnia commoda beneficia, jura regni venalia? Col. lib.10. cap.1: Superest ergo cultus hortorum inſigniter neglectus quondam veteribus agricolis.

Inſĭlĕ, inſilis, pen. corr. n. t. Eſt ſuſpendiculum vel perpendiculum, quod telam demiſſam examinat: ita dictum, ut credit interpres Lucretii, eò quòd applauſa pectine tela reſultet & ſubſiliat. [Pol *Podnożek ikalicki, ſzawiaſſa ikaliska.* Vng. *Kápoſtor.* Ang. *The treadle of a weauers lome.*] Lucr.lib.5: Textile poſt ferrum eſt, quia ferro tela paratur: Nec ratione alia poſſunt tam lævia gigni Inſilia, ac fuſi, radii, ſcapique ſonantes. Alii volunt eſſe duo inſtrumenta lignea, pedibus textorum ſuppoſita, quibus alternis reſurgentibus & depreſſis, telæ operiuntur, & contrahuntur.

Inſĭlĭo, is, pen.corr. inſilui, inſilivi, inſilii, inſultum, n. q. Saltu ingredior, vel ſuper aliquid ſalio, conſcendo, ineo. [עלז *dalágh.* ἐνάλλομαι, ἐπηδάω. Gal. *Saillir ou ſauter deſſus, ou dedans, ſe ruer deſſus.* Ital. *Aſſaltre, ſaltare in qualche coſa.* Germ. Eynſpringen oder etwarauff ſpringen Bel. In oft opſpringen. Hiſp. *Saltar en otra coſa.* Pol. *Wskakuie.* Vn, *Bé ſzökéllém.* Ang. *To leape in or vpon.*] Lucret.lib.3: Inſiluit ſolo, nociturus pondere puppi. Inſilire in equum, Liv.6 ab Vrbe. Plaut.in Rud. E' navi timidæ ambæ in ſcapham inſiluimus, *&c.* Plin.lib.8.cap.16: Dum ſequitur, inſilit ſaltu, quo in fuga non utitur.

Inſĭmŭl, Exin & ſimul, ſignificat una. [יחדו *jachdáv.* ἅμα. Gal *Enſemble.* Ital. *Inſieme.* Ger. Miteinanderen. Hiſp. *Iuntamente.* Pol. *Weſpol'.* Vn. *Egyőt.* An. *Together.*] Stat.1.Syl. Et gentes alis inſimul togatas.

Inſĭmŭlo, as, pen. corr. act.p. Accuſo, crimen ingero. [שטן *ſatán.* κατηγορέω, ἐνδείκνυμι, ἐγκαλέω, κρίνω. Gal. *Accuſer, blaſmer, mettre ſus.* Ital. *Accuſare, incolpare.* German. Zeyhen/ beſchuldigen. Hiſp. *Acuſar, culpár.* Pol. *Winuie.* Vng. *Vádolom bwnbe keuerőm.* An. *To accuſe, to lay to ones charge.*] Cic. Trebatio: Hic tu me etiam inſimulas, nec ſatisfactionem accipis. ¶ Iungitur etiam quandoque genitivo. Terent. in Phor. Si herum inſimulabis avaritiæ, malè audies. Accipitur etiam inſimulo pro ſuo ſimplici ſimulo. κατασοιῶμαι. Cic.li.1.Offic. Solus neglexit fidem, furere inſimulavit, ne quò iret.

Inſĭmŭlātĭo, ſ.t. Quę (ut inquit Donatus) eſt falſi vel veri criminis incuſatio. [שטנה *ſitnáh.* κατηγορία, ἔγκλημα. Gal *Blaſme, accuſation.* Ita. *Accuſa, biaſmo.* Ger. Zeyhung eines laſters/beſchuldigung Hiſ. *Aquella falſa accuſatiõ.* Pol. *Winnowanie, oskarżenie.* Vn. *Vádolás, bwnbe keueres.* An. *Accuſation, blaming.*] Cic.pro Fõteio: In falſam atq; iniquam proborum inſimulationẽ vocabatur.

Inſĭnŭo, as, act p. In notitiam alicujus adduco, latenter introduco. [ὑποδύομαι, ἐγκολπίζω, ἐγκατοικίζω, ἐσοικίζομαι, παρεισδύομαι Gal. *Mettre ou ietter au ſein, fourrer dedans, demonſtrer.* Ital. *Mettere in ſeno ò gittar d' entro, demonſtrare.* German. Etch eynſchmeichlen oder eyn ſticken/zutäppiſch machen. Bel. Inſtecken. Hiſp. *Enſenar, ò meter enel ſeno, demonſtrar.* Polon. *Wtraczamſie, wkradamſie, wl'aſzamſie.* Vngar. *Beſérkeſztetőm, ſzmeretségébe iutatom.* Ang. *To put into his biſome.*] Sueton.de Clar. Gram. Quare citò manumiſſus Auguſto inſinuatus eſt, quòd eleganter curam ordinandarum bibliothecarum in Octaviæ porticu ſuſcepit: hoc eſt, in notitiam Auguſti pervenit. Cicer. de Amicit. Callidus ille & occultus ne ſe inſinuet, ſtudioſè cavendum eſt. Plautus in Milit. Interim ivit hinc miles: fortè Athenas advenit: Inſinuat ſeſe ad illam amicam heri mei. ¶ Dicitur autem inſinuo, quaſi in ſinum vel pectus immitto. ¶ Vnde apud Tertullian. de Reſurrect. carnis, Inſinuare pro in ſinum abicon-

abſcondere uſurpatur. Moſes manum in ſinum condit & emortuam profert, & rurſus inſinuat, & vividam explicat. Apud Virg. lib. 2. Aeneidos, legitur inſinuat, pro inſinuatur: Tũ verò tremefacta novus per pectora cunctis Inſinuat pavor. ¶ Inſinuare quoque aliquando eſt immittere aut movere. Siſenna Hiſtor. lib. 4: Agmen perturbatum pedites inſinuant, ac loco commovent. Ex Nonio.

Inſĭnŭātŭs, Inflexus, complicatus, compreſſus. [חבוק *chabúk.* συνεσταλμένος. Gall. *Tors, double'.* Ital. *Rivolto, torto.* Germ. In Büſen gebogen. Hiſp. *Doblegado, tuerto.* Pol. *Skrzeczoni, ſkrzywiony.* Vng. *Horgas, tekergős.* Ang. *Bowed, plect.*] Apul. lib. 9: Siccine vacuus & otioſus inſinuatis manibus ambulabis mihi? Tali enim habitu manus otioſorum complicantur. Livius pro eodem dixit, Compreſſis manibus: cujus hæc ſunt verba ex lib. 7. ab Vrb. Quid aliud cauſæ eſſe credamus, cur veteranus dux fortiſſimus bello, compreſſis (quod ajunt) manibus ſedeas?

Inſĭnŭātĭo, onis, ſ. t. Obſcura & latens auditoris conciliatio. [παρέισδυσις. Polon. *Wślizgnienie ſie.* Vngar. *Allattomba való engeſztelés.* Ang. *A craftie or colourable begining of an oration.*] Cic. 1. de Invent. Inſinuatio eſt oratio quadam diſſimulatione & circuitione obſcurè ſubiens auditoris animum. Vide Quint. li. 4.

Inſĭpĭăt, apud Varr. id eſt, alterando fiat inſipidum. [Vng. *Izetlenne legyen.*] Quanquam alibi legatur, cùm fur incipiat.

Inſĭpĭdus, a, um, Injucundus, inſuavis, ſine ſapore. [כסיל *chesíl* נבל *nabál* אויל *evíl* ἀνόητος, ἄφρων, μωρός. Gal. *Fol, qui n' eſt point ſage.* Ital. *Pazzo, ſciocco.* Ger. Unweyß. Belg. Got Hiſp. *No ſabido, necio* Polon. *Głupi, cżiuł a.* Vng. *Tudatlan.* Ang. *Foolish, not wiſe.*] Cic. 2. de Fin. Turpe eſt ſapientem ex inſipiẽtium ſermone pendere. Idem de Amic. Nihil inſipiente fortunato intolerabilius fieri poteſt.

Inſĭpĭēntĭſſĭmŭs, ſuperl. [Vn. *Főlőge igőn tudatlan.*] Sen. quæ. nat. l. 2. c. ult. Non tibi timidiſſimus omnium videtur & inſipientiſſimus, qui magno ambitu rogat moram mortis?

Inſĭpĭentĭă, æ, f. p. Imprudentia, dementia. [כסילות *chesilúth* אולת *ivvéleth.* ἀνοησία, ἀφροσύνη, μωρία. Gal. *Folie.* Ital. *Pazzia.* Germ. Unweißheit/thorheit. Hiſp. *La necedad, ò ignorancia.* Pol. *Głupſtwo.* Vng. *Tudatlanság.* Ang. *Foolishneſſe.*] Plaut. in Amph. Iuſta autem ab injuſtis petere, inſipientia eſt.

Inſĭpĭēntĕr, adverb. Imprudenter, ſtultè, temerè. [ἀνοήτως. Gall. *Folement.* Ital. *Pazzamente.* Ger. Unweißlich. Hiſp. *Neſciamente.* Pol. *Głupie.* Vng. *Tudatlanul.* Ang. *Foolishlie.*] Plaut. Trucul. -per tua obſecro genua, Vt tu iſtuc inſipiẽter factum, ſapienter feras, mihiq; ignoſcas.

Inſĭpo, as, are, verbum eſt antiquum & obſoletum, quod Feſtus interpretatur injicere. [Pol. *Wrzucam.* Vn. *Be vetőm, be ölt.*] Cato de Re ruſt. cap. 85: Omnia bene permiſceto, & in ollam novam inſipato.

Inſīſto, ſtis, n. t. ſignificat in re aliqua conſiſto. [עמד *hamádh.* ὑφηλάζω, ἐφίστημαι, ὑπίχομαι. Gall. *Se tenir ferme ſur quelque choſe, s'y arreſter.* Ital. *Affermarſi, ſtar fermo.* Ger. Etwarauff ſtehen. Hiſp. *Eſtar firmo, firmarſe en lugar.* Polon. *Stoie.* Vngar. *Meg állok.* Angl. *To inſiſt vpon any thing, to tarie.*] Plin. lib. 7. cap. 2: Contuentes ſolem immobilibus oculis, ferventibus arenis toto die alternis pedibus inſiſtere. Cæſ. 2. bell. Gall. At hoſtes etiã in extrema ſpe ſalutis tantam virtutem præſtiterunt, ut quum primi eorum cecidiſſent, proximi ſubjacentibus inſiſterent. ¶ Inſiſtere veſtigia, pro firmare. [התעמיד *hehemíd*] Virg. li. 11: Vtq; pedum primis infans veſtigia plantis Inſtiterat, jaculo palmas armavit acuto. Item dicitur inſiſtere veſtigiis alicujus: id eſt, ſequi & imitari aliquem. ¶ Item inſiſtere, pro operam dare. ἐπιτίθεμαι, ὑφίστημι. ¶ Item ſollicitare, urgere. [אץ עבר *patsár.* ἐπέχειμαι.] Plinius: Frequentiusq; ut id ageret, inſiſtebat. Autor ad Heren. in hac ſignificatione cum dativo conjunxit: Nunc idem nosmetipſi vobis inſiſtemus: res enim communis agitur: id eſt, vim faciemus. ¶ Item pro reſiſtere, immorari, & quaſi ſiſtere gradum: cujus contrarium progredi. Cic. 4. Verr. Quot videtis eſſe in uno furto peccatorũ gradus? ut ſi ſingulis inſiſtere velim, progredi iſte non poſſet. Idem in Orat. Sæpè accidit, ut aut citiùs inſiſtendum ſit, aut longiùs procedendum. Inſiſtere haſtæ: hoc eſt, inniti. Plin. de viris illuſtr. Advocato Marco Livio Pontifice, haſtæ inſiſtens, & ſolennia verba reſpondens, ſe & hoſtes diis manibus devovit. Inſiſtere veſtigiis alienis: hoc eſt, inhærere, & ſequi aliena veſtigia, Plin. lib. 6. cap. 17.

Inſtĭtĭo, nis, verb. f. t. Progreſſioni opponitur. [עמדה *hemdáh.* ἐπίχυσις. Gal. *Arreſt, demeure.* Ital. *Dimora, mora.* Ger. Das ſtillſtehen oder beharren/wer einer bleibt vñ nit fúr ſich geht. Hiſ. *Tardanca.* Pol. *Zátrzymowanie, hamowanie.* Vng. *Megállás.* Ang. *An inſi ſting, or tarying.*] Cic. 1. Tuſc. Aut quis eorum ſtellarum curſus, progreſſiones, inſtitiones notavit? Quo tamen in loco non nulli (ſed perperam) legunt inſtitutiones. Vocat enim Cicero ſtellarum inſtitiones, quum omnino non móventur, ſed ad quoddam tempus inſiſtunt, ſive conſiſtunt: id quod teſtatur lib. 2. de Nat. deor.

Inſĭtĭo, Inſitĭtium, Vide INSERO.

Inſĭtĭum, ab inſectione dictum, Pulmenti genus, ex inſectis & minutatim tritis carnibus confectum. [ἔψημα. Pol. *Siekanina.* Vng. *Vagotbol tſinált etek.*] Apud Apicium ſæpè fit mentio de inſitis. Meminit & Varr. Vide ſuprà inſeco.

Inſĭtum, Inſĭtīvus, Vide INSERO.

Inſŏcĭābĭlĭs, le, om. t. Quod conjungi non poteſt [ἀσυνάρτητος, ἀσυνάπτος. Gall. *Qui n'eſt point accompagnable.* Ital. *Solingo, che non ſi può accompagnare.* German. Vngeſellig / vnvereinbartlich. Hiſ. *Coſa que no ſe puede ſer accompanada.* Pol. *Nie ſłuszny, nie towarzyski.* Vng. *Tarſalkodhatatlan.* Ang. *That can haue no ſocietie or companie with others.*] Plin. lib. 16. cap. 43: In omni genere & glutinum abdicant quædam, & inter ſe & cum aliis inſociabili glutino, ſicut robur. Sed nec ferè cohærent, niſi ſimilia natura, ut ſiquis lapidem lignumq; conjungat. Indomita & inſociabilis gens, Liv. 7. bell. Maced. Regnum inſociabile, Tacit. li. 13. Liv. 7. bell. Punic. Inuſitati nanque antea alienigenis; nec videre ipſi advenam in terra ſua adſueti, omni generi humano inſociabiles erant.

Inſōlābĭlĭtĕr, adverbium, Sine conſolatione [ἀπαραμυθήτως. Gall. *Inconſolablement, deſolablement.* Ital. *Senza conſolatione.* German. Vntroſtlich / ohne troſt. Hiſpan. *No podiendo ſer conſolado.* Polon. *Nie pocżieſznie.* Vng. *Vigaſztalhatatlan képpen.* An. *Without conſort.*] Horat. 1. epiſt. 14: Me quanvis Lamiæ pietas & cura moratur Fratrem mœrentis, rapto & de fratre dolentis Inſolabiliter.

Inſōlēns, pen. corr. om. t. Inſuetus & inſolitus. [ἀσύνηθης. Gal. *Inuſité, qui n' eſt point en vſage.* Ital. *Inſolito, non ſolito.* Ger. Vngewohnt/ſeltzam/vnbreuchlich Bel. Ongewoon. Hiſ. *No acoſtumbrado.* Pol. *Rzadki, nie cżęſty.* Vng. *Szokatlan.* Ang. *Not wont or accuſtomed.*] Horat. 3. Car. Ode 29. Fortuna ſævo lata negotio, & Ludum inſolentem ludere pertinax, Tranſmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alii benigna. Saluſt. Inſolens vera accipiendi. Gel. lib. 1: Atque id quod à C. Cæſare excellentis ingenii ac prudentiæ viro, in primo de Analogia ſcriptum eſt, habe ſemper in memoria atque pectore, ut tanquam ſcopulum, fugias inauditum atque inſolens verbum. ¶ Ponitur etiam pro ſuperbo, & arrogante; quẽ *præſumptuoſum* dicere ſolemus. [גאה *gheéh* זד *zedh.* ἀλαζών. Gall. *Inſolent, arrogant, ſuperbe fier.* Ital. *Arogante, ſuperbo.* Germ. Vbermütig/hochtragen/ſtoltz Hiſ. *Arrogante, y ſoberuio.* Pol *Hardy, pyſzny.* Vng. *Kevély* Angl *Preſumpteous, arrogant, hautie.*] Quod eſt, quum quis audet facere vel dicere quòd à modeſtis viris fieri aut dici non ſolet. Cicero pro Marcello: In victoria, quæ ſui natura inſolens & ſuperba eſt. Idem de Senectute: Tertiam enim jam ætatem hominũ vivebat: nec erat ei verendum ne vera de ſe prædicans nimis videretur aut inſolens aut loquax.

Inſōlēntĭă, f. p. inſuetudo, res non conſueta aut ſolita. [ἀήθεια. Gall. *Faute d' accouſtumance, inaccouſtumance* Ital *Nouità.* Ger. Vngewohnheit/vnbrauchligkeit. Bel. Ongewoonheyt. Hiſp. *Aquella no coſtumbre.* Pol. *Nie zwykłość, nieżwiczai.* Vn. *Szokatlanság.* An. *Diſuſage, lack of wonting.*] Cic. 1. de Invent. Primò propter inſolentiã reclamantes, deinde propter rationẽ atq; orationẽ ſtudioſiùs audiẽtes, &c. Liv. 8. bel. Maced. Et offenderunt aures inſolentia ſermonis. Cic. pro Dejot. Moveor etiã loci ipſius inſolentia. ¶ Inſolentia, pro arrogantia, ſuperbia. [גאוה *ghaaváh* גאות *gheúth* זדון *zadhón.* ἀλαζονεία. Gal. *Inſolence, arrogance.* Ital. *Superbia, arrogãza.* Ger. Stoltze/hochtragẽheit/ vbermut Bel. Hoochmoedigheyt. Hiſ. *Arrogancia, y ſoberuia* Pol. *Pycha, nadetose.* Vn. *Keuélység.* Ang. *Pryde, preſumption.*] Cic. 5. Verr. de luxuria Apronii loquor, nihil de inſolentia, nihil de ſingulari nequitia ac turpitudine. Cic. 1. Tuſc. Quæ quidem cogitans ſoleo ſæpè mirari nonnullorum inſolentiam philoſophorum, qui naturæ cognitionem admirantur. ¶ Inſolentia, pro novitate. Cic. pro Dejot. Moveor etiam loci ipſius inſolentia.

Inſŏlēntĕr, adverbium, Arroganter & ſuperbè. [ἀλαζονικῶς. Gal. *Fierement, arrogamment.* Ital. *Superbamente, arrogantemente.* Ger. Stoltzlich / vbermütiglich. Hiſp. *Arrogante y ſoberuiamente.* Pol. *Nadecżie pyſznie.* Vngar. *Keuélyőn.* Ang. *Arrogantlie, proudlie.*] Cic. 4. Tuſc. Inſolenter ſe efferre. Liv. 2 ab Vrbe: Tandem ſuperant externa: adeò ſuperbè, inſolenterque hoſtis eludebat. ¶ Aliquando etiam inſolenter uſurpatur pro raró. [Ang. *Seldome, few tymes.*] Cic. 1. de Inven. Deinde natura ejus eventéne vulgò ſoleat, an inſolenter & raró.

Inſŏlĭdum, ſive Inſolido; pen. corr. Integré. [ἐς ὁλόκληρον, κατ' ὁλόκληρον. Gal. *Entierement, en tout & pour le tout.* Ital. *Interamente.*

mente. German. Gentlich. Hiſpan. *Integramente, ò enteramente.* Polon. Całie. Vng. *Eppen, egeẓẓen.* Ang. *Throughlie.*] Senec. de Benefic. lib. 2: Præſentia nondum tota inſolida ſunt: poteſt illa caſus aliquis incidere. Obligari inſolidum. Vlpian. l. His verbis. eod. tit Spondere inſolidum. Iulianus. l. Reos. eodem tit.

Insŏlĭtŭs, a, um, Non ſuetus, inſolēs, inaſſuetus. [ἀήθης. Gal. *Inaccouſtumé, non accouſtumé.* Ital. *Inſolito, non conſueto.* Ger. Vngewohnt. Hiſ. *Deſacoſtumbrado, no acoſtumbrado.* Pol. *Nie zwikł'y.* Vngar. *Szokatlan.* Angl. *Vnaccuſtomed, not wonted.*] Virgil. 1. Georg. -inſolitis tremuerunt motibus Alpes. Cic. 3. Verr. Cur pudentiſſimas, electiſſimasque fœminas in tantum virorum conventum inſolitas, invitasque prodire cogis? Inſolitus ad laborem exercitus, Cæſar 3. bell. Civilis.

Insŏlĭtē, adverbium, Præter conſuetudinem. [ἀήθως. Polon. *Nie zwiczainie.* Vng. *Szokatlanul.* An. *Not as it was wonte.*] Gell. lib. 1. cap. 5: Intempeſtivè ac inſolitè differebat. Sunt tamen qui eo loco legant, Inſubidè differebat.

Insōlo, las, pen. prod. Ad ſolem ſicco. [ἡλιάζω, ἡλιόω. Gall. *Mettre au ſoleil, ſecher au ſolcil.* Ital. *Seccar al ſole.* German. Sönnen/an die Sonnen thun/oder daran trücknen. Hiſpan. *Aſſolear poniendo al ſol.* Pol. *Suſze nâſł'oncu.* Vng. *Verőfényőn, meg ſzáraſztatot.* Ang. *To dry at the ſonne.*] Col. lib. 12. cap. 39: Quas per triduum inſolaveris. Idem lib. 4. cap. 17: Nam & ſic faciliùs inſolatur humus, & fructus percoquitur.

Insōlātŭs, In ſole, ſeu ad ſolē ſiccatus, aut calefactus. [ἡλιασμένος, ἡλιωθείς Gall. *Expoſé, & ſeché au ſoleil.* Ital. *Seccato al ſole.* Germ Geſaunet/an die Sonnen gelegt. Hiſpan. *Coſa áſonalada.* Pol. *Naſł'once wiłł ozoni.* Vng *Verőſényőn, meg ſzáraſztatot.* Ang. *Dryed at the ſonne.*] Colum. lib. 5: Super hoc materiæ quæ fructum habent, melius convaleſcunt, & uvæ commodiùs inſolatæ percoquuntur. ¶ Inſolare quoq; puellæ crines dicuntur, dum facie tecta paſſos capillos ad ſolem expandunt ſiccandi gratia. Et ipſi crines inſolati dicuntur. Plin. lib. 21. cap. 14. de cera loqueus: Candidiſſima verò fit poſt inſolationem etiam-num recocta.

Insōlūbĭlĭs, le, om. t. Quod ſolvi non poteſt. [ἄλυτος. Gall. *Indiſſoluble.* Ital. *Che non ſi può ſciogliere.* Ger. Vnauflöſlich. Hiſp. *Coſa que no ſe puede deſatar.* Pol. *Nie rozwieźiſły.* Vn. *Oldhatatlan.* Ang. *That can not be lewſed.*] Quint. lib. 5. cap. 9: Vbi eſt ſignum inſolubile, ne lis quidem eſt. Inſolubile judicium, neceſſariũ, quod urget hominem: apud eundem Quintil.

Insōlūbĭlĭtĕr, adverb. [ἀδιαλύτως. Polon. *Nie rozwiązanie, nie rozł'aczenie.* Vng. *El ſzakaſzthatatlan képpen meg old hatatlanul.*] Macrob. Comment. lib. 1. cap. 6: Cùm vero medietas ipſa geminatur, ea quæ extima ſunt, non tenaciter tantùm, ſed etiam inſolubiliter vinciuntur.

Insōlūtum accípere, Eſt aliquid accipere in ſatisfactionem, aut certè deductionem rei debitæ. [Pol. Wzięcie bez zapł'aci. Vngar. *Fizetés felében valamit el venny.*] Seneca lib. 2. de beneficiis, cap. 26: Inde eſt, ut omnia meruiſſe ſe exiſtimet, & inſolutum accipiat, nec ſatis pro ſuo pretio æſtimatum exiſtimet. ¶ Sic etiam dicimus Inſolutum cedere: id eſt, cedere in ſolutionem. Exempla nuſquam non occurrunt apud Iuriſconſultos.

Insōlum, Veteres pro inſolitum dixerunt. [Vng. *Szokatlan.*] Afran. Orbitatem ſenectuti tuæ malum metui: quod inſolum non venit cæco ac dementi.

Insōmnĭum, nii, n. ſ. Eſt, ut inquit Macrobius, quod in ſomno videmus, & ex cura oppreſſi vel animi vel corporis vel fortunæ proficiſcitur, unà cum ſomno advolat & pariter evaneſcit: unde Inſomnio nomen, non quia per ſomnum videtur, ſed quia in ipſo ſomno tantummodo eſſe creditur dum videtur, poſt ſomnum nullam utilitatem vel ſignificationem relinquit. [חלום *chalóm.* ἐνύπνιον, ὀνειρωγμός. Gall. *Songe ou viſion qu'on voit en dormant.* Ital. *Sogno, viſione veduta in ſogno.* Ger. Ein Traum/ein Geſicht ſo einem im ſchlaf furkompt. Belg. Droom. Hiſ. *Viſion in ſuennos.* Pol. *Snienie wſpaniu.* Vng. *Almadozás álom, látás.* Ang. *A dreame or viſion in ones ſleepe.*] Tibul. Dii meliora ferant, nec ſint inſomnia vera. Cle. de Senect. Caret ergo etiam vinolentia, & cruditate, & inſomniis.

Insōmnĭs, inſomne, om. t. Pervigil. [ער *her.* ἄϋπνος. Gal. *Sans dormir, ſans ſommeil.* Ital. *Senza ſonno, vigilante* Germ. Vnſchläfferig/wachend. Hiſpan *Sin ſuenno ò deſuelado.* Pol. *Czuini, nie ſpiący.* Vng. *Alom nékwl valo.* Ang. *Without ſleepe.*] Vnde inſomnes noctes, apud Virg. 9, Aeneid. hoc eſt, pervigiles: - noctē cuſtodia ducit Inſomnem ludo. Oculi inſomnes, Stat. 3. Thebaid.

Insōmnĭă, æ, Vigilia. [ἀγρυπνία, ἄϋπνία. Gall. *Faute de dormir, quand on ne dort point.* Ital. *Vigilia, veg ghia.* German. Vnſchläfigkeit/das wachen. Hiſpan. *La vela contraria del ſuenno.* Polon. *Czuinoſc.* Vngar. *Vigyázás.* Ang. *Waking.*] Cælius Plotio apud Nonium: Conſequitur comes inſomnia: ea porrò inſaniam affert. Donatus in illud Terentii in Evnuch. Aut mox noctu te adigent horſum inſomnia: Legitur, *inquit,* & Adiget, út ſit inſomnia numeri ſingularis.

Insōmnĭōsŭs, Qui multùm ſomniat. [ενυπνιώδης. Gall. *Qui ſonge pluſieurs choſes, ſongeart.* Ital. *Che ſi ſogna molte coſe.* German. Treumig/dem gern viel ſchwerer Treum fürkommen Hiſp. *El que mucho ſuenna.* Pol. *Ten ktori częſte ſni miewa.* Vng. *Almaloxo* Ang. *That dreameth often or ſeeth viſiones in his ſleepe.*] Cato de Re ruſt. cap. 157: Omnino qui inſomnioſus eſt, hac eadem curatione ſanum facies.

Insōns, tis, om. t. Innocens, qui extra culpam eſt. [בקי *nákí.* ἄκακος, ἀθῶος. Gal. *Innocent.* Ital. & Hiſp *Innocente* Germ. Vnſchuldig. Pol. *Niewinny.* Vng. *Artatlan* An. *Giltles, innocent.*] Liv. 4. ab Vrbe: Etiamſi regni crimine inſons fuerit. Plaut. in Aſin. Ille ecaſtor ſuppilabat me, quod ancillas meas Suſpicabar, atque inſontes miſeras cruciabam.

Insŏno, as, are, n. p. Sono. [הגה *hamdh.* ἐνηχέω. Gal. *Sonner, rendre vn ſon.* Ital. *Suonare.* Ger. Erthönen. Hiſp. *Sonar.* Pol. *Trąbie.* Vn. Zőngők. An. *To ſounde.*] Lucan. li. 2: Inſonuêre tubæ & quanto clamore cohortes Miſcentur, tantum, &c. Ovid. 11. Metam. Nulla mora eſt, calamis agreſtibus inſonat ille.

Insŏnŭs, na, num, pen. corr. Quod eſt nullo ſono & ſtrepitu. [ἄφωνος, ἀηχής. Gal. *Choſes ſans ſon ou bruit.* Ital. *Senza ſuono, che non ha ſuono.* Ger. Das kein getöß oder gereuſch macht. Hiſp. *Coſa ſin ruido y ſin ſonido.* Pol. *Nie kł'apiaci.* Vng. Szo, zőngés nékwl valo. Ang. *That hath no ſound.*] Apuleius: Inſono veſtigio me perducit. Sic Abſonum, ſine ſono, vel malè ſonans. Vide ſuo loco.

Insōpītŭs, a, um, pen. prod. Inſomnis, pervigil: ut Inſopitus draco. [ער *her* ἄϋπνος. Gal. *Qui ne dort point, qui n'eſt point aſſopi de ſomme.* Ital. *Vigilante.* German. Vnentſchläfft Hiſpan *Coſa que no puede adormeſcerſe, velador todo la noche.* Polon. *Nie vſpiani.* Vngar. *El alhatatlan vigyázo.* Ang. *That ſleepeth not.*] Ovid. 7. Metam. -cur non tauros exhortor in illum, Terrigenasque feras, inſopitumque draconem?

Insŏrtītŭs, a, um, [ἀκλήρωτος. Gal. *Qui n'eſt point diviſé ne parti par ſort.* Ital. *Non partito per ſorte.* German. Vngeloſſet/nicht durch das loß werffen zugetheilt Hiſ. *Coſa no partida por ſuerte.* Pol. *Nie zakuiaci przydos.* Vn. *El oſztatlan.* An. *Not parted bylot.*] Plau. in Caſin. Si non impetravit ſpicula etiam inſortita ſunt mihi.

Inspērāns, tis, om. t. Non ſperans, non expectans, imprudēs. [ἀέλπιστος. Gall. *N'eſperant point, qui n'eſpere point.* Ital. *Che non ſpera, ſenza ſperanza.* Ger. Vnverhoffend. Hiſ. *El que no eſpera.* Pol. *Nie ſpodźial'y.* Vn. *Reménletlen.* An. *Thath looketh not for.*] Cic. 1. de Orat. Inſperanti mihi cecidit, ut in iſtum ſermonem delaberemini.

Ex-Inspērāto, adverb. Præter ſpem & opinionem. [ἀνελπίστως. Gall. *Sans qu'on l'eſperaſt, hors ou contre eſperance.* Ital. *Senza haverui penſato, all' improviſo.* Germ. Vnverhoffeter ſach/vnverſehentlich. Hiſ. *No eſperando, fuera de eſperanza.* Polon *Nie ſpodźiałie.* Vng. *Reménség, velekedés kwnwl* An *Beſyde expectation.*] Plin. l. 25. c. 2: Caſuque accidit ut militē à morſu canis incipiente, &c. Servatusque eſt ex inſperato

Inspērātŭs, a, um, pen. prod. Inexpectatus. [ἀέλπιστος. Gal *Non eſperé, qu'on n'eſpere point.* Ital. *Coſa non ſperata.* Ger. Vnverhoffet Hiſ. *Coſa no eſperada.* Polon. *Nie ſpodźial'y.* Vng. *Reménletlen, váratlan* Ang. *Not looked or beleued for.*] Ter. in Heaut. -celem tam inſperatum gaudium, Quum illi nihil periculi ex indicio ſiet? Inſperatum, non opinatum malum, Cic. 3. Tuſcul.

Inspērābĭlĭs, le, om. t. Quod vix ſperari potuiſſet. [ἀέλπιστος, ἄελπτος. Gal. *Qui ne ſe peut eſperer.* Ital. *Che non ſi può ſperare.* German. Nicht zu verhoffen/des kein hoffnung wart. Hiſ. *Coſa que no ſe puede eſperar.* Polon. *Nie ſpodźiewał'i.* Vngar. *Reménlhetetlen.* Ang. *That culd not be beleued.*] Gell. lib. 4. cap. 18: Pacemque & victoriam vobis peperi inſperabilem.

Inspērgo, is, ere. act t. Sparſim infundo. [זרה זרה *záráh* שזר *pizzér.* ἐπιπάσσω. Gal. *Eſpandre ou eſpardre par dedans ou deſſus.* Ital. *Spargere, aſpergere.* German. Eynſprengen / etwarcyn ſprützen oder ſäyen. Hiſpan. *Derramar.* Polon. *Pokrapiam.* Vng. *Red hintőm.* Ang. *To ſprinkle in or vpon.*] Cic. 2. de Divinat. Cor eſt in extis, jam abſcedet, ſimulac molam & vinum inſperſeris. Col. li. 11. ca. 2: Hoc eodem tempore ſtercoris pars in prata digerenda, pars oleis & cæteris arboribus inſpergenda Nævi inſperſi egregio corpori, Horat. 1. Ser. Sat. 6.

Inspĭcĭo, is, penult. corr. act. t. Aſpicio, intueor, ac penitùs cognoſco. [ראה *raáh* הביט *hibbít* צפה *tſaphdh* השכין *hiſchil.* κατοπτεύω, ἐφοράω, ἐπιοκέπτω, ἐπισκοπέω. Gal. *Regarder dedans, conſiderer & veoir de pres.* Ital. *Guardare, vedere.* German. Anſehen/hineyn ſehen/anſchauwen. Belg Beſten/aenſchouwen. Hiſpan. *Mirar, y ver.* Pol. Wgledzie. Vngar. *Nézőm.* Ang. *To looke in or vpon, to conſider.*] Terentius in Adelph Denique inſpicere tanquam in ſpeculum vitas hominum jubeo, atque ex aliis exemplum ſumere ſibi. Plaut. in Menæch. Quum inſpicio marſupium, Viaticati hercle admodum æſtivè ſumus. Idem in Moſt. Cupio hercle inſpicere has ædes.

Inspēctĭo, onis, f. t. Diligens rei alicujus conſideratio. [השכל *haſchel.*

haſchél. ἐπισκοπή, ἐφορεία, ἐπίσκεψις. Gal. *Regard, conſideration, eſgard.* Ital. *Conſideratione diligente di qualche coſa.* Ger. Beſchawung/beſichtigung. Hiſp. *Mirada diligente.* Polon. *Pilne weirzenie, obacżenie.* Vng. *Szorgalmatos nizés.* Angl. *The looking vpon or beholding of a thing.*] Colum. lib. 1. cap. 4: Nam prima inſpectione neque vitia neque virtutes abditas oſtendit. Cic. 2. Philip. Nos enim nuntiationem ſolùm habemus: Conſules & reliqui magiſtratus etiam inſpectionem: id eſt, cognitionem & judicium. Quo loco tamen libri emendatiores, ſpectionem non inſpectionem habent.

Inſpĕctŭs, us, ui, in quarta declinatione, pro ipſa inſpectione. [Vng. *Szorgalmatos nizés ſzómlelés.*] Tertul. lib. 4. adverſus Marcionem: Cur autem inſpectui eorum manus & pedes ſuos offert quæ membra ex oſſibus conſtant?

Inſpĕcto, as, act. p. Continuè ſive attentè intueor. [השכיל *hiſchíl* שקד *ſchakáph.* ἐφορᾶν, ἐπισκοπεῖν. Gal. *Regarder ſouuent & diligemment, conſiderer.* Ital. *Guardar con diligenza.* Germ. Fleiſſig oder eigentlich beſichtigen. Hiſpan. *Mirar à menudo ò con diligencia.* Pol. *Vżławnie nagliadam.* Vngar. *Nizélŏm, ſzómtélŏm, tekintélŏm.* Ang. *To behold or conſider often.*] Cic. ad Brut. Quod utinam inſpectare poſſis timorem de illo meum. ¶ Inſpectare etiam dicuntur ſatellites, quos principes præſidii cuſtodiæque corporis ſui cauſa circum ſe habent. Sueton. in Cæſ. Sunt qui putent confiſum eum noviſſimo illo Senatuſconſulto, ac jurejurando etiam cuſtodias Hiſpanorum cum gladiis inſpectantium ſe removiſſe.

Inſpīco, as, pen. prod. In modum ſpicæ vel ſpici acuo. [ἀκροξύνω. Gal. *Faire aigu & pointu comme vn eſpi, aguiſer.* Ital. *Aguzzare.* Ger. Alß ein ähr außſpitzen. Hiſp. *Dentar la hoz, aguzar, eſpigar.* Polon. Zaſpiczam. Vng. *Meg hegyŏzŏm, hetczŏm.* An. *To make ſharp lyk the eare of corne.*] Virg. li. 1. Georg. ferroq; faces inſpicat acuto. Vbi Servius: Acuto ferro incidit, ad ſpeciem & imaginem ariſtarum.

Inſpiro, as, pen. prod. Afflo, perflo. [נשב *niſchſchéb* נטח *naphách.* ἐπιπνέω. Gall. *Souffler dedans ou deſſus.* Ital. *Inſpirare, ſpirare, ſoffiare.* Germ. Hineyn wäyen/eynblaſen. Hiſ. *Soplar, eſpirar.* Pol. *Wionał, ziewnąć.* Vng. *Befuck, ihlŏk.* Ang. *To blowe or breath in or vpon.*] Col. lib. 1: Sed granaria ſcalis adeantur, & modicis feneſtellis Aquilonibus inſpirentur. Virg. 1. Aeneid. Occultum inſpires ignem. Idem 4 Georg. Illis ira modum ſupra eſt, læſæque venenum Morſibus inſpirant.

Inſpīrātĭo, [ἔμπνευσις. Pol. Wtchnienie. Vng. *Iblésbé fuas.*] Iulius Firmicus Matheſeos lib. 6: Talis genitura Pindaro, & Archilocho dulciſſimi carminis modus divina ingenii inſpiratione largita eſt.

Inſpīrātŭs, [ἔμπνευσις. Vng. *Iblettetŏt.*] Iuſtinus Hiſt. lib. 18: Cui cùm inſpirati vates canerent, non impunè canerent.

Inſpŏlĭātŭs, a, um, Non ſpoliatus. [ἀσύλητος. Gall. *Qui n'a point eſté pillé ne deſpouillé.* Ital. *Non ſpogliato.* German. Nit beraubt/vngeplündert. Hiſpan. *No deſpojado.* Polon. *Nie obrani, nie wiplundrowani.* Vngar. *Ioſztatlan.* Ang. *Not ſpoiled.*] Quintilian. lib. 7. cap. 2: Hominem occiſum eſſe conſtat, non in ſolitudine, ut à latronibus ſuſpicer: non prædæ gratia, quia inſpoliatus eſt: non hæreditatis ſpe, quia pauper fuit: odium igitur in cauſa.

Inſpŭo, is, ere, n. t. Super aliquid ſpuo, conſpuo. [רק *rak.* ἐμπτύω Gall. *Cracher ſur ou dedans quelque choſe.* Ital. *Sputare qualche coſa.* Ger. Etwarenn oder etwarauff ſpeuwen. Hiſp. *Eſcupir en algo.* Pol. *Poplwał'em.* Vng. *Reá pŏkŏk.* Ang. *To ſpett in or vpon.*] Pli. lib. 22. cap. 21: Traduntque commanducata ea ſi inſpuatur, mori ſerpentem. Idem lib. 31. cap. 9: Daturq; lingendus, & oculis jumentorum inſpuitur.

Inſpūto, as, frequĕtativum. [συχνὰ ἐμπτύω. Gal. *Cracher ſouuent.* Ital *Sputare ſouuente.* Germ. Viel vñ offt auff etwas ſpeuwen. Hiſ. *Eſcupir amenudo.* Pol. *Vżławnie pluie.* Vn. *Reá pŏkdŏſŏk.* Ang. *To ſpett often vpon.*] Plaut. Capt. Quibus inſputare ſaluti fuit, atq; iis profuit.

Inſtăbĭlis, le, om. t. Inconſtans, varius, volubilis, mutabilis. [בל *nadh.* ἀστήρικτος, ἀβέβαιος. Gal. *Inconſtant, leger, variable.* Ital. *Inſtabile, leggiero, inconſtante.* Ger. Vnbeſtendig/vnſtät. Hiſp. *Coſa que no puede eſtar queda.* Pol. *Nie vżławni, odmienni.* Vn. *Alhatatlan.* Ang. *Inconſtant, changeable.*] Virg. li. 4. Geor. Inſtabiles animos ludo prohibebis inani. Et paulò pòſt: Vt cymbæ inſtabiles fluctu jactente ſaburram.

Inſtăbĭlĭtās, atis, f. t. Inconſtantia, varietas, mutabilitas. [ἀστοία. Gal. *Inſtabilité, inconſtance, legereté.* Ital. *Inſtabilità, inconſtanza.* Ger. Vnbeſtendigkeit. Hiſp. *Mouedura, inconſtancia.* Pol. *Odmiana.* Vng. *Alhatatlanſág.* Ang. *Inconſtancie, vnſtedfaſtneſſe.*] Plin. lib. 24. cap. 17: Hanc autem à Regibus Perſarum comedi atque bibi contra omnia corporum incommoda, inſtabilitatemque mentis.

Inſtāns, tis, om. t. [קרוב *karób* הוה *hovéh.* ἐνεστώς, ἐνεστηκώς. Gall. *Qui eſt pres, qui s'approche ou eſt preſent.* Ital. *Inſtante, chi è preſente.* Ger. Gegenwirtig/ſchon vorhanden. Hiſp. *Coſa preſente ò cercana.* Polon. *Nadchodzący.* Vngar. *Ielŏn valo.* Ang. *That is at hand or nigh.*] Pro minimo temporis momento, apud claſſicos ſcriptores non legimus: quò tamen utuntur quidam noſtræ ætatis philoſophi, ut pleriſque aliis, quæ docti non agnoſcunt: Apud idoneos tamen ſcriptores legimus Inſtans tempus, pro tempore præſenti, vel pro momento illo temporis quod nunc inſtat: non tamen abſolutè (ut illi utuntur) pro quovis minimo temporis puncto. ¶ Malè ergo quidam interpretantur cùm inſtans pro præſenti tempore uſurpant, quaſi inſtabile eſſet & abiret momentaneum: cùm tamē hoc nomen à Græcis mutuati ſimus, qui ἐνίστημι dixêre quod inſtaret cedenti præterito: non autem quod non ſtaret: Imò verò cætera tempora non ſtant, ſed præteritum jam non eſt, futurum autem nondum: unum præſens ſemper eſt: nam etſi abit tempus, tamen hoc quod eſt, præſens eſt. Scal. Tacit. lib. 19: Præterita, inſtantia, futura pari oblivione dimiſerat. Quintil. lib. 5. cap. 10: Præteritum, inſtans, futurum.

Inſtāntĭŏr, comparativus. [Vn. *Kŏzelb valo*, vel *Zorgalmatosb.*] Gell. lib. 13. cap. 22: Duplexque eadem compellatio admonitionem facit inſtantiorem.

Inſtāntĕr, adverbium, Sedulò, perſeveranter. [ἐνστηκότως. Gall. *Auec diligente pourſuite, perſeuerantment, & ſans ceſſe.* Ital. *De continoue, continouatamente, perſeueratamente, senza ceſſare.* German. Behärtlich/trungenlich/vnabläßlich. Hiſpan. *Apreſſuradamente.* Polon. *Bez przeſtania.* Vng. *Szorgalmatoßán, kéſzeritue.* Angl. *Diligentlie.*] Quintilian. libro 9. cap. 4: Vbicunque acriter erit, & inſtanter, pugnaciterque dicendum, membratim, cæſimque dicemus.

Inſtāntĭă, æ, f. p. Sedulitas, aſſiduitas & cõtinua intentio. [ἐνστασις. Gal. *Pourſuite continuelle, perſeuerance.* Ital. *Inſtanza, continouatione, perſeueranza.* Ger. Anhaltung/beharung. Belg. Neere ſtichtt/aenhoudinge Hiſp. *Aquella preſencia ò cercanedad, inſtancia.* Pol *Vżławnoſć, pilnoſć.* Vng. *Szorgalmatoſunkatkodás, ſzorgalmatoßág.* Ang. *Diligence with perſeuerance.*] Plin. li. 3. cap. 5: Quid eſt enim quod non aut illæ occupationes impedire, aut hæc inſtantia poſſit efficere?

Inſtăr, indeclinabile, licet Probus Inſtaris genitivum eſſe dixerit: & ferè ſine præpoſitione conſtruitur. [ἴσον ὁμοῖον. Gall. *A la comparaiſon, à l'equipollent, comme.* Ital. *Aguiſa, à ſimilitudine.* Germ. Gleich wie/nicht anderſt dann alß zugleich. Hiſ. *Aſemejanca, à modo.* Pol. *Iakoby, rownie.* Vng. *Moggyára, képpen.* An. *Lyke, as it were.*] Et modò idem ſignificat quod ad æquiparationem, ſive ad menſuram. Columel. libro 3: Vineam novellam gemmas agere ſinito, ſimulatque pampinus inſtar quatuor digitorum erit, tum demum pampinato. Idem libro 11: In campo rariùs, in colle ſpiſſiùs acervi ſtercoris inſtar quinque modiorum diſponentur. ¶ Modò ad ſimilitudinem refertur, ut illud Ciceronis: Eranam autem quæ fuit non vici inſtar, ἰσόπλευρον, ἰσοπλάσιον, ſed urbis quod erat Amani caput, &c. Et in Piſonem: Vnus ille dies mihi quidem immortalitatis inſtar fuit, quo in patriam redii, quum Senatum egreſſum vidi, Populumque Rom. univerſum. Sueton. in Cæſare: Cujus jam etiam (ſcilicet equi) inſtar pro æde Veneris genitricis poſteà dedicavit. Solinus cum præpoſitione uſus eſt. Meſopotamiam opimat annuæ inundationis exceſſibus, ad inſtar amnis Aegyptii terris ſuperfuſus, invecta ſoli fœcunditate.

Inſtāuro, as, act. p. Feſtus putat dictum ab Inſtar, quòd propriè aliquid inſtaurari dicatur, quum ad antiquam formam & ſtatum reducitur, Integro, reficio, in priſtinum ſtatum reſtituo, renovo. [בדק *badhák* חזק *chizzék* והחזיק *hechezík.* ἀνακαινίζω, ἀνανεόω, ἀνανεόομαι. Gal. *Reſtaurer, racouſtrer, rabiller.* Ital. *Rinouare reſtaurare.* Ger. Erneuweren. Bel. Vernieuwen. Hiſ. *Renouar lo viejo.* Pol. *Odnawiam.* Vng. *Föl éppitŏm.* An. *To repaire, reſtore or renew.*] Vnde Donatus in illud Terentii: Amantium iræ, amoris redintegratio eſt: Integratio, *inquit*, hoc eſt, inſtauratio. ¶ Virgilius ad animū tranſtulit, Aeneid. 2: Inſtaurati animi regis ſuccurrere tectis: hoc eſt, recreati, & reſtituti. ¶ Alii putant Inſtauro compoſitum eſſe à ſtauro antiquo verbo, quod idē ſignificabat quod poſtea inſtauro: negantque ab Inſtar deductum eſſe, propterea quòd rarò uſu veniat ut everſa ædificia ad ſimilitudinem priſtinam reſtituantur. Liv. lib. 4: Nam Phaliſci perpelli ad inſtaurandum bellum, neque clade Romanorum, neque ſociorum precibus potuēre. Inſtaurādum, non ad ſimilitudinem priſtini gerendum: ſed integrandum, & denuò inferendum. Sic Cicero de Provinciis conſularibus in Piſonem & in Gabinium: Periculum eſt ne inſtauratas maximi belli reliquias ac renovatas audiamus. Virg. lib. 3. Aeneid. Ergo inſtauramus Polydoro funus. Idem lib. 7: Certatim inſtaurant epulas: id eſt, denuò imponunt. Quum ergo inſtauro nihil in ſignificato conveniat cum inſtar, nullo pacto ab inſtar formari dicendum putant, præſertim quùm nec ad analogiam pertineat, quòd inſtaro, non inſtauro facere deberet. Reſtauro autem, quanvis penè aboleverit, & pro eo inſtauro

meliùs utamur, tamen Lact. lib. 7, uſus eſt pro reduco, ſeu reformo, renovo, reficióve: Verùm ille (*inquit*) quũ deleverit juſtitiam, judiciumque maximum fecerit, ac juſtos, qui à principio fuerunt, ad vitam reſtauraverit; mille annis inter homines verſabitur.

Inſtaurātĭo, onis, f. t. Refectio, reſtitutio: [חזקה *chozkáh. αὔξη σκεδυή.* Gal. *Reſtauration; accouſtrement, renouuellement.* Ital. *Rinouatione, riſtoro.* German. Erneuwerung. Hiſp. *Obra de renouar, renouacion.* Pol. *Odnowienie.* Vng. *Föl eppités, meg vyitás.* Ang. *A repairing, a reſtoring to the firſt eſtate.*] Cic. de Aruſp. reſp. Diis ludorum inſtauratione placantur.

Inſtaurātīvus dies, Vltimus Circenſium erat, Iovis propitiandi gratia additus: de cujus inſtitutione vide Macrob. lib. 1. Satur. cap. 7.

Inſtaurātīvī ludi, dicebantur qui in locum eorũ qui aut prætermiſſi erant, aut perperam facti inſtaurabantur. Cicer. 1. de Divin. Itaq; ludis intermiſſis inſtaurativi conſtituti ſunt.

Inſtĕrno, is, act. 1. Superſterno, operio, ſuperextendo. [הלביש *hitſtiah. ἐπιστρώννυμι.* Gal. *Couurir. eſtendre deſſus.* Ita. *Diſtendere di ſopra, coprire.* Ger. Vberſpreiten/ vbertegen/ bedecken. Hiſ. *Cubrir, eſtender ſobre algo, ygualar lo aſſpero.* Pol. *Nakriwam.* Vn. *Red veritŏm.* An. *To couer, to ſpread vpon.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Si palo adacto caverna palea inſternatur. Liv. 10. bel. Pun. Tabulasque ſuperinſtravit, ut pervium navium ordinem faceret. Virg. 2. Aeneid. fulvique inſternor pelle leonis.

Inſtrātus, Ornatus, ſtratus. Plin. lib. 8. cap. 42: Ita inſtrata, equorum ornamenta dicuntur. Et inſtratus lectus dicitur, veſte ſtragula tectus. [מצע *mutſtſáh. ἐπιστρωμνή.* Gal. *Couuert, eſtendu par deſſus.* Ital. *Coperto, ſteſo di ſopra.* Germ. Bedeckt/ gezieret Hiſp. *Cubierto, eſtendido ſobre algo.* Polon. *Nakriti.* Vng. *Rea teritet ŏt.* Ang. *Couered, ſpread vpon.*] Suetonius in Claudio cap. 15: Conviciisq; ac tumultu fragminibus panis ita inſtratus, ut egrè ne niſi poſtico emere in palatium voluerit.

Inſtrātum, n. ſ. ſubſtantivum, ab inſternendo, Operimentum, ſtragulũ. quicquid inſternitur. [מצע *jetſſúah* כסוי *cheſſúi* מכסה *michſéh. ἔπαρμα.* Gal. *Tout habillement ſeruant de couuerture, comme houſſe, loudier, & telles choſes.* Ital. *Coperta.* Germ. Ein Decke/ Roſſdecke Hiſp *Eſtrado, ò repoſtero.* Pol *Nakrycżi, nakŏl'ka* Vng *Pokroczy, fŏdél, lepŏdŏ.* Angl. *A ſadle cloth or any thing that is ſpread vpon another.*] Vlp. l. Inſtrato. ff. de verbor. ſignificat. Inſtratum omne veſtimentum cõtinere quod injicitur, Labeo ait. Idem alio loco: Inſtratum ſignificat omnem veſtem ſtragulam inſternendi cauſa paratam, *ſtρῶμα.*

Inſtrāgŭlum, li, n. ſ. Stragulum. [מצע *jetſſúah* כסוי *cheſſúi* מכסה *michſeh. ſtρῶμα.* Pol. *Deka.* Vng. *Lepŏdŏ, fŏdel.* Ang. *A counterpoynte, a couering of a bed or other thing.*] Cato de Re ruſt. cap. 10: Culcitras octo, inſtragula octo, pulvinos ſexdecim, operimenta decem, mappas tres, *&c.*

Inſtĭgo, as, pen. prod. act. p. Ex in & obſoleto verbo ſtigo, cujus originem referunt ad verbum Græcum *στίζω*, Pungo, ſtimulo, excito, adhortor. [הסית *heſith* העיר *hehír. παροξύνω, ἐπισκευάζω* Gal. *Eſguillonner, inciter, eſmouuoir.* Ital. *Inſtigare, ſtimolare.* Ger. Antreiben/ anreitzen/ anhetzen. Bel Verwecken/ bewegen. Hiſp. *Inſtigar, ò aguŭjonear.* Pol. *Poduſzczam.* Vng. *ŏſztŏkélŏm ŏſztŏnŏzŏm, vzgatom.* An. *To prick forward, to ſtirre vp or moue.*] Vnde Inſtigo pro inſtimulo: & tàm in bonum quàm in malũ ſumitur. Inſtigare, incitare, & quaſi impellere objurgatione quadam. Terent. in Andr. Age ſi hic non inſanit ſatis ſua ſponte, inſtiga. Liv. 3. bel. Maced. Infenſi & irati Romanos in Annibalem, & ipſos cauſam odii quærentes inſtigabant. Idem 10. ab Vrbe: Hæc precatus velut inſtigante dea, & ipſe collegæ & exercitus virtutem adæquavit ducis. Cic. in Piſon. An tu eras Conſul, quum in Palatio mea domus ardebat, non caſu aliquo, ſed ignibus injectis, inſtigante te?

Inſtīgātĭo, onis, f. t. Inſtigandi actus. [*παροξυσμός, παροξυσμός.* Gal. *Inſtigation, eſguillonnement.* Ital. *Inſtigatione, incitamento.* German. Antreybung/ anhetzung Hiſp. *Hoſtigamiento.* Pol. *Poduſzczanie.* Vng. *ŏſztŏkélés, ŏztŏnŏzés, vzgatas.* Ang. *A pricking or ſtirring vp.*] Ad Heren. lib. 2: Amplificatio eſt res, quæ per longum communem inſtigationis auditorum cauſa ſumitur.

Inſtīgātrix, Quæ inſtigat. [Pol. *Ta ktora podzegu.* Vng. *Izgato keſzŏritŏ.*] Cornel. Tacit. lib. 17: Acerrima inſtigatrix adverſus Galbianos.

Inſtīllo, as, are, act. p. Guttatim infundo. [הסיף יבך *hitſiph jatſſák. ἐνσταλάζω, ἐπισταλάζω.* Gal. *Degoutter, deſtiller goutte à goutte.* Ita. *Gocciare, inſtillare, lambricare.* Germ. Eyntreüffen/ tropffechtig eyngieſſen. Bel. Indruppen. Hiſp. *Deſtillar gota à gota, gotear.* Pol. *Kropkami wpuſzczam.* Vng. *Belé tsŏpŏgetŏm.* Ang. *To droppe in or powre in by droppes.*] Plinius libro 10: Et aurium gravitati ſuccum raphani inſtillant. Cicero de Senect. Nanque hæc quoque niſi tanquam lumini oleum inſtilles, extinguuntur ſenectute. Idem 2. Tuſcul. Guttæ quæ ſaxa aſſiduè inſtillant Caucaſi. ¶ Per translationem accipitur pro ſenſim in animum mittere. Cicero ad Atticum libro 9: Attulit uberrimas tuas literas, quæ mihi quiddam quo ſtarem inſtillarunt.

Inſtĭmŭlo, as, are, penult. corr. Exſtimulo, inſtigo. [דחיה *hesith* העיר *hehír. παροξύνω, παροξύνω.* Gal. *Eſguillonner, inciter, eſmouuoir.* Ital *Stimolare, incitare.* Germ. Anſtupffen/ antreyben/ reytzen Hiſ. *Hoſtigar, aguŭjonear.* Polon. *Popycham, poduſzczam.* Vngar. *ŏſztŏkélŏm ŏſztŏnŏzŏm, vzgato.* Ang. *To pricke or ſtirre vp.*] Inſtigare, & ſtimulis quibuſdam impellere. Ovid 6. Faſtor. Diſſimulata deam Latias Saturnia Bacchas Inſtimulat fictis inſidioſa ſonis.

Inſtinctŭs, us, ui, m. q. Inſtigatio. admonitio, divinus afflatus [*παρακέλευσις* Gal. *Inſtinct, eſguillon, mouuement d' eſprit, inſpiration diuine* Ital. *Inſtinto, inſpiratione diuina.* Germ Eyngebung/ trieb. Hiſpan. *Mouimiento diuino.* Pol. *Boskie nathchnienie.* Vng. *ŏſztŏkélés*, Item *intés, ihlés.* Ang. *An inſpiration, perſuaſion, an inward motion or ſtirring.*] Cicero 1. Tuſculan. Sine cœleſti aliquo mentis inſtinctu. Idem 1. de Divin. Oracula quæ inſtinctu divino afflatuque funduntur. Inſtinctu alicujus facere: hoc eſt, ſuaſu & impulſione. Plinius in Paneg. Multa fecimus ſponte, plura inſtinctu quodam & imperio.

Inſtīnctŭs, a, um, participium, Inſtigatus, excitatus, incitatus. [מסרת *muſſáth* בעור *nehór. ὀτρωθώμενος, παροξυνόμενος.* Gall. *Eſguillonné', prouoqué'.* Ital *Stigato.* Ger. Angetryben/ bewegt. Hiſpan. *Hoſtigado, aguŭjoneado.* Pol. *Nathchniony.* Vng. *Föl inditatot, ŏktŏnŏſztetŏt.* An. *Moued, ſtirred vp, prouoked.*] Liv 5. ab Vrbe: Itaque quæ tum cecinerit Divino ſpiritu inſtinctus, ea ſe nec, ut indicta ſint, revocare poſſe, *&c.*

Inſtīnctŏr, oris, m. t. Impulſor. inſtigator. [מסית *maſſíth* מעיר *mehír. ὁ ὀτρωτὴς, παροξυντὴς.* Gal *Eſguillonneur, prouoqueur.* Ital. *Stimulatore, incitatore.* Ger. Ein antreyber/ auffweiſſer. Hiſpan. *Hoſtigador.* Pol. *Pobiedzacz.* Vn. *ŏſztŏnŏ, ŏ ŏſztŏkelŏ, vzgato.* An. *He that ſtirreth vp, or prouoketh.*] Corn. Tacit. lib. 7: Nec deerat ſceleris inſtinctor.

Inſtĭtĭcŭlŏr, atis, com. p. Eſt certa & ſolennia quædam verba concipere, quibus is qui interrogatur, aliquid ſe daturum facturúmve promittit. [*διομολογήσεως.* Vng. *Szŏuetség alat fogadom.*] Stipulationis hujuſmodi exemplum inſigne eſt illud apud Plautum in Pſeudolo· Minæ viginti ſanæ ac ſalvæ ſunt tibi, *&c.* Nullum periculum eſt quod dicam ſtipularier. Vt concepiſti verba, viginti minas dabin'? B. Dabuntur.

Inſtĭtă, æ, penultima corrept. Tenuis faſciola, qua honeſtæ tantùm matronæ utebantur (inquit Acron) quæ ſtolæ imam partem ambiebat. [*ἡ παρὰ τὰς ὤας ἐσθῆτος περιφὴ, ἡ πέζα, ἡ ἐπένζα.* Gall. *Vne bande qu' on foulost attacher, & coudre au bas d' vne robbe à femme, comme vn jet, ou vne queuë.* Ital. *Banda larga, che ſi vſawa anticamente à pie delle veſti delle honeſte matrone.* German. Die Belege an einem Frawenkleid. Hiſpan. *Veſtidura inſignia de caſtidad.* Polon. *Bram yſuknie niewieſzczey.* Vngar. *Lengeteg kezkenyŏ fére valo fatyol.* Ang. *A purfle, a garde, a welte.*] Horat. lib. 1. Satyr 2: Nil medium eſt, ſunt qui nolunt tetigiſſe, niſi illas Quarum ſubſuta talos tegit inſtita veſte, Contà, alius nullam niſi olenti in fornice ſtantem. Ovid. in Arte: Eſte procul vittæ tenues, inſigne pudoris, Quæque tegis medios inſtita longa pedes.

Inſtĭto, Vide INSTO.

Inſtĭtŏr, oris, m. t. pen. nominativi cor. Dicitur qui à mercatore negotiationi alicui eſt præpoſitus: quales ſunt illi quos negotiatores tabernis ſuis ſolent præponere, vel merces aliquas vendendas committere quos hodie *Factores* vocant. [רוכל *rochél* סוחר *ſochér. πωλογράπηλος.* Gal. *Reuendeur, facteur de marchand.* Ital. *Fattore di mercante, mercante.* Germ. Ein Krämer/ eines Kauffmanns Factor. Hiſp. *Regaton, mercader ò vendedor.* Pol. *Kupiecżki factor.* item *kramarz.* Vn *Faktor (anagy) kŏzŏs, (anagy) áros ſzolga, bolsos legény.* An *A factour of merchantes or a merchant.*] Dicti autem ſunt inſtitores (ut indicat Vlp. in l. Digeſt. de Inſtitor. act.) ab inſiſtendo, eo quòd negotio inſiſtant. Iuven. Satyr. 7: Inſtitor hybernæ tegetis, niveiq; cadurci. Liv. 6 ab Vrbe: Vrbi frequentandæ multitudo incolarum libertinorumq;, & inſtitorũ, opificumq; retenta. Propert. l. 4. Eleg. 2: Mundus demiſſis inſtitor in tunicis. ¶ Inſtitor eloquentiæ Quint. lib. 11. cap. 1: Commoveatúrne quiſquam ejus fortuna quem tumidũ ac ſui jactantem, & ambitioſum inſtitorem eloquentiæ in anciperi ſorte videat. ¶ Pœtræ ferè ſemper accipiunt Inſtitorẽ pro eo qui venditor eſt mercium delicatarum, cuiq; veſtiarii & linearii dant veſtem circumferendam & diſtrahendam. Ovid. de Arte: Inſtitor ad dominam veniet diſcinctus emacem. Plautus ancillam pro domina negotiantem, inſtitricem vocat. ¶ Vergiliarũ quoq; ſydus Inſtitor veſtis dicitur, quòd menſe Novembri quum earum occaſus eſt, ex hoc ſydere conjecturam factũ hyemis. Nam ſi nubilus fuerit earum occaſus pluvioſam hyemem denuntiat. Ideoq; negotiatores ſtatim augent lacernarum pretia, quibus pluvio tempore utimur: ſi verò ſereno tempore occiderint, aſperitas hyemis denuntiatur. Idcirco reliquarum veſtium pretia accendunt.

Inſtĭtōrĭus, a, um, Quod ad inſtitorem pertinet: [*ἐμπορικὸς, καπηλικός.*

[illegible] *tut au fait des marchans ou des facteurs: [illegible] ercancia & à tali fattori.* German. Das zu einem [illegible]hört Hiſpan. *Coſa de aquella regatonia* Polon. *Kram[illegible] Vnyᵉ Arus (anagy)bóltos ſzolgálhoz valo.* Ang. *That belongeth [illegible] of merchantes.*] ut, Ars inſtitoria. Suet. in Claud. Diſpoſitæ per litora & ripas diverſoriæ tabernæ parabantur, inſignes ganeæ, & matronarum inſtitorias operas imitantium, atque hinc inde orantium ut appelleret. Inſtitoria actio, de eitur qua dominus inſtitorem convenit, vel pro inſtitore convenitur *διὰ ἐπιτροπικῆ*. Vlpianus l. Quicunque ff De inſtit. actione. Si libitinarius (quem Græci *νεκροσκόπον* vocant) ſervum pollinctorem habuerit, isque mortuum ſpoliaverit, dandam in eum quaſi inſtitoriam actionem: quamvis & furti, & injuriarum actio competeret.

Inſtĭtŭo, is, act. t. ex in & ſtatuo, Propono. cōſtituo, decerno. [ירה *horár.* *προτίθημι*.] Gall. *Inſtituer, propoſer, ordonner.* Ital. *Proporre, inſtituire.* Germ. Fürnemmen/fürſetzen. Belg. Vornemen. Hiſp. *Conſtituir, proponer.* Pol *Stanowiam, vmiſtuam.* Vng. *Szór xdm, végezdm.* Ang. *To appoynte, to ordeine, to beginne.*] Plautus in Bacch. Ego dabo eam eludū meo gnato inſtitui, ut obſequiū animo ſumere poſſit. Cic. 4 Verr. Tu q̄ inſtitueras in eos animadvertere, qui perperā judicaſſent. ¶ Aliquādo incipio. [חנך *bechél.* *ἐνίστημι*.] Cic. pro Cluent. Quæſo, ut me, Iudices, ſicut facere inſtituiſtis benignè, attēteq; audiatis. ¶ Aliquādo doceo, inſtruo. [למד *limmádh.* *παιδαγωγέω, παιδεύω*. Pol. *Naucyam.* Vn. *Oktatom, tanitom* Ang *To teach.*] Cic. pro Quintio: Qui apud te eſſet educatus, quē tu à puero inſtituiſſes, ut nobili ne gladiatori quidē hęreret. ¶ Dicit & de malis artibus. Iuvenalis: Inſtituitq; rudes melior Locuſta propinquas: id eſt, docet eas veneficia. ¶ Aliquando ordino. [ערך *harách.* *κοσμέω, τακτίζω*.] Terent. Optimè vitam inſtituit. Saluſt. Ea familia ortū, ita ſe ab adoleſcentia vitam inſtituiſſe, ut omnia bona in ſpe haberet. ¶ Inſtituere arbores, vel vineas apud Iuriſconſultos eſt in loco aliquo ponere: ut in illo loco in cōducto fundo, ſi conductor ſua opera aliquid neceſſariò, vel utiliter auxerit, vel ædificaverit, vel inſtituerit. Iterum; Celonus cum lege locationis non eſſet comprehenſum, ut vineas poneret: nihilominus vineas inſtituit Cic. in Rullum: Iugera ccc. ubi inſtitui vineæ poſſunt.

Inſtĭtūtŭs, a, um, part. Cōſtitutus, ordinatus. [ערך כון *nighzár* מוסד *melummádh* *ἐπιτεταγμένος*.] Gal. *Ordonne, conſtitué.* Ital. *Ordinato, apparecchiato.* Ger. Eyngeſetzt/geordnet Hiſp. *Ordenado, cōſtituydo.* Pol. *Stanowioni.* Vng *Szórzetőt, végeſztetőt.* An. *Appoynted, ordeined.*] Cic. Art. lib. 2: Magiſtratus hic multos annos poſt Decēviros inſtitutus eſt. ¶ Inſtitutus, eruditus. Cic, 3. de Fin. Eos melius à natura inſtitutos fuiſſe, quàm inſtitui potuiſſent à philoſophia Inſtitutus, incœptus. Cic. pro Domo ſua: Neq; inſtitutas cęremonias perſequi, neq; verbū ullū ſolēne potuit effari.

Inſtĭtūtĭo, onis, f. t. Inſtructio, doctrina. [חק *chok* חקה *chukkáh.* *παίδευμα, ἀγωγή*. Gall. *Inſtruction, enſeignement.* Ital. *Inſtitutione, introduttione.* Germ. Vnderweyſung/Lehr. Hiſpan *Obra de enſeñar.* Pol. *Nauka.* Vng. *Tanitás oktatás.* Ang. *A theaching.*] Cic. 1. Offic. Magis ad inſtitutionem vitæ cominunis ſpectare videntur. ¶ Inſtitutiones item dicuntur libri, ſive pręcepta ad artem aliquam viam ſternentia, quas *ἀπαγωγὰς* appellant Græci. Vnde etiam Quintilianus opus ſuum, quo futurum Oratorē inſtituit, Inſtitutiones oratorias inſcripſit.

Inſtĭtūtŏr, ris, m. t. [Pol. *Kramarz.* Vng. *Oktató, tanitó.*] Lampridius in Commodo: Tantum valet aut ingenii vis, aut eorū qui in aula inſtitutores habentur.

Inſtĭtūtum, ti, n. ſ. Mos, diſciplina, conſuetudo. [חק *chok* חקה *chukkáh.* *τὸ πολιτεύμενον, ἐπιτήδευμα*. Gal. *Vne couſtume & maniere de faire, meurs, facon de viure.* Ital. *Vſanza buona confermato dal conſiglio de buoni.* Ger. Ein Satzung/Gebrauch/gute Gewohnheit. Belg. Een Mantere. Hiſp *Buena coſtumbre y bien deliberada.* Polon. *Zwiczay.* Vng. *Végezés, zokás, igyekezet.* An. *A cuſtome, trade, a purpoſe.*] Eſt autē propriè bona cōſuetudo & boni mores cōſilio & ratione ſumpti, & domeſtica diſciplina: quę literis non mandatur, ſed obſervatur cōmuni opinione bonorū virorū per quandā conſuetudinē. Vnde de inſtitutis antigs, titulus eſt apud Valer. Max. lib. 2: id eſt, de moribus antiquorū uſu & cōſuetudine receptis. Cic. de clar. Orat. Iuris publici leges, & inſtituta cognoverat. Idem 2. Verr. Veteri conſuetudine inſtitutoque majorum. ¶ Aliquādo idem eſt quod propoſitum, ſive incœptum, aut ſcopus. *σκοπός*. Cic. in Top. Sed ad hujus libri inſtitutum nihil pertinent. Idem 2. de Invent. Quod ad hoc noſtrum inſtitutum illa nihil pertinent.

Inſto, as, n. p. Vrgeo: & ferè dativo jungitur. [אץ טבר *ats patſár.* *ἐνίστημι, ἔγκειμαι*. Gall. *Preſſer de pres, ſoliciter & haſter.* Ital. *Inſtare, affrettare, con inſtancia* German. Anhalten/obtigen/trenbē. Belg. *Op den hals ligen/aen houde.* Hiſpan. *Apreſſurar ò aquexar.* Pol *Na liegam.* Vng. *Készerittőm, szorgalmaſztatom.* Angl. *To be earneſt on one to do, to inforce, to preaſe.*] Cic. pro Quintio: Verùm quoniam tibi inſtat Hortenſius, ut eas in cōſilium: à me poſtulat, ne dicēdo tempus abſumam. ¶ Interdū incumbo. *ἐγκεῖμαι, ἐφίσταμαι*. Virg. 1. Aen. Talis erat Dido, talem ſe læta ferebat Per medios inſtans operi, regnisq; futuris. ¶ Inſtare etiā dicuntur hoſtes, quum undiq; urgent & impreſſionem faciunt. Liv. lib. 1: Ita incurriſſe à lateribus ferunt, ut non ſiſterent modò Sabinas legiones ferociter inſtantes cedentibus, ſed ſubitò in fugā averterēt. Quādoq; verò accuſativum habet. Plaut. in Curcul. Si magis me inſtabunt ad Prætorem, ſufferam. ¶ Interdū etiam accipitur Inſto pro Inſiſto Idem in Aſin. Rectam inſtas viam: id eſt, inſiſtis, vel ingreſſus es rectam viam. ¶ Invenitur etiam ſine aliquo prædictorū caſuum, licet poſſit intelligi. Saluſt. in Catil. Veterani virtutis priſtinæ memores cōminus acriter inſtare: illi haud timidi reſiſtunt. Inſtare pro inſtabant, quaſi cōtra ſtabant: id eſt, pugnabant. Terent. in Andr. - ego illud ſedulò Negare factū, ille inſtat factum: id eſt, contendit & perſeverat eſſe factum. ¶ Aliquādo idem eſt quod imminere, vel propinquum eſſe. [קרב *karáb.*] Saluſt. in Catil. Oprimum factu ratus, noctem quæ inſtabat, antè capere, nequid eo ſpatio novaretur: id eſt, proxima erat, vel ſequebatur. Cæſar 1. bel. Gall. Cæſar ubi ſe diutiùs duci intellexit, & diem inſtare, quo die frumentum militibus metiri oporteret.

Inſtĭto, as, are, Frequētativum eſt, Sæpè contrà ſtare, repugnare. [Pol. *Sprzeczywiam ſie.* Vng. *Ellene inſzkodom.*] Cæſar libr. 1: Id conſpicati Helvetii qui in montem ſeſe receperant, rurſus inſtitare, & prælium redintegrare cœperunt: inſtare tamen eſt legendum.

Inſtāntĭa, æ, f. p. Inſtanter adverbium, Inſtabilis, & Inſtabilitas, vide ſuo loco.

Inſtatio, onis, f. t. *σύστασις*, Dicitur quaſi imminētia: ab inſto, ſtas. Ambroſ. lib. de Reſur. Quomodo laudabis hominem priuſquam inſtatio mortis ſucceſſerit.

Inſtrāgŭlum, Inſtramentum. *Vide* INSTERNO.

Inſtrenŭus, a, um, contrarius Strenuo: Minimè generoſus, ignobilis, indiligēs, ad res gerendas minimè promptus. [עז *hatsél* *ἀνανδρος, ῥᾳθυμος*. Gall. *Qui n'eſt point vaillant ne hardi, couard.* Ital. *Nō belliceſo, nō generoſo, inſtrenuo.* Ger. Vndapffer/vnhurtig/vngeſchickt. Hiſp. *No dieſtro, no hidalgo, no diligente.* Polon *Nie wartko.* Vng. *Lágy, erőtelen, tulmya.* Ang. *Of lowe degre, weake.*] Plaut. in Moſtel. Atq; ubi illō immigrat nequam homo, indiligens cum pigra familia, Immundus, inſtrenuus, hic jam ædibus vitium additur. Inſtrenuus animus, Ingenerosus, ignobilis. Terent. in Heavt. Ambo accuſandi: etſi illud incœptum tamen animi eſt prudentis ſignum, & non inſtrenui.

Inſtrĕpo, is, ere, n. t. In re aliqua ſtrepitum edo: ut quum apes floribus inſtrepere dicimus. [המה *hamáh.* *ἐμβομβέω*. Gal. *Faire bruit* Ita. *Far ſtrepito.* Ger. Hinein rauſchen/ein gereuſch machē Hiſ. *Hazer eſtruendo.* Polon. *Dźwięczę* Vng. *Rayta zörgők* Ang. *To mutter or murmure.*] ¶ Aliquādo uſurpatur pro ſimplici ſtrepo, quadam tamen intentione ſoni, ex vi præpoſitionis accedente. ut ſit Inſtrepere, gravem ſtrepitum & ſonum emittere. Virg. 3. Georg. Pōſt valido nitens ſub pondere faginus axis Inſtrepit. Liv. 4. ab Vrbe: Inde ſiquid Inſtrepat terroris, ſine Patritio magiſtratu placere Rempub opprimi.

Inſtringo, is, ere, act. t. [*ἐπιστρέφω*. Gal. *Eſtraindre.* Ital. *Strignere.* German. Eyngürtenūtem, entgürten. Hiſpan. *Apretar.* Polon. *Opaſſuie.* Vngar. *Meg ſzoritom.* An. *To vnbend, or vnſtraine.*] Catul. de Lesbia: Quin te animo affirmas, teque inſtringis q̄s, reducis q̄s. Et diis invitis deſinis eſſe miſer?

Inſtrūmēntum, ti, n. ſ. Ab inſtruo fit. [כלי *chelí.* *ἐργαλεῖον, σκεῦος*. Gall. *Inſtrument.* Ital *Inſtromento.* German. Ruſtzeug/Werckzeug/Rustung. Hiſp. *Inſtrumento* Polon. *Narzad, rinſztunek.* Vngar. *Ezkőz.* Ang. *An inſtrument.*] Quo nomine ſignificatur quicquid nobis uſui ad agendum eſt. Sic dicimus arma inſtrumenta belli eſſe. *σκεῦη πολεμικά*. Cic. 1. Academ. Totius belli inſtrumentis, & apparatu. Ligones, marras, ſarcula, inſtrumenta agricolationis. Itē dicitur id quo quis inſtruitur: hoc eſt, docetur *ἀγώγιον*. Vnde dicimus, Inſtrumentū vetus & Inſtrumentum novum, pro Lege veteri, & lege nova. Ex his enim homo inſtruitur quid agere, aut vitare debeat. ¶ Aliquando ſumitur pro apparatu quo fundus, taberna, & id genus alia inſtruuntur. *κατασκευή*. Cicero pro domo ſua: In fundum autem vicini Conſulis, non modò inſtrumēta, aut ornamenta villæ, ſed etiā arbores transferebantur. Idem in Verr. Hæc omnia in inſtrumento ac ſupellectili C Verris nominabantur. Sueton in Auguſt. Alexandria capta nihil ſibi, præter calicem, ex inſtrumento regio retinuit. Sic apud Iuriſconſultos, titulus eſt de Fundo inſtructo, & inſtrumento legato. ¶ Apud Suetonium inſtrumenti nomine intelligitur monumentum ſcripturarum ad res geſtas pertinentium, quale fermè eſt, quod vulgò *Inventarium* appellatur. [מדרש *midhrdſch* כתב *chethāb.* *ὑπόμνημα*.] In Veſp. Vndique inveſtigatis exemplaribus inſtrumentum imperii pulcherrimum ac vetuſtiſſimum confecit.

Inſtrŭo, is, xi, ctum, act. t. Ordino, apparo, compono: [ערך *harách* עתד *hittédh* הכין *hechín.* *σκευοποιέω, κατασκευάζω*. Gall. *Accouſtrer, equipper, ordonner, inſtruire.* Ital. *Apparecchiare, ordinare.*

Ger. Zurüſten/bereiten/ordnen. Belg. Bereyden. Hiſp. *Forneſcer, ordenar, poner à punto.* Pol. *Rozrządzam, przyprawuie.* Vng. *Fől keſzíthom, rendőlőm.* An. *To ſett in order, to inſtruct or teach, to prepare.*] & dicitur de acie, de claſſe, de cauſa, ac etiã de mente alicujus. *διατίθημι, παρασκευάζω.* Plaut. in Amph. Nos noſtras more noſtro & modo inſtruximus legiones. Cic. pro Muræna: Tu actionẽ inſtituis, ille aciem inſtruit. Lactantius libr. 1: Quod malum à Græcis ortum eſt, quorum levitas inſtructa dicendi facultate & copia, incredibile eſt quantas mendaciorum nebulas excitaverit. Idem lib. 3: Apparet falſam & inanem eſſe omnẽ philoſophiam, quia nec inſtruit ad juſticię munera, nec officiũ hominis, rationẽq; conſummat: hoc eſt, nõ præparat, imbuit, aut inſtituit. Colum. lib. 5: Nonnulli ſtrenuè fabricant navigia, nec conſummata perinde inſtruunt armamentis, miniſtrisque: id eſt, armant vel muniunt. ¶ Inſtruere epulum; eſt apparare. *παρασκευάζειν, ἑτοιμάζειν.* Gell. lib. 2. Verba Lælii hæc ſunt: Quibus indicat hœdum, qui ad epulas fuit allatus, dimiſſum, cœnamque, ita ut lex Licinia ſanxiſſet, pomis, oleribusq; inſtructam: id eſt, paratam. ¶ Inſtruere diſcipulos: id eſt, docere, literis & diſciplinis imbuere: quamvis Valla neget ſe in eo ſignificatu reperiſſe. [אלמד *limmádh. διδάσκειν.* Polon. *Vczicz.* Vngar. *Oktatom, tanítom.*] Quint. libr. 2. cap. 5: Orationum lectione ſuſceptos à ſe diſcipulos inſtruxerit. Idem: His omnibus admiſcebitur, ut quiſque locus poſtulabit, dicendi ratio: quæ non eorũ modò ſcientiam, quibus ſolis quidam nomen artis dederant ſtudioſos inſtruat.

Inſtrŭctŏr, oris, m. t. Qui parat, & inſtruit. [ערך *horéch* מתקן *mehattédh* מכין *mechín. κατασκευαστής.* Gall. *Qui appreſte & apparaille.* Ital. *Colui che ordina, che apparecchia.* German. Ein zurüſter. Hiſ. *Forneſcedor, ordenador.* Pol. *Narządzicziel, przigotowacz.* Vng. *Fől készíto.* Ang. *He that prepareth, or furnisheth.*] Cic. poſtred. in Sen. Hi ſunt conditores, inſtructoresque convivii.

Inſtrūctŭs, us, m. q. Apparatus, ornatus. [ערוך *harích* מוכן *muchán. παρασκευή, κατασκευή.* Gall. *Appareil, equippage.* Ital. *Apparecchio, ordinatione.* Ger. Zurüſtung/zubereitung. Hiſp. *Forneſcimiento; aparejo.* Pol. *Przigotowanie.* Vng. *Készítés, készület.* Ang. *Furnished, taught.*] Cic. 3. de Orat Rivis eſt diducta oratio, nõ fontibus: & quocunque ingreditur, eodẽ eſt inſtructu ornatuque comitata. ¶ Inſtructus item aliquando idem eſt, quod inſtrumentum fundi. Inſtructu tamen ab inſtrumento, ſic differre arbitror ut totum à parte. Nam inſtructi nomine, nõ modò quæ fundo neceſſaria ſunt continentur, verumetiam, quæ præterea teſtator habuit, quibus ſuum fundum inſtruxit. Inſtrumenti verò ea duntaxat, ſine quibus fundus dici inſtructus nõ poteſt. Ex Hotom.

Inſtrŭctĭo, onis, f. t. Conſtructio. [מערכה *maharachdh. κατασκευή.* Gall. *Ordonnance, equippage.* Ital. *Inſtruttione, ordinatione.* Ger. Erbawung/zubereitung/ordnung. Hiſ. *Obra de forneſcer y poner à punto.* Pol. *Rozrządzenie, narządzenie.* Vn. *Keszítés készület.* Ang. *Setting in araie or order.*] Trajanus in Epiſt. Plinii: Si inſtructio novi balinei oneratura vires Pruſentium non eſt, poſſumus deſiderio eorum indulgere. Inſtructio exercitus, Inſtructio militum, apud Cic. pro Cecin.

Inſtŭpĕo, es, n. ſ. ſtupeo, aut valde ſtupidus, & ſenſus expers ſum. [תמה *kahábh. ἀναισθήτως ἔχω.* Gall. *Eſtre eſtonné & eſtourdi.* Ital. *Stupire.* Germ. Verſtaunen/vnempfindtlich werden/ erſtarren. Hiſp. *Eſtar ſin ſentido y paſmado.* Pol. *Zdumiewam ſię, ćzierpnieie.* Ang. *To be aſtonished.*] Plin. lib. 28. cap. 4: Salpę torporem ſedari, quocunq; membro inſtupente, ſiquis in ſinum expuat.

Inſuāſum, ſi, n. ſ. appellabant antiqui colorẽ (inquit Feſtus) ſimilem luteo, qui fiebat ex fumoſo ſtillicidio. [Ger. Gilbfecht/ vnd rauchfarb. Vngar. *Sitet ſzin vſárga, ſaſos ſárga ſzin.*] Plaut. in Truc. Adveniſti huc ſubtentatum exornatis oſſibus: Quja tibi inſuaſo infeciſti propudioſa pallulam.

Inſuāvĭs, e, om. t. Injucundus. [*ἀηδής.* Gall. *Non doux ne ſouef, amer.* Ital. *Non ſoaue, aſpro, acerbo.* German. Vnlieblich. Hiſpan. *No ſoaue al ſentido, aſpero.* Polon. *Nie wdiecżni, nie miel'ı.* Vngar. Gyönyörűſégtelen. Ang. *Not ſweet, bitter.*] Cicero de Amicit. Inſuavem illam admirationem ei fore, quæ jucundiſſima fuiſſet, ſi aliquem, cui narraret, habuiſſet. Idem 2. de Orat. Qui vitam inſuavem ſine his ſtudiis putaretis.

Insŭbĭdŭs, [זר *zédh. ἄσκεπτος, ἄλογος, προπετής.* Gall. *Trop ſoudain & haſtif, temeraire, incõſideré.* Ital. *Troppo ſubito, ò frettoloſo, temerario.* Ger. Vnbeſinnt/ vnfräfentlich ohne vorbetrachtung ein Sach zu handen nimpt. Hiſp. *Subito, oſado y ſin razon.* Pol. *Nie rozmiſlony.* Vng. *Diszkelen.* Angl. *To haſtie or ſuddaine.*] Gell. lib. 19. cap. 9: Sed ne nos: id eſt, nomen Latinum, tanquam profectò vaſtos quoſdam & inſubidos *ἀναφροδισίους* condemnetis.

Insŭbĭdŭs, a, um, à ſue deduci videtur, ut turpis ſit, & ſui ſimilis: eſtque ejuſdem notionis, cujus eſt ſubidus, particula In non inficiante, ſed potiùs augente. Locum Tullii adſcribam, quòd eo vocabulo velut moleſto offenſi emendatores ſubſtituere vicariam operam inſipidius: Verte enim (*inquit*) & multa, ut verbis dicas, inſubidius neſcio quid fucus & pinguius. Iterum: Hæc tamen inepti & inſubidi hominis joca non perturbo. Sic Turnebus.

Insŭbĭdē, adverbium eſt. [*ἀσκέπτως, ἀλόγως, προπετῶς.* Gall. *Temerairement, ſans y auoir penſé, inconſidéreement.* Ital. *Subitamente, frettoloſamente, temerariamente.* German. Vnbeſinnter weiß/fräfentlich. Hiſpan. *Subita y oſadamente.* Polon. *Nie rozmulnie, przetcze.* Vngar. *Diszkelenül.* Angl. *Raahlie, vnaduiſedlie.*] Quo utitur Gell. libr. 1. cap. 2: Multa atque immodica de philoſophiæ doctrinis intempeſtivè, atque inſubidè diſſerebat: id eſt, præcipitanter, priuſquam ſubiret, aut in mentem veniret quid diceret. Macrob. lib. 7. Satur. Ipſam verò videndi naturam non inſubidè introſpexit Epicurus.

Inſŭbtīlĭtĕr, penult. corr. adverbium, Indoctè, negligenter. [*οὐκ ἀγχινόως, οὐκ ὀξυδερκῶς, ἀφυῶς.* Gall. *Non ſubtilement, lourdement.* Ita. *Non ſotilmente, goffamẽte.* Ger. Vnſubtilich/ vnſchärpfflich. Hiſpan. *No ſotilmente.* Polon. *Nie oſtrze, nie ſuptilnie.* Vngar. *Oſtobáiul, tudatlanul.* Angl. *Clubbishlie, not ſubtillie.*] Non ſubtiliter. Vlp. l. 1. §. Si ex fundo. ff de Hæred. inſtit. Marcellus non inſubtiliter non putat hodie hoc procedere.

Inſūco, as, Succo imbuo, humecto, irrigo. [רוה *rivvádh* השקה *hiſchkdh. ἐγχυλίζω, ἐγχυμονίζω, ἐμβρέχω.* Gall. *Mouiller, tremper, baigner en quelque liqueur.* Ital. *Bagnare, intingere.* Germ. Saftig machen/befeuchtigē in ein ſafft eynmachen. Hiſp. *Empapar en cumo mojar* Pol. *Odwilżam.* Vn. *Meg leuezém.* An. *To weett or dippe in.*] Colum lib 7. cap 5: Fracta pecudum nõ aliter, quàm hominum crura ſanantur, involuta lanis, oleo atq; vino inſuccatis, atque mox circundatis ferulis colligata.

Inſuēſco, is, n. t. & Cõſueſco, Aſſuefio. [למד *limmádh. ἐθίζειν.* Gall. *S' accouſtumer.* Ital. *Aſſuefarſi, auezzarſi.* Germ. Gewohnen. Hiſp. *Acoſtumbrarſe.* Polon. *Przywikam.* Vng. *El ſzokom.* Ang. *To accuſtome, or wont.*] Plaut. in Capt. Imperare inſuevi. Terent. in Adelph. Nam qui mẽtiri aut fallere inſuevit patrem aut audebit, Tantò magis audebit cæteros. Colum. lib. 6. cap. 47: Cui partui deinde quũ decem diebus inſuevit equa. Tacitus: Duas pellices, quarum corpori inſueverat. Id eſt, cum quibus conſuetudinem habuerat. ¶ Inſueſcere, frui parta victoria, Liv. 5. bel. Pun. ¶ Inſueſci. Col. libr. 11. cap. 3: Atq; ubi cœperunt aliquod incrementum habere, ſic inſueſci debent, ut in id ſpatium quod ſulcis interjacet, inclinentur.

Inſuēfăcĭo, cis, ere, act. t. Conſuefacere: [למד *limmádh* הרגיל *hirghil. ἐθίζειν.* Gall. *Accouſtumer.* Ital. *Accoſtumare.* German. Gewennen. Hiſpan. *Acoſtumbrar.* Polon. *Przywiknąc.* Vngar. *Reászoktatom.* Ang. *To accuſtome.*] unde Inſuefactus, aſſuefactus. Cæſ. 4. bell. Gall. Notiſſimis locis audacter tela conjicerent, & equos inſuefactos incitarent.

Inſuētŭs, a, um, Inſolitus, vel cui non aſſuevimus: [*ἀσύνηθης.* Gal. *Inaccouſtumé.* Ital. *Non vſato, non ſolito, diſuſato.* Ger. Vngewohnt/ vnbreuchig. Belg. Ongewoon. Hiſp. *No acoſtumbrado.* Polon. *Nie przywikł'y.* Vngar. *Szokatlan.* Ang. *Vnaccuſtomed, not wonted.*] ut apud Virg. 6. Æneid. Inſuetum per iter gelidas enavit ad Arctos. Idem 1. Aeglog. Non inſueta graves tentabunt pabula fœtas. ¶ Inſuetus alicui rei dicitur is, qui rei alicui nõ aſſuevit. Liv. 8. bell. Pun. Vt non Syphacem modò barbarum, inſuetũque moribus Romanis, ſed hoſtem etiam infeſtiſſimum facũdè, aliquando ſibi conciliaret. Inſuetus mos. Cic. ad Att. lib. 4: Quo Senatuſconſulto recitato, quum populus more hoc inſueto & novo, plauſum eo nomine in recitando dediſſet, habui concionem. Inſuetus contumeliæ, Idem ad Att. lib. 2. ¶ Inſuetus laboris, Cæſar 7. bell. Gallic.

Inſŭlă, læ, pen. cor. f. p. Dicitur terra, quæ undique aquis clauditur, propriè autem in mari. [*νῆσος.* Gall. *Vne iſle.* Ital. *Iſola.* Ger. Ein Inſel. Belg. Een Eylandt. Hiſp. *La iſla, tierra cercada de mar ò de rio.* Pol *Inſul'a.* Vng. *Szíget.* Ang. *An yle.*] Itaque nõnulli à ſalo appellatas inſulas volunt: quòd in ſalo: id eſt, mari, ſitę ſint. Hinc Peninſula, quę penè inſula eſt, & undiq; ferè aquis clauſa, anguſtoq; tantùm terræ ſpatio, quod dicitur Iſthmos continenti annectitur. *χερρόνησος.* Mediamnis autem vocatur terra quã amnis circuit. *μεσοποτάμια.* Inſulas tamen nullo diſcrimine vocamus etiã eas, quæ flumine vel lacu ambiuntur. Cic. 3. de Leg. Inſula quæ eſt in Fibreno flumine. Idem pro Milone: Inſula in lacu Pretio. ¶ Inſulæ etiam dicuntur domus in urbe ab aliis ſeparatæ, & vicos undiq; habentes, quòd ſicut inſulæ ſunt in mari loca undique ambita, undisq; diſcreta à continenti, ita domus nullis connexæ ædificiis cohærentibus, inſulæ nominantur. *Δῆλος, οἰκία,* Budæo. Hinc Spartianus ſcribit CCCXXXV. inſulas olim Romæ incendio abſumptas fuiſſe. Vlpian. l. Stipulationes non dividuntur. ff. de verbor. obl. Planè ſi inſulam fulciri quis ſtipulatus ſit, non eſt expectandum ut inſula ruat. Cic. pro M. Cælio: Nunc demum intelligo P. Clodii inſulam eſſe venalem, cujus hic in ædiculis habitet decem, ut opinor, millibus.

Insŭlārĭs, re, om. t. Quod eſt inſulæ, & ad inſulam pertinet: [*νησικός.* Gall. *Des appartenances d' iſle.* Ital. *Ciò che s' appartiene ad iſola.* Ger. Dzo zu der Inſel gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à iſla.*

Polon.

Polon. *Do insul'i prynależaci.* Vng. *Szigeti, szigethez valo.* Ang. *That pert eineth to an yle.*] ut, Morbus insularis, ex insulis invectus. Plin. Qui primis insularem morbum in urbem invexit. Insularis pœna, qua quis in insulam deportat'. Marcel. Nec strepente ullo, nec obsistente, insulari pœna mulctati sunt.

Insŭlārĭus, m. s. Qui insulas: hoc est, ædes ab aliis ædificiis discretas inhabitat. [*ο οἰκίας ἀφελαμβάνων, vel οἰκοφύλαξ πρὸς ἐπιτήρησιν.* Gall. *Concierge.* Ital. *Guardiano di casa.* German. Der zur hut in einem einzigen hauß wohnet / das niemand anstössig ist / ein Burgvogt. Hispan. *Gardador de aquella tal casa.* Polon. *Woźny wdomu osobnim mieszkaiący.* Vngar. *Szigetbe lako magának la lako azkr maganak valo házba lakik.* Ang. *That dwelleth a parte as in an yle.*] Hoc verbo usus est Pomponius in l. Si ita. ff. de Vsu & habit. Dominus, *inquit*, proprietatis, etiam invito usufructuario, vel usuario, fundum vel ædes, per saltuarium vel insularium custodire poterit, ubi Insularius dicitur servus, qui insulam custodiæ causa inhabitat.

Insulsŭs, a, um, Propriè id dicitur, quod salsum, aut salitum nō est. [חסר *taphél.* ἀνάλμυρος. Gall. *Sans sel, sans saueur.* Ital. *Non salato.* German. Vngesaltzen. Hispan. *Cosa sin sal, no salada.* Polon. *Nie soloni, bezsmaku.* Vngar. *Sotalan.* Ang. *Vnsauery, without smack of salte.*] Sæpiùs tamen per translationem accipitur pro fatuo, inepto, sive insipiente. [חסר *taphél.* ἀπερίεργος, ἀνόητος. Gal. *Sot, mausade, sans aucune sagesse ne grace.* Ital. *Goffo, sgarbato, senza gratia.* German. Torecht / vngeschickt. Belg. Ongesouten / grof. Hispan *Cosa sosa y sin gracia.* Vngar. *Diszteles, oztoba, izetlen.* Angl. *Vnsauery, without smack salte.*] Plaut. in Rudente: Bonum est quod habeas gratiam meritò mihi, Qui te ex insulso salsum feci opera mea. Terēt. in Eunuch. Fatuus est, insulsus, tardus, stertit noctes q; & dies. Cic. 1. de Orat. Sed qui ejus rei rationem quandā conati sunt, artem q; tradere, sic insulsi extiterunt, ut nihil aliud eōrum nisi ipsa insulsitas, rideat'.

Insŭlsĭtās, atis, f. r. Ineptia, stultitia. [חסרון *tiphlāh.* ἀπειροκαλία, ἀνοησία. Gall. *Sottie ou Sottise.* Ital. *Inettia, roꝛzezza.* German. Vnlustigkeit / torheit / vngeschickligkeit. Belg. Onuicheyt. Hisp. *Sosedad o desgracia.* Pol. *Głupstwo, nierozum.* Vn. *Oztobaság, diszteles-ség.* An. *Vnsauerinesse, foolishnesse.*] Cic. ad Att. li. 13: De hortis ex tuis literis cognovi, & Chrysippo, cujus insulsitatem benè noram in villa. Idem pro Rab. Iam nostis insulsitatē Græcorum.

Insŭlsē, adverb. Imprudenter, inepté. [ἀπειροκάλως, ἀνοήτως. German. Vngeschicklich / torechtiglich. Gall. *Sottement.* Ital *Inettamente, imprudentemente.* German. Vngeschicklich / torechtiglich. Hispan. *Dessabrida ò desgraciadamente.* Polon. *Głupie.* Vngar. *Oztobásul, diszteleny'l.* Ang. *Vnsauerlie, foolishlie.*] Cic. ad Cæs. lib. 2 Epist. Sed ita locutus insulsè est, ut mirum Senatus convitium exceperit. Idem ad Att. lib. 15: Omnia videntur insulsè fieri.

Insulto, tas, frequentativum ab Insilio, cujus supinū est insultum [חלל *dālal.* קפץ *dāsak.* חשק *hāsaph, ἐπιπηδάω.* Gall. *Sauteler, s'elancer contre quelqu'vn.* Ital *assalire, delegguare.* Ger. Mit vngestüme springen. Hisp. *Saltar para matar.* Pol. *Skakać, sie dotikam.* Vng *Ingerlöm, bozzontom.* Ang. *To leap or life him self vp against any.*] Inde insulto propriē est multùm & cum impetu super rem aliquā salire. Et aliquādo habet post se accusativū. Terent. in Eunuch. Ne tu istas, taxo, calcibus sæpè insultabis frustra. Sæpius autē dativum. Virg. 3. Georg. Insultare solo, & gressus glomerare superbos. ¶ Per translationē accipitur pro exagito, vehementiùs invehor, cōtumeliosius in aliquem aliquid vel dico, vel facio, ἐπηρεάζω, ὑπερύβριζω, σκώπτω. Salust. Multos tamen ab adolescentia bonos insultavit. Cic. pro Flac. Nunc verò non insultabo vehementiùs, nec volitabo in hoc insolentiùs, neque in istum nugatorem invehar. Idem pro Milone: Clodius qui tot annos in hanc rempub. insultavit.

Insultātĭo, onis, f. t. Exagitatio, insectatio. [שׂטן *sigh.* ἐπήρεια, σκῶμμα. Gal. *Outrage, moquerie.* Ital *Oltraggio, beffamento.* Ger. Ein schmehtliche verspottung. Hispan. *Aquella obra de mal hazer, escarnescimiento.* Polon. *Posmiecs.* Vng. *Ingerlés, bozzontás.* Ang. *Outrage.*] Quintil. lib. 8. cap. 5: Non tam probatio, quàm extrema quasi insultatio.

Insŭltātŭs, æ, f. p. Insultandi actus. [שׂטן *sigh, ἐπιπήδησις.* Vng. *Ingerlés, bozzontás.*] Plaut. Nam ego istam insulturam & desulturam nihil hic moror.

Insum, In re aliqua sum. [יש *jesch.* ἔνειμι. Gal. *Estre en ou dedans.* Ital. *Essere in qualche cosa.* Germ. Etwarinn seyn. Hisp. *Ser en algo.* Pol. *Iestem wniecym.* Vng *Benne vagyok.* Ang. *To be in.*] Terent. in Evnuch. In amore hęc omnia insunt vitia, injuriæ, &c. Idem in Andr. Tristis severitas inest in vultu atque in verbis fides.

In summā, divisis dictionibus, & Summatim, eandem ferè habent significationem. [κεφαλαιωδῶς. Gall. *En somme.* Ital. *In somma.* German. In einer Summ / vberal. Hispan. *Reduxiendo in summa.* Polon. *Wsummie.* Vngar. *Summaszérém, summába.* Ang *In somme, in a worde.*] Quintil. In summa non recedo: fas est mihi invitis etiam parentibus piè facere.

Insūmo, mis, per simplex m, pen. prod. act. t. Impendo, consumo, expendo, expēsas facio. [אבד *hotsí.* ἀναλίσκω, δαπανάω. Gall. *Employer, despendre.* Ital. *Consumare, spendere.* German. Zuuerwenden / verthun / außgeben. Hisp. *Gastar, consumir.* Polon. *Nakładam.* Vng. *El költöm.* Ang *To spend, to bestow.*] Cic. ad Att. lib. 5: Nos tamē, etsi hoc te ex aliis audire malo, sic in Provincia nos gerimus, ut nullus teruncius insumatur in quenquam. Insumere curam. Plin. lib. 9. cap. 46: Omnis ergo cura ad speculandum hoc malum insumitur. Insumere operam. Cicer. 5. Verr. Quantam igitur spem illi prædæ propositam arbitramur fuisse, qui tantum præsens lucrum nulla opera insumpta cōtempserit, atque despexerit? Liv. 10. ab Vrbe: Malle frustra operam insumpram, quàm quicquam incidisse.

Insuo, is, ĕre, act. t. In re aliqua suo, includo [חטר *taphár.* ἐνράπτω. Gal. *Coudre en ou dedans.* Ita. *Cucire in qualche cosa* Ger. Eynnähen. Hisp. *Coser en algo.* Pol. Wszywam. Vng. *Bé varrom.* Ang. *To sow in any thing.*] Varr. 2. de Re rust. Quę intra capita insuitur pellis mollis. Virg. 5. Aen. Terga boum plumbo insuto, ferroq; rigebant. Ovid. 3. de Arte amandi: Nec prodite graves insuto vestibus auro. ¶ Per translationem accipitur pro implicare, immiscere, conjungere. Liv. 10 bell. Macedon. Lepidus molem ad Terracinam confecit ingratum opus, quòd prædia habebat ibi, privatamque publicæ rei impensam insuerat.

Insŭper, penult. corrip. Ad hoc, præterea. [עוד *hodh* προσέτι. Gall. *Dauantage par dessus cela.* Ital. *Oltre cio.* German. Darvber / vberdas. Hispan. *Allend* [illegible] *to* Pol *Nadto.* Vng. *Annack fölötte.* Ang. *Moreouer.*] Cicero ad Qu. Fratrem: Nam ne te fugiat, latiùs insuper Epicurus. Plaut. in Trucul. Vt illud acceptū sit priùs, quod perdidi, hoc addam insuper. ¶ Insuper habere, pro fusque deque ferre, negligere. Papin. l. 17. D. de his quæ ut indig Hæredem qui sciens defuncti vindictam insuper habuit, fructus omnes restituere cogendum existimavi. Sic idem in l. 43 D. de religios.

Insŭpĕrābĭlis, le, om. t. Quod superari & domari nō potest, invincibilis, incurabilis: [ἀδάμαστος. Gal *Insuperable, inuincible.* Ital. *Insuperabile, invincibile.* Germ. Vnvberwindtlich / vnd enitlich. Belg. Onoverwinnelyck. Hisp. *Lo que no puede seruncido.* Pol *Nie zwyciężony.* Vn. *Fölyül haladhatatlan, gyözhetetlen.* An. *Inuincible, that can not be ouercome*] ut morbus insuperabilis. i. incurabilis. ἀθεράπευτος, ἀνίατος. Plin. in Epist. Rogavitq;, ut medicos consuleremus de summa valetudinis, ut si esset insuperabilis, tpō te exiret è vita. ¶ Interdū idem est, quod impervius, inaccessus: proprieq; de montibus dicitur, qui facilè superari nō possunt. ἀνεπίβατος. Liv. 1. bel. Pun. Constabat non tam bello motos, quàm longinquitate viæ, Alpium q; insuperabili cranſitu. Insuperabilis bello, invictus, qui bello superari non potest. ἀνίκητος. Virg. lib. 4. Aeneid. -genus insuperabile bello.

Insurgo, is, ere, n. t. Sursum me erigo, surgo. [קם *kam.* ἀνίσταμαι. Gall. *Se leuer à l'encontre.* Ital. *Leuarsi* Germ. Wider jemandts auffstehen / sich auffbeumen / wider einen entpören Belg Opstaen tegen jemanden. Hisp. *Leuantarse.* Pol. *Powstaie.* Vng *Föl kelök, föl támadok.* Ang. *To rise vp against.*] Virg. 11. Aen. Tum valida perq; arma viro, perq; ossa securim, Altior insurgens oranti & multa precanti Congeminat, vulnus calido rigat ora cerebro. ¶ Insurgere remis, idem est, quod incumbere, & vehementer adniti. Solent enim remiges, quum totis viribus remis incumbunt, è sedilibus suis assurgere. Virg. 5. Aen. nunc nunc insurgite remis. Ovid. 9. Metam. credens q; suis insurgere remis. ¶ Insurgere altiùs in oratione verba dicuntur, quum subsequentia pondere superant priora. Quint libr. 8. cap. 4: Hæc etiam solet crescere verbis omnibus altiùs atque altiùs insurgentibus. ¶ Insurgere item alicui, est se alicui opponere. Assurgere verò est surgendo honorem alicui exhibere.

Insusurro, as, n p. Leni susurro alicui quid in aurē dico. [לחש *ragan.* ἐνσυρίζω. Gall. *Dire tout bas, & en l'oreille, murmurer entre ses dents.* Ital. *Parlar sotto voce.* Ger. In die ohren blasen oder flisemen. Belg Ide oren set tuysteren. Hisp. *Zumbar ò murmurar en algo.* Pol. Wucho szepcze. Vn. *Fulebe suggok, suttogok* Ang *To whisper, to mutter.*] Cic. 5. Tusc. Leviculus tanē noster Demosthenes, qui illo susurro delectari se dicebat, aquā ferentis mulierculę (ut mos est in Græcia) insusurrantis q; alteri, hic est ille Demosthenes. Macrob. libro 2. Saturn. Valedicenti hoc tantùm insusurravit, Non putabam me tibi tam familiarem. Cicer. 4. Acad. Verùm quoniam nō solùm nauta significat, sed etiam Favonius ipse insusurrat, navigandi nobis tempus esse.

Insŭscēptŭs, a, um, Non susceptus. [ἀδεκτος. Gall. *Non prins ne receu.* Ital. *Non preso, non receuuto.* German. Nicht zu handen genommen. Hispan. *No tomado ni recebido.* Pol. *Nie przyięty.* Vng. *Bé fogadatlan, vetetlen.* Ang. *Not taken or receiued.*] Ovid. ad Livian: Dixit, & iratus vota insuscepta reliquit: Duravitque animum, destituitque preces.

Insyncērŭs, ra, rum, Non syncerus, parùm integer, corruptus. [משחת *moschchāth.* σὺν ἀκέραιος, ἐπίκηρος. Gal. *Qui n'est point pur ne sain ne entier.* Ital. *Non sintero, corrotto.* Germ. Vnaufrecht / falsch / vntauter. Hisp. *No limpio ni apurado.* Pol. *Niesczery.* Vng. *Nem hiu, nem tiszta.* Ang. *Vncleane, not pure.*] Cuor insyncerus.

Virg.

Virg.4.Georg.Tempus & Arcadii memoranda inventa magistri Pandere:quoque modo cæsis jam sæpè juvencis, Insyncerus apes tulerit cruor.

Intābesco, is, ere, n. t. Marcore ac tabe consumor, tabesco. [מק namak.μαραίνομαι,σήπομαι.Gall. *Devenir ou estre etique, afleicher ou flestrir.*Ital.*Infracidire & consumarsi.*Germ Eyndorren/ Außzehē Hisp.*Corromperse.*Pol.*Schne.* Vn.*El száradok,le rogyok.* Ang.*To pine, weare or whither away.*] Col.lib.4.cap.3:Novella verò dum adolescit, nisi omnia justa perceperit ad ultimam redigitur maciem, & sic intabescit,ut nullis deinceps impensis recreari possit: Horat.Epod. 5: interminato quum semel fixæ cibo intabuissent pupulę. Ovid. 15. Metam. -ut lata plumbea funda Missa solet medio glans intabescere cœlo.

Intāctus, cta,ctū, Integer,immaculatus,impollutus. [תמים tamím נקי nakí. ἀμίαντος, ἀμόλυντος, ἄφθαρτος. Gall. *A qui on n' a point touché, sain & entier.* Ital. *Non tocco,non corrotto.* Ger. Vnberürt/vnbefleckt.Belg.Ongeschadict. Hisp.*No toccado,no corrõpido.*Pol *Nie dotknioni,nie pomazani.* Vn.*Illetetlen, fortelõm nekwalo,épp.* Ang.*Vntouched,whole.*] Liv.lib.5.ab Vrbe: Integri[illegible] tactique fugerunt.Idem lib. 8. belli Maced.Infamia ja[illegible], invidia,qua possunt,urgēt.Intacti religione an[illegible], quem nulla religio tangit, Livius lib.5. ab Vrbe: Intactus à sibilo,nunquā exsibilatus,aut explosus.Cælius Ciceroni: Hoc magis animadversum est, quòd intactus à sibilo pervenerat Hortensius ad senectutem. Virgo intacta manet, Catullus in carmine nuptiali.Carmen intactum Græcis,Horat.lib.1.Serm. Satyr.10 Grex intactus,Virg.6.Aeneid.

Intāctĭlĕ,Tactum refugiens,sive quod tàngi nõ potest. [ἄψαυστον. Gall. *Qui' on ne peut toucher ou attoucher.* Ital.*Che non si può toccare,che fugge il tatto.*German. Das man nicht berüren oder betasten kan.Hisp.*Lo que no puede ser tocado.* Polon. Rzecz ktorej sie niegodzi dotknąć. Vng.*Illethetetlen.* Ang.*That can not betouched.*] Lucret. lib.1.Sin intactile erit, *&c.*

Intāllārĕ, Antiqui dicebant, pro eo quod est scindendo formare,teste Varrone. [ἐγκόπλειν.Vngar. *Hasituta ki formálni*] quemadmodum Taliare,pro scindere.

Intāmĭnātŭs, Incontaminatus, inviolatus. [תמים tamím נקי nakí.ἀμόλυντος, ἀμίαντος. Gall. *Non contaminé ne souillé,entier.*Ital.*Incorrotto,non contaminato.* German.Vnbefleckt. Hisp. *No corrompido.*Polon.*Niepomazani.* Vngar. *Epp, fórtõsztetetlen.* Ang.*Vndefiled.*] Horat. 3. Carminum: Virtus repulsæ nescia sordidæ,Intaminatis fulget honoribus.

Intāntum.& Inquantum, Eatenus,quàtenus. [ἐπιτόσον, τόσον,τοσοῦτος. Gall.*Tant,entant.*Ital.*Tanto.* Ger.*So viel.* Hispan. *Tan.*] Seneca de Beneficiis libr. 2: Quomodo danti intantum producenda notitia est muneris sui, inquantum delectatura est cui datur:ita,*&c.* Virg.6. Aen.Nec puer Iliaca quisquam de gente Latinos Intantum spe tollet avos.

Intĕgĕr,a,um,pen.cor.Perfectus,absolutus, innocens, incorruptus. [תמים tamím שלם schalém נקי nakí. ἀκραῖος. Gall. *Entier.*Ital.*Intero,integro.* Germ.Ganz vollkommen. Hisp.*Entero.* Pol.*Zupełni.* Vn.*Epp,egész.* Ang.*Entiere and whole,vncorrupted, vndefloured.*] Terent.in And.Egregia forma,atq; ætate integra. Integra res, quæ est perfecta, de qua nihil est imminutum: ut, Integrum corpus, cui nihil deest. ὁλομελής. Integer vir, qui est innocens,candidus,nulloq; vitio corruptus.ἀκέραιος,ἀβλαβής, Cicero pro Plancio: Quumque illo nemo esset neque integrior,neque sanctior. Integer homo & castissimus. Cic. 1.de Orat.Integer ævi, dicitur cui adhuc ætas integra est. ἀκμαῖος. Ita Ennius deos integros ævi vocat, quòd quum immortales sint,nihil de eorum ævo imminuatur.¶ Integrum mihi est,significat in potestate mea est, possum jure & commodé. Cic. pro Rab. Ego autem si mihi esset integrum, susciperem hoc crimen,agnoscerem, confiterer. ¶ In integro res esse dicitur, quæ adhuc potest vel fieri, vel omitti. Idem libr.3.de Orator. Sed quoniam hæc jam neque in integro esse possunt,*&c.*¶ Integer,pro firmo,recenti,& laboribus non fracto. Cæsar:Quum crebrò integri defessis succederent. Idem pro sobrio, & abstinenti. Cicero de Nat.deor. Multò plura evenirent,si ad quietem integri iremus:nunc onusti cibo & vino,perturbata & cõfusa cernimus. ¶ Integrum se servare, pro neutri se addicere. Cicero ad Attic. libr.7: Quòd me amicissimè admones,ut me integrum,quoad possim,servem,gratum est.¶ In integrum restituere,est in pristinum statum reducere. Terent.in Phorm. Si hoc videtur, quod te absente hîc filius Egit, restitui in integrum,æquum est. Cicer.7.Verr.Vt damnati in integrum restituantur,vincti solvantur.¶ Hinc adverbiũ,Ab integro,denuò, rursus.ἐξυπαίφνης Virgil 4. Aeglog. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo.De integro.Idem Terent.Heaut. Ratio de integro ineunda est mihi. De integro incidere in morbum, Cic.ad Cornif.Epist. lib.12.

Intĕgro, as, penult. corr. Rursus inchoo, instauro, innovo. [חדש chiddésch החזיר hecheliph.ἀνακαινόω. Gall. *Faire ou rendre entier,restaurer.* Ital.*Reintegrare.* Ger.Wider ergäntzen/widerumb anheben/erneuweren. Belg. Vernieuwen. Hisp.*Enterar à otra cosa.* Pol.*Znowupoczynam, odnawiam.* Vng.*Meg vyitom.* Angl.*To repaire,to restore.*] Virg.4.Georg. -ramoq; sedens, miserabile carmen Integrat.Liv.lib.5:Simul,ut ab religione animos remiserunt,integrāt seditionem Tribuni plebis. Cic. 1. de Invent.Sic animus defessus audiendo,aut admiratione integratur,aut risu renovatur. Stat. 8. Thebaid. -bellum integrabat Enyo.

Intĕgrāsco,is,n.t. Integror, Instauror,ab integro redeo. [חדש tam.ἀνακαινόομαι.Gall.*Retourner en son entier.* Ital. *Essere fatto, intero,essere reintegrato.* Germ.Widerumb erneuwert werden Hisp. *Enterarse.*Pol.*Odnawiam sie.* Vngar.*Meg vyulok.* Angl.*To waxe new againe,to be renewed.*] Terent. Hoc malum integrascit. Vbi Donatus:Integrascit:id est,integratur.

Intĕgrĭtās,atis, f.t. Incorruptio, innocentia. [תם tom תמה tummáh. ἀδιαφθορία, ἀδιαφθορέα. Gall.*Integrité.*Ital.*Integrità.* Ger.Auffrechtigkeit des gemüts vnd leibs/frombkeit. Belg.Bromticheyt/reynicheyt. Hisp. *Entereza.* Pol. *Szczerosc, czystosc.* Vngar. *épség,egészség.* Ang.*Vprightneſſe.*] Cic.3.Verr. Mulierem eximia pulchritudine, sed eam summa integritate, pudicitiaq; existimari.Idem 2.de Orat. Eadē facultate & fraus hominū ad perniciem,& integritas ad salutē vocatur.Integritas corporis: id est,integra valetudo.ὑγίεια. Cic. de Finib. Quod cumulatur ex integritate corporis,& ex mentis ratione perfecta.

Intĕgrē,adverb.Purè,syncerè,castè: [ὁλοκλήρως,ἀκεραίως.Gall. *Entierement.*Ital.*Integramente* Ger.Auffrechtigklich/gäntzlich. Hisp. *Enteramente.* Pol.*Czulie, szczerze,zupełnie.* Vngar.*Eppen,egészen.* Ang.*Vprightlie.*] ut,Integrè vivere, apud Cic.4.de Fin,Incorrupte atq; integrè judicare.Idem 1.de Fin. Castè,integreq; versari in periculis amicorum, Idem pro lege Manil.

Intĕgo,is,pen. corr. act, t.integere,Tego. [לטה chasáh כסה tsippáh.κρυπτω, σκεπάζω. Gal.*Couurir.*Ita.*Coprire.* Ger.Bedeckē. Hisp.*Cubrir.* Pol. *Nakrywam.* Vng.*Befodõm.* Ang.*To couer.*] Cęs.2.bel.Civil.Integebātur porticus lignis cõjunctis inter se. Liv.7.bell.Pun.Postquā neq; in æquum dimitti agmē vidit,& tum loci altitudine, tum vallo etiam integi Romanos, *&c.*

Intĕgŭmĕntum,ti, n. s. Quò quid integitur. [לטוי כסוי chesúi tsipúi. σκέπασμα. Gall. *La couuerture.* Ital. *Coprimento, coperta.* German.Ein decke.Hispan.*Cobertura.* Polon.*Nakrićzie,deka.* Vngar. *Födél,lepödö.*Angl.*A couer.*] Liv.10.bel.Maced. Deorum capita, quæ in lectis erant averterunt se,lanaque cum integumentis,quæ Iovi apposita fuit,decidit. Cic. in Pisonem: Vereor nequis sit, qui istius insignem nequitiam,frontis involutam integumentis,nondum cernat.

Intĕctŭs, detectus & nudatus. [ἀκάλυπτος. Polon. *Odkriti.* Vngar.*Födetlen.*] Cornelius Tacitus libro 20: Producuntur propè intecto corpore.

Intregrē,Integrāsco,Integrĭtas,Integro, Vide INTEGER.

Intĕgŭmĕntum, Vide INTEGO.

Intellĭgo,is,pen.cor.xi,ctum, act. t. Cognosco,mente percipio. [הבין hebín השכיל hischíl. συνίημι. Gall.*Entendre.*Ital.*Intendere.*Ger.Verstehen.Hisp.*Entender.*Pol.*Rozumiem.* Vng.*Értõm.* An.*To vnderstand.*] Cic.ad Tironē: Tu istic,siquid librarii mea manu non intelligent,monstrabis.Terent.in And.Quantum intellexi modò senis sententiam de nuptiis. Cic.3.de Nat. deor.Sed ea magis ex aliorum contentione, quàm ipsa per se cognosci atque intelligi potest. ¶ Intelligitur impersonale. Cic.1.de Fin.Ex quo intelligitur, nec intemperantiam propter se fugiendam esse.Idem de Amic Id si minus intelligitur quātā vis amicitiæ, concordiæque sit,ex dissentionibus atque ex discordiis percipi potest.¶ Hujus compositum est, Subintelligo,quod est mediocriter intelligo.

Intellĕctŭs,ctus,m.q. Nobilissima animæ rationalis pars, quæ & mens & intelligentia dicitur,qua præditus homo,unus cæteris antecellit animātibus, cujusq; opera, res incorporeas,& ab omni materia sejunctas notiones atq; formas solus apprehendit. [שכל sécheל השכל haschél.νοῦς, σύνεσις. Gall. *Entendement.*Ital.*Intelletto.* Germ. Der verstand.Hispan.*Entendimiento, potencia del anima.*Pol.*Rozum.* Vng.*Értelõm,okosság.* Ang.*The vnderstanding.*] ¶ Impropriè tamen passim apud scriptores intellectus vocabulum etiam de brutis animantibus dicitur, in eadem scilicet significatione, qua nos & sensus,& perceptionis,& cognitionis verbis utimur. Plin.libr.8.cap.42.de equis: Nam in circo ad currus juncti, non dubiè intellectum adhortationis,& gloriæ fatentur Idem lib.10.cap.35: Columbis inest quidam gloriæ intellectus. ¶ Intellectus,pro notione rei. Quintil.libro 5.cap.10:Verba quædam divisos intellectus habent.Idem lib.1.cap.11: Quidam literis instituendos, qui minores septem annis essent, non putaverunt,quòd illa primùm ætas & intellectum disciplinarum capere,& laborem pati nõ possit.Sic intellectus saporum:id est, perceptio,& sensus.Plin. libro 11.cap. 37: Intellectus saporum est cæteris in prima lingua, homini & in palato.

Intellĭgens, tis, nomen ex participio, Sagax, ingeniosus, sapiens,doctus,prudens. [מבין mebín בנון nabón משכיל maschíl. σωφρονικός.

νωστός. Gall. *Entendu, cognoissant.* Ital. *Intelligente, detto.* Germ. Verſtendig. Hiſpan. *Entendido, dicho.* Polon. *Rozumni.* Vngar. *Ertelmes.* Ang. *Wyſe, vnderſtanding.*] Terent. in Eunuch. Dii immortales, homini homo quid præſtat? ſtulto intelligens Quid intereſt?

Intelligenter, adverb. [συνετῶς, ἐπιστημόνως. Gall. *Entendiblement.* Ital. *Intendentemente* Germ. Verſtendtlichen. Hiſp. *Entendiendoſe.* Polon. *Rozumnie.* Vngar. *Ertelmeſſen.* Ang. *Cuningly, by skill.*] Cic. in Partit. Sumuntur autem trium rerum gratia: ut amicè, ut intelligenter, ut attentè audiamur

Intelligentĭa, tiæ, f. p. Facultas animę nobiliſſima, qua res etiã incorporeas, & ab omni materia abſtractas, contemplamur, mens, animus, intellectus. [בינה *bináh* תבונה *tebunáh* שכל *ſéchel* השכל *haſchél.* νόησις, σύνεσις. Gall. *Intelligence, cognoiſſance.* Ital. *Intelligenza.* Ger. Der verſtand. Hiſp. *Obra del entendimiento.* Polon. *Rozum.* Vngar. *Ertelm, okoſság.* Ang. *Knawledge, witt.*] Cic. 1. de Nat. deorum: Mens ſimplex fugere intelligentiæ noſtræ vim ac notionẽ videtur. Idem 2. de Divin. Pars animi, quæ rationis atque intelligentiæ ſit particeps. Idem de Vniverſ. Deus intelligentiam in animo, animum concluſit in corpore. ¶ Intelligentiæ item dicuntur particulares notiones quas mẽte apprehendimus. Idem 1. de Leg. Natura homini rerum plurimarum obſcuras & neceſſarias intelligentias enudavit, tanquam fundamenta ſcientiæ.

Intelligĭbĭlĕ, Quod mente percipi poteſt. [νοητόν. Gall. *Qui ſe peut entendre.* Ital. *Che ſi può intendere.* Germ. Verſtendtlich. Hiſp. *Coſa que ſe puede intender.* Polon. *Zrozuniano.* Vng. *Meg ertheto.* Ang. *That may be vnderſtanded.*]

Intĕmĕrandus. Non violandus, aut contaminandus: reſerurque ad res ſacras. [ἀ μιαντῶν, ἀ μολυντέων. Gall. *Qu' on ne doit point corrompre.* Ital. *Che non deue eſſer violato.* Germ. Nicht zu beflecken/noch zu vermaaſgen. Hiſpan. *Coſa que non deue ſer corrompida.* Pol. *Nie pomazani.* Vng. *Nem ſörtöſztetendö.* Ang. *Yat ought vot be defiled or violated.*] Valer. Flac. 5. Argon. -an Martia templa Intemeranda minus?

Intĕmĕrātŭs, ta, tum, Inviolatus, incorruptus. [תמם סהור *tam tahór.* ἀμίαντος, ἀμόλυντος, ἄφθαρτος. Gal. *Qui n' eſt point violé.* Ital. *Inuiolato, incorrotto.* German. Vnbefleckt/vngeſchendt. Hiſp. *No corrompido.* Polon. *Nie nakazoni, nie pomazani.* Vng. *Förtelöm nektöl valo, ſzeplöſöletlen, ſzeplötelen.* Ang. *Vndefiled, not violated.*] Virg. 2. Aeneid. Siqua eſt, quæ reſtat adhuc mortalibus uſquã Intemerata fides. ¶ Intemerata ſacra dicuntur, quæ ritè perfecta ſunt, & ut ſacrificii ratio exigebat. Virgil. libro 3. Aeneid. Corripio è ſtratis corpus, tendoque ſupinas Ad cœlum cum voce manus, & munera libo. Intemerata focis. Vbi Servius: Intemerata ritè perfecta, ut ſi leniter eſt fundendum vinum, aut mola injicienda ſic fiunt, ut ratio exigit ſacrificii: alteri ſi fiant temerata ac turbata ſunt ſacra.

Intĕmpĕrans, tis, om. t. Immoderatus, incontinens, voluptatibus & vĕtti prȩter modũ indulgens. [ἀκρατὴς, ἀκόλαστος. Gal. *Intemperant, immoderé.* Ita. *Intemperato, immoderato.* Ger Vnmässig. Belg. Onmatich. Hiſp. *Deſtemplado.* Pol. *Nieskramni, nie mierni.* Vng. *Mértékletlen tobzodo.* An. *That can not vſe hu luſtes and affections.*] Cic. de Senect. Libidinoſa etenim & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti. Liv. lib. 4. bel. Pun. Avidus atq; intemperans plebeiorum animus. Cicer. 1. Acad. Intemperantis etiã arbitror eſſe, ſcribere quod occultari velit.

Intĕmpĕrantĭa, æ, f. p. Incontinentia: cui opponuntur Temperantia, modeſtia. [ἀκολαστία, ἀκρασία. Gall. *Intemperance, incontinence.* Ital. *Intemperanza, incontinenza.* German. Vnmässigkeit. Belg. Onmatichept. Hiſpan. *Deſtemplanca.* Polon. *Nie powściagliwość, nie skramność.* Vngar. *Mértek letlenség, tobzodás.* Ang. *Incontinence.*] Cicero 4. Tuſc. Omnium autem perturbationum fontem eſſe dicunt intemperantiam, quæ eſt à tota mente, & à recta ratione defectio, ſic averſa à præſcriptione rationis, ut nullo modo appetitiones animi, nec regi, nec contineri queant. Plin. libr. 11. cap. 37: Intemperantiam riſus conſtare lienis magnitudine quidam putant.

Intĕmpĕrāntĕr, adverbium, immoderatè, immodicé. [ἀμέτρως. Gall. *Intemperamment, deſmeſurément.* Ital. *Intemperantemente.* German. Vnmässigtlich. Hiſpan. *Deſtempladamente.* Pol. *Nie skramnie.* Vngar. *Mértéklenül.* Angl. *Immoderatelie.*] Cicero 1. Philipp. Nimis iracundè hoc quidem & valde intemperanter. Idem 5. Philipp. Ne honoribus noſtris elatus intemperantiùs ſuis opibus utatur.

Intĕmpĕrantĭſſĭmē, adverb. [Vng. *Igön mertekletlenül.*] Apul. in Apologia: Apud omnes intemperantiſſimè gloriatur.

Intĕmpĕrātē, aliud adverbium, Incontinenter. [ἀκολάστως. Gall. *Intemperément, ſans attrempance.* Ital. *Stemperatamente, ſenza modeſtia.* German. Vnmässigtlich/ vber die maaß/ vnzimlichen. Hiſp. *Deſtempladamente.* Pol. *Nie powściagliwie, roz̨puśtnie.* Vng. *Mértekletlenül.* Ang. *Immoderatelie.*] Cic. de Vniverſ. Qui autẽ immoderatè & intemperatè vixerit, cum ſecundus ortus in figuram muliebrem transferet.

Intĕmpĕrātŭs, a, um, Incontinens, immodicus. [ἀκόλαστος, ἀκρατὴς. Gall. *Intemperé immoderé, deſreiglé, deſmeſuré.* Ital. *Incontinente, intemperato.* Germ Vnmässig Hiſp. *Deſtemplado.* Pol. *Nie powściagli'i, nie mierni.* Vng. *Mertekletlen.* Ang. *Intemperat, immoderat.*] Cic. in Piſon. Quid ego illorum dictum epulas, quid lętitiam & gratulationem tuam, quid cũ tuis ſordidiſſimis gregibus intemperantiſſimas perpotationes prædicem? &c. Idem de Amic. Intemperata quædam benevolentia.

Intĕmpĕrĭæ, arum, Erant quędam deæ, habentes vim nocendi, & per intemperantiam ſæviendi: quas Cato de Re ruſt. cap. 141, facto ſacrificio jubet propulſari. ἰεμνὰς, ἀμενηνὰς. Plaut. Larvæ hunc atq; intemperiæ agitant ſenem. Idem Amphit. Dii voſtram fidem, quæ intemperiæ noſtram agunt familiam!

Intĕmpĕrĭēs, ei, f. q. Rerum miſtarum inconveniens temperatura. [ἀνωμαλία. Gall. *Indiſpoſition, intemperance.* Ital. *Mala diſpoſitione, diſtemperanza.* Ger. Vnrechtmässigkeit/ vngelegenheit Hiſp. *Deſtemplanca.* Pol. *Nie pogoda.* Vng. *Mertek[illegible].* Ang. *Vnſeaſonableneſſe, vntemperateneſſe.*] Sic intemperiem cœli dicimus, quum aër eſt immoderatè aut caliĭdus, aut frigidus, aut humidus & ſiccus. Colum. lib. 1. in Præfat. Sæpenumerò civitatis noſtræ principes audio culpantes modò agrorum infœcunditatem, modò cœli per multa jam tempora noxiam frugibus intemperiem. Liv. 8. ab Vrbe: Fœdus inſequens annus ſeu intemperie cœli, ſeu humana fraude fuit.

Intĕmpeſtă nox. [ἀκροκυμία. Gall. *Le temps de la nuit que tout le monde repoſe, comme la minuit.* Ital *Quand' ogn' vn dorme.* Germ. Die ſtille nacht/ an deren etwas anzufahen vnzeitig iſt. Hiſp. *En ſilencio de la media noche.* Pol. *Pornoſpi.* Vng. *Tſendeſzeyel, éjfele* Ang. *Midnight.*] Varro lib. 4. de ling. Latin. Inter veſperuginẽ & jubar dicta nox intempeſta: ut in Bruto Caſſii, quod dicebat Lucretia: Nocte intempeſta noſtrã devenit domũ. Intempeſtam Aelius dicebat, quum tempus agendi eſt nullũ: quod alii concubium appellarunt, quòd fere omnes tunc cubarent: alii ab eo quòd ſileretur, ſilentiũ noctis, quod idẽ tempus Plaut. cõticinium: Videmus (inquit) factum volo, redito cõticinio Hec Varro. Virg. 1. Georg. -aut intempeſta ſilet nox. Et 3. Aen. Et lunam in nimbo nox intempeſta tenebat. Liv. 7. ab Vrb. Ab Samo intempeſta nocte venit. Cic. 7. Verr. Repentè nocte intempeſta ſervorũ armatorum fit cõcurſus, atq; impetus. Macrob. lib. 1. Satur. & Cenſorinus de Die natali, cap. de diebus: Intempeſtam noctem docent eſſe eam partem noctis, quæ eſt inter noctem concubiam, & mediam noctem: putantq; dictam intempeſtam, quaſi intempeſtivam, quòd ea pars noctis intempeſtiva ſit rebus agendis. Intempeſtæ Graviſcæ. Virg. 10. Aen. Et Pyrgi veteres, intempeſtæque Graviſcæ. Intempeſtæ autẽ hoc eſt, peſtilentes & cœli intemperie atque injuria inſalubres. Dictæ autem Graviſcæ, autore Catone in Origin. apud Servium, quòd cœlum grave ſuſtinerent.

Intĕmpĕſtās, ātis, f. t. Intemperies: ut, Intempeſtas cœli hoc eſt, injuria. [ἀκρασία. Gall. *Hors heure, temps ou ſaiſon, indiſpoſition de temps.* Ital *Mala diſpoſitione, indiſpoſitione d' aria ò di tempo.* Ger. Vngewitter. Belg. Onweder Hiſ *Indiſpoſition.* Pol. *Nie pogoda.* Vngar. *Háborműdő.* Ang. *Vnſeaſonableneſſe.*] Plin. libro 18. cap. 6: Malum patremfamilias, quiſquis interdiu faceret quod noctu poſſet, niſi intempeſtate cœli

Intĕmpĕſtīvŭs, a, um, Quod fit præter opportunitatem temporis, inopportunus, moleſtus: [ἄκαιρος, ἄωρος. Gall. *Hors temp & ſaiſon, incommode, mal à propos.* Ital. *Fuor di tempo, importuno.* Germ. Vnzeitlich / das zu vngelegner vnnd vnkommlicher zeit geſchicht. Hiſpan. *Coſa fuera de ſu tiempo.* Polon. *Nie wczęśni, nie ſpodźiał'i.* Vng. *Alkolmatlan.* Ang. *That is doone out of ſeaſon.*] habetque antitheta tempeſtivus, & opportunus. Cic. de Amic. t. Nunquam intempeſtivâ, nunquam moleſta eſt amicitia. Idem ad Atticum lib. 4: Si nihil habebis, tamen ſcribas aliquid: nunquam enim mihi tua aut intempeſtiva epiſtola, aut loquax viſa eſt. ¶ Intempeſtivus, pro portentoſo, & mali ominis. Plin. libro 18. cap. 35, de indiciis tempeſtatum: Anſeres continuo clangore intempeſtivi, pecora exultantia, & indecora laſcivia ludentia eandem ſignificationem habent.

Intĕmpĕſtīvē, adverbium, Importuné. [ἀκαίρως. Gall. *Hors heure, temps & ſaiſon.* Ital. *Fuori di tempo ò di ſtagione.* German. Zu vnzeiten/ oder zu vngelegner zeit. Hiſpan. *Fuera di tiempo y hora.* Pol. *Nie wczęśnie.* Vng. *Alkolmatlanül.* Angl. *Vnſeaſonablie, out of due tyme.*] Cic. lib. 1. Offic. Ne ſi iraſcamur, aut intempeſtivè accedentibus, aut impudenter rogantibus, in moroſitatem inutilẽ & odioſam incidamus. Colum. in Procem. Et ne ſingulos intempeſtivè nunc proſequar, &c.

Intĕndo, act. t. Vehementer tendo, vel extendo, contendo, adduco. [מתח *mathách* שחח *ſchatách* נטה *natáh.* ἐντείνω, ἐπιτείνω. Gall. *Tendre, eſtendre.* Ital. *Tirare, drizzare.* Ger. & Belg. Spannen. Hiſp. *Tender, eſtender ò enteſar.* Pol. *Nacźiagam.* Vng. *Ki feszitöm, ki teriesztöm.* Ang. *To ſtretche, to retche, to bende.*] Cic. 7. Verr. Tabernacula quemadmodum conſueverat temporibus æſtivis, quod antea jam demonſtravit, carbaſeis intenta velis

velis collocari jussit in littore. Idem in Catone: Intentum animum, tanquam arcum habebat, nec languens succumbebat senectuti. ¶ Intendo aliquando idem est quod animadverto, diligenterque animo specto atque intueor. [ἐφίστημι. Polon. *Obaczam.* Vngar. *Figyelmezők.*] Virgil. 5. Aeneid. Intenti expectant signum. Hinc intendere animum rei alicui, est animum adjicere & applicare. Salust. in Iugurtha: In regnum Adherbalis animum intendit. ¶ Intendere animum re aliqua, per translationem dicimus, pro eo quod est, rei alicui arduæ totis ingenii viribus incumbere: cui opponit Relaxare animũ, quòd est intensam animi curam re quapiam jucundiore remittere. Cic. in Hortensio: Quæro, non quibus intendam rebus animũ, sed quibus relaxem. ¶ Interdũ Intẽdere idẽ est, quod innectere, illigare. [ἐμπλέκειν. Pol. *Przewiązuie.* Vng. *Meg kötöm.*] Virg. 2. Aen. -& stuppea vincula collo Intendunt. ¶ Intendere præcisè, vel actionẽ intendere, idẽ est quod agere. L. 8. D. si servit. vind. L. 3. D si. usufr. petat. L. 139. D. de verb. sign. Et Cicero in Quinctiana: Sibi eum nuper edidit socium, quem quomodo nunc intẽdit, ne in vivorum quidem numero tum demonstrat fuisse. Hinc intentio passim pro actione. L. 9. D. ad exhib. L. 66. de judic. & multis aliis locis.

Intẽntũs, sive intensus, utrunq; dicitur, partic. Extensus, porrectus. [מתוח *mathúach* שחוט *schatúach* בחוי *natúi.* ἐντεταμένος. Gall. *Tendu, estendu.* Ital. *Intento, teso, steso.* German. Gespannen/ gereckt Hispan. *Tendido.* Polon. *Naczągnioni.* Vngar. *Kiteriesztetöt, feszitetöt.* Ang. *Stretched out, bended.*] Cicer. de Orat. Voces ut chordæ sunt intentæ. Plin. libr. 8. cap. 8: Intentos, ingentes arcus defigunt humi. ¶ Intentus, attentus. [σπουδαῖος. Vng. *Figyelmetős.*] Liv. 3. ab Vrbe: Operi certè (id quod constat) agresti intentus, &c. Quint. lib. 10. cap. 1: Vix singula quisquam intentissima cura consequi possit.

Intẽntẽ, adverbium, Accuratè, diligenter. [ἐπιμελῶς. Gall. *Ententivement, diligemment, songneusement.* Ital. *Intentemente, diligentemente.* German. Fleissiglich/ anhebtlich. Hispan. *Diligentemente y con cuydado.* Polon. *Spilnością, xusił'owanim.* Vngar. *Szorgalmatossan, ferényön, nagy igyekezettel, figyel metössen.* Ang. *Diligentlie, as it were forcing him self.*] Audire aliquem intentè, & modestè, Quintil. libr. 2. cap. 2. Plin. Epist. 4: Non mehercule tam mea sunt, quæ mea sunt, quàm quæ tua: hoc tamen differunt, quòd solicitiùs & intentiùs tui me quàm mei excipiunt. Liv. 7. bell. Pun. Hostilium intentiùs monuit, ut in eo spem non moturos quicquam Hetruscos ponerent.

Intẽntissimè, adverb. [Pol *Naczągnienie.* Vng. *Igön figyelmetössön.*] Lamprid. in Heliogabalo: Expectans tamen intentissime quando ei nunciaretur consobrinus occisus.

Intẽntus, tus, tui, verbale, m. q. Extensio, adductio, cõtentio: cui contraria est Remissio: [ἐπίτασις, ἔκτασις. Gall. *Estendement, effort, essaye.* Ital. *Stendimento, sforzamento.* Ger. Das außstrecken. Hisp. *Estendimiento, esfuerco.* Pol. Wczągnienie. Vn. *Kinyrieszités feszités.* Ang. *A stretching out.*] ut, Intentus gladii in jugulum. Intentus palmarum: id est, manuum extensio cum quadam comminatione: cujusmodi fieri videmus in seditione & discordia, aut reclamatione alicujus turbæ: cujus non solùm voces, verum etiam manus intensæ conspiciuntur in eum, quẽ explodere & ejicere cupiunt. Cic. pro est. Voces quidem, & palmarum intentus, & maledictorum clamorem omnem profuderunt.

Intẽntio, sive Intensio, f. t. Extensio: cui opponuntur Laxatio & remissio. [משכה מתוח *mischtách* מתרש *miphrás* חזק *chózek.* ἔκτασις. Gall. *Estendement* Ital. *Estendimento.* Ger. Spannung/ außstreckung Hisp. *Estendimiento.* Pol. *Naczągnienie.* Vng. *Kifeszités teriesztés* (Item) *Igyekezet.* Ang. *A stretching, retching or bending out.*] Colum. li. 6. cap. 6: Cruditatis signa sunt crebri ructus, ac ventris sonitus, fastidia cibi, nervorũ intentio, hebetes oculi. Intẽtio corporis, Cic. 1. Tusc. Intẽtio vocis, apud Cic. ¶ Intentio & remissio cõtraria. Cic. 2. Tusc. Vt onera contentis corporibus faciliùs feruntur, remissa opprimũt: simillimè animus intẽtione sua depellit pressùm omnem ponderum: emissione autẽ sic urgetur, ut se nequeat extollerè. ¶ Est præterea intentio, finis quo animus, ad quod intenditur, dirigitur, propositũ. σκοπός. Plin. in Epist. Tu ergo intentionem scribentis accommodes. ¶ Intentio etiam accipitur pro attentione animi, diligentia & studio. Quint. lib. 8. cap. 2: Idipsum in concilio est habendũ, nõ semper tam esse acrem judicis intentionem, ut obscuritatem apud se ipse discutiat. Plin. in Epist. Vt tantum curæ intentionisq; suscipere & possint, & velint. ¶ Intentio, apud oratores est oratio crimen in aliquem intendens. Cic. 1. de Invent. At si qua intentionis depulsio non est, ea nec constitutio, nec pars constitutionis est. ¶ Intentio, Augmentum, incrementum. ἐπίτασις. Gell. lib. 16. cap. 5: Ve particula, sicuti quædam aliæ, tùm intentionem significat, tùm minutionem.

Intẽnto, as, are, act. p. Comminor, minitor minas jacio. [ἀπειλέω, ἀπειλέω, ἀπειλέω. Gall. *Menacer.* Ital. *Minacciare.* Ger. Trõwen. Belg. Dreyghen. Hisp. *Amenazar ò attentar.* Pol. *Groze.* Vng. *Fenyegetöm, fenyögetöm.* Ang. *To menace or boast, to stretch out often.*] Cic. Tusc. 5: Dolor ardentes faces intentat, is fortitudinem & patientiam se debilitaturum minatur. Virgil. 1. Aen Præsentemq; viris intentant omnia mortem Liv. 8. bel. Maced. Vno in loco ferro ignique gesta res est, à duobus irrito incepto, quum intentassent magis quàm inissent certamẽ, Aetoli abscesserunt: id est, quum non tàm certamen inissent, quàm specie certaminis hosti terrorem incutere conati essent. ¶ Intentare manus alicui, pro injicere. Hircius sive Oppius 6. belli Hispan. Eum qui legatos jugulasset, lapidare, & ei manus intentare cœperunt. Apud Ciceronem Intentare vim, arma, ficam, id quod pro Milone dixit.

Intẽntãtũs, particip. [ἀπείρατος. Vng. *Penyögettetöt, meg fenyötöt.*] Liv. 9. ab Vrbe: Gladii etiam plenique intentati & vulnerati quidam, necatique.

Intẽntãtũs, a, um, nomen, Non expertus, non tentatus. [ἀπείρατος. Gall. *Qu'on n'a point experimenté ne essayé.* Ital. *Non provato, ne esperimentato.* German. Vnversucht oder vnerfahren. Belg. Vnversocht. Hisp. *No experimentado.* Pol. *Nie doświadczoni.* Vng. *Kisértetlen.* Ang *Not assayed.*] Cic. in Lælio: Nemo est, qui non quocum consuevit, libentiùs utatur, quàm intentato & novo. Virg. 10. Aeneid. -hæc intentata manebat.

Intepẽo, es, ere, n. s. & Intepesco, scis, Incalesco, tepidus fio. [χλιαίνομαι. Gall. *S' attiedir, deuenir tiede.* Ital. *Diuenir tepido.* Ger. Warm/ lechtig werden. Hispan. *Entibiarse.* Polon. *Zagrzewamsie.* Vng. *Meg heuwlök.* Ang. *To waxe warme.*] Propert. libr. 4. Eleg 1: Et lacus æstivis intepet Vmber aquis. Ovid. 5. Fast. Et variæ radiis intepuêre comæ.

Intẽr, Extra compositionẽ medium quiddã significat: & tàm de loco, quàm de tempore, & persona dicitur. [בין *ben.* μεταξύ. Gall. *Entre, au milieu.* Ital. *Tra, fra.* Ger. Zwischen Belg. Tuschen. Hisp. *Entre.* Pol. *Miedzy.* Vn. *Közt* (& cũ affixis) *köztem, közted, közte, (auagy) közöttem, közötted, közötte* Ang. *Betwene.*] Cicer. Att. lib. 3: Inter me & Brundusium Cæsar est. Idem 2. Verr. Vt dies quadragintaquinque inter binos ludos tollerentur. Idẽ de Amicit. Quæ sæpè inter me & Scipionẽ de amicitia differebantur. Inter cœnã: hoc est, in cœna, vel dum cœnatur. Cicer. 2. Phil. Si inter cœnã, in tuis illis immanibus poculis hoc tibi accidisset. Inter falcarios venire, dixit Cic. in Catil. pro in eum locum, ubi sunt falcarii. Dico, *inquit*, te priore nocte veniisse inter falcarios (non agam obscurè) in M. Leccę domũ. ¶ Inter se diligere, est se mutuò diligere. Cic. 1. de Nat. deor. Dii inter se diligunt. Idẽ ad Qu. Fratrẽ. Pueri valent & nos, & inter se amãt. ¶ In cõpositione sæpè idẽ valet quod in medio cõstituere: ut, Interpono, interfero. Modò privationẽ præ se fert: ut, Interficio, interimo. Modò in compositione auget, Interbibo, valde bibo, Interdico, interminor, cum potestate dico & prohibeo. ¶ Componitur autem ferè cum omnibus literis, & integra manet: a, ut interaresco: b, ut interbibo: c, ut intercedo: d, ut interdico: e, ut intereo: f, ut interficio: i, ut interjacio: l, ut interlinio: (notetur intelligo, ubi r, mutatur in l) m, ut interminor: n, ut interneco: p, ut interpello: r, ut interregnum: s, ut intersum: t, ut interturbo: u, ut intervenio. Ab inter, fiunt interea, & interim.

Intẽrălbĭco, as, re. [ἀλλοκαίνομαι, ἀλλόκοινος γίνομαι. Gall. *Estre blanc par endroits.* Ital. *Ritirarsi sul bianco.* Germ. Weyßlechte seyn/ weyß herfür scheinen. Hisp. *Ser blanco en algunas partes.* Pol. *Bial'osie sne.* Vng. *Közöttleg feiérösödöm.* Ang. *To be white betwene or mixed white with other coloures.*] Est colorẽ albũ per intervalla ostendere, inter alios colores emicantẽ: quod in quibusdam varii coloris gemmis accidere solet, & in vestibus quibusdam, quarum subtegminis color distat à colore staminis. Plin. libr. 37. cap. 10: Leucochrysos fit chrysolitho interalbicante.

Intẽrānĕă, orum, n. s. Dicuntur intestina, à præpositione intra, eo quòd intra corpus sint condita. [מעים *mehaüm.* τὰ ἔντερα. Gall. *Entrailles.* Ital. *Interiori.* German. Die Eyngeweid. Hispan. *Los intestinos y assadura.* Polon. Wnetrznosczi. Vngar. *Bél.* Ang. *The entrailles of man or beast.*] Plin. Medelæ sunt innumeræ ad interanea. Idem lib. 9. cap. 43: Hamo devorato omnia interanea evomunt, donec hamum egerant. Colum. libro 10: Quidam exemptis interaneis, occisas aves intùs includunt, quę tempore hyberno plumis suis delitescentibus apibus præbent teporem.

Intĕrārescĕrĕ, n. t. Est penitùs arescere: hoc est, omnino aridũ fieri: sicut interbibere, funditùs ebibere. [חרב *choráb.* ἀναξηραίνεσθαι. Gall. *Deuenir sec ou tari, se secher se tarir du tout.* Ital. *Seccarsi affatto.* German. Verdorren. Hispan. *Secarse de todo punto.* Pol. *Schnąc.* Vngar. *Meg aszni, száradni.* Ang. *To become vterlie drie.*] Cic. 5. Tusc. Nihil enim interarescere, nihil extingui, nihil cadere debet eorum, in quibus vita beata consistit.

Intĕrbĭbo, is, pen. cor. n. t. Totũ bibo. [ἐκπίνω, ἀναπίνω. Gall. *Boire tout.* Ital. *Bere affato.* Ger. Gar außtrincken. Hisp. *Beuer todo.* Pol. *Wypiiam.* Vng. *Mindön öszwl meg iszom.* Ang. *To drinke out all.*] Plaut. in Aulul. -præterea tibicinã, Quæ interbibere sola, si vino scateat, Corinthiensem fontem Pirenem poterit.

Intẽr-

Intērbĭto, as, are, Intervenio. [ἐπέρχομαι. Gal. *Entrenenir, survenir.* Ital. *Interuenire.* Germ. Darzwischen kom̃en. Hisp. *Entreuenir.* Polon. *Wtim przichodze.* Vng. *Közbe iwnök, botorkázom.* Ang. *To come in the meane while.*] Plaut. in Mostel. Hic ego tibi prætidebo, ne ulla interbitet quæstio. Verbum est antiquũ cõpositum ex inter, & ito, interposita litera b causa solidioris soni.

Intercălo, as, re, n. p. Intersero, seu interpono, quasi intervoco. Calo enim voco est. [παρεμβάλλειν, παρεντιθέναι. Gall. *Mettre ou inserer dedans ou parmi.* Ital. *Intraporre, intramettere.* Ger. Zwischẽ hineyn setzen. Belg. Tusschen beyde insetten. Hisp. *Entreponer* Pol. *Wkł adam, wtikam* Vng. *Közbe vetõm.* Ang. *To set or putt betwene as a day or yeare.*] Cato de Re rust. ca. 150: Si intercalatũ erit Calendis Maiis, annos xxx. ne amplius promittat. Plin lib. 18. cã. 25: Ita út xii. annis continuis non intercalaretur. ¶ Hujus verbi meminit & Macrobius, etiãm de ratione intercalandi abundè differens. Iulius Cæsar instituit ut unus dies quarto quoq; anno intercalaretur: hoc est, interseretur, unde bisextilem annum Plinius intercalarem vocat, & Livius mensem dixit intercalarium. Cæterùm placet hoc loco ascribere versus Insulani, quibus contra falsam Papistici anni emendationem, dierumque decem intercalationem, veram emendandi anni, & intercalandi rationem aperit. ¶ Intercalare, differre, Livius 9. ab Vrbe: Sed si me audiaris, priusquam dedantur, hîc in comitio virgis cæsos, hanc jam ut intercalatæ pœnæ usũram habeant. Budæus.

Intercălaris, lare, om t Interjectitius, interpositius: [παρεμπόλιμος, ἐμβόλιμος. Gall. *Inseré.* Ital. *Interposto.* Germ Das man zwischen hineyn setzt oder spickt. Hisp. *Enxerido, entrepuesto.* Polon. *Wetknioni miedzi drugie, wsadzoni, wł'ożoni.* Vng. *Közbe vetettõe.* Ang. *That is sett or putt betwene.*] ut, Intercalaris mẽsis dictus est, cui inserebatur dies, qui deerat ad complendũ annum, diversis quidem rationibus diverso tempore. Is autem mensis erat Februarius, quoniam erat ultimus anni. Non tamẽ intercalabatur in fine mẽsis, sed post vigesimũ & tertium diem Terminalibus jam peractis: deinde reliquos Februarii dies, qui erant quinq; post intercalationem, subjungebant, vetere religionis suę more, ut Februarium omnino Martius sequeretur. Vide de hoc plura in dictione BISSEXTVS. ¶ Intercalares Calendæ, dicuntur Calendę mensis intercalaris: id est, Februarii. Alii intelligunt Calendas Martias, non quòd eo mense intercalarẽtur dies, sed quòd essent proximæ diebus intercalatis: id est, quod statim sequerentur intercalationem, quinque tantùm diebus interpositis, aut certè eõ, quòd in omnibus mensibus dies qui Idus subsequuntur, denominationem sumunt à mense subsequente. Cic. ad Ligarium Famil. 6: Ego tamen quum ad tertium Calendas intercalares rogatu fratrum tuorum venissem manè ad Cæsarem. ¶ Intercalares dies, ἐπακτὰς ἡμέρας. Græci *embolismos*, sive *hyperbolicos* nominant. ¶ Intercalaris versus, qui frequenter inter aliquos versus interponitur, ut est apud Virgilium: Incipe Mænalios mecum mea tibia versus.

Intercălāris, a, um, intercalaris. [ἐμβολιμαῖος. Vngar. *Közbe vettetet.*] Liv. 7. bell. Maced. Triumphavit mense intercalario pridie Calendas Martias.

Intercălārium, rii, n. s. pro tempore quod intercalatur, ut annus cum cursu Solis convenit. [Pol. *Wstápienie, wsadzenie.* Vng. *Közbe vettet ót wdõ.*] Cic. 4. Verr. Tũc Cephaleditani decreverãt intercalarium quadraginta quinque dies longum, ut reliqui menses in suam rationem reverterentur ἐμβόλιμος.

Intercălātio, s. t. [ἐμβολισμός. Polon. *Wsadzenie miedzi drugie.* Vngar. *Közbe vetés.*] Macrob. Satur. libro 1. cap. 15: Alterius ternos vicenosque intercalares expensabant intercalationibus quatuor.

Intercăpēdo, penult. prod. intercapedinis, Interstitium temporis vel loci inter duo spatia interceptum. [διάστημα, διαχώρημα. Gall. *Espace de temps ou de lieu entredeux.* Ital. *Intervallo, spatio di tempo ò di luoco tradue.* Germ. Der begriff oder weite zwischen zweyen dingen. Hispan. *Espacio entre dos tiempos ò lugares.* Polon. *Szerokosc osiadł'oscz miedzi dwiema, cokrag.* Vng. Köz. Ang. *Distante or space of tyme or place.*] Cicero Tironi, Famil. 16: Itaque jam me non pœnitebit intercapedinem scribendi feciss̃e. Idem 1. de Finib. Alii audaces, protervi, iidem intemperantes & ignavi permanentes: quas ob causas in eorum vita nulla est intercapedo molestiæ.

Intercēdo, is, pen. prod. ssi, ssum, n. t. Inter duo venio, me interpono. [διίστημι, παρεγκεῖσθαι, μεσιτεύειν. Gal. *Estre entredeux, venir entredeux.* Ital. *Intrapoxsi, intrametterssi.* Ger. Darzwischẽ kom̃en. Belg. Tusschen beyde gaen. Hisp. *Interceder, entreponerse.* Pol. *Miedzi dwuw daiesie, wkł'adam sie.* Vng. Közbe járok. Ang. *To come in betwene and lett.*] Cæs. lib 1: Non se hostem vereri, sed angustias itineris, & magnitudinem sylvarum, quæ inter eos & Ariovistum intercederent. Cicer. lib. 2. de Orat. Vix annus intercesserat. ¶ Intercedere etiam autoritate publica, & magistratum gerentis rem aliquam impedire, & prohibere. ἀναστέλλομαι. ad verbum. Plutarch. αὐτοπιπλῶ, ἐμποδὼν ἵσταμαι, ἐνίστημαι. ut, Tribuni intercesserunt: hoc est, rem pro magistratus potestate impediverunt. Cæs lib. 8: Quòd ad Aricinos spectat, nihil intercedit quominus Samniti populo pacis, belliq; arbitriũ sit. Terent. in And. Si nulla ægritudo huic gaudio intercesserit: id est, intervenerit, vel hoc gaudiũ impediverit. ¶ Dicimus eũ intercedit mihi tecum necessitudo, amicitia, familiaritas, & intercedit tibi cum illo affinitas: hoc est, media est, quæ me tibi, & te illi conciliat. Cicero Appio Pulchro, Famil. 6: Veteres mihi necessitudines cum his omnibus intercedunt, quibuscum egó agere de te non destiti. ¶ Intercedere item aliquando accipitur pro spondere, seu fidejubere. [ערב *harab.* ἐγγυᾶσθαι.] Cicero Attic. lib. 1: Accersivit ad se, promisit, intercessit, dedit. Idem lib. 6: Adscribit, & quasi calcar admovet, intercessisse se pro iis magnam pecuniam. Idem Philipp. 2: Tantum pro te intercessisse dicebant.

Intercēssĭo, onis, f. t. Impeditio, & prohibitio magistratus nẽ quid fiat: [עכוב *miphghâh.* μεσιτεία, ἀναστολή. Gall. *Opposition, empeschement.* Ital. *Diuieto, impedimento.* German. Fürtomnuß / verhinderung. Belg Beletinge. Hisp. *Cõtraposicion, empacho.* Pol. *Zapowiedź.* Vng. *Közbe járás.* Angl. *A withstanding, a stopping to lett a mater proceade.*] Erat autem intercessio propriè Tribunorum, quibus jus fuit Intercedendi: hoc est, vetandi prohibendique. Nam (ut Gellius docet) Tribuni plebis antiquitus creati videntur, non juri dicendo, sed legibus & rogationibus intercedendo, ut injuria si qua fieret, arceretur, & ut vim ficsi prohiberent. Cæsar 1. bel. Civil. Refertur, statim de intercessione Tribunorum. Intercessioni cedere vel provocationi, est parere intercedenti, & rem omittere.

Intercessŏr, oris, m. t. Is qui intercedit, impeditor. [עכוב *pogheâ.* ἐνστατης, ἀναστολεύς. μεσίτης. Gall *Qui oppose, empesche.* Ital *Chi oppone & impedisce* Ger Ein verhinderer, der zwischẽ etwas legt das es nicht fürgehen mag Hisp. *Aquel tal entrepuesto, empachador.* Polon. *Przekaz ca.* Vng Közbe vetõ. Ang *He that withstandeth.*] Cic. 3. de Legib Parere jubet lex intercessori, &, Intercessor rei malè salutaris civis esto.

Intercīdo, is, pen. prod. cidi, cisum, act. t. Ex inter & cædo: æ diphthongo in i productam mutata, Per medium seco. [חצה *chatsâh.* διχοτομέω, διαχόπτω. Gall. *Couper par le milieu.* Ital. *Tagliare per mezo.* Ger. Entzwey hauwen. Belg. Midden in stucken snyden. Hisp. *Entrecortar.* Pol. *Przecznam.* Vng *Kettévágom, közepõt elvágom.* Ang. *To cutt by the middes a sunder.*] Cæsar lib. 2: Vt si possent, castellum cui præerat Qu. Titurius legatus, expugnarent, portemque interciderent. Sed interscinderent legendum.

Intercīsus, penult. prod. particip. Præcisus, abruptus, divisus. [חתך *chutsûtsâts* מחתה *nechatsêh.* διαχοπεύς. Gall. *Coupé par le milieu.* Ital. *Tagliato, rotto per mezo.* German. Zerhauwen / zerbrochen. Hisp. *Entrecortado.* Pol. *Przecżieti, przerabiony.* Vngar. *Kettévágatot, közepõt elvágattátot* Ang. *Cutt by the middes a sunder.*] Vnde intercisæ pactiones, dicuntur abruptæ, & non integræ. Cic. in Parad. Quj tuas mercedum pactiones in patrociniis intercisas, &c. Intercisi dies dicebantur deorum, hominumq; communes: ita dicti, quod veluti divisi essent, partemque sibi dii, partem homines vendicarent. Macrob. libro 1. Satur. Intercisorum dierum quibusdam horis fas est, quibusdam fas non est jus dicere: nam quum hostia cæditur, fari nefas est: inter cæsa & porrecta fari licet. Quibus verbis significatur medio illo intervallo, quod erat inter victimam cæsam, & exta porrecta, dum sacerdos cæremonias quasdam peragebat, fas fuisse prætori jus dicere, & fati verba illa: Do, dico, & addico. Et ita dies intercisi ex parte festi, & ex parte profesti sunt. Cic. ad Att. Nequid inter cæsa & porrecta (ut ajunt) oneris mihi addatur, aut temporis. Quo in loco nonnulli malè legunt intercæsa unica dictione, quemadmodum etiam in loco Macrobii: quum tamen Intercæsa Latinum non sit. Nam ab intercido dicitur intercisum. Est itaque legendum utroque loco inter cæsa, divisis dictionibus.

Intercīsĭo, onis, f. t. [בתר *bether.* ἡ διχοτομή, ἡ διάκοψις. Gall. *Coupure, ou coupé par le milieu.* Ital. *Taglamento per mezo.* Germ. Durchschneidung Hisp. *Entrecortadura.* Pol. *Przerąbienie.* Vngar. *Kettevágas, közepet által vágás.* Ang. *A cutting a sunder in the middes.*] ut, Intercisiones stomachi, apud Plinium libro 20. cap. 14. quas Dioscorides lib. 3. cap. 26, ὀκγμοὺς, στομάχου, morsus & erosiones stomachi vocat.

Intercīsē, adverbium, Sectim, & per incisiones. [σωτόμως. Gall. *Par morceaux & parcelles.* Ital. *Facendo in pezzi, in particelle.* Germ. Stuckweyß / oder zerschnitner weyß Hisp. *A cortaduras ò cortando.* Polon. *Przerąmiac.* Vng. *Vágua, czikkelyenkent.* Ang. *By pieces.*] Cicero in Partitionibus: Invertatur ordo, & idem quasi sursum versus, retroque dicatur: deinde idem intercisè atque permistè.

Intercĭdo, is, pe. cor. intercidi, intercasum, n. t Pereo, intereo, & temporis spatio evanesco. [אבד *abâdh.* ἀναπίπτω διαπίπτω. Gal. *Cheoir, mourir.* Ital. *Cadere, morire* Ger. Verfallẽ / vergehẽ / verloren werdẽ. Belg. Vervallen / vergaen. Hisp. *Caer, morir.* Pol *Gine.*

Vng.

Vng. *El esõm, el veſzõk.* Ang. *To decaie or periſh.*] Liv. libr. 2: Credo, quia nulla geſta res inſignem fecerit Conſulatum, memoriam intercidiſſe. Cic. pro Dejot. Pereant amici, dum unà inimici intercidant. Plin. li. 9. cap. 51: Ea excludunt quinquageſimo die, è quibus multa propter numerũ intercidũt. ¶ Intercidere pro cadere, *κατακόπτειν*. Liv. 6. bel. Pun. Ita in arcto ſtipatæ erant naves, ut vix ullum telum in mare vanum intercideret.

Intercinctus, participium ab intercingo, Maculis quibuſdam circumquaque diſtinctus. [עקוד *hakódh* בקוד *nakódh*. *διαζωσμός*. Gall. *Entrecoint, entrelacé.* Ital. *Attorniato, circondato.* Ger. Zu ringo herumb abgetheilt vnd vnderſcheiden. Hiſpan. *Entrecenido.* Pol. *Przegrodzoni.* Vngar. *Altal öretczetõt.* Ang. *Interlaced.*] Plin. lib. 37. cap. 10: Candore intercincto variis coloribus. Idẽ lib 36. cap. 8: Thebaicus, intercinctus aureis guttis, invenitur in Aſiticæ parte Aegypto adſcriptæ.

Intercĭno, nis, pen. cor. act. t. Cantum immiſceo. [*παρᾴδω, ἀναλέω*. Gall. *Entrechanter, chánter entredeux.* Ital. *Cantar tra due.* Ger. Darzwiſchen ſingen. Hiſp. *Entrecantar.* Polon. *Przyśpiewuie.* Vng. *Kõzötte énekl*õk. Ang. *To ſing betwene.*] Horat. de Art. poëtic. per tranſlationem dixit: -neu quid medios intercinat actus, Quod non propoſito conducat, & hæreat aptè: hoc eſt, nihil ſcribat quod non ad propoſitum faciat.

Intercĭpĭo, is, pen. cor. act. t. Interverto, per inſidias capio, ad me transfero & domum meam converto. [לכד *lachádh* *παραπετάσματα, κατὰ μέσον λαμβάνω, μεσολαβέω, ἀναλαμβάνω*. Gall. *Prendre cependant, ſurprendre.* Ital. *Tor di mezzo, pigliare.* Ger. Mit liſten auffahen ehe dann es an ſein ſtatt kompt. Hiſp. *Entreſacar, tomar.* Pol. *Przeymuie.* Vngar. *Befogom, de tartoſztatom.* Angl. *To foreſtall, to encroche.*] Plautus in Aſin. Quid ſi fortè in inſidias devenero, Tum redimes me, ſi me hoſtes interceperint? Cic. pro Cluent. Id quum daretur in mulſo, Balbutium quendam ejus familiarem intercepiſſe, bibiſſe, ſtatimq; eſſe mortuum. Idem ad Qu. Frat. Ego ad te ne hæc quidem ſcribo, ne cujuſquam animum mea literæ interceptæ offendant. Apud eundem in Rull. Honos interceptus, Intercipere regnum, Plin. de Viris illuſtr. Intercipere victoriam, Idem in Paneg. Intercipi morbo, Col. lib. 7. cap 3. ¶ Quandoque tamen ſignificare poteſt totum capio: ſicut exponit Donatus illud Terent. in Evnuch. Quod nos capere oportet, hæc intercipit.

Intercĭpĭo, tis, particip. [לכד *nilchádh* *μεσολαβηθείς* Gall. *Surprins.* Ital. *Soprapreſo.* German. Darzwiſchen ergriffen oder auffgefangen. Hiſpan. *Entreſacado.* Pol *Przeieti, zatrzimani.* Vng. *Befogattatot, tartoſztatot.* Ang. *Foreſtalled, encroched.*] ut, Interceptus mortalitate, prævents, præpeditus Plin in Epiſt.

Intercĭpĭo, onis, f. t. Ademptio, averſio. [שלכדת *malchódh* *ἁρπαγή*. Gall. *Surprinſe* Ital. *Eſſo ſopraprendere.* Ger. Auffahung Hiſpan *Entreſacamiento.* Pol. *Przeiecie.* Vng. *Befogas, tartoſztatás* Ang. *A foreſtalling or encroching.*] Cicer. pro Cluent. Per quem potiõ datum? unde ſumptum? quæ deinde interceptio poculi?

Intercĭptŏr, oris, m. t. Qui intercipit. [לכד *lochédh.* *μεσολαβέων*. Gall. *Surpreneur.* Ital. *Chi ſopra prende.* German. Ein auffahrer. Hiſp. *Entreſacador.* Polon. *Przeimacz.* Vngar. *Befogo, tartoztato.* Ang. *A foreſtaller, an encrocher.*] Liv. 4. ab. Vrbe: Prædæne interceptorem fraudatoremque etiam malum minari militibus? Interceptor litis alienæ, Liv. 3. ab Vrbe.

Intercludo, is, pen. prod. act. t. ab iter & cludo: n, euphoniæ cauſa interjecta: Iter impedire, quaſi iter claudere. [סגר *ſaghár* עבר *hatſár* *ἀποκλείω, διέρχω*. Gall. *Enclorre, couper ou fermer le paſſage.* Ital. *Serrar il paſſo.* Ger. Den weg vertegen oder verſchtiessen/ die straß vermachen. Belg. Den wech benemen. Hiſp. *Cerrar in medio.* Pol. *Drogę zawieram, zaſtępuie, zakł'adam.* Vngar. *Bé rekeſztõm.* Ang. *To incloſe, to ſhute in.*] Varro 1. de Re ruſt. cap. 63: Sub terra qui habent frumentum in his quos vocant ſyros, quod cum periculo introitur recenti apertione, ita ut quibuſdam ſit intercluſa anima. Cic. ad Terent. Epiſt. 14: Etiam illud metuo, ne jam intercludamini, ut quum velitis exire, non liceat. ¶ Aliquando etiam accipitur pro impedio, prohibeo. Virg. 2. Aeneid. -ſæpè illos aſpera ponti Intercluſit hyems, & terruit Auſter euntes. Autor ad Heren. Vt ille qui ad diem cõmeatus non venit, quòd eum aquæ intercluſiſſent. Commeatum inimicis intercludere, eſt impedire, & itinera obſidere, ne inimicis commeatus poſſit deferri. Plaut. Mil. Interclude inimicis commeatum, tibi muni viam. Intercludere commeatu. Cæſar 1. bell. Gall. Eo conſilio, uti frumento, commeatuque, qui ex Sequanis & Heduis importaretur, Cæſarem intercluderent. Fugam intercludere, iter occupare per quod inimici fugam arripere poſſent. Cæſ. libr 7. bell. Gall. & Liv. lib. 5. belli Pun. Hoſtes intercludere ab oppido, & ponte, & commeatu omni, Cæſar libr. 1. bel. Civ. Dolore intercludi: id eſt, impediri, Cic. ad Attic. lib. 8.

Intercluſio, onis, f. t. Impedimentum, occluſio, obſeſſio loci atque meſſio. [סגור *ſeghór* מעבר *mahtsár.* *συναπόκλεισις*. Gall. *Enclo: pement, coupement ou cloſture de paſſage.* Ital. *Rinchiudimento, tagliamento di via.* Ger. Verhinderũg/ verſchtiessung. Hiſp. *Aquella obra de encerrar, encerramiento en medio.* Polon. *Zawarcźie, przekaza.* Vng *Bérekeſztés.* Ang. *An incloſing, a ſtopping of the way.*] Cic. 3. de Orat. Clauſulas enim & interpuncta verborum, animæ intercluſio, atque anguſtiæ ſpiritus attulerunt.

Intercŏlŭmnĭum, n. ſ. [*μεσοστύλιον*. Gall. *L'eſpace qui eſt entre deux colonnes.* Ital. *Spatio fra l'vna & l'altra colonna.* Ger. Die weite zwiſchen zweyen Seulen. Hiſp. *El ſpatio entre columnas.* Polon. *Szerza miedz dwiema ſłupi.* Vng. *Oſzlopkõz.* Ang. *The ſpace betwene two pillers.*] Dicitur ſpatium illud in ædificiis quod eſt medium inter columnas. Vide COLVMNA.

Intercōncĭlĭārĕ, Benevolum reddere. [רצה *rietſáh.* *διαλλάσσω*] Gall *Concilier, mettre amitié entre.* Ital. *Conciliarſi, farci benevolo.* Germ. Zwiſchen etlichen frieden vnnd einigkeit ſchaffen. Hiſp. *Halagar ò enamorar, hazer amigo.* Pol *Porownanieſtron obrazonich.* Vng. *Meg engeſztelni, bźnt békéltetõm.* Ang. *To procure favour and friendſhip.*] Quint. lib. 12. cap. 10: Sive aliud interconciliandi videtur præſtare officium. Ibidem: In docendo autem acumen, in interconciliando lenitas, in monendo gravitas videatur.

Intercūlco, cas, care, act. p. [*διὰ μέσων πατῶ*. Gall. *Fouler aux pieds entre ou par le milieu.* Ital. *Calpeſtrare tra due con pieds.* Germ. Darzwiſchen mit füſſen tretten oder ſtampffen Hiſp. *Entrerecalcar, recalcar en medio.* Pol. *Weſtrodek nogami depce wdeptuie.* Vng *Kõzíben nyomodom.* Ang *To trample vpon betwene or in the middes.*] ex Calco compoſitum, In medio, vel inter aliqua calco. Colum. lib. 12. cap. 43: Et deorſum verſus ſpectantes ollæ componuntur, ita diſtantes, ut interculcari poſſint vinacea.

Intercūrro, is, intercurri, curſum, ere, n. t Intervenio, & intercedo, ait Budæus. [עבר *paghár.* *μεσιτεύω*. Gall. *Courir entre, ſuruenir.* Ital. *Tranſcorrere, intrauenire.* Germ Darzwiſchen lauffen. Belg. Tuſſchen beyde loopen. Hiſp. *Entreuenir, entrecorrer.* Polon. *Wbiegam.* Vng. *Kõzbe futoſk.* Ang. *To runne betwene.*] Cicero 8. Philipp. Pugnatur acerrimè: qui intercurrerent, miſimus tres principes civitatis: hos contempſit, rejecit, repudiavit Antonius. Idem 2. Tuſcul. Ergo his laborioſis exercitationibus & dolor intercurrit.

Intercūrſo, as, are, freq. [*παρεμβάλλομαι*. Gall. *Se mettre ou eſtre entredeux.* Ital. *Metterſi tra due.* Ger. Viel vñ offt darzwiſchen lauffen. Hiſp. *Entremeterſe, ſer entre dos.* Pol. *Cź eſto miedzi ſtroni wbiegam.* Vn *Kõzbe futoſok.* Ang. *To runne often betwene.*] Plin. lib. 29. cap. 4: Vnum ſimile formicæ, ſed multò majus, rufo capite, reliqua parte corporis nigra, albis intercurſantibus reſperſum guttis.

Intercūrſŭs, us, ui, m. q. Interventus, interceſſio. [*παρέμπλωσις, παρέκπλωσις*. Gall *Suruenement de quelqu' vn parmi.* Ital. *Sopraueniimento di alcuno.* Ger. Darzwiſchen lauffung/ vndertauffung. Hiſp. *Entreuenimiento de alcuno.* Pol. *Podbiezenie, wpadnienie.* Vng. *Kõzbe futoſás.* Ang *A running or coming betwene, an interceſſion to pacifie.*] Liv. 2. ab Vrbe: Conſulum intercurſu rixa ſedata eſt. Idem 4 bell. Maced. Quum Capitolio ab Sabinis capto, medio in foro ſignis collatis dimicaretur: nónne intercurſu matronarũ inter acies duas prælium ſedatum eſt?

Intercūtis, utis, pen. gentivi corr. [*ὁ μεταξὺ σαρκὸς καὶ δέρματος*. Gall. *Qui eſt entre cuir & chair, interieur.* Ital. *Tra carne & pelle.* Ger. Das zwiſchen haut vñ fleiſch iſt Hiſp. *Entre cuero y carne.* Pol. *Cźo miedzy skora i cźial'em ieſt, z askorni.* Vng. *Itus és bõr kõzõt valo.* Ang. *Betwene the skinne and the fleſh, dropſie.*] Hinc Aqua intercus. [*ὕδρωψ*. Vng. *Vízkorſág.*] Cicero 3. Offic. Si quis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem, *&c.* Plaut. Menæch. Num veternus, aut aqua intercus tenet?

Intercūtānĕus, a, um, Quod infra cutem eſt. [*τὸ ὑπὸ τὸ δέρμα*. Pol. *Zaskorni.* Vng. *Bõr alat valo.*]

Intercŭtis cibus, apud Lucretium lib. 4: hoc eſt, per corporis partes diviſus. Propterea capitur cibus, ut ſuffulciat artus, Et recreet vires interdatus. [נתון בין *nathún ben* נחלק *nechelák.* *διανεμητέος*. Gall. *Donné & diſtribué, vu mis entre.* Ital. *Dato tra due.* German. Die Speyß in die Glider außgetheilt. Hiſp *Pueſto ò enxerido in medio.* Pol. *Pokarm podzieloni.* Vng. *Tag okba & oſztatot.* Ang. *Geuen betwene.*]

Interdĭco, cis, pen. prod. act. t. Veto, prohibeo. [אסר *manádh.* *παραγγέλλω, ἀπαγορεύω, ἔρχω*. Gall. *Defendre quelque choſe à aucun.* Ital. *Prohiberè, vietare, interdire* Ger. Verbieten. Hiſp. *Poner entredicho, vedar.* Polon. *Zakazuie.* Vngar. *Meg tiltom.* Ang. *To forbidde, to prohibite.*] Interdicitur autem locus, homo, res. Cic. in Cat. Mal. è rem gerentibus, patriis bonis interdici ſolet. ¶ Interdum etiam res qua quis prohibetur, in accuſativo ponitur. Suetonius de Nerone: Et quum interdixiſſet uſum amethyſtini ac Tyrii coloris, præluſit cunctos negotiatores. Senec. lib. 3. de Ira: Si jubet Cæſar, ſtatim illi domũ meam interdicam. Cic. pro Domo ſua: Vt M. Tullio aqua & ignis interdicatur. *κωλύω ὕδατος καὶ πυρὸς ἀπέχεσθαι*. ¶ Interdicere præciſa locutione dicimus, pro. Per prætorem interdicere, vel interdicto agere. Vlp. l. 3. §. 5. D. Vti poſſid. Labeo quoque ſcribit: Ex ædibus meis in ędes tuas projectum habeo: interdicis mecum ſi eum locum poſſideamus, qui projecto regetur, an quo faciliùs poſſim retinere poſſeſſionem

possessionem illius possessionis interdico tibi, sicuti nunc possidetis ædes eas. Fabius lib.3. cap.6: Non debuisti interdicere, sed petere, an rectè interdictum sit ambigitur: id est, non debuisti interdicto uti, sed actione, an rectè actū sit interdicto ambigitur. Ex Hotomano. ¶ Significat quandoq; obstare: & impedimento esse. Cic. Verrina 4: Nemo nostrum posset ædes suas, nemo fundum, nemo bona patria obtinere: si quum hęc à quopiam vestrum petita sunt, pater improbus, cui nemo interdicere possit, det quem velit judicem.

Intērdictus, a, um, partic. Vetitus, prohibitus. [אסור *nimnáh*. ἀπηγορευμένος, ἀπαγορευθείς. Gall. *Interdit, defendu*. Ital. *Cosa interdetta*. Ger. Verbotten. Hisp. *Cosa entredicha*. Pol. *Zakazani, zapowiedziani*. Vng. *Meg tiltatot*. Ang. *That is forbidden*.] Hor. 1. Epist. 6: Cui potior patria fuit interdicta voluptas. Sueton. in Caligul. cap. 25: Brevi; missam facit, interdicto cujusquam in perpetuum coitu.

Intērdictum, ci, (substantivum, n. s. Vetatio, prohibitio. [איסור *mahtsór* מעצור *mahatsór*. παρόρησμα, διάρρημα. Gall. *Defense*. Ital. *Interdetto, divieto*. Ger. Ein verbott. Hisp. *Entredicho*. Pol. *Zapowiedzienie*. Vng. *Tilalom*. Ang. *A prohibition, a forbidding*.] Hinc interdicta prætorum, dicuntur formæ, & conceptiones verborum, quibus Prætor aut jubebat aliquid fieri, aut prohibebat: quod tunc maximè faciebat, quum de possessione inter aliquos cōtendebatur. Cicero contra Rullum: Ergo hae lege Prætorum interdicta tollentur. Idem ad Atticum: Cæsaris interdicta respuentur. Idem pro Cecinna: Possessionem per interdictum repetere.

Intērdictio, onis, verbale, f. t. Prohibitio. [מעצר *mahtsár* מעצור *mahatsór*. διάρρημα, παράκλημα. Gall. *Defense, prohibition*. Ital. *Interdetto, prohibitione*. Ger. Verbietung. Hisp. *Entredicho, vedamiento*. Pol. *Zapowiedz*. Vn. *Tilalom, tiltás*. An. *A forbidding*.] Cic. pro Domo sua: Id autem ut esset faciendum, non ademptione civitatis, sed tecti, & aquæ, & ignis interdictione faciebant.

Intērdiu, adverbium temporis, significat Per diem: [יומם *iomám*. μεθ' ἡμέραν. Gall. *De iour, sur iour*. Ital. *Di giorno*. Ger. Am tag, tagszeit. Bel. Des daechs. Hisp. *Entre dia*. Pol. *Wednie, wdzien*. Vng. *Nappal*. Ang. *In tyme of day*.] cui contrarium est Noctu. Cato de Re rust. Canes interdiu clausos esse oportet, ut noctu acriores & vigilantiores sint. Plin. lib. 18. cap. 6: Inde illa reliqua oracula, Malum patremfamiliâs quisquis interdiu faceret quod noctu posset, nisi intempestate cœli. ¶ Olim etiam pro eodē dicebatur interdius. Plaut. in Mostel. Sed quid hoc? occlusa janua est interdius. Et in Aul. Nescio pol quæ illunc hominem intemperię tenent: Vel pervigilat noctes totas: tum autem interdius quasi claudus sutor domi sedet totos dies.

Intērdūctus, us, m. q. Interpunctio, & distinctio, quæ inter sententias à librariis duci solet. [διαστολή. Gall. *Note ou marque entre les clauses d'vne oraison, qui signifie en quel endroit il faut reposer, & reprendre son haleine*. Ital. *Segno tra le clausule di vn parlare, dove si prende riposo & lena*. Ger. Ein strich oder vnderscheidung in einer Red verzeichnet, darbey man abnimpt wo man ein klein still halten soll. Bel. Zwuschen zug. Hisp. *El espacio entre dos casas*. Pol. *Przekristienie*. Vng. *Meg választo ietezés*. Ang. *A note of distiuction betwene clauses in an orison*.] Cic. in Orat. Ne infinitè feratur, ut flumen oratio: quę non aut spiritu pronuntiantis, aut interductu librarii, sed numero cōacta debet insistere.

Intērdum, adverb. Aliquando nonnūquam ex inter, & dum, quod antiqui Interduatim dicebant. [לפעמים *liphhamim*. ἐνίοτε. Gall. *Aucunes fois, quelques fois, par fois*. Ital. *Qualche volta*. Ger. Zu zeyten, vnderweylen. Bel. Sómtyts. Hisp. *Alas vezes*. Pol. *Podczas, niekiedi*. Vng. *Nihaniba*. Ang. *Some tyme*.] Virgil. lib. 2. Georg. Interdum aut hederæ pendunt vestigia nigræ. Terent. in Evnucho: Cibum nonnunquam capiet cum ea, interdum propter dormiet.

Intĕrĕā, adverbium temporis est, compositū ex integris duobus, inter, & ea: quod quum sit neutrum plurale, debuit corripi: sed quia factum est adverbium, producit a, sicut præterea, antea, & similia. Potest tamen & à sexto casu deduci, qui in compositione solet hujusmodi inveniri: ut, Quapropter, Quocirca: significat autem interim, tantisper, hoc interim spatio. [μεταξὺ, ἐν τούτῳ. Gall. *Cependant, de temps pendant*. Ital. *Tra tanto, fra questo mezzo*. Ger. Darzwischen. Hisp. *Entretanto*. Pol. *Zatim*. Vng. *Azonközben*. Ang. *In the meane tyme*.] Terentius in Hecyr. Quid interea? Ibátne ad Bacchidē? Vbi Donatus: Interea, inter eos dies. Idē in Andria: Credo, impetrabo, ut aliquot saltem nuptiis protrahat dies: Interea fiet aliquid spero. ¶ Interdum significat tamen. Virg. 1. Georg. Nec nulla interea est inaratæ gratia terræ.

Intĕrĕā-lŏcī, Interea temporis. [ἐν τῷ μεταξύ. Gall. *Durant ce temps*. Ital. *Tra questo tempo*. Ger. Dieweil, darzwischen. Hisp. *Entre tanto tiempo*. Pol. *Wtim czasie*. Vng. *Azonközben*. Ang. *In the meane tyme*.] Sæpè enim locus accipitur pro tempore: ut apud Terent. in And. Et multa alia quæ non est nunc narrandi locus. Plaut. in Pseud. Interea loci Si lucri quid detur, potiùs rem divinā deserā. Terent. in Heavt. Dū ego propter te errās patria careo demens, tu interea loci Collocupletasti te Antiphila.

Intĕrĕo, is, interii, Pereo, occido, morior, intercido. [אבד *abádh* נוח *ghanáh*. ἀφανίζομαι, ἔρρω, ἀφανίζομαι, παραπόλυμαι. Gall. *Mourir du tout*. Ital. *Morire affatto*. Ger. Verderben, zu grund gehen, Sterbē. Bel. Ondergaen, sterven. Hisp. *Perescer del todo*. Pol. *Gine, vmieram*. Vng. *El veszök*. Ang. *To decaie, to perish*.] Cicero 3. de Natura deorum: Non intelligo quomodo calore extincto corpora intereant: non intereant aut humore aut spiritu amisso. Idem ad Atticum: Vt posse videremur sine dolore interire. Plautus Amphit. Vigilans somnio, vivus & sanus intereo. Ita interit mora, Ovid. 1. de Arte. Morte interire, Ovid. in Ibin. ¶ Habet autem interire majorem vim, quàm perire. Terent. in Hecyr. Perii, interii, cur mihi id non dixit?

Intĕrĭtus, participiū. [אבד *obédh* מת *meth*. διεφθαρμένος. Gall. *Mort*. Ital. *Morto*. Ger. Verderbt, zu grund gangē, vmbtomen. Hisp. *Muerto*. Pol. *Zginienie*. Vng. *Meg holt, el veszbt*. Ang. *Dead*.] Reperitur in passiva significatione apud Quintum Claudiū: Pugna acriter commissa, & multis utrinq; interitis.

Intĕrĭtus, us, m. q. Pro morte. [אבדון *abaddón* מות *máueth*. ἀπώλεια. Gall. *Destruction, perdition, mort*. Ital. *Perditione & morte*. Ger. Der vndergang, tod, verderbung. Hisp. *La muerte, obra de perescer*. Pol. *Smierć, zguba*. Vng. *Veszödelöm, halál*. Ang. *Death vtter decaie*.] Cic. 1. Tusculan. Est enim interitus quasi discessus & secretio, ac diremptio eārum partium, quæ ante interitum junctione aliqua tenebantur. Interitus patriæ: id est, eversio patriæ. Cicero 3. Tusculan. Interitus patriæ, exilium, servitus, &c. Interitus legum: hoc est, abolitio. Cicero in Catil. Arustpices legum interitum, & urbis occasum appropinquare dixerunt.

Intĕrĭtĭo, onis, f. t. Interitus. [אבדה *abedhdh*. ἀπώλεια. Vng. *Veszedelöm, halde*. An. *Decaying, perishing*.] Cicero in Frument. Quum bis in eadem provincia magnæ fugitivorū copiæ versatæ sunt, tum interitio facta nulla est. Sic enim legit Nonius. Sunt tamen, qui legunt hic, internecio.

Intĕrĕquĭto, as, In medio equito. [διϊππάζω. Gall. *Cheuaucher parmi ou entre autres*. Ital. *Caualcare tra mezzo*. Ger. Darzwischen reyten. Hisp. *Canalgar entremedias*. Pol. *Wieżdżokiem iade*. Vng. *Közepbe lovaglok*. Ang. *To ride in the middes*.] Cæsar lib. 6. bel. Gall. Ordines interequitant. Liv. 5. bell. Maced. Obstabant duces hastilibus cædentes terga trepidantium, & redire in ordines cogentes, sed interequitantes alarii non patiebantur.

Intĕrĕst, componitur ex in & re, & est, ut sit, quasi in re est. [διαφέρει. Vnde mea interest: διαφέρει μοι τάδε, διαφέρει μοι τόδε, διαφέρει μοι τάδε. Gall. *Appartenir, Estre difference*. Ital. *Questa cosa mi importa, appartenere, essere differenza*. Ger. Es trifft an, oder es ist nutzlich, Es ist darzwischen, &c. Hisp. *Pertenescer, ser differencia*. Pol. *Wrelienatim zależi, potrzebatego*. Vng. *Reám nix, tartozik, hasznos, szükséges*. Ang. *It belongeth, it differeth*.] constituitur cum sexto casu possessivi, Mea, tua, sua, nostra & vestra, & cuja: sive sit personale, sive impersonale, quum in aliis nominibus genitivo jungatur, ut Socratis interest: id est, in re Socratis est. ¶ Pro eodem interdum invenitur, in re est, divisis dictionibus. Livius: Quid enim in re est aliud, si plebeiam Patricius duxerit? Quid juris tandem mutat? Plaut. Si tuam est quippiam in rem: id est, si tua interest. Idem: Vtrum veniat nécne, nihil in re est mea. ¶ Ponitur quandoq; sine aliquo casu. Plin. lib. 9: Seri etiam radices illitas fimo interest. Sic dicimus, Interest unde quis gaudeat: id est, permagni refert. Valerius Maximus: Nihil interest humi ne an sublimis putrescā. Cicero genitivum junxit, quum ait: Permagni interest, quo tempore hæc epistola tibi reddita sit. Similiter Livius: Si nihil interest regis, peto ut dum dico, vinculis liberer. Nam hæc nomina, magni, parvi, tanti, quanti: & adverbia, facilè, multùm, plus, plurimùm, parùm, paulùm, paululùm, pauxillùm, nihil, nunquid, aliquid, magis, minùs, maximè, minimè, jungūtur cū his verbis, interest & refert: ut, Minimè interest, minimè refert. ¶ Interdū etiā interest, significat adesse & præsentē esse. παραυτυχεῖν, παρεῖναι. Cicero Lentulo: Quæ gerantur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit solùm, sed etiam præfuit. Valer. Max. Quò faciliùs laboribus, & periculis interesset. ¶ Interdum intercedere, interjacere. παρεμπεσεῖν. Liv. 2. de bello Punico: Id morari victoriam rati, quod interesset amnis. Colum. Arbores quæ intererunt, ablaqueabuntur. ¶ Interdum, discrimen præ se fert. Διαφέρει. Cic. 1. Offic. Inter hominem & belua hoc maximè interest. Terentius in Evnuch. - homini homo quid præstat? Stulto intelligens quid interest? Idem alio modo extulit in Adelphis: Hoc pater, hoc dominus interest: id est, hoc interest inter patrem & dominum. Hinc Iurisconsulti suū habent interesse, sive suum id quod interest, cùm significare volunt æstimationē ejus damni, quod in re familiari alicujus, alterius culpa contigit: vel cùm significant discrimē, quod inter eam conditionem, quæ in re familiari alicujus vel antea

fuit, vel omnino futura erat, & eam quæ nunc est, alterius culpa contigit. De qua re vide Hotomanum.

Intĕrfăcio, interfeci, interfactum. Interim seu per intervalla facio. [Gall. *Faire entredeux.* Ital. *Fare in mezzo.* Ger. Darzwischen thun. Hisp. *Hazer entremedias.* Pol. *Zodmianacżinie.* Vng. *Közbe mívelöm.* Ang. *To mak betwene.*] Liv. 5. belli Pun. Reliquit tamen modicum præsidium, ut simul interfaciendo muro adjuvaret, &c.

Intĕrfārĭs, Interfatur, interfari, d.p. interpellare, loquentem interrumpere. [Διαλέγεσθαι. Gall. *Parler parmi le propos d'autruy, entrerompre la parole de quelqu'vn.* Ital. *Interrompere, inframettere à parlare.* Ger. In die Red fallen/darzwischen redē. His. *Estouar al que habla, interrumper.* Pol. *Wtracicż sie wmowe.* Vng. *Meg szolitom, beszédét közbe szakasztom.* Ang. *To interrupte a mans talk or speak in anothers tayle.*] Virgil. 1. Aeneid. - nec plura querentem Passa Venus, medio sic interfata dolore est. Liv. 3. ab Vrbe: Priùs quàm aut ille postulatum perageret, aut Virginio respondendi daretur locus, Appius interfatur.

Intĕrfātĭo, f.t. Interpellatio. [Λόγων, παρεμβολή. Gall. *Parole entreiettee parmi quelque propos.* Ital. *Parlamento, interposto.* Ger. Eynredung/darzwischen redung. Hisp. *Habla interpuesta.* Pol. *Wtracenie sie wmowe.* Vng. *Közbe szolitás.* Ang. *An interrupting of a mans talk.*] Quint. lib. 4: Interim expediet narrationes breviter interfatione distinguere.

Intĕrfemĭnium, Vide FEMEN.

Intĕrfĭcĭo, cis, penult. corr. act. t. Interimo, occido. [המית *hemith* אבד *ibbédh* האביד *heebídh* רצח *ratsách.* κατεργάζομαι, διαχειρίζομαι, ἀναιρέω. Gal. *Tuer.* Ital. *Vccidere, amazzare.* Ger. Todtschlagen/tödten. Bel. Dooden. Hisp. *Matar.* Pol. *Zabiiam.* Vn. *Meg ölöm.* Ang. *To kill, to slay.*] Cæsar 7 bell. Gall. Equitem Romanum, qui rei frumentariæ jussu Cæsaris præerat, interficiunt. ¶ Interficere vita: hoc est, vita privare. Plautus in Truculent. Salve, qui me interfeciſti penè & vita, & lumine. Gell. lib. 12. cap. 7: Eadem mulier & virum & filium eodem tempore, venenis clàm datis, vita interfecerat. ¶ Interficere pessimis exemplis. Plautus Mostel. Prò Iuppiter: nā quod malum versatur meæ domi, ut dii deæq; omnes me pessumis exemplis interficiant. ¶ Interfectus omni supplicio, Cicero pro lege Manil. Vos legatum populi Romani omni supplicio interfectum inultum relinquetis? ¶ Interfectus usus ædium, apud Plautum in Mercat. Vsusfructus, victus, cultus jam mihi harumce ędium interemptus est, interfectus est, alienatus est: occidi. Interfici etiam inanimata dicuntur. Virgil. 4. Georg. Fer stabuli inimicum ignem, atq; interfice messes: id est, perde & crema.

Intĕrfēctŏr, oris, m.t. [רצח *rotséach* ומית *memíth.* Φονεύς. Gall. *Tueur, meurtrier.* Ital. *Amazzatore.* Ger. Todter/todschleger. Hisp. *Matador.* Pol. *Zabiiat, mordorz, gł'owmik.* Vn. *Meg ölö.* An. *A murtherer, a killer.*] Brutus Ciceroni: Hic ipse puer, quē Cæsaris nomē incitare videtur in Cæsaris interfectores. Cic. Post reditū: Si hostes atq; interfectores Reipub. revixissent. Idem 4. Philip. Vt non modò impunè, sed etiam cum summa interfectoris gloria interfici posset.

Intĕrfēctrīx, cis, f.t. [Pol. *Morderka.* Vng. *Meg ölö.*] Cornelius Tacitus lib. 3: Id ergo fas avię interfectricem nepotis aspicere.

Intĕrfĭo, is, interfieri, Pro consumi, & interire, apud antiquos. [אבד *abádh* המות *humáth.* ἀπώλεια, διαφθείρεσθαι. Gall. *Mourir, perir du tout.* Ital. *Consumarsi, morire.* Germ. Verzehrt werden. Hisp *Morir, perescer.* Pol. *Gine.* Vng. *Meg halok, semnie leszök.* Ang. *To die, to perish.*] Lucr. lib. 3: - ut aut putrescat corpore posto, Aut flammis interfiat, malisve ferarum.

Intĕrfĭcĭna, f.t. φόνος. Cædes. [Pol. *Zabycżie.* Vng. *Meg ölés.*] Lampridius in Commodo: Compulit ad ejus interfectionem consilia inire.

Intĕrfluo, fluis, Per medium fluo. [Διαῤῥέω. Gall. *Passer & couler entre.* Ital. *Sorrere per mezzo.* Ger. Darzwischen fliessen. Bel. Tusschen beyde vloeyen. His. *Correr entremedias.* Pol. *Wcżiekam.* Vng. *Közbe folyok, által folyok.* Ang. *To flowe betwene.*] Plin. lib. 17. cap. 18: Flumine medium oppidum interfluente. Liv. 7. belli Pun. Et Aetoli navibus per fretum, quod Naupactū, & Patras interfluit (*Rhion* incolæ vocāt) exercitu trajecto depopulati erant.

Intĕrfluus, a, um, Quod interfluit. [ὁ μέσος διαῤῥέων. Gall. *Qui coule entredeux.* Ital. *Che scorre di mezzo.* Ger. Darzwischen fliessend. Hisp. *Lo que corre entremedias.* Pol. *Wesrzotku cżiekacy.* Vn. *Közbe által folyo.* Ang. *That floweth betwene.*] Plin. lib. 6. cap. 26: Interfluo Euphate: id est, interfluente.

Intĕrfœmĭnĕum, pars mulierum inter fœmina: id est, naturalia. μόριον. Fœminal: Apuleius in Apologia: Interfœmineum tegat, & fœmoris objectu, & palmæ velamento.

Intĕrfrĭngo, gis, ere, act. t. Infringo, frango, confringo. [שבר *schabár.* Διαῤῥήγνυμι. Gall. *Entrerompre.* Ital. *Rompere, frangere.* Ger. Zerbrechen. Hisp *Romper, quebrar* Pol. *Lamie.* Vng. *Közbetöröm, el rontom.* Ang. *To breake betwene.*] Cato cap. 44: Qui locus rectè ferax erit, quæ arida erunt, & siquid ventus interfregerit, ea omnia eximito. Sic Plinius libro 17. cap. 13.

Intĕrfŭro, ris, rere, n.t. In medio duorum insanio. [Διαμαίνομαι, μεταξὺ μαίνομαι. Gall. *Enrager ou forcener entre.* Ital. *Furiare in mezzo.* Ger. Vnder anderen wüten vnd taub seyn. Hisp. *Furiar entremedias y entre dos.* Pol. *Szaleie miedzy drugiemi.* Vng. *Közepöt dwhösködöm, bolondoskodom.* Ang. *To be wood betwene.*] Achil. - dumq; arma parantur Dorica, & alternum Mavors interfurit orbem.

Intĕrfundo, act. t. Per medium fundo. [Διαχέω. Gall. *Espandre entredeux.* Ital. *Spargere dimezzo.* Ger. Darzwischen aufgiessen oder giessen. Hisp. *Derramar entremedias* Pol. *Wlewam.* Vng. *Közepöt altal töltöm.* Ang. *To poure betwene two.*] Plin. lib. 2: Id ē Oceanus interfusus intrat per tot maria, quibus Africam, Europam, Asiam dispertit. Idem lib. 3. cap. 8: Sicilia Brutio quondam agro cohærēs, mox interfuso mari avulsa. Virg. 4. Georg. - & novies Styx interfusa coërcet.

Intĕrgārrĭo. [Vng. *Közbe tsatsagok tötsögök tsátsogok.*] Apuleius in Apolog. Dein pauculis verbis intergarritis.

Intĕrgĕrīnī parietes appellantur, qui intergerunt: hoc est, ferunt, & sustinent onera, quos è creta jubet Vitruvius constituere. [οἱ μεταξὺ βαστάζοντες, διαστήματα. Gall. *Murs forts ou murailles moitoyennes.* Ital. *Muri saldi, molto fermi.* Ger. Mittelmawer/ mittelwand. Hisp. *Muros ò pared en medio de dos casas.* Pol. *Srednia sczciana od dwu sasiadow spolnie zbudowana.* Vng. *Közfal.* Ang. *Middewalles.*] Dicti intergerini, quòd inter novos parietes, aut fundamenta pro fultura intergerantur. Vitruvius: Et catenis colligatæ in eo loco, qui finitus erit, constituantur: & intergerinis è creta, beronibusq; ex ulva factis calcetur. Festus: Intergerini parietes dicuntur, qui inter confines construuntur, & quasi intergeruntur. Budæus putat eosdem parietes intergerinos dici, qui à Papiniano concretitii vocantur, qui communiter à duobus vicinis ædificantur ad gerendum onus duorùm ædificiorum, quæ illis incumbūt. Barbari vocant *Mediamnum parietem.* Plin. lib. 35. cap. 14: Romæ non fiunt talia ædificia: quia sesquipedalis paries nō plus quàm unam contignationem tolerat: cautumq; est ne communis crassior fiat nec intergerinorum ratio patitur.

Intĕr hæc, Duæ dictiones loco adverbii positæ, ejusdem significationis cum interea. [בין *ben.* μεταξύ. Gall. *En ces entrefaites, tandis.* Ital. *Fraquesto mezzo.* Ger. Zwischen. Hisp. *Alli entretanto.* Pol. *Wtim.* Vng. *Azonközben.* Ang. *In the meane tyme.*]

Intĕrjăcĕo, es, pen. corr. n. s. Interpositus sum. [παρέγκαμαι, παρεκτείνομαι. Gall. *Estre couché & estendu entredeux, estre entre.* Ital. *Esser steso tra due.* Ger. Zwischen ligen. Hisp. *Yazer o estar entre dos.* Pol. *Wesrotku lezę.* Vng. *Közepöttefekszöm közbe vettetöm, közbefekszöm.* Ang. *To ly betwene or in the middes.*] In medio jaceo. Liv. lib. 7. bel. Pun. Interjacebat campus: colles imminebant nudi. Plin. lib. 5. cap. 4: Et à regione quæ duas Syrtes interjacet. Colum. lib. 11. cap. 3: Vt in id spatium, quod sulcis interjacet, inclinentur. De seminibus. Interjacet hæc inter eam, Plin. lib. 4 cap. 12.

Intĕrĭbi, adverb. Interea. [ἐν τῷ μεταξύ. Gall *Ce temps pendant, tandis.* Ital. *Fraquesto mezzo.* Ger. Darzwischen/dieweil. Hisp. *Alli entretanto.* Pol. *Zatim.* Vng. *Azonközben.* Ang. *In the meane tyme.*] Plaut. in Asin. Age tu interibi da suavium. Gell. lib. 3. cap. 7: Consul interibi dum ea pugna fit, se in locos subducit tutos atque editos.

Intĕrĭĕcĭo, is, tertia syllaba corr. act. t. Inter aliquid jacio, interpono, intermitto, intermisceo. [ירה *jaráh* השליך *hischlich.* παρεισφέρω, παρεμβάλλω. Gall. *Entreietter, ietter parmi ou entredeux.* Ital. *Iettare tra qualche cosa.* Germ. Zwischen eynwerffen Bel. Tusschen beyde wooyen. His. *Entreponer ò meter.* Pol. *Wmiatam.* Vng. *Közbe vetöm.* Ang. *To cast betwene.*] Colum. li. 1: Vt siqua interjecta sint stramentis, aut paleis spinarum, vel germinum semina intereāt. Liv. lib. 1. ab Vrb. Aliasq; interjectas collibus valles. Ibidē: Paucis interjectis diebus. Cęs. lib. 7. bell. Gal. Galli inter equites, raros sagittarios, expeditosq; levis armaturæ interjecerant, qui suis sedentibus auxilio succurrerent.

Intĕrjĕctŭs, particip. [משל *muschlách.* παρεμβεβλημένος, παρεντεθειμένος. Gal. *Entreietté, mis entredeux.* Ital. *Interposto.* Ger. Zwischen eyngetruckt/ oder gesetzt. Hisp. *Entrepuesto.* Pol. *Wrzuczenie.* Vng. *Közbe vettetöt.* Ang. *Casted betwene.*] Cæs. 7. bell. Gall. Vt idem illud intervallum servetur, neq; inter se contingant trabes, sed paribus intermissæ spatiis singulis saxis interjectis, arctè contineantur Interjectus inter Philosophos: id est, intermedius, inquit Budæus. Cic. 1. Offic. Aut interjecti inter philosophos, & eos qui Remp. administrarent, delectarentur re sua familiari. Idem 2. de Nat. deor. Nasus quasi murus oculis interjectus. ¶ Interjectum tempus: hoc est, interpositū, ὁ παρεμβεβλημένος χρόνος.

Intĕrjĕctŭs, us, ui, m. q. Interjectio. [παρένθεσις, παρεμβολή. Gall. *Entreiet, interposition.* Ital. *Interposizione.* Ger. Darzwischensetzung/ tequng. Hisp. *Obra de entreponer.* Pol. *Wpostodek wrzuczenie.* Vn. *Közbe vetes.* Ang. *Casting betwene.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Interpositu,

positu, interjectuq; terræ. Colum.lib.3. cap.21: Si verò interjectibus capere cujusq; generis fructum aveat, &c.

Intērjēctĭo, f.t. Interpositio, & insertio. [παρεμβολή. Gall. *Entreiet, interposition.* Ital. *Interpositione.* Ger. Zwischeneyn werffung. Bel. Tusschen beyde worpinge. Hisp. *Entrepositon.* Pol. *Wesrodek wrzucenie.* Vng. *Közbe vetés.* Ang. *Putting or casting betwene.*] Quintil.lib.4. cap.2: Ne sententia quidem velut fatigatum intentione stomachū Iudicis reficere dissuaserim, maximè quidem brevi interjectione. Idem lib.8. cap.2: Etiam interjectione, qua & Oratores & Historici frequentet utuntur, ut medio sermone aliquem inserant sensum, impediri solet intellectus, nisi quod interponitur, breve est. Autor ad Herenn. lib.1: Et tamen occultè dicemus interjectione verborum. Est etiam interjectio pars orationis, animi affectum exprimens: ita dicta quòd orationi interjiciatur.

Intĕrim, pen.corr. adverb. temp. Interea, tantisper, hoc interim spatio. [μεταξύ. Gall. *Tandis, cependant.* Ital. *Era questo mezzo.* Ger. Darzwischen Bel. Dar en tusschen. Hisp. *Entretanto.* Pol. *Zatim.* Vng. *Azonközben.* Ang. *In the meane tyme.*] Ter.in And. Funus interim procedit, sequimur. Cic.3.de Orat. Hoc interim in spacio conclave illud concidit. Idem pro Ligar. Interim Varus Vticā venit. ¶ Vsurpatur & pro aliquando, ἔως ὅτου. Quintil.lib.1. cap.9: Prima barbarismi ac solœcismi fœditas absit. Sed quia interim excusantur hæc vitia aut consuetudine, aut autoritate, aut vetustate, deniq; vicinitate virtutum, acriter se in illud tenue discrimen Grammaticus intendat. ¶ Aliquando pro repentè. Terent.in Hecyr. Primùm dies complusculos benè conveniebat sanè inter eas: interim Miris modis odisse cœpit Sostratam. Donatus, interim exponit pro repente. ¶ Interim aliquando discretio est rei quæ ad narrationem pertinet, ut apud Terent. in Andr: Tristis interim, nonnunquam collacrymabat.

Intĕrĭmo, mis, pen. corr. act.t. Interficio. [הָמִית *hemit* אַבֵּד *ibbédh.* ἀναιρέω, ἀφανίζω, ἀφθείρω. Gall. *Tuer.* Ital. *Amazzare, uccidere.* Ger. Zmbbringen/tödten. Bel. Dooden. Hisp. *Matar.* Pol. *Zabiiam.* Vng. *Meg ölni vagy valakit, meg ölöm.* Ang. *To kill.*] Plaut. in Cistell. Accurrite, ne se interimat. Cic.1. de Natur. deor. Si quæ interimant, innumerabilia sunt: etiam ea quæ conservēt, infinita esse debent. Idem pro Milone: Me quidem exanimant & interimunt hæ voces Milonis. ¶ Interdum ponitur pro privo. Plaut. Cistel. Nam dudum, ut concurrimus, Alcesimarchus ne se vita interimeret.

Intĕrēmptĭo, f.t. Interfectio, cædes. [אַבְדָן רֶצַח *abdán rétsach.* ἀφανισμός, καθαίρεσις, ἀναίρεσις. Gall. *Meurtre, tuerie, occision.* Ital. *Vccisione, homicidio.* Ger. Zmbbringung/ertödung. Hisp. *Mantanca.* Pol. *Zabicie.* Vng *Meg ölés.* Ang. *A killing or slaying.*] Cic. pro L.Manil. Testis est Gallia, per quam legionibus nostris in Hispaniam iter Gallorum interemptione patefactum est. Vetus exemplar habet internecione.

Intĕrēmptŏr, m. t. φονεύς, Interfector, occisor. [Pol. *Zabyak.* Vn. *Meg ölő, öldöklő.*] Senec. Epist.7: Invenies etiam professos sapientiam, qui vim afferendam vitæ suæ negent, & nefas judicent ipsum interemptorem sui fieri.

Intĕrēmptus, Sublatus. [Pol. *Zabyti.* Vn. *Meg ölettetett.*] Vlpian. D.lib.40. Tit.7.lib.3: Quatenus dilatione interempta illicò accipiat quod post tempus sequi poterit.

Intĕrĭŏr, [εὐδότερος, & Interius, εὐδοτέρω. Gall. *Qui est plus dedans & plus avant.* Ital. *Più à dentro.* Ger. Der inner/bas darinnen. Hisp. *Mas à dentro.* Pol. *Spodni.* Vng. *Belső.* Ang. *More inwarde.*] ab interus antiquo positivo. Vide INTRA.

Intĕrĭtus, Vide INTEREO.

Intĕrjūngo, act.t. Subsisto: tractum à curru, cujus rotæ interjecta sude junguntur, ut quiescat. [ἐφίζημαι. Gal. *Entretoucher, entreioindre.* Ital. *Raggiungere, far fermare.* Ger Stillstehē/oder still halten. Hisp. *Entrejuntar.* Pol. *Hamuie, zawcziagam.* Vng. *Meg állok, nyugoszom, kifogok.* Ang. *To ioyne betwene, to stand still.*] Martial.lib.2: Et quum cuttere debeas Bovillas, Interjungere quæris ad Camœnas. ¶ Interjungere equos, est equos è curru solvere, ut & pastu quiete reficiantur. Idem lib.3: & hora lassos Interjūgit equos meridiana. ¶ Interjūgere dextras, quod & jungere dextrā dextræ dixit Virg. Liv.2. bel.Pun. Tum dextræ interjunctæ, militesq; concione dimissa, à notis, ignotisq; benignè atq; hospitaliter invitati.

Intĕrlĭno, is, pen. corr. act.t. interlini, interlivi, vel interlevi, interlinire, Scripturam, vel picturam lituris corrumpo, scripturā induco, deleo, extinguo. [מָחָה *machdh.* κατακαλύφω. Gall. *Canceler, effacer.* Ital. *Cancellare.* Ger. Durchthun/verstreichē/versudlē. Bel. Doorstryken. Hisp. *Truncar ò cassar la escriptura.* Pol. *Zamazuie.* Vng. *El törlöm, által vondosom.* Ang. *To interline or race out.*] Cic.pro Cluent. Qui tabulas publicas municipii sui corrupisse judicatus sit, qui testamentum interleverit. Ibidem: Et quid C. Verres prætor urbanus homo sanctus & diligens sub sortitionem ejus in eo codice non haberet, qui tum interlitus proferebatur! Idem 4. Verr. Corruptæ, atq; interlitæ tabulæ.

Intĕrlŏquŏr, pen.corr. d.t. Interpello, alterius loquētis orationem interrumpo. [διαλέγω. Gall. *Entreietter quelque propos.* Ital. *Trapellare, romper il parlare.* Ger. Zwischen eynreden/in die Red fallen. Bel. In jemandes reden varen. Hisp. *Estoruar al que habla.* Pol. *Wmowe wpadam.* Vng. *Közbe szollok.* An. *To disturbe, to interrupt an others speach.*] Terent. Heavtont. Siccine mihi interloquere? ¶ Quandoque significat aliquid inter litigatores statuo, & definio interea dum principalis causa planè disceptetur. Vnde interlocutoria sententia à Iurisconsultis vocatur, quę non definit cōtroversiam, sed aliquid obiter ad causam pertinens decernit. Gell. lib.14. cap.2: Aliter atq; aliter eadem in causa, eodemq; in tempore sentire, & interloqui videatur.

Intĕrlŏcūtĭo, onis, f.t. Sermonis interpositio, interpellatio. [διαλογισμός. Gall. *Propos entreietté.* Ital. *Parolle dette tra l'altrui parlare.* Ger. Eyntredung. Hisp. *Habla entrepuesta.* Pol. *Wpadnienie womowe.* Vng. *Közbe szollás.* Ang. *An interposition of speach and interrupting of an others tale.*] Quintil.lib.5.cap.7: Brevi interlocutione patroni refutandus est.

Intĕrlucĕo, ces, penult. prod. In medio luceo, vel interea luceo, vel inter aliquid luceo. [παρεμφαίνω. Gall. *Entreluire.* Ital. *Tralucere.* Ger. Vnder etwas oder bey etwas schēinen. Hisp. *Entreluzir.* Pol. *Wesrodek swiecze.* Vng. *Közepöt világoskodom.* Ang. *To give light in the middes or betwene.*] Liv.9. belli Punici: Duos soles visos & noctu interluxisse, & facem stellæ septies ab ortu Solis ad Occidentem porrigi visam. ¶ Interlucet per translationem, pro interapparet, & interconspicitur. Liv.lib.1. ab Vrbe: Quibus inter gradus dignitatis fortunæq; aliquid interlucet, posteri fama ferrent. Virg.9. Aeneid. - interlucetq; corona Non tam spissa viris.

Intĕrlūco, cas, pen.prod.n.f. Ramos seu plātas inutiliter pullulantes cum intervallo reseco: & à luce deductum videtur: quōd quū cæduntur rami, lux fiat ipsi arbori amplior. [עֵפֶץ *sheph.* διαγλαφάω. Gall. *Esbrancher vn arbre, & comme luy bailler iour.* Ital. *Tagliar i rami inutili del' albero quà e là.* Ger. Ein bawm erhawen daß er dünner werd. Bel. Snoyen. Hisp. *Entresacar: nto delos ramos delos arboles.* Pol. *Przepleniam gal'ezi.* Vn. *Sorw' ágakat kösbekösbe valonyesök.* Ang. *The lopping of trees or cutting of boughes.*] Plin. lib.17. cap.27: Interlucatio arboribus prodest: sed omnium annorum trucidatio inutilissima. Eadem dicitur collucatio, apud Catonem & Varronem.

Intĕrlūnĭum, nii, n. s. Dicitur id spatium temporis: in quo nec amplius luna vetus apparet, nec adhuc nova videtur: quia radiis solaribus supernè illustratur, nō autem ab ea parte quæ nobis conspicua est. [σύνοδος, ἡ σύνοδος τῆς σελήνης. Gall. *Le temps d'entre la vielle & nouuelle lune.* Ital. *Congiontione de la luna, tempo tra la luna vecchia & la nuova.* Ger. Die zeyt in welcher d Mon nicht schint / die zeit des neuwmons. Hisp. *La coniuncion de la luna con el sol, ti tiempo entre la luna veja y nueua.* Pol. *Czas ten ktorego miesiącz na nowie nie swieci.* Vng. Hekös. Ang. *The space when nether the new moone nor olde is seene.*] Plin.lib.7.cap.5: Septimo nonnisi pridie, posteróve plenilunii die, aut interlunio concepti nascuntur. Idem lib.16. cap.39: Inter omnes convenit, utilissimè in coitu lunæ sterni: quem diem alii interlunium, alii silentis lunæ appellant. Horat.1. Carm. Ode 25: Thracio bacchante magis sub interlunia vento.

Intĕrlŭo, luis, act.t. Interfluo: [παρεμπίπτω. Gall. *Mouiller en passant par dedans ou au milieu.* Ital. *Bagnare in mezzo.* Ger. Zwischen durch fliessen. Bel. Tusch beyde doervloeyen. Hisp. *Mojar entremedias.* Pol. *Przez frodek cieke.* Vng Közepöt folyok. Ang. *To flow betwene, to wash betwene meales or other actes.*] Claudian. in lib.1: Trinacria quondam Italiæ pars una fuit, sed pontus, & æstus Mutavêre situm, rapuit confinia Nereus Victor, & abscissos interluit æquore montes. ¶ Aliquando lavare est διαπλύνω. Cato de Re rustica: Manus interluito, postea vinum sumito. Virg.3. Aeneid. Hæc loca vi quondam, & vasta convulsa ruina (Tantum ævi longinqua valet mutare vetustas) Dissiluisse ferunt: quum protinus utraq; tellus Vna foret, venit medio vi pontus, & undis, Hesperiam Siculo latus abscidit: arvaq;, & urbes Littore diductas angusto interluit æstu. Hunc Virgilii locum est Claudian.lib.1. imitatus.

Intĕrmănĕo, es, ere, n.s. Inter, vel in medio maneo. [μεταξὺ ἀμένω. Gall. *Demeurer entredeux.* Ital. *Stare in mezzo.* Ger. Darzwischen bleiben. Hisp. *Quedar entremedias.* Pol. *We srodku stoie.* Vng Közepöt maradok. Ang. *To abyde betwene.*] Lucanus lib.6: Defessus Cæsar mediis intermanet agris.

Intĕrmĕdĭus, a, um, Interjacens. [παρεγκάμπω, μέσος. Gall. *Qui est entredeux, qui est au milieu.* Ital. *Framezzo.* Ger. Der in mittē

darzwiſchen iſt. Hiſp. *Entremedias.* Pol. *Sredni.* Vng. Közbe valo. Ang. *That is in the middes.*] Cic. in Orat. Eſt autem quidam interjectus, intermedius & temperatus, nec acumine poſteriorum, nec flumine utens ſuperiorum: vicinus amborum, in neutro excellens. Varro lib. 3. de Re ruſt. In lateribus dextra & ſiniſtra porticus ſunt, primoribus columnis lapideis intermedius arbuſculis humilibus ordinatæ.

Intērmēnstrŭŭs, Vide INTERMESTRIS.

Intērmeo, as, are, Interfluo: hoc eſt, per medium meo, & fluo. [παρεμπίπλω. Gall. *Paſſer entre, paſſer parmi.* Ital. *Scorrere di mezzo.* Ger. Durchgehen / mitten hindurch flieſſen. Hiſp. *Correr lo liquido entremedias.* Pol. *Przejſrodekide.* Vng. Közepöt megyök. Ang. *To go or flowe betwene.*] Plin. lib 5. cap. 30: Longeq; clariſſimum Aſiæ Pergamum, quod intermeat Silenus.

Intērmēstris luna, dicitur interlunium, & coitus lunę. [σύνοδος. Gall. *Conionction de la lune auec le ſoleil.* Ital. *Congiontione della luna col ſole.* Ger. Die zeit ſo der Mon zu der Sonnen kompt vnd neüw wird. Hiſp. *Conſonction de la luna conel ſol.* Pol. *Now miesiacza, ſ'acgenie miesiaca zſ'olncem.* Vng. Holközi. Ang. *The conunction, of the moone with the ſonne.*] Plin. lib. 16. cap. 38: Niſi intermeſtri luna atq; dimidiata, ne tangas materiam.

Intērmēnstrŭŭs, a, um, adject. Idem: ut, Luna intermenſtrua. [Vng. Holközi, *hôld.*] Plin. li. 18. cap. 52: Maximè autem intermenſtrua dimidiaq; ſtercorato. Varro lib. 1. de Re ruſt. Quod à nova luna creſcit ad plenam, & inde rurſus ad novam lunã decreſcit, quoad veniat ad intermenſtruum: à quo die dicitur luna eſſe extrema & prima.

Intērmĭco, as, pen. cor. in medio ſplendeo. [ἀμφιλάω. Gall. *Reſſplendir où reluire entre.* Ital. *Riſſplendere in mezzo.* Ger. Zwiſchen etwas ſcheynen oder gleyſſen Hiſp. *Reſſplendeſcer entremedias.* Pol. *Lſnieſie, bl'ſkamſie.* Vng. Közepvi tvn dökläm. Ang. *To ſhyne betwene.*] Claud. lib. 12. rutilum ſquamis intermicat aurum.

Intērmĭnŏr, penult. corr. aris, d. p. Magnum malum denũtio, vehementer minor. [ἐπαπειλέω, ἐμβοάομαι. Gall. *Menacer fort.* Ital. *Minacciare.* Ger. Hefftig trõwen. Bel. Zeer dreygẽ. Hiſp. *Amenazar ſo pena graue.* Pol. *Zakazuie.* Vng. Fenyeködöm. Ang. *To threaten ſore, cho charge vpon a paine.*] Plaut. in Aſin. Mihi tibiq; interminatus eſt, nos futuros ulmeos, Ni hodie Argyrippo eſſent viginti argenti minæ. Terent. in And Dixîne tibi? Interminatus ſum, ne faceres? num veritus? Plaut. Capt. Eminor, interminorq; nequis mihi obſtiterit obviã. Interminari vitã, Plaut. Caſina: imitatur malarum malam Diſciplinam, viro quæ interminatur ſuo vitam: id eſt, quæ virum ſe interfecturam minatur.

Intērmĭnātŭs, a, um, Non terminatus, termino carens, indefinitus. [ἀπέρατος, ἀόριστος Gall. *Qui n'a point de borne ne de fin.* Ital. *Non terminato.* Germ. Vngezytet. Hiſp. *Coſa ſin termino y fin.* Pol. *Nie ograniczoni, nie skonczoni.* Vng. *Határ nékül valo, határozatlan.* Ang. *That hath not an end.*] Cic. 1. de Natura deorum: Confugitis ad deum, cujus operam profectò non deſideraretis, ſi immenſam & interminatam in omnes partes magnitudinem regionum videretis.

Intērmĭnātŭs, a, um, Quod non habet terminum. [ἀπέρατος, ἀόριστος. Gall. *Sans bornes, ſans limites.* Ital. *Senza termine.* Ger. Das kein zyl noch end hat. Hiſp. *Coſa ſin termino y fin.* Pol. *Nie skonczoni.* Vng. *Határnélkül valo.* Ang. *That hath no border.*] Sidon. Ad Font. Dominis Simplicio & Apollinari intermina interceſſione vos comperi, *&c.* ¶ Hanc tamen vocem apud quempiam veterum non facilè invenias.

Intērmīſcĕo, es, ere, act. ſ. Interpono, commiſceo. [מזג *mazágh.* παρεμμείγνυμι. Gall. *Entremeſler, meſler parmi.* Ital. *Miſchiare di mezzo.* Ger. Zwiſchen einmiſchten. Hiſ *Meſclar entre medias.* Pol. Wmieſzywam. Vng. Közbe elegyitöm. Ang. *To mixe with other.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Deinde ad Calend. Februarias ſereno die cõvenit ſemina ſpargi, quibus & aliquod ſatureiæ ſemen immiſcendum erit. Plin. li. 19. cap 6: Intermiſceri ſatureiam, quoniam melius proveniat. Virg. Aeglog. 10: Doris amara ſuam non intermiſceat undam.

Intērmĭttŏ, act. t. Ad tempus omitto, ceſſo. [עזב בטש *hazáb natáſch.* ἀμελέω, ἐπίχω. Gall *Entrelaiſſer, ceſſer par fois.* Ital. *Traſciare.* Ger. Vndertaſſen Bel Ondertaten. Hiſp *Entremeter, ò dexar eſtar.* Pol. *Na czas odkl'adam, przepuſzczam.* Vng Közbe hagyom, közbo botsátom. Ang. *To leaue of or ceaſe for a tyme.*] Cic. Etſi ego id tempus intermiſerã potiùs, quàm omiſeram. Cæſar. 1. bell. Gall. Quum iter nõ intermitteret. Cic. 2. Offic. Acriores autem remorſus ſunt intermiſſæ libertatis, quàm retentæ. Idem lib. 5. de Finib. Nec verò intermittunt aut admirationem earum rerum quæ ſunt ab antiquis repertę, aut inveſtigationem novarum. Terenr Adelph. pol is quidem jam hîc aderit: Nam nunquam unum intermittit diem, quin ſemper veniat.

Intērmīſſŭs, us, m. q. Intermiſſio. [שבת *ſchébeth.* ἀμελέω. Gall. *Ceſſe, diſcontinuation.* Ital. *Intermiſſione.* Ger. Vndertaſſung. Hiſp. *Ceſſacion ò intermiſſion.* Pol. *Odl'ozenie.* Vng. Közbe hagyás, *betsátás.* Ang. *Leaning of or ceaſing for a tyme.*] Plin. lib. 10. cap. 29: Luſciniis, diebus ac noctibus quindecim garrulus ſine intermiſſu cantus.

Intērmĭſſĭo, nis, verbale, f. t. Vacatio ab aliquo munere per aliquod tempus. [שבת *ſchébeth.* ἀμέλεια. Pol. *Przeſtanie.* Vng. Közbe hagyás, *botsátas.* An. *Leauing of for a tyme.*] Cic. 1. de Nat. deor. Nec tamen video quomodo videatur iſte deus beatus, quum ſine ulla intermiſſione pulſetur, agiteturq; atomorum incurſione ſempiterna. Idem Trebat. Nec ullã intermiſſionis expectatam fuit cauſa, nisi quod ubi eſſes plane neſciebã.

Intermorĭŏr, eris, d. t. Morior, pereo, intereo, perdor. [אבד *abádh* מות *meth.* παραπόλλυμι. Gal. *Mourir.* Ital. *Morire.* Ger. Sterben. Bel. Sterven. Hiſp. *Morir.* Pol. *Vmieram.* Vng. *Meg halok.* Ang. *To die.*] Bithynicus ad Cic. li. 6. Epiſt. Peto à te ut abſentem me, quibuſcunq; in rebus opus fuerit, tuearis: ſi nullũ officium tuũ apud me, intermoritum exiſtimas. ¶ Intermortuũ verò, Latini dicunt eum, qui inter mortem vitamq; ex dolore procumbit, ſimilis expiranti. Plin. lib. 32. cap. 10: Vituli marini adeps inſtillatur naribus intermortuarum vulvæ vitio. Suetonius in Nerone: Poſtquam deinde Galbam, & Hiſpanias deſciviſſe cognovit, collapſus, animoq; malè fracto diu, & ſine voce propè intermortuus jacuit. Cicero in Piſon. Vos eandẽ illam manũ ex intermortuis Catilinæ reliquiis conciraſtis. Id eſt, ex reliquiis propemodum extinctis. Memoriam generis propè intermortuam revocare, Idem pro Muræna.

Intērmūndĭum, dii, n. ſ. [τὸ μεταξύκοσμον. Pol. *Srzod ſwiata.* Vn. *Világ közi.*] Spatiũ medium inter plures mundos: ſicut Intercolumniũ, ſpatium inter columnas. Cenſebat enim Epicurus infinitos eſſe mundos, & inter eos ſpatia magna inania, per quæ atomi volitantes alios atq; alios mundos cõsgmentarent. Cic. lib. 3. de Finib. Individua quum dicitis, & interamundia quæ nec ſunt ulla, nec poſſunt eſſe, intelligimus. Idem 1. de Nat. deor. Tanquam modò ex Epicuri intermũdiis deſcendiſſet. Budæus.

Intērmūrālĭs, & hoc le, pen. prod. [τὸ ἐν τῷ τείχων μεταξὺ, ὁ ἐν τῷ μεσοτοίχῳ. Gall. *Qui eſt entre deux murs.* Ital. *Tra due muri.* Ger. Das zwiſchen zweyen mawren iſt Hiſp. *Entre dos muros.* Pol. *Miedzy muriowi.* Vng. *Kétfal közbe valo.* Ang. *That is betwene two walles.*] Liv. lib. 4. Decad. 5. ad finem: Muro urbis conjuncta procul videtur, diviſa eſt intermurali amni, & eadem ponte juncta.

Intērnāſcŏr, eris, d. t. In medio naſcor, inter aliquod naſcor. [παρεμφύομαι. Gall. *Naiſtre parmi ou entredeux.* Ital. *Naſcere in mezzo.* Ger. Darzwiſchen wachſen. Hiſp. *Naſcer entremedias.* Pol. Wſzroſtkn ſie rodzę. Vn. Közepvi ſzvletöm. Ang. *To ſpring betwene or among.*] Plin. li. 18 ca. 16: Internaſcentesq; herbas excludi. Liv. 8 bel. Pun. Anguſtiæ & internata virgulta ordines dirimebãt. Tacit. li. 20: Virgulta poſtremò, & ſtirpes, & internatas ſaxis herbas vellentes, miſeriarũ patientiæq; documentũ fuêre.

Intērnĕco, as, penul. corr. internecavi, internecatum, & internectum, Deleo, ſimul interficio, & multitudinem totam fermè complectitur. [אבד *ibhadh* והאביד והמית *hemith.* ἐξολεθρεύω. Gall. *Tuer tout.* Ital. *Vccidere, amazzare.* Ger. Alles ertõden. Bel. Dooden. Hiſp. *Matar.* Pol. *Wybiiam coz wego.* Vng. *Mind meg ölöm.* Ang. *To kill all.*] Plaut. in Amphit. Legiones reveniunt domum, duello extincto maximo, atq; internectis hoſtib. Cic. 14. Philip. Internecti notha teſtamẽta credo ſubjiciãt.

Internecida, inquit Iſidorus, eſt qui falſum teſtamentũ fecit, & ob id hominẽ occidit. Inde Internecini actio in jure civili, quę ab Iſidoro Internecidii vocatur. ab internecida: Internecidii judicium in eum (inquit alio loco) dabatur, qui falſum teſtamẽtum fecerat, & ob id hominẽ occiderat, accuſatorem ejus bonorum poſſeſsio ſequebatur. Internecidii autem ſignificatio eſt, quaſi hominis quædam enecatio. Nam prępoſitionem Inter præponebant.

Intērnĕcĭo, f. t. ſive internectio, Vitæ privatio, interfectio, cædes, ſtrages. [רצח *rétſach* אבדן *abdán* πανολεθρία. Gall. *Tuerie, occiſion.* Ital. *Vccisione.* Ger. Ein ertödũg da gar nichts vberbleibt. Hiſp *Muerte violenta.* Pol. *Zabicyie, porazka.* Vng. *Meg ölés.* An. *Slaughter, killing of all.*] Liv. lib. 9: Lucerini, ac Samnites ad internecionem cæſi. Cic. 5. Verr. Tamen aratorum internecio facta nulla eſt. Cic. ad Atticum: Neq; enim reſiſti ſine internecione poſſe arbitrabamur.

Intērnĕcīnŭs, a, um, pen. prod. Quod ad internecionẽ gerìtur. [πανολεθρία. Gall *Pernicieux, mortel* Ital. *Cio che ſia, atto ene ad vccidere.* Ger. Das zu der ertödung gehört. Hiſp. *Coſa pertenesciente à matar.* Pol. *Morderski, ſmiertelni, winiſzczuiaci.* Vng *Halálos.* Ang. *Pernicious, mortall.*] Vnde internecinum teſtamentum dicitur, autore Feſto, propter quod dominus ejus necatus eſt. Internecinum bellum, cujus exitus alteri parti internecionem affert. Liv. lib 9: Nullus modus fuit cædibus, deletaq; Auſonũ gens, vix certo defectionis crimine, perinde acſi internecino bello certaſſet. Plin. lib. 8. cap. 24. de aſpide loquens: Habet deinde internecinum bellum cum ichneumone.

Intērnĕcto, is, ere, act. t. Colligare, inter ſe connectere. [חבש *chabiſch.* συνδέω, συμπλέκω. Gall. *Entrelacer, entreſier.* Ital. *Ligare inſieme.*

insieme. Ger. Zusammen knüpffen oder hefften. Hisp. *Atar juntamente.* Pol. *Wtikam.* Vng. *Összue tsatolom foglalom.* Ang. *To knitt together.*] Stat. 8. Thebaid. -vix magna lavare Vulnera, & efflantes libet internectere plagas.

Intērnigrāns, penult. corr. internigrantis, Passim nigricans. [*ἐν τῷ μεταξὺ μελανίζων.* Gall. *Entrenoir, entresemé de noir.* Ital. *Che negreggia.* Ger. Darzwischen schwertzend. Hisp. *Entrenegreguante.* Pol. *Czarnawi.* Vng. *Közötte feketéllő* Ang. *Hauing blacke interlaced among other colours.*] Statius 6. Thebaid. -noctemq, diemq; Aslimilans, maculis internigrantibus albæ.

Intermidiico pen. cor. [*Τῷ μεταξὺ συνεσταλῶ.* Gall. *Faire son mit entre ou parmi.* Ital. *Fare il mezo tra due.* Ger. Zwischen ynnisten. Hisp. *Arridar entre dos.* Pol. *Guiazdo wbudiwam.* Vng. *Közepet fészkelek.* An. *To build à nest betwene.*] Plin. li. 10. ca. 33: Tertiũ est earũ genus quę ripas excavant, atq; ita interm dificant.

Intērnitĕo, es ere, Inter alia niteo, pelluceo. [*Διαλάμπω, μεταξὺ λάμπω.* Gall. *Entreluire, luire ou reluire entre ou parmi.* Ital. *Lucere tra l'altre cose.* Ger. Zwischen anderen herfur scheynen. Hisp. *Luzir entremedias.* Pol. *Isnie sie miedzi drugiemi.* Vng. *Keresztül fénlöm, tsendöklök.* Ang. *Tho shyne amonge other.*] Plin. lib. 37. cap. 5: Tunè enim tellure internitent: quia his ventis maximè arenę moventur. Curtius: Spissæ nubes intendere se cœlo, & quicquid lucis internitebat, offusa caligine extinctum est. Idem alibi: Armorum internitentium fulgor.

Intērnŏdĭum, dii, n. s. Est spatiũ medium inter duos nodos; quale videmus in arundinibus & culmis. [*Φάλαγξ.* Gall. *Ce qui est entre deux nœuds ou ioinctures.* Ital. *Spatio tra l'vno & l'altro nodo.* Ger. Die weite zwischen zweyen gleychen. Hisp. *El canuto entre dos nudos.* Pol. *Szerg miedzi dwiema sękami.* Vng. *Két tsomo közi, (anagy) ízek közi.* Ang. *The space betweene two knottes.*] Colum. li. de Arboribus cap. 3: Virgam malleolarem nõ ampliùs quàm sex gemmarum esse convenit: ita tamen, si brevia internodia habet. Plin. lib. 7. cap. 2: Arundines verò tantæ proceritatis, ut singula internodia alveo navigabili ternos interdum homines ferant. Ovid. 11. Metamorph. -longa internodia crurum. Idem 6. Metam. Mollia nodosus facit internodia poples.

Internosco, Inter alios nosco, sive discerno. [הכיר *hichchir.* Διαγινώσκω. Gall. *Entrecognoistre, cognoistre entre autres.* Ital. *Discernere, cognoscere tra l'altri.* Ger. Vnder anders kennen vnderscheiden. Bel. Vnderkennen. Hisp. *Distinguir entre diuersos.* Pol. *Rozznawáć.* Vng. *Közöttök.* Ang. *To knaw one thing amoug other.*] Plaut. Amph. Nec internosse ut vos possitis facilius, Ego has habeo usq; in petaso pinnas, Cic. 2. de Orat. Quos quum humare vellent, non potuerunt obtutos internoscere. Idem de Amicitia: Secerni blandus amicus à vero, & internosci potest, adhibita diligentia.

Internundinium, non Internundinũ, ut inquit Victorinus Afer: Spatium novem dierum, id quod novem dies cõtinuos habet. [Pol. *Czas wdziewiąciodniach.* Vng. *Kilenczed napi vdö.*]

Intērnuntĭus, tii, m. s. Qui inter duos medius est ad aliquid transigendum, & modò huic, modò illi per vices nuntiat. [מלאך *maleách* מליץ *melits.* Διάγγελος. Gall. *Messager entre deux parties, truchement.* Ital. *Messeto, mezzano, correttore, interprete, sensale.* Ger. Ein Bott zwischen zweyen, so von einem zu dem anderen gehet. Hisp. *Mensagero entre diuersos.* Pol. *Posżeł odnoszący zobusłron posżeł wo.* Vng. *Közbe járo követ.* An. *A messenger betwene twoo parties.*] Plaut. in Amph. Seu perscriptas literas, sive qui ipsi ambissent, sive per internuntium. Terentius in Evnuch. Eho, nùmnam tu hîc relictus custos, Nequis fortè internuntius clàm à milite ad istam curritet? Cæs. 1. bel. Civil. Pòst paulò tamen internuntiis ultrò citroq; missis, quæ ignorabant de L. Domitii fuga, cognoscunt. Internuntius & ministèr rei alicujus. Liv. 3. bell. Maced. Augures interpretes, & internuntii Iovis, Cic. 8. Philip. ¶ Invenitur & muliebris generis Internuntia.

Intērnūntĭo, as, act. p. [בשר *bisser.* Διαγγέλλω, παραγγέλλω. Gall. *Annoncer les vns aux autres.* Ital. *Inuiare messaggiare vno all altro.* Ger. Botten von einem zu dem anderen schicken. Hisp. *Traer mensage ò nuevas entre dos.* Pol. *Posłać odiednego do drugiego słie.* Vng. *Két felnék hirre teszöm.* Ang. *To bring message betwene.*] Liv. lib. 2. Decad. 5: Paulisper internuntiando cunctatio fuit, uti transgrederentur.

Intĕrŏpŭs, Hoc est, in ipso opere, vel quum opus fit. [*μεταξὺ ἐργαζόμενος.* Vng. *Munka közbe.*] Tibul. Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Intĕro, ris, ere, act. t. Terendo immitto: [כתש *chathásth* דך *dach* כת *chath.* *Συντρίβω.* Gall. *Broyer dedans ou parmi.* Ital. *Tritare.* Ger. Eynbrocken/eynreiben. Hisp. *Majar como en mortero.* Pol. *Wcżieram.* Vng. *Belé töröm.* Ang. *To grate or crumme in.*] ut, Interere panem lacti. Varro de Re rustica, cap. 9: Necnõ ita panem hordeaceum dandum, ut non potiùs eum in lacte des intritum, *&c.* Cato de Re rustica, cap. 156: Et eò cyminum interito. Terent. in Phorm. Ad te summa solum Phormio redit: Tute hoc intristi, tibi omne est exedendum. Vbi Donatus: Paræmia apta parasito, quæ de cibo est. Hoc autem inter rusticos de aliato mortario dici solet. Et bene intristi: propriè enim intrita dicitur hujusmodi cibus.

Intrītum, penult. prod. Genus edulii ex alliis, caseo, oleo, ovis; & porro concinnatum: ita dictum quòd in mortario teratur. [*μυστωτὸς* Theodor. Pol. *Drobianka.* Vn. *Saytos pare.*] ¶ Est etiã intritum: vel melius intrita, calcis genus manibus subactum, neq; statim ad opus adhibitum, sed tempore maceratum, fermentatumq;, ut inquit Hermolaus in hũc locum. Plin. lib. 36. cap. 23: Ruinarum urbis ea maximè causa, quod furto calcis, sine ferrumine suo cæmenta componũtur. Intrita quoq; quò vetustior, eò melior. ¶ Est etiam intrita apud Catonem emplastri genus ad insitionem accommodatũ, quod constabat ex argilla manibus subacta. [An *Fine morter or plaister.*] Plin. lib. 17. cap. 16: Sed id etiam apud veteres Græcos inventur, & apud Catonem, qui oleam ficumq; ita inseri jussit: mensura etiam præfinita secundum reliquam diligentiam suam: corticcs scalpro excidi quatuor digitorũ longitudine, & trium latitudine, atq; ita coagmentari, & illa sua intrita oblini.

Intĕrōrdĭnĭum, nii, n. s. Spatium quod est inter ordines. [τὸ *μεσοστίχιον.* Gall. *L'espace qu'on laisse entre les renchées.* Ital. *Spacio tra due ordini.* Ger. Die weite zwischen zweyen ordnungen. Hisp. *Espacio entre dos ordenes.* Pol. *Szerzymiedzi rzędami.* Vng. *Rendközi.* Ang. *The space betwene rankes.*] Columella lib. 3. cap. 13: Minimum est quinq; pedum interordinium, septem maximum. Idem lib. 5. cap. 5: Sed de spatiis ordinum eatenus præcipiendum habemus, ut intelligant agricolæ, sive aratro vineas culturi sint, laxiora interordinia relinquenda, *&c.*

Intērpătĕo, tes, pen. corr. Interpatere. [Διαχάινω. Vng. *Közbe nyitva vagyok.*] Macrob. li. 7. Satur. cap. 15: Propterea tot meatibus distinctus est, & interpatet rimis. De pulmone loquitur.

Intērpĕdĭo, dis, penult. corr. interpedire. [Vng. *Közbe megbántom.*] Macrob. lib. 7. Satur. cap. 12: Color sensum occupat: & gustatum linguæ, fervor interpedit.

Intērpĕllo, las, lare, act. p. Est loquentem vel aliquid agentem interrumpere. [עבר *hatsár.* Διακοπὴν, παρενοχλῶν τὸν λέγοντα ἢ πράττοντα. Gall. *Rompre ou couper propos, parole, ou autre chose quelconque.* Ital. *Trapellare, & interpellare.* Ger. Einreden, in die Red fahren / mit anreden verhinderen. Bel. Vemanden in die Redevallen. Hisp. *Estorvar al que algo haze* Pol. *Przerwáć mowe, wpadam wdrugiego rzecz.* Vng. *Közbe szólitom, meg szólitom.* Ang. *To lett or interruptiones talk.*] Cic. 1. Tuscul. Sed nihil te interpellabo: continentem orationem audire malo. Cæsar de bello Civili tertio: Quum in Asiam venisset, reperiebat Titum Appium conatum esse tollere pecunias ex fano Dianæ: sed interpellatum adventu Cæsaris profugisse. ¶ Aliquãdo est dicere, vel commonere. Lucilius lib. 28. ut citat Nonius: Verùm tu quid agis? interpella me ut sciam. ¶ Aliquando rogare. [חטל *hiphghíah.*] Valer. Maxim. li. 3: Cato rogatus ut socios apud Senatum adjuvaret, constanti vultu non facturum se respondit. Iterum deinde ac sæpiùs interpellatus, in proposito perstitit. ¶ Interpellare virginem vel matronam de stupro, frequens est apud Iurisconsultos, pro ambire, vel petere ejus concubitum. Interpellare stuprum, idem est quod impedire, & interrumpere. Livius 3. ab Vrbe: Stupro interpellato magis quàm cæde motus. ¶ Interpellare debitorem, est debitum exigere. Pomp. Si nemo sit qui à parte promissoris, interpellari trajectitiæ pecuniæ possit. ¶ Interpellare partam victoriã, impedire, remorari Cæsar 3. bell. Civil. Sed sive ipsorum perturbatio, sive error aliquis, sive etiã fortuna partam jam, præsentemq; victoriam interpellasset, dandam omnibus operam, ut acceptum incommodum virtute farciretur. ¶ Interpellare de negotio aliquem, est convenire, & admonere. *λογους περί τινος ποιεῖσθαι πρὸς τινα.* Seneca libro Declam. 8: Dives pauperem de nuptiis filiæ interpellavit.

Intērpellātĭo, ónis, f. t. Interloqùutio, interruptio, impeditio. [מעכר *mahtsár.* *λόγου παρεμβολὴ*, Διακοπή. Gall. *Rompement de propos, desrourbier.* Ital. *Sturbamento.* Ger. Eynredung/verhinderüg. Hisp. *Estorvamiento.* Pol. *Mowi przerwanie.* Vng. *Közbe szólitás, meg szólitás.* Ang. *A letting or disturbing.*] Cicero de provinciis Consularibus: Interpellatio mei familiaris, qua paulò antè interrupta est oratio mea. Idem ad Attic. lib. 12: Putabam enim commodiùs te idem istud domi agere posse interpellatione sublata. Idem Leptæ lib. 16: Itaq; literæ quidem meę impediuntur, in quibus sine ulla interpellatione versor.

Intērpellātŏr, toris, m. t. Interventor, qui interrumpit sermonẽ aut aliud aliquid agentẽ. [עבר *hotsér.* ὁ τὸν λέγοντα παρενοχλῶν. Gall. *Desrourbeur, entrerompeur de propos.* Ital. *Sturbatore.* Ger. Ein eynreder/der einen mit eynreden hinderstellig macht. Hisp. *Estornador.* Pol. *Mowi rozrywca, przerywac.* Vng. *Közbe szólitó, meg szólitó.* An. *An letter or desturber, an interrupter of ones talk.*] Cicero 3. Officiorum: Dictitabat se hortulos aliquos emere velle, quò invitaret amicos, & ubi se oblectare sine interpellatoribus posset. Idem Attico libro 15: Sed interpellatores illic minùs molesti. Autor ad Herenn. lib. 1: Dialectici alieni sermonis molesti interpellatores.

terpellatores. Cicero libro 3. Epist. In literis sine interpellatore versor.

Intērpēnsīvā, apud Vitruvium, Perticarum, tigillorum, asserumq; genera sunt, quæ ab angulis parietum ad angulos tignorū, ad imbres in colliquias derivandos, vel alium quemvis usum interlocantur, quasi ea quæ à pendendo Græci appellant κρεμαστήρια.

Intērpēnsīvē parietes, Sunt qui supra contignationem struuntur, nec in solo fundamentum habent, sed in pendenti surgunt. Hermolaus. [κρεμαστήριοι. Pol. Gankowe ſeżyani. Vng. Fől hás falai.]

Intērplĭco, as, are, act. p. Passim implico. [παρεμπλέκω. Gall. Entreplier. Ital. Trapiegare. Ger. Eynflechten/oder wicklen. Hisp. Entreplegar. Pol. Wmotuie, wkracam. Vng. Közbe ránczolom. An. To plet betwene.] Stat. 4. Thebaid. Albaq; puniceas interplicat insula cristas.

Intērpŏlo, as, are, act. p. Est immuto, vel instauro, & rebus vetustis novam formam induco, à Poliendo dictum, ut Perotus existimat. [חדש chiddesch חחלף hechelíph αὐαπολάττω. Gall. Repoulir, racoustrer, regrater quelque chose vieille, et la renouueller. Ital. Rinouare, instaurare. Ger. Erneüweren/ außbutzen alß wann es neuw were. Bel. Wernieuwen. Hisp. Renouar ò afeytar ò adobar. Pol. Od nowiam, poleruie. Vng. Meg vyitom. An. To dresse new, to furbush.] Ita vestimenta interpolata, quibus à fullonibus ita nova lana inducta, ut pro novis fallere possint. Cicero ad Quintil. Fratrem: Vult inquam, Appius renovare eundem magistratum quò minùs togam prætextam quotannis interpoleť. ¶ Sic mancipia interpolata dicuntur, quæ quum sint veterana, tamen à venalitiariis ita ornantur, finguntur, & quasi renovantur, ut pro novis vendi possint. Vlpian. in l. Præcipiunt ædiles. ff. de Aedil. edict. Quia igitur venalitiarii sciunt facilè decurri ad novitiorum emptionem, idcirco interpolāt veteratores, & pro novitiis vendunt. Plin. li. 12. cap. 12: At hercle Alexandriæ, ubi thura interpolantur: id est, rudia quum sint, poliuntur. Convehebatur enim illuc thus rude, aspectu simile cortici. Plaut. in Amph. Illic me homo interpolabit, meumq; os finget denuò.

Intērpŏlātĭo, onis, f.t. [ἐπιποδὴ, αὐανέωσις. Gall. Renouuellement de choſes vieilles. Ital. Rinouatione di coſe vecchie. Ger. Erneüwerung. Hisp. Renouamiento de coſas viejas. Pol. Przepolerowanie. Vng. Meg vyitás. Ang. A new dreſſing or polishing of thinges.] Plinius libro 13. capite 12, de chartis: Hanc excipit Romæ Fannii sagax officina, tenuatamq; curiosa interpolatione principalem fecit è plebeia.

Intērpŏlātŏr, oris, m.t. Qui antiquas vestes reconcinnat, ac renovat, ut facilius vendat. [ἐπιποδιάστης. Gall. Radoubeur frippier. Ital. Reggattiere, racōciatore de veſti vecchie. Ger. Der alte kleyder alſo zurüſtet alß wañ ſie neuw weren. Hisp. Renouador, afeytador. Pol. Szat ſtarich polterz, przichedzca. Vng. Regi ruhaknal, meg vyitoia. Ang. A furbusher or dreſſer of old thinges.]

Intērpŏlātrix, f.t. [Gall. Radoubeuſe, frippiere. Ital. Racconciatrice di veſti vecchie. Germ. Ein außbutzerin alter kleyderen alß wann ſie neuw weren. Hisp. Renouadora, afeytadara. Vng. Régi ruha vyito aznony.] Mulier quæ antiquas vestes renovat, ut eas facilius vendat. ἀναποδιάστρια. Pomponius: Interpolatricem accersire oportet, quæ huic vestem adducat.

Intērpŏlĭs, & hoc le, om. t. Quod interpolatum est. [ἐπιποδιαστός. Gall. Radoubé, renouelé, rappetaſſé. Ital. Rifato, rinouato. Ger. Erneuwert. Hisp. Afeytado, adobado, renouado. Pol. Wiązorowani, wiprawioni. Vn. Meg vyitatot. An. That is dreſſed or ſcoured.] Plin. lib. 19: Et quidē ejus natura interpolis: rursusq; quamlibet vetustum novo miscetur. ¶ Sic per translationem mulieres etiam interpoles dicuntur quæ vitia deformitatis arte occultant. Plaut. in Mostel. Nam istæc veteres, quæ se unguento unctitant, interpoles, Vetulæ edentulæ, quæ vitia corporis fuco occultant.

Intērpŏlŭs, la, lum, Interpolis, reconcinnatus. [ἐπιποδιαστός. Pol. Wichedzoni. Vng. Meg vyitatot. Ang. Newe dreſſed.] Vlpian. l. Labeo. ff. de Contrahend. empt. & vend. Si vestimenta interpola quis pro novis emerit, Trebatio placere ita emptori præstandum quod interest, si ignorans interpola emerit.

Intērpōno, nis, nere, act. t. Interſero, interjicio. [παρεμβάλλω, παρεμβάπτω. Gal. Entremettre, intrepoſer. Ital. Interporre. Ger. Zwischen hineyn ſetzen. Bel. Tuſſchen beyde ſetten. Hisp. Entreponer. Pol. Wkl'adam. Vng. Közbe vetőm. Ang. To put betwene or among.] Cicero de Amicitia: Quasi enim ipsos induxi loquētes, ne inquam & inquit sæpiùs interponeretur. ¶ Interponere accusatorem, est submittere vel subornare. Cic. 3. Verrina: Interposuistis accusatorem, qui quum ego mihi centū & decem dies solos in Siciliam postulassem, centum & octo sibi in Achaiam postularet. ¶ Interponere autoritatem suam, est autoritate sua impedire ne aliquid fiat. Cic. 3. Philip. Quòd si autoritatē tuam interponis sine armis, magis quidem laudo: Fidem suā interponere, est aliquid in fidem suam recipere. Cæsar 5. bell Gall. Ipsi verò nihil nocitū iri, inq; eam rem se suam fidem interponere. Interponere postulata, est proferre ea quę quis sibi postulet concedi. Cic. 8. Phil. Postulata hæc ab eo interposita sunt, quò minus quod opus esset ad bellū, à vobis pararetur. Interponere se rei alicui, est se immiscere. Cicero in Divin. in Verrem: Cur te interponis invitissimis his, quibus maximè lex consultum esse vult?

Intērpŏsĭtŭs, a, um, participium. [παρεμβλητός. Gall. Interpoſé, mis entredeux. Ital. Poſto tra due. Ger. Darzwischen geſetzt. Hisp. Entrepueſto. Pol. Wefrod wł'ożoni. Vng. Közbe vetteték. Ang. Put among or betwene.] Plin. lib. 18. cap. 16: Interpositis quinis diebus. Hoc est, interjectis, vel intermissis.

Intērpŏsĭtŭs, us, ui, m. q. Interpositio. [παρεμβάσεις, παρεμβολή. Gall. Interpoſement, aſſiette entredeux. Ital. Interpoſitione. Ger. Eyneyn ſetzung/ darzwischen ſetzung. Hisp. A quel entreponer. Pol. Wł'ożenie wefrodek. Vng. Közbe vetés. Ang. An putting among or betwene.] Cicero 1. de Nat. deor. Tum ipsa incidens in umbram terræ, quum est e regione Solis, interpositu interjectuq; terræ repentè deficit. De luna.

Intērpŏsĭtĭo, onis, f.t. Insertio, interjectio. [παρεμβάσεις. Gall. Interpoſition, entrelacement. Ital. Intraponimento de vna coſa tra due. Ger. Darzwischensetzung. Hisp. A quel entreponer. Pol. Wefrod wł'ożenie. Vng. Közbe vetés. Ang. An interpoſition or putting betwene.] Cicero de Invent: Quæstionem autem eam appellat, quæ habet in se controversiam in dicendo positam, sine certarum personarum interpositione. ¶ Interpositio, pro iis quæ lineis superscribi & inscribi solent, dum aliquid emendatur. Cicero ad Tironem lib. 16: Tu istis, siquid librarii mea manu non intelligent, monstrabis. Vna omnino interpositio difficilior est, quam ne ipsa quidem facilè legere soleo, de quadrimo Catone.

Intērprĕmo, penult. corr. Comprimo, vel premendo collido. [συμπιέζω. Gall. Entreſerrer, entreſſerrer. Ital. Rinchiudere, premere tra due. Ger. Zwischen etwas zusammen klemmen. Hisp. Apretar entre dos. Pol. Sciskam. Vng. Közbe nyomom. Ang. To thruſt or preſſe betwene.] Vnde interpremere fauces, est faucibus compressis spiritum intercludere. Plautus in Rud. Aedepol infortunio hominem prædicas donabilem. T. Qui sacerdotis scelestus fauces interpresserit.

Intērprĕs, ris, om. t. Est qui in aliqua re agenda medius est, & veluti conciliator, & autor. [מליץ melits. ἐρμηνεύς, προξενητής. Gall. Truchement, interprete. Ital. Truccimano, interprete. Ger. Ein Schreidmann: item, ein Dolmetsch. Bel. Een Wiłegger/ verduytscher. Hisp. Trujaman ò ſaruante de lenguas, el que declara lo eſcuro. Pol. Tł'omacz, wkł'adacz. Vng. Tolmats, magyarázo. Ang. An expounder or declarer.] Virgilius lib. 4. Aeneid. Tuq; harum interpres curarum, & conscia luno. Interpretes ab Asconio dicuntur per quos inducitur pactio. Quoniam verò hujusmodi homines, animos eorum quibus dati sunt interpretes, sedulò perscrutantur, eorumq; consilia explorant, aliorum detegunt, factum est ut interpres pro eo accipiatur, qui obscura exponit. Virg. 3. Aeneid. Trojugena interpres divūm. Vbi Servius: Interpres, vaticinator, qui mentem deorum mortalibus publicat. Cic. 1. de Divin. Interpretes portentorum Galeotæ in Sicilia nominabantur. Ibidem: Quorum omnium interpretes, ut grammatici poētarum, proximè ad eorum, quos interpretantur, divinationem videntur accedere. ¶ Interpres item, qui aliorum scripta vertit in aliam linguam. Cicero de Opt. gen. Orat. Nec converti ut interpres, sed ut orator sententiis isdem, & earum formis, tanquam figuris, verbis ad nostram consuetudinem aptis.

Intērprĕtŏr, aris, pen cor d p. Expono, explico, explano. [באר beēr. ἐρμηνεύω, ἐξηγέομαι. Gall. Interpreter, expliquer, donner à entendre. Ital. Interpretare, eſporre. Ger. Außlegē/ verdolmetschē. Bel. Wtlegē. Hisp. Declarar, declarar lo eſcuro. Pol. Wkł'adam, tł'omacze. Vng. Magyaráznom, meg tolmatſólom. Ang. To expound to make to vnderſtand a doubtfull and darke thing.] Cic. lib. 2. Offic. Nec quicquam aliud est philosophia, si interpretari velis, quàm studiū sapientiæ. ¶ Interpretari, pro judicare. Cicero ad Atticum: Quod si auderem, Athenas peterem. sanè ita cadebat, ut vellem. Nunc nostri hostes ibi sunt, & te non habemus: & veremur, nè interpretentur illud oppidum non satis ab Italia abesse. Livius lib. 1. ab Vrbe: Rectè, an perperam interpreter, fuerit ista ejus deliberatio qui bellum suscepit. ¶ Interpretari memoriæ alicujus: hoc est reducere in memoriā. Plaut. Epid. Iniquè injurius es. P. quid jam? M. quia tuæ memoriæ Interpretari me æquum censes.

Intērprĕtātŭs, a, um, particip. Expositus, explicatus. [מבאר meboār. ἐρμηνευθείς. Gal. Interpreté, declaré. Ital. Interpretato, dichiarato. Ger. Außgelegt/ verklārt. His. Declarado. Pol. Wł'ożoni, obiaſnioni. Vng. Meg magyaraztatot, tolmatſoltatot. Ang. Exponed, declared.] Cic 2. de Leg. Vesta quasi focus urbis, ut Græco nomine est appellata: quod nos propè idem Græcum interpretatum nomen tenemus.

Intērprĕtātĭo,

Interpretātĭo, onis, f.t. Expositio. [מליצה *melitsáh* פשר *péscher*. ἑρμηνεία. Gall. *Declaration, interpretation.* Ital. *Interpretatione, dechiaratione.* Ger. Außlegung. Hisp. *Obra de trujamenear y declarar.* Pol. Wykład. Vng. *Meg magyaráz, tolmatsolás.* Ang. *An expounding.*] Cic. 1. Offic. Nimis calida, sed malitiosa juris interpretatio. Interpretatio, inquit autor ad Herennium lib. 4: Est quæ non iteratis, idem redintegrat verbum, sed id commutat quod positum est alio verbo, quod idem valeat. ¶ Interpretatio, Conjectura & judicium. Liv. 2. ab Vrbe: Non crediderit factum, in tantum animo roboris fuerit, nec traditur certum, nec interpretatio est facilis. Budæus.

Interpretāmentum, ti, n. s. Interpretatio. [מליצה *melitsáh* פשר *péscher* מתרגם *pithrón*. ἑρμηνεία. Vng. *Magyaráz at.*] Gellius: Ex quibus diversa Latinæ linguæ interpretamenta colligimus. Idem lib. 5. cap. 18: Cujus Latinum interpretamentum scriptū est in libro Sempronii.

Interpūnctŭs, cta, ctum, Quod punctis distinctum est.] נקוד *nakódh*. διεστολμένος, διαγεγραμμένος. Gall. *Distingué par poincts.* Ital. *Distinto con certi punti.* Ger. Mit puncten vnderscheidē. Hisp. *Apartado con puntos.* Pol. *Punkti rozdzielone.* Vng. *Meg kwlömböztetet, pontozatot.* Ang. *That is distinguished by pointes.*] Cic. 2. de Orat. Sed & Festivitatem habet narratio distincta personis, & interpuncta sermonibus.

Interpūnctum, cti, n. s. Distinctio, interpunctio, [διαγραμμή. Gall. *Distinction par poincts.* Ital. *Distintione con punti.* Ger. Vnderscheidung mit puncten. Hisp. *Apartamiento con puntos.* Pol. *Rozdział przez punkti.* Vng. *Pontal való meg kwlömböztetés, meg választák.* Ang. *A distinction by pointes.*] Cic. 3. de Orat. Clausulas & interpuncta verborum, animæ intercluſio, & angustiæ spiritus attulerunt.

Interpunctĭo, onis, f.t Interpunctum. [διαγραμμή. Pol. *Przemazanie.* Vng. *Pontal való meg kwlömbözetés, meg választák.*] Cicero pro Muræna: Res enim sunt parvæ propè in singulis literis, atque interpunctionibus verborum occupatæ.

Interpūrgārĕ, [διαγαθαίρειν, διεκαθαίρειν. Gall. *Oster par ri par là ce qui est mauvais & superflu, sarcler.* Ital. *Cauare di qua & di là quel che è souerchio.* Ger. Erseuberen. Hisp. *Quitar ò purgar de todas partes lo superfluo.* Pol. *Wimieść.* Vng. *Meg tiszteitam, irtam.* Ang. *To tak away here and there yat whiche is superfluous.*] Plin. lib. 18. cap. 26: Ficus interpurgari, semina fieri.

Interpŭto, as, peaul. corr. Quasi per circuitum putare, & purgare. [διεκαθαίρω. Gall. *Esmonder, oster & couper les petites branches des arbres.* Ital. *Tagliare i piccioli rami de gli alberi.* Ger. Erhauwen vnd abseüberen die vberflussigen äst. Hisp. *Podar los pequennos ramos del arbol.* Pol. *Obcynam.* Vng. *Környwl meg tiszteitom, irtom.* Ang. *To cutt and tak away the litle branches of trees.*] Colum. lib. 3: Rosam fruticibus ac surculis disponi per surculos pedales convenit, per idem tempus quo & violam: sed omnibus annis fodi ante Calend. Martias, & interputari oportet: hoc modo multis annis perennat.

Interquiēsco, is, ere, n: t. Quiesco. [שקט *schakát* נח *nach* ἡσυχάζω. Gall. *Se repoſer.* Ital. *Riposare.* Germ. Darzwischen ruhen. Hisp. *Holgar, quedarse.* Pol. *Między tim, odpoczywam.* Vng *Meg nyugoszom.* Ang. *To rest or pause in doing.*] Cicero de Claris Oratoribus: Quū hæc dixissem, & paululùm interquievissem, &c.

Interrādo, is, penult. prod. act. t. Hinc illinc abrado. [ἀλοιφεῖν. Gall. *Racler entre.* Ital. *Radere d'ogni intorno.* Ger. Hin vnd wider schaben vnd seüberen. Hisp. *Raer, en derredor.* Pol. *Oskrobuie.* Vng. *Imiunen amoninan meg nyirom.* An. *To file, to polish, to scrape about.*] Columella de Arbor. cap. 19: Nam si spissè posueris, neq; infrà quicquam serere poteris, nec sic ipsæ fructuosæ erunt, nisi eas interraseris. Plin. lib. 15. cap. 1: Oleæ attondentur, sicut & vites, atq; etiam interradi gaudent. ¶ Interradere, pro exculpere, hinc & illinc radere, & excavare. Plin. lib. 35. cap. 1. de pictura: Nec tantùm, *inquit*, ut parietes toti operiantur, verùm & interraso marmore, vermiculatisq; ad effigies rerum animaliumq; crustis. Budæus.

Interrāsĭlis, sile, om. t. Interrasus: hoc est, per intervalla erasus; & exculptus. [ἀλοιφεύς. Gall. *Raclé à l'entour.* Ital. *Raso d'ogni intorno.* Ger. Darzwischen gefeilet oder geschabet. Hisp. *Raido en derredor.* Pol. *Pomal'u wiskrobani.* Vng. *Körbe böszbe meg nyiretöt.* Ang. *Scraped or shaued about.*] Plin. lib. 12. cap. 19: Coronas ex cinnamomo, interrasili auro inclusas.

Interrex, egis, m. t. Dicitur is, qui regis mortui munere fungitur, donec novus Rex creatus sit. [μεσοβασιλεύς. Gall. *Viceroy, vn regent qui gouuerne cependant qu'il n'y a point de roy.* Ital. *Vicere in morte del Re.* Ger. Ein Statthalter eines Königreichs zwischen des Königs absterben vnd eines neüwen erwehlung. Hisp. *El vicerey y enzrerey y rey.* Pol. *Namiestnik krolewski, panuiaci miedzi śmiercia a wibranim nowego krola.* Vng *Meg holt éfuyounan választák királyok közöt valo király w'dö közbe való király.* Ang. *A regent yat gouuernech frome the death of a prince till another be choſen.*] Hic autē magistratus primùm institutus est post mortem Romuli. Nam quum inter patres de Regē creandō convenire non posset, res ad interregnum rediit, placuitq; Rempub. à Patribus administrari, donec novus Rex procreatus esset. Vide Livium lib. 1. ab Vrbe: Regibus autē exactis, interreges quoq; appellabantur, qui consulum creandorum causa, cùm consularia comitia perfici non possent, fiebant. Cicero contra Rullum: L. Flaccus Interrex legem de Sylla tulit, ut omnia quæcunq; ille fecisset, rata essent. Idem lib. 3. Epist. Ego omnibus, unde petitur, hoc consilii dederim, ut à singulis Interregibus binas advocationes postulent.

Interrex; creabatur quum nullus esset in urbe patricius magistratus: creabatur autem à senatu, nec à senatoribus cunctis, sed à patriciis tantùm. nec verò Interrex poterat esse, qui patricius non esset: nec ultra quinq; dies durabat. Moris autem fuit, ut, qui primus interrex creatus esset, comitia nō haberet: habebat autem vel secundus interrex, vel qui deinde facti essent. Ex Aldi observationibus.

Interrēgnum, ni, n. s. Regni intervallum, & spatium temporis quousq; in locum demortui Regis alius sufficitur. [μεσοβασιλεία. Gall. *Le temps entre le trespas d'vn Roy & la creation d'vn nouueau.* Ital. *Tempo tra la morte di vn Re & la creatione di vn altro.* Ger. Die zeit vnd weil so sich verlaufft von der absterbung eines Königs/zu der erwehlung eines neuwen. Hisp. *A quel medio tiempo de rey y rey.* Pol. *Vacantia krola wkroleśtwie do czasu tego, wktory no wego wibieraia.* Vng. *Meg elt, és vyonnan választon király közöt való orszag birodalom, való közbe valo birodalom.* Ang. *The space of a kingdome betwene the deaht of an king till the cheesing of another.*] Cicero ad Atticum: Nam permagni ejus interest, rem ad interregnum non venire. Idem ad Quint. Fratr. Res spectat ad interregnum.

Interrĭtŭs, a, um, penult. corr. Imperterritus. [ἀδεής. Gall. *Asseuré, qui n'a poit de peur.* Ital. *Che non ha paura.* Ger. Vnerschrocken. Hisp. *El que no ha miedo.* Pol. *Nie lękliwy.* Vng. *Meg iesztheteslen.* Ang. *That hath no feare.*] Ovid. 10. Metam. Qui quod inest virtus, & mens interrita lethi? Idem 6. Metam. -sola est interrita virgo.

Interrōgo, as, are, act. p. Quæro, rogo. [שאל *schadl.* ἐρωτάω, πυνθάνομαι. Gall. *Interroguer, demander, enquerir.* Ital. *Interrogare, dimandare.* Ger. Fragen. Bel. Vragen. Hisp. *Pregundar respuesta.* Pol. *Pytam śie.* Vng. *Kérdöm.* Ang. *To aske, to demande.*] Cicero in Oratore: Vt interrogando urgeat, & rursus quasi ad interrogata sibiipsi respondeat. Idem in Partit. Sic ego te vicissim, iisdem de rebus interrogem. Plautus Pœnulo: Si exierit leno, censetis hominē interrogem, Meus servus si ad eum venerit, nécne. Interrogare lege, est legis autoritate aliquē apud prætorem interrogare, nunquid facinus aliquod admiserit. Asconius: Quid, *inquit*, est reum fieri, nisi apud prætorē legibus interrogari? Cicero pro Domo: Esto. Non fuit in me ulla pœna peccati. At fuit judicii. cujus? quis me unquam ulla lege interrogavit? quis postulabit? quis diem dixit?

Interrōgātĭo, ōn. [ἐρώτησις, πύσις. Gall. *Interrogation, demande.* Ital. *Interrogatione.* Germ. Ein frag. Hisp. *Pregunda de respuesta.* Pol. *Pytanie.* Vng. *Kérdés.* Ang. *An asking, a demanding.*] Petitio. Cic. de Fato: Rectè genus hoc interrogationis ignavum, atq; iners nominatum est. Instare interrogationi, Quint. lib. 5. cap. 7. Longiùs repetita interrogatio, Idem ibid.

Interrōgātiuncŭla, læ, f. p. [τὸ μικρὸν ἐρώτημα. ἐρωτημάτιον. Gall. *Petite interrogation, petite demande.* Ital. *Piccola domanda.* Ger. Ein frägtein. Hisp. *Pequenna pregunta.* Pol. *Mał'e pytanie.* Vng. *Kérdésetske.* Ang. *A litle demande.*] Cicero in Paradox. Sed minutis interrogatiunculis, & quasi punctis, quod proposuit efficit. Idem 4 de Finibus: Pungunt quasi aculeis, interrogatiunculis angustis.

Interrogatoria sunt, quę facit pars testibus productis contra se, & dantur super articulis, & formantur circumstantias causæ personarum. Gloss. in c. præsentium. de testibus lib. 6.

Interrōgātivē, adverbium. [Vn. *Kerdés képpen.*] Asconius Pædian. in 3. Verr. Atenim interrogativè pronuntiatū est, & contrà responsivè omnes rejecti.

Interrūmpo, pis, act. t. Medium abrumpo. [διαῤῥήγνυμι, διαῤῥήγνυμι. Gall. *Interrompre, deſlourner.* Ital. *Interrompere, di lontare.* Germ. Zerbrechen/in mitten durchbrechen. Bel. Te mitten in brecken. Hisp. *Interromper.* Pol. *Przerwam.* Vng. *Közbe szakasztom.* Ang. *To breake in the middes.*] Plancus Ciceroni: Pontes quos feceram interrupi. Interrumpere ordinem: id est, perturbare, Colum. lib. 11. cap. 2. Interrumpere somnos, Interturbare, Plin. lib. 28. cap. 4.

Interrūptus, participium, [διῤῥηγμένος, διεῤῥαγώς. Gall. *Interrompu, diſcontinué.* Ital. *Interrotto.* Ger. Zerbrochen/zertrennt. Hisp. *Enterrompido.* Pol. *Przerwani.* Vng. *Közbe szakasztatot.* Ang. *Broken, diſcontinued.*] Amnis interruptus aquis, Lucanus libro 2. Interrupta consuetudo, Intermissa, Cicero ad Cassium, Epist. libro 15.

Interrūptē, adverb. Incisè, vel cęsim, aut divisé. [συντόμως. Gal. *Par interruption, sans continuer.* Ital. *Interrotamente.* Ger. Zertrennter vnd vnordentlicher weiß. Hisp. *Cortando, apartadamente.* Pol.

Przerwanie. Vng. *Kõżbe ſzakadwa.* Ang. *Without continuation.*] Cicero 2. de Orat. Erit autem perſpicua narratio, ſi verbis uſitatis, ſi ordine temporum conſervato, ſi non interruptè narrabitur.

Intērſcālmĭum, mii, n. ſ. Dicitur ſpatium illud in navi, quod eſt inter ſcalmum & ſcalmum: [*μεσοσκάλμιον.* Gall. *L'eſpace qui eſt entre le cheuilles d'vn nauire.* Ital. *Spatio tra ſcalmo & ſcalmo doue s'appoggiano i remi.* Ger. *Die weite zwiſchē den zwēyen des ſchlags/ in welche man die ruder legt.* Hiſp. *Eſpacio entre remo y remo.* Pol. *Szpatza od kol'ka do ko. ka, wktorey poiazdam rabią.* Vng. *Vizállo.* Ang. *The ſpace betwene the oares of a ſhipe.*] ſicut interſtitiū, ſpatium duarum columnarum. Eſt autem ſcalmus lignum illud ad quod remus inhæret, & circunflectitur.

Inte. ſcăpĭlĭum, lii, n. ſ. Spatium illud quod inter ſcapulas eſt. [*το μεσωμοσκόπιον.* Gall. *L'entredeux des eſpaules.* Ital. *Spatio tra due ſpalle* Ger. *Die weite so da ligt zwiſchen beyden schulteren.* Hiſp. *El cerro entre eſpalda y eſpalda* Pol. *Szpatza miedzi ſzol'drami.* Vng. *Vállközż.* Ang. *The ſpace betwene the ſhulders.*] Higinus in deſcriptione Vrſæ: In humero claram unam, in pede de poſterioribus nowiſſimo duas in ſummo interſcapilio unam.

Intērſcindo, dis, act. t. Mediū abrumpo, ſive diſcindo. [חצה *chatsah* Ἀφαιρέω. Gall. *Couper par le milieu.* Ital. *Fendere, tagliare per mezzo.* Ger. Zerſchneiden/ abwerffen. Bel. Wen den anderen ſnyden. Hiſp. *Entrecortar.* Pol. *Przerzinam.* Vng. *Közbe elhaſitom.* Ang. *To cutt by the middell.*] Cicero 2. de Legib. Nec quia nuſquam erat ſcriptum, ut contra omnes hoſtium copias in ponte unus aſſiſteret, à tergoq; põtem interſcindi juberet. Livius 8. bell. Pun. c.: Nam & ipſa Chalcis quanquam ejuſdem inſulę urbs eſt, tamē adeò arcto interſcinditur freto, ut ponte continenti jungatur.

Intērſcrībo, bis, penult. prod. act. t. Inter verſus ſcribo, interpono, interſero. [παρεγγράφω. Gall. *Eſcrire entre deux.* Ital. *Scriuere di mezzo.* Ger. Darzwiſchen ſchreiben. Hiſp. *Eſcreuir entre medias.* Pol. *Wpiſuie.* Vng. *Közibe irom.* Ang. *To writ betwene.*] Plinius Epiſtol. 129: Potēris & quæ dixeris poſt oblivionem retractare, multa detinere, plura tranſire, alia interſcribere, alia reſcribere.

Intērſĕco, as, penult. corr. act. p. In partes ſecare. [חצה *chatsáh.* Διαιρέω. Gall. *Entretailler.* Ital *Tagliare in pezzi.* Ger. Zerſchneiden Hiſp. *Entrecortar.* Pol. *Rozrebuie* Vng. *Közbe közbe bérekeſztõm.* Ang. *To cutt by the middel.*] Ad Herennium lib. 3: Vt ipſa pronuntiatione res ipſas quas demonſtravimus inferere atq; interſecare videamur in animis auditorum.

Intērſĕpĭo, pis, penult. corr. act. q. Velut ſepibus quibuſdam intercludo, vel iter impedio. [שׂך *ſach.* Διέρχω, Ἀφαλαμβάνω. Gall. *Enuironner & clorre de hayes, barricher.* Ital. *Intermezzare.* Ger. Vnderzeünē/ mit einem Hag vermachē. Bel. Toynē/ tuſſchen beū de tuynen. Hiſp. *Diſtinguir entre partes.* Pol. *Przegradzam.* Vng. *Közbe közbe bérekeſztõm.* Ang. *To compaſſe or cloſe round about as with an hedge.*] Livius 2. bell. Maced. Per triduum inſequens territavit eos, nunc præliis laceſſendo, nunc operibus interſepiendo quædam, ne exitus ad fugam eſſet. Interſepire urbem vallo: id eſt, munire. Livius 5. bell. Pun. Cicero pro Corn. Balbo: Ne interſeptum ſit iis iter perpetuò ad hoc ampliſſimum præmiū civitatis.

Intērsēptum, Dicitur quicquid in re aliqua medium eſt, uti eſt cartilago illa, quæ veluti paries intermedius nares dirimit: item, ſeptum illud tranſverſum, quod viſcera vitalia ſeparat à naturalibus. [Ἀφαίρεμα. Gall. *Le milieu.* Ital. *Il mezo.* Germ. Ein vnderſchlag das in mitte zweyer dingen iſt. Hiſp. *El medio.* Vng. Közżul. Ang. *The middell.*]

Intērſĕro, ſeris, interſevi, interſitum, penult. corr. act. t. Inter alia planto, ſemino, inſeróve. [παρεμφυτεύω, παρεμβάλλω Gal. *Planter ou ſemer entredeux.* Ital. *Plantare ò ſeminare fra altre coſe.* Ger. Darzwiſchen ſäyen oder pflantzen. Bel. Tuſſchen beyde planten. Hiſp. *Plantar ò ſembrar entre medias.* Pol. Wſſiewam, wſtczepiam. Vng. Közbe wltetõm, plántálom. Ang. *To greff or plant betwene.*] Columella de re Ruſtica lib. 3. cap. 16: Coæquato deinceps paſtinato malleolus ordinariis viribus interſerēdus eſt. Idem lib. 8. cap. 15: Eaq; congregantur interſitis buxeis, aut myrteis fruticibus. Ovidius 10. Metamorphoſeon: - mediis interſerit oſcula verbis.

Intērſĕro, ris, ſerui, ſertum, act. t. interpono, interjicio. [παρεμβάλλω, παρατίθημι Gal. *Entremeſler, inſerer parmi.* Ital. *Trametere, interporre.* Ger. Zwiſchen ſetzen. Bel. Tuſſchen ſetten. Hiſp. *Entreponer, entrexerir.* Pol. Wkł'adam, wſtawuie. Vng. Közbe vetõm. Ang. *To intermingle.*] Plinius in Epiſt. Prædia agris meis vicina, atq; etiam interſerta, vepalia ſunt.

Intērsīſto, is, interſiſtere, In loquendo reticeo, in loquendo conticeo. [Ἀφίσταμαι σιγάω. Gall. *S'arreſter au milieu, ou entredeux.* Ital. *Fermarſi in mezzo, ò tra due.* Germ. Zwiſchen eyn ſtehen. Bel. Tuſſchen ſtaen. Hiſp. *Eſtar intre medias.* Pol. *Pothknal'em ſie, ſtawiam ſie.* Vng. Közbe közbe meg állok. Ang. *To reſt or ſtay betwene.*] Quintil. lib. 8. cap. 3: Quia ultima prioris ſyllabæ litera, quia exprimi niſi labris coëuntibus non poteſt, a[illegible]ſtere nos indecentiſſimè cogit, &c. Item lib. 9. cap. 4 ſtentes clauſulæ.

Intersīſtĭtŭr, impersonale, lib. 9. cap. 4: Tum longę perſe[illegible]luti ultimæ ſyllabæ, aliquid etiam medii temporis inter[illegible]les quaſi interſiſtatur aſſument.

Intērſpīro, as, penul. producta, Perſpiro, exſpiro. [רוח *rewiach.* Ἀφανίω. Gall. *Souffler entre deux, reſpirer.* Ital. *Spirare, ſoffiare tra due.* Ger. Durchauſſhin dempffen. Hiſp. *Eſpirar y reſpirar.* Pol. *Dech wpuſzczam.* Vng. *Klehõk, lelket veszõk.* Ang. *To vente, to breath betwene.*] Cato: Manu comprimito acina, ut combibant aquam marinam: ubi impleveris dolium, operculo operito, relinquito qua interſpiret.

Intērſpīrātĭo, ſit. [רוחה *rovachâh.* Ἀφανοή. Gal. *Reſpiration* Ital. *Reſpiratione.* Ger. Erholung des athems. Hiſp. *Reſpiracion.* Pol. *Oddech.* Vng *Közlehés, lelekzet vétés.* Ang. *Reſpiration breathing.*] Cic 3. de Oratore: Interſpirationis enim, non defatigationis noſtræ, &c. Plin. lib. 23. cap. 1: A balneis raptim & ſine interſpiratione necat. De muſto loquitur.

Intērſtērno, nis, Interjicio, intermiſceo. [παρεμβάλλω. Gall. *Eſtendre ou coucher entre deux.* Ital. *Interporre.* Ger. Zwiſchen etwas ſtrōuwen oder ſpreiten. Hiſp. *Entreponer.* Pol. *Wſcziel'am.* Vng. *Közżepõt le teritõm.* Ang. *To ſpreade or laye betwene.*] Plin lib. 29. cap. 2: Alii haſtulis tedæ ſubjectis, & ſubinde interſtratis, oleo aſperſam accendunt.

Intērſtīnguo, üis, act. t. Diſtinguo. [הבדיל *hibdíl.* Ἀφαίρω, παραγράφω. Gall. *Diſtinguer, ſeparer.* Ital. *Diſtinguere, ſeparare.* Germ. Vnderſcheiden. Hiſp. *Apartar vno de otro.* Pol. *Rozłaczam.* Vng. *Meg válaſztom, közbe válaſztom.* Ang. *To diſtinguiſh or ſeuer.*] Statius 3. Sylvarum: ſpatia interſtincta columnis. ¶ Interdum idem quod extinguo. Feſtus: Ignis Veſtæ ſiquando interſtinctus eſſet, virgines verberibus afficiebantur à Pontifice.

Intērstĭtĭum, tii. n. ſ. Spatium & diſtantia inter quævis. [רוח *révach.* Ἀφάσημμα. Gall. *L'entredeux de quelque choſe que ce ſoit, interualle.* Ital. *Spatio, diſtanza.* Ger Die weite zwiſchen zweyen dingen. Hiſp. *Spacio entre medias.* Pol. *Szpatza miedzi dwiema rzeczami.* Vng. Köż. Ang. *Space, or diſtance betwene.*] Macrobius: Quum quatuor ſint elementa ex quibus conſtāt corpora, terra, aqua, aër, & ignis, tribus ſine dubio interſtitiis ſerantur: quorum unum eſt à terra uſq; ad aquā, ab aqua uſq; ad aëra, ſequens: tertium, ab aëre uſq; ad ignem. Higinus: Quod ab eo ſidere parvo interſtitio differt. ¶ Interſtitium Lunæ, idem quod interlunium, ſeu coitus Lunæ cum Sole: quo tempore, quod ſuperiore parte tantùm illuſtretur, à nobis cerni nõ poteſt. *συνόδος.* quo uſus eſt Apuleius.

Intērstĭtĭo, onis, f. t. Intermiſſio, ceſſatio, vacatio. [Ἀφάλειψις. Gall. *Relaſche, ceſſation, vacation.* Ital. *Vacatione, ceſſamento.* Ger. Vndertrang Hiſp. *Ceſſamiento* Pol. *Odpoczinek, zaniechanie, przeſtanie.* Vng. *közbe hagyás.* Ang. *A ceaſing leauing of.*] Gellius libro 20. capite ult. Quando animus eorum, interſtitione aliqua negotiorum data, laxari ad alteriq; potuiſſet. Idem lib. 20. cap. 1: Velut quoddã interſtitium id eſt, juris inter eos quaſi interſtitionem quandam & cessationem.

Intērſto, as, Inter aliquid interesse, ἀφίστημι. Vnde Interſtantia & Interſtitium.

Intērſtrĕpo, is, Strepitum inter alios emitto. [μεταξὺ κτυπέω, Ἀφαφοφέω. Gall. *Faire bruit entre autres ou parmi.* Ital. *Far ſtrepito tragl' altri.* Germ. Vnder etwas rauſchen oder tōsen. Hiſp. *Hazer eſtruendo entre otros* Pol. *Wtim czaſie kol'acze.* Vng. *Közbe zörgök* Ang. *To make a noiſe in the middes of otheris.*] Virgil. 8 Angl. Digna ſed argutos interstrepere anſer olores. Quo tamen in loco videtur rectiùs legi poſſe, Interſtrepere diviſis dictionibus: ut ſit ordo, interpere inter argutos olores

Intērſtrĭngo, is, Comprimo: [συμπιέζω. Gall. *Eſtreindre, ſerrer entre deux coſe.* Ital *Stringere.* Ger. Zuſammen ſtricken oder trucken. Hiſp. *Estrenir ò apretar.* Pol. *Sczukam.* Vng. *közże ſzoritom.* Ang. *To ſtrayne or preſſe betwene.*] ut, Interſtringere gulam: id eſt, ſuffocare, vèl ſtrangulare. φαγξηλᾶν. Plautus Aulul. Ibo intrò, atq; illi tuo ſocieno jam interſtringam gulam.

Intērſtrŭo, üis, Simul conſtruo, coapto, compono. [συνοικοδομέω, συνιστάνω. Gal. *Baſtir & contoindre pluſieurs choſes enſemble.* Ital. *Mettere inſieme, comporre.* Ger. Zuſammen ſetzen oder fügen. Hiſp. *Componer o ordenar juntamente.* Pol. *Spol'em ſtawiam.* Vng. *Egyvt rakom, együtt helketezõm.* Ang. *To build and conioyne ſyndrie thinges.*] Silius lib. 10: - Teleſinus ad oſſa Illiſo ſaxo qua ſpina interſtruit arcus, Occumbit.

Intersum. Præſens ſum, adſum, ſimul gero & adminiſtro. [παρέιμι. Gall. *Eſtre preſent ſurvenir.* Ital. *Eſſere preſente.* Ger. Zugegen ſeyn. Bel. Wy zyn. Hiſp. *Entreuenir.* Pol *Iestem przytomni.* Vng. *Jelõn vagyok.* Ang. *To be preſent.*] Cicero Lent. Quæ hic geruntur, accipies ex Pollione, qui omnibus negotiis non interfuit ſolùm, ſed etiam præfuit. Idem de Senectute: Sæpè interfui querelis meorum æqualium. ¶ Significat etiam differre, diſcrepare. Ἀφαλάττειν, Ἀφέρειν. Terent. in Evnuch. Stulto

Stultò intelligens quid intereſt? vide INTEREST.

Intĕrtĕxtum, ti, n.ſ. Quod in medio textum aliquid habet: [μεσοϋφασμα. Gall. *Entretiſſu, pourfilé, brouché.* Ital. *Tiſſuto in mezzo, fodra di mezzo.* Ger. Zwiſchen weiche etwas eingewürcket iſt. Hiſp. *Coſa texida entremedias.* Pol. *Doſrotku wikani.* Vng. Kőzbeszőtt. Ang. *Wouen or wroght betwene.*] ut, Chlamys intertexto auro, eſt chlamys ſerica, quæ aurum habet inter byſſum trãslucens, à Phrygionibus intertexta: quod genus veſtium à Suetonio in Auguſto, Phrygianæ vocantur. Vulgus hodie vocat *Brocatas.* Quintil. lib. 8. cap. 5: Neminem deceat intertexta pluribus notis veſtis.

Intertrăho, is, Eripio, aufero. [ἐξέλκω. Gall. *Attirer d'entre ou ſoy, arracher, leuer ou oſter.* Ger. Eynziehen oder außziehen. Hiſp. *Quitar eſpacio, ò despar, arrancar.* Pol. Wyciągam. Vng. Kivonok. Ang. *To drawe out ſome betwene.*] Plautus in Amphit. Ni ego illi puteo, ſi occepſo, animam omnem intertraxero.

Intertrigo, penult. prod. hujus intertriginis, f.t. nomen ab intercidendo detractum, Eſt morbi genus quum ſimul membra teruntur, & confricantur, accedenteq; ſudore excoriantur: quod maximè genus in feminibus maximè ſolet accidere, quum ſolent equitantium, vel pedibus incedentium femina atteruntur, aduruntúrque. [παρατριμμα. Gall. *Entretail, bleſſure ou excoriation cauſée des piés quand on chemine.* Ital. *Storta attraverſo per lungo camino.* Germ. Der wolff in dem hinderen oder einem anderen glyd / ein abgeniffeter blez von der haut. Hiſp. *Eſcoriacion de ſudor.* Pol. *Otarcźie wkarbie zrazdi albo zbodzenia.* Vng. *Elaſzás, agyék fölsöpörádás.* Ang. *A galing in the skinne with rubbing going.*] ¶ Dicitur etiam Interrigo in jumentis quum vitioſo ingreſſu calces, aut etiam ſuffragines atteruntur. Columella lib. 7: Interrigo bis in die ſolvitur aqua calida, mox decocto atrito ſale, cum adipe deſiccatur.

Intertrimentum, ti, n.ſ quid ſit, declarat Varro libro 4. de ling. Latina: Detrimentum (*inquit*) à detritu dicitur, quòd ea quæ trita ſunt, minoris pretii ſunt. Eadem ratione intertrimentum, quod dicto quæ inter ſe trita etiam diminuta ſunt. [ζημία, βλάβη. Gall. *Perte, dommage, dechet.* Ital. *Damno.* Germ. Ein abgang oder ſchad. Hiſp. *Danno.* Pol. *Witarczie.* Vng. *Kárvallás.* Ang. *Domage, loſſe.*] Terentius in Heavt. Nunc quum ineam hinc magno intertrimento non poteſt Haberi, quidvis dare cupio. ¶ Intertrimentum pro evanida argenti parte, quæ ex incoctione deperit, accepit. Livius libro 2. belli Maced. Carthaginenſes eo anno argentum in ſtipendium primum impoſitum adnexerunt: id quia probum non eſſe Quæſtores renuntiaverunt, experientibusque pars quarta decocto erat, pecunia Romæ mutua ſumpta, intertrimentum argento ſuppleverunt. Cicero 3. Verr. pro communi jactura, quæ cujuſvis rei fit in conficiendo aliquo negotio. L. Rabonio (*inquit*) ædem Caſtoris tradi oportebat. Is caſus Iunii pupilli tutor erat teſtamento patris. Cum eò nullo intertrimento convenerat jam quemadmodum traderetur. Aſconius: Detrimentum unius partis eſſe poteſt, intertrimentum verò dantis & accipientis. Quo ſenſu Cicero intertrimẽtum pro communi conficiendi alicujus negotii jactura poſuit. Budæus.

Intertrītūră, ræ, f.p. Intertrimentum: hoc eſt, damnum & propriè in auro, argento aut veſtibus, quorum pretium uſu atque attrectatione imminuitur. [βλάβη. Pol. *Witarczie dlapozywania.* Vng. *Kár vallás.*] Scævola de Pign. actio. l. Pignor. Quæro intertrituram quæ ex operis facta eſt, unum, &c.

Intertūrbo, act.p. Valde turbo, ſeu aliquid aut agentem aut dicentem interpello. [עכר *hachár.* Διαταράσσω, παρεμποδίζω, διαπόνω. Gall. *Deſtourner.* Ital. *Diſturbare.* Ger. Verwirren / einen verhãwẽ machen der etwas anders zu ſchaffen hat. Bel. Inrueren ſetten / beroeren. Hiſp. *Eſtorvar.* Pol. *Przekazam.* Vng. *Meg háborito, kőzbe haborítom.* Ang. *To lett or diſturbe.*] Plaut. in Bacch. Nec interturba: imperatum jam in cera eſt. Terentius in Andr. Davus interturbat omnia, ubi Donatus: Hic inter, auctiva particula eſt, adeò ut non pro media ſignificatione ſit, ſed qua majorem habere non poteſt: ut Interfectus.

Intertūrbātĭo, onis, f.t. Interpellatio. [עכרת *nehechĕreth.* Διαταράξις, παρεμπόδισις. Gall. *Deſtourbier.* Ital. *Turbamento, diſturbo.* Ger. Verwirrung. Hiſp. *Eſtorvamiento.* Pol. *Przeſzkodzenie.* Vng. *Háborítás.* Ang. *A letting or diſturbing.*] Livius 3. belli Pun. Ipſiq; valetudinem excuſans patri, animi quoque ejus mirabilem interturbationem quum quæreret, &c.

Intervăco, as, penult. corr. In medio vacuus maneo. [διαχενοῦμαι. Gall. *Eſtre vuide & vacant entre deux.* Ital. *Reſtare vacuo in mezzo.* Germ. Zwiſchen thür ſeyn. Hiſp. *Ser vazio entre medias.* Pol. *Weſtrokum prożni.* Vng. *Kőzbe hiuolkodom.* Ang. *To be vacant betwene.*] Columella libro 5: Bulbus trepidaneis intervacantibus ſpatiis obrutus, anno celeriùs maturam petticam præbet.

Intervăllum, li, n.ſ. Spatium quod eſt inter palos vallum caſtrenſe conſtituentes: à quo omne ſpatium, intervallum eſt nuncupatum. [מרווח *revach.* Διάστασις, διάστημα. Gall. *Intervalle, diſtance, eſpace.* Ital. *Intervallo, ſpatio.* Germ. Ein jede weyte zwiſchen etwas: eigentlich aber zwiſchen den pfälen. Hiſp. *Eſpacio de tiempo ò lugar.* Pol. *Szyrza miedzi dwiema rzeczami, a wlaſne miedzi ſłupi.* Vng. Kőz. Ang. *Diſtance, ſpace.*] Plinius libro 6. capite 22: Septem dierum intervallo taxato. Cicero ad Caſſium: Primùm ut te, quem jamdiu plurimi facio, tanto intervallo viderem: deinde ut tibi, &c. Ex tanto intervallo. Cicer. ad Caſſ. Cur ex tanto intervallo rem deſuetam uſurparet. Longo intervallo. Cicero 8. Verr. Verſabatur in Sicilia longo intervallo alter, non Dionyſius, &c. Quod etiam dicitur longo pòſt tempore

Intervăllātŭs, a, um, Quod poſt certa temporum intervalla revertitur. [περιοδικός. Gall. *Qui va & reuient.* Ital. *Che va & ritorna.* Ger. Das mit vnderſchlahung oder vnderleybung widerkombt. Hiſp. *Que tiene eſpacio entre ir y tornar.* Pol. *Czo ſie poczaſie wraca.* Vng. *Bizonyos időben el hagyo es vizza térő.* Ang. *Intermired, that cometh by certaine fittes.*] ut Intervallata febris, quam intermittentem, & revertentem vocamus. Gellius lib. 17. cap. 12: Hæc biduo medio intervallata febris.

Intervello, his, act. e Pullum e medio evello: [ἀναρριζόω. Gall. *Arracher d'entre les autres.* Ital. *Stirpar di mezzo.* Germ. Zwiſchen außreyſſen. Bel. Wtwyen. Hiſp. *Arrancar entre medias.* Pol. *Wyrwam.* Vng. Kőzbe kőzbe kiszaggatom. Ang. *To plucke or rote out ſome betwene.*] ut quum aut lolium è tritico aut canos è barba capillos évellimus. Palladius: Si ſpiſſa ſunt, intervelles aliqua ut cætera roborentur. Plaut. in Amphit. -næ ego infœlix homo fui, Qui non alas intervelli, volucrem vocem geſtito.

Intervĕnĭo, nis, penult. corr. n. p. In medio negotio, quaſi ex inſidiis ſupervenio & opprimo. [ἐπέχομαι, ἐπιφέρομαι. Gall. *Entrevenir, ſurvenir.* Ital. *Soprauenire, interuenire.* Germ. Darzwiſchen oder darzukommen. Bel. Tuſſchen kommen. Hiſp. *Entrevenir.* Pol. *Wtim przychodze.* Vng. *Reá megyők, kőzbe iutok.* Ang. *To come in the meane while, to come vpon one ſodainly as he is doing.*] Terentius in Adel. Intervenit homo, de improviſo. ¶ Accipitur etiam aliquando pro intereſſe. παρέχομαι. Cicer. Quod non eſſet factum ſi ipſe interveniſſem. ¶ interventum eſt. Terent. Heavt. Vbi de improviſo eſt interventum mulieri.

Intervĕniens, participium. [μεσιτεύων, ἐπιχειρῶν. Gall. *Suruenant.* Ital. *Soprauegnente.* Ger. Darzwiſchen kommend. Hiſp. *Entre veniente.* Pol. *Wtim przyſzły.* Vng. *Reá menő, kőzbe iövő.* Ang. *Coming in the meane while.*] Cicero 3. Tuſc. In magna parte vitæ dolore non interveniente

Intervĕntĭo, ōnis. Fidejuſſio. [ἔγγυα. Pol. *Zarecżenie.* Vng. *Kezeſſég.*] D. de Minoribus li. 9: Non ſolum autem in his ſuccurritur, ſed etiam in intervẽtionibus utputa ſi fidejuſſorio nomine ſe vel rem ſuam obligavit.

Intervĕntŭs, us, m. q. Actus ipſe interveniendi. [ἐπιπαρουσία. Gall. *Suruenue.* Ital. *Soprauenuta, interuenimento.* Germ. Darzwiſchen kommung / eynfallung. Hiſp. *Sobrauenida, obra de entrevenir.* Pol. *Wtim przypadnienie.* Vng. *Reá menés, kőzben tutás.* Ang. *A coming in the meane while.*] Plautus in Amphit. Sed prælium id tandem diremit nox interventu ſuo. Livius lib. 2. ab V. be: Interventu collegæ, ipſe exercitus q; eſt ſervatus.

Intervĕntŏr, m.t. Dicitur qui alicui rei intervenit, quem & *interpellatorem* vocamus. [ὁ μεσίτης, ἐνεδρίτης. Gall. *Entrevenant, ſurvenant, moyenneur.* Ital. *Interuentore, mallenadore.* Germ. Der zwiſchen ein ſach kompt / vnnd die verhindert. Hiſp. *Entrevenidor.* Pol. *Ten ktori wrzecz wſtępuie, wpada.* Vng. Kőzbe iuto, kőzben szotito, kőzben szakasztó. Ang. *A mediatour a furetie.*] Cicer. de Fato: Omnis ferè in his deliberationibus conſumebatur oratio: idque & ſæpè aliàs & quodam liberiore quàm ſolebat, & magis vacuo ab interventoribus die. ¶ Aliquando etiam accipitur pro fidejuſſore, idque maximè apud Iuriſconſultos.

Intervēnĭum, n.ſ Quod eſt inter venas terræ. [μεσοφλέβιον. Gallic. *Ce qui eſt entre les veines de la terre.* Italic. *Spatio tra le vena della terra.* German. Die weite zwiſchen den aderen des Erdtriche. Hiſpan. *Eſpatio entre las venas de la tierra.* Polon. *Szerza wzięmi miedzi dwiema żyłami.* Vngar. *Földnek gyomrába ereiben valo.* Anglic. *That is betwene the vaines of the earth.*] Vitruvius libro 8: Sed non per intervenia dilabantur, & decreſcant. Idem libro 2. capite 6: Igitur penitùs ignis, & flammæ vapor per intervenia permanans & ardens, efficit levem eam terram.

Intervĕrto, is, Callidè ſurcipio, intercipio, ad me transfero, averto, quod plerunque fit, quum rem commodatam, aut creditam nobis vendicamus, doloq; ne domino reſtituatur; efficimus. [ὑπεξαιρέομαι, σφετερίζω, σφετερίζομαι. Gall. *Deſtourner, ſouſtraire, deſrobber ſecrettement.* Ital. *Toglier altrui con aſtutia;*

Ger. ſiſtig: ich verſchlahen/hinderhaltē. Bel. Ondergaen/onder cruypen. Hiſ. *Quitar ò arebatar con engannos.* Pol. *Chitrzę do ſiebie przyſiągam.* Vng. *El forditom, fol forgatom.* Ang. *To ſteall and draw, to me quietlie.*] Hinc Cicer. 6. Verrin. Candelabrum, quod rex Syriæ Iovi Capitolino dono tulerat, à Verre, qui illud commodato à rege acceperat interversum esse conqueritur. ¶ Dicimus autem intervertere aliquem simpliciter, & intervertere aliquem re aliqua, & intervertere rem aliquam. Plautus in Asin. Vnde sumam? quem intervortā? quò hanc celocem conferam? Idem in Pseud. Vt me, si posset muliere introvorteret. Marcel. Iurisconſ. in l. Si duo. ff. Depositi si duo hæredes rem apud defunctum depositam dolo interverterint. ¶ Intervertere pro subvertere, evertere. Paul. in l. amissione. ff. de Cap. dim. Quæ salva civitate accidit; per quam publica jura non interverti constat. Scævola: Cui per fundum aquæ ductus debetur, quacunque vult in eo rivum facere licet, dum ne aquæ ductu interverterit.

Intervĭgĭlo, as, pen. corr. [בם *nam. μεταξὺ ἀγρυπνῶ, ἀναμὰξ γρηγορῶ.* Gall. *Entreveiller, ne dormir qu'à demi.* Ital. *Non dormire fermamente.* Ger. Darzwiſchē wachen. Hiſ. *Entrevelar.* Pol. *Miedzi tim trzuie.* Vng. *Kőzbe vigyázok.* Ang. *To wake betweē, to half ſliop.*] Seneca epist. 1. lib. 12: Somno parcissimo utor, & quasi intervigilo: satis est vigilare desiisse.

Intervĭrĕo, es, pen. corr. Claudian. de Rapt. Proserp. lib. 2.

Intervīso, is, pen. prod. Per intervalla invīso. [*ἐπισκοπῶμαι, ὀλιγάκις ἀφικνοῦμαι.* Gal. *Visiter tandis ou par fois, aller voir quelques fois.* Ital. *Venir à vedere ò visitare.* Ger. Vnderweylen heim ſuchen. Hiſp. *Tonar à ver à certos tiempos.* Pol. *Podczas nawiedzam.* Vng. *Kőzbe kőzbe meg látogatom.* Ang. *To viſite ſome tymes.*] Cicero Mario: Teq; & istam rationem otii tui & laudo, & vehementer probo: quodq; minùs intervisis, hoc feto animo æquiore.

Intĕrundo, as, [Pol. *Woda obtaczam.* Vn. *Kőzbe kőzbe meg habozon.*] Solin. cap. 27: Hoc fulvum nigrantibus segmentis interundatum, varietate apprimè decet: hoc est, in undarum figutam distinctum.

Intervŏmo, is, pen. corr. [*διεμέω, διεξόδευμαι.* Gall. *Vomir parmi ou quelques fois.* Ital. *Vomitare tal volta.* Ger. Zwiſchen außgieſſen/ zwiſchen auffquellen. Hiſp. *Entregomitar ò gomitar alguna vez.* Pol. *Miedzi tim wirzucam, wirzigam.* Vng. *Kőzbe okádok.* Ang. *To vomite betwene or ſome tymes.*] Lucr. lib. 6: Quod dulces inter salsas intervomit undas. Budæus: hoc est, interfundit.

Intervŭlsūrĭum, ii, n. s. [*τὸ μεταξὺ τῶν τόκων, τὸ οὐ τῷ μεταξὺ τόκων ἡμέρῶν, μεσοτόκιον.* Gall. *Ce qui vient entre deux vsures.* Ital. *Profitto di vsura.* Ger. Der zwiſchen fallende Wucher. Hiſp. *Prouecho de logro y vsura.* Pol. *Wtim czaſie lichwa przypadaiąca.* Vng. *Az ſizetés napiáig valo vsora, kőzbeli vsóra.* Ang. *Vſe or commoditie of a thing in the meane tyme, or vſurie that riſeth in the meane tyme.*] Cōmodum est, vel usura medii temporis. Vlpian. in l. Sed si. §. ult. ff. de pecul. Vt medii temporis interusurium magis creditor consequatur. Hæc Horomanus.

Intĕrŭlă, penult. corrept. Vestis intima & corpori proxima, quam vulgus *Camisiam* vocat. [*χιτωνίσκος.* Gall. *Chemise.* Ital. *Camiſia.* Ger. Ein hembd. Hiſp. *La camiſa.* Pol. *Koſzulia.* Vng. *Ing, (auagy) imeg.* Ang. *A ſhirt.*] Valer. ad Rufin. Quem vestire debuit interula, vestivit interitu. Hæc alio nomine Supparus, tunica linea, subucula, & indusium dicitur.

Intĕstātŭs, m. s. Dicitur non solùm qui mortuus est, nullo confecto testamento, sed etiam cujus ex testamento addita non est hæreditas, ut inquit Paulus, l. Intestatus, de verb. signific. [*ἀδιάθετος.* Gall. *Qui n'a point testé; qui n'a point fait testament.* Ital. *Che non ha fatto testamento, intestato.* Ger. Der kein Erbgemächnuß gemachet hat / oder des Erbgemächnuß vnkrefftig iſt. Hiſp. *El que ne ha hecho testamento.* Pol. *Ten ktori testamentu nie vczinił.* Vng. *Testamenton nékvl meg holt.* Ang. *That is dead and not made any testament.*] Pompon. Ipse cum uno servo senex intestatus proficiscitur. Vlp. de suis & leg. hæred. Intestati propriè appellantur, qui quum possent testamentum facere, testati non sunt. Cicero pro Cluentio: Haud hæres est Cluentius intestatum dico esse mortuum. ¶ Intestatus, nullis testibus convictus. Plaut. in Curcul. Hoccine pacto indemnatum atque intestatum arripi? Non absurdè tamen dici potest. Intestatum in hoc Plauti loco accipi pro non attestato: hoc est, nemine in testem assumpto. Erat enim consuetudo apud veteres, ut antequam aliquem in jus raperent, antestarentur: hoc est, liberum hominem unum aut alterum in testem assumerent, eiq; aurem vellicantes quærerent, Licerétne antestari? Quâ solennitate non observata, nemini licebat quempiam in jus ducere. Vide ANTESTOR.

Intēstātō, adverbium, Sine testamento. [*ἀδιάθετως.* Gall. *Sans faire testament.* Ital. *Senza testamento.* Ger. Ohne ein Teſtament/ oder Erbgemächnuß. Hiſp. *Sin testamento.* Pol. *Bez testamentu.* Vng. *Testamentom nékvl.* Ang. *Without a testament.*] Cicero 2. de Invent. Si paterfamiliâs intestatò moritur: familia, pecuniaq; ejus agnatorum, gentiliumq; esto. Scævola: L. Titius intestatò moriturus. Paulus: Vt legata quæ ei dederat, intestatò moriens restitueret.

Intēstābĭlis, com. t. Qui neq; testimonium dicere neq; recipere potest. Itaque qui intestabilis est, testamentum facere non potest, quòd testes adhibendi facultatem non habet: ejus antitheton est Testabilis: [Gall. *Aqui il n'eſt permis par les loix faire testament, infame.* Ital. *Che non può far testamento.* Germ. Der kein trefftige Erbgemächnuß auffrichtē/noch ein zeugnuß geben kan. Hiſp. *El que no pue de hazer testamento.* Pol. *Ten ktori testamentu nie vczinił, ani też świadectwo.* Vng. *Az ki sem bizon sagot nem tehetsem bizonság hitit bé nem vehet.* Ang. *He to whome is not granted to make a testament.*] ſimile apud Græcos ἄπημος. Caius in l. Quum lege. ff. de testam. Intestabilis quum lege quis esse jubetur, eo pertinet ne ejus testimonium recipiatur: & eò ampliùs (ut quidam putant) nè ve ipsi dicatur testimonium. ¶ Gellius libro 7. capite 18. pro detestabili posuit. κατάρατος. Eos tamen (*inquit*) qui ad Annibalē non rediſſent, usqueadeò intestabiles invisosq; fuisse, ut tædiū vitæ ceperint, necemq; sibi conscíverint. Hor. 2. Serm. Satyr. 3: Turer Aedilis fuerit vel Vestrûm Prætor is intestabilis, & facer esto. Vbi interpres Porphyrio, antiqui eos quos ad testimonium admitti nolebant, Intestabiles vocabant: Detestabiles, quorum testimonium malum & execrandum esset.

Intēstīnŭs, a, um, penult. prod. Internus, domesticus, ab intestinis dictum. [עבית *penimi. ἐντόσθιον, τὸ ἔνδον.* Gall. *Qui eſt dedans, inteſtin, interieur.* Ital. *Interiori, coſa di dentro.* Germ. Jnnwendig/innerlich/ eynheimiſch. Hiſp. *Coſa de dentro, entrannable.* Pol. Wnetrzni. Vng. *Leg belső.* Ang. *That is with in.*] Servius Sulpit. Ciceroni: Quid est quod tantopere commoveat tuus te dolor intestinus? ¶ Intestinum bellum, quum civitas veluti in suâ visceta conjurat. ἐμφύλιος πόλεμος. ¶ Intestinum malum Cicero ad Brutum: Ingravescit enim in dies intestinum malum: nec externis hostibus magis quàm domesticis laboramus. ¶ Intestinum odium, occultum, & dissimulatum. Liv. 2. ab Vrbe: Intestino inter patres plebemq; flagrabat odio. ¶ Intestinum opus, quod ad ornatum ædium ex ligno conficitur. Varro 3. de Re rustica: Quum villam haberes opere tectorio, & intestino, ac pavimentis è nobilibus lithostrotis spectandam, parum putasses esse, ni tuis quoque literis exornati parietes essent.

Intēstīnă, n. s. Quidam sunt quasi membranacei canales, qui in interiore ventris parte siti, alimentorum excrementa è ventriculo excipiunt, longisq; orbium anfractibus tandem per scessum dejiciunt. [מעים *mehajim* קרבים *kerabim.* σπλάγχνα. Gall. *Les entrailles.* Ital. *Interiora.* Ger. Das eyngeweyd. Hiſp. *Las tripas y aſſadura.* Pol. Wnetrznoſzi. Vng. *Bél.* Ang. *The entrailles.*] Cicero 2. de Nat. deorum: Ex intestinis autem & alvo secretus à reliquo cibo succus is quo alimur, permanat ad jecur per vias quasdam à medio intestino usque ad portas jecoris. Sunt autem intestina in corpore humano omninò sex: quorum primum ventriculo per pilôrum adhærens, à duodecim digitorum longitudine Herophilus δωδεκάδακτυλον appellavit: rei anatomicę periti ferè ἔκφυσιν vocant. Secundum à Græcis νῆστις, à nobis jejunium appellatur, quòd semper sit inane. Tertium à nobis tenue, ab illis ἴλεον, appellatur. Varro etiam hillam appellat: Quartum cæcum dicitur, quòd propter sinuositatem exitu carere videatur. Quintum, Græco nomine κόλον, à Latinis crassum intestinum nominatur, quòd reliquis carnosius sit, à dextra ilium, regione ad sinistram super ventriculi fundum delatum, lienem interim & jecur continens. Sextum, spinæ, è directo incumbit, ad sedem usq; porrectum: quod quoniam nullos habet sinus, rectum appellatur. Legitur & intestinus masculini generis. Plinius lib. 11: cap. 37: Intestinus quibusdam ab ore incipiens, quadam via eodem inflectitur, ut sæpiæ & polypo: in homine annexus infimo stomacho similis canino.

Intĕxo, is, ere, act. t. Intùs texo, innecto, texendo insero, implico. [ארג *arág. συνφαίνω, ἐμπλέκω.* Gall. *Tiſtre dedans ou auec, inſerer.* Ital. *Texere tra qualche coſa.* Ger. Eynwäben/ eynflicken Hiſp. *Texer d'entro algo.* Pol. Tkaiac wkł *adam, wtkuie.* Vng. *Beszűbm, kőzibe, szűbm.* Ang. *To weaue betweene or in.*] Virgilius 3. Georgic. utque Purpurea intexti tollant aulæa Britanni. Servius: Intexti, intùs texti: nam in velis ipsi erant picti qui eadem vela portabant. Idem 2. Georgic. Illa tibi lætis intexit vitibus ulmos. Id est, annectit. Cicero in Partition. Læta tristibus, incredibilia probabilibus inteximus. Plinius libro 13, capite 11: Et tamen adhuc malunt Parthi vestibus literas intexere. ¶ Intexere aliquem: hoc est, inducere loquentem. Cicero Attic. libro 13: Scis me antea orationes, aut aliquid id genus solitum scribere, ut Varronem nusquam posse m intexere.

Intĕxtŭs, us, m. q. [Vng. *Kőzbe szűvés bé szűvés.*] Plin. lib. 2. cap. 8: Cæterùm æterna est cœlestibus natura intexentibus mundum, intextuq; concretis.

Intĭmārĕ, Denũtiare. Insulan. obſervavit hoc verbo uſum eſſe Plinium, Apuleium & Gellium. ¶ Intimare apud Tertullianum accipitur pro intimũ reddere in libello de Reſurrect. carnis: Senſibus utiq; intimándum Dominum ſignificavit.

Intĭmātŏr, m, t. Quj aliquid introducit atque inſinuat. [Pol. Wnoſzaci niekwikl'a rkecz. Vng. Be zinlő be hozo birderő] Iulius Capitolinus in Pertinace: Quia eum veluti ſtultum intimatorem nonnullarum rerum reprehendebat.

Intĭmŭs, a, um, eſt ab antiquo adjectivo interus, illud ſignificans quod maximè intùs reconditum eſt. [טבימי *penimi. εἰσδεκτ⊙ν*. Gall. *Qui eſt treſ avant.* Ital *Piu à dentro.* Ger Das innerſt. Hiſp. *Mas dentro.* Pol. Wnetrzny. Vng. *Leg belső.* Ang *Moſt ſecrete or inward.*] Cicero 6. Verr. In eo ſacrario intimo fuit ſignum Cereris perantiquum. Plautus Trucul. Traxi ex intimo ventre ſuſpirium. ¶ Intimus, charus, familiaris. [רעה *rehèh. οἰκειότατ⊙ν, σωνηθέστατ⊙ν*. Gall. *Domeſtique, familier, ami.* Ital. *Domeſtico, famigliare.* Ger. Ein liebſter/ gantz gehemer oder vertrawter Freund. Hiſp. *Amigo.* Pol. *Miel'i.* Ang. *Moſt freend full and familiar.*] Cicero ad Quint. Frat. lib. 1: Intimus, proximus, familiariſſimus quiſq; aut ſibi pertimuit, aut, *&c.* Plautus Trucul. Nam me fuiſſe huic fateor ſummum, atq; intimum. Idem Mil. Itaq; intimùm ibi ſe miles apud lenam facit. ¶ In intimis alicujus eſſe, pro valde amari ab aliquo. Cicer. ad Attic. lib. 4: Itaq; in intimis eſt meis, quum antea notus non fuiſſet.

Intĭmē, adverb. [ἐσώτατα, ἐνδοτάτω, οἰκειότατα, σωφρ. λεξ. πασ. Gall. *Du plus profond, du treſprofund du cœur.* Ital. *Di cuore, intrinſicamente.* Ger. Im liebſten und vertrawtiſten. Hiſp. *De corazon, de dentro.* Pol. Wiernie. Vng. *Leg belső képpen.* Ang. *Very in wardly fromethe bottome of the hart.*] Cicero ad Quint Fratrem: Quarũ altera eſt de Blandenio Teuxide, quem ſcribis certiſſimũ maturo iam tibi à me intimè commendari.

Intingŏ, gi, xi, ctum. Immergo, madefacio, inficio, colorẽ induco. טבל *tabál, βαπτίζω*. Gall. *Mouiller, tremper, detamper.* Ital. *Intingere, bagnare.* Ger Eyntuncken Bel. Inſtecken nat maken. Hiſp. *Mojar* Pol *Omaczanie.* Vng *Megmártom* Ang. *To dippe, to die.*] Plinius lib. 20. cap. 17. de aniſo: Viride aridúmve omnibus quæ condiuntur, quæq; intinguntur, deſideratum. Cato cap. 156: Crudam ſi edas, in acetum intingito mirificè concoquit. ¶ Intinctum arte, Cicero 2. de Orat. Alterum quod totum arte intinctum videtur, tametſi artem requirit, tamẽ prudẽtiæ eſt mediocris, quid dicendum ſit videre.

Intinctĭus, us, m. q. [טבד *tabám* מתמים *mathammím*. Cõdimentum ad obſonia condienda; quod nos *ſaporem* in cibis dicimus. Græci, ἔμβαμμα, κατάβαμμα. Gall. *Sauſſe, ſaulpiquet.* Ital. *Condimento, ſapore.* Ger. Ein anmachung oder brũhe in die man eyntuncket. Hiſp. *Adobo.* Pol. *Omaczanie.* Vng. *Iz ix ízinálo ſzerſzam.* Ang. *Sauce.*] Columell. lib. 12. cap. 55: Hoc ſinapi ad embammata non ſolùm idoneo, ſed etiam ſpecioſo uteris, ἐμβάπτειν enim intingere eſt. Plinius lib. 15. cap. 29: Eadem origine aprorum ſapor commendatur, plerunque ad intinctus additis myrtis.

Intŏlĕrābĭlĭs, le, om. t. Quod tolerari & ferri non poteſt, ut intolerabilis dolor. [δύσφορος, ἀνάσχετ⊙ν, φορτικός. Gal. *Intolerable, importable.* Ital. *Intolerabile, inſoportabile* Ger. Vntragtich/ vnleidentlich. Bel Onverdrachtich. Hiſ. *Coſa que no ſe puede ſuffrir.* Pol. *Nie znoſne.* Vng. *El viſelhetetlen, ſzenuedhetetlen.* Ang. *That may not be ſuffied*] Cicer. 4. Acad. Ille vir bonus, qui ſtatuit omnem cruciatum perferre, intolerabili dolore lacerari potiùs, quàm officium prodat, aut fidem, *&c.* Idem 3. de Orat. Mihi omnia ſunt intolerabilia ad dolorem. Intolerabilis avaritia, Idem ad Quint. Frat. lib. 1. Intolerabile frigus, Idem pro Roſc. Amer.

Intŏlĕrābĭlĭtĕr, adverbium, Supra modum, ita ut ferri nõ poſſit. [ἀφορήτως, ἀβαστάκτως. Gall. *Intolerablement.* Ital. *Intolerabilmente.* Ger. Vntragtichen/ vnleidentichen. Hiſp *Ne podiendo ſe ſuffrir.* Pol. *Nie znoſnie.* Vng. *El ſzenuedhetetlenwl.* Ang. *Intolerablie.*] Columella libro 1. capite. 4: Sunt quædam loca quæ ſolſtitiis minùs coaleſcunt, ſed frigoribus hyemis intolerabiliter horrent.

Intŏlĕrandŭs, a, um, adjectivum, Intolerabilis [δυσφορ⊙ν, φορτικός. Gall. *Qu'on ne pourroit ſuffrir ne porter.* Ital. *Da non eſſere tolerato.* Ger Das nicht zu leiden oder zu tragen iſt. Hiſp. *Coſa de no ſuffrir.* Pol. *Czo znieſiono bitie niemoze.* Vng. *El ſzenuedhetetlen.* Ang. *Intolerable*] Cic. 7. Verr. O magnum atq; intolerandum dolorem! Intoleranda hyems, Livius 5. ab Vrbe. Intoleranda libido, Idem lib. 7. bell. Punic. Immanis atq; intoleranda barbaries, Cic. pro Font.

Intŏlĕrāns, antis, adjectivum, Impatiens, impotens, qui tolerare non poteſt. [ἀδύνατ⊙ν. Gall. *Impatient.* Ital. *Impatiente.* Ger. Vntragtich/ vnleidig. Hiſp. *Mal ſuffrido, no ſuffrido.* Pol. *Nie znoſni.* Vng. *Nyughatatlan, ſzenuedhetetlen.* Ang. *Vnpatient.*] Livius 9. ab Vrbe: Et loquimur de Alexandro nondum merſo ſecundis rebus, quarum nemo intolerantior fuit. Intolerantiſſima laboris corpora: hoc eſt, impatientiſsima, Liv. 10. ab Vrbe, & lib. 7. bell. Pun.

Intŏlĕrāntĕr, adverb. Impotẽter [ἀφορήτως, ἀδυνάτως. Gall. *Impatiemment.* Ital. *Impatientemente.* Ger. Vngeduldtiglich/ vnleidenlich. Hiſp. *Mal ſuffridamente.* Pol. *Nie znoſnie.* Vng. *Szenuedhetetlenwl.* Ang. *Vnpatientlie.*] Cicero 2. Tuſc. Poſſumusne nos contemnere dolorem, quum ipſum Herculẽ tam ſit intoleranter dolere videamus?

Intŏlĕrāntĭă, æ, f. p. Impotentia, impatientia. [ἀδυναμία, ἀνία Gall. *Impatience.* Ital. *Intoleranza.* Ger. Vnleidſamme/ vngeduld Bel Onverdrachtheyt. Hiſp. *Mal ſuffrimiento.* Pol. *Nie cierpliwoſc.* Vng. *El ſzenuedhetetlenség.* Ang. *Impatience.*] Cicero pro Cluent. Quis illum cum illa ſuperbia atq; intolerantia ferre potuiſſet? Idem pro lege Agrar. Perſpicite quanta poteſtas permanarit, non privatorum inſaniam, ſed intolerantiam Regis eſſe dicetis.

Intomata, tum, n. t. Sunt jumentorum tubera, quæ frequenter illis accidunt, de quibus Vegetius lib. 2. cap. 20.

Intondĕo, es, ere, act. f. Circumtondeo. [κεφαλιῶ. Gall. *Tondre tout entour.* Ital. *Toſar d'intorno.* Ger. Vmbſchären Hiſp. *Toſquilar en derredor.* Pol. *Ogolsam.* Vng. *Környw'l boretválom.* An. *To ſhaue or ſhear about.*] Colum. lib. 11. cap. 23: Vt antè quàm translatum deponas, omnes radicũlas amputes, & fibras earum ſummas partes intondeas.

Intonsŭs, a, um. Non tonſus [ἄκερσ⊙ν. Gall. *Qui n'eſt point tondu.* Ital. *Non tonduto, non tonſo.* Ger Vngeſchoren. Hiſp *No treſquilado.* Pol. *Niegolony.* Vng. *Sörét valatlan* Ang. *Vnſhorne.*] Plinius lib. 6. cap. 28: Arabes mitrati degunt, aut intonſo crine, barba abraditur, præterquam in ſuperiore labro. Intonſa coma, Cicero 3. Tuſculan. Columella libro 7. capite 3: Igitur, ut dixi, miraberis oves intonſas: variam & caſtaneam improbabis. Ovidius 4. Faſt. Bis caput intonſum fontana ſpargitur unda. Intonſi homines, & inculti, Livius 1 bell. Pun.

Intŏno, as, are, penult. corr. act. p. Tono. [רעם *rahám βροντάω*. Gall. *Tonner, rendre vn ſon haut & clair.* Ital. *Tonare, far romore.* Ger. Daher thõnen oder donderen. Hiſp. *Tronar.* Pol. *Grzmieć, huczeć* Vng. *Dörgök.* Ang. *To thunder, to mak a great ſo[illegible]* Cicero de Divin. Partibus intonuit cœli pater ipſe ſiniſtris. Ovid. 7. Metamorph. Intonat, & dextra libratum fulmen ab aure Mittit in aurigam. ¶ Per trãslationem dicitur & de quòvis alio ſono vehementiore. Plinius libro 9. capite 40: Intonuit ingenti latratu canis. Hyems intonata Eois fluctibus, Horatius Epod. 2. hoc eſt, tempeſtas ſonora. ¶ Intonare, pro iracundè dicere, & cum quodam vocis impetu loqui. Livius 3. ab Vrbe: Quum hæc intonuiſſet plenus iræ, multitudo ipſa ſe ſuâ ſponte dimovit.

Intorquĕo, es, act. f. Cum impetu ejaculor, injicio, vibrando emitto. [חנה *chetsisees* שלח *ſchalách* רב *rab. σωρεύω, προβάλλω*. Gall. *Tordre, entortiller, lancer.* Ital. *Tirare, trarre con impeto.* Ger. Gegen etwas erſchütten oder ſchieſſen. Hiſp. *Torcer ò tirar tiro.* Pol. *Wieszanie ſtrzelsam.* Vng *Nagy erõnel es rá[illegible]tom.* Ang. *To wreſt or writh to thr. w or hur.e in.* Virgilius Æneid: -ſacrum qui cuſpide robur Læſerit, & tergo ſceleratam intorſerit haſtam. Cicero de Aruſp. reſp. Si quod in me telum intorſerit, ſtatim me eſſe arripturum arma judiciorum atque legum. ¶ Item Circumtorqueo, ἀλεξρίφω. Columella libro 3. cap. 23: Quum jam matura mala fuerint, antequam rumpantur, petiolos quibus pendent, intorqueto, eo modo ſervabuntur etiam anno toto. Cicero 2. de Orat. Vt cum Teſtio Pinario mentum in dicendo intorqueri, tum ut diceret ſiquid vellet, ſi nucem fregiſſet.

Intōrtŭs, a, um, participiũ, Obvolutus, convolutus, perplexus: [סבב *ſabúch. σωσπαραμμένος*. Gall *Tors, tiré, lancé.* Ital: *Torto, tratto con impeto, torto.* Ger Gewunden/ getrãyt. Hiſp. *Torcido ò tirado.* Pol. *Pokręczony, pomotany.* Vng. *Tekergős.* Ang. *Windid, croked, curled.*] Ut, Intortum circa lęvum brachium paludamentum, Liv. lib. 5. bell. Pun.

Intrā, Præpoſitio, ab in, deducta: ſicut ab extra, ſignificatq; ſpatium temporis aut loci. [אתוך *hetóch. ἐντὸς*. Gall. *Dedans* Ital. *Entro, dentro, intra, tra.* Ger Innerthalb. Bel Binnen tuſſchen. Hiſp. *Dentro.* Pol. *We wnatrz, wtim czaſie* Vng. *Belől ban-ben.* (ſive affixis Vngaricis præter quã cũ nominibus affixis addũtur) *házamba, házadban, házában.* An. *Within.*] Plaurus in Curcul. - dimidiam partem nationũ uſq; omnium Subegit ſolus intra viginti dies. Lucan. lib 5: Intra caſtrorum timuit tentoria ductor. Intra cubiculum, intra oppidum, ſignifica in cubiculo, in oppido. ¶ Aliquãdo ſignificat citra Cicero ad Sulpitiũ: Sed tamen, quando effugi ejus offenſionem qui fortaſſe arbitraretur me hanc Rempublicam non putare, ſi perpetuò tacerem, modicè hoc faciam, aut etiam intra modum, ut & illius voluntati, & meis ſtudiis ſerviam. Intra modum (*inquit*) id eſt citra modum: hoc eſt, minus quàm modicè: quod idem valet quod moderatè, & commodò. Contrariũ ejus eſt Vltra modum. Sic dicimus, Intra diem, ἐμπροθέσμως, ἐντὸς τῆς προθεσμίας. Intra famam, ἄτιμον τῆς φήμης. Quinti Hortenſii ſcripta tamẽ intra famam ſunt. ¶ Intrà, ſine caſu adverbiũ eſt, cui contrariũ eſt

Extrinſecus.

Extrinsecus. Columel. lib. 12. cap. 43: Hæc vasa & opercula extrinsecus & intrà diligenter picata esse debebũt. Valla hoc interesse docet inter: intus a & infrà, ut hoc ad dignitatem & locũ: illud, ad spatium & numerum referatur. Qua de relatiùs egimus non ita multò antè in dictione INFRA.

Intĕrĭus, à quo Interior, & hoc interius, magis intrà, vel intrò. [טבימי *penimí εὐδοτερος*. Gall. *Qui est plus dedans & plus auant.* Ital *Piu dentro, piu auanti.* Ger. Der inner/bas darinnen. Hisp. *Mas dentro.* Pol. *Na zadzie.* Vng. *Belsõ.* Ang. *More inwarde.*] Terentius in Eunuch. In interiore parte, ut maneam solus cum sola. Declam. in Sallust. Africam interiorem obtinens. Virgil. 1. Aeneid. At domus interior regali splendida luxu Instruitur. Cic. 3. de Natura deorum: Plures enim tradunt nobis ii qui interiores scrutantur, & reconditas literas, antiquissimum Iovenatum, &c.

Intrārĭus, a, um, Interàneum, intùs abditum, intimum. [*τὸ εἴσδυν, ἐνδόμυχον* Gall. *De dedans.* Ital. *Di dentro.* Ger. Innerist. Hisp. *De dentro* Pol. *Wnetrni.* Vng. *Belsõ.* Ang. *That is within.*] Plautus: Charos mihi atq; intrarios amicos.

Intrāctātŭs, a, um, ut intractatus equus: hoc est, indomitus. [טרא *peré. ἄδμητος*. Gall. *Qui n'est point encor traittable, indompté.* Ital. *Indomito, non maneggiato.* Ger. Vngehandlet/vngezempt. Hisp. *No tratado, no domado.* Pol. *Nie obiezdzony.* Vng. *Vád, nyelé diterlen, tapogatatlan.* Ang. *Vnruled, not subdued.*] Cicero de Amic. Atqui in ipso equo, cujus modò mentionem feci, si nulla res impediat, nemo est qui non eo quo consuevit libentiùs utatur, quàm intractato & novo.

Intrāctābĭlĭs, le, om. t. Indomabilis, qui tractari, domarive non potest. [*ἀδάμαστος*. Gall. *Intraittable, qu'on n'ose manier.* Ital. *Che no si può domare.* Ger. Vnhandsam/vngeschlacht. Hisp. *Cosa que no se puede trattar ni domar.* Pol *Nie vgł askani.* Vng. *Vád, enyhitetlen, fogleditetetlen.* Ang. *That can not be handled or ruled.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Virus illi intractabile est. Virgil. 1. Georg. -ferite ordea campis Vsq; sub extremum brumæ intractabilis imbrem. Animus intractabilis, Senec. Hippol.

Intrāmūrānŭs, Qui extramuranis opponitur. [Pol. *Miedzimurowi.* Vng *Kõfalano belõl lakoze, keritésõn belõl lako, várasbeli.*] Lampridius in Heliogabalo: Iusserat & canonem P. R. unius anni meretricibus lenonibus, exoletis intramuranis dari, extramuranis alia.

Intrĕmo, intremis, pen. corr. intremere, n. t. Tremo. [רגז *ragház* רעד *rahádh. τρέμω, τρομέω, φρίττω*. Gall. *Trembler.* Ital *Tremare.* Ger. Erzittern. Hisp. *Tremblar.* Pol. *Wdrigam sie.* Vng *Meg reszketõk, rengõk.* Ang. *To tremble, or feare greatlie.*] Plinius libro 2. capite 8: Intremunt verò & in manibus posita æquè quàm in ædificiis. Virg. 3. Aeneid. Clamorem immensum tollit quo pontus & omnes Intremuêre undæ, penitusq; exterrita tellus Italiæ.

Intrémīsco, is, Intremo. Plin. li. 8. cap. 4. de elephanto: Idem vestigio hominis animadverso priùs quàm homine, intremiscere insidiarum metu traditur. Idem lib. 2. cap. 79: Neq; enim unquam intremiscunt terræ, nisi sopito mari.

Intrĕpĭdus, a, um, Qui nihil timet, impavidus, imperterritus. [*ἀδεὴς*. Gall. *Qui ne craint rien, asseuré, hardi.* Ital. *Intrepido, che non ha paura.* Ger. Vnerschrocken/dem nicht grauset Hisp. *No temeroso.* Pol. *Nie lekliwi.* Vng. *Merész, iosztheteilen.* Ang. *That feareth no thing.*] Ovid. 13. Metamorph. Illa super terram defecto popite labens, Pertulit intrepidos ad fata novissima vultus. Hyems intrepida, apud Tacitum in vita Agricolæ.

Intrĕpĭdē, adverbium, Sine pavore, audacter. [*ἀδεῶς*. Gall *Sans crainte, hardiment.* Ital. *Senza timore, arditamente.* Ger. Vnerschrockenlich. Hisp. *No temerosamente.* Pol. *Smielie.* Vng. *Merészen, iosztheteilenül.* Ang. *Boldlie, without fere or dread.*] Livius 6. bell. Pun. Postquam assuetudine quotidianæ [illegible] intrepidè visum est fieri, in campum, &c. Ibidem lib. 3: Ibi intrepidè Xenophanes legationis princeps à Philippo Rege se missum ait.

Intrĭbūtĭo, f. t. Contributio. [Pol. *Dan.* Vng. *Tulaydonitas.*] Vlpian. D. lib. 49. Tit. 18. l. 4: Nam nec ab intributionibus quæ possessionibus fiunt, veteranos excusatos esse palàm est.

Intrīco, as, pen. prod. n. p. Implico. [סבך *sabách* חבק *chabák. ἐμπλέκω*. Gall. *Empestrer.* Ital. *Intricare, inuiluppare.* Ger Verwirren/verwickelen. Bel Verweren Hisp. *Enhetrar, enbolaer.* Pol. *Mieszam, zamotuie.* Vng. *Meg kõcselezõm.* Ang. *To wrap.*] Plaut. in Persa: -atq; ita intricatum ludit potans Dorpalum. Ejus contrarium est Extrico. Vtrumq; dictum creditur à tricis, quę sunt festucæ, vel capilli, vel simile quippiam, quo avium pedes implicantur. Plautus: Quod argentum tu mihi, quas mihi tricas narras? ¶ Intricare peculium dicitur servus, qui in ære alieno est, & quasdam res pignori dedit. Vlpian. l. 1. D. de serv. corrupt. Is quoq, deteriorem fecit, qui persuadet, ut peculium intricaret. Hotomanus.

Intrīnsĕcŭs, [מבפנים *miliphním. ἔσωθεν*. Gall. *Par dedans.* Ital. *Di dentro, intrinsecamente.* Ger Innwendig. Bel. Van binnen en buyten. Hisp. *Di dentro.* Pol. *We wnatrz.* Vng. *Ounan belõl.* Ang. *Within, on the inward part.*] & Extrinsecùs, *ἔξωθεν*, adverbia sunt composita ab intra, & extra, & secus, quum significat juxta. Colum. lib. 12. cap. 43: Lata vasa in modum patinarum fieri jubeat: eaq; intrinsecùs & extrinsecùs & intra diligenter picata esse debebunt. Sic Plin. lib. 11. cap. 37.

Intrŏ, adverb. motus ad locum, In domum: [בית *bajtéh. ἔσω*. Gall. *Dedans.* Ital. *Entro, dentro.* Ger. Da innen. Hisp. *Dentro à lugar.* Pol. *Tam wdomu.* Vng. *Bé.* Ang. *Within.*] quemadmodum intùs, domi vel è domo. ¶ Componitur autem cum verbis incipientibus à d. ut introduco: à g, ut introgredior: m, ut intromitto: r, ut introrũpo: s, ut introspicio: v, ut introvoco. Plaut. Aulul. Ibo intrò, ut herus hæc, quæ imperavit, facta, quũ veniet, sient.

Intro, as, n. p. Ingredior, introëo. [בא *ba. εἰσέρχομαι*. Gall. *Entrer, aller dedans.* Ital. *Entrare, andar dẽtro.* Ger. Eyngeben Bel. Ingaen. Hisp. *Entrar dentro, andar dentro.* Pol. *Wchodze.* Vng. *Be megyõk.* Ang. *To go in, to enter in.*] Virg. 5. Aeneid. Adiumus, & portus delati intramus, amicos. Ovid. 15. Metam. Iamq; caput rerum Romanam intraverat urbem. Venabula intrant ursos: hoc est, transfigunt, Martial. lib. 14. ¶ Et per translationẽ, intrare in familiaritatem alicujus: id est, sese insinuare. Cic. ad Qu. Frat. In provincia verò ipsa, si quem est nactus, qui in tuã familiaritatẽ penitùs intrarit, qui nobis antè ignotus sit, huic quantum credendum sit vide.

Intrātus, particip. præteriti temporis rarũ. [*ὁ εἰσελθών*. Vng. *Be menetteõt.*] Liv. Ibi rursus sylvæ intratæ: id est, in sylvas intratum est.

Intrōcludo, act. t. Est in interioribus claudo. [לכא *saghár* עצר *batsár. ἐγκατακλείω*. Gall. *Enfermer, enserrer.* Ital. *Rinchiudere.* Ger. Darinnen beschliessen. Hisp. *Encerrar à dentro.* Pol. *Przewieram.* Vng. *Bészegezõm.* Ang. *To shute within.*] Seneca: Qui domi introclusus otiabatur.

Intrōdo, as, are, [הבית *hebí. εἰσδίδωμι, ἐντὸς ποιῶμαι*. Gall. *Se ietter dedans quelque lieu, donner dedans.* Ital. *Gittarsi dentro à qualchi luoco.* Ger. Hineyn geben/dargeben Hisp. *Hecharse dentro algun lugar.* Pol. *Tam wdaie.* Vng. *Bé adom.* Ang. *To enter or thrust in.*] Cicero pro Cecin. Atq; etiam se ipse inferebat, & introdabat. Hoc est, ultro se offerebat gerendis negotiis. Budæus.

Intrōdūco, cis, penult. prod. act. t. Significat intra aliquem locum duco. [הביא *hébi. εἰσφέρομαι, ἐνάγω, ἐισάγω*. Gall *Introduire, mettre en auant.* Ital. *Introdurre, menar dẽtro.* Ger. Hineyn füh-ren Bel. Je teye binnewaerts. Hisp. *Guiando llevar à dentro.* Pol. Wwodze. Vng. *Bé hozom, (auagy) bé viszõm.* Ang. *To bring or lead in.*] Salustius in Catilinam: Vulturtium cum legatis introduxit. Cæsar 2. bell. Gall. Id fieri posse, si suas copias Hedui in fines Bellovacorum introduxerint. Introducere, pro inducere. Cic. 11. Philip. Quam ambitionem constantissimus & gravissimus civis L. Cęsar in Senatum introduxit. ¶ Per translationem est instruo, doceo. [חנך *chanach.*]

Intrōdūctĭo, f. t [חנוך *chinnúch.*] Eruditionis principiũ, quam Græci *ἐισαγωγὴν* sive *εἰσαγωγὴν* vocant. [Gall. *Introduction, conduite.* Ital. *Introduttione.* Germ. Ein eynleitung. Hisp. *Aquello q̃ sirue de meter adentro, guia.* Pol. Wwiedzienie. Vng. *Be hozás, bé vivés.* Ang. *A leading or bringing in.*]

Intrŏĕo, is, ivi, itum, penult. supini corrept. n. q. Ingredior. [בא *ba. εἰσέρχομαι, εἰσπορεύομαι*. Gall. *Entrer.* Ital. *Entrare.* Ger. Hineyn gehen. Bel. Binnen gaen. Hisp. *Entrar à dentro.* Vng. *Bé megyõk.*] Terentius in Andr. Vt hinc re jussi introire, opportunè hic fit mihi obviã. Introire in virã: id est, nasci. Cicero de Amicitia: Quamobrem cum illo quidem, ut suprà dixi, actum optimè est, mecum autem incommodiùs: quem fuerat æquiùs, ut priùs introieram, sic priùs exire de vita.

Intrŏĭtŭr, impersonale. Varro lib. 2. cap. 63: Quò cum periculo introitur recenti apertione.

Intrŏĭtŭs, us, m. q. Ingressus. [מבוא *mabo. εἴσοδος, εἴσοδος*. Gal. *Entrée.* Ital. *Entrata.* Ger. Ein eyngang. Hisp. *Entrada.* Pol. Wnisciе. Vng. *Bémenetel.* Ang. *A going in, an entrance.*] Cæsar 1. bell. Civil. Tamen veritus, nè militum introitu, & nocturni temporis licentia oppidum diriperetur &c.

Intrōfĕro, penult. corr. t. [*εἰσφέρω, εἴσω φέρω*. Gall. *Porter dedans* Ital *Portar dentro* Ger Hineyn tragen. Hisp. *Traer ò llevar dentro.* Pol. Wwaszam. Vng. *Bé viszõm.* Ang. *To beare or carye in.*] Notæ significationis quod quidam divisum malunt legere, Intrò ferre. Cicero 7. Verr. Tantum dabis, ut cibum tibi introferre liceat.

Intrōgrĕdĭŏr, eris, d. t. Introëo. [בא *ba. εἰσέρχομαι*. Gall. *Entrer.* Ital. *Entrare.* Ger. Hineyn gehen. Bel. Binnen gaen. His. *Entrar adentro.* Pol. Wchodze. Vng. *Bé megyõk, lépõk.* Ang. *To entre in.*] Virgilius 1. Aeneid. Postquam introgressi, & coràm data copia fandi.

Intrōmĭtto, is, act. t. In domum admitto. [הביא *hebí. εἰσδέχομαι, εἰσπέμπω, εἰσάγω*. Gallic. *Mettre dedans.* Italic. *Riceuer dentro*, Ger. Eyntassen. Bel. Inhatten. Hisp *Meter ò recebir dentro.* Pol. Wpuszczam. Vng. *Bé botsátom.* Ang. *To lett in to suffer to enuer.*]

erent'... in Eunuch. -vereor ne illud gravius Phædria ... atq; ego feci, acceperit, Quòd heri in-timissus ... [Dicimus autem intromitto in ædibus, & in ædes. Plautus in Aulul. Profectò in ædibus meis, me absente, neminẽ volo intromitti. Frequentiùs tamen per accusativum intromittere in ędes, eò quòd tacitus quidam motus per hoc verbum significetur.

Intrōrsŭs, adverbiũ, vel introrsũm, Intrò versus: hoc est, versus interiora loci. [הבית habbáitah. ἐς τὸ ἔσω. Gal. *En dedans, vers le dedans.* Ital. *Verso dentro.* Ger. Hineynwertz Bel. Binnewaerts. Hisp. *Hazia à dentro* Pol. *We wnatrz.* Vng. *Onnan belől.* An. *Within, on the inward part.*] Cæsar lib. 2 bell Gall. Ab eo flumine pari acclivitate collis nascebatur adversus: huic cõtrarius, passibus circiter ducentis inferiùs apertus, à superiori parte sylvestris, ut non facilè introrsus inspici posset.

Intrōrŭmpo, pis, Irruo, cum impetu intročo. [ἐισβάλλω. Gal. *Entrer de force & de roideur.* Ital. *Entrar con furia.* Ger. Mit gewalt hineyn brechen/hineyn rumpten Bel Met geweld invallen. Hisp. *Entrar con violencia y arrebatamiento.* Pol. *Wlamuie sie.* Vng. *Bé rahanok.* Ang. *To enter in with force and violence.*] Gell. lib. 15. cap. 22: Cornua missa in cubiculum Sertorii introrupit.

Intrōspĭcĭo, cis, pen. corr. Introrsus aspicio, diligentissimè video, accuratè considero & perpendo. [ἐισορῶ. Gall *Regarder dedans, considerer diligemment.* Ital *Guardare dentro.* Ger. *Hineyn sehen, wol achtung geben* Bel *Insien.* Hisp. *Mirar à lentro.* Pol. *Tam wyźrzeć.* Vng. *Bé nezők.* Ang. *To looke in, to consider diligently.*] Cic. 2. de Divin. Negant enim id esse majestatis deorum, scilicet causas eorum introspicere, ut videãt quid cuiq; conducat.

Intrōvŏco, pen. corr. In domum voco, introduco. [הביא *Introducere.* Gall. *Introduire.* Ital. *Chiamare dentro.* Ger. Hineyn beruffen. Bel *Buen roepen* Hisp *Llamar adentro* Pol. *Wdom wzywam.* Vng. *Bé hivom.* Ang. *To cal or call to enter in.*] Livius 10. ab Urbe: Fabius nihil precatus populum, quàm ut priusquam introvocaretur ad suffragium tribus, Appii Claudii Prætoris allatas ex Hetruria literas audirent.

Intrūdo, is, ere, act. 3. Intrò trudo, & importunè me ingero. [ἐισπέτω Gall. *Pousser dedans.* Ital. *Cacciar dentro* Ger *Hineyn trucken, eyntringen.* Hisp. *Empuxar adentro.* Pol. *Wtracam.* Vng. *Bé to yom.* Ang *To thrust in.*] Cicero pro Cecinna: Atq; etiam se ipse insinuabat, & intrudebat, & in eam opinionem Cisennam adducebat, ut mulier imperita nihil putaret agi callidè posse ubi non esset Eubutius.

Intŭbus, masculini, vel intubum neutrius: vel etiam (ut aliis placet) intybus, vel intybum per y, penul. corr Genus est herbę variás sub se continens species. [σέρις. Gall. *Endive, scariotte, cresse blanche.* Ital. *Radicchio, indivia.* Ger. Ein traut Löwenzan genañt. Hisp. *Endibia ò chichoria.* Pol. *Podrożnik, nawrot.* Vng. *Cziköria. katáng kóro.* Ang *Endyue and succory.*] Est enim sativum quod Latia, aliud sylvestre. Sativũ rursus in duas dividitur species: quarum altera folio latiore, & lactucæ similior est, altera subamara, & folio angustiore. Vtrunq; genus Officina *scariolam*, Varro *Cichorium hortensem* vocat. Agreste quoq; intubum duas sub se continet species: quarum altera Romano *ambubeia*, Aegyptiorum verò vocabulo *cichorium* nominatur. Altera à Græcis *hedypnois*: ab herbariorum vulgò *Dens leonis* appellatur, propterea quòd folia habeat utrinque denticulata. Plin. lib. 20. cap. 8: Intubi quoq; non extra remedia: succus eorum cum rosaceo, & aceto capitis dolores lenit. Virgil. lib. 1. Georgic. & amaris intuba fibris.

Intŭbāceus, cis, a, um, Quod est ex intubo: [ὁ ἐκ σέριδος, χιχόριος, σέριν. Gall. *D'endiue, de cicoree.* Ital. *Cosa de indivia.* Ger. *Das vñ Löwenzan ist.* Hisp. *Cosa de endibia, de chichoria.* Pol. *Nawrotowi.* Vng. *Katáng korébol valo.* Ang. *Of endyue or succoury.*] ut, Intubacea folia, apud Plin. lib. 27. cap. 12.

Intŭĕŏr, eris, intuitus, d. f. Video, cominus inspicio, aspicio, oculos in aliquem converto. [הביט *hibbit.* ἐσορῶ, κατανοῶ. Gall. *Regarder, considerer, prendre garde.* Ital. *Guardare.* Ger. *Anschawen/ansehen.* Bel. *Ansien.* Hisp. *Mirár à acatar.* Pol. *Patrzę, weliadam.* Vng. *Reá nizők, nizém.* Ang. *To behold, to regard stedfastlie.*] Plaut. Capt. Viden' hunc quàm inimico voltu intuetur? Idem Truc. Qui alterũ incusat probri, ipsum se intueri oportet. Intueri animis: id est, animadvertere. Cic. pro Domo sua: Date hãc Tribunis plebis licentiam, & intuemini paulisper animis juventutẽ, &c. Intueri aliquid acri & intento animo, Cicero 1. de Finib. Intueri in aliquam rem, & Intueri in aliquem. Cic. de Univers. & de clar. Orat. Differt autem intueor à video, aspicio, specto & cerno: quòd intuemur cura, videmus natura, aspicimus ex improviso, spectamus volũtate, cernimus animo: quemadmodum hoc non minus doctè quàm eleganter traditur à Corn. Front. in lib. de differ. vocabul.

Intŭĭtŭs, us, m. q. Ipse actus intuendi. [מבט *mabbát.* ἔμπλασις, ἀποσύλασις, ὄψις. Gall *Regard, veuë.* Ital. *Riguardamento.* Ger. *Anschawung.* Hisp *Mirada, acatamiento.* Pol. *Wgliad.* Vng. *Reá nizés, teknités.* Ang. *A beholding stedfastly of a thing.*] Quintil. lib. 10. cap. 1: Totum opus non ad intuitum rei pugnamq; præsentem, sed ad memoriam posteritatis, &c. Plin. lib. 16. cap. 10: Abies hilarior intuitu.

Intŭmĕo, es, ere, n. s. & intumesco, is, Inflo, in tumorem convertor. [גבה *tsabáh.* ἐξοιδέω, ἐξογκόομαι. Gall. *S'enfler.* Ital. *Confiarsi.* Ger. *Sich auffblähen/geschwellen.* Bel. *Swillen.* Hisp *Hincharse* Pol. *Nadimam sie.* Vng. *Föl dagadok.* Ang. *To swell.*] Plin. lib. 11. cap. 34: Est animal ejusdem turpitudinis infixo semper sanguini capite vivens, atq; ita intumescens. Idem lib. 2. cap. 81: Intumescẽs fluctus. Bilis intumuit sub pectore, Persius Satyr. 5. Humus intumescit viperis, Horatius Epod. 16. Intumescere pro irasci, Ovid. 2. Metamorph. Intumuit Iuno, postquã inter sydera pellex Fulsit. In qua significatione invenitur etiã dativo conjunctum. Ovid. 4. de Ponto, eleg. 14: Intumuit vati non tamen Ascra suo.

Intŭmŭlātus, pen. prod. adject. Insepultus, inhumatus. [ἀνενταφίαστος. Gal. *Qui n'a point esté enseueli ou inhumé.* Ital. *Non sepolto.* Ger. *Vnbegraben.* Hisp. *No sepelido, ò enterrado.* Pol. *Nie pogrzebiony.* Vng. *Temetetlen.* Ang. *Vnburied.*]

Intŭĭor, eris, pen. corr. intutus, vel intuitus sum, intui, Inspicio, video. [הביט *hibbith* ἀσφαίνω, ὁράω. Gall. *Regarder.* Ital. *Guardare.* Ger. *Anschawen/ansehen.* Hisp. *Mirar.* Pol. *Wigliadam.* Vng. *Nézém, nézlek.* Ang. *To behold.*] Plautus in Mostel. Profecto nubilam equidem illic cornicem intuor.

Inturbātus. Non turbatus, quietus, sedatus, nõ perturbatus. [ἀτάραχος. Gall. *Qui n'est point troublé.* Ital. *Non turbato.* Ger. *Vnbetrübt.* Hisp. *No perturbado.* Pol. *Nie [illegible].* Vng. *Tsendesz, fél nélkűl.* Ang. *Vntroubled.*] Plinius in Panegyr. Et sedet inturbatus, interritus, & tanquam non videri soleret.

Inturbĭdus, pen. corr. adject. Non turbidus [ἀτάραχος. Gall. *Tranquille, sans trouble.* Ital. *No torbido* Ger. *Nicht trub/ oder nicht vntrüwig.* Hisp. *No turbio.* Pol *Nie kalmi[illegible]* Vng. *Tiszta, nem zavaros.* An *Peasible, without trouble.*] Tacitus libro 3: Inturbidus externis rebus annus domi suspecta severitate, &c.

Intus, adverbium loci, ab in deductum, idem significãs quod genitivus domi, adverbii significatione positus: vel ejusdem. [בית *báythah.* ἔνδον, ἔσω. Gall. *Dedans.* Ital. *Dentro* Ger *Drinnen.* Bel. *Daerin* Hisp. *Dentro en lugar.* Pol. *We wnatrz.* Vng. *Ot ben.* Ang *Within.*] Plautus: Quis intùs est? Idem in Mostel. Quid ita pultas, ubi nemo intùs est? Idẽ in Cistel. Dicmè orare ut aliquis intùs prodeat. Idem in Mostel. Pultadum fores, Atq; evocato aliquem intùs ad te Tranio. Idem in Milite: Sed ubi ille exierit intùs, &c.

Intŭsium, vide INDVSIVM.

Intūtus, a, um. penult. prod. Non securus, incustoditus, indefensus. [ἀσφαλὴς, ἀφύλακτος. Gall. *Qui n'est point seur, d'ingereux.* Ital. *Mal sicuro, non sicuro.* Ger. *Vnsicher/unbewart.* Bel *Onvry.* Hisp. *No seguro del peligro* Pol. *Nie bespieczny, nie obronny.* Vng. *Bátorságtalan.* Ang. *Dangerous not sure.*] Livius libro 5: Castra Gallorum intuta, neglectaque ab omni parte nacti invadunt.

Intўbus, vide INTVBVS.

Invādo, is, pen. prod. act. 3. Adorior, peto vehementiùs aliquem, irruo, capio, apprehendo, aggredior, impetum facio. [דשׁא *paschát* נגע *ba.* ἐπιχειρέω, ὁρμάω, ἐπιπήδημα, καταλαμβάνω. Gal. *Enuahir, assaillir, se ruer dessus.* Ital *Assalire, venire, adosso.* Ger. *Anfallen/angreiffen.* Bel. *Anvallen.* Hisp. *Acometer con impetu.* Pol. *Napadam.* Vng. *Reá támadok.* Ang. *To assayle, to inuade.*] Varro de vita Past. Tanta porrò invasit cupiditas bonorum plerisq; Salust. de bell. Iugurt. Tanta libido cum Mario eundi plerosq; invaserat. Virg. lib. 2. Aeneid. Invadunt urbem somno vinoq; sepultam. ¶ Item ingredi, intrare vel occupare. Cic. ad Lent. Non potui magis in arcem illius causæ invadere. Et scirè verò hoc verbum transtulit & commodè: eam enim causæ partem quæ munitissima videbatur, oppugnare aggressus, sperabat facilè ea refutata, se superiorem futurum. Virgil. lib. 6. Nunc invade viam, vaginaq; eripe ferrum.

Invāsŏr, [Pol. *Naiezmik.* Vng. *Reá rohano.*] In Epitome Sexti Aurelii Victoris in Aureliano: Nam Romanam urbem triennio ab invasoribus receptavit

Invălesco, scis, n. t. Robur ac firmitatem acquiro. [חזק *chazák* ἐπιῤῥώννυμαι, ἐπισχύω. Gal. *Reprendre force et vertu, s'enforcir.* Ital. *Invalersi, corroborarsi* Ger. *Erstarcken, oder stercke zunemmen.* Bel. *Sterckheit nercrygen.* Hisp. *Convalescerse, confirmarse.* Pol. *Dużeie, mocnę nabiwam.* Vng. *Erőt vesz ők.* Ang. *To waxe strong, to be confirmed.*] Vnde Invaluisse consuetudinem sive mores dicimus, quum significare volumus consuetudinem inveterasse, & jam longo usu receptam esse. Plinius in Epistol. Nam postquam obiit ille, increbuit passim, & invaluit consuetudo, binas, vel singulas clepsydras, interdum, & dimidias, & dandi & petendi. Quintil. lib. 1. cap. 1: Tenuit consuetudo, quæ quotidie magis invalescit.

Invălētūdo,

Invălētūdo, nis, f. t. Imbecillitas. [חלשה *chaluſcháh*. ἀῤῥωστία. Gall. *Debilité par maladie, faute de force.* Ital. *Debolezza, infirmità.* Ger. Schwachheit / vnvermögenheit. Bel. Swacheit. Hiſp. *Flaqueza y dolencia.* Pol. *Słaboſć.* Vng. *Egéſſégtelenség.* Ang. *Weakeneſſe, ſickneſſe.*] Cicero in Lælio: Quòd autem his Nonis in collegio noſtro non affuiſſes, in valetudinem reſpondeo cauſam, non mœſtitiam fuiſſe. Idem ad Attic. lib. 7: Invaletudo tua me valde conturbat: ſignificant enim tuæ literæ te prorſus laborare.

Invălēntĭă, tiæ, f. p. Invaletudo. [חלשה *chaluſcháh*. ἀῤῥωστία. Vng. *Egéſſégtelenség.*] Gell. lib. 20. cap. 1: Vitium aliquod imbecillitatis, atq; invalentiæ demonſtratur.

Invălĭdŭs, a, um, Infirmus, debilis, ægrotus, parum firmis ac integris viribus, adverſa valetudine. [חלש *challáſch*. ἄῤῥωστος. Gall. *Foible, imbecile, debile, malade.* Ital. *Debole, poco gagliardo.* Ger. Schwach / vnvermüglich. Bel. Swack. Hiſp. *Flaco y no rezio.* Pol. *Słabi, nie mocżni.* Vng. *Erőtelen.* Ang. *Feble, weake, ſticke.*] Plinius lib 11. cap. 39: Inventæ fœminæ quædam defluvio capitis invalidæ. Invalidi milites, Livius 3. bel. Pun. Idem 6. ab Vrbe: Qui ubi videre Camillum, jam ad munera corporis ſenecta invalidum, vadentem in hoſtes, procurrunt pariter omnes: Corpus invalidum, Ovid. Epiſt. 20. Artus invalidi, Idem Epiſt. eadem. Manus invalidæ, Lucan. lib. 5. Robur invalidum, Ovid. 5. Triſt.

Invĕho, his, penult. corr. act. t. Intrò veho, navi vel vehiculo importo. Cujus contrarium eſt Eveho. [הביא *hebí.* ἐμφορῶ, ἐπάγω. Gall. *Porter dedans, apporter, amener.* Ital. *Menare dentro.* Ger. Hineyn führen. Bel. Invuren. Hiſp. *Meter ò traher adentro.* Pol. Wwoże. Vng. *Bé hordom, bé viszőm.* Ang. *To bring or carie in.*] Plin. lib. 6. cap. 19: Alii tellurem exercent, militiam alii capeſſunt, merces alii ſuas evehunt, res externas invehunt. Invectus portum, Invectus urbem, pro in portũ, & in urbem. Plin. lib. 6. cap. 22: Aquilonibus raptus præter Acarnaniam x v. die Hippuros portum ejus invectus. Livius 4. ab Vrbe: Præpoſito COS. caſtris, ipſe triumphãs invectus urbem, Dictatura ſe abdicavit. ¶ Aliquando invehere, idem eſt quod in navi currúve vehere. Virgil. 5. Aeneid. Centauro invehitur magna.

Invĕhŏr, eris, deponens, t. Maledictis aggredior, & veluti quodam impetu ſermonis in aliquem feror. [דבר ק֫ *dabár k.* λοιδορέομαι. Gall. *Outrager quelqu'vn de parole, Crire contre luy.* Ital. *Dir male, far impeto contra alguno con male parole.* Ger. Mit beſcheltung vnd rauhen worten anfahren. Hiſp. *Ir con furia de palabras contra otro.* Pol. *Słowi ſie na drugiego puſzczam.* Vng. *Szidalommal valakit kárhoſztatok.* Ang. *To go furiouſlie, againſt ſome bodie, tò rate or defame with wordes of anger.*] Cicero Epiſt. lib. 3: Itaq; in ea palàm vehementer invectus. Idem lib. 3. Tuſcul. Itaq; & Aeſchines in Demoſthenem invehitur. Et 2. de Natura deorũ: In Stoicos invehebatur. ¶ In eadem ſignificatione aliquando legimus Inveho. Cicero 3. Philipp. Quum ille in me abſentem invehens, non intelligebat, &c.

Invĕctĭo, onis, f. t. Ipſe invehendi actus. [ἀσωμιδή, ἀσωρωγή, κακηγορία. Gall. *Portage, parlement, outrage de paroles.* Ital. *Il portar dẽtro, impeto di parole.* Ger. Eynfůhrung. Hiſ. *Obra de meter adentro, acómetimiento.* Pol. Wnieſienie. Vng. *Bé hordás, bé viues,* (item) *ſzidalommal valo kárhoſztatas.* Ang. *A caryng or bringing in, outrage of wordes.*] Cicero 2. Offic. Iam verò & earum rerum quibus abundaremus, exportatio, & earum, quibus egeremus, invectio certè nulla eſſet, niſi his muneribus homines fungerentur. ¶ Invectio, pro inſectatione & impetu animi in aliquem. Cicero 2. de Invent. Clementia per quam animi temerè in odium alicujus invectio concitata comitate retinetur.

Invĕctŭs, us, ui, m. q. idem quod invectio. [Vng. *Bé hordas, be viués.*] Plinius libro 4. capite 1: Amnis Achelous Pindo fluens, atque Acarnaniam ab Aetolia dirimens, & Artemitam inſulam aſſiduo terræ invectu continenti annectens. ¶ Invecta illata conjunctim à Iuriſcõſultis dicuntur, quæ ab inquilinis in ædes conductas importata ſunt, quæ tacitè ædium domino pro habitatione obligantur. L. 1. D. de migr. L. 4. de pactis. L. 2. 3. 4. 7. in quib. cauſ. pign.

Invĕctĭtŭs, a, um, Quod invehitur.] מובא *mubá* ἐσαγώμενος. Gall. *Qui eſt porté.* Ital. *Chi è portato.* Germ. Anderſtwoher hineyn gefůhrt Hiſp. *Coſa traida.* Pol. Wwiecżoni. Vng. *Azmi bé hordatik.* Ang. *That is caryed in.*] Plinius libro 10. capite 29: Quum Theophraſtus tradat invectitias eſſe in Aſia etiam columbas.

Invĕctīvŭs, a, um, Quo in aliquem invehimur: hoc eſt, quo quis maledictis inceſſitur. [συλιτοδικός. Vng. *Szidalommal kárhoſztato.*] Vnde invectivæ orationes dicuntur adverſus aliquem ſcriptæ, quibus in illius mores, vel ingenium, aut vitam invehimur.

Invĕndĭtŭs, penult. corr. adjectivum, Non venditus, non abalienatus. [ὁ κὴ ἀπρίατος, ὁ πρασθέις. Gall. *Qui n'eſt point vendu.* Ital. *Non venduto.* Ger. Vnverkaufft. Hiſp. *No vendido.* Pol. *Nie przedani.* Vng. *El adatlon.* Ang. *Vnſelled.*] Scævola in L. Seius. ff. de Reſcind. vendit. Quæſitum eſt quum neq; fidejuſſor datus, neq; omnis pecunia ſecundum legem ſuis diebus ſoluta ſit: an prædia invendita ſint.

Invĕnĭo, nis, penult. corr. act. q. Compĕrio, quaſi in aliquid venio. [מצא *matsá.* εὑρίσκω, εὑρίσκομαι. Gall. *Trouver, inuenter.* Ital. *Ritrouare, trouare.* Ger. Finden / oder erfinden. Hiſp. *Hallar.* Pol. *Naiduie.* Vng. *Meg találom.* Ang. *To finde.*] Plautus in Ciſtel. Quod quæritabam, filiám inveni meam. ¶ Invenire, cominiſci, excogitare. Terentius in Evnuch. Cæterùm idem hoc tute melius quanto inveniſſes Thraſo! Virgilius 4. Aeneid. Inveni germana viam. ¶ Invenire, acquirere. Terentius in Evnuch. Vtinam tàm aliquid invenire facilè poſſis Phædria, Quàm hoc peribit. ¶ Invenire, adipiſci, & quidem in malam partem: Cicer. 3. Philip. Qui propter hæſitantiam linguæ, ſtuporemq; cordis cognomen ex contumelia invenit. ¶ Differunt (ſecundum aliquos) Invenio & reperio: quòd invenire, ſit rem quæſitam offendere, repetire caſu. Ovid. 2. Metam. tu non inventa reperta es.

Invēntĭo, f. t. & Inventum, ti n. ſ. [εὕρημα, εὕρεσις. Gall. *Inuention.* Ital. *Inuentione.* Ger. Erfindung. Hiſp. *Hallazgo.* Pol. *Należenie.* Vng. *Meg találás.* Ang. *Inuention, a finding.*] Plinius lib. 5. cap. 12: Ipſa gens Phœnicum in gloria magna literarum inventionis, & ſyderum. Idem lib. 23. cap. 1: Vinum jejunos bibere novitio invento utiliſſimum eſt.

Invēntŭs, us, ui, m. q. Inventum. Plin. lib. 17. cap. 10: Ex eodem inventu eſt ſurculos abſciſſos ſerere.

Invēntĭŭncŭlă, diminutivum. [τὸ εὑρημάτιον. Gall. *Petite inuention.* Ital. *Picciola inuentione.* Germ. Ein ſchlechte oder kleinfůgige erfindung. Hiſp. *Pequenno hallazgo.* Pol. *Mał analiezka.* Vng. *Meg találásotska.* Ang. *A ſmall inuention.*] Quintilianus libro 8: Ad hoc plerique minimis etiam inventiunculis gaudent.

Invēntŏr, oris, m. t. Qui quippiam primus invenit: [אב *ab.* εὑρέτης, εὑρήτωρ. Gall. *Inuenteur.* Ital. *Inuentore, trouatore.* Ger. Ein erfinder Hiſp. *Hallador.* Pol. Wynalieżca. Vng. *Találó.* Ang. *An inuenter, or finder.*] ut, Inventor olei Deus, Cicer. 6. Verr. Scelerumq; inventor Vlyſſes, Virg. lib. 2. Aeneid.

Invēntrīx, icis, f. t. [ἡ εὑρέτις. Gall. *Trouueresſe, inuenteresſe.* Ital. *Inuentrice.* Ger. Ein erfinderin. Hiſp. *Halladora.* Pol. *Ta ktora znaiduie.* Vng. *Találó ażżony.* Ang. *She that findeth or inuenteth.*] Plinius lib. 35. cap. 11: Amavit in juventa Glyceram municipem ſuam, inventricem coronarum. Cic. 2. de Nat. deor. Princeps & inventrix belli Minerva.

Invēntārĭum, rii, n. ſ. Repertorium. [אוצר *midráſch.* τὸ ὄθεν ζητέμενον ἔξεσιν εὑρεῖν, ἀνταγραφή, ἀπόφασις. Gall. *Inuentaire.* Ital. *Inuentario.* Ger. Ein Regiſterbuch / in dem man etwas von ſtuck zu ſtuck verzeichnet findet. Hiſp. *El enuentario de los bienes.* Pol. *Spiſſanie, regiſtr, inuentarz.* Vng. *Találó szerszám.* An. *Inuentory or regiſter.*] Vlp. in l. Tutor qui repertorium ff. de adminiſtr. tut. Tutor qui repertorium non fecit, quod vulgò *Inventarium* appellatur, dolo feciſſe videtur.

Invēntĭbĭlĭs, & in plurali inventibilia, [Græcè ἀνεξερεύνητος. Vng. *Meg találhatatlan.*] apud Tertullianum in libello contra Hermogenem, pro incompertibilia, nempe quæ inveniri nequeant, & cognoſci quamlibet annitamur, quemadmodum & inveſtigabile apud eundem ſignificat quod inveſtigari non poteſt.

Invĕnŭſtŭs, ſta, ſtum, Illepidus, & ſine venere (ut inquit Donatus) id eſt, ſine gratia, quem omnes reſpuunt & repudiant. [ἀνάφροδίτος, ἄμυστος. Gall. *Mal plaiſant, mal gratieux, mauſſade.* Ital. *Senza gracia poco gracioſo.* Ger. Vnhold ſeltig / vntiebtich / heßtich. Hiſp. *Coſa no hermoſa ni gracioſa.* Pol. *Nie wdzięczni, nie miel's.* Vng. *Ektelen, rut, nem ékős, nem szép.* Ang. *Vnpleaſant, with out grace.*] Terentius in Andr. Adeóne eſſe hominem invenuſtum, aut infelicem quenquam, ut ego ſum? Cicero de claris Orat. Cenſorinus Græcis literis ſatis doctus, quod propoſuerat explicans expeditè, non invenuſtus actor, ſed iners & inimicus fori.

Invĕnŭſtē, adverb. Ineptè, ineleganter, impolitè. [ἀχαρίτως, ἀμύστως, ἀπροσδιτως. Gall. *Sans grace ne beauté.* Ital. *Senza gratia.* Germ. Vnholdſeltigtlich / vntieblichen. Hiſp. *Fea y deſgraciadamente.* Pol. *Nie wdzięcznie.* Vng. *Rutul, éktelenwl, otsmánivel.* Ang. *Without grace or faireneſſe.*] Gellius libro 17. capite 12: Inibi in eiſdem laudibus non hercle hac ſententiola invenuſtè luſit.

Invĕrĕcŭndĭă, æ, f. p. [Pol. *Niewſtidliwoſć.* Vng. *Szémérmetlenség, szégyentelenség, orczátlanság.*] Seneca Controverſiarum lib. 3. in ultimo.

Invĕrĕcŭndŭs, da, dum, Impudens, totius verecundiæ expers. [עז פנים *haż panim.* ἀναιδὴς, ἀκαίχυντος, ἀσπαλίχυντος. Gall. *Eshonté, qui a perdu toute honte.* Ital. *Senza vergongna.* Germ. Vnſchamhafftig / vnverſchampt. Hiſp. *Deſuergonçado.* Pol. *Niewſtidliwi.* Vng. *Szémérmetlen, orczátlan.* Ang. *Impudent, shameles.*]

shameles.] Sueton. de clar. Gram. Ac tanto amore erga patroni memoriam extitit, ut Salustium historicum, quòd eum oris improbi, animo inverecundo scripsisset, &c. Plaut. Rud. -legirupa, impudens, impurus, inverecundissimus. Cic. 1. de Invent. Sin inverecundum animi ingenium possidet, tamen eum accuses: non enim probus est.

Invĕrĕcūndē, Sine verecundia. [ἀναιδῶς. Pol. *Nie wstidliwie.* Vn. *Szemermetlenül, orczátalanul.*] D. lib. 20. Tit. ult. l. 8. Marcianus: Si voluntate creditoris fundus alienatus est, inverecundè applicari sibi eum creditor desiderat.

Invĕrgo, gis, inversi, inversum, n. s. secundum Diomedem, invergere, Illabi, influere. [נטה *natá* נגל *nagál* חזיל *hizzíl.* ἐπιχεῖν, ἐπιπλίπτειν. Gall. *Incliner, espandre de sua.* Ital. *Inclinare, riuerstiare.* Ger. Hineyn kehren/eynstiessen. Hisp. *Enclinar, trastornar una cosa en otra.* Pol. Wezrzekam. Vng. *Bé folyok.* Ang. *To slip or slyd in; to inclyne.*] Plaut. in Curc. Ipsum expeto te tangere: invergere in me liquores tuos Sino ductim.

Invĕrsum, In ordinem, [ἐς ὄιχον, ἐς ὄρχον. Vn. *Rendel.*] Virgil. 4. Georg. Ille etiam seras in versum distulit ulmos.

Invĕrto, is, act. t. in contrariũ verto, converto, anteriora postpono: [הטה *haphách.* κατασρέφω, παρακινῶ. Gall. *Renuerser, tourner à l'enuers ou au rebours.* Ital. *Riuoltare, riuesciare.* Ger. Vmbtehren. Bel. Omteren. Hisp. *Boluer lo de dentro à fuera.* Pol. Wiwracam. Vng. *Meg forditom.* Ang. *To turne vp syde downe, to turne the insyde out.*] ut pro Lavo, Vola. Terentius in Heavt. Ego autem te novi quàm esse soleas impotens, Inversa verba, eversas cervices tuas. Plin. lib. 32. cap. 2: Infixam hamo invertere se, quoniam sit dorso cultellato. Virgil. 3. Georg. Et campum horrentem fractis invertere glebis. ¶ Invertere negotium aliquod, est perturbare. Cicero ad Qu. Frat. Quid quæris? probè premitur, nisi noster Pompeius diis hominibusq; invitis negotium invertit.

Invĕrsŭs, participium: ut Manus inversa, Cervix inversa, Inversa consuetudo. [הטוך *haphúch.* αἰσχρομμβρῶν. Gall. *Changé, renuersé.* Ital. *Riuerscio, mutato.* Ger. Vmbtehrt. Hisp. *Boluído.* Pol. Wiwroczoni. Vng. *Meg forditatot.* Ang. *Turned vp side down, or the inside turned out.*] Quint. lib. 3. cap. 11: Nónne nos hęc inversa consuetudo deceperit?

Invĕrsĭo, f. t. [תהטכה *tahaphuchá.* αἰσχροφή. Gall. *Renuersement.* Ital. *Riuersamento.* Ger. Vmbtehrung. Hisp. *Reboluimiento.* Pol. Wiwroczenie. Vng. *Meg forditatás.* Ang. *A turning contrari wise.*] ut, Inversio verborum, apud Cic. 2. de Orat. pro transpositione.

Invĕspĕrāscĕrĕ, Vesperum fieri. [הערים *heherím,* ἐσπερόζω. Gall. *Se faire tard, se faire nuict.* Ital. *Farsi sera.* Ger. Anfahen abent oder spat werden. Hisp. *Hazerse tarde, anochescer.* Pol. Wieczora sie przibliżanie. Vng. *El estueldni.* Ang. *To waxe euening.*] Liv. 9. belli Maced. Iam invesperascebat.

Invĕstigo, gas, penult. prod. act. p. Exquiro, inquiro. [חפש *chaphás* חקר *chakár.* ἐξιχνιάζω. Gall. *Cercher à la trace, suiure au trac, trouuer.* Ital. *Inuestigare, trouare, la traccia.* Ger. Mit fleissiger nachsuchung erfinden / erspuren. Bel. Mit neerstichent soeken. Hisp. *Busca! por el rastro.* Pol. Śpilnoszczia wynaidzie. Vng. *Keresém, tudakozom.* Ang. *To finde by trace, to search diligentlie.*] Tractum à venatoribus qui per vestigia feras quærendo inveniunt. Terentius in Heavt. Nihil tam difficile est, quin quærendo investigari possit. Cicero pro Ligar. Sed quoniam diligentia inimici investigatum est quod latebat, confitendum est, ut opinor. ¶ Accipitur etiam invĕstigare pro quærere & indagare. αἰχνεύειν. Cicero 6. Verr. Qui investigabant, & perscrutabantur omnia.

Invĕstīgātŏr, m. t. Inquisitor. [חפש *chophés* חקר *chokér.* αἰχνευτής. Gall. *Cercheur, qui suit à la trace & descouure quelque chose.* Ital. *Cercatore con diligente inquisition.* Ger. Ein nachsucher/nachgründer. Hisp. *Buscador por el rastro, y con diligencia.* Pol. *Pilni badacz.* Vn. *Keresö.* Ang. *An searcher by trace.*] Cicero de Vniversi. Acer investigator, & diligens earum rerum, quæ à natura involutæ sunt.

Invĕstīgātĭo, f. t. Exquisitio, inquisitio. [חקר *chekér.* αἰχνεύσις. Gall. *Cerchement, enqueste, suite à la trace, trouuement.* Ital. *Cercamento, trouamento.* Ger. Erfindung/ein fleissige nachsuchung. Hisp. *Busca por el rastro, hallamiento.* Pol. *Pilne patrzanie.* Vng. *Keresés.* Ang. *A diligent searching.*] Cicer. lib. 1. Officiorum: In primisq; est hominis propria, veri inquisitio atq; investigatio.

Invĕstīgābĭlĭs, Pro minus vestigabili. [αἰχνίας. Vng. *Kereshetetlen.*]

Invĕstĭo, is, ire, act. q. Orno, quasi speciosam vestem induo. [עטה *atáh* לבשה *tsippáh.* κοσμέω. Gall. *Vestir, orner.* Ital. *Adornare.* Ger. Bezieren als mit einem angelegten kleid. Bel. Berzieren. Hisp. *Afeytar, ornar.* Pol. Przyodziewam. Vng. *Föl ruházom.* An. *To garnish, to deck.*] Plin. lib. 35. cap. 7: Publicas porticus investivit pictura.

Invĕstĭs, & hoc investe, idem est quod impubis, cui scilicet inguina nondum prima lanugine sint vestita: ejus contrarium est Vesticeps. [ἄγνος. Gall. *Sans barbe.* Ital. *Senza barba.* Ger. Der jugent halb noch vngebartet ist. Hisp. *Mancebo aun no barbado.* Pol. *Mł'od nieporaśtaiaca.* Vng. *Szakálsalan iffiu.* Ang. *A young man or woman without heares or beard.*] Macrobius Satur. lib. 3: Romani quoq; pueros puellásve nobiles, & investes Camillos & Camillas appellant. Palladius lib. 11. cap. 14: Investis puer hoc, aut aliquis satis purus efficiat. Nonius impuberes appellatos esse scribit investes, quòd sint quasi in Vesta: id est, in pudicitia & castitate. Quanquam alii à vestiendo dictum putent, unde etiam receptum est ut investis vocabulum apud authores pro imberbi frequenter usurpetur. Vt apud Tertullianum de virgin. veland. Musculus investis dicitur, cujus Etymologiam ibidem explicans ait, ut pudor, inquit, ubique vestitur.

Invĕtĕro, ras, are, act. p. Ad vetustatem servo, inquit Budæus. [בלה *billáh.* παλαιόω. Gall. *Garder pour l'arriere saison. faire enuieillir, accoustrer pour garder.* Ital. *Conseruare affine che inuecchi.* Ger. Alt machen oder veralten. Bel. Out maken. Hisp. *Adobar alguna cosa para guardarla, hazer enuegescer.* Pol. *Staro czynie.* Vng. *Hozzuidöre tartom.* Ang. *To waxe or be come olde.*] Plin. lib. 23. cap. 2: Aquæ marinæ sextarios quinq; pariter coquebant, decies defervescente cortina, atq; ita defundebant, inveterabantq;. Idem lib. 19. cap. 6: Si diutiùs allium cæpeq; inveterari libeat. Columella: Nonnulli quibus non fuit curæ cœlestem inveterare aquã, recentem sumunt, eamq; usq; in quartam diem decoquunt. Sic inveteratum vinum. Plinius lib. 14. cap. 2. ¶ Inveterare pro invalescere. ἐπιῤῥωνύμαι. Cicero 2. de Nat. deor. Nec unà cum seculis ætateq; hominum hæc opinio divinitatis inveterare potuisset. Budæus: Inveteratum malum, antiquum. Cicero de Amicitia: Omne malum nascens facilè opprimitur: inveteratum sit plerunq; robustius. Inveteratus dolor, Cicer. 5. Tuscul. Inveterata invidia. Idem pro Cluent. & 2. Offic.

Inveterati, πεπαλαιωμένοι, dicuntur, qui in malis insenuerunt, ut in sacris literis: Inveterare dierum malorum.

Invĕtĕrātĭo, onis, f. t. Vetustas, antiquitas. [תבלית *tablíth.* ἐγκαινισμός, παλαίωσις. Gall. *Enuieillissement.* Ital. *Inuecchiamento.* Ger. Veraltung. Hisp. *Enuegescimiento.* Pol. *Zastarzenie.* Vng. *Agság, regiség.* Ang. *A growing in vse or age by loung custome.*] Cicero in Tuscul. Inveteratio autem, ut in corporibus, ægrius depellitur, sic in animis quoque perturbatio: citiusque oculorum repentinus tumor fanatur, quàm diuturna lippitudo depellitur.

Invĕtĕrāsco, is, ere, n. t. Vetustatem acquiro, invalesco, in consuetudinem venio. [בלה *baláh* נושן *noschán.* ἐπιῤῥώννυμαι, παλαιῶμαι. Gall. *S'enueillir.* Ital. *Inuecchiarsi.* Ger. Alt werden Bel. Out werden. Hisp. *Enuegescerse.* Pol. *Starimsie stawam.* Vng. *Megaggok.* An. *To waxe olde.*] Columell. lib. 7. de morbo loquens: Sed si jam inveteraverit, vehementioribus est opus remediis. Terentius in Prol. Hecyr. Novas qui exactas feci, ut inveterascerent: ne eum Poëta scriptura evanesceret. Cicero in Catil. Res nostræ sermonibus crescent, literarum monumentis inveterascent, & corroborabuntur.

Invĭcem, penult. corripta, ex in, & vicem, Propriè significat mutuó. [ἀντὶς ἀλλήλων. Gall. *L'vn apres l'autre, chacun sa fois.* Ital. *Auicenda, scambieuolmente.* Ger. Vndereinander/gegen einander/einer vmb das ander. Bel. Tegen mal canderen. Hisp. *A vezes.* Pol. *Wespol'.* Vng. *Viszontag, kölcsön.* Ang. *One after another, by course.*] Quint. Qui se ardentissimo amore invicem dilexerunt. Plin. Iunior: Habes res urbanas, invicem rusticas scribe.

Invīctŭs, a, um, Qui vinci nõ potest, insuperabilis, invincibilis. [ἀνίκητος. Gall. *Inuincible, qu'on ne peut vaincre ne surmonter.* Ital. *Inuitto, che non si può vincere.* Ger. Vnüberwindtlich. Hisp. *Cosa nunca vencida.* Pol. *Nie zwyciężony.* Vng. *Győzhetetlen.* Ang. *Inuincible, that can not be ouercome.*] Cicero pro Marcel. Rectè igitur unus Invictus es, à quo etiam ipsius victoriæ conditio, visq; devicta est. Invictum se à labore præstare: id est, indefessum. ἀκάματος. Cicero 1. Offic. Non est autem consentaneum qui invictum se à labore præstiterit, vinci à voluptate. Armis invictus Annibal, Cicero 3. de leg. Agrar. Dux invictus, Ovid. 4. Trist. eleg. 2.

Invīncĭbĭlĭs, idem quod invictus. [ἀνίκητος. Pol. *Nie zwyciężony.* Vng. *Győzhetetlen.*] Apuleius in Apologia: Invincibilia argumenta.

Invīncĭbĭlĭtĕr, [ἀνικήτως. Vng. *Győzhetetlenül.*] Apuleius Floridor. lib. 4: Ratio concluśa judicibus acriter & invincibiliter videbatur.

Invĭdĕo, es. secunda syllaba corrupta, n. s. Aemulor, alterius felicitate offendor. [קנא *kinné* התחרה *hitcharáh.* φθονέω, βασκαίνω. Gall. *Auoir enuie, estre marri du bien qu'a vn autre.* Ital. *Hauer inuidia, inuidiare.* Ger. Vergunnen/ vergunstig seyn. Hisp. *Hauer embidia.* Pol. *Zazdrzę.* Vng. *Irigykedöm, irillöm.* Ang. *To enuie, to haue spitte at an others prosperitie.*] ¶ Nonnunquam cum accusativo constructum invenitur. Ovidius Epistol. 13: Troadas invideo. ¶ Sæpiùs cum dativo. Cicero pro Cornelio Balbo:

Balbo: Est hujus seculi labes quædam & macula, virtuti invidere. Idem 6. Philipp. Nemo alterius qui suæ confidit, virtuti invidet. ¶ Iacerdum cum dativo personæ, & accusativo rei. Virgil. 7. Aegloga: Liber pampineas invidit collibus uvas. Idem 8. Aeneidos: Sed mihi tarda gelu, seclisq; effœta senectus Invidet imperium. Sic etiam decenter dicimus: Invideo tibi doctrinam, φθονῶ σοὶ τῶν λόγων. Fortuna mihi invidet divitias. Plinius: Neq; ego (ut multi) invideo aliis bonum quo ipse careo. Apuleius: Mihi fortuna divitias invidit. Cicer. 3, Tuscul. an. Vt nobis optimam naturam invidisse videantur. ¶ Sunt qui dicant, Invidere aliquando accipi pro non videre, adducentes illud Ciceronis ex secundo libro de Oratore: Itaq; ne hoc possim dicere me omnino ignorare quid possideat: neq; planè nosse atq; invidisse. Quo tamen in loco, ut in plerisque aliis, decepti sunt corruptis exemplaribus, qui Dictionarium hoc consarcinaverunt. Nam in hoc loco apud Ciceronem, Inaudisse legendum est, non invidisse. ¶ Ejus passivum est invideor, φθονοῦμαι. Horatius in arte Poëtica: -ego cur acquirere pauca Si possim, invideor? ¶ Aliquando etiam legitur Invidetur, impersonaliter. Plautus in Trucul. Mavelim mihi inimicos invidere, quàm inimicis meis. Nam invidere alii bene esse, tibi malè esse miserum est. Quj invident, egent: illi quibus invidetur, rem habent.

Invĭdĭă, æ, f. p. Dolor cōceptus ex aliena prosperitate. [קִנְאָה *kineáh*. φθόνος, βασκανία. Gall. *Enuie, haine & male grace.* Ital. *Inuidia.* Ger. Vergunst. Bel. Vergonnelycheyt. Hisp. *Embiadia, ò odio, ò ennemistad.* Pol. *Zazdrosc.* Vng. *Irigység.* Ang. *Enuie and ill will for an other mans prosperitie, spite.*] Cic. 14. Philipp. Hæc interposui P. C. ut quosdam monerem, uti excellentium civium virtutem imitatione dignam, non invidia putarent. Horat. 1. Epistol. 2: Invidia Siculi nō invenêre tyranni Majus tormentum. ¶ Est autem invidiæ verbum ambiguū, quòd tàm in eum cadit, qui invidet, quàm in eum cui invidetur. Invidentia autem activè solùm accipitur. Cic. 4. Tuscul. Ab invidendo invidentia rectè dici potest, ut effugiamus ambiguum nomen invidiæ: quod verbum dictum est à nimis intuendo fortunam alterius. Cadit enim in utrunque, & in eum qui invidet, & in eum cui invidetur. Et paulò antè: Aegritudini subjicitur invidentia: utendum est enim docendi causa verbo minùs usitato: quoniam invidia non in eo solùm qui invidet, dicitur, sed etiam in eo cui invidetur. ¶ Aliquando pro odio & malevolentia sumitur: ut si quis calamitates suas referat, ostĕdátve, ut autori calamitatum concitet odium cæterorum, tunc dicitur invidiam facere, vel vocare, vel adducere in invidiam. Quintilianus: Nec ei tot scelerum commemoratione concitarem invidiam. Terentius in Andria: -ita ut Sine invidia laudem invenias, & amicos pares. ¶ Bonum nulla tangi vel affici invidia, Timæus apud Plat. de Deo loquens sic extulit τἀγαθῷ δὲ ἐδεὶς πρὸς ἐδενὸς ἐδέποτε ἐγγίγνεται φθόνος. De hac Horat. lib. 1. Epist. 2: Invidia Siculi nō invenêre tyranni Majus tormentum. Idem ibid. Invidia alterius macrescit rebus opimis. Cui non absimilis Græcus ille versus: ὁ φθόνος αὐτὸς ἑαυτὸν ἰοῖς βελέεσσι δαμάζει: hoc est, Invidus ipse seipsum propriis suis (vel sempiternis) telis conficit. ¶ τοῖς μὲν γὰρ δυσχήμασιν ἕλεος. τοῖς δὲ κρατήσασι φθόνος παρέπεται: hoc est, Infelices miserdia, potentes invidia sequitur. Hæc Antonin. apud Herodian. lib. 4. fol. 310.

Invĭdĭŏlă, diminutivum. [τὸ φθονάκιον, ὁ μικρὸς ἢ ἀσθενὴς φθόνος. Gall. *Petite enuie.* Ital. *Picciola inuidia.* Ger. Ein vergünstlein. Hisp. *Pequenna embidia.* Pol. *Mal'a zazdrosc.* Vng. *Irigységetske.* Ang. *A small enuie, or il will.*] Cicero: Quum nescio quid inter eos invidiolæ exortum fuisset. Apud Sipontinum.

Invĭdēntĭă, æ, f. p. Aegritudo animi, ex alterius rebus secundis susceptæ, quæ præsertim nullam jacturam afferunt invidenti. [קִנְאָה *kineáh*. φθόνος. Gall. *Enuie.* Ital. *Inuidia.* Ger. Vergunst eines anderen wolfahrt. Bel. Vergonnelycheyt. Hisp. *Embidia.* Pol. *Zawisc, zazdrosc drugiego.* Vng. *Irigykedés.* Ang. *Enuie, hatred, spite, malice.*] Cic. 4. Tusc. Quemadmodum misericordia ægritudo est ex alterius rebus adversis, sic invidentia ægritudo est ex alterius rebus secundis. Ibidem, ab invidendo invidentia rectè dici potest, ut effugiamus ambiguum nomen invidiæ: quod verbum dictum est à nimis intuendo fortunā alterius: cadit enim in utrunq;, & in eum qui invidet, & in eum cui invidetur. Vbi invidentiam potiùs quàm invidiam dicere maluit, tanquam invidentia invidi sit, invidia utriusq;, tàm ejus qui invidet, quàm ejus cui invidetur. Sed in frequenti usu est invidia magis, quàm invidentia apud doctos indoctosq; indiscriminatim. Invidia distat ab odio, quòd invidemus fortunato, odimus vitiosum: invidiam profiteri erubescimus, odisse palàm, deicorum est: invidia hominum tantum est, odium reliquarum etiam animantium, ut inquit Plut. in lib. de Invidia & Odio.

Invĭdŭs, penult. corr. m. f. Malitiosus, lividus, qui alicui invidet: hoc est, qui ex alterius secundis rebus dolore afficitur. [מִקְנָא *mekanné* מִתְחָרֶה *mitcharéh*. φθονερὸς, βάσκανος. Gall. *Enuieux.* Ital. *Inuido.* Ger. Vergünstig. Bel. Vergonnelyck. Hisp. *Embidioso.* Pol. *Zawistni.* Vng. *Irigy.* Ang. *Malitious, enuious, spitefull.*] Horat. Invidus alterius macrescit rebus opimis. Plin. in Paneg. Alienisq; virtutibus tunc quoq; invidus.

Invĭdē, adverbium, Ex invidia vel instinctu invidiæ: [φθονερῶς. Gall. *Enuieusement, par enuie.* Ital. *Inuidamente.* Ger. Vergünstigtlich. Hisp. *Embidiosamente.* Pol. *Zazdrosliwie.* Vng. *Irigyw'l.* Ang. *Of enuie, or by enuie.*] unde invidè aliquid facere dicitur is, qui invidia ductus aliquid facit, quod alterius aut ludi aut prosperitati obfuturum arbitratur.

Invĭdĭōsŭs, a, um, Invidiæ obnoxius, cui invidetur, & in quem homines odio atq; invidia feruntur. [מִקְנָא *mekanné*. ἐπιφθονος. Gall. *Enuié, plein d'enuie, à qui on porte enuie.* Ital. *A cui si ha inuidia, chi è inuidiato.* Germ. Voller vergunste von anderen her/dem man vergünstig ist. Bel. Nydich. Hisp. *Cosa de que se ha embidia.* Pol. *Zazdrosliwi.* Vn. *Irigységes, az kire irigykednek.* Ang. *He that is enuied of other, enuious.*] Ovid. 11. Metamor. Pactolumq; petit: quanquam non aureus illo Tempore, nec caris erat invidiosus arenis. Sic potentia & opes, invidiosæ dicuntur. Cicero pro Cornelio Balbo: Pecunia L. Cornelii neq; invidiosa est, & quantacunq; est, &c. Hoc est, non est tanta ut meritò ei quis possit invidere. ¶ Invidiosum etiam dicitur quod invidiam: hoc est, odium alicui conciliat. Cicero de leg. Agrar. contra Rullum: Qui possessiones invidiosas tenebant. Idem 2. de Invent. Hoc tibi invidiosum futurū est. Idem de Amicitia: Quare sibi habeant sapientiæ nomen & invidiosum & obscurum. Invidiosus etiam agendi notione accipitur (ut quidam volunt) pro invido: hoc est, pro eo qui invidet. Ovidius 15. Metamorph. Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas Omnia destruitis. Quo tamen in loco nōn absurdè vetustas invidiosa accipi potest: hoc est, odiosa, cuiq; omnes malè cupiant.

Invĭdĭōsĭssĭmŭs, superlativus. [Pol. *Zazroslíwi.* Vn. *Igen irégséges.*] Seneca Controversiarum lib. 10: Res invidiosissimas quærebatur de patre meo.

Invĭdĭōsē, adverb, ut invidiosè aliquid dicere vel facere, est eo animo quippiam dicere vel facere, ut aliquem in invidiā: hoc est, in odium adducamus. [ἐπιφθόνως. Gall. *Par enuie, pour mettre en male grace.* Ital. *Per rendere odioso.* Ger. Vergünstigtlich. Hisp. *Embidiosamente.* Pol. *Zazdrosliwie.* Vng. *Irigyseségesen.* Ang. *By enuie, spitefully.*] Cic. 4. Acad. Num minus hæc invidiosè dicūtur? Idem pro Milone: Conciones illæ quibus invidiosè potentiam meam criminabare.

Invīsŏr, m. t. Qui alteri invidet, osor. [μισητὴς. Pol. *Zawistni.* Vn. *Bozzulo, irég, gyülölö.*] Apuleius Floridor. lib. 1: Si quis fortè in hoc pulcherrimo cœtu ex illis invisoribus meis malignus sedet.

Invĭgĭlo, as, pen. cor. n. p. Cum cura & solicitudine vigilo, vel rei alicui incumbo. [שׁוֹקֵד *schakádh*. ἐπιμελοῦμαι. Gall. *Veiller.* Ital. *Veghiare.* Germ. Wachbar obligen. Bel. Neestlicheyt doen. Hisp. *Velear ò trabajar.* Pol. *Pilno czuie.* Vng. *Zorgalmatoson vigyázok.* Ang. *To wake, or to giue diligence to any thing.*] Colum. lib. 10. cap. 10: Invigilate viri: tacito nam tempora gressu Diffugiunt, nulloq; sono convertitur annus. Virg. 4. Georg. Nanque aliæ victu invigilant, & fœdere pacto Exercentur agris.

Invīnĭŭs, m. f. Abstemius, quasi sine vino: [ἄοινος, ὑδροπότης. Gall. *Qui ne boit point de vin.* Ital. *Che non bee vino.* Ger. Vnweinig/der kein Wein trinckt. Hisp. *El aguado.* Pol. *Ten ktori winna nie pija.* Vn. *Bornemizzka.* An. *Temperat, that drinket no wine.*] sicut Invius sine via. Qui enim vinum non bibit, invinius dicitur. Apuleius lib. ult. Neq; ullum animal essem, & invinius essem. Vox nova est, & ut pleræq; aliæ, asino Apulcii aptissima, qui rudere interdum maluit quàm loqui.

Invĭŏlābĭlĭs, le, om. t. Sanctum, inviolatum, quod violari nō potest, aut vulnerari. [ἀβλαβὴς. Gall. *Inuiolable.* Ital. *Che non si può violare.* Ger. Vnverletzlich. Hisp. *Cosa que no puede ser corrumpida.* Pol. *Nie zgwalcżoni.* Vng. *Meg serteszthetetlen.* Ang. *That can not be violated or broken.*] Silius lib. 16: -velut inviolabile telis Servabant, sacrumq; caput.

Invĭŏlātŭs, a, um, Integer, incorruptus, illæsus. [תָּמִים *tamím*. ἄῤῥατος, ἄῤῥωστος, ἀμόλυντος. Gall. *Non violé ne gasté.* Ital. *Inuiolato, incorrotto.* Ger. Vnverletzt/vnverschrt/vngeschendt. Hisp. *No corrumpido.* Pol. *Zupel'ni, nie naruszoni.* Vng. *Meg nem fertezteto.* Ang. *Whole, not corrupt or hurt.*] Cicero pro Rabir. Qui castam concionem, sanctum campum, inviolatum corpus omnium civium Romanorum defendo servari oportere. Idem pro Sestio: Omnino invulnerati, inviolatiq; vixerunt. Colum. lib. 12. cap. 1: Quæ domū autem inferuntur, diligenter inspicere, ne delibata sint, & ita explorata atq; inviolata recipere.

Invĭŏlātē, adverbium, Incorrupté. [ἀδιαφθόρως. Gall. *Entierement, sans corruption, inuiolablement.* Ital. *Intieramente, senza corrottione.* Ger. Vnverletzlich/gäntzlich. Hisp. *Enteramente, no podiendo ser corrumpido.* Pol. *Nie naruszenie.* Vng. *Eppen, tiszton.* Ang. *Without corruption or hurt.*] Cicero de Senectute: Memoriam nostri piè, inviolateq; servabitis.

Invíso,is,ere,n. t. Viso, niſi quid addat compoſitio vehementiæ. [שָׂטַן *pakádh.* ἐπισκοπομαι. Gall. *Aller veoir, viſiter.* Ital. *Ire à vedere.* Ger. Beſuchen/heimſuchen. Belg. Beſoecken. Hiſp. *Yr a ver alguna coſa.* Pol. *Nawiedzam.* Vng. *Meg látogatom.* Ang. *To come or go to ſee, to viſite.*] Cic. ad Att. lib 1: Et ut jam inviſas nos, non ſolùm rogo, ſed etiam ſuadeo. Virgil. 1. Georg. -incertum eſt urbísne inviſere Cæſar, Terrarumque velis curam.

Invīsŭs, a, um, Non viſus. [ἀόρατος. Gall. *Qu' on n' a point veu.* Ital *Non viſto.* Ger. Vngeſehen. Hiſp. *No viſto.* Pol. *Nie widziany.* Vng. *Lathatatlan.* Ang. *Not ſeene, or viſited.*] Cic. de Aruſp. reſpon. Occulta & majoribus non inviſa ſolùm, ſed etiam inaudita ſacra inexpiabili ſcelere pervertit. Aliàs utunſ pro odioſo, & quem æquo animo videre non poſſumus. [μισητός. Gall. *Odieux, hay, qu' on ne voit point volontiers.* Ital. *Odioſo, veduto mal volontieri.* Ger. Verhaßt/dz man ſchier nicht anſehē mag. Hiſp. *Coſa odioſa y aborreſcida.* Polon. *Ten ktori wnienawiſzi ſieci.* Vngar. *Gyúlólséges.* Ang. *Hated.*] Cicero pro lege Manilia: Ne aut inviſa diis immortalibus oratio noſtrà, aut ingrata eſſe videatur. Plaut. in Merc. Ego me ubi inviſum meo patri eſſe intelligo Atque odioſum, &c. Cic. 2. Offic. Quò enim quis verſutior & callidior eſt, hoc inviſior & ſuſpectior, detracta opinione probitatis. Plinius libro 2. capite 13: Vrtica quid eſſe inviſius poteſt?

Invīto, as, pen. prod. Ad cœnam epulásve voco. [קָרָא *kará.* μεταγγίδω, ἀριστοδομαι. Gall. *Inuiter.* Ital. *Inuitare.* German. Laden/zu gaſt laden. Belg. Nooden/vermanen/aenlocken. Hiſpan. *Combidar.* Pol. Wzywam, *na bieſiade.* Vng. *El hiuom, (auagy) kénalom, vnzollom.* Ang. *To call, bidde or deſire.*] Cicero 3. Offic. Et ſimul ad cœnam hominē in hortos invitavit in poſterum diem, Invitare in hoſpitium, & hoſpitio. Liv. lib. 8. bell. Pun. Vt eos peridoneos homines benigno vultu ac ſermone, in hoſpitiū invitatos ſopitoſque vino, vincirent. Cicero 12. Philip. Poſſeſſiones enim ſunt P. Clodii, tota familia occurret, hoſpitio invitabit prōpter familiaritatem notiſſimam. ¶ Invitare aliquem poculis majoribus, eſt propinare, & ad largiùs bibendū provocare: quod Cicero dixit Majoribus poculis páſcere. Plaut. Rud. Neptunus magnis poculis hac nocte eum invitavit. Sic invitare ſe, eſt ſeipſum ingurgitare nullo urgente. Plaut. ibidē: Mira ſunt, niſi ſe invitavit in cœna pluſculum. ¶ Et apud Suetonium in Auguſto, cap. 77: Invitare ſe largitēr, pro multum bibere, poſtea quoties largiſſimē ſe invitáret, ſenos ſexantes non exceſſit. ¶ Per tranſlationem invitare accipitur pro allicere, attrahere, & incitare. [הָסִית *hesit.* ἐπάγειν.] Cic. de Senect. Ad quem fruendum non modò non retrahit; verumetiam invitat atque illectat ſenectus. Virgil. 1. Georg. Invitat genialis hyems, curasque reſolvit.

Invītātŭs, us, n. q. Invitamentum, & invitatio, illectamentum, incitatio, allectio, provocatio. [קְרוּא *karú.* πρόσκλησις, ὑπόθεσις. Gall. *Inuitation, ſemonce, conuoy.* Ital. *Inuitamento, allettamento.* German Ladung/reitzung. Hiſpan. *El combite.* Pol. Wzywanie. Vng. *El hiuás, hitegetés.* Ang. *A bidding, a calling or deſyring.*] Cicero Cæſari: Mitto ad te Trebatium, atque ita mitto, ut initio mea ſponte, pòſt autem invitatu tuo mittendum duxerim. Idem in Hortēnſio: Voluptates autem nulla ad res neceſſarias invitamenta afferunt ſenibus. Idem pro Plancio: Is autem qui verè appellari poteſt honos, non invitamentum ad tempus, ſed perpetuæ virtutis eſt præmium. Idem ad Atticum libro 9: In Epirum verò invitatio quàm ſuavis, quàm liberalis, quàm fraterna?

Invītābĭlĭs, le, om. t. Pellax, blandus, delectabilis, jucundus. [מְסִית *maſsith.* ἐπαγωγός. Gall. *Allichant, attrayant.* Ital. *Dilettuole, coſa che muita, che adeſca.* German. Anreitzig/ turtzweilig. Hiſpan. *Lo que attrahe halagando, ò que da plazer.* Pol. Przynętliwi. Vng *Hozzá vono, hitegető.* Ang. *Alluring, delectable, far ſpeaking.*] Gell. lib. 13. cap. 11: Sermones jucundos, & invitabiles, & cum quadam illecebra & voluptate utiles. ¶ Interdum etiā invitabile dicitur quod vitari non poteſt, ἀλίαστον, ἀλύτιον, quod frequentiùs uſitatiusq; inevitabile dicimus.

Invītŭs, a, um, Qui non libenter, ſed tergiverſando, & invitus coactusq; aliquid facit. [ἄκων, ἀβούλητος. Gall. *Qui fait à regret, maugré ſoy & enuy, contraint.* Ital. *Suo malgrado, contra ſua voluntà.* Ger. Vngern/vnwillig. Hiſp. *Coſa contra ſu voluntad.* Polon. *Nierad.* Vngar. *Akarattya ellen való.* Ang. *Vnwilling, conſtrained.*] Cui contrarium eſt libens. Terent. in Andr. Feci hodie, ut fierēt inſperante atque invito Pamphilo. Idem in Heavt. Nulla eſt tam facilis res, quin difficilis fiet, Quam invitus facias. Autor ad Herenn. Sin eſt probus, cur talem invitam invitum cogis linquere? Ex poëta.

Invīte, adverb. Non libenter, coactē [ἀκουσίως. Gall *Enuy, à regret.* Ital. *Contra vaglia, mal volentieri à mal grado.* Germ Vngern/ mit vnwillen. Hiſp: *Contra ſu voluntad.* Pol *Nie zchcęzia.* Vngar. *Akarat ellen.* Ang *Not willinglie.*] Cicero ad Atticum lib. 8: Invitè cepi Capuam, non quò minus illud defugerem, &c. Idem 2. de Orat. Quem ego paulò ſciebam vel pudentiùs, vel invitiùs (nolo enim dicere de tàm ſuavi homine faſtidioſiùs) ad hoc genus ſermonis accedere. ¶ Dicitur etiam invito, & numero plurali, Invitis adverbialiter. Plautus in cæco: Neque eam unquam à me invito abduces. Cicero pro Quintio: Extorquendum eſt invito atque ingratis quod non debent, eripiendum atque exprimendum eſt.

Invn ūnĭvĕrsum, [ὅλως, καθόλω. Gal. *Generalement, vniuerſellement.* Ital. & Hiſpan. *Generalmente, vniuerſalmente.* German Vberal. Polon. Wſzędzie. Vng. *Kőzönségeſſen, mindenestűl fogua* Ang. *Generallie, wholle.*] Quintil. In univerſum autem præcipuè ſit, generaliter.

Invĭus, a, um, Quà ultrò citroq; iri non poteſt. [ἄπορος, ἀδιέξοδος, ἄβατος. Gall. *Sans chemin, par où on ne paſſe pas aiſément.* Ital. *Senza via, oue non ſi può ire.* German Vnwegig / vnwegſam/ vngebauet. Hiſp. *Coſa ſin camino, ò no paſſadera.* Pol *Mieſcze przez ktori drogi niemaſz.* Vng. *Vtnélkűl való.* Ang *That hath no paſſage.*] Plinius lib. 12. cap. 14: Saba regio undique rupibus invia. Virgil. 4. Aeneid. Poſtquam altos ventum in montes, atque invia luſtra. Invii ſaltus, Liv. 9. ab Vrb. Ovid. 5. Faſt. Et non acceſſis invia fluminibus.

Invnŭla, f. p. Herba eſt folia ferens, verbàſci foliis non diſſimilia, ſed anguſtiora & oblongiora, radice ſubcandida, ad rufum colorem nonnihil tendente, ex qua grātiſſimum condimentum fieri ſolet, Iuliæ Auguſtæ quotidianō cibo maximè illuſtratum. [ἐλένιον Dioſcoridi. Gall. *Enula campana, aulnée* Ital. *Enola, enoa.* Ger. Alentwurtz Hiſpan *Raiz de alla.* Polon. *Oman.* Vngar. *órueny gyóker.* Angl. *Elecampane*] Rationem autem eam condiendi docet Colum. lib. 12. cap. 46. Vulgus *Enulam campanam* vocat.

Invnultŭs, a, um, Impunitus, non vindicatus, impunis. [ἀτίμητος, ἀπαράδοτος. Gal. *Qui n' eſt point venge'.* Ital *Non vendicato.* Ger. Vngerochē Belg. Vngewroecken. Hiſp *(illegible) de injuria.* Pol. *Nie pomſzczoni.* Vng. *Bűntetétlénkűl való.* Ang. *Vnreuenged.*] Cicero pro Cluent. Cur hunc meſſe intuitum tam diu ſinis? Cic. 1. de Divin. Mortem ſuam ne inultam eſſe pateretur. Terent. in Andr. Ego pretium ob ſtultitiam fero, ſed inultum hoc nunquam auferet. ¶ Interdum etiam Inultus de eo dicitur qui accepit injuriam, de qua nulla ſumpta eſt vindicta. Ovid. 4. Faſt. -nos hęc patiemur inultę? Virg. 2. Aen. -nunquam omnes hodie morieмur inulti.

Invnumbro, as, are, act. p. Opaco, & umbra tego. [הִצֵּל *hetsál.* ἐπισκιάζειν. Gall. *Vmbrager, faire vmbre à quelque choſe.* Ital. *Far ombrá, adombrare.* Ger. Beſchattigen/oder vberſchattigen. Hiſpan. *Hazer ſombra à otra coſa.* Pol. *Cieniem okł adam.* Vng. *Bévarnyákozom.* Ang. *To caſt a ſhadow vpon, to giue a ſhadow vnto.*] Colum. lib. 4. cap. 14: Nam utique frequenter ſolum exercendum eſt, dum id incremento ſuo vites inumbret. Virgil. 11. Aen. Extructoſq; thoros obtentu frondis inumbrāt. ¶ Inumbrata quies, falſa, opinata tantùm, ſed falsò credita. Celſus: Si furioſo quē mentis ſuæ eſſe exiſtimas; eò quòd fortè in conſpectu inumbratæ quietis fuit conſtitutus, rem trādideris: id eſt, quia tum erat eō ſtatu & figura, ut mente conſtare videretur. ſed falló. L. 18. D. de acquir. poſſeſſ. Hotomanus. ¶ Per metaphoram tamen uſurpatur pro tueri atque defendere: quę tranſlatio ſumpta eſt ab arboribus, quæ ſua umbrā nos tuentur ab injuria Solis. Autor Sipontinus, à quo exemplum afferri æquū erat.

Invnūmbrātŭs, Apparens, non verus. [Polon. *Iakobi ktien pokazani.* Vng. *Tettetős.*] Celſus D. 41. Tit. 2. l. 18: Si furioſo, quem ſuæ mentis exiſtimas, eò quòd fortè in conſpectu inumbratæ quietis fuit conſtitutus.

Invnūnco, as, act. p. Rapio, & quaſi unco ad me traho. [עָזַל *ghazál* חָלַשׁ *ghalásch.* ἁρπάζω, συναγκρεμάω. Gall. *Acrocher.* Ital. *Arrampinare.* Germ. Hinzu hacken/ alß mit einem hacken erwuſchen. Hiſp. *Arrebatar.* Pol. *Hakiem przyciągam.* Vngar. *El horgázom, hozzám rántom.* Ang. *To drawe to me as it were by a crooke.*] Lucil. -aut qui nummos triſtis inuncat. Colum. lib. 7. cap. 3: Tum etiam quotidie minuitur lana, quæ quantò prolixior in pectore concreſcit, tantò magis obnoxia eſt rubis, quibus velut hamis inuncata, à paſcentium tergoribus avellitur. Apuleius lib. Flor. Vnde roſtro transfodiat, unde unguibus inuncet.

Invnūndo, das, Exundo, diffluo, effundor, excurro. [שָׁטַף *ſchatáph* הָשִׁיט *heſchík.* ὑπερρέω. Gall. *Se desborder, s' eſpandre.* Ital. *Verſare, ſpanderſi fuore, inondare.* Ger Vberflieſſen/ vberſchwemmen/ vberwäſſeren. Belg. Overvloyen. Hiſp. *Reboſſar, creſcer ò venir como rio.* Pol. *Zbrzegow wilś wam.* Vng *Kiáradok.* Ang. *To ouerflowe, to ſurround.*] Plinius: Antequam Nilus inundaret. Virg. 10. Aen. -inundant ſanguine foſſæ. ¶ Per tranſlationem copiosè accurrere, & undarum more quaſi affluere. Virgilius 12. Aen. -hinc denſi rurſus inundant Troës Agyllinique, & pictis Arcades armis. ¶ Quandoque undis obruere, vel aqua operire. ἐπικλύζειν. Cicer. de Clar. Orat. Terram inundat aqua. Plinius: Agros & ſata omnia inundavit.

Invnūndātĭo, onis, f. t. Exundatio, illuvio, diluvium. [שִׁטְפָּה *ſchetéph* מַבּוּל *mabbúl.* ἐπίκλυσις, κατακλυσμός. Gall. *Desbordement, inundation.*

undation Ital. *Piena d' acqua, diluvio.* Germ. Ein vberſchwemmung/ ein außgieſſung des Waſſers. Hiſpan. *Reboſſadura, anauio.* Pol. *Powodź, potop.* Vn. *Karadás.* Ang. *A ſtrounding, a deluge.*] Col. lib. 8. cap. 11: Vel etiam valles, quæ fluminum alluvie, & inundationibus concreverint aptas eliè vineis aſſeverat.

I'n ūnguem, Ad unguem, perfectè: ita Ad unguem factum dicitur, quod ità elaboratum eſt, ut in eo nihil poſſit reprehendi [ἐξωνυχισμένον. Gall. *Parfaittement.* Ital. *Perfettamente.* Germ. Wey einem Nägelin. Hiſpan. *Perfectamente.* Pol. *Dokaśka.* Vng. *Tokelleteſſen.* Ang *Perfytlie.*] Arbores in unguem poſitæ id eſt, ita ordine ſuo collocatæ, ut nulla extra alias emineat. Virg. 2. Georg. - nec ſecius omnis in unguem Arboribus poſitis ſecto via limite quadret. Tranſlatio à lapicidis, qui ungue marmoris lævitatem experiuntur.

I'nungo, is aſt. t. Illino. [משח *maſchách* מח *tách.* ἐπιχρίω. Gall. *Oindre* Ital. *Ongere.* German Beſalben/ abſalben. Hiſp. *Vntar.* Pol. *Namazuie.* Vng. *Meg kenöm.* Ang *To anoynt.*] Plin. lib. 8. cap. 54: Mira ſolertia viſco inungunt oculos. Idem libro 18. cap. 30: Sunt qui lentem ſiccatam oleo inungant.

I'nūnctĭo, onis, f. t. Illitus, illitio. [משחה *miſchchâh* סיח *tiach.* ἐπάλειμμα. Gall. *Onction, oincture.* Ital. *Vntione.* German. Anſalbung/ vberſalbung. Hiſpan. *Ventadura.* Polon. *Namazanie.* Vngar. *Meg kenés.* Ang *An anoynting.*] Plinius libro 28. cap. 8: Felle glaucomata & ſuffuſiones corrigi propriè creditur tridui inunctione.

I'nunctus, a, um. [Polon *Nie ząſ acżoni.* Vngar. *Belé bely, hozzatet, ol. vaj, egyéb tettèt vele.*] ab inuniendo, quod Græci dicunt ἔνυξιν. Tertul. adverſus Valent. Et tamen inunitam in Adam.

I'nvŏco, as, penultima a corripitur. Intrò voco: & nonnunquam non voco quanquā poſterius hoc rarius eſt. [קרא *karâ.* ἐσκαλῶ. Gall. *Appeller dedans.* Ital. *Chiamare dentro.* German. Hinein rüffen Hiſpan *Llamar para venir dentro.* Pol. *Wołam.* Vng. *Bé hivom.* Ang. *To call in or on.*] Plautus in Capt. utramque ligneam statuam complexus eſt, quum inquit: Nam ſortita invocantur, & non parasiti invocamur. ¶ Aliquando ſignificat in auxilium voco, & ſubſidium peto. [ἀναγκάζω ἐπικαλέω. Gall. *Invoquer, reclamer appeller à ſecours.* Ital. *Invocare, chiamare, per aiuto pregare.* German. Vmb hilff anrüffen. Belg. *Om hulp aenroepen bidden beſchermen.* Hiſpan. *Llamar à ayuda.* Vngar. *Segitségre hivom.* Ang *To call for help.*] Plaut. in Aſin. Deam ibi invocet, quam lubebit, propitiam. Cicer. 2. de Nat. deor. Apud noſtros Iunonem Lucinam in pariundo invocant.

I'nvŏcātus, adjectivum. Non vocatus, inacceſſitus. [ἄκλητος. Gall. *Non appellé.* Ital. *Non chiamato.* Germ. Vnberüfft Hiſp. *No llamado.* Polon. *Nie wezwani.* Vngar. *Hivatlan.* Angl *Not called on.*] Plautus Capt. Iuventus nomen indidit ſcorto mihi, Eò quia invocatus ſoleo eſſe in convivio. Cælius ad Cicer. Epiſt. libro 8: At ego ſimulatque audivi, invocatus ad ſubſellia rei accurro.

I'nvŏlo, as, are, à Vola fit, quæ eſt manus & pedis concavitas. Id eſt, concavam manum injicio, rapaciter ſubtraho, cum impetu aliquem aggredior. [תעים *behît* חעל *ghazál.* ἁρπαγῇ ἄγω, ἁρπάζω. Gall. *Rauber.* Ital. *Involare, rubbare.* German. Darauff ſtoſſen. Hiſpan *Hurtar.* Pol. *Gwałtem zdzierżam.* Vngar. *El ragadom, reá vohanok.* Ang. *To ſteall, to runne violentlie vpon one.*] Tullius libro 6: - quid corpore magni Projecto rapiat, quos Cæſaris involet artus. Plinius libro 9. cap. 59: Singulos involat verùm, quàm capit. Terent. Evnuch. Vix me contineo, quin ei involem in capillum. ¶ Aliquando Involare compoſitum eſt à verbo Volo, as, idemque eſt quod intrò volare ἐσπέτομαι. Columella libro 8 cap. 3: Neque enim debent ipſis nidis involare, ne, dum adſiliunt, pedibus ova confringant. Varro 3. de Re ruſtica: At in villam intrò involant columbæ, de quibus merula, &c.

I'nvŏlĭto, as, are, frequentativum. [πολὺς ἐφίσταμαι. Vng. *Reá röpdösök.* Ang. *To flee in often.*] Horat. 4. Carm. Ode 10: Et quæ nunc humeris involitant, deciderunt comæ.

I'nvŏlūcris, cre, om. t. Quod adhuc volare non poteſt. [ἀπέτης. Gall *Qui ne vole pas encore.* Ital. *Che non può volare.* German. Vngefidert. Hiſpan *Que aun no puede volar.* Polon. *To co ieszcze lietać nie może.* Vng. *Szárniatlan, repülésre kelkwel valo* Ang. *That can not flee.*] Gell lib. 2. cap. 29: Pulli tunc involucres erant.

I'nvŏlucrĕ, involucrum, Vide INVOLVO.

I'nvŏlvo, is, ere, act. t. In ſeu ſuper aliquid volvo, vel volvendo impono, aut injicio. [חלל *ghalál* חלם *ghalám* חתל *chittél* עטף *hatáph* ἐπινυλίνδω. Gall. *Enueloper, entortiller, rouller deſſus.* Ital. *Inuolgere, auilluppare.* German. Etwarauff weltzen: *item,* einwinden, einwickeln. Hiſpan. *Embolver.* Polon. *Obwiiam, wwaliam.* Vngar. *Reá hengeritém, reá von ſzom:* (item) *meg homalyoſitom.* Ang. *To roll or wrape together or vpon.*] Virgil. 1. Georg. Ter ſunt conati imponere Pelio Oſſam, Scilicet atque Oſſæ frondoſum involvere Olympum. Ovidius 12. Metam. Saxa, trabesq; ſuper totosque involvite montes, ¶ Sæpè accipitur pro circūplico, circumvolvo, & re aliqua intego. Plin. libr. 11. cap. 24. de aranéis: Nam & lacertarum catulos venantur, hos primùm tela involventes, & tunc domum labra utraque mortu apprehendentes. - Cæſar in Bello civili callide Silius libro 7. Ovidius 4 Faſtor. - ſpongiam pulpa, ferroque involvit, & ignes Admovet Horat. lib. 2. Carm. Ode 29: - Sic mea Virtute me involvo, probamque Pauperiem ſine dote quæro. ¶ Per tranſlationem tenebras eſſe indere, obſcurare. Virgil 3. Aeneid. Involvere diem nimbi, & nox humida cœlum Abſtulit. Idem 6. Aen. Obſcuris vera involvens.

I'nvōlvŭlŭs, li, penultima correpta, Vermiculus qui & convolvulus dicitur, quòd ſeſe foliis arborum & vitium circumvolvat, & implicet. ἰψ, ἴουλος, Suid. [Gall. *Vercoquin ou hurbec.* Ital. *Verme che rode i germogli delle vite, volvolo.* German. Ein Raupt ein Würmlein ſo ſich in die bletter wicklet. Hiſpan. *El guſano rebolton.* Pol. *Robak wliśki zawiti.* Vngar. *Hirnyo.* Ang. *A caterpiller or worme eating the leaues of trees.*] Plaut. Curcul. - imitatus nequam beſtiam, Et damnificam. P. Sed quamnam amabó? L. involvulum, Quæ in Pampini folio intorta implicat ſeſe.

I'nvŏlūcrĕ, is, ſubſtantivum, Eſt linteum illud, quo tonſores hurneros tondendorum involvunt, ne veſtes capillorum ſegmētis ſordidentur. [חתלה *chathullâh* חתול *chittûl.* τὸ ἔλυτρον τῶν κουρέων. Gal. *Enuelopoir, vn linge ou couurechef qu'vn barbier eſtent ſur celuy à qui il fait la barbe.* Ital. *Panno che 'l barbiere pone alle ſpalle di coloro che ſi fanno toſare.* German. Ein ſchürtzluch das man vmb einen ſchtecht. Hiſpan. *Touaja para el cuello.* Polon. *Szata balwierska krora goliaczna czerwieſza.* Vng. *Az barbelnok nyaklo ruhdia.* Ang. *A linnen cloth wherewith barbours couer thame which they sheare.*] Plaut. in Capt. Ne is quidem involuere injicere voluit, veſtem ut ne inquinet.

I'nvŏlūcrum, cri, penult. producta, ſ. ſ. Quo quippiam involvitur, aut integitur. [חתלה *chattullâh* חתול *chittûl* ἔλυτρον, ἐνείλημα. Gall. *Enuelopoir.* Ital. *Inuoglio.* German. Darein man etwas wicklet Hiſpan. *Embolvedor para embolver.* Polon *Zawiiia.* Vn. *Betakaro.* Ang. *Any thing that ſerueth to cloke, couer or hide.*] Cic. 1. de Orat. Sic modò in oratione Craſſi divitias atque ornamēta ejus ingenii, per quædam involucra atque integumenta perſpexi: ſed ea quum contemplari cuperem, vix aſpiciendi poteſtas fuit. Involucris ſimulationum tegi: hoc eſt, ſimulatis affectibus. Cicero ad Qu. Fr. lib. 1: Multis enim ſimulationum involucris integitur, & quaſi velis quibuſdam obtenditur uniuſcujuſque natura. ¶ Fit autem involucrum à verbo involvo, vis, cujus ſupinum eſt involutum, mutata tum in crum, fit Involucrum. ἐνειλέω, ἐνειλίττω, περιπέπλω. Sic fiunt multa alia, ut Lavacrū, Simulacrum, Ambulacrum, Aratrum, Sepulchrum, quæ habent penult. producta.

I'nvŏlūtē, adverbium. [Pol. *Zawiele.* Vng. *Bé takarva, homályoſan.*] Spartianus in Caracalla: Quæſtus eſt de fratris inſidiis involute, & inconditè ad illius accuſationem.

I'nvŏlūtĭſſĭmŭs, ſuperlat. [Pol. *Barzo zawiſły.* Vng. *Igen homályos.*] Seneca Quæſt. Natural. lib. 6 cap. 5: Nec in hac tantum re omnium maxima atque involutiſſima.

I'nūrbānŭs, a, um, Incultis Inventuſtus, ruſticis moribus præditus [ἄγροικος, ὁ ἀστεῖος, ἀπαίδευτος, ἀμαθής. Gall. *Inciuil, ruſtique.* Ital. *Incivile, roſtico, rozzo.* Germ Vnhöfflich/ bewriſch. Hiſpan. *Ruſtico y deſcortes.* Pol. *Nie obiczainy, grubi, nie nauczony.* Vng. *Paraſzt, embertelen.* Ang. *Vnmanerly, vncourteis.*] Cic. 2 de Orat Inopem quendam humanitatis, & inurbanum. Idem de claris Orat. Sed omnium oratorū ſive rabularum, qui & planè indocti, aut inurbani, aut ruſtici etiam fuerunt, &c. Horat. in Arte: - ſi modò ego, & vos Scimus inūrbanum lepido ſuppone dicto.

I'nūrbānē, adverb. Inſulsè, ruſticé. [ἀπείρως, ἀνάνδρως, ἀγροίκως. Gall. *Sans courtoiſie, inciuilement, ruſtiquement.* Ital. *Diſcorteſemente, inciuilmente* Germ. Vnhöfflichen. Hiſp. *Ruſtica y decorteſamente* Polon. *Grubie.* Vng. *Paraſztul, embertélenül.* Ang. *Vnmanerlie, vncourteouſlie.*] Cic. 3. de Nat. deor. Alabandenſes quidem ſanctiùs Alabandum colunt, à quo eſt urbs illa condita, quàm quenquam nobilium deorum, apud quos non inurbanè Stratonicus, ut multa, &c.

I'nūrgĕo, es: id eſt, Contra aliquem urgeo. [נגף *nagâch* נגף *naghâph.* ἐπωθέω, πρόσκρουσμα, προσπταίω. Gall. *Pouſſer & heurter contre* Ital. *Premere, urtare, ſpingere.* Germ. Treyben/ ſtoſſen Hiſp. *Empuxar.* Pol. *Pobiedzam.* Vng. *Öklelök, valaki ellen tuſakodom.* An. *To force againſt any.*] Lucr. lib. 5: Cornua nata priùs vitulo, quàm frontibus extent. Illis iratus petit, atq; infenſus inurget.

I'nūrīno, as, penult. prod. idem quod urinare: id eſt, in aquam mergi, & natando emergere. [שחה *ſachâh* טוף *tſúph.* ἐμπίπτω, κολυμβάω. Gall. *Se plonger en l' eau.* Ital. *Nuottar ſotto acqua.* German. Vnder das Waſſer ſchieſſen oder ſchwimmen. Hiſp. *Nadar y ſalir de lagua nadando.* Pol. *Pod wode nurzam.* Vng. *Az vizben el bujom.* Ang. *To plunge in water*] Colum. lib. 8. cap. 14: Lacus, piſcinaq; manu fiant, ut ſint quibus inuinare poſſint aves.

I'nūro, is, ere, act. t. ignito ferro ſtigma imprimere, ut ſervorum fronti & equorum coxis, ut cognoſcantur à domino. [חרך *charách.*

chardch. ἐγκαίειν, κατεγκαύσαι. Gall. *Marquer d' vn fer chaud, imprimer quelque marque.* Ital. *Marcare, segnate conferro caldo.* German. Eynbrennen/auff etwas brennen. Belg. Inbranden. Hiſp. *Semnalar de huego.* Pol. *Piatnuia, wipalienam.* Vngar. *Meg belyegzöm, meg ſwtöm.* Ang. *To marke with a burning heat yron.*] Inurere, adhibito igni fingere: quod genus picturæ Encauſticæ dicitur. Plin. lib. 35. cap. 4: Cujus ſupra caput tabula bigæ pendet, quàm Nicias ſcripſit ſe inuſiſſe. ¶ Et per tranſlationem Inurere ſignificat ita imprimere, ut deleri nequeat: ut, Inurere ignominiam alicui. [חקק *chák* חקה *chikkáh.*] Cic. de provin. Conſul. Sed fruatur ſanè hoc ſolatio: atque hanc inſignem ignominiam, quoniam uni præter ſe inuſta eſt, putet eſſe leviorem. Inurere ſibi maculam, eſt ignominiam atque infamiam indelebilem contrahere. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Prehenſabat ſingulos, oratbatque, ne Claudiæ genti eam inuſtam maculam vellent.

Inūsĭtātŭs, a, um, inſolitus, præter conſuetudinem, rarò viſus, inauditus. [ἄηθης, ἀνείωθος. Gall. *Inuſité.* Ital. *Inuſitato, fuor d' vſanza.* Ger. Vnbrenchig. Hiſpan. *No acoſtumbrado, deſuſado.* Polon. *Nie zwiczaini.* Vngar. *Szokatlan.* Ang. *Not accuſtomed or wonted.*] Cicer. 2. de Orat. Alter lepôrem quendam inuſitatum noſtris oratoribus eſt conſecutus.

Inūsĭtātē, adverb. [ἀηθῶς. ἀηθέως. Gall. *Contre ou outre la couſtume.* Ital. *Contra l' coſtume.* German. Vnbrenchlichen. Hiſpan. *Deſuſadamentra, contra la coſtumbre.* Polon. *Nie zwiczainie.* Vng. *Szokatlanul.* Ang. *Not after the accuſtomed faſhion.*] Cicer. ad Qu. Fr. Abſurdè, & inuſitatè ſcriptæ epiſtolæ. Idem de Clar. Orat. Inuſitatè loqui.

Inūtĭlĭs, le, om. t. Qui nulli uſui eſt. [ἄχρηστος. Gall. *Inutile, qui n' eſt point proffitable.* Ital. *Inutile, diſutile.* German. Vnnütz. Hiſpan. *Deſaprouechado, ò ſin prouecho.* Pol. *Nie pożitecżni.* Vng. *Haſzontalan.* Ang. *Vnprofitable.*] Cicer. 1. de Inventione: Is inutilis ſibi, perniciosus, patriæ civis alitur. Idē 2. de Divin. Quid? quum quæritur qui ſit optimus Reipub. ſtatus, quæ leges, qui mores aut utiles aut inutiles? Ovid. 13. Metam. -donec ſolertior iſto, Et ſibi inutilior, timidi commenta retexit

Inūtĭlĭtĕr, adverb. [ἀχρήστως. Gall. *Inutilement, ſans proffit.* Ital. *Inutilmento, ſin proffito.* German. Vnnützlichen. Hiſpan. *Deſaprouechadamente.* Polon. *Nie pożiteczńie.* Vngar. *Haſzontalanul.* Angl. *Vnprofitablie.*] Plinius libro 16. cap. 39: Alii non inutiliter relinquunt. Hirtius de bel. Alexan. Multa Romæ malè & inutiliter adminiſtrari.

Inūtĭlĭtās, atis, f. t. [ἀχρηστία. Gall. *Inutilité.* Ital. *Mancamento, d' vtilità & commode.* German. Vnnützligkeit. Hiſpan. *Deſaprouechamiento.* Polon. *Nie pożitek.* Vngar. *Haſzontalanſag.* Angl. *Vnprofitableneſſe.*] Cic. 2. de Invent. Ex his illud conficitur, ut appetendarum rerum partes ſint honeſtas & utilitas: & vitandarum, turpitudo & inutilitas.

Invūlnĕrātŭs, a, um, Non vulneratus. [ἄτρωτος. Gall. *Qui n' a point eſté bleſſé.* Ital. *Non ferito.* Germ Vnverwundt. Hiſpan. *No herido.* Polon. *Nieranioni.* Vng. *Meg ſebeſitethetetlen.* Ang. *Not wounded.*] Cic. pro Seſt. Cæteri verò aut repentina vi perculſi; ac tempeſtate populari, per populum tamen recreati ſunt, atque revocati: aut omnino invulnerati, inviolátique vixerunt.

Invūlnĕrābĭlĭs, [ἄτρωτος. Polon. *Ranienia nie podliegl'i.* Vn. *Meg ſebeſithetetlen.*] Seneca de Beneficentia libro 5. cap. 5: Neque enim minus fortis ſum, ſi cum invulnerabili me hoſte committis.

I ante O.

Iō, ἰώ, Dolendi particula eſt. Tibullus: Vror io, remove ſævà puella faces. ¶ Quandoq; exprimit geſtientis lætitia affectū. Ovidius 2. de Arte: Dicite io Pæan & io bis dicite Pæan.

Iocinalis, Onobrichis apud Dioſc. lib. 4. cap. 151.

Iŏcŭs, ci, m. ſ. pluraliter hi joci, vel hæc joca, Dicitur quod ſerium non eſt. [חתק *tſechok.* παιδιά Gall. *Ieu, raillerie, gaudiſſerie.* Ital. *Scherzo ginoco.* Ger. Ein ſchimpff. Belg. Schimp/boerde. Hiſ. *Burla, juego.* Pol. *Zart.* Vngar. *Tréfa, tſufſag.* Ang. *Ieſt in wordes, a mery word, diſport.*] Martialis: Conſuevêre jocos veſtri quoque ferre triumphi. Saluſt. in Iugurtha: Ioca, feriaque cum humillimis agere. Gellius libro 22: Inſulſi hominis joca non præteribo. Cicero 2. de Finib. At quicum joca & ſeria, ut dicitur, quicum arcana, quicum occulta omnia? In joco atque vino, genus loquendi antiquum, quo tempus ſignificabatur poſt cōvivium. Catul. Marucine Aſini manu ſiniſtra, Non bellè uteris in joco atque vino. Vide ſuprà in dictione IN.

Iŏcŭlus, diminut. [σκωμμάτιον. Gall. *Petit ieu.* Ital. *Picciolo giuoco.* German. Ein ſchimpffletn. Hiſpan. *Pequenno juego.* Polon. *Zarteczek.* Vng. *Tréfácska.* Angl. *A litle diſport, or mery word.*] Plaut. in Stich. Novi illum: joculo hæc dixit.

Iŏcōsŭs, a, um, Quod ſerium non eſt. [διαπαίγμων. Gall. *Ioyeux & recreatif, railleur.* Ital. *Giucoſo, piacevolo.* German. Schimpffig. Hiſpan. *Coſa llena de burlas.* Polon. *Zartowni.* Vngar. *Tréfás, tſufos.* Angl. *Merie, ioyous.*] Cicero 1. Offic. Si de rebus ſeriis loquatur, ſeveritatem adhibeat, ſi de jocoſis, lepórem. Martialis: Non potuit meliùs litem finire jocoſam.

Iŏcōsē, Non ſeriò, ſed feſtivitatis modò gratia. [διαπαίγμονως. Gall. *Par ieu, en ieu, par raillerie.* Ital. *Piacevolmente, da giuoco.* Ger. Schimpfflichen. Hiſp. *De burlas, contrario de veras.* Pol. *Zartownie.* Vn. *Tréfáſon, tſufſág képpen.* Ang. *Merilie, in maner of diſport.*] Cic. Qu. Frat. -eumq; luſi jocosè ſatis. In eadem ſignificatione dicuſus & Iocò adverbii ſignificatione. Terent. Heavt. Iocóne illæc dicat, neſcio.

Iŏcŭlŏr, aris, d. p. per jocū aliquid dico, facióve. [חתק *tſchék.* παίζω, χαριεντίζομαι. Gall. *Se iouer, faire ou dire quelque choſe par ieu.* Ital. *Scherzare.* Ger. Schimpffwerck treyben. Hiſp. *Burlar.* Polon. *Zartuie.* Vng. *Tréfálok, tſufolkodom.* Ang. *To do or ſay any thing by diſport or ieſt.*] Liv. 7. ab Vrb. Inter carmina propemodum incondita militariter joculantes, Torquati nomen auditum.

Iŏcŭlārĭus, re, om. t. Ioco, riſuq; dignus. [παιδιώδης. Gall. *Ioyeux & plain de raillerie.* Ital *Coſa giocoſa.* Ger. Schimpfflich. Hiſp. *Coſa de burla.* Pol. *Zartowni.* Vng. *Tréfás, tſufſágos.* Ang. *That is ſpoken in ieſt.*] Terent. Phorm. -quid mea? Illa quidem noſtra erit. D. jocularem audaciam. Cic. de Fat. O licentiam jocularem!

Iŏcŭlārĭŭs, a, um, Quod joco fit dicitúrve, neq; ſerium eſt: vel quod joco riſuq; dignum eſt. [παιδιώδης. Gall. *Ioyeux & plein de raillerie.* Ital. *Da giuoco.* Ger. Schimpfflich/ſcherzig. Hiſp. *Lleno de burlas.* Pol. *Szmieſzni.* Vng. *Tréfaſág, tſufſág.* Ang. *That is ſpoken in ieſt.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 1: Præterea ne ſic, ut qui jocularia ridens Percurram. Terent. in Andr. Iocularium in malum inſciens penè incidi.

Iŏcŭlārĭtĕr, Iocosè, per jocum & riſum. [παιδιωδῶς. Gall. *Par ieu, en raillant.* Ital. *Da giuoco.* German. Schimpfflichen/in ſchimpffs weyß Hiſp. *De burla, burlando de palabra.* Pol. *Zartuiacz, ſżmieſzac.* Vng. *Trefaſon, tſuf ſágoſon.* Ang. *Ieſtenglie, merily, pleſantlie.*] Plin. libr. 22. cap. 22: Hæc eſt, quam Ariſtophanes Euripidi Poëtæ objicit joculariter, Matrē ejus ne olus quidem legitimum venditaſſe olim, ſed ſcandicem.

Iŏcŭlātŏrĭus, a, um, Quod fit per jocum. [παιδιώδης. Gal. *Ioyeux, plein de raillerie.* Ital. *Coſa giuocoſa.* Ger. Das in ſchimpffs weyß geſchicht Hiſp. *Lleno de burlas.* Pol. *Przez żart.* Vng. *Tréfás, tſufſágos.* Ang. *That is ſpoken in ieſt.*] Cic. ad Att. lib. 4: Huic joculatoriæ diſputationi ſenem illum, ut noras, intereſſe ſanè nolui. Quidam legunt joculatorem, ſed utrum rectè, ipſi viderint.

Iŏcŏr, aris, d. p. Nugas ago, haud ſeriò loquor, cavillor. [חתק *tſichék.* παίζω, χαριεντίζομαι. Gall. *Se iouer, railler, ſe gaudir.* Ital. *Scherzar.* Ger. Schimpffen/ſchimpffwerck treyben. Belg. Boerden. Hiſp. *Burlar, jugar.* Pol. *Zartuie.* Vngar. *Tréfálok, tſufolkodom.* Angl. *To vſe ieſtes, diſportes or merie wordes.*] Cic. lib. 1. Epiſt. Sed jam cupio tecum coràm jocari. Plaut. in Menæch. Solet jocari ſæpè mecum illo modo. Cicer. 4. de Finib. Habent enim acceſſionem dignam in qua laboretur, ut mihi in hoc jocari videantur interdum, quum ita dicant.

Iŏcāns, tis, participium. [מתחק *metſachék.* ὁ παίζων. Gal. *Se iouant, ſe raillant, ſe gaudiſſant.* Ita. *Chi ſcherza di parole.* Ger. Schimpffend/ſcherżend. Hiſpan. *El que ſe burla.* Pol. *Zartuiac.* Vngar. *Trefálo tſufolkodo.* Ang. *Ieſting, bourding ſpeaking merilie.*] Cicer. 4. Acad. Me quoque, jocánsne an ita ſentiens (non enim ſatis intelligebant) cœpit hortari ut ſententia deſiſterem.

Iŏcātĭo, ónis, f. t. jocoſa & faceta narratio, aut ſermo. [חתק *tſechók.* ἡ παιδιά. Gall. *Raillerie.* Ital *Giuoco.* Germ. Schimpffung/ſcherżung. Hiſp. *Burla, obra de bullar.* Pol. *Zartowanie.* Vng. *Tréfálás, tſufolkodás.* Ang. *A bourding or vſing uf diſportes.*] Cicer. ad Papyrium: Nunc venio ad jocationes tuas.

Iōnthī, [ἰονθοί. Pol. *Brodawki na twarzi.* Vngar. *Orczan valo bobortſóżás.*] A Galeno appellātur exigui duriq; faciei tumores, à craſſo humore generati, quos Plin. Celſusq; varos, Itali ſua lingua *Coſſos* appellant, teſte Manardo Epiſt. Med. lib 7. & 8.

Ionthos, ἰονθος, Græci dicunt, quos Latini varos appellant.

Iota, litera eſt Græca, ſed ponitur pro nihilo, ac re nullius momenti. [Pol. *Nikczemna rzecż.*] Cic. de Orat. Vt jotam literam tollas, & ſ planiſſimum dicas.

Iovínianos, ἰοβινιανὸς, Divus Maximianus voluit vocari, qui ſe fortiter in Illyrico geſſiſſent.

Iŏvīs gĕmmă, Quæ & æther candorem & levis eſt, & tenera. διὸς λίθος. Plin. libr. 37. cap. 10.

Iŏvīs flos, Flos eſt ætherius & inodorus, colore purpureo, cujus gratia coronamentis expetitur. διὸς ἄνθος. Plin. lib. 21. cap. 10: Colore tantùm placet Iovis flos, odor abeſt: ſicut & illi, qui Græcè *Phlox* vocatur.

I ante P.

Ipes, Quæ & Scnipes. [ἶπες, ἡ σκνίπες. Vng. *Szálló bimborágo fereg.*] à Græcis appellantur vermiculi verno tempore, & potiſſimùm ſpirante Auſtro in vitibus naſcentes, oculosq; earum erodentes: quos ruſtici ſolent ampelitide terra enecare, ut docet Galenus lib. 9. Simpl. Medic.

Ippārchĭă, ę, f. p. ἱππαρχία, præfecturā: & quaſi magiſterium equitum. Quidam pro ala LXII. equitum accipiunt.

Ips, ἶψ. Vermiculus eſt vitium oculos erodens, ut & cis frumenta,

menta, trips ligna, fis veſtes, is vitrum, midas fabam. [Vng. *Szô:ß bimbo rágo féreg.*] Vide latiùs ſuprà in dictione IPES.

Ipſĕ, a, um, Pronomen demonſtrativum, quod cum aliis pronominibus junctum, eorum accipit ſignificationem: ut ego ipſe, tuipſe, iſipſe. [NIIT *hu. αὐτός.* Gall. *Luy, luy-meſme.* Ital. *Eſſo.* Ger. Er. Hiſp. *Elmeſmo.* Pol. *Ten.* Vng. ß. Ang. H[illegible]] Invenitur tamẽ ſæpè abſq; aliis per eclipſim prolatũ, ſ. tamen eorum habens ſignificationem, quæ cum eo ſubaudiuntur. Virg. 2. Aen. -quæque ipſa miſerrima vidi. ¶ Aliquando relativum eſt. Idem 3. Aeneid. -ipſa arduus, altaque pulſat Sydera. ¶ Aliquando emphaſim: id eſt, ſignificationem & vim rei alicujus latentis habet, cujuſmodi eſt illud apud Virg. 2. Aeneid. Ipſe pater Danais animos, viresq; ſecundas Sufficit. Ibi enim Ipſe latentem quandã habet energiam: quaſi dicat, Ipſe Iupiter, qui ſe omnibus æquum ſolet præbere, & quẽ minimè veriſimile erat talia facturũ fuiſſe. Quòd ſi addatur particula met, diſcretio ſignatur: ut ipſemet: hoc eſt, ipſe per ſe, & non per alios. Ipſi, pro integri, ſive toti, quemadmodum Horomanus obſervavit, antiqua conſuetudine. Paulus L. 66. de verb. oblig. Sed ſi ipſorum viginti annorum erit, non impedietur manumiſſio. Cicero ad Atticum libro 3: Triginta dies erant ipſi, quum has dabam literas per quos mullas à vobis acceperam. ¶ Apud veteres Ipſus, pro ipſe dicebatur. Terent. Ipſus eſt. ¶ Item ſuperlativum Ipſiſſimus. *αὐτότατος.* ¶ Hinc fit compoſitum Iſipſe: id eſt, ipſe & non alius.

Ipsŭllĭcēs, Bracteæ dicebantur in muliebrem, virilemq; ſpeciem expreſſæ. Feſt.

I ante R.

Ir, Vide HIR.

Ĭrā, Vide HIRA.

Īrā, ſ. p. Iracundia, furor, animi excandeſcentia in corde ſedem habens: ita dicta, ut quidam credunt, à verbo Ire. [ꝑN *aph* ꝑN *charón* כעס *chálas* עצב *záhaph. ὀργή.* Gall. *Ire, courroux, courroucement.* Ital. *Collera, ira.* Germ. Zorn. Belg. Gramſchap. Hiſp. *Ira.* Pol. *Gniew.* Vng. *Haragos.* Ang. *Anger, wrath.*] Nam à ſe it qui iraſcitur & fiunt. Vide & qui iram deponit, ad ſe redire dicit. Terent. in Adelph. Tandem reprime iracundiam, & ad te redi. Cic. 4. Tuſc. Quæ autem libidini ſubjecta ſunt, ea ſic definiunt, ut ira ſit libido puniendi ejus qui videatur lætiſſe injuria. Hæ ſunt inter Glycerium & gnatum, Terent. in And. Iram evomere in aliquem, Terent. in Adelph. Cicer. de Offic. Prohibenda maximè eſt ira in puniendo. Indomitæ iræ. Virg. 2. Aen. Nate, quis indomitas tantus dolor excitat iras? Exercere iras. Virg. 3. Georg. Hoc quondã monſtro horribiles exercuit iras Inachiæ Iuno peſtem meditata juvencę. Ovid. 13. Metam. -roſtrisq; & aduncis unguibus iras Exercent, aliasque adverſaque pectora laſſant. ¶ Melior eſt ira riſu: quia per triſtitiam vultus corrigitur animus delinquentis, Eccleſiaſtes 7. ¶ Definitur à philoſopho: *θυμὸς ἔξουσι ἐπὶ τῷ ἀεὶ τὸν κρεῖττον ἡγεμονεύειν.* Horat. libro 1. Epiſt. 2: Ira furor brevis eſt, animum rege, qui niſi paret, Imperat; hunc frenis, hunc tu compeſce catena.

Īrācundŭs, da, dum, Qui ex parva & levi vel nulla cauſa iraſcitur: quiq; natura ad iram proclivis eſt. [כעס *chobés* עצב *záhaph. ὀργιλος, θυμοειδὴς, θυμικός.* Gall. *Cholere, qui ſe courrouce incontinent & pour peu de choſe.* Ital. *Colerico, iracundo.* Germ. Zornmütig Hiſpan. *Ayrado.* Polon. *Gniewliwi.* Vng. *Haragos.* Ang. *Soone angrie.*] Plaut. in Mil. Opus eſtne tibi advocato triſti, iracundo? Eccе me. Idem in Pœn. Eia haud veſtrùm eſt iracundos eſſe quod dixi joco.

Īrācundĭă, ſ. p. dicitur proclivitas ad iram. [כעס *chabás* עצב *záhaph. ὀργιλότης.* Gall. *Deſpit, ire.* Ital. *Deſiderio di vendetta, diſpetto.* Ger. Zornmütigkeit. Hiſp. *Aquella ira que permaneſce.* Polon. *Gniewliwoſc.* Vng. *Haragoſság.* Ang. *Anger quickelie moued.*] Donatus, ira de cauſa eſt, iracundia de vitio multùm iraſcentis. Cic. 4 Tuſc. Ex quo in aliis anxietas, unde anxii: in aliis iracundia dicitur, quę ab ira differt: eſtq; aliud iracundum eſſe, aliud iratum. Seneca: Ira quo diſtet ab iracundia apparet: quo ſcilicet ebrius ab ebrioſo, & timens à timido: Iratus, poteſt eſſe nõ iracundus: iracundus poteſt aliquãdo nõ iratus eſſe. Vſurpat tamen iracundia pro ira. Cic. 3. Tuſc. Quanquam ipſa iracundia libidinis eſt pars: ſic enim definitur. Iracundia eſt ulciſcendi libido. Terent. in Adelph. Me miſerum, vix ſum compos animi, ita ardeo iracundia.

Īracundē, adverbium, Furioſè, animoſè, impellente ira. [*ὀργίλως, θυμικῶς.* Gall. *Auec ire, par courroux, de cholere.* Ital. *Sdegnosamente, con ira.* Germ. Zornmütigklich. Hiſp. *Ayradamente.* Pol. *Gniewliwie.* Vng. *Haragoſon.* Ang. *Angerlie.*] Cic. Philip. 8: Nam me tecum iracundè agere dixiſti ſolere, non eſt ita: vehementer me agere fateor, iracundè nego.

Īraſcŏr, ſceris, iratus ſum, d. t. Ira commoveor, ſtomachor, ſuccenſeo. [כעס *chabás* עצב *záháph. ὀργίζομαι.* Gal. *Se courroucer, ſe deſpiter, ſe cholerer.* Ital. *Iraſci, adirarſi, corrucciarſi.* Ger. Zürnẽ, zornig ſeyn. Belg. Gramzen. Hiſ. *Enſennarſe de preſto.* Pol. *Gniewam ſie.* Vngar. *Haragszom.* Ang. *To be angrie.*] Et modò abſolutè ponitur. Terent. in Evnuch. Ille continuò iraſci, Neque negare audere. Idem Adelph. Rurſum Demea iraſcere. Modò cõſtruitur cum dativo. Cic. ad Att. lib. 1: Pompeii noſtri amici negant me ei iratum fore, ſi ad mea convicia nõ venerit Plautus: Nolò amabò Amphitruo iraſci Soſiæ cauſa mea. Cicero pro Quin. Roſc. Dii immortales hominibus iraſci & ſuccenſere conſueverunt. ¶ Iraſci vicem alicujus, pro dolere. Liv. 4. bell. Maced. ¶ Hujus compoſita ſunt, Subiraſcor, quod eſt paulùm vel leniter iraſcor, Obiraſcor, contrà iraſcor. *αὐτοργίζομαι.* Liv. libr. 10 Fortunæ (ut fit) obirati, cultum reliquerant Deũm. Nonius veteres quoque iraſco dixiſſe annotavit. Pomponius in Ariſta: Noli quæſo iraſcere. More fit moriri ſuam quiſque uxorem ut velit. Nigidius commento grammatico lib. 1: Ita iraſcere, quid nunc iraſcitur! Ex Nonio.

Īrātŭs dicitur, qui aliqua re laceſſitus excandeſcit: etiamſi natura nõ ſit iracundus. [כעס *chobés* עצב *záháph. ὀργισθείς.* Gall. *Ire, courroucé, deſpité, cholere.* Ital. *Adirato, corrucciato.* Germ. Zornig, erzürnt. Belg. Gram. Hiſpan. *Ayrado y ſannudo.* Polon. *Gniewliwi.* Vng. *Meg haragut.* Ang. *Angrie or diſpleaſed.*] Cic. pro Cælio: Huic ego deos propitios, pleriq; autem iratos putant. Idem ad Attic. Nolo te illum iratum habere Iratior. Cicer. ad Attic. lib. 15: Antonio eſt enim fortaſſe iratior. Iratiſſimus. Cic. 8. Philip. Cæſar ipſe qui illis fuerat iratiſſimus, tamen propter ſingularem ejus civitatis gravitatem & fidem, quotidie aliquid iracundiæ remittebat.

Īrātē, adverbium, Per iram ſignificat. [*ὀργῇ.* Gall. *Par courroux, par cholere.* Ital. *Iratamente, con ſdegno, con ira.* German. Zornigklich. Hiſpan. *Ayradamente, ſannudamente.* Pol. *Gniewliwie.* Vngar. *Haraggal, haragoſon.* Angl. *Angerlie.*] Colum. libro 7. cap. 12: Satis eſt ſeveros eſſe, nec blandos ut nonnunquam etiam conſervos iratiùs intuecantur, ſemper excandeſcant in exteros.

Īrcēus. Genus eſt farciminis.

Ire pedibus, in ſententiam, *ποδηγέω*, quid ſit, vide ſuprà in verbo EO is.

Īrēnārchēs, ſive Irenarcha. [*εἰρηνάρχης.* Pol. *Roziemcza ludzi pogniewanich.* Vn. *Békeség ſzerzõ.* Ang. *A iuſtice or iuſticer of peace.*] Qui ad tollendas diſcordias & pacandos civium animos, ſive qui diſciplinæ publicæ, & corrigendis moribus præficitur. Græci enim *εἰρηνεύω* pacem vocant: *ἄρχων*, præfectum aut principem. Horum officium erat tranquillitatem publicam ſervare, & iter facientibus vias ſecuras præſtare. Vide Vlp. l. Munerum. Digeſt. de Muneribus & honoribus.

Īrĭs, hujus iris, vel iridis. [קשת *keſchéth. ἶρις.* Gal. *L' arc du ciel.* Ital. *L' arco del cielo.* Ger. Ein Regenbogen. Hiſp. *El arco del cielo è de las nueues.* Pol. *Dega, tecza.* Vn *Szoaruhány.* Ang. *The rayne bowe.*] Arcus cœleſtis: à verbo *ἀείρω*, quod eſt dicere vel nuntiare: propterea quòd is pluvias denuntiet: unde etiã poëtę Irim Iunonis nuntiam eſſe finxerunt. Virg. 5. Aen. Irim de cœlo miſit Saturnia Iunò. Hujus arcus cauſa eſt radius Solis, cavæ nubi immiſſus qui repulſa acie in Solem refringitur. Nubes enim formã arcus diſcoloris efficiũt, quia alia parte earũ tumidiores ſunt, alia ſubmiſſiores, & quadã craſſiores, quàm ut Solem tranſmittant, alia imbecilliores, quàm ut excludant. Hæc inæqualitas alternis lucẽ umbramq; commiſceat, & exprimit illam mirabilem arcus varietatem. ¶ Eſt & Iris. [*ἶρις.* Gall. *Flambe ou glayeul.* Ital. *Iride, giglio, azurro, lilio celeſte.* Ger. Blaw Lilien. Hiſp. *Lirio cardeno.* Pol. *Fiel'kowi korzen.* Vng. *Kek liliom.* Ang. *Floure de luſe.*] Herba gladioli foliis, ſed majoribus, latioribus & pinguioribus, radice odorata & ſternutamenta movente, flore colorum varietate arcus cœleſtis ſpeciem referente. Vulgus *Lilium cæruleum* appellat. Vide Plin. lib. 21. cap. 7.

Īrĭnum, n. ſ. [*ἴριον.* Gall. *Onguent fait de glayeul.* Ital. *Onguento fata de iride.* Ger. Ein ſalb von blawen Lilien gemacht. Hiſp. *Vnguento hecho de lirio cardemo.* Pol. *Maſcz ziſial'kowego korzenia wczyniona.* Vng. *Liliombol ziſinalt keneſ.* Ang. *An oyntement made of the floure deluſe.*] Vnguentum quod ex iride fit. Plin. lib. 13. cap. 1: Irinum Corinthi diu maximè placuit. Idem lib. 20. cap. 27: Capitis dolores diſcutit illitum ex aceto, & infuſum naribus cum irino, oculorum epiphoras, & tumores.

Īrĭŏn, onis, *ἰρύριον*, Frugis genus eſt, culmo aſſurgens ferulaceo, foliis & flore ſeſamo non diſſimili. Seritur in Italia ante Vergiliarum exortum: in Græcia autem & Aſia, ſub earum occaſum. Vide Plin. lib. 18. cap. 7.

Īrnēllă, Vaſis genus in ſacris. Feſtus.

Īrōnīă, pen. prod. [*εἰρωνία.* Pol. *Naſmiewisko.* Vng. *Gunyolás.*] Figura eſt in pronuntiatione vim omnem habens, quã nos vel *diſſimulationem*, vel *irriſionem* dicere poſſumus: quũ ſcilicet pronuntiatione ipſa nos diverſum oſtendimus ſignificare ab eo, quod verba ipſa videntur ſonare. Ejuſmodi eſt illud Iunonis apud Virg. 10. Aen. Me duce Dardanius Spartam expugnavit adulter. Niſi amaritudo pronuntiationis adjuverit, cõfiteri videtur quod negare contendit.

Īrpĭcēs, Raſtri ſunt dentati, in agris ad extirpandas radices herbarum

herbarum accommodati. [Ger. Ein gattung einer eyſener egkē die vier zän hat. Pol. Wł'oka. Vng. Gereblye.] Feſtus. Varro 4. de lingua Latina à ſerpendo dictos putat, eamque ob cauſam primùm Sirpices, poſtea S detrita, irpices appellatos eſſe. Cato de Re ruſt. vocat Vrpices, vel Hurpices, cap. 10. ab ἅρπαξ & ἁρπαγὴ Græco. Euripides Cyclope: Σαίρειν σιδηρᾷ τῇ δμῶ ἁρπαγὴ δόμους. Scalig. in Varr.

Irrādĭo, as, pen. cor. Illuſtro, illumino. [יזהיר hophíah. ἀκτοβολέω, ἀκτῖνα προσάπτω. Gall. Ietter rayons comme fait le ſoleil, ietter clarté & lumiere. Ital. Mandar raggi come il ſole, lampeggiare. Ger. Hinein ſcheyn glantzen/beſchinen. Hiſp. Echar deſi rayos de lux. Polon. Oſwieczam. Vngar. Meg veldgoſztom. Ang. To ſhyne and caſt beames lik the ſonne.] Plaut. Faciunt quod conſueverunt, irradiant ſalibus menſam, omnes ad riſum provocant.

Irrāsŭs, pen. prod. m. ſ. Nō raſus. [ἄξυρτος. Gall. Qui n' eſt point rais ne tondu. Ital. Non raſo. Ger. Vnbeſchoren. Hiſ. No raydo. Pol. Nie ogolioni. Vngar. Nyiretlen. Ang. Not ſhaven or clipped.] Plaut. in Rudente: Dic te ament cum irraſo capite.

Irrātĭōnābĭlĭs, le, pen. corr. om. t. Ratione carens. [ἄλογος. Gall Choſe ſans raiſon, qui n' vſe point de raiſon. Ital. No ragioneuole. Ger. Vnvernünfftig. Hiſp. Coſa fuera de razon. Pol. Nie rozumni, gł'upi. Vng. Oktalan. Ang Without raiſon.] Quint. lib. 7. cap. 4: Falſa eſt definitio, ſi dicas: Equus eſt animal rationale: nam eſt equus animal, ſed irrationabile. Sunt tamen q & hic & alibi apud eundem autorem, nō rationabile, ſed rationale legant.

Irrāucĭo, is, irrauſi, ſum, n. q. teſte Priſciano, ſive irrauceſco; cui, raucus fio. [βεγγκῶ, βεγγκάζω. Gall. Eſtre enroué. Ital. Diuenir rauco. Germ. Heiſer werden. Belg. Hees werden. Hiſp. Enronqueſcerſe. Pol. Ochrapiewam. Vngar. Be tekedők. Ang. To haue an hoarſe voice.] Cic. lib. 1. de Orat. At Aeſopum, ſi paulùm irraucuerit, explodi. Priſcianus legit irrauſerit.

Irrĕdux, ducis, pen. cor. contrariū eſt nomini Redux. [ἄνοστος. Gall. D' où on ne retourne point. Ital. Donde non ſi può tornar ſaluo. Ger. Vnwiderkomlich. Hiſp. Donde no ſe torna del peligro. Pol. Nie nawrotni. Vng. Meg nem tèrèndő. Ang. That can not be returned.] ut apud Lucan. lib. 9: Irreducemq; viam deſerto limite carpit: hoc eſt, viam unde rediturus non eſt.

Irrĕdivīvŭs, a, um, cui opponitur Redivivus: [ὁ οὐκ ἀναβιώσιμος εἰς τὸν. Gall. Qui' on ne peut refaire ne reparer. Ital. Che non ſi puede refare. German Nicht wider zu bringen Hiſpan. Coſa que no ſe puede rehazer ò renouar. Polon. Trudni do poſtawienia. Vngar. Meg nem eleuenendo. Ang. That can not be reuiued or repaired.] ut, Irredivivus pons apud Catullum, pro irreparabili, inquit Budæus. Cat. Epig. 17. ad Coloniam. -ſed vereris inepta Crura ponticuli, ſub his totus irredivivus Neſupinus eat, cavaque in palude recumbat.

Irrĕlĭgātŭs, a, um, Solutus, & nō ligatus. [ἄδετος. Gall. Qui n' eſt point lié, deſlié. Ital. Sciolto. Ger. Vngebunden. Hiſp. Coſa no atada. Pol. Nie związany. Vng. Meg nem kötòſztetöt. Ang. That is not bound.] Ovid. 1. de Arte: Vtq; erat è ſomno tunica velata recincta, Nuda pedem croceas irreligata comas.

Irrĕlĭgĭōsŭs, a, um, Pietati, & religioni repugnans. [לא ירא ישׁ iſch belij jáhal. ἀθεότος, ἀσεβής. Gall. Qui n' eſt point religieux, irreligieux. Ital. Irreligioſo. Ger. Vngottförchtig. Hiſpan. Coſa no religioſa. Pol. Nie nabożni. Vng. Iſtentelen, hitetlen. Ang. Without any religion.] Livius 5. ab Vrbe: Salvo etiam tum diſcrimine divinarum, humanarumque rerum, irreligioſum ratus, ſacerdotes publicos, ſacraq; populi Romani pedibus ire, ferriq; ſe & ſuos in vehiculo conſpici.

Irrĕlĭgĭōsĭtās, f. t. [ἀσέβεια. Pol. Nienabożeńſtwo. Vng. Hitetlenſég, pogányſág, iſtentelenſég.] Fabius Victorinus in 2. Rhetor. Ciceronis: Religio virtus eſt, irreligioſitas vitium.

Irrĕmĕābĭlĭs, bile, om. t. Vnde remeare non poſſis: [ἄνοστος, ἀνέκπλους. Gall. Dont on ne peut reuenir ne retourner. Ital. D' onde non ſi puede tornare à dietro. Germ. Vnwiderkehrlich. Hiſp. Coſa que no puede tornar. Polon. Nie nawrocińſki. Vngar. Ax hounat viſzsza nem terhetui. Ang. Of the which none can returne.] ut Error irremeabilis. Virgil. 5. Aeneid. -ancipitemque Mille viis habuiſſe dolum, qua ſigna ſequēdi Falleret indeprehenſus, & irremeabilis error. Idem 7. Aeneid. Occupat Aeneas aditum cuſtode ſepulto, Evaditque celer ripam irremeabilis undæ. Viæ irremeabiles, Senec. Hercul. furente.

Irrĕmĕdĭābĭlĭs, le, om. t. Cui mederi ac remediū adhibere nō poſſumus, incurabilis. [ἀθέρατος, ἀθεράπευτος. Gall. A quoy on ne peut remedier. Ital. Cui non ſi può trouare remedio. German. Vnheilſam. Hiſp. Coſa ſin remedio. Pol. Nie vlieczoni. Vng. Meggyógithatatlan. Ang. That can not be remeded or cured.] Plin. lib. 20. ca. 7: E quibus dixiſſe non pudeat, ſi in defectu Lunæ, Solisve cōgruat vis illa, irremediabilem fieri. Idem lib. 25. cap. 13: Sed in vino pota irremediabilis exiſtimatur.

Irrĕmūnĕrābĭlĕ, Quod ob magnitudinem remunerari non poteſt, nec par pari rependi. [ἀνταπόδοτον. Gall. Qui ne ſe peut remunerer. Ital. Che non ſi può remunerare. German. Das man nicht vergelten kan. Hiſpan. Coſa que no ſe puede galardonar. Polon. Nie od płacżoni. Vn. Meg fizethetetlen. Ang. That can not be rewarded.]

Irrĕpărābĭlĕ, n. t. Quod reparari & in integrum reſtitui non poteſt. [ἀνάπλαστον. Gall. Irreparable, qu' on ne peut reparer. Ital. Che nō ſi può reparare. German. Vnwiderbringlich. Hiſpan. Coſa que no ſe puede reparar. Pol. Nie naprawni. Vng. Meg vyithatatlan. Ang. That can not be repaired or reſtored.] Virg. 3. Georg. Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.

Irrĕpertŭs, a, um, Non repertus. [ἀνεύρετος. Gall. Non encor trouué. Ital. No ritrouato. Ger. Vnerfunden. Hiſp. No hallado. Pol. Nie należiony. Vng. Meg talal hatatlan. Ang. Not found.] Horat. 3. Carm. Od. 3: Aurum irrepertum, & ſic melius ſitum Quum celat ſpernere fortior. Id eſt, nondum repertum.

Irrĕpo, pis, penult. prod. Paſſim & lārenter more repentium introēo. [לחש jáchal ורמש ramás. παρεμπίπτω, παρεισέρχομαι, παρείσειμι, παρεισέχομαι. Gall. Se couler tout doucement, ſe trainer en quelque lieu. Ital. Salire appicendoſi ò à muro ò ad altro. Ger. Heymlich hereyn kriechen. Belg. Heymlick incruypen. Hiſp. Entrar à eſcondidas ò gateando. Polon. Cicholicze. Vng. Bé tsúszok, bé mászok. Ang. To creepe in.] Cujus frequentativum eſt irrepto. Plin. [illegible] cap. 1: Non fuerat hæc lues apud majores, patresque [illegible] & primò Tiberii Cæſaris principatu mēdio irrepſit in Italiam. Cic. 3. de Orat. Irrepit in hominum mentes.

Irrĕprĕhēnsŭs, Qui reprehendi jure non poſſit, innocens, inculpatus. [בלי naki. ἀνέλεγκτος, ἀνεπίληπτος, ἄμωμος. Gall. Sans reprehenſion, ſans blaſme, irreprehenſible. Ital. Che non ſi può riprendere. Ger. Vnſchelthar. Hiſp. Lo que no ſe puede reprehender. Pol. Nie naganioni. Vngar. Meg fegyhetetlen. Ang. That may not be reproued or blamed, faulteles.] Ovid. 5. Triſt. Eleg. 25: Et tandem probitas irreprehenſa fuit.

Irrĕprĕhēnsĭbĭlĭs, Qui reprehendi non poteſt. [ἀνέλεγκτος, ἀνέγκλητος. Polon. Nie naganni. Vngar. Fegyhetetlen.] Ovidio Irreprehenſus. Iul. Firmicus lib. 1. Matheſeos: Poſt dictaturæ irreprehenſibilis actus.

Irrĕquĭētŭs, ta, tum, Qui nunquam quieſcit. [ἄπαυστος, ἀκατάσχετος. Gall. Qui n' a point de repos. Ital. Che non ha quiete. Ger. Vnrůwig. Hiſpan. Coſa no deſcanſada. Polon. [illegible] Vng. Nyughatatlan. Ang. That ceaſeth neuer.] Plinius [illegible] 2. cap. 3: Aeterno & irrequieto ambitu, &c. Martial. libr. 4. Diſcurrit tota vagus urbe; nec ulla cathedra eſt, Cui non manè feras irrequietus aye. Bella irrequieta, Ovid. 2. Triſt. Sors irrequieta, Ovid. 2. Metam.

Irrĕsĕctŭs, a, um, Non reſectus. [ἀδιάκοπος. Gall. Non coupé, ne rongné. Ital. Non tagliato. Ger Nicht abgeſchnitten. Hiſpan. No cortado. Pol. Nie rożcięty. Vng. El nem metszetet. Ang. Not cutte.] Horat. Epod. 5: Hic irreſectum ſæva dente livido Canidia rodens pollicem.

Irrĕsōlūtŭs, ta, tum, Quod nunquam remittitur. [ἀδιάλυτος. Gall. Qui n' eſt point deſlié. Ital. Non ſciolto. German. Vnauffgelöſt/nicht nachgelaſſen. Hiſpan. No atado. Pol. Nie rożwiązani. Vn. Meg odhatatlan, botsáthatatlan. Angl. Not lewſed.] Ovid. 1. de Pont. Eleg. 2: At ſemel intentus nervo levis arcus equino, Vincula ſemper habens irreſoluta manet.

Irrĕsōlūbĭlĭs, Ovidio Irreſolutus. [ἀδιάλυτος. Pol. Nie rożwiązal'i. Vng. Meg oldhatatlan.] Apul. lib. de Philoſoph. Pares enim paribus irreſolubili nexu junguntur.

Irrētĭo, tis, act. q. Dolo capio, quaſi reti quodam involvo. [שׁף jakáſch. ἀφιδεύω, ἀφιππάομαι, συγλωδέω. Gal. Enuelopper en ſes rets ou laqs. Ital. Tirar alla rete, irretire. Ger. Jns garn bringen/faſſen. Belg. Vangen. Hiſp. Enredar ò embolver. Pol. Wyiaczł'apam. Vng. Háloban eyłm, tsalárdſággal meg fogom. Ang. To intangle, or as it were to take in a nett.] Cicer. 4. Acad. Quid enim ad illum qui te captare vult, utrum tacentem irretiat te, an loquentem? Irretire illecebris, allectare, & detinere. Cicer. in Catil. Cui tu adoleſcentulo quem corruptelarum illecebris irretiſſes, non ad audaciam ferrum, ad libidinem facem prætuliſti?

Irrētĭtŭs, m. ſ. dicitur qui aliqua fraude vel blanditiis, aut dolo, quaſi reti captus eſt. [יקש jukáſch. ἀφιππασθείς, δεδικτυωμένος. Gall. Enuelopé & pris au filé. Ital. Legato, preſo alla rete. German Jn das garn gebracht/ mit liſten gefangen. Hiſp. Atado, enredado. Pol. Wsiecz poł'apiony, chwyżony vſidłami. Vngar. Tsalárdſággal meg fogatot. Ang. Catched or wrapped in ſnaires.] Cic. 5. de Finib. Vidit Homerus probari fabulam non poſſe, ſi cantiunculis tantus vir irretitus teneretur.

Irrĕtōrtŭs, a, um, pro recto. [ἀγράβης. Gall. Non tourné. Ital. Non torto. German. Vngewendet. Hiſpan. No torcido. Polon. Nie nakrżiwiony. Vngar. Igyenes. Ang. Not crooked, euen.] Horat. 1. Carm. Ode 2: Quiſquis ingentes oculo irretorto Spectat acervos.

Irrĕvĕrēns, miles ponitur l. miles agrum. §. irreverens. ff. de re milit.

Irrĕvĕrēntĕr, adverb. Sine reverētia & honore. [ἀναιδέως, ἀναιδῶς. Gall. Irreueremment, ſans reuerence Ital. Senza reuerenza. Ger. Ohne ehr erbietung/ vnzüchtiglich. Hiſp. No acatando. Polon. Nie poczciwie, nie życiwoſcżia. Vngar. Embertelenül, tiſztеſségtelenül, botſület-

botſwetlenwl. Ang. Vnreuérentlie.] Plin. epiſt. 38: Cęteri audaces, atque etiam magna ex parte adoleſcentuli obſcuri ad declamandum huc tranſeunt; tam irreverenter & temerè, ut mihi Attilius noſter expreſsè dixiſſe videatur, ſic in foro pueros à centum viralibus cauſis auſpicari, ut ab Homero in ſcholis.

Irrĕvĕrentĭă, æ, ſ. p. Reverentiæ contraria. [ἀναιδήια. Gall. Irreuerence. Ital. Irreuerenza Ger. Vnzucht/verachtung. Hiſpan. Aquel no acatamiento. Polon Nie vczciwość. Vng. Ismeretelenség, bátorſzátlanſég. Ang. Lack of reuerence.] Tacit. lib. 13: Quibuſdam eò ſalitam libertatis irreverentiam eò prorupiſſe frementibus. Plin. epiſt. 92: Studiorum irreverentia.

Irrĕvŏcābĭlis, le, om. c. Quod non poteſt revocari, immutabilis. [ὁ οὐκ ἀναπόστροφος, ὃ μὴ πίπτω. Gall. Qui ne ſe peut reuoquer. Ital. Che non ſi può rivocare. German Vnwiderrüfflich Hiſp. Que no ſe puede reuocar. Pol. Nie odmienny, trudni do wroczenia. Vng. Meg hibatatlan. Ang. That can not be called back.] Horat. 1. Epiſt. 18: Et ſemel emiſſum volat irrevocabile verbum.

Irrĕvŏcābĭlis, irrevocanda, dum, idem: ut Error irrevocandùs, apud [illegible] anum de bell. Get.

Irrĕvŏcātus, a, um, Nõ revocatus. [ὁ οὐκ ἀναπόστροφος, ὁ οὐκ ἀνακαλούμενος. Gall. Non reuoqué'. Ital. Non revocato. Ger. Das nicht ab zu wenden iſt. Hiſp. No revocado. Polon. Nie odwoł'any wzad, nie nawroczony. Vng. Vizza nem hivatot. Ang. Not called back.] Horat. 2. epiſtol. 1: Quum loca jam recitata revolvimus irrevocati. Ovid. 11. Metam. -ſed enim irrevocatus ab acri Cæde lupus perſtat dulcedine ſanguinis aſper.

Irrĕvŏlūtus, a, um: contrarium Revoluto. [ἀνέλικτος. Gall. Qui n' a point eſté' reuolué', ſ'meſſeré', ne deſroulé'. Ital. Non rivolto. Ger. Vnumbgewendt. Hiſp. No rebuelto. Polon. Nie odwroczony. Vng. Vizza nem fordulo. An. Vnrolled, or wrapped together.] Mart. lib. 11: Vadas & redeas irrevolutus.

Irrĭdĕo, ūdes, īrrīſi, ſum. penult. prod. ex in, & rideo, Derideo, ludibrio habeo. [לעג lahágh הלעיב hilhíb לץ lats בחק tſchĕk κερτομέω. Gall. Se moquer & rire de quelqu' vn. Ital. Beffare, ſchernire, burlare. German. Verlachen/verſpotten. Hiſpan Burlar, eſcarneſſer. Polon. Naſmiewam ſię. Vngar. Meg neuettem, tſufolom. Angl. To mocke, to laugh to ſcorne.] Terent. in Heaut Irrides in re ſeria: neque me quicquam conſilio adjuvas. Idem in Evnuch. Cœpit ad id illudere, Et me irridere. Cicero 2. de Nat. deor. Etiam per jocum deos irridens, quum cavea liberati pulli, &c.

Irrīsŭs, us, part. m. q [לעג mulhább. κερτόμησις Gal. Moqué'. Ital. Schernito. Ger. Verlacht. Hiſp. Eſcarneſcedo. Pol. Wśmiani. Vng. Meg neuettetet, tſufolatott. An. Mocked.] Tacit. lib. 4: Ad vana, & toties irriſa revolutus.

Irrīsŭs, us, pen. prod. m. q [לעג lábag שחק ſechók. χλεύασία. Gall. Mocquerie, irriſion. Ital. Schernimento. Ger. Das verlachen. Hiſpan. Burla ò eſcarneſcemiento. Pol. Wśmianie. Vng. Tſufolás, neuetés. Ang. A mocking, a ſcorning.] Tacit. lib. 1: Retinenteis centuriones irriſu, & contumeliis, poſtremò verberibus infectantur. Idem lib. 3: Non ſine irriſu audientium poſtulavit. Irriſui eſſe: id eſt, ludibrio haberi: Plin. libr. 22 cap. 5: Imò verò pleriſque ultrò etiam irriſui ſumus, iſta commentantes, ac frivoli operis arguimur.

Irrīsĭo, onis, f. t. Subſannatio, deriſio, irriſio. [משחק miſchák. χλεύασμός. Gall. Mocquerie. Ital. Béffa, ſcherno. Ger. Verlachung. Hiſp. Eſcarneſcemiento. Polon. Naśmianie. Vngar. Meg tſufolás, neuetés. Ang. A mocking, a laughing to ſcorne.] Cic. 1. Offic. Deforme etiam de ſeipſo prædicare, falſa præſertim: & cum irriſione audientium imitari militem gloriosum.

Irrīsŏr, oris, m. t. Deriſor, ſubſannator. [לעג lohégh מלעיב malhíb מצחק metſarhék. χλευαστής. Gall. Mocqueur. Ital. Schernitore. Germ. Ein verlacher / verſpotter. Hiſpan. Burlador, eſcarneſcedor. Pol. Pośmiewacz. Vng. Tſufolo, neuető. Ang. A ſcorner.] Cicero in Parad. Venrant igitur irriſores hujus orationis ac ſententiæ, & jam vel ipſi judicent, &c.

Irrīdĭcŭlē, adverb. Infacetè, ineleganter. [ἀγελοίως, ἀχαρίτως. Gall. Sans grace & rencontre, ſans mocquerie. Ital. Senza gracia, ridiculoſamente Germ. Lächerlich/ſpöttlich. Hiſpan. Sin gracia y burla. Pol. Śmieśnie, niegrzecznie. Vng. Nem tréfa keppen. Ang. Vnmerrilie, without a good grace.] Cæſar 1. bel. Gall. Quòd quum fieret, non irridiculè quidam ex militibus decimæ legionis dixit, pluſquam pollicitus eſſet, Cæſarem facere.

Irrĭgo, pen. corr. act. p. ex in & rigo, Adaquo, humecto, quaſi rivos in agrum deduco. [רוה rivváh השקה hiſchkáh. ἀρδεύω, βρέχω, ὑγραίνω. Gall. Arrouſer. Ital. Hiaffiare, adacquare, bagnare. German. Das waſſer hineyn führen/wässeren. Belg. Bevochtichen. Hiſp. Regar derramando agua. Pol. Odwilżam wodę przepuſź. Vng. Meg öntözöm. Ang. To water ground.] Cic. 2. de Nat. deor. Aegyptum Nilus irrigat. Idem 1. de Nat. deor. Democriti fontibus Epicurus hortulos ſuos irrigavit. Plin. lib. 2. cap. 63: Quãque ſanguine noſtro irrigamus, inſepultus oſſibus tegimus. Sopor irrigat artus, Virg. 3. Aeneid.

Irrĭgātĭo, onis, f. t. Actus irrigandi. [רי ri. ἄρδευσις, ὑγρασία. Gall. Arrouſement. Ital. Addacquamento. German. Wässerung Hiſp. Regadío, ò regadura. Pol. Odwilżanie. Vng. Meg öntözés. Ang. A watering of ground.] Cic. 1. Offic. Adde ductus aquarum, derivationes fluminum, agrorum, irrigationes, moles appoſitas fluctibus.

Irrĭgŭus, a, um, Quod irrigatur, vel facilè irrigari poteſt. [רוה raveh ὑγρός. Gall. Arrouſé' d' eaux qui ſortent ſur le lieu, marescageux. Ital. Che facilmente ſi può adacquare Ger. Das man wässert/ gewässert. Hiſp. Coſa que ſe puede regar, ò que es regada. Pol. L'atwo do napuſzczenia woda. Vn. Nedues, meg öntözhetö. Ang. That may be eaſilie watered.] Cato cap. 1. de Re ruſt. Vinea eſt prima: ſi vino multo opus ſiet: ſecundo loco hortus irriguus. ¶ Accipitur & quandoque in ſignificatione agendi: Aqua irrigua, quæ irrigat. Virg. 4. Georg. -irriguumque bibant violaria fontem. Tibul. Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.

Irrĭpĭo, Intùs rapio. [εἰσφέρω. Vngar. Bé ragadom.] Cicero: Irripiunt in ædes ſubitò.

Irrĭto, pen. prod. frequentativum ab Irruo, per mutationẽ u, in i, euphoniæ cauſa. Eſt autẽ irritare idẽ quod lacessere, provocare, & ad iram incendere. [כעס chibes הכעיס hichhis. ὀργίζω, ἐπείγω, παροξύνω, παροξυμῶ. Gall. [illegible], atiner, inciter à courroux Ital Prouocare, attizzare, ſtimolare. Ger. Zureitzen/zu zorn bewegen Belg. Tergen. Hiſp. Prouocar ò encender ò aſſomar. Polon. Drażnie, pobudzam. Vng. Ingerlöm, boszontom. Ang. To prouoke, to kenddle wrath.] Quæ ſignificatio à canum more tracta videtur, qui in lacessentem irruunt: vel ut Donatus ait, reſtrictis dẽtibus, ſ. literam imitantur. Virg. lib. 3. Aen. Irritatq; virum telis, & voce lacessit. Ovid. lib. 2. Faſt. Tum ſicco primas irritat cortice flammas: id eſt, ſuſcitat. Plaut. in Amph. Irritabis crabrones. ¶ Ab eodẽ fonte manat & Prorito, ras. pen prod. Nã ſicut irrito pro lacesſo, ab irruo eſt, ita prorito à proruo: nec multũ in ſignificatione differũt. Nam prorito idem eſt quod provoco. παροξύνω Colum lib. 2: Lini ſemen, niſi magnus eſt ejus in ea regione, quam colis, proventus, & pretium proritat, ſerendum non eſt. Hoc eſt, niſi precium alliciat, & invitet. Differunt autem prorito, & irrito, quòd illud & in bonam partem, uti provoco, capi poteſt: irrito, nonniſi in malam.

Irrītātŭs, a, um, participium, Lacessitus, provocatus. [מכעס mechuhás בכעס muchl á. ἐρεθισθείς. παροξυνθείς Gall. Irrité, agacé', eſmeu. Ital Irritato, incitato, ſmoſſo. German. Angereitzt/bewegt. Hiſpan Provocado, encendido, acomodo. Pol. Rozdrażnieni. Vng. Ingerlett ſt Ang Provoked, ſtirréd vp.] Gens irritata, Ovid. lib. 3. Metam. Voluptas irritata, Idem 2. de Arte. ¶ Irritatus pro irato. Terent in Phorm. Ita ſum irritatus, animum ut nequeam ad cogitandum inſtituere.

Irrītātŭs, nomen ex participio. Gell. libro ult. cap. ult. Quo fit quorundam maledicorum hominum ſævitas & invidentia irritatur.

Irrītātĭo, onis, f. t Inſtigatio. [כעס chás. παροξυσμός. Gall. Agacement, irritation Ital Arrizzamento, irritatione. Ger. Anreitzung. Hiſpan. Provocacion, encendimiento. Polon. Rozdrażnienie. Vng. Ingerlés, boszontás. Ang. A ſtirring vp to wrath.] Liv. 2. bel. Maced. Et irritatio animorum [illegible] prima fuit.

Irrītātŏr, m. t. [illegible] Pol. Rozdrażniacz. Vngar. Ingörlő.] Seneca Epiſt. 109: Cùm irritator acceſſit tunc illa animi bona veluti ſopita excitantur.

Irrītābĭlis, le, om. t. Quod facilè irritatur: ejus contrarium eſt Placabilis. [ὀξύοργος ἐρεθιστός, εὐπρόσοδος. Gall. Aiſé' & facile à courroucer. Ital. Che facilmente ſi provoca, facile à corrucciarſi. Germ. Das ſich gern zu zorn reitzen laßt/auffbindig. Hiſpan. Coſa que puede ſer provocada, enojadizo. Polon. L'atwi do rozdrażnienia. Vngar. Hamar fől háboro. Ang. That is eaſilie kendled to wrath.] Cicer. ad Att. lib. 1: Nam ſi ita ſtatueris & irritabiles animos eſſe optimorum ſæpè hominum, & eoſdem placabiles, &c. Horat. 2. Epiſt. 2: Genus irritabile vatum.

Irrītāmĕntum, ti, n. ſ. Quo quis irritatur, & accenditur. [ἐρεθισμός. Gall. Prouocation. Ital Prouocamento. Germ. Ein anreitzung. Hiſpan. Prouocacion. Pol. Pobudka, drażnienie. Vngar. Ingerlés, boszontás. Ang. A prouocacion to anger.] Plinius libro 5. cap. 6: Subinde inſulis impactus, totidem incitatus irritamentis, poſtremò &c. Ovid. lib. 1. Metam. Effodiuntur opes irritamenta malorum. Sic irritamenta gulæ, dicuntur condimenta quibus edendi aviditatem provocamus.

Irrītāmĕn, inis, n. t. idem. [ἐρεθισμός. Vng. Ingörlés boszontás.] Ovid. lib. 12. Metamorph. Haud ſecus exarſit quàm circo taurus aperto Quum ſua terribili petit irritamina cornu. Irritamẽ amoris, Ovid. lib. 9 Metam. Idem 3. Metam. -magnus Adjeciſſes opes, animi irritamen avari.

Irrītŭs, ta, tum, compoſitum ab in, & ratus: Non ratus, inutilis, nullius valoris. [רק rek. ἄπρακτος, ἄκυρος. Gall. Vain, qui n' a point d' effet. Ital. Vano. German. Vnbrefftig/vergebenlich. Hiſp. Caſado, vano. Pol. Daremny, próżni, wniwecz. Vng. Heában való, haſzontalan. Ang. That is of no effect.] Terent. in Phorm. Quod dictũ, indictũ eſt: quòd modò erat ratum, irritũ. Labor irritus anni, Ovid.

Ovid. lib. 1. Metam. Irritæ preces: id eſt, vanæ, futiles, & incaſſum fuſæ. Plin. in Panegyr. Ac plerique irritis precibus ſurdas principis aures adſtrepebant. Tela irrita, Virgil. 4. Aegloga. Verba irrita, Ovid. 1. de Remedio amor. ¶ Interdum irritus idē eſt quod ad nihilum redactus. Virg. 4. Aegloga: Te duce, ſi qua manent ſceleris veſtigia noſtri, Irrita perpetua ſolvent formidine terras. Irritum fieri teſtamentum dicitur, quoties ſtatu teſtatoris mutato, ipſo jure teſtamentum concidit. l. ſi. quis. 6. D. de injuſt. rupt. veluti ſi capite deminutus fuerit. Itaque Rumpi & Irritum fieri ſic differunt, quod irritum ſtatus teſtatoris immutatus facit: rumpit autem caſus extrinſecus contingens, ut agnationis, adoptionis, teſtamenti novi. Rurſus inter Irritum eſſe, & Irritum fieri hoc intereſt, quòd Irrita fieri ea dicuntur, quæ cùm antea jure conſtarent, everſa ſunt. Irrita verò vel injuſta eſſe dicuntur, quæ nunquam conſtiterunt, ſed infirma ſemper ſua ſponte fuerunt. Hotom.

Irrŏbŏro, as, pen. cor. Invaleſco, vires acquiro. [חזק *chazák.* ἐπῤῥώννυμαι. Gall. *Prendre force & vigueur, s' enforcir.* Ital. *Prender forza, diuenir forte.* Germ. Erſtarcken/ an kräfften zunemmen. Hiſp. *Fortaleſcerſe.* Polon. *Vmocnięm, wſpieram.* Vngar. *Meg vaſſagodom, erőſődöm.* Ang. *To waxe ſtrong and tak force.*] Gell. libr. 1. cap. 22: Irroboravitque falſa atque aliena verbi ſignificatio, quòd dicitur, Hic illi ſupereſt.

Irrŏgo, as, pen. corr. act. p. Infero, infligo, impono. [השׂים *haſmis.* ἐπάγω, ἐπιφέρομαι. Gall. *Impoſer, requerir qu' on impoſe.* Ital. *Dare, imporre.* German. Auffſtegen/ anthun. Hiſpan. *Dar, attribuir, imponer.* Polon. Wkł*adam.* Vngar. *Meg bőntetőm, reá vetőm.* Ang. *To ſett a penaltie, to beſtowe.*] Plaut. in Capt. Qui conſilium inière, quò nos victu & vita prohibeant: His diem dicam, irrogabo mulctam, ut mihi cœnas decem Meo arbitratu dent, quum cara annona ſit. ἐπιβαλῶ ἐπιζημίωσιν. Plin. Non modò culpam omnem, ſed etiam mulctam irrogavit. Cicero pro Domo ſua: Vetant leges ſacratæ, vetant XII. tabulæ leges privatis hominibus irrogari: id enim eſt privilegium. ¶ Irrogare alicui mortem. Tacitus libro 4: Sibimet irrogaret mortem, quam patri ſtruxerat.

Irrŏgātŭs, a, um, participium, Impoſitus. [ἐπιβληθείς. Gall. *Impoſé.* Ital. *Impoſto.* German. Auffgelegt. Hiſpan. *Impueſto.* Polon. Wł*ożoni.* Vng. *Red vettetet.* Ang. *Impoſed, beſtowed.*] Tacitus libro 13: Exiliumque accuſatori irrogatum, & tabulæ exuſtæ ſunt.

Irrŏgātĭo, onis, f. t. [ἐπιβολή, ἐσοχειροφή. Gal. *Impoſition.* Ital. *Impoſitione.* Ger. Auffſtegung. Hiſp. *Impoſicion.* Pol. Wł*ożenie.* Vng. *Bőntetés, reá hozás.* Ang. *An impoſing of a tribut.*] Cicero pro Rabirio: Nam quid ego ad longam orationem comparem, quod eſt in eadem mulctæ irrogatione præſcriptum, hunc nec ſuæ, nec alienæ pudicitiæ pepercisſe?

Irrŏgāſsĭt, antiquum verbum, pro quo apud Cic. in leg. corruptè legitur interrogaſſit.

Irrōro, as, pen. prod. Rore aſpergo, ſeu madefacio. [ὑποδρόσίζω βρέχω. Gall. *Arrouſer, mouiller de rouſee.* Ital. *Bagnar di ruggiada, inaffiare.* German. Mit taw beſprengen/ befeuchtigen. Hiſp. *Mojar, rociar derramando rocio.* Polon. *Roſſa pokrapiam.* Vng. *Meg harmatozom, nedueſitőm.* Ang. *To ſprinkle or weet with dew.*] Colum. libro 11. cap. 2: Septimo Idus Decembres Aquilo manè oritur, Africus, interdum Auſter irrorat. Idem libro 12. cap. 22: Noctibus autem labrum operire conveniet, ne irroretur. Dicimus autem Aquam irrorare agro, & Agrum irrorare aqua. Ovid. 1. Metamorph. Inde ubi libatos irroravêre liquores Veſtibus. Idem libro 7. Metamorph. Ter ſe convertit, ter ſumptis flumine crinem Irroravit aquis. ¶ Somnus irrorat quietem oculis, Silius lib. 10.

Irrŭbĕo, es, penult. corr. vel Irrubeſco, is, n. t. Rubrum fieri, rubore ſuffundi. [אדם *adhám.* ἐρυθριάω. Gall. *Se rougir, deuenir rouge.* Ital. *Farſi roſſo, arroſcisco.* Ger. Rot werden. Hiſp. *Hazerſe roxo.* Polon. *Zaczerwieniam.* Vngar *Meg vereſſedőm.* Ang. *To waxe redde.*] Statius 9. Thebaid. -irrubuit cœli plaga ſydere miſto, Occurſuque ſacro pariter jubar arſit utrinque. Ignis irrubuit vultibus, apud eundem lib. 5. Syl. pro ſuffudit vultus.

Irrūcto, as, Eſt ructu afflo. [ἐπιρεύγω. Gall. *Rotter ou reuper contre* Ital. *Rutare contra.* Germ Angőrpſen/ ein gőrpß etwar an taſſen. Hiſpan. *Regoldar contra algo.* Pol *Rzigaiac zarazam.* Vngar. *Reá bőfögők.* Ang. *To belke and blowe on.*] Plaut. Pſeud. Quid tu, malùm, ergo in os mihi Ebrius irructas.

Irrūgĭo, gis, n. q. Valde rugio. [ἐπιβρυχάομαι. Gall. *Rugir beaucoup comme le lion.* Ital. *Ruggire molto.* Germ. Hefftig daher brüllen. Hiſpan. *Mucho bramar el leon.* Polon. *Srożde ricże.* Vngar. *Igen ſiuok, orditok.* Ang. *To braie out, to rore.*]

Irrūgo, as, are, In rugas contrahere. [כהה *chahàh.* μυκάομαι. Gall. *Se rider.* Ital. *Creſpare.* German. Runtzlecht ig machen. Hiſp. *Arrugar, haziendo rugas.* Polon. *Marſzcze.* Vngar. *Meg ranczolom, ſömörgőſzetőm.* Ang. *To make wrinckles.*] Gell. lib. 11. cap. 1: Ne æquor illud ventris irrugetur.

Irrumo, as, à Rumo mamma, Vide FELLO.

Irrumpo, is, n. t. Violenter cũ impetu ingredior, irruo, impetum facio. [טשם *paſchát* פרץ *paráts.* ἐκπηδάω, ἐκθέω, ἐμβάλλω. Gall. *Entrer par force, ſe ruer impetueuſement deſſus.* Ital. *Entrare con empito, entrare violentemente.* Ger. Mit gewalt hineyn brechẽ. Belg. Met gewelt inbzecken. Hiſp. *Entrar con impetu.* Polon *Gwałtem ſie włamuie.* Vng. *Betőrők, reá rohanok.* Ang. *To break in.*] Plinius libro 35: Hoſtilius Mancinus, qui primus Carthaginẽ irruperat. Ovid. 15. Metam. - portas irrumpere apertas. Virg. 11 Aen. - portas irrupêre patentes. Lactan. lib. 2: Nam quum ab Alexãdro capta civitas eſſet, ac milites ad eam ſpoliandam irrupiſſent. Et fermè ſemper in hac ſignificatione hoc verbo utuntur autores. Lactan. propriè ſumpſit libro 6. pro penitùs frango. ἀπορρήγνυμι. Summum (*inquit*) inter ſe hominum vinculum eſt humanitas, quod qui irruperit, nefarius & parricida exiſtimãdus eſt.

Irrŭptĭo, onis, f. t. Impetus, incurſio. [פרץ *ghedhúdh* פרץ *peráts.* ἐσβολή. Gall. *Entree impetueuſe.* Ital. *Entrata impetuoſa.* Germ. Ein vngeſtümer eynbruch. Hiſpan. *Entrada con impetu.* Polon. Wł*amanie, wtargnienie.* Vngar. *Berohanás, wtés.* Ang. *A breaking in by force.*] Cicero pro lege Manil. Nam quum hoſtium copiæ non longè abſunt, etiamſi irruptio facta nulla ſit, tamen pecora relinquuntur.

Irrŭo, is, rui, penultima correpta, irrutum, n. t. Cum impetu aliquem aggredior, vel violenter me aliquò immitto. [טשם *paſchát* פרץ *paráts.* ἐκθέω, ἐσβιάζω, ἐμπίπτω. Gall. *Se ruer & ietter deſſus.* Ital. *Aſſalire con furia.* German. Mit vngeſtümme eynfallẽ oder anfallen. Hiſp. *Acometer con furia y impetu.* Polon. *Gwałtem wpadam.* Vngar. *Reá rohanok.* Angl. *To runne furiouſlie vpon a thing, to rush in.*] Saluſt. in Iugurth. Quum fortè in eum irruerẽt, facilè repulſi. Cic. 2. de Finib. Ex quo admiſſo in mediam Latinorum aciem irruebat. Terent. in Adelph. Fores effregit atq; in ædes irruit alienas.

Irtiŏlă, æ, Genus vitis: Vimbriæ, Piceno, & Mevaniati agro peculiare, teſte Plinio, libro 14. cap. 3. Columella libro 3. cap. 2: Nam has nuper mihi cognitas, pergulanam dico, [illegible] olam, ferreolamque, non facilè aſſeverem quo gradu habendę ſint.

I ante . . . S.

Is, ea, id, ejus, pronomen eſt eandem habens ſignificationem quam ille aut hic, eundemq; in oratione locum obtinet. [זה *zeh.* οὗτος, ἐκεῖνος. Gall. *Il, iceluy, ceſtuy-la, celuy.* Ital. *Quelli, iſtimedeſimo, colui, coſtui.* German. Der Belg. Die Hiſp. [illegible] Pol. *Ten.* Vng. *Az, ő.* Ang. *That, he.*] Et modò demonſtrativè accipitur. Cicer. libr. 2. Epiſt. Neq; enim tu is es, qui, qui ſis neſcias. Idem pro P. Sylla: Neque enim una eſt ratio defenſionis ea, quæ poſita eſt in oratione. Modò relativè. Cic. ad Att libr. 1: Venit mihi obviam puer tuus: is mihi literas abs te reddidit. Idem 8. Philip. Antonius cum una legione, & ea quidem vacillante, L. fratrem expectat. Idem de Divin. Plurimis noſtris exemplis uſus es, & iis quidem illuſtribus. ¶ Nonnunquam accipitur Is pro talis, vel ejuſmodi. Cic. lib. 2. Epiſt. Is enim tu vir es: & eum me eſſe cupio, ut, *&c.* Idem Att. lib. 3: Itaque ego is in illum ſum, quem tu me eſſe vis.

Isăgōgē, es, pen. prod. f. p. [חבר *chiunúch.* εἰσαγωγή. Gall. *Introduction.* Ital. *Introduttione.* Germ. Ein eynleitung / eynführung. Hiſpan. *Introduction.* Pol. *Przewod, przeprowadzenie.* Vng. *Valamely meſterſegnek azelei, be vezető.* Ang. *An introduction.*] Prima artis, ſcientiæve alicujus rudimenta, ad majora altioraq; viam munientia. A' Græco verbo εἰσάγω, quod ſignificat inſtituo, & prima artis cujuſpiam elementa trado. Quidam ex noſtris verbum ex verbo reddentes, *introductionem* appellarunt, quem nemo tamen imitabitur Latinæ elegantiæ ſtudioſus. Gell. lib. 16. cap. 8: Quum diſciplinas dialecticas induci atque imbui vellemus, neceſſe fuit adire atque cognoſcere, quas vocant dialectici εἰσαγωγάς.

Isăgōgĭcŏn, [εἰσαγωγικόν. Polon. *Mał'a kſiąſżka do zaprawienia.* Vng. *Be vezető tudomány.*] Liber prima artis alicujus præcepta tradens: & ad interiora altioraq; viam certam muniens. Quidam ex noſtris *Introductorium* vertunt, vocabulo inter doctos non ſatis recepto, imò planè rejecto.

Iſatis, [ἴσατις. Gall. *Guede, paſtel en Languedoc.* Ital. *Guado.* Ger. Weidt/ ein krautt. Hiſpan. *Paſtel.* Polon. *Farbownik, farbownezelie.* Ang. *Wad.*] Græcis vocatur herba quam Latini glaſtum appellant. Ejus duo ſunt genera: Iſatis ſylveſtris, folia habet lactucæ, ſed majora: caules prætenues, multifidos, quadantenus rubentes: in quorum cacuminibus folliculi multi dependent, quandam linguarum effigiem referentes, in quibus ſemen habet flore tenui & luteo: ſativa, folia habet plantagini ſimilia, verùm pinguiora, nigrioraque, caulemque duorum cubitorum altitudinem excedentem. Hanc truſatilibus molis premunt, ut herbaceam ſaniem excludant: deinde abacto liquore digerunt in magnos globos, quos in tabularis in cinerem putreſcere ſinunt. Toloſates *paſtellum*, ab effigie paſtillorum, in quos glomeratur, nominant.

Iſca, cæ, f. p. medulla nucis, quæ in ligno ipſo continetur, teſte

Aetio, ſed depravatè ut ſuſpicamur, quemadmodum multa alia, atq; fortè legendum eſca: quoniam pro ignorario & cauterio quoq; eſt medicis.

Iſchădĕs, [ἰσχάδες. Polon. *Suche figi.* Vngar. *Aszu ſwge.*] Græco nomine fici aridi appellantur, teſte Polluce: nam *σῦκα* propriè de recentibus dicuntur.

Iſchăs, adis, *ἰσχὰς*, Raphani agreſtis genus quod apion nōnulli, alii agrioraphanum appellant, autor Plinius. ¶ Geſnerus de ſue, liter. C. & H. Sylveſtris quoddam leguminis aut viciæ genus, nō diſſimile aſtragalo, panē porcinū in multis Germaniæ locis vocāt, quod radiculas ejus dulces & rotūdas, ſues agris effoſſis requirant. [Pol. *Ziemni orzech.* Vngar. *Repcze.*]

Iſchæmōn, *ἰσχαίμων*, Herba à Thracibus primùm inventa, qua ferunt ſanguinem ſiſti, non aperta modò vena, verumetiam præciſa. Serpit è terra milio ſimilis, foliis aſperis & lanuginoſis. Autor Plin. lib. 25. cap. 8.

Iſchiās, adis, *ἰσχιὰς, λυσηκοωλη*, Herba quædam radice cyperi, quæ commanducata dentium dolorem ſedat: alii leucocantham vocant, alii polygonaton: alii Sigillum Salomonis. [Pol. *Krowka.*] Plin. lib. 22. cap. 16.

Iſchĭă, *ἰσχία*, Oſſa duo ſunt in poſteriore hominis parte oſſi ſacro, in anteriori mutuò *κῳ σύμφυσιν* cohærentia. [Vng. *Tſipō eſont.* Ang. *The hanche bones.*] Latinè coxendices appellantur. Vtrunq; horum grandi cavatum eſt acetabulo, in quo infertum femoris caput circumvolvitur.

Iſchĭăs, [*ἰσχίας*. Gall. *Vne goute ſciatique.* Ital. & Hiſpan. *Sciatica.* Germ Hufftweh. Pol. *Lupanie whudziech.* Vn Kōſzuény. Ang. *A goutt in the hanche bones.*] Arthritidis ſpecies eſt apud Aeginetam, coxendices (quæ *ἰσχία* vocant Græci) præcipuè infeſtans. Vulgò corrupto nomine *Sciaticam* vocant. Plin. lib. 27. cap. 1: Bibitur propter iſchiada & ſtranguriam in vino.

Iſchĭăcŭs, ſive iſchiadicus. [*ἰσχιαδικός*. Gall. *Qui eſt malade d'vne goutte ſciatique.* Ital. *Chi patiſce di ſciatica.* Germ. Der hufftweh hat. Hiſpan. *El doliente de ſciatica.* Pol. *Maiaci whudziech l'upanie.* Vngar. Kōſzuényes. Ang. *That is ſick of this kind of goutt.*] Qui iſchiadè morbo laborat. Plin. lib. 23 cap. 1: Prodeſt ſtomacho, &c. Vertigini, torminibus, iſchiadicis. Cato de Re ruſt. cap. 123: Vinum ad iſchiacos ſic facito, &c.

Iſchŭrĭă, [*ἰσχουρία*. Pol. *Moczu zatrzymanie.* Vng. *Vizelet meg állas.*] à Græcis dicitur urinæ ſuppreſſio: quæ octo modis fieri ſolet, inflammatione, duritia, ſanguinis collectione, reſolutione, lapidis procidentia, ulceratione, & lithiaſi.

Iſchyros, Latinè fortis dicitur: *ἰσχὺς* fortitudo eſt.

Iſicium, Farciminis genus.

Iſia, Emplaſtrum conferens in atra bile, apud Aetium Sermon. 12. cap. 24.

Iſocinnămŏn, *ἰσοκίνναμον*, Frutex eſt præſtantiſſimi odoris, in ultiſſimis ferè locis naſcens, in quibus & cinnamum naſcitur & caſia. Dictum iſocinnamum, quòd cinnami præſtantiam adæquare videatur. Alio nomine daphnoidem appellant. Vide Plin. lib. 12. cap. 20.

Iſocōlŏn, *ἰσόκωλον*, à rhetoribus vocatur ſchema, quod Latinorum nonnulli compar appellaverunt: quum ſcilicet periodus duabus aut pluribus ſententiis brevibus, & inter ſe paribus exigitur.

Iſodŏmŏn, *ἰσόδομον*, Vocabant genus ſtructuræ in ædificiis, in quo coria omnia æqualis ſunt craſſitudinis. Nam ubi craſſitudo eſt inæqualis, pſeudiſodomon appellāt. Plin. lib. 36. cap. 23: Græci è lapide duro ac ſilice æquo conſtruunt, veluti lateritios parietes: quū ita fecerint, *iſodomum* vocāt genus ſtructuræ At quum inæquali craſſitudine ſtructa ſunt, *pſeudiſodomon.*

Iſonŏmĭă, [*ἰσονομία* Polon. *Iednota wprawie.* Vng. *Igaztörueny.*] Cum accentu in penultima, Latinè juris æqualitas dicitur. Cicer. 1. de Nat. deor. Summa verò vis infinitatis magna ac diligenti contemplatione digniſſima eſt: in qua intelligi neceſſe eſt eam eſſe naturam, ut omnia omnibus, paria paribus reſpondeant: hanc *ἰσονομίαν* appellat Epicurus: id eſt, æquabilem tributionem.

Iſophagus, pro Oeſophagus.

Iſopyrŏn, [*ἰσόπυρον*. Vng. Tōrök *bab.*] Herba quam aliqui vocant phaſeolum, quoniā ejus folium, quod eſt aniſo ſimile, in pampinos torqueſcit. Capitula ſunt in ſummo caule tenuia, plena ſeminis melanthii. Plin. lib. 27. cap. 11.

Iſopleurŏn *ἰσόπλευρον*. Figura cujus latera omnia ſunt æqualia. Nam *ἰσον* Græcis æquale ſonat, & *πλευρὰ*, latus.

Iſoſtătes, *ἰσοστάτης*, Aequalitatis recognitor. [Pol. *Sprawiedliwoscze wprawca.* Vngar. *Eggyeſztetō itelō biro.*] ¶ Co. de Pond. & aur. ill. l. Quoties. Quoties de æqualitate ſolidorum orta fuerit contentio, placet quem ſermo Græcus vocat *Iſoſtatem*, pro ſua fide & induſtria, ut neque fallat neque fallatur, contentionem dirimere.

Iſoſtathnios, confectionis nomen tuſſi & tabi conferentis, apud Aet. Serm. 8. cap. 55.

Iſotheos, idem, Vide eodem loco.

Iſtă, adv

Iſtĕ, iſta, iſtud, genitivo iſtius, pen. indifferente. [זה *zeh.* οὗτος. Gall. *Ceſtuy-ci, celuy qui eſt auprés de toy.* Ital. *Coteſto.* German. Der. Hiſp. *Eſſe* Pol. *Ten.* Vn. *Imez.* Ang. *This.*] Propriè dicitur de eo qui apud te eſt, aut de quo loqueris. Terent. in Evnuch. Mirum ni tu credas quod iſte dicat. Cic. Cælio lib. 2: Putarésne unquam accidere poſſe, ut mihi verba deeſſent, neq; ſolùm iſta veſtra oratoria, ſed hæc etiam levia noſtratia?

Iſtō, adverbium ad locum, idem ſignificans quod iſtuc. [*σὺ τοῦτο, σὺ τοῦτον.* Gall. *Là où tu es.* Ital. *Coſtà.* German. Dahin, do ſelbſt hin. Hiſpan. *De ay donde tu eſtas.* Polon. *Tamize.* Vngar. *Oda.* Ang. *To this place.*] Plin. Epiſt. 50: Deſtino enim, ſi tamen officii ratio permiſerit, excurrere iſtò.

Iſtæc, iſtæc, iſtoc, pro iſte hic. [Polon. *Vwas.* Vngar. *Ott.*] Terent. in Heavt. Quid iſtuc quæſo? qui iſtic mos eſt Clitipho? itáne fieri oportet?

Iſtŭccĭnĕ, penultima correpta, pro iſtúdne. [Polon. *Tozto.* Vngar. *Azs.*] Terent. in Evnuch. Iſtúccine interminata ſum hinc abiens tibi?

Iſtĭūſmŏdī, pen. corr. [כזה *chazéh.* τοιοῦτος. Gall. *De ceſte maniere, tel, de ceſte ſorte.* Ital *Cotale, di queſta ſorte.* Ger. Dergleichē ſolliches. Hiſpan. *Coſa de eſſa manera.* Pol. *Ta kowi.* Vng. *Ollyan, ollyatán.* Ang. *Such, of this ſort.*] Plaut. in Moſtel. - nihil moror mihi clientes iſtiuſmodi. Idem Epid. - malim iſtiuſmodi mihi amicos furno merſos, quàm foro.

Iſtīc, adverbium eſt loci, quietem vel motum ſignificans eo in loco in quo tu es. [*οὗτος.* Gall. *Là où tu es.* Ital *Coſti in coteſto luogo.* German. Daſelbſt. Hiſpan. *Ay donde tu eſtas.* Polon. *Tamize.* Vng. *Ott.* Ang *In that place.*] Terent. in Evnuch. Omitte, jam iſtic adero. Idem Adelph. Tibi verò quid iſtic rei? Cic. Valer. lib. 1: Et tibi malis eſſe ubi aliquo numero ſis, quàm iſtic, ubi ſolus ſapere videare.

Iſtīnc, adverbium de loco. [*οὐτόθεν, σὺ ἔνθεν.* Gall. *De là où tu es.* Ital. *Di coſta.* German Da dannen. Hiſpan. *Ay donde tu eſtas.* Polon. *Stadtam.* Vngar. *Onnan, onnat.* Ang. *Out of that place.*] Cic. ad Att. libr. 7: De malis noſtris tu priùs audis, quàm ego, iſtinc enim emanant.

Iſtōc, adverb. Ab iſto loco. [Gall. *De là où tu es.* Ital. *Di done tu ſei.* Ger Des hinaus. Hiſpan. *Ay donde tu eſtas.* Pol. *Stego mieiſca.* Vngar. *Onnat, onnan.* Ang. *From me yat place.*] Terent. in Adelph. accede iſtuc Parmeno: Nimium iſtoc abiiſti.

Iſtāc, adverb. per locum. [*Διὰ τῆδε τῆ τόπου, τῆδε, ὧδε.* Gal. *Par là où tu es.* Ital. *Per coſtà.* Germ. Daſelbſt hindurch. Hiſpan. *Por ay donde tu eſtas.* Vng. *Arra.* Ang. *By that place.*] Terent. in Heavt. Abi deambulatum. G L. deambulatum, quò? S. - vah, quaſi deſit locus. Abi ſanè iſtac, iſtorſum, quò vis.

Iſtōrſum, adverbium, Verſus eum locum ubi tu es. [*πρὸς τόνδε, τὸν τόπον.* Gall. *Vers là où tu es.* Ital. *In coſtà.* German. Gegen dem ort. Hiſpan. *Hazia alla donde tu eſtas.* Polon. *Na totam mieiſcze.* Vngar. *Azfelé, oda felé.* Angl. *Towardes yat place.*] Terent. in Phorm. Concede hinc à foribus paululùm iſtorſum ſodes Sophrona.

Iſthmĭă, *ἰσθμία*, inter quatuor ſacra certamina numerantur, quæ quinto quoque anno in Græcia celebrari ſolebant, in honorem Neptuni inſtituta à Theſeo, ut Plutarcho videtur: aut certè in honorem Palæmonis, ut ex Archiæ Poëtæ Græco Epigrammate colligitur, quod etiam hodie circumfertur. Hujus certaminis victores pinu coronabantur. De inſtitutione horum ludorum ſic ſcribit Plutarchus in vita Theſei: Theſeus primus Neptuno certamen inſtituit, gloriatique eſt ſolitus, ob Herculem Jovi, & ſe verò Iſthmia Neptuno celebrari. Quod enim ibidem in Melicertæ honorem inſtitutum eſt, noctu agebatur, initiandi magis, quàm ſpectaculi ſpeciem præferens. Hactenus ille. Dicta autem ſunt Iſthmia, à Peloponneſi iſthmo, in cujus faucibus celebrabantur, non procul à Neptuni templo, quod illic erat in primis celebre.

Iſthmŭs, mi, m. *ἰσθμὸς*, Eſt anguſtia illa media inter peninſulam, & continentē, & veluti quædā cervix, quæ à continente, velut à corpore gracileſcens, peninſulam cum continente, tanquam caput cum reliquo corpore, connectit. Iſthmo opponitur porthmus: id eſt, fretum anguſtum inter duas continentes, quale eſt fretum Gaditanum, exiguo intervallo Europam ab Africa dirimens. Iſthmus omnium celeberrimus eſt ille, quem & Corinthiacum & Achaicum vocamus, quinque tantùm millium ſpatio Aegæum mare ab Ionio ſubmovens, anguſtoque tramite Helladi Peloponneſum annectens. In hujus Iſthmi faucibus Corinthus olim ſita fuit, totius Peloponneſi urbs clariſſima. ¶ Iſthmum perfodere dicebantur, qui magno quidem conatu, ſed irrito molirentur aliquid. Dictum ab hoc Iſthmo Corinthiaco, qui efficiebat ut naves longo & ancipiti ambitu juxta peninſulam circumagerentur. Vnde complures illum adorti ſunt, quà erat anguſtiſſimus, perfodere, nempe Demetrius Rex, Dictator Cæſar, C. princeps, Domitius Nero, infauſto, ut omnium patuit exitu, incepto. Autor Plin. lib. 4. cap. ..

I ante T

Ĭtă, adverb. eſt ſimilitudinis, idem valens quod ſic. [כֵּן *chen* כֹּה *choh.* οὕτως. Gal. *Ainſi, tellement, voire, ouy.* Ital. *Si, coſi, a queſto modo, in tal maniera.* German. *Ja/alſo.* Hiſ. *Si, tambien.* Pol. *Tak.* Vng. *Vgy.* Ang. *Yea.*] Cic. in Verr. Eſt ita, ut dicitur, Iudices. ¶ Cum negatione idem ferè valet quod valde. Cic. lib. 3. Epiſt. Caſſius non ita multùm furore utitur. Idem 2. de Fin. A — ſione utuntur non ita probabili. Idem de Clar. Orator. Illo nō ita pridem abiit. Terent. in And. Non ita diſſimili ſunt oratione ac ſtylo. ¶ Quandoque optantis. Pacuvius: Ita te dii ament, ita tibi pro voto ſecundent omnia. ¶ Quandoq; illativa conjunctio eſt, pro igitur. Cic. Ita nobiliſſima civitas Græciæ & olim potentiſſima, ſepulchrum civis ſui ignoraſſet, niſi ab homine Arpinate didiciſſet. ¶ Quando componitur cum que, conjunctio eſt, que rem concludit, & conficit, & habet accentum in prima ſyllaba, idemq; ſignificat quod ergo, vel igitur. οὖν, ὥστε Si autem duæ partes ſunt, habent accentum in penultima, & dicimus itaque, καὶ ὥστε. Terent. in Andr. Imò ita volo, itaque poſtulo, ut fiat. Plautus in Amph. Verùm ita animatus fui, itaque ſum nunc, ut ea te patera donem. ¶ Ita ſanè, concedentis eſt particula cum affirmatione, ναί, πάνυ γε.

Ĭtem, adverb. Significat ſimiliter, quaſi iterum idem. [אַף *aph* גַּם *gham* עוֹד *hodh.* ὁμοίως, ὡσαύτως. Gal. *Auſſi, ſemblablement, pareillement.* Ital. *Similmente.* Germ. Desgleichen. Hiſpan. *Eſſo meſmo, ſemejantemente.* Polon. Także też. Vngar. *Iſmét, (auagy) iſmég.* Ang. *Alſo, lykwiſe.*] Autor Donatus & Valla libro 2. capite 51.

Ĭtĕr, iteris, ſecundum Priſc. & itineris, ab antiquo nomin. ativo Itiner, quo veteres uſi ſunt. [דֶּרֶךְ *dérech* אֹרַח *órach* הָלִיךְ *halich* הֲלִיכָה *halicháh* מַהֲלָךְ *mahalách.* πορεία, ὁδοιπορία. Gal. *Chemin.* Ital. *Camino, viaggio.* Germ. Ein Reyß oder Wägfahrt. Hiſp. *Camino.* Polon. *Droga.* Vngar. Vt. Ang. *The way, a iourney.*] Plaut. in Mercator. Ergo itinerem meum exequi me ſines? Varr. Expectant itiner longo ſermone levare. Genitivus etiam iteris, quamvis hodie non ſit in uſu: legitur tamen ablativus itere apud Lucret. libro 5: Concuſſos itere, & labefactos aëre multo. Dictum iter, ab eundo, cujus ſupinum eſt itum: ſive ab ito frequentativo, autore Varrone lib. de ling. Lat. 4 Eſt autem iter idem ferè quod via, vel profectio ipſa, vel etiam navigatio: ut apud Terent. Aiṅ' tu tibi incommodum evenisſe hoc iter? Non hercle Parmeno verbis dici poteſt, quantum re ipſa navigare incommodum eſt. ¶ Iter facere, ὁδοιπορεῖν, eſt ire: quod & Iter tenere. τῆς ὁδὸς ἔχεσθαι dicimus. Virgil. 1. Æneid. Quóve tenetis iter? Habere iter, idem quod iturum eſſe: ut, Iter habeo ad Cæſarem. At viam facere, ὁδοποιεῖν, non eſt iter facere, ſed aperire & munire viam. ¶ Iter pro incœpto, & inſtituto. Cicer. ad Qū. Frat. libro 3: Quare neque ego impediri Ciceronis iter atque illam diſciplinam volo: & ipſe puer magis illo declamatorio genere duci & deſtari videtur: in quo quoniam ipſi quoque fuimus, patiamur illum ire noſtris itineribus: id eſt, noſtro hoc genere dicendi.

Ĭtĕro, as, pen. corr. act p. Repeto, reſumo: quaſi iterum aliquid ago. [הוֹסִיף *hoſiph.* ἀναλαμβάνω. Gal. *Reprendre & repeter quelque choſe, la reiterer.* Ital. *Rifare, replicare.* Ger. Widerāferen/ widerumb thun oder anheben. Belg. Wederom doen. Hiſ. *Repetir algo la ſegunda vez, iterar.* Pol. *Powtarzam.* Vng. *Iſmet elöl kezdöm.* An. *To repeat, to beginne agayne.*] Liv. lib. 1. ab Vrb. Reſiſtere atque iterare pugnam jubet. Iterare æquor, apud Horatium libro 1. Carm. Ode 7. pro iterum navigare. Iteratu ridiculum. Plaut. Caſin. Iterandum eadem iſta mihi. Cic. ad Attic. lib. 14: Iterare campum, terram, agrum, pro iterum proſcindere. Colum. lib. 2. cap. 4: Igitur uliginoſi campi proſcindi debent, poſt Idus menſis Aprilis, quo tempore quum arati fuerint diebus interpoſitis circa ſolſtitium, quod eſt nonum & octavum Calendas Iulias, iteratos eſſe oportebit: ac deinde circa Septembris Calendas tertiatos. Idem: Colles pinguis ſoli, &c. Februario ſtatim proſcindendi ſunt: deinde de Aprili medio uſque in ſolſtitium iterandi, tertiandique.

Ĭtĕrātĭo, onis, f. t. Repetitio, reſumptio. [שְׁנִיָּה *ſchenináh.* ἀνάληψις. Gal. *Reprinſe & repetition de quelque choſe.* Ital. *Il replicare qualche coſa* Ger. Ein widerāferung Hiſp. *Obra de repetir algo la ſegunda vez.* Polon. *Powtarzanie.* Vngar. *Azon dologuak elemondogalaſa, elölkezdés.* Ang. *Repeating or doing agayne.*] Cic. in Orat. Itemque ſi quæ verborum iterationes contemptionem aliquam, & clamorem requirent, erunt ab hac ſummiſſione orationis alienæ. Iteratio, arationis genus qua ager ſecundò proſcinditur apud Plin. lib. 18. cap. 20. ¶ Iteratio præterea ſecunda olearum preſſura dicitur, apud Colum. lib. 12. cap. 50. Apud Gell. lib. 3. cap. 18. legitur iterare pro iter facere. Sed eos (*inquit*) Senatores qui Magiſtratum curulem nondum accepe-rant pedibus iteraviſſe in Curiam. Quo tamen in loco omnino legendum puto, itaviſſe.

Ĭtĕrātō, adverbium, Iterum. [Pólon. *Powtarzaiac.* Vng. *Iſmég* Ang *Agayne eſt ſoones.*] Iuſtinus Hiſtor. lib. 5: Quibus accitis i, terato prælıantur.

Ĭtĭnĕrārĭum, n. ſ. Deſcriptio itineris: hoc eſt, commentarius earum rerum, quæ in itinere acciderunt, & locorum per quæ iter eſt faciendum. [ὁδοιπορικόν. Gall. *Charte à voyager, liure pour monſtrer les chemins & diſtances des lieux.* Ital. *Charta del viaggio.* Ger. Ein verzeichnung oder beſchreibung einer Reyß oder Wägfahrt. Hiſ. *Libro de los lugares del camino.* Pol. *Opiſſanie drogi.* Vngar. *Vtnak megirása.* Ang. *A deſcription of the way.*] Adhuc extat Antonini itinerarium, de cujus ratione inſcriptionis pronuntiandum puto.

Ĭtĭnĕrārĭŭs, adjectivum. [Pol. *Podrożni.* Vn. *Vti, vtra valo.*] ut, Sumptus itinerarius. Lampridius in Commodo: Simulavit ſe in Africam iturum, ut ſumptum itinerarium exigeret: id eſt, viaticum, ἐφόδιον.

Ĭtĭnĕrŏr, neraris, d. p. Iter facio. [אָרַח *arách.* ὁδοιπορέω. Gall. *Voyager.* Ital. *Far viaggio.* Germ. Reyſen/ wanderen Hiſ. *Hazer camino.* Pol. *Wędruie.* Vn. *Vtan iárok.* Ang. *To tak iourney.*] Vtitur hoc verbo Apul. & recentiores quidam. Alioqui apud claſſicos ſcriptores non temerè occurrit.

Ĭtĕrum, adverbium, Rurſus. [עוֹד *hodh.* αὖθις, αὖ. Gal. *Encor, derechef, pour la ſeconde fois.* Ital. *Vn altra volta, di nuouo, anchora.* German. Widerumb. Belg. Wederom. Hiſp. *La ſegunda vez.* Polon. *Zaſie.* Vngar. *Iſmét, (auagy) iſmég.* Ang. *Yet once agayne.*] Virg. 4. Aeglog. Atque iterum ad Trojam magnus mittetur Achilles. ¶ Interdum ſignificat ſecundò. [שְׁנִית *ſchenith.* ἐπὶ δεύτερον.] Cic. lib. 1. de Invent. Primò quidem decipi incōmodum eſt, iterum ſtultum, tertiò turpe. Sic iterum Conſul dicitur à Latinis autoribus qui alterum conſulatum gerit, nonnunquam ſecundò Cōſul, id quod ex Livio & Cicerone præcipuè conſtat.

Ithyon, Græci vocant ad naturam, & ad mores, & ad omnem conſuetudinem accommodum, Cic. 1. Offi..

Ithytherion, hedera apud Dioſc. lib. 2. cap. 199.

Iriadentros, hippuris, apud Dioſc. lib. 4. cap. 49.

Ĭtĭdem, pen. corr. Similiter, eodem modo, quaſi iterum idem. [כֵּן *chen* גַּם *gam.* πως-πλησίως. Gal. *Pareillement, ſemblablement.* Ita. *Medeſimamente, ſimilmente, parimente.* Ger Zugleich. Bel. *Dieſe* Ita. *Medeſimamente, ſimilmente, parimente.* Ger Zugleich. Bel. *Dieſe* Hiſ. *Otra y otra vez, ſemejantemente.* Pol. *Także.* Vn. *Azon-*
gelyck. Hiſ. *Otra y otra vez, ſemejantemente.* Pol. *Także.* Vn. *Azon-*
képpen. An. *So, after the ſame ſorte, lykwiſe.*] Ter. And. Ibo ad eum, atque hæc eadem quæ tibi dixi, dicam itidem illi. Suetonius de Auguſt. Centuriones ſtatione deſerta, itidem ut manipulares, capitali animadverſione punivit.

Ĭtĭo, onis, f. t. Profectio, actus eundi. [הֲלִיכָה *hélech* הֲלִיכָה *haliſcháh.* πορεία. Gal. *Partement, allee.* Ital. *L'andare, il partirſi.* Germ: Ein gang/ ein wandlung. Hiſp. *Andadura, partida.* Pol. *Chodzenie.* Vn. *Ménés.* An. *A going, a walking.*] Ter. Phorm. Hæccine eranę itiones crebræ, & manſiones diutinæ Lemni?

Ĭtŏ, itas, vide EO, is.

Itus, us, & Itio. [Vn. *Menetel.*] Suetonius in Tiberio 1. cap. 58: Ad extremum vota pro itu, & reditu ſuo ſuſcipi paſſus. Vide Eo.

Itrion, panis placentarius, qui conſtat ſeſamo, melle & farina.

Itus, us, verbale, Vide EO.

I ante V.

IV. In notis antiquorum, vel. IIII. quatuor I.V. Iuſtus vir. IVD. Iudicium. IVNON. ET. PROSER. Iunoni & Proſerpinæ: IVR D. Iuriſdictio. I V V. Iuvenalis, vel Iuventus.

Iŭbæ, arum, f. t. Crines animalium à collo pendentes. [χαίτη. Gall. *Les crins.* Ital. *Crini.* Ger. Die Mäne oder langen Haſſhaar an den Thieren/ alß Roſſen/ Löwen/ &c. Hiſ. *Las cerneias ò crines.* Pol. *Grziwa.* Vngar. *Serény, nyakon, valoſág.* Ang. *The mane of an horſe, or other beaſtes.*] Plin. lib. 10. cap. 63: Equarum jubas tondere præcipiunt. Cæſar 1. bel. Gall. Equorum jubis ſublevari. Plin. lib. 8. cap. 16: Leonis præcipua generoſitas tunc, quum colla armosq; veſtiunt jubæ.

Iŭbātŭs, a, um, Quod jubas habet. [ὁ χαῖταν ἔχων, ὁ χαιτήεις, χαιτόεις. Gal. *Crinu, qui a des crins.* Ital. *Zazzeruto, chi ha crini.* Ger. Das lang Haſſhaar hat. Hiſ. *Coſa con aquellas crines.* Pol. *Grziwiaſti.* Vng *Serényes.* An. *That hath a mane.*] Vnde Iubati leones dicuntur, qui jubas habent, ad differentiam eorum, qui jubas non habent. χαιτοφόρος. Iubati angues: id eſt, criſtati, & cervicibus erecti. Plaut. in Amphit. Devolant angues jubati deorſum in impluvium duo.

Iŭbăr, aris, pen. corr. n. t. Propriè eſt ſplendor Solis, aliorúmve ſyderum, jubarum quandā ſimilitudinē referēs. [יִשְׁעָה *iphhdh* זֹהַר *zóhar.* αὐλος. Gal. *Lueur & reſplandiſſeur, cõme du ſoleil & eſtoiles.* Ital. *Lo ſplendor del ſole ò d'altra ſtella.* Germ. Der ſchein vnnd glantz der Sonnen/ Sternen/ oder auch anderer dingen. Hiſpan. *La claridad del ſol ò otras eſtrellas.* Polon. *Glancz od ſłonca albo gwiazd.* Vn. *Fény, világoſság.* An. *The brightneſſe of the ſonne or ſtarres.*] Virg. 4. Aen. It portis jubare exorto delecta juventus. Hoc

est, exorto Sole, vel solaribus radiis, non autem Lucifero, ut quidam interpretantur: quod ex eo quod præcedit, facilè potest intelligi: -ubi primos crastinus ortus Extulerit Titan, radiisq; retexerit orbem. Ovid. 1. Fast. Et tremulum summa spargit in æde jubar. Et non tantùm de Solis seu stellæ claritate dicitur, sed etiam de cujuscunque rei splendore, ut auri, argenti, gemmarum, aut similium rerum. ¶ Hinc ad majestatem hominis transfertur. Claudianus: Per fratris regale jubar.

Iŭbĕo, jubes, jussi, jussum, n. s. Impero, præcipio, mando, quasi jus habeo. [צִוָּה *tsivváh.* κελεύω, ἐντέλλω. Gal. *Commander.* Ital. *Comandare.* Germ. Heissen/befehlen. Bel. Beveelen. Hispan. *Mandar como sennor.* Polon. Kaze, rozkazuie. Vng. *Parantsolom, hagyom.* Ang. *To bidde.*] Terent. in Eunuch. Iubésne? & H. jubeo, cogo, atque impero. Quintil. 9. Decl. Nam quamvis infestum latronibus mare jussus intravi: neque dissimulaverim magnas fuisse causas patri, cur hoc mihi imperaret. ¶ Interdum ponitur pro rogare. Virgil. lib. 2, Aeneid. Infandum regina jubes renovare dolorem. ¶ Interdum pro precari, optareque: ut Iubeo te salvere, Iubes me bene sperare. Ter. in And. Iubeo Chremetem salvere. ¶ Interdum pro decernere, ψηφίζεσθαι. ut Populus jussit: id est, decrevit. ¶ Invenitur aliquando hoc verbum cũ accusativo. Lucan. lib. 2: Iamq; secuturo jussurus classica Phœbo. Iubere est, inquit Fest. nonnunquam decernere. Hinc illud apud Imperat. Neq; ii, quos leges jubent improbos intestabilesq; esse, possunt in numerum testium adhiberi: id est, quos statuunt ac decernunt. Cajus li. 26. D. de testam. Cùm lege quis intestabilis jubetur esse, eò pertinet, ut, &c. Hotomanus. Apud Cicer. sæpè lex jubet, & quod illi contrarium est, lex vetat.

Iūssŭ, onis, s. t. Iussus, us, m. q. & Iussum, si, n. s. Id est, mandatũ. [מִצְוָה *mitsváh.* πρόσταγμα, ἐπιταγή. Gal. *Commandement.* Ital. *Comandamento.* German. Ein Geheiß. Belg. Een gebodt / bevel. Hispan. *El mandamiento.* Pol. Rozkazanie. Vng. *Parantsolás, hagyás.* Ang. *A bidding or commanding.*] Plaut. in Amph. Iovis jussu venio. Plaut. in Curcul. Postquàm suo jussu profectus pervenit in Cariam. Virg. 4. Aen. Ille patris jussa exequitur. Sisenn. lib. 3: Tamen Tudertibus senatusconsulto & populi jusso dat civitatem. ¶ A' jussus componitur injussus, us, Ter. in Hecyr. Quamobrem incendor ira, te esse ausum facere injussu meo, ἀπροαγγέλτως.

Iūbĭlum, li, n, s. Dicitur id quod ex gaudio voce significatur: nec tamẽ verbis explicatur. [תְּרוּעָה *teruháh.* ἀγαλλίαμα. Gal. *Escri de ioye.* Ital. *Gioia.* Ger. Ein frewd geschrey/Jauchtzũg vor frewd. His. *La grita ò alborbolas como de Moros.* Pol. Wiskanie od radoszci. Vng. öröm, örwlés. Angl. *An out cry for ioye.*] Silius lib. 43: Et lætus scopulis audivit jubila Cyclops.

Iūbĭlo, as, pen. corr. Est rustica & incondita voce gaudium testari. Descendit à Græcis particulis ἰὼ ἰὼ, qui erant voces triũphatorum: superstites enim vitam Apollini acceptam ferebant, cui canerent pæana in victoria ἰὼ βιός, παιάς. Scaliger. [יִבֵב *jibbéb* הִתְרוֹעֵעַ *heráh hitrohéah.* ἀγαλλιάομαι. Gal. *S'esiouir d. ioye.* Ital. *Iubilare, far festa.* Germ. Jauchtzen vor frewden wie die Bawren. Hispan. *Hazer arbolbolas, congrito como los Moros.* Pol. Wiskam iako chł'op. Vng. örw'lök, *vigalok.* An. *To shout for ioye.*] Iubilare (inquit Fest.) est rustica voce inclamare.

Iūbĭlātŭs, est clamor rusticorum. [Polon. Wysk. Vng. *Parasztkaltás.*] Quiritatus, urbanorum, ut ostendit Valla ex Varronis autoritate.

Iucipellum, Lege Iuníperos parva.

Iucundŭs, a, um, Suavis, gratus, lætitiam & voluptatem afferens: à juvando dictum, teste Cicer. 2. de Fin. propterea quòd quæ jucunda sunt, mentem, & sensus juvent. [נָעִים *nahím* טוֹב *tób* κατατερπνός, ἡδύς. Gal. *Plaisant, ioyeux, recreatif, qui donne plaisir.* Ital. *Suaue, giocondo, dilettoso, dolce.* Germ. Liebtich/kurtzweilig/ergetzlich. His. *Cosa que da plazer à otro.* Pol. Wdzięczni, miel'ś. Vng. Gyönyörw'séges, kedues. Ang. *That maketh sport to another, pleasant, delectable.*] Vnde jucundæ literæ, jucunda oratio, jucundus aspectus. Cic. ad Att. Fuit mihi sæpè & laudis nostræ gratulatio tua jucunda, & timoris consolatio grata. Idem 4. in Catil. Est mihi jucunda in malis, & grata in dolore vestra erga me voluntas.

Iūcundĭtās, f. t. Oblectatio quædam ex qua nascitur voluptas. [נְעִימָה *nehimáh* נֹעַם *nóham.* ἡδύτης, ἡδονή, τερπνότης. Gal. *Resiouissance, plaisir, recreation.* Ital. *Piacere.* Ger. Liebligkeit / ergetzligkeit/tyst. His. *Aquel plazer y alegria.* Pol. Rozkosz, ochł'oda. Vng. Gyönyörw'ség, keduesség. Ang. *Pleasantnesse, reioycing, mirth which is doone to some body.*] Cic. ad Atti. Nihil mihi unquam ex plurimis tuis jucunditatibus gratius accidisse, quàm quòd meam Tulliolam diligentissimè coluisti.

Iucundè, adverb. Suaviter, dulciter. [ἡδέως, τερπνῶς, θεσπλῶς. Gal. *Ioyeusiment, festamment, auec recreation.* Ital. *Giocondamente, con diletto.* Ger. Liebtichen/ergetzlichen. His. *Plazentera y alegramente.* Pol. Wdzięcznie, rozkosznie. Vngar Gyönyörw'ségesé, keduessen. An. *Pleasantlie, merilie.*] Cic. 1. de Fin. Clamat Epicurus is, quẽ vos nimis voluptatibus esse deditum dicitis, non posse jucunde vivi, nisi sapienter, honestè, justeque vivatur, &c.

Iūcūndŏr, aris, d. p. voluptate, & delectatione afficior. [נעם *nahám.* ἡδύνομαι. Gal. *Se recreer, se resiouir.* Ital. *Hauer piacere, riceuer dilettatione.* Ger. Belustiget oder ergetzt werden. His. *Alegrarse.* Pol. Ochł'odzam sie. Vng. Gyönyör ködöm. Ang. *To make ioyefull or merie.*] Lact. lib. 4: Quotidie autem jucundabat ante faciem ejus, quum lætaretur orbe perfecto gaudio affici. ¶ Invenitur etiam jucundo, das. August. lib. 17. de Civitate Dei: Exaltasti dexteram, jucundasti omnes inimicos ejus. Apud Classicos neutrum facilè invenias.

Iūdāĭcus lapis, [אבן יהודית *eben jehudhith.* λιθος Ἰουδαϊκός. Pol. *Zidowski.*] Inde nomen accepit, quòd in sola Iudæa nascatur. Candidus est, figura glandis, lineis distinctus intes se æqualibus, velut torno factis, Autor Dioscor. li. 5. Retinet nomen in officinis.

Iudex, Iudicatio, Iudicium, Vide IVDICO.

Iūdĭco, as, act. p. Ius dico, judicium exerceo, statuo, decerno. [שָׁפַט *schaphát* דָּן *dan.* κρίνω, δικάζω. Gal. *Inger.* Ital. *Giudicare.* Ger. Richten/vrtheilen. Bel. Ordeelen/ vonnis oft Sententie geven. His. *Iuzgar.* Pol. *Sadze.* Vn. *Itilők.* An. *To judge.*] Cic. pro Flacco: Itaque recuperatores contra istum rem minimè dubiam prima actione judicarunt. Cicer. Attic. lib. 6: Consulibus permissum erat, ut de Cæsaris actis cognoscerent, statuerent, judicarent. ¶ Interdum idem est quod æstimare, & opinionem de re aliqua in animo concipere. Cicer. pro M. Marcello: Servi itaque etiam iis judicibus, qui multis pòst seculis de te judicabunt, & quidem haud scio an incorruptius quàm nos. ¶ Cum accusativo personæ idem valet quod condemnare: ut, Iudicare aliquem capitis. Terent. in Adelph. Hominem maximi pretii esse hodie te judicavi animo meo. Cicer. de Amic. Sed ut mihi videris, non rectè judicas de Catone. Liv. lib. 6. ab Vrb. Centurionem nobilem militaribus factis, judicatum pecunię quum duci vidisset, medio foro accurrit. Iudicatum pecuniæ, dixit, pro eo quod est, judicatum, vèl condemnatum, actione pecuniæ. κατακεκριμένον χρημάτων. Gell. lib. 20. cap. 1: Quantæque pecuniæ judicati essent, prædicabatur. ¶ Hujus composita sunt, Abjudico, Adjudico, Dijudico, & Præjudico, de quibus suis locis. ¶ Iudicatum facere, est parère judicato, & persolvere quod judex dependendum esse pronuntiavit. ὑποτελῶσαι τὸ κριθὲν, κατακύσαι ἢ ὑπάγειν τῷ κατακλίνοντι. Cicer. pro Flacc. Quũ judicatum non faceret, addictus Hermippo, & ab hoc ductus est. ¶ Iudicare quempiã creditori, est debitorẽ ei addicere ita ut abduci possit & vinciri. Plautus Menæch. Nam ego ad Menæchmum, cui jamdiu sum judicatus, ultrò eo, ut me vinciat. ¶ Iudicassit, pro Iudicaverit: antiquũ. Cic. 3. de Legibus. Quum magistratus judicassit, interrogasitve, per populum multæ pœnæ certatio esto.

Iūdĭcātŭs, a, um, participium, Cognitus, cõdemnatus. [משפט *mischpát* בדין *nadhón.* κεκριμένος, κατακεκλιμένος. Gal. *Iugé.* Ital. *Giudicato.* Ger Geurtheilt. His. *Iuzgado.* Pol. *Osądzoni.* Vn. *Meg itiltetetős.* An. *Iudged.*] Cic. 4. Verr. Atque ut aliquando de rebus ab isto cognitis judicatisque, & de judiciis datis dicere desistamus. Ne judicatum sit: id est, ne valeat sententia, apud Vlp. de Feriis.

Iūdĭcātĭo, onis, f. t. Actus vel facultas judicandi. [משפט *mischpát* דין *din.* κρίσις. Gal. *Iugement.* Ital. *Giudicio.* German. Ein vrtheilung/entscheidung. His. *Iuyxio.* Pol. *Osądzenie.* Vng. *Meg itilés.* Ang. *A iudging.*] Quintilian. lib. 6. cap. 5: Consilium est ratio quædam altè petita, habetque in se inventionem & judicationem. ¶ Interdum Iudicationis nomine id dicitur, quod in judicium venit, & in quo præcipuus causæ totius cardo versatur. τὸ κεκριμένον. Cicer. 2. de Invent. Quæstio in conjecturali eadem quæ judicatio.

Iūdĭcātŭs, us, ui, m. q. Iudicatio, judicandi facultas, vel officiũ judicis. [משפט *mischpát* דין *din.* κρίσις, ἐπίκρισις. Gall. *Iugement, pouuoir & autorité de iuger.* Ital. *Giudicio.* Ger. Das Ampt oder Gewalt zu vrtheilen. His. *Iuyxio.* Polon. Mocz do rozsądzenia. Vn. *Itilés.* An. *A iudging or power to iudge.*] Cicer. ad Attic. lib. 12: De Cocceio & Libone, quæ scribis, approbo: maximè quod de judicatu meo respondsum sit. Gel. lib. 14. cap. 2: Iuravi mihi non liquere, atque ita judicatu illo solutus sum.

Iūdĭcātum, ti, n. s. In judicio statutum. [משפט *schephót.* τὸ κεκριμένον, τὸ κεκριμένον πρᾶγμα. Gal. *Chose iugee & decidee.* Ital. *Cosa giudicata.* Ger. Eines Gerichts rechtlicher außspruch. His. *Cosa juzgada.* Polon. *Ortelius widanie.* Vng. *Meg itiltetős.* An. *That is decreed by iudgement.*] Est ut ait Cic. 2. de Invent. de quo jam antè sententia alicujus aut aliquorum constitutum est. Ibidem lib. 1: Iudicatum est res assensione, aut autoritate, aut judicio alicujus, aut aliquorum comprobata. Idẽ pro Flacco: Frater meus pro sua æquitate, prudentiaq; decrevit, ut si judicatum negaret, in duplum iret.

Iūdĭcātō, adverb. Maturo judicio, & non temerè. [σπουδαίως, μὴ κρίσεως. Gal. *Auec iugement.* Ital. *Con giudicio.* German Mit

geltigem Brtheil. Hiſpan. *Conjuyzio*. Polon. *Zroſſalkiem oſſadzenie*. Vngar. *Itilteteel*. Ang. *With faking aduiſement, not rashly.*] Gellius libro 14. capite 1: An ita ſeriò judicato que pronuntiaret.

Iudex, cis, m. t. Cognitor controverſiæ & diſceptator: dicitur autem judex quaſi jus dicens, aut jure diſceptans [דַּיָּן *ſchophêt* שָׁפַט *daijan.κριτής, δικαστής.* Gal. *Iuge* Ital. *Giudice.* Germ. Ein Richter. Hiſp. *El juez.* Pol. *Sedzia.* Vng. *Itilßiro.* An. *A iudge.*] Iure autem diſceptare, eſt juſtè judicare. Eſt itaque judex, qui ex juriſdictione propria, aut ſibi delegata & commiſſa, jus habet cauſas litigantium cognoſcendi. Et qui ex propria juriſdictione illud habet, dicitur judex ordinarius: qui verò ex delegata, dicitur delegatus, ſeu extraordinarius. Itaque olim omnes judices fuerant extraordinarii. Nõ enim ex propria ſua poteſtate judicabant, ſed pro poteſtate ſibi à prætore commiſſa. Prætor enim omnium privatarum cauſarum judices dabat. Cic. pro Sext. Roſc. L. Caſſius ille, quem populus Romanus veriſſimum & ſapientiſſimum judicem putabat, ideati dem in cauſis quærere ſolebat, cui bono fuiſſet. ¶ Judex rerum pro æſtimatore. Hor. 2. Serm. Sat. 7: at ipſe Subtilis veterum judex & callidus audis. Cic. 3. de Finib. Quia te æquiſſimum habeo eorum ſtudiorum, quæ mihi communia tecum ſunt æſtimatorem & judicem.

Iudicium, cii, n. ſ. Eſt legitima diceptatio duorum aut plurium coram judice. [דִּין *m. ſ.* דַּיָּן *dia.κρίσις δίκη.* Gall. *Iuzement* Ital. *Giudicio.* Ger. Ein Gericht Bel Vonniſſe. Hiſ. *El juyzio.* Polon. *Sad.* Vng. *Itilet, törvéntéues.* An. *Iudgement.*] Cic. pro Cecinna: Omnia judicia aut diſtrahendarum controverſiarũ, aut puniendorum maleficiorum cauſa reperta ſunt. Idem Qu. Roſc. Aliud eſt judicium, aliud arbitrium: judicium eſt pecuniæ certæ, arbitrium incertæ. Capitale judicium, Quintilian. lib. 4. cap. 4. Judicium capitis, Cic. 1. Tuſcul. ¶ Accipitur etiam judicium pro exiſtimatione ſive opinione alicujus. Cicer. de Clar. Orat. Intraque parietes aluit eam gloriam, quam nemo quidem meo judicio eſt conſequutus.

Inextricatus eſt obſcura & perturbata judiciaria cognitio: itaque ſtudioſis utile futurum putamus, ſi, quæ legendis veterũ libris obſervavimus, afferantur: ſic enim aut tota res patebit, aut certè minus obſcura videbitur. Ac primùm illud ponam, decem leges à me eſſe notatas, quæ diverſis temporibus Romæ de judiciis latæ ſint, Semproniam, Serviliam, Liviam, Plotiam, Corneliam, Vatiniam, Aureliam, Pompeiam, Iuliam, Antoniam: quibus de ſingulis agendum eſt. Ante C. Sempronii Gracchi tribunatum ſoli ſenatores, vetuſtiſſima, ut opinor, Romuli lege, judicabant, exceptis cauſis, in quibus de pecuniis ob judicandum captis agereturnam de his ad equites quæſtio pertinebat, idque non antiquum fuiſſe, ſed tributum eſſe equeſtri ordini ætate Tit. Sempronii Gracchi Tiberii, C. patris, qui etiam ſenatum, quòd id fieri paſſus eſſet, reprehenderit, quum futuras ex eo publicas diſcordias calamitatesque prædiceret, Appianus hiſtoriæ ſuæ lib. 1. ſcriptum reliquit. C. Gracchus, Tiberii filius, tribunus pl. Cn. Domitio Ahenobarbo, C. Fannio Nepote coſs. legem tulit, quam paucis antè annis frater ejus Tiberius ferre conatus erat, ut equites ſoli judicarent: ſic enim ex Velleio, Pædiano, Appiano, Cicerone ipſo cognoſcitur. Poſtea Q. Servilius Cæpio conſul, qui poſtea cum Cimbris malè pugnavit, legem rogavit, ut cum equitibus, qui antea lege C. Gracchi ſoli judicaverant, etiam ſenatores judicarent: hanc tamen legem, quam & Caſſiodorus, & Obſequens, & Cicero ipſe latam ſignificãt, non multò pòſt eſſe abrogatam, ex eo ſuſpicor, quòd paucis pòſt annis C. Norbanum, quo accuſante Cæpio damnatus erat, non ab equitibus, & ſenatoribus, ſed à ſolis equitibus eſſe judicatum, Cicero libro de Oratore declarat his verbis: Animos equitum Romanorum, apud quos tum judices cauſa agebatur, ad Qu. Cæpionis odium, à quo erant ipſi propter judicia abalienati, renovabam, atque revocabam. Facit etiam mecum illa ratio, quòd cùm M. Livius Druſus trib. pl. Philippo & Cæſare coſs. legem tulerit, ut cum equitibus ſenatores judicarent, quod proximè probavimus: manifeſtum eſt, ſolos equites ante Druſi tribunatum judicaſſe. Præterea, ſcriptum eſt apud Ciceronem in oratione pro C. Cornelio, non ante legem Plotiam ſenatores cum equitibus judicaſſe: at legem Plotiam Pompeio Strabone & Porcio Catone coſs. latam eſſe, Pædianus docet: ex quo, legis Serviliæ de communicandis inter equites & Senatores judiciis nullam habitam eſſe rationem, ac ne Liviæ quidem, quæ id ſanxit, facilè eſt cognoſcere. Poſt Cæpionem M. Livius Druſus tribunus pl. ejus Druſi filius, quo tribuno pl. ad labefactandam C. Gracchi potentiam ſenatus uſus erat, L. Marcio Philippo, Sex. Iulio Cæſare coſs. tulit ad populum, ut cum equitibus ſenatores cauſas cognoſcerent: cujus legibus, Philippo conſule referente, S. C. ſublatis, in eundem, quo antea fuerat, ſtatum re judiciaria reſtituta, ſoli equites ex lege Gracchi judicarũt. Anno deinde interjecto, M. Plautius Silanus tribunus pl. Cn. Pompeio Strabone, L. Porcio Catone coſs. qui fuit annus belli Italici ſecundus, tulit ad populum, ut ſinguiæ tribus è ſuo numero quinos denos, per annum judicaturos, ſuffragio crearent: quo factum eſt, ut ſenatores quoque in eo numero eſſent, & quidam etiam ex ipſa plebe. Poſt victor Sylla, dictator primus reipub. conſtituendæ cauſa factus, intenſus equitibus: quia pro Cinnanis partibus ſteterant, legem tulit, ut nemo, niſi qui ſenator eſſet, judicare poſſet, quod ante C. Gracchi tribunatum fieri ſolitũ eſſe, diximus. Sylla mortuo, quod ille ſanxerat, per annos XL. ſervatum eſt: hoc eſt, uſq; ad Cn. Pompeii & C. Craſſi primũ cõſulatum: quo anno L. Aurelius Cotta prætor populum rogavit, populusque juſſit, ut tres ordines, ſenatores, equites, tribuni ærarii ſimul judicarent, tamen & centurionibus aditum ad res judicandas paruiſſe hac ipſa lege, & ſequentibus duabus, de quibus dicemus, Pompeia, & Iulia, cenſu tamen præfinito, Cicero docet in Philippica prima. Videtur autem Paterculi textus mendoſi libri ſint, neque tempus, neque ſententiam hujus legis perfectè noviſſe qui libro 11. legem à Cotta latam per id tempus ſignificet, quo Gabinius tribun. pl. rogationem tulit, ut Pompeius contra piratas ſummo cum imperio mitteretur. quod falſum eſſe conſtat: nam Gabinius biennio poſt Pompeii conſulatum (hoc eſt, Piſone & Glabrione coſs.) eam legem tulit: quod & Velleius ipſe aſſerit, & inde facilè licet exiſtimare, quòd ad ſoluto bello piratico, ſtatum C. Manilius tribunus pl. tulit ad populum ut Mithridaticum bellum Pompeio mandaretur. id Plutarchus, Velleiusque confirmant. Manilium autem legem Cicerone prætore latam eſſe, inculenta ipſius oratio declarat: potrò Ciceronem geſſiſſe præturam Lepido & Tullo coſs. qui fuit annus poſt Piſonis & Glabrionis conſulatum proximus, quis eſt qui ignoret? teſtem habemus Pædianum: ut alia, quæ facilè probarent, argumenta prætermittam: tulit igitur de piratico bello rogationem Gabinius tribunus pleb. Piſõne & Glabrione coſs. at Cotta, cùm rogationem de judiciis eo anno tulerit, quo deſignatus ædilis Cicero Verrem accuſavit, defendente Hortenſio conſule deſignato, planè videtur eo anno tuliſſe: quo Pompeius & Craſſus conſules fuerunt: quod apertè Dion narrat. Hoc de tempore, quod ad ſententiam attinet, non video, quî probari poſſit id, quod idem narrat, Cottam judicandi munus inter equites & ſenatum æqualiter eſſe partiũ, cùm eam poteſtatem non his modò, ſed præterea tribunis ærariis eſſe permiſſam, ſexcenti loci demonſtrent, niſi fortè illud (libenter enim tueor antiquitatem) æqualitatem inter utrunq; ordinem partitus eſt: ideò Paterculus dixit, ut ſignificaret, non ſolùm ſenatum, ut antea, ſed equeſtrem pariter ordinem poſt legem Aureliam judicaſſe: ut ærarios tribunos, qui deinde cum ſenatoribus & equitibus judicarunt, etſi non nominavit, non tamen excluſiſſe videatur. quomodo & Ciceronem lib. 5. in Verrem locutum videmus: ait enim, cùm Cottæ legem tulificet: Iudicium de judicibus, & de re futurum eſt. at quo tempore futurum eſt? nempe eo, cùm Populus Rom. aliud genus hominum, atque alium ordinem ad res judicandas requirit, nempe ea lege de judiciis judicibusq; novis promulgata. Alium ordinem, dixit, cùm tamen non uno de ordine, ſed de tribus. hoc eſt, de ſenatoribus, equitibus, tribunis ærariis in ea lege mentio fieret. Eodemq; modo, cùm cenſorum judicia reſciſſa eſſe judicium ſententiis ſignificare vellet, in oratione pro Cluentio locutus eſt. Senatores, *inquit*, equitesque Romani in compluribus jam reis, quos contra leges pecunias accepiſſe ſubſcriptum eſt, fuę potiùs religioni, quàm cẽſorum opinioni paruerunt. & in Divinatione: Iudiciorũ levitate ordo quoque alius ad res judicandas poſtulatur. Pædianus etiam in commentario 11. orationis in Verrem: Cottã, *inquit*, prætorem ſignificat, qui legem promulgarat de reſtituendis equeſtri ordini judiciis: cùm tamẽ Cottę lex nõ de uno equeſtri ordine, ſed de ſenatoribus, equitibus, tribunis ærariis mẽtionem faceret. Plutarchus etiã in Pompeio judicia ad equites ait eſſe translata: cũ tamẽ lege Cottæ inter tres ordines eſſent communicata. Quòd ſi quis putat in uno ordine, quem Cic. ad res judicandas requiri ſignificat, ſimul cũ equitibus tribunos ærarios intelligi, opinione fallitur: nã ſenatores, equites tribuni ærarii, nõ ordines duos, ſed tres à ſcriptoribus antiquis appellantur: itaq; Pædianus in cõmentario Corneliano, L. Cotta, *inquit*, lege ſua judicia inter tres ordines cõmunicavit, ſenatũ, equitẽ, tribunos ærarios: & in cõmentariis duarum orationũ in Piſonem, in extremo: pro Milone, in principio. Lex Vatinia ſecuta eſt: tulit enim eam, ut opinor, P. Vatinius tribunus pl. Cæſare & Bibulo coſs. qua ſententia nondũ invenire potui, ſed fuiſſe popularẽ, cùm Vatinius ſenatũ, ſenatus illũ vehementer oderit, facilè poſſum exiſtimare. Lex Pompeia, quam tulit Cn. Pompeius Magnus in conſulatu ſuo, nihil ab Aurelia de tribus ordinibus diſcrepabat (nam poſteà de tri-

de tribus ordinibus judicantibus exempla multa sunt, maximeq; apud Pedianum)sed ex amplissimo censu,è centuriis legi judices jubebat.Iulia,quam C.Iulius Cęsar,rerum potitus, tulit,judicia ad duo genera judicum redegit,equestrem ordinem,ac senatorium:tribunos ærarios, quod erat tertium, sustulit. Antonia consularis, M Antonii, qui III. vir fuit,hoc sanxit, ut ad duas judicum decurias accederet tertia è centuriodibus:hoc est,ut cum equitibus,& senatoribus (tertium enim ordinem, tribunos ærarios lex Iulia sustulerat)centuriones judicarent, quod genus hominum ne superiores quidem leges,Iulia ; Pompeia,Aurelia judicandi jure excluserant, sed præscripserant, quo censu eos esse oporteret:sicuti senatorib. quoq;, & equitibus & tribunis ærariis census erat præfinitus: cùm in judice,ut ait Cic. & fortuna spectari deberet,& dignitas. Antonii verò lex plus æquo impudens & dissoluta, quæ rationem census nullam habuit,omnibus;quicunq; ordinem duxissent,judicandi potestatem permisit,atq; hanc Antonii legem de tribus decuriis non esse abrogatam cùm ille hostis judicatus est,cùm ejusdem legem de sacerdotiis abrogatam esse videam,è Suetonio cognoscitur:qui in Augusto ita scripsit: Ad tres judicum decurias quartam addidit, ex inferiore censu,quæ ducenariorum vocaretur, judicarentq; de levioribus summis.Hæc de ordine judiciorum, pro variis legibus vario. De numero autem judicum,lex Gracchi CCC fecit, omnes ex equestri ordine, totidem, quod antea senatores judices fuerant:lex Drusi CCC equites, & CCC senatores numero pari: lex Plautii DXXXV. jussit enim ex singulis tribubus , quæ XXXV erant, quinos denos creari : lex Syllæ CCC omnes ex ordine senatorio : lex Aurelia cum lege Syllæ de numero, ut opinor,congruebat, cùm in ordinibus discreparet : nam lib. epist. fam. VIII, de judicibus CCC, cùm lex Aurelia servaretur,mentionem fieri video:quod si ita est, auctum deinde numerum esse lege Pompeii verè dicemus : quia Velleius suum inter CCCLX. à Pompeio lectum esse narrat, eumque numerum Plutarchus in Pompeio tradidit : lex Cottana, cùm de tribus ordinibus unum,ut diximus, sustulisset, rursus rerum simul judicum, ut ego sentio, commutavit. lex Aurelia cùm tertiam decuriam addiderit, satis liquet eorum, qui res judicarent,amplioremnumerum esse factum, quem rursus & ab Augusto esse auctum, cùm ad tres decurias quartam addidit,facilè cognoscitur. De judicum ætate legem fuisse, ne quis intra XXX ætatis annum judicaret, facilè possum ex eo conjicere, quod Sueton. de Augusto scripsit: Iudices à XXV ætatis anno elegit:id est, quinquennio maturius, quàm solebant. Callistratus quidem jurisconsultus, lege Iulia cautum esse ait,ne minor annis XX judicare cogeretur,néve minorem annis XX compromissarium judicem liceret eligere. Sanxit idem eadem lege, ut opinor,de numero patronorum : nam antè L. Domitii Ahenobarbi & Ap. Claudii Pulchri consulatum rarò quisquam pluribus, quàm quatuor patronis usus erat:his consulibus M. Scaurum , de repetundis accusatũ, sex defenderunt : eoq; progressa res est, ut eadem causa post bella civilia nõnunquam à duodecim patronis ageretur : cui licentiæ, ut in Pædiano scriptum est, C. Cæsar dictator lege modum imposuit.Et fortasse idem Cæsar, qua in lege de numero patronorum,in eadem tulit de ratione judicandi:quod Gellius libro XIIII. cap. II, significare videtur his verbis:Atque in rerum quidem diffissionibus,comperendinationibusque, & aliis quibusdam legitimis in rebus ex ipsa lege Iulia,& ex Sabini Massurii,& ex quorundam aliorum jurisperitorum commentariis commoniti sumus. Legimus etiam apud Priscianum de Lege Lætoria, quæ minorem annis XXV. stipulari vetabat. Addatur aliquid de personis, quæ facinus judicare possent, & de causis, in quibus possent, tàm de judiciis; deque testimonii dicendi potestate, ac primum illud ponatur,legibus eos jure judicandi non esse exclusos,quos ignominia censores notassent. id Cicero significat his verbis in oratione pro Cluentio:In omnibus legibus, quibus exceptum est, de quibus causis aut magistratum capere non liceat, aut judicem legi, aut alterum accusare , hæc ignominiæ causa prætermissa est:timoris enim causam , non vitæ pœnam in illa potestate esse voluerunt. Et ibidem, paulò pòst : Prætores urb. qui jure debent optimum quemque in selectos judices referre, nunquam sibi ad eam rem cẽsoriam ignominiam impedimento esse duxerunt. Postea tamen inductum video lege Iulia,ut senatu moti judicare non possent, quod & lege Cassius de senatoribus ; traditum est , & Paulus quoque, ut proximè docebimus,significat.Turpi autem judicio damnatis ademptam esse judicandi potestatem , idem Cicero in eadem oratione paulò antè demonstrat . Quod si, *inquit*, illud judicium putaretur: ut cæteri; turpi judicio damnati, in perpetuum omni honore ac dignitate privantur, sic hominibus ignominia notatis , neque ad honorem aditus , neque in curiam reditus esset, turpia verò, famosaque judicia erant, calumniæ, prævaricationis, furti , vi bonorum raptorum,injuriarum,de dolo malo,pro socio,mandati, tutelæ, depositi, & alia quædam à Iuliano memorata digest.lib. III. Famosos etiam non minùs, quàm qui turpi judicio damnati essent, Pegasus & Nerva filius eos judicaverunt, qui quæstus causa in certamina descẽdissent, aut propter prœmium in scenam prodiissent, athletas autem, quia ludicram artem non facere, sed virtutis gratia exerceri viderentur, infamia liberabant Sabinus & Cassius, quæ scripta sunt apud Vlpianum. Præterea, cùm ab eodem ita traditum sit lib. digest. XLVIII, qui judicio publico damnatus esset, eum jus accusandi non habuisse, nisi si libertorum, vel patronorum suorum mortem, vel rem suam exequeretur , consentaneum videri potest , eundem judicandi munere exclusum, quanquam ad rationem accedit autoritas : nam ita scriptum postea comperi apud Marcellum jurisconsultum:Omnes etiam de vi privata damnatos judicare lex Iulia prohibebat. qua de re Martianus his verbis lib. digest. XLVIII. De vi privata damnati pars tertia bonorum ex lege Iulia publicatur: & cautum est,ne senator sit, aut decurio,aut ullum honorem capiat, néve in eum ordinem sedeat, néve judex sit. Huc illa pertinent, quæ tradita sunt à Paulo jurisconsulto : quæ servata credimus etiam reip. temporibus, nihil enim à jure, aut æquo dissentiunt. Quidam *inquit*, lege impediuntur, ne judices sint: quidam moribus, quidam natura.natura, ut surdus, mutus, & perpetuò furiosus, & impubes : quia judicio carent : moribus , ut fœminæ, & servi, non quia non habeant judicium , sed quia receptum est,ne civilibus fungantur officiis: lege, qui senatu motus est: qui verò possunt esse judices, nihil interest in potestate, an sui juris sint. Cum judicibus rectè conjungentur testes : itaque subscribemus ea, quæ de testimonio dicendo idem Paulus tradidit : Lege, *inquit*, Iulia & Papia judiciorum publicorum cavetur, ne cui invito denuntietur, ut testimonium dicat adversus socerum, generum, vitricum, privignum. Cassius etiam Longinus, cujus libri non extant,sed eorum testimonio Martianus digest. lib. I. utitur, putabat, ei, qui ob turpitudinem senatu motus, nec restitutus esset non licere neque judicare, neque testimonium dicere : quia lex Iulia repetundarum ea fieri vetaret. Calumniæ damnatis publico judicio quid licuerit, satis apertè Papiniani præclara sanè verba demonstrant. Quæsitum, *inquit*, scio, an in publicis judiciis calumniæ damnati testimonium judicio publico perhibere possint,sed neque lege Rhemnia prohibentur: & leges Iuliæ de vi repetundarum, peculatus, eos homines testimonium dicere non vetuerunt. veruntamen quod legimus omissum est, non omittetur religione judicantium : ad quorum officium pertinet,ejus quoq; testimonii fidem,quod integrę frõtis homo dixerit, perpendere.Multerib. quoq; videtur licuisse testimonium dicere: siquidem , non licuisse de adulterio damnatis,Paulus indicat his verbis:Ex eo,quod prohibet lex Iulia de adulteriis testimonium dicere condemnatam mulierem, colligitur; etiam mulieres testimonium in judicio dicendi jus habere.Dictum est de judicio & testimonio:superest de indicio.Senatori indicium profiteri salvis legibus non licebat : aliis impunitas dabatur, nec tamen omnibus in causis, sed proditionis,majestatis,& siquid hujusmodi : in causa repetũdarum non dabatur : itaque nec per judices agi solitum esse legimus.Non est ab hoc genere aliena Memmia lex,quę,si vocarentur in judicium ii,qui reipub. causa abessent, eorum recipi nomina vetabat. itaque C. Cæsar, cùm in provinciam, peracto consulatu,abiisset,& ab L. Antistio tribuno pleb. Romę appellatus esset,appellato collegio obtinuit,ne,cùm reip. causa abesset, reus fieret. Non abhorret à legibus de judiciis lex illa,quam C.Calpurnio Pisone, M.Acilio Glabrione coss. C.Cornelius tribun. pleb.tulit,ut prætores ex edictis suis perpetuis jus dicerent:cùm antèà, ut quisque avaritia aut ambitione ducebatur, variè jus dicere consuesset. de quo scriptũ est apud Pædian.in comment.Cornelianæ. Sortiebantur autem judices de tribus ordinibus : id est, Senatoribus, equitibus , tribunis ærariis, primùm quæstores urb. deinde prætor urb. ita fiebat, ut non modò prætorii, verùm etiam consulares interdum unà cum iis, qui nullos gesserant magistratus, judicarent.Dies autem,quos reo, prætor dabat, ut adesset in judicio,decem erant.Sic lib. III.ad Qu. Fr. Decimus erat Cælio dies,& Pædianus in comment. Cornelianæ: Cùm , *inquit*, L. Cassius prætor decimo die, ut mos est, reum adesse jussisset, eoq; die ipse non affuisset, circũventi sunt ante tribunal ejus accusatores à notis operarum ducibus. Ex Pauli Manutii lib.de legibus Rom.& ex comment.ad Qu.Fratrem.

Iūdĭcĭālĭs,& hocle, om.t. quod ad judicium pertinet judiciarius:ut,Iudiciale genus causarum. [*δικαστικός.* Gal. *Iudicial, des appartenances de iugement.* Ital. *Ciò che à giudicio s'appartiene.* Ger. Das zu dem Gerichț gehöret. Hisp. *Cosa perteneſciente al juyzio.* Pol. *Do sądu prżinależący.* Vng. *Törvénihez, itilethez valo.* Ang. *That perteineth*

perteineth to iudgement.] Cic. 1. de Inven. Iudiciale eſt, quod poſitum in judicio, habet in ſe accuſationem & defenſionẽ, aut petitionem & recuſationem, Iudiciales ſuppreſſiones, Cicer. pro Cluentio. Iudiciális moleſtia, Cic. ad Atticum.

Iūdĭcĭārĭŭs, a, um, Quod ad judicem, ſive ad judiciũ pertinet: ut, Controverſiæ judiciariæ. [δικαστικός. Pol. *Sądowi.* Vngar. *Iuilethez, itelő birohoz valo.*] Cic. 3. Vertina: Vt finis aliquando judiciariæ controverſiæ conſtitueretur. Cic. pro Cluentio: Hic ille planus improbiſſimus quæſtu judiciario paſtus, &c. Idem in Piſonem. Eſquid vides, ecquid ſentis, lege judiciaria lata, quos poſthac judices ſimus habituri?

Iuga fracta, genus vineæ, Vide I V G V M.

Iŭgālĭs, Iugamentum, Vide I V G V M.

Iugere, dicuntur milvi, quum vocem emittunt. Feſtus.

Iŭgĕrum, ri, pen. corr. n. ſ. [מעבה *mahanáh.* τὸ πλέθρον, τὸ πλέθρον. Gal. *Autant de terre que deux bœufs accouplez peuuent labourer en vn iour, deux arpens de terre.* Ital. *Campo, ſpatio di terra che vn giorno ſi ara con vn paio di buoi.* Germ. Ein Juchart / iſt ein Feld 240. Schuh lang / vnd 120. Schuh breit. Hiſp. *Vna obrada de vn par de buyes, eſpacio de tanto campo quanto puede arar vn par de buyes en vn dia.* Pol. *Staie albo morg rolei, wdł u3 maiaci dwieſcie y ſześćdieſiąt ſtop a wſześć pol'owicze tak wielte.* Vng. Egy held f'old An. *Half an acre, ſo much land as two oken yeled tegether can ſ lough in a day.*] In ſingulari frequentiùs eſt ſecundæ declinationis, & in plurali ſæpiùs per tertiam declinatur, jugera, jugerum, jugeribus: ab antiquo nominativo juger vel jugus, à quo adhuc in uſu ſunt genitivus jugeris, & ablativus jugere. Similiter à nominativo jugerum legitur adhuc dativus & ablativus pluralis jugeris. Varro lib. 1. de Re ruſt. In Hiſpania ulteriore metiuntur jugis, in Campania verſibus, apud nos in agro Romano ac Latino jugeris. De genitivo jugeris, teſtimonium eſt apud Pomponium Melam. Sed ultrà (*inquit*) quàm canalẽ habet, evehi plus jugeris ſpatio ſublimis. Ablativo jugere uſus eſt Tibullus: Vt multo innumeram jugere paſcar ovem. Eſt autem jugerum, menſura, quam Hieronymus Mathematicus ducẽtis pedibus contineri ſcribit. πλέθρον. Quintilianus autem ducentis quadraginta pedibus in longitudinem, dimidii in latitudinem: à jugo dictum, teſte Plin. lib. 8, eò quòd tantum ferè ſpatii uno jugo boum in die arari poſſit. Varro li. 1. cap. 10: Iugerũ, quòd quadratos duos actus habeat. Actus quadratus, qui & latus, pedes centum viginti, & longus totidem: is modius, ac mina Latinè appellatur. Iugeri pars minima dicitur ſcrupulum: id eſt, decem pedes, & longitudinẽ & latitudine quadratum. Alii jugerum inde dictum putant, quòd conſtet ex duobus actibus quadratis ſimul junctis. Col. lib. 5. cap. 1. loquens de actu quadrato: Hoc duplicatum facit jugerum: & ab eo quod erat junctum, nomen jugeri uſurpavit. ¶ A' jugerum fit compoſitum ſemijugerum, quod continet dimidium jugeri: hoc eſt, centum & viginti pedes in longitudinem, & ſexaginta in latitudinem. Galli olim etiam vocaverunt *Arepennum*, ut teſtatur Colum. lib. 5. cap. 1.

Iūgĕrātim, Per ſingula jugera. [κατὰ πλέθρα. Gal. *Par demi arpents.* Ital. *Per ciaſcun coſi fatto ſpatio.* German Von juchart zu juchart / durch alle juchart. Hiſpan. *De obrada en obrada.* Pol. *Od ſtaiado ſtaia.* Vng. Holdonként. Angl. *Acre by acre.*] Col. lib. 3. cap. 3: Vt primæ vineæ centenas amphoras jugeratim præberent.

Iŭges, Iugis, Vide I V G V M.

Iuglāns, ſ. f. Eſt quæ per antonomaſiam nux appellatur, & inter nuces primum locum obtinet: [ἐγκέφαλος κάρυον βασιλικόν. Gal. *Noix.* Ital. *Noce.* Ger. Ein Bawmnuß. Hiſ. *La nuez.* Pol. *Orzech włoski.* Vn. *Dio.* An. *A wall nut.*] dicta quaſi Iovis glãs, teſte Macrobio. Creditum eſt enim hoc nucis genus Iovi ſacrum eſſe, quòd hæc arbor inter omnes nuces ſuaviſſimum ferat fructum. Cloatius, referente Macrobio, Diuglandẽ primò vocatam ſcribit, quaſi διὸς βάλανον: poſtea detractione primæ literæ, juglandem. Cic. 5. Tuſc. Inſtituitq; ut candentibus juglandium putaminibus barbam ſibi & capillum adurerent. Conſtat ſanè apud antiquiſſimos maximo in honore fuiſſe glandem antequam mortales ad mitiorem vitæ cultũ ſe converterent, ut quæ ſola ſimplici vitæ atque innocuæ alimenta præbebat. Hinc veteres quaſi honoris gratia, Iuglandem quaſi Iovis cibum nuncupavêre. ¶ Hanc nucem ob excellentiam Græci *baſilicam* appellant, quaſi nucem regiam. Plinius: Et juglandes è Perſide à regibus translatis, indicio ſunt Græca nomina. Optima earum genera ſunt, quæ Perſica atque baſilica vocant. Perſica quidem intantum augentur, ut putamen rumpant, ideoque molluſcæ nuces, à putaminis mollitie vocantur. ¶ Eſt aliud nucis juglandis genus, quæ Tarentina dicitur, fragili putamine, & ita mollis, ut vix attrectata frangatur, & avium furto ſemper expoſita. Vnde quidam Tarentum appellatum putant, quòd nuces juglandes, & pineas molles habeat, ac ſimiliter oves. Tarentum autem Sabini vocant, quod nos dicimus molle, ad quod alludens Horat. molle Tarẽtum vocavit. Secundum intẽ nuces locum obtinet pinea, exiles nucleos habens, quamvis totius corporis magnitudine alias ſuperet. Hæc Sylveſtris pinus dicitur ad differentiam alterius, quæ urbana vocatur. Eſt & tertium genus ejus, quæ pinus picea appellatur, quòd piceæ potiùs quàm pino ſimilis ſit: idcirco etiam apinam vocant, quaſi minimè pinum. Nux hæc cutem veriùs quàm putamen, adeò mollem habet, ut ſimul mãdatur. Quartum genus, apinaſtrum vocant. Tertio loco numerãtur avellanæ, quas antea *abellanas* patrio nomine conſtat vocitatas, ab Abellino Campaniæ oppido, ubi abundant, cæteris minores: unde à Satyrico poẽta Numæ nuces vocantur. Proprium arboris nomen eſt corylus. Eædem & Prænestinæ vocantur, quòd his Prænestini abundent: vel quòd à Pœnis obſeſſi hoc nucis genere famẽ toleraverint: ut refert Macrob. l. 3. Satur. & Ponticæ, quòd in Aſiam Græciamq; primò è Ponto venêre, inquit Plin. Hinc illud Papinii ex Hẽdecaſyll. Quicquid nobile Ponticis nucetis. Dehinc ſequitur amygdala, nucletum habens diſſimilem latitudine. Hæc & nux Græca vocatur, & Thaſia à Thaſo inſula Thraciæ adjacente, è regione Neſſi fluvii, olim Aeria, & Aethria dicta: cujus populi Thaſii vocantur. Poſtea nux caſtanea armata echinato calyce, quæ & Heracleotica. Sunt & caſtaneæ triangulari forma, quæ in aqua naſcuntur, & coctivæ vocantur. ¶ Dacia [illegible] in lexico rei herbariæ contra Iuglandem dictam, quòd homines jugulet, propterea quòd nativum quoddam diſſidium inter juglandem & quercum, ut quercus emoriatur, ſi juglandi ſit vicina. Plin. lib. 14. cap. 1. Sunt verò Iuglandes duæ, Guliaca, Carina, Nauci. Guliocæ juglandium ſunt nucleo valde aperti. Carinæ apud veteres nominantur. [Pol. *Orzech ... zgrzechu.*] Carina, metaphoricè loculamentum ſeu cortex durior in juglande. [Pol. *Łupina na orzechu wł'oſkim.*] Nauci membranula quæ in nucis juglandis eſt medio. [Pol. *Serce kl... rozdzielaiąca cząſtki owocſa ...*]

Iugo, Iugas, vide I V G V M.

Iŭgŭlŭs, li, m. ſ. penult. corr. vel in neutr. gen. Iugulum ferè accipitur pro colli parte anteriori, in qua aſpera arteria cernitur eminere. [Δειρή. Gal. *Le goſier ou gauion.* Ital. *Gola ſpecialmente.* Ger. Das Gürgletin vmb den Knopff am Hals. Belg. Den keel. Hiſp. *Cuello ò garganta, ò aſilla.* Pol. *Gardziel.* Vng. Torok. Ang. *The forepart of the neck where the windpipe is, the throte.*] Periti tamen rei anatomicæ jugulos appellant concavitates duas in ſumma thoracis parte ſub clavibus ſitas: quorum alterum dextrum, alterum ſiniſtrum jugulum nominant, Græcè σφαγὴ dicuntur. Plin. lib. 11: Vni homini ſunt duo juguli, dextrum, & ſiniſtrum. Corn. Celſus lib. 8: A' dextro jugulo ſi id factum eſt, ad alam ſiniſtram: à ſiniſtro, ad dextram. Neutro genere uſus eſt Cic. de Fato: Quòd jugula concava non haberet. Paſſim tamẽ jugulus pro parte anteriore colli accipitur: qui locus quia maximè lethalis eſt, & penetrabilis, factum eſt, ut Iugulare accipiatur pro quovis modo interficere, & perdere. ¶ Dare, præbere jugulum, & petere jugulum. Cicero pro Mil. Quem ſi ita putaſſet, certè optabilius Miloni fuiſſet dare jugulum P. Clodio, non ſemel ab illo neq; tum primùm petitum: quàm jugulari à vobis: quia ſe illi non jugulandũ [illegible] Offerre jugulum pro capite alicujus, eſt ſe objicere periculo capitis pro vitâ alterius. Cic. ad Attic. lib. 1: Me verò teſte pro facto, credo te ex acclamatione Clodii advocatorum audiſſe, quæ conſurrectio Iudicum facta ſit, ut me etiam circunſteterint, ut apertè jugula ſua pro meo capite P. Clodio oſtentarint. ¶ Virg 10. Aeneid. Hæc loquitur jugulóq; haud inſcius accipit enſem. Ovid. 1. Metamor Obſidis unius jugulum mucrone reſolvit. ¶ In agendis cauſis jugulum petere dicitur Orator, cùm id, quòd firmiſſimum in cauſa adverſarii habent, invadit, ut illius tanquam jugulum petere videatur. Κατηγορεῖν. Quint. lib. 8. ca. 6: Nam illa agendis cauſis jam detrita, Pedem conferre, & Iugulum petere, & Sanguinem mittere, inde ſunt, nec offendit tamen.

Iŭgŭlo, as, act. p. Iugulum incido, interficio. [שחט טבח *tabách schachát.* σφάττω, σφάζω. Gal. *Couper la gorge, eſgorger, eſgorgeter.* It. *Scannare.* Germ. Die Burget oder den Hals abſtechen / tödten. Belg. Een Hals afſlaen. Hiſpan. *Degollar, cortar el cuello.* Polon. *Garło przerżnąć, dawić.* Vn. *Torkat metszõm.* An. *To kill, to cutt a throte.*] Cic. 5. Tuſcul. Nec grunnitum audiunt, quum jugulatur ſus. Liv. 4. bell. Pun. Inter hæc abſtractam penetralibus jugulant. ¶ Et non ſolùm de gladio, ſed etiam de morbo dicitur. Celſ. lib. 3: Quartana neminem jugulat. ¶ Transfertur interdum ad inanimata Martialis: Scelus eſt jugulare Falernum. ¶ Iugulare hominẽ ſuis verbis. Terent. Evn. Pulchrè mehercle dictum, & ſapienter, papæ! Iugularas hominem, quid ille? Sic apud Cic. 7. Verr. Iugulari ſua cõfeſſione. Iugulari ſuo gladio, ſuoq; telo dicitur, qui ſuis ipſius dictis revincitur, aut qui ſuo invento, dolóve capitur: denique in quem quocunq; modo ſeu dictum, ſeu factum retorquetur, quod ab ipſo profectum ſit. Vide Adagia Eraſmi. Iugulare gladio plumbeo: hoc eſt, facilè, nulloque negotio aliquem convincere, ſeu

reum peragere. Cic. ad Attic. li. 1: Quum illum plumbeo gladio jugulatum tamen iri dicere.

Iŭgŭlātĭo, tionis, f. t. Cædes, interfectio. [סבחה *tibchâh* סבח *tébach*. σφαγή. Gall. *Esgorgement, coupement de gorge.* Ital. *Lo scannare.* Ger. Erwürgung/tödung Hiſp. *Degollamiento, obra de cortar el cuello.* Pol. *Vdawienie.* Vng. *Meg ölés, torka meg metczés.* An. *A trotsecutting.*] Hirtius ſeu Oppius 6. bell. Hiſpan. Iugulatione oppidanorum facta.

Iŭgum, jugi, n. ſ. Vertex ſive cacumen montis. [ראש *roſch.* κορυφὴ ὄρεως. Gal. *Le ſommet ou coupet d' vne montagne.* Ital. *Sommità di monti.* German. Der Spitz oder Gipffel eines Bergs. Belg. Ασσ. Hiſp. *La cumbre del monte alto.* Pol. Wierzchgori. Vngar. *Hegy tetô.* Ang. *The toppe of a montane.*] Virgil. 5. Aeglog. Dum juga montis aper, fluvios dum piſcis amabit. Cæſar 4. bell. Gall. Tandem Germani à dextro latere ſummum jugum nacti, hoſtem loco depellunt. Ovid. 1. de Remed. amor. Nunc tua frondoſis retia tende jugis. ¶ Eſt & ligneum inſtrumentum, quo junguntur boves, & arctantur. ¶ Deductum à Græco ζεῦγος, z in i & d in u mutata. [עול *hol.* ζυγὸς, ζεῦγος. Gal. *Vn joug, vn couple.* Ital. *Giogo, pajo.* Germ. Ein Joch. Hiſp. *El yugo para vnir les animales.* Pol. *Iarzmo.* Vng. *Iárom, iga.* Ang. *A yoke or couple.*] Plin. lib. 8. cap. 16, de leonibus: Iugo ſubdidit eos, primusque Romæ ad currum junxit M. Antonius. Idem libro 10. cap. 45: Leones jugum ſubeunt. ¶ Accipitur & pro pari boum. [צמד *tſémed.* Gal. *Vn couple de bœufs, vn paire de bœufs.* Ita. *Vn pajo di buoi.* German. Ein par Ochſen oder Rinder. Hiſp. *La yuntade vn par de buyes ò otros animales.* Pol. *Para wol'ow.* Vng. *Egy iga bárom.* Ang. *A yoke of oxen.*] Cic. 5. Verr. Quid qui in ſingulis jugis arant, qui ab opere ipſi non recedunt, &c. Plin. li. 9. cap. 15: Nec niſi boum jugis extractus. ¶ Ad ſervitutis malum atque incommodum crebrò Cicero transfert, 1. Philip. Patriæ liberatores urbe carebant ea, cujus à cervicibus jugũ ſervile dejecerant. Hinc jactare jugum apud Iuvenalem, pro, incommodè ferre ſervitutis neceſſitatem. Translatum à bubus nondum aſſuetis jugo. ¶ Item lignum quo textores telam convolvunt. Ovid. lib. 6. Metam. Tela jugo juncta eſt: ſtamen ſecernit arundo. ¶ Præterea jugum dicebatur, ſub quo ignominiæ gratia victi hoſtes traducebantur. Nam fixis in terra duabus haſtis, ſuper eas ligabatur tertia: tunc victi hoſtes diſcingebantur, & ſub illa tranſire cogebantur inermes. Cic. 3. Offic. At. Tit. Veturius & Sp. Poſthumius, quum iterũ Conſules eſſent: quia quum malè pugnatum apud Claudium eſſet, legionibus noſtris ſub jugum miſſis, pacem cum Samnitibus fecerant, dediti ſunt his. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Sed ut exprimatur tandem confeſſio, ſubactam, domitamque eſſe gentem, ſub jugum abituros. Tribus haſtis jugum fit, humi fixis duabus, ſuperq; eas trãſverſa una deligata. Sub hoc jugo Dictator equos miſit. Hinc ſubjugare, pro debellare, ac ſubjicere, χειροῦσθαι. ¶ Item jugum in vinea dicitur, quum duabus aut pluribus perticis fixis aliæ ſuper alias alligantur, in quibus vites conjunguntur, & quaſi jugum: id eſt, ſummitatem quandam faciunt: à quo vites ipſæ ſeu vineæ jugatæ dicuntur. Quòd ſi haſtilibus in terra defixis, ſingulæ tranſverſæ perticę in unam tantùm partem ordinis annectantur, unijugæ vineę dicuntur: & genus ipſum jugi, *canterium* ruſtici võcant. Plin. lib. 16. cap. 37: Salices quædam in proceritatem magnam emittunt jugis vinearum perticas. Idem lib. 17. cap. 21: Simplici jugo conſtat porrecto ordine, quem canterium appellant. Hinc jugari vineę dicuntur quæ in jugum cõſtituuntur. Columella: Sequitur jam adminiculandæ, jugandæq; vineæ cura. ¶ Item jugum (ut Varro inquit lib. 1. de Re ruſt. cap. 10.) in Hiſpania ulteriore vocatur, quod juncti boves uno die exarare poſſunt, quod Romani vocant *jugerum*. ¶ Dicitur etiam jugum, ferrum, vel lignum tranſverſum in libra, à quo lances dependent, quod & Græci ζυγὸν appellant. ¶ Rurſus juga, ζυγὰ, ſunt tabulæ navium in quibus remiges ſedent, quæ & Tranſtra vocantur. Virg. lib. 6. Aeneid. Inde alias animas, quæ per juga longa ſedebant, Deturbat, laxatque foros. ¶ Bos ſub jugum, βοῦς ὑπὸ ζυγόν. Vbi quis aſſiduè laborat, aut ubi ſe quis laborioſo involvit negotio. Ductum à bubus agricolis. Zenodotus refert: Ego ac tu idem trahimus jugum, ἐγώ τε & σὺ τὸν αὐτὸν ἕλκομεν ζυγόν. De iis qui ſimilibus vitiis aut malis obnoxii ſunt. Translatum à bubus arantibus.

Iŭgo, gas, act. p Cõjungo: quaſi ad unum jugum alligo. [בחר *iſſmmédh* הבחיר *hitſmidh* הדביק *hidbik.* ζεύγνυμι. Gall. *Accoupler, lier enſemble.* Ital. *Congiungere.* Ger. Zuſammen jochen/ zuſammen fügen. Bel. Τεſamen voegen. Hiſp. *Ayuntar.* Pol. Wiarzmo sprzągam Vn. *Egybe fogom.* Ang. *To yoke, to couple, to tie together.*] Col. lib. 12. cap. 39: Inter quaternos pedes figere, & perticis jugare. Cic. 2. Tuſc. Hoc quidem eſt commune virtutum: omnes enim inter ſe nexæ & jugatæ ſunt. ¶ Dicitur etiam de iis qui maritali jugo, inſtar boum colla ſubjiciunt. ¶ Hujus compoſita ſunt, abjugo, adjugo, conjugo, dejugo, ſubjugo: quæ omnia habent penult. corr.

Iŭgōsŭs, ſa, ſum, Quod in jugum acuitur, arduus, acclivis. [ὁ πολλὰς ἀκρωρείας, ἔχων, ὀρεινὸς, πολυόρεις. Gal. *Montagneux.* Ital. *Pieno di monti.* Ger. Gipffelechtig/ſtotzechtig. Hiſ. *Leno de cumbres ò de montes.* Polon *Przykrego woniſczna.* Vng *Meredek, magaſt.* Ang. *Full of ridges or hilles.*] Iugis abundans. Ovid. 1. Amor. Eleg. 1: Quis prohibet in ſylvis Cererem regnare jugoſis? Lege pharetratæ virginis arva coli?

Iŭgālĭs, & hoc jugale, om. t. Vt jugale vinculum, copula matrimonii. [ζύζυγος, ὁμόζυγος. Gall. *Accouple de ioug.* Ital. *Accopiato, adungiogo.* Ger. Das des jochs iſt. Hiſp. *Coſa de yugo ayuntado.* Pol. Zł'aczenie. Vng. *Igás, egybefzörkötetés.* Ang. *Coupled or yoked.*] Virg. 4. Aeneid. - cui vincla jugalia curę. Idem 4. Aeneid. Si cui me vinclo vellem ſociare jugali. ¶ Iura jugalia. Ovid. 7. Metamor. Eſſe metus cœpit, ne jura jugalia conjux Non benè ſervaſſet. Lectus jugalis. Virg. 4. Aeneid. - exuviasque omneis, lectumq; jugalem, Quo perii ſuperimponas. Tori jugales, Stat. 3. Syly.

Iŭgālēs, dicuntur equi eidem jugo ſubacti. [ὁμόζυγες, σύζυγες. Gall. *Compagnons de ioug, accouplez ſous vn meſme ioug.* Ital. *Sotto vni ſteſſo giogo.* Ger. Zuhroſſe / Röſſer die zuſammen eyngeſpannet ſind. Hiſpan. *Ayuntado en vn meſmo yngo.* Pol. *Sprzaż koni albo wolow.* Vn. *Egy hamba, valo lovak.* Angl. *Horſes of ove yoke.*] Virgil. 7. Aeneid. Abſenti Aeneæ currum geminoſq; jugales Semine ab ætherio ſpirantes naribus ignem.

Iŭgāmēntă, n. ſ. in ædificiis dicuntur feneſtrarum ſtructuræ, ſive eæ lignęæ ſint, ſive lapideæ: ita dictæ à jugi militaris ſimilitudine. [τὰ ζυγώματα. Vng. *Ablak eppök.*] Solebat enim jugum ita fieri, ut duabus perticis erectis tertia ſuperimponeretur. Ad eundem etiam modum in feneſtris duobus tribúsve erectis poſtibus limen ſuperinjectum, quãdam jugi ſpeciem exhibet. Cato de Re ruſt. cap. 15: Iugamenta & antepagmenta, quæ opus erunt ex lapide indito.

Iŭgārĭŭs: id eſt, bubulcus & auriga boum, ſive arator qui juga ducit & regit. [βοώτης. Gal. *Celuy qui accouple les bœufs ou cheuaux, bouuier.* Ital. *Biffolco, aratore.* Ger. Der die eyngejochten Rinder weis ſet vnd führet. Hiſp. *Carretero, boyero.* Pol *Wol'ownik ktori pogania wol'ow.* Vn. *Ökör hayto.* An. *He that yoketh the oxen or horſes.*] Col. lib. 1. cap. 6: Lata bubilia eſſe oportebit pedes decem vel minimùm novem: quæ menſura & ad procumbendum pecori, & jugario ad circumeundum laxa miniſteria præbeat.

Iŭgatōrĭŭs, a, um, ut Iugatorius bos, qui jugo ſubditur. [ζυγομόσβους. Gal. *Vn bœuf de harnois, qui tire la charrue.* Ital. *Bue che tira il carro ſottol giogo.* Germ. Ein eyngejochet Rind. Hiſp. *Buey que trae el carro.* Pol. *Iarzmowiwol'.* Vng. *Iarmos.* Ang. *An oxen that is accuſtomed with the yoke.*] Varro 2. de Re rùſt. cap. 5: Boni enim generis in Italia: plerique Gallici ad opus: contrà, jugatorii Liguſtici.

Iŭgēs, dicuntur ejuſdem jugi pares: [ὁμόζυγες. Vn. *Azon iga belie.*] à quo injuges boves, qui nunquam jugo juncti ſunt. Cõjuges vir & uxor. Bijuges ſive bijugi δίζυγες, ξυωρίδες. Quadrijuges, Quadrijugi, equi bigas vel quadrigas trahentes.

Iŭgĭs, ge, om. t. Aſſiduus, continuus, quaſi ſemper jugo affixus. [תמיד *tamídh* תרד *torédh.* διωκὴς, συνεχής. Gall. *Continuel, perpetuel.* Ital. *Continuo.* Germ. Embſig/ſtätig. Hiſp. *Perenal, continuo, manantial.* Pol. Wſtawiczni. Vng. *Szwntelen valo.* An. *Continuell.*] Plautus Pſeudol. Iſtoccine pacto me adjutas? do id quod mihi eſt; Nam is mihi theſaurus jugis in noſtra eſt domo. Cic. 1. de Divin. Qui quum vidiſſet exhauſtam aquam de jugi puteõ, terræmotus dixit inſtare. Idem 2. de Divin. Etiámne futurum eſſe, aquæ jugis colore præſentiunt.

Iŭgĭtĕr, adverbium, Continué. [תמיד *tamídh* διωκὴς. Gal. *Continuellement.* Ital. *Continouamente.* Ger. Stäts/ ohn vnderlaß/ aneinanderen. Hiſpan. *Perenalmiento.* Polon. Wſtawnie. Vngar. *Szwtelenw'l.* Angl. *Continuallie.*] Plaut. in Mil. Venerem, amorem amœnitatemq; accubanã exerceo. Et quidem ædepol omneis mores ad venuſtatem jugitèr.

Iŭgātă vitis, à jugo, quod ad ſimilitudinem militaris jugi fiebat: [ἱπποζυγιδὴν. Vn. *Homlitot haytot ſzöló.*] ut ſuprà videre licet in dictione IVGVM.

Iūlī, ἰούλοι. [Germ. Die käſerte oder kätzle an Nußbäumen/ ꝛc. an ſtat der blüſt Pol. *Mechna otoczach przed kwitniemi.* Vngar. *Fek bimboianak axpithe.*] Propriè dicuntur teneræ illæ lanugines, quæ in arboribus flores antècedunt, ut in ficu groſſuli. Plin. lib. 16 cap. 29: Ferunt & avellanæ iulos compactili callo ad nihil utiles. ¶ Hinc per translationem dicuntur iuli teneræ illæ lanugines quæ in juvenum genis primæ enaſcuntur. ¶ Hinc Servius Aſcanium Aenææ filium Iulum cognominatum exiſtimat, quòd adhuc adoleſcens quum primam cœpiſſet emittere lanuginem, Mezentium ſingulari certamine ſuperarit: quanquam Virgilius non uno in loco etiam antequam in Italiam appelleret, Iulum fuiſſe cognominatum oſtendit. ¶ Eſt item Iulus vermis multipes & lanuginoſus, arboribus paſſim adrepens.

Iumēntum, ti, n. ſ. à juvando: id eſt, operã prębendo. [בהמה *behemáh.*

behemdh.κτῶ. Gal. *Iument, tout bestiau qui est apte à porter ou tirer.* Ital. *Giumento, bestia tolta per ogni sorte di animali che portano.* German. Ein jettlich arbeitsam Thier als Rossz/ Esel/ Camel/ Ochsen Hiſpan. *Bestia de carga ò cosa mansa.* Polon. *Bydlatwo, Krowe robotne iako kon oſioł, woł, muł.* Vng. [illegible] Ang. *All manner of beastes that serue to beare burdens or do any labour.*] Cujus appellatione continentur animalia, quæ vel ſarcinas gerunt, vel currus trahunt, vel terram excolunt. Columella in præfatione lib. 6. cap. 3: Nec tamen ulla regio eſt, in qua modò frumenta germinantur, quæ non ut hominum, ita armentorum adjumento juvetur. Vnde etiam jumenta nomen à re traxêre, quòd noſtrum laborem vel onera ſubvectando vel arando juvarent. Plin. li. 8. ca 8. de camelis: Omnes autem jumentorum ita iis terris dorſo funguntur. Columella ſerè jumenti nomine intelligit equos, non autem boves, ut lib. 1. cap. 6: Nec altiùs edita eſt præſepia cõvenit, quàm ut bos aut jumentum ſine incommodo ſtans veſci poſſit. Idem libro 6. capite 19: Machina fabricanda, qua clauſa jumenta bovesque curentur. ¶ Eſt & jumentum vehiculi genus, ζεῦγλη, quod adjunctis pecoribus trahebatur, quod à jungendo quidam dictum exiſtimant. Gellius libro 20. cap. 1: Iumentum non id ſolùm ſignificat quod nunc dicitur, ſed vectabulum etiam, quod adjunctis pecoribus trahebatur. Veteres enim noſtri jumentum à jungendo dixerunt. ¶ Suo jumento ſibi malùm accerſere, dicitur qui ipſe ſibi malorum eſt autor, tanquam ſuo ſumptu, ſua opera, quaſi ſuopte plauſtro malorum ſarcinam apportet ſibi. Plaut. in Amphytrione.

Iuncus, ci, m. ſ. à jungendo, quoniam uſus ejus ad junctiuras utilis eſt. [יגון *yágón* אגמון *agmón* ἑλεία, χοίνος, βούτομον. Gal. *Ionc.* Ital. *Gionco.* Germ. Ein Binß. Belg. Een Bieſe. Hiſ. *Iunco.* Polon. *Sitowie.* Vngar. *Káka, ſás, ſzittyo.* Ang. *A bulrushe.*] Iuncorum autem multæ ſunt ſpecies, de quibus vide Plinium libro 21. capite 18. Molli junco detexere aliquid, Virg. 1. Aeglog. Paluſtres junci, Ovid. 8. Metamorph. Limoſus juncus, Virg. 1. Aeglog. Tibullus lib. 2. Eleg. 3: Et ſiſcella levis detexta eſt vimine junci.

Iuncŭlus, diminutivum, [χαμαίον. Gal. *Petit ione* Ital. *Piccolo giunco.* German. Ein Binſtein Hiſpan. *Pequeño junco* Pol. [illegible]. Vng. *Safotska, kakatska, ſzittyotska.* Ang. *A [illegible]*] ¶ Iunculos item vocabant cibi genus ex opere dulciario, qui ad ſimilitudinem juncorum figuratas erat, quales hodie in opere piſtorio venales conſpiciuntur. Eſt etiam opus lactarium, ſive coagulatum inſtar metæ formatum, juncis recluſum, quæ meta lactis à Martiale dicitur. Vulgus *Iuncatam* à juncis nominat.

Iuncĕus, a, um, Quod eſt ex junco, juncinus: [βεβλίνος, χοίνος. Gall. *De jonc.* Ital. *Di giunco.* German. Binſin. Hiſpan *Caſa de iunco.* Pol. *Sitowi.* Vngar. *Kakabol valo.* Ang. *Of rushes.*] ut Iuncea cratis, Plin. lib. 21. cap. 14. Et apud Columel. libro 12. cap. 6: Iuncea ſporta. ¶ Per translationem virgo juncea: id eſt, tenuis, gracilis, & in modum junci tenera. Terent. in Evnuch.: deducunt cibum, Tametſi bona eſt natura, reddunt curatura junceas.

Iuncĕus, adjectivum, Iunceus, ex junco factum. [ἐξ ἰσχίου. Gal. *Fait de ionc.* Ital. *Fatto di giunco.* Germ. Auß Binſen gemacht Hiſ. *Hecho de junco.* Polon. *Zſitu vpleciony.* Vng. *Kakabol ſin ittatot.* Ang. *Made of a bulrushe.*] Plin. lib. 15. cap. 7: Sic & Rhodinum, è roſis, juncinum è junco.

Iuncōsus, a, um, Iuncis plenum. [πολύβοτος. Gal. *Plein de jones.* Ital. *Pieno di giunchi.* German. Binſicht. Hiſp. *Lleno de juncos.* Vng. *Kakas ſzittyos.* Ang. *Full of bulrushes.*] Plin. lib. 18. cap. 6: Iuncoſus ager verti pala debet. Litora juncoſa, Ovid. lib. 7. Metamorph.

Iuncētum, ti, n. ſ. Locus juncis conſitus. [χηλὸς ἑλώδης. Gal. *Ioncaye, lieu où croiſſent les jones.* Ital. *Luogo doue ſono molti giunchi.* Ger. Ein ort da viel Binſen ſtehen/ ein Nidet. Hiſ. *Lugar donde ſe crian muchos juncos.* Polon. *Sitowie.* Vngar. *Kakas hely, ſzittyos.* Ang. *A place where bulrushes groweth.*] Varro 1. de Re ruſt. cap. 7: Primum genus quod dixi, maximè quærit ſalicta: ſecundum arundineta: tertium junceta.

Iuncŭs odoratus, à roſæ odore, quem ſpirat, nomen accepit, χοῖνος ἀρωματικός. Scapo eſt exili, rubente, flore copioſo, vinoſo, ſapore linguam mordicans. Præſtantiſſimus naſcitur in Nabathæa, proximus in Arabia, deterior in Africa. Vide Plin. lib. 12. cap. 22.

Iūngo, gis, xi, ctum, act. t Connecto, cõpono, conjungo, quaſi in unũ ago. [חבר *chibbér* הדביק *hidhbík* הלחיץ *hulſmidh.* ζεύγνυμι. Gal. *Ioindre, accoupler.* Ital. *Giungere, congiungere.* Ger. Zuſammen/ oder zuſammen fügen Belg. Teſamen voegen. Hiſp *Ayuntar.* Polon. *Złączami.* Vng *Összue foglalom.* Ang *To ioyne or couple together.*] Plin. lib. 11. cap. 32: Cervix articulorum nodis jungitur. Sapientia juncta eloquentiæ, Cicero de claris Oratoribus. Virg. 8. Aeneidos: Queis neque mos neque cultus erat: nec jungere tauros, Aut componere opes norant; aut parcere parto. ¶ Hujus compoſita ſunt, Abjungo, Adjungo, Conjungo, Disjungo, Dejungo, quod eſt ſeparo. Plaut. in Aſin. Ne vos dejunge amantes. Injungo, interjungo, ſubjungo & ſejungo.

Iūnctŭs, participium, [מחבר *mechubbér* מדבק *midhbék* בלחוץ *bilchuts* ἁρμοσθείς, συμβιβασθείς. Gall. [illegible] Ital. [illegible] Ger. Zuſammen gefügt Hiſp [illegible] Polon. [illegible] Vng. *Összefoglaltatot.* Ang. *Sett or ioyned together.*] Amor junctus, Ovid. 2. Triſt. Elegy 9. Puella juncta marito, Ovid. 10. bell. Pun.

Iunctiſſĭmus, ſuperlativus. [Pol. *Barzo złączony.* Vngar. *Igẽn összefoglaltatot* (vel) *igẽn bensőſegẽs.*] Senec. Controverſ. lib. 1: Si vera nomina Lucreno junctiſſima, bellè ſe habebat.

Iunctĭo, onis, f. t. Conjunctio. [מחברת *mechubbéreth.* Gal. *Conjonction.* Ital. *Congiuntione* Germ. Zuſammenfügung. Hiſp. *Ayuntamiento.* Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. *A ioyning or ſetting together.*] Cicero 1. Tuſcul. Dies enim interitus quaſi diſceſſus, & ſecretio earum partium, quę antè junctione aliqua tenebantur.

Iūnctūrā, ræ, f. p. Commiſſura, conjunctio. [דבק *débek* σύνδεσις. German. Ein füg. Pol. *Złączenie.* Vng. *Foglalas.*] Colu. lib. 2. cap. 2: Hoc enim genus junctura maximè probatum eſt. Genuum junctura, Ovid. 2. Metam. Iunctura verborum eſt, compoſitio, Quint. lib. 9. cap. 4.

Iūnctim, adverbium, Sine intervallo. [ἁρμοστῶς. Gal. *Tout enſemble, ioignant, tout enſemble.* Ital. *Inſieme, giuntamente.* Germ. [illegible] Hiſpan. *Ayuntadamente.* Polon. [illegible] Vngar. *Egyben, ſzoros.* Ang. *Ioyntly, with a continuance.*] Sueton. Magnitudinis & maturitûs incboavit, & pene junctim perfecit.

Iuncus pro prod. Teneræ ætatis boves fœmin. quæ jam ceſſare operibus æſtivæ ſolent, necdum tamen ad fœminei generis venerem dictæ ſunt juvencæ, à juvando [illegible] *pa. Dictionarium.* Gal. *Genisse qui n'a encore labouré.* Ital. [illegible] German. Kůhlbem Hiſ. [illegible] Pol. *Iałowka.* Vng. *Tinó, ſzuz.* Ang. *Iuuice.*] Perſius: Portibus ſinum flamma junicum omenta liqueſcant. Nonius: vas ſingularis eſt junix. Plaut. in Mil. Quam mox ad ſtabulum junix recipiat ſe de pabulo. Mares autem in eadem ætate, juvenci, μόσχοι, appellantur.

Iūnĭcŭlus, Palmes vetus in magnàm longitudinem, & ad quartum uſque pedamentum porrectus, quod alio nomine draconem vocant, ad maſculeta cõficienda idoneum [German. Der groß alt Stock vnnd Stammen einer Rebe/ von Pol. *Stary pień winny.* Vngar. *Nemes tó, [illegible]* Plin. lib. 17. cap. 25: Nec veteremi locupletem in longum, & ad quartum uſque pedamentum porrectum, quod alii draconem, alii, anſiculos vocant, ut faciant quæ maſculeta appellant.

Iuni or, vide IVVENIS.

Iunĭpĕrus, ri, penult. corr. f. [יחם *ithém* ἄνηθον. Gal. *Genevre, ou genevrier.* Ital. *Ginepro.* German. Wacholter ſtaud. Hiſpan. *El enebro.* Polon. [illegible] Vng. [illegible] Arbuſcula quæ in locis arenoſis ſegnaſcit, pro ſolis ſpinas habens perpetuò virentes: unde & topiario operi donea eſt: materiamque habet cariei non obnoxiam. Vide Plin. lib. 8 cap. 25.

Iunis & hoc Iune, quod eſt æſtate viride: [νέος. Polon. *Młodi.* Vngar. *Iſtu.*] unde junior comparativus fit, inquit Cornutus.

Jūnix, Vide IVNICES.

Iūrāmēntum, Iuratus, vide IVRO.

Iurea, æ, f. p. Plautus: Quaſi (*inquit*) juream eſſe, ut dee collyricum. Sic noſtræ Europæ [illegible] edidit, ubi juream intelligo, tanquam placentam ſuperficiem tota conſtet: ut jus collyricum non ſequidem ſit requalicium, ſed tàm craſſum & conſertum quam ſi è jure placenta fieret. Iurea igitur cum dicitur, placenta ſubauditur: ut apud Marcum Catonem, ſphærita tacito quidem placentæ nomine, intellecto tamen.

Iurgo, jurgas, n. [ἐρίζω. Contendo, litigo, rixor, controverſiam cum aliquo habeo, eſt ſpes, ἀμφισβήτησις [illegible] *Φιλονεικία.* Gal. [illegible] Ger Zancken/ haderen/ tobten Bel [illegible] Hiſp [illegible] Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. [illegible]] Terent. in Andr. Cum Davo egomet vidi jurgantem ancillam. Differt autem iurgare à litigare, & Iurgium a lite; quoniam jurgium leviorres eſt. Siquidẽ inter benevolos aut propinquos diſſenſio, vel concertatio, jurgiũ dicitur: inter inimicos diſſenſio, lis appellatur. Cic. 3. de Repub. Apud Nonium: Admiror nec rerum ſolùm, ſed verborum etiam elegantiam. Si jurgant, *inquit*, benevolorum concertatio, non lis, ſed jurgium: inimicorum lis dicitur. Et in ſequẽti: Iurgare igitur lex jubet inter ſe vicinos, nõ litigare. Iurgare

gare enim,à jure dictum eſt,ut autor eſt Varro lib. 6. de Ling. Lat.& ſignificat jure agere,aut jure litigare. ¶ Eſt & jurgor deponens.Horat.2.Serm.Sat.2.-jure inquit Thraſius iſtis Iurgatur verbis. ¶ Ab his fiunt compoſita,Objurgo, & Objurgor:de quibus alibi.

Iūrgĭum, gii,n. ſ. Contentio, diſſentio, & levior quædam lis, qualis nonnunquam etiam inter amicos ſolet accidere. [ריב *rib* מצה *matstsáh*. φιλονεικία, ἔρις. Gal.*Noiſe & debat*. Ital. *Contentione, lite*. German. Ein zanck/haber. Hiſpan. *Renzilla, contencion*.Polon.*Poſwarek*. Vngar.*Feddődés,morgás*. Ang. *Brauling or chiding*.] Cicero de Senect. Vt Themiſtoclem ferunt Seriphio cuidam in jurgio reſpondiſſe.Idem 4. Tuſcul.Ira,cujus impulſu exiſtit etiam inter fratres tale jurgium. Inter jurgium autem & litem quid interſit,his verbis oſtendit Cic.in lib.4.de Republic. Admiror nec rerum ſolùm, ſed verborum elegantiam.Si jurgant,*inquit*,benevolorum concertatio, non lis,ſed jurgium inimicorum lis dicitur. Et ibidem: Iurgare igitur lex putat inter ſe vicinos,non litigare.

Iūrgĭōsŭs,a,um,Contentioſus,litigioſus.[φιλόνεικος. Gal.*Noiſif,noiſeux*. Ital.*Contentioſo*.Ger.Zänckiſch/häderiſch.Hiſ.*Renzilloſo*. Pol.*Swarliwi*.Vn.*Garázdas.feddődő*. An.*That brauleth or chideth muche*.] Gel.lib.1.cap. 17: Mulier moroſa admodum fuiſſe fertur,& jurgioſa De Xantipe Socratis uxore.

Iūrĭdĭcŭs.Iuriſdictio, Vide IVS.

Iūro,as,act.p. Iurejurando aliquid affirmo,vel nego:quòd verbum à jure deductum putatur,quòd jurare propriè ſit aliquid ita ſanctè promittere,acſi jus eſſet. [נשבע *niſchbáh*. ὀμόω,ὄμνυμι. Gal. *Iurer*. Ital.*Giurare*. Germ. Schweren.Hiſpan. *Iurar*. Polon. *Przyſięgam ſie*. Vng.*Eskw'ſzóm*. Ang.*To ſweare*.] Cicer. ad Metel.Iurâvi jusjurandum veriſſimum. ¶ Iurare conceptis verbis, eſt jurare certa verborum formula, quam juraturo præit is,qui juramentum defert. Plautus in Ciſtel. At ille conceptis jurâvit verbis apud matrem meam, Me uxorem ducturum eſſe. ¶ Iurare corporaliter in principiũ Conſtitutionibus dicitur de iis, qui cùm ethnici eſſent, aras jurando tenebant: vel de iis,qui cùm Chriſtiani eſſent, Evangelii codicem tenebant,vel attingebant.¶ Iurare in leges alterius: id eſt,jurare ſe ſervaturum leges alterius: Plut.de Vir.Illuſtrib. Aqua & igni interdixit ei,qui in leges ſuas non juraſſet. ¶ Iurare in litem: id eſt,juramentum de calumnia præſtare. Cic. pro Roſc. Comœdo:Quod in codicem injuratus referre noluit,id jurare in litem non dubitet?Iurare in verba.Cæſ.1.bell. Civil. Princeps in hæc verba jurat ipſe:ad idem jusjurandum agit Afranium. ¶ Hujus compoſita ſunt, Abjuro, Adjuro,Conjuro, Dejuro, Exjuro,Dejero,Pejero,Objuro,Præjuro,& Ejuro, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Iūrātŭs, activè, accipitur pro eo qui juravit: ejus antheton eſt Injuratus. [נשבע *niſchbáh*.ὀμωμοκὼς,ἐγκοτὴς. Gal *Qui a iuré*. Ital:*Che ha giurato*.Germ.Geſchworen/der geſchworen hat/beeydiget. Hiſpan. *El que ha iurado*. Polon. *Przyſiegł'ſ*. Vngar. *Meg eskw't*. An.*That hath ſworne*.] Autor ad Heren. Ex eo quòd ait ſe non potuiſſe adeſſe ita ut juratus fuerat: id eſt, juraverat. Sic injuratus,qui non juravit.αὐώμοτος. Idem in Verr. Malo ei jurato ſuam, quàm injurato aliorum tabellas committere. Plaut in Amph.Nam injurato,ſcio, plus credet mihi,quàm jurato tibi.Paſſivè protulit Lucan.lib. 8:-mihi per latium jurata tonantem.Idem lib.5 uſus eſt verbo paſſivo juror, Et lætæ jurantur aves bubones ſiniſtræ.

Iūrāmēntum, ti,n.ſ. Iusjurandum, affirmatio, vel negatio rei alicujus ſacra atteſtatione firmata,ſancta & religioſa affirmatio. [שבועה *ſchebuháh*.ὅρκος. Gal.*Iurement, ſerment*. Ital. *Giuramento*.Germ.Ein Eydſchwur.Belg.Een Eedt.Hiſp.*El juramẽto*.Pol.*Przyſięga*.Vngar.*Eskw'nés*.Ang.*An othe*.] Senec. lib. 2, de Clem. O' vocem in concionem omnium mortalium mittendam, in cujus verba principes regesque juramentum faciant:hoc eſt,in cujus verba reges & principes jurent. ¶ In obligatione votorum & juramentorum, mentem potiùs jurantis quàm verba ſpectanda eſſe docere voluit Ovid. his verſibus: Conſilium prudensque animi ſententia juvat, Et niſi judicii vincula nulla valent. Fac. etiam reg. Iuris : Non eſt obligatorium contra bonos mores præſtitum juramentum.Et illud:Non ſunt facienda mala,ut eveniant bona.

Iūrāndum,di,n.ſ.Iusjurandum. [שבועה *ſchebuháh*. ὅρκος.Gal. *Iurement, ſerment*. Ital. *Giuramento*. German. Ein Schwur / ein Eydſchwur.Hiſ.*El juramento*. Pol.*Przyſięga*. Vng.*Eskw'nés*. An. *An othe*.] Plaut. in Ciſtel. Verùm haud metuo ne jurandum noſtrum quiſquam culpitet. Et paulò pòſt: Abi quærere, uti tuo jurando ſatis ſit ſubſidii.

Iūrātŏr,ris,m.t. [Pol.*Przyſięgacz*. Vng. *Eskwuś*. An. *A ſwearer*.] utitur præter Senec.Macrob.li.5, cap.19: Teſtamentum faciebat eſſe jurator,de quo juraret.

Iū.ātĭo,nis,f.t. [ὀρκωμοσία. Vn.*Eskw'nés*. An. *A ſwearing*.] Macrob.Satur.lib.1.cap.6:Verba jurationis concipit,nullam eſſe in villa ſua ſcropham.

Iūrējūrāndŭ, Iurare, juramentum præſtare. [נשבע *niſchbáh*.ὀμνύω. Gall. *Iurer*. Ital. *Giurare*. German Schweren. Hiſpan. *Iurar*. Polon. *Przyſiąc*. Vngar. *Meg eskwnni*. Ang.*To ſweare*.] Livius Decad. 5. libro 1: Prætores ambo in eadem verba jurejurarunt.

Iurulentus, Vide IVS pro liquore.

Iūs,juris,n.t.Liquor eorum quæ coquuntur [מרק *marák*.ὁ ζωμός. Gal.*Brouet,potage*.Ital *Brodo*. Ger. Ein Brue. Hiſpan. *El caldo de la carne ò peſcado*. Pol.*Polewka*. Vn. *Léu*. Ang. *Brothe*.] Plaut. Moſtel. Itidem olent quaſi quum unâ multa jura confundit coquus. Terent. in Evnuch. Quo pacto jure heſterno panem atrum vorent. Vocare piſces in jus. Varro 3 de Re ruſt. Sic hos piſces nemo coquus in jus voeare audebit. Ius conditum. Cic. 5. Tuſcul.Quid victum Lacedæmoniorum in Phiditiis,nónne videmus, ubi quũ tyrannus cœnaviſſet Dionyſius, negavit ſe jure illo nigro, quod caput cœnæ erat, delectatum? Tum is qui illa cœperat,Minimè mirum condimenta enim defuerunt.

Iūrŭlēntŭs,a,um, Quod cum jure coctum eſt. [ζωμώδης. Gal. *Qui eſt accouſtré en potage*.Ital.*Cotto con brodo*. Ger Brüyecht/in der brüy gekochet.Hiſpan.*Coſa guiſada con ſu cumo*. Pol. *Wpolsewie wwarzoni*. Vng.*Leues, lébef ős*. Angl. *That is ſodden in broth*.] Corn. Celſ.lib.2.cap.10: Tum res eadem magis alit jurulenta, quàm aſſa,magis aſſa,quàm frixa. Varro: Vbi pultem aut jurulenti quid ponebãt,à capiendo catinum nominarunt.Apuleius verò in Magiæ Apolog. juſſulentum, non jurulentum formâvit, ſic de Ennio dicens: Oſtendit qualiter quiſque piſcium aſſus aut juſſulentus optimè ſapiat.

Iūſcum, ſive quod uſitatius eſt, juſculum, n. ſ. Liquor eorum quæ coquuntur. [מרק *marák* ζωμίδιον. Gal.*Vn chaudeau,vn petit brouet*.Ital.*Brodetto,guaxxetto*.Germ. Ein brüyteln. Hiſ.*El caldo*.Pol.*Zuwka*.Vn.*Léu*.An.*Potage gruell*.] Cato de Re ruſt.ca. 156:Poſtcà inde juſculum frigidum ſorbere.

Iūs, juris,à juſſu,ut quidam volunt, deducitur,n.t. [תושיה *twſchüjáh* תורה *toráh* משטם *miſchpát* צדק *tſédhek* צדקה *tſedhakáh* דרך *dath*. δίκη ἡ δίκαιον. Gal. *Droit, raiſon, iuſtice*.Ital.*Ragione,dritto,giuſtitia*.Ger.Das recht oder billich.Hiſp.*Razon,derecho*: Pol.*Sprawiedliwoſć*. Vn.*Törvény, ſzokás*. An. *Law,right*.] Nihil enim aliud eſt jus,quàm quod vel natura,vel civitas, aut populus,vel gens,vel conſuetudo jubet. Terent.in Heavt. Quid cum illis agas, qui neque jus, neque bonum atque æquum ſciunt? Et differt à lege, quod jus,generale eſt: lex,juris ſpecies. Rurſus jus ad non ſcripta etiam pertinet,lex tantùm ad jus ſcriptum.Dividitur autem jus,in naturale,gentium,& civile.Naturale,quod eſt commune omni nationi, eò quòd ubique inſtinctu naturæ habetur, non aliqua conſtitutione facta ab homine, ſed ab ipſo naturæ conditore:ut maris & fœminæ conjunctio, liberorum ſucceſſio in bonis parentum, puerorum educatio,communis omnium poſſeſſio: quia jure naturali omnia hæc omnibus nationibus ſunt communia: quemadmodum & rei depoſitæ vel commodatæ reſtitutio, violentiæ per vim repulſio, quod tibi vis fieri ut alteri facias, & econtrario. Ius gentium, quo gentes humanæ utuntur, quod à naturali proceſſiſſe facilè intelligere licet: quia illud omnibus animalibus, hoc ſolis hominibus inter ſe convenit:ut ſcilicet Deo,religioni, patriæ & parentibus pareamus, ut vim atque injuriam propulſemus.Ius civile, quum aliquid communi juri vel additur vel detrahitur: hoc eſt, quum populus ſibi conſtituit quaſi proprium jus civitatis. Hoc autem ſcripto conſtat,ut ſunt leges,plebiſcita,Senatuſconſulta, principum decreta: aut ſine ſcripto, ut ea quæ autoritate prudentium fiunt: quæ legum interpretationes rectiùs dici poſſent, quàm leges. Vnde qui hoc profitentur, Interpretes juris, & Iureconſulti,& Iuris prudentes dicuntur. Et qui inter eos excellunt, Iuris antiſtites nominantur. ¶ In civili jure Prætorium jus continetur, quod prætores ſupplendi, vel corrigendi juris civilis gratia introduxerunt, ob publicam utilitatem. Hoc à Prætoris honore,honorarium appellatur. ¶ Eſt etiam jus ſingulare, quod contra tenorem rationis, ob aliquam utilitatem autoritate conſtituentium introductum eſt. ¶ Ius conſuetudinis,quod in morem vetuſtas vulgi approbatione produxit. ¶ Ius militare, quo ſoli milites ſunt adſtricti, ut belli inferendi ſolennitas,fœderis faciendi cæremonia, ſigno dato egreſſio in hoſtes, & pugnæ commiſſio, ſigno dato receptio, ſtipendiorum modus, dignitatum gradus, præmiorum honor,prædę diviſio pro perſonarum qualitatibus.¶ Iuris præcepta tria ſunt,honeſtè vivere,alterum non lædere, jus ſuum cuique tribuere. ¶ In noſtra etiam religione eſt jus divinum,in quo divina oracula comprehenduntur: & jus principum, quod principes ſingulis ſuis regnis præſcripſerũt. ¶ Aliquando jus ponitur pro autoritate, omnium conſenſu alicui conceſſa ἐξουσία. Cicero pro Archia: Quare ſuo jure noſter ille Ennius ſanctos appellat Poëtas: id eſt,ſua quadam autoritate,& pro libertate ſibi omnium conſenſu, ut graviſſimo Poë-

tæ,con-

tæ, concessa. Idē pro meo jure dico, quasi confidēter. Hinc sui juris esse dicūtur, qui nullius imperio sunt subjecti, αὐτεξούσιοι, αὐτόνομοι. ¶ Aliquando pro necessitudine: ut, Est mihi cum illo jus cognationis, vel amicitiæ. ¶ Aliquando pro loco in quo jus redditur, appellatione collata ab eo quod fit in id, in quo fit: quem locum definiunt, ubicunque Prætor salva majestate imperii sui, salvoque more majorum dicere jus constituit. Ius suum obtinere non posse dicebant veteres eum, cui pervenire ad suum non liceret. Cicero: Hic Philodamus, postquam jus suum obtinere non potuit, ut humanitatem, consuetudinemque suam retineret, laborabat. Idem Cic. in Antonium actione 4: Hoc edicto non Siculi, sed isti ipsi equites Romani, qui jus suum retinere se contra Apronium posse erant arbitrati, splendidi homines, & aliis Prætoribus gratiosi, vincti Apronio traditi sunt.

Iūrĕ, aliquando adverbialiter ponitur pro Merito. [Pol. *Słusznie.* Vngar. *Törvény szerint.*] Quintil. Quis eum id non meruisse, quis non jure passum affirmet?

Iūsjūrāndum, n. s. Est affirmatio religiosa, ut inquit Cicer. lib. 3. Offic. Iuramentum. [שבועה *schebuháh.* ὅρκος, ὁ ἔνορκος. Gall. *Iurement, serment.* Ital. *Giuramento, sacramento.* Germ. Ein Eydtschwur Bel. Eenen Eedt Hisp. *Iuramento.* Polon. *Przysięga.* Vngar. *Eskwués.* Angl. *An othe.*] Plaut in Pseud. Qui item, ut nos, jurejurando quærunt rem. Cic. 3. Offic. Nullum enim vinculum ad stringendam fidem jurejurando majores arctius esse voluerunt.

Iūrīsdictĭo, onis, f. t. Iuris dicendi potestas [δικαιολογία, διοίκησις Gal *Iurisdiction, puissance de iuger.* Ital *Giurisdictione.* Germ. Gewalt oder Gerechtigkeit Recht vnd Gericht zu halten/Oberste Herrligkeit. Hisp. *Iuridicion como señorio.* Pol. *Sprawiedliwość prawo.* Vng Törvény szolgáltatásra való hatalom. Angl *Iurisdiction, power to iudge.*] Servius Sulp. Ciceroni: Postero die quum ab eo digressus essem eo consilio ut ab Athenis in Bœotiam irem, reliquamque jurisdictionem absolverem. Cic. 4. Verr. Is venalem jurisdictionem in Sicilia habuit.

Iūrīscōnsūltŭs, ti, m. & sive Iureconsultus, Iuris sive legum interpres. Vtrumque enim dicitur: quanvis Sosipater lib. 1. Iurecōsultus rejiciat. [סופר *sopher.* ὁ νομικός, ὁ δικαιοσύνης, συμβουλευτικός. Gall: *Iurisconsulte, iuriste, sauant ès loix.* Ital. *Giurista, dotto in leggi.* Ger. Ein Rechtskündiger/ein Rechtsgelehrter. Hispan. *Letrado en la ley y por pleytos.* Pol. Wprawiech nauczony. Vng. Törvéni, tudo. An. *A lawyer.*] Cic. 2. de legibus: Sed jurisconsulti, sive ergoris objiciendi causa, quò plura & difficiliora scire videantur: sive (quod similius veri est) ignoratione docendi (nam non solùm scire aliquid artis est, sed quædam ars etiam docendi) sæpè quod positum est in una cognitione, id in infinita dispertiuntur: velut in hoc ipso genere, quàm magnum illud Scævolæ faciunt Pontifices ambo, & iisdem jurisperitissimi. Consultus juris, apud Horat. de Arte. ¶ Est enim (inquit Crass. lib. 1. de Orat.) sine dubio domus Iurisconsulti totius oraculum civitatis. Et paulò pòst eodem libro Antonius: Et enim sine controversia, *inquit*, & magna est ars illa (de Iurisprud. loquens) & latè patet, & ad multos pertinet, & summo in honore semper fuit, & clarissimi cives eo studio etiam hodie præsunt. ¶ Hos dici magistros legum, testimonio est locus in procem. ff. §. His igitur solis, juncta gl. in verb. Magistri legum. ¶ De usu & necessitate atque laudibus Iureconsult. lege Ferrar. Montan. de Rep. lib. 4. cap. 4. Et Cic. alicubi domus, inquit, Iureconsi. civitatis totius oraculum est.

Iūrĭdĭcŭs, ca, cum, pen. cor. Quod jurisdictioni destinatum est, vel quod secundum jus est. [δίκαιος. Gal. *Iuridic, appartenant au droit.* Ital *Giuridico, pertinente al dritto.* German. Rechtlich/das nach dem Rechten oder Gesatz ist. Hispan. *Perteneściente al derecho.* Polon. *Czo wedlie prawa iest.* Vngar. Törvényre rendeltetet. Ang. *That is according to right and reason.*] Hinc juridicus dies, quo ritè jus dici potest. Et juridica actio, quæ secundum jus est. ¶ Dicitur etiam juridicus, qui jus dicit. [δικαστής. Gal. *Iuge.* Ital. *Giudice.* German. Ein Richter. Hisp. *Iuez.* Vng. Törvény ki mondo. Ang. *That doeth right vnto the parties vpon the thing that they striue for.*] Seneca in Herc. fur. Flentes Eurydicem juridici sedent. Iuridici conventus dicuntur in quibus jus redditur. Plin. lib. 3. cap. 1: Iuridici conventus ei quatuor: id est, in quibus jura redduntur.

Iūrĭdĭcĭālĭs, le, om. t. Iudicialis, quod pertinet ad judicium. [δικαστικός. Gal. *Appartenant à iuge ou à iuger.* Ital. *Ciò che à giudice, ò à giudicio s' appartiene.* Germ. Das zu dem Rechten gehört. Hispan. *Cosa perteneściente al juyzio, ò juez.* Polon. *Prawni, do prawa przinależący.* Vng. Törvénhez való. Ang. *That belongeth to the iudge or iudgement.*] Cicer. 1. de Invent. Huic generi Hermagoras partes quatuor suppositi, deliberativam, demonstrativam, juridicialem, negotialem. Iuridicialis status apud. Quint. lib. 3. cap. 8.

Iurisprudentia, Est divinarum rerum & humanarum notitia, justi atque injusti scientia: hoc est, ipsa ἐγκυκλοπαιδεία disciplina rotunda, integra, & sine offensione, Budæus in lib. 1. de just. & jur. vel est ars boni & æqui. Neque enim voluit Iurisconsultus hac posteriore definitione Ius definire, sed ipsam Iurisprudentiam quæ est habitus animi, ipsius, videlicet intellectus. Ius verò nihil aliud est quàm relatio. Nam & Obligatio & Ius, & actio est jus, & Dominium, & usus fructus, & pleraq; in legib. infinita nimirum specie ipsius Iuris. Ex Appello. ¶ Quantum hæc scientia cæteris præstet artibus, videris in Procem. ff. § Pro responsis autem in fin. juncta gl. in verbo, finem. ¶ Ars ne an scientia, an verò neutrum sit Iurisprudentia, videris multa & eleganter disputātem Ehemium de Princip. Iurisp.

Iūscŭlum, Vide IVS pro liquore.

Iussŭs, participium à IVBEO, & Iussum, vide IVBEO.

Iustinum, à Iustino imperatore primò inventa descriptio adversùm malum calculi. Citatur ab Nicolao.

Iūstŭs, Probus, sanctus, bonus, qui jus obtervat, & à jure non discedit. [צדיק *tsaddik.* δίκαιος. Gall. *Iuste.* Ital. *Giusto* Germ. Gerecht. Belg. Rechtveerdich. Hisp. *Cosa iusta è ygual.* Pol. *Sprawiedliwy.* Vng. Igaz. An. *Iust, vpright.*] Cicero 1. Offic. Iustus homo, isq; quem bonum virum dicimus. Idem pro Sestio: Aristides, qui unus omnium justissimus fuisse traditur. Interdum ponitur pro satis magno & mediocri, quum & ipsum mediocritas quædam sit. Vnde justam magnitudinem alicujus rei dicimus, quum nec debita minor est, nec modum excedit. Iustum opus satis magnum, nō exiguum Plinius Iunior. libri 8: Opere justo temporum nostrorum historiam o li. Sic justum prælium, justum exercitum, historici dicunt magnum, & non contemnendum Sic etiam Asconius, justas inimicitias, pro magnas apud Ciceronem exposuit. ¶ Interdum pro vero, γνησίως. Vnde apud Iureconsultos, qui filium adoptat, interrogatus an velit eum, quem adoptat, justum sibi filium esse: id est, verum filium Iustus dominus, pro vero, cui contrarius est alienus. Cicero lib. 1. Offic. Quare L. Syllæ, & C. Cæsaris pecuniarum translatio à justis dominis ad alienos, non debet liberalis videri. Iusta hæreditas, inquit Horomanus, ea propriè dicitur, quæ jure legitimo: id est, agnato proximo obvenit. Varro latiùs accipit 2. de Re rust. pro ea quæ jure, & quovis modo alicui obvenit. Est præterea Iusta ætas, cui ætas pupilli opponitur. Et rursus justa ætas, pro cujusque quæstionis ratione, ea quam leges in ea causa exquiruntur, veluti in nuptiis xij. aut xiiij. annorum. Iusta possessio, quæ possessio bonæ fidei dicitur. Iavolenus. Iusta matrefamilias, & Pellex contraria. Livius 9. bell. Macedon. Nam etsi minor ætate quàm Perseus esset, hunc tamen justa matrefamilias, illum pellice ortum esse. ¶ A justus deducitur iniustus, qui contra jus facit, & qui justam magnitudinem excedit, ὑπέρογκος. Cic. 5. Tuscul. quæstion. Vir maleficus natura & injustus. Virgil. 3. Georg. Injusto sub fasce viam dum carpit. ¶ Iusti dies qui fuerint apud veteres, apertissimè docet Gell. lib. 20. cap. 1, his verbis: Confessi itaque æris, ac debiti judicatis, triginta dies sunt dati conquirendæ pecuniæ causa, quam dissolverent. Eosq; dies Decemviri justos appellaverunt, velut quoddam justitium: id est, juris inter eos quasi interstitionem quandam & cessationem; quibus diebus nihil cum his agi jure posset. ¶ Dicebantur præterea in bellis suscipiendis dies justi numero tres & triginta, ab eo scilicet die, quo res repetitæ erant per Fecialem: quibus elapsis, nisi redditæ res essent, hasta in fines hostium conjecta, bellum indicebatur. Liv. li. 1. ab Vrbe.

Iūstē adverb Rectè, legitimè, juré [δικαίως. Gal. *Iustement.* Ital. *Giustamente.* Germ Gerechtiglich/billigklich. Hisp *Iusta ò ygualmente.* Polon. *Sprawiedliwie.* Vng. Igazan. An. *Iustlie; vpright-lie.*] Brutus. Cicer. At hoc ipsum, *inquies;* iniquè facitis: imò justissimè. Declamat. in Salust. Id vos si fortè offendimini, justiùs huic quàm mihi succensere debetis. Iustè & legitimè imperare, Cic. lib. 1. Offic.

Iūstō, ablativus pro adverbio: ut, Longius justo: id est, longius quàm par est. Quint. lib. 9. cap 4: Membrum longius justo tardum: brevius, instabile est.

Iūstă, n. f. Exequiæ, sive parentalia; quæ mortuis impenduntur, ita dicta quòd jure fierent his, qui de nobis vivētes bene meriti fuerant. [ἐναγίσματα, νομίζόμενα, νενομισμένα. Gal. *Les obsèques, funérailles, sacrifices & ceremonies qu' on fit faisoit aux trespassez.* Ital. *Essequie, pompe funerali.* Germ. Bestattung der Todten / Seelgrädt oder Opfferung für dieselbigen. Hisp. *Las exequias de los muertos.* Pol. *Ob chód prá pogrzebie vmarłego.* Vn. *Halottaknak tiszteséggel való temetése,* (*auagy*) *tor.* An. *Funeralles, sacrifices and ceremonies for the dead.*] Salust. in Iugurtha: More regio justa magnificè fecerant. Ovid. Hāc quia justa ferunt, dixēre Feralia lucem. Cicer. 2. de legibus: Non solùm vita cruciati atque dedecore, verùm & sepultura, & justis exequiarum carùerunt. ¶ Iusta pro constitutis, quæ necessariò præstari debent. Colu. lib. 11. cap. 2: Item vinearum fossio iisdem locis peragenda, arbustorumq;

rumq; ſive putatio, ſive alligatio ſumenda eſt, quorum juſta certa eſſe non poſſunt Ad juſta perducere: id eſt, ad juſtum laborem, Col. lib. 6. cap. 14: Iuſta reddere, opus debitum & conſuetum perficere, Col. lib. 1. cap. 8. Cic. Offic. 1: Eſt autem infima conditio & fortuna ſervorum, quibus non malè præcipiunt, qui ita jubent uti, ut mercenariis ad operam exigendā & juſta præbenda.

Iūſtĭtĭă, æ, f. p. ut inquit Cic. 5. de Finib. Eſt habitus animi, communi utilitate ſervata, ſuum cuique tribuens, atque ſocietatem conjunctionis humanæ munificè, atq; æquè tuens. [צְדָקָה *tſĕdhakáh. δικαιοσύνη.* Gall. *Iuſtice.* Ital *Giuſtitia.* Germ Gerechtigkeit. Hiſp. *La juſticia que yguala las partes.* Polon. *Sprawiedliwoſć* Vng. *Igaßág* Ang. *Iuſtice.*] Virgil. 1. Aeneid. O regina, novam cui condere Iuppiter urbem, Iuſtitiaque dedit gentes frænare ſuperbas. Ovid. 3. de Ponto: Iuſtitia vires temperat ille ſuas. Vide in verbo Explico, quę de Iuſtitia diſſeruntur.

Iūſtĭfĭcŭs, a, um, Qui æqua & juſta agit. [מַאְדִּיק *maiſdik. δίκαιος.* Gall. *Qui fait iuſtice.* Ital. *Che fa giuſticia.* Ger Der Gerechtigkeit übt Hiſp. *El que haze iuſticia.* Pol. *Sprawiedliwie czyniący.* Vng. *Igazán tſelekŏdŏ.* Ang. *That doth iuſtlie and vprightlie.*] Catull. Argon. Iuſtifica mens deorum.

Iuſtĭtĭum, tii, n. i. Quaſi juris ſtatio dicitur. Eſt enim juris dicendi intermiſſio, quæ fieri ſolet in publico luctu, & Reipublicæ inſigni aliqua calamitate. [ἀπραξία Plutarcho. Gall. *Vacation quand on ceſſe de plaider.* Ital. *Vacatione da tener ragione.* German. Auffſchtahung oder anſtellung des Gerichts. Hiſp *Las vacationes de los juyzios.* Pol. *Odłożenie ſadow.* Vng *Törvenkŏdéſnek, pŏrléſnek meg allâſa (anagy) zek allás.* Ang. *A vacation or ceaſing from e miniſtration of iuſtice.*] Liv. Dictator quum juſtitium edixiſſet, omnes juniores ſacramento adegit. Idem: Iuſtitium edicit: claudi tabernas tota urbe jubet: vetat quempiam privatæ quicquam rei agere. Triſti juſtitio clauſa fora. Lucan. lib. 5. Dicitur & juſtitium remittere, juſtitio finem imponere. Liv. lib. 10: Vt Romam reditum eſt, juſtitium remiſſum eſt.

Iuſum. Adverb. loci. idem quod deorſum. Et contrarium eſt ei quod ſuſum vel ſurſum. Quanquam hæc & hujuſcemodi alia quædam adſcribenda fortè non erāt, cùm non ſint Latina, ſed merè Gallica: quia tamen ſubindè in lectione quorundam non infimi nominis autorum occurrunt, eorum vel meminiſſe ſaltem libuit, variarum ſcilicet artium ſtudioſis ut conſuleremus.

Iuvamen, Vide IVVO.

Iuvenalis, Iuvenalia, Vide IVVENIS.

Iŭvĕncŭs, ci, m. ſ. Bos junior, qui jam vitulus eſſe deſiit, nondum tamen in juſtam magnitudinem excrevit: [טַר *par. μόχος, πόρτις.* Gal *Vne ieune beſte, vn ieune bœuf ou taureau* Ital. *Manzetto, giouenco.* German Ein junger Ochß oder Stier. Hiſp. *El mancebo ò buey nouillo.* Pol. *Mł'odi woł'ek.* Vng. *Tulyok.* Ang. *A yong oxe.*] Dictus à juvando, ut Varroni placet, quòd jam dominū in agro colendo adjuvare poſſit. Colum. lib. 6. cap. 2: Nam ubi plauſtro aut aratro juvencum conſueſcimus, ex domitis bubus valentiſſimum, eundemque placidiſſimum cum indomito jungimus, qui & procurrentem retrahat; & cunctantē producat. Sociare juvencos impoſito aratro, Stat. 1. Thebaid Virgil. 3. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmę Paſcit equos: ſeu quis fortes ad aratra juvencos ¶ Propriè tamē juvenci dicuntur boves qui jam deſierunt eſſe vituli Varro enim lib. 2. cap. 5. de Re ruſt. quatuor diſtinguit bubuli generis ætates: quarum prima eſt vitulorum: ſecunda juvencorum: tertia boum novellorum: quarta vetulorum. ¶ Iuvĕcus quoque de homine adoleſcente dicitur. Horat. 2. Carm. Ode 8: Te ſuis matres metuunt juvencis, Te ſenes parci, miſeræq; nuper Virgines nuptæ. In quem locum annotavit Porphyrion, juvencum non ſolùm de bobus, verumetiam de hominibus adoleſcentulis dici: quanvis in ea ſignificatione frequentiùs juvenculos dicamus, & juvenculas. Neq; mihi tamē Porphyr. perſuaſerit, tametſi venuſta imprimis Horatius allegoria ſit uſus, ob id rectè juvencum de hominibus dici.

Iŭvĕncŭlŭs, diminutivum, [μοσχάριον. Pol. *Mł'odźik.* Vng. *Tulykotska.*] Catul. ad puerum: Qui floſculus es juvenculorum.

Iŭvĕncă, æ, f. p. Vacca junior, quæ jam vitula eſſe deſiit, nondū tamen in juſtam magnitudinem excrevit. [טְרָה *parâh. δάμαλις, πόρις.* Gal. *Geniſſe, ieune vache.* Ital. *Manza, manzuola* Germ. Ein Kuhkälbtin Hiſp. *Manceba ò nouilla.* Pol. *Iał'owica.* Vngar. Üsző. Ang *A yong cowe.*] Virgil. 3. Georg. Paſcitur in magna ſylva formoſa juvenca.

Iŭvĕnĭs, com. t. à juvando, quòd ea ætas maximè ſit apta ad laborem tolerandum, adoleſcens, integra & ſpectata ætate. [בָּחוּר עֶלֶם בָּחוּר *bachúr hêlem. νέος* Gal. *Ieune, iouuenceau.* Ital. *Giouane.* Ger. Jung/ein jung Mañns oder Weibsbild. Bel. Jouck. Hiſp. *Mancebo ò manceba en edad, jouen.* Pol. *Mł'okos.* Vng. *Iffiu.* Ang. *Yong, a yong man.*] Et à jureconſultis juvenes dicuntur, qui adoleſcentiæ exceſſerunt ætatem, quoad incipiant inter ſeniores numerari. Virgil. 5. Aeneid Hoc juvenem egregium præſtanti munere donat. ¶ Iuvenes fervidi. Horat. 4. Carm. Ode 13: Poſſent ut juvenes viſere fervidi, Multo non ſine pulvere, diſlapſam in cineres facem. Plin. lib. 7. cap. 36: Cornelia enim juvenis eſt, & párere adhuc poteſt. ¶ Hinc formatur comparativum junior. Nam quod apud Colum. lib 9. cap. 11. legitur juveniori examini arbitror librariorum culpa accidiſſe: præſertim quum in venerandæ cujuſdam fidei exemplaribus legatur juniori. Horat. 2. Epiſt. 1: Qui vel menſe brevi, vel toto eſt junior anno. Iuniores ſervi. Plin. lib. 8. cap 32: Alioqui ante frontem prominere ſolitos junioribus. ¶ Iuvenis de ove. Colum. lib 7. cap. 3: Fœmina poſt bimatum maritari debet, juvenisque habetur quinquennis. ¶ Iuvenis, pro juvenili. Ovid. 7. Metamorph. & admonitus juvenes nutricibus annos Poſſe ſuis reddi.

Iŭvĕnīlĭs, le, adjectivum, Quod ad juvenem pertinet: [νεανικός. Gal. *De ieuneſſe, appartenant à iouuenceau.* Ital. *Da giouane, giouanile.* Germ. Das zu der jugendt gehört. Hiſ. *Coſa de mancebo.* Polon. *Mł'okoſy.* Vng. *Iffiui, iffiuhoz valo.* Angl. *That belongeth to youth, yonge.*] Iut, Aetas juvenilis. Iuvenile robur, Col. lib. 4. ca. 3. Iuvenilis ludus vel jocus, Liv. 1. ab Vrbe. Virg. 5. Aen. Et mihi quę fuerint juvenili in corpore vires. Ovid. li. 5. Triſtium, Eleg. 3: Integer & lætus, læta & juvenilia luſi. Idem lib. 14. Metam. Silenusque ſuis ſemper juvenilior annis.

Iŭvĕnīlĭtās, tatis, f. t. Iuventus. [Pol. *Mł'odość.* Vng. *Affiuſág.*] Varro Tithono ἀβὲ γήρως: Quam dereliquit multicupida juvenilitas. Ex Nonio.

Iŭvĕnīlĭtĕr, adverbium, More juvenum [νεανικῶς. Gal. *A la façon des ieunes gens.* Ital. *Da giouani.* Ger. Nach der jungen art Hiſp. *En manera de mancebo.* Pol. *Iako mł'okos.* Vngar. *Iffiu képpen, iffiu módra.* Ang. *Youthfullie, like a yong man.*] Cicero in Catone: Et Annibalem juveniliter exultantem patiētia ſua mollichat. Ovid. 7. Metam. Venatum in ſylvas juveniliter ire ſolebam.

Iŭvĕnālĭs, le, adjectivum, νεανικός. Iuvenilis. [Pol. *Do mł'odich przinależaci.* Vng. *Iffiui, iffiuhoz valo.*] Plin. lib. 33. cap. 2: Quum C. Sulpitius Galba juvenalem famam apud principem popinarum pœnis aucuparetur. Iuvenalis dies dicebatur feſtum quoddam, quod à juvenibus præcipuè celebrabatur primo die poſt elapſa Saturnalia, à Caligula primùm inſtitutum. Sueton. de Calig. Adjecit diem Saturnalibus, appellavitque juvenalem.

Iŭvĕnālĭă, n. t. Erant ludi, qui pro ſalute juvenū celebrabantur. [νεανικά. Pol. *Gry zdrowie mł'odich ludźi narządzone.* Vn. *Iffiak egeſtségeiert valo iátek.*] Sidonius: Iam verò juvenalibus peractis, Quem te præbueris ſequente in ævo, Chartis poſteritatis loquemur. Tacit. lib. 14: Ne tamen adhuc publico theatro dehoneſtaretur, inſtituit ludos juvenalium vocabulo, in quos paſſim nomina data.

Iŭvĕnēſco, is, n. t. Iuvenis fio, ad ætatem & conſtitutionē priorem redeo. [νεανιεύομαι. Gal. *Raieunir.* Ital. *Ingiouanirſi, farſi giouane.* Ger Jung werdē. Belg. Jonck worden. Hiſpan *Hazerſe mancebo.* Polon. *Odmł'adzam ſie.* Vng. *Meg ifiudom.* Ang. *To waxe or be yonge.*] Ovid. 3. Amor. Illius à tactu Pyliūs juveneſcere poſſet. Plin. lib. 34. cap. 14: Vites ſqualore deciſo annis omnibus cogimus juveneſcere Idem lib. 8. cap. 57. de gliribus: Rurſus ætate juveneſcunt.

Iŭvĕnārī, Temerè & inconſideratè, & juvenum more aliquid dicere, vel facere. [νεανιζεσθαι. Gal. *Faire comme ieunes gens, parler comme eux.* Ital. *Parlare inconſideratamente, parlare da giouane.* Ger. Narrechtig vnd vnbeſinnt reden wie die jungen. Hiſp. *Hablar ò parlar no bien mirando, como mancebo.* Polon. *Gł'upie ſobie poczynać iakobi mł'odi.* Vng. *Vakmerŏwl, magagondolātlanul, iffiu modra valamit mondani, tſelekedni.* Angl. *To do or ſay any thing rudely after the faſhion of yeuth.*] Horat. in Arte: Aut nimium teneris juvenentur verſibus unquam.

Iŭvĕntŭs, tutis, f. t. Aetas juvenilis, quæ & juvenilitas & juventa dicitur, νεότης. Saluſt. Ibique juventutem ſuam exercuit. ¶ Sæpiùs accipitur pro multitudine juvenum. [בְּעוּרִים *neburím* בָּעַר *nâhar* בְּעוּרֹת *neburóth* עֲלוּמִים *halumím. νεολαία.* Gal. *Ieuneſſe, ieunes gens.* Ital *Giouentu.* German Die jugent. Belg. Joncheit. Hiſ. *Mocedad ò mancebia.* Pol. *Mł'odź.* Vng. *Iffiuság.* Ang. *Youth, yonge age, a companie of yongemen.*] Servius Sulpitius Ciceroni: Licitum eſt tibi, credo, pro tua dignitate ex hac juventute generum eligere. Cic. 2 Tuſc. Iuventutem laboribus erudiunt. ¶ Aliquando ponitur pro dea quæ præeſſe putabatur huic ætati: hoc eſt, Hebe Iunonis filia & Herculis uxor. Liv. 4. Decad. lib. 6: Iuventutis ædem in circo maximo C. Licinius Lucullus Duūmvir dedicavit. Plin. lib. 35. cap. 10: Pinxit hic raptum Proſerpinæ, quæ tabula fuit in Capitolio in Minervæ delubro, ſupra ædiculam Iuventutis.

Iŭvĕntă, tæ, f. p. Aetas juvenilis juventus. [בְּעוּרִים *neburím* בָּעַר *nâhar* בְּעוּרֹת *neburóth* עֲלוּמִים *halumím. νεότης.* Gall. *Ieuneſſe.* Ital. *Giouentù.* Ger. Die zeit der jugent / das alter der jugent. Hiſp. *Mocedad ò mancebia.* Pol. *Mł'odość.* Vngar. *Iffiuság.* Ang. *Youth, yonge age.*]

yonge age.] Plin. lib. 7. cap. 13: Aliis sterilis est juventa: aliis semel in vita datur gignere. Idem lib. 9. cap. 55: Nec nisi juventa constat ille qui quæritur vigor. Viridis juventa, Virg. 5. Aenei. Audax juventa, idem 4. Geor. Imbellis juvēta, Horat. 3. Carm. Ode 2. ¶ Iuventa pro juvenum multitudine, quæ & juventus dicitur. νεολαία. Martial. lib. 2: Quintiliane vagæ moderator summe juventæ. Iuventa dea melioris ætatis & juventutis, apud Vallam lib. 4.

Iuvēntās, Dea quæ juventuti præesse putabatur. ἥβη. Horat. 1. Carm. Ode 30: Et parum comis sine te juventas. Vbi Acron: Aliud est juventa, aliud juventas, aliud juventus: Iuventa, ætas putatur: juvētas ipsum numen: juvētus, ipsi juvenes. ¶ Accipitur tamen juventas, pro ætate ipsa juvenili. Lucret. lib. 5: Tum demum puerili ævo florente juventas Occipit, & molli vestit lanugine malas.

Iuvo, as, juvi, jutum, act. p. Opem fero & auxilior, adsum, defendo, præstò sum. [עזר hazár. ὠφελέω, ἀφελέω. Gal. Aider. Ital. Giouare. Ger. Helffen. Bel. Helpen. His. Ayudar. Pol. Pomagam. Vng. Megsegytöm. Ang. To aide, to help.] Plautus in Trinummo: -nunc ego te quæso, Vt me opera & consilio juvēs. Terent. in Heavt. Crede, inquam, mihi, Aut consolando aut cōsilio, aut re juvero. ¶ Iuvare pro beneficio & misericordia prosequi. Cic. 4. Verr. Legis Corneliæ meminit, quæ proscriptum juvari vetat. Livius: Iuvisse eos omni commeatu classem hostium. ¶ Iuvat impersonale: delectat, τέρπει. Virgil. 3. Aeneidos: -juvat evasisse tot urbes. Iuvat me & juvat mihi æquè Plautus dixit in Captivis: Neque unquam quicquam me juvat quod edò domi. Idem in Cistel. Quando ita tibi juvat, vale atque salve. ¶ Iuvari pro adjuvari, auxilio levari. Plin. lib. 17. cap. 17: Quod sic etiam juvatur. Ovid. 1. de Pònto, Eleg. 4: Sed vereor ne me frustra sanare labores: Nec juver admota perditus æger ope.

Iuvāns, participium. [עזר hozér. ὁ ἀφελῶν, ὁ ἐπικουρῶν. Gal. Aidant. Ital. Aiutante. Germ. Helffend. His. Ayudador. Pol. Pomagaiaci. Vn. Segitő. An. Aidung, helping.] Cic. ad Treb. Meq; diis juvantibus ante brumam expectabis.

Iuto, as, frequentativum, de quo ADIVTO.

Iuvāmēn, Iuvatio & Iuvamentum, idem significant, scilicet auxilium. [עזר hézer עזרה hezráh. ἀφέλημα, ὄνημα. Gal. Aide Ital. Giouamento. Ger. Hülff/helffung. His. Ayuda. Pol. Pomoc. Vng. Segitség. Ang. Aide, help.]

Iūxtā, Prope, propter. [יד hál. παρά. Gal. Aupres, iouxte, ioignant. Ital. Apresso. Ger. Bey/öder nah darbey. His. Cerca. Pol. Podle. Vng. Mellet (& cum affixis) mellettem, melletted, mellette An. Nere or nigh to.] Virgil. libro 4. Aeneid. -humilis volat æquora juxta. Plautus: Iuxta te sum, ut piè tueari, oportet. ¶ Aliquando significat simul, conjunctim, ἅμα. Varro de vita pop. Rom. Quum interea lucubrando faceret juxta ancillas lanam: id est, simul cum ancillis. ¶ Quando verò adverbium est, significat æquè, similiter, eodem modò, ὡσαύτως. Plautus: Dixi tibi, mater: juxtà mecum rem tenes: id est, æquè atque ego. Salust. in Iugurtha: Hyemem atque æstatem juxtà pati. Cicero in Planciana: Reliquis officiis me juxtà ac si meus frater esset sustentavit. ¶ Apud veteres juxtim pro juxtà invenitur. Sisenna: Iuxtim Numicium flumen obtruncatur. Livius Andronicus in Aegistho: In sedes collocat se regias, Clytemnestra juxtim, tertias natæ occupant. Ex Nonio. ¶ Interdum etiam secundùm vel post. Gellius lib. 4. capite 9: Nigidius Figulus, homo (ut ego arbitror) juxtà Marc. Varronem doctissimus: hoc est, secundum Varronem vel post Varronem.

Iūxtim, adverbium, significat propé. [יד hal. παρά. Polon. Podlie. Vng. Melle.] Suetonius in Tib. Magistratibus pro tribunali cognoscentibus, plerunque se offerebat consiliarium, assidebatq; juxtim, vel ex adverso in parte priori.

I ante X.

IXIX. In notis antiquorū, Duodeviginti. IXI. nonus decimus.

Ixĭă, [ἰξία. Pol. Zawciąrzepka, dzięwięcił.] Herba quædā, cū terra colorem mutans: unde & Chamæleonē appellarunt. Ixias autem dicitur κατὰ τῦ ἶξος: hoc est, à viſco, quòd quibusdam in locis circa radicem ejus invenitur, quo pro mastiche utuntur mulieres. Hujus duæ sunt species, candido & nigro colore distinctæ. Vide Plin. lib. 22. cap. 18.

Ixine, interpretatione Theod. Chamæleon albus.

Ixŏn, [ἰξός. Pol. Liep. Vng. Lép.] Græci appellant viscum, quo aves capiuntur: unde & chamæleonem herbam ixiam vocavêre, quòd quibusdam in locis ad radicem ejus viscum inveniatur, quo mulieres vice masticbes utuntur.

Iynx, iyngis, [ἴυγξ. Germ. Ein Windthalß oder Raterhalß. Pol. Iemiol'ucha. Vn. Tekerveny.] Avis quæ verticilla à colli versura vocatur. Hæc paulò major est quàm fringilla, colore vario, linguam serpentibus similem habet, quam longitudine quatuor digitorum exerit, rursumque contrahit intra rostrū, collum circūagit in adversum, reliquo quiescente corpore: unde & Torquilla à quibusdam est appellata. Sunt qui & turbinem vocant, putantque avem esse amatoriis medicamentis infamem. Frequens âvis hujus mentio est apud Theocritum in Pharmaceutria.

DE LITERA K.

LITERA, Græcorum est, non Latinorum, quam ipsi κάππα nominant. Ea Latini non utuntur, nisi in Kalendis, quam tamen vocem non incommodè per C scribimus. Nam & Priscianus testis est, K apud Latinos esse supervacuum: & Quintilianus non obscurè innuit loco ejus nos habere literam C, quæ ad omnes vocales vim suam perferat. ¶ In notis antiquorum K. Calendę, vel caput, vel charissimus, vel cardo, vel castra, clarissima, vel Cælius. K A R. Carthago. K A P. Calen. Aprilis. K A L. I A N. Calendis Ianuarii. K A V G. Calendas Augusti. K A R O. Carthago. K A R O. C. Carthago civitas. K A R. M. cardo maximus. K A R. F. cardo finalis. K. Carthago, civitas, vel capite, census vel censum, vel cæsus vel calumniæ causa. K. D D. Castra dedicavit, vel dedicamus, vel dedicata, vel dedicanti, vel dedicaverunt. K. F X. castra fixit. K. F E B. Calendis Februarii. K L. Calendæ vel Calendis. K L D. Calendis. K A L. S E P. Calendis Septembris. K L. N O V. Calendis Novēbris. K L. O C T. Calēdis Octobris. K L. D E C. Calēdis Decēbris. K. M. carissimus vel cardo maximus. K. M A. Calēdis Mati. K. M A R T. Calēdis Martii. K. M R. Cara memoria. K. M T. Cælius mortuus. K O. Carolo. K P. Carolo positus, vel castra ponit, vel posuit, vel castra ponti. K. P R. Castra peregrina. K. Q. Calēdę Quintilis vel Quintileis. K R. Chorus. K R. C Cara civitas. K R M. carmen. K R A. C. M. Cara cave me. K R. A M. N. Carus amicus noster K. R. N. Carus rex noster. K S. Chaos. K. S. Calēdę Sextileis, vel Sextilis. K. T. capite tōsus.

L

LITERA Latinorum est, Græcorum lambda sono & potestate respondens, una ex iis quæ à Græcis ἀμεταβόλως: hoc est, immutabiles, à Latinis liquidæ appellātur. Quo fit, ut mutam immediatè subsequens in eadem syllaba, præcedentem syllabam, si brevis fuerit, reddat indifferentē. Hinc fit ut Atlas priorem syllabā habeat indifferentem, quū natura brevis sit. Martial. Non aliter ridetur Atlas cum comparе mulo. Et alibi: Conturbabit Atlas. Virg. eandem producit 8. Aen. -Majam maximus Atlas. ¶ Nomina verbaq; ab hac litera incipientia, si cum præpositione AD vel IN componantur, posterior litera præpositionis cōvertitur in l: ut allabor, alluo, illino, illustris, pro adlabor, adluo, inluo, inlustris. ¶ In notis antiquorum L. Lucius, vel Lucia, vel Lælius, Lælia: libertus, locus, lex, lector, Lolius, Quinquaginta. L. A. lex alia. L A. C. Latini coloni. L. A. D. locus alteri datus. L. AE L. Lucius Aelius. L. A G. lex Agraria. L. A N. Quinquaginta annis, vel Lucius Annius. L. A P. ludus Apollinis, vel Apollineus, vel Apollinaris. L A T. P. V I I I. E. S. latum pedes octo & semis. L. A D Q. locus adquisitus. L B. liberi. L. B I B. Lucius Bibulus. L. B. M. D. locum bene merenti dedit. L. B O. lex boaria. L. B. P. locus bene possessus. L C. locus. L. C. Latini coloni, vel Lucius Cattius, vel Lucius Cornelius, libertatis causa; Latini cives, vel cōsules. L. C. D I V. lucrum divinum. L. S. lucum sacrum, vel locus sacer. L. C A E. vel L. C O E. Lucius Cælius, vel Lucius Cœlius. L. C E N. Lucius Censorianus. L. C I N. lex Cinica. L D. laudandum. L. D. locum deditum, vel lucrum dedititicum, vel locum dedit, vel legem dat, vel locus divinus. L. D. AE. B. M. locum dedit Aelius bene merenti. L. D D. locus deditus. L. D. D. locus dono datus, vel locum dono dederunt, vel dedit. L. D. D. D. locus datus decreto decurionum, vel libens dono dedit, dicavit, vel libens dato decreto decurionum. L. D. D D. locum diis dedicavit. L. D I V. locus divinus.

Lăbărum, pen. cor. λάβαρον, Vexillum erat militare ante imperatorem gestari solitum, auro intertextum, gemmisque intermicantibus splendidissimum: tantæ olim existimationis, ut à militari turba adoraretur. Hujus deinde loco Constantinus

crucis insigne jussit præferri. Meminit hujus vexilli Ambrosius in Epist. Septimius in Apologetico, Sozomenus Historiæ Tripar. lib. 1. cap. 5. Et præterhos Cassiodorus, Rufinus, & Prudentius in Symmachum. [Pol. *Poporczik.*]

Lăbasco, vide LABO.

Labefacio, Labefacto, vide LABES.

Labellum, vide LABRVM.

Lābēs, hujus labis, f. t. Ruina, lapsus: à labendo. [מום *mum* מאדה *tumeáh. πῶμα, κηλὶς, φθορὰ, λύμη.* Gall. *Tache, macule, souillure.* Ital. *Rouina, macchia.* Ger. Ein eynfall: *stem*, ein masen oder fleck. Belg. Eenen vat/schade. Hisp. *Manzilla ò caymiento.* Pol. *Vpadek, Zmasa.* Vn. *Vétökefet.* Ang *A soiling, a spot, a blemish.*] Virg. 2. Aeneid. Hinc mihi prima mali labes. ¶ Est quoq; Labes violenta quædam illuvies aquæ: aut tempestatis, grandinisve ruina: aut quum terra in altissimum hiatum aperitur. Cic. 1. de Divinat. Delata etiam ad Senatum labes agri Privernatis, quũ ad infinitam altitudinem terra desedisset. Ibidem: Vt multa oppida corruerint, multis locis labes facta sit, terræq; desederint. Labes, atque eluvies civitatis, Cicero pro Domo sua. Labes atque pernicies provinciæ, Idem 2. Verrina. ¶ Labes item accipitur pro macula, qualis fieri solet, aut oleo, aut simili liquore in vestem delapso. *κηλὶς, ἀτιλία.* ¶ Frequentiùs tamen per translationem pro quovis animi vitio fœdiore accipitur. Cic pro Domo sua: Hanc labem turpitudinis, & inconstantiq; poterit pop. Rom. dignitas sustinere? Ovid. in Epist. Dejanitæ: Lætaq; sit vitæ labe noverca tuæ. Cicer. 3. Offic. Hunc tu quas conscientiæ labes in animo censes habuisse? quæ vulnera?

Lābēcŭlă, diminutivum. [*ῥύπος ἀύτελὴς, κηλίδιον.* Gal. *Petite tache ou souillure ou rouine.* Ital. *Picciola macchia, picciola rouina.* Ger. Ein mõsslein. His. *Pequenna manzilla ò caymiento.* Polon. *Zmæka.* Vngar. *Vékétske, efetetske.* Angl. *A little spot or blemish.*] Cicer. in Vatin. Sed quum Annium tantopere laudes, & clarissimo viro nonnullam laudatione tua labeculam aspergas, *&c.*

Lăbĕfăcĭo, is, act. t. Rumpo, frango, perdo, mobile & instabile reddo. [חשל *hippíl* בתם *nathás* בתן *natháts* השחית *hischchith πτοῆσαι, λυμαίνομαι.* Gal. *Rompre & gaster perdre & corrompre.* Ital *Destruggere, rouinare, crollare.* German. Verderben/ schwechen/ geschenden/ wackend machen. Belg Omwerpen/ waggelens de maken. Hispan *Hazer caer à otro destruyr, quebrar.* Pol. *Wikol'issie, osl'abiam, pssuie.* Vngar. *Meg tántoritom el eytõm tõrõm.* Ang *To breake, to make feble.*] Terent. in Adelph. Omnes dentes labefecit mihi. Præterea colaphis tuber est totum caput. ¶ Aliquando pro deterrere, & à constantia abducere. Cic. pro Sestio: Quem nulla unquam vis, nullæ minæ, nulla invidia labefecit. ¶ Labefacere fidem suam dicitur debitor, quum malè solvendo, efficit nequis ei quippiam velit credere. Sueton. Rediit sanè nihilo opulentior, ut qui propè labefacta fide, omnia prædia fratri obligaret. ¶ Aliquando pro enervare, frangere, debilitare, resolvere. Lucret. -usque adeò Veneris compagibus hærent Membra voluptatis dum vi labefacta liquescant.

Lăbĕfăctĭo, onis, f. t. Debilitatio. [משלה מפלה *mappaláh* חלושה *chalúschdh. ἡ λύσις, ἡ λύμη, ἡ βλάβη.* Gal. *Gastement, branslement.* Ital. *Rouina, crollamento.* German. Wacklung/ erschüttung. Hispan. *Cayada, caymiento.* Pol. *Osl'abienie.* Vng. *Meg tántoritás eytés tõtés.* Ang. *A breaking, or making weake.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Tussim veterem inhibet, & gutturis rheumatismos, orthopnœam, dentium labefactionem.

Lăbĕfactŭs, particip. [בתן *nittáts. λωβηθὲς, λυμανθὲς.* Gal. *Rompu, gasté.* Ital. *Rotto guastato.* German. Verderbt/ erschüttet vnd bewegt. Hispan. *Rompido gastado.* Pol. *Osl'abioni.* Vng. *Meg tántorttatot, tõretõt.* Ang. *Broken, made weake.*] Virg. 4. Aeneid. -animum labefactus amore. Robora labefacta, Ovid. 12. Metam.

Lăbĕfăcto, as, act p. frequẽtativum, Affligo, perdo, corrumpo, concutio, convello, quatio. [חשל *hippil* בתם *nathás* בתן *natháts* השחית *hischchith. λυμαίνομαι, πτοῆσαι.* Gal. *Gaster, ruiner, corrompre.* Ital *Rompere, guastare, corrompere.* German. Verderben/ geschenden/ erschütten vnd bewegen. Hisp. *Hazer caer à otro, destruyr, gastar, corrumper.* Pol. *Pssuie, kaze, porussam.* Vng. *El tántorgatom el vesztõm, el rontom.* Angl. *To destroye, to corrupt, to vndooe.*] Colum. lib. 2: Igitur in opere bõves arctè junctos habere convenit, quò speciosius ingrediantur sublimes, & latis capitibus, ac minus colla eorum labefactentur. Cicero in Catil. Quòd si legere vel audire velitis, externas maximas Respub. ab adolescentibus labefactatas, à senibus sustentatas & restitutas reperietis. ¶ Aliquando pro commovere, & à proposito avertere. Cicero ad Cornif. Nec verò postea destiti labefactare eum. qui summa cum tua injuria, contumeliaq; Reip. provinciam absens obtinebat.

Lăbĭum, bii, & Labrum, bri, n. s. Ejusdem sunt significationis. [שפה *saphdh. χεῖλος.* Gal. *Leures, baulieure.* Ital. *Labro.* Germ. Ein lãffzen. Bel. *Lippe.* His. *El beco ò labio de la boca.* Polon. *Wargi.* Vng. *Ajak.* An. *A lip.*] Sunt enim extremitates, & opercula oris, & veluti vallum quoddam ad tegendam dentium deformitatem à natura datum. Sosipater tamen distinguit ex Veterii Flacci sententia ita, ut modica sint labra, labia immodica, & inde labeones dici. Persius: Nec fonte labra prolui Caballino. Terentius in Evnucho: Labiis demissis. Cæsar 5. bel. Gal. Capilloq; sunt promisso, atque omni parte corporis rasa, præter caput, & labrũ superiùs. Martial. lib. 2: Basia dimidio quòd das mihi Posthume labro, *&c.* ¶ Admovere labra poculis. Virgil. 3. Aegloga: Necdum illis labra admovi, sed condita servo. ¶ Primoribus seu primis labris aliquid degustare, proverbiali metaphora dicitur, pro eo quod est leviter & perfunctoriè aliquid attingere. Cic. 1. de Natura deorum: Hũc censes primis, ut dicitur, labris gustasse philologam? Idẽ 2. de Orator. Quæ isti rhetores ne primoribus quidem labris attigerunt. ¶ Mordere labrum *ἐσθίειν τὰ χείλη*, vel hodiernis temporibus vulgò dicitur, qui stomachatur animoque ringitur. Sumptum ab indignantium gestu. Aristophan. in Vespis. ¶ Labra item dicũtur rei cujusvis extremitates: unde summi fossarum & fluviorum margines, labra appellantur. Cæsar 7. bel. Gall. Fossam pedes viginti latam directis lateribus duxit, ut ejus solum tantundem pareret, quantum summa labra distabant. ¶ In vulneribus quoq; extremæ oræ, quę acu junguntur, labra dicuntur. ¶ Labrum item dicitur vas amplum & patulum, in quod aqua è fonte delabitur. Plin. Epist. 101: Inter has marmoreo labro aqua exundat, circumjectasq; platanos, & subjecta platanis leni aspergine fovet. ¶ Est & labrum genus vasis in balneis ad lavandum aptum, quasi lavabrum, *ἀπόμιμα*. Cic. Terent. Labrũ si in balneo non est fac ut sit. ¶ Itẽ quodvis aliud vas amplum & patulum. Virgil. 8. Aen. Sicut aquæ tremulum labris ubi lumen ahenis, Sole repercussum, aut radiantis imagine lunæ. ¶ Hinc labra vinaria, lupinaria, & olearia dicuntur, in quibus lupini conduntur, & in quæ vina è lacu, oleum è cortina transferuntur. Cato: Oleum in labrum primùm indito. ¶ A labrum in primo significato fit sublabro: de quo infrà. ¶ Apud antiquos etiam labias legimus in fœminino genere. Plaut. in Stich. Age tibicen, quando bibisti, refer ad labias tibias. Sic enim legit Nonius. Item apud Gellium: Labias sensim primores emovemus.

Labellum, & labrosus, vidè paulò infrà.

Lăbo, as, n. p. Cado, vacillo, nuto. [מעד *mahádh* מם *mat* נטן *naphál. πτοῆσαι, κατοκλάζομαι.* Gal. *Branler, chanceler, vaciller.* Ital. *Cadere, vacillare.* German. Fallen/ zu dem fall sencken. Hispan. *Caer, bumbanear.* Polon. *Walie sie, vpadam.* Vng. *El tántorodom, el esõm.* An. *To fall, to slide, to stipe.*] Ovid. lib. 11. Metam. Iamq; labant cunei, spoliataq; tegmine ceræ Rima patet. Virg. li. 2. Aeneid. -labat ariete crebro Ianua. Horat. 3. Carm. Ode 6: -delicta majorum immeritus lues Romanæ, donec templa refeceris, Aedesque labantes deorum. Virg. 12. Aeneid. Genua labant, gelidus cõcrevit frigore sanguis. ¶ Et per translationem Labare sermone: pro inconstanter & timidè loqui. Plinius libro 14. capite 22. Labant animi: hoc est, deficiunt, Livius 6. bell. Maced. Labat consilium meum, Cic. ad Attic. lib. 8. Mens labat, Celsũs lib. 2. cap. 7.

Lăbăsco, scis, scere, n. t. verbum inchoativum, Casum minari, & ruinæ vicinum esse. [מעד *mahádh* מם *mat* נטן *naphál. κατοκλάζω, κατοφέρομαι.* Gal. *Commencer à cheoir, vaciller, chanceler.* Ital. *Minacciare rouina, cascare.* German. Endenteht sein/ anfahen fallen/ wõllen sincken. Belg. Waggelen/ weeck worden. Hispan. *Caer, amenazar cayda.* Polon. *Walie sie pomal u pochilam sie.* Vngar. *El tántorgaky fogok el esõ félbe veigyok.* Ang. *To beginne to fall.*] Lucretius libro 4: Vincitur in longo spatio tamen atq; labascit. ¶ Per translationem accipitur pro animo concidere, frangi, & de pristina constantia excidere. [חתת *chathádh. ἀθυμεῖν.*] Terent. Evnuch. Labascit victus uno verbo, quàm citò! ¶ Reperitur & labascor, deponens pro neutro. Varro rerum divin. libro 7: Postquam vidit misericordia labasci mentem infirmam populi. Nonius.

Lăbor, eris, lapsus, d. t. Cado, ruo, corruo, dilabor. [נטן *naphál. πίπτω, ὀλισθάνω.* Gal. *Cheoir peu à peu, defaillir.* Ital. *Cascare; sdrucciolare, scorrere.* German. Fallen/ hinsincken. Belg. Vallen. Hisp. *Caer, desfiarse, delenarse.* Polon. *Vpadam, chile sie.* Vng. *El tantorodom, sikamom, esõm.* Ang. *To fall, to slide, to decaie, to do amisse.*] Cicero de Arusp. resp. Vt aliquis lapsus de cœlo cœtus hominum adeat. ¶ Interdum idem est quod in desuetudinem abire, sive exolescere. Liv. in præfat. lib. 1: Labente deinde paulatim disciplina. ¶ Aliquandò errare, falli, peccare. Cicero 1. de Finibus: Epicurus autem, in quibus sequitur Democritũ non ferè labitur. ¶ Labi etiam dicuntur ii, qui in lubrico figentes vestigia in terram ruunt.

Lābĭlĕ, lis, n. t. Quòd facilè labitur.

Lāpsŭs, us, m. q. Ruina, casus. [מפלה *mappeláh. πτῶσις, ὀλίσθημα.* Gal. *Cheute, coulement, glissement.* Ital. *Rouina, errore.* Ger. Ein fall/ schlipffung. His. *Resualadero, cayda.* Pol. *Vpadek, posliznienie.* Vn. *Eset roinlás vétök* An. *A fall, a sliding.*] Plin. li. 7. c. 37: Et victor suprema in senecta lapsu scalarũ exanimatus est. ¶ Per trãslationem cũ

nem etiã accipitur pro errore vel culpa per imprudentiam admissa. Plin.lib.5.cap. 1: Haud alio fidei proniore lapsu, quàm ubi falsæ rei gravis autor exiſtit. ¶ Item lapsus, ſerpẽtum progressus apud Virg.2.Aeneid.At gemini lapsu delubra ad ſumma dracones Effugiunt. ¶ Lapsus rotarum à Virg.2. Aeneid. dicuntur, quaſi labiles rotæ, quibus ſcilicet ſubjectis, facilius labereturingens ille equus ligneus.

Lāpsābūndŭs, [Pol.*Vpadaiaci.* Vng.*El esõ, el iſzamo, haylo.*] Seneca Epiſt. 53: Alterius fundamenta lapſabunda in mollem ac fluidam demiſſa humum.

Lāpsĭo, f. t. lapsus, ruina. [נְפִילָה *mappelâh.* ὀλίσθημα. πλῆσμα. Gall.*Cheute.* Ital.*Rouina.* Germ. Ein fal. Hiſ.*Cayda.* Pol. *Vpadek.* Vng.*El esés, romlás.* Ang. *A fall, a ſlyding.*] Cic.4. Tuſc. Sed hæc in bonis rebus, quòd alii ad alia bona ſunt aptiores, facilitas nominetur: in malis proclivitas, ut ſignificet lapſionem: in neutris habeat ſuperius nomen.

Lāpso, as, frequentativum, Lubrico, & nutanti gradu incedo. [יָקַח *hecholik* ὀλισθαίνω. Gall.*Se couler, gliſſer ſouuent.* Ital.*Scorrere.* Germ Schwancken/ gehen alß wann einer alle tritt fallen wolte. Hiſpan *Delexnarſe.* Pol. *Chwieiacz ſie ide.* Vngar. *Tantorgok ſikamodom.* Ang. *To ſlide or ſlip often.*] Virgil. 2. Aeneid. - hæc dicens altaria ad ipſa trementem Traxit, & in multo lapſantem ſanguine nati. ¶ Lapſantem greſſum firmare, Silius lib.3.

Lăbŏr, oris, m.t. Opera, defatigatio, diligentia, cõtentio. [עִמָּל *hamál* יְגִיעַ *jeghiah.* πόνος, κάμος. Gall.*Labeur, peine & trauail.* Ital.*Fatica.* Ger. Arbeit/ mũhe. Hiſ.*Trabajo con afan.* Pol. *Praca, robota.* Vng.*Muka.* Angl.*Labour, trauayll or paine.*] Nec me laboriſte gravabit, Valla. Labo primam brevem habet: labor primam longam. Hinc labor, oris, & laboro, as, prima brevi: quod an ab altero illorum derivetur, an ab utroque potiùs, liberum opinaturis relinquo. Cicero de Senectut. Nónne melius fuiſſet otioſam ætatem & quietam ſine ullo labore, aut contentione traducere? Ovid. 1. de Arte: - pars eſt exhauſta laboris. Cic. pro Archia: Quid eſt quod in hoc tam exiguo vitæ curriculo, & tam brevi, tantis nos laboribus exerceamus? Labor exercet apes, Virg. 1. Aen. ¶ Labor apud poëtas frequenter accipitur pro periculo, calamitate, vel alio quovis incommodo. Vir. 1. Aen. Me quoq; per multos ſimilis fortuna labores Iactatam hac demum voluit cõſiſtere terra. Idẽ 3. Aen. - requies ea certa laborũ. Ovid. Epiſt. 9: - ſeries immenſa laborũ. ¶ Dicitur etiam labos, ſicut lepos, arbos. Plautus Trinummo: Quahquam ibi animo labos grandis capitur. Arduus labos, Valerius ſexto Argon. ¶ Laborem ſerere, πόνον σπείρειν, vulgò dicebãtur qui fruſtra laborarent, quaſi nihil fructus è labore reportaturi præter laborem. Diogenianus.

Lăbōro, as, penult. prod. n.p. Contendo, nitor, operam do, laborem adhibeo. [יָגַע *jagháh.* πονέω, πλαυπωρέω. Gal.*Labourer, trauailler, pener, ahanner.* Ital *Affaticarſi, faticare, durar, fatica.* German. Arbeiten/ wercken. Hiſp. *Trabajar, fazer lo.* Polon. *Pracuie, robie,* Vngar. *Mukálkodom.* Ang *To labour, to work.*] Seneca: Iugiter fodiẽdo laborat. Cic. 5. Verrina: Omnibus enim nervis mihi contendendum eſt, atque in hoc laborandum, ut omnes, &c. ¶ Ambitioſè in re aliqua laborare, Quintil. lib. 3. cap. 11. ¶ Vnde & per translationem laborare pro malè habere ſumitur: ut quum aliquem laborare quartana, πλαπλατίζειν, aut laborare podagra dicimus. Plinius: Succus ejus podagra laborantibus prodeſt. Laborare ex renibus, Cicero 2. Tuſc. Laborare ex dolore puerperii, Terent. in And. Laborare à frigore, Plin. lib. 32. cap. 10. ¶ Interdum idem quod angor, ſolicitus ſum. φροντίζω. Cic. Epiſt. 110: Nam de judiciis quod quæris, multò laboro minus: trahantur per me pedibus omnes rei: ſit vel Selius tam eloquens ut probare poſſit ſe liberum, non laboro. Idem Quinto Fratri: De filii tui eruditione quod labores nihil eſt. Idem D. Bruto: Senatum, populumq; Romanum de te laborare non ſolùm ſalutis ſuæ cauſa, ſed etiam dignitatis tuæ. ¶ Aliquando pro arte conficere, colore. ἀσκεῖν, λαγανεῖν. Virgil. 2. Aen. Arte laboratæ veſtes. Et laboratus ager, dicitur qui probè cultus eſt. ἀσκητὸν χωρίον. Laborati libri, elucubrati. Martial. li. 1: Plena laboratis habeas quũ ſcrinia libris, Emittis quare Soſibiane nihil? ¶ Non laboro de hac re: hoc eſt, non curo, neq; anxius ſum, inquit Budæus. Cicero pro Roſc. Amerino: Quoniam cujus conſilio occiſus ſit invenio: cujus manu ſit percuſſus, non laboro. Idem 4. Academ. Sed quia non laboro quàm valde ea, quæ dico, probaturus ſis, eo minus conturbor. ¶ Laborare re frumentaria. Cæſar 3. bel. Civilis: Illi omnia perpeti parati, maximè re frumentaria laborabant. ¶ Laborare vitiis, Liv. 4. bel. Maced. Diverſisque duobus vitiis, avaritia & luxuria civitatem laborare. ¶ Laboratur, in magnum diſcrimen eſt ventum. Cic. ad Lentulum lib. 1: Laboratur vehementer, inclinata res eſt. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, allaboro, & elaboro: de quibus egimus ſuprà ſuis locis. ¶ A laboratus fit cõpoſitũ Illaboratus, illaborata, illaboratũ, quod ita ſecernitur ab inelaborato, quòd inelaboratũ dicitur, quòd non ſatis artificio excultum eſt, ἀνεξεργαστον. Illaboratũm verò, quod ex tempore & ſine labore factum videtur, αὐτοσχέδιον. Illud vitio dari ſolet, hoc laudi. Quint. de Cicer. Quum interim hæc omnia, quæ vix ſingula quiſquam intermiſſa cura conſequi poſſet, fluunt illaborata. ¶ Laborantibus Deum adeſſe teſtatur hic Alexidis Senarius: πᾶσι γὰρ πόνοις ὁ θεὸς συναμβαίνει.

Lăbōrāti ŏr, comparativus pro elaboratior: hoc eſt, operoſior. [Pol.*Pracżowitſzi.* Vng.*Baiosb, nagyob mukáual valo.*] Terrull. de Virg. velãdis: Tãto cõtinentia majoris ardoris laboratior.

Lăbōrĭōsŭs, a, um, duplici ſignificatione dicitur. Nam & laborioſum dicitur quod multum laborat, & in quo multum laboratur. [יָגֵעַ *jagheáh.* ἐπίπονος, κοπιαστικός. Gall. *Laborieux, penible.* Ital. *Faticoſo.* Ger. Arbeitſam. Hiſ. *Trabajoſo con afan.* Pol. *Pracżowity.* Vn. *Mukás.* An. *Painfull, full of labour.*] Cic. pro Cælio: Vos laborioſos exiſtimet, quibus otioſis, nec in communi quidem otio liceat eſſe. Laborioſus ager, in quo colendo plurimùm laboratur. Cæcilius durum rus fugit, & laborioſum. Laborioſum opus, difficile, & quod non ſine labore perficitur. Plaut. in Merc. Laborioſi nihil tibi quicquam operis imperabo. Laborioſæ exercitationes. Cic. 1. de Fin. Quis noſtrũm exercitationem ullam corporis ſuſcepit laborioſam, ni ſi ut aliquid ex ea commodi conſequatur? ¶ Hinc laborioſior, laborioſiſſimus.

Lăbōrĭōsē. [ἐπιπόνως. Gall. *Auec peine & trauail.* Ital. *Faticoſamente, con afanno.* Ger. Mit arbeit/ tümerlich. Hiſ. *Trabajoſamente.* Polon. *Pracż wcżie.* Vng. *Mukáſſan.* Ang. *Painfullie, with great labour.*] Laborioſus, laborioſiſſimè, adverbia. Quod eſt cum maximo labore, ἐπιπονώτατα. Cic. 1. Verr. Itaque ſemper hi diligentiſſimè, laborioſiſſimeque accuſarunt, qui ſeipſos in diſcrimen exiſtimationis venire arbitrati ſunt. Idem pro Roſcio: Quò quiſque eſt ingenioſior, hoc docet tracundiùs, & laborioſiùs.

Lăbōrĭfĕr, pen. corr. adjectivum idem quod laborioſus, ſeu laboris patiens: ἐπίπονος. Gall. *Laborieux, qui porte peine en luy trauail.* Ital. *Sauio ada fatica.* Ger. Arbeitſam/ der arbeit lac. Hiſ. *Trabajoſo, que trae labor.* Pol. *Robotni.* Vng. *Mukaſzeandó.* Ang. *Laborious, that indureth labour.* Jur. Herculis labentia Ovid. 9 Metam. Nanque labo..feri quam..am nata..adeſſet Herculea. Idem 15, Metam. - numénque ſuperbum Cæde laboriferi credunt gaudere juvenci.

Labrum, bri, Vide LABIVM.

Lăbellum, li, n.ſ. diminutivum: ſicut à flabro, flabellum. [χάλαζον. Gall. *Petite leure.* Ital. *Labretto.* Ger. Ein läfftzlein. Hiſp. *El beco.* Polon. *Warzeczki.* Vng. *Haiakatska.* Ang. *A litle lip.*] Cic. 1. de Divin. At Platoni quum in cunis parvulo dormienti apes in labellis conſediſſent, reſponſum eſt, ſingulari illũ ſuavitate orationis fore. ¶ Interdum etiam pro vaſculi genere ponitur, facto ad ſimilitudinem labri, quo in balneis uti ſolemus ad lavandum. Plin. Cineremq; in labellis aqua addita confricant manu, & conſidere patiuntur.

Lăbōsŭs, a, um, veteres à labe dixerunt. Lucil. Præterea omne iter hoc eſt laboſum atque lutoſum.

Labrōsŭs, a, um, Quod extremitates habet, veluti quædam labra prominentes. [χάλοωδης. Gall. *Lippu, qui a groſſes leures ou gros bord.* Ital. *Coſa con orlo ò con cornice.* Ger. Das ein port oder läfftzen hat. Hiſp. *Coſa de grandes becos.* Pol Wargacż. Vng. *Aiakas.* Angl. *That hath great lippes.*] Celſus lib. 7. cap. 26: Ferramentum fecit in ſumma parte labroſum, in ima ſemicirculatum.

Labrum venereum, Herba eſt ex genere aculeatarum, echinata ferens capitula, quibus fullones pannis veſtibusque lanam inducunt, [δίψακος. Pol. *Szczotki, polnaſzczet.* Vng. *Daptaſzya.*] Dioſcorides dipſacum appellat. Vulgus Herbariorum *Virgam paſtoris.*

Labrŭs, Piſcis genus, cauda placens, ab uno Ovidio memoratum, referente Plin. lib. 32. cap. ult.

Labrūſcă, æ, f.p. Vitis agreſtis, quæ & arratica dicit. [בְּאֻשָׁה *boſthâh.* ἀγριάμπελος, ἄμπελος ἀγρία. Gall. *Vigne ſauuage.* Ital. *Lambruſca.* Ger. Ein wilde Weinreb. Hiſp. *La vua de la vid ſilueſtre.* Pol. *Leſna maczicza winna.* Vngar. *Vad ſzöllö.* Angl. *A wilde wine.*] Labruſca dicta, teſte Servio, quòd in agrorum labris: hoc eſt, marginibus, & ſepibus naſcatur. Virgilius in Buc. Sylveſtris raris ſparſit labruſca racemis. Legitur & labruſcum neutri generis. Virgil. in Culice: Denſaque virgultis avidè labruſca petuntur.

Laburnum, Arbor eſt Alpina, dura candidaq; materia, aquas refugiens, cujus florem cubitali longitudine non attingunt apes. Autor Plin. lib. 16. cap. 18.

Labȳzŭs, λάβυζος, Aromatis genus, ex quo myrrhæ commiſto Perſicorum regum diademata ſolent parari. Eſt autem labyzus gummi quoddam myrrhæ non diſſimile, ſed lõgè pretioſius, odoratiusq;. Cel. Rhodig. lib. 18. cap. 18.

Lac, lactis, Succus maternus, quo animalia nutriuntur, dictum à laciendo, quod admotis mammis infantes alliciantur. Vel potiùs à Priſco recto: dicebant enim Lacte, à Græco amputa-

tis duabus literis γάλακτ⊙. [חלב *chaláb.* γάλα. Gal. *Du lait.* Ital. *Latte.* Ger. *Milch.* Bel. *Melck.* Hi *Leche.* Po. *Mlieko.* Vn. *Téy.* An. *Milke.*] Vir. 3. Aegl. - & lac subducitur agnis. ¶ Lacte, gen. neut. in nomin. dixit Plaut. in Mil. Tam simílem quàm lacte lacti est. Idem in Mæn. Nec aqua aquæ, nec lacte lacti, mihi crede, usquam similius. Hanc terminationem Sosipater lib. 1. approbat, quod omnino nullum, ut inquit ille, nomen in C. mutam, aut in duas mutas CT. (scribebât enim veteres etiam lact) finiatur. Vsus etiam Cato est eodem autore Sosipatro. Et in Italiâ atrâs capras lâc albúm habere. Lac schiston, γάλα χιστὸν appellatur, in qua pars caseosa separata est à serosa. ¶ Lac Cyrenaicum, laserpitii succus, quod & Laser appellatur, in Cyrenaica regione primùm repertum. Vide infrà in dictionibus LASER & LASERPITIVM.

Lactes, pluralis numeri, gen. fœm. [τὰ μεσεντέριον. Polon. *Kiszki mnieysze wczł owieckie.* Vng. *Vékony gyenge bél.* Ang. *The small tripes.*] Dicuntur graciliora intestina per quæ labitur cibus, quæ tria sunt, tenue, jejunum, Pylorus: involvunturq; mesenterio, ut à spinæ contactu duro munitiora tutioraque reddantur. Dictæ lactes à lacte, aut propter mollitiem, aut propter candorem pinguedinis: aut certè ab antiquo verbo Lacio: propterea quòd cibum alliciant. Plaut. Curcul. Ita cibi vacuitate venio laxis lactibus. Plinius existimat Lactes tantùm in hominibus & ovibus dici, in cæteris autem animalibus ile appellari. Ejus verba sunt lib. 11. ca. 37: Ab hoc ventriculo lactes in homine & ove, per quas labitur cibus, in cæteris ile: à quibus capaciora intestina ad alvum, hominique flexuosissimis orbibus. ¶ Quidam pro intestinis pinguibus accipiunt: unde Persius: Emeris auriculas pulmone & lactibus unctis. ¶ Cornutus putat lactes loca in lateribus esse sub umbilico pubetenus adeò delicata, ut plagam ferre non possint.

Lāctārĭus, a, um, Quod lac in se habet, sive succum lacteum. [γαλακτώδης. Gal. *Laitier, qui rend du lait.* Ital. *Che ha latte.* Ger. Das Milch hat/oder Milch gibt. Hisp. *Cosa que tiene leche.* Polon. *Mleczny.* Vng *Teies.* Ang. *That gyueth milke.*] Plin. lib. 26. cap. 8: Tithymalum nostri *herbam lactariam* vocant, alii *lactucam caprinam.* Lactaria animalia, quæ lactis gratia pascuntur. Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 1: Dandum bubus lupinum & lactariis medica & cythisum.

Lāctārĭŭs, rii, m. s. Pistor qui cibos ex lacte conficit. [γαλακτοπώλης. Pol. *Mleczni kuchart.* Vn. *Teies etők fözö.*] Spartianus in Heliogabalo: Dulciarios, & lactarios tales habuit, ut quæcunq; coqui de diversis eduliis exhibuissent, vel structores, vel pomarii, illi modò de dulcibus, modò de lactariis exhiberent.

Lāctĕŭs, a, um, Quod ex lacte est. [γαλακτινός. Gal. *De lait.* Ital. *Di latte.* German. Das von Milch ist. Hisp. *Cosa toda de leche.* Pol. *Mleczati.* Vngar. *Téyből valo.* An. *Of milke.*] Quandoque accipitur pro niveo & lactis candorem referente: ut, Colla lactea. Virg. 8 Aen. - tum lactea colla Auro innectuntur. Lacteus porcus qui lacte alitur. Mart. lib. 5: Nondumque victa lacteum faba porcum: hoc est, porcum adhuc lactantem, & fabam per ætatem frãgere non valentem. ¶ Lacteus orbis, sive circulus, in cœlo dicitur, quem Græci γαλαξίαν vocant: utroque nomine à lactis candore deducto. Cicer. in Somn. Scipion. Erat autem is splendidissimo candore inter flammas circus elucens, quem vos (ut à Graiis accepistis) orbem lacteum nuncupatis. Plinius libro 2. capite 25: Omnes fermè sub ipso Septentrione aliqua ejus parte non certa, sed maximè in candida, quæ lactei circuli nomen accepit. Vide Macrob. in Somn. Scipion.

Lāctĕŏlŭs, a, um, diminut. [ὁ γαλακτιδιός. Vng. *Teyetske.*] ut puellæ lacteolæ, Catul in Camerium, Epigram. 51

Lāctĕo, es, n. s. Lac sugo. [יבן *janák.* γηλάζω. Gal. *Teter, succer du lait de la mammelle.* Ital. *Lattare.* Germ. Milch saugen. Bel. Suygen. Hispan. *Mamar la leche.* Pol. *Doie, ssam.* Vng. *Szopok.* Ang. *To sucke milk out of a dugge.*] Var. 2. de Re rust. cap. 5: Lactentes cum matribus ne cubent. Cicer. 2. de Divin. Romulus lactens fulmine ictus. Vnde lactens porcus est, qui adhuc lac sugit. Varro 2. de Re rust. cap. 4: Porci qui depulsi sunt à mamma, à quibusdam delici vocantur: neque jam lactentes dicuntur. Lactentia frumenta vocat Virg. lib. 1. Geor. quasi lactescẽtia: hoc est, albescentia & lactis colorem referentia.

Lāctĕsco, scis, scere, n. t. Est in lac converti. [γαλακτόω Gall. *Devenir lait, avoir du lait.* Ital. *Cõuertirsi in latte.* Ger. Zu Milch werden. Belg. Melck worden. Hisp. *Ser ò hazerse leche.* Pol. *Wmlieko sie obracam.* Vng. *Meg teiesödöm.* Ang. *To be turned in to milke.*] Cic. 3. de Nat. deor. Omnis ferè cibus matrum lactescere incipit. Nonnunquam idem quod lacte impleri. Plin. lib. 11. cap. 41: Asinæ prægnantes continuè lactescunt.

Lăcto, as, act. p. Lac præbeo, quod propriè matrum est. [יניק *henik.* γηλάζω. Gal. *Alaitter.* Ital. *Lattare, dar il latte.* Ger. Seugen/oder zu saugen geben. Bel. Te suygen geven. Hisp. *Dar à mamar la leche.* Pol. *Doie, sacz daie.* Vn. *Szoptatok.* An. *To giue sucke, to suckle.*] Varr. 2. de Re rust. ca. 7: Annículis jam factis dandum hordeum, & furfures usq; quo aderunt lactantes. Lactare lier propriè dicitur, quæ lac in mammis habet. Gel. lib. 1 1: Nam plerumq; sine discrimine quæcunque lactans e tempore, offerri solet. Celsus lib. 2. cap. 28, videtur lactãtia a cipere pro lactariis: hoc est, pro iis quæ ex lacte confecta sunt. Lac (*inquit*) mel, adeoq, lactantia, atque omne pistorum opus. Idem cap. 29. ejusdem libri: Mel crudum, lac, lactantia omnia, mulsum. ¶ A lacto fit compositum ablacto. hoc est, à lacte arceo: quod vide suo loco. ¶ Est præterea lacto frequentativum ab antiquo verbo lacio, quod significat decipio, & per blanditias in fraudem illicio. ἐπαγγέλλω, ἀγκωχεύω. Terent. in Andr. Non tibi satis esse hoc visum solidum est gaudium, Nisi me lactasses amantem, & falsa spe produceres? Ibidem: Túne hîc homines adolescentulos, imperitos rerum, eductos liberè in fraudem illicis? Sollicitando, & pollicitando animos eorum lactas?

Lāctātŭs, us, ui, m. q. Actus lactandi. [γλασμὸς, πολύνησις. Gal. *Alaittement, tettement* Ital. *Lattamento.* Ger Seugung. His. *Aquella obra de dar à mamar la leche.* Pol. *Sanie.* Vng. *Szoptatás.* Ang. *A giuing of sucke or milk.*] Plin. lib. 32. cap. 2: Ob id sibilo à piscatoribus tanquam serpentibus evocari, & capi, pinguescere lactatu, &c. De murænis.

Laccĭ renaicum, Silphium est.

Lacca, secundum quosdam concavum, est gummi quoddam genus, fluens ex arbore, tincturis utile. Vide Barb. in Corol. 23. lib. 1. Dioscor.

Lacæna, λάκαινα, φαινομηρὶς, Genus vestimenti.

Lăcĕr, ri, & Lacerus, a, um. pen. corr. Dilaniatus, discerptus, distractus, laniatus. [דרף *taráph* בסרך *nitráph* קרוע *karúah.* διῤῥωγὼς, ῥωγαλέος, ῥακάδης. Gall. *Deschiré, desmembré, mutilé.* Ital. *Stracciato, squarciato.* German. Zerzerrt/ zerrissen/ eines Gliedes beraubet. Belg Ghescheert His. *Despedatado en partes.* Polon. *Otargani, ochromiony.* Vn. *Szakadoxot.* Ang. *Rent or torne.*] Propriè, ait Asconius, lacerus dicitur amputatus membris, aut oculis, vel auribus. Virg. 6. Aen. Atque hîc Priamidem laniatum corpore toto Deiphobum vidit, lacerum crudeliter ora, Ora, manusque ambas, populataq; tempora raptis Auribus, & truncas inhonesto vulnere nares. Tacit. Donec soluta compage scutorum, exangues, lacerosq; prosternerent. Lacer (*inquit Festus*) dicitur qui auribus curtatus est: item, Lacerum, quodcunque in corpore imminutum.

Lăcĕro, as, act. p. Dilanio, membratim discerpo. [טרק *parák* טרף *taráph* קרע *karáh* בתך *hittách.* σπαράσσω, σπαράττω. Gall. *Deschirer, desmembrer, mutiler, mettre par pieces.* Ital. *Stracciare, squarciare.* Ger Zerzerren/zerreissen. Bel Verscheuren. Hisp. *Despedacar en partes.* Pol. *Rozrywam, targam.* Vng. *El szaggatom.* Ang. *To rent or teare in peeces.*] Virg. 3. Aen. Quid miserum Aeneam laceras? Ter. in Adel. Tum autem Syrum impulsorem, vah quibus illũ lacerarem modis Lacerare morsu viscera, Cic. 2. Tusc. Lacerare unguibus, Ibidem. Lacerare homines malè suadendo, Plaut. Curcul. Lacerare diem, in vanum consumere tempus dici, Plautus in Sticho. Lacerare rem suã, absumere bona sua, Plaut. in Merc. Lacerat me meus mœror, Cic. ad Attic. lib. 3.

Lăcĕrātĭo, onis, verb. f. t. Dilaceratio. [טרק *perék* טרטה *terephâh* נתוח *nethách.* κατάσχισμα. Gal. *Deschirement, desmembrement.* Ital. *Stracciamento, smembramento.* Ger. Beraubung eines Gliedes/ zerreissung. Hispan *Despedacadura.* Pol. *Targanie, czł onku niektorego ostradanie.* Vngar. *El szaggatás.* Ang. *A renting or tearing.*] Cic. in Pison. An ego si te & Gabinium cruci suffixos viderem, majore afficerer lætitia ex corporis vestri laceratione quàm afficior ex infamia? Muliebres laserationes genarum, Cic. 3. Tusculan.

Lăcĕrnă, f. p. Vestis exterioris genus, pluviæ frigorisq; injuriæ propulsandæ in primis accõmodatum, quo olim solos milites usos esse Cornutus scribit in Pers. Saty. 1. [φελόνης, φαινόλης. Gal. *Manteau.* Ital. *Mantello, tabarro.* Germ. Ein Rägenmantel. Hisp. *La vestidura, trepada, capa de camino.* Pol. *Kopienak, oponcza.* Vngar. *Köpenyeg.* Ang. *A cloke to keep frome rayne and colde.*] Plin. lib. 18. cap 25, de Virgiliarum occasu agens: Ergo ex occasu ejus de hyeme augurantur, quibus est cura insidiandi negotiatoris avaritia. Nubilo occasu pluviosam hyemem denunciant, statimque augentur lacernarum pretia. Hactenus Plin. Ob eandem etiam causam à viatoribus lacernæ sumebantur, præsertim ab iis qui expeditè & sine togæ impedimẽto iter facere volebant. Hinc M. Antonio objicit Cicero, quòd nimio festinandi studio ordinis magistratusq; sui oblitus, nõ toga aut calceis ornatus, ut Consulem decuit, sed gallicis & lacerna, ut quivis è vulgo in urbem rediisset. Verba ejus sunt hæc 2. Philip. Nam quòd quærebas, quomodo rediissem, primùm luce, non tenebris: deinde cum calceis & toga, nullis nec gallicis, nec lacerna. Propert. l. 3: Texitur in castris quarta lucerna tuis. Ovid 2 Fast. Mittenda est domino, nunc nunc properate puellæ, Quamprimum nostra facta lacerna manu. Verba sunt Lucretiæ puellas suas ad opus adhortantis, ut viro suo

ro suo in Ardeæ obsidione agenti lacernam mitteret. Lacernis item in spectaculis utebantur, & potissimùm cādidis, quæ togis superinduebantur. Martial. in distich. Amphitheatrales nos commendamur ad usus, Quum tegit algentes nostra lacerna togas. Candidis autem potissimùm lacernis in spectaculis usos fuisse, satis indicat Epigramma Martialis in Horatium quendam, qui cùm solus nigra lacerna spectaculis interesset, cæteris omnibus albatis, factum est, ut repentè cadente nive, cæteris concolor redderetur. Verba ejus sunt hæc:

Spectabat modò solus inter omnes
Nigris munus Horatius lacernis,
Quum plebs, & minor ordo, maximusque.
Sancto cum duce candidus sederet:
Toto nix cecidit repentè cœlo:
Albis spectat Horatius lacernis. Mulieres quoque lacernis quandoque usas legimus. Iuvenal. Satyr. 1: Ipsę lacernatæ dum se jactaret amicæ. ¶ Festus lacernam dictam putat, quasi laceram: hoc est, parte aliqua imminutam, eò quòd minor sit (ut ille ait) capitio.

Lăcērnātŭs, penult. prod. Qui lacerna est indutus: [ὁ μανδύῃ χειμερινῷ, φελόνῃ ἐνδεδυμένος. Gal. *Emmantelé.* Ital. *Mantellato, intabarrato.* German. Mit einem Regenmantel bekleidet. Hisp. *Vestido de tal vestidura.* Polon. Woponcza vbrany. Vng. Köpenyegös. Ang. *That weareth a cloke for rayne & colde.*] ut, Amica lacernata, Iuvenal. Satyr. 1.

Lăcērtă, æ, f. p. [ΔΝΠ *chomêt.* σαῦρος. Gall. *Lusarde.* Ital. *Lucerta.* Ger. Ein grüner Heydochß/ grösser aber dann die vnseren. Hisp. *Largato, animal reptile.* Pol. *Iaszczurka.* Vng. Gyék. Ang. *An euet or lisard.*] vel Lacertus, ti, Serpentis genus notissimum, inde nomen habens, quòd pedes habeat ad nostrorum lacertorum similitudinem accedentes. σαῦρος. Ejus duo sunt genera colore & magnitudine distincta. Minorem zignyda vocant, sive chalcidē, tergo ferrugineo sive maculis quibusdam nigricantibus distincto. Alterum genus viride est superiore multò majus, Italiæ quàm nostris regionibus frequentius. Vtroque in genere mas lacertus dicitur. Virgil. Aeglog. 2: Nunc viridis etiam occultant spinęta lacertos. Cic. ad Attic. lib. 2: Nam ad lacertas capiendas, tempestates non sunt idoneæ.

Lăcērtŭs, Piscis genus mari peculiare, cujus multæ enumerantur species à Plin. lib. 32. cap. ultimo. σαῦρος. Martialis: Quum saxetani fertur tibi cauda lacerti.

Lăcērtŭs item, in homine dicitur summa brachii pars inter scapulæ & cubiti ossa intercepta, quæ à Celso humerus, à Galeno βραχίων appellatur. [ὁ ἐν τῷ βραχιονιαίῳ, ὁ νευρώδης τόπος, alii βραχίων. Gall. *Muscle, & partie charnue du corps, comme la souris du bras, le bras.* Ital. *Moscolo, la parte carnosa del braccio doue ha'l braccio la sua forza.* Germ. Die dicke oder die Mauß des Arms. Hisp. *El morezillo de muslo ò braco, el braco.* Pol. *Pięczia.* Vngar. *Husos kar.* Angl. *The braune of the arme.*] Ovid. 3. Metam. - laudat digitosque, manusque, Brachiaque & nudos media plus parte lacertos. Virg. 5. Aeneid. - ferit æthera clamor Nauticus adductis spumant freta versa lacertis. Cicero de Senect. Milo ex lateribus & lacertis suis nobilitatus. Idem 4. Tusc. O' pectora, ô terga, ô lacertorum tori. ¶ Et quoniam partes illæ corporis musculosæ sunt & validis toris compactæ, factum est, ut lacertos pro viribus ac robore accipiamus: neq; solùm pro corporis robore, verumetiam pro vehementia & pondere orationis: quos & nervos appellamus, Cicer. de Clar. Orat. Quanquā in Lysia sunt sæpè lacerti, sic ut fieri nihil possit valentius, Amētatas hastas ab aliquo accipere, & eas oratoriis lacertis viribusq; torquere: apud Ciceronē li. 2. de Orat.

Lăcērtōsŭs, a, um: id est, tortosus, & musculosus. [μυώδης. Gal. *Qui a gros muscles, fort & puissant.* Ital. *Forte, possente, de grossi muscole.* Germ. Groß oder starck von armen. Hisp. *Cosa con morezzelles, fuerte.* Pol. *Szerokich pliecżow.* Vng. *Husos, inas.* Ang. *Stronge, that hath great braunes or fine wes.*] Colum. lib. 7: Feminibus lacertosis, cruribus compactis. ¶ Ponitur etiam pro robusto & valido, quemadmodum lacerti pro robore & viribus. Cic. 8. Philip. Quos cēturiones pugnaces & lacertosos inter mimorum & mimarum greges collocavit.

Lăcessĕ, is, act. t. lacessivi & lacessi per syncopen, & lacessisse ꝓ lacessivisse, & lacesserunt pro lacessiverunt. Provoco, irrito, incito. [הסירת *hesith* העיר *hehir.* παροξύνω, ἄρχω, ὑπάρχω, κατάρχω, παροξύνω, παροξύνω. Gall. *Irriter, agacer, provoquer.* Ital. *Provocare, incitare.* Ger. Reitzen/ auffbieten. Bel. Verwecken/ tergen/ beroepen. Hisp. *Provocar ò desafiar.* Pol. *Drażnie, wiźiwam.* Vng. *Boszontom, ingörlöm, farásztom.* Ang. *To prouoke, to edge to wrath.*] Et tàm in bonam partem accipitur quàm in malā. Terent. in prologo Evnuchi: Is ne erret moneo, & desinat lacessere. Cicer. Hos ego sermones, qui & multi sunt, & tuam existimationem (ut sentio) non offendunt, lacessivi nunquam: id est, excitavi, inquit Budæus. Salust. Pridie legiones in monte positas lacessivit. Cicer. Cornificio: Sic igitur facies, meque amabis, & scripto aliquo lacesses. Ego enim respondere facilis possum, quàm provocare, Virgil. 3. Aeglog. Efficiam, posthac ne quenquam voce lacessas. Salust. Postremò dissimulandi causa, sive expurgandi, sicuti jurgio lacessitus foret, in Senatum venit. Colum. lib. 2. cap. 2: Nunquam stimulo lacessat juvencum, quod retractantem, calcitrosumque reddit.

Lăcēssŏr, passivum, Provocor, petor. [Pol. *Drażnia mnie, to wola mie.* Vng. *Ingeröltetöm, bozzontatom.*] Cicero 3. de Orat. Testis sæpè non lædit, nisi lacessatur. Idem pro Pompeio: Nationes quas nunquam pop. Roman. neque lacessendas bello, neque tentandas putavit. ¶ Legitur & lacessiri per quartam verb. declinationem, ab indicativo lacessior: quemadmodum accerso dicimus, & accersio.

Lăchănŏn, Olus. [ירק *jerek.* λάχανον. Gall. *Herbe à manger.* Ital. *Herba da mangiare.* Ger. Kraut das man ißet. Hisp. *Ortaliza.* Pol. *Chwaść.* Vng. *Laboda.* An. *All maner of pott hearbes.*] Horat. lib. 1. Serm. Saty. 6: Ad porri & ciceris refero lachaniq; catinū.

Lăchănŏpōla, pen. prod. [λαχανοπώλης. Pol. *Chwa łowa przekupien.* Vng. *Paré laboda áros.* An. *A seller of hearbes.*] Olerum venditor. Et Lachanopolis, λαχανοπῶλις, mulier olera vendens.

Lăchănŏpōlĭum, pen. prod. n. s. [λαχανοπωλεῖον. Vng. *Paré, laboda piacz.* Angl. *The hearbe merkate.*] Forum olitorium: hoc est, locus vendendis oleribus destinatus.

Lăchănīzo, as, are. [λαχανίζειν, βλακεύειν. Gall. *Estre lasche, mol & faillí.* Ital. *Esser lasso, molle, debole.* Germ. Faul vnd träg seyn. Hisp. *Ser melle, ser flacco, muelle.* Pol. *Gnuśmieie.* Vng. *El lankadok.* Ang. *To be feble and feinte.*] Languere. Sueton. in August. ca. 87: Et betizare pto lāguere, quod vulgò *lachanizare* dicitur.

Lachrўmă, mę, f. p. [דמעה *dimháh.* Gal. *Larme.* Ital. & Hisp. *Lagrima.* Ger. Ein träher. Bel. Een Trane. Pol. *L'za.* Vn. Könny. An. *A teare.*] à Græco δάκρυον, d in l mutata: cujus rei argumento illud esse potest, quòd vetustissimi dachrymas dicebant, servato d. Festus. Dachrymas ꝓ lacrymas Livius sæpè posuit: nimirum quòd Græci δάκρυα appellant. Sunt tamen qui negent hoc nomen Græcum esse, sed Latinum, à lacerando, ut sint lacrymæ dictæ, quasi lacerrimæ, quoniam ex animi laceratione lacrymæ cientur. Quicquid id est, constat certè absque aspiratione esse scribendum. Est autem lacryma, humor ex fluentiū oculis manās. Quintil. lib. 4. cap. 2: Solet nonnunquam movere lacrymas ipsa confessio. Ovid. li. 2. Metam. Perfudit lachrymis, & aperto pectore fovit. Cicero in Partit. Citò arescit lacryma, pręsertim in alienis malis. Idē 1. de Invent. Lacryma nihil citiùs arescit, ὃδ' οὐ ῥέοντα ξηραίνεται δάκρυα, ex Apollonio dictum: quòd vehemens affectus facilè vertitur in fastidium & satietatem. ¶ Lacrymæ arborum dicuntur, autore Theophrasto, ipse humor naturalis, quem interdum ipsæ arbores foris ostendunt, vel qui in ipsis interioribus partibus continetur. Plin. in Procem. lib. 23: Lacryma vitium, quę veluti gummi est, lepras & lichenas & psoras nitro antè præparatas sanat.

Lacrўmŭlă, diminutivum. [δακρύδιον. Gall. *Petite larme, larmette.* Ital. *Picciola lagrima, lacrimetta.* Ger. Ein Zaherlein. Hispan. *Pequenna lagrima.* Pol. *L'zecżka.* Vngar. Könyetske. Angl. *A litle teare.*] Ter. in Evn. Hæc verba una mehercule falsa lacrymula, Quam oculos terendo miserè vix vi expressérit. Restingue

Lacrўmo, as, penult. corrept. n. p. & Lacrymor, aris, d. p. Ploro, fleo, fletu prosequor, lacrymas effundo, aut profundo. [דמע *damáh* בכה *bacháh.* δακρύω. Gall. *Larmoyer, pleurer, ietter larmes.* Ital. *Lagrimare, piangere.* Germ. Weynen/ greynen. Hisp. *Lagrimar, llorar con lagrimas.* Pol. *Pł'acże.* Vng. *Sirok, könyezök.* An. *To weepe.*] Terent. in Adelph. Oh, lacrymo gaudio. Ovid. 3. de Arte amandi: Quò non ars penetrat? discunt lacrymare decenter: Quóque volunt plorant tempore, quóque modo. Lacrymat id: hoc est, ob id. Terent. in Evnuch. Num id lacrymat virgo? Cicer. 7. Verr. Ecquis fuit quin lacrymaretur? Ovid. 13. Metam. - manuque simul veluti lacrymantia terśit Lumina. ¶ Lacrymare etiam dicuntur plantæ, quum humor ex eis distillat. Plinius libro 17. cap. 14: Ideò lacrymantes calamos inseri non oportet, non hercule magis quām aridos. ¶ In qua significatione interdum invenitur post se habere accusativum. Lactan. in Hymno Dominicæ resurrectionis: - lacrymat sua gaudia palmes.

Lacrўmātŭs, a, um, participium à lacrymor. [נסטף *nispádh* בבכה *nibchéh.* δεδακρυμένος. Gal. *Larmoyé.* Ital. *Lacrimato.* German. Geweinet. Hisp. *Lagrimado, llorado.* Pol. *Pł'acżaci.* Vn. *Sirattatot.* An. *That is weeped for.*] Ovid. lib. 1. Fastor. Nondum pertulerat lacrymatas cortice myrrhas Acta per æquoreas hospita navis aquas.

Lacrўmātĭo, f. t. Fletus, defluxio. [בכורת *bachúth* בכה *béchch* מסטף *mispédh.* δάκρυσις. Gal. *Larmoyement, pleurement.* Ital. *Esso lacrimare & piagnare.* Ger. Weinung. Hispan. *Lloro con lagrimas.* Pol. *Pł'acż.* Vng. *Sirás, könyuezes.* An. *A weeping with teares.*] Plinius in Procemio libri 13: Genarum scabiem emendat, oculorumq; lacrymationes.

Lacrўmōsŭs, a, um, Abundans lacrymis. [בכה *bocheh.* δακρυόεις. Gal. *Plein de larmes.* Ital. *Pieno di lacrime.* Germ. Voll träheren oder weinens.

weineus. Hiſ. *Lleno de lagrimas.* Pol. *Pł acżliwi.* Vng. *Kónyes* An. *Full of teares.*] Plin. lib. 17. cap 28: Quin & vitium radicibus aquam ſalſam jubent affundi, ſi ſint lacrymoſæ. Carmen lacrymoſum, Ovid. lib. 5. Triſt. Fumus lacrymoſus: hoc eſt, provocans lacrymas, Horat. 1. Serm. Satyr. 5. Funera lacrymoſa, Ovid. Epiſt. 13. Riſus lacrymoſus, Stat. lib. 7. Thebaid.

Lacrymōsē, adverb. [*μετὰ πολλῶν δακρύων, δακρυτικῶς.* Gal. *Auec larmes, en larmes.* Ital. *Lacrimoſamente.* German. *Klágtlichen/in geſtalt der träheren.* Hiſp. *Con lagrimas, lloroſamente.* Pol. *Pł acżliwie.* Vng *Kónyeczne.* Ang *Weepinglie, as thoght one weepeth.*] Pli. lib. 16. cap. 43. Staminea hoc uſu probant venam, & vocant fertilem: argumẽto ſimilitudinis, quoniam lacrymosè criſpa.

Lacrȳmābĭlĭs, le, Lacrymas commovens, miſerabilis: [*πολύδακρυς.* Gal. *Qu'on doit pleurer, digne d'eſtre pleuré.* Ital. *Coſa per laqualle ſi deue piagnere.* Ger. *Klágtich/jámerlich/das einem die träheren angewinnt.* Hiſ. *Coſa digna de ſer llorada.* Pol. *Pł acżliwi, ſmetni.* Vn. *Siralmas.* An. *To be lamented and weeped for.*] ut Bellum lacrymabile. Ovid. 8. Metam. Læter, ait, doleámne geri lacrymabile bellum. Idem 2. Metam. Vixq; tenens lacrymas, quia nil lacrymabile cernit.

Lacrȳmabŭndŭs, a, um, Ferè lacrymans. [*δακρύοντι ὁμοιὸς, δακρυόεις.* Gal. *Tout eſploure, larmoyant à groſſes gouttes.* Ital. *Pieno di lacrime, fondato in lacrime.* Ger. *Weinend / greinend.* Hiſ. *Lleno de lagrimas.* Pol. *Pł acżaci.* Vn. *Könyuezendŏ, ſiro felbe leuŏ.* An. *Weeping, readie to weepe.*] Liv. 3. ab Vrbe: At ille lacrymabundus: Gratum eſt, *inquit*, craſtina die veſtra opera utar.

Lăcīnĭă, laciniæ, f. p. in veſtimento pars extrema, & cæſuræ particulatim concisæ, decoris cauſa, inquit Sipontinus, à lacerando dictum. [כנף *chanaph.* *ἐσθῆτος τὸ κάτω μέρος, πτερυγία.* Gal. *Le bord ou le pli d'vn habillement chiqueté & frangé.* Ital. *Orlo delle veſte, frangie, merli criſpe, falde delle veſte.* Ger. *Die zerhauwenen zäſerlein zu euſſerſt an den ſaumen der Kleyderen.* Hiſ. *Falda ò trepa ò orilla de la veſtidura.* Pol. *Klin vſ:knie ktori viawſi wnim mieczo noſiemi:* item, *fal'd.* Vn. *Tſuha haſitékia peremie.* An. *A garde of a garment cutt, an hemme, a fringe.*] Laciniæ ſunt in veſtimento partes extremæ, quas interdum in humerum ſolemus rejicere, quibusq; in ſinum collectis, aliquid geſtare conſuevimus: ita dictæ, ut Feſtus indicat, à lacerãdo, quòd ſint partes quędam & ſegmenta veſtem dividentia. Plautus in Mercat. At tu ædepol ſume laciniam, atq; abſterge ſudorem tibi. Cicero Tironi: Videor enim videre te ementem ruſticas res, cum villico loquentem, in laciniã ſervantem ex menſa ſecũda ſemina. ¶ Colum. lib. 8: Iubet pecus ægrotũ diſtribui in lacinias. i. in particulas ſeparari, ut facilius convaleſcant. Nam diſcreta animalia & in partes diviſa, in lacinias ſegregata dicuntur. Lacinia tenere dicuntur, qui leviter rem tenent: hoc eſt, extrema veſtis ora. Cic. li. 3. de Orat. Nam illud alterum genus quod eſt tẽporibus, locis, rẽbus definitum, obtinent, atq; id ipſum lacinia.

Lăcīnĭātŭs, adjectivũ: [Pol. *Vfaldowani.* Vng. *Perémŏs.* Angl. *That hath a fringe or welte.*] unde laciniata veſtis: id eſt, ſinuoſa.

Lăcīnĭātim, adverb. Particulatim & ſeparatim. [Pol. *Rozdzielnie.* Vn. *Darabonkent, ſzaggatua.*] Apul. Non laciniatim diſperſo, ſed cuneatim ſtipato commeatu, difficultates illas tranſabiremus.

Lăcīnĭōsŭs, ſa, ſum, Amplus & ſinuoſus: [*ὁ ἔχων πολλὰ δίπλα.* Gall. *Qui a des plis.* Ital. *Pieno di falde.* Ger *Fáldechtig/weit.* Hiſ. *Lleno de haldas.* Pol. *Fal'dziſti, ſzeroki.* Vn. *Bŏ', haſadekos, kebeles, peramos.* An. *Jagged, full of plaittes, hemmed, fringed.*] ut Veſtis laciniosa. Sermo laciniosus: id eſt, flexuoſus, multisq; ambagibus involutus. ¶ Plinius Alexandriam laciniosam fuiſſe ſcribit: hoc eſt, extenſis veſtium laciniis ſimilem, lib. 5. cap. 10: Metatus eſt eã Dinocrates architectus plurib. modis memorabili ingenio, XV. M. paſſuum laxitate inſerta, ad effigiem Macedonicę chlamydis, orbe gyrato laciniosam, dextrælævaq; angulosq; procurſu. Laciniosa folia, Plin. lib. 25. cap. 10.

Lăcīnĭōsă onera apud Tertul. lib. 4, contra Marc. Multiplicia & quæ homines occupationibus diſtinebant, ſicuti impedit ingreſſum veſtis laciniosa. Sermo apud eundem lib. de virginibus velandis pro diffuſo.

Lăcĭo, is, lacui & lexi Priſciano, & in ſupino lacitum, & lectũ, ſignificat in fraudem duco: ab obſoleto nomine lax, quod fraudẽ ſignificat. [רמה *pittáh* רמה *rimmáh.* *ἐπάγω.* Gal. *Tromper, mener quelqu' vn pour le tromper.* Ital. *Menare alla mazza.* Ger. *Eynführen zu betriegen/ eyntocken.* Hiſpan. *Guiar el enganno, ò por enganar.* Polon. *L'udze abim oſſukał'.* Vngar. *Meg tſalom iſalardságla eytóm.* Ang. *To allure and deceiue.*] Feſtus, lacit: id eſt decipiendo inducit. Las enim fraus eſt. Simplex tamen lacio deſiit eſſe in uſu. ¶ Ejus compoſita ſunt Allicio, delicio, illicio, oblicio, pellicio: ex quibus fiunt frequentativa, Allecto, delecto, electo, illecto, oblecto, pellecto, & habent quidẽ duo pręterita, Priſciano teſte, & duo ſupina, quemadmodum lacio: quamvis ab elicio, elicui ſolùm inveniatur. Quòd faciat de ſe frequentativum electo, videtur aliquãdo etiam habuiſſe pręteritum elexi, & ſupinum electum. Plaut. in Aſin. Ibo adverſum, atq; electabo quicquid illud ſit. Cætera uſitatiùs prætoritum per xi, & ſupinum per ctum faciunt: ut, Allicio, allexi, allectum: Pellicio, pellexi, pellectum. Legitur tamen & præteritum pellicui apud antiquos. Livius Andronicus in Laudam Te illo Aſiatico ornatu fluens pellicuit.

Lacon, Author eſt Pollux, generoſos eſſe canes Laconicos, Arcadicos, Argolicos, Celticos, Ibericos. Tradunt antiquiùs Laconicos canes ex vulpibus canibusq; progenitos, & ob id Græco vocabulo vocari *ἀλωπεκίδας*, quaſi à vulpe Vulpicanes. Col. lib. 7. cap. 12. Laconici canes. Lege Alopecides.

Lăcōnĭcum, ci, n. ſ. Hypocauſtũ, vaporariũ. [*λακωνικὸν.* Gal. *Eſtuue.* Ital. *Stuffa.* Ger. *Ein ort in ß badſtubẽ/ an welchẽ man trockẽ ſchwitzet.* Hiſ. *Lugar enel hanno para ſudar.* Pol. *Wanna do ſuchego poczenia.* Vn. *Gŏz fŏrŏdŏ.* An. *A ſte we, an hoat houſe or drie bayne.*] Locus in balneis orbicuları ambitu in ſe recurvo, quo ſudor elicitur ſicco calore, ut docet Celſ. lib. 2. Vitruv. lib. 5. præcipit laconicum, ſudationesq; conjungi debere tepidario. Eſt enim fornacula ex terra & tegulis mãmatis addito tomento concinnata, quæ incluſo igne per ſpiracula parva calefacit per præfurnium laconici. Frequentabatur laconicũ à crudis, utiq; per deſudationem exuggeretur quicquid excrementitii & ſudorifici humoris in corpore reſedisſet. Colu. in præfat. lib. 1: Mox deinde ut apti veniamus ad ganeas, quotidianam cruditatem laconicis excoquimus: & exucto ſudore ſitim quærimus. Dictũ laconicũ, quòd eo Lacones præcipuè uterẽtur.

Lăcōnĭſmŭs, mi, m. ſ. Breviloquẽtia, brevitas in dicẽdo. [*λακωνισμός.* Gal. *Vn parler bref & court.* Ital. *Parlar breue & corto.* Ger. *Ein kurtze Red.* Hiſ. *Hablar breue.* Pol. *Wezł'owata a krotka mowa.* Vn. *Rŏuiden valo ſzollas.* Angl. *A brieffe ſhort forme of ſpeaking.*] Tractum à Lacedæmoniorum moribus, quib. prolixa loquacitate nihil erat odioſius. Cic. ad Brutum li. 11: Sed quid agoſ nõ imitor laconiſmũ tuũ: altera jam pagella procedit. (MO.

Lacrȳma, ę, Lacrymo, as, vide LACHRYMA & LACHRY-

Lactāntĭă, Celſus vocat omnia quæ lac emittunt, vel pro iis quæ vulgò *Lactĭcinia* dicuntur, accipit, vel pro cibis lactanis.

Lactārĭă. Tithymali maſculus, Dioſc. lib. 4. cap. 168.

Lactĭdiacĭ, ſunt quæ circa umbilicum calce percuſſi ſunt: quia ea pars delicata & mollis eſt, aut quia inteſtina circa umbilicum eſſe noſcuntur, *λελακτισμένοι.*

Lăctōrĭs, Herba eſt oleæ folio, ſed minore, & flore luteo: intùs plena lactis, quod guſtatum vomitiones concitat. Eadem eſſe putatur aut certè ſimillima illi quæ militaris herba appellatur: quoniam vulnus ferro factum nullũ non ſanat intrà quinque dies ex oleo impoſita. Plin. lib. 29. cap. 18.

Lăctūcă, æ, pen. prod. f. p. Herba acetariorũ uſu notiſſima, inde dicta, quòd abundantia lactis exuberet. [חרץ *merór.* *ψιδάκιον.* Gal. *Laictue.* Ita. *Lattuca.* Ger. *Lattich ein kraut* Hiſ. *Lechuga* Po. *Sał'ata.* Vn. *Saláta.* An *Lettuce or lettuce.*] Plin. li. 19. ca. 8: Quę meconis appellatur à copia lactis ſoporiferi, quanquam ſomnũ parêre credãtur. Apud antiquos Italię hoc ſolùm genus clarũ fuit: & ideò lactucę nomẽ adeptę Lactucarũ aliæ ſunt Cæcilianæ, aliæ Cappadoces. Itẽ Tarteſiacæ, Paphię, ſive Cyprię & Seſſiles. Lactucarũ criſpas Cappadocas vocãt Seſſiles, quæ latè per terrã diffunduntur, quæ & Laconicæ dicũtur, teſte Plin. li. 19. ca. 8. Martial. li. 13: Claudere quæ cœnas lactuca ſolebat avorum: Dic mihi cur noſtras incipit illa dapes? Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 4: nam lactuca innatat acri Poſt vinũ ſtomacho.

Lăctūcŭlă, æ, diminutivum. [*τὸ ψιδάκιον.* Gal. *Petite laictue.* Ital. *Picciola lattuca.* Ger. *Ein Lattichlein.* Hiſ. *Pequenna lechuga, lechuguino.* Pol. *Sał'atka.* Vn. *Salatáska.* An. *A litle lettuce.*] Colu. lib. 10: Iam teneris frondens lactuca fibris.

Lăcūnă, vide LACVS.

Lăcŭs, us, m. q. Locus profundus cũ aquis perpetuis ibidẽ natis, efficiens rivos & flumina. [בור *bor* בארה *ghébe.* *λίμνη, λάκκος.* Gal. *Vn lac.* Ita. *Lago.* Ger *Ein See.* Hiſ. *El lago que tiene agua viua.* Pol. *Ieżioro.* Vn. *A lack.*] Differtq; à ſtagno, quòd hoc ad tẽpus habeat aquã ſtagnantẽ, quæ plerunq; hyeme colligi ſolet, eſtate ſiccari: lacus aqua ſit perpetua & perennis. Virg. 4. Geor. Iamq; domũ mirans genitricis, & humida regna, Speluncisq; lacus clauſos, lucosq; ſonantes. Idem 8. Aeneid. deinde lacu fluvius ſe condidit alto. Col. lib. 6. cap. 105: Nec ulla re magis gaudet quàm rivis, atq; cœnoſo lacu volutari. ¶ Itẽ lacus dicitur vas amplum in quod muſtum pedibus prælove expreſſum influit. [יקב *jekéb.* Gall. *Vn grand vaiſſeau à receuoir le vin qui coule du preſſoir.* Ital. *Vaſo nel quale cade il vino dal torchio.* Germ. *Der Botticn oder Zuber in welchen der Moſt ab dem Trotte bett oder Kättern laufft.* Hiſpan. *La cuena.*] Col. lib. 12. cap. 29: Antequam præla vinacea ſubjiciantur, de lacu quàm recentiſſimum addito muſtum in amphoram novam, camq; oblinito & impicato diligenter. Ovid. in Faſtis: Præmia de lacubus proxima muſta tuis. Varro lib. 1. cap. 54: Quæ calcatę uvę erunt, earum ſcalpi cũ folliculis ſubjiciendi ſub prælum, ut ſi quid réliqui habeant muſti exprimatur in eundem lacum. Græcè *λῆνὸς* etiam dicitur. Vnde Lenęus Bacchus, & Lenobates, uvæ

tes,uvæ calcator. ¶ Lacubus itē diſtinguuntur granaria,ut ſeparatim quæq; legumina ponantur, Col.lib.1.cap.6. ¶ Interdum lacus accipitur pro trabe plana in ædificiorū contignatiónibus,vel pro tignorum interſtitio,lacuū quandā ſimilitudinem referente.Lucilius: -reſultantq; ędesq; lacusq;.

Lăcūſcŭlŭs, diminutivum, [λακκίδιον. Gal. *Vne petite foſſe.* Ital. *Foſſetta.* German. Ein Waſſergrůblein. Hiſpan. *Pequenna cana,langunaio.* Pol. *Ieziorko.* Vngar. *Tauatska.* Ang. *A litle pitte or ditche.*] Col. lib. 12.cap. 50: Oportet habere lacuſculos tam multos quàm poſtulabit modus olivæ.

Lăcūnă,æ,pen.prod.à lacu fit,& eſt aquę collectio,vel foſſa(ut Feſtus docet)in qua aqua collecta ſtare conſuevit. [גבא *ghebe.* λίμνη.Gall. *Lacune,foſſe.* Ital. *Aqua morta,laguna.* Ger. Ein pfŭtz/ein tantiach. Hiſp. *Lagnna de agua repoſada, lagunaio.* Pol. *Kal'uża,gruba,dol'.* Vngar. *Viz allo,verbŏm,potſolyo.* Angl. *A ditche wherin water ſtandeth,anhole lower then the reſidew.*] Virgil.libro 1. Georg. Præſertim incertis ſi menſibus amnis abundans Exit, & obducto latè tenet omnia limo, Vnde cavæ tepido ſudant humore lacunæ. Vbi Servius: Lacunæ ſunt foſſæ in quibus collecta aqua ſtare conſuevit. ¶ Hinc in agris lacunæ dicuntur foſſæ ad ſiccādos agros paratæ. Virg.lib.3. Georg. Et totæ ſolidam in glaciem vertêre lacunæ. ¶ Lacuna pro quacunque etiam exigua foſſa ſive concavitate accipitur. Varr. 2. de Re ruſt.cap.7:His majores qui ſunt intelligi negant poſſe,præterquam quū dentes ſunt facti brochi & ſupercilia cana, & ſub iis lacunę,ex obſervatu dicunt eum equū habere annos ſedecim. ¶ Lacuna in pavimēto pro loco ſidente ponitur à Vitruvio lib.7.cap.1:Lacuna item dicitur in iis rebus ex quibus aliquid ad perfectionem & impletionē deeſt:ut,in libris lacunæ dicuntur loca hiantia & mutilata, in quibus ad perfectionem nōnihil deſideratur.Hinc, Explere lacunam rei familiaris, per tranſlationē eſt ſarcire damnum acceptum vel rem familiarē exinanitam explere,& redintegrare. Cic.Actio.2.in Verr. Cenſores fecerunt idem,quod in noſtra Rep.ſolēt ii,qui per largitionē magiſtratus adepti ſunt: dederunt operam, ut ita poteſtatem gererent, ut illam lacunam rei familiaris explerent. ¶ Item vallecula ſuperioris labri per ſimilitudinem lacuna vocatur à Lactantio. ¶ Lacuna in auro:id eſt,adulteratio, vel fraus,vel legitimi valoris imminutio.Cic. Att. Vide nequa ſit lacuna in auro. ¶ Hujus diminutivum eſt Lacunula.

Lăcūnōſŭs,a,um, adject.Inæquale, lacunis plenū, imperfectū, inexpletum. [σηραγώδης,τελματώδης.Gall.*Plein de foſſes,ou foſſettes,creux par cy par là.* Ital.*Pieno di foſſe.* Ger.Grubechtig/pfŭtzechtig. Hiſpan.*Lleno de lagunaz ò cauas.* Pol.*Kal'użiści pel'ni dol'ow.* Vng. *Potſolyos patakos.* Ang.*Full of ditches or holes,not euen.*] Cicer.2.de Natur. deor. Quid pulchrius ea figura, quæ ſola omnes alias figuras complexa continet,quæq; nihil aſperitatis habere,nihil offenſionis poteſt,nihil inciſum angulis,nihil anfractibus, nihil eminens,nihil lacunoſum?

Lăcūno,as,penultima producta,Lacunar facio,vel lacunaris ſimilitudinem rei alicui induco. [φαλόω, σανιδόμαι. Gall.*Plancheter de pieces,caues ou creuſes.* Ital.*Far tauatura.* German. Vberſchiſſen. Hiſpan. *Labrar de caquicami.* Polon.*Podaſzek ćinie, ſtrzeſſe.* Vng. *Meg vermŏlŏm.* Angl. *To laye with plankes and mak ſome partes lower then the reſidew.*] Ovid. 8. Metam. -molli tellus erat humida muſco Sūma lacunabant alterno murice conchę.

Lăcūnātŭs,a,um, Ad lacunæ formam depreſſum. [ὁ ἐκ πινακῶδης,σανιδωτός.Gall.*Cauć & fait comme vne foſſe,creux.* Ital.*Cauato,a foggia di lago.* Ger. Grubechtig/vneben. Hiſp.*Cauado, labrado de caquicami.* Pol.*Dolowati,nierowni.* Vng.*Vermes,potſolyos.* An. *Made holowe lik a ditche.*] Plin. libr. 15. cap. 10: Intùs exiles nucleos lacunatis includitoris.

Lăcūnăr,aris,penultima producta, n.t. Contignatio exſculpta, tignorum interſtitiis, lacuum ſive lacunarum quandam ſimilitudinē referens. [דקים *rabit.* φάτνωμα, πίνδηρον. Gal.*Les cheurons ou plancher d' vne maiſon, ou le lambrus du plancher.* Ital. *Traue che ſoſtente la fabrica.* German. Die bŭne oder vertäfelung eines jeden Gemachs. Hiſpan. *El ſobrado ò entreſuelo hecho en guiſa de laguna ò laguniżo, ò labrado de ſaquicami.* Polon. *Piętr,taflowanie wnie ktorim gmachu.* Vngar. *Menyezet auagy menyezet veſtes.* Ang. *A beame in an houſe.*] Sueton.in Neron.Lacunaria quæ noctu ſuper dormientem,laxata machina deciderent,paravit. Horat. lib.2. Carm. Non ebur neq; aureū Mea renidet in domo lacunar.Cic.5.Tuſc.In hoc medio apparatu fulgentē gladiū, è lacunari ſeta equina appenſum demitti juſſit. ¶ Eadē & laquearia dicuntur. Virg.1. Aen. -depēdent lychni laquearib.aureis.

Lada, Plinio, λήδη Dioſcoridi, Frutex eſt ex cyſthi generibus, longioribus foliis,& nigrioribus,quæ verno tempore pingue quiddā & roſcidum contrahunt, quod caprarum barbis adhæreſcit,indeq; depexū colatur,cogiturq; in offas.Id Ladanū appellant,in Cypro inſula præcipuè laudatū. Plin.li.12. ca.17.

Ladanum,λήδανον, Eſt quiddā pingue ladæ herbę inſidēs,barbis q; caprarū adhæreſcēs. Hęc ſautē herba naſcit in Cypro. Vide Pli.li.12.c. 17.Et quæ ſuprà annotavimus in dictione Lada.

Lædo,is,ſi,ſum,per æ diphthongum,act.t. Verbo,factóve aliquem offendo, comminuo, verbero,pulſo. [נכה *hichehau.* βλάπτω. Gall.*Bleſſer,nuire,offenſer, faire tort* Ital *Offendere, ſpiacere.* Ger. Letzen / ſchädigen mit worten oder werken. Bel. Beleedoen/quetzen/ſchado doen. Hiſp.*Danmar ò liſtar.* Pol.*Obrażam. wi albo rzę czam.* Vng.*Meg ſertŏm.* Angl.*To anoye or hurt.*] Quod verbum quidam à Græco λοιδορῶ tractum putant, quod ſignificat maledictis & convitiis quempiam inceſſere. Et conſtruitur ferè cū accuſativo. Virgil. 10.Aeglog. -ah ne te ſtigera lædant.Terent.in Adelph.Ille clemens,placidus,nulli lædere os,arridere omnibus. Cicer.pro Cluent. Itaque diutiùs ſpicionibus obſcuris lædi famam ſuam noluit. Ovidius Ponto, Elegia 6:At ſi quem lædi fortuna cernis iniqua, Melior eſt animo fœmina nulla tuo. ¶ Hujus compoſita ſunt collido, collido, elido, illido, oblido, quę habent penult. prod. quibus vide ſuis locis.

Læsŭs, participium,Vulneratus: [נכה *muchchéh.* βλαβείς. *Offenſé.* Ital.*Offeſo.* Ger. Verletzt. Hiſpan.*Dannado,liſiado. Obrażeni.* Vngar.*Meg ſertetŏt.* Angl. *Anoyed,wounded.* vulnere læſum, Ovid. 12.Metam. Fœdus læſum, Virgil. Pudicitia læſa, Ovid. Epiſt. 5.

Læsĭo, onis,f.t. [נכה *machchâh.* νόσημα. Gall. Ital. *Offeſa.* German. Verletzung Hiſpan. *Obrażenie.* Vng. *Meg ſertés, ſerelŏm* Angl. *Anoyance,hurt.*] 3. de Orat. Purgatio,conciliatio,læſio,optatio.

Læsūră,æ,f.p. Detrimentum & diſpendium, Cùm familiari noſtra amittit', jactura. [Pol. *Vtrata.* Vng. Tertull. de patientia: Læſuras quoq; earū cōputandas.

Læmărgĭă, [λαιμαργία. Vng. *Tobzadás.*] Crapula, voracitas & ventris ingluvies. Læmargus, λαίμαργος, vorax, helluo. hæc ſatiùs fuerit è Græcolatino Lexico petere. Hæc enim non pertinent, quippe quæ neque Latinis in uſu ſunt, neq; literis ſcribi conſueverunt.

Læmuſchàton, [λαιμαχάτον. Pol. *Ziskż ſżyrnie.* Vng. *Haſartoſok iutalma.*] Præmium quod reportarent victores gladiatorio ludo victores extitiſſent. λαιμὸς enim eſt guttur, χάζω verò venam ſeco: quaſi præmium illud gladiatoribus daretur ob jugulationem. Præmium autem Græcis erat Demoſthene & Suida, centum minæ.

Lænă, lænæ,f.p. Veſtis lanea (teſtibus Varrone & Feſto) genus duplicis,quæ ſuper cætera veſtimēta imponebat'. [Gall. *Vne ſorte d' habit double dequoy vſoyent les augures, & gens d' armes en hyuer.* Ital.*Habito de gli antichi, vſato da gli & da ſoldati.* Ger. Ein vberſtleid/vberrock. Hiſpan. *Cierta ropa antica de ſoldados.* Polon. *Koſſulia na zwierchnie ſzaty zbroie obleczona.* Vngar. Fŏlŏſzŭr (*anagy*) *fŏlŏſzŭrha.* Angl. *double wollen garment which men of warre vſeth in winter.*] Ovid. putat eſſe veſtem militarem, Virgilii autoritate innixus Aeneidos: -Tyrioque ardebat murice læna Demiſſa ex humeris.Pertuſa læna,Iuven. Satyr. 5. Cicero de Claris oratoribus ait, lænam etiam fuiſſe veſtis genus, qua Flamines utebantur, quum ſacrificia facerent: Quum Conſul (*inquit*) eſſet, demq; tēpore ſacrificium publicum cū lęna faceret, quod Flamen carmentalis, plebis cōtra Patres concitatione & ſedition nunciata, ut erat læna amictus, ita venit in concionem.

Lætŭs, a, um, Qui hilaritatem, quam intùs habet, etiam vultu oſtendit: à latitudine mētis, ut quidam putant, alacer, vel hilaris. [משוש *ſamèach* שמח *ſas.* φαιδρὸς, γηθόσυνος. Gall. *gay.* Ital. *Alegro,lieto.* Germ Frŏlich. Belg. Vroych. Hiſp. Polon. *Weſſoł'i.* Vngar. *Viz.* Ang. *Glaid,ioyous.*] gaudium aſpectu promunt, dilatare quodammodo videntur. Virgil. 4. Aeneid. Imperio læti parent. Lætas (ἰφθια μῆλα Homero) dicimus quæ pingues ſunt ac bona poris habitudine. ¶ Lætæ ſegetes: id eſt, fertiles. Virgil. Georg. Quid faciat lætas ſegetes. Idem: Vnde prius lætas liqua quaſſante legumen. Læta verò prata, læta dor lætos nos ſua amœnitate reddunt. ¶ Lętum aliquando tis invenitur uſurpatum pro celeri: fortaſſis quòd in læto animo aggredimur,celeritate utamur. Virg. lætus Eurus equis. ¶ Accipitur præterea lætus pro fauſto & Plin.lib.8.cap.47:Sunt enim delubra gemina,alterum lætum eſt:in altero,dira portendit.

Lætē, adverb. lucundè,& hilariter:cui opponit' Severè [ἡδέως. Gall. *Ioyeuſement,gayement.* Ital. *Allegramente.* Ger.Frŏlichen. Hiſp.*Alegremente.* Pol. Weſſelie. Vn. *Gladlie.*] Quint.lib.8.cap.3: Concitatè dicere an moderatè, an ſeverè, &c. Lætiùs frondere,lætiùs fruticare:id eſt riùs, apud Colum.lib.5.cap.9. & Plin.lib.16.cap.11.

Lætāntĕr, lętè. [χλιαρῶς. Vng. *Vigan.*] Cic.Lætanti animo pridiùs in Commodo: Quod Commodus lætanter ac

Lætŏr, taris, d.p. Gaudeo, delectationē capio, me oblectatione perfundo, lætitiam percipio. [משוש *ſamách* שמח μαι. εὐφραίνομαι. Gall. *S' eſiouir,prendre plaiſir.* Ital. *Allegrare.* German. Frŏlich ſeyn/ſich freuwen. Belg. Vroych zyn. Hiſp.

Alegrarſe,hauer plazer. Pol.*Weſſele ſie.* Vn.*Vigadok, ørwlők.* An. *To reioyce,to be glaid.*] Terent.in Heavton. -ego nõ tàm meapte cauſa Lætor, quàm illius quam ego ſcio honore quovis dignam. Conjungitur cum ablativo, idq; vel cum præpoſitione vel ſine,& cum accuſativo. Nam lætari dicimus de aliqua re, aliqua re, & aliquam rem: quanquam poſtremum dicatur rariùs. Cic.2. de Divinat. An. Cn. Pompejum cenſes tribus ſuis Conſulatibus,tribus triumphis, maximarum rerum gloria lętaturum fuiſſe, ſi ſciret ſe in ſolitudine Aegyptiorum trucidatum iri? Cicero ad Marium: Vtrunq; lætor:ſine dolore corporis te fuiſſe, & animo valuiſſe. ¶ Invenitur etiam cum genitivo. Virg.lib.11: Nec veterum memini,lætórve malorũ. ¶ Hinc Collætor,ſimul lætor.*συνήδομαι.*

Lætãns,tis,participium.[שמח *ſaméach* שש *ſas.χαίρων,ἡδόμενος.* Gall.*Qui ſe reſiouit.* Ital.*Chi ſi allegra.* German.Frötlich/ſich frewend. Hiſpan. *El que ſe alegra.* Polon. *Weſſélacy ſie.* Vngar. *ørwlő vigado.* Angl. *He that is, glaid and reioyceth.*] Cicero pro Cluent. Itaque nubit Oppianico continuò Saſſia lætanti animo,& ſpe optima confirmata.

Lætãndum. Cic.pro lege Mantlia: Atque illud in primis lætandum mihi eſſe video. Saluſt. Tamen lætandum magis quàm dolendum caſum tuum puto.

Læto,lætas,Lætum facio,lætifico,lætitia perfundo,lætitiam & gaudium affero. [שמח *ſimméach* השיש *hesis.φευφρώνω.* Gall. *Rendre ioyeux,reſiouir.* Ital.*Far allegro.* Ger.Frötlich machẽ/erfreuwẽ. Belg.Brotyck maten. Hiſp.*Alegrar à otro.* Pol.*Obweſſeliam.* Vn. *Meg vidamitom,ørwendöztetőm.* Ang.*To make glaid.*] Accius Pelopidis,ut citat Nonius:Et tẽ ut triplici lętarẽ bono. Antiquũ eſt.

Lætĭfĭco,as,act.p.idem. [שמח *ſimméach* השיש *hesis.εὐφραίνω.* Vng.*Meg vidamitom.* Ang.*To mak glaide.*] Plaut.Ita meum cor hęc anus lætificavit modõ. Cic.2.de Nat.deor. Cõtrahit terrã, tum viciſſim lætificat,ut cum cœlo hilarata videatur.

Lætĭfĭcŏr,aris,d.p.Lætor, lætus ſum. [שמח *ſaméach* שש *ſas. γήθω,γήθομαι.* Gal. *Eſtre ioyeux,ſ' eſiouir.* Ital. *Eſſere allegro.* Germ. Frölich ſeyn. Hiſpan.*Ser allegre.* Polon.*Weſſéle ſie.* Vngar. *Meg vidalok.* Ang.*To reioyce,to be glaid.*] Plaut.Aul.Nunc eo alii lætificantur meo malo,& damno.

Lætĭfĭcŭs,ca,cum, lætitiam faciens . [משמח *meſamméach.εὐφραντικός.* Gall.*Qui reſiouit.* Ital. *Chi rallegra.* German.Das frötlich macht. Hiſpan. *Que alegra.* Polon.*Weſſélie czyniący.* Vng. *Vigaſag boxo,ſzörzö.* Angl.*That maked glade.*] Cicero 1.Tuſc.ex antiquo poeta.

Lætĭſco,is,n.t.Priſci dixerũt,pro lætus fio. [שמח *ſaméach* שש *ſas.ἡδομαι.* Pol.*Weſſéle ſie.*] Siſenna lib.4,apud Nonium Marcell. Vtrúmne dii cultu erga ſe mortalium lætiſcant,an ſupernæ gentes humana negligant.

Lætĭtĭa,lætitiæ,f. p. Eſt exultatio animi (ut definit Gell.libr.2. cap.27:)cum gaudio efferventiore, propter eventum rerũ expetitarum,gaudium, voluptas. [שמחה *ſimcháh* ששון *ſaſón. εὐφροσύνη,γηθοσύνη,χαρά.* Gall.*Lieſſe,ioye, reſiouiſſance.* Ital. *Letitia,allegrezza.* Ger.Frewd.Belg.Brotyckeyt. Hiſp.*Alegria.* Pol. *Weſſélośc.* Vng.*örőm,vigaſág.* Ang. *Glaideneſſe,ioye.*] Cicer.4. Tuſc. Lætitia, opinio recens boni præſentis in quo efferri rectum videatur.Et propriè lætitia eſt, quũ ita movetur animus, ut etiam ad exteriora egrediatur, & maximè in vultu:gaudiũ, quum animus exhilaratur aliqua re, neq; tamen ad exteriora diffunditur ultra modũ, ut facilè appareat.Hinc dicunt Stoici Gaudium in ſapientem cadere poſſe, lætitiam non poſſe. Vide GAVDIVM. Cicer. in Catil. Hic tu qua lætitia perfruêre? quibus gaudiis exultabis ? quanta in voluptate bacchabere? Proſequi aliquem lætitia,Quint.lib.5.cap.11.

Lætĭtūdo,inis,f.t.Lætitia. [שמחה *ſimcháh* ששון *ſaſón.χαρμοσύνη,χαρά.* Vngar.*örőm vigaſág.*] Accius in Bacchis, ut citat Nonius:Quanta in venando affectus eſt lætitudine.

Lætābĭlĭs,om.t.Lætitia dignus. [*γηθοσυνῶν.* Gall.*Dequoy on ſe reſiouit,digne de reſiouiſſance.* Ital.*Degno che ogniuno ſi rallegri.* Ger. Frewens wärt/frewdenreich. Hiſpan.*Coſa digna de alegria.* Polon. *Weſſelia godni.* Vng. *örwendelős,vigaſágra mélto.* Ang. *Where of one is glade.*] Cic.lib.1.Tuſc. Quod ut ita ſit(nihil enim pugno) quid habet iſta res aut lætabile,aut glorioſum? ¶ Inde Illætabilis,contrariæ ſignificationis.

Lætāmĕn,inis,n.t.Fimus qui per agros jacitur,quòd lætas:hoc eſt,pingues ſegetes faciat.[זמן *dómen.κόπρος.* Gall.*Fiens pour fumer la terre.* Ital.*Letame.* Germ. Miſt ſo man auff die acker thut. Hiſp. *Eſtiercol para eſtercolar la tierra.* Pol. *Gnoi ktori naroliawiwoza.* Vngar.*Gané,ganézás.* Angl.*Donge.*] Plin.libr.18.cap.16: Ipſumque pro lætamine eſt.

Lævă,æ,f p.Manus ſiniſtra dicitur. [שמאל *ſemál.σκαιά.* Gall. *La main ſenestre,ou gauche.* Ital. *Mano ſiniſtra, manca.* Germ.Die linckе hand Hiſp.*La yzquierna mano.* Pol.*Lewicza.* Vng.*Balkéz.* Ang. *The left hand.*] Vnde & Scævolæ nomen tractum eſt à Græco λαιὸς, quod ſiniſtrum ſignificat. Cicero 4. Academ. Quum autem lęvam manum admoveret, *&c.* Virg.4.Aeneid. Lævam cuncta cohors remis ventisque petivit. Livius 4. ab Vrbe:Dextra montibus,læva Tyberi amne ſeptus.

Lævŭs,a,um, Siniſter: [שמאל *ſemól* שמאל *ſemalí. λαιὸς, σκαιός.* Gall.*Gaucher, ſeneſtre.* Ital.*Siniſtro.* Germ. linck. Hiſp. *Sineſtro ò yzquierno.* Pol.*Po lewei ſtronie.* Vng.*Balog.* Ang.*Left handed, left.*] ut Læva manus, apud Cicer.1.Acad.Lævus humerus, Ovid. 6.Metamorph. Lævum cornu, Cæſar 3. Com. ¶ Per tranſlationem accipitur pro inauſpicato & infœlici. *δυσοιώνιος.* Virg.1.Aeglog. -ſi mens nõ læva fuiſſet.Idem lib.4. Georg. -ſiqua Numina læva ſinunt, auditq; vocatus Apollo. ¶ Lævum tamen fulmen quum dicimus,proſperum ſignificamus, *εὐοιώνιον.* propterea quòd quæ nobis ſiniſtra ſunt,ſuperis ſint dextra. Hetruſci cœlum in ſedecim partes diviſerunt:è quibus octo ab exortu ſiniſtras, totidem econtrariò appellavêre dextras. Hinc omnia fulmina læva exiſtimantur eſſe proſpera:quoniam à læva parte mundi ortus eſt, ſicut ſcribit Plinius.Et(ut autor eſt Cicer.2.de Divinat.)optimum auſpicium habebatur apud Romanos,quod ſiniſtrum fuerat. Vnde Virgilius antiquitatis conſultiſſimus dixit:Intonuit lęvum,quod fœlicitatem portendere credebatur.

Lævōrſŭm,verſus lævam. [Polon.*Zbiewei ſtroni.* Vng. *Babkéz felé.* Angl.*Lowardes the lelt ſide.*] Apuleius verò Floridor.libr.1: Cùm igitur aquila eo ſeſe extulit, nutu elementi lævorſum vel dextrorſum.

Lævĭs,ve,cum diphthongo in priore ſyllaba,Planus,politus, glaber,tactu mollis. [חלק *chalák.λεῖος.* Gall. *Vny,poly,aplani, doux au toucher.* Ital. *Polito,liſcio,dolce,molle.* Germ.Glatt. Belg. Effen. Hiſp.*Coſa liza, polida, y ſin pelos.* Pol.*Gl'atki.* Vng.*Könyn.* An. *Light,plane,polished, ſmoolh elike.*] Virgil.7. Aen. At lævem clipeum ſublatis cornibus Io Auro inſignibat. ¶ Accipitur aliquando pro glabro & depilato. Perſ.Sat.1: Troffulus exultat tibi per ſubſellia lævis. Virg.6.Aegl. Et ſæpè in lævi quæſiſſet cornua fronte. Tibul.lib.1. Eleg. 8: Charior eſt auro juvenis, cui lęvia fulgẽt Ora, nec amplexus aſpera barba terit.Ovid.5. de Arte amandi:Fœmina quid faciet, quum vir ſit lævior ipſa?

Lævĭtās,atis,f.t.eſt Aſperitati contraria. [חלקה *chelkáh.λειότης.* Gall.*Vne douceur qu' on ſent en touchant quelque choſe qui n' eſt point rude.* Ital.*Vna vgualezza che da piacere toccando.* Ger.Glette. Belg. Effenheyt. Hiſp.*Aquella liſura ò raſura.* Polon.*Gl'atkoſć.* Vng. *Könyuség,álhatatlanſág,ſimaſág.* Ang.*Smootheneſſe,planeneſſe,lightneſſe.*] Martianus : Lunarem circulum ingreſſa Virgo conſpicatur globoſum quoddam tenerumque corpus è ſuperni roris lævitate compactum, inſtar ſpeculi pendentis. ¶ Accipitur interdum lævitas pro lubricitate. Celſus libro 4.cap.16: Ex torminibus interdum inteſtinorum lævitas oritur,quæ cõtinere nihil poſſunt, & quicquid aſſumptum eſt,imperfectum protinùs reddunt.

Lævŏr,oris,m.t. Lævitas,contraria Aſperitati. [חלקה *chelkáh. λειότης.* Pol *Glatkoſć.* Vng.*Simaſág.* An.*Smoothneſſe,ſlikeneſſe.*] Plin.lib.13.cap.12:Spectãtur in chartis tenuitas,denſitas, candor,lęvor. Idẽ lib.9. cap.35: Dos omnis in candore,magnitudine,orbe,lęvore,pondere, *&c.* De unionibus. ¶ Cornutus in Perſium:Lęvor pro mollitie & ſuavitate dixit:Talia,*inquit*,carmina facis,quæ mollitie & lævore ſuo inoffenſa defluant.

Lævĭgo,as,pen. corr. act.p. Complano,polio,quaſi leve ago. [חלק *kalkál.* חלק *hechelík. λειαίνω.* Gall. *Aplanir, vnir,polir.* Ital.*Polire, ſpianare.* Ger.Gletten/glat machen. Belg Getten. Hiſp. *Aliſar ò acepillar ò acicalar.* Pol.*Gl'adze.* Vng. *Meg ſimitom,gyalulom.* Ang.*To make ſmoth and ſlike.*] Plin.Sunt quidam in eo genere molliores,qui & cote lævigantur. Idem libr. 13. cap. 12: Scabritia chartæ lævigatur dente.

Lævo,as;Lævigo.[חלק *hechelík* קלקל *kalkál. λειαίνω,ξέω.* Pol. *Ogl'adzam.* Vng.*Meg ſimitom.* Ang.*To mak ſmooth.*] Stat.libr.1. Theb.Pars tereres lævare manu, ac diſponere menſas. Celſus: Lævat, quæ exaſperata ſunt.

Lævātŭs,tior,tiſſimus. [Vngar.*Könyw.*] Gellius libro 17.cap. 8:Ad coëundum ideo videntur faciliora, quæ lævatiora, læviaque ſunt.

Lăgănum,ni,pen. corr. n.ſ. [רקיק *rakík* לטיחית *tſappichíth. λάγανον.* Gall.*Biguet ou crepet.* Ital.*Laſagna.* Germ.Ein gattung tüchtein oder ein paſtet. Hiſpan. *La laſanna.* Polon. *Twaragowi placzek,obartuch.* Vngar.*Saytos, pogátſa,turós bells.* Ang. *A pancake or fritter.*] Placentæ genus ex farina aqua ſubacta,addito caſeo,aliisque condimentis, ſimul in pingui jure decoctis. Lagana (inquit Acron) ſunt quædam quaſi membranulæ ex farina & aqua, quæ jure pingui coctæ,& caſeo, pipere, croco, cinnamoque conditæ, in cibis dantur.

Lăgārī, *λάγαροι,* Verſus dicuntur,qui medio claudicant pede: ſicut myuri,qui poſtremo:& acephali,qui à brevi ſyllaba incipiunt.Ex Hermolao.

Lăgēnă,æ;f. p. Genus vaſis teſtacei,ad vinum præcipuè accõmodatum.[חמרת *chémeth* אשיש *aſchíſch* בקבוק *bakbúk* נבל *nébel.οἰνοφόρον.* Gall.*Vn flaccon ou vne boteille.* Ital. *Vn fiaſco ò barleto.* Germ. Ein tegel oder fleſch. Hiſp. *Baril de vino.* Pol. *Flaſza, l'agwicza.* Vng.*Dalaſzk.* Angl.*A flagon or bottell.*] Colum.Omnis ſpurci-

nis spurcitia cum spumis eximatur, quæ decocta quum tam crassa fuerit quàm defrutum, refrigeretur, & bene picatis lagenis condatur. Plaut. in Curc. Quasi tu lagenam dicas, ubi vinum solet Chium esse. Mart. lib. 7: Nulla catenatis pila est præcincta lagenis. Idem libr. 1: Et nigri Syra defruti lagena.

Lăgūncŭlă, æ, f. p diminutivum, Parva lagena. [λαγυνίδιον. Pol. *Lagwicżka.* Vng. *Palaſzkotska.* Angl. *A little flagon.*] Plin. in Epist. Proinde quum venabere, licebit autore me, ut pantarium & lagunculam, sic etiam pugillares feras. Cicero Attic. lib. 6. Duæ inventæ sunt quinque lagunculæ matronarum, &c. sed Imagunculæ est legendum.

Lagenium pharmacum quod dã sic inscriptum apud Actium hydropisidoneum, sermone 10. cap. 26.

Lageos λαγεῶς. Genus uvæ, quæ & leporaria dicitur. [Vng. *Oſzály. baior.*] Virg. lib. 1. Georg. Et passo Psythia utilior, tenuisque lageos. Servius.

Lagides, Lege lepus terrestris.

Lagium, Vide CAMBIO.

Lăgois pen prod λαγῶις, Genus avis quę leporinas habet carnes. Nam λαγὸς apud Græcos lepus est. ¶ Pisc & genus piscis. Horat. 2. Serm. Satyr. 2: -pinguem vitiis, albumque, nec ostrea, Nec scarus, aut poterit peregrina juvare lagois.

Lăgōphthālmŏs, [λαγόφθαλμος. Pol. *Chorobá tego ktori powiekowgwierchnich zawrzec niemoże.* Vn *Fölsö ſzöm heának föl ſzorodáſa.*] Dicitur apud Celsum oculorum vitium, quum superior palpebra nõ descendit. Cui vitio contrarium est ectropium, quum inferior palpebra parum sursum attollitur, nec cũ superiore committitur. Dictum à leporibus qui apertis oculis dormire consueverunt.

Lagōpūs, pen. prod [λαγώπους. Gall. *Vn certain oyſeau ayant les piés velus comme ceux d'vn lievre.* Ital. *Vccello co' i piedi peloſi come la lepre.* Ger. *Ein Schneehenn oder Steinhenn die in hohen Alpen sind.* Hiſp. *Cierta aue que tiene los pie peludos como la lebre.* Polon. *Kuropatwa, miedzi alpami chowana.* Vng. *Gatyás fayd.* Ang. *A certaine birde with rough or heary feet lik the feet of an hare.*] Avis est Alpina de qua sic scribit Plin. lib. 10 cap 48 Et præcipuo sapore lagopus: pedes leporino villo nomen hoc dedêre, cætero candidæ, columbarum magnitudine. Martial. libr. 7: Si meus aurita gaudet lagopode Flaccus. ¶ Est etiam Lagopus herba quædam à pedis leporini similitudine. [Vngar. *Nyul láb.*] Plin lib 28 8. Lagopus sitit alvum è vino pota, aut in febri ex aqua Nascitur in segetibus.

Lagotrophia, [λαγωτροφία. Pol. *Sadź zaiecżi.* Vn. *Nyul tarto.* Ang. *A cunnager.*] Leporaria sunt: id est, loca in quibus lepores aluntur. Vtitur hac voce Colum. lib. 8. cap. 1.

Laĭcŭs, a, um, pen. cor. [λαϊκὸς, ἰδιώτης. Gall. *Qui n' eſt point clerc.* Ital. *Che non è chierico.* Ger. *Ein der nit geweyhet ist zum Priester.* Hiſp. *El que no es clerigo.* Pol. *Pospolity człowiek, y nie poſwięcony.* Vng. *Közönséges, parasztt.* An. *Of the common people.*] Quod commune est, & non sanctum. hoc est, quod attrectabile est, sicut sacrum & sanctum dicitur, cujus tacta populo interdictum est. Nunc *Laicos* vocamus quasi populares & profanos, qui sacris initiati non sunt. Budæus.

Lălīsĭo, onis. Pullus onagri. [ὄνου πῶλος, vel ὄνάγρου πῶλος. Gall. *Petit aſne ſauuage.* Ital. *Aſinello, ſaluatico.* Germ. *Ein junger Waldeſel.* Hispan. *El hijo del aſino ſyluestre.* Polon. *Zdrzebie oſła dzikiego.* Vngar. *Vad ſzamár tſikoſá, fia.* Ang. *A Litle wydle aſſe.*] Martial. Dum tener est onager, solaque lalisio matre Pascitur, hoc infans, sed breve nomen habet.

Lallāre, Antiqui dixerunt pro dormire, de infantibus loquentes: quod inde ductum inquit Cornutus, quòd nutrices cùm infantes dormire volunt, iis Lalla, lalla, lalla dicere soleant. [Polon. *Lulanie abiſpał o dziecie.* Vngar. *Belgetue el alunni.*] Persius Satyr. 3: Et similis regum pueris pappare minutum Poscis, & iratus mammæ lallare recusas? Ex quo loco Persii antea malè hîc legebatur, Lallare veteres dixisse pro lac sugere. Est enim à Persii sententia hoc alienum & à Cornuto ejus interprete rejectum

Lama, æ, f. p. Aquarum collectio est, interprete Festo, quæ & lacuna dicitur. [τέναγος. Pol. *Kałuża.* Vng. *Víz állás.*]

Lamæ, πίτυλα, Rupium fracturæ.

Lămbo, is, bi, tum, act. t. Prisciano, Lingo, lingua leviter aliquid tango. [לחך *lachách* לק *lak.* λάχω, λιχμάομαι. Gall. *Lapper comme font les chiens en beuuant, licher.* Ital. *Leccare.* Ger. & Belg. *Lecken.* Hiſp. *Lamer ò lamber.* Pol. *Lize.* Vng. *Nyalom.* Ang. *To lape, or licke.*] Lucil. libr. 14: Iucundasq; puer qui lamberat ore placentas. Col. lib. 8. cap. 17: Nam quia dentibus carent, aut lambunt cibos, aut integros hauriunt: mandere quidem non possunt. Mart. lib. 14: Lambere quę turpes prohibent tua prandia muscas, Alîtis eximię cauda superba fuit. Idẽ lib 6: Sit placidus licet, & lambat digitosq; manusq;. Virg. pro leviter tingere 3. Aeneid. Attollitq; globos flammarũ, & sydera lambit. ¶ Interdũ pro leviter alluere. Horat. lib. 1. Carm. Vel quæ loca fabulosus Lambit Hydaspe. ¶ Ponitur etiam aliquãdo pro circundare aut tegere. Pers. Satyr. 1: Palladiamque rubin quo pyrenem illis quorum imagines lambunt Hederę sequaces. Virgil. 2. Aeneid. -tactusque innoxia molles Lambere flamma comas. ¶ Allambo, compositum, vide suo loco.

Lāmēll. f. Vide LAMINA.

Lāmēntŏr, aris, d. p. Deploro, defleo, lachrymo, fleo & propria voce dolorem ostendo. [קונן *konén* בכה *bachá* צעק *tsaák* ספד *saphádh* אבל *abál.* Ital. *Lamentare, piangere & crier de douleur & ennuy.* Gall. *Crier & plorer de douleur & ennuy.* Germ. *Klägtich weynen/heulen/wehklagen.* Belg. *Lamenteren weenen.* Hiſp. *Llorer con vozes girtando.* Pol. *Lamentować.* Vng. *Kiáltok.* An. *To weepe, to lament, to bewail for.*] Terent. in Andr. Quæ mulier lamentari præter cæteras visa est? Idem in Heaut. Quandam vidi virginem hîc vicinæ matrem suam matrem lamentari mortuam. ¶ Cicer. 1. Tusc. pro lamentatione augmentum aliquid efferre: Nam hæc quidem vis amoris est quam lamentari possem si liberet. Idem 1. de Orat. Lapides me hercule omnes flere ac lamentari coëgisset.

Lāmēntātŭs, ta, tum, partic. [בכה *nibchá* קונן *kinnén* ספד *saphádh* אבל *abál.* Gall. *Lamenté.* Ital. *Lamentato.* German. *Klägtich bewaynt.* Hiſpan. *Llorado.* Polon. *Opłakani.* Vngar. *Siratot.* Ang. *Lamented for.*] ut. Fata diu lamentata, Silius 13.

Lāmēntārĭo, f. t. Est (ut Cic. 4 Fin.) dolere, egre tudo cernendi aliquid. [מספד *miſpédh* נהי *neh:* בכה *bechí* קינה *kinnáh* Gall. *Lamentation.* Ital. *Lamento.* Ger. *Wehklagung das klagen beweinen.* Hiſp. *Llanto.* Pol. *Płacz lamentowanie.* Vng. *Siralom.* Ang. *Lamentation, wayling.*] Idem 1. Fin. Sedatio fugubris lamentatio, fletusque mœroris, ex eo est, quo [illegible]

Lāmēntās. Pro lamentationibus duxêre veteres. ſ Polon. *Lamenty* Vng. *Siralmak.*] Pacuvius in Hermog. Lamentes, fletus facere compendiacet Nonius.

Lāmēntum, ti, n. Est lamentatio. [מספד *miſpédh* בכה *bechí* קינה *kinnáh* Gall. *Lamentation.* Ital. *Lamento.* Germ. *Wehklagung.* Hiſp. *Llanto con voz.* Pol. *Płacz jęczenie.* Vng. *Siralom.* Ang. *Lamentation, or bewayling.*] Cic. de Senect. Solonis quidem sapientis ea sententia est, quo se negat velle tãmortem dolore amicorum [illegible] Lamentis, gemituque & fœmineo ululatu.

Tecta fremunt, resonat magnis plangoribus æther.

Lāmēntābĭlĭs, bile, omn. Quod est dignum multa lamentatione. [מלקחיים. Gall. *Digne de lamentation, lamentable.* Ital. *Lamentevole.* German. *Klagtich. bewaynens wärt.* Hiſpan. *Digno de ſer llorada.* Polon. *Opłakania godna.* Vngar. *Siralmas, siralmatmáto.* Ang. *Lamentable, worthy to be bewayled.*] Virgil. Aeneid. Troianas ut opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. Cicer. 2. de Legib. Prosequamur, ut scribit Flaccus, funera, sumptuosa fieri tumera lamentabilia cœpissent. Solonis lege sublata sunt. Lamentabili voce deplorare, Cic. 2. Tusc. Cum. lamentabile, Statius 5 Sylv.

Lāmēntārĭŭs, a, um, Quod ingerit lamentationem. [ספדני *ſpedni.* Gall. *Lamentable, ioignant. lamentation.* Ital. *Atto a lamentarsi, lamentoſo.* Ger. *Das einer zu wennen beweget.* Hiſp. *Cosa llorosa.* Pol. *Do płaczu należąca.* Vng. *Siralmas.* Ang. *That apertayneth to lamentation.*] Plautus in Capt. Quæ ædes lamentariæ sunt tuæ?

Lamĭnă, pen. cor. f. p. Metalli cujusvis frustum in lamnas diversa ductũ: crassius ramẽ quàm bractea. [טח *láhab* טחה *láhhat* טח *pach.* ἔλασμα. Gall. *Lame, plaſtron, vne table ou bande large & aiſe eſpoiſſe, ſoit de cuiure ou autre metail.* Ital. *Lama piaſtra.* Germ. *Ein tonnen oder blat von einem metall.* Hiſpan. *Lamina de [illegible] metal.* Polon. *Blachá rożklepana.* Vng. *Deszka, vagy darab.* Ang. *A plate or thinne piece of any metall.*] Liv. lib. Pun. Etiam tria argentea scuta titulo laminæ æneæ inscripto, Manlium pro militibus, qui, &c. Cæs. 2. bel. Civil. Eo super tigna bipedalia injiciunt, eaque laminis clavisque religant. Cicero 4. Verr. Quid quum ignes, candentesq; laminæ, cæteriq; cruciatus admoverentur?

Lămĕllă, læ, diminutivum. [τὸ μικρὸν ἔλασμα. Gall. *Petite lame.* Ital. *Ramo picciola.* Ger. *Ein blechlein.* Hiſp. *Pequeña lamina de metal.* Pol. *Blaſzka.* Vng. *Bádogkamarádia abol kovácsolt.* Ang. *A litle plaite of metall, as goldfoyle.*] Vitruvius lib 7. cap. 3 Spectrum argenteum tenui lamella ductum. Seneca. Metallorum dicrum partem in eruginosis lamellis consumit.

Lāmnă, pro lamina, apud Horat. libr 2 Carm. Nullius argento color est avaris Abdito terris, inimice lamnæ Crispe Sallusti, nisi temperato Splendeat usu.

Lamium, Vrticæ genus mitissimum, prorsusque innoxium, quam *Vrticam mortuam* herbarii appellant. [Polon. *Pokrzywa martwa.* Vngar. *Holt tſalan.* Angl. *Archangell, an hearbe called dead nettle.*] Plin lib. 21, cap. 15: Quæ innoxia est morsu carens, lamium vocatur.

Lāmpās, adis, pen. cor. f. t Eas [לפיד *lappídh.* λαμπάς. Gall. *Vne torche ou vn flambeau* Ital. *Lampada.* Ger. *Ein lampa / [illegible] fackel.* Hiſpan. *La lampara.* Polon. *Łuczywo, zagarzeń.* Vng. *Lampás.* Ang. *A lampe, a torche.*] ἀπὸ τῦ λάμπειν, quod est [illegible] Vng. 9. Aeneid. Princeps ardentem conjecit lampada Turno. ¶ Frequentes

quenter tamen ſumitur pro inſtrumento, in quo ellychnium accenſum oleo fovemus, quod & lychnu penſilem vocamus: [Pol *Lampt*]ut apud Iuvenalem Satyr. 3 Seneca lampas. Col. lib. 12 cap. 18 Cereris lampadibus ardentibus calefiunt. Ovid. 12 Metam. Lampadibus dextrum raptat Faun de coruſcis. ¶ Eſt etiam Lampas genus piſcis in mari exiſtens. Plin. lib. 2. cap. 26: Duo genera tacentium Lampades vocant planè faces: alterum bolidas: quale Mutianum bubus malis viſum eſt, Vulgus *faces ardentes*, vel *lanceas ignitas* vocat. ¶ Lampada curſu tradere, elegans eſt proverbium, quo quis ſignificatur partes ſuas quaſi ſucceſſione in alium transferre. Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 16: Sed ô Merula, Axius noſter ne dum hoc audit, phyſicam addiſcat, quòd de fructu nihil dixit: nunc curſu lampada tibi trado. Tractum à conſuetudine lampadophororũ, qui in certamine lampadodromico, ſi lampadẽ ad metam inextinctam nõ pertuliſſent, eam alteri tradebant.

Lampas, Lychnis ſylveſtris apud Dioſc. lib. 3. cap. 114.

Lămperă, træ, f. p. Genus piſcis, à lambendis petris nomen ſortiens, *μύραινα*. Hos piſces nonnulli Murænas vocant. Vide Muſtela. Diverſa enim eſt Muræna à Lampetra.

Lamp̃ūta, Romanæ hieraciæ herba: apud Dioſc. lib. 3. cap. 70.

Lampſăna, *λαμψάνη*, Olus eſt ſylveſtre inter ſegetes: de quo Plin. lib. 19. cap. 8. ubi lampſana & cyma ſylveſtris appellatur.

Lămpўrĭs, idis, f. t. Vermiculus noctu lucens, nitedula noctiluca. [*λαμπυρίς*. Gall. *Vne petite mouche ou petit ver qui reluit de nuict, luſerne*. Ital. *Lucciola*. Germ. Ein wurm oder motz ſo zu nacht ſcheint. Hiſp. *La luziernaga*. Pol. *Zł'oti robaczek wnoczi ſwieczaci*. Vng. *Eyel twudôklô fergetiske, ſenlô bogaratiska (ax. ax) mintexôm*. Ang. *A gloe worme that shyneth by night*.] Plin. lib. 11. cap. 28: Lucent ignitum modo noctu laterum & clunium colore lampyrides, nũc pinnarũ hiatu refulgẽtes: nũc verò cõpreſſu obumbratæ: nõ ante matura pabula, aut poſt defecta cõſpicuæ. Idẽ l. 18. c. 26: Eſtq; ſignũ illius maturitatis, & horũ ſationis cõmune, lucẽtes veſpere per arva cicindelę: ita appellãt ruſtici *ſtellãtes volatus*. Græci verò *ἀστραπάς*, more ſuo ſoliti ingnitate naturę.

Lămyrŭs, Piſcis ex genere lacertorũ, apud Plin. lib. 22. cap. 11.

Lānă, ę, f. p. Quod de ovibus tondetur, aut deciditur, à laniando: nam lanare enim lanire eſt. [*ἔριον*. Gall. *Laine*. Ital. & Hiſp. *Lana*. Germ. Wolla. Pol. *Wełna*. Vng. *Gyapiu*. Ang. Wo...] Scindirur autem nunc lana quæ velli ſolebat: undè à vellendo vellus dicebatur, autore Varrone. Cic. 2. de Orat. Quando ad me venis cum tua colu & lana? Virgil. 2. Georg. Quid nemora Aethiopum molli canentia lana? Ovid. 1. de Arte amand. Conſule de gemmis de tincta murice lana, Conſule de facie, corporibusque diem. Sunt qui à lævitate: hoc eſt, à mollitie lanam dictam putent. Eſt autem in ſola ove lana: nam cæteræ quadrupedes pilos aut ſetas habent.

Lanicutis, e, vocabulũ poëtica fictum licẽtia à Laberio: qui ſic ſcribit de ariete: Reciprocicornẽ, lanicutem, veſtitrahum: quæ omnia poëtica ſunt, ut tardigrada, domiporta, & ſimilia.

Lānārĭs, & hoc lanare, Quod habet lanam. [*ἐριόδης, ἐριόπωγον*. Gall. *Qui a ou porte laine*. Ital. *Lanoſo*. Germ. Das Wollen tregt. Hiſp. *Lanudo, de lana*. Polon. *Wełniarz*. Vng. *Gyapias*. Angl. *That hath or beareth woll*.] Varr. lib. 2. de Re ruſt. cap. 19: Nos qui pecus paſcimus lanare.

Lānārĭus, rii, m. ſ. Qui lanam curat. [*ἐριουργός*. Gall. *Celuy qui appreſte ou accouſtre la laine*. Ital. *Lanaio*. German. Ein Wollen beretter. Hiſp. *El que obra lana*. Polon. *Wełnia[illegible]*. Vng. *Gyapiasos*. An. *A woltwinder, one that occ[illegible] woll*.] Plaut in Aul. Stat fullo, phrygio, aurifex, lanarius.

Lānātŭs, a, um, Lana tectus: [Gall. *Laineux, ou porte laine*. Ital. *Lanoſo, coperto di lana*. Germ. Wollecht[illegible] Wollen tregt. Hiſp. *Coſa lanuda de lana*. Pol. *Wełnia[illegible]*. Vng. *Gyapios*. An. *That hath or beareth woll*.] ut, Lanatæ oves, apud Co. lib. 12 cap. 1. Lanatę pelles, Col. lib 6. cap. 1, Sed jaculi quibus copulantur. lanatis pellibus involuti ſunt. Lanatæ vites, amineæ dictæ, quòd caneſcant lanugine. Col. lib. 3. cap. 2: Lanatam quoque amineam quidam maximè probant: quæ hoc vocabulum nõ ideò uſurpat, quòd ſola ex omnibus amincis, verùm quòd præcipuè caneſcit lanugine.

Lānātĭor, tius. [Pol. *Wełniſty*. Vngar *Gyapiasb*] Plin lib. 21. capit. 20: Hi & ſi ha[illegible] cujus thymo ſimilia tradunt, niſi quòd molliora ſunt & lanatiore canitie.

Lānĕŭs, a, um, adject. Quod eſt ex lana: [*ἔριος*. Gall. *De laine*. Ital. *Di lana*. Germ. Wöllen Hiſp. *Coſa de lana*. Pol. *Wełniani*. Vng. *Hyapinbol valo*. An. *Of woll or woll'en*.] ut, Pannus laneus. Plaut. in Milite: - caucaſiam habeas ferrugineam, culturam ad oculos laneam. Laneum pallium, Cicer. 3. de Nat. deor. Lanea vitta, Propert. libr. 3. eleg. 6. Laneum latuſculum: id eſt, latus molliſſimum, Catullus ad Thallum.

Lānĭcĭum, cii, n. ſ. Lana vel lanæ proventus. [*ἔριον*. Gall. *Laine ou l'art & revenu d'icelle*. Ital. *Lana, prattica ò arte di lana*. Germ. Wollwerck Hiſ. *Lana, prouecho ò arte de lana*. Pol. *Wełnyzbieranie*. Vng. *Gyapiu bwźge*. Angl. *Working of woll, the craft of making cloth*.] Plin. lib. 6. cap. 17: Primi ſunt hominum qui noſcantur, Seres, lanicio ſylvarum nobiles, perfuſam aqua depectentes frondium canitiem. Virg 3. Georg. Si tibi lanicium, curæ primùm aſpera ſylva, Lappæque tribulique abſint. Vbi Servius: Lana, *inquit*, dicimus & lanicium, quemadmodum fuga & effugium.

Lānĭfĭcĭum, cii, n. ſ. Lanæ opificium. [*ἐριουργία, πλακοῦια*. Gall. *Fait ou art d'accoustrer de laine*. Ital. *Lanificio*. Ger. Wollwerck/arbeit mit der Wollen. Hiſpan. *Aquella obra de lana*. Polon. *Wełni przebieranie, y wigotowanie*. Vng. *Gyapin miueles*. Ang. *Spinding and carding, the art of making cloth*.] Plin. de rebus præclarè geſtis Romanorum: Exinde Collatiam petunt, Lucretiam inter ancillas in lanificio offendunt. Colum. libr. 12. in procemio: Nunc verò quum pleræque ſic luxu & inertia diffluunt, ut ne lanificii quidem curam ſuſcipere dignentur.

Lānĭfĭcŭs, Qui lanæ artem exercet. [*ἐριουργός, πλακουργός*. Gall. *Qui beſongne de laine*. Ital. *Lanaiuolo*. Germ. Wollenſpinner oder Wäbet. Hiſp. *El que obra lana*. Pol. *Wełne przedaci*. Vng. *Gyapiu tſinalo, tiſztito*. Ang. *That worketh woll*.] Martial. lib. 6: Si mihi lanificæ ducunt nõ pulla ſorores Stamina, nec ſurdos vox habet iſta deos. Manũ lanificam imponere penſis, Tibull. libr. 2. eleg. 1. Artis lanificæ doctiſſimus, Claudian. 2. in Eutrop.

Lānĭfĕr, a, um, Quod lanã fert, lanicute, lanigerum. [*ἐριοφόρος*. Gall. *Qui porte laine*. Ital. *Che porta lana*. German. Das Wollen tregt. Hiſpan. *Coſa que trae lana*. Polon. *Wełne rodzaci*. Vng. *Gyapiu hozo, bordozo*. Angl. *That beareth woll*.] ut Laniferę arbores. Plin. libr. 13. cap. 14: Aethiopia Aegypto contermina inſignes arbores ferè non habet, præter laniferas.

Lānĭgĕr, a, um, Quod lanam fert, lanifer. *ἐριοφόρος*. Ejuſdem inſulæ, inquit Plin. lib. 12. cap. 10.) excelſiore ſuggeſtu lanigeræ arbores alio modo quàm Serum. Virgil. 3. Georg. Lanigeros agitare greges, hirtaſque capellas. Idem lib. 3. Aen. Lanigeræ comitantur oves. *&c.*

Lānĭpĕndĭă mulier, quæ lanearium veſtium textoribus lanam pendit ac diſtribuit, Pompon. in l. 31. D. de donat. inter vir. & uxor. Neque impedire quod in ea re uxor tanquam lanipendia fuerit, & viri negotium procuraret.

Lanoculus, Qui lana tegit oculi vitium, inquit Feſtus.

Lānōſŭs, a, um, Lana abundans. [*ἐριώδης*. Gall. *Laine*. Ital *Lanoſo*. Ger. Voll Wollen/Wollechtig. Hiſp. *Lanudo*. Pol. *Wełnił pełni*. Vngar. *Gyapias*. Ang. *Full of woll*.]: Colum. libr. 7. cap. 3: Eliges bimam, vaſti corporis, cervice prolixa, prolixi villi, nec aſperi, lanoſi & ampli uteri.

Lanaria, æ, Herba eſt quam vulgus *Saponariam* appellat, inde nomen habens, quòd lanæ quæ ob pinguedinem colorem recipere non poſſunt, ejus ſucco eluantur. *-ρᾶσον*. Plin. libro 24. cap. 18: Herba lanaria ovibus jejunis data, lactis abundantiam facit.

Lānĕŭs lupus, Piſcis eſt Timavi fluvii, qui idcirco laneus dicitur, quòd juxta hunc fluvium maxima ovium copia ſit, uberrimusq; lanarum proventus. Martial. Laneus Euganei lupus excipit ora Timavi, Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas.

Lāncĕă, æ, f. p. Haſta lõga quali & equites & pedites utuntur. [חנית *chanith* קין *kon*. *λογχή*. Gall *Vne lance, pique ou laueline*. Ital. *Lancia*. Ger. Ein glãn/ein ſchefflin. Belg Een lantz. Hiſpan. *Lantid, arma para pelear*. Pol. *Rohatina, oſſczep*. Vng. *Lantſa, darda*. Ang. *A ſpeare or laueline*.] Quidam à ferri latitudine, alii à Græco *λογχή* deductum putant. Gell. tamen lib. 10. cap. 30: Hiſpanicam vocem eſſe affirmat. Plin. libr. 15. cap. 30. de lauro loquens: Romãnis præcipuæ lætitiæ victoriarumq; nũntia additur literis & militum lanceis, pilisq; faſces imperatorem decorat, *&c.* Tacitus: Disjectam fluitantemque teſtudinem lanceis, contisque teſtabantur, donec disjecta compage ſcutorũ exangues proſternerent. Lucan. libr. 6: Nulla fuit non certa manus, non lancea fœlix. Feſtus autor eſt, lanceam olim à Lucullis vocatam fuiſſe luculleam. ¶ Lanceam etiam Budæus dicit eſſe ſpiculum venabuli vel jaculi.

Lāncĕŏlă, diminutivum, cum accentu in antepenultima, Parva lancea. [*λογχάριον*. Gall. *Petite lance*. Ital. *Picciola lancia*. Ger. Ein klein glãn/ſpießlein. Hiſpan. *Pequenna lanca, lanceta*. Polon. *Oſczepek, rohatinka* Vngar. *Lantſatska*. Angl. *A litle ſpeare or picke*.] Agnoſce Calepini verbum, cujus nullum exemplum apud idoneos ſcriptores extat.

Lāncĕārĭŭs, rii, m. ſ. Qui lanceam gerit. [*λογχοφόρος*. Gall. *Lancier ou piquier*. Ital. *Che porta lancia*. German. Der ein glãn oder ſpieß führt/ein Lantzknecht. Hiſpan. *El lancero*. Polon. *Lanczknecht oſczepza bron noſzaci*. Vngar. *Lantſás, dardas*. Ang. *That beareth a ſpeare*.] Lancearii ſunt ex Tranquillo, inquit Budæus, qui nunc vulgò *Picarii*, quaſi ſpicularii dicuntur.

Lāncĕātŭs, a, um, Lancea armatus. [*λογχωτός*. Gall. *Armé & garni de lance* Ital. *Chi ha lancia, armato di lancia*. Ger. Mit einem glãn oder ſpieß gewapnet. Hiſpan. *Armado de alanca, alanceado*. Polon. *Oſczepem za bron maiaci*. Vngar. *Lanſas, dardas*. Ang. *Armed with a ſpeare*.] ¶ Lanceati etiam dicuntur, qui ictu lanceæ necantur.

Iul. Firm. Quicunque habuerint horoscopum in XXI. parte Tauri, lanceati orientur.

Lances, f.t. Vasa lata & rotunda, minus excavata quàm patinę, quibus caro tàm tosta quàm elixa apponitur. [קערות *kebaróth.* πυρεθρίδες, πίνακες. Gall. *Grands plats, ou grandes escuelles.* Ital *Piatti grandi.* Ger. Weite vñ flache blatten oder teller. Hispan. *Platos grandes.* Pol. *Szeroka misa albo talerz.* Vngar. *Sik tal.* Ang *Great broade plattes, chargers or potingers.*] Iuvenal. Satyr. 5: Aspice quàm magno distendat pectore lancem, Quæ fertur domino squilla, & quibus undiq; septa Asparagis. Plaut in Amph. Interea dum isti certant, in popinam divertendum est mihi, Lances detergã omnes, omnesq; trullas hauriam. Plin. li. 33: Lances è centenis libris argenti tunc supra quingentas numero Romę fuisse cõstat. Horat. à. Serm. Sat. 4: -iligna nutritus grande rotundas Curvat aper lances. ¶ Lances etiam in libra dicuntur duo illa vascula lanciũ escariarũ similitudine, in quorũ altero pondus, in altero verò res ponderanda imponit: unde & librębilances dictę sunt, q̃ duas habeant lãces. [πὶ πάλαντα, ἢ πλάστιγξ. Gall. *Bassins de balance.* Ital. *Scodelle della balanza.* Ger. Du wagschüsten. Hisp. *Las escudillas de balanca.* Pol. *Miski wagi.* Vn. *Serpenyõ mertek.* Ang. *The basins of a balance.*] Cic. lib. 5. de Finib. Virtutis autem amplitudinem quasi in altera libræ lance ponere. Persius Satyra 4: Scis etenim justum gemina suspendere lance Anci pitis libræ. ¶ Lancem etiam vas esse rebus divinis aptum, docet Ausonius in monosyllabis, thuribula & pateræ: quæ tertiá vasa deûm, lanx. Furtum per lancem & licium. Vide in voce licium.

Lãncĭno, as, pen. cor. act. p Lacero, vexo. [טרף *parák* האריך *himeír* הטריש *hiphrísch* טרם *parás* ἰυνιζω, κατατιλλω. Gal. *Poindre, piquer, deschirer.* Ital. *Lacerare.* Ger. Stechen/zerreyssen. Hisp. *Despedacar.* Pol. *Przepicham, targam.* Vn. *Tsopõ sõm, gyakdosom szaggatom.* Ang. *To rent, to prick, to thrust thorowe.*] Plin. lib. 11. ca. 34: Est & volucre canibus, peculiare suum malum aures maximè lancinans, quæ defendi morsa non queunt. Senec. Aliam inter leges celebrisque spectacula fori lancinavit.

Lanerum, Vestimenti genus ex lana succida confectum. διφθέρα. Pellis.

Laneus, vide LANA.

Lãnga, æ, A Græcorum quibusdam animalis genus creditum est, quod & languriam appellarunt, circa Padum Italiæ fluvium vitam agens: cujus urinam Zenothemis in electrum putavit concrescere: quod tamen falsum esse constat, ut pleraque omnia quæ Græci scriptores de tota electri ratione prodiderunt. Plin. libr. 37. cap. 2: Alii dixêre langurium, & esse in Italia bestias langurias. Zenothemis langas vocat easdem, & circa Padum iis vitam affirmat.

Langula, species pátinæ, sive catini est, Varroni latior, unde & langulam dictam putat. [Pol. *Pl'uska misa.* Vng *Sik tal uska.*]

Lãnguŏr, guoris, m.t. Def. ctio virium, & remissio vigoris, & tàm de corpore, quàm de animo dicitur, debilitas, infirmitas. [דוי *devái* מדוה *madhvéh.* μόρωσις, πάρεσις, παρακμή. Gal. *Langueur, defaillance de force.* Ital. *Languidezza, illanguire.* Ger. Krafftlose/schwachheit/unvermögenheit. Belg Mattheit Hisp in. *Flaqueza con dolencia.* Polon. *Mdl'osć, sl'abość.* Vngar. *Erõtlenség, lankadas.* Ang. *Fayntnesse, weakenesse, infirmitie*] Cicero de Divin. 1: Animus quum languore corporis nec membris uti, nec sensibus potest, incidit in varia visa & incerta. Idem 4. Phil. Expectatio legatorum quantum laguoris afferat animis, quis non videt? Et lib. 1. Offic. Nihil autem magis cavendum est senectuti, quàm ne languóri se desidiæque dedat. Plaut. in Asin. pro lassitudine posuit, quum ait:

Vbi sæpè ad languorem tua duritia dederis octo
Validos lictores, ulmeis affectos lentis virgis.

Lãnguĕo, es, gui, n. f. Defico infirmus sum, dissolvo, debilitor, infirmor: [כהה *nehelâh* אמלל רטה *raphâh.* μαραίνομαι, κατατήκομαι, χαλάω, παρακμάζω Gall *Languir, venir en langueur, defaillir.* Ital. *Languire, essere debole.* Ger. Schwach seyn / abnemmen. Belg. Matzen. Hisp. *Enflaquecerse* Pol *Sl'abieie, maleć zbiuam.* Vn. *El lankadok, erõtlenõdõm.* Angl. *To fayne, to loose hu strenght.*] ut Languens vox, apud Cic. 1. Offic. Idem in Pison. Quanquam languet juventus, nec perinde atq; debet, in laudis & gloriæ cupiditate versatur. Idem 1. Philippica: Quumq; languerem è via, & mihimet displicerem, nisi, &c. ¶ Interdum ponitur pro timere. Salust. in Catilinam: Quantò vos attentiùs ea agetis, tantò illis infirmior erit animus: si paulùm modò vos languere viderint, jam omnes feroces aderunt. ¶ Interdum pro otiosum esse. ἡσυχάζειν, ἡσύχως ἔχειν. Ibidem: Seq; si pauci adjuvarẽt, languentibus aliis, in curiam impetum facturum. ¶ Hujus verbi composita sunt, Elangueo, ἐξασθενῶ. à quo elanguesco, quod est valde debilitor. παρίεμαι. Relangueo, à quo relanguesco, in languorem recido. Ovid. lib 6. Meramorph. Impositò fratri moribunda relanguit ore. Claudian. lib. 1. Relanguere pro remissum esse posuit:

vix ille pepercit,
Erubuitque preces, animusque relanguit atrox.

Lãnguĕsco, n. t. Lãguidus, infirmo & debilis fio. [כחה *nechláh* אמלל רטה *raphâh.* ἀσθενῶ, χαλάω. Gall. *Venir en langueur, languir, perdre cœur, defaillir.* Ital *Divenir languido, languire.* Ger. Mũd oder mugloß werden/ trafftloß werden. Belg. Mat worden Hispan. *Enflaquecerse.* Polon. *Mdleie, sl'abiele.* Vngar. *El erõtlenõdõm, lankadok.* Angl. *To waxe fainte or feble.*] Cic. in Caton. Orator, metuo ne languescat senectute. ¶ Aliò transtulit Virgil. libr. 11: Purpureus veluti, quum flos succisus aratro, Languescit moriens.

Lãnguĕfăcĭo, act. t. Languorem affero, sive languere facio. [רטה *rippâh.* μαραίνω. Gall. *Faire languir.* Ital *Far languire.* Ger. Mũd oder trafftloß machen. Hisp *Enflaquecer à otro* Pol. *Klabim czinie.* Vn. *El erõtelenitõm, lankasztom.* Ang *To mak feble or aynue*] Cic. de Legib. Incitare languentes & languefacere excitatos.

Lãnguĭdŭs, a, um, Remissus, debilis, infirmus. [דוי *devái* חלש *chalúsch* אמלל. ἀσθενικὸς, μαραίνος, παρετὸς, χαλαρὸς Gal *Qui languit, langoureux, lasche.* Ital. *Languido.* Ger. Krafftloß/schwach/blöd/matt. Belg. Mat. Hispan. *Flaco, por dolentia.* Pol *Sl'abi, shdl's, chori.* Vng. *Erõtelen, lankat.* Ang. *weake, feble, fainte.*] Ovid. libr. 5. Fast. -violas arere videres, Filaq; punicei languida facta croci. Cic. in Catil. Qui mihi accubantes in convivus, complexi mulieres impudicas, vino languidi, confecti cibo, sertis redimiti, unguentis obliti, debilitati stupris, eructant sermonibus suis cædem bonorum atque urbis incendia.

Lãnguĭdŭlŭs, la, lum; diminut. [ἀσθενικώτερος. Gall. *Vn peu langoureux.* Ital. *Vn poco languido.* Ger. Tregtechtig/tampechtig. Hispan. *Flaco vn poco.* Pol. *Mdlutchni.* Vngar. *Erõtelenõtske, lankattaska.* Ang. *Somewhat fayute.* Jut, Somni languidúli, Catullus Argon.

Lãnguĭdē, adverbium. Cunctanter, otiosè, negligẽter. [ῥαθύμως. Gall *Laschement, langoureusement.* Ital. *Languidamente.* Germ. Gemachtich/unfrutsamlich/faulleich. Hispan. *Flacamente.* Polon. *Sl'abo, niedbalie.* Vngar *Lankattul, erõtelenwl.* Angl. *Feblelie, without quickeneſſe, or ſpirit.*] Colum. libro 11. cap. 1: Hoc igitur custodire oportet villicũ, ne statim à prima luce familia cunctanter & languidè procedat. Cæsar libro 7. bell. Gall Quòd paulò incautiùs custodias in muro dispositas videbat suos quoque languidiùs in opere versari jussit, & quid fieri vellet, ostendit.

Lãngūrĭum. [Polon. *Burſztin.* Vngar. *Gyanta.*] Quidam ex Græcis scriptoribus *succinum* appellarunt, quòd putarent circa Padum fluvium bestias quasdam esse, langurias, sive langas appellatas, quarum urinam existimabant in succinum concrescere. Vide Plin. lib. 37. cap. 2.

Lanĭgĕr, vide LANA.

Lănĭŭs, nii, m. f. seu Lanio, onis, m.t. Qui carnes vendit: à laniandis pecoribus, quod eas cõcidat, lanietq; [טבח *tabbách.* κρεωπώλης, κρεαγρός. Gall *Boucher.* Ital. *Beccaio.* Ger. Ein Metzger. Hisp. *Flamenco* Pol. *Rzeznik.* Vng. *Mészáros.* Ger. *A butcher*] Plaut. in Capt Dii immortales, ut ego collos prætruncabo tergoribus? Quanta pernis pestis venit? quanta labes lardo? Quanta sumini absumedo? quanta callo calamitas? Quanta laniis lassitudo? quanta porcinariis? Varro 2. de Re rust. cap. 5: Lanii qui ad cultrum bovem emunt. Terent. Evnuch. Concurrunt læti mihi obviam cupedinarii, cetarii, lanii, coqui.

Lănĭēnă, æ, f. p: Officina in qua laniantur, ac venduntur carnes. [κρεωπώλιον. Gall. *Boucherie* Ital. *Beccaria.* Ger. Ein Metzg oder Fleischhauß. Hisp. *La carniceria.* Pol. *Iatki mięsne.* Vng. *Mészárszek.* Angl. *A ſlaughter houſe.*] Plaut. in Epid. Per myropolia & lanienas, circumq; argentarias rogitando sum raucus factus. ¶ Accipitur etiam pro ipsa laceratione: à laniando. κρεαγρία.

Lănĭōnĭŭs, nia, nium, Quod ad lanium pertinet. [κρεωπωλικός. Gall. *Appartenant à boucher.* Ital. *Pertinente à beccaio.* Ger. Das zu dem Metzger gehört. Hisp. *Pertinente à carnicero.* Pol. *Rzeznicy.* Vn. *Mészároshoz valo.* Ang. *That belongeth to a butcher.*] Vnde Lanionio more. κρεαγρικῶς. Et Lanionię mensæ, in quibus scinditur caro. Sueton. in Claud. Carnificem statim acciri cum machæra, mensaque lanionia flagitavit.

Lănĭo, as, act. p. Scindo, lacero, dilanio. [טרף *parák* טרף *taráph* קרע *karáh* נתח *nitsách* טרם *parás.* κρεαγρῶ, κατατιλλω, κατακρεουργέω. Gall. *Deschirer, despecer.* Ital *Fendere, straciare.* Germ. Zerstucken/zerhawen/zerreissen Hispan *Hender despedacar como carne.* Polon. *Rostarguie, rozrwam.* Vngar. *El szaggatom.* Ang. *To rent, to quarter, to cult in pieces.*] Virg. lib. 3 Georg. -Ipsique suos jam morte sub ægra Discissos nudis laniabant dentibus artus. Liv. 2. bell. Macedon. Et Formiis, duo lupi oppidum ingressi, obvios aliquot laniaverant.

Lănĭātŭs, laniatus. [Pol. *Rozſiekiwanie.* Vng. *Szaggatás meszárlás.*] Seneca 2. de Clementia: Et nullum certius quam quod in Cædes hominum, & laniationes pervenit.

Lănĭātŭs, a, um, participium, Laceratus, discerptus. [טרף *nitpharák* נתרף *nitráph.* ἠνυχισμένος. Gall. *Deschiré, despecé* Ital *Straciato, sbranato, squartato.* German Zerhawen oder zerrissen und zermetzget. Hispan. *Despedecado.* Pol. *Rozargani, rozſiekan.* Vng. *El szaggattatot.*

ſkaggattatoſ. Ang. *Rent, or torned in pieces.*] Virgil. 12. Aeneid. Et roſeas laniata genas. Claſſis laniata, Ovid. Epiſt. 7. Capillos laniata, Idem Epiſt. 14. Hujus compoſitum eſt Dilanio, diſſeco, divello. Δἰλακτάω.

Lănĭātŭs, us, ui, m. q. Ipſe actus laniandi. [עֵרֶךְ *pérek.* κρεωμία, σπάραγμος. Gall. *Deſchirement, deſpecement, eſquartellement.* Ital. *La ſtratio.* Ger. Zerhawung/ zerreyſſung. Hiſp. *Obra de deſpedacar como carne.* Pol. *Roztargiwanie.* Vng. *El ſzaggatás.* Ang. *A retting or tearinh in peeces.*] Cic. 1. Tuſc. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit nihil ſentienti? Plin. lib. 11. cap. 37: Ora apertiora laniatu viventibus. Idem lib. 8. cap. 40: Laniatuq; & latratu adactum, ut cogeretur fateri ſcelus.

Lănĭārĭum, rii, n. ſ. Laniena. [κρεωπώλιον. Gall. *Boucherie.* Ital. *Beccaria.* Ger. Ein Metzg oder Fleiſchhauß. Hiſpan. *La carniceria.* Polon. *Iatka mieſna.* Vngar. *El ſzaggatás.* Ang. *A ſlaughter houſe or bouchers ſhoppe.*] Varr. 2. de Re ruſt. cap. 4: Ignavũ & ſumptuoſum eſſe qui ſuccidiam in carnario ſuſpenderit potiùs ab laniario, quàm ex domeſtico fundo.

Lănĭſtæ, m. p. Præfecti ludi gladiatorii, magiſtri qui gladiatores inſtituebant exercebantque ad mutuam lanienam. [μαγειρεῖα. Gall. *Maiſtres d' eſcrime.* Ital. *Maeſtri di ſchermire.* German. Fechtmeiſter. Hiſp. *Maeſtros que enſeynan à eſgremir.* Polon. *Szermierze.* Vngar *Hádártos viadal meſter.* Ang. *A maiſter in fait es of armes, which teacheth to play with the ſworde.*] Hi familias habent domi ad gladiaturam exercendam: quas inſtituere, & mox paratas vendere ſolebãt muneratiis. Iuven. Satyr. 3: Hic plaudat nitidi præconis filius inter Pinnirapi cultros juvenes, juvenisque laniſtæ. ¶ Hinc Laniſtæ avium, dicti ſunt à Columella qui aves certaminibus præparabant.

Lănīgnŭs, a, um, veteres pro lanionio formarunt à lanio. Varro: Hoc intervallo primùm forenſis dignitas crevit, atq; ex tabernis lanignis argentariæ factæ.

Lānūgo, ginis, pen. prod. f. t. Tenera quãm lanę cujuſdam mollities, qualis in adoleſcentium genis, & in pomis quibuſdam cernitur. [ιουλος. Gall. *Poil follet, barbe qui commence à venir.* Ital. *Prima barba, lanugine.* German. Das erſte vñ zarte barthaar/ gauchs haar: *Item,* Die Wollen an etlichen fruchten. Hiſpan. *El vello, fluccos, primera barba.* Pol. *Pierſze puſzczanie wł' oſſow, lierſzi mech.* Vn. *Moh, pih.* Ang *The doune fethers ſuch as we ſee in pigeons when thay ar hatched: the mos ſinoſſe in fruites.*] Col. lib. 4: Lanatam quoq; aminean quidã maximè probant; quę hoc vocabulum non ideo uſurpat, quod ſola ex omnibus amineis, verũ quòd præcipuè canescit lanugine. ¶ Ponit' aliquãdo pro ſcrobe. Col. li. 4. c. 29: Nulla interveniente lanugine, quã excitabat antiqua terebra.

Lānūgĭnōsŭs, adject. [ὁ ἐν ἡλικίᾳ, ἰουλώδης. Gall. *Qui a force barbe folette, force cotton ou mouſſe* Ital. *Chi a muſco ſottile.* German. Der viel zarte haar hat. Hiſp. *Coſa llena de flucos ò vellos.* Pol. *Wł' oſiſti, woł'niaſti, mchowi.* Vng. *Mohos, pihes.* Ang. *Ful of cotton.*] Plin. lib. 22. cap. 2: Eſt & alia ſimilis, pſeudanchuſa ob id appellata, à quibuſdam verò, enchuſa, aut doris, & multis aliis nominibus, lanuginoſior, & minus pinguis.

Lānx, cis, vide ſuprà LANCES.

Laois apheſis, λαοῖς ἄφεσις: id eſt, populi miſſio, verba ſunt quæ dicuntur poſt expleta myſteria, quibus ſignificatur perfectam eſſe rem ſacram, & cuiq; libera fieri abeundi poteſtatem, ſic ut apud nos: Ite miſſa eſt.

Lăpăthum, n. ſ. [λάπαθον. Polon. *Lopian.* Vngar. *Keſerw' lapu.* Ang *A docke.*] herba eſt acidi ſaporis quæ à Latinis rumex appellatur. Multæ autem ſunt lapathi ſpecies, quas vide apud Plin. lib. 20. cap. 21.

Lăpĭs, idis, m. t. [אֶבֶן *ében* סֶלַע *ſélab.* Gall. *Pierre.* Ital. *Pietra, ſaſſo.* German. Ein Stein. Belg. Een Steen. Hiſp. *Piedra.* Pol. *Kamiẽn.* Vng. *Kő.* Ang. *A ſtone.*] Quem Græci λίθον vocant, à nõnullis ita diſtinguitur à ſaxo, ut lapis mitior ſit, minorq;, ac tenerior: ſaxum majus, aſperius duriusq;. Hinc gemmæ lapides nón ſaxa dicuntur. Plin. libr. 36. cap. 18: Nuſquam hic utilior, quàm in Italia gignitur, lapisque non ſaxum eſt. Idem: Eſt & viridis lapis, vehementer igni reſiſtens, ſed nuſquam copioſus: & ubi invenitur, lapis, non ſaxum eſt. Sed hæc profectò differentia non videtur cum Plinio convenire, qui nõ magnitudine diſtinguit ſaxum à lapide. Nam etiam columnas ex uno lapide fieri, & Laocoontis ſtatuam ex uno lapide excisam fuiſſe affirmat. Videtur itaque magis dicendum, ſaxum eſſe, quod ex rupibus vel lapicidinis excinditur: lapidem, qui è terra effoditur. ¶ Et quoniam apud veteres lapidibus milliaria deſignabantur, ponitur quandoque lapis pro milliario. Vnde legimus ad tertium, ad quartum lapidem. ¶ De lapide emptos quoque dicimus, qui publica auctione à præcone erant venditi. Nam priſco more præcones ex lapide & loco altiore facere præconium ſolebant: ubi mancipia quoque venalia, præconis voce proclamabantur. Columella libro 4: Non tamen excedunt ſeptem jugera, unius operam vinitoris, quem vulgus quidem parvi æris, vel de lapide noxium poſſe comparari putat. Cicero in Piſon. Tribunos de lapide emptos eſſe ait, qui mercede ſuam poteſtatem vendebant, ſuoq; imperio in gratiam eorum qui dabant, abutebantur: ſignificat autem homines viliſſimos, alludens ad venditionem præconum, quæ è lapide fieri ſolebat, rerum nimirum vilium & abjectarum. ¶ Hominem præterea lapidem quandoq; dicimus, qui negligens ſtupidusq; ſit, quiq; ad id agendum, quod maximè oporteat, non moveatur. Terent. in Heavton. Hei, quid ſtas lapis? Ibidem: Quot res dedère, ubi poſſem perſentiſcere, Niſi eſſem lapis, quę vidi? Lapis interdum, pro petra accipitur, Virgil. Aeglog. 1: Et tibi magna ſatis quanvis lapis omnia nudus, Limoſoque palus obducat paſcua junco. Lapis incuſus, manualis mola eſt, cudendo exaſperata. Virgil. 1. Georgic. -lapidemque revertens Incuſum, aut atræ maſſam picis orbe reportat. ¶ Lapis bibulus, qui arenarius vocatur. Virg. 2. Geor. Aut lapidem bibulum, aut ſqualentes infode conchas: hoc eſt, pumicẽ. ¶ Lapidem decoquis, λίθον ἑψᾶς, pro eo quod eſt, Inaniter laboras. Neque nuſquam molleſcit lapis quantumvis diutina coctione. ¶ Lapides flere, de re vehemẽter miſeranda, proverbii hyperbole dici ſolet, eam eſſe tam lamẽtabilem, ut vel lapides cogantur ad fletum. Cicero pro Mur. ¶ Verberare lapidem, aptè proverbio dicimus, ubi quis objurgat incaſtigabilem, aut docet indocilem, aut inanem operam ſumit in re quapiam. ¶ Vitiabit lapidem longum tempus, Σήψει δ' πίτνων ὁ πολὺς χρόνος. Nihil in rerum natura ſaxo durabilius: at id quoque temporum diuturnitate abſumit. ¶ Lapides ſive in ſaxa in ſublime quoque vi ventorum evehi exemplo oſtendit Ariſt. 1. Meteor. cap. 7, quando in flumen Aegos Thraciæ lapis vehiculi magnitudine cecidiſſe fertur. Cujus quoque Plinius meminit libro 2. cap. 60. Alterum adduci poteſt exemplum ejus ſaxi, quod anno Salutis 1420. prope oppidum Enſisheim Alſatiæ cecidiſſe ſeſquitrium centenariorum pondere hiſtoriæ Germanicæ tradunt.

Lapidum finalium genera apud eos qui de limitibus ſcripſerunt, multa reperiuntur: ſunt enim hæc verba: Lapis fluvialis, cromaticus vocatur. Lapis tiburtinus, cæſalis dicitur: terminus coctus teſtaceus, ullageris dicitur. Lapis albus ſilicenus, ſi peralbus fuerit, Gallienſis nuncupatur: ſi mixtam venam habuerit, ignifer nomen habet: nam in aliquibus locis terminos non dolatos poſuimus, & nihil illis ſubter addidimus. Lapis gammatus dicebatur, in quo forma gammæ, Græcę literæ apparet, qui pentagoni recipiebat rationem, unde & gammati termini dicebantur.

Lăpĭdĕŭs, a, um, Quod ex lapide conſtat, ſaxeum: [λίθινος. Gall. *De pierre.* Ital. *Di pietra.* Germ. Steinin. Hiſpan. *Coſa de materia de piedra.* Polon Zkamienia vczimoni. Vng. *Kőből valo, kőbi.* Ang. *Made of a ſtone.*] ut lapideus murus, apud Livium libro 1. ab Vrbe. Lapideus imber, apud eundem libro 10. belli Punici, & Lapidea Niobe: id eſt, in lapidem converſa. Cicero 3. Tuſculanarum: Et Niobe fingitur lapidea, propter æternum, credo, in luctu ſilentium. ¶ Per tranſlationem ponitur lapideus pro gravi & ponderoſo. Plaut. in Trucul. Lapideus ſum, commovere me miſer nõn audeo.

Lăpĭdōsŭs, a, um, Saxoſum, quod lapidibus abundat. [λιθώδης. Gall. *Plein de pierres, pierreux.* Ital. *Pieno de pietre, pietroſo.* Germ. Steinechtig/ voll ſtein. Hiſpan. *Lleno de piedras.* Polon. *Kamieniſti.* Vngar. *Kőues.* Angl. *Full of ſtones.*] Ovidius de Nuce: lapidoſus ager. Plinius libro. 19. cap. 8: In locis incultis, lapidoſis. ¶ Aliquando pro duro ponitur. Virgil. 2. Georg: -& prunis lapidoſa rubeſcere corna.

Lăpĭdārĭŭs, ria, rium, Quod ad lapides pertinet: [λατομικός. Gal. *Appartenant a pierres.* Ital. *Pertinente à pietre.* German Das zu den ſteinen gehört Hiſpan. *Pertineſciente à pietras.* Polon. *Do kamienia przinależaci.* Vngar. *Kőből valo.* Ang. *That belongeth to ſtones.*] ut, Latomiæ lapidariæ. Plaut. in Capt. Inde ibis porrò in latomias lapidarias.

Lăpĭdārĭŭs, ii, ſubſtant. m. ſ. Lapicida. [חֹצֵב *chotséb.* λιθοξόος, λιθουργός, λατόμος, λιθοτόμος. Gall. *Tireur de pierres, quarrier ou tailleur de pierre.* Ital. *Tagliapietra, ſpezzapietra.* German. Ein Steinbrecher. Hiſpan. *El cantero.* Polon. *Ten ktori kamien l'amie albo cięſze.* Vngar. *Kő mwues.* Ang. *A digger of ſtones, a maſon.*] Vlp. in L. ſi ut certo. §. Sed interdum. Commod. vel contra. Nam & Mela ſcripſit ſi ſervus lapidario commodatus, ſub machina perierit, teneri fabrum commodati, qui negligentiùs machinam colligarit.

Lăpĭllŭs, li, m ſ. diminutivum, Calculus, parvus lapis. [חָצָץ *chatsáts.* λιθίον. Gall. *Petite pierre, pierrette.* Ital. *Pietra picciola, pietruccia.* German. Ein ſteintin. Belg. Een ſteenten. Hiſpan. *Piedra pequenna.* Pol. *Kamyenek.* Vng. *Kőueske.* Ang. *A litle ſtone.*] Plin. lib. 10. cap. 23: Excubias habent nocturnis temporibus lapillum pede ſuſtinentes, qui làxatus ſomno & decidens, indiligentiam coarguat. ¶ Lapillorum item nomine gemmas: hoc eſt, lapides pretioſos intelligimus. Curtius: Lapilli auribus pendent. Horat. 1. Serm. Sat. 2: Nec magis huic intra niveos viridesque lapillos. Ovid. de Nuce: Peregrini lapilli.

Lăpĭcīdă,æ,vel Lapidicida,æ. gen. masc. p. Qui lapides vel ex rupe excidit,vel ad fictio adaptat, lapidarius. [חֹבֵב *chotséb.* λατόμος, λιθοτόμος, λιθουργός. Gall. *Tireur de pierre, qui taille et cisele de pierre.* Ital. *Tagliapietra, scarpellino.* Germ. Ein Steinhawer/ Steinmetz. Hisp. *El cantero* Polon. Ten kto kamien ociosuje. Vngar. Kő vágo, kő metczŏ. Ang. *A mason, a cutter of stones.*]

Lăpĭdĭcīnă,pen. prod. vel potiùs lapicidina,f.p. quemadmodum lapicidam, & homicidam dicimus: Locus ubi lapides excidũtur,quam λατομίαν vocant Græci. Vnde & carcerem latomias vocamus,sive quòd damnati ad lapides excidendos mittebantur: sive quòd Syracusanorum tyranni latomias habebant instar carceris excavatas, ex quibus excisi lapides fuerant ad urbem extruendam,hisque pro carcere utebantur. [λατόμιον, λατύμιον. Gal *Vne quarriere d'où on tire les pierres.* Ital. *Cava de pietre.* German Ein steinbruch/oder steingrub. Hispan. *Cantera.* Pol. *Miejsce gdzie kamien ciosaią, kamieniołomy.* Vng. Kő hely,kő bánya Ang. *A place where stones are digged.*] Plautus in Captivis: In lapidicinas facite deductus siet. Cicero 2. de Divin. Potest signum tale aliquid etiam sua sponte in lapidicinas Chiorum existile.

Lăpĭdo,as,pen.cor. act. p. Lapidibus obruo,vel lapides in aliquĕ jacio,lapidibus appeto. [ליפּוֹ *sakál.* λιθάζω, λιθοβολέω, καταλιθόω Gall. *Lapider* Ital *Lapidare.* Ger. Steinigen/ oder verſteinigen. Hisp. *Apedrear.* Pol. *Kamienuie.* Vng. Meg kőuexőm Ang. *To strike or kill with stones.*] Vnde scribit Macrobius lapidatum à pop. Rom fuisse Vatinium,significare volens,lapidibus jactis fuisse impetitum. ¶ Transfertur etiam ad inanimata:ut, Lapidare crebrò apud Livium pro lapidibus pluere.

Lăpĭdātĭo,verbale,f.t. Lapidum jactus,lapidum obrutio. [λιθοβολία Gall. *Iettement de pierres, lapidement* Ital *Il lapidare* Ger. Steinigung mit steinen werffung Hispan. *Apedreamiento.* Polon. *Kamienowanie.* Vngar. Meg kőuezés. Ang. *A stoning or killing with stones.*] Cicero 6 Verr. Et magna lapidatio Plin. de viris illustr. Interredentem Bebium collegam facta per populum lapidatione submovit.

Lăpĭdātŏr,ōris,m. t. Lapides jaciens [λιθοβόλος. Gall. *Lapidateur, celuy qui lapide, ou qui tire de pierres* Ital *Che tira pietra, chi tira pietre.* Ger. Ein steinwerffer oder der mit steinen wirfft. Hispan *Apredeador.* Polon. *Kamienowanik* Vng. Kőuel hajtó kőuezŏ. Ang *An hurler of stones.*] Cic pro Domo sua: Percussor, lapidator,fori depopulator, obsessor curiæ.

Lăpĭfĭcātum, Durum efficio, & quasi in lapidem cõverto. [λιθόω. Vng. Meg kőmeszesitő. Ang. *To make hard as it were a stone.*] Pacuvius Lapidificat cura, æramna corpus conficit. Festus. Lapidificat id est, dolore adficit. Obsolescere est.

Lăpĭdĕfĭo,is,factum,fieri,n. t. Legitur pro in Lapidem converti,seu in lapideam duritiem. [λιθόομαι. Gall *Devenir pierre, ou aussi, se durcir comme pierre, se convertir en pierre* Ital. *Impietrire, diventare pietra, convertirsi in pietra* German. Steinen oder steinhert werden. Hispan. *Hazerse piedra* Polon *Kamienieć.* Vngar. Kőué válik. Ang. *To waxe or be like stone.*] Plin.libr. 32. de baccis coralii: Ajunt tactu protinùs lapidescere. Idem libr. 5. cap. 103. Similiter in flumine Silari ultra Surrentum, non virgulta modò immersa,verùm & folia lapidescunt.

Lappă,æ,f.p. [Gall. *Bardane.* Ital. *Lappola.* Ger. Kletten Hisp. *Yerua, amor de hortolano.* Pol. *Wielki Popian,* item rzepik. Vng. *Lapu.* Ang. *Burre.*] Herbæ genus capitula habens leviter hamata, ideóque vestibus adhærentia. Tres autem sub se complectitur species. Nam quædam dicitur carinaria, quæ est exigua, canibusque adhæret. Altera major est, &, φιλαύτιον appellatur, quod vestibus hominum adhærens, ipsos amare videatur: eadem vocatur aparine. Tertia appellatur personata, & maxima est: nascituráque inter rivos, & flumina. Græci eam ἄρκειον vocant. Virg. 1. Georg. Intereunt segetes: subit aspera sylva Lappæque tribulique.

Lappāgo,pen. prod. f. t Herbæ nomen est, quã describit Plin. libro 26. cap. 10 his verbis: Et lappago similis anagallidi, nisi esset ramosior, ac pluribus foliis, aspera, rugosa, asperioris succi, gravis odoris. Quæ talis est mollugo appellatur: similis, sed asperioribus foliis, asperugo.

Lăpsănă, pen. corr. f.p. [λαψάνη. Pol *Lebioda.* Vng. *Erdei laboda.*] Olus sylvestre trium foliorum: de quo Plin. lib. 29 cap. 11: Inter sylvestres brassicas & lapsana est, pedalis altitudinis, hirsutis foliis, napi simillimis, nisi candidior esset flore. Coquitur in cibo, alvum leniter emollit. Idem lib. 19. cap. 9: Necnon olus quoq; sylvestre est trium foliorum, divi Iulii carminibus, præcipuè jocis militaribus celebratum. Alternis quippe versibus exprobravêre, lapsana se vixisse apud Dyrrhachium, præmiorum parsimoniam cavillantes.

Lăpsĭo. Lapsus, vide LABOR.

Lăquĕărĕ, ris, & per apocopen laquear, aris, n. t. & laquearii, rii, n. s. Dicitur camerae hoc est, pars superior cubiculi & cœnationis convexa, quę variis adornari solet scalpturis & colore. [רָהִיט *rahit.* Φατνωμα, σανιδωμα. Gall. *La plancher d'vne maison ou le lambris du plancher.* Ital. *Architraue.* Ger Die obere bune oder gewelb eines Gemachs Hisp *Labrado ò entresuelo labrado de camara.* Pol. *Strop.* Vng Boltozatos. An. *The roofe of a chamber embowed, also a plaine beame in a roofe.*] Hęc etiam lucanaria appellantur, propterea quod tignorum intervalla, quandã lacunarii speciem prębere videantur. Horat. lib. 2 Carm. Nõ ebur, neq; aureum Mea renidet in domo lacunar. Servius in illud Virgilii 1. Aen. Dependent lychni laquearibus aureis. à nomine lacus significãte trabẽ in ædificiis planã, aut diminutivũ esse lacunar, à quo lacunarium, & per antistœchon laquear & laquearium.

Lăquĕātŭs,a,um, Laqueis irretitus, ligatus. [יוּקַשׁ *jukásh.* παγιδόω, πεδάω. Gal. *Lasse, enlassé, tenu en lacs.* Ital. *Legato, allacciato* Ger. Inn stricken verfangen oder gebunden. Hisp. *Enlazado* Pol. *Vwiklany.* Vngar. *Meg kőtőtt, tőrbe esőtt,* Ang. *Snared, intangled.*] Columel. lib 6. cap. 19: Cęterùm corpus laqueatum, & distentum tot nodorum obligatur, immotumq; medentis arbitrio est expositũ. Laqueatum item dicitur id quod laquearibus est ornatum, φαλωτὸν, σανιδωτὸν. Vnde laqueata tecta. Cicero libr. 1. de leg. Magnificas villas, & pavimenta marmorea, & laqueata tecta contemno. Et apud Liv. 5. Decad. lib. 1: Laqueatum auro templum dicitur: hoc est, laquearibus aureis. vel auratis ornatum: qualis structura in Regiæ tectis Parisiis visitur. Verba Livii sunt hæc: Antiochiæ fovis Capitolini magnificum templum, non laqueatum auro tantùm, sed parietibus totis lamina inauratum: hoc est, non tantùm habens laquearia inaurata, sed etiam ipsos parietes auro incrustatos.

Lăquĕŭs, ei, m. s. Vinculum ita nexum, ut pondere deprehensum claudatur, rete, plagæ. [מוֹקֵשׁ *mokésh* עֹרֶב *orób* פַּח *pach.* παγὶς, παγὴ. Gall. *Lacs, lien, licol, piege, rets* Ital. *Laccio* Ger. Ein strick. Hispan. *Lazo para prender.* Pol. *Sidło.* Vng. Tőr. Ang. *A snare to take birds.*] Cic. 4 Verr. Hominem jam collũ in laqueum inserẽti subvolantem. Ovid. 6. Metam. Laqueo quę animosa ligavit Guttura. Virgil. Georg. 1: Tum laqueis captare feras, & fallere visco Inventum. ¶ Ponitur etiam Laqueus pro quacunque re, quæ quis capi ac irretiri potest. ¶ Hinc gryphos captiosasq; argumentationes, laqueos dicimus. Cic. de Fato: Ad Chrysippi laqueos revertamur. Gell. libr. 1. cap 2 Atq; interea vocabulis haud facilè cognitis, syllogismorum, captionumque dialecticarum laqueis irrepsit. ¶ Hinc & Cicero pro Milone, laqueos illa dicit: Quem, inquit, illam belluam judices laqueos declinatem jam irretitam tenebat. Et pro Cecina 1. Capi aliquem laqueo dixit, pro eo quod est irretire aliquem aliquatis verborũ, & ad interdicti sententiam confugisse: & de quo fando sit actum etiam, quum Ebutius restituere pararetur, id quærentem esse exitus, neque æquitate res. verbi laqueo capi potuisse opportune in meis castris, præsidiisq; versaris. ¶ Laqueus autem ut videtur, παρὰ τὸ ἕλκειν, ἢ πάσσειν id est, Laqueus, ita ut videtur à trahendo dictus est. Dicere consuevit, quoties incommodum alicui accidere in bonum. ¶ Suo ipsius laqueo captus est In eum qui sibi malorum est autor. Psal. 9: ἐν παγίδι ταύτῃ ἣν ἔκρυψαν, συνελήφθη ὁ πούς αὐτῶν. Id est, In ipso laqueo quem absconderunt, comprehensus pes eorum. Nota metaphora. ¶ In aliquem inducere, est arte sic concludere quempiam, ut jam nullum sit effugium. ¶ Laqueus laqueum cepit, ἀνὴρ ἢ πάγη ἔσπασε πάγην id est, Laqueum laqueus, ita ut videtur, cepit. Vbi malus malum observat. ¶ Mandare laqueum dicimur iis, quos usq; adeò negligẽ à nobis fieri curamus, ut vel si suffocandi sese, nihil ad nos attineat. Iuvenal. de Democr. - quũ fortunæ ipse minaci Mandaret laqueum, mediumq; ostenderet unguem

Lărārĭum,rii,n.s. Sacrarium domesticum, in quo Lares & dii peculiares adorabantur. [ἱερὸν, ἱδρυσικὸν Ger Die hauß capell/in welcher die hauß götter/angebetten wurdẽ/Götzenkammer. Pol. *Kapliczka bal'wanska.* Vng. *Baluány tarto ház.*] Scribit Lampridius Alexandrum Severũ in lario rem divinã matutinis horis factitasse, ad effigies deorum, in quibus habebat, Apollonium, Orpheum, Abrahamum, & CHRISTVM. In secundo larario simulachrum Virgilii & Ciceronis.

Lārdum,di, sive laridum,i. t Caro sulla quovis modo salita. [χοιρεία σάρξ. Gall *Du lard, du porc salé* Ital. *Lardo.* German. Speck/ gesaltzen schweynin fleisch. Hispan. *El lardo ò sympano de tocino.* Polon. *Słonina.* Vngar *Szalonna* Angl. *Bacon.*] Ovid. lib. 6. Fast. Pinguia cur illis gustantur larda Calendis? Laridum legitur apud Plaut. in Captivis: Quanta, inquit, pernis pestis venit! quanta labes larido!

Lārgĭŏr,ris,com.g Dono,concedo,permitto,relinquo. [נדב *nadháb* חנן *chanán* נתן *nathán.* δίδωμι, χαρίζομαι. Gall. *Donner largement, & abondamment.* Ital. *Donnare largamente.* Ger. Reichlich außgeben/ schencken. Belg *Overvloedelyck geven.* Hisp. *Dar largamente* Polon. *Dare, pozwalam.* Vng. *Adok, ny rytok.* Ang. *To giue largelie.*] Largiri civitatem. Cic. pro Corn. Balbo: Homo, tùm gravitate & prudentia præstans, tùm vel nimiùm parcus in lar-

in largiẽda civitate. Largiri cœnam. Plaut. in Amphytrion. Proin tu istam cœnam largire,si sapis, esurientibus.Largiri libertatem populo. Cic.3. de leg. Sed ego,etsi satis dixit pro se in illis libris Scipio,tamen libertatem illam largior populo,ut autoritate valeant,& utantur bonis: sic enim à me recitata lex est de suffragiis. Largiri vitam. Plaut. Asin. -jam ipse Vitam meam tibi largiar,& de mea ad tuam addam. Si tempus non largitur:id est,non permittit,non concedit. Colum.lib.5.cap. 9:Largiri se ultrò. Plaut.Mil.Nam tu te vilem feceris,si te ultrò largibere.Largibere,pro largiêris.Sicut idem Plaut. in Bacch. Tùm libertatem Chrysolao largibere.

Lārgĭtŏr, m. t. Donator, liberalis, populi corruptor. [נדב *nodheb* חבן *chonén* בתן *nothén.δότης,χορηγός.* Gall.*Liberal donneur.* Ital.*Prodigo è profuso in donare.* Ger.Der reichlich außgibt ohn dauren.Hisp.*El que da largamente.*Pol.*Podarczą hoini.* Vngar. *Adakozo,ado.* Ang. *A liberall giuer.*] Liv.6.ab Vrbe: Quum urbem impetu cœpisset Dictator , prædam militi dedit, quò minùs sperãtam,minimè largitore duce,eo mĩliti gratiorem: ¶ Cic. in malam partem utitur, pro eo qui largitione populum corrumpit:pro Cælio: Non potest qui ambitu ne absolutum quidem patitur esse absolutum , ipse impunè unquam esse largitor.Idem 1.Offic.Existuntque in Rep.Plerunque largitores,& factiosi,ut opes quàm maximas consequantur.

Lārgĭtās,tis,f.e. Liberalitas,munificentia [נדבה *nedhabáh.δεδοκότα.* Gall. *Largesse.* Ital. *Liberalita,larghezza.* German Ein freywillig reichliche Gaab ohn entgas gesuch des gunsts. Belg. Een overvloedicheyt ofte gevinge.Hispan *Liberalidad,largueza* Polon. *Dobrowolne podanie* Vng *Bőkezűség,adakozás.*Angl. *La generosse, freenesse in yeuing.*] Largitas, & largitio, onis, ἀγορεμα. inter se differunt: quòd largitas (ut Agretius ait) humanitatis sit:largitio ambitionis.Est enim largitas rationabilis & definitus habendi status.largitio,expensa quæ fit ad aurupandum favorem ac petitionem magistratuum.Terent.in Adelph.Quę ista subita est largitas? ¶ Quandoq; tamen largitio pro liberalitate ponitur. Cæsar 1.bel.Civil.Simul à Tribunis militum, centurionibusque mutuas pecunias sumpsit,has exercitui distribuit:quo facto duas res confecutus est;quòd pignore animos centurionum devinxit , & largitione redemit militum voluntates.

Lārgŭs,a,um, Copiosus,multus,amplus,latus. [רב *rab.*] Plin. lib.11.cap.39:Pili equis in juba largi,in armis leoni. ¶ Accipitur etiam pro eo qui multa largitur, qui liberalis est, vel etiam prodigus,profusis,splendidus [נדיב *nadíb* שוע *schóah.λαμπρὸς,δαψιλὴς* Gall *Large,al ondant* Ital.& Hispan. *Largo.*Ger. Gebig/gendig Belg. Ryckelijck, overvloedich. Polon: *Hoinie, item szczodry.* Vngar. *Bőv.*Angl. *Large,liberall.*] Cic.lib.2.Offic. Omnino duo sunt genera largorum,quorum alteri prodigi,alteri liberales.

Largĕ,adverb.Liberaliter, abundanter. [דרוך *beróh. δαψιλῶς.* Gal *Largement,abondamment.*Ital. *Largamente,copiosamente.*Ger. Reichlichen/vberflüssiglich.Hispan.*Larga y copiosamente.* Polon. *Hoinie,obficie,szczodrze.* Vngar. *Bőv.* Angl. *Largelie,plentifullie.*] Horat.lib.1. Carm.Ligna super foco largè reponens.

Lārgĭtĕr aliud adverbium, quamvis non ita in usu sit. [Vng. *Bőven.*] Brutus Attic. Sed persuade tibi de voluntate propria mea nihil esse remissum,de judicio largiter.

Lārgĭtŭs, penultima corr. teste Nonio, pro largè sive largiter: sed antiquum est & obsoletum. [Polon. *Szczedrze.* Vngar. *Bőven.*] Afranius: Quid isthuc est? quid fles? quid lacrymas? largitus proloquere.

Lārgĭlŏquŭs,m.f.Qui abundanter loquitur. [πολυλόγος.Gall. *Grand parleur.*Ital.*Gran parlatore.* Germ. Ein Tandmann/der viel schwetzt/ ein Klapperer. Hispan. *Que largamente hable.* Polon. *Mielgeba,pliapacz.*Vng.*Bőbeszédű.*Ang.*That speaketh muche.*] Plautus in Cistel.-quæ ubi saburratæ sumus, Largiloquæ extemplò sumus:plus loquimur quàm fat est. ¶ Sic etiam largifluum dicimus pro eo quod largè & abundanter affluit. Cic. 5.de Orat.ex poëta: Grando mista imbri largifluo subita , & præcipitans cadit.

Lārgīsĭmē, [Polon. *Hoinie.*Vngar. *Igőn bőven.*] Sueton.in August.Quoties largissimè se invitaret.

Laricĭna, Resina gracilis, mellei liquoris virus redolens.Plin. libr.24.cap. 6. In officinis pro terebinthina , sed rarior est:hæc non virosa,sed suaviter odorata.

Lārimnŭm, Nascitur apud Scabæos, inquit Strabo libro 6. suffitu odoratissimum.

Larinæ sues,Lege Petalides & Barb. Corol.lib.2.

Lărix, f.t. *πίτυς* Theophrasto, si Theodoro credimus, Arboris genus cognatum abieti & pino , nullam quantumvis longa senecta cariem sentiens, neque ignem per se concipiens , neq; ulla ratione ardens , eò quòd plurimum terrestris, aquæque habeat substantiæ:minimum autem igneæ, aut aëriæ. Nec est alia ratio eam consumendi , quàm si magna lignorum copia uratur, quemadmodum in iis contingit lapidibus, qui calcis gratia coquuntur. Abundat circa Padi ripas,& maris Adriatici littora,vix alibi nota. Vide Plin.lib.16.cap. 10. Lucan.lib.9: Et larices fumoque gravem serpentibus urunt Abrotanum.

Lārvæ,arum, f. p. Noxiæ inferorum umbræ , furiæ, erynnes, à Laribus,ut quidã putãt,dictæ. [μορμολύκειαι,μορμολύκαι.Gall. *Espritz qu' on dit aller de nuit, loups garous.* Ital. *Spiriti che vanno di notte.* Germ. Ein Nachtgespenst/ Boldergeist/ Rumpelgeist. Belg. Een Momaensicht.Hispan.*Fántasma que parescе de noche.* Polon. *Nocżne pokuśi.* Vng. *Meg holtaknak budosó lelkők.* Ang. *Fayries or the lady of the fayries.*] Plautus in Amphyt. Nam hæc quidem ædepol larvarum plena sunt.Hinc Larvati,*νυμφόληπτοι,* dicuntur furiosi & mente moti, quasi à larvis exterriti: quales sunt quos vulgò *Dæmoniacos* appellant. Plautus : Larvatus ædepol hominem miserum mendicum quæritat. Hi etiam Cerriti dicuntur à Cerere,quasi Cereris ira animo vexati. Plautus: Certè, larvatus aut Ceritus.¶ Larva etiam persona,quam Barbari vocant *mascam.* [προσωπεῖον, μορμολύκειον. Gall.*Masque, fauxvisage.*Ital. *Volto finto,maschera.* Germ.Ein Butzenantlitz. Hisp. *La mascara,ò carratula,ò carantonna.*Pol.*Larwa,maśkara.*Vngar. *Al orcza.* Ang. *A masking visour.*] Hinc larvatum dicimus personatum.Horat.2. Serm.Satyr.3: Nil illi larva,aut tragicis opus esse cothurnis. Apul.in Apolog. larvas appellat noctium occursacula, bustorum formidamina , sepulchrorum terriculamenta. August.lib.4. de Civitate Dei:Larvæ dicuntur animæ hominum depravatæ,& in malis vitæ meritis maculosæ, quæ à corpore separatæ terriculamentum sunt mortalibus. Cum larvis luctari dicuntur ii,qui vita defunctos infectantur maledictis:qua re nihil posset esse indignius ingenuo viro.

Lārvātŭs, vide in LARVAE.

Lārvālĭs,le,or.t.Deformatus,pallens. [μόρμω. Pol *Wmaśkari vbrani.* Vngar. *Al orczai,halovány.*] Sidonius:Facies veluti umbris mœstificata larvalibus.

Lărŭs, ri, Avis est aquatica , colore furvo,magnitudinem columbæ non multum excedens. [λάρος.Polon.*Lyska.* Vng. *Szartyą.*]Quidam fulicam interpretantur.¶ Larus hians,λάρος ἀσχημόνως, proverbium in fures.Est enim hæc avis mirum in modum rapax & vorax. Suidas.

Lasănum, pen. cor.n.s. Vasculum evacuando ventri accommodatum.[λάσανον.Gall.*Pot à chambre,pot à pisser.*Ital.*Cantharo,orinale,sella,scranna,banchetta, Zangola.* German. Ein scheiß tübel/oder kachel Hispan *Orinal.*Pol.*Vrinal'.*Vngar. *Szaro,matula.*Angl.*A water pot,a cloose stoole.*] Horat.1.Sermon.Satyr.6: Quum Tiburte via Prætorem quinque sequuntur Te pueri, lanatum portantes,cœnephorumque.

Laschĭston, appellant quasi fossile ac dimidium,quoties videlicet concretum ejus partem , quæ Cascalis dici potest, abfersa(ut Galeno placet)separamus.Impropriè tamen, *inquit,* Schiston lac nonnulli appellant id,in quo aut litorales calculi aut ferrum ardens restinctum sit , de cujus juvamentis vide Dioscor.lib.2.cap.77.

Lāscīvŭs, a, um, penult.product. Protervus,salax,plus mollitiei(ut inquit Valla in Raudensem) quàm roboris aut constãtiæ habens. [סורך *sorér* סרך *sarár.ἀσελγὴς,λάγνος.*Gall.*Lascif, femeillant, saffre,luxurieux.*Ital.*Lascivio,molle,lussurioso.* German. Geil/mutwillig/vppig.Belg.Broodtdroncken/dertel. Hisp.*Dissoluto, locano,retocon.*Pol.*Mieł'osnik,ł'ekcyiwi,wśfetecznik.*Vngar. *Szilay, buyia,faytalan.*Ang.*Lecherous,wanton,sawcie.*] Virg.3. Aeglog. Malo me Galatea petit lasciva puella. Plin. libr. 8.cap.40:Memoratur & Nicomedis Bithyniæ regis , uxore ejus Consingi lacerata , propter lasciviorẽ ejus cum marito jocũ. ¶ Dicitur etiam de brutis animantibus.Virg.2.Aeglog. Florentem cytisum sequitur lasciva capella.¶ Aliquandò ponitur pro impudico.Martial.lib.1: Lasciva est nobis pagina,vita proba.

Lāscīvĭssĭmŭs,superlat. [ἀσελγέστατος. Pol. *Barzo gamratliwi.* Vng.*Igőn buyia,szilay,taytalan.*] Sueton.in Tiberio: Cubicula plurifariam deposita tabellis ac sigillis lasciviissimarum picturarum & figurarum adornavit.

Lāscīvĭă,æ, f.p. Mollities, petulantia, nequitia, incontinentia animi. [סרח *saráh.ἀσέλγεια,λαγνεία.* Gall.*Incontinance & lasciveté paillardise.*Ital.*Lascivia,lussuria.*Ger.Mutwill/geilheit/vppigkeit.Belg. Dertelheit/broodtdroncken heit. Hispan. *Locania,obra de retocar.*Pol:*Nieposwcyiagliwośc,odmiel'oszi,wśfetecznśtwo.*Vng. *Szilaysag,buyiasag,faytalansag.* Ang. *Lecherie,wantonnesse, sawcinesse.*] Procedit enim lascivia ab animi alacritate.¶ Aliquando pro joco,petulantia & procacitate usurpatur.Plin.lib.26.cap. 1: Gravissimum ex his morbis lichenas appellavêre Græco nomine: Latinè, quoniam à mento ferè oriebatur , joculari primum lascivia(ut est procax natura multorum in alienis miseriis) mox & usurpato vocabulo , mentagram, occupantem in multis totos utique vultus. ¶ Lascivia maledicendi , apud Quintilian. libro 9. capite 2, pro maledicendi voluptate: Assistentes , *inquit*, oderint hanc maledicendi lasciviam , ¶ In oratione quoque ludibunda & exultante dicitur esse lascivia. Idem Quintilian. Ne recentis hujus lasciviæ

flosculis

floſculis capti, voluptate quadam prava deliniantur.

Lāſcīvĭbūndŭs, adject. [Vn. *Faytalankodo,*] Plautus: Quídnam dicam Dinacium laſcivibundam tam libenter mœterę?

Laſcīvē, adverb. id eſt, petulanter, procaciter, molliter, nequiter. [Pol. *Wßetecznie.* Vn. *Szilaion, faytalanul.*] Livius ἐφυπνωγνίων ſexto laſciviter dixit, pro laſcivè, ut autor eſt Soſipater li. 1. Inſtit. Grammat.

Laſcĭvĭo, is, n.q. Petulanter ago, petulans ſum, exulto. [סורר *ſorér* סרר *ſarár.* ἐξυβρίζω, ἀσελγαίνω. Gall. *Rager, folaſtrer eſtre laſcif, ſ'esbaudir.* Ital. *Gongolare.* Ger. Geil oder mutwillig ſeyn. Bel. Brootdronken zyn/dertel zyn. Hiſp. *Retorcar ò burlar.* Pol. Wßzetecznie ſkacze. Vng *Buralkodom, ßilaykodom, faytalankodom.* Ang. *To be wanton, to growe to rankely.*] Vt equi indomiti ſolent, aut qui diu in otio fuerunt, qui aut calcitrare præter ſolitum, aut luſitare exultareq; ſolent. Colum. lib. 7: Satietate verni pabuli pecudes exhilaratæ laſciviunt. ¶ Laſcivire etiam arbores dicuntur, quum nimia pabuli hubertate luxuriant Budæus.

Lāsĕr, ĕris. Succus laſerpitii, eximii in medicamētis uſus. [ὁ τῆς σιλφίου. Gall. *Beniouin.* Ital. *Belgiouino.* Ger. Teufelsdreck. Hiſp. *Menzoin, aſſa frabacar.* Pol. Czartowe gowno.] Plin. lib. 19 cap. 3: Ab his proximū dicetur autoritate clariſſimum laſerpitiū, quod Græci *ſilphion* vocant, in Cyrenaica provincia repertum, cujus ſuccum vocāt laſer, magnificum in uſu medicamentis q;. Colum. lib. 5. cap. 10: Nos exiguum admodum laſeris vino diluimus, & ita cacumina arboris ſumma oblinimus.

Lāsĕrpĭtĭum, tii, n ſ. Virgultū herbidum, ex cujus culmo exudat ſuccus roſcidus, quem vocant laſer, magnificum in medicamentis, & in Cyrenaica provincia laudatiſſimum. [σίλφιον. Vn. *Veritékbŏdi gyengye vezŏ.*] Hinc Catullus ad Lesbiam, laſerpitiferas vocat Cyrenas. Caulem laſerpitii magudarim vocari autor eſt Galenus, quanquam non deſunt, qui ſemen etiam eodem nomine appellant. A laſerpitio Cato formavit Laſerpitiatus, a, um, cap. 116. de Re ruſt. Lentum quomodo ſervari oporteat: laſerpitium aceto diluito, permiſto lentum aceto laſerpitiato. & in ſole ponito. Plin. lib. 18. cap. 30: Sunt qui lentem aceto laſerpitiato reſpergant.

Laſibus, pro Laubus protuleriunt veteres.

Lāſſŭs, nomē eſt adjectivum, Feſſus vel fatigatus: hoc eſt, corporis vel animi labore fractus. [יעף *jaheph* נלאה *nileéh* κεκμη-κώς. Gall. *Las, laſſé* Ital. *Stracco, aſſaticato, laſſo* Ger. m Müdt laſſig. Hiſ. *Canſado con trabajo fatigado.* Pol. *Zmordowani, vßtali.* Vng. *Fárasztatot, lankatat.* Ang. *Wearie, tyred.*] Plaut. in Amph. Laſſus ſum hercle, è navi ut vectus huc ſum: etiā nūc nauſeo. Terent in Heeyra: Etenim laſſam oppidò tum ajebant: eò ad eā non admiſſa ſum. Plaut. Pſeud. nam ut laſſus veni de via, Me volo curare. Amore laſſus, Ovid. 3. Amor. Eleg. 6.

Lāſſŭlŭs, li, diminutivum, Parum fatigatus. [ὁ σμίκρον, κοπωθὲις, ὑποκάμνων, κεκμηκὼς, ἀπόνος. Gall. *Qui eſt vn peu ou aucunement las.* Ital. *Alquanto ſtanco.* Ger. Müdlechtig. Hiſp. *Canſado ò trabajado vn poco.* Pol. *Trochę; mordowani, vßtali.* Vng. *Parattaska, lankattaska.* Ang. *Somewhat wearie.*] Catul. Itaq; ut domū Cybeles tetigerunt, laſſulæ, nimio è labore ſomnum capiunt ſine Cerere.

Lāſſĭtūdo, is, f.t. Defatigatio, languor ex labore perceptus. [לאה *telaáh.* κόπος, κάματος. Gal. *Laſſeté.* Ital. *Stracchezza & fiacchezza.* Ger. Müde. Hiſp *Canſancio por trabajo.* Pol. *Zmordowanie.* Vng. *Faraſzag, lankadas.* Ang. *Wearineſſe.*] Saluſt. Non famem aut ſitim, neq; frigus, neq; laſſitudinem operiri. Plaut. in Capt. illic ibi demum eſt locus, ubi labore laſſitudo omnis exigunda ex corpore. Cic. ad Corniſ. Sed nulla laſſitudo impedire officium & fidem debet. Cæſ. 2. bel. Gal. Curſu ac laſſitudine exanimatus.

Lāſsēſco, is, Laſſus fio, fatigor. [לאה *nileáh.* κάμνω, κοπόω, ἀπονέομαι. Gall. *Se laſſer, devenir las.* Ital. *Diuenir laſſo, ſtancharſi.* Ger. Müd werden. Hiſp. *Canſarſe.* Pol. *Vßtawam.* Vng. *El farradok, lankadok.* Ang. *To waxe wearie.*] Plin. lib. 10. cap. 16: Non laſſeſcere in ullo labore qui nervos ex alis & cruribus gruis habeant. Idem lib. 14. cap. 2: Si non præpinguis ſoli hubertas laſſeſcentem ſuſtineat.

Lāſſo, as, act. p. Fatigo, exerceo, defatigo, labore obtuo. [לאה *heleáh.* κοπόω, κάτεγω, κατατρύω. Gall. *Laſſer.* Ital. *Stancare, affaticare.* Ger. Ermüden/müd machen. Bel. Moede maken. Hiſp. *Canſar ò otro.* Pol. *Morduie praczą.* Vng. *El farraſztom lankaztom.* Ang. *To wearie or tire.*] Ovidius 3. de Ponto: Mitius ille perit ſubita qui mergitur unda, Quàm ſua qui tumidis brachia laſſat aquis. Hujus compoſitum eſt delaſſo, vehemēter laſſo. Plaut. in Aſinar. Eum etiam hominem in Senatu dare operam aut clientibus ibi labore delaſſatum, noctem totam ſtertere.

Lāſſŏr, aris, paſſivum. [κατατρύομαι. Vn. *El farraztatom.*] Ovid. 2. Met. in molli nequicquam laſſor arena.

Lāſsātŭs, participium. [יעף *jaheph* נלאה *nileéh.* κοπωθὲις, κατατρυθέις. Gall *Laſſé.* Ital. *Fatticato.* Ger. Ermüdet. Hiſp. *Canſado.* Pol. *Zmordowany.* Vng. *El farraztatot.* Ang. *Wearied or tired.*] Iuvenal. Satyr. 6: Et laſſata viris nondum ſatiata receſſit,

Lătĕo, es, latui, n. ſ. In occulto ſum, me abſcondo, abditus ſum. [בסתר *niſtár* מחבא *nechbáh.* λανθάνω. Gal. *Se cacher, eſtre caché, n'eſtre veu ne cogneu.* Ital. *Eſſere naſcoſo, naſconderſi.* Ger. Verborgen ligen. Bel Schuylen. Hiſp. *Eſconderſe.* Pol. *Skrył'em ſie.* Vng. *Lappangok.* Ang. *To lurke or lie hid.*] Virgil. 3. Aeglog. latet anguis in herba. Cic. 3. Verrin. Nullæ ſunt occultiores inſidiæ quam hæ quæ latent in ſimulatione officii. Horatius 1. Epiſt. Vejanius, armis Hercules ad poſtem fixis, latet abditus agro. ¶ Et quoniam ea quæ in occulto ſunt, ferè ignoramus, factum eſt ut latere accipiatur pro incognitum eſſe, vel ignorari. ¶ Et in hac ſignificatione plerumq; accuſativum habet. Virgil. 1. Aeneid. Nec latuêre doli fratrem Iunonis & iræ. ¶ Sic dicimus, Hæc res latet me: hoc eſt, me fugit, præterit. Latet pleroſq;: id eſt, in occulto eſt pleriſq;, vel pleriq; ignorant. Plin. lib. 2. cap. 20: Latet pleroſque magna cœli aſſectatione compertum à principibus doctrinæ viris ſuperiorum trium ſyderum ignes eſſe. ¶ Aliquando etiam in hac ſignificatione cum dativo legitur. Lucan. lib. 10: Tu mihi cauſa lates. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Deliteo, de quo ſuprà: Obliteo & Obliteſco, de quibus ſuis locis.

Lătĕntĕr, adverb. Clàm, occultè. [κρύβδην. Gall. *En cachette, ſecrettement, couvertement.* Ital. *Naſcoſamente.* Germ. Verborgentlich. Hiſp. *Eſcondidamente.* Pol. *Skrycznie, tajnie.* Vng. *Lappangua.* Ang. *Quietlie.*] Cicer. in Topic. Cùm enim nihil ſine cauſa fiat, hoc ipſum eſt fortunæ evētus obſcura cauſa, quæ latēter efficitur.

Lătĭto, as, pen. corr. n. ſ. Sæpè aut ferè ſemper lateo. [בסתר *niſtár* מחבא *nechbá.* λανθάνω, ἐκδοχᾶ. Gall. *Se cacher, ne ſe monſtrer point.* Ital. *Naſconderſi quà & là.* Ger. Stäts verborgen ligen vnnd nergends herfur kommen. Hiſp *Eſconderſe à menudo.* Pol. Wkrzeßiu mieſzkam. Vng. *Lappangdogalok.* Ang. *To lurk or lie hid often.*] Cic. pro Cluen. Extrahitur domo latitans Oppianicus a Manilio. Horat. 3. Carm. Ode 12: Catus idem per apertum fugientes Agitato grege cervos jaculari, & Celer alto latitantem fruticeto excipere aprum. ¶ Cato tamen latitaverunt dixit, pro frequenter tulerunt. alterū frequentandi verbum à fero. ¶ Latitare, inquit Budæus, dicuntur qui ad judicium vocati fruſtrantur & ludificantur. Cic. pro Quint. Ego experiri non potui: latitavit, procuratorem nullum reliquit. ¶ Latitare eſt, ait Vlpian. nō ut Cicero definit, turpis occultatio ſui. Poteſt enim quis latitare non turpi de cauſa, veluti qui Tyranni crudelitatem timet, aut vim hoſtium, aut domeſticas ſeditiones. Hotomanus.

Lătĭtātĭo, onis, f.t. [מחבא *machabé* חבין *chebjón.* κατάκρυψις. Gall. *Cachement.* Ital. *Naſcondimento.* Ger. Das inntigen/verborgung. Hiſp. *Eſcondimiento.* Pol. *Skrycznie, tajaiewie.* Vng. *Lappangdogalás.* Ang *A lurking.*] Quint. lib. 7. cap. 3: Sonus, clamor, gemitus, latitatio, metus, & ſimilia.

Lătēbră, bræ, penult. corr. f. p. & Latebræ, arum. Locus ubi aliquid latet. [סתר *ſéther* מחבא *machabe* φωλεός. Gall *Cachette.* Ital. *Luoco da appiatarſi, aſcoſagna.* Ger. Ein ort in dem ſich einer verborgē hattet. Bel Schuylinge. Hiſp *Eſcondrijo, lugar de eſconder.* Pol. *Kat do skrycznia, tama.* Vng. *Ritek hely, barlang.* Ang. *A lurking corner.*] Lucan. lib. 1: Cedendum eſt bellis, quorum tibi tuta latebra Lesbus erit. Quint. Et quāvis odio everſoris noſtri evocatus ex latebris ſuis, populus ſubſellia non implet. Plaut. in Aul. Non metuo ne quiſquā inveniat, ita probè in latebris itum eſt. Dicuntur & latebræ pro ferarū cubilibus: quāquam nonnulli ita diſtinguunt, ut latebræ de hominibus dicantur: latibula de feris. Sed nō ſemper obſervatur. Nā & latebræ paſsim apud receptæ autoritatis ſcriptores pro ferarū luſtris invepiuntur accipi. Liv. lib 46: Inter vepres, & latebras ferarum noctem unam delituit. Plin. lib. 10. cap. 19: Oenanthe quidem etiam ſtatos latebrę dies habet. ¶ Ponitur interdū latebra pro excuſatione, & prætextu. παρόχημα. Cic. 3. Offic. Sed ſi hoc ſibi ſumant, nullam eſſe fidem, quæ infideli data ſit, viderint, ne quæratur latebra periurio.

Lătebrĭcŏlă, læ, pen. corr. Latebras incolens. [φωλεπής. Gall. *Qui ſe tient & demeure en cachettes.* Ital. *Chi ſi occulta in luochi naſcoſti.* Ger. Der in einem verborgenen ort ſich enthattet. Hiſp. *Morador en eſcondrijos.* Pol. *Iamka.* Vng. *Ritek helßn barlangba lako.* Ang. *That remaineth in a lurking place.*] Plaut. Trinummo: Latebricolarum hominum corruptor.

Lătebro, bras, ἐμφωλεύω, abſcondo, quamvis non ſit in uſu. A quo fit compoſitum Illatebro, de quo ſuprá

Lătebrōsŭs, ſa, ſum, ut, Latebroſus locus, in quo frequentes latebrę ſunt, obſcurus, tenebricoſus. [אפל *aphél.* φωλεώδης Gal. *Plein de cachettes.* Ital. *Doue ſono molti luoghi da appiatarſi.* Ger Ein ort voll heimlicher ſchlüpffen/oder verborgner wohnungen Hiſp. *Coſa llena de eſcondrijos.* Pol. Czemne mieiſcze, ajam pełne. Vng. *Ritek helyes, barlangos.* Ang. *Dark and full of lurking corners.*] Plaut. in Bacch. Nam huic ætati nō conducit mulier latebroſus locus. Latebroſus locus ad equites tegendos, Liv. 1. bell. Pun. Colles latebroſi, Silius lib. 5. Flumina latebroſa, Virgil. 8. Aeneid. Nox latebroſa, Lucan. lib. 6.

Lătebrōsĕ, adverb. Occultè, clā [κρύβδην. Gall. *En cachette.* Ital. *Ascoſſamente.* Ger. *Verborgentlich/heimlich.* Hiſp. *Eſcondidamente.* Pol. *Taiemnie.* Vng. *Titkôn, titkon.* Ang. *Secretlie.*] Plaut. Trinum. -pater adſum, Impera quid vis, neq, tibi ero in mora: neque latebrosè me abs tuo conſpectu occultabo.

Lătĭbŭlum, li. n. ſ. In quo aliquid delitescit. [סתר *séther* מחבא *machabá* φωλεός. Gall. *Cuerne, taſniere, cachette.* Ital. *Luogo doue ſi ascondi.* Ger. *Ein hüle oder loch darin ſich ein thier verſchtiefft.* Hiſ. *Eſcondrijo.* Pol. *Iama.* Vng. *Ritekhely.* Ang. *A lurking place.*] Valla diſtinguit latibulum à latebra, quòd latebra hominum ſit, latibulum ferarum. Sed hæc differentia non ſemper obſervatur. Nam quemadmodum ſuprà oſtendimus, latebram etiã pro ferarum luſtris accipi: ita etiam latibulum aliquando de iis locis dicitur, in quibus homines ſe occultant. Cicer Attic. lib. 12: Ego autem volo aliquod emere latibulum, perfugium doloris mei.

Lătĭbŭlo, as, neutrum, p. & latibulor, aris, deponens, p. ſignificat Lateo. [בסתר *nistár* מחבא *mechbá* חבה *chabáh.* φωλεύω. Gall. *Se cacher, ſe muſſer & tapir.* Ital. *Naſconderſi.* Ger. *Verborgen ligen.* Hiſp. *Eſconderſe.* Pol. *Wkrieżowiáć ſię.* Vng. *Lappangok, magam el rejtőm.* Ang *To lurk to be hid.*] Varr. Vide ne ſervus dominis latibulet. Accius: Progredere, & nequis latibuletur proſpice. Antiquum eſt.

Lather, Hyſſopus apud Dioſcorid. lib. 3. cap. 28.

Lăter, m. t. laterem, latere: & lateres in plurali integrum invenitur pro terra excocta, & in lapidem durata: genitivus & dativus ſingulares rarò legũtur. [לבנה *lebenáh.* πλίνθος. Gall. *Brique ou tuille.* Ital. *Quadrello, mattone.* Ger. *Ein ziegelſtein/oder backenſtein.* Bel. *Eenen backſteen.* Hiſp. *Ladrillo.* Pol. *Cegła.* Vng. *Tégla.* Ang. *A bricke or tile.*] Cic. 2. de Divin. Num hoc in latere, aut in cæmento, ex quibus urbs effecta eſt, potuit valere? Colum. lib. 6. cap. 14: Itaq; quum id accidit, veteri lateri later conteritur, eoq; interito, &c. Idem lib. 9. cap 6: Reliquã ſunt alveorum genera duo, ut vel ex fimo fingantur, vel lateribus extruantur. Valla lib. 1. Elegant. Coctiles lateres, qui cocti ſunt, & non crudi. Vitruvius: Sive ſilex, ſive cæmentum, aut coctus later, ſive crudus, his erit utendum. Plautus: Latere firmior. Laterũ tria genera ſunt: didoron, δίδωρον, à longitudine duorum palmorũ ita dictum, palmorum (inquam) majorũ, quorum ſinguli valent palmos minores tres: hoc eſt, digitos duodecim: quæ menſura geminata cõficit ſeſquipedem: quæ erat didori longitudo: latitudo autem pedis unius. Alterum tetradoron, τετράδωρον: tertium pentadoron, πεντάδωρον nominabant, à menſura quatuor & quinque palmorum. Græci enim antiqui δῶρον palmum vocabant, & ideò δῶρα munera, quòd manu darentur. Vide Plin. lib. 35. cap. 14. ¶ Laterem lavare, proverbio dicitur, pro operam ludere. Inde tractum, quòd rubedo illa in lateribus abſui non poſſit. Ter. Phorm. Purgẽ me? laterem lavem: id eſt, fruſtrà agam.

Lătercŭlus, li, diminutivum, parvus later. [πλινθίον. Gall. *Petite tuille.* Ital. *Matoncello.* Ger. *Ein ziegelſcherb, bachenſtein.* Hiſp. *Pequeno ladrillo.* Pol. *Cegiełka.* Vng. *Teglatska.* Ang. *A little bricke or tile.*] Plin. Crudis lateribus ad formam camini. Curtius lib. 5. ſcribit, latercŭlo coctili ſtructos fuiſſe muros Babylonis. Colum. lib. 18. cap. 14: Sub porticibus deinde quadratæ haræ cæmentis, vel etiam laterculis extruuntur.

Lătĕrĭtĭus, a, um, quod eſt confectum ex lateribus. [πλίνθινος. Gall. *Fait de tuille ou de brique.* Ital. *Mattonato di mattoni.* Ger. *Ziegelin/auß ziegelſteinen gemacht.* Hiſ. *Coſa obrada de ladrillos.* Pol. *Zrżegl'ny, z cegieł.* Vng. *Téglabol tſinált.* Ang *Made of bricke or tile.*] Plin. Lapide duro, ac ſilice æquo conſtruunt, veluti lateritios parietes. Idem lib 35. cap. 14: Græci præterquam ubi è ſilice fieri poterat ſtructura, parietes lateritios prætulêre.

Lătĕrārĭus, Lateritius. [πλινθουργός. Pol. *Cegliani.* Vn. *Téglabol tſinált.*] Plin. li. 7. cap. 56: Laterarias domos conſtituerunt primi Euryalus, & Hyperbius fratres Athenis. Sic enim legit Calepinus: quum tamen omnia Plinii exemplaria, quæ quidem nobis videre contigit, hunc in modum legendum oſtendant, laterarias, ac domos conſtituerunt, &c. ut laterarias intelligamus officinas fornacesq; fingendis, coquendisq; lateribus aptas. ¶ Laterarium, genus tigni. Vitru. lib. 1. cap. 20: Ipſi autem laterariis circa fixis contineantur, teganturq; tabulis maximè palmeis.

Lătĕrcŭlum, li, n. ſ. ſubſtantivum. [Pol. *Kſiega do wpiſiwania ſtanow moznieiſzich.* Vn *Orſzág rendinek laſztroma.*] Libri nomen eſt in quo dignitatum omnium, tàm militarium, quàm civilium cognitio continebatur. Hic erat penes primicerium notariũ. Porrò duplex fuit laterculum majus & minus. Majus laterculum dignitates civiles continebat, cujus picturam in volumine (quod deſcriptionem imperialium officiorum cum Orientis tum Occidentis cum imaginibus complectitur,) cernere eſt. Minus laterculum fuit quod dignitates militares continebat. Hujus fit mentio in Codice lib. 1. de Offic. quæſt. l. Totius minoris laterculi curam. Vide Tertull. contra Valent.

Lătĕrcŭlēnsēs ſunt præfecti laterculorũ. [Pol. *Stroże kſiąg wktore ſa ſtanowione wpiſſani.* Vn. *Orſzág layſztromanak órzői, orzágiro dekia.*] D. lib. 1. in l. Cõperimus, & in l. fin. C. de proximis ſacrorum ſcriniorum, cęterisq; qui in ſacris ſcriniis militant, lib. 12.

Lătĕrālĭs, Vide LATUS, ſubſtantivum.

Laterculum, Iuſtin. in Conſtit. 17. cui tit. eſt, ſecundum Haloandrum, præcepta præſidum, aliàs de Offic. præſid. Eadem mandata (*inquit*) in libris legum transcribere, & in ſacro laterculo deponi præcipitur.

Laterna, næ, ſ. p. a lateo, licet lateo habeat primam cor. laterna verò prod. [λύχνος, φανός. Gall. *Lanterne.* Ital. & Hiſp. *Laterna* Ger. *Ein latern.* Bel. *Een lanterne.* Pol. *Latarnia.* Vng. *Lámpás.* Ang. *A lanterne.*] Matt. lib. 14: Dux laterna viæ clauſis feror aurea flammis: Et tuta eſt gremio parva lucerna meo. Dicta laterna, quòd lumen in ea incluſum lateat. Fit ex laminis corneis, in qua candela includitur, ne à vento extinguatur. Plaut. in Amph. Quò ambulas tu, qui Vulcanum incluſum in cornu geris.

Lătĕrnārĭus, rii, m. ſ. Qui alteri laternam præfert. [λυχνοῦχος, λαμπαδοῦχος, λυχνοφόρος, λαμποφόρος. Gall. *Qui porte la lanterne.* Ital. *Che porta la lanterna.* Ger. *Ein laternen trager/der einem mit der laternen vorzündt.* Hiſp. *Lanternero, el que lleua la lanterna.* Pol. *Swieczacż laternia.* Vng. *Lampás hordozo.* Ang. *That beareth the lanterne.*] Cic. in Piſ. An cum altero barbaro Epicureo, cum altero Catilinæ laternario.

Lătĕſco, Vide LATUS, adjectivum.

Lătex, cis, m. t. Omnis humor dicitur, ab eo quod intra aliquid lateat [משקה *maſchkéh* νᾶμα. Gal. *Toute liqueur.* Ital. *Ogni humore.* Ger. *Ein jede feüchtigkeit.* Hiſp *Toda humor.* Pol. *Wſzeliaka wilgotnoſcż.* Vng. *Belől valo nedueſſeg.* Ang. *All kind of licour, iuice.*] De aqua, Virg. 4. Aen. Sparſerat & latices ſimulatos fontis Averni. De vino, Idem 1. Aen. Regales inter menſas, laticemq; Lyæum. Sic Ovid. Palladios latices dixit, quum oleum dicere vellet. Et Lucret. Abſinthii laticẽ. Liquoris vitigeni latex, Lucret. lib. 5. Cærulei latices, Ovid. 3. Triſt. Eleg. 10. Calidi latices, Virg. 6. Aen. Abſinthii amarum peiportare laticem, Lucr. li. 4.

Lăthyrĭs, [λάθυρος. Pol. *Skorzek, & terlicż.*] Herba quæ cataputia major appellatur, de qua ſic Plin. lib. 27. cap. 11: Lathyris folia habet multa, lactucæ ſimilia, tenuiora, germina multa, in quibus ſemen tuniculis continetur, ut capparis.

Latialis Vide LATIVM.

Latibulum, Vide LATEO.

Laticlavium, Latifolia, Latifundium, Vide LATUS, adjectivum.

Latio, Vide FERO.

Latito, Vide LATIO.

Lātĭtūdo, Vide LATUS, adjectivum.

Lātŏmĭæ, vel latumiæ, arum, f p. [λατομίαι. Gall. *Quarrieres.* Ital. *Luogo doue ſi scarpellano ſaſſi, miniera di ſaſſi.* Ger. *Steinbruch/ſteingrub.* Hiſp. *La cantera, minera de cantos.* Pol. *Mieſzczegdze kamiẽ łamia.* Vng *Kő bánya.* Ang *Quarrey of ſtones.*] à Græcis dicuntur, quas nos vocamus *lapicidinas*, autore Aſcanio: hoc eſt, loca unde exciduntur ſaxa. Τάξ enim Græcis eſt lapis: & τέμνω, ſectio Liv. 6. bel. Pun. Comprehenſa poſtea privata ædificia, comprehenſæ latomiæ, forumq; piſcariũ. Ad latomias damnari dicebantur ii, qui in opus metalli damnabantur. Plaut. in Capt. Tyndarus in latomias lapidarias ab Aegione damnatur. Inde, *in latomias*, ibis porrò in latomias lapidarias. ¶ Latomię locus etiã fuit Syracuſis, in quem rei & ſceleratí conijciebantur: ita dictus quod primùm in ea ſit à Dionyſio Tyranno excitſus. Cicer 7 Verr. Carcerille qui eſt à crudeliſſimo Tyranno Dionyſio factus Syracuſis, quæ Latomiæ vocantur, in iſtius imperio domicilium Romanorum fuit.

Lātŏmŭs, m. ſ. [לבנה *lebenáh* λατόμος. Gall. *Tireur de pierre, quarrier, tailleur de pierre.* Ital. *Spezzapietra, tagliapietra.* Ger. *Ein ſteinbrecher/ſteinhauwer.* Hiſp. *Cantero que ſaca las piedras y labra.* Pol. *Lamacż kamienia.* Vng *Kő vágo.* Ang. *A quarrier, a digger of ſtones.*] Latinè dicitur lapicida, qui è rupibus ſaxa excindit, aut ad opus adaptat

Lator, Latoris, Vide FERO.

Latrīă, æ, pen. prod. f. p. Latinè Cultus qui debetur Deo, obſequiũ, ſervitus. [עבודה *habodháh.* λατρεία. Gall. *Seruice, reuerence.* Ital. *Seruitù, oſſeruanza.* Ger. *Ein verehrung/dienſt.* Hiſp. *Honra ò acatamiento al mayor.* Pol. *Służba boża.* Vng. *Iſteni tiſztelet, és ſzolgálat.* Ang. *Worſchiping or ſervice to god.*] Vox uſt noſtris Theologis uſitata: à quibus ejus vis eſt atq; explicatio petenda. Auguſt. lib. 10. de Civit. Dei: Latriam noſtri, ubicunq; ſanctarũ ſcripturarũ poſitum eſt, interpretati ſunt ſervitutem. Sed ea ſervitus quæ debetur hominibus: ſecundũ quam præcipit Apoſtolus ſervos dominis ſuis ſubditos eſſe debere, alio nomine Græcè nũcupari ſolet. Latria verò ſecundum conſuetudinem qua locuti ſunt qui nobis Divina eloquia condiderũt, aut ſemper, aut frequẽter, aut penè ſemper ea dicitur ſervitus quæ pertinet ad colendum Deum.

Latrinã,

Latrīnă, næ, f.p. Cloaca, locus privatarū sordiū, & ad exonerandū ventrē accōmodatus: à latēdo, sive potiùs à lavādo, ut mox Varronis testimonio docebimus. [מחראות *mechoraóth* מוצאות *motsaóth*. ἀφεδρὼν, βόθυνος. Gall. *Vn retrait, latrine.* Ital. *Cacatoio, necessario, cesso, luoco da scaricare il vētre.* Ger. Ein profeyt/heimlich gemach. Bel. Een profey. Hisp. *La privada ò necessaria ò casa casa.* Pol. *Wychod.* Vng. *Arnyikszék.* Ang. *A draught, iakes, or iohn.*] Foricæ verò loca publica, in quibus licet omnibus ventrē exonerare. Cloaca, aquæductus subterraneus dicitur; ad eluendas urbis sordes accommodatus. Antiqui lavatrinā dixerūt: quæ postea, syllabā una sublata, latrina est appellata. Varro lib. 2. de Analogia. Deinde quū brevitatis causa nomina contraherent, quò essent aptiora, pro lavatrina latrinā nominarunt: sicut ex maxillis axillis, & vexillis, malæ, alæ, & vela diminuta sunt. Ex quo apparet, latrinā à lavando dictam esse; proprieq; significare colluviem omnium sordium quæ ex tota domo in unū locum confluunt. Plaut. in Curcul. Istas tuas magnas minas non pluris facio, quàm ancillam meā, quæ latrinam lavat Videturq; latrinę differre à cloacis, tanquā privatæ à publicis. Col. lib. 10: Immundis quacunq; vomit latrina cloacis. ¶ Invenitur etiā apud veteres Latrinum in neutro. Liberius in compilatibus: Sequere in latrinum ut aliquid gustes ex Cynica hæresi. Lucilius: Hoc tum ipse, credit, quanquā latrina petisse. Ex Nonio.

Latro, as, n.p. Propriùm est canis, quum vocem edit, terrens, & in aliquē impetū faciens. [נבח *nabách.* ὑλακτέω. Gall. *Abbayer, tapper.* Ital. *Abaiare.* Ger. Bellen. Bel. Basson. Hisp. *Ladrar propriamente las perros* Pol. *Szczekam.* Vng. *Vgatok.* Ang. *To barke as a dogge.*] Virg. 3. Aegloga: -multùm latrante Lycisca. Plaut. in Pœnulo: Etiámne meæ in me latrant canes? Cicer. pro Roscio Amerino: Quòd si luce quoq; canes latrent, quū deos salutatū aliqui venerint. ¶ Latrare ad homines transfertur, pro vociferari, & intentiore voce clamare. Cicer. 2. de Oratore: Quid enim hic meus frater ab arte adjuvari potuit, quū à Philippo interrogatus quid latraret, furē se videre respondit? ¶ Hujus verbi cōposita sunt, allatro, & oblatro, de quibus vide suis locis. ¶ Latrare aliquando poscere est, sumpta translatione à canibus, qui cùm quid poscunt, latrāt. Lucr. 2: -nónne videre Nil aliud sibi naturam latrare, nisi ut quo Corpore conjūctus dolor abfit, &c. Eadē aūt significatione Enniū usum Varronis testimonio & Festi Pompeii intelligitur: quorū ille: Multa, *inquit*, ab animaliū vocibus translata in homines, partim quæ sunt aperta, partim quę sunt obscuta. Perspicuā, ut Enniī: -animus cū pectore latrat. Ita autem legendum Victorius docet, rātione fretus & Festi testimonio. Malè enim antea lactāt pro latrat, legebatur.

Latror, latratus passivum. [Vn *Megvgattatom.*] Plin. lib. 25. cap. 10: Hanc habentes negant latrari à canibus.

Latratur, impersonale. Ovid. 2. Trist. Scit cui latretur, quum solus deambulat ipse.

Latrans latrantis, participip. [נבחה *nobéach.* ὑλακτῶν. Gall. *Qui abbaye* Ital. *Che abbaia.* Ger. Bellend. Hisp. *Cosa qué ladra.* Pol. *Szczekaiący.* Vng. *Vgató.* Ang. *Barking.*] ut, Colla latrantia canis, Propert. lib. 5 eleg. 18.

Latratūs, participio passivo latror. [ὑλαχθεὶς. Gall. *Abbayé* Ital. *Abaiato.* Ger. Angebullen. Hisp. *Landrado.* Pol. *Szczekanie.* Vng. *Vgattatot.* Ang. *Borket at.*] Stat. 1. Achil. -juxtaq; Cepharetus Latratum pelago tollens caput.

Latrator, m.t. [נבח *nobéach* ὑλάκτης. Gall. *Abbayeur.* Ital. *Abaiatore.* Ger. Ein beller. Hisp. *La dradora.* Pol. *Szczekacz.* Vng. *Vgato.* Ang. *A barker.*] Virg. 8. Aeneid. -& latrator Anubis.

Latrātūs, us, m. q. Ipsa vox canum, sive ipse latrandi actus. [ὑλαχή, ὑλαγμός. Gall. *Abbayement.* Ital. *Abbaiamento.* Ger. Das bellē. Hisp. *Ladrido de perros.* Pol. *Szczekanie.* Vng. *Vgatás.* Ang. *A barking of dogges.*] Virg. 3. Aeneid. -sævit canum latratus in auras. Ovid. 2. Fastor. Sicut aper lōgè sylvis latratibus actus Fulmineo celeres dissipat ore canes. Plin. lib. 8. cap. 40: Ab alio in Epiro agnitum in conventu percussorem domini, laniatu & latratu abductum ut cogeretur fateri scelus.

Latrones, com. t. Grassatōres, raptores, prædones, viarum obsessores, qui viatores aut vita aut pecunia spoliant. [טריים *parítsim* לוזים *lestim.* λῃσταί. Gall. *Larrons.* Ital. *Ladroni.* Ger. Mörder/Strassrenber. Bel. Moordets. Hisp. *Ladrones.* Pol. *Zbuicy, morderze.* Vng. *Latrok, hasartosok, tolvaiok.* Ang. *Throcutters, robbers by the high wayes.*] Horat. lib. 1. Epist. Vt jugulent homines, surgunt de nocte latrones. Ita dicti, autore Festo, quod à latere adoriantur: vel à Latendo, quò latenter insidientur. Cic. 2. Philipp. Erat ei vivendum latronum ritu, ut tantum haberet, quantum rapere potuisset. Horatius 2. Sermon. Satyr. 1: -quē cur distringere coner Tutus ab infestis latronib. ¶ Vsurpant poètæ latronem pro venatore. Virg. lib. 12: -fixumq; latronis Impavidus frangit telum: quum superiùs dixisset: Saucius ille gravi venantū vulnere pectus. ¶ Apud antiquos etiā, latrones dicebantur conducti milites, à λατρεύω inservio: nam serviebāt mercede. Moris autem erat, ut hos Imperator & circa se haberet, & primos mitteret ad omne discrimen. Varro autem hujusmodi stipatores putat latrones dictos, quasi laterones, quoniam latera tegerent. Hos nunc *satellites* vocant, qui principis alicujus latus tuentur, qui & stipatores, & σωματοφύλακες vocantur. Plaut. in Milite: Nam ego hodie ad Seleucum regem misi parasitum meum, Vt latrones quos conduxi, hinc ad Seleucum ducerēt, Qui ejus regiam tutarentur.

Latrūncŭlus, diminut. m.s. Parvus latro. [τὸ λῃστάριον. Gall. *Larronneau.* Ital. *Ladronello.* Ger. Ein strassrenberlin. Hisp. *Ladro pequeno.* Pol. *Zbuiszka, l'otrzok.* Vng. *Latrotska, tolvaiotska.* Ang. *A little robber or throtcutter.*] Cicero de Provincns Consularibus: Res in Sardinia cum mastrucatis latrūculis à Proprætore una cohorte auxiliaria gesta. ¶ Sunt etiam latrunculi sive latrones, quibus ludimus, sedecim scrupis gemina acie utrinq; directis; in quibus duo Reges sunt invicem contendentes, duæ reginæ, quatuor equites, sedecim pedites, quatuor satellites, totidē centuriones. [Gall. *Eschecs.* Ital. *Scacchi.* Ger. Ein schachstein. Hisp. *Axedrez.* Pol. *Szachi.* Ang. *A cheffe man.*] Martialis: Insidiosorum si ludis bella latronum. Seneca: Latrunculis ludimus.

Latrūncŭlātŏr, ōris, m.t. Qui latronibus conquirendis & supplicio afficiendis præest, vulgo *Iudex malefactorum.* [ἄρχων λῃστῶν κολάζων. Gall. *Preuost des marechaux.* Ital. *Giudice di ma[illegible] ò Barigello di campagna.* Ger. Ein Blutrichter/ein Vnterregt Hisp. *El juez delos ladrones.* Pol. *Sedzia nad zbuiczami.* Vng. *Latorto[illegible] kereső kénzo.* Ang. *That searcheth robbers to punish.*] Vlpianus lib. 5. Pand. l. Solemus de Iudic. Latrunculator de re Pecuniaria judicare non potest.

Latrōcĭnŏr, aris, penult. corr. d.p. Latronū more prædor, grassor, occido, interficio, neco. [גבב *ghanáb* גשם *pasá* גזל *ghazál* λῃστεύω. Gall. *Defrobber, brigander, destrouſſer.* Ital. *[illegible]ubare.* Ger. Mörderey oder rauberey treyben Bel. Röven, moorden Hisp. *Robar.* Pol. *Morderstwem sie bawie zbiiam.* Vn. *Latorkodni[illegible] lokni, rablókodom, kóborlok.* Ang. *To robbe, to take preys or booty.*] Cicero pro Milone: Quasi Appius ille Cæcus viam straverit, non qua populus Romanus uteretur, sed in qua posteri sui impunè latrocinarentur. Cicero primo de Natura deorū: Tot millia latrocinātur morte proposita: alii omnia quæ possunt, fana conpilant. ¶ Significat & mercede milito. Plautus in Milite: an quia latrocinaris, arbitramini. Quidvis vobis licere facere, verbero? Idem in Cure. Latrocinatus annos decē mercedem accipio.

Latrōcĭnātĭo, f.t. Latrocinium. [גבבה *ghenebah.* λῃστεία. Gall. *Brigandage, destrouſſement de gens, volerie.* Ital. *Assassinamento, latronitio.* Ger. Mord/diebstal Bel. Roverye moordene. Hisp. *Aquel robo publico.* Pol. *Morderstwo, rozboy.* Vng. *Latorsag, latorkodás.* Ang. *A robbing or stealing by the high wayes.*] Colum. Eris ipso facto latrocinium. Cæsar 5. bel. Gall. Quia repentino latrocinio atq; impetu incolæ illorum erant oppressi. Cic. pro Dejot. Tueri fines tuos ab excursionibus hostium, & latrocinijs. ¶ Apud veteres pro ipsa militia. Plaut. Qui apud Regem in latrocinio fuisti, stipendium acceptitasti.

Latrōcĭnĭum, f.t. Latrocinium. [λῃστεία. Pol. *Zbóystwo.* Vn. *Tolvayság, latoság.*] Plin. lib. 19. cap. 4. Multitudinis innumeræ læva latrocinatio.

Latŭs, a, um, Spatiosus, amplus, laxus: cujus contrariū est Angustus. [רחב *rachább.* εὐχαρὴς, πλατύς. Gal. *Large, de grand estendue* Ital. *Lato.* Ger. Weit/breit/vnd groß. Bel. Breet. Hisp. *Ancho en respecto de luengo.* Pol. *Szeroki.* Vng. *Szélös.* Ang. *Wide, large, broade.*] Plin. lib. 12. cap. 7. Lata radice arbor. Terent. in Heauton. Huc est intrò latus lectus. Cicer 6. Verr. Vna via lata perpetua, multæq; transversæ Syracusis. Ibidem: Insula est Melita, satis lato ab Sicilia mari, periculosoq; disjuncta.

Lātŭs etiam aliquando participium est à fero, ferot, idem valens quod portatus. [נשוא *nissá.* φερόμενος, κομιδῆς. Gall. *Porté.* Ital. *Portato.* Ger. Getragen. Hisp. *Llevado* Pol. *[illegible]pion.* Vng. *Vitetót.* Ang. *Borne or carried.*] Cicero pro Q. Ligario. Latus lectica.

Latè, adverbium, In multis locis, per multos locos. [εὐρέως, πλατέως, διεξοδικῶς. Gall. *Largement, au large, amplement.* Ital. *Largamente, ampiamente.* Ger. Weit vnd breit/an vielen orten Hisp. *Largamente, anchamente.* Pol. *Szeroco.* Vng. *Széllel, szélössen.* Ang. *Broadly, widlie.*] Cicero pro Lege Manil. Latè longeq; diffusa laus Pompeii. Idem pro M. Marcel. Vagabitur nomen tuum longè, atq; latè. Virg. 8 Aeneid. Lucus latè sacer. Cic. in Catil. Latiùs opinione dissemination est hoc malum. Idem 1. Offic. Hoc latissimè pateat, ad plurimosq; pertineat. Idem lib. 5. de Fin. In omni autem honesto de quo loquimur, nihil est tàm illustre, nec quod latiùs pateat, quàm conjunctio inter homines hominum

Latĭtūdo, f.t. Spatiositas, superficies, [רחב *róchab* מרחב *merchább.* πλάτος, εὐρυχωρία. Gall. *Largeur, estendue.* Ital. *Larghezza.* Ger. Breite/weite. Hisp. *Anchura, largura.* Pol. *Szerokość.* Vng. *Szélesség.* Ang. *Largenesse, broadenesse.*] Cic. 1. de Nat. deor. In hac imensitate

mẽnſitate latitudinum, longitudinũ, altitudinũ. Cic. 3. de lege Agrar. Qui latitudinem poſſeſſionũ tueri, qui invidiam Syllanorũ agrorum ferre nõ poſſunt. Idem 2. de Orat. Oris pravitatem, & verborum latitudinem imitatur.

Lătēſcŏ, n.t. Latus fio, & in latum extendor. [רחב *racháb.* πλατύνομαι. Gal. *S'eſlargir, deuenir large.* Ital. *Dilattarſi, allagarſi.* Ger. Breit werden/weit werden. Hiſp. *Enſancharſe, ſer ancho.* Pol. *Roſzerzam ſie.* Vng. *Meg ſzéllesedõm.* Ang. *To waxe wide or broade.*] Colum. lib. 2: Iugerum agri non ampliùs quatuor ſextariis raporum ſeminis obſerẽdum eſt, quarta parte ampliùs napis ſpargendum, qui non in ventrem lateſcunt, ſed tenuem radicem deorſum agunt. Cic. in Arat. Hic equus à capite & longa cervice lateſcit.

Lātĭfŏlĭă, Arboris glandiferæ genus, quam nonnulli eandem putãt cum æſculo: à latitudine foliorũ nomen habens. [πλατύφυλλος. Ger. Das breite bletter hat/breitbletterig. Vn. *Széllõs levelw tölgyfa.*] Plin. li. 16. cap. 6: In querna glande alia dulcior, molliorq; fœminæ, maris ſpiſſior. Maximè autem probantur latifoliæ ex argumento dictæ. Laurus latifolia, & Myrtus latifolia. apud. Plin. lib. 15. cap. 7

Lātĭfŭndĭum, dii, n. ſ. Magnus & amplus fundus. [εὐρυχωρία. Gall. *Vn fond d'heritage de grand' eſtendue.* Ital. *Gran fondo, gran poſſeſſione.* Ger. Ein breit vnd groß ligend Gut. Hiſp. *Heredad entera y grande.* Pol. *Szeroki folwark.* Vng. *Széllõs mezõ, örökség.* An. *A broade or wide ground ỏ field of heritage.*] Plin lib. 27. cap. 22: Latifundiis non legitima naturę feſtinatio: id eſt, non poteſt una certa ratio præſcribi putandæ vineæ in magnis prædiis: quòd aliæ ſeriùs id, aliæ maturiùs deſiderant. Idem lib. 18. cap. 6: Latifundia perdidêre Italiam.

Lātūſclāvŭs, Tunica erat purpurea prætexta, latior tunica vulgari, qua Senatores utebantur. [πλατυσήμων. Pol. *Giermak ſenatorſki.* Vn *Bársony palást.*] Hoc veſtis genere primus uſus eſt Tullus Hoſtilius Romanorum Rex, teſte Plinio lib. 9. cap. 39. Vtebantur eo & ſacerdotes: ut non obſcurè oſtendit Silius Italicus lib. 3: Sacrificã lato veſtem diſtinguere clavo. Et quoniam hac veſte utebantur præcipuè Senatores, factum eſt ut Latuſclavus accipiatur pro dignitate Senatoria. Plin. in Epiſt. Ego Sexto latumclavũ à Cæſare noſtro, ego Quæſturam impetravi. ¶ Ab Ovidio Clavus ſimpliciter dicitur pro ſenatoria dignitate, illo verſu: Curia reſtabat, clavi menſura coacta eſt.

Lātĭclāvĭī, Senatores appellati ſunt, à lato clavo. πλατύσημοι. Sueton. in Auguſto: Ac ne expers, caſtrorum eſſet, binos plerunq; laticlavios præpoſuit ſingulis alis Laticlavia tunica. Valer. lib. 5: Et tunica laticlavia donatum, ad Maſiniſſam remiſit.

Lātŭs, eris, n. t. Quod eſt infra alam. [לצע *tsélah* צד *tsád.* πλευρόν. Gall. *Le coſté* Ital. *Lato, fianco, coſtato.* Ger. Die ſeyt. Bel. Een ſijde. Hiſp. *Lado ỏ coſtado.* Pol. *Bok.* Vng. *Oldal.* Ang. *A ſide.*] Virg. 2. Aeneid. Lateriq; Argivum accommodat enſem. Quintil. li. 1. ca. 11: Inclinatio lateri fortis & virilis. Cic. pro Cluent. Is ex equo cecidit, & latus offendit vehementer. ¶ Hinc lateris dolor, quẽ Græci πλευρίτιδα vocant. Cic. 3. de Orat. Craſſus laterum dolore conſumptus. Horat. 1. Serm. Satyr. 9: Hunc neque dira venena, nec hoſticus auferet enſis, Nec laterũ dolor, aut tuſſis, nec tarda podagra. ¶ Aliquando latus pro viribus & ſpiritu ponitur. Cic. de Senect. Quum legem Voconiã magna voce & bonis lateribus ſuaſiſſem. Idem de Senect. Neq; enim ex te unquam es nobilitatus, ſed ex lateribus, & lacertis tuis. ¶ A latere, dicuntur chari & amici principũ, qui eorum lateribus ſemper adſunt. Liv. lib 4. bel. Pun. Ab latere inde eos nominat tyranni, quorum capita viliſſima fingenti inter dolores gemitusq; occurrerunt. Curtius lib. 5: Quum ad perniciem ejus etiam à latere pecunia ipſius ſolicitaret hoſtis.

Lătūſcŭlum, li, diminutivum, n. ſ. Parvum latus. [πλαγιδίδιον. Gall. *Petit coſté.* Ital. *Picciolo lato.* Ger. Ein ſeytlin. Hiſp *Pequenno lado ỏ coſtado.* Pol. *Boczek.* Vng. *Oldatotska.* Ang. *A litle ſyde.*] Catullus ad Thallum: Ne laneum latuſculum, manuſq; mollicellas Inuſta turpiter tibi flagella conſcribillent. Speculorum latuſcula: id eſt, parva latera. Lucret. lib. 4: Quinetiam quæcunq; latuſcula ſunt ſpeculorum.

Lătĕrēnsēs, à Latere novè dixit Tertullianus, quos alioqui laterones appellamus. [Pol. *Wodzowie podlie bokow chodzący.* Vn. *Oldalaſtag valo, (auagy) oldal mellet állo örzỏ ſzolgák.*] Tert. li. 4. contra Marcion. Tot ferè laterenſibus uti ſolebat in duobus teſtibus, conſiſtens Dei ſermo. Dicti ſunt laterenſes quod latus claudant.

Lătĕrālĭă viatoria, Capſulæ videntur eſſe in quibus ad ephippium utrinq; loro ſuſpenſis, ea quę nobis in itinere neceſſaria ſunt, recondimus. [Pol. *Bieſſagi, ſonki.* Vn. *Iſzák.*] Scævola l. 102. D. de leg. & fideicommiſſ. 32: Vxori meæ lateralia mea viatoria & quicquid in his conditum erit, quæ membranulis mea manu ſcriptis continebantur. Item: Hic chirographa debitorum & pecuniam cùm eſſet profecturus in urbem, in lateralibus condidit. Ex Hotomano.

Lăvācrum, Vide LAVO.

Lavacrum Veneris, Dioſcor. lib. 3. cap. 12. Dipſocos.

Laudemium, Quidam accipiunt præmium illud, nempè quinquageſimam, quod præſtatur juxta ſanctionem Iuſtiniani in l. 3. C. de jur. empt. pro renovatione emphyteutica, à verbo Laudo deducentes, quum Latiniùs eſſet Laudativum, ſicut Donativum.

Laudo, das, act. p. Commendo, extollo. [הלל *hillél* שבח *ſhibbách.* ἐπαινέω, ἐγκωμιάζω. Gall. *Louér, dire bien, nommer en bien.* Ital. *Laudare, lodare.* Ger. Loben. Bel. Loven. Hiſp. *Loar ỏ alabar.* Pol. *Chwalic.* Vng. *Ditſirỏm.* Ang. *To praiſe, to commend.*] Virgil. 2. Georgic. laudato ingentia rura, Exiguum colito. Differt autem à verbo Probo: quòd re magis probemus, laudemus verbis. Plautus in Trin. utrunq; conjunxit: Laudo (*inquiens*) conſilium, & probo. ¶ Aliquando Laudare, eſt nominare. Plaut. in Capt Id ſcias, Iovem ſupremum teſtem laudo. Laudare, inquit Macrob. lib. 6. ca. 7. Saturn. ſignificat priſca lingua nominare appellareq;. In qua ſignificatione uſus eſt Pomponius in L. 6. de action. empt. Si tibi iter vendidero, ita demum autorem me laudare poteris, ſi tuus fuerit fundus. Item Modeſtinus in L. 65. de evictionibus. ¶ Nonnunquam etiam citare, & in teſtem adducere. ἐπάγομαι. Laudare teſtẽ, quo eſt Fabius uſus in declamat. eſt nominare: quem enim quis teſtem nomĩnat, laudet eundem neceſſe eſt, ne videatur parum dignus cujus teſtimonium audiatur. Turnebus. Gell. lib. 3. cap. 16: Varro undecimo menſe naſci hominem poſſe dicit, ejusq; ſententiæ tàm de octavo, quàm de undecimo menſe, Ariſtotelẽ laudat autorem. Cicero 3. de Orat. Atq; hæc quidem ab his philoſophis, quos tù maximè diligis Catule, dicta ſunt: quod eo ſæpiùs teſtificor, quòd autoribus laudandis ineptiarum crimen effugiam: id eſt, his philoſophis nominatim citandis, & tanquam ad teſtimonium dicendum evocandis, quos autores harum rerum habeo. ¶ Laudare cum exceptione: id eſt, non integrè. Cicero li. 1. Epiſt. ad Quint. Fratr. Vnum eſt quod tibi ego præcipere non deſinam, neq; te patiar cum exceptione laudari. Omnes enim qui iſtinc veniunt, ita de virtute, integritate, humanitate commemorant, ut in tuis ſummis laudibus excipiant unam iracundiam. ¶ Hujus compoſita ſunt, Allaudo, Collaudo, Elaudo, de quibus ſuprà.

Laūdātŭs, a, um, participium, ſive nomen ex participio. [מהולל *mehullál* משבח *meſchubbách.* ἐπαινετός. Gall. *Loué.* Ital. *Laudato.* Ger. Gelobt. Hiſp. *Allabado.* Pol. *Chwaliony.* Vng. *Ditſiretett.* An. *Praiſed, commended.*] Abundè laudatus, Ovid. 1. Triſt. eleg. 6. Falſo laudata fœmina, Idem 3. Amor. Eleg. 11. Laudatiſſima forma, Idem Epiſt. 18.

Laūdātŏr, oris, m. t. [מהולל *mehallél* משבח *meſchabbéach* שבח *ſchabbéach.* ἐπαινέτης, ἐγκωμιαστής. Gall. *Celuy qui loue & dit bien de quelqu'vn.* Ital. *Chi lauda altrui.* Ger. Ein lober. Hiſp. *Alabador.* Pol. *Chwalca, wiel'awiacz.* Vng. *Ditſiro.* An. *A praiſer, a commender.*] Ad Her. li. 4: Nolo eſſe laudator, ne videar adulator. Laudator voluntarius, Cic. 6. Verr.

Laūdātrīx, cis, f. t. [מהולל *mehallèleth* משבחת *meſchabbáchath.* ἐγκωμιαστική. Gall. *Celle qui loue.* Ital. *Donna che lauda.* Ger. Ein loberin. Hiſp. *Alabadora.* Pol. *Táktora chwali.* Vng. *Ditſiro aszszony.* Ang. *She that praiſeth.*] Cic. 3. Tuſcul. Vitiorum laudatrix fama popularis.

Lāudāndŭs, gerundivum: ut loci nõn laudandi, Ovid. 1. Triſt. eleg. 8.

Lāudātĭo, onis, f. t. Commendatio. [תהלה *tehillâh.* ἐγκώμιον. Gall. *Louange.* Ital. *Laude, lode.* Ger. Lobung. Hiſp. *Loor, alabanca, ỏ obra de allabar.* Pol. *Chwalenie.* Vng. *Ditſiret, ditſirés.* Ang. *Commendation or praiſing.*] Cic. 4. Verr. Præclara laudatio. Item 2. de Finib. Lege laudationes Torquate, nõ eorum qui ſunt ab Homero laudati, &c.

Lāudātĭŏr, compar. [ἐπαινετώτερος. Pol. *Chwaliebnieiſzy.* Vng. *Ditſiretesb.*] Gell. lib. 4. cap. 9: Quantò majora auctioraq; ſunt, etiam tantò laudatiora ſunt.

Lāudābĭlĭs, le, om. t. Quod meritò laudari poteſt. [ἐπαινετός, ἀξιέπαινος. Gall. *Louable, digne d'eſtre loué.* Ital. *Lodeuole.* Ger. Loblich/lobs wärt. Hiſp. *Coſa digna de ſer alabada.* Pol. *Chwaliebni.* Vng. *Ditſiretes.* Ang. *Worthie of praiſe.*] Plautus in Perſa: Aedepol dediſti virgo operam laudabilem, probam, & ſapientem, & ſobriam. Laudabilis vita, apud Ciceronem de Amic. Rectæ & laudabiles res, Idem lib. 1. de Finib. Opus laudabile. Lucret. lib. 5. Carmen laudabile, Horat. de Arte.

Lāudābĭlĭtĕr, adverbiũ, Cum laude & commendatione. [ἀξιοζήλως. Gall. *Louablement, auec louange.* Ital. *Lodeuolmente.* Ger. Lobluchen. Hiſp. *Loablemente.* Pol. *Chwaliebnie, ſchwal'am.* Vng. *Ditſiretesſen.* Ang. *Praiſe worthely.*] Cicer. 5. Tuſc Quid? ad rectè, honeſtè, laudabiliter, poſtremò ad bene vivendum, ſatísne eſt præſidii in virtute?

Lāudātīvŭs, a, um, Quod laudationi eſt accommodatũ. [ἐγκωμιαστικός. Pol. *Chwal'igodni.* Vng. *Ditſiretre alkolmatos.*] Vnde Laudativũ genus orationis à Rhetoribus dicitur, quod alio nomine demonſtrativum vocant Rhetores. Quintil. libro 2. cap. 16

cap.16: Laudativam totam, quæ est pars Rhetorices tertia. Et laudativus casus, dictus est accusativus: quia per hunc videmur vel accusare, vel laudare.

Lāus, dis, f.t. Præconium, commendatio, gloria. [תְּהִלָּה *tehilláh.* ἔπαινος. Gall. *Louange, los.* Ital. *Laude, lode, gloria, honore.* Ger. Ehr vnd lob. Bel. Eer tof/ prijs. Hisp. *Loor, alabança, ò honra.* Pol. *Chwała.* Vng. *Dicsíret.* Ang. *Praise, commendation.*] Terent. in Adelph. Vti vostram fidem, Verum studiónem id sibi habet, an laudi putat fore, si perdiderit gnatum? Propriè virtus est, non aliunde proveniens, sed suis nixa radicibus. Virg. 5. Aen. - primâ merui qui laude coronâ. Dicta ἀπὸ τοῦ λαοῦ: hoc est, à populis, quòd propriè laus sit populi, de aliquo recta loquêtis. Certare laudibus alicujus. Virg. 2. Georg. Nec pulcher Ganges, atq; auro turbidus Hæmus, Laudibus Italiæ certent. Concedere laudē alicui. Cic. 1. de Oratore: Vt eorū quibus summa dicendi laus à nostris hominibus cōcessa est, &c. Conciliare laudē. Quint. li. 2. cap. 7: Et laudē sæpè majorē, quàm si nostra sint, cōciliant. Ponere in laude. Cic. 3. de Oratore: Rectè genus hoc numerorum, dummodo ne cōtinuum sit, in orationis laude ponetur. Tribuere laudem. Cicero Metell. lib. 5: Ego dolori non solùm ignoscо, sed summam etiam laudem tribuo. ¶ Interest autē inter laudem & honorem, quòd honor dignitatis consummatio vel publicè, vel privatim. Laus secunda existimatio rectè factorum.

Laudicœna, æ, Plin. Epist. lib. 2. Maximo: Sequuntur auditores actoribus similes conducti, & redempti mancipes in media basilica, tàm palam sportulæ, quàm in triclinio dantur. Ex judicio in judicium' pari mercede transitur. Inde jam non inurbanè σοφοκλῆς vocantur: iisdem Latinum nomen impositū est Laudicœnis.

Lavendulam, Nardum Gallicam, vel spicam Celticam primus M. Virgil. in Comment. pronunciavit: verùm an ad rem, alii viderint.

Laver, eris, neut. gener. & aliquando fœm. [σίον. Gall. *Berle.* Ital. *Gorgoleßro.* Ger. Bachpungen wasser/ gaucheyt Hisp. *Rabaças.* Vng. *Iſten korſókáta.*] Herba est in aquis nascens, frutice pingui, recto, foliis latis, olusatro similibus, sed minoribus & odoratis. Dioscor. Plin. lib. 26. cap. 8: Laver quoq; nascens in rivis, condita & cocta torminibus medetur.

Lăvo, as, act. p. Abluo, purgo, mundo, nitidum reddo. Descendit à verbo Greco λάω, quod ejusdem est significationis. [רָחַץ *rachás* כָּבַס *chibbés.* λάω, νίπτω, πλύνω. Gall. *Laver.* Ital. *Lauare.* Ger. Wáſchen. Bel. Waſchen. Hisp. *Lauar.* Pol. *Myie.* Vng. *Meg mosom.* Ang. *To wash.*] Plaut. in Aulul. Aquam hercle plorat, quum lavat, profundere. Idem in Truculento: Vise illam, atq; operire ibi, jam exibit: nam lavabat. Virg. 3. Aeglog. - omnes in fonte lavabo. Ovid. Epist. 2: Membra lavabis aqua. Idem 3. de Arte: - lacrymis vulnera sæva lavat. Præteritū facit lavi. Terent. in Heavt. Atq; illa, si jam laverit, mihi nuntia. Supinū est lotum: unde deducitur participium lotus: Mart. lib. 5: Lotus nobiscum est, hilaris cœnavit, & idem Invētus manè est mortuus Andragoras. Olim etiam lavatum faciebat, & per syncopen lautum. Terent. in Evnuch. Abeunt lavatum, perstrepunt. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: Aſt ubi me fessum sol acrior ire lavatū Admonbit. Ovid. 3. Fast. Sacra lavaturas manè petebat aquas. ¶ Veteres hoc verbum per tertiam conjugationem inflectebant. Virg. lib. 10. Aeneid. Viscеribus superinfundēs lavit improba teter. Ora cruor. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Ora manusq; tua lavimus Feronia lympha Quibus in locis quum prima syllaba hujus verbi corripiatur, certum est nō esse præteriti temporis, quum dissyllaba præterita priorem necessariò producāt. Simile est illud apud Virg. 3. Aeneid. Luminis effossi fluidum lavit inde cruorem. ¶ Interdum significat madefacere, humectare, βρέχειν. Plaut. in Pseud. Gestas tabellas tecum, eas lacrymis lavit. ¶ Hujus composita, Abluo, alluo, colluo, circumluo, deluo, diluo, eluo, perluo, proluo, præluo, reluo, & subluo, quorum significata vide suis locis.

Lăvācrum, n. f. Balneum, in quo quis lavari commodè potest. [רָחַץ *rachats* רַחְצָה *rachtsáh.* λουτρόν. Gall. *Lauoir, vn lieu à se lauer.* Ital. *Lauatoio.* Ger. Ein bad. Hisp. *Lugar do se lauan.* Pol. *Lázuia.* Vng. *Feredő.* Ang. *A washing place.*] Gell. lib. 1. cap. 2: Propulsabamus caloris incommoda lucorum umbra ingentiū, longis ambulacris & mollibus, ædium positum refrigerantibus lavacris. Hujus dictionis media producitur quum à supino lavatum derivetur.

Lăvātus, ta, tum. Purgatus, lotus, mundatus. [רָחַץ *rachats* מִכְבָּס *mechubás.* λελουμένος. Gall. *Lauē.* Ital. *Lauato.* Ger. Gewáſchen/ gebadet. Hisp. *Lauado.* Pol. *Zmiti.* Vng. *Meg mosatot.* An. *Washed, cleane, tricke.*] Ter. Téne asymbolum, venire unctum atque lautum è balneis? Horatius 2. Sermon. Satyr. 3: Libertinus erat qui circum compita siccus Lautis manè senex manibus currebat. Cic. pro Dejot. Cur te lautum voluit, cœnatum noluit occidere? ¶ Aliquādo idem ferè quod mundus & splendidus. [עָנֹג *hanógh* עָדִין *hadhín* יָקִיר *jakkir* בָּדִיד *badhíd* שָׁוֹעַ *schóah.* πολυτελής. Gall. *Magnifique & somptueux, honneſte, honorable.* Ital. *Delicato, polito, magnifico.* Ger. Gauber/ zierlich/ wolzugerüſtet. His. *Aſeytado ò delicado.* Pol. *Cżudni, chedogi.* Vng. *Frus.*] Hinc lauta cœna, apud Plin. in Epist. 194. dicitur, quæ magnificè, opipareq; est instructa. ¶ Homo lautus dicitur, qui elegans est, mundus & splendidus. λαμπρός. Cicer. 3. Verr. Quum iste atq; istius amici, homines lauti, atq; urbani, sermones hujusmodi dissiparent. ¶ Aliquando divitem & potentem. Terent. in Heavt. Omnes te in lauta, & bene aucta parte putant. Cicer. Acil. lib. 13: In Halesina civitate tàm lauta, quàm nobili conjunctissimos habeo. Lautum & copiosum patrimoniū, apud eundem pro Rab. Posthumo.

Laūtē, adverbium, Eleganter, splendidè, magnificé. [λαμπρῶς. Gall. *Mignonnement, iolyment, gentement.* Ital. *Delicatemente, gentilmente, magnificamente.* Ger. Herrlichen/ tóstlichen. Hisp. *Aſeytada y delicadamente.* Pol. *Heinie, ozdobnie.* Vng. *Frissen, kázdagon.* An. *Minionly, costely deintely.*] Plaut. in Casina: Lautè vestitus, exornatusq; ambulat. Idem in Mil. Loquitur lautè, & minimè sordidé. A' lautus fit diminutivum lautulus: à quo adverbium lautulé.

Laūtĭtĭă, æ, f. p. Epularum magnificentia, à lavatione dicta, ut Festo placet: quia apud antiquos elegantiæ studiū quod nūc est, nō erat, & rarò quis lavabat. [תַּעֲנוּג *tahanúgh* מַעֲדַנִּים *mahadanim.* πολυτέλεια. Gall. *Magnificence en habits ou banquets.* Ital. *Delicatezza, magnificenza in habiti & in cibi.* Ger. Stettigkeit/ tóstlichkeit. Hisp. *A feyte ò delicadeza en manjares.* Pol. *Ochędo-wo.* Vng. *Fris lakodalom.* Ang. *Finesse, deintineſſe.*] Lautitia igitur munditia est in vestitu & in epulis. Plin. li. 9. cap. 35. Quum exquisitis quotidie Antonius saginaretur epulis, lautitia ejus omnem, apparatūq; detrectant. Cic. in Epist. Fama ad te mea nova lætitia veniet. ¶ Antiquitùs etiam lautitia dicebatur, teste Festo, farina ex tritico aqua conspersо.

Lāutĭă, orum, n. s. Munera dicebantur quæ Romani per Quæstores legatis exterarum nationum, Regibus amicis, ac viris claris advenientibus mittebant. λαύτια, ut inquit Plutarch. in Probl. [Gall. *Preſens & dons que les Romains enuoyent aux ambaſſades des eſtrangers.* Ital. *Doni & preſenti che ſi facean ano di Romani à gli ambaſciatori de principi eſterni, & ad altri grandi ſonauangi.* Ger. Gaben oder Schenckinen ſo der Römiſch gewalt fremden Botſchafften zuſchickt / ſie zu verehren. Hisp. *Las dadiuas que dan en los Romanos à los embaxadores eſtrannos.* Pol. *Podarki krorey. mamia obczym posłom dawáli.* Vn. *Idegenből embernek adott ajándék, Idegen nek valo ajándék.* Ang. *Preſents that the Romanes ſent to the ambaſſadours of other realmes.*] Vnde scribit Livius: Lautia Attalo fuisse decreta. Festus: Daucia dicebant veteres quæ Lautia dicimus, dabantur legatis hospitii gratia. Liv. 8. bell. Pun. Locus inde, lautiaq; legatis præberi jussa. ¶ Legimus & Lautias fœminini generis in eadē significatione. Liv. 8. bell. Pun. Ad hoc ædes, libera loca, lautiæ, legatis decreta. ex Bud. Lautia dicūtur, quæcunq; ad lautitiā atq; elegantiā cultus & mensę pertinēt. Iurecōsult. de Aur. & arg. l. argumēto. Mūdo, *inquit*, muliebri cōtinentur lautica, arcus, reticula, & hujusmodi. Lautica, vocē, ni fallor, nihili Nebriss. interpretatur, ac pro ea reponendū putāt vocabulū Calentica, ut habet editio Norenberg. cujus non tantùm hîc, sed & alibi meminit Vlp. Erat autem tegmen muliebre capitis, ut Bayfius ex Cic. docet.

Laūrĕă. Vide LAVRVS.

Laūrĕŏtĭs, hujus laureotis, pen. prod. Spodii genus est ex argento. [Pol. *Popioł ze ſtrzebra naſzyanach zawoł.* Vng. *Ezüs tayo tok.*] Est autem spodiū cineris genus ex metallis, dum in fornace coquuntur, favillæ modo evolans, & in fornacis pavimentum recidēs: ut docet Galen. lib. 9. Simp. medic. qui ea ratione distinxit spodium à pompholyge, quòd hæc ob lævitatem ad summas usq; fornacū cameras evolaret, iisq; adhæresceret: illud neque tam altè evolaret, & mox in pavimentum recideret. Plinius tamen spodion etiam illud appellat, quod summis fornacum testudinibus adhæret: distinguitq; à pompholyge solo colore, quòd pompholyx minùs candida sit.

Laūrĭcēs, Fœtus sunt cuniculorum è matre execti, vel uberibus ablati, qui olim cum interaneis non repurgatis cocti, gratissimis in cibis habebantur. [Pol. *Pſod zkrolikow wirzgani.* Vn. *Házi nyulfiak.*] Autor Plin. lib. 8. cap. 55.

Laūrŭs, ri, f. f. [אֶזְרָח *ezrách.* Gall. *Laurier.* Ital. *Lauro, alloro.* Ger. Ein Lorberbawm. Hisp. *Laurel arbol.* Pol. *Bobkowe drzewo.* Vng. *Borostyán fa.* Ang. *A laurell or baye tree.*] Aliquando quartæ classis fuit, & lauru in sexto casu, & in recto numeri multit. laurus, efferebatur. Est autem genus arboris, perpetua virens

cõma. Itaque & Apollini sacra esse putatur, eo quòd is Deus semper juvenis & imberbis esse existimetur. A' Græcis Δάφνη dicitur: quæ res poëtis fabulandi occasionem videtur præbuisse, Daphnen puellam ab Apolline adamatam, quum vim ejus effugere non posset, deorum miseratione in laurum fuisse mutatã Laurus (inquit Plin.lib 15.ca.30)triumphis propriè dicatur,vel gratissima domibus,janitrix Cęsarũ,pontificumque:quę sola & domos exornat,& ante limina excubat. Duo ejus genera tradit Cato,Delphicã & Cypriã. Delphica laurus dicta, quòd victores Delphis ea coronarẽtur;& est viridior laurus, maximis baccis,& è viridi rubentibus. Cypria,folio brevi,nigro, subcrispo. Quidam mustaceam addiderunt, ita dictam,quoniam mustaceis subjiceretur. Hanc esse folio maximo cõstat,flaccidoq;,& albicante. ¶Numeratur etiam ab aliquibus inter lauri genera Tinus, quam nonnulli sylvestrem laurum intelligunt,nonnulli sui generis arborem. Differt colore,est enim ei cærulea bacca. ¶ Itẽ regia laurus,quæ & augusta, cognominatur, amplissima & arbore, & folio baccis quoque gustatu non asperis. ¶ Sunt & alia lauri genera.Plinius lib.15.cap.30.ex quo hęc paucis verbis immutatis: Laurus Apollinea, quòd Apollini dicata sit. Ovid. 6 Fast. Venit Apollinea longas cõcordia lauro Nexa comas.Delphica lauro comam cingere. Horat. 3. Car. Ode 30. Fatidica laurus, Claudian.3.Paneg.Vel quòd Apollini fatidico Deõ est dicata:vel quòd ex ejus crematę strepitu futura colligebãt,ut Porphyrius philosophus, & Iliad.1.scribit Eustathius. Fragosius enim combusta fœlicitatem portendere credebatur, Tibul. lib.2.Eleg 6:At laurus bona signa dedit, gaudete coloni. Cõtrà si tacitè conflagrasset, tristia portendebat. Propert.lib.2. Eleg.29 Et jacet extincto laurus adusta foco. Vide Cæl.Rhodig.lib. 5.cap.7. Plin.lib.15. cap 30: Laurus ipsa pacifera, ut quã prętendi etiam inter armatos hostes quietis sit indiciũ.

Laurĕă, f.p.propriè lauri folium perpetuò virens, & topiario operi accedens. [Δάφνη. Gal.*Fueille de laurier* Ital. *Foglia di lauro.* Ger.Ein torbeerblat. Hisp. *Hoja de laurel.* Pol. *Liscie bobkowe.* Vng *Borostyán leuél.* Ang. *The leafe of a baye tree.*] Ovid 3.Fast. Cedit ab Iliacis laurea cana focis. Plin lib 15. cap 30:.Vnius arborum Latina lingua nomen imponitur viris : unius folia distinguuntur appellatione: lauream enim vocamus. Quem Plinii locum sic intellige,Nullam esse arborem à quâ viris nomen sit impositum prætor unam laurum : deinde nullam esse arborem, cujus folia habeant distinctam appellationẽ, prætor unius lauri folia,quæ laureæ dicuntur.Virg.7 Aeglog.Populus Alcidæ gratissima vitis Iaccho, Formosæ myrtus Veneri,sua laurea Phœbo. Horat.libro 2. Carm. Tum spissa ramis laurea fervidis. ¶ Aliquando corona est, ex lauro facta, quæ in triumphis adhibebatur, [Gal. *Chapeau de fueilles de laurier.* Ital. *Ghirlanda con foglie di lauro.* Ger Ein torbãwminer krãtz. Hispan.*Corona ò guirnalda de laurel.* Pol.Wieniec z bobkowego listu. Vng. *Borostyán, koszoró* Ang. *A garland of laurell leaues.*] Martial.lib.2:Quæ datur ex Dacis laurea, tota tua est. Cato de Re rust.lib.1:Lauream & Laurum,& mutata diphthongo, au, in o literam,Loream dixit.

Laurĕŭs,a,um,Quod est ex lauro: [Δάφινος. Gal. *De laurier.* Ita. *Di lauro.* Germ torbãwmin. Hisp. *Cosa de laurel.* Pol. *Bobkowi.* Vng. *Borostyánbol valo.* Ang. *Of the baye tree.*] quomodo roseus,myrteus,quod ex rosa,myrtóve confectum est:ut, Laurea corona,& serta laurea.Plin.lib.15.ca.30.Ovid.2. Trist. Ponat & in nitida laurea serta coma.

Laurētum, n.s.Locus cõsitus lauris: [Δαφνών. Gal. *Vn lieu planté de lauriers* Ita.*Luogo piantato d'alloro.* Germ.Ein ort da viel torbãwm stehn Hisp.*Lauredal, lugar de laureles.* Pol.*Miesisce drzewa, bobkowego pel'ne.* Vn.*Borostyános hely.* Ang. *A place planted with baye trees.*] veluti rosetum, myrtetum, spinetum:Locus rosis, myrtis,spinisve consitus.Plin.lib.15.cap.ult.Durat & in urbe nomen impositum loco,quando lauretum in Aventino vocaut,ubi sylva lauri fuit.

Laurĕŏlă,læ,accentu in antepenultima,à laurea diminutivum nomen, Coronula ex lauro. [Δάφινος στεφανὶσκος, Δαφνὶς μικρά. Gal. *Petit chapeau ou guirlande de laurier.* Ital.*Ghirlanda di lauro.* Ger Ein torbãwmin krentzlin. Hisp. *Corona ò guirnalda de laurel.* Pol.*Wieniec bobkowi.* Vn. *Borostyán koszo rotska.* Ang. *A garland of the baye tree*] Cic. lib 2. Epist. Famil. Qualemcunq; triumphum sive ovationem Laureolam appellat. Velles enim, ait, tantùm modò ut haberem negotii, quod esset ad laureolam satis. Laureolam in mustaceo quærere, est ex re frivola insignem laudem captare. Cic.ad Atti.Bibulus,credo, voluit appellatione hac inani nobis esse par:in eodẽ Amano cœpit laureolam in mustaceo quærere.

Laurĕātŭs,a,um,nomẽ,Lauro ornatus Latinum non est.Hinc laureati,qui laureis coronati sunt. [Δαφνηφορεωῦτες. Gall. *Couronnez de laurier.* Ital. *Inghirlandati di lauro.* Germ.Mit einem torbãwminen oder torbletterin krentzlin bekrõnt Hisp. *Coronados de laurel.* Pol. *Korowowani wienczem bobkowym.* Vng. *Borostyán koszorós,* Ang. *Crowned with the baye tree.*] Cic.pro Muræn.Qui imaginem parentis sui laureatam in gratulatione sua conspexit Sic fasces laureatos dixit idem Cicero 2. de Divinat.id est,fasces laurea vel lauro circumvolutos.Plin.lib.35.cap. 18:Tãtumq; non cum laureatis fascibus remitti illò, unde creatis pedibus advenissent.

Laurĭfĕr,ra,rum,& Lauriger,Ferens seu gerens laurum. [Δαφνηφόρος. Gal. *Qui porte lauriers.* Ital *Luoco che produce lauri.* Ger. Der etwas torbãwmins tregt. Hisp. *Que tiene ò trae laurel.* Pol. *Nosiczi bobek.* Vn. *Borostyán hordozo.* An. *That beareth baye trees.*] Plin.lib.15.cap.30: Lauriferam terram illam osculatus exresponso. Lucan.lib.5:Lauriferos nullo comitetur vulnere currus.Martial.lib.3: Laurigeros ageres quum læta triumphos. Ovid.3.de Arte:Visite laurigero sacrata palatia Phœbo.

Laurĭcŏmŭs,a,um: [ὁ καὶ ὁ δαφνόκομος,ὁ δαφνήεις. Gal *Qui porte ou a du laurier.* Ita. *Inghirlandato d'alloro.* Ger. Das viel torbãwm hat Hisp. *Cosa que tiene hojas de laurel.* Pol. *Pel'ni bobku.* Vng. *Borostyanos.* Ang. *That beareth baye trees.*] ut, Montes laricomi: id est,lauricomis ornati,Lucret lib.6.

Laŭrĭnŭs,na,num, penul.prod.Quod ex lauro factum est,laureus. Δαφνινος.ut Laurinum oleum. [δαφνίλαιον. Gall. *De laurier.* Ital. *D'alloro.* Ger. torbãwmin. Hisp. *Cosa de materia de laurel.* Pol.*Zbobku.* Vng *Borostyánbol valo.* An. *Made of the baye tree.*] Plin.libro 23.cap.4: Oleum laurinum utilius, quò recentius. Item lib.12.cap.8: Item laurino folio. Idem lib.19.cap.8 : Exit & in cubitalem altitudinem,foliis laurinis,sed mobilibus.

Laŭs,dis,Vide LAVDO.

Laŭtĭă.Lautitia.Lautus,Vide LAVO.

Lāxāmentum,Laxare,Laxatus, Vide LAXVS.

Lāxŭs,xa,xum,Laxatus,remissus,nõ cõtentus,aut adductus: [נשאם *nischmát* ברעה *nirpéh* נטתח *niphtách* אדך *muttár.* χαῦνος Gall.*Lasche,large* Ita.*Rallentato* Germ Weit/lucht/abgetassen. Belg. Slap los/ontbonden. Hisp *Floxo,ancho.* Pol. *Szeroki,przestrzeni.* Vng.*Tág.bõ'.* Ang.*Loose, slack.*] ut,Laxæ fides,laxæ rudentes,laxus arcus. Virg 11.Aeneid.Sed laxos referunt humeris languẽtibus arcus. Idem 3.Georg. Et primùm laxos tenui de vimine circlos Cervici Subnecte. Sic laxa vela dicimus,quæ ventorum flatu non tenduntur. ¶ Item Laxas habenas, pro molli & leni imperio , translatione ab equis sumpta, quæ habenis adductis molestiùs & laboriosiùs incedũt, quàm iisdem relaxatis. ¶ Accipitur item laxus pro amplo & capaci. εὐρύς.Colum.lib.1.cap.3:Nec dubium quin minùs reddat laxus ager,non rectè cultus, quàm angustus eximié. ¶ Laxum tempus:id est,longum : cui opponitur breve,& angustum. Plin.in Epist. Fecit enim hoc quoque,ut cætera, imprudentissimè, quòd post duos & Consulares, & dissertos. tempus sibi & quidem laxius vindicavit : id est,longiùs. Cic. ad Attic.lib 6:Ego sic diẽ statuo satis laxam:id est,tempus satis longũ. Proculus l.quum stipulatus. ff. de Verborum obli. Quum ipse arbitratu meo aliam diem operi faciundo laxiorem dederim:id est, quum diem protulerim. ¶Hinc Prolixũ, quasi porrò laxum. ¶ Invenitur & Laxũ,adverbium, pro latè. Mart.Et adhuc superet centies tibi laxúm.

Lāxẽ,adverbium,Remissè,latè. [χαώνως. Gal.*Laschement,au large* Ital.*Largamente,rimessamente* Germ.Weit/oder nicht eng Hispan *Floxamente,anchamente.* Pol.*Szeroko. nie czciasno,przestrzenie.* Vn. *Tágan,bwúen.* An. *Looselie,largelie.*] Cicer. pro Domo sua: Habitare laxè & magnificè voluit. Laxè & angustè sunt contraria. Varro 2.de re Rust. cap. 10 : De numero pastorum alii angustiùs,alii laxiùs constituere solent.

Lāxĭtās,atis, f.t. Remissio. Propriè opponitur Contentioni. [שחה *schemittah* אחזא *marpé* פתחון *pithchón.* χαώνωσις. Gal.*Estendue au large,largeur.* Ital. *Rallentamento,remissione,allentamento.* Germ. Weite Hisp. *Floxura, anchura.* Pol.*Szerokosc.* Vng. *Meg tágulás.* Ang. *Looseneſſe, slakeneſſe.*] ut, Laxitas in fidibus esse dicitur, quum tensæ non sunt. Accipitur tamen nõ rarò pro amplitudine,seu magna capacitate. εὐρυνσις: cui opponitur angustia:ut Laxitas domus. Cicer. 1.Offic. Sic in domo clari hominis, in quam & hospites multi recipiendi sunt, & admittenda hominum cujusq; modi multitudo, adhibenda est cura laxitatis.Laxitas viarum,Col.lib.4 cap.3.

Lāxo, laxas, act. p. Laxum reddo,remitto:ejus contraria sunt, Contendo, intendo , adduco : [רטה *rippáh* פתח *pittách* התיר *hittír* χαωόω. Gal.*Mettre au large,lascher,relascher.* Ital.*Rallentar,rilasciare.* Ger. Weit oder luct machen/ nachlassen. Bel. Wijden opdoen/ verloffen obdoen/ vermaten. Hisp. *Afloxar, ensanchar,* Po.*Rozpuszczam,rozprzestrzemam.* Vn. *Meg tagitom,meg ereszthm.* Ang.*To loose, to slake.*] ut, Laxare arcum,laxare fides citharæ, laxare rudentes. Usus est Cicero pro dilatare & proferre. δῐερώω. Cic.Attic.lib.2:Ut monumentum illud eousque laxaremus, & usque ad atrium libertatis explicaremus. Plin.lib.12. cap.14:Laxatur hîc plaga, non admittur. ¶Aliquando accipitur pro relaxare,& ex eo quod debebatur, aliquid remittere ἀφίημι. habetque antitheton astringere.Cic.ad Attic. Tantùm eb-

rùm abeſt ut ex eo, quo aſtricti ſumus, aliquid laxari vĕlim, ut &c. ¶ Aliquando pro libero. Lucilius ad Cicer. lib. 5. Epiſt. Vt iſtis te moleſtiis laxes. Cic. in Catone Majore: qui ſe à libidinum vinculis laxatos eſſe non moleſtè ferrent. Idem i. Tuſc. Quodque nunc facimus, qui laxati curis, &c. ¶ Aliquando pro aperio. Virg. 2 Aen. Laxat claustra Simon. ¶ Inde relaxo, quod eſt rursus laxo, recreo, remitto. Cic. lib. 1. Offic. Atq. etiã quum relaxare animos voluerint, caveant intemperantiam.

Lāxā mentum, ti, n. ſ. Relaxatio remiſſio, requies, recreatio. [מרגוע *margoa. מרפא marpe.* Gall. *Relaſche, rea ſchement, eſtaeg ſoment, recreation.* Ital. *Rallentamento, relaſſamento di fatica, ripoſo, recreatione.* Ger. Ein nachlaſſung/ vnderleibung. Hiſp. *Folgura, anchura recreation.* Pol. *Popuſzczenie, rozciągnienie, ſtrzenienie.* Vng. *Meg tagitás, meg nyugouás.* Ang. *Releaſe, recreation, refreſhing.*] Cic. lib. 7. Epiſt. Ego tamen nactus in navigatione noſtra puſillum laxamenti, concinnavi tibi munuſculum. Idem pro Cluentio: Non modò cauſæ, ſed ne legi quidem quicquam per Tribunos laxamenti datum eſt.

L ante E.

L E G. E. D. In notis antiquorum, Lege ejus damnatus. L E G. legio. L E G. III I T L. legionis tertiæ Italicæ. L E G. X. legione decima. L. E M. locus emptus. L. F. Lucii filius, vel Lucius Flavius, vel Lucius Flaminius. L. F I L. Lucii filius. L. F V. Lucius Furius. L G. legavit, vel leges, vel legatum. L G. D. legem dat, vel dedit, vel legio decima. L. G. E G. legē egiſſe. L G. F. S. legē fecit ſuam. L G. P M. legē promiſit. L G. S. F. legem ſuam fecit. L G. S. I. legem ſervare juſſit. L G S. P. legem ſuam promiſit, vel percepit. L. H. locum hunc, vel locus hæredum, vel locum hæredibus.

Lĕă, Leonis fœmina eſt, quæ & Leæna dicitur. [לביא *lebiiâ. λέαινα.* Gall. *Lionne.* Ital. *Leona, leoneſſa.* Ger. Ein Löwin. Hiſp. *La leona.* Pol. *Lwicza.* Vng. *Nőſtény oroſzlán.* Ang. *A lioneſſe, or ſhe lion.*] Lucret. lib. 5: Irritant læ jaciebant corpora ſaltu. Ovid. Nec lea cum catulis lacteutibus ubera præbet. Rarius eſt & infrequentius. Itaque leænam vocis potius quàm lea dicendũ. ¶ Lea item braſſicæ genus, latis foliis è caule exeuntibus: unde & καυλάδη quidam vocavêre. Græci item λέαν appellant: hoc eſt, lævem, a ſolutum lævitate. Plin. lib. 10. cap. 9.

Lĕænă pen. prod. [לביא *lebiiâ. Aeaina.* Poſtw. 31. Vng. *Nőſtény oroſzlán.* An. *A lioneſſe, or ſhe lion.*] Leonis fœmina, itidem ut lea appellatur. Vir. 2. Aegl. Torva leæna lupũ ſequitur: lupus ipſe capellam. Plin. lib. 8. cap. 16: Ariſtoteles tradit leænam primo fœtu parere quinq; catulos, ac per annos ſingulos uno minus, ab uno ſterileſcere: informesq;, minimasq; carnes eſſe initio magnitudine muſtellarum: ſemeſtres vix ingredi poſſe, nec niſi bimeſtres moveri.

Leapetes, Ayzoum apud Dioſc. lib. 4 cap. 91. Leperides: Lege Hiſpani lepores.

Lĕbēs, tis, pen. prod. m. t. Vas æneum in quo igni apponitur aliquid ut ebulliat, autore Porphyrio in 9 Iliad. [סיר *ſir* דוד *dudh. λέβης.* Gal. *Chaudron ou marmite.* Ital. *Caldaro.* Ger. Ein öttner Haf oder Keſſel/ den man vber das Fewr henckt. Hiſp. *El caldaron de cobre.* Pol. *Kocżel.* Vng *Serpenyw', vas fazek.* Ang. *A pan, kettle, or caudron.*] Ovid. in Epiſt. Briſeidos ad Achillem: Viginti fulvos operoſo ex ære lebetes. Virg. 5. Aeneid. Tertia dona facit, geminos ex ære lebetes.

Lecanomantia, [*Λεκανομαντία.* Pol. *Wieſzczba znarządzones ktomumiednice.* Vng. *Metőnczeből valo iővendőles.*] cum accentu in penultima, Divinatio quæ fit per pelvim. Vnde Strabo, lecanomantas & hydromantas in Perſide frequentes fuiſſe tradit lib. 6. Geographiæ.

Lecte, vide L E G O, legis.

Lĕctĭcī, Lecticarius, vide L E C T V S.

Lĕctĭo, & Lectus, participium, vide L E G O.

Lĕctŭs, m. ſ. Cubile, grabbatus, dictus (ut Varro inquit) quòd lectis herbis frondibus, & ſtramentis fieri ſolebat. [מטה *mittáh* ערש *herés. κλίνη, δίνη.* Gall. *Lit ou couche.* Ital. *Letto.* Ger. Ein Bett. Bel. Een Bedde. Hiſp. *Lecho.* Pol. *Łoże.* Vng. *Agyas, haz, kanorátska, ágy.* Ang. *A bedde.*] Vel (ut alii putant) ab alliciendo, quod fatigatos ad quieſcendum alliciat. Alii à Græco deducunt: Nam quem nos *lectum* dicimus, antiqui Græci vocabant *λίκλεον*, Cic. ad Pætum, lib. 9. Epiſt. Dixi te in lecto eſſe, quòd ex pedibus laborares. Idem 7. in Verr. Nam patet grădis jam diu lecto tenebatur: id eſt, decũbebat, jacebat, & morbo vexabatur. ¶ Lectos etiam habebant in tricliniis, in quibus recumbentes cibũ ſumebãt: quos ab uſu diſcubitorios, & triclinares appellabãt: ad quorum differentiam Cic. 2 de Divin. inquit: Quos nocturnæ quietis cauſa in cubiculis habemus.

Lĕctŭlŭs, diminut. m. ſ. Parvus lectus. [*κλινίδιον, κλινάριον, κλιτίς.* Gall. *Vn petit lit, vne couchette.* Ital. *Letto, picciolo.* Ger. Ein Bettlein. Hiſp. *Pequenno lecho.* Pol. *Łożko.* Vng. *Agyatska.* Ang. *A little bedde.*] Cic. Att. li. 14: A' ducenda autem uxore ſic abhorret, ut libero lectulo neget eſſe quicquam jucundiús. Teren. in Adelph. Lectulos in ſole iligneis pedibus faciundos dedit.

Lectīca, pen. prod. Cathedra aut ſedes, qua ferebantur divites & potentes, in qua pulvinar & lectulus ſtratus erat. [כבד *iſab. φορεῖον, κλίνη.* Gall. *Littiere ou on ſe fait porter.* Ital. *Lettica.* Ger. Ein Tragbett/ Senffte/ Roſſbaar. Hiſ. *Las andas ò litera.* Pol. *Stol'ek nakterim chore noſza.* Vng. *Zetczel ſz, k lektika.* Ang. *A litter where in great lordes made tham ſelfes to be borne.*] Iuven. Satyr. 3: Nanque facit ſomnum clauſa lectica feneſtra. Græci modò *ἐξαφόρον*, modò *ὀκταφόρον* appellant, à numero ſex aut octo ſervorum lecticam geſtantium.

Lectīcŭlă, diminut. f. p. Parva lectica, [*κλινάριον.* Gall. *Petite littiere.* Ital. *Picciola lettica.* Ger. Ein Tragbettlein. Hiſp. *Pequennaá andas ò litera.* Pol. *Lekticzka.* Vng. *Kis zetczel, lekőskaiska.* Ang. *A litle litter.*] Suet. in Auguſt. A' cœna in lecticulam ſe lucubratoriam recipiebat. Cicer. Mario: Vt noſtras villas obire, & mecum ſimul lecticula circumcurſare poſſis.

Lectīcārĭŭs, m. ſ. Qui lecticã ferebat. [*κλινοφόρος.* Gal. *Qui porte on aide à porter la littiere.* Ital. *Portatore di lettica.* Ger. Einer ſő ein Bett oder Senffte hilfft tragen. Hiſp. *El que à cueſtas lleua las andas.* Pol. *Tragarze lekticzni.* Vng. *Zetczel hordozo, lektika hordozo.* Angl. *That beareth the litter.*] Servius Sulpitius ad Cic. Coactus ſum in ædem illa lectica, qua ipſe delatus eram, meisque lecticariis in urbem eum referre.

Lectīcārĭŏlă, læ, à Martiale vocatur mulier, quæ lecticariorum (id erat viliſſimum ſervorum genus) amores ſectatur: quemadmodum contrà ancillariolus ab eodem appellatur, qui ancillarum conſuetudinem appetit. Locus eſt Martialis in li. 12. in Alaudam: Ancillariolum tuate vocat uxor: & ipſa Lecticariola eſt: eſtis Alauda pares.

Lectīſternĭum, nii, n. ſ. Quum ſacrorum gratia lecti in templis ſternebantur ad diſcumbendum in epulo publico. [מרבד *marbádh. Λεκτιστόνη* apud Athenæum. Pol. *Poſcżel.* Vng. *Kereuet.*] In Capitolio enim ſtratis tribus lectis, convivium apponebatur tribus diis, Iovi, Iunoni & Minervæ. Iuppiter id eſt, Iovis ſimulacrum, ſtatuebatur in lectulo recubans: Iuno & Minerva in ſellis conſidebant: ſed appoſitis epulis, non ipſi diis, ſed ſeptem epulones fruebantur, Liv. lib. 5.

Lectīſternĭātŏr, m. t. Lectiſtrator, qui lectum ſternit. [*ὁ λεκτόν στρωννύων ἢ ἐπιβάδα ποιῶν.* Gal. *Qui fait le lit.* Ital. *Chi fa'l letto.* Ger. Ein Bettſpreiter. Hiſp. *Que haze el lecho ò ſtrado.* Pol. *Posżel acz.* Vng. *Agy vető, poſczielac kereuet iſta illo.*] Plaut. in Pſeud. Tu elo lectiſterniator: tu argentum eluito.

Lēcўthŭs, pen. corr. m. ſ. [אסוך *aſúch* בטחת *tſnnáchath. λήκυθος.* Gall. *Bocal à tenir l'huile, goutteron ou buccette.* Ital. *Ampolla da l'oglio.* Ger. Ein öltrug/ ein gefäß zu mit einem weiten bauch vnd einen hals in dem man öl hat. Hiſp. *El azeytera.* Polon. *Banka oleiowa.* Vng. *Korſo.* An. *A pitcher or lyk veſſel to conteine oyle.*] Vaſis genus ventre protuberante, oreque anguſtiore, oleo aſſervando accommodatum: quod A. Gellius guttum appellat. Iulius Pollux Lecythum etiam inter unguentaria vaſa annumerat. ¶ Lecythum habet in malis *ἔχει λήκυθον ἐν τοῖς γναθίοις*: id eſt, lecythum habere ad malas. Tectum & ænigmaticum convitium eſt in anus, quæ rugas illitis pigmentis diſſimulant. Ariſtoph. in Concio. ¶ Non eſt oleum in lecytho, *ἔλαιον οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ληκύθῳ.* Scilicet quum ſignificamus non eſſe precibus locum apud inexorabilem. Ariſtophan. in Avibus. Eſt autem alluſio ad vocem: nam *ἔλεος*, oleum ſignificat: & *ἐλεῶ* miſericordiam.

Legālis, Vide L E X.

Legarium, Vide L E G O, legis.

Legitarius, Legator, Legitum, Vide L E G O, legas.

Legifer, Vide L E X.

Legio, onis, f. c. A' delectu militum dicta eſt: [*λεγεών.* Gal. *Legion.* Ital. *Legione, ſquadra di ſoldati.* Ger. Ein Legion/ oder hauffen außerleßner vnd gemuſterter Kriegsleuten bey 6000. Hiſ. *Legion.* Pol. *Huffiludu żol'nierskiego kolo ſześći tiſięcy.* Vng. *Sereg.* An. *A legion.*] teſte Varrone lib. 4. de lingua Lat. eò quòd legionis milites viritim legi ſoleant. Dividiturq; legio in decẽ cohortes: cohors in quinq; manipulos: manipulus in viginti quinque milites. Legiones Romanæ, à numero atque ordine nomina ſumebant: ut Primani, Secundani, Decumani milites vocabantur, qui erant primæ, ſecundæ, & decimæ legionis. Liv. 7 bell. Maced. Romana acies unius propè formæ fuit, & hominum, & armorum genere: duæ legiones Romanæ, duæ ſociorum è Latini nominis erant, quina millia, & quadragenos ſingulæ habebant. Vide Vegetium de Re milit. lib. 4. cap. 2. & ſeq.

Legio, In quavis legione erant, ætas prima, triariorum: altera, principum: tertia, haſtatorum: ultima, velitum: quæ, velitibus exceptis, dividebantur ſingulæ in decem centurias, ſingulis autem centuriis primarii centuriones præerant: eæq; in triariis ita appellabantur, primum pilum, ſecundũ pilũ, tertium pilum, & deinceps uſque ad decimum pilum: in principibus, primus princeps, ſecundus princeps, uſq; ad decimũ: in haſtatis primus haſtatus, ſecundus haſtatus, item uſque ad decimum.

duces appellabantur, primi pili centurio, primi principis centurio, primi hastati centurio, & ita usq; ad decimũ: velites verò in has triginta centurias pro rata parte distribuebantur. Cicer. in Epistol. ad M. Brutum: Nasennius, *inquit*, octavum principem: id est, octavam centuriam principum duxit, Metello imperatore. Ex P. Manutii comment. ad Qu. Fratrem.

Lēgĭūncŭlă, læ, diminut. Parva legio. [*παγμέτιον*. Gal. *Petite legion*. Ital. *Picciola legione*. Ger. Ein schlechte oder kleine Legion / oder Heerhauffen. Hisp. *Pequenna legion*. Pol. *Mal'a legia, buffik*. Vn *Seregetske*. Ang. *A little legion*.] Liv. lib. 5. bell. Macedo. Vix duarum malè plenarum legiuncularum instar in castris regis.

Lēgĭōnārĭŭs, Qui est ex legione, quod ad legionem pertinet. [*παγμοτικός*. Gal. *Appartenant à legion*. Ital. *Pertinente à legione*. Ger. Das zu einem solchen kriegsvolck gehört Hisp. *Pertenesciente à legion*. Pol. *Dolicżbi takich żol'nierzow przmalezący*. Vng. *Seregheż valo*. Ang. *That perteineth to a legion*.] Asinius Pollio Ciceroni lib. 10. Epist. Militem non modò legionarium, sed ne auxiliarium quidẽ ullum quoquam misi. Cæs. 3. bell. Civil. Et legionarii interioris munitionis defensores, scalis admotis, *&c*. Legionariæ cohortes, Livius 4. bel. Maced.

Legirupa, Legislator, Legitimus, Vide LEX.

Legiuncula, Vide LEGIO.

Lēgo, legas, act. p. In legationem mitto, oratorẽ decerno, aliquem negotii expediendi causa aliò lego. [ח֫לַשׁ *schalách*. *πρεσβεύω, ἐπιτηρυκεύομαι*. Gal. *Envoyer en ambassade*. Ital. *Mandar legati, ambasciatori*. Ger. Außschicken / außsenden / mit befeht abfertigen. Belg. Seynden. Hisp. *Embiar embaxador*. Pol. *Wyśśel'am wposśel'stwie*. Vn. *Követségre kwldöm*. An. *To send in ambassage to pequeath*.] Varius est apud scriptores veteres hujus verbi usus. Plaut. in Amph. Delegit viros primorum principes: eos legat Telebois. ¶ Sæpiùs loco dativi accusativum habet cũ præpositione Ad. Cic. 5. Verr. Nobilem Andronem Centuripinum legarunt ad Apronium ¶ Cum nominibus locorum constructum, eandem habet constructionem, quã cætera verba motum ad locum includẽtia. Nam si ea fuerint civitatum, castellorum, aut vicorum nomina, in accusativo collocabuntur sine præpositione: ut, Legare quempiam Carthaginem, vel Corinthum: sin regionum ea fuerint nomina, in accusativo ponentur, mediante præpositione. In Salust. in Iugurt. Legantur tamen in Africam majores natu. ¶ Interdum legare, verbum est rei militaris, & ponitur, pro sibi aliquẽ substituere, vel adjungere, qui belli & imperii sit administer & socius, Cic. Attic. libr. 8: Dolabella me sibi legavit. Idem A. Cecinnę: Cassium sibi legavit. Brutum Galliæ præfecit. ¶ Quandoq; pro committere: Plaut. in Cas. quin ruri es in præfectura tua? Quin potiùs quod legatum est tibi negotiũ, id curas? ¶ Quãdoque pro decernere, & testamento aliquid alicui relinquere. *διατιθέναι, καταλέπειν*. ut Testator liberto suo argenti pondo decem legavit: hoc est, decrevit ex hæreditate sua decem argenti pondo liberto suo conferri. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Numitori qui stirpis maximus erat, regnum vetustum Sylviæ gentis legat. Et in hac significatione præter dat. & accus. interveniẽte præpositione accedit ablativus, qui personã significat ejus à quo testator legatum dat. Cicer. in Top. Si paterfam. uxori ancillarum usumfructum legavit à filio, neque à secundo hęrede legavit, mulier usumfructum non amittet. ¶ Aliquando assignare, adscribere, dare & vertere vitio. Liv. 8. bel. Pun Patere nos omnia quæ prospera tibi, & pop. Rom. imperio evenêre, tuo consilio assignare: adversa, casibus incertis belli, & fortunæ legare. ¶ Hujus verbi composita sunt, Ablego, allego, delego, relego, sublego, quæ habent pen. pro. Derivativa sunt, Collega, & Collegiũ: de quibus omnibus vide suo loco.

Lēgātŭs, legati, m. s. Qui legationẽ suscepit, qui mandata perfert. Nomẽ deductũ à verbo lego: quia legatorum officiũ est legere: id est, dicere. [מַלְאָךְ *maleách* לִיר *ifsir*. *πρεσβευτὴς, πρεσβεύς*. Gal. *Legat, ambassadeur*. Ital. *Ambasciatore, legato*. Ger. Ein Gesanter bott / der mit etwas gewalts vnd befelchs abgefertiget isst. Hisp. *Legado ò nuncio ò embaxador*. Pol. *Legat, posśel'*. Vn. *Követ*. An. *An ambassadour*.] Virgil. 11. Aeneid. Legati responsa ferunt. Cic 9. Phil. Lartes Tolumnius Rex Vejentum, quatuor legatos populi Romani Fidenis interemit. ¶ Legatus item in bello dicebatur qui imperatoris potestate fungebatur, maximamq; eo absente in exercitu obtinebat autoritatẽ, quive ab Imperatore cum parte copiarum in expeditionem mittebatur, aut præsidio præficiebatur. *ὕπαρχος, αὐτοκράτωρ*. Cęsar lib. 2. bel. Civil. Neq; se ignorare quod sit officium legati, qui fiduciariam operam obtineret. Legatum verò propterea fiduciariam operã obtinere dixit, teste Budæo: quia redeunte Imperatore, aut Consule, cedere eam oportet. Legatũ mittere de aliqua re, est mittere aliquem qui de aliqua re, cũ alio nostro nomine agat. Cic. 2. de Orat. Quũ Athenienses ad Senatũ legatos de suis reb. maximis mitterẽt. Legatos decernere, est censere legatos mittẽdos esse, sive legatos sententia sua eõstituere. Cicer. ad Lentulum: Crassus tres legatos decernit.

Lēgātĭo, ōnis, verbale, f. r. Munus, officium, vel functio legati. [*πρεσβεία, πρεσβεύσις*. Gal. *Ambassade, legat, ou l'office d'vn ambassadeur*. Ita. *Ambascieria, ambasciata, legatione*. Ger Bottschafft / das ampt eines Gesanten. Hisp. *Legacia'ò embaxada*. Pol. *Legana, posślstwo*. Vn. *Követség*. Ang. *Ambassage, or office of an ambassadour*.] Cic. 9. Phili. Etenim cui legatio ipsa mortis causa fuisset, ejus monumentum extare voluerunt: ut in bellis periculosis obirent homines legationis munus audaciùs. ¶ Legatio interdũ pro ipsis legatis qui mittuntur, ponitur. Quint. libr. 10. cap. 1: Missa ad Achillẽ legatio. ¶ Legatio quoq; quędam erat quę libera dicebatur. Legationes, inquit Budæus, liberæ olim ornamenti tantùm causa ab Senatu impetrabãtur: quemadmodum honorarii magistratus à principibus honestamenti causa conceduntur, titulo; tenus obeuntur, & geruntur. Has autem ii Senatores impetrabant, quibus negotia futura erant in provinciis, ut qui hæreditates persequi, aut legata, aut quã nomina exigere volebant in provinciis, legatorum personis acceptis commendabiliores controversias haberent, atq; favorabiliores. Quamobrem lege XII. tabularum id vetitum erat his verbis: Rei suæ ergò nequis legatus esto. Cic. contra Rullum: Legatos vestros autoritate tenui, qui quanquam rerum privatarum causa legationes liberas obeunt, tamen exteræ nationes ferre vix possunt. Grave est enim nomen imperii: idq; etiam in levi persona pertimescitur, propterea quòd vestro, non suo nomine abutuntur Brutus ad Cic. li. 11: Quũ in his angustiis versarer, placitum est, ut postularem liberam legationẽ mihi, reliquisq; nostris, ut aliqua proficiscendi causa honesta quæreretur ¶ Libi & Legatio votiva, quę voti prętextu suscipitur. Cic ad Attic libr 15: Votiva ne tibi quidem placebat: etenim erat absurdum, quæ si stetisset Resp. vovissem, ea me, eversa illa, vota dissolvere. Legationem dare, est alicui abeundæ legationis munus injungere. Cic. contra Rullum: Quibus vos legationem dedistis. Legationem accipere: id est, suscipere onus legationis obeundæ. Cic. pro Flacco: Qui hanc ipsam legationem, quam habet, non accepit à suis civibus, *&c*. Legationem gerere: Id est, fungi legatione, & legatum esse. *πρεσβεύειν*. Quint. lib. 7. cap. 5: Malæ gestę legationis apud Græcos.

Legatio libera, qui sui negotii causa, ut exigendæ pecuniæ, visitandi templa deorum, abesse ab urbe diutiùs volebant, legatione libera à senatu impetrata, utebãtur. Erat autem ex hoc genere votiva legatio: nam ad Attic. lib. 11: Libera, *inquit*, legatio voti causa datur. Harum legationum definitum fuisse tempus, lege à C. Cæsare lata ostenditur his verbis libr. xv. ad At. Et habent, opinor, liberæ legationes definitum tempus lege Iulia, nec facilè addi potest ante legẽ Iuliam annuum fuisse tempus lege ea quam Consul M. Cic. tulit, ipse declarat li. 3. de legibus: Hoc, *inquit*, genus legationis ego cõsul, nisi mihi leviśimus tribunus pl. intercessisset, sustulissem: tamen minui tempus, & quod erat infinitum, annuum feci: quo in loco liberas legationes, quasi turpes, nec satis aut ordine senatorio, aut repub. dignas multis verbis exagitat. ¶ Nomen autem liberæ legationis inde ortũ videtur, quòd introire in urbem, & rursus exire, liberam legationem habentibus liceret, quod eodem in loco ostenditur, quem attigi jam libr. xv. ad Attic. Cæteri porrò honores, qui extra urbem gererentur, ingredientibus in urbem deponebantur. Ex cõmentario Paulĭ Manutii ad Quintum Fratrem.

Lēgātīvum, vi, n. s. Dicebatur id quod dabatur legato nomine viatici, & impensæ. [*τὸ πρεσβεῖον, τὸ πρεσβευτὴν ἐφόδιον*. Gall. *Ce qu'on baille à vn aml assi. deur pour despendre & faire son voyage*. Ital. *Spessa d'vno imbasciatore*. Ger. Das man einem Gesanten für sein belohnung vnd kosten gibt. Hisp. *El gasto ò despensa del ambaxador*. Pol. *Naki'ad ktori na legata daiem*. Vng. Az követnek ados költség. An. *That which, is giwen to the ambassadour to spend*.] Vlp. in l. Munerum. ff De munerib. & honor. Legati quoq; qui ad sacrarium principis mittuntur: quia viaticum, quod legativum dicitur, interdũ solent accipere: sed & nicostrategi, & pistrinorũ curatores personale munus ineunt. Idẽ l. 2 ff. de Legat. His qui nõ gratuitam legationẽ susceperunt legativum ex forma restituitur. Sic legit Budæus: alii legatitium legunt.

Lēgātum, ti, n. s. Donum quod in testamento testator ab hęrede alicui dat. [*τὸ καταλειπόμενον*. Gal. *Vn legat, vn legs, chose laisśee par testament*. Ita. *Vn lascito in testamento*. Ger. Ein vermachung oder erbgemecht Hisp. *La manda enel testamento*. Pol. *Wtestamencie odkazanie*. Vng. *Testamentomba hagyatot*. An. *A bequeśt or legacie*. [Modest. l. Legatum. ff. de leg. 2: Legatum, est donatio quædam testamento relicta: & Legati appellatione, fideicõmissum, & mortis causa donatio continentur. Plin. Epist. 442 Illa ut in periculo credula, poscit codicillos, legatum Regulo scribit. Petere legatum ex testamento, Quint lib. 4. cap. 14.

Lēgātārĭŭs, m. s. vel Legataria, f. p. Dicitur cui ex testamẽto aliqd legatũ est. [*λεγατοδόμφος* etiã *λεγατάριος*. Gal. *Legataire, à qui on laisśe quelque chose par testamẽt*. Ita. *A cui è lasciata qualche cosa per*

per teſtamento. Ger. Dem oder deren zu ſeinem erbtheil etwas vermacht worden iſt. Hiſ A quel a qui ſe dexa vna tal māda. Po. Ten ktoremu niecso ieſt odkazano. Vngar. Az kinek teſtamentomba valamit hattak. Ang. He to whome any thing is bequeathed.] Iuſtin. Inſtit. de legat. Sed ſi rem legatarii quis ei legaverit, inutile eſt legatū. Legataria provincia, dicitur quæ alicui delegata eſt. Cic. ad Attic. lib. 15: O rem miſeram, primùm ullam ab iſtis legationem: dein, ſi aliquam, hanc legatariam provinciam.

Lēgātŏr, m. t. Qui aliquid legat per teſtamētum, teſtator. [διατίθεις ἀφ' ἑαυτοῦ. Gall. Teſtateur qui laiſſe quelques legts. Ital. Teſtatore, chiunque laſcia per teſtamento. Germ. Der ein vermecht auffricht/ein Vermacher. Hiſ Teſtador qui dexa la tal manda. Pol. Ten ktory odkazuie, leguie. Vng. Teſtamentom tévő. Ang. He that beqeatheth.] Suet in Tibeno: Iterum eo cedente ut Trebianes legatam in opus novi theatri pecuniam ad munitionem viæ transferre concederetur, obtinere non potuit, quin rata voluntaſ legatoris eſſet.

Lĕgo, gis, gi, ctum. act. t Propriè colligo, hinc atque illinc decerpo. [אסף aſáph קבץ kabáts ארה aráh. ἀναλεγομαι. Gal. Recueillir, & amaſſer. Ital. Raunare. Ger. Samlen/leſen. Hiſp. Coger lo derramado. Pol. Zbieram, zgromadzam. Vng Szedők. Ang. To gather.] Virg. 3. Aeglog. Qui legitis flores, & humi naſcentia fraga. Col. lib 2: Optimam quanque ſpicam legere oportet, ſeparatumq; ex ea ſemen reponere. Virg. 2. Aeglog. Ipſe ego cana legam tenera lanugine mala. Hinc & ad homines transfertur Liv. lib. 21: Scipio pater dux lectus adverſus Annibalem. Idem libr. 24: Cùm qui eſt in civitate ſummus dux, cum legerimus, tùm repentè lectus imperator creatum, &c.

¶ Apud eundem crebrò, ſi natum legere, & in Patres legere, & in ſenatum. Cæſ. de bel. Gal. Hos poſſe confitere armata millia centum: poſtremus ex eo numero lecta millia ix. ¶ Hinc tractu eſt ut Legere etiam ſit oculis ſcripta percurrere: quoniam literæ oculis legi: colligi videntur: noſ malis verbum Lego, deductum eſſe à Græco nomine λεξις dictio. [קרא kará λεγομαι, ἀναγινώσκω. Gal. Lire. Ital. Leggere. Germ. Leſen. Hiſp. Leer. Pol. Czitam. Vng. Iráſt olvaſás. Ang. To reade.] Cic. Mario lib. 7: Dummodò is tibi quivis potiùs quàm orationes meas legerit. Virg. 4. Aeglog. At ſimul heroum laudes & facta parentis Iam legere. Ea quoque quæ picta ſunt, legere dicimur. Virgil 6. Aen. quin protinùs omnem Perlegerent oculis. Tractum à Græcis, qui γράφειν ſcribere & pingere dicunt. ¶ Item, quoniam nautæ dum aſpera loca prætereunt, legere: id eſt, colligere vela conſueverunt, quandoq; accipitur pro præterire, vel præternavigare. παραλεγομαι. Liv. 5 bell. Maced. Oram Italiæ legens. Virg. 3. Aen. Littoraq; Epiri legimus. ¶ Aliquando pro furripere, quòd ea quæ furantur, colligimus, κλέπτειν. Virg. 10. Aeneidos: Quid ſoceros legere, & gremiis abducere pactas? Quo in loco Servius exponit legere pro furari. Idem Aeglog 9: Vel quæ ſublegi tacitus tibi carmina nuper. ¶ Hinc ſacrilegium, ἱεροσυλία.

Lēctŭs, ta, tum, participium, Quod interdum comparatione, & temporis amiſſione in nomen migrat: idemq; ſignificat quod ſelectus, ſive ex aliorum numero ſeparatus, eximius, egregius, excellens. [בחור bachúr מבחיר mibchár בחיר bechír. ἐκλεκτος. Gal. Eſleu, choiſi. Ital. Scelto, eletto tra gli altri. Ger. Erläſen/ oder außerläſen. Hiſp. Elegido. Pol. Wybrani. Vng. Válaſztot, válogatot. Ang. Choſen, read.] Horat. in Carm. ſeculari, Virgines lectas, puerosq; caſtos, Dis quibus ſeptem placuêre colles, Dicere carmẽ. Virg. 9. Aeneid. Præterea bis ſex genitor lectiſſima matrum Corpora, captivosq; dabit. Cic. 5. Verr. Lectiſſimus adoleſcens, dixit. Erat is: Lectiſſimi viri, atque ornatiſſimi. Idem in Cat. 5. & ad Att. lib. 10: Lectiſſima fœmina.

Lēctē, lectiùs, lectiſſimè, adverb. [Pol. Przebranie. Vng. Válaſztua.] Cic. in Orat. Sententiis, verbisq; lectiſſimè dicere.

Lēctĭo, lectionis, f. t. Propriè eſt actus legẽdi. [קריאה kerúah מקרא mikrá. ἀνάγνωσις. Gal. Lecon, lecture. Ital. Lettione. Ger. Das leſen. Belg. Een teſinge. Hiſpan. La lecion, obra de leer. Pol. Czitanie. Vng. Olvaſás, lekezé. Ang. Areading.] Cic. ad Attic. Quotus enim quiſq; eſt, qui epiſtolam paulò graviorem ferre poſſit, niſi eam per lectionem relevarit? Quin. lib. 2. cap. 12: Et ipſius lectionis tædium vicibus levatur. ¶ Accipitur etiã lectio pro recitatione poëmatis: quæ ſic definitur à Diomede: Lectio eſt artificialis interpretatio, vel varia cujuſq; ſcripti pronũtiatio, ſerviens dignitati perſonarum, exprimensq; animi cujuſq; habitũ. ¶ Aliquandǫ pro electione. [מבחר mibchár מבחיר mibchír. ἐκλογη, αἵρεσις. Gall. Election. Ital. Elettione. Ger. Auſerläſung/erwehlung. Hiſ Elegimiento. Po. Wibranie. Vng. Válaſztás. Ang. A choſing.] Cic in Antonio: Vt hos judices legere auderet, quorum lectione duplex imprimeretur reipublicæ dedecus. Livius: Et eam lectionem nemo ratã habuerat. ¶ Aliquando pro collectione. συλλογη. Col. libr. 2. cap 2: At ſaxorum facilè eſt expedire lectione lapidum.

Lēctŭs, ctus, ctui, m q Electio ſive collectio. [אסף ósiph אספה aſuppáh אספה aſephdh אספון aſaphſúph קבוץ kibbúts. ἐκλογη, συλλογη. Gall Eſlite, choix, election. Ital. Scielta, cletta. Ger Erläſung/ auſerläſung/muſterung. Hiſp. Elegimiento, obra de elegir. Pol. Przebranie, pokazowanie. Vng Vallaſztás. Ang. A choſing or gathering.] Tacit. lib. 20: Tutor Trevirorum copias recenti Vangionum, Caracatium, Tribocorum lectu auctas, veterano pedite, atq; equite firmavit.

Lēctĭto, tas, pen. corr. Frequenter lego. [ἀναγιγνώσκω. Gal. Lire ſouvent. Ital. Leggere ſpeſſo. Ger. Viel vnd offt läſen. Hiſp. Leer à menudo. Pol. Vſtawnie czitam. Vng. Olvaſdogolok, olvaſgatok. Ang. To read often.] Cic. Pæto: Pyrri te video libros lectitaſſe. ¶ Aliquando pro colligere. Valerius lib. 8: Conchulas, & calculos in littore lectitaſſe.

Lēctŏr, lectoris, m. t. Qui aliquid legit, recitator. [קרא koré. ἀναγνώστης. Gal. Lecteur. Ital. Lettore. Ger. Ein leſer Hiſp. El lector. Pol. Czitelnik. Vng. Olvaſó. Ang. A reader.] Cic. de Orat. Brutus duos lectores excitavit: & alteri Craſſi orationem legendum dedit, alteri de Leg. Servil. Idem lib. 3. Epiſt. Nihil eſt aptius ad delectationem lectoris, quàm temporum varietas, & fortunæ viciſſitudines.

Lĕgŭlŭs, vel rectiùs Leguleus apud Varr. & I. [illegible] qui nec legulus dici putant.

Lĕgŭlŭs, guli, pen. corr. Qui uvas aut oleas colli[illegible] Gal. Cueilleur, vendengeur. Ital Raccoglitore. Ger. [illegible] / abbrecher. Hiſ. Cogedor de coſas menudas. Pol. Owoc zbieraiacz. Vng. Szedő. An. A gatherer.] Cato ca. 144: Legulos quot opus erit, præbeto: id eſt, collectores. Var. lib. 4. de ling. Lat. Legulus & vindemiator: alter ab oleis, alter ab uvis. D. lib. 7. Tit. 1. lib. 13, ubi de olivetis: Magnum apparatum ſint deſyderaturi, opificum fortè vel leguleorum.

Lĕgūmĕn, pen. pro. hujus inis, n. t. Quicquid ex terræ ſatis in ſiliquis naſcitur: ut ſunt fabæ, piſa, cicer, lentes, & ſimilia. [ירק yeróah. ὄσπριον. Gal. Tout ce qu'on cueil le en arrachant de terre, comme pois, feues & choſes ſemblables, legume. Ital Legume. Ger. Alter'ley gemüß das in hülſen wechßt Hiſp. Legumbre. Pol. Iarzyna wſzelaka, na ktorej ſupina ieſt. Vng Vetemény. An. All maner of pulſe, as peaſe, beanes.] Dictum eſt autem legumen à legendo, quòd manu legatur. Var. li. 1, de Re ruſt. de cicere: Hoc enim quoq; legumen, ut cætera, quæ evelluntur è terra, nõ ſubſecantur ut fruges: quæ quod ita legantur, legumina dicta ſunt. Virg. 1. Georg. Vnde priùs lætum ſiliqua quaſſante legumen.

Lĕgūmĕntum, ti, & Legarium, rii, n. ſ. idem quod legumen. [ירק yeróah. χέδροψ. Vn. Vetemény.] Varr. de Re ruſt. lib. 1. ca. 32: Viciam, lentem, cicerculam, ervilia, cæteraq;, quæ alii legumina, alii (ut Gallicani quidam) legaria appellant, &c. Gellius quoq; eo uſus eſt lib. 4. cap. 11: Opinati enim ſunt pleriq; κύαμον legumentum vulgò dici.

Lĕmă, f. p. [λήμη. Gal. La chaſſie des yeux. Ital. Dacrima congelata. Ger. Die buzen der augen ſo auß grober feuchte entſtehen. Hiſp La grima velada, dolencia de los otos Pol. Gnoi woczach. Vng Halyag, ſzem ſárái. Ang. Bleareduelſe of the eyes, a white diſtilling frome the eyes.] Humor albus in oculis concretus. Plin. libr. 23. cap. 1: Aut ſi cruore ſuffunduntur oculi, vel ſi lemæ in oculis erunt. Inde Lemoſi λημῶντες, λημαλέοι. Cælius lib. 7. cap 6.

Lembus m ſ. [λέμβος. Germ Ein klein ſchiffem oder weidling. Pol. Czolnik. Vng. Sayka folyo hato. Ang. A ſwifte ſhipe or bark.] Navigiolæ exigui genus, ſed mirę velocitatis: cujuſmodi ante claſſem explorandi gratia ſolent præmitti. Polyb. li. 1: Ὁμοίως δὲ καὶ ἐκ τῶν Συρακουσίων πρόπομποι πεμπόμενοι κατὰ τὰς ὁδοὺς ἐμήνυον τὴν παρουσίαν. οἱ δὲ πρὸ τῶν ἐπιβολῶν λέμβοι τὸν ἐπιπλοῦν τῶν ὑπεναντίων. Hoc eſt, Similiter & Quæſtoribus, qui a Syracuſanis præmiſſi erant, annuntiarunt lembi qui ſolebant antecedere adverſariorum adventum. Livius lembos inter naves actuarias videtur annumerare: ut Decadis 4. libr 4: Naves quas civitatibus maritimis ædemiſſet, redderet: néve ipſe navim ullam præter duos lembos, qui non plus quàm ſedecim remis agerentur, haberet. Erant autem & majores lembi, bello utiles Idẽ lib. 5. Dec. 5: Antenor qui cũ claſſe lemborũ ad Phanas ſtabat, Caſſandriã inde trajecit. ¶ Erant & minores, ſcapharũ inſtar, quibus à littore ad oneratias advehebantur. Plautus in Mercatore: Dum hæc aguntur, lembo advehitur pater tuus pauxillulo. Virg. quoq; libr. 1. Georg. lembos inter fluviatiles lyntrea annumerat. Non aliter (inquit) quàm qui adverſo vix flumine lembum Remigiis ſubigit, ſi brachia fortè remiſit, Atq; illum in præceps prono rapit alveus amne.

Lēmmă, atis, n. t. λῆμμα. Sũptio, id quod in ratiocinationib. aſſumitur. Cic. 2. de Divin. ſumptionẽ interpretatur. Sed demus (inquit) tibi iſtas duas ſumptiones, ea quæ λημματα appellant dialectici: ſed nos Latinè loqui maluimus. ¶ Vocantur præterea lemmata, quædam veluti themata, quæ carmini, alíve operi præfixa, paucis verbis ejus indicant argumentum. Martial. libr. 14: Lemmata ſi quæris cur ſint adſcripta docebo: Vt ſi malueris, lemmata ſola legas. Vbi lemmata vocat, ſuccinctos illos veluti titulos quos epigrammatis ſuis præfixit ad indicanda ſingulorũ argumenta. ¶ Accipitur etiã

lemma,pro themate ſive argumento:quod nobis in carmine, alióve opere ſcribendo proponimus. Plin. Epiſtol. 92: Nam lemma ſibi ſumpſit,quod ego interdum verſibus ludo.

Lēmniſcī,orum,n.ſ.Faſciolę coloratæ ex coronis dependentes: [עדיים *pethilim.* λημνίσκοι. Gall. *Rubens ou bendes eſtroittes à tier chapeaux de fleurs ou de triomphe, deſquelles les bouts pendent.* Ital. *Frocchi,nappe.* German. Die geferbten fäſel oder bendel ſo von den krentzen oder kronen herab hangen. Hiſpan. *Las vandas ò vandas de lienco.* Polon. *Binda tak zgotowki albo zgotowanie wokoło wowanium ſzyie.* Vngar. *Iſſ-gek,kamafok,k ſzor vol ſzegő fwrtők* Ang. *Labels hanging downe on garlandes or crownes,teſſes hanging at haukes legges.*] Inde dictæ quod antiquiſſimum genus coronarum fuit laurearum,inquit Feſtus. Plin. li. 21. cap. 3: Craſſus dives primus argento, auroque folia imitatus ludis ſuis coronas dedit:acceſſerunt quoque & lemniſci,quos adjici,ipſarum coronarū bonos erat propter Hetruſcas, quibus jungi, niſi aurei, non debebant. Ex quo loco Plinii docti quidam colligunt lemniſcos tuniculas fuiſſe ex libro ipſo Tiliæ arboris,cujus ejuſdem libelli ſint,id quod authores vocant Philyras. ¶ Celſus li. 7. cap. 28, videtur accepiſſe lemniſcum pro linamento,quod chirurgi vulnerib. imponunt oleo,vel unguēto illitum,in tū (*inquit*) implicitum in longitudinem linamentum (λημνίσκον Græci vocant) in aceto tinctum demittere.

Lēmniſcātŭs,adjectivum: [λημνίσκοις ἀφιέμενος. Pol. *Strzepkami obwieſſiony.* Vngar. *Iſſangos,kanafos.*] ut, Palma lemniſcata. Cic. pro Roſc. Amerino, multas eſſe infames palmas: hanc primam tamen eſſe lemniſcatam,quæ Romæ deferatur.

Lemnion,& Lemonia quid differat ab Scolino & Carduo,vide apud Dioſc. lib. 3. cap. 15.

Lemonium,Herba eſt ſuccum lacteum emittens, concreſcentem gummi modo humidis locis. Autor Plin. lib. 25. cap. 9.

Lĕmūrēs,lemurum, *pen. corr.* Larvæ nocturnæ,& terrificationes imaginum & bestiarum,inquit Nonius. [οἱ μορμολύκειοι, τὰ φάσματα, τὰ μορμολύκεια. Gall. *Il eſt ce qu'on dit aller de nuict, qui font peur les gens.* Ital. *Spauenti da fidarſi andare di notte, iquali ſanno paura.* Germ. Nachtgeſpenſt/ Schreckgeyſter. Hiſ. *Las fantaſmas que pareſcen de noche.* Polon. *Nocżne ſtraſzidła.* Vngar. *Boſzorkány.* Ang. *The fayries.*] Ovid 5. Faſt. Mox etiam Lemures animas dixere ſilentum. Varro lib. 1. de Vita populi Romani: Quibus temporibus in ſacris fabam jactant noctu, ac dicunt ſe Lemures domo extra januam ejicere.

Lĕmūrĭă,orum, Feſta erant Lemuribus ſacra, quæ quum celebrabantur(id autem erat menſe Maio) templa omnia claudebantur,nuptiæque omnes infauſtæ putabantur. Quæ res fecit locum proverbio:Malū menſe Maio nubere. Ovid. l. 5. Faſt.

Ritus erit veteris nocturna Lemuria ſacri,
Inferias tacitis Manibus illa dabunt. Et paulò poſt:
Fana tamen veteres illis clauſêre diebus,
Vt nunc ferali tempore operta vides.
Nec viduæ tedis eadem, nec virginis apta
Tempora quæ nupſit,non diuturna fuit.
Hac quoque de cauſa(ſi te proverbia tangunt)
Menſe malas Maio nubere vulgus ait.

Lena,æ,vide LENO.

Lenĭs,& hoc lene,om. t. Mitis,facilis,non iracundus,clemens, indulgens. [חלק *chalák* רך *rach* עבו *banáv.* μαλακὸς, ἡπιος, πραος. Gal. *Doux & gracieux, qui n'eſt point rude.* Ital. *Manſueto, facile.* Ger. Sanfft/mutt/gütig Belg. Sacht. Hiſp. *Coſa blanda al tocar,ò coſa manſa.* Pol. Miekki,*dobrotliwi.* Vng. *Engedelmes.* Ang. *Milde,meeke gentle.*] Terent. in Hecyr. Ego ſum animo leni natus,non poſſum adverſari meis. Cic prò Sext. Roſc. Amer. Veſtrûm nemo eſt quin intelligat populum Romanū qui quondam in hoſtes leniſſimus exiſtimabatur,hoc tempore domeſtica crudelitate laborare. ¶ Lene & Aſperum ſunt contraria: ut videre eſt apud Cic. lib. 2. de finibus. Lenis enim idem ferè ſignificat quod leve: hoc eſt,quod tamen nullam aſperitatem habet. Quidam à Lento dictum exiſtimant. Nam lentum propriè ſignificat tenerum & facilè flexuoſum. ¶ Lenes cibi opponuntur. Acrib. apud Celſum lib. 2. cap. 21. ¶ Lene vinum dicitur delicatum,non vehemens aut aſperum,neque linguā, aut cerebrum feriens. Ter. in Heavt. -pitiſſando modò mihi Quid vini abſumpſiſti? ſic hoc dicēs, Aſperum Patet hoc eſt, aliud lenius. ¶ Lene venenum dicitur,quod mitem quodammodo & vix ſenſibilem mortem inducit. Cicer. ad Attic. lib. 2: Sed ita lenibus uti videbantur venenis, ut poſſe viderentur ſine dolore interire. ¶ Lenis ſonus:id eſt,placidus. Cic. lib. 3. de Orat. Ille autem ſuperior leniore quodam ſono eſt uſus. ¶ Leniſſimus Auſter quoque ab eodem 7. ad Attic. dicitur: id eſt,leniter ſpirans.

Lēnĭtās,tatis,f. t. Manſuetudo,facilitas. [חלקות *chelkách* עבות *hanaváh.* πραότης. Gall. *Douceur,gracieuſeté.* Ital *Manſuetudine piacevolezza, facilita.* Ger. Sanffte/oder ſanfftmut/ mittigkeit. Hiſp. *Halago,manſe dumbre.* Polon. *Mickoſć.* Vng. *Engedelmeſség.* An. *Meekeneſſe gentilneſſe.*] Ter. in Andr. Mirabar hoc ſi ſic abiret: atque heri ſemper lenitas Verebar quorſum evaderet. Cicer. ad Attic. li. 10: Patris autē lenitas amāda potiùs ab illo, quā tàm crudeliter negligēda. Lenitas guſtus:id eſt, ſuavitas aſperitati cōtraria. Plin. li. 26. c. 8: Differentia intelligitur lenitate guſtus.

Lēnĭtūdo,inis, f. t. Lenitas,facilitas. [חלקות *chelkáh* עבות *hanaváh.* πραότης. Vng. *Engedel meſség.*] Cicer. 6. Verr. Verebar ne eorum nimia lenitudine oppugnarer. Lenitudo orationis: id eſt,ſuavitas expers aſperitatis. Idem 5. Tuſc. Lenitudo orationis,mollitudo corporis, ea ſi bona dicemus, quid erit in philoſophi gravitate?

Lēnĭtĕr, adverbium, Placidè, non vehementer: [πραέως, ἡπίως. Gal. *Doucement,gracieuſement.* Ital. *Piacevolmente manſuetamente.* German Sanfftigtlich. Hiſ. *Blandà ò manſamente.* Pol. Lekko. Vng. *Engedelmeſen.* Ang. *Meekelie.*] ut, Leniter arridere, apud Cic. 1. de Finib. Leniter diſputare, apud eundem 4. Acad. Leniter agere. Liv. 7. bel. Pun. Caſtigando, increpandoque, & plus quàm leniter agendo. ¶ Legitur & Lenè, in eadem ſignificatione: licet non æquè uſitatè, quo eſt uſus Martial.

Lēnĭo,nis,nivi,vel nii,nitum, act. q. Mulceo, placo, flecto, mitigo, reconcilio. [חלקית *hechelík* כטר *chipper,* ἡπιόω, κηλέω, κραταιόω. Gall. *Adoucir,appaiſer,alegir.* Ital. *Mitigare, placare, humiliare.* Germ. Müteren/ſenfftigen/verſünen. Belg. Verſachten/ verſueten. Hiſp. *Halagar ò amanſar.* Pol. *Zmiekczam,bł'agam.* Vng. *Meg engeſzteltom,tſendeſzitom,enyhitom.* Ang *To mittigat,to appaiſe.*] Saluſt. in Catil. in tali tempore tanta vis hominis magis leniunda, quàm exagitanda videbatur. ¶ Aliquando imminuere, levare. Idem in Catil. Nonnulli' ficta & hæc, & multa præterea exiſtimabant ab iis, qui Ciceronis invidiam, quę poſtea orta eſt, lenīri credebant atrocitate ſceleris, qui pœnas dederant:id eſt, imminui. Cic. Trebat. Tuam profectionem amore proſequar, reditum ſpe exſpectabo, abſentem memoria colam, omne deſiderium literis mittendis, accipiendisque leniam. ¶ Legitur & lenibo, futurum antiquum. Propert. Lenibunt tacito vulnera noſtra ſono. ¶ Hujus compoſitum eſt, Delinio κηπτπάω de quo vide ſuo loco.

Lēnīmĕn,ĭnis,n. ſ. Levatio & mitigatio: [חלקה *chelkáh* משעה *miſchheh.* κήλησις, πραύνσις. Gal. *Adouciſſement, appaiſement,allegement.* Ital. *Alleuiamento, addolcimento.* Ger. Ein mitterung. Hiſ. *Halago.* Pol. *Odmiekczenie.* Vn. *Meg enyhités.* An. *Any thing that maketh ſmooth, that mitigateth grieff and ſharpeneſſe.*] ut, Elleborum dare cum lenimento raphani, Plin. lib. 25. cap. 5.

Lēnīmĕn,inis,n.t. Lenimentum:hoc eſt, quo aliquid lenitur,& dulcorat. [חלקה *chelkáh* משעה *miſchheh.* κήλησις. Pol. *Zmiekczenie,* Vng. *Enyhitő.*] Ovid. 11. Meta. -addidit illis Hoc quoque lenimen,quo ſolo flexit amantem.

Lenis,vaſis genus. Afran. -fratris labella lenis. Laberius Cophin. Cùm provincias diſpoliavit,columnas monolithas, labella lenis. Hæc ex Nonio.

Lenobates,λιμνοβάτης, Vvæ.

Lēno,onis, m. t. Qui ſcortorum proſtitutione quæſtum facit: ita dictus ab alliciendo, quod adoleſcentulos alliciat: [μαστροπὸς, πορνοβοσκός. Gal. *Maquereau.* Ital. *Ruffiano.* Ger. Ein Frawenwirt, oder Hurenwirt Hiſ *Alcahuète, ò alcahuetador.* Pol. *Gaſpodarz kurewſki zamtuzn.* Vng. *Bordély tarto, keritő.* Angl. *A baude or merch and of hores.*] vel a leniendo, quòd leniendo animos adoleſcentium corrumpat. Terent. in Adelph. Leno ego ſum, fateor, pernicies communis adoleſcentium. Ovid. lib. 1. Amor. Eleg. 10: Devovet imperium tamen hæc lenonis avari. Priſcianus exiſtimat hoc nomen duobus generibus commune eſſe, quanvis habeat fœminini'n lena.

Lēnă,næ,f. p. Appellaſ ab Vlpiano l. Palàm. Digeſt. De ritu nuptiar. quæ mulieres quæſtuarias proſtituit. [μαστροπὸς, ἡ. Gal. *Maquerelle.* Ital. *Ruffiana.* Ger. Hurenwirttin. Hiſp. *Alcahueta, ò alcahuetadora.* Pol. *Goſpoduni kurewska.* Vng. *Keritő.* Ang. *A she baude.*] Item ea, quæ alterius nomine hoc vitæ genus exercet. ¶ Item ſiqua cauponam exercens, in ea corpora quæſtuaria habeat, ut multæ aſſolent ſub prætextu inſtrumēti cauponii proſtitutas mulieres habere, dicendum eſt hanc quoque Lenæ appellatione contineri.

Lēnŭlŭs,li, diminutivum. [μαστροπίον. Gal. *Petit macquereau.* Ital. *Ruffianetto.* Ger. Ein Hurenwirttin. Hiſ. *Pequenno alcahuete.* Pol. *Goſpodarzik kurewski.* Vng. *Keritőtske.* An. *A litle baude.*] Plaut. in Perſa: Ita ut occœpi dicere, lenule, de illa pugna.

Lēnūncŭlŭs,culi,m. ſ. aliud diminutivum. [μαστροπίον. Gal. *Petit macquereau.* Ital. *Ruffianello.* Germ. Ein Hurenwirttin. Hiſ. *Pequenno alcahuetador.* Pol *Zamtuzniczek.* Vng. *Ks keritőtske.* An. *A litle baude.*] Plaut. in Pœn. Sic deriſorem ære militari tetigero lenunculum. ¶ Eſt & Lenunculus navigium piſcatorium. [τὸ λεμβάδιον, ἁλιευτικὸν πλοῖον. Gal. *Nauire à peſcher.* Ital. *Naue picciola da peſcare.* German. Ein Fiſcherſchifflein/oder Weydting. Hiſpan. *Pequenno naue para peſcar.* Vng. *Halász tſonak.*] Saluſt. lib. 1. Hiſtor. Indicit forte per noctem lenunculo piſcādum. Cæſar 2. bel. Civil. Horum fuga navīū onerariarū magiſtros incitabat: pauci lenunculi ad officiū imperiumq; conveniebant.

niebant. Ammianus Marcel. lib. 14: Nam sole orto magnitudine angusti gurgitis, & profundi, à transitu arcebantur: & dũ piscatorios quærunt lenunculos, vel innare temerè contextis ratibus. Idem li. 18: Avido flatu ventorum lenunculo se commisisse piscantis.

Lēnōnĭus, a, um. Quod ad lenonẽ pertinet. [μαστροπικός. Gall. *De maquereau.* Ital. *Cosa di roffiano.* Ger. Das zu dem Hurenwirt gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à alcahuete* Pol. Zamtuznicęi. Vng. *Kurua tartóhoz valo* keritoie. Ang. *Of a baude.*] Plaut. in Menæch. Ab iis locis lenoniis. Idem in Rud. -ne ut leno postules, Tu hîc fide lenonia uti non potes: servanda est fides. Idem Asin. Portitorum similimæ sunt januæ lenoniæ.

Lēnōcĭnĭum, nii, n. s. Lenocinandi actus: hoc est, exercitium lenonis. [μαστροπεία. Gall. *Maquerelage, allechement, amadouement.* Ital. *Roffianesmo, roffianezzo.* Ger. Hurenwirtschafft Bel. Roffienschap. Hisp. *Alcahueteria.* Pol. *Kurewchowanie.* Vng. *Kerítés burdély sággal valo kereskedés.* Ang. *The practise or occupying of baudery.*] Vlp. l. Palam. ff. de ritu nupt. Lenocinium facere, non minùs est quàm corpore quæstum exercere. Quid autem sit lenocinium facere, docet Vlpian. l. Athletas. ff. de his qui not. infam. Lenocinium facit (*inquit*) qui quæstuaria mancipia habuerit: sed & qui in liberis hunc quęstũ exercet. Plaut. in Epid. Quid ego lenociniũ facio, qui quidem habeã alienos domi? Cic. 5. Verrina: Pudorem & pudicitiam qui colit, potest animo æquo istius quotidiana adulteria meretricium disciplinã, domesticum lenocinium videre? ¶ Ponitur interdum pro delinimento, allectamento, illecebris, inescatione, ψιλοπτρον. Cicer. pro L. Muræn. Vtrum lenocinium, *inquit*, à grege delicatæ juventutis, an orbis terrarum imperium à pop. Rom. petebas? Idem pro Sestio: Et se vitiorum illecebris, & cupiditatũ lenociniis dediderunt. ¶ Quandoque pro exquisitiore elegantia, κομψεία, κομψότης. Suet. de Augusto: Forma fuit eximia, & per omnes ætatis gradus venustissima, quanquam & omnis lenocinii negligens, & in capite comendo incuriosus. Cic. 2. de Nat. deor. Perspicuum est enim quò compositiones unguentorum, quò ciborum conditiones, quò corporum lenocinia processerint.

Lēnōcĭnĕ, adverbium. [Vn. *Kerítõ moggyára.*] Lampridius in Commodo: Quæ gladiatoriè, quæ lenocinè faceret, actis urbis indi jubebant.

Lēnōcĭnŏr, aris, tertia syllaba correpta, d. p. Lenocinium facio. [μαστροπεύω, κατοχωγεύω. Gall. *Estre maquereau, amadouer, blandir.* Ital. *Roffianare.* Ger. Hurenwirt seyn. Bel. Hoerenwôert zyn/ hoerertje houwen Hisp. *Alcahuetear.* Pol *Kurwi chowam.* Vng. *Kurvát kerítõk.* Ang. *To exercise of the office of a baude.*] Per translationem pro blandiri ponitur, sive allicere, quod lenones facere solent. Cic 1. Verrina: Tibi serviet, tibi lenocinabitur, minùs aliquanto cõtendet, quàm potest. ¶ Interdum significat gratiam conciliare. Plinius libro 2. Epistol Potest tamen fieri, quanquã in his difficultatibus, libro isti novitas lenocinetur. Budæus.

Lēns, lendis, f. t. Ovum pediculorum, capillis adhærens: ex quo postea pediculi generantur. [κονὶς, ή Gall. *Lende.* Ital. *Lendine.* Ger. Ein nits des Haupts. Bel. Nete. Hisp. *Liende.* Pol. *Gnida.* Vng. *Serke.* Ang. *A nitt.*] Serenus: Vnda maris capiti lendes deducit iniquas. Plin. lib. 28. cap. 11: Quo cum aceto calefacto & lendes tolluntur. Idem libro 29. capite 6: Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo sumptis anguillarum modo.

Lēns, lētis, f. t. Genus leguminis, folio viciæ, tribus, quatuórve in siliqua granis, ĩter legumina minimis. [עדשה *hadháseh.* φακός. Gal. *Lentille.* Ital. *Lentschia, lente.* Ger Ein linse Hisp. *Lenteia* Pol. *Soczewicza.* Vng. *Lencse.* Ang. *A lentill.*] Plin. lib. 18. cap. 12: Invenio apud veteres autores æquanimitatem fieri vescentibus lente. Virgil. 1. Georg. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis. ¶ Lentim pro lentem in accusativo frequens est apud Catonem, ut cap. 35: Lentim in rudero, & rubicoso loco qui herbosus non siet, serito. ¶ Ante lentem augere ollam, πρὸ τῆς φακῆς αὐξάνειν τὴν λοπάδα. Proverbium in eos, qui spes ingentes in animo concipiũt, priusquam res ipsa teneatur. Aut polliceri quod ipse nondum habeat. Aut præproperè sibi placere, quasi jam possideat ea, quę procul etiam absumit ut teneãtur. Citatur à Cratere & à Plutarcho. ¶ Dives factus, jam desiit gaudere lente, ἔπαυτο πλουτῶν, ἐκ τοῦ ἥδεται φακῇ. Lens pauperum ac tenuium cibus est: quæ fastiditur simulatq; fortuna contingit. Hinc proverbium in eos quibus ad uberiorem cõditionem evectis fastidio sunt ea, quę priùs inopes boni consulebant. Ex Aristoph.

Lēntĭcŭlă, æ, f. p. Genus est leguminis, lenti simillimum, sui tamen generis. [φακή. Gall. *Petite lentille.* Ital. *Lente picciola.* Ger. Klein gemüs wie linsen. Hisp. *Pequenna lenteia.* Pol. *Soczewiczka.* Vng. *Lentsétske, lednek.* Ang. *A mall lentle.*] Plin. lib. 15. cap. 11: Folia sunt lenticulæ simillima. Græci φακὸν appellant, ut ex Theodori versione annotavit Hermolaus; quum lentem φακὸν nominant. Vnde tritũ illud Græcorum proverbium πρὸ τῆς φακῆς μύδρον, sic ferè omnes vertunt, In lenticula unguentum. Quod quidem proverbium in eos dici solet, qui nullo rerum discrimine quæ agunt, dicúntve, pari nixu cuncta moliuntur: quod genus homines Græci ἀκμακοζήλους, ἢ ἀπαρσοκάλους, appellant. ¶ Lenticula etiam genus vasis est à figura legumminis dictum. Videturq; id esse, quod discus appellatur apud Dioscoridem. [עדש *pach* פח *gullâh.*] Plin. lib. 18. cap. 12: Duo lentis genera in Aegypto: alterum rotundius, nigriusq; alterum sua figura: unde vario usu translatum est in lenticulas nomen. Videtur autem Lenticula fuisse vasis unguentarii genus, in quâ etiam significatione à sacrorum bibliorum interprete usurpatur. ¶ Ab hujus item vasis similitudine, in gemmis quoque lenticula appellatur, figura circa medium sui lata, rotunda, & depressa, Plin. lib. 37. cap. 12: Figura oblonga maximè probatur: deinde quæ vocatur lenticula: postea clypeidos. ¶ Rursus lenticulæ, maculæ sunt in corpore, quæ & lentigines dici solent. [Pol. *Piegi.* An. *A pimple, a whelk.*] Celsus lib. 6. cap. 5: Lenticulas tollunt galbanum & nitrum.

Lēntĭcŭlārĭs, & hoc lare, adjectivum. [φακοειδής. Vn. *Lentsé.*] ut, Lenticularis forma. Apuleius, lib. 2. Flor.

Lēntĕo. Lentesco, Vide LENTVS.

Lēntīgo, pen. prod. genitivo lentiginis, f. t. Macula subrufa, & nigra interdum in facie, ad lentis similitudinem. [ברקת *bóhak.* φακός. Gall. *Petite tache rousse en forme de lentille qui vient es visage ou au corps.* Ital. *Lentigine.* Ger. Ein taubfleck des leibs. Hisp. *Peoa.* Pol. *Piega.* Vng. *Szeplõ.* Ang. *A frekle or litle reedish marke in the face.*] ¶ Vnde & lentiginosus. [φακώδης. Gall. *Lentilleux, qui est plein de taches qu'on appelle lentilles.* Ital. *Lentiginoso.* Ger. Laubfleckechtig/voll laubflecken. Bel. Een sprotte. Hisp. *Pecoso.* Pol. *Piegati.* Vng. *Szeplõs.*] Plin. lib. 9. cap. 20 de atriplice: Ac nisi mutata sæpè aqua coquendum, stomacho contrarium esse, lentigines & papulas gignere. Idem libro 20. capite 15: Sugillatis illinitur cum melle, & uva passa, & aceto: lentigini nigræ ex aceto.

Lēntīscŭs, f. f. Arbor est in Chio præcipuè nascens, (quanquam & in Italia, & in Narbonensi Gallia proveniat) magnitudine Roboris, sorbi folio, terebinthi odore, acinis, dum maturescunt, rufis: ubi maturuerint, nigris: mastichen exudans in modum gummi. [σχῖνος. Gall. *Lentisque* Ital *Lentisco.* Ger Der Mastixbawm/ vns in Teutschen Landen vnbekannt. Hisp. *Lentisco mata.*] Hæc arbor perpetuò viret: terq; in anno fructus profert. Quod & ipsum testatur Cicer. de Divinat. versibus ex vetusto poëta adductis: Iam verò semper viridis semperq; gravata Lentiscus, triplici solita est grandescere fœtu: Ter fruges fundens, tria tempora monstrat arandi. Dictam autem lentiscum putat Ruellius, quòd liquore quodam lentescat. Sudat enim resinam quam in Chio insula *mastichen* vocant. Ejus fructum Hippocrates χινίδα vocat: arborem autem σχῖνον. Ex arboris hujus ligno præstantissima fiunt dentiscalpia. Martialis libro 14: Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis Defuerit, dentes penna levare potest. ¶ Lentiscum mandere, σχῖνον μασᾶσθαι, dicuntur qui nimio comendi corporis studio superfluunt. Nam ex lentisco dentifricium fieri consuevit. Hujusmodi igitur quibus dentiscalpium semper in ore est, lentiscum arrodere dicuntur: & σχινοπῶγας, lentisci arrosores appellantur.

Lēntīscīnŭs, scina, scinum, denominativum, Quod ex lentisco factum est: [σχινῶδης. Gall. *De lentisque.* Ital. *Di lentisco.* Ger Das von dem Mastixbawm gemachet ist Hisp. *Cosa de lentisco.*] ut, Oleum lentiscinum. Plin. lib. 23 cap 2: Tunc addito oleo lentiscino illita, una nocte rufat capillum.

Lēnto, lentas, Vide LENTVS.

Lēntŭs, lenta, lentum, Tardus, non acer, non celer. [רפה *rĩpéh* רך *rach* γλιχρός. Gall. *Qui plie facilement sans se rompre, lent.* Ital. *Flessibile.* Ger. Weich/zäh. Pol. Miękki/ sachi. Hisp. *Liento, que se puede doblegar.* Pol. *Gnusni*, item, *zelowati a twardi.* Vng. *Lassu, rest.* Ang. *Pliant, that bowseth eastlie.*] Plaut. Menæchmis: Quàm lentum est, & viscо simile? ¶ Nonnunquam idem quod molle, flexibile, & minimè fragile. Virgil. 5, Aegl Lenta salix quantum pallenti cedit olivæ. ¶ Sed translatum ad animum, pro leni ac placido capitur, & æquanimi: ut, Vir patiens, & lentus, apud Ciceronem libro 2. de Oratore. ¶ Interdum pro facili: Lucilius Satyr. libro 11, ut citat Nonius: Lucius Cotta senex Crassi pater hujus Paneti Magnus trico fuit numarius solvere nulli Lentus. ¶ Interdum pro tardo. [ארך *érech* βραδύς. Gall. *Tardif, lent.* Ital. *Tardo.* Germ. Träg, langsam. Hisp. *Tardio, perezoso.* Pol. *Leniwi.* Vng. *Késõdelmes.* Ang. *Slacke or slowe.*] Plinius Epistol. 147: Ibat illa lento gradu, quasi gravis vinculis. ¶ Interdum pro securo & otioso. Virgil. 1. Aeglog. -tu Tityre lentus in umbra, &c. ¶ Interdum pro remisso & frigido. Virg. 1. Georg. -nocti lentus non deficit humor. ¶ Habet & alias significationes, ut quũ dicimus, Lentũ colorem: id est, fluentẽ, & facilè evanescentẽ. Plin. lib. 12. cap. 25: Colos in quacunq; natione præfertur rufus, & pinguiter lentus.

lentus. ¶ Lentus ignis, dicitur moderatus, non usq; adeò ca-lescens. Plin. lib. 13. cap. 4: Lentûs ignis è palmis. ¶ Lentus tepor, remissus. Plin. lib. 12. cap. 19: Probatur casia gustu quàm maximè fervens, potiùs quàm lento tepore leviter mordens. ¶ Lenta vivacitas: id est, longa & tenax. Plin. li. 8. cap. 27: Alioqui vivacitatis adeò lentæ, ut ejectis interanеis diu pugnet.

Lēntē, adverbium, Tardè, & cunctanter. [βραδέως. Gall. *Lentement, tardivement.* Ital. *Tardamente, pigramente.* Ger. Langsamlich/ gemächlich. Hisp. *Tardiamente, perezosamente.* Pol. Lekko, *pomal'u.* Vng. *Lassan, késön.* Ang. *Slackelie, slowelie.*] Plin. Epist. 13: At tum quoq; lentè, & cunctanter veniunt, nec tamen permanēt, sed ante finem recedunt. ¶ Lentè aliquid ferre, est illud patienter ferre & æquo animo. Cic. 2. de Orat. Neq; enim est facilè perficere, ut irascatur ei, cui tu velis, judex, si tu ipse id lentè ferre videare. ¶ Lentè agere, est remissè, & segniter agere. Livius 1. ab Vrbe: Lentè agere iis Tatius, Sabinіq; visi sunt. ¶ Lentè, ac fastidiosè probare aliquem, est post diuturnam morosamq; disquisitionem aliquem probare. Cic. ad Att. lib. 2: Quem tibi ego non essem ausus mittere, nisi eum lentè, ac fastidiosè probavissem.

Lēntĭtĭă, titiæ, f. p. Lentor, seu flexibilitas. [ארך *mórech* ארטא *marpé* רטיון *riphión.* γλισχρότης. Gall. *Molesse & facilité à se plier.* Ital. *Tenerezza, facilità á piegare come vimine.* Ger. Weiche/ zähe. Bel. Slapheyt. Hisp. *Lentura, doblegadura.* Pol. Miekość. Vng. Haylandoság, *higonyuság.* Ang. *Pliantenesse or slowenesse.*] Plin. lib. 16. cap. 37: Aliæ virgas sequacis ad vincturas lentitiæ.

Lēntĭtūdo, inis, f. t. Tarditas, facilitas, lenitas. [βραδύτης. Gall. *Tardiveté, faitardise.* Ital. *Tardezza.* Ger. Langsame. Hisp. *Tardanca y perezza.* Pol. Gnuśność. Vng. *Lassúság, haylandoság.* Ang. *Pliansenesse, slowenesse.*] Cic. ad Quint. Fratrem li. 1: Nam illud nō solùm est gravitatis, sed nonnunquam etiam lentitudinis. Idem 4. Tusc. Eamq; quā lenitatem nos dicimus, vitioso lentitudinis nomine appellant. Tacit. lib. 16: Lentitudine exitus graves cruciatus afferente. Idem lib. 15: Seneca interim durante tractu, & lentitudine mortis, Statium Annеum &c.

Lentŏr, toris, m. t. Humor tenax, & glutinosus, inquit Budæus. [γλισχρότης. Gall. *Humeur tenant & gluant.* Ital. *Humore tenace, viscoso.* Ger. Schleym/ allerley zähe feuchtigkeit. Hisp. *Humor liento y viscoso.* Pol. *Klewata wilgotność.* Vng. *Ragadó neduesség.* Ang. *Toughnesse, a clammy gluish humour.*] Plin. lib. 9. cap. 36. de purpuris: Congregantur verno tempore, mutuoq; attritu lentorem cujusdam ceræ salivant. Idem lib. 13. cap. 5: Fert folliculos emittentes animalia, lentoremq; resinosum. Colum. lib. 5. cap. 6: Vt aliquem tamen succum & lentorem habeat, injiciemus areis. Plin. lib. 9. cap. 51, de piscium generatione: Quę durioris testæ sunt, ut murices purpuræ, salivario lentore.

Lēnto, as, act. p. Lentum reddo. [ארך *herdéh.* χαυνόω. Gall. *Plier, & ployer.* Ital. *Lentare, piegare.* Ger. Weich machen/ biegen. Hisp. *Doblegar, hazer liento.* Pol. Miękcze. Vng. *Meg farrasztom, lankasztom.* Ang. *To make pliant and flexible.*] Virg. lib. 3: Antè & Trinacria lentandus remus in unda. Quid sibi velit Lentare remos, docet Turneb. Vide in voce Remus.

Lēntĕo, lentes, n. s. Lentus sum, tener, & mollis. [ארך *rach* ברך *narách.* γλισχραίνομαι: Gal. *Estre gluneux, et tenant, estre tardif.* Ital. *Essér lento, molle, pieghevole.* Ger. Weich oder langsam seyn. Hisp. *Ser liento.* Pol. Miękczeie. Vng. *Gyenge és lagy vagyok, lankatt vagyok.* Ang. *To be slow, pliant or gluish.*] Vnde apud Lucil. legitur: Lentet opus, pro eo quod est, lentè procedit.

Lēntēsco, scis, scere, n. t. Lentus, seu tener ac mollis fio. [ארך *rach* ברך *narách.* γλισχραίνομαι. Gall. *Devenir mol & lent.* Ital. *Divenir molle, lento.* Ger. Weich/ oder zäh werden. Hisp. *Hazerse liento y muelle.* Pol. *Zaczinam rozmiękczac.* Vng. *Meggyengw'lök, lagyúlok, lankadok.* An. *To waxe tender or pliant, to become clammy or gluish.*] Col. li. 11. cap. 2: Quę si natura minùs lenta est, ante dies quindecim pręcidenda, & purgata in stercore obruenda est, ut lentescat. ¶ Virgil. lib. 2. Georg. Sed picis in morem ad digitos lentescit habendo: id est, coliæret, ut exponit Servius. Colum. lib. 2. cap. 11; Cicera bubus erui loco fresa datur in Hispania Bætica: quę quum suspensa mola divisa est, paulùm aqua maceratur dum lentescat: hoc est, cohæreat: vel (ut ait Budæus) glutinosa fiat. ¶ Curæ lentescunt tempore. Ovid. lib. 2. de Arte Amandi:

Sit mora tuta brevis, lentescunt tempore curæ:
Vanescitq; absens, & novus intrat amor.

Lenulus, Lenunculus, Vide LENO.

Lĕo, es, levi, letum, Hodie in usu non est: ex compositis tamen ejus quæ sunt Deleo, & releo, apparet ejusdem significationis fuisse cum verbo lino: quod etiam præteritum ab eo mutuò accepit. [Vn. *El torlöm.*] Hor. lib. 1. Car. Græca quod ego ipse testa Conditum levi.

Lĕo, onis, m. t. [אריה *arièh* לביא *labí* לויש *láüsch.* λέων. Gall. *Lion.* Ital. *Leone.* Ger. Ein Löw. Hisp. *El leon.* Pol. Lew. Vng. *Oroszlan.* Ang. *A lyone.*] Animal ferox, & omniū in terris animantium, uno excepto homine, generosissimum, tùm præcipuè quum colla armosq; vestiunt jubæ, quod ætate accidit. Leones tantum ex feris clementia utuntur in supplices, prostratis parcūt, coëunt aversi quemadmodum & lynces, cameli, elephanti, rhinocerotes, & tigrides. Eorum animi index est cauda, sicut equorum aures: vim summam in pectore habent, sauciati innoxii sunt. Timent rotarum orbes circumactos, & currus inanes, & cristas, cantusq; gallinaceorum, sed maximè ignes. Vide Plin. lib. 8. cap. 16. ¶ Est & Leo marinus ex cancrorum genere, apud Plin. lib. 32. cap. 11. ¶ Item Leo cœleste signum apud Plin. lib. 17. cap. 24. quem putant fuisse leonem Theumesium ab Hercule occisum, in cœlū ab Iove translatū. Dictus aūt Theumesius, à Theumesio Bœotiæ monte. ¶ Leones radere, dicuntur qui feroces & præpotentes aute tractant & illudunt magno suo periculo. Socrates apud Platonem de Rep. lib. 1. ¶ Leonem stimulas, ἢ λέοντα νύττεις. De iis qui potentem ac ferocem in suum ipsius exitium provocant atq; extimulant. ¶ Leonem ex unguibus æstimare, ἐκ τῶν ὀνύχων λέοντα γινώσκειν, est ex una quapiam conjectura negotium universum perpēdere, ex paucis multa, ex minimis maxima conjicere. Natum videtur adagiū à Phidia statuario, qui (sicut narrat Lucianus in Hęresibus) inspecto dūtaxat leonis ungue, quantus esset totus leo perpēdit, totūq; ex indicio unguis effinxit.

Lĕōnīnŭs, a, um, adjectivum. [λεόντειος. Gall. *De lion.* Ital. *Di leone.* Ger. Löwin. Hisp. *Cosa de leon.* Pol. Lwowi. Vng. *Oroszlani.* Ang. *Of a lyone.*] Vt, Adeps leoninus, apud Plin. li. 24. cap. 17. Et Leonina species, apud Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 9.

Lĕōnīnŭs lapis, Lithospermon apud Dioscor. lib. 3. cap. 159. Leontion Lithospermon, apud eundem eodem loco. ¶ Leonides insignis Chirurgus, citatus à Plin. lib. 6. cap. 7.

Leontachoron, polium montanum, apud Diosc. lib. 3. cap. 122.

Leoromiges, Canes Arcadici, ex canibus & leonibus prognati.

Lĕōntĭcē, f. p. [λεοντική. Ger. Ein Bergkraut mit samen/ gleich wie weisse bärte.] Herba est quā Dioscorides cacaliam appellat, foliis grandibus & candidis, inter quæ semen dependet minutis margaritis simile: cujus grana quindecim in oleo macerata, atq; adverso capillo illita, porriginem tollunt. Vide Plin. lib. 39. cap. 11. Officinæ *Carvi* agreste appellant.

Lĕōntĭŏs, λεόντιος, Gemma à leoninæ pellis similitudine nominata, quemadmodum pardalios à similitudine pellis pantheræ. Autor Plin. lib. ult. cap. 11.

Lĕōntŏpĕtălŏn, [λεοντοπέταλον. Ger. Ein frembt unbekañt kraut/ welches etliche für teuffelsrant/ das ß Christwurtz gleich ist/ halten.] Herba est caulem emittens dodrantalem, plurimis alis concavū, & in cacumine semina parva duo aut tria, eaq; in siliquis, cicere modo: flores punicei coloris, anemonæ similes: folia brassicæ, sed papaveris divisura, radicibus nigris, rapæ similibus. Nascitur in arvis. Vide Plin. lib. 27. cap. 11. Vulgus à similitudine pedis leonini, *patam leonis* appellat.

Lĕōntŏphŏnŏs, [λεοντοφόνος. Ger. Ein klein würmle/ welches so es von einem Löwen gessen wird/ stirbt er von stund an.] Exiguum est animal, in iis tantùm regionibus nascens, in quibus gignūtur leones: quibus tam præsens est venenum, ut gustato leontophono leo statim moriatur: unde etiā animalculū hoc leontophoni nomen accepit. Autor Plin. lib. 8. cap. 38.

Lĕōntŏpŏdĭŏn, λεοντοπόδιον, Herbula est duorum digitorum, folio parvo, angusto, digitorū trium, quatuórve longitudine, hirsuto, lanosioreq; ad radicem, & subcandido, in cacumine caulium capitula tanquā perforata, floribus nigris erumpentibus, semē quod oculis vix possit deprehēdi propter circundatam lanuginem. Ruellius existimat eam esse quam vulgus *cruciatam* appellat.

Lĕŏpārdŭs, m. s. [נמר *namér.* λεοπάρδαλις. Gall. *Leopard.* Ital. *Leopardo.* Ger. Ein Leopard/ ist ein grausames thier vō einem Pandterthier vnd einer Löwin erboren. Hisp. *Animal mezclado de leon y pardo.* Pol. *Lampart.* Vng. *Párdocz.* Ang. *A leoparde.*] Animal ex pardo & lęena natum, jubis carens, nigris maculis leoninam pellem distinguentibus. Nascitur in Africa, ubi propter penuriam aquarum ad paucos amnes multitudo ferarum convenit, ideo multiformes ibi animalium partus, mutuò sese miscentibus diversorum generum animalibus. Vnde ortum est proverbium: Semper aliquid novi Africam afferre. Vide Plin. lib. 8. cap. 15.

Lepadua, Græci dicunt coria lata circa pectus equorum. Vide Alciat. in l. quoniam. C. de Curs. pub. lib. 12.

Lĕpĭdĭum, n. s. [Λεπίδιον. Pol. *Wł'oskazęcucha, herbario pieprzicżka.*] Herba est in cubitalem, eoq; majorem altitudinem assurgens, foliis lauri, sed mollioribus, & majoribus, quæ tria sinapim olent, & piperis acrimoniam referunt. Vnde vulgus herbariorum *piperitim* vocitat. [Ger. Sänfftraut.] Quidam etiam raphanum, quòd raphano sylvestri, quem armoraciam alio nomine dicunt, planè similis sit. Lepidum autem ab effectu appellatur, quod πὰς λεπίδας: hoc est, squamas & maculas faciei deleat & repurget.

Lĕpĭdŏtĕs,

Lĕpĭdŏtēs, λεπιδωτὴς, Gemma quæ ſquamas piſciũ imitatur. Plin.lib.37.cap.10.

Lĕpĭdŭs, da, dum, pen.cor. In quo lepôris eſt plurimum, facetus, elegans, jucundus. [כעים nahim. λαμυρὸς, καλλιεπὴς, χαρίεις. Gall *Plaiſant, gay, joly, qui eſt de bonne grace.* Ital. *Piacevole, gratiato.* Ger. Holdſelig/lieblich/angenem. Bel. Fray/ſchoon/ genuchtyck. Hiſp. *Gracioſo en donayres.* Pol. Wdzięczni, miel't. Vng. *Kedues, édes, ékes.* Ang *Plaiſant in talk, pretie, merie, that hath a good grace.*] Terent. in Andr. O lepidum caput. Plaut. in Mil. ter: At quidem illuc ætatis qui ſit, non invenies alterum Lepidiorem ad omnes res. Idem in Aulul. O lepidum diem. Idẽ in Pœn. Nimium lepidum mihi memoras facinus. Idem in Epid. Forma lepida & liberali. Idem in Moſtel. Quin tu te exornas moribus lepidis, quum lepida tute es. ¶ Lepidùm interdum adverbii ſignificatione ponitur pro lepidé. Plaut. in Pœn. Lepidùm eloquere. ¶ Lepidus, politus, inquit Donatus, ἀπὸ τῆς λεπίδος: id eſt, à lamina ſive ſquama. Plin.lib.34: Excutiũtur veluti milli ſquamæ quas vocant lepidas.

Lĕpĭdē, adverb. id eſt, Cum lepôre, faceté. [χαριέντως, χαρασσόντως, καλῶς, γλαφυρῶς. Gall. *Plaiſamment, gaillardement, de bonne grace.* Ital. *Piacevolmente, con buona gratia.* Ger. Holdſeliglich / fein vnd lieblich. Hiſp *Graciosamente en donayres.* Pol. Wdzięcznie. Vng. *Keduesen.* Ang. *With a good grace, merilie.*] Cicer. ad Attic. lib. 2: Nunc ſit lepidè illa ἔκχυσις radiorum. Plaut. in Perſa: Lepidè herclè adjuvas: hoc eſt, eleganter, & opportunè. Idem in Milite: Vin' tu lepidè facere?

Lĕpĭdŭlē, diminutivum. [Pol. Wdzięczniuchno. Vn. *Keduesbtskén.*] Plaut. in Pſeud. Eam circunducam lepidulé.

Lĕpīſtă, ſtæ, f.p. Vaſis aquarii genus, teſte Feſto, idem fortaſſis cum eo quod Ariſtophanes Λεπαστὶδα vocat. [Ger. Ein gattung einer fleſchen oder guttern/ ein waſſergeſchirr. Pol. *Stagiewdo chowania wodi.*] Varr. lib. 1. de Vita pop. Rom. ut citat Nonius: Lepiſtæ etiam nunc Sabinorum fanis pauperioribus pleriſq; aut fictiles ſunt, aut æneæ. Meminit etiam Varr. libro 4. de ling. Lat. ubi tamẽ malè Depeſta pro Lepeſta in Romana editione legitur.

Lĕpŏr, ôris, & Lepos, ôris, m.t. Propriè eſt venuſtas, urbanitasq; ſermonis, facetiæ. [חן nohám. χαριέντισμα, χαρασσόντως. Gall. *Iolieté, bonne grace, dexterité.* Ital. *Piacevolezza gratia.* Ger. Lieblichkeit/zierligkeit der Red/wolſtãd Bel Fraytcheit/genuechlicheyt. Hiſp. *Gracia en donayre, dulce hablar ſuauiloquencia.* Pol. L'agodność mowie. Vng. *Nyaias ekes beſzéd.* Ang. *Grace and delectable comelynes in ſpeach and geſture.*] Cic. 7. Verr. Lepôre ac venuſtate affluens. Idem 1. de Orat. Magnus in jocando lepos in Craſſo. Lepor dicendi, eſt ornatus, cõcinnitas, elegantia. Cic. 4. Acad. Cujus primò non admodum probata ratio, quanquam floruit acumine ingenii, tùm admirabili quodam lepôre dicendi, &c.

Leporarium, Leporínus, Vide LEPVS.

Lepră, æ, f.p. [צרעת tsarâhath. λέπρα. Gal. *Lepre, ladrerie.* Ital. & Hiſp *Lepra.* Ger. Die maltzey oder auſſatz. Pol. *Trad.* Vng. *Bél poklosság.* Ang. *Leaprie.*] Galeno, cæterisq; Græcis medicis, ſcabiei genus eſt, cutem deformi obducẽs cruſta, ab atra naſcens bile, corpusq; vehementer pruritu infeſtans. In qua ſignificatione, Lepræ vocabulo utuntur etiam Latini. Plin. lib. 24: Lacryma vitium, veluti gemma, lepras, & lichenas, & pſoras nitro antè præparatas ſolvit. Avicenna verò, cæteriq; Arabicæ factionis, lepræ vocabulum impropriè uſurpant pro elephãtiaſi, quod morbi genus ſuperiori multò eſt pernicioſius: ut quod non ſolùm cutẽ infeſtet, verumetiam carnem ipſam uſq; ad oſſa depaſcatur.

Lĕptŏcărĭă, [λεπτοκάρυα. Pol. *Laskowe orzechi.* Vn. *Veres mogyoro.*] Græco nomine dicuntur avellanæ, quæ & Ponticæ, & Heracleoticæ appellantur.

Lĕptŏn centauriũ: [κεντύριον λεπτόν. Ger. Tauſentguldt. Pol. *Centuryia, ruthenia, nerecznik.*] hoc eſt, centaurium minus, herba eſt quã Latini *fel terræ* vocant, propter ſummam amaritudinẽ. Galli vocant *exacum*, eò quòd potum, omnia medicamenta mala per alvum exigat. Plura vide apud Plin. lib. 25. cap. 6.

Lĕptŏphyllŏn, [λεπτόφυλλον. Ger. Ein geſchlecht d hitzigen Mülch kreütern oder Wolffsmilch.] Septima tithymali ſpecies eſt, in petris naſcens: ita dicta à tenuitate foliorum. Alio nomine dendroides, δενδροειδὴς, appellatur, eò quòd ex omnibus tithymali generibus comoſiſſimum ſit. Vide Plin. lib. 26. cap 9.

Lĕptŏrăges, λεπτόραγας, Vvæ quædam dicuntur, dulces quidẽ habentes acinos, ſed tenues tamẽ & minutos: cujuſmodi ſunt quas *uvas Corinthiacas* vulgò appellamus. Plin. lib. 14. cap. 1: Eſt & illa naturæ laſcivia, ut prægrandibus adhæreant pergulis parvi, mites, & ſuavitate certantes: leptoragas has vocant. Hactenus Plinius. Dictæ autem ſunt leptorages, ab acinorum tenuitate. Nam λεπτὸν exiguum eſt, & tenue, ῥάγες autem à Græcis uvarum acini dicuntur.

Lĕpŭs, oris, m.t. Animal ſatis notum, à celeritate dictum, quaſi leuipes. [ארנבת arnébeth. λαγώς. Gal. *Lieure.* Ital. *Lepre.* Ger. Ein haas. Hiſp *Liebre.* Pol. *Zaiac.* Vng Nyul. Ang. *An hare*] ſive (ut Varro putat lib. 3. de Re ruſt. cap. 12.) quòd Aeoles (vel potiùs Dorienſes) antiquo vocabulo λάπαγον vocabãt, quem nos *leporem.* Quare non ſolùm genus hoc, nomen Latinum Lepus mutavit à Dorienſi lingua, qui dicunt ὁ τὴν λάπαγας, ſed etiam vocis in vocis in recto caſu lineamenta Latina ſibi aſſumpſit. Virg. 3. Georg. Et canibus leporem, canibus venabere damas. Idem 1. Georg. Auritosq; ſequi lepores, tum figere damas. Hor. Epod. 2: Pavidumq; leporem, & advenam laqueo gruem Iucunda captat præmia. ¶ Per translationem pro infami accipitur, & qui adverſus, & averſus impudicus ſit: Creditur enim lepori utrunq; ſexum ineſſe, ut hyenæ. Terent. in Evnuch. Lepus tute eſt, & pulpamentum quæris, quod habes (inquit Donatus) quæris in altero. ¶ Lepus etiã piſcis eſt ex lacertorũ genere, inter marina venena numeratus, præſertim in Indico Oceano, ubi vel ſolo tactu peſtilens, vomitum diſſolutionemq; ſtomachi protinùs creat: in noſtro mari colore tantùm lepori ſimilis: in Indis & magnitudine & pilo duriore. Hæc Plin. lib. 9. cap. 49. ¶ Lepus dormiens, λαγὼς καθεύδων. Quadrat in eum qui quod non facit, id facere ſeſe adſimulat: aut quod facit, id ſe facere diſſimulat. Nam leporem parentibus genis dormire, cùm alii permulti tradunt, tùm Plin lib. 11. cap. 37, id quod etiam hominibus nõnullis ait accidere, quos Græci κοιμιζομένους appellant. Neq; perperam dicetur & in timidos. Adagium à multis refertur. ¶ Leporem non edit. Antiquitùs ſuperſtitioſè creditum eſu leporinæ pulpæ conciliari formam. ¶ Lepus pro canibus, λαγὼς ἀντὶ τῶν κυνῶν, ſubaudi periclitatur. In eos dicitur qui ob aliquã ſui utilitatem in diſcrimen vocantur. Nam leporẽ non inſectamur quòd noceat, ſed quod pulpamentum habeat. ¶ Bove venari leporem, τὸν βοῦν τὸν λαγὼν κυνηγετεῖν, dicuntur qui rem abſurdam, ſkultam ac præpoſteram aggrediuntur. Plutarchus. ¶ Leporis vitam vivere. λαγὼ βίον ζῆν, dicuntur qui ſæpè anxii trepidiq; vivunt, quòd id animal omnium prædæ expoſitum, ne ſomnum quidem capit, niſi oculis apertis. Demoſthenes in Aeſchin.

Lĕpūſcŭlŭs, li, m.ſ. diminutivũ. [λαγίον. Gall. *Leuraut, petit lieure.* Ital. *Leprettino.* Ger. Ein hãſlin. Hiſp. *La lebrãſlica.* Pol *Zaiączek.* Vng. *Nyulatska.* Ang. *A litle hare.*] Cic. 6. Verr. Si minus ejuſmodi quidpiam venari potuerant, illa quidem certè pro lepuſculis capiebantur, patellæ, pateræ, thuribula, &c. Idem 1. de Nat. deor. Si Seriphi natus eſſes, nec unquam egreſſus ex inſula in qua lepuſculos, vulpeculasq; ſæpè vidiſſes, &c.

Lĕpŏrārĭum, rii, n.ſ. Non tantùm pro loco ubi lepores aluntur, ſed etiã pro omnibus ſeptis villæ affixis accipitur, in quibus incluſæ pecudes paſcuntur. [λαγωοτροφεῖον. Gall. *Garenne, parc ou clos à nourrir lieures ou autres beſtes ſauuages.* Ital. *Chiuſura, ſerraglia da notrirui ſaluaticine.* Ger. Ein thiergartẽ / ein eyngeſchloſſen ort in dem man nicht nur haſen / ſonder auch andere thier zeucht. Hiſp. *Bioar, lugar de liebres ò otras beſtias.* Pol. *Sadź wſzeliakiego zwierzą.* Vng. *Vad kert.* Ang. *A parck, a cuniuger, a warraine or any place to keep beaſtes for pleaſure.*] Gell. li. 2. cap. 20: Vivaria veteres quandoque Leporaria dixêre, in quibus omnia clauderentur animalia. Varr. de Re ruſt. lib. 3. cap. 3: Leporaria te accipere volo, non ea, quæ tritavi noſtri dicebant, ubi ſoli lepores ſint, ſed omnia ſepta, affixa villæ quæ ſunt, & incluſa habent animalia, quæ paſcuntur. Hæc antiquiores Roboraria etiam appellari voluerũt: à tabulis roboreis, quibus ſepta erãt antè quàm muro cingerentur.

Leporaria affectio, ea quam Græci aliàs λαγωφθαλμίαν vocant.

Lĕpŏrīnŭs, a, um, pen. prod. Quod eſt ex lepore: [λαγῶον. Gal. *De lieure.* Ital. *Ciò che è di lepre.* Ger. Häſin. Hiſp. *Coſa de liebre.* Pol. *Zaięcy.* Vng. *Nyubol valo.* Ang. *Of an hare.*] ut, Pes leporinus, leporinus cinis, apud Plin. lib. 28. cap. 11. Leporinum lac, Varro 2. de Re ruſt. cap. 11. ¶ In leporinis, ἐν λαγῴοις, carnibus vivere dicebãtur, qui lautè atq; in deliciis vitam agebant.

Lĕſſŭs, us', m.q. Lugubris ejulatio. [מספד misſpédh. נהי nehí. θρῆνος. Gall *Pleur, eſcri de dueil, lamentation.* Ital. *Pianto.* Ger Ein klägliches heulen vnd weinẽ. Hiſp. *Endecha ò llanto ſobre muerto.* Pol. *Smetni pł'acz.* Vng. *Siralom, ó haytás.* Ang. *A bewailing, lamentation.*] Plaut. in Trucul. Thetis quoq; etiam lamentãdo leſſum fecit filio. Cic. 2. de Legib. Mulieres genas ne radunto: néve leſſum funeris ergò habento. His enim verbis ſignificatur lamentationem lugubrem in funeribus prohiberi.

Leſtitis, Ariſtolochiæ tertia ſpecies, de qua vide Dioſcor. lib. 3 cap. 5.

Lēthālĭs, lethale, Vide LETHVM.

Lēthārgŭs, gi, m.ſ. [λήθαργος. Gall. *Maladie qui fait dormir exceſſiuement & aſſoupit le malade en ſorte qu'il luy fuit oublier toutes choſes.* Ital. *Malattia che induce ſonno, et obliuione d'ogni coſa.* Ger Die ſchlaf ſucht / iſt ein ſolche kranckheit / da einer vber die maaß viel ſchlafẽ muß / alles dingẽ vergißt / vñ ſchier von jhm ſelbs kõpt. Hiſ. *La enfermedad que mata dormiẽdo.* Pol. *Sen, mięzmierni, ný nad przyrodzenie, ſpik choroba* Vn. *Mély álombá eytò belődito betegség.* An. *A drouſie and ſonge ſickneſſe ſic keneſſe.*] Eſt torpor, & inexpugnabilis penè ſõni neceſſ-

cum

cum alienatione mentis: ut inquit Celsus lib.3. cap.20. Plin. lib.20 cap.12: Præterea insaniam facere, & lethargos, & jecinoris vitia, &c. Quidam Latinè veternum dici putant: quamvis Plin.in raphani medicinis veternum à lethargo distingue re videatur. Locum eundem in corpore occupat, quem phrenitis, nimirum cerebrum: materiam verò habet contrariam. Gignitur enim ex abundantia pituitæ quum phrenitis ex flava bile adusta nascatur. Dicitur autem Lethargus (ut quidam putant) ἀπὸ τῆς λήθης: hoc est, ab oblivione. Nam in eo morbo oblivio contingit omnium rerum, à pituita frigidiore, humidioreq; cerebrum refrigerante, & madefaciente, & præsertim posteriores ventriculos cerebri occupante, in quibus quidam memoriæ sedem esse volunt, quanquam verisimiliùs est eam per totum cerebrum esse diffusam.

Lethargia, etiam pro lethargo ponitur. [Vn. *Mely alomban eyth betegség.* An. *A drousie and forgetfull sickenesse.*] Plin.lib.24.ca.9: Semẽ instillatur in oleo decoctũ capiti, in lethargia & phrenesi.

Lēthārgĭcŭs, ca, cum, [λαθαργικος. Gall. *Qui est malade de l'ethargie.* Ital. *Infermo di letargo.* Ger. *Mit der schlaffsucht behaften.* Hisp. *Que tiene tal dolencia.* Pol. *Vśławnie nadmiare ij przyrodzenie śpiący.* Vng. *Mely alomban eyth betegséges.* Ang. *That hath a drousie an forget full sickenesse.*] qui lethargum patitur. Horat.9. Serm.Sat. 3.ut, Lethargicus hic quum sit pugil, & medicum urget. Plin. lib.20. cap 4: Hydropicis quoq; ex acero, & sinapi sumpti, & lethargicis. ¶ Vsurpatur etiam adjuncti nominis significatione: ut, Lethargicus morbus. Plin. lib.24: Gravedinem enim, morbumq; lethargicum patitur.

Lēthum, thi, n. s. Mors, interitus. [מות *máueth μοῖρα, θάνατος.* Gall. *Mort* Ital. *Morte* Germ. *Der tod.* Bel. *Dit doot.* Hisp. *Muerte.* Pol. *Smierc.* Vng *Halal.* Ang. *Death.*] Cic.1.de Divin. Tamen eodem sibi letho, quo ipse interisset, pereundũ. Idem ad Attic.li.10: Vide quàm turpi letho pereamus. Virg.12.Aen. An fratris miseri lethum, ut crudele videres? Idem 5.Aen.Milia multa daret letho, gemerentq, repleti Amines. Ovid.1. Trist. Eleg.2. genus miserabile letli. De etymo, & scriptura hujus dictionis, diversi diversa sentiũt. Prisc. putat ab antiquo verbo leo derivari, quod veteres usurparũt pro deleo, unde etiã sine aspiratione scribendũ putat. Apuleius à luo deducit, & per œ in priore syllaba scribi præcipit. Alii per antiphrasin dictũ putant ab adjectivo lærus, quòd minimè sit lætum, sed omnium rerum tristissimum. Verissima tamen videtur Varronis, & Festi opinio, qui ἀπὸ τῆς λήθης: hoc est, ab oblivione dictum putant, quòd per mortem omnium rerum obrepat oblivio. Veteres enim abstinebant mortis mentione ne cogerentur δυσφημεῖν. Itaq; abitionem pro morte dixerunt, ut Græci οἴχεσθαι, & eodem modo lethum, quasi λήθω, oblivionem. Vnde etiam poëtæ Lethen fluvium apud inferos esse finxerũt, cujus aquæ gustatu nos omnium rerum protinùs oblivisci crediderunt.

Lēthālis, le, om. t. Mortiferum. [θανάσιμος, καταφθορ. Gall. *Mortel.* Ital. *Mortifero, mortale.* Ger. Tödtlich. Hisp. *Cosa mortal.* Pol. *Smiertelni.* Vng *Halalos.* An. *Worthie death, deadlie.*] Plin. lib.11 cap.ult. Homini non ante diem septimum lethalis inedia. Durasse & ultra undecimum, certum est. Plinius de Viris illustr. Tarquiniũ gravi quidem, sed non lethali vulnere accepto peteresse, &c. Virg.11. Aeneid. Qua vulnus lethale ferat. Ovid.13.Metam. Qua patuit, ferro lethalem condidit ensem.

Lēthālĭtĕr, adverbium. [θανασίμως, ὀλεθρίως. Gall. *Mortellement.* Ital & Hisp. *Mortalmente.* Ger. Tödtlichen Pol. *Smiertelnie.* Vn. *Halálosan.* Ang. *Deadlie.*] Plin.lib.11.cap.37: Oves quidem lethaliter circumrenes concreto pingui.

Lēthĭfĕr, a, um, Quod mortem infert, mortalis. [θανατηφόρος. Gall. *Qui apporte la mort, qui fait mourir.* Ital. *Che da morte, mortifero.* Ger. Das den todt bringt Hisp. *Cosa mortal.* Pol. *Smiercią przynoszący.* Vng. *Halált hozo.* Ang. *That carieth death.*] Colum.lib. 7.cap.12: Et ut plurimi pastores affirmant, rabies arcetur. Lethifer morbus huic generi. Ovid.7.Metamorph. Lethiferis calidi spirarunt æstibus Austri. Virgil.10.Aeneid. queis tela, sagittę Corytiq; leves humeris & lethifer arcus. Annus lethifer, Virg.3.Aeneid. Anguis lethifer, Statius 5.Theb.

Lētho, as, act.p. Morte afficio. [מית *hemith, θανατόω.* Gall. *Faire mourir tuer.* Ital. *Dar la morte, uccidere.* Ger. Tödten. Hisp. *Matar, dar la muerte.* Pol. *Zabiiam.* Vng *Megbłm.* Ang. *To kill.*] Ovid. 3.Metamorph. de Cadmi sociis à serpente interemptis: Vt nemus intravit, lethataq; corpora vidit, Victoremq; supra spatiosi corporis hostem &c.

Lĕvāmĕn. Levamentum, Levatio. Vide Levo in LEVIS. ἀνακούφισις, κούφισις.

Leuca alba, Levia emplastra, ferè non gravibus vulneribus accommodata.

Leucăcānthă, [λευκάκανθα. Ger *Marien distel mit weissen flöcken oder bletteren.*] Herba est in cacumine aculeum habens, radice cyperi, quæ commanducata dentium dolores sedat. Alio nomine Rhamnus dicitur. Item carduus beatæ Mariæ, folia lactucea habens, maculis albis conspersa. Vide Fuchsiũ. [Pol. *Ostropest.* Ang. *Awhin.*] Dioscli.3. cap.21. Plin.lib 22.

Leucăchātēs, chatæ, m.p. λευχάτης, Gemma candida ut nere Achatarum Plin.lib.37.cap.10.

Leucānthĕmis, pen.corr. leucanthemidis. [λευκανθεμις. Camillen blumen. Pol. *Rumien.*] Herba est quæ & Anthemis Leucanthemum à nonnullis vocatur: ab aliis etiam Chamæmelon, eò quod mali odorem habeat. Vide Plin. lib.22. cap. 21. Officinæ hodie *Chamomillam* vocant.

Leucārgillum, λευκαργίλλιον, Argillæ candidæ genus, quo in agro Megarico utuntur, in humida duntaxat, frigidaq; terra proveniens. [Ger. *Weisser töpffer erden.* Pol. *Biała glina.* Vng. *Feiér agyag.*] Vide Plin.lib.17.cap.7.

Leucānthĕmum, Parthemium apud Dioscor.lib.3.cap.156. Leucanthemon Anthylis, apud Dioscor. lib.3. cap.154. Leucanthemon Oenante, apud Dioscor.lib.3.cap.134.

Leucē, [λεύκη à Græcis appellatur, quam Latini populum albam appellant. Gall. à tremula frondium mobilitate *Tremblam* nominãt. [Pol. *Topalia.* Vn. *Feiér nyárfa.*] Vide infrà in dictione POPVLVS. ¶ Est item Leuce. [Pol. *Podeiźrzonbiała.*] herba mercuriali simillima, nisi quòd per medium folium linea alba transcurrat: unde & Mesoleucon appellarunt. Autor Plin.lib.27.cap.11. ¶ Est item Leuce morbi genus, quod Latini vitiligĭnem albam appellant.

Leucochrўsus, λευκόχρυσος, Gemma est ex hiacinthorum genere inter auri colorem vena candida interveniente. Autor Plin.lib.37 cap.9.

Leucŏgæă, Gẽma est tota candida, quæ & Galactites, & Leucographia appellatur, lactis succo & Sapore notabilis. Plin. lib.37 cap.10.

Leucocuta, tæ, f p. Vide Leucrocuta, infra Leucerodius, alba ardea, interpretatione Theodori Gazæ.

Leucŏgrăphis, idis, λευκογραφις, Herbã quædã utilis sanguinem excreantibus. Plin.lib.27.cap.11.

Leucoion, λεύκιον, Dioscoridi. [Gall. *Violatte.* Ital. *Viola, garafano.* Ger. *Negelin/violen.* Hisp. *El alheli blanco.* Pol. *Gwoździki polne.* Vng. *Szék fúvirág* Ang. *The weal or stok gilofer.*] Licet pro ratione etymi violam albam videatur significare, tamẽ & pro lutea & purpurea solet usurpari. Neq; tamen est, quòd Leucoii nomine eum intelligas florem, quẽ ἴον Græci, Latini violam propriè appellant: sed quem vulgus ab odoris similitudine *caryophillon* nominat: sive is albus sit, sive luteus, sive purpureus. Vnde Leucoion album dixit Colum. lib.11. innuens nimirum etiam aliorum colorum esse leucoia.

Leucōmă, pen.prod hujus leucomatis, λεύκωμα, Album dicitur: hoc est, tabula illa in qua judicum descripta erant nomina, & in qua singulorum annorum acta literis mandabantur à Pontifice maximo. [Pol. *Zaś tablowe kśięgi.* Vn. *Feiér gyantás śzámtarto tábla.*] Pictatium aliàs dicitur, & matrix. Hermolaus. ¶ Accipitur etiã Leucoma, λεύκωμα, pro albugine oculorum & albo ovi, quod vitellum ambit.

Leucōmēnĭdēs. [λευκομηνίδες. Vn. *Peterke.*] Pisciculi exigui: q & βῆκες appellãtur, ut ex Speusippo annotavit Hermolaus.

Leucŏn, λεύκον, Latinè album dicitur.

Leucŏnĭum, λευκόνιον, Tomentum sive xylinum, quod & Leuconicum dicitur. Mart.al.li 21: Accipe Leuconicis vellera rasa sagis. Idem lib.24: Coloma leuconico quam viduata tuo.

Leucŏpăĭyphos. [λευκοπαιφος. Pol *Wbiałe płaszczem.* Vn. *Fehér ruhában öltözött.*] Candidis vestibus indutus, nulloq; pretioso fuco inebriatus. Est enim παιφη vestium contextus. Vnde ortum est apud Græcos proverbium: ἔξωθεν λευκοπαιφοφορεῖται, τὰ δὲ ἔνδον ὅλος ἐστὶ φυσῶν: in eos dici solitum, qui in vestiũ quidem sumptu frugi sunt, animi verò luxu diffluunt. Vide Cælium Rhodig.lib 16 cap 7.

Leucŏpĕtălŏs, λευκοπέταλος, Gemma quæ candorem nivis auro distinguit. Plin.lib.37.cap.10.

Leucŏphæŭs, Cum diphthongo, color ex albo & fusco mistus, subniger. [λευκόφαιος. Gall. *Couleur meslée de blanc & gris, cendré, gris blanchastre.* Ital *Fosco, quasi nero.* Ger. Grauw. Hisp. *El pardillo.* Pol. *Szarafar, ba.* Vng. *Barna Fekete Zeg, szwrke.* Ang. *Gray of colour.*] Nam λεύκον albũ dicunt Græci, & φαιὸν fuscum: hoc est, subnigrum. Plin.lib.32. cap.10: Iecur rubetæ, vel cor adalligatum in panno leucophæo, & quartanis prodest. Vitruvius de his coloribus scribens: Fontes, *inquit*, & flumina sunt, quorum potu pecora, quamvis alba sint, aliis locis procreant vellera leucophæa, aliis locis pulla, aliis coracino colore. Idẽ: In campis Trojanis, proximè flumen, armenta rufa & pecora leucophæa nascuntur. Nos *colorem cineritium* vocamus: hunc verò alii Gallia *griseum* appellat.

Leucŏphæum. [Quod est ex leucophæo indutus, ut Frãcis, Anglis, Polonis [λευκοφαιωτος. Gall. *Vestu de gris* Ital. *Vestito di fosco* Ger. *Braun bekleidet/ uß die Barfusser Münch.* Hisp. *Vestido de pardillo.* Pol. *Wśiarzi, ne obłoczom, kako francuzi, kamznich.* Vn. *Cyák rueában valo, Szwrke.* Ang. *Clothed in gray or ruffett.*] Mart. lib.1: Amator ille tristium lacernarum, Et bæticatus, atq; leucophæatus.

cophæatus. ¶ Sunt & medicamenta certi generis hoc nomine: quasi subfusca, sive subcandida.

Leucophlegmătĭă, λευκοφλεγματία, Species est hydropis, qua aqua subter cutem inæqualiter collecta, alibi aliter extuberat. Alio nomine hyposarca, ὑποσαρκώς, appellãt. Vide Celsum lib. 3. cap. 21. [Pol. *Zakornia puchlina.* Vng. *Víz korság.*]

Leucŏphŏrŭm, λευκοφόρον, Glutinum, quo aurum ligno inducitur, Fit ex sinopidis Ponticæ selibra, silis lucidi libris decem, & melini Græciēsis libris duabus, mistis, & per dies duodecim unâ tritis. Plin. lib. 35. cap. 6.

Leucŏphthalmŏs, λευκόφθαλμος, Gemma quæ candidã, nigramq; oculi speciem cohibet, aliàs rutila. Plin. li. 37. cap. 10.

Leucŏpȳgi, λευκόπυγοι, Molles & effœminati, quasi candidis natibus, qui scilicet nates habent depilatas. Quibus opponuntur melampygi: hoc est, fortes & viriles, quibus nates pilis nigricant.

Leucŏstrĭ ŏs, λευκόστικτος, Marmoris porphyritici genus, candidis interventientibus punctis.

Leucrocuta, Aethiopica fera est perniciſsima humanas imitãs voces, asini feri magnitudine, cruribus cervinis, collo, cauda, pectore leonis, capite cameli, bisulca ungula, ore ad aures usq; rescisso, dentium locis osse perpetuo. Autor Plinius lib. 8. cap. 21.

Lĕvĭdēnsă, (autore Servio) Vile genus vestis: sic dictum quoniam filo admodum raro esset textũ. [Pol. *Sukniamatrem podbita.* Vn. *Ritka rosz ruha.* An. *A course garment of great rough thredes thinnely wrought.*] Cic. Dolabellæ: Sed ego hospiti veteri & amico munusculum mittere volui levidense, crasso filo, cujusmodi esse solent ipsius munera. Ibi Cicero parum elaboratã, atq; expolitam orationem pro Dejotaro, quam Dolabellæ requirenti mittebat, vocat proverbii figura Munus levidense: hoc est, munus vile, & minimi pretii, cujusmodi solent esse Regis Dejotari munera. Quondam inter hospitum xenia vestes in primis erant.

Levigo, Vide LAEVIS.

Lēvir, leviri, penult. genit. corr. affinitatis nomen. Frater uxoris, vel mariti. [יבם *iabám:* δαὴρ, Gal. *Le frere du mari, le beau-frere, ou le mari de la femme.* Ital. *Cognato* Ger. Der Ehemañ oder des Ehemañs Bruder Schwager Hisp. *El marido de la hermana, o el cuñado* Pol. *Brat zonin, albo mezow szwagier.* Vng. *Az feleségnek atyafia.* Ang. *The husbande brother.*]

Lĕvis, leve, om. t. Exigui ponderis res, expeditus, celer: huic opponitur Gravis. [קל *kál:* ποδὶξ, ἐλαφρὸς, κοῦφος, ὀξύς. Gall. *Leger*, Ital. *Leggiero, lieue, senza peso.* Ger. Leicht/gering. Bel. Leicht. Hisp. *Liuiano de peso/ligero.* Pol. *Lekki.* Vng. *Könyü.* Ang. *Light.*] Virg. lib. 12: Corytiq; leves humeris, & lethifer arcus. Leve illud propriè dicitur esse, quod facilius sursum attollitur, quàm deorsum tendat: ut ignis. Leve etiam dicitur quod licet nõ prorsus sine pondere sit, parum tamen habet ponderis. ut Levis armatura. Cic 10. Philip. Nostrę sunt legiones, nostra levis armatura, nostri æquitatus, &c. Levis armaturæ, milites sunt pedites expediti, non magno armorũ pondere onerati. Eadem quoq; ratione Levis armaturæ equites dicuntur. Et à Cic. 2 de Divinat. Levis armaturæ excursio in oratione, eleganter dicitur pro prima argumentorũ leviorũ textura: Sed hæc, *inquit*, fuerit nobis tanquã levis armaturæ prima orationis excursio, nũc cominus agamus, experiamurq;, si possimus cornua cõmovere disputationis tuæ. ¶ Transfertur etiam ad animum: unde Leves homines, vocantur inconstantes, qui facilè opinionem mutant, viles, & nullo honore digni. ἀνεύθυνοι, quemadmodũ econtrariò graves dicimus, constantes, severos; prudentes. Plaut. Menæch. Quid ais homo levior quàm pluma? Hinc Levis autor, à Liv. lib. 5. ab urbe, dicitur cui nulla sit adhibenda fides. Sed, *inquit*, autorem levem, nec satis fidũ super tanta re esse patres rati. Et à Terẽtio in Hecyr. ea dicũtur levia, quę vana sunt, & nullius, aut certè parvi momẽti: Levia, *inquit*, hæc sunt, quæ tu pergravia esse in animum induxti tuũ. Et Cic. ad Attic. lib. 4, quod indiligenter agitur, levi brachio agi, dixit: Consules, *inquit*, qui illud levi brachio egissent, rem ad senatum detulerunt. ¶ Levis quandoq; accipitur pro parvo: ut Levis dolor. Cicer. 1. de Finib. Quòd mors sensu careat, dolor in longinquitate levis, in gravitate brevis soleat esse. Plaut. in Pœnulo: - verùm ita sunt omnes isti nostri divites: Si quid bene facias, levior pluma est gratia: hoc est, nullam aut paryam habent gratiã. Plin. lib. 11. cap. 53: Mortem illicò affert levi tactu. Levi admodũ vomere sauciare summã partem terrę, dixit Col. li. 2. ca. 2. pro leviter terrã arare. Levis esse sententiæ, dicũtur ii qui sententiã sæpè mutant. Terent. in Hecyr. Itidem mulieres illæ sunt fermè, ut pueri, levi sententia. ¶ Leve interdum pro inefficaci ponitur: ut quum dicitur, Leve nomẽ. Cicero pro Roscio Amerino: Sin eos, quos qui leviore nomine appellant, percussores appellant, &c.

Lĕvĭcŭlŭs, a, um, diminutivum à levis. [ὑποβίβαζων, ὑπόκουφος. Gall. *Vn peu leger.* Ital. *Alquanto leggero.* Ger. Etwas leichtfertig. Hisp. *Liuiano de peso/ligero.* Pol. *Lekiusienki.* Vng. *Könyü.* Ang. *Light.*] Plin. Epist. lib. 1: Facit versus quosdã sanè, sed data opera molliusculos leviusculosq;, durusculos quosdam. [Vn *Konywskayonge k.*]

Lĕvĭtas, f. t. Exilitas, item inconstantia, mobilitas: huic opponitur Gravitas. [קלות *qdcha* כבדות *cabdut.* Gall. *Legerete inconstance.* Ital. *Leggierezza, inconstanza.* Ger. Leichtsinnigkeit, Leichtfertigkeit. Hisp. *Liuiandad de peso ò de seso.* Pol. *Lekomyslność.* Vng. *Könywség, álhatatlanság.* Ang. *Lightnesse, inconstancie.*] Plin. lib. 12. cap. 12: Syncerum quidem deprehenditur levitate. Modò de vitio gravitati & constantiæ contrario. ἀστασία. Cicero: Quum in Antonio genus quoddam sordidissimũ vitæ demonstrare vellet, quòd in caupona delitesceret, quòd ad vesperum potaret, quod ore involuto iter faceret ne cognosceretur. Videte (*inquit*) hominis levitatem: tanquã prorsus illa dedecora hoc vitio notarentur.

Lĕvĭtĕr, adverbium, Negligenter [ἀλαφρῶς, κούφως. Gall. *Legerement, follement, inconsiderement, brieuement.* Ital. *Leggiermente, da buffone.* Ger. Leichtlichen, schlechtlich, oder kurtzlich. Hisp. *Liuianamente.* Pol. *Lekomyślnie.* Vng. *Könnyen.* Ang. *Lightly, rashly, sodainly, &c.*] Suetonius de Claris Gramm. Functusq; militia, studia repetit, quæ jam inde à puero non leviter attigerat: id est, non paivo tempore literis operam dederat, aut non indiligenter à pueritia attigerat, & multo plùs quàm à limine salutaverat. ¶ Aliquãdo ponitur pro breviter. Cic. in Catone: Tamen, ut levissimè dicam, &c. Idem pro Rosc. Amer. Non omnia dicam, & leviter unumquodq; tangã: hoc est, obiter, & quod dicitur, in transcursu. Idem pro eodem: Sed in animo est quemadmodum antè dixi, leviter transire, ac tantummodo perstringere unamquanq; rem: hoc est, succinctè, & breviter tractare. ¶ Dicitur etiam pulchrè in eadem significatione, Leviter in transitu attingere aliquid: ut apud Quint. lib. 7. cap. 4. ¶ Ponitur aliquãdo pro parum, & pro ejus diminutivo secundo paululum sive admodum parũ. Plaut. in Pœnulo: Et quanquam bene vocamus leviter lenonibus. Plin. in Epist. lib. 6: Ea tamen quæ tantæ pretiosiora, aut integra manent, aut levissimè læsa sunt: id est, admodum parum. Cic. 2 de Nat. deor. Genæ oculis subjectæ, leviterq; eminentes: id est, paululum. Idem lib. 2. de Orat. Leviter eruditus homo: id est, parum, & vix mediocriter. ¶ Aliquando ponitur pro facilè, patienter, sive æquo animo. Cic. de provinc. consul. Atq; hoc velim probare omnibus P.C. sed levissimè feram, si fortè his minus probaro, qui inimicũ meũ repugnante vestra autoritate rexerunt. Idem ad Attic. Id graviter equidem, sed aliquanto levius ferebam.

Lĕvĭfĭdŭs, a, um, pen. corr. Qui facilè fidem violat [ἄπιστος. Gall. *Qui est de leger foy, qui est point fermé.* Ital. *Chi non ha fermezza di fede.* Ger. Der sein glauben oder zusagen nicht helt. Hisp. *Cosa de mala y liuiana fe.* Pol. *Lekomyślnowiarny.* Vng. *Könnyü hitü meg szegö.* Ang. *Light of faith.*] Plaut. in Persa: Omnes sunt lenæ levi fidæ.

Lĕvĭpĕs, pen. corr. hujus levipedis, omnis generis, Celer, & pedibus levis. [κοῦφος. Gall. *Qui est leger de pié, qui va tost.* Ital. *Che ha i piedi in fuga.* Ger. Ring zu fuß. Hisp. *El que ha los pies ligeros.* Pol. *Brzki.* Vng. *Könnyü labu.* Ang. *Light of foote.*] Varr. 3. de Re rust. cap. 1. Accius putabat ab eo dictum leporem a celeritudine, quod levipes esset.

Lĕvĭssŏmnus, a, um, Qui de levi somno est. elegans canũ epitheton, qui levi somno præmuntur. [κουφόπνους. Gall. *Qui est aisé à esueiller, de leger somme.* Ital. *Che ha il sonno subtile.* Ger. Leichtschläfftig. Hisp. *El que ha el sueño ligero.* Pol. *Cząstosenny.* Vng. *Könnyü, álmu.* Ang. *That sleepeth not deeply, easie to waken.*] Lucr. lib. 5: Et levisomna canum fido cum pectore corda.

Levistĭcum: id est, ἄγνον, vel vitex. Existimo legendum Ligusticum, quod & Herm. Barb. & M. Virgil. videtur.

Lĕvo, vas, penult. corr. In alium tollo, elevo, extollo, erecto. [נשא *nasá* הרים *herim* αἴρω. Gall. *Hausser, esleuer.* Ital. *Leuare, alzare.* Ger. Aufheben aufrichten. Bel. Opheben. Hisp. *Alcar.* Pol. *Podnosić.* Vng. *Föl emelni.* An. *To lift vp, to lighte, to make light, to deliuer and tak away.*] Liv. Mox aqua levata vento, quũ super gelida montium cacumina concreta esset. ¶ Interdum est auferre. Virg. 2. Aeneid. - atq; arcta levari, Vincla jubet Priamus. ¶ Interdum exonerare, & quasi relevare. Virgil 9. Aegl. - ego hoc te fasce levabo. cum dativo, Plaut. in Mil. Levandum morbum mulieri video. ¶ Interdum extenuare, minuere. κουφίζειν. Virgil. 1. Aeneid. - nostrumq; leves quæcunq; laborem. Plautus in Epid. - virgini pauperculæ, Tuæque matri me levare paupertatẽ. Cic. pro Milone, & pro Corn. Balbo: Gaditani populum Rom. in caritate, frumento suppeditato levaverunt. Aliquãdo pro recreare & relaxare animum. Cic. in Catone: Et corpora quidem defatigatione, & exercitatione ingravescũt:

animi

animi autem se exercendo levantur. ¶ Ad corporis Levationem transtulit Plin. lib.28. cap.4: Levatur illicò percussus à pœna. Levare opinione. Cic. de Amic. Qui hac opinione non modò verbis, sed etiam opere levandi sunt. ¶ Aliquando ponitur pro curare, sive sanare. Plin. lib.7. cap.2: Crates Pergamenus in Hellesponto circa Parium genus hominum fuisse tradit, quos Ophiogenes vocat, serpentum ictus contactu levare solitos. ¶ Composita hujus verbi sunt, Allevo, elevo, relevo, & sublevo, de quibus suis locis.

Lĕvassŏ, Antiquum verbum pro Levo, sicut abjurasso, pro abjuro. Cic. de Senect. ex Ennio: O Tite si quid ego adjuto, eurámve levasso.

Lĕvātĭo, f.t. Levamen, mitigatio, consolatio, animi remissio & relaxatio, aberratio à dolore, solatiũ. [ארכה *aruchâh* ארטא *marpe.* ἀναψυχή, ἀνάπαυσις. Gall. *Allegement.* Ital. *Alleuiamento.* Germ. Ein leichterung/ein trost. Hisp. *El aliuio.* Pol. *Pocięcha, vlżenie.* Vng. *Meg könyebbités, vigasztalás.* Ang. *An easing of paine or sorow.*] Cic. ad Attic. lib. 12: Levatio quædam est, si minus doloris, at officii & debiti. Idem 1. Tuscul. Quæ levationem habent ægritudinum.

Lĕvamĕn, inis, n.t. Levatio, levamentũ. [ארכה *aruchâh* ארטא *marpé.* ἀναψύξις, ἀνάπαυσις. Gall. *Soulagement, allegeance, soulas.* Ital. *Alleuiamento, alleggiamento.* Ger. Ein leichterung/ das einen etwas leichter vnd ringer macht. Bel. Een verlychtinge Hisp. *El aliuio.* Pol. *Vlżenie.* Vng. *Meg könnyĕles, könnyebség.* Ang. *An easing or diminishing of paine.*] Cic. ad Attic. lib. 12: Quod si esset aliquod levamẽ, id esset in te uno. Virg. 3. Aeneid. Heu genitorem omnis curæ, casusq; levamen Amitto Anchisen.

Lĕvāmĕntum, ti, n.t. Levamen. [Pol. *Vlżenie.* Vng. *Könny ebség.* Ang. *An easing of paine or sorow.*] Cicer. 5. de Finib. Nos autem non solùm beatæ vitæ istam oblectationem videmus, sed etiã levamentum miseriarum. Plin. lib. 8. Epist. Studia unicum doloris levamentum. Tacit. lib. 3: Sed revertentibus post laborẽ, quod honestius quàm uxorium levamentum.

Levor, Levus. Vide LAEVUS.

Lex, f.t. [Pol. *Prawo.*] In urbe Roma nec nisi à magistratibus, nec nisi comitiis ferebantur: sed quia nec unus magistratus, nec una comitia erant, antiùs ab uno, an ab omnibus magistratibus, & utrùm unis, an omnibus comitiis ferrentur, aperiendum videtur. Ferebãtur leges à magistratibus majoribus quatuor, uno minore: à majoribus, prętore & consule, qui ordinarii magistratus erant, item à dictatore, & interrege, qui majores quidem, ordinarii tamen magistratus non erant: neque populi comitiis creabantur. Censor autem, etsi erat inter majores magistratus, jus tamen ferendæ legis, aut habendorum comitiorum non habebat, minor magistratus, qui leges ferret, tribunus pl. erat: nam ædiles curules, quæstores, ædiles pl. III. viri capitales, III. viri monetæ cudendæ, tribuni militum tàm Rufuli, quàm Comitiati, etsi magistratus erant, leges tamen non ferebant. Legislatores autem vel tributis comitiis, vel centuriatis, vel etiam, ut in imperio mandando, & in adoptionibus, curiatis legem ferebant. si tributis, aut cum S.C. aut sine: si centuriatis, è S.C. semper. plus omnino dignitatis, atq; auctoritatis in centuriatis, sed potestatis non minùs erat in tributis, æquè enim populus universus tenebatur iis legibus, quæ tributis comitiis ferebantur, atq; iis, quæ centuriatis: idq; sancitum esse lege à Q. Hortensio dictatore lata, Lælius Felix memoriæ prodidit: cum antè jure eò, quod statuisset plebs, patricii non tenerentur; non enim advocare patricios tribuni pl. neq; ad eos referre ulla de re poterant, ita ne leges quidem propriè, sed plebiscita dicebantur, quæ tribunis pl. ferentibus accepta erãt. Hortensius, quæ rogata plebs sanxisset, ea pertinere ad omnes Quirites voluit: sive, ut jura plebis augeret, quum plebeius ipse esset: sive utili reip. consilio, quòd in libera civitate difficilem civium cõditionem discordię semina putaret. Legem laturus magistratus, scribebat eam domi, & cum peritis consultabat, ne quid contra populi rem, aut voluntatem sanciret, ne fortè pugnantia capita simul ferret, néve quid quod vetus aliqua lex, si ferretur, inane infirmumq; juberet esse (etsi, quæ postea ferretur lex, superiores omnes, præter sacratas, abrogabat) ne curationem, potestatẽ, commodúmve aliquod ipse sibi sua lege, aut collegis, cognatis, affinibus mandaret: quod leges duæ, Licinia, & Aebutia, fieri vetuerunt. Contra quas leges fecit P. Clodius: tulit enim (quod in oratione pro domo traditum est) ut sibi Ciceronis ædes liceret possidere. etiam illud in scribenda lege cavebatur, ne pluribus de rebus, quæ non ejusdem generis viderentur, una rogatione ferretur: quod fieri cùm lex Cæcilia & Didia vetabat, itaque à Clodio factum accusat Cicero pro domo sua, tum, faciendum non esse, indicat idem in suarum legum lib. III. his verbis: Qui agent, non plùs quàm de singulis rebus consulunto: nam, consulunto est, populum roganto: consulitur enim populus, cùm lex rogatur. itaq; in oratione pro Milone: Nihil, *inquit*, de ejus morte populus cõsultus, nulla quæstio decreta à senatu est & pro domo sua: Si populus de ista re consultus esset. & Festus: Rogatio est cùm populus consulitur. Addebatur illa exceptio, ut siquid jus non esset rogari, ne esset rogatum. quod in oratione pro domo notavimus. Item: si quid contra alias leges ejus legis ergô latum esset, ut ei, qui eam legem rogasset, impunè esset: Hæc dicebatur à Græcis νομοφυλακία, quod fuisse translatitium: hoc est, scribi solitum in omnibus legibus, tradit Cicero lib. III. Epist. ad Atticum. Hæc igitur, quæ præposui: quasi legitima à bonis viris in ferenda lege omnia cavebantur. sed, ubi rationem vicit libido, spreta bonorum consuetudine, nihil præter suam potentiam, & utilitatẽ in lege spectarunt: ideo sæpè leges Clodii, aut Vatinii, alienas à more majorum, acerbè reprehensas à Tullio videmus: Scripta lege, legislator bene de republica sentiens, antè quàm eam promulgaret, referebat ad senatum, ut quò plus ponderis majoremque vim lex haberet, de senatus eam sententia ferret: popularis verò, ac seditiosus magistratus sæpè, prætermissa senatus auctoritate, aut etiam contra senatus auctoritatem, legem rogabat. Promulgabatur deinde lex: id est, in publico ponebatur: est enim promulgare, ut ait Festus, quasi provulgare: id autem & fiebat, ut inspiceret qui vellet, inspectam consideraret, non solùm, ut intercedi posset antè quàm ferretur, verumetiam, ut aliquanto antè statuere cuivis liceret, utrum cùm ferretur, antiquanda an accipienda lex esset: adde etiam illud, ut quivis monere legislatorem posset, vel de corrigenda, vel omnino de non ferenda lege. Spatium autem promulgationis, ut ex Dionysio, & aliis patet, quacunque de re ferretur lex, erat trinundinum: id est, per trinas nundinas. Quum enim nundinarum causa ex agris in urbem cives convenirent, per trinundinũ leges patere, ut à rustica plebe ter legi cognosciq; possent, voluerunt. quòd cùm M. Antonius non servasset, invehitur in eum Cicero Philippica v. his verbis: Vbi lex Cęcilia, & Didia? ubi trinundinum? & idem pro domo sua: Hora fortasse sexta diei quæstus sum in judicio, cùm C. Antonium collegam meum defenderem, quædam de rep. quæ mihi visa sunt ad illius miseri causam pertinere, hæc homines improbi ad quosdam viros fortes longè aliter, atq; à me dicta erant, detulerunt. hora nona, illo ipso die tu es adoptatus, si, quod in cæteris legibus trinũ nundinũ esse oportet: id in adoptione satis est trium esse horarum: nihil reprehendo: sin eadem observãda sunt, ut decrevit senatus M. Drusi legibus, quæ contra legem Cæciliam & Didiam latæ essent, populum non teneri: jam intelligis, omni genere juris, quod in sacris, quòd in auspiciis, quod in legibus sit, te tribunum pl. non fuisse. Neq; verò trinundinum ita interpretor, ut ipso tertiarum nundinarũ die latas esse leges existimem: cùm & Macrobius lib. I: Comitia nundinis haberi non potuisse, neque concionem advocare: id est, cum populo agere, licuisse, veterum testimonio probet: & Festus, nundinas non solùm inter ferias, sed etiam inter nefastos dies apud antiquos fuisse dicat: inter ferias, ne cum populo agi liceret, inter nefastos dies, ne lege. Nundinas, *inquit*, feriatum diem esse voluerunt antiqui, quò rustici mercandi vendendiq; causa in urbem convenirẽt, eumq; nefastũ, ne si liceret cũ populo agi, interpellarentur nundinatores. Aliud aũt erat, cũ populo agere: aliud lege agere: cũ populo agere, populũ est ad cõsiliũ, aut concilia vocare, ut ait Festus: lege agere, jus experiri, in judicio cõtendere. libro etiam IIII. Epist. ad Attic. per duos nundinarum dies neq; comitia esse habita, neque concionem ullam, his verbis Cicero declarat. Ante x. cal. nundinę, concio biduo nulla. Trinundinum igitur in eam sententiam dictum accipio, ut inter eum diem, quo promulgata lex erat, & eum, quo deinde ferretur, trinæ nundinæ intercederent, quò & sæpius, & à pluribus, urbem mercandi vendendiq; causa visitantibus, promulgata lex cognosci posset. Post tertias nundinas magistratus in eum locum, ubi legem laturus erat, sive in forũ, sive in campum Martium, populum convocabat, ibi cùm legem præco, subjiciente scriba, recitasset, tum (fortè etiam in toto trinundino, quotiescunq; populus coiisset, vel suadebant legem, vel dissuadebant; sed, maximè ac vehementer fieri solitum quo die ferenda lex erat, cõsentaneum est) primùm quidem is, qui legem promulgaret, populo suadebat, ut rogationem acciperet: sed post eum alii, nõ privati modò, quibus ab aliquo magistratu concio daretur: (nam alioqui concionandi potestas privatis non erat) verùm etiam quandoque magistratus, pro suo quisque sensu, vel suadebant. vel dissuadebant: suasorem rogationis eum, qui rogabat, fuisse, ita verisimile est, ut exemplis, quæ multa suppetunt, mihi esse utendum in re minimè dubia nõ existimem. quod autem minùs verisimile est, ut aliquis ejus rogationis, quam ferret, ipse dissuasor fuerit, id nisi testimoniis probem, credibile non erit: atq; hoc tum fiebat, cùm magistratus non è sua, sed è senatus sententia rogationẽ ferebat. neq; enim prohibebatur dissuadere ad populũ, quod non probaverat in senatu. Pisonis consulis exemplum habemus in

mus in epistola, Vereor. Ad Att. lib. 1: Piso, *inquit*, consul lator rogationis, idē erat dissuasor. quod Attico, ut novū & iniquū scripsit Cicero, cùm suadere suas rogationes reliqui solerent: unde illud Attici ad Ciceronem lib. 11. de legibus: Suade igitur, si placet, istam ipsam legem, ut ego, uti rogas, possim edicere: loquitur enim Atticus cum Cicerone, ut cum magistratu legem rogante, & quemadmodum in eo libro personam Cicero sustinet magistratus legem rogantis, quod proxima superiora verba declarant, Si quæ fortè leges à me hodie rogabuntur, quæ non sint in nostra rep. nec fuerint, tamen erant ferè in more majorum, qui tum ut lex valebat: sic Atticus civem agit de ipsa lege suffragium ferentem. quod indicat illud: Vt ego, uti rogas: possim edicere. refert enim modum illum tabellarum, quibus scisebatur lex: quæ his duabus erant literis signatæ, V. R. id est, uti rogas: cùm ea, quibus lex rejiciebatur, una litera, A, essent inscriptæ: quæ valebat, antiquo: hoc est, nihil novari volo, antiqua probo. Privatus legem Cinciam de donis & muneribus Q. Fabius Maximus suasit, Ogulniam de sacerdotiis P. Decius Mus, Voconiam de hæreditatibus M. Cato ille Cēsorius, Corneliam de reditu Ciceronis, Cn. Pompejus. Nec verò, qui privati item leges dissuaserint, invenire non facilè est. exemplum habemus in oratione pro lege Manilia, Q. Hortensii: in libro De amicitia, C. Lælii, & minoris Africani. Manilium legem, de bello Mithridatico Cn. Pompejo extra ordinē mandato, dissuasit Hortensius. Papiriam, de tribunis pl. reficiendis, Lælius, & Africanus. atq; hanc ipsam consuetudinem, ut privati legem suaderent, aut dissuaderent, indicat Livius lib. XLV. his verbis: Ita traditum erat, ne quis priùs intercederet legi, quàm privatis suadendi dissuadendiq; potestas facta esset: quò melius aut commoda legis aperirentur, aut vitia. quo persæpè evenit, ut aut ii, qui ad intercedendum venerant, desisterent, aut intercederent, qui non professi essent se intercessuros. & eodē libro infrā: Cùm in Capitolio rogationem eam Tit. Sempronius ferre vellet, & privatis lege dicendi locus esset: neq; ad suadendum, ut in re minimè dubia, quisquam procederet. Ser. Galba repente processit. item Cicero in oratione pro C. Cornelio, cujus extant reliquiæ quædam, cum Asconii commentariis editæ. Est, *inquit*, jus vetandi, dum privati dicunt, dum sitella defertur, dum æquantur sortes, dum fortitio fit: quibus in locis quū & Livius & Cicero de solis privatis meminerint, nō tamen eam potestatem solis privatis fuisse debemus existimare: partem enim pro toto posuerunt: quia privati & sæpiùs, & plures quàm magistratus, aut pro lege, aut contra legem dicere solerent. Magistratuum porrò vel suadentium vel dissuadentium legē exempla habemus hæc. M. Porcius Cato, ille sapiens, prætor Luciniam de cooptatione sacerdotum ad populum transferenda dissuasit: legem Manilium prætor Cicero luculenta, quæ extat, oratione suasit: Agraria Rulli iis, quæ extant orationibus consul idē dissuasit. Verùm hęc, quę paulò longius, ut illustriora fierent, produximus, paucis admodū verbis libro de Legibus III. Cicero comprehendit. Populum, *inquit*, docento, doceri à magistratibus privatisque patiuntor. in quo significatur, ut & ipsi magistratus, qui legem ferent, doceant: hoc est, de ipsa lege dicant, & dicere alios quoq; tùm magistratus, tùm privatos patiantur. Infrà verò, eodē libro, cùm dixit: De promulgatione, de singulis rebus, de privatis, de magistratibus audiendis, privatos posuit ante magistratus cùm suprà primùm magistratus, deinde privatos nominasset. quod si ad veritatem ordo referatur, priùs nominari privatos, deinde magistratus oportuit: prior enim privatis locus in suadenda dissuadendáve lege ideo datus est, ne si eos, qui magistratum gerebant, antè audissent, ab iis dissentire non auderent: idq; Dio historiæ suę libro XXXIX. scriptum reliquit: quos autem suadere, aut dissuadere leges solitos fuisse diximus, eos in oratione pro Flacco legis autores Cicero appellat: cùm autores intelligat vel accipiendæ legis, vel antiquandæ. Hęc de suadentibus dissuadentibusque legem: nunc de loco, unde suaderent aut dissuaderent. Nemo ad populū, nisi de loco superiore, concionabatur, sive is privatus esset, sive magistratū administraret: id autem ob eam causam, quò longiùs à stantibus in cōcione tùm exaudiri vox, tùm intelligi verba possent. concionabantur igitur, si in foro, de Rostris: quæ ad Comitium fuisse, propè juncta curiæ, Pędianus ait: si in campo Martio, vel alibi, de suggestu, aut editiore aliquo loco: concionari autē magistratibus pro ea, quam habebant, potestate, omnibus licebat: privatis, quod jam diximus, nisi concionem: id est, concionandi potestatem, à magistratu aliquo acciperent, non licebat. & quia sępiùs in foro, ubi Rostra fuisse diximus, quàm in campo, leges ferebātur: ideo sæpiùs pro Rostris, quàm in campo, cōciones habebantur: multò enim plures tributis comitiis, quæ, legum quidem causa, in foro, interdum & in Capitolio habebantur, quàm centuriatis, quæ in campo latas esse constat, cùm tribuni pl. qui comitia tributa, non centuriata, habebant, facillimè ad leges rogandas adducerentur, quippe qui leges non ferrent ex senatus autoritate: quod necesse erat de legibus centuriatis. Cùm suaserant dissuaserántve legem primo loco magistratus, qui legem ferebat: secundo privati: tertio reliqui magistratus: tùm præsentibus sacerdotibus, ut scribit Dionysius, & divina exponentibus, sitella, quam nominat Pędianus, deferebatur: in quam sive tribuum, si tributis comitiis lex ferretur: sive centuriarum, si centuriatis, nomina conjiciebātur: deinde, sortibus æquatis: hoc est, ita agitata sitella, nequa sors subsultaret, atque exiliret, sed pariter omnes æquatæ jacerent, sortitio fiebat, quæque prima vel tribus, vel centuria, quæ secunda, quæ tertia de sitella exiisset, eundem, quem sors dederat, in suffragio ferendo locum atque ordinem tenebat, hæc dum agerentur, siquis tribunus pl. legi vellet intercedere, locus erat: numquam autem ante situsionem dissuasionemque legis intercessionem fuisse, declarant illa proximè recitata, quæ Livius lib. XLV. Cicero in oratione pro C. Cornelio tradiderunt. Et quoniam de intercessione, quæ legem impediebat, mentionem fecimus (neque enim legi tantùm verùm & senatusconsultis, & prætorū decretis, aut judiciis intercessum esse, animadvertimus) omnibus de caussis, quæ, quò minùs promulgata lex perferri posset, impedimēto fuerunt, dicendū nobis est. Hę quinq; traduntur: prima, Intercessio, cùm tribuni pl. quorum propriè intercedendi jus erat, edita voce illa: Veto, de qua meminit Livius, intercedebāt: cujus generis exempla suppetunt. altera: Cùm is qui promulgaret, vel amicorum precibus adductus, vel senatus autoritate commotus, vel ipse sua sponte consilium mutabat: quod C. Manilius, & L. Cæcilius, uterque tribunus pl. diversis temporibus fecerunt: ille in lege de libertinorū suffragiis, hic in ea, quā de minuenda ambitus pœna promulgavit. tertia ratio fuit: Cùm neq; intercedente tribuno, neq; eo, qui promulgaverat, consilium mutante, comitiales dies: id est, eos quibus agi cum populo licebat, consul eximebat, vel supplicationibus decernendis, vel feriis indicendis, nō solùm iis, quæ Latinæ dicebātur, quas indicere soli consules poterant, sed etiam iis, quæ imperativæ quas non modò consulibus, verumetiam prætoribus ipsorū arbitratu licebat imperare, quo genere usum esse Marcellinū consulem, ut C. Catonis tribuni pl. legibus obsisteret, videmus in epistola, Placiturum, lib. II. ad Quintū Fratrem. Quartam causam, quæ & ipsa comitiis, quacunque de re haberentur, impedimento esset, Obnuntiationem inveni: quam omnes planè magistratus, ut ego arbitror, habebant: nam, quod oratione secunda in Antonium ita legitur: Nos nuntiationem solùm habemus, consules, & reliqui magistratus spectionem: duas dictiones, Nuntiationem & Spectionem, alteram alterius sedem, occupasse facilè crediderim, ut augures spectionem duntaxat habuerint, magistratus si modò augures essent, ut erat Antonius, idem consul, & augur, simul cum spectione etiam nuntiationem: hoc est, obnuntiationem: idque cùm ad ipsam Ciceronis sententiam magis quadrare, qui diligenter animum intenderit: intelliget: tum Festus Pompejus ita esse, depravatis ille quidem verbis, satis tamen apertè significat in dictione spectio: legamus igitur in ea oratione sic: Nos enim spectionem solùm habemus, consules & reliqui magistratus etiam nuntiationem, ut augures intelligat cùm: Nos. dicit: erat enim ipse augur: cùm verò, Consules, subjicit, in eo notet Antonii consulis insciti am qui se id auguratus jure posse diceret, quod, quia consulatum gerebat, multò facilius poterat: præterea ut de magistratibus obnuntiantibus, ita de auguribus de cœlo servantibus haud parum sæpè legimus: quod quidem spectionem significat: quæ tolleretur, si verum illud esset, Nos nuntiationem solùm habemus. Quod si quis dixerit ideò verum esse, nuntiationem solùm habuisse augures, quia spectionē, nisi jussi à magistratibus, non haberent: facilè refelletur: nam si augurum spectio non est, quia pendet à magistratuum voluntate: ne nunciatio quidem erit, quia pendet à spectione: quì enim esse potest nuntiatio, nisi spectio antecedat? præterea, si spectionem augur non habet nisi jubente magistratu: ne nuntiationem quidē habet: nisi eodē volente: neutram igitur habebit: quandoquidē non ipsius, sed magistratus in utraque potestas est. quomodo igitur consistit illud, Nos nuntiationem solùm habemus sive nuntiationem pro renuntiatione, sive pro obnuntiatione accipias? Quinta impediendi ratio fuit, Cùm de cœlo vel fulgebat, vel tonabat: erat enim in augurum disciplina, ut, Jove fulgente, tonante, comitia dimitterentur, quo genere impedimenti Pompejus Magnus in secundo consulatu, ne M. Cato prætor crearetur, comitia dissolvit. Redeo ad institutum. Sortitione tribuum aut centuriarū facta, dicebat is, qui legem ferebat: Si vobis videtur, discedite Quirites. de quo Pædiani verba subscribam: Cùm, *inquit*, id solùm superest, ut populus sententiam ferat, jubet unumquēque is qui fert legem discedere, quod verbum non hoc significat, quod in communi consuetudine est, de eo loco, ubi lex

fertur, sed in suam quisque tribum discedat, in qua est suffragium laturus: populus enim confusus, ut temperatius, ita & in concione. Livius autem libro II, ubi de lege Icilia sua loquitur: Consul, *inquit*, Appius negare jus esse tribuno in quēquam, nisi in plebeium: non enim populi, sed plebis cum magistratum esse, nec illum ipsum tum movere posse nisi prio patre more majorum quia ita dictum: Si vobis videtur, discedite Quirites. ubi, Discedite, dictum apparet, ad suffragia ferenda. libro verò III, ubi de Terentia lege agit, item significat, cùm ait: Quemadmodum se tribuni gessissent in probando delectu, sic patres in lege, quæ per omnes comitiorum dies ferebatur, impediunda gerebant. mirum erat vocæ, cùm discedere populū jussissent tribuni, quòd patres se submoveri haud sinebant. Cùm igitur de concione missi discederent, in suam quisque tribum, aut centuriam abiisset privatos homines invenio, qui de lege laborarent, non modò populum ut legem acciperet, ante lata suffragia rogasse, verumetiam, ne qui fallaciæ committeretur, ipsos aut tabellas distribuisse, aut distribuentibus alios præfuisse. idque, dubitare, proprio vocabulo dicebatur. quod muneris, quia fere obiri curaq; ab iis soleret, qui neq; ætate graves, neq; gestis honoribus insignes admodum essent, id tibi & à senibus, & à dignitate præstantibus præcipuè contigisse, gloriosè commemorat Cicero in Pisonem Hoc, *inquit*, certè video, quod indicāt tabellæ publicæ, vos rogatores, vos dubitores, vos custodes fuisse tabellarum: & quod in honoribus vestrorum propinquorum non facilis, vel ætatis excusatione, vel honoris, id in salute mea, nullo rogante, vos vestra sponte fecistis, eodemq; verbo eadē de re alibi est in oratione post reditum in senatu. Nec dubito, quin legendum sit, Dubitantur non Pupianum, in ea in Pisonem, in eo loco, An expectas, dum de te LXXV. tabellæ dubitantur? Primus quoq; libro XXXVI cap XV. hoc verbum usurpavit. Si [illegible] *inquit*, ille dominator orbis populus, qui gentes & aequavit. Cistis autem suffragiorum custodiendis certos homines à comitiis præfuisse, qui nomenclatores sint appellati, idem Plin. lib. XXXIII cap. II. scriptum reliquit. Tabellis dedebatur, primo loco centuriis, aut certe tribus suffragium ferebat, quę omnium tribuum aut centuriarum nominibus in sortem conjectis, prima dicebatur, de qua jam diximus, sorte exierat. eaque prærogativa dicebatur, quia prima rogaretur à magistratu, eiusque rei cum ea habebatur. Ab in prima tribu, aut centuria, quis primus videretur is, quē magistratus legem ferens deligebat, deligebat aūt, quē & dignitate præstare & rogationi suæ præter cæteros favere judicabat. utrumq; cognoscitur in oratione pro Plancio, in qua ita scriptū est: Nam quod primus se tribu legē de publicanis, tùm, cùm vir amplissimus consul id illi tribui per populum dedit, quod per senatū, si licuisset, dedisset, in eo crimen est, quam suffragium tulit, quis non tulit publice, nescio, quia primus scivit ratum id sortis esse vis, an ejus, qui tam legem ferebat? Si sortis, nullū crimen est in casu: si cōsulis, splendor etiam Planci, hunc ab summo viro principem ordinis judicatum. quo constat, ideo primū Plancium ad suffragium ferendum a Cæsare consule lectum esse, quia primus ordinis equestris judicaretur. quod ipsum confirmant illi pro domo sua Consuli ut homini P. Clodius eversa repub. civitatē adimere potuit, concilio advocato, conductis operis non solum egentium, sed etiam servorum, Sedulio principe: dixit enim, Sēdulio principe, pro primo omnium suffragium ferente, quod apertiùs proximè offendit, cùm ait: Sin autem is primus scivit: erat enim quodammodo legis ornamentum, cùm is eam scisceret primus, cujus in civitate non levis esset auctoritas, quod erat tatis clarè indicarent et, quæ ex oratione pro Plancio recitavimus: tamen in hac ipsa pro domo sua ita scripsit illustrius subjungit enim postea quæ proximè ad exemplū attuli, non magno intervallo: Tu hujus, ut ita tui præclari tribunatus hominis dignitate honestes, auctoritatem amplectaris quasi Clodius Sēdulii, tanquam clari hominis, nomen, publicis in tabulis ad legem honestandam scripsisset, aut fortasse etiam in æs simul cum ipsa lege incidisset. Cùm igitur ab eo, quem magistratus ipse primum delegisset, deinceps que ab aliis eisdem tribus, aut centuriæ pelata suffragia erant, tùm suffragiis in utramque sententiam dinumeratis, &, quomodo verecies loquebantur, dirempti, numeroque eorum cognito, ejus tribus aut centuriæ voluntas cognoscebatur, eaq; à præcone renuntiabatur, & eadem in reliquis tribubus aut centuriis ratione servata, ex majore tribuum cēturiarumve numero vel antiquabatur, vel scisce batur lex: ac de antiquata quidē lege nihil est dicendū. sciam autem, atq; acceptam, omnium civium jurejurando confirmari solitam legimus. itaque Q. Metellus, ille Numidicus, nec in legem Saturnini pervelatam juraret, in exilium abire malui, sibique potiùs de patria, quam de sententia decedendum putavit. quē anno pòst DXLIII imperatus non est M. Cato, is quem Uticensem hujusmodi nominant: qui cùm leges P. Clodii nullo neque jure, neque more rogatas putaret, in eas tamen juravit, consilio usus optimo ut Cicero ait in oratione pro Sextio: nam ab eo, quod omnes [illegible] fieri nō potest, cùm periculo desentire, temeritatis est deterre. Post jurejurandū, ut æs lex incideretur, quod indicat Livius lib III. his verbis: Cum quām in urbē haberetur, quod inde [illegible] leges decemvirales, quibus tabulis duodecim tabulæ egrederent, leges decemvirales, quibus tabulis duodecim tabulæ egrederent, & S. C. ubi cum publicis pecuniis, omniumq; publicarum rationum libris conditæ asservabantur. Fiat autem ærarium in Saturni Opisq; templo: templum autem in vico Ingario, ad Capitolii radices: unde septies millies H S. a Cæsare dictatore depositum, postillius interitum M. Antonius consul abstulit. & si tantum Opis in Philippica I. & II. ubi hac de re Cicero loquitur, mentio fit: puto, quod duabus cellis simulachra Opis & Saturni separatim dedicata colerentur. & ad Opis cellam propius, quàm ad Saturni, eam pecuniam Cæsar locasset. Primus tamen reipub. temporibus legē Iuliam in templo Divæ, quod in Aventino monte fuit, repositā esse, legimus in historia Dionysii. Quorum ratione perferendæ legis attulerint, q fere ponderis ad eos esse viderent, omnia ut arbitramur, persecuti sumus: perq; verò legis, quę vis esset, primum ut ū maximū ferendæ, proxima, utrum perpetua brevi dubitemus. Erat in lege summa vis, nō solùm, quia quod erat lege sanctū, ei Quirites omnes tenebantur, quod tribus legibus, una consulum Valeria Horatia, duabus dictatoris, Publilia, & Hortensia, cautum est: paucas tamen exceptio quibus non omnes planè cives astringebantur, quo lex esset. Est illi legem derogandis, animadvertendum. lata enim est post duas leges, consularem unam, dictatorias duas, à nobis proxime nominatas. N, quodcunq; postea cum populus jussit. id rata rumq; esse XII tab lege sanctum est) verumetiam, quia non, ut prætoris edictum, item lex annuo spatio terminabatur sed vigebat usq; dum alia lege abrogaretur: abrogatur verò omnes licet, præterquam quæ vi facta sunt, abrogatæ nunquam obligant. Irritè verò non facere, neque violanti legem, pœna fatetur cæteræ leges, [illegible] nes potuerunt, & abrogatæ multæ tamen tamen si nunquam [illegible]

cū,

eſt, quæ ipſa ſe contra abrogationem quaſi ſanctionis ſepimẽto nõ munierit, gravi pœna, multáve ei, qui abrogaſſet, irrogata: at multi multas abrogaverũt: neq; tamẽ ullã propterea ſubiêre pœnã: dixi jam, plus fuiſſe poteſtatis in eo, quod poſtremùm populus juſſiſſet, q̃ in eo quod antea juſſerat: id lege XII. tab. ſancitũ eſſet: juſſum aũt populi & ſuffragia fuerunt, quib. abrogabant᷑ leges: itaq; nõ quid antea populo placuiſſet, ſed quid ei poſtremũ placeret, ſpectari ſolebat. Senſit autẽ in hoc genere populus nõ ſemper è repub. nam quemadmodũ ſæpè malas leges bonus populus, ſic interdũ bonas malus abrogavit: à ſenatu verò nunquã lex ulla, niſi reip. cauſa, ſublata eſt, ut cùm Apuleio, Mario cõſule referẽte, S. C. dãnatę ſunt, quòd ab hoſte reip. L. Appuleio Saturnino rogatę eſſẽt: aut, cũ Livię cõſilio Philippi cõſulis ſublatę, qa cõtra auſpicia, q̃ ſervari lex Aelia jubebat, à M. Livio Druſo ſatę judicarẽtur: erant enim quatuor omnino genera (ut ipſa ferè Ciceronis verba uſurpẽ, q̃ ſunt in oratione ꝓ C. Cornelio) quib. ꝓ ſenatũ more majorũ ſtatueret᷑ aliqd de legib. unũ hujuſmodi placere legẽ abrogari, ut Q. Cæcilio, M. Iunio coſs. q̃ leges rem militarẽ impedirẽt, ut abrogarent᷑, atq; hoc genere nõ abrogabat legẽ ſenatus (nam abrogare propriè populus dicebatur) ſed, ut abrogaretur ſtatuebat. Alterũ genus erat: quę lex lata eſſe dicerẽt᷑, ea nõ videri populũ teneri, ut L. Martio, Sex. Iulio coſs. de legib. Liviis: quę ut uno S. C. tollerẽt᷑, Philippus cõſul, Livii inimicus, obtinuit à ſenatu. Ideo aũt, hujuſmodi legib. nõ videri populũ teneri, ſenatus decernebat: qa cõtra auſpicia latas eſſe augures monuiſſent: tãta Romę fuit in augurib. authoritas: de quib. lib. II. de Legib. hęc à Cic. ſcripta legimus: Quid religioſiùs, quã cũ populo, cũ plebe agendi jus aut dare, aut nõ dare? qd leges, nõ jure rogatas, tollere? Tertiũ, de legũ rogationib. quo de genere ꝓſæpè S. C. fiunt, ut de lege Calpurnia, de ambitu q̃ derogaret᷑. Quartũ genus, quòd ea Ciceronis oratio mutila admodũ eſt, neq; in ipſa, neq; in Pędiano interprete, ac ne alibi quidẽ, quòd ſciã, invenitur, me tamẽ in eã partẽ cõjectura ducit, ut exiſtimẽ, cũ aliquẽ ſenatus hoſtẽ judicaret, ſimul, ut ejus quoq; leges, quæ quidẽ adverſus rempub. eſſent, tollerẽtur, eodẽ S. C. aut alio, ꝓximè facto judicaſſe. quarum enim maximè legũ cauſa ꝓnicioſus patrię civis damnatus ſit, & à repub. remotus, eas ipſas leges in repub. nõ hæſiſſe, ſed abjectas in loco eſſe, etiãſi ab hiſtoria nõ ꝓdat᷑, veri tamẽ ſimillimũ eſt. quale fuit qd᷑ de legib. Saturnini ꝓximè, & de legib M. Antonii traditũ eſt. Poſtremũ illud eſt, cũ, verbo qdẽ, neq; à Senatu neq; à populo. tacito aũt omniũ conſenſu ꝓ deſuetudinẽ, leges abrogabantur. id qd᷑ & Iulianus Iuriſconſultus notavit. Agamus nũc de loco ferẽdæ legis: is erat interdũ Prata Flaminia, qui poſtea circus Flaminius dictus eſt, interdum etiã lucus Petelinus, quãdoq; Capitoliũ, ſed plerumq; forũ, aut campus Martius. De pratis Flaminiis, luco Petelino, Capitolio, Liv. teſtis eſt: de foro declarãt illa ꝓ C. Rabirio Poſtumo: Si lex fer᷑et᷑: cõvolaretis ad Roſtra: erãt enim Roſtra in foro. dixit aũt: Convolaretis ad Roſtra, quũ hoc ſubintelligeret, ut inde legem diſſuaderetis. & apertè in oratione I. in Antoniũ, & in V. & pro domo: & ubi nõ? de campo inde cõſtat, quòd cũ leges centuriatis comitiis ſępè latæ ſint, centuriata porrò comitia in campo eſſe habita, omnes hiſtorię narrẽt: man. feſtè ſequitur, ut leges cẽturiatis comitiis latę, in campo latæ ſint. Hìc oritur alia cõſideratio, locóne ſacro an profano ferret᷑ lex. ſacro potiùs quã profano crediderim: primũ, quòd in Roſtris, q̃ locus erat auguratus, templũq; dicebatur, ſępè à magiſtratu ferret᷑. Itaq; pro Sextio: Princeps, *inquit*, rogationis Q. Fabricius templũ aliquãto ante lucẽ occupavit, occuparat enim, ut legẽ ferret. qd᷑ illa verba ꝓ Milone declarant: Potuítne Fabricio, viro optimo, cũ de reditu meo legẽ ferret, pulſo? Occuparat aũt Roſtra, nõ templũ alicui deo ſacrũ: quod ipſe Cic. declarat infrà, in eadẽ pro Sext. ſubjũgens, Tribunos pl. ferro è Roſtris à Clodio pulſos. Fabriciũ intelligẽs, ſed clariſſimè in Vatiniũ his verbis: Cũ L. Vectiũ judicẽ in Roſtris, in illo, inquã, augurato tẽplo ac loco collocatis, & Liv. lib. 8: Naves, *inquit*, Antiatiũ partim in navalia Romæ ſunt ductę, partim incenſæ: Roſtrisq; earũ ſuggeſtũ in foro extructũ adornari placuit? Roſtraq; id templũ appellarũ. Altera eſt ratio, ꝓ leges à P. Clodio tribuno pl. in templo Caſtoris latas invenio. quod indicat illud in Piſonẽ: Eodẽ in templo, eodẽ, & loci veſtigio, & tẽporis, arbitria nõ mei ſolũ, ſed patriæ funeris abſtuliſti. Nã illud eodẽ in tẽplo, ego ſic interpretor, quo in tẽplo, legẽ de mea pernicie tulerat Clodius, eodẽ in tẽplo de Macedonia tibi tradẽda ſtatim legẽ tulit: quã tu provinciã ad arbitriũ tuũ ꝓ meo funere, quod idẽ funus patrię fuit, ipſe pactus eras, itaq; provinciã lege traditã, quaſi pręmiũ à Clodio debitũ abſtuliſti. Et apertiùs in oratione pro domo ſua: Cũ arma, *inquit*, in ædẽ Caſtoris cõportabas, nihil aliud, niſi, uti nequid ꝓ vim agi poſſet, machinabare. In libris aũt De inventione: Flaminiũ, *inquit*, eũ, qui cõſul rempub. malè geſſit bello Punico ſecũdo, legem agrariã per ſeditionẽ ad populũ ferentẽ, pater ſuus de tẽplo deduxit, accerſit᷑ majeſtatis. & apud Liviũ, antè quã Roſtra in foro extructa eſſent, de tribunis pl. legũ rogandarũ cauſa in templum coẽuntibus, non ſemel mentionem fieri videmus. Ferebat ergo magiſtratus legẽ in tẽplo: ferebat ſuffragia de lege populus circa templũ: locũ enim tantæ multitudini ullo in tẽplo fuiſſe, credibile nõ eſt. Cũ verò lex à magiſtratu ferret᷑, eodẽ in templo alios quoq; magiſtratus affuiſſe, eos nimirũ, qui cũ magiſtratu legẽ ferente conſentirẽt, legimus in oratione in Vatiniũ. Quę quidẽ leges, *inquit*, anno pòſt, ſedentib. in tẽplo duobus nõ conſulibus, ſed ꝓditoribus hujus civitatis, ac peſtibus, unà cũ auſpiciis, cũ interceſſionibus, cũ omni jure publico cõflagraverũt. Oſtẽdi latã in tẽplo legẽ, cũ in foro ferebatur: hoc eſt, tributis comitiis. quid cũ in campo centuriatis? tum in templis deorũ nõ exiſtimo, quę in campo nulla fuiſſe legimus: quo tamẽ in loco à magiſtratu ferret᷑, eum locũ antè auguratũ fuiſſe crediderim. nam ſi tributis comitiis ſemper in tẽplo, cur centuriatis, quæ majorũ rerũ cauſa habebãtur, profano in loco lex ferretur? ſed fortaſſe videri poſſit infirma conjectura, addamus exemplum, ut dubia res teſtimonio probetur. Liv. lib. III: Tribuni, *inquit*, ut impediẽdę rei nulla ſpes erat, de proferẽdo exercitu agere, eò magis, ꝙ, & augures juſſos adeſſe ad lacũ Regillum, fama exierat, locũq; inaugurari, ubi auſpicato cũ populo agi poſſet: ut quicqd Romæ vi tribunitia rogatũ eſſet, id comitiis ibi abrogaretur. Inter leges autẽ, quæ in foro, & eas quæ in cãpo ferrent᷑, dixi jam hoc interfuiſſe, quòd in foro tributis comitiis ferrẽtur, in cãpo cẽturiatis, nũc adjungo, primũ illud, cẽturiatis comitiis eas eſſe latas, q̃ è S. C. ferebantur: deinde illud, quę & cẽturiatis comitiis ferrẽtur, eas, ſi à S. C. nõ ferrentur, patribus quidẽ autoribus ſemper eſſe latas, id quod non à primis reipub. tẽporibus, ſed tantũ poſt Publilii Philonis dictaturã obſervatũ eſt. Hunc enim dictatorẽ legẽ tuliſſe, ut legũ, q̃ comitiis centuriatis ferrentur, ante latũ ſuffragiũ patres autores fierent, ſcribit Liv. lib. VIII: quo ſignificatur non omnes antea leges, q̃ centuriatis comitiis ferrẽtur, à S. C. aut patribus autorib. eſſe latas: quòd ſi factũ nunquã antea nõ erat, conſuetudine ſervata, quę in Numa Rege creando eſt inducta, ut ſcilicet, antè quã populus ſuffragiũ iniret, patres in incertũ comitiorũ eventũ autores fierent, Publilius in plebẽ propenſus, qa plebeię gentis erat, quod ſenatui liberẽ erat, id neceſſariũ fecit, quodq; more factũ erat, id ut lege fieret: ſua lege ſanxit. Neq; verò, quod ait Liv. patres autores fierẽt, expono patres S. C. probarẽt: fiebat enim de re & re lata, & diſputata S. C. qd porrò referri & diſputari opus erat id, quod omnino probari à ſenatu Publilia lex juberet? nã de quo fit S. C. id ejuſmodi eſt, ut improbari & abjici potuerit: eſt aũt & probatũ, & acceptũ, quia major pars ſenatus ita ſenſerit: at in hoc nõ, utrumvis licere, neq; pluriũ ſenatorũ voluntatem ſpectari, Publilius voluit. ſed quaſi ab univerſo ſenatu jam probatũ eſſet, ita, vellẽt nollent, patres autores eſſe. ergo ſic exiſtimare debemus: & eas leges, q̃ centuriatis comitiis ferrentur, poſt legẽ Publiliã aut è S. C. aut certè patribus autoribus eſſe latas, & eas, quæ ante legẽ Publiliã centuriatis comitiis latæ erant, aliàs è S. C. alias ſine S. C. Patribus tamen autoribus, alias neq; è S. C. neq; patribus autorib. eſſe latas. Nihílne igit᷑ interfuit, dicet aliquis, inter leges, quæ patribus autoribus, & eas, quæ è S. C. ferrentur? nihil planè ante legẽ Publiliã: nam, ſive S. C. ſive patribus autorib. ferrentur, è ſenatus volũtate ferebant᷑. poſt legẽ autẽ Publiliã multũ inter hujuſmodi leges interfuit. atq, adeò tantũ, quantũ inter ſecundã & adverſam voluntatem intereſt: nam ſecunda ſenatus volũtate ferebantur eę leges, quę S. C. probatæ jam erãt: adverſa verò nonnunquã eæ, quarũ patres autores fiebant: probabãt enim inviti, lege coacti. Itaq; honorificẽtius habebatur id, quod è S. C. centuriatis comitiis latũ eſſet, quã id quod iiſdẽ comitiis patribus autoribus: ſed extremis reipub. tẽporibus nullã legem cẽturiatis comitiis ſine S. C. patribus autorib. latam invenio. permultas aũt S. C. iiſdẽ comitiis: ſive, ꝙ abrogata ſit Publilia lex, ſive quòd, poſtea quàm Q. Hortẽſius dictator multis annis poſt Publiliũ legẽ tulerit, ut eo jure quod plebs ſtatuiſſet, omnes Quirites tenerẽtur, nihil attinuit patres autores de eo fieri, quo, vel ſi autores ipſi nõ fierẽt, tamẽ omnes cives æquè tenerẽtur. itaq; magiſtratus aut à S. C. centuriatis comitiis, aut, ſi ſenatus diſſentiret, tributis leges tulerũt (quanquã & leges multę tributis comitiis ex S. C. latæ ſunt) cùm lege Hortẽſia eandẽ vim haberent leges tributis comitiis latæ, quã habuerũt antea leges eæ, quę centuriatis comitiis patribus autorib. latæ erant. Hìc fortaſſe quæretur, ante Publiliam legẽ omnésne leges, quas Senatus, ſive centuriatis, ſive tributis comitiis ferri cuperet, ferrent᷑ è S. C. an verò aliæ è S. C. alię verò ſine S. C. tantùm patribus autoribus. utrunq; factũ eſt: nam neq; omnes è S. C. neq; omnes patribus autorib. latæ ſunt. Delatis è S. C. teſtimoniũ res nõ deſiderat: exemplorũ enim plena ſunt omnia: patribus aũt autoribus minus quidẽ multę, ſed aliquot tamẽ latæ ſunt: ut Petilia de ambitu, à tribuno pl. tributis comitiis lata, de qua Liv. lib. VII: Quæretur etiã, utrũ centuriatis comitiis leges à majore tantũ magiſtratu, an etiã à minore ferrentur. Faciamus quod oratores ſolẽt: qui cùm teſtibus rem probare nõ poſſunt, argumentãtur à ſimili, & hoc genere ſępè

fidem faciunt: item nos cùm centuriatis comitiis à minore magistratu leges latę sint, nécne, affirmare nō possimus, quia neutrum ab antiquis proditum est, similitudinē sequemur, & quod in cęandis magistratibus fieri solitum est, idem in ferēdis legibus observatū esse dicemus: nam si creādis magistratibus centuriata comitia nunquā nisi à majore magistratu habita sunt: itidem, ferendis legibus nunquā, nisi à majore esse habita consentaneum est. Illud autem est: esse igitur & hoc dicemus. neque enim, cur non sit, aut ratio suadet, aut exempla demonstrant. Ex libro Pauli Manutii de legibus Romanis.

Lex, Dicta putaſ quòd publicè legatur, ut omnibus nota sit, & ab omnibus observetur. [תורה *toráh* דרת *dárhath*.] Gal. *Loy, ordonnance, constitution.* Ital. *Legge.* Ger. Ein Gesatz. Hisp. *La ley.* Pol. *Prawo, vstawa.* Vn. *Törvény.* An. *A law written.*] Hanc quidē definiunt esse generale jussum populi, aut plebis rogante magistratu, & hoc duntaxat in libera civitate. ¶ Quinetiam regū & principū jussa leges dici cœpta, præsertim Imperatoris, postquā in eum populi Romani majestas translata fuit. Rogabat magistratus populū, quod cōstituendum esset, populus jubebat. Id jussum si generale erat, & ad omnes pertinens, lex dicitur: si ad singulos cives spectabat, privilegiū est. Cic. 1. de Legib. sic legē definit, quòd sit ratio summa insita in natura, q̄ recta suadeat, prohibeatq; cōtraria. Legū appellatione, Leges duodecim tabularū, Senatusc̄ōsulta, Plebiscita, Edicta Prætorū, Decreta principū, Legitimæ actiones, Interpretationes prudentiū, & alia id genus cōtinentur. Legis virtus est imperare, vetare, permittere, punire. Dicimus elegāter, Lege agere cū aliquo: qd̄ aliter dicimus. Actionē intēdere in judicio, sive judicio experiri. Plaut. in Aul. Lege agito mecu, molestus ne sis, & cœnā coque. ¶ Interdum lege agere, est exequi sententiā à judice latam, sive judicis jussum pagere: ut si judex sententiā tulerit, ut q̄ vincti sunt, virgis cędantur, deinde secum ferianſ: & lictori dicat Iudex. Lege age: hoc est, exequere sententiā. Liv. de Campanis li. 26: Fulvius acceptas literas, neq; resolutas, quū in gremio reposuisset, præconi imperavit ut lictorē lege agere juberet. i. ut de damnatis supplicū sumeret. ¶ Legibus aliquē solvere, pulchrè etiā dicit, quod nūc *Dispensare* vulgus vocat. Liv. 10. ab Vrb. Tribuni pleb. nihil id impedimēto futurū ajebant, se ad populū laturos, ut legib. solveret. Is legibus solvi dicit, aut special: privilegio cōcedatur, ut legib. parēre nō teneat. Cic. Philip. 11: Qui ex ędilitate Consulatū petit, legib. solvatur. ¶ Legē ferre, est populo aliqd̄ proponere, rogareq; velitne id ita ut recitatū fuerit jussum esse, & p̄ legē habere. Cic. Post reditū: Legē Tribunus pleb. tulit ne auspicia, &c. ¶ Cōdere leges, est leges præscribere. Cic. de Leg. Cōstat profecto ad salutē civiū, civitatiq; incolumitate vtamq; omnū quietā, & beatā cōditas esse leges. Vnde Cōditores legū dicuntur, quos Legislatores appellamus. νομοθέται, quales apud Athenienses fuerūt Draco & Solon: apud Lacedæmonios Lycurgus: Romę, Decēviri. Pro eodē etiā dicimus, Cōponere leges, cōstituere legē, sancire leges, dare leges, imponere leges, ferre leges: quibus cōtraria sunt, abrogare, tollere, rescindere, antiquare. ¶ Lex quoq; p̄ cōditione ponit. Plaut. in Aul. Agedū, istū ostēde quę cōditiōnis syngraphū inter me, & amicā, & lenā: leges percge. ¶ Dicimus & Hac lege sive ea lege, i. hac cōditione, sive hoc pacto, sive hoc jure. Cic. 3. Tusc. Ea lege nos essē natos, ut nemo in perpetuū esse possit expers mali. Ferent in Evm. Verùm heus tu, lege hac tibi meā astringo fidē. ¶ Accipiſ nōnē lex p̄ norma, sive regula. Cic. 3. de Orat. Hanc igit̄, Crassus inquit, ad legē cū exercitatione, tum stylo, qui & hoc maximè ornat, acli mat, formāda vobis oratio est. Idē in Orat. Quò etiā difficilius est oratione uti q̄ versibus, q̄p in illis certa quędā & definita lex est, quā sequi oportet. ¶ Lex Cornelia, quā Cornelius Sylla Dictator tulit adversus fallarios, cujus pœna erat in liberū, deportatio, & bonorū omnium publicatio: in servū, capitis supplicū: ut docet Martianus l. 1 ff. Ad legē Corneliā de falsis. ¶ Lex Lepidiana, quā Lepidus tulit: q̄ & sumptuaria dicta est, q̄p cœnarum sumptus restringeret. ¶ Lex Licinia, lata est à Publio Licinio Crasso divite: cujus ferędę tantū studiū ab optimatibus impensum est, ut Senatusc̄ōsulto juberet̄, ut ea tantummodo p̄mulgata, antequā trinundino cōfirmaretur, ita observaret̄ ab omnibus, quasi jam populi sentētia comprobata esset. Hujus legis summa erat, ut Calendis, Nonis, Nundinis, liceret cuiq; in dies singulos duntaxat triginta asses edēdi causa cōsūmere: cæteris verò dieb. ne amplius apponeretur quā carnis arida pōdo tria, & salsamentorū libra, & qd̄ ex terra, vite, arboréve natum esset. ¶ Lex Municipalis, quā unaquæq; urbs sibi privatim cōstituit. ¶ Lex Orchia, prima omniū de cœnis lata ad populū fuit, quā tulit Orchius Tribunus pl. de Senatus sentētia, tertio pòst anno quā Cato Censor fuerat. Hæc numeru tantū convivarū præscribebat, jubebatq; ut patentib. januis cœnitaret̄, quò observatio ejus videri posset. ¶ Lex plagiaria, quę adversus plagiarios erat lata: hoc est, qua puniebātur ii qui aliena mācipia ad fugā incitabāt, vel fugitiva receptabāt. Vide PLAGIVM. ¶ Lex Satyra sive satura, dicebatur q̄ uno rogatu multa simul cōprobabat, quasi saturata & multis legibus gravida. ¶ Lex tabellaria, suffragia scribere nō permittebat, sed puncto notare jubebat. *νόμος πινάκιος* ¶ Lex & regio, *νόμος καὶ χώρα*. Admonet proverbiū serviendū & obtēcūdandum esse moribus regionis in qua versaris. ¶ Lex in manibus, *ἐν χεροὶ νόμος*: id est, Lege manuū: dicitur quū res vi geritur, non ex præscripto legū. Aeschines contra Timarchum. Quod Cic. ait 3. de Legib. magistratum esse legem loquentē, legem autem mutum magistratum, persimile ejus est, quod de pictura & poësi dictum Simonidi tribuitur: picturam esse taciturnam poësim, poësim autem picturam loquentem. P. Victor.

Lēgislātŏr, toris, m. t. Legis scriptor, qui legē scripsit, & ad populum tulit. [תחוקק *mechokék.* *νομοθέτης.* Gal. *Legislateur, qui fait loy ou ordonnāce.* Ital. *Colui che fa la legge* Ger. Ein Gesatzgeber Hisp. *El que haze ò da la ley.* Pol. *Prawo vstawcza.* Vn. *Törvén szerző, törvenyadó.* An. *A law maker or giver.*] Dicitur etiā legumlator, & seperatim lator legū, vel lator legis, & legū scriptor. Liv. 4. bel. Maced. Noster legumlator non in paucorum manu Rempub. esse voluit. Cic. 4. in Catil. Latorem legis Semproniæ jussu populi pœnas Reipub. dependisse.

Lēgĭfĕr, ri, Legislator. [תחוקק *mechokék* *νομοθέτης.* Vng. *Törvényadó.*] Ovid. 3. Amor. Eleg 9: Optavit Minos similes sibi legifer annos.

Lēgĭfĕrā, fœmininum. [תחוקקת *mechokéketh.* *ἡ νομοθέτουσα.* Vngar. *Törveny adó.*] Virg. 4. Aen. -mactant de more bidentes Legiferæ Cereri, Phœboque, patriique Lyæo.

Lēgĭrupă, legirupę. com. p. Legis pfractor, q legē frangit. [*παραβάτης νόμου.* Gall. *Rompeur & violateur des loix.* Ital. *Huomo che rompe leggi, conditioni, patti.* Ger. Ein Gesatzbrecher. His. *El que quitta la ley.* Pol. *Prawo'omcza.* Vn. *Törvényszegő.* An. *A breaker of the lawes.*] Plaut. in Pseud: Impudice, sceleste, verbero, bustirape, furcifer, socifraude, parricida, sacrilege, perjure, legirupa, pernicies adolescentum.

Lēgĭrŭpĭo, onis, Qui rumpit leges. [*παραβάτης νόμου.* Gall. *Violateur, infracteur de loy.* Ital. *Lo istesso.* Ger. Ein Gesatzbrecher. Hisp. *Quitador de ley.* Pol. *Lamacz prawa.* Vng. *Törvény törő, fölbontó.* Ang. *A breaker or violater of the lawes.*] Plaut. in Rudent. Iube modò accedat propè hunc legirupionem.

Lēgĭtĭmus, a, um, Quod est æquū, justū, conveniens, lege, more atq; instituto majorū factū: [כדיק *tsaddík* *γνήσιος, νόμιμος, χρηματίζων.* Gal. *Legitime, selon la loy.* Ital. *Legittimo.* Ger. Gesatzlich/ordentlich nach furschreibung des Gesatzes. His. *Iusto y hecho por ley.* Pol. *Wedlie vostawy, prawa, porzatku.* Vn. *Törvény szerént való.* An. *Lawfull, according to the lawe.*] ut, Vxor legitima. Mart. lib. 5: Quæ legitimā causa nupsit tibi Lęlia Quinte, Vxorem porcs hanc dicere legitimam. Ovid. 10. Metam. Ergo legitima vacuus dum conjuge lectus, &c. Aetas legitima ad petendum Consulatum, Livius 5. bell. Pun. Amor legitimus, Ovid. Epist. 13.

Lēgĭtĭmă, est portio hæreditatis, jure naturali liberis debita, Munuscula dicta. Sic appellata, quòd fratrum naturales leges alimentorum vice subrogatur. Fer. Instit. Quibus mod. test. infir. § Igitur quartā. Politus dubitat, an hæc portio hodie Quartæ nomine venire debeat.

Lēgĭtĭmē, adverbium, Rectè, justè. ex lege [*νομίμως* Gall. *Legitimement* Ital. *Legittimamente.* Germ. Nach dem Gesatz/ordentlicher. Hispan. *Legitima y rastamente.* Polon. *Sprawiedliwie, słusznie.* Vngar. *Törvény szerént.* Ang. *Lawfullie.*] Cicero 1. Offic. Iustè & legitimè imperāti. Idem pro A. Cecinna: Is qui legitimè procurator dicitur. Cujus contrarium est Illegitimum. Vnde legitimi filii qui secundum legem nati sunt.

Lēgŭlēĭŭs, legulei, m. t. Qui legum studia sectatur, seu versatur in legibus. [*νομικός.* Gall. *Legiste.* Ital. *Colui che studia nelle leggi, leggista.* German Ein Gesatzgelehrter/ einer der sich der Gesatzen annimpt. Hispan *Letrado y docto en las leyes.* Polon. *Wprawiach fie czowiek.* Vngar. *Törvény tudo.* Angl. *A lawier, a fogger in the law.*] Cicero 1. de Orat. Ira & tibi Iurisconsultus per se nil nisi legulejus quidam cautus videtur, & acutus præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum.

Lēgālĭs, e, om. t. Quod ad legem pertinet. [*νομικός.* Gall. *De la loy, des appartenances de la loy.* Ital. *Pertinente à lege.* German. Das zu dem Gesatz gehört Hispan. *De ley ò pertenesciente à la ley.* Polon. *Prawni.* Vngar *Törvényhez valo* Ang. *Of or belonging to the law.*] Quintil. lib. 3 cap. 10: Aliquando etiam incidere possunt legales tractatus in privata maximè consilia.

Lexipyretas, Medicinas nominant quæ febres finiunt, *ἀπὸ τῦ λήγειν τοὺς πυρετούς.*

Lexĭs. hujus lexeos. [נשא *nasá* *λέξις.* Gall. *Parole, diction.* Ital. *Vocabulo, voce.* German. Ein Wort Hisp. *Palabra.* Polon *Slowo.* Vngar. *Ige, beszéd.* Ang. *Speath, a worde.*] Dictio. Cic. 3. de Orat. Quām lepidè lexes compostæ ut tesserulæ omnes Arte pavimento atq; emblemate vermiculato. Ex Poëta.

L ante L

LIB In notis antiquorum, libertas, vel liberius, vel liberti. LIB. LIBQ POSTQ. EOR. libertis, libertabusque posterisque eorum. L. L D.A. C. lex Iulia de adulteriis coërcendis. L. I D,

A G. Lex Iulia divi Augustini. L. II. locus injuriæ. L. II. Q locus injuriæ Quiritum. L. I M P L. locus imperialis. L. I I. F. locus inter fines. L I T R. literæ. L. I V. R E P. lex Iulia repetundarum. L L. Lælius. L. L. Lucii libertus, vel Lucii liberti, vel Lucius libertus, vel Livii libertus, vel laudabiles loci. L. L. L. Lucii liberti locus. L. L. L. M. M. lacerat lacertũ Largii mordax Memmius vel Menius. L. L. Q. E. libertis libertabusq; eorũ. L. L V C. Q. F. Lucius Luceius Quinti filius. L. M. Lucius Muræna vel Miræna, Locum monumenti, vel locus mortuorum. L. M A N. Lucius Manlius. L. M. D. locus mortuis dedicatus, vel locus manibus dicatus. L. M. E. lex mecum est. L. M V. Lucius Muræ næ L. N. Latini nominis. L. N N. F. Lucius Nonius Faustinus.

Liæ, Sunt foramina quæ in summo mali recipiunt funes. [Polon. *Dura wmaſcyie ktora powroż przyciąguia.* Vngar. *ör fa lyukai*]

Libadion, λιβάδιον. Ger. Tauſentguldt. Pol. *Centurzia.*] Herbæ genus quæ noſtris vulgò *Centaurion minus* appellatur: inde nomen habet, quòd fontibus & locis irriguis gaudeat. Nam Græci fontium ſcaturigines λιβάδας appellant. Plin. li. 25. c. 65.

Libāmĕn, Libamentum, Vide LIBO.

Libanochros, λιβανοχρως, Gemma quæ thuris ſimilitudinem oſtendit, & ſuccum mellis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Lĭbanōtĭs, penult. prod. hujus libanotidis, pen. cor. [λιβανωτὶς. Ger. Roßmarin. Polon. *Rozmarin.* Vngar. *Roſmarin.* Ang. *Roſmary.*] Frutex odorem thuris habens, qui roſmarinus appellatur. Plin. lib. 19. cap. 12: Libanotis radicem habet oluſatri, nihil à thure differentem. Vſus ejus poſt annum ſtomacho ſaluberrimus. Quidam eam alio nomine roſmarinum appellant. Hactenus Plinius. Ejus tres ſunt ſpecies, quas vide apud Dioſcoridem.

Libanotis, Conizæ tertia ſpecies, apud Dioſcorid. libro 3. capite 137.

Libatio, Vide LIBO.

Libella, Vide LIBRA.

Libellio, Libellus, Vide LIBER priore correpta.

Libens, Libenter, Vide LIBER.

Lĭbĕr, ra, rum, Sui juris, in ſua poteſtate: huic opponitur Servus. [חפשי *chophſchi.* ἐλεύθερος. Gall. *Libre, franc.* Ital. *Libero, non ſeruo.* Ger. Frey. Belg. Vry. Hiſp. *Libre de ſeruidumbre.* Pol. Wolni, *ſwobodni.* Vn. *Szabados.* An. *Free, at libertie, not bounden.*] Cic. 2. de Nat. deor. Qui de libera matre eſt, liber eſt. Idem pro Cecin. Non poteſt jure Quiritium liber eſſe qui in numero Quiritium non ſit. ¶ Aliquando liberum etiam dicimus pro otioſo, & omni negotio, curáve vacuo: ut Soluto, libero que animo eſſe, apud Cic. 4. Verr. Idem 1. Offic. Si ab omni animi perturbatione liber ſis. ¶ Liber etiam pro eminenti & extanti. Varro in Eumenid. ut citat Nonius: Iterum Tragici prodeant cum capite libero, cum antiqua fronte. ¶ Item pro magno, ſeu valido. Ovid. Epiſtol. 8: Perfruor infœlix liberiore malo. Hinc campus liberior, ἐλευθερία, qui amplus eſt, lateque patens, & in quo equi libero inoffenſoque curſu vagari poſſunt. Indeque ſumpta tranſlatione, Oratores liberum ad dicẽdum campum nactos dicimus, quum in locum latè patentem inciderunt, amplam ſuppeditantem materiam ad latiùs expatiandum. ¶ Libera uti lingua, παῤῥησιάζεσθαι, eſt audacter loqui quod ſentias, nihilque aut potentiæ alicujus, aut gratiæ tribuere. Plautus in Ciſtel. Quia quum adeò me complevi flore Liberi, Magis libera uti lingua collibitũ eſt mihi. ¶ Libero corde fabulari, eſt fabulari liberè, & ſine timore. Plaut. in Epid. Facilè tu iſtuc ſine periculo, & cura corde libero Fabulare Iovi. ¶ Liberæ ædes, quibus quis uti poteſt, tanquã ſuis. Plaut. in Mil. Liberæ ſunt ædes, liber ſum autem ego, me uti volo liberé. ¶ Liberum arbitrium, eſt animi voluntas, ac ſententia libera. Livius 7. bell. Maced. Et permiſſo libero arbitrio, ne in corpora ſua ſæviretur, metuebant. Cicero voluntatem liberam vocat. ¶ Liberum cœlum, quod omnibus æquè commune eſt. Cicero 1. Tuſculan. Et in liberum cœlum, tanquam in domum ſuam, venerit. Liberæ literæ, quæ liberiùs atque audaciùs loquuntur. Cicero ad Atticum libro 1: Itaque neque Achaicis hominibus, neque Epiroticis paulò liberiores literas committere audeo. ¶ Libera mandata, quæ plenam rei conſtituendæ poteſtatem habent. Livius 7. bell. Maced. His quæ præſentis diſceptationis eſſent, libera mandata de ſumma rerum Senatus conſtituit. ¶ Liberum tempus: id eſt, vacuum quo omni cura ſoluti ſumus. Cicero 1. de Finibus: Nam libero tempore, quũ ſoluta nobis eſt eligendi optio, quumque nihil impedit, *&c.* ¶ Aliquando liber qui nulli rei eſt obnoxius: ut, Liber à delictis, qui nulli delicto eſt obnoxius, apud Ciceronem pro lege Agrar. ¶ Liber à fide, qui fidem ſolvit. Livius 7. bell. Pun. Ita tollit inducias, ut liber à fide incœpta exequeretur. ¶ Liber ab irriſione, qui nihil aut fecit, aut dixit, cur meritò poſſit irrideri. Cicero 4. Acad. Liber igitur à tali irriſione Socrates, liber Ariſto Chius, *&c.* ¶ Liber à legibus: id eſt, ſolutus à legibus: Plautus in Trin. Ambitio jam more ſancta eſt: libera eſt a legibus. ¶ Sic liber à prædonibus, Liber à metu. ¶ Sine præpoſitione: ut Liber omni cura animus: apud Ciceronem 1. de Finibus. Sic, Liber pavore, liber metu, liber religione animus. Aliquando cum genitivo conſtruitur pro liberali. Plaut. in Amphitr. Nam ego vos noviſſe credo jam, ut ſit pater meus, Quàm liber harum rerum multarum ſiet. ¶ Liberum eſt mihi, elegantèr dicitur, pro licet mihi vel poſſum, & in arbitrio meo conſtitutũ eſt. Plin. in Epiſt. Erit enim & poſt emendationem liberum nobis vel publicare, vel continere.

Lĭbĕrē, Ingenuè & liberaliter, ſuo more ſive arbitrio, audacter. [ἐλευθέρως. Gall. *Librement, franchement.* Ital. *Liberamente, ſplendidamente.* German. Frey. Hiſpan. *Libremente.* Polon. Wolne, *ſwobodnie.* Vng. *Szabadom.* Ang. *Freelie, frankelie.*] Terentius in Andria: -túne hîc homines adoleſcentulos Imperitos rerum, educatos liberè in fraudem illicis? Plautus in Bacch. An nón vides, ut ſolæ liberè graſſentur? Liberè vivere: id eſt, ſuo more vivere neque ſubjici alterius voluntati. Terentius in Andria: Nam is poſtquam exceſſit ex ephebis Soſia, Liberiùs vivendi fuit poteſtas. Liberè loqui, eſt confidenter loqui, ita ut nihil gratiæ tribuas, aut potentiæ cujuſquam, παῤῥησιάζεσθαι. Cicero pro Plancio: Aſperius (*inquit*) loquutus eſt: imò verò liberius.

Lĭbĕrtās, libertatis, f. t. Servituti oppoſita eſt: [חפשה *chophſchah.* ἐλευθερία Gall. *Liberté, franchiſe* Ital. *Libertà, franchezza* Ger. Freyheit Belg. Vryheyt Hiſpan. *Libertad o licencia.* Pol. Wolność. Vngar. *Szabadſág.* Ang. *Fredome or libertie.*] quam ſic definit Florentinus l. Libertas. ff. De ſtatu hominum: Libertas, eſt naturalis facultas ejus quod cuique facere libet, niſi quod vi aut jure prohibetur. Cicero in Paradox. Libertas eſt poteſtas vivendi ut velis. ¶ Accipitur etiam libertas pro eo quod Græci vocant παῤῥησίαν: hoc eſt, pro loquendi, admonendi, ſententiam dicendi, increpandique audacia: poteſtas, quum ſcilicet quidvis quod ſentimus, liberè loquimur, nullius reſpectu, gratia, aut potentia commoti. Et in hac ſignificatione libertas accipitur ferè in meliorem partem, eique opponitur Aſſentatio. Licentia verè in malam ferè partem, quum quis libertate intemperanter abutitur, & procaciter. Eſt enim licentia immoderata impunitaque quædam facultas agendi, dicendique quicquid velis. Quintilianus, quæ in aliis libertas eſt, in aliis licentia vocatur. Terentius in Heavton. Deteriores omnes ſumus licentia. Vſurpatur tamen quandoque licentia pro libertate in bonam partem, ut apud Ciceronem libro 3. Officiorum: Nobis autem noſtra Academia magnam licentiam dat, ut quodcunque probabile maximè occurrat, id noſtro jure liceat defendere. Idem libro 1. ejuſdem operis: Magnis enim illi & divinis bonis hanc licentiam aſſequebantur. ¶ Libertas quandoque etiam in malam partem accipitur, pro effræni quadam animi libidine. Cicero 5. Verrina: Nunquam ipſimet nobis præcideremus iſtam licentiam, libertatemque vivendi. Idem pro Flacco: Græcia hoc uno malo concedit, libertate immoderata, & licentia concionum. Adimere libertatem, eſt aliquem libertate ſpoliare. Cicero pro Domo: Quod idem in poſterum de extraordinariis poteſtatibus libertatem ademiſſes. ¶ Amittere libertatem, Ibidem: Nemo civis Romanus aut libertatem, aut civitatem poſſit amittere, niſi ipſe autor factus ſit. Dicimus præterea, Dare libertatem alicui, habere libertatem, largiri libertatem, retinere libertatem, recipere libertatem, tenere libertatem, vindicare in libertatem: quorum exempla nuſquam non occurrunt. ¶ Libertas, etiam libertatis dea dicebatur, cujus templum in Aventino conſtitutum fuiſſe narrant hiſtoriæ. ¶ Libertas accipiendo dicitur pro ingenuitate. Hermogen. l. 40. D. de liberali cauſ. Cum pacto partitionis pretii major viginti annis venalem ſe præbuit, nec poſt manumiſſionem ad libertatem proclamare poteſt. ¶ Libertatis nomen propriè convenit in manumiſſos, ſed transfertur ad multa. Eſt enim libertas primùm quæ ſervum liberat à domino, deinde quæ nexu a creditore: quandiu enim vinculis ob æris alieni gravitatem tenetur, liber non eſt: tertiò, quæ civem à magiſtratus injuria. Quovis enim delicto ac ſcelere (uno excepto perduellionis crimine) cives Romani à ſecuribus & faſcibus: id eſt, à nece & verberibus, veterum legum Valeriæ, Porciæ, Semproniarumque beneficio, defendebantur. Poſtremò latiùs etiam libertas diffanditur, cùm jus illud ſignificatur, quod inter omnes cives æquum, nullo neque fortunæ, neque dignitatis diſcrimine leges conſtituunt, ut omnes liberi ſint, nemini quiſquam, præterquam legibus, pareat. Ex quo etiam liberi populi dicebantur, qui ſuis legibus uterentur, nequeregibus, neque cuiquam populo parerent, neque omnino cuiquam vectigal ullum penderent: qualis aliquando Carthago, Corinthus, Athenæ, ipſa verò ultrà quingentos annos Roma fuit. P. Manut. in Additam.

Lĭbĕrālĭs, le. om. t. Benignus, munificus: [נדיב *nadhib* שוע *ſchoah* ἐλεύθερος &, ἀνδρεῖος. Gall. *Liberal, franc.* Ital. *Liberale, magnifico.*

gnifico. German. Freygeb. Belg. Liberael. Hiſpan. *Liberal, franco.* Polon. *Szczodri, hoiny, dawca.* Vngar. *Adakozo bw'kezw'.* Ang. *Liberall, free, harted.*] cui contraria ſunt Parcus, avarus, avidus, tenax, & ſordidus. Cicero pro Quint. Roſcio: Liberalis avidũ fraudaſſe dicitur. Idem pro Cælio: Huic tanto facinori tua mens liberalis conſcia eſſe non debuit. Idem pro Qu. Roſcio: Roſcius ſemper liberaliſſimus, munificentiſſimus que fuit. Cicero libro 3. de Orator. Quid tàm porrò regium, tàm liberale, tàm munificum, quàm opem ferre ſupplicibus? ¶ Sunt etiam qui ita diſtinguãt, ut liberalis ſit, q parvis & privatis hominib. beneficia præſtat: munificus, qui magnis, & in magnis rebus: ſic liberalitas, naturæ benignitas, quæ maximè in præſtanda opera amicis perſpicitur, & verſat' inter privatos & parvos homines: munificentia, inter magnos. Quod nomen à Libero patre (ſi Valerio Maximo credimus) deductum eſt. ¶ Accipitur quandoq; liberalis pro egregia forma, & eleganti. [Pol. *Cgudni.*] Plautus in Milite: Lepida & liberali forma eſt. Terentius in Evnuch. Quàm liberali facie, quàm ætate integra! ¶ Liberali ingenio dicitur eſſe, qui ingenuus eſt, & apertus. Terentius in Adelph. Nam ingenium novi tuum liberale. ¶ Liberale reſponſum: hoc eſt, dignum ingenuo, & libero homine. Cicero ad Atticum, libro 3: Quòd ſi non modò tu, ſed quiſquam fuiſſet, qui me Pompeii minus liberali reſponſo perterritum, à turpiſſimo concilio revocaret, *&c.* ¶ Liberale conjugium eſt, quod inter ingenuos & liberos fit. Terentius in Andria: Spero conſuetudine, & conjugio liberali devinctum, Chreme, Dehinc facilè ex illis ſeſe emerſurum malis. ¶ Liberale judicium, & cauſa liberalis, in quo de alicujus agitur libertate. ἐλευθερία δίκη. Quintil. libro 6. cap. 4: Quod fecit Longus Sulpitius, qui quum ipſe fœdiſſimus eſſet, eum, contra quem judicio liberali aderat, ne faciem quidem habere liberi hominis dixit. Plautus in Curcul. Memento promiſiſſe te, ſi quiſquam hanc liberali Cauſa manu aſſereret, mihi argentum omne redditum iri. Terentius in Andria: Nam ego illam liberali cauſa aſſero manu. Vbi Donatus: Ordo eſt, Ego liberali cauſa aſſero illam manu: & ſunt juris verba, à quibus etiam aſſertores dicuntur vindices alienæ libertatis. Vide ASSERO. ¶ Liberales artes, quæ ſolius ingenii, non manuum miniſterio peraguntur. ἐλευθέρια μαθήματα. cujuſmodi ſunt Grammatica, Dialectica, Geometria, cæteræque id genus: ideo liberales dictæ quòd liberum hominem potiſſimùm deceant: nam manibus corporisque labore victum quæritare, illiberale quiddam habet & ſervile. Cicero 1. de Invent. Quos habuerit artium liberalium magiſtros, quos vivẽdi præceptores, *&c.* Plinius libro 14: Peſſum iére vitæ pretia: omnesque à maximo bono liberales dictæ artes in contrarium cecidêre, ac ſervitute ſola profici cœptum. Cicero de Orat. ingenuas artes appellat. Studia liberalia, Tacit. lib. 3. Liberalis doctrina, Cicero 5. de Finib. Liberalis eruditio & doctrina, idem 2. Tuſc. ¶ Illiberales verò, opificia quæ in manuum opera conſiſtunt: habent enim ſervile miniſterium.

Lĭbĕrālĭtās, f. t. Munificentia. [בדבה *nedhabdh* נדיבה *nedhibâh.* ἐλευθερότης. Gall. *Liberalité, honeſte largeſſe.* Ital. *Liberalità, magnificenza.* German. Freygebigkeit. Belg. Liberaelheyt. Hiſp. *Liberalidad, franqueza.* Polon. *Szczodroſc, hoinoſc.* Vng. *Bwkezwſeg.* Ang. *Liberalitie, bountie, freehart in geuing.*] Cicero 5. de Finibus: Nam quum ita nati factique ſimus, ut & agendi aliquid, & diligendi aliquos & liberalitatis, & referendæ gratiæ principia in nobis contineremus, *&c.* Idem 1. Offic. Iuſtitię eſt conjuncta beneficentia, quam eandem vel benignitatem, vel liberalitatem appellare licet. Liberalitas (ut inquit Speuſippus) eſt habitus qui in quærendis, erogandisque pecuniis decorũ ſervat. Hoc eſt, decens & moderata acquiſitio, & erogatio pecuniæ, avaritiæ, & prodigalitatis extremis tanquam finibus circunſcripta. Nam ſi non tantum, quantum oportet, tribuas, avaritia oritur: ſin excedas in dando modum, desque plus quàm oportet, & cui non oportet, & quando, & qua cauſa non oportet, in vitium laberis prodigalitatis. ¶ Aliquando ita accipitur liberalitas, ut ſervili metui opponatur. Terentius in Adelph. Pudore & liberalitate liberos retinere ſatius eſſe credo quàm metu.

Lĭbĕrālĭtĕr, Largè, munificè, indulgenter, liberè, ſplendidé. [ἐλευθερίως. Gall. *Liberalement, franchement.* Ital. *Liberalmente, magnificamente.* German. Freygebitlich. Belg. Liberaelyck. Hiſp. *Liberalmente, francamente.* Polon. *Szczedrze.* Vngar. *Bwkezwen, bwsen.* Ang. *Liberalie, bountifullie.*] Cicero 4. Verrin. Hi porrò, qui ſucceſſerunt, vehementer iſtius cupidis liberaliter ex iſtius cibariis tractati, non minus acres contra me fuerunt. Cicero 3. de Finibus: Eſſeque hominis ingenui, & liberaliter educati, velle bene audire à parentibus. ¶ Liberaliter eruditus is dicitur qui optimis artibus inſtitutus eſt. Cicero 2. Tuſculan. Sed ſi poſſumus, eos excitemus, qui liberaliter eruditi, adhibita etiam diſſerendi elegantia, ratione & via philoſophantur. Sic Liberaliter inſtructus, apud Cæſarem libro 3. bell. Civil. Liberaliter ſervire: id eſt, alacri animo, libenter obſequendo. Terentius in Andria: Propterea quòd ſerviebas liberaliter. Saluſt. Exercitum quem in Aſia ductaverat, luxuriosè, nimisque liberaliter habuerat. Cujus contrarium eſt Illiberaliter: de quo ſuo loco.

Lĭbĕri, orum, plur. tantùm numer. m. ſ. Dicuntur filii vel filiæ: quanvis etiam Liberorum appellatione unicus filius, & unica filia intelligatur. [בנים *banim.* τὰ τέκνα, παῖδες, γόνοι. Gall. *Enfans ou enfant, lignee.* Ital. *Figliuoli.* German. & Belg. Kinder. Hiſpan. *Los hijos.* Polon. *Dziatki.* Vngar. *Magzatok, fiak.* Angl. *Children.*] Cajus in l. Non eſt. ff. De verborum ſignif. Non eſt ſine liberis, cui vel unus filius, unáve filia eſt. Terentius in Hecyra: Qui illum decrerunt dignum, ſuos cui liberos committerent. Sic & Cicero: En cui tuos liberos committas: quum de uno ageret. Olim tamen in uſu erat nominativus ſingularis, liber, pro filio. Catul. in Argon. Optavit genitor primævi funera gnati, Liber ut innuptæ potiretur flore novercæ. ¶ Item nepotes & pronepotes, cæterique ex his deſcendẽtes, Liberorum appellatione continentur. Paulus ff. de Grădib. affin. l. Iuriſconſult. Liberi, *inquit*, vocantur uſq; ad trinepotem. Calliſtratus l. Liberorum. ff. de Verborum ſignif. Liberorum appellatione nepotes, & pronepotes, cæterique qui ex his deſcendunt, continentur: hos enim omnes Liberorum appellatione lex duodecim Tabularum comprehendit. Similes patri liberi, Seneca in Medea. Parere liberos, idem Thebaid. Procreare liberos, Quintilianus libro 3. capite 8. Auctus liberis. Tacitus libro 3: Tanquam auctus liberis Druſus domum Germanici magis urgeret. Dare operam liberis, eſt procreandorum liberorum cauſa cum uxore rem habere. Cicero 1. Offic. Liberis dare operam re honeſtum eſt, nomine obſcœnum.

Lĭbĕrtŭs, m. ſ. Qui quum eſſet ſervus, factus eſt liber: ita dictus quaſi liberatus. [ἀπελεύθερος, ἀπελευθερωθείς. Gall. *Affranchi & mis en liberté.* Ital. *Fatto libero di ſeruo.* Germ. Ein freygelaſſner. Hiſp. *El que de ſieruo fue hecho libre.* Pol. *Wolno puſczoni.* Vng. *Szabados.* Ang. *A franckling, heyat is enfranchiſed.*] Hujus contrarium eſt Patronus. Plautus in Aſin. Magis decorum eſt, libertũ potiùs quàm patronum, onus in via portare. Vlpianus eum eſſe libertum definit, quem quis ex ſervitute ad civitatem Romanam perduxit. Quintil. libro 7. cap. 8: Patrono in libertum manus injectio ſit. Idem lib. 11. cap. 1: Eadem pro libertis adverſus patronos obſervantia.

Lĭbĕrtă f. p. [ἀπελευθερωθεῖσα. Gall. *Affranchie & miſe en liberté.* Ital. *Fatta libera, francata.* Hiſpan. *Puesta à libertad, hecha franca y libre.* Polon. *Wolna.* Vngar. *Szabadoſſá tetetẽt.* Angl. *She yat is enfranchiſed.*] Horatius 1. Serm. Satyr. 11: at hunc liberta ſecuri Diviſit medium fortiſſima Tyndaridarum. Modeſtinus: Libertis libertabusq; meis, libertum libertæ teſtatoris non contineri.

Lĭbĕrtīnŭs, ni, m, ſ. cujus antitheton eſt Ingenuus, ἀπελεύθερος, ἐξελεύθερος. Libertus ad patronũ refertur. Per libertinũ enim ſignificamus conditionem hominis, ſicut per ingenuum: per libertum verò privatum quendam reſpectu ad patronum. Plaut. in Milite: Ingenuam, an libertinam? Propriè itaq; libertini dicũtur, qui ex libertis procreati ſunt: hoc eſt, qui ipſi quidem nunquam ſervierunt, ſed quorum parentes, antequã filii naſcerentur, è ſervitute manu emiſſi ſunt. Cic. 4. Philip. Ipſe ex libertini filia ſuſcepit liberos. ¶ Poſtea tamen Libertinorũ, & Libertorum vocabula in eadem ſignificatione uſurpari cœperunt, pro iis ſcilicet, qui poſt juſtam ſervitutem, libertatem eſſent conſecuti. Quod manifeſtiſſimè oſtendit Suetonius in Claudio his verbis: Ignarus temporibus Appii & deinceps aliquandiu, libertinos dictos, non ipſos qui manumitterentur, ſed ingenuos ex his procreatos.

Lĭbĕro, beras, act. p. Manumitto, & ex ſervo libertũ facio, libertate dono, in libertatem traduco. [חשש *chippéſsh* להב *hitshil* פלט *pillét.* ἐλευθερόω, ἀπολύτρωσις. Gal. *Deliurer, mettre en liberté* Ital. *Liberare, donare la libertà.* Ger Freyen/ledigẽ/ erlõſen Belg. Vryen/ verloſſen. Hiſp. *Librar de ſeruidumbre ò peligro.* Pol. *Wizwaliam, wibawiam.* Vng. *Meg ſzabaditom.* Ang. *To infranchiſe and ſet at libertie, to deliuer.*] Propriè heri eſt, quũ ſervũ de poteſtate ſua emittit. Nonnunquã tamen & ſervus ſe liberare dicit', cũ ex fœderato populo ſit. Cic. 1. de Orat. Siquis apud nos ſerviſſet ex populo fœderato, ſeſeq; liberaſſet. ¶ Aliquãdo forẽſe verbũ eſt, idẽ ſignificans quod abſolvo, & ab actione intẽtata liberũ judico. ἀφίημι. Cic. pro Cluent. Iudices hũc quẽ jam bis cõdemnatum acceperãt, liberarũt. Idẽ 4. Verr. Qui Sopatrũ eodẽ illo crimine liberarãt. ¶ Præterea generale verbũ eſt ſignificans, ex moleſtia, damno, vel periculo eripio. Cic. Att. Ne tu me ſolicitudine magna liberaris. Liberare fidem, eſt præſtare, pmiſſum. Cic. pro Flac. Ipſo tamẽ Fufiis ſatisfacit abſentibus, & fidẽ ſuã liberat. Liberare ſe ære alieno, eſt creditam pecuniã creditori numerare. Cic. ad Att. lib. 6: Ita multæ civitates ære alieno liberatę, *&c.* Liberare itẽ debitorẽ dicit' creditor, aut ejus hęres quum

quum quod sibi debebatur, ei acceptum refert. Papin. l. Quũ hæres. ff. de Liberat. legat. Quum hæres rogatur debitorem suum liberare, de eo tantùm cogitatum videtur quod in obligatione mansit. Paulus l. Legavi Titio. ff. eodem titulo: Si is cui Titius debebat, debitum ei remittere voluerit, nihil interest hæredem suum jusserit, ut eum liberaret, an prohibeat eum exigere: utroq; enim modo liberandus est debitor, & utroque casu competit ultrò ad liberandum debitorem actio.

Lībĕrātŏr, liberatoris, m. t. Vindex libertatis. [מחושׁ *mechappéſch* מצּיל *matſtsil* מפלט *mephallét*. ἐλευθερωτής. Gall. *Qui deliure & met en liberté*. Ital. *Liberatore, chi mette en libertà*. German. Ein erlõſer. Hiſp. *El que libra*. Polon. Wyzwalacz, *wibawca*. Vngar. *Szabadito*. Ang. *He that deliuereth and setteth at libertie*.] Cicer. ad Attic. Patriæ liberatores urbe carebant ea, à cujus cervicibus jugum servile dejecerant. Idem alibi: Romæ nostri liberatores utò esse non possunt.

Lībĕrātĭo, nis, f. t. Actus liberandi, dimissio, absolutio. [הבלה *hatſſalàh* פלטה *peletáh*. ἐλευθέρωσις, λύτρωσις, ἄφεσις, ἀπαλλαγή. Gall. *Deliurance*. Ital. *Liberatione*. German. Erlõſung / erledigung. Hiſpan. *Libramiento*. Polon. Wyzwolenie. Vngar. *Szabadités*. Ang. *An enfranchiſing, or ſetting at libertie*.] Cicero in Piſon. Reorum acerbiſſimæ damnationes, libidinoſiſſimæ liberationes. ¶ Accipitur præterea liberatio pro acceptilatione, quæ à Græcis ἄφεσις dicitur, ſive pro abſolutione à nexu. Vnde Titulus est in Pand. de liberatione legata.

Lĭbĕr, bri, priore corr. m. ſ. Propriè corticis genus est tenuius, quod in phillyras plures dividi potest: cujusmodi erant quæ papyris in Aegypto detrahebantur, chartæq; usum præbebant. [טלה *petſaláh*. φλοιός. Gall. *Eſcorce d' arbre*. Ital. *Scorza d' albero*. Ger. Baſt / die inner bawm rinden. Belg. Schorſe. Hiſpan. *La cortexa del arbol*. Pol. *Kora zdrzewa, na iakiei przed winalezieniem papieru piſſano*. Vng. *Ia hèy*. Ang. *The barke of a tree*.] Cicer. 1. de Nat. deor. Trunci obducuntur libro aut cortice, quò sint à caloribus & frigoribus tutiores. Plin. libr. 13. cap. 11: Palmarum foliis primò scriptitatum: deinde quarundam arborum libris. Indifferenter tamen pro quovis cortice positum invenitur. Col. li. 5. cap. 10: Ita librum arboris inolescere sinito. Virg. 1b. Aegl. Nec si quum moriens alta liber aret in ulmo. Idem 2 Georg. huc aliena ex arbore germen, Includunt udoq; docent inolescere libro. Et quoniam libri: hoc est, tenuiores arborum cortices, chartæ olim usum præbebant, codices quoque qui ex iis compaginari solebant, libri. [ספר *sépher*. βιβλος. Gall. *Liures*. Ital. *Libri*. German. Bücher. Hiſpan. *Libros*. Pol. *Kſiegy*. Vngar. *Kõnyv*. Ang. *A booke*.] dicti sunt: obtinuitque usus ut quanvis mutata re, aliisq; jam inventis chartarum generibus priscum tamè manserit nomẽ, libriq; dicantur qui ex pluribus concinnati sunt chartis, ex quacunq; materia præparatis. Idẽ & codices dicitur, ab arborũ caudicibus, ex quibus antiqui tabulas ligneas ad scribendi usum solebant conficere, easq; cera obducere. Cic. Att. Demetrii librum de concordia tibi remisi. ¶ Quãdoq; tamen libros vocant operis alicujus partes, certaq; segmenta, in quæ totũ opus distinguitur. Græci λόγους, τόμους, vel βιβλία appellant: ut Virgilii Aeneida in XII. libros distinctam esse dicimus. ¶ Liber præterea ponitur pro *inventario*, ut vulgò dicitur, sive *registro*, quod & *repertorium* dicitur. Cic. 5. Verr. Misit literas ad Carpinatium, quas ego Syracusis apud Carpinatium in literarum allatarum libris, Romæ in literarũ missarum apud Tullium magistrum familiarem tuum inveni. Budæus. ¶ A` liber, quãdo corticem significat, sit verbum Delibro, penult. corrept. quod est corticem detraho. ἀπολεπίζω, ἀποφλοιῶ. Vide suo loco.

Lĭbĕllŭs, li, m. ſ. Parvus liber. [χαρτάριον, βιβλίον. Gall. *Vn liuret, petit liure*. Ital. *Libretto*. Ger. Ein büchlin. Belg. Een boexten. Hiſp. *Librillo*. Pol. *Kſiążeczka*. Vng. *Kõnyuetske*. Ang. *A litle booke*.] Martial. lib. 14: Omnis in hoc gracili Xeniorum turba libello Constabit numis quatuor empta tibi. ¶ Aliquãdo veteres usi sunt pro epistola sive tabella. Brutus ad Cic. li. 11: Ne de Planco quidem spem adhuc abjecit, ut ex libellis ejus animadverti. ¶ Inde libelliones dicti sunt, de quibus infrá. ¶ Libelli etiam dicuntur quod vulgus *ſupplicationes, ἱκετηρίας*, appellat: quos Martial. Supplices libellos nominavit illo hendecasyllabo: Idẽ supplicib. vacat libellis. Tales enim principibus dari solent ad negotia explicanda à subditis, in quibus petitiones continentur. Suetonius in Cæs. pro eodem sine addito dixit libellum, Libellumque indicem insidiarum, ab obvio quodam porrectum, libellis cæteris, quos sinistra tenebat, quasi mox lecturus commiscuit. ¶ Libellus ponitur etiam pro commentario, quam *memoriam* vulgò vocant. Quintil. libr. 12. cap. 8: Pessimæ verò consuetudinis est libellis esse contentum, quos cõponit aut litigator, qui confugit ad patronum, aut alii ex genere advocatorum. Quo in loco, teste Budæo, libellus accipitur pro scripto memoriæ causa parato, pro quo etiam libellum memorialem dicimus. Suetonius in Iul. Cæs. Epistolæ quoq; ejus ad Senatũ extant; quas primùm videtur ad paginas & formã memorialis libelli convertisse. ¶ A` Cicerone autem ad Attic. Libellus mandatorum dicitur, in quo memoriæ causa, quæ alicui mandantur, sive injunguntur, sunt perscripta. ¶ Libellus etiam, eodem Budæo teste, dicitur Epistola assertoria, quam vulgò *certificationem* vocamus: ut quas vectigalium & tributorum immunes ad publicanos destinare solent, ne pro vectura res suas advehentes, importantésve inhibeant. Paul. in l. si Publicanus. ff. de Publican. Significẽt, *inquit*, id, libello manu sua subscripto, eumque ad publicanum mittant. ¶ Est & libellus mensuræ genus. Cato de Re rust. cap. 15: Parietes villæ si locet in pedes centum: id est, pedes denos quoquoversum, habeat libellum in pedes quinos, *&c.* ¶ Dicitur quoque libellus scripti genus, quo aliquis in judicium vocatur. Plautus in Curc. Vbi tu es qui me bello Venereo citastis? ecce me sisto, ades cõtrá. ¶ A` libellis autem ministri illi esse dicuntur, qui principi in hoc negotio subserviunt, ut supplices libellos accipiant, evolvant, iisque respondeant. Suetonius: Epaphroditum à libellis capitali pœna condemnavit. ¶ Libellos proponere, est scriptum aliquod in locis publicis affigere, quibus notũ aliquid omnibus fit. Cic. pro Quintio: De quo libelli in celeberrimis locis proponuntur, huic ne perire quidem certè, tacitè, obscureq; conceditur. ¶ Libellos signare, sive subnotare dicitur is, qui libellis supplicibus, quas vulgus *requeſtas* vocat, respõdet. Plin. in Epistol. Sedeo pro tribunali, subnoto libellos, conficio tabulas. Pro eodem legitur & libellos agere: ut in l. scriptum. de Distract. pign. Rescriptum est ab imperatore [illegible] ante Papiniano: id est, Papiniano libellis [illegible] præfecto. ¶ Apud Legulcios libellus [illegible]. Nam est libellus accusationis, convictionis, reprehensionis, & hujusmodi. ἔγκλημα, πρὸς πίστιν ἀναγκαῖον.

Lĭbĕllŭlŭs, diminutivum à libellus. βιβλίδιον. Hieronymus: In præsenti libellulo edoceat.

Lĭbĕllĭo, onis, masc. m. t. A` veteribus dicebatur quem nos *Tabellionem* vocamus. [סופר *sophér*. γραμματεύς. Gall. *Escripuy de lettres, notaire*. Ital. *Porta lettere, notaio*. German. Ein Schreiber oder Briefftrager. Hiſpan. *Menſagero, eſcriuano*. Polon. *Poſſel*. Vngar. *Leuél hordozo, kõnyv iro, (anagy) áros*. Angl. *A caryer of letters, a writer*.] Varro: Tum ad me ferunt, quòd libellionem esse scribo. ¶ Accipitur interdum pro librario qui libros scribit, & venadit. Stat. 4. Syl. Sed Bruti senis oscitationes, De capsa miseri libellionis, Emptum plus minus esse Cajano, Donas.

Librārĭŭs, a, um, Quod ad libros pertinet: [γραφικός. Gall. *Qui appartient à liures*. Ital. *Ciò che s' appartiene à libri*. German. Ein [illegible] büchern gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à libros*. Pol. [illegible] *wi, ao kſiąg przynależący*. Vngar. *Kónyvhöz valo*. Ang. [illegible] *to bookes*.] ut, Atramentum librarium, quo libri scribebantur: quemadmodum sutorium, quo coria: & tectorium, quo parietes denigrantur. Plin. lib 35. cap. 6: Omne autem atramentum Sole perficitur, librarium & tectorium glumo adnitro. Taberna libraria, in qua libri venales prostant. βιβλιοπωλεῖον. Cic. 2. Philipp. Quum tu illum in foro spectante populo Romano gladio stricto insecutus es: negotiumq; transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ conjecisset.

Librārĭŭs, rii, substantivum, m. ſ. Qui libros manu sua mercede describit: [βιβλιογράφος. Gal. *Libraire, eſcriuain de liures*. Ita. *Cappiatore, copiſta*. German. Ein Buchſchreiber / der vmb lohn bücher ſchreibt. Hiſpan. *Librero ò el eſcriuano que eſcriue los libros*. Polon. *Ten ktori zarobſ ate tekſiegi przepiſſuie*. Vng. *Kõnyv iro, kõnyv áros*. Ang. *A ſcriuener, a booke writer*.] nam qui eos vendit, Græco nomine *bibliopola* dicitur. βιβλιοπώλης. Cicer. pro leg. Agrar. Aliquando tandem me designato, lex in publicum proponitur, concurrũt jussu meo plures uno tempore librarii, descriptam legem ad me afferunt. Livius 8. bell. Maced. in L. Scipione malim equidem librarii mendum quàm mendacium scriptoris esse in summa auri atque argenti. Horat. in Arte: Vt scriptor si peccat, idem librarius, usque Quanvis est monitus, venia caret. Plin. lib. 7. cap. 25. de insigni memoria Iulii Cæsaris: Epistolas verò tantarum rerum quaternas pariter librariis dictare, aut si nihil aliud ageret, septenas.

Librārĭŏlŭs, li, diminutivũ à librario, m. ſ. [ὁ γραμματοκύφων. Gal. *Petit libraire ou eſcriuain de liures*. Ital. *Picciolo librario ò ſcrittore de libri*. German. Ein Buchſchreiberlin. Hiſpan. *Pequenno librero ò eſcriuano de libros*. Polon. *Piſſarzik kſiąg*. Vngar. *Kõnyv irotska, áro fotska*. Ang. *A litle ſcriuener or writer of bookes*.] Cicero ad Att. lib. 4: Et jam velim mihi mittas de tuis librariolis duos: quibus Tyranno utatur glutinatoribus. Idem 1. de Legib. Cujus loquacitas habet aliquid argutiarum: nec id tamen ex illa erudita Græcorum copia, sed ex librariolis Latinis.

Librārĭă, æ, substantivum, f. p. Taberna in qua libri prostant. [βιβλιοπωλεῖον. Gall. *Libraire, bibloteque* Ital. *Libraria*. German. Ein Buchſtaden. Hiſp. *La libreria de libros*. Pol. *Libr[illegible] kſiąg[illegible]*. Vng. *Kõnyv árulo mwhely*. Ang. *A ſhope wherein bookes are ſold*.] Gell. lib. 5. ca. 4: Apud Sigillaria fortè in libraria ego & [illegible] Paulus poëta, vir memoria nostra doctissimus, cõsederamus.

Librārĭum, rii, n. ſ. Theca eſt, ſive ſcrinium quo libri continentur. [τὸ βιβλιοφυλάκιον. Gall. *Vn garde liures, ou regiſtre, ou bien gros regiſtre.* Ital. *Caſſa ò altro luoco da guardare i libri.* German. Ein Buchkammer/Liberey. Hiſpan. *Grueſſo regiſtro, lugar para gardar libros.* Polon. *Librarya.* Vngar. *Könyv tarto hely.* Ang. *A cheſe to keep bookes or any lik thing.*] Cic. pro Domo ſua: Exhibe, quæſo, Sexte Clodi, librarium illud legum veſtrarum, quod te ajunt eripuiſſe è domo, & ex mediis armis, turbaq; nocturna, tanquam Palladium, ſuſtuliſſe.

Lĭbĕt, verbum impersonale, idem ſignificans quod Placet: à labendo (ut Varro inquit) quòd quæ placent in mentem prolabantur. [אוֹת *jaáth.* δοκεῖ, ἐπιχαίρει. Gall. *Il plait.* Ital. *Piace.* Ger. Es gelieht mir/es geluſt mich. Belg. Het believt/het luſt. Hiſp. *Antoja, à plaze.* Polon. *Podoba mi ſie.* Vngar. *Kell.* Ang. *It pleaſeth, it lyketh well.*] Duo habet præterita, libuit, & libitum eſt. Plaut. in Pſeud. Cur id auſus facere? B. Libuit: id eſt, ſic volui, ſic placuit mihi. Idem in Aſinaria: Siquid te volam, ubi eris? L. Vbicunque libitum erit animo meo. ¶ Hinc fit Collibet, penult. correpta, vel Collubet, collibuit, collibitum eſt, collibere, idē quod libet. Terentius in Evnuch. Siquid collibuit, novi te. Columella libro 11. cap. 1: Facturus mox, ſi collibuiſſet, quod nunc aggredior.

Lĭbens, tis, Volens, voluntarius, gaudens. [רָצָה בְּרִיב *nadhíb rotséh.* ἑτοίμως, ὀπάν. Gall. *Qui volontiers & de ſon bon gré fait quelque choſe, volontaire.* Ital. *Che fa da ſe & voluntieri, facile.* Ger. Gutwillig/gern. Hiſpan. *Aplazible y de buena gana.* Polon. *Barzo rad.* Vngar. *Keduem, akaratom ſzerent.* Angl. *Willing, that hath a good will to do any thing.*] Cicero ad Atticum libro 10: Si vera ſunt, ignoſces: ſi falſa, me libente eripies mihi hunc errorem. Idem pro Cluent. Eamq; animis veſtris aut libentibus, aut æquis remittatis. Liv. libro 9. belli Pun. Vt modicas injurias nō æquo animo pati, ſed propè libenti videri poſſent. Cicero ad Att. lib. 4: Illam porticum redemptores ſtatim ſunt demoliti libentiſſimis omnibus.

Lĭbens, autore Donato, interdum adverbii ſignificatione ponitur pro libenter. [ἑτοίμως. Vn ὀρθμεστ.] Terent. in Andr. Fugín' hinc? B. Ego verò ac libens.

Lĭbēntĕr, Non gravatè, æquo gratoque animo. [ἑκουσίως, ἀπροθύμως. Gall. *Volontiers, debart.* Ital. *Volontieri.* German. Gern. Hiſpan. *Plaſentera y ganoſamente.* Polon. *Zchcezia.* Vngar. ὀρθμεστ. Angl. *Willinglie, with a good will.*] Cicero 4. Academ. Itaque quum aliud diceret atque ſentiret, libenter uti ſolitus eſt ea diſſimulatione, *&c.* Horat. 2. Epiſt. Dicit enim citiùs meminitq; libentiùs illud: Quod quis deridet, quàm quod probat, & veneratur. Libenter vivere, & cœnare, autore Donato, eſt bonorum ciborum edacem eſſe. Terentius in Evnucho: -tu hercle cum illa Phædria Et libenter vivis: etenim bene libenter victitas.

Lĭbēntĭă æ, f p. Voluptas, illecebræ. [עֹדְנָה *hedhndh* רָצוֹן *ratſón.* ἡδονή. Gal. *Volupté.* Ital. *Voluptà.* German. Wolluſt. Hiſpan. *Deleyte.* Polon. *Rozkoſz.* Vngar. *Teſti gyön örwſeg.* Angl. *Will, pleſour.*] Gell. lib. 15. cap. 2: Cui libentiæ, gratiæq; omnes conviviorum incognitę ſint.

Lĭbīdo, penultima producta, genitivo libidinis, f. t. Cupiditas, extraordinarium deſiderium. [עֶלְבָּה תַּאֲוָה *haghbáh taavádh.* ἐπιθυμία, ἡδυπάθεια. Gall. *Plaiſir, voluptē deſordonnée, appetit deſreiglé, paillardiſe.* Ital. *Libidine, appetito diſordinato di luſſuria.* German. Mutwill/ein jede vngezeumpte vnd vnordentliche begierd. Belg. Wolluſt. Hiſpan. *Gana, antoje, luxuria.* Polon. Wſzeteczność. Vngar. *Buyiaſag.* Ang. *Luſt, ſenſualitie, vnlawfull appetite or will.*] Fere ſemper in deteriorem partem accipitur. Plautus in Epid. Nequàm es homo Epidice, cui libido eſt malè loqui. Tametſi verò multarum rerum libidines ſint, tamèn quum libido dicitur, neque cujus rei libido ſit, additur, non ferè ſolet animo occurrere niſi illa qua obſcœnę partes corporis excitātur. Cic. 4. Tuſc. Voluntas eſt quæ quid cū ratione deſiderat: quæ autem adverſus rationem incitata eſt vehementiùs, ea libido eſt, vel cupiditas effrænata: quæ in omnibus ſtultis invenitur. Saluſt. in Catilin. medium vocabulum eſſe oſtendit, quòd tàm in meliorem, quàm in deteriorem partem accipi poſſit: hoc eſt, pro voluptate tàm honeſta, quàm inhoneſta. Magisque (*inquit*) in decoris armis, & militaribus equis, quàm in ſcortis, & conviviis libidinem habebant. ¶ Libido nauſeæ id eſt, cupiditas vomendi. Cato capite 156: Vbi libido veniet nauſeæ, eumque apprehendet, decumbat, purgetque ſeſe.

Lĭbīdĭnōſus, ſa, ſum, Qui in libidinem propenſus eſt, venereus, ſalax. [עֶלְבָּה *hoghéb.* ἀσελγής, ἀκρατής, ἀκόλαστος, ἀφροδίσιος. Gall. *Impudique, ſuiet à ſon plaiſir, deſordonné, adonné à paillardiſe.* Ital. *Luſſurioſo, libidinoſo.* German. Geil/ mutwillig/böſen geluſten ergeben. Hiſpan. *Luxurioſo.* Polon. Wſzeteczník. Vngar. *Buyálkodo.* Ang. *Luſtfull, bent to pleſour.*] Cicero de Senect. Libidinoſa enim & intemperans adoleſcentia effœtum corpus tradit ſenectuti. Plinius libro 11. cap. 39: Libidinoſiores hominum quoque hirtos colligens. Quintil. libro 6. cap. 4: Libidinoſior es quàm ullus ſpado. Libidinoſas ſententias Cicero pro domo ſua dixit, quæ pro libidine cujuſque feruntur. Libidinoſæ dapes, dicuntur exquiſitæ, & curioſæ. Columel. in præfat. libri 10: Mox quum ſequens, & præcipuè noſtra ætas dapibus libidinoſis pretia conſtituerit, *&c.*

Lĭbĭdĭnōſĭſſĭmus, ſuperl. [Pol. *Zbitnie wſzeteczni.* Vng. *Igön buyia, fertelmes.*] Lampridius in Heliogabalo: Vaſa nonnulla ſchematibus libidinoſiſſimis inquinata.

Lĭbĭdĭnōsē, adverbium, Impotenter, crudeliter, & pro animi libidine. [ἀκράτως. Gall. *Impudiquement, d' vn appetit deſordonné.* Ital. *Crudelmente.* German. Mutwilligerweiß. Hiſpan. *Luxuriosamente.* Pol. Wſzeteczenie. Vngar. *Buyálkodua.* Ang. *Vnchaſtely, with an immoderat luſt.*] Saluſtius in Iugurth. Pòſt ubi paulatim licentia crevit, juxta bonos & malos libidinosè interficere. Cic. 1. Verr. Vt quę ille libidinosè, quæ nefariè, quæ crudeliter fecerit. Idē 1. Offic. Cavetq; nequid libidinosè aut faciat, aut cogitet. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Abſtinebatur à patribus, in humiliores libidinosè, crudeliterq; conſulebatur.

Lĭbĭdĭnŏr, aris, d. p. Libidinem perago, voluptati indulgeo. [עָלַב *haghább.* ἡδυπαθέω. Gall. *S' adonner à paillardiſe.* Ital. *Darſi alla luſſuria.* Ger. Mutwillen vnd geilheit treyben. Hiſpan. *Luxuriar.* Pol. Wſzeteczeńſtwa patrzę. Vn. *Buyálkodom.* Ang. *To giue him ſelf to ſenſualitie or luſt.*] Suetonius in Nerone, cap. 28: Olim etiam quoties lectica cum matre veheretur, libidinatum inceſtè, ac maculis veſtis proditum affirmat.

Lĭbĭdĭnoſus, Lĭbĭdo, Vide LIBET.

Lĭbĭtīnārĭŭs, narii, m. ſ. Propriè dicitur is, qui locat aut vēdit ea, quæ ad pompam funebrem ſunt neceſſaria, vel qui curam habet perficiendorum funerum. [κηδεστὴς, ταφεύς. Gall. *Celuy qui fait meſtier d' enſeuelir les morts, & faire ſepultures & funerailles.* Ital. *Colui che vende, ò preſta à prezzo, & da à nollo quello che ſi appartiene alla pompa di morti.* Germ. Der die ding/ſo zu einer begrebnuß von nöhten ſind/ zurüſtet/ verſihet oder verkaufft: ein Todtengreber. Hiſpan. *El que appareja coſa del mortuorio.* Pol. *Ten ktori dla pogrzebu potrzebi gotuie ij przedaie, grubarz.* Vng. *Halot temetésére valo ſzükséges dolgoknak árosa.* Angl. *He that ſelleth which be needefull for burialles.*] Tractum eſt nomen à Libitina dea, in cujus æde aſſervabantur ea, quæ ad inſtructionem funebris pompæ erāt neceſſaria. Vlpian. l. Quicunque. ff. de Inſtitor. action. Si libitinarius, quem Græci κηδεστὴν vocant, ſervum polinctorem habuerit, isque mortuum ſpoliaverit, dandam in eum quaſi inſtitoriam actionem. Ex quibus verbis patet, libitinarii munus honeſtius fuiſſe, quàm polinctoris. Habebant enim libitinarii domi ſuæ ſervos, quorum opera utebantur ad polinciendа: hoc eſt, ad abluenda, ungenda, & conſuenda cadavera. Itaque & polinctores vocabāt, à poliendis cadaveribus. Deſignatores autem dicebantur, qui pompam funebrem inſtruebant, & cuique incedendi præſcribebant locum: quos Græci βεσσόδους appellant. De quibus latiùs ſuis locis. Seneca de benefic. An tu Aruntium, & Ateium, & cæteros, qui captandorum teſtamentorum artem profeſſi ſunt, non putas eadem habere, quæ deſignatores & libitinarios, vota?

Lĭbĭum, Lege Iuniperus parva.

Lĭbo, as, act. p. Leviter deguſto, & quaſi primis labris attingo. [נָסַךְ *naſách.* λείβω. Gall. *Gouſter d' vne choſe, comme en mouiller ſeulement ſes leures.* Ital. *Guſtare legiermente, aſſaggiare.* German. Bloß verſuchen/mit den läfftzen antüpffen. Belg. Lecken/proeven/verſoecken. Hiſpan. *Guſtar.* Polon. *Koſztuie.* Vngar. *Meg kóſtolont.* Ang. *To taſt.*] Sunt qui libare dictum putant, quaſi labiare: quum tamen conſtet verbum eſſe Græcum. Illi enim dicunt λείβω, quod nos, ει diphthongo in i longū commutata, vertimus libo. Virgilius libro 4. Georgic. Purpureosque metunt flores, & flumina libant. ¶ Quandoq; ponitur pro leviter tango. Virgilius 2. Aeneid. Oſcula libavit gnatæ. ¶ Quandoque pro ſacrificare. πεσθύμεσαι, ἢ πεσπομπέχομαι πατέρος. Virgil. 3. Aeneid. -tendoque ſupinas Ad cœlum cum voce manus, & munera libo, Intemerata focis. Cic. libro 3 de Legib. Certas fruges, certasque baccas ſacerdotes publicè libanto. ¶ Aliquando ponit pro decerpo, excerpo, & colligo. Autor ad Herenn. lib. 4: Vide ne facias impudēter, qui tuo nomine velis ex aliorum laboribus libare laudem. Cicero libro 5. Tuſc. Sed à te impetrare libenter velim, niſi moleſtum ſit, quòniam nulla vincula te impediunt ullius certæ diſciplinæ, libasque ex omnibus quodcunque te maximè ſpecie veritatis movet. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Delibo, prælibo, prolibo, penultima producta.

Lībātŭs, participium, Decerptus. [מָסַךְ *muſách.* λειφθάς. Gall. *Gouſté, extrait ou cueilli.* Ital. *Guſtato, ſcielto.* German. Geſammlet/abgeleſen. Hiſpan. *Guſtado, cogido.* Polon. *Zebrani.* Vngar. *Meg kóſtoltatot.* Angl. *Taſted, taken out of.*] Cic. lib. 2. de Divin. Naturale quod animus arriperet, aut exciperet extrinſecus ex divinitate, unde omnes animos hauſtos, aut acceptos, aut libatos haberemus.

Lībāmĕn,

Lībāmĕn, inis, n.t. Libamentum, ti, & Libatio, onis pro eodem sumuntur, significantque quicquid in sacris libatur: à Libero patre (ut nonnulli putant) qui primus Iovi libavit. [נסך *nésech.* λοιβή, σπονδή, σπονδὴ χοή. Gal. *Ce qu'on offre en sacrifice.* Ital. *Cosa offerta in sacrificio.* Ger. Ein Opffer. Hisp. *Cosa offrida en sacrificio, offrenda.* Pol. *Kredencowanie, offiara.* Vngar. *Koſtoldás.* An. *A sacrifice, any ting taſted and sacrificed.*] Ovidius lib. 5. Fast. Nomine ab authoris ducunt libamina nomen. Liber enim qui Bacchus dictus est, quum victor de Scythis, aliisq; nationibus extitisset, rerū primitias magno Iovi obtulit. Verisimiliùs tamen videtur, hæc omnia deducta esse à verbo Græco λείβω. Cicero 1. de Legibus: Quod tempus ut sacrificiorum libamenta serventur, fœtusque pecorum, quæ dicta in lege sunt, diligenter habenda ratio intercalandi est. Plinius libro 37. cap. 10: Præterea in aras addita ea, traditur libamenta non amburi. Virgil. 6. Aeneid. Ignibus imponit sacris libamina prima. Valerius Flac. 1. Argon. pingui cumulat libamine flammam. Stat. 3. Syl. Hæc ego nascentes lætus bacchatus ad aras Libamenta tuli. Vide DELIBO.

Lībātĭo, f.t. Libamentum, degustatio quæ in sacrificiis fieri solebat. [נסך *nésech.* λοιβή, σπονδή. Gal. *Offrande ou offerte qui se fait à Dieu, sacrifice.* Ital. *Offerta che si fa à Dio, sacrificio.* Ger Opfferung/ versuchung. Hisp. *Offrenda que se haze à Dios, sacrificio.* Pol. Zkoſtowanie przed ofiarą. Vng. *Koſtoldás.* Ang. *A taſting in sacrifices.*] Cicero de Arusp. respōnsis: Te appello Lentule, tui sacerdotii sunt tensæ, curricula, præcentio, ludi, libationes, epulæque ludorum.

Lībum, bi, n.s. Genus dulciarii cibi, ex farre, caseo, melle, & oleo. [חלה *challáh.* ψαιστός. Gal. *Vn gasteau ou vne tarte.* Ital. *Focaccia, torta.* Ger. Ein gattung eines süssen Kuchens/ein Opfferkuch. Hisp. *Torta.* Pol. *Kol'acz miodowi.* Vng. *Mézes saytos bélös.* Ang. *A wafer made of cleane wheat with hony and eile.*] Virgilius lib. 7. & adorea liba per herbam Subjiciunt epulis. Dictum est autem libum à verbo Græco λείβω, quod nos mutata ει diphthongo in i longum, dicimus libo. Solent enim liba sacrificiis adhiberi. Alii volunt à Libero patre dictum esse libum: quod etiam indicat Ovidius libro 3. Fast. Liba deo fiunt, succis quia dulcibus ille Gaudet, & à Baccho mella reperta ferunt. Et paulò pòst: Melle pater fruitur, liboque infusa calenti lure repertori candida mella damus. Quo pacto autem fieri soleat libum, docet Cato de Re rustica, capite 75, his verbis: Libum sic facito: Caseum bene distere in mortario: ubi bene triveris, farinæ siliginеæ libram, aut si voles tenerius esse, selibram similaginis solùm eodem indito, permisceto que cum caseo bene: ovum unum addito, & permisceto unà bene. Inde panem facito, & folia subdito: in foco calido sub testa ea coquito leniter.

Lībrā, libræ, f.p. Quæ & As, & Mina, seu Mna & pondo dicitur, duodecim constat unciis. [מנה *maneh.* λίτρα. Gal. *Vne liure.* Ital. & Hisp. *Libra.* Ger. Ein Pfund. Belg. Een Pondt. Pol. *Funt.* Vng. *Font, (auagy) mérték.* An. *A pound weght.*] Libra tamen unciarum varietatem accepit, pondo semper idem fuit. ¶ Erat præterea libra apud Romanos mēsuræ genus, constās ex duodecim partibus æqualibus, quas similiter uncias vocabant. Hanc autem mensuram ad differentiam ponderis, libram mensuralem vocabant, vel libram mensuram: alteram autem qua res appenduntur: hoc est, pondus ipsum, Libram ponderalem, vel libram pondo. Erat autem libra mensuralis, teste Galeno lib. 1. de Compos. medicament. mensura cornea qua oleum admetiebātur Romani, intersecta lineis quibusdā dividentibus ipsam in duodecim partes. ¶ Hujus verò libræ pars duodecima: hoc est, interstitium inter duas lineas, uncia vocabatur. ¶ Porrò quantum differat libra mensuralis in pondere à libra ponderali, docet idem Galenus ejusdem operis libro 6, ostendens libram mensuralem, æqualem, esse decem unciis ponderalibus: hoc est, duabus unciis minorem esse libra ponderali. Corneis autem mensuris oleum apud Romanos vendi consueviſſe, ostendit etiam Horatius libro 2. Serm. Satyr. 2: Ac nisi mutatum parcit diffundere vinum: &, Cujus odorem olei nequeas perferre (licebit Ille repotia, natales, aliósve dierum Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri Caulibus instillat, veteris non parcus, aceti. ¶ Propriè autem libra, instrumētum est quo res ponderantur, duas habens lances, ex quarum depressione, vel elevatione justum rei pondus deprehenditur. Vnde etiam bilancem vocant. Cicer. 5. Tusculan. Quo in loco quæro quam vim habeat libra illa Critolai, qui quum in alteram libræ lancem animi bona imponebat, in alteram corporis externa, tantum propendere illam boni lancem putat, ut terram & maria deprimat. Persius Satyr. 4: Scis etenim justum gemina suspendere lance Ancipitis libræ. Cicero libro 5. de Finibus: Virtutis autem amplitudinem quasi in altera libræ lance ponere. Statera verò instrumentum quo res sine lancibus ponderantur. ¶ Est & libra cœleste signum, quod Cæsaris ætate octavo, hodie decimotertio Calend. Octob. Sole ipsum ingrediente, æquinoctium facit autumnale. Virg. 1. Georg. Libra die, somnique pares ubi fecerit horas. Plinius lib. 18. cap. 25: Alterumq; æquinoctium libræ. Ovid. 4. Fast. Pendula cœlestes libra movebat aquas. Seneca Hercul. furen. Libra Phœbeos tenet æqua currus. ¶ Libra etiam instrumentū est fabrile, seu potiùs geometrica machina, qūa exploramus altitudinem maris, fontiū, lacuum, vel fluviorum, num scilicet altiora sint eo loco quò ea ducere constituimus. Quanquam etiam non rarò Libræ vocabulum usurpamus pro ipsa altitudine, quam machina hujusmodi deprehendimus. Vnde lacum dicimus esse pari libra cum mari: id est, æquali altitudine. Item fontem dicimus esse infra libram montis, cujus scaturigo monte est inferior. Columella lib. 8. cap. 1: Sin autem locus ubi vivarium constituere censemus, pari libra cum æquore maris est, in pedes novem defodiatur piscina. Et paulò pòst: Quoniam modus ille aquæ jacentis infra libram maris non aliter exprimitur, quàm si major recentis freti vis incesserit. ¶ Idem instrumentum & libella appellatur per diminutionem. Columella lib. 8. cap. 1: Hos autem meatus fieri censemus per imam concepti partem, si loci situs ita competit, ut in solo piscinæ posita libella septem pedibus sublimiùs esse maris æquor ostendat. ¶ Ponitur quoq; pro libramento. Plin. li. 10. cap 36: Contra flatus quoq; pervicax libra Bononiensibus calamis.

Lībĕllă, bellæ, diminutivum, f. p. Stater, instrumentum quo ponderamus. [ὀβολὸς אזנים *péles* μοχλός. ζυγός. Gall. *La balance.* Ital. *Bilancia.* Ger. Ein wāgtin. Hisp. *Balanca.* Pol. Wāzki. Vng. *Mértéketske, fontotska.* Ang. *A balance.*] ¶ Aliquando pro pondere duodecim unciarum. [מנה *maneh* λίτρα. Gall. *Le poix d'vne liure.* Ital. *Peso di vna libra.* Germ Ein gewicht zwölffen vnzen/ ist das alt Römisch pfund/ thut vnserer gewicht 24. lot. Hisp. *El peso di vna libra.* Ang *A pound weight.*] ¶ Aliquando etiam pro numulo argenteo qui & as dicitur. Cicer. 4. Verr. Equitis Volcatio, si sua sponte venisset, unam libellam de[illegible] lam pro asse dixit, quòd libram æris valebat: id est, assem. Quum autem minimam pecuniam significare volebant, assem & libellam dicebant. Plautus in Captivis: At ob eam rem mihi libellam pro eo argenti ne duis. Libella argenti ideo dicitur, quòd numulus erat argenteus decima pars denarii. Cicer. ad Attic. libro 7: Fecit palàm te ex libella, me ex centesimo: hæredem, nimirum. ¶ Libella etiam est fabrile instrumentum quod nostrates, autore Budæo, *Nivellam* appellant. [אמך *anách* ἡ χάθμη, ἡ μολυβδίς. Gall. *Vn nyueau, vn plomb.* Ital. *Trombino da giustare.* Ger. Ein richtscheyt oder bleywag. Hisp. *El nuel para nuelar.*] Plin. lib. 7. cap. 56: Fornicem autem, & libellam, & tornum, & clavē Theodorus Samius invenit. Idem lib. 36. cap. 22: Structuram ad normam, & libellam, & ad perpendiculum respondere oportet.

Lībrālĭs, & ale, om.t. Quod est unius libræ. [λιτρεῖος. Gall. *D'vne liure.* Ital. *D'vna libra.* Ger. Pfundig. Hisp. *Cosa de [illegible] vna libra.* Pol. *Funtowi.* Vng. *Egy fontni.* Ang. *That is a pound weight.*] Plin. lib. 19. cap. 2: Excedunt sæpè magnitudinem mali coronei, etiam librali pondere. Librales offæ, quarum unius pondus exæquant. Colum. lib. 6. cap. 2: Post hæc didactis malis, educito linguam, totumq; eorum palatum sale perfricato, libralesq; offas in præsulsæ adipis liquamine tinctas, lingula demitito.

Lībrārĭŭs, ria, rium, à Libra, Quod est ponderis unius. [λιτρεῖος. Gall. *De liure.* Ital. *De libra.* Ger. Das eines pfunds [illegible] Hisp. *De libra.* Pol. *Ieden funt wazacyi.* Vng. *Egy font [illegible]* Ang. *Of a pound weight.*] Columell. lib. ultim. cap. 12: Cauliculi libraria frusta cōciditur. Hoc est, quorum singula singulas libras pondere adæquarent.

Lībrārĭă, à libra, Quo nomine significatur ancilla, quæ præficitur partiendis pensis. [Polon. *Szafarka ktora do przedzenia rozdawa.* Vngar. *Sáfárlo lean.*] Iuven. Satyr. 6: Si mechæ maritus Aversus jacuit, periit libraria, ponunt Cosmetæ tunicas.

Lībrīlĕ, pen. prod. Scapus libræ, inquit Festus: hoc est, tabula transversa, ex qua lances dependent. [ζυγοστάτης. Gall. *La brayette d'vne balance.* Ital. *Il fondo di vna bilancia.* Germ. Ein joch/ oder vberzwerch ding daran die wag hangt. Hisp. *Astil de balanca.* Pol. *Zelasko u wagi przeczne* Vng. *Mérték jukos*, (i. augy) *által, vezzö az kirösi fw'gnuk az serpenyök.* Ang. *The beame of the balance.*]

Lībrĭpēns, dis, m.t. Antiquitus dicebatur, qūi ante argentum signatum, quum Romani adhuc ære gravi uterentur, ex libra pendebat ænea, unde & libripens dictus est. [ζυγοστάτης. Gall. *Qui poise tenant la balance.* Ital. *Che pesa tenendo in mano la bilancia* Ger. Ein Wagmeister. Hisp. *El que pesa con balanca.* Pol. *Wagmistrz, wagnik.* Vng. *Fontal merö.* Ang. *A weigher or holder of the balance.*] Plin. lib. 33. cap. 3: Populus Rom. ne argento quidem signato ante Pyrrhum regem devictum usus est. Libralibus (unde etiam nunc libella dicitur) & dupondius appēdebatur

assis. Quare ęris gravis pœna dicta: & adhuc expensa in rationibus dicuntur: item impendia, & dependere. Quin & milliũ stipendiorum: hoc est, stipis ponderandæ pensatores, libripẽdes dicuntur: qua consuetudine in his emptionibus quę mancipi sunt, etiam nunc libra interponitur. Ex quibus Plinii verbis clarissimè ostenditur, eum primum dictum fuisse libripendem, cujus officium erat militibus appendere æs grave in stipendium. Postea verò libripendis nomen transisse ad eum, qui in mancipationibus: hoc est, in rerum mancipi venditionibus æneam tenebat libram. Nam apud veteres (ut docet Boëthius in tertia parte Commentariorum in Top. Ciceronis) res mancipi: hoc est, quæ nostri sunt dominii, alienari non poterant, nisi adhibitis, ut minimum quinq; testibus civibus Rom. puberibus, & eo qui libram tenebat, qui vocabatur libripens. Quo autem ritu id fiebat, docet Caius lib. 1. Instit. his verbis: Est autem mancipatio, venditio. Is qui mancipium accipit, æs tenens ita dicit: Hunc ego hominem ex jure Quiritiũ meum esse ajo, isq; mihi emptus est hoc ære, æneaq; libra. Deinde ære percutit libram: idq; æs dat ei, à quo mancipium accipit, quasi pretii loco.

Lĭbro, as, act. p. Pondero, trutino, æstimo, examino. [ὁλῦ *pilés* שקל *schakál*. πάλλω. Gal. *Poiser, balancer, contrepeser*. Ital. *Pesare, ponderare, essaminare*. German. Wägen. Hisp. *Pesar con peso*. Pol. Waże. Vng. *Meg mérõm*. Ang. *To weighe, to lewell, to trie by plumbe rule*.] Plin. lib. 19. cap. 5: In priore mirè tenui pediculo libratur pondus immobile auræ. ¶ Aliquando grave reddere. Plin. lib. 11. cap. 11: Apes, si oriatur procella, apprehensi põdusculo lapilli se librant. Virg. 4. Georg. Excursusq; breves tẽtant, & sæpè lapillos Tollunt, his sese per inania nubila librãt. ¶ Aves etiam se librare dicuntur, quum velut sagitta arcu excussa, ex alto in terram se præcipitant. Plin. lib. 10. cap. 3: Supereſt haliætus clarissima oculorum acie, librãs ex alto sese, *&c.* Ovid. 8. Metamorph. - corpus libravit in alas. ¶ Aliquando æquare. Colum. lib. 4: Sic permensum & libratum opus in similitudinem vervacti semper procedit. Idem lib. 16: Et paribus Titan orbem libraverat horis. Librare ponderibus. Cicero 5. Tusc. Vnde terra, & quibus librata ponderibus, quibus cavernis maria sustineat, *&c.* Librare malleum. Ovidius libro 2. Metamorph. Lactentis vitulo dextra libratus ab aure, Tempora discussit claro cava malleus ictu. ¶ Ponitur interdum prò jaculari, & magna vi aliquid jacere. Virg. 9. Aeneid. - hoc acrior idem Ecce aliud summa telum librabat ab aure.

Librātĭo, nis, f. t. Ponderatio. [Polon. Ważenie. Vngar. *Mérés*.] Diomedes Grammat. libro 3: Autor hujus librationis Agretius.

Lĭbrātŏr, m. t. [ζυθμώμφος. Gal. *Poiseur, fontenier*. Ital. *Scandaglare*. Germ. Ein Wäger / ein fleissiger erwäger der Wasseren vnd Brunnen / wie hoch man sie hineyn leyten köndte. Hispan. *Niuelador*. Polon. Ważnik *wodi ktori ważi iakogl'eboko wodabieg mawiedziona*. Vng. *Nizhozo (auagy) merõ, tsatornás, mester*. Ang. *That weigheth*.] Dicitur qui in ducendis aquis peritiam habet librandi: hoc est, expendendi, & examinandi altitudinem fontium, vel lacuum, quanto scilicet altiores sint eo loco, quo eos ducere constituimus. Plin. in Epist. Supereſt ut tu libratorem vel architectum, si tibi videtur, mittas, qui diligenter exploret, sítne lacus altior mari, quem artifices regionis. hujus quadraginta cubitis altiorem esse contendunt. ¶ Libratores etiam dicuntur, qui eminus cum hostibus pugnant, tela, aut lapides, aut glandes torquentes. Tacit. lib. 13: Libratoribus, funditoribusque attributus locus, unde eminus lapides, & glandes torquerent. Idem lib. 2: Sensit dux imparem cominus pugnam, remotisque paulùm legionibus, funditores, libratoresq; excutere tela, & prõturbare hostem jubet.

Lībrāmēntum, ti, n. s. Aequamentum. [ἰσοῤῥοπία. Gal. *Niuellement, contrepoix*. Ital. *Aggualiamento, pareggiamento*. German: Gewicht. Bel. Gheycheit der Wagen. Hispan. *El niuel*. Pol. Ważenie. Vng. Eggyentetõ. Angl. *Equall poyze or weigh, the tounge of a balance*.] Columella lib. 1. cap. 5: Nam ejusmodi positio medium libramentum, temperamentumque ventorum hyemalium, & æstivorum tenet. Plin. lib. 31. cap. 6: Libramentum aquæ in centenos pedes sursum elici minimum erit. ¶ Libramenta tormentorum, sunt habenæ & lora, seu funes quibus librantur, seu vibrantur tormenta. Tacit. lib. 19: Vincula, & libramenta tormentorum abscidissent. ¶ Libramenta plumbi, sunt massæ plumbeæ in arietes conjectæ & vibratæ. Liv. lib. 8. Decad. 4: In arietes telonibus libramenta plumbi, aut saxorũ, stipitésve robustos incutiebant.

Lībrīllæ (inquit Festus) instrumenta bellica, saxa scilicet ad brachii crassitudinem, in modum flagellorum, loris revincta: inde dicta quòd librari manu: id est, ponderari videãtur.

Libraria, Librarius, Vide LIBER & LIBRA.

Librile, Librilla, Librípens, Libro, Vide LIBRA.

Libum. Vide LIBO, libas.

Liburna & Liburnum, Vide in PROPRIIS.

Libyca citrus, Lege Mala medica.

Libycontes, Carbunculi sive gemmæ, quæ languidiùs lucẽt.

Libyon, Lotus urbana apud Dioscor. lib. 4. cap. 112. Vocatur & sylvestris.

Lĭcĕo, es, cui, citũm, [יקר *jakár*. πλέω πολλοῦ ἄξιον, αὐξαπμόρμαι. Gal. *Estre mis à pris, estre apreciè*. It. *Essere estimato, essere appretiato*. Ger. Geschetzt oder angeschlagen werden. Hisp. *Ser puesto in precio*. Pol. *Czenie, targuie*. Vng. *Arrankérõm*. Ang. *To be sett to a price*.] Antiquum verbum est, sub voce neutra passivam habens significationem: unde à Grammaticis neutrum passivum esse dicitur: quemadmodum veneo, & vapulo: quæ quum voce neutra sint, significationem tamen habent respõdentem vendor, & verberor. ¶ Licere itaq; res aliqua dicitur, quum pretium pro ea offertur. Contrà liceri dicitur is, qui rei alicujus emendæ animo pretium pro ea offert. αὐτωνέομαι. ¶ Indicare autem dicitur venditor, quum merces suas empturo certo æstimat pretio. ὑπερβάλλω. Plaut. in Menæch. - die septimo Auctio fiet. MES. Menæchme. MEN. manè sanè Venibunt servi, supellex, fundi, ædes, omnia Venibunt, quiqui licebunt præsenti pecunia: hoc est, quantulumcunque eorum nomine offeretur. Horat. 1. Serm. Contra Levinum Valeri genus, unde Superbus Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis Non unquam pretio pluris licuisse. Martial. lib. 6: Parvo quum pretio diu liceret. Cic. ad Attic. lib. 12: De Drusi hortis quanti licuisse tu scribis, id ego quoque audieram: &, ut opinor, heri ad te scripseram.

Lĭcĕor, eris, d. f. Pretiũ offero: huic opponitur Indico. [הזקיר *hokír*. ἐπιβάλλω, αὐτωνέομαι. Gal. *Priser, ou mettre enchere, aprecier* It. *Mettere all' incanto*. Germ. Auff ein fell ding bieten. Hisp. *Poner en precio, en almoneda*. Pol. *Nazaczenienie podaie*. Vng. *Awán kerõm*. Ang. *To offer the price, to prise, to cheapen*.] Plautus Sticho: Io... ridiculos vendo, agite licemini. Persius Satyra 3: Et cent... Græcos curto centusse licetur. Hujus verbi præteritum ratione analogiæ deberet esse licitus sum, quod teste Valla, non est in usu. Eo tamen usus est Cic. 3. Verrin. Herbitenses quum viderent, si ad Aeschrionem pretium rediisset, se ad arbitrium libidinosissimæ mulieris spoliatum iri: liciti sunt usque eò, quoad efficere posse arbitrabantur. ¶ Liceri contra aliquem. Cicer. 3. Offic. Non licitatorem venditor, nec qui contra se liceatur, emptor opponet.

Lĭcĭtātŏr, oris, m. t. Qui crebrò licetur, quique pro re emenda conducendáve pretium alio majus pollicetur. [ὁ αὐτωνέμενος, πλειστηριαστής. Gall. *Encherisseur, celuy qui met enchere sur ce qu'on vent*. Ital. *Chi mette prezzo all' incanto*. Ger. Der stãts auff ein ding mehr bietet / ein anbieter. Hisp. *El que pone precio en almoneda*. Pol. *Pytiaci targ drugiego*. Vng. *Arra fõl werõ*. Angl. *He that priseth, or cheapeth*.] Licitatorem apponere, est subornare aliquem, qui coram emptore majus pretium offerat, ut res pluris æstimetur, vendaturque. Cicer. ad Mariũ lib. 7: Nunc quoniam tuum pretium novi, licitatorem potiùs apponam, quàm illud minoris veneat. Idem lib. 3. Offic. Tollendum igitur ex contrahendis rebus omne mendacium, non licitatorem venditor, nec qui contra se liceatur, emptor opponet.

Lĭcĭtŏr, aris, d. p. Liceor. Quamvis enim frequentativum videatur à verbo liceor, ejusdem tamen omnino est significationis, ut autor est Valla lib. 3. [הזקיר *hokír*. αὐτωνέομαι, ἐπιβάλλω. Gal. *Mettre prix, mettre enchere*. Ital. *Mettere prezzo*. Germ. Auff etwas bieten. Hisp. *Poner en precio, en almoneda*. Pol. *Targuie*. Vng *Arrán kerõm*. An. *To prise, to cheape*.] Curtius de rebus Alexandri: Quum habeatis arma, hostium capita. ἐπικηρύττει χρήματα. Plin. lib. 7. cap. 38: Artistidis Thebani picturis unam tabulam centum talentis Rex Attalus licitatus est. ¶ Licitari item, teste Nonio, congredi, & pugnare significat. Cecilius in Hymn. Quin machæra licitari adversum eum cœpisti sciens. Ennius: Pars ludicrè saxa jactant, & inter se licitantur.

Lĭcĭtātĭo, f. t. Oblatio pretii, auctio. [αὐτώνησις. Gall. *Enchere, mise sur ce qu'on vent au plus offrant*. Ital. *Prezzo, offerta sopra cosa che si vende* German. Ein bott auff etwas / ein schetzung was etwas wärt sey. Hisp. *Aquella postura de precio*. Pol. *Podwyszenie ceny*. Vng. *Arrán kerés*. Ang. *A Prising, cheaping*.] Licitationem facere Cicero 4. Verr. Exquisitis palàm pretiis, & licitationibus factis describebat Censores, *&c.*

Lĭcĕt, impersonale, Fas est, conceditur, potestas datur. [ἔξεστι, ἔξεσι, ἐνδέχεται, ἐπιτρέπεται. Gall. *Il est permis, il est licite*. Ital. *E lecito, gli è lecito*. Germ. Es zimpt sich / es wird zugelassen / man darff das. Bel. Het wehoort / dat is geoorloft. Hisp. *Es licito, conuiene*. Pol. *Wolno iest*. Vng. *Szábad*. Ang. *It is lefume, it is permitted*.] Cicero: Neque enim licebat locum numini consecratum turpi flagitio contaminare. Virg. 9. Aeneid. Quandoquidem Ausonios cõjungi fœdere Teucris Haud licitum, nec vestra capit, discordia finem. Martialis: Piscinam peto, non licet natare. Cicero 1. Tusc. Idq; cum multis aliis rebus, tum è Pontificio jure, & ceremoniis sepulcrorum intelligi licet. Cicero 1. Tusc. Licuit enim

enim esse otioso Themistocli, licuit Epaminundæ. Cicero pro Cornel. Balbo: Si civi Romano licet esse Gaditanum. Quibus in testimoniis hoc animadvertendum est, utroque modo rectè dici, Licet mihi esse otioso, & otiosum. Cicero Attic. libro 1: Quo in genere mihi negligenti esse non licet. Idem pro Flacco: Cur his per te frui libertate sua? cur denique esse liberos non licet? ¶ Si per te licet: id est, si permiseris, vel si potero, à te non impeditus. Plautus in Asin. Asinaria vult esse, si per vos licet. Terentius in Prolog. Heavt. Date potestatem mihi statariam agere, ut liceat per silentium: id est, ut ego possim agere, vobis tacentibus. ¶ Licet absolutè, pro poteris facere. Cicer. lib. 1. de Invent. Hanc si quis partem putat esse orationis, sequatur Hermagoram licebit: id est, poterit sequi, vel licet, ut sequatur. ¶ Aliquando significat facile est. Cic. lib. 2. Offic. Licet enim ora ipla cernere iratorũ, aut eorum, qui aut libidine, aut motu commoti sunt, &c. id est, facilè est. ¶ Aliquando adverbium concedentis est, idem significans quod esto. Virg. 6. Aeneid. licet ingens janitor antro Aeternum latrans exangues terreat umbras. ¶ Est conjunctio adversativa pro quamvis. [ἀε κ. Gall. *Iacoit que, non obstant que.* Ital. *Ben che.* Ger. Wie wol/ob schon. Hisp. *Auuque.* Pol. Acz kolwiek. Vng. *Iollehet.* Ang. *Albeit, althoght.*] Cic. pro Sext. Rosc. Licet omnes in me terrores impendeant subibo.

Licĭtum est, licet. [ἐξὸν. Vn. *Szabad.*] Plaut. in Amphitr. Quin introire in ædes nunquam licitum est: id est, nunquam permittitur.

Licĭturum. Cic. ad Attic. lib. 2: Quòd nihilo magis ei liciturum esset plebeio Rempublicam perdere, quàm similibus ejus, *etc.*

Licentĭa, æ, f. p. Libertas immodica, impunitas agendi, dicendi; quicquid velis. [רשׁיון *rischjón.* ἀϋτεια, ἄδεια. Gall. *Licence, abandon.* Ital. *Licenza.* Ger. Erlaubung / nachlassung / gestattung. Hisp. *Licentia, la soltura para mal hazer.* Pol. Swoboda. Vng. *Szabadsag.* Ang. *Licence, leane.*] Terentius: Deteriores omnes sumus Licentia. Lucan. lib. 1: Quis furor ô cives, quæ tanta licentia ferri? Quint. Quæ in aliis libertas est, in aliis licentia vocatur. ¶ Aliquando etiam in meliorem partem accipitur, ut idem sit quod libertas. Cic. 3. Offic. Nobis autem nostra Academia magnam licentiam dat, ut quodcunq; probabile maximè occurrat, id nostro jure liceat defendere. Idem lib. 1. Offic Magnis enim illi, & divinis bonis licentiam hanc assequebantur.

Licentĭor, oris, & Licentius, Quod immodicè liberum est. [παῤῥησιαςικώτερος. Gal. *Trop abandonné.* Ital. *Piu licentioso.* Ger. Das mehr erlaubung hat / fräfentlicher / meisterhafftiger. Hisp. *Mas suelto de regla.* Pol. Rzecz ktora zbitnia ma swobode. Vng. *Föllöttéb szabad.* Ang. *Ouer dissolute.*] Vt, Licentior epistola, in qua nimis liberè scribimus. Plinius in Præfatione Natural. histor. Licentiore epistola narrare constitui. Licentiora mancipia, dicuntur nequiora, quasi mũlta per licentiam facientia. Licentior vita: id est, dissoluta. Valerius lib. 9. cap. 1: Licentior dithyrambus. Cicer. 3. de Orat. Inde ille licentior & divitior fluxit dithyrambus. Idem de Orator. Quid verò licentius, quàm quod hominum etiam nomina contrahebant, quò essent aptiora?

Licentĭōsŭs, a, um, Qui nimia utitur licentia. [παῤῥησιαςής. Gall. *Trop licentieux, trop hardi.* Ital. *Licentioso.* Ger. Das zuviel freyheit oder erlaubung hat / mutwillig. Hisp. *Suelto de regla.* Pol. Swowolni. Vng. Föllöttéb valo szabadságban élő. Ang. *Dissolute, licentious.*] Quintilianus libro 1. cap. 10: Nam ebor dicere, non minùs est licentiosum, quàm si sulphuri, & gutturi subjicerent ornediam in genitivo. Tacitus: Ex moribus imperatoris miles intactus aut licentiosus.

Licentĕr, adverbium, Liberè, audacter. [ἀδρῶς. Gall. *Licentieusement, abandonnéement.* Ital. & Hisp. *Licenciosamẽte.* Ger. Nachlässiglich / fräfentlich. Pol. *Swowolnie, swobodnie.* Vng. *Szabadon.* Ang. *With licence or leaue.*] Cicer. in Orat. Solutum quiddam sit, nec vagum tamen, ut ingredi liberè, non ut licenter videatur errare. Idem 1. de Nat. deor. Tanta est impunitas garriendi, ad quam licenter fluentium frequenter, transitio fit visionum, ut à multis una videatur. ¶ Ab hoc Gellius formavit Præ licenter, quod est quasi nimis licenter: Quæ verba (*inquit*) finxit prælicenter.

Lĭchās, [חרת *Zéreth.* λίχας. Pol. *Piadź.* Vn. *Elsõ araſz.* An. *A ſpanne.*] Mensura est quam Galli sua lingua impropriè *palmum* vocant: hoc est, illud interstitium quod est inter pollicem & indicem quàm maximè extensos.

Lichēn, enis, m. t. [λειχὼ, vel Lichenes, plurali numero, f. λειχῆνες. Gall. *Dartre ou feu volage, qui est vne maladie sur la peau de l'e personne.* Ital. *Mentagra.* Ger. Die verwüstung des angesichts mit schüppechtiger raud / zittermaal. Hisp. *El empeyne.* Pol. *Mentagra, pucblina od garl a pochodzącza.* Vng. *Szeplő.* Ang. *A diſeaſe called a tetter, ringworme, or wildfire.*] Morbi genus faciem præcipuè infestans, quem Latini quòd à mento potissimùm oriretur, mentagram appellarunt. Irrepsit in Italiam Tiberii principatu, antea universæ propemodum Europæ incognitus, sine ullo quidem dolore, & sine vitæ pernicie, tanta tamen fœditate, ut quæcunque mors præferenda esset. Hæc Plinius libro 26. capite 1. Galenus tamen, cæteriq; Græci, lichenum nomine levius quoddam mali genus videntur intellexisse, quàm quòd à Plinio describitur: illud scilicet, quod Latini impetiginem appellant. Quinetiam Plinius ipse libro 20. capite 11 Lichenas impetiginem interpretatur, sicut psoram, scabiem. Vide Manardum Epistol. Medic. libro 7. ¶ Est & Lichen herbæ genus, singulari adversus lichenas remedio: unde & nomen accepit. Ejus duo sunt genera: quorum alterum in locis nascitur saxosis, folio uno ad radicem lato, caule uno, parvo, longis foliis dependentibus: alterum petris roscidis adhæret, ut muscus. Autor Plinius libro 26. capite 4. [Ger. Ein kraut wie meß / wechßt an feuchten felsen / vnd schatechtigen Brunnen / Läberkraut.]

Licĭa, orum, Sunt fila quibus in telis textrices implicant stamina: quamvis nonnunquam etiam pro ipsis accipiuntur staminibus. [ערב *hèreb.* μίτος. Gall. *Les fils de la treme d'vn tiſſerant,* Ital. *Lici, fili da tramare.* Ger Das Wäbergeschirr / gerüst dardurch der zettet auff dem stul gezogen wird. Hisp. *Los lisos dela tela.* Pol. Osnowa, item *przedziwo.* Vng. *Nywźl fonal.* Ang. *Threades in the wooliers beame.*] Plinius libro 8. capite 48: Plurimis verò liciis texêre, quæ polymita appellant, Alexandria instituit. Virgil. 8. Aeglog. Terna tibi hæc primùm triplici diversa colore Licia circundo. Ovidius 2. Fast. Tunc cantata tenet cum fusco licia plumbo. Vnde Trilicem dicimus vestem, quæ ex tribus liciis constat. Et Titivilicia, fila de tela decidentia. Plaut. in Casin. Non ego verbum emptitem titivilicio: id est, re admodum vili.

Liciatorium, μεσολάβιον τῶν ὑφαινόντων, Lignum circa quod licia involvuntur. Hieron. lib. 1. Regum: Hastile hastæ ejus erat quasi liciatorium texentium.

Licĭnĭa, æ, Genus olivæ, quæ & Liciniana dicitur, ab inventore. Cato de Re rust. cap. 6: Qui ager frigidior & macrior erit, ibi oleam licinianam seri oportet. Colum. lib. 11. cap. 49. Videntur autem, & alia genera huic rei magis esse idonea, sicut Liciniæ & culmineæ.

Licitator, Licitor, Vide LICEO.

Licion, Medicamentum, cujus descriptionem vide in Plin. lib. 12. cap 7.

Licoctonica, Herba ex etymo nominis sic dicta: quoniam si lupi eam attingerent, morirentur.

Lictŏr, oris, m. t. Apparitor magistratus, viator, carnifex. [שׁכר *schotér.* ῥαβδοῦχος. Plutarchus in Romulo. Gall. *Sergeant, bourreau.* Ital. *Birro, boia, sergente.* Ger. Stantnecht oder scherg / ein diener der Oberkeit. Bel Een Scheriant. Hisp. *El macero real,* Pol. *Mieuku l'uga, sierga.* Vng. *Porosźlo, hohér.* Ang. *A sergeant or like minister to execut corporall punishment.*] Sed duodeni lictores Consulis erant, aliorum seni tantùm, portantes virgarum fasciculos cum securibus ligatos. Hi magistratus præibant, ac quoties jussi erant, fasciculos solventes, primò virgis cædebant damnatum, mox securi feriebant. Livius: Missique lictores ad sumendum supplicium nudatos virgis cædunt, securiq; ferlunt. Hos primus instituit Romulus, ut est autor Plutarchus. Dicti autem sunt lictores à ligando, eò quòd magistratus popul. Rom. priusquam quempiam verberari jussisset, pedes & manus à ministris illi jubebat ligari: quod & ipsum non obscurè indicat Cic. in Orat. pro Rab. Lictor, *inquit,* colliga manus. Differunt tamen Lictor & Viator, ut Lictores dicantur qui jussi in damnatos animadvertunt, & sunt ministri Consulum, Prætorum, Præconsulum, Præsidum cæterorumq;, qui cum imperio sunt. Viatores verò non cædunt aut animadvertunt, sed jussu tribunorum, quorum sunt, ministri tantummodo vocant, aut impediunt. Liv. lib. 2. ab Vrbe: Ardens itaq; ira Tribunus, viatorem mittit ad Consulem, Consul lictorem ad Tribunum. Gell. lib. 13. cap. 12, ex lib. 21. Rerum human. Varronis: In magistratu habent alii vocationẽ, alii prehensionem, alii neutrum. Vocationem, ut Consules, & cæteri qui habent imperium: Prehensionem, ut Tribuni plebis, & alii qui habent viatorem: Neque prehensionem, neq; vocationem, ut Quæstores, & cæteri, qui neque lictorem habent, neq; viatorem.

Lictōrĭus, a, um, Quod ad lictorem pertinet. [ῥαβδοῦχικός. Gall. *Appartenant à bourreau ou sergeant.* Ital. *Pertinente à birro, à sergente.* Ger. Das zu den Stantnechten oder schergen gehört. Hisp. *Pertenesciente à macero real.* Pol. Szergowi. Vng. *Porasźlohoz, hohérhez valo.* Ang. *Belonging to a sergeant.*] Plinius libro 7. capite 30: Fasces lictorios januæ summisit is, cui se Oriens Occidensque summiserat.

Lictus, Vide LINCTVS.

Lido, dis, κρούω, Verbum antiquum, significat Conftingo, deleo, cujus composita sunt, Allido, collido, illido. [Vng ὄλαε *routom.*]

Lĭen,

Lĭēn, lienis, m.t. [σπλήν. Gall. *La rate ou ratelle.* Ital. *Milza.* Ger. Das miltz. Bel. Die Mitte. Hisp. *El baco.* Pol. *Sledziona.* Vng. *Lép.* Ang. *The milte.*] Viscus est in humano corpore sinistram partem occupans, concava sui parte in dexterã, hepar versus, gibba verò ad spinalium costarum extrema conversum, humoresq; melancholicos ex hepate per vas venosum ad se attrahens, quorum partem tenuissimam in sui alimentum convertit, reliquam per proprium quendam meatũ, quem *stomachum* vocant medici, in ventriculum eructans. Alio nomine splen dicitur. Pers. Satyr. 1: -sed fum petulãti splene cachinno. Hoc est, proclivior sum ad risum. Tradunt enim Physici lienis magnitudinẽ, risus intemperantiã gignere. Intumescit quandoq; lien, ut cingere hominẽ videatur. Plaut. in Curcul. Nam quasi zona, liene cinctus ambulo, Geminos in ventre habere videor filios: Nihil metuo, nisi medius disrumpar miser.

Lien capræ. Secundum Prophetas, quos alii Magos interpretantur. Malva hortensis.

Lĭēnōsus, Qui liene laborat. [σπληνικὸς, σπληνιῶν. Gall. *Qui a douleur de rate* Ital. *Che patisce di milza.* Ger. Miltzensuchtig. Hisp. *El que cria baco.* Pol. *Chorowacy na sledzione.* Vng. *Dagadot lépw.* Ang. *That hath a disease in the milte.*] Accidit autem hic morbus (ut inquit Aristoteles lib 3. de partibus animalium) quoties plus excrementi in lienem diverti, quàm calor ejus visceris possit conficere. Plin. lib. 7. cap. 2: Quorundam in corpore, partes nascuntur ad aliqua mirabiles: sicut Pyrrho regi pollex in dextro pede, cujus tactu lienosis medebatur. Lienosum cor, lienis naturã habens, ut turgeat sicut lien. Plaut. in Casin. -ubi sim nescio: Perii, cor lienosum, opinor, habeo: jamdudum salit.

Lĭēnĭcŭs, Lienosus. [Vn. *Dagadot lépw.*] Plinius lib. 29. cap. 3: Hæc & illita lienicis, *&c.*

Lĭēntĕrĭă, æ, f.p. [λειεντερία. Gall. *Flux de ventre.* Ital. *Flusso di ventre.* Ger. Die rur/der bauchlauff. Hisp. *Fluxo de vẽtre.* Pol. *Biegunka, trzebiączka.* Vng. *Has folyás.* Ang. *The fluxe, laxe, or lewesenesse of the bellie.*] Fluxus ventris ex lævitate intestinorũ: quum scilicet intestina ob lævitatem cibum non continent, sed talem propemodum excernunt, qualis est ingestus. Nam λεῖον Græci læve dicunt, & ὄπτερα intestina. Hoc morbo qui laborãt, Lienterici dicuntur.

Ligamen, Vide LIGO.

Ligeon, Græci vocant & arborum & herbæ quoddam genus, quod (ut inquit Athenæus) in nidos suos pariturі cygni interunt.

Lĭgellum, li, Breve domicilium & tuguriolum. [משכה *melunah* καλύβα, οἰκίδιον Gall. *Loge ou logette.* Ital. *Casetta, casupola.* Ger. Ein hutlein ein schlechts heußlin. Hisp. *Choca ò casa pequeña.* Pol. *Mał'a chał'upinka.* Vng. *Kunnyo, kis fűtős házatska.* Ang. *A litle house or cotage.*] Plautus in Aulul. Divûm atq; hominum clamat continuò fidem, De suo ligello fumus si quà exit forâs. Quo in loco Nonius Ligelli nomine domunculam sive tugurium intelligit. Quanquam non invenustè ligellum intelligere possumus diminutivum esse à ligno, quemadmodum tigellum à Tigno. Legitur autem in vulgatis libris Nonii tigello non ligello.

Ligĭlium, Genus herbæ, de qua apud rei rusticæ scriptores fit mentio quomodo seratur.

Ligneum, Putamen nucis, quod nucleum nucis immediatè continet.

Lĭgnārĭŭs, ria, rium, Quod ad ligna pertinet. [ξυλικός. Gall. *Apartenant à bois.* Ital. *Pertinẽte à legno.* Ger. Das zu dem holtz gehört. Hisp. *Pertenesciente à lenna.* Pol. *Dodrzewa przinależący.* Vng. *Fahoz való.* Ang. *Belonging to wood.*] ¶ Lignarius, ii, substantivũ. [ξυλιγὸς, ξυλοκοπ@. Gall. *Boscheron, charpentier.* Ital. *Legnaiuolo.* Ger. Ein Holtzhawer/holtzer. Hisp. *Cortador de madera.*] qui lignũ secat, aut qui lignatum it. Liv. 5. bell. Maced. Et iidem porticũ extra portam Trigeminam inter lignarios fecerunt.

Lĭgnum, ni, n.s. A legendo (inquit Varro) quòd ligna caduca in agris legebantur, quibus ad focum uterentur. [עץ *hets.* ξύλον. Gall. *Bois.* Ital. *Legno.* Ger. Holtz. Bel. Een hout. Hisp. *Lenna ò madera.* Pol. Drzewo. Vng. *Fa.* Ang. *Woode.*] Plin. lib. 12. cap. 11. Quoniam fructus is constat radice, frutice, cortice, ligno, *&c.* Cic. 3. Verrin. Cædere januam saxis, instare ferro, ligna & sarmenta circundare, ignem subjicere cœperunt. Horatius 3. Carm., Ode 17: -dum potes aridum Compone lignum, cras genium mero Curabis. Virgil. 1. Georg. Nam primi cuneis scindebant fissile lignum. Idem 2. Georgic. Quid tibi odorato referam sudantia ligno Balsamaq;, & baccas semper frondentis acanthi? ¶ Ligna cocta dicuntur: quibus humiditas exempta est, ut fumare nequeant. Vlpianus l. 55. D. de legat. 3: Sed & titiones, *inquit*, & alia ligna cocta ne fumum faciant, utrum ligno an carboni an suo generi adnumerabimus. ¶ Lignum aliquando pro tabulis ligneis in quibus scriptum est. Triphonius. L. 19. de bonor. possess. contra tabul. Quòd vulgò dicitur liberis datam bonorum possessionem contra lignum esse sic intelligendum est, *&c.* Paulò pòst dixit contra tabulas Ex Hotomano. ¶ In sylvam ligna ferre, est aliquem iis rebus augere velle, quibus ipse maximè abundet. Horat. ¶ Lignum curvum, haud unquam rectum, ξύλον ἀγκύλον οὐδέποτ' ὀρθόν. Distorta pravaq; ingenia vix unquam ad bonãm frugem traducuntur. Usurpavit Galenus.

Lĭgnĕŭs, a, um, Quod ex ligno est: [ξύλιν@. Gall. *De bois.* Ital. *De legno.* Ger. Höltzin. Hisp. *Cosa de madera ò de lenna.* Pol. *Drzewiany.* Vng. *Fából való.* An. *Made of woode.*] ut, Ligneus equus. Plaut. Rud. Nempe equo ligneo per vias cæruleas estis vectę. Ovid. 12. Metamor. -quo multa facerdos Ligulea contulerat veterum simulacra deorum. Cicer. 2. de Invent. Materiam ligneam flamma uri posse necesse est. Soleas ligneas in pedes inducere, Idem 2. de Invent. Ponticulus ligneus, idem 5. Tusc. Lignea turris, Liv. 3. bell. Pun.

Lĭgnĕŏlŭs, diminutivum. [Vng. *Fátska.* Ang. *A litle thing made of woode.*] Cicero ad Quintum Fratrem lib. 3: Hanc scripsi ante lucem ad lychnum ligneolum.

Lignilĕ, hujus lignilis, penult. prod. & neutr. gen. [ξυλάν. Gall. *Lieu à tenir bois.* Ital. *Legnaio, stiua di legno.* Ger. Ein holtzhauß oder holtzlege. Hisp. *Lugar do se guarda la lenna.* Pol. *Skł'adnia drzewo.* Vng. *Fa tarto hely.* Ang. *A woode house, or woode pile.*] Dictum est ubi ligna in domo ad comburendum parata sunt: sicut fœnile, ubi servatur fœnũ. Sic bovile, equile, caprile, & hujusmodi.

Lĭgnōsŭs, sa, sum, Quod instar ligni durum est. [ξυλώδης. Gall. *Abondant en bois, reſſemblant à bois, dur comme bois.* Ital. *Legnoso, duro come legno, simile à legno.* Ger. Höltzin/hart wie holtz. Hisp. *Cosa llena de lenna ò de madera, ò dura come madera, ò semejante à ella.* Pol. *Twardi iako drzewo.* Vng. *Fás.* Ang. *Full of woode.*] Plin. lib. 12. cap. 7: Arbor radice lata, lignosaq;.

Lĭgnŏr, aris, ari, d.p. Verbum est castrense, idem significans, quod ligna colligere sive congerere. [ξυλεύ@. Gall. *Aller querir du bois, ou en coupper, ou apporter.* Ital. *Far legne, ir per legna alla foresta.* Ger. Holtzen/in das holtz gehen oder fahren. Hisp. *Hazer lenna, yr por lenna ò madera.* Pol. *Podrzewoiade.* Vng. *Fát szedńk.* An. *To go to purueigh or gett woode.*] Proprè enim milites lignari dicuntur, quum in sylvam profecti ligna cædunt, quæ in castra convehant. Livius lib. 10. ab Vrbe: Respondentibusq; lignatum se ire: An tandem, *inquit*, nunc castra vallata non habetis? Plaut. Capt. Ite istinc, afferte lora, C. num lignatum mittimus?

Lĭgnātĭo, onis, f.t Lignorum collectio, comportatio, delectio. [ξυλισμὸς, ξυλεία, ξυλοφορία. Gall. *Apport de bois, taillis, le lieu où on coupe le bois.* Ital. *Il far legna.* Ger. Holtzung/holtzsamlung. Hisp. *Aquella obra de yr por lenna, el lugar donde se haze lenna, cortadura de lenna.* Pol. *Zgromadzanie drzewa.* Vng. *Fa szedés.* Ang. *An hewing fetching or pursueighing of woode.*] Cæsar 5. bell. Gall. Vt nonnulli milites, qui liguationis munitionisq; causa in sylvas discessissent, repentino equitũ adventu interciperentur. ¶ Lignatio pro loco unde ligna accipi possunt. Col. li. 1. cap. 5: Sit aũt vel intra villam, vel extrinsecùs inductus fons perennis, lignatio, pabulumq; vicinum.

Lĭgnātōrēs, m.t. Dicti sunt milites, qui lignatum eunt. [עֹבְרִים חֹטֵב *chotéb hetsím.* ξυλοτρά. Gall. *Qui vont querir ou apportent du bois, boscherons.* Ital. *Soldati che vanno a far legne.* Ger. Die außgehen/oder außfahren zu holtzen. Hisp. *Los que van por lenna parasemar.* Pol. Drzewo zgromadzaiacy. Vng. *Fa szedők, fa gywytők.* Ang. *A woodmoiger, a prouyder of woode.*] Livius libro 10. ab Vrbe: Paucis citra militibus lignatores ei cum præsidio occurrunt. Cæs. 5. bell. Gall. Subitoq; oppressis lignatoribus, magna manu, *&c.*

Lĭgo, as, act. p. Vincio, constringo, colligo. Descendit à Græco λύγ@, vimen: non autem à Legendo, ut Varro voluit, u in i brevi mutato. [אסר *asár* קשר *kaschár* צרר *tsarár.* רכב *tsár* δεσμέω. Gal. *Lier.* Ital. *Legare.* Ger. Bindẽ Hisp. *Atar.* Pol. *Wiązę, opasuie.* Vng. *Meg kötöm.* Ang. *To bende, to tie.*] Quintilianus lib. 5. cap. 14: Quæ apprehensa Græci magis (nam hoc solum nobis pejus faciunt) in catenas ligant, & inextricabili statu connectunt. Guttura ligavit laqueo, Ovid. 6. Metamorph. Vulnera ligare, Ovid. 7. Metamorph. Legibus ligare aliquem. Statius 4. Syl. Cicero 4. in Catil. Filium ejus impuberem ligatum à Prætore missum. ¶ Hujus composita sunt, Alligo, colligo, circunligo, deligo, illigo, obligo, præligo, religo, subligo, quorum quę sint significata, vide suis locis

Lĭgāmĕn, inis, n.t. Ligaculum, li, Ligamentum, ti, significat id quo aliquid ligatur. [אסור צרור *esúr tserór.* ἄμμα, δεσμός. Gal. *Lien, liaison, liement.* Ital. *Legame, legatura.* Germ. Ein band. Hisp. *Atadura.* Pol. Związek. Vng. *Kötél.* Ang. *That wher by any thing is tied.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Possit etiam salix decisa pridie ad lucubrationem expurgari, & ad vitium ligamina præparari. Propertius lib. 2. eleg. 30: -nocturna ligamina mitræ.

Lĭgātūra, [φυλακτήριον, amuleta. Pol. *Oczarowanie* Vn *Nyakra kötözöt kantair.*] Fabius Victorinus, 1. Rhet. Cic. Medici officium est curare, sed quia multi & incantatione & ligaturis curant.

Ligo,

Lĭgo, onis, m.t. Rusticum Instrumentum ad extirpandas herbarum radices accommodatum. [מחרשה *macharefchâh*. Σκαλμα, μακελλα. Gall. *Vn hoyau.* Ital *Zappa.* Ger. Ein hauw/oder hauw. Bel. Een hauwe. Hisp. *El acada ò el acadon.* Pol. *Motika.* Vng. *Kapa.* Ang. *A shouell or spade.*] Plinius lib.18 cap.6: Adduxit graves ligones, vomeres ponderosos. Ovid.3. Amor. Quum bene jactari pulsarunt arva ligones

Ligographi, Rationibus publicis conficiendis, perscribendisq; dicti sunt, quanquam apud Oratores hæc dictio aliter accipiatur, iidem fermè qui tabularii, qui tabulas publicas referunt, quæ ad Rempubl. pertinent.

Ligula, Vide LINGVA.

Lĭgŭrĭo, ris, ivi, vel rii, itum, n.q. Abligurio, consumo, devoro, dilapido, helluo. [אכל *achál* לעג *laás* בלע *baláh*. Λιχνεύω, λιχνάζω. Gall. *Gourmander, lecharder, ou prendre les meilleurs morceaux.* Ital. *Consumare il suo in pacchia.* Ger. Verschlecken / Verschlemmen. Bel. Verslampampen / verdoen. Hisp. *Comer y gastar en golosinas.* Pol. *Nadakotkach przadam.* Vn. *Eltzlik zlem.* Ang. *To waste, or spend to playe the glutton.*] Personæ duæ labæ horum verbi penultimam producunt, contra consuetudinem eorum, quæ sunt ejusdem terminationis. Horatius lib.2 Sermon. Satyr 2: -puer unctis Tractavit calicem manibus, dum furta ligurit. ¶ Est etiam ligurire, suavissima quæque degustare paulatim, & cum quadam mora atque elegantia comedere, quasi sinēdo ut per se cibus in stomacho liquēfiat. Terent. in Eunuch. Quæ cum amatore suo, quum cœnant, liguriunt. Dictum λαπὸ τῦ λιγυρῦ, quod Græci *suave* dicunt, inquit Donatus. Cicero D. Bruto, ad supplicationem rerum transtulit. Quum quidam (*inquit*) de collegis nostris agrariam ligurirent curationem, disturbavi rem, totamq; nobis integram reservavi: hoc est, cùm appeterent, & præpropera quadam spe quasi devorarent. ¶ Ligurire lucra, pro sensim depeculiari. Cicero per translationem dixit 5. Verr. Commissa est, *inquit*, pecunia tanta Prætori: non reperietis hominem timidè, nec leviter hæc improbissima lucra ligurientem, &c.

Lĭgŭrĭtŏres, m.t. Dicūtur gulosi, & voratores eduliorum dulciorum, qui consumptis dapibus catillos etiam linguntur, quos antiqui catillones appellabant. [לצים *lotzelim*. Λιχνοι. Pol. *Lakomcie.* Vng. *Tekozlo, nyalakodo.*]

Lĭgŭrĭtĭo, onis, f.t. Aviditas, immoderata appetentia. [Ἡ λιχνεια, τὸ λιχνον, ἡ φιλοψια. Gall. *Gourmandise & friandise, appetit desfor tonné de lecharder & manger bons morceaux.* Ital. *Auidita grande, ardente appetito.* Germ. Verschleckung / oder schleckerhafftigkeit. Hispan *Agueda obra de comer goſi nes.* Polon *Przeżarstwo.* Vngar. *Tekozlasia valo kénáſág, fékéteb valo abnatos kenáſág.* Anglic. *Licorousnes & gluttonie.*] Cicero 4. Tusculan. Aegrotationi autem talia quædam subjecta sunt, mulierositas, pervicacia, liguritio, vinolentia, cupedia, & siqua sunt similia.

Lĭgŭstĭcum, n.s. [Germ Liebſtickel.] Herba est in ea Apenini parte præcipuè nascens, quæ Liguriæ imminet: unde & nomen habet. Quidam panaceam appellarunt, quod Panaceam Heracleoticam caule referat, & radice, & effectu. Galenus literæ unius immutatione Libysticum vocat. Officinæ *Levisticum* appellant.

Lĭgŭstrum, stri, n.s. à lego, quasi legustrum. [λύγος quibusdam, alius φιλυρέα. Gall *Du troesne.* Ital *Ligustro.* Germ. Beinholtz / oder mundweiden / Mundholtz Hisp. *El arbol dela alhenna.* Pol. *Krużyna.* Vng. *Fagyal fa.* Ang. *Priuet.*] Arbos, ex cujus ligno tesseræ fiunt aptissimæ, olivæ similis foliis, semine coriandri, flore candido & odorato. Coquitur hoc in oleo, premiturque, quod postea cyprinum vocatur, ab arbore sua, quæ dicitur cypros alio nomine: à cujus ubertate Cypro Cilicii maris insulæ nomen inditum est. Plinius libro 24. capite 10: Ligustrum eadem arbor est, quæ in oriente Cypros. Suos in Europa usus habet. Vide de hoc Plin. lib.24. cap.10. Item lib.12 cap.24.

Lĭlĭum, lii, n.s. [שושנה *schoschannáh*. Κρίνον. Gall. *Herbe ou fleur qu'on appelle lis.* Ital. *Giglio.* Germ. Ein gilgen oder lilien. Hisp. *Acucena.* Pol. *Lilia.* Vng. *Liljon.* Ang. *A lillie.*] Flos est notissimus, proximam (teste Plinio) à rosa nobilitatem obtinens, eximio candore, foliis foris striatis, & ab angustiis in latitudinem paulatim se laxantibus, effigie calathi, resupinis per ambitum labris, tenuique filo, & semine, frantibus in medio crocis. Ex hoc flore conficitur oleum, sive unguentum, quod Græci λείριον vocant. Nam illi λείριον vocant florem, quem nos *lilium* dicimus. Sunt autem diversa liliorum genera. Vide Plin. lib.21. cap.4. Virgilius 6. Aeneid. & candida circum Lilia funduntur. Idem 4. Georg. Hic rarum tamen in dumis olus, albaq; circum Lilia verbenasq; premens, vescumq; papaver.

Lĭlĭācĕus, a, um, adjectivum: [λείριον. Gall. *De lis.* Ital. *Di giglio.* Ger. Gilgin/auß gilgen gemacht. Hisp. *Cosa de acucena.* Pol. *Liljowi.* Vng. *Liliombul valo.* Ang. *Of lillies.*] ut, Oleum lilia-ceum, Palladius libro sexto, capite decimoquarto.

Lĭlĭum, Vnguentum sive oleum ex lilio. [λείριον. Gall. *Huyle ou onguent de lis.* Italic. *Oglio ò vnguento di giglio.* Germ. Gilgensalb/oder öl. Hisp. *Azeyte ò vnguento de acucenas.* Pol. *Liljowi olesek.* Vng. *Liliombal ſinált olay.* Ang. *An oile of lillies.*] Plinius libro 21. capite 5: Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione unguenti, oleique, quod litinon appellatur. Idem lib.23. cap 4: Larinum, quod & Phalernum, & Syrium vocavimus, renibus utilissimum est, sudoribusq; evocandis, &c.

Lĭlĭētum, ti, n.s. Locus in quo sunt lilia consita. [κρινών. Gall. *Lieu où croiſſent les lis.* Ital. *Luogo dove sono molti gigli.* Ger. Ein ort da viel gilgen stehen. Hisp. *Lugar de muchas acucenas.* Pol. *Miesce pel'ne lelye.* Vng *Liliom termö hely.* Ang. *A place where lillies.*] Palladius: Lilieta, canneta ponenda sunt. Idem libro 3. cap. 21: Nova lilieta formabunt.

Līmă, æ, f.p. Instrumentum fabrile, quo ferrum aut aliquid aliud terendo expolitur. [טבירה טים *peſirâh pim, ſive.* Gall. *Vne lime* Ital *Lima* Ger. Ein feile Bel. Een vyle. Hisp. *La lima de hierro, inſtrumento para limar.* Pol. *Pilka.* Vng. *Reſz.* Ang. *A file.*] Quintil. lib 10. cap. 3: Opus politura limæ. ¶ Hinc nova ineleganter dicimus, Scriptis deesse ultimam limam, quum significare volumus, non satis tersa esse, & expolita. ¶ Item lima uti, pro castigare, & expolire. Ovid. lib. 1, de Ponto: Scilicet incipiam lima mordacius uti, Vt sub judicium singula verba vocem.

Līmă, veteres dicebāt omnia transversa: à quo & limina ostiorum: per quæ foris & intùs itur: & limites, quòd per eos foris & intùs eatur.

Līmo, limas, act. p. Lima polio, lęvigo [ξύω σκληρὸν ἢ ξύλον, λεαίνω. Gall. *Limer, polir à la lime.* Ital. *Pulire, limare.* Ger. Feilen. Bel. Vylen. Hisp. *Polir, limar con lima.* Pol *Pilnuie* Vng *Megreſzelem.* Ang. *To file, to polish with a file.*] Plinius libro 36. cap. 6: Scalpere atq; limare gēmas. ¶ Ponitur per translationem pro expolire, exornare, & supervacanea resecare. Cicer. 1. de Orator. Neque hæc ita dico, ut ars aliquid limare non possit, neque enim ignoro, & quæ bona sunt, fieri meliora posse doctrina. ¶ Aliquando est limis oculis aliquid intueri Horatius: Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam Limat. ¶ Aliquando est conjungere, teste Nonio. Plautus in Pœn. At videsis, cum illa nunquam limavi caput. Idem in Mercat. Nisi cum illo, aut ille mecum neuter stupri causa caput limavit. ¶ Hujus composita sunt, Delimo, & elimo, quæ habent penultimam productam.

Līmātŭs, a, um, nomen ex participio, Politus, expolitus, perfectus. [ἐξῃρημένος. Gall. *Limé, poli, orné.* Ital. *Limato, polito, ornato.* Ger. Gefeilet/außgebutzt. Hisp. *Limado, ornado, ſcomido.* Pol. *Opiel'owani, wipratwicm.* Vngar *Megreſzelretſt.* Anglic *Planed, filed.*] Cicero de clar Orat Nihil enucleate, quo hoc polsit aliquid limatius. Horatius 1. Serm. Satyr. 10: -fuerit Lucilius, inquam, Comis & urbanus, fuerit limatior idem, Quàm rudis.

Līmātē, tiùs, adverbium, Politè, ornatè, perfectè. [Gall. *Ornément.* Ital. *Ornatamente.* Germ. Zierlichen/ gestreyfft. Hisp. *Ornadamente.* Polon. Wipolerowanie. Vngar. *Szép ſiman, reſzſelue.* Anglic. *Perfectlie.*] Cicero 5. de Fin. Vsum populariter scriptum, quod ἐξωτερικὸν appellabant: alterum limatius, quod, &c.

Līmātŭlŭs, tuli, diminutivum. [ἐξῃρημένος. Gallic *Limé & polé.* Italic. *Aliquanto limato & polito.* German. Gestreyfft. Hisp. *Limado y ornado vn poco.* Pol. Troche wypolerowany. Vngar. *Reſzelretske, ſzépetske.* Ang. *Somewhat filed.*] Cicero Volumnio. Opus est hic limatulo, & polito tuo judicio. Id est, terso, & subtili.

Līmātūră, ræ, f.p. Scobs: hoc est, pulviſculus limando detractus. [ῥίνημα. Gall. *Limure, limaille.* Ital. *Limatura.* Ger. Feilen/feilenspän. Hisp. *Limadura.* Pol *Piaſſek ſpolerowania.* Vngar. *Zéſzgiés por.* Ang. *Filing, or duſt of filing.*]

Limax cis, f.t. teste Varr. lib 6. de ling. Lat. cochlea: nomenq; habet à limo, in quo per hyemem delitescit, Vere prodiens. [חמת *chómet* שבלול *ſchablúl* κοχλίας. Gall. *Limace ou limaçon.* Italic. *Lumaca.* German. Ein schnecck Hispan *Caracol.* Polon *Ślimak.* Vngar. *Sárba teleló iſiga* Anglic. *A snaile.*] Columell. libro 1: Implicitus conchæ limax, hirsutaque campe. Non nulli tamen contendunt limacis nomen patere latiùs quàm cochleæ: ut cochlea tantùm dicatur, quæ conchæ includitur, suamque secum domum circunfert: limax etiam illa, quæ testa caret.

Limbŭs, bi, m. f. Fimbria, Est pars ultima vestis muliebris imos pedes contingens: vel potiùs fascia extremitatē vestis circunquaque ambiens. [כנף *chanáph*. Κροσσὸς, Θύσανος. Gall. *Bord, bordure.* Ital. *Lembo, orlo.* Ger. Ein saum oder besetze / fürnemlich an Webstülen beren. Hisp. *El cabo ò borde de la vestidura.* Pol *Bram kol'o ſukni e niewiſcie.* Vng. *Perém.* Ang. *A gard or*

ment.

me of a garment.] Ovidius:-quam limbus obibat Aureus, ornabant aurata monilia collum. Virgil.4. Aeneid. Sidoniam picto chlamydem circundata limbo. Vbi Servius: Limbus est fascia extremitatem vestium ambiens, secundum antiquum ritum. ¶ Hujus diminutivum est Limbulus, à quo limbellus, quorum oportet afferri exempla, è locupletibus autoribus sumpta.

Līmbŏlārĭŭs, rii, Qui limbum vestium consuit. [*Ὑφαντοῤῥάπτης.* Gall. *Brodeur, qui fait bords.* Ital. *Chi fa tali orli.* Ger. Beleggenäyer. Hisp. *Bordador ò bostador.* Pol. *Tenkto brami roby y kl' adje.* Vng. *Perém varro.* Ang. *An embroderer, or that soweth hemmes of garments.*] Plautus in Aulul. Textores limbolarii, arcularii, *&c.*

Līmĕn, minis, n.t. Quod ex transverso in janua statuitur: à limo: id est, obliquo, quòd ingredientibus, exeuntibusq; transversum sit, ut est apud Donatum, Festumq;. [סף *saph* מִשְׁתֶּן *miphthán.* *Φλιὰ, ἐσθὸς, βαθμός.* Gall. *Le linteau ou fuesl de l'huis, l'entrée d'vn huis ou porte.* Ital. *Soglia, soglio della porta, entrata di casa.* Ger. Die thürschwell/die ober vnd vnder. Bel. Eenen dorpel. Hisp. *El lumbral de la puerta.* Pol. Prog. Vng. Küszöb. An. *The treshould, an entry.*] Terentius in Hecyr. Iam ut limen exirem, ad genua accidit. ¶ Nec solùm inferiorem partem significat, quæ sub pedibus calcari solet in ingressu, sed etiam superiorem, quam Græci ὑπέρθυρον, ἢ ὑπερθύριον appellant. [מַשְׁקוֹף *maschkóph* כַּפְתּוֹר *chaphtór.*] Iuven. Satyr. 61 -pendentia liquit Vela domus, & adhuc virides in limine lauros. Nævius verò limen superum & inferum dixit, Exime limen superum, quod mihi misero sæpè confregit caput: inferum quoque, ubi ego omnes defregi digitos. ¶ Limen superum, inferumque discedentes salutabant. Plaut. Limen superum, inferumque salve, simul autem vale. ¶ Ponitur interdum limen pro ingressu. [אֵבוּס *mabó* בֵּיאָה *biáh.* *Εἴσοδος.*] Virgilius 2. Aeneid. Limen erat, cæcæq; fores, & pervius usus Tectorum. ¶ Interdum pro domo ipsa. Virgil.2. Georg.-penetrant aulas & limina regum. ¶ Interdum pro carceribus unde stadiodromi cursum aufpicantur. Virgil.5. Aeneid.-signoq; repentè Corripiunt spatia audito, limenq; relinquunt. ¶ Interdum pro amicitia, ut censet Servius, enarrans illud de Turno:-se limine pelli. Iuven. Satyr. 3: Limine submoveor: id est, repellor ab amicitia. ¶ Ad limina servus, pro atrienſi. Virgilius li.9:-fidusq; ad limina custos: id est, Ianitor, inquit Budæus. Limina imperii: id est, extremi fines. ¶ Musas vix à limine salutasse, proverbii metaphora dicuntur ii, quivix leviter & summis tantùm labris literas degustarunt. ¶ Ipsum ostii limen tetigisti, *αὐτὸν κέκρυκας τὸν βαπῆρα τῆς θύρας.* Dici solitum quoties ad rem ipsam pervenitur.

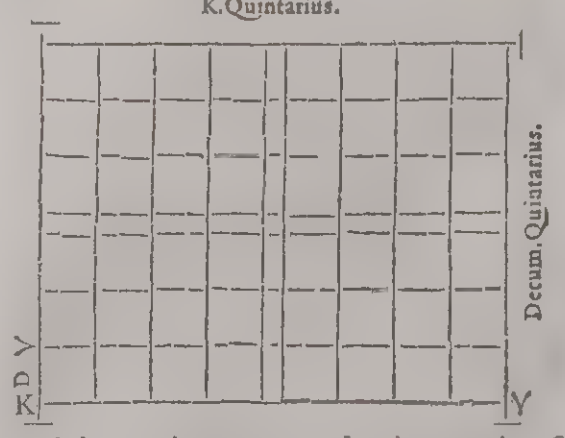
Liminaris, re, om. t. Vt lapis liminaris, qui in domus aditu transversus jacet. Item verbum elimino & nomen Postliminium: de quibus suis locis.

Limenarcha, æ, m.p. [*Λιμενάρχης.* Gall. *Celuy qui garde les passages sur mer, qui a la charge des ports de mer, maistre des ports.* Ital. *Ammiraglio di porto, chi guarda vn passo di mare ò vn porto marittimo.* Ger. Ein Oberster / so verordnet ist zu der Hut eines Meerhafens oder Passes in frembde Land. Hisp. *Gardador de los puertos marinos.* Pol. *Przełożony nad przepuszczaniem przez granicze, portowni starośta.* Vng. *Réusi tiszttarto.* Ang. *A constable, master of the watch or portes.*] Dictio Græca est, quam Latinè Præfectum portus interpretari possumus. *Λιμὴν* enim Græci portum dicunt. Erant autem Limenarchæ, qui portubus præerant ex quibus frequens erat trajectus ad exteras nationes. Hos Aristoteles lib. 6. Politicôn, *λιμενοφύλακας* appellat. Hæc ferè Budæus in l. Limenarchæ, ff. de servis fugit.

Līmes, ĭtis, m. t. Semita transversa, militari via angustior. [גְּבוּל *ghebúl* גְּלִיל *ghelíl.* *Ἀγρὸς, ὅρος.* Gall. *Frontiere ou lisiere, chemin trauersant les terres, sente.* Ital. *Via per trauerso, termino, confine.* Ger. Ein zwercher fußwäg durch ein acker. Hisp. *La linde ò termino.* Pol. *Steczka przez rolia.* Vng. *ösvény, gyalog ut, mezye, (anagy) mezgye, határ.* Ang. *A crosse path or way.*] Columell. libro 1: Semitas, novosque limites in agro fieri non patiatur. Virgilius 8. Aeneid. Hæc ego vasta dabo, & lato te limite ducam. Idem 2. Aeneidos: -tunc longo limite sulcus Dat lucem. Quintil. libro 2. capite 13: Itaque & stratum militari labore iter sæpè deserimus, compendio ducti: & si rectum limitem rupti torrentibus pontes incideriut, circuire cogimur. Livius libro 1. bell. Maced. Intra portam, extraque latæ sunt viæ: ut & oppidani dirigere actem à foro ad portam possent: & extrà limes mille fermè passus in Academiæ gymnasium ferens, pediti, equitique hostium liberum spatium præberet. Budæus. ¶ Limites item in agris dicuntur ipsi termini quibus agrorum fines distinguuntur. Festus. Limites in agris modò termini, modò viæ transversæ dicuntur. Virgilius 1. Georg. Nec signare quidem aut partiri limite campum Fas erat. ¶ In agris limites duo maximi erant, cardo & decumanus. Limes decumanus est, qui ab Oriente in Occidentem spectat: Cardo à Meridie ad Septentrionem. Reliqui limites angustiores, distantque inter se paribus intervallis. Vide Plinium libro 22. cap. 33.

Līmĭtēs, ait Siculus Flaccus in libro De conditionibus agrorum, ab liminibus vocabula accepisse. inquit enim sic: Quo modo limina introitus exitusque locis præstant, limites agris similiter introitus exitusque, qui in agris divisis & assignatis semper pervii esse debebunt, tàm itineribus quàm & mensuris agendis. Pergit idem Flaccus his verbis: Cùm omnes limites à mensura denûm actuum decimani dicti sint, si qui Orientem Occidentemque intuentur, qui Meridianum & Septentrionem tenent, unum vocabulum illis erat, decumanum nuncupabant matutini & vespertini, & meridiani & septentrionis cardinem: alii verò ob regionum positionem & naturam appellaverunt maritimos & montanos: postea verò, cùm agri dividerentur & assignarentur, decimani quidem vocabulum permansit, ut ii qui Orientem, Occidentemque intuentur, decimani dicerentur: ii verò, qui meridianum & septentrionem, quoniam cardinem mundi tenerent, cardines sunt appellati. Et omnes limites dirimunt agros, centuriasque designant: qui, ut suprà diximus, in agris divisis & assignatis semper pervii esse debebunt, & itineribus, & mensuris agendis. Limitum autem nomina hæc invenimus in libello extremo ejusdem Flacci. Orientales, *ait*, dicuntur decumani: Septentrionales cardines: item, maximi, C.M. Actuarii, Intercisivi, Quintarii, Cultellati, Nonarii, Maritimi, Temporales, qui solis ortum secuti sunt, Gallici, Regales, Subroncivi, Linearii, Sextanei, Tessellati, Diagonales, Montani, Austrinales, qui per anticam & posticam dividuntur: Hypotenusales, qui angulis subjacent: Præfecturales, Egregii, Vndecimani, Duodecimani, Colonici, Passivi, Solitarii, Perpetui. Aggenus autem in libro De limitibus agrorum distinguit limitem à rigore his verbis: Limes est quodcunque in agro ad observationem finium opera manuum factum est: rigor verò suæ rectitudinis naturalis nomen accepit. Rursus Hygenus in libello & ipse de limitibus constituendis: sic, Antiqui mensuras agrorum normalibus longitudinibus incluserunt. primùm duos limites constituerunt, unum qui ab Oriente in Occidentem dirigeret: hunc appellaverunt duodecimanum, ideo quod terram in duas dividat partes, & ab eo omnis ager dividatur: alterum à Meridiano ad Septentrionem, quem cardinem nominaverunt, à mundi cardine. Duodecimanum postea decimanum appellaverunt quare à decem potiùs, quàm à duobus, sicut duo pondo nunc dicimus dupondium, & quod dicebant antiqui duo viginti: nunc dicimus viginti. Similiter duo decumanus, decumanus est factus. Reliquos limites fecerunt angustiores. &, qui spectabant in Orientem, prorsos, qui ad Meridianum, transversos appellaverunt. ¶ Limites autem appellati à limo: id est, antiquo verbo, transversi: nam & limum cinctum, ideò quòd purpuram transversam habeat: item limina ostiorum. Postea prorsos & transversos limites appellaverunt à liminibus, quòd per eos agrorum limina servantur. postea apud quosdam nomina à loci natura acceperunt: & qui ad mare spectant maritimos, qui ad montem montanos appellaverunt. Omnis ergo hujus rectura longitudo rationalis, limes appellatur. nec interest quicquam, decumanum dicamus, an limitem. decumanum autem primus, maximus appellatur, item Kardo: nam latitudine cæteros præcedunt: sunt alij limites actuarii, alii linearii. Actuarius est limes, qui primus actus est ab eo quintus quisque: quem si numeres cum primo, erit sextus: quoniam quinque centurias sex limites cludunt. reliqui medii limites linearii appellantur, in Italia subruncivi. Actuarii autem extra maximos, D. & K. latitu-

K. Quintarius.

dinem habent pedum XII, per hos iter populo, sicut per

cut per viam publicam debetur, ita enim cautum eſt lege Sempronia, Cornelia, & Iulia, quidã ex his latiores ſunt xii. pedibus, ut ſi qui ſunt per viam publicam militari actu habent enim latitudines viæ publicæ. lineárii milites menſurę tãtùm diſterminandæ cauſa ſunt conſtituti: &, ſi finitimi interveniũt, latitudinem ſecundum legem Manilliam accipiunt. in Italia itineri publico ſerviunt ſub appellatione ſubruncivorum. habent latitudinẽ pedum octônum. Hos conditores coloniarũ fructus aſportandi cauſa publicaverunt: nam & poſſeſſiones pro æſtimio ubertatis, auguſtiores ſunt aſſignatæ: ideoq; limites omnes non ſolùm menſuræ, ſed & publici itineris cauſa, latitudines acceperunt. Secundum antiquam conſtitutionem limites diriguntur: quare non omnis agrorum menſura in Orientem potiùs, quàm in Occidentem ſpectet. in Orientem, ſicut ædes ſacræ. nam antiqui architecti in Occidentem templa ſpectare rectè ſcripſerunt. poſtea placuit omnes religionem eò cõvertere, ex qua parte cœli terra illuminatur: ſic & limites in Orientem conſtituuntur. Hæc Frontinus in libro De limitibus agrorum.

Līmĭto, limitas, act. p. penult. corr. Termino, limitibus circunſcribo & diſtinguo: quemadmodum Semito, in ſemitas diſtinguo. [גבל *ghabal.* ἀφορίζω, ἀπεχθάνω. Gal. *Limiter, borner par ſentiers & voyes, diuiſer & partir par chemins & bornes.* Ital. *Limitare, terminare.* German. Mit Wegen vnderſcheiden/ vndermachen. Hiſpan. *Deſlindar ò poner lindes.* Polon. *Ograniczam.* Vngar. *Meghatározom.* Angl. *To bounde or limite.*] Vnde limitatus ager, dicitur in centurias diviſus, inquit Feſtus. Plin. lib. 17. cap. 22: Vineas limitari oportet decumano xviii. pedum latitudinis, ad contrarios vehiculorum tranſitus, aliisq; limitibus denũm pedum diſtingui per media jugera. Aut ſi major modus ſit, totidem pedum cardine quot decumano limitari: ſemper verò quintanis ſeminari: hoc eſt, ut quinto quoque palo ſingulæ jugo paginæ includantur. ¶ Per tranſlationem accipitur pro reſtringo, reſeco, adimo, præcido. Cicer. Appio Pul. De tua prolixa, beneficaque natura limitavit aliquid poſterior annus, propter quandam tui deſiderii tempora. Quo tamen in loco quędam exemplaria limavit habent non limitavit.

Līmĭtānĕi milites, Qui ſunt in limitibus. id eſt, in finibus Imperii in præſidio conſtituti, ad incurſus eorum arcendos. [ἔσχατοι, οἱ ἐπὶ τοῖς μεθορίοις. Gal. *Gentz d'armes qui ſeruent és frontieres d'vn pays.* Ital. *Gente d'arme che ſeruono ſu frontiere d'vn paese.* German. Kriegsleut ſo auff den Grentzen vnd vnderſcheiden zu Roß vnd zu Fuß ligen. Hiſp. *Hombres de armas en fronteras.* Polon. *Zołnierze przy granicach.* Vngar. *Határ ẽrzõ vitézek.* Ang. *Souldiers appointed to watch and defend the marches.*] ¶ Item agri limitanei, qui in limitibus alicujus provinciæ, proximè hoſtes ſunt ſiti. Iuriſconſultus in l. fin. de Fundis limitrophis: Agros limitaneos univerſos cum paludibus, omniq; jure, quos ex priſca diſpoſitione limitanei limites ab omni munere vacuos ipſi curare pro ſuo compendio, atque arare conſueverunt, &c. Limitanei fundi, ſunt limiti deputati.

Līmĭtātĭo, onis, f. t. Definitio, circunſcriptio ſive diſtinctio. [גבל *ghablúth.* ὁρισμὸς, ἀφορισμός. Gal. *Limitation, diuiſion de ſentiers & chemins.* Ital. *Diuiſione & partimento del terreno.* German. Vndermarchung/ vnderſcheidung. Hiſpan. *Obra de limitar ò poner lindes, apartimiento de caminos.* Polon. *Rozdźiał granic, przegrodá.* Vngar. *Meghatarozás.* Ang. *A bounding.*] Varro, lib. 3. cap. 12: Non intempeſtivè commemorabimus Gracchi Græcini conſcriptam, velut formulam, ad quam poſtea eſt limitatio terræ vinealis.

Liminium, nii, n. ſ. Cicer. in Top. Cum ipſius poſtliminii vis quæritur, & verbum ipſum notatur, in quo Servius noſter (ut opinor) nihil putat eſſe notandum, niſi poſt, & liminium, illud productionem verbi eſſe vult.

Limeum, Herba qua venatores ſagittas inficiunt: à nonnullis Venenum cervarium appellatur. Plinius libro 27. capite 11.

Līmnēsĭum, [λιμνήσιον. Polon. *Centuryą.*] Herba eſt, quam alio nomine Centaurium minus appellant, copioſiſſimè circa lacus proveniens, & paludes, quas λίμνας Græci appellant: unde & nomen accepit. Dioſcorides libro 3. capite 7.

Līmŏnĭă, æ, λιμωνία, Alterum genus anemones. Plinius libro 21. cap. 11.

Līmŏnĭātēs, λιμωνίτης, Gemma eadem videtur, quæ ſmaragdus. Plin. lib. 37. cap. 10.

Līmŏnĭŏn, λιμώνιον, Herba eſt ſimilis betæ, verùm foliis tenuioribus, & minoribus, numero circiter decem, caule tenui, recto, altitudine liliorum, pleno ſeminis rubri, quod guſtatu linguam aſtringit. Plinius betam ſylveſtrem appellat, lib. 20. cap. 8. Vulgò *beta pratenſis.*

Līmonium, Frutex eſt, nunquam cubito altior, criſtiq; foliorum ac radice nigra, ſed dulci, recipit ipſum in cibis o-

riens. Ex Plinio, libro 21. capite 22.

Līmpĭdŭs, a, um, Clarus, purus lucens. [בהיר *tsach* בהיר *bahír* טהור *bar* טהור *tahór* צלע. Gal. *Clair, net comme eaue de roche.* Ital. *Chiaro, limpido.* German. Lauter/ klar. Hiſpan. *Coſa limpia.* Polon. *Przezroczyſty.* Vngar. *Tiszta.* Ang. *Cleare as water.*] Columella libro 11. capite 28: Vere florente roſa, defæcatum quàm limpidiſſimum in vaſa bene picata & pura transfero. Lacus limpidi, Catullus ad Simionem peninſulam, Epigrammat. 29.

Līmpĭtudo, dinis, f. t. Puritas claritas. [בהיר *bahír* טהור *tahór* צלע. Gal. *Clarté d'eau ou d'autre choſe.* Ital. *Chiarezza d'acque.* Germ. Lauterkeit/ klarheit. Hiſpan. *Limpieza.* Polon. *Przezroczyſtość.* Vng. *Tiszta.* Ang. *Clearneſſe, water or other thing.*] Plinius libro 32. capite 11. Stant veluti ſub cristallo, in arena defixæ, biantesque qua limpitudo eſt, pedali non minus ſpatio.

Līmŭs, mi, m. ſ. Genus veſtis, ab umbilico ad pedes pertingens, qua teguntur, ut ait Servius, pudenda poparum. Hæc autem veſtis habet in extremo ſui purpuram limam: id eſt, flexuoſam: unde & nomen accepit: nam limum obliquum dicimus. Virgilius 12: Velati limo, & verbena tempora vincti. ¶ Limus præterea lutum ſignificat, ſeu cœnum illud mollius quod ab aquis deferri ſolet. [טיט *tit* יון *iaun.* ἰλὺς, πηλός. Gall. *Boue, fange.* Ital. *Fango, genter.* Germ. Kaat Sått. Hiſpan. *Limo de ſtiercol ò cieno.* Polon. *Gatunek, błoto.* Vngar. *Sár.* Angl. *Mudde and ſlime.*] Virgilius 8 Aeglog. Limus at hic durescit, & hæc ut herba quotannis eodem quæ ſignificet noſtro Daphnis amore. Idem 4 Georg. Tamen & levi in noſa cubilia limo Vnge Horat. 2. Serm. Satyr. 4: Sive gravis veteri cœnoque limoſus adhæſit.

Līmōsŭs, a, um, Limo plenus, & cœnoſus. [ἰλυώδης, πηλώδης. Gall. *Chaus, fangeux, plain de limon & de fange.* Ital. *Pieno di fango.* Germ. Lettechtig/ mûred tig. Hiſpan. *Cenagoſo, lleno de cieno.* Polon. *Błotny.* Virg. 12. Aeneid. Limoſoque lacu per noctem obtenditur ulva. Delatus Hinc illinc, & hoc illinc, pen. prod. quod eſt ſuccinctus, defæcatum, ſyncerum ἄκρατος. Ovid. lib. 4 Metam. Fons erat illimis, nitidis argenteus undis. ¶ Hinc & Oblimo, de quo alibi.

Līmŭs, ma, mum, Obliquus, tranſverſus, obtortus: pro quo etiam Limis dicimus, teſte Feſto, per tertiam declinationem. [עקלתון *hakkalathon* עקלקל *lakakkl.* λοξὸς, πλαγιάζων. Gall. *Qui eſt de travers, tourné.* Ital. *Torto, storto.* German. Schieb/ Schlumm/ vberzwerch. Belg. Dwars. Hiſpan. *Coſa torcida ò atravesada.* Polon. *Obłudny, krzywy.* Vngar. *Horgas, keresztz.* Ang. *Crooked, awry, askew.*] Hinc Oculi limi, velimes dicuntur, quibus ex obliquo aliquid aſpicimus. Plautus in Milite: Atque oculis limis octies. Ennius libro 8. capite 16: Nec limis intuentur oculis: atque ut limi modo nolunt id eſt obliquis oculis. Vnde quod obliquè aſpicit, limis oculis ſpectare dicitur, παραβλέπειν, παραβλεπόμενος τοῖς ὀφθαλμοῖς, παρ' ὄμματα. Terentius in Eunuch. Ego limis aſpecto ſæpe: habebam clanculum. Vbi Donatus: Limis, ſi nominativus ſingularis eſt, tranſverſum ſignificat: ſi textus pluralis, deeſt oculis. Nam limis eſt tranſversus: unde limen dicitur quoque quod ingredientibus exeuntibusque tranſverſum eſt. Quum igitur diſſimulant homines ſe videre quod vident, & non recta facie, ſed tranſverſa intuentur, limes dicuntur aſpicere. ¶ Hinc limulus diminutivum Plautus in Bacchid. Vidén' limulis ut obſecro intueantur.

Linamentum, Vide LINVM.

Līnĕă, æ, f. p. A' Geometris propriè appellatur longitudo latitudinis expers. [קו *kav.* γραμμή. Gall. *Ligne, raye, cordeau de charpentier.* Ital. *Linea, il filo del legnaiuolo, ſegno tirato ſu qualche coſa.* German. Ein Linien/ ein Schnitschnur. Belg. Een Riete ſnoer. Hiſpan. *Linea, raya ò cuerda.* Polon. *Linia.* Vngar. *Vonal, nonyas.* Ang. *A line, rowe or ſtroke.*] ¶ Hoc eodem nomine dicitur filum quo fabri utuntur ad ſignandam materiam: quòd ex lino fieri ſoleat. Cicero Quinto Fratri: Aliquando perpendiculo & linea diſcet uti. ¶ Hinc linea dicitur filum omne ex lino, & quicunque tenuis funiculus. Columel. Ligato pede longa linea gallina cuſtoditur. Plinius: Muræna devorant hamum, admoventque dentibus lineas atque ita erodunt. Quo in loco accipitur Linea pro funiculo illo cui annexus eſt hamus, quo piſcatores utuntur ad decipiendos piſces. ¶ Lineam mittere, apud Plautum in Moſtell. videtur accipi pro expiſcari, vel explorare aliorum conſilium: Non (*inquit*) extemplò oſtendam meum ſenſum: lineam mittam: hoc eſt, explorabo illorum mentem. Sunt qui à nautis cubito paulò producto, qui ad explorandum locorum profunditatem funiculum mittunt in mare, cui plumbum in extremo adhæret. Graeci βολίδα vocant. Alii a piſcatoribus ductum putant, qui ad

qui ad capiendos piſces lineam hamatam in aquam mittunt. Sunt etiam qui à pictoribus, qui ubi quid pingere volunt, lineam priùs umbræ cuipiam ſimilem mittunt, per quam ipſi picturam dirigunt: ſed ex illa tamen ab intuentibus nihil deprehendi poteſt de picturæ forma. ¶ Nullam hodie lineam duxi, πήμεγον ἐδ' ἐμίαν γραμμὴν ἤγαγον. Ab Apelle pictore natum adagium: in eos quadrat, quibus ceſſatur ab exercitio ſtudii artiſque ſuæ, Plin. lib. 35. cap. 10.

Līnĕŏlă, æ, f. p. Parva linea, diminutivum à linea. [γραμμίδιον. Vng. *Lineatiſka, venaſotſka.*] Gell. lib. 10. cap. 1: Tribus tantùm lineolis III. inciſis ſignificatus eſt.

Līnĕo, as, act. p. Eſt lineas duco, lineis rem aliquam figuro, delineo, informo. [חרת *teer.* ὑπογράφω, καθυπογράφω. Gal. *Aligner, marquer à la ligne, pourtraire par lignes, & traits.* Ital. *Tirar linee, lineare.* Germ. Linien ziehen/entwerffen. Belg. Een linie maken. Hiſp. *Tracar, debuxar.* Polon. *Linyuie.* Vng. *Linedlok.* Ang. *To draw lines, to deſcribe with lines.*] Cato de Re ruſt. cap. 14: Et quæ opus ſunt domui præſtabit, & ad opus dabit, ſuccidet, dolabit, lineabit, ſecabitque materiam ſolam duntaxat.

Līnĕāmēntă, n. ſ. Lineæ quædam in corpore apparentes, ex quibus rei uniuſcujuſque forma dignoſcitur: à lineari pictura tracta, in qua per ſolas lineas effigies hominis cognoſcebatur. [γραμμαί. Gal. *Traits, pourtraits, premiers lineamens.* Ital. *Lineamenti, figure tratte à linee.* German. Die Gliedmaß. Hiſp. *Tracas.* Polon. *Zeſpocziele rozpoſtrzenie.* Vngar. *Linedlás.* Ang. *Drawghtes, or delineations of any thing.*] Cic. 4. Verr. Contemnere etiam ſignum illud Himeræ jam videbatur, quod cum multò magis figura & lineamenta hoſpitæ delectabant. Plin. lib. 35. cap. 25: Nec qui ſuccederet operi ad præſcripta lineamenta inventus eſt. Lineamenta in Geometria ſunt linearum productiones. Cic. 1. de Orat. in geometria: Lineamenta, formæ, intervalla, magnitudines, &c. ¶ Lineamenta animi metaphoricè dixit Cic. 3. de Finib. Animi enim lineamenta ſunt pulchriora quàm corporis.

Līnĭāmēntŭm, idem quod lineamentum. [Vngar. *Lineazás.*] Tertull. libro de Reſurr. carn. Talia interim divinarum virium liniamenta, non minus probabis operato Deò quàm locuto, &c.

Līnĕāmēntātĭo, Lineamentorum ductus. [ὑπογραφή. Polon. *Olnieowanie.* Vng. *Linea vonyás, lineazás.*] Iulius Firmicus Matheſeos lib. 1: Vnde enim ſeſe ſinguli propria corporis lineamentatione cognoſcunt.

Līnĕārĭs, re, om. ſ. Quod ad lineam pertinet. [γραμμικός. Gal. *Appartenant à la ligne.* Ital. *Lineare.* Ger. Das zu den linien gehört. Hiſpan. *Coſa pertenesciente à la linea.* Polon. *Liniowi.* Vngar. *Linealhoz valo.* Ang. *Belonging to a line.*] Vnde linearis pictura vocata eſt, quæ nullis adhibitis coloribus, rei pingendæ ſimilitudinem ſolis lineis exprimebat. Primi hanc picturam exercuerunt. Ardices Corinthius, & Telephanes Sicyonius, ſine ullo colore, ſpargentes tamen lineas intùs: unde & Græci hujuſmodi picturam γραφίδα appellarunt. vide Plinium libro 5. capite 3.

Līnes, Vaſa fuiſſe videntur ad fontes pertinentia. Vlp. 15. D. de act. empt. Lines & labra ſalientes fiſtulæ quæ ſalientibus jungùntur. Quo tamen loco Lenes corrigendum putarem. Nam apud Nonium Lenis vaſis genus eſt: ubi tamen corruptè Lenas legi, ex duobus autorum, quos citat locis, intelligitur. Ex Hotomano.

Līngo, gis, xi, ctum, act. p. Eſt aliquid lingua leniter delibo, deguſto, lambo. [לחך] *lachách* לק *lak.* λάχνω. Gal. *Licher, ſucer.* Ital. *Leccare.* German. Lecken. Hiſpan. *Lamer.* Polon. *Lize.* Vngar. *Nyalom.* Ang. *To licke, to ſucke.*] Plaut. in Caſ. Mel mihi videor lingere. ¶ Nonnunquam idem eſt quod paulatim deglutio: ut quũ aliquid ore tenentes guttatim demittimus in ventriculum. Plin. lib. 37. cap. 10: Tecolithos oleæ nucleo ſimilis videtur: neque eſt gemmæ honos, ſed lingentium calculos frangit, pellitq;. ¶ Hinc fit compoſitum Elingo, quod idem ſignificat cum ſuo ſimplici. Plaut. in Curcul. Hîc hodie apud me nunquam elinges ſalem.

Līnctŭs, us, m. q. Lingĕdi actus. [τὸ λεῖγμα, τὸ ἴκλειγμα, τὸ ἐκλειγμάτιον. Gal. *Lichement ou ſuccement.* Ital. *Il leccare.* Ger. Lecken. Hiſ. *Obra de la mer.* Polon. *Lizanie.* Vng. *Nyalás.* Ang. *A licking.*] Plin. libr. 31. cap. 9: Multi tuſſim veterem linctu ſalis diſcuſſêre. Quæ verò in eum uſum fiunt ut delingantur, à Græcis vocãtur ἐκλείγματα, quaſi dicas delinctoria. Qua etiam voce uſus eſt Plinius: E ſemine lini fiunt eclÿgmata.

Līnguă, æ, f. p. Pars corporis nobiliſſima, voci formandæ, dignoſcendique ſaporibus deſtinata: ita dicta quòd ejus miniſterio lingentes utamur. [לשון] *laſchón.* γλῶσσα. Gal. *Langue.* Ital. *Lingua.* Ger. Die Zũg. Bel. Tonge. Hi. *Lengua.* Pol. Ięzyk. Vn. *Nyelv.* Angl. *A tounge.*] Plautus in Pœn. Iſtic eſt theſaurus ſtultis in lingua ſitus, Vt quæſtui habeant malè loqui de melioribus. Cicero 3. de Orat. Hæc tibi eſt excidenda lingua, quæ vel evulſa ſpiritu ipſo libidinem tuam libertas mea refutabit. Coruſcare linguis dicuntur ſerpentes, Ovidius 4. Metam. Virgilius 3. Georg. Linguis micat ore triſulcis: Ovidius 7. Metamorph. Pervigilem ſupereſt herbis ſopire draconem, Quæ criſta linguiſque tribus præſignis & uncis Dentibus horrendus. Biſulca lingua, Ovid. 4. Metamorph. Aſpera lingua premit fauces. Virgilius 3. Georg. comprenſam forcipe linguam Abſtulit, Ovid. 6. Metamorph. Linguam convertere ad mores alicujus, eſt reprehendere. Plaut. in Pœn. reſpondebunt, Punicè pergam loqui: Si non, tum ad horum mores linguam divertero. ¶ Eſt & lingua minor, quæ à Græcis *epiglottis* dicitur, ἐπιγλωττὶς, operculũ cartilaginoſum, quod fiſtulam ſpiritalem in gutture claudit: ne quippiam in eã deerret. Hæc quũ ridemus, attollitur: quia riſus omnia concutit. Quapropter periculoſum eſt, ne nos riſus invadat, quum deglutimus. Hoc enim operculum natura inſtituit, ne quid eſculenti, poculentive ad pulmonem feratur: quod ſi acciderit, niſi rejiceretur, hominem ſtrangularet. ¶ Accipitur quandoque Lingua pro certo cuique genere & ratione loquendi. Plautus in Pœn. Eo is omnes linguas ſcit, ſed diſſimulat ſciens ſe ſcire. ¶ Quin etiam in una lingua ſermonis diverſitas, διάλεκτος, lingua dicitur: ut in Græca lingua quinque præcipuæ ſunt linguarum diverſitates, Attica, Aeolica, Ionica, Dorica, & Communis. ¶ Lingua, pro obloquutione, rumoribus, maledictis, obtrectatorum vocibus, & ſermonibus. Cicero ad Varronem libro 6: Tibi autem idem conſilii do, quod mihimetipſi, ut vitemus oculos hominum, ſi linguas minus facilè poſſumus. Telá linguæ. Ovidius 4. de Ponto: Hoſtibus eveniat, quàm ſis violentus in armis, Sentire, & linguæ tela ſubire tuæ. ¶ Eſt præterea Lingua, ſive lingula promontorium, vel alia quævis terra oblonga, & anguſta, quæ in modum linguæ exertæ in mare excurrit. Cæſ. 3. bell. Gall. Erant ejuſmodi ferè ſitus oppidorum, ut poſita in extremis lingulis, promontoriisque, neque pedibus aditum haberent, &c. Budæus. Plinius libro 5. cap. 7: Inde in altum lingua mille paſſuum excurrit. ¶ Lingua item Plin. libro 24. cap. 19: Herba eſt, quæ circa fontes naſcitur, cujus radix combuſta & trita, alopecias emendat. ¶ Similiter lingua bubula, genus herbæ, quam Græci βούγλωσσον dicunt, boum linguæ ſimilis. ¶ Lingua canina, alia herba, quæ κυνόγλωσσον vocatur à Græcis. ¶ Lingua petræa, genus lapilli, quod inter gemmas connumeratur. ¶ Lingua amicus, ἀπογλώττης φίλος, qui verbis oſtendit, non re præſtat beneficium. Aut qui non amat ex animo, ſed benevolentiã oratione præ ſe fert. Theog. in ſentent. ¶ Lingua bellare, γλώττῃ πολεμίζειν, dicuntur qui maximè convitiantur, ac minantur hoſti, ſed quum tutum eſt. ¶ Lingua juravit, ἡ γλῶσσ' ὤμοσεν, ubi quis non præſtat fidem promiſſis: aut ubi non ex animo pollicetur. Euripides.

Līngŭlă, ſecundum Priſcianum, & per conciſionem ligula. [שרוך *ſerôch.* γλῶσσα δέλτου, γλωσσὶς. Gal. *Vne courroye, vne ſpatule, vne cuillere, vne eſcumoire, vn friquet, vne eſguillette.* Ital. *Picciola lingua, correggia d' vna ſcarpa, ſpatola, cucchiaio.* Germ. Ein Zũngetein. Hiſpan. *Pequenna lengua, la lengua ò puerta del capato, la eſpatula del aboticario, agujeta, cinta.* Pol. *Szpatuł'a, sęzyczek,* item *Wstęga.* Vng. *Nyeluetske.* Ang. *A litle tounge, a lingell, a litle tenon, a litle ſtiſe.*] Feſtus: Lingula per diminutionem dicta aliàs à ſimilitudine exertæ linguæ, ut in calceis: aliàs inſertæ: id eſt, intra dentes coërcitæ, ut in tibiis. Docti noſtræ ætatis Priſcianum ſequuti indifferenter ſcribunt lingula, vel abjecta n litera, ligula: Martialis tamen irridet ſuperſtitionem Grammaticorum ſui temporis, qui, quum Senatorum & equitum, eorumque, qui emendatiſſimè loquebantur, uſus obtinuiſſet ut ligula diceretur, etymologiæ tamen rationem ſequuti, lingula dicendum contendebant. Quamvis (*inquit*) me ligulam dicant Equitesque, Patresque, Dicor ab indoctis lingula grammaticis. Quo in loco prima ſyllaba corripitur: quemadmodum & apud Iuvenalem Satyr. 5: -& ligulas dimittere ſolicitus ne Tota ſalutatrix jam turba peregerit orbem. Martialis libro 2. eandem produxit: Non extrema ſedet lunata ligula planta. Vnde nonnulli putant ibi legendum eſſe lingula. Sed veriſimile non eſt Poëtam in idem vitium labi, quod in aliis reprehendit. ¶ Eſt etiàm ligula inſtrumentum cavum & oblongum, in ſpeciem linguæ factum: quale eſt illud, quo utuntur aromatarii ad extrahenda à vaſis unguenta. Plinius libro 21. cap. 14: Cera Punica fit hoc modo: ventilatur ſub dio ſæpiùs cera fulva: deinde fervet in aqua marina ex alto petita, addito nitro: inde ligulis adligunt florem. Columella libro 9. cap. 15, ligulam vocat inſtrumentum ad purgandum è vaſe ſpumam: Deinde (*inquit*) ubi liquatum mel in ſubjectum alveum defluxerit, transfertur in vaſa fictilia, quæ paucis antè diebus aperta ſint, dum muſteus fructus effervescat: isq; ſæpiùs ligula eſt purgandus. ¶ Accipitur etiam ligula pro menſura quadam, quę alio nomine cochlear dicitur, quę eſt quarta pars cyathi. Nam quatuor ligulæ complent cyathum. De quo vide Agricolam lib. 1. Plin. lib. 20. cap. 5: Item opiſthotònicis, & jecinorum vitiis, & torminibus, & ſtrangurię, duarũ

aut trium ligularum mensura. Idem: Sunt qui comitialibus morbis dandum putant luna quarta, sexta, septima, ligulæ mensura: id est, cochlearis. ¶ Veteres etiam gladiolum oblongum in speciem linguæ factum, ligulam vocitavêre: cujus rei testis est Gell. lib. 10. cap. 25.

Līngŭlātŭs, adject. [γλωσσώδης. Vng. Nyelves.] ut Lingulatus tubulus, apud Vitr. lib. 8. cap. ult.

Līnguārĭŭm, Instrumētum quo lingua alicui occluditur. [φορβέα, χάμιον, ἀβελτόμιον. Vng Nyelv kötő.] Seneca de Benefic. lib. 4. cap. 36: Ecce ut doleat tibi, ut postea cōsideratiùs loquaris, (quod dicere solemus) linguarium dabo. Linguarium appellat hîc tanquam linguarū thecam & repositorium, in quo se dicit linguam conditurum, ne temerè promittat. Natum est hoc verbum è joculari vulgi sermone, quo & Galli jocantes plerunq; utuntur.

Līnguāx, cis, om. t. Verbosus, multum loquens, qui nimium & stultè loquitur. [λάλος. Gall. *Languart, bauart, babillart.* Ital. *Ciancistore.* German. Schwätzig/klapperechtig Hispan. *Parlero, ò bombre deslenguado.* Polon. *Zwawi, bliegot.* Vngar. *Sátsigo, sók szauu, nyelues.* Kötő. Angl. *A blabler, prattler, or chatter.*] Gell. lib. 1. cap. 15: Hoc genus homines in verba provectos, locutuleios, & blaterones, & linguaces dixerunt.

Līngŭlācă, cæ, Piscis, ex planorum genere delicatissimus, quē Germani *lingnam* vocāt, Galli à similitudine solearū, quæ calceis subsuuntur, *soleam* appellant. [Ang. *A sole.*] Plaut. in Casina: Vin' lingulacas? S. T. quid opus est? quādo uxor est domi, Ea lingulaca est nobis: nam nunquā tacet. Quo in loco Plaut. suo more concitandi risus occasionē quærit. Nam quū Olympio, cui à Stalinone hero negotium erat injunctū opsonandi: hoc est, opsonia coëmendi, quæsiviſſet, vellétne lingulacas, quod genus erat piscis delicatissimi: detorsit Stalino vocis ejus significationē ad mulierem linguacem: respondit́q; nihil sibi opus esse lingulacis, quū domi haberet uxorē linguacissimam. Esse autem lingulacam piscis genus apud Plautum, clarissimum est ex eo, quod statim subjicit Olympio: In re præsenti ex copia piscaria Consulere licebit quid emam. Varr. quoq; teste Non. Mar. lingulacam pro verboso posuit, in libro ἀβελ ἐγκωμίων, Quare resident lingulacæ, obtrectatores jam tui murmurantes dicunt: μωμήσεται τις μᾶλλον ἢ μιμήσεται.

Līnĭgĕr, Vide LINVM.

Lĭnĭo, is, ivi, itum, quartæ conjug. Vngo vel frico, aut aliquid simile, quod digito, aut aliquo instrumento alicui rei fricando superinducitur, vel imprimitur, sed tenuiter nō crassé. [מח *tach* משח *maschách* יסך *jasách.* χρίω, ἀλείφω. Gall. *Oindre.* Ital. *Vngere, fregare.* German. Bestreichen/salben/schmirben. Belg. Gesalven/bestrycken. Hispan. *Vntar.* Polon. *Smaruie, namazuie.* Vng. *Meg kenőm, sörsölöm.* Angl. *To anoynt or ouersmere.*] Colum. libro 8: Ferè autem per æstatem sic muscis aures canum exulcerantes, sæpè ut totas amittant. Quod ne fiat amaris nucibus contritis liniendæ sunt.

Lĭno, is, lini, livi, vel levi, litum, act. p. Rem aliquam mollem alteri induco, illino, oblino, inungo, perungo. [מח *tach* משח *maschách* יסך *jasách.* ἀλείφω, χρίω. Gall. *Oindre, macules, tacher.* Ital. *Distendere, ò cera, ò tinta, o colla, ad altro sopra alcuna cosa.* Ger. Bestreichen. Hispan. *Vntar, manchar.* Pol. *Pomazuie.* Vngar. *Reá kenőm.* Ang. *To anoynt or ouersmere.*] Colum. lib. 7: Sed illius sanatur noxia, fibula ahena si locum læsum compungas, cretaque cimolia & aceto linas. ¶ Aliquando obturare. Virgil. 4. Georg. -neque illæ Nequicquam in tectis certatim tenuia cera Spiramenta linunt. ¶ Aliquando insignire, & quasi liniendo & poliendo exornare. Cic. ad Qu. Frat. li. 2: Lucretii poëmata, ut scribis, lita sunt multis luminibus ingenii: id est, insignita, & quasi fucata. Præterito lini usus est Quintilianus in Declamat. Cæci: Et ne quid sceleri impio deesset, mariti tui cruore parietem linisti. Colum. lib. 12. cap. 50: usurpavit præteritum livi: Multi (*inquit*) quū semel nova dolia vel serias crassa gummi liverunt, una in perpetuum gummitione contenti sunt. Præteritum levi videtur mansisse ab antiquo verbo leo: quod tamen inter præterita verbi lino est usitatissimum. Horat. lib. 1. Carm. Ode 20: Vile potabis modicis Sabinum Cantharis, Græca quod ego ipse testa Conditum levi. Cato de Re rust. Postea dolium calefacito minus quàm si picare velis: tepeat satis est: lignis levibus facito calescat: ubi temperatè tepebit, cuminū indito, postea linito. Si rectè leveris in dolium quinquagenarium, pedū quatuor satis erit. Supinum unum tantū habet litum, penultima correpta. ¶ Ejus composita sunt, Allino, ad aliquid lino. Palladius: Si stercus primogeniti vituli allinamus oribus vasculorum. ¶ Collino. Gellius: Postea tabulas cera colliviſſe. ¶ Circumlino. Cic. 1. Tusc. Condunt Aegyptii mortuos, & eos servant domi. Persæ etiam cera circunlitos cōdiunt, ut quàm maximè permaneant diuturna corpora. ¶ Delino, illino, interlino, idem est quod deleo: hoc est, inducto atramento, aut alio liquore scripturam aliquam picturámve destruo, ἀπεγράφω, ἐξαλείφω. Sic interlitæ literæ dicuntur, quæ deletæ sunt, ita ut legi non possint. ¶ Elino, inquino, fœdo. Lucil. libro 6: Si hæc vestimenta elevit luto. ¶ Perlino, idem quod oblino, vel obduco. ἀλοιφεῖν, ἀλαλείφω. Columel. libro 8: Mox ulcera lavantur aceto, & tunc pice liquida, cum adipe suilla perlinuntur. Relino, quod obturatum erat aperio, ἀνοίγω, ἀνοιγεῖν. Terentius in Heavt. Relevi omnia dolia, omnes serias. ¶ Sublino, mediocriter fœdo, decipio, & pro ridiculo habeo, ὑπορχεῖν, ὑπορχοῦμαι. Plaut. in Epid. Senex tibi os sublitum est planè & probè: id est, verba, tibi data sunt. Et in Captivis: Quantò in pectore hanc rem meo magis voluto, tantò mihi Aegritudo auctior est in animo, ad illum modum sublitum os esse Hodie mihi: id est, ita me esse irrisum, vel ita mihi data esse verba.

Lĭtŭs, a, um, participium, Vnctus; oblitus, illitus: [כסוח *natóach* מישח *nimschách.* μυρίσμενος. Gall. *Oint, taschè, macule.* Ital. *Coperto, vnto, tinto.* German. Bestrichen/gesalbet/besprengt Hispan. *Vntado, ò manchado.* Polon. *Hamazani.* Vngar. *Meg kenetteto.* Ang. *Anoynted or ouer smered.*] ut, Litæ veneno sagittæ. ¶ Aliquando idem quod maculatus, sive maculis quibusdā aspersus. κατάσημος. Virg. 4. Georg. -elucent aliæ & fulgore coruscant Ardentes auro, & paribus lita corpora guttis.

Lĭtūră, Scripturæ macula, quū scilicet delendi aut expungendi verbi causa, atramento transversam lineam ducimus, aut deleto penitùs aliud superinducimus. [κατάσυμμα. Gall. *Effacement, effaceure.* Ital. *Cassatura.* Ger. Ein durchstreichung. Belg. Een wtwissinge. Hispan. *Borron ò raedura de letra.* Pol. *Przestrichowanie.* Vng. *El törlés, kenés* Ang. *A straik with a penne, a blott.*] Cic. pro Arch. Et unius nominis litura se commotum esse dixerit. ¶ Ponitur aliquando pro ipsa linitione vel linimento. [מיח *tiach.* χρίσις, ἐπίχρισις, ἄλειμμα.] Colum. libro 4. cap. 24: Nam & teredinem formicamque prohibet: solem etiam & pluvias arcet ejusmodi litura.

Lĭtūro, as, act. p. expungo, induco, deleo. [מחה *machàh.* ἀπεγράφω, ἐξαλείφω. Gall. *Effacer.* Ital. *Cancellare.* German. Durchstreichen/außtilcken. Belg. Wtwissen. Hispan. *Borrar ò raer la letra.* Pol. *Zamazuie.* Vng. *Ki törlöm.* Ang. *To crosse or straik out with a penne, to put away.*] Sidon. Apol. Tunc vel certiùs te probasse reliqua gaudebo, si liturasse aliqua cognovero.

Lĭnŏstrŏphŏn, Herba est notissima, quam nonnulli prasion, alii marrubium vocant. Vide Plin. lib. 20. cap. 22.

Lĭnŏzōstĭs, [λινόζωτις. Ger. Scheißkraut. Pol. Szczyr.] Dicitur herba quam Latini mercurialem vocant. Plin. lib. 25. cap. 5.

Līnquo, is, liqui, lictum, act. t. ut Prisciànus censet: quanvis in simplici supinum in usu non sit. [עזב *hazáb* דמש *schamát.* λείπω. Gall. *Abandonner, laisser, delaisser.* Ital. *Abbandonare.* Germ. Lassen oder verlassen. Belg. Verlaten. Hispan. *Dexar, desemparar.* Polon. *Opuscizam.* Vngar. *El hagyom.* Ang. *To leaue or forsake.*] Sunt qui putent, Nestorem sequuti, priorem præteriti liqui indifferentem esse, decepti (quod res ipsa loquitur) corrupta Virgilii lectione, quam sic adducunt: Namque suam patriam liquerat tellure sepultam. Quem tamen versum omnium tùm grammaticorum, tùm exemplarium consensu sic legendum constat: Nanque suam patria antiqua cinis ater habebat. ¶ Est autem linquere idem quod deserere, relinquere. Plautus in Amph. Vbi me liquisti? S. domi cum Alcumena conjuge. Virg. 1. Aeglog. -& dulcia linquimus arva. Idem 3. Aenecid. Linquimus Ortygiæ portus, pelagoque volamus. Linqui animo: hoc est, deficere, & deliquium pati. Curtius: Linqui denique animo, & submitti genu cœpit. ¶ Hujus compositum est Delinquo & Relinquo.

Līnquēns, particip. ut Linquens animus, apud Curtium animus deficiens, & deliquium patiens. [Vngar. *El hagyo, el diúlo.*] Linquentem (*inquit*) revocavit animum, & nudum hostis latus mucrone hausit,

Līntĕārĭŭs, Linteatus, Linteones, Linteolum, Vide LINTEVM.

Līntĕr, tris, m. & f. t. Naviculæ genus ad flumina trajicienda, ex arbore excavata in navigii formam: æquè autem invenitur & virilis & muliebris generis. [σκάφη, σκαφίδιον. Gall. *Petit bateau.* Ital. *Batello, patischermo.* German. Ein weydling/ist eigentlich ein außgehölter bawm so man an statt eines schiffleins braucht. Hisp. *La canoa, barco de vn madero pequenno.* Polon. *Borito.* Vngar. *Tsonak.* Angl. *A litle boate.*] Virg. 2. Georg. -cavat arbore lintres. Cæs. libro 7. bell. Gall. Conquirit etiam lintres: has magno sonitu remorum incitatas, in eandem partem mittit. Tibull. lib. 2. Eleg. Exiguus pulla per vada linter aqua. Plin. libro 6. cap. 23: Præterea longè à terra abest navium statio, lintribusque efferuntur onera quæ geruntur. Liv. lib. 1. bell. Pun. Itaque ingens coacta vis navium est, lintriumque temerè ad vicinalem usum paratarum. Cic. pro Mil. Repentè lintribus in eam insulam materiam, calcem, cæmenta atque arma convexit. Inde Lintrarii, quorum meminit Vlp. in leg. 1: Nautæ, cauponarii, stabularii, lintrium sunt exercitores. ¶ Linter etiam vas est uno ligno exculpto, ut navis quo utuntur alveo in vindemia. Na-

via dicitur à Festo Pompeio [Vng. *Savto vállu.*] Tibull.lib.1. Eleg 4: Aut mihi servabit plenis in horreis uvas.

Lintĕum linteum.n.s Pannus lineus: & supellectilium quo in balneis utimur, & aliis negotiis ad extergendum [Pol. *Ubrus ręczny.* Gal. *Linceul, linge de quelque sorte qu'il soit* Ital. *Lenzuolo, sciugatoio.* Ger. Allerley leinwat/ein leinen thuch. Belg. Lynwaet Hisp. *Lienço, ò sauana de lino.* Pol. Scierka. Vng. *Kefkenyő, ruha* Ang. *All kind of linnen.*] Plautus in Motte l Linteum cape, teque extergetiorem manus. Martialis: Non tam sæpè teret lintea sullo tibi. ¶ Lintea etiam dicuntur vela quibus utuntur nautæ. Virgil.3 Aeneid. -certum est dare lintea retro. ¶ Item quæ in theatro tendi solent ad spectantium umbracula. Hinc legimus Cæsarem totũ forum linteis adumbrasse. ¶ Accipiuntur etiam lintea pro vestibus lineis.

Lintĕŏlum, linteoli, diminutivum, n.s. [ῥάκιον, ὀθόνιον. Gall. *Petit drapeau, drapelet, petit linceul.* Ital. *Linzuolo, picciolo.* Ger. Ein leinin thüchlein tumpfen Hisp. *Pequenno lienco.* Pol. *Scyrzeczka* Vn. *Kefkenyőcske* An. *A cloute.*] Plin. lib.21.cap.12: Vulneribus (*sanguis*) in linteolis imponitur. Idem lib.20.cap.17: Destillationem narium discutit tusum, in linteolo olfactum. Columel.lib.6.cap. 16: Præfractis cornibus linteola sale atque aceto & oleo imbuta superponuntur.

Lintĕātŭs, m.s. Linteis indutus: id est, lineis vestibus: quali habitu usus fertur Apollonius philosophus: quoniam hujusmodi habitus videbatur mũdior, quàm qui ab animalib. deglubebatur. [ὁ ὀθονίοις ἐνδεδυκώς. Gall. *Vestu de linge.* Ital. *Vestito con lenzuolo.* German. Mit leinwat bekleidet. Hispan. *Vestito de lienco.* Polon. *Wpl'otniami vbior oblecżoni.* Vngar. *Kefkenyőtt, (avagy) gyots ruhába őltőzőt.* Ang. *Clothed with linnen.*] Liv.10.ab Vrbe: Ea legio linteata ab integumento consepti, quo sacrata nobilitas erat, appellata est.

Lintĕārĭŭs, m.s. Qui lintea conficit aut vẽdit. [λινουργός, λινοπώλης. Gall. *Linger qui vend linge.* Ital. *Che fa, ouero vende lenzuoli.* Germ. Einer der mit leinwat vmbgeht/ es sey der es mache/ oder allein verkauffe. Hisp. *Lienciero* Pol. *Kramarz płotnem kupczący.* Vng. *Kefkenyőt ifmerő.* Ang. *A linnen draper.*]

Lintĕōnes, m.t. Qui texunt linteamina in vestium usum: ut docet Servius libro 7. Aeneid. [ὅτι ὀπτικοί, καὶ ὁ σλοκός. Gall. *Tisserans de toiles, lingers.* Ital. *Tessitori di tele, lenzuoli.* German. Leinwatweber. Hispan. *Texidores de tela.* Polon. *Tkacz* Vngar. *Takats.* Ang. *Linnen weauers.*] Plautus in Aulul. Aut mancupem aut mutuicarii, aut mutuobrecarii, propolæ, linteones, calceolarii. Firmicus libro 2. Math. S. Lunam in Veneris signis constituta feratur ad Martem, ista conjunctio faciet linteones, aut tabernarios, atque colorum tinctores.

Lintĕŏus, a, um, adject. vide LINVM.

Līnum, lini, n.s. [פִּשְׁתָּה *pishtáh* בַּד *badh* שֵׁשׁ *shẽsh.* Gall. *Du lin, fil ou filet de lin.* Ital. & Hispan. *Lino.* German. Flachs/werck. Belg. Wert/vlas. Polon. *Len.* Vng. *Len.* Ang. *Flaxe or linnen.*] Herba est notissima quæ cannabis modo in tunicas molliem contusa, netur in usum intimarum vestium. Virgil. 1. Georg. Vrit enim campum lini seges urit avenæ. Plin.libr.19 cap.3: Argatilis appellatur, eadem figura ex lino intexens. ¶ Linum pro filo ponunt Celsus lib.7. cap.14: A' quibusdam, *inquit*, tumor ad imum acu trajectatur duo lina ducente: deinde utrinque lini duobus capitibus diversæ partes astringuntur.

Līnĕŭs, a, um, Linteus, quod ex lino est: [λινεῶν, λινοῦς. Gall. *Qui est fait de lin.* Ital. *Cosa di lino.* Germ. Flächsin. Hisp. *Cosa de materia de lino.* Polon. *Lnam.* Vngar. *Lenből valo.* Ang. *Made of linnen or flaxe.*] ut, Vestis linea, de lino facta. Plin.lib.12.cap. 6: Sed unde lineas vestes faciunt. Virgil.5. Aeneid. -nodos & vincula linea rupit.

Līnĭgĕr, ra, rum, Gerens vestes lineas. [λινοφοροφόρος. Gall. *Vestu de lin.* Ital. *Vestito di lino.* German. Das flächsin/oder leinin kleidung tregt. Hisp. *Vestito di lino.* Pol. *Welnianke obleczoni.* Vn. *Lenből tsinált ruka viselő.* An. *Cloted with linnen.*] Ovid. 1. Metam. Nunc dea linigera colitur celeberrima turba. Sacerdotes Isidis intelligit, qui lineis vestibus indui solebant. Iuven. Satyr. 6: Quj grege linigero circundatus, & grege calvo Plangẽtis populi currit derisor Anubis. Ovid. 1. Amor. eleg. 2: Nec tu linigeram fieri quid possit ad Isim Quæsieris.

Līnĭum, Filum est transversum cui stamina applicantur. [Pol. *Watek.* Vng. *Nywől* (vel) *nywől fonál.*] Gell.lib.2.cap.3: Licio transverso quod Linium appellatur, qui magistrãtibus ministrabant, cuncti erant.

Līntĕŭs, a, um, Lineus, quod ex lino est confectum: [λίνεος. Gall. *Chose faite de lin.* Ital. *Cosa fata di lino.* Germ. Auß flachß gemacht/ leinin. Hisp. *Cosa hecha de lino.* Polon. *Lniani.* Vngar. *Lenből tsinalt.* Ang. *Made of linnen.*] ut, Vestis linteа: id est, lino contexta. Cic.7.Verr. Illi ad deprecandum periculum proferebant, alii purpuram Tyriam, rhus alii atq; odores, vestemque linteã. Lintei libri, qui de lino fiebãt, cujusmodi Sibyllini quidã fuerũt. Liv.4.ab Vrb. Licinius Macer autor est, & in fœdere Ardeatino, & in linteis libris ad Monetę invętis. Plin.lib.13: cap.13: In plumbeis, linteisq; voluminibus scriptitatũ ędictum.

Līnāmĕntum, n.s. Penicillus ex linteo excerptus, qui vulneri imponitur ex linteo ve. spongia, vel lana ad exsiccandã saniem, & purulentiam extrahendam. [μαλλὸς πάσσων. Gall. *Drapeau ou charpie, tente de charpie, de drapeau, de laine, ou d'eſponge.* Ita. *Drapo de lino o de lana.* Ger. Ein teintner meissel so man in die wunden thut. Hispan. *El panno de lino, o lana hilaças de lienco, la mecha ò el paño.* Pol. *Zabáłniech ktori do ran kładą.* Vng *Pik kérő.* Ang. *A peece of linnen put in a wounde for to dry it il a tent.*] Celsus.lib. 5: Linamentum involutum & oblongum eodem medicamento illinendum, demittendumq; in nares. Idem lib.7.cap.28: Et intùs implicitum in longitudinem linamentum, λήκιθον Græci vocant, in aceto tinctum demittere: supraq; succidam lanam aceto madentem deligare. ¶ Linamenta item dicuntur quęcunq; ex lino constant. Plin.lib.32.cap.10: Delphini adipe linamenta accensa excitant vulvæ strangulatu oppressas.

Līnospermon, Lini semen.

Līnum, Thymelæa apud Dioscor.lib 4.cap.183.

Lipodermus, Est defectus & penuria pellis ejus, quæ penẽ velat, adeò ut ea non possit distrahi.

Lipopsychĭa, s.p. [λιποψυχία, vox Græca est, Latinè sonans animi defectionem, vel animi deliquium: quæ & συγκοπὴ dicitur. [Vng. *Elaulás.*]

Lipothymĭă, λειποθυμία, Latinè defectus animi, sive animæ, quæ & Lipopsychia dicitur. [Pol. *Omdlenie.* Vng. *El diulás.*]

Lippŭs, pi, m.s. Qui oculis est lachrymantibus, putri inde humore defluente. [λημῶν. Gall. *Chaſſieux, à qui les yeux pleurent.* Ital. *Lippo.* Ger Ein trieffaug. Hisp. *Cegaſoso.* Pol. *Cziekawy chorym.* Vngar. *Tsőpögő petsenyés szemű.* Angl. *Bleared.*] Plaut.in Milit. Cubare in navi lippam, atq; oculis turgidis nauclerus dixit. ¶ Lippus aliquando pro homine vili & nullius momenti. Persius Satyr.5: -hic dama nõ est tressis agaso, Vappa lippus & in tenui farragine mendax. ¶ Lippa ficus dicta, vel quòd succus foliorum ejus lacteus lippis prodest, vel quòd dum folia & ramuli truncantur, succum lacrymosum emittant. Martial.lib. 7: -& lippa ficus, debilisq; boletus.

Lippĭo, is, ivi, itum, Lippus fio: hoc est, marcorem in oculis cõtraho. [λημάω Gal. *Etre chaſſieux, auoir les yeux chaſſieux.* Ita. *Diuenir lippo* Ger. Triefend/ oder fliessige augen haben. Belg. Die oogen loopen Hispan. *Ser cegaſoso.* Polon. *Cziekami ocęp.* Vngar. *Petsenyes tsőpögőſzőm wáleſzők.* Angl. *Tod be bleared.*] Plinius libro 28: Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos, qui, quũ pedes lavant, aqua inde ter oculos tangant. Cicero ad Atticum libro 7: Quum leviter lippirem, has literas dedi. Plautus in Curc. ad fauces transtulit, prospicio parum. Os amarum habeo, dentes plenos, lippiunt fauces fame, Ita cibi vacuitate venio laxis labris.

Lippītŭr, penult. prod. impersonale. Plin.libr.28.cap. 8: Aut ne omnino lippiatur decoctum cum mellis Attici cyathis tribus, & crocia uncia

Lipsănă, penult. corr. [עֶצֶם *ẽtzem* שְׁאֵרִית *shẽerith.* λάψανα. Pol. Reſzta. Vng. *Maradek*, dicit tu inus numero, Reliquiæ quæ ex toto corpore superfuerunt Vlpianus Siarum illegatum occiderit, puto teneri, non ut carnes præstet, vel cætera λειψανα: id est, cornua, corium, *&c.*

Liprotē, A' quibusdam recentiorum Grammaticorum vocatur figura, cum ubi vis verborum rei magnitudini non respondet. Vt apud Virgil. 1. Aeneid. Non ignara mali miseris succurrere disco. Vbi Non ignara mali, dixit pro eo quod est, in malis magnopere exercitata Originem autem hujus dictionis referunt ad verbum λείπομαι, quod est deficio, eò quòd ejusmodi orationibus vis quędam verborum deesse videatur. In antiquissimis codicibus Servii aliorumque commentariis manu scriptis, non Liptote legitur, sed Litotes λιτότης, quæ vox Græcis inter cætera tenuitatem significat, & simplicitatem. Hinc fit, ut credam recentiorum quorundam Grammaticorũ insciitia factum esse, ut figura quam vetustiores λιτότητα nominarunt, Liptote cœperit appellari.

Līquāmĕn, Liqueo, Liquesco, Liquefio, Vide Liquo, liquas, in LIQVOR.

Līquĕt, impersonale, vide post LIQVOR, eris.

Līquĭdŭs, vide LIQVOR, liqueris.

Līquŏr, eris, tertiæ conjugationis, absque pręterito & supino, Resolvor, defluo, destillo, liquefio, liquesco. [מַאס *namás* נָמַק *namák.* τήκομαι, ἀλίσκομαι. Gal. *Se fondre, couler.* Ital. *Eſſere liquefatto.* Ger. Zerschmutzen/ zerfliessen. Belg. Smelten. Hispan. *Derretirſe.* Polon. *Rozstapiam ſie.* Vngar. *El oluadok.* Ang *To be melted.*] Producit autem hoc verbum primam syllabam, quæ in verbis liquo,

liquo, liquesco, liquefio, & in nomine liquor corripitur. Lucanus lib. 9: -femorũ quoq; musculus omnis Liquitur, & nigra distillant ingunia tabe. Liquidius indifferenter est Lucretius uteris, eo quod rara liquor fieri possit, quàm a liqueo. Crassaque (inquit) conveniunt liquidis & liquida crassis.

Liquĭdus, da, dum pen. corr. Molle, duxu.m, humidum, fluidus. [כמס *namés* קמק *namák.* ὑγρός. Gall. *Liquide, fondu.* Ital. *Liquido.* Germ. zerflossen weich. Belg. Weeck Hisp. *Humido*, Pol. *Mieki, rozpuszczony.* Vng. *Olvadt, leolvasztot.* Ang. *Soft, liquate, melted.*] Plautus Mine: Liquidius cultus, quæ quàm ventus est Favonius. Liquidus venter dicitur à Martiale lib. 13, qui est fluidus & laxus. ¶ Aliquando ponitur pro puro. [חש *tsach* טהור *tahór.* καθαρός. Gall. *Clair, pur, sans lie.* Ital. *Puro, chiaro.* German. Klar/lauter/heller. Hispan. *Puro, claro, y sin heces.* Ang. *Pure, cleane, cleare.*] Virg. 6. Aeneid. -liquidumque per aëra lapsæ. Idem li. 4. Georg. Dulcia mella premes, nec tantùm dulcia, quantum Et liquida, & durum Bacchi domitura saporem: id est, defæcata, & sine sordibus. ¶ Aliquando pro prospero sive optimo. Plautus in Pseud. Ab sinistra auspicio, atque ex sententia confidentia est, Inimicos me posse perdere.

Liquĭdum, di. [Pol. *Mieka rzecz.* Vngar. *Folyo viz.*] Pro aqua usurpavit Horat. 1. Serm. Satyr. 1: Vt tibi si sit opus liquidi nõ amplius urna vel cyato.

Liquĭdō, Purè, manifestè, certò, omninó. [ἀναγκαίως. Gall. *Liquidement, clairement, manifestement.* Ital. *Pramente, chiramente.* Ger. Klartlichen/gantz hetter Hisp. in *Claramente, manifestamente.* Pol. *Iasnie.* Vngar. *Nyilván, tisztán.* Angl. *Cleanlie, plainlie.*] Terent. in Andr. Quia si forte opus sit ad hetum jurandum mihi non apposu sse, ut liquido possim Cic. ad Catonem lib. 15: Gratissimum est te libenter amicitiæ dedisse quod liquidò veritati dares. Liquidò dicere id est, aperté. Cicer. 4. Verr. Nemo esset, quin hoc se audisse liquidò diceret.

Liquĭde, liquidiùs, liquidissimè, quod tamen non est in usu. [Vngar. *Nyilván, tisztán.*] Idem quod liquidó. Cic. ad Planc. lib. 10: Liquidiùs de toto sensu tuo judicavi: hoc est, apertiùs, certiùs, ac facilius.

Liquŏr, oris, m. t. Humor liquidus. [ὑγρότης. Gall. *Liqueur, humeur coulant.* Ital. *Liquore.* German. Allerley feuchte so da fleusst/als wasser/wein/safft/&c. Hispan. *Licor delo que cuela.* Polon. *Wilgotnosc, plinacza, siaka woda iest.* Vngar. *Nedvesség, léu.* Angl. *Liquour.*] Plin. lib. 10. cap. 52: Piscium ova ex liquore mollia. Cic. 1. de Natur. deor. Aquę admistum esse calorem, primùm ipse liquor. tum aquæ declarat effusio. Virg. 3. Georg. Rursus abundat fluidus liquor, omniaque in se ossa minutatim morbo collapsa trahebat. Pellucidi amnium liquores, Cic. 2. de Nat. deor. Vitigeni liquoris latex, Lucretius lib. 5.

Liquĕo, es, licui, liquere, n. s. Liquidum & fluidum esse. [כמס *namés* קמק *namák.* τήκεσθαι. Gall. *S'amolir, se fondre* Ital. *Liquefarsi.* Ger. zerlassen/zerschmeltzen. Belg. *Smelten/van dẽ anderẽ vloeyen* Hisp. *Derretirse.* Pol. *Rozpuszczam sie.* Vng. *Oluat vagyok.* Ang. *To melt or to be melted.*] Vnde liquẽs, nomẽ ex participio, idẽ significans quod liquidus. Virg. 6. Aen. Principio cœlum, & terras, camposq; liquentes Spiritus intùs alit. Vbi campos liquentes dixit pro mari. ¶ Hinc fiunt composita colliqueò, & deliqueo, à quibus rursus fiunt augmentativa colliquesco, & deliquesco: quorum significata vide suis locis.

Liquĕsco, is, n. t. Liquidus, fluidusq; fio, mollesco, resolvo, dissolvor: ejus antithesis est Concresco. [כמס *namés* קמק *namák.* τήκομαι. Gall. *Devenir liquide, s'amollir, se fondre.* Ital. *Liquefarsi, & ammollirsi.* Germ. Weich werden/anfahen schmeltzen/zergehen. Belg. Weeck worden/ontsten. Hispan. *Derretirse.* Polon. *Rozpuszczam sie.* Vng. *Leolvadok.* Ang. *I readie or about to melt.*] Virg. 8 Aeglog. Limus ut hic durescit, & hæc ut cera liquescit. Idem 8. Aen. Vulnificusque chalybs vasta fornace liquescit. Vbi Servius: Liquescit, proprie dicimus ea quæ ferrum non solvitur, sed mollescit. Liquescere voluptate, & fluere mollitia, est mollem esse, & voluptati deditum. Cicer. 2. Tusc. Opinio est enim quędam esse effœminata & levis, nec in dolore magis, quàm eadem in voluptate: qua quum liquescimus, fluimusque mollitia, apis aculeum sine clamore ferre non possumus. Liv. 1. bell. Pun. Vt verò tot hominum, jumentorumque incessu dilapsa est, per nudam infra glaciem fluentemque labem liquescentis nivis ingrediebatur.

Liquo, as, priore syllaba correpta, act. p. Liquidum facio, liquefacio, quum scilicet aurum vel plumbum igni dissolvimus. [כמס *hemés* חמק *hemák.* τήκω, διαχέω. Gall. *Fondre, amollir, esfraindre & tirer le ius.* Ital. *Liquefare.* German. Schmeltzen/zerlassen. Belg. *Smelten/druypen/van den anderen vloeyen.* Hisp. *Derretir.* Pol. *Rozpuszczam.* Vng. *Meg oluasztom.* Ang. *To melt, or mak to melt.*] Lucan. libr. 7: -ereptaq; tela liquavit. Cic. 2. Tusc. Ex quo liquatæ Solis ardore excidunt guttæ. Ovid. 4. Fast. Nec pigeat tritum niveo cum lacte papaver Sumere, & expressis mella liquata favis. Liquare alvum. Celsus lib. 4. cap. 4: Liquanda alvus, interdum etiam ducenda Alvus liquida, fluida & libera, non astricta. Ducta alvus, quæ liberius fluit quàm natura patiatur, ac multùm soluta. ¶ Hujus composita sunt, Deliquo & cinquo.

Liquāmĕn, inis, n. t. [τὸ χύλισμα, τὸ ἐγχύλισμα, ὁ χύλος. Gall. *Graisse, sein ou autre chose fondue &c.* Ital. *Grassa ò seuo colato.* German. Etwas das geschmeltzt oder zertassen ist/als schmaltz/feißte/&c. Hisp. *La manteca de cosa derretida.* Polon. *Tłuszcz rozpuszczenie.* Vng. *Oluadás, oluasztot hayisir.* Ang. *Dripping tryed, fues molten.*] Pinguedo animalium ad ignem liquefacta, & in usum coquinarium servata ad condiendos cibos. De aliis etiam dici potest, quibus non vescimur. ¶ Est etiam genus condimenti liquidi, ex putrefactis piscium intestinis confectum, & in usum coquinarium servatum ad condiendos cibos: γάρον. Colum. lib. 7. cap. 4: Succus excocti lupini, veteris vini fax, & amurca pari mensura miscentur, eoque liquamine tonsa ovis imbuitur. Idem lib. 6. cap 2: Liberalesque offas in præsulsæ adipis liquamine tinctus lingula demittito.

Liquābĭlis, Qui liquescere potest. [πικτός. Polon. *Rozpuszczaiacy sie.* Vngar. *Meg oluazhato.*] Apuleius in Apologia: Virgilius (ad Magium) enumerat laurum fragilem, linum durabilem, ceram liquabilem.

Liquĕfăcio, cis, act. t. Liquidum & fluidũ facio, admoto ignis vel Solis calore: à quo liquefio, ejusdem cum liquesco significationis. [כמס *hemés* חמק *hemik.* διαχέω, διατήκω. Gall. *Faire fondre ou amollir.* Ital. *Liquefare, far liquido.* Germ. zerflissig machen/zertassen/schmeltzẽ. Hisp. *Derretir.* Pol. *Rozpuszczam, rozpuszczam.* Vng. *Elouasztom, meg oluasztom.* Ang. *To make or make to melt.*] Cic. in Catil. Et statuæ veterum hominum dejectæ, & legum æra liquefacta. Virg. 1. Georg. Hamaque umque globos, liquefactaque volvere saxa: id est, igne soluta, ut inquit Servius. ¶ Hujus verbi composita sunt, Alliquefacio & colliquefacio: quorum significata vide suis locis.

Liquĕfĭo, fis, Fundor, liquesco, dissolvor. [כמס *namés* חמק *namák.* διαχέομαι, τήκομαι. Gall. *Devenir liquide.* Ital. *Diuenir liquido.* German. Zerschmeltzen zerschmeltzet werden. Hispan. *Derretirse.* Polon. *Rozpuszczam sie.* Vngar. *Elouasztok.* Ang. *To be dissolved, be to melt.*] Cicero 1. de Natur. deor. Glaciem ex ore liquefactam & dilapsam dixandit. Idem in Catil. Quum & legum æra liquefacta sint.

Liquĕt, impersonale, Constat, sive manifestum & certum est: quoniam quæ resolvuntur, certa cõstantia & manifesta fiunt. [σαφὲς, δῆλόν ἐστι. Gall. *Il appert, il est manifeste.* Ital. *Egli è manifesto.* Germ. Es ist offenbar/es ligt hetter am tag. Belg. *Het is openbaer/blinckt/scheter* Hisp. *Es manifiesto.* Pol. *Iawno iest.* Vng. *Nyilvánualo vagyon.* Ang. *It is plaine or manifest.*] Terent. in Eunuch. Illum liquet mihi dejerare his mensibus sex non vidisse proximis, Nisi nunc quum minimè vellem. Cic. 1. de Nat. deor. Nec verò Protagoras, qui se negat omnino de diis habere quod liqueat sint, non sint, qualésve sint, quicquam videtur de natura deorum suspicari. Liquet inter nos: id est, compertum & certũ habemus. Cic. 1. de Nat. deor. Sed quod inter nos liqueat, nec tu quidẽ intelligis. Non liquere sibi de causa, dicebãt judices, quando non satis sibi constabat, condemnandúsne esset reus, an absolvendus: neq; commodè poterant judicare, nisi causa denuò diceretur. Quum itaq; illud significare volebant, sibi de causa non cõstare, reumq; esse amplandũ videbantur illis tabellis quæ ad colligendã sufflagia judicibus dabantur, duas hasce literas N. L. Hæ continebant nomina partionis, quemadmodum A. absolutionis, & C. condemnationis. Quòd si collectis suffragiis, paritas manus tabellarum ampliationis haberet inscriptionem, tum demum, &c. judicio præerat, Iudicibus de causa non liquere, rem judicandum videri pronuntiabat: hoc est, causam denuò dicendam, & reum in aliud tempus rejiciendum. Vlpianus Arbitr. Idem Pomponius. Proindè si fortè urgeatur ad ferendam sententiam arbiter, æquissimum erit, si juret sibi de causa nondum liquere, spatium ei ad pronuntiandum dari. Gell. lib. 13: Vt absolverem tamen, inducere in animum non quiverim, & propterea juravi non liquere, atq; ita judicatu illo solutus sum.

Līrā, æ, prima syllaba producta, f. p. Sulcum significat, sive fossam rectam in agro, teste Nonio, in quam terræ uligo cõfluit. [תלם *telém* מעברת *mahanith* גדוד *ghedhúdh.* αὔλαξ. Gall. *Seillon, terre esleuée entre deux seillons, ou raions.* Ital. *Solco, linea di terra tra due solchi.* Germ. Ein wasserfurch eines ackers/dardurch das regenwasser hinauß geleitet wird. Belg. *Een voore.* Hispan. *La tierra entre dos sulco emelga.* Pol. *Brozda.* Vng. *Baráznia, (auagy) két baráznak közöt valo mosás.* Ang. *A rigde betwene two furrowes.*] Columella tamẽ liras easdem videtur facere cum porcis: hoc est, editiores terræ cumulos inter duos sulcos interceptos. Serenim scribit libr. 11. cap. 2: Liras rustici vocant, cum sic aratum est, ut inter duos latiùs distant, medius cumulus siccam sedem frumentis præbeat: idem lib. 1. cap. 3: Est autem lyra similis ei porcę quam in sationibus campestribus rustici faciunt, ut uliginem vitent.

Līrārĕ, act. p. [αὐλακας ἰλαύνω, αὔλαξι ἀλοκέω. Gall. *Faire seillons en vne terre laboure.* Ital. *Far tali elevature tra solchi.* Germ. Waſſerfurchen machen: *item,* Eggen. Hiſpan. *Emelgar la orado à sembrado.* Polon. *Brozdi cpicz wskibi orac.* Vngar. *Baráxdát tiſztitani, folyamatot ſinálni.* Angl. *To make ridges.*] Eſt lyras facere, ut in ſulcos ex porcis aqua defluat: quod fieri ſolet tertia aratione jacto jam ſemine. Solebant enim antiqui, teſte Varrone de Re ruſt. lib. 1. cap 29, tres facere arationes. Primò enim arabatur terra, idque vocabant proſcindere. Deinde ſecunda aratione excitatæ grandiores glebæ frangebantur, quod vocabant offringere. Tertia aratione jacto ſemine, boves lirare dicuntur, quum tabellis ad vomerem additis, ſimul & ſatum frumentũ operiũt in porcis, & ſulcãt foſſas quo pluvia aqua dilabatur. Plin. lib. 18. cap. 20: Aratione per tranſverſum iterata, occaſio ſequitur, ubi res poſcit crate, vel raſtro: & ſato ſemine iteratio hoc quoq; ubi cõſuetudo patit crate dentata, vel tabula aratro adnexa, quod vocant lirare, operientes ſemina: unde primùm appellata deliratio eſt. ¶ Lirare quoque confodere aliquando ſignificat per quandam ſimilitudinem. Pomp. Iámne abierunt? jámne obtundunt? jámne ego ſum in tuto ſatis? num quis hîc reſiſtit, qui nondum lirarit mihi: id eſt, confoderit: ex Nonio.

Lirātim, adverb. Per liras. [κατ' αὐλακας. Gall. *Par ſeillons.* Ital. *A ſolco à ſolco.* German. Den furchen nach. Hiſpan. *De emelga en emelga.* Polon. *Wskibi, wbrozdi.* Vngar. *Baráxdánként.* Angl. *By ridges.*] Columella: Eæque quum ſint diviſæ, liratim ſeri debent.

Lirīnum, Vnguentum, vide LILIVM.

Lis, tis, f. t. Controverſia: à limite dicta: quòd primæ inter homines lites de limitib. fuerint. [ריב rib מצדה maṣṣâdâh δίκη, ἔρις. Gall. *Noiſe, debat, proces.* Ital. *Piato, lite, controverſia.* German. Ein zanck oder ſpan. Belg. Twiſt/geſchil. Hiſpan. *Lid ò pleyto, ò contencion.* Pol. *Swar, zamowka.* Vng. *Viszavonyás feddés, háborgás, pörlés.* Ang. *Stryfe, contencion, debate.*] Lis & Iurgium ſic differunt, teſte Nonio: levior enim diſſenſio, vel diſcordia inter benevolos, aut propinquos jurgium dicitur: gravior diſceptatio inter inimicos, lis. Cic. de Rep. 4: Si jurgant benevolorum concertatio eſt: nam lis inimicorum, non jurgium dicitur. Et paulò pòſt: Iurgare igitur lex putat inter ſe vicinos, nõ litigare. ¶ Litis inſtrumentum à Quintiliano pro ipſis actis, quas *productiones* vocamus. ¶ Dicimus elegãter, Litem habere cũ aliquo, litẽ alicui intendere, litẽ capitis in aliquẽ inferre. Litem ſuũ facere: id eſt, litis cauſam ſuſcipere, & tanquam ſuam defendere. Litem perdere: id eſt, ejus rei cauſam de qua agebatur, dimittere. Lite cadere, eſt ejus rei de qua agitur cauſam amittere, id quod ſæpè Cicero dixit, Cauſa cadere. Litem in rem ſuam vertere: id eſt, rem inter duos controverſam adjudicare ſibi, quod fit, quum judex ita cum litigatoribus agit, ut jure ſuo cedant. ¶ Litis conteſtatio, eſt hinc inde apud judicem negotii principalis facta narratio. Oritur enim litis conteſtatio ex petitione actoris, & exceptione rei.

Lītĭgo, as, penult. corr. n. p. Diſcepto, contendo, ſive id in foro ſit, ſive extra forum. [ריב rab הבצה hiṣṣâdâh. ἀμφισβητέω, ἐγκαλέω, δικάζομαι, ἀμφίεσμαι. Gall. *Auoir noiſe, debat, different ou proces contre quelqu' vn.* Ital. *Litigare, far lite.* German. Zancken/ſpennig ſeyn. Belg. *Kyven.* Hiſpan. *Pleytar ò contender.* Polon. *Swarzyć ſie.* Vng. Pörlök, *háborgok versönködöm.* Ang. *To ſtryue, to debate, to be at variance*] Cicero pro Cælio: Aliquot enim in cauſis videram cum fruſtra litigantem. Martial. libro 7: Ah miſer & demens viginti litigat annos Quiſquam, cui vinci Gargiliane licet? Plaut. in Rud. Qua de re nunc litigatis inter vos? Cicer. ad Att. Hircius cum Quinto acerrimè pro me litigavit. Idem Qu. Frat. Litigarem tecum, ſi fas eſſet.

Litigium, gii, n. ſ. Litis actio. [ריב rib מצדה maṣṣâdâh. ἀμφισβήτησις, ἔρις. Gall. *Noiſe, debat, proces.* Ital. *Lite, piato, controverſia.* German. Ein Spenniger handel/ein Rechtshendel eines ſpans halbẽ. Hiſpan. *La lid pleyto ò contencion.* Polon. *Prawowanie ſie.* Vngar. *Pörlödés feddödés, versönködés.* Ang. *Stryuing, debate, controuerſie in wordes.*] Plautus in Caſina: Nam ego quid contrahere cupio litigii inter eos? Idem Menæch. Litigium tibi eſt cum uxore. Plinius libro 37. cap. 10: Siderites ferro ſimilis, & litigio illata diſcordias facit.

Lītĭgĭōsŭs, a, um, Qui frequens in litibus verſatur, vel quavis de cauſa litem movet. [φιλόδικος, δύσερις, ἐγκληματικός, ἀμφισβητητικός. Gall. *Noiſeux, litigieux, plaidereau, contentieux.* Ital. *Litigioſo.* German. Zenckiſch / ſpanig / der gern rechtiget. Hiſp. *Pleyteado, contencioſo.* Polon. *Swarliwi.* Vngar. Pörlödö, versödö. Ang. *Full of ſtryfe or contention, a wrangler.*] Cic. in Verr. Hominẽ id ætatis minimè litigioſum, quàm tumultuoſiſſimè aggrediuntur. Idem pro Muræna: Quid huic tam loquaciter litigioſo reſponderet ille, unde petebantur. ¶ Litigioſa diſputatio, Cic. 5. de Finib. Fora litigioſa, plena litibus, Ovid. 4. Faſtor. ¶ Interdum litigioſum idem eſt quod controverſum: hoc eſt, de quo lis eſt & controverſia. ἀμφισβητήσιμον. ut, Litigiõſum prędium, apud Cic. de Orat. Litigioſus ager, apud Ovid. 2. Faſt.

Lītĭgātŏr, Qui litigat. [רב *rab.* ὁ διαφέζων, ὁ δικαιολογούμενος, ὁ ἀμφισβητῶν. Gall. *Plaideur, faiſeur de noiſes, grand debatteur.* Ital. *Chi fa lite, litigante.* German. Ein zancker/ der ein handel am Rechten hat/oder führt. Hiſpan. *Pley eador, contendedor.* Polon. *Prawo wiodacz, prawiaci ſie.* Vngar. Pörlödö, *háborgo, feddödö, versöködö.* Angl. *A ſtruer, a ſtutter in the law.*] Cicero pro Domo ſua: Emit domum litigatoribus defatigatis propè dimidio cariùs quàm æſtimabat.

Lisœ, [σφαγεῖδες. Pol. *Pil'i kol'ogarl'a.*] Celſo lib. 4. cap. 1. Sunt autem liſæ, teſte Donato, venæ majores gutturis, quibus interſectis animal confeſtim emoritur. Unde eliſum, quicquid ex tali cauſa mortuum eſt.

Lĭtănīă, [תחנון *techanún* תחנה *techinnáh.* λιτανεία.] ſupplicatio: à verbo Græco λιτανεύειν, quod ſignificat ſupplicare, & vota ſuſcipere. Vulgus ineptè vocat *Letaniam.*

Lītĕră, teræ, f. p. Quanvis ratione etymologiæ primam videatur debere corripere (creditur enim Litera dicta, quaſi litura) ubique tamen apud veteres poëtas eandem producit. Alii tamen veram literæ appellationem ex figura emergere arbitrãtur, cùm eas certis lineis contineri videant, ut quæ primùm lineaturæ dicerentur, poſtea literæ dictæ ſint. [γράμμα. Gall. *Lettre.* Ital. *Lettera.* German. Ein buchſtab. Belg. Eenen letter. Hiſpan. *Letra.* Pol. *Litera.* Vng. Betü'. Ang. *A letter.*] Superflua itaque anxietas eorum poteſt videri, qui primam hujus dictionis ſyllabam producere non audent, niſi geminata conſonante: inſignis autem illorum temeritas, qui eam nullo veterum exemplo corripiunt, frivoloque atque incerto etymo freti, ab unanimi veterum omnium conſenſu non dubitant diſcedere. Propriæ autem literæ dicuntur minimæ atque individuæ partes orationis, ex quibus conſtituuntur ſyllabæ, & tàm ſingulari quàm plurali numero elementum ſignificat, videlicet A, B, &c. Cicero pro Sylla: Literæ poſteritatis cauſa repertæ ſunt. Quintil. libro 1. cap. 4: Vt pro Fundanio Cicero teſtem, qui primam ejus literam dicere non poſſet, irridet. Cic. 4. Verr. Huic etiam Romæ videmus in baſi ſtatuarum maximis literis inciſum, à communi Sicilia datas. ¶ Dicitur autem Littera quaſi legitera, ut quibuſdam placet, eò quòd legenti præbeat iter: vel quod in legendo iteretur, ut ait Servius: vel à lituris, quòd ſcripta deleri poſſit: in ceratis enim tabulis antiqui plerunq; ſcribere ſolebant, & deinde delebant. Alii à verbo Lino deducunt, quòd in ſcribendo atramentum illinitur: hoc eſt, leviter inducitur chartæ. ¶ Aliquando Litera capitur pro ſcribentis manu. Cicero ad Attic. Nam Alexidis manum amabam, quòd tam propè accedebat ad ſimilitudinem tuæ literæ. ¶ Plurali numero Literæ epiſtolam deſignant. [ספר *ſêphar* γράμματα. Gall. *Lettres miſſiues, epiſtre.* Ital. *Lettere.* Germ. Brieff/ ſendbrieff. Hiſpan. *La letra, carta meſſagera.* Polon. Liſt. Vngar. *Leuel.*] Apud poëtas tamen legitur Litera pro epiſtola, γράμμα quoque à Græcis. Ovid. in Epiſt. Quam legis abrapta Briſeide litera venit. ¶ Vocantur præterea Literæ, λόγοι, diſciplinæ, quæ literarum monumentis continentur. Plautus in Trucul. Literas didiciſti, ſine alios diſcere. Hinc, Dare literis operam dicimus: hoc eſt, incumbere ingenuis artibus, quæ literis conſignatæ ſunt. ¶ Literis tinctus, vide Tingo. Ad literam, idem quod ad verbum. Quintil. libr. 9. cap. 1: Quem duobus ab eo libris tractatum locum ad literam ſubjeci. ¶ Aliquando uſurpatur pro ſcriptura. Cicero in Verr. act. 3. ut Romam rediit, nullam literam pupillo, malam matri ejus, nullam tutoribus reddidit: id eſt, ſchedulam nullam ſcripſit, qua teſtaretur & agnoſceret ſe accepiſſe pecunias, &c. ¶ Ne literam quidem, pro nihil ſcripſit, nullas literas miſit. Cicero Caninio, libr. 2: Ille quum ad Thermum de Parthico bello ſcriberet, ad me literam nunquam miſit: id eſt, tantùm abeſt ut ad me literas miſerit, ut ne literam quidem miſerit. Literas attingere, eſt ipſas tractare, ſeu verſari in ſtudiis literarum. ¶ Literæ interiores ſunt abſtruſiores, altioresque diſciplinæ. ¶ Literæ publicæ ſunt, quas barbari *regiſtra* vocant. Referre aliquid in literas publicas, eſt quod barbari *Inregiſtrare* dicunt. ¶ Apud Ciceronem pro ſcriptis, & monumentis literarum. Ad Attic. Quod meis omnibus literis in Pompeiana laude eſſet perſtrictus: id eſt, meis omnibus ſcriptis.

Literæ, in terminis inventæ quid ſignificent, oſtenditur in libro variorum autorum de limitibus, in quo ſunt hæc. A, ſi in termino inveneris, finem in proximum ſignificat, aut aquam vivam deſignat. B, ſi in termino inveneris, bifurcium oſtendit, aut trivium ſignificat. C, ſi in termino inveneris, à cẽturia nunquam recedas. D, ſi in termino inveneris, decimanum oſtendit. E, ſi in termino inveneris, vallem ante ſe ſignificat, aut rivum, aut fluvium: & ſuper ſe ſubrectiore loco per planitiem limes excurrit. F, ſi in termino inveneris, finalem cauſam exponit, & in longinquo terminum oſtendit. G, ſi in termino inveneris, ſui termini autorem, limitem tortuoſum oſtendit. H, ſi in termino inveneris, grandes longitias limitum oſtẽdit, & ra-

riora

riora signa in fine invenies. I, si in termino inveneris, viam significat, aut collis rigorem ostendit: hoc est, jugum. K, si in termino inveneris, cardinem ostendit, quem terminum subtilissimum & speciosum invenies: hoc est, formosum. L, si in termino inveneris, suæ normæ facturam designat, limitem gammatum, & in longinquo arcam finalem ostendit & convallia ejus fundi finem vindicant. M, si in termino inveneris, fines quadras designat, & in proximo, signa finalia invenies. N, si in termino inveneris, proximam aquam significat, & quadras fines habentes aquæ, à Septentrione arcam marmoream invenies. O, si in termino inveneris, à Septentrionali parte sylvam demonstrat, & per ipsam sylvam rivus currit, & trans rivum signa demonstrat. P, si in termino inveneris, prædaturam significat, extra aliis signis finalibus, vel quòd literas finales continet: has per singulos titulos invenies, aliosque finales titulos sine nostris signis in agris posuimus, qui rationem ostendunt limitum, & causam dirigūt finalem. Q, si in termino inveneris à limite rivum. R, si in termino inveneris, per collicellum terminos invenies. S, si in termino invèneris, supra possessionem multas aquas vivas indicat, quæ alveum transeunt. T, si in termino inveneris, trifinium ostendit. V, si in termino inveneris, terminum in collem meridianum ostendit, per limitē Orientalem. X, si in termino inveneris, quadrifiniū exponit, & pro decumano finē habebis. Y, si in termino inveneris, sub se fontanam proximam habet. Z, si in termino inveneris, à sinistra parte fontem significat.

Lĭtĕrŭlă, diminut. f. p. [χαμμάριον. Gall. *Petite lettre.* Ital *Picciola lettera.* Ger. Buchſtäblin. Hiſpan. *Pequenna letra.* Polon. *Literka.* Vngar. *Bötü'tske leneletske.* Ang. *A little letter.*] Cicero ad Tironem lib. 16: Accipi tuam epistolam vacillantibus literulis. ¶ In numero plurali pro exigua epistola. Cicero ad Attic. libro 14: Et si novi nihil, nostro more tamen ne patiamur intermitti literulas. ¶ Aliquando eodem numero, pro disciplinis aut earum studiis. Cic. ad Tironem lib. 16: Literulæ meæ, sive nostræ tui desiderio oblanguerunt.

Lĭtĕrātŭs, m. f. Qui literis præditus est. literis ornatus, eruditus, doctus. [ὁ φιλολογῶν, ὁ εἰδὼς λόγους Ἑλληνίδων Gall. *Lettré, & ſauant.* Ital. *Litterato, dotto.* German. Gelehrt. Hiſpan. *Letrado, hombre de letras.* Pol. *Nauczoni.* Vng. *Tudos, bölts.* Ang. *Learned cunning.*] Cic. in Verr. act. 3: Circumpedes autem homines formosos, & literatos, suos esse dicebat, se emisse. Idem Famil. libro 9. ad Pæt. Frater tuus, quem literatissimum fuisse judico, facilè diceret. Hic versus Plauti non est, hic est. ¶ Literatus etiam dicitur, cui aliquid insculptum est, & superscriptū. Plautus in Pœnulo: Haud secùs tu videas literatas ibi epulas, &c. Literatum otium, in quo literis operam damus. Cicero 5. Tusculan. Quid est enim dulcius otio literato? hujus contrarium est, Illiteratus: de quo suo loco. ¶ Literatulus, diminutivū est.

Lĭtĕrātĭŏr, comparativus. [Polon. *Vczenſzi.* Vngar. *Tudósbölcſeb.*] Seneca Quæst. Natur. libro 4. cap. 13: Quid istas, *inquis*, ineptias quibus nec literatior fit quisquam, nec melior tam operosè persequeris?

Lĭtĕrātē, adverbium, Doctè, eruditè, eleganter. [πεπαιδευτῶς, γραμματικῶς. Gall. *Doctement.* Ital. *Dottamente.* Germ. Kunſtlich. Hiſpan. *Doctamente.* Polon. *Nauckenie.* Vngar. *Tudoſſa.* Ang. *Learnedlie, cunninglie.*] Cicero in Pison. Ita enim sunt perscriptæ scitè & literatè, &c.

Lĭtĕrārĭŭs, ria, rium, Quod ad literam vel ad literas pertinet. [γραμματικός. Gal. *Appartenant aux lettres.* Ital. *Ciò che ſi appartiene à lettere.* German. Das zu den buchſtaben oder künſten vnd der geſchrifft gehört. Hiſp. *Coſa para letras, ò perteneſciente à letras.* Pol. *Donauki przinalezaci.* Ang. *Belonging to letters.*] Hinc dicitur Ludus literarius. παιδαγωγεῖον, διδασκαλεῖον, in quo adolescentes in literis instituuntur. Plin. lib. 9. cap. 8: Ex Bajano Puteolos in ludum literarium itantem, &c.

Lĭtĕrātŏr, oris, m. t. qui leviter literis tinctus est, vel qui prima literarum elementa docet, grammaticus. [γραμματικός. Gall. *Lettré tellement quellement.* Ital *Alquanto dotto.* German. Ein halbgelehrter, der ein wenig gelehrt iſt. Hiſpan. *El mal grammatico, ò letrado.* Polon. *Nauczycziel.* Vngar. *Dedkos.* Angl. *A ſmaterer, that hath litle skill of good letters.*] Literatorem enim non perfectum literis, sed imbutum tantùm esse docet Suetonius de Claris Grammat. Vnde apud majores, quum familia alicujus vænalis produceretur, non temerè quem literatum in titulo, sed literatorem inscribere solebant, quasi non perfectum literis, sed imbutum.

Lĭtĕrātūră, ræ, f. p. Eadem quæ grammatica. [γραμματική. Gall. *Literature, cognoiſſance des lettres.* Ital. *Scrittura, ſcienza.* German. Die künſt der buchſtaben vnnd geſchrifft. Hiſpan. *El letrero, conoſcimiento de las letras.* Polon. *Vmeietnoſc liter.* Vng. *Irás tudomány.* Angl. *Learning, wryting, cuning.*] Quintilianus libro 2. cap. 15: Nos ipsam nunc volumus significare substantiam, ut Grammatice literatura est, non literatrix, quemadmodum oratrix: nec literatoria, quemadmodum oratoria. ¶ Aliquando invenitur pro literarum scientia, & cognitione. Cicero 2. Philipp. Fuit in illo ingenium, ratio, memoria, literatura, cogitatio, diligentia. De Cæsare.

Lĭtĕrōsŭs, a, um, Literatus. [ἐσχηματισμένος. Polon. *Nauczoni.* Vng. *Tudós bölts.*] Callius Hemina Annal. lib. 4: Homo meritò literosus. Ex Nonio.

Lĭthărgўrŏs, [λιθάργυρος. Vng. *Ezüſt tayték.*] Corporis metallici genus, quod a Plinio argenti spuma appellatur, quanvis non ex solo argento, verùm etiam ex auri vena fiat, & ex plumbo. ¶ Sunt etiam tria ejus genera, Chrysitis, Argyritis, & Molybditis. Plin. lib. 33 cap. 6. & Dioſc. lib. 5.

Lĭthĭāsis 1s, [λιθίασις. Pol. *Kamien wnetrzny.* Vngar. *Hoyiſzabaſ valo kötermés.*] Calculi generatio in vesica per quem urinæ excretio prohibetur. A verbo Græco λιθιάω, quod est calculo laboro. ¶ Lithiasis præterea dicitur, quum in palpebris gignūtur albicantia quædam, & dura tubercula, lapillorum modo.

Lĭthizōntes, λιθίζοντες, Gemmæ quædam ex genere carbunculorum, lividiùs, & languidiùs lucentes: unde & nomen acceperunt, quòd ad lapidum potiùs, quàm ad gemmarum naturam accedant. Autor Plin. lib. 37. cap. 7.

Lithocolla, [λιθόκολλα. Polon. *Przyſpawanie wapno.* Vngar. *Köenyuezni valo enyö.*] Glutinum quo lapides conjunguntur. Fit autem ex lapide Pario, aut marmore cum taurino glutino. Hermol.

Lithoglyphus, penult. corr. m f. [λιθογλύφος. Gall. *Taillieur, eſculpteur* Ital. *Scarpellino.* German. Ein ſteinmawer, oder bildhawer. Hiſpan. *Sculpidor o entallador.* Polon. *Kamieniarz wrzynaiſzy.* Vngar. *Köfaragó.* Ang. *Graueur or entayour.*] Sculptor lapidum.

Lithoſpermon, [λιθόσπερμον. German. *Meerſaf.* Polon. *Wroble proſo.*] Herba est quæ candidis seminibus, ſimilibus milio, vulgo dicitur. Lithospermon ideò dictum, quòd semina tanquam calculos ferat, candore, & rotunditate margaritarum, duritia verò lapidea. Vide Plin. lib. 27. cap. 11.

Lĭthoſtrotŏs, penultima prod. [λιθόστρωτος. Græcis Gall. *Paué de pierres.* Ital. *Terrazo, battuto, laſtricato di pietra viua.* German. Mit ſteinen oder einem eſterich beſetzt. Hiſpan. *El ſuelo ſolado de piedras.* Polon. *Kamieniem poſtoſone.* Vngar. *Köuelitſel plágyottontomozot, köuel hintöt.* Ang. *A place paued whith fine ſquare ſtones.*] Adjectivum significans quod lapide est stratum: à nomine λίθος, lapis, & verbo στόρνυμι, sterno. ¶ Hinc Lithostrota dicta sunt quædam pavimentorum genera, quæ ex minutis lapillis sternebantur, colorum diversitate rerum quarumlibet imaginem exprimente. Plinius libro 36 cap. 25: Pavimenta omnem habent apud Græcos elaborata arte, picturæ ratione, deinde lithostrota expulère eam. Et paulo post. Lithostrota etiam jam tum Sylla, parvulis certe cultis: extatque hodie quod in Fortunæ delubro Præneste fecit.

Lĭthŏtŏmĭæ, ārum, Lapidicinæ, quæ & Latomiæ dicitur: à nomine λίθος lapis, & verbo τέμνω, cædo, ut Latomiæ. Vide. *Stadel'a gdzie kamien ociosuie.*] ¶ Fuit etiam carcer sub nomine Latomiæ, in quo nonnulli asservabantur. Meminit hujus carceris Thucydides lib. 6 & 7. Item Cic. in Verrinis.

Litigātor Lītigātrix Lītigo. Litigium, Vide LIS, litis.

Lĭto, as, act. p. Sacrificio fieri deos placo, divinam voluntatem, verbum à precibus dictum, teste Festo, quas Græci λιτανείας vocant. [כטר *chapper* καθαίρειν. Gall. *Impetrer de Dieu par ſacrifices.* Ital. *Placare con ſacrificio, & impetrare.* German. Mit opffern Gott versünen etwas zu erwerben. Hiſpan. *Impetrar y placar por ſacrificio.* Pol. *Ofiarnie.* Vng. *Aldoz attal, (auagy) köny[illegible]ſem.* Ang. *To ſacrifice, to obteine by ſacrifice.*] Sueton. in Cæsare: Deinde pluribus hostiis cæsis quum litare non posset, introit curiam. ¶ Inter Litare & Sacrificare tamen hoc interest, (inquit Nonius) Sacrificare est veniam petere: Litare est propitiare, & votum impetrare. Virgil. 4. Aeneid. Tu modò posce deos veniam, sacrisque litatis indulge hospitio. Sacris (*inquit*) litatis: id est, venia per sacrificia impetrata, vel felicem eventum promittente victima. Plaut. in Pœnul. Si hercle istuc unquam factum est, tum me Iupiter faciat, ut semper sacrificem, neque unquam litem. Cic. pro Flacc. Litemus igitur Lentulo, parentemus Cethego. ¶ Aliquando ponitur pro satisfacere. Plin. in Paneg. de statuis loquens: illa autem aureæ, & innumerabiles strage & ruina publico gaudio haverint. ¶ Litatio id est, addicentibus victimis: sicut Auspicatio avibus addicentibus avibus: hoc est, lætum rei institutæ exitum promittentibus. Liv. 5. ab Vrbe: Non deorum saltem, si non hominum memores, nec auspicatò, nec litatò instruunt aciem deductam in cornua.

Lĭtātŏ, adverbium, vide LITO

Lĭtātĭō, onis, f. t. Voti per cæsam victimam impetratio, vel victimæ læta promittentis mactatio. [כטר *chapir.* καθαίρειν. Gall. *Impetration de ce qu'on demande à Dieu.* Ital. *Impetratione di ciò che ſi prega ſacrificando.* German. Ein erwerbung durch auffopfferung, ein versünung. Hiſpan. *Obra de impetrar y placar por ſacrificio.* Polon. *Ofiarowanie.* Vngar. *Aldozattal (auagy*

valo meg nyerés. Ang. *Apleasing of god with sacrifice.*] Liv. 7. bell. Pun. Per dies aliquot hostiæ majores sine litat. Quæ cum ita essent, nec quicquam non impetrata pax deum. Hujus compositum est Perlito, quod est perfectè lito. Gellius: Si næ res divinæ fictæ, atque perlitatæ essent, aruspices dixerunt omnia ex sententia processisse esse.

Lithurgus, gi, m. s. Græcè dicitur, qui publicè operatur circa res sacras præsertim λειτουργὸς enim minister publicus est. Cujus etiam in Epist. Plin. Cæcil. meminit. Qui & Lituchus non absimili significatione dici potest, habens curam rei sacræ, ἀπὸ τοῦ λειτουργεῖν. Sicut etiam Rhabduchus dicitur præses, curatorque athletarum, ἀπὸ τοῦ ῥάβδον ἔχειν, Suidæ & cæteris. Alciatus in l. omnes judices. C. de Cupressis. lib. 11.

Litus, oris, n. t. Dicitur terra adjacens mari, quæ fluctibus alluitur: unde: & nomen invenisse putatur ab alluendo vel allidendo. Nisi si malis à Græcè λιτὸς, quòd scilicet sit terra tenuis. [חוף *choph.* ἀκτὴ, αἰγιαλὸς, ἠιὼν, ὄχθη, κυμαντόγη. Gall. *Le bord ou le rivage de la mer ou d'vn fleuue.* Ital. Lito. German. Ein gestad des Meers. Belg. Een over. Hispan. *La ribera del mar o tierra cerca della.* Polon. Brzeg. Vngar. Part. Ang. *The sea banke or shoare.*] Litus (inquit Celsus l. Titius. ff. de Verborum significat.) est quousque maximus fluctus à mari pervenit: idq; M. Tullium aiunt, quum arbiter esset, primùm constituisse. Propriè itaque litus de mari dicitur: ripa, de fluminibus. ὄχθη. Ovid. 1. Metam. -campoque recepti Liberioris, aquæ pro ripis littora pulsant. Sueton. in Neron. Dispositæ per litora & ripas diversoriæ tabernæ. ¶ Quandoq; etiam litus dicitur de fluminibus. Virgil. in Diris: Litora quæ dulceis auras diffunditis agris, id quod dixit quum de Mincio Mantuani agri fluvio loqueretur. ¶ Sumitur interdum pro agro mari vicino. Virg. 4. Aeneid. -cui litus arandum, Cuique loci leges dedimus. ¶ Interdum pro spatio circa aram: à litando, quia ibi litabantur ostiæ. Nam (sicut docet Donatus) navigantes eundo & redeundo ad litore sacrificabant. Si itaque Donato à litando litus dici credimus, videtur unicon t, esse scribendum: quemadmodum etiam à nonnullis scribi vidimus. In carmine tamen omnes geminant consonantem. Sed ne hoc quidem videtur necessarium quum nusquam litus correptum in prima inveniatur. Itaque videtur potiùs natura longa esse, quàm ratione geminatæ consonantis licèter produci. Sed de eo Grammatici viderint.

Lītŏrĕus, a, um, adjectivum, Litoralis, maritimus, & Litorea domus, quæ in littore aut juxta litus constructa est. [ἀκτῶδης, ἠιόνης. Gall. *Qui est sur le bord de la mer.* Ital. *Che è alla spiaggia del mare.* German. Das zu dem gestad des Meers gehört. Hispan. *Cosa de ribera.* Pol. Brzeżny. Vngar. *Parti, part mellet való.* Ang. *That is by the shoare or cost of the sea.*] Martial. libro 10: Anxurus æquorei placidos Frontine recessus, Et propius Bajas littoreamque domum. Littoreæ aves apud Virgil. 12. Aen. Littoreas agitabat aves: id est, palustres.

Litŏrālis, le, Litoreus, ad mare, maritimus: ut, Litoralis piscis: id est, in litore vivens. [Vngar. *Parti, part mellet való.*] Plinius libro 9. capite 17: Nec litoralibus gratia. Dii litorales. Catul. de Phaselo. Neque ulla vota litoralibus duis sibi esse facta.

Litŏrōsus, a, um. [ὁ ἐν αἰγιαλοῖς. Gall. *Qui est fequent au bord.* Ital. *Che e appresso al lito del mare.* Germ. Das bey dem gestad des Meers ist. Hispan. *Que esta o si siempre à la ribera.* Polon. *Nad brzegiem położony.* Vng. Partos. Ang. *Often by the costes or shoares.*] Plinius libro 37. cap. 10: Calais sapphirum imitatur, candidior, & litoroso mari similis: id est, cum aquæ marinæ colorem referens, qui est circa litus.

Litura, vide LINO.

Lituus, litui, ὁ λίτυος, τὸ μακρὸν ξύλον ἐπιγεγραμμένον εἰς θεατὰς πίναξι, καμπύλη ῥάβδος, Plutarcho, Baculus incurvus quo sacerdotes Augures avibus templa designabant. [Gall. *Vn bastion ou vne verge dequoy vsoyent les augures anciennement, vn cor ou cornet.* Ital. *Trombetta picciola verga vsata da gli auguri.* Ger. Ein stab der oben auß krum ist/vor zeyten von den Weissagern gebrauchet/ die auff der vögten geschrey vnnd fliegen achtung trugen vnnd *augures* hiessen. Hispan. *La trompeta bastarda ò cuma, ò cierta verga que vsauan anticamente en los agueros.* Polon. *Laska krziwa vwierzchu ktora wieszcz kowie na ptaki kwadrat wieszczeli.* Vngar. *Iwuendöl ökhorgas botoyr.* Ang. *A crooked horne or trumpet.*] Gell lib. 5. cap. 8: Lituus est virga brevis, in parte qua robustior est, incurva. Primus litui usus à Romulo manasse creditur, qui dum urbem condereret, hujusmodi baculo regiones direxit. Cicero libro 1 de Divinat. Quid (*inquit*) lituus iste vester (quod clarissimum est insigne Auguratus) unde vobis est traditus? Nempe eo Romulus regiones direxit tum, quum urbem condidit. Quj quidem Romuli lituus: id est, incurvum, & leviter à summo inflexum bacillum (quod ab ejus litui, quo canitur, similitudine nomen invenit) quum situs esset in Curia Saliorum, quæ est in Palatio, eaque deflagrasset, inventus est integer. Eadem ferè de hoc lituo scribit Plutarchus in vita Romuli: Lituus (*inquit*) consecratus est in Palatino colle usque ad Gallorum tempora, à quibus capta urbs recepta est. Sed postea expulsis à Camillo hostibus inter alienissimas favillas illæsus quum ignis omnia consumpsisset, inventus est. ¶ Est præterea lituus, autore Festo, bucinæ genus in curvum gracilem edens vocem, quo in bello utebantur equites: qui qui canebat, Luticen dicebatur. [σαλπιγκτὴς. Polon. Trąba. Vngar. *Hosszu kondulo.*] Virgilius libro 6: Et lituo pugnas insignis obibat & hasta. Lucan. lib. 1: -strideret lituus, clangorque tubarum. Ovid. 3 Fast. Jam lituus pugnæ signa daturus erat. Stat. 6. Thebaidos: Et lituis aures circumpultantur acutis.

Lívco, Livesco, Lividus. Vide LIVOR.

Livŏr, oris, m. t. Color ex pallido nigrescens, quem & plumbeum nonnulli appellant: qualem in contusis corporis partibus videre est, quum fuste, alióve corpori duro ictu illato, exiles venæ contusæ sanguinem ad extremam cutem diffundunt. [חבורה *chabburáh.* πελίωμα, σφῦδος. Gall. *Couleur de plomb.* Ital. *Livido e, livedura, color simile al piombo.* Germ. Die blutrunsti/ oder blawe/ als die streichmaasen sind/ Vberdecken sich wann jetwas ein mit dem andern. Belg. Een swert tuberecken. Hispan. *Morado color de plomo.* Polon. *Siność.* Vngar. Kekség. Ang. *The blew, of the colour of leade.*] Plinius libro 20. cap. 22. Jam et livoribus, suggillatisque cum melle. Hinc livore nigrescere, est nigrescere. Columel. libro 12 cap 47: Quanto nigrior est oliva, quàm ea quæ contusione livorem contraxit. ¶ Et quoniam talis est color invidorum, ideò livor accipitur pro invidentia. Luc. libro 1: Livor edax tibi cuncta negat. Claud. l. 3: -rabiem livoris acerbi Nulla potest placare quies.

Livĭdŭs, da, dum, Propriè is dicitur, qui ex ictu fustis, lapidisve plumbeum colorem in parte læsa contraxit: quod accidere solet exilibus venis ictu collisis, sanguineque ad cutem defluente, à Græco λίβας. [πελιδνός. Gall. *Qui a la chair meurtrie ou en est de la couleur, ou de couleur de plomb, terne.* Ital. *Livido, che ha lividezza, di colore simile al piombo ò con livedura.* German. Blawvnder vnd blawer streichmaasen hat. Hispan. *Amarillo ò negro de golpe, cosa cardena.* Polon. *Siny.* Vngar. Kekes. Angl. *Very pale or beaten with whippes, wanne.*] Plin. Tapsiæ succus suggillatis ac lividis prodest. Hinc lividum pro eo quod subnigrum ex ponitur: qualis est color plumbi. Virgil. 6. Aeneid. Quidve petunt animæ, vel quo discrimine ripas Hæ linquunt, illæ remis vada livida verrunt. Brachia livida armis, Horat. 1. Carm. Ode 8. Vorago paludis lividissima, Catullus ad Coloniam. Ora livida facta digitis, Ovid. Epist. 19. ¶ Quoniam verò qui invidia laborant, exedēres se dolore, hunc colorem contrahunt, lividus sæpè pro invido ponitur. βάσκανος. Martial. lib. 1: Omnibus invideas livide, nemo tibi.

Līvĭdŭlŭs, diminutivum, Sublividus. [ὑποπελιδνός. Gall. *Vn peu terne.* Ital. *Alquanto livido.* German. Bleichfeb tig auß sieht vergunst. Hispan. *Cardeno vn poco.* Polon. *Smutek.* Vngar. *kekes szabáſsu.* Ang. *Somewhat pale or wanne.*] Iuven. Satyr. 11. -oneo antè igitur Tusco ferrata catino Omnia tunc: quibus ut videas, si lividulus sis.

Līvĕo, ves, n. s. Lividus sum, plumbei coloris sum. [πελιδνόομαι. Gall. *Estre terne, ternir.* Ital. *Diuenir livido, inlividire.* German. Blawbleich oder bleyfarb seyn. Hispan. *Ser cardeno.* Pol. *Sinieć.* Vngar. *Meg kékwlök.* Ang. *To be pale or wanne.*] Plin. libro 12: Cortex verò (scilicet heliostrophi) livoribus colorem reddit. Ovid 2 Metam. -livent rubigine dentes. Crura livenția compedibus, Ovid. 2. Amor. eleg. 2. Labellis impressis livere, Idem 1. Amor. eleg. 7. ¶ Per translationem accipitur pro invidere. βασκαίνειν, φθονεῖν. tractum ab invidorum consuetudine, alienæ fœlicitate pallentium. Mart. lib. 19: Livet Catinus, rumpitur, &c Fata liventia, Stat. 5 Sylvar.

Livesco, is, n. t Lividus fio. [πελιδνοῦμαι. Gall. *Deuenir, ou deuenir terne, ternir.* Ital. *Diuenir livido* German. Bleich [illegible] Polon. *Siniec począwam* Vngar. [illegible] Ang. *To waxe pale.*] Claud. libro 3: Haud equidem invideo: nec enim livescere fas est, Vel nocuisse deos. Mart. lib. 8: Livescit nulla caligine fusca, nec odit Explorators nubila matris focos Digiti livescunt in pedibus, Lucret. lib. 3. Hujus compositum est Allivesco.

Lix licis, f. t. Cinis, vox obsoleta. [עיח *piach* אפר *ephr.* Gall. *La cendre du foyer.* Ital. *Cenere.* German. Asch Belg. Asschen. Hispan. *La ceniza del hogar.* Polon. Popiół. Vngar. *Hamu.* Angl. *Ashes.*] Plinius libro 36. cap. 27 ex Varrone. Lixivia cinis est focī.

Lixīvĭă, æ, f. p. Aqua in qua lavandi gratia decoctus est cinis. [χυτὶς. Gall. *Lessiue.* Ital. *Lisiua* German. Laug Belg. Loog. Hispan. *La lexia de ceniza.* Polon. Ług Vngar. Lug Ang. *Lie made of ashes.*] Colum. libro 12. cap 16: Sunt qui culmo fabæ exurant, & ex eo, quod cremarint, cinere lixiviam faciant. Et paulò pòst eodem capite: Deinde in lixiviæ sextarios decem salis cyathos, & olei cyathum adjiciant. Et rursum paulò infrà: In olla fictili ampla, præparatam lixiviam cineris farmenti [illegible] lefieri cõvenit. ¶ Nonius Marcellus lixivium effert neutro genere. Lix

nere. Lix (*inquit*) cinis dicitur, vel humor cineri mistus. Nam etiam nunc id genus lixivium vocatur.

Līxæ, arum, m. p. Dicti sunt, inquit Sipontinus, qui vilioris quæstus gratia exercitum sequuntur, utputa lavandi, aut coquēdi gratia à cinere, qui lix antiquis dicebatur, ut Varronis testimonio docet Plin. lib. 36. cap. 27. [*σκευοφόροι.* Gall. *Qui suivent le camp pour gagner à servir, & blanchir ou cuire aux gens de guerre.* Ital. *Cuochi gente d' arme, saccomanni.* German. Gudelbuben mit kochen vnnd wäschen/schmutzköch. Hispan. *Los aquaderos que llevan agua al real, ò que sirven à otras cosas.* Polon. *Kuchcyk.* Vngar. *Táborda valo mosók, moslékosók, gane hányok.* Angl. *Which follow the men of warre for to gaine some thing by an office, scullions of the kitchen.*] Nonius tamen affirmat antiquos lixam dixisse pro aqua: indeq; elixum dictum esse, quòd aqua coctum & mollitum esset: & lixas, qui militibus aquam ad castra vel tentoria solerent ferre. Silius libr. 1: inutile Marti Lixarum vulgus. Scipio apud Livium, Actium Umbrum appellat semilixam, quasi semi-mancipium, nomine ignominioso. Varro lixulas & semilixulas vocabulo Sabino scribit dici circulos ex farina, caseo, & aqua commistos, olim inter viliora cibaria numeratos.

Līxo, lixas, act. p. Aqua coquo: quod tamen apud veteres non facilè invenies. [ישׁבשׁ *bisilschél.* ἑψέω. Gal. *Cuire en eau, faire bouillir en eau.* Ital. *Alessare.* German. Sieden oder kochen. Hispan. *Cozer en agua.* Polon. Warzę. Vngar. *Vizbe meg fóznm.* Ang. *To seeth.*] Magis in usu est compositum ejus Elixo, quod est ejusdem significationis. Prolixo huc non pertinet. Neq; enim fit à lixo, sed ab adjectivo prolixus, quod componitur ex porrò, & laxus a in i.

Līxŭs, xa, xum, Coctus, elixus à lixa antiquo nomine, quo veteres aquam significabant, referente Nonio. [ישׁבשׁן *mebuschschál.* ἑψητός. Gall. *Bouilli, cuit en l' eau.* Ital. *Bollito, alleſſo.* Germ. Gesotten/gekochet. Hispan. *Cozido en agua.* Pol. Vwarzoni. Vng. *Vizbe fót.* Ang. *Sodden.*] Frequentiore tamen in usu est elixus, quemadmodum elixo usitatius est quàm lixo.

Lixābŭndŭs, Dicitur qui exiguæ mercedis gratia vilissimis sese obsequiis immiscet. [ἑψοῦν ἐσχάτως, vel σκευοφορεῖν. Polon. *Sługa partacki.* Vng. *Alanalo moslékos szolga.*] Tractum à lixarum consuetudine qui vilissima quæque in exercitu munia obibant. Plautus: Qui famam tuam lixabundus, & nomen fœdas.

L ante O.

LONG. P. VIII. L. P. III. In notis antiquorum, Longum pedes septem, latum pedes tres. L. P. Locus propitius, vel proprius: vel lege punitus: vel, Latini prisci: vel locus publicus, vel privatus. L. P. C. R. Latini prisci cives Romani. L. P. D. locus publicè datus. L P L. lex plebeia: vel locus publicus. L. P O S. Lucius Posthumius. L. P R. locus privatus. L. P V B. locus publicus. L. Q. S. locus qui supra, vel Quos. L. Q. S. E. locus qui supra est. L. R. lex Rom. vel locus religiosus. L. R V. lex rusticana. L. R. I. lex regis justa. L. S. laribus sacrum, vel sacrorum: vel locus sacer: vel, Lucius Samius. L. S C. locus sacer. L. S. D E N. Lucius Sicinius Dentatus. L. S. P A L. loca sacra Palatii. L. T. Lucius Tatius: vel, legem tulit: vel, Lucius Titius. L T. P R. Latini patres.

Lŏbæ, f. p. In milio Indico dicuntur culmi, sive comæ arundinaceæ semen complectentes. [λόβαι. German. Ein halm/als am korn/vñ dergleichen sat/hirß auß India in Italiam gebracht. Pol. *Kłos indiuskiey pszenicze.* Vngar. *Tórók buza toka.*] Plin. libro 38. capite 7: Milium (*inquit*) intra hos decem annos ex India in Italiam est invectum, nigrum colore, amplum grano, arundineum culmo. Adolescit ad pedes altitudine septem prægrandibus culmis (Lobas vocant) omnium frugum fertilissimum.

Lŏbŭs, bi. [שׁבר *bedhál.* λοβός. Polon. *Odwisek mieki u vcha.*] Ima auricula: ἀπὸ τῦ λαμβάνειν, quòd eam apprehendamus, quempiam admonentes. In hepate quoque partes extremæ, & quædam veluti segmenta, ventriculum circunquaque amplectētia, lobi dicūtur. Nicander in Theriacis: Ἡ δ' ἀπὸ πυτῶ ἀκρότατον κίρσας λοβὸν, ὃς τε πραπίζας Ἐκφύεται. Vbi interpres πραπίζων accipit summam solidamque hepatis partem ex qua lobi dependent.

Lŏcārĭum, vide LOCVS.

Lŏcellŭs. vide Loculus, in LOCVS.

Lŏcĭto, Loco, vide LOCVS.

Lŏcŭlātŭs, Loculamentum, Loculus, Locuples, vide LOCVS.

Lŏcŭs, hujus loci, & in plurali num. Loci, orum, vel Loca, orum, Quicquid aliquid continet, sive, ut ait Varr. lib. 4. de ling. Lat. ubi quid consistit, vel ubi aliquid locatur, à Græco λόχος c in k mutato. [מקום *makóm.* τόπος. Gall. *Lieu place.* Ital. *Luogo.* German. Ein ort. Belg. Een ort/ plaetse. Hispan. *Lugar.* Pol. *Mieysce.* Vng. *Hely.* Ang. *A place.*] Virg. 8. Aen. Hic locus urbis erit. Servius Sulpitius Cic. lib. 4. Epist. Nos in nobilissimo orbis terrarū gymnasio Academiæ locū delegimus, ibiq; eum combussimus: posteaq; curavimus, ut iidem Athenienses in eodem loco monumentum ei marmoreum faciendum locarent. ¶ Frequentissimè etiam accipimus locum pro vice: ut quum dicimus, Loco patris te habeo: hoc est, vice patris, & ea charitate te amplector qua patrē. Sic etiam dicimus, Diligo te in loco germani. Terent. in And. Si te in germani fratris dilexi loco. ¶ Movere aliquē loco, est aliquē de loco suo, vel de dignitate depellere. Horat. lib. 2. Epist. Audebit quæcūque parum splendoris habebūt. Verba movere loco. Cicer. ad Quint. Fratr. lib. 2: Exarsit dolor: urgere illi ut nos loco moverent. ¶ Accipitur etiā Locus pro natalibus, vel cōditione nativitatis. Salust. Inter suos non obscuro loco natus. ¶ In plurali numero indifferēter dicimus Loca, vel Locos. De neutro genere ubiq; plurima occurrunt exempla. Masculino genere usus est Virg. 6. Aen. Devenêre locos lætos. Idem 1. Aen. Devenêre locos, ubi nunc ingentia cernis Mœnia. Gell. lib. 6 cap. 6, eodem in loco utroq; genere usus est: Nam quoniam nō ipsæ tantùm aves, quæ prosperius prævolant, sed etiam loci quos capiunt, quòd idonei fœlicesq; sunt, præpetes appellant: idcirco Dædali pennas præpetes dixit, quoniam ex locis in quibus periculū metuebat, in loca tutiora pervenerat. ¶ Locitē sedes sunt argumentorū, quos Græci τόπους vocant. Cic. libr. 2. & 3. de Orat. & in Topicis, ex quibus, veluti ex promptuariis quibusdā petuntur argumēta. ¶ Loci etiam in mulieribus dicuntur vascula semen recipientia, inter vesicam & intestinum rectū sita, in duos divisa situs, unde & loci plurali numero appellantur: in his (ut ait Varro) nascendi initia cōsistunt. Plin. li. 11. cap. 37: Fœminis eadē omnia, præter vesicæ junctus utriculus. Vnde dictus uterus, quod alio nomine locos appellant, hoc in reliquis animalibus vulvam tantùm dicimus. Colum. tamen lib. 6. cap. 37, equarū etiam genitalia vocat locos: Quòd si (*inquit*) admissarius iners est in venerem, odore perfricatur detersis spongia fœminæ locis, & admota equi naribus. Idem etiam lib. 8. cap. 11, pavonum loca appellat, in quibus ova nascuntur: Sępiusq; (*inquit*) digitis loca fœminarū tentanda sunt: nam in promptu gerunt ova. ¶ E' loco inferiore agere, est ad judices. De superiore loco agere, est pro rostris. Ex æquo loco agere, est in Senatu: ut etiā annotavit Budæus. Cic. 3. de Orat. Nam sive de cœli natura loquitur, sive de terræ, sive de divina vi, sive de humana, sive ex inferiori loco, sive ex æquo, sive ex superiore. ¶ Priore loco causam dicere, est antè defendere quàm quis accusatus sit. Cic. pro Quint. Vt ipse causam capitis, si sponsionem fecisset, priore loco diceret. Posteriore verò loco dicere, est ultimo loco dicere, quod defensores solebant, qui accusationi respondebant, eamq; refutabant. Idem ibidē: Quoniam majores ita constituerūt, ut qui pro capite dicerent, is posteriore loco causam diceret. ¶ Secundo loco, à Cicerone, ad Lentulum pro præterea ponitur: Facilè, *inquit*, secundo loco me cōsolatur recordatio meorum temporum, *&c.* ¶ Bene etiam dicitur, Si in isto essem loco, si meum esset negotium, si mea res ageretur. Plautus in Bacch. Verùm, ut ego opinor: ego in isthoc siem loco, Dem potiùs aurum, quàm illum corrumpi sinam. ¶ Ponitur aliquando locus pro statu & fortuna. Plautus in Bacch. Ih eum nunc revenit res locum, *&c.* Terent. in Adelph. Pejore res locos non potest esse, quàm in quo nunc sita est. Cicer. ad Brut. Nostræ res meliore loco videbantur, id est, statu meliore & fortuna. ¶ In loco res posita dicitur, quæ rectè atq; ordine posita, sive collocata est. Cicer. 7 Verr. Pro collocata, & judicio populi in loco posita esse videatur. Ponitur interdum locus pro æstimatione, amore, gratia. Cic. Philipp. Quem locum apud Cæsarem obtinuisti? quo nunc loco fuisti? Esse magno loco apud Regem, dixit idem in Epist. Cæsar 1. Comment. Qui si iviſſent, eodem se eos loco, quo Helvetios, habiturum. ¶ Ponere in loco meliæ, est quod barbari dicunt, *capere in contemptu, vel odio.* Cic. in Pisonem: Tune etiam ausus meum discessum dicti & contumeliæ loco ponere? ¶ Tenere principem est maximo esse in pretio, & autoritate, primumq; de gradum obtinere. Cicer. pro Plancio: Qui in mea salute principem semper locum, autoritatemq; tenuistis. ¶ Locus aliquando ponitur pro opportunitate, καιρός. Cicero de Or. Locum autem actionis, opportunitatem temporum esse dicunt. ¶ Loco aliquid quærere, est quærere quando res postulat. Cic. in Partit. Loco tu quidem quæris, sed pleniùs loco: id est, opportunè. Terent. Heavt. In loco ego verò hoc Cicero antequàm iret in exilium: Fidei conducit, eo beneficium retribuere. ¶ Loco dicere, est ordine dicere, & rogatus. Cicerò 3. de Legib. Vt loco dicat: rogatus: ut modò, ne sit infinitus. ¶ Locus non est bonitas, est, bonitas contemptioni est. Cicer. 3. de Finib. Quod haberet, nec justitiæ ullus esset, nec bonitati locus. To alicui dare, est ipsum admittere, & recipere. Cic. Hæc turba & barbaria forensis dat locū vel vitiosissimis rebus. ¶ Aliquando locus pro tempore, vel spatio agendi

rei. Terent. in Heavt. Nam & cognoſcendi, & ignoſcendi dabitur peccandi locus. Locus preci non eſt relictus: hoc eſt, precibus amplius flecti non poteſt. Terent. in And. Nihil eſt preci loci relictum. ¶ Locus etiã in ſcriptoribus dicitur quęvis operis exigua pars, ſed quę tamen exret, & illuſtris ſit. Terent. in Prolog. Adelph. eum Plautus locum Reliquit integrum, eum hſc locũ ſumpſit ſibi in Adelphos. ¶ Loci, in muliere dicuntur vaſcula ſemen & maternum ſanguinem recipientia, inter veſicam & inteſtinum rectum ſita, in duos diviſa ſinus: unde & locos plurali numero appellarunt, δελφύς. Aliis nominibus & uterus dicitur, & vulva. Quanquam inter hæc Plinius ita diſtinguit, ut vulva brutorum animantium dicatur: loci autem & uterus ſolarum mulierum. Verba ejus ſunt hæc lib. 11. cap. 37. Fœminis eadem omnia, præter veſicæ junctus utriculus unde diſtus uterus: quod alio nomine locos appellant, hoc in aliis animantibus vulvam. ¶ Loci igitur à Dialecticis appellantur ſedes argumentorum, ex quibus velut ex promptuariis quibuſdam petuntur argumenta. τόποι. Cicero 3. de Orat. Ariſtoteles locos (ſic enim appellat) quaſi argumentorum notas tradidit. Ibidem lib. 2. Ariſtot. propoſuit quoſdam locos, ex quibus omnis argumentatio ad omnem diſputationem inveniretur. Et paulò antè: Locus argumentorum paratos & expeditos habere oportet.

Loca ſalubria & inſalubria, quæ ſunt eligenda in regimine ſanitatis, & extruendis ędibus, omnium doctiſſimè diſſeruit Vitruvius lib. 1. cap. 4.

Lŏcārium, locarii, Pretium quod datur in ſtabulo & taberna pro conſiſtendi poteſtate. Varro lib. 4. de ling. Lat. [ἐνοίκιον. Gall. *Louage de maiſon, payement de louage.* Ital. *L'affitto.* Germ. Das ſtandtgelt/ſtallgelt. Hiſpan. *La paga del meſon.* Pol. *Zapłacenie gospodzie.* Vngar. *Szállásért való fizetés.* Ang. *The price for the ſetting of an houſe.*]

Lŏcŭlus, li, d. nomin. m. f. Exiguus & anguſtus locus. [χωρίον. Gall. *Petit lieu.* Ital. *Luogheto.* German. Ein kleins ortlin. Hiſp. *Pequeño lugar.* Polon. *Małe miejſce.* Vngar. *Hely etske, ſzoros hely.* Angl. *A little place.*] Plaut. Milit. Sed in cella paululum erat loculi lubrici. ¶ Aliquando loculi dicuntur loculamenta quædã ſeparata in piſcinis, ornithotrophiis, aliorũq; animalium ſtabulis, in quibus una quæq; ſeorſum aluntur. σηκοί. Varro lib. 3. de Reruſt. cap. 17: Hortenſius familiaris noſter cùm piſcinas haberet magna pecunia ædificatas, ac loculos, ita ſæpè cũ eo ad villam ivi. ¶ Sæpè etiam loculos accipimus pro ſacculo in quo pecunia ſervatur. [כִּיס *chis* בְּרוֹר *tſerór.* βαλλάντιον. Gall. *Bourſe ou gibbeciere.* Ital. *Borſa.* German Ein ſeckel oder täſch. Hiſp. *Bolſa, ò bolſico.* Polon *Mieſzek, waczek.* Vngar. *Tasoly, erſzény.* Angl. *A barge of leather.*] Martial. lib. 14: Hos niſi de flava loculos implere moneta Non decet. ¶ Interdum etiam loculus [אָרוֹן *arón.* σορός. Gall. *Sercueil ou coffre en quoy on garde les corps morts.* Ital. *Cataletto.* German. Ein todenbaar. Hiſpan *Vaſa de la ceniza de los muertos.*] pro capſula, ſeu conditorio quo mortuorum cadavera condunrur. Plin. lib. 7. cap. 2: Hunc cremari cum reliquo corpore non potuiſſe tradunt, conditumque loculo in templo.

Lŏcēllŭs, lilid eſt, crumenula, diminutivũ à loculis. [βαλλάντιον. Gall. *Petite bourſette, ſachet, ou gibbeciere.* Ital. *Borſetta, ſachetto.* German. Ein ſeckelein oder täſchlin. Hiſpan. *Bolſico ò coxa pequenna.* Polon. *Mieſzeczek.* Vngar. *Erszényetske.* Ang *A litle purſe or bagge.*] Mart. lib. 14:

Si quid adhuc ſupereſt in noſtri fæce locelli,
Munus erit: nihil eſt: ipſe locellus erit.

Lŏcŭlātŭs, ta, tum, Quod habet diverſos locos. [σηκωτός. Gall. *Ayant pluſieurs petits trous & lieux pour mettre pluſieurs choſes chacune à part.* Ital. *Doue ſonno piu ripartinentida porui coſe diverſe ſeparatamente.* Germ. Das viel däfflein oder vnderſchidtöchtlein hat. Hiſp. *Coſa de muchos bolſas y lugares para gardar las coſas apartadamente.* Polon *Maiaci geſte ſachu vmieſzka.* Vngar. *Kobeles helyes zakadékos.* Ang. *That hath many places and holes.*] Varro 3. de Reruſt. cap. 17: Nam ut Pauſanias & cæteri pictores ejuſdem generis loculatas magnas habent arculas, ubi diverſi colores ſint, certas: ſic hi loculatas habent piſcinas, ubi diſpares diſcluſos habent piſces.

Lŏcŭlōſŭs, a, um, Quod multos habet loculos, ſeu ſinus ſepto aliquo intermedio diſtinctos. [σηκώδης. Gall. *Plein de lieux & petits troux.* Ital. *Pieno di luoghi.* German. Voll dätlinen oder vnderſchidtöchtlinen. Hiſpan. *Coſa llena de muchos lugares y bolſas.* Pol. *Fachowati waczek.* Vngar. *Sok kwlŏm kwlŏm.b helyw'.ſzakt tekos.* Ang *Full of places and holes.*] Plin. lib. 15. cap. 22: Sola differentia generum in putamine duro fragilive, & tenui ac craſſo, loculoſo & ſimplici.

Lŏcŭlamĕntă, orum, n f. Loca diſtincta, ſive capſulæ in quibus aves, apes, aut etiam majora animalia ſeorſim nidificare, ſeu habitare ſolent: & à loculis deduci videtur. [σηκοί. Gall. *Petits lieux & troux ſeparez pour retirer quelque choſe, comme ruches à mieb, & où nichent les oiſeaux.* Ital. *Luochi diverſi da farui nido gli vccelli.* Ger Beſondere kynd vnderſcheidene örtlein oder gemächlein Hiſp. *Caxones ò caſillas como del palomar.* Polon. *Przegroda wkliacze.* Vngar. *Bug, kŏlŏmb kwlŏmb vekeſzŏr hely, ahol az viadarak feſzket rakhatnak* Ang *Lockers, or any places with litle boxes or holes as a dowcoate.*] Colum. libro 8. cap. 8: Vel ſi non ita competit paxillis adactis tabulæ ſupponantur, quæ vel loculamenta, quibus nidificent aves, vel fictilia columbaria recipiant. Idem lib. 9. cap. 12: Crepitaculis æreis, aut teſtarum plerunque vulgò jacentium terreatur fugiens juventus: eaque quæ vel pavida quum repetierit alveum maternum, & in ejus aditu glomerata pependerit, vel ſtatim ſe ad maximam frondem contulerit, protinùs cuſtos novum loculamentum in hoc præparatum, pertiniat intrinſecus prædictis herbis: deinde guttis mellis reſperſum admoveat, tum manibus, aut etiam trulla congregatas apes recondat. ¶ Ponitur aliquando pro conceptaculo ſive theca rei alicujus. Vitruv. lib. 10: Super autem tertium tympanum planum eadem ratione dentatum, incluſum in alterum loculamentum collocetur.

Lŏcuplēs, pen. cor. genitivo locupletis, pen prod. om. t. Dives agri, multas habens poſſeſſiones, quaſi loci plenus. [עָשִׁיר *haſchir.* πολυκτήμων, πλούσιος. Gall. *Riche.* Ital. & Hiſpan. *Ricco.* Ger. Reich/ fürnemlich an ligendē Güteren/ alß vil Acker/ Wysen/ oder Gärten hat. Belg. Ryck. Pol. *Bohati, doſtatni.* Vng. *Każdagdus* Ang. *Riche.*] Plin. lib. 18. cap. 3: Cognomina etiã prima: inde Pilumni, qui pilum piſtrinis invenerũt: Piſones à pinſendo: hinc & locupletes dicebant, locirid eſt. agri plenos. Eſt aũt hoc nomen omnis generis, ut Priſcian. cenſet, & æquè in ſexto caſu, e, vocalē poſtremã, & i, habet. Cic. ad Att. Nec moderatior quàm Sylla in pecuniis locupletium. Idem in Frument. In provincia locupleti & referta. Horat. 2. Serm. In locuplete domo. ¶ Neq; ſolùm pro divite, & loca multa poſſidendi accipitur, verumetiã pro gravi homine atq; autoritatis ſummę, & explo ratæ fidei: Hinc locupletem autorē, teſtē, fidejuſſorē dicimus, de cujus fide meritò nemo debeat ambigere, ἀξιόπιστος, Cic. 3. Offic. Accedit eò teſtis locuples Poſſidonius. Et paulò pòſt: Quorum quidē teſtem nõ mediocrē, ſed haud ſcio an graviſſimum Regulũ nolite queſo vituperare. Quē enim locupletiorē quærimus, quàm principem pop. Rom. qui retinendi officii cauſa, cruciatũ ſubierit ultro? Locupletis antitheta ſunt Egēs, & tenuis. Cic. 4. Verr. Nam locupletiſſimi cujuſque cenſus extenuarant, tenuiſſimi auxerant. Idem pro Plancio: Egentes in locupletes armabantur. ¶ Locuples oratio, dives verborum, & abundans. Cic. 3. de Orat. Inde ille licentior, & divitior fluxit dithyrambus: cujus membra & pedes, ut ait idem, ſunt in omni locuplete oratione diffuſa. ¶ Locuples etiam aliquando per tranſlationem ponitur pro inſtructo & copioſo. Cicer. 1. de Natura deorum: Locupletior igitur hominum natura ad beatè vivendum, quàm deorum: quòd pluribus generibus fruitur voluptatum.

Lŏcuplētĭs, ĭmē, adverbium. [Pol. *Bogaczie.* Vng Igŏn *każdagon.*] In Epitome Sex. Aurelii Victoris in Veſpaſiano: Hujus inter cætera bona illud ſingulare fuit, inimicitias obliviſci adeò ut Vitellii hoſtis ſui filiam locupletiſſimè dotatam ſplendidiſſimo conjungeret viro.

Lŏcuplētō, tas, penult. prod. act p. Dito, locupletem reddo. [הֶעְשִׁיר *hebeſchir.* πλουτίζω. Gall. *Enrichir.* Ital. *Arricchire.* Ger. Reich machen. Belg. Ryck maken. Hiſpan. *Enriqueſcer à otro.* Pol. *Bogatim czynie.* Vngar. *Meg każdagitom.* Ang. *To make riche, to enriche.*] Colum. lib. 3: Vt antè perpenſum & exploratum habeamus, ut locupletet patrem familiæ vinearum cultus. Plaut. Viſus eſt paterna hæreditare locupletarier. Cicer. 5. Verr. Ob haſce res, quoniam te locupletavi, hoc anulo aureo dono. Idem 1. Offic. Hique arbitrantur ſe beneficos in ſuos amicos viſum iri, ſi locupletent eos quacunq; ratione. ¶ Hujus compoſitum eſt Collocupleto: de quo ſuo loco.

Lŏco, as, act. p. Pono, cõſtituo, colloco, repono. [הִנִּיחַ *hiſſiigh* הֵנִיחַ *hiſſiib* שָׂם *ſam.* τίθημι. Gall. *Mettre en quelque lieu, aſſeoir, poſer* Ital *Collocare, porre* Ger. Setzen/ordnen Belg. Stellen/ordineren. Hiſ. *Poner alguna coſa en lugar.* Pol. *Stawiam.* Vn *Helyheſztetŏm.* Ang. *Tot put in ſome place, to place, to ſet.*] Liv. lib. 1: Caſtro ab urbe haud plus quinq; millia paſſuum locat. Virgil. 1. Aen. hic alta theatri Fundamēta locant alii. Plaut. Aulul. Dum aulam domi locatã perquirit, ablatã reperit. ¶ Interdum ponitur pro elocare & nuptui tradere. [ἐκδίδωμι, συνοικίζω. Gal. *Donner en mariage, marier.* Ital. *Maritare.* Ger. Zur ehe geben/ Verheyraten. Belg. Verhueren. Hiſ. *Caſar hũa, ò nieta, ò criada.* Pol. *Zamąż daie.* Vng. *Férnek adom.*] Terent. in Phor. Quæſo quid ſi filiam ſuã unicam locaret? Locare filiam nuptum. Terent. in Phor. dixit: Vt potui, virginem nuptum locavi huic adoleſcenti. Item: Locare in matrimonium. Plaut. in Trin. Vbi erit locata virgo in matrimonium. ¶ Interdum idem eſt, quod pretio utendum do. [שָׂכַר *ſachár.* μισθόω, ἐκμισθόω, ἐκδίδωμι. Gall. *Bailler à loage, loüer.* Ital. *Affittare, appigionare.* German. Vmb Gelt verleihen. Hiſpan. *Arrendar alguna coſa à otro.* Polon. *Zapiewiadze nam ste-*

Vng.

Vng *Arran el adom.* Ang. *To hyre or lett out to hire.*] In qua ſignificatione frequenter dativum habet perſonæ cui quid locatur, cum accuſativo rei quæ locatur, & ablativo pretii: ut Aedes quas in Palatio ampliſſimas habebas, centum te ſeſtertiis Mutio locaſſe audio. ¶ Sæpè tamen pretium non exprimitur. Cic. in Verr. Menonis nobiliſſimi hominis uxoris fundus erat colono locatus. ¶ Locare alicui operam ſuam, eſt aliquid mercede faciendũ ſuſcipere. *μισθαρνῶ.* Gell. lib. 5. cap. 3: Ob quærendũ victum ad circumagendas molas quæ trulatiles appellãtur, operam piſtori locaſſe. Plaut. Trin. Nam operam meã tribus nummis ego locavi ad artes nugatorias. Locare alicui opus faciundum, dicitur is qui pro opere faciundo alteri mercedem conſtituit. *μισθόω.* Sulpitius Ciceroni: Curavimus ut iidem Athenienſes in eodem loco monumentum ei marmoreum faciendum locarent. Interdum locare idem eſt quod collocare, ſive impendere: cum operam, pecuniámve benè aut malè locatam dicimus. Plautus Moſtel, Nec quicquam argenti locavi tam diu uſquam æquè bene. Idem Amphit. Optumè optumo optumam operam das, datam pulchrè locas.

Lŏcĭto, as, penul. corr. Frequentativũ formatum à ſupino verbi loco ã immutata. [*δπερμισθῶ ἐκδίδωμι.* Gall. *Baiſſer ſouuent à tous ce, loc. è.* Ital. *Speſſo appigionare & affittare.* Ger. Etlichs vertethen oder außleihen. Hiſp. *Arrendar à menudo.* Pol. *Vſtawnie naimuie.* Vng. *Ell elyberſzerdm, (auagy) ne le adom.* Ang. *To lett out often to hire.*] Terent. in Adelph. Agelli eſt hîc ſub urbe paululum quod locitas foras: Huic demus qui locetur.

Lŏcātŏr, oris, m. t. [שכר *ſocher.* *ὁ μισθαρνῶν, ὁ ἐκδότης* Gal. *Loueur, qui baille à louage.* Ital. *Colui che da à pigione, affitto.* Ger. Ein verleiher vmb gelt, oder vmb ein zinß. Hiſp. *Locador, arrendala à otro por renta.* Pol. *Ten ktori do naieczia daie, naimacz.* Vng. *Bérbe ado.* An. *A letter out, or to hire.*] Propriè dicitur is qui rem aliquam pretio utendã dat: ut, Locator prædii vel ædium, dicitur is, qui prædii ædiúmve uſu conductori conceſſo pretium accipit. Interdum tamen locatoris dicitur, qui redemptori pro opere aliquo faciundo mercedem conſtituit. Bud. Quanquam locator ſit plerunque qui pretium accipit, & conductor qui datur ſit locator dominus, conductor inquilinus: tamen nõnunquam viceverſa evenit, ut locator pretium det, conductor accipiat. Plinius libro 7. capite 52: Romæ quoque Corſidium materteræ ſuæ maritum, funere locato revixiſſe, & locatorem funeris ab eo elatum.

Lŏcālĭs, [*τοπικός.* Vng. *Helyes.*] Vt adverbia localia apud Probum.

Lŏcālĭtĕr, [*τοπικῶς* Vn *Helyeſſen, helyeben, hely maggyára.*] Diomedes Grammat. lib. 1 Adverbia localiter poſita.

Lŏcātĭo, onis, verba efficiunt oppositur Conductio: Proprieq; ejus eſt qui pretiũ accipit [*ὁ μισθαρνῶν.* Gall. *Louage, bail à louage.* Ital. *Locatione dare a pigione.* Ger. Ein außleihung: *item*, ein verdingung. Bel. Een huerinage. Hiſp. *Arrendamiento.* Pol. *Naiem.* Vn. *Bérbe adás.* Ang. *A letting out to hire.*] Cic. 3. Verr. Hic iſtius ſceleratæ locatione, nefarioq; latrocinio, bonis patriis fortunisque omnibus ſpoliatus, venit in judicium. Idem ad Attic. lib. 4: Diſturbata porticus Catuli quæ ex S. C. COSS. locatione reficiebatur, & ad tectum penè pervenerat. ¶ Inducere locationem, eſt irritam facere locationem, tabulasq; de locatione confectas interlinire, aut diſcerpere. Cic. ad Attic. lib. 12: Aſiani qui de Cenſoribus conduxerunt, queſti in Senatu, ſe cupiditate prolapſos nimium magno conduxiſſe, ut induceretur locatio, poſt ajaverant.

Lŏcuſtă, ſtæ, f. p. Inſecti genus eſt, infirmas habens alas, tam modicis ſe volatibus è terra attollens, ut ſaltare potiùs videatur, quàm volare. [ארבה *arbéh.* *ἀκρίς.* Gall. *Vne langouſte, vn ſautereau, ou ſauterelle.* Ital. *Caualetta.* Ger. Ein hewſchreck. Bel. Een Sprinckhaue. Hiſp. *Langoſta.* Pol. *Konik, ſharancza.* Vng. *Sáska.*] In Africa & Syria majore corpore naſcuntur, firmioribusq; alis: tanta autem copia, ut herbas, meſſesq; omnes, aut erodãt aut tactu adurant. Quinetiam & maria tranſvolare dicuntur, & abſumptis domeſticis omnibus, externa pabula quærere, non ſine infausto præſagio eorum ad quos penetrarint. In India mõſtroſæ magnitudinis naſci traduntur, ut interdũ trium pedum longitudinem excedant: ex quorũ femoribus & cruribus: quum inaruerint, ſerræ ſolent confici. Vide plura de his apud Plinium lib. 11. cap. 29. ¶ Locuſta etiam piſcis eſt ex genere cruſtatorum, corpore longo, cornua ante oculos bina, longa & aſpera habens: dictus à ſimilitudine terreſtris. Plin. lib. 9. cap. 30: Locuſtæ fragili cruſta muniuntur in eo genere quod caret ſanguine. Latent menſibus quinis: & Veris principio ſenectutẽ exuunt anguiũ more, renovatione tergorũ. Cętera in aquis natant: locuſtæ reptantium modo fluitant. Si nullus ingruat metus, recto meatu, cornibus, quæ ſunt rotunditate præpilata, ad latera porrectis, in pavore, in latera procedunt. Cornibus inter ſe dimicant. Vnum hoc animal, niſi vivum ferventi aquæ incoquatur, fluida carne non habet callũ.

Locutio, Locutor, Locuturleius, Vide LOQVOR.

Locyorhos, per y, vitellum ovi: per i, putamen lentis: per u, ampulla, vel guttum olearium.

Lōdix, cis, pen. prod. Lecti operimentum. [כסוי *chesúi.* *ἐφύμιον.* Gal. *Loudier ou groſſe couuerture de lict.* Ital. *Coltre, ſchiauina, coperta di letto.* Ger. Aller ley bethdecks/alß teintach/gauteven/ꝛc. Hiſp. *Lamanta ò coberto de cama.* Pol. *Przeſzizeradl'o.* Vng. *Lasnok.* Ang. *A blanket for a bed.*] Iuvenalis Satyr. 6. Ζωῆ, & ψυχῇ modò ſub lodice relictis Vteris in turba. ¶ Lodix dicunt per i non per e Lodex, doctiſſimi quique.

Lōdĭcŭlă, læ, diminut. [*ἱμάτιον ἢ ἀσπάλης στόμωμα.* Gal. *Vn petit loudier ou couuerture de lict.* Ital. *Picciola ſchiauina ò coltra.* Ger. Ein teinlechlin. Hiſp. *Pequenna manta ò cobertor de cama.* Pol. *Przeſzizer adl'ko.* Vng. *Lasnokotska.* Ang. *A litle blanket.*] Suet. in Auguſto: Ita ut in extremis ſpatiis ſubſultim decurreret feſticulo, vel lodicula involutus.

Lœdŏrĭă, [*λοιδορία.* Pol. *Vſzczipliwa mowa.* Vng. *Agyarkodo, marofzitok.*] cum accẽtu in penultima, A Græcis dicitur mordax convitium, differtq; à ſcommate, quòd hoc ſit mordacitas quadã urbanitate & joco adumbrata: lœdoria verò apertum, amarulentumq; convitium, nulla urbanitatis ſpecie velatum. Vide Macrob. in Saturn.

Logarium, Logeum, Logica, Logion, Logiſtæ, Logiſterium, Logiſticè, Logiſticus, Logodædalus, Logographi, Vide LOGOS.

Logos, [דבר *dabár* שעם *táham.* *λόγος.* Gall. *Parole, raiſonnement.* Ital. *Ragionamento, parola, ragione.* Ger. Ein Red oder wort: *item*, die vernunfft. Hiſp. *Razon, palabra, ſentencia.* Pol. *Mowa, rozum*, item, *ſłowo.* Vng. *Beſzéd, ész.* An. *Speech, reaſon, a word.*] Apud Græcos modò ſermonem ſignificat, modò verbum, modò rationem. Hieron. ad Paulinum: Logos Græcè multa ſignificat: nam & verbum eſt, & ratio, & ſupputatio, & cauſa uniuſcujuſque rei, per quam ſunt ſingula, quæ ſubſiſtunt. Auguſt. contra hæreſes: Hermes, qui Latinè dicitur Mercurius, ſcripſit librum, qui *λόγος τέλειος* appellatur: id eſt, verbum perfectum. ¶ *Λόγους* item Græci vocant operis tomos, ſive ſectiones, quos & libros Latinè appellamus. ¶ Habet & alias notiones apud Græcos, quæ ad noſtrum inſtitutum nihil pertinent. Hoc tamen hîc prætereundum non fuit, logos etiam à Latinis ſcriptoribus uſurpari, pro verbis futilibus, & ad nihil prorſus conducentibus. Cic. Gallo: Ego te certò ſcio omnes logos, qui ludis dicti ſunt, animadvertiſſe. Terent. in Phorm. Fœneratum iſtud beneficium tibi pulchrè dices. D. Logi, id eſt, ridicula dicta, & verba inutilia. ¶ A logos fiunt, Catalogus, epilogus, dialogus, elogium, analogia, & propè infinita alia.

Logarion, [*λογάριον.* Gall. *Petit conte, ou petit regiſtre.* Ital. *Picciol conto, picciol regiſtro.* Ger. Ein regiſterlin oder rechenbüchlin täglichs außgebens. Hiſp. *Pequenna cuenta, ò pequenno regiſtro.* Pol. *Regeſtr do ktorego widarki wpiſſiemi.* Vng. *Aprolék ſzám tartá.* Ang. *A litle comte.*] apud Vlp. l. 3. de Pen. legat. Accipitur pro levioribus minutioribusq; rationibus, quales iis de rebus, quæ quotidie in uſum familiæ erogantur, in adverſariis ſolent conſcribi. Verba Vlpian. Sed & chartas ad rationunculam, vel ad logarion paratas, contineri appellatione Penoris.

Lŏgĕum, pen. prod. *λογεῖον*, Pulpitum in ſcena, in quo chorus Tragœdiarum, & Comœdiarum (quoad Comœdiæ chorum habuerunt) cæteriq; perſonam non habentes, fabulæ ſubſerviebant. Vtitur hac voce Vitr. lib. 5.

Lŏgĭcă, cæ, & Logice, ces, Inſtrumentum eſt, cognoſcendi, ſive cognitionis, & ratio verum inquirẽdi, cujus omnino finis eſt inquiſitio veritatis. [*λογική* Gall. *Logique, dialectique, ſcience pour diſputer.* Ital. *Logica, dialettica, arte da diſputare.* Ger. Die kunſt ſo da lehret ſich artlich mit einander zu vnderreden vnd die warheit zu ergründen. Hiſp. *La Logica, arte de diſputar.* Pol. *Nauka k[illegible] vczi mowienia krotkiego arzadnego, y prawdi wibadiwania.* Vng. *Igazat a hamiſſul m[illegible] valaſzto rudomany nak[illegible]* Ang. *Dialectick, logick, the art of reaſoning.*] Nonnulli Græcæ vocis etymon reddentes, rationalem philoſophiæ partem appellant. Cicero 1. de Fin. Iam in altera philoſophiæ parte, quæ eſt quærendi ac diſſerendi, quæ *λογική* dicitur, iſte verſer, ut mihi quidem videtur, planè inermis ac nudus eſt. Ibidem: Totaque eſt logice, quam rationem diſſerendi voco. Boëthius in comment. Top. Hæc eſt (*inquit*) diſciplina quaſi diſſerendi quædam magiſtra, quam Logicen veteres Peripatetici appellarunt, continens in ſe inveniendi, judicandique peritiam. Cæterùm Logicam neque eſſe artem, cùm facere non doceat, neque poſt ſe opus relinquat, neque partem philoſophiæ, cùm ſit cognoſcendi inſtrumentum, nec facultatem propriè intelligunt omnes quicunque Ariſtotelem Logicæ & inventorem, & perfectorem, vel primis attigerunt labris, Quid igitur? Nempe Logicæ adæquatum ſubjectum, eſt inſtrumentum cognitionis, cum quo planè cõvertitur. Cognoſcit porrò medio circa quẽ verſatur ſuo putà ſyllogiſmo: quẽ antequam connectat, inquirit primò partes ſyllogiſmi qua ſignificant

primas notiones, quod absolvit in libro Categor. Secundò inquirit partes syllogismi qua sunt secundæ notiones, quod perficit in libro interpretationū. Tertiò tractat generaliter de syllogismo, quod peragit in libris priorū Resolutionū. Quartò tractat specialiter de syllogismo Demonstrativo in libro posteriorum Resolutionum. Quintò specialiter tractat de syllogismo dialectico in libris Topicorum. Vltimò agit de Captioso & Sophistico syllogismo, cui subservit liber de Elenchis Sophisticis.

Lŏgĭcā, orum, neut. gen. plur. num. Cic. 4. Tusc. Habes ea quæ de perturbationibus enucleatè disputant Stoici, quæ logica appellant, quia differuntur subtiliùs.

Lŏgĭŏn, pen. corr. λόγιον, Græci oraculum appellant, præsertim soluta oratione editum. Nam quod carmine respondebatur, ἔπος κὰι potiùs nominant: ut post Suidam annotavit Cælius Rhodig. lib. 7. cap. 6.

Lŏgĭsta, æ, λογιστὴς, m. p. Supputatores, sive æstimatores dicuntur, ἀπὸ τῆς λογίζεσθαι, quod est rationes subducere, æstimare, seu rem aliquā diligenter expendere. ¶ Athenis Logistæ magistratus erant, quorū munus erat expendere quæ in magistratu quisq; gessisset. Aristophanis tamen interpres, Logistas eosdē fuisse existimat cum Agoranomis, quorum munus persimile Aediles Romæ exercebant.

Lŏgĭstĭcē, es, λογιστικὴ, Ars supputādi, quam vulgus *Abacum* vocat ἀπὸ τῦ λογίζεσθαι, quod est supputare & calculū subducere.

Lŏgĭstĕrĭum, n. s. λογιστήριον, Locus in quo exercitus recensetur, militiq; stipendiū, penditur. [Vng. *Had fzámlálo hely.*] Iulius Pollux inter Athenienſium dicasteria numerat & Logisteriū: interpretaturq; locum fuisse in quo Logistę considere, & muneri suo vacare consueverint.

Lŏgĭstŏrĭcŭs, m. s. Liber fuit Varronis sermonum, & dictorum insignium narrationem continens. Gell. lib 4. cap. 19: Marcus Varr. in Logistorico scripsit, &c. Macrob. lib. 3. Saturn. Varro in Logistorico qui inscribitur Martius de Fortuna.

Lŏgodædălŭs, λογοδαίδαλος, Qui inanem verborum ornatum, non rerum pondus sequitur: sive qui captiosa, arteq; composita oratione, alium in fraudē conatur inducere. [Vng. *Hiába valo feſtŏt beſzéd, tſalni kéſzi ſtŏt feſtŏt ſzo.*] Cicer. in Orat. Hæc tractasse Thrasymachū Chalcedonitū primùm, & Leontinū Gorgiam: Theodorum inde Byzantium multosq; alios, quos λογοδαίδαλους appellat in Phædro Socrates.

Lŏgographi, pen. corr. m. s. λογογράφοι, teste Suida, dicuntur qui acta judicialia excipiunt. Cujus sententiæ subscribit & Ammonius κατὰ ὁμοίων, ἐκ Διμοφόων λέξεων: cujus hæc sunt verba: λογογράφος ἐστὶ, ὁ τὰς δικανικὰς λόγους γράφων. Demosthenes tamen & Aeschines vocem hanc in deteriorem partem ferè usurpant, magniq; convitii loco sese mutuò λογογράφους appellant. Meminit horum Arcadius l. ult. § 1. C. de mun. & hon.

Loion, Frumentū ipsum adhuc herbidum, quomodo est quū per hyemem in campis viret.

Lōlīgo, pen. prod. genitivus loliginis, ft Piscis genus, à volatu dictū, teste Varr. [τεύθις Theodoro. Gall. *Vn poiſſon qu'on appelle callemar ou taute.* Ital. *Peſce calamaio.* Ger. Ein Meerfiſch der ſchwartz blut hat wie dinten. Hiſp. *El calamar, peſcado conocido.*] Nam (ut ex Trebii Nigri sententia scribit Plin. lib. 32. cap. 2.) tanta interdum multitudine è mari evolant loligines, ut navigia demergant. Coëunt linguis quemadmodū & sepiæ, componentes inter se brachia, & in contrarium nantes: parūt autem ore. Itali hodie à thecæ calamariæ similitudine, *calamariū* appellant. Habent enim duo ossicula, quorum alterum calami, alterum gladioli perspicui pellucidiq; imaginem refert. Ad hæc cruorem habet nigrum atramenti similitudine. Vnde succum loliginis pro livore hominis parum candidi posuit Horat. 1. Serm. Satyr. 4: hic nigræ succus loliginis, hæc est Aerugo mera. Vbi Porphyrio: Ex loliginis succo livorem mentis vult intelligi: ex ærugine, venenum. Prima hujus dictionis syllaba semper producitur, idq; contra naturam primitivi Volo, quod priorem corripit. Vnde nonnulli in carmine geminato l. scribunt lolligo.

Lolīgunculă, diminutivū, τεύθιον. Plaut. in Casina: Emito sepiolas, lepidas, loliguncula, &c.

Lŏlĭum, lii, n. s. Herba est hordeo similis (cujus etiam vitiū esse putatur) in segetibus nascens. Gallis *Yurea*, ab inebriādo dicitur. [חִיטָּה *Hitſan. ezaz.* ζιζάνιον. Gall. *Yuraye.* Ital. *Imbriaga, loglio.* Ger. Tuſch. dort. Hiſp. *El joyo ò vallico.* Pol. *Kakol.* Vng. *Roſnok, vadoczhoz valo.* Ang. *Cockle a mong corne.*] Virg. 1. Georg. Intexlix lolium, & steriles dominantur avenæ. Plin. lib. 18. cap. 19. Nam lolium, & tribulos, & carduos, lappasq; non minus quàm rubos inter frugum morbos potiùs, quàm inter ipsius terræ pestem numeraverim. ¶ Lolio victitare dicuntur, qui visu sunt imbecillo: nocet enim oculis lolium, propter vapores acres quos in cerebrum attollit. Ovid. 1. Fast. Et careant lolio oculos vitiantibus agri.

Lŏlĭăcĕŭs, a, um, Quod ex lolio est: [ζιζάνιος. Gal. *D'yraye.* Ital. *Di loglio.* Ger. Lolchtn/dorchin. Hiſp. *Di joyo ò vallico.* Pol. *Kakolisti.* Vng. *Roſnokbol, vadoczbol valo.* Ang. *Of cockle.*] ut, Farina loliacea.

Lŏlĭārĭŭs, a, um. [ζιζανώδης. Gall. *Appartenant à yuraye.* Ital. *Pertinente à loglio.* Ger. Das zu dem tuſch gehört. Hiſp. *Perteneſciente à joyo ò vallico.* Vng. *Roſnoki, vad oczhoz valo.*] ut, Cribrum loliarium, quo lolium ex frumento excernitur. Colum. lib. 8. cap. 5: Cribro vicario, vel loliario, qui jam fuerit in usu, pulli superponantur.

Lŏlĭŭs, Genus piscis admodum parvi, & facie à loligine dissidens. τεύθης. Vide Hermolaum in Plinium.

Lōmēntum, ti, n. s. Farina fabacea, qua ad eruganda corpora usa est antiquitas. [ἰγκυκλής. Gall. *Farine de feues.* Ital. *Farina di fane.* Ger. Bonenmāl. Hiſp. *Harina de las hauas.* Pol. *Maska bobowa.* Vng. *Babliſzt.* Ang. *Beáne meale.*] Martial. lib. 3: Lomento rugas uteri quod condere tentas. Plin. lib. 22. cap. 25. de faba loquens: Lomento, *inquit*, ex aceto decocto, tumores maturat, atq; aperit. ¶ Est item Lomentum coloris quoddam genus, quod in usum pictorum ex cæruleo confici solet. Plin. li. 33. cap. ult. Ex cæruleo fit, quod vocatur lomentum: perficitur id lavando terendóve & hoc ex cæruleo candidius. Et paulò pòst: Est & subtilissimum genus lomenti (quidam tritum vocant) quinis assibus æstimatū. Postremum hoc genus à Græcis propriè λέπυρον appellatur.

Lōnchītis, f. t. [λογχῖτις. Gall. *Eſpece de plaintain qu'on dit long plaintain ou lancelée.* Ital. *Herba di lungo gambo.* Ger. Ein kraut dieſes nammens nicht einerley art / deren eines genannt wird Spicant. Hiſp. *El carmel, yerua nota.* Pol. *Polna wyka.*] Herba est in locis sitientibus nascens, foliis porri, ad radicem rubentibus, flores habens ceu galericulos, personis comicis similes, parvam exerentes linguam: semen verò involucris clausum, triangulum, & lanceæ simile: unde sibi nomen vendicavit. Non esse autem eandem cum Xiphio, seu Phasganio (ut hactenus à Dictionarii hujus cōcinnatoribus perperam creditum est) apertissimè docet Plin. lib. 25. cap. 11.

Lōnganō, onis, A' quibusdam appellatur intestinum rectum, à crasso intestino, quod κῶλον appellant, ad sedem usq; porrectum, spinæ è directo incumbens. [ἀπόδυσμος σύριγξ. Pol. *Koſzka przecznia.* Vng. *Szegüég burka.*] Ratio nominis inde tracta est, quòd in longum protendatur, nullis orbibus implicitum, ut cætera intestina. Apicius: Longanones porcinos ex rure Tarentino, fartos cunctos in cinere pullorum.

Lŏngævŭs, Longanimis, vide LONGVS.

Lōngo, gas, μακρεύω, μακρύω, quamvis nō sit in usu, habet tamen composita in frequenti usurpatione habita, quæ sunt, Elongo, prolongo quod est protraho. Plaut. Quæ mihi anus prolongat promissa.

Lōngŭs, ga, gum, Propriè (inquit Nonius) idem quod per planum porrectus. [ארך *arúch* ארך *érech.* μακρός. Gall. *Long.* Ital. *Longo.* Ger. Lang. Bel. Lanck. Hiſ. *Luengo.* Pol. *Długi.* Vng. *El tauoſzatom, tauul allatom.* Ang. *Long.*] Virg. 3. Georg. Tam longo nullus lateri modus. ¶ Nonnunquam idem quod in altum erectus: hoc est, procerus, Virg. 9. Aeneid. Stant longis innixi hastis, & scuta tenētes. Plaut. Trin. - qua facie est homo? S. Sesquipede quidem est quàm tu, longior. Longas pedes septem. Plinius: In hoc cœli circūplexu æquinoctiali de media, umbilicus, quem gnomonem vocant, septem pedes longus, umbram nō ampliùs quatuor pedes longam reddit. Longus pedū quatuor. Columella: In morē horti areas latas pedū denūm, longas pedū quinquagenūm facito. Idē: Atq; ita mense ultimo Aprilis seritur tantum, quantum singuli cyath. seminis locum occupent, decem pedum longum, & quinque latum. ¶ Per translationem usurpatur quandoque pro diuturno, Virgil. lib 3. - Aeneid. - & longum Andromache testantur amorem. ¶ Nonnunquam pro prolixo & fuso. Plaut. in Trin. Longo sermone utimur. Cicero lib. 1. de Natura deorum: Sed nolo esse longior. Longum est: id est, multi temporis. Cicero 3. Verr. Longum est dicere quàm improbè fecerit. ¶ Quandoque pro magno: unde Longiores dies, majores dicimus. ¶ Quandoque pro pernicioso. Virgil. libro 1. Aeneidos: Necnon & vario noctem sermone trahebat Infœlix Dido, longumque bibebat amorem. ¶ Longa dies, pro longo tempore. Plautus Epid. Longa dies animum incertat meum. Iuven. Satyr. 10: Longa dies igitur quid contulit? Ne longum faciam: id est, ut breviter dicam. Horat. lib. 1. Serm. Sat. 3. In longum ducere. Virg. 9. Aeglog. Causando nostros in longum ducis amores.

Lŏngŭm, adverbialiter, Diu, longo tempore. [μακρεά. Gall. *Longuement.* Ital. *Longamente.* Ger. Lange weil oder zeit. Hiſp. *Luengamente.* Pol. *Czás dłúgi.* Vng. *Hoszu ideig.* Ang. *A long tyme.*] Martialis: Vtq; tuis longùm dominusq; puerq; fruantur Muneribus. Virg lib. 10. Aeneid. - non me, quicunq; es, multo Victor, nec longùm lætabere. Idem 3. Aegloga: Et longùm formose vale, vale inquit, Iola.

Longe,

Lōngē, adverbium, Procul, longo intervallo, longo loci ſpatio. [—λίαν, μακρὰν. Gall. *De loinge loing.* Ital. *Di lungi* Ger. Watfern. Dan. Vordtiſerde Hiſ. *Lexos ò de lexos.* Pol. *Daleko.* Vng. Meȝȝe. Ang. *Farre of.*] Cicero pro Flacco: Non longè à gradibus Auretis hoc cauſa dicitur. Ibidem: Longè omnino à Tyberi ad Caicum Ideri pro domo ſua: Ejus ſimulachrum non longè à Tanagris in ſepulcro poſitum fuit. ¶ Dicitur etiam de temporis intervallo. Cicero pro Sylla: Tempus muneris dãdi longè abeſt. Idem de Claris oratoribus. Varro vitã Nævii produxit longiús. Longè, lateq́; id eſt, multis variiſq́; in locis διεξοδικῶς. Cicer. 1. de Natura deorum: Sed longè lateq́; colluxet. Idem pro Lege Manilia: Tantum bellum, tàm diuturnum tàm longè lateq́; diſperſum. ¶ Interdum ſignificat vàlde. Saluſtius: Longe mihi alia mens eſt. ¶ Interdu accipitur pro multò, jungiturq́; comparativo, aut ſuperlativo, μακρῷ Cicer. de Claris Orator. Vir longè poſt natos homines improbiſſimus. Idem alibi: Illud homini, longè optimum eſſe. ¶ Aliquando idem ferè valet, quod procul. Sic Virg. 2. Georg. dixit: Littora longè reſonantia, Plaut. Longè habere hoc eſt, habere quod procul intendas. In Truculent. Næ iſta ſtimulum longè habet quæ uſq; illinc cor pungit meum: hoc eſt, habet ſtimulum longum, vel à longè protenſum. Longè proſpicere futuros caſus, eſt eos longè antè videre, quàm eveniãt. Cicero de Amic. Vt nos lõgè proſpicere oporteat futuros caſus Reipubl. Longè gentium, ſignificat omnino longè, ſicut Nuſquam gentium, nuſquam locorum, idem ſignificant quod omnino nuſquam. Cicero Attic. libro 6: Tu autem abes longè gentium. ¶ Lucretius lib. 3. longiter dixit pro longè: Non, ut opinor, id à læto jam longiter errat, Soſipatef libro 11. Inſtitutionum Grammat.

Lōngŭlŭs, a, um, diminut. [μακρούλιος. Gall. *Longuet.* Ital. *Longhetto.* Ger. Langlecht. Hiſp. *Luengo vn poco.* Pol. *Przidługi.*] ut Longulum iter. Cic. ad Attic. lib 16: Itaq; eo die manſi Aquini, longulum ſanè iter, & via inepta.

Lŏngiuſcŭlŭs, la, lum, diminutivum nomẽ, Longior ſive Longius: idem valens quòd paulò longior. [μακρύτερος. Vng. *Hoszabb kèt.*] Cicer pro Archia: Quod epigramma in eum feciſſet tantummodo alternis verſiculis longiuſculis. Plinius libro 10. capite 36: Fœminis (paſſeribus) longiuſculum ſpatium.

Longŭlŭs, diminutivum [μακροτερίσκος. Gall. *Vn peu loing.* Ital. *Vn poco di longi.* Ger. Etwas weit/ein wenig fern. Hiſp. *Lexos vn poco.* Vng. Meȝȝet kell. An. *Somewhat farre of.*] Plaut. in Rud. Haud longa. è ex hoc loco.

Lõngĭpĕs, pedis, om. t. Longos pedes, ſive longa crura hábens. [μακροσκελὴς. Gal. *Haut ſur iambes, qui a long piads.* Ital. *Longo di piedi.* Germ. Langfuſſig Hiſp. *Aquel que tiene luengos los pies.* Pol. *Długonog* Vng *Hoszu, lábu.* Ang. *Long footed.*] Plin. lib 30. cap. 4: Bupreſtis animal eſt rarum in Italia, ſimillimum ſcarabæo longipedi.

Lõngævŭs, a, um, Annoſus, ſenex, quaſi longi ævi. [בן בימים *ba bajjamim.* πολυετὴς, μακρόβιος. Gal. *Qui vit ou a veſcu long temps, de longue vie & d'aage.* Ital. *Vecchio, attempato, di longa eta.* Ger. Alt/ woltbetagt. Hiſp. *Coſa de luenga edad.* Pol. *Stary, letni.* Vng. *Hoszu eletü.* Ang. *Long leued, of many yeares continuance.*] Virgil. 6. Aeneid. Quem tibi longævo ſerum Lavinia conjux Educet ſylvis regem, regumq́; parentem. Idem 3. Aeneid. Surgebãt, & hæc lætus longævo dicta parenti Haud dubitanda refer. Cic. in Caton. O miſerum ſenem, qui mortem contemnendam in tam longæva ætate non ſtatuit.

Lõngævĭtās, tis, f. Annoſitas, ſenectus. [μακροβιότης, πολυετία. Vng. *Hoszu elet, v. aggség.*] Macrob. Satur. lib. 7. cap. 10: Liquor vitalis longævitate ſiccatus eſt.

Lõngănĭmŭs, nime, penult. corr. Qui eſt perſeverantis animi, æquanimiter tolerans quicquid ſibi acciderit. [ארך אפים *érech appájim.* μακροθυμῶν. Gal. *Patient.* Ital. *Patiente d'animo, che tolera i caſi della fortuna.* Ger. Langmütig. Hiſp. *Patiente y ſufrido.* Pol. *Cierpliwy.* Vng. *Nagy tw'rhetö.* Ang. *That is patient, long ſuffering.*] Verbum minimè Latinum.

Longănĭmĭtās, f. t. Tolerantia, patientia, vox à Theologis introducta. [μακροθυμία. Gall. *Patience.* Ital. *Tolerantza, patienza.* Ger. Langmüttigkeit. Hiſp. *Paciencia, y ſufrimiento.* Pol. *Cierpliwość.* Vng. *Nagy tworhetöség.* Ang. *Long ſufferance.*] Hieronymus: Longanimitas, quæ alibi ſuſtentatio dicitur, à patientia differt Minimè etiam Latina vox.

Lõngĭtūdo, dinis, f. t. Prolixitas. [ארך *érech* ארך *órech.* μακρότης, μῆκος. Gall. *Longueur.* Ital. *Longhezza.* Ger. Lenge. Bel. Lengde/lanckheyt. Hiſp. *Longura.* Pol. *Długość, Dłuż.* Vng. *Hoszuság.* Ang. *Length.*] Plin. li. 11. cap. 25: Intelligi autem gracilitate & longitudine. Cicero 9. Philipp. Non enim longitudo itineris, non aſperitas viarum, non morbus ingraveſcens retardavit. ¶ Accipitur nonnunquam pro longo temporis ſpatio. Terentius in Heavt. Vbi te vidi animo eſſe omiſſo, & ſuavia in præſentia Quæ eſſent, prima habere, neq; conſulere in longitudinem, Cœpi rationem, ut neq; egeres, neq; ut tu [illegible] dere. Cicero 7. Verr. Noctis longitudo [illegible] terebatur.

Lõngĭnquŭs, a, um, Remotus, diſtans, diverſus [illegible] jun-ctus. [רחוק *rachók.* [illegible] *tano, ſtrano.* Ital. *Lontano, ſtrano.* Ger. [illegible] Hiſp. *Leſos, ò de lexos.* Pol. *Daleki.* [illegible] *of, ſtrange.*] Cicer. Ma[illegible] ſcant, nos quidem longinquos [illegible] tes. ¶ Aliquando ſig[illegible] Claudianus: Sic quæ verſatur [illegible] regrino. ἀλλοδαπὸς Ovid. de Trist. Scire [illegible] piſcis edet. Et longinquo & [illegible] 7 cap. 51: Repertmus inter ex[illegible] lecto corpore errare ſol[illegible] nũtiare, quæ, niſi a præſenti [illegible] veniẽs nobilitas, dicitur antiqua nobilitas. Plin. li[illegible] Minor nobilitas, quia non ex longinquo venit, [illegible] turaliquando pro diuturno. Liv. lib. 1. ab V[illegible] quoq; longinquo morbo eſt implicitus Plautus [illegible] Vitam longinquam darent. ¶ Nonnunquam [illegible] Mercat. Longinquum tam tu mihi. [illegible] ponitur brevi. Plautus in M[illegible] ne? ¶ Longinquum loquitur eſt, diutu[illegible] re: Oratio næ odioſa eſt, quum rem agas, lo[illegible] Equidem ad capiendam [illegible]

Lõnginquĭtās, f. t. ipſa locorum d[illegible] Gall. *Loingtaineté, [illegible]* Ger. Die weite oder weitnuß [illegible] Pol. *Dałekość.* Vng. [illegible] *ce of place, length of time.*] Cicer. ad Cæſ[illegible] ſum locis, tum & propter longinquitatem, & [illegible] nia tardiùs ferè omnia perferuntur. ¶ Aliquando [illegible] nitate. Terent. in Hecyr. Hæc mihi nunc cura eſt ma[illegible] cui mea longinquitas ætatis obſtet, motaq́; ex [illegible] a. Cæſar 1. bell. Civil. Tamen reperiri tamen tam[illegible] ginquitatem timebat Cicero de bello Quæ ãrt[illegible] tani eſſet beatam putabit [illegible] lu[illegible] tatem crescere longinquitate?

Longiſco, is, ere Longus fio. [ארך *érech* [illegible] Gal. *Deuenir long.* Ital. *Diuentar longo.* Ger. Lang werden. Hiſp. [illegible] *luengo.* Pol. *Długimi ſie.* Vng. [illegible] *wax long.*] Ennius. Neq; corpora ſumma longiſcunt quæq; in Non. as.

Longurio, onis, m. t Longus homo & procerus, à pertica, q[illegible] longurium vocant, in [illegible] nas dicuntur Gallinæ Gal. [illegible] Meuſch. Hiſp. *Luengo.* Pol. [illegible] *longa* Ang. *A long man.*] Var. Hic qui ante me eſt, neſcio quis longurio. Priſcum verbum.

Lõnga pŏnĭs, ni, m. f. Pertica longior, quæ ſepibus horto. ũ trajiciebat ad eas confirmandas eadẽ bel[illegible] uſui ad muniendã ceſtra. [דיש [illegible] gue per[illegible] Ital. [illegible] Ger. [illegible] ſta ò pertiga luengi. Pol. [illegible] Hoszu rud. Ang. *A long pole, rib as [illegible]* Varro de Re ruſt. libro 1. capite 14: Secundi ſepes ex [illegible] ligno, ſed non vivit. Fit autem pa[illegible] tis implicitis, aut latis perforatis, & per ea foramina tra[illegible] longuriis ferreis binis aut ternis, aut ex arboribus [illegible] de miſſis in terram, deinceps conſtitutis. Idem lib. 2. [illegible] in ſtabulis oportet clauſa habere oſtia ac fene[illegible] ſingulas à præſepibus interjicere longurios, qui [illegible] ne inter ſe pugnare poſſint. Cæſar lib. 4 bell. Gall. [illegible] materia injecta contexebantur, ac longuriis, cra[illegible] ſternebantur.

Lontitis, Ariſtolochiæ ſpecies tertia, de qua Dioſcor. [illegible] cap 163.

Lŏpās, adis f. t. λοπὰς. Cornus cochlearis. [illegible] dicopatitor: Addit [illegible] des ab ſue cubitum [illegible] appellant. Bayhus tartaginẽ interpretatur [illegible] Lope, veſtimenti genus: in qua ſignifi[illegible] producit, quum apud Græcos ſcribatur per ω.

Lŏptă, Onobrychis apud Dioſcor. lib. 3. cap. 168.

Lŏquŏr, loqueris, locutus per ç, ut Priſcianus vult, ſive loquutus per q, d. t. Propriè ſignificat, verba quæ [illegible] ro. Formatur à Græco verbo λέγω, λελοχα, hinc loquor, [illegible] mutata. [דבר *dibber* [illegible] Gal. [illegible] diſco vir, raſonner. It. d. Latine, ragionare. Ger. [illegible] Bel. Spreecken. Hiſ. *Hablar, razonar.* Pol. [illegible] To ſpeak to reaſon.] Differunt aũt loqui, & dicere, [illegible] naturaidicere, eleganter & facũdé. Quanquam [illegible]

pro dicere positum invenitur. Plautus in Menæchmis: Quos tu parasitos loquere? Ibidem: Adolescens quæso loquere tuũ mihi nomen. Loqui ad voluntatem, apud Ciceronem in Paradox. ¶ Loqui ad voluptatem, est sermone suo voluptatem audientibus afferre, adulari, & grata loqui. Cicero pro Quintio: Fatetur se non bellè dicere, non ad voluptatẽ loqui posse. ¶ Loqui lapides, est ea loqui quæ sic audientis mentem obtundunt, ac offendũt, ut si lapidibus illius caput ferires. Plautus in Aulul. Quia mihi misero cerebrum excutiunt tua dicta soror, Lapides loqueris. Loquuntur hoc palàm. Cic. 5. Verr. Hoc quum palàm Decumani tota provincia loquerẽtur. Loquuntur vulgò: id est, vulgi in ore versatur. Cic. 7. Verr. Quum vulgò loquerentur, suppositum in ejus locum, &c. Loquũtur annales, historiæ: hoc est, referunt, commemorant. Loquitur res ipsa: hoc est, apertissima est, & sermone non eget. Loquitur fama: hoc est, homines famam sequuti loquuntur. ¶ Dare aliquem loquendum chartis, dixit Martialis lib. 5: Quem chartis, famæq; damus populoq; loquendum. ¶ Composita hujus verbi sunt, Alloquor, colloquor, circumloquor, deloquor, eloquor, interloquor, obloquor, prælouor, & perloquor, quorum significata partim suprà explicuimus, partim infrà suis locis exequemur.

Lŏcūtŭs, sive Loquūtus, particip. [מדבר *medhabbér.* ὁμιλῶν, φθέγγων. Gall. *Qui a parlé.* Ital. *Chi a parlato.* Ger. Geredt / der geredt hat. Hisp. *El que ha hablado.* Pol. *Ten ktory mowiep.* Vng. *Szollot.* Ang. *That hath spoken.*] Horat. lib. 1. epist. 7: Ut ventum ad cœnam est, dicenda tacenda loquutus, Tandem dormitum dimittitur. Virg. 1. Aeneid.: sic ore locuta est.

Lŏcūtĭo, sive Loquutio, loquutionis, f.t. Sermo, oratio, dictio, genus dicendi. [דבורה *dabberáh* אמרה *imráh.* φράσις, λάλησις. Gall. *Parole, vn parler, parlement.* Ital. *Parlamento.* Ger. Ein Red. Hisp. *Obra de hablar.* Pol. *Mowa.* Vng. *Szollás.* Ang. *A saying or speaking.*] Cic. in Orat. Quanquam enim omnis locutio oratio est: tamen unius oratoris locutio hoc proprio signata nomine est.

Lŏcūtŏr, seu loquutor, m.t. Sermocinator, qui loquitur.] מדבר *nidhbár* λάλων. Gall. *Parleur, babillart.* Ital. *Parlatore, cianciatore.* Ger. Ein tadeter / schweter / der zu viel redt. Hisp. *Hablador, parlero.* Pol. *Pluapacz.* Vng. *Szollo.* Ang. *That speaketh a babler.*] Gell. Qui sunt leves & futiles & importuni locutores.

Lŏcūtŭlēĭī, m. f. Sunt homines in verba provecti, quos & garrulos, loquaces, blatarones, & linguaces dicimus, quorũ lingua tàm effusa ad loquendũ, infrænisq; est, ut teterrima quadam colluvione verborũ fluat semper, & æstuet. [ἀψοφόλογοι. Gall. *Grands parleurs, babillards.* Ital. *Cianciatori, gran parlatori.* Ger. Klaffetig / schwätzig / tlapperet / denen stäts das maul gehet. Hisp. *Habladores, parleros.* Pol. *Mielige bowe.* Vng. *Tsátsogo, nyelues* Ang. *Babblers or pratlers.*] Gellius lib. 1. cap. 15.

Lŏquacĭtas, atis, f.t. Multiloquium, inanis & immodica garrulitas. [πολυλογία, στεῤῥολογία. Gall. *Trop grande abondance de paroles, trop parler.* Ital. *Ciantare, chiarlare, parlare souerchio & vano.* Ger. Schwätzigkeit / vnnütz geschwätz. Bel. Clappachtigheit. Hisp. *Obra de mucho hablar.* Pol. *Pliapanie.* Vng. *Tsátsogás, nyelneßég.* Ang. *Babling much talking.*] Cic. Torquato: Facit autem non loquacitas mea, sed benevolentia longiores epistolas. Idem ad Attic. li. 7: Loquacitati ignosces, quæ & me levat ad te quidem scribentem, & elicit tuas literas.

Lŏquācĭto, tas, Multùm loquor. [מדבר *nidhbár.* στεῤῥολογῶ. Gall. *Parler beaucoup, caquetter.* Ital. *Parlar molto.* Ger. Viel klaps peren oder schwätzen. Hisp. *Hablar mucho.* Pol. Vstawnie iezikiem trzepie. Vng. *Tsátsogok, nyelueskedõm.* Ang. *To bable, to speak much.*] Hieronym. Si quando mulierculæ de divitiis propriis, de filiis, de vestibus, de mũdi vanitatibus garrulando loquacitent, ut moris est eis, fragantur. Vox nova est, quam apud veteres non facilè invenias.

Lŏquāx, cis; om. t. Verbosus, garrulus, loquendo importunus. [מדבר *nidhbár.* λάλων, στεῤῥολόγων. Gall. *Caquetteur, babillart, grand parleur.* Ital. *Cianciatore, che parla molto.* Ger. Schwetzig / kleffig. Bel. Clappächtich / toutachtich. Hisp. *Cosa mucho habladora.* Pol. *Mowni.* Vng. *Tsátsogo, nyelues.* Ang. *That babbleth.*] Cic. pro Cluent. Præterea servum illum Nicostratum, quem nimiùm loquacem fuisse, ac nimiùm domino fidelem arbitrabatur, &c. Idem lib. 2. de Orat. Quare istam artem totã dimittamus, quæ in excogitandis argumentis muta nimiùm est, in iudicandis nimiùm loquax. Hinc corvi & aliæ aves quæ humanã vocem imitantur, loquaces dicuntur.

Lŏquācĭŏr, comparativum, λαλίστερος, & superlativum loquacissimus. [λαλίστατος. Vn. *Tsátsogob, fölötte igön tsátsogo.*] Cic. de Senect. Et senectus est natura loquacior. Idem pro Flacco: Repente homo loquacissimus obmutuit.

Lŏquācĭtĕr, adverbiũ, [λαλητικῶς ἀδολεσχικῶς Gall. *Auec trop grande abondance de paroles, trop parler.* Ital. *Da cianciatore.* Ger. Schwetzigtlich / mit viel vnnützen tandten. Hisp. *Parleramento con muchas palabras.* Pol. *Pliapiacz.* Vng. *Tsátsogua.* Ang. *Bablinglie with much talk.*] Cicer. pro Muræna: Quid huic tàm loquaciter litigioso responderet ille?

Lŏquēlă, loquele, f. p. Sermo quẽ loquẽdo proferimus. [דבורה *dabberáh* אמרה *imráh* λαλιά. Gall. *Parole.* Ital. *Parola.* Ger. Die red. Bel. Die Wtsprate. Hisp. *Habla.* Pol. *Mowa.* Vng. *Szo, beszéd.* Ang. *Speache or talk.*] Catullus: Verbosa gaudet Venus loquela. Interest tamen inter loquelã & sermonẽ, quod sermo omnium gentium est, loquela cujusq; gentis propria dialectus: quemadmodum autor est Corn. Fronto, de different. vocab.

Lŏquentĭă, tię, f. p. & loquiũ, quanvis à loquor deducantur, nõ tamẽ eis veteres utuntur, nisi in cõpositione: ut, Breviloquentia, breviloquium: multiloquentia, multiloquium: magniloquentia, magniloquiũ. Similiter magniloquus, multiloquus, stultiloquus, blandiloquus, & hujusmodi, quæ habent pen. cor. λάλησις, λαλιά. Valerius Probus tamen, teste Gell. li. 1. cap. 1. affirmat, Sallustium loquentiam usurpasse pro loquacitate. Sic enim legit, Satis loquentiæ, sapientiæ parum. Vbi tamen vulgò legitur, Satis eloquentiæ.

Lŏquĭtŏr, aris, d. p. Garrio, multum loquor, verba multa inaniter profundo. [מדבר *nidhbár.* πολυλογῶν. Gall. *Parler beaucoup.* Ital. *Cianciare parlar molto.* Ger. Tädten / vnnütz geschwetz treyben. Hisp. *Hablar mucho.* Pol. *Liedacżo mowie.* Vng. *Tsátsogok, szaygok.* Ang. *To speake muche.*] Plaut. in Bacchid. Eho tu loquitatusne es gnato meo malé? Vsus est hoc verbo & Apul. in Floridis.

Lŏră, æ, f. p. sive Lorea, Genus potionis est, quã Græci δεύτερον appellãt, quasi secundariã: velut apud nos tertiaria per vini caritatẽ: nã δεύτερον apud Græcos secũdũ dicitur. [Gal. *Vin de dessense buuette.* Ital. *Vino leggiero.* Ger. Leütrentranck. Hisp. *El vino aguapie* Pol. *Wino poslednie, cżienkuß.* Vng. *Lőre, tsiger.* Ang. *A small or thinne wine.*] Plin. li. 14. cap. 10: Non possunt jure dici vina, quæ Græci δεύτερα appellãt, Cato & nos lorã, maceratis aqua vinaceis, quãvis inter vina operaria numeretur. Tria eorũ genera. Primũ decima parte aquæ addita, quæ musti expressa sit, & ita nocte & die madefactis vinaceis, rursusq; prælo subjectis. Alterum, tertia parte ejus quod expressum sit, addita aquæ, expressoq; decocto ad tertias partes. Tertium fæcibus vini expressum, quòd fæcatũ Cato appellat. Varro de Vita populi Romani: Antiquę mulieres majores natu bibebant loram. Dicta lora quasi lota, quòd fiat ex vinaceis àqua dilutis. Vide Var. de Re rust. lib. 1. cap. 54. & Colum. lib. 12. cap. 40.

Loramentum, Lorarii, Vide LORVM.

Lŏrdōsis, λόρδωσις, Est excavatio vertebrarũ, propriè luxatio.

Lŏrīcă, cę, pen. prod. [שריון *schirjón.* θώραξ, στεῤῥωτή. Gall. *Halecret, cuirasse ou harnois d'homme d'armes: brigandine ou cotte de maille.* Ital. *Panciera, corazza.* Ger. Ein tädern rüstung oder harnisch / ein panzer. Hisp. *Cotta de malla.* Pol. *Panczerz, karacżma.* Vng. *Páncżél.* Ang. *An habergion, a coate of mals.*] Est munimentum corporis, quale in Imperatorum antiquis statuis videmus: quanvis ferè accipiatur pro quovis genere armorũ, quo corpus adversus vim tegimus. Dicta aũt putatur lorica à loro. Nam antiquitus, teste Varrone, pectoralia ex crudo corio fiebant. Cicero pro Murena: Descendi in campũ cum firmissimo præsidio fortissimorũ virorum, & cum illa lata insigniq; lorica, non quæ me tegeret. (etenim sciebã Catilinam non latus, aut ventrem, sed caput & collum solere petere) Liv. li. 5. ab Vrbe: Multosq; imperitos nandi, aut invalidos, graves loricis, altisq; tegminibus haustre gurgites. Virgil. 3 Aeneid. Loricam consertam hamis, auroq; trilicem. ¶ Dicitur præterea lorica in ædificiis quoddam quasi sepimentũ, & velut peribolus, quæ nos tuetur à latere. ἕρκος Lorica enim pars est murorum, & structurarum. Vitruvius lib. 2. de lateritiis parietibus loquens: Quum enim in tecto tegulæ fuerint fractæ, aut à ventis dejectæ, qua possit ex imbribus aqua perpluere, non patietur lorica testacea lædi laterem, sed projectura coronarum rejecit extra perpendiculum stillas. Curtius lib. 8: Angusta muri corona erat non pinnæ, sicut alibi, fastigium ejus distinxerant: sed perpetua lorica obducta transitũ sepserat. Itaq; Rex hærebat magis quàm stabat in margine, clypeo undiq; incidentia tela propulsans. Loricam appellat structuram fastigiatam, quæ aquã pluviã utrinq; dispellit extra perpendiculum veluti suggrundulis prominentibus. Hujusce modi structuræ à nostris structoribus *Capistratæ* appellantur. ¶ In pavimentis etiam tuderatis lorica appellatur corium è marmore tuso cum calce & arena. Vitruv. lib. 6: Itaq; si necessitas urgeat, ut minimè vitiosa fiant, sic erit faciendum. Quum coaxatum fuerit, insuper altera coaxatio transversa sternatur, clavisq; præfixa duplicẽ præbeat contignationi loricationẽ: deinde tuderi novo tertia pars testę tusæ admisceatur. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 57: Parietes & solum opere tectorio marmorato loricãdi. Hæc Bud. Cæs. 5. bel. Gal. Turres contabulantur: pinnæ, loricæq; ex cratibus attexuntur.

Lŏrīco, cas, act. p. Loricam induo. [ἐπιθωρακίζομαι, θωρακίζω. Gal *Vestir ou habiller ou harnoys, se couurir.* Ital. *Armarsi di corazza.* Germ. Mit einer tädernen rüstung oder harnisch sich bewaffnen.

Bel.

Bel. Dat harnas aen doen. Hiſ. *Armare como de cotta de malla.* Pol. Wpanczerz *ſie vbieram.* Vng. *Az panczélt reám veſzöm.* Ang. *To put on an habergion.*] Plin. lib 8. cap. 24: Mox ubi pluribus eodē modo ſe corius loricavit, in dimicationē pergit. ¶ Hujus verbi compoſitum eſt dilorico, de quo alibi.

Lōrīcātus, ta, tum, participium, Lorica indutus. [*πεθωρακισμένος, θωρακοφόρος.* Gal. *Armé d'vn halecret, brigandine, ou cotte de maille.* Ital. *Armato di coraζza.* Ger. Mit einem lāderin harniſch oder panzer angethan. Hiſp. *Armado de cotta de malla.* Pol Wpánczerz *vbrani.* Vng *Pánczélba öltözött.* Ang. *Armed with an habergion.*] Liv. 3, bell. Pun. Statua ejus indicio fuit Prænestę in foro ſtatuta, loricata, amicta toga, velato capite, *&c.*

Lōrīcātĭo, *ῥίγνωσις*, Incruſtatio parietis. Paulus de verb. ſignif. Aquæ ſalientes, incruſtationes, loricationes, picturæ, & ornatus ædium.

Lōrĭcŭlă, læ, f. p. à Lorica deminutum nomen, Parvam loricam ſignificat. [*θωράκιον.* Gall. *Petit halecret, petite cotte de maille.* Ital. *Picciola coraζza & giacco di maglia.* Ger. Ein prāgendeintin. Hiſp. *Pequenna cotta de malla.* Pol. *Panczerzik.* Vng. *Páncζelotska.* Ang. *A litle habergion or coate of male.*] ¶ Accipitur etiam pro munimento quod obſeſſores urbium conſtruunt. Nam ultra jactum teli foſſam faciunt, eamq; vallo, ſudibus, & turriculis inſtruunt, ut erumpentibus è civitate poſſint obſiſtere. [Gall. *Vn lieu fort ou fortification que font ceux qui aſſiegent vne ville pour reſiſter aux ſaillies de ceux de la ville.* Ital. *Luoco fortificato come ſi fa nelle terre per reſiſtere à gli aſſalti de terraζani.* Ger. Ein paſtey oder ſchantz / ein verbawte ſchütte. Hiſp. *Empreuta ò texbique para defenderſe.* Pol. *Szancze.* Vng. *Sancz.* Ang. *A trenche made to defend an armie.*] Autor Vegetius lib. 4. Cæſar. 8. bell. Gall. ſic ſcribit: Hæc imperat vallo XII pedum muniri, coronisq; pro ratione ejus altitudinis inædificari: foſſam duplicem pedum denūm, quinūm lateribus directis deprimi: turres crebras excitari in altitudinem trium tabulatorum, pontibus trajectis, conſtratisq; conjungi: quorum frontes viminea loricula munirentur, ut hoſtes à duplici propugnatorum ordine depellerentur.

Lōrĭpēs, edis, penult. corr. com. t. Qui pedem in modum lori tortum habet. [*ἰμαντόπους.* Gal. *Qui a la iambe tortue.* Ital. *Zoppo, che ha il pie torto.* Ger. Ein trumbfuß. Hiſp. *Cancajoſo.* Pol. *Chromi.* Vng. *Horgas lábu, katſiba.* Ang *That hath his foote crooked or legge.*] Juvenal. Satyr. 2: Loripedem rectus derideat, Aethiopem albus. Plautus Pœnul. Nequicquam hos patronos mihi elegi, loripedes tardiſſimos.

Lōrum, ri, priore producta, n. ſ. Propriè ſignificat corrigiam ex corio: unde habenas & retinacula jumentorum, quæ ferè ex corio fieri ſolent, lora appellamus. [מוסר *mosár* עבות *habóth.* *ἱμάς.* Gall. *Laniere, longue courroye de cuir, fangle.* Ital. *Corregia, ſtaffile, redine.* Ger. Ein riemen / zügel / ꝛc Hiſp. *La cuerda ò la coyunda.* Pol. *Czugiel, opratka, liecz.* Vng. *Gyeplő.* Ang. *A corde or leaſh made of a long thonge leather.*] Ovid. 2. Metam. Colla jugo crumpunt, abruptaq; lora relinquunt. Ibidem: Corripe lora manu. Virgil. 3. Georg. illi inſtant verbere torto, Et proni dant lora: volat vi fervidus axis. Idem lib. 1. Aen. Fertur equis, curruq; hæret reſupinus inani, Lora tenens tamen. ¶ Præterea etiam lora dicuntur zonæ ac volumina ex corio bubulo, quibus pugiles utebantur: quos & cæſtus appellabant. ¶ Præterea quæcunq; ligamina, lora dici poſſunt. Gellius: Poſtea videbamus Androdum & leonem loro tenui revinctum, urbe tota circum tabernas ire. ¶ Et loramenta, quælibet ligamenta, etiam quæ ex tabulis fiunt. Hieron. Loramento ligneo circundatum ædificii fundamentum non diſſolvetur. Juſtinus lib. 11. de nodo Gordii: Quū capita loramentorū intra nodos abſcondita reperire non poſſet, violentiùs oraculo uſus, gladio loramenta cædit. ¶ Lorum etiam pro corrigia accipitur qua homines verberātur. Donat. Lora apud veteres lauſa dicebantur à lauro triumphorū, ſub qua mos erat captivos vinciri, duciq; per pompam. Ideo autem ut conditionis reminiſcantur, loris cædūtur. Vnde & Lorarii dicebantur de quibus ſuo loco diximus. Terent. Adelph. Nam ſi moleſtus pergis eſſe jam intrò arripiēre, atq; ibi Vſq; ad necem operiēre loris. S. loris liber? Cic. 13. Philip. Quos Antonius deliciarū cauſa loris in convivio cædi jubebat à ſuis publicé. ¶ Item lora dicuntur corrigiæ, quibus lecti & ſellæ inſtruūtur: ſuper quibus tomenta, vel culcitræ imponuntur. Mart. lib. 2: Recens ſella, linteisq; lorisq;. ¶ Hinc etiam funiculus aureus argenteúsve, qui collo geſtari ſolet, lorum appellatur. ¶ Invenitur etiā lorus, λῶρος, maſcul. gener. ſicut & corius, & collus. Apul. Lorū quempiam ſinu ſuo depromit.

Lōrāmēntum, Vide in LORVM.

Lōrĕŭs, a, um, adject. [*ἱμαντινος, ἱμαντώδης.* Gal. *De courroye.* Ital. *Di corregia.* Ger. Das auß riemen gemacht iſt. Hiſp. *Coſa de coyunda.* Pol. Rzemienſki. Vng. *Gyeplős.* Ang. *Of a leaſh of leather.*] Plinius lib. 18 cap. 31: Antiqui funibus, vittisq; loreis ea detrahebant. Sic apud Caton, cap. 3: Loreus funis.

Lōrārĭi ſervi, à loro dicti ſunt, quorū officium erat aliquem ex conſervis juſſu domini aut vincire, aut loris cædere. [*λωροδῖται, οἱ τοῖς ἱμᾶσι πλήττοντες, μαστιγοφόροι.* Gall *Ceux qui d'eſcourgees fouettoyent les ſerfs.* Ital. *Chi battono ò flagellano y ſeruì.* Ger. Scherger / die knecht ſo andere binden vñ geiſſlen müſſen / ſtockknecht Hiſp. *Los que acotauan los ſieruos.* Pol. *Szergowie, ſł udzi ktorzi inſzich wiąża y biią.* Vng. *Poroſzlok.* Ang. *Scourgers whipers.*] Lorariorum frequens eſt mentio apud Plautum. Dicebantur præterea Lorarii, lictores aut miniſtri magiſtratuum, qui eis in provincias proficiſcentibus miniſtrabant, facesq; præferebant. Cato id genus hominis etiam Brutianos appellat: quoniā Brutii ignominiæ cauſa juſſi ſunt à Romanis magiſtratibus in provincias euntibus parēre, & præminiſtrare ſervorū vice, quòd primi totius Italiæ ad Annibalem deſciviſſent.

Lotometra, træ, Panis genus ex ſemini loti herbæ confectū. Vide Plin. lib. 22. cap. 21.

Lŏtĭum, lotii, n. ſ. Vrina, à diluendis corporibus appellatum. Eſt enim totius corporis lotio. [מי רגלים *me raghlāym.* *οὖρον.* Gall. *Vrine, piſſat.* Ital. *Piſcio, orina.* Ger. Der harn oder brunꝛ. Belg. Piſſe. Hiſp. *Vrina.* Pol. *Vrina, mocz.* Vng. *Hugy, vizellet.* Ang. *Vrine, piſſe.*] Suetonius in Veſpaſiano: Reprehendenti filio Tito, quòd & urinæ vectigal commentus eſſet, pecuniam ex prima penſione admovit ad nares, ſciſcitans num ore offenderetur: at illo negante: Atqui, *inquit*, è lotio eſt. ¶ Habet autem hæc dictio, quamvis à ſupino lotum fieri putetur, contra naturam primitivi primam ſyllabam correptam. Vide Vallam lib. 1. cap. 2.

Lōtŏs, [λωτός. Pol. *Kázá.*] Arbuſculæ, ſeu fruticis ſpecies, Africæ familiaris, à Lotide nympha, quæ Priapum fugiens, in eam arborem fingitur commutata, nomen habens. Ovid. lib. 10. Metamorph Amnicolęq; ſimul ſalices, & aquatica lotos. Hęc arbor (ut inquit Plin. lib. 23. cap. 17, & lib. 21. cap. 17.) in Africa vocatur celtis: tamq; dulci eſt cibo (nam myrti modo baccas fert) ut nomen etiam genti, terræq; dederit, nimis hoſpitali advenarum oblivione patriæ. Hinc locus factus proverbio: Loton guſtaſti, λωτὸν ἔφαγες: De iis dicebatur, qui diutiùs in peregrinis regionibus hærerent, velut obliti reditus. Neque inconcinnè dixeris in eos, qui ſimulatq; ſemel voluptatem inhoneſtam deguſtarint, ad priſtina ſtudia revocari non queūt. Ligno color niger: ad tibiarum cantus expetitur. Quare & à Poētis pro tibia ponitur. Quidam arbitrantur eam eſſe arborem, quam Romani *Viſciolum* dicunt. ¶ Eſt etiam eodem nomine herba in Aegypto: quam Homerus inter herbas ſubnaſcentes deorum voluptati primā nominavit. Hæc recedentibus aquis Nili, provenit ſimilis fabæ, in cujus capite fructus eſt papaveri ſimilis: intùs grana ceu milium, ex quo incolæ faciunt panem, quem *lotometram* appellant. Vide Plin. lib. 22. capite. 21.

L ante V.

L V. In notis antiquorū, quinquaginta quinq;. L. V. lex vetus. L V A L. Lucius Valerius. L V C R E. Lucretius, vel Lucretia. L V D. A P. Ludi Apollinares. L. V O C. lex Voconia. L V D. S A E C. Ludi ſæculares. L X. ſexaginta.

Lŭbĕt, buit, Veteres per u ſcribebant: quod nos per i. Vide LIBET. [טוב בעיניים *tob behenāym*, רצה *raath.* *ἀρέσκει.* Gall. *Il plait.* Ital. *Placere.* Ger. Es gefiebt oder gefallt mir. Hiſp. *Hauer gana.* Pol. *Podobamiſie.* Vng. *Tetezik, kell.* Ang. *It ſemeth good, it lyketh.*] Plaut. Amph Ita verſipellem ſe facit, quando lubet. Ibidem: Tuus ſum, proinde ut commodum fiet, lubet quicquid facias. Cicer. de Senect. Idipſum tamen ut lubebit: quoniā, *&c.*

Lŭbēns tis, om. t. Libens, volens. [*ἀσμένος.* Gall. *Qui fait quelque choſe volontiers.* Ital. *Colui che fa voluntieri vna coſa.* Ger. Gutwilltig. Hiſ. *Coſa aplaζible y de buena gana.* Pol. *Dobrowolni.* Vng. *örömeſtakaro.* Ang. *That doeth any thing willinglie.*] Plaut. Ciſtel. Aedepol factum id eſt lubenti animo. Idem Sticho: Lubente hercle me facies.

Lŭbēns, Pro lubenter. [Vn. *öremeſt.*] Terent. Heavt. Faciā boni tibi aliquid pro iſthac re, ac lubens. Idē Adelph. Servum haud illibetalem prębes te, & tibi lubens bene faxim. Plaut. Caſ. Lubens fecero, & volens.

Lŭbēntĕr, adverbium, Lubĕri animo. [*ἀσμένως.* Gall. *Volontiers.* Ital. *Voluntieri.* Ger. Gutwilligetlich / gern Hiſp. *Plaζenteras y ganoſamēte* Pol *Dobrowolnie.* Vng. *örömeſt.* Ang *With a good will.*] Plaut Ruden. Nam qui dormiunt lubenter, ſine lucro, & cum malo quieſcūt. Idem Captivis: omnes profectò liberi lubentiùs Sumus, quàm ſervimus.

Lŭbīdĭnem Veteres dixēre à verbo lubet, pro libidine. [Vn. *Buyiaság*] Plaut in Trinūmo: Lubido eſt obſervare quid agat. Idem Menæchmis:

Nam homini miſero malum ſi accedit ad malum,
Major lubido eſt fugere, & facere nequiter.

Lŭbēntĭă, tiæ, f. p. & Libēria quemadmodū dicimus libet & lubet: Idē eſt quod voluptas, lautitia, deliciæ, jucunditas. [רצון *ratsón.* *εὐπάθεια.* Gal. *Plaiſir, volupté, grace.* Ital. *Piacere, godimento di letto.* Ger. Wollуſt / ergetzigkeit / luſt, Hi. *A quel plazer y buena gana.*

Pol.

Pol. Roſkoſz, *ochł'oda*. Vng. Gyönyörüség. Ang. *Pleaſour, good will.*] Gell.li.15.cap.2: Cui lubentiæ, gratiæq; omnes conviviorum incognitæ ſint. Plaut. in Aſin. Lubentiorem te faciam, quàm lubentia eſt. Atque is quidem hìc Lubentiam videtur accepiſſe pro dea quadam voluptatum, deliciarumque præſide.

Lubrĭcŭs, a, um, pen.corr. Quaſi labricus, [חלק *chalakláḱ* חלק *chaláḱ*. ὀλισθηρὸς γλοιὸς, σφαλερός. Gal. *Gliſſant, gliſſant.* Ital. *Lubrico, che ſdrucciola, che ſoriſtia.* Ger. Schlipfferig / glatt. Bel. Stibberachtich / glat. Hiſp. *Coza liza para caer, que deſliza o resbala.* Pol. *Śliski, gł'atki.* Vng. *Sik, ſikamlo.* Ang. *Slipper, wauering, ready to ſlip or ſlide.*] Propriè enim lubricus dicitur, teſte Valla lib. 4, in quo quis nequit conſiſtere: quales ſunt herbæ perfuſæ ſanguine, aut terra argilloſa humectata, aut marmora lævigata, terra glacie concreta, aqua durata gelu, cæteraq; hujuſmodi, ubi commodè veſtigium figere non poſſumus. Virgil. 5. Aeneid. Et ſeſe oppoſuit Salio per lubrica ſurgens. ¶ Lubricum item dicitur, quod ſi comprehendatur, manibus elabitur, faciléq; effluit: ut, Piſcis lubricus, qui facilè manibus effluit, dum contrectatur. Virgil. 2. Aeneid. Lubrica convolvit ſublato pectore terga. Et alibi: adytis quum lubricus anguis ab imis. Inde figuratè adoleſcentia lubrica dicitur, quòd proclivis ſit ad lapſum. Cic. pro Cælio: Viæ adoleſcentiæ lubricę, quibus illa inſiſtere, aut ingredi ſine caſu aliquo, aut prolapſione vix poteſt. Lubrici oculi: id eſt, mobiles: ſicut dicitur pes lubricus, qui eſt in lubrico loco, qui vacillat. Cicer. lib. 2. de Natura deorum: Natura oculos fecit lubricos, & mobiles. ¶ Pro fallaci & qui multas elabendi novit vias eſt uſus Virgil. 11. Aeneid. Nequicquam patrias tentaſti lubricus artes. ¶ Lubricus locus per translationem dicitur pro difficili & incerto. Cic. 2. Offic. Qui locus eſt ſanè lubricus: quoniam vix invenitur qui laboribus ſuſceptis periculiſq; aditis, non quaſi mercedem rerum geſtarum deſideret gloriam.

Lubrĭcē, adverbium, pen.corr. Inconſtanter, & parum ſyncerè. [γλιχερῶς. Gal. *Inconſtamment, douteuſement, en gliſſant.* Ital. *Iſtabilmente, dubioſamente ſdrucciolaſamente.* Ger. Schlipfferechtig / unſtandthafftiglich. Hiſp. *Dudoſamente, con delexnamiento.* Pol. *Śliſko, gł'atko.* Vng. *Sikon, álhatatlanul.* Ang. *Slipperly, waueringlie.*] Cic. 2. Philip. Et lubricè verſatus in bello eſt.

Lubrĭcum, ci, n.ſ. penult. corr. ſubſtantivum. [חלקה *chelkdh* חלקלקה *chalaklakkáh*. τὸ γλοιῶδες. Gall. *Gliſſement, grillement.* Ital. *Sdrucciolare, sbriſciare iſtabilità per ſtrada.* Ger. Schlipfferung / gletete. Hiſp. *Deleznamiento* Pol. *Śliskoſć, gł'atkoſć.* Vng. *Sik, ſikamlo.* Ang. *Slipperneſſe, ſliderneſſe.*] Tacitus lib. 18: Et lubrico itinerum adempta equorum pernicitate. Idem lib. 1: Illi ſanguine ſuo & lubrico paludum lapſantes, *&c.* Idem lib. 19: Per anguſta, & lubrica viarum flexerunt. ¶ Lubricum ętatis, pro levitate, mobilitate & temeritate poſuit Vlpianus l. 11. §. 4. D. minor. Neq; enim ætatis lubrico captus eſt adeundo locupletem hæreditatem.

Lubrĭco, cas, Lubricum facio. [החליק *hechelík*. γλοιόω, ὀλισθηρὸν ποιῶ. Gall. *Faire gliſſant ou grillant, faire gliſſer.* Ital. *Far iſdrucciolara.* Ger. Schlipfferig oder glatt machen. Hiſp. *Hazer deſlizar ò resbalar à otro* Pol. *Gł'atko czinie, gł'adze.* Vng. *Meg ſikitom.* An. *To make ſlipper.*] Iuvenalis: Qui Lacedæmonium pytiſmate lubricat orbem.

Lūcæ boves, ſive Lucanæ, Dicti ſunt elephantes, eò quòd in Lucania primùm viſi ſint, eo tempore quo Pyrrhus Romanis bellum intulit. [Vng *Elefántok.*] Plin. lib. 8. cap. 6: Elephantes Italia primùm vidit Pyrrhi regis bello, & boves lucas appellavit in Lucanis viſos. Dicti autem ſunt boves, eò quòd Itali ad ea uſq; tempora majus animal nõ noſſent, quàm bovem. Nævius: Atque priùs pariet locuſta bovem lucam. Varro tamen hanc notationem & etymologiam rejicit lib. 6. de Ling. Lat. multis de cauſis, & Lucas eſſe dictas ait, à luce, quòd longè relucebant propter inauratos regios clypeos, quibus eorum tum ornatæ erant turres.

Lŭcānĭcă, f.p. Genus farciminis ex porcinis carnibus, à Lucanis populis primùm inventum. [ἀλλᾶς. Gall. *Saulciſſe.* Ital. *Salciccia.* Ger. Ein wurſt mit ſchweinen fleiſch außgefüllet. Hiſp. *Longaniza.* Pol. *Ktel'baſſa wieprzowa.* Vng. *Kolbáſz, máios.* Ang. *A pudding called a ſawſege.*] Cic. Pæt. Solebam antea delectari oleis & lucanicis tuis. Mart. lib. 13:

Filia Picenæ venio lucanica porcæ,
Pultibus hinc niveis grata corona datur.

Lucanus, a, um, φωτικὸς, Quod ad lucem pertinet, à qua Antelucanus, a, um, & Antelucano, & Antelucor, de quibus ſuis locis.

Lūcăr, Pretium (inquit Feſtus) quod ex lucis captatur: vel erogatio quæ in lucis fiebat. Et Lucaris pecunia, quæ in luco erat data.

Lūcārĭă, orum, Feſta quæ in luco Romani faciebant, qui permagnus erat inter viam Salariam & Tyberim: eò quòd victi à Gallis, fugientes à prælio ibi ſeſe occultaverant, Feſtus.

Lucellum, Vide LVCRVM.

Luceo, Vide LVX.

Lucerna, Luceſco, Vide LVX.

Luci, adverbium, **Lucidus**, **Lucifer**, **Lucifuga**, Vide LVX.

Lucinos, Dicimus quibus ſunt parvi utrinq; ocelli, & brevis viſus. [Pol. *Mal'e oczko.* Vng. *Kitſin, (awagy) tſik ſzömű.*] Illud enim videtur innuere Plin. lib. 11. cap. 37. ſi vulgatis editionibus adhibeamus fidem. Ab iiſdem (*inquit*) qui altero lumine orbi naſcerentur, coclites vocantur: queis parvi utrinq; ocelli, Lucini, injuriæ cognomen habuêre. In quibuſdam tamen venerandæ vetuſtatis exemplaribus legitur: Ab iiſdem qui altero lumine orbi naſcerentur, coclites vocabantur: queis parvi utrinq; ocelli, Luſcini, *&c.*

Lucrificabilis, **Lucrifuga**, Vide LVCRVM.

Lucrum, cri, n.ſ. Quæſtus, cõmodum, compendium, utilitas. [בצע *bétſah.* κέρδος, ἔργον. Gal. *Gain, proffit.* Ital. *Guadagno, acquiſto, profitto.* Ger. Ein gewin. Hiſp. *Ganancia, ò el logro.* Pol. *Zyſk.* Vng. *Nyereség, haſzon.* Ang. *Gaine, profite, winning.*] Terent. in Heaut. Nam ille haud ſcit, hoc paulũ lucri quantũ ei damni apportet. Cic. 5. Tuſculan. Nam ut illic alii emendi, aut vendendi quæſtu & lucro ducerentur. Ovid. 3. de Arte: Ira ſubit deforme malum, lucriq; cupido: ſurgiaq; & rixæ, ſolicitusq; dolor. ¶ Lucri eſt, veteres uſi ſunt pro conducit, vel utile eſt. Plautus in Amphitr. Lucri eſt, quod miſeriam deputat. ¶ Frequentiùs pro eodem dicimus, Lucro eſt. Cicero: Quibus uter veſtrûm ceciderit, lucro futurũ eſt. Deputare in lucro, eſt tanquam lũcrum æſtimare. Terent. Phormion: Quicquid præter ſpem eveniet, omne id deputabo in lucro. Pro eodem etiã dicimus Ponere in lucro. Cicer. pro Flacco: Quieſcant igitur, & me hoc in lucro ponere, atq; illud agere patiantur.

Lūcrātīvŭs, [Vng. *Nyereségős, nyerő.*] D. lib. 6. Tit. 2. l. 7: Sed & ſi quis ex lucrativis cauſis rem accepit, habet Publicianam.

Lucrosŭs, a, um, Plenum lucro, utilis, fructifer. [מועיל *botséah* מועיל *mohíl.* κερδώλεος. Gall. *Plein de gain, qui apporte ſon profſit.* Ital. *Pien de guadagno.* Ger. Gewinſam / gewinreich. Hiſp. *Ganancioſo.* Pol. *Pożiteczni.* Vng. *Nyereséges, haſznos.* Ang. *Full of gaine, wherof one gaineth much.*] Plinius libro 18. capite 12: Et auctionibus eam adhiberi lucroſum putant. Ovidius 2. Amor. Eleg. 10: Cur mihi ſit damno, tibi ſit luctoſa voluptas. Plinius lib. 8. cap. 31: Id peræquè lucroſiſſimum. Idem lib. 37. cap. 12: Neq; eſt ulla fraus vitæ lucroſior.

Lucellum, li, diminutivum, n.ſ. Parvum lucrum. [κερδύφιον. Gall. *Petit gain, petit proffit.* Ital. *Picciol guadagno.* Ger. Ein gewintẽn. Hiſp. *Pequenna ganancia.* Pol. *Mal'yzek.* Vng. *Nyereségecske.* Ang. *Small gaine.*] Horat. 2. Serm. Sat. 5: De ſene guſtarit tecum partita lucellum. Cic. 5. Verr. Age, quid tum ſi Apronio deliciis Prætoris lucelli aliquid juſſi ſunt dare? putate Apronio datum: ſi Apronianum lucellum, ac non Prætoria præda vobis videbitur.

Lucrĭfĭcābĭlĭs, le, om.t. Lucrum afferens. [κερδαλέος. Gal. *Gaignable, qui apporte gain.* Ital. *Che aporta guadagno.* Germ. Gewin bringend. Hiſ. *Coſa de mucha ganancia.* Pol. *Zyſkowny, użyteczny.* Vng. *Nyereséghozo.* Ang. *That bringeth gaine.*] Plaut. Perſa: Næ hic tibi dies ſluxit lucrificabilis.

Lucrĭfŭgă, æ, m.p. Qui lucrum fugit. [κερδεσπόλης. Gall. *Qui fuit le gain.* Ital. *Che ſuol il guadagno.* Ger. Der im gewin hasset oder meidet. Hiſp. *El que huye el logro y ganancia.* Pol. *Zyſku unikaiący.* Vng. *Nyereséget gyülölő.* Ang. *That fleeth from gaine.*] Plaut. in Pſeud. Venus facito ei Bona dat, quum hos huc adigit lucrilugas, damni fu.. cupidos.

Lūcrĭōnēs, Dicti ſunt qui undiq; lucrum aucupantur. [φιλοκερδῆς. Gall. *Qui gaignent de tous coſtez.* Ital. *Ingordi al guadagno.* Ger. Gewinſüchtiger gewinsbegierige. Hiſp. *Los que ganan de todas partes.* Vng. *Nyereségre nézők.* Ang. *They which gayneth much or by all meanes.*]

Lūcro, aris, d.p. Lucrifacio. [בצע *batsáh* הועיל *hohíl.* κερδαίνω, κερδέω. Gall. *Gaigner.* Ital. *Guadamare.* Ger. Gewinnen. Hiſp. *Ganar.* Pol. *Zyskuie, wigrawam.* Vng. *Nyerők.* Ang. *To winne, to gaine.*] Cicer. in Parad. An virum bonum dices, qui depoſitum nullo teſte, quum lucrari impunè poſſet, auri pondo, *&c.* Idem 7. Verr. Pretio certo miſſos facere nautas, miſſorum omne ſtipendium lucrari. Moram fati lucrari, Stat. 9. Thebaid.

Lūcrĭfăcĭo, cis, act.p. Lucrari. [בצע *batsáh* הועיל *hohíl.* κερδάνω. Pol. *Wigrawam.* Vng. *Nyerők, meg nyerőm.* Ang. *To get profite, to gaine.*] Cic. 5. Verr. Iam verò omnem ex ærario pecuniam lucrifactam videtis. Lucrifacere injuriam, eſt impunè alicui injuriam inferre, nullasq; ob eam pœnas luere. Plin. lib. 7. cap. 39: Quam quidem injuriã lucrifecit ille mercatus in luctu civitatis, quoniam arguere nulli vacabat. Martial. lib. 8: Emit lacernas millibus decem Baſſus: Tyrias coloris optimi lucrifecit. Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 4: Atq; adeò non diſſimulabo, quod volo de ornithone primùm, quòd lucrifecerũt hoc nomen turdi.

Lūcrĭfĭo,

Luctifico. [νεκρὰν ἀνάστασιν. Gall. Vbregtingné Ital. Fare guadagnato. Ger. Gewunnen werden Hisp. Ser ganado Pol. Zyskanie. Vng. Megnyerésem. Ang. To be wonne or gotten in aduantage.] Cicer. 5. Verr. Quid si ostendo in hac una emptione lucrifieri tritici modios centum?

Luctiferus, Luctificus, Luctisonus, Vide LVGEO.

Luctor, ctaris, d.p. Lucta contendo: quod fit quum duo se invicem complectentes, alter alterum in terram dejicere conatur. [מאבק *neebák* מטהן *naphthúl.* παλαίω. Gall. Lutter. Ital. Lottare, combattere. Ger. Ringen Bel Bechten Hisp. Luchar. Pol. Biedz się. Vng. Tusakodem, kwʃzkódôm. Ang. To wraſtle, to ſtruggle.] Vng. 6. Aen. Cõtendunt ludo, & fulva luctantur arena. ¶ Per translationem accipitur pro quovis modo contendere & pugnare. Cic. 1. de Orat. Tum ridens Scævola: Non luctabor, inquit, tecum Crasse amplius. ¶ Composita sunt Colluctor, Iluctor, Obluctor, Reluctor, de quibus suis locis.

Luctãtĭo, f.t. Ludus quo alius alium nititur in terram prosternere & deturbare. [מטהן *naphthúl.* παλαίστρα. Gall. Luicte, luictement, effort. Ital. Lotta. Ger. Die ringãg. Hisp. Lucha. Pol. Biedzenie. Vng. Tusakodás, kwʃzkódás Ang. A wraſtling, a ſtruggling.] L. v. lib. 1. bell. Pun. Tetra ibi luctatio erat, ut a lubrica glacie non recipiente vestigium, &c. ¶ Per translationem pro pugna sive contentione, seu concertatione usurpavit Cic. 2. de Fin. Nã cũ Academicis incerta luctatio est, qui nihil affirmãt.

Luctãtŏr, m.t. Qui lucta cum altero contendit. [מאבק *neebák* מטהן *naphthál* παλαιστής. Gal. Luicteur. Ital. Lottatore Ger. Ein Ringer Hisp. Luchador. Pol. Passownik. Vng. Tusakodo, kwʃzkedô. Ang. A wraſtler.] Ovid. in Ibin: Vt jacet Aonio luctator ab hoſpite ſuſus Plaut. Pſeud. - magnum hoc vitium vino est: pedes captat primùm: Luctator doloſus est.

Luctatĭo, tus, tui, m.q. Luctatio. [מטהן *naphthúl.* παλαιστρα. Gall. Luicte, luictement, effort. Ital. Lotta. Ger. Das ringen. Hisp. Lucha. Pol. Brzeżonie ſie. Vng. Kwʃzkódés. Ang. A wraſtling.] Plin. lib. 8 cap. 12 Se stille imparem sibi luctatum cõtra nexus.

Lŭctāmĕn, ĭnis, n. idem. [Vng. kwʃzkódás, tuſakodás.] Vng. 8. Aeneid. - Remo ut luctamẽ abeſſet. Miserum luctamen, Valer. Flac. 2. Argonaut.

Luctor, as, Veteres dicebant pro luctor, quod recentiores maluerunt. [מאבק *neebák* מטהן *naphthúl.* παλαίω. Pol. Biedzę ſie. Vng. kwʃzkódom, tuſakodom.] Terent. in Hecyra: Dicitq; se illi anulum, dum luctat, dereliquiſſe. ¶ Inde etiam legitur compoſitum Deluctor. Plaut. in Trinum. Quibus ærumnis deluctavi, filio dum divitias quæro?

Lŭcta, luctæ, f.p. Certaminis genus, unum ex Græcorum pentathlo, quo alius alium prosternere in terram nititur. [מטהן *naphthúl.* παλαίω. Gall. Luicte. Ital. Lotta. Ger. Ein ſpyl in dem man mit einander ein ringet. Hisp. Lucha. Pol. Gra wktorej ſie paſſima. Vng. kwʃzkódés, tuſakodás. Ang. A ſtruggling or ſtriuing.]

Lŭctŭs, Luctuoſus, Vide LVGEO.

Lucubro, Lucubratio, Luculentus, Vide LVX.

Lŭcŭmo apud Autonium pro amẽt. & furioso: Anticyramq; bibes Samii Lucumonis acumen. Insani autem se purgabant helleboro, cujus magna vis in Anticyra nascitur. Festus quidem ait: Lucumones quosdam ob insaniam dictos, quod ocreas ad quæ venalicii infecta facerent. Hæc Turnebus.

Lucunculi, Vide Lucuus.

Lucŭs, luci, m.s. Locus arboribus consitus, Deo alicui consecratus: à laceo per antiphrasim dictum, teste Servio, eò quòd non luceat, quum enim nullæ illic arbores propter religionẽ cæderentur, opacus & sine luce erat [אשרה *aſherâh* ἄλσος. Gall. Petit bois eſpois conſacré à quelque religion. Ital. Boſco, ſelua. Ger. Ein dicker vnd finſterer Wald einem Gott zu ehren eyngeweyhet. Hisp. El boſque conſagrado à algun dios Pol. Cziemnisko, dlia przybitkow bożich poświęcżoni. Vng. Szentelt berek. Ang. A groue dedicat to ſome god.] Vallo lib. 4: Lucus nequaquam cæduus est, quin potiùs manu consitus, religiosusq;, atq; vel alicui Deo, vel alicujus hominis cineribus consecratus. Ideoq; aut circa delubra numinum, aut circa sepulcra positus est. Sunt & alii qui non per contrarium dictum putent, sed propter lumina crebra sacrificiorum, quæ ibi nocturno tempore fiebant. Virgil. 1. Aeneid. Lucus in urbe fuit media lætissimus umbra. Vbi Servius: Vbicunq; Virgilius lucum ponit, sequitur etiam consecratio: ut, - luco tùm fortè parentis, Pilumni Turnus sacrata valle sedebat. Idem 6. Aeneid Nulli certa domus: lucis habitamus opacis. Cic. pro Milone: Vos enim Albani tumuli atq; luci: vos inquam imploro, atq; obtestor. ¶ Lucus Martis, dictus est in quo Mars Iliam Vestalem Virginem compressit. Autor Plutarchus. ¶ Fuit & Martis lucus apud Colchos: in quo poëtæ finxerunt aureum Phryxei arietis vellus à pervigili dracone asservari. Meminit hujus luci aliquoties Valerius Flaccus in Argonauticis. Itẽ Iuvenalis Satyr. 1: Nulli nota magis domus est sua, quàm mihi lucus Martis, &c. Cornel. Fronto de differ. vocabulorũ, Lucũ dicit esse locũ fulmine ictum & arboribus tectum. Quomodo item differant Lucus, templũ, sacellum, delubrum vide suprà in dictione FANVM.

Lucuus, Cibi genus apud Varronem, vel certè pistorii. Varro lib. 2 περὶ φιλοσοφ. ms. Ac nulla Ambrosia ac nectare, non allia, farde panis penia, lucuus cibus qui purissimus multó. Ex Nonio. Apud Festum lucunter legitur, pro opere pistorio. Itaque inducor in suspicionem hanc apud Nonium fortassis lucuns legendum mutatione facta u in n, de qua re docti judicabunt. ¶ Inde Lucũculi, orum, sunt genus quoddã edulii, vel panificii potiùs sciti, ita à diminutionis forma vocatũ. Afranius per diminutionem: Pistori cur non, cur non scriblitario, ut mittat fratris filio lucunculos?

Ludi, Ludibrium, Ludicre, Ludifico, Ludimagister, Ludius, Ludo, Vide LVDVS.

Ludus, di, m.i. Dicitur in factis, inquit Valla, jocus in vers. [שחק *ſechók* משחק *miſihák* צחק *ſzechók* שעשועים *ſzhaho ſcommim.* παιδιά. Gal. Ieu, ebat. Ital. Giuoco. Ger. Ein ſpyl. Bel Een Spel. Hisp. Iuego. Pol. Gra. Vn. Játék. An. A playe or game.] Est enim propriè ludus, quodvis ludicrum ad animi recreationẽ, vel corporis exercitationẽ fieri solitũ, proposita tamen quadã lucri spe, & damni periculo. Nã quæ ad solã voluptatẽ fiunt, ut Valla censet, Lusus propriè dicũtur, vel Lusiones. Itaq; Ludum aleę, mẽliùs dicimus, quàm lusum: & contrà, Lusum trochi, melius quàm ludũ. ¶ Accipitur tamen aliquando ludus pro joco, & jocus pro ludo. Horat. lib. 1 Serm Satyr. 1: Sed tamen amoto quæramus seria ludo. Ovid. lib. 3. de Arte amandi: Mille facẽ esse jocos, turpe est nescire puellã Ludere: ludendo lædè paratur amor. In priore exemplo ludus ponitur pro joco, opponiturq; serio. In posteriori jocus est pro ludo, sed hoc rariùs. Nã ferè ludus intelligitur, ut de iis quæ re fiunt, & præcipue de privatis quibuslibet ludicris dicatur. ¶ Nã spectacula publica ludi dicũtur in numero plurali: ut, Ludi Megalẽses, Ludi Circẽses, Ludi Apollinares, Ludi gladiatorii. Sed de his postea. ¶ Accipitur etiam Ludus frequentissimè pro ipso loco, in quo aliquid exercitii fit, in quo scilicet aut vires corporis aut ingenii acumen exercemus, aut etiã in quo pueri institituuntur a suis præceptoribus: quod etiã Græc. ἀπὸ τῆς γυμνάζειν, hoc est, ab exercendo, vocant Gymnasium. Sic dicimus Ludũ palęstræ, ludũ pilæ, ludũ gladiatoriũ, ludu literariũ, pro eo loco in quo hujusmodi rebus exercemur, atq; instituimur. Ateonius Omnẽ scholã Ludum dixère Romani. Cic. lib. 2 de Orat. Tum hoc in ludo non præcipitur: facies enim causæ ad pueros deferuntur. Sic ludus literarius dicitur schola, in qua pueri literis dant operã. Plautus in Mercat. Hodie ire in ludũ occœpi literarũ. ¶ Ludimagister, qui præest ludo literario, de quo paulò post tractabo. ¶ Ludum aperire, est ludi magistrũ agere. Cic. ad Pætũ lib. 9 Epist. Dionysius tyrannus qui Syracusis expulsus esset, Corinthi dicitur ludum aperuisse. ¶ Per translationẽ etiã ludus dicitur pro re jucũda, & minime facta difficili. Cic. de Orat. Omniũ ceterarũ rerũ oratio, mihi credo, ludus est homini non hebeti. ¶ Ludos reddere Terentius in Andria: Hiccine me si imparatũ in veris nuptiis Adortus esset, quos mihi ludos redderet? id est, ut me luderet, sive rideret. ¶ Ludos facere eodem sensu [illegible] Plautus in Capt. Nãcisti te ludos facit. Et absolutè, ludos facere, est quod Gallicum vulgus dit, [illegible]. Terent. in Phormione: Vt ludos facit! [illegible], dixit Plautus in Amph. pro dolum fallaciam: quæ intelligo, haud me fugit quæ tui consilii ratio sit: tua consilia habeo perspecta omnia. ¶ Ludos, operam facere, est operam perdere. Plautus in Rud. Iam nunc & operã ludos facit, & retia. ¶ Aliquando ludus pro cantilena ponitur. Virg. 7. Aeglog. Posthabui tamẽ illorũ mea seria ludo. Ita enim hoc in loco ludũ interpretatur Servius. ¶ Ludo abusivus ponitur pro perludo. Virg. lib. 5 Aenеidos: Qua ludo indutus belli simulacra ciebat. ¶ Lusus verò, & lusio, ut jam diximus, ad voluptatem magis pertinent, sine ulla spe lucri aut periculo damni: & puerorum propriè dicuntur. Quintilianus libro 1: Nihil me lusus offenderit. Et paulò pòst: Sunt etiam nonnulli acuendis ingeniis non inutiles lusus. Cicero de Finib. libro 5: Infantes lusionibus vel laboriosis delectantur. Idem libro de Senectute: Sibi igitur alii habent arma, sibi equos, sibi hastas, sibi clavam, sibi pilam, sibi natationes & cursus: nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant & tesseras. ¶ Vtcunque tamen quandoque lusus pro ludo, & ludus pro lusu: similiter lusus pro joco: opponiturq; serio quemadmodum & jocus. Plinius Iun. Aristoni: Quos quantosque autores sequar, facilè impetrari posse confido, ut errare me, sed cum illis sinant, quorum non seria modò, verùm lusus etiam exprimere leve labile est. ¶ Ludi verò tantùm plurali numero, spectacula publica significant, ἀγῶνες, πανηγύρεις. Cicero in Verrem: Inter binos ludos. Idem Philip. 10. de Bruto loqueas: Qui ne Apollinares quidem ludos, pro sua, populique Romani dignitate apparatos, præsens fecit. Sic ludos gladiatorios potiùs dicimus, quàm ludum gladiatorium, quoties unum, pluráve paria gladiatorũ depugnatura

in arenam

in arenam producuntur. Contrà, locum ubi gladiatores instituuntur, ludum gladiatorium dicimus in numero singulari. Legitur tamen aliquando ludus gladiatorius pro publico spectaculo. Quintilianus in Declamat. pro gladiatore: Quòd me diu piratæ in carcere retentum: quia redemptorem illis divitem promiseram patrem, in ludum vendiderunt: hoc est, ut me exhiberent in ludis gladiatoriis. Frequentiùs tamẽ in hac significatione numero plurali utimur. Sic legimus Apparare ludos, facere ludos, pro edere. Facere ludos alicui numini: hoc est, in honorẽ alicujus numinis spectacula exhibere. ¶ Itẽ cõmittere ludos: id est, edere & celebrare. Cicero ad Quintũ Fratrẽ lib. 3: Hæc scripsi ad octavũ Kalendas Novembris, quo die ludi cõmittebantur. Fuerunt apud Græcos quatuor ludorum genera præcipua, scilicet Olympici, Pythii, Isthmici, & Nemæi, de quibus dictum est in dictione CERTAMEN. Ludi apud Romanos etiam plures erant, Megalenses, Funebres, Plebeii & Apollinares, Circenses alii. Nam & Piscatorii erant, & Palatini, de quibus in voce PALATINVS, & PISCATORIVS agemus.

Lūdĭ'ŭs, dii, m. s. & Ludo, onis, Ioculator, histrio. [ὀρχηστὴς, χορευτὴς, κωμῳδός. Gal. *Ioueur, basteleur, ioueur de souppleſſes, danſeur.* Ital. *Giuocolari, attotegiatore.* Ger. Einer der ſich in ſchauwſpylen oder gauckten übt/ein Gaucklet/Spylman. Hiſp. *Truhan, albardã.* Pol. *Gracz, ſ'aſtek, kuglarz.* Vng. *Iátékos.* Ang. *A dancer or player with puppetes.*] Liv. Acciti ex Hetruria ludiones qui ad tibicinis modum saltabant. Cic. pro Publio Sextio: Ipse ille maximè ludius, non solùm spectator, sed actor, & ἀκρόαμα. Ovid. 1. de Arte: Ludius æquatam ter pede pulsat humum. Livius 9. bell. Macedon. Et convivalia ludionum oblectamenta addita epulis. Ludii adolescentes erant tuniculas induti insignes, galeati, ensiferi, & peltati: qui Circensibus & theatralibus pompis in versum incedebant, veluti pompæ duces, saliis similes: Ludii ex eo vocati, quòd à Lydis hoc genus ludicri inventum videretur. At si qui erant grandiusculi vellebantur, ut glabri fierẽt. Hæc Turnebus ex Dionysio Halicarnass.

Lūdĭ'ă, diæ, f. p. Dicitur mulier gesticulatrix, quæ saltu & gesticulatione spectatores oblectat: [ὀρχήσεις. Gall. *Basteleuſe, ou ioueuſe de farces.* Ital. *Donna che giuoca & attegia.* Ger. Ein Gauckletin. Hiſp. *La muger del eſcremidor, ò truhan ò albardan.* Pol. *L'aſtkarka.* Vng. *Iátékos aszony.* Ang. *She that playeth with puppetes.*] quemadmodum viri, qui artem eam exercent, ludiones dicuntur, ut jam dictum est. Martial. lib. 5: Hermes cura laborq; ludiarum. Martianus de nuptiis Philologiæ: Ludiam quandã Gaditanam saltantem vidimus semicinctam.

Lūdĭmăgĭstĕr, m. s. Qui ludo literario præest. [γραμματοδιδάσκαλος. Gall. *Maiſtre d'eſchole.* Ital. *Maeſtro di ſchuola.* Ger. Ein Schulmeiſter/Lehrmeiſter. Hiſp. *Maeſtro de eſcuela.* Pol. *Szkolni miſtrz.* Vng. *Eskola meſter.* Ang. *A ſchole maiſter.*] Cicero 1. de Nat. deor. Sed quum agellus eum non aleret, ut opinor, ludimagister fuit. Ludimagistri (inquit Asconius) dicuntur, qui primas literas docent.

Lūdĭbūndŭs, Ludens, & nullo negotio. [משחק *meſchahaſchéah.* παίζων. Gall. *Qui ſe ioue & s'esbat.* Ital. *Che ſi da al giuoco.* Ger. Schimpffig/ſcherzend. Hiſp. *El que mucho juega ò burla.* Pol. *Pograwaiaci.* Vng. *Iátszo dolog.* Ang. *That playeth and ſporteth.*] Cic. 4. Verrina: Si Vulteium habebis, omnia ludibundus perficies. Idem ad Tironem: Postero die in Italiam ad Hydrũtem ludibundi pervenimus.

Lūdo, is, si, sum, act. t. Notæ est significationis, & constructur ferè cum ablativo ejus rei qua luditur. [שחק *ſchihaſchéah* שחק *ſachák* צחק *tſichék.* παίζω. Gall. *Iouër.* Ital. *Giuocare, burlare, ſcherzare, beffeggiare.* Ger. Spylen. Bel. Speten. Hiſp. *Jugar ò burlar.* Pol. *Gram.* Vng *Iátszom.* Ang. *To play or ſport.*] Terent. in Adelphis: Ita vita est hominum, quasi quum ludas tesseris. Cicero in Antonio: O' hominem nequam, qui non dubitavit vel in foro alea ludere! Idem de Oratore: Vt qui pilæ ludunt non utuntur in ipsa lusione artificio proprio palæstræ: sed indicat ipse motus didicerintne palæstram, an nesciant. ¶ Non nunquam etiam accusativo. Suetonius in Augusto: Aliquando ut vincat, lusit assiduè aleam. ¶ Sic ludere ludum dicitur, & ludere ludo. Terentius in Eunucho: Cõsimilem luserat jam olim ille ludum. Plautus in Mostellaria: Scis solere illam ætatem tali ludo ludere. ¶ Ludere alieno corio proverbii vim habet, in re aliena munificum se præbere & liberalem: ut contrà, Ludere suo corio, est de suo largiri, aut suo sumptu periculoq; quippiam aggredi. Martialis lib. 3: Das gladiatores sutorum Regule cerdo: Quodq; tibi tribuit fibula, sica rapit. Ebrius es: neq; enim faceres hoc sobrius unquam, Vt velles corio ludere cerdo tuo. ¶ Interdum est deridere, jocari, leviter, sive scurriliter loqui, vel alterum deludere, sive eludere, ὑπερφάν, καταμειδᾶν. Plautus in Asinaria: Nec me cur ludatis scire possum. Terent. in Adelphis: Cur non ludo hunc aliquantisper? melius est, Quandoquidem hoc nunquam mihi voluit credere. ¶ Interdum moveri. Terentius in Adelphis: Congrũ istum maximum in aqua sinito ludere paulisper. Virgil. lib. 8. Aeneid. -geminos huic ubera circùm Ludere pendentes puros. ¶ Interdum canere, pulsare. Gellius: Is optimè ludere à magistro ejus didicerat. ¶ Interdũ versibus scribere, sed nonnisi in opusculis ferè, qualia sunt epigrammata, & hujusmodi opuscula, lusus dicuntur. Virgil. 1. Aegloga: Ludere quæ vellẽ calamo permisit agresti. ¶ Interdum amittere, perdere. Terẽtius in Phormione: In illis fructus est, in his opera luditur. Nã ludere operam, est ipsam perdere, & frustra laborare. Plautus in Casina: Si nunc me suspendam, meam operam luserim. Vbi notandum, ludo modò activum, modò neutrum esse, ut ex iis, quæ scripta sunt, intelligi licet. ¶ Interdum decipere. ψεύδεσθαι. Virgil. lib. 1. Aeneid. -vana spe lusit amantem. ¶ Ludere aliquem dolis, est dolo circumvenire. Terentius in Eunucho: An potiùs hęc pati æquum est fieri, ut à me ludatur dolis? Ludere in numerũ, est saltare ad rhythmi modum, & sonum cantilenæ. Virgil. in Sileno: Tum verò in numerum Faunosq; ferasq; videres Ludere. ¶ Ludunt mea verba, venustè dicitur, pro inaniter jactantur, incassum volant, & tanquam ludibria sunt. Propertius lib. 2: Non audis, & verba sinis mea ludere. Fortasse legendum est, Verba sinis me ludere: ut dicamus ludere verba, quemadmodum dicimus lùdere, operam: hoc est, perdere. Lusum ire. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Lusum it Mecœnas, dormitum ego, Virgiliusq;.

Lūsŭs, lusa, lusum, particip. Deceptus, falsus. [תהתל *huthál.* ψευδεῖς. Gall. *Moqué, deceu.* Ital. *Schernito, burlato, beffato.* Ger. Verſpottet/betrogen/genärret. Hiſp. *Eſcarneſcido, burlado.* Pol. *Oſzukáni.* Vng. *Megsáczottatás.* Ang. *Mocked, deceiued.*] Cic. lib. 2. de Fin. Sed & illum, quem nominavi, & cæteros sophistas, ut è Platone intelligi potest, lusos videmus à Socrate.

Lūsĭ'to, tas, frequentativum, n. p. [πολὺς πάλιν, πολλάκις ἀθρόον. Gall. *Iouër ſouuent.* Ital. *Giuocar ſpeſſo.* Ger. Offt ſpylen oder kurtzweilen. Hiſp. *Lugar, burlar muchas vezes.* Pol. *Pograwam.* Vng. *Iátszodozom.* Ang. *To play often or all about.*] Plaut. Capt. Nam ubi illò adveni, quasi patritiis pueris, aut monedulæ, aut anates, aut coturnices dantur, quibuscum lusitent.

Lūsŏr, lusoris, m. t. Qui ludit, aut decipit. [תהתל *mehathél* משחק *meſchahaſchéah* מחץ *metſachék* משחק *meſachék.* παίκτης. Gal. *Ioueur* Ital. *Giuocatore.* Ger. Ein ſpyler oder ein betrieger. Hiſp. *Jugador.* Pol. *Gracz.* Vng. *Iátszo, iátszodoztato.* Ang. *A player or ſporter.*] Plaut. in Amphitr. Quid enim censes, te ut deludam contra lusorem meum; Qui nunc primum te advenisse dicas, modò qui hinc abieris? Ovid. lib. 4. Trist. Eleg 9: Ille ego qui fueram tenerorum lusor amorum: id est, scriptor.

Lusōrĭ'ŭs, a, um, Quod ad ludum spectat: [ὁ τῆς παιδιᾶς, παικτικός. Gal. *Appartenant à ieu.* Ital. *Pertinente à giuoco.* Ger. Das zu dem ſpyl gehört. Hiſp. *Perteneſciente à juego.* Pol. *Rzecz do grania przinależąca.* Vng. *Játékra való.* Ang. *Belonging to playe.*] ut, Tabula lusoria, in qua tesseris luditur. Plin. lib. 37. cap. 2: Transtulit alveum cum tesseris lusorium gemmis duabus. Lusoria quæstio: id est, ridicula & nullius momenti. Plin. lib. 7. cap. 53: Pudore Diodorus sapientiæ Dialecticæ professor, lusoria quæstione non protinùs ad interrogationes Stilbonis dissoluta, obiit. ¶ Sic lusorium edictum apud Iurisconsultos dicitur, quod est inane, ludibrio habitũ, omnium irrisione delusum. L. 75. D. de judiciis, & aliis in locis.

Lūdĭfĭ'co, as, act. p. & Ludificor, aris, d. p. seu per jocum & ludũ fallo. [התל *hethél* צחק *tſichék.* ψεύδομαι, σατυροῦ. Gall. *Se mocquer, abuſer, tromper & deceuoir.* Ital. *Beffare, burlare, dileggiare.* Ger. Verſpotten/äffen/betriegen/fatzen. Bel. Beſpotten/bedrieghen. Hiſp. *Eſcarnecer y burlar.* Pol. *Zartuiacz oſzukiwam, poſmiewam ſie.* Vng. *Megiátszottatom, megtſalom, meggunyolom.* Ang. *To mocke, to deceiue.*] Plautus in Casina: Iam hic est lepidè ludificatus. Terentius in Phormio. Ergo sic me ludificamini? Plaut. in Cistel. Meamq; rem perire, & ludificare filiam. Idem in Amphit. Rogásne improbe etiam, qui ludificas me? Cicero pro Rosc. Amer. Quum enim aliquid habeat, quod possit criminosè ac suspiciosè dicere, apertè ludificari & calumniari sciens non videatur. Liv. 1. ab Vrbe: An quicquam superbiùs esse, quàm ludificari sic omne nomen Latinum?

Lūdĭfĭ'cāns, tis, participium, Ludens, deridens. [מחץ *metſachék* התל *mehathél.* ψευδόμενος, καταπαίζων. Gall. *Qui ſe mocque.* Ital. *Chi beffa altrui, chi ſi burla.* Ger. Verſpottend/äffend. Hiſp. *El que ſe burla.* Pol. *Poſmiewaiaci.* Vng. *Megiátszottato, gunyolo.* Ang. *Mocking, deceiuing.*] Silius lib. 7: -ficci stimulabant sanguinis enses Ludificante ducem Fabio.

Lūdĭfĭ'cātŭs, aliud participium. [מחץ *metſachék* התל *mehathél.* καταπαίξας.] Silius lib. 7: -varie nunc lævus in orbem, Nunc dexter, levibus flexo per devia gyris Ludificatus equo. Plautus Bachid. -neu quid ei succenseat Mea causa, de auro quod eum ludificatus est. Ludificatus passivé. [התל *mehathél.* καταπαιχθὲς, ἐμπαιχθές. Gal. *Trompé, moqué, abusé.* Ital. *Ingannato, beffato.* Ger. Betrogen/geäffet. Hiſp. *Eſcarneſcido, burlado, enganado.* Pol. *Poſmiechem oſzukani.* Vng. *Megiátszottatot, tſufoltatot, gunyoltatot.*

gunyoltatot. Ang. Mocked, deceiued.] Saluſt. in Iugurth. Ludificari incerto prælio.

Lūdĭfĭcātĭo, onis, f.t. Deriſio, deceptio. [הֹתֹן hathúl אהתן mahathál שחוק ſechók. ἔμπαγμα, χλεύασμός. Gall. Tromperie, mocquerie, abuſement. Ital. Inganno, ſcherno. Ger. Verſpottung/affung/betriegung. Hiſp. Eſcarneſcimiento, enganno. Pol. Poſmiech ſyderſtwo. Vng. Meg iáczottatás, tſalás, gunyolás. Ang. A deceiuing or mocking.] Liv. lib. 8. Dec. 4. Ferri jam ludificatio iſta nō poteſt.

Ludĭfĭcābĭlĭs, le, om.t. [ἐμπαικτος, ἐμπαικτέος. Gall. Qu'on peut touer, ou qu'on doit moquer. Ital. Che ſi può burlare. Ger. Betriegtich/ſpöttig/ſpewtig. Hiſp. Coſa que ſe puede jugar. Pol. Ten ktorego ſie ſmieiemi. Vng. Tsúfolo, gunyolo. Ang. That may be mocked.] Plaut. Caſ. Neq; uſquā ludos tàm feſtivos fieri, quàm Hîc intûs fiunt ludi ludificabiles Seni noſtro.

Lūdĭbrĭum, brii, n.ſ. Res vana & deridĕda. [הֹתֹן hathúl אהתן mahathál שחוק ſechók. τὸ καταγέλαστον. Gall. Moquerie, riſee. Ital. Scherno. Ger. Ein geſpött. Bel. Een gheſpot. Hiſp. Burla ò eſcarnio. Pol. Poſmiechowisko. Vng. Iáték, tſufság. Ang. A mockery or a triffling thing to be laughed at.] Virgil. 6. Aeneid. foliis tantùm ne nomina manda: Ne turbata volent rapidis ludibria ventis. Hinc haberi aliquid ludibrio dicimus. ὀνειδιζόμενος: id eſt, deriſui, & cōtemptui. Ter. in Hecyr. Non ſic ludibrio tuis factis habitus eſſem. Eſſe alicui ludibrio: eſt derideri, vel illudi ab aliquo. Cic. ad Brutū: Nec pati ſceleratiſſimo hoſti ludibrio eſſe imperium populi Romani.

Ludĭcrum, cri, penult. corr. n.ſ. Ludus, & quæcunq; res, quæ joco, & nō ſeriò fiat. [שחוק ſechók משחק miſchák בחוק tſechók שעשועים ſchahaſchuhím. ἄθυρμα, παίγνιον. Gal. Ieu de baſteleur, farcerie, ieu de plaiſance. Ital. Coſa da ſcherzo. Ger. Ein ſchertz/ſchimpff ſpyl/kurtzweil. Bel. Een Spel/tyt verdrivinge. Hiſp. Coſa de burla, juego. Pol. Zart, pograwanie. Vng. Tréfa tſufság. Ang. Playe, or what ſoeuer is not done in earneſt.] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Iam tum in Palatino monte Lupercal hoc fuiſſe ludicrum ferunt, & à Palanteo urbe Arcadica Palanteū: deinde Palatinū montem appellatum. Ibidem: Turbato per metum ludicro mœſtæ patentes virginum profugiunt. Idem libro 7. bel. Pun. Simul quòd Olympię ludicrū ea ætate futurum erat, quod maximo cœtu Gręciæ celebraretur. Vertere in ludicrū proverbii: id eſt, joco ſo proverbio celebrari. Plin. li. 3. cap. 11: Diomedes ibi delevit gentes Monadorum, Dardorumq;, & urbes duas quæ in proverbii ludicrum vertêre, Apinam, & Tricam.

Lūdĭcĕr, a, um, locularis, levis. [παιγνιώδης. Gall. Appartenant à ieu. Ital. Pertinente à giuoco, ò à ricreatione. Ger. Schimpffig / ſchertzig / kurtzweilig. Hiſp. Perteneſciente à juego. Pol. Zartownik, kugl'arczyk. Vng. Játékos, ala való. Ang. Belonging to playe.] Virgil. 12. Aeneid. nec enim levia aut ludicrā petuntur Præmia. Artem facere ludicram: id eſt, hiſtrionicā exercere. Hinc in duodecim tabularum lege cautum erat, ne in quatuordecim gradibus ſederet, qui artem ludicram feciſſet. Plaut. in Aul. Continuò meum cor cœpit artem facere ludicram: id eſt, ſubſilire. Ludicræ tibiæ, quibus in ludis uti ſolebant ad modos faciendos. Plin. lib. 16. cap. 38: Nunc ſacrificæ Tuſcorum è buxo, ludicræ tibiæ loto, oſſibusq; aſininis, & argentò fiunt.

Lŭēs, f.t. Dicitur quū in urbe aut in agro febris, aliū ve morbi genus homines vel pecora, arboréſve aut ſegetes corripit. [דבר léber. λοιμός. Gall. Maladie contagieuſe qui court g[illegible] fureur de peſte entre hommes & beſtie, peſte publique. Ital. Peſtilenza contagioſa [illegible] huomini & beſtie. Ger. Ein Plag vnd Sucht ſo gemeinlich vber Leut vnd viehe außgeht. Hiſp. Peſtilencia, dolencia ò enfermedad que ſe pega. Pol. Choroba mieſaka wludzi albo wbidl'o wkorzeniona. Vng. Dög. Ang. Peſtilence in men, murraine in cattaile, a common and great deſtruction.] Differtq; à peſte, quod hæc aut citò perimit, quæ corripit, aut citò abit ab eo quem invaſit. Lues verò generaliùs accipitur etiam pro iis morbis qui lentè ea, quæ corripiunt, conficiunt. Dictam autem putat Feſtus luem à luendo, quòd omnia, quæ corripuit, ad nihilum uſq; diluat. Alii luem dictam putant λόω τῷ λύειν, quòd omnia diſſolvat. Cic. de Aruſpic. reſp. ad hominem tranſtulit. Vt eos ludos hęc lues impura pollueret. Virg. lib. 3. Aeneid.

subitò cum tabida membris
Corrupto cœli tractu, miſerandaq; venit
Arboribusq;, ſatisq; lues, & lethifer annus.

Lūgĕo, es, luxi, luctum, act.f. Deploro, lamentor, defleo, à verbo Græco λύω (ut quidā putant) quod eſt ſolvo: eò quòd continuo luctu vita hominis ſolvatur. [אבל abál סטר ſaphádh קונן konén ὀλοφύρομαι, θρηνέω. Gall. Pleurer abondamment. Ital. Piangere. Ger. Heülen vnd weynen/leid tragen. Hiſp. Llorar. Pol. Pł'acze, ſmetek noſze. Vng. Sirok, kesérgök. Ang. To lament, waille or to mourne.] Ovid. lib. 11. Metam. fratrem lugebat ademptum. Cicero ad Curium lib. 7. Epiſt. Sed mehercule & tum Remp. lugebam, quæ non ſolùm ſuis erga me, ſed etiam meis erga ſe beneficiis mihi erat charior. Lactant. lib. 4: Quis tam facundus, & tam rerum verborumq; copia inſtructus exiſtet: quæ oratio tanta affluentiæ ubertate decurrens, ut illam tru-cem meritò deploret, quàm mundus ipſe, & tota mundi elementa luxerunt. ¶ Ponitur etiam abſolutè & ſimpliciter, pro in luctu eſſe. Cic. pro Plancio: Hos pro me lugere, hos gemere videbam. Idem pro domo ſua: Lugente Senatu, mœrētibus bonis omnibus. ¶ Aliquando lugere, eſt ob neceſſarii alicujus interitum veſte lugubri dolorem teſtari. Liv. lib. 2. ab Vrbe, de Bruto: Matronę annum ut parentē, eum luxerunt, quòd tam acer ultor violatæ pudicitiæ fuiſſet. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt Prolugeo, & elugeo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Lūctŭs, us, m.q. Mœror, dolor, ex alicujus interitu perceptus. [אבל ébel מספד miſpédh קינה kináh. πένθος. Gall. Pleur, dueil, gemiſſement. Ital. Pianto. Ger. Ein heulung/ein leid/fürnemlich von wegen eines abgeſtorbnen. Bel. Een huytinge. Hiſp. Llorо, llanto. Pol. Zal'oſć, ſmietek. Vng. Siralom, keſergés. Ang. A wailing a mourning.] Cicero 4. Tuſculanarum: Luctus, ægritudo ex ejus qui charus fuerit, interitu acerbo. ¶ Idem pro Plancio: Quā quidem nunc multitudinem videtis, ludices, in ſqualore & luctu ſupplicem vobis. Ovid. 8 Metamorph. Per coacervatos pereat domus impia luctus. Virg. 2. Aeneid. crudelis ubiq, Luctus, ubiq; pavor, & plurima mortis imago. ¶ Sæpè etiam ipſe habitus, vultusq; & veſtes, luctus dicitur. Is enim mutatione ſignificabatur. Nam in luctu atrati ſunt, purpura auroq; depoſitis: quum eluxerunt, nigram veſtem exuunt, purpuramq; reſumunt. Itaque poſt cladem illam Cannenſem Senatus conſulto cautū eſt, ne matronæ ultra triginta dies in luctu eſſent. Quo in loco luctus pro dolore accipi nō poteſt: quandoquidem in poteſtate Senatus non erat dolori imperare: ſed potiùs pro veſte lugubri, cæterisq; exterioribus doloris indiciis. ¶ Antiqui etiam efferebant Luctus, Lucti. Accius: Ceſſo hinc ire, & rapere lucti veſtem in lecto conjugis.

Lūctĭfĕr, a, um, Ferens vel nuntians luctum. [מאבל maabíl. γοώδης, ὀλοφυδνός. Gall. Qui apporte ou annonce dueil. Ital. Ch' apporta pianto. Ger. Das leid anſtattet / das heulen vnd weinen machet. Hiſp. Coſa que haze lloro ò luto. Pol. Zal'oſć zadaiaci. Vng. Siralom hozo. Ang. That cauſeth mourning and he[illegible]ſſe.] Cic. 2. Tuſc. Luctifica clades noſtro infixa corpori. ex P[illegible]eta. Lucan. lib. 7: Luctificus Titan nunquam magis æthera contra Egit equos. Verba luctifica, Sen. Theb. Luctifici clangores, Stat. 10 Thebaid.

Luctĭſŏnŭs, a, um. Luctū ſonitu præ ſe ferens. [γοόφωνος. Gall. So[illegible]nifie dueil Ital. [illegible] ſignifica duolo. Ger. Klägtich thönend. Hiſp. Coſa que ſona luto ò lloro. Pol. Zal'oſnie brzmiaci. Vng. Siralómmal való zörgés. Ang. That hath the ſound of mourning.] Ovid 1. Metam.

Quos potuit ſolos, tend[illegible]us ad ſydera vultus,
Et gemitu, & lacrymis, & luctiſono mugitu,
Cum Iove viſa queri cit, finemq; orare malorum.

Lūctŭōſŭs, a, um, luctu plenum, lugendus. [γλωώδης, γοώδης. Gall. Plein de dueil. Ital. Pieno di pianto. Ger. Voll leids. Hiſp. Lleno de luto ò lloro. Pol. Smetku pel'ni. Vng. Siralmas, keſerues. Ang. That cauſeth mourning and heauineſſe.] Saluſt. in Catil. Virorum more pugnantes, cruentam atque luctuoſam victoriam hoſtibus relinquatis. Horat. 3. Carm. Ode 6: Di multa neglecti dederunt Heſperię mala luctuoſæ Dicitur etiam Luctuoſum, quod luctum affert. Cic. de lege Agrar Quàm me hercle ego præconi huic ipſam luctuoſam, & acerbam prædicationem futuram puto.

Lūgubrĭs, & hoc lugubre, pen. corr. om.t. Quod ad luctū pertinet: [πενθικός. Gall. De dueil, appartenant à dueil. Ital. Da duolo, lugubre, funeſto. Ger. Leidtich/ das zu leid gehört. Hiſp. Coſa lloroſa ò enlutada. Pol. Zal'oſni, ſmetno. Vng. Siralomhoz való, gyáſz. Ang. Belonging to wailling or mourning.] ut, Veſtis lugubris, qua dolorem ob neceſſarii alicujus interitū teſtamur. Terent. in Heaut. Mediocriter veſtitam veſte lugubri. Cicero Poſt reditum, ad Quirit. Me fratris miſerrimi, atq; optimi, quotidianæ lacrymę, ſordesq; lugubres à vobis deprecatæ ſunt. Idem 1. Tuſc. Sed illa lugubris lamentatio, fletuſq; mœrens ex eo eſt, quod, &c. Idem Attic. lib. 8: O rem lugubrem, itaq; intercludor mœrore. ¶ Lugubria abſolutè, pro veſtibus lugubribus. Ovid 11. Metamorph. Surge, age, da lacrymas, lugubriaq; indue, nec me Indeploratum ſub inania Tartara mitte. Senec. Herc. fur. Amicta conjux lugubribus.

Lūgubrĕ, pen. corr. adverb. Lugubriter. [πενθικῶς. Gall. Anec pleur &

pleur & dueil. Ital. *Con pianto ò duolo.* Ger. Jämerlich. Hiſp. *Con luto ò lloro.* Pol. *Zal'oſnie.* Vng. *Siralmaſſan.* Ang. *With wailing or mourning.*] Plaut. Ciſt. Nam ſi hæc non nubat, lugubrè fame familia pereat.

Lūmă, lumæ, Genus ſpinæ quæ in pratis naſcitur, & locis uliginoſis: ſic dicta, quod agricolæ eam è terra luunt: id eſt, ſolvunt. ἄκανθος. ¶ Hinc Lumeta, loca lumis plena: & Lumaria falx, qua lumeta ſecantur: ut ait Varro de ling. Lat. lib 4

Lumbrĭcī, m. ſ. Vermes terreni, à lubricitate dicti. [תולעה *tolehàh* תולעת *tolàhath.* ἕλμινθες. Gal. *Vers de terre.* Ital. *Vermi di terra.* Ger. Erdwürm/mettel/oder Regenwürm. Bel Pierworm. Hiſp. *Lumbrizes.* Pol. *Gliſti.* Vng. *Galyſzta.* Ang. *Wormes of the earth or in manes body.*] Plaut. in Aul. Foras lumbrice qui ſub terra erepſiſti modò. Colum. li. 7. cap 9: Terrā rimentur, effodiantq; lumbricos. ¶ Lumbrici etiam vermes dicuntur, qui in ventre hominis, aut etiam aliorum animalium naſcuntur: qui teſte Galeno ad finem Methodi, in triplici ſunt differētia. Aut enim lati ſunt, aut teretes, aut omnium minimi, quos ἀσκαρίδας nominant. Colum. li. 6. cap. 24: Solent autem vitulis nocere lumbrici, qui ferè naſcuntur cruditatibus. Idem li. 6. cap. 30: Solent etiam vermes quaſi lumbrici nocere inteſtinis.

Lūmbŭs, bi, m. ſ. vel quod uſitatiùs eſt, Lumbi, orum, A' rei anatomicæ peritis dicitur pars inferior ſpinæ, quinq; conſtās vertebris, quæ mediæ ſunt inter os ſacrum, & vertebras dorſi. [מתנים *mothnàjim* חלצים *chalathsàjim.* ὀσφῦς, ψόα, ψοῖαι. Gall. *La partie du dos qu'on appelle le rable.* Ital. *Lombi.* Ger. Die lende. Hiſp. *Los lamos.* Pol. *Ledźwie.* Vng. *Agyék.* Ang. *The loine, the haunche.*] Plin. lib. 20. cap. 2: Lumborum verò dolori, ſemine ſole ſiccato. Plaut. in Epid. Plaudite, valete: lumbos extollite, atq; exurgite. ¶ Dicuntur etiam lumbi de brutis. Horat. lib. 1. Serm. Curto ire licet mulo, vel ſi libet, uſque Tarentum, Mantica cui lumbos onere ulceret, atq; eques armos. ¶ Hinc fit Elumbus, a, um; vel Elumbis, elumbe, quod lūbis caret, ſeu potiùs quod lumbos cōfractos habet, aut invalidos. ἀπόψυχος. Bona enim pars virium in lumbis ſita eſt: ut qui ſoli, nullius alterius oſſis adminiculo, ſuperiorē corporis compagem ſuſtineant. Hinc factum eſt, ut elumbis accipiatur pro debili. Plin. lib. 10. cap. 33: Perdix prægravem, aut elumbem ſeſe ſimulans. ¶ Item delumbis pro molli & effœminato. Perſius Satyr. 1: -ſumma delumbe ſaliva, Hoc natat in labris. ¶ Inde Delumbe carmen, pro laſcivo, minimeq; virili. ¶ Et verbum Delumbo, as, are, delumbem reddere, debilitare. ἐξασθενίζειν. Plin. lib. 20. cap. 4: Hoc fæpè delumbata quadrupeda approbatur. ¶ Delumbare ſententias, per translationem eſt, nervis illas & robore ſuo ſpoliare. Cic. in Orat. Nec minutos numeros ſequens concitet, delumbetq; ſententias.

Lūmbŭlŭs, li, diminut. [ὀσφύδιον, ψοάδιον. Gall. *Petit rable.* Ital. *Picciolo lumbo, arnione, regnone.* Ger. Ein kleine lende. Hiſp. *Pequenna lomo.* Pol *Ledźwinka.* Vng. *Agyékotska.* Ang. *A litle loine.*] Plin. lib. 28. cap. 11: Sicca lippitudo, lumbulis ſuum toſtis, atq; contritis, & impoſitis tollitur.

Lumbifragium, gii, n. ſ. Fractura lumborum. [ψοάγιον. Gall. *Rompure de rable & reins.* Ital. *Rottura de gli arnioni.* Ger. Ein lende bruch. Hiſp. *Quebradura de lomos.* Pol. *Ledźwi przetracenie.* Vng. *Agyék ſzakadás.* Ang. *The breaking of the loines.*] Verbum eſt fictitium, quo uſus eſt Plautus in Amphitr. Nam ſi me irritaſſis, hodie lumbifragium hinc auferes.

Lūmbāgo, Vitium & debilitas lumborum, ut ait Feſtus. ὀσφύος, ἄλγημα.

Lūmbārĕ, Tegmen quo pudenda teguntur. [ערוה *ezór.* αἰδοῖον. Vn. *Berbe.*] Quo verbo uſus Bibliorū interpres in Ieremiā.

Lūmĕn, inis, n. t. Res aliqua ſplendorem diffundens: ita dictū quaſi lucimen. [אור *or.* φῶς. Gall. *Lumiere.* Ital. *Lume.* Ger. Ein liecht Bel Een licht. Hiſp. *Lombre ò lux, qualquiera.* Pol. *Swiatl'oſc.* Vng. *Világoſság.* Ang. *Light.*] Servius in 2. Aeneid. Lumen à luce diſtinguit, quòd in lumine ſit ſplendor, ſed cum fumo: in luce ſolus ſplendor. Virg. 7. Aeneid. -tum fumida lumine fulvo Involvi, ac totis Vulcanum ſpargere tectis. Idem 6. Aeneid. -nec fumea tedis Lumina. Idem 9. Aeneid. -piceum fert humida lumen Teda. Verùm hæc Servii differentia non eſt perpetua Nam & Solem & Lunam, & cætera cœleſtia corpora lumina appellamus, quę tamen fumi omnino ſunt expertia. Alii lumina intelligunt corpora ipſa, lucida, quæ claritatem à ſe diffundunt. Sic Solem ipſum lumen appellant, lucem autem claritatem à Sole profectā. Sed hoc, ut in Sole fortaſſe verum eſt, ita in cæteris locū non habet. Neque enim ſplendorem à candela, lychnóve per ędes diffuſum, ſtatim lucem appellaveris. Lucem itaq; alii uni Solis ſplendori proprium eſſe volunt: aliarumq; rerum claritati nonniſi per abuſum, aut per translationem tribui. ¶ Ponitur aliquando pro luce, ſive die. Cicero pro Rab. Poſthumo: Si te, ſecundo lumine hîc offendero, morieré. Virg. 6. Aeneid. -vix lumine quarto Proſpexi Italiā. ¶ Aliquando pro oculo, quòd oculorum beneficio lumen conſpiciamus. Quint. in Proœm. lib. 6: Prior alterum ex duobus eruit lumen. ¶ Doctorē ac lumen deſiderare, eſt deſiderare rei alicujus difficilis ac obſcuræ interpretationē. Cic. ad Trebat. lib. 7: Qui quanquā plurimi ſunt, doctorē tamen, lumenq; deſiderant. ¶ Lumen ponitur aliquando pro feneſtra, per quam lumen in ædes immittitur. Hinc luminibus obſtruere, eſt ædificando officere luci domus vicinæ, & quæ è regione eſt. Cic. pro Domo ſua: Quum ille negaret, primò ſe luminibus ejus obſtructurū minabatur. ¶ Per translationem quoq; alterius luminibus obſtruere dicimur, quum nominis ejus claritatem obſcuramus. Cicero in Bruto: Catonis luminibus obſtruxit hæc poſteriorū, quaſi exaggerata altiùs oratio. Lumina præferre menti alicujus, id ſignificat, quod vulgò *inſpirare alicuem* dicimus. Cic. antequam iret in exilium: Vos, vos obteſtor dii immortales, qui meæ mentis lumina prætuliſtis, quum conſenſum extinxi conjurationis, arcemq; urbis ab incendio ac flamma liberavi. Lumina civitatis, dicuntur inſignes viri, & clari. Cicero in Catilinam. Oratione 3. in fine: Lumina civitatis extincta ſunt. ¶ Lumina in pictura umbræ opponuntur. Plin. lib. 35. cap. 5: Tandē ſe ars ipſa diſtinxit, & invenit lumen, atq; umbras, differentia colorum alterna vice ſeſe excitante: deinde adjectus eſt ſplendor alius hic, quàm lumen, quē quia inter hoc & umbram eſſet, appellaverunt tonon. ¶ Lumina orationis, ſunt ſententiæ & figuræ, quæ ſuis locis, velut emblemata quædam interjecta, orationem mirum in modum illuſtrant. ¶ Lumen ſoli mutuas, τὸ φῶς ἡλίῳ δανάζεις. Quū docemus doctiſſimum, monemus vehementer prudentem: aue quum conamur exponere quæ per ſe ſunt clariſſima'. Simile huic eſt, quod Quintil. refert: Lumen ſoli inferre. Luminis tremor, & lumen tremulum. Vide STELLA.

Lūmĭno, as, act. p. Illumino, illuſtro. [האיר *heír.* φωτίζω, καταλάμπω. Gall. *Eſclairer.* Ital. *Illuminare, alluminare.* Ger. Leüchten. Hiſp. *Alumbrar.* Pol. *Oſwieczam.* Vng. *Meg világoſitom.* Ang. *To light, or to giue light.*] Martianus: Quos ſtellātibus oculis interſtinctos crebri vibratus ignium luminabant. ¶ Relumino, lumen reddo.

Lūmĭnārĕ, aris, n. t. Ipſum lumē, aut id quod claritatem, ſplendorémve ex ſe diffundit. [מאור *maór.* φωστήρ. Gall. *Lumiere & clarté, luminaire.* Ital. *Lume, luminare.* Ger. Ein liecht. Hiſ. *Lumbrera, ò cuerpo luzio.* Pol. *Swiatl'oſc.* Vng. *Világoſitot, világ.* An. *Light or brightneſſe.*] Hieronymus in Geneſ. Fecit Deus duo luminaria magna, unum ut præeſſet dici, alterum ut præeſſet nocti. ¶ Luminaria per translationem viros eximios, in quibus ſingularis quidā virtutis ſplendor elucet, quiq; ſui ordinis hominibus decori eſt, & ornamento appellavit. Cic 2. Phil. In te aūt, M. Antoni, id decrevit Senatus: & quidē incolumis, nōdū tot luminaribus extinctis, &c. id eſt, tot egregiis viris, qui ſunt lumen & ſplendor, atq; ornamentum Senatus & civitatis.

Lūmĭnōſŭs, a, um, Quod eſt clarū, & apertū. [בהיר *tahór* בהור *bahir.* φωτηρός. Gal. *Plein de lumiere, fort reluiſant & eſclairant.* Ital. *Luminoſo.* Ger. Voll liechts/heiter. Hiſp. *Coſa llena de lumbre.* Pol. *Swiatl'y.* Vng. *Világos.* Ang. *Shyning, full of light.*] Cicero in Orat. Tum ſunt maximè luminoſæ, & quaſi actuoſę partes duę.

Lūnă, lunæ, £p. A' lucendo dicta, quòd noctu ſola luceat: vel certe à Lucina voce conciſa vox formata. [ירח *jaréach.* σελήνη. Gall. *La lune.* Ital. & Hiſp. *Luna.* Ger. Der Mon. Bel. Dte Maen. Pol. *Miesiąc.* Vng. *Hóld.* Ang. *The moone.*] Alii Lunā quaſi lucem alienā dicunt, quòd lumē à Sole recipiat. Cicero in Somnio Scipionis: Ex quibus erat minima, quæ ultima cœlo, citima terris, luce lucebat aliena. Hæc Solis diſcipula, obſequitur curſibus ſupernis, & prout accedit ad Solem, vel recedit à Sole, creſcēs aut ſeneſcēs, diſpēſat lumē, ideoq; ſemper eſt inſtabilis. Ovid. 15. Metam. Nec par aut eadem nocturnæ forma Dianę. Eſſe poteſt uſquam, ſemperq; hodierna ſequēte: Si creſcit, minor eſt: major, ſi cōtrahit orbē. Luna (ut inquit Macrobius) diſpenſationibus ſeptenariis luminis ſui vices ſempiterna lege variando diſponit. Primis ſeptē diebus dimidiata ſemiorbē oſtendit, Græcoq; ſermone διχόμηνος & διχότομος vocatur, quaſi dimidia. Secundis totū orbē cōplet, fitq; pleniluniū, quod Græci πανσέληνον vocant. Tertiis rurſus διχότομος efficitur. Quartis fit totius Lunæ cū Sole, quod interluniū vocant, & ſilentē lunam, & intermēſtruam coitio, Græcè σύνοδος dicitur. Hinc plenilunium, quod eſt, quū luna quintadecima & rotunda eſt, Soliq; ex diametro opponitur. Plin. lib. 18: Quū verò occidente Sole orietur (ſcilicet luna ex adverſo) ita ut pariter aſpiciantur, tunc erit pleniluniū. Interlunium, quum apparere deſierit, & nova fit, & coēunte vel ſilenti luna. Vnde lunæ conjūctio dicitur dies ſilentis lunę. Luna vigeſima, prò vigeſimo die pòſt novam lunam. Plin. lib. 2. cap. 97: Aeſtus idē triduo in mēſe cōſiſtit, ſeptima, octava, nonaq; luna. ¶ Quarta luna nati, ἐν τετράδι γεγονότες, dicuntur qui parum feliciter nati ſunt, ut autor eſt Euſtathius in lib. Ilia. 2: Propterea quòd Hercules hac luna natus feratur, cujus omnis vita voluptatum omnium expers, ac laborum plena fuit. Dici poteſt & in eos qui laboribus ſibi neutiquam frugiferis fatigantur, Herculis

culis videlicet exemplo, qui juvãdis aliis ſudavit, ſibi inutilis.
Lunŭla, diminut. [שהרין *ſaharón.* σελωνίδιον. Gal. *Petite lune.* Ital. *Picciola luna.* Ger. Ein Mönlin. Hiſp. *Pequenna luna.* Pol. *Mieſiąc* ząsk. Vn. *Holdformain* kősönyw. An. *A litle moone.*] Plaut. in epidic., Lunulam, atq; anellum aureolum in digito. Cæterùm hic Plauti locus indicat Lunulam ſive lunulas fibulas eſſe ad lunæ ſimilitudinem factas, quas Græci interpretes Lxx. apud Iſa. cap. 3. μηνίσκους verterunt: Hoc eſt quod ſcribit Hieronym. habere mulieres in lunæ ſimilitudinem bullas dependentes. [Vng. *Kösönyom, kapots.*]
Lūnā. ĭs, are, om. t. Quod ad lunam pertinet. σελωνιαῖος. ut, Lunaris ratio, Lunaris annus. Plin. lib. 15. cap. 39: Lunaris annus, qui menſe uno ſuum efficit curſum. Ovid. 15. Metamor. Cæruleus, & vultum ferrugine lucifer atra Sparſus erat: ſparſi lunares ſanguine currus. Idem 5. Faſt. Sol quoq; cum ſtellis nulla gravitate retẽtus: Et vos lunares exiluiſtis equi. Cic. in Somn. Scipionis: Quã ob cauſam ſummus ille cœli ſtelliferi curſus, cujus converſio eſt incitatior, acuto & excitato movetur ſono: graviſſimo autem hic lunaris & infimus.
Lūnārĭă, æ, f. p. minor à Fuchſio vocatur. [Pol. *Naſyegral'.*] Vetulæ ad phyltra utuntur, ſicuti & opioglosſo. Lege Geſn. de Lunaria minore ſive petrea, ut ipſe cognominat in commentario de admirandis herbis, ubi confutat eos, qui hanc herbulam epipactin vocant.
Lūno, as. are. act. p. In modum lunæ, quando in cornua curvatur, flecto, [σελωνοειδῆ ποιῶ. Gall. *Faire & tourner ou courber en la forme de la lune croiſſant.* Ital. *Torcere à guiſa di luna.* Ger. Nach des Mons geſtalt biegen. Hiſp. *Plegar en guiſa di luna.* Pol. *Wkrąg iakobi mieſiąc ogibam.* Vng. *Meg horgaſitom.* Ang. *To make crooked lyk the moone.*] Ovid. 1. Amor. Lunavitq; genu, ſinuoſum fortiter arcum: id eſt, intendit.
Lūnātŭs, a, um, Quod eſt ad lunæ ſimilitudinem factum, vel quod habet ſpeciem lunæ: [σελωνοειδής, μηνοειδής. Gal. *Cornu comme la lune.* Ital. *Ch' a forma di luna cornuta.* Ger. Geſtaltet oder gebogen wie der Mon: wañ er erſt neuw wordẽ iſt. Hiſp. *Plegado en guiſa de Luna.* Pol. *Wkrąg nagieti, iakmieſiąc na nowie bywa.* Vng. *Holdos, hodhoz haſonlo.* Ang. *Made lyk the moone, horned.*] ut, Lunatum ferramentum: Colum lib. 12. cap. 54: Deinde, ſicut conſueverunt ſalgamarii, decuſſatim ferramento lunato incidito. Tres enim ſunt figuræ creſcentis lunæ: nam modò curvatur in cornua, modò in orbem circumacta, ut quum eſt plena, & Soli adverſa: modò dimidio orbe cæſa: hoc eſt, quum æqua proportione dividitur: & ob id à noſtris *dividua*, à Græcis διχότομος vocatur. Virg. lib. 1. Aeneid. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis Pentheſilea furens. Claſſis lunata, Lucan. libro 3. Cauda lunata delphinorum, Seneca Oedip. Frons lunata vituli, Claudianus de Rapt. Proſerp.
Lūnātĭci, m. ſ. dicuntur qui furore laborant, non illo quidem perpetuo, ſed intervallis quibuſdam recurrente. [οἱ σεληνιαζόμενοι. Gall. *Lunatiques, ou malades par lunes.* Ital. *Lunatici, che impazzano à punti di luna.* Ger. Monſuchtige. Hiſp. *Lunaticos. alunados, locos por lunas.* Pol. *Lunatik, ten ktori na nowie ſzaleie.* Vng. *Hauas.* Ang. *Lunatickes, ſick at certaine tymes of the moone.*] Quod mali genus inde nomen accepit, quod ii qui ipſo interlunio nati ſunt, familiare eſſe conſueverit: ſive quòd ſtatis lunæ ratione intervallis ſoleat reverti. Iulius Firm. 4. Math. Et ſi luna malè fuerit collocata, aut ſpaſticos, aut lunaticos, aut caducos facit.
Lūnāt[illegible], æ, f. p. Herbæ nomen, ſed quam nondum vidi. Mira de ea fabulantur Herbarii quæ tamen ita habeant, ut non inficior, ita eò proclivius crederem, ſi ejus rei periculum aliquod aut feciſſem, aut ab alio vidiſſem. A Mercurio exhibitã primùm, Marſilius Ficinus author eſt libro de Triplici vita 3. capite 14. cæruleis atq; rotundis foliis. Fertur creſcente Luna unum quotidie producere folium, decreſcente Luna deponere, & annos utenti promittere lunares.
Lŭo. luis. lui, n. t. Purificare, exolvere. Hẽdo [חשיב *hoſchíb* שלם *ſchillém* גמל *ghamál* טדה *padháh* גאל *ghaál* כטר *chippér* בקה *nikkáh.* λύομαι Gal. *Payer, ſatisfaire, ſouffrir punition.* Ital. *Purgare, pagare.* Ger. Bezahlen/büſſen Bel. *Betalen* Hiſp. *Laſtarò pagar la pena.* Pol. *Płacę. Zaſtępuie.* Vng. *Meg tizetõk.* Ang. *To paye, ſatisfie, to ſuffer punishment.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Vt tamẽ debito ſupplicio ſcelus lueret: id eſt, debitum ſceleri ſupplicium ſolveret. Dictum putatur à verbo Græco λύω, quod inter cætera ſignificat etiam purgo: aut ἀπὸ τῶ λύειν, quod eſt lavare ſive abluere. ¶ Luere pœnas, eſt dare pœnas, ſeu ferre ſupplicũ. Cicer. Attico li. 3: Itaq; mei peccati luo pœnas. Sic luere ſupplicũ, eſt ſupplicio affici. Iuſtin. lib. 1: Quicunq; capi potuerũt, ſupplicia crucibus luerunt. Luere capite, eſt capite plecti. Liv. 9. ab Vrb. Obſides etiam ſexcenti imperati capite luerunt. ¶ Luere maculas ſanguine, eſt abſtergere, purgare, eluere, & tũm à lavando quidam ductum volũt. Cic. in Verrem, Act 7: Errabas Verres, & vehementer errabas, quum te maculas furtorum & flagitiorum tuorum, ſociorũ innocentium ſanguine lucre arbitrabare. Luere peccata, eſt delictorum ſuppliciam ferre. Liv 8. bell. Maced. Ego tamen, & cum aliis pro dignitate imperii veſtri coactis luere peccata ſua, pacem pepigi. ¶ Luere aliquãdo eſt, precio redemptionis redemptori offerre, ait Bud. Vlp. Qui ſtatus controverſiam patiuntur, non debent per id tempus militare: ſed nec hi qui ab hoſtibus redempti ſunt, priùs quàm ſe luant. Item res oppigneratas ſoluta pecunia liberare. Imperator in Inſtitut. Sed etſi rem obligaram creditori aliquis legaverit, neceſſe habet hæres, eam luere, &c.
Lŭĭtŭr, impersonale, Lucanus lib. 2: hac cæde luatur Quicquid Romani meruerunt pendere mores.
Lŭĭtĭo, onis, f. t. Redemptio, liberatio. [טדיון *pidhjóm* פדיון *pidhjón* שלום *ſchillóm* גאולה *ghoulláh.* λύσις, λύτρα. Gal. *Rachat, payement de rancon.* Ital. *Pagamento che ſi fa per riſcato.* Ger. Bezahlung. Hiſp. *Pagamiento de deſtajo.* Pol. *Zapłata, wykupienie.* Vng. *Meg váltás, kabaditás, meg fizetés.* Ang. *Redemption, payment of ranſon.*] Vlp. de cap. & poſtl. rever. l. Si patre: Si patre redempto, & ante luitionem defuncto, filius poſt mortem ejus redemptionis quantitatem offerat, dicendum eſt ſuum ei poſſe hæredem exiſtere.
Lŭĭtūrŭs, particip. Luitura pœnas puppis, Claud. 4. Panegyr
Lŭĕndŭs, Ovid. 2. Triſt. Scilicet in ſuperis etiã fortuna lueda eſt.
Luto, as, are, frequentativum à luo. [ἐπιτιμᾶν τοῖς ἰδίοις. Vng. *Meg fizetgetõk.*] Habes quî & cujus rei cauſa fecerim Hecatomben, in quo, ut puto, quoniam eſt luere ſolvere, lutavi: id eſt, lui. Ex Nonio.
Lupa, Ricinum, vel Cnici apud Dioſcor. lib. 4. cap. 163.
Lŭpăr, Lupanar, Lupanarius, Luparum, Vide LVPVS.
Lŭpīnus, ni, & Lupinum, pini, ſubſtãtivum, Legumiuis genus eſt omnium amariſſimum, quod ſui circumactu agricolas horas etiam nubilo die oſtendit. [θέρμος. Gall. *Du lupin* Ital. *Lupino.* Ger. Feigbonen/ wolffsſchotten. Hiſp. *El altramuz.* Pol. *ſtonecznik.*] Dictus autẽ putatur lupinus, a lupi natura, quòd non minus terrã appetat, voraxq; illius ſit, quàm lupus, & tellurem adeò amat, ut quãvis frutetoſo ſolo conjectũ inter folia vepresq; ad terram tamen radice perveniat. Vide Plin. lib. 18. cap. 14. Horat. 1. Epiſt. 7: Nec tamẽ ignorat quid diſtent æra lupinis. Vide Eraſmum in Chiliad. Virg. 1. Georg. triſtisq; lupini Suſtuleris fragiles calamos.
Lŭpŭs, lupi, m. ſ. Animal rapax, quod nulli notã nõ eſt. [זאב *zéeb.* λύκος. Gall. *Vn loup.* Ital. *Lupo.* Ger. Ein wolff. Hiſp. *Lobo.* Pol. *Wilk.* Vng. *Farkas.* Ang. *A wolf.*] Hujus fœm. eſt lupa. Ovid. 1. Triſt. Excuſſa eſt avidi dẽtibus agna lupi. Horat. Epod. 15: Dũ pecori lupus, & nautis infeſtus Orion Turbaret hybernum mare. Virg. 3. Georg Quid lynces Bacchi variæ, & genus acre luporum, Atq; canum? Horat. Epod. 6: habitandaq; fana Apris relinquũt, & rapacibus lupis. Virg. 6. Aen. pleno lupus inſidiatus ovili. ¶ Eſt etiam Lupus, piſcis genus, quem Romani olim piſcibus omnibus prætulerũt, eosq; præcipuè, qui in Tyberi inter duos põtes capti eſſent: quos *catillones*: hoc eſt, liguritores vocabãt: metaphora ducta ab hominibus guloſis, & delicatis, quos ideo catillones vocabant antiqui, quòd abſumptis cibis ipſos etiam catillos lingerent. λάβραξ. Eſt enim hic piſcis voraciſſimus, ſtercorũq;, ac latrinarum aviditſſimus ſectator: à nullo ſordium genere temperans. Paulus Iovius in eo libello quẽ de piſcibus Rom. edidit, Spigolã vocari oſtendit: multisq; argumentis eorũ opinionẽ convincit, qui hunc Sturionem eſſe putaverũt. Plin. lib. 9. cap. 17: Poſtea præcipuã autoritatẽ fuiſſe lupo & aſellis Cornelius Nepos, & Laberius poẽta Mimorũ tradidẽre. Luporũ laudatiſſimi qui appellãtur lanati, à candore mollitiaq; carnis. Martial. lib. 13: Laneus Eugani lupus excipit ora Timavi, Aequoreo dulces cum ſale paſtus aquas. Idem lib. 2: Mullum dimidiũ, lupumq; totum. ¶ Itẽ lupus, genus eſt fræni aſperrimi, quod & lupatũ dicitur, a lupinis dentibus, qui inæquales ſunt, quorũ propterea morſus eſt aſperrimus. His frænis utebantur Galli. Ovid. lib. 4. de Triſtibus: Tẽpore paret equus lentis animoſus habenis. Et placido duros accipit ore lupos. ¶ Itẽ Lupus, eſt inſtrumentũ aduncum, quo vaſa quæ in puteũ fortè ecciderunt, extrahuntur. ἅρπαξ Græco vocabulo, & à noſtris *arpago* nominatur. Liv. 8. bel. Pun. In alios lupi ſupernè ferrei injecti, ut in periculo eſſent, ne ſuſpenſi in murũ extraherentur. ¶ Itẽ aranei genus. Plin. lib. 11. cap. 24: Luporũ nomine minumi nõ texunt. ¶ Hoc nomine etiã dicta eſt herba, quæ aſparagi vice mãdi ſolet: quę & lupus ſalictarius appellatur, quòd ſalices ad ſimilitudinem vitis aſcendat. Hanc herbã officinæ vocant *lupulum*, Galli *houbelon*. Ea utuntur Belgæ ad condiendã cerviſiam admiſtis frugibus. ¶ Itẽ lupus (ut Palladius autor eſt) ſerula manubriata vocatur. ¶ Ovem lupo cõmiſiſti, Terent. in Eunucho. Cõcinnè hoc utemur proverbio, quoties ei ſervandũ aliquid committitur, cujus gratia cuſtodẽ magis oporteat adhiberi. Cic. 3. Philip. Etenim in concione dixerat ſe cuſtodẽ futurũ urbis, uſq; ad Calendas Majas ad urbem exercitũ habiturũ. O præclarum cuſtodem ovium (ut ajunt) lupũ. Cuſtósne urbis an direptor

reptor & vexator esset Antonius? Quadrare videtur quoties inimico negotiũ cõmittitur: eiq; qui nobis pessimè velit: propterea quòd lupus & agnus genuino quodã odio dissident. ¶ Lupo agnũ eripere. Plaut. Pœn. Lupo agnum eripere postulant: nugas agunt. Hoc uti possumus proverbio, ubi quis frustra conatur prædã recipere, cui semel manus injecit rapax aliquis. Improbum enim videtur sperare futurũ, ut lupus agnum semel arreptũ amittat. ¶ Lupus est in fabula, proverbium est notissimũ, quo utimur quoties nostro sermoni supervenit is, dè quo loquebamur, & nobis sua præsentia amputat loquẽdi facultatẽ. Proverbium tractum est à lupi natura, quẽ ferũt iis, quos prior aspexerit, vocẽ intercludere. Ad quod alludit Virgil. 9. Aeglog. vox quoq; Mœrim lam fugit ipsa: lupi Mœrim videre priores. ¶ Lupũ auribus tenere, proverbium est, quod in re ancipiti periculosaq; dici solet. Nã qui auribus lupum tenet, nec eum dimittere audet, nec retinere potest sine periculo. Sueton. in Tiberio: Cunctandi causa erant metus undique imminentium discriminum, ut sæpè lupum se auribus tenere diceret. ¶ Lupus aquilã fugit, λύκος ἀετὸν φεύγει. Vbi periculum eminens evitari nõ potest. Aquilam enim, alata quum sit, frustra lupus fugit. ¶ Lupus ante clamorẽ festinat, λύκος πρὸ τῆς βοῆς σπεύδει. Vbi quis admissi cõscius, ultrò timet priusquã accusetur: siquidẽ lupus simulatq; prædã rapuit, mox properat aufugere, ne coorto rusticorum clamore, veniat in periculum. ¶ Ale luporum catulos, θρέψαι λυκιδέας. Proverbium est, teste Theocriti interprete, in eos qui læduntur ab iis, de quib. benemerìti sunt: aut in ingratos. ¶ Lupus hiat, λύκος ἔχανεν. Dicebatur si quis re multum sperata, multumq; appetita frustratus discederet. Ajunt enim lupum prædæ inhiantẽ rictu latè diducto accurrere: quasi frustretur, obambulare hiantẽ. Aristot. in Lysistrata. ¶ In laqueos lupus, ὡς παγεὶς ὁ λύκος. Quum improbus quispiam tandẽ in extremum adducitur discrimẽ. ¶ Ex ore lupi, ἐκ λύκου στόματος. Vbi res quæpiam præter spẽ recipitur, quæ jam planè perisse videbatur. ¶ Vt lupus ovem amat, ὡς λύκος ἄρνα φιλᾶ, qui sui cõmodi gratia simulat amorem: nã is vulgò dicitur amor, quum revera sit odium. Socrat. in Phædro. ¶ Lupus pilum mutat, non mentem, ὁ λύκος τὴν τρίχα, ἀ τὴν γνώμην ἀλλαττει. Senecta canitiẽ affert improbis, nõ item aufert malitiam.

Lupus, li, Salictarius memoratus à Plinio vulgariter *lupulus*. Græci hodie vulgò *Bryon* dicunt, nimirum, à Bryoniæ similitudine. Vtuntur eo ad coquendam cervisiam. [Pol. *Chmiel.* Vng. *Komlo.*]

Lŭpă, lupæ, f. p. [λύκαινα. πόρνη. Gal. *Louue, paillarde publique.* Ital. *Lupa, bagascia, putana.* Ger. Ein wölffin. Hisp. *Loba ò la puta del burdel ò ramera.* Pol. Wilczica. Vng. *Nőstény farkas.* Ang. *A she wolf, a common hoore.*] Plin. de Viris illust. Ad vagitum lupa accurrit, eosq; uberibus suis aluit. Ovid. lib. 3. de Arte amandi: rapidæ tradis ovile lupæ. ¶ Ponitur tamen quandoque pro meretrice, quòd ut lupa edendi, ita hæc quæstus appetens sit. Plaut. in Epid. Devorarunt mores virgini longè, ac lupæ. Cicer. pro Milone: Ille qui semper secum scorta, semper exoletos, semper lupas ducebat.

Lŭpānăr, penult prod. n. t. Prostibulum, ganeum, in quo lupæ: hoc est, meretrices prostant. [πορνεῖον, χαμαιτυπεῖον. Gall. *Bourdeau.* Ital. *Chiasso, bordello.* Ger. Ein Hurenhauß. Bel. Een Hoerhuys. Hisp. *El burdel.* Pol. *Zamtuz.* Vng. *Bordély ház.* Ang. *A brothels house, the common stewes of baudrie.*] Quintil. lib. 7. cap. 4: An deprehẽsus in lupanari cum aliena uxore, adulter sit, quæritur. Iuvenal. Satyr. 6: Intravit calidum, veteri centone lupanar. Oblitum lupanar, Catullus.

Lŭpānārĭum, arii, n. s. Lupanar. [πορνοβοσκεῖον. Vn. *Bordély ház.* An. *A brothels house.*] Vlpian. de Petit. hæred Licet à lupanario præceptæ sint. Nam & in multorum honestorũ virorum prædiis lupanaria exercentur.

Lŭpānārĭs, & hoc re, om. t. ut, infamia lupanaris, apud Apuleium, pro spurca & fœda fama, qualis esse solet meretricibus. [χαμαιτυπικός. Gall. *De bourdeau.* Ital. *Di bordello.* Ger. Das des Hurenhauß ist. Hisp. *Cosa de burdel.* Pol. Zamtuzy. Vng. *Bordelybeli.* Ang. *Of a brothels house.*] Ambros. Cum meretricibus scortabetis in contubernio lupanari.

Lŭpōr, aris, ari, d. p. Scortari, meretricari. [זנה *zanáh.* πορνεύειν. Vn. *Bordélyoskodom, paráználkodom.*] Turpilius apud Nonium: Qui cum meretrice per vias habitu nostro lupatur. Antiquũ.

Lŭpārĭus, rii, Qui venatur lupos. [λυκηγέτης. Gall. *Chasseur de loups.* Ital. *Cacciatòre de lupi.* Ger. Ein wolffsjäger. Hisp. *Cacador de lobos.* Pol. Wilkoł owiec. Vng. *Farkas vadasz.* Ang. *That hunteth wolfes.*] Servius in comment. Georg. Cõstat enim luparios carnibus tinctis veneno lupos necare.

Lŭpātum, ti, n. s. lupus pro fræno asperrimo. [χαλινός. Gall. *Vn mors de bride fort rude, vn frein fort aspre.* Ita. *Morso, aspero, duro.* Ger. Ein scharpff gebiß wie man es den Rossen eyntegt. Hisp. *El freno de la brida ò de cosioja.* Pol. Wędzidło. Vng *Kemény zabola.* Ang. *A sharpe bitte for an horse.*] Virg. 3. Georg. -pressiq; negabunt Verbera dura pati, & duris parẽre lupatis. Dicta lupata (ut Servius inquit) à lupinis dentibus, qui inæquales sunt: unde & eorum morsus vehementer obest. Ovid. 1. Amor. Eleg. 2: Asper equus duris confunditur ora lupatis.

Lŭpīnŭs, a, um. Quod est lupi. [λυκεῖος. Gall. *De loup.* Ital. *Lupino, di lupo.* Ger Das des wolffs ist, oder von einem wolff. Hisp. *Cosa perteneściente à lobo ò loba.* Pol. Wilczy. Vng. *Farkashoz való.* An. *Belonging to a wolf.*] Cic. in Catil. Quem inauratũ in Capitolio parvum atq; lactantem uberibus lupinis inhiantem fuisse meministis. Plin. lib 18. cap. 11: Lupino quoq; adipe, vel medulla suum fricari oculos contra lippitudines præcipiunt.

Lūrā, (inquit Festus) Os culei sive utris ab antiquis dicebatur.

Lurco, as, Cibum cum aviditate nimia sumo. [λαφύσσω. Gall. *Gourmãder, manger auidemmẽt.* Ital. *Tragugiare* Ger. Geitig fressen/schlemmen. Hisp. *Tragar, mucho.* Pol. *Łakomie czynm.* Vng. *Tobzodom, toltelődőm.* Ang. *To eat gredely lik a glutton.*] Pompon. Syris, apud Nonium: Lardum lurcabat lubens.

Lūrcŏr, aris, d. p. Idem. [Vng. *Tobzodom.*] Lucil. Satyr. 2: Vt lurcaretur laridum & carnaria furtim.

Lūrcōnēs, m. t. Dicti sunt gulosi, & bonorum suorum cõsumptores, comedones, edaces. [λίχνοι. Gall. *Gourmands, qui dependent tout leur bien en gourmandise.* Ital. *Tragugiotori, golosi.* Ger. Schlemmer / Prasser / die jhr Hab vnd Gut vnnutzlich verdempffen. Hisp. *Golosos ò glotones.* Pol. *Marnotrawci.* Vng. *Tobzodo, nagy ebetű.* Ang. *Gluttones, gulliguttes.*] Plaut in Persa: Perenniserve, lurco, edax, furax, fugax. Lucil. Satyr. li. 8, ut citat Nonius: Edite lurcones, comedones vivite ventres. Sueton. de clar. Gram. cap. 15: Lastaurum & lurconem, & nebulonem, popinonemq; appellans, & vita scriptisq; monstrosum.

Luridus color, Vide FVLVVS.

Lūrĭdŭs, a, um, pen. cor. Quicquid est supra modum pallidũ, quasi loridum, seu loro percussum, & lividum factũ. [ירקרק *jerakrák.* ὠχρὸς, πελιδνός. Gall. *Fort pale & comme batu & meurtri d'escorgees, blaffard.* Ital. *Pallido molto.* Ger. Gantz bleich. Hisp. *Cosa de color amarillo.* Pol. *Barzo bl'adi.* Vng. *Kek.* Ang. *Pale as beaten with whippes, wanne.*] Horat. lib. 3. Carm. Mœretq; partus fulmine luridum Missos ad orcum. Ovid. 1. Metamor. -Luridæ terribiles miscẽt aconita novercæ. Horat. 4. Carm. 13: -& refugit te, quia luridi Dentes, te quia rugæ turpãt & capitis nives. Ovid. 15. Metamor. -solis quoq; tristis imago Lurida solicitis præbebat lumina terris.

Lūrŏr, oris, m. t. Pallor, color subflavus. [ירקון *jerakon.* ὠχρότης. Gall. *Palleur.* Ital. *Pallidezza* Ger. Bleiche/todtenfarb. Hisp. *Amarillez.* Pol. *Blada barwa.* Vng. *Sargaság.* Ang. *Paleneße, wanneße.*] Lucret. lib. 4: Lurida præterea fiunt, quæcunq; tuentur Ai quati: quia luroris de corpore eorum Semina multa fluunt simulachris obvia rerum.

Luscĭnĭă, niæ, f. p. Avis cantus suavitate præcellẽs, quæ & philomela appellatur: ita dicta, ut volunt, quòd lugens canat, aut certè quòd canat ante lucem. [ἀηδών. Gal. *Roßignol.* Ital. *Roßignolo, lusignuolo.* Ger. Ein Nachtgall. His. *Ruysennol.* Pol. *Słowik.* Vng. *Fwlemile.* Ang. *The nightingale.*] Plin. li. 10. cap. 29: Luscinii diebus ac noctibus cõtinuis quindecim garrulus sine intermissu cantus dẽsante se frõdium germine, nõ in novissimũ digna miratu ave. Poëtæ fabulantur Philomelã à Tereo violatam, in hanc avẽ fuisse mutatam, ad quam fabulam alludit Martial. li. 14: Flet Philomela nefas incesti Tereos, & quæ Muta puella fuit, gărrula fertur avis. Ob eandẽ causam & Atthis dicitur. Fuit enim Philomela patria Atheniẽsis, Pandionis regis filia. Martialis lib. 6: Sic ubi multisona fervet sacer Atthide lucus. Animadvertendum cõtrà, plures, qui hanc fabulam tradiderunt, existimasse Gorgiam Philomelam in hirundinẽ. Prognem sororẽ ipsius in luscìniam cõversam fuisse: quam etiam opinionẽ sequutus est Marcus Varro, Luscinìola luctuosè canere existimatur, atq; esse ex Attica Progne in luctu facta avis. Et Virgil. Aeglog. 6: Quas illi Philomela dapes. Ex comment. Petri Victorii in 3. li. Rhetoricorum Aristot. Nec quantum luscìniæ dormiunt, ὅσον ἀηδόνες ὑπνώουσιν. In eos convenit, qui somni sunt parcissimi. Luscìniæ minimum dormire feruntur, vel propter Itin extinctum, vel propter timiditatẽ. Potiùs dictum videtur, quòd luscìniæ vernis mensibus per omnem ferè noctem perpetuo cantu garriant.

Lūscĭnĭŏlă, diminutivum. [ἀηδονίς. Gall. *Petit roßignol, roßignolet.* Ital. *Picciolo lusignuolo, lusignoletto.* Ger. Ein kleine nachtgall. Hisp. *Pequenno ruyseñol.* Pol *Słowicyk.* Vng. *Fwlemiléske.* An. *A litle nightingale.*] Plaut. in Bacc. Pol ego quoq; metuo luscìniolæ ne defuat cantio.

Lūscĭtĭōsŭs, sive luscitiosus, m. s. is dicitur, teste Nonio, qui ad lucernam non videt. [μυωψ. Gall. *Qui a courte veuë.* Ital. *Che ha corta vißa.* Ger. Vbersichtig/ ein blinzaug / der bey dem liecht nichts gesicht. Hisp *El que no vee si non con poca luz.* Pol. *Cziemnich oczy, albo ślepa przy świecy.* Vng. *Vaklátás gyertyánál nemlato.* Ang. *Poore blind.*] Varro disciplinarum lib. 8. ut citatur à Nonio, Vesperi nõ videre quos appellant luscìosos. Idem etiam Andabatis,

Aedepol

Aedepol idem cæcus, non luſcioſus eſt. Budæus in annot. luſcioſos, ſive luſcitioſos eos dici exiſtimat, qui propius admota oculis vident: remota verò nō: quod genus homines res intuendas oculis ſeiè cōtingere ſolent, & limis etiam clauſisq; oculis aſpicere, eoſdemq; à Græcis μύωπας vocari ait.

Luſcitus, a, um, μύωψ, Qui hebeti viſus eſt, & qui meliùs noctu quàm die videt.

Luſcus, ſci, m. ſ. Qui altero captus eſt oculo: [ἑτερόφθαλμος. Gal. *Louſche.* Ital. *Loſco.* Ger. Einäugig. Hiſp. *Tuerto, menguado de vn ojo.* Pol. *Iedno oki.* Vng. *Egy ſzemw, kanſal.* Ang. *That hath bot one eye, poore blind.*] qualis fuit Annibal, de quo Iuvenal. Satyr. 10: Quum Getula ducem geſtaret bellua luſcum. Cic. lib. 2. de Orat. Et tamen id dixit, quod in omnes luſcos conveniret. Martial. lib. 8: Oculo Philenis ſemper altero plorat: Quo fiat iſtud quæris modo? luſca eſt. ¶ Compoſitum Ehuſco, as, quod eſt luſcum facio, & oculum eruo, πηρόω. Scribit Iulianus Iureconſultus Aquilia lege teneri cum, qui eluſcaverit diſcipulum in diſciplina.

Luſio, vide Ludo in LVDVS.

Luſito, vide Ludo in LVDVS.

Lūſtrum, ſtri, n. ſ. Ferarum habitaculum in ſylvis., latibulum, latebræ, à luto, ut Servius putat, eò quòd apri ſuesq; ſylvestres in lutoſis ferè locis ſua habeant cubilia. [סתר *ſether* סבך *ſōbech.* καταλεκτρον, καταδυσεις. Gall. *Caverne où ſe retirent les beſtes ſauvages és bois.* Ital. *Habitatione di fere, caverna done ſe ritranno gli animali ſaluatichi.* Ger. Ein hüte der wilden thieren. Bel. Een hol. Hiſp. *Lugar de las fieras.* Pol. *Iaskinia dzikich zwierząt.* Vng. *Barlang.* Ang. *A caue or denne where wyld beaſtes haunteth.*] Alii putant luſtrum per antiphraſin dictum, quod minimè ſit luce illuſtratū, ſed obſcurum & immundum. Virgil lib. 2. Georg. Non abſunt illis ſaltus ac luſtra ferarum. ¶ A qua ſimilitudine ii, qui in locis abditis ac ſordidis deſidiæ & ventri indulgent, in luſtris agere vitam dicūtur. Propter quod & luſtra dicuntur popinæ & lupanaria, ubi ſcorta deliteſcunt. τὰ περιῤῥῶτα, τὰ περιῤῥοσυκεῖα. Cicer. 2. Philip. Quum omnes impuritates impudica in domo quotidie ſuſceperis, vino luſtriſq; cōfectus. Idem Caſſio: Quę autem in luſtris & in vino commentatio potuit eſſe? ¶ Luſtrum item dicebatur ſacrificii quoddam genus, quo urbis luſtrandæ gratia, ſus, ovis & taurus immolabantur. Liv. lib. 2: Omnes centuriæ & equites in Campum Martium convocati, ſue, ove, tauro cæſis immolarunt: quod luſtrū eſt dictum, ſicq; à ſacrificio illo cenſus obtinuit nomen luſtri. Luſtrum autem quemadmodum Varro eſt autor à luendo dicitur: id eſt, ſolvendo, quòd quinto quoq; anno vectigalia per cenſores locata perſolvebātur, & à civibus tributa cōferebantur. ¶ Quia verò cenſus ipſe ſive luſtrum quinto quoq; anno habebatur (quo temporis ſpatio durabat Cenſorū magiſtratus) invaluit conſuetudo ut Luſtri appellatione ſpatium quinq; annorum appelletur: quod *Olympias* apud Græcos dicitur: id eſt, quinquenniū: ita tamen ut quadriennio exacto, quinto quoq; anno ineunte, luſtrum peractum intelligatur. [ἡ πεντετηρία, ἡ πενταετηρὶς, πεντετηρὶς. Gall. *Eſpace de cinq ans.* Ital. *Spacio di cinque anni.* Ger. Ein zeit fünff jar begreiffend. Hiſp. *Eſpacio di cinco annos.* Pol. *Czas wichodzący na pięć lat.* Vng. *Öt eſztendő.* Ang. *The ſpace of fyue yeares.*] Plin. lib. 2. cap. 47: Omnium quidem (ſi libeat obſervare minimos ambitus) redire eaſdē vices quadriennio exacto Eudoxus putat, non ventorum modò, verùm & reliquarum tempeſtatū magna ex parte. Et eſt principium luſtri ejus ſemper intercalari anno Caniculę ortu. Intercalarem annum dixit, quem biſſextilem dicimus. Vlpian. de rebus cred. Nam etſi colonus poſt luſtrum completum fructus perceperit, condici eos conſtat. Tacitus ſecundum luſtrum dixit, ut ſecundam Olympiadam, de ludicro quinquennali loquens Romæ inſtituto. Hæc Budæus.

Lūſtro, as, act. p. Perago, ambio, circumago, obeo, viſo. [סבב *ſabáb* סחר *ſachár.* περιπολέω, περίειμι, περινοστέω. Gal. *Enuironner, tournoyer.* Ital. *Circondare.* Ger. Durchgehen/vmbgehen/beſchauwen. Hiſ. *Andar en derredor de lugar.* Pol. *Przegladam, w patrzuie.* Vng. *Bé iarom, el ſzőmlelőm.* Ang. *To enuironne, to go about.*] Lactant. lib. 2: Sed luna quæ orbem illum ſignifervm triginta dierum ſpatio luſtrat. Cic. lib. 5. de Finib. Cur ipſe Pythagoras & Aegyptum luſtravit, & Perſarum magos adut? Virgil. lib. 3. Aeneid. -quò tutior hoſpita luſtres Aequora & Auſonio poſſis conſidere portu. Idem lib. 4. Georg. Arvaq; Riphæis nunquā viduata pruinis Luſtrabat. ¶ Interdū ſignificat expiare. [כטר *chippér* נקה *nikkáh.* ἁγνίζειν, ἀποκαθαίρειν. Gall. *Purger.* Ital. *Purgare.* Ger. Reintgen. Hiſp. *Purgar, alimpiar.* Vng. *Meg tiſztitom.* Ang. *To purge.*] Liv. lib. 3, ab Vrbe: Ibi inſtructum exercitum ove, ſue, tauris tribus luſtravit. Virgil. 5. Aeglog. -& quum ſolennia vota Reddemus nymphis, & quum luſtrabimus agros. Idem libro 6. Aeneid. Idem ter ſocios pura circumtulit unda, Spargens rore levi, & ramo felicis olivæ, Luſtravirq; viros, dixitq; noviſſima verba. ¶ Interdū idem eſt, quod circumquaque aſpicio, circumſpicio, oculos circumduco, περιβλέπω. Virg. lib. 8. Aeneid. -ille os, oculosq; loquentis Iamdudum & totum luſtrabat lumine corpus. ¶ Luſtrare animo id eſt, perpendere & examinare. ἐξετάζειν. Cicer. lib. 3. Offic. Sed quum omnia ratione atque animo luſtraveris. ¶ Interdum luſtrare accipitur pro ſequi, ἀκολουθῶ. Virgil. 2. Aeglog. At mecum raucis, tua dum veſtigia luſtro: Sole ſub ardenti reſonant arbuſta cicadis. ¶ Interdum patefacere, illuſtrare, illuminare, aperire. φωτίζειν, λαμπρύνειν. Virg. 3. Aen. Poſtera Phœbea luſtrabat lampade terras Orta dies. ¶ Luſtrare exercitū: id eſt, recognoſcere, recenſere. [טקד *pakádh.* ἐξετάζειν.] Cæſar lib. 7. bel. Gall. Legionibusq; omnibus ex hybernis ad fines Treverorū evocatis, eò profectus eſt, ibiq; exercitum luſtravit. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt Colluſtro, illuſtro, perluſtro, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Lūſtrŏr, aris, paſſivè, Purgor, expior, dīis reconcilior. [Vn *Meg tiſztitatom.*] Ovid. lib. 13. Metamorph. - ego luſtror ab illis, Et purgante nefas novies mihi carmine dicto, Pectora fluminibus jubeor ſupponere centum. Idem lib. 10. Metam. -magico luſtrabere ritu. Virgil. lib. 3. Aeneid. Luſtramurq; Iovi, votisq; incendimus aras Vbi Serv. Aut luſtramur: id eſt, purgamur, ut Iovi ſacra faciamus aut certè luſtramur Iovi: id eſt, expiamur.

Lūſtrŏr, aris, d. p. Scortor, in luſtris & lupanaribus verſor, lupor. A luſtris, quæ interdum pro meretricū latibulis accipiūtur. [זבה *zanáh.* πορνεύω. Gall. *Hanter le bordeau, bordeler.* Ital. *Pittaneggiare.* Ger. Hurey treyben/ zu böſen heüſeren gehen. Hiſp. *Andar por las puterias.* Pol. *Po Zamtuziech ſie tul'uke.* Vng. *Paraznalkodom, bordélyoskodom.* Ang. *To haunt the brothels houſe or bauderie.*] Plaut. in Pſeud. Luxuriantur, luſtrantur, comedūt quod habent. Plaut. item in Caſin. Vnde is nihil: ubi luſtratus? ubi bibiſti?

Lūſtrātŭs, participium, Purgatus, expiatus: [מכטר *mechuppár.* κεκαθαρμένος. Gall. *Purgé & nettoyé.* Ital. *Purgato.* Ger. Gereiniget. Hiſp. *Ampiado por ſacrificio.* Pol. Oczyszczony. Vng. *Meg tiſztitatot, ſzenteltetet.* Ang. *Purged, cleanſed.*] ut Luſtratum atq; purgatum Capitolium, Liv. lib. 2. ab urbe. Martial in præfat. libr. 8: Meminerit nonniſi religionis purificatione luſtratos accedere ad templa debere. Corpus luſtratum divino odore, Ovid. 14. Metamorph.

Lūſtrātĭo, verbale, f. t. Circuitio, peragratio. [περιόδευσις. Gall. *Aller à l'entour, tournoyement.* Ital. *Il torniare, l'andare quà & là.* Ger. Das vmbgehn/ das hin vnd her gehn. Hiſp. *Andadura en der. cedor.* Pol. *Przepatrowanie.* Vng. *Meg iaras, ſzőn leles.* Ang. *A compaſſing or going about.*] Cicer. 2. Philip. Quæ fuit ejus peragratio itinerum? luſtratio municipiorum? ¶ Ponitur & pro ſacrificio expiationis. [כטר *chippúr.* ἁγνισμὸς, καθαρσμός. Gal. *Purgation.* Ital. *Purgatione.* Ger. Ein reinigung durch etwas opffer. Hiſp. *Purgacion.* Pol. *Offiarowanie.* Vng. *Meg tiſztitas, ſzenteles.* Ang. *A purging by ſacrifice.*] Colum. lib. 2. cap. 28: Hoc loco certum habeo, quoſdam, quum ſolennia feſtorum præcenſuerim, deſideraturos luſtrationum, cæterorumq; ſacrificiorum, quæ pro frugibus fiunt, morem priſcis uſurpatum.

Luſtrātŏr. [περιοδευτὴς. Vn. *Szőmlélő, el niző, el iaro, budoſo.*] Apuleius in Apologia: Hercules luſtrator orbis, pugnator ferarū, gentium domitor.

Lūſtrāmĕn, inis, n. t. Luſtratio. [Vn. *Meg tiſztitas, ſzenteles.*] Valerius lib. 6 Argonaut. Semineces q; duces inter ſua tela, ſuosque inter equos ſævam miſero luſtramine verſant Cōgeriem.

Lūſtrāmĕntum, ti, n. ſ. [Vng. *Ki tiſztitas, bwbaio tiſztogatas.*] Purgatio facta per veneficium, aut ſacrificium, aut incantationem, à luſtrando dictum. Marcel. ad leg. Cornel. de Venef. & ſicar. l. ejuſdem. Si, quis, *inquit*, luſtramenti cauſa dederit cantharides.

Lūſtrālĭs, ſtrale, om. t. Quod luſtrandi: hoc eſt, purgandi, ſeu expiandi vim habet. [ἁγνιστικὸς, καθαρτικός. Gall. *Purgatif.* Ital. *Purgatiuo.* Ger. Das zu der reinigung/ oder verſünung gehört. Hiſp. *Coſa para alimpiar.* Pol. *Dotczyszczenia zpoſobni.* Vng. *Szenteló.* Ang. *Purgatiue.*] Vnde aqua luſtralis dicitur, quæ à ſacerdote luſtrationis: hoc eſt, purgationis cauſa aſpergebatur. Ovid. 3. de Ponto: Spargit aqua captos luſtrali Graia ſacerdos. Sic Luſtrale ſacrificium dicitur, quod luſtrationis cauſa fit. Liv. lib. 1: Sacrificium luſtrale in diem poſterum parat. Luſtralia exta, veteres dixerunt præpinguia: eò quòd luſtralis: id eſt, quinquennalis bos dicitur eſſe perfectę ætatis. Adi vocem MOLA, ubi certa hujus rei ratio redditur.

Lūſtrĭcŭs, a, um, Luſtralis. [καθαρτικός. Vng. *Szentelő tiſztito.* Ang. *Perteining to purging o making holy.*] Vnde Luſtrici dies infantium appellantur: puellarum octavus, puerorum nonus: quia his infantes luſtrantur, & nomina eis imponuntur Hæc Feſtus. ¶ Et qui eos luſtrant, luſtratores vocantur, & fœminæ luſtratrices: & qui luſtrantur, luſtrati nominantur.

Luſtrĭfĭcŭs, a, um, idem quod luſtralis: [ἁγνιστικός. Vng. *Szentelő tiſztito.*] ut, Cantus luſtrificus, Valer. 3. Argon.

Lusŭs, vide Ludo in LVDVS

Lutamentum, Lutarius, vide LVTVM.

Lūtĕŏ,æ,f.p. Herba est in aquosis & palustribus locis nascens, flore rufo vel aureo, cauliculos spargens cubitales, eoq; majores, quorū è geniculis folia exeunt graciliа, salicis foliis non dissimilia. λυσιμάχιον quibusdā. Rustici *Cornicolam* vocant, pannorum infectoribus hoc nomine notissimam, qui cærulei coloris pannos ei incoquentes, colorem viridem efficiunt. Nam ex flavi cæruleiq; commistione viridis color emergit. Quatione olim etiam adulterinam chrysocollam conficiebant, lutea herba cæruleo subtrita Plin. lib. 33. cap. 5: Luteam putant à lutea herba dictam, quam ipsam cæruleo subtritam, pro chrysocolla inducunt, vilissimo genere atq; fallacissimo.

Lūtĕr, eris, penult prod. [λυτήρ. Vng. *Borelegyisteni valo edény.*] Vasis genus est (ut quidam existimant) quo vinum diluitur: cujus meminit Hieronymus in Iovinianum. ¶ Alii hoc nomine pelvim significari arbitrantur, aut certè vas in quo vasa abluuntur. Quibus etiam vocis ipsius etymon suffragari videtur, quòd ἀπὸ τῆ λύσιν: hoc est, à lavando deducitur. [Vng. *Medencze.*] ¶ Vnde & λυτηρίον deminutum inde nomen vasis genus est, Iulio Polluci, in quo calces abluuntur. [Vng. *Pohar es kanna mosó edény.*]

Lutescere, Vide LVTVM.

Lūtĕŭs, tea, teum, prima syllaba producta, Quod est coloris rufi, sed dilutioris. [צָהֹב *tsahób.* ὠχρός. Gall. *Iaune.* Ital. *Di color d'oro, giallo.* Ger. Gelb/oder gelbfarb. Bel. Doryer verwe/geud gheel. Hisp. *Cosa de color amarillo.* Pol. *Zol'tawi.* Vng. *Verbenyós, sárga.* Ang. *Pale yealow lik the yelke of an egge.*] Vnde Luteum ovi, dicimus pro vitello, qui albumine ambitur. ¶ Hujus nominis primitivum est lutum priore syllaba producta, quo nomine herba quædam significatur, croceo colori tingendo idonea, quam & luteam nominat Plinius, ut paulò pòst latiùs fusius dicturi. Hoc colore nuptialia vela, quæ flāmea vocabant, olim tingebantur. Plin. lib. 21. cap. 8. Lutei video honorĕ antiquissimum, in nuptialibus flammeis totum fœminis concessum. Lucanus lib. 1 Lutea demissos velarunt flammea vultus.

Lūtĕŏlus, diminut. [ὑπόχρους. Gall. *Vn peu saune.* Ital. *Alquanto giallo.* Ger. Gälblechtig. Hisp. *Vn poco de color amarillo.* Pol. *Zol'cziuchni.* Vng. *Verbenyós, sárgaska.* Ang. *Somewhat yealow, yealowyh.*] Virg. 2. Aegl. Mollia luteola pingit vaccinia caltha. Colum. lib. 12. cap. 47: Oliva pausea vel orchita, quum primùm ex albo dulcoratur, fitq; luteola.

Lūtĕŭs, priore correpta, Vide LVTVM, priore correpta.

Luto, as, vide LVTVM.

Lutra, æ, f.p. Animal est ex iis, quę Græci ἀμφίβια vel ἔνυδρα vocant, simile fibro, sola cauda ab eo differens. ἔνυδρις Herodoto. Nam fiber piscis caudam habet. [Gall. *Vn Loutre.* Ital. *Lodra.* Ger. Ein otter Hisp. *Nutria.* Pol. Wydra. Vn *Vidra* An *An otter.*] Plin. li. 8 cap. 30. de fibro loquēs: Cauda piscium iis: cætera pars lutræ. Vtrūq; aquaticum, utriq; mollior pluma pilus.

Lūtum, ti, pen. correp. n. s. Cœnum. [חֹמֶר *jaúm* דִּיד *tit* בֹּץ *bots.* πηλός. Gall *Boue, fange.* Ital. *Fango, loto.* Ger. Kōt/taat/teim. Bel. Leem/slyck. Hisp. *Lodo.* Pol. *Bl'oto.* Vng. *Sár.* Ang. *Claye, dirte.*] Iuvenalis Satyr. 6: Compositiq; luto nullos habuêre parentes. Horatius lib. 1. Epist. 2: Vixisset canis immundus, vel amica luto, sus. ¶ Per translationem dixit, Fictus ex argilla & luto homulus, Cic. in Pisonem. Volutatus in luto totius corporis vestigiis Verres, 6. Verr Tibullus lib 1. Elegia 4: Fictilia antiquus primùm sibi fecit agrestis Pocula, de facili composuitq; luto. ¶ In eodem luto hæsitare: id est, in eodem statu, eodemq; periculo manere. Terentius in Phormione: quid nunc porrò? Quid fiet? in eodem luto hæsitas, versuram solvis Geta: præsens quod fuerat malū, in diem abiit, plagæ crescunt. ¶ Huic penè contrarium est Extra lutum pedes habes, ἔξω τῆ πηλῆ πόδας ἔχεις: hoc est, emersisti è periculo, aut extra periculū constitutus es. A viatoribus sumptum. ¶ Lutum luto purgare, πηλῷ πηλὸν καθαίρεσθαι, dicitur ubi res sordida sordibus tollitur: hoc est, quum sordes non tolluntur, sed aut mutantur, aut augentur etiam. Apollonius. ¶ Per translationem Plautus in Persa lenonem vocat lutū. Possum, *inquit*, te facere, ut argentum accipias, lutum? Quemadmodum Cicero sæpè Antoniū & Pisonem vocat cœnum.

Lūtĕŭs, a, um, prima syllaba correpta, Quicquid ex luto confectum est: [πηλόδης. Gall. *Fait de boue ou de mortier, de terre.* Ital. *Di terra, di lotto.* Ger. Leimin/das auß kōt gemacht ist. Hisp. *Cosa toda de lodo.* Pol. *Bl'otem ubl' prout* Vng. *Sárbol valo.* Ang. *Made of clay.*] ut, Luteus paries, lutea vasa. Ovid. lib. 1. Fast. ignotaq; prodit hirundo, Et luteum celsa sub trabe fingit opus. ¶ Per translationem luteum dicimus, quicquid vile est, & nullius pretii. Plaut. in Pœn. Neq; perjurior, neq; pejor alter usquā est gentiū, Quàm herus meus est, neq; tàm luteus, neq; tàm cœno collitus. Idem in Truc. Blitea & lutea est meretrix, nisi quæ sapit in vino ad rem suā. Cic. 6. Verr. Tum illos cœpisse Prętori dicere, putasse id se, quod audissent, alicujus pretii scyphos esse Pamphilii: luteum negotium esse, non dignum quod in suo argento Verres haberet:

Lūtōsŭs, a, um, Cœnosus, luto plenus, vel luto infectus, lutulentus. [πηλώδης. Gall. *Boueux.* Ital. *Fangoso.* Ger. Lāutechtig/kaatechtig. Hisp. *Lleno de lodo.* Pol. *Bl'otnisty.* Vng. *Sáros.* Ang. *Full of dyr.*] Pand. lib 18 cap 19 Lutosam terram ne tangito. Colum. lib. 12. cap. 54: Raporū quam rotundissima sumito, eaq; si sint lutosa, detergito, & summam cutem novacula decipito.

Lūtŭlentus, a, um, Lutosus [πηλώδης, ῥυπόδης. Vng. *Sáros.* Ang. *Durte.*] Colum lib. 2. de Arboribus cap. 12: Lutulentam terram neq; arare, neq; fodere oportet. Declamat. in Salust. Itaq; nihil aliud fudet, quàm ut lutulentus sus cum quovis volutari. Horat. 1. Serm. Satyr. 5. de Luciho: Quum flueret lutulentus, erat quòd tollere velles.

Lūto, as, act: p Luto inficio, sive oblino. [πηλόω. Gall. *Enduire ou faire de boue.* Ital. *Infangare.* Ger. Mit leim oder kāt bestreichen/mit kāt oder kaat mawren. Bel. Leymen. Hisp *Enlodar con lodo.* Pol. *Glinam oblepiam.* Vng. *Bé sározom.* Ang *To defile with clay.*] Cato de Re rust. cap 92: Postea conspergito amurca bene omne quod lutaveris. ¶ Ponitur etiam pro maculare. Mart. lib. 14: Ne lutet immundum nitidos ceroma capillos.

Lūtātŭs, Particip. [Vng. *Bé sározot, sarozlatot.*] Lampridius in Heliogab. Sed ubi primùm lutati sunt tituli statuarum, milites omnes exarserunt.

Lūtēscĕre, Significat luteum fieri, & in luti morem molliscere. [πηλόομαι. Gal. *Se conuertir en boue* Ital. *Diuenir fango.* Ger. Zu kaat werden/vnd werden wie der kaat Hisp. *Ser enlodado.* Pol. *Zbl'otowanie obracza sie, bl'otniec.* Vng. *Sárra, lenni, sár mogyorá meg lesz dni.* Ang. *To waxe clay or lykuy.*] Colum. lib. 8. cap. 17: Nam quæ limo, cœnoq; lutescunt, ut antè jam dixi, conchyliis magis & jacentibus apta sunt animalibus. Nonius ex Poëta Vetere: Sanguine diluitur tellus, cava terra lutescit.

Lūtāmentum, ti, n. s. Paries, aliúdve opus ex luto cōfectum, lutóve oblitum. [πήλωμα. Gall. *Chose faite de terre ou boue.* Ital *Cosa fatta di terra à lotto.* Ger. Ein leimine oder kaatige wand. Hisp. *Cosa hecha de lodo ò de tierra.* Pol. *Zbl'ota vliepions.* Vng *Sárbul tsinált.* Ang. *A wall or any thing made of clay.*] Cato de Re rust. cap. 128: Neque mures cava facient, neq; herbæ nascentur, neq; lixamenta scindent se.

Lŭtārius, a, um, quod in Luto degit: [πηλοφιλής. Gall. *Qui vit en bourbier.* Ital. *Chi viue nel fango.* Ger. Das in dem kaat oder mūt lebt. Hisp. *Cosa que viue enel lodo.* Pol. *Na bl'oczie mieszkaiący.* Vng. *Sárba lako.* Ang. *That liueth in the clay.*] ut, Testudines lutariæ, apud Plin. lib. 32. cap. 4. Lutarius mullus, qui ex luto sibi pabulum petit, vilissimum ex omni mullorum genere, teste Plin. lib 9. cap. 17.

Lūtum, pen. prod. n. s. Herba eadem est, quam & luteam diximus vocari, qua olim cæruleo subtrita chrysocollam adulterinam faciebant. λυσιμάχιον quibusdam. Virg 4. Aegloga: Ipse sed in pratis aries jam suave rubenti Murice, jam croceo mutabit vellera luto. Vitruvius, luteum appellat per tres syllabas. Vnde nonnulli etiam apud Virgilium, Lureo, legendum censent, duabus postremis syllabis in unam contractis.

Lūx, cis, f.t. Splēdor, fulgor, claritas, & propriè ea, quæ à Sole diffusa, orbem illustrat. [אוֹר *or* φῶς. Gal *Lumiere, clarté* It. l. *Luce splendore* Ger. Liecht Bel Licht. Hisp. *La lux.* Pol. *Swiatłość.* Vng. *Vil.-gosság.* Ang *Light, cleareneſſe*] Cic. de Divin. Si Deus erat, cur te cōtra naturā abdidit, ut pate factus aratro lucē aspiceret? Hinc lucē intueri dicimus, pro vivere, ac vita frui. ¶ Quoniam aūt dies clara est, quemadmodum nox obscura, usurpatur quandoq; pro die, sicut nox, pro tenebris. Gell. lib 2. cap. 29: Alta luce orta, avis in pastum profecta est. Mart. lib. 8: Quū facias versus nulla non luce ducentos. Cic. pro Mil. Centesima lux est hæc ab interitu P. Clodii, & opinor, ultra. ¶ Prima luce: hoc est, ubi primūm cœperit diluescere: sicut cōtrà, Primis tenebris: id est, incipiente jam nocte. Terent. Adelph. Cæterùm rus cum filio cum prima luce ibo hinc. Vbi Donatus, Cum primo lucu legit. ita enim ait: Cum primo lucu, veteres dicebant, Lucū pro luce, seu Sole ponentes. Ergo, Cum primo lucu, quùm primùm Sol cœperit lucescere. Liv. 1. ab Vrbe: Vt omnes cives Romani, equites, pedites q; in suis quisq; centuriis in campo Martio prima luce adessent. ¶ Lux autem ἀπὸ τῆς λύκης dicta est: λύκλω enim veteres Græci appellant primā lucem, quæ præcedit Solis exortum: quod etiam summū mane dicitur. ¶ Aliquādo idem est, quod splendor, & nitor. Lucret. li. 4: viridis cum luce smaragdi. Vng. 2. Aen. Exultat telis & luce coruscus ahena. ¶ Aliquādo est vitæ usus. Cic. 1. Tusc. Tamen objiciebatur interdū animo metus quidā, cogitanti fore aliquando finem hujus lucis, & amissionē omnium vitæ commodorū. ¶ Lucis usurā alicui dare, est finere eum vivere. Cic. in Verrē, act. 7: Cur, *inquam*, civibus Romanis, quos piratæ cœperant, securi statim percussis, ipsis piratis lucis usurā tam diuturnam dedisti? ¶ In luce, prò in Repub. vel In publico, dixit venustè Cic. in Cat. Majore: Nec verò ille in luce modò, atque in oculis civium magnus, sed intùs domiq; paulò antior. ¶ Lux mea; blandiendi vox, qua mulierculis blandimur Martial. ad

tial.ad Gell. Si non mentiris, si verum lux mea dicis. Cic. Terent.lib.14:Hem,mea lux,meum desiderium. ¶ Lux pro oculis, Stat.lib.11.Theb. & effossę squalent vestigia lucis.¶ Luces in plurali,pro stellis. Cic.in Arato: Illæ quæ fulgent luces ex ore coruſco.

Lūcī, adverbium,Interdiu,de die:cui opponitur noctu. [יוֹמָם *jomám.* Gall.*De iour.* Ital.*Di giorno.* Ger.Am tag/oder tageżeit. Hiſp.*Entre dia.* Pol.Wednie. Vng.*Nappal.* An.*In tyme of day.*] Cic.12.Philip. Quis enim audeat luci, quis in militari via, quis bene comitatum, quis illustrem aggredi?Plautus in Menæchmis: O facinus indignum & malum,Epidamnii cives, herum meum Hoc in pacato oppido luci deripier in via.

Lūcŭlēntŭs,a,um,Quod est luce plenũ,splendens,clarus,splendidus. [בָּהִיר *bahír* נָגַהּ *noghèah.* λαμπρὸς,φαεινός. Gall.*Fort clair, plein de lumiere.* Ital.*Rilucente, chiaro, splendido, pieno di luce.* Ger.Heiter/hẽll/liecht. Hiſp.*Claro, lleno de luż.* Pol.*Iasny.swietmi.* Vng.*Világos,tw'ndòklò.* Ang.*Bright,full of light.*] Cicer.Treb. Camino luculento utendũ. Plaut in Curc. Pulchrum & luculentum hoc nobis evẽnit prælium. ¶ Aliquãdo accipitur pro ornato,gravi,elegãti.Salust.in Catilina: Tum M. Tullius orationem habuit luculentam, & utilem Reipub. ¶ Ponitur aliquando pro probato,& optimo:ut quũ Cic.ad Attic.lib.7.dicit:Luculentus autor,& luculenta conditio:id est,optima,vel opima.Plautus in Rud.Vin'tibi luculentam conditionem ferme? ¶ Aliquando pro divite . Plaut. in Capt. Multos jam lucrum luculentos homines reddidit. ¶ Aliquando pro magno. Cic.7. Philipp . Luculentam tamen ipse plagam accepit, ut declarat cicatrix.

Lūcŭlēntĕr, adverbium, Egregiè & splendidè, valde multum. [λαμπρῶς. Gal.*Clairement, gentement.* Ital *Chiaramente, splendidamente.* Ger.Fein/herrlich/scheinbarlich. Hiſp.*Clara y manifiestamiente.* Pol.*Iasnie,swietnie.* Vng.*Ielesen,nyiluan,vildgossan.* Ang. *Clearlie,planelie.*] Cicer.2.de Finib.Quum Græcè,ut videor,luculenter sciam.

Lūcŭlēntē, Idem. [Vn.*Nyiluán,ielessen.*] Cic.1.de Divinat.Quũ ipse paucis interpositis versibus dicas satis luculenté. ¶ Aliquando ponitur pro apertè. Cic. de Claris Orat. Et luculentè scripserunt,etiamsi minus quàm tu politè.

Lūcŭlēntĭtās,titatis,Antiquũ est. Laberius Tucca, ut citat Nonius:Dominus noster tua luculẽtitate captus. Cæcilius Hymniđe: Vide Luculentitatẽ ejus, & magnificentiã apud eundẽ.

Lūcĕo,ces,xi,n.s.Splẽdeo,lucem emitto. [אוֹר *ór* נָגַהּ *naghàh.* στλεγέω,λάμπω,φέγγω. Gall.*Luire,rendre lumiere & clarté.* Ital.*Lucere,risplendere.* Ger.Scheynen. Bel.Lichten. Hiſp.*Luzir ò resplendèscer.* Pol.*Swiecżesie.* Vng.*Vilagoskodom.* Ang.*To grue light,to shine.*] Cic.in Somn.Scipionis:Luna quæ luce lucebat aliena. ¶ Aliquãdo significat diem esse. Plaut.in Mil.Vigila,expergiscere,inquam, lucet. Cicer. pro Roscio Amerino: Occisus est cœna rediens:nondum lucebat,quũ Ameriæ scitum est.Idem 7.Verrina:Lucebat jam ferè. ¶ Lucere facem alicui aut cereũ, est alicui præferre facem aut cereũ.Plaut in Cas.Primũ omniũ huic lucebis novæ nuptæ facem. Idem in Curc.Tute tibi pueres lautus,luces cereum. ¶ Ejus composita sunt, Alluceo,colluceo,diluceo, eluceo, illuceo, interluceo, pelluceo, sive perluceo , reluceo , & transluceo : quorum significata suis explicantur locis.

Lūcēscĭt, vulgò *diescit.* [ἐλάμπει,ἡμεροῖ γίνεται. Gall.*Il fait clair,il fait iour,le iour poind.* Ital.*Se fa giorno.* Ger.Es taget/es fahet an hetter werden. Bel.Et werd licht. Hiſp.*Se haze dia.* Pol.*Dnieie.* Vng. *Meg virrad.* Ang.*It waxeth light for day.*] Plaut.in Amphit.Exire ex Vrbe priusquam lucescat volo. Liv.4.ab Vrbe:Et jam lucescebat,omniaq; sub oculis erant.

Lūcēns,particip.Splendens,conspicuus. [נָגַהּ *noghéah.* φαίνων. Gal.*Luisant.* Ital.*Lucente.* Ger.Scheinend. Hiſp.*Luzida cosa,resplandesciente.* Pol.*Swieczaci sie.* Vng.*Világos, tw'n dòklò, fenlò.* Ang.*Geuing light.*] Virgil.6.Aeneid.Lucentemq; globum lunæ.Faces lucentes, Ovid.3.Fast.Marmora lucentia,Stat.1.Syl. Tunicæ lucentes auro,Idem 9.Theb.

Lūcĭdŭs,a,um,Clarus,perspicuus,luculẽtus: [בָּהִיר *bahír* נָגַהּ *noghéah.* φαεινὸς,φωτινός. Gall.*Clair,plein de lumiere, rendant clarté.* Ital.*Lucido,chiaro.* Ger.Das heiter vnd hẽll ist/scheinbar. Bel. Klaer. Hiſp.*Claro,luzio y resplandesciente.* Pol.*Swiatl'e,iasni.* Vn. *Világos , tiszta twndòlkò.* Ang. *That giueth light ful of light.*] ut, Lucida nox,apud Plin. lib.2.cap.7.Ovid.Epist.21: Nec premit articulos lucida gemma meos. Idem 1.Fast. Lucidior visa est, quàm fuit antè,domus.Horat.1. Carm. Ode 3: Sic fratres Helenæ lucida sydera,*&c.* ¶ A quo Pellucidus,& Translucidus. λαμφανής.Quintil.lib.8: Similiter illa translucida,& versicolor quorundam elocutiores ipsas effœminat. Lucidum autem & luminosum differunt , quòd lucidum sit, vel per se splendidũ, vel facilè illuminetur : luminosum verò quòd multis foraminibus illuminatur.

Lūcĭfĕr,penult.corr. m.f. Stella Veneris,ita dicta,quũ antegreditur Solem:quũ subsequitur,Hesperus. Cic.li.2.de Nat.deor. & Varr.3. de Re rust. cap.5. [הֵילֵל בֶּן שָׁחַר *helél ben shahr.* φωσφόρος. Gall. *L'estoille du iour.* Ital. *Stella diana.* Ger Der Morgenstern. Bel. Die Morgensteren. Hiſp. *El eluzero del alua.* Pol *Dzięgielat.* Vng.*Haynal tsillag.* Ang.*The day starre.*] Infima est quæ antegreditur Solem. quum aũt subsequitur, Hesperus. Vng.li.2.Aen. Iamq; jugis summæ surgebat Lucifer Idæ, Ducebatq; diem. Ovid.8.Metam. Iam nitidum retegente diem, noctisq; fugãte Tempora Lucifero:cadit Eurus,& humida surgũt Nubila &c.

Lūcĭfĕrŭs,fera,ferum, Adferẽs lucẽ: [ὁ φωσφόρος. Gall *Qui porte lumiere* Ital.*Che porta lumen.e in luce* Ger Das liecht bringt Hiſ. *Cosa que baże ò trae luz.* Pol. *Swiat l'orodaiecz* Vng. *Vilagot hozo.* Ang.*That eringeth light.*] ut,Diana lucifera,Valer.Arg.7. Equi luciferi. Ovid. Epist.11 : Iam novies erat orta soror pulcherrima Phœbi, Denaq; Luciferos Luna premebat equos. ¶ Luciferũ Poètæ filiũ faciunt Iovis & Auroræ,qui Trachymã nymphã amavit, & ex ea susceptit geminã prolem, Ceycen videlicet & Dædalionem.Dictus aũt est Auroræ filius,quia stella illa,quæ & Venus dicitur,manè Solem præcedens,quasi ex ejusdem sinu oriri videtur. Virg.Aeglog.8: Nascere præq; diẽ veniens age Lucifer almum.

Lūcĭfĭco,as,penult. corr. Lucidũ facio: à quo compositũ Elucifico,de quo suprà.Agnoscas verbum è Calepini officina.

Lūcĭfŭgŭs,& Lucifuga, pen.cor. Qui fugit lucẽ. [ὁ τὸ φῶς φεύγων,φιλόσκιος. Gal.*Qui fuit la lumiere.* Ital.*Che fugge la luce.* Ger. Ein liecht scheuw/der das liecht fleücht/vnd lieber in d'finstere ist Hiſp. *Cosa que huye de la luż.* Pol.*Przed swiatl'em uciekaiący* Vng. *Világosságtal futo.* Ang.*That fleth frome light.*] Cic.1.de Fin. Lucifugi,maledici,monstrosi, etiã aliis amatoriis levitatibus dediti.Virg.4 Georg..nam sæpè favos ignotus adedit,Stellio,& lucifugis cõgesta cubilia blattis. ¶ Seneca Lucifugas homines appellat,qui contra naturam nocte utuntur pro die:qui & λυγγοβίοι dicuntur,quasi lucernarii.

Lūcĭgĕnă,f.p.Luce genitus. [λυχνογόνος. Gall.*Engendré de lumiere.* Ital.*Generato di luce.* Ger.Vom liecht erboren Hiſp.*Engendrado de luż.* Pol.*Zwiatl'oszcżi vrodżoni.* Vng.*Nappal szwlettetet.* Ang. *Begotten of light.*]

Lūcĕrnă,f.p.Instrumentũ, in quo unũ pluráve ellychnia accensa,oleoq; fota,nobis lumen præbet, quanquã etiam non rarò pro ipso lumine accipitur.[נֵר *ner,* λύχνος. Gall.*Lampe lumiere.* Ital.*Lucerna.* Ger. Ein lertz oder ampel. Bel Een keerse oft lampe. Hiſ.*El candil.* Pol.*Swiecża,* item *lampa.* Vng.*Gierty.tartoggertya szduetnòk.* Ang.*A lampe or light.*] Hujus prima corripitur, quũ tamen in luceo producatur. Iuvenalis: Dispositæ per quẽ nebulam vomuêre lucernę. Cic.4.Acad.Itaq; Timagoras Epicureus negat sibi unquã , quũ oculũ torsisset, duas ex ellychnia formulas esse visas.Plaut.in Mostel Lucernã fortè oblicus fuerám extinguere.Plinius: Ex medulla ejus elegantiũ lucernariũ ellychnia fiunt. Lucernarum usum primi Aegyptii monstravêre,ut autor est Eusebius lib.10, Præparat.Evang.Lucernarũ alia simplex est: quæ habet partem unam tantùm exporrectã, & quæ uno ellychnio cõtenta est: quæ cubicularia dicitur de qua Martialis lib.14:Alia dimyxos,ad duo ellychnia ferenda, alia trimyxos,ad tria,alia polymyxos, ad plura. Ma...al li.14: Illustrem quum tota meis cõvivia flammis,Totq; geram myxos, una lucerna vocor. ¶ Lucernam adhibes in meridie,λύχνον ἐν μεσημβρίᾳ ἅπτεις. Id est, facis,non suo tempore: aut,explicas quæ per se sunt clarissima.

Lūcĕrnŭlă,diminutivum.[λυχνίον. Vn.*Szduetnòkòtske.*]

Lūcĕrnārĭŭs,Qui lucernam fert. [λυχνοῦχος Vn.*Szduetnòk hodozo.*] Lucernarium oleum,Vide in voce,OLEVM.

Lūcubro,lucubras,penult.corr. Vigilo,& nocte ad lucernã liquid compono. [νυκτιγραφῶ. Gall.*Veiller de nuit, besongner à la chandelle.* Ital.*Veg ghiare,comporre,scriuere qualche cosa a lume di candela.* Ger.Bey dem liecht zu nacht arbeiten. Hiſp. *Velar trabajar à la candela.* Pol.*Prisiwiecżi nocą,pisnuie.* Vng.*Vigyazok,éyel munkálkodom.* An.*To make any thing by candell light.*] Varro de Origin. Nõ solùm ad Aristophanis lucernam , sed etiam ad Cleanthis lucubravi.Livius lib.1.ab Vrbe:Sed nocte sera deditam lanæ, inter lucubrantes ancillas in medio ædium sedentem inveniunt. Cicero in Paradox. Accipies igitur hoc parvum opusculum lucubratum his jam contractioribus noctibus.

Lūcubrātĭo,onis,f.t. Vigilia, & opus quod fit lucubrando. [ἡ ἐκδὸς φῶς ἀγρύπνησις,ἀγρυπνία. Gal.*Veille ou besongne faite à la chandelle.* Ital.*Veg ghia ò compositione è scritto fatta alla candela.* Ger Ein arbeit zu nacht bey dem liecht. Hiſp. *Aquella obra de velar ò trabajar à la candela, cosa hecha à la candela.* Pol *Nauka albo practá prześwietlie.* Vng. *Eyeli vigyazás.* Ang. *A studying by candell, a worke made in the night by candell.*] Cicero lib.1.de Natura deorũ.Nam ista quæ vos dicitis,sunt tota commentitia,vix digna lucubratione ancillarum. ¶ Sunt & lucubrationes rusticanæ,vespertinæ & antelucanæ, quando à vespere & ante lucem conficiunt intra villam opera rei rusticæ conducibilia . Columella lib.11.

cap.2: Item ad lucubrationem veſpertinam palos decem, vel ridicas quinque conficere, totidemq; per antelucanam lucubrationem.

Lūcubrāt'ūncŭlă, diminutivum. [Vn. *Vigyázásotika.*] Gell.lib. 20.cap.ult. Voluptasq; erit lucubratiũculas iſtas cognoſcere.

Lŭcubrātōr'ĭă lectica à Tranquillo in Auguſto cap.78, dicitur in qua lucubrare ſolebat Auguſtus. [Vn. *Vigyázo lektika.*]

Lūxo,as, act.p. Membrũ aliquod intorqueo, & loco ſuo moveo, à verbo Græco λύω, ſolvo. [הוקיע *hokiah.* πρέφω, ἐξαρθρόω. Gall. *Deſmettre de ſon lieu, deſnouer.* Ital. *Slegare, ſeneſtrare, mouer di luogo.* Ger. Verrencke. Hiſp *Deſconcertar ò deſencaxar hueſſos.* Pol. Wywichać em, wytraczać em. Vng. *Ki menyit ðm, ki tekerðm, ki fizmitom.* Ang *To put out of ioint.*] ¶ Vnde luxa, ſive luxata membra dicuntur locis ſuis mota, & ſoluta. ἐξαρθρώματα. Plin.lib.38: Cato prodidit luxatis membris carmẽ auxiliari: M.Varro podagris. Idem lib.31. cap.6: Luxata hominum corpora & quadrupedum natando in cujuslibet generis aquam facillimè in artus redeunt. ¶ Et luxati, dicuntur quorum membra ſuis locis mota ſunt. ἐξαρθρώματα. Idem: Althææ radix decocta luxatis prodeſt. ¶ Stirpium quoq; radices luxari dicuntur, quum aratro aut ligone perſtrictæ mutilantur, locoq; moventur. Plinius lib.17. cap.24: Aut culpa vinitorum colentium ægrotant vites, quum perſtringuntur: aut circumfoſſor injurioſo ictu verberavit, vel etiam ſubarator imprudens luxavit radices corpũsve deſquamavit.

Lūxŭs,xi, [Vn. *Kificzamodás, ki tðrés, bélinulás.*] Probus in Catholicis: Luxus hujus luxus luxuriam ſcilicet ſignificans. Terentius: Adoleſcens luxu perditus. Nam luxus vacillans, luxi facit. Saluſtius in ablativo, luxo pede.

Lūxŭs, xus, m.q. Non ſolùm pro re venerea, ſed etiam, & ferè ſemper, proprieq; pro omni ſuperfluitate, & nimia profuſione, & ſumptuoſiore cibi, veſtitus, & aliarũ rerũ cura dici ſolet. [סרח *sérach* עגב *hagháb* עגבה *haghbáh* תזנות *taznúth.* ἀσωτία. Gall. *Superfluité, excez.* Ital. *Luſſuria, ſuperfluità.* Ger. Vberfluſſigkeit/ vnmäſſigkeit/ geilheit/ mutwill in eſſen/ trincken/ kleydũg/ ꝛc. Hiſp. *Luxuria, ſuperfluidad.* Pol. Rozpuſtność, wyzeczeństwo. Vng. *Buyálkodás, buyaság.* Ang. *Superfluitie, exceſſe.*] Cicerò lib.1. Offic. Luxuria cum omni ætati turpis, tum ſenectuti fœdiſſima eſt. Et paulò pòſt: Turpe eſt diffluere luxuria. Idem pro Mutæna: Odit populus Romanus privatam luxuriam, publicam magnificentiam diligit. Idem pro Sexto Roſc. In urbe luxuries creatur, ex luxuria avaritia, ex avaritia erumpit audacia. Idem 2. Verr. Luxuries in flagitiis, crudelitas in ſuppliciis. ¶ In ſegetibus item, cæteriſq; ſtirpibus, luxuries dicitur, quum alimẽti ubertate quodammodo laſciviunt, herbarum frondiúmve copiam juſto majorẽ emittentes. ἐξόδεσις Virg.li.1. Geor. Luxuriem ſegetũ tenera depaſcit in herba.

Lūxŭrĭōſŭs, a, um, Immodicè voluptatibus, delitiisq; indulgens, & non ſolùm in rei venereæ uſu, verùm etiam in epularum apparatu, veſtiumq; ornatu modum excedens, in voluptate corporis profuſus, laſcivus. עגב *hagháb* זנה *zonéh.* ἄσωτος, ἐπιδυψιλοδόρμος. Gall. *Luxurieux, exceſſif, trop ſomptueux.* Ital. *Luſſuriozo, diſſoluto, ſontuoſo.* Ger. Dem vberflüß vnd mutwillen ergeben/ Vberflüſſig/ vnmäſſig/ geil. Bel. Dertel/ brootdroncken. Hiſ. *Viciozo, ſuperfluo, y luxurioſo.* Pol. Wyzeczony, zbytni, rozpuſtny. Vn. *Buyálkodo, tobzodó.* Ang. *Exceſſiue, or ſuperfluous, very coſtly.*] Quintilianus in Prooem. lib.1: Muliebris & luxurioſus cultus non corpus exornat, ſed detegit mentẽ. Cicero de leg. Agrar. contra Rullũ: Vt in ſuis rebus, ita in Rempubl. luxurioſus nepos. Idem 6. Philipp. Multa & lauta ſupellex, non illa quidem luxurioſi hominis, ſed tamen abundantis. Cicer. 2. de Finib. Si ea quæ ſunt luxurioſis efficientia voluptatum, liberarent eos deorum & mortis, & doloris metu, *&c.* Ibidem: Luxurioſi reprehendendi ſunt ob eam ipſam cauſam, quòd ita vivant, ut perſequantur cujuſq; modi voluptates. ¶ Luxurioſa lætitia dicitur nimia, & profuſior quàm par ſit. Livius lib.2. ab Vrbe condita: Sed patribus nimis luxurioſa ea fuit lætitia. ¶ Luxurioſa frumento, quæ tam confertim, & copioſè nimis proveniunt, ut immitti in ea ſoleant oves ad depaſcendum. Cicero in Oratore de ruſticis agens: Siquidem eſt eorum gemmare vites, ſitire agros, lætas eſſe ſegetes, luxurioſa frumenta. ¶ Luxurioſa vitis, quæ plures æquo frondes habeat, aut ſarmenta. Colum.lib.4.cap.21: Siquidem luxurioſa vitis, niſi fructu compeſcitur, malè defloreſcit, & in materiam frondemq; effunditur. ¶ Luxurioſa pabula, quæ maximã herbarum copiam adferunt. Plin. lib.17. cap.4: Nec luxurioſa pabula, pinguis ſoli ſemper indicium habent.

Lūxŭrĭōſē, adverbium: [ἀσώτως. Gall. *Auec excez & ſuperfluité, exceſſivement.* Ital. *In ſuperfluità, exceſſivamente.* Ger. Vberflüſſigklich/ vnmäſſigklich/ in mutwillen vnd vberfluß. Hiſp. *Viciozamente.* Pol. Zbytnie, bezmiari. Vng. *Buyán.* Ang. *Exceſſiuelie ſuperfluouſlie.*] ut, Luxuriosè vivere: id eſt, molliter & delicatè. Cic.pro Cœlio: Cum facinoroſis audacter, cum libidinoſis luxuriosè vivere.

Lūxŭrĭo,xurias, n.p. & luxurior, luxuriaris, d.p. Propriè de plantis dicuntur, quum nimia alimenti ubertate quodammodo laſciviunt, ramos, frondesq; juſto plures emittentes. [סרח *sarách.* ἐξυβρίζειν. Gall. *S'abandonner à toutes ſuperfluitez, delices & voluptez, croiſtre trop.* Ital. *Redondare, ſoprabondare, luſſuriare.* Ger. Wellen. Hiſ. *Enuſciarſe, ſer ſuperfluo.* Pol. Rozkrzewiamſie, Item zbilkowatrzeć. Vng *Buyálkodom.* Ang *To ſpring or grow rankelie, to exceede, to be wanton and geuẽ to riote.*] Col.lib.3: Cacumina virgarum, ne luxurientur, demutilato. Plin.lib.18.cap.24: Aliqui in frigidis ab æquinoctio autumni: in calidis ſerius, ne ante hyemem luxurient. Agri quoq; præpingues luxuriare dicuntur, quum abundè ſtercorati præter modum feraces evadunt. Ovid.1. Epiſtol. Luxuriat Phrygio ſanguine pinguis humus. ¶ Trãsfertur & ad homines, quos & ipſos luxuriare dicimus, quum rebus ſecundis, otióve laſciviunt. [Ger. Dem vberfluß/ mutwillen vnd geilheit pflegen. Bel. Dertel zyn/ broodroncken zyn.] Tibullus: Luxuriant animi rebus plerunq; ſecundis. Ovidius Epiſt.15: Deliciisq; decet luxuriare novis. Idem lib.5. Faſt. Nos quoq; idem facimus tunc, quum juvenilibus annis Luxuriant animi, corporaq; ipſa vigent. Liv.li.1: Poſitis exterorum periculorum curis, ne luxuriarent otio animi, quos metus hoſtiũ diſciplinaq; militaris continuerat. ¶ A luxurior fit compoſitum Eluxurior, de quo vide ſuo loco.

Lūxŭrĭāns,tis, partic. [סרח *ſoréach.* πανσφιγγία. Vn. *Buyálkodo.* An. *That vſeth things exceſſiuely.*] Horat.lib.2. Epiſt.2: Latium q; beabit divite lingua: Luxuriantia compeſcet, nimis aſpera ſano Levabit cultu.

Lūxŭrĭātŭs, participiũ. [סרח *ſoréach.* πανσφιγγίας. Vn. *Buyálkotot.* An. *That hath vſeth thinges exceſſiuely.*] Ovid.lib.5. Triſt. Non tamen ut luſit, rurſus mea littera ludet: Sit ſemel illa mea luxuriata joco. Fames luxuriata multo ſanguine, Stat.2. Theb.

L, ante Y.

Lybieſtaſon, Glyzirrhyza, Dioſcor.lib.3.cap.6.

Lycanthemon, Smilax apud Dioſcor.lib.4.cap.145.

Lycapſos, Anchuſa, teſte Actio, Serm.10.cap.2.

Lychene, Rubus apud Dioſcor.lib.4.cap.147.

Lychni fictiles, per noctem lucentes, monomyxi, dimyxi, trimyxi, polymixi: id eſt, angulorum fluminum, unius, duorum, trium, plurium: violæ ſimilis, quo corallæ factitantur. Vide Dioſcor.lib.3.cap.113.

Lỹcanthrōpĭă, λυκανθρωπία, Melancholicæ affectionis ſivè inſaniæ genus eſt, quo qui afficiũtur, lycanthropi, λυκανθρωποι dicuntur, teſte Aegineta, eò quòd lupos imitentur, noctu è lectis exilientes, & ad diẽ uſq; inter ſepulchra diverſantes, facie interim pallida, oculisq; areſcẽtibus, & lingua ſitibũdi quoq;, cruribusq; immedicabiliter exulceratis. [Pol. *Wilkowie.*]

Lỹchnĭs coronaria. [λύχνις στεφανωτική. Pol. *Stokroc.*] Herba eſt quę à Romanis *genicularis* vel *bellaria* vocatur. Florẽ habet violę albę magnitudine, ſed purpureũ. Nectitur ad coronas. Plin. lib.21. cap.4. roſam Græcã appellat: vulgus hodie *Candelariam.* ¶ Lychnis ſylveſtris, λυχνὶς ἀγρία, herba eſt ſativæ lychnidi per omnia ſimilis, cujus radicẽ Aſiani *boliten* vocant. Dioſcorides à Romanis accipitrinũ pedem appellari teſtatur. Penitùs tãmen diverſa eſt à lyſimachia, ſive lutea, quã vulgus hodie *Accipitrini pedis* nomine cognoſcit. ¶ Plin.lib.25.cap.10: Lychnidem agriã ſcribit eſſe herbam lino ſimilem, radice nulla, flore hyacinthi, ſemine vitulinarum narium ſimilitudinem referente, alioq; nomine antirrhinon, ſive anarrhinon appellari.

Lỹchnītēs, pen.prod. [λυχνίτης Vn. *Eeier maruan kõ*] Marmor album, quod in Paro inſula effodiebatur: ſic cognominatum, quòd ad lucernam in cuniculis cæderetur, ſicut Plin.li.36. cap. 5. teſtatur. ¶ Eſt etiam hoc nomine gemma ardens, ita dicta à lucernarum accenſarum præcipua gratia. Plin.lib.37.cap.7.

Lỹchnĭtĭs, tidis, f.t. λυχνίτης, Herba eſt ex phlomidos generibus, alio nomine thryalis dicta: foliis tetris aut quaternis, craſſis, pinguibus, plumoſis, ad lumina lucernarum utilibus. Autor Plin.lib.25.cap.10.

Lỹchnŭs, ni, m.ſ. [נר *ner.* λύχνος, Græcis idem eſt quòd nobis *lucerna,*

lucerna, πυρὸς τὸ λύειν τὸ νύχθ. Gall. *Lampe, lumiere, chandelle.* Ital. *Lucerna, lume.* German. Ein liecht Kertz oder Ampel. Hiſp. *Candil, lumbre.* Polon. *Swieca, lampa.* Vngar. *Giertya, vilag, ſzȯuetnek.* Angl. *A lampe, light or candle.*] quòd tenebras ſolvat. Virg. 1. Aen. -dependent lychni laquearibus aureis. Plautus: Lucernam emunge parumper, ut videat anus ubi pedes ponat. Lychni penſiles, lucernæ erant multis lucentes myxis quę ex laquearibus ſuſpenſę, totum illuſtrabant triclinium. ¶ Hinc Ilychnium. *ἰλύχνιον*, dicitur funiculus, qui lucernis adhibetur, ut affuſo oleo flammam nutriat.

Lȳchnŏbĭī, [*λυχνοβιοι.* Vngar. *Eyeli vilagnal vigiazok.*] Dicti ſunt, qui loco dierum noctibus utuntur, & ad lucernas vivunt, quaſi lucernarii. Apparetque proverbii jóco dictos, qui lucernariam vitam ducerēt, ut torqueri poſſit vel in nocturnū potorem, vel hominem ſupra modum ſtudioſum, qui (quemadmodum dictum de Demoſthene) plus abſumat olei quàm vini: vel in ſordidum & parcum, quaſi de lucernario oleo victitantem. Senec. ult. epiſt. Nil conſumebat, niſi noctem. Itaque crēbrò dicentibus illum quibuſdam avarum & ſordidum. Vos, *inquit*, & lychnobium dicetis.

Lȳchnūchŭs, m. ſ. [*מנורה menorāh. λυχνοῦχος.* Gall. *Vn chandelier, ou qui ſouſtient la lampe, qui tient la chandelle ou autre lumiere.* Ital. *Lucerniere.* Ger. Ein liechtſtock/alles das/darauff ein liecht ſteht/ein liechttrager der da zündet. Hiſpan. *Donde ſe pone el candil.* Pol. *Lichtarz albo to czokolwiek ſwiecze trzima.* Vngar. *Giertya tartok auagy gertya ſzȯuetnok hordoz emberek.* Ang. *A candleſtick.*] Græcè nominatur quicquid lucernas ſuſtinet, ſive id ſit candelabri genus, ſive homo quiſpiam lucernam geſtans. Plin. lib. 34. cap. 3: Placuēre & lychnuchi penſiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium lucentes.

Lȳchnūchī, pro hominibus qui lucernas portabant, quique ab elephantis geſtabantur. Sueton. in Cæſ. dicta, cap. 37: Aſcenditque capitolium ad lumina quadraginta elephantis dextra atque ſiniſtra lychnuchos geſtantibus.

Lȳcĭum, *λύκιον*, Dioſcoridi ſpinæ genus, folia habens buxeis ſimilia: unde & pyxacantham appellarunt. Virgas habet tricubitales, quibus cum radicibus tuſis, ſuccoque expreſſo, fit medicamentum, quod & ipſum Lycium appellant. Naſcitur hæc ſpina copioſiſſimè in Lycia Aſiæ regione, teſte Dioſcoride: unde & nomen videtur accepiſſe. Plinius libro 24. cap. 14: Lycium præſtantius è ſpina fieri tradunt, quam & pyxacanthon Chironiam appellant.

Lȳcĭum, cii, n. ſ. Medicamentum ex radice rhami ſylveſtris factum. Plin. lib. 24. cap. 12: Hac radice decocta in aqua fit medicamentum, quod vocant Lycium.

Lȳcōctŏnŏn, *λυκοκτόνον*, Aconiti genus, ita dictum, quòd eo in crudæ cārnis oſſis occultato lupos necent venatores. Vide Dioſcor. lib. 4 cap. 66.

Lȳcōphthālmŏs, *λυκόφθαλμος*, Gemma eſt quatuor colorum ex rutilo & ſanguineo: in medio nigrum candido cingitur, ut luporum oculi, illis per omnia ſimilis, Plin. lib. 37. ca. 11.

Lȳcōpsĭs, *λύκοψις*, Anchuſæ ſpecies, longioribus quàm lactuca foliis, craſſioribus quę, caule longo, hirſutoque. Vide Plin. lib. 27. cap. 11. Galli *Linguam caninam* appellant.

Lȳcŏs, [*λύκος.* Vngar. *Apro pȯk.*] Minimum aranei genus à rapacitate dictum. Plinius libro 30. cap. 6: Araneus & maximè qui lycos vocatur, dolenti medetur lieni. Idem alibi lupum appellat, ut lib. 11. cap. 24: Luporū nomine minimi nō texunt.

Lȳdĭŭs lapis, Coticula eſt, cujus attritu aurum proditur cujuſmodi ſit: alio nomine Heraclius lapis vocatus, teſte Theophraſto de Nat. lapidum. [*βάσανος.* German. Ein Goldſtein/damit man das Gold probiert.] Latini etiam indicem appellant: in quem Batus ille paſtor apud Ovidium transfiguratus fingitur, manente nimirum etiamnum prodendi ſtudio. De hoc meminit Plinius libro 33. capite 8, his quidem verbis: Auri, argentique mentionem comitatur lapis, quem Coticulam appellant, quondam non ſolitus inveniri, niſi in flumine Tmolo, ut autor eſt Theophraſtus: nunc verò paſſim, quem alii Heraclium, alii Lydium vocant. Iis cōticulis periti quum è vena, ut lima rapuerint experimentum, protinùs dicunt quantum auri ſit in ea, quantum argenti, vel æris, ſcrupulari differentia, mirabili ratione non fallente. ¶ Vicem autem proverbii habet in eos, qui vehementer acri, exactoque judicio ſunt, ut lapides Lydii, *λίθοι ἡρόκλειοι, ἢ λίθοι λυδοὶ* vocentur.

Lygæŭs, a, um, Latinè tenebricoſus, Inde Homer. Lygæam noctem vocat.

Lygos, ſeu, Lygus, *λύγος*, Frutex eſt ad juſtæ penè arboris magnitudinem excreſcens, in aſperis naſcens locis, & ferè in fluminum ripis, ramos habens longos, folia olivæ, ſed molliora. ¶ Duo ejus ſunt genera, unum flore partim albo, partim purpureo: alterum flore purpureo tantùm, & ſemine piperi non diſſimili. Ratio nominis ducta eſt à ramorum flexibilitate. Nam *λύγος*, à Græcis dicitur vimen. Ob quam etiam rationem à Latinis Vitex dicitur. Officinæ vocant *Agnum caſtum*.

Lymphă, f. p. [*מים māyim. νᾶμα.* Gall. *Eau.* Ital. *Acqua.* Ger. Waſſer. Hiſp. *Agua.* Pol. *Woda.* Vngar. *Viz.* Ang. *Water.*] A noſtris *aqua*, per mutationem n in l, quaſi Nympha. Nam Græcè dicitur *νύμφη*. Col. lib. 10: Doctaq; Parthenope Sebethide roſcida lympha. Virg. 4. Aen. Dic corpus properet fluviali ſpargere lympha. Horat. Epod. 16: -montibus altis Levis crepitante lympha deſilit pede. Virg. 9. Aen. - hauſit de gurgite lymphas. Reſtinguere pocula lympha, Horat. 1. Serm. Satyr 5.

Lȳmphātĭcī, m. ſ. Furioſi, inſanientes, quaſi Nympharum conſpectu in furorē verſi. [*משוגעים meſchughghahim. νυμφόληπτοι.* Gall. *Forcenez, troublez d' eſprit par quelque viſion.* Ital. *Matti, pazzi, ſtolti, furioſi.* Germ. Wnſinnig/verſcheucht. Hiſp. *Locos, rauioſos.* Pol. *Zawroczona gl'owe maiaci, ſzaleny.* Vng. *Fwȯes, bolondos, nem tellies eſzȯ, haudi.* Ang. *Which ar mad or out of wit by ſeing ſome thing in the water.*] Nam creditum eſt ab antiquis, ut inquit Feſtus, qui in fonte ſpeciem quandam: id eſt, imaginem nymphę vidiſſet, furore corripi, quos Græci *νυμφολήπτους*, Latini Lymphaticos vocant. Plin. lib. 25. cap. 5, de Ellebōro albo: Medetur itaq; morbis comitialibus, vertigini, melancholicis, inſanientibus, lymphaticis. Plin. lib. 26. cap. 8: Semen ejus potum lymphatica ſomnia facere dicitur. Liv. 10 ab Vrb. Ita victorem equitatum velut lymphaticus pavor diſſipat. Tales ſunt ferè ii, qui ceriti & larvati dicuntur: quaſi Cereris ira, aut larvarū occurſatione vexati. Plautus: Larvatus certè es, aut ceritus. Et alibi: Iube hanc prò cerita circunferri. Lymphatici nummi apud Plautum. Vide verbum CONSISTO

Lȳmpho, as, act. p. In furorem ago. [*משגע ſchighghēah. νυμφόλητον.* Gall. *Mettre hors du ſens.* Ital. *Infuriare.* German. Wnſinnig oder verſcheucht machen / verwirren. Hiſpan. *Rauiar, y hazer rauiar à otro.* Polon. *Szalonim czinie.* Vng. *Meg bolondȯtom.* Ang. *To make mad.*] Valer. 3. Argonaut. Rupta quies: Deus ancipitem lymphaverat urbem. Id eſt, turbarat, & in belli furorem verterat. Ejus paſſivo uſus eſt Plin. lib. 34. cap. 17: Hac herba epota lymphari homines. ¶ Aliquando etiam legitur Lymphor deponens, teſte Priſciano: ut apud Curtium: Quippe lymphari, trepidare cœperunt, omnia pectora occulto metu percurrente. Niſi fortè ibi malimus legere lymphati.

Lȳmphātŭs, ta, tum, Furioſus, inſanus, furore correptus. [*משוגע meſchughghāh. νυμφόληπτος, φρενόληπτος.* Gall. *Forcené troublé de ſon ſens pour quelque viſion.* Ital. *Inſano, furioſo, pazzo.* German. Wnſinnig. Hiſpan. *Rauioſo.* Polon. *Szaloni, zawroczone gl'owi.* Vngar. *Bolond. fwȯes, hanas.* Ang. *Mad, furious.*] Horat. lib. 1. Carm. Mentemq; lymphatam Mareotico Redegit in veros timores. Virg. 4. Aen. Immenſam ſine more furit lymphata per urbem: id eſt, mente commota, furiata. Plin. lib. 30. cap. 10: Rurſus magi tradūt lymphatos ſanguinis talpæ aſperſu reſipiſcere. Metu lymphato trepidare, Luc. li. 7. Pectora lymphata, Ovid. 11. Metamorph

Lȳmphātĭo, ōnis, f. t. [*שגעון ſchighghahōn. νυμφολήπτος, φρενολήπτος.* Gall. *Troublement d' eſprit, forcenerie.* Ital. *Pazzia, furia.* German. Wtung. Hiſpan. *Aquella obra de rauiar.* Polon. *Szaleniſtwo.* Vngar. *Bolondſag.* Ang. *Rage, madneſſe.*] Plinius libro 35. cap. 15: Et præfixiſſe in limine è ſepulchro evulſos clavos, adverſus nocturnas lymphationes.

Lyncūrĭum, *λυγκούριον*, Gemma eſt coloris ſubflavi, quam vetuſtas credidit ex lyncis urina concreſcere: unde & nomen videtur accepiſſe: in qua etiam ſententia fuit Plin. lib. 8. cap. 38. Item Ovid. 15. Metam. ubi ſic habet: E' quibus (ut memorant) quicquid veſica remiſit, Vertitur in lapides, & congelat aère tacto. Recentiores tamen aſſerunt lyncis urinam non concreſcere: quod etiam ſuperioribus annis compertum eſt, lyncibus aliquot ex Africa in Galliam advectis.

Lynx, maſculini vel fœminini generis, genitivo lyncis. [*λύγξ.* Gall. *Lynx, vne eſpece de cerf de diuerſes couleurs, & ayant le cuir tacheté & de veue fort aigue.* Ital. *Lupo ceruiere.* German. Ein Luchs/iſt ein fleckechtig Thier/hat vberauß ein ſcharpff geſicht. Hiſpan. *Lobo cerual, animal de aguda viſta.* Pol. *Ryſ.* Vngar. *Hiuſz (anagi) Hiuz.* Ang. *A beaſt ſharpe of ſight called linx.*] Animal eſt ex luporum cervariorum genere, vario colore, & maculoſo tergore, acutiſſimoq; viſu. Plin. lib. 28. cap. 8: Peregrinæ ſunt & lynces, quę clariſſimè omnium quadrupedum cernunt. Horat. 2. Carm. Timidos agitare lynces. Virg. 1. Aen. -maculoſæ tegmine lyncis. Hujus urina in calculi duritiem verti olim credebatur, & in lapidem eum concreſcere, quem ob id lyncurium appellant. Quod tamen falſum eſſe nuper compertum eſt, lyncibus aliquot ex Africa in Galliam advectis.

Lȳncĕŭs, a, um, adject. penult. corr. Quod eſt Lyncis, vel quod lyncis habet naturam *λύγκειος*. Horat. 1. Sermon. Satyr. 2: -ne corporis optima lynceis Contemplere oculis. Eſt enim prius hemiſtichium verſus dactylici finis: niſi per ſynæreſim malis duas ſyllabas in unam contrahi. ¶ Homo lynceus: id eſt, vehementer perſpicax, quem non facilè quis fefellerit. Cic. ad Varr. lib. 9. Epiſtol. Quis eſt tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nuſquam incurrat?

Lynoſtrophon, Vide Linoſtrophon.
Lynter, Vide Linter.
Lyparis, Vide Liparis.
Lypote, Vide Lipote.

Lȳră, f. p. [λύρα, χέλυς. Gall. *Vne harpe.* Ital. *Lira.* Ger. Ein Leyren. Hiſp. *Cierto inſtrumento muſico de cuerdas, come guitarra.* Pol. *Harfa.* Vng. *Hegedw', lant.* Ang. *An harpe.*] Inſtrumentum muſicũ in quo quot ſunt fides, tot reſonant voces. Lyra dicta, quaſi λύπα, propterea quòd Apollini à Mercurio (qui eam primus creditur inveniſſe) pro boum compenſatione fuerit data: quũ antè chelys diceretur. Formam habet (ut inquit Plin. lib. 9. cap. 10.) teſtudinis. Horat. 1. Carm. Ode 10: Te canam magni Iovis, & deorum Nuntium, curvęq; lyrę parentem. Ovid, 11. Metam. Diſtinctamque lyram gemmis, & dentibus Indis Suſtinet à lęva. Idem 10. Metam. Te lyra pulſa manu te carmina noſtra ſonabunt. ¶ Lyra etiam ſignum cœleſte eſt. Varro libr. 2. de Reruſt. cap. 5: Hoc ſecundum aſtri exortum facito, quod Græci vocant *Lyram*, *Fidem* noſtri. Lyra occidit quarto Nonas Februarii, vel certè Calendis Februariis, idq; noctu, teſte Higino, quando occidũt terga Leonis. Ovid. 3. Faſt. Illa nocte aliquis tollens ad ſydera vultũ Dicet, ubi eſt hodie, q̃ Lyra fulſit heri? Qui poëticam Aſtrologiam ſcripſerũt, volunt hanc lyrã eſſe à Mercurio primùm inventam in Cyllene Arcadiæ monte, & ab eo Apollini donatam: Apollinem aũt, inventa cithara Orpheo lyram conceſſiſſe: mortuo autem Orpheo, à muſis in cœlo fuiſſe collocatam. Alii dicunt eſſe lyram Arionis citharœdi, qui floruit tempore Periandri Corinthiorum tyranni, & primus fuit omnium cithariſtarum.

Lȳrĭcŭs, ca, cum, adject. Quod ad Lyram pertinet. [λυρικός. Vng. *Lanthoz valo.*] Hinc Poëtæ Lyrici dicti, quòd ad Lyram ſua carmina cantabant, ſtatuebaturq; eis chorus quinquaginta virorum, ac tauro donabantur. Horat. 1. Carm. Ode 1: Quòd ſi me lyricis vatibus inſeris, Sublimi feriam ſidera vertice. Modi lyrici. Ovid. Epiſt. 20: - quum lyricis ſim magis apta modis.

Lȳrĭcă, orum, n. ſ. Pro carminibus lyricis. Plinius Iunior, libro 1. Epiſtol. 3: Scribit enim & utraque lingua lyrica doctiſſima.

Lȳrĭcĕn, nis, pen. cor. m. t. Qui lyra canit, cujus ſignificationis eſt etiam lyriſtes. [λυρῳδός. Gall. *Ioueur de harpe.* Ital. *Sonatore, de lira.* Ger. Ein Leyrer. Hiſp. *Tannedor de aquel inſtrumento.* Polon. *Gedek.* Vngar. *Hegedws, lantos.* Ang. *An harper.*] Plinius Iunior ad Genitorem: Quàm multi, quum lector, aut lyriſtes, aut comœdus inductus eſt, calceos ponunt?

Lyron, Alyſma apud Dioſc. lib. 3. cap. 170.

Lyſimachia, Plinio, Ἀνσιμάχιον Dioſcoridi, Herba eſt, quæ vulgò *Salicaria* dicitur, ſive quòd folia habeat ſalicis, ſive quòd ſubter ſalices naſcatur. Dicta Lyſimachia, ſive ab inventore Lyſimacho, ſive παρὰ τὸ λύειν τὴν μάχην. Refert enim Plin. tantam huic herbæ componendorum diſſidiorum vim ineſſe, ut diſcordantibus etiã jumentis jugo impoſita, aſperitatẽ eorum cohibeat. ¶ Hujus varię ſunt ſpecies. 1. Lyſimachia lutea, ſive flore luteo. [Polon. *Toieſc wielki*, item *Bazanowiecz*.] 2. Lyſimachium flore purpureo. [Polon. *Wilczy ogon*, item *Merkurya.*] 3. Lyſimachy genus, ſecundum quoſdam, dicitur herba quæ Antony vocatur, & filius ante patrem. [Polon. *Polne gwozdzyki.*]

Lȳſis, hujus lyſis, & lyſios, λύσις: Id eſt, ſolutio, à λύω, ſolvo. Cic. 3. Tuſc. Ex quo ipſam ægritudinem & λύσιν Chryſippus, quaſi ſolutionem totius hominis appellatam putat. ¶ Lyſis in architectura, hiatus eſt januarum: id eſt, ſolutio continui parietis. Vitruvius lib. 6. cap. 10.

Lȳttă, Λύσσα, Genus vermiculi, qui naſcitur in lingua canum. [German. Ein würmlein ſo den jungen hûnden vnder der jungen wachßt/ Taubwurm. Polon. *Robak czarni podpſim ieżykiem, ktori wirżezani vml'edich pſów, ingdi ſie mewſcieka.* Vngar. *Eb nyelvében termô fereg.* Ang. *A worme in a dogges tonge which maketh him mad if he be not taken out.*] Hic ſi infantibus catulis eximitur, nec rabidi fiunt, nec faſtidium ſentiunt. Plin. lib. 29. cap. 5.

M

LITERA una eſt ex iis quas Græci Grammatici ἡμίφωνα ἄτολα, & ἀμετάβολα: hoc eſt, ſemivocales ſimplices, & immutabiles, Latini Liquidas appellant. In compoſitione & derivatione migrat in n, ſequẽte d vel t, vel c, vel q: ut Tantũ, tantundẽ, Idem, identidem, Eorum eorundem, Num, nuncubi, nunquis, nunquã. Sic circunquaq;, tanquam, nanque, quenque, quanque, quicunque. Similiter Am præpoſitio ſequentibus f, vel c, vel q, mutat m, in n, ut anfractus, &c. Vide in dictione Anfractus. M. in interiori ejus parte ſonum colligit, compreſſis labris, concluſo ore: quem poſtea mugitu quodã non ſine moleſtia extrudit. Ejus potiſſimùm infelicitas apparet, quum claudit dictiones: quod quum Latina lingua nimis quàm ſæpè patiatur, habetur & ipſa infœlicior. Græca quum in nulla dictione id ferat, hoc etiam nomine cenſetur beatior. Hujus elementi mugientem ſonum fugientes Poëtæ Latini, curant id elidendum in carmine, ſequente vocali. Ejus ſoni tamen major & minor obſcuritas deprehenditur à loci ſitu: augetur & his modis, idemque minuitur, quibus & aliæ muræ, ut ſuprà dictum eſt. ¶ M. In notis antiquorum, Marcus, vel Mutius, vel Martius, vel monumentum, vel mulier, vel miles, vel meum, vel meam, mihi, moleſtus, modò, mors, munus. MA. Macuvius. MAG. magiſtratus. M. AG. militis ager. MAG. EQ. magiſter equitum, MAG MIL. magiſter militum. MAI. major. M. AEM. Marcus Aemilius. MAT. P. FEC. ETH. S P Q. mater piiſſima fecit, & hi, ſuis, poſteriſq; eorum. MARIT. Maritus. M. AVR. Marcus Aurelius. MAX. Maximus. M. B. Mulier bona. M C. Mancipio. M. C. Marcus Cicero, vel Marcus Cenſor, vel monumentum condidit, vel conſiſtit, vel cõſecravit. M. C. F. mortis cauſa fecit, vel fuit. M. C. M. mortis cauſa manumiſſus. M. C. V. manu conſertum vocavit. M. C S. Marcus Cæſ. M. D. O. mihi dare oportet. In numeris mille ſignificat, quod mala ſcribendi conſuetudine inductum eſt. Nam cùm his notis CIↃ, apud veteres mille ſignificarentur, errore quodam ex tribus iſtis notis M factum eſt.

Măcēllum, li, n. ſ. Locus Romæ, quo venalia omnia quæ ad victum humanum pertinebant, contrahebantur. [ὀψωνιλεῖον. Gall. *Boucherie, marché.* Ital. *Piazza, mercato.* German. Ein ſpeiß marckt/ an dem man allerley eſſige ſpeyß/ alß fleiſch/ eyer/ tâß/ ꝛc feil hat/ Ein Meßg. Hiſpan. *Carniceria, ò peſcaderia.* Polon. *Rinek gdzie prędzaia wſſeliakie pokarmi*, item *mieſne catki.* Vngar. *Mészárſzék, piacz.* Ang. *The ſhambles or place where fleſh is ſold.*] Plaut. in Aul. Venio ad Macellum, rogito piſces: indicant caros: agninam caram, cara omnia. Cicero 2. de Divinat. Si Epicuri de voluptate liber corroſus eſſet, putarem annonam in macello cariorem fore. Dictum Macellum, teſte Varrone & Feſto, à Macello quodam homine improbiſſimo, qui in urbe latrocinium exercebat, quo damnato, Cenſores Aemylius & Fulvius ſtatuerunt, ut in domo ejus obſonia venderentur, redactis in ærarium ejus bonis. Alii Macellum dictum putant, quòd ibi fuerit hortus, quem macellũ à Lacedæmoniis appellatum ferunt. Et Iones oſtia hortorum *Macellotas* vocabant, ut ait Varro lib 4. De Ling. Lat. Donatus à mactandis pecoribus derivat.

Măcēllārĭŭs, rii, m. ſ. dicitur venditor eorum quæ ad victum pertinent: non ſolùm carnium, ſed omnium obſoniorum: quinetiam panis & frumenti venditor; nam hæc omnia in macello venundabantur. [ὀψοπώλης. Gall. *Vendeur de toutes viandes.* Ital. *Venditore d' ogni viuenda.* German. Ein Speiſverckauffer. Hiſpan. *El carnicero ò el que vende peſcado y otras coſas.* Polon. *Pokarmo przedawca.* Vngar. *Ele del arulo, kufar.* Ang. *A ſeller of all maner of victailles.*] Varro libro tertio, capite quarto: Duo ſunt ornithonis genera: unum delectationis cauſa, ut Varro hic fecit noſter ſub caſmo: quod amatores invenit multos: alterum fructus cauſa, quo genere macellarii, & in urbe quidem habent loca clauſa, & rure maximè conducta, in Sabinis, quod ibi propter agri naturam frequentes apparent turdi. Suetonius in Cæſar. Ea quæ ad epulum pertinebant, quamvis macellariis oblocata etiam domeſticatim apparabat.

Măcēllārĭŭs, deductum nomen à macello, ut Macellaria taberna. [ὀψοπώλης ἐργαστήριον, ὀψοπώλιον. Vng. *Meskarſyeki, piakzi.*] Valerius Maximus lib. 3. cap. 4.

Măcĕr, cra, um, Exilis, extenuatus, gracilis, macilentus. [רזה *razeh.* ἰσχνός, λεπτός. Gall. *Maigre.* Ital. & Hiſpan. *Magro.* German. & Belg. *Mager/ dûn.* Polon. *Chudi wiſch.* Vngar. *ôſztouer.* Angl. *Leane.*] Virgil. 3. Aeglog. Heu heu quàm pingui macer eſt mihi taurus in arvo? Columel. libro 2. capite 9: Nam vel pinguiſſima vel macerrima humo jaciatur. Sipontinus à Græco μακρὸς, deduci putat. Illi enim μακρὰ longa dicunt: quæ autem tenuia ſunt, longiora videntur. ¶ MACER, μάκερ, eſt etiam poëtæ proprium, qui de herbarum viribus ſcripſit.

Măcĕllŭs, a, um, diminutivum à macer pro macilento. [Vng. *ôſztouerôtske.*] Lucil. lib. 6: Si noſti, nõ magnus homo eſt, natutus, macellus. Nonius. ¶ Fuit præterea Macellus hominis improbiſſimi, & ſeditioſi nomen, quo capitis damnato, redactisque in ærarium ejus bonis, ędes etiam ejus dirutę ſunt, eaq; in

aretũ extructum eſt ædificium, venundandis obſoniis deſtinatum: quod ab ejus nomine Macellum fuit appellatum.

Măcĭlēntŭs, m. f. Macie extenuatus, interprete Feſto, macer, gracilis. [רזה *razáh*, λεπτογέρων, σφακελίας Gal. *Fort maigre* Ital. *Macilente, edemato, terreno* Ger. Ermägeret/ganz mager Hiſpan. *Coſa muy magra* Pol. Nabawiony wegla/ty/ciemnoty/nadętoſciowaty. Vng. Meg böſzönerederes. Ang. *Very leane.*] Plaut. in Aſin. Macilentis malis rufulus, aliquantum ventrioſus. Idem in Captiv. Sed qua facie eſt tuus ſodalis Philocrates? A R. dicam tibi, Macilento ore, naſo acuto, corpore albo, & oculis nigris.

Măcĕrĭēs, f. q. Macritudo, & macror, ſive macor: Corporis extenuationem ſignificãt [רזון *razón* כחש *chachâſch*. λεπτότης, ἰσχνότης. Gall. *Maigreté, ou maigreur.* Ital. *Magrezza.* Germ. Die mägere/ oder wagerheit. Hiſpan *Magreza.* Polon. *Chudoſcz, wyſchnienie.* Vngar. *böſzönerſég.* Ang. *Leanenes.*] Plautus in Captiv. Oſſa atque pellis ſum miſera macritudine. Pacuvius: Corpusque meum tali mœrore, errore, macrore ſenet. Colum. lib. 6. cap. 14: Eſt etiam illa gravis pernicies, quum pulmones exulcerantur: inde tuſſis & macies. Plin lib. 10. cap. 63: Verres ſubantis audita voce, niſi admittatur, cibum non capit uſque in maciem Virgil. 3. Aen. Quem ſubitò è ſylvis macie confecta ſuprema Ignoti nova forma viri, miſerandaque cultu Procedit. Idem 3. Georg. Ipſa autem macie tenuant armenta volentes.

Măcĕo, ces, macui, n. ſ. Macreo, macer ſum, ſive fio, conſumor, & conficior. [כחש *chachâſch* רזה *nirzáh*. λεπτύνομαι, σωματόομαι. Gall. *Eſtre maigre.* Ital. *Dimagrare, ſmagrirſi.* German. Mager ſeyn. Hiſpan. *Enmagreſcerſe.* Pol. *Schne.* Vngar. *El böſzüredom.* Angl. *To be leane.*] Plautus in Aulul. Quia oſſa atque pellis totus eſt, ita cura macet.

Măcĕſco, ſcis, n. t. Macer fio. [כחש *chachâſch* רזה *nirzáh*. ἰσχναίνομαι, λεπτύνομαι, μικραίνομαι. Gall. *Deuenir maigre.* Ital. *Dimagrare, diuenir magro.* Ger. Mager werden. Hiſp. *Emmagreſcerſe.* Pol. *Poczynam ſchnacz.* Vngar. *Meg böſzönerödöm.* Ang. *To waxe leane.*] Colum. lib. 1. cap 9: Conſtat arva ſegetibus ejus (ſcilicet hordei) macteſcere. Varro 3. de Re ruſt. cap. 16: Tum propter laborem aſperantur & maceſcunt.

Măcĭo, as, act. p. Macrum facio. [רזה *razáh*. λεπτύνω, λεπτύνομαι. Gall. *Amaigrir.* Ital. *Immagrire.* Germ. Ermägeren/mager machẽ. Hiſp. *Emmagreſcer à otra coſa.* Polon. *Wycudzam.* Vngar. *Meg böſzönerítöm.* Ang. *To make leane.*] Cujus compoſitum eſt Emacio, de quo vide ſuo loco.

Macrĕo, es, n. ſ. Macer fio: à quo macreſco ejuſdẽ ſignificationis. [כחש *chachâſch* רזה *nirzáh*. λεπτύνομαι. Gal. *Deuenir maigre, s' amaigrir.* Ital. *Dimagrare, diuenir magro.* Ger. Mager werden. Hiſ *Emmagreſcerſe.* Pol. *Schne.* Vng *Meg böſzüredöm.* Ang *To waxe leane.*] Col. lib. 6 cap. 3: Dabimusq; operã, ne penuria cibi macreſcat pecus. Varro: Quia earum aſpectus ad deſiderium macreſcere facit volucres incluſas. Martial. lib. 13: Ne nimis exhauſto macreſceret inguine gallus.

Măcĕro, as, act p. Conſumo, conficio, attenuo: & de corpore & animo dicitur, à macer. [דק *dak* כחש *chathâſch* הרך *herách*. λεπτύνω, ἀπαλύνω. Gall. *Amaigrir, rendre maigre, amollir, atendrir, destremper,* Ital. *Macerare, ammollire nel' acqua, ſmagrire.* Ger. Außmergen/außmägeren Belg. Mager oft dun/oft weech maken. Hiſp. *Enmagreſcer, curtir ò remojar.* Pol. *Wyſuſzam.* Vng. *Meg emeſztöm, meg konyorgetöm, gyötrötöm, lagitöm, porhonyitom.* Ang. *To make leane, to ſoke in water.*] Horat 1. Carm. Humor & in genas furtim labitur arguens, Quàm lentis penitùs macerer ignibus. Plaut. in Captiv. Multos iſte morbus homines macerer ignibus. Plaut. in Captiv. Multos iſte morbus homines macerat. Idem etiam Plaut. ſcribens in Milite: At hoc me facinus miſerũmacerat, Meũq; cor, corpusque cruciat. Terent. in Andr Tu modò animo mi, nolite macerare. Ibidem: Sed quid ego, cur me excrucio? cur me macero? ¶ Accipitur etiam frequẽtiſſimè pro humore aliquo emollire, vel in aqua quippiam aſſervare, quoad ſalſedinem aliúmve ſaporem deponat. [Ger Beitzen/ weich machen.] Terent. in Adelph. Salſamenta hæc, Stephanio, fac macerentur pulchré. Colum. lib. 1: Piſcinas duas alterã quæ anſeribus pecoribusque ſerviat: alteram in qua lupinum, ulmi vimina, & virgas atq; alia, quæ ſunt uſibus noſtris apta, maceremus. ¶ Eſt etiam macerare aliquando proluere, madefacere. [שטף *ſchatáph.*] Plin. lib. 11 cap. 41. de Poppea: Totum corpus illo lacte macerabat. Idem lib. 16 cap. 10: jubet podagricos macerare pedes in decocto verbenacæ. Vitruvius etiam jubet calcem coctam diu macerari antequam fabri ea utantur.

Măcĕrātŭs, a, um, part Mollis & tener factꝰ. [רך *narách* בשטף *niſchtáph*. ὑγρὸς, ὑγροβαρχής. Gall. *Deſtrempé, macteré.* Ital. *Macerato, immollato.* Ger. Geweicht/und gemacht. Hiſ. *Curtido ò remojado* Polon. *Zmiękczony, namoczony* Vng. *Lagtatot, porhonyttatot, konyorgetett.* Ang. *Made leane, ſoke.*] Plaut. Pœn. Macerato hoc pingues fiunt auro in barbaria boves.

Măcĕrĭfĭco, Macerefacio: hoc eſt, macie facio, & mollificor. [רך *narách* בשטף *niſchtáph*. ὑγραίνω, ἁπαλύνω. Ital. *Ammorbidire & amolire* Ger. *Macerarſi.* Ger. Weich werden Hiſp. *Remojarſe* Pol. *Zmiękczam, wymoczam.* Vngar. *Meg gyöngyöm, lagyulok.* Ang. *To be made wett and ſoked.*] Cato de Reruſt. cap. 92: Frumento curculio ne noceat, non mures tangant, lutum de Amurca facito, palearum paulum addito, ſinito macereſcant.

Macro, as, Macereſcujus compoſitum eſt Emacro, quod eſt valde macrum facio. [כחש *chachâſch* רזה *nirzáh*. ἰσχναίνω. Gall. *Amaigrir.* Ital. *Dimagrare.* Germa. Außmägeren, Hiſpan *Emmagreſcer à otro.* Polon. *Wychudzam.* Vngar. *Meg böſzöneritem.* Angl. *To mak leane.*] Plin. lib. 18: Terram emacrari hoc ſatu, ſcilicet milii, exiſtimantes

Măcĕrĭă, æ, f. p. & Maceries, ei, f. q. Paries ſive murus, vel congeries lapidum in unum compactorum, ſive intrita, aut alio genere ferruminis, cujuſmodi parietes ferè eos eſſe videmus, quibus vineæ claudi ſolẽt. [דר *ghadhér.* τὸ τοιχίον, ἧμιχες. Gall. *Muraille ſeiche ſans mortier.* Ital. *Muro ſeco ſenza calcina.* German. Ein ſolche mawer/ in welcher die ſtein an einanderen nicht gepflaſteret ſind/ ein ſtemmawer. Belg. Een Muer. Hiſpan. *El albarada de piedras ſin barro.* Polon. *Scziana albo murszkamie niezwiedzone, przegroda.* Vngar. *Fal ſoueny.* Ang. *A wall of ſtone without morter made in ſteede of a mounde.*] Terent. in Adelph. Iube hanc maceriam dirui. Vario tamen aliter lib. 3. de Re ruſt. cap. 12: Quis ignorat ſepta è maceriis ita eſſe oportere in leporario, ut tectorio tecta ſint, & ſint alta? Cato de Re ruſt. cap. 15: Maceria ſi ex calce, & cæmentis, vel ſihce ædificetur. Maceriam ducere apud Cajum L. 17. D. Com. prędpro maceriã imponere, facere ſive agere. Si precario vicinus, *inquit*, maceriam duxeri: id eſt, impoſuerit. ¶ Legitur quandoq; Macteries apud antiquos pro macie vel macilentia, λεπτότης. Afranius: Si ille hæc nunc ſentit, facere illi ſatis vis, quãta illius mors ſit maceries tibi. Nonius.

Măchærā, æ, f. p. [חרב *chereb.* μάχαιρα. Gall. *Glaive ou eſpee.* Ital. *Spada, ſcimiterra.* German. Ein Degen. Hiſpan. *Eſpada.* Polon. *Kord, teſſák.* Vng. *Tör, kard, hancxar.* Ang. *A ſword, a falchon.*] Sica, gladius, culter. Quod nomen impoſitum eſt à Græcis, à verbo μάχομαι, quod eſt pugno. Iuvenal. Satyr. 7: ames nomen victumque machæræ. Apul. lib 9. de Aſin. Comminabatur, ſeſe conciſurum eum machæra fruſtatim.

Măchærŏphŏrŭs, m. ſ. Gladium ferẽs, ſicarius. [μαχαιροφόρος. Gall. *Eſpadaſſin, maiſtre d' eſcrime.* Ital. *Schermitore, ſpadaccino.* Ger. Der ein Degen tregt/ein Degenhauß. Hiſp. *Eſgremidor, que trahe eſpada.* Pol. *Kord vbo kunoſſacz.* Vng Tör bordozo. Ang *A ſword bearer.*] Cic. ad Quint. Fratrem lib. 6: Hominem portavi ad mãte octophoro, machærophoris centum ſequentibus.

Măchærŏpœŭs, m. ſ. Faber gladiorum. [μαχαιροποιός. Gall. *Fourbiſſeur, faiſeur d' eſpees.* Ital. *Spadaio.* Germ. Ein Meſſerſchmid. Hiſpan. *El que haze eſpadas.* Pol. *Miecznik.* Vngar. *Iſrar kardinalo.* Ang. *That maketh ſwordes.*] Quo nomine dictus eſt Demoſthenis pater: ab officina gladiorum, quam Athenis egregiam, multisque opificibus ſervis inſtructam habebat.

Machæron, Viridis cujuſdam compoſitionis nomen, in re medica, ad morbos articulares & Iſchiada pertinens. Citatur ejus pharmacum in atræ bilis cura ab Actio, Serm. 12. cap. 82. Machærom on. Xiphion apud Dioſc. lib. 4 cap. 23.

Machalaum, nomen Græcum compoſitum ex μάχη, quod magnum ſignificat, & ἀλαὸς, cæcum & errantem. Oppidum Brixia agro inſubrum clade nobile.

Māchĭnă, pen. cor. f. p. Molitio, inventum, opus, inſtrumentũ. [מחי *mechí* כלי *cheli*. μηχανή. Gall. *Machine, ſubtile inuention.* Ital. *Inuentione, trouata, machina* Germ. Ein gerüſt oder rüſtzeug. Belg. Inſtrument. Hiſp. *Fabrica, ſotil inuencion.* Pol. *Winaidzona ſztuka-me iakaſdo riſztunka albo doſztrzelbi po riſztunek,* Vn. *Okos gondolat, ſzerzam.* Ang. *A ginne or engine.*] Hinc Mechanicus, faber ſeu opifex eorum operum, quæ ingenio ſimul & manibus fiunt. Et Mechanica ars, fabrilis. Itaque artes dividuntur in liberales & mechanicas. Aſconius: Machina dicitur, ubi non tàm materiæ ratio, quàm manus atque ingenii ducitur. Plin. lib. 19. cap. 2, de Spartho loquens: Qui volet miraculum æſtimare, quanto ſit in uſu omnibus terris navium armamentis, machinis ædificationum. Et machinas bellicas, ἑλέπολεις, opera fabrilia vocantur quibus in bello utimur. Virgil 2. Aeneid. Quò molem hanc immanis equi ſtatuêre? quis autor? Quídve petunt? quæ religio? aut quæ machina belli? Horat. 2 Epiſt. 2: Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum. Vitruv. lib. 10. cap. 19: Conſtituebatur autem in ea arctaria machina quæ Græcè καταπέλτη dicitur, in qua collocabatur taurus perfectus in torno, in quo inſuper conſtituitus aries, &c. ¶ Murales machinæ, Plin. lib 7. cap. 56. ¶ Aliquãdo etiam ponitur pro dolo, fallacia & arte Plaut. in Bacch. Aliquam machinabor machinam. Cic. 3. de Nat. deor. Ne quid inde auferam, ne quem dolum ad eum, machinámve commoliar, ſcio quicquam. Idem ad Brut. Ad reliquos hic quoque mihi labor acceſſit, ut omnes adhibeam machinas ad tenendum adoleſcentem.

Māchĭnālĭs, & hoc le, om. t. Quod ad machinas ſpectat. μηχανικός. ut Machinali ſcientia, apud Plin libr. 6. cap. 37: Grande & Archimedi Geometricæ & machinalis ſcientiæ teſtimonium M. Marcelli contigit.

Machĭnātŭs,

Māchĭnārĭŭs,rii,m.f:Qui machĭna traſtoria operatur onĕra in altitudinem ſublata collocans.Paul.l.ſi putator.ad leg.Aquil. Si machinarius hominem prætereuntem occiderit. Machinarius menſor, qui norma in metiendo utitur,ut ii qui probant opera à fabris materiariis facta.Vlp.l.7.D.ſi menſor machinarius fefellerit,hæc actio dabitur.Nam *μηχανῆς* verbo hanc normam nominavit, ut artificioſam à decempedali diſtingueret. Illius formam cognoſce ex Vitruvio lib. 9. cap.2. Hæc ex Hotomano. ¶ Machinarius aſinus,in Pandectis eſt molendarius, qui molit:id eſt, qui molam machina quadam incluſam volvit & torquet: quam & machinam frumentariam vocat Iuriſconſultus. Sic machinalia pondera vocat Auſonius, piſtrinalia pondera. Qui, *inquit*, machinali ſaxa volvunt pondere. Sic & amica de machinis empta à Q_Cicerone fortaſsè dicitur:id eſt,de piſtrina vel moletrina

Māchĭnŏr,aris,d.p.Cogito,per dolum aliquid molior. [מם: *kamám. ἐπινοῶμαι, μηχανῶμαι, μηχανάω*, Gall. *Machiner,trouuer quelque fineſſe.* Ital. *Machinare,imaginare.* Germ. Erdencken/vnderſtehn/zurüſten mit liſten. Belg. Onderſtaen om te vinden / toe ruſten. Hiſp. *Buſcar y penſar coſa de engenno.* Polon *Zmuſ'iam cos, zdrade kuie, zmiſ'iam.* Vng. *Gondolok, tſalardúl'yalamire igiekezem.* Ang. *To deuiſe or inuent ſome ginne or ingenicus work.*] Frequentiùs enim in malam partẽ accipitur. Plautus in Caſ. Illa nubet mihi: machinare quod lubet. Liv.lib.1.ab Vrb. Conſeſtim Turno necẽ machinatur. Saluſt.in Catil.Iam tum non conſulibus, ſed pleriſq; Senatoribus perniciem machinabatur. Dicitur autem machinari à *μηχανάομαι*, quod eſt invenio. Vnde *μηχάνημα*, inventum & molimen dicitur. Cic.3 de Natur.deor.Niobe patúmne ratiocinari videtur,& ſibi ipſa nefariam peſtem machinari? Machinari peſtem in omnes idem dixit Cicero in Catil. ¶ Accipitur etiam machinari in bonam partem, pro inire rationem & viam agendi aliquid. Cicero 2.de Divin. Nam primùm aliæ mares,aliæ fœminæ ſunt:quod perpetuitatis cauſa natura machinata eſt.

Māchĭnāmēntum, ti, n. ſ. pro machina capitur. [כלי מחי *mechí cheli. μηχανή.*] Liv. 4. bel. Pun. Turres contabulatas,machinamentaque,alia quatiendis muris portabant. Tacit. l.b. 15: Adiabeni quum promovere ſcalas & machinamenta incipererent,facilè detruſi.

Māchĭnātŏr,oris,m.t.machinarum inventor, & artifex. [חרש *charáſch. μηχανοποιός.*] Liv.4.bel. Pun. Archimedes is erat,unicus ſpectator cœli ſyderumq;, mirabilior tamen inventor ac machinator tormentorum bellicorum, operumq;, quibus ea quæ hoſtes ingenti mole agerent,ipſe perlevi momento ludificaretur. ¶ Machinator item dicitur, doli alicujus & fraudis conſutor. [מם: *zomém. μηχανορράφος.*] Cicero in Catil. Improbiſſimus machinator omnium ſcelerum: hoc eſt,inventor & autor.

Māchĭnātĭo,ſ.t.Inventio,aſtutia, fallacia.ars, inventum, conſilium,dolus.[חמה *zammáh* חליל *haliláh μηχάνημα.* Gall. *Inuention & ſubtil moyen,engin.* Ital. *Inuentione,aſtutia.* Germ Ein liſtige erdencken̄g oder erfindung. Hiſp. *Sotil inuencion de engenno.* Polon. *Zvadliw,w.mn'i winalazenie.* Vng *Tſalardſág, okos gondolat.* Ang. *A deuiſing or ſubtill working.*] Col.lib.6.cap.2:Hac machinatione conſequemur, ut etiam contumaces boves graviſſima onera non recuſent. ¶ Interdum etiam pro ipſa machina. Cæſ.2.bel. Gal.Primus irridere ex muro,atque increpitare vocibus quòd tanta machinatio ab tanto ſpatio inſtrueretur.

Māchĭnātŭs,us,m.q.machinatio. [*μηχανή.* Vngar. *Tſalard igyekẽzet talalmany.*] Apul.in Apol. Itaq; apud omnes intemperantiſſimè gloriatur me ſuo machinatu reum poſtulatum.

Māchĭnātŭs,a,um, *μεμηχανημένος.* Saluſt. apud.Macrob.Satur. lib 3.cap.13:Præterea cùm ſedenti in tranſenna, demiſſum victoriæ ſimulachrum cum machinato ſtrepitu tonitruum, coronam ei imponebat.

Māchĭnōsŭs,a,um, *πολυμήχανος*, machinis confectus,vel dolis excogitatus: ut Navigium machinoſum, apud Sueton.in Neron.cap. 34: Repetentiq́ue Baulos in locum corrupti navigii, machinoſum illud obtulit.

Maclis,Fera eſt Scandinaviæ inſulæ peculiaris,alcę ſimilis,ſed nullo ſuffragium flexu. Vnde dormitura non cubat: ſed arbori ſe acclinans ſomnum capit: quæ à venatoribus antè ſucciſa,quum ſemel ceciderit, erigere ſe non poteſt:eaq; ſola ratione capitur:aliàs miræ velocitatis : labrum ei ſuperius prægrande:ob id retrograditur in paſcendo, ne in priora tendens involvatur.Vide Plin.lib.8.cap 15.

Măcĕr,atŭs,m.ſ.Liquoris infuſione madẽs. [נשמך *niſchtáph.* Gall. *Moüille,trempé.* Ital. *Bagnato.* German. Genetzt/ befeuchtiget. Hiſpan. *Mojado.* Polon. *Odmoczoni. Poliani.* Vngar. *Meg ázatot.* Ang *Wett.*] Apul.lib.8:Ille ſpongiis macidatis tumores comprimere.

Macir,Plinio, aliis Macer, *μάκερ* Dioſcoridi, Cortex eſt ſubruſus & magnę radicis, qui ex India advehit', detractus ex arbore ſui nominis. Vide Plin.lib.12.ca.8. Officinis *Macis* appellat'.

Mācrŏchīrā,f. p. *μακρόχειρα*, Tunica manicata, quæ & chirodota appellatur, Lamp.Macrochiras ex purpura ad uſum ſuũ revocavit.Has Romæ induere fuit indecorum, Auguſt. libr.1. de Doct. Talares ac manicatas tunicas habere apud veteres Romanos flagitium erat. [Pol *Fal'ſzura.*]

Mācrŏcōlă,orum,penultima producta. [*μακρόκωλα.* Ital. *Carta reale.* German. Regal papyr. Pol. *Regal'owi papier.* Vngar. *Regal pappyros.* Ang. *Paper royall.*] Teſte Hermolao in Plin.majores,& longiores chartæ; quas nos hodie *chartas regias* vocamus:quo etiam nomine Catullus chartę quoddam genus appellavit. Cic.ad Att.lib.13:Sed tamẽ ego non deſpero, probatum iri Varroni: & id quoniam impenſam fecimus in macrocola,facilè patior teneri. Arbitratur aũt Hermolaus Macrocolum dici, *ἀπὸ τῆ μακρᾶ & κώλα.* quaſi longũ membrũ,vel potiùs longam membranam. Quod ſi ita eſt,unico l, ſcribendũ videtur:quemadmodum & protocolon. Nam utriuſq; eadem videtur origo. Eſt enim Protocolon prima illa charta, in qua ſcribæ acta breviter delineant, ornatius, & amplius, quoties res popoſcerit,deſcripturi. Macrocolorum meminit Plin.libr. 13.cap.12,de generibus chartarum loquens:Præterea (*inquit*) in chartis ſpectatur tenuitas, denſitas, candor, & lævor. Primatum mutavit Claud. Cæſar. Nimia quippe Auguſtæ tenuitas tolerandis non ſufficiebat calamis. Ad hoc tranſmittens literas lituræ metum afferebat adverſis, & aliàs indecoro viſu pertranſlucida. Igitur & ſecundo corio facta ſunt ſtatumina è primo ſubtegmine. Auxit & latitudinem. Pedalis erat menſura,& cubitalis,macrocolis. Hæc Plin. Sunt qui Macrocollum ſcribant gemino l, putãtes dictum eſſe, *ἀπὸ τῆς κόλλης*:hoc eſt, à glutine quo chartæ glutinantur.

Macrocoſmus:id eſt,major Mundus.

Macrŏlŏgĭă, *μακρολογία*, Sermonis prolixitas:cui opponitur *βραχυλογία*, ſive Laconiſmus. *μακρολογῶ* enim Græcis eſt multa loqui,& prolixo ſermone uti.

Măctĕæ, f. p. Dicuntur pretioſa edulia. [מטעמים *matham.mím. μάζαι.* Gall. *Viandes exquiſes & de grand prix.* Ital. *Chè di molto prezzo.* German. Schteck/köſtliche ſpeiſſen. Hiſpan. *Manjar magnifico y coſtoſo.* Polon. *Pokarmi przebrane a drogie.* Vngar. *Draga ecek.* Ang. *Deintie dishes.*] Sueton. de Caligula:Multis venenatas macteas miſit. Quo in loco nonnulli legunt Mattyas, alii Metteas. Apud Martialem legitur Mactea pluralis numeri, & neutri generis. Mactea(*inquit*)ſola juvant. Vide exactiùs infrà in dictione MATTYA.

Măctĭcŭs, penult. cor. Qui habet magnas malas, & os patens, quaſi malacticus. Feſtus.

Măcto, ctas, act. p. Interficio. [מכה *tabách* שחם *ſchachát. σφάττω.* Gal. *Tuer,occire,mettre à mort.* Ita. *Vccidere,amazzare.* Ger. Metzgen/tödten/ſchlachtẽ. Belg. Dooden. Hiſ. *Matar.* Pol *Zabiiam, morduie.* Vn. *Meg ölöm, fel aldozom.* An. *To kill,to ſlaye.*] Mactare morte,ſupplicio, malo, damno, infortunio,& ſimpliciter etiã mactare. Cic.de Aruſp.reſponſis: Clodius diviſores omnium tribuum domi ſuæ crudeliſſima morte mactavit. Idem in Catil. Nónne hunc in vincula duci,non ad mortem rapi, nõ ſummo ſupplicio mactari imperabis? Plaut.in Aulul. Nam quæ indotata eſt,ea in poteſtate eſt viri. Dotatæ mactant & malo & damno viros. Plaut.in Pœn. Divitẽ audacter ſolemus mactare infortunio. Idem in Amph. At ego certè cruce excruciatum mactabo. Tractum videtur à ſacris: mactantur enim hoſtiæ quæ immolantur. Dicimus autẽ mactare hoſtiam alicui Deo. Vt, Cœlicolûm regi mactabam in littore taurum: & mactare deũm hoſtia, minus quidem uſitatum, ſed tamen à veteribus dictum. Cicer.in Vatin. Quum inaudita & nefaria ſacra ſuſceperis,quum inferorum animas elicere, quum puerorum extis deos manes mactare ſoleas. Atque inde jocandi occaſionem arripuit. Plaut.in Amphyt. Sacrificò ego tibi. Amphit. Quî? S O S. Quia enim te macto infortunio.locus enim ex ambiguitate verbi quæſitus. ¶ Mactare Orco:id eſt,ad Orcum demittere,& præcipitare. Liv.lib.9.ab Vrb. Sacratos more Samnitium milites, eoq; candida veſte,& paribus cãdore armis inſignes, eos ſe Orco mactare Iunius dictitans, quum intuliſſet ſigna, *&c.* ¶ Dictum purant Macto, quaſi magis auctо:hoc eſt, Augeo. Nam priùs quàm victimam immolarent,thus,aut vinum ſuper eam fundebant. Vnde Mactum eſſe taurum dicebant, thure,vel vino cumulatã hoſtiam,quaſi magis auctam. ¶ Hinc mactare pro magis augere,veteres uſurparunt. Cicer.de Rep. Ferunt laudibus,mactant honoribus. ¶ Quandoq; pro præcipitare. Accius: Aut illorum copias fundam in campo,aut naves uram,aut caſtra mactabo in mare. ¶ Quandoq; pro honorare. Plaut. Tamen honeſtè mactatũ reducam domum. ¶ Quãdoque pro violare. Cic.6.Verr. Quum videant jus civitatis illo ſupplicio eſſe mactatum.

Măctātŭs,ta,tum, participium: [נשחם *niſchchát. ἱσφαγμένος, πεφονευμένος.* Gall. *Tué.* Ital. *Amazzato.* German. Geſchlachtet. Hiſp. *Matado.* Polon. *Zabiti.* Vng. *Meg öletet.* Ang. *Killed.*] ur, Hoſtia mactata. Horat.1.Carm. Ode 19:Mactata veniet lenior hoſtia.

hostia. Ovid. 15. Metam. Vite caper morsa Bacchi mactatus ad aras. Dicitur ultoris.

Mactāndus, mactanda, ctandum. Seneca Troad. Mactanda viro est Thessali busto ducis.

Mactatus, hujus mactatus, m. q. [מבחה *tibchah* מבח *tebach*. Θυσία, σφαγή. Gall. *Tuerie, assommement.* Ital. *Vecisione.* Ger. Schlachtung/Metzgung. Hispan. *Matanca.* Pol. *Zabicyie.* Vng. *Meg ölés.* Ang. *Killing, or slaying.*] Lucret. libr. 1: -nubendi tempore in ipso Hostia conciderat mactatu mœsta parentis.

Mactātŏr, oris, m. t. [מבח *tabbách.* Θύτης, σφαγεύς.] Senec. Troad. Perge mactator senum.

Mactra, Arca panaria. [משארה *máschordh.* quæ κάρδοπος à Græcis dicitur: à verbo Græco μάττω, quod significat tubigo vel pinso. [Gall. *Vne huche, ou may.* Ital. *Madia, panaia, arcella.* Germ. Ein Brotkorb oder Brottenstertin. Hisp. *Arca para guardar pan el.* Polon. *Szafa chlebowa* vel *koſz chlebowi.* Vngar. *Veka, gyrony.* Ang. *A kneading trough.*]

Mactus, cta, ctum. [רב *rab.* ἐπαυξηθείς. Gall. *Augmenté, amplifié.* Ital. *Accresciuto.* Ger. Fürtreffentlich/Gemehrt. Hisp. *Crescuto.* Pol. *Czerstwi, ochotni, rzeski.* Vng. *Vgy am vgy.* Ang. *Augmented, more increased.*] Putatur esse dictio composita ex adverbio Magis, & nomine auctus. Solus autem vocativus utriusque numeri ab hoc nomine est in usu: in numero singulari Macte, & in plurali macti: quibus propriè utimur, quum aliquem ob rem bene cœptam laudamus, & ad perficiendum adhortamur. Virg. lib. 9. Aeneid. Macte nova virtute puer, sic itur ad astra. Mart. lib. 12: Macte animi quem ratus habet, morumque tuorum. Sil. lib. 5: -venerande pudici Doctor macte animi. Cic. Att. Macte virtute esto. Plin. lib 2. cap. 12, in laudem Astrolog. Macti ingenio este cœli interpretes, rerumque naturæ capaces. Stat. libro 7. Thebaid. Macte animo juvenis. Simillimū est illud apud Græcos, εἰς παιὰ, εἰς παιὰ, quibus utuntur re gnaviter & fœliciter gesta. ¶ His autem dictionibus Macte & Macti, quanvis vocativi sint, attamen ex usu autorum tàm pro nominativo, quàm pro accusativo licitè utimur, non ratione, sed autoritate. Liv. lib. 2. ab Vrb. Iuberem macte virtute esse, si pro mea patria ista virtus staret. Idem lib. 4. ab Vrb. Macte virtute Servili esto, Liberata Repub. ¶ Ponitur aliquādo adverbii significatione. Plaut. in Mil. Is amabat meretricem macte Athenis Atticis: id est, valde, vehementer, & quantum poterat amabat.

Măcŭla, læ, f. p. Sordes sive labes, nota, ignominia, infamia. [מום *mum* חברבורה *chabarburáh.* κηλὶς, στιλβών. Gall. *Tache, macule.* Ital. *Macchia.* Ger. Ein macket/ein masen oder fleck. Hisp. *Mancha ò manzilla.* Pol. *Maku'a, ſtek, pomazanie, blak.* Vng. *Folt, ſtény, makula.* Ang. *A ſpotte, reproche, or blemish.*] Plin. Fullones eas maculas è vestibus tollunt. Virg. 3 Georg. -ne maculis infuscet vellera pullis Nascentum. Lucentes maculæ, Stat. 1. Syl. Cic. Cujus ut adolescētiæ maculas, ignominiasq; pręteream. ¶ Quandoque pro retis foramine, seu plaga ponitur. Idem in Verr. act. 7: Reticulum ad nares sibi admovebat, tenuissimo lino, minutis maculis, plenum rosæ. Varro lib. 2. pro reti posuit: Septum totum grandibus maculis integitur, ne eò involare aquila possit, néve ex ea evolare aves. ¶ Maculæ item in corpore dicuntur, colorum varietates, à reliquo corporis colore differētes. Plautus in Captivis: Vidén' tu illi maculari corpus totū maculis luridis? Atra bilis agitat hominē. ¶ Marmora itē variegata maculis, picta dicuntur. Seneca Epist. 116: Delectant nos ingentium maculæ columnarum. ¶ Eleganter dicimus, Delere maculam Cicero pro lege Man. Delenda est vobis illa macula Mithridatico bello superiore susceptа. Eluere maculam. Cic. pro Sest. Quoniam illa in Repub. macula regni publicati manēret, quam nemo jam posset eluere. ¶ Inurere maculam. Cic. in Salust. Nónne tibi viderer æternas inurere maculas, quas reliqua vita eluere non possit? ¶ Afficere macula. Cic. pro Rosc. Com. Legationis ipsius cæremoniam polluerit, maculaq; affecerit. Id est, maculam imposuerit.

Măcŭlōsus, a, um, Sordidus, immundus, plenus maculis, notatus. [נקוד *nakúdh* טלוא *talúi:* טואם *tame.* ῥυπαρὸς, κατάσικτος. Gall. *Plein de taches & macules, tachete.* Ital. *Macchiato, taccato ſporco.* German. Masecht ig / wüſt. Hispan. *Manchado, manzillado.* Polon. *Pomazani, pel'ni maku'.* Vngar *Foltos ſzennyes, mutskos.* Ang. *Spotted here and there, full of ſpottes.*] Plaut. Sordida & maculosa facie. Cic. 2. Phil. Auctionis verò miserabilis aspectus: vestis Pompeii non multa, eaque maculosa. Maculosus, notis sive maculis conspersus. Virgil. 1. Aeneid. Succinctam pharetra, ac maculosæ tegmine lyncis. ¶ Maculosus homo, per translationem dicitur immundus & impurus. Cicero ad Att. libro 1: Non enim unquam turpior in ludo talario consessus fuit: maculosi senatores, nudi equites, &c. Tacit. lib. 17: Avaritia & libidine fœdus, & maculosus. Horat. 4. Carm. Ode 5: -mos, & lex maculosum edomuit nefas.

Măcŭlo, as, act. p. Fœdo, turpo, conspurco, inquino. [טנף *tinnéph* טמא *timmé.* ῥυπαίνω, κηλιδόω. Gall. *Maculer, tacher, ſouiller.* Ital. *Macchiare, ſporcare.* German. Beſlecken/vermaſgen/verwüſten. Hiſp. *Manchar ò manzillar, enſuziar.* Pol. *Pomazuie, ſpleczie.* Vng. *Be-ſzeni nyeszem, mutskolom.* An. *To defile, to ſpotte.*] Plaut. in Cist. Viden' tu illi maculari corpus totum maculis luridis? Virg. Aeneid. Et terram tabo maculāt. Ovid. 7. Metam. -exiguo maculavit sanguine ferum. Virg. 10. Aen. transtatè. Idem ego nate tuum maculavi crimine nomen, Pulsus ob invidiam solio sceptrisq; paternis. Cic. pro Mil. Tuq; ex tuo edito monte Latialis sancte Iupiter, cujus ille lacus, nemora, fines q; fœdè omni nefario stupro & scelere macularat. ¶ Hinc Commaculo, las, & Immaculatus, qui est sine macula.

Măcŭlātĭo, f. t. [μίανσις, στιλβώσις. Vngar. *Be rutitas otſinanyit ve.*] Iulius Firmicus Matheseos lib. 1: Vir omni infamia maculatione-que pollutus.

Mădĕo, es, n. ſ. Madidus sum, & humore aliquo conspersus. [משקף *niſchtáph* שתף *ſchuttáph* רוה *ravéh* רטב *ratáb.* διαίνομαι. Gall. *Eſtre trempé ou mouillé, eſtre moiſte.* Ital. *Eſſere bagnato, molle.* Ger. Feucht vñ naſs ſeyn. Belg. Nat oft nochtich ſijn. Hiſp. *Mojarſe.* Pol. *Pomokrzonim.* Vng *Nedues vagiok.* Ang. *To be wett or moiſt.*] Plin. lib. 8. cap. 25: Tergoris ad scuta garcas quę impenetrabilis. præterquam si humore madeat. ¶ Madere metu, est præ timore, sudore aspersum esse. Plautus in Mostel. Hei mihi quum istæc blanda dicta, quò eveniant; cogito, madeo, metu. ¶ Madere vino, est ebrium esse. Martial. lib. 11: Hic totus volo rideat libellus, Et sit nequior omnibus libellis, Qui vino madeat, nec erubescat. Ovid. 13. Metam. -arripit enim: rioi ait utendum est in me mihi: quique cruore Sæpè Phrygum maduit, domini nunc cæde madebit. Idem 1 Fastor. -ad quæ cœlesti rore madebit humus. Idem 3. Trist. Eleg 5: Os que tradens fletus, pallidiusque meo.

Mădĕsco, scis, Habet significationem passivam innatam, idemque ferè est quod madidum fieri, humescere, sive humescere. [משקף *niſchtáph* שתף *ſchuttáph* רוה *ravéh* רטב *ratáb.* ὑγραίνομαι. Gall. *Eſtre mouille.* Ital. *Eſſere bagnato.* German. Naſs werden. Belg. Nat oft nochtich worden. Hiſp. *Mojarſe, ſe moiar.* Pol. *Mokrzeie.* Vng. *Neduesſw lök.* Ang. *To be wett or moiſt.*] Cornel. lib. 11. cap. 3: Hæc enim res efficit, ut in coctura calcis arena non diffluat, & viridem colorem sine nitro conservet. ¶ Alinuit se discriminis constituunt inter Madescere & Madefieri, Madescere nos sudore, vel alio humore ex nobis proveniente: Madefieri humore extrinsecùs veniente. Sed hoc non est omnino verum. Columel. lib. 7: Stabuletur sicco loco, ne humore madescant ungulæ. ¶ Hinc componitur Permadesco, quod est valde madidus fio. διάβροχος, χύτρα. Idem libro 2: In rem tam pus convenit inter peritos rei rusticæ, non esse arandum, nisi si magnis (ut fit nonnunquam) subitaneis imbribus, quasi hybernis pluviis terra permaduerit.

Mădĕfăcio, cis, act. t. Madidum facio, humore aspergo. [שתף *ſchatáph* רוה *rivváh.* ὑγρὸν, διυγραίνω, βρέχω. Gall. *Humecter, tremper.* Ital. *Bagnare, immolare, inhumidire.* Ger. Naſs machen/befeuchtigen/netzen. Hiſpan. *Mojar.* Polon. *Vmacziuie.* Vngar. *Meg neduesitem.* Ang. *To make wett or moiſt.*] Cic. 1. de Divin. Vaticinatum, madefactum iri minus ex duobus Græciam sanguine. Virg. 5. Aen. -humum vi dęorum madefecerat herbas. Colum. lib. 2. cap 4: Quum post longas siccitates levis pluvia superiorem partem glebarum madefecit, inferiorem non attigit.

Mădĕfĭo, habet significationem passivam, idemque est quod madidus fio, vel humore aspergor, aqua perfundor. [משקף *niſchtáph* שתף *ſchuttáph* רוה *ravéh* רטב *ratáb.* διαίνομαι. Gall. *Se mouiller.* Ital. *Essere bagnato, essere immolato.* Germ. Naſs werden. Belg. Nat worden. Hiſp. *Sermojado.* Pol. *Mokrzeie.* Vng. *Meg neduesedem.* Ang. *To be made wett or moiſte.*] Suet. in Cæs. Quum decidisset in mare per ducentos passus, evasit ad proximam navem elata læva, ne libelli quos tenebat, madefierent. Ovid. 2. Metam. -madefactaq; terra cruore est. Idem 15. Metam. -tiúque iterum madefient cæde Philippi.

Mădĭdus, a, um, Aliquo liquore respersus: cui opponitur Siccus. [משקף *niſchtáph* שתף *ſchuttáph* רוה *ravéh* רטוב *ratúb.* ὑγρὸς, βρεκτὸς. Gall. *Humide, mouillé, moiſte.* Ital. *Humido, molle, bagnato.* German. Naſs. Belg. Nat. Hiſp. *Mojado.* Pol. *Vmokrzony.* Vngar *Nedues.* Ang. *Wett or moiſt.*] Ovid. 1. Metam. Tum quoq; ut ora madida rorantia barba Contigit. Virg. 5. Aen. -madidaq, fluēs in veste Menœtes. Ovid. 1. de Arte amād. Fac madidas videat, si potes, illa genas. ¶ Ponitur aliquando pro ebrio. Plaut. in Amph. Faciam ut si madidus sobrius id est, efficiam ut videat ebrius, quum nihil biberit. ¶ Quandoq; idem quod imbutus re aliqua. Mart. Si quis Cecropiæ madidus, Latiæq. Minervæ Artibus. ¶ Hinc Semimadidus, ἡμιβρεχὴς γλῶττα. Colum. lib. 2: Sed quandocūq; arabitur, observabimus ne lutosus ager tractetur, néve exiguis nimbis semimadidus.

Mădĭdo, das, act. p. Madidum facio. [שתף *ſchatdph* רוה *rivváh.* ὑγραίνω. Gall. *Mouiller.* Ital. *Bagnare, inhumidire.* German. Naſs machen. Hiſpan. *Mojar otra coſa.* Polon. *Namakrzam.* Vngar. *Meg neduesitem.* Angl. *To mak wett or dank.*] Claud. libro -rapt.

rapt. Proſerpinæ: -ille novo madidantes nectare pennas Concutit, & glebas fœcundo rore maritat.

Mădĭfĭco, as, Madefacio. [שטף *ſchatáph* רוה *rivvah*. βέῤῥω, ὑγραίνω. Gall. *Mouiller*. Ital. *Bagnare, inhumidire*. German. Netzen/naſs machen. Hiſpan. *Mojar otra coſa*. Polon. *Mokro rymie*. Vngar. *Meg nedueſitem*. Angl. *To make moiſt*.] Plin. lib. 38. cap. 7: Et ſi contrà epiphoras ferventes oculorum anguli ſubinde madeficentur.

Mădŏr, oris, m. t. Humiditas: cujus contrarium eſt Siccitas. [רי *ri* שדי *leſchádh*. ὑγρότης, ὑγρασία. Gall. *Moiſteur, humidite*. Ital. *Humidità, bagnamento*. Ger. Neſſe oder feuchte Belg Mathent/vochtigheyt. Hiſpan. *Mojadura, humedidad*. Polon. *Mokrość*. Vngar. *Nedueſſeg*. Ang. *Moiſteneſſe, dankeneſſe*.] Saluſt. lib. 3. Hiſtor. Quaſi par in oppido feſtinatio, & ingens terror erat ne ex latere nova munimenta madore infirmarentur. Nam omnia oppida ſtagnabant redundantibus cloacis adverſo æſtu maris.

Mădūlsă, æ, f. p. Ebrius, quòd quaſi madidus ſit vino: apud Plaut. in Pſeud. [רוה *ravéh* שכור *ſchichchór*. Gall. *Yure, yurongue*. Ital. *Vbbriaco*. Germ. Trunken/voll Weins. Hiſpan. *Borracho, embriago*. Pol. *Nalwani, opárti*. Vng. *Reſzeg*. Ang. *Drunken*.] Feſtus legit Maduſa ſine l, his verbis: Maduſa, ebrius: à Græco μεθύω deductum, vel quia madidus ſit vino.

Madon, Herba eſt, quæ à Latinis Vitis, à Græcis ἀμπελοδόκη, dicitur. Hujus ſarmenta longis & exilibus internodiis geniculata ſcandunt. Folia habet pampinoſa ad ſimilitudinem hederæ. Plin. lib. 28. cap. 1.

Mæmăcterĭōn, μαιμακτηριών, Menſis Septembri ita appellatus à turbido aëre.

Mænă mænæ. f. p. [μαινίς. Germ. Ein Meerfiſch/wird zu Venedig *Venola* genañt.] Ariſtoteli, Piſcis eſt marinus, qui Latinis Aleccula, ſive Alec dicitur, interprete Theodoro, ex quo ſalſamenta fieri ſolent Plin. lib. 31. cap. 7: Quin è Muria ſalſamentorum recoquitur, iterumque conſumpto liquore ad naturam ſuam redit: vulgò è mænis jucundiſſimus. Cicero 2. de Finib. Qui enim voluptatem ipſam contemnunt, his licet dicere ſe accipenſerem mænæ non anteponere. ¶ Accipitur autem mæna aliquando pro ipſo ſalſamento, quod ex mæna conficitur, in qua ſignificatione uſus eſt Perſius Satyr. 3: Diſce: Neque invideas quod multa fidelia putet, In locuplete penu, defenſis pinguibus umbris. Mænaque quod prima nondum defecerit orca.

Mænŏmĕnŏn mel, μαινόμενον μέλι, Genus eſt mellis venenati, quod in Ponto ex Rhododendri flore contrahitur: ita dictum ab inſania quam gignit. Plin. lib. 21. cap. 13.

Mæræo, Mæſtus, & Mæſtĭtĭa, Vide MOEREO.

Mæsĭŭs, Oſca lingua majorem ſignificat. Quare Majus menſis qui à majoribus nomen habet, apud Oſcos *Mæſius* dicebatur, ut autor eſt Feſtus apud Varr. lib. 6. de lingua Lat. Eſt pappus Mæſius: id eſt, pater major aut ſenex.

Magar, Pœnorum lingua villam ſive tuguria paſtoritia ſignificat, quæ & Magalia Virgilio dicuntur, quanvis Magaria (ſecundum Servium) dici debeant. [כרות *cheróth* נאות *neóth*. German. Bawrenhof/Meyerhof. Polon. *Kuczya*. Vngar. *Kaliba, kunnyo*.] Virgil. 1. Aeneid. Miratur molem Aeneas magalia quondam.

Magas, adis, ſive Magadium, μαγὰς, ὁ μαγάδιον, Inſtrumentum eſt muſicum, tabula quadrata conſtans, leviter cõvexa, intentis in ea citharæ fidibus. ¶ Dicitur etiam ea pars lyræ: in qua plectrum illiditur: id eſt, ubi percuſſio chordarum fit manu dextra. Iugum verò dicitur, ubi ſiniſtra manu chordę premuntur. Budæus.

Magĭa, Vide MAGVS.

Magĭcæ, Magĭcus, Vide MAGVS.

Magida, Patinæ aut catini ſpecies. Varroni eſt maſor, unde & magida nomen habet.

Magĭdophŏri, Qui agonothetas in certaminibus comitãtur, Arcadius de muneribus & honoribus l. munerum.

Magĭnor, aris, Quaſi tardè conor, & nugor, inquit Feſtus.

Magīrŭs, penult. prod. [מבשל *mebaſchſchél* אטה *ophéh*. μάγειρος. German. Ein Koch. Polon. *Kuchmiſtrz*. Vngar. *Szakats*. Ang. *A cooke*.] Latinè coquus dicitur, Vnde Archimagirus, ἀρχιμάγειρος, princeps coquorum.

Măgĭs, idis. f. t. [משאדה *miſcheardh*. μαγὶς. Germ. Ein multen darinn man Brot knit: *item* ein Scheybentiſch. Pol. *Dzieża*. Vngar. *Dagaszto tekenő*. Ang. *A kneading trough*.] ut ex Polluce docet Bud. Idē eſt quod mactra: hoc eſt vas illud in quo farinę ſubigunt. ¶ Nonnunquā etiā rotundę mēſæ genus, tripodi impoſiti ſolitũ, ut ejuſdē Pollucis teſtimonio probat Budæus. ¶ Idē autor eſt hoc nomine etiā appellari poſſe orbiculatum inſtrumentum, quo panifices, & dulciarii piſtores, quos *paſtillarios* vocamus, ſubigendis farinis opificii ſui utuntur: *Rondellum* appellant. Eſt etiam genus lancis ejuſdē formę. Plin. lib. 33. c. 11. Cornel. Nepos tradit tympana, ſe juvene, appellata ſtateras & lances, quas antiqui *Magidas* appellaverũt, *Platellã* noſtri vocãt.

Măgĭs, adverbium, Plus [יתר *jother*. μᾶλλον, ἐπιπλέον, ἐπιπλέονως. Gall. *Plus, d'auantage*. Ital. *Piu*. Ger. & Belg. Mehr. Hiſp. *Mas en comparacion*. Pol. *Wiecey*. Vng *Inkab*. Ang *More*.] Unde Magis ac magis, ἐπιπλεον, ἐφεξῆς. deduciturq; à Magnus: & præter naturã aliorum adverbiorũ quæ vim cõparandi habent, termi natur in is, quũ reliqua omnia ſimilia ſint adverbio comparãdi neutri generis. ¶ Iungitur interdum comparativo. Plaut. in Stic. Imò enim hic magis eſt dulcius. ¶ Mage ponitur interdũ pro magis. Plaut. in Trucul. Quem ecaſtor mage amo, quàm dudum. A quo fit compoſitum Demagis, quod ſignificat valdè magis & pro nimis à veteribus ponebatur, teſte Feſto.

Măgīſtĕr, ſtri, m. ſ. Præceptor, pædagogus. [מורה *moréh* מלמד *melammédh* שלים רב *rab ſchallit*. διδάσκαλος, καθηγητής. Gall. *Maiſtre*. Ital. & Hiſp. *Maeſtro*. Ger. Ein Meiſſer. Belg. Meeſtres. Pol. *Miſtrz*. Vngar. *Meſter*. Ang. *A maiſter*.] Terent. in Andr. -nam antea Qui ſcire poſſes, aut ingenium noſcere, Dum ętas, metus, magiſter prohibebant? Cic. de Amicit. Quæ diſputata ab eo meminiſſet, magiſter meus Scævola. Quanvis eriã magiſtri nomẽ ad omnes transferri poſſit, quibus præcipua cura rerum incumbit. Hinc magiſtri pagorum, ſocietatũ, vicorum, collegiorũ dicunt, ἐπιστάται, q pagis, ſocietatibus, vicis, & collegiis præſunt. ¶ Magiſter equitũ, ἱππαρχος, dicit, cui ſumma poteſtas erat in equites: vulgus Gallicum *Conneſtabilem* appellat. Varro 4. de lingua Latin. Magiſter equitũ dicebatur, quòd ſumma poteſtas ei eſſet in equites & Accenſos. Addebaturq; ſemper Dictatori, cui ſumma poteſtas erat in populum, à quo & magiſter populi dicebatur. Cicero 1. de Finibus: Rectiùs magiſter populi (is enim eſt Dictator) quàm Sylla, qui trium peſtiferorum vitiorum, luxuriæ, avaritiæ, crudelitatis magiſter fuit. ¶ Magiſter pecoris, paſtor. Varro 2. de Re ruſt. cap. 10: Contrà pernoctare quenque ad ſuum gregem, eſſe omnes ſub uno magiſtro pecoris, eum eſſe majorem natu potiùs quàm alios, & peritiorem quàm reliquos. ¶ Magiſter ludi, & Ludimagiſter uno verbo dicitur, Cic. 1. Verr. Si ab iſto libro, quem tibi magiſter ludi neſcio quis alienis orationibus compoſitũ dedit, uno verbo diſceſſeris. Magiſter morum, cenſor. Cicero ad Appium libro 3: Eò brevior eſt hæc epiſtola, & ut adverſus magiſtrum morum modeſtior. ¶ Magiſter navis eſt, cui totius navis cura mandata eſt, ut docet Vlpian. de Exer. act. libro 1. Cicero 5. Verrin. Miſit in Siciliam literas ad Carpinatium, quum eſſet magiſter ſcripturæ, & ſex publicanorum. ¶ Magiſtri etiam dicuntur in auctionibus publicis qui bona vendebant. Cicer. ad Attic. lib. 2: Vnà agebant cæteri creditores, in quibus erat Lucullus & Publius Scipio, & is quem putabant fore magiſtrum, ſi bona vænirent, L. Potius. Vide Cælium Rhodig. Antiquar. lect. lib. 11. cap. 5.

Măgīſtrā, æ, f. p. [מורה *moráh* מלמדה *melammedháh* שלמרת *ſchalléteth*. διδάσκαλος, ἡ. Gall. *Maiſtreſſe*. Ital. & Hiſp. *Maeſtra*. German. Ein Meiſterin. Belg. Meeſterin. Pol. *Miſtrzowa*. Vng. *Tanto*. Angl. *A maiſtres, a ladie*.] Cic. 1. de Finib. Magiſtra ac dux natura. Idem pro Roſc. Amer. Vita autem hæc ruſtica, quã tu agreſtem vocas, parſimoniæ, diligentiæ, juſtitiæ magiſtra eſt. Quintil. lib. 1. cap. 3: Certiſſima loquendi magiſtra conſuetudo. Ovid. Epiſtol. 5: Quid gravis Antenor, Priamus quid ſuadeat ipſe Conſule: queis ætas longa magiſtra fuit

Măgīſtĕrĭŭlŭs, li, diminutivum, Parvus magiſter.

Măgīſtĕrĭum, rii, n. ſ. magiſtri dignitas ſeu officium. [שלמון *ſchilton* משמר *miſchtár*. ἀρχή. Gall. *Maiſtriſe & gouuernement*. Ital. *Magiſtero*. German. Ein meiſterſchafft. Hiſpan. *Dignidad del maeſtro*. Polon. *Miſtrzoſtwo*. Vngar. *Meſterſeg*. Ang. *A maiſters dignitie or office, maiſtership*.] Nam magiſteria ſic à magiſtro videntur deduci quomodo à miniſtro miniſteria. Sueton. in Auguſt. Avus municipalibus magiſteriis cõtentus: abundante patrimonio, tranquilliſſimè ſenuit: id eſt, magiſtratibus & muneribus municipii ſui. Cic. de Senect. Me verò & magiſteria delectant à majoribus inſtituta: & is ſermo, qui morte majorum à ſummo adhibebitur magiſtro in poculo. Plin. lib. 8. cap. 10: Inter ſe exercent etiam magiſteria.

Măgīſtro, as. [נהג *nahágh* רעה *raháh*. πεμπάζω.] Moderor, guberno. Autore Feſto.

Măgīſtrātŭs, tus, m. q. Hi qui in poteſtate aliqua ſunt conſtituti. [אלהים שרים *elohim ſarim* זקנים *zekenim* סגנים *ſeghanim* שפטרים *ſchoterim*. οἱ ἐν ἀξιώματι, οἱ ἐν τέλει, οἱ ἐν τοῖς πράξεσιν, οἱ πολιτοδόρμοι. Gall. *Magiſtrat, ou officier*. Ital. *Magiſtrato*. German. Die Oberkeit/Oberen oder Oberherren. Belg Die Overheyt. Hiſpan. *El que tiene officio para regir ò ammaeſtrar*. Polon. *Magiſtrat*. Vngar. *Tiszt, viſelő zemely*. Ang *A magiſtrat*.] Vt ſunt Conſules, Proconſules, Prætores, Proprætores, & alii qui civitates & provincias regunt. Cic. ad Papyrium Pætum: Quem magiſtratus comprehendi & in vinculis teneri juſſerat. Idem lib. 3. de Legib. Videtis igitur hanc eſſe magiſtratus vim, ut præſit, præſcribatque recta & utilia, & conjuncta cũ legibus. Vt enim magiſtratibus leges, ita populo prę ſunt magiſtratus: vereq; dici poteſt, magiſtratũ legẽ eſſe loquentẽ: legem autẽ,

mutum magiſtratum. Idem 1. de Offic. Eſt igitur proprium munus magiſtratus, intelligere ſe gerere perſonam civitatis, debereque ejus dignitatem & decus ſuſtinere, ſervare leges, jura deſcribere, & fidei ſuæ commiſſa meminiſſe. Atque in hac ſignificatione veteribus etiam uſitatum fuit, magiſtrates, ut optimates, & ſimilia. Autor eſt Soſipater libro 1. ¶ Modò ipſam poteſtatem ſeu officium. [שמשר משכון *ſchiltón miſchtár.* πολιτεύμ. πολ. German. Das Ampt der Oberkeit. Polon. Vrząd. Vngar. *Tiſzt.*] Cicero: Nam iſtum in urbe magiſtratum gerebat. Idem de Amic. Vbi eos inveniemus, qui honores, magiſtratus, imperia, poteſtates, opes, amicitiæ non anteponant? ¶ Magiſtratuum alii majores ut Conſules, Cenſores, Prætores. Alii præter hos dicebantur minores: ut Aediles, Quæſtores, Tribuni. ¶ Venuſtè dicimus, Creare magiſtratum, Dare magiſtratum, Gerere magiſtratum, Habere magiſtratũ, Mandare magiſtratũ, Abire magiſtratu, Accipere magiſtratũ, Venire in magiſtratum, Magiſtratum imminuere: quod eſt derogare juri, & prærogativis officii.

Magiſtratus, L. Villius tribunus pl. rogationem tulit, quot annos nati quiq; magiſtratum peterent caperentq;: unde & ipſis & poſteris cognomen inditum, ut annales Villii dicerentur. Hoc à Livio traditum: ſed quoniam quis planè cuique magiſtratui petendo legitimus annus eſſet nominatum, hac lege expreſſum nõ invenio: quid ipſe legẽdo obſervaverim, breviter ſubjiciam. Omitto quæſturam, tribunatum pl. ædilitatem pl: quia curules tantùm magiſtratus in lege Villia nominatos exiſtimo: nam ſi quæſturæ (de tribus non curulibus magiſtratibus, exempli gratia unũ ponam) certum annum Villius ſua lege ſtatuiſſet: unde poſtea tam incerta ratio: geſſerunt enim quæſturã duo Gracchi, Tiberius & Cajus anno ętatis XXVII: M. Cicero anno XXXI, C. Cæſar, is qui perpetuam dictaturam invaſit XXXIII. M. Cato Vticenſis XXIX. Quòd ſi quis dixerit, liberã fuiſſe, quo quis anno vellet, quęſturæ petitionẽ, modò peteretur poſt annũ XXVI. qui eſſet ad petendum legitimus, ideò mirũ videri non debere, Cicero, Cęſar & Cato non eodem omnes anno petierint: quando quidẽ ſatis duxerint leges obſervare, quę petendę quęſturę annũ definiebant XXVI: gerendę XXVII: hoc ſi quis objecerit, ad conjecturã: id eſt, ad rationẽ ipſam confugiam. Quid enim? ſimiléne veri eſt, C. Cæſarem (omitto Ciceronẽ: cui tamen, quũ homo novus eſſet, laborandum maximè fuit de dignitate, nec, quę prima daretur, occaſio negligenda) ſed C. Cęſarẽ, quo nemo magis honores appetivit, nemo poteſtatis & imperii fuit avidior, cũ ne veriſimile eſt petitionẽ quęſturę anno XXVI. ſi is legitimus eſſet, in annum XXXII. diſtuliſſe? verùm habeo quò nitar aliud paulò firmius argumentũ: video enim Pompeium magnũ, quũ annũ ageret XXXV. conſulatum geſſiſſe: ſolutum videlicet legibus, meritorũ ingentium in Rempub. eximiæq; virtutis ergò: at eo anno magiſtratum peę leges capi nullũ potuiſſe, Cicero demõſtrat in ea oratione, qua rogationẽ Maniliam ſuaſit. Quomodo igitur dicet aliquis, Cicero ipſe, & Cæſar, & Cato quæſturam ante annũ XXXV, ceperunt? Nam obſcurũ eſt, leges loqui de curulibus tantùm honoribus, ędilitate, prętura, conſulatu: quæſturæ autem ędilitatis pl. tribunatus pl. rationem habuiſſe nullã. Sed recitentur verba Ciceronis: Quid, *inquit*, tàm ſingulare, quàm ut ex S. C. legibus ſolutus, conſul antè fieret, quàm ullũ alium magiſtratum per leges capere licuiſſet? Dicit ullũ alium magiſtratũ: quòd ſi de quęſtura leges locutę ſunt, falſum eſt, quũ ut oſtendi, quęſturã multi geſſerint ante annũ XXXV. quo anno geſtum eſſe primùm à Pompeio conſulatũ, quem Cicero ſignificat: tum ex Appiano conſtat, tum ex Velleii hiſtoria, in qua ſcriptum eſt, periiſſe Pompeium Cæſare & Servilio Conſulibus anno ætatis ſuę LVIII. à quo anno ſi retrorſum numeres, cadet primus ejus conſulatus in annũ ejus ætatis XXXV. ut tamẽ ita ſupputes, nõ ſimul cum anno ætatis Pompeii finiiſſe conſulatum: ſed quum ille jam annũ eſſet ingreſſus XXXVI. ita cũ faſtis Capitolinis, & cum Appiano Velleii congruet hiſtoria. Nam quod ait Plutarch. anno LIX. interiiſſe Pompeiũ, id quoq; poteſt eſſe verũ, hoc modo, ut primũ ejus ętatis annũ capiamus C. Attilio, Q. Servilio coſs. quo anno Pompeiũ eſſe natũ, Velleius affirmat: tametſi, cùm ait ipſe Pomp. periiſſe anno LVIII. non incipit numerare ab eo anno, ſed à proximo ſequẽti, quòd ſcilicet nõ ita multò ante exitum Conſulatus Attilii & Servilii natus eſſet Pomp. & exiguũ illud ſpatium in annorũ numero videretur omittendũ. Conſtat igitur legẽ Villiam nihil de iis honoribus ſanxiſſe, qui caperẽtur ante eum annũ, quo Pompeius primũ cõſul fuit, ſive eum velis eſſe XXXV. ſive malis XXXVI: nam ædilitatis curulis annus erat XXXVII. cujus rei argumentũ eſt, quòd eã petiit Scipio Aemilianus XXXVI. & ſolutus legibus, conſul factus eſt: annũ porrò fuiſſe ejus ætatis XXXVI. Velleius demonſtrat his verbis: Deceſſit M. Aquilio, C. Sempronio coſs. anno fermè LVI. de quo ſi quis ambiget, recurrat ad priorẽ conſulatũ ejus, in quẽ creatus eſt anno XXXVI: ita dubitarę deſinet: ut omittã,

quòd cùm ædilitas præturam biennio antecedat: & Prætura item biennio conſulatũ: conſulatus aũt geratur anno XLIII. quod paulò pòſt oſtendemus: neceſſe eſt ut gerendę ædilitati legitimus annus ſit XXXVII. Nũc agamus, quãdo ſatis de ædilitate dictũ eſt, de anno prætoræ: at hoc, ſi de ædilitate cõceditur, in dubium vocari nõ poteſt: geritur enim ædilitas anno XXXVII. ſequitur poſt biennũ prętura: quod indicãt & multorum exempla, & illa maximè verba Ciceronis in epiſtola ad Furnium: Si ædilis fuiſſes, poſt biennũ tuus annus eſſet: ergo geritur prętura anno XL. Nec de conſulatu difficilis probatio eſt: percurrãtur faſti: neminẽ invenies, niſi prętura biennio, ſaltem ante geſta, conſulẽ fuiſſe. Eſt igitur annus cõſulatus quadrageſimus tertius. Accedit Ciceronis teſtimoniũ in oratione quinta in Antonium: in qua ſunt hęc: Quid Macedo Alexãder? cũ ab ineunte ætate res maximas gerere cœpiſſet, nónne tertio & trigeſimo anno mortẽ obiit? quæ eſt ætas noſtris legib. X. annis minor, quàm cõſularis. Hãc, opinor, legẽ Dio ſignificavit, cùm ait lib. XXXIX: Conſules in ſenatu ſententiã dixerũt, ut ei prætura daret̃, licet nondũ per leges liceret: quò ſpectavit & Plutarchus, quum dixit: Decrevit Senatus, ut Catoni prætura extra ordinẽ daretur: & Valerius lib. III. quũ inquit: Cato Cypriacam pecuniã maxima cũ diligẽtia in urbẽ deportaverat: cujus miniſterii gratia ſenatus relationẽ interponi jubebat, ut prętoriis comitus extra ordinẽ ratio ejus haberetur: ſed ipſe id fieri paſſus nõ eſt, iniquũ eſſe affirmans, quod nulli alii tribueretur, id ſibi decerni. Quanquã eſt quiddã hac in re cur magnopere dubitem: nam cũ eo ſit anno decretum, quo Marcellinus & Philippus conſulatũ geſſerunt, certè per ætatẽ potuit Cato petere præturam: tribunus enim pl. ante annos quinq; Silano & Muręna Coſs. fuerat: prętura verò quadriennio tantùm à tribunatu diſtat: eoq; magis liquet, potuiſſe Catonẽ Marcellino & Philippo coſs. petere præturã, quòd anno ſequẽti, Pompeio & Craſſo coſs. petiit, nõ ut deſignaretur, ſed ut creatus magiſtratũ ſtatim intret, quòd anno proximo ſuperiore habita comitia nulla fuerãt: ideoq; conſules Pompeius & Craſſus ex interregno facti ſunt: qui deinde Prætores crearunt: quòd igitur ob domeſticas diſcordias Marcellino & Philippo coſs. producta in annũ ſequentẽ comitia ſunt, propterea Cato nõ petiit eo anno: petiit autẽ ſequenti, cõſulibus, ut dixi, Pompeio & Craſſo, creatis. Quare etiamſi Plutarchus dixerit, Licet nondũ per leges liceret: videndum tamẽ eſt, an Senatus potiùs decreverit, ut omninò Cato Prætor crearetur, neque à populi ſuffragiis penderet, quorũ dubius eſſet eventus: quam ſententiã illa quoq; vidẽtur cõfirmare Valerii verba: Campeſtrem experiri temeritatẽ, quàm curiæ beneficio uti, ſatius eſſe duxit. Verùm paulò altiùs repetamus, quò pateat illuſtrius hęc tota cognitio: prima fuit, ut opinor, lex de magiſtratibus hęc, ut de ſenatu: id eſt, de patritiis familiis omnes magiſtratus crearẽtur: idq; à Romulo inſtitutũ, reliqui deinde reges obſervarunt. Sanxit enim Romulus, quod ait Dionyſ. lib. II. ut patritii ſacra curarẽt, magiſtratus gererẽt, jus dicerẽt, plebeii, qui rudes inopesq; eſſent, agros colerẽt, quæſtuariisq; artibus operam darent: temperamentũ illud tamẽ, quo civitatũ cõcordia: id eſt, ſalus ipſa cuſtodiẽ, maximè quæſivit: nam ne nimis in ordinẽ patricium videretur eſſe propenſus, datũ aliquid populo voluit: &, ut is ſuis ſuffragiis magiſtratus crearet, leges ſciſceret, bella decerneret, curiatis comitiis tulit Regib. pullis, conſul P. Valerius Bruti collega, duas leges tulit, quib. plebis poteſtas aucta, ſenatus & magiſtratũ imminuta: primùm, ut magiſtratũ nemo caperet, niſi qui à populo imperium accipere: ſi quis aliter feciſſet, capitali pœna puniretur: qui eum occidiſſet, ei impune eſſet: deinde, ut adverſus magiſtratũ provocatio ad populũ eſſet: néve qs magiſtratus civẽ Romanũ adverſus provocationẽ verberare, aut necare vellet: quã legẽ cẽturiatis comitiis eſſe latã Valer. tradidit lib. IIII. De plebeis magiſtratibus in ſacro monte primùm lata lex eſt, quæ deinde Sacratæ nomen accepit, ut plebi quæ patritiorum injuriis nuda quodã modo pateret, ſui magiſtratus eſſent, tiq; ſacroſancti: quibus auxilii latio adverſus cõſules eſſet: néve cui patrum capere eũ magiſtratum liceret: qua lege tribuni pl. quinque primi creati ſunt. Plebeii autẽ magiſtratus curiatis primũ facti comitiis. Poſtea, tributis ut fierent, lege tribunitia, quam Publius & Lætorius tulerunt, cautũ eſt. Sed magiſtratũ omnino nullum ei gerere licebat, cujus pater in hoſtium poteſtate eſſet: quod ex Livio colligitur. Is enim lib. XXVII. Servilium, *inquit*, negabant, jure aut tribun. pl. fuiſſe, aut ædilẽ eſſe, quòd patrẽ ejus, quẽ tertium virum agrarium occiſum à Bois circa Mutinã eſſe, opinio per X annos fuerat, vivere. atq; in hoſtium poteſtate eſſe, ſatis conſtabat. & lib. XXX. de eodem: Latum ad populum eſt, ne Cn. Servilio fraudi eſſet, quòd patre, qui curuli ſella ſediſſet vivo, quum id ignoraret, trib pl. atque ædilis pl. fuiſſet contra quàm legibus ſancitũ erat. Verùm, quia ſatis conſtat, plebeios magiſtratus fuiſſe, trib. pl. ædilitatem pl. Patritios autem, ædilitatem curulem, prætoram, conſulatum:

primùm

primùm illum sciendum, plebeios magistratus appellatos, qui ab initio plebis causa sunt instituti: patritios item, qui patritiorum: deinde totâ hanc gerendorum magistratuum rationẽ paulatim esse permixtam, atq; cõmutatam: nam plebi cui tantùm plebeii magistratus patuerant, post etiam ad patricios omnes aditus fuit, nec tamen mutatum est nomẽ: sed patricii semper magistratus dicti, qui primis temporibus patritiorum causa facti, postea cõmunicati cum plebe sunt. Plebeios tamẽ magistratus patritii homines non gessêre: quia credo, contra dignitatem ducerent, quum majora consequi possent, minora persequi. Generale illud fuit, ne is qui comitiis præesset, suffragationem in petendo magistratu haberet: idque lege vetitum significat Livius lib. x: Etiam ne quis magistratum absens peteret, legem tulit Pompeius Magnus in tertio cõsulatu: in qua cùm neminem excepisset, mox soceri sui C. Cæsaris recordatus, lege jam in æs incisa, & in ærarium condita, correxit errorem, uno Cæsare excepto, quod à Tranquillo proditum legimus Ex libro Pauli Manutii de legibus Romanis.

Magmătă, pen. cor. n. t. [μάγματα. German. Das dick so vber bleibt/ nach dem etwas außtruckt ist.] Pastilli & massæ factæ ex unguentorum fæcibus odoris gratia: ἀπὸ τῦ μάττειν, quod est terere & miscere, & in massam redigere. Plin. lib. 13. cap. 2: Siccis odoribus constant: quæ diapasmata vocantur: nam fæces unguenti Magmata appellant. [Polon. *Perfumi.*]

Magmēntum, inquit Festus, veteres dixerunt, quasi majus augmentum. Varro de hac voce ita lib. 4. de lingua Latina: Magmentum, *inquit*, à magis, quod ad regionem magis pertinet. Itaq; propter hoc montana fana cõstituta certis locis quo id imponeretur macte: Erat autem daps quę profanabatur Iano Sylvano, Marti, Iovi dapali, &c. Meminit Arnob. lib. 1.

Magnanimus, Magnanimitas, vide MAGNVS.

Magnalia, lium, n. t. μεγαλεῖα, sicut ingenia facta, & admiratione digna. Vox est Bibliis tantùm & Theologis, aut parùm Latinis usurpata.

Magnariŭs, m. s. [μεγαλέμπορος. Gall. *Qui a grand maniement d' affaires, grand negotiateur.* Ital. *Che ha gran maneggio.* German. Ein grosser Gewerbsman / der mit grossen kauffmanschätzen vmbgehet/ ein Kauffherr. Hispan. *Grande negociador.* Polon. *Kupiec z możny.* Vngar. *Nagy emberek.* Angl. *That hath many affaires and byssines.*] Apud Apuleium, pro magno negotiatore ponitur, à negotiorum magnitudine, tanquam clarus in obeundis magnis mercaturis.

Măgnates, penult. product. m. t. [חורים *chorim* שרים *sarim* סגנים *seghanim* רוזנים *rozenim.* μεγιστᾶνες. Gal. *Nobles, puissans, les grands.* Ital. *Nobili potenti.* Germ. Die grosz geachteten/ furnemen. Hispan. *Los grandes en dignidad, y nobles.* Pol. *Wielcy z panowie.* Vng. *Fő emberek.* Ang. *Noblemen.*] Dicuntur nobiliores, & potentiores, quorum magna est potentia, & autoritas.

Măgnes, etis, m. t. [μαγνὴς. Gal. *Vne pierre qu' on appelle aimant.* Ital. *Calamita pietra.* German. Ein Magnet/ ist ein stein dieser art das er eysen an sich zeucht. Hispan. *La piedra y manceno del hierro.* Polon. *Magnes kamień, ktorie żelazo ciągnaci.* Vngar. *Magnes kő, az ki az vasat hozza vonza.* Ang. *The lodestone, that hath property to draw yron to it.*] Generis masculini, Genus lapidis, ad se ferrum attrahentis. Plinius libro 36. cap. 16: Quid ferri duritia pugnacius? sed cedit, & patitur mores: trahiturq; nanque à magnete lapide: domitrix illa rerum omnium materia ad inane nescio quid currit: atque ut propiùs venit, assistit, teneturq; & complexu hæret. Sideritin ob hoc alio nomine appellant, quidam Heracleon. Magnes appellatus est ab inventore, ut ex Nicandri sententia tradit Plinius libro 36. cap. 16, qui cùm pecus pascens, pedem fortè haberet ferratum, & crepidas ferreis clavis compactas, animadvertit lapidem hunc ferro adhærescere. Alii à Magnesia dictum volunt Lydiæ regiuncula, in qua lapidem hunc primùm volunt esse inventum circa Heracliam urbem: unde & Heracleon appellarunt. In qua sententia est Lucret. lib. 6, ubi sic scribit: Quod supereſt, agere incipiã, quo fœdere fiat Naturæ, lapis hic ut ferrum ducere possit, Quem magneta vocant patrio de nomine Graii, Magnetum quia sit patriis in finibus ortus. Cic. 1. de Divin. Vt si Magnetem lapidem esse dicam, qui ferrum ad se alliciat & trahat: at rationem cur ita sit, afferre nequeam.

Măgnētĭcŭs, a, um, Claud. De magnete: -Venerem magnetica gemma figurat.

Magneres, tum. [μάγνητες. Gall. *Senateurs.* Ital. *Senatori.* Ger. Rhatsherren/ Regenten Hispan. *Senadores.* Pol. *Senator, przełożoni pan.* Vng. *Tanacsbeliek.* Ang. *Senatours, elderfts.*] Apud Macedones erant, qui apud nos *Senatores* dicuntur, sive *principes* & *capita urbis*: unde & summum magistratum vocant *Magnetarchen*, teste Livio lib. 5. bel. Maced.

Măgnŭs, a, um, Grandis, arduus. [גדול *ghadhól* רב *rab* μέγας. Gall. *Grand.* Ital. & Hisp. *Grande.* Germ. Groß. Belg. Groote. Polon. *Wielki.* Vng. *Nagy.* Ang. *Great.*] Comparativum est Major, superlativũ Maximus. Virg. 1. Georg. Heu magnũ alterius frustra spectabis acervum. Idem 2. Aeneid. Tum magnum exitium (quod dii priùs omen in ipsum Convertant) Priami imperio, Phrygibusq; futurum. Cic. in Orat. Magnum opus & arduum Brute conamur. Idem 1. de Orat. Studio acriore, otio ac facultate discendi majore & maturiore, & labore atq; industria superiore. Ovid. 13. Metam. -quæritur istis, Quàm mihi major honos. Cic. Quint. Frat. lib. 2: Eum tibi commendo majorem in modum, hominem domi splendidum, gratiosum etiam extra domum. Idem de Amic. Sed hi ne comparentur Catoni maximo & spectato viro. Ovid. ad Liv. Maximus ille armis maximus ille toga. ¶ Major, ad ànnos relatum, pro longiore ævo. Terent. Evnuch. Verùm illa si vivit, annos nata est sedecim, Non major. Mart. libro 9: -major erat mensibus illa tribus. ¶ Magno natu. Liv. 3. ab Vrbe: Consurgit P. Scaptius de plebe magno natu. Idem 6. bell. Pun. Inter hæc è media turba obsidum mulier magno natu, Mandonis uxor, &c. ¶ Major natu. Cicero 1. Tusculan. Anno ante natum Ennium, qui fuit major natu quàm Plautus & Nævius. ¶ Maximus natu. Liv. 1. bell. Pun. Ita enim maximus natu ex iis in consilio respondit. ¶ Magnum facere: id est, magnum aliquid præstare. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: At magnum fecit, quòd verbis Græca Latinis Miscuit. Cic. 1. Acad. Magnum est efficere, ut quis intelligat, quid sit illud verum & simplex bonum: hoc est, magni laboris, vel magnæ utilitatis. ¶ Quod majus est. Cic. de Amicit. Quod si tãta vis probitatis est, ut eam vel in eis, quos nunquã vidimus, vel (quod majus est) in hoste etiam diligamus. ¶ Cõcipere majora animo, Ovid. 15. Metam. Viribus majora audere. Virg. 10. Aeneid. Major morbus, qui & comitialis dicitur. Celsus lib. 3. cap. 23: Inter notissimos morbos est etiã is, qui comitialis, vel major nominatur. ¶ Magno, Absolutè, pro magno pretio. μεγάλου, Apul. Me deniq; pauperculus quidam hortulanus comparat quinquaginta numis, sed magno ajebat. Var. lib. 3. de Re rust. Piscinæ ædificantur magno. Virg. 2. Aen. Hoc Itacus velit, & magno mercentur Atridę. Cic. 5. Verr. Qui, ut ais, magno vendidisti. Ejusdẽ significationis est genitivus Magni, verbis æstimationẽ importantibus junctus. Cic. Cass. lib. 15: Magni erunt mihi literæ tuæ. Id est, habebo eas in pretio. Plin. Epist. 2. lib. 3: Itaque magni æstimo, dignitati ejus aliquid astruere. ¶ Magnũ, Prò valde. μέγα. Plaut. Mil. Eho, an dormit Sceledrus intús? L V C. Nõ naso quidẽ: nam eo magnũ clamat, tetigit calicẽ. Idem Mostel. Atq; ille exclamat derepentè maximum. ¶ Optimus maximus, non solùm de Deo dicitur, sed etiam de fundo, agro, domo, & aliis. Cel. in l. Quum venderes ff. de contrah. empt. Quum venderes fundum non dixisti: Vt optimus maximusq; est: verum est quod Qu. Mutio placebat, non liberũ, sed qualis esset, fundum præstari oportet. Pontifex Maximus, qui primus in Pontificum collegium venerat, qui omnem sacrorum potestatem, & cæteros sacerdotes sibi subjectos habebat. Minores aũt post illũ reliqui, & Minimus, qui adoptatus erat postremus. ¶ Maximæ dignationis Flamẽ (ut ait Festus) Dialis est inter quindecim Flamines: & quũ cæteri dicuntur majestatis suæ habeant nomen habet Pomonal[is] quo Pomona levissimo fructu agrorũ præsidet: hoc est, pomis. Majores Flamines appellabantur patricii generis. Minores plebeii. Maximus Curio, cujus autoritate Curiæ, omnesq; curiones regebantur. Maximi annales appellabantur, nõ magnitudine, sed quos Põtifex maximus cõfecisset. ¶ Majorẽ Comitiã L. Cælius apud Festũ putabat dici, vel eũ penes quem fasces sint, vel eu qui prior creãtus sit. Prætorẽ aũt majorẽ urbanũ minores, cæteros. Maximũ Prętorẽ putãt dici alii eũ, qui maximi imperii. Plerique, qui ætatis maximę in collegio: quo is Augurũ decretũ sit, quòd in salutis augurio Prætores majores & minores appellantur, nõ ad ętatẽ, sed ad [illegible] pertinere. ¶ Magnus annũ dicũt mathematici, quo septem errantia expletis propriis cursibus in eundẽ locũ redeũt, sive ad idem punctũ revertũtur. ¶ Maximã hostiam ovilli pecoris appellabat, non ab amplitudine corporis, sed ab animo placidiore. ¶ Maxima multa, antiquitus erat boum triginta & ovium, μεγίστη ζημία, Sed quũ in fraudẽ multæ dictæ solverentur boves ovesq; patvi pretii, ideirco cõstituti sunt postea in singulas oves denę ęris, in boves verò æris centeni. Erat itaque multa maxima trium millium & viginti æris: hoc est, trecentarum & sexaginta drachmarum. ¶ Magnum socerum, appellat vir uxoris suæ avum. Magnam socrum, [illegible] Major socer uxoris meæ proavus. Major socrus, uxoris meæ proavia. Major patruus, avi [illegible] & aviæ unita Maior avunculus, [illegible] avunculus. Major matertera, [illegible]

Maiores [Hebrew] *abóth* [illegible] Gall. [illegible] German. Die Voreltern/ oder Altvordern. Belg. Voorouders. Hispan. *Los padres subiendo arriba.* Pol. Przodkowie. Vng. Elsynk, atyaink. Ang. *Forebeares.*] Intelligi possunt quicunq; avi, abavi, proavi, atavi, tritavi, & ante hos in infinitum: sicut Minores, qui

qui etiam post trinepotes futuri sunt. Declamat. in Salust. Ego meis majoribus virtute præluxi, ut si prius noti non fuerint, à me accipiant initium memoriæ suæ. Cæsar 4. bell. Gall. Quod Germanorum cõsuetudo hæc sit à majoribus tradita, quicunque bellum, &c. ¶ Accipiuntur etiam Majores indifferẽter pro omnibus qui ante nos fuerũt: quemadmodũ Minores pro posteris: utrumq; his duobus nominibus in duabus hisce significationibus, tantùm in numero plurali.

Mãgnănĭmŭs, mi, m. s. [גבה gbéeh. μεγαλήτωρ, μεγαλόψυχος. Gall. *Courageux, magnanime.* Ital. *Magnanimo.* Ger. Großmüttig / eines dapfferen gemüts Bel. *Hochmoedich.* Hisp. *De grande animo, magnanimo.* Pol. *Spanial'ego mysl'u, wielgies mysli.* Vn. *Nahy elmeiwe, nagy zivv.* Ang. *Stout, of a lofty harte.*] Qui magni est animi. Cic. 1. Offic. Itaq; viros fortes, & magnanimos eos dicimus bonos, & simplices, veritatis amicos, minimeq; fallaces esse volumus. Ovid. 3. Trist. Eleg. 5: Corpora magnanimo satis est prostrare leoni. Idem 12. Metam. Néve ea magnanimus frustra memoraverit heros. Virg. 4. Georg. Magnanimosque duces, totiúsque ex ordine gentis. Mores, & studia, & populos, & prælia dicam.

Mãgnănĭmĭtās, atis, f. t. Fortitudo, animi elatio. [גבה gbaón. μεγαλοψυχία. Gall. *Magnanimité, grãd cœur & courage.* Ital. *Magnanimità.* Ger. Großmüttigkeit. Bel. *Hoochmoedicheyt* Hisp. *Grandeza de animo, magnanimidad.* Po. *Wielkoś zemysl'u* Vn. *Bator zivv, nagy elme* Ang. *Valiantnesse of heart, & courage.*] Sic definit Speusippus: Magnanimitas est moderatus contingentium usus, urbana cum hominibus conversatio, magnificentia cum ratione. Cicero 1. Offic. Nam quum omnis honestas manet à partibus quatuor, quarum una sit cognitionis: altera communitatis: tertia magnanimitatis, &c. Plin. lib. 7. cap. 25: Idem magnanimitatis præbuit exemplum, cui cõparari non possit aliud, &c.

Mag nĭfĭcus, a, um, Liberalis, splendidus. [אדיר addir. μεγαλοπρεπής. Gal. *Magnifique, honorable.* Ital. *Magnifico, splendido.* Ger. Großthätig / herrlich / prachtig. Bel. *Grootdaedich / heerlyck.* Hisp. *Cosa magnifica y liberal.* Pol. *Wielmożni.* Vng. *Nagyságos.* Ang. *Magnifick, that doth great actes, sumptuous.*] Qui magnis in rebus pro dignitate, in ludis, in rebus diis sacris, in ædificiis, in epulo publico sumptũ facit. Plaut. Asinar. Extemplò facio facetum me, atque magnificum virũ, Dico me esse atrientem. Terent. Heavt. Mea est potens, procax, magnifica, sumptuosa, nobilis. Cic. 1. Offic. Delectant etiam magnifici apparatus, vitæq; cultus cum elegãtia & copia. Magnifica verba; Terent. Evnuch. Vrbes magnificæ, Ovid. 2. de Pont. Magnifica domus, Plin. lib. 17. cap. 1. ¶ A Magnificus fit comparativus Magnificentior, & superlat. Magnificentissimus. Cicero 2. de Finib. Ad altiora quædam & magnificentiora, mihi crede Torquate, nati sumus. Idem 2. Offic. L. Crassus Qu. Mutio magnificentissima ædilitate functus est.

Magnĭfĭcentĭă æ. f. Est (ut inquit Cicero 2. de Invent.) rerum magnarum & excelsarum cum animi ampla quadam & splendida propositione agitatio, atque administratio. [אדר hédher גדלות gheduth. μεγαλοπρέπεια Gal. *Magnificence.* Ital. *Magnificenza* Ger. Großthätigkeit pracht. Hisp. *Magnificencia, grandeza de animo.* Pol. *Wielmożność.* Vng. *Nagyság* Ang. *The doing or achevement of great things, noble and sumptuous prouision.*] Idem de Amic. Nec metiamur eam, ut quidam indocti, verborum magnificentia. Idem contra Rullum: Hoc vix est liberi populi: vix vestrorum amicorum magnificentiæ. Quint. lib. 4. c. 2: His tribus narrandi virtutibus adjiciunt quidam magnificentiam, quam μεγαλοπρέπειαν vocant.

Magnĭfĭcè, adverbium, Lautè, honorificè, liberaliter, splendidé. [μεγαλοπρεπῶς. Gall. *Magnifiquement.* Ital. & Hisp. *Magnificamente.* Ger. Herrlichen / prächtiglichen. Po. *Wielmożnie.* Vng. *Nagyságosan, fő modra.* Ang. *Noblie, sumptuously.*] Terentius in Adelph. Nunquam ita magnificè quicquam dicam, id virtus quin superet tua. Brutus ad Cicer. Iuvat enim magnificè loqui: & certè decet adversus ignorantes. Plinius libro 13. cap. 7: Siccæ ficistomachum lædũt, gutturi & faucibus magnificè utiles. Cic. 1. Offic. Hæc præscripta servantem licet graviter, magnificè, animoséque vivere, atque etiam simpliciter, fideliter, & vitæ hominum amicé. ¶ Magnificiùs Cato, pro Magnificentiùs dixit, servata recta formatione à positivo magnificé. Vide Festum.

Mãgnĭfĭco, as, act. p. Extollo, exalto. [רומם romém גדל higdíl. μεγαλύνω. Gall. *Magnifier, extoller.* Ital. *Essaltare, magnificare.* Ger. Groß machen / erheben Bel. *Groot maken / verheffen.* Hisp. *Engrãdescer.* Po. *Wywyśam.* Vng. *Fol magaztalom.* Ang. *To magnifie, to praise or extoll.*] Plin. lib. 28. cap 16: Magnificant & vituli, qui nondum herbam gustaverit, fimum. Plin. lib. 17. c. 9: Archesilaum quoq; magnificat Varro. Plaut. Men. Te unum ex omnibus Venus voluit me magnificare.

Mãgnĭfĭcātĭo, f. t. [μεγαλοπρέπεια. Vn. *Fől magaztaldś.*] Macrob. Satur. lib. 5. c. 13: Hinc diversarum inter heroas suos personarum varia magnificatio.

Mãgnĭlŏquŭs, Qui magna loquitur, [μεγαλορρήμων. Gal. *Qui parle d'vn haut style, beau & magnifique parleur.* Ital. *Che parla cose grandi.* Ger. Der grosse ding redt oder rümet / prachtig in der red. Hisp. *El que habla grandezas.* Pol. *Mowiący rzeczach wielkich.* Vng. *Fennyen zollo, nagy dolgokrol beZelő.* An. *That speaketh with an high style.*] Martial. lib. 2: Candida κυνὰ φίλων, hæc sunt tua, Candide *words*, Quæ tu magniloquus nocte diéq; sonas. Tacitus in vita Agricolæ: Atque illi modò cauti ac sapientes prõpti post eventum, ac magniloqui erant.

Mãgnĭlŏquēntĭă, f. p. [μεγαλορρημοσύνη. Gall. *Parole ou style de haut appareil, magnifique & hautaine parole.* Ital. *Il parlar de cose grãdi.* Ger. Ein red von hohen vnd grossen dingen. Hisp. *Grandeza de palabras.* Polon. *Mowa ô rzeczach wielkich.* Vng. *Nagy dolgokrol valo beszed, fennyen valo zollas.* Ang. *A speaking with an high style.*] Cicero in Orat. Quòd ille dactylicus numerus hexametrorum magniloquentiæ sit accommodatior. Homeri magniloquentia, Cic. Cæs. lib. 13. Epist.

Mãgnĭpĕndo, is, act. p. Permagni facio, magnifacio, bene æstimo. [חקיר hokír. σφόδρα τιμᾶν τινὰ μεγάλου. Gall. *Fort estimer & priser.* Ital. *Estimar molto.* Ger. Groß achten / groß schetzen. Hisp. *Estimar ò apreciar mucho.* Po. *Wielczę sobie wagę, ſzacunek.* Vn. *Nagynak lótyvellem.* An. *To set muche by.*] Plaut. Curcul. Neq; eum ad me adire, neque me magnipẽdere Visus est. Livius: Romanorum nemo id authoritatis aderat, ut promissa ejus magnipenderentur. Terent. Adel. Ego quoque à meis me amari, & magnipendi postulo.

Mãgnĭtās, f. t. pro magnitudine apud antiquos. Accius: Namq; sat frugi: neque dici potest pro magnitate.

Mãgnĭtūdo, f. t. Copia, amplitudo. [גדלה ghedhullah רוב rob. μέγεθος. Gall. *Grandeur.* Ital. *Grandezza.* Ger Größe Bel Groote. Hisp. *Grandeza, generalmente.* Pol. *Wielkość.* Vng. *Nagyság.* Ang. *Greatnesse, biggenesse.*] Cic. pro Rosc. Amerin. Magnitudo æris alieni. ¶ Magnitudo animi: id est, excellentia, præstantia. μεγαλοψυχία. Cicero 4. de Finibus: Quæque ab iisdem de temperantia, de modestia, de magnitudine animi, de omni honestate loquuntur. Magnitudinem animi superbia imitatur in animis extollẽdis. Cicero in Partit. ¶ Magnitudo periculi pro gravitate. Cic. pro Quintio: Primùm magnitudo periculi summo timore hominem afficit.

Mãgnŏpĕrĕ, adverb. Valde, vehementer. [מאד meódh μέγα. Gal. *Grãdement, beaucoup.* Ital. *Grandemente.* Ger. Gröſtlich / hertiglich / sehr. Bel. *Zeer.* Hisp. *En grande manera.* Pol. *Wielce.* Vn. *erősſen, nagyon.* An. *Greatlie.*] Plaut. in Truc. Malam rem is & magnam: magnopere serva viaticum. Terent. Heavt. Memini me esse gravidam, & mihi te magnoperè interminatum, Si puellam parerem, nolle tolli? Lucretius lib. 3: Sed in omnibus rebus magnoperè à vera lapsi ratione videntur. Cic. ad Ca... lib. 15. Ego cæterarum rerum causa tibi Romam magnopere properandũ cẽseo. ¶ Magnoperè facere. Cic. 7. Verr. Quid, *inquam*, magnoperè potuit Cleomenes facere, ſstius avaritia navibus eximantis? Non magnoperè laboro: quod imperiti dicunt: Non multum curo. Cicer. pro Rosc. Comœd. Et quorsum recidat responsum tuum, non magnoperè laboro. ¶ Magno opere, separatim aliquando legitur. Plautus Casi. Atque id non tàm ægrè est jam vicisse villicum, Quàm id expetivisse opere tam magno senem.

Mãjūscŭlŭs, Grãdior, Cic. epist. In aliqua majuscula cura versari.

Mãxĭmè, Præcipuè, in primis, summè, vehementer, [מאד מאד meódh meódh. μάλιστα. Gall. *Grandement, principalement, sur tout.* Ital. *Massimamente, sopra tutto.* Germ. Vornuß / fürnemlich / zu Hisp. *Mayormente.* Pol. *Osobliwie, zwłaſzcza.* Vng. *Fő keppen igen erősſen.* An. *Greatlie, speciallie.*] Cic Lentulo: Vel etiã id, quod mihi maximè libet. Idem pro domo sua: Intuemini paulisper animis juventutem, & maximè eos qui, &c. Idem 1 de Nat. deor. Quæ ratio poëtas, & maximè Homerum impulit. Cicer. 1. Offic. Ut quisque maximè opis indigeat, ita ei primùm opitulari. Idem de Orat. Dicere quàm maximè ad veritatem accommodatè. ¶ Interdum est affirmantis respõsio. Teren. in Evnuch. Tu Parmeno huc facilli adducantur? Maximé.

Mãxĭmĕpĕtĕ, adverb. [מאד מאד meódh meódh. μάλιστα. Gal. *Grandement.* Ital. *Grãdissimamente.* Ger Gantz hefftig zum höchſten. Hisp. *Mayormente.* Pol. *Nade wſzystko, nabarzej.* Vng. *Feletteigen.* An. *Greatlie.*] Cic. Epist. A te maximoperè peto, & quæso

Mãxĭmĭtātem, Veteres pro magnitudine dixerunt. Lucilius: Neque ad hoc me rogas inani maximitate.

Mãgŭdăris, f. t. sive (ut alii scribunt) Magydaris. [μαγύδαρις. Ger Ein frembd kraut / soll / nach etlicher Meynung / ein geschlecht der Meisterwurtz oder Angelicken seyn.] Caulis esse creditur ex laserpitii radice enascẽs. Plin. lib. 19 cap. 3: Alii tradunt laserpitii radicem fuisse majorem cubitali, rubétque in ea super terram. Hoc inciso profluere solitum succum, ceu lactis, supernato caule, quem Magydarin vocarunt. ¶ Est etiam Magudaris laserpitii species, ut testatur Plinius eodem libro & capite. Alterum, *inquit*, genus est quod Magydaris vocatur, tenerius & minus vehemens sine succo. Plaut. in Rudente: Si tibi confidis fore multam magudarim. Colum. lib. 6. cap. 16: Facit & radix, quam

Græci vocant μαγύδαριν. Vulgus noſtra conſuetudine vocat *laſerpitium*. Vbi tamen quædam exemplaria, σίλφιον habẽt, non μαγύδαριν.

Măgŭs, gi, m.ſ. [משכיל *mechaſchiſcéph*: μάγος. Gal. *Magicié, enchãteur*. Ita. *Mago, incãtatore*. Ger. Ein weiſer/ weiſſager: Itẽ, ein Zauberer. Hiſ. *Hombre ſabio enel arte magica*. Pol. Wieſzczek, *val czarownik*, vel Medrzec. Vng. Bölox, örd̃ngöx, *hweberos*. Ang *An enchanter, a witch*.] Dictio Perſica, qua apud eos ſignificatur ſapiens. Sic enim Perſæ *Magos* vocant, ut Græci *Philoſophos*, Latini *Sapientes*, Galli *Druidas*, Aegyptii *Prophetas*, ſive *Sacerdotes*, Indi *Gymnoſophiſtas*, & Aſſyrii *Chaldæos*, à Chaldæa Aſiæ regione. Eſt etiam Magus vulgò q̃ maleficas, & omnibus legibus vetitas artes exercet. Nam quum Magi apud Perſas potiſſimùm deorum cultui vacare ſolerent, in tantum poſtea aucta eſt eorum vanitas, ut non ſolùm obſervatione ſyderum futura prædicere, ſed artibus quibuſdam, & maleficiis, & ſcire ſe omnia, & facere poſſe profiterentur.

Măgĭă, æ, cũ accentu in penult. f.p. [כשף *chaſchâph*. μαγέια. Gal. *Art magique, enchanterie*. Ital. *Magia, incanteſimo*. Ger. Weißheit vnd verſtand heimlicher vnd verborgner dingen. Itẽ, Zauberey oder zauberkunſt. Hiſp. *La arte magica*. Pol. *Madroſcz wrzeczach skriticli*, item czarnokſięſtwo. Vn. örd̃ngeſſég, *baioſſág*. An. *Sorcerie, witchcraffe*.] Vox eſt Perſica, quam illi ferè accipiunt pro ſapientia, & perfecta rerum naturalium cognitione. Vnde & Magi ab illis appellabantur, quos Græci vocant *Philoſophos*. Duplex tamen traditur Magiæ ſpecies: quarum altera, quã jam diximus, nihil aliud eſt quàm naturalis philoſophiæ ſumma & perfecta cognitio, quam Pythagoras, & Plato, & Empedocles, cæteríq; inter Philoſophos præſtantiſſimi, veluti ſanctiorem quandam diſciplinam, indefatigabili ſtudio, longinquíſque peregrinationibus conquiſiverunt. Altera, quam Goëtiam, γοητέιαν, vel Thurgiam vocant, dæmonum invocatione, infandísque incantationibus, conſtat, quam & leges omnes execrantur, & Plinius artem inteſtabilem vocat, irritam & inanem. Noſtri *Magicas præſtigias* vocant, eò quòd rerum veritatem ementiantur, hominũ mentes fallacia præſtringentes. ¶ Hujus Magiæ plures ſunt ſpecies: Hydromantia, ὑδρομαντέια, quæ fit ex aqua. ¶ Axinomantia, ἀξινομαντέια, quæ fit ſecuribus & aliis dolabris. ¶ Lecanomãtia, λεκανομαντέια, quæ fit pelvibus, quas Græci λεκάνας vocant. Nam apud Perſas erant Magi Lecanomantici dicti, ut lib. 15. docet Strabo, quaſi ex pelvibus divinãtes. Nã vaticinãtes pelvim accipiebant aqua plenam, dæmonibus congruentem, in profunda tepentibus. Vbi autem dæmon illapſus erat, aqua edebat ſonum quendam fatidicum. ¶ Catoptromantia, κατοπτρομαντέια, quæ fit per ſpecula. De qua Spartianus in Iuliano intellexit, quum ait: Carmina profana incantaverunt, & ea quæ ad ſpeculum dicunt fieri, in quo pueri præligatis oculis incantando futura reſpicere dicuntur. ¶ Pyromantia, πυρομαντέια, quæ fit per ignem. Hanc Amphiaraus primus invenit. ¶ Geomãtia, γεομαντέια, quæ fit per terram. ¶ Chiromantia, χειρομαντέια, per lineamenta manuum. ¶ Necromantia, ſive Necyomantia, νεκρομαντέια, ἢ νεκυομαντέια, quæ fit per evocationes umbrarum, & per inferorum colloquia, à qua Necromantici, quorum incantamentis mortui reſuſcitari, divinare, ad interrogata reſpondere videntur. Quam nonnulli etiam Sciomantiam vocari putant. Quidam inter Necyomantiam, Sciomantiámque diſtinguunt, quòd in Necyomantia ad erigendum cadaver ſit ſanguis neceſſarius: in Sciomãtia ſola ſufficiat umbræ evocatio. ¶ Capnomantia, καπνομαντέια, quæ fit ex fumo aræ, cujus motu futura cognoſcebant: à qua Capnomantæ dicuntur. ¶ Coſcinomantia, κοσκινομαντέια, quæ fit per cribrum. Quo genere etiam hodie mulieres aliquot in Gallia utuntur, ad inveſtigandas res furto ablatas. Ex hoc Magiæ fonte derivati ſunt apud Italos Hetruſci aruſpices, apud Indos Brachmanes & Gymnoſophiſtæ, apud Gallos Druidæ, & Bardi, apud Siculos Galeotæ: ubique autem terrarum Aſtrologi, qui & Chaldæi vocãtur: quamvis alibi ſint nati. ¶ De hac & ejus ſpeciebus lege Beroaldi præfat. in Corn. Apulcianos.

Măgĭcē, hujus magices, penult. corr. Magia, ars incantandi. [μαγική, γοητέια. Gal. *Art magique*. Ital. & Hiſ. *Arte magica*. Ger. Die zauberkunſt / ſchwartzekunſt. Pol. Czarowanie. Vng. örd̃ngeſſég. Ang. *Witchcraft, ſorcerie*.] Plin. lib. 30. cap. 1: Si nõ expers ſedes ejus tota Thrace magices fuiſſet.

Măgĭcŭs, a, um, adject. [μαγικὸς, γοητικός. Gal. *Appartenant à art magique*. Ital. *Pertinente ad arte magica*. Germ. Zauberiſch / das zu dem zauberer oder der zauberkunſt gehört. Hiſp. *Perteneſciente à arte magica*. Pol. Czarnokſięſki. Vng. örd̃ngös, *hwe bayos*. Ang. *Belonging to witchcraft*.] Quod ad magum, vel etiam magicen pertinet: ut, Magicas artes, Magicas herbas dicunt, quibus magorum vanitas gloriatur. Virg. 4. Aeneid. Teſtor chara deos, & te germana, tuúmque Dulce caput magicas invitam accingier artes. Virg. 8. Aeglog. Conjugis ut magicis ſanos avertere ſacris Experiar ſenſus. Plin. lib. 25. cap. 3: Nec alia dico magica portenta, niſi ubi cavenda ſunt aut coarguenda, in primis fide eorum damnata. De magica arte vide Plinium lib. 30. capite 1. & 2.

Majālēs, m.t. Porci caſtrati [χοῖροι τομίαι. Gal. *Porcs chaſtrez*. Ital. *Porci caſtrati*. Ger. Barg Hiſp. *Puercos caſtrados ò marranos*. Pol. Wieprz. Vng Artan. Ang. *Gelded hogges or ſwyne*.] Varro 2. de Reruſt. cap. 4: Caſtrantur verres commodiſſimè anniculi. utriq;, nec minores quàm ſemeſtres. Quo facto nomen mutant, atque è verribus dicuntur Majales.

Majĕſtās, tis, f.t. A' magnitudine dicta eſt. Eſt enim decus, amplitudo, & dignitas vel populi, vel Senatus, vel Principis, Imperatoríſve, aut etiam privati magni viri, atque alterius adeò inanimatæ rei. [הוד *hodh* הדר *hadhár*. σεμνὸν, μεγαλειότης, ἐξιωματικὸν, ἀξίωμα. Gal. *Maieſté, excellence de dignité*. Ita. *Maieſtà*. Ger. Furtreffentliche Herrligkeit oder Wirdigkeit/ Majeſtat. Hiſp. *Majeſtad del Rey o principe*. Pol. Wielmożność, *maieſtat, god neſcz*. Vng. *Felſegh, meltoſag, bőcz wollet*. An. *Maieſtie, excellencie*.] Horat. 2. Epiſt. 1: ſed neque parvum Carmen majeſtas recipit tua: nec meus audet Rem tentare pudor, quam vires ferre recuſent. ¶ Hinc Majeſtatis crimen, Iureconſulti definiunt, quod adverſus populum Rom. vel ſecuritatem ejus committitur. Et Rei majeſtatis dicuntur, qui ejuſmodi criminis accuſantur. ¶ Majeſtas etiàm dea credita eſt, Honoris & Reverentiæ filia, de qua Ovidius: Donec Honor, placidóque decens Reverentia vultu, Corpora legitimis impoſuêre toris, Hinc ſacra Majeſtas, quæ mundum temperat omnem, Quáque die partu eſt edita, magna fuit. Nec mora, conſedit medio ſublimis Olympo Aurea, purpureó cõſpicienda ſinu. ¶ Majeſtas, populi dicebatur: Autoritas autem, ſenatus. Populus enim ſciſcere ſolebat, & jubere: Senatus cẽſere, & autor eſſe. Cicero 3. Philip. Tantus autem conſenſus municipiorum, coloniarúmque provinciæ Galliæ, ut omnes ad autoritatem hujus ordinis, majeſtatémque Pop. Ro. defendendam conſpiraſſe videãtur. ¶ Majeſtas nominis, Eſt magnitudo, ſive dignitas. Martial. lib. 1: Quum pars libri & major, & melior ad majeſtatem ſacri nominis tui allegata ſit. ¶ Majeſtas alicujus loci, eſt ejus præſtantia, ſive excellentia. Liv. 1. Ab Vrbe: Concepit animo eam magnitudinem Iovis templi, quæ digna Deũm, hominúmque rege, quæ Romano imperio, quæ ipſius etiam loci majeſtate eſſet. ¶ Majeſtas in oratione, eſt gravitas. Cic. de Amic. Quanta in oratione majeſtas! ¶ Imminuere, vel minuere majeſtatem, Eſt aliquid committere contra dignitatem, vel amplitudinem populi, aut principis. Hinc Lædere majeſtatem, vel Solvere majeſtatem. Cicero in partit. Majeſtas eſt imperii, atque in omni populi Romani dignitate: quam minuit is, qui per vim multitudinis, rem ad ſeditionem vocavit. Et deinde, Exiſtit illa diſceptatio, minuerit majeſtatẽ, qui voluntate populi Romani rem gratam, & æquam per vim egit. Idem 2. de Orator. Tamen ab illo majeſtatem imminutam negabam, &c. Sueton. in Claudio Cęſ. cap. 16. Ex quibus verbis apparet majeſtatem populi Romani læſam majores ob id exiſtimaſſe, quòd civis Romanus aſſeclam ſe regi, & comitem præbere non dubitaſſet contra morem majorum, ut creditam pecuniam reciperet. Contrà, Retinere majeſtatem, eſt quod vulgus ait *Servare autoritatem*. Cicero in Oratore: Ius omne retinendæ majeſtatis Rabirii cauſa continebatur. ¶ Conſtituere majeſtatem, eſt lapſam, aut labantem dignitatis amplitudinísque partam exiſtimationem confirmare. Saluſt. Majores noſtri parandi juris, & majeſtatis conſtituendæ gratia per ſeceſſionem armati bis Aventinum montem occupavêre. ¶ Conſervare majeſtatem, eſt idem quod retinere.

Majeſtas, Crimen hoc eſſe maximum nemo neſcit, interdum tamen Capitale non fuit: nam Claudiæ Veſtalis, Appii Cæci filiæ, C. Fun. & Ti. Sempronius ædiles pl. quòd populo Rom. calamitatem eſſet imprecata, mulctam dixerũt æris gravis xxv. millia, quæ capitalis pœna non fuit, judicium autem illud majeſtatis nomine notatum, Suetonius in Tiberio ſignificat. Et majeſtas quidem multis modis lædebatur, his ferè: ubi quid in populum ſuum, ſuámve rempubl. aut in magiſtratus, perſonámve principis commiſſum eſt. In populum, ut ſi quis exercitum hoſtibus tradidit: ſi exercitum ſolicitavit, delectúmve injuſſu populi aut ſenatus habuit: ſi quis exercitum extra ſuam provinciam injuſſu populi duxit, aut ipſe, relicto exercitu provinciæ finibus exceſſit: ſi quis rempublicam ſua culpa malè geſſit: ſi ſtationem deſeruit: ſi contra libertatem conſilia iniit: ſi ſeditionem, aut bellum excitavit: ſi publicum hoſtem domi privatus habuit: ſi jus civitatis aut magiſtratus imminuit: ſi præter dignitatem populi R. regio in comitatu fuit: ſi contra bonum publicum locutus eſt: quod majeſtatis quidem crimen: non tamen capitale fuit, ut exemplo docuimus: præterea, ſi quis ad hoſtem tranſiit, aliúdve quid cum iis adverſus remp. pactus eſt: hæc in populum læſæ majeſtatis crimina. In magiſtratum autem, vel in principis perſonam, ſi quis vim omnino ullam attulit: ſi tribuno pl. intercedenti non paruit, aut ab eo cõcionem avocavit, eúmve privati loco habuit, ut puta, ſi occurrenti in via non ceſſit, ſi conſiliũ plebis diſturbavit,

bavit, & hujus generis alia: quę facilè possumus intelligere ex ea definitione, quæ prodita literis est: Majestatem is minuit, qui ea tollit, ex quibus civitatis amplitudo cõstat. Hoc de crimine leges nominantur hæ, primùm illa XII. tab. de qua Polybius lib. 5. ut, qui hostem concitasset vel civem hosti tradidisset, capite pœnas daret: deinde, tribunitiæ, Appuleia, Varia: consulares, Cornelia, Iulia, Antonia. Appuleiam tulit, opinor, L. Appuleius Saturnina tribunus pl. quem postea cum C. Servilio Glaucia prætore C. Marius VI. consul. S.C. interfecit. Variam tulit Q. Varius Sucronensis tribunus pleb. qui Philippo & Cæsare Coss. in locum M. Livii Drusi interfecti tribunus pl. creatus est. hujus legis hæc sententia fuit, ut quæreretur de iis, quorum ope, aut consilio bellum Italicum esset concitatum: quo crimine cùm essent multi condemnati: & ad plures præterea, quos damnari necesse esset, ea culpa pertinere videretur: fecit sapienter senatus, qui decreverit, ne dum tumultus Italicus esset, judicium ullum lege Varia fieret. Secuta est Cornelia, L. Syllæ dictatoris: inde Iulia. C Cæsaris, in primo, ut opinor, lata consulatu, aut post victum in Pharsalia Pompeiũ: nam consul iterum, bello Pompeii, aut Alexandrino impeditus, abfuit: hæc lex damnatis aqua & igni interdicebat. Postremò Antonia, & M. Antonii consulis, qui III. vir postea fuit: quæ damnatis de majestate provocationem ad populum dabat: quod antea in uno perduellione, omnium de majestate criminum gravissimo, licebat. In causa majestatis, & proditionis, impunitatem, iudici datam Pædianus ait: in causa repetũdarum negat: nulla verò prorsus in causa senatoribus licuisse indiciũ profiteri, ne videlicet summi dignitas ordinis minueretur, affirmat. Ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Major, majores. Vide MAGNVS.

Majoranæ descriptionem lege apud Dioscor. lib. 3. cap. 45. dict. Sampsuchum.

Mãĭus, m. s. [μάϊος ὁ ἐκβρόφορβάν. Gall. *Le mois de may.* Ital. *Maggio.* Ger. Der monat May. Hisp. *El mes de mayo.* Pol. May. Vng. *Pinkesd hana.* Ang. *The moneth of may.*] Mensis, à majoribus dictus, (ut inquit Macrobius) quorum consilio Respub. gerebatur: sicut Iunius à junioribus qui rem armis gerebãt. Postquã enim Romulus populum Roma. in majores, minoresq; divisit, ut altera pars cõsilio, altera armis Rempub. tuereturin honorem utriusq; partis hunc Maium, sequentem Iunium vocavit. Ovid. 5. Fasto. Hinc sua majores tribuêre vocabula Maio, Iunius à Iuvenum nomine dictus adest. ¶ Sunt qui Maium à Majestate dea denominatum velint, quòd flameu Vulcanalis Calendis Maiis huic deæ rem divinã faceret. Alii à Maia Mercurii matre: propterea quòd hoc mense mercatores omnes Maiæ pariter & Mercurio sacrificare soliti erant. Quam opinionem etiam attingit Ovidius loco jam indicato: Aut ea materno donasti nomine mensem Inventor curvæ furibus apte fidis. Hoc mense Romæ Lemuria celebrabãtur: templaq; omnia clausa erant: putabaturq; id tempus nuptiis contrahendis parum esse idoneum: quæ opinio ad nostra etiam tempora permanavit Vide Ovid. lib. 3. Fast.

Mãlă, æ, pen. prod. f p. Est pars faciei eminens inter oculũ, nasum & buccã, quæ & gena dicitur. [לחי] *lechi χόρη, σιαγών.* Gal. *La ioue ou la maschoire.* Ital. *Guancia.* Ger Ein wange/der ober theil des backens so vmb etwas erhaben ist. Hisp. *La maxilla de la cara.* Pol *Policzek.* Vng. *Orcza.* Ang. *The cheek or cheek bone.*] Ita appellata, quòd rotundam speciem mali prę se ferat. Plin. lib. 11. cap. 37: Infra oculos malæ hominũ tantum, quas prisci *Genas* vocabant: ibi ostenditur pudor. Virg. tamẽ lib. Georg. 3 equino generi malas tribuit, quum ait: quo tempore Glauci Porniades malis membra assumpsêre quadrigæ. Plaut. in Trinũ. -at pol ego etiamsi vetet, edam, atq; ambabus Malis expletis vorem: & quod illi placeat præripiam potissimúm. Virgil. 5. Aeneid. -duro crepitant sub vulnere malę. Lucret. lib. 5: Inventas molli vestit lanugine malas. Cic. in Orat. Malam à maxilla dictam esse ostendit, abjectis medus literis. Quinetiam (*inquit*) verba sæpè contrahuntur, non usus causa. sed aurium. Quomodo enim ex Axilla, Ala facta est, nisi fuga literæ vastioris? quam literam etiam è maxillis, è taxillis, è vexillo, & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis evellet.

Mălăbathrum, pen. cor. μαλάβαθρον, Dioscoridi foliũ est nardi odore, quod ex India advehitur: cujus duo sunt genera. Alterum in Indiæ paludibus quibusdã gignitur, nullisq; hærens radicibus, lenticulæ modo aquis innatat. Alterũ in Syria, copiosiusq; etiam in Aegypto arboribus ejusdem nominis detrahitur. Ex utroq; unguentum cõficitur odoratissimũ, quod Malabathrinum & foliatum appellatur. Scribitur & Malobathrum, per quartam vocalem in secunda syllaba.

Mălăbustum, aliàs Malavistũ, sed perperã Alberic. ait, habetur in l. ꝟ. specie. ff. de publica. Sũt enim qui Malobastrũ ibidẽ legunt. Tamen pro illis genitivum restituit Haloander, Malabarhrum scilicet.

Mălăchē, μαλάχη, pen. cor. f. p. [Ger. Papten traut/täfftetraut.] Species est malvę ventrẽ emolliens: unde & nomen habet Nã Græci μαλακὴν dicunt quod Latinis est molle. Plin. lib. 20. cap. 21. Duo malvarum genera amplitudine folii discernuntur. Majorem Græci *Malopen* vocant in sativis: alterã ab emolliendo ventre, dictam putant *Malachen*.

Mălāchīra, quã alio nomine Maldacon vocãt, arbor est in Bactriana regione, magnitudine oleę, folio roboris, fructu capri fici, gũmi genus exudãs, quod Bdelliũ vocãt. Plin. lib. 12. ca. 9.

Mălachītes, μαλαχίτης, Gemma spissius virẽs: ita dicta à colore malvæ, quæ Græcè μαλάχη dicitur. Eadẽ & molochites appellatur: nã Græci μαλάχιον & μολοχίτης pro eodẽ dicunt. Plin. lib. 37. cap. 9: Nõ translucet molochites spissius virẽs, à colore malvæ nomine accepto, reddendis laudata signis, & infantiũ custodia quadã, innato contra pericula ipsorũ medicamine.

Mălăcus, a, um, Mollis, delicatus. [רך *rach* עבוּל *banógh.* μαλακός. Gall. *Mol.* Ital. *Delicato, molle.* Ger. Weich/zimd. Hisp *Muelle.* Pol. *Miekki.* Vng. *Lagy, puha.* Ang. *Soft, delicat.*] Plaut. in Bacch. Pro lorica malacum capiam pallium: id est, molle & effœminatum. Ibidem: Hic nostra agetur ætas in malacum modum: hoc est, molliter & suaviter.

Mălăcĭă, ciæ, f. p. [μαλακία. Gall. *Tranquillité de mer, quand la mer est calme, sorbleſſe.* Ital. *Bonaccia di mare, bonaccia calma, tranquillità.* Ger. Die Meerstille. Hisp. *Bonanca en la mar, ò calma.* Pol. *Vspokoienie morza, wczas ſpokoienie morskie.* Vng. *Tsendeſſeg, hax tengeren.* Ang. *Calmeneſſe of the ſea.*] Tranquillitas quum maris fluctus omnino quiescũt & languent, neq; ulla aura commoventur. Cæsar 3. bel. Gal. Ac conversis in eam partem navibus, quò ventus ferebat, tanta subitò malacia ac tranquillitas extitit, ut se loco movere non possent. Lucretius pellaciã à pelliciendo appellat: Subdola quũ ridet placidi pellacia ponti. ¶ Est etiã malacia, mollities quædã prægnantium, & defectio, quum modò hoc, modò illud appetũt: adeò ut ne terra quidem, aut carbonibus extinctis abstinẽat, quod vitium alio nomine, κίττα: hoc est, pica vocatur. Provenit hoc incommodũ à conceptu potissimùm mense tertio, nequeunte fœtu omnia ad se delata alimenta absumere. Plin. li. 25. ca. 6: Malicorũ expetitur gravidarum malaciæ, quoniã gustatu moveat infantẽ. Ibidem: Horũ semen edendum præcipiunt in malacia prægnantibus. ¶ Malacia stomachi: hoc est, depravatus appetitus, propter otis vẽtriculi affectũ ab humorum erodentiũ copia. Plin. lib. 18. ca. 7.

Mălăcīsso, sas, Mollio, subigo. [רך *herách.* μαλακίζω. Gall. *Amollir & peſtrir, rendre laſche.* Ital. *Amollire, domare.* Ger. Weich machen. Hisp. *Amollentar.* Pol. *Zmiekczam.* Vng. *Lagitom.* Ang. *To mak ſoft.*] Plaut. in Bac. Ah nimium ferus es. P. mihi sum. S. malacissandus es.

Mălasso, sas, Mollio, subigo, maturo. [רך *herách.* μαλάσσω. Gall. *Amollir & peſtrir, rendre laſche.* Ital. *Far molle, maturare.* Ger. Erweichen/beeren. Hisp. *Hazer muelle, madurar.* Pol. *Zmiekczam.* Vng. *Meg lagitom, meg erlelem.* Ang. *To mak tender and ripe*] Commalasso, quod est mitigo, maturefacio. Vatro: In dolore adiaphoron esse, quòd philosophia commalassaret eam partem, quæ concuti cupiditatibus solet.

Mălăcostrăcŏn, μαλακόστρακον, Græci vocãt quod mollem habet testam. Vnde Malacostracos pisces, μαλακοστράκους ἰχθῦς vocamus, qui testam quidem habent, sed tamen molliorem, ut in cancrorũ genere animadverti potest. Pisces enim omnes aut squamis teguntur, ut mugil & cyprinus: aut molli cute, quos μαλακοδέρμους vocant Græci: ut polypus & sepia: aut testis durioribus, qui ὀστρακόδερμοι à Græcis appellantur, quales sunt ostreæ, purpuræ, & buccinæ: aut molliore testa, quos μαλακοστράκους jam diximus appellari.

Mălagmă, tis, n. t. μάλαγμα, Fomentũ, quum res dura per alterius admistionem molletcit, ficus emplastrum Nam malagmata contusa, & super cutem injecta, abundè mollificant: à μαλάττω, mollio. His molliuntur apostemata, & maturæ fiunt. Colum. lib. 7: Adjicitur exiguum picis liquidæ, & axungiæ, ut lentorem malagmatis habeat. ¶ Differunt autem emplastra à malagmatis, & pastillis. Emplastra imponuntur vulneribus: Malagmata in integram cutem injiciuntur: Pastilli aut illinuntur, aut alicui molliori cerationi miscentur. Malagma Ipoterium, inscriptum, quomodo cõficiatur, require apud Actium Serm. 30. cap. 12.

Mălē, adverb. vide MALVS, penul. cor.

Mălĕdico, Maledictum, Malefacio, vide MALVS, adject.

Mălĕvŏlentĭă, vide MALVS, adject.

Malicorium, n. s. Putamen mali granati. [σίδιον. Gall. *L'eſcorce d'vne grenade.* Ital. *Scorza di malagrana & di pomo granato.* Ger. Granatöpffel rinden. Hisp. *Corteza de granada.* Pol. *Skora na granatowim iabl'ku.* Vng. *Pomagranatnak haya* Ang. *The bark or paring of a pomegarnette.*] Plin. lib. 24. cap. 11: Hujus aridis foliis, ut malicorio, coria perficiuntur. Idem lib. 23. cap. 6. Vulgus coria maximè perficere illo novit: ob id *malicorium* appellãt medici.

Malígno, Malignus, vide MALVS, adjectivum.

Malitia, vide Malus, adjectivum.

Mālleŭs, lei, m.ſ. Fabrile inſtrumentum notiſſimum, ita dictũ, quòd res duras molliat, quaſi molleus: vel quòd quæ dura ſunt, molliuntur ad ignẽ, ut malleis flagellentur. [ⲙⲁⲗⲗⲟⲥ *Coptiſch.* σφύρα. Gall. *Maillet ou marteau.* Ital. *Martello.* Ger. Ein hammer. Hiſp. *Martillo.* Pol. *Ml'ot.* Vng. *Verod, kalapats.* Ang. *An hammer.*] Varro de Re ruſtic. li. 1. ca. 22: Corbes, ſiſcinę, tribula, mallei & raſtelli. Plaut. in Menęch. -quã tu nũc mihi navẽ narras? MEN. ligneã, Sæpè tritã, ſæpè fixã, ſæpè excuſſam malleo.

Mālleŏlŭs, malleoli, m.ſ. diminutivum à malleus, Parvus malleus. [σφύριον. Gall. *Maillet.* Ital. *Martellino.* Ger. Ein hämmerlein. Hiſp. *Pequenno martillo.* Pol. *Ml'otecżek.* Vng. *Verotske.* Ang. *A little hammer.*] ¶ Ab hujus etiam ſimilitudine vocatur malleolus. [μόχλιμος. Gal. *Marquotte de vigne, ou le ſarment.* Ital. *Sarmento di vite.* Ger. Ein jung räbſchoß / ein ſchüzling / ein heurige räbgerten. Hiſp. *El ſarmiento.* Pol. *Ml'oda latoroſlodpnia winnego.* Vng. *Vyioues aẑſzolo neẑkon.* Ang. *A young ſhote or branche of a vine.*] Novus palmes vitis, innatus prioris anni flagello, dictus quòd in ea parte quæ deciditur, ex veteri ſarmento prominẽs utrinq; malleoli ſpeciẽ præbet & plantationi aptus eſt. In qua etiam ſentẽtia fuiſſe Plin. videtur li. 17. cap. 21, furculum utrinque capitulatum è duro ſeri cõſueviſſe, eoq; argumento malleolum etiã nunc vocari. Cicero de Senectute: Malleoli, plantæ, ſarmenta, vites, traduces, propagines, nónne ita afficiunt, ut quemvis cum admiratione delectent? Dicuntur etiam malleoli, faſciculi ex pice, ſulphure, aliiſq; id genus ignis fomitibus confecti, ad incendenda ædificia accommodati. Cicer. in Catilin. Deſinant inſidiari domi ſuæ Conſuli, circunſtare tribunal Prætoris urbani, obſidere cum gladiis curiam, malleoloſq; ad incendendam urbem, faceſq; comparare. Idem pro Milone: Domus in clivo Capitolino ſcutis referta, plena omnia malleolorum ad urbis incendia comparatorum.

Mālleŏlārĭs, & hoc malleolare, om.t. à malleolus fit. [μοχδοφορικός. Gall. *Appartenant à marquotte ou ſarment.* Ital. *Pertinente à ſirmento di vite.* Ger. Das eines jungen räbſchoß iſt. Hiſp. *Pertenẽciente à ſarmiento.* Pol. *Latoroslni.* Vng. *Vy ioueſni.* Ang. *Belonging to the yonge branche of a vine.*] Colum. lib. 3: Virgam malleolarem non amplùs, quàm ſex gemmarum eſſe convenit.

Mallĕātŭs, ta, tum, Quod malleo factum aut contuſum eſt. [חלם *halám*, σφυρωτός. Gal. *Batu ou acouſtré au maillet, martellé.* Ital. *Martellato.* Ger. Gehemmeret / mit dem hammer geſchlagen. Hiſp. *Martillado ò hecho al martillo.* Pol. *Ml'otem zbite.* Vng. *Veronel meg vert, meg kalapaltator.* Ang. *Made or beaten with an hammer.*] Vnde malleati libri dicũtur, qui malleo percuſſi & complanati ſunt: quod ferè fieri ſolet, antequam libri compaginentur. Vlpian. l. librorum appellatione de Legat. 3. Sed & perſcripti libri, nondum malleati, vel ornati continebuntur. Colum. lib. 12. cap. 19: Isq; qui præerit huic decoquendo, cola juncea, aut ſpartea, ex crudo: id eſt, nõ malleato ſparto prępparata habeat.

Mālleo, las, n p. quaſi malleo operor, σφυρῆμαι Vnde

Mallĕātŏr, m.t. [חלם *holém, ὁ σφύρᾳ ἐλαύνων* Gal. *Qui vſe de mail ſer ou de marteau.* Ital. *Martellatore.* Ger. Ein hemmerer / der mit dem hammer ſchlecht. Hiſp. *Aquel que maja o martilla.* Pol. *Ten ktori ml'otem cebi.* Vng. *Aẑ ki verẽuel ver, kalapalo.* Ang. *That worketh with an hammer.*] Martial. lib. 12: Illinc paludis malleator Hiſpanæ Tritum nitenti fuſte verberat ſaxum.

Māllŭvĭum, vii, n.ſ. Vas in quo lavantur manus: [χειρόνιπτρον. Gall. *Baſſin ou vaiſſeau à laver les mains.* Ital. *Lauatoio da mani.* Ger. Ein handbecke. Hiſp. *El plato ò fuente para agua manos.* Pol. *Miedniczą.* Vng. *Moſdo.* An. *A baſon to wash the handes in.*] & fœminin. genere Malluviæ (ut Feſt. ait) ſicut Pelluvium & Pelluviæ, quo lavantur pedes.

Mālo, mavis, mavult, malui, malle, Magis velle. [בחר *bachár* רצה *ratsáh.* αἱρεομαι. Gall. *Aimer mieux.* Ital. *Voler più toſto, amar meglio.* Ger. Lieber wöllen. Hiſp. *Mas querer.* Pol. *Wolic.* Vng. *Inkab akarom.* Ang. *To loue or will rather.*] Cicer. de Clar. Orat. Meo judicio multò ſtare malo, quàm aliorum. Idem 1. Tuſcul. Næ ego haud paulò hunc animum malim, quàm omnium fortunas. Ad Attic. lib. 14: Tamẽ arbitror malle te, quietam ſenectutem potiùs agere, quàm ſolicitam. ¶ Legitur & Mavolo, mavellem, mavelim, pro malo, mallem, malim. Plaut. in Aſin. Amari mavolo, mi gnate, me abs te. Idem in Amphitr. Experiri iſthuc mavellem me, quàm mihi memorari. Idem in Aulul. Mortuum ego me mavelim letho malo, Quàm nõ ego illi dem hodie inſidias ſeni.

Malŏbathrum, thri, n.ſ. μαλοβάθρου φύλλον, Folium eſt, nardi odorem referens, cujus duæ ſunt ſpecies: alterum in quibuſdam Indiæ paludibus gignitur, nulliſq; hærens radicibus lenticulæ modo, aquis innatat. Alterum in Syria, copioſiusq; etiam in Aegypto, arboribus ejuſdem nominis detrahitur. Ex utroq; unguentum vel oleum exprimitur odoratiſſimũ, quod & malobathrinum, & foliatum vocatur, eoq; matronæ & effœminatiores aliquot viri Romæ uti ſolebant ad ungendos capillos. Horatius 2. Carm. Cum quo morantem ſæpè diem mero Fregi coronatus nitentes Malobathro Syrio capillos. Scribitur & malabathrum, μαλάβαθρον Dioſcor. Vide ſuprà.

Maloron, μαλόρον, a quibuſdam appellata eſt herba qua Dioſcor. λυχνὶς ἡ στεφανωματικὴ: hoc eſt, lychnidem coronariam appellat.

Malthă, æ, f p μάλθη, Cera erat pici liquidæ commiſta, tabulis cerandis idonea, ἀπὸ τῆς μαλθακίας: hoc eſt, à mollitie nomen habens. Hoc etiam nomine appellatur limus quidã flagrans, magna in copia proveniens in ſtagno quodã Samoſatę, urbis Comagenes, natura tã admirabili, ut aqua accẽdatur, nec niſi terra reſtinguatur. Hoc limo Samoſatæi urbem ſuam, Lucullo oppugnante, defenderunt, hoſtes unà cum armis exurentes, ut autor eſt Plin. li. 2. cap. 107. ¶ Eſt præterea maltha materia quędam duriſſima ex calce viva, adipe ſuillo ſubacta, adverſus omnem annorum injuriam invicta. Vide eundem lib. 36. cap. 24. ¶ Hinc deducitur verbũ Maltho, as, quod eſt maltham alicui, inducere, vel maltha oblinere, quod fiebat in iis præcipuè monumentis quæ æterna eſſe volebant, & aquæ reſiſtentia. Plin. loco jam demonſtrato: Quæ malthantur, oleo perfricantur anté. Itemq; veteres malthas appellabãt molles, à Græco quaſi μαλακὰς. Lucil. lib. 28. Inſanum vocant quem maltham ac fœminam dici videt. Ex Nonio.

Mālvă, æ, [μαλάχη & ῥαλόπη. Gal. *Maulue.* Ita. *Herba malua.* Ger. Pappel / ein kraut. Hiſp. *La malua.* Pol. *Slaẑ* Vng. *Malua.* Ang. *An hearbe called a malowe.*] Herba eſt notiſſima, cujus duo genera poſuit Plin. li. 20. cap. 21, quæ foliorum amplitudine diſcernuntur. In ſativis majorẽ Græci *Malopen*: alteram ab emolliendo alvo *Malachen* dixêre. Cicero Gallo lib. 7: Ita ego qui me oſtreis & murenis facilè abſtinebam, à beta & à malva deceptus ſum. Martial. Vtere lactucis, & mollibus utere malvis.

Mālvăcĕŭs, cea, ceum. [μαλάχινος. Gall. *De maulue.* Ital. *Di malua.* Ger. Das der pappelen iſt. Hiſp. *Coſa de maina.* Pol. *Sliazowi.* Vng. *Maluas.* Ang. *Of the malowe.*] Plin. lib. 21. cap. 4: Alia funditur è caule malvaceo.

Mālŭs, li, f.ſ. arbor, cujus fructus eſt Malum, notiſſimum pomi genus. [תפוח *tappúach.* μηλέα. Gall. *Pomier.* Ital. *Il melo, il pomaio.* Ger. Ein öpffelbawm. Bel. Een Appelboom. Hiſp. *Mancano.* Pol. *Iabl'on.* Vng. *Alma.* Ang. *An appletree.*] Virgil. Aeglog. 3. Malo me Galatea petit, laſciva puella. Tractum nomen à Græcis, qui malum, μῆλον dicunt. Vnde Melimela dicuntur penult. producta. Virg. 3. Aegloga: Aurea mala decem miſi, cras altera mittam. ¶ Malum granatum, Plin. lib. 25. cap. 8. ¶ Malum Perſicum, Plin. lib. 15. cap. 14. Plura alia malorum genera invenies apud ipſum Plin. & Colum. lib. 5. cap. 10. & Varronẽ de Re ruſt. lib. 1. cap. 59.

Mālum Punicum, n.ſ. Malum granatũ. [רמון *rimmón, ῥοιά.* Gall. *Pomme grenade, vne grenade.* Ital. *Mela grana, pomo granato.* Ger. Ein granatöpffel. Hiſp. *La granada.* Pol. *Granatowe iabl'ko.* Vng. *Poma granat.* Ang. *A pome garnette.*] Dictum Punicum, quòd è Pœnorum regione primùm in orbem noſtrum ſit translatũ. Martialis lib. 1: Aut imitata breves Punica mala roſas. Et granatum, à granorum multitudine.

Mālum terræ, A Latinis vocatur herba, quæ à Græcis *Ariſtolochia* dicitur: cujus quatuor ſunt ſpecies, quas recenſet Plinius lib. 25. cap. 8.

Malinus, adjectivum, Factus ex malo. [μήλινος. Gall. *Choſe faite de pomier.* Ital. *Coſa fatta di melo.* Ger. öpffelbäwmin. Hiſp. *Coſa hecha de mancano.* Pol. Iabl'oniowi. Vng. *Alma fabol valo.* Ang. *Made of an apple tree.*] Colum. lib. 7. cap. 8: Eſt etiam non ingrati ſaporis muria præduratus, arq; ita in malini ligni, vel culmi fumo coloratus.

Mālus, li, priore prod. m.ſ. Arbor navis, quòd inſtar mali ſit in ſummitate, vel quia cingitur, quaſi quibuſdam malis, quorum volubilitate facilùs levantur vela. [תרן *tóren.* ἱστός. Gal. *Le mat ou arbre d'vn nauire.* Ital. *L'arbore della naue.* Ger. Ein ſägetbawm. Bel. Een Maſt. Hiſp. *Maſtel de la nane.* Pol. *Maſzt.* Vng. *Arbots ſa.* Ang. *The maſt of a ſchip.*] Virgil. 5. Aeneid. Ingentiq; manu malum de nave Sereſti Erigit. Ovid. Epiſt. 5: -rigido pendentia lintea malo. Cic. de Senect. Vt ſiqui gubernatorem in navigando agere nihil dicant, quum alii malos ſcandant, alii per foros curſent. Lucan. lib. 2: Antennas, proram, malos tonſaſq; natantes.

Mălŭs, la, lum, prima correpta, Improbus, ſceleſtus, perditus: oppon. tur Bono. [רע *rah.* רשע *raſchàh.* κακὸς, φαῦλος. Gall. *Mauuais.* Ital. *Coſa mala, coſa cattiua.* Ger. Böß. Bel. Quaet. Hiſp. *Coſa mala.* Pol. Zl'y. Vng. *Gonoſz.* Ang. *Shrewd, naughtie, euill.*] Cicero 3. Offic. Philoſophi quidam minimè mali illi quidem, ſed non ſatis acuti. Ovid. 4. Triſtium: -levior fortuna malorum. Pœnas exercere malorum: hoc eſt, caſtigare malos, Virgil. 6. Aeneid. Mala ætas. Plautus Aulul. Atq, ut te dignam mala malam ætatem agas. Homo malus. Plaut. Menæch. ô hominem malum! Vt diſſimulat! ¶ Dicimus etiam poëtam malum ąui indoctus eſt, imperitus. Malum imperatorem, qui imperatorias artęs nõ callet, qui rei militaris eſt imperitus Malũ

Grammaticum,

Grammaticum, qui est rudis. Malum Iudicem, qui est iniquus. Mal[illegible] formis. ¶ Mala mantica, genus ornamenti videtur tuisse. Vlp. L. 7. D. depositi. Si hominem apud te depositum ut quæstio de eo haberetur, ac propterea vinctum vel ad malam mansionem extensum sequester solverit. Idem in L. 15. De injuriis. Quæstionis verbo etiam ea, quam malam mansionem dicunt, continebitur. Ex Hotomano. ¶ Præterea malum substantivè sumitur pro labore, afflictione, & angustia. πολυπραγμοσύνη, δύσις. Virgil. 2. Georg. Assuetumq; malo Ligurem. Plaut. Pœnul. Siquid boni promittunt, pro spisso evenit: Id quod mali promittunt, præsentariũ est. Terentius in Andr. Quid facias illi qui dederit damnum aut malum? Cic. 5. Verr. Tu nisi malo coactus, rectè facere nescis. Ibidem: Nam vi, malo, plagis adductus est, ut frumenti daret, non quantum haberet, sed quantũ cogeretur. Fessus malis, Ovid. 9. Metamorph. Causa, crimen, caputq; malorum, Virgil. 12. Aeneid. Opes irritamenta malorũ, Ovid. 1. Metamorph. Deforme malum, Idem 3. de Arte. Fatale malum, Ovid 5. Trist. Affligi malo. Quint. in Proœm. lib. 6: Ego vel hoc uno malo sic eram afflictus, ut me jam nulla fortuna posset efficere fœlicẽ. ¶ Item sumitur pro malignitate, injustitia. Seneca: Imbecillum, insontemq; damnare, summum est malum. ¶ Item malum, pro interjectione, perinde ac si diceremus, Proh nefas. Qui loquendi mos per interrogationem, & honestus, & usitatus est. Gellius: Quæ (malum) ista ratio est? Plin. lib. 7. cap. 55. Quæ (malum) ista dementia est iterari vitam morte? Terent. in Adelph. Quod hoc (malum) infœlicitatis? In eundem sensum Cicero ad Atticum dixit: Qui (malum) isti Pindenissii? ¶ Aliquando capitur Malum pro parvo, sicut bonum pro magno. ¶ Ex malis nõnunquam parentibus bonos enatos filios, ut contrà sæpiùs ex bonis malos, præter alia multa, Iosiæ quoq; Regis lud. singulare exemplũ docet, qui ipse pientissimus ex parentibus pessimis [illegible]. Ambiose pater pregnatus fuit, ut locũ [illegible]. Malus corvus malum ovum, 4. Reg. [illegible].

Male [illegible] incommodè, graviter, improbe [illegible]. Ital. *Malamente, impropriamente.* Gal. [illegible]. Bel. Quaedè. Hisp. *Malamente.* Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. *wrewd, wrongfully.*] Cicero Arte. Oratoria. [illegible] Alexione. ¶ Aliquado ponitur pro valde, ut [illegible] Orat. Addebat etiam idq, ad rem pertinere videbant, tempora illos malè multatos: id est, magna pœna affectos. Sunt [illegible] quibus dicimus, Malè formido, Malè [illegible]. Malè timeo. Malè odi: significat vehementer, multum, [illegible]. ¶ Aliquando valet acerbe, diris[illegible]. Virgil. 3. Georg. Mox [illegible] fetus [illegible] pampinus uvas. ¶ In compositione servat vim negationis, ut Malevolus, Maledicus, Malefactor, [illegible]. Nonnum tradiderat vitas victoribus artes Græcia facundæ, non [illegible] genus. ¶ Male vivere. Est propriè vivere, & negligere, vi luxuriæ, & solicitè vivere. ¶ Male consuli, est maledici. ¶ Male habet me hæc res, me angit, excruciat, torquet. ¶ Male docere quosdam, hæc Terentius verba docebunt in Eunuch. Male docere meæ facetas nutrices, dicacitas est, ubi [illegible] malè agas: a pipis inde nasum male [illegible]. ¶ Male consulere alicui, est quod illi sit incommodi [illegible]. ¶ Male acceptus inopia rerum dicitur, qui [illegible]. ¶ Male aliquẽ verbis accipere [illegible]. Horatius: Ut [illegible] liquem, qui illum [illegible]. ¶ Male animo tũ dicitur, quando [illegible] pertinaciam tuam nõ sustinentes [illegible] obsequium abjiciunt. ¶ Male alicui velle, odisse, non [illegible] credere. Plautus in Pœn. Male [illegible] nam, & credam meæ [illegible] libro Sermonum: [illegible] Nam [illegible] malè creditur. ¶ Male sperare, id est, male [illegible], Neque [illegible] spem alicui. Cato in [illegible] Vertamus nos tuos labores & apparatus malè [illegible]. ¶ Male audio. Laboro adversa fama, [illegible]. Gal. *Avoir mauvaise renommée.* Ital. *Haver cattiva fama, haver mala voce.* Germ. [illegible]. Hisp. *Ser [illegible]vado.*] sicut Bene audio, laudor. Cuius antitheton est Maledico. Terent. in Andr. Si pergat maledicere, pejus audiet. Cicer. in Orat. Non quòd libenter malè audiam, sed quia ego [illegible] non libenter relinquo. Idem ad Attic. Hanc nonnulli [illegible]. Appius [illegible], qui me idcirco putent benè [illegible] malè audiat. ¶ Malè cogito de te: Id [illegible] affectus sum erga te, & minimè æquo in te sum animo [illegible]. Ovidius in Epist. Didus: Non tamen Aeneam, quanvis male cogitet, odi. Cælius Ciceroni: Et ipse facilè animadverteram, malè eum de me cogitare. Huic contrarium est, Bene cogito, εὖ φρονῶ. ¶ Malè conciliatus pro magno empius. Terent. Eunuch. Fugitive prodi, malè conciliate. Vbi Donatus, Malè, magnò significat, ut Plaut. Amphitr. Hæc nox facta est excrescendo scorto conducto male. Ergo, Malè conciliate: magnò empte significat. Plaut. Pseud. Exite hinc, agite, [illegible] abi, malè habiti, & malè conciliati. ¶ Malè judico, κακῶς κρίνω, κακῶς φρονῶ, malè censeo, malè opinor. ¶ Male mereor de te, κακῶς ποιῶσι, te injuriæ afficio, tibi noceo, & incommodo. Cujus contrarium est, Bene mereor, [illegible]. Cic. 1. de Finib. Malè credo, mereor de meis civibus, si ad eorum cognitionem divina illa ingenia transferrem. ¶ Male opto tibi, κακὰς ἔχοιμί σοι, malè precor, vel imprecor tibi rem aliquam malam. ¶ Malesuadus, pen. prod. Qui malè suadet. Plaut. Mostel. Perii hercle, ni ego illam pessimis exemplis [illegible] cassso. Illa hanc corrumpit mulierem malesuada vulpes læna. Fames malesuada. Virgil. 6. Aeneid. Et metus, & malesuada fames, & turpis egestas. Amor malesuadus sceptri, Statius Thebaid. ¶ Malè vertere, Est in perniciem [illegible]. Gall. *Venir en ruine, venir à mal.* Ital. *Succedere male.* Ger. Vbel außschlahen/ vbel erschiessen. Hisp. *Tener mal provecho.*] Terent. in Adelph. Minis viginti tu illam emisti, quæ res tib. [illegible]. Vbi Donatus: Vertumnus dicitur Deus, qui rebus ad optata revertentibus præest. Sæpè autem malè cedit, quod bono futurum putatur: & hoc est, malè vertisse: ut ille gladius [illegible] manu Neri datus, administriculum reginæ fuit pereunti, de quo Virg. 4. Aeneid. -ensemq; recusit Dardanium, non hos quæsitum munus in usus. ¶ Malè volo tibi, Odi te: quod & malè cupio dicitur. [κακονοῶ. Gall. *Vouloir mal.* Ital. *Voler male.* Ger. Vbel wöllen. Hisp. *Malquerer.*]

Mălĕdīco, Maledictis afficio, maledicta, convitia, probra, contumelias conjicio, maledictis exagito, incesso, prosequor, infector. [לעג *gbiddeph* חרף *chereph* [illegible]. Græcè, κακηγορέω, κακολογέω. Gall. *Medire, mesdire, injurier, blasmer.* Ital. *Maldire.* Ger. Vbel reden/ lesteren/ schmehen. Bel. Quaÿck rõsprecken/ vloecken. Hisp. *Maldezir.* Pol. *Złorzeczę, złe.* Vng. [illegible]. Ang. *to backbite, to report ill, to slaunder.*] Terent. in Eunuch. Nescis, cui male [illegible] vero.

Mălĕdĭcus, [illegible] maledicentior, & maledicentissimus. Qui probra [illegible] maledicendum, aut obtrectandum, dicax. [לעג *gbiddeph* חרף *chereph* [illegible]. Græcè, [illegible]. Gall. [illegible]. Ital. [illegible]. Ger. Vbel redend/ schmachredig. Hisp. [illegible]. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Cicero pro Rabir. Perd. Hæc in tam culpata & maledica civitate locum [illegible] obtrectationi non [illegible]. Horatius: [illegible] volus [illegible] maledicus locupletem. Ovidius: [illegible] reditus [illegible] maledicentissimus. Quintilianus: [illegible] suspicionibus [illegible] omne non modo [illegible] fugit. Mart. Atego poema [illegible] non [illegible].

Mălĕdĭcen-tĭa, æ, p. Obtrectatio, dicacitas. [חרפה *cherpha* לעג *gbiddeph* [illegible]. Græcè, [illegible]. Gall. [illegible]. Ital. [illegible]. Ger. Vbel redẽ/ schmachreden. Hisp. [illegible]. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Gel. lib. 3. cap. 3. Ob assiduam maledicentiam [illegible] & [illegible].

Male-dĭco, dixi, dictum, ĕre. Obtrectare, detrahere. Græcè, [illegible]. Gall. *Parler mal, detracter.* Ital. [illegible]. Germ. Schmehen, auff reden. Hisp. [illegible]. Pol. *Złorzeczę.* Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Cic. 1. Offic. Quos [illegible] maledicere, convenit: [illegible] absit maledicendi [illegible] detractandi, maledicere aut maledicendi [illegible].

Mălĕdictĭo, ōnis, f. Obtrectatio, detractio. [חרפה *cherpha* לעג *gbiddeph* [illegible]. Græcè, [illegible]. Gall. [illegible]. Ital. [illegible]. Ger. [illegible]. Hisp. [illegible]. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Cicero ad Quint. frat. [illegible] omnia maledictione [illegible] etiam obscœnissimi [illegible] & Cicero [illegible]. Ovidius 5. Metamorph. maledictaq; [illegible] Addit. Non est patienti. Idem [illegible]. ¶ Detrectatio maledictionis. Cicero 1. de Natura Deor. Contemptio maledictionis, Quintil. lib. 3. cap. 8. Contemptor maledictionis [illegible]. Vexari aliorum [illegible] Cicero [illegible].

Mălĕdĭcus, a, um. [חרף *chereph* לעג *gbiddeph* [illegible]. Græcè, [illegible]. Gall. [illegible]. Ital. [illegible]. Ger. [illegible]. Hisp. [illegible]. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Cicero in Caton. Maledictio nihil habet propriè [illegible] maledicum.

Mălĕfăcio, fēci, factum, ĕre. Malo aliquem afficio, male [illegible]. [הרע *hara* [illegible]. Græcè, [illegible]. Gall. [illegible]. Ital. [illegible]. Ger. [illegible]. Hisp. [illegible]. Pol. [illegible]. Vng. [illegible]. Ang. [illegible].] Cicero [illegible] hoc [illegible] male facere, homini [illegible], [illegible] ad Att. Quod [illegible] tamquam [illegible].

Malefacio compositum. Terent. Adelph. Neque tu verbis unquam solves quod mihi re malefeceris.

Mălĕfăctum, ĉti, n.s. ejus contrarium est benefactum. [רע *rah* רעה *rahâh* בזק *nézek.* κακόεργμα. Gall *Malfait, ou meffait.* Ital. *Maleficio, iniuria, danno.* Ger. Ein vbelthat/oder ein bösethat. Hisp. *Malhecho.* Pol. Zł'e vczinek Vng. *Gonosz tselekedet.* Ang. *An euill deed.*] Cic. 1. Offic. Benefacta malè locata, malefacta arbitror. Ex Ennio. Idem de Invent. 2: Deinde adversarium malefacta augebit. Insignia malefacta, Lucret. lib. 3.

Mălĕfĭcŭs, ca, cum, Pernicios us, qui damnum infert, & qui nocet alteri, improbus, scelestus. [ארר *merah* רע *rah.* κακόεργος. Gal. *Malfaisant, nuisant, dommageable.* Ital. *Colui che fa male* Ger. Schedlich/ das etwas vbels oder schadens thut/schadhafft. Hisp. *Cosa malhechora.* Pol. Szkodliwy. Vng. *Gonoszul teuő, gonosz tselekedő.* Ang. *An euill doer, a shred persone.*] Cicer. 7. Verr. In externorum hominum & maleficorum, sceleratorumq; custodias, in prædonum, hostiumq; tu tantum numerum civium Romanorum includere ausus es? Plin. li. 11. cap. 52: Oculi quibuscunq; sunt longi, maleficos esse indicant: qui carnosos à naribus angulos habent, malitiæ nota præventi. Varr. 3. de Re rust. cap. 7: Vt locus omnis sit illustris, néve quæ serpens, aliúdve quid animal malefícum introire queat. Maleficum frondibus animal, capra. Plin. lib. 12. cap. 17. ¶ Interdum idē est quod veneficus. [מכשף *mechaschscheph.*] Hinc Maleficas mulieres dicimus incantatrices, quæ & sagæ dicuntur: & Maleficas artes, pro incantationibus & veneficiis.

Mălĕfĭcĭum, cii, n.s. Malefactum, injuria, facinus. [רעה *rahâh* חמס *chamás.* κακόεργμα. Gall. *Malfait, ou meffait, mal.* Ital. *Maleficio.* Ger. Ein vbelthat/Mißhandtung. Bel. Schade. Hisp *Maleficio ò malhecho.* Pol. Zł'a vczinnosz, krzywda. Vng. *Gonosz tselekedet.* Ang. *A mischieff or mischieuous deede.*] Bud. Maleficium dicitur, quicquid improbè admissum est. Vlpianus l. j. ff. si fam. furt. fec. dic. Vtilissimum id edictum Prætor proposuit, quo dominis prospiceret adversus maleficia servorum. Cic. pro Rosc. Amer. Vt si dissimulare omnes cuperent se scire, ád quẽ maleficium pertineret. Idem 2. Offic. Vt ne illi quidem, qui maleficio & scelere pascuntur, possint sine ulla particula justitiæ vivere: Committere maleficia, & admittere maleficia, apud Ciceronem pro Sext. Rosc. Amer. Temperare à Maleficio, Cæs. 1. bel. Gall. Neq; homines inimico animo data facultate itineris per provinciam faciendi, existimãbat temperaturos ab injuria & maleficio.

Mălĕfĭcentĭă, æ, f.p. Damnum, injuria, facinus. [רע *rah* רעה *rahâh* בזק *nézek.* κακοεργία. Gall. *Malfaisance* Ital. *Maleficio, danno, ingiuria.* Ger. Beschedigung. Hisp. *Malhecho, danno, injuria.* Pol. Vszkodzenie, vkrzywdzenie. Vng. *Gonosz tetel, kar.* Ang. *A mischieuous deede.*] Cæsar lib. 1. bel. Gall. Sibi esse in animo iter facere per provinciam sine ulla maleficentia. Plin. lib. 9. cap. 9: Abest enim illa lascivia, maximè tamen rostris canicularum maleficentiæ assimilati.

Mălĕfĭcĭōsē, adverb. Insidiosè, nequiter, callidé. [κακόεργως, ὕφεσιν. Gall *Malicieusement.* Ital *Malitiosamente.* Ger. Boßhafftigklich. Hisp. *Malicioſa y astutamente.* Pol Zł'ośliwie, szkodliwie. Vng. *Gonoszul.* Ang. *Mischieuouslie, wicksdlie.*] Cic. pro Cecin. Quum hoc nóvæ litis genus tam maleficiosè intenderet. Sic enim legit Calepinus: quum tamen constet, Malitiosè ibi, non maleficiosè legendum esse: nam Maleficiosus & maleficiosè Latina non sunt.

Mălĕvŏlŭs, Invidus, lividus. [κακόνους. Gall. *Malueuillant.* Ital. *Maluoglente, nimico.* Ger. Bößwillig. Hisp. *Cosa que mal quiere à otro, mal quisto.* Pol. Zlie życzący, żawistni. Vng *Gonosz akaro, iregy.* Ang. *Euill willie, despitfull.*] Cic. 3. Tuscul. Nam illam quidem noveram ex commemoratione alienorum malorum ad malevolos consolandos esse accommodatam. Idem ad Brutum: Atq; illo die cognovi paulò plures in senatu malevolos esse, quàm gratos.

Mălĕvŏlens, tis, Malevolus. [κακόνους. Gall. *Malueuillant.* Ital. *Malvogliente.* Ger. Vbel wöllend. Hisp. *Malquisto.* Pol. Zlie życzący. Vng. *Gonosz akaro.* Ang. *That willeth euill.*] Plaut. Vivo malevolente genio natibus.

Mălĕvŏlentĭă, æ, f.p. Invidia, odium. [κακόνοια, δύσνοια. Gall. *Malueuillance & enuie.* Ital. *Maleuoglienza.* Ger. Bößwilligkeit. Hisp. *Malquerencia.* Pol. Zł'e życzenie, zazdrość. Vng. *Gonosz kevanseg, akarat, irigség.* Ang. *Grudge malice.*] Cic. 4. Tusc. Malevolentia est voluptas ex malo alterius sine emolumento suo. Itē ad Quint Fratr. lib. 1: Quanquam illorum erit verius judicium obtrectatione & malevolentia liberatum.

Mălīgnŭs, a, um, Qui malo est & depravato animo, & consuetudine malevolus, ut interpretatur Nonius, parum gratus & memor in referenda gratia: cujusq; est contrarius Liberalis & benignus. [רע *rah* רשע *raschâh* κακόηθης, φθονερός. Gall. *Malin, malicieux, mauuais.* Ital. *Maligno, scelerato, che ha mal' animo.* Ger Boßhafftig/ vngütig/ mißgünstig. Bel Quaet/ongonstig/rouwhert. Hisp. *Maligno, malicioſo.* Pol. Zł'ośliwi, złośnik. Vng Gonosz tselekedet, gonosz elmeiwe. Ang. *Malicious, that beareth euill will, that oweth grudge.*] Plinius: Homo malignus & invidus. ¶ Interdum idem quod iniquus, & alienus. Terentius Hecy. Sed ut fit, postquam hunc alienũ ab se sese videt. Maligna multo & magis procax facta illicò est Hinc Maligna via, quæ angusta & ardua est. Virgil. 11. Aeneid. aditusq; maligni. Maligna lux, quæ subobscura est. Idem 6. Aeneid. Quale sub incertam lunam, sub luce maligna. ¶ Interdum idem quod parcus, & minimè liberalis: γλίσχρος, φειδωλός, cujus antitheton est Benignus Hinc Malignus ager dicitur: hoc est, sterilis, quiq; domino suo se quodammodo ingratum exhibet, semenq; sibi creditum parum liberaliter refundit. Virgil. 2. Georg. Difficiles primùm terræ collesq; maligni. ¶ Laudatores quoq; malignos dicimús qui intra modum & frigidè laudant, adeò ut præ invidia ex meritis laudibus aliquid detrahere videantur. Quintilianus: In laudandis discipulorum dictionibus nec malignus, nec effusus.

Mălīgnĭtās, tatis, f.t. Quæ est perversa, & depravata voluntas. [רעה *rahâh* רשע *reschâh* רשעה *rischhâh.* κακοηθεία. Gal. *Malignité, mauuaistié, malueillance* Ital *Malignità.* Ger Boßhafftigkeit/ vergunst. Hisp. *Malignidad.* Pol Złość, kwasność, obżarstwo. Vng. *Gonoszságh.* Ang. *Malice, ill will, grudge.*] Plaut. in Capt. Nam hercle huic diei, si liceat, oculos effodiam lubens, Ita malignitate oneravit omnes mortales mihi. ¶ Quandoq; pro parsimonia ponitur. Livius: Malignitas cõferendi ex privato.

Mălīgnē, adverb Perversè, depravatè, & quod Cicero dicit Malitiosè, parum candidè, & cum quadam parsimonia. [κακοήθως, κακοτεχνῶς. Gall. *Malicieusement.* Ital. *Malignamente scarsamente* Ger Vngütigklich/ vntrewlich Hisp *Malamente, astutamente.* Pol. Zł'ośliwie, niegrzecznie. Vng. *Gonoszul.* Ang. *Malicefully.*] Liv. 3. ab Vrbe. Malignè Senatus in unum diem supplicationes Consulum nomine fecit, Laudare aliquem malignè, Hor. 2 Epist. 1.

Mălĭtĭās, atis, f.t. legitur apud Vlp. l. 5. D. quod met. caus. eodem modo ut Bonitatis dicimus: In vulgatis tamen eo loco contra autoritatem Pandectarum Florentinarum legitur mali.

Mălĭtĭă, æ, f.p. Perversitas, quæ virtuti seu bonitati contraria est. [רעה *rahâh* רשע *réschah* רשעה *rischhâh.* κακία Gal *Malice.* Ital. *Malitia.* Ger. Bößheit/ bössertigkeit/ schalckheit. Bel. Deceo heyt. Hisp. *Malicia, astutia.* Pol. Złość. Vng. *Gonosságh.* Ang. *Malice, grudge.*] Senèca: In hoc summa bonitas, in illo extrema malitia. ¶ Propriè autem Malitia est, quum quis data opera malè agit. Senec. Epist. 47: Hoc habent inter cætera boni mores, placent sibi, & permanent: levis est malitia, sæpè mutatur non in melius, sed in aliud. ¶ Frequenter autem in usu est pro versutia, ἐπιδεξιότης. Cic. 4. Tusc. Hujus igitur virtutis contraria est vitiositas: sic enim malo quàm malitiam appellare, quam Græci κακίαν appellant. Nam malitia, certi cujusdam vitii nomen est: Vitiositas omnium. ¶ Antiquis Malitia vocabulum medium fuisse videtur: quod & in bonam partem accipi poterat. Hinc malitiam malam, legimus apud Plaut. in Aulul. Equidem (*inquit*) te civem sine omni malitia mala etiam Semper sum ratus; & nunc arbitror. ¶ Accipitur etiam quandoq; Malitia pro inclemẽtia, vel intemperie. Plin. Quod modò cœli, modò terræ malitia facit. Varro: Id sæpè accidit malitia soli.

Mălĭtĭōsŭs, m.f. Versutus, callidus, astutus, fallax. [רשע *rah* רשע *raschâh* עקוב *hakób.* ἐπιδεξιὸς πανοῦργος. Gall. *Malitieux.* Ital. *Pien di malitia, malitioso.* Ger Bößhafftig/ bössertig Hisp *Malicioso, astuto.* Pol. Zł'ośliwi, złodziej, oszukaniec Vng. *Gonosz tselalard, alnok.* Ang. *That beareth ill will malittous.*] Cic. 3. Offic. Hoc autem celandi genus quale sit, & cujus hominis, quis non videt? certè non aperti, non simplicis, non ingenui, non justi, non viri boni: versuti potiùs, obscuri, astuti, fallacis, malitiosi, callidi, veteratoris, vafri. Malitiosa juris interpretatio, Cic. 1. Offic.

Mălĭtĭōsē, adverb. Callidè, dolosè, versutè. [πανούργως. Gall. *Malicieusement, par finesse & tromperie.* Ital. *Malitiosamente* Ger. Bößfertigklich/ auß bösem list. Hisp. *Maliciosa y astutamente* Pol. Zł'ośliwie, chytrze. Vng *Alnokul, tsalardul, gonoszul.* An *Malitiously, by deceit and guile.*] Plaut. in Mil. At non malitiosè tamen feci: id est, non feci ut decíperem. Cic. 2. Verr. Malitiosè necesse est istiusmodi rationi aliquo consilio obsistere. Idem in Orat. Et in eligendo fecit malitiosé. ¶ Malitiosius gerere rem mandatam, Cic. pro Rosc. Amer.

Pējŏr, & hoc pejus, comparativum. [κακίων, χείρων. Gall. *Pire, plus mauuais.* Ital *Peggiore, men buono.* Ger. Böser Hisp. *Peor, menos bueno.* Pol. Gorszy. Vng. *Gonoszb.* Ang *More naughtie.*] Cic. 2. Tusc. Turpitudo pejus est quàm dolor.

Pējŭs, adverb. Deterius, magis & vehementius. Cic. lib. 7. Epist. Postremò vix verisimile fortasse videatur, oderam multò pejus hunc quàm illum ipsum Clodium

Pēssĭmŭs, pen. corr. superlativum, ut Omnium pessimus poëta, Catullus ad Marcum Tullium.

Pēssĭmē,

Pēssĭmē, adverb. Cicero 5. Verr. Intelligit secum actum esse pessimé.

Pejorare, verbum à comparativo pejor factum, pro deteriorem reddere, quemadmodum meliorare, meliorem reddere. Paul. lib. Senten. 2. cap. 19: Homo liber qui statum suum in potestate habet & pejorare eum & meliorem facere potest.

Mămīllānă, Fici genus est, à mamillarum similitudine ita dictum: cujus meminit Plin. lib. 15. cap. 18.

Mămmă, æ, f.p. Dicitur receptaculum lactis in fœmina, quo fœtum educat: quod & Vber dicitur. [שד *schadh*, μαστὸς, ϑηλή. Gall. *Mammelle, tette.* Ital. *Poppa, mamma.* Ger. Die brust oder duten. Bel. Een Mamme/ huyer. Hisp. *La teta.* Pol. *Pierśi, czeczki.* Vng. *Tsets, emlŏ.* Ang. *A dug, teat, or pappe.*] Iuvenal. Satyr. 11: & nuda teneat venabula mamma. ¶ Mammas habent & caprę. Plinius lib. 11. cap. 40: Quibus solida ungula, nec supra geminos partus, hæc omnia binas habent mammas, nec alicubi quàm in fœminis. ¶ Mammæ etiam porcarum dicūtur. Martialis lib. 2: Quicquid ponitur, hinc & inde verris. Mammas fuminis, imbricemq; porci, *&c.* ¶ Μάμμη quoq; Græca dictio est, qua significatur Avia: id est, patris, seu matris mater. ¶ Hoc etiam nomine infantuli matrem vel nutricem appellant, sicut patrem Tatam. Mart. lib. 11. mammas, atq; tatas habet Afra. Plaut. in Mostel. Nunc comessatum ibi ad Philolacheten, ubi nos hilari ingenio, & lepido accipiet. Ecquid tibi videor mămam Adire? Cato, qui cibum ac potionem Buas, & Pappas vocant, & patrem Tatam, & matrem Mammam.

Mămīllă, læ, f.p. Quanvis diminutivum nomen sit à mamma, quod geminata consonante scribitur, unico tamen m contentum est, primamq; syllabam corripit, quæ in voce mamma unde deducitur, est producta. [στῆθιον. Gall. *Mammelle, petite tette.* Ital. *Mamella.* Ger. Ein bäuślin. Hisp. *Pequenna teta.* Pol. *Czeczki.* Vng. *Tsetsetke, emlŏtske.* Ang. *A litle teat or pappe.*] Iuven. Satyr. 6: Illa loqui recta facie, strictisq; mamillis. ¶ Mamillæ pensiles in capris. Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 3: Duas ut mamillas pensiles habeant, quòd hæ fœcundiores sint, *&c.*

Mămmŭlă, læ, aliud diminutivum nomen à Mamma, μαζίον.

Mămīllārĕ, ris, n.t. Velum, sive fascia, aut quodvis aliud amiculi genus, quo mulieres mammas tegere consueverunt. [ἀναμασσίδιον. Gall. *Vn gorgias ou gorgerette dequoy les femmes couuroyent les tettes.* Ital. *Velo da coprire le mamelle.* Ger. Ein halßmentel / das kleid mit dem die brust bedeckt werden / halßgöller. Hisp. *Faxas para faxar las tetas.* Pol. *Koszulka, zał'ożka.* Vng. *Tsets fedel.* Ang. *A gorget, a kerchef where with women couer there pappes.*] De quo est distichon illud apud Martial. lib. 14: Taurino poteras pectus constringere tergo: Nam pellis mammas non capit ista tuas.

Mămmārĕ, μηλάζειν, est mammas ad sugendum præbere. Augustin. in Psal. interp. Væ prægnantibus, & mammantibus illis diebus.

Mămmātŭs, ta, tum, Quod mammarum similitudinem refert. μαστώδης. Hinc tegulæ mammatæ dictæ sunt, quæ balneis adhibentur, & aquæductibus.

Mămmĕātŭs, ta, tum, Mammosus, μαστώδης. Plaut. Cujus amicā mammeatam vidimus.

Mămmōsŭs, sa, sum, Quicquid magnis est mammis. [μαστώδης. Gall. *Qui a grandes mammelles.* Ital. *Che ha gran mammelle.* Ger. Mit grossen dutten oder brusten. Hisp. *Tetudo, que tiene grandes tetas.* Pol. *Zwielkimi czeczkami, odwisł'ich czeczkow.* Vng. *Tsetsŏs.* Ang. *That hath great pappes.*] Martial. lib. 14: Mammosas metuo: teneræ me trade puellæ. Varr. lib. 2. cap. 9: Canes etiam mammosas appellat. Et apud Plin. lib. 15. cap. 15: Pyra mammosa. Apud eundem lib. 12. cap. 14: Thus mammosum dicitur, pro fœminino ad differentiā masculi thuris. ¶ Mammosum panicum, Idem lib 18. cap. 7.

Mammŏlārĭam, Qui huc ex Brunsfelsii Onomastico transtulerunt, pro Acantho herba, ii profectò imperitum sequuti gubernatorem, unà cum illo scopulum impegerunt. Nam in castigationibus Dioscoridis exemplaribus Marmoraria legitur, non mammolaria. Vide infrá.

Mămmōnă, pen. prod. [ממון *mamón.* μαμμωνᾶς.] Vox est Syriaca divitiarum deum significans. Quem Græci πλοῦτον vocant: accipiturq; pro ipsis divitiis. Vide de hoc Erasm. in Matthæum.

Mămmōtrēptŭs, pti, m.s. adjectiv. μαζοτρεπὴς, quid significet, Augustin. in interpretat. in Psalter. declarat. Si eum (*inquit*) quæris imitari & ex illo pendere, adhuc lacte vis nutriri, & fies mammotreptus, quales dicuntur pueri, qui diu sugunt, quod non decet. Et paulò pòst: Faciunt hoc nutrices mămmotreptis, ut aliqua amara ponant in papillis suis, quibus offensi parvuli, ab ubere resiliant, & ad mensam inhient.

Mămphŭr Lignum rotundum, loro circunvolutū, quod circumagunt fabri in operibus tornandis. Festus.

Manalis, Vide MANO

Măncĕps, pis, m.t. Qui aliquid à populo emit, conducítve: quia sublata manu, significat se autorem emptionis esse, conductor, redemptor, publicanus. [ἐργολάβος. Gall. *Vn acheteur ou fermier des choses publiques.* Ital. *Chi compra ò piglia à fitto del publico.* Ger. Ein kauffer oder empfaher / ein solcher der von einer Obertett oder einer Gemeind etwas umb ein genañt gelt kaufft oder nur empfahet / alß da sind zöll / zähenden / &c. Hisp. *El que compra ò arrenda en almoneda.* Pol. *Czelnik, arendarz.* Vng. *Veuŏ, arros, fukar.* Ang. *An byer of publick thinges.*] Cic. pro Rosc. Amer. Hominis studiosissimi nobilitatis manceps fit Chrysogonus. Paul. l. qui fidejussor. ff. Locati: Qui fidejussor existit, apud mancipem pro colono publicorum prædiorum: hoc est, apud publicanum. Cicer. 3. Verr. Si opus pupillo redimeretur, si res abiret ab eo mancipe, quem ipse appositsset, sibi nullam prędam esse. Quo in loco Manceps pro redemptore sartorum tectorum, dictus est. Sueton. in Vespas. cap. 1: Nō negarim jactatum à quibusdam Petronii patrem è regione transpadana fuisse mancipem operarium: id est, conductorem mercenariorum, & operariorum servorum, ut opera eorum ad quæstum uteretur. Plin. lib. 10. cap. 43, videtur Mancipem accepisse, pro magistro officinę, qui operis redemptis utitur ad quæstū: aut certè pro eo, quĕ Græci *Propolam* vocant, qui minoris emit, ut cariùs vendat. Hunc (inquit Plin.) sive æmulatione incitatus manceps proximæ sutrinæ, sive iracundia subita, ut voluit videri, excrementis ejus impósita calceis macula, exanimavit. In hac etiam significatione hoc nomine usus est idem Plinius lib. 33. cap. 4: Aut aliquis prævalens manceps annonam flagellet. Hæc ferè Bud. ¶ Quandoq; accipitur pro eo, qui dat aliquid mancipio. Plaut. Ego mancipē te nihil moror, nec lenonem alium quenquam. Antea autem dixerat: Egón' ab lenone mancupio aliquid accipiam, quibus sui nihil est? Item manceps dicitur, qui emit mancipatione, quod in solenni ea emptione emptor manu rem capiebat. ¶ Metaphoricōs hac dictione usus est Plin. epist. lib 2: Sequuntur auditores actoribus similes, conducti, & redempti mancipes, conveniur à conductis, & redemptis in media basilica. Mancipes, *inquit*: id est, ii qui causidicos in causis agendis, conducta ad hoc corona vulgi plaudentis, laudandos redemerunt.

Mănci pĭum, pii, vel mancupium, n.s. Homo in bello captus, & servituti addictus. [שבי *schabi* עבד *hébed.* ἀνδράποδον. Gall. *Esclaue & serf.* Ital. *Mancipio schiano.* Ger. Ein leibeigner Mensch / alß da sind die mă erkaufft / im Krieg fahet / &c. Bel. Een Stave. Hisp. *Siervo ò sierua, esclauo.* Pol. *Niewolnik, poimaniecz.* Vng. *Rab.* Ang. *A drudge, a slaue.*] Varro: Mancipiū dicitur, quòd manu capiatur. Plaut in Sticho: Dāna evenerunt maxima misero mihi: Ita me mancipia miserū affecerūt malé. ¶ Neq; tamē solùm de homine in bello capto dicitur, sed de omnibus rebus quæ manu capiuntur, teste Varr. ¶ Aliquando pro dominio & potestate dicitur: Sic materfamilias dicitur esse in mancipio mariti: hoc est, in ejus dominio, & potestate. ¶ Mancipio dare, Est rem solenni illa venditione, de qua paulò pòst, alienare: transfertur tamen & ad alia, & significat in potestatem & dominium tradere. Sic mancipio accipere, est eodem modo emere. Plaut. in Curcul. Memini, & mancipio tibi dabo, CV. egóne à lenone quicquam mancupio accipiam, quibus sui nihil est, nisi una lingua? Lucr. lib. 3: Vitaq; mancipio nulli datur: id est, nulli ita datur, ut propriam ac perpetuam habeat. ¶ Sui mancupii esse, est nullius dominio subjectum esse. Brutus ad Ciceronem: Quærenda esse arma putasti, quibus dominari prohiberetur Antonius. An scilicet ut illo prohibito rogaremus alterum, qui se in ejus locum reponi pateretur, an ut esset ei juris, & mancipii Respublica? Quo loco Sui mancipii Rempublicam dixit Brutus, quæ nullius dominio subjecta esset, antequam Augustus imperium occupasset. ¶ Inde res mancipi, vel (ut antiqui loquebantur) res mancupi dicuntur, quæ in nostro sunt mancipio: hoc est, quæ nostro dominio, juri, aut potestati sunt subjectæ, quæq; modis jure Civili institutis ut mancipatione, in jure cessione, *&c.* alienari & distrahi possunt, quales sunt prædia in Italico solo tàm rustica, quàm urbana, eorumq; jura, item servi, & quadrupedes quæ dorso, collóve domantur, veluti boves, muli, equi, asini. Cæterę res nec mancipi sunt, quoniam modis jure Civili institutis alienari non possunt. Hæc ferè ex Vlp. Instit. cap. 19. ¶ Emptio mancipi, dicebatur solenne quodam genus emptionis, quod fiebat inter solos cives Rom. præsentibus non minus quinq; testibus puberibus Romanis, & eo qui libram tenebat, Libripensq; vocabatur: quibus præsentibus, is qui mancipium accepit, æs tenens ita dicit: Hunc ego hominem ex jure Quiritium meum esse ajo: isq; mihi emptus est hoc ære, æneaq, libra. Deinde ære percutit libram: idq; æs dat ei, à quo mancipium accipit, quasi pretii loco. ¶ Sunt itaque emptio mancipi, & mancipatio, quasi relata & ἀπὸ τῶν ἐναντίων. Nam respectu venditoris contractus hic dicitur Mancipatio: contrà respectu emptoris, dicitur Emptio mancipi. De his latiùs diximus in dictione Libripens. Quod autem attinet ad Grammaticæ rationem, in hisce locutionibus, Res mancipi, vel mancupi, Res nec mancipi, Emptio

cipi, Emptio mãcipi, & similibus Mancipi genitivus est à Mancipium, abjecta ultima vocali per apocopen: quanquam non desunt qui aut nomen indeclinabile putent, aut dativum esse à Manceps: qui certè falluntur, ut alibi latiùs docuimus. Hujusmodi emptionis meminit Plin. lib. 33. cap. 3: Qua consuetudine (*inquit*) in iis emptionibus, quæ mancipi sunt, etiam nunc libra interponitur.

Mãncĭpo, pas, pen. corr. act. p. à nomine Mancipium fieri videtur: idemq; est quod in mancipium: hoc est, in dominium alterius trado, vendo, obligo, vel quovis modo alieno. [שובה *schabáh* מאכר *machár.* αὐδραποδίζω, χειρῶ, χειρέμαι. Gall. *Se dessaisir & saisir vn autre de quelque possession & droit.* Ital. *Mancipare, alienare.* Ger. Zu einem eigenthumb geben/ an frembde hand geben. Bel. Eygen maten. Hisp. *Agenar, vender.* Pol. *Przywłaszczam, wmoczdrugiego daie.* Vng. *El adom, rabba tezem*, kötöm. Ang. *To giue possession and right of any thing to an other.*] Plaut. in Cur. Alienos mancipatis, alienos manumittitis, alienis imperatis: Nec vobis autor ullus est, nec vosmet estis ulli. Cic. Philip. 2: Tum istè venditum atq; mancipatum tribunatum consiliis nostris oppositum. Mancipatum emphaticõs dixit, quod plus est quàm venditum. Compositum est Emancipio: de quo suo loco

Mãncĭpātus, quoq; partic. Addictus, in dominiũ alicujus traditus. [שבוי *schabúi* בשבה *nischbáh* מאכר *nimchár.* χειρωθὲις, αὐδραποδισθέις. Gal. *Mis ou vẽdu entre les mains de son seigneur.* Ital. *Venduto, obligato, mancipato, dato ò vẽdito in servitù.* Ger. Verpflichtet vnderworffen/ verbundẽ. Hisp. *Vendido, apropriado.* Pol. Wmoczpodany. Vng. *Eladi, rabsag ala vettetet, el kötöt.* Ang. *Selled or giuen ouer vnto the, the power of an other*] Cic. in Cato. Major. Ita enim senectus honesta est, si se ipsa defendit, si jus suum retinet, si nemini mancipata est. &c.

Mãncĭpātĭo, f. t. Est genus venditionis inter solos cives Ro. usitatũ fieri solitũ solenni quodam ritu, de quo suprà in dictione Mancipium. [שביה *schebúiáh* שבות *schebúth.* מאכר *mimchár.* χειρωσις, αὐδραποδισμός. Gall. *Saisie apres auoir acheté.* Ital. *Vendita.* Ger. Eigenthumlich / vertauffung oder vbergebung zu eigenthum. Hisp. *Aquella obra de comprar ò apropriar.* Pol. Wmoczpodanie, przywłaszczenie. Vng. *El adas, el kötes.* Ang. *Selling before witnesse by writing, & sealing of land with seisin.*] Mancipatio (inquit Boët. 3. Com. in Topic. Cic.) est imaginaria quædam venditio. Ea res sic agitur: adhibitis non minus quàm quinq; testibus civibus Romanis puberibus, & eo qui Libripens dicitur, is qui mancipium accipit, æs tenens ita dicit: Hanc ego hominem ex jure Quiritiũ meum esse aio: isq; mihi emptus est hoc ære, æneaq; libra. Deinde ære percutit libram, idq; æs dat ei, à quo mancipium accipit quasi pretii loco.

Mancŭs, m. f. Propriè dicitur, qui altera manu caret, mutilatus, imperfectus. [πηρὸς, χωλος. Gall. *Manchot, mutilé.* Ital. *Che a vna mano sola, debole.* Ger. Der nur ein hand hat/ presthafft/ vnvolkommen. Hisp. *Manco de manos.* Pol. *Iednoręki, niezupełni.* Vng. *Tsonka, bena.* Ang. *Lame, vnperfyte.*] Quanquam & pro debili accipiatur & pro infirmo, cujus scilicet membrum aliquod naturales suas actiones probè obire non potest. Cic. pro Rabir. Quintus Scævola confectus senectute, præpeditus morbo, mãcus, & mẽbris omnibus captus & debilis. Ovid. 3. Fast. Et licet antiquo manib. collatus Epeo Sit prior, irata Pallade mãcus erit. ¶ Trãsfertur & ad res inanimatas. Cic. 3. de Finib. Qui mancam fore putaverũt sine aliqua accessione virtutem.

Mandātārĭus, Mandatum, Vide MANDO.

Mandĭbŭlă, læ, f. p. in qua dentes sunt siti, quæ & Maxilla dicitur. [לחי] *léchi.* γνάθος, γόμφος. Gall. *Mascheire* Ital. *Mascella.* Ger. Ein kinbacken. Hisp. *La quixada, assiento delos dientes.* Pol. Czeluszczi. Vng. *Allkapcza.* Ang. *The iawbone, or cheekbled.*] Sunt autem duæ mandibulæ, superior scilicet, & inferior, à mandendo.

Mãndo, das, act. p. Committo: [הסדיר *hiphkídh.* παραπέμπω, παραδίδωμι. Gall. *Mander, bailler charge ou commission.* Ital. *Commettere, imporre.* Ger. Befehlen/ vbergeben. Bel. Beveelen/ gebieden. Hisp. *Mandar.* Pol. Rozkazuie, poleczam, oddaie. Vng. *Parancsolok, hagiom.* Ang. *To giue in charge or commandement.*] ut quum quid memoriæ mandatur, committitúrve, ut memoriter teneatur. Lib. 3. ad Heren. Quoniã nuperrimè dictum facilè memoriæ mãdatur, utile est, quũ dicere desinamus, recentem aliquã relinquere in animis auditorũ, firmam argumentationẽ, Gell. Memoriæ mandatũ, Platonẽ philosophũ tenui admodũ pecunia familiari fuisse. Cicero pro Sext. Hæc fama celebrantur, monumentis annaliũ mandantur, posteritati propagãtur. Nam Mandare monumentis aut annaliũ, aut literarũ, Est scribere, & posteritati relinquere. ¶ Aliquando utrunq; conjungimus, Mandare aliquid memoriæ, & literis. Idem 12. Philip. Quid hunc facias, qui hoc literis, memoriæq; mandavit. Lactan. lib. 6: O ingenia hominibus indigna, quæ has ineptias protulerũt: miseros atq; miserabiles, qui stultitiã suam literis, memoriæq; mandaverunt. Est etiã Mandare memoriæ, in memoria figere & edisc ere: quod etiam dicitur animo mandare. Cic. de Amic. Cujus disputationis sententias memoriæ mandavi. ¶ Mandare terræ semina, idem est quod seminare. Col. lib. 3: Semina quam recentissima terræ mandare convenit. Interdũ Mandare ponitur pro cõmittere, injũgere. [נתן *ithnnáh.* παραχώρησις, ἐπίτροπος.] Plaut. in Cure Mandatu est mihi ut has tabellas ad eum feram. Terent. in Adelph. Hunc mandes, si quid rectè curatũ velis. Et a manu dando manasse constat, quod in dandis accipiendisq; mandatis manus sibi invicem dare mos erat. ¶ Mandare in ultimas terras, est mittere, ablegare, amandare. ¶ Mandare animis, & mẽtibus, Est memoriæ cõmittere, & memoria tenere. Cic. in Catil. Attendite quæso, diligenter quę dicam, & ea penitùs animis vestris mentibusq; mandate. ¶ Mandare fidei alicujus, Est cõmittere ejus fidei. ¶ Mandare se fugæ, Est fuga salutẽ sibi quærere. Similiter mandare vitam fugæ, est fugiendo vitam servare, & tueri. ¶ Mandare literis, Est scribere. ¶ Mandare aliquem humo, Est humare, sepelire. ¶ Mandare tumulo, idem. ¶ Mandare vinculis; Est vinculis addicendũ censere. Cic. in Catil. in Senatu: Cæsar non dubitat P. Lentulũ æternis tenebris vinculisq; mandare. ¶ Mandare versibus, Est carmine aliquid cõscribere: apud Cicer. pro Archia. ¶ Mandare honores alicui, Est honores tribuere. ¶ Mandare magistratũ, Est decernere. Cic. pro Planc. Populus in mandandis magistratibus non inanis est dignitatis judex. ¶ Mandare curam, vel curas aliis, Est eas aliis relinquere, sive cõmittere. ¶ Mãdare infra mortuos, pro mittere & ablegare dixit Cicero pro Quintio: Is non modò ex numero virorũ exturbatur, sed, si fieri potest, infra etiã mortuos mandatur. ¶ Mandare vetustati, Est posteritati relinquere. ¶ Cõposita hujus verbi sunt, Amando, Admando, Commẽdo, Demando, Præmando, & Remando: de quibus suis locis.

Mãndātŏr, verbale, m. t. Qui alteri mandatũ aliquod injungit. [מצוה *metsavvéh.* ἐντολοδόμος, παραγγέλων. Gall. *Qui donne charge ou commission de faire quelque chose.* Ital. *Chi commette ad alcuno vna impresa.* Ger. Ein befehlter/ heisser/ Befehlgeber. Hisp. *Mandador el que manda.* Pol. Rozkazatel. Vng. *Parancsolo.* Ang. *A commander.*] ¶ Mandatores item Budæus ait impulsores esse delatorum, interq; delatores numerari. Suet. in Vesp. Inter adversa temporum & delatores mandatoresq; erant. Quj locus intelligendus est de mandatore causæ: hoc est, eo qui mandat alicui, & instruit eum ad accusationem dando probationes, allegando accusationes, cujus fit mentio in l. 2. §. Imperator. & l. 22. §. fin. & l. 23. & 24 de jure fisci. D.

Mãndātārĭŭs, Cui dantur mãdata perag enda, ὁ ἐπιτραμμάτων.

Mãndātum, n. s. & participiũ, & nomen esse potest. Participium, ut mandatũ est mihi, ἐπιτεταγμένον, apud Plautũ. [מצוה *metsavvéh.*] Cic. pro Rosc. Amer. In privatis rebus, si quis rẽ mandatã non modò malitiosus gessisset, &c. ¶ Nomen, ut apud Quintilianũ: Mandata tamen tua fili perago. ¶ Et est propriè Mandatum, Datum negotium sine mercede exequendũ. [משמה *mishmah.* ἐντολὴ, ἐπίταγμα. Gall. *Mandement, cõmission, charge.* Ital. *Ordine, carico commandamento.* Ger. Ein befehl/ geheiß. Bel. Een Bevel/ gebot. Hisp. *El mandado.* Pol. Rozkazanie. Vng. *Parantsolat, parancs.* Ang. *Commission, charge, & cõmandement.*] Salust. C. Manlius ex suo numero legatos ad Martiũ regem mittit, cũ mandatis hujusmodi. Eleganter dicimus, Venire cum mãdatis. Mandata & legatos mittere. Mandata accipere ad aliquẽ. Habere mandata ab aliquo. Facere mandata. Mandata digerere, persequi, conficere. Mandata addere, Exhaurire mandata: id est, exequi & absolvere. Dare mãdata de aliquibus rebus, Dare mandata alicui ad aliquem. Quorum exempla ex Cicerone & aliis multa suppeditantur.

Mando, dis, di, sum, act. t. Cibum dentibus conficio. [אכל *achál.* κατεσθίω. Gall. *Mascher, manger.* Ital. *Masticare.* Ger. Kauwen. Bel. Kauwen. Hisp. *Maxcar ò comer.* Pol. Zwie. Vng. *Ragom, eszem.* Ang. *To eat, to chew.*] Cic. 1. de Natura deorũ: Alia fugũt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt. Serenus: Purgatur cerebrũ mansa radice pyrethri. ¶ Accipitur etiam pro rodere, vel mordere. Virg. 4. Aeneid. Stat sonipes, ac fræna ferox spumantia mandit. ¶ Hujus compositum est Remando, ἀναμασσῶμαι, quod est rursus mando, rumino. Plin. lib. 10: Pontici quoq; mures simili modo remandunt.

Mānsĭto, frequentativum. Plaut. in Amphit. mutatos Atticos in Arcadia homines, & sævas belluas mansitasse.

Mãndo, onis, Edax, qui assidnè mandit. [Ἰστ κρέων. Φάγος. Gal. *Vn grand mascheur ou mangeur.* Ital. *Mangione.* Ger. Ein fraß. His. *Comilon, que mucho come.* Pol. Czpacz, żarłok. Vng. *Nagy ehető.* Ang. *A great eater, or chewer.*] Lucil. apud Nonium: Atq; omnes mandonum gulæ.

Mãndūco, cas, pen prod. Mando. [אכל *achál.* μασσῶμαι. Gall. *Manger, ou mascher.* Ital. *Mangiare, masticare.* Ger. Essen/ zerkeuwen. His *Comer ò maxcar* Pol. Iem, żuwã. Vn. *Meg eszem, ragom.* Ang. *To eat or chew meate.*] Suet. in August. Qui in balneo demum post horam primam noctis duas bucceas manducavi priùs quàm ungi inciperem.

Mandūcŏr, aris. [אכל *neechál.*] Deponẽs apud antiquos. Lucilius

cilius lib.14:(ut citat Nonius) Illud qui faciat, quod māducamur in ore.¶Ejus compoſitum eſt commanducor. Plin.lib.20: Hujus cucurbitæ commanducatæ ſuccus ſtomacho admodum prodeſt.

Mānsŭs,participium,Dentibus confectus & tritus. [μασηθές. Gall *Maſché*.Ital. *Maſticato*. Ger.Gekeuwet. Hiſpan.*Maxcado*. Pol.*Zebami ſtarti*. Vng. *Megh ragott*. Ang. *Chewed*.] Quintil. lib.10.cap.1:Cibos manſos ac probè liquefactos demittimus. Cic.2.de Orat. Atque omnia minima manſa (ut aiunt) nutrices infantibus pueris in os inſerant.

Mānsŭtĭ'ŭs,à mandendo, Edacem ſignificat, inquit Feſtus, πολυφάγον.

Māndūcātŭs cibus,& Commanducatus,non tàm ſignificat cōmeſtum, quàm manſum, & dentibus comminutum,maſticatumque, qui deinde pro medicamento imponi ſolet. Ἀμασησάμενος, Ἀμασίου ημα.

Mānduco,onis,m.t. Edacem ſignificat,teſte Nonio. [לוּז *zolél*. ἀδηφάγος. Gall. *Vn grand maſcheur,ou mangeur,goulu*. Ital. *Mangione, gran mangiatore*. German. Ein Fraß oder Fräſſiger. Hiſp. *Comilon que mucho come*. Polon. *Zarl'ok*. Vngar. *Nagy ehető*. Ang. *A great eater or chewer*.] Hęc enim omnia ferè idem denotant,Mandones,Manducones, Manduci, Manſutii, Comedones, Comedi, Edones, Edaces, Epulones, Lurcones, Curguliones,Helluones, Paraſiti, Gulones, Phagones,Liguritores, Nepotes, Catillones.

Mānducŭs, ci, m. ſ. Manduco, onis,teſte Nonio. Plaut.in Rud. Quid ſi aliquò ad ludos me pro manduco locem? Manduci effigies in pompa antiquorum inter cæteras ridiculas, & formidoloſas imagines ire ſolebat. Erāt enim larváto capite humano,maxillas vaſta magnitudine, vaſtisque armatas dentibus habentes:qui oris hiatu, dentiumq; crepitu ſeſe in utranque partem viæ dum flecterent, ridentē turbam vertebant in fugam. Quædam exemplaria hoc in loco apud Plautum habent Manduca. Feſtus legit Manduce à nominativo Manduces vel mandux.Iuvenalis ad hunc morem reſpicit: -tandemque rediit ad pulpita notum Exodium, quum perſonæ pallentis hiatū,In gremio matris formidat ruſticus infans.¶ Varro libro 6.de Lingua Latina: Māducum,opſonium quoddam eſſe ait, cujus rei teſtimonium ut ille non profert, ſic quoque non extare arbitror.

Māndră, dræ. [אֻרְוָה *uraváh*. μάνδρα.Gall.*Eſtable à bœufs, chevaux, ou autres beſtes*.Ital. *Mandra*. Ger. Ein Viehſtelle / Viehſtall. Hiſpan. *El cobre ò recua de beſtias*. Pol. *Kolnia gdzie bidl'o ſtawa, krowiarnia*. Vng.*Okol iaszol*. Ang. *An houell or couering,a ſtable*.] Spelunca,cubile,& receptaculum ovium,boum, aliorumque hujuſmodi. ¶ Item agmen ipſum veterinorum, aut aliorum brutorum animantium. Iuvenal.Satyr. 3: -& ſtantis convitia mādrę Eripiunt ſomnum Druſo.Probus ſcribit, Mandram eſſe Vici oſtium, vel flexum, vel arrectum, aut breve, & vile ædificium, quod anguſtat latitudinem vici: vel ingens vehiculum, quo trabes portantur: quod Græcè *Mandron* dicitur. Martial. lib.5: Vixq; datur longas mulorum vincere mandras, Quæq; trahi mulo marmora ſune vides.

Māndrăgŏră,æ,penultima correp. [דּוּדָאִים *dudhaim*.μανδραγόρας.Gall. *Mandragore*.Ital.*Mandragora*. German Alraun. Hiſpan.*Mandragola*. Polon.*Pokrzyk*. Vngar.*Natragulia,nagy fwe*. Ang. *A mandrager hearbe*.] Herbæ ſoporiferæ genus eſt, quod alio nomine appellatur Circeium. Ejus duæ ſunt ſpecies, quas & ſexu diſtinguunt.Nam candidam,marem putant: nigram fœminam. Ferunt mala avellanarum nucum magnitudine.Mandragoram foſſuri ab adverſante vento cavent, & Occaſum ſpectant. Vis ejus in poculo ſomnifera eſt,ac etiam olfactu.Colum.lib.10:Mandragoræ pariat flores.De hac herba vide Plin.lib.25.cap.13.

Mānĕ.[בֹּקֶר *bóker*. ἑωθινόν, ἑῴαν. Gall.*Le matin,au matin*. Ital *La mattina*. Germ. Morgenfrüh. Belg. Des morgens vroech. Hiſp. *La mannana*. Pol.*Poranek*. Vng.*Reggel* Ang. *The morning,early*.] Diei principium,quū dies clarus eſt:ab omine boni nominis. Manum enim veteres bonū dicebant,ut ait Servius. Teſte aūt Nonio,Manum veteres clarum dixêre.Macrob.lib.1.Saturnaliorum, putat Mane dictum eſſe à Manibus, quòd exordium lucis ab inferioribus partibus emergat.Varro à manando derivat, quòd cum Sole manet dies ab Oriente. Hinc Manii & Lucii, qui nati ſunt manè,& luce. ¶ Iunctum invenitur ſæpè adjectivis,migratq; in nomen ſubſtantivum.Martial.lib.1:Sed mane totum dormies. Perſius Sat.3: -jam clarum mane feneſtras Intrat.¶ Iunguntur quoq; ei adverbia. Cic.3.ad Att.Bene manè hæc ſcripſi. ¶ Invenitur junctum genitivo:ut,Mane diei. Hirc.de bell. African. Præſertim quum milites à mane diei jejuni ſtetiſſent defatigati.

Mănĕo,nes, manſi, ſum, n. ſ. Commoror, in aliquo loco me cōtineo. [שָׁהָה *hamádh* חָבָה *chanáh* שָׁכַן *ſchachán* יָשַׁב *jaſchább*. μένω.Gall. *Demeurer & s' arreſter,ne bouger*. Ital.*Reſtare,remanere*. Ger.Bleiben/ſich an einem ort enthalten. Belg.Bliven. Hiſp.*Quedar*. Pol.*Na iednim mieyſcu trſam mieſzkam*. Vng. *Meg maradok, mulatok*. Ang.*To tarie,to abyde*.] Cic.lib.3.Offic.Cyrillum quēdam ſuadentem ut in urbe maneret.Virg.10 Aen. -manet imperterritus ille,Hoſtem magnanimum opperiens.¶ Quandoque expectare αὐαμένειν, ἐπιμένειν. Plaut. Ego hîc te manebo.¶ Quandoq; futurum eſſe, inſtare, imminere. μένειν. Cicero 2. Philip. Cujus te fatum,ſicut Curionem,manet. Hoc eſt,cujus fatum tibi imminet, ſicut Curioni. ¶ Quandoq; inhærere,fixum eſſe.Virgil.1. Aeneid. -manet alta mente repoſtum Iudicium Paridis.¶ Quandoq; durare, perſiſtere, perstare. Terent. in Hecyr. Manere affinitatem hanc inter nos volo,ſi ullo modo poſſit, quod ſpero fore. ¶ Manere promiſſis, idem quod ſtare promiſſis. Virg.2.Aen. Tu modò promiſſis maneas,ſervataq; ſerves Troia fidem.¶ Mane,gaudeatis aliquando particula,nō opperiri jubentis,inquit Donatus.Terēt.in Adelph. Sed quidnam foris crepuit?S. mane, ipſe exit foras.¶ Hujus cōpoſita ſunt, Cōmaneo, emaneo, emineo, immineo,obmaneo,permaneo,præmineo, promineo. De quibus ſuis locis.

Mānsĭo, onis, f. t. à Maneo. [מָעוֹן *mahamádh* מְעוֹנָה *hemdáh* מוֹשָׁב *moſchább*.Pol.*Mieſzkanie*. Vn.*Meg maradas,lakas*. Ang. *A tarying,abydind*.] Actus ipſe manendi,aut quieſcendi in aliquo loco:cui contrarium eſt Deceſſio. Cicero ad Sulpit. libro 4:Is mecum ſæpè de tua manſione, aut deceſſione communicat.¶ Ponitur etiam pro ſtationibus in quas ſe milites expeditionis tempore quieſcendi cauſa recipiebant, quæ annonis, & pabulis ex vicinorum collatione inſtruebantur. Suet. in Tit. Veſpaſian. cap. 10: Deinde ad primam ſtatim manſionem febrim nactus, quum inde lectica transferretur, &c. ¶ Ponitur etiam pro hoſpitio. [ξένιον, πανδοχεῖον. Gall.*Demeure ou arreſt qu' on fait en quelque lieu*. Ital. *Dimora, alloggiamento*. Germ. Ein Wohnung/Herberg/Tegerſtatt. Hiſp. *La eſtanza,aposſamento,quodada*.] ¶ Ponitur quādoq; pro itinere unius diei. [יוֹם *maßdh*.] Plin.libro 12.cap. 14: Manſionibus octo ſtat regio thurifera à monte excelſo. Idem lib. 6. cap. 23: A Copto camelis itur aquationum ratione manſionibus diſpoſitis.

Mansĭto, as, Maneo frequentius & crebrius. [ἀμένω, πολὺ μένω.Gall. *Demeurer ſouuent*.Ital.*Molto & ſpeſſo dimorare*. Germ. Oft vnd dick bleiben oder wohnen. Hiſpan. *Quedar muchas vezes*. Pol.*Vſtawnie przemieſzkiwam*. Vng *Maradtagolok,lakdogalom*. Ang.*To tary or abyde often*.] Tacitus libro 13: Quippe manſitaſſe unà convincebatur.Idem libro 14:Quum vetere ex more familiam omnem,quæ ſub eodem tecto manſitaverat,ad ſupplicium agi oporteret.

Lares,manium,m. t. Servius putat per antiphraſim dictos ab [illegible] quo nomine adjuncto, manus, mana,manum, quod pro [illegible] veteres in uſu habebant, tanquam qui minimè bono [illegible] hominibus crederentur. [אוֹדִים *methim*.ᾅιδαι. Gall. [illegible] & ames des treſpaſſez*.Ital. *Anime infernali*. German Die Geyſter der abgeſtorbnē/oder die Geyſter ſo bey der abgeſtorbnen Gräber ſind. Hiſpan. *Animas de muertos*. Polon. *Duchowie vmarpich*. Vngar. *Lelek,az megh holt embereknek lelkek*. Ang. *The ſpirites and ſoules of the dead*.] Putabant enim veteres Manes eſſe deos inferos, eosque inter numina læva numerabant: placabantque eos ſacrificiis, ne nocerent. Alii putant hoc nomine appellatas fuiſſe animas ſeparatas à corpore:unde videmus vetuſta ſepulcrorum monumenta Diis manibus eſſe inſcripta. In qua etiam ſententia videtur fuiſſe Apuleius de dæmonio Socratis. Manes (*inquit*) animæ dicuntur melioris meriti, quæ in corpore noſtro Genii dicuntur, corpori renuntiantes: Lemures,quum domos incurſionibus infeſtarent, Larvæ appellabantur: contrà ſi æqui & faventes eſſent, Lares familiares. Sunt etiam qui putent Manes eoſdem eſſe, quos vetuſtas Genios appellavit: duosque Manes corporibus ab ipſa ſtatim conceptione aſſignatos fuiſſe, qui ne mortua quidem corpora deſerant: conſumptisque etiam corporibus, ſepulcra inhabitent.Quare qui ſepulcra demoliebantur, Deos Manes violare putabantur. Cicero 2.de Legibus: Deorum manium jura ſancta ſunto.Atque eandem ob cauſam Manes pro oſſibus ipſis & ſepulcris ponūtur. Perſius Satyr.1: -nunc non è manibus illis Naſcuntur violæ? Vbi Cornutus Manes pro oſſibus Perſium poſuiſſe ſcribit. Idem Satyr.5:Indulge genio, carpamus dulcia: noſtrúm eſt Quòd vivis: cinis & manes,& fabula fies.¶ Quandoq; Manes dicuntur pœnæ. Virg.6. Aen. Quiſque ſuos patimur manes. Vbi Servius,Manes:id eſt,ſupplicia,quæ ſunt apud manes.

Māngones,m.t.Dicti ſunt magiſtri formæ puerorum,& mentiendi coloris artem probè callentes,qui homines vendebant. [ναυκληρίαπαγος, ἀνθρωποκάπηλος. Gall. *Fardeurs, regratteurs,maquignons*.Ital. *Venditori & mercatanti d' huomini*. German Sind vorzeiten die geweſen / welche die Leut / ſo ſie verkauffen wolten / auffmutzten/daß ſie deſto verteuffiger weren Hiſp. *Pregoneros que venden eſclauos*. Polon. *Przekapnowie ludzi nieciwolnich*. Vngar. *Ember arulo, martalocz*. Angl. *Which painte and fett out old thinges to ſell the derar as horſe courſers, hucſters*.] Solebant enim pueris,

puellisq́; , quò faciliùs vendi poſſent, artificio quodam inducere colorem fuco, ac verum robur inani ſagina mentiri, ut cariùs venderent. Martialis: Millia pro puero centum me mango popoſcit. Sueton. in Domi. Caſtrari mares vetuit: ſpadonum, qui reſidui apud mangones erant, pretia moderatus eſt. Plin. Thynni ſanguine oblitos pueros; pubeſcere negant mangones. ¶ Aliarum quoq; rerum Mangones dicuntur, qui merces poliunt, atq; interpolant, ut pluris vendant. Vide Plin. lib. 36. cap. 13: Decuſſi fragmenti paululum, quod in lamina ferrea teratur, efficaciſſimum, experimento excuſant mangones gemmarum. ¶ Nec mares tantùm, ſed etiam fœminæ, Mangones vocantur. Plin. Mango obſtetrix erat.

Mănĝōnīzo, zas, Orno, compono rem ad alliciendos emptores. [μαγγανεύω, σωματεμπορεύ. Gall. *Regratter, rabiller, farder.* Ital. *Ornare le coſe accio che piu facilmente ſi vendano.* Germ. Zu dem kauff außbutzen oder auffmutzen/ mangen. Belg. Ob den koop maken. Hiſp. *Aſeytar lo que ſe vende.* Polon. *Na przedni chedoże, muſiçze* Vngar. Ekeſ. *tem, feſtem.* Angl. *To paint old thinges and fett y ame out.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Succus radicis vitis nigræ, cum cruo, lætiore quodam colore, & cutis teneritate mangonizat corpora. ¶ Hodie etiam mangonizantur panni, ſive linei, ſive lanei. ¶ Quin & equos mangonizatos vænire videmus. Hos Græci ab equis comendis ἱπποκόμους vocant.

Mănĝōnĭcŭs, ca, cum, Quod ad mangonem pertinet. [σωματεμπορικός. Gall. *Appartenant à fardeur, frippier, ou regratteur.* Ital. *Coſa pertinente à tale venditore.* German. Das zu einem gehört der alte oder ſonſt vngeſchaffne ding zu dem kauff auffmutzet. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à progoneros.* Polon. Przekupniow ſtarich gratow. Vngar. *Ember arroshoz valo.* Ang. *That belongeth to an huoſter or lyk man.*] Plinius libro 21. cap. 26: Radix hyacinthi bulbacea, mangonicis venalitiis pulchrè nota, quæ in vino dulci illita, pubertatem coërcet, & non patitur erumpere. Sueton. Neceſſarioq́ue ad mangonicos quæſtus ſuſtinendæ dignitatis cauſa deſcendit.

Mănĝōnĭum, mangonii, n. ſ. Artificium, quod ad res faciliùs vendendas adhibetur. [μαγγανεία, σωματεμπορία. Gall. *Fardement, deſguiſement, regrattement, friperie.* Ital. *Acconciamento & rabbellimento di coſe vechie per meglio venderele.* German. Mangmeiſterey/ die kunſt deren dingen ſo man verkauffen will ein farb anzuſtreichen/ vnd außzubutzen. Hiſpan. *El aſeyte de lo que ſe vende.* Polon. Wiſtrichnienie, wimuſkante, wiprawienie do przedaiu. Vngar. Az *ember arrulasba valo meſterſeg, az arrunak hamar el adaſara valo meſterſegh.* Ang. *Painting or ſetting out of old thinges.*] Plin. lib. 10. cap 50: Nec tamē in hoc mangonio quicquam totum placet, hîc clune, alibi pectore tantùm gallinarum laudatis.

Mănĭæ, maniarum, f. p. μανίαι, Deformes perſonæ, autore Feſto. ¶ Manias item larvas, quas nutrices pueris minitari ſolēt, appellant. ¶ Item Mania dea, Latium mater, cui olim ſacrificabant. ¶ Maniæ etiam dicebantur ficta quędam ex farina in hominum figuras, quòd deformes eſſent, quas etiam Maniolas appellabant. Autor Feſtus.

Mănĭă, æ, f. p. Inſania, furor. [שִׁגָּעוֹן *ſchigghahon.* μανία. Gall. *Troublement d' eſprit, folie.* Ital. *Turbamento d' animo, paZzia.* Ger. Vnſinnigkeit. Hiſpan. *La locura.* Polon. *Szalieńſtwo, odſtąpienie rozumu.* Vngar. *Bolondſagh, eſznek el veſzeſſe.* Angl. *Madneſſe, woodneſſe.*] Cicero 4. Tuſculan. Græci μανίαν unde appellent, non facilè dixerim: eam tamen ipſam diſtinguimus nos melius, quàm illi. Hanc enim inſaniam, quæ juncta ſtultitiæ pătet latiùs, à furore disjungimus. Græci volunt illi quidem, ſed parum valent verbo: quem nos *furorem*, illi *melancholiam* vocant: quaſi verò atra bili ſolùm mens, ac non ſæpè vel iracundia graviore, vel timore, vel dolore moveatur. Quo genere Athamantem, Alcmæonem, Ajacem, Oreſtem, furere dicimus. Qui ita ſit affectus, cum dominum eſſe rerum ſuarum vetant duodecim Tabulæ. Itaq; non eſt ſcriptum: Si inſanus: ſed, Si furioſus eſſe incipit. Stultitiam enim cenſuerunt: id eſt, inconſtantiam ſanitate vacantem, poſſe tąmen tueri mediocritatem officiorum, & vitæ communem cultum, atq; uſitatū. Furorem autē eſſe rati ſunt mentis ad omnia cæcitatem, quod cùm majus eſt quàm inſania, &c.

Mănĭcă, manicæ, penult. corr. f. p. Pars veſtis, qua manus teguntur. [χειρίς Gall. *Manche gant, gantelet* Ital. *Manica.* Germ. Ein Ermel an einem Kleid. Belg. Een mouwe Hiſpan. *Guamede la mano, ò manga de la veſtidura.* Pol. Rękaw. Vng. Az *ruhanak ax vya.* Ang. *A ſleeue, a manicle.*] Virgil 9. Aen. Et tunicæ manicas, & habent redimicula mitrę. ¶ Hinc Manicata veſtis, quę manicas habet: quas, velut probroſas, & minimè viriles notat poëta, quòd priſci Romani breves, & circa humerum deſinentes veſtes primò geſtaverint. Cicero in Catil. Quos pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut bene barbatos videris, manicatis, & talaribus ac tritis tunicis, velis amictos, non togis. ¶ Manicæ etiam dicuntur manuum vincula, quemadmodum Pedicæ, vel Compedes, vincula quibus pedes ligantur. [אזיקים *azikim.* πέδαι. Polon. *Paluchi, petorecżne.* Vngar. *Bilincz, beko.*] Virgil. 2. Aeneid. -manicas, atque arcta levari, Vincla jubet Priamus. ¶ Aliquando etiam Manicæ per tranſlationem dicūtur vincula navium. Lucanus: Aſt alias manicæq́ue ligant teretesq́ue catenæ. ¶ Item Manicæ, thecæ ſunt ex ferro, quibus brachia & manus contra hoſtium injurias muniuntur. Iuvenalis: Quale decus rerum, ſi conjugis auctio fiat, Balteus, & manicæ, criſtæ, curisq́ue ſiniſtri Dimidium tegmen. *Braſſeletum* Gallicum vulgus appellat. ¶ Et Manicæ dicuntur, quibus adverſum vim frigoris manus muniuntur, χειροθήκαι. Plin. Iunior ad Macrum: Ad latus notarius cum libro, & pugillaribus, cujus manus hyeme manicis muniebantur, ut ne cœli quidem aſperitas ullum ſtudii tempus eriperet.

Mănĭcātŭs, pen. cor. adject. Quod habet manicas: [ὁ χειριδωτός. Gall. *Qui a manches.* Ital. *Chi ha maniche.* Germ. Das Ermel hat. Hiſpan. *Coſa de luengas mangas.* Pol. *Rękawiſte.* Vng. *Vy ruha.* Ang. *That hath ſleeues or manicles.*] ut Manicata tunica. Cicer. in Cat. Quos pexo capillo nitidos aut imberbes, aut bene barbatos videris, manicatis, & talaribus tunicis, velis amictos, nō togis. Colum. lib. 11. cap. 1: Quæ utraq; prohibeatur optimè pellibus manicatis & ſagatis cucullis.

Mănĭcŏn. [μανικόν. Polon. *Pſinki, pſie wiſnie.*] Sthrycmi herbæ ſpecies eſt, quam ſi quis drachmæ pondere ſumpterit, variæ ſpecies ac lætitia plenę animo obverſantur: quod pondus duplo majus mentis exceſſum triduo affert, triplo mortem. Alio nomine Dorycnion appellatur, quòd cuſpides in prœliis eo tingerentur. Vide Plin. lib. 21. cap. 31: Ea putatur eſſe, quæ hodie in Officinis, *Solatrum mortale* appellatur.

Mănĭcŭlă, læ, diminutivum, Parva manus. [χειρίον. Gall. *Petite main.* Ital. *Picciola mano.* German. Ein Hendlin. Hiſp. *Pequenna mano.* Polon. Rączka. Vngar. *Katſſa.* Ang. *A litle hand.*] Plaut. in Rud. Duæ connexæ maniculæ & ſucula. ¶ Manicula item dicitur tranſverſa regula in ſtiva aratri, ita dicta, quòd manu bubulci teneatur. Autor Varro lib. 4. de Ling. Lat.

Mănĭfĕſtŭs, feſta, ſtum, adjectivum, Clarus, & apertus: ab antiquo adjectivo Manus, quod clarum ſignificabat, (teſte Nonio) & verbo Facio. [יָדַע *ghalúi.* δῆλος, φανερός. Gall. *Manifeſte, clair & evident.* Ital. *Manifeſto, chiaro, aperto.* Ger. Offenbar/ hetter. Belg. Openbaer. Hiſp. *Coſa manifeſta y clara.* Pol. *Iawni.* Vng. *Nyluan valo.* Ang. *Manifeſt, cleare, plaine.*] Cicero 4. Verrina: Manifeſtis in rebus hominem jam teneri videbitis. ¶ Iungitur pulchrè genitivo: ut, Manifeſtus ſceleris, aut mendacii: cujus ſcelus, aut mendacium omnibus palàm eſt. Saluſtius in Iugurtha: At Iugurtha manifeſtus tanti ſceleris, non priùs omiſit contra verum uti, &c.

Mănĭfĕſtē, adverbium, Palàm, perſpicuè, clarè, non obſcuré. [φανερῶς. Gall. *Manifeſtement, clairement, evidemment* Ital. *Manifeſtamente, chiaramente, apertamente.* German. Offentlich/ klarlich. Hiſpan. *Manifeſta y claramente.* Pol. *Iaſnie.* Vng. *Niluan.* Ang. *Clearlie, plainelie.*] Cicer. in Catil. Vt tota res à vobis manifeſtè deprehenderetur.

Mănĭfĕſtĭſsĭmē, [Vngar. *Igăn nyiluan felôtte vilagoſſan.*] Scævola Digeſtorum libro 33. Titulo 2. l. 32: Niſi manifeſtiſſimè probetur, aliud teſtatorem ſenſiſſe.

Mănĭfĕſtō, adverbium, ejuſdem ſignificationis. Cicero pro Cluent. Oppianici facinus manifeſtò compertum, ac deprehenſum.

Mănĭfĕſto, as, verbum, act. p. Palàm facio. [יָדַע *ghaláh.* φανερόω. Gal. *Manifeſter, declarer.* Ital. *Manifeſtare, dechiarare.* Ger. Eröffnē/ entdecken. Belg. Openbaren/ verclaren. Hiſp. *Manifeſtar y declarar.* Polon. *Obiawiam.* Vngar. *Ki ielentem.* Ang. *To manifeſt, to mak plaine.*] ¶ Hoc utitur frequenter Iuſtinus Hiſtor. ut lib. 41: Hoc etiam ipſorum vocabulo manifeſtatur.

Mănĭfĕſtārĭŭs, a, um, Manifeſtus: [יָדַע *ghalúi.* δῆλος, φανερός. Gall. *Manifeſte, clair.* Ital *Manifeſto.* Germ Offentlich Hiſpan. *Manifeſto y claro.* Polon. *Obiawioni.* Vng. *Niluan valo, ki ielentetet.* Ang *Manifeſt, plaine.*] ut, Res manifeſtaria. Plaut. in Milite: Mitte Sceledre: manifeſtaria res eſt. ¶ Fur manifeſtarius, αὐτόφωρος. vel Adulter manifeſtarius, qui in ipſo furto, vel adulterio deprehenſus eſt. κατάφωρος μοιχός. Idem in Aulul. Capio fuſtem, obtrunco gallum furem manifeſtarium. Dicitur quoque manifeſtarium pignus pro manifeſtè & diſertè obligatū. Paulus l. 6. D. in quibus cauſ. pign. Eſt differentia obligatorū propter penſionem & eorum quæ ex conventione manifeſtarii pignoris nomine tenentur.

Mănĭpŭlŭs, li, m. ſ. A manu fit, & propriè ſignificat manualē herbarum faſciculum, quē manu quis apprehendit metendo. [אֲלֻמָּה עֹמֶר *alummáh homir.* δράγμα, ἐγχάλις. Gal. *Vne poignee, vne tauelle, vn boteau.* Ita. *Manipolo, brăcho d' herbe.* Ger. Ein büſchele ſo groß alß es einer in der hand faſſen mag/ ein handvoll. Belg. Een ſchoof. Hiſp. *El manojo de hierua.* Pol. *Snopek albo żał ap ilie może ſię wgarſćią ſtrzimać.* Vngar. *Egi marok, keue.* Ang. *A bottell, an handfull.*] Plin. lib. 18. cap. 28: Iuſtum eſt una opera jugerum in die deſecari, alligariq́; manipulos tria millia ducenta, quaternorum pondo. Manipulos fœni hîc vocat Plinius, quos noſtri

Rotellos vocant, inquit Budæus. ¶ Ponitur etiam pro exigua militum manu, quę unum sequitur signum. [λόχος ὀλιγάνθρωπος.] Gall. *Vne chambree de dix hommes de guerre.* Ital. *Manipolo.* Germ. Ein Burß oder Rott Kriegsleuten. Hisp. *Senna de quadra esquadra.* Polon. *Rota iedna żołnierska.* Vngar. *Egi szazlo allia.*] Et in legione quidem erant triginta manipuli. Dictus Manipulus (ut inquit Varro) quòd unà plures militum manus junguntur. ¶ Servius docet Manipulos esse signiferos, quòd, imperante Romulo, quum Romani & Latini sub uno centurione bellũ aggressuri essent, manipulo herbæ hastę alligato pro signo uterentur. Ovid. 3. Fastor. Pertica suspensos portabat longa maniplos, Vnde Maniplaris nomina miles habet. At Vegetius libro 2, scripsit manipulum vocari contubernium decem tantummodo militum sub eodem tentorio degentium, quòd conjunctis manibus dimicabant. Terent in Evnuch. Cedò alios: ubi centurio est Sanga, & manipulus furum? hoc est, manus militum. ¶ Inde Commanipulones, qui in eodem manipulo sunt: & Commanipulatio quibus nominib. utitur Spartianus. ¶ Manipulus quoque est militis tegumentum manus: [Vng. *Kertw'.*] quare valdè importunos, & gnaviter imperitos esse eos necesse est, qui hoc vocabulo pro tegumento manus (quod Græci χηρίδα, vel χειρωμάν vocant) uti recusant. Sueton. Sed cùm ad conspectum ejus concitus leo impetum fecisset, manum manipulo involutam Lysimachus in os leonis immersit, arreptaq; lingua feram exanimavit.

Mănĭpŭlārĭs, re, om. t. Quod ad manipulum pertinet, quodque est de manipulo: ut Miles manipularis, unus è manipulo: quẽ & Manipularem absolutè vocabant. [ἐκ τῆς αὐτῆς λόχου, ἐν τοῖς σπανίοις.] Gal. *Qui est de la chambree ou compagnie de dix hommes de guerre.* Ital. *Della squadra di dieci huomini.* Ger. Das zur Rott Kriegsleuten gehört. Hisp. *El que está debaxo de esquadra.* Pol. *Do roti prinależaci.* Vng. *Az my egi marokhoz, vagi żazlo alliagoż valo.* Ang. *That is of the band of ten souldiours.*] Plaut. in Mostel. Conveniunt manipulares: eccos, prædam participes petunt. Cic. ad Att. lib 9: Et me una hæc res torquet, quod non omnibus in rebus labentem, vel potiùs ruentem pompeiũ, tanquãmanus manipularis secutus sim. Cæs. 7. bel. Gall. Tres suos nactus manipulares atq; ab iis sublevatus, murum ascendit.

Mănĭpŭlātim, adverb. Per manipulos. [κατὰ λόχους. Gall. *Par petites bandes.* Ital. *A schiera.* Ger. Durch alle Rotten/Rottechtich/mit Rotten der Kriegsleuten. Hispan. *De esquadra en esquadra.* Polon *Przez roti, od roti do roti.* Vngar. *Szaszlo allua kent, marokkonkent.* Ang. *By bandes.*] Plaut. in Pseud. Manipulatim mihi Munigeruli facite ante ædes jam hic adsint. Liv. lib. 8 ab Vrb. Et quod antea phalanges similes Macedonicis erant, hoc postea manipulatim structa acies cœpit esse.

Mănnă, f. p. [ἡ μαν. μάννα, δροσόμελι, ἀερόμελι. Gall. *Manne, cõme miel qui tombe du ciel.* Ital. *Manna.* Ger. Mittaw/Himmelbrot. Hisp. *Manna.* Polon. *Manna.* Vng. *Menna.* Ang. *Heauenly foode called manna.*] Manna Hebraicũ vel certè Syriacum est vocabulũ, quo significatur ros melleus matutinus, teste Cælio lib. 13. cap. 56: qui à Corn. Celso Ros Syriacus appellatur. Galen. lib. 3. de Alimentis, autor est, hoc mellis genus copiosissimè colligi in Libano Syriæ monte, ejusque regionis rusticos expansis humi velleribus, concussisque arboribus plena sępè fictilia ejusmodi domũ referre. ¶ Manna thuris, μάννα λιβάνου Dioscoridi: Micæ thuris sunt è majoribus guttis, vecturæ concussione elisæ. Omnis enim thuris substantia in antiqua medicina tuisariã divisa fuit, in thus, corticem thuris, & ejusdem manna, quam & pollinem thuris nonnulli appellarunt. A' Græcis etiam κόναμμα, à concussu dicitur: nihilq; habet commune cum melle aërio, quod voce ab Hebræis detorta recentiores Manna appellant. Vide Plin. lib. 12. cap. 14. & Dioscor. lib. 1. cap. 72.

Mănnī, orum, m. s. Equi sunt exigui tollurim vestigia glomerantes: qui & Asturcones ab Astutia regione Tarraconensis Hispaniæ, & Gradarii appellantur. [οἱ μάννοι, πλεκτάριοι. Gall. *Cheualets.* Ital. *Canaletti.* Ger. Zältner Rößlin Hisp. *Caballos enanos.* Pol. *Iuochodnik.* Vng. *Porozkak czitko.* Ang. *A litle ambling naige.*] Horat. in Epod. Et Appiam mannis terit.

Mănnŭlŭs, li, Equinus pullus. [ὁ μάννος, ἱππάριον μικρόν. Gall. *Cheualet, petit cheual.* Ital. *Poledro, canaletto.* German. Ein Füly. Hispan. *Caualle, enano, pollo hijo de caualle.* Pol *Zdrzebie.* Vng. *Tsitko.* Ang. *A litle horse or colte.*] Martial. libro 12: Nusquam est mulio, mannuli tacebũt. Plin. Epist 67: Habebat puer mannulos multos, & junctos, & solutos: habebat canes majores minoresque. ¶ Dicti autem sunt Mannuli, sive, ut est apud Horatium, Manni, quòd mansuetudine manum sequantur: ut scribit Acron in illud Horatii, lib. 3. Carm. Si per obliquum similis sagittæ Terruit mannos.

Mănō, manas, manare, Propriè destillo & minutatim fluo. [נָטַף *natdph* נָזַל *nazal.* μεταφορικῶς, ῥέω. Gal. *Sortir, sourdre, couler.* Ita. *Stillare, sorgere, colare.* Ger. Tropffen/tropffechtig rinnẽ od fliessẽ. Belg Druppen/wtloopen/vloeyen. Hisp. *Manar como agua: defuentes, destillar.* Pol. *Pokropcze kapam.* Vng. *Le szuarkozom, tsepogek.* Ang. *To spring, drop, or runne out.*] Tractum à Græcis, qui μάννον rarum, & sine densitate appellant. Festus Manare à Manè adverbio dictum putat. Solisq; proprium esse existimat, quum orientes radii splendorẽ jactare incipiunt: sed frequentiùs ad aquam & ad humores refertur. ¶ Per translationem usurpatur pro descendere, fluere, procedere. [נָזַל *ba.* προϊέναι.] Et hujusmodi res, quæ manat, quàndoque in nominativo ponitur. Virgil. 3. Aeneid. Tum gelidus toto manabat corpore sudor. ¶ Quandoque in accusativo. Plinius libro 14: Arborum succo manantium picem, resinamq; aliæ ortæ in Oriente, aliæ in Europa feruntur. ¶ Quandoque in ablativo. Livius libro 1. ab Vrbe: Cultrum ex vulnere Lucretiæ extractum manantem cruore præ se tenens id est, fluentem, vel stillantem. ¶ Quandoq; pro dissemĭnari, dispergi, serpere, percrebrescere accipitur, atq; id quidem translatè. Cicer. 2. Tusc. Latiùs enim manabit hæc ratio, & aliquãdo majorem locum, quàm de uno dolore occupabit. ¶ Sic fama vel rumor rei alicujus dicitur manare, divulgari, crescere, dilatari, & proferri latiùs. Liv. lib. 7. ab Vrbe: Divisa enim erant per Campaniæ urbes, manaverantq; à Capua consilia in exercitum omnem. Cicero 14. Philip. Quum, ut scitis, hoc triduo, vel quatriduo tristis à Mutina fama manaret. ¶ Sic manat malum, apud eundem, Philipp 3. ¶ Hujus verbi composita sunt, Emano, & Permano: quæ vide suis locis.

Mānālĭs fons, dictus, quia aqua ex eo perpetuò manat. ¶ Manalis urceolus, sive guttarium. Vas dicebatur ex quo aqua in pollubrum dimittitur. ¶ Manalis lapis, Ostium est Orci, per quod animæ interiorum ad superos manant, qui dicuntur Manes. Manalem lapidẽ etiã vocabant petram quãdam, quæ erat extra portam Capenam, juxta ædem Mutis: quam quum propter nimiam siccitatem in urbem perferebarent, sequebatur statim pluvia: eumque, quòd aquis manaret, Manalem lapidem dixere. Festus.

Mănōbarbŭlŭs. [Pol. Zkyczmi chodzaci.] Teli genus sim'e plumbeæ pilæ, quo utentes milites ipsi Manobarbuli dicti sunt. Hi postea à Maximiano Cæsare, quòd se fortiter in Illyrico gessissent, Iovinani, & Herculiani dicti sunt: Sipontinus putat esse vocabulum peregrinum.

Manon, [μάνον Pol. Gebka.] Spongię genus minus spissum, & mollius δια τὴν ὀλιγάνθρωπον: hoc est, à raritate appellatũ Fest. lib. 9. cap 45: Spongiarũ tria genera accepimus: spissum, prædurum, & asperum, tragos id vocatur: minus spissum & mollius, Manon: tenue denumq;, ex quo penicilli, Achillea.

Mansĭlĭternă, Aquę manandi, fluendi, origo. [ὑδρία. Pol. Wiecznik.] Plaut. in Bacch. Effer manufestum cum aqua foras.

Mansŭētŭs, a, um, Mitis, cicur, quasi manu assuetus, quòd omnia quæ tam natura fera, manuum permulsione mitescant. [עָנָו *hanav.* πραεῖς, ἡμερος, πρᾶος. Gal. *Doux et traictable de prune & apprinoisé.* Ital. *Mansueto, dolce, trattabile.* Germ. Gesufft/zam/geschlacht Belg Tam saechtmoedich Hisp. *Manso.* Pol. Ogł'askani, obłaskany, skroczny. Vng. *Zelygyenge tehmes.* Ang. *Meke, tame, mylde.*] Virg. 7. Aen. Ille manũ patiens, mentaq; tuetur herili. Terent. in Andr. Hæc ego putabam esse omnia humani ingenii, Mansuetique animi officia. Cicero 3. Philipp. Illud quęro, cur tam subitò mansuetus in senatu fuerit, quũ in edictis tam fuisset ferus? Ovid. 3. Tristium, Eleg. 6: Numinis ut læsi fiat mansuetior ira. Idem in Ibin: Hutc igitur meritas grates, ubicunque licebit, Pro tam mansueto pectore semper agam. Cicero 2. de Oratore: In moribus suis erga necessarios declarandis mansuetissimus. Festus: Mansuetus, neq, misericordia mœstus, neque crudelitate sævus, sed modestia temperatus. ¶ Bestiæ mansuetæ etiam placidæ, & ciures dicuntur. Plin. trifariam dividit animantia: in placida, fera, & inter hæc media. Nam hirundines, apes, delphini, nec placida sunt, nec fera: sed mediæ inter utrunque natura.

Mānsŭētē, adverb. Placidè, clementer. [πράως. Gall. *Doulcement, paisiblement.* Ital *Dolcemente.* Ger. Gütiglich/ sensftmutiglich. Hisp. *Dulce y mansamente.* Pol. *Lagodnie.* Vngar. *Zelygyen, engedelmisen.* Angl. *Meekelie, gentlie.*] Cicero pro Marcel. At verò quum aliquid clementer, mansuetè, justè, moderatè factum, in iracundia præsertim, quæ est inimica constantiæ victoria, quæ natura insolens & superba est, [illegible] legimus, quo studio incendimur, ut eos sæpè, quos [illegible] vidimus, diligamus.

Mansŭētūdo, mansuetudinis, f. t. Lenitas, clementia, facilitas. Et ut inquit Speusippus, constantia animæ adversus iræ impetus immobilis. [עֲנָוָה *hanavdh.* πραότης. Gall. *Douleur, humanité, priuauté.* Ital. *Mansuetudine, humanità.* Germ. Gensftmut. [illegible] Gaechtmoedichent Hispan *Mansedumbre.* Polon. *Cychość / ułagodzenie.* Vng. *Zelygyseg, engedelmesség.* Ang *Meekenesse.*] Cicer 1. Quid ad hanc mansuetudinem addi potest, eum, quicunque tum geras tam molli nomine appellari?

Mansŭēfăcĭo, cis, act. t Mansuetum reddo, domo, cicuro. [ἡμερόω. Gall. *Apprinoiser, adoucir, amoiter.* [illegible]

fuescere, fer manſueto. German. Zam machen, zämmen. Belg. Tam maken. Hiſpan. *Amanſar.* Polon. *Zlocz tem.* Vngar. *Megzeretsenes getet, v. ſe teszem.* Ang. *To make meeke to tame.*] Plin. l. 8. cap. 16. Primus autem hominum leonem manu tractare ausus, & offendere manſuefactum. Liv. lib. 3. ab Vibe Patauium permulcendo, tractandoque manſuefecerant plebem. Cic. 1. Tuſc. A quibus manſuefacti, & excurſi, à neceſſarijs artificijs ad elegantiora deflexerunt.

Manſuĕfio, Manſuetus ſio, manſuefeci, ciuitor. [עמן *hamámdh. πρᾶος ἔσομαι.* Gall. *Ie me rends doux.* Ital. *Mi faccio domeſtico.* Germ. Zam werden. Hiſpan. *Yo me amanſo.* Polon. *Ia ſie vkrotnie.* Vngar. *Megzelidulok.* Ang. *I am made meeke or tame.*] Cato 6. de R. R. Gall. Sed aſſuefecerit ad homines, & manſuecherit, nec pugnaces eos eſſe poſſunt.

Manſŭĕſco, is, evi, ctum. Antiqui dicebant pro manſueto [עמן *hamámdh. πρᾶος ἔσομαι.* Gall. *Deuenir traitable, doux, apprivoiſé.* Ital. *Manſueto.* German. Zam werden oder ſanfftmütig werden. Hiſpan. *Manſo, amanſado.* Polon. *Ia ſie vkrotnie.* Vngar. *Zelidzy.* Angl. *Make gentle.*] Plautus Aſinar. Reddam ego te ex fera fame manſuetem. Accius Meleagro: Nunc mè matrem manſues miſericordia cepit.

Manſŭĕſco, is, n. t. Manſuetus ſio, miteſco. [חמל *hmmádh. πραΰνομαι, ἡμερόομαι.* Gall. *Deuenir traitable, doux, apprivoiſé & adoucir & appaiſer.* Ital. *Diuentar domeſtico, Laſciar la ſua aſtutezza.* Germ. Zam werden oder mit werden. Belg. Zam worden. Hiſpan. *Amanſo, amanſado.* Polon. *Vkrotnie.* Vngar. *Megzelidulok, megzeliedem.* Ang. *To make meeke.*] Columella libro 7. cap. 3. Per nouem biduum ita tridui feræ manſuefiunt. Virg. 4. Georgic. Neſcit quæ humanis precibus manſuefacere corda. Virgil. 2. Georgic. Tellus manſuefcit arando. Varro libro 1. de Re ruſtica, pro manuefacio uſus eſt. Sic ex animalibus, quum propter eandem utilitatem, quæ poſſent, ſi veſtigia deprehenderent, ac cognouiſſent & manſueſcerent. Fortaſſe legendum manſuefacerent.

Manſŭēta, ti, m. f. Quæ feras manſuefaciunt. [חלאחים *melammedoth. ἡμερόσοφοι.* Gall. *Aspam. ſuaris, qui approuiſent les beſtes ſauuages.* Ital. *Colore che domeſticano le fiere.* German. Thierzämmer. Hiſpan. *Los que amanſan o manſuefacen las beſtias.* Pol. *Zwierzęta vkrotnione.* Vngar. *Zelidzetők.* Ang. *Which tame or make meeke beſtes.*] Lampridius in Heliogab. Hiſtriones, & leones, & leopardos, quæ docta per manſuetarios, ſubitò in ſecundam menſam jubebat accumbere. Tamicus Ioſ. & Macheſeos. Septē... manſuetarum ... ſatterarum.

Manſŭētus, Veteres pro manſuefacere uſurpabant. Feſte Nonio. *πρᾶον.* Plautus in Pseud. Ad eos ut, parabit aliquas hos dies: manta modo Cæcha. Hypolimneo apud Nonium: In volutu eodem, me eſſe mauult mahitta. Plaut. Pseud. nos herus apud ædem Ven... manuret.

Mantēle, mantēli & Mantēlum, mantēli, n. ſ. & Mantele, mantis, neutro ſit a dicto ex Manus, & Tela, idem quod Mantile, linteum quo manus tergere ſolemus [χερόμακτρον. Gall. *Seruiette ou touaille à mains, nape.* Ital. *Mantile, onaglia.* German. Ein Handzwehel/Tiſchzwehel. Hiſpan. *Pannizuelo de manos, touaja.* Polon. *Rękoik.* Vngar. *Kez törlő kendő, kezi ruha.* Angl. *A towell.*] Virgilius 4. Georgic. ...ntiſque ferunt mantelia villis. Seruius inquit, majores mappas villoſas habuiſſe. Epigramma eſt apud Martialem libro 14. de mantili, ſive Gauſapa villoſa: Nobilius villoſa tegant tibi linteа citrum, Orbibus in noſtris ... Plin. lib. 7. cap. 2: Cutibusq; cum capillo pro mantilibus ante pectora uti. Quo tamen in loco in pleriſq; Plinii codicibus Mantelibus legitur per ſecundam vocalem in antepenultima.

Mānti, ēs. Divinus, vel vates. Vide MANTĒS.

Mānti, ſă, Lingua Tuſca, autore Feſto, dicitur additamentū rei quę venditur: id eſt, pauxillū illud quod adjicitur ponderi: ita dictum quòd manu addatur. [μανδάβιον. Gall. *Addition au poiz.* Ital. *Giunta.* Ger. Ein zugab/ das man in einem kauff zugibt. Hiſp. *Anadidura al peſo juſto.* Polon. *Przyczinek.* Vngar. *Szerſzam.* Ang. *An addition.*

Mantĭcă, æ, pe. con. ſ. penult. varronis, qua ſedentes ſcientes ...a tum, alia ne ceſſaria ...ere ut mi... [מכשפים *kheſephim.* Gall. *Pour ce que ſe ſeruent de leur ...* Ital. *Beſtiuola.* Cicero. Ein Wetſack/ ein Sack in welchen einer alle ding thut wañ einer vber Feld reyſet/ein Watſack. Belg. Een Wetſcher. Hiſpan. *Los arguenas ò alforjas ò mochila.* Pol. *Biesaga, taiſtra, torba.* Vn. *Ket felwe iſzak.* Angl. *A wayge of leather, or ſeruis poudre.*] Finxit Aeſopus mortales singulos binas habere manticas, quarū altera ante pectus, altera à tergo propenderet: ſed in priorem alienа vitia reponere, in poſteriorem ſua. Hinc ortū eſt proverbiū, Homines nō videre quod in tergo manticæ eſt: hoc eſt, quum aliena peccata acutiſſime videant, in ſuis proſus ... Catullus ad Varū: Sed non vt ... mantica quod in tergo eſt.

Mantĭcŭla, æ, pro parva mantica, in qua viator feſtus pecunias ſuas tenuiore ſolentiore adere... *ἐφόδιον.*

Mantĭcŭlārĭi, Dicuntur ea quæ in ſequenti uſu habentur, & quaſi manu tractantur. Frequentes enim ad manus tergendas vtas fuit mantelia: quam ſimilitudinem hinc traxerunt ſimilitudo. Feſtus.

Mantĭcŭlārius, a, um. Dicū ſur, qui aſſerens ſe cōtexte multitudinem ...a ... aperit, & evacuat, aſſiſtentia ſc. *κερασφόρος.* Gall. *Coupeborſe.* Ital. *Tagliaborſe.* Germ. Ein Geltsaurner/ ein Seckel abſchneider. Hiſp. *Ladron cortabolſas.* Polon. *Mieszczaſz.* Vngar. *Erszenyvágó.* Ang. *A purſe cutter.*] Dictum à manticulis, in quibus tenuiores, reſte ſolent, pecuniam recondebant.

Mantĭcŭlātio, ōnis, f. t. Aſtus & fraus, furtum, inciſio loculorum, *κλοπή.*

Mantĭcŭlŏr, āris, d. p. Eſt, autore Feſto, furandi gratia manticulas attrectare. [κερασφορεῖν. Gall. *Deſrober.* Ital. *Far l'arte del furbo, rubbare, torre di mano di nascoſto, rubbare.* Germ. Einem zum Seckel greiffen/ darauß zu ſtehlen. Hiſp. *Deſalforjar.* Pol. *Mieszczaſzyć, kradnąć.* Vng. *Erszenyvágást tenni, ſzegyenkedem.* Ang. *To take to pike a purſe.*] Iadi ponitur pro aliquid dolosè agere. Pacuv. Ad manticulandum aſtu aggreditur. Hoc verbo etiam vſus eſt Plautus in Capt. Sume, poſce, prome quidvis, age facito cellarium. Nam nercle niſi manticulatus probe hinc fuſti, perito, Aeternum ubi deperdato victum, ſi vera autumas.

Mantĭcŏră, æ, *μαντικόρας.* Bellua in India, quæ triplicem dentium ordinem, & hominis ſtaturę, cum corpore leonino habet, hamatas ... manus ... Plin. l. 8. cap. 21. Perdatur ... ſic ferox. Et Mantichora ... apud Indos ... nascitur, naſcitur numero ... operum mul... cui ſi dominus ... Mantichora ... mendacii, magnę ... nem mas... os, colore ... rubrum, canis modo ... cum ... ſuper ... quę hominis, dentium ... ordine acutorum, ... manus, caninis majorum, auribus humanis ... bus, reliquo ... & grandiores ... mollores ſunt ... cibis, & humanis ... pedibus & ungulis ... ſus, quę leonis. Summa cauda illi ſcorpionis modo terreni, aculeo plus quàm cubitali armata: reliquum caudæ utrinq; aculeis cuſpidatum eſt: quos, tanquam telis, ... ſuper ... ſternit. Hum... carnibus maxi... delectatur: quæ ... ſingulos homines ... ſolent ... nec ſingulos duntaxat homines invadit, ſed plures collectos ſolùm interimit. ¶ Ideò Indicè *Manticora* appellatur, quòd beſtia ſit hominum cōficientiſſima, ex rebus quas gerit, nomen trahens. Vide plura ... Antonium ... commentato.

Mantīlĕ, lis, penultima producta, n. t. Mantelum, linteolum ad detergendas manus factum. [χερόμακτρον. Gall. *Seruiette ou touaille à mains, nape.* Ital. *Mantile, tonaglia.* Germ. Ein Handzwehel/ Tiſchzwehel. Hiſpan. *Pannizuelo de manos, touaja.* Polon. *Rękoik.* Vngar. *Kez törlő kendő, kezi ruha.* Ang. *A towell.*] Virgilius 4. Georgic. ...ntiſque ferunt mantelia villis. Seruius inquit, majores mappas villos habuiſſe. Epigramma eſt apud Martialem libro 14. de mantili, ſive Gauſapa villoſa: Nobilius villoſa tegant tibi linteа citrum, Orbibus in noſtris ... Plin. lib. 7. cap. 2: Cutibusq; cum capillo pro mantilibus ante pectora uti. Quo tamen in loco in pleriſq; Plinii codicibus Mantelibus legitur per ſecundam vocalem in antepenultima.

Mānti, ēs. Divinus, vel vates. Vide MANTĒS.

Mānti, ſă, Lingua Tuſca, autore Feſto, dicitur additamentū rei quę venditur: id eſt, pauxillū illud quod adjicitur ponderi: ita dictum quòd manu addatur. [μανδάβιον. Gall. *Addition au poiz.* Ital. *Giunta.* Ger. Ein zugab/ das man in einem kauff zugibt. Hiſp. *Anadidura al peſo juſto.* Polon. *Przyczinek.* Vngar. *Szerſzam.* Ang. *An addition.*

An addition to that which is ſold.] Lucil. Mantiſſa obſoniũ vincit.

Mannäris, Oxyſchinos, Dioſc. lib. 4. cap. 55.

Manubĭæ, & Manubrium, vide pòſt MANVS.

Mānium, Dicitur clarum, Mane, poſt tenebras diei pars prima. Nonius.

Mănŭs, huius manus, ſ. q. à manando dicta eſt, quòd ex brachiis manat, vel quòd ex ea manent digiti. [Ἡ χείρ. Gall. *Main.* Ital. & Hiſpan. *Mano.* German. & Belg. Ein Hand. Pol. *Reka.* Vngar. *Keſz.* Ang. *The hand.*] Ovidius Epiſtol. 17: Iam tibi formoſam porriget illa manum. Catullus Berecyntia: Niveis citata cepit manibus leve tympanum. Virgil. 1. Aeneidos: Tendentemque manus Priamum conſpexit inermes. ¶ Plena manu: hoc eſt, ampliter, copioſè, prolixè, minimeque maligné. Cic. ad Att. lib. 2: At hercle alter tuus familiaris Hortenſius, quàm plena manu, quàm ingenuè, quàm ornatè noſtras laudes in aſtra ſuſtulit. ¶ Manu brevi, Vlpianus eleganter poſuit pro directò & ſine ambagibus. Quoties, *inquit*, extraneus accepto fert debitori dotis conſtituendæ cauſa, ſiquidem nuptiæ inſecutæ non fuerint, liberatio non ſequitur: niſi fortè ſic accepto tulit, ut velit mulieri in totũ donatum: tunc enim credendum eſt brevi manu acceptum à muliere & marito datũ: id eſt, quaſi mulier non per acceptilationem & circuitionem illam, ſed directò per manum ipſius creditoris, pecuniam accepiſſet & marito dediſſet. ¶ Contrà, Manu longa Iavolenus figurata locutione dixit, pro flexuosè & obliquè. l. 79. Ex Hotomano. ¶ Manufactus, χειροποίητος, una dictione, ſive duabus: opponitur Naturali. Celſus Naturales vel manufactæ nationes. Cicero 3. de Finibus: Quid enim aut in natura, qua nihil eſt aptius, nihil deſcriptius: aut in operibus manufactis tam compoſitum, támque compactum, & coagmentatum inveniri poteſt? ¶ Manus præterea, inſtrumentum, & telum navale dicitur, quo naves harpagonibus raptæ tenentur: à manus humanæ ſimilitudine. Plinius libro 7. capite 56: Anacharſis harpagonas, manus Pericles Athenienſis invenit. ¶ Item Manus, multitudo vocatur, vel exercitus. Virgil. 6. Aeneid. Hic manus ob patriam pugnando vulnera paſſi. Idem 6. Aeneid. -juvenum manus emicat ardens Littus in Heſperium. ¶ Accipitur etiam Manus pro poteſtate: ut quum dicimus, rem aliquam in manu noſtra eſſe ſitam: quod Græci dicunt, ἐν χερσὶν εἶναι. Lucanus libro 1: In manibus veſtris, quantus ſit Cæſar, habetis. Hinc mulieres in manum convenire dicebantur, quũ per coëmptionem matresfamilias factæ eſſent: de qua re Boëtius in Topic. & Vlpian. in Inſtitut. ¶ Manumittere, Eſt de ſervo liberum facere, libertatem dare. ἀφίημι. Cicero pro Cælio: Adſunt ſervi ex cognatorum ſententia manumiſſi. ¶ Manumiſſus, liberatus à poteſtate domini. ἀφειμένος. Nam quandiu quis in ſervitute eſt, manu: hoc eſt, poteſtati ſubditus eſt. ¶ Interdum verbum hoc dividitur: dicimusque Mittere manu, vel Emittere manu. Plautus in Aulul. Igitur orabo, ut manu me mittat. Frequentiùs conjunctim ſcribitur. ¶ Hinc Manumiſſio, quæ eſt datio libertatis. Cicero pro Cælio: Sed ſcire cupio, quid habeat argumenti iſta manumiſſio. Erat aũt mos in manumiſſione, ut dominus caput, aut aliud membrũ ſervi tenens, diceret: Hunc hominẽ liberũ eſſe volo, & mittebat eum è manu. Inde manumiſſio dicta eſt, & manumiſſus à poteſtate liberatus. ¶ Item Manus capitur pro proboſcide elephanti, quòd ea in decerpendo pabulo pro manu utatur elephantus. Curt. libro 4. de elephanto loquens: Præcipuè terribilis illa facies erat, quum manu arma virosq; corriperent, & ſuper ſe regentibus traderent. Idem de eodem: Copidas vocabant gladios leviter curvatos, falcibus ſimiles, quibus appetebant belluarum manus. ¶ Nonnunquam pro ſcriptura manuum. Quintilianus libro 1. de Orthographia: Cauſſa, Caſſus, Cicero & Virgilius ſcripſerunt: ſic manus eorum docent. Cicero ad Atticum libro 4: Occupationum mearum vel hoc ſignum erit, quod epiſtola librarii manu eſt. Idem ad Atticum libro 11: Quibus tibi videbitur, velim des literas nomine meo: noſtri familiares: ſignum requirent, & manum: dices iis, me propter cuſtodias eas vitaſſe. Budæus. ¶ Manum conſerere, Eſt prælium incipere, & comminus pugnare. συμβάλλειν, συμπλέκεσθαι. Propriè tamen Manum conſerere, nihil aliud eſt, quàm manus conjungere. Apud Iuriſconſultos autem, Manum conſerere dicebantur litigantes, quum in agrum, aut aliam rem, de qua lis erat, profecti, præſente Prætore, rem litigioſam manu apprehendebant, jusque ſuum in re præſenti vindicabant. Poſtea tamen propagatis Italiæ finibus, Prætoribusque aliis negotiis occupatis, placuit ut litigantes ſine Prætore in agrum proficiſcerentur, glebamque inde in jus ad Prætorem deferrent, & in ea, tanquam in toto agro, vindicarent, adverſariumque ex jure manu conſertum ad Prætorem vocarent. Vide ea quæ de hoc annotavimus in verbo Conſero. Vſus autem obtinuit, ut, verbo ad rem militarem tranſlato, Manum conſerere, pro pugnare, inire prælium, cum hoſtibus ſigna conferre, dimicare, certare diceretur. ¶ Manibus prælium facere, Eſt manus conſerere. Saluſtius in Iugurtha: Romani pro ingenio quiſque, pars eminus glande, aut lapidibus pugnare: alii ſuccedere, ac modò murum ſuffodere, modò ſcalis aggredi, cupere manibus prælium facere. ¶ Manu docere, Eſt apertè docere. Cicero 1. de Natura deorum: Epicurus autem res occultas, & penitùs abditas non modò viderat animo, ſed etiam ſic tractavit, ut manu doceat nos, eam eſſe vim & naturam deorum. ¶ Primas & ſecundas manus, apud Quintilianum libro 5: Hermolaus vocari poſſe ait, quàdo feſtis recentes ſuccedunt: ſed tamen potiùs ictus ſignificari videntur, ut ait Budæus. ¶ Inter manus arripere aliquem, eſt collatis ſimul manibus aliquem ſublimem ferre. Plautus in Moſtel. Arripite hunc intrò actutum inter manus. Inter manus aliquid eſſe dicitur per tranſlationẽ, pro in poteſtate eſſe. Virg. Ante oculos, interque manus ſunt omnia veſtras. ¶ Verſari inter manus, Eſt in uſu eſſe. ¶ Sub manu eſſe: id eſt, ad latus, expeditum, promptumque in uſum, ſive eſſe in promptu & in proximo. ¶ In manu ſumere librum, pro eo quod eſt librum legere. ¶ Eſſe in manibus liber dicitur, qui editus eſt, & legitur. ¶ Manus remittere in aleæ ludo, eſt colluſori jactum condonare, quem ſua quiſque manu damnoſum jecit. ¶ Manu capere, bello quærere. Saluſt. Populus Romanus quaſcunque urbes, & agros manu ceperat, Regi donat. ¶ Succedere ſub manus, Eſt aliquid bene, & ad optatum contingere. ¶ Rem ad manus venire, eſt etiam ad contentionem & pugnam venire. ¶ Per manus tradere, de manu in manum, quo utitur Cicero ad Cæſarem libro 7: Totum denique hominem tibi trado de manu, ut dicitur, in manum tuam iſtam. ¶ Per manus tradita diſciplina, vel res geſta dicitur, quæ non monumentis literarum, ſed verbo tantum traditur, & à majoribus ad poſteros ſine literis tranſmittitur: quemadmodum ſacrorum myſteria olim tradi ſolebant. ¶ Præ manibus, pro in manibus, vel inter manus. Plautus in Bacchid. Reddidi patri omne aurum, quod mihi fuit præ manibus. ¶ Præ manu dare, Eſt quod vulgò dicitur, Ante omnia, vel ante manum dare Gallico ſermone, *Auancer.* ¶ Tollere manus, Modus eſt loquendi, quo ſignum lætitiæ ſignificans. Cicer. Cæſ. Suſtulimus manus & ego, & Balbus: tanta fuit opportunitas, &c. ¶ Tendere manus, Eſt petentis auxiliũ vel miſericordiam implorantis ſignum. Cæſ. libro 3. bell. Gall. Hedui manus tendere, deditionem ſignificare. ¶ Plus eſt illi in manu, quam tibi: Id eſt, ditior eſt te. ¶ Nihil illi eſt in manu: Id eſt, nihil habet. Habere enim in manibus dicuntur, qui aliquid poſſident, & divites ſunt. ¶ Manus tua hæc eſt: Hoc eſt, hi favent tibi, & te juvant. ¶ Manus vetant priùs, quàm penes ſeſe habeant, quicquam cedere. Plautus in Trucul. id eſt, nihil credam te daturum, niſi priùs numeraveris. ¶ Manus multas poſcit hoc opus, Plinius in Epiſtol. 158: id eſt, hoc opus eſt multi laboris. ¶ Manus oculatæ dicuntur à Plauto in Aſin. quæ re ipſa aliquid volunt exhiberi, non oratione promitti. Semper (*inquit*) oculatæ noſtræ ſunt manus: credunt quod vident. ¶ Manu fingere, Eſt arte, curaque formare: tractum à plaſtris, quæ molli luto manu imagines faciunt. ¶ Manum ferulæ ſubducere, Eſt jam aliquo modo in literis profeciſſe, & deſinere in ludo literario verſari. Nam Grammatici ſolent puerorum manus ferula percutere. Iuven. Satyr. 1: Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus. ¶ Manum de tabula tollere neſcire, Dicitur de re aliqua conficienda nimis anxium eſſe. Tractum ab Apellis elogio de Protogene, quod dicebat illum manum de tabula tollere neſcire. ¶ Manum non verterim, Proverbialis eſt Hyperbole, qua utimur, quoties nos rem aliquam ſuſque deque ferre volumus ſignificare, & de ea nos nihil eſſe ſolicitos. ¶ Manum ſub pallio habere dicuntur Rhetores, qui interdum non commoventur. Nam bona pars actionis in manibus conſiſtit. Quæ omnia vide latiùs in Adagiis Eraſmi. ✠ Manus injectio, Dicitur quoties nulla judicis autoritate expectata, rem noſtram nobis vindicamus. χεῖρας ἐπιβολή. De quo vide in Injicio. ¶ Manibus ac pedibus quicquam obire: Id eſt, ſumma diligentia. Illis enim verbis extremum conatum ſignificamus. ποσὶ καὶ χερσὶ πανδεργεῖν. Terentius in Andria: Quem ego credo manibus, pedibusque obnixè omnia Facturum. ¶ Servi ad manum, vide Ad præpoſit. ¶ Ad manum, In promptu, in proximo, & parabile, εὐχερὲς. Senec. Ad manum eſt, quod ſat eſt.

Mănĭcŭlă, maniculæ, diminutivum, Vide ſuprà poſt MANICON.

Mănŭălis, le, om. t. Quod extenſe manus altitudinem habet, vel quod amplecti manu poſſumus. Plin. lib. 24. cap. 13: Ob id incipientib. hydropicis efficax, manualibus ſcapis ejus in tribus heminis aquæ decoctis uſq; ad tertias. ¶ Manualis faſciculus lini. [δράγμα, ὁ χεροπληθὴς, ὁ κατὰ χεροπληθῆ. Gall. *Qu'on peut empoigner ou tenir en la main.* Ital. *Quanto ſi può tenere in mano.* Ger. Ein Handvoll/

Eta handvoll/das man in einer hand faſſen mag. Hiſpan. *Coſa que ſe puede tener en la mano* Polon. *Pełnagarſć, ilo wgarſći moześć zatrzeć.* Vngar *Eg marok.* Ang. *That may be comprehended in the hand*] Apud Plin.lib.19.cap.1, eſt, qui manus implet:noſtræ verò ætatis medici *Manipulum* vocant.

Mănŭārĭŭs,a,um,Quod ad manũ pertinet: [ἐγχειρίδιος. Gall. *Appartenant à la main* Ital. *Ciò che appartiene à mano.* Ger. Das zu der hand gehört. Hiſpan. *Coſa perteneciente à mano.* Pol. *Reczny.* Vng *Kezy.* Ang. *Belonging to the hand.*] Unde, Aes manuarium, quod manuum labore acquiritur. Gell. Hoc ære quaſi manuario collecto, cœnula parabatur.

Mănŭātĕ̆tŭs, a, um, Manicatus. [χειριδωτός. Gall *Veſtu d'vn habillement ayant manches.* Ital. *Veſtido di habito con maniche.* Ger. Das ermel hat Hiſp. *Veſtido de veſtidura con mangas.* Pol. *Rękawiſty.* Vn. *Vyas.* Ang. *Clothed with a garment that hath ſleeues.*] Plautus in Pſeudolo: Manuleatam tunicam hominẽ habere addecet:hoc eſt, tunicam manicas prolixiores habentem. ¶ Manicatum aut Manuleatum hominem dicimus, indutum tunicis manicatis. Suet.in Calig.cap.52: Gemmatasq; indutus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum proceſſit.

Mănŭlēārĭŭs, Qui veſtimẽta manicata conficiebat, *ὁ χειροδυτὴν χιτώνων ποιητής.* Plaut.in Aulul. Aut manulearii, aut myrobrecharii.

Mănŭbrĭum,brii,n.ſ.à manu, Capulus cujuſcunque rei appellatur, quòd manu teneatur. [כַּבָּד *niſſáb.κώπη,λαβή.* Gall. *Manche.* Ital. *Manico.* Ger. Ein hõlltze/ein handthab. Hiſ. *Empunnadura, con o de cabada* Pol. *Rękoieść, toporzisko.* Vng. *Maroklat,nyel.* An. *An han le, hilt, or hafte.*] Plautus in Aulul. Exemi ex manu manubrium Plin lib.16.cap.43:Hyginus fieri jubet manubria ruſticis, carpinea, iligna, cerrea. Col.lib.11. cap.2: Vel facta manubria a rare, quorum optima ſunt ilignea.

Mănŭbrĭŏlum,li,diminutivum,Parvũ manubrium. [τὸ λαβίον, τὸ κωπίον. Gall. *Petit manche.* Ital. *Manicheto.* Germ. Ein hõlltzlin. Hiſpan. *Pequenna empunnadura.* Polon. *Toporzinka.* Vngar. *Maroklatotska,nyeletske.* Ang. *A little hafte.*] Celſus libro 7.cap.7: Lini duo capita apprehendere, & per ea erecto ungue, ſi qua parte oculo inhæret, manubriolo ſcalpelli diducere, donec ad angulum veniat.

Mănŭbĭæ,arum,f.p. Dictæ ſunt,quòd manu capiantur ab hoſtibus. [שָׁלָל *ſchalál* בַּז *baz.λάφυρα.* Gall. *La deſpouille & le butin qu'on a gaigné ſur les ennemis.* Ital. *Preda, botino.* German. Beut oder Raub ſo dem Feind abgetrungen iſt. Hiſp. *Botin,el deſpojo de la cauallgada.* Pol. *Korzyści, zupełnie zdobycz na woinie wzięta.* Vngar. *Preda,nieresegh.* Ang. *Booty or ſpoile of the enemies.*] Eſt enim præda ab hoſtibus capta. Aſconius ſcribit, Manubias eſſe prædas Imperatorum pro portione de hoſtibus capta. Cic.5.Verrina: Invidiæ augendæ cauſa Manubias vocat, ſigna & tabulas, quę è Sicilia Verres, tanquam hoſtium ſpolia deportaverat: Nónne (*inq it*) perſpicuum eſt, Verrem eſſe qui veſtras villas ſuis manubiis ornet? ¶ Spolia quoque quæſita de hoſte nobili per deditionem, Manubias veteres dicebant, de quibus ut vellent conſtituerent. Gellius verò libro 13.cap.23, quid præda à Manubiis diſtet his verbis declarat: Nam præda, *inquit*, dicuntur corpora ipſa rerum, quæ capta ſunt: Manubiæ appellatæ ſunt pecuniæ, quæ à Quæſtore ex venditione prædæ redactæ ſunt. Dicit tamen quoſdam non ignobiles ſcriptores, aut temerè, aut incuriosè prædam pro manubiis, & manubias pro præda poſuiſſe: ſed qui propriè locuti ſunt, ſicut Cicero in oratione de Lege Agraria: Manubias pecuniam dixiſſe. Quod, *inquit*, ad quenque pervenerit ex præda, ex manubiis, ex auro coronario. Quo in loco M.Tullius manifeſtè diſtinguit Prædã à Manubiis: ut annotavit Nonius Marcellus: qui prorſus eadem de Manubiis ſentit, quæ Gellius. ¶ Manubias facere, eſt prædari. Cic.in Verr. Qui manubias ſibi tantas ex L. Metelli manubiis fecit. ¶ Eſt quoque cùm jactus fulminum Manubiæ dicantur, *πεζαιοβολία.* Senec.lib.2. Quæſt.autor eſt: Iovi tres manubias dari, quarum prima monet: ſecunda prodeſt: tertia adhibitis conſilio diis emittitur.

Mănŭbĭālĭs, & hoc biale, om. t. quod ad manubias pertinet: [ἀπὸ τῶν λαφύρων χρήματα. Gall. *Du butin.* Ital. *Di botino.* Ger. Das zu der Beut oder dem Raub gehört. Hiſp. *Coſa de botin.* Pol. *Do skorzyści przinależaci.* Vng. *Preda rugadomany hoz valo.* Ang. *Belonging to bootie.*] ut Manubialis pecunia, quæ ex venditione manubiarum contracta eſt. Sueton.in Auguſt. Quò autem facilius undique urbs adiretur, deſumpta ſibi Flaminia via Arimino tenus munienda, reliquas triumphalibus viris ex manubiali pecunia ſternendas diſtribuit.

Mănŭbĭārĭŭs, adject. Manubiarum particeps, Plaut.in Trucul. Amicus mihi eſto manubiarius.

Mănŭŏr,aris,d.p.furor,furaris,κλέπτω, Accius: Manuatus veſtem amicæ

Mănŭprĕtĭum, dictio compoſita, Merces pro opera manus. Cicero in Piſonem: Quum verò iſta tibi provincia manupretium fuerit non everſæ per te, ſed perditæ civitatis.

Manuſtutor,oris,m.t.qui manu tuetur & tenet, quicquid poſſidet: Manceps verò, qui manu capit. Plautus Trucul. Video eccum qui manuſtutorem meo adoptavit bonis. Meo ibi pro me ſcribendum eſt, ut hiatus obſtruatur, qui verſum violaret.

Măpālĭă,orum,n.ſ. [כְּרוֹת *cherôth* בְּאֵרוֹת *neoth.* κρανώσια, *ſinidiæ.* Gall. *Logettes, maiſonnettes à la mode des Perſes.* Ital. *Capane,* Ger. Hütten/ Hirtenheuſſle. Hiſp. *Majadas como de ganado.* Polon. *Kuczki paſterskie.* Vngar. *Galiba.* Ang. *Cottages builded round lyk ouens.*] Punica lingua, agreſtes caſæ dicuntur, autore Feſto, in quibus quia nihil eſt ſecreti, ſoletid vocabulum ſolutè viventibus objici. Sunt autem quaſi rotundæ cortes, ut inquit Cato lib.4. Orig. Liv.9. bel. Pun. Familiæ aliquot cum mapalibus, pecoribusque ſuis (ea pecunia illis eſt) proſecuti ſunt regem. ¶ Mapalia, inquit Servius, idem ſignificat quod Magalia: hoc eſt, Afrorum caſas: ſed Magalia, ma, producit, Mapalia verò corripit. Virg.3.Georg. & raris habitata mapalia tectis. Idem 4.Aen. Vt primùm alatis tetigit mapalia plantis.

Măppă, æ, f.p. Linteum quo menſa ſternitur, aut certè qua manuum ſordes in menſa abſtergimus. [ὀθόνη. Gall. *Nape.* Ital. *Touaglia.* German. Ein Tiſchlach oder Tiſchzwehel. Belg. Een Ameſaten. Hiſpan. *Los manteles ò touajas.* Pol. *Obrus.* Vngar. *Abrosz kendõ keszkenyõ.* Ang. *A table cloth, a table napkin, a towell.*] Nam in convivium pro ſe quiſque mappam afferebat. Mart. lib.12: Attulerat mappam nemo, dum furta timentur. Plin,lib. 19. cap. 1: Ardentes in focis conviviorum vidimus mappas, ſordibus exuſtis, ſplendeſcentes igni magis quàm poſſent aquis. ¶ Mappam (inquit Quintil.lib. 1. cap.9.) uſitatum Circo nomẽ Pœni ſibi vendicant. Idcirco autem dicit mappam Circo uſitatam, quòd in ludis Circenſibus Prætor ſoleat præſidere, qui mappæ miſſione ſignum dabat ineundi certaminis. Martial. libro 12: Cretatam Prætor quum vellet mittere mappam, Prætori mappam ſurripit Hermogenes. ¶ A mappa verò fit diminutivum mappula.

Mărāſmŭs, μαρασμός, Tabes: hoc eſt, totius corporis, vel partis alicujus ſiccitas, quę accidere ſolet, humore nativo vi caloris abſumpto. A verbo Græco μαραίνομαι, quod eſt tabeſco. ¶ Hinc Febris *maraſmodes* à medicis appellatur hecticæ ſpecies, quæ cõtingit ex febri ardente adeò propagata, ut humorem totius corporis abſumat. Vide Galenum de Different. feb.lib.1.cap.10.

Maratha, quæ in rubris naſcuntur mora, quanquam corrupta Hippocratis lectio eſt, & fortaſſe pro μάραθρα δὰ βατοῦ, legendum μάρα δὰ βατοῦ.

Marathis, Hippomarathrum, Dioſc.lib.3.cap.80.

Mărathrŏn, [μάραθρον. Gall. *Du fenouil.* Ital. *Finocchio.* Germ. Fenckel. Hiſpan. *Hinojo.* Pol Wł'oski kopr. Angl. *Fenell.*] Latini fœniculum dicunt. De Marathro & Hippomarathro, vide Plinium lib.20. cap.10.

Mărathrītēs, [μαραθρίτης οἶνος. Gall. *Vin de fenouil.* Ital. *Vino di finocchio.* German. Fenckelwein. Hiſpan. *Vino di hinojo.* Polon. *Wino koprowe.* Vngar. *Feniculomos bor.* Ang. *Wyne of fenell.*] Vinum eo modo dictum quo Aromatites: nempe quòd marathrum infuſum habet: valetque ad viſus imbecillitatem adjuvandam. Col.lib.22.cap 35.

Mārcĕo,es,ui,n. ſ. Putreo. [בּוּק *namák* בָּבַל *nabál.σήπομαι,μαραίνομαι* Gall. *Eſtre fleſtri, pourri & gaſté.* Ital *Marcire* Germ. in Fauten/verwelcken: *Item*, abnemmen oder krafftloß werden. Belg. Wyt worden/vertotten. Hiſpan. *Marchitarſe.* Polon. *Schne, wiedne.* Vn. *El ôzi ôuerôdôm, el zaradok.* Ang. *To wither, to corrupt, to waxe rotten.*] Martial.libro 5: Marcentes tibi porrigentur uvæ. ¶ Nonnunquam idem quod langueo, tabeo & tabeſco. Ovid.1.Amorum, Eleg.13: Cur ego plector amans, ſi vir tibi marcet ab annis. Celſ.lib.2.cap.2: Si marcet animus, ſi corpus torpet, ſi moveri loquiq; piget Liv.3.bell.Pun. Sed qui pugnent, marcere Campana luxuria, *&c.*

Mārcēſco,n. t. Putreſco. [בּוּק *namák* בָּבַל *nabál.* ἀπομαραίνομαι. Gall. *Deuenir ou eſtre pourri ou gaſté.* Ital. *Marcirſi, guaſtarſi.* German. Anheben fauten: *Item*, krafftloß werden. Hiſpan. *Marchitarſe, ſer marchito.* Polon. *Gnije, ſi' abieie.* Vngar. *El apadok, ôzi ôuerôdôm, zaradok.* Ang. *To waxe rotten or withered.*] Plin.lib. 10.cap. 48: Corpus occiſæ ſtatim marceſcit. ¶ Ponitur quandoque pro langueſco. Suetonius in Calig. Marceſcente adhuc ſtomacho pridiani cibi onere. Liv.8.bell.Pun. Ad hæc equitem marceſcere deſidia. ¶ Hujus compoſita ſunt, Emarceſco, & immarceſco, de quibus ſuis locis.

Mārcĭdŭs,a,um, adjectivum, Putridus, langueſcens. [נָבֵל *nabél.σαπρός, μαραινόμενος.* Gall. *Fleſtri, pourri.* Ital. *Marcio, marcito.* Ger. Faul/welck. Hiſpan. *Coſa marchita ò muſtia.* Pol. Zwiedniony. Vng. *ôzi ôuer apát, zárat.* Ang. *Rotten, vnluſtie, withered.*] Plin. lib 11. cap 37: Feſſis equis aures marcidæ. Plin. in Panegyr. Alii marcidi ſomno, heſternaq; cœna redundantes, comitiorum ſuorum nuntios opperiebantur.

Mārcŏr,marcoris,m.t. Putredo, vel languor, & cõſumptio, quæ & Tabes dicitur. [מַק *mák.* σηπεδὼν, σῆψις. Gall. *Fleſtri, pourre ou pourri-*

vnpourriture. Ital. *Marcia.* Germ. *Feule / verweſung / verzehrung.* Hiſp. *Marchitura.* Pol. *Zwedniente, vſchnienie.* Vng. *ozrôuerſeg, zarafſág el apadas, el aſzás.* Ang. *Withering, vnluſtineſſe.*] Plin. lib.22.cap.22: Si ferri vel chalybis aliqua rubigo vel pāni marcor affuerit. Celſus de lethargo, lib.3.cap.20: In hac marcor, & inexpugnabilis penè dormiendi neceſſitas.

Marchalita, Idem quod Pyrites, teſte Georgio Agricola. Nā quod Græci, & poſt eos Latini *Pyritem*, Arabes *Marchaſitam* appellant. Cæterùm ne id tibi imponat multa etiam genera Pyritis. De quo alibi Martianus Medicus Apher citatur ab Actio, Serm. 13.cap. 11. ſcripſit morborū remedia varia. Martiaton unguentum ab inventore ſic dictum.

Marchion, onis, m. t. Videtur Alciato Celticum vocabulum eſſe, quo Præfectus equitum ſignificetur, quod antè Rhenanus noſter admonuit: & Ahhamerus latiùs explicat, in Comment. Germaniæ, doctiſſimus vir Glareanus author eſt, hodie magna ex parte Celticè log Helvetios, Rauracos, Sequanos, Rheno proximos, Briſgoēles, ac Elſaticos noſtros. Annotavit in §. Alciati, & apud Gallos hodie uſurpare *Marcare*, pro eo quod eſt equitare: & Pauſaniā ſcribere, triplicem equitum ordinē è Celtis, qui in exercitu Brennis erāt. Trimarciſiam dictā, fuiſſeque hanc vocem, & rerum in Italia potientibus Longobardis, & deinde Francis Regibus (origine Germanis) magiſtri ſtabuli ſeu equitum nomen, deinde in propriæ juriſdictionis appellationem tranſiiſſe, ſicut & Duces, Comites, Marchiones ſeu Margraphii, ut Iuriſconſultiſſ. Bonifacius Amerbachius admonuit originem ex Limitaneis præpoſitis traxerunt, quòd limitibus, quos vulgò Marcken appellamus, graphi: id eſt, præpoſiti fuerunt. Vide Zaſ. in tit. Qui feud. clarè poſſ. ¶ Quidam à Marca, quod equum ſignificat, equorum ſtabuli Magiſtrum Marckſtaller, & equorum præfectum Marckgraven / exiſtimant appellatum. Sed magis eſt, ut Amerbachii ſentētiam ſequamur. Marchio autem & comes, propriè regni vel Regis capitanei dicuntur, qui ab his Feudum accipiunt: propriè Regis vel regni Valvaſores, quaſi ad valvas ſtantes, qui & ipſi capitanei nuncupari poterint. C. ſi capitanei. de Feud. Marchiæ. Rurſum Feudum capientes ab eis minores, Valvaſores appellantur. Vide Baronem à Tautenberg, de his, qui Feud dare poſſ.

Mārcĭpŏr, Marci puer: hoc eſt, famulus: ſicut Publipor, Lucipor, & alia hujuſmodi. Plin.lib.33. cap.1: Singuli Marcipores, Luciporésve, dominorum gentiles, victum in promiſcuo habebant. Quibus verbis ſignificat Plinius, priſcos Romanos ſingulis ſervis contentos fuiſſe: quare Marcipores, quaſi Marci pueri vocabantur: hoc eſt, miniſtri & aſſeclæ, ut Græci παῖδας, vocant ſervos. Quod in numeroſa familia poſtea fieri non potuit. Fabius lib. 1: In ſervis jam intercidit genus illud nominis, quod ducebatur à domino: unde Marcipores, Publipores

Mārcŭlŭs, Eſt nomen inſtrumenti, quo fabri ærarii uti ſolent. [טפיש *pattiſch.* ἀρμίσκος, *χαλκέων σκεῦος.* Gal. *Vn marteau de chauderonnier* Ital. *Martello di magnano.* Germ. Ein hammer oder dergleichen werckgeſchirr der Artzſchmiden. Hiſp. *El martillo de hierro.* Pol. *Młot.* Vñ. *Kalapats.* An. *A coperſmithes hammer.*] Plin. lib.7.cap. 56: Tegulas invenit Cinyra Agriopę filius, & metalla æris, utrunque in inſula Cypro: item forcipem, marculum, vectem, incudem. Martial.lib. 12: Nec cogitandi ſpatium nec quieſcendi in urbe locus eſt pauperi, negant vitam ludimagiſtri manè nocte piſtores, ærariorum marculi die toto. Martulus ſcribit Turnebus.

Mărĕ, hujus maris, n.t. Pelagus, oceanus, æquor, dictum (ut putatur) ab amaritudine aquarum [ים *jam.* θάλασσα Gal. *La mer.* Ital. *Mare.* Germ. *Das Meer.* Hiſpan. *La mar.* Pol. *Morze.* Vng. *Tenger.* Ang. *The ſea.*] Virgil. 2. Aeneid. vaſtum maris æquor arandum. Idem 2. Aeneid.-quū Iupiter ęthere ſummo Deſpiciēs mare velivolum, terrásq; jacentes. Cicer. 1. Tuſcul. tranſlaté. Tanquam ratis in mari immenſo noſtra vehitur oratio. ¶ Maximum autem illud mare, quod totam terram ambit, à velocitate Oceanum appellant. Illud verò quod inter Abylam & Calpen irrumpens, Africam dividit ab Europa, Mediterraneum mare vocatur. Vtriuſque autem maris partes à provinciis quas alluunt, varia ſortiuntur [illegible] na. Sic oceanum Atlanticum vocamus mare illud qu[illegible] Occidente Atlantem montem alluit. Britannicum, qu[illegible] tanniæ: Germanicum, quod Germaniæ eſt proximū. A[illegible] etiam modum ſinus ille maris, quem Mediterraneū mar[illegible] camus, à regionibus quas alluit, varia invēnit nomina. Nam ubi Hiſpaniam alluit, Ibericum appellatur: ubi Ligurian. Ligusticum: ubi Tuſciæ proximum eſt, Tuſcum mare, vel Tyrrhenū appellatur. Sed hæc latiùs ſuis locis. Mare cœlo miſcere, Eſt omnia turbare, nihilq; non facere. Virgilius de Iunone omnia adverſum Trojanos tentante: -maria omnia cœlo Miſcuit. Iuvenal. Satyr. 6: -clames licet, & mare cœlo Confundas, homo ſum. Mari terráque quærere: id eſt, ubique. Plaut. in Pœnul.-poſtquam eas perdidit, Mari terráque illas uſquequaque quærit. Sic Cicero: Terra mariſque conquirere. ¶ Mare quandoque pro ſinu maris uſurpatur. ¶ Mare rubrum, ἐρυθρὰ θάλασσα, ſinus maris eſt, Arabiam Felicem à meridie alluens, ab anguſtiis Arabici ſinus uſque ad ſinum Perſicum extenſus. Rubrum appellatum, non quòd aqua ejus re vera ſit, rubra (ut plerique putaverunt) ſed quòd ejuſmodi appareat, à ſubjectæ arenæ rubedine, vel Solis repercuſſu. Sive (quòd magis placet) imitatione Græcorum, qui mare hoc Erythræū appellarunt, ab Erythra rege Perſei & Andromedes filio, qui ea in ora imperavit: ubi etiam ſepulcrum ejus oſtendi ſolet. teſte Strab. lib. 16. Latini itaque rati Erythræum à Græcis dictum, quòd ἐρυθρὸν: hoc eſt, rubrum eſſet, ipſi quoque Rubrum mare appellarunt. Vide latiùs apud Strab. loco jam indicato. ¶ Mare mortuum, Iuſtinus Hiſt. lib. 30. de Iudæa: In ea regione lacus latus eſt, qui propter immobilitatem mortuum mare dicitur. Hic Aſphaltites lacus Ioſepho, Plinio, Solino.

Mărīnŭs, a, um, Quod mare incolit, vel quod eſt in mari, vel ex mari: [θαλάσσιος, ὑάλι Ͻ. Gal. *De mer, marin.* Ital. *Marino.* Ger. *Das in dem Meer wohnet.* Hiſp. *Coſa de mar.* Pol. *Morski.* Vng. *Tengeri.* An. *Of the ſea.*] Jut Piſcis marinus, Marina aqua, Oſtreæ marinæ. apud Plin. lib. 10. cap. 69. Cicer. 2. de natura deorum: Probabile eſt igitur præſtantem intelligentiam in ſyderibus eſſe, quæ & ætheream partem mundi incolunt, & marinis terrenísque humoribus longo intervallo extenuatis aluntur. ¶ Transmarinū autem dicimus, quod trans mare eſt. ὑπερθαλάσσιος. ut Tranſmarinæ merces, & Tranſmarinus triumphus.

Mărĭtĭmŭs, a, um, pen. corr. Quod ad mare eſt, vel quod ad mare vel in mari ſit: [ἐπιθαλάττιος Ͻ, παράλιος Ͻ. Gal. *Maritime, qui eſt ou demeure aupres ou ſur le bord de la mer* Ital. *Marittimo.* Germ. *Das an das Meer ſtoßt / das des Meers iſt.* Hiſp. *Coſa cerca de la mar.* Pol. *Nad morzem leżaci.* Ang. *That dwelleth by the ſea coaſt.*] Jut Ora maritima. χώρα ἐπιθαλάττιος Ͻ. Gens maritima, bellum maritimum. Cic. ad Attic lib. 2: Quod extremum eſt, te in Arpinati videbimus, & hoſpitio agreſti accipiemus, quia maritimum hoc contempſiſti. Plaut. Ciſt. Modò quod ſuaſit, diſſuadet: quod diſſuaſit, id oſtentat. Maritimis moribus mecum experitur, ita meum frangit amantem animum. Id eſt, periculum de me ita facit, ut mare quum jactatur variis fluctibus. ¶ Accipitur etiam aliquando maritimus, pro eo quod ex mari eſt, vel quod ad mare pertinet, pro marino. Cicer. 2. de Nat. deor. Aeſtus maritimi multum accedentes & recedentes. Sic etiam Plaut. in Rud Fluctus maritimos dixit, pro fluctibus marinis.

Mārgă, gæ, f.p. [Ger. *Mergel / iſt ein gattung weiſſes Erdtreichs / die Güter damit zu miſten.*] Genus terræ in modum cretæ albę, qua ruſtici utuntur ad agros ſtercorandos. Vide Plin lib. 17. cap. 6.

Mārgărĭdēs, μαργαρίδες, Palmæ ſunt à margaritis nomen trahentes, quoniam & breves & candidæ, & rotundæ ſunt, acinis, quàm balanis ſimiliores. Plin. lib. 13. cap. 4.

Margărītă, f.p. vel margaritū, ti, pen. pro. n.ſ. [חרוץ *bedhōlach* טביים *peninim.* μαργαρίτης. Gal. *Vne perle.* Ita. *Perla.* Ger. Ein pārlin Belg. Een perle. Hiſp. *Aljofar menudo ò perla grueſſa.* Pol. *Perł a.* Vng. *Druga kō. gyōngy.* Ang. *A pearle.*] Lapillus candidus eſt in conchis naſcens, quem Romani *unionem* vocant, quòd nulli duo reperiantur indiſcreti. Plin. lib. 9. cap. 35: Principium ergo, culménque omnium rerum pretii margaritę tenent. Et paulò pòſt: Dos omnis in candore, magnitudine, orbe, lævore, pondere, haud promptis rebus: in tantum, ut nulli duo reperiantur indiſcreti. Cicero 6. Verr. Nego ullam gemmam, aut margaritam fuiſſe quin abſtulerit. Tacitus in vita Agricol. Ferè Britannia aurum & argentum, & alia metalla gignit, & Oceanus margarita, ſed ſuffuſca, & liventia. Galli ſua lingua vocant *Perlam.* ¶ Margaritum in neutro genere, Soſipater tamen reprehēdit. Ita enim ait: Margaritum dicere vitioſum eſt, propterea quòd Græca nomina in ης terminata, tranſeūt in ι, ut ὁ χάρτης, charta, ὁ ἢ ἡ ἀθλητής, athleta, ὁ μαργαρίτης, margarita. Vſus eſt tamen, eodem teſte, & Varro ipſæ linguæ Latinæ κυρὸν libro 8. Epiſtol. Et præter eum Valgius in epigrammate.

Margărītārĭī, m.ſ. [μαργαροπρατήμονες. Gal. *Vendeurs de perles.* Ital. *Venditori di perle.* Germ. Pārlintrāmer / die mit pārlin vmbgehn. Hiſp. *Vendedores de aljofares menudos ò grueſſas perlas.* Pol. *Perł a-mi kupcżaci.* Vng. *Gyōngy mwᵒues.* Ang. *That ſelleth pearles.*] Negotiatores, mangonésque margaritarum, apud Firmicum.

Margărītĭfĕr, a, um, adject. Quod fert margaritas, [μαργαροφόρος Ͻ. Gall. *Produiſant perles.* Ital *Che produce perle.* Ger. Das pārlin tregt oder gebirt. Hiſp. *Coſa que trahe ò cria aljofar ò perlas.* Pol. *Perł i rodzący.* Vng. *Gyōngy termō.* Ang. *That beareth pearles.*] Plin. lib. 32. cap. 11: Cō charum genera, inter quæ & margaritiferæ cochleæ.

Mārgo, tàm maſculini quā fœminini generis, uniuſcujuſq; rei extremitas.] כנף *chanáph* ץ *jadh.* ὄρλις κεφαλαιῶδον. Gal. *Le bord de quelque choſe que ce ſoit, la marge, la frontiere* Ital. *Margine.* Ger. Das euſſerſt an etwas jetlichen dings / das Bort Belg. Den cant.

Hiſ. L

Hiſ. *La margen ò cabo de alguna coſa.* Po. *Brzeg, krai, burta.* Vn. *Zél.* Ang. *The brimme or edge of a thing, the margent.*] Ovidius lib. 1. Metam.-nec brachia longo Margine terrarū porrexerat Amphitrite luven. Sat. 1: plena jā margine libri. Margines teſtudinis. Plin. lib. 9. cap 10: Dentes non ſunt teſtudini, ſed roſtri margines acuti, ſuperna parte inferiorem claudēte pyxidum modo. Margines fluminum. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 5: Quum habeam ſub oppido Caſſino flumen, quod per villam fluat, liquidum, & altum marginibus lapideis, latum pedes LVII. ¶ Margines imperii. Plin. lib 12. cap. 20: Quin & in noſtro orbe ſentitur extremo in margine imperii, qua Rhenus alluit. Gramineus margo fontis, Ovid. 3. Metam.

Mārgĭnātŭs, a, um, & Marginatus, a, um: [*λωμοπωθὲς, πεζοπωθές.* Gall *margé, qui a grand bord.* It. d. *De grande orlo o margine.* Ger. Das ein groß bort hat. Hiſp. *Coſa que tiene margen.* Pol *Brzegiſti.* Vng. *Zélés, (anagy) az ki-nek zele vagy on.* Ang. *That hath a bordour or brimme.*] ut Marginata tabula, apud Plin. lib. 35. cap. 12. quæ marginem habet latiſſimum.

Marinus, Maritimus, Vide MARE.

Mărīſcæ, f. p. Ficus grādiores, ſed inſipidæ, quas à Græcis *βαύσυκα* appellari tradit Feſtus [טְאֵנִים *paghghim.* Gal. *Figues folles.* Ital *Fichi ſciapiti.* Germ. Bngeſchmackte feygen. Hiſp. *Vn cuerto genero de higo ſin ſabor.* Pol. *Figi nieſmaczne.* Vng. *Ongy iletlenfuge.* An. *Wild or vnſauory figges.*] Mart. lib. 14: Infanti melimela dato, fatuáſq; mariſcas. Plin. lib. 15, cap. 18. Cato de ficis ſerendis ita meminit: Ficos mariſcas in loco cretoſo, & aperto ſerito. Colum. lib. 10: Purpuræque chelidoniæ, pinguésque mariſcæ. ¶ A fructus hujus ſimilitudine etiam Mariſcæ dicuntur, tubercula ulceroſa, quæ ex præpoſtera libidine circa podicem naſcuntur: & fortaſſe eadem ſunt cum illis, quæ Martialis in Cæcilianum Ficos appellat. Iuven. 2. Satyr. Cæduntur tumidæ, medico ordente mariſcæ.

Mărīſcus, m. f. el. mariſcum, n. ſ. [Ger Groſſe binſen ſo in Seen vnd weyern wachſen.] Genus juncis majoris, quem *ὀλοχοινον* Græci vocant: hoc eſt, totum juncum. Ex eo fiunt tegetes, & marinæ naſſæ: ut ait Plin. lib. 21. cap. 18.

Mărītŭs, i, m. ſ. Vxoris vir, à nomine Mas, maris. [אִישׁ *báhal ſó ανὴρ, ἄνοιτος.* Gal. *Mary.* Ita. *Marito* Ger. Ein Ehemañ. Bel *Een gehoutman.* Hiſp. *Marido de muger legitima.* Pol. *Mal'żonek.* Vng. *Feri-ur.* An *An huſband or maried man.*] Plautus in Caſ. Quid agis tu marite, mi vir? unde ornatu hoc Advenis? ¶ Ignara puella mariti: hoc eſt, virgo, Horat. 2. Epiſt. 1. Iura violata mariti, Ovid. 2. de Arte. ¶ Ponitur aliquando ſimpliciter pro maſculo, & de aliis quoque animantibus dicitur: ut de gallinaceo apud Colum. lib. 8. cap. 15: Rarior eſt in his avibus, maritis bonitas. Olentis uxores mariti, dictæ capræ, Horat. 1. Carm. Ode 17. ¶ Maritæ, dicuntur mulieres nuptæ. [בְּעוּלוֹת *behulóth. σωοιχῶσαι.* Gal. *Femmes mariées.* Ital. *Donne maritate.* Germ. Eheweyber. Hiſpan. *Mugeres legitimas de alguno marido.* Pol. *Zona.* An. *Maried women.*] Ovid. lib. 2. Faſtor dura cum ſorte maritæ Reddebāt uteri pignora rara ſui. Hinc maritos pro conjugibus Papinianus poſuit in l. 52. in fin. D. de donat. inter virum & uxor. Nam quo caſu *inquit*, inter cæteras cōdictio naſcitur, inter maritos nihil agitur. ¶ Trāsfertur autem ad arbores vitiferas, quales ſunt ulmi & populi, cęteræq; id genus arbores, quibus vites applicantur, quásque ſuis claviculis complectuntur. Plinius lib. 14. cap. 1: Iam in Campano agro populis nubunt vites, maritásque complexæ, atq; per ramos earum procacibus brachiis, geniculato curſu ſcādentes cacumina æquant.

Mărīto, tas, act. p. Viro trado, ſeu aſſocio. [יבעל *bahál σωοιχίζω.* Gal. *Marier, cōioindre.* Ital. *Maritare,* Germ. Verehelichen Belg. Houwen/trouwen. Hiſ. *Ayuntar marido y muger.* Pol. *Zamąż daie.* Vn. *Fernek adom* Ang. *To marie.*] Suetonius in Veſp. capite 14: Vitelli hoſtis ſui filiam ſplendidiſſimè maritavit, dotavitq; etiam, & inſtruxit. Tacit. lib. 12: Capto rurſus initio, quando maritandum principem cuncti ſuaderent, deligi oportere fœminam nobilitate, puerperiis, ſanctimonia inſignem. ¶ Neque ſolùm de hominibus, ſed etiam de aliis dicitur: ut de arboribus, quæ vites ſuſtinent. Colum. lib. 3: Sexto anno ſi jam videbitur firma, maritabitur hoc modo. De arbore loquitur. Et lib. 4. cap. 1: Et ideo maritandis arboribus nemo minorem bipedanea ſirobem vitibus comparato. ¶ Maritari etiam dicuntur canes. Varr. 2. de Re ruſt. cap 9: Tum enim dicuntur catulire: id eſt, oſtendere ſe velle maritari.

Mărītālis, & hoc maritale, or. t. [*γαμήλιος, γαμικός.* Gal. *Appartenant à mariage ou mari.* Ital. *Pertinente à maritaggio, ò marito.* Ger Das zu dem Ehemann oder der verehelichung gehört Hiſ. *Coſa perteneſciente à caſamiento ò à marido y muger* Pol. *Mal'zenski.* Vng. *Haz aſſiho hoz ùuag feryhez valo.* Ang *Belonging to mariage or an husband.*] Colum in Procem. lib. 12. Xenophon. Atheniēſis eo libro P. Sylvine, qui Oeconomicus inſcribitur, prodidit maritale cōjugium ſic comparatum eſſe natura, *&c.* Capiſtrū maritale. Iuvenal. Sat. 6: Stulta maritali jam porrigit ora capiſtro. Veſtis maritalis, Ovid. 2. de Arte: Luſa maritali Gallica veſte manus.

Mărītŭs, a, um, adject. Idem quod conjugalis. [*σύζυγος.* Gal. *Marié, conioint ou liè auec.* Ital. *Coniugale.* Ger. Das der Eheleuten iſt, eheſtich. Hiſ. *Coſa de marido y muger.* Pol. *Do mal'żeńſtwa przinależaci.* Vn. *Feryes haz.* An. *Maried.*] Liv. lib. 7. tertii bel. Pun. Vagabatur cum uno aut altero comite per maritas domos dies noctésque. Ovid in Epiſt. Paridis ad Helenam: An puder, & metuis Venerem temerare maritam, Caſtáque legitimi fallere jura tori? ¶ Sic maritum olivetum per tranſlationem dixit Colum. lib. 3. cap. 11: Rariſſimum (*inquit*) arbuſtum, vel olivetum, quod non fuerit maritum, vineis deſtinatur. ¶ Marita pecunia. hoc eſt, dotalis, apud Plaut. in Epid. Pulchra ædepol dos pecunia eſt P. Quæ quidem ædepol non eſt marita.

Mărmărītēs, [*μαρμαρίτης* Pol. *Polna ruta.*] Herba à quibuſdā appellatur, quam Dioſcorides, *καπνὸν* nos *Fumariam*, vel *fumū terræ* dicimus. Eſt autem ex iis nomenclaturis, quas inter notha Dioſcoridis rejiciunt eruditi.

Marmărītĭs, dis, pen. prod. *μαρμαρίτις*, Herbæ genus, quam alio nomine Aglaophotim vocant, propter admirabilem colorem. Naſcitur in Marmoribus Arabiæ: qua de cauſa Marmaritis vocata eſt. Vide Plin. lib. 24. cap. 17.

Mărmŏr, oris, pen. prod. [שֵׁיש *ſhájiſh μάρμαρος.* Gal. *Marbre.* It. *Marmo.* Ger. Ein Marmelſtein. Hiſ. *Piedra marmolēna, marmol.* Pol. *Marmurowi kamień.* Vng. *Mamankw'* Ang. *Marble ſtone.*] Genus lapidis duriſſimi, & ſolidiſſimi: cujus & diverſa ſunt genera. ¶ Quoddam enim album, Parium dicitur à Paro inſula: quare & in Liguria olim Lunenſium lapicidinæ dederunt. ¶ Aliud Lacovicum, quod eſt viride, & cunctis hilarius. ¶ Aliud Luculleum, quod ferè atrum erat, quo delectatus Lucullus illi nomen indidit. ¶ Aliud Ophites à maculis ſerpentum, quibus diſtinguitur, nomen accipit. ¶ Aliud Porphyrites, quod eſt rubrum, cādidis intervenientibus punctis, quod & Leucoſtictos vocatur. ¶ Baſalyes ferrei coloris & duritiæ, unde nomen mutuatur. ¶ Onychites, ex Arabiæ montibus eſt, ex quo vaſa potoria in Germaniam afferuntur. ¶ Alabaſtriten quoque candidum cavare ſolent ad myrotheca: quòniā unguenta incorrupta ſervare creditur. Sunt & alia marmoris genera, quæ brevitatis cauſa omitto. Vide Plin. lib. 36 cap. 7. Templum de marmore. Virg. 4. Aeneid. Præterea fuit in rectis de marmore templū. Inciſa notis marmora. Horat. 4 Carm. Ode 8. Virg. 6. Aeneid. ſolido de marmore templa.

Mārmŏrāre. [Vn. *Marma iy kwbbl epitesi.*] Lampridius in Alex. Severo: Hoc genere marmorandi ſtatuas Coloſſeas in urbe multas locavit.

Mārmŏrātĭo, onis, f. t. Conſtructio ex marmore. [*μαρμάρωσις.* Gal. *Baſtiment de marbre.* Ita. *Fabrica di marmo.* Germ. Ein bauw oder beſetzung auß Marmelſtein. Hiſp. *Encaladura de marmol.* Pol. *Zmarmoni bud.* Vng *Marvany kwbòl valo epites.* An *A building of marble ſtone.*] à Marmore, ras, quod eſt ex marmore conſtruo. Apuleius lib. 3 Flo.. Quid igitur ſupereſt ad ſtatuæ meę honorem? pavimenti marmoratio, nec proſcenæ contabulatio, nec ſcenæ columniatio, ſed nec culminis æris pretium, & artificis miniſterium, quæ mihi ne in mediocribus quidem civitatibus, iniquè defuêre.

Mārmŏrātŭs, a, um, Ex marmore factus, vel marmore obductus: [*μαρμαρωτόν.* Gall *Pauć ou reueſtu de marbre.* Ital *Coperto di marmo.* Germ. Mit Marmelſtein bedeckt / gemarmelt / Hiſp. *Edificio de piedra marmol, cubierto de marmol.* Polon. *Marmurem nakriti, marmurowi.* Vn. *Maruan, kwbòl tſinalt maruan kwues.* An. *Paued or ouerlayed with marble ſtone.*] ut Marmorata pavimenta apud Ciceronē 2. de Legibus. Varro lib. 3. de Re ruſt. ſubſtantivū uſurpavit. Intrinſecus (*inquit*) quaſi leviſſimo marmorato toti parietes, ac cameræ oblinuntur, & extrinſecus circum feneſtras. ne mus aut lacerta arrepere ad columbaria poſſit.

Mārmŏrĕŭs, a, um, Ex ſolido marmore factus: [*μαρμάρινος, μαρμάρεος.* Gal. *De marbre.* Ital. *Marmoreo, di marmo.* Ger. Marmelſteinen. Hiſ. *Coſa de marmol.* Pol. *Sſtuzerego marmoni żbudowani.* Vng. *Maruan kwbol tſinalt.* Ang. *Made of marble.*] ut Sepulcrum marmoreum: Plinius lib. 13. cap. 1. Varro autor eſt, Pitium quendam Prætura functum marmorei ſignificiem habuiſſe propter id vitium. Cicero pro domo ſua: Columnæ marmoreæ ex ædibus meis inſpectante Populo Romano ad ſocerum Conſulis portabantur. Ovid. 4. Metam. Marmoreum ratus eſſet opes ¶ Tecta marmorea, & ſola marmorea, apud Ciceronem in Parad. Cervix marmorea: hoc eſt, cādida, nivei marmoris ſimilitudine, Virg. 4. Georg.

Mārmŏrōsŭs, a, um, adject. [*μαρμαρώδης.* Gal. *Plein de marbre, dur comme marbre, reſſemblant à marbre.* Ital. *Pieno di marmo, duro come marmo, ſimile à marmo.* Germ Dem Marmelſtein gleich / hart wie Marmelſtein. Hiſ. *Coſa llena de marmol, ò que tiene marmol, ò ſemejante à marmol.* Polon *Marmurowi podobni.* Vng. *Maruan kw moggyaran valo, maruan kwuw.* Angl. *Full of marble, reſembling marble.*]

marble.] Quod marmoream formam, vel duritiem habet. Plin. lib. 33. cap. 12: Sil propriè limus est: optimum ex eo quod Atticum vocatur. Pretium in libras XXXII. Proximum marmorosum sub dimidio Attici pretio.

Marmotæ, mures Alpini. [German. *Murmelthier.*]

Maronia, Centaurea è Maroniæ Thraciæ monte & Maronis civitate, quibus locis copiosè fortassè, vel præsegnis nascitur. Vide Dioscorid. lib. 3. cap. 7.

Mārplacĭdæ, Navigii genus, quo Siculj utebantur.

Mārrā, Ferreum instrumentum, ad excindēdas herbas accommodatum. [מחרשה *macharefchâh.* τὸ μάρπιον. Gall. *Vne marre de vigneron.* Ital. *Marra.* Ger. *Ein beckhewte/ein trauthauwe.* Hisp. *Almadana è marra.* Pol. *Graca.* Vng. *Zarnas, agas kapa aſo.* Ang. *A mattock or pikax.*] Col. lib. 10: Contundat marra, vel fracti dentes ligonis. Iuven. Sat. 3: Ne marræ, & farcula desint.

Mārrŭbĭum, bii, n. s. Herba satis nota, quæ exulcerare vesicā putatur. Græci πράσιον, alii Linostrophon, quidam Philopæda, nonnulli Philochares appellant. [Gall. *Herbe appelle du Marrubium.* Ital *Marrobio.* German. *Weisser Andorn/oder Marobet.* Hispan. *Marrubio, Marrojos.* Polon. *Santa.* Angl. *An herbe called marrubium, or horehound.*] Plin. lib. 20. cap. 22. ¶ Est & Marrubium nigrum, πράσιον μέλαν, & βαλλωτὴ à Græcis appellatum: quod & Marrubium fœtidum nonnulli nominant, apud Dioscorid lib. 3. cap. 115. & 118.

Mars, Martĭus, Martĭgenus, Martialis, Vide MARS in PROPRIIS.

Mārsŭpĭum, pii, n. s. Loculi, sacculus numorum. [כיס *chis.* μαρσύπιον. Gall. *Gibbeciere, bourse.* Ital. *Borsa.* German. *Ein Seckel oder Täsch.* Hispan. *La bolsa.* Polon *Mieszek.* Vngar *Seb erszeny.* Ang. *A bagge of leather, a wallet.*] Cato de liberis: Et quod perspicuum est, majorem curā habere marsupii nostri, quàm vitæ nostræ. Plaut. Amph. Vt bene nummatū servaretur marsupium. Varro 3. de Re rust. cap. 17: Magis ad oculos pertinent, quàm ad vesicam: & potiùs marsupium domini exinaniunt, quàm replent.

Mārtēs, tis, f. t. Fera exigua, ex genere mustelarum: cujus pellis summo habetur in pretio. [German *Ein Marder.* Polon. *Kuna.* Ang. *A fulmer or polecatte.*] Mart. libr. 10: Venator capta marte superbus adest.

Mārtўr, martyris, com. t. [עד *hedh.* μάρτυς.] à Græcis dicitur, quem nos *testem* vocamus. Quo factum est, ut qui sanguinis sui pignore Christo divinitatis testimoniū dederunt, Martyres vocentur. ¶ Hinc martyrium μαρτύριον, testimonium. ¶ Item Martyriū pro templo martyribus dicato ponitur apud Impp. in lege 13. & lege decernimus C. de sacrosanctis ecclesiis.

Maruda, Mensuræ genus, quod heminas sex capiebat. Autor Iulius Pollux

Marum, μάρον Dioscoridi, Herba est surculosa, flore origani, sed odoratiore, foliisq; multò candidioribus: quæ circa Magnesiam & Tralleis copiosa gignitur. Plin. quoq; lib. 12. cap. 24, in Aegypto marum nasci tradit, sed pejus, quàm Lydium, majoribus foliis, ac varis.

Mās, maris, m. t. Masculus: cui opponit Fœmina. [זכר *zachâr.* ἄρρεν, ἄρσεν. Gall. *Masle.* Ital. *Maſchio.* German. *Ein Mañ oder Mañsbild.* Hispan. *El macho.* Polon. *Mąż, pamięć.* Vngar *Ferfi.* Ang. *The male.*] Cicero 1. de Natura deorum: Bestiæ aliæ mares, aliæ fœminæ sunt. Liv. lib. 8. bel. Pun. Cæsi porcus biceps, & agnus mas, idemque fœmina. Colum. libro 8. cap. 2: Contumax ad concubitum dedignatur gallina admittere marem. Varro 3. de Re rust. cap. 12: Quis item nescit, paucos si lepores mares in fœminas intromiserit, brevi tempore fore ut impleatur leporarium? Colum. lib. 6. cap. 24: Mense Iulio fœminæ maribus plerunque permittendæ

Masculēsco, is, ere, n. t. Est masculū fieri. [זכר *mitzkar* ἀρρενόω. Gall. *Deuenir maſle.* Ital. *Immaſchirſi* German. *Zu einem Mann werden* Hispan *Hazerſe macho ò mas rezio.* Polon. *Mężnie.* Vng. *Fe fizno lezők.* Ang. *To turne to the male kind.*] Plin. lib. 18. cap. 13, de rapis & napis loquens: Genera eorum Græci duo prima fecêre, masculinum, fœmininumq;: & ea serendi modo ex eodem semine. Densiore enim satu masculescere: hoc est, ex fœminis masculos fieri.

Masculo, las, act. p. Masculum animum induo, firmo, roboro. [חזק *chizzék* ἀρρενόω. Gall *Faire maſle.* Ital *Immaſchire.* Germ. *Mañlich vnnd geherzt machen* Hispan. *Hazer macho.* Pol. *Meska ſmiałość biore.* Vngar *Ferfiui zwuet viſelők.* Ang. *To mak of the male kind.*] A quo commasculo. Apuleius 2. de Asino: His cognitis, animum meum commasculavi.

Masculētum, ti, n. s. Locus in quo plantæ vinearum masculæ consitæ sunt. Plantæ autem masculæ sunt, quæ non subīguntur, ut palmites alios emittant: sed altiùs crescunt, & in altum attolli permittuntur. Plinius libro 17. capite 22: Nec veterem placet palmitem in longum, & ad quartum usque pedamentum emitti: quod alii Dracones, alii Iuniculos vocant, ut faciant quæ Masculeta appellant.

Māsculŭlus, li, subst. m. s. diminutivum. [זכר *zachâr* ἀρρενικόν. Gall. *Maſle.* Ital. *Maſchio.* German. *Ein Männtin.* Hisp. *Macho.* Polon. *Mężczyzna.* Vngar. *Ferficzka a ferfi gyermek.* Ang *Male.*] Plaut. in Cistel. Bona fœmina, & malus masculus hic te volūt. ¶ Aliquando adjectivum est, idem significans quod masculinus, ut Masculæ facies. ἀρρενωπία. Masculæ Sappho, dicta est ab Horat. lib. 1. Epist. eò quòd tribas esset, & in portentoso mulierum concubitu viri vice fungeretur. ¶ Masculæ proles, Horat. 3. Carm. 6: Sed rusticorum masculæ militi proles, Sabellis docta ligonibus Versare glebas. ¶ Aliquando accipitur pro forti, & vehementi, & quod virum decet Sic masculæ bilis dicitur à Persio 5. Sat. - calido sub pectore masculæ bilis Intumuit. Plin. lib. 12. cap. 14, quandam thuris speciem Thus masculum appellat, ad differētiam fœminini. Idcirco autem thus masculum quidam dici putant, quòd testium speciem habeat.

Māsculīnŭs, na, num, Quod est maris, sive masculi. [ἀρρενικός. Gall. *De maſle.* Ital. *De maſchio.* German. *Männlich.* Hispan. *Cosa de macho.* Polon. *Męski.* Vngar. *Ferfiui.* Angl. *The male kind.*] Plinius libro 18. cap. 13: Genera eorum Graeci duo prima fecêre, masculinum, fœmininumque, & eâ serendi modo ex eodem semine.

Māspētum, maspeti, pen. cor. [μάσπετον Dioscoridi. Germ. *Die stengel oder bletter von einem frembden kraut Lasser genannt.*] Caulis est laserpitii ferulæ similis. Plin. autem lib. 19 cap. 3, folia laserpitii hoc nomine tradit appellari.

Mas.să, messæ, f. p. Farina macerata, & aqua subacta [עריסה *harisah* בצק *bâtzek* μάζα. Gal. *Paſte, maſſe de farine detrempee.* Ital *Paſta & ſimile coſe ſpeſſe.* Germ. *Ein teig, kuchen, etc.* Belg. *Een deych ofte clomp.* Hispan. *La maſſa de pan y cada cosa semejante* Pol. *Ciasto.* Vngar. *Texta.* Ang. *Paast, all thing that is made of paast, à maſſe or wedge.*] ¶ Significat etiam quicquid densum est, spissúmve ad similitudinem farinæ subactæ: ut Massa auri, Massa ferri: hoc est, pila, & veluti moles. Colum. lib. 12. cap. 5: Quidam ferri massas exurunt, ita ut ignis speciem habeant. Virg. 1. Georg. - massam picis urbe reportat.

Māssŭlă, ejus diminutivum est, [τὸ μαζίον, ἡ μαζίσκη. Gall. *Petite maſſe.* Ital. *Picciola maſſa.* Germ. *Ein teigtin oder klößlin.* Hisp *Pequenna pasta.* Pol. *Ciasteczko.* Vng. *Texta ska.* Ang. *A little maſſe.*] Col. lib. 12. cap. 38: Post hæc complures ex ea massulæ fiunt, & ita per latera seriæ in mustum demittuntur, *&c.*

Massarĭcĭæ, Vocabulum è vulgi trivio sumptum, ut pleræque ejus notæ apud Doctores reperiuntur. Bartolo dicuntur supellectilia ad domū pertinētia: quod & alicubi Zas. indicavit.

Māssārĭs, Vva est, quæ ex vite sylvestri cum flore in Africa decerpitur: medicinæ tantùm, & odoramentis idonea. Plin. libro 12. cap. ult. & in Proœmio libri 23.

Mastĭchē, es, pen. corr. f. t. cum aspiratione in ultima syllaba, μαστίχη, Dioscoridi: [Gall. *Du maſtich.* Ital *Maſtice.* German. *Ein gummi auß dem baum lentisco.* Hisp. *Almaciga goma de Lentisco.*] Iuxta Plin. lib. 12. cap. 17, lacryma est, quam lentiscus arbor gummi modo sudat.

Mastĭ, pro fistulis, Vide MASTVS.

Mastix, pro flagello apud Nicandrum.

Mastix, igis, pen. obliquorum prod. m. t. Scutica, flagrum sive lora quibus mancipia cæduntur: [שוט *schot* שוט *schotét.* μάστιξ Gall. *Foüet, verges à fesser.* Ital. *Staffile, ſcorreggiata.* Germ *Ein geiſſel.* Hisp *Açote.* Pol. *Bicz.* Vng *Ostor, korbacs.* Ang. *A whip to whype seruandes with.*] à Græco verbo μάσσω, flagello cædo. ¶ Inde Homeromastix appellatus est Zoilus ille Homeri calumniator. Vide infrà in dictione ZOILVS.

Mastīgŏphŏrŭs, m. s. μαστιγοφόρος, Dicebatur servus flagellifer, qui scilicet agonothetas in sacris certaminibus comitabatur, virgas præferens, ad submovendam turbam, & cohibendas seditiones. Budæus.

Mastīgĭă, antep. prod m p. Verbero, verberibus dignus. [μαστιγίας. Gall. *Digne d'auoir du foüet batable* Ital. *Huomo da baſtone, pezzo d'aſino* German. *Der geiſtens wärt iſt.* Hispan. *Acotadizo.* Pol. *Biczowania godzien.* Vngar. *Verésegre melto.* Ang. *A knaue worthie to be ſcourged.*] Plaut. Crucior lapidem non habere, ut illi mastigiæ cerebrum excutiam

Mastīgĕŭs, mastigei, Mastigia. Plaut. in Trinum. Aggrediundus est hic homo mastigeus.

Mastrūcă, f. p. Vestis genus, qua Sardi utebantur [ἡ μαστρύκη. Gall. *Vne ſorte d'habillement duquel vſent les Sardes.* Ital *Veſte uſata da Sardi.* German *Ein gattung eines Kleids der Sardinier in der Insel Sardinia.* Hispan. *Veſtidura propria delos de Cerdeña.* Pol. *Czuha.* Vngar. *Zwr.* Angl. *A kind of garment which the Sardes vſeth.*] Ciceropro Scauro: Quem purpura regalis non commovit, cum Sardorum mastruca muravit.

Mastrucātŭs, Qui mastruca utitur [ὁ μαστρύκην ἐνδεδυκώς. Gall *Veſtu de tel habit Sardian.* Ital. *Veſtito di tale habito.* German *Mit einem solchen Sardinischen Kleid angethan.* Hisp. *Vestido de aquella vestidura.* Polon. *Wegnie vbrany.* Vngar. *zwrös.* Ang. *Clothed with a garment of the Sardinians*, Cicero de eo.

Conſ. Res in Sardinia cum maſtrucatis latrunculis à Prætore una cohorte auxiliaria geſta.

Māſtrŭpāti, Eſt manu tractando virilia rem Veneream peragere. Νἰφομαι. Inde maſtrupatores dicti, quo verbo utitur Mart. Maſtrupabantur Phrygii poſt oſtia ſervi: hoc eſt, præputia ducebant. Nam à manu & ſtupro derivatur. Hi alio nomine ab Apoſtolo Molles dicuntur.

Māſtŭs, m.ſ. [ϖω ſchád. μαζός. Germ. Bruſt oder Tutten. Pol. Bebelse iarse woda rzyga.] Latinè mamma, & propriè animalium eſt. Per tranſlationem tamen Maſti etiam appellantur tubuli mammati in fontibus, & aquæductibus, quos Latinorum nonnulli Mammas, Varro etiam Papillas vocat. Vitruv. lib. 7: Athenis (inquit) ex hujuſmodi locis & fontibus maſti uſque ad portum Picæum ducti ſunt ſalientes. A Caſſiodoro etiam Vbera appellantur. Quanto (inquit) pulchrius eſt Claudiam aquam per tot ſicca montium juga lavacris, & domibus liquores puriſſimos fiſtularum uberibus immiſiſſe. Plin. lib. 26. cap. 15, herbam etiam ejus nominis eſſe dicit, quæ potui indita pilos mammarum à parte naſcentium aufert.

Mătæŏtechnĭă, ματαιοτεχνία, Supervacua atque inutilis artis imitatio, & vanitas artis dicitur, quæ ſcilicet artifici nihil affert commodi. Ejuſmodi fuit ars ejus, qui ciceris grana ex ſpatio ſatis longinquo in acum ſine fruſtratione injiciebat. μάταιον enim vanum dicitur, τέχνη ars.

Mataxæ, inquit Budæus, Sunt manipuli & Faſciculi cannarũ, quos Vitruvius tomice alligari jubet. Ipſaque, inquit, tectoria abacorum & ſpeculorum diviſionibus circa ſe prominentes habent expreſſiones. Exiſtimo autem ex Aemari Rauconeti ſententia, diviſiones abacorum formas eſſe quadratas in tectorio prominentes: ſpeculorum autem diviſiones formas eſſe rotundas. Hæc Turnebus.

Matella, Matellio, Vide MATVLA.

Mateola, apud Plinium, & Catonem, Genus eſt ſarculi. Cato de Re ruſt. cap. 46: Quum taleam demittes, pede tantùm opprimito: ſi parùm deſcendit, malleolo aut mateola adigito: cavetoque ne librum ſcindas, quum adiges.

Măter, hujus matris, f.t. Notæ ſignificationis nomen eſt, à Græco μήτηρ. [ⲘⲎⲦⲈⲢ em. Gall. Mere Ital. & Hiſpan. Madre. Germ. Ein Mutter. Belg. Een Moeder. Polon. Matka. Vng. Anya. Ang. A mother.] Cic. pro A. Cluent. Nam Saſſia mater hujus Habiti (mater enim à me nominis cauſa, tametſi in hunc hoſtili odio & crudelitate eſt, mater inquam appellabitur: neque unquam ita de ſuo ſcelere & immanitate audiet ut naturæ nomẽ amittat, Virgilius 8. Aeneid. -crudelis tu quoque mater. Carentes matre privigni, Horat. 3. Carm. Ode 24. ¶ Aliquando tamẽ pro nutrice uſurpatur. Plautus utramque ſignificationem cõplexus eſt: Ita forma ſimili pueri, ut mater ſua Non internoſſe poſſet, quæ mammam dabat. Neque adeò mater ipſa, quæ illos pepererat. ¶ Sumitur etiam hoc nomen latiùs, ut & de brutis animantibus dicatur, quæ fœtum ediderunt. Mater, inquit Nonius, quæ quodvis animal partu edit. Virgil. 3. Georg. -excretos prohibent à matribus hœdos. ¶ Mater mellis apis. Varro 2. de Re ruſt. cap. 5: Denique ex hoc putrefacto naſci dulciſſimas apes, mellis matres. ¶ Transfertur & ad arbores, quæ matres dicuntur ob propagines, quæ ex ipſis naſcuntur. Plin. lib. 12. cap. 5: Superiores ejuſdem rami in excelſum emicant, ſylvoſa multitudine, vaſto matris corpore. ¶ Luxuries avaritiæ mater, Cic. 2. de Orat. ¶ Sapientia omnium bonarum rerum mater, Idem 2. de Legibus.

Matĕrcŭlă, æ, diminutivum à mater. [τὸ μητρίδιον, μητριδιον. Gall. Petite mere. Ita. Picciola madre. Germ. Ein Mütterlin. Hiſp. Pequenna madre. Pol. Matuchna. Vngar. Anyatska Angl. A litle mother.] Cic. pro Flacc. Nunc denique materculæ ſuæ feſtivus filius, aniculæ minimè ſuſpicioſæ purgat ſe per epiſtolam. Horat. 1. Epiſt. 7: Dum puetis omnis pater & matercula pallet.

Māternŭs, a, um, Quod matris eſt: [μητρικός. Gall. De mere. Ital. De madre. German. Mütterlich. Hiſpan. Coſa de madre. Polon. Macierzinske. Ang. Of the mother.] ut Maternus, paternusque ſanguis. Cicero pro Roſc. Amerin. Idem pro Cluent. Quo eſt nomen amantius indulgentiusque maternum. Ovidius 3. Metamorph. -maternaque tempora complet. Virgilius 4. Aeneidos: Materno veniens ab avo Cyllenia proles. Vbera materna, Statius 1. Thebaid. Maternus animus, Terentius in Heavton. Res maternæ atque paternæ abſumptæ, Horat. 1. Epiſt. 16.

Mātērfămĭlĭās, Vxoris ſpecies eſt. [בעלת הבית baháláth habbáyth. οἰκοδέσποινα. Gall. Mere de famille, la maiſtreſſe ou dame de la maiſon. Ital. Patrona di caſa, donna, madonna. Germ. Ein Hausmuter Belg. Een Huysvrouw. Hiſpan. Muger caſada parida. Pol. Domowa goſſpodini. Vngar. Gazda aſzon. Ang. The goodwif or maiſtreſs of the houſe.] Non enim quævis uxor ſtatim materfamilias eſt, ſed ea ſola, quæ in mariti manu mancipioque eſt, aut in ejus, in cujus manu, mancipioque eſt maritus: ita dicta, quoniam non in matrimonium tantùm, ſed in familiam quoque mariti, & in ſui hæredis locum venit Feſtus dicit, non antè matrem familiæ dici, quàm vir ejus paterfamilias appelletur: nec poſſe hoc nomine plures in una familia appellari, ſed unam tantùm matrem familias dici. Vlpianus l. primo tutiatum ff. de Verb. ſignif. aliter hoc nomen interpretatur. Matremfamilias (inquit) accipere debemus eam, quæ non inhoneſtè, ſed honeſtè & cum dignitate vixit. Matrem enim familias à cæteris fœminis mores diſcernunt atque ſeparant. Ideo inde nihil intereſt nupta ſit, an vidua, ingenua, an libertina. Nam neque nuptiæ, neque natales faciunt matremfamilias, ſed boni mores. Livius 4. bell. Maced. Et quum tibi viro liceat purpura in veſte ſtragulata uti, matremfamilias tuam purpureum amiculum habere non ſines? Iuſta materfamilias, & Pellex, contraria. Livius 9 bell. Maced. Hunc juſta matrefamilias, illum Pellice ortum eſſe. Vide hac de re plura apud Gel. libro 18. cap. 6. & apud Boëthium in Comment. 3. in Topic. Cicero. Porrò quod ad vocis hujus compoſitionem attinet, Familias, antiquus eſt genitivus, Græcorum imitatione formatus: qui genitivum fœmininorum in a purum deſinentium, mittunt in as.

Mātĕr māgnă, Dicebatur Tellus, deorum (ut vetuſtas credidit) omnium mater, à Græcis Cybele dicta: cui ſus prægnans mactabatur, quæ hoſtia eſt propria terræ. κυβέλη. Dicitur & mater alma, quòd omnia alat. ¶ Item Mater deũm, quòd omnia generet. ¶ Vocatur item Mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quem plurali numero Dindyma vocant.

Mātĕr mātrĭmă, Illa quæ quum mater ſit, adhuc matrem habeo viventem. Vide infrà in dictione MATRIMVS.

Mātĕr Mātŭtă, Aurora dicitur, quam antiqui, teſte Feſto, ita appellarunt à vetuſto nomine Manũ, quòd illis bonum ſignificabat, λεύκοθέα. Hanc Poëtæ fingunt fuiſſe Ino Cadmi filiam, quæ Athamantis furorem metuens, unà cum Melicerta filio ſeſe in mare præcipitavit: qui quum nuſquam conſpicerentur, in marinos deos mutati credebantur, atque ipſa quidem à Græcis λεύκοθέα, & à noſtris Mater Matuta: Melicertes autem ab illis παλαίμων, & à Latinis Portunus appellatus eſt. Cicero 1. Tuſculan. Ino Cadmi filia λεύκοθέα nominata à Græcis, Matuta habetur a noſtris.

Matertera, f. p. Matris ſoror, quaſi mater altera, inquit Feſtus. [μητραδέλφη. Gall. La ſœur de ma mere, ma tante. Ital. Zia. Germ. Der Mutter Schweſter. Hiſpan. Hermana de la madre. Pol. Moiey matki ſiostra. Vng. Az anyamnak nenye. Ang. The ſiſter of my mother, myne aunte.] Cicer. 2. de Orat. Quocum noſtra erat matertera, &c. Idem 1. de Divinat. Puellam defatigatam petiſſe à matertera, ubi ſibi concederet pauliſper, ut in ejus ſella requieſceret. Ovid. 1. Metam. -tu tantùm fida ſorori Eſſe velis, prolisq; meæ matertera dici. ¶ Matertera magna aviæ, major proaviæ, maximá abaviæ meæ ſoror dicitur: de quibus Iuriſconſultus in L. Iuriſconſultus. D. de grad. & cognat.

Mātrālĭă, Matris Matutæ feſta, tertio Nonas Iunias celebrari ſolita μητρώα. Ovid. lib. 6 Fast. Ite bona matres, Matutæ ſistum Matralia feſtum, Lavaque Thebanæ reddite lucis aquæ.

Matrona, f. Dicitur, inquit Gellius 18. cap. 6 quæ in matrimonium cum viro convenit, etiamſi liberi adhuc non ſint ſuſcepti. [בעלת הבית baháláth habbáyth. οἰκοδέσποινα. Gall. Dame, femme a'vne maiſon. Ital. Patrona di caſa, matrona. German. Ein Ehrweib Belg. Een huysvrouw. Hiſp. Matrona, ſeñora de caſa. Pol. Pogiewa matrona. Vng. Hazasszony. Ang. The goodwif, houſewife.] Quippe, appellationem habet à matris nomine, non jam adepto, ſed cum ſpe & omine mox adipiſcendi. Vnde ipſum quoque Matrimonium vocatum eſt, quoniam eo vir & uxor conjungantur, ut illa mater fiat. Plaut. Caſ. Non matronarum officium eſt, ſed meretricum, Viris alienis, mi vir ſubblandirier. Cicero 3. de Natura deorum: Natio quoque dea putanda eſt: quæ quia partus matronarum tueatur, à naſcentibus natio nominata eſt. Ovid. 2. Metamorph. Senſeras hoc olim magni matrona Tonantis. ¶ Diſtinguitur autem matrona à matrefamilias, quòd materfamilias dicatur, quæ per coëmptionem in manum mancipiumq; viri convenit, & in ſui hæredis locum: viroque inteſtato, veluti filia, ſuccedit. Matrona autem, quæ & uxor uſu dicebatur, quæ in lecti tantùm conſortium veniebat, non etiam bonorum. Vide Boët. in Top. Ciceronis. Vide ſuprà in dict. Materfamil.

Mātrōnālĭs, & hoc le, adjectivum, omn. t. apud Liv. 4. bel. Maced. Matronale decus apud Colum. libro 12. in Proœm. Matronalis labor, qui proprius matronæ eſt. Matronales genæ. Ovid. 2. Faſtor. de Lucretia: Quæque poteſt narrat: teſtabatur ultima, flevit, Et matronales erubuêre genæ. [γυναικῶν, τῶν οἰκοδεσποινῶν. Gall. De matrone, de femme d'honneur. Ital. Di ſignore honorata. German. Das eines ehren Weibs iſt. Hiſpan. Coſa de matrona. Pol. Matronski. Vng. Hazassonne. Ang. Of a matron or woman of honour.]

Matronālĭă, Qui erant dies matronis feſti, quibus viri pro conſervatione conjugii diis ſupplicabant.

Mātŭcīdŭs,

Mātrĭcīdă, æ, com. p. Qui patrem occidit: Hinc Matricidium, matris occiſio. [μητροκτόνος, μητραλοίας. Gall. *Homicide & meurtrier de ſa mere.* Ital. *Vccidtor della madre.* German. Der ſein Mutter ertödet. Hiſp. *El que mato à ſu madre.* Pol. *Morderz wł'aſnej matki.* Vngar. *Anya ölo.* Angl. *That killeth his mother.*] Cicer. ad Quint Fr. lib. 1: Quem ſcribis certiſſimum matricidam.

Mātrĭcīdĭum, ii, n. ſ. [μητροφονία, μητροκτονία. Gall. *Homicide fait de ſa mere.* Ital. *Micidio de madre.* Ger. Ertödung oder todtſchlag ſeiner Mutter/Mutter mordt. Hiſp. *Matanca de madre.* Pol. *Mordnad ſwa matha.* Vn. *Annyanak meg ölese.* An. *A killing or murdering of the mother.*] Cic. 1. de Invent. Oreſtes ſi accuſet matricidii, &c.

Mātrĭmōnĭum, nii, n. ſ. eſt maris & fœminæ cõjugatio. [חתנות *chatunndh.* συζυγία, ἐπιγαμία. Gal. *Mariage* Ital. *Matrimonio.* Ger. Die Ehe oder Eheſtandt. Belg. Dat houlick. Hiſp. *Caſamiento, matrimonio.* Pol *Mal'zenſtwo.* Vn. *Haxaſſag.* Ang. *Mariage.*] Cic. 5. Verr. Vectius affinis, cujus ſororẽ habes in matrimonio. Cic. pro Cluent. Saſſiam in matrimonium ducere cupivit. Idẽ, quæ nuptiæ non diuturnæ fuerunt: erant enim non matrimonii dignitate, ſed ſceleris ſocietate conjunctæ. Idem 2. Phil. Curio te à meretricio quæſtu abduxit, & tanquam ſtolam dediſſet in matrimonio ſtabili, & certo collocavit. Vide in voce MATRONA, & in voce NVPTIAE.

Mātrĭmōnĭālĕ, eſt adject. Quod ad matrimoniũ pertinet. [γαμικός. Gall. *De mariage.* Ital. *Di matrimonio.* Germ Das dem Eheſtandt zugehört. Hiſp. *Matrimonial coſa.* Pol. *Mal'zenſki.* Vngar. *Haxſzaghoz valo.* Ang. *Of mariage.*] Auguſt. lib. 13. de Civit. Quid concubitus conjugalis, qui ſecundũ matrimonialium præſcripta tabularum procreandorum ſit cauſa liberorum?

Mātrŭēlis, com. t. Dicitur qui ex matris fratre prognatus eſt. Vlpian. l. 1. ad Legem Pomp. de Parr.] ἀδελφιδοῦς ὁ ἐκ γυναικὸς, ὁ υἱὸς ἐκ μητραδέλφου. Gall. *Le fils ou la fille du frere ou de la ſœur de ma mere.* Ital. *Figliuolo ò figliuola del fratello di mia madre.* Germ. Meiner Mutter Bruders kind. Hiſp. *Eleunnade, hijo del hermano de la madre.* Pol. *Sin od moiei matki brata,* Vn. *Anyam battya fia.* Ang. *An auntes child, a mother ſiſters child.*]

Mātrēſcĕrĕ, n. t. Eſt matri ſimilem fieri. [μητρίζειν. Gall. *Eſtre fait ſemblable à ſa mere.* Ital. *Aſſimigliarſi alla madre.* Germ. Der Mutter gleich werden. Hiſp. *Semeiarſe a la madre.* Pol. *Matcze bicżpodobien.* Vngar. *Annyahoz wtni, haſonlatoſnak lenni.* Ang. *To be lik to the mother.*] Pacuv. Vtinam nunc matreſcam ingenio, ut meum patrem ulciſci queam. Nonius.

Mātrĭmŭs, mi, pen. corr. [ὁ ἔτι μητέρα ζῶσαν ἔχων. Gall. *De qui la mere eſt encor vivante.* Ital. *Colui che ha madre ancora viua.* Germ. Deſſen Mutter noch lebt. Hiſ. *El que tiene la ſu madre viua.* Pol. *Ten kori ma żiwa matke.* Vng. *Anyas.* Angl. *Whois mother lived yet.*] Qui matrem adhuc habet ſuperſtitem, quemadmodum patrimus qui patrem. Cicer. de Afuſp. reſp. Si puer ille patrimus, ac matrimus terram non tenuit. Reliqua vide infrà in dictione PATRIMVS, & ſuprà, MATER MATRIMA.

Mātrīx, matricis, f. t. Fœmina, quæ fœtus gratia tenetur. [Gall. *Vne portiere, vne femelle qu' on garde pour porter des petits.* Ital. *La femina di qualcunque animal che ſe tienne per rażża.* Germ. Ein jedes weibliches geſchlecht darvon man junge zeucht/als Zuchtmutter. Hiſp. *La madre ò que puede deſerlo.* Pol. *Mamka ktora dzieczi odchowuie.* Vngar. *Gyermek żwleſert befogadot ażżony.* Ang. *A damme or mother.*] Col. Sint ergo matrices robuſti corporis, quadratæ, pectoroſę, magnis capitibus. Idem lib. 17. cap. 3: Vt eadem ratione matrices ineantur. ¶ Medici accipiunt pro utriculo, quiin fœminis junctus eſt veſicę, ad recipiendum ſemen, & continẽdum fœtum accommodatus. [רחם *réchem. μήτρα.*] Vide Gel. lib. 12. cap. 7. ¶ Matricem arborem dixit Suet. in Aug. ex qua ſtolones ſuccreverunt. Et ex ea arbore, *inquit,* continuò nata ſoboles, adeò paucis diebus adolevit, ut nõ æquipararet modò matricem, verumetiam obtegeret. Matrix autem arboris appellatur, quod in medio ligni vel caudicis cõtinetur, à non nullis Cor, ab aliis Medulla dicitur, à Theophraſto μήτρα. Vide Ruellium lib. 1. cap. 2. ¶ Matrices etiam urbes dicuntur quę à Græcis appellantur μητροπόλεις, ex quibus multæ aliæ urbes natæ & ductæ ſunt.

Mātĕrĭă, riæ, f. p. ſeu Materies, ei, Eſt ex qua aliquid fit: [ὕλη. Gall. *Matiere, comme bois à baſtir, marrain ou autre choſe.* Ital *Materia, ſoggetto.* German. Allerley zeug oder matery daraus man etwas macht. Hiſp. *Madera, materia.* Polon. Wżeliaka *materia* żktorei nieco możebie wżiniono. Vngar. *Materia auagaż minõl valami lexe.* Ang. *Ael maner of ſtuffio work vpon.*] ut Materia libri, membrana eſt. & atramentum. Ovid. 2. Metam. Regia Solis erat ſublimibus alta columnis, Clara micante auro, &c. Et paulò pòſt: Materiam ſuperabat opus: nam Mulciber illic Aequora cælat media cingentia terras, &c. ¶ Materia domus, calx, lapides; ligna, ſaxa, & tegulæ: quanquam Materiæ appellatione præcipuè intelligantur ligna, quæ ædificiis apta ſunt. Liv. Multam materiam cæciderat miles. Quint. lib. 7. cap. 1: Operi extruentibus ſatis non eſt, ſaxa, & materiam, & cætera ædificanti congerere utilia, niſi diſponendis eis, collocandisque artificum manus exhibeatur. Col. lib. 3, vocat materiam lignum, quod eſt intra corticem. Quaſi cuneum ferreum (*inquit*) vel oſſeum inter corticem & materiam lene dimittito, næ lædas, aut rumpas corticem. Idem lib. 5. cap. 6: Materiam vocat palmitem, qui de novello naſcitur: & in tenero alligatus dependet. ¶ Materies de equis etiam dicitur. Colum. lib. 6. cap. 27: Equinum pecus tripartitò dividitur: eſt enim generoſa materies quæ circo ſacrisque certaminibus equos præbet. ¶ Accipitur etiam Materia pro argumento libri, aut orationis aut carminis. [ὑπόθεσις. Gall. *Argument, matiere, ſubiet.* Ital. *Argomento ſoggetto.* German. Der inhalt/alles das davon in einem Buch oder Geſchrifft gehandlet wirdt. Hiſpan. *Argumento, materia.*] Horat. de Arte Poët. Sumite materiam veſtris, qui ſcribitis, æquam Viribus. Suet. de Cla. Gram. Ad exercitanda diſcentium ingenia, æquales inter ſe committere ſolebat, propoſita non ſolùm materia quam ſcriberent: ſed & præmium, quod victor auferret. Cicero ad Attic. lib. 2: Quòd me, ut ſcribam aliquid hortaris, creſcit mihi quidem materies, ut dicis, ſed tota res etiam nunc fluctuat, &c. ¶ Materia tamen & materies videntur aliquo modo diverſa eſſe. Materiam enim rectè appellamus arboris, panni, cerei, & aliarum omnium rerum quibus opifices utuntur: non autem materiem. Materies enim potiùs animum & ingenium ſpectat. Cornel Front. de differ. vocab.

Mātĕrĭālĕ, Quod eſt materiæ, ὑλικῶς, μετουσιωτικῶς. à quo Materialiter, πραγματικῶς adverbium. Vnde materialiter aliquid ſumi dicitur, quum non forma rei, ſed materia ſignificatur. ¶ Vtitur hac voce Macrobius Comment. lib. 1. cap. 12: Volens novum potum materialis allutionis intelligi. Ibidem: Materialis influxio. Vox minimè Latina, ſed in ſcholis philoſophorum trita: in quibus Latinè loqui capitale eſt.

Mātĕrĭārĭŭs, rii, m ſ. Dicitur qui materiam ad ædificia ſuppeditat: [ὑλοτόμος. Gall. *Charpentier ou boſcheron.* Ital. *Maeſtro de legnami, chi prepara la materia à i muratori.* German. Der das holtz eines Bauws zurüſtet oder hinzufertiget. Hiſpan. *El madero.* Pol. *Tonktori materia na budowanie gotuie.* Vngar. *Epöletreznik ſegedec oknak oztoia adoia* Ang *A carpenter.*] ſitque à materia, cujus nomine ligna ad fulciendum, ædificandumque neceſſaria, idoneáve ſignificantur. Plaut. in Milit. Adſunt fabri, architecti quoque etiam quidem ad rem haud imperiti. A. Si non nos materiarius remoratur, quo quidem opus eſt, Novi indolem noſtri ingenii, citò erit parata navis.

Mātĕrĭārĭŭs, adjectivum: [ὑλικός. Gall. *Appartenant à matiere.* Ital. *Pertinente à materia.* German. Das zu dem holtzwerck gehört. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à materia.* Pol. *Materialni.* Vngar. *Epwlet nek żwkſeges ſzerkamiahoz valo.* Ang. *Belong, nig to mater.*] ut Materiarius faber. Faber lignarius: & Materiaria fabrica, lignaria. Plin. lib. 7. cap 56: Fabricam materiatam Dædalus, & in ea ſerram, aſciam, &c. invenit.

Mātĕrĭŏr, āris, Materiam cædo. Deponens, p. verbũ eſt caſtrenſe, ea forma dictum, qua Lignor. [ὑλοτομέω. Gall. *Charpenter.* Ital. *Fabricare.* Germ. Holtz fellen ſich mit holtz verſehen. Hiſpan. *Obrar de madera, madear.* Pol. *Materia nie ſadzam.* Vngar. *Epwletnek żwkſeges dolgainak faragoi.* Ang. *To dreſſe any ſtuff for building or other work.*] Propriè enim milites materiari dicuntur, quum materiam cædunt ad conficiendum vallum. Cæſar. bell. Gall. Erat eo tempore & materiari, & frumentari, & tantas munitiones fieri neceſſe.

Mātĕrĭātŭs, a, um, adjectivum, Quod ex materia confectum eſt. [ὑλικὸς ξυλοφορικτός. Gall. *Fait de marrein.* Ital *Fatto de legami.* German. Aus allerley zeug gemacht. Hiſpan. *Maderado de madera y otra coſa.* Ang. *That is made of any ſtuff.*] Sic Cicero lib. 3. Offic. vocat ædes malè materiatas, quæ ex mala, & improba materia ſunt confectæ.

Mātĕrĭātĭo, & Materiatura, deducta videntur à verbo Materio, quod tamen nuſquam (quod quidem ſciam) legitur. Vtroque tamen uſus eſt Vitruv. lib. 4. cap. 2.

Mātĕrĭs, hujus materis. [ἡ ξυλεία, τὸ ὕλημα, ἡ ὑλοτομία. Gall. *La charpenterie d' vn edifice.* Ital. *Legname d' vna fabrica.* Germ. Es langer pfeil/doch kurtzer dann ein gidn. Hiſpan. *Aquella obra de madera.* Pol. Oſżiep. Vng. *Materibol epwlethez valo żwkſeges dolgokbol valo.* Ang. *A dreſſing of timber for building.*] Teli genus poſt lanceam longius. Siſenna: Gallia materibus, Suevi lanceis cõfigunt Fœminini generis eſt. Nonius.

Māternŭs. Matertera, Vide MATER.

Māthēsĭs, ſis. f. t. μάθησις: vel Mathema, tis, pen. prod. μάθημα, diſciplina, fitque à verbo μανθάνω, quod & diſco ſignificat & doceo. Propriè autem de iis dicuntur artibus, quæ firmis demonſtrationibus conſtant: cujuſmodi ſunt Geometria, Aſtrologia, Muſica & Arithmetica.

Māthēmātĭcŭs, m. ſ. μαθηματικός, A nomine Græco μάθημα, quod diſciplinam ſignificat. Dicitur propriè, qui Geometriæ, Muſicæ, Arithmeticæ, Aſtrologiæque diſciplinas novit. Nam hæ propriè Mathematicæ ſcientiæ vel diſciplinæ dicuntur, cò quòd diſcantur planè, & per demonſtrationem aliquam percipiantur.

cipiantur. Philosophia verò, ut Logica, cũ aliis, non dicuntur Disciplinæ, quia non firmissima demonstratione, ut illæ, sed ratione quadam, & studii investigatione percipiuntur. Cic. 1. de Orat. Quis ignorat, ii qui Mathematici vocantur, quanta in obscuritate rerum, & quàm recondita in arte, & multiplici, subtilique versentur? Iuven. Satyr. 14: Nota mathematicis genesis tua.

Matralia, Vide MATER.

Matresco, Matricida, Matrimus, Matrimonium, Matrix, Vide MATER.

Matrona, Matronalis, Vide MATER.

Mātrĭcī, Festo, Homines dicuntur, malarum magnatum, atq; ore latè patenti.

Mātta, f. p. Storia, & teges, quæ fit ex cannabe, lino, junco, palma, scirpo, aut sparto: ubi stuppa, vel fœnum, vel lanæ rudiores, aut quid simile infertum est. [*κάρδοπος, σορία.* Gal. *Londiers, matelas ou matellats, natte.* Ital. *Stuoia, coperta imbotrita di stoppa, di gossi o di altra cosa.* Germ. Ein ſergen oder decke auß höw, ſtrow/ harſt binsen/vnnd dergleichen dingen gemacht. Hiſp. *Esteras de esparto y otras.* Polon. *Matta, rogoż.* Vngar. *Hyekes.* Ang. *A matt.*] Ovid. 6. Fastor. At dominus: Discedite, ait, plaustroq; morantes Sustulit: in plaustro scirpea matta fuit.

Mattici, lege MATRICI.

Mattyă, æ, quid sit, ostendit Cælius lib. 9. cap. 12, his verbis: Mazam (*inquit*) putant ex farina, oleo & aqua confici solitam: Sudas etiam ex lacte tunde mox paulò nata & mattyen est: dictaque eo nomine pretiosa omnia edulia, ut scribit Athenæus. Martial. lib. 10: Dives & ex omni posita est in lance mattea Cœna tibi, sed te mattya sola juvat. Suetonius in Caligula: Et multis venenatas mattyas misit.

Mătŭla, æ, f. p. Vas est in quod vesicam lævamus. quod & Matella & Scaphium dicitur: quanquam Scaphium proprie mulierum esse volunt [*ἐφέτρα, ἐφεδρών, σκαφίον.* Gall. *Pot à pisser, urinal.* Ital. *Orinale, boccale da orinare.* Germ. Ein Brunſtkandt. Hiſp. *Orinal.* Polon. *Vrmal'.* Vng. *Matule hugyo eteny.* Ang. *A pysse-pot.*] Plaut. in Mostel. Iam hercle ego vos pro matula habebo, nisi matulam datis. ¶ Pro meticuloso, vanoque accipere videtur. Idem Plautus in Perse: Tacen', an' non taces? nunquã ego te tam esse matulam credidi. Quid metuis?

Mātellă, a matula, Vas in quod urinam reddimus [*ἐφετρὶς, ἀμὶς, ἀσσάριον, ἀγγεῖον.* Gal. *Pot à pisser.* Ital. *Orinale* German. Ein Brunſtkandt Hiſpan. *Orinal.* Polon. *Vrmalik.* Vngar. *Matrikuska, hugyo edeny-tske* Ang. *A pyssepot.*] Martialis lib. 10. Dispereant, si tu Pyla tu pauxillo matellam Dignus es. Græci σκαφίον vocant. ¶ Sunt tamen qui ita matellam distinguunt à scaphio, ut illa virorum sit, hoc mulierum, tàm ad ventris onus, quàm ad urinam excipiendam accommodatum. Matellam verò quòd angustiore esset ore, urinę tantùm excipiendę fusse utilem. ¶ Est item Matella, aquarium vas, teste Nonio. Plaut. Amphitrione: Næ tu postulas, matellam unam tibi aquæ infundi in caput. Varro Endymionibus, ut à Nonio citatur, Divitum aphocaschias ad communem revocat matellam.

Mătellĭo, Vasis aquarii genus, teste Varrone libro 4. de Lingua Latina, ita dictum à Matula, à cujus figura tamen nonnihil recedit. Varro de Vita past. Postularet truellum, matellionem, pelvim: Cicero in Paradoxis: Quid enim censes, si L. Mummius aliquem istorum videret matellionem Corinthium cupidissimè tractantem, &c. ¶ Matellio item Pompejo Festo vas est, in quod urina redditur: quod & Matella appellatur.

Mātūrŭs, a, um, pen. prod. Coctus, temperatus, & propriè de fructibus dicit. [בשל *boschél* מבשל *mubschál. πέπων, ὡραῖος.* Gall. *Meur, auancé, hâsté.* Ital *Maturo.* German. Zeitig. Hiſpan. *Cosa madura ò ligera.* Polon. *Zdrzał'y.* Vngar. *Erö* Ang. *Ripe, hasted.*] Cicero in Caton. Et quasi poma ex arboribus, si cruda sunt, vi velluntur: si matura, & cocta, decidunt. ¶ Per translationem ponitur quandoque pro sene: ut, Maturus ævi homo: id est, senex, & perfectam ætatem habens. Virgil. 5. Aeneid. ævi maturus Acestes. ¶ Matura ætas, Senilis: quasi omninò perfecta, & tempus debitum assecuta. *ὡραία ἡλικία, ὥρα τῆς ἡλικίας.* ¶ Ponitur interdum pro celeri, & festino, sive repentino: ut matura senectus. Celsus: Ignavia corpus hebetat, labor firmat: illa maturã senecturem, hic longã adolescentiam reddit. Cic. 7. Verr. Vt etiam illa vox, & illa imploratio, Civis Romanus sum, quæ sæpè multis in ultimis terris opem inter barbaros, & salutem tulit, ea mortem illius acerbiorem, & supplicium maturius ferret. ¶ Maturum malum, Plautus in Pseud. Mittam hodie huic suo Die natali malam rem magnam & maturam. ¶ Maturum facere, Est citò expedire. Gellius libro 3. cap. 6. ¶ Maturum censeo, si rem servare vis, facier dum. ¶ Quandoque pro gravi ac constanti. Cicero pro Cecinna: Si quis quod spopondit, quamvis verbo se uno obligavit: id non facit maturo judicio, sine ulla religione judicis condemnatur. ¶ Virgo matura viro Gell. lib. 12. cap. 7: Virginem habens jam maturam viro. Horat. 3. Carm. Ode 6: Motus doceri gaudet Ionicos matura virgo. ¶ Virginitas matura toris, apud Stat. 1. Achil. ¶ Ejus composita sunt duo, Immaturus, Præmaturus, de quibus alibi.

Mātūrĭssĭmŭs, superlativum. Colum. lib. 4. cap. 29: Fœcundos, & quàm maturissimos surculos viti detraxerit. Idem libro 11. cap. 3: Horum autem ruborum semina quàm maturissima eligi oportet.

Mātūrrĭmŭs, aliud superlativum. Tacitus lib. 12: Robur ætatis quam maturrimum precari.

Mātūrĭtās, atis, f. t. Propriè est perfecta coctio succi in fructibus. [*πέπανσις* Gall. *Meureté, maturité.* Ital. *Maturità.* German. Zeitigung. Belg. Getydicheit. Hiſpan. *Madurezа, ò prestezа.* Pol. *Zdrzałość.* Vng. *Erség.* Ang. *Ripenesse.*] Cicero de Orat. Non potest in eo esse succus diuturnus, quod nimis celeriter est maturitatem assecutum. Idem de Natura deorum: Commutationes temporum quadripartitæ, ad maturitatem frugũ aptę. Colum. Nos quoque medicatam fabam sic comperimus, quũ ad maturitatem producta sit, minus à curculione infestari. ¶ Transfertur & ad alia: ut Maturitas orationis, Maturitas sceleris, Maturitas ætatis. Cicero Sulp. libro 4. Epistol. Tamen hoc studium quotidie ingravescit, maturitate credo ætatis, ad prudentiam. Idem de senectute: Sic senectutis maturitas naturale quiddam habet, quod suo tempore percipi debeat. ¶ Maturitas virtutis. Cicero pro Cælio: Quæ studia in his jam ætatibus nostris contractoria esse debent: in adolescentia, tanquam in herbis significant, quæ virtutis maturitas, & quantæ fruges industriæ sint futuræ. ¶ Accipitur item Maturitas pro tempore maturo, sive opportunitate. Cicero ad Attic. lib. 1: Inducendi senatusconsultum maturitas nondum est. Idem ad Quintum Fratrem lib. 3: Sed ejus rei maturitas nè dum venit, & tamen nunc appropinquat.

Mātūrē, adverb. Tempestivè, in tempore, opportunè. [*ἀγαίως.* Gall. *Meurement, de bonne heure, à temps, soudainement.* Ital. *A tempo, prestо.* German. Zeitlich/ bey zeiten. Belg. Getydelyck. Hiſpan. *Maduramente ò prestо.* Polon. Wczesnie. Vng. *Erestendeben* Ang. *In season, in dew tyme.*] Salustius in Catil. Prius quàm incipias, consulito: & ubi consulueris, maturè opus est facto. ¶ Aliquãdo significat citò, ante tempus. Plautus in Curcul. Qui homo maturè quæsivit pecuniam, nisi eam maturè parcit, maturè efflat. ¶ Comparativum Maturius. Cic. 4. Acad. Quo quidem & maturius venimus.

Mātūrrĭssĭmē, vel Maturrimè, superlativum. Cicero 3. de Orat. Quippe qui omnium maturrimè ad publicas causas accesserim. Idem pro Cecinna: Nam ut quæque res est turpissima, sic maximè, & maturissimè judicanda est. ¶ Pro eodem etiam legimus Maturaté. Livius 2. bell. Maced. Iussis cæteris, quantum maximè possent, maturatè sequi. Plaut. Mil. Iube maturatè illam exire huc. Idem Pseud. -at maturatè propera: vides jam diei multum esse.

Mātūro, ras, act. p. Maturũ facio, perficio. [בשל *baschál* מבשיל *mebschíl. πεπαίνω.* Gall. *Meurir, hâter, auancer.* Ital. *Maturare* Germ. Zeitig machen. Belg. Ryp maken Hiſp. *Maturar.* Pol. *Zdrzewać, spiesznie.* Vng. *Megerlelöm.* Ang. *To make ripe to hâst.*] Cicero in Catil. Primò est peracerba gustu, deinde matura dulcescit. ¶ Interdum maturare, est, accelerare, ita ut ostendatur ea lustrię celeritas, & dili gentiæ tarditas: ex quibus duobus cõsarius fit maturitas, ut neq; aliquid citiùs, neque serò fiat. Hoc temperamentum Aegyptius Græcè ita exprimere jubebat σπεῦδε βραδέως, quæ significant, Accelera tardè. Vnde Virg. lib. 1. Georg. aptè contraria, separavit Maturare, & Properare, quũ ait Frigidus agricolam tum quando detinet imber, Multa forent, quæ mox cœlo properanda sereno Maturare datur. ¶ Hinc maturescit, quod tempestive fit. Idem Aen. lib. 1. Maturate fugam, quod est, quam cum maturitate: id est, in tempore & cum commodo valete, o discedite. Salustius videtur simpliciter posuisse pro properare: quum ait: Antonius Catilinam cum exercitu persequi maturet. Sic Liv. lib. 10: Inde comitiorum causa Romam profecturus maturavit. His exemplis manifestum est, Maturare absolutè dici posse, & Maturare rem aliquam. ¶ Maturare cœpta, Est maturè absolvere. Liv. 4. bell. Pun. Domum ad cœpta maturanda, redire jubet. ¶ Maturare alicui mortem: hoc est, accelerare, ut apud Ciceronem pro Cluent. Hunc mortem maturabat inimicus. ¶ Maturare iram, Est mitigare & lenire. ¶ Maturor, ejusdem significationis cum matureſco *πεπαίνομαι* Plin. li. 15. cap. 18: Contrà novissima sub hyeme maturatur chelidonia.

Mātūrātŭs, participium, Maturus factus, coctus. [בשל *boschél* מבשל *mubschál. πεπανθείς, ὠπέπωκα.* Gall. *Auancé, hâtement, meur.* Ital. *Affretato, maturato.* Germ. Zeitig worden. Hiſpan. *Madurado, maduro, prestо* Pol. *Dojrzały, dojrzały* Vng. *Meg erö meg jwt.* Ang. *Made ripe, hasted.*] Cicero in Catilinam: Deinde maturata dulcescit. ¶ Maturatũ negotium dicitur acceleratum aut maturè perfectum. Et apud Plin. Maturata concoctio: id est, perfecta. ¶ Maturato opus est: hoc est, Opus est celeritate & maturitate.

turitate. Liv. 4. bell. Pun. Sed quod volebant, non quam maturato opus erat, gnaviter expediebant. Item 1. ab Vrb. Vt cum singulis fidelibus amicis veniant: ita facto, maturatoq; opus esse, rem atrocem incidisse, &c.

Mātūrātē: id est, Festinanter, De hoc diximus in adverbio Maturè.

Mātūrēsco, à Maturo, Maturum fieri. [בשׁל *baschál.* πεπαίνομαι. Gall. *Se meurir, deuenir meur.* Ital. *Maturarsi.* Germ. Zeitig werden/reiff werden. Belg. Getydich oft ryp werden. Hisp. *Madurarse.* Pol. *Zdrzeie.* Vng. *Megerôm.* Ang. *To waxe ripe.*] Plin. lib. 11: Quum mella cœperint maturescere, abigunt fucos. Col. lib. 4 Nam & quæ maturescere incipient, tempestivè legūtur: & quæ nondū maturitatem ceperunt uvæ, sine dispendio differuntur. ¶ Maturescere dicitur homo, quum nondum gravis est, sed jam incipit grandior esse. ¶ Et apostema maturescere dicitur, quum non discutitur, sed perducitur ad Maturitatem, ut vel fiangi per se, vel ferramento aperiri possit.

Mātūrēscēns, participium. [בשׁל *boschél* חם *chomál.* ὁ πεπαιόμενος, ὁπωπεπαιόμενος. Gall. *Se meurissant deuenant meur* Ital. *Che si fa maturo.* Ger. Zeitigend. Hisp. *Que se haze maduro.* Pol. *Zdrzewaci.* Vng. *Megerô.* Ang. *Waxing ripe.*] Plin. lib. 20. cap. 3: Malus Assyria omnibus horis pomifera est: aliis cadētibus, aliis maturescentibus, aliis subnascentibus.

Mātūtă, tæ, pen. prod. f. p. A nostris *Aurora*, à Græcis λάμπη: hoc est, alba Dea: [שחר *schâchar.* Gall. *L'aube du iour.* Ital. *Aurora.* Ger. Die morgenrôte. Belg. Den Morgenstonde Hisp. *Alua, madrugada.* Pol. *Zorza* Vng. *Haynal.* Ang *The break of the day.*] Ita dicta, eò quòd matutino tempori præsit: ut ait Cicer. lib. 1 Tusc. sic inquiens: Quid Ino Cadmi filia? nônne *Leucothea* nominata à Græcis, *Matuta* habetur à nostris? Hæc fuit filia Cadmi nomine Ino, Athamantis uxor, quæ mariti insaniam fugiens in mare sese præcipitavit unà cum Melicerta filio: quorum corpora quum nusquam inventrentur, pro diis marinis habiti sunt: & Ino quidem à Græcis λάμπη, à nostris *Matuta* dicta est: Melicerta autem à Græcis *Palæmon*, à Latinis *Portunus* est appellatus.

Mātūtīnŭs, na, num, & Matutinum tempus: [ἐωθινός. Gall. *De matin, matinal.* Ital. *De la matina, matutino.* Ger Die zeit des morgens vnd herbrechenden tags. Hisp. *De la madrugada.* Polon. *Poranni czas.* Vng Hajnal, eggel. Belg. *Vroegel. Ang. Earlie, soone in the morning.*] quum scilicet Matutus: hoc est, Aurora incipit apparere. Cic. ad Att. lib. 1: Itaq; quum bene completa domus est, tempore matutino, quum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus, quocum aut jocari liberè aut suspirare familiariter possimus, Quare te expectamus, &c. ¶ Matutinis omnibus, pro quolibet mane, dixit Plin. lib. 10. cap. 43: Corvus omnibus matutinis evolans in Rostra. ¶ Matutino, pro mané Idē Plin. dixit lib. 9 cap. 10, & subauditur Tempore. Ferunt, *inquit*, & pastum egressas noctu, avideque saturatas lassari, atq; matutino summa in aqua obdormiscere. ¶ Matutinus homo. Virgil. 8. Aeneid. Nec minus Aeneas se matutinus agebat. Vbi Servius: Rem temporis ad personam transtulit.

Mātūtīnum, matutini, pen prod. Mané. τὸ πρωϊνόν. Quint. lib. 12. cap. 18: Pridie ad se venire, litigatorem, aut eodem matutino jubent.

Māvŏlo, mavis, Idem quod Malo: quod frequens est in Plauti Comœdiis.

Māxīllă, læ, f. p. Non est diminutivum à Mala (ut putavit Priscianus, sed Mala à Maxilla fit per detractionem mediæ syllabæ, sicut docet Cicero in Oratione ad Brutum. Vide supra in dictione MALA. [לחי *lechi.* σιαγών, γνάθος. Gall. *La mascheoire.* Ital. *Mascella.* Ger Ein kinbacke/so sey der vnder oder der ober Belg. Een wange/backe. Hispan. *La quixada ò maxilla dela cara.* Polon. *Czeluści.* Vngar. *Al, al tsont, al kapcza.* Angl. *The iauhone or cheekebone.*] ¶ Est autem Maxilla, in qua fixi sunt dentes: quanvis etiam de parte exteriore quandoque dicatur, quæ barbam emittit. Persius Satyr. 4: Tu quum maxillis balanarum gausape pectas, Inguinibus quare detonsus gurgulio extat? ¶ Hinc Maxillaris, & hocre, quod ad maxillam pertinet: ut dens maxillaris, γομφίος, qui etiam dicitur Molaris. Plin. lib. 11. cap. 37: Maxillares q; ita sanari dentes præcipuè putant.

Māxĭmātēs, Dicuntur primarii civitatis, qui & Summates, & Primates, & Optimates vocantur. ἄρχοντες, μεγιστᾶνες.

Māxĭmŭs, Maximoperè, Vide MAGNVS.

Māzā, μάζα. [Polon. *Posnik.*] Panis genus est constans farina, oleo & aqua, aut etiam ex lacte, teste Suida. Vide Cælium Rhodig. lib 9. cap. 12

Mazără, æ, f. p. [Ger. Ein artt gattung eines pfeils oder spiesslins.] Genus teli quo antiqui in bello utebantur. Cæs. 1 bell. Gall. Et nonnulli inter carros, rotasq;, mazaras, ac tragulas subjiciebant, nostrosq; vulnerabant.

Mazŏnŏmum, pen. cor. [μαζονόμον μαζονομεῖον. German. Ein grosse Platten. Angl. *A charger or great platter wherin meate is carued.*] Græca dictio, qua lanx grandior significatur ad ferēda opsonia in mensam. Horat. 2 Sermon. Satyr. ult. Mazonomo pueri magno discerpta ferentes Membra gravis. Varr. lib. 3. de Re rust. cap. 4: Vt in eodem tecto ornithonis inclusum triclinii haberet, ubi delicatè cœnitaret, & alios videret turdos in mazonomo positos coctos, alios volitare circa fenestras captos.

M ante E.

M. E. M. In notis antiquorū, Municeps ejus municipii. MENS. menses. MER. S. Mercurii sacrum. MENSIAN. mēsis Ianuarii. MES. FEBR &c. M. F. Marci filius, vel mala fide, vel male fidei. M F A. Marcus Fabius. M A. F. manifestum fecit. M A N. L. manifestus locus. MA. OPP. manifestum oppidum. M. TER. manifestum territorium. M H. malus homo. M. H. E. mihi hæres erit.

Mē, pro Mihi, inquit Festus, dicebant antiqui. Ennius libro 2: Si quid me fuerit humanitus, ut teneatis, &c.

Mĕāptē, Compositum ex ablativo Mea, & particula Pte, extra compositionē nihil significante: ut Meapte causa, ἰμοθελέντως: id est, mea propria. Terent. in Heavt. Ita me dii ament, ut ego nunc nō tàm meapte causa Lętor, quàm illius: quam ego scio esse honore quovis dignam.

Meatus, tus, vide in dictione MEO, meas.

Mecaphroditon, μηκωφρόδιτον, Species est papaveris, spumeū habens semen: unde etiam à Dioscoride, μήκων ἀφρώδης: hoc est, spumeum papaver appellatur.

Mĕcastŏr, νὴ τὸν κάστορα, Iurandi adverbium. Mecastor, ait Festus & Mehercules jusjurandum erat, quasi diceretur: ita me Castor, ita me Hercules: ut subaudiatur Iuvet. Terent. in Hecyr. Salve mecastor Parmeno. Vbi Donatus: Olim salutantes addebant jusjurandum, ut hoc sedulò facere viderentur.

Mĕchănĭcŭs, m. f. Opifex, qui artē liberalem exercet. [חרש *charáschh.* δημιουργός, μηχανικός. Gall. *Mechanique, facteur de machines ou d'autres choses mechaniques.* Ital. *Ingegnero.* Germ. Ein Handwercker oder Handwercksman Hispan. *Official de qualquier arte.* Polon. Rzemieślnik. Vng. *Mester ember mwues ember.* Ang. *A handicraftes man, a man of occupation.*] ἀπὸ τῆς μηχανῆς. quod inventionem significat. Suetonius in Vesp. cap. 18: Mechanico quoque grandes columnas exigua impensa perducturum in capitolium pollicenti, præmium pro commento non mediocre obtulit.

Mĕchănĭcŭs, adjectivum: ut, Ars mechanica, βαναυσικὴ τέχνη, quæ manu exercetur: cujusmodi est ars fabrilis. Vnde artes dividuntur in liberales, & mechanicas: id est, ut Cicero vocat illiberales.

Mĕcōnĭum, μηκώνιον, Succus est papaveris, teste Dioscoride, adeò frigidus, ut epotus exitium afferat.

Mĕcōnītes, μηκωνίτης, Gemma est papaveris similitudinem exprimens: de qua Plin. lib. 37. cap. 10.

Mĕcōnĭs, μήκωνις Lactucæ genus: à copia lactis soporiferi: μήκωνα enim Græc. papaver dicunt. De hoc videas Dioscorid. lib. 2. cap. 17, & Hermolaum Barbarum in eundem lib. 4. cap 68. & Plin. lib. 8. cap. 19

Mĕcum, cum me per transpositionem præpositionis, Vnà, simul. [עם *himmi.* μετ' ἐμοῦ. Gall. *Auec moy.* Ital. *Meco, con meco.* Germ. Mit mir. Belg. Met my. Hisp. *Comigo.* Polon. *Zemna.* Vng. *Envelem.* Ang. *With me.*] Cicero in Orat. ad Brut. Ex eo Mecum & Tecum: non Cum me, & Cum te, ut esset simile illis Vobiscum, atque nobiscum. Interdum mecum, μετ' ἐμαυτοῦ, πρὸς ἐμαυτόν, significat intra me. Terent. in Hecyr. Haud propterea te rogo, ut hæc proferam, sed ut tacita mecum gaudeam. Sic Secum, Tecum, Nobiscum, & Vobiscum. ¶ Mecum pulchrè cum Simul jungitur. Plaut. in Bacch. Atque ut eum mecū ad te adducam simul. ¶ Similiter cū Vnà. Terent. in Hecyr. Vt colloqui mecum unà possit. ¶ Interdum hæc tria conjungimus, Mecum, Vnà, Simul. Terent. in Heavton. Clinia hæc fieri videbat? M. quidni? mecum unà simul. ¶ Mecum facere, significat mecum sentire: quod & Latinè dicitur, à me facere, barbarè, pro me facere. Cicero. pro Cecin. Rem & sententiam interdicti mecum facere fatebatur, verbo me excludi dicebat.

Mĕddix, Summi magistratus nomen erat apud Oscos. Ennius: Summus ibi capitur Meddix, occiditur alter.

Mĕdergā, pro me erga: id est, Erga me, dixerunt antiqui, interposito d. propter hiatū vocalium. Plaut. in Epid. quasi quid filius meus Deliquisset mederga.

Mĕdĕŏr, deris, d. f. Medicinam do, medicinam alicui facio, aut adhibeo. [רפא *raphâ* חבש *ghabâh.* ἰάομαι, ἰατρεύω. Gall. *Medeciner, remedier* Ital. *Medicare.* German. Heilen/mit artzney gesund machen Belg. Meesteren/genesen. Hispan. *Amelezinar.* Pol. *Vlie gam.* Vngar. *Oruosolok.* Angl. *To remede, to heale, to cure.*] A Medius fieri videtur, quòd ad medium temperamentum, quoad fieri queat, eger debeat reduci. ¶ Est autem Mederi, remedium afferre. Et construitur ferè cū dativo. Cic. pro Quintio: Ira fit, ut ego qui tela depellere, & vulneribus mederi debeam, &c. ¶ Quandoq; cū accusat. Terent. in Phorm Quas, quū res id-

versæ sint, minus mederi possit. ¶ Invenitur etiam Medetur impersonale. Plin. lib. 27: Ex eo medetur oris ulceribus perunctis hoc succo foliis pusillis. ¶ Dicimus etiam Mederi contra morbum. Plin. lib. 9. cap. 13: Contra serpentium ictus medentur.

Mĕdĕndo, gerundium, quod etiam in passiva significatione invenitur, ut annotavit Servius in illud Virgilii 12. Aen. -exuperat magis, ægrescitq; medendo: id est, dum ei medetur. Hujus verbi compositum est, Immedeor, quod est intùs medeor. Colum. lib. 6: Si oportebit palorum capita, & imas partes misto fimo cum cinere oblinire, & ita totos eos immederi.

Mĕdēlă, æ, f. p. Idem quod medicina, sive morbi remedium. [רטואה *rephuáh* רטאורת *ripheúth* ארטא *marpé* הרה *ghebáh* ארוכה *aruchâh*. ἰατρεία, ἄκεσις, ἀκεσμός. Gall. *Medecine*. Ital. *Medicina*. Germ. Ein artzney. Hisp. *Medicina*. Polon. *Liekarstwo*. Vng. *Oruosság*. Ang. *A remedie to cure*.]

Medĭcă æ, f. p. [μηδική. Gall. *Herbe appellee grand Treffle ou foin de Bourgogne*. Ital. *Medica trefoglie*. German. Burgundisch oder Medisch heuw. Hisp. *Trebol* Pol. *Wileği groch*.] Herba est trium solorum temper virens, in equorum pabulis laudatissima: quæ semel sata decem annos durat, singulisque annis quater aut interdum sexies demessa, sua semper sponte succrescit: ita dicta quòd in Media abundet. Servius scribit Medicam à Medis in Græciam fuisse translatam, quo tempore Romani eam invaserunt. Colum. lib. 7: Ad maciem nulla res tantum, quantum Medica, potest. Vide Catonem de Re rust. cap. 41. & Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 42. & Colum lib. 7. ¶ Hieronymus Tragus fœnogræcum sylvestre vocat. Idem lotum sylvestrem sive Lybicum esse suspicatur. Rustici quidē apud nos in Polonia, folia trifolii majoris sui ad vomitum provocandum edunt, adversus crapulam præsertim: nimia enim sui dulcedine & nescio qua incredibili qualitate nauseam ciet.

Mĕdĭastĭnŭs. Vide MEDIVS.

Mĕdĭco, as, & Medicor, aris, Medeor. [הרה *ghabáh* רטא *raphá* ἰατρεύω. Gall. *Medeciner, remedier*. Ital. *Medicare*. German. Hetten/ artzney. Belg. Genesen/ meesteren. Hispan. *Amelexinar, ò curar dolencia*. Pol. *Lieczyc goie*. Vng. *Oruosolok, giogyrok*. Ang. *To heale, to cure*.] Virgil. libro 1. Georgic. Semina vidi equidem multos medicare ferentes. Ovid. 1. Amor. Eleg. 14: Dicebam, desiste tuos medicare capillos, Tingere quàm possis, jam tibi nulla coma est. Ejus passivo usus est Plinius libro 16. cap. 27: Ficus sola ex omnium arborum fœtu maturitatis causa medicatur. Sed hoc rariùs. Frequentiùs enim utimur verbo deponente Medicor: quod modò cum dativo jungitur. Virgil. 2. Georg. -senibus medicantur anhelis. Terent. in Andr. Ejus labore, atque ejus dolore Gnato ut medicarer tuo. Modò cum accusativo. Idem lib. 11. Aeneid. Sed non Dardaniæ medicari cuspidis ictum Evaluit.

Mĕdĭcātŭs, a, um, Quod medicamentis admistis est infectum: [ברטא *nirpá*. φαρμακεύθεις. Gall. *Medecine, mixtionné de quelque drogue ou liqueur*. Ital. *Medicato, mescolato di qualche liquore medicinale*. Germ. Mit artzneyen vermischet/ mit etwas vermengt. Hisp. *Amelexinado, mesclado con melezina*. Polon. *Zlekarstwo pomieszani*. Vngar. *Oruoslot*. Ang. *Healed, mixed with some drogge or receit*.] ut, Medicatæ fruges. Virgil. 6. Aeneid. Melle soporatam, & medicatis frugibus offam. ¶ Sic medicata pocula, Medicatæ ficus, Medicatus sapor, Medicatus odor Martial. lib 9: Santonica medicata dedit mihi pocula virga. Plin. lib. 23. cap. 7. de ficis: Novissimæ salubriores, quàm primæ: medicatæ verò nunquam. Plinius Epistol. 17: Color cæruleo albidior, viridior & pressior, sulphuris odor, saporq; medicatus, vis, qua fracta solidantur. Medicata suffitione vina, Colum. lib. 1. cap. 6. Tela medicata veneno, Silius libro 7. ¶ Medicatus pro venenatus, & toxico infectus. Suetonius in Claudio: Et veneno quidem occisum convenit. Alii domestico convivio per ipsam Agrippinam, quæ boletum medicatum avidissimo ciborum talium obtulerat.

Mĕdĭcāmĕn, verbale, n. t. [רטואה *rephuáh* רטאורת *ripheúth* ארטא *marpé* הרה *ghebáh* ארוכה *aruchâh*. ἰατρεία, ἄκεσμος. Gal. *Medicament, medecine, remede*. Ital. *Medicamento, remedio*. Ger. Artzneyung/ heilung Hispan. *Melexina, medicina*. Polon. *Lecrzenie*. Vngar. *Oruoslas*. Ang. *Healing, curing*.] Colum. lib. 2. cap. 10: Potest tamen etiam citra istam medicationem cineri mista commodè servari.

Mĕdĭcus, ci, m. ſ Qui artem medendi novit. [רטא *rophé* ἰατρός. Gall *Medecin*. Ital *Medico*. Germ. Ein Artzet. Belg. Een medeyan meester. Hispan. *Medico, curador de dolencias*. Pol. *Liakarz*. Vng. *Oruos*. Ang. *A phisicion*.] Hujus duo sunt scopi, ut scilicet præter naturam affectos, quoad ejus fieri potest, ad naturalem statum sciat reducere: aut si id fieri non queat, ut saltem dignoscat qui sanabiles sint, & qui deplorati. ¶ Officium medici (ut inquit Asclepiades) est, ut tutò, ut celeriter, ut jucundè curet. Vocantur quoque medici, ἀποληπτοδῶν ποῆδες à Græcis. Plaut. in Rud Imò ędepol una litera plus sum, quàm medicus. C. tum tu medicus es? L. tetigisti acu. Cicero pro Cluentio: Iam hoc quoque probè iniquissimè comparatum est, quod in morbis corporis, ut quisque est difficillimus, ita medicus nobilissimus atq; optimus quæritur: in periculis capitis, ut quæque causa difficillima est, ita deterrimus, obscurissimusq; patronus adhibetur. ¶ Cura solers medicorum, Ovid. 1. de Pont. Eleg. 7. Celer, atq; fidelis medicus, Horat. 2. Serm. Sat. 3. Convocare medicos, Catullus.

Mĕdĭcŭs, a, um, Quod est medici. [ἰατρικός. Gal. *De medecin*. Ital. *Di medico*. German. Des Artzets. Hispan. *Cosa de medico*. Pol. *Liekarski*. Vngar. *Oruosto, oruosi*. Ang. *Of a phisicion*.] Virgil. libro 3. Georg. Dum medicas adhibere manus ad vulnera pastor Abnegat. Ars medica, Tib. 2. Eleg. 3. Ope medica juvare aliquem, Ovid. 2. Amorum. Plin. lib. 8. cap. 16: Vnde medicas manus hominis sciunt?

Mĕdĭcum mâlum, Vide MEDIA.

Mĕdĭcīnă, æ, f. p. Ars medendi. [רטואה *rephuáh* רטאורת *ripheúth* ארטא *marpé* הרה *ghebáh* ארוכה *aruchâh*. ἰατρική. Gall. *L'art de medecine*. Ital. & Hispan. *Medicina*. German. Die kunst des Artzets / oder ein Artzney. Polon. *Liekarstwo*. Vngar. *Oruosság*. Ang. *The art of medicine*.] Cicero 5. de Finibus: Quoniam ut medicina valetudinis, navigationis gubernatio, sic vivendi ars est prudētia. ¶ Modò pharmaca, & remedia, quib. quis curatur significat. Idem ad Atticum libro 16: Sed desperatis etiam Hippocrates vetat adhibere medicinam. Idem 2. de Orat. Sicut medico diligenti priusquam conetur ægro adhibere medicinam, non solùm morbi ejus, cui mederi voler, sed etiam consuetudo valentis, & natura corporis cognoscēda est. ¶ Somnus medicina curæ. Ovid. 1. de Ponto, Eleg 2: At puto quum requies, medicinaque publica curæ Somnus adest, solitis nox venit orba malis. ¶ Adhibere medicinam reip. Cicero pro Sest. Et cohortari ausus est accusator in hac causa vos judices, ut aliquando essetis severi, aliquando medicinam adhiberetis reipub. Non ea est medicina, quum sanæ parti corporis scalpellum adhibetur, atque integræ, carnificina est ista, & crudelitas. ¶ Afferre medicinam. Cicero in Catilina: Deinde singulis medicinam consilii, atque orationis meæ, si quam potero, afferam. ¶ Facere medicinam. Cicero Terentiæ: Ita fum levatus, ut mihi Deus aliquis medicinam fecisse videatur. Plautus Cistel. -confidam fore, Si medicus veniat, qui hoc morbo facere medicinam potest. ¶ Parare medicinam. Ovid. 1. de Remed. Principiis obsta, serò medicina paratur Quum mala per longas invaluēre moras. ¶ Medicinam, inquit Nonius, dicimus & venenum: tractum à Græcis, qui venenum φάρμακον, appellant. ¶ Medicinæ inventorem Chironem Centaurum perhibent: hic invēnit herbarum vires. Nonnulli Aesculapio hoc tribuūt. Apud Ovid. 1. Metamorph. Medicinæ inventionem sibi Apollo vendicat: Invētum (inquit) medicina meum est. Plurimum deinde medicinæ contulit Hippocrates: supremum autem fastigium Galenus imposuit. ¶ Medicinæ tria genera veteres fecēre: διαιτητικὸν, χειρουργικὸν, & φαρμακευτικὸν: quarū prima victus ratione: altera manu: tertia pharmacis medetur.

Mĕdĭcīnæ, arum, Medicorum tabernæ, vicus thurarius, tabernæ aromatariæ, ubi pharmacopolæ degunt & pharmaca venduntur. [ἰατρεῖον. Gall. *Boutiques de medecins ou apothicaires*. Ital. *Spetiarie, botteghe di medicine*. German. Ein Apotecke/ ein ort darinn man artzneyen feil hat Hispan. *Tiendas de especias, y medicinas*. Pol. *Aptek*. Vngar. *Patika*. Ang. *The phisicions shopes*.] Plautus in Amph. Nam omnes plateas perreptavi, gymnasia, myropolia: Apud emporium, in macello, in palæstra, atque in foro, in medicinis in tonstrinis, apud ædes omnes sacras.

Mĕdĭcīnālĭs, le, adjectivum, om. t. Quod ad medicinam pertinet [ἰατρικός. Gall *Medecinal*. Ital. *Medicinale*. German. Das zur artzney dienet Hispan. *Cosa pertenesciente a la medicina, medicinal*. Pol. *Liekarski*. Vng. *Oruossághoz valo*. Ang *Belonging to healing*.] ut Herba medicinalis, πόα ἰατρική. Curcurbita medicinalis, σίκυος ἰατρική, vasculum ore angusto, infernè latius, quo tanguis exugitur, cure prius scalpello incisa. Nomen accepit à cucurbita hortensi, quam similitudine refert. Plinius libro 32. cap. 10: Quippe eadem ratio earum, quæ cucurbitarum medicinalium, ad corpora levanda sanguine. Celsus: Vix ulla perpetua præcepta ars medicinalis recipit. ¶ Medicinalis verò digitus dictus est minimo proximus, ut inquit Macrobius, quē & Anularem veteres appellarunt, quòd in eo digito veteres anulum potissimùm gestabant. Cujus rei rationem hanc reddit idem Macrob. lib. ult. nervum scilicet quendam à corde ad hunc digitum proficisci: ideoque potissimùm anulo, veluti corona quadam circundari.

Mĕdĭcābĭlĭs, le, om. t. Cui adhiberi medicina potest, curabilis, sanabilis [ἰάσιμος, ἰατρευτός. Gall. *Qui' on peut guerir, medicinable*. Ital. *Atto à essere medicato*. German. Das zu artzuen und zu heilen ist Hispan. *Cosa que se puede amelezinar*. Polon. *Latwi dolieczenia*. Vngar. *Oruoslhato*. Ang. *That mabe healed or cured*.] Ovid. 1. Metamorph. Hei mihi quod nullis amor est medicabilis herbis

bilis herbis. Idem Epist. 5: -nulla medicabilis arte Læsa pudicitia est. Sunt tamen qui legant reparabilis. ¶ Quandoque ponitur pro medicinali. Colum. lib. 7. cap. 10: Quippe ligni succus medicabilis, epotus intestini tumorem compescit.

Mĕdĭbĭlĕ, Medicabile. ἰάσιμῶς. Festus: Medibile, medicalile.

Mĕdĭcāmĕn, inis, n.t. Idem quod Medicina. [רטואה *rephuáh* רטאות *ripheúth* מרטא *marpé* הלה *ghehâh* ארוכה *aruchâh*. ἄκεσμα, φάρμακον. Gal. *Medecine, remede, medicament.* Ital. *Medicamento.* Ger. Artzney. Hisp. *Melezina.* Pol. *Lekarstwo.* Vng. *Orwossag.* Angl. *Medicine, emedie to cure.*] Plinius libro 7. cap. 16: Fœcunditatis in fœminis prærogativam accepimus, inunctis medicamine oculis, salivam infici. Ovid. 2. de Arte: Ergo age, & iratæ medicamina fortia præbe, Illa ferè requiem sola doloris habent. Cicero in Pison. Et quum isto ore fœtido teterrimam nobis popinam inhalasses, meministi excusatione te uti valetudinis: quòd diceres, vinolentis te quibusdam medicaminibus solere curari. ¶ Accipitur & Medicamen pro colore, quo lanę medicantur: hoc est, inficiuntur, seu tinguntur: unde & pro succo purpuræ posuit Plin. lib. 9. cap. 38.

Mĕdĭcāmĕntum, ti, n. s. Medicina: quo videlicet homines, ac cętera animalia curantur. [רטואה *rephuáh* רטאות *ripheúth* מרטא *marpé* הלה *ghehâh* ארוכה *aruchâh* ἄκεσμα, φάρμακον. Gall. *Medicament, remede.* Ital. *Medicina.* German. Ein Artzney. Hispan. *Melezina.* Polon. *Lekarstwo.* Vngar. *Orwossag.* Ang. *Medicine, a remedie to cure.*] Cicero 3. Offic. Si quis medicamentum cuipiam dederit ad aquam intercutem, pepigeritque, ne illo medicamento unquam postea uteretur, *&c.* Idem 2. de Natura deorum: Medicamentorum salutarium plenissimæ terræ. ¶ Sumitur quandoque Medicamentum pro veneno, sicut venenum pro medicamento: quoniam Græci utrunque φάρμακον vocant. Cajus Iureconsultus de verb. sign. Qui venenum dicit, adjicere debet bonum vel malum: nam & medicamenta, venena sunt: quia eo nomine omne continetur quod adhibitum, naturam ejus cui adhibitum est, mutat. Quum id quod nos *Venenum* appellamus, Græci *Pharmacum* dicunt; apud illos quoque tàm medicamenta quàm quæ nocent, hoc nomine continentur. Vnde adjectione alterius nominis distinctio fit. ¶ Medicamenta amatoria, dicuntur philtra, aut alia quævis venena, quæ ad amorem conciliandum dantur. Medicamenta soporifera, quibus somnus accersitur. ¶ Medicamentum autem à remedio quomodo differat, vide infrà in voce REMEDIVM.

Mĕdĭcāmĕntārĭŭs, ri, m. s. substantivum, Qui medicamenta conficit. [רפה *rophé* φαρμακοπώλης. Gall. *Medecin, qui appreste les medecines.* Ital. *Che fa medicine.* German. Der artzneyen macht ein Apotecker. Hispan. *Medico ò que adoba melezinas.* Polon. *Aptekarz, Lekarz.* Vng. *Patikaos orwossag tsinalo.* Ang. *That maketh or prepareth medicine.*] Plinius libro 19. cap. 6: Sectivi duo genera: hoc herbaceum, folio incisuris ejus evidentibus, quo utuntur medicamentarii. ¶ Medicamentaria, Ars conficiendi medicamenta. φαρμακοποιία. Plinius libro 7. cap. 56: Medicinam contendunt Aegyptii apud ipsos repertam: alii ab Arabo Babylonis, & Apollinis filio: herbariam & medicamentariam à Chirone.

Mĕdĭcāmĕntōsŭs, m. s. Quod remedium adfert, & medicamenti vice est. [ἰατρικός. Gall. *Medicinal, portant medecine.* Ital. *Medicinale, che porta medicina.* German. Heilsam / Krefftig zur artzney. Hispan. *Cosa medecinal.* Polon. *Do uleczenia dobri.* Vngar. *Orwossagos.* Ang. *That bringeth remedie.*] Cato capite 15: Et primùm scito, de omnibus brassicis nulla est illiusmodi medicamentosior.

Mĕdĭĕtās, Vide MEDIVS.

Mĕdĭmnŭs, [μέδιμνος. German. Bey anderthalben mût / oder vngefehrlich ein Straßburger viertheil. Ang. *A measure containing six bushelles.*] Genus mensuræ, teste Budæo, quæ senos capit modios: Galli sua lingua *Minam* vocant. Cicero 5. Verr. Sed tritici septem millia medimnum ex Nymphonis arationibus edicta pœna, *&c.* Dicimus & Medimnum neutr. gener. Idem ibidem: In jugere Leontini agri medimnum ferè tritici seritur.

Mĕdĭŏcrĭs, Mediocritas, Mediocriter, Medioximus, Vide MEDIVS.

Mĕdĭŏn, μηδίον, Herba est Mediæ peculiaris (unde & nomen accepit) in locis umbrosis, petrosisque nascens. Romani *Trifolium odoratum* vocant. Vide Dioscor. lib. 4. cap. 20.

Mĕdĭoxŭmī Dii, vide Mediocris in MEDIVS.

Mĕdĭpontŭs, Instrumentum funarium, quod apud Catonem capit. 3. numeratur inter ea quæ necessaria sunt ad conficiendum oleum. Medipontus in instrumento funario erat, quem Medi Xerxis pontem vocabant. γέφυραν. Herodotus appellat: ad cujus imitationem hic factus videri possit. Funium enim ponte Xerxes Hellespontum junxerat: cujus tamen qui usus in torculari esset, non facilè est dicere. Fortè ad traducendum usui erat. Verisimile etiam est vehementissimos funes fuisse, quibus ad premendum vehementiùs oleum uterentur. Ex Turnebo.

Mĕdĭtŏr, aris, penultima correpta, d. p. Quasi medio animo verso, cogito, & mente perpendo, considero, expendo, commentor. [הגה *haghâh* חשב *chashâb*. μελετᾶν, σφρονίζω, φιλοσοφεῖν. Gall. *Mediter, penser diligemment & attentivement.* Ital. *Pensare, curare.* German. Betrachten / Bedencken / Nachsinnen. Hispan. *Mucho pensar.* Polon. *Rozmisliam, rozważam.* Vngar. *Gondolkodom.* Angl. *To muse or studye on a thing, to recorde in ones mynde.*] Plautus in Amph. Ea nunc meditabor, quomodo illi dicam, quum illò advenero. Terentius in Andria: Venit meditatus, alicunde ex solo loco. ἐκπεμφθῶν. Plin. in Paneg. Igitur quod temperamentum omnes in illo subito pietatis calore servamus, hoc singuli quoque meditati teneamus, *&c.* Meditati, *inquit*: id est, præparata oratione. ¶ Interdum exercere. Virgil. 6. Aeglog. Agrestem tenui meditabor arundine musam. Plaut. in Sticho: Simulque ad cursuram meditabor Me ad ludos Olympiæ. ¶ Inde Meditationes, μελέται, σκέμματα, in Romana militia dicebantur exercitationes, & imaginarii quidam conflictus, qui citra sanguinem fiebant. Nam ars militaris, teste Vegetio, ut cæteræ omnes artes, meditatione perficitur. ¶ Meditari alicui insidias, vel dolum, Idem est quod tendere insidias, vel dolum. Virgil. 5. Aeglog. Nec lupus insidias pecori, nec retia cervis Vlla dolum meditantur. ¶ Servius putat Meditor dictum esse, quasi melitor. à verbo μελετᾶν, per immutationem l. in literam d. Interdum enim hæ duæ literæ sibi mutuò cedunt: ut Sella pro Sedda. Hinc meditari apud Virgilium pro canere. 1. Aeglog. Sylvestrem tenui musam meditaris avena. ¶ Reperitur etiam hoc verbum in passiva significatione. Terentius in Phormion. Meditata sunt mihi omnia mea incommoda. προφρονημένα. Cicero 1. Offic. Leviora enim sunt ea quæ repentino aliquo motu accidunt, quàm ea quæ meditata & præparata inferuntur. Diomedes Grammaticus lib. 1: Medito, *inquit*, & meditor differunt. Nam ut putat Plinius (nempe in arte Grammatica, de qua se scripsisse testatur in historiæ præfatione) Meditare est secum cogitare, Meditari voce dicere.

Mĕdĭtātē, Cogitatè. [ἐκπεμφθέντως. Gall. *Pour y avoir pensé de long temps.* Ital. *Pensata mente per longo tempo.* German. Mit betrachtung / mit erwegung. Hispan. *Con mucho pensamiento.* Polon. *Zrozmiel'em.* Vngar. *Gondol kodua.* Angl. *Pensingly, with meditation and studye.*] Plautus in Bacch. Næ tu illorum mores, perquàm meditate tenes, quasi dicat, probè calles illorum mores, illosque ad unguem nosti ex longa meditatione, usu, & experientia.

Mĕdĭtātĭo, onis, f. t. Commentatio, exercitatio: [הגיון *highgháyon* μελέτη. Gall. *Grand penement.* Ital. *Gran pensiero.* German. Ein Betrachtung / übung. Hispan. *Grande pensamiento.* Polon. *Rozmisl'.* Vngar. *Gondolkodas.* Ang. *Great pansing an musing sadlie.*] Cicero 2. de Orat. Quos locos multa commentatione, ac meditatione paratos, atq; expeditos habere debetis. Idem 2. de Divin. Multi naturæ vitium meditatione, atque exercitatione sustulerunt: ut Demosthenes. Idem 3. Tuscul. Stulta est meditatio futuri mali.

Mĕdĭtāmĕn, nis, n. t. Meditatio. [Vngar. *Gondolkodas, gondolat.*] Catullus in Carmine nupt. Ali: Atpice innuptæ ne cum ut meditamina quærant.

Mĕdĭtāmēntum, ti, Meditatio. Tacit. lib. 20: Et cæteris belli meditamentis militem firmabant. Idem lib. 15: Nomina summæ curæ, & meditamenta.

Mĕdĭtābundŭs, Cogitabundus. [σκυθρωπὸς καὶ σφρονιστικός. Gall. *Pensif.* Ital. *Pensoso.* German. Voll betrachtens vnnd nachsinnens. Hispan. *El que mucho piensa.* Polon. *Rozmyslnaiaci.* Vngar. *Gondolkodo.* Ang. *Pansive.*] Et adverbium Mirabundè, cogitabunde. φροντιστικῶς.

Mĕdĭtātīvum, Dictio fi[c]ta Grammaticis, qui meditativum verbum appellant, quod sensum quendam meditandi videatur habere, cujusmodi sunt Esurio, Micturio, & similia: quæ Valla desiderativa vocat, quod desiderium significent actus per verbum primitivum significatos.

Mĕdĭŭs, dia, dium, Quod mensuratum æqualiter distat ab extremis: [μέσος. Gall. *Qui est au milieu, moyen.* Ital. *Mezzo.* German. Das mittelst / das in mitten ist. Belg. Midden. Hispan. *Cosa media entre dos cabos.* Polon. *Srzędni.* Vngar. Közepső. Angl. *That is in the middest.*] quanvis etiam Medium dicatur, quicquid inter duo extrema est, etiamsi non æqualiter distet ab utroque. Virgilius 7. Aeneid. Interea medium Aeneas jam classe tenebat Certus iter. ¶ Quandoque idem valet quod in commune, sive in communem usum. Virgilius 1. Georg. Nec signare quidē aut partiri limite campum Fas erat: in medium quærebant. Idem 11. Aeneid. Consulite in medium, & rebus succurrite fessis. Cicer. 1. Offic. Et omnes utilitates in medium afferre mutatione officiorum. ¶ Aliquādo id verum est e duobus temperatum quiddam & admistum, quæ inter se contra-

ria sunt. Livius libro 1. ab Vrbe: Medium erat Anco ingenium: hoc est, proclive tàm ad pacis, quàm ad belli artes: ita religione Numam avum suum exprimens, ut militarem disciplinam non negligeret. ¶ Aliquãdo pro dubio ponitur. Livius 9. bell. Macedon. Medio responso spem ad voluntatem interpretantibus fecerat, cessurum patrum autoritati esse. ¶ Quandoque manifestum. Virgilius 2. Aeneid. -medioque ex hoste recepi. Ibidem: -quanquam in media jam morte tenetur. Vtrobique exponit Servius medium pro manifesto. In priore tamẽ exemplo, non ineptè interpretari possumus, E` medio hoste, pro, E` mediis hostibus, vel E` medio hostium. ¶ Quandoque intercedens, aut potiùs importunus, & incongruus. Idem 1. Aen. Ne qua scire dolos, mediúsve occurrere possit. ¶ Accipere aliquem medium: hoc est, medium amplecti. Livius 1. ab Vrbe: Multò & ætate, & viribus validiór, medium arripit Servium, clamunque è curia in inferiorem partem per gradus dejicit. Sic apud Terentium in Andria: Accurrit, mediam mulierem complectitur. ¶ Ponere in medio, vel, quod idem est, Proferre aliquid in medium, est Publicè exponere, & omnibus ea de re judicandi potestatem facere. Cicero de Natura deorum: Ponam in medio sententias Philosophorum. ¶ Vocare in medium, idem ferè est, quod vocare in dubium, & clariùs de re aliqua velle cognoscere. Cicero pro Cluent. Rem in medium vocare cœperunt, & causam illam totam deposcere. ¶ Venire in medium, est in disputationem, & controversiàm venire. Cicero 1. de Finibus: Prima veniat in medium Epicuri ratio. ¶ Procedere in medium, Est in coronam prodire: & interdum idem cum superiori. ¶ Relinquere aliquid in medio, Est indecisum, & controversum aliquid relinquere, nihilque de eo statuere. ¶ In medio esse, vel positum, aut situm esse in medio, Est non factum esse, facilè, vel in promptu. Cicero 4. Verr. Tabulæ positæ sunt in medio. ¶ Aliquando in medio esse, est, Dubium esse, vel incompertum, ut apud Suetonium: Quod discrepat, in medio sit: hoc est, indecisum relinquatur. ¶ In medium consulere, Est in commune consulere, vel ad communẽ utilitatem: de quo suprà dictum est. ¶ Pellere de medio, vel è medio, est extra cœtum aliorum pellere. Ennius apud Ciceronem pro Muræna: Pellitur è medio sapientia. Recedere de medio, Est se subducere, & occultare. Cicero pro Sext. Rosc. Recede de medio, per alium transigam. ¶ Sumere argumenta de medio, Est ex rebus manifestissimis, & omnibus notis argumenta sumere. ¶ Tollere de medio, pro occidere. Cicero pro Rosc. Amer. Perfacilè hunc hominem incautum, & rusticum, & Romæ ignotum, tolli de medio posse. ¶ Medio excedere, pro mori. ¶ E` medio discedere, pro secedere, & occultari, ait Budæus. ¶ Priscianus Medium dictum putat à modo: hoc est, à mensura: unde & modium, & differentiæ causa Medium dici existimat, mutato o in e. Alii malunt à Græco μεσ῀ deducere, quod idem est quod mediús. ¶ Hinc Dimidius, a, um, quasi per medium divisus.

Mĕdĭa vocabula dicuntur quæ in bonam & in malam partem accipi possunt: μέσα a Græcis dicta. Qualia sunt Tempestas, Valetudo, Facinus, Dolus, Gratia, Industria, Periculum, Venenum, Contagium: & apud veteres Honor, quo etiam significabatur injuria. Vide Gell. lib. 12. cap. 9.

Mĕdĭānum, idem quod medium. Verbum architectonicum. [Ang. *The middle or middest.*] Vlpian. l. 5 §. 2. D. de his qui dejecer. Quod si ex mediano cœnaculi quid dejectum sit, verius est omnes teneri. Sic Vitruvius persæpè medianas columnas dicit, ad differentiam angularium, & mediana episylia, &c. Ex Hotomano.

Mĕdĭĕtās, atis, f. t. Alicujus pars media. [חצי *távech. μεσότης.* Gall. *Le milieu, la moitié.* Ital. *Metà.* German. *Das halb theil des so durch die mitte zertheilt ist / oder die mitte selbs.* Hispanic. *El medio de dos extremos, mediania.* Polonic. *Srzodek.* Vngaric. *Fel.* Anglic. *The half of any thing.*] Hac voce Cicero non ausus est uti, ut testatur in libello de Mundo, sive Vniversitate. Sic enim ibi habet, ut in singulis essent bina media: vix enim audeo dicere mediotates, quas Græci μεσότητας vocant: sed quasi ita dixerim, ita intelligatur: erit enim planius.

Mĕdĭocrĭs, & hoc, cre, om. t. Medium tenens, modestus, temperatus. [μέτριος. Gall. *Mediocre, moyen, ne trop grand ne trop petit.* Ital. *Mediocre, mezzado.* German. *Mittelmässig* Belg. *Middelmatich/redelyck.* Hispan. *Cosa communal, ò mediana.* Polon. *Srzedni, rowni.* Vngar. *Mertekletes, közep.* Angl. *Moderat, nether to much nor to litle.*] Cicero 2. de Oratore: Hæc sunt omnia ingenii vel mediocris, exercitationis autem vel maximæ. Idem 3. Tusculan. Omne enim malum, etiam mediocre, magnum est. Cicero de Amic. Nec verò negligenda est fama, nec mediocre telum ad res gerendas existimare oportet benevolentiam civium.

Mĕdĭocrĭtās, f. t. Medium, ut ait Nonius, modus. [μέτρον, μετριότης. Gall. *Mediocrité, ne trop ne peu, moyen.* Ital. *Mediocrità, ne troppo ne poco.* German. *Mittelmässigkeit/ Zimligkeit/mass* Hispan. *La mediana entre dos cabos.* Polon. *Rowna miara.* Vngar. *Meltekle tessèg, közèp sèg.* Ang. *Mediocritie, a measure or meane.*] Cicero libro 1. Offic. Eadem ratio est habenda vestitus: in quo, sicut in plerisque rebus, mediocritas optima est. Columel. libro 4: Mediocritas in electione loci maximè probatur, quoniam in confinio boni, malique posita est. ¶ In medio sine mediocritate bonum esse positum, docere voluit Phocylides hoc versu: Πολλὰ μεσοισιν ἄριστα, μίσσ' ἔβλω ἐν πόλει εἶναι. Fac illud Horatii: Auream quisquis mediocritatem, &c. Diligit, tutus caret obsoleti Sordibus tecti, caret invidenda Sobrius aula.

Mĕdĭocrĭtĕr, adverbium, Quodam modo, prudenter & moderatè. [μετρίως. Gall. *Mediocrement.* Ital *Mediocremente.* German. *Zimlich/ Etlicher mass / Mässigklich.* Hispan. *Medianamente.* Polon. *Mierne.* Vngar. *Mertek leressènkòbep zerint.* Ang. *Meanelie, measurable.*] Cicero 5. Verr. Quod mehercule judices, mihi non mediocriter ferendum videtur. Idem 2. Tusculan. Nemo mediocriter doctus ignorat. Terentius in Andria: Horum ille nihil egregiè præter cætera Studebat, & tamen omnia hæc mediocriter.

Mĕdĭŏxĭmŭs, vel Medioxumus, penultima correpta, Mediocrem, sive medium significat. [μέσος. Gall. *Mediocre, moyen.* Ital. *Mediocre.* German. *Der mittelst oder mittelmässig* Hispan. *Cosa cerca del medio.* Polon. *Srzedni.* Vngar. *Közèp.* Ang *Moderat, nether to much nor to litle.*] Vnde Medioximi dii vocantur, potestatis mediæ. Servius in libro 8. Aeneid. dicit Herculem esse communem Deum utriusque naturæ medium, inter mortalitatem, & divinitatem. Esse enim numina aliqua tantũ terrestria, aliqua tantùm cœlestia, aliqua media, quos Deos Apuleius Medioxumos vocat. Plaut. in Cas. Atita me dii, deque, superi & medioxumi, &c. In Ciste. Medioxumam quam duxit uxorem: ex ea nata est hæc virgo.

Mĕdĭŭscŭlŭs, Putavit Calepinus diminutivum esse ab adjectivo Medius, deceptus corrupto Plinii loco, quem ex li. 11. cap. 37, citat ad hunc modum: Oculos unicolores nulli, cum candore omnibus mediusculo differente. Qui locus hodie sic restitutus est: Oculus unicolor nulli cum candore omnibus medius color differens.

Mĕdĭus fidius, Adverbium est jurandi, ex tribus compositum: putaturque idem significare quod Mehercules: quasi dicas, ita me Iovis filius amet. νὴ τὸν ἡρακλέα. Nam Δία, Græci dicunt quem nos *Iovem*. Fidium autem pro filio dictum videtur: quia antiqui pro l, literam d, sæpissimè collocabant. ¶ Quidam interpretantur, Per divi fidem: quidam per diúrni temporis: id est, diei fidem. Hæc Festus. Alii sic exponunt: Medius fidius: hoc est, Per Dèum Fidium: nam fidius Deus, est qui fidei præest. Plautus in Asin. Per Dium fidium credis jurato mihi. Cicer. ad Brut. Ego medius fidius non existimo tam omnes deos aversos. ¶ Fidii Dei, alia duo fuerunt nomina: nam & Sancus, & Semicaper appellabatur: fiebatque ei sacrum Nonis Iunii in colle Quirinali: ubi templum habebat à Sabinis (ut putatur) primùm dedicatum: qui in urbem recepti, deos quoque patrios in urbem transtulerunt. Ovid. 6. Fastor. Quærebam Nonas Sanco, Fidióne referrem, An tibi Semicaper: tunc mihi Sancus ait: Cuicunque ex istis dederis, ego munus habebo, Nomina terna fero fic' volvère Cures.

Medianus, a, um, Quod in medio est. [μέσος. Gall. *Qui est au milieu & entre deux.* Ital. *Mezzano.* German. *Mittelst.* Hispan. *Cosa mediana ò puesta en medio.* Polon. *Sl'up siedni.* Vngar. *Közèpsò* Ang. *That is in the middest.*] Medianas columnas dixit Vitruvius lib. 3. cap. 1, ut ab angularibus, quæ crassiores sunt, distingueret.

Mĕdĭĕtās, μεσότης, Moderatè. [Vngar. *Mertekletèssen.*] Vlpianus D. l. 13. Tit. 7. l. 25: Cùm dicere vult judici mediam viam tenendam esse, sic inquit: Mediè igitur hæc à judice erunt disponenda, ut neque delicatus debitor, neque onerosus creditor audiatur.

Mĕdĭastĭnŭs, pen. prod. [μεσαστέτης, μεσότης. Gall. *Serviteur qui sert en choses viles, vn fouillon.* Ital. *Famigliaccio.* German. *Ein Sudelbub/ein Knecht so man zu aller groben vnnd sudelechtigen hauß arbeit braucht/ein Haußbusster.* Hispan. *Sieruo de poco precio.* Pol. *Pieczuch, Sl'uga gruba robotè wdomu od prawuiaci.* Vngar. *Rabotas ala valo közèp sènseges zólga.* Angl. *A drudge, a kitchin slaue.*] Mancipium abjectius est, teste Budæo, quod vilissima & sordidissima ministeria obire domi cogitur, qualia sunt domum verrere, purgamenta efferre, ligna congerere, & hujusmodi alia facere: ob hoc ita dictum, quod in media domo ad imperia omnium nutusque soleat excubare. Cicero in Catil. Magnoperè contemno exercitum collectum ex senibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mediastinis decoctoribus, ex iis qui vadimonia deferre, quàm illum exercitũ, maluerunt. Colum. lib. 1. cap. 9: Mediastinus qualiscunq; status possit esse, modò perpetuo labori sit idoneus. Ibidẽ: Separãdi sunt

dì ſu nt aratores à vinitoribus, atque à mediaſtinis. Horat. 1. Epiſt. Tu mediaſtinus tacita prece rura petebas. Lucil. Villicũ Ariſtocratem mediaſtinum, atq; bubulcum. Vlpian. lib. 1. Digeſt. Naut. caup. ſtabul. Qui mediaſtini opera fungitur, nõ cõtinetur: ut purpurarii, atriarii, & focarii, & his ſimiles. ¶ Priſcianus Mediaſtinos interpretatur, ſervos eſſe abjectiſſimos lavantibus in balneis miniſtrare ſolitos: itaq; appellatos exiſtimat, quòd in medio balnei ſtare ſoleant, ad ſordidiſſima quæq; miniſteria parati. ¶ Mediaſtinum appellant medici membranas in ventre hominis medio, quæ ſunt veluti medius quidam paries, dividens thoracem totum in duos veluti ventriculos.

Mĕdĭaſtŭtĭcŭs, pen. corrept. Summus apud Campanos magiſtratus erat. Liv. lib. 6. Decad. 3: Mediaſtuticus (qui ſummus magiſtratus apud Cãpanos eſt) eo anno Seppius Leſius erat loco obſcuro, tĕnuiq; fortuna ortus, &c.

Mĕdĭtĕrrānĕŭs, nea, neum, Quod eſt à mari remotum, quaſi in media terra: contrarium ejus eſt Maritimus. [μεσόγαιος. Gall. *Qui eſt au milieu de la terre.* Ital. *Che ſta intra terra.* Ger. Das weit vom Meer vnd waſſer in mittẽ des Lands ligt Hiſp. *Coſa lexos de la mar y en medio de la terra.* Pol. *Naſrzod̨ziemie, daleko od morza.* Vng. *Feld kőzepin lakozo azki az tomgörtwl mezzi ragyon.* Ang. *That is in the middle of the earth.*] Cæſar 5. belli Gall. Naſcitur ibi plumbum in mediterraneis regionibus, in maritimis ferrũ. Quintil. lib. 5. cap. 10: Montanus, an planus: maritimus, an mediterraneus. Cic. 1. de Natur. deorum: Ita fit, ut mediterranei mare eſſe non credant. Mediterraneum mare, ἡ ἔσω θαλασσα, quod ex Oceano inter Abylam Mauritaniæ, & Calpen Hiſpaniæ promontorium irrumpens, per medias terras diffunditur, Africamq; dirimit ab Europa.

Mĕdĭtĕrrĕtŭs, adjectivum, Mediterraneus. Feſtus: Meditĕtream melius quàm Mediterraneam Siſenna dici putat. Antiquum.

Mĕdĭtŭllĭum, lii, n. ſ. nõ medium terræ, ſed procul à mari, quaſi meditellium, ab eo quod eſt tellus. τὸ μέσον. Cic. in Top. dicit: Tullium in hoc verbo extenſionem eſſe vocabuli nihil ſignificantem. Apuleius libro de philoſophia: Nec ſolùm quod careant redundantia, & egeſtate, ſed quòd in meditullo quodã vitiorum ſitæ ſunt.

Medo, onis, mulſa, vel aqua, vel mel, Græcum ὑδρομέλι.

Mĕdūllă, dullæ, f. p. Eſt quod in mediis eſt oſſibus, unde & nomen habet. [מוח *móach* μυελός. Gall. *Mouelle.* Ital. *Midollo.* Ger. Das marg. Bel Dat merch, Hiſp. *Meollo, ò tuetano del hueſſo.* Pol. Mozg wkoſci. Vng. *Velö.* An. *The marrow within the bone.*] Plaut. in Stich. At ego perii, cui medullam laſſitudo perbibit. Plin. lib. 11. capite 32: Et medulla ex eodem videtur eſſe, in juventa rubens, & ſenecta albeſcens. Cicer. 4. Tuſc. Quum autem hic furor concitatioq; animi inveteraverit: & tanquam in venis medullisq; inſederit, tum exiſtit & morbus, & ęgrotatio. Idem 5. Tuſcul. Tu verò Metrodore, qui omne bonum in viſceribus medullisque condideris, &c. ¶ Hinc Emedullo, ἐξμυελίω, quod eſt medullam extraho. Plin. de limonio: Item graveolentiam alarum emendat, radicis emedullatæ uncia in vini Falerni heminis tribus decocta. ¶ Per translationem ſignificat declaro. Plaut. Natra jam rem nobis omnem, atque emedulla.

Mĕdūllĭtŭs, pen. corr. adverbium eſt, ſignificans Ex ipſis medullis, vel uſque ad medullas. [ὡκ μυελῶν. Gall. *Profondement, affectueuſement.* Ital. *Profondamente, affettuoſamente.* Ger. Von dem innerſten heraus/innigklich. Hiſp. *Profunda y affectuoſamente.* Pol. Zgruntu', Od ſpodku'. Vng. *Mellyen, be.* Ang. *Deepelie, affectuouſlie, euen from the heart.*] Varro: Medullitus Aquiloniam ſervat frigedinem. ¶ Per translationem ſignificat intimè, vel ex intimo animo & affectu. Plaut. in Moſtel. - ut Videas eam medullitus me amare.

Mĕdūſă, μεδοῦσα, A' quibuſdam appellatur herba ea, quam Romani *Veneriam* ſive *Lanceolam*, Dioſcorides λογχίτιν, appellavit. Habet hæc herba florẽ inverſo pileolo ſimilem, qui theatralis larvæ, & hiſtrionicæ perſonæ formam refert: ex cujus medio, quaſi ex aperto & hiante ore, ſe profert quædam quaſi lingua candido colore. Ob quã cauſam & Meduſam appellarunt, à Gorgonis abſciſſi capitis ſimilitudine. Nam etiam hodie in antiquis monumentis Meduſæ caput ita effictum videmus, ut quàm maximè poteſt, aperto ore, linguam exerat. Vide Marc. in Dioſcor.

Mĕgălĭum, μεγαλεῖον, Unguentum à magnificentia ſic appellatum, eò quòd excuſſerit Telinum ante ſe cantatiſſimum: alii à Megaleo inventore Siculo, ſive Athenienſi dictum malunt. Vide Dioſc. lib. 1. cap. 6. & Hermolaum in Plinium.

Megălēſĭă, orum, μεγαλήσια, Dies ſacer magnę matri deorum. Ludi quoq; qui celebrabantur ante templum in ipſo Magnæ matris deum cõſpectu, Megaleſia ſive Megalenſia dicebãtur, & ludi Megalenſes. [Ger. Die Fäſttag vnd Schawſpyl der groſſen Göttin Cybeles.] Liv. lib. 2. ab Vrb. M. Iunius Brutus ædem magnæ matris deûm in palatio dedicavit, & ludos ob eam dedicationem factos, Megaleſia appellavit. Cic. de Aruſp. reſpon. Nam quid ego de illis ludis loquar, quos in palatio noſtri majores ante templum in ipſo Matris magnæ conſpectu Megalenſibus fieri, celebratiq; voluerunt?

Megalophron, μεγαλόφρον, magna ſapiens, magnanimus.

Mĕgălŏprepēĭă, [אדר *édher.* μεγαλοπρέπεια. Gall. *Magnificence.* Ital. *Magnificenza.* Ger. Großthättigkeit/herrlichkeit Hiſp. *Franqueza.* Pol. Wielmoznoſci. Vng. *Nagyſag, meltoſag.* Ang. *Magnificence.*] Magnidecentia, vel munificentia, quæ inter magnos viros verſatur, magnisq; in rebus. ¶ Et Megaloprepes, μεγαλοπρεπὴς, dicitur, qui hujuſmodi magnidecentia, aut munificentia utitur: quem Magnificum quidam appellant.

Mĕgălŏpſўchĭă, μεγαλοψυχία, Magnanimitas: & Megalopſychus, μεγαλόψυχος, Magnanimus.

Mĕgīſtanēs, [גדולים *ghedholim* שרים *ſarim.* μεγιστᾶνες Gall. *Grands perſonnages, & excellens.* Ital. *Magnati grandi perſonaggi.* Ger. Die fürnemeſten. Hiſp. *Grandes en dignidad.* Pol. Przel'ożeni, Naſwyżſzy. Vng. *Ew' emberek Orzag auag varas elei.* Ang. *Excellent, or noblemen.*] Dicuntur proceres, primatesq; nam μέγιστος Latinè dicitur Maximus. Corn. Tacit. Megiſtanas Armenios, qui primi à nobis defecerant, pepulit ſedibus. Sueton. in Caligula cap. 5: Regem etiam regum & exercitatione venandi, & convictu megiſtanum abſtinuiſſe.

Mehercŭlĕ, jurandi adverbium, Per Herculem, medius fidius, mecaſtor. νὴ Δία, ἢ τὸν ἡρακλέα. Cicer. Attic. lib. 10: Epiſtola tua gratiſſima fuit meæ Tulliæ, & mehercule mihi. ¶ Dicimus etiam Mehercules in eadem ſignificatione. Feſtus: Mecaſtor, & Mehercules jusjurandũ erat, quaſi diceretur, Ita me Caſtor, ita me Hercules iuſtè baudiatur, Iuvet. Cicero in Oratore: Imperatũ eſt, *inquit*, à conſuetudine, ut peccare ſuavitatis cauſa liceret: & Pomeridianas quadrigas, quàm Poſtmeridianas libentiùs dixerim, & Mehercule, quàm Mehercules.

Mējo, is, diſſyllabum, n. t. Significat urinam emitto. [מצתין *hiſchtin.* οὐρέω, ὀμιχέω. Gall. *Piſſer, vriner* Ital. *Orinare.* Ger. Brunzen/Seichen. Bel Piſſen. Hiſp. *Mear, orinar.* Pol. *Moczyć pryſzycem.* Vng. *Haldom.* Ang. *To piſſe, to make water.*] Diomedes præteritum quidem proprium Meii eſſe dicit, ſed minxi eſſe in uſu. Perſius Satyr. 7: - ſacer eſt, pueri, locus, extrà Mejite. Horat. 2. Serm. Satyr. 7: Ditior aut formæ melioris mejat eodem. Mart. lib. 3: Minxiſti currente ſemel Pauline carina. Mejere vis iterũ, jam Palinurus eris. Iuven. Satyr. 1: Cujus ad effigiem non tantùm mejere fas eſt. ¶ Mictum, mictu in ſupino. Horat. 1. Serm. Satyr. 8: - atq; in me veniat mictum atq; cacatum Iulius & fragilis Pedacia. Mula mejens, Catullus.

Mel, hujus mellis, n. t. à Græco μέλι, notæ ſignificationis eſt. [דבש *debaſch.* Gall. *Miel.* Ital. *Mele* Ger. Honig Bel Honich. Hiſp. *Miel.* Pol. *Miod.* Vng. *Mez.* Ang. *Honie.*] Cicero de ſenect. Villaq; tota locuples eſt: abundat lacte, caſeo, melle. Idem 3. de Finib. Mel etſi dulciſſimum eſt, ſuo tamen proprio genere ſaporis, non comparatione cum aliis, dulce eſſe ſentitur. Virgil. 4. Georg. - hinc cœli tempore certo Dulcia mella premes. Ibidem: Fervet opus, redolentq; thymo fragrantia mella. Ibidem: - & ſpumantia cogere preſſis Mella favis. Plaut. in Trucul. In melle ſunt linguę ſitę voſtrę, atq; orationes, Corda in felle ſunt ſita, atq; acerbo aceto. Sunt qui dicant mel eſſe cœli ſudorem, alii ſyderum ſalivam, alii purgantis ſe aeris ſuccum. Conſtat ſane ex aere decidere, ſyderum maxime exortu ſublucanis temporibus. Vnde ſub primam auroram, ſolia arborum melle roſcida inveniuntur. ¶ Mel vernum, dicitur Anthinum mel Aeſtivum, ἀεξῶον. Quod per ſe fluxit, Acœton vocatur, quòd ſine retrimento ſit. Mel ſylveſtre, Eremæum, ab erica frutice, quam & giſarum nominant, folia habet tamarici ſimilia. Acraton, Mel purum atque integrum, quod neque aceſcere cœpit, nec ullum paſſum eſt vitium. Vide Plin. lib. 11. cap. 14.

Mĕlĭcŭlum, li, blandientis. [μελίτιον. An. *Darling, ſweet heart as honie.*] Plaut. Caſin. Meum corculum, melliculum, verculum. Idem Curcul. Egón' apicularum opera congeſtum nõ ſciam, Ex dulci oriundum melliculo dulci meo?

Mĕllārĭŭs, a, um, quod ad mel pertinet. [μελιτοπαλικός. Gall. *Appartenant à miel.* Ital. *Pertinente à mele.* Ger. Das zu dem honig gehört. Hiſp. *Perteneſciente à miel.* Pol. *Miodowi.* Vng. *Mezes méz valo.* Ang. *Belonging to honie.*] Plin. lib. 21. cap. 14: Vaſa mellaria, aut favos lavari aqua præcipiunt.

Mellārĭum ſubſtantivum, vide infrà MELITTONES.

Mellārĭŭs, rii, ſubſtantivum, m. ſ. Qui mellis opus exercet. [μελιτηρός Gall. *Celuy qui a le gouuernement des mouſches à miel & qui en retire le miel* Ital. *Che ha in gouerno le api & il mele* Ger. Honig macher / Der mit honig vmbgeht. Hiſp. *El colmenero.* Pol. *Zmiod. n. ſie obchodzący.* Vng. *Mezes méz ſzedo.* Ang. *That hath rule of the bees and honie.*] Varr. libro 3 de Reruſt. capite 16: Ad extrema, qua mellarii favum eximere poſſint, opercula imponunt alveis.

Mĕlĭtūrgŭs, μελιτουργός, Latinè Mellarius dicitur, qui melificiū exercet: sic enim interpretatur Varr. lib. 3. de Re rust.

Mĕlĭtō, onis, f. t. Mellis vindemia, quum mel eximitur. [μελίτωσις. Gall. *Cueillete de miel.* Ital. *Raccolta del mele.* Ger. Honigsamlung / den Imben das honig nemmen. Hisp. *La castraçon de las colmenas.* Pol. *Miodu wibieranie.* Vn. *Mez zwrat meh fel veres.* An. *The tyme of drowning, hiues to tak out honie.*] Plin. li. 12. ca. 16: Hæc ergo mellatio fine vindemiæ & virgiliarum occasu, Idibus Novembris ferè includitur. Idem lib. 11. cap. 15: Aestiva mellatione decimam partem Thasio Dionysio apibus relinqui placet.

Mĕlĕŭs, a, um, Quod ex melle est, vel mellis dulcedinem refert ipso gustu: [μελιτώδης. Gall. *De miel, ou luy ressemblant.* Ital. *Di mele, suaue.* Ger. Das von honig ist / honigsüß. Hisp. *Cosa de materia de miel.* Pol. *Miodowi smak, s'odki.* Vng. *Mezbop valo, mezés.* Ang. *Of honie, or lik honie.*] ut Melleus sapor, apud Plin. lib. 15, cap. 14.

Mĕllĭlŭs, a, um, diminutivum, à Melleus. μελιδέστατος. Plautus Casi. Mea vita, mea mellila, mea festivitas Sine tuos ocellos deosculer voluptas mea. Quanquam non absurdè fortassis Mellila deminutum nomen intelligere possimus à nomine Mel: ut Mea mellila, plurali numero dictum intelligamus, pro Mea mella, vel meæ deliciæ.

Mĕllītŭs, a, um, penul. prod. Quod est melle conditum. [μελιτώδης, μειλίχιος. Gall. *Fait de miel ou doux comme miel.* Ital. *Mellato.* Ger. Mit honig angemacht oder vermischt. Hisp. *Cosa dulce como miel.* Pol. *Wmiedzie vczinioni.* Vng. *Mezes.* Ang. *Sweet lyk honie, or lay ed with honie.*] ut Placentæ mellitæ. Horat. 1, Epist. 10: Vtque sacerdotis fugitivus, liba recuso, Pane egeo jam mellitis potiore placentis. Plin. lib. 36. cap. 19: Melitites succum remittit dulcem, mellitumq; tusus, Varr. 3. de Re rustica, cap. 16: Et favi melliti intùs ponendi, à faucibus longé. ¶ Mellitus puer, pro suavi, & jucundo. Cicero ad Atticum, lib. 1: Ita sum ab hominibus destitutus, ut tantum requietis habeam, quantum cum uxore, & filiola, & mellito Cicerone consumitur. Catullus ad Iuvencium: Mellitos oculos tuos Iuvenci, &c.

Mĕllĭflŭŭs, a, um, Ex quo fluit mel, vel fluere videtur, μελίῤῥυτος, μελίῤῥυτος: hoc est, dulce, jucundum: ut, Melliflua oratio.

Mĕllĭfĭco, as, act. p. Mel facio. [μελιττοῖ. Gall. *Faire du miel.* Ital. *Far melle.* Ger. Honig machen. Hisp. *Hazer miellas abejas.* Pol. *Miod zbieram.* Vng. *Mezet tsinalok, gywytök.* Ang. *To make honie.*] Virgilius, in quodam Epigrammate: Sic vos non vobis mellificatis apes.

Mĕllĭfĭcus, a, um, [μελιττοποιϊκός. Gall. *De miel.* Ital. *Di mele.* Ger. Das honig macht. Hisp. *Cosa hecha de miel.* Pol. *Miod czyniacy.* Vng. *Mez tsinalo.* Ang. *Of honie.*] Columel. lib. 8: Vt ab opere mellifico evocatæ apes fœtibus expleant. ¶ Item Mellificatio, onis, μελιττοποίησις.

Mĕllĭfĭcium, cii, n. s. Mellis factio. [μελιττοποίησις. Gall. *Facon de miel, acoustrement de miel.* Ital. *Artificio di far mele.* Ger. Honigmachung / honigwerck. Hisp. *Aquella obra de hazer miel.* Pol. *Miodu czynienie.* Vng. *Mez tsinalas, gywytes.* Ang. *The making of honie.*] Varro de Re rustic. lib. 3. cap. 16: Sed ut hoc aptissimum ad sanitatem apum, sic ad mellificium thymum. Idem: Quod ad mellificium bonum vehementer prodest. Colum. lib. 9. cap. 12: Apes magis mellificiis, quàm fœtibus student.

Mĕllĭfĕr, ra, rum, Ferens mel. [μελιτοφόρος. Gall. *Qui porte miel.* Ital. *Chi porta mele.* Ger. Das honig bringt oder samlet. Hisp. *Cosa que trae miel.* Pol. *Miod zgromadzaiacy.* Vng. *Mezhes, basonlatos.* Ang. *That bringeth or beareth honie.*] Ovid. 15. Metamor. Nónne vides quos cera tetigit sexangula fœtus Melliferarum apiũ sine membris corpora nasci?

Mĕllĭgĕnŭs, na, num. pen. corr. Quod est ejusdem generis cum melle. [μελιεδής. Gall. *De miel.* Ital. *Di mele.* Ger. Das der art oder gattung des honigs ist. Hisp. *Cosa de miel.* Pol. *Miodowi.* Vn. *Mezkes basonlatos.* Ang. *Of honie.*] Plinius libro 16. capite 7: Fert & aliam inutilem pillulam cum capillo, verno tamen tempore melligeni succi. Hoc est, ejusdem succi, cujus est mel ipsum.

Mĕllĭtĭsmŭs, Linctura est ex melle, vel id quod Græcè *Electma.*

Mĕlăbăthrum, pen. corr. μελάβαθρον, Herba est, quæ alio nomine Parthenium dicitur, chamæmelo adeò similis, ut pro ea sæpè fallat legentem. Vide Dioscor. lib. 3.

Melamirum, piscis à nigra cauda nomen trahens.

Melamorrhizon, Veratrum nigrum, apud Dioscor. libro 4. cap. 152.

Mĕlāmpĕlŏs, penul. corr. μελάμπελος, Herba est, quæ alio nomine Helxine dicitur: [Pol. *Potwoi mal'i.*] quidam etiam ex Latinis Vitem nigram appellant. De hac Dioscor. lib. 4.

Mĕlāmphyllŏn, [μελάμφυλλον. Ger. Ein geschlecht des trauts / so von den Apotecken *Brancha ursina* genent wird. Pol. *Barszcz.*] Herba est aculeata, folio in nigredinem tendente: unde & nomen accepit. Alio nomine Acanthus dicitur. Vide Plin. lib. 22. cap. 22. & Dioscor. lib. 3. & quæ suprà annotavimus in dictione Acanthus.

Melampyenos, Herba ea, quę Myaros & Myagros dicitur.

Mĕlāmpўrŏs, μελάμπυρος, Herba est in segetibus nascens, teste Theophrasto, quæ aliàs Miagros appellatur. Latinè atrum frumentum.

Mĕlampŏdĭŏn, [μελαμπόδιον. Ger. Schwartze Nießwurtz.] Genus est nigri hellebori, ita dictum, à Melampode quodã, qui eo uti in divinationibus solebat: vel à pastore ejusdem nominis, qui primus hanc herbam invenisse dicitur, dum capras eo purgari animadverteret. Vide Plin. lib. 25. cap. 5.

Melan, μέλαν, Latinè nigrum, quo in compositione utimur.

Mĕlāncholĭă, Cum accentu in penultima, Latinè dicitur nigra cholera: hoc est, atra bilis, quæ sæpè in furorem agit homines. [μελαγχολία. Gal. *Melancholie.* Ital. *Maninconia, humor maninconico.* Ger. Die schwartze gall / der schwartz schleim von der gallen in dem geblüt. Hisp. *Melancholia.* Pol. *Melankolia, chorobagdi zolcz wirzigniona.* Vng. *Nehez red nbseg nihez kednec tisnalo neduesseg.* Ang. *Melancholie.*] Cicer. 3. Tuscul. Græci volunt illi quidem, sed parùm valent verbo, quem nos *furorem*, ipsi *melancholiam* vocant: quasi verò atra bile solùm mens, ac non sæpè vel iracundia graviore, vel timore, vel dolore moveatur. ¶ Melancholiæ varias species, vide apud Galenum in tractatu de Atra bile.

Mĕlāncholĭcŭs, qui nigra bile plurimùm abundat. [μελαγχολικός. Gall. *Melancholique.* Ital. *Maninconico.* Ger. Voll schwartzer gallen oder schwartz geblüt. Hisp. *Melancholico.* Pol. *Melankolik, to iest maiecitza palona zol'cz.* Vng. *Nehez kednwo word kednwa.* Ang. *Melancholick.*] Plinius lib. 20. cap. 7: Dantur & melancholicis candidæ copiosiores, &c. Cicero 1. Tusc. Aristoteles quidem ait, omnes ingeniosos melancholicos esse: ut ego me tardiorem esse non molestè feram. Idem 1. de Divin. Aristot. eos etiam qui valetudinis vitio furerent, & melancholici dicerentur, censebat habere aliquid in animis præsagiens, atque divinum.

Mĕlāncorўphŭs, phi, m. f. μελαγκόρυφος, Avis, quæ & Ficedula dicitur: sed Ficedula tantùm autumno ab edendis ficis, aliis temporibus melancoryphus vocatur, quòd κορυφὴ μέλαινα: hoc est, verticem nigrum habeat. Latinè Atricapillam dicere possumus. Plin. lib. 37. cap. 8: Sunt qui in Arabia inveniri eas dicant in nidis avium, quas Melancoryphos vocant.

Melandris, genus Tynni grandissimum.

Mĕlāndrўon, μελανδρυον, Ruellius interpretatur intimam, durissimamq; roboris materiam, quæ cortice & alburno detractis relinquitur.

Mĕlanĭŏn, μελάνιον, Flos est subnigri coloris. Latinè *violam nigram* possumus interpretari.

Mĕlănōrrhīzŏn, penult. prod. μελανόῤῥιζον. Herba est, quam alio nomine Veratrum nigrum appellant. Nomen habet à radicis nigredine. μέλας enim nigrum est, & ῥίζα, radix. De hac Dioscor. lib. 4.

Mĕlāntērĭă, μελαντηρία, Alio nomine Atramentum metallicum appellatur, quo medici utuntur ad putrefactam, sive excrescentem carnem consumendam. Vulgus Gallorum *Armontum* vocat.

Mĕlānthĭŏn, [μελάνθιον. Ger. Schabab / Römischer Coriander.] Herba est, sive potiùs frutex pusillus, à seminis nigredine nomen habens, quod à Plin. lib. 20. cap. 17. Gith appellatur, & à quibusdam Melaspermon. Officinæ *Nigellam* vocant.

Mĕlănūrŭs, pen. prod. [μελάνουρος. Ger. Ein Meerfisch / wird von den Italienern *Ochial*: das ist / *Occidata*, von wegen der grossen augen / also genennt.] Piscis ex savatilis, nigrica item habens caudam. Penultima hujus dictionis producitur, quum apud Græcos scribatur per ου diphthongum. Lippius in 3. Oppian. Haud facili parvus Melanurus fallitur arte. Ennius tamen contra orthographiæ rationem penultimam corripuit, primamq;, quæ per ου scribitur, licenter produxit in hoc versu: Melanurum, turdum, merulam, timbramq; marinam. ¶ Est præterea Melanurus, serpentis genus, præcipuè in Lybia & Arabia nascens, vipera minus, sed ad inferendam perniciem multo velocius. Morsi ab eo siti torquentur, immodicéq; bibentes sibi necem inferunt. Cauda lineis duabus nigris distinguitur, unde & nomen accepit) corpore reliquo albicãte. Vide Gal. lib. 2. cap. 33.

Mĕlāpĭum, Mali genus, ita dictum ab Apii mali similitudine. Plin. lib. 15. cap. 14.

Mĕlĕāgrĭdĕs, [μελεαγρίδες. Gall. *Gelines d' Afrique.* Ital. *Galline d' India.* Ger. Indianische hüner. Hisp. *Gallinas morisca.* Pol. *Indyskie kuri, kokoßy.* Vng. *Indias tyuk.* Ang. *Hennes of Inde.*] Gallinæ Africanæ sunt, quas vulgus *Indicas gallinas* vocat. Has Ovidius lib. 8. Metamorph. fabulatur Meleagri sorores fuisse, doloris impatientia, quem ex morte fratris concepernt, in has aves conversas. Plin. lib. 10. cap. 16: Simili modo pugnant Meleagrides in Bœotia Africæ: hoc est, gallinarum genus gibberũ, variis conspersum plumis. Varr. lib. 3. de re Rust. Gallinæ Africanæ

Africanæ ſunt grandes, variæ, gibberæ, quas μελεαγρίδας appellant Græci. Hæ noviſſimè in triclinium gancarium introierunt è culina, propter faſtidium hominum. Vide ea quæ in dictione GALLINA annotavimus de tribus gallinarum generibus.

Melgemella, Mala ſunt, quæ & capuncula vocant.

Meli, μέλι, Latinè mei, à quo per compoſitionem plurima nomina deſcendunt.

Mĕlĭă μελία, à Græcis dicitur arbor, quam Latini Fraxinũ vocant. Vide Ruellium lib. 1. cap. 82. ¶ Eſt & Melia Cariæ oppidum, apud Hecatæum lib. 1. Genealog.

Mĕlĭă terra, μελία γῆ, Terræ genus eſt Eretriæ cinereę non diſſimile, quodq; digitis confricatum ſtridorem reddit trito pumici ſimilem. Vires habet in medicina eaſdẽ ferè cum alumine, paulò tamen ignaviores. Pictoribus etiam uſui eſt, ad diuturniorem colorũ ſimilitatem. Plin. Melinum vocat, nomine deducto à Melo inſula, una Sporadum, unde advehi ſolet.

Mĕlĭcerĭs, dis, penult. prod. μελικηρίς, Abſceſſus ſpecies eſt ex pituitæ affluxu generati, qui humorem in ſe continet, mellis & craſſitudinem & colorem referentem. Vnde & nomen accepit. Plin. lib. 21. de Meliloto: Peculiariter contra meliceridas efficax. Celſus lib. 5. hoc abſceſſus genus, μελικηρίαν, vocari aſſerit, nomine ſumpto à favo, cujus ſimilitudinem refert.

Mĕlĭchrōs μελίχρως, Gemma eſt mellei coloris: unde & nomẽ habet. Plin. lib. 37. cap. 11: Colos appellavit chryſolythum aureus, chryſopraſum herbaceus, melleus melichrota

Mĕlĭchryſŏs, μελίχρυσος, Gemma quæ ex India mittitur, quaſi per aurum ſyncero melle translucente. Plin. lib. 37. cap 9.

Mĕlĭcrătŏn, μελίκρατον, Potus eſt confectus ex aqua & melle, qui à Latinis Aqua mulſa dicitur. Nomen accepit ἀπὸ τῆ μέλιτος: hoc eſt, à melle, & verbo κεράω, ſive κεράννυμι, quod eſt miſceo, ſive tempero. [Pol. *Miodpyti.*]

Mĕlĭcŭs, a, um, penult. corr. idem quod muſicus. [μελικός. Gall. *Muſicien.* Ital. *Muſico.* Ger. Ein ſenger/der geſang macht/oder ſich in denen übt. Hiſp. *Dulce en canto.* Pol. *Spiewak, muzik.* Vng. *Diaſik, es lantos, hegedros,* &c. *muſika zenamos.* Ang. *A muſicien.*] A Græco nomine μέλος, quod carmen, ſive cantum ſignificat. Vnde poëtæ Lyrici, Melici dicti ſunt. Auſonius: Tu melicos, lyricosque modos. Cicero de Opt. gen. Orator. Poëmatis enim tragici, comici, epici, melici etiã, atq; dithyrãbici, &c.

Mĕlĭcæ, Gallinæ, teſte Col lib. 8. cap. 2, vulgò appellatæ ſunt, quæ Medicæ dici debuerant.

Mĕlĭlōtŏs, penult. prod. f.t. [μελίλωτος. Ger. Steinklee. Pol. *Otilia, nozdrzek ſol'bi, koni kowi kwiat.*] quaſi dulcis & mellea lotos. Herba eſt croco ſimilis, frequens in Campania, quæ quòd coronamentis adhiberi ſolet, Sertula Campana appellatur à Latinis. De hac Plin. lib. 21. cap. 11. & Ruellius lib. 3. cap. 35. Ovid. Pars thyma, pars flores, pars meliloton amant.

Mĕlĭmēlă, penult. prod. n.t. [μελίμηλα. Ger. Ein gattung ſüſſer öpffel wie honig/ paradiſle. Pol. *Sl'odkie iabka.* Vng. *Edes alma.* An. *Mellow apples.*] utrobiq; per ſimplex l, Dicũtur poma muſtea, ſive dulcia, quaſi mellea mala. Nam μέλι, mel, μῆλον malũ ſignificat. Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 59: Quæ antea muſtea vocabant, nunc melimela appellant. Eadem vulgò *Nana* vocantur, à parvitate arborum è quibus proveniunt. Plin. lib. 15. cap. 14. Muſtea à celeritate miteſcendi, quę nunc Melimela dicuntur à ſapore melleo. Martial. lib. 7: Infanti melimela dato, fatuasq; mariſcas. Nam mihi quæ novit pungere, Chia ſapit. Vide Colum. lib. 5 cap. 10.

Melimeli, melimelis, pen. corr. n.t. [Ger. *Küttinen tattweg.*]

Mĕlĭnă, æ, f. p. μηλίνη, Vt Feſtus ait, genus tibię acutiſsimi ſoni. ¶ Eſt & genus veſtis, vel à colore, vel à Melo inſula, unde afferebatur, ſic dictæ. Plautus in Epid. Vbi ergo eſt? niſi ſi in vidulo, Aut ſi in melina attuliſti.

Mĕlĭnum, ni, n.ſ. [μήλινον. Gall. *Meliſſe.* Ital. *Meliſſa.* Ger. Melliſſen kraut oder Byn kraut. Hiſp. *Torongil.* Pol. *Pczelnik, roiownik.* Vng. *Meh fw'.* Ang. *Baulme hearbe.*] Apiaſtrum vocat Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 16. ¶ Eſt & melinum (ut ait Plin. lib. 23. cap. 6.) oleum ex flore malorum. ¶ Eſt & unguentum. Plin. lib. 13. cap. 1: Amatacinum in Coo: poſtea eodem loco prælatum eſt melinum. ¶ Melinum quoq; cóloris candidi ſpecies eſt, à Melo inſula, una Sporadum nomẽ habens, ubi præſtantiſsimum effoditur. Dioſcor. lib. 5, Meliam terram vocat. Plin. lib. 35 cap. 6: Melinum candidum & ipſum eſt, optimum in Melo inſula. In Samo quoq; naſcitur, ſed eo non utuntur pictores, propter nimiam pinguedinem. Plaut. in Moſtel. Neq; ceruſſam neq; melinum, neq; aliam offuciam.

Melior, Meliuſculus, Melioro, & Melioreſco, Vide BONVS.

Melion, Aqueum Satyricum erithronion, apud Dioſcor. lib. 5. cap. 145.

Mĕlĭpĕctă, μελίπηκτα, Cibaria mellita, cujuſmodi ſunt placentæ mellitæ.

Mĕlĭphyllŏn, [μελίφυλλον. Gall. *Meliſſe.* Ital. *Meliſſa.* Ger. Meliſſenkraut/Mutterkraut/oder Honigblat. Hiſp. *Torongil.* Pol. *Pczelnik.* Vng. *Meh fw'.* Ang. *Baulme hearbe.*] Herbæ nomen eſt, quæ alio nomine dicitur Apiaſtrum. Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 16: Reliquũ thymo, & cythiſo obſeviſſe, & apiaſtro, quod alii μελίφυλλον, alii μελισσόφυλλον, quidam μέλινον appellant. Virgil. 4. Georg. - huc tu juſſos aſperge liquores Trita meliphylla, & cerinthæ ignobile gramen. Vbi Servius annotavit, Meliphylla per ſyncopen eſſe dicta, quaſi meliſſophylla.

Mĕlĭpōntŭs, Quem & Medipontũ vocari ſuprà oſtendimus, Funis genus eſt, quod à Catone non uno in loco numeratur inter ea quæ neceſſaria ſunt oleum conficientibus. Cato cap. 68: Vbi vindemia, & oleitas facta erit, præla extollito, funes, torculos, melipõtos, ſubductarios, aut in carnario aut in prælo ſuſpendito.

Mĕlĭs, hujus melis, f.t. [μέλις. Ger. Ein Dachs. Pol. *Iazwiecz.* Vn. *Hörtsök.* An. *A brockobadger.*] Animal, quod & Taxus ſive Taxo dicitur, quòd ſit mellis aviditſimum, & alvearibus ſemper infeſtum, in cavernis vivens, aſperum, mordaxq;, magnitudine vulpis, colore felis, ex cujus pelle pharetras, & canum collaria obtegunt. Plin lib 8. cap. 38, hanc eſſe ait mellibus in metu ſolertiam, ut ſuffiata cute diſtentæ, ictus hominum, & morſus canum arceant.

Mĕlĭſſōnēs, Græci μελίσσας vocant apes. Vnde Meliſſones dicuntur apiaria, quæ mellaria quoq; nominant, loca videlicet in quibus ſitu ſunt alvei apum. Vide MELITONES.

Mĕlĭſſophyllŏn, n.ſ. [μελισσόφυλλον. Gall. *Meliſſe* Ital. *Meliſſa.* Ger. Meliſſenkraut/Mutterkraut/Herꝛtraut/Pfaffenkraut/oder Imbenblat. Hiſp. *Torongil.* Pol. *Pczelnik, roiownik.* Vng. *Meh fw'.* Ang. *Baulme hearbe.*] Herba eſt ballotæ ſimilis, quæ & Apiaſtium, & Citrago, & Meliphyllum, & Melinũ appellatur. Galli *Meliſſam* vocant. Nomen habet ἀπὸ τῶν μελίσσων: hoc eſt, ab apibus quæ eo tãtoperè oblectantur, ut ſi eo alvearia perungantur, nuſquam diffugiant. De hac herba vide Columell. lib. 9. cap. 8. & Varr. de Re ruſt. lib. 3. cap. 16.

Mĕlītēs, μελίτης, Gẽma ſic dicta à colore mali Cydonei, quod μῆλον κυδωνίαν ἐξοχλῶ dicitur. Plin. lib. 37. cap. 11. ſic ait: Melites mali coloris, nec plura addidit.

Melithæna, Meliſſophyllon vel apiatium, Dioſc. li. 3. cap. 117.

Melithæum, Apiaſtrum apud Dioſc. lib. 3. cap. 117.

Melittites, melititis. pen prod. m.t. [μελίτιτης. Ger. Meſtmãt.] Genus potionis dulcis (ut ait Plin. lib. 14. cap. 9.) factæ ex melle & muſto: hoc eſt, ex congio mellis, & quinq; congiis auſteri muſti, & cyatho ſalis, unà fervefactis. Diſtat autem à mulſo, in quo binis vini, ſinguli mellis congii admiſcentur, ut docet Dioſcor. lib. 5. ¶ Eſt præterea Melitites, lapis cinericei coloris, qui coti attritus, vel cum liquore contuſus, liquorem dulcem emittit. Vnde & nomen accepit, Vide Plin. lib. 36. cap. 19. & Galenum lib 9 Simpl.

Mĕlĭttōnĕs, penult. prod. m.t. [μελιττῶνες. Ger. Ein ort da man Byn oder Imben haltet. Pol. *Hul.*] Alvei, in quibus apes nutriũtur. Varro de Re ruſt. lib. 3. cap. 16: Melittones ita facere oportet, quos alii μελιττοτροφεῖα appellant. Eadem quidam Mellaria, Vulgus Gallicum *Ruchas* vocat.

Mĕlĭturgŭs, vide MEL.

Mĕlĭum, [μήλιον. Pol. *Kſiezę iaica.*] Herba eſt in aquis & locis uliginoſis naſcens, ſemen habens lini ſemini nõ diſſimile, aliquanto tamen majus & firmius, & præ lęvore ſplendens. Alio nomine Satyrion rubens appellatur. Vim habere creditur incendendi ad libidinem. Dioſc. lib 3. Altera ſpecies eſt quam vulgò *palmam Chriſti* appellant. [Pol. *Racżki.* ite *dlonki Chriſtowe.*]

Mĕlĭŭs, comparativum à Bene, & Meliuſculè, Vide BENE in BONVS.

Mĕlĭſomtum, μελίζωμον, pen. prod. n.ſ. Condimentum quoddam vocat Apicius ex mellis deſpumati miſtura confectum.

Mĕllācĭum, n.ſ. ἕψημον, ἕψημα. Muſtum ad mediã partem decoctum, quam *Sapam* appellamus, ut inquit Nonius.

Mĕllĭfĭcātĭo, Mellificator, Mellifico, Mellitus, Vide MEL.

Mĕllĭgĕtă, Cardamomi genus, Barb. Corol. Cardam.

Mĕlligo, inis, [μελίτωμα. Ger. Safft von den blumẽ/ꝛc. ſo die Byne ſaugen / honig darauß zu machen: An. *Mildew on corne.*] penult. prod. f.t. Succus è lacrymis arborum, ſive florum quem apes devorant, poſtea ad alveos regreſſæ evomunt, operaq; componunt. Plin. lib. 11. cap 6: Primùm itaq; favos conſtruunt, cęram fingũt: deinde ſobolem: poſtea mella. Ceram ex floribus, melliginem è lacrymis arborum, quæ glutinum pariunt, ſalicis, ulmi, arundinis ſucco, gummi, reſina. ¶ Ponitur & pro quocũq; ſucco floreſcẽtis fructus adhuc, atq; immaturi. Plin. lib. 12. cap. 27. In prima lanugine demittitur uva, ejusq; melligo, reliquum corpus ſole coquitur.

Mĕllĭlŏquŭs, penul. corr. Cui oratio ſuavis inſtar mellis, ex ore profluit. [μελίγηρυς, μελίφωνος. Pol. *Gl'atkomowca.*]

Mĕllum, quid ſit, in Plinio non ſatis conſtat, niſi fortè Mel, non Mellum legendum ſit.

Mĕlŏcărpŏs,

Mĕlŏcārpŏs, [μελόκαρπος. Pol. *Toiesc wł'oski.*] Herba eſt, quæ alio nomine Ariſtolochia longa appellatur. Dioſcor. libro 3. capite 4.

Mĕlŏlōnthă, [μηλολόνθη. Ger. *Ein grüner Schröter.*] Scarabæi genus eſt, colore viridi naſcens.

Mĕlŏmĕlī, μηλόμελι, Confectio quædam ex malis cydoneis melle obrutis in lagæna. Rationem conficiendi docet Columella lib. 12. cap. 45. & Dioſc. lib. 5.

Melonēs, [Ger. *Melaunen.* An. *Melow fruite.*] A' Palladio dicũtur, qui ex genere peponum ad malorum rotunditatem accedunt: à quibuſdam, facto ex malo & pepone nomine, Melopepones appellantur.

Melonŏmŭs, μηλονόμος, penult. corr. ovium paſtor. Nam μῆλον & poma, & oves ſignificat.

Mĕlŏpĕpŏnēs, [μελοπέπονες. Pol. *Melonī.*] Fructus ſunt ex genere peponum, qui mali figuram rotunditate imitantur. Non pendent hi, ſed humi rotundantur, & odorem jucundiſſimum habent, ubi maturuêre. Palladius Melones vocat. Vide Ruellium lib. 1.

Melŏs, [מירה zemirâh. μέλος. Gall. *Douceur de chant, melodie.* Ital. *Dolcezza di canto, melodia.* Ger. *Der liebtich thon des geſangs.* Hiſp. *El canto dulce.* Pol. *Wdzięczna melodia.* Vng. *Gyönörw feges, ekes hang.* Ang. *Sweetneſſe of muſicke, melodie.*] generis neutr. & indeclinabile eſt, aut certè defectivum: nam genitivum, & dativum ſingulares, totumq; pluralem numerum apud Latinos non habet. Ablativo Melo uſus eſt Lactantius Firmianus in Hymno de Reſur. Dominica: Fitque repercuſſo dulcior aura melo. Apud Græcos declinatur, τὸ μέλος, τοῦ μέλος. Eſt aũt Melos cãtus ſuavitas, exapta vocis modulatione, & flexu proficiſcens. Perſius in proœmio Satyrarũ: Corvos Poëtas, & Poëtridas picas Cantare credas Pegaſeum melos. ¶ Hinc multa, de quibus mox, deducuntur.

Mĕlōdĭă, f. p. [מירה zemirâh, μελῳδία. Gall. *Melodie, doux chant.* Ital. *Melodia.* Ger. *Ein liebtich oder ſüß geſang* Hiſp. *Canto dulce.* Pol *Melodya* Vng. *Ides gyönörw feges enek.* Ang *Sweetneſſe of muſicke, melodie.*] cum accentu in penultima, Dulcis cantus, ſive melleus.

Mĕlōdēs, pen. prod μελώδης. Accipitur pro melico dulcia carmina cantante Sidon. Proculus melodes inſonare pulſibus.

Melorĕă, æ, & Melore, es, f. p. pen. prod [μηλωτή Ger. *Ein ſchafffell mit der Wollen.*] Dici poteſt pellis ovina una cum lana corpori detracta, μηλωτὴ nam a Græcis dicitur, quæ à nobis ovina.

Melothrum, i. [μηλόθρον, Herba eſt, quæ alio nomine ἄμπελος λευκὴ hoc eſt, vitis alba appellatur. De hac Dioſc. lib. 4.

Membrum, bri, n. Propriè dicitur caro artus tegens: [μέλος. Gall. *Membre* Ital. *Membro.* Ger. *Haut vnd Fleiſch damit die Glieder des Leibs vberzogen ſind: item, Ein jetliches Glied.* Hiſp. *Miembro.* Pol. *Skora y ciało okrywaiąca kośći, etc. onek.* Vng. *Tag.* Ang. *A member.*] unde Membrana, ſuperior membri pars dicitur: hoc eſt, pellis ipſa. Silius: & venis malè juncta trementibus oſſa Extant cõrumptis viſu deformia membris. ¶ Accipiuntur tamen etiam membra pro ſingulis corporis partibus: ut manus, pes, auris, membra dicuntur. Terentius in Adelph. Membra metu debilia ſunt. Cic. 3. de Finibus: Iam membrorum: id eſt, partium corporis, alia videntur propter eorum uſum à natura eſſe donata, ut manus, crura, pedes, *&c.* alia autem nullam ob utilitatem, quaſi ad quendam ornatum, ut cauda pavoni. Virg. 9. Aeneid. Quò ſequar? aut quæ nunc artus, avulſaque membra, Et funus lacerum tellus habet? ¶ Membra principalia & principes partes ſunt in animante, Cor, cerebrum, jecur. Quomodo autem differãt membra ab Artubus, vide in dictione ARTVS. ¶ Sumitur etiam Membrum pro parte cujuſq; rei. Plin. Epiſtol. 17. lib. 2: Adhæret dormitorium, membrum, tranſitu interjacente. Hoc eſt, pars domus quieti corporum dicata. Cic. 1. de Nat. deor. Omnes autem ejus partes, atque omnia membra tum facillimè noſcuntur, quũ totæ quæſtiones ſcribendo explicãtur. Columella, prẽterea & Apuleius partem domus, membrum nominant. Et Vlpianus de manumiſſionibus: Quæri, *inquit*, poteſt, ſi fabris duobus, vel pictoribus templum vel membrũ depictum eſſet. De oratoris membris ita Autor ad Herennium: Membrum, omnis appellatur res breviter abſoluta, ſine totius ſententiæ demonſtratione, quæ denuò alio membro orationis excipitur. Cic. in Oratore: Quę Græci κόμματα, & κῶλα nominant, nos rectè *inciſa* & *membra* dicimus. ¶ A' membrum fiunt adjectiva, Bimembris, δικῶλος, Trimembris, τρίκωλος, Quadrimembris, τετράκωλος: hoc eſt, duarum, trium, quatuor partium.

Mĕmbrānŭlum, dimin. à membris. Apul. lib. 6: Verùm cor vivũ atini craſſum, ſed hirundinis tenue circumdedit membranulum. μεμβρύλλιον Græcè dicitur.

Membrātim, adverbiũ, Significat per membra ſingula, per partes. [κατὰ μέλη. Gall. *Par membres, par pieces, membre à membre.* Ital. *A membro à membro.* Ger. *Von einem glied zu dem anderen / in ſtucke weiß.* Hiſp. *Miembro à miembro.* Pol. *Poczł'onku.* Vng. *Tagonkent, darabonkent, koncsonkent.* Ang. *By member and member, by partes.*] Plin. lib. 9. cap. 15: Hi membratim cæſi, cervice, & abdomine commendantur. Idem lib. 11. capite 37: Itaque nunc per ſingulas partes corporis, præter jam dictas, membratim tractetur hiſtoria. Cicer. in Partit. Narratio autem accuſatoris erit, quaſi membratim geſti negotii ſuſpicioſa explicatio. Quintil. libro 9. capite 4: Vbicunque acriter erit & inſtanter, pugnaciterque dicendum, membratim, cæſimque dicendum.

Membrānă, æ, f. p. Pellis exterior quæ membra tegit, & generaliter pro quavis tenuiori pellicula accipitur. [עור hor דק dak. δέρρις. Gall. *Taye, petite peau.* Ital. *Pelle ſottile.* Ger. *Die euſſerſt haut des leibs.* Hiſp. *La tela.* Pol. *Skorka naczielia.* Vng. *Lantorna, hartya.* Ang. *The vppermoſt skinne of any thing.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ primùm oculos mẽbranis tenuiſſimis veſtivit & ſepſit. Lucret. lib. 4: Membranas mittunt vituli de corpore ſummo. Plin. lib. 9. cap. 29: Membranã inter illa miræ tenuitatis extendit. ¶ In ligno quoq; membrana eſt. Plin. lib. 13. de tilia: Inter corticem & lignum tenues tunicas multiplici membrana. ¶ Membranæ etiam dicuntur chartæ pergamenæ ex pellibus animalium factæ. [περγαμηνή. Gall. *Parchemin.* Ital. *Pergamina.* Ger *Perment ſo man auß ettlicher thierẽ häut machet darauff zu ſchreiben.* Bel. *Pergament.* Hiſp. *Pergamino.* Pol. *Pargamina.* Ang. *Parchement.*] Earum uſus Pergami, regnante Eumene inchoavit: magnamque earum vim Rex Atralus Romam miſit, ut penuria chartæ pellibus penſaretur. Vnde Pergamenarum nomen ad hanc uſque diem, tradente ſibi invicem per manus poſteritate, ſervatum eſt. Quintil. libro 10. capite 3: Illa quoque minora non ſunt tranſcunda, ſcribi optimè ceris, in quibus facillima eſt delendi ratio, niſi fortè viſus infirmior membranarum potiùs uſum exegit. Plinius libro 7. capite 21: In nuce incluſam Iliada, Homeri carmen in membrana ſcriptum, tradidit Cicero. Mart. libro 1: Hos eme, quos arctat brevibus membrana tabellis. Horat. de Arte: Membranis intùs poſitis delere licebit Quod non ediderîs. ¶ Differt autem Charta à Membrana, quòd Membranæ pelliceæ ſunt, & Pergami primùm inventæ: unde & Pergamenæ ſunt appellatæ. Chartæ autem ex papyro olim in Aegypto fiebant, ut Plinius oſtendit: apud nos de centonibus certo quodam modo maceratis, & glutino concretis formantur. Chartam ex papyro in victoria Magni Alexandri inventam ſcribit Varro, antea palmarum foliis ſcriptitatum fuiſſe: deinde quarundam arborum libris, poſtea publica monumenta plumbeis voluminibus, mox & privata linteis, & ſcedis confici cœpta. Ptolemæus autem chartas, Eumenes verò membranas, quum uterque eorum maximas haberet bibliothecas, invenerunt: quorum alter Pergami, alter Aegypti rex fuit. Plinius autem putat chartarum uſum Numæ temporibus fuiſſe, idque autoritate Caſſii Heminæ confirmat, qui Cn. Terentium ſcribam, agrum ſuum in Janiculo repaſtinantem, inveniſſe ait arcam, in qua Numa rex ſitus eſſet, & in ea libros ejus è charta ſcriptos. Sed Numam, pluribus ætatibus ante Alexandrum fuiſſe conſtat.

Mĕmbrānŭlă, diminutivum. [τὸ δερμάτιον. Gall. *Taye, petite peau.* Ital. *Pelle ſottile.* Ger. *Ein permentin* Hiſp. *La tela.* Pol *Pargaminka.* Vng. *Lantonatska, hartyatska* An. *A thinne out ward skinne.*] Cicero ad Attic. lib. 4: Iisq; imperes, ut ſumãt membranulam, ex qua indices fiant.

Membrānācĕŭs, a, um, Quod ſimilitudinem membranæ habet. [μεμβρανώδης. Gall. *Semblable à parchemin.* Ital. *Simile à membrana.* Germ. *Dem pergament gleich.* Hiſp *Coſa ſemejante à pergamino.* Pol. *Pargaminatsk.* Vng. *Lantornahoz, annak hartyahoz hasonlatos.* Ang. *That is lyk parchement.*] Plinius libro 16. capite 31: Quibuſdam cortex membranaceus, ut viti. Idem libro 10. capite 61: Volucrum animal parit veſpertilio tantùm, cui membranaceu pinnæ.

Mĕmbrānĕŭs, a, um, Quod ex membranis eſt. [δερμάτινος, περγαμηνός. Gall. *De parchemin.* Ital. *Di pergamina, à membrana.* Ger. *Permentin / auß perment gemacht* Hiſp. *Coſa de pergamino.* Vng. *Lantornabol, hartyabol valo.* Ang. *Made of parchement.*] Vlp. l. librorũ appellatione. ff. de Legat. iij: Quòd ſi in codicibus ſint membraneis, vel chartaceis, vel etiam eboreis.

Mĕmbrārī, Significat per membra formari, ἀρθρῶσθαι. quo verbo utitur Cenſorinus in lib. de Die natali.

Mĕmbrātūră, Eſt membrorum poſitura, διαμέλωσις.

Mĕmbrōſŭs, a, um, μελώδης, Qui magna habet membra. [Pol. *Rosgro l'i.*]

Meme, Accuſativus geminatus, majoris vehementiæ gratia, ab Ego primitivo, Virg. [Ger. *Mich / eben mich.*]

Memet, Pronomen compoſitum, Plaut. [Ger. *Mich ſelbe.*]

Mĕmĕcўlŏs, μεμέκυλος, Species eſt arbuſti. Plin. li. 15. cap. 24. de unedone loquens: Duobus tamen hoc nominibus appellant Græci, *Comaron, & memecylon.* Ex quo apparet totidem eſſe genera & apud nos. Vide Dioſc. lib. 1.

Mĕmĭnī,

Mĕmĭnī, A' Meno antiquo verbo fit, quo veteres ŭſi ſunt pro recordor & in mentem revoco: à quo prima ſyllaba gemmata, fit præteritum Memini, ſicut à Pungo, Pupugi. [זכר *zachar. μνεμονεύω.* Gall *Se ſouuenir, auoir memoire.* Ital. *Recordarſi.* Ger. Ich bin eyngedenck Hiſp. *Recordarſe.* Pol. *Pamietam.* Vng *Emlekezem rea, vagy emlek* Ang. *To remember.*] Et quanvis ſit præteriti temporis, in præſenti tamen ferè ſemper accipitur, teſte Valla in Rauden. Plaut. Epid. Lunulam atq; anellum aureolum in digito? V. memini mi homo, E. Non meminiſti me in aurem ad te afferre natali die? Idem Aſin. In jus voco te. L E. non eo. M E non is? memento, L E. memini. Terent. in Andr. Facturum quæ voles, ſcio eſſe omnia. P. memini. Cicero pro Quint. Memini, vetus eſt, de ſcurra multò facilius divitem, quàm patremfamilias fieri poſſe. Virg. 2. Aeneid. Quanquam animus, meminiſſe horret, luctuq; refugit Incipiam. Ovid. 9. Metamor. Dum loquor, horror habet parsq; eſt meminiſſe doloris. Requirit genitivũ, vel accuſativum. Terent. in Evnuch. Faciam ut hujus loci diciq;, meiq; ſemper memineris. Virgil. 9. Aeglog. numeros memini, ſi verba tenerem. Ovid Epiſt. 21: meminerunt omnia amantes. Cicero de Senect. Omnia quę curant ſenes, meminerunt. Sed quum ſignificat mentionem facio, recuſat accuſativum, poſtulatq; ablativum cum præpoſitione DE, vel genitivũ. Quint. lib. 11. cap. 2: De quibus multi meminerũt. Ibidẽ: Neq; omnino hujus rei meminit Poëta ipſe. ¶ In priore ſignificatione jungitur tàm cum prætento infinitivi, quàm cum præſenti. Virgil. 9. Aeglog. Nanq; ſub Oebalię memini me turribus altis Coricium vidiſſe ſenem. Idem: Cantando puerum memini me condere Soles. Cicero Appio: Ad me adire quoſdam memini. Idem Papyrio lib. 4: Nec tamen eas cœnas quæro, ut magnæ reliquiæ fiant. Quod erit, magnificũ ſit & lautum. Memini te mihi Phameę cœnam narrare temperius fiat, cætera eodem modo. Idem Attic. lib. 1: De comitiis me ſis, & tibi me permiſiſſe memini. Idem pro Roſc. Amer. Meminiſti me ita diſtribuiſſe initio cauſam. ¶ Hujus compoſitũ eſt, Commemini, de quo ſuo loco.

Mĕinŏr, hujus memoris, penul. corr. gen. omnis, ſecundum Priſcianum, à verbo Memini, Qui rei alicujus recordatur. [זכר *Zochér* זכור *zachúr. μνημονικὸς μνήμων.* Gall *Memoratif, qui a memoire, & ſe ſouuient.* Ital. *Recordeuole, memore* Ger. Eyngedenck. Bel. Gedachtich. Hiſp. *Aquel ſe recuerda.* Pol *Pamietaiacy.* Vng. *Meg emlekező, elmés.* Ang. *Mynyful.*] Plautus in Pſeud. Adverte ergo animum, & fac ſis promiſſi memor. Idem Cap. Nunquid vis? P. venias tempori. A. memorem mones. Virgil. 4. Aeneid. Et bene apud memores veteris ſtat gratia facti. Idem 6. Aeneid. Quique fuit memores alios fecêre merendo. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Vive memor quàm ſis ævi brevis. ¶ Quum autem de inanimatis rebus dicitur, ſignificat rem cujus nos memores ſumus. Virgil. 1. Aeneid. ſævæ memorem Junonis ob iram. Horat. lib. 1. Carm. Sive puer furens Impreſſit memorem dente labris notam: hoc eſt, tam vehementẽ, ut non facilè excidat memoria. Ovid. Epiſt. 19: Et vocem memori cõdidit ante tuã. Idem 4. de Ponto, Eleg. 2: Carmina ſola tibi memorem teſtantia curam. Non data ſunt, quid enim, quæ facis ipſe datem? ¶ Hujus contrarium eſt Immemor, de quo ſuo loco.

Mĕmŏrĭă, æ, f. p. (ut inquit autor ad Herẽnium lib. 1.) Eſt firma animi rerum & verborũ diſpoſitionis perceptio, item recordatio, ætas, antiquitas [זכרון *Zecher* זכרון *zichcharón. μνεία.* Gall. *Memoire.* Ital. *Memoria, rimembranza.* Ger. Gedechtnuß. Bel. Gedachtenſſe. Hiſp. *La potencia de ſe recordar, memoria.* Pol. *Pamiecz.* Vng *Elme.* Ang. *Memorie, remembrance.*] Cic. 2 de Inven. Memoria eſt, per quam animus repetit illa quæ fuerunt. Idem de claris Orat. Quorum memoria & recordatio in maximis noſtris graviſſimisq; curis jucunda ſanè fuit. Idem ad Plancum lib. 10. Epiſt. Nihil poſt hominũ memoriam gloriosius, nihil gratius, ne tempore quidem ipſo opportunius accidere vidi. Terentius in Andr. In memoria habeo, *λέγε μνήμης ἔχω.* Vbi Donatus: Plus eſt, quàm ſi dixiſſet, Scio. Nam quæ ſcimus, poſſumus obliviſci: quæ verò memoriæ cõmendamus, nunquam amittimus. Pacuvius: Perq; noſtram egregiam humanitatem, quã memoria firmavit. ¶ Nominis hujus in oratione varius eſt uſus. Dicimus enim Inſidere in memoria, Memoriæ affigere, Memoriæ mãdare, Memoria cuſtodire, Memoriã alicujus rei ſibi proponere. In memoria eſſe alicui, Memoriã alicujus uſurpare, Memoriæ alicujus dare operã, Memoria tenere, Memoria cõtinere, Memoria complecti, Memoriã alicujus tenere, Memoria meminiſſe, Memoriæ prodere, Memoriam alicujus rei prodere, Memoriæ tradere: Memoria eſt, proeo quod eſt, Meminiſſe: Memoria cadit vel intercidit, Memoria falli, Memoria repetere, In memoriã redigere, In memoriã revocare, Reducere in memoriã, In memoriã redire, Referre memoriam alicujus, Omni memoria, vel in omni memoria, pro in omni tempore: Superiori memoria, pro ſuperiori tempore, Vſque ad hanc memoriam: id eſt, uſque ad hoc tempus: Vt mea memoria eſt; id eſt, quantum poſſum meminiſſe, aut reminiſci: Memoria mea factum non eſt illud: id eſt, quantum meminiſſe poſſum. Quarum loquutionum teſtimonia paſſim bonos autores legenti occurrent.

Mĕmŏrĭŏlă, diminut. Cic. ad Att. lib. 12: Sed quod ſcribis ignis cuium matutinum, *μνημονικώτερον*, eſt memoriola vacillare.

Mĕmŏrĭtĕr, adverb. imperiti dicunt, Mente tenus, de memoria, ex memoria. [*μνημονικῶς.* Gall. *Par memoire, par cœur.* Ital. *Ricordandoſi, & hauendo à mente.* Ger. Außwendig. Bel. Van buyten. Hiſp. *De coro ò de memoria.* Pol. *Na pamiecz.* Vng. *Kordera.* Ang. *By hart, redelie, with good remembrance.*] Cicero de Amicitia: Qu. Mutius Augur Scævola multa narrare de C. Lælio ſocero ſuo memoriter & jucundè ſolebat. Sic etiam dicimus, Memoriter cognoſcere, Memoriter memorare, enumerare, pronuntiare, complecti rem, recitare, reſpondere, Memoriter colligere, Memoriter meminiſſe, Memoriter narrare, Memoriter reſpondere, Memoriter exponere, Memoriter vocare.

Mĕmŏrācŭlum, [*μνημόσυνον.* Vn. *Emlekőzet.*] Apuleius in Apologia: Me ſanctiſſimè tot ſacrorum ſigna, & memoracula cuſtodire.

Mĕmŏrābĭlĭs, le, omn. t. Qui eſt dignus memoria, laudabilis, præclarus, excellens. [זכר *nizchar. ἀξιομνησος, ἀξιολογος.* Gall. *Memorable, digne de memoire.* Ital. *Memorabile.* Ger. Gedächtnuß wirdig. Hiſp. *Coſa digna de memoria.* Pol. *Godni pamieci.* Vng. *Emlekezetre melto* Ang. *Worthie of memorie or remembrance.*] Colum. in Præfat. lib. 1: Quum tot alios Romani generis intuear memorabiles duces. Cic. de Amic. Quu accepiſſemus a patribus maximè memorabilem, C. Lælii, & Pub. Scipionis familiaritatem fuiſſe. Terentius in Heavt. Heus tu, non ſit ſine periculo facinus magnũ & memorabile. Virg. 4. Aeneid. magnũ & memorabile numen. Idem 2. Aeneid, nanque etſi nullum memorabile nomen. Fœminea in pœna eſt. Cicero 3. de Finib. Si enim ſapiens aliquis miſer eſſe poſſit, næ ego iſtam glorioſam memorabilemq; virtutẽ non magno æſtimandam putẽ.

Mĕmŏro, as, penult. corrept. act p. Ad memoriam reduco. [*μνημονεύω.* Gall *Penſer & rememorer, reduire en memoire.* Ital. *Cõmemorare, ricordare.* Ger. In gedechtnuß bringen, widerhotẽ: item, Erzehlẽ. Bel. Bethalen vertellen. Hiſp. *Recordar à algo.* Pol. *Wſpamietywam.* Vng *Elezeszt illom exembee intatom, ele hozom.* Ang. *To bring in remembrance, to make mention, to recite or report.*] Plautus in Pœn. Memorandum mihi, ſi novi fortè, aut ſi ſunt cognati mihi. ¶ Interdum eſt dicere, narrare, ſeu exponere, recitare, *λέγειν, ἐξηγεῖσθαι.* Livius libro 1. ab Vrbe: Herculemq; in ea loca, Geryone interempto, boves mira ſpecie abegiſſe memorant. Virgil. 1. Aeneid. Muſa mihi cauſas memora. Plautus in Trin. Age dum nomen tuum primum memora mihi. Idem in Amphit. Ibi nunc meus pater memorat, legiones hoſtium ut fugaverit: hoc eſt, commemorat, vel narrat. ¶ Hujus compoſita ſunt, Commemoro, & Rememoro, quod eſt in memoriam reduco. Legitur & paſſivum Memor. Plautus in Amphit. Experiri nunc mavellem me, quam mihi mẽmorarier. Saluſtius. Incredibile memoratu eſt, quam facilè coaluerint.

Mĕmŏrātŏr, oris, verbale, m. t. Qui memorat. [זכר *mazkir. ὁ μνημονεύσας.* Gall. *Recordateur* Ital. *Rammentatore.* Ger. Gedechter. Hiſp. *Recordador.* Pol. *Wſpamietywacz* Vng. *Ő emlekezője, elmondója.* Ang. *That maketh mention, or reporteth.*] Propert. lib. 3. Eleg. 1: Necnon ille tui caſus memoratur Homerus.

Mĕmŏrātŭs, us, m. q Memoratio, commemoratio. [זכר *Zécher* זכרון *Zichcharón. ἀνάμνησις.* Gal. *Memoire.* Ital. *Rimembrãca.* Ger. Widergedechtnuß, wider hotũg. Hiſ. *Obra de recordarſe.* Pol. *Wſpomnienie, wzmiąnienie.* Vn. *Elő zamlas, elő fozas.* An. *A reporting or making of mention.*] Gellius lib. 11. cap. 4. Eos verſus non minus frequenti, aſſiduoq; memoratu dignos puto, quàm philoſophorum de officiis decreta.

Mĕmŏrātĭſſĭmŭs, ſuperl. Celebertimus [*λογιμνημονεύτατος.* Vn. *Igőn hirős neues, nevezetős.*] Gell. li. 8. cap. 4: Herodotus ſcriptor hiſtoriæ memoratiſſimus.

Mĕmŏrĭōſŭs, ſi, Qui memoria præditus eſt. Corn. Fronto de diff. voc. Memorioſus habet ad dicta factaq; memoriam.

Mĕmŏrĭōsē, adverb. Idem Cõrn. Fronto: Memoriosè qui facit, oſtendit in omni re natutæ bonum.

Mĕmphītēs, æ, vel is, pen. prod. *μεμφίτης*, Lapis eſt pingui vario q; colore, in membris ſecandis vel urendis citra omne periculum ſenſum adimens. De hoc Dioſcor. lib. 5.

Mĕnæchmi, *μενάιχμοι*, Apud Plautum comœdia, in qua fratres gemini introducuntur ejuſdem nominis, qui indiſcreta ſimilitudine miros aſpicientium errores excitant.

Mendă, æ, f. p. & Mendum, di, n. ſ. Error, erratũ, vitium. [משלה *miſ beḥéh* משולה *meſchugháh* שלגה *ſchegbaghâh* עקשות *bikkeſchúth* עוֹן *avõn.* Gall. *Faute.* Ital *Menda, errore.* Ger. Ein fõler oder irrthumb. Bel. Een faute. Hiſp. *Tacha, ò mancilla, ò mentira.* Pol. *Błąd, fałſz.* Vng. *Vétek.* Ang. *An errour, a fault in writing.*] Cecinna Ciceroni libro 6. Fam. Mendum ſcripturæ litura tollere. Ovid. lib. 1. de Arte: Nocte latent mendæ, vitioq; ignoſcitur omni. Cic. Attic. lib. 2: Caſtritianum mendum nos corrigimus, &c.

mus, &c. Idem 4. Verr. Quod mendum ista litura correxit. Quam mendam legit Nonius: id quod Victorius admonuit. Ovid. 1. Amor. Elegia 5: In toto nusquam corpore menda fuit. ¶ Hinc etiam fit verbum Emendo, as, quod est quasi mendas tollo. Remendo, Latinum non est: quanvis id recensuerit Calepinus inter derivata à nomine Mendum, deceptus corrupto loco Columellæ, quem sic citat ex lib. 3. cap. 17: Quidam flagellum totum, sicut erat matri detractum, crediderunt sationi convenire, idq; per gemmas quinas, vel etiam per senas partiri, complures tale oleaster remendaverunt: quod ego minimè probo. Quo in loco castigatiora exemplaria sic habent: Taleolas terræ mandaverunt.

Mēndōsŭs, a, um, Quod est erroribus plenum, corruptus, vitiatus: [בעקש *nehkásch* מעקש *mehukkásch*. πλημμελὴς. Gall. *Incorrect, plein de fautes.* Ital. *Pien d'errori, scorretto.* Ger. Voll fäler. Hisp. *Cosa llena de mentiras y erradas.* Pol. *Bl'edow pel'en.* Vng. *Verkes hamisß.* Ang. *Full of erroures or faultes.*] ut, Exemplar mendosum, apud Plin. in Epist. & Cic. 4. Ver. Cur servus societatis, qui tabulas confecerit, semper in Verrutii nomine certo ex loco mendosus esset? Idem 2. de Orat. Deinde singulorum generum partes, in quo & deesse aliquā partem, & superare mendosum est. Idem de clar. Orat. Quanquam his laudationibus historia rerum nostrarum est facta mendosior. ¶ Accipitur quandoq; pro vitioso & depravato. Ovid. 2. Amor. Non ego mendosos ausim defendere mores. Horatius in Serm. Mendosa est natura.

Mendosē, Incorrectè, inemēdatè, corruptè, depravatè. [πλημμελῶς, ψευδῶς. Gall. *Auec beaucoup de fautes.* Ital. *Scorretamente, con molti falli.* Ger. Falschlich/unfleissiglich mit viel fäler. Hisp. *Mentirosamente, con muchas erradas.* Pol. *Fulszywie.* Vng. *Verkessen, hamissan.* Ang. *With many faultes.*] Cic. ad Quint. Frat. li. 3: De Latinis verò quò me vertam nescio, ita mendosè & scribuntur & væneunt. Idem 1. de Invent. Neq; eò dico, quòd ejus ars, quam edidit, mihi mendosissimè scripta videatur, &c. Persius Satyr. 5: mendosè colligis, inquit Stoicus, hic autem mordaci lotus aceto.

Mēndācĭum, cii, n. s. Est orationis vanitas. [שקר *schéker* כזב *chazáb* כחש *cháchasch*. ψεῦδος. Gall. *Mensonge, menterie.* Ital. *Bugia, menzogna.* Ger. Ein Lug. Hisp. *Mentira.* Pol. *Kłamstwo.* Vng. *Hazugsag.* Ang. *A lie or leasing.*] Ovid. Epist. 21: Nec vos decipiant blandæ mendacia linguæ. Cic. pro Cluent. Homo qui esset totus ex fraude & mendacio compositus. Idem pro Muræna: Improbi hominis est mēdacio fallere. Magnū & impudens mendaciū. Idē pro Cluent. Dicere mendaciū, & Mentiri, quid differant, vide in verbo MENTIOR, mentiris.

Mēndācĭuncŭlum, li, diminut. n. s. Parvum mendacium. [τὸ μικρὸν ἢ ἁπλοῦν ψεύδολόγημα. Gall. *Petite mensonge, petite menterie.* Ital. *Bugietta.* Ger. Ein kleine Lug. Hisp. *Pequenna mentira.* Pol. *Łzyczka.* Vng. *Hazugsagotska.* Ang. *A litle lie.*] Cic. li. 2. de Orat. Quod tamen est mendaciunculis aspergendum.

Mendāx, cis, om. t. Vanus, futilis, qui dicit mendacium. [כחש *chechásch* כזב *chazéb*. λογοποιὸς, ψεύστης. Gall. *Menteur.* Ital. *Mendace, bugiardo.* Ger. Lugenhafftig. Bel. Luegh(enachtich. His. *Mentiroso.* Pol. *Lgarz kł'amca.* Vng. *Hazug.* Ang. *A lier.*] Cic. pro Rosc. Com. Quid interest inter perjurum & mendacem? qui mentiri solet, pejerare consuevit. Idem 2. de Divin. Mendaci homini ne verū quidem credere solemus. Virg. 8. Aeneid. Raptabatq; viri mendacis viscera Tullus Per sylvam & sparsi rorabāt sanguine vepres. Splendide mendax, Hor. 3. Carm. Ode 11. Fui mendax mihi: hoc est, falsò mihi persuasi, Ovid. Epist. 2. ¶ Et genitivo jungitur: ut Mendax hujus rei: id est, de hac re mentitur. Plaut. in Asin. Si hujus rei esse mendacem inveneris. ¶ A` Mendax fit Comparativum Mendacior, Superlativum Mendaciissimus, & Adverbium Mendaciter, ψευδῶς.

Mēndācĭlŏquŭs, penult. corrept. m. s. Qui loquitur mendaciū. [כחש *chechásch* כזב *chozéb*. ψευδολόγος. Gall. *Menteur, qui dit mensonges.* Ital. *Che dice bugie, bugiardo.* Ger. Ein lugner/lugensager oder lugenmaul. Hisp. *El que dablas mentiras, mentiroso.* Pol. *Łzaci, kł'amaiacy.* Vng. *Hazugsag bozellö.* Ang. *A lier, that telleth leasinges.*] Plaut. in Trin. Nihil est profectò stultius neq; stolidius, neq; mendaciloquius, neq; argutum magis.

Mendĭcŭlă, pen. corr. πλαγκὴ φαλή. Vestis à Mēdice dicta, quod magistratus nomē erat apud Oscos, ut ait Festus. Plaut. Epid. Quid erat induta? an regillam induculam, an mendiculam?

Mendĭcum, (inquit Festus) dici putant velum quod in prora ponitur.

Mendĭcŭs, penult. prod. m. s. Qui victum ostiatim quæritat. [אביון *ebjón* רש *rasch*. πλωχὸς, πτωχὸς. Gall. *Mendiant, qui demande l'aumosne.* Ital. *Mendico, pittoco.* Ger. Ein bettler. Hisp. *Mendigo, el que piede mendigando.* Pol. *Zebrak.* Vng. *Kuldus.* Ang. *A begger.*] Et, ut refert Festus, Verrius dictum putat à mēte, quod mentem ejus fefellerit fortuna: vel à medendo, quòd precetur omnes, ut vitæ suæ medeatur cibo: vel quòd manu indicet. Plaut. in Trin. Semper mendici molesti sunt. Idem Persa: Cum hac dote poteras vel mendico nubere. Cic. 5. Tusc. Pauperem si malum est, mendicus beatus esse non potest, quanvis sit sapiens. Apud Ciceronem pro Muræna legimus superlativum Mendicissimus, pro miserrimo, pauperrimoq;. Solos (*inquit*) sapientes, si distortissimi sint, formosos: si mendicissimi, divites. ¶ Interdum accipitur pro infirmo & imbecillo. Cicero 3. de Oratore: Instrumentū autem hoc forense, litigiosum, acre, tractum ex vulgi opinionibus, exiguum sanè ac mendicū est: hoc est, infirmum & invalidum, quodq; mendici in morem alienum postulet auxilium.

Mēndīcŭlus, diminutivum. [ὁ πλωχύτερος. Gal. *Belistreau, cagnardeau.* Ital. *Mendico, picciolo.* Ger. Ein bettlerlin. Hisp. *Mendico pequenno.* Pol. *Zebraczyna.* Vng. *Kulduskska.* Ang. *A litle poore begger.*] Cicero in Catilina: Collectum ex senibus desperatis, ex agresti luxuria, ex rusticis mendiculis, ex decoctoribus, &c.

Mēndīco, as, penult. prod. Vitæ alimenta postulo ostiatim. [שאל *schaál* πτωχεύω, πλωχεύω. Gall. *Mendier, demander l'aumosne.* Ital. *Mendicare.* Ger. Betten/heuschen. Hisp. *Mendigar.* Pol. *Zebrze.* Vng. *Kuldulok.* Ang. *To begge, to aske his almouse.*] Iuven. Satyr. 6: Arcanam Iudæa tremens mendicat in aurem. Mendicare sibi malum, per metaphoram dixit Plautus in Amphit. Quia senecta ætate à me mendicas malum. Veteres etiā Mendicor pro mendico dicebāt. ut Plaut. in Vidularia: Malim moriri meos, quàm mendicarier. Boni ministrantur, illum nunc irrident mali, Ex Nonio.

Mēndīcāns, penult. prod. participium. [שאל *schoél*. πλωχεύων, πτωχεύων. Gall. *Mendiant.* Ital. *Mendicante.* Ger. Bettend. Hisp. *Mendigo.* Pol. *Zebrzący.* Vng. *Kuldulo.* Ang. *Begging.*] Plaut. Cap. decere videatur magis Me saturum servire apud te, sumptu & vestitu tuo, Quàm illic, ubi minimè honestum est, mendicantem vivere.

Mēndīcātŭs, penult. prod. Aliud participium: ut Cibo mendicato pasci. Ovid. 6. Trist.

Mēndīcĭtās, f. t. Inopia, paupertas, egestas. [רש חסרון *resch chesrón*. πλωχεία. Gall. *Mendicité, poureté, iusques à mendier d'huis en huis.* Ital. *Pittoccheria, mēdicatione.* Ger. Bettelwerck/betlerey/grosse armut vnd mangel. Hisp. *Mendiguez.* Pol. *Zebraczstwo, vboßtwo.* Vng. *Kuldussag.* Ang. *Extreme powertie, beggerie.*] Cic. pro Flac. Potuit dare Sextilius? nam fratres quidem cōfortes sunt mendicitatis. Plaut. Ruden. Mendicitatē mihi obtulisti opera tua, Dum tuis auscultо magnidicis mendaciis. Cic. 5. de Finibus: Quum & mendicitatem multi perpetiantur, ut vivant. Idem in Catil. Vt omnes animi cruciatus, & corporis egestas, & mendicitas consequatur.

Mēndīcĭtĕr, Miserè, & tenuiter, πλωχῶς.

Mēndīcĭmōnĭum, Inopia. πλωχεία. qua voce usus est verborum insignis innovator Laberius, ut refert Nonius.

Mendicabulum, n. s. Mendicatio ipsa, sive ipse mendicus. [רש *resch* חסרון *chesrón*. πλωχεία. Gal. *Mendicité.* Ital. *Pittoccheria, mendicatione.* Ger. Ein abbettlung oder ein bettler. Hisp. *Mendiguez.* Pol. *Zebranina.* Vng. *Kuldulas, (anagy) kuldus.* Ang. *Beggerie.*] Plaut. in Aulul. Nam istos reges memorare nolo, hominum mendicabula.

Mendum, Vide MENDA.

Menelœetus, [μενελαίετος. Ang. *An hauke called a saker.*] Avis ex aquilarum genere, minima magnitudine, viribùs præcipua, colore nigricans, quæ sola fœtus suos alit, frequensq; versatur in montibus. Vide Plin. lib. 10. cap. 3.

Meniana, Aedificia appellata sunt à Menio Censore, inquit Festus, qui primus in foro ultra columnas tigna projecit, quò ampliarentur superiora spectacula. Ascon. autem hujus verbi originem sic explicat: Menius quum domum suam venderet Catoni & Flacco Conss. ut ibi basilica ædificaretur, exceperat jus sibi unius columnæ, super quā tectū projiceret ex provolantibus tabulatis, unde & ipse & ejus posteri spectare munus gladiatoriū possent. Ex illo Menia columna vocitata est. Ex quibus apparet error Porphyrionis cùm scribit: Menium scurrilitate notissimum, post abrosum patrimoniū vendidisse domum quam habuerat ad forum spectantem, una sibi recepta columna, unde gladiatores spectaret, quę ex eo Menii columna nominabatur. Super hac colūna (ut nonnulli tradiderunt) Menius, tectum projecit & tabulata: unde & ipse & posteri ejus spectare munus gladiatorium possent. Vnde factum putatur, ut omnia id genus ædificia Meniana vocarentur. Suetonius in Calig. Pauci è proximis Menianis spectabant.

Menianthes, Trifolium apud Dioscor. lib. 3. cap. 122.

Mēnĭngēs, f. t. μήνιγξ, Membranæ duæ sunt, cerebrū circunquaq; contegentes, quarū exterior, quæ adversus, cránii impressiones cerebri veluti propugnaculum est & tegumentum. Crassa sive Dura meninx appellatur: & vulgò *Dura mater*. Hæc cranium intùs succingit, inter se & alteram meningem tantùm relinquens spatii, quantum cerebri pulsibus satis est. Est autem hæc cribri ritu perforata, duplicaturq;, ut commodiùs venas muniat, quas in se habet ad summum capitis verticem ascendentes.

ascendentes. Altera cerebro penitùs conjuncta est, quæ quòd tenuissimæ illi membranæ (quam in fœtu χόριον: id est, secundas vocant) persimilis sit χοροειδὴς appellatur: Vulgò *Pia mater*.

Mens, hujus mētis, f.t. Animus, intelligentia, memoria. [זמה *dahath*, חֹשֶׁק. Gall. *Entendement, pensée, esprit, memoire.* Ital. *Mente, pensiero, memoria.* Ger. Der verstand/vernunfft/das gemüt. Bel. Die gedechteniſſe. Hisp. *Entendimiento, ò memoria.* Pol. *Rozjem, vmisł.* Vng. Ez., *elme, elteltsõm.* Ang. *The mynd, the vnderstanding, the thoght.*] Est princeps animæ facultas, qua solus homo præditus, cæteris antecellit animantibus; quaq; res incorporeas & ab omni materia abstractas contemplatur. Hinc fit, ut mentem pleriq; dictam existiment, quasi eminentem, sive quòd inter omnes animæ facultates maximè emineat, sive quòd per eam inter animalia plurimùm emineamus. Ovid. 15. Metamorph. Mēte deos adiit: & quod natura negabat Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Cicero de Senect. Homini sive natura, sive Deus, nihil mente præstantius dedit. Idem pro Rabirio: Itaque cum multis aliis de causis virorum bonorum mentes divinæ mihi atque æternæ videntur esse, tum maximè, quòd optimi & sapientissimi cujusq; animus ita præsentit in posterum, ut nihil nisi sempiternum spectare videatur. Idem 2. Offic. Hominis autem mens discendo alitur, & cogitando semper aliquid aut inquirit, aut agit, videndiq; & audiendi delectatione ducitur. Lactantius lib. 7: Primùm non idem est mens & anima. Aliud est enim, quo vivimus: aliud quo cogitamus. Nam dormientium mens, non anima sopitur: & in furiosis mens extinguitur, anima manet. Et ideo qui mentis compotes non sunt, non excordes, sed dementes appellantur. Mens ergo (id est, intelligentia) vel augetur, vel minuitur pro ætate: anima in statu suo semper est. Et ex quo tempore spirandi accepit facultatem, eodem usque ad ultimum durat, donec emissa corporis claustro, ad suam sedem revolet. Thales Milesius: Velocissimum (*inquit*) omnium quæ sunt, est mens: nam tantæ celeritatis est, ut uno temporis puncto cœlum omne collustret, maria pervolet, terras & urbes peragret. Inter animum quoq; & mentem interest, quòd Mēs sit cogitationis, consiliiq; subtilitas quædam, certæ rationi contemplationiq; adhibita. Ideo amentes & dementes dicuntur, qui nullo consilio utuntur. Animus verò est vitæ, & voluntatis fundamentum. Plaut. in Cistell. Exanimor, differor, distrahor, diripior, ita Nullam mentem animi habeo. Idem in Epid. Pavor territat mentem animi, neq; est ubi meas collocem spes. Ex quibus testimoniis clarissimè ostenditur, Mentem esse rem diversam ab Animo. Alioqui enim ineptè & à Cicerone regnum animi menti datum, & à Plauto animi mens dictum esset. Similiter etiam Terentius in Andria: Animum & Mentem res diversas facit. Mala (*inquit*) mens, malus animus. ¶ Accipitur quandoq; pro voluntate, sententia, sive (ut vulgus loquitur) intentione. Virgil. 1 Aeneid. in primis regina quietum Accepit in fœdus animum mentemq; benignam. Cic. 4 Tusc. Quæ est Humanus autem animus, qui deceptus est ex mente divina, cum alio nullo, nisi cum ipso Deo (si hoc est fas dictu) comparari potest. Hic igitur si est excultus, & si ejus acies ita curata, ut nec necetur erroribus, fit perfecta mens: id est, absoluta ratio, quod est idē quod virtus. ¶ Ponitur quandoque Mens pro consilio. γνώμη. Virgil. 1. Aeneid. nostram nunc accipe mentem. ¶ Quandoq; pro animo. Cicero 1. de Orat. Ego autem defendebā hac cum mente fuisse, &c. ¶ Sanæ mentis esse dicuntur, qui sibi rectè prospiciūt, & bonam mentem habent. Cic. in Pisonem: Hic si mentis esset suæ, nisi pœnas patriæ, &c. ¶ Deponere mentem mentumq; in gremiis mimarum, dixit Cicero in Antonium Philip. 3. ¶ Hujus compositæ sunt, Amens, Demens, Vehemens. ¶ Mente captus, pro amente accipitur. ἄνους, παράφρων, quemadmodum Oculis captus, pro cæco. Festus: Mente captus dicitur, quum mens ex hominum potestate abiit.

Mēntĭo, onis, f.t. à supino Mentum, Quod à Meno verbo antiquo deducitur, teste Valla lib. 3. [זכר *zécher* זכרון *zichcharón*. διάμνησις. Gall. *Mention, memoire.* Ital. *Mentione, memoria.* Ger. Meldung/gedenckung. Hisp. *Mencion ò memoria.* Pol. *Zmianka, przypomnienie.* Vng. *Emlekezet.* Ang. *Mention.*] Mentionem facere alicujus, est commemorare, sermonem de eo habere. Terentius in Eunuch. Si quando illa mentionem Phædriæ faciat, &c. Cicer. ad Sulpitium lib. 13: Deinde credas mihi affirmanti velim, hominem esse neminem, qui unquam mentionem tui sine tua summa laude fecerit. ¶ Dicimus etiam Mentionem facere de aliquo, Mentionem habere alicujus, incidere in mentionem alicujus. Plin. lib. 2. cap. 8: In mentione terræ dicetur: id est, dum terræ faciemus mentionem.

Mēntĭor, iris, d.q. Contra id quod in mente est loquor, fingo, cōminiscor. [כחש *chachésch* חזק *chazkéb* ψεύδομαι, ψευδολογέω. Gal. *Mentir, feindre.* Ital. *Mentire, dir bugie.* Ger. Liegen. Hisp. *Mentir.* Pol. *Kłamam łżę.* Vng *Hazudok.* Ang. *To lie, to faine, to inuent false thinges.*] Plaut. in Amph. verbero, mentiris nunc. At jam faciam ut verum discas dicere. Terentius in Heaut. Non est mentiri meum. Id est, nõ consuevi mentiri. Qui enim mentitur, non ipse fallitur, sed alterum fallere conatur. Qui verò mendacium dicit, tum etiam fallitur, quum creditur se verum dicere. Hinc Nigidius apud Gellium: Vir bonus præstare debet, ne mentiatur: prudens, ne mendacium dicat. ¶ Aliquando tamen Mentiri, est per imprudentiam falsum dicere, sicut & Mendacium dicere. Cicero lib. 4 Tusculan. Nunc ad philosophos veniam, qui negant amorem stuprum esse, atq; in eo litigant cum Epicuro non multum mentiente. ¶ Interdum est fingere, simulare, imitari, & velle videri id quod non est: ut quum quis dicit, Mentiri sexum, Mentiri colorem suum fuco. Martialis lib. 1: Mentiturq; virum prodigiosa Venus. Columella in præfatione libri 1: Attonitique mirantur æstus effœminatorum, quòd à natura sexum viris denegatum muliebri motu mentiantur, decipiantque oculos ipsa tum Quintil. lib. 2. cap. 15: Et mangonum, qui colorem fuco, & verum robur imani sagina mentiuntur. Plin. lib. 37. cap. 8 Inficitur, candoremq; mentitur. ¶ Et dicimus Mentiri adversus aliquem, Mentiri in aliquem, Mentiri alicui, & Mentiri de aliquo quorum passim exempla occurrunt. ¶ Hujus compositum est Ementior, quod est apertè, seu publicè ostendo quod non est, ἐξυποκρίνομαι.

Mēnsă, æ, f.p. Ad quam accumbimus cibum sumpturi: dicta, (inquit Varro) quasi mesa. id est, media, quòd inter duos statueretur. [שלחן *schulchán*. τράπεζα. Gall. *Table.* Ital. *Mensa, tavola.* Ger. Ein tisch. Bel. Een Tafel. Hisp. *Mesa en que comemos.* Pol. *Stoł.* Vng. *Asztal.* Ang. *A table.*] Virgil. 1. Aeneid. Pars epulis onerant mensas, & plena reponunt Pocula. Duo autem fuerunt apud Romanos pretiosissima mensarum genera. Citrea, scilicet, & Acerna. de quibus apud Martialem li. 14. Epigrammata duo. Ovid. 12. Metam. Hunc pede convulso mentis Pellæus acernæ Stravit humi Pelates, dejecto in pectora mento Ad Vmbras. Cic. 6. Verr. Tu maximam & pulcherrimam mensam citream à Lutadio abstulisti. Horat. 1. Ser. Satyr. 3: modò sit mihi mensa tripes, & Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus, Quamvis crassa, queat, &c. ¶ Quandoq; ponitur pro prandio. vel cœna. Iuvenal Satyr. 1: quum de tot præclaris orbibus, & tam Antiquis una comedūt patrimonia mēsa. Vnde & Primæ, & Secundæ mensæ: id est, quæ in principio & in convivii fine fercula apponuntur. Vulgus *Interestum* & *Exstũ* mentæ appellat. Ovidius de Nuce: Poma cadunt mensis non interdicta secundis. Cicero ad Attic. lib. 14: Secundā mensam, dixit in numero singulari. Hæc (*inquit*) ad te scripsi, appositā secundā mensā. ¶ Accipitur etiam mensa pro abaco numulariorum, quemadmodum apud Græcos τράπεζα: unde & ipsi numularii à Cicerone Mensarii vocantur, quos Græci vocant τραπεζίτας. Cicero in Pison. Quid stipēdium militibus per omnes annos à civitatibus mēsis palàm propositis, esse nunc autem? ¶ Accipitur quādoq; pro disco, sive quadra, qua utimur in mensa ad epulas in fiustula conscindendas. Fieri solet frequentiùs ex ligno, aut stanno, olim etiam ex pane. Vngil 7. Aeneid. Accitis coget dapibus consumere mensas. ¶ De mensa mittere: id est, de iis, quæ appositā erant mensæ. Cicero ad Atticum, lib. 5: Discubuimus omnes præter unum Curtium. Is de mensa mihi, ut arbitror, rejecit quod quadrangulum fuit. Nam quadratum habuerunt, vocaverunt. Varro lib. 4. de L. L. quo vide Varronem. ¶ Fuit & mensa vinaria rotunda, non ita magna Cylibantum, ἀπὸ τῆς κύλικος: sic enim Græci *calicem* vocant. Altera erat quadrata una columnella sustinebatur. Antonius Nicander Varro de ling. Lat. lib. 4. ¶ Mensam dicimus & Tabulam picta pars lata.

Mēnsŭlă, æ, diminutivum, [πινακίσκος. Gall. *Petite table, Piccola tavola.* Ger. Ein tischlin. Hisp. *Pequeña mesa.* Pol. *Stolik.* Vng. *Asztalotska.* Ang. *A litle table.*] Plaut. in Mostel. Cito aquam manibus, puer, appone hic mensulam.

Mēnsārĭus, rii, m.s. Qui & Argentarius à Latinis, a Græcis τραπεζίτης, ἀργυροκόπος dicitur [Gal. *Banquier, usurier, changeur.* Ital. *Cambiatore, usurario, changiero.* Ger. Ein wechßler. Hisp. *Banquero ò cambiador.* Pol. *Vekslarz, zamiennik.* Vng. *Penz valto.* Ang. *An exchanger or banker.*] Livius libro 7. ab Vrbe: Solutionem quis autem publicam curam verterunt: quinque viris creatis, quos mensarios à dispensatione pecuniæ appellarunt. Cicero pro Flacc. Cum civitate mihi res est accensa, & conficientissima literarum: in qua numus moveri nullus potest sine quæstoribus, tribus Quæstoribus, quatuor mensariis quæ apud libertatem populo creantur.

Mēnsŭlārĭi, Idem qui numularii, ut patet ex Caio l. 47. D. de pact. alios autem numularios ab argentariis fuisse patet ex l. 9. D. de edendo. Verum igitur Mensularii dicti sint a mensulis, quas in minore negotiatione quam illi, qui argentarii dicebantur, exercebant, an interdum pro argentariis sumantur, e mensariis difficile dictu est.

Mēnsĭō,

Mēnsĭō, onis, Vide METIOR.

Mensĭs, is, m.t. A' Metior deducitur, quasi numerus dierum mensus, [חדש *chódhesch*, *μὴν*. Gall. *Mois*. Ital. *Mese*. Ger. Ein Monat. Bel Een Manet. Hisp. *El mes*. Pol. *Miesiąc*. Vng. *Az holnap*. Ang. *A moneth*.] Cicero lib. 2. de Nat. deor. Qui quia mensa spatia conficiunt, Menses nominantur. Macrobius à Græco *μὴν*: id est, à Luna trahit: nam Lunæ curriculo mensis conficitur. Terentius in Adelph. Compressu gravida facta est, mensis hic decimus est. Horat. 2. Epist. 1: Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno. Stat. 3. Syl. Stupet ipse labores Annus, & angusto bisseni limite menses. Virg. 3. Georg. Sæpè diem, nostemq;, & totum ex ordine mensem Pascitur. Terent. Adelph. Hæc dum dubitas, menses abierunt decem. Virgil. 4. Aeglog. & incipient magni procedere menses. ¶ Menses in plurali, sunt mulierum menstrua. Plin. lib. 21. cap. 25: Ciet menses è vino pota. Idem lib. 21. cap. 21: Prodest & orthopnoicis & anhelationi, mulierumq; mensibus retardatis. ¶ Hinc Trimestris, τριμὴνος, trium mensium. Augustinus lib. 13. de Civitate: Arcades, quorum anni trimestres fuerunt. ¶ Bimestris duorum mensium.

Mēnstrŭŭs, a, um, Quod est unius mensis. [μηνιαῖος, ἐπιμήνιος. Gall. *D'vn mois, ou qui vient de mois en mois*. Ital. *Di vn mese*. Ger. Das eines Monats ist. Hisp. *Cosa que dura vn mes*. Pol. *Miesięczni*. Vng. *Egy holnapi*. Ang. *Of one moneth, or that cometh euerie moneth*.] Cic. 1. de Nat. deor. Hujus hanc lustrationem ejusdem incensa radiis mēstruo spatio luna complet. Varro de Re rust. lib. 1. cap. 27: Et quando tempora duorum generum sunt, unũ annale, quod Sol circuitu suo finit: alterum menstruum, quod Luna circumiēs cõprehendit, *&c*. Cic pro Rosc. Com. Quid est, quòd negligenter scribamus adversaria? quid est, quòd diligenter conficiamus tabulas? qua de causa? quia hæc sunt menstrua, illæ æternæ. ¶ Menstrua cibaria, apud Cic. 5. Verr. quæ sunt unius mensis. Sic Opus menstruum, Menstrua vita. ¶ Menstruum etiam ponitur aliquando pro alimento in singulos mēses legato: ut Annuum quod in singulos annos. Vlpian. in l. Qui ponis. ff. de cess. bon. Si quid misericordiæ causa fuerit relictum, putà menstruum, vel annuum alimentorum nomine.

Mēnstrŭă, orum, substātivum, pluralis numeri, n.s. Menses, mulierum profluvium est, & purgatio frigidi & indigesti humoris, quem natura quasi noxium expellit. [נדה *nidháh* דוה *dewóth*. τὰ καταμήνια, τὰ ἐμμηνα. Gall. *Le flux de sang qui vient és femmes tous les mois, leur male sepmaine* Ital. *Flusso di sangue che patiscono le donne ogni mese*. Ger. Die vierwöchige krancheit der Weyberen. Bel. Die Maenstondt. Hisp. *La purgation de la muger*. Pol. *Niewiesze fluks choroba*. Vng. *Haui korsag*. Ang. *A flixe of blood that a woman hath monethlie*.] Dicta sunt autem Mēstrua, quòd unoquoq; mense mulieribus, quæ ejus ætatis sunt, ut possint concipere, soleāt accidere: unde etiam Menses appellamus. Menstrui virus describit Plinius lib. 7. cap. 15. his verbis: Sed nihil facilè reperitur mulierum profluvio magis mōstrificum: accescunt superventu musta, sterilescunt tactæ fruges, moriuntur insita, exuruntur hortorum germina, & fructus arborum quibus insidēre, decidunt: speculorum fulgor ipso aspectu hebetatur, acies ferri præstringitur, eborisq; nitor: alvei apũ emoriũtur: æs etiam atq; ferrum rubigo protinùs corripit, odorq; dirus aĕra. Et in rabiem aguntur gustato eo canes, atq; insanabili veneno morsus infigitur.

Mēnstrŭālĭs, le, om t. Quod singulis mensibus fit. [μηνιαῖος. Gall. *D'vn mois, qui se fait par chacun mois*. Ital. *Cosa che si fa ogni mese*. Ger. Das alle Monat geschicht. Hisp. *Cosa que se haze cada mes*. Pol. *Miesięczny*. Vng. *Minden holnapi*. Ang. *That is done euerie moneth*.] Plaut. in Capt. Quj solebam mēstruales epulas antè adipiscier. ¶ Menstrualis mulier, quę menstrua patitur, quæ mulieribus singulis mensibus accidere solent. ἡ τὰ ἐμμηνα ἔχουσα. Plin. lib. 19. cap. 10. Omnia verò accessu mulieris menstrualis flavescūt. Idem lib. 7. cap. 15. Solum autem animal menstruale mulier est.

Mēnstrŭātŭs, a, um, quod menstrũ patitur. Vnde dicimus menstruatam mulierem: πρὶν ὑπ' ἀφέδρου ἔσαι, πρὶν ὑπαθαρσίας κρῆν μίγλαι, πρὶν τὰ ἐμμηνα ἔχουσαι.

Mēnsŭrnŭs, a, um. μηνιαῖος, à mense: sicut diurnus à die. Cic. ad Heren. Pars quædam æternitatis, cùm alicujus annui, mensurni, diurni, nocturnive spacii certa significatione. Verùm ibi legimus nunc menstrui, non mensurni.

Mēnsŭră, Vide METIOR.

Mēntă, æ, f.p χολὴ, genitale membrum, cujus diminutivum est Mentula, à quo mentulatus, χωλίας: ut in Priap. Deus Priapo mentulatior non est. Dicitur & Membrum per excellentiam, quoniam ipsum generat. Vocat præterea Muto, Horatius lib. 2. Ser. Huic si mutonis verbis malatanta videndi, Diceret hæc Hic mutoniatus, εὐόρχους, ut illud: Dormis cum pueratis. Et apud veteres Mutunus quoq; Tutunus dictus, qui membris Deus, membrum quoq; significat. Lactant. lib. 1: Et Tutunus, in cujus sinu pudendo nubentes præsident, ut illarum pudicitiam prior delibasse videatur. Appellatur & verso κάλλος, ab inversa pellicula.

Mēntāgo, ĭnis, f.p. Morbus dictus à mento, à quo incipit, & faciem quidem, collum, pectus, manusq; fœdo quodam furfure occupat. [λειχὴν. Gall. *Male dartre*. Ital. *Infermità che vienne el mento* Ger. Ein böse raud so an dem kyne anfahet vnd weit vmb sich freßt Hisp. *La bubha ò empeyne de la barua*. Pol. *Garl'a zpuchnienie*. Vng. *Zepłs*. Ang. *A tatter or ring worme*.] Vide Plin. lib. 26. cap. 1. & ea quæ annotavimus in dictione Lichen.

Mente captus, Vide MENS.

Mēnthă, æ, f.p. [ἡδύοσμος. Gall. *Herbe appellee mente*. Ital. *Mentá herba*. Ger. Münt/ein kraut. Hisp. *La yerua buena*. Pol. *Mietka*. Vng. *Mentha*. Ang. *Myute*.] Herba vulgò nota, etiam hodie apud nos nomen retinens: ita dicta à Græca dictione μίνθη. Sic enim olim hæc herba à Græcis vocabatur à nomine Minthes Cocyti filiæ, quam Proserpina cum Plutone deprehensam in hanc herbam cõmutavit: quæ postea commutato nomine, propter odoris suavitatem dicta est ἡδύοσμος. Plin. lib. 19. cap. 8. ¶ Menthæ nomen suavitas odoris (hoc enim significat Hedyosmos) apud Græcos mutavit: quum alioqui Mintha vocaretur: unde veteres nostri nomen declinaverunt.

Mēntāstrum, n.s. Sylvestre olus dictum, quòd mentham imitetur, quasi sylvestris mentha. [ἡδύοσμος ἄγριος. Gall. *du poulios ou de la mente sauuage*. Ital. *Menta salvatica*. Ger. Wilde münt. Hisp. *El mastranto*. Pol. *Kobila mietka*. Vng. *Vad mentha*. Ang. *Wild minte*.] Plin. lib. 20. cap. 4. Diosc. lib. 3. cap. 40.

Mēntīgo, ĭnis, penult. prod. f.t. Genus morbi, quod pecudes invadere solet. [λειχὴν. Ger. Ein böse vmbfressende raud vmb das maul vnd läfftzen der lämmer vnd schaafen.] Colum. lib. 7. cap. 5: Est autem Mentigo, quam pastores *Osiginem* vocant, mortifera lactentibus. Ea plerunque fit, si per imprudentiam pastoris emissi agni, vel etiam hœdi, roscidas herbas depaverint, quod minimè committi oportet: sed quum id factum est, velut ignis sacer, os, atq; labra fœdis ulceribus oblidet.

Mēntĭŏr, iris, Vide MENS.

Mēntum, ti, n.s. ab eminendo: à gula enim eminet. [שטם *saphám*. ὑπήνη. Gall. *Le menton*. Ital. *Mento*. Ger. Das kyne Bel. Dat kyne. Hisp. *La barba de hombre ò muger*. Pol. *Podgarl'ek, wolse*. Vng. Al. Ang. *The chinne*.] Et quanvis Plin. lib. 11. cap. 37, dicat mentum nulli præter hominem esse: Plautus tamen in Menæch. porcis etiam menta tribuit: Glandonicam (*inquit*) suillã, lardum, pernam. Iridem autem synciput, aut menta porcina. Item Virgilius 3. Georg. de bove: Et crurum tenus à mento palearia pendent. Cic. 1. Tusc. Mento summam aquam attingens siti enectus Tantalus. Virg. 3. Georg. Nec minus interea barbas, incanaq;, menta Cinyphii tondent hirci, setasq; comantes Vium in castrorum & miseris velamina nauris.

Menus, lege MOENVS in Onom.

Mĕo, as, n.p. Vado, ultrò citroq; eo. [הלך *halách*. πορεύομαι. Gall. *Aller à trauers, passer*. Ital. *Andare*. Ger. Gehen Bel. Ghaen. Hisp. *Andar, ir*. Pol. *Ide, przechodze*. Vng. *Megyok, destonaiarok*. Ang. *To go or flowe*.] Plin. lib 9. cap. 17. de accipensere: Vnus omnium, squamis ad os versis, contra aquam nando meat. Idem lib. 6. cap. 14: Interruptis anguibo transitu jugis, ita ut vix singula meant plaustra. Anima means in membra diveni. Lucan. lib. 3. Mobilitas meandi per magnum mane, Lucret. lib. 2. ¶ Est item Meare fluere, manare. [נגל *naghál* נגר *naghár*. ῥέω. Pol. *Płine*.] Vnde Meatus, quos Græci πόρους vocant Plin. lib. 20. cap. 22: Succus malvæ decoctæ, poros: hoc est, meatus suaves facit. ¶ Hujus composita sunt, Cõmeo, Immeo, Permeo, Remeo, & Transmeo: de quibus suis locis.

Mĕātŭs, m.q. Itio, incessus, cursus. [הלך *hélech* הליכה *halicháh*, ἡ πορεία, ὁ πόρος, ἡ βάσις. Gall. *Cours, passage*. Ital. *Corso, passaggio*. Ger. Ein gang oder bewegung. Hisp. *Corrida, passamiento*. Pol. *Bieg, przechod*. Vng. *Menes bagyas*. Ang. *A going, or flowing*.] Plin. lib. 10. cap. 38: Aves solæ (*inquit*) vario meatu feruntur & in terra, & in aĕre. Item lib. 2. cap. 8: Meatus syderum: hoc est, cursus, & motus astrorum.

Mĕăbĭlĭs, & hoc bile. adjectivum om t. Quod meat [πορευτὸς, πορευτέος. Gall. *Qui passe facilement & va partout*. Ital. *Che passa facilmẽte per tutto*. Ger. Gäng/ durchtringig Hisp. *Que passa por lugar*. Pol. *Przechodzący*. Vng. *Menő bagyatsa*. Ang. *That goeth easilie through all*.] Plin. lib. 2. cap. 5: Vitalem hunc & per cuncta rerum meabilem aërem: id est, qui facilè per omnia meat, & fluit.

Mĕŏn, μήον Dioscoridi, Herba est folia habens aniso non dissimilia, quam Plin. lib. 20. cap. 23, Meu appellat.

Mĕphītĭs, hujus mephitis, penult. prod. f.t. Terræ putor, ex aquis maximè sulphuratis, atq; corruptis proveniens. [θυώδης, δύσοσμος. Gall. *Vne puanteur de terre & eaux ensoulfrées*. Ital. *Puzza di terra solforata*. Ger. Ein starcker gestanck so von dẽ Erdtrich oder geschwäfelte wasseren herauß dempfft. Hisp. *Hedor de la tierra, tierra y agua suffre*. Pol. *Bl'oto smierdzace, a osobliwie od siarki*. Vn

Nebex

para do los pára. Ang. *A ſtincke of the earth.*] Eſt & in locorum gravior ex denſitate ſylvarum. Virgilius lib. 7: nemorum quę maxima ſacrò Fonte ſonat, ſęvamq; exhalat opaca mephitim. ¶ Alii Mephitim Deum eſſe volunt, Leucotheæ conjexum: ſicut eſt Veneri Adonis, Dianæ Virbius. ¶ Alii Iunonem intelligunt, quam aërem eſſe conſtat. Omnis autem putor, nonniſi ex corruptione aëris naſcitur, ſicut bonus odor de aëre incorrupto: ut ſit Mephitis, dea odoris graviſſimi: id eſt, graveolentiæ. Hæc Servius in locum Virgilii jam citatum.

Mĕphītĭcŭs, a, um, Apud Sidonium Apollinarem pro fœtulento. μυδαλέος.

Mĕrācŭs, a, um, penult. prod Merus, ſolidus, purus, immixtus. [בקי *naki* בר *bar.* ἄκρατος. Gall. *Pur.* Ital. & Hiſp. *Puro.* Ger. Lauter oder vnvermengt. Pol. *Przegroczyſtſi, niekalni.* Vng. *Tiszta, szin.* Ang. *Pure, cleane, not mixed.*] Plinius lib. 13. cap. 1: Meracis potionibus per viginti dies ante Canis ortum, totidemq; poſtea ſuadet Heſiodus uti. Vnde vinum meracum dicitur, quod nihil habet aquæ admiſtum. Horat. 2. Epiſtol. 2: Expulit helleboro bilem, morbumq; meraco. Propertius: Ah pereat quicunque meracas reperit uvas, Corrupitq; bonas nectare primus aquas. Calepinus putavit hujus dictionis penultimam ſyllabam corripi, adducens hunc verſiculum ex Luſ. in Priapum: Conſtitui meracas, edidiciq; notas. Sed quoniam hic verſiculus mendæ ſuſpicione non caret, tanti apud nos eſſe nō debet, ut receptiſſimorum poëtarum teſtimoniis, quæ jam adduximus debeat præferri.

Mĕrācŭlŭs, diminutivum. ἀκρατότερος, παῦν ζωρός. Plin. lib. 20. cap. 19: Opium ex vino meraculo, ſi protinùs detur, ſcorpionum ictibus reſiſtit.

Mĕrācĭŏr, comparativum: & Meraciſſimus ſuperlativum. Itaq; Meracius bibere dicuntur ii, qui minus aquæ vino miſcent, ἀκρατότεροι, ἀκρατέστεροι, ζωρότεροι: ſicut econtrariò Dilutius, qui plus aquæ adhibent. Celſus præcipit hyeme meracius bibendum eſſe, æſtate dilutius. Cic. 3. de Natur. deor. Vt ſi medicus ſciat, eum ægrotū, cui juſſiſſet vinum ſumere, meracius ſumpturum, ſtatimq; perituram, magna ſit in culpa.

Mĕrcālis, Mercator, Mercatura, Mercatio, Mercatus, participium, Mercatus, adjectivum, vide MERCOR.

Mĕrcēs, cedis, f. t. A merendo ære. inquit Varro lib. 4. de lingua Lat. Præmium, ſtipendium. [שכר *ſachár.* μισθός. Gall. *Loyer, ſalaire.* Ital. *Mercede, ſalario.* Ger. Ein beſoldung/tagloh. Bel. Loon. Hiſp. *Iornal de cada vn dia.* Pol. *Zapłata.* Vng. *Bér.* Ang. *A reward or hyre.*] Iuven. Satyr. 7: Scire volunt omnes, mercedem ſolvere nemo. Cic. pro Sext. Roſc. Interim mihi videris Eruci una mercede duas res aſſequi velle: nos judicio perfundere: accuſare autem eos ipſos, à quibus mercedem accepiſti. ¶ Quandoq; ponitur pro reditu annuo, qui ex agris percipitur. Nam penſio eſt reditus qui percipitur ex locatione prædiorum urbanorum. Cicero 2 de Finib. Vides igitur ſi amicitiam ſua charitate metiare, nihil eſſe præſtantius: ſin emolumento, ſummas familiaritates prædiorum pretioſorum mercede ſuperari. ¶ Quandoq; pro pretio & damno. Cicero ad Lent. Tamen in moleſtia gaudeo te eam fidem cognoſcere hominum, non ita magna mercede, quàm ego maximo dolore cognoram.

Mĕrcēdŭlă, læ, diminutivum. [τὸ μισθάριον. Gall. *Petit ſalaire.* Ital. *Picciolo ſalario.* Ger. Ein löhntein/ ein kleine beſoldung. Hiſp. *Pequenno ſornal.* Pol. *Zapłatka.* Vng. *Beretske.* Ang. *A litle reward.*] Cic. 1. de Orat. Itaq; ut apud Græcos infimi homines mercedula adducti miniſtros ſe præbent in judiciis oratorib.

Mĕrcēnārĭŭs, rii, m. ſ. Qui mercedis gratiam operam ſuam alicui præſtat, operarius. [שכיר *ſachír.* μισθοφόρος, μισθωτὸς, χαμαιδίων. Gall. *Mercenaire, qui fait quelque choſe pour auoir ſalaire.* Ital. *Chi lauora à ſalario.* Ger. Ein taglöhner. Bel. Een Huerlinck/ Dachwercker. Hiſp. *El peon ſornalero de vn dia.* Pol. *Naiemnik.* Vng. *Bérés.* Ang. *That is hiree for a reward, a hireling.*] Columel. Sive mediarum facultatum dominus ex mercenariis aliquem recuſantem jam quotidianum illud tributum, qui vectigalis eſſe non poſſit, ignarum rei, cui præfuturus eſt, magiſtrum fieri jubet. Cicero 1. Offic. Illiberales & ſordidi quæſtus mercenariorum omnium, quorum operæ, non quorum artes emuntur.

Mĕrcēnārĭŭs, a, um, Qui mercede cōductus eſt, emptus, redemptus, venalis: [שכיר *ſachír.* ἔμμισθος, μίσθιος, μισθοφορικός. Gal. *Appartenant à loyer & ſalaire.* Ital. *Coſa pertinente à ſalario.* Ger. Vmb lohn beſtellet oder gedingt. Hiſp. *Coſa perteneſciente à ſornal de cada vn dia.* Pol. *Nayeti.* Vng. *Bérés.* Ang. *Hired for a reward.*] ut, Mercenarii teſtes apud Cicer. in Epiſt. & Mercenarium Prętoris decretū, apud eundem in Verrem. Mercenarius, & Gratuitus ſunt contraria. Cic. 1. de Leg. Quid liberalitas? gratuitáne eſt, an mercenaria? Si ſine præmio, benigna eſt, & gratuita: ſi cum mercede, conducta.

Mercimonium, Vide MERX.

Mĕrcŏr, aris, d. p. Emo, mihi comparo, pretio concilio. [מכר *machár* קנה *kanáh.* ἀνήγαμαι, ἀγοράζομαι. Gall. *Marchander, acheter.* Ital. *Mercare.* Ger. Werbē/ gewerb ſchafft oder kauffmanſchatz treiben: *item,* kauffen. Bel. Koopen. Hiſp. *Mercare ò comprar.* Pol. *Kupuie.* Vng. *Vaſarlok vezők.* Ang. *To buy, merchandiſe, to bie.*] Terētius in Heavt. Inde adeo, quòd agrum in proximo hîc mercatus es. Cic. lib. 1. Offic. Sordidi etiam putandi, qui mercantur à mercatoribus quod ſtatim vendant. Plaut. in Epid. Mercatus te hodie eſt de lenone Apœcides? Terent. in Eunuch. Quidam evnuchus, quem mercatus fuerat frater Thaidi. ¶ Mercari Græca fide, eſt ubi non verbis, neq; ſtipulationibus, ſed præſenti pecunia res agitur. Ob levitatē enim Græcis nihil habebatur fidei, niſi præſentem pecuniam numeraſſent. Plaut. in Aſin. Cętera quæ volumus uti, Greca mercamur fide. ¶ Mercari præſenti pecunia. Idē in Capt. Quos tam grandi ſum mercatus præſenti pecunia. ¶ Compoſita ſunt, Commercor. Plaut. in Capt. Pater ergo captivos cōmercatur alios. ¶ Præmercor, ante alios mercor, ut ſcilicet carius vendam.

Mercātŭs à, um. participium, actionis ſignificationem habet. [ὠνητός. Gall. *Marchant, qui achette.* Ital. *Mercante.* Ger. Gekaufft Hiſp. *Mercador ò comprador.* Pol. *Kupiec, kupiony.* Vng. *Vetel vaſarlás.* Ang. *Viſing or making merchandiſe, that bieth.*] Terent. Agrum in proximo mercatus es: id eſt, emiſti. ¶ Modò paſſivè. [מאכר *nimchár* מקבה *mikneh.* ἠγορασθείς. Gall. *Acheté.* Ital. *Comprato.* Ger. Das getaufft iſt. Hiſp. *Comprado.*] Plin. lib. 37. cap. 2: H. S C L M. trullam unā non ante multos annos mercatam à matrefamilias, nec divite.

Mercātŭs, us, m. q. Mercatura, mercatio. [מקבה *mikneh.* ἐμπορία. Gall. *Marchandiſe, achet.* Ital. *Mercato.* Ger. Ein kauffmānſchatz oder kauffung. Hiſp. *El mercador, obra de mercar.* Pol. [illegible]. Vng. *Venes vaſarlas interdum Vaſarſok adulom.* Ang. *Marchandiſe, or byyng.*] Plaut. in Moſt. Aedes filius tuus emit. Tranſ. TH. ædes. TE. Euge. Philolaches patriſſat, & jam homo in mercatum avortitur. ¶ Aliquando etiam pro loco accipitur, ad quem mercatores emendi, vendendiq; gratia convenirent, quem etiam appellant Emporium vel Forum. [ἐμπόριον. Gal. *Marché.* Ital. *Mercato.* Ger. Ein Marckt/ ein ort da man mit dem man Marckt oder Mäß haltet. Hiſp. *Mercado, lugar de mercar ò comprar.* Pol. *Rinek.*] Liv. libro 1. ab Vrbe: Tullus ad Feroniæ fanum mercatu frequenti negotiatores Romanos comprehenſos querebatur. Cicero lib. 1. Offic. Quo cum tanquam ad mercatum bonarum artium, profectus ſis, inanem redire turpiſſimum eſt. Terent. in Adelph. -emptæ mulieres Complures, & item hinc alia quæ porto in Cyprum, Niſi eò ad mercatum venio, damnum maximum eſt. Quem in locum Donatus annotavit, Mercatum aliquando accipi pro ipſo tempore quo negotiatores ad emendum & vendendum conveniant. noceā, pro ipſis nundinis.

Mĕrcātĭo, onis, verbale, f. t. Emptio. [מקבה *mikneh.* ἀγορασμός. Gall. *Achet, marchandiſe* Ital. *Il mercare.* Ger. Kauffmanſchaft oder kauff. Hiſp. *Obra de mercar.* Pol. *Kupienie.* Vng. *Venes vaſarlas.* Ang. *Merchandiſe, byyng.*] Gell. lib. 3. cap. 3: Pecunia omnis in mercationibus perdita.

Mĕrcātŏr, oris, m. t. Qui in exportandis aut importandis mercibus operam ſuam collocat. [סחר *ſocher.* πραγματευτής, ἐμπορος. Gall. *Marchant.* Ital. *Mercante.* Ger. Ein Kauffman. Bel. Een Koopman. Hiſp. *Mercader ò comprador.* Pol. *Kupiec, iłorat.* 1. Epiſt. Impiger extremos currit mercator ad Indos. Cic. in Orat. Neq; me divitiæ movent, quibus omnes Africanos & Lælios multi venalitii, mercatores q; ſuperarunt. Iuven. Satyr. 14: ſacci mercator olentis. Horat. de Arte: Mercatórve vagus, cultorq; virentis agelli.

Mĕrcātūră, æ, f. p. Negotiatio, ſeu actus mercandi. [סחר *ſácl* ἐμπορική. Gall. *Marchandiſe.* Ital. *Mercantia.* Ger. Gewerbſchafft/ Kauffmañſchatz/ handtierung/ mit kauffen vnd verkauffen Bel. Koopmanſchap. Hiſp. *Marcaderia.* Pol. *Kupiectwo.* Vng. *Kereskedes.* Ang. *The trade of marchandiſe, or exchange of marchandiſe.*] Cicer. lib. 1. Offic. Mercatura autem ſi tenuis eſt, ſordida putanda eſt: ſin magna & copioſa, multa undique apportans, multis ſine vanitate impertiens, nō eſt admodum vituperanda. Dicimus autem, Facere mercaturam, pro exercere. Cicero 7. Verr. Alios qui à prædonibus erant capti, quum mercaturas facerent, &c. Idem de lege Agrar. Hanc verò emendi vendendi quęſtuoſiſſimam, ac turpiſſimam mercaturam, alienam actione Tribunitia, alienam dignitate pop. Rom. ſemper putavi.

Mĕrcālĭs, le, om. t. Vendibilis. [ὠνιος. Gall. *Vendible.* Ital. *Vendibile mercantesco.* Ger. Verkauffig oder feil. Hiſp. *Coſa que ſe puede vender.* Pol. *Przedaini.* Vng. *El adhato.* Ang. *Saleable.*] Columella lib. 7. cap. 6: Ex his ſingula capita quæ videntur eſſe robuſtiora, in ſupplementum gregis reſervantur, cętera mercatalibus tradunturiid eſt, vendibilibus. Quamobrem mercatores hoc legunt Mercantibus, non mercalibus. ¶ Hinc componitur Promercalis. de quo infrà.

Mĕrcēdŭlă, Mercenarius, Vide MERCES.

Mĕrcurĭālĭs, Herba eſt inſigniter alvum ciĕs. [λινόζωστις. Gall. *Herbe appellee mercuriale ou foirolle.* Ital. *Marcorella.* Ger. Bingelkraut / Bäwurtz oder Mercurius kraut. Hiſp. *Mercuriales, ortiga muerta.* Pol. Szczyr.] Hujus duo genera, maſculus & fœmina. Plin lib. 25. cap. 5: Linozoſtis, ſeu parthenion, Mercurii eſt inventum: ideo apud Græcos *Hermupoan* multi vocãt eam: apud nos omnes *Mercurialem.*

Mĕrdă, æ, f. p. Cibi excrementum. [גֵּאה *tsoáh* גֵּאה *tsedh* אַשְׁפּוֹת *aschpóth.* σκῶρ, μισθ. Gall *Merde, estron.* Ital *Merda.* Ger. Dreck. Hiſ. Eſſiercol, *mierda.* Pol. *Gowno.* Vn. *Zargane.* An. *Dirte, dung.*] Horatius libro 1. Serm. Mentior at ſiquid, merdis caput inquiner albis Corvorum atq; in me veniat miſtum atque cacatum Iulius.

Mĕrdo, as, χέζω, à quo permerdo, de quo ſuo loco, & cõſpurco.

Merĕ, adverbium, Vide MERVS.

Mĕrĕndă, æ, f. p. Cibus, autore Nonio, qui datur poſt meridiẽ. [τὸ μεσόδειπνον, τὸ μετ' ἄριστον φαγεῖν. Gal. *Le reciner, le gouſter.* Ital. *Merenda.* Ger. Das abentteſſen oder abentbrot. Hiſp. *La merienda del medio dia.* Pol. *Podwieczorek.* Vng. *Oſonna.* Ang. *A boter, a noone meale, meat efter noone.*] Vnde & Merendo, as. Plaut. in Moſt. Videſis, ne fortè ad merendam quopiam divorteris, atque ibi meliùs quàm ſatis fuerit, biberis. Feſtus: Merendam antiqui dicebant, pro prandio, quòd ſcilicet medio die caperetur.

Mĕrĕndārĭŭs, [Vng. *Oſonnas, vel valaki gonduiſeleſe alat valo.*] Alumnus. Seneca controverſ. lib. 10. in 4. Buſſus: Oſtende nobis merendarios tuos. Labienus commodiùs: Oſtende nobis alumnos tuos.

Mĕrĕo, es, & Mereor, eris, deponens, indifferenter efferũt præteritum merui, vel meritus ſum: & propriè ſignificat aliquid facio, quamobrem aut præmium accipere dignus ſim, vel pœnam pati. [μισθοδοτοῦμαι, φέρομαι, διδάσκομαι, ἄξιος εἰμί. Gall. *Meriter, deſeruir.* Ital. *Meritare.* Ger. Verdienen / beſchulden. Hiſp. *Merecer.* Pol. *Zaſługuie, wirabiam.* Vng. *Meg erdemlom.* Ang. *To merite, to deſerue.*] Et in hac ſignificatione frequentiùs utimur verbo Mereor præterquam in præterito, quo indifferenter utimur. Et tàm in bonam partem accipitur, quàm in malam. Plaut. in Moſtel. Quid mereat, quamobrem mentiar? Quintil. lib. 4. cap. 1: Nam ut optabile eſt plus favoris mereri: ſic proximum, odii minus. Cic. 1. de Natur. deor. Quid enim mereas, ut Epicureus eſſe deſinas? Terent. in Andr. Vnum hoc ſcio, hanc meritam eſſe, ut memor eſſes ſui. Plaut. in Trinummo: Non videor meruiſſe laudem, culpa caruiſſe arbitror. ¶ Mereri de aliquo bene, malè, præclarè, εὖ ἐργατῶ, illius contrariũ κακῶς ποιῶ, idem eſt quod conferre aliquid boni, vel mali in aliquem, & hoc ferè cum altero horum adverbiorum Bene, vel Malè: ut, Bene mereri de aliquo, εὖ ἐργατῶ, eſt aliquid beneficii in aliquẽ conferre. Virgil. 4. Aeneid. Si bene quid de te merui. Malè mereri de aliquo, κακῶς ποιῶ, idem eſt quod offendere. Plautus in Curcul. Heus tu mulier, malè mereri de immerente inſcitia eſt. ¶ Interdum ſine his adverbiis, Mereri de aliquo, quòd modò in bonam, modò in malam partem pro rerum ratione dicitur. Cicero 6. Verr. Talis ille vir fuit, ita de populo Romano meritus, ut non uni familiæ, ſed univerſæ civitati commendatus eſſe debeat: hoc eſt, tam multa beneficia in populum Romanum contulit. ¶ Mereo etiam ſignificat ſtipendia facio in militia, μισθοφορέω: hoc eſt, ſtipendii gratia milito: & tunc dativum, aut ablativum requirit, vel abſolutè ponitur. Lucan. li. 10: Aere merent parvo. Stat. lib. 4. Theb. -non hi tibi ſolùm Amphiaraẽ merent. Luc. lib. 6: Scæva viro nomen, caſtrorũ in plebe merebat. Ovid. 3. Faſtorum: -totidẽ Pilanus habebat Corpora, legitimo quique merebat equo. Dicimus etiam Merere pedibus. Livius 4. belli Punici: Vt ii omnes, quos Cenſores notaſſent, pedibus mererent. ¶ Aliquando etiã accuſativo jungitur, ut apud Suetonium: Prima ſtipendia meruit. Et in hac ſignificatione vix utimur verbo deponente Mereor. Non autem dicimus Mereri pedibus, vel Mereri ſtipendia: ſed Merere pedibus, Merere equo, Merere ſtipendia. ¶ Hinc Emeriti milites dicuntur, qui militia perfuncti ſunt, quique legitimum militiæ tempus expleverunt. Plinius libro 11: Noviſſimeque feſsis, & jam emeritis inchoatæ. Nonnunquam etiam paſsivè ſumitur, ut apud Quintilianum: Emeritis huic bello ſtipendiis. Et per translationem Emeriti boves dicuntur, quibus ſenio debilitatis vacatio ab opere datur. Emeriti verò ſenes, ſolent habere eos qui pro ſe laborent, qui dicuntur pro alio opus agere. ¶ Item Mereo ſimpliciter ponitur pro militare, & in militia eſſe. Cicero 7. Verr. Clamabat ille miſer, ſe civem eſſe Romanũ, municipem Coſſarũ, meruiſſe cum L. Pretio ſplendidiſsimo equite Romano, qui Panhormi negotiaretur. Livius libro 1. Dec. 3: Cum hac indole virtutum ac vitiorum triennio ſub Aſdrubale Imperatore meruit. ¶ Accipitur etiam Mereo, pro turpem quæſtum facio, ἐργάζομαι, ἐστιῶ. Inde Meretrices dicuntur, quæ corpore quæſtum faciunt: & Meritorii pueri, qui quæſtus gratia proſtituuntur: & Meritoria tabernæ, diverſorium mercenarium, quò quæſtus gratia hoſpites accipiuntur. ¶ Compoſita ſunt, Commereor, Demereor, Emereor, Promereor: ſive Commereo, Demereo, Emereo, Promereo: de quibus ſuis locis.

Mĕrĭtŭs, ta, tum, nomen ex participio, Debitus, conveniens. [רָאוּי *raúi.* ἄξιος. Gall. *Merité, deſerui.* Ital. *Meritato, conueniente.* Ger. Billich / gebürtich. *Item,* verdienet / beſchuldet. Bel. Weerdich. Hiſp. *Merecido, conueniente.* Pol. *Powinni, przyſtoini, ſłuſzni.* Vng. *Melto erdõm Zerent valo.* Ang. *Deſerued, due.*] Virgilius 1. Aeneid. meritos aris imponet honores. Idem 3. Aeneid. Et pater Anchiſes paſsis de littore palmis Numina magna vocat, meritos q; indicit honores. Ovid. in Ibin: Huic igitur meritas grates, ubicunque licebit, Pro tam manſueto pectore ſemper agam. ¶ Meritus verò cùm eſt participium, ſignificat eum qui aliquid meruit. Plinius lib. 7. cap. 30, de Cicerone: Primus in toga triumphum linguæq; lauream merite. ¶ Paſsivè etiam interdum accipitur. Idem libro 7. capite 18: Quæ Cannis corona merita. Virgilius Aeneid. 8: -merita accendit Mezentius ira. Hujus contrarium eſt Immeritus, ἀνάξιος. Virgilius 3. Aeneid. Poſtquam res Aſiæ, Priamiq; evertere gentem Immeritam viſum ſuperis. A' quibus Meritiſsimus, & Immeritiſsimus. Terent. in Phorm. Iamdudum te omnes nos accuſare audio immeritò, & me omnium horum immeritiſsimum. ¶ Meritum meum eſt: hoc eſt, meritus ſum. Terent. in Heaut. Hui, tam graves hos quæſo? M. ſic meritum eſt meum. Idem in Phorm. Faciamque & dicam. P. benignè dicis. M. Pol meritum eſt tuum: id eſt, meritus es. ¶ Sic merito meo. Plaut. in Aſin. nemo enim me accuſavit Merito meo. Hoc eſt, propter peccatum à me admiſſum. Ibidem: Decet verecundum eſſe adoleſcentem Argyripe. A. R. ædepol pater, Merito tuo facere poſſum: Id eſt, meritus es tuis in me beneficiis, ut illud præſtem. ¶ Pro merito: hoc eſt, ita ut meritus eſt quiſpiam. Terent. in Phorm. Non poteſt ſatis pro merito ab illo tibi referri gratia.

Mĕrĭtĭſsĭmŭs, ſuperlat. [Vn. *Igõn erdõmõltetõt.*] Plinius Epiſt. lib. 5. Pontio: Quod mihi cognitũ eſt non fama, qua alio quin optima & meritiſsima fruitur.

Mĕrĭtum, ti, n. ſ. Dicitur quum vel malè vel bene de aliquo meremur. Eſt enim vocabulum medium, quod tàm in meliorem, quàm in deteriorem partem accipi poteſt. Quando in bonam partem accipitur, idem ferè eſt quod beneficium. [טוֹב *tóv. ſedh.* ἀγαθοποιία. Gall. *Merite.* Ital. *Merito* Ger. Ein verdienſt oder gutthat / wolthat. Hiſp *Merecimiento.* Pol. *Zaſługa, dobrodzieſtwo.* Vng. *to, (anagy) gonoz tetel.* Ang *Deſerte, wo. thenneſſe.*] Plancus Ciceroni: Quid enim pro maximis tuis, ac pẽnè immortalibus in me meritis, præſtare ampliùs poſſim? Virgil. 9. Aeneid. -meriti tanti non immemor unquam. Ovidius Epiſt. 12: Eſt aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas. Idem 8. Metamorph. Nil agis, ah fruſtra meritorum oblite meorum! Quum in pejorem, idem quod peccatum, culpa. ἀξία. Ovid. Epiſt. 5: Leniter ex merito quicquid patiare ferendum eſt. Item Vatinius ad Ciceronem: Scis meam fortunam: neſcio quomodo facilè obtrectatores invenire, non meo mehercule merito. ¶ Dicitur etiam Meritum, pro mercede, ut annotavit Budæus, ex illo Terentii in Phorm. Egóne illam cũ illo ut patiar nuptam unum diem? Nihil ſuave meritum eſt: id eſt, nihil mihi mercedis ſuave eſt, ut ego illam cum illo nuptam feram.

Mĕrĭtĭſsĭmum, ſubſtantivum: hoc eſt, maximum meritum. Plaut. in Aſin. -jube advenire, quæſo, Meritiſsimo ejus, quæ voler faciemus.

Mĕrĭtō, adverbium, Non injuria, dignè, juré. [ἀκόντως, ἀξίως. Gall. *A bon droit & à bonne cauſe, en l'ayant merité.* Ital. *Degnamente, meritamente.* Germ. Billigklich / auß verdienſt. Bel Met Recht. Hiſp. *Dignamente, mereſcidamente.* Pol. *Słuſznie, powinnie.* Vng. *Melian.* Ang. *With good cauſe, worthelie.*] Terent. in Adelph. Bene facis, meritò te amo. Cicero 5. Verr. Quanquam meritò ſum iratus Metello, tamen hæc quæ vera ſunt, dicam. Superlativum habet Meritiſſimò, itidem adverbium, citra tamen comparativum. Cicero de Orat. lib. 1: Primùm Scævolæ te dediſti, quem omnes amare meritiſſimò pro ejus eximia ſuavitate debemus.

Mĕrĭto, as, act. p. Frequentativum à Mereo. [μισθοφορεῖν. Gall. *Meriter, deſſeruir, gaiguer.* Ital. *Guadagnare.* Ger. Gewinnen. Hiſp. *Ganar.* Pol. *Zaſługuie, wigrawam.* Vng. *Erdõmlõm, erdõmõdõgelõm.* Ang. *To deſerue.*] Plinius lib. 7. cap. 32: Quippe quum jam apud majores Roſcius hiſtrio H-S. quinquaginta annua meritaſſe prodatur.

Mĕrĭtōrĭŭs, a, um, Quod quæſtus gratia locatur. [שָׂכִיר *ſachír.* μισθ. Gall. *Meritoire, mercenaire, de louage* Ital. *Che ſi da per guadagno, che ſi da à nolo.* Germ Das man vmb gelt oder gewins willen außſtehet. Hiſp. *Coſa alquilada por precio.* Pol. *Naiemni.* Vng. *Az mi nyereſegert maſnak adatik, fizeteſert adatot.* Ang. *That is ſett for gaine.*] Hinc equi meritorii, & Meritoriæ rhedæ. ζεῦγη μισθωτά. Meritoria vehicula. Tranq. in Calig. cap. 39: Quicquid inſtru-

menti veteris aulæ erat, ab urbe repetit, comprehensis ad deportandum meritoris vehiculis. ¶ Meritorium quoque cœnaculum idem Tranquillus dixit: pro ablocatitio diversorio: ita de Vitellio scribens: Satis constat exituro viaticum defuisse tanta egestate rei familiaris, ut uxore & liberis, quos Romæ relinquebat, meritorio cœnaculo abditis domum in reliquam partem anni ablocaret. ¶ Pueri meritorii, dicuntur scorta mascula, quæ ad turpem quæstum prostituūtur: quemadmodum mulieres, quæ corpus suum virorum libidini prostituunt, Meretrices appellantur: utriq; à merendo dicti, quòd corpore suo mereant: hoc est, turpem quæstum faciant. Cic. in Anton. Ingenui pueri cum meritoriis, scorta cum matribus familiâs versabantur. ¶ Meritoria sunt loca quæ mercede locantur, à merendo dicta. Vlp.l.13.D. de usufruct. Quòd autem dicit meritoria non facturum, ita accipe quæ vulgò *Diversoria*, vel *Fullonica* appellant. Hinc Taberna meritoria, diversorium atq; hospitium merceaarium, quò cuiq; introire licet danti mercedem. ¶ Ratio verò meritoria, quasi vilis & malè coëmpta. ¶ Aliquando Meritorium absolutè dicitur, pro taberna mercede conducta. Iuven. Satyr. 3: -nam quæ meritoria somnum Admittunt.

Mĕrĕtrix, cis, f.t. [זונה *Zonáh. ἑταίρα, πόρνη.* Gall. *Paillarde, putain.* Ital. *Meretrice.* Germ. Ein Hur oder Dirn/ ein gemeine Metz. Hisp. *Puta.* Pol. *Nierzadnica, kurwa.* Vng. *Kurua.* Ang. *An harlott, or hoore, a strumpet.*] A' merendo: nam mercede videtur merere, quæ copiam sui corporis facit. Hæc etiam Prostibula dicitur, sive è prostando, sive (ut alii putant) quòd pro stabulis: hoc est, ante diversoria soleat habitare. Vnde & Plautus in Cistel. Intro ad bonam meretricem: in via sola prostibula sanè est. Idem Truc. Meretricem ego itidem esse reor, Mare ut est, quod des devorat, nunquam abundat. Idem in Capt. Hic neque perjurus leno est, nec meretrix mala. Ovid. 1. Amo. Eleg. 15: Dum fallax servus, durus pater, improba lena Vivet, dum meretrix blanda, Menãdrus erit. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -à turpi meretricis amore Quum deterreret.

Mĕrĕtrīcŭlă, diminutivum. [ἑταιρίδιον, πόρνη δίπελής. Gall. *Petite putain, petite paillarde.* Ital. *Picciola meretrice.* Ger. Ein hürtlin. His. *Pequenna puta.* Pol. *Kurewka.* Vng. *Kuruatska.* Ang. *A litle hoore.*] Cic. 5. Verr. à meretricula commendari.

Mĕrĕtrīcĭus, a, um, Quod est meretricis, quod pertinet ad meretricem: [ἑταιρικός. Gall. *De paillardes, appartenant à putains.* Ital. *Cosa da meretrice.* Ger. Hürisch. Hisp. *Cosa de puta.* Pol. *Kurwi.* Vng. *Kuruae, kuruahoz valo.* Ang. *Belonging to hoores.*] ut ars meretricia. Terent. in Heavt. Ignaram artis meretriciæ. Idem in Andr. Ac meretricios amores nuptiis glutinas? Idē in Eunuch. Quis homo pro mœcho unquam vidit in domo meretricia Deprehendi quenquam? ¶ Meretricia disciplina, Cic. 5. Verr. Meretriciæ opes, Idem pro Cælio.

Mĕrĕtrīcĭum, cii, n.s. [זנות *zenúth. ἑταίρησις.* Gall. *Paillardise & puterie.* Ital. *Arte meretricia.* Ger. Hurenwerck/ Hurey. Hisp. *Arte de puterias, puteria.* Pol. *Kurestwo.* Vng. *Kuruasag.* Ang. *Harlottrie.*] Tranquil. in Caligul. Additumq; ad caput legis, ut tenerentur publico, & quæ meretricium, & quæ lenocinium fecissent.

Mĕrĕtrīcĭē, adverb. In modum meretricis. [ἑταιρικῶς. Gall. *A la facon d'vne paillarde.* Ital. *A foggia di meretrice.* Ger. Auff hürische weiß. His. *En manera de vna puta,* Pol. *Kurewskie.* Vng. *Kuruaul, kuruamoggyara.* Ang. *After the fashion of an hoore.*] Plautus in Milit. Quàm dignè ornata incedit, haud meretriciè.

Mĕrĕtrīcor, aris, pen. prod. d.p. Scortor, lupor. [זנה *zanáh. ἑταιρέω, πορνεύω.* Gall. *Paillarder, putasser.* Ital. *Puttaneggiare.* Ger. Hurey treyben. Hisp. *Putanmear.* Pol. *Curestwo patrze.* Vng. *Kurualkodom.* Ang. *To playe the hoore or harlot.*] Aulus Gellius: Thais meretricando magnam pecuniam demerebat. Columell. lib. 11. cap. 1: Quippe plurimum affert mali, si operario meretricandi potestas fiat.

Mĕrgæ, arum, f.p. [τὰ ξερίσια, τὰ δικάνια, τὰ ξερίσια. Gall. *Vn iauelier, fourche.* Ital. *Forcole forche.* Ger. Ein Korngabel oder schauffel. Hisp. *Las horcas para trastovar monojos.* Pol. *Widły.* Vng. *Villagiaka, mereglye.* Ang. *A pethforke.*] Ferculæ sunt, autore Festo, quibus acervi frugum fiunt: dictæ à mergis volucribus. Vt enim illi se in aquam mergunt, dum pisces persequuntur: sic messores furcas in fruges mergunt, ut elevare possint manipulos. Plaut. in Pœn. Palas vendundas sibi mergas datas, Vt hortum fodiat, atq; ut frumentum metat. ¶ Alii mergas ferramenta esse existimant, quibus olim in frugibus demetendis utebantur. Nam in rariore segete ea metendi erat ratio, ut culmi medii falce inciderentur, spicæq; inter duo ferramenta distringerentur, quæ à Colum. Mergæ appellantur. Sic enim habet. Idem lib. 1. cap. 21: Sunt autem metendi genera complura: multi falcibus serriculatis, atq; iis vel rostratis, vel denticulatis medium culmen secant: multi mergis, alii pectinibus spicã ipsam legunt, idq; in rara segete facillimum, in densa difficillimum est. Plin. lib. 18. cap. 30. Mergites appellat.

Mĕrgĕs, itis, penult. corr. f.t. Manipulus spicarum: [עמיר *Amir. τὸ ξέρσον, τὸ φάκελον.* Gall. *Vne poignee ou iauelle d'espis de blé.* Ital. *Fascio di spiche.* Ger. Ein Korngarb. Hisp. *El manojo.* Pol. *Snop.* Vng. *Keue, buza marok.* Ang. *A knitshel or botte of eares of corne.*] à mergendo dictus, inquit Servius. Virgil. l. 1. Georg. Aut fœtu pecorum, aut Cerealis mergite culmi, Proventuq; oneret sulcos. Mergites quoq; à veteribus dicebantur ferramenta quædam, quibus in rariore segete maiores spicas volent distringere, quæ & Mergæ vocantur à Columella, ut suprà suo loco ostendimus. Plinius libro 18. capite 30. Stipulæ alibi mediæ falce præciduntur, atq; inter duos mergites spica distringitur.

Mĕrgo, gis, si, sum, act. t. Immergo, submergo, aqua obruo. [השקיע *hisiekkidh. δύω.* Gall. *Plonger en l'eau, mettre tout dedans l'eau & l'en couurir.* Ital. *Attuffare, porre sotto aqua.* Ger. Ertrancken/ in das wasser stossen/ teuffen. Bel. Indunckeu. Hisp. *Cabullir ò el agua.* Pol. *Ponorzam.* Vng. *El meritóm.* Ang. *To drowne, plunge in the water, to dip.*] Plinius lib. 9. cap. 38: Murtus, quæ mergitur lana carminata, donec omnem ebiberit saniem. Virg. Aeneid. 6: -quis te, Palinure, deorũ Eripuit nobis, medioq; sub æquore mersit? Manifestiùs etiam Plin. li. 9. cap. 44: Piscantium rostra & chalybas speculatur, occultusq; adnatans mergit. ¶ Per translationem autem Mergere dicimus pro obruere, involvere, seu implicare. Virgil. Aeneid. 6: Sed me fata mea, & scelus exitiale Lacenæ, His mersére malis. ¶ Hujus composita sunt, Demergo, Emergo, Immergo, Submergo: quorum significata vide suis locis.

Mersus, sas, Sæpè mergo. [κεκολυμβηκώς. Gall. *Plongere, l'eau souuent.* Ital. *Attuffare, spesso.* Ger. Offt oder embsig eintauchen. Hisp. *Cabullir ò el agua muchas vezes.* Pol. *Vilawnie, zanurzam.* Vng. *El meregelõm.* Ang. *To plunge or dippe often.*] Columel. lib. 7. cap. 4: Quarto die, si est victima maris, ad littus deducta mersatur ovis. Virgil. 1. Georg. Balantumq; gregem fluvio mersare salubri. Catullus: Fluctibus fortunę mersor.

Mĕrto, tas, Merso. Accius Deiphobo: Vel hic qui in ea parte effrænata impudentia præsentem præsens dictis mertare instituit. Hæc Nonius. Festus: Mertat, pro mersat antiqui dicebant. Fabius verò Quint. lib. 1. cap. 6: Et hæc ipsa (*inquit*) i, hoc est, ab his nominibus exclusa, in quibusdã ipsa alteri facetiæ. Nam Mertare, atq; Pultare, dicebant. ¶ Item, Mertare Nonius accipit pro mœrentem facere, apud Accium in Myrmidonibus: Quod sicut decuit, ista res mecum, aut meus mertaret dolor, jamdiu inflammari naves vidissent suas.

Mĕrgŭlŭs, li, Funiculus ille qui in lychno flammam nutrit, ellychnium. [פתיל *pathil. μύσχιον.* Gall. *La mesche.* Ital. *Stoppino, lucignolo.* Ger. Ein dachte. Hisp. *La mecha del candil.* Pol. *Knot.* Vng. *Mets gyertya bel.* An. *The metch of a candle.*]

Mĕrgŭs, geris, [ὑδρία. Pol. *Weborek.*] Genus vasis, quod nonnulli situlam appellãt: ita dictum, quòd puteo mergatur, dum eo aquam haurimus.

Mĕrgŭs, gi, m.s. [αἴθυια. Gal. *Vn oiseau appellé plongeon.* Ital. *Smergo.* Ger. Ein teucher oder teuchent. Bel. Een tuycker. Hisp. *Cuervo marino.* Pol. *Norek.* Vng. *Buar.* Ang. *A cormorant.*] Avis ita dicta, quòd se in aquam, captans cibum, assiduè immergat. Varro lib. 4. de ling. Lat. & Ovid. Metam. 11. de Aesaco Priamiꝫ filio, ita scribente: Aequor amat, nomẽq; manet, quia mergitur illo. Virgil. 5. Aeneid. -immotaq; attollitur unda Campus, & apricis stratio gratissima mergis. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 2: Ante prius incipient turres vitare columbæ, Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas, Quàm malè se præbeat veteri Cotta nus amico. Hujus avis natura est, ut sępè mergens auratum signa colligat, & prędens tempestatem futuram propè de medio revolet ex æquore, & ad littorũ tuta cum clamore cõcendat. ¶ Est & Mergus in vite, ut docet Col. lib. 4. cap. 1: Quum supra terram juxta suũ adminiculũ vitis curvatur, ad [illegible] scrobe submersa perducitur ad vacantẽ palũ. Pallad. Mergendi cimus, quoties velut arcus supra terram relinquitur, alia pars vitis in fossa. Et paulò pòst: Mergi verò post biennio rescindũtur, in ea parte quæ suprà est, & in loco justas vites relinquunt.

Mergina, μεργίνη, A' Romanis vocatur herba illa quã Græci [illegible] λακὰ τραχεῖαν. hoc est, similacẽ asperã vocant. Vide Dioscor. lib. 4.

Meribibulus, Vide MERVS.

Mĕrĭdĭēs, ei, m.q. Medius dies, quasi medidies. [חצי היום *Hatzi hayóm. μεσημβρία.* Gall. *Midi.* Ital. *Merigio, mezzodi.* Ger. Der Mittag. Bel. Dar Middach. Hisp. *Medio dia.* Pol. *Południe.* Vng. *Dél.* Ang. *The middle day.*] Nam (ut inquit Varro) dicebant antiqui, ŏ r, hoc loco dicebant: sed suavioris pronũtiationis gratia mutatum est d, in r, quod & cõfirmat Cic. in Orat. ad Brutum dicens: Ipsum meridiẽ, cur non medidiẽ? credo, quòd ea res insuavius. Plaut. in Mostel. Heus jam appetit meridies. Id est, illuxit, appropinquat. Horat. 3. Carm. Ode 28: Inclinare meridiẽ sentis. Terent. in Adelph. -præter hęc, Meridie ipso faciã ut stipulã colligat. Semper aũt masculinum est: quia certũ diei tempus significat. ¶ Annotandũ & illud, Veteres meridiem pro media nocte

dia nocte dixisse: quomodo & equidiale pro equinoctio. Varro in Marcipore: Repentè noctis circiter meridiem cùm pictus aër fervidus lacte ignibus, Cœli Choreas astricas ostenderet. Nonius.

Mĕrĭdĭānŭs, a, um, Quod ad meridiem spectat. [μεσημβρινός. Gall. *De midi.* Ital. *Di mezodi.* Ger. Mittägig. Hisp. *Cosa de medio dia.* Pol. *Południowi.* Vng. *Déli.* Ang. *Of the midde day.*] Sic Plin. lib. 2. cap. 19: Meridianum Solem dicit, & lib. 13. cap. 4: Orbem meridianum. ¶ Meridianò, pro meridie: id est, hora meridiana. Plin. lib. 2. cap. 26: Emicant & faces, nonnisi quum decidũt, visæ: qualis Germanico Cæsare gladiatorum spectaculum edente, præter ora populi meridianò trãscurrit. ¶ Meridianus pro gladiatore. Suet. in Claud. cap. 34: Bestiariis, meridianisq; adeò delectabatur, ut etiã prima luce ad spectaculum descenderet: & meridie dimisso ad prandiũ populo præsideret: præterq; destinatos etiam levi, subitaq; de causa quosdam committeret. ¶ Inde fit compositum Pomeridianus, de quo infrá

Mĕrĭdĭānŭs, sive Meridianus circulus, μεσημβρινὸς κύκλος, Unus est ex sex majoribus sphæræ circulis, per polos mundi, & verticem nostrum ductus, qui unà nobiscum mutatur pro locorum & regionũ in quibus sumus ratione. Dictus meridianus, quòd Sole in nostro hemisphęrio ad circulum hunc accedente, apud nos sit meridies: & rursus media nox, quum in inferiore hemisphærio Sol ad eundem pervenerit.

Mĕrĭdĭo, dias, & Meridior, diaris, d.p. significat Cibum meridianum capio. [μετ' ἄριστον τρώγω. Gall. *Merienner, repaser ou dormir à midi.* Ital. *Mangiare overo dormire dopo mezzo giorno.* Ger. Zu Mittag oder zu imbiß essen. Hisp. *Merendar ò comer ò dormir à medio dia.* Pol. *Obiedwanie.* Vng. *Ebedlĕm.* Ang. *To dyne.*] Plautus: Ientando, meridiando, comessando, pergræcando vitam ducere. ¶ Aliquando significat somnum meridianum capio, ὑπνῶ μεσημβρίας κατὰ θέρος. Cornel. Celsus lib. 1. cap. 2: Longis diebus meridiari potiùs ante cibum, utile est: sin minus, post eum: per hyemem totis noctibus cõquiescere. Sueton. in Nerone: Missos à Messalina uxore Claudii, qui eum meridiantem, quasi Britannici æmulum, strangularent.

Mĕrĭdĭatĭo, f.t. Quies meridiana. [μεσημβρινὴ ἀνάπαυλα. Gall. *Merienne, le repos ou dormir sur le midi, ou sur le jour.* Ital. *Essò dormire à mezzo giorno.* Germ. Die Mittags ruhe/Mittags schlaf. Hisp. *Aqueha obra de dormir à medio dia.* Pol. *Przepołudniowanie.* Vng. *Delelés dels nyugouas.* Ang. *The rest of the midde day.*] Cicer. lib. 2. de D. vin. Tunc & lucubrationes detraxi, & meridiationes addidi, quibus antea uti non consueveram.

Meris, μηρὶς, Herba est, quæ alio nomine Tripolium appellatur. De hac Diosc. lib. 4.

Mĕrismŏs, μερισμὸς, A Græcis dicitur figura apud Rhetores, quam Latini Distributionem vocant: quum scilicet genus in species, aut totum in partes dissecamus, ordine discreto: quæ sententiarũ figura divisioni ac partitioni affinis est. Nam dispositio (quæ utrunq; complectitur) est, autore Fabio, utilis rerum ac partium in loco distributio. Huc etiam pertinet Ἀναλυσις: id est, dissolutio, quum disperså distributione dissipantur: quali Cicero usus est in Epistola ad Lucceium secunda, Familiarium lib. 5: Transferam animum ad ea quibus secundæ res ornantur, adversæ adjuvantur.

Mĕrĭtō, adverbium, Merito, meritas, Meritorius, Meritum. Meritus, Vide MEREO.

Mĕrŏbĭbŭs, a, um, Vide MERIBIBVLVS.

Merocles, Lapillus porracei coloris, qui lacte sudat. Plin. lib. 37 cap. 10.

Mĕrops, m.t. [Ger. Ein Seeschwalm/Imbĕwolff oder Imbenfraas. Pol. *Żołna.* Vn. *Partifeske.* An. *A bird which eateth bees.*] Avis est, teste Aeliano, pietate in parentes volucribus cæteris præstans: nam ubi primùm per ætatem volare potest, parentes in altissimis specubus reconditos alit. Infesta in primis est alvearibus, apesq; absumit: unde & Apiastra à quibusdam appellatur. Virg. 4. Georgic. Absint & picti squallentia terga lacerti Pinguibus à stabulis meropesq;, aliæq; volucres. Plin. lib. 10. cap. 33: Nec verò iis minor solertia, quæ cunabula in terra faciunt, corporis gravitate prohibitæ sublime petere. Merops vocatur, genitores suos reconditos pascens, pallido intùs colore pennarum, supernè cyaneo, priori subrutilo. Nidificat in specu sex pedum defossa altitudine. ¶ Meropes præterea diversarum linguarum homines dicũtur à μερίζω, divido, & ὄψ, per o breve, quod vocem significat. ¶ Est etiam Merops Gigantis nomen, unius ex iis qui Iovem de cœlo deturbare conati sunt: à quo insula Cos Meropis appellata existimatur.

Mersо & Merto, Vide MERGO.

Mĕrŭlă, f.p. Avis sic dicta, quòd sola volet, & solitaria pascatur: quasi mera volans. [κόττυφος. Gall. *Vn merle.* Ital. *Merla vecello.* Ger. Ein amsel Hisp. *La mierla.* Pol. *Kos.* Vng *Rigo.* Ang. *An owsell, a bird called a black mak.*] Hanc tamen etymologiam, ut superstitiosam, & plus justo curiosam, ridet Fabius lib. 1. cap. 10, ita Varronem vellicans: Sed huic tanti fuit vertere, ut merula, quia sola volat, quasi mera volans nominaretur. De hujus avis natura Plin. li. 10. cap. 29. Merula ex nigra rufescit, æstate canit, hyeme balbutit, circa solstitium muta. Rostrum quoq; in aniculis, in ebur trãsfiguratur dũtaxat maribus. Horat. 2. Serm. Sat. 8: Vidimus & merulas poni & sine clune palũbes. Idem de Arte: Intentus merulis auceps. ¶ Est etiã piscis saxatilis, Plinio teste, lib 32. cap. 11. [An. *A whiting.*] ¶ Hoc nomine etiã dictus est fluvius, qui Albii Iugauni urbis latus alluit: alio nomine Centa dictus, qa centenis amnibus augetur.

Mĕrŭs, a, um, Solus, immixtus, unicus. [יחיד *yakí* ἄκρατος. Gall. *Seul.* Ital. & Hisp. *Solo.* Ger. Allein/lauter/unvermischt. Bel. Ongemengt. Pol. *Samieden, szczery, szczegulni.* Vng. *Ĕgyĕdĕn, tiszta.* Ang. *Onlie, alone, not mixed.*] Terent. in Phorm. Nihil habet, nisi spem meram. Merum, inquit Festus, antiqui dicebant solũm. At nũc merum, *purum* appellamus. Hinc merum furtum, quod ab omni datione sejunctum est, merum officium Prætoris, quod à judicis officio secretum est: mera pœna, quæ à rei persecutione sejuncta est: merum imperium, quod in rerum capitalium quæstionibus versatur, & à privatarum rerum jurisdictione purum est. Reliqua vide apud Hotomanũ. Cic. lib. 2. de Orat. Ecce tibi exortus est Isocrates, magister istorum omnium, cujus è ludo, tanquã ex equo Troiano, meri principes αὐτοκράτορες exeunt. Idem 3. de Nat. deor. Vehementius quidem invectus es in meram Stoicorum rationem. Idem ad Atticum lib. 4: Venerat Aoris duabus antè Cherippus, mera monstra nuntiarat. Idem: Quid est igitur quod laborem amicos habet, meras nugas, &c.

Mĕrum, substantivum, n.s. Vinum aqua non dilutum. [יין *jáyin* תירוש *tiróssch.* ἄκρατον. Gall. *Vin pur & sans eau, & sans aucune mixtion.* Ital. *Vino puro.* Ger. Wein der lauter vnd allein ist/vnvermischeter Wein. Hisp. *Vino puro y no mezclado.* Pol. *Winno niemieszane.* Vng. *Szinbor.* Ang. *Wyne not alayed.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Merum quidem remedio est contra cicutas, coriandrum, aconita, viscum, meconium, argentum vivum. Ovid. 15. Metam. odiumq; meri permansit in undis. Idem 9. Metamorph. Haud alio vultu, quàm si conviva jaceres Inter plena meri redimitus pocula sertis. Virgil. 3. Aeneid. Tum pater Anchises magnum cratera corona Induit, implevitq; mero, divosq; vocavit Stans celsa in puppi.

Mĕrĭbĭbŭlŭs, li, m.s. Qui vinum sine aqua bibit. [ἀκρατοπότης. Gall. *Qui boit vin sans eau.* Ital. *Colui che beue il vino senza acqua.* Ger. Der eitel oder lauter Wein trinckt ohn Wasser. Hisp. *Bevedor de vino sin aqua.* Pol. *Nie mieszane winno pilaci.* Vng. *Zin ber ivo.* Ang. *That drinket wine with out water.*] August. Quum temeti avidior esset, quadam die ab irata ancilla per convitium appellata est meribibula: quæ res tantum ei pudorem injecit, ut postmodum sobria prorsus fuerit. Et hoc quidem nomen diminutivum est. Sicut enim Bibulus diminutivũ videtur à Bibus, quo extra compositionem non utimur, ita Meribibula, vel Merobibula, à Merobiba: quo nomine licentiosa compositione usus est Plautus in Curc. Anus hìc recubare solet, custos, janitrix: nomen est lenæ multibiba, atq; merobiba.

Mĕrx, hujus mercis, f.t. Res quæ à mercatoribus venales importantur, aut exportantur. [מכר *mécher.* ἐμπορεῖα. Gall. *Marchandise, denree.* Ital. *Merce.* Ger. Kauffmañschaz/Waar. Bel. Koopgoet. Hisp. *Mercaderia.* Pol. *Kupia.* Vng. *Aru.* Ang. *Merchandise, ware that is bought and sold.*] Cic. lib. 3. de Repub. Phœnices primi mercaturis, & mercibus suis, avaritiam & magnificentiam, & inexplebiles cupiditates omnium rerum exportaverunt in Græciam. ¶ Singularis hujus vocis numerus minus est usitatus. Legitur tamen apud Plin. lib. 12. cap. 25. Sarmenta quoq, in merce sunt. Plaut. in Cistel Mala merx hera hæc, & callida. Idem in Milit. Sicuti merci pretium stat pro virtute ut væneat. Quæ improba est, pro mercis vitio dominum pretio pauperat. Idem Persa: Merx tua mala est Quintil. lib. 1. cap. 12: Sordidæ mercis negotiator. Gestat mercem sine fuco, Horat. 1. Serm. Satyr. 2 Frequentiùs verò in plurali. Horat. in Arte: Ut præco ad merces turbã qui cogit emendas. Cic 7. Verr. Mercibus ademptis in vincula conjectos esse mercatores. ¶ Esculentæ merces, apud Colum. lib. 12: hoc est, ea quæ hominum esui accommodata vendũtur. Fallaces & fucosæ merces, Cic. pro Rabir. Posth. Mutare merces, Ovid. 1, Trist. Eleg. 2.

Mĕrcĭmōnĭum, n.s. ejusdẽ significationis: nomen quidẽ antiquum, sed quod tamen non reformidavit exactissimus verborum censor Laurentius Valla, qui eo statim in fronte versionis Latinæ Herodoti Græci historici usus est, & Plaut. in Curc. Sed quid agit meum mercimonium apud vos?

Mĕsă, μέση, Teste Vitruvio, sunt partes mediæ ędium, quas idẽ Latinè Medianas appellari asserit. [Pol. *Sien.*]

Mĕsăræum, μεσάραιον. Vide MESENTERIVM.

Mésarchŏn, μεσαρχον, Dicitur corpus illud venosum, per quod hepar veluti per manum, chylum ex ventriculo attrahit. Alio nomine Mesenterium dicitur.

Mĕsăt.lĭ,

Mĕsaŭlī, *μέσαυλοι*, Aedium itinera dicũtur, quæ inter duas aulas: id eſt, duo atria, ſunt interpoſita. A nõnullis etiam Andrones vocãtur, teſte Cælio Rhodig. li. 27. cap. 2. [Pol. *Sʒcʒianki.*]

Mĕsĕntĕrĭum, *μεσεντέριον*, Craſſa quædam & adipoſa membrana eſt, multis & nervis, & venis, & glãdulis intertexta, medium inter inteſtina ſitum obtinens: unde & nomen accepit. Hujus, veluti manus cujuſdam, opera, jecur chylum à ventriculo attrahit, per eas venas, quas meſaraicas vocant. Alio nomine Meſaræum appellatur.

Mĕsŏchŏrŭs, pen. corr. [*μεσόχορος*. Pol. *Kurʒadʒaci.*] Qui in medio turbæ ſtans, reliquis canendi, vel aliud agendi ſignum proponit. Sidonius: - nullus ibi lyriſtes, Choraules meſochorus, tympaniſtria, pſaltria canit. Vide Cælium Rhod. libro 4. capite 14.

Mĕsŏcrānĭum *μεσοκεφάλιον*, Vertex capitis, medium cranii locum obtinens.

Mĕsŏleūcŏs, *μεσόλευκος*, Gemma, quam mediam linea alba diſtinguit: de qua Plin. li. 37. cap. 10. ¶ Eſt præterea hoc nomine herba quædam, habens candidã lineam per folium diſcurrentem. Plin. lib. 27. cap. 11: Leuce Mercuriali ſimilis, nomẽ ex cauſa accepit, per medium folium candida linea tranſcurrente: quare Meſoleucon quidam vocant. *μέσος* nanq; medius eſt, & *λεύκος* albus.

Mĕlŏmĕlas, *μ. σμελας*, Gemma eſt nigrã habens venã, quem libet colorem per medium ſecantem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Mĕlŏn, *μέσον πρόσωπον*, autore Feſto, Perſona Comica appellatur aut coqui, aut nautæ, aut ejus generis: dicta ab inventore ejus Meſone Comœdo, ut Ariſtophanes ait grãmaticus. Rectiùs quidem videtur manare à fonte Græco: *μέσον* nanq; medium ſignificat. Porrò coquorũ, nautarum, cerdonum, atque hujuſmodi opificum perſonæ mediæ ſunt: ut quæ neq; ſerviles videantur, quũ liberæ ſint operę, neq; omnino liberæ, quũ mercenariæ. Eſt enim merces, ut ait Cic. autoramentum ſervitutis. Proinde mediæ ſunt & miſtæ perſonæ, quæ *μέσα πρόσωπα* dici poſſunt: ut *κόφων & πρόσωπα*, dicimus in Comœdiis. ¶ Fuit præterea Meſon *μέσων*, quidam Aſtrológus, qui Athenienſibus in expeditionem Sicilienſem profecturis, quũ ipſe quoq; ad id bellum delectus eſſet, imminentem totĩ exercitui cladem proſpiciẽs, propriis ædibus ignem injecit, furoremq; tam ſcitè aſſimulavit, ut veluti inſanus, & bello parũ idoneus, domi fuerit relictus. Vide Plutarch. in Nicia, Alcibiade, & Pytho. Item apud Cæl. lib. 11. cap. 16.

Mĕsŏnaūtă, m. p. qui medium inter nautas: id eſt, remiges locum obtinens, reliquis remigãdi ſignum præbet, eodem modo dictus, ut [*μεσόχορος*. Pol. *Fliſotnikow ſprawca.* Vn. *Kôzep euezôs.* An. *That hath midd roome or place amangeſt the mariners or rowers.*] Ex Horomano. Vſus eſt hoc vocabulo Vlpia. lib. 1. D. de naut. caup. ſtab. Sed de exercitore ſolummodo prætor ſentit. nec enim debet, inquit, Pomponius per remigem aut meſonautam obligari, ſed per ſe, vel per navis magiſtrum.

Mĕsŏnўctĭŏn, *μεσονύκτιον*, Media nox. Vide latiùs ſuprà in dictionibus AVRORA & DIES.

Mĕsŏſphærum, *μεσόσφαιρον*, Indici nardi folium, ut magnitudine, ita & pretio, medium è triplici ſpecie locum obtinens. Vide Plin. lib. 12. cap. 12.

Meſpĭlŭs. li pen. cor. f. f. [*μέσπιλος*. Gall. *Meſlier, ou meſſlier ou neſſier* Ital. *Neſpolo* Ger. Ein neſpelbawm. Bel. Eenen Miſpelboom. Hiſp. *Meſpero.* Vng. *Naſpolya fa.* Ang. *A medler tree.*] Genus arboris, cujus fructus Meſpilum. [*μέσπιλον*. Gall. *Meſle, meſſle, ou neſſle* Ital. *Neſpolo frutto.* Ger. Ein meſpel. Hiſ. *Meſpero fruta.* Pol. *Kniſplie.* Vng. *Naſpolya.* Ang. *A medler fruite.*] dicitur. Palladius de inſitionibus: Meſpilaq; exarmat pugnacibus horrida mẽbris. Hæc arbor foliis eſt prius rubris, quàm deciduis, radice quæ evelli non poteſt, ignota Italiæ Catonis ævo.

Mĕſſĭo, Meſſor, Meſſorius, Vide METO.

Mĕſſĭs, hujus meſſis, f. t. Tempus metendi & ipſæ etiã ſegetes. [קְצִיר *kàssír.* *Θερισμὸς, ἀμητὸς.* Gall. *La moiſſon, le temps de la moiſſon.* Ital. *Raccolta.* Ger. Die Ernd. Bel. Dẽ oochſt. Hiſp. *La mieſſe, la mies ò los panes.* Pol. *Znniwo.* Vng. *Aratas.* Ang. *The harueſt.*] Virgil. 5. Aeglog. Ante focum, ſi frigus erit: ſi meſſis, in umbra. Idẽ 1. Georg. illius immenſæ ruperunt horrea meſſes. Dicitur aũt meſſis propriè de his rebus quæ metuntur, quemadmodum Varro author eſt lib. 1. de Re ruſtica. Interim tamen ſæpè etiã de uvarum, pomorum, & aliarum omnium rerum proventu dicitur. Ovid. 3. de Ponto: Triſtia per vacuos horrẽt abſynthia campos, Cõveniensq; ſuo meſſis amara loco eſt. ¶ Per tranſlationẽ accipitur pro multitudine vel copia cujuſvis rei. Plautus in Trinum. Neq; quicquam hîc vile eſt, Niſi mores mali: eorum licet jam meſſem metere maximam. ¶ Interdũ idem eſt quod Meſſio ſive actus metendi, *Θερισμός*. Cic. 1. de Orat. Tamen nemo tam ſine oculis, tam ſine mente vivit, ut quid ſit ſementis ac meſſis, quid arborum putatio, ac vitium, quo tempore anni, aut quomodo ea fiant, omnino neſciat.

Mĕt, Piam, & Te, ſyllabicæ ſunt adjectiones, extra compoſitionem nihil ſignificantes, in cõpoſitione autem aliquid addentes ſignificationi dictionũ cum quibus cõponuntur: ut Egomet, Quiſpiam, Tute. Sed Met, jungitur caſibus omnibus pronominis primæ perſonę, tàm pluralis, quàm ſingularis numeri, abſq; genitivo plurali: ut Egomet, memet, noſmet, & reliqua. Secũdæ verò perſonę obliquis tãtùm caſibus: ut Tuimet, tibimet. Nominativo nõ addũt, ne verbũ putetur Tumet à tumeo: ſed Tute, Tutemet profertur. Adverbio Tanquã. conjunxit etiã Plaut. in Truc. Tanquãmet geniũ meũ. Et quidẽ ſic juncta diſcretionem ſignificat: ut Ipſemet: id eſt, ipſe perſe, & non per alios. ¶ Pte, jungitur cũ ablativis horũ quinq; pronominum, Mea, Tua, Sua, Noſtra, & Veſtra: ut Meapte, Tuapte, Suapte, Noſtrapte, Veſtrapte. Vel cum corũ maſculis aut neutris: ut Meopte, Tuopte, *&c.* ¶ Te, ſimiliter cũ pronomine ſecũdæ perſonæ idẽ efficit: ut Tute id feciſti: id eſt, tu ipſe per te, & nõ per aliũ. Sed hoc ſoli nominativo jũgitur. Nã Tuite, aut Tibite nõ dicimus. In accuſativo aliquãdo legimus Tete, ſed tunc diviſæ potiùs vidẽtur dictiones, majoris affectus cauſa figuratè geminatę: quemadmodũ etiã aliquãdo legimus Me me. ¶ Ce, verò jungitur obliquis horũ pronominũ, Hic, Ille, Iſte, in ſ literã deſinentibus: ut Hujuſce, Hiſce, Hoſce, Haſce, Iſtiuſce, & Illiuſce: unde fiunt cõpoſita Hujuſcemodi, Iſtiuſcemodi, & Illiuſcemodi. Interdũ etiã invenitur junctũ cum caſibus horũ pronominum deſinentibus in c literã: ut Hicce, hæcce, hocce: pro quibus tamen frequentiùs utimur, Hiccine, hæccine, hoccine. Virg. Hocce erat alma parẽs, quòd me per tela per hoſtes Eripis? Terent. Hoccine eſt credibile aut memorabile factum? ¶ Hicce, ſeu hiccine *αὐτοί* Sicce, ſive ſiccine, *ἀυτοί*. Hęccine. hãccine, illiccine, *ἐκεινοσί*. Iſticce, illanccine. Terent. Illanccine mulierem dixit, pro illámne.

Metă, æ, f p. Congeries, ſeu ſtrues in acutũ tendens, ſeu turbo inverſus: ita dicta quòd eſſet poſita in dimẽſo ſpatio: vel quia eam metiantur quadrigæ circuncurrentes. [מִבְצָר *matzzab* מִבְצָר *ſoph.* *κῶνος*. Gall. *Vn but ou borne, ou as trechoſe lavg, . . . montant en pointe.* Ital. *Meta.* Ger. Ein jeder ding ſo dannden breitlechte vnd oben außgeſpitzet iſt wie ein kegel. Hiſp. *El termino.* Pol. *Krss, meta.* Vng. *Hatar kôlgy.* Ang. *Any thing broade beneath and ſharp aboue, a butte.*] Moris enim erat ſepties metã luſtrare. Propert. lib. 2. Eleg. Aut prius infecto depoſcit præmia curſu, Septima quàm metã triverat antè rota. Quum enim jam carceribus emiſſæ ad metã veniſſent quadrigæ, erat opus ut circum ipſam flecterentur. Virg. 5. Aen. Hîc viridẽ Aeneas frõdenti ex ilice metã Conſtituit ſignũ nautis. Hinc etiã agrorũ termini, quòd pyramidali figũra fieri ſoleant, Metæ vocantur. ¶ Paldẽ etiam ratione Metæ fœni vocantur, quæ ita congeſtæ ſunt, ut inferiori parte latiores, ſupernè in anguſtũ deſinant conum. Col. lib. 19. cap. 2: Certè quicquid ad eum modũ, quo debet, ſiccatum erit, in metas conſtrui cõveniet, easq; ipſas in anguſtiſſimos vertices exacui. Sic enim cõmodiſſimè fœnũ defenditur à pluviis. ¶ Per translationem verò, quoniã meta collocari conſuevit in fine circi, vel alterius ſpatii, in quo quadrigæ certabant, factũ eſt, ut Meta accipiatur pro quocunq; termino ac fine, *ὅρος, τέρμα*. Virg. lib. 1. Aeneid. His ego nec metas rerũ, nec tempora pono. Ovid. ad Liviam: Tendimus huc omnes, metam properamus ad unam, Omnia ſub leges mors vocat atra ſuas. ¶ Hinc perveniſſe ad metam dicuntur, qui iter aut aliud opus perfecerint. ¶ Meta lactis, dicitur caſeus, qui factus eſt ad formam metæ. *τυρὸς κωνοειδὴς*. Mart. Fert ille ceris cana cum ſuis mella, Metamq; lactis Saſſinate de ſylva. ¶ Meta item ſignificat inferiorem partem molæ ſub qua catillus: id eſt, ſuperior pars vertitur, quemadmodum autor eſt Paulus in l. 18. D. de inſtruct. & inſtrum. leg.

Mĕtŭlă, læ, diminut. legitur apud Plin. Iun. in epiſtolis.

Mĕtăbăſĭs, f. t. *μετάβασις*, Latinè Tranſitio: figura qua monemus quid dictum ſit, & proponimus quod ſupereſt, ut Cicero pro Dejotaro: Habetis crimina inſidiarum: nihil enim dixit ampliùs. & paulò pòſt ſequitur: Reliqua pars accuſationis duplex fuit. Hujus figuræ Fabius (quã eſſe ait, quũ ſenſus nõ mutatur, ſed forma loquendi) longè diverſum exemplum adducit, lib. 9. cap. 3. ex Virg. Aeneid. lib. 1: Fas omne abrumpit, Polydorum obtruncat, & auro. Vi potitur. quid nõ mortalia pectora cogis Auri ſacra fames!

Mĕtăbŏlē, *μεταβολή*, quam quidam Trajectionem interpretãtur: Figura eſt quę fit contrariis ita tranſpoſitis, ut à priori poſterius oppoſitum proficiſcatur: ut apud Terentiũ in Andria: Quoniam id fieri quod vis non poteſt, id velis quod poſſit.

Mĕtălēpſĭs, f. t. *μετάληψις*, Figura eſt, quæ fit quũ aliqua dictio aliud à propria ſua ſignificatione, ex iis quę anteceſſerũt, ſignificat: ut apud Vir. 1. Aeglog. Poſt aliquot, mea regna videns, mirabor, ariſtas. Poſt aliquot (*inquit*) ariſtas: hoc eſt, poſt aliquot æſtates, vel poſt aliquot annos. Nã ex triſtis æſtates: ex æſtatib. annos intelligimus. Idẽ 1. Aen. Spelũcis abdidit atris. Vbi ex atris, tenebroſę: ex tenebroſis profundę intelliguntur. Latinè Tranſſumptionem vocare poſſumus. Deducitur enim

ἀπὸ τῦ μεταλλᾶν, quod inter cętera significat transſumere.

Mĕtăllum, li, n.ſ. [μέταλλον. Gall. *Metail.* Ital. *Metallo.* Ger. Ein Metall/ein jedeo Ertz ſo man auß dem Erdtrich grabt/ alß Gold/ Silber/ Eiſen/ ꝛc. Hiſp. *Metal.* Pol. *Kruſzecz wſzeliáki.* Vng. *Banyaznu.* Ang *Metall.*] Dicitur quævis materia dura, è terrę viſceribus effodi ſolita: ut aurum, argentum, cuprum, ſtannum, plumbum, & ſimilia. Dictum putatur à verbo Græco μετάλλαω, vel μεταλλεύω: hoc eſt, à fodiendo, vel perſcrutando. Alii dictum putant παρὰ τὸ μετὰ τὴν ἄλλην οὐσίαν εὑρίσκεσθαι: eò quòd vix illa metalli vena invenitur, quin alterius metalli vena in propinquo poſtea inveniatur. Plin. lib. 33. cap. 6: Id quoq; in ſterili ſolo, atq; etiam in montibus, & ubicunq; una inventa vena eſt, non procul invenitur alia. Hoc quidem & in omni ferè materia: unde Metalla Græci videntur dixiſſe. Virg. 2. Georg. Hæc eadem argenti rivos, æriſq; metalla Oſtendit venis, atq; auro plurima fluxit. Ovid. 4. Faſt. Omnia purgat edax ignis, vitiumq; metalli Excoquit. Hor. 1. Epiſt. 10: Sic qui pauperiē veritus, potiore metallis Libertate caret. ¶ Metallum miniarium, Fodina ex qua effoditur minium, μιλτωρυχία, ſicut Argentarii, ex quo Argentum, & Plumbarium, ex quo plumbum effoditur. Plin. lib. 33. cap. 7: Celeberrimum ex Siſaponenſi regione in Bæticæ miniario metallo, vectigalibus populi Romani nullius rei diligentiore cuſtodia.

Mĕtallārĭus, ſive Metallici, m.ſ. [μεταλλᾶς. Gall *Tireurs de metaux.* Ital. *Cauatori de metalli.* Ger. Ertzgraber / die zu einer ſtraff in das Bergwerck verdampt ſind. Hiſ. *Cauadores y ſacadores de metal.* Pol. *Górnici.* Vng. *Banyaz.* Ang. *Diggers of metall out of the earth.*] Qui in metallis verſantur, & præcipuè qui ad effodienda metalla damnati ſunt: de quibus apud Iuriſconſul. ff. de Pœnis, & C. de metall.

Mĕtāllĭcŭs, adjectivum, Quod ad metallum pertinet. [μεταλλικός. Gall. *De metail.* Ital. *De metallo.* Ger. Des ertzes. Hiſp. *Coſa de metal.* Pol. *Kruſzcowſi.* Vng. *Banyaznaboz való.* Ang. *Belonging to metall.*] Plin. lib. 27. cap 4: Fuêre, qui traderent, in Iudæa ſuper Hieroſolymam ejus naturam metallicam. ¶ Metallicum atramentum, Corpus eſt metallicum, quo mulomedici excreſcentem in jumentorum ulceribus carnem conſumunt. μελανηρία. Vide ſuprà in dictione MELANTERIA.

Mĕtāllĭcŭs, ſubſtant. m.ſ. Metallarius, qui metallis effodiendis & purgandis operam dat. [μεταλλεύς Gal. *Tireur de metail.* Ital. *Cauatore de metalli.* Ger. Ein Ertznapp/ Bergknapp. Hiſ *Et que anda à buſcar minaros, ſacadors de metal* Pol. *Górnik.* Vng. *Banyaz.* An *A purger of metall or digger.*] Plin. lib. 34. cap. 16: Lavant eas arenas metallici, & quod ſubſidit coquunt in fornacibus.

Mĕtallĭfĕr, m. f. Metallū gignens, [ὁ ἢ μεταλλοφόρος. Gall. *Qui porte metail, ou il y a mines de metail.* Ital. *Che produce metalla.* Ger. Das Ertz oder Metall tregt. Hiſp. *Coſa che trae ò cria metal.* Pol. *Kruſzcowy.* Vng. *Banyaznatermò.* An. *That bringeth metall.*] Stat. ſylvarum lib. 4: An ne metallifera repetit jam mœnia Lunæ?

Mĕtămŏrphōsĭs, μεταμόρφωσις, pen. prod Trāsfiguratio, ſeu trāsformatio Latinè: dicitur à verbo Græco μεταμορφόω, quod ſignificat transformo. Hoc nomine Ovid. & Apuleius libros Transformationum inſcripſerunt.

Mĕtăphŏrā, æ, pen. corr. μεταφορά, Translatio à Cicerone dicitur, fitq; quum nomen aut verbum ex proprio loco in eum trāsfertur, in quo aut proprium deeſt, aut translatum proprio melius eſt: ut, Claſsiq; immittit habenas, Virg. Aeneid. 6.

Mĕtaphrĕnum, μεταφρενον, Pars illa corporis, quę præcordiis à tergo eſt objecta: ita dicta quòd μετὰ τὰς φρένας: hoc eſt, poſt præcordia ſita ſit.

Metaphyſica, orum, Supernaturalia dicuntur, cùm tamen verè ex ipſius operis, quod conſcripſit Ariſtot. titulo μετὰ τὰ φυσικά ſcribatur. ¶ Hanc priſci omnes Theologiam, alii primam Philoſophiam dixêre. Eam multi diverſis voluminibus complexi ſunt, ut Ariſtot. in lib. qui *Metaphyſicorum* vulgò inſcribūtur, ac diſcipulus ejus Theophraſtus in libello ea de re. ¶ Plato in Parmenide ac Timæi priore parte, atq; epinomide, locisque aliis Triſmegiſtas in Pimadro, & Aſclepio, longeq; poſt hos Plotinus, ac Dionyſius Areopagita, qui tametſi Chriſtianus, Platonicus omninò eſſe videtur: tùm Pſellus in libello de dæmonibus, Iamblichus, Proclus, atq; è Latinis M. Cic. in lib. de nat. Deorū, & Divinatione. Horum omnium optimi in hac arena ſunt, adeoq; inprimis legendi Platonici.

Mĕtāplaſmŭs, μεταπλασμός, Dici poteſt transformatio. Eſt autem, teſte Donato, translatio recti, ſolitiq; ſermonis in alteram ſpeciē, metri vel ornatus, vel neceſſitatis gratia, ut Agreſte, in ablativo, pro Agreſti. Fit autē à verbo μεταπλάττω, quod eſt transformo.

Mĕtāthĕsĭs, pen. corr. μετάθεσις, Latinè tranſpoſitio, quū una litera neceſſitatis cauſa, ex uno dictionis loco in alium tranſponitur, ut Tymbre pro Tymber. Virgil. 10. Aen. At tibi Tymbre caput Evandrius abſtulit enſis.

Mĕtātŏr. & Metatio, Vide in verbo METO.

Mĕtaxārĭi, Negotiatores dicuntur, qui ſerici mercaturā exercent Nam μέταξα Græcis ſericum eſt. Vtitur hac voce Iuſtinianus, C. de pignoribus. l. fi. eamq; interpretatur Alciatus in l. Baſiluca. C. de metal.

Mĕtĕmpſўchōsĭs, pen. prod. μετεμψύχωσις, Latinè reddi poteſt Animę tranſmigratio: hoc eſt, tranſitus animarum ex uno corpore in aliud. Putabat enim Pythagoras nihil intereſſe inter animā hominis, quā rationalem animā vocamus, & brutorum animantiū: ſed mortuo homine ejus animā trāſmigrare in corpora brutorū. Vnde Ovidius Pythagoræorū dogma lib. 15. Metam. explicans, ait: Morte carent animæ, ſemperq; priore relicta Sede, novis domibus vivunt, habitātq; receptæ: Ex hoc Pythagoræ dogmate inducta eſt ab eſu animaliū abſtinentia, ne fortè (ut feſtiviter ait Tertullianus) bubulam quis de aliquo proavo ſuo opſonaret. Hieron. Probabo nō Empedoclis & Pythagoræ vos dogma ſectari, qui propter μετεμψύχωσιν id eſt, transformationem, omne quod movetur, & vivit, edendum non putant.

Mĕtĕōrā, pen. prod. μετέωρα, à Græcis dicuntur, Miſta imperfecta, quòd in ſublimi: hoc eſt, in aēre generētur: cujuſmodi ſunt pluviæ, nives, grandines, faces ignitæ: de quibus tractat Ariſtoteles tribus primis libris meteorologicis: nā quarto qualitates perſequitur. Vox Philoſophis uſitata planè à monumentis ſcriptorum veterum abeſt.

Mĕtĕōrōſcŏpŭs, pen. cor. μετεωροσκόπος, Qui ſublimia reſpicit. ¶ Accipitur pro ſtolido, rebusq; gerendis inutili. Græca vox.

Mĕthŏdŭs, f.ſ. μέθοδος, pen. corr. ex μετὰ & ὁδὸς aſpirato componitur. Methodū appellat Quint. lib. 1. Inſtitut. quā Cicero viam, artem, & rationem vocat: & alibi breve dicendi cŏpendium vertit, quaſi brevem viā, qua quàm celerrimè ad peritiā propoſitum nobis in diſcendo finem perveniamus.

Mĕthŏdĭcī, m.ſ. μεθοδικοί, A' methodo dicti ſunt, qui rationem artis, & diſcendi compendia ſequuntur. ¶ Et Amethodi, ἀμέθοδοι: hoc eſt, à via, & ratione docendi, diſcendiq; abhorrentes, quaſiq; avii. Hæc ex Budæi annotat. in Pandectas.

Meticuloſus, Vide METVO.

Metĭŏr, tiris, menſus, d.p. Menſuro, dimetior, judico, æſtimo. [מדד *madhádh.* μετρέω, ῶ. Gall. *Meſurer.* Ital. *Miſurare.* Ger. Mäſſen/ oder außmäſſen. Bel. Meten. Hiſ *Medir.* Pol. *Mierze, wimierzam.* Vng. *Mérök.* Ang. *To meaſure.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Sed fuit quædā ab infinito tempore æternitas, quā nulla temporū ętę cūſcriptio metiebatur. Idem 1. Offic. Etiā ſi dinumerare ſe ſtellas aut metiri Mundi magnitudinem poſſe arbitraretur. Idem de Amic. Iam virtutem ex cōſuetudine vitæ, ſermonis q; noſtri interpretemur: nec metiamur eam, ut quidā indocti, verborū magnificentia. Idem in Cat. Neq; enim ipſorū conviviorū delectationem corporis voluptatibus magis, quàm cœtu amicorū & ſermonibus metiebar. ¶ Aliquādo ponitur pro trāſire, & abire. Virg. magnū qui piſcibus æquor, Et juncto bipedū curſu metitur equorū. Cōpoſita ejus ſunt, Permetior: hoc eſt, ad finem uſq; metior, vel peragro. Virg. 1. Aeneid. Nos tumidum ſub te permenſi claſſibus æquor: id eſt, evecti, ut inquit Servius. ¶ Remetior, Rurſus metior, ἀναμετρέω. Idem li. 2. Aeneid. Arma, deosq; parant comites, pelagoq; remenſo Improviſi aderunt. ¶ Meriri ſtipendium. Curt. lib. 3: Expecunia deinde Babyloniæ Macedonibus equitibus ſexcenti denarii tributi, peregrinus eques quingenos accepit, ducenis pedeſtriū ſtipendium menſum eſt.

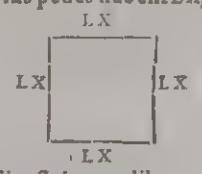
Mēnſōrēs, à Metior, m.t. Appellantur agrorum finitores. [מדד *modhédh.* μετρητής. Gal. *Arpēteurs, meſureurs.* Ital. *Miſuratori.* Ger. Außmäſſer/ veldmäſſer. Hiſp. *Medidores.* Pol. *Rozmiernici.* Vng. *Merök hatar tarok.* Ang. *Meaſurers.*] Colum. lib. 6 cap. 1: Ego nō agricolæ, ſed menſoris officiū eſſe dicebam. ¶ Menſores pręterea ſunt (inquit Vegetius lib. 2 cap. 7.) qui in caſtris ad podiſmum demetiuntur loca, in quibus tentoria milites figant, vel hoſpitia in civitatibus præſtant. Hoc in loco Podiſmus eſt dimenſio pedibus facta. Hi etiam Metatores (autore Budæo) dicuntur.

Mēnſĭo, onis, f.t. à verbo metior, Menſura, dimēſio. [מדה *middáh* מדה *memádh.* μέτρησις. Gall. *Meſurement, meſurage.* Ital. *Miſuramiento.* Ger. Ein mäſſung Hiſp. *Obra de medir, medimiento.* Pol. *Rozmiar.* Vng. *Meres.* Ang. *A meaſuring.*] Cic. in Orat. Aures vel animus aurium nuntius naturalem quandam in ſe continent vocum omnium menſionem.

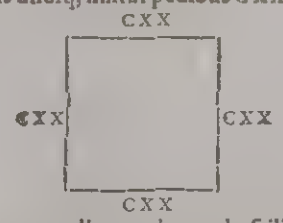
Mēnſūră, ræ, f.p. Inſtrumentū quo metimur, unde & nomen habet: aut quo rei alicujus quantitatem deprehendimus [מדה *middáh* מדה *memádh.* μέτρον. Gall. *Meſure.* Ital. *Miſura.* Ger Ein maß oder mäß. Bel. Een mate. Hiſp. *Medida.* Pol *Miara.* Vng. *Mertek.* Ang. *A meaſure.*] Plin. lib. 7. cap. 56: Menſuram & pondera Phidon Argivus, aut Palamedes (ut maluit Gellius) invēnit. ¶ Transfertur etiam ad alia. Idem lib. 2. cap. 1: Quaſi verò menſuram ullius rei poſſet agere, qui ſui neſciat. Plin. Iun. in Epiſt. Ex illo enim menſuram beneficii tui prorſus intelligo. Menſura corporum humanorum apud Solin. cap. 5.

Mēnſurā

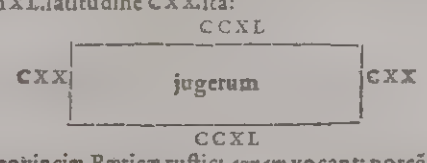
Mēnſūrā ſic definitur, & exponitur ab iis, qui de limitibus ſcripſerunt, quorū hæc ſunt verba: Menſura eſt, quicquid pondere, capacitate, longitudine, altitudine, latitudine, animoq; finitur. Majores itaq; orbē in partes, partes in provincias, provincias in regiones, regiones in loca, loca in territoria, territoria in agros, agros in ceturias, cēturias in jugera, jugera in climata: deinde climata in actus, pērticas, paſſus, gradus, cubitos, pedes, palmos, uncias, & digitos diviſerunt: tāta enim fuit eorum ſolertia. Digitus eſt pars minima agreſtiū menſurarū: inde uncia habet digitos tres: palmus autem quatuor digitos habet: pes XVI. paſſus ped. V. pertica paſſus duos: id eſt, pedes X. Pertica autem à portando dicta, quaſi portica: omnes autem præcedentes menſuræ in corpore ſunt, ut palmus, pes, paſſus, & reliqua: ſola pertica portatur: eſt enim X. pedum, ad inſtar calami in Ezechiele templum menſurantis. Actus minimus eſt latitudine pedum quatuor, longitudine CXL, climata quoq; undiq; verſus pedes habent LX, ita:

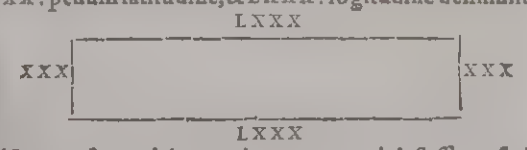
Actus quadratus undiq; finitur pedibus CXX. ita:

Hunc Bætici *arapennem* dicunt, ab arando ſcilicet. Actus duplicatus jugerum facit: ab eo quòd eſt junctum, jugerum nomē accepit: jugerum autem conſtat longitudine pedum ducentorum XL. latitudine CXX. ita:

Actū provinciæ Bæticæ ruſtici *agnam* vocant: porcā idē Bætici XXX. pedum latitudine, & LXXX. lōgitudine definiunt ita:

Sed Porca eſt quod in arando extat: quod defoſſum eſt, lyra. Galli *candetum* appellant in areis urbanis ſpatium centum pedum, quaſi centeatū: in agreſtibus aūt, pedum CL. quadratorum juſtū candetū vocant. Porrò ſtadialis ager habet paſſus CXXV: id eſt, pedes DCXXV, cujus menſura octies cōputata milliariū facit, qui conſtat quinq; millibus pedum. Centuria aūt, ager eſt ducentorū jugerum, qui apud antiquos à cētum jugeribus vocabatur. Sed poſtea duplicata, nomen priſtinum retinuit. In numero enim cēturiæ multiplicatæ ſunt, ſed nomē mutare nō potuerūt. Frōtinus aūt ſic in lib. de limitibus. Mēſura eſt cōplurium, & inter ſe æqualiū intervallorū lōgitudo finita mēſura eſt, ut pes per uncias, per pedem ducempeda, per ducempedā actus, per actū paſſus, per paſſus ſtadiū, per ſtadiū milliariū: minima hatū menſurarū pars eſt digitus. ſi quid enim intra digitū metiamur, partibus reſpōdemus, ut dimidiā aut tertiam partem digiti in pede porrecto ſemipedes duo, in pede cōſtrato ſemipedes quatuor: in pede quadrato ſemipedes octo. Pes habet palmos quatuor, uncias duodecim, digitos ſexdecim, palmus habet digitos quatuor, uncias tres: ſextans, quæ eadem dodrans appellatur, habet palmos tres, uncias novem, digitos duodecim.

Mĕto, tis, meſſui, meſſum, act. t. Fruges ſeco, & fructus colligo. [קָצַר *katsár. θερίζω, ἀμάω.* Gall. *Moiſſonner, recueillir le grain, moiſſon.* Ital. *Mietere.* Ger. Schneiden/Ernden. Bel. Maeyen. Hiſp. *Segar.* Pol. *Zne, pożinā.* Vng. *Aratok.* Ang. *To reape or mowe.*] Propriè enim ſegetes meti dicuntur, & herbæ, quū falce aliove inſtrumento reſecantur. Cic. 3. de Orat. Vt ſementem feceris, ita & metes. Cæſ. 4. bel. Gall. Tū diſperſos depoſitis armis, in metendo occupatos ſubitò adorti. ¶ Vvas quoq; metere dixit Virgil. 2. Georg. pro colligere uvas, ſeu vindemiā facere. Sarmēta (*inquit*) & vallos primus ſub tecta referto: Poſtremus metito. ¶ Itē pro depaſcor apud Virg. 4. Georg. Illę cōtinuò ſaltus ſylvasq; peragrāt, Purpureoſq; metunt flores. ¶ Metere maximā meſſem malorū, dixit Plaut. in Trin. pro, maximā malorū hominū copiā invenire. Vide in dictione MESSIS. Idem in Epidico: Mihi iſtic nec ſeritur, nec metitur: hoc eſt, iſta res nihil ad me pertinet, ut quę neq; meo periculo fiat, neq; emolumento. Vide Eraſmū in Chiliad. ¶ Hujus compoſita ſunt, Demeto, Emeto, & Præmeto: de quibus ſuis locis.

Meſſĭo, f. t. Ipſa metendi: id eſt, fruges vel herbas ſecandi actio, à verbo Meto, metis. [קְצִיר *katsír. θερισμός.* Gall. *Moiſſonnement.* Ital. *Il mietere.* Ger. Schneidung/das Ernden. Hiſp. *Meſſe ò mies.* Pol. Zmwo. Vng. *Aratas.* Ang. *Reaping, mowing.*]

Meſſŏr, meſſoris, m. t. Dicitur qui metit. [קָצִיר *katsír. θεριστὴς, ἀμητής.* Gal. *Moiſſonneur.* Ita. *Miettitore.* Ger. Ein Schnitter. Bel. Een Mayer. Hiſp. *Segador.* Pol. Znarz. Vng. *Arato.* Ang. *A reaper, a mower.*] Virg. Georg. 1: quum flavis meſſorem induceret arvis Agricola. Cic. 3. de Orat. Nō mihi oratores antiquos, ſed meſſores videris imitari. Virg. 2. Aeglog. Theſtylis & rapido feſſis meſſorib. æſtu Allia, ſerpilliq; herbas cōtundit olentes. Plaut. in Capt.: rogas? Sartor, ſatorq; ſceletum, & meſſor maxumè.

Mĕſſōrĭus, meſſoria, meſſorium, Quod ad meſſorem pertinet. [θερισμικός. Gall. *Appartenant à moiſſonneur.* Ital. *Pertinente à mietitore.* Ger. Des des Schnitters iſt. Hiſp. *Coſa perteneſciēte à Segador.* Pol. Znarski. Vng. *Aratohoz valo aratoë.* Ang. *Belonging to a reaper or mower.*] Cic. pro Seſtio: Meſſoria ſe corbe contexit.

Mĕſſūră, [θερισμός. Pol. *Meſtio.* Vn. *Aratás.*] Diomedes Grāmat. lib. 1. Metor meteris cùm ad fructū, ex quo perfectum ſit. Meſſus non metitus ſum: meſſuram enim dicimus nō metionem: Et futuro activo meſſurus, paſſivo metendus.

Mĕtœcŭs, [μέτοικος. Pol. *Przybiczień.*] Qui de una civitate in aliam migravit habitādi animo, Latinè advena dici poteſt, vel inquilinus. Pompon. de verb ſignif. l. Pupillus. Parœcum, παρέοικον appellat.

Mĕtōnўmĭă, μετωνυμία, cū accentu in penultima, Latinè trāſnominatio. Figura eſt, vel potius tropus, quum cauſa pro effectu, ſubjectū pro adjuncto, aut cōtrà ponitur, ut cùm Cererem pro pane & frugibus. Bacchū pro vino ponimus: ferrum pro armis: Italiam pro Italis, *&c.* De hac videndi ſunt Rhetores. Neq; enim hujus loci eſt exempla adducere ex autoribus & paginas implere.

Mĕtōpĭŏn, μετώπιον, Arbor eſt in Africa Aethiopiæ ſubjecta naſcēs, ex qua Ammoniaci lacryma in ſubjectas arenas diſtillat. Plin. li. 12. cap. 28: Ergo Aethiopiæ ſubjecta Africa Ammoniaci lacrymā ſtillat in arenis ſuis. Inde & nomen etiā ab Ammonis oraculo, juxta quod gignitur arbor, quā Metopion vocāt. Hactenus Plin. ¶ Dioſcoridi verò Metopion, ferula eſt in Syria naſcens, ex qua galbanū diſtillat. ¶ Eſt & Metopion olei genus ex amaris amygdalis cōfectum, teſte Plin. li. 15. cap. 7.

Mĕtōpŏſcŏpŭs, [μετωποσκόπος. Ger. Ein Wahrſager auß angeſchawter Stirn oder Angeſicht des Menſchē.] Latinè frōtis inſpector interpretari poteſt. ἀπὸ τῦ μετώπου, quod frontē ſignificat, ἀφ' ὧν πᾶν, quod eſt contēplari, inſpicere, cōſiderare. Sūt enim Metoposcopi, qui ex frōtis & oris lineamentis, quid cuiq; eventurum ſit, divināt. Suet. in Tito: Quo quidem tempore ajunt metoposcopū à Narciſſo Claudii liberto adhibitū, ut Britannicū aſpiceret, conſtantiſsimè affirmaſſe, illū quidem nullo modo, cæterùm Titum, qui tum propè aditabat, utiq; imperaturum. Plin. li. 35. cap. 10: Imaginum ſimilitudines adeò indiſcretè pinxit, ut (incredibile dictu) Appion Grammaticus ſcriptū reliquerit, quendam ex facie hominum addivinantem (quos Metoſcopos vocant) ex iis dixiſſe aut futuræ mortis annos, aut præteritæ.

Mĕtŏr, metaris, act. p. Metas & terminos pono, divido, definio, metor [מדד *madad.* תכן *tsebchén* גבל *ghabál* חבה *chanáh.* ὁρίζω, μετρέω. Gall. *Aligner, mettre bornes, meſurer, aſſeoir.* Ital. *Por meta, miſurare* Ger Außzyglen/außmarchē, außmaſſen Bel. Maet oft perck ſetten. Hiſp. *Apoſentar, poner termino.* Pol. *Wimierzam.* Vng. *Hatart iarok, vetők, hata roxok merők.* Ang. *To ſett marches and boundes, to meaſure.*] Gell. lib. 1. cap. 1: Nā quū ferè conſtaret curriculū ſtadii, quod eſt Piſis apud Iovem Olympiū, Herculē pedibus ſuis metatum, idq; feciſſe longum pedes ſexcentos. Virgil. lib. 2. Georg.: ſi pinguis agros metabere cāpi, Denſa ſere. ¶ Metari caſtra: id eſt, deſcribere & collocare. πήγνυμι. Saluſt. in Iugurtha: Sylla pariter cum ortu Solis caſtra metabatur. ¶ Metari cœlum. Ovid. 1. Faſtor. Nos quoq; ſub ducibus cœlū metabimur illis, Ponemusq; ſuos ad vaga ſigna dies. ¶ Invenitur etiā Meto, metas, Virgilius in Culice: Metabat ſeſe circū loca. ¶ Compoſitū à Metor eſt Emetor, penul. producta, perfectè metior ἀναμετρέω. Lactan. de Opificio Dei: Nā ſi peritus architectus, quum magnū aliquod ædificiū facere conſtituit, primò omnium cogitat quæ ſumma perfecti ædificii futura ſit, & antè emetatur, quem locum leve pondus expetat.

Mĕtātĭo, metationis, f. t. Ipſe metandi: hoc eſt, collocandi, dividendi, vel diſponendi actus. [מתכנת *mathchonet.* μέτρησις, καταμέτρησις, ἀλήθευσις, ἀλήθεια, Gall. *Aſſiete, alignement.* Ital. *Ordine, diſpoſitione.* Ger Außzyglung/ordnung ſetzung. Hiſp. *Apoſentamiento.* Pol. *Wimiar, rozmierzenie.* Vng. *Huturs iaras huturozás*

metés. Ang. *A measuring or bounding of landes.*] Col. lib. 9. cap. 15: Hæc in quincuncem vinearum metatio expeditissima ratione conficitur.

Mētātŏr, metatoris, m.t. Mensor, qui arbores in seminario, vel arbusto disponit, & ordine quodā digerit. [זמם *modhédh.* μετρητής, μετρήτης, μετρήτωρ. Gall. *Qui asbet, qui plante les arbres à la ligne.* Ital. *Chi pianta gli arberi con ordine & dispositione.* Ger. Ordner/außsetzer/außzyter. Hisp. *Apossentador, el que planta ò assenta los arboles por orden.* Pol. *Rozmierník, wimierca.* Vng. *Hatar merö ozto.* Ang. *A planter of trees by order and rankes.*] ¶ Item qui locū futuro ædificio, aut castris collocādis metitur, aut qui agrum, aliúmve quemvis locum in certas distribuit partes. Cicero in Philip. Saxa castrorum antè metator, nunc ut sperāt, urbis. Ibidem: Saxa peritus metator & callidus, urbem jam decempeda sua diviserat. Lucan. lib. 1: Hesperios audax veniam metator in agros. Pro eodem Cic. in Philipp. Decempedatorem dixit. L. Antonius (*inquit*) agri publici & privati æquissimus decempedator. ¶ Metatores etiam dici possunt, qui jussu atq; autoritate principis militibus diversoria assignant: quiq; in castris, figendis tentoriis locum unicuiq; ostendunt. Vegetius lib. 2. cap. 7: Metatores (*inquit*) in castris dicuntur, qui præcedentes, locum castris idoneum eligunt. Hi etiam Mensores dicuntur, ut suprà suo loco docuimus.

Mētātŭs, particip. quod aliquando passivè acceptum, videtur esse à verbo Metor. Horat. lib. 2. Carm. Nulla decempedis metata privatis Opacam porticus excipiebat Arcton.

Mētrenchytæ, μητρεγχύται, Instrumenta sunt medicorum: per quæ medicamenta in uterum injiciuntur. Linacrus vertit uterinos clysteres. Vide Galenum 5. Methodi.

Mĕtrētă, æ, penult. prod. f. p. Genus vasis, constans ex duobus barris. [μετρητή. Gall. *Vne sorte de mesure contenant selon la supputation d. nostre, soixante septiers.* Ital. *Misura di dieci congij.* Ger. Ein maß bey den Grtechen hielt zwölff *congios*, das macht sechs vnd dreissig maß. Hisp. *El arrema ò cierta otra medida.* Pol. *Rozmiar wsobie maiący trzydzieści ośm garncy.* Vng. *Mertek.* Ang. *A vessel or measure of ten galloones.*] Quod (inquit Budæus li. 5. de Asse) Dioscorides metretam dixit, Plinius Cadum transtulit, quod & ipsum Græcum est, sed utroq; nostri utūtur. Metretam enim Cato, & Columella dixerunt. Est autem congiorum decem, ut autor est Dioscor. lib. 5. his verbis: Ἔστι δὲ ἡ μετρητὴς χόες δέκα. Decem autem congii sexaginta sextarios valent: id est, amphoram & quadrantem. Pollux tamen in 10. de Vocabulis ait: Cratinum comicum metretam amphorā appellasse. De hoc nomine plura apud Budæum.

Metricus, a, um, vide METRVM.

Metrŏcŏmĭă. [μητροκωμία. Ger. Der Hauptflecken.] Sic est inter vicos, ut Metropolis inter urbes, à suisq; coloniis agnoscitur. Est enim propriè Metrocomia vicus vel pagus, unde in alios vicos ductæ sunt coloniæ: quemadmodum Metropolis urbs est, ad quam deductæ coloniæ, velut ad matrem, originem suam referunt. Vide Annot. Budæi. Vtitur hac voce Iustinianus in Codice, titulo: Non licere habitatoribus metrocomiæ possessiones suas ad extraneum transferre, & Iurisc. on. l. ult. de Exact. tribut. Latinè Matrix villa dici potest, quemadmodum Metropolis, Matrix civitas. Nam μήτηρ matricem significat, & κώμη vicum, sive villam.

Metrŏpŏlĭs, f. t. [ם אם *em.* μητρόπολις. Pol. *Gł owne miasto, wniektorim państwie.*] pen. corr. Dicitur urbs, teste Budæo in prioribus Annot. in Pand. ex qua coloniæ deductæ sunt, quales multæ ex Athenis missæ sunt, & ab urbe Roma. Latinè Matricē civitatem dicere possumus. Nam μήτηρ matricem sonat, & πόλις civitatem. Nam quemadmodū in pecore ex matricibus novi semper fœtus, ita ex metropoli novæ civitates propagantur. Potest & ἀπὸ τῆς μητρὸς cōpositum videri. Sic enim se habet Metropolis ad coloniam, ut mater ad filiam: id quod illo Thucydidis loco manifestè declaratur: Ἀποικία δὲ μᾶλλον πόσον τιμᾷ τὴν μητρόπολιν, ἀδικουμένη δέ, ἀπολεμώτατος: id est, Colonia beneficio affecta, honore Metropolini suam prosequitur: injuria autem affecta, ab ea alienatur. Metropoles, inquit Suidas, dicuntur quæcunq; civitates colonias deduxerunt. Latinè dici possunt Matrices urbes.

Mētrŏpŏlĭtānī, μητροπολίται, Qui ex Metropoli oriundi sunt, quíve metropolim inhabitant.

Mētrŏpŏlĭtēs, μητροπολίτης, pen. prod. Metropolitanæ civitatis incola.

Metrum, metri, n. s. Mensura, dimēsio. [שיר *schirdh* שיר *schir* מזמור *mizmór.* μέτρον. Gal. *Mesure.* Ital. *Misura.* Ger. Ein maß oder mäß. Hisp. *Medida.* Pol. *Rozmiar.* Vng. *Mertek.* Ang. *Measure, dimension.*] Et quoniā metiātur versus, à nostris dicuntur Metra. Col. li. 3. ca. 10: Nā idipsum censa. sse majores nostros nō dubiū est, quanvis nullo alio sit scripto proditū, exceptis, quę retulimus metris Virgilianis. ¶ Hinc fiunt per compositionē, Monometrū, quod unica mēsura majori: hoc est, duobus pedibus constat. ¶ Dimetrū, quod duabus mensuris: hoc est, pedibus quatuor. ¶ Trimetrū, quod sex pedibus. ¶ Tetrametrū, quod octo pedibus, sive quatuor mensuris cōstat: quē numerum pedū rarò supergredimur. ¶ Pentametrū dicitur quod quinq; habet mensuras minores, quas vocamus pedes. ¶ Hexametrum, quod sex minoribus mensuris seu pedibus cōstat.

Metrĭcŭs, a, um, μετρικός, Quod ad metrū: hoc est, ad versum, sive ad mensuram pertinet: ut Ars metrica, μετρική, & Lex metrica. Plin. lib. 11. cap. 37: Arteriarū pulsus in modulos certos, leges q; metricas per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus.

Mĕtŭo, metuis, metui, n. t. Timeo. [יָרֵא *jaré.* δείδω, φοβέομαι. Gal *Craindre, auoir peur.* Ital. *Temere.* Ger. Förchten. Bel Duchten/ vreesen/ sorghen. Hisp. *Temer.* Pol. *Boie sie.* Vn. *Felek.* An. *To feare, to dread.*] Varro à motu animi deductū putat, quū id quod malè casurū putat, mens refugit. Quūq; vehemētiùs in movēdo, ut à se abeat, foràs fertur, Formido appellatur: si aūt ex horrore vēturæ rei vehemēter tundatur pectus, à pavīdo Pavor dicitur. Pavire enim tundere est. Inde pavimentū, quòd pedibus paviatur: id est, tūdatur, & quia in hac perturbatione frigescimus, ab horrēdo Horror dicitur, ut à tremēdo Tremor. ¶ Et propriè Metuere, servorū est: Vereri liberorum. Cicero in Cat. Metuebāt eum servi, verebātur liberi, charū omnes habebāt. ¶ Quærit Aristoteles in Problem. Cur tremūt, qui metuūt? An propter refrigerationem? Deficit enim calor, atq; cōtrahitur. Hinc Virg. gelidusq; per ima cucurrit Ossa tremor. Metuentibus alvus funditur, algor & sitis provocatur, testiculi cōtrahūtur, dentes crepitāt, & arietantur. ¶ Dicimus Metuo te, & Metuo tibi, quemadmodū Timeo te, & Timeo tibi: quæ sic differunt, ut Metuo, vel Timeo te, idē sit quod metuo, nequid mihi mali inferas: Metuo vel timeo tibi, negd tibi mali accidat. Terent. in Evnuch. Metuebant omnes jam me. Plaut. in Amphit. Ego cunas recessim rursum prorsum trahere, & ducere.

Mĕtŭēns, nomē ex participio. [יָרֵא *jaré.* φοβούμενος, δειλός. Gall. *Craignant, craintif.* Ital. *Temente.* Ger. Forchtsam / oder förchtend. Hisp. *Temeroso.* Pol. *Boiaźliwi.* Vng. *Felenk.* Ang. *Fearing.*] Cic. postred. in Sen. Nam Consules, modesti, legumq; metuentes, impediebantur lege, nō ea quæ de me, sed ea quæ de ipsis lata erat. Idem pro domo sua: Homines legum, judiciorumq; metuentes.

Mĕtŭēntĭor, cōparat. Ovid. 6. Fast. Regis opus placidi, quæ non metuētius ullum Numinis ingenium terra Sabina tulit. Idem epist. 18: Quid tamē evenit, cur sis metuentior undæ? Contemptumq; prius, nunc vereare fretum?

Mĕtŭēndŭs, Cic. de Arusp. resp. Eodem ferè tempore factus in agro Piceno Potentiæ nuntiatur terræ motus horribilis, cum quibusdam multis, metuendisq; rebus.

Mĕtūtŭs, penult. prod. particip. Lucret. lib. 5: Nam cupidè conculcatur nimis antè metutum.

Mĕtŭs, tus, m. q. Timor, horror, formido, & (sicut Vlpianus scribit) de instanti vel futuro periculo, mētis trepidatio. [יִרְאָה *jiredh* פַּחַד *páchad.* φόβος, δέος. Gal. *Peur, crainte.* Ital. *Timore, tema, paura.* Ger. Ein forcht. Bel Vreese His. *Miedo, espāto.* Pol. *Boiaźń.* Vng. *Felelőm.* Ang. *Feare, dread.*] Cic. 4. Tusc. Metus est opinio impendēntis mali, quod intolerabile esse videatur. Ibidem: Aegritudini finitimus est metus: est enim metus, ut ęgritudo præsentis, sic ille futuri mali: itaq; nonnulli metum Præmeditationem appellabant, quòd esset quasi dux consequentis molestiæ. ¶ In metu aliquē ponere, pro metuere dixit Cic. ad Att. Quid autem, *inquit*, absurdius hunc metuere, alterum in metu non ponere? Nam metus hostium, rectè dicitur. & quū timent hostes, & quum timentur. ¶ Capitur interdum pro religione: quoniam (ut docet Servius) nata est ex timore. Virgil. lib. 7: multosq; metu servata per annos. Observandum aūt & actionis & passionis, ut loquimur vulgariter, significationē recipere, ut metus meus, quo ego metuo alios: itēq; meus, quo metuor ab aliis. Salust. apud Nonium: Ad bellum excitabat metus Pompeii victoris: hoc est, quo Pompeius metuebatur.

Mĕtŭcŭlŭs, diminutivum. Hinc

Mĕtŭcŭlōsŭs, significat Timidum. [חָרֵד *charédh.* ψοφοδὴς, δειλός. Gall. *Craintif, paureux.* Ital. *Pauroso, timido.* Ger Forchtsam. Hisp. *Medroso, ò temeroso.* Pol. *Boiaźliwi.* Vng. *Felenk.* Ang. *Fearefull.*] Plaut. in Mostel. Nescis quàm meticulosæres sit ire ad judicem? Idem in Amph. Nullus est hoc meticulosus æquè.

Mĕtўs, Purgamentum cerę, ex quo partem alvei priorem apes illinunt. Hæc Sipontinus. Plin. tamen lib. 11. cap. 7. (unde Sipontinus hæc videtur esse mutuatus) primum ceræ fundamētum Commosim appellat. Quare libet suspicari, Perottum depravato Plinii usum esse exemplari.

Mēū, per duas syllabas, μῶυ. Dioscor. Herba est caule, foliisq; anīso non absimilis: de qua Plin. lib. 20. cap. 23.

Mĕŭs, mea, meum, pronomen possessi. ut meus ager. [לִי *lí* ἐμός. Gall. *Mien, mon.* Ital. *Mio.* Ger Mein. Bel. Myn. His. *Mio.* Pol. *Moy.* Vng. *Enym.* Ang. *Myne, my.*] Quum verò dico, Meus sum, perinde est ac si dicerem, Meæ potestatis sum, αὐτεξούσιος. ¶ Persius Satyra 5: postquam meus à Prætore recessi. ¶ Aliquādo etiam,

etiam, Meus, Tuus, Suus ſubſtantivè accipiuntur: facileque in eis ſubauditur ſubſtantivum aliquod, Amicus, Familiaris, vel, Domeſticus. Virg. lib. 4: -dulcesq; meorum Reliquias, & lib. 3: -cape dona extrema tuorum. Terent. in Phorm. Ego meorũ ſolus ſum meus. Meus carnifex, (apud eundem in Andria) qui me excarnificat. ¶ Meum eſt: hoc eſt, Mei officii eſt. τὸ ἐμόν ἐστι. Sic tuum, ſuum, noſtrum, & veſtrum eſt: id eſt, tuum, ſuum, noſtrum, & veſtrum officium eſt, meum munus, meæ partes. Meum non eſt: id eſt, nõ eſt mea natura. Terent. in Heaut. -non eſt mentiri meum. ¶ Mea, Mea tu, & hujuſmodi, muliebria ſunt blandimenta, ſive quibus, inquit Donatus, non progreditur colloquium fœminarum, & maximè trepidantium. Terent. in Adelph. Modò dolores, mea tu, occipiunt primulum. Idem in Eunucho: Heu, obſecro mea Pythias, quid iſtúcnam monſtri fuit? ¶ Meum eſt, pro Meum eſt inventum, excogitavi ipſe. Ibidem: Tuum obſecróne hoc dictũ erat? vetus credidi. THRAS. Audieras? GNA. ſæpè: & fertur in primis. THR. Meum eſt. Id eſt, ego ipſe hujus dicti autor ſum. ¶ Mea quidem ſententia, pro, ut ego ſentio, ut opinor. Idem in Adelph. Et errat longè, mea quidem ſentẽtia. ¶ Mea eſt deſcriptio, apud Ciceronẽ de Senect. pro Egomet deſcripſi. ¶ Meo pretio, in prologo Hecyræ, interpretatur Donatus pro Pretio à me facto, & à me ſtatuto. ¶ Mea unius ſalus, Cic. in Vatin.

M ante I.

MI. In notis antiquorum, mihi. M. I. maximo Iovi. M E S. mẽſes vel mẽſibus. M I L. miles, vel militavit, vel millia. M I N. minor. M. I N T E R. morte interventus. M L. miles vel maleficus. M. L. militis locus, vel Martii liberi, vel Marci liberi, vel libertus. M. L. C. R E G. I N S T. Marcus Lepidus civitatem Regentium vel regit, inſtauravit. M L. P R. multum primum. M L. Q. V. melius quicunque velit. M L T. milites. M M. militem. M M. A. monumentum accepit. M. M A N. Marcus Manlius. M. M A R. Marcus Marcellus. M M. L. monumenti locus, vel memoriæ Latonæ. M M. L E. memoria legatorum. M. M. M. Mutius Martii filius. M M N. matrimonium. M M. P. monumentum patet vel poſuit. M. M. P. malo mancipio poteſtate. M M. R G. memoria Regis. M M T. monumentum.

Mī, μοί, Dandi caſus è genitivo Mis. Virg. 6. Aen. -& mi genus ab Iove ſummo. ¶ Mi, vocativus à Meus. Terent. in Adelph. O mi Aeſchine, ô mi germane. Idem in Phorm. Mi patrue, ſalve. Quo in loco, Mi, vim blandimenti habet. Idem in Eunuch. Ne crucia te obſecro, anime mi Phædria. Fœminarum, inquit Donatus, oratio, etſi non blanditur, blanda eſt tamen. ¶ Mi, invidiosè rogitantis. Idem in Hecyra: Illius dices culpa factum. SOSTR. haud equidem dico mi Laches. Donat.

Mĭcă, micæ, f. p. Pulviſculus ille, qui in arena quaſi argentum fulget. [טִיט *path.* ψιξ, χος, ψίξ, γος. Gall. *Miette, mie, petit morceau comme ce qui reluit parmi le ſablon.* Ital. *Polue che lampeggia nella ſabbia, briſa di pane.* Ger. Ein gleßlin/iſt das glitzerend bũtzlin in dẽ ſand eben wie Silber. Hiſp. *La migaja.* Pol. *Proſzek owſ'snacs ſie wpiasku.* Vng. *Morſalek ſ'ouemben tſillamlo morſalek.* Ang. *A litle thing that shyneth amangeſt the ſand, a crumme of bread or of any other thing.*] A quo & panis, & omnium rerum fruſtula, quæ tractantibus nobis aliquam rem inde emicant, Micas appellamus. Vnde eſt Illud: Nam & catelli comedunt de micis, quæ cadunt de menſa dominorum ſuorum. Catullus: Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis. Ovid. 1. Faſt. Antè, deos homini quod conciliare valeret, Far erat, & puri lucida mica ſalis. Horat. 3. Carm. Ode 22: Mollibit averſos penates Farre pio & ſaliente mica. Vbi Porphyrion, Salientem micam ſalis granum intellige, quòd ſaliat quum in ignem miſſum ſit.

Mĭco, micas, n. p. Propriè eſt ſubinde, & per intervalla, ut micæ faciunt, fulgeo, & reſplendeo, coruſco. [בָּרַק *baráḳ* נָגַהּ *naghâh.* ἀστράπτω, λάμπω. Gall. *Reluire par fois, eſtinceler, ietter lueur.* Ital. *Riſplendere, folgorare, rilucere.* German. Gleiſſen / glitzeren / zwitzeren. Belg. Weerlichten / blicken / blincken. Hiſpan. *Reſplandecer.* Polon. *Lſnie ſie.* Vngar. *Tſillamlom.* Ang. *To gliſter and shyne by fittes, to ſparkle or twincle as ſtarres.*] Virgil. 1. Aeneid. -crebris micat ignibus æther. Idem lib. 10. Aeneid. Qualis gemma micat, fulvum quæ dividit aurum. ¶ Et quoniam talis quædã variatio, dum digitis ſortimur apparet, per tranſlationem Micare capitur pro digitis ſortiri, ἐπαμφάττειν τοὺς δακτύλους. Varro: Micandum erit cũ Græco, utrum ego illius numerum, an ille meum ſequatur. ¶ Eſt autẽ Micare digitis, luſus genus quoddam, quod adhuc apud Italos durat, ut repentè porrectis digitis, certantium uterq; numerum divinet. Hujus meminit Cic. lib. 2. de Divin. Quid enim ſors eſt? idem propemodum quod micare, quod taleis jacere, quod teſſeras. ¶ Ab hoc ludi genere tractũ eſt, ut qui certiſſima eſſet fide, quiq; vir bonus exiſtimaretur, eum antiqui dignũ dicerent, quicum in tenebris micaretur. Cic. li. 3. Offic. Hęc nónne turpe eſt dubitare, Philoſophos, quæ ne ruſtici quidẽ dubitent? A quibus natũ eſt id quod jam tũrum eſt vetuſtate, proverbium. Quũ enim fidẽ alicujus, bonitatemq; laudant, dignũ eſſe dicunt, quicum in tenebris micēs. Porrò quicum in tenebris mices, ei liberum eſt, ſi velit, fallere. Proinde dignus quicum in tenebris mices dicitur, qui ſit uſqueadeò certa fide, ut nec ſi tutò poſſit, velit quempiam mẽdacio fallere. Ex Eraſmo. ¶ Et quia ſplendor tremulus eſt, & intermiſſis vicibus movetur, factum eſt, ut Micare accipiatur pro certis interpoſitis intervallis moveri, ἀμάσσειν. Virg. lib. 3. Georg. -& linguis micat ore triſulcis. Cic. 2. de Nat. deor. Iam verò venæ, & arteriæ micare non deſinunt quaſi quodam igneo motu. ¶ Hujus compoſita ſunt, Dimico: hoc eſt, pugno, Et Emico, ἀλλομαι, extrà ſplendeo. Intermico, inter vel in mediũ mico. Auguſt. lib. 8. de Civit. Id quoque vel altiſſimis tenebris rapidiſſimo coruſcamine lumen candidum intermicare. Promico, προπίλλω, Extendo vel longè jaceo ſplendeoq;. Habent autem hæc omnia penultimam correptam.

Mĭcrŏcŏſmŭs, μικρόκοσμος, Latinè parvus mundus reddi poteſt: quam appellationem Philoſophorum nonnulli hominī in primis convenire voluerunt, quòd corpus quidẽ habeat ex quatuor elementis, animam autem ex cœlo decerptam.

Mĭcrŏlŏgĭă, μικρολογία, à Græcis appellatur, anxia cura circa minutula, & ſedulitas quovis modo rem augendi. Is quoque qui rem vilem magni facit, & tenuiſſimũ lucellum undecunq; aucupatur, Micrologus, μικρολόγος, appellatur.

Mĭcrŏpſўchŏs, pen. corr. [μικροψυχος. Gall *Puſillanime, de peu de cœur.* Ital. *Puſillanimo, di pauco animo.* Germ. Kleinmütig. Hiſp. *Medioſo ò temeroſo, de poquillo coracon.* Pol. *Nieſmiał'i, ſerca ſłabego.* Vngar *Kiſſin szowjanak, rettegő* Ang. *That hath no courage or ſpirites.*] Puſillanimus dicitur, & timidus. Nam ψυχὴ anima, & μικρὸς parvus. Plin lib. 22 cap. 24. Invenio apud autores hunc potum bibendum aſſioſis: item animi humilis, ac præparci, quos illi dixêre micropſychos.

Mĭcrŏpſўchĭă, μικροψυχία, Puſillanimitas.

Mĭcrŏſphærŏn, μικρόσφαιρον, Nardi folium eſt, ex tribus ſpeciebus ut minimum, ita & longè præſtantiſſimum. Vide Plin. lib. 12. cap 12.

Mĭctyris, Pauperculum pulmentum pulmentaria uſcentibus aut aliquod genus herbæ, & jus mœnarum bene habet ſe mictyris. Ex Nonio.

Mĭcturĭo, micturis, penultima correpta, n q. Verbum deſiderativum à Mejo. Idem quod cupio mejere, vel teneor cupiditate mejendi. [ἀφεσέω. Gall. *Auoir faim de piſſer, vouloir vriner.* Ital. *Deſiderare de vrinar.* German Mich bruntzert/es thut mir noht zu bruntzen. Hiſpan. *Hámergana de mear.* Pol. *Chce mocz puścic.* Vng. *Hugyhatnam.* Ang. *To deſire to piſſe, or vrine.*] Iuvenal. Sat. 6: Noctibus hîc ponunt lecticas, micturiunt hîc; quanquam videtur hîc idem ſignificare quod mingere abſque deſiderio: qua in ſignificatione uſus eſt quoque Cornutus in Perſium Satyr. 1: Pueris ne in loco ſacro micturiant, anguium picturá terrori eſt.

Mīdās, [μίδης. German. Ein Bonen Wurm ſo in Bonen wachſt.] Vermiculus eſt in fabis naſcens, inquit Theophraſt. libro 4. de Plantarum cauſis, & Hermolaus in Plinium libro 21. cap. 19. ¶ Eſt item Midas fœliciſſimus jactus in ludo teſſerarum à Mida beatiſſimo rege nomen habens.

Midĭon, Genus navigii apud Feſt Pomp.

Mīgro, gras, n. p. Eſt, inquit Valla, domicilium muto, & aliò me ad habitandum confero relicta priore habitatione demigro, in alium locum me confero. [גָּעַת *tſahâth* נָסַע *naſâh.* μετοικίζω, μετοικέω. Gall. *Deſloger, changer de logis, aller demourer d'vn lieu en autre.* Ital. *Mutar ſtanza, andare ad habitare altroue.* German. Außziehen / auß einer Wohnung oder Behausung in ein andere ziehen. Belg. Verhuyſen. Hiſpan. *Mudar, de caſa en caſa.* Polon. *Prowadze ſie z miesſcia na miesſcie, wyprowadzam.* Vngar *El költözöm.* Ang. *To go out of one place to an other to dwell, to flitte.*] Livius libro 1 ab Vrbe: Et Romam inde frequenter migratum eſt à parentibus maximè & propinquis raptarum. ¶ Migrare ex vita, pro mori. μετοικίζειν τὸν βίον. Cicero libro 6. de Republica: Antequam ex hac vita migro, conſpicio in meo regno & his tectis P. Cornelium Scipionem. Idem de Finibus 1: Non dubitat, ſi ita melius ſit, migrare de vita: id eſt, mori. ¶ Legitur interdum Migrare activè pro transferre, μετοικίζειν. Gell. lib. 2. cap. 29: Ita Caſſita nidum migravit. ¶ Apud antiquos in uſu fuit Migraſſit, pro Migraverit, ut apud Cicer. 3. de leg. XII. Tabul. Quiſquis earum rerũ migraſſit, noxiæ pœna par eſto. ¶ Hujus compoſita ſunt Commigro, Demigro, Emigro, Immigro, Remigro, Semigro, Tranſmigro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Mīgrātĭo, tionis, f. t. Commigratio, diſceſſio. [גָּלוּת *gholâth* סִלְטָלָה *taltelâh* מַסָּע *maſâh.* μετοίκησις. Gall. *Deſlogement, changement de logis* Ital. *Diloggiare, il mutar ſtanza.* Germ. Das außziehen von Hauß zu Hauß / verenderung der Wohnung. Belg. Een verhuyſinge. Hiſpan. *Mudanca de caſa.* Polon. *Wyciagnienie,* Vngar. *El költözes.* Angl. *Changing of lodging or habitation, a flitting.*] Cicero Fam. 9: Migrationem, & emptionem, hoc tempore evenire volo, tuumq; in ea re conſilium probo. Ide Tuſc. 1: Nam

vera ſunt quæ dicuntur, mortem eſſe migrationem in eas oras, quas, qui vita exceſſerunt, incolunt, id multò jam beatius eſt.

Mĭhi, pronomen dativi caſus ab Ego, varium uſum habet. [ἐμοὶ. ἐμοί. μοί.] Ad meam utilitatem hoc ſpectat, ad meum incommodum. Terent. in Adelph. Siquid peccat, Demea, mihi peccat. ¶ Aliquando, Quātum ad meum judicium, ut interpretatur Donatus illud in Adelph. Nam is mihi eſt profectò ſervus ſpectatus ſatis, Cui dominus curæ eſt. ¶ Aliquando, A me. Idem in Heavt. Cyrus eſt prehendendus, atq; adhortandus mihi. ¶ Aliquando. In me, Circa me. Idem in Hecyr. Vtyos mihi domi eritis, proinde ego ero fama foris. ¶ Aliquando Mihi & Tibi, in oratione ponuntur feſtivitatis tantùm gratia. Cicer. in Piſon. Is mihi etiam gloriabitur ſe omnes magiſtratus ſine repulſa aſſequutum? ¶ Mihi crede, ſeu Credas mihi velim, affirmantis ſunt particulæ, quæ idem ſignificant, quod certé. Cic. Tuis (mihi crede) literis perlectis, exilui gaudio. ¶ Mihimetipſi, dativus eſt ab Egometipſe: quo uſus eſt Cic. pro Quint. Brevitas poſtulatur, quæ mihimetipſi amiciſſima eſt.

Mĭhĭptē, Pro mihiipſi poſuit Cato. ἐμαυτῷ. Feſtus.

Milax, [μίλαξ. Polon Wielogroch.] A Galeno appellatur frutex hederæ ſimilis, quem Smilacem vocat Dioſcorides. Vterque duas ejus facit ſpecies, aſperam, & lævem. Vide infrà in dictione SMILAX.

Mĭlĕs, hujus militis, com. t. [איש החמולה iſch hammilchamáh στρατώτης. Gall. Soldat, homme de guerre, gendarme. Ital. Soldato. Ger. Ein Kriegsman. Belg Een ruyter. Hiſp. Hombre armado para la guerra, ſoldado. Pol. Zołnierz. Vng. Vitez. Ang. A man of ware, a ſouldiour.] Dicitur quicūq; militiā exercet, autore Valla lib. 6. cap. 32. ſed propriè qui pedes militat: à militia: id eſt, à duritia, quam pro Repub. ſuſtineat, dictus: aut à multitudine, aut à malo, quod arcet, aut à mollitie per contrariū (ut Feſtus putat) eò quòd nihil molle, ſed potiùs aſperū quid gerat. Vel à mille, quaſi milleſimus quiſq; (quis æquo animo ferat Grammaticorū ineptias?) quòd trium millium priùs legio fiebat, & ſingulę tribus, Tatienſiū, Ramnēſium, Lucerum, mille milites mittebāt. Cic. pro lege Manil. Qui extrema pueritia miles fuit ſummi Imperatoris. Idem pro Corn. Bal. C. Marius P. Africani diſcipulus ac miles. ¶ Levis armaturę milites. Cæſ. 8. bell. Gall. Quibus celeriter ſubveniunt levis armaturæ milites. Qui pedites erant, & expediti milites. ¶ Aerarii milites, ut ait Varro 4. de lingua Latina, dicūtur ab ære, quod ſtipendia facerēt. ¶ Aurat, & Argentati milites in Samnitium militia. Liv. 9. ab. Vrbe: Tum ęę auratis militibus verſicolores, argentatis linteæ cādidæ. ¶ Cauſarii milites: hoc eſt, morbo aut debilitate affecti, ob idq; ceſſare coacti Liv. 6. ab Vrb. Tertius exercitus ex cauſariis ſenioribus à Lu. Quintio ſcribatur, qui urbi, mœnibusq; præſidio ſit. ¶ Legionarii & Auxiliarii milites. Aſinius Pollio Ciceroni, lib. 10. Epiſt. Militem nō modò legionarium, ſed ne auxiliarium quidem ullum quoquam miſit. ¶ Tria autem ſunt (ut inquit Servius) militum genera, Evocati, qui non milites, ſed pro milite erāt. Vnde Cōſul ſolebat dicere: Qui vult Rempub. ſalvā, me ſequatur. Nam diverſi ad diverſa loca propter cogē dos exercitus mittebantur. Virg. 9. Aen. Mittitur & magni Venulus Diomedis ad urbē. Saluſt. Ab his omnes evocatos centūriones. Tumultuarii, qui neceſſitate aliqua electi ad unum duntaxat bellum, militant, quando vicinum periculum urbis ſingulos jurare non patitur. Virgil. lib. 7: -ſimul omne tumultu Conjurat trepido Latium. ¶ Sacramento religati, qui poſt electionem in Rempub. jurabant, ſe non receſſuros à præſcripto Conſulis, niſi poſt completa ſtipendia: quod militare ſacramentum dicebatur. Hi plenam militiam habebant, erantq; quinque & viginti annis obligati: ut apud eundem in illud Virgilii 2. Aen. Fas mihi Graiorum ſacrata reſolvere jura. De his tribus militiæ generibus vide Bud. in Pandectas.

Mileſia, Herba citatur ab Aetio Serm. 13. cap. 123. ſed mihi planè ignota.

Miliaria, Avis ita dicta, quòd milio veſcatur, & pingueſcat. κεγχρίς. Hujus meminit Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 5. ¶ Miliaria etiam herba eſt, quæ milium necat. Plin. lib. 22. cap. 25.

Mĭlĭtĭă, æ, f. p. Bellum, & rem militarem ſignificat. [מלחמה milchamáh מלחמה tſabá. ſtρατεία. Gall. Guerre, le temps de la guerre. Ita. Militia, ſoldo. Ger. Ein Krieg/ Kriegsrüſtung. Belg. Dat oorloge. Hiſp. La guerra, à tiemps de la guerra. Pol. Woina. Vng. Vitez ſeg, had akozás. Ang. Warfare or warre.] Cic. 3. Offic. de Vlyſſe: Sed inſimulante eum tragœdię, ſimulatione inſaniæ militiā ſubterfugere voluiſſe. Horat. lib. 1. Serm. Sat. 1: O fortunati mercatores, gravis annis Miles ait, multo jam fractus membra labore. Contrà mercator, navim jactantibus Auſtris. Militia eſt potior, quid enim? concurritur: horę Momento aut cita mors venit, aut victoria læta. ¶ Quandoque per metaphoram pro quovis exercitio, munere & officio ſumitur. Cic. ad Att. lib. 5: Grata hæc & magna mihique nondum laborioſa ex illa vetere militia. Hinc militiæ caſus, cùm alicujus militiā: hoc eſt, munus alicujus eorum qui publica principis negotja gerunt, per ejus mortem cecidit, quaſi dicas caducam militiam, caducum officium, de qua Novel. 53. apud Iuſtinianum. ¶ Militiæ nomen dare, eſt, inquit Budæus in Annot. in Pandect. ad delectum reſpondere, nomenque ſuum in militum album deſcribendum edere. Cicero in Philip. Re & veritate nobis milites ſine ulla recuſatione, ſummo etiam cum ſtudio nomina dant: id eſt, ἑαυτοὺς ἐκδιδόασιν ἐπιγράφεσθαι. Militiam urbanam ſequi, dixit Cicero pro Muræna, in judiciis verſari, & cū adverſariis in foro cōtendere. ¶ Imaginariam militiam Suet. in Claud. pugnam ſimulatam ad ſpectatorum delectationem exhibitam. ¶ A militia fit cōpoſitum Commilitium: hoc eſt, ipſa belli ſocietas: & Commilito, onis, qui nobiſcū militat, στρατώτης. Cic. pro Dejotaro: Hic verò adoleſcens, qui meus in Cilicia miles, in Græcia cōmilito fuit. ¶ Militiæ, genitivus adverbii vice poſitus, ſicut domi. Terent. in Adelph. -unà à pueris parvuli ſumus educati: unà ſemper militiæ & domi Fuimus. Saluſt. Sed mihi multa legenti, multa audienti, quæ populus Rom. domi militiæq;, mari atq; terra præclara facinora fecit.

Mīlĭto, tas, n. p. Militiam exerceo, & ſtipendia facio, mereo: [צבא tſabá. στρατεύω, ομαι. Gall. Guerroyer, militer, ſuivir, ou faire la guerre. Ital. Militare, eſſercitare l' arte de la guerra, guerregiare. Ger. Kriegen/im Krieg vmb Sold dienē. Belg. Orlogen. Hiſpan. Eſtar ò andar à la guerra, guerrear.] ut, Hic ſub Cæſare militavit. Plin. in Præfat. lib. 23: Militare didiciſſet ſub Annibale. Cicer. Offic. 1: Qui in eadem legione militabat. Militare mercede. Curtius: Græcis mercede apud Perſas militantibus.

Mīlĭtātŭr, nulla certa & definita perſona. Plaut. in Perſ. Illa militia militatur magis. Legit & Militor paſſivū. Horat. Epod. 1: Libenter, hoc & omne militabitur Bellū in tuæ ſpem gratiæ.

Mīlĭtārĭs, & hoc tare, om. t. Quod ad militiam pertinet, bellicoſus: [στρατιωτικός. Gall. Militaire, de guerre. Ital. Chio che ſi appartiene à militia. German. Kriegiſch. Hiſpan. Coſa perteneſciente à la guerra. Polon. Zołnierski. Vngar. Vitezſeghez valo. Ang. Belonging to warrefare.] ut Militaris homo. Plautus Epid. -ſcio Te eſſe quidem hominem militarem. Saluſtius: Præmittit illis homines militares. ¶ Militaris via, Quæ vulgò *communis* dicitur, alio nomine Regia, Conſularis, Prætoria, aut Publica, λεωφόρος. ¶ Dicta eſt autem militaris, quòd à militibus ſterneretur, vel quòd milites in bellum proficiſcentes, per eam iter facerent. Ejuſmodi fuerunt Romæ Salaria, Flamina, Appia, Aemilia. ¶ Aetas militaris: hoc eſt, robuſta, & ad militiam apta. Tacitus libro 2: Referebat habitaſſe quondam ſeptingenta millia ætate militari. ¶ Signa militaria. Cicero in Catil. Quum arma, quum ſecures, quum faſces, quum tubas, quum ſigna militaria, quum aquilam illam, &c. ¶ Timor militaris. Plautus Pſeud. -ſic ego illum dolis Atq; mendaciis dabo in timorem militarem advenam.

Mīlĭtārĭs herba, quam & Dioſcorides στρατιωτικὴν appellat, Herba eſt quæ aliis nominibus Achillea, Millefolium, & Supercilium Veneris appellatur. Militaris dicta, quòd ab ea milites vulnerati petere ſoleant præſidium.

Mĭlĭtārĭus, adject. Antiqui uſurpaverunt pro militaris. στρατιωτικός. Plaut. in Pſeud. Quin hinc metimur gradibus militariis?

Mĭlĭtārĭtĕr, adverbium, Significat more militum, ſeu more militiæ. [στρατιωτικῶς. Gall. En homme de guerre, en facon de la guerre. Ital. Da ſoldato. German. Auff Kriegiſche weiß/ Kriegiſch. Hiſpan. A manera de guerra a la ſoldada. Polon. Pożoł'nierſku. Vngar. Vitez modra, vitezwl. Ang. Warre like, a warrier.] Livius 5. ab Vrbe: Adverſus hæc Tempanii oratio incompoſita fuiſſe dicitur, cæterùm militariter gravis, non ſuis vana laudibus, non crimine alieno læta.

Milito, tonis, m. t. Idem quod miles, unde Commilito συστρατώτης, qui ſimul militat: hoc eſt, qui ſocius eſt in bello. Hinc Cōmilitium ipſa belli ſocietas.

Mĭlĭum, lii, n. ſ. Genus frugis, à mille dictū eſt (ut putat Feſtus) propter multitudinem granorum. [דחן dóchan. κέγχρος. Gal. Du millet. Ital. Miglio. Ger. Hirß. Hiſp. El mijo. Pol. Proſo, iagł'a. Vng. Köles. Ang. A kind of graine or corne named millet.] Martial. lib. 12: Frumētum, milium, ptiſanam q;, fabamq; ſolebas Vendere. Plin. lib. 28. cap. 10: Milio Campania gaudet præcipuè, pultemq; candidam ex eo facit: fit & panis prædulcis. Ibidem cap. 7: Milium intra hos decem annos ex India in Italiam invectum eſt, nigrum colore, amplum grano, arundineum culmo: adoleſcit ad pedes altitudine ſeptem prægrandibus culmis, *Lobas* vocant: omnium frugum fertiliſſimum.

Mīlle, ſubſtantivum, & neutri generis. [אלף elęph. χίλιοι. Gall. Mille. Ital. Mille. Germ Tauſent. Belg. Duyſent Hiſp. Mil. Pol. Tyſiąc. Vng. Ezer. Angl. A thouſand.] Declinatur q; in utroq; numero: quanvis in ſingulari numero genitivus, & dativus nō inveniantur. Ablativus, quāvis hodie in uſu non ſit, invenitur tamē apud antiquiſſimos. Lucil. lib. 9, ut citat Gell. li. 1. cap. 16: Tum milli nummūm potes uno quærere centū. ¶ Conſtruitur autem mille ſubſtantivum cum genitivo, utroque numero.

Cicero

Cicero in Antonio: Quis unquam in illo Iano inventus est, qui L. Antonio mille nummûm ferret expẽsum? Quadrigarius lib. 3. Annal. Ibi occiditur mille hominũ. Varro lib. 7. Rer. human. Plus mille, & centũ annorum est. Plaut. in Mil. Qui mille annorũ perpetuò vivunt: hoc est, quod Græci χιλιάδα vocant. ¶ Aliquando mille adjectivum est pluralis numeri tantùm, & indeclinabile, quemadmodum & Centum: ut quũ dicimus, Mille nummi, Mille propugnacula, Millia homines: quia substantiva non cohærent: sine copula non dicitur. Decẽ millia, & ducenti homines, quod ita intelligitur, decẽ millia hominum, & ducenti homines, rectè dici potest. Georg. Valla putat, Mille adjectivũ etiã scriptura differre à substantivo, quòd illud gemina consonante scribi debeat, hoc unico l contentum sit, quemadmodũ Ille, & Cubile, & reliqua ejusdẽ terminationis.

Mīllēsĭmŭs, a, um, adject. Ordinis numerus est, à mille formatus. [χιλιοστός. Gall. *Millieme.* Ital. *Milesimo.* German. Tausentist. Hisp. *Cosa de mil en orden.* Pol. *Tnieczni.* Vng. *Czeredik.* Ang. *The thousandth in order.*] Cic. ad Att. lib. 19: Fecisti mihi pergratũ, quod Serapionis librum ad me misisti: ex quo quidem ego (quod inter nos liceat dicere) millesimam partem vix intelligo. Idem de Fato: Quanquam id millesimo antè anno Apollinis oraculo editum esset.

Mīllĕfŏlĭum, millefolii, Herbæ genus est, quod Græci μυριόφυλλον appellant: de quo vide Plin. lib. 24. cap. 16.

Mīllĕfŏlĭă, æ, Panacis genus est, ab Achille inventum, unde Achilleos appellatur. ἀχίλλειος. Plin. lib. 25. cap. 5. Aliqui & hãc Panacem Heracleon, alii Sideritin, & apud nos *Millefolium* vocant, cubitali scapo, ramosam, minutioribus quàm fœniculi foliis vestitam ab imo.

Mīllĕpĕdă, dæ, Animal est (teste Plin. li. 29. cap. 6.) è vermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactuq; cõtrahens se. [χιλίποδες. Ger. Ein Wurm mit viel füssen / einer Raupen gleich. Pol. *Wielonog.* Vng. *Szõrõs hirnyò pap matskaia.*] *Oniscon* Græci appellant, alii *Tilon*, qui multo pedum agmine scatet, ab aliis centipeda, aut multipeda dicta. Hieron. contra Iovinian. Coge Syrum, Africũ, & Arabem, ut vermes Ponticos glutiat: ita eos aspiciet ut muscas, multipedas, & lacertos.

Mīllĭārĭŭs, a, um. Mille librarum. [χιλίων λιτρῶν. Gall. *De mille.* Ital. *Migliaio.* German. Das da tausent begreifft / das tausent pfündig ist. Hisp. *Cosa de mil.* Pol. *Tysiacz wsobie maiący.* Vngar. *Ezer font.* Ang. *Of a thousand, or belonging to a thousand.*] Vnde Apri milliarii apud Columellam dicebantur mille librarum, qui apponebantur in cœnis Romanorum. Seneca libro 21. Epistol. Nõ magnam rem facis, quod vivere sine recto apparatu potes, quòd non desiderãs milliarios aptos, nec linguas phœnicopterorum, & alia portenta luxuriæ jam nota animalia fastidientis. Plinius libro 17. cap. 12: Milliarias vocari multas oleas narrant à pondere olei, quod ferant annuo proventu. Et Milliarius grex, apud Varr. de Re rust. lib. 2. cap. 108. Item milliaria porticus, apud Sueton. in Ner. cap. 31: Vestibulum ejus fuit, in quo colossus ccxx. pedum staret. Ipsius effigiei, tanta laxitas, ut porticus triplices milliarias haberet.

Mīllĭārĭum, rii, n. s. Mille passuum spatium, milliare. [μίλιον. Gall. *L'espace de mille pas, vne demi lieuë.* Ital. *Miglio.* German. Ein meil wägs tausent schritt lang. Hispan. *La milla.* Polon. *Mila, tysiąc krokow wsobie maiąca.* Vngar. *Melyfuld.* Ang. *The space of a thousand passes, a myle.*] Cicero ad Atticum libro 8: Postea audivi à tertio milliario tum eum esse: πολλὰ μιλιάρια, ἐξαμμένα δήπου. Hoc etiam millium dicitur. Vide Budæum in prior. Annot. in Pand. Hujus octava pars stadium vocatur, passus continens 125. Passus autem ex quinque constat pedibus: & singuli pedes è quatuor palmis: singuli autem palmi quatuor digitis. ¶ Milliarium etiam dicitur vas ad coquendum accommodatum. χύλικος. Cato de Re rust. Inter orbem & milliarium unũ digitum interesse oportet. Palladius libro 1: Vas æneum milliario simile: id est, altum & angustum, vespere inter alvearia collocemus, & in fundo ejus ponamus lumen accensum. ¶ Milliarium aureum, fuit columna aurata in capite fori Romani, in qua incisæ omnes viæ Italiæ terminabantur. Et hoc milliarium, Plinii, Tranquilli, Plutarchi, atque Taciti monimentis celebratur.

Mīllĭārĕ. Milliarium: hoc est, mille passuum spatium. Cicero ad Att. lib. 6: Accepi tuas literas ad quintum milliare Laodiceæ, quas legi libentissimé.

Mīllĭĕs, adverb. est numerandi, idẽ significãs quòd vulgò ajunt mille vicibus: [χιλάκις. Gall. *Mille fois.* Ital *Mille volte.* Ger. Tausent mal. Belg. Duysent werf Hisp. *Mil vezes.* Pol. *Tysiącz krocz.* Vng. *Ezerszer.* An. *A thousand tymes.*] ut Millies te vidi. Sic Decies, Centies, & hujusmodi. Cic. in Verr. Act. 5: Millies audivit. Terent. Phorm. At enim tædet jam audire eadem millies. Cic. 1. Offic. Millies appetere mortem quàm illa pati maluisset.

Mīllŭs, sive Millum, li, Collare canum factum ex Corio, multis clavis ferreis eminẽtibus adversus impetum luporum, aut aliarum ferarum. [δερμάμπυξ. Gall. *Vn collier, comme celuy qu'on met aux chiens, ayant des picquans par dehors.* Ital. *Collare da cani.* German. Ein dornechtig Halßband so man den Hunden anlegt. Hispan. *Collar del cancon carrunnes.* Polon. Obroż. Vng. Ború. Ang. *A mastiues coller made of leather and nailes.*] Scipio Aemylianus ad populum: Nobis (*inquit*) reique publicæ præsidio erittis, quasi millus cani. Dictus millus, à multitudine clavorũ: hoc est, à mille clavis: vel quasi melinus, quod ex pelle animalis melis ferè hæc collaria fiunt. Varro de Re rust. lib. 2. cap. 9: Ne vulnerentur canes à bestiis, imponuntur his collaria, quæ vocantur millum: id est, cingulum circum collum ex corio firmo cũ clavis capitatis, cui intrà capita insuitur pellis mollis, ne noceat collo duritia ferri.

Mīlos, Smilax sive Taxus apud Dioscor. lib. 4. cap. 83.

Mīlvŭs, & Mīlvĭus, m. s. utroq; modo dicitur, Avis rapacissima: à molli volatu (ut quibusdã placet) vel fictitio nomine à voce quam edit. [דיה *dayyáh.* ἰκτῖνος. Gal. *Vn milan, ou vn hua, ou vne escoufle.* Ital. *Niblio.* Ger. Ein weihe. Belg *Kieckendief.* Hisp. *Milano.* Pol. *Kanã.* Vng. *Heia, kanya.* Ang. *A kite.*] Ovid. lib. 3. Fast. Iuppiter altibus rapere imperat: attulit illi Milvius, & meritis venit in astra suis. Terent. in Phorm. Non rete accipitri tenditur neq; milvio. Plin. lib. 10. cap. 10 Milvii in eodẽ accipitrum genere magnitudine differunt. Notatũ in his rapacissimam, & famelicã semper alitem, nihil esculenti rapere unquã ex funerũ ferculis, nec Olympiæ ex ara. ¶ Ab hujus avis similitudine piscis quidã Milvius, sive Milvus dicitur, quòd se saltu supra mare attollens, milvi in modũ volare videatur. Plin. lib. 9. cap. 26: Volat hirundo sanè quàm similis volucri hirundini: item milvus. ¶ Ponitur & pro sydere cœlesti, in quod milvus, qui Iovi elapsum anulũ retulit, fertur mutatus. Ovid. lib. 3 Fast. Stella Lycaoniam verget declivis ad arctos Milvius, hæc illa nocte videnda venit. ¶ Item, Milvus per transitionem de homine rapaci dicitur. Plaut. in Pœnulo: Tenens me arctè mea voluptas, malè ego metuo milvos, Mala ista bestia est, ne forte me auferat pullum tuum.

Mīlvīnŭs, adject. à nomine Milvus, Quod ad milvum pertinet. [ἰκτινικός. Gall *De milan, hua ou escoufle.* Ital. *Di nibbio.* Germ. Weihin / oder des Weihens Hispan. *Cosa de milano.* Polon. *Kani.* Vngar. *Heiahoz valo haiai.* Ang *Belonging to a kite.*] Milvinæ tibiæ dicuntur quæ in accentus exeunt acutissimos. ¶ Item Milvinæ ungulæ, pro manibus rapacibus, Plautus in Pseudolo: An tu invenire postulas quenquam coquum, Nisi sit, milvinis, aut aquilinis unguliss? ¶ Et Milvinus pes, herbæ nomen est apud Colum. lib. 12. cap. 7, quam nonnulli eandem esse putant cum coronopo.

Mīmēsĭs, f. t. Alienorum morum imitatio. [μίμησις. Gall. *Art pour contrefaire tous gestes & contenances.* Ital. *L'arte da imitari i gesti & le parole d'altri.* Ger. Ein erdichtete nachthuung frembder geberden. Hispan. *Arte para contrahazer las personas.* Pol. *Naśladowanie y mirazenie insżego obiczaiow.* Vng. *Más ember ẃ jèrek kömlése.* An. *A following of others maners, the art to counte.* Sunt quæ ab hominẽ à Græcis dicitur ἠθοποιία. Quintil. lib. 9. cap. 2 Imitatio morum alienorum, quæ ἠθοποιία, vel (ut alii malunt) μιμητικὸς dicitur, jam inter leviores affectus numerari potest. Est enim posita ferè in eludendo, sed versatur in factis & in dictis: in factis, quod est παντομίμοις vicinum: in dictis, quale est apud Terent. in Evnuch. At ego nesciebam, quorsum tu ires, Parvula hinc est abrepta: eduxit mater pro sua: Soror dicta est: cupio abducere, ut reddam suis. Donat. super illo Terentii loco in Phorm. Ad precatorem abeam, credo, qui mihi sic oret: Nunc omitte quæso hunc: cæterùm Posthac si quicquam, nihil precor, &c. Mimesis, *inquit*, dicatur, ubi non verba modo, verùm etiam gestum, vocemque fingimus alienam. ¶ Idem alibi: Mimesis, est quando aliqua verba sic pronuntiamus, ut vana videantur. Mimesis igitur figura est cognata ironiæ, quando alterius verba, seu gestum imitamur: quod ferè detrahentes, improbantesque facimus.

Mīmŭs, mi, m. s. Qui dicta & facta aliorum imitatur gesticulando ea exprimens. [μίμος. Gall. *Basteleur, bouffon, qui contrefait tous gestes & contenances.* Ital. *Mimo, buffone.* Ger. Ein Gaucker so närrischer weiß ander leuten / jhre wort ob werck vñ geberden nach thut. Hispan. *El momo, contrahazedor de personas.* Polon. *Kaglarz naśladuiecy insżych obiczaiow.* Vng. *Maiom ter mezetw mazkara.* Ang. *He that counterfaiteth others gestures and maners.*] Effictor Latinè, qui vel intra, vel extra scenam gesticulationes exercet, imitaturq; dicta, factaq;, morésve hominum & naturas. A' μιμέομαι, (ut Diomedes inquit) quod significat imitor. Histrio verò personatus in scena Comœdias & Tragœdias, voce & corporis gestu agit. Inde Pantomimi: id est, omnium personarum imitatores, effictoresque. Et Archimimi, pro histrionũ principibus. Hæc fusiùs à Budæo declarantur in procœmio Annotat. in Pandect. ¶ Mimi etiam dicuntur poëmata, sine ullo pudore lasciviam imitantia: quod genus Latini vocant Planipedias. Ovid. 2. Trist. Scribere si fas est imitantes turpia mimos. Suet. in Cæsare: Decius Laberius eques Romanus mimum suum egit,

egit. Cicero pro Cælio: Mimi ergo est jam exitus, non fabulæ. ¶ Mimus quoque pro ridiculo facto, & quasi fabula risu digna translatè ponitur. Sueton. in vita Othonis, cap. 3: Quare diducto matrimonio sepositus est per causam legationis in Lusitaniam: & satis visum, ne pœna acrior mimum omnem divulgaret: qui tamen sic quoque hoc disticho enotuit: Cur Otho mentito sit quæritis exul honore? Vxoris mœchus cœperat esse suæ. Dicimus etiã, Mimo subservire, pro contrariam vocem in symphonia fingere: hoc est, figmentum, vel fabulantem adjuvare.

Mīmă, æ, f. p. [ἡ μιμητρίς. Gall. *Celle qui contrefait tous gestes & contenances.* Ital. *Dona che contrafa gli altrui gesti.* Ger. Ein Gauckelerin mit außtruckung vnd nachthuung frembder Geberdē. Hispan. *La muger contrahaze los de personas.* Pol. *Kuglarka.* Vng. *Masom temetetto azzon maszkara.* Ang. *A wanton wenche, she that counterfaiteth ot hers gestures.*] Cic. in Philip 2: Vehebatur in essedo Tribunus pleb. lictores laureati antecedebant, inter quos aperta lectica mima portabatur: quam ex oppidis municipales homines honesti obviam necessariò prodeuntes, non vero illo, & mimico nomine, sed Volumniam salutabant.

Mīmŭlă, dimin. à Mima, quod gesticulatricem significabat. ἡ ἀπὸ τῆς μιμητρίδος. Cicer. 2. in Antqn. Venisti Brundusium in sinum quidem & complexum tuæ mimulæ.

Mīmĭ-ĭāmbŭs, Scribunt Mimographi mimiambos, comedias q; versibus Iambicis, ut Laberius, Virgilius Romanus, de quo Plin. Epist. li. 6. Canimo: Scripsit mimiambos tenuiter, argutè, venustè, atque in hoc genere eloquentissimè.

Mīmŏgrăph-ŭs, pen. corr. Lascivi poëmatis scriptor, ut fuit Philistio, ut Publius, ut Laberius.

Mīmĭcŭs, a, um, adjectivum, à Mimus, sicut à Satyrus, Satyricus, quod ad mimum pertinet. Cicero de Orat. 2: Vitandum est oratori utrunque ne aut scurrilis jocus sit, aut mimicus.

Mĭn', pro Mihíne, Figura synæresis, qua Persius utitur, Satyr. 1: Quis leget hæc? Min' tu istud ais?

Mĭnă, æ, f. p. [מָנֶה *maneh.* Græcè μνᾶ.] Atticum est vocabulum, quo tàm in appellatione rei numariæ, quã ponderalis Athenienses utebantur. Constabat autem ex drachmis Atticis centũ: eratq; major Romana libra drachmis quatuor. Nã hęc nonaginta sex tantũ pendebat drachmas. Fannius apud Priscianũ:

Accipe præterea parvo quam nomine Graii
Minam vocitant, nostrique Minam dixêre priores.
Centum hæ sunt drachmæ, quod si modò dempseris illis
Quatuor, efficies hanc nostram denique libram.

Sed hoc de mina nova intelligi debet, quæ & Solonis mina à quibusdam appellatur. Constat enim minam Atticã antiquitus fuisse drachmarum tantùm septuaginta quinq;: quæ autem postea à Solone ponderibus, Mina vetus appellata est: de qua intelligi debet quod subdit Fannius apud Priscianũ: Atticã quæ sit quartã si dempseris hinc mna. Quo tamen in loco Fannius sentire videtur, Minam Atticam eam esse, quæ constat septuaginta quinq; drachmis, quam nos *Minã veterem* vocavimus: alterã verò, quę centum cõstat drachmis, *Minam Græcam* vocari. Sed hoc non esse verum, facilè Plinii autoritate cõvinci potest: qui lib. 21. cap. ult. ubi ex professo Atticorum ponderum interpretationem tractat, subdit in fine capitis: Mna, quã nostri *Minam* vocant, pendet drachmas Atticas centum. Vide plura ejus rei testimonia tàm Græca, quàm Latina apud Georg. Agricolam. Quoties autem apud scriptores minæ mentio occurrit, de mina nova intelligendum est, quæ epitriti portionem habet, ad minorẽ seu veterem minam: quemadmodũ & talentum majus ad talentum minus. Continet itaq; Mina, si de pondere intelligas, uncias duodecim, & semissem. Quòd si de re numaria fit sermo, Mina ad monetæ Gallicæ æstimationem reducta, valebit circiter libras Turonenses septendecim, & semissem. Tantum enim conficiunt centũ drachmę, singulę tribus solidis Turonensibus & semisse æstimatæ: Budæus æstimat Minã aureis coronatis decẽ: quod in idem recidit, modò sanè intelligas singulos coronatos ab eo triginta quinq; duntaxat solidis Turonensibus æstimari. ¶ Mina etiã mensuræ genus est, qua agri metiuntur: qui & Modius dicitur, & Actus quadratus. Habet in latitudine pedes centum viginti, & in lõgitudine totidem. Vide Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 10. ¶ In pecore item ovillo, Minæ dicuntur, quę ventre sunt glabro. Idem lib. 2 cap. 2: Emptor stipulatur prisca formula, illasce oves, sanas recte esse, uti pecus ovillum, quod rectè sanum est extra luscam, surdam, minam: id est, ventre glabro.

Mĭnācĭæ, arum, à Plauto dicũtur, quas nos hodie *Minas* vocamus. πομπαί, ut in Truc. Melius, te munere certare, mecũ, quàm minaciis. Idẽ in Rud. Minacias ego istas flocci non facio tuas.

Mĭnæ, arum, f. p. Comminatio, minitatio, mali denuntiatio. ἀπειλαί. Gall. *Menaces.* Ital. *Minaccie.* Ger. Trôwungen/trôuwort. Belg. Dreyginge. Hisp. *Las amenazas.* Pol. *Grozba.* Vng. *Fenyegetes.* Ang. *Threates, menacinges ather in wordes or signes.*] Terent. in And. Si illum relinquo, ejus vitę timeo: si opitulor, hujus minas. Cic. ad Att. lib. 2: Minæ Clodii, contentionesq;, quæ mihi proponuntur, modicè me angunt. Liv. 2. ab Vrb. Destitutus tum quoq; inter tantas fortunæ minas, metuẽdus magis quã metuens. Virg. 3. Aen. Dii prohibete minas: dii talẽ avertite casum. ¶ Quandoq; etiã dicuntur eminentiæ murorũ, quàs pinnas, ἐπάλξεις vocãt, teste Servio: & à Minor, aris, derivat, quod inter cætera extare & eminere significat. Virg. 8. Aen. -pendẽt opera interrupta, minæq; Murorum ingentes.

Mĭnŏr, aris, d. p. Minas infero, terrorẽ alicui incutio denuntiatione periculi. [ἀπειλέω, ἐπαπειλέω, ἀπειλητέον μοι. Gal. *Menacer.* Ital. *Minacciare.* Ger. Trôwen. Belg. Dreygen. Hisp. *Amenazar.* Pol. *Grozę.* Vng. *Fenyegetȯk.* Ang. *To threaten, or menace.*] Cic. 1. Tusc. Cui quũ Lysimachus Rex crucẽ minaretur. Istis quęso ista horribilia minitare purpuratis tuis. Ovid. Epist. 10: Multa mihi terræ, multa minantur aquę. Terent. Heavt. Abiturũ se abs te esse illicò minabitur. ¶ Item eminere, extare, efferri. Virgil. 1. Aeneid. -geminique minantur In cœlum scopuli.

Mĭnāns, minantis, particip. [ἀπειλέων. Gall. *Menacant, qui menace.* Ital. *Minacciante.* German. Trôwend. Hispan. *Amenazador, que amenaza.* Polon. *Grozaci.* Vngar. *Fenye kȯzȯ.* Ang. *Threating.*] Ovid. 2. Fastorum: Edidit impavidos ore minante sonos. Idem 5. Metamorph. Rident Pæonides, spernuntque minantia verba. ¶ Composita hujus verbi sunt, Comminor, & Interminor, quæ habent penultimam correptam.

Mĭnātĭo, onis, f. t. Minæ vel actus comminandi, comminatio. [ἀπειλή, ἀπειλήσεως. Gall. *Menacement.* Ital. *Minacciamento.* German. Trôuwung Hispan. *Amenazamiento.* Polon. *Grozba.* Vngar. *Fenyegetes.* Ang. *A threating.*] Cic. de Orat. 2: Execrationes, admirationes, minationes.

Mĭnăntĕr, adverb. Minaciter. [ἀπειλητικῶς. Gall. *En menacant, par menaces.* Ital. *Minacciosamente.* German. Mit trôuwen. Hisp. *Amenazando.* Pol. *Groźnie.* Vngar. *Fenyegetue.* Ang. *Threatningly.*] Ovid. lib. 3. de Arte amandi: Multaque submisse, multa minanter agant.

Mĭnĭtŏr, aris, d. p. Frequentativum, sæpè vel impetuosè minor. [ἀπειλέω. Gall. *Menacer, ou fort menacer.* Ital. *Minacciare.* Germ. Offt oder hefftig trôuwen. Belg. Zeer dreyen. Hispan. *Amenazar.* Pol. *Grozen.* Vng. *Fenyegetȯk.* Ang. *To threat en often.*] Plaut. in Curcul. Mihín' malum minitare? C. Atque ædepol non minitabor, sed dabo. Cic. 2. Catili. Vobis, atque huic urbi ferro, flammaque minitantur. ¶ Pro eodem etiam legimus Minito, as, præsertim apud antiquos. Plaut. in Amphit. Quid minitabas te facturum, si istas populissem fores?

Mĭnĭtāns, tis, particip. [ἀπειλέων. Gall. *Menacant, qui mènace.* Ital. *Minacciante.* Germ. Hefftig vnd viel trôuwend. Hisp. *Amenazador.* Polon. *Grozaci.* Vng. *Finyegetȯ.* Ang. *That menaceth or threateneth.*] Cic. 7. Verr. Quem jam ingredientem navem & Verri nimis atrociter minitantem, à se retractum esse, & asservatũ, &c.

Mĭnĭtābŭndŭs, m. s. Valde minans, quasi plenus minarum. [ἐπαπειλέων. Gall. *Menacant, vsant de menaces, plein de menaces.* Ital. *Minacciante, pieno di minaccie.* German. Vol trôuwens/grôte trôuwend. Hisp. *Cosa que mucho amenaza, llena de amenazas.* Pol. *Pograżaiaci.* Vngar. *Fenyegetȯ.* Ang. *Threatening.*] Liv. 9 bell. Maced: Etenim tum quoque minitabundus petebat

Mĭnĭtābĭlĭtĕr, Veteres dixerunt pro minaciter ἀπειλητικῶς. Pacuvius in Antiopa: Minitabiliterque increpare dictis sævis incipit.

Mĭnăx, cis, om. t. Qui frequẽter minatur. [ἀπειλητικός. Gall. *Menaceur, ou qui menace.* Ital. *Minacciosa.* German. Trôuwig/der da trôwet. Hispan. *Cosa que mucho amenaza.* Polon. *Vslawnie grożaca.* Vngar. *Fenyekezȯ.* Ang. *That threateneth often.*] Virgil. lib. 3. Georgic. -& ire viam, & fluvios tentare minaces Audet & ignoto sese committére ponto. Cicero pro Font. Inducl. omarus iste minax atque arrogans. Idem: Cæsar minaces & acerbas literas ad Senatum misit

Mĭnăcĭssĭmŭs, superlat. [Vng. *Igȯn fenyekezȯ.*] Suet. in Calig. Adversus quoque barbaros minacissimus.

Mĭnăcĭtĕr, adverb. [ἀπειλητικῶς. Gall. *En menacant, par menaces.* Ital. *Minacciosamente.* German. Mit trôuwen Hispan. *Mucho amenazando.* Pol. *Groźliwie.* Vng. *Feinyekezue.* Ang. *Threateningly.*] Liv. lib. 2: Minaciter fremunt: id est, jurgiosè, & cum minis. Plaut. in Stich. An potiùs tentem leniter? an minaciter? scio lites fore. Cicer. in Philip. 5: Num putatis P. C. dixisse eum minacius, quàm facturum fuisse?

Minacula cera notare: id est, rubra cera signare.

Minarrio, ris, ire. Proprium palumbis, Aelius Spartianus. [Germ. Rugen/eigentlich wie die Tauben.]

Mingo, mingis, minxi, mictum, n. t. Vrinam facio, mejo: [משתן *hischtin.* οὐρέω. Gall. *Pisser, vriner.* Ital. *Pisciare, orinare.* Ger. Brunzen/harnẽ/setchen. Belg. Pissen. His. *Mear, orinar.* Pol. *Moczyć, pusścz, cikam.* Vng *Huddom, vizellȯm.* Ang. *To pisse, to mak water.*] pro quo magis utimur Mejo. Vnde & Permingo. περιουρέω. Horat. Hunc perminxerunt calones, atq; caballi. ¶ Hinc Micturio, & Mictito, tas, quæ vide suis locis.

Miniaria.

Miniaria, Miniarius, Minfacius, Miniatus, Vide MINIVM.

Minii gleba: id eſt, Lemnia terra. Sic enim Celſus vocat. De qua vide Dioſc. lib. 5. cap. 104. Minium Sinopicum quid ſit, vide apud eundem lib. 8 cap. 101.

Mĭnŭmŭs, minimè, Vide PARVVS.

Minio, minias, miniare, Vide MINIVM.

Mĭnĭſtro, as, n p Servio, porrigo, præparo, adminiſtro. [שרת *ſcheréth* כהן *chihén.* ὑπηρετεῖν, ὑπουργεῖν. Gall. *Adminiſtrer, ſervir.* Ital. *Miniſtrare, ſeruire.* Ger. Dienen/darreichen. Hiſp. *Seruir, miniſtrar.* Pol. *Sługe, podaie.* Vng. *Szolgalok, ſzolgaltatom.* Ang. *To ſerue, to giue a thing in ſeruing.*] Plaut. in Curcul. Tu tabellas conſignato, hic miniſtrabit: id eſt, ſerviet. Gell. lib. 2: Idq; facile factu dixit, quoniam filii ſui pocula in convivio regi miniſtrarent. Virg. 1. Aen. Iamq; faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat. Varro 3. de Re ruſt. cap. 17: Quam non paulò ſumptuoſius, quàm ego, his miniſtret victum. Hujus compoſita ſunt Adminiſtro, Subminiſtro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Mĭnĭſtrātŏr, miniſtratoris, m. t. Qui miniſtrat, adminiſtrator, adjutor. [משרת *meſcharéth* כהן *chohen.* ὑπηρέτης. Gall. *Seruiteur, miniſtre, adminiſtrateur.* Ital. *Seruitore.* Ger. Ein Diener. Hiſp. *El que ſierue, ſieruo.* Pol. *Sługa.* Vng. *Szolgalo.* Ang. *That ſerueth or giueth in ſeruing.*] Cic. 2. de Orat. Vt quum ipſum Sulpitii objurgabam, quod miniſtratorem peteres, non adverſarium.

Mĭnĭſtrātrīx, cis, f. t. Miniſtra, adminiſtra. [משרת *meſcharáth.* ὑπηρετική. Gal. *Seruante, chambriere.* Ital. *Seruitrice, cameriera.* Ger. Ein Dienerin / Dienſtmagdt. Hiſ. *Sierua, la que ſierue.* Pol. *Sługebnica.* Vng. *Szolgalo.* Ang. *She that ſerueth or giueth in ſeruing.*] Cic. 1. de Orat. Sed ut omnes comites atque miniſtratrices eſſe diceres. Tu tamen miniſtras leges. Ita enim legitur in emendatis exemplaribus.

Mĭnĭſtrātōrĭus, adject. Quod ad miniſtratorem pertinet: [ὑπηρέτης. Gall. *Choſe pour ſeruir.* Ital. *Coſa da ſeruire.* Germ. Das zum dienen gehört. Hiſpan. *Coſa para tal ſeruicio.* Polon. *Sługebniczy.* Vngar. *Szolgaho ẑ valo, ſzolgae.* Ang. *That belongeth to ſeruice.*] ut miniſtratorii urceoli apud Martialem lib. 14.

Mĭnĭſtĕr, ſtri, m. f. Qui inſervit & miniſtrat, miniſtrator, adminiſter. [משרת *meſcharéth* כהן *cohen.* ὑπηρέτης. Gall. *Seruiteur ou miniſtre.* Ital. *Miniſtro.* Ger. Ein diener/gehülff. Hiſp. *Sierno.* Pol. *Sługa.* Vng. *Szolga.* Ang. *He that miniſtreth or ſerueth.*] Cic. 1. de Orat. Infimi homines mercedula adducti, miniſtros ſe præbent in judiciis oratoribus. Valer. Flac. in Argo. -taciti ſedēt ad juſſa miniſtri. Cic. de Amic. Vt aut libidinis miniſtri, aut adjutores eſſent ad injuriam. ¶ Hujus fœminīnū eſt miniſtra, ὑπηρέτις. Idem 2. de Finib. Miniſtræ & ſatellites voluptatum, virtutes.

Mĭnĭſtĕrĭum, rii, n. f. Opera quæ à miniſtris præſtatur, obſequium. [שרת *ſcharéth.* λειτουργία, ὑπηρεσία. Gall. *Miniſtere, ſeruice, maniement.* Ital. *Miniſterio* German. Ein dienſt oder dienung. Hiſpan *Seruicio, miniſterio.* Pol. *Sługba, vsługa.* Vng *Szolgalat.* Ang. *Seruice, the charge or office to do a thing, the work.*] Virg. 7. Aen. Abſtinuit tactis pater, averſusque refugit Fœda miniſteria: & cæcis ſe condidit umbris. Plin. lib. 10. cap. 71: Et minor varietas in pedum miniſterio. Virgil. 6. Aeneid. -pars ingenti ſubiére pheretro, Triſte miniſterium. Ovid. 11. Metamorph Somne quies rerum, placidiſſime Somne deorum, Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris Feſſa miniſteriis mulces, reparaſque labori, &c. ¶ Aliquando miniſteria accipiuntur pro miniſtris, ſicut Servitia pro ſervis. Paulus Iureconſultus: Vrbica miniſteria dicimus etiam, quæ extra urbem nobis miniſtrare conſueverunt.

Minitor, & Minitabiliter. Vide MINOR, aris, in MINAE.

Mĭnĭum, nii, n. ſ. Pigmēti genus eſt laudatiſſimi coloris, quod in argentariis metallis cū argento vivo inveniri ſolet. [ששר *ſchaſchár.* μίλτος. Gall. *Vermeillon.* Ital. *Minio.* Ger. Mineu/bergzinober Hiſp. *Bermellon.* Pol. *Cinober.* Vng. *Minium.* Angl. *Vermillon, read lead, ſynople.*] Maxima ejus copia, teſte Plin. lib. 33. cap. 7, effoditur in Hiſpania, ſed hoc durum eſt & arenoſum. Optimum naſcitur ſupra Epheſum in Cilbianis agris. Quo pacto autem purgetur minium, docet idem Plinius paulò pòſt, arenam eſſe colore cocci, quę teri conſuevit, & deinde lavari, abjectisq; purgamentis, quæ in aqua ſupernatant, minium in fundo inveniri. Nonnulli per errorem Minium idem eſſe putant cū cinnabari, quū propriè cinnabaris ſit ſanies draconis morientium elephantum pondere eliſi, utriuſque animalis ſanguine permiſto. Idem loco jam citato: Comperiq; vulgò pro cinnabari Indico in mēdicamenta minium addi inſcitia nominis, quod eſſe venenum docebimus inter pigmenta.

Mĭnĭārĭă, æ, f. p. Locus in quo foditur minium. μιλτωρυχία. Plin. lib. 33. cap. 7: Siſaponenſibus autem miniariis ſuæ venæ arena ſine argento excoquitur. Auri modo probatur.

Mĭnĭārĭŭs, adjectivum, ut Miniarium metallum. Plin. ibidem: Celeberrimum ex Siſaponēſi regione in Bætica miniario metallo, &c.

Mĭnĭācĭŭs, cia, cium, Quod eſt ex minio, μιλτώδης. Vitru. lib. 7: Parietes paſſim expolitione miniacia expoliebantur.

Mĭnūtĭo, verbale, ſ. t. Imminutio, detractio. [רעה *migrahát.* μείωσις, ἐλάττωσις. Gall. *Menuiſement, diminution.* Ital *Diminutione.* Germ. Minderung. Hiſp. *Deſmenuzamiento, amenguamiento.* Pol. *Vmnieſzenie.* Vngar *Kiſſebités.* Ang. *A diminuking, making leſſe.*] Gell. lib. 16. cap. 5: Ve particula tum intentionem ſignificat, tum minutionem. Quint. lib. 4. cap. 3.

Mĭnūtŭs, a, um, & particip & nomen eſſe poteſt. Participium ſignificat comminutū: hoc eſt, minus factum, imminutum, deminutum, brevem, parvum, exiguum: [רוש בצרע *gharúah nigrdh.* ἐλαττῶν. Gall. *Amoindri, menuiſé, appetiſſe.* Ital. *Minuto, menomato.* Ger. Geminderet. Hiſp. *Menudo, deſmenuzado, amenguado.* Pol. *Vmnieiſzoni.* Vng. *Meg kiſſebitetöt.* Ang. *Diminiſhed, made leſſe.*] ut Minuta ſpes, pro imminuta, apud Tacitum in vita Agricolæ. Cic. 7. Verr. Reticulum ad nares admovebat, tenuiſſimo lino minutis maculis, plenum roſæ. ¶ Aliquando ponitur pro puſilli animi homine, & ut Nonius ait, ſcrupuloſo, ſolicito, anxio, ut à Græcis dicitur λεπτολογεῖς. Cicer. 1. de Finib. Ecce autem alii minuti, & angusti, & omnia ſemper deſperātes: aut malevoli, invidi, difficiles, lucifugi.

Mĭnūtĭſſĭmŭs, ſuperlat. [Vng. *Igön meg kiſſebitetöt kitſin.*] Suetonius in Caligula: Tandem flagitante populo propoſuit quidem legem, ſed & minutiſſimis literis & anguſtiſſimo loco, uti ne cui deſcribere liceret.

Mĭnūtŭlŭs, diminut λεπτολογέστερος, μικρότερος. Plaut. in Pœnulo: Si minus curaſſint, quum veniant heri domum, Nutrices pueros infantes minutulos.

Mĭnūtātim, Per minutas partes, fruſtatim. [ἀς λεπτότατα. Gall. *Par le menu, petit à petit.* Ital. *A minuto.* Germ. Stucktechtig. Hiſp. *Deſmenuzando en piecas.* Pol. *Drobno, poſztucze.* Vng. *Apronkent, dar abonkent.* Ang *By litle and litle, by piece and piece.*] Colum. lib. 8. cap. 14: Naſturtium confectum minutatim. ¶ Aliquando etiā accipitur pro paulatim. Varr. lib. 1. de Re ruſt. Tum ita ad ſubigendum ut minutatim aſſuefaciant, & ut tyronem cum veterano adjungant. Imitando enim facilùs domantur.

Mĭnūtim, adverb. In minutas partes, ſignificat fruſtatim, vel etiā pedetentim. [λεπτομερῶς. Gall. *Par pieces menues, fort menu, par le menu.* Ita. *Minutamente.* German. Zu kleinen ſtücklinen. Hiſpan. *Deſmenuzando en pedacos.* Polon. *Pokawal'ku.* Vngar. *Apronkent darabonkent.* Ang. *By litle partes or pieces*] Colum. lib. 5: Inſequitur deinde foſſor, qui crebris bidentibus æqualiter & minutim ſoli terga comminuat.

Mĭnūtĭă, æ, f. p. Contemptibilis, parvitas cujuſcunq; rei, inquit Sipontinus. [דק *dak.* σκύβαλον, λεπτόν. Gall. *Petite piecette, morcelet.* Ital. *Minutia.* Ger. Ein gar klein ſtuckle. Hiſp *Parte pequenna de cada coſa.* Pol. *Kaſſek.* Vng. *Aprolekſag.* Ang. *The litle dome of any thing or a very litle peece.*] Lactantius de ira Dei: Hæc (inquit) per inane irrequietis motib. volitant, & huc atq; illuc ferunt, ſicut

ſicut pulveris minutias videmus in ſole, quum per feneſtram radios, ac lumen immiſerit. ¶ Minutia etiam dicta porta Romæ, à Minutio, quòd Minutii ſacello proxima eſſet. ¶ Et Minutia, virgo Veſtalis, quæ propter ſuſpicionem ſtupri viva defoſſa eſt. Liv. 8. ab Vrbe.

Mĭnūtăl, Genus edulii, quod ex conciſis minutatim oleribus fit, autore Apicio. [μυσλωτὸς. German. Ein paſtet/oder allerley gehackte ſpeiß/Haſenbraten. Ang. A hotch pott, a paſte made in a pott.] Fiebat inter cætera marino piſce, liquamine, oleo, vino, porris, & coriandro. Mart. lib. 11: Hinc exit varium coco minutal. [Polon. Siekamna.]

Mĭnŭrizo, Succino, leniter & ſubmiſſa voce cano: μινυρίζω enim cantillo ſignificat, & modulatè concino. [Gall. Chanter bas Ital. Cantar ſotto voce. Ger. Klein ſingen vnd liebtich. Hiſpan. Cantar baxo. Pol. Cżienko ſpiewam. Vng. Dudo lok. Ang. To ſing with a lowe voice.] Sidonius lib. 1. Epiſt. Diluculo autẽ philomela inter frutices ſilerum Prognen, & inter aceres minurizantẽ. ¶ Hinc Minurizationes, μινυρισμοὶ, dicti ſunt, teſte Feſto, avium minorum cantus.

Mĭnŭs, Minuſculum. Vide MINOR in PARVVS.

Mirabĭlis, Miraculum, Mirificus, & alia, Vide MIROR.

Mirmillōnēs, n. t. Erant pugiles Retiariorum adverſarii: nam dig ladiatorum alter Retiarius, alter Mirmillo appellabatur. Feſtus: Retiario, inquit, pugnas adverſus mirmillonẽ cantatur, Non te peto, piſcem peto, quid me fugis Galle? Quia mirmillonicum genus armaturæ Gallicum eſt, ipſiq; Mirmillones antè Gal i appellabantur: quorum galeis piſcis effigies inerat. Quod genus pugnæ inſtitutum eſt à Pittaco uno exſeptem ſapientibus, qui adverſus Phrinonem dimicaturus, propter controverſias finium, qui erant inter Atticos, & Mitylenæos, veti occultè allato, impedivit Phrinonem.

Mīrŏr, aris, d. p. Admiror, ſtupeo, in admirationem rapior. [תמה tamáh. θαυμάζω. Gall. S' eſmerueiller & esbahir. Ital. Ammirare, ſtupire. Ger. Verwunderen. Hiſp. Marauillarſe. Pol. Dziwuie ſie. Vng. Tſudalom, tſudalcozom. Ang. To meruell, to wounder or be aſtonied at a thing.] Virg. 1. Aen. Artificũq; manus inter ſe, operumq; laborẽ Miratur. ¶ Mirari etiam eſt, cũ voluptate intueri. Idem 2. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia pugnæ. Item neſcire, quia (ut Donatus inquit) admiratio ab ignorantia deſcendit. Terent. in Andr. Miror unde ſit. ¶ Item aliquãdo ponitur pro extollo, laudo & glorioſè de aliquo ſentio. Mart. lib. 13: -qui ſe mirantur, in illos Virus habe. ¶ Conſtruitur hoc verbum cum accuſativo, & cum genitivo. Virg. 11. Aen. Iuſtitiæ ne prius mirer, belline laborum. ¶ Quandoque abſolutè ponitur. Ovid. lib. 13. Metam. Dumq; moror, mirorque, ſimul fugit omnis in undas. ¶ Hujus compoſita ſunt, Admiror, Demiror, Enimror: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Mirabĭlĭo, ſt. Admiratio, obſtupefactio. [תמהון thimmahón. θαυμασία. Gal. Admiration Ital. Ammiratione. German. Verwunderung Hiſp. Marauillamiento. Pol. Dziw. Vn. Tſudalkozas. Ang. Meruelyng, woundring.] Cic. 2. de Divin. Cauſarum enim ignoratio, in re nova mirationem facit.

Mīrātŏr, m. t. [תמה tomeáh. θαυμαστὴς. Gal. Eſmerueilleur, qui s' eſmerueille. Ital. Che ſi marauiglia. German. Ein verwunderer. Hiſ. El que eſe marauilla. Pol. Dziwuiaci ſie. Vng. Tſudalkozo. Ang. He that merueyleth.]

Mīrātrix, cis, f. t. ut Turba miratrix. Iuven. Sat. 4. Itẽ, Fama miratrix, apud Senecam in Hippolyto: Fama miratrix ſenioris ævi.

Mirandŭs, a, um, Admiratione dignus. [θαυμαστὸς. Gall. Digne d' admiration. Ital. Degno d' admiratione. German. Wunderſam/verwunderens wärt/wunderbar. Hiſp. Coſa digna de marauilla. Pol. Dziwni. Vngar. Tſudalatos. Ang. Merueylous.] Terent. in Andr. Mirando hoc tanto, tam repentino bono. Cicer. 6. Ver. Quoniam mirandum in modum Græci rebus iſtis, quas nos contemnimus, delectantur.

Mīrābūndŭs, m. ſ. Qui miratur. [θαυμάζων. Gal. Qui s' eſmerueille ou fait de l' esbahi. Ital. Pieno di marauiglia. Ger Der ſich verwundert Hiſp. Coſa que mucho ſe marauilla. Pol. Dziwak. Vngar. Tſudalkozo. Ang. That woundreth and is aſtonied.] Liv. 5. bell. Pun. Extemplo improvisa res pavorem incutit Pœnis, mirabundique unde tot hoſtes tam ſubitò exorti, &c.

Mīrŭs, ra, rum. Admiratione dignus, mirandus, admirãdus, magnus, egregius. [נפלא niphlá פלא péle פלי palí. θαυμαστὸς. Gall. Merueilleux, digne d' admiration. Ital. Marauiglioſo. Germ. Wunderbar. Belg. Wonderlyck. Hiſp. Marauilloſo. Pol. Dziwni. Vng. Tſudalatos. Ang. Merueylous, wounderfull.] Plin. lib. 2. cap. 108: Hipparchus & in coarguendo eo, & in reliqua omni diligentia mirabilis fuit: adjecit ſtadiorum paulò minus xxv. millia. Idem lib. 12. cap. 2. Mira arborũ natura. Et lib. 9. cap. 55: Miræ ad cavendũ ſolertiæ. Idem lib. 34. Præterea fuit in tectis de marmore templum Conjugis antiqui, miro quod honore colebat. Plaut. in Amph. Enimverò illud præter alia mira, miror maximè, ſi hæc habet pateram illam. ¶ Hinc Permirus, a, um, pen. prod. Cicer. App. Pul. Illud verò mihi permirũ accedit, tantam temeritatẽ fuiſſe in eo adoleſcente. ¶ Apud veteres mira pro monſtris atque horrendis ſumuntur. θαύματα, πάθη. Plaut. in Amph. Mira memoras, nimis formidoloſum prædicas facinus. Virg. autem Georg. 4. de Proteo canens, res hujuſmodi admirandas, & portentoſas vocat Miracula: Omnia (inquit) commutat ſeſe in miracula rerum. ¶ Mirum nihil eſt mirandum niſi: vel ponitur pro certè, profectò. Plaut. in Amph. Mirum ni hic me quaſi murænam exoſſare cogitat. Terent. in Andr. Age igitur ubi nunc eſt ipſus? C. Mirum ni domi eſt. ¶ Mirum reſponſio adverbii cujuſdam formam habens. Terent. Eunuch. Rex te ergo in oculis. T. ſcilicet. G. Geſtare. T. verùm credere omnem exercitum, Conſilia. G. Mirum. ¶ Hinc Mirius antiqui dixerunt, pro Magis mirum. Varro: Nunquid hoc mirius. ¶ Mirum in modum: id eſt, in majorem modum, vide inſrà. ¶ Mirum in modum, & Mirandum in modum, θαυμαστὸν ὅσον, θαυμάσιον ἠκουσε: id eſt, majorem in modum, vel ſupra modum. Plautus in Amphit. Vterque deluditur dolis mirum in modum. Cicero Metello: Marcellum tuum Conſulem factum, teque ea lætitia eſſe affectum, mirandum in modum gaudeo. ¶ Mirum quantum ejuſdem ſignificationis. Liv. lib. 1. ab Vrb. Mirum quantum illi viro hæc nuntianti fides fuerit.

Mīrē, adverb. pro miro modo, ſive mirabiliter. [θαυμαστὸς, θαυμασίως. Gall Merueilleuſement. Ital. Mirabilmente. Germ. Wunderbarlichen. Hiſpan. Marauilloſamente. Polon. Dziwnie. Vng. Tſudalatoſon. Angl. Merueylouſlie, wounderfullie.] Cicer. ad Attic. Puero municipia mirè favent.

Mīrĭfĭcŭs, ca, cum, Mirabilis, mirus. [נפלא niphlá פלא péle פלי palí θαυμάσιος. Gall. Merueilleux, admirable. Ital. Mirabile. German. Wunderbar/das verwunderung bringt Hiſpan. Marauilloſo. Polon. Dziwni. Vng. Tſudalatos. Ang. Merueylous, wounderfull.] Cic. in Cat. Mirificos fructus ferunt. ¶ Hinc ſuperlativum mirificiſſimus, Terent. in Phorm. Quidnam arbitraris, neſcio, atqui mirificiſſimum, ſcilicet facinus.

Mīrĭfĭcē, adverbium, pro Mirum in modum, mirabiliter. [θαυμαστὸς. Gall. Merueilleuſement. Ital. Marauiglioſamente. Germ. Wunderbarlich. Hiſpan. Marauilloſamente. Pol. Dziwnie. Vng. Tſuda keppen. Ang. Wounderfullie.] Cic. 4. Acad. Delectabatur autem mirificè lectione librorum.

Mīrĭfĭco, as, act. p. Mirabilẽ facio. [תמה hiphlí. θαυμαστοποιῶ. Gall. Faire merueilleux. Ital. Far marauigli. ſo. Germ. Wunderſam machen. Hiſpan. Hazer marauilloſo. Pol. Dziwstroie. Vngar. Tſudaſitom. Ang. To make merueylous or wounderfull.] Plaut. in Amphitr. Quanquam adeò Thebani cives modo miro mirificant.

Mirabĭlis, & hoc mirabile, om. t. Mirus, mirificus. [נפלא niphlá פלא péle פלי palí. παραδόξος, θαυμάσιος. Gall. Admirable, merueilleux. Ital. Mirabile. German. Wunderbar/das zu verwunderen iſt. Belg. Wonderlyck Hiſpan. Marauilloſo. Polon Dziwni. Vngar. Tſudas. Ang. Merueylous.] Cicer. lib. 3. Offic. Quare ex multis mirabilibus exemplis, haud facilè quis dixerit hoc exemplo, aut laudabilius aut præſtantius.

Mīrābĭlĭtās, f. t. Miratio, ſtupor. [פלא péle. θαῦμα. Gal Merueille. Ital. Mirabilta. German. Verwunderung/wunderſame. Hiſp. Marauilla. Polon. Dziw. Vngar. Tſudalkozas. Angl. Merueyling, woundering.] Cic. lib. 5. ad Att. Ea erga, & hæc animi deſpicientia mirabilitatem magnam facit.

Mīrābĭlĭtĕr, adverbium, Mirificè [θαυμαστὸς. Gal Merueilleuſement. Ital. Mirabilmente. Germ. Wunderbarlichen/vberauß. Hiſp. Marauilloſamente. Polon Dziwnie. Vng. Tſudalato. keppen. Ang. Merueylouſlie.] Cicer. ad Cæſ. lib. 13: Satisfacere immortalitati laudum tuarum mirabiliter cupit.

Mīrāculum, n. ſ. Dicitur quicquid admirationem afferre poteſt, quaſi ſit cõtra naturam, portentũ, prodigium, monſtrũ. [נפלא péle. θαῦμα Gall. Miracle. Ital. Miracolo. Germ. Ein wunder oder wunderwerck. Hiſp. Milagro ò marauilla. Pol. Cżud. Vng. Tſuda. Ang. A meruell, a wounder] Liv. lib 2: Adjiciunt miracula huic pugnæ, ſilentio proximæ noctis ex ſylva Arſya ingentẽ auditâ vocẽ. ¶ Hinc Accius perſonas diſtortas, oribus deformes, miriones appellat. ¶ Miracula ſeptem Mũdi ſunt hęc: Templum Dianę Epheſię, qđ' ſummæ magnificẽtiæ fuit, & admirationis apud Priſcos. Ducẽtis viginti annis cõſtat factũ eſſe à tota Aſia. Columnę centũ viginti ſeptẽ à ſingulis regibus factę, ſexaginta pedũ altitudine: ex his triginta ſex cælaræ. Simulacrum ipſius deę ex hebeno eſſe tradunt. Plin. lib. 7 cap. 38. & lib. 16. cap. 40. & lib. 36. cap. 5. & 14. Secundũ, Mauſoli regis ſepulcrum. Plin. lib. 35. c. 14. Tertiũ, coloſſus Solis apud Rhodios. Plin. lib. 34 cap 7. Quartũ, Iovis Olympici ſimulacrũ quod Phidias fecit ex ebore. Plin. lib. 7. cap. 18 & lib. 14 cap. 3. & lib. 35. cap. 8. & lib. 36. cap. 5. Quintum, muri Babylonis, quos Semyramis regina conſtituit. Sextum, Pyramides in Aegypto, Plin. lib. 36. cap. 12. Septimum, Domus Cyri Medorum regis, quam Menon arte prodiga, illigatis auro lapidibus fabricavit.

Mīsānthrōpŏs, pen. prod. [μισάνθρωπος. Gall. Qui hait les hommes. Ital. Che ha in odio gli huomini. Ger. Ein Leutſcheuher/der mit niemandt kein gemeinſchafft haben mag. Hiſpan. Aborreſcedor de los hom-

los hombres. Polon. *Liudzi menawidzaci, auś gnimi obcuiaci.* Vng. *Ember giwelöld.* Angl. *He that hateth and abhorreth the companie of men.*] Ósor hominum, qui homines odit, qui fugit hominum congressus, quasi μισῶν τὰς ἀνθρώπους. Hoc cognomine præcipuè est dictus Timon quidam Athenienſis, qui hominum genus universum perosus, nullius congressum admittebat, præterquam unius Alcibiadis, quo se idcirco delectari ajebat, quòd sciret eum aliquando populo Athenienſi magni mali causam futurum.

Mīscĕo, sces, miscui, mistum, per s, non per x, n. s. Tempero, turbo, confundo, immisceo, admisceo. [מסך *masách* ערב *haráb* בלל *balál.* μίγνυμι, μίσγω, κυκάω. Gall. *Mester, brouiller, mixtionner.* Ital. *Meschiare, mesclare.* German. Mischen/vermischen/verwirren. Belg. Mengen. Hiſpan. *Mexclar ò enturbiar.* Pol. *Mieszam.* Vng. *Elegitem, szauarom.* Ang. *To mixe, to mingle.*] Virgil. 1. Aeneidos: Interea magno miscerī murmure pontum Emissamque hyemem sensit Neptunus, & imis Stagna refusa vadis. Plinius lib. 7. cap. 56: Vinum aqua miscere Staphylus docuit. Colum. lib. 6. cap. 4: Multi largo sale miscēt pabula. Idem lib. 7. cap. 5: Cœlestis aqua pari mensura lacti miscenda est. Cicero pro Sexto Roscio: In tenebris ruebant, omnia miscebant: hoc est, perturbabant. ¶ Quandoque est potum ministrare, κεράννυμι: tractū à commistione calidi & frigidi: aut certè aquę & vini. Iuvenal. Satyr. 5: - nescit tot millibus emptus Pauperibus miscere puer. ¶ Miscere absolutè, pro Miscere omnia. Cicero ad Quintum Fratrem libro 2: Pompeius abest, Appius miscet. ¶ Miscere contractum, Paulus dixit, pro facere contractum, & contractu cum aliquo implicari. ¶ Hujus composita sunt, Admisceo, Commisceo, Immisceo, Intermisceo, Permisceo, Promisceo, unde Promiscuus.

Mīstŭs, participium, Temperatus, confusus, turbatus. [בלל *balúl.* μεμιγμένος, συμπεφυρμένος, ὁ μιχθείς. Gall. *Attrempé, meslé.* Ital. *Mescolato, temperato,* German. Gemischtet oder vermischet. Hiſp. *Templado, mezclado.* Pol. *Zmieszani.* Vngar. *Meg elegittetet.* Angl. *Mixed or mingled.*] Liv. 3. ab Vrbe: Ea colluvio mistorum omnis generis animantium, &c.

Mīstūră, ræ, f. p. Temperatura, confusio, & moderatura, ut ait Nonius. [מזג *mézegh.* μίξις. Gall. *Meslange, mixtion.* Ital. *Mescolanza, mistione.* Ger. Ein vermischung Hiſpan. *Mexcladura.* Pol. *Mieszanina.* Vn. *Elegités.* Angl. *A mixture or mingling.*] Col. li. 7. ca. 5: Nā ea mistura palatū, atq; lingua, totumq; os perfricatur.

Mīscellānĕŭs, a, um, Quod variatum ex rerum commistione, nullo observato ordine, conflatum est. [בלל *balúl.* σύμμικτος. Gall. *Meslé, mixtionné.* Ital. *Mescolato.* Germ Das vermischlet ist. Hiſpan. *Mexclado.* Polon. *Pomieszani* Vng. *Elegyes, ötsue szauart.* Ang. *That is mixed or mingled of sundrie.*] Gell. lib. [illegible]. cap. 11: Quia variam & miscellaneam, & quasi confusaneam doctrinā conquisiverunt, eò titulos quoque ad eam sententiam exquisitissimos indiderunt. Sic Apul. in Metamorph. Miscellaneam turbam vocat, ex promiscua colluvione hominum diversi ordinis, atque dignitatis conflatam. Nec mora (*inquit*) cum magna irruptione patefactis ædibus magistratibus, eorumque ministris, turbæ miscellaneæ cuncta completa.

Mīscellānĕă, orum, n. s. Dicuntur quæcunque ex variis dissimilibusq, rebus, nullo servato ordine, sunt commista. [σύμμικτα. Gal *Meslanges.* Ital. *Mescolamenti, miscugli.* Ger. Mischlete/ vielerley ding ohne ordnung zusamen getragen Hiſpan. *Mezclamientos.* Pol. *Mieszanina.* Vng *ötsue elegittetet, szurt szauart.* Ang A *Gallemalfrey or hotchpott or any thing so mixed.*] Vnde nonnulli opera sua, in quibus res variæ nullo ordine tractantur, Miscellanea vocaverunt ¶ Inter ludos quoq; miscellanea dicebantur, in quibus varia spectacula nullo ordine exhibebantur: ita dicta à permistis spectaculis, sive (ut aliis placet) à confusis consessibus, quòd in iis sedendi ordo, ut in justis ludis non servaretur. Iuvenal. Satyr. 11: - sic veniunt ad miscellanea ludi.

Mīscellŭs, la, lum, adject. Quod mistum est. [בלל *balúl.* σύμμικτος. Gall. *Meslé.* Ital. *Meschio.* Ger. Vermischet auß mancherley dingen. Hiſp. *Mexclado.* Polon. *Zmieszani.* Vng. *Meg elegittetet.* Ang. *Mixed, or mingled.*] Miscellos ludos Lugduni edidisse Caligulam, scribit Suetonius in Calig. cap. 20. Varro libro 3. cap. 7: Miscellum vocat columbarum genus, quod nec agreste est, nec domesticū, sed ex utroq; temperatum. Ex his duabus stirpibus (*inquit*) fit miscellum tertium genus fructus causa, atque incedunt in locum unum. ¶ Item Miscellæ vites, quæ omni agro conveniunt, quòd cæteris ubique utiliter misceantur. Cato de Re rust. cap. 6: Cæteræ vites, & de his miscellæ maximè, in quemvis agrum conveniunt. Varr. 1. de Re rust. cap. 54: Nam & præcox, & miscella, quam vocant nigram, multo antè coquitur. Miscellas uvas vocat Cato cap. 23, quibus præliganeum vinum fit, quod operarii bibant.

Mīsellŭs. Vide MISER.

Mīsĕr, ra, rum, Flebilis, calamitosus, ærumnosus, infœlix. [עני *haní* שחם *schomém.* ἄθλιος, ἀλγεινός, πάλας. Gall. *Miserable, mal-heureux, piteux.* Ital. *Misero, meschino.* Germ. Arbeitselig/ Elendthafft/leydenhafft Belg. Elendich. Hiſpan. *Cosa menguina ò desdichada.* Pol. *Nedzny, mizerak.* Vng. *Szegeni, niaualias, niomorult.* Ang. *Miserable, wretched.*] Terent. Evnuch. Apparet servum hunc esse domini pauperis, Miseriq;. Idē Heavt. Nemo est miserior me. Salust. in Iugurt. Etiam antè expertus sum parū fidei miseris esse. ¶ Miser animi. Plaut. in Mil. Quid illā miserā animi excrucias, Quę nunquā malè de te merita est? Miser animo; & miser ex animo, apud eundē in Truculento, & Sticho. ¶ Interdū miser pro ægroto: nam ęgritudo genus est infœlicitatis. Plaut. in Pœnulo: Miseram esse prædicat buccam, Fortasse medicos nos arbitratur. ¶ Interdū ponitur pro innocēte. Cic. pro Mil. Miseros interdū cives optimè de Repub. meritos. ¶ Invenitur etiā pro interjectione dolētis positū, ac si diceremus, Nefas. δεινόν. Virg. 6. Aen. Cecropidæ jussi (miserū) septena quotannis Corpora natorum. ¶ Miserrimum miseriarum. Cic. ad Quint. Frat. lib. 3. Epistol. Quod de fratre, ubi eum visuri essemus, nesciebamus: quem quidem ego, nec quo modo visurus, nec ubi dimissurus sum, scio: id est, maximum & miserrimum mearum miseriarum.

Mĭsellŭs, a, um, diminutivum est à Miser. [παλαίπωρος. Gall. *Pouret, poure, petit mal-heureux.* Ita. *Meschinello.* Ger. Zimlich arbeitselig/ellend. Hiſp. *Mesthino ò desdichado vn poco.* Pol. *Mizerzaczek.* Vn. *Szegenyetske.* Ang. *Wretched.*] Plaut. Censen' misello mali aliquid facturū? ¶ Misellū pallium. Plaut. in Rud. Heu, sum redactus ad hanc usq; unam tunicam, Et ad hoc misellum pallium? Cic. ad Att. lib. 3: Meum Ciceronem, cui nihil misello rēlinquo præter invidiā & ignominiā nominis mei, tuere quoad poteris. Idem ad Terentiam: Sed certè quoquo modo res se habebit, illius misellæ & matrimonio & famæ serviendū est.

Mĭsĕrē, adverb. Infœliciter. [ἀθλίως, παλαιπώρως. Gall. *Miserablement, mal heureusement.* Ital. *Miseramente, infelicemente.* Ger. Jämerlich/elendiglich. Belg. Elendichyck. Hiſp *Mesquina mente.* Pol. *Nedznie, mizernie.* Vn. *Szegenyuel, vegetuul, niaualiasul.* Ang. *Wretchedlie, miserablie.*] Cic. Neq; commoveri ejus desiderio non possum, qui tam miserè periit. Miserè & beatè vivere idem opposuit, De finib. lib. 3. ¶ Quandoq; significat Valde, nimis. Plaut Curcul. Vidén' ut miserè moliuntur, neque queunt complecti satis. Terent. in Andr. - nam omnes nos quidem Scimus, quàm miserè hanc amarit. Idem Adelphis: Nescio, nisi quia tam miserè hoc esse cupio verum, eò vereor magis. Ibidem: - nam hunc diem Miserè nimis cupio, ut cœpi, perpetuum in lætitia degere. Idem Heavt. Eam miserè amat.

Mĭsĕrĭtĕr, Miserabiliter. [οἰκτρῶς. Gall. *Miserablement.* Ital *Miserabilmēte.* Ger. Ellendigklich/erbärmklich. Hiſ *Miserablement* Pol. *Nedznie.* Vng *Niaualiasul.* Ang *Wretchedlie, miserablie.*] Laberius apud Nonium: Mens incorrupta miseritèr corrumpitur.

Mĭsĕrĭă, æ, f. p. Infœlicitas, calamitas. [עני *bóni* שחחה *schemamáh* רעה *raháh* שוחה *schoáh* און *áven.* ἀθλιότης, παλαιπωρία. Gall *Misere, malheur.* Ital. *Miseria, infelicità.* Ger. Arbeitseligkeit/Jammer vñ ellend Belg. Elendicheyt. Hiſp. *Miseria, desdicha.* Pol *Nedza, miseria, Niesczęscie.* Vn. *Szegenseges, niaualia, niomorusag.* An. *Miserie, wretchednesse.*] Cic. 2. Tusc. Gētes nostras flebunt miserias. Plaut. Amph. Maxima istęc miseria est servo bono, &c. Cicer. 3. de Finib. Ita qui processit aliquantulum ad virtutis aditum, nihilominus in miseria est, quàm ille qui nihil processit.

Mĭsĕrĭtūdo, f. t. vox antiq. pro Miseria. [עני *bóni* שחחה *schemamáh* רעה *raháh* שוחה *schoáh* און *áven.* ἀθλιότης. Polon. *Nedznosczą.* Vngar *Niaualiassag.* Ang. *Wretchednesse.*] Accius: Qui fœlix miseritudine factus est aliena. Idem in Alphesibœa: Miseritudo eorum ista est liberûm. Ex Nonio.

Mĭsĕrĕŏr, misereris, misertus, vel miseritus, verbum deponens, Misericordia moveor, ægritudine quadā animi ex alicujus infortunio afficior. [חנן *chanán* רחם *richám.* ἐλεῶ, οἰκτείρω. Gal. *Auoir pitié & compassion.* Ital. & Hiſp. *Hauer misericordia.* Germ. Sich erbarmen/erbärmd tragē Belg. Ontfermen. Pol *Lutosciz mam, Zal mam.* Vn. *Reserwelöm, szanom.* An. *To haue pitie or compassion.*] Habet enim animi affectum. Virg. 1. Aegl. Nil nostri miserere, mori me deniq; cogis. Brutus Cic. Aut miserebor vestri. Cicer. pro Corn. Balbo: Miseremini ejus qui non de suo peccato, sed hujus summi & clarissimi viri facto disceptat. Virg. 2. Aeneid. - miserere laborū Tantorum, miserere animi nō digna ferētis.

Mĭsĕrĕo, antiqui usurpabant pro misereor. [חנן *chanán* רחם *richám.* ἐλεέω.] Ennius in Hecuba: Miserete manus, date ferrū, ut me anima privem. Nonius.

Mĭsĕrĕt, Impersonale, simili modo commotionē animi & affectum habet, sicut Misereor. [ἔλεῶ vel οἰκτῶ χρήτει. Germ. Es jammert mich/bedauret mich. Belg. Het jamert Pol. *Zal ieść, luto ieść.* Vng. *Szanom, könöruelek tavta.* Ang. *It pitieth.*] Idem enim est, Miseret me illius, & Misereor illius: quia utrunq; significat. Ex illius miseria angorē suscipio, Cicero: Miseret me infœlicis familiæ. Virgil. 5. Aen. Si te lapsorum miseret, quæ munera Nyso Digna dabis? ¶ Miseret me, eadem forma, inquit Festus, dicitur, qua piget, pœnitet, tędet. Terent. in Evnuch. - quid est? P. Miseret me: itaque ut ne viderem, misera huc effugi foràs.

¶ Miseret

¶ Miſeret me vicem illius. Terent. Heavt. Ita me di amabunt, ut nunc Menedemi vicem Miſeret me, tantum deveniſſe ad eum mali.

Mĭsĕrĕtŭr, apud vetuſtiſſimos legitur pro Miſeret. Turpilius in Epiclero: Quàm matris, nunc patris me miſeretur magis. Nonius.

Mĭsĕrĕſco, ſcis, n. t. Moveor miſericordia, miſereor, ad miſericordiam traducor. [חנן חסם *chanán rachám. οἰκτίζομαι.* Gall. *Auoir pitié & compaſſion.* Ital. *Mouerſi à miſericordia.* Germ. Sich erbarmen/erbärmd vberkommen / zu mitleiden bewegt werden. Hiſp. *Hauer miſericordia, y compaſſion.* Polon. *Zal'uie, lutuie.* Vngar. *Szankodom, keſerwelem.* Ang. *To haue pitie, mercie or compaſſion.*] Virgil. 2. Aeneid. His lacrymis vitam damus, & miſereſcimus ultrò. Plautus Epid. Siquid eſt homini miſeriarum, quo miſereſcat miſer, ex animo eſt. Virgil. 8. Aeneid. At vos ô ſuperi, divûm tu maxime rector Iuppiter, Arcadii quæſo miſereſcite regis. ¶ Inde compoſitum Commiſereſcit. Terent. in Hecyr. Demum tam ægrè tulit, ut ipſam Bacchidem, ſi adeſſet, credo, commiſereſceret.

Mĭsĕrĕſcĭt, impersonale, cùm ſignificato ſui verbi. Terent. in Heavt. Atque inopis te miſereſcat mei.

Mĭsĕrĭcōrs, dis, om. t. Quem alterius miſeret, ad miſericordiam propenſus, lenis, mitis. [חנון חסום *channún rachúm. ἐλεήμων.* Gall. *Miſericordieux.* Ital. *Miſericordioſo.* German. Barmhertzig. Hiſpan. *Coſa que ha miſericordia.* Polon. *Miel'oſierni, Lutoſcziwi.* Vngar. *Kegielmes, irgalmas, könörülö.* Ang. *Mercifull meeke.*] Cic. 4. de Fin. Nec miſericordem judicem eſſe oportere. Idem pro Lig. Si honeſto, & miſericordi mendacio ſaluti civis calamitoſi conſultum eſſe vellemus.

Mĭsĕrĭcōrdĭor, comparativum antiquum, quo utitur Plaut. in Rud. Nulla miſericordior eſt me fœminarum.

Mĭsĕrĭcōrdĭă, f. p. Eſt ægritudo ex miſeria alterius injuria laborantis, inquit Cic. 4. Tuſc. [רחמים חביבה *rachamim chaniváh* חסד *chéſedh. ἐλεημοσύνη.* Gall. *Miſericorde & compaſſion.* Ital. & Hiſpan. *Miſericordia, compaſſion.* German. Barmhertzigkeit. Belg. Barmhertichcyt. Polon. *Miel'oſierdzie.* Vngar. *Irgalmaſſag, kegyeſſeg, ſzankodas.* Ang. *Mercie, pitie.*] Idem pro Dejot. Non debeo tentare, quónam modo dicendo miſericordiâ tuam commovere poſſim: ipſa enim occurrere ſolet ſupplicibus, nulla oratione evocata. Idem 3. Tuſcul. Quemadmodum miſericordia ægritudo eſt ex alterius rebus adverſis, ſic invidentia ægritudo eſt ex alterius rebus ſecundis. Ex Stoicorum placitis vitium animi Seneca, miſericordiâ dixit eſſe: Vitium, *inquit*, animi eſt, miſericordia: nec miſerebitur ſapiens, ſed ſuccurret. Ita & Cicero 3. Tuſc. tanquam Stoicus dixit: Si ſapiens in ægritudinem cadere poſſet, poſſet & in miſericordiam, poſſet & in invidentiam. Alitet in oratione pro Ligario: Nulla de tuis virtutibus plurimis nec gratior nec admirabilior miſericordia eſt: popularem enim orationem occaſio requirebat. Terent. in Andr. Tot me impediunt curæ, quæ meum animum diversè trahunt: Amor, miſericordia hujus, nuptiarum ſolicitatio. Cic. pro Roſc. Amer. Prædia mea tu poſſides, ego aliena miſericordia vivo.

Mĭsĕrĭcōrdĭtĕr, adverb. ſignificat, Cum miſericordia. [ἐλεημόνως. Gall. *Miſericordieuſement.* Ital. & Hiſpan. *Miſericordioſamente.* German. Barmhertzigtlich. Pol. *Lutoſciwie.* Vngar. *Irgalmaſon.* Ang. *Mercif. lie.*]

Mĭsĕrŏr, raris, d. p. Queror, conqueror, deploro. [חנן חסם *chanán rachám. οἰκτίρω.* Gall. *Auoir pitié & compaſſion.* Ital. & Hiſpan. *Hauer miſericordia.* German. Beweynen oder klagen/ein weinſams vnd hertzlichs bedawren tragen. Pol. *Zal'oſciznam, Opl'akuie.* Vngar. *Keſergök, panaszolkodom.* Ang. *To haue pitie and compaſſion.*] Feſtus: Miſeratur is, qui conqueritur aliena incōmoda. Saluſt. in Iugurt. Eos multa pollicendo, ac miſerando caſum ſuum confirmat. Cæſ. 1. bell. Gal. Abditi in tabernáculis aut ſuum fatum querebantur, aut cum familiaribus ſuis commune periculum miſerabantur: id eſt, deplorabant. Virgil. 4. Georg. Contuſosque animos, & res miſerabere fractas. Idem 10 Aeneid. Ingemuit miſerans graviter, dextramque tetendit. Idem 12. Aeneid. - & Turni ſortem miſerantur iniquam. Miſerata animi, pro animo. Virgil. 10. Aeneid. - juvenemque animi miſerata repreſſit. ¶ Hinc Commiſeror: & verbale Commiſeratio, quæ eſt ſignificatio miſericordiæ, qua ex alicujus infœlicitate movemur: quum ſcilicet vel ex aſpectu alicujus, vel oratione vel etiam cogitatione adducimur, ut ejus miſereamur, *οἰκτιρμός.* Livius lib. 1. ab Vrbe: Agmen migrantium impleverat vias, & conſpectus aliorum mutua miſeratione integrabat lacrymas. Autor ad Herenn. lib. 3: Commiſerationem brevem eſſe oportet.

Mĭsĕro, pro Miſeror dicebant veteres: ut Accius in Athamante: Atq; ita de illis merui, ut jure hæc nunquam miſerarent mala.

Mĭsĕrātĭo, onis, f. t. Commiſeratio, ægritudo, qua ex alicujus rebus a Ivertis movemur. [רחמים חביבה *rachamim chanindh* חסד *chéſedh. οἰκτιρμός.* Gall. *Pitié compaſſion.* Ital. *Pietà, compaſſione.* German. Ein erbärmd/oder erbarmung/bedawrung. Hiſpan. *Aquella obra de miſericordia, compaſſion.* Pol. *Zal'owanie.* Vngar. *Zankodas, irgalmaſſag, keſerwelés.* Ang. *Pitie, compaſſion.*] Plinius Epiſt. 51: Quod me recordantem fragilitatis humanæ miſeratio ſubit. Cic. Luceio lib 5: Quem enim noſtrûm ille moriens apud Mantineam Epaminondas non cum quadam miſeratione delectat?

Mĭsĕrăndŭs, a, um, Miſeratione dignus. [*ἐλεεινός.* Gall. *Miſerable, de qui on doit auoir pitié & compaſſion.* Ital *Degno di miſericordia.* German. Das zu erbarmen iſt/erbärmlich. Hiſpan. *Lo que mereſce miſericordia.* Polon. *Nedzni, zal'oſni.* Vng. *Keſerwelherö.* Ang. *To be pitied.*] Cicer. 2. Tuſc. ex Sophocle: Accede, accede nate, aſſiſte, miſerandum aſpice Eviſceratum corpus lacerati patris. Idem 1. de Orat. Hunc in minimis, tenuiſſimisq; rebus ita labi, ut aliis miſerandus, aliis irridendus eſſe videatur.

Mĭsĕrābĭlĭs, le, om. t. Miſeratione dignus, flebilis, miſerandus. [*ἐλεεινός, οἰκτρός.* Gall. *Miſerable, de qui on doit auoir pitié & compaſſion.* Ital. *Degno di miſericordia.* German. Erbärmlich/klägtich/jämerlich. Belg. Beclagelyck / jamerlyck. Hiſpan. *Coſa que ha miſericordia.* Pol. *Zal'oſni.* Vng. *Szanaſra, reſerweleke melto.* Ang. *To be pitied.*] Ovid. in Ibin: Sisque miſer ſemper, ne ſis miſerabilis ulli. Liv. 1. ab Vrbe: Eventus tamen belli minus miſerabilem dimicationem fecit, quòd nec acie certatum eſt, & tectis modò dirutis alterius urbis, duo populi in unum confuſi ſunt. Ibidem: Voces etiam miſerabiles exaudiebantur mulierum præcipué. ¶ Miſerabile pro miſerabiliter, nomen pro adverbio. Virgil. 2. Aeneid. - miſerabile cæſis Hoſtibus inſultans. Servius.

Mĭsĕrābĭlĭtĕr, Miſeré. [*ἐλεεινῶς, οἰκτρῶς.* Gall. *Miſerablement.* Ital. *Miſerabilmente.* German. Erbärmtlich/ellendigtlich. Hiſpan. *Miſerablemente.* Pol. *Nedznie, zal'oſnie.* Vng. *Nianaliaſul, nyomorultul.* Ang. *Miſerably, wretchedly.*] Cicero 1. Tuſcul. Etſi enim flemus quum legimus, tamen non miſerabiliter vir clarus emoritur. Liv. 3. ab Vrbe: Proſequuntur conjuges, liberique, cuinam ſe relinquerent in ea urbe, in qua nec pudicitia, nec libertas ſancta eſſet miſerabiliter rogitantes.

Mĭsĕrāntĕr, adverb. Cum commiſeratione. [*ἐλεεινῶς.* Gall. *Auec pitie & compaſſion.* Ital. *Con pietà & compaſſione.* German. Embärmtlichen. Hiſpan. *Con compaſſion & miſericordia.* Polon. *Zzalieni.* Vng. *Zanakodua.* Ang. *With pitie & compaſſion.*] Gell. lib. 10. cap. 3: Ecquid eſt quod aut ampliter, inſignitérve, aut lacrymoſè, aut miſeranter, *&c.*

Miſocăli, *μισόκαλοι*, Græco vocabulo appellantur, qui ab omni literarum elegantia, nitoreq; dicendi abhorrent, tanquam invenuſti & honeſtatis oſores.

Miſogynia, pen. prod. Odium mulierum, [*μισογυνία.* Pol. *Nienawidzenie niewiaſt.*] quale fuit in Euripide tragœdiarum ſcriptore, qui mulieres ferè omnes majorem in modum exoſus fuiſſe dicitur: unde & *μισογυνὴς*: id eſt, oſor mulierum dictus.

Miſſæ, vocabulum pro ſacro piaculari in dictionario Alberici, ſeu Græcum falsò interpellatio exponitur. Hoc autem ut Barbarum, nonnulli etiam magnum nomen in bonis literis conſecuti, rejiciunt: licet aliis quibuſdam viris impensè item doctis, maximè autem Reuchlino noſtro viſum eſt, Hebræum: tamen certum eſt, à mittēdo Miſſam dictam. In hoc enim Sacro, quod miſſa vocatur, duplex quondam fuit Miſſio: hoc eſt, dimiſſio. Nam mittere & miſſum facere, pro dimittere legitur apud idoneos authores, ſicut Miſſio, pro dimiſſione: cujus apud veteres Iuriſcoſſ. mox ut dicemus, plura genera exiſtunt. Erant autem hujus ſacri duæ partes: quod doctiſſimi viri Volzius & Rhenanus ante me, & primi, quos ego ſciam, moverūt. Prior fuit ab introitu uſque ad offertorium incluſiva, in qua fiebat confeſſio, cantio, lectio, interpretatio, increpatio, adhortatio, oratio, oblatio. Quibus conſummatis, Diaconus ex more, ac edito loco, ſublata voce clamabat: Si quis non communicat, det locum, teſte divo Gregorio, Dialog. lib. 2. cap. 23: velut Iſidorus, Vvilhelmus Durandus in Ratio. l. 6. ſcripſēre: Si quis eſt catechumenus, exeat foràs. Tum enim dimittebantur & catechumeni, & qui alioqui, qui ſuo vèl eccleſię judicio, communione còrporis Chriſti cenſebantur indigni. Indeque vocata eſt hæc prior hujus ſacri pars miſſa catechumenorum. In altera parte hujus ſacri fiebat Panis fractio, corporis & ſanguinis Chriſti communio, Agape, Euchariſtia, ſive Gratiarūm actio. Quibus exactis jam altera fiebat miſſio, quando fideles Chriſtiani (qui ſoli norunt, ut Div. Aug. ait, quid ſit edere corpus Chriſti, & ſanguinem ejus bibere) quoq; dimittebantur, iterum clamante Diacono: Ite. Miſſa eſt, ſcilicet eccleſia, quæ eſt fidelium congregatio, quam & Latinè Collectam, & Græcè *Synaxim* vocaverunt, & ab miſſione dicta hæc ultima ſacri pars Miſſa fidelium: quòd & fideles mitterentur ad ſua quiſq; negotia privata. ¶ In ſacris quoque gentium non admodum diſſimiliter agi batur. Nam & ſacrificus rem divinam facturus, dicebat *πρὸ πόλ*; id eſt, Quis hic? Qui aderant, reſpondebant:

Πολλοί

Ἠθάδες πάνυ πολλοί id est, multi & boni. Hęc verò dicebantur, ut quis sibi ellet cõscius admissi præculi, à ministeriis discederet. Peracta vero re Divina, conversus ad plebem sacerdos ajebat λαοῖς ἀφίεται id est, populis missio, ut est apud Apul. lib. 11: Hunc locum restituit nobis Beroaldus, & doctè enarravit: Vis, *inquiens*, exemplum simile? Proximum habes. Nam quotidie in mysteriis nostris solet Sacerdos post peracta solennia dicere: Ite, Missa est. Vt autem hoc sacrum sit Missa vocata longa die factum est, denominatione deducta à fine ubi dictum est: Ite, Missa est. Siquidem à fine plerunq; denominationem fieri, nemo doctus ignorat. Confirmata est autem hęc nominatio per sacri hujus vulgationem, quando sine delectu, illotisque manibus sacris initiati sunt. Idcircò majores nostri subinde missam esse, pro finire, & missam pro fine se completione usurparunt. Ita Ioan. Cass. lib. 3. cap. 7, de eo, qui ad orationẽ tardiùs occurrit: Si congregationis, *inquit*, missam stans pro foribus præstolabat. Et cap. 8: Vt content ait, somno, qui nobis post vigiliarum missam usq; ad lucis indulgent adventum. Et paulò inferiùs: Nisi, *inquit*, post Vigiliarum missam somni quantumcunq; gustarit, *&c.* Sanctus quoq; Benedictus in regula sua, quo de pub. precibus dicit cap. 9. infiniantur, & cap. 12. 13. Completum est hoc cap. 17, semel dicit Missæ sint & bis, Fiant missæ, vel fieri, pro finitum atque completum esse, vel fieri intellexerunt. Et ita fortè quidam acceperũt, quod dictum erat: Ite, Missa est: id est, finita, completa. Inde & complenda dicta videri potest.

Missile, Missio, Missus, vide MITTO.

Missy, syos, μίσυ, Corpus est metallicum, quod in fodinis ęrariis supra Chalcitim & Sory invenitur, colore subflavo in morem sulphuris ignem jam experti. Vulgus *Vitriolum* appellat. ¶ Missy præterea Plin. lib. 19. cap. 3, tuberis genus est, suavitate odoris & saporis præcipuum, quod in Cyrenaica provincia nascitur, nostratibus carnosius.

Mitella, vide MITRA.

Mitesco, mitescis, vide MITIS.

Mithras, μίθρας, cum h, à Persis dicitur Sol: cujus simulachrum effingebant rictu leonis, cum tiara, utraque manu bubula premens cornua. Solem enim multæ gentes pro deo coluerunt: alii aliis eum appellantes nominibus. Stat. lib. 1. Thebaid. Adsis ô memor hospitii, Iunoniaque arva Dexter ames, seu te roseum Titana vocari Gentis Achemeniæ ritu, seu præstat Osirim Frugiferum, seu Persei sub rupibus antri Indignata sequi torquentem cornua Mithram. Strabo libro 15: Persæ cœlum Iovem putant: colunt Solem, quem *Mithram* vocant. Apuleius pro summo sacerdote & principe sacrorum usus est lib. ult. Ipsumque Mithram ibi sum, suum sacerdotem, præcipuum sacrorum ministrum decernit.

Mithriaca, orum, μιθριακα. Sacra Mithræ (sic enim Persæ Solem appellabant) quæ in antro fieri solent, bove inde cornibus educto, quem post hymnorum concentum Soli immolabant. Lampridius in Commodo: Sacra Mithriaca homicidio vero polluit, quum illic aliquid ad speciem timoris vel dici, vel fingi soleat.

Mithrax, μίθραξ, Gemma est variis coloribus contra Solem refulgens. De qua Plin. lib. 37. cap. 10: Mithrax à Persis accepta est, & rubri maris montibus multicolor, contra Solem varièque refulgens.

Mithridaticum antidotũ, μιθριδατικὸν ἀντίδοτον, Vide in PROPRIIS.

Mithridamon, Scordium apud Dioscorid. lib. 3. cap. 113: Mithridacium id quod aliâs Mithridatum.

Mītĭgo, as, vide MITIS.

Mītis, & hoc mite, om. t. Lenis, dulcis, mansuetus, suavis. [עָנָו *hanáw* πρᾶος, μαλακός Gall. *Doux, debonnaire* Ital. *Mansueto humano, piacevole* Ger. *Mild, sanfftmuetig, gütig* Belg. *Sachtmoedich.* Hisp. *Manso ò blando.* Pol. *Cichi, dobrotliwi.* Vng. *Zilaȳ, engedelmes.* Ang. *Meeke, gentle, mylde.*] Cic. de Senect. Facit persæpè sibi audientiam discreti senis compta & modesta oratio. Huic opponitur Immitis, ἀπλοῦς id est, ferus, fævus, crudelis. Virgil. 1. Aen. Troas relliquias Danaûm atque immitis Achilli. ¶ Quandoque Mitis pro tranquillo, & Immitis pro procelloso & inquieto. Idem lib. 9: Mitis ut in morem stagni placidæque paludis. Cicero Attic. 7: Ita bellè nobis flavit ab Epeiro lenissimus Auster & mitis. ¶ Quandoque pro maturo, ὡραῖος. Virgilius 1. Aeglog. -sunt nobis mitia poma, Castaneæ molles. Plin. Immitia adhuc & cruda poma. ¶ A` Mitis fiunt adverbia, Mitiùs & mitissimè. Cæsar 7. bel. Gall. Quàm mitissimè potest, legatos appellat. Ovid. 15. Metam. -similes aliorum respice casus, Mitiùs ista feres.

Mītesco, is, Mansuesco. [נָשַׁן *lummádh.* πρᾳύνομαι, ἡμερόομαι. Gall. *Deuenir doux & traittable, s' adoucir.* Ital. *Mansuefarsi.* German. Zam werden/ mitt werden/ &c. Belg. Gosbertieren worden Hispan. *Amansarse, anlandarse.* Pol. *Vskramiam sie.* Vng. *Meg szilligyulȯk.* Ang. *To waxe meek and gentle.*] Plin. lib. 21. cap. 25: Vt ferę domi educatæ mitescunt. ¶ Aliquando tranquillus fio. Apul. Conflaccescunt fluctus, mare mitescit. ¶ Aliquando maturesco, πεπάρομαι. Plin. lib. 15. cap. 13: Reliquorum pomorum velocitas citò mitescentium transvolat.

Mītĭgo, as, penult. corr. Placo, reconcilio, quasi mitem ago. [הֶחֱלִיק *hechelik* שִׁבֵּחַ *schibbách* הִשְׁבִּיחַ *hischbiach* הִשְׁקִים *hischkit.* πραΰνω. Gal. *Adoucir amollir.* Ital. *Mitigare, addolcire.* Ger. *Mitteren/ versünen/ begütigen.* Belg. *Breden stellen versichten.* Hisp. *Amansar ò ablandar.* Pol. *Vskramiam.* Vng. *Meg enyhitem, engezteletem.* Ang. *To appaise, mitigate or assuage.*] Cic. 7. Verr. Neque in parentum luctu atq; lacrymis, te mei nominis commemoratio mitigavit. Virg. 5. Aen. Iunonis gravis ira & inexaturabile pectus, Quam nec longa dies, pietas nec mitigat ulla. ¶ Item ponitur pro coquere & maturum reddere, [illegible] Cic. lib. 4. de Republica: Quumq; autumno terras ad concipiendas fruges patefaceret, hyeme ad concipiendas relaxarit: æstiva maturitate alia mitigaverit, alia torruerit. ¶ Hujus compositum est Commitigo, de quo suprà.

Mītĭgātĭo, onis. f. t. nomen, Placatio. [שׁוּקִים *Mitigatio, exoratio.* Gal. *Appaisement, adoucissement* Ital. [illegible] Ger. *Mitterung.* Hispan. [illegible] Pol. [illegible] Vng. *Meg engezteles, zilyitas.* Ang. *Assuagement.*] Cic. 3. de Orat. Omnisq; ad omnem animi motum [illegible], & si ita res feret, mitigator.

Mītĭgātōrĭus, adject. Quod habet vim mitigandi. [מְרַכֵּךְ πραϋντήριος. Gal. *Lentif, qui a vertu & puissance de adoulcir* Ital. [illegible] Ger. *Krefftig zu mitteren* Hispan. [illegible] Pol. *Do vskramiania tabia.* Vng. [illegible] Ang. *That hath vertue and force to assuage.*] Plin. libro 28. cap. 6: Contra reaum & lumborum, vesicæq; cruciatus in balneatũ soliis pronos urinam reddere mitigatorium habetur.

Mītĭfico, as, act. p. Mitem ac placidum reddo, mitigo [הֶחֱלִיק *hechelik* שִׁבֵּחַ *schibbách* הִשְׁבִּיחַ *hischbiách* הִשְׁקִים *hischkit.* [illegible] Gall. *Remettre doux & appaisé.* Ital. [illegible] Ger. *Zam machen/ mitteren* Belg. *Temmen.* Hispan. *Amansar ò ablandar.* Polon. *Vskramiam ostáiam.* Vng. *Megszilligyitem, engezteletem.* Ang. *To make meek and appease.*] Plin. lib. 8. cap. 7, de elephantis: Capti celeriùs mitificantur hordei succo. ¶ Mitificare cibum, concoquere. Cic. 2. de Divin. de Gallis loquens: Depulso enim de pectore & in omne corpus diviso, & mitificato cibo, cantus edere quietè satiates.

Mītrĭæ fp. [מִצְנֶפֶת *mitznephet* μίτρα. Gall. *Mitre.* Ital. *Mitra.* Germ. [illegible] Belg. *Tommen.* Hisp. *Mitra, ornamento de cabeça.* Pol. *Mitra, czapka.* Vng. *Mitra, kalapfélség.* Ang. *A mitre.*] Lucan. barbare, quadrangificatur quoddam capitis ornamentum genus fuit, pressis in curvus, quo primùm Mæones, deinde Aegyptii, Persæ, Phryges, & Lydi usi sunt. ¶ Aliquándo tamen & pro muliebri corona ad ornatum capitis adolescentiorum accipitur, ex qua pendebant fascriolæ, quæ Phylacteria dicebantur, quod foliorum instar dependerent. Nostri quoque Pontifices mitris utuntur, quum rei divinæ operam dant. Et apud Græcos non solùm pro ornatu capitis, sed etiam pro fascia in loricæ modum contexta, ad latera defendenda usui erat. Virg. 9. Aen. Et tumidæ mantelis, & habent redimicula mitræ. ¶ Fuit etiam Mitra zona quædam, quam solvebant primùm parientes & Dianæ consecrabant, quam ob causam eam λυσίζωνον cognominabant. Vide Cælium Rhodiginum lib. 16. cap. 10.

Mītella, diminutivum, Parva mitra, μιτάριον. Virgil. Copa Syrisca caput Graia redimita mitella.

Mītto, mittis, miti, missum, act. t. [שָׁלַח *shalách.* πέμπω. Gall. *Enuoyer* Ital. *Mandare* German. Senden Hispan. [illegible] Pol. *Posłam.* Vng. *Kwldȯk.* Ang. *I send.*] Cato in Catone: Hunc librum ad te de Senectute misi, quem velim dum deponere est. ἀφίημι. Virg. 1. Aen. [illegible] rem Mittite. Terent. in Adelph. Hę lacrymis [illegible] donare. Virg. 9. Aeglog. Hos illi (quod nec bene vertat) [illegible] mus hœdos. ¶ Mittere in consilium, est dimittere judicem ad sententiam ferẽdam, ubi orator dixerit: Dixi Autor Asconius. Cic. pro Cluentio: Cui Stalenum, quam in consilium iretur, Cluentius & Canutius obsessi postiebantur, & quum in consilium mittebant, Stalenum judicem, cui pecuniam dederant, non requirebant? Budæus. ¶ Mittere in possessionem Prætor dicitur, quum servandi credidi causa vel ventris, vel dotis, legatorúmve nomine, damnive infecti causa rerum custodiam alicui mandat, non ut possideat, sed ut in possessione sit. Hotoman. ¶ Missum facere, est deponere, a nostra consuetudine, familiaritate, potestate, arbitrio demittere. Terent. in Phorm. Missum te facimus. ¶ Mitti sanguis dicitur, quum fit phlebotomia. φλεβοτομεῖσθαι, ἀφιέσθαι αἵματος. Cornel. Celsus lib. 2: Mitti sanguis debet ex brachio. Idem Sanguinem mittit ex vena. Mitti novum non est. ¶ Hujus composita sunt Admitto, Amitto, Committo, Immitto, Omitto, Permitto, Præmitto, Promitto, Remitto, Manu-

to, Manumitto, Summitto, & Trãsmitto, de quibus suis locis.

Mīssŭs, a, um, particip. eas significationes habet quas mitto. [משלח *schalúach*. πεμφθέις. Gall. *Enuoyé*. Ital. *Mandato*. Germ. Geschickt/gesendet. Hispan *Embiado*. Pol. *Posł'ano*. Vng. *Kwldetŏt*. Ang. *Send*.]

Mīssŭs, us, substantivum, m. q. Immissionem ferarum aut gladiatorum in arenã significat. [משלח *mischlách* משלוח *mischlóach* משלחת *mischláchath*. ἄφεσις, ἀγελομαχία. Gall. *Iettement*. Ital. *Mettere in contesa le fiere ne spettacoli*. Ger. Die herfürlassung der Thieren oder Fechteren zu einem Schauwspyt. Hispan. *Echamiento*. Pol. *Spuszczenie do bicia we grach*. Vng. *Bŏzse botsátas, erezzes*. Ang. *A sending or putting forth*.] Suetonius in Domitiano: In his Circensium die, quo faciliùs centum missus peragerentur, singulos à septenis spatiis ad quina corripuit. Idem in Claudio: Circenses frequenter etiam in Vaticano commisit, nonnunquam interjecta per quinos missus venatione. Hæc Budæus. ¶ Aliquando sumitur pro immissione ferculorum. [πρόφορον. Gall. Mets. Ital. *Messo*. German. Ein Tracht einer Matzeit. Hispan. *El manjar, ò cosa que se lleua en plato*. Polon. *Stawienie*. Vngar. *Egy rendbeli tál etek*. Ang. *A messe or dishe of meate borne to the table*.] Ita Lampridius scribit Heliogabalum celebrasse tale convivium, ut apud amicos singulos singuli missus apparerentur: & aliquando omnes missus sola carne phasianorum struxisse. Budæus.

Missĭo, f. t. Actus ipse mittendi. [משלח *mischlách* משלוח *mischolóach* משלחת *mischláchat*. πομπή. Gall. *Enuoy*. Ital. *Il mandare*. Ger. Schickung/sendung. Belg. Een seydinge. Hisp. *Obra do embiar*. Pol. *Posłanie*. Vng. *El kwldes, botsátas*. Ang. *A sending*.] Cic. ad Att. lib. 1: De literarum missione sine causa abs te accusor. Legatorum missio. Idem 7. Philipp. Non sine causa legatorum istam missionem semper timui, nunquam probavi: quorum reditus quid sit allaturus, ignoro. ¶ Missio penitur etiam pro dimissione. ἄφεσις, ἀπόπεμψις. Sueton. in Cæsare: Missionẽ continuò efflagitavit. Hujusmodi missionum in re militari multa sunt genera. Est enim honesta, quæ emeritis stipendiis ab Imperatore indulgetur. Est causaria, qua quis propter valetudines à laboribus militiæ solvitur. Vnde Causarii milites dicuntur à Livio. Est & ignominiosa, quum quis propter delictum sacramento solvitur. Vide Exautoro.

Mīssĭto, tas, pen. corr. frequentat. Sæpè mitto. [πεμπάζω. Gall. *Enuoyer souuent*. Ital. *Mandar spesso*. German. Offt vnd dick schicken/widerumb schicken. Hisp. *Embiar à menudo*. Pol. *Vsł. wanie ite*. Vng. *Kwczŏ dŏg lŏm*. Ang. *To send often*.] Plaut. in Epi. empta est ancilla, quòd tute ad me literas missiculabas.

Mīssĭlis, & hoc missile, adject. pen. cor. om. t. Quod facilè mittitur. Missile pen. corr. quum per se subsistit, Telum quod manu mittitur. [ἱερὸς, βέλος. Gall. *Toute sorte de dard*. Ital *Ogni sorte di dardo*. Ger. Das leicht zu werffen oder zu schiessen ist/als da sind Pfeil/ Schäfftin/Stein/etc. Hisp. *La lanca ò porlo que se tira*. Pol. *Wszelky leki do strzelenia albo rzucenia*. Vng. *Hagító Nerszam, az mit ke ŏl botsátnak el*. Angl. *A dart or any such thing*.] Virg. 9. Aeneid. sed pellere vallo Missilibus certant. Plin. lib. 28. cap. 4: Ferunt difficiles partus statim solvi, quum quis tectum in quo sit gravida transmiserit lapide vel missili ex his quæ tria animalia singulis ictibus interfecerint, hominem, aprum, ursum. Missiles lapides, Liv. 1. ab Vrb. Pondus missile disci, Propert. lib. 3. Eleg. 14. Missilia saxa, & missilia tela, Liv. 2 & 5. ab Vrbe. Missilia tormenta, Plin. lib. 8. cap. 21. ¶ Missilia etiam dicũtur munera quæ à principibus populo spargebantur, utputà bellaria, lintea, odores, unguenta. ἰσίδωτες. Sueton. in Calig. Sparsit & missilia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritim divisit. Idem in Nerone cap. 21: Quare spectaculum multiplicatis missilibus in serum protrahebatur.

Mīva, fit ex succis stomachum confortantibus, pyrorum scilicet vel cydoniorum.

Mīxŏbărbărī, μιξοβάρβαροι, Dicebantur qui ex altero parente Græco, altero Barbaro prognati erant: quo nomine dicti fuerunt Medeæ liberi, quos illa ab Iasone repudiata Aegeo peperit. Nonnulli recentiorum, deorto nonnihil vocabulo, Mixobarbaros vocaverunt, qui quum Barbari essent, Græcè tamen nossent.

Mīxtārĭŭs, vel potiùs Mistarius, Vas quo vinum aqua miscemus, κύαθος, Lucil. Vrceus, aut gemina longus mistarius ansa.

M ante N.

M. N. In notis antiquorum, meo nomine, vel millia, nummũm vel nummorum. M N F. L. manifestus locus. M N M. manumissum. M N. M N. municipalis, municeps.

Mna, [מנה *manéh. mnã*,] Græcè, Latinè Mina. Vide MINA.

Mnēmŏnĭcă, μνημονικὰ, ab Autore ad Heren. lib. 3, vocantur præcepta memoriam adjuvantia. Quemadmodum (*inquit*) qui literas sciunt, possunt id quod audierunt scribere, & recitare quod scripserunt: ita qui mnemonica didicerunt, possunt quæ audierunt, in locis collocare, & ex his memoriter pronunciare.

Mnesithium, Buphthalmus, apud Dioscor. lib. 3. cap. 157.

M ante O.

M O. In notis antiquorum, modi, vel, modo, mors. M. P. malò positus, vel Marcus Pacuvius, vel mensæ posuit, vel maximus princeps. M. P. D. majorum partem dici. M. P O P. Marcus Popilius. M. R. miles Romanus. M. R. militia Rhavenatis. M. R E G. militiæ Regiensum vel militum. M S. mensis, vel mensibus, vel molestus. M. S. P. memoriæ suæ posuit. M. mos vel mus. M. T. F. E. malo tuo factum est.

Mōbĭlis, Mobilitas, Mobiliter, Vide MOVEO.

Mŏdĕrātē. Moderatio, Moderator, Moderatrix, Moderatus, Modero, Modestè, Modestia, Modestus, Modicè. Modificum, Modifico, Vide MODVS.

Mochuvium, Aegyptiorum lingua, sylvestris portulaca.

Mŏdĭŭs, dii, m. s. ut inter doctos nostræ ætatis ferè convenit, mensuræ genus fuit continens sedecim sextarios. [אפה *epháh*. μέδιμνος, ἡ μέδιμνος, qui etiam μόδιος. Gal. *Vn muy ou vn boisseau*. Ital. *Moggio*. Germ. Ein mäß/ wird bey uns gemeinlich für ein Sester genommẽ. Belg. Een Maet Hisp. *Celemin ò almud*. Pol. *Korzecz, czwiertnia*. Vng. *Veka, kŏbŏl*. Ang. *A bushell*.] Cicer. de Amic. Verumq; illud est quod dicitur, Multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiæ munus expletum sit. Idem 2. Offic. Ne Marco quidem Scio vitio datũ est, quòd in caritate asse modium populo dedit. Volusius Metianus: Quadrantal, *inquit*, quod nunc pleriq; *amphoram* vocant, habet urnas duas, modios tres, semodios sex, congios octo, sextarios octo & quadraginta, heminas sex & nonaginta, quartarios centum nonaginta duos, cyathos quingentos septuaginta sex. Ex quibus Volusii verbis facillimè colligi potest quantum modius contineat. Nam quum dicit Amphoram, quã antiqui Romani *Quadrantal* vocabant, cõtinere tres modios, sextarios aũt octo & quadraginta, sequit necessariò Modium tertiam partẽ esse XLVIII. sextariorũ, quę est sedecim sextariorũ. Lapsus est itaque Perottus, & post eum alii, qui Modium esse putaverunt duorũ & viginti sextariorũ: quanquam utrobiq; librariorum (ut arbitror) culpa Sextertiorũ legatur, non Sextariorũ. ¶ Hinc fit compositum Semodius, quod significat modii dimidium. Colum. lib. 2: Eadem quatuor modiis, nonaunquã tribus, aliquando etiam duobus ac semodio jugerũ occupat. ¶ Modius vini Parisinus, tricenos fenos sextarios nostros capit. Sextarius aũt octonas eas quas *pintas* dicimus. Budęus. ¶ Modius tritici Parisinus, quatuor & viginti medimnos Atticos capit. ¶ Modius agri, Actus quadratus, qui latus est pedes centum viginti, & longus totidem: Mina etiã Latinè dicitur, teste Var. 1. de Re rust. cap. 10. ¶ Modium neutro genere etiam dicitur. Plin. lib. 18. cap. 16 Id præstant in jugera modia vicena.

Mŏdĭŭs, i m. s. cum accentu in ultima penultima. [πλήμνη, χοινικίς. Gall. *Vn petit muy ou boisseau*. Ital *Moggio picciolo* Germ. Ein Sesterlin oder Viertelin. Hisp. *Pequeno celemin ò almud*. Pol. *Wiertelek*. Vng. ut. *Negyedrez, kobiczke*. Ang. *A little bushell*.] Est quarta pars modii, ut putat Sipõtinus, innixus Plauti [illegible]o ex Cistell. vir excusi, si ut diceret, Quia ei promisi modiolum vini dare. Ex quo Plauti loco satis constat modiolum esse genus mensurę: cujus tamen fuerit capacitatis, neq; ex hoc loco deprehendi potest, neq; alibi memini me legisse. ¶ Hoc etiam nomine dictum est parvum vas quadratum ad hauriendum ex puteo, aut lacu, aut flumine aquam. Horum autem modiolorum (ut est apud Frontinũ de aquęductibus) alius est erogatorius, alius acceptorius, ut multis in locis intueri licet. Vitruv. Ita quum rota à calcantibus versabitur, modioli plem ad summũ elati, & rursus ad imum revertentes, infundent in cas[illegible]ũ ipsę per se quod extulerunt. ¶ Modiolus etiam est vas mensurarũ potui paratum, ut phiala, ut trulla: non tamen poculũ, inquit Scævola in l. Setæ. ff. de auro & argento legat. Hæc Budæus. ¶ Modiolus in rota, cui affixi sunt radii. Plin. lib. 9. cap. 4: Apparent & rotæ appellatæ à similitudine, quaternis distinctæ radiis, modiolos earum oculis duobus utrinque claudentibus. ¶ Est præterea modiolus instrumentum chirurgicum. Celsus lib. 8. cap. 3: Excidunt verò os duobus modis: si parvulum est, quod læsum est, modiolo, quem χοινικίον Græci vocant: si spatiosus, terebris. Deinde subdit: Modiolus ferramentum concavum, & teres est, imis oris ferratũ, per quod medium clavus ipse quoque interiore orbe cinctus, demittitur.

Mŏdĭālis, le; A modio, quod est unius modii. [μεδιμναῖος. Gall. D'vn muy. Ital. D'vn moggio. Germ. Das ein Sester haltet. Hisp. *Cosa de vno celemin*. Pol. Czwiertniowi. Vng. *Vekani, kŏbŏlni*. Ang. *Of one bushell*.] Plaut. in Captivis: Aulas, calices quę omnes confregit, nisũ quæ modiales erant.

Mŏdŏ,

Mŏdŏ, Quando habet o finalem cor. significat tempus præsens, vel paulò antè præteritum, vel nondum præteritum, sed statim futurum: [עתה *hattáh.ἄρτι.* Gall. *A ceste heure, tantoſt, n'agueres.* Ital. *Mo, hor, hora, ſolamente, pure.* Germ. Jetzund, eben erſt. Belg. Nu. Hiſp. *Agora, poco ha paſſado.* Pol *Teraz, dopiero.* Vng. *Moſt.* Ang. *Now, euen now.*] ut Modò id ago. Terent. in Eunuch. Modò ait, modò negat. Sic etiam dicimus, Modò dicebam, modò veni, modò faciam. ¶ De tempore præterito teſtimoniũ eſt apud eundem in Eunuch. Quàm dudum? DO. Modó. Vbi Donatus: Nota modò apertè pro tempore præterito dictum eſſe: id eſt, jamdudum. Nam qui vitiaverat virginem, non modò, ſed longè antè veſtem mutavit cum Eunucho. ¶ In uſu eſt aliquando pro duntaxat, ſolum, tantummodo. [μόνον. Pol. *Toczieſ.* Vng. *Tſak.*] Liv. lib. 1. ab Vrb. Eventus belli minus miſerabilem dimicationem fecit, quòd nec acie certatum eſt, & tectis modò dirutis alterius urbis, duo populi in unũ confuſi ſunt. Id eſt, ſolum vel tantùm unius urbis tectis dirutis. Quint. lib. 2. cap. 16: Quidã enim circa res omnes, quidã circa civiles modò verſari Rhetoricem putaverunt. ¶ Aliquando idem eſt quod Si modò, Dum modò, μόνον. Terent. in Heavt. Modò liceat vivere, ſpes eſt. Virg. lib. 4. Aen. Si modò quod memoras factũ fortuna ſequatur. ¶ Hinc & Solummodo, Tantummodo, & Amodo, ἀπὸ τότε, quod ſignificat Poſthac. Quòd ſi Modo producta ultima ſyllaba proferatur, dativus vel ablativus caſus eſt à modus. ¶ Modò, pro ſaltẽ. Terent. in Adelph. Vtinã hoc ſit modò defunctum. ¶ Modò pro interdum, Propertius:

Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Termodonteis turba lavatur aquis:
Et modò Taygeti crines aſperſa pruina.
Sectatur primos per juga longa canes.

¶ Modò non, idem eſt quod Ferè, vel propemodũ: ut, Tantùm non. Terent. in Phorm. Modò non auri montes pollicens.

Mŏdŭlŏr. Modulatio, Modulator, Modulatus, Vide MODVLVS in MODVS.

Mŏdŭs, di, m. ſ. Temperatio, mediocritas, ratio. [דרך *dérech* חק *chók:* זמן *memádh* מדה *middáh.* μέτρον, τρόπος. Gall. *Moyen, maniere, & facon, meſure, regle.* Ital. *Modo, miſura, regola.* Germ. Ein mas/weiß/gattung Belg. Een Mate/maniere. Hiſp. *Manera: medida.* Pol. *Miara.* Vngar. *Mód, mertekleteſſeg.* Ang. *A maner, faſhion, or meaſure.*] Ratio verò jubet nequid nimis, ſed omnia cũ moderamine fiant. Vnde Quomodo & Quemadmodũ dicimus: id eſt, qua ratione. Et Admodũ pro Satis, quaſi ſecundũ rationẽ. Et Tripemodum, ferè, quaſi parum abſit à modo: hoc eſt, à ratione. Et mitum in modũ, Majorem in modũ, quaſi præter id quod ratio poſtulat. Commodũ, aptum, conveniens: quaſi cũ modo & ratione. Plaut. Pœn. - verùm hoc unum tamen cogitato, modus omnibus In rebus ſoror eſt optimũ habitu. Cic. de Orat. In omnibusq; rebus videndũ eſt quatenus: etſi enim ſuus cuiq; modus eſt, tamẽ magis offendit nimium, quàm parum. Idem de Senect. Nam habet natura, ſicut aliarũ omnium rerum, ſic vivendi modum. Idem 1. Offic. His enim rebus quæ tractantur in vita, modum quendam adhibentes & ordinem, honeſtatem & decus conſervabimus. Colum. lib. 2: Eſt autem modus in ſiccando fœno, ut neq; peratidum, neq; rurſus viride colligatur. Id eſt, mẽſura quędam, & moderatio. Idem lib. 3: In quo ſcrobe deſtinaveris nuces ſerere, terram minutam in modum ſemipedis ponito. Id eſt, menſuram. ¶ Modus etiam dicitur quantitas. Cic. in Verr. 5: Tamẽ antiquum modũ ſationis nulla ex parte exequi potuit. Hoc eſt, quantum ſoli arari, & ſeri antea conſueverat. Idem pro Flacco: Voluiſti magnum agri modum cenſere. ¶ Hinc ſunt illa tranſlata, Statuere, Conſtituere, Terminare, Apponere, Adhibere, Definire, Habere, Retinere modũ. Hoc eſt, in rebus omnibus moderatione uti. Colum. lib. 2: Atq; rurſus in Sole ſiccata, & mox refrigerata reconditur: ſi major eſt modus in horreo: ſi minor, in vaſis olearijs, ſalſamentarijs q;. ¶ Interdũ dicitur finis ſeu eventus. [סוף *ſoph.* πέρας.] Iuvenalis: Imponitq; modum ſapiens, & rebus agendis. Virg. lib. 4. Aen. Sed quis erit modus? ¶ Accipitur etiã Modus pro menſura illa, quam muſici inter canendum obſervare ſolẽt. Cic. 1. de Orat. Solet idem Roſcius dicere, ſe quò plus ætatis ſibi accederet, eò tardiores tibicinis modos, & cantus remiſſiores eſſe facturum. Hinc illud in titulis Comœdiarum Terentij: Modos fecit Flaccus Claudi filius tibijs paribus, dextris & ſiniſtris.

Mŏdŭlŭs, li, m. ſ. diminutivum eſt à nomine modus, Menſurá. [מדה *midhdháh* זמן *memádh.* μέτρον. Gal. *Petite mode & meſure.* Ital. *Miſuretta.* Germ. Ein mãs. Hiſp. *Pequenna medida ò manera.* Polon. *Miarka, rozmiar.* Vng. *Mertek.* Ang. *A litle maner or meaſure.*] Sueton. in Nerone: Scrobem coràm fieri imperavit, dimenſus ad ſui corporis modulum. ¶ Modulos etiam vocabant veteres architecti particulas quaſdam, ad quas totum opus ſolent dimetiri: vulgus hodie *Parvum pedem* vocat. Paulus in l. Non ſolùm. ff. de Oper. novi nuntiatiõ. Sed ut probari poſſit quid poſtea ædificatum ſit, modulos ſumẽre debet is qui opus novum nuntiat. ¶ Erant præterea moduli, quædam menſuræ in aquęductibus, quibus aqua ex caſtellis ad privata ædificia duci ſolet. Vlpianus l. damni infecti. ff. de Damno infecto. Vnde Labeo putabat eum, qui modulorum aut rivi faciendi cauſa opus faceret, etiam ſatisdare debere. Hæc ferè omnia ex Budæo. Eſt etiam Modulus, idem quod modulatio, vel ipſe cantus, aut flexus vocis, vel ipſa (ut loquuntur) cantus menſura. Plin. lib. 11. cap. 37: Arteriarum pulſus in modulos certos, legesq; metricas, per ętates ſtabilis, aut citatus, aut tardus. Idem lib. 7. cap. 56: Lydios modulos Amphion, Dorios Thamiras Thrax, Phrygios Marſyas Phryx invenit. ¶ Modulus, ſive Modus poteſt etiam dici id cantionis genus, quod Galli cantores vocant *Vn motets.*

Mŏdŭlŏr, aris, pen. cor. d. p. Dimetior, ſive cum menſura, & numerorum ratione compono. [מנה *kimmér* | מנגן *mnghghén.* μετρέω, μελῳδέω, κρουλέω. Gall. *Chanter, prohoncer, ou iouër de meſure & muſique, compoſer par meſure.* Ital. *Miſurare comporre con miſura.* Ger. Außmäſſen/nach gewiſſer mas ordnen/mäſſen: Item: Singen. Hiſpan. *Medir, componer algo con medida.* Pol. Rozmierzam, gladko ſpiewam. Vngar *Meg merem, enekelek.* Angl. *To meaſure, to finde or tak the meaſure of any thing, to ſing by meaſure.*] Gell. li. 1. cap. 1: Scitè ſubtiliterq; ratiocinatum Pythagoram philoſophum dicit, in reperienda, modulandaq; ſtatus longitudinisq; ejus præſantia. ¶ Sic Modulari carmen, eſt componere, vel cantare. Virgil. 7. Aeglog. Carmina deſcripſi, & modulans alterna notavi. Idem 10. Aeglog. Carmina paſtoris Siculi modulabor avena. Cic. in Orat. Ipſa enim natura, quaſi modularetur hominum orationem, in omni verbo poſuit acutam vocem, nec una plus, nec à poſtrema ſyllaba circa tertiam: quò magis naturam ducem ad aurium voluptatem ſequatur induſtria.

Mŏdŭlātŭs, ta, tum, particip. Ad modum factus, cantatus, ut Modulata cantica. [מנגן *mnghghán* | מכל *mchól* μουσικός, ἐμμελής. Gall. *Faict & compoſé par meſure.* Ital. *Fatto con miſura.* Ger. In weiß vnnd mas nach dem ſchlag geſtelt. Hiſpan. *Hecho con medida.* Pol. *Wnote ſpiewani.* Vng. *Enekeltetet.* Ang. *Done or ſong by meaſure.*] Quintil. lib. 9. cap. 2: Nomen ductum à canticis ad aliorum ſimilitudinẽ modulatis. ¶ Sonus modulatus. Senec. Agamn. - non quæ verno nobile carmẽ Ramo cantat querula Aedonis Ityn, in varios modulata ſonos.

Mŏdŭlātŭs, us, ui, m. q. Modulandi actus. modulatio: [שיר *zemir.* זמר *zimráh.* μουσικός. Gall. *Meſure de muſique.* Ital. *Miſura e proportione di muſica.* Ger. Das jungen nach dem ſchlag. Hiſpan. *Medida de muſica.* Vngar. *Enekles, dudolas.* Ang. *A maner of ſinging by meaſure.*] idem quod modulatio, Senec. Hercul. furente. Cujusque muros natus Amphion Iove Struxit canoro tava modulatu trahens.

Mŏdŭlātĭo, onis, f. t. [שיר *zemir.* זמר *zimráh.* μουσική, ᾠδή, ἁρμονία, σύστημα. Gall. *Meſure de muſique.* Ital. *Miſura di muſica, melodia.* Germ. Eines geſangs weiß. Hiſpan. *Medida de muſica, melodia.* Polon. *Dzwięk ſpiewu.* Vngar. *Enekelés muſicalli meaſure, a pleajant tune.*] Quinti. Quorum alterum modulatione, alterum canore, ac ſono conſtat.

Mŏdŭlāmĕn, inis, n. t. [שיר *zemir.* זמר *zimráh.*] Modulatio. Autor Philomelæ: Nam quanvis aliæ volucres modulamina tentent, Nulla poteſt modulis æquivalere tuis.

Mŏdŭlāmēntum, idem quod modulamen, Gell. lib. 1. cap. 7: Id potiùs ἐπιμελέστερον τῶν λεξέων, modulamentis orationis M. Tullii convenisse.

Mŏdŭlātŏr; oris, m. t. qui modulatur. [מכל *mchól* | מנגן *mnghghin* ψυτὴς μουσικός, μουσοποιός. Gal. *Faiſeur de chanſons, Chantre.* Ital. *Che fa canzoni, cantore.* Ger. Ein Gesangbich tichter oder Sänger. Hiſ. *El cantor que canta or ſaue.* Pol. *Spiewak.* Vngar. *Enekles, dudolo.* Ang. *That ſingeth by meaſure.*] Cicer. in Præfat. lib. 1: Placitæ diſciplinæ conſectentur magnitudinem vocis, & cantus modulatorem.

Mŏdŭlātē, adverbium, Concinnè, & cum menſura. [ἁρμονικῶς, μετ' ᾠδῆς. Gall. *Auec meſure.* Ital. *Con miſura.* Germ. Mit der weiß. Hiſpan. *Con medida.* Polon. *Wtake, wmiarkowanie.* Vng. *Meg merem, enekelue, enekelue.* Ang. *By meaſure.*] Cic. 2. de Divinat. Si volucres modulatè canentes tibiæ naſcerentur, num dubitares, quin eſſet in oliva tibicinis quædam ſcientia?

Mŏdĭfĭcŏr, aris, d. p. Dimetior, metior, menſuro. [מדד *madhádh.* μετρέω. Gall. *Meſurer.* Ital. *Miſurare.* Germ. Meſſen/mãs machen. Hiſp. *Medir.* Pol. *Rozmierzam.* Vngar. *Meg merem.* Ang. *To meaſure.*] Gell. lib. 1. cap. 1: Cõprehenta aſtu mensura Herculani pedis, ſecundum naturalem membrorum omnium inter ſe competentium modificatus eſt: atq; ita id collegit quod erat conſequens, tantò fuiſſe Herculem corpore excelliorẽ quam alios, quantò Olympicum ſtadium cæteris pari numero factis anteiret. Cic. 3. de Orat. Verba illa modificata eſſe debebunt. ¶ Hinc modificatio, pro temperantia, modo, vel menſura, μετριότης.

Mŏdĭcŭs, a, um, Parvus, puſillus, exiguus: [מעט *mehát* | מעיר *tſahír.* ὀλίγος, τυτθός. Gall. *Moyen, mediocre, petit.* Ital *Poco, picciolo.*

Ger. Klein. Hisp. *Pequenna, poquillo.* Pol. *Mal'i.* Vngar. *Kisded.* Ang. *Litle, small, betwene thetwo.*] ut Modica pecunia. Plin. lib. 10 cap 55: Sed inventũ, ut ova in calido loco imposita paleis, igne modico foverẽtur. Horat. 2. Epist 2: ex modico, quantũ res poscet, acervo Tollam. Colum. lib. 6. cap. 2: Humilis enim & modica corporatura pecori operarii debet esse. ¶ Sic Immodicũ quod plus æquo est magnum. *ἄκρατος, ἄμετρος.* Col: C. Licinius damnatus est, quoniã in magistratu rogatione tribunitia quam promulgaverat, immodica possidendi libidine transcendisset. ¶ Refertur etiam ad numerũ, ut idem sit quod exiguo numero. Plaut. In angiportu turba est, domum modici introierunt. Cic. in Paradox. Meam autẽ quoniam pecuniã contemnis, & rectè: est enim ad vulgi opinionem mediocris, ad tuam nulla, ad meam modica: de me silebo, de te loquar. Sic immodicos, dicimus nimis multos. Martialis: Atriaq; immodicis arctat imaginibus. ¶ Propriè tamen Modicum dicitur, non cui aliquid sit imminutum, sed quod non excedat modum, & modestum est, & temperatum. *μέτριον.* Plaut. Cui animus modicus, continens, expers ambitionis.

Mŏdĭcum, modici, n. s. Aliquando nomen per se subsistens. [DMH *mehát. ὀλίγον* Gal. *Peu.* Ital. *Poco.* Ger. Ein kleins/ein wenig. Belg. Den weynich. Hisp. *Poco, pequenno.* Vng. *Keues.* Ang. *A litle of any thing.*] Iuvenal. Satyr. 8: modico contentus agebas.

Mŏdĭcĕ-lus, a, um, diminutivum à Modicus. [*ὀλιγιωτερος, ὀλιγιωτερι.* Gall. *Petit.* Ital. *Picciolino.* Germ. Wast klein. Hisp. *Pequillo.* Polon. *Troche.* Vng. *Keuesetske.* Ang. *Litle.*] Sueton. in Neron. cap. 48: Decubuit super lectum modicella culcitra, vetere pallio stratum. *&c.*

Mŏdĭcum, adverb. Parùm. [DMH *mehát. τὸ ὀλίγον, τὸ μέτριον.* Gal. *Vn petit, moyennement.* Ital. *Vn poco.* Germ. Wenig/klein. Hisp. *Medianamente poco.* Pol. *Kascek.* Vng. *Egy keuesse.* Ang. *Litle.*] Idẽ: Aedepol id modicùm curat.

Mŏdĭcĕ verò, Temperatè, moderatè. [*μετρίως.* Gall. *Temperément, moyennement, assez petitement.* Ital. *Moderatamente, temperatamente.* Germ. Zimlich/ mittel mässiglich. Hisp. *Medianamente, templadamente* Pol *Potrosse.* Vng. *Keuesse, mertekletesen.* Ang. *With measure, moderatlie, temperatlie.*] Idem in Milite: Modicè sapis. Hoc est, mediocriter & temperatè, moderatè. Varr. de Re rust. Quum aër est modicè temperatus. ¶ Immodicè, nimis, vel intemperatè. *ἀμετρίως.* Colum. lib. 2: Magisque conducere agricolæ, frequenter id potiùs, quàm immodicè facere. ¶ Aliquãdo etiam Modicè idem videtur significare quod parùm. Plin. lib. 6 cap. 22: Aedificia modicè à terra extantia.

Mŏdĕ-or, ãris, d. p. Rego, moderationem adhibeo, modum statuo pono, guberno, tego. [הבר *nihégh* רעה *rahàh. κυβερνάω, διοικέω, διέπω, ἐπισκοπέω, φορέω. χαλινάγω.* Gall. *Moderer, regir, gouverner.* Ital. *Moderare, reggere.* Germ. Mässigen. Inn mass halten. meisteren/regieren. Belg. Regerer, matigen. Hisp. *Regir y templar.* Pol. *Rządze, sprawuie.* Vng. *Igazgatom gubernalom.* Angl. *To gouerne guide and rule.*] Variè autẽ cum dandi & accusandi casu construitur. Salust. Fortuna, cujus libido gentibus moderatur. Cic. de Nat. 3: Deus cœlum versans, terram tuens, maria moderans. Idem Academ. Mens, quæ omnia moderetur, moveat, regat. Et de Orat. 1: Senatum servire populo, cui populus ipse moderandi, & regendi sui potestatẽ tradidisset? Idem in Verr. 5: Venti & tempestates res rusticas moderãtur. Plaut. in Curc. Linguæ moderandũ est. Suet. in Aug. Nec successum victoriæ moderatus est. Terent. Heavt. Ex sua libidine moderantur, quę nunc est, non quæ olim fuit. Cic. 5. Tusc. Tibicines, iiq; qui fidibus utuntur, suo, non multitudinis arbitrio cantus numerosque moderantur. ¶ Linguæ moderari. Plaut. Curcul. Sed interim crepuêre fores, linguæ moderandum est mihi: hoc est, tacendum est mihi. ¶ Dicitur & Modero, ras, in eadem significatione. Salust. Vbi hoc exemplo per Senatus decretum Consul gladium eduxerit, quis illi finem statuet, aut quis moderabit? Accius, in Epigonis, apud Nonium: Viden', ut te impietas stimulat, neque moderat metus.

Mŏdĕrātĭo, onis, f. t. tẽperatio. [*μετρίότης, ἁπλότης.* Gall. *Gouuernement, mesure, attrempance.* Ita. *Governo, misura, temperamento.* Ger. Mässigung Hispan. *Regimiento y templanca.* Polon. *Vmierkowanie.* Vngar *Meg merteklés, igazitas.* Ang. *A gouerning, guiding, or temperance.*] Cic. de Senect. Moderatio modò virium adsit, & tantum quantum quisq; potest nitatur. Vide MODESTIA.

Mŏdĕrāns, participium. [אבה *menahégh* רעה *rohéh. κυβερνῶν, διοικῶν.* Gall. *Qui modere & gouuerne, qui donne mesure.* Ital. *Chi governa & da norma & regula ad altri.* Germ. Regierend/lenkend. Hispan *El que da y medida, y regimiento.* Polon. *Sprauca.* Vng. *Igazgato* Ang. *That guideth or gouerneth, that giueth measure.*] Iuvenal. Satyr. 10. de Demosthene: - sævis & illum Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ Torrentem, & pleni moderantem fræna theatri.

Mŏdĕrāntĕr, adverb. Moderatè. [*μετρίως.* Gall. *Temperément, moderément.* Ital. *Templadamente, moderatamente.* Ger Mässiglich. Hisp. *Templadamente.* Pol. *Miernie.* Vngar. *Mertekletesen.* Ang. *Moderatlie, with measure.*] Lucret. lib. 2: Quis regere immensi summam, quis habere profundi Indo manu validas potis est moderanter habenas? Ovid. 1. Metamorph. - moderãtius oro, Curre, fugamque inhibe, moderantius insequar ipse. ¶ Hujus compositum est Præmoderor, antè moderor.

Mŏdĕrātus, adject. Temperatus. [*σὺ μετρος, μετρίως.* Gall. *Temperé, moderé.* Ital *Moderato, temperato.* German. Mässig/bescheiden. Hispan. *Templado.* Pol. *Miernie.* Vngar *Mertekletes.* Ang. *Temperat, moderat.*] Cic. de Senect. Moderati enim, & nec difficiles senes, nec inhumani tolerabilem agunt senectutem. Ovid. 1. Trist. eleg 8: Nec solet irasci, neq; enim moderatior alter.

Mŏdĕrātĭssĭmŭs, superlativus. [Vng. *Igẽn mertekletẽs.*] Iulius Capitolinus in M. Antonio: Fuitque per omnia moderatissimus in hominibus deterrendis à malo.

Mŏdĕrātĕ, adverb. Adhibita Moderatione: [*σὺμετρως, μετρίως.* Gall. *Temperément, moderément.* Ital. *Temperatamente, moderatamente.* German. Mässiglich / bescheidentlich. Hispan. *Templadamente, medianamente.* Polon. *Podmiara, roztropme.* Vngar. *Mertekletesen, io moddal.* Ang *Temperatlie, moderatlie.*] ut, Moderatè dictum. Cicero pro Fonteio: Ab his quicquam sanctè aut moderatè dictum putabitis? Idem 1. de Finib. Qui autem, si maximè hoc placeat, moderatiùs tamen id volunt fieri, *&c.* Idem 3. de Legib. Quæ res quum sapientissimè, moderatissimeque constituta esset à majoribus nostris, nihil habui (sanè non multum) quod putarem novandum.

Mŏdĕrātim, adverb. Lucret. lib. 1: - naturaq; rebus Paulatim tribuit, moderatim crescere cogens.

Mŏdĕrātŏr, oris, m. t. Rector, gubernator. [אבה רעה *menahégh rohéh. διοικητὴς, ἐπισκόπος.* Gall. *Gouuerneur, maistre & regent.* Ital. *Chi regge, chi ha imperio, chi gouuerna, gouuernatore.* German. Ein regierer/führer vnnd leiter in gewisser mass. Belg. Een matiger/reggeerder. Hisp. *Regidor, ò templador.* Pol. *Sprawca, rzedziciel.* Vn. *Igazgato gubernalo.* Ang. *A ruler, a gouernour or guider.*] Cic. lib. 1. Tusc. Hæc igitur, & alia innumerabilia quum cernimus, possumusne dubitare quin his præsit aliquis conditor vel effector, si hæc nata sunt, ut Platoni videtur, vel si semper fuerunt, ut Aristoteli placet, moderator tanti operis & muneris? Idem 2. de Nat. deor. Postea quum vidissent motus ejus finitos & æquabiles, omniaq; ratis ordinibus moderata, immutabilisque constantia, cœperunt intelligere inesse aliquem non solùm habitatorem in hac cœlesti & divina domo, sed etiam rectorem & moderatorem, & tanquam architectum tanti operis, tantisque muneris. ¶ Moderator juventæ, Præceptor & pædagogus. Martial. libro 2: Quintiliane vagæ moderator summe juventæ. Ovidius 2. de Pont. eleg. 5: Succedatque suis orbis moderator habenis.

Mŏdĕrātrix, f. t. Gubernatrix, rectrix. [אבה רת *menahégheth. κυβερνήτειρα, διοικήτειρα.* Gall. *Gouuernante.* Ital. *Gouuernatrice.* Germ Ein regiererin Hisp. *Regidora, gouuernadora.* Pol. *Ta ktora rządzi.* Vngar. *Igazgato aszony.* Ang. *A woman that guideth and ruleth.*] Cicero 1. de Invent. Moderatrix rerum sapientia. Idem 3. de Nat. deor. Ejus autem universæ fictricem & moderatricem divinam esse providentiam.

Mŏdĕrāmĕn, inis, n. t. Moderatio, gubernatio. [תחבולה *tachbulàh διοίκησις.* Gall *Gouuernement, regiment.* Ital. *Governo.* Germ. Regierung/ lenung Hisp. *Regimiento.* Polon. *Rządzenie.* Vng. *Igazgato s gouuernalas* Ang *Gouernement, or rule.*] Ovid. 3. Metam. Obstupui, capiatque aliquis moderamina, dixi, de navis moderamine: hoc est, gubernatione, intelligit, quam *κυβερνητικὴν* vocant Græci. Idem 2. Metamorph. Vltima prona via est & eget moderamine certo: de equorum moderamine loquitur, quod *ἡνιοχικὴν* vocant Græci. Sumere moderamina mundi, Claud. de laudibus Serenæ.

Mŏdēstŭs, a, um, à Modico, Qui animi elationi, cæterisq; cupiditatibus moderatur, & in rebus omnibus modũ servat: ejus contrarium est Arrogans. [בגאה *tsanúah* עני *banáv. κόσμιος, πεπαιδευμένος.* Gall. *Modeste, temperé.* Ital. *Modesto, accostumato, temperato* German. Züchtig/bescheiden/sittig. Belg. Manierlick/matich. Hispan. *Modesto y templado, moderado.* Pol. *Skramni, mierny.* Vng. *Emberseges, maga meg tartoztato.* Ang. *Demure and modest.*] Terent. in Adelph. Proba & modesta: ubi Donatus, Proba sibi & modesta apud alios. Idem Hecyr. Hæc ita uti liberali esse ingenio decet, Prudens, modesta, incommoda, atq; injurias Virũ omnes ferre, & tegere contumelias. Modestus vultus: id est, ipso aspectu modestiam quandam præ se ferens. Terent. in Andr. - & vultu, Sosia, Adeò modesto, adeò venusto, ut nihil suprà. Cic. Nam & modestum hominem cognosces, & prudẽtem. Idem pro Planco: Adolescẽtis modestissimi pudor. Idem contra Rullum: Plebs optima, & modestissimi mores.

Mŏdēstē, Cum modo & temporatè. [*κοσμίως.* Gall. *Modestement, auec mesure* Ital *Modestamente, con misura* German. Züchtiglich bescheidentlich mässiglich. Hispan. *Modesta, templamente.* Polon. *Grzecho, pokornie.* Vng *Mertekletesen* Ang *Demurlie, modestlie.*] Cic. contra Rul. In ea vestri isti sati[illegible] modo, dest[illegible]

deſtè inſolentium ſuam continebunt. Modeſtè parere dixit idem de Leg.3. Terent.in Phorm. Animus qui modeſtè iſthæc ferat.Varro: Non eos optimè vixiſſe, qui diutiſſimè vixerunt, ſed qui modeſtiſſimè

Mŏdĕſtĭă, æ, f. p. [עִנּוּת *hanaváh*,τὸ κόσμιον,κοσμιότης, ἀπραξία. Gall. *Modeſtie,attrempance.* Ital.*Modeſtia,mediocrità.* German. Mäſſigkeit oder mäſſigung/ zucht. Belg. Matigheyt / manierlicheyt. Hiſpan.*Templança, moderacion.* Pol. *Czichoſtz pokora.* Vngar. *Tudomanyos ſzemlelet,ſzigoru magatartoſtalan.* Ang. *Modeſtie, ſoremeſſe,ſobriete.*] & Moderatio,μετριότης, hunc habet ordinem,ut modeſtia fundamentum, ſolutatas, & baſis ipſa virtutis ſit,ex qua gignitur moderatio, quæ temperat aurigaturque modos in factis & dictis,& cæteris talibus, quæ agendi officio utuntur.Autor ad Heren. lib.11: Modeſtiam ita definit,ut ſit in animo continens moderatio cupiditatum. Cic. 1.Offic. Sic fit,ut modeſtia ſcientia ſit opportunitatis idoneorum ad aliquid agendum temporum. Claud.8.Paneg. Servat inoffenſam divina modeſtia vocem. Quintil.lib.5.cap.7: Nam ſæpè qui adverſus inſectantem pugnaſſent, modeſtia mitigantur. Cicero 1.de Divinat. Vbi ille paulò antè ſapiens virginali modeſtia?

Mŏdĭpĕtātōrēs, m. t. Dicuntur, teſte Nonio, qui in conviviis modificandi autoritatem habent, quaſi modum imperantes, συμποσιάρχαι. Varr. Rer. humanar. libro 20.ut citat idem Nonius:In conviviis inſtituti ſunt modiperatores atque magiſtri.

Mœchŭs,m.ſ.Adulter,ſcortator. [נֹאֵף *noéph* מְנָאֵף *menaéph*. μοιχός.Gall. *Adultere,paillard.*Ital. *Adultero.* German Ein Ehebrecher.Belg.Een Overſpeiter. Hiſp.*Adultero de caſada.* Polon. *Cudzoł'oznik.* Vn.*Paraxna.*Ang. *An adulterer or lecherous perſone.*] Plaut.in Amphit. -illa illum cenſet Virum ſuum eſſe,quæ cum mœcho eſt.Terent.Eunuch.Nunc minatur porrò ſeſe id quod mœchis ſolet. ¶ Hujus fœminæ num eſt Mœcha, μοιχὶ, idem quod adultera. Martial.lib. 10: Ad nocturna jaces faſtoſæ limina mœchæ.¶ Mœchus mulierum.Plaut. Milit.Herus meus ita magnus mœchus eſt mulierum, ut neminem Fuiſſe æquè, neque futurum credo.

Mœchiſſo,as,are,Per adulterium polluo. [נָאַף *naáph*.μοιχεύω. Gall. *Adulterer, paillarder.* Ital. *Adulterare.* Ger Mit dem Ehebruch befleckẽ. Hiſp. *Adulterar con caſada.* Polon. *Cudzołoſtwem mazie.* Vng. *Paraznakodom.* Ang *To committ adultery or whoredome.*] P.aut.in Caſ.-in adulterio dum mœchiſſat,Caſinam, credo,perdidit.

Mœchŏr,āris,d.p. Adulteror,ſcortor,cubile alterius ingredior. [נָאַף *naáph* μοιχάζω. Gall. *Adulterer,commettre adultere,paillarder.*Ital *Commettere adulterio* Germ.Die Ehe brechen/Ehebruch begeben. Belg. Overſpeidoen. Hiſpan. *Adulterar los caſſados* Pol. *Cudzołoſze.* Vng *Paraznakodom.* Ang. *To commit adultery,to play the harlotte.*] Catul. Mentula mœchatur, mœchatur Mentula certé.

Mœnĭă, mœnium,n.t.pluraliter tantùm declinatur,à muniendo dicta. [חוֹמוֹת *chomóth*.τεῖχη.Gall.*Les murs d' vne ville.* Ital. *Mura, muraglie.* Germ. Die ringkmawren einer Statt / Statmawren Belg.Weſten. Hiſpan.*Los muros de la ciudad ò villa.* Polon. *Mur kol'omnata.* Vng.*Kŏſal.*Ang.*The walles of a citie.*] Veteres enim œ & u , indifferenter utebantur. Et propriè dicuntur, quæ urbem cingunt. Virgil.2. Aeneid. -& mœnia pandimus urbis. Cic.3.de Nat. deor. Diligentioreque urbem religione, quàm ipſis mœnibus cingitis.Virgil.9.Aen. -ingenti clamore per omnes Conduat ſe Teucri portas , & mœnia complent. Idem 1. Aeneid. O' fortunati , quorum jam mœnia ſurgunt. ¶Hinc fit Submœnium, quod eſt ſub mœnibus:unde Submœnianæ, vel Summœnianæ,meretrices dictę, quæ ſub mœnibus in fornicibus proſtabant. Mart.lib. 8: Conviva zoili quiſquis poteſt eſſe , Summœnianas cœnet inter uxores. Et Pomœriũ, quaſi poſt mœnia, de quo ſuo loco.¶ Mœne ſingulariter protulit Ennius, teſte Feſto: Apud emporium in campo hoſtium pro mœne.

Mœnĭtŭs,Mœnibus cinctus. [τειχοδής.Gall. *Enclos de murs.*Ital. *Cinto di mura.*Ger.Mit ringkmawren vmbgeben oder bewart.Hiſp. *Bien cerrado de muros.*Pol.*Obmurowani.*Vng *Kŏfallal be kerites tet.* Ang.*Incloſed or enuironned with walles.*] Plaut.in Bacch.Quum Priami Pergamum divina mœnitum manu. Participium eſt antiqui verbi Mœnio , quo veteres utebantur pro Munio: quemadmodum & Pœnio pro Punio.

Mœrĕo,res,mœſtus, per œ diphthongum, neut. paſſ.Triſtor, dolore afficior,in mœrore & luctu ſum:deduci putátur ἀπὸ τῆς μοίρας, quo nomine Græci *Parcam* ſignificant,ſive *mortem*.Varro tamen à marcendo dictum putat , quòd mœrore corpus marceſcat: ita per æ ſcribendũ videretur. [אָבַל *anáh* בעלה *nehitſáh* נִכְאָה *nichéah* אָבַל *abál* דָּאַב *daáb* דָּאַג *daágh*. συμφορὰν,συνωδύνως φέρω. Gall. *Eſtre triſte & dolent, ſe contriſter.* Ital. *Eſſere dolente,attriſtarſi.* Germ. Trawren/trawrig ſeyn/betrübt ſeyn. Belg. Droef zyn. Hiſp.*Entriſtecerſe.* Pol.*Smeceſie,żal'oſnii ieſtem.* Vn.*Szomorkodom,bankodom.* Ang.*To be ſorowfull and ſadde.*] Cic. de Amic. Quocirca mœrere hoc ejus eventu, vereor ne invidi magis ſit, quàm amici. Horat.Epod.15: Eheu tranſlatos aliò mœrebis amores. ¶ Aliquando etiam invenitur cum accuſativo conſtructum. Cic.Terent. A te quidem omnia fieri fortiſſimè & amantiſſimè video, nec miror,ſed mœreo caſum ejuſmodi,ut tantis tuis miſeriis meæ miſeriæ ſubleventur. ¶ Item ponitur pro deploro,ut apud eundem lib.1. Tuſc. At illa ſicut acerbiſſimam rem mœret,ἀδύρομαι. Et iterum: Quum graviter filii mortem mœreret.

Mœrĕŏr, eris,paſſiva voce infrequens admodum. Cicero tamẽ ita locutus pro Sextio : Nos, pulſi eramus, *inquit* , vos taciti mœrebamini. Vnicum quoque exemplum eſt apud Varronem libro 6.de Ling.Lat. Corpora Graiorum mœrebar mundier igni.

Mœro,as,act. p. Mœrentẽ & triſtẽ facio. [עִצֵּב *hitstséh* הִכְאָה *hichéah*.λυπέω. Gall.*Contriſter, faire marri.* Ital.*Dolerſi,attriſtare.* Ger. Betrübẽ/trawrig machen. Hiſp.*Entriſtecerſe à otro.* Polon. *Smetnum czynic.* Vng. *Megſzomontom.* Ang.*To mak ſorowfull and ſadde.*] Pacuvius:Nam me multis mœravit modis. Nonius.

Mœrens,tis,participium, Dolens. [עָצוּב *hatsúb* נִכְאֶה *nicheéh* דַּוָּי *davvái*. λυπούμενος, ἀθυμῶν. Gall.*Qui eſt dolent & marri.* Ital. *Chi ſta dolente.* Ger Trawrend.Hiſpan.*El que tiene triſteza, triſt.* Pol *Smetni,żal'oſin.* Vng. *Szomoru, banatos.* Ang.*Mourning.*] Virg.1. Aen. -& dictis mœrentia pectora mulcet. Ovid. epiſtola undecima: Interea patrius vultu mœrente ſatelles Venit.

Mœrŏr, oris, m.t. Dolor,triſtitia,luctus. [אֲנִיָּה *anúiá* תַּאֲנִיָּה *taanúiáh* עֶצֶב *hetséb*.λύπη. Gall.*Triſteſſe & douleur de cœur,marriſſon,dueil.*Ital *Grande triſtezza,dolore,noia* German Trawrigkeit kummer.Hiſpan *Triſteza,dolor* Polon.*Smetek,żal'oſcz.* Vng *Banat, zomorusag.*Ang *Mourning ſaddeneſſe.*] Cicero Att.lib.12: Mœrorem minui,dolorem non potui. Iuvenal.Sat.10:-inque Perpetuo mœrore,& nigra veſte ſenescant

Mœſtŭs,a,um, adject. Triſtis, dolore oppreſſus [עָצוּב *hatsúb* נִכְאֶה *nicheéh* דַּוָּי *davvái* λυπηρός,ἀθυμῶν. Gal. *Triſte & dolent.* Ital.*Meſto,triſte.* Ger.Trawrig Bel. Droef Hiſ. *Triſte,muſtio,dolorſo* Pol *Smutni ſtrechtal'i* Vng *Keſeruis,banatos,zomoru.* Ang. *Sadde,ſorowfull.*] Virg.1 Aen. & mœſtos promere voces. Cæſ. 7.bell. Gall. At illi qui ab Alexia proceſſerant, mœſti,propè victoria deſperata, ſe in oppidum receperunt. Ovid. 4. Triſt. Eleg.4: Alter ab alterius funere mœſtus erat. Virgil.2.Aen.In ſomnis ecce ante oculos mœſtiſſimus Hector Viſus adeſſe mihi.

Mœſtĭtĭă,f.p & Mœſtitudo, inis Mœror,vel vehemens triſtitia. [אֲנִיָּה *anúiá* תַּאֲנִיָּה *taanúiáh* עֶצֶב *hétseb*. κατήφεια. Gall. *Triſteſſe,dueil.*Ital *Triſtezza* Germ. Trawrigkeit/kummer/herbſteid. Belg Dweerheyt.Hiſpan.*Dolencia,triſteza,lloro.* Polon.*Smetek, żal'oſć.* Vn *Szomorusag, keſeruſeg.* Ang.*Saddeneſſe, ſorowfulneſſe, heauineſſe of heart.*] Plautus:Cui tanta mœſtitudo obtigit. Cicero 1. de Finibus: Sapientia enim eſt una , quæ mœſtitiam pellat ex animis. Tacit libro 3: Cæſar flexo in mœſtitiam ore ſuam invidiam, &c.

Mœſtĕ, adverb. [λυπηρῶς. Gall. *Auec douleur & triſteſſe.* Ital. *Con dolore,con mancanconia.* German Trawrigklich. Hiſp.*Con dolencia à triſteza* Pol *Smutnie, żaliem.* Vng. *Szomoran,keſeruſen.* Ang. *Sadderie, beaurlie.*] Autor ad Herenn. ſum clementer, mœſtè, hilariter.

Mœſtĭtĕr, adverb. antiquum, pro Mœſtè. Plaut.in Ruden. Obſecro tam mœſtiter veſtitas?

Mœrī, orum.m.ſ. pro muris [חוֹמוֹת *chomóth*.τεῖχη. Gall.*Les murs ou murailles* Ital *Mura* Germ in Mawren. Hiſpan.*Muros.* Pol *Mury* Vng. *Falak.* Angl.*Walles.*] Virg.10.Aeneid.Quin intra portas , atque ipſis prælia miſcent Aggeribus mœrorum. Vbi Servius, Mœrorum , pro Murorum,antiqué.Nam veteres pleraque eorum,quæ nos per u dicimus,per œ diphthongum pronuntiabant. Hinc eſt Mœrorum, pro Murorum, & contrà Punio pro Pœnio.

Mogilali,μογίλαλοι, qui difficulter & malè pronunciant.

Mŏlă, læ, f. p. nomen habet à mole,quòd ſaxi mole frumenta leguminaq; ea terantur. [רֵחַיִם *rechâiim* מַחֲבָה *tachanáh*.μύλη. Gall.*Vn meule.*Ital *Macina.*Ger.Mule Belg.Muelen. Hiſp. *Muela.*Pol.*Mlin.* Vng *Malom.* Ang. *A mill.*] Alii à movendo dictam putant, quòd quæ in eam conjiciuntur, motu lapidis comminuantur. Iuvenal. Satyr. 8: -tritoque trahunt epiredia collo Segnipedes,digniq; molam verſare nepotis. Ovid.3.de Arte:Illa ſonat raucum quiddam atque inamabile ridet , Vt rudit à ſcabra turpis aſella mola. Cic.ad Attic.lib.2: Vt Rhodi videretur molis potiùs,quàm Moloni operam dediſſe. ¶ Puniceę molæ, Ovid.6. Faſtor.Inde focũ ſervat piſtor dominãq; focorum,Et quæ puniceas verſat aſella molas. ¶ Molas antiqui ab aſinis *Aſinarias*, aliàs à manu *Manuarias* , à trudẽdo *Truſatiles* appellabant, quæ & verſatiles dicuntur. Plin.lib.36.ca. 18:Idem molas verſatiles Volſinius inventas,quarũ aliquas & ſponte motas invenimus in prodigiis. Sumunt quoq; molæ nomina ex rebus quæ per eas cõminuuntur: unde Molas frumentarias

mentarias dicimus, & Molas fabarias. ¶ Molæ olcariæ dicuntur, è quibus ex nucibus, aut ex semine aliquo oleum exprimitur. Et Latinè quidē mola, Græcè μύλη, sive μύλη dicitur: unde Amylum, ἄμυλον, placentę genus sine mola factū ex tritico. In molendinis ut nunc vocant vulgò, superiorem partem, *Metam* vocant, μύλω: inferiorem verò *Catillum*. ὄνον. ¶ Accipitur etiam quandoq; Mola, μύλη, pro Mandibula sive măxilla. ¶ Dicitur præterea aliquando Mola, caro informis, & inanima in utero mulieris, sine viri semine genita: quæ licet his quoq; accidat quæ coitu utuntur, quoties menstrua vitiosa sunt, aut semen viri ad formandū fœtum debile est, atq; ineptum: frequentiùs tamen his accidit quę à coitu abstinent, solitę aliàs coire, quales viduæ sunt: in quibus fit hujusmodi tumor præter naturā, quum semen sanguini mistum indurescit in carnem: quanvis aliquando ex solo spiritu fiat mola, quæ movetur natura tentante eam expellere. De hac Aristot. lib. 4. de Generat. animal. Quū ex humore crudo conceptus stetit, tunc mola gignitur, idque in mulieribus meritò aut solis, aut maximé ¶ Præterea Mola, à molito farre, dicitur far tostum, & sale sparsum, quòd eo molito hostiæ aspergūtur. ἁλοχύτης. Plin. lib. 12. cap. 18: Nec minus propitii erant dii mola salsa supplicantibus', imò verò (ut palàm est) placatiores. Plaut. in Amph. -prodigiali Iovi, aut mola salsa hodie, aut thure comprecatū oportuit. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Tu quum pro vitula statuis dulcem Aulide natam Ante aras, spargisq; mola caput, improbe salsa. Lucret. lib. 1: jam fundere Bacchum Cœperat, obliquoq; molas inducere cultro. ¶ Inspergere molam. Cic. 2. de Div. Caput est in jecore, cor in extis: jam abscedet, simul ac molam & vinum inspserseris. ¶ Apud antiquos post glandes & arbusta usus farris in honore fuit. servatus in tantum, ut sacrificium non fieret sine sale & farre. Virgil. 8. Aeglog. Sparge molam Hinc Immolo, as, de quo suo loco.

Mŏlārĭs, is, substantivum, m. t. Dens maxillaris. [מַחְבֶּרֶת *tochanáh* μυλίτης Gall. *Dent maschelliere*. Ital. *Mascellare*. German. Ein stockzan darauff man die Speiß wol zermalet. Hisp. *La muela para mascar*. Pol. *Zab trzonowi*. Vng. *Szap fog*. Ang. *The cheek tooth*.] A mola pro maxilla deducto nomine, quòd cibum à cæteris dentibus confractum, dentes maxillares molant. ¶ Aliquando etiam Molaris accipitur pro molæ fragmento. Ovid. lib 3. Metam. Aut comes, inquit, ero: dixit, dextraq; molarem Sustulit Stat. lib. 3. Theb. -vastæque sudes, fractique molares.

Mŏlārĭs, & hoc molare, om. t. adject. [μυλικός. Gall. *Propre ou convenable à faire meule de moulin*. Ital. *Cosa de far mole*. Ger. Das der Mule ist Hisp. *Cosa para hazer muela*. Pol. *Ml'inski*. Vng *Malom hoz valo*. Ang. *Of a mill*.] ut Lapis molaris, ex quo mola fit. Plin. lib. 36. cap. 23: Vtilior eadem ex effosso lapide, quàm ex ripis fluminū collecto: utilior è molari, qa est quędā pinguior natura ejus. ¶ Hunc quidam Pyriten vocant, quòd ei insit plurimus ignis, quem πῦρ Græci dicunt: vel à frumēto, quod σῖτον nominant, quòd eo conteritur. Vide infrá.

Mŏlārĭus, a, um, Quod ad molam pertinet: [μυλικός Gall. *De meule*. Ital. *Da macina*. Ger Das zu der Mule gehört. Hisp. *Cosa de muela*. Vng. *Malombeli*. Ang. *Of a mill*.] ut, Asinus molarius, quo utimur ad molam. Cato de Re rustic. cap. 11: Molarium asinum unum

Mŏlo, is, molui, molitum, act. t. Mola tero. [טָחַן *tachán*. ἀλέω, μύω. Gal *Moudre*. Ital. *Macinare*. Ger. Malen. Hisp. *Moler*. Pol. *Mielue*. Vng. *őrlök*. Ang. *To grind*.] Terent. in Phorm. Molendū usq; in pistrino, vapulandū. Plin lib. 7. cap. 56: Ceres frumenta invenit, quū antea glande vescerētur: eadem molere, &c. Cæsar lib 1. Comment. Trium mensium molita cibaria sibi unūquemq; domo efferre jubet. Compositum ejus est permolo, quod aliquando pro subagitare accipitur. Horat. 1. Serm. Sat. 2: Huc juvenes æquum est descendere, non alienas Permolere uxores. Translatio sumpta à mola. Commolo, simul molo, συναλήθω. Lactant. de Opific. Contritos & commolitos dentibus cibos colligit, & conglobatos vi sua deprimit, & transmittit ad ventrem. Emolo, perfectè molo. Habent autem hæc penult. correptam.

Mŏlĭtŏ, mola contusa. Media correpta pronunciatur Molitum. Colum lib. 6. cap. 9.

Mŏlĭtūră, [מַחְבֶּרֶת *tachanáh* τὸ ἄλημμα. Gal. *Mouture*. Ital *Molitura*. Ger Das malen Hisp. *La moledura ò obra de moler*. Pol. *Mliwo*. Vng. *őrles*. Ang *A grinding*.] Plin. l. 15. c. 23: Molitura etiam præstant jejunio fœminarum quandam imaginem panis.

Mŏ ĭtŏr, pen. cor. m. t. Qui molit. [טָחֵן *tochén*. μυλωθρὸς, ἀλήτης. Gal. *Meusnier* Ital. *Mugnaio, molinaro*. Ger. Ein Müller. Hisp. *Molinero ò el que muele*. Pol. *Ml'inarz* Vngar. *őrlő*. Ang. *A miller*.] Vulgò *molendinarius* dicitur. Et molitrix, quæ molit, μυλαγρὶς. Est & molitor penul. prod. à molior. Vide suo loco.

Mŏlēndĭnārĭŭs. a. um, Quod ad molendinum pertinet: [μυλικός Gall *Appartenant à mouldre* Ital. *Da molino*. German Das zu der Mute oder maten gehört. Hispan. *Cosa para moler*. Polon. *Ml'inski*. Vngar. *Malom hoz tartozo*. Ang. *That belongeth to grinding or to a mill*.] ut, Asina molendinaria. Paulus Iureconsultus Asinam molendinariam negant ea appellatione contineri.

Mŏlētrīnă, ę, pen. prod. à molendo, f. p Pistrinū olim dicebatur, quo tempore frumēta tundebantur, nō molebantur. [רֵחַיִם *rechájim*. μύλων, μυλωθρικόν. Gal. *Vn moulin* Ital. & Hisp. *Molino*. Germ. Ein zichmüle: item ein wassermule. Pol. *Ml'in*. Vng *Ml'om*. Ang *A hand mill or querne*.] Cato in Thermum, (ut citat Nonius) carcere, nervo, moletrina. Budæus credit etiam hoc nomine appellari posse aquariarum molarum loca.

Mŏlĭlĕ, lis, Instrumentum quo aliquid molitur sive imminuitur, vel id quod molæ, aut collis boum, vel humeris servorum adalligatur ad trudēdas molas, [μηχάνημα τῆς βοηλάτου. Pol. *Narzędi ktorimi mielna*. Vng. *őrlő szerszam*.] Cato cap. 104: Molas asinarias unas, & trusatiles unas, Hispanienses unas, molilia tria, abacum unum. Ibidem: Iuga plostraria duo, jugum asinarium unum, molile unum.

Mōlēs, hujus molis, f. t. [כֹּבֶד *chebédh* מַשָּׂא *massá*. ὄγκος, βάρος. Gall. *Toute chose grande, puissante & massiue*. Ital *Grandezza, mole*. German. Ein last/etwas das groß vnnd schwär ist. Hispan. *Grandeza, ò pesadumbre*. Polon. *Ciężar*. Vngar. *Nagy es nehez dolog*. Ang. *A pile of wood or any such thing*.] Res magna & ingentis ponderis: nomen habens à movendo, quòd ægrè movetur. Festus, Moles pro magnitudine ferè poni solet. Virgil. 6. Aeneid. -totamque infusa per artus Mens agitat molem: id est, magnitudinē Mundi. Colum. lib. 4: India perhibetur molibus ferarum mirabilis. Idem lib. 2. cap. 2: Atq; hoc modo tota mole corporis, totoque pondere nititur. Ovid. epistol. 2: Est sinus adductos modicè falcatus in arcus, Vltima prærupta cornua mole rigent. ¶ Molem & montes, apud Virg. pro molem montium, lib. 1. Aeneid. Hoc metuens molemque & mōtes insuper altos Imposuit. ¶ Quoniam verò quę magna sunt, difficilia esse consueverunt, capitur quandoque moles pro re difficili atque ardua. Virg. lib. 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanam condere gentem. ¶ Et in mari moles opera dicuntur sive aggeres, quibus excluditur aqua. Cicer. ad Att. lib. 4: Constat enim aditus insulæ esse munitos misificis molibus. ¶ Accipitur & pro motu. Virg. 5. Aen. Inde Gyam ipsamque ingenti mole Chimæram Consequitur.

Mŏlēstŭs, a, um, Gravis, odiosus, importunus. [כָּבֵד *chabédh* קָשֶׁה *kaschéh*. ἀηδὴς, λυπηρὸς, ὀχληρός. Gall. *Fascheux, ennuyeux*. Ital. *Molesto*. Germ. Vberlegen/vberlästig/beschwärlich Belg Last lich/verdrietlich. Hispan. *Pesado, ò enojoso*. Pol. *Przeciwni, przykri*. Vng. *Nehez*. Ang. *Grieuous, painefull, troublous*.] Cic. de Amic. Molesta veritas est: siquidem ex ea nascitur odium. Idem de Senect. Importunitas autem & inhumanitas omni ætati molesta est. Terent. in And. Molestus ei certè fuero, atque animo morem gessero. ¶ Molesta tunica dicebatur alimentis ignium illita & intexta, qua reos in pœnam induebant. Iuvenal. Ausi quod liceat tunica punire molesta. Vide Cælium Rhodig. lib. 10. cap. 5.

Mŏ ēlĭă e. f p Solicitudo & gravitas. [דְּאָבָה *deagháh* דְּאָבָה *deshán* עֻבָּב *hábeb* מַטְרֵפָה *matrefáh* ἀηδία. Gall Ennuy & fascherie Ital *Molestia, fastidio*. German. Vberlegenheit/verdruß/beschwärd Belg Swaricheyt/ betommeringe. Hispan. *Pesadumbre y enojo*. Pol *Przykrość, przeciwność*. Vng. *Nehezseg*. Ang. *Painefulnesse, greuousnesse*.] Cicer. 4. Tuscul. Molestia, ægritudo permanens Idem de Senect. Mihi quidem ita jucunda hujus libri confectio fuit, ut non modò omnes absterserit senectutis molestias, sed effecerit mollem etiam & jucundam senectutem. Terent. in Eunuch. si sapis Neque præterquam quas ipse amor molestias Habet, addas. ¶ Inde fit compositum Præmolestia. Cicero libro 4. Tusculan. Alii metum præmolestiam appellant: id est, anticipationē molestiæ, quasi metus sit prævius dux molestiæ futuræ.

Mŏlēstē, adverbium. Graviter, ægrè. [ἀηδῶς. Gall. *Auec ennuy & fascherie*. Ital. *Con dessiacere, con affanno*. German. Vberlästiglich/mit beschwärd vnnd verdruß. Hispan. *Graue y enojosamente*. Polon. *Zgrzeszkosciam, z przykroscia*. Vngar. *Nehezen*. Ang. *Grieuously, painfully, with trouble*.] Cicero 4. Academ. Non molestè (*inquit*) fero nos hæc contulisse. Idem 2. Verr. Cupiebam dissimulare, me id molestè ferre: cupiebam animi dolorem vultu tegere, & taciturnitate celare.

Mŏlĕsto, stas, act. p. Molestia afficio, & quasi molem affero. [עִבֵּב *hitstsléb*. ἀηδέω. Gall *Molester, fascher, donner ennuy*. Ital. *Molestare, fastidire*. Germ. Beschwären / vberlegen sein. Hispan. *Agraviar ò enojar* Pol. *Przykrosci czynic*. Vng *Meg nehezitem, nehezsegre vagyok*. Ang *To vexe, to disquiet, to trouble*.] Modest. ab Aurelio Sempronio fratre meo neminem molestari volo.

Moletrina, Molile, Vide MOLA.

Mŏlĭŏr, iris, d. q. à movendo, vel à molibus, Significat rem aliquam magnam & ponderosam moveo. [הִכְבִּיד *heniah*: עָמַל *halel* חָרַשׁ *charásch*. κοπιάω, μοχθέω. Gall. *Mouuoir auec peine*. Ital. *Mouere con difficultà*. German. Ein last von seinem ort rucken vnnd entwegen: *item*, mit arbeit vnderstehen zu thun/zuruhren Belg.

Ondere

Subiectam omnem tendere. Hispan. *Difficultosamente mouer.* Pol. *Nieprzekładnie ruszam, z trudnością poruszam, sprawie, wymyślic.* Vng. *Valamit nagy nehezen fogok, kezdek.* Angl. *To moue, to force, to streigne himself to do any thing.*] Liv. lib. 9. ab Vrbe: Num montes moliri sua sede parabamus? Dicitur autem de omnibus rebus gravibus, quæcunque vel ingenio vel corpore aguntur, & significat ædificare, parare, meditari, machinari, invenire, excogitare, ut ex sequentibus locis apparebit. Virgil. 3. Aeneid. -classemque sub ipsa Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ. Idem 6. Aeneid. Inde datum molitur iter. Idem 12. Aeneid. -& manibus molitur habenas. Idem, lib. 1. Georgic. Insidias avibus moliri, incendere vepres. Apuleius: Dum mihi moliuntur insidias. Virg. 1. Aeneid. -pars ducere muros, Molirive arcem, opponitur Demoliri. Virgil. 1. Aeneid. Molirive moram, aut veniendi poscere causas. Idem 1. Georg. Ipse pater media nimborum in nocte coruscа Fulmina molitur dextra. Colum. in Præfat. Qui bella molitur, armorum & militiæ gnaros adhibeat. Plautus: Aliquid moliar, quò me hoc discrimine liberem. Cicero de Vniversitate: Mundum efficere moliens Deus, terram primùm ignemque conjunxit. Idem 3. de Legib. Qui aliquod munus efficere molitur. Cicero libro 1. Tuscul. Quarum altera, quam nos incolimus, sub axe posita ad stellas septem, unde horrifer Aquilonis stridor gelidas molitur nives. Colum. libro 2: Et ideo minoribus aratris moliuntur: id est, operantur. ¶ Aliquādo passivè Moliri, pro retardari. Lucil. libro 7: Mutilamur, molimur, subducimur. ¶ Hujus composita sunt, Amolior, Admolior, Demolior, & Remolior. Quorum significata explicantur suis locis.

Mōlītŭs, particip. *ἐγχειρήσας, μηχανησάμενος.* Cic. lib. 1. de Finibus: Molita quippiam impietas.

Mōlītĭo, onis, f. t. verbale, Ipse moliendi actus, conatus ipse, & machinatio. [עלילה *halilâh.* Gall. *Effort pour faire quelque chose.* Ital. *Sforzo che si fa par fare qualche cosa.* German Zurüstung/das vnderstehn. Hispan. *Es fuerco para hazer alguna cosa.* Polon *Wzmocnienie czynienia nieiakiej rzeczi.* Vng. *Igiekezet, valamihez valo kezdes.* Ang. *A forcing and streigning himself in doing any thing.*] Cic. 1. de Nat. deor. Quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui ministri tanti muneris fuerunt?

Mōlīmĕn, inis, penult. prod. n. t. Nisus & conatus, quo aliquid molimur, & conamur. [חלילה *halilách.* *πειρατηδών, κατεβολη.* Gal. *Effort.* Ital. *Sforzamento.* German. Ein arbeitsame vnderwindung oder zurüstung / das vnderstehn. Hispan. *Esfuerco.* Polon. *Podiecie sie nieco czynie.* Vng. *Igiseket, vasźarkodas.* Ang. *Indeuour or going about to do a thing.*] Livius 2. ab Vrbe: Res tamen suo ipsa molimine gravis certaminibus in annū extrahitur. Ovid. 1. de Pont. Eleg. 3: Magna tenent illud numen molimina rerum. Idem 12. Metamorph. -solidoque revellere dumo Annosam pinum magno molimine tentat. ¶ Pro eodem etiam dicimus Molimentum. Liv. 7. belli Macedon. Et eo minoris molimenti ea claustra esse, quod in fluminis modum, longum, & angustum, & vadosum ostium portus sit.

Mōlītŏr, penult. prod. m. t. Qui aliquid machinatur, conatur, struit, aut efficit. [חרש *chorésch.* *οκδυαστὴς, ποιητὴς.* Gall. *Qui s' efforce de faire quelque chose.* Ital. *Chi si sforca di fare qualche cosa.* German Ein vnderstecher oder zurüster / der etwas grosses zuhanden nimpt. Hisp. *El que se esfuerca parar hazer algo.* Pol. *Ten ktory sie stara niekiedy czynic.* Vng. *Valami dolognak eppitője, czinalova.* Ang. *He that deuiseth and forceth himself in doing any thing.*] Cicero de Vniver. Hanc igitur habuit rationem effector mundi, molitorque Deus, ut unū opus totum atq; perfectum ex omnibus totis atque perfectis absolveret. ¶ Molitor rerum novarum, apud Suet. in Domit. cap. 10: Molitrix novarum rerum. Idem in Claud. cap. 35.

Mōlītrīx, pen. corr. Vide MOLITOR, in Mola.

Molestre, inquit Festus, erant pelles ovillæ, quibus tegebantur galeæ. Videntur autem Latini vocem Græcam depravatam, q̄ *μηλωτὴ* erat, suā fecisse, & molostrā vocitasse. Turneb.

Mōllis, le, om. t. Tener, non durus, tactui cedens: à movendo, quasi mobilis, quòd in quancunque partem facilè trahi ac moveri possit. [רך *rach.* *μαλθακὸς, μαλακός.* Gall. *Mol, delicat.* Ital. *Molle, tenero.* German. Weich/lind. Belg. Gacht. Hispan. *Muelle ò blando al sentido del tocar.* Polon. *Miekki.* Vngar. *Lagy, gienge.* Ang. *Soft tender, nice.*] Virgil. 2. Georgic. Quid nemora Aethiopum molli canentia lana. Cicero 3. de Orat. Sicut mollissimam ceram ad nostrū arbitrium formamus & fingimus. ¶ Cum homine junctum in deteriorem partem ferè accipitur, pro effœminato, languido & inerti. Cicero 1. de Orat. Quis hoc philosophus tam mollis, tam languidus, tam enervatus, tam omnia ad voluptatem corporis, doloremque referens probare posset? Idem de Clar. Orat. Solutus & mollis in gestu. Livius 3. bel. Maced. Quum in publico epulatus, reverteretur domum temulentus, prosequentibus mollibus viris, qui joci causa convivio celeri interfuerant. ¶ Molle ingenium: hoc est, docile, cuiq; facilè quicquid discit imprimitur. ¶ Mollis animus: hoc est, tractabilis, flexibilis, placabilis, qui scilicet facilè accipit offensiones, & facilè deponit. Cic. Att. lib. 1: Quanta sit in Qu. Fratre meo comitas, quanta jucunditas, quàm mollis animus & ad accipiendā offensionem, & ad deponendam, nihil attinet ad te, qui ea nosti, scribere. ¶ Quoniam verò ea quę tenera sunt, pro voluntate nostra facilè tractamus, & quocunque lubet dicimus, factū est ut Mollis quandoq; pro domito sumatur. Virg. 3. Georg. Belgica vel molli melius ferret esseda collo. ¶ Quandoq; pro facili. Ibidem: -juvat ire jugis, qua nulla priorū Castaliam molli divertitur orbita clivo. ¶ Quandoq; pro maturo, *πέπων.* Idem 1. Aeglog. -sunt nobis mitia poma Castaneæ molles. ¶ Mollia vina, dicuntur defæcata, & asperitatę carentia, ut annotavit Servius in illud Virgil. 1. Georgic. Tunc agni pingues, & tunc mollissima vina. ¶ Quandoq; pro opportuno ac tempestivo, *ὥρμος.* Idē 4. Aen. Sola viri molles aditus, & tempora noras. ¶ Quandoq; pro remisso, & cōtemnendo. *χαῦν.* Idem 3. Georg. -tua Mecœnas haud mollia jussa. ¶ Quandoque pro suavi, jucundo, & placido. Idem -mollesq; sub arbore somni. ¶ Hinc Mollior, & Mollissimus. Livius 4. bel. Macedo. Volo id quàm mollissima via consequi. Colum. lib. 6. cap. 1: Corpore denso brevique, colore rubeo, vel fusco, tactu corporis mollissimo.

Mōllĭcŭlŭs, a, um, diminut. à Mollis. [*ἁβρὸς, ἁπαλός.* Gal. *Mollet, douillet.* Ital. *Delicato, tenerello.* Ger. Weichtechtig/item, ein zertting. Hisp. *Luxurioso ò delicado.* Pol. *Miekuśienki śl'abi.* Vngar. *Lagyatska, gienge.* Ang. *A litle pretie śoft thing, a fine litle tender one.*] Plaut. pro tenello & delicato posuit, quum inquit in Casina: -sed lepide volo Molliculus escas, ut ipsa mollicula est. Catul. ad Aurelium: Qui me ex versiculis meis putastis, Quòd sint molliculi, parum pudicum.

Mōllĭūscŭlŭs, ut Molliculus Catullo. [Vng. *Lagyatska, gyengeske.*] Plin. Epist. lib. 1: Facit versus quosdam sanè, sed data opera molliusculos, leniusculosq;, duriusculos quosdam.

Mōllĭcēllŭs, diminut. à Molliculus, *μαλάκιον.* Catul. Cinæde Thalli mollior cuniculi capillo, Vel anseris medulla, vel inula mollicella.

Mōllĭtĭēs, ei, f. q. quæ & Mollitia, æ, f. p. Mollitudo. [רך *mórech:* ריפיון *riphjón.* *μαλθακία, μαλακότης, χαυνότης.* Gall. *Molleśse, delicateśse.* Ital. *Mollitie, delicatezza.* Germ. Weiche/lindsame. Belg. Gaechticheyt/tuychcyt/weechcyt. Hisp. *Molledura, blandura, ò delicadeza.* Pol. *Miekośći, śl'abośći.* Vng. *Lagyśag, gyengeśek.* Ang. *Śofteneśśe, tenderneśśe, niceneśśe.*] Plin. lib. 11. cap. 1: Itē omnium auriculæ ac nares, quę modicū eminent flexili mollitia. Idem lib. 13. cap. 9: Sed ubi nux illi, huic pomū, differens brevitate ac mollitie. ¶ Crebrò in malū, pro languore & inertia capitur. Salust. Sed inertia & mollitia animi alius alium expectantes cunctamini. Terent. in Evnuch. Abi sis, nihil dicis Parmeno: Ejiciunda hercle hæc mollities animi: nimis me indulgeo. Cicer. 1. de Finib. Qui officia deserunt mollitia animi: id est, laborum & dolorum fuga. ¶ Mollities maris, Placiditas, tranquillitas. [שקט *ścheketh.* *μαλακία.*] Plin. de Vir. illustr. Vbi per mollitiem matris anguis proximum Aesculapii fanum petiit. Col. lib. 7. cap. 2: Ex his rursus quicquid conceptum est, maternam mollitiem, paternum & avitum retulit colorem.

Mollĭtūdo, f. t. Duritiei contraria. [רטיון ריך *mórech:* *riphjón.* *μαλακότης.* Gall. *Molleśse, delicateśse.* Ital. *Tenerezza.* German. Weiche. Hisp. *Molledura, ò blandura.* Pol *Miekośći.* Vng. *Lagyśag.* Ang. *Śofteneśśe, delicatneśśe.*] Cic. 2. de Nat deor. In pulmonibus autem inest raritas quædam, & assimilis spongiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima. Idem 3. de Orat. In ipso tactu inest & mollitudinis, & lęvitatis modus. ¶ Accipitur & pro facilitate, & flexibilitate. Autor ad Heren. lib. 3: Mollitudo vocis, quum eam torquere pro commodo nostro possumus.

Mōllĭtĕr, adver. Leniter, non duriter. [*μαλακῶς, πρᾴως.* Gall. *Mollement, delicatement.* Ital. *Mollemente.* Germ. Sanfftigklich/zartlich/sinigklich. Hisp. *Muellemente, ò blandamente.* Pol. *Miekcze, lehko, śubtilnie.* Vng. *Lagyon giengen.* Ang. *Śofcelie, tenderlie.*] Plin. lib. 15. cap 10: Mira naturę cura molliter semina collocandi. Cic. 2. de Nat. deor. Et cubilia sibi, nidosq; construūt, eosq; quàm possunt molliśsimè substruunt, ut quàm facillimè ova ferventur Ferre molliter: id est, placidè, æquo animo. Cicer. de Sen. Quod ferendū est molliter sapienti. Idem 2. de Finib. Aberat enim omnis dolor: qui si adesset, nec molliter ferret, *&c.* ¶ Aliquando significat delicatè. [*ἁβρῶς, μαλακῶς.* Gall. *Delicatement.* Ital. *Delicatamente.* Ger. Gütlich/zartlich Hisp. *Delicadamente.* Ang. *Delicately, easely.*] Terent. in Adelph. Aedepol Syriśce te curasti molliter. Plaut. Pœn. Ego id quęro hospitiū, ubi ego curer mollius, Quàm regi Antiocho curari hospites soleant.

Mōllĭŭs, comparativum. Tacit. lib. 18: Et amici adulantes, mollius interpretabantur unius legionis eam seditionem.

Mōllĭo, is, mollivi, vel mollii, mollitum, act. q. Molle reddo, lenio, mitigo. [הרך *herách.* *ἁβρύνομαι, μαλακίζω.* Gall. *Amollir, adoucir.* Ital. *Far molle, mollificare.* Ger. Weichen/lind machen. Belg. Weeck maken/versachten. Hisp. *Amollentar, ò ablandar.* Pol.

Zmiekçam Vn. Meg lagytom. An. To make soft and tender, to assuage or mitigat.] Horat. 1. Serm. Satyr. 4: dum ferrum molliat ignis. ¶ Accipitur & pro sedare, mitigare, sive placare. [הִשְׁקִיט hiſchkit שִׁבֵּךְ ſchibbéach. ἐκμαλάσσω.] ut, Mollire mare, Mollire ventos. Gell. lib. 9. cap. 1: Sed postea, quū Brundusiū advēta remus, mollitiq; essent venti maris, percunctatus ego eum sum, quænam illa ratio esset pavoris sui. Accius Telepho: Remisq; nixi, properiter navē in fugā tradūt subter saxa ad lęvam, qua mons mollibat mare. ¶ Mollire animos, mites facere. Cicer 2. Tusc. Mollunt animos nostros, ita sunt deinde dulces, ut non legātur modò, sed etiā ediscantur. ¶ Mollire animos, pro effœminare. Cicer. 5 Tusc. Sed nos umbris, deliciis, otio, languore desidia animū infecimus: opinionibus, maloq; more delinitū mollivim us. Salust. Loca amœna, voluptuosa, facilè in otio feroces militū animos molliverāt. i effœminaverāt. Lanā mollire. Ovid. 3 Fast. lanā mollire puellæ Discant, & plenas exonerare colos. ¶ Hujus compositum est Emollio, quod est valde mollio, ἐκμαλάσσω Plin. Quæcunq, emolliri opus sit, anserino adipe curantur. Et Præmollio ἐκμάζω. & Remollio.

Mollēsco, is, n. t. Mollis aut placatus fio. [רָךְ rach. ἀφ. μαλάσσομαι Gall. s' amollir Ital. Amolirsi placarsi, acquetarse. Ger. Weich werden/ sanfft oder bequātiget werdē Belg. Saecht worde Hisp. Hazerse, muelle, o blando. Pol. Miekczeie, dobrzeie. Vng. Meg lagiulok Ang. To wax soft.] Claud. lib. 1 de Rapt. Proser. p. dumsq; fl veri Ferrea lasciuis mollescāt corda sagittis Ovid 4 Metam. Quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde Semivir, & tactis fuerit mollescat in undis. Idem 1. de Pont. eleg. 7: Pectora mollescunt, asperitasq; fugit. Plin. li. 12. cap. 17: Ladanum visu aridum, statim tactu mollescere. ¶ Hinc componitur Remollesco. Ovid 1. Metam. precibus si numina justis Victa remolleſcunt, si flectitur ira deorum. Cæsar: Vinū ad se omnino importari non sinunt: quòd ea re ad laborem ferendum remolleſcere atque effœminari arbitrentur.

Mōllĭfĭco, as, & Mollefacio, is, act. t. Idē quod mollio, μαλάσσω.

Mōllĭpēs, pedis, com. t. Qui mollem habet pedem. [μαλακόπους. Gal. Qui a le pied mol, & tendre. Ital. Huomo chi a i piedi molli. Ger. Und füssig Hisp. El que tiene los pies muelles ò blandos. Pol. Miekonog. Vng. Lagy, gienge labu. Ang. Tender and soft footed.] Cic. 1. de Divin Mollipedesq, boves spectantes limina cœli.

Mōllēstră e, f. p. pellis ovina. [μηλωτή. Gal. Peau de brebis. Ita. Pelle pecorina. Ger. Ein Schaf fäl. His. Pelleja ò cuero de oveja. Pol. Skora owcza. Vn. Juh bōr. An. A sheepes skinne.] Mollestras (inquit Festus) antiqui vocabāt pelles ovinas quib. galeas extergebant.

Mōllĭcĭnĭŭm, æ, pen. prod. Vestis (inquit Nonius) à mollitie dicta. μαλακὸν ἱμάτιον. Mævius in Epidico: Mollicinam, crocotam, chirodotam, ricam.

Molo, molis, Vide MOLA.

Mōllugo, inis, Species est lappaginis, similis anagallidi, nisi quòd ramosior est, ac pluribus foliis, aspera alioqui, & gravi odore. Plin. lib. 26. cap. 10. Quidam eandem credunt, quam Dioscorides vocat Hippophæston.

Mōllūscă æ, f. p. [τὸ κάρυον μαλακίδιον. Ger. Ein pfersigapffel/ oder bawmnuß mit einer zarten schalen] Nux est è genere juglandium, cortice adeò molli, ut vix attrectata statim frangatur: unde & nomen accepit. Hæc etiā nux Persica appellatur, quòd è Perside primùm ad nos sit trāsvecta: cujus rei optimus testis est Suevius apud Macrobium, qui hoc nucis genus eo tempore quo Alexander Macedo cum regibus Persarum bellum gessit, in Græciam translatum affirmat. Meminit hujus nucis & Plin. lib. 15. cap 22, aitque eam maturescentem putamen suum rumpere. Macrobius putavit Mollusca eandem esse cū Malo Persico, adducens Suevii testimonium, qui idem esse ostendit Persicum & Mollusca: sed in hoc fallitur Macrobius, quòd putat Suevium de pomo Persico loqui, quum de nuce loquatur. Vide Ruel. lib 1 cap. 89.

Mōllūscum, n. s. [Ger. Stamrett/ oder Flader.] Vber est aceris arboris, quemadmodum, & Brusc um. Sed bruscum intortius est cripsum, mollusc um verò simplicius sparsum: & si magnitudinem mensarum caperet, haud dubiè prælatum à veteribus fuisset. Plin. lib. 16 cap. 16: Pulcherrimum verò est bruscū, multoque excellentius etiamnum mollusc um.

Moloche, quæ & Malache. μολόχη, ἢ μαλάχη, Herba est notissima, quam Latini Malvam appellant.

Moloche agria. μολόχη ἀγρία, Herba est inter sylvestris malvę genera annumerata à Galeno. Plin. Hibiscum interpretatur, lib. 20. cap 4: pastinacæ similem facit.

Mŏlŏchĭnŭs color, Qui in purpurā inclinat, quòd malvę flori similis sit, μαλάχινος: Græci enim μαλάχιον malvam dicunt.

Mŏlŏchĭnārĭŭs Molochini coloris infector. Cæcilius in Pausimacho (ut citat Nonius) Carcasina, molochina. Plaut. in Aul. Astant molochinarii, petunt fullones.

Mŏlŏchītēs μολοχίτης. Gemma est non translucens, spissa viriditate malvæ colorem referens: unde & nomen accepit. Nam malvam Græci μολόχιον καὶ μαλάχιον appellant. Plin. lib. 37. c. 8: Non translucet molochites, spissius virens, à colore malvæ nomine accepto reddēdis laudata signis, & infantium custodia quadam, innato contra pericula ipsorum medicamine.

Mŏlŏrrhŭs, [Ger. Bleywag/ oder Senckel/ damit die Werckmeyster ein jettich ding abmessen/ ob es gerad stande oder nicht.] Idem quod perpendiculum: hoc est, plumbum à filo & gnomone dependens, quod à summo ędificio deorsum demissum, rectitudinē ejus, vel obliquitatem indicat. κρίτης. Dictus autem putatur Molorrhus, quasi μόλυβδος ὀρθός: hoc est, plumbum rectum, fine prioris dictionis in compositione euphoniæ gratia abjecto.

Mŏlŏssŭs, μολοσσὸς, Pes metricus dictus est ab ejus regionis saltatione: vel quòd odas eo pedis genere magna ex parte cōstantes Molossi in templo Iovis canere consueverūt, in memoriam Molossi filii Pyrrhi & Andromaches: à quo postea festa Molossia dicta sunt. Vel (ut alii volunt) quòd Molossi ad bellum procedentes, hujus modulata compositione utebantur. Constat autem tribus longis, ut Aeneas.

Mŏlŏcrum, pen. corr. Lignum quadratum est, autore Festo, quo veteres immolabant. ¶ Item illud quo molæ vertuntur, quod Græci μύλακρον dicunt. ¶ Item tumor ventris, qui etiam virginibus accidere solet, Molucrum vocatur. Afranius: Ferme virgini, tanquam gravidæ mulieri, crescit uterus: molucrum vocatur, transit sine doloribus.

Mŏly, μῶλυ, Herba est Homeri carmine celeberrima: de qua sic scribit Plinius libro 25. cap. 4: Laudatissima herbarum est, Homero teste, quam à diis vocari putat Moly: & inventionem ejus Mercurio assignat, contraque summa veneficia demonstrat. Nasci eam hodie circa Pheneum, & in Cyllene Arcadiæ tradunt, specie illa Homerica, radice rotunda, nigraque, magnitudine cæpe, folio scillæ: effodi autem difficulter. Græci autores florem ejus luteum pinxêre, quum Homerus candidum scripserit. Ibidem plura. Nomen habere putatur παρὰ τὸ μωλύειν τοὺς νόσους.

Mŏlybdænă, [μολύβδαινα. Ger. Bleyertz/ bleyweiß/ oder die äderle am Bley oder Syber.] pen. prod. Est (inquit Plin. lib. 37. cap. 18.) quæ aliàs Galena vocatur, plumbi & argēti vena communis. ¶ Est etiam (ut idem asserit lib. 25 cap. 13) genus herbæ, sic dictæ, quòd nomine Plumbago dicitur.

Mŏlybdĭtis, f. t. [μολυβδῖτις. Germ. Bleyschaum/ Bleyschlack.] Argenti spuma, quę fit ex plumbi fusura. Plin. lib. 33. cap. 6: Fit in iisdem metallis & quæ vocatur spuma argenti. Genera ejus tria: optima, quam chrysitin vocant: secūda, quam argyritin: tertia, quam molybditin. Deinde subdit: Chrysitis ex ipsa vena fit, argyritis ex argento, molybditis ex plumbi fusura, quæ fit Puteolis, & inde nomen habet.

Mŏlyris, idis, μολυρὶς, Aristoteli locustę genus, quæ frumenta depopulatur

Mŏlyzā, μώλυζα, ab Hippocrate appellatur allii caput cū ipsa coma. Vide Ruel. lib. 2. cap. 85.

Momar, Siculi stultum vocant, authore Festo.

Mōmen, mominis: id est, momentum. Lucret lib. 3: Momine uti parvo possint impulsa moveri.

Mōmēntum, n. s. dicitur qualecunq; spatium temporis, & qualecunque pondus, sive magnum hoc sit, sive parvum. [רֶגַע rógháh, ἢ ῥοπὴ ἢ στιγμή Gall. Moment Ital & His. Momento. Germ. Ein enderung/ verruckung oder neigung, eo sey der zeit/ des gewichts/ etc. Polon. Czas maluchni, przechi lemiewagi, item okamgnienie. Vng. E_y /szempillantas. Ang. A moment, the estimation or value of a thing, a weight or poise.] Cic. Trebat. Omnia momenta observabimus, neque ullum prætermittemus tui juvandi & levandi locum. Idem 3. de Finib. In his momenta sunt maxima ad beatè vivendum. ¶ Accipitur etiam frequenter Momentum pro minimo puncto temporis, quod Græci ἄτομον vocant, vel ἀκαρές. [German Ein Augenblick. Belg Een oogenblick] Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 1: quid enim? concurritur: horæ Momento cita mors venit, aut victoria læta. ¶ Nonnunquam etiam pro aliarum rerum minima quantitate. Plin. lib. 30. cap. 7: Prosunt & combustæ ut cinis earum bibatur in vino, addito resinæ momento. ¶ Momentum etiam juxta eum modum dicitur, quo multi dicunt, Res parvi momenti id est, quæ magnum vel parvum pondus, & vim habet. Liv. lib. 5. ab Vrb. Rege superato nullum momentum in solis per se Gallorum copiis fore. Cic. 4. de Finib. Sic errare Zenonem, qui nulla in re, nisi in virtute aut vitio, propensionē ne minimi quidē momenti ad summū bonum adipiscendum esse diceret. Idem in Var. Cujus testimonium propter turpitudinem vitæ, sordesque domesticas, nullius momenti putaretur. Braffica nullius momenti in medicina. Plin. lib. 20. cap 9. ¶ Momentum pro exiguo loci spatio, sive intervallo. Plin lib. 18. cap. 34: Sol autem quotidie ex alio cœli momento, quàm pridie oritur.

Momēntānĕŭs, nea. neum, Quod est caducum, & quod facilè mutatur, ac deficit παρὰ σταγόνα, ὀλιγοχρόνιος.

Mōmēntārĭŭs, a, um, Quod in momento fit. [ἀκαρές. Gall. Ce qui se fait en vn moment. Ital. Cio che si fa in vn momento. German. Augen-

Augenblicklich Hisp. *Cosa que se haze en vno momento.* Pol. *Wemgnienniowka.* Vng. *Egy egyszem pillanatsba lezen.* Ang. *That is in a moment.*] Ambros. Syros verò Elisæus, quos obsidentes in civitatem induxerat, momentaria cæcitate percussos, quum quò ingrederentur, videre nō poterant, &c. Sed nemo me autore Ambrosium imitatur, Theologum quidem summū, sed Latinæ linguæ autorem parum locupletem.

Momēntōsus, m. f. Alicujus momēti. [ὁ μεγάλῳ ῥοπῷ ἔχων, ὁ πολὺ ἀξιόχρεων, ὁ ἐν πολλοῖς ὠφελῶν, ἐπιτιθεὶς ῥοπήν. Gall. *De grande importance.* Ital. *Di molta importanza.* Ger. Erschteßlich/das viel vermag/furderſam. Hisp. *Cosa de grande peso.* Pol. *Ten nakstorym wielie zalieży, waży.* Vng. *Mem semmi.* Ang. *Of great importance.*] Quintil. Declam 13: Nunc verò disserendum mihi est, quàm momentosa sit hujus animalis rapina. Loquitur de apibus, quæ ita leviter flores decerpunt, ut nulla appareat rapinæ jactura.

Momēnto, as, are, Vno momento sive exigua re dirigere & æquare. Cornut. in Pers. Sat. 5: Revera scis justitiam in lance pensare, & ipsius dubiæ lancis rectitudinem calles discernere, & curvam regulam momentare.

Momistam vocant molarium partem, quæ adsidet gingivæ. Superiorē verò quę conficiuntur cibi, πάπτζω: id est, mensam.

Mŏnăchŭs, chi, m. f. Solitarius. [מנך *chamár.* μοναχὸς, ἀσκητής. Gall. *Moine, solitaire.* Ital. *Monacho, solitario.* Ger. Ein Münch/der ein abgesünderet einzig leben führt. Hisp. *Monje, solitario, solo.* Pol. *Pustelnik.* Vng. *Egy es ember, barat.* Ang. *A monke.*] ἀπὸ τῦ μονάζειν, quod est in solitudine vivere. Primi enim monachi quò contemplationi, sacrarum literarū studio, atq; orationi commodiùs vacare possent, hominum cœtus fugiebant, & in vastissimas se conferebant solitudines. Hinc Monasterium. [μοναστήριον, ἀγγυδυτήριον: antiquitus φοιτητήριον. Gall. *Monastere.* Ital. *Monasterio.* Germ. Ein einöde/ Closter/ ein abgesündert ort. Hisp. *Monasterio.* Pol. *Klasztor.* Vng. *Klastrom.* Ang. *A monastērie.*] Solitudo.

Monachium, pro conventu & sodalitate monachorum. L. 13. C. de sacrosc. eccles. Sanctimonialis mulier, siquid vel testamento, vel codicillo ecclesiæ, martyrio, clero aut monachio relinquendum credidit, id omnibus modis ratum firmumq; consistat.

Mŏnărchĭă, æ, f. p. μοναρχία, cum accentu in penult. Est unius principatus, quem Suetonius appellat Arbitrium orbis terrārum. Hac qui potitur, Monarcha, μονάρχης, dicitur. Monarchia: id est, unius principatus, primas tenet in tribus speciebus gubernationum, quas justas censuerunt Philosophi. Hæc verè legitima potestas, quæ si innocua fuerit, Dei typum in terris refert: nunc propria est apud Romanorum: hoc est, omniū Christianorum Imperatorem, Regémve, qui absque Augusto rerum potitur. Facti enim non Iuris est, quod cæteri reges Imperatoriæ majestati detrahunt. Alciatus de Francis occidentalibus loquens: Qui licet, *inquit*, Regibus Germanorum, quos Imperatoris titulo Romani pontifices insigniverunt, nō subsint: Romani tamen imperii, & ipsi pars eoq; jure vivunt. Monarchiam orbis, Imperatori elegāter astruit Baro Tautenbergus ex patrum sententiis interpretans titulum de Feud. Marchiæ lib. 1. Feudorum: Nec refragatur olim gentes nonnullas ditionem Imperatoris non agnovisse, sicut & hodie nonnulli agnoscere recusant, de Iure tamen, dubio procul agnoscere debere: secundū Iasonem, in l. cunctos populos, de sunt. trin. per Gloss. minimè recognoscat. in C. per venerabilē. Qui filii sunt legit. ¶ Hanc optimam esse magistratus formā Homer. in Iliad. hoc carmine docere voluit:

ὲ ἀρχὸν πολυκοιρανίη, ἓις κοίρανος ἔστω.

Mŏnās, nadis, f. t. μονὰς, à μόνος deducitur, & significat unitatem. [Gall. *Vnité.* Ital. *Vnità.* Ger. Die einzige zahl. Hisp. *El numero de vno.* Pol. *Iednosc.* Vng. *Egy* Ang. *One.*]

Mŏnāulŏs, μόναυλος, Tibia simplex: μόνος enim solus interpretatur, & αὐλὸς tibia. Martialis lib. 14: Sæpè duas pariter, sæpè monaulon habet. Plinius lib. 6. cap. 56: Monaulon: id est, unicam & simplicem tibiam, Mercurius invēnit.

Mŏnēdŭlă, æ, f. p. Avis ex graculorū genere, quasi monetula, quòd monetas furripiat. [κολοιὸς. Gall. *Chucas ou chouette.* Ital. *Monachia.* Ger. Ein tule. Hisp. *La graja.* Pol. *Kafka.* Vng. *Tsóka.* Ang. *A daw, a cadesse.*] Huic enim avi furacitas argenti atque auri præcipuè est. Plin. lib. 10 cap. 29: Insubrium tractu examina graculorum, monedularumq; : cui soli avi furacitas auri argētiq; præcipuè mira est. Ovid. 7. Metamorph. Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

Mŏnĕo, nes, nui, itum, act. f. Admoneo, suadeo, hortor, præcipio. [הזהיר *hizhír.* ἀναμιμνήσκω, παραγγέλλω. Gal. *Admonnester, auertir, conseiller.* Ital. *Auisare, ricordare, ammonire, auertire.* Ger. Warnen/vermanen. Hisp. *Amonestar, recordar.* Pol. *Napominam, przestergan.* Vng. *Tanitek.* Ang. *To warne, to counsayle, to put in mynde or remembrance.*] Cic. ad Quint. Fratrem: Tu me de retinenda Sestii gratia literis monuisti. Idem ad Atti. Idipsum me mones, quod triduo antè cogitaram. Idem de Amic. Sed quū tot signis natura declaret quid velit, obsurdescimus tamē nescio quomodo: nec ea quæ ab ea monemur, audimus. Ibidē: Nam & monendi sæpè amici sunt, & objurgandi: & hæc accipienda amicè quū benevolè fiunt. Plaut. in Pseud. At hoc volo monere te, monēdus ne me moneas. ¶ Interdum Monere, est temporis, horæ, diei, loci, personæ admonere. παραγγέλλειν. Terent. in Heavt. sed ut diei tempus est, Monere oportet me hunc vicinum Phaniā, ad cœnam ut veniat. ¶ Variè hoc verbum cōstruitur. Nam & monere aliquem aliquid, & de re aliqua, & alicujus rei dicimus. Cic. in Catil. Sed eos hoc moneo, desinant furere. Cic. 2. de Divinat. Quod idem dici de Moneta potest: à qua, præterquam de sue plena quid unquam moniti sumus? Terent. in Andr. Habeo pro illā re, illum quod monēā probé. Valer. Max. Ab eo qui proximè assidebat, solutæ à se legis suæ admonitus. ¶ Moneris, pro muneris, Prisci dicebant. Pacuvius in Armorum judicio, ut citatur à Nonio: Dic quid faciam: quod me moneris, effectum dabo. Idem in Chrysside: Dii monerint meliora. ¶ Moneo, admoneo, & submoneo, ita separat Corn. Front. de Verbor. differ. Monet, *inquit*, aliquis propter benevolentiam: Admonet, ut confirmet memoriam: Submonet, ut possit ordinatè pronuntiare. Igitur in monente benevolentia, in admonente memoria, in submonente officium. ¶ Composita sunt, Admoneo, Commoneo, Emoneo, Præmoneo, & Submoneo: quorum significata vide suis locis.

Mŏnĭtum, ti, n. s. Quod quis monet, monitio, admonitio. [παραίνεσις, παραίνησις. Gall. *Auertissement, admonition.* Ital. *Auiso, documento, ammonitione.* Ger. Ein warnung oder ermanung. Hisp. *Amonestamiento, ensennamiento.* Pol. *Przestroga.* Vng. *Intes.* Ang. *An admonition or warning, a consayle.*] Cicero 4. de Finibus: Itaq; quæ sunt eorum consolationes, quæ cohortationes, & etiam monita à consilio scripta ad summos viros? Virg. 8. Aen. cum Hetrusca refedit Hoc acies campo, monitis exterrita divūm. Ovid. 3. de Arte: Hæc quoq; pars monitis erudienda tuis.

Mŏnĭtŭs, us, penult. corr. m. q. Monitio. [παραίνεσις. Gall. *Auertissement, admonition, remonstrance.* Ital. *Ammonitione.* Ger. Ein warnung/ ermanung. Bel. Een vermaninge. Hisp. *Amonestamiento.* Pol. *Przestrzenie.* Vng. *Intes.* Ang. *A warning or putting in remembrance.*] Livius 1. ab Vibe: Seu voce cœlesti ex Albano monte missa (nam id quoq; traditur) seu aruspicium monitu. Iuvenal. Satyr. 14: Et lævo monitu pueros producit avaros. Virg. 4. Aeneid. Multaq; præterea vatum prædicta priorū Terribili monitu horrifícant.

Mŏnĭtŏr, oris, m. t. Qui nos alicujus rei monet. [παραιτητὴς, ὑπομνηματιστής. Gal. *Ammonesteur, auertisseur.* Ita. *Ammonitore, auisatore.* Ger. Ein ermaner/warner. His. *Amonestador.* Pol. *Przestrzegacz.* Vng. *Intō.* Ang. *A warner, one that putteth in remembrance.*] Cicer. in Catil. Fortasse minus erūt, hoc monitore, & autore hujusce sententiæ, mihi populares impetus pertimescendi. Externus monitor. Statius 5. Syl. nec enim externo monitore petendus Virtutis tibi pulcher amor. Terent. Heavt. Monere opōrtet me hunc vicinum Phaniam Ad cœnam ut veniat: ibo ut visam si domi est: Nihil opus fuit monitore: jamdudum domi Præstò apud me esse ajunt. ¶ Dicuntur præterea monitores, qui in judicio summissa voce oratorem admonent eorum quæ dicenda sunt. Cicero in Divin. in Verr. Video mihi non te, sed hunc librum esse responsurum, quem monitor tuus tenet. ¶ Sic etiam in scena monitores dicuntur, autore Festo, qui histriones, eorum quæ dicenda agendáve sunt, monent. Galli vocant *Protocolles.* ¶ Item monitores dicuntur servi à Colono præfecti, ut operariorum veluti vinitorum, & aratorum turbam obeuntes, unumquenq; moneant, & segniores castigent. Columella lib. 1. cap. ult.

Mŏnĭtōrĭŭs, a, um, Quod monet. παραινετικός. ut Liber monitorius.

Mŏnĭtĭo, f. t. Adhortatio, admonitio. [παραίνεσις, ὑπόμνησις. Gall. *Amonition, auertissement.* Ital. *Amonitione, auiso.* Ger. Ein warnung. Hisp. *Amonestamiento.* Pol. *Przestrzenie.* Vng. *Intes.* Ang. *A warning or aduertishment.*] Cic. lib. 3. Offic. Habenda ratio & diligētia est, primùm ut monitio acerbitate: deinde objurgatio contumelia careat.

Mŏnĕtă, æ. pen. prod. f. p. dicta est, quòd nos signi impressione vel autoris vel pretii moneat. [νόμισμα. Gall. *Monnoye.* Ital. *Moneta.* Ger. Münz/oder Gelt. Bel. Münt. Hisp. *La moneda.* Pol. *Pieniadze, moneta, mienica.* Vng. *Penz.* Ang. *Money or coyne.*] Martial. lib. 1: Et centū dominos novæ monetæ. ¶ Quo etiā nōmine dicta est Iuno. Cicero lib. 1. de Divin. Post cladem illam maximā à Senonibus Gallis factam, audita vox ex arce Iunonis fuit, ex quo Iuno illa appellata Moneta est. ¶ Moneta etiam forma est typusq; monetæ. Macrobius pro utero translatè ita usurpavit lib. 1. Comment. cap. 6: Verùm semine semel intra formandi hominis monetam locato, hoc primùm artifex natura molitur.

Mŏnĕtālĭs, & hoc monetale, ōm. t. Quod ad monetā pertinet. [νομισματικός. Gall. *Ce qui appartient à la monnoye.* Ital *Cio che*

s'appartiene à moneta. Ger. Das zu der Müntz gehöret. Hiſp. Coſa de moneda. Pol. Mienicżni. Vng. Vert penzhez valo. Ang. Belonging to money.] Apuleius de Aſin. Plotina pretioſiſſimis monilium, & auro monetali zonis refertis incincta. ¶ Monetales Triũviri dicti ſunt (ſicut ſcribit Pomponius Iureconſultus lib. 2. de Orig. jur.) æris, argenti, atq; auri flatores. Cicero ad Attic. lib. 10. de Vulteio loquens: Monetali autem adſcripſi, quod ille ad me proconſulem: id eſt, In ſumma epiſtola ſcripſi, Vulteio monetali. Budæus

Mŏnĕtārĭŭs, m. ſ. Qui monetam cudit. [ἀργυροκόπος. Gall. Vn monnoyeur, batteur ou forgeur de monnoye. Ital. Monetario. Ger. Ein Munтzer. Hiſp. Monedero, forjador de moneda. Pol. Mienicże kuiacz, mienczar. Vng. Penz verő. Ang. A coyner of money.] Firmicus: Habentes horoſcopum ſub ſigno hoc, erunt monetarii.

Mŏnīlĕ, pen. prod. n. t. [חרוז charúz עדי hadhi חלי chali. ὅρμος, περίαπτον. Gall. Collier, carquan. Ital. Collana, monile. Germ. Ein halßzierd / etwas das man vmb den halß legt oder daran henckt zur gezierd. Hiſp. Collar ò cadena de oro. Pol. Zawieſſenie naſſy. Vng. Kő-bontwe, kapots. Ang. A coller or ie well that women vſeth about there neckes, an enche.] Ornamentum gutturis, quod ſolet de collo virginum pendere, Græcè ὅρμιον nuncupatur, inquit Hieronymus: dictum quòd geſtantem virtutis admoneat: nam primò ob aliquod egregium factum dari ſolebat. Ovid. 10. Metamorph. Dat digitis gemmas, dat longa monilia collo. ¶ Neque ſolùm illud monile dicitur, quod ex hominum, verumetiam quod ex equorum, aliorumq; animalium collo dependet. Virgil. 7. Aeneid. de equis Latini: Aurea pectoribus demiſſa monilia pendent. Gellius lib. 5. cap. 5: Equitatum frænis, ephippiis, monilibus, phalerisq; præfulgentem. ¶ Monile etiam ſegmentũ dicitur, quod quibuſdam bracteolis, quaſi præſegminibus conſtat.

Mŏnīmēntum, vide MONVMENTVM.

Mŏnŏbĕlī, μονόβελοι, A' Lampridio in vita Heliogabali vocãtur qui ſolo obelo: hoc eſt, longitudine conſpiciendi ſunt.

Mŏnŏcĕrōs, otis, pen. corr. [ראם reém. μονόκερως. Gal. Vne licorne. Ital. Alicorno. Ger. Ein einhorn. Hiſp. Vnicornio. Pol. Iednorożec. Vng. Egy ſzarw, vnicornis. Ang. An vnicorne.] Animal unicum cornu gerens, quod & Vnicornis appellatur. Habet equinum corpus, caput cervinum, mugitum horridum. Plin. lib. 8. cap. 21: Aſperrimam autem feram monocerotem, reliquo corpore equo ſimilem, capite cervo, pedibus elephanto & [illegible] mugitu grauí [illegible]

Mŏnŏchōrdum. [μονόχορδον. Gall. Vn manicorde, ou eſpinette. Ital Manicordo. Ger. Ein gattung eines ſeitenſpyls / ſo gleiche ſeiten hat. Hiſp. Monacordio en la muſica. Pol. Klawicord. Vng. Lant az kinek egy ζaau hura vagyon. Ang. Clauichordes.] Inſtrumenti muſici genus eſt, ita dictum, non quòd unam chordam, ſed quòd omnes chordas unius vocis habeat, niſi panniculi nexu diſtinguantur.

Mŏnŏclōnŏs, μονόκλωνος. Species eſt artemiſiæ, à ramuli unitate ita appellata, quemadmodum πολύκλωνος à ramulorum multitudine. Vide Dioſcor. lib. 3.

Mŏnŏchrōmătă, μονοχρώματα, Picturæ dicebantur, quæ non variis (ut hodie) ſed ſingulis coloribus conſtabant. Plin. lib. 35. cap. 7: Cinabari veteres, quæ etiam nunc vocãt monochromata pingebant. Idem Plin. lib. 35. cap. 3. autor eſt, primũ picturę genus fuiſſe lineare, quod nullis adhibitis coloribus, rei pingendæ ſimilitudinem circunductis lineis exprimebat. Dehinc huic ſucceſsiſſe alterum picturę genus, quod ſingulis coloribus rerum imagines imitabatur: idq; poſtea inventa operoſiore pictura, monochromaton eſſe appellatum.

Monochromateus, adject. Plin. li. 35. cap. 5: Quj monochromatea genera picturæ vocaverint, qui deinde, &c.

Mŏnŏcunctă, Expũge apud Alber. & repone Monozonton. Extat vox apud Imp. in l. quidam ignaviæ. C. de Decurione lib. 10. Significat autem ſolitariè viventes. Alciato Monoxonii vocabulum magis placet: quod & interpretatur locum in eremo, in quo Monachi congregantur.

Mŏnōdĭă, cum accentu in pen. μονῳδία, Lugubris cantus, qui fit à præfica in defunctorum funeribus, quaſi unius cantus. Nam cæteris flentibus ſola præfica canit. Hujuſmodi cantus etiam Nænia dicitur.

Mŏnōgămŭs, pen. cor. m. ſ. [μονόγαμος. Gall. Qui a eſté marié vne fois. Ital. Colui che ha hauuto vna moglie ſola. Ger. Der nur ein Eheweib genommen hat. Hiſp. Caſado vna vez. Pol. Iednes zoni maż. Vng. Egy feleſegwe. Ang. That hath bene ones maried.] Vnius uxoris vir. Vnde & Monogamia. Hieron. Quàm ſancta ſit monogamia, hinc oſtenditur, quòd digamus in clerum eligi non poteſt. Græca vox, & nulli veterum uſitata.

Mŏnŏgĕnĭŏn, μονογένειον, Herba eſt inſignis, quę notiore nomine Pæonia appellatur. Legitur ita in quibuſdam Dioſcoridis codicibus. A' doctioribus tamen hæc nomenclatura, ut pleræq; aliæ ex Brunſfelſii Onomaſtico huc translatæ inter Notha Dioſcoridis numerantur.

Mŏnŏgrāmmī, Homines macri, pertenues, & decolores. [μονογράμμοι. Gall. Maigres, eſchars ſans couleur. Ital. Magri, ſenza colore. Ger. Magere/durre vnd vbel gefarbte leut. Hiſp. Muy magros, flaccos ſin color. Pol. Suſzi a mebarwni ludzie. Vng. Szŕbuerek, ke-koniek. Ang. Leane men without any good colour.] Cicero lib. 2. de Natura deor. Dii ab Epicuro Monogrammi dicuntur. Tranſlatio ducta eſt ab antiquiſſimo picturę genere, quę ſolis lineis rei ſimilitudinem exprimebat, nõ additis reliquis, quæ juſtam picturam abſolvunt. Hanc Græci μονόγραμμον vocant. Plin. lib. 35 cap. 3. picturam linearem appellat.

Mŏnŏlŏgĭŏn, μονολόγιον, Sermo per omnia ſibi ſimilis, vel eãdem orationis facies, quum nulla varietate leguntur. Græca vox.

Mŏnŏlōrēs, [Vn. Egyxίyu, peremtő.] Vopiſcus in Aureliano, Prægrandes veſtes ipſe primus militibus dedit, cùm antè non niſi rectas purpureas accepiſſent: & quidem aliis monolores, aliis dilores, trilores aliis, & uſq; ad pentelores, quales hodie lineæ ſunt. Compoſitio facta eſt à loro.

Mŏnŏmăchĭă, f. p. [μονομαχία. Gall. Combat de ſeul à ſeul. Ital. Duello. Germ. Ein kampff/in welchem nur zwen mit einander ſtreiten. Hiſp. El deſafio de vno por vno. Pol. Bitwa miedzi dwiema. Vng. Ket embernek bay viadallia. Ang. A combat of two hand to hand.] A' Latinis duellum, vel ſingulare certamen appellatur, quod fieri ſolet ad eruendam rei alicujus veritatem, vel ad purgationem inducendam: idq; hunc in modũ, ut qui ſe ſic probaturum purgaturúmve aliquid obtulerit, & vicerit, probaſſe vel purgatus eſſe credatur: ſin ſuccubuerit, in probatione defeciſſe, vel objecti criminis convictus eſſe putetur. Hoc tamen probationis genus hodie jure etiam civili eſt eliminatũ. Nam in otio civili & domeſtica quiete, cruenta ſpectacula ſibi non placere, Imperator atteſtatur l. Vnica. C. de gladiatoribus. ¶ Qui hoc certaminis genere congrediuntur, Monomachi, μονομάχοι, dicuntur.

Mŏnŏphăgī, μονοφάγοι, Dicebantur, teſte Athenæo, qui ſeorſum cibum ſumebant, more diverſo à Romanis, qui ſimul cũ amicis accumbebant: unde & Cœnam appellabant, ἀπὸ τῆς κοινωνίας. ¶ Dicuntur præterea Monophagi, qui eodem perpetuo victu utuntur: quæ vivendi ratio etiam Monophagia, μονοφαγία, appellatur.

Mŏnŏpodium, [μονοπόδιον. Ger. Tiſch oder ſtul mit einem bein/ oder fuß.] Dicitur menſa unico tantùm pede ſubnixa. Liv. 9. bel. Maced. Et quæ tum magnificæ ſupellectilis habebantur, monopodia & abacos Romam advexerunt.

Mŏnŏpōlium, lii, n. ſ. [μονοπόλιον. Ger. Erlaubnuß vnd gewalt allein zukauffen vnd verkauffen.] Dicitur quũ penes unum aliquẽ rei alicujus vendendæ poteſtas eſt, ἀπὸ τῆς μόνης ἐπωλούμης. Hoc enim fit quum unus ſolus aliquod genus mercaturæ univerſum emit, ut ſolus vendat, pretium ſuo modo ſtatuens. Quod genus hodie in multis rebus ſervatur, ut in coraliis Africæ apud Hipponem, alumine in Sicilia & Hetruria, uvis paſſis in in Achaia, bitumine in Iudæa: quod quia Græci Aſphalton vocant, omne monopolium vulgò Aſphaltium dicitur. Plaut. Habes murinam & calamum, potes monopolium inſtituere. Legimus apud Iuſtinianum, monopolia non eſſe admittenda, quoniam non ad commodũ Reipub. ſed ad labem, detrimentaq; pertinent.

Mŏnōps, μόνωψ, Feræ genus eſt Pæoniæ peculiare, magnitudine tauri, quod cùm ab inſequentibus urgetur, acre & igneũ ſtercus exernit, quòd ſi in venatorũ quempiam inciderit, mortem repentè affert. Autor Aelian. lib. 7. cap. 8.

Mŏnōptōtŏn, μονόπτωτον, pen. prod. Vnius caſus, quod unum modò habet caſum: ut Natu, quum aliquem majorẽ aut minorem natu dicimus. Reliqui enim caſus non ſunt in uſu. ¶ Aptota, ἄπτωτα, verò dicuntur, quæ ſine caſu ſunt: hoc eſt, nomina quæ inflecti non poſſunt.

Mŏnōſtўlŏn, Vnius columnæ: στύλον enim columnam Græci dicunt.

Mŏnōxўlă, μονόξυλα, Lintres ſunt, ex unico ligno (ut vox ipſa ſtatim indicat) excavatæ: quibus Aegyptii per ſtagna, & Nili inundationes utuntur. Strabo lib. 3. Plin. lib. 6. cap. 23: Regio autem ex qua piper monoxylis lintribus Becarim cõvehitur, vocatur Cortona.

Mōns, hujus montis, m. t. Terræ tumor altiſſimus, ab eminendo, quaſi eminens dictus. [הר hár ὄρος. Gall. Vne montagne, vn mont. Ital. Monte, montagna. Ger. Ein Berg. Hiſp. El monte, altura de la tierra. Pol. Gora. Vng. Hegy. Ang. A montane.] Itaque aliquando mons dicitur pro omni eo quod eminet, ut dixit Virgilius: -præruptus aquæ mons. Tacitus libro 4: Cœli temperies hyemẽ mitis objectu montis. Virgil. 12. Aeneid. -totus q; remugit Mons circùm, & vocem latè nemora alta remittunt. ¶ Sumitur quandoque pro ſaxo. Idem 6. Aeneid. Preſſantemq; uncis manibus capita aſpera montis Ferro invaſiſſet. ¶ Sic aliquando ſaxum pro monte, ut apud eundem: -ſaxi de vertice paſtor. ¶ Hinc Septimontium, locus qui habet ſeptẽ montes,

montes, quo eſt nomine Roma appellata. ¶ Montes aureos polliceri: proverbialis hyperbole, de iis qui immenſa promittunt, ſpesq; ampliſſimas oſtentant. Vide Chiliades.

Mōntĭcŭlŭs, diminutivum, Parvus mons, [ὀρεινόν, βουνός. Gall. *Montagnette, petite montagne.* Ital. *Monticello.* Germ. Ein bergtin. Hiſp. *Pequenno monte.* Pol. Gorka. Vng. *Domb, hegyetske.* Ang. *A little montane.*] Dicitur & Monticellus. Hoc verbum Calepinus de ſuo addit.

Mōntānŭs, a, um, Quod eſt ex monte: [הָרְרִי *harari.* ὀρεινός. Gall. *De montagne.* Ital. *Montano, di monte.* Ger. Das des Berge iſt/ oder vom Berg kompt. Hiſp. *Coſa montannoſa ò de monte.* Pol. *Górni.* Vng. *Hegyből valo.* Ang. *Of a montane.*] ut Montani imbres. Ouidius 11. Metamorph. Panaq; montanis habitantem ſemper in antris. Idem 2. Faſtorum: Campus erat, campi claudebant ultima colles, Sylvaq; montanas occulere apta feras. Cicero contra Rul. Ligures montanos, duros atque agreſtes, docuit ager ipſe, nihil ferendo niſi multa cultura, & magno labore quæſitum.

Mōntōſŭs, a, um, Locus montibus plenus: [ὀρεινός. Gall. *Montagneux, plein de montagnes.* Ital. *Montuoſo.* Ger. Bergechtig. Hiſp. *Coſa de monte, ò lleno de montes.* Pol. *Gorpiſti.* Vng. *Hegyes.* Ang. *Full of montanes.*] ut Montoſa regio, non montuoſa. Plin. Naſcitur in Montoſis & aſperis, aliquando & herboſis. Virg. lib 3: Et te montoſæ miſére in prælia Nurſæ. Cic. de Amicitia: Quũ locis etiam ipſis montoſis delectemur, & ſylveſtribus.

Mōntĭgĕnă, In monte genitus, ὀρεσιγενής.

Mōntĭvăgŭs, pen. cor. m. ſ. Qui per montes vagatur [ὀρεσιπόλος. Gall. *Qui court, fuit ou vague par les montagnes.* Ital. *Che vaga per monti.* Ger. Bergſchweiffig. Hiſp. *Coſa que vaga per los montes.* Pol. *Gorach biegaiacy.* Vng. *Hegyen budoſo.* Ang. *That wandereth on the montanes.*] Cicero 5. Tuſcul. Quid beſtiæ? nónne frigus? non famem, nõ multivagos atq; ſylveſtres curſus, atq; luſtrationes patiuntur?

Monſtro as, Oſtendo, declaro, indico, demonſtro. [הוֹרָה *horah* הוֹדִיעַ *hodiah* הַרְאָה *herah* δείκνυμι. Gall. *Monſtrer ou enſeigner.* Ital. *Monſtrare.* Ger. Zeigen. Bel. Wyſen. Hiſp. *Demonſtrar como à la niña.* Pol. Pokazuie. Vng. *Megmutatom.* Ang. *To ſhewe, to tell.*] Terent. in Adelphis: Scio ubi ſit, verùm nonne nunquam monſtrabo. ¶ Monſtrare aliquando, pro docere. Plaut. in Bacchid. Iam perdidiſtis, atque me, atque operam meam, Qui tibi nequicquam ſæpè monſtravi bene. Cicero lib. 1. de Divin. Qui ſemitam non ſapiunt alteri monſtrant viam. ¶ Hujus compoſita ſunt, Commonſtro, Demonſtro, & Præmonſtro.

Mōnſtrātĭo, monſtrationis, f. t. [δεῖξις, ἐπίδειξις. Gall. *Demonſtration, enſeignement.* Ital. *Demonſtratione, lo inſignare.* Ger. Zeigung/ weiſung. Hiſp. *Demonſtracion, enſennamiento.* Pol. *Pokazanie.* Vng. *Mutatas.* Ang. *Shewing or telling.*] Terentius in Adelphis: Defeſſus ſum ambulando, ut Syre te, cum tua Monſtratione magnus perdat Iupiter.

Mōnſtrātŏr, oris, m. t. [μηνυτής, δεικτής. Gall. *Monſtrateur, qui montre.* Ital. *Monſtratore.* Ger. Ein Zeiger. Hiſp. *El que demoſtra, enſeñando.* Pol. *Pokazate.* Vng. *Mutato.* Ang. *A ſhewer or teller.*] Virgil. 1. Georg. Adſis ô Tegææ favens, oleęq; Minerva Inventrix, unciq; puer monſtrator aratri.

Monſtrābĭlis, & hoc monſtrabile, om. t. [δεικτός, δεικτέος. Gall. *Digne d'eſtre montré & cognu.* Ital. *Digno di eſſer monſtrato, & conoſciuto.* Ger. Zeigens wärt/ renampt. Hiſp. *Digno de ſer moſtrado y conoſcido.* Pol. Pokazuie. Vng. *Megmutathato.* Ang. *Shewable to be ſhewen.*] Apud Plinium epiſtola 107. Nefero an nonis hominem, quanquam noſſe debes: eſt enim probitate morum, ingenii elegantia, operum varietate monſtrabilis.

Monſtrum monſtri, n. ſ. à monſtrando dictum eſt quòd aliquid ſignificando demonſtret, portentum, prodigium, oſtentum. [תֹּדַע *mophath* τέρας. Gall. *Monſtre.* Ital. *Moſtro, miracolo.* Ger. Ein wunderding/ ein vnnatürlich/ vnd vngewonlich ding. Hiſp. *Milagro.* Pol. Dziwo, *chud.* Vng. *Tſuda.* Ang. *A wounderfull & ſtrange thing againſt the common courſe of nature.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Monſtra, præ dictiones, & præſenſiones rerum futurarum, quid aliud declarant, niſi hominibus ea quæ futura ſunt, portendi, prædici? ex quo illa oſtenta, monſtra, portenta, prodigia dicuntur. Virgil. 3. Aeneid. Horrendum & dictu video mirabile monſtrum. Idem 2. Aeneid. Et monſtrum infœlix ſacrata ſiſtimus arce. Virgil. 2. Aeneid. Nec dubiis ea ſigna dedit Tritonia monſtris. Cicer. 5. Verr. Non mihi jam furtum, ſed monſtrum ac prodigium videbatur. Virgil. etiam Polyphemum unoculum, monſtrum horrendum ingens appellavit. Et ſic quicquid eſt natura deforme: hoc eſt, præter naturam, monſtrum, & res monſtroſa eſt. Terent. in Eunuc. Quid iſtúc naram monſtri fuit? Donat. Monſtrum, eſt omne contra naturam: ſi igitur evnuchus eſt, & vitiavit virginem, contra rerum naturam factum eſt. ¶ Quandoque monſtrum, φάσμα, ponitur pro documento, ut apud Virgil. 3. Aeneid. Monſtra deûm refero. ¶ Monſtrum ali dicimus, ubi quid occulti vitii latére ſignificamus. Haud ſcio an inde ducitur metaphora, quòd monſtra ob pudorem clanculum aluntur, & occultantur. Terent. in Andr. Quamobrem? niſi ſi id eſt, quod ſuſpicor, Aliquid monſtri aiunt. Vide latiùs in Adagiis Eraſmi. Cornel. Fronto de differ. vocabul. Oſtentum, portentum, prodigium & monſtrum ita diſtinguit: Oſtentum, *inquit*, eſt quod præter conſuetudinem offertur, atq; idcircò raritas admirationem facit. Portentum, quòd porrò & diutiùs manet, futurumq; poſtmodum aliquid ſignificat. Prodigium, quod mores faciunt per quod detrimentum expectatur. Monſtrum verò quod eſt contra naturam, ut minotaurus. Hæc Fronto. Sed tamen ab autoribus Latinæ linguæ hæc differentia curiosè obſervata non eſt.

Mōnſtrōſŭs, a, um, Quod monſtrum refert, quod eſt contra naturam. [τερατώδης. Gall. *Monſtrueux.* Ital. *Monſtruoſo.* Ger. Das ein vnnaturliche vnnd wunderſeltzame geſtalt hat. Hiſp. *Milagroſo.* Pol. Dziwni. Vng. *Tſudas.* Ang. *Monſtruous, againſt nature.*] Cic. 2 de Divinatione: Monſtroſiq; omnium partus. Cic. 2 de Divinatione: Quid minus mirum, quàm illam monſtroſiſſimam beſtiã urnam evertiſſe, ſortes diſſipaviſſe?

Monſtrōsè, adverbium, Præter naturam. [τερατώδως. Gall. *Monſtrueuſement, cela eſt, cõtre nature.* Ital. *Moſtruoſamente, contra natura.* Ger. Vnförmlich/ Scheuſslichen vnnaturlichen. Hiſp. *Milagroſamente, contra natura.* Pol. Dziwnie, przeciw przyrodzeniu. Vng. *Tſudalatoſon.* Ang. *Monſtruouſly, againſt nature.*] Cicero 2. de Divin. Nihil tam præpoſtere, tam incondìtè, tam monſtroſè cog. tam potest, &c.

Mōnſtrĭfĕr, ra, rum, adjectivum, Monſtrum referens. [τερατώδης. Gall. *Monſtrueux.* Ital. *Monſtruoſo.* Ger. Das ein wunderſame geſtalt hat. Hiſp. *Milagroſo.* Pol. Dziwnie *monſtrum.* Vng. *Tſudalatos.* Ang. *Monſtruous, or repreſenting a monſtre.*] Plinius libro 6. capite 30: Animalium hominumq; effigies monſtriferas circa extremitates ejus gigni minimè mirum. Lucil. libro 5: mundumq; coërces Monſtriferos agit unda ſinus. Monſtrificabilis, e, idem quod monſtrifer. Lucilius: Nunc ignobilitas his mirum ac monſtrificabile.

Mōnſtrĭfĭcŭs, a, um, Qui monſtra dicendo, vel faciendo profert. [τερατοποιός. Gall. *Monſtrueux.* Ital. *Monſtruoſo.* Ger. Das wunderſeltzam ding macht. Hiſp. *Milagroſo.* Pol. Dziwi *ſtworzi.* Vng. *Tſudas.* Ang. *Monſtruous.*] Plinius lib. 21. cap. 5: Inventa in his & ratio inſciendi, monſtrificis hominum ingeniis. Idem lib. 6. cap. 15: Sed nihil facilè reperiatur mulierum profluvio magis monſtrificum.

Mōnſtrĭfĭcē, adverb. [τερατώδως. Gall. *Monſtrueuſement.* Ital. *Monſtruoſamente.* Germ. Wunderſeltzamlich/ ſcheuszlichen. Hiſp. *Milagroſamente.* Pol. Dziwnie. Vng. *Tſudalatoſon.* Ang. *Monſtruouſlie.*] Plinius libro 28. capite 11: Equarum virus à coitu in lychnis accenſum, Anaxilaus prodidit, equinorum capitum viſus repræſentare monſtrificé.

Mōntānŭs, Montigena, Montivagus, Montoſus, Vide MONS.

Mŏnŭmēntum, ti, n. ſ. vel etiam monimentum per i, dicitur quicquid nos monet, ut tituli, ſepulchra, ſtatuæ, fana, porticus, carmina, hiſtoriæ, documenta, præceptiones, ſapientum monita. Libri, & cætera ejuſmodi. [מִצֵּבָה *matsſsebah* זִכָּרוֹן *zechcharón.* μνημεῖον, μνῆμα. Gall. *Monument, tout ce qui ſert à memoire.* Ital. *Memoria, monumento.* Ger. Ein gedechtnuszzeichen/ etwas das vns eines vergangenen dings erinneret/ ein Gedechtnus. Bel. Een gedachteniſſe. Hiſp. *Memoria, à recordacion, amenesſamiento.* Pol. Pamiątka *przyiścia rzeczy.* Vng. *Emlekezetõ eppwelet.* Ang. *A monument, or remembrance of any thing doone.*] Cicer. ad Cæſarem: Sed ego quæ monumenti ratio ſit, nomine ipſo admoneor, ad memoriam magis ſpectare debere poſteritatis, quàm ad præſentis temporis gratiam. Ovidius 13. Metamorph. At puro, funeribus dotabere regia virgo, Condeturq; tuum monumentis corpus avitis. Cicero 1. Tuſcul. Quid teſtamentorum diligentia? quid ipſa ſepulcrorum monumenta? quid elogia ſignificant, niſi nos futura etiam cogitare? Florent. Iureconſ. l. monumentum. ff. de Relig. & ſumpt. funerum: Monumentum generaliter eſt res memoriæ cauſa in poſterum prodita, in quam ſi corpus, vel reliquiæ inferantur, fiet ſepulcrum: ſi verò nihil eorum inferatur, erit monumentum memoriæ cauſa factum: quod Græci κενοτάφιον appellant Varro lib. 5. de lingua Latina: Monumenta à monendo, quæ ſunt in ſepulcris. Et ideo ſecundum viam, quò prætereuntes admoneant & ſe fuiſſe, & illos eſſe mortales. Ab eo cætera quoq; ſcripta ac facta memoriæ cauſa Monumenta dicta. Hactenus Varro. Rerum geſtarum monumenta, ſunt hiſtoriæ, vel annales, quæ virorum fortium memoriam ab interitu vindicant, quæq; [illis] poſteros admonent, ut illorum exemplo, pericula omnia pro patria intrepidè ſubeant. Cicero 1. de Orat. Rerum geſtarum monumenta, & vetuſtatis exempla oratori nota eſſe debent. Idem 2. de Finib. Vt enim nos ex annalium monumẽtis teſtes exc. tamus eos, quorũ omnis vita conſumpta eſt in laboribus gloriosis.

glorioſis. ¶ Monumentum etiam dicitur pignus, aut res aliqua, memoriæ cauſa apud aliquem relicta. Græci μνημόσυνον vocant. Virg. 5. Aeneid. -quem candida Dido Eſſe ſui dederat monumentum & pignus amoris. ¶ Monumentum etiam dicitur pro munere & dono, quòd ea memoriæ eorum, qui acceperunt, inhæreant. Perſius Satyr. 3: -neq; invideas Et piper & pernæ, Marſi monumenta clientis.

Mŏrā, f. p. Expectatio, temporis dilatio, cūctatio. [עקבה *hikkebáh*. ἀναβολή, ὑστερησις, αὐαβολή. Gall. *Demeure, retard, lenteur, delay.* Ital. *Indugio, dimora.* Ger. Ein verzug oder verhinderūg. Bel. Een vertreck/ behinderinge. Hiſp. *La tardanca ò detenimiento.* Pol. *Przedłużenie.* Vng. *Keſedelem, varakodas.* Ang. *Tarying, ſtay or delay.*] Plaut. Cui mora ſemper obfuit, diligentia profuit. Cic. 6. Philip. Itaq; bellum nefarium illatum Reipublicę quum viderem, nullam moram interponendam inſequendi Antonium putavi. Terent. And. Nec mora ulla eſt quin eam uxorem ducam. Virgil. 3. Aeneid. Hic tibi nequa moræ fuerint diſpendia tanti. Idem 3. Aeglog. -in me mora non erit ulla. Terent. Andr. Sed ſequere me ... nò, ne in mora illi ſis.

Mŏrŭlă, æ, Diminutivū à mora. Aug lib. 11. Conf. Quęro quoniam dies dicitur non tantùm morula Solis ſuper terram, ſecundum quod aliud eſt dies, aliud nox.

Mŏramentum, ti, n. ſ. Mora. [עקבה *hikkebáh*. μέλλησις. Gall. *Demeure, retardement, delay.* Ital. *Dimora.* Germ. Ein verhinderung. Hiſp. *Tardanca.* Pol. *Zabawienie.* Vng. *Keſedelmeſſęg* Ang. *Tarying ſtay or delay.*] Apul. in Floridis: Hiſce ig tur moramentis omnibus, qui volunt equitare, ad vectorem ſibimet equum deligunt

Mŏrātŏr, verbale, m. e Retardator, cunctator. [מעקב *mehakkéb* מתמהמה *mithmahméah*. μελλητὴς, ὑστερικός. Gall. *Retardeur, delayeur* Ital *Dimoratore, tardatore.* Ger. Ein verhinderer. Hiſp. *Tardador* Pol. *Zabawca.* Vng. *Kesŏ, mulato.* Ang. *A taryer, delayer or ſtayer.*] Livius 2. ab Vrb. Quatuorq; Tribunorum adverſus unum moratorem publici cōmodi auxilio delectum COSS. habe t.

Moratorĭus, a, um, adjectivum. [ὑστερητικός. Gall. *Choſe pour retarder.* Ital. *Coſa da tardare.* Ger. Das des verzugs iſt. Hiſp. *Coſa p tardar à otra.* Pol. *Zabawni.* Vng *Keſeltető, mulattato* Ang. *A thing for to tary vpon*] Paulus Iureconſul. Quo minus prædium jure pignoris diſtrahatur, oblata moratoria cautio non ad mittitur. Hoc eſt, cautio quæ datur ut quis differat & [illegible] ceret.

M[illegible] vaticana. κωδόσατε, A' Romanis vocatum fuiſſe rubi fructum, autor eſt Dioſc. lib 4. cap. 35.

Moralis, Moratus, Vide MOS.

Mŏrbŭs bi, m ſ Aegritudo corporis, vel mala affectio contra naturam, quæ uſum ejus faciat deteriorem [חלי חלאה *cholí* חלאה *machálêh*. νόσος, ἀρρωστία. Gall. *Maladie.* Ital *Morbo male.* Ger. Ein krancheit, ſucht Bel. Een ziechte. Hiſp. *Dolencia, enfermedad, mal.* Pol. *Choroba, niemoc* Vng. *Betegſęg maradva* Ang. *ſickneſſe, diſeaſe or ſore.*] Apud Varronem ſolito, ſcriptum eſt Morbum & Vitium intereſſe differre, id quod Ciceronis loco oſtenditur lib. 4. Tuſcul. Morbum eſſe totius corporis corruptionem, veluti feb. [illegible] egrotationē, morbum cum imbecillitate. Vitium quum partes corporis inter ſe diſſident. Ex quo pravitas mēbrorum, d[illegible]ortio, deformitas. Cicer. Attic lib. 11: Tullię meæ morbus, & imbecillitas corporis me exanimat Idem 1. in Catil. Vt homines ægri morbo gravi, quum æſtu, febriq; jactantur. Idem 2. Offic. Quapropter in adeundis periculis cōſuetudo imitanda medicorum eſt, qui leviter ægrotantes, leviter curant: gravioribus aūt morbis periculoſas curationes, & ancipites adhibere coguntur. Virg. 3. Georg. -omniaq; in ſe Oſſa minutatim morbo collapſa trahebat. Galenus in tractatu de differentiis morborū: Morbus (*inquit*) eſt affectus cōtra naturam, primò vitians actionem. Quare quum actio vitiata nō fuerit, morbi nomen non meretur. Evenit autem tripliciter, ut actio impediatur. Aut enim id contingit ex primarum qualitatum intemperie, ut ex partium immoderatione, aut ex ſolutione unitatis. ¶ Dicuntur tamē etiam morbi in animo vitia invetterata & corroborata uſu: ut eſt avaritia, ambitio. Cic. 4. Tuſc. Quomodo aūt in corpore eſt morbus, ægrotatio, & vitium: ſic in animo. Declama. in Cic. Graviter, & iniquo animo maledicta tua paterer, M. Tulli, ſi te ſcirē judicio magis, quàm morbo animi, petulantia iſta uti. Et dicimus, Affici gravi morbo, Laborare morbo, Convaleſcere ex morbo, *&c.*

Mŏrbĭdŭs, da, dum. Quod eſt morbo infectum, ægrotum, infirmum. [חלי חלאה *cholêh* חלי *dævvái*. νοσερὸς, ἐντετοσθ, νοσηματώδης. Gall. *Malade, maladif, malſain.* Ital. *Morbato, infettato.* Ger. Siech/ kranck. Hiſp. *Doliente o enfermo.* Pol. *Chori.* Vng. *Beteges.* Ang. *Sicke, ſore*] Plin. li. 8. cap. 26: Atq; ita profluvio ſanguinis morbidum alias corpus exonerat. Lucret. lib. 6: -languens quem contulit agricolarum Copia, conveniens ex omni morbida parte. Varro 3. de Re ruſtic. cap. 16: Aut quum ſunt apes morbidæ propter primores vernos paſtus. Morbida vis, quæ morbum affert. Lucret. lib. 6: - unde repentè Mortiferam poſſit cladem cōflare coorta Morbida vis hominum generi, pecudūq; catervis Expediam. Idem: - fit morbidus aër.

Mŏrbĭfĭcŭs, a um, Quod morbum infert. [אחלה *machaléh*. νοσερὸς. Gall. *Qui porte maladie.* Ital. *Che apporta morbo.* Ger. Das kranckheit bringt/ vngeſundt. Hiſp. *Coſa que haze ò trae dolencia.* Pol. *Chorobe czyniący.* Vng. *Betegseg hoſzo.* Ang. *That cauſeth ſickneſſe.*]

Mŏrbōſŭs, a, um, Obnoxius morbò, qui & valetudinarius dicitur. [חלה חלי *cholêh* וי *davvái*. νοσερὸς. Gall. *Malſain* Ital *Malſano.* Ger. Kranck/ der viel tranck wird. Hiſ. *Doliente ò enfiermo, ò de mucha dolencia.* Pol. *Chorobam podległe.* Vng. *Betegseges.* Ang. *Sick or ſickelie.*] Cato de Re ruſt. cap. 2: Ferramenta vetera, ſervum ſenem, ſervum morboſum, & ſi quid aliud ſuperſit, vendat.

Mordĕo, des, momordi, & olim morſi, morſum, act. ſ. Dentibus lædo. [נשך *naſchách*. δάκνω. Gall. *Mordre.* Ital. *Mordere.* Ger. Beiſſen. Bel. Byten. Hiſ. *Morder, mordiſcar.* Pol. *Kąſze.* Vn. *Meg marom, harapom.* Ang. *To bite.*] Lucan. lib. 3: Exhibuit primus chalybem, frænosq; momordit. Plautus in Trinummo: Ni fugiſſem (*inquit*) medium, credo, præmorſiſſet. Ovid. 13. Metam. manuq; Pabula decerpſi, decerptaq; dente momordi. Cic. pro Roſc. Amer. Latrant & mordent canes. ¶ Translatè lædere & obtrectare ſignificat. Terent. in Eunuch. -invidere omnes mihi, Mordere clanculum: ego non flocci pendere. ¶ Item pūgere, ſive dolore afficere. Cic. ad Attic. lib. 13: Valde me momorderūt epiſtolæ tuæ de Attica noſtra. ¶ Compoſita ſunt Admordeo, Cōmordeo, Demordeo, Immordeo, Obmordeo, Præmordeo, Remordeo: de quibus vide ſuis locis.

Mŏrſŭs, a, um, participium, [נשוך *naſchúch* δηχθέις. Gall. *Qui eſt mors.* Ital. *Morſo, morſicata.* Ger. Gebiſſen. Hiſp. *Mordido.* Pol. Vkąſſoni. Vng. *Meg maratot.* Ang. *Bitden.*] Plin. li. 26. cap. 3: Datur morſis à cane rabioſo, ne rabidi fiant.

Mŏrſŭs, us, nomen, m. q. Propriè dicitur actus mordēdi. [נשך *neſchech*. δῆγμα. Gall. *Morſure.* Ital. *Morſo, morditura.* Ger. Ein biſſ. Bel. Eenen beet. Hiſp. *Bocado ò mordedura.* Pol. Vkąſſenie. Vng. *Moras, harapas.* Ang. *A bite.*] Cic. de Divin. lib. 2: Quid ariſtolochia ad morſus ſerpentum poſſit, *&c.* Idem de Fato: Philoctetes ulceratus ſerpentis morſu. Catull. lib. 1. Epigr. Atq; acres ſolet incitare morſus. ¶ Accipitur etiam Morſus pro dolore & ægritudine. Cic. 3. Tuſcul. Itaq; & dolor corporis, cujus eſt morſus acerrimus, perferetur ſpe propoſita boni. ¶ Nonnunquam etiam pro detractione. Horat. lib. 1. Epiſt.

Non iſtic obliquo oculo mea commoda quiſquam
Limat, non odio obſcuro morſuq; venenat.

Morſŭncŭlă, æ, f. p. diminutivum, Parvus morſus. [δηγμάτιον. Gall. *Petite morſure.* Ital. *Piccola morditura.* Ger. Ein biſſlin. Hiſp. *Pequenna mordedura.* Pol Kąſek, vkes. Vng. *Kis moras, tſipes.* An. *A little bitte.*] Plaut. in Mil.

Compreſſiones arctæ amantium compares,
Teneris labellis molles morſiunculæ.

Mordax, cis, om. t Qui mordet, qui aliis detrahit. [δηκτικός. Gal. *Mordant, poignant* Ital *Morda.e, mordatore.* Ger. Beiſſig- item, ein nachreder/ vnderſtecher Bel. Bytachtich. Hiſp. *Coſa que muerde ò mordaze.* Pol. *Kąſaci.* Vng. *Maro harapo.* Ang. *That byteth, that ſting, wi' te eth or wordes.*] Plin. lib. 16. cap. 24: Mordacia ſunt quibuſdam folia, ut urticis. Plautus in Trucul. Nunc tibi jam, amabò, janua eſt mordax mea quò introire Metuas, mea voluptas? Mordax folium: hoc eſt, pungens, & tactum vel guſtum feriens.

Mordacĭtas, ſ. f. t. [τὸ δηκτικὸν ἢ δηκτικὴ ἰδιότης. Gal. *Aſperité mordante* Ital. *Mordacita.* Ger. Beiſſung oder ſtechung etlicher kreuteren/ das brennen Hiſp. *A perſona obra de morder ò mordaze* Pol. *Kąſſanie.* Vng. *Maroſſig. ſtiſ o ſag.* Ang. *A cutting, ſharpneſſe of wordes.*] Plin. lib. 20. 21. cap. 16. Iis eorum omnibus ſolius ineſt aculeata mordacitas.

Mordĭcĭbŭs, pro morſibus, δήγμασι. Plaut. in Aulul. Aſini me mordicibus ſindant.

Mŏrdĭcŭs, pen. cor. adverbium, Mordendo. [ὀδοῦξ Gall *Auec les dents, en mordant.* Ital. *Co denti.* Ger Mit beiſſen Bel Abbytende. Hiſp. *A bocados.* Pol Zkąſſanim. Vng. *Harapua.* Ang *By byting, by the teeth.*] Plaut. in Curc. Manum arripuit mordicùs. Idem Menæch. Oportebat jam naſum ademptum mordicùs. ¶ Aliquando ſignificat arctè, & quaſi morſu ac dente. Sueton. in Cæſ Elata lævo, ne libelli, quos tenebat, madefierent, paludamentum mordicùs trahens, ne ſpolio potiretur hoſtis. ¶ Mordicùs tenere per translationem, pro ſumma pertinacia tueri. Cic. 4. de Finib. Quum id fugiunt, re eadem defendunt, quæ Peripatetici, verba tenent mordicùs.

Mŏrdĭco, cas, pen. cor. Dolorem affero, perinde acſi morſu læderem [illegible].

Mŏrsĭcātum, Mordendo. [ὀδοῦξ, δηκτικῶς. Gall. *En mordant.* Ital. & Hiſp. *Mordendo.* Ger. Mit beiſſen. Pol. *Kąſiąc.* Vng. *Harapdalua.* Ang. *By byting.*] Varro. Sicut pupilli incedunt, & in labellis morſicatim luſitant. Ex Nonio.

Mŏrētum,

Mŏretum, ti, pen prod n ſ. [μορετόν. Gall. *Certain gasteau, tarte ou tourte: ſfaite de farine, laict, vin, fromage, & d'herbes.* Ital. *Torta di farina, latte, vino, formaggio, & altri ſorte d' herbe.* Ger. Ein fladenkuchen ſo auß Milch / Wein / Käß vnd etlichen Kreuteren gemacht wird. Hiſp. *El almodrote ò ſalſa ſemejante.* Pol. *Placek, ſmieka, ſera a ziol' vezinioni.* Vng. *Beles, aczkit ſok fele ſzerbòl ſwetnék.* Ang. *A kinde of cake made of miek, wine, cheeſe and herbes.*] Genus libi ex lacte, vino, caſeo, & herbis confectum, quale deſcribitur à Virgilio in eo opuſculo cui titulus eſt Moretum. Ovid. 4. Faſt. Non pudet herboſum, dixi, poſuiſſe moretum In dominæ menſis: an ſua cauſa ſubeſt? Lacte, mero veteres uſi narrantur, & herbis Sponte ſua ſi quas terra ferebat, ait, Candidus elixæ miſcetur caſeus herbæ, Cognoſcat priſcos ut dea priſca cibos. Dictum autem eſt Moretum (ut non obſcurè ſignificat Virgilius loco jam indicato) à verbo Græco μορέω, quod inter cætera ſignificat abrado. Tum demum digitis mortaria tota duobus Circuit, inq; globum diſtantia contrahit unum, Conſtetut effecti ſpecies nomenq; moreti.

Morganitica, Lex apud Mediolanenſes, quæ alibi Salica dicitur. Extat tit. in Placitis Feud. De filii natis ex matrimonio ad Morganit. contract. Illuſtris interpres à Tautenberg, nactus quendam vetuſtiſſimum codicem, teſtatur in eo, pro voce Morganitica, ſcriptum Morgingabicum: quod vocabulum videtur ex idiomate noſtro confectum. Nam Morgin/noſtrate lingua, *mane*, ſive *matutinum* ſonat, & gab, *donum* ſignificat. Morgingabicum igitur quaſi donum matutinum interpretari licebit, qua donationem propter nuptias ſignificari ſolitam, idem nobiliſſimus interpres putat. [Ger. Morgengab.]

Mōrŏnēs. [μωμάονες. Ger. Narren.] Stulti, Principum deliciæ. Mart. lib. 8: Morio dictus erat, viginti millibus emi.

Morion, Lapidis pretioſi nomen. Plin. lib. 37. cap. 10: Morium Indica: quę nigerrimo colore translucet, vocatus Pramnium: in qua miſcetur & carbunculi colos, Alexandrinum: ubi Sardæ, Cyprium.

Mōrmȳră, Piſcis eſt marinus, variis coloribus pictus, cujus meminit Ovidius in Halieut. referente Plin. lib. 32. cap. ult.

Mŏrŏchthŭs, μόροχθος, Lapis eſt in Aegypto naſcens, quem nonnulli à lacteo colore Galaxiam, & Leucographia appellant. Vtuntur eo linteatiorum officinę ad candorem veſtium, propterea quòd mollis ſit, & facillimè diluatur. Autor Dioſcor lib 5.

Mŏrĭŏr, Vide MORS.

Mŏrŏr, raris, priore correpta, d. p. Expecto, operior. [מעכב *nehegbáh* התמהמה *hitthmahméah* קוה *kavàh* ἐκδέχομαι. Gall. *Retardor, detenir, amuſer, attendre.* Ital. *Aſpettare, indugiare.* Ger. Verziehen/warten. Bel. Vertrecken/ophouden/verwachten. Hiſp. *Eſperar lo que ha de venir, tardar.* Ang. *To tarie, to abyde.*] Lentulus Senatui, inter epiſtolas Ciceronis: Diutiùs morari, aut expectare præſidium, non neceſſe habui. ¶ Aliquando etiam accipitur pro Curo vel laboro. Plaut. in Aulul. pallas purpuram Nihil moror, quę in ſervitutem ſumptibus redigunt virōs. Idem: Nihil moror iſtas magnas dotes dapſiles: hoc eſt, nihil curo, nihil facio, οὐδὲν μοι μέλει. ¶ Sæpiſſimè etiam Morari, eſt detinere, retardare. [עקב *hikkib.* ἀνέχειν, κωλύειν.] Quintilianus in Mathematico: Quid me adhuc pater retines? Quid moraris abeuntem? Plautus in Epid. Nihil ego te moror. Item Morari, manere. χρονίζειν. Cæſar bell. Gall. lib. 2: Itaq; paulìſper apud oppidum morati, agroſq; Rhemorū depopulati, &c. ¶ Item hęrere, dubitare. Virg. 2. Aeneid. Quíàve moror, ſi omnes uno ordine habetis Achivos. Et in his omnibus ſignificationibus habet primā correptam. ¶ Morari verò prima producta, apud Suetonium pro Inſanire, deſipere: [כסל *chaſál* מהר *nimhár.* μωραίνειν. Gall. *Folaſtrer.* Ital. *Impazzire.* Ger. Bnſinnig ſeyn. Hiſ. *Hazer locuras.* Pol. *Szaleie.* Vng. *Bolondoskodni.* Ang. *To playe the foole.*] quod oſtendit Suetonius ſolitum inquiens eſſe dicere Neronem, Deſiiſſe Claudium inter homines morari: nam Græci μωρὸν, ſtultum vocant & fatuū. Videbatur dicere, Claudium deſiiſſe manere & vivere inter homines: quum intelligi vellet, eum deſiiſſe per mortem delirare & deſipere, qui vivus deliraverat.

Mŏrāns, antis, participiū: Virg. 4. Georg. nanq; morantes Martius ille æris rauci canor increpat. Vbi Servius: Morantes: id eſt, tardè incedentes. ¶ Compoſita à Moro, ſunt Commoror, Demoror. Immoror, & Remoror: de quibus ſuis locis.

Mōrŏs, [כסיל *cheſil* הולל *holél.* μωρός. Gall. *Fol.* Ital. *Stolto.* Ger. Ein Narr/tor. Hiſp. *Loco, bobo.* Pol. *Błazen.* Vng. *Bolond.* Ang. *A foole.*] Græca dictione appellatur, qui Latinè ſtultus. Plautus in Trinum. Amor mores hominum moros, & moroſos efficit. ¶ A quo Morari verbum prima longa. Vide paulò antè in verbo MOROR.

Mōrŏlŏgŭs, gi, Stulta & inepta loquens. [μωρολόγος. Gall. *Qui parle follement, & ſottement.* Ital. *Cheragiona pazzie.* Ger. Der viel torechtiges geſchwetz oder narren tädung treibt. Hiſp. *El que habla boueria.* Pol. *Błazen. ki mowca.* Vng. *Bolondſag bezellő.* Ang. *That ſpeaketh foolishlie.*] ¶ Vnde & ſermones hujuſmodi Morologiæ, μωρολογίαι, dicuntur: qui & periphraſticè Morologi ſermones appellantur à Plauto in Pſeudolo: Nec moleſtum eſſe, nec ſermonibus morologis. μωρὸς enim ſtultus, λόγος ſermo. Plautus in Perſ. Morologus fio. Hoc eſt, ſermone ſtulto uti incipio.

Moroſus, Vide MOS.

Mŏrŏtĭs, & Moroſis, μωρότης, Memoriæ vitiū, & inſania, quotieſcunque ex ſomnifico gravamine reſipiſcentia non datur ad mentem. Hæc enim non modò memoriam, ſed uſum quoque rationis intercipit.

Mŏrphnŭs, μορφνὸς, Aquilæ genus, circa paludes & lacus vitam præcipuè agens: ab Homero Percnos, ab aliis etiam Plancus & Anataria appellatur. Vide Plin. li. 10. cap. 3, ubi ſex aquilarum genera enumerat. Melænaëton. Pyrgagon, Morphnon, Percnopteron, Gneſion, & Halyæeton, &c.

Mŏrs, tis, f. t. σὺμφορὰ, ἢ ψυχῆς λύσις: hoc eſt, animæ & corporis diſſolutio, Lethum, interitus, obitus. [מות *máveth* תמותה *temuthàh.* τὸ χρεὼν, κηπροφὴ κοπάλυσις, θάνατος. Gall. *La mort.* Ital. *La morte.* Ger. Der tod. Bel Die doot. Hiſp *La muerte.* Pol. *Smierć.* Vng. *Halal.* Ang. *Death.*] Cic. 1. Tuſcul. Sunt enim qui diſceſſum animi à corpore putent eſſe mortem. Ibidem: A malis igitur mors abducit, non à bonis. Mors (inquit Seneca) eſt naturę lex, tributum, officiumq; mortalium, malorumq; omnium remedium. Hæc à veteribus dea credita eſt, Noctis, & Erebi filia, quæ in mortales omnes vitæ necisq; haberet poteſtatem. Statius: In ſcopulis mors ſæva ſedet. Cic. 1. Tuſculan. Mors non eſt interitus, omnia tollens, atq; delens: ſed quædam quaſi migratio, commutatioq; vitæ: quæ in claris viris, & fœminis dux in cœlum ſolet eſſe. Horat. 1. Epiſt 17: mors ultima linea rerū eſt. Virgil. 2. Aen. crudelis ubiq; Luctus, ubiq; pavor, & plurima mortis imago. Ovid. 14. Metam. At verò fuga vos ab acerba morte reduxit. ¶ Accipitur quāq; Mors pro aliarum rerum interitu, etiam inanimatarum. Plin. lib. 14. cap. 22: Hinc rerum omnium oblivio, morsq; memoriæ. ¶ Legitur etiam nonnunquam in numero pluralī Mortes. Cicer. 2. de Finibus: Præclarè mortes ſunt imperatoriæ Plin. lib. 13. cap. 21. Qua in domum illata, difficiles partus ſieri produnt, mortesq; miſeras. Quintil. Declam. 2: Contra verbera, & experimenta telorum, mortium pertulère patientiam.

Mŏrĭŏr, ĕris, & iris, Obeo, intereo, excedo, decedo, è vita migro, vitam cum morte commuto: nūc tertii, olim etiam quarti ordinis. [מת *meth* גוע *ghvàh.* ἀποθνήσκειν, κατατίθεσθαι, ἀπόλλυσθαι. Gall. *Mourir.* Ital. *Morire.* Ger. Sterben. Bel. Sterven. Hiſp. *Morir.* Pol. *Vmieram.* Vng. *Meghalok.* Ang. *To die.*] Ovid. lib. 4. Met. At ſtrepitum morientis timens, cupidusq; moriri. Plaut. Rud. acta hæc res eſt, certum eſt mori, quam hunc pati Lenonem in me graſſari. Auguſt. li. 13. de Civit. Dei: Non importunè, neq; incongruè arbitror dicere, etſi non humana induſtria, judicio fortaſſe divino, ut hoc verbum quod eſt Moritur, in Latina lingua nec Grammatici declinare potuerint ea regula, qua cæteta talia declinantur. Nanquè ab eo quod eſt Oritur, fit verbum præteriti temporis Ortus eſt: & ſiqua ſimilia ſunt, quæ per præteriti temporis participia declinantur: ab eo verò quod eſt moritur, ſi quæramus præteriti temporis verbum, reſponderi ſolet, Mortuus eſt, u, litera gemmata. Sic enim dicitur mortuus, quo modo Fatuus, Arduus, Conſpicuus, & ſiqua ſimilia, quæ non ſunt præteriti temporis, ſed quoniam nomina ſunt, ſine tempore declinantur. Ille [illegible], quaſi declinetur quod declinari non poteſt, pro [illegible] præteriti temporis ponitur nomen. Convenienter ergo [illegible] ctum eſt, ut quemadmodum id quod ſignificat, non poteſt agendo, ita ipſum verbum non poſſet loquendo declinari. Horat. 3. Carm. Ode 2: Dulce, & decorum eſt pro patria mori. Mors & fugacem perſequitur virū. Nec parcit imbellis juventæ Poplitibus, timidoq; tergo. Virg. 4. Aeneid. Quin morere ut merita es, ferroq; averte dolorem. Idem 3. Aeneid. O' felix una ante alias Priameia virgo, Hoſtilem ad tumulum Troiæ ſub mœnibus altis Iuſſa mori. ¶ Moriar, jurandi verbum, quemadmodum Diſpeream. Cicer. ad Attic. lib. 8: Moriar; ſi magis gauderem, ſi id mihi accidiſſet. ¶ Compoſita hujus verbi ſunt, Commorior, Demorior, Emorior, Immorior, Intermorior, & Præmorior: de quibus ſuis locis.

Mŏrĭbūndŭs, Moriens, morti vicinus. [מת *meth.* ἀποθνήσκων, τεθνηκώς. Gall. *Qui ſeva mourant, qui ſeu meurt* Ital. *Morendo, chi và morendo.* Ger Sterbend. Hiſp. *Moriendo, ò del todo muerto.* Pol. *Smierći bliski.* Vng. *Halalaho̱z kŏzel valo.* Ang. *Dying, readie to die.*] Liv. 6 bell. Pun. Atque ita gladio quem veſte texerat, pe[illegible] adverſum pectus transfixus, ante pedes Imperatoris moribūdus procubuit.

Mŏrtālĭs, le, Qui morti ſubjectus eſt: cujus contrarium eſt Im[illegible] Gall. *Mortel.* Ital. *Mortale.* Ger [illegible] Bel [illegible] Hiſp. *Mortal* [illegible] *ſmierć.*

Smiertelni. Vng. *Halando.* Ang. *Subiect to death, mortal.*] Quint. lib. 5. cap. 12: In clarissimum solem mortale lumen inferre. Cic. 3. de Natura deorum: Mortale igitur omne animal, & dissolubile, & dividuum sit necesse est. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: -terrestria quando Mortales animas vivunt sortita.

Mōrtālĭŏr, comparat. Plin. lib. 34. cap. 14: Eademq; providentia nihil in rebus mortalius faciente, quàm quod infestissimum mortalitati.

Mōrtālĭs, substantivum, Pro homine. [ὁ βροτὸς, ὁ θνητὸς ἄνθρωπος. Gal. *Homme mortel.* Ital. *Huomo mortale.* Ger. Ein Mensch so sterblich vnd hinfellig ist. Hisp. *Hombre mortal.* Pol. *Człowiek śmiertelny.* Vng *Halando ember.* Ang. *A mortall man.*] Plin. lib. 12. cap. 17: Tanta mortalibus suarum rerum satietas est, alienarumq; aviditas. Cicer. 7. Verr. Nam istum paucis horis primæ actionis omnium mortalium sententiis condemnavi. Ovid. 2. Metam. Inde deos hominesq; voco, nec contingit ullum Vox mea mortalem.

Mōrtālĭtās, atis, f. t. Immortalitati contraria. [τὸ θνητὸν. Gall. *Mortalité, ce qui est subiet à mort.* Ital. *Mortalità.* Ger. Tödtigkeit/ sterbligkeit. Bel. Sterfelycheyt. Hisp. *Mortalidad ò condicion de morir.* Pol. *Śmiertelność.* Vng. *Halandoság.* Ang. *Mortalitie.*] Cicero 1. de Natura deorum: Aut non omne quod ortum sit, mortalitas consequatur. ¶ Mortalitas, etiam pro hominibus mortalibus. Plin. lib. 2. cap. 76: Mortalitas ipsa invenit sibi medium quiddam Idem li. 7. cap. 50: Vana mortalitas, & ad circunscribendum seipsam ingeniosa.

Mōrtĭfĕr, sive mortiferus, a, um, penult. corr. Lethifer, lethale, quod mortem affert. [θανατηφόρος. Gal. *Mortel, qui fait mourir.* Ital *Mortifero.* Ger. Das den Tod bringt/ tödtlich. Hisp. *Cosa matadera ... muerte ò muerte.* Pol. *Śmiercią przynoszący.* Vng. *Halalos, halali hozo.* Ang *Deadlie, that causeth death.*] Col. lib. 7: Est etiam mortiferus serpentis ictus. Plin. lib. 10. cap. 50: Pullis anserum urtica mortifera contactu. Cicero 1. Tusc. Et quum penè in manu jam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, ut non ad mortem tudi, verùm in cœlum videretur ascendere. Virgil. 6. Aeneid. . mortiferumq; adverso in limine bellum. Celsus lib. 5. cap. 16: Nam musculus percussus mortiferus est, præcisus sanitatem recipit.

Mōrtŭālĕ, Quod ad mortuos pertinet. [νεκρικόν. Gall. *Mortuaire.* Ital. *Che appartiene à morte* Ger. Das zu den todten gehört. Hisp. *Cosa perteneściente à mortuorio.* Pol. *Smiertelnich wł asne.* Vng. *Halottokhoz valo.* Ang *That belongeth to the death.*] Plaut. in Asin. Hæc sunt non nugæ: non enim mortualia. ¶ Vnde emortualis dies, in quo quis est mortuus: sicut Natalis, in quo quis natus est. Idem: Certum est enim hunc emortualem facere ex natali die.

Mortĭcīnŭs, a, um, pen. prod. Quod est exangue, corruptum, & sponte sua mortuum. [πεπνιμένος. Gall *Qui est mort de soy même, & qui n'a point esté tué.* Ital *Morto da se.* Ger. Das von jhm selbs gestorben ist/ todter schelm. Hisp. *Muerto de su voluntad.* Pol *Zdechły, zdobrej woli umarły* Vng. *Dögvel holt* Ang. *That is dead by the self.*] Vnde Morticinam carnem dicimus animalium, quæ non sunt mactata, sed per se mortua. Plinius: Sola hæc avis in eo genere morticinam carnem non attingit. Varr. 2. de Re rust. capite 9: Morticinæ ovis non patiuntur vesci carne.

Mōrtĭcīnī, Clavi dicuntur pedum, quòd velut morticina caro sit, quam Græci θνησιμαῖον vocant. ἧλοι. Plin. lib. 22. cap. 23: Clavis pedum, qui vulgò *morticini* appellantur, &c.

Mōrsĭcātim, Morsiuncula, Morsus, Vide MORDEO.

Mōrtārĭum, In quo res, quæ resolvendæ sunt, pistillo contusæ teruntur. [מדוכה *medhochâh.* θύεια, ὄλμος, ἰγδίς. Gall. *Vn mortier.* Ital. *Mortaio.* Ger. Ein Mörsel Bel. Eenen Mortier Hisp. *El mortero para majar.* Pol. Moździerz. Vng. *Mosar.* Ang. *A morter.*] Plautus in Aul. Cultrum, securim, pistillum, mortarium, Quæ utenda vasa semper vicini rogant. Lapis mortariorum, ὑστρις, ex quo mortaria confici solent. Plinius lib. 36. cap. 22: Autoribus curæ fuêre lapides mortariorum quoque, nec medicinalium tantùm, aut ad pigmenta pertinentium. ¶ Hujus diminutivum est Mortariolum, ὑσίδιον. Hieronymus in Numeris: Ponent cum eo thuribula, mortariola, cyathos & crateres ad vina fundenda. ¶ Est & mortarium locus, & susceptaculum, in quo calx, sive intrita subigitur, servatúrve, quæ loca etiam hodie vulgò *Mortaria* appellantur. Budæus: Mortarium locus est ubi arenatum rutro subigitur. Vitruvius lib 7. cap. 3: Græcorum verò tectores non his rationibus solùm utendo faciunt opera firma, sed etiam mortario collocato, calce & arena ibi confusa, decuria hominum inducta, ligneis vectibus pinsant materiam, ut ita ad certamen subacta tunc urantur.

Mōrtĭcĭnŭs, Mortifer, Mortualis, Vide MORS.

Mōrŭs, ri, f. f. Arbor, [μορέα, συκάμινος. Gall. *Vn meurier.* Ital. *Moro albero.* Ger Ein Maulbeerbawm. Bel. Een Moerbesenboom. Hisp. *El moral arbor.* Pol. *Morałowe drzewo.* Vng. *Szeder fa.* Ang *A mulberry tree.*] Morum, fructus, συκόμορον, à mora: id est, tarditate, ut quidam putant: nam postrema omnium arborum morus floret: propter quod prudentissima arbor dicitur: quia lædi se à frigore non sinit: neq;, nisi planè frigore peracto germen emittit: sed quum cœpit, in tantum universa germinatio erũpit, ut una nocte peragat, etiã cũ strepitu. Sunt tamen qui à Græco id nominis derivent: μαυρὸν enim nigrum dicitur. Plin. lib. 16. cap. 44: In hoc arborem mori eximiam ętate nostra adamavit Passienus. ¶ Mora quoq; in rubis sunt, sed multum ab his differentia. Columel. lib. 3. de pruno: Morum ab Idibus Februariis usq; in æquinoctium vernale rectè seres.

Morus Pyramea', arbor sub qua occubuerũt Pyramus & Thysbe. Fabula est apud Ovid. lib. 4. Metam.

Mos, moris, m. t. Est vitæ institutum consuetudine firmatum. [חק *dérech.* ἔθος, ἦθος. Gall. *Maniere, coustume, facon de faire.* Ital. *Costume, vsanza.* Ger. Sitten/ Brauch/ Gewonheit. Bel. Manieren. Hisp. *Costumbre.* Pol. Zwyczaj, Nałog. Vng. *Szokas, erkolts.* Ang. *A maner or fashion, a custome.*] Varr. ait: Morem esse institutum animi, quod sequi debeat consuetudo. Cic. pro Cluent. Non mos, consuetudoq; servata. Cicero de Clar. Orat. Mos est hominum, ut nolint eundem pluribus in rebus excellere. Virgil. 1. Aeneid. Virginibus Tyriis mos est gestare pharetram. Idem 4. Aeneid. Nõ licuit thalami expertem sine crimine vitam Degere more feræ. ¶ Interdum sumitur pro consuetudine approbata, quæ habetur pro lege. Cicero 1. Offic. Quæ more aguntur, institutisq; civilibus. Idem contrà Rullum: Est hoc in more positum, institutoq; majorum. ¶ Mores plurali numero, ἤθη, consuetudo cuipiam familiaris, & in habitum recepta, à qua bene vel malè morati dicimur. Est enim vocabulum medium, quod tàm in bonã quàm in malam partem accipitur. Plautus in Trinum. Nam hic nimium morbus mores invasit bonos. Ita plerunq; omnes jam sunt intermortui. Sed dum illi ægrotant, interim mores mali, Quasi herba irrigua, succreverunt uberrimé. ¶ Mores graviores, item mores majores, conjugum vitia & minus honestas actiones levi vocabulo & honesto Iureconsulti vocant. Vlpian. cap. Institut. 6: Mores graviores sunt adulteria tantũ leviores omnes reliqui. Maritus propter majores mores præsentẽ dotem reddit, propter minores senum mensium die. ¶ Mores cœli. Plin. lib. 14. cap. 1: Succiq; tantùm gratia ex his pluribus modis ad cœli mores soliq; ingenia. Virg. 1. Georg. -varium cœli perdiscere morem. ¶ Transferre ad morem. Cicero in Orat. Græcorum prudentiam posse ad nostrũ morem, usumq; trãsferri. ¶ Hinc fit Moratus, Moralis, Morigeratus, & quod hodie in usu non est, Moscul us diminutivum, quod apud Catonem legitur.

Mōrātŭs, m. f. Nomen est, non participium, à nomine Mos, dicturq; utplurimũ de eo qui bonis laudatisq; moribus est præditus. [ἤθικὸς, ἐθισμένος. Gall. *Morigené, apprins, & accoustumé.* Ital. *Costumato.* Ger Wolgebärdet/ der guter Sitten vnd Gebärden ist/ *sittsam, vbelgebärdet.* Hisp. *Bien accustumbrado.* Pol. *Obiczajny.* Vng. *Io erkölsö.* Ang. *That hath good or badde maners.*] Plautus in Aulul. Dum mihi morata veniat, dotata est satis. Cicer. 2. Tuscul. Quotus enim quisq; philosophorum invenitur, qui sit ita moratus, ita animo ac vita constitutus, ut ratio postulat? Idem de Clar. Quæq; erant propria cùm præstantis viri in Republ. tum bene moratæ & bene constitutæ civitatis. ¶ In malam partem usus est Plautus in Trucul Novi ego hominũ mores. Ita nunc adolescentes morati sunt. Item Terent. in Hecyr. Sed quid mulieris uxorem habes, aut quibus moratam moribus?

Mōrālĭs, Ad mores pertinens. [ἠθικός. Gall. *Moral, appartenant aux mœurs.* Ital. *Morale, che appartiene ai costumi.* Ger. Das zu Sitten vnd der Zucht gehört Hisp. *Cosa perteneściente à costumbres.* Pol. *Do obyczajów należący.* Vng. *Zokoshoz, erkölcshez valo.* Ang. *Belonging to maners.*] Cicer. de Fato: Quia pertinet ad mores, quos ἤθη Græci vocant, nos eam partem philosophiæ de moribus appellare solemus: sed decet augentem linguam Latinam nominare Moralem, explicandaq; vis est, ratioq; enunciationum, quæ Græci ἀξιώματα vocant.

Mōrālĭtās. [ἠθοποιία. Vn. *Io erkoltsböség, erkoltsbösség.*] Macrob. Saturn. lib. 5. cap. 5: Sunt præterea styli dicendi duo, dispari moralitate diversi

Mōrĭgĕrŏr, aris, d p. Morem gero, obsequor, & quasi ad alterius voluntatem mores transformo. [נשׁם *schamâh.* χαρίζομαι, ὑπουργέω. Gall. *Faire au gré d'aucun, obeir.* Ital. *Compiacere.* Ger. Gehorsam seyn/ wilferig seyn. Bel. Gehoorsam zyn. Hisp. *Obedescer, complazer.* Pol. *Posłuszenem.* Vng. *Zot fogadok, engedek.* Ang *To obey, to be at commandement.*] Cic. in Orat. Voluptati autem aurium morigerari debet oratio. Terent. in Adelph. Si adolescẽti esses morigeratus. Plaut. Morigero, dixit, in Amph. Volo deludi illum dum cum hac usuraria Vxore nunc mihi morigero. ¶ Iade Morigeratio, ὑπουργία, & Morigerè, πιθανῶς, adverb.

Mōrĭgĕrŭs, a, um, pen. cor. Obediens, obsequens, morẽ gerens.

[illegible]

[ישמ *schomèah.* πιθανός. Gall. *Obeissant, qui fait au gré d'aucun.* Ital. *Obediente.* Ger. Gehorsam/willfertig. Hisp. *Cosa obediẽte à otra cosa.* Pol *Posł'uſzni.* Vng. *Szofogado, engedelmes.* Ang. *Obedient, pliant, readie to do as one wald.*] Plaut. in Caſ. Vt tibi morigerus hodie? ut voluptati fuit? Terent. in Andr. Sive hæc te ſolum ſemper fecit maximi, Seu tibi morigera fuit in rebus omnib.

Mōrōſus, a, um, Curioſus, diligensq́; qui nimis exactè omnia fieri expoſcit. [קשה *kaſchèh.* δύσκολος, δύσφορος, δυσάρεστος, ἀσυναλλαξία. Gall. *Faſcheux & difficile à ſeruir, malaisé à contenter.* Ital. *Difficile à cõtentar, faſtidioſo.* Ger. Zuvilgeſüchtig/mühſetig/vngeſchlacht. Hiſp. *Intractable, desamorado.* Pol. *Obrazliwy, dziwak.* Vng *Mord kedwẽ, keduetlen, az kinek keduet nem lelik, erkölcsös.* Ang. *Wayward, froward, diuers to pleaſe.*] Moroſus (inquit Porphyr.) is eſt qui multorum morum inter ſe contrariorum eſt. Vnde Senectus moroſa. Eſt enim hoc ſenum præcipuum vitium, ut difficilibus & faſtidioſis ſint moribus. Cicer. lib. 1. de Orat. Vſqueadeò moroſi ſumus, ut nobis non ſatisfaciat ipſe Demoſthenes. Suetonius de Cæſ. Circa corporis curam moroſior, ut non ſolùm tonderetur diligenter, ſed etiam vellere-tur. Idem de Senect. At ſunt moroſi, & anxii & iracundi, & difficiles ſenes: ſi quærimus, etiam avari: ſed hæc morum vitia ſunt, non ſenectutis.

Mōrōsē, adverbium, [δυσαρέστως, δυσκόλως. Gall. *Chagrinement, faſcheuſement, difficillement.* Ital. *Con difficulta, noia & faſtidio.* Ger. Zuvilgeſücht/ vngeſchlachtlich. Hiſp. *Intractable y desamoradamente.* Pol. *skrzętnie.* Vng. *Keduetlenwol, erkölcsösen.* Ang. *Waywardly, frowardly.*] Plin. lib. 18. cap. 13: Terram non moroſè eligit, penè ubi nihil aliud ſeri poſſit. Cicer. de Clar. Orat. M. Piſo iracundiùs reſpuebat ineptias hominum, ſive moroſè, ut putabatur, ſive ingenuo liberoq́; faſtidio.

Mōrōsĭtās, atis, f. t. Morum gravitas, & difficultas, quum nulla res ſatisfacere alicui poteſt. [קשי *keſchi.* τὸ δυσάρεστον. Gall. *Quand aucun eſt difficile à ſeruir ou contenter.* Ital. *Difficulta di ſeruire ad alcuno.* Ger. Eigenſinnigkeit/vngeſchlachte der Sitten/da einem nichts gut genug iſt. Hiſp. *A quella intractabilidad y desamor.* Pol. *skrzętnoſcą, rychłe obrażenie.* Vng. *Keduetlenſeg.* Ang. *Waywardneſſe, frowardneſſe, diuerſneſſe to pleaſe.*] Cicer. de Senect. At moroſitas tamen & ea quæ dixi, vitia, habent aliquid excuſationis.

Mōrōsĭs, μώρωσις, ἢ μωρότης. Vitium principalis animæ facultatis, non modò memoriam, verumetiam uſum rationis imminuens, vox Græca.

Moſchata, Moſchomyra, Moſchroleta, unguentorum nomina & compoſita apud Paulum Aëtium.

Mōſchatŭlă, [*Peri moſiatelli.* Pol. *Muſzkatel'ki.* Vn. *Muskotaly.*] Pyra quædam dicuntur, teſte Sipontino, quę odorem moſchi referunt. ¶ Eſt autem moſchus animalculũ ſimilitudine muris, binos in ſuperiore mandibula dentes habens, & totidem in inferiori, eosq́; ad interiora recurvos, in cujus corpore juxta umbelicum apoſtema ſanguinolentum naſcitur, quod unà cum pelle exciſum ſiccatumq́;, præſtantiſsimum ſpirat odorem, & inter primas hominum delicias habetur, cibisq́; & medicinis & unguentis paſſim adhibetur. Hunc etiam odorem ab animalis nomine *Moſchum* vocant Arabes. [Pol. *Piżmo.* Vn. *Peſma.*] Veteribus enim creditur fuiſſe incognitus. Hinc itaque pyri quoddam genus Moſchatulum dicitur, quod ad hunc odorem proximè accedat. ¶ Alio nomine Superba pyra dicti ſunt, quòd celeritate quadam matureſcendi principatum inter pyra videantur velle obtinere. Vox minimè Latina, ſed quæ autoris ingenium elegans redolebat, qui excogitavit.

Mōſchĕurŏn, μοσχοβοτὸν, Roſę genus, è caule malvaceo fuſum, folia habens oleacea. Vide Plin. lib. 2 cap. 4.

Mŏtăcillă, f. p. Avis ſemper movẽs caudã, vnde dicitur. [σεισοπυγὶς. Gall. *Vn oiſeau qui remue touſiours la queue.* Ital. *Squaſſa corda.* Ger. Ein Waſſerſtelz. Hiſp. *La pex pital, ò aguzaniene, aue nota.* Pol. *Pliſzka.* Vng *Barazda billegetõ, leanka madar.* Ang. *A wag tayle or water ſwallow.*] Autor Varro 4. de lingua Latina.

Mŏtăbĭlĭs, Motus. Vide MOVEO.

Mŏvĕo, es, movi, motum, act. f. Removeo, dimoveo, in alium locũ transfero, dejicio, depello. [הביע *heniah* מלד *tilèl* הביד *henidh.* κινέω. Gall. *Mouuoir, remuer.* Ital. *Mouere.* Ger. & Bel. *Bewegen.* Hiſp. *Mouer.* Pol. *Poruſſam.* Vng *Moszgatom, mozditom.* Ang. *To moue, to put or come out of one place to another.*] Cæſ. 3. bel. Gall. Poſtero die caſtra ex eo loco movent. Cicer. lib. 3. Offic. Quid ergo? nónne nocet, qui quodam quaſi veneno perficiat, ut veros hæredes moveat, in eorum locum ſuccedat? ¶ Movere animum, eſt inducere, allicere. Virgil. lib. 3. Georg. Non umbræ altorum nemorum, non mollia poſſunt Prata movere animum. Servius: Movere animum, in ſui deſiderium illicere. ¶ Movere pro diſcedere, quod militare verbũ eſt: eſt enim movere caſtra, quæ eſt locutio rerum ſcriptoribus crebrò uſitata. Cicer. ad Attic. lib. 9: Hæc autem ſcribebam pridie Non. XIIII. die poſtquam ille Canuſio moverat. ¶ Movere loco, Cicero ad Quint. Frat. lib. 2: Exarſit dolor, urgere illi, ut loco nos moverent. ¶ Movere ex opinione. Cic. 3. de Natur. deor. Nec me ex ea opinione, quàm à majoribus accepi de cultu deorum immortalium, ullius unquam oratio aut dócti, aut indocti movebit. ¶ Movere Senatu, vel de Senatu. Cicer. pro Cluent. Vt alter de Senatu movere velit, alter retineat. Liv. 9. bel. Maced. Septem moverunt Senatu. ¶ Sic moveri ſtatu. Livius lib. 10. belli Punici. ¶ Movere alvum, vel ventrem: hoc eſt, ciere alvum. Cato de Re ruſt. cap. 115: Vinum ad alvum movendam. Martialis lib. 11: Prima tibi dabitur ventri lactúca movendo. ¶ Arma movere. Plinius: Scribonius arma Illyrico contra Claudium moverat. Virg. 12. Aeneid. Tum demum movet arma leo. ¶ Bellum movere. Liv. 8. ab urbe: Quia toties jam Sidicini, aut ipſi moverant bellum, aut moventibus auxilium tulerant. ¶ Movere riſum, pro excitare. Horatius 1. Epiſtol. 3: Ne ſi fortè ſuas repetitum venerit olim Grex avium plumas, moveat cornicula riſum Furtivis nudata coloribus. ¶ Signa movere, Se accingere, in hoſtem impetum facturum, quod bellè Virgil. à re militari tranſtulit, 3. Georg. Signa movet, præcepsq́; oblitum fertur in hoſtem. ¶ Movere ſtomachũ alicui, pro irritare. Cicero ad Attic. lib. 6: In quo tamen ille mihi riſum magis quàm ſtomachum movere ſolet. ¶ Movere tragœdias, ſignificat verbis rem atrocem, & indignam efficere, quale eſt opus tragicorum, de rebus atrocibus ſemper, mœſtisq́; loquentium. Sicut econtrariò, Comœdias agere, pro ridiculè ac dicaciter loqui. Quintil. lib. 6 cap. 1: Nam in parvis litibus movere tragœdias tale eſt, quale ſi perſonam Herculis, & cothurnos aptare infantibus velis. ¶ Movet me. Papinius de Cõdic. furt. l. Parvi refert. Nec me movet, præſens homo fuerit nécne. ¶ Moventur res magnæ: hoc eſt, commoventur, excitantur. Cicer. ad Quint. Fratr. lib. 7. Epiſtol. Itaque magnæ mihi res moveri videbantur. ¶ Aliquando invenitur movere poſitum pro moveri. Gellius lib. 4. cap. 6. Vt terram moviſſe nuntiari ſolet, eaq́; res procuratur: ita in veteribus memoriis ſcriptum legimus, nunciatum eſſe Senatui, in ſacrario, in regia haſtas Martias moviſſe: hoc eſt, motas eſſe. Bud. Similiter & participium Movens paſſivè ponitur. Dicuntur enim à Cicerone res moventes pro mobilibus, quæ ſcilicet moventur: quanquam moventes res eæ propriæ dicuntur, quæ moventur per ſe: mobiles autem quæ aliunde & extrinſecus. ¶ Compoſita hujus verbi ſunt, Amoveo, Admoveo, cui opponuntur Commoveo, Dimoveo, Emoveo, Permoveo, Demoveo, Removeo, Semoveo, Summoveo. De quibus vide ſuis locis.

Mōtŭs, a, um, particip. Commotus, excitatus. [עש *ghahdſch* מתעש *mithghahèſch.* κινητέος. Gall. *Meu, eſmeu, remué.* Ital. *Moſſo.* Ger. Bewegt. Hiſp. *Mouido.* Pol. *Poruſſony.* Vng *Pel inditattatot.* Ang. *Moued, ſtirred.*] Virgil. 1. Aeneid. ſed motos præſtat cõponere fluctus. Liv. 4. bel. Maced. Nullis minis, nullis terriculis ſe motos, ſperãtes ſatis opis & auxilii ſibi in Romanis eſſe.

Mōtŭs, us, m. q. Ipſa motio: [אבד *menódh* בידה *nidhdh* אמלה *midhdh* *metalteláh.* κίνησις. Gall. *Mouuement, remuement, eſmeute.* Ital. *Moto, mouimento* Ger. Bewegung. Bel. Een beweginge. Hiſp. *La mouida.* Pol *Poruſzenie.* Vng. *Moszgas, indiras.* Ang. *A mouing, a ſtirring.*] ut, Motus animi, Motus terræ. Cic. de Amicit. Quibus rebus ad illum primum motum animi, & amoris adhibitis, admirabilis quædam exardeſcit benevolentiæ magnitudo. Ovid. Epiſt. 18: Sæpè per aſſiduos languẽs mea brachia motus. Hor. 3. Carm. Ode 6: Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo. ¶ Motus pro cõmotione, ſive perturbatione. Cic. pro Flac. Videris quo in motu temporũ, quanta in converſione rerum ac perturbatione verſemur. Idem pro domo ſua: Magnificentiſſimus ille totius Italiæ motus, municipiorumq́; concurſus. ¶ Motus, pro cauſa Plin. Epiſt. 4. lib 3: Audiſti conſilii mei motus

Mōtĭo, verbale, f. t. Motus. [אבד *menódh* בידה *nidhdh* אמלה *midhdh* *metalteláh.* κίνησις. Gal. *Mouuement, remuement.* Ital. *Moto, mouimento.* Ger. Bewegung. Hiſp. *Mouida.* Pol. *Poruſzenie* Vng. *Moszgas.* Ang. *A mouing, a ſtirring.*] Cic. 2. de Natura deorum: In corporum etiam motione, atq; geſtu multò cernunt ſubtilius.

Mōtŏr, oris, verb. m. t. [לדם *metaltèl.* κινητὴς. Gall. *Remueur.* Ital. *Motore.* Germ. Beweger. Hiſp. *Mouedor.* Pol. *Poruſzyciel.* Vng *Mozgato.* Ang. *A mouer, ſtirrer.*] Mart. lib. 11: Cunarum fueras motor Charideme meárum, Et pueri cuſtos, aſſiduuſq́; comes.

Mōto, tas, Frequentativum à Moveo. [σείω, σύω. Gall *Remuer ſouuent.* Ital. *Mouere ſpeſſo* Ger Offt oder hefftig bewegen. Hiſp. *Mouer muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie poruſzam.* Vng *Mozgatom* Ang. *To moue often.*] Virgil. 5. Aegloga: Sive ſub incertas Zephyris motantibus umbras. Idem Aeglog. 6: Tum verò in numerum Faunoſq́;, ferasq́; videres Ludere: tum rigidas motare cacumina quercus. Plautus in Amphit. Neque ſe luna quoquam motat, ſtatq; uti exorta eſt ſemel.

Mōtŭāntŭr, pro Motantur, dixit Plautus in Truculen. Næ ut in æſtu motuantur iræ.

Mōbĭlĭs,

Mōbĭlĭs,le,om.t. Qui facilè movetur, instabilis, varius, inconstans. [Εὐκίνητος. Gall.*Meuble,mobile,inconstant.* Ital.*Mobile,volubile* Ger.*Beweglich.* Hisp.*Cosa mudable ò moueble.* Pol.*Ruchomi.* Vng *Mozgo,alhatatlan.* Ang.*That is easilie moued,inconstant.*] Plin. li.11. cap.37: Supercilia homini & pariter & alternè mobilia. Horat.2.Serm.Satyr.3:-in amore hæc sunt mala,bellum, Pax rursum: hæc siquis tempestatis propè ritu Mobilia. & cæca fluitantia sorte, laboret Reddere certa: sibi nihilo plus explicet, ac si Insanire petat certa ratione modoq;. ¶ Mobili animo esse: hoc est,levi, & inconstanti. Qu.Metel ad Cic.lib.5: Etiam mobili in me meoq; esse animo,non sperabã. ¶ Quorum contraria sunt,Immobilis,ἀκίνητος: & Immobilitas, ἀκινησία.

Mōbĭlĭtās,f.t. [Εὐκινησία. Gall.*Habilité à se mouuoir,viteſſe.* Ital. *Agilità & leggierezza.* Ger.*Beweglichkeit.* Hisp.*La habilidad para se mouer.* Pol.*Ruchomość.* Vng.*Mozgas.* Ang.*Moueableneſſe,or habilitie in mouing.*] Virg.4.Aeneid.Fama malũ,quo non aliud velocius ullum,Mobilitate viget, viresq; acquirit eundo.Cic. 2.de Nat.deor. Necesse est quod animal in eo gignatur, idem quoq; sensu acerrimo, & mobilitate celerrima esse. ¶ Mobilitas etiam pro inconstantia & levitate accipitur. Cic.7. Philip Quid est enim inconstantia, mobilitate, levitate, cum singulis hominibus,tum verò universo Senatu turpius?

Mobĭlĭtĕr,adverbium,Celeriter. [Εὐκινήτως. Gall.*Legerement;en ſorte mouable.* Ital.*Con agilità.* Ger.*Beweglicher weiß / mit bewegen.* Hisp. *Mouidamente,y mudablemente.* Pol.*Ruchomie.* Vng. *Giorsan, Mozgodelhe,hatlike.*] Cic.2.de Nat.deor. Animadversumq; (ait) est, cor animantis alicujus evulsum, ita mobiliter palpitare,ut imitaretur igneam celeritatem.

Mōbĭlĭo,as,are act.p. [Κινητὸν ποιῶ. Gall.*Remuuoir,faire mouuoir.* Ital.*Far mobile.* Ger.*Beweglich machen.* Hisp.*Hazer mouible.* Pol.*Ruszam.* Vng.*Mozgatom.* Ang.*To make mouable.*] Lucret. lib.5.Inde calor manat,& venti cæca potestas Accipit: inde aer,ut de omnia mobilitantur.

Mox,adverbium,significat Statim. [מִיָּד *pitheóm* מִהֵר *pétaan* ἐξαίφνης, ὠκέως. Gall.*Tout incontinent,tantoſt apres.* Ital.*Tosto, incontinente,preſto* Ger.*Bald* Bel *Tersont.* Hisp.*Luego ò subito.* Pol *Wnet,zaraz.* Vng *Mayt* Ang.*Anon,by and by.*] Terentius in Andr. Mox ego huc revertar. ¶ Significat etiã Paulò pòst, ve. poster.Cicero lib.1.de Orat.Verùm illa mox:nunc de ipsa exercitatione quid sentias quærimus. ¶ Mox pro deinde.Plinius lib.12.cap.12:In nostro orbe proximè laudatur Syriacum nardum,Mox Gallicum,tertio loco Creticum. ¶ Quàm mox. Terent.in Phormione:Dum expecto quàm mox veniat.

M ante V.

MV. In notis antiquorum, Mutius. MV.F. Mutii filius. M.V I. mensibus sex. MVL.B. mulier bona. MVL.M.mulier mala. MVL.P.multer pessima.MVNR.munerabilis.MVN.municipium,vel municeps.

Mu particula terrorem significans. Plaut. in Cæco: Quis tu es qui ducis me? mu, per hercle, Aferesis. ¶ Hinc mu facere pro mutire.Lucilius satyrarum l.bro: Non latine hominẽ quenquam,neq, mu facere unquam Hemmot facere,quo usus est Apuleius Platonicus. Dicitur autẽ proverbialiter de illis, qui præ nimia timiditate ne mutire quidem audent. Varro lib 6. de lingua Lat. & cum Sosipatre: Mu, ἄφατα canũ est,unde dicuntur muti, ut ἄφωνοι pecudum: inde quamvis.

Mucĕo,es,ui,ere,n.t.Langueo,quæ diutino situ cõtrahitur, quemadmodum in pane, carne, aliisq; hepsematis fieri videmus. [ὠχριῶ. ὀλιγῶ. Gall *Moiſiſſure.* Ital *Muffa.* Ger *Schimmel/ruß oder grau werden/schleim* Hisp *El mobò.* Pol.*Pleśń.* Vng.*Penisz.* An. *Mouldineſſe,muſtineſſe,hoarineſſe.*] Colum.li.12.cap.4:Ne situ pecora mucorem contrahant.

Mucĭdus,a,um,p.n.corr Quod mucorem ex vetustate contraxit. [מַקִּיק *makkéak* ἀϋγασμένος,ὀδμώδης. Gall *Moiſi.* Ital *Muffo.* Ger.*Schimmig/graw von schimmel* Bel *Verſchimmelt.* Hisp *Mohoſo o moreſo.* Pol *Zatęchły.* Vng *Penisz.* Ang.*Mouldy.*] Iuven.Satyr.14.-neque enim omnia fusti nec unquam Mucida cærolei panis consumere frusta.Martial.lib.8: Argenti furiosa fui,quam flemmata narrat Gerulus, & veteris mucida vina facit.

Mucōsŭs, a,um, adjectivum, Significat id quod mucore obductum est. Inde per metaphoram mucosi naris dicuntur homines stulti & imprudentes, quemadmodum è contrario prudentes emuncti.Cornutus in Persium.

Mucĕsco,ces mucui, Mucidus fio [illegible] contrario. [עִבֵּשׁ *hebáſch.* σήπομαι. Gall.*Se moiſiſſer,ſe rendre moiſi.* Ital.*Muffarſi, eſſer muffo.* Ger.*Schimmlig werden.* Bel *Schimmelachtich worden.* Hisp.*Enmohecerſe.* Vng *Penisz vagiok.* Ang.*To waxe hoare and* [illegible] 18: Iterumq; exporrigi in sole super linteа: [illegible] ragatur,luridо colore mucescere. Cato [illegible] urnæ dabuntur, quod neq; accat,

Mūcro,ōnis,m.t.Propriè cuspis, & acumẽ ensis,ac telorum. [חֶדֶק *chaddúdh.* ἀκωκὴ, αἰχμὴ. Gall.*La pointe,ou le bout aigu de quelque choſe que ce ſoit* Ital.*Punta di arma aguzza ſpada.* Ger *Ein ſpitz/beſonder an einem jettlichen Geweht.* Hisp.*La punta de qualquier coſa aguda,eſpada.* Pol.*Szpica,koniec ostrzy.* Vng.*Az fegyvernek aż hegyes ele* Ang.*The point or edge of a ſword or knife.*] Martial. lib.4: Tabuit in calido vulnere mucro tener. Apul. Circulatorem aspexi equestrem spatham præacutam infesto mucrone devoraſſe.Seneca ad Lucil. Gladium bonum dices,nõ cui deauratus est balteus, nec cui vagina gemmis distinguitur, sed cui ad secandum subtilis est acies, & mucro munimentũ omne rupturus. ¶ Figuratè pro ense, sicut Tectum pro domo. [חֶרֶב *chéreb.*] Ovid.lib.1.Metamorph jugulum mucrone resolvit. ¶ Accipitur etiam Mucro,pro summo cujusvis rei culmine.Vnde apud Plinium,herbarum,dentium,unguium mucrones dicuntur: ut lib.8. cap.15: Mirum, pardos, pantheras, leones, & similia, condito in corporis vagina unguium mucrone,ne refringantur,hebetenturq;,ingredi. Mucronem Tribunitium exacuere,apud Cic.3.de Leg. Quis (*inquit*) unquam tam audax, tam inimicus nobis fuisset, ut cogitaret unquam de statu nostro labefactando, nisi mucronem aliquem Tribunitium exacuisset in nos?

Mucrōnātŭs, a, um, Quod est acutum & ad mucronis speciem formatum [חַד *chadh.* ὀξὺς.Gall.*Pointu,aigu.* Ital.*Aguzzo* Ger. *Geſpitzet* Hisp.*Cosa de punta aguda.* Pol.*Spiczasty kończasty.* Vn. *Hegyes.* Ang. *That is poynted and sharpe.*] Plin.lib.32.cap.2: Trebius Niger autor est xiphiam id est, gladium, rostro mucronato esse,à quo naves perfossæ mergantur in Oceano.

Mucula,Persarum lingua appellatur gemma,cordis colorem habens:unde & Telicardios appellatur.Pl.n.lib.37.cap.10.

Mūcŭs,ci,m.f.Narium humiditas,& crassior pituita. [μύξα,κόρυζα. Gal.*Morue ou morueau de nez.* Ital.*Mocco.* Ger.*Ein nasenbutz. schnudertenget* Bel *Snot* Hisp.*El moco,humor de las narizes* Pol. *Smarki.* Vng.*Takony,penisz.* Ang.*Sneuell,the filth of the noze.*] Catullus:Mucusq, & mala pituita nasi.

Mucōsŭs, a, um, muco plenus, [μυξώδης, κορυζῶν, κορύζης μεστός. Gal *Morueux.* Ital *Muffoſo,moccoſo.* Ger.*Schnuderechtig/schleimechtig.* Hisp.*Mohoſo ò moceſo.* Pol.*Smarkaty.* Vng.*Taknios.* Ang. *Filthie noxed,ſnattie.*] Colum.lib.6. cap.7: Sequitur torminum vitium, quorum signum est cruenta & mucosa ventris proluvies. Cornutus in Persium à mucore,mucosum deducit. Vide superiùs in Mucor.

Mūgĭl, mugilis, & Mugilis in nominativo, penultima correpta, m. t. [Ger.*Ein Meerfiſchen.*] Genus piscis capitosi: unde etiam à Græcis κέφαλος appellatur. Hic omnium piscium, quamvis intectorum velocissimus est, teste Aeliano lib.12. cap.19, adeò ut reti implicitus, in sublime sese ejaculetur,retiaq; quãtumvis alta transiliens,spem piscatoris eludat. Plin.lib.9.cap. 17: Mugilum natura ridetur,in metu capite abscondito,totos se occultari credentium.

Mugĭnŏr, aris,pen.corr.d.p.Murmuro est, interpret. Nonio. [הָגָה *hagháh* הֶלֶם *helem.* γρύζω. Gall.*Se murmurer.* Ital.*Mormorare* Ger.*Murmlen.* Hisp *Murmurar* Pol *Mruczę.* Vng *Dörgök morgok.* Ang.*To murmure.*] Luchus: Magnamuri,mormur, subducimur.Fest.nugari interpretatur,& tardè conari. Cic.Artic. lib 16: De Ocella dum tu mugmaris, neemihi quicquam referbis,cepi consilium domesticum.

Mūgĭo,mugis, mugivi, vel mugii,itum, n.q. Boo. [גָּעָה *ghaháh* μυκάομαι Gall.*Mugler,braire.* Ital *Muggire.* Ger.*Lũyen oder brũlen wie ein Rind* Bel *Loeyen* Hisp.*Bramar como buey, bouear.* Pol.*Ryczeć* Vng *Hogok.* Ang.*To bellowe,to roare.*] Factitiũ verbum à voce boum. Autor ad Heren.lib.1: Vagire,mugire, murmurare, sibilare. ¶ Per translationem accipitur pro graviter sonare. Lactantius lib.7: Cur emicent fulgura, cur contrua mugiant? ¶ Hujus composita sunt, Admugio, Emugio, Immugio,Remugio. De quibus vide suis locis.

Mūgītŭs,penul.prod. m.q.Boatus. [μύκημα,μύκησις. Gall. *Buglement, bruit de beufs, vaches ou veaux.* Ital. *Muggito de buoi.* Ger. *Das lũyen oder Rinder geschrey.* Hisp.*Bramamiento, obra de bramar como buey* Pol.*Ryk.* Vng.*Bõges.* Ang.*A bellowing,a roaring.*] Ipsa boum vox. Liv.1.ab Vrbe: Inde quum actæ boves quædam ad desiderium,ut fit,relictarum mugissent. Virgil.2. Georg. Mugitusq; boum. ¶ Per translationem etiam Mugitus dicitur quivis sonitus. Vnde Mugitus nemorum. Plin.lib. 18.cap.35: Equidem & montium sonitus, nemorumq; mugitus prædicunt.

Mula,Mularis, Vide MVLVS.

Mŭlcĕo,ces,si,sum,& ctum,act.f Lenire,mollire,blandiri, mitigare, dulcem facere, delectare. [הֶחֱלִיק *hechelik* הֵרַךְ *herách* הֵמְתִּיק *himtik* טִיַּח *pittáh* κηκιδόω, κηκιδόεσσα, κηκιδόεις, θέλγω. Gall. *Adoucir,appaiſer,alleger,am deuer.* Ital *Mitigare,addolcire,indolcire* Ger.*Streichen/begütigen/versüeen/ sänfftigen.* Bel *Streeken/ verſoenen verſachten,teyen* Hisp *Mitigar,halagar.* Pol.*Oglaskawam, vdobruchwam.* Vng.*Meg enyhitem, zelegytem, tõrõlgetem.*

Ang.

Ang. *To pacifie, to asswage.*] Priſciánus: Mulceo, mulſi, mulſum, & mulctũ, unde Cicero in contentione Metelli: Permulſa, atq; recreata. Varro in Sat. Capite permulſo. Saluſt li. 4. Hiſt. Dein lenita jam ira poſtera die liberalibus verbis petmulcti ſunt. Ovid. 4. Triſt. Eleg. 1: Paſtor arundineo carmine mulcet oves. Virgil. 1. Aeneid. -& dictis mœrentia pectora mulcet. Cervix mulcetur dextra, Cicero in Arato. Virgil. 7. Aeneid. Aethera mulcebant cantu. Auræ mulcent florem, Catullus in Carm. nupt. Virgil. 1. Aeneid. Et mulcere dedit fluctus, & tollere ventos. ¶ Hujus compoſita ſunt, Demulceo, Permulceo, *κρατυκηλω, ἐπιψιχω, ἐξομαλιζω*, placo, mollio, lib. 3. ad Herenn. ¶ Nam læduntur arteriæ, ũ antè, quàm vox bene permulſa eſt, acri labore compelletur: id eſt, mollificata. Gell. lib. 2: Nihil adeò in congrediendis hoſtibus, atq; in principiis prælıorum ad ſalutem virtutemq; aptiùs rati, quàm ſi permulcti ſonis mitioribus, non immodicè ferocirent.

Mũlcēdo, inis, f.t. Permulſio, blandimentum. [חלקה *chelkáh. ἡλιγτεσι*. Gall. *Adouciſſement, alechement.* Ital. *Mitigatione, eſſo intenerire.* Ger. Sánfftigung. Hiſp. *Halago.* Pol. *Vgł askanie, vdobruchanie.* Vn. *Tŏrŏzeltes enyhites.* An. *A mittigating asswaging.*] Gell. lib. 19. cap 9: Quæ nullas voluptates, nullamq; mulcedinem Veneris, neq; Muſæ haberet.

Mũlctă. Vide MVLTA, æ.

Mulctră, Mulctrale, Vide MVLGEO.

Mulgĕo, ges, mulſi, vel xi, ſum, & mulctum, act. ſ. Lac è mammis exprimo. [אבץ חתיך *matsáts hittich. ἀμέλγω.* Gall. *Tirer le laict d'vne mammelle.* Ital. *Mŏgere, cauare il latte.* Ger. & Bel Mátten. Hiſp. *Ordennar ò chupar.* Pol. *Doie.* Vng. *Feiek.* An. *To milke or ſtroke.*] Priſcian. Mulgeo quoq; mulſi facit, quanvis differẽtiæ cauſa quidã mulxi protulerũt: quia Mulceo quoq; mulſi facit. Virg. 3. Georg. Quod ſurgente die mulſere, horisq; diurnis, Nocte premũt. Virg. 3. Aeglog. Hic alienus oves cuſtos bis mulget in hora. ¶ Mulgere hircos, proverbiũ de re palàm abſurda. Virg. 3. Aeglog. Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi, Atque eidem jungat vulpes, & mulgeat hircos. ¶ Ejus compoſita ſunt Emulgeo, & Immulgeo, de quibus ſuis locis.

Mulctră, ætræ, f.p. Vas in quo mulgetur, in quo lac excipitur. [פלג *halam. τάλαρ, ἀποδοχεῖον.* Gal. *Le pot dedans quoy on tire le laict.* Ital. *Secchia done ſi monge.* Germ. Ein mátck tübel/ oder mátckteren. Hiſp. *El tarro ò herramda para ordenar.* Pol. *Szkopiecz doiowni.* Vn. *Savtar.* Ang. *A milk payle.*] Virgil lib. 3. Georg. Quam magis exhauſto ſpumaverit ubere mulctra Læta magis preſſis manabunt ubera mammis. Idem 3. Aeglog. Bis venit ad mulctrã, binos alit ubere fœtus. Colum. lib. 8: Sed mulctra quum eſt repleta lacte, non ſine tepore aliquo debet eſſe. ¶ Interdum accipitur pro ipſo lacte emulcto: ut apud Col l b 8 cap 17: Et nuces digitus fractæ ſunt dandæ, nec minus elixum molle torbum, quiq; ſunt cibi, ſorbilibus proximi, ut mulctra, recens caſeus, ſi loci conditio, vel lactis annona permittit.

Mũlctrālĕ, lis, Mulctra, vas quo excipitur lac, quod ex animalĩ uberibus emulgetur. [עטין *hatin. ἀμολγεύς.*] Virgil. 3. Georg. -implectunt mulctral. a vaccæ.

Mũlctrum, ctri, n. ſ. Idem quod Mulctra. *πίθος.* Horat. in Epod. Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ.

Mũlgo, gas. Palàm facio, dimulgo, divulgo. [הודיע *hodiah. δηυόω.* Gal. *Manifeſter, publier.* Ital. *Manifeſtare, far paleſe.* Ger. Offenbar oder lautpreçht machen. Hiſp. *Manifeſtar, publicar.* Pol. *Rozsł'awiam.* Vng. *Ki hirdetem.* Ang. *To publiſh, to diuulgate.*] Plautus in Ciſtel. Pro puella ſervulus nequam qui dominum mulgat, atq; villicum. ¶ Hujus compoſita ſunt, Dimulgo, & Promulgo: de quibus alibi.

Mŭlĭĕr, eris, f.t. A' mollitie (ut inquit Varro) dicta eſt, immutata & detracta litera, quaſi mollier: & propriè Mulier dicitur, quæ virgo nõ eſt. [נקבה *nekebáh* אשה *iſchiſchàh γυνή.* Gall. *Femme* Ital. *Donna.* Ger Ein Weib oder Fraw. Bel. Een Wyf Hiſ. *Muger.* Pol. *Niewiaſta.* Vng. *Aszony.* Ang. *A woman.*] Vlpian. l. Alioquin. ff. de contrahen. empt. Quòd ſi (*inquit*) ego me virginem emere putarim, quum eſſet mulier, emptio nõ valebit. Hinc Cicero objurgatus quòd ſexagenarius Popiliam virginem duxiſſet: Cras mulier erit, inquit. Horat. de Arte: ut turpiter atrum Deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperné. Idem 2. Serm. Satyr. 5: -mulier ſi fortè doloſa, *&c.* Cicero pro Muræna: Mulieres omnes propter infirmitatem conſilii majores in tutorum poteſtate eſſe voluerunt. Caius tamen ſcribit: Mulieris nomine etiam virginem viripotentem contineri. Vlpianus uno in loco utroq; ſignificato uſus eſt, in l. Quæritur. ff. de Aedil. edict Mulierem ita arctam, ut mulier fieri non poſſit, ſanam non videri conſtat. Eandem dixit mulierem, & non mulierem. Primùm pro quavis fœmina: ſecundò pro ea, quæ eſt nupta. Saluſt. in Iugurt. Quum interim Hiempſal reperitur, occultans ſe in tugurio mulieris ancillæ, quò imitiò pavidus & ignarus loci profugerat. ¶ Mulier aliquando etiã pro uxore ponitur, ut apud Scęvolam in L. 93. D. de leg. & fidei. lib. 32: Sempronię mulieri meæ reddi jubeo ab hæredibus, *&c.* ¶ Mulier diligens corona eſt viro ſuo, & putredo in oſſibus ejus quæ confuſione res digna gerit, Prov. 12. a. Sapiens mulier ædificat domum ſuam, inſipiens extructam quoq; manibus deſtruet, Prover. 14. a. Qui invenit mulierem bonam, invenit bonum, & haurit jucũditatem à Domino, qui expellit mulierem bonam, expellit bonum: qui autem tenet adulteram, ſtultus eſt & inſipiens, Proverb. 18. d. Tecta jugiter perſtillantia litigioſa mulier, Proverb. 19. c. & 27. b. Melius eſt ſedere in angulo domus, quàm cum muliere litigioſa in domo convivii, Proverb. 21. b. Melius eſt habitare in terra deſerta, quã cum muliere rixoſa & iracunda, ibid. c. Mulieris laudatæ deſcriptio extat, Prover. ult. b. per tot cap. quam deſcriptionem concludens inquit: Fallax gratia & vana eſt pulchritudo, mulier timens Dominum, ipſa laudabitur. De muliere bona & mala Syrach. cap. 25. & 26. per tot. ¶ Ariſt. in Oecon. Mulier eſt quaſi domus medietas. ¶ Mulieres ſibi invicem pulchritudinem invidere, cecinit Muſæus hoc verſu:

Καὶ γὰς ἐπ' ἀγλαίῃ ζηλήμονες εἰσὶ γυναῖκες.

Nam ob pulchritudinem invidæ ſunt fœminæ.

Mŭlĭercŭlă, æ, dimi. [*γυναιον, γυναικάριον.* Gall. *Petite femme, femmelette.* Ital. *Feminella, donnicula.* Ger. Ein Weiblin/ Fráwlin Hiſ. *Pequenna muger, ò mugercilla.* Pol. *Niewiaſtka.* Vng. *Aszonka.* Ang. *A litle woman.*] Cic. 5. Tuſcul. Leviculus ſanè noſter Demoſthenes, qui illo ſuſurro delectari ſe dicebat aquam ferentis mulierculæ.

Mŭlĭercŭlārĭŭs, Qui alienas mulieres aſſectatur, ea forma qua uxorius, qui propriã uxorem amat. Vox à Conſtantino Imp. uſurpata, ſicut Ancillarius, ſeu *ὑπουργεσιακὸς*. Ancillarius, apud Martialem, qui ancillas ſequitur, & in eis inſanit: & Lectricaria, quæ lecticos nobilium non aſpernatur: ex Alciato.

Mŭlĭebrĭă, muliebrium, n.t. tantùm plurali numero, dicuntur menſtrua. [דרך נשים נדה *niddáh dérech naſchim. τὰ γυναικεῖα, τὰ ἐμμηνα.*] Interdum ſumuntur pro muliebri natura, *τὸ γυναικεῖον*: ſicut Virilia pro pudẽdis viri. Interdum pro præpoſtera libidine, quũ quis ſexus ſui oblitus, alterius libidini obſequitur, & mulieris quodãmodo partes ſuſcipit. *γυναικίζομαι*. Quint. Nobilis adoleſcens à Cẽturione muliebria paſſus. Sic Saluſtius in Catilin. Vitos muliebria pati, mulieres pudicitiam in propatulo habere.

Mŭlĭebrĭs, & hoc muliebre, Quod ad mulieres pertinet, ſeu quod eſt, aut fuit mulieris: ut Muliebris ſexus, Muliebre veſtimentum. [*γυναικεῖος, γυναικώδης*. Gall. *De femme, appartenant aux femmes.* Ital. *Donneſco.* Ger. Weibiſch oder Weiblich. Hiſp. *Coſa perteneſciente à mugeres.* Pol. *Niewieſci.* Vng. *Aszonhoz valo.* Ang. *Of a woman, or belonging to a woman.*] Plaut. in Menæch. Muliebris malitia. Idem in Epid. Muliebris animus, timidus, & inconſtans. Cic. 1. Offic. ex Ennio: Vos etenim juvenes animos gerits muliebres. Idẽ pro Cælio: Alveúsne ille, an equus Trojanus fuerit, qui tot invictos viros muliebre bellum gerẽtes tulerit ac texerit? Idem pro Milo. Muliebri & delicato ancillarum puerorumq, comitatu. ¶ Muliebris folliculus, Fœtus receptaculum, quod & vulva, ſive uterus appellari conſuevit. *μήτρα.*

Muliebritas, atis f.t. *γυναικωδία*, mollities.

Mŭlĭebrĭtĕr, adverbium, Molliter, effœminatè, more mulierũ. [*γυναικέως*. Gall *En femme, en mode & maniere de femmes.* Ital. *Da femina, da donna, mollemente.* Ger. Weibiſch / nach Weibiſcher art. Hiſp *Mugerilmente, muellemente.* Pol. *Znie wieſcyalio.* Vng. *Aszoni ember mod gyara, lagian.* Ang. *Womannishly, faynily.*] Iuſtin. Quæ non muliebriter hoſtium adventu territa. Cicer. 2. Tuſc. Nequid abjectè, nequid timidè, nequid ignavè, nequid ſerviliter muliebritérve faciamus in dolore, maximè providendum eſt.

Mŭlĭĕrōſŭs, m. ſ. Qui nimiùm appetit mulieres, effœminatus, libidinoſus. [*φιλογυνὴς, φιλογυνάιων*. Gall. *Trop amoureux de femmes.* Ital. *Feminieri, volto all' amor delle donne.* Ger. Weibsbegirig/ Weybiſcher/ den Weyberen ergeben. Bel. Wyfachtich. Hiſ *Dado à mugeres.* Pol. *Niewieſciuch.* Vng. *Aszoni ember szeretŏ, buya, lagy.* Ang. *Effeminat, that hath to great a luſt of women.*] Cic. de Fato: Hunc ſcribũt ipſius familiares, & ebrioſum, & mulieroſum fuiſſe. ¶ Nonnunquam idem quod muliebris, vel effœminatus. Plaut. in Pœnu. Sanè genus hoc mulieroſum eſt, tunicis demiſſitiis

Mŭlĭĕrōſĭtas, f.t. [*ἡ γυναικομανία, ἡ φιλογυνία*. Gall *Amour de femme deſraiſonnable.* Ital. *Inclinatione & animo volto alle donne.* Ger. Weibsbegird. Hiſp. *El vicio de ſe dar à las mugeres.* Pol. *Niewieſcia pozadliwoſcz.* Vng. *Aszoni emberekhez valo szerelem.* Ang. *Rankeneſſe towarde women.*] Cic. 3. Tuſc. Similiterq; cæteri morbi, ut gloriæ cupiditas, ut mulieroſitas, ut ita appellem eam, quæ Græcè *φιλογυνία*: id eſt, amor mulierum, dicitur.

Mŭlĭĕrārĭŭs, Mulieroſus, [*φιλογυνὴς*. Gall *Femenin, adonné aux femmes.* Ital. *Feminiere.* Ger. Ein Weibsbegriger. Hiſp. *Mugeril.* Pol. *Do niewiaſt chczywi.* Vng. *Aszoni emberes.* Ang. *That haunteth women*

teth women inordinately.] Iulius Capitol. Mulierarius fuit inter primos amatores.

Mŭlĭĕro, ras, Pf. œmino, [γυναικίζω, θηλύω. Gall. *Effeminer, debiliter* Ital. *Effemminare, far molle.* Ger. Weibisch machen. Hisp. *Debilitare o enflaquecer, hazer mugeril.* Pol. *Czinie niewieszczuchem.* Vng. *Megyenitem, aszoni ember termeszetuet teszem.* Ang. *To make effeminate or weak.*] Varro apud Noniũ: Et res, & miſellus ille puer amat, habetq; ignem intùs acrem: hic ephebũ mulieravit.

Mulio, Vide MVLVS.

Mūlleī, orum, m. ſ. Calcei regum Albanorum erant, purpurei coloris, poſtea patritiorum, à mullando: id eſt, à fuendo, ut ex Titinnio probat Feſtus. Cato Orig. lib. 7: Qui magiſtratum curulem cepiſſet, calceos mulleos allucinatos, cęteri perones. Vopiſcus in Aureliano: Calceos mulleos, & cereos, & albos viris omnibus abſtulit, mulieribus reliquit.

Mūllo, as, are, Antiquum verbum, λοιδορῶ, Græco verbo quod fuere ſignificat.

Mullŭs, per duplex l. m. ſ. [τρίγλα. Gal. *Vn poiſſon nommé barbeau ou perroulet.* Ital *Treglia, barbole à Venetia.* Ger. Ein Meerbarb. Hiſp. *El barbo.* Pol. *Morska parma.* Vng. *Hartſa, tengeri hal.* Ang. *A fiſh called a barbill.*] Genus piſcis marini, maximæ nobilitatis, & gratiæ: tanti autem pretii, ut à Plin. lib 9. cap. 17, memoriæ proditum ſit, Aſinium Celerem virum Conſularem Claudii Cæſaris temporibus mullum unũ octo millibus numorum emiſſe: quum tamen, eodem Plin. teſte, hic piſcis duarum librarũ pondus rarò excederet. Horat. lib. 7. Serm. Satyr. 2: laudas inſane trilibrem Mullum. Marti. Nolo mihi ponas rhombum, mullumq; bilibrem. Habent autem mulli in inferiore labro geminã barbam: unde peculiari epitheto Barbâti & Barbatuli appellantur à Cicerone in Paradoxis, & Varrone lib. 3. de Re ruſt. Hinc & vulgò Venetiis, *Barbones*, vocant. Mullorum autem nomen acceperunt (ut ex Feneſtellæ ſententia docet Plinius) à colore mulleorum calceamentorum. Romani ipſi vero Græco vocabulo, etiam hodie *Triglam* appellant.

Mullŭ à penult. correp. Diminutivum. [τριγλάδιον. Gall, *Vn petit barbillon* Ital *Piccola treglia, picciolo barbone.* Ger. Ein bärbetin Hiſp *Pequeño barro.* Pol *Barbonka.* Vng. *Hartſatska.* An. *A little barbell fiſhe.*] Cicero in Parado. Et videant aliquem ſummis populi beneficiis uſum barbatulos mullulos exceptant in deliciis & pertractantem.

Mulſum ſi n. ſ. Potio ex melle & vino: [οἰνόμελι. Gall. *Vin miellé ou emmellé.* Ital *Vino melato.* Ger. Ein Mät aus Honig vñ Wein gemacht Hiſp. *La clarea compueſta de vino y miel.* Pol. *Napoy zmiodu a winna vczinioni.* Vng. *Meſer nieſzes bor.* Ang. *A drinke of honie and wine.*] à mulcendo (ut quidam putant) hoc eſt, molliendo, eò quòd vini auſteritas mellis dulcedine molliatur. Plin. lib. 22. cap. 24, ſcribit mulſum ex vetere vino utiliſſimum fieri, quod facillimè cum melle concorporatur. De hoc Martialis: Attica nectareo turbatis mella Falerno, Miſceri decet hoc à Ganymede merũ. Hoc ſi calidum bibatur, vocem permulcet: ſi frigidum exaſperat. Cic. lib. 2. de Orat. Quum vocem in dicendo obtudiſſet, ſuadebat Granius, ut mulſum frigidum biberet ſimulac domum rediiſſet. Perdam (*inquit*) vocem, ſi id effecero. Vlpianus vini appellatione ait mulſum nõ contineri, œnomeli contineri: interpretaturq; οἰνόμελι, vinum dulciſſimum. Quæ ſententia ſi vera eſt, mulſum non erit idem quod œnomeli. Si quis tamen ea quæ paulò antè de mulſo ex Plinio annotavimus diligentiùs conferat cum his, quæ Dioſcor. lib. 5. cap. 9 tradit de confectione œnomelitos, facilè intelliget alterum ab altero non differre. Vtrunq; enim fit ex vino vetuſtiſſimo, & optimo melle, & confert ægrotis.

Mŭlsĕŭs, a, um, Dulce, quodq; mulſi ſaporem refert. [μελιδής. Gall *Doux.* Ital. *Dolce.* Ger. Das ſüß oder geſchmackt iſt wie ein Weinmät. Hiſp. *Dulce.* Pol. *Sl'otki iakobi miod.* Vng. *Edes, mézes izzu.* Ang. *Sweet that guſteth of honie and wine.*] Columel. lib. 12. cap. 45: Hæc ratio non ſolùm ipſa mala cuſtodit, ſed etiam liquorem mulſei ſaporis præbet. Plin. lib. 21. cap. 19: Vtriuſque radix mulſei ſaporis eſt.

Mŭlsŭs, a, um, adjectivum, Quod habet aliquid mellis admiſtum: ut, Aqua mulſa. [ὑδρόμελι. Pol. *Zmieſzani zmiodem.* Vn. *Meſzes.* An. *That hath any honie admixed.*] potio ex aqua & melle confecta. Plin. lib. 21. cap. 24: Rurſus naturam rerum pernoſcere volentibus, in mellis operibus, & aqua mulſa tractari debet. Columel. lib. 9. cap. 12: Rorem marinum aqua mulſa decoctum. Lac mulſum. Plin. lib 9. cap. 22: Exemplum quoq; lacte mulſo augetur. ¶ Dicta mulſa: hoc eſt, ſuavia apud Plaut. in Rud. Idem Caſin. Mea mulſa dixit, blandientis affectu, pro eo quod eſt, Mea ſuavitas.

Mŭltă, tæ, f. p. [עבש *hóneſch.* τετράμετον, ἔπαμον, ζημία. Gall. *Amende, peine pecuniaire.* Ital *Pena, condannagione in denari.* Ger. Ein Puß oder ſtraff. Hiſp. *La pena que ſe pone en dinero.* Pol *Kara, pokuta, winna.* Vng. *Birſag.* Ang. *An amercement, a fine, a forfaite.*] Pœna pecuniaria, quæ pro delicti magnitudine variè irrogabatur: ita dicta, teſte Varrone, quòd multa ſimul imperabantur, idq; contra antiquorũ conſuetudinem, qui ſingulas tantùm, aut certè unius generis res multæ nomine exigebant. Feſtus tamen autor eſt vocabulum hoc Oſcum eſſe, non Latinũ. In hoc autem Multa differt à Pœna, quòd Pœna generali nomine dicitur omnium delictorum correctio: Multa verò ſpecialis eſt peccati, cujus animadverſio pecuniaria eſt. Pœna, ποινή, μαζία, contrà non tantùm pecuniaria, ſed & capitis, & exiſtimationis irrogari ſolet. Et multa quidem ex arbitrio ejus venit, qui multam dicit: Pœna non irrogatur niſi qua lege, vel quo alio jure ſpecialiter ſingulis delictis conſtituto. Suprema multa, teſte Gell. lib. 11. cap. 1, apud priſcos erat in ſingulos dies triginta boum, & duarum ovium: ovium, ovis unius. Poſtea tamen cum in multæ dictæ ſummam pecora minimi pretii ſolverentur, conſtitutum eſt lege Aterina, ut in ſingulas oves æris deni, in boves centeni ſolverentur: hoc eſt, pro ſingulis bobus denarii decem, pro ſingulis autem ovibus denarius unus. Erat itaq; multa ſuprema trium millium, & vigintiæris, ſeu trecentarum & duarum drachmarum: quas ſi ad Gallicæ pecuniæ æſtimationem reducas, invenies libras Turonenſes duas & quinquaginta, & ſolidos ſemptemdecim. Dicimus autem in eadem ferè ſignificatione, Dicere multam, ἐπιζημίαν ἐπιβάλλειν. Infligere multam, irrogare multam, & Facere multam, quorum poſtremo uſus eſt Cato lib. 4. Orig. Imperator, inquiens, noſter, ſiquis extra ordinem depugnatum ivit, ei multam facit. ¶ Multam dicere, propriè erat judicis, vel magiſtratus: exigi tamen non poterat, niſi populus rectè multatum videri cenſuiſſet. De hoc multa ſcribit Budæus in Pand. Multam (*inquit*) dicere antiqui tum dicebant, quum ad populum, & in comitio multa diſceptanda irrogabatur, quod ipſi Certare multam dicebant. Livius lib. 5. bell. Pun. Sp. & L. Carvilii, quum rem inviſam, infamemq; cernerent, ducentùm millium æris multam M. Poſthumio dixerunt: cujus certandæ quum dies advenifſet, conſiliumq; frequens plebis adeſſet, una ſpes videbatur eſſe, ſi Caſca Trib. pleb. qui propinquus erat, cognatusque Poſthumio, priùs quàm ad ſuffragium tribus vocarentur, interceſſiſſet. Idem paulò pòſt: Hæc quum ab optimo quoque pro atrocitate rei acta eſſent, vimq; eam contra rempublicam perniciioſo exemplo factam Senatus decerneret, confeſtim Carvilii Trib. pleb. omiſſa multæ certatione, rei capitalis diem Poſthumio dixerunt: ac, ni vades daret, prehendi à viatore, atque in carcerem duci juſſerunt. His verbis apparet, moris fuiſſe ut Tribuni pleb. multam dicerent, quæ poſtea populi ſuffragiis vel irrogaretur, vel abrogaretur, vel etiam remitteretur: quo tempore Multa certari dicebatur. Non enim Tribuni damnare multæ poterant, ſed tantùm rogare populum: apud quem, quum reus non jure multatum ſe contenderet, lis illa multatitia diſceptabatur. Hæc Budæus. ¶ Nonnulli hodie ſcribunt Mulcta per c, ejusq; originem referunt ad verbum Mulgeo: quia quemadmodum pecora, dum mulgentur, ſuo ſpoliantur lacte: ita cui multa dicitur, emungitur, & veluti emulgetur pecunia. Ita tamen à veteribus ſcribi non ſolere, ex iis quę paulò antè ex Varrone adduximus, ſatis poteſt intelligi.

Mūlto, as, act. p. Punio, condemno, multam dico, vel irrogo. [עבש *banáſch.* τιμῶ, ἐτιμησάμην, τετιμάκα. Gall *Condamner à l'amende, punir.* Ital. *Punire, condannare.* Ger. Einen mit einer ſtraff auffiegen. Hiſp. *Imponer, pena de dinero, condenar.* Pol. *Karzmne wkiadam.* Vng. *Megbirſagolora.* Ang. *To amerce, to punish by the purſe, to put to a fine.*] Et conſtruitur cum ablativo, vel genitivo, ponituṙq; pro Privo. Virgil. 11. Aeneid. multatam triſti morte Camillam. Curtius lib. 2: Is quoq; inſulas præſidiis occupat, pecunia multat. Tacitus libro 13: Vt quidam accuſatorũ ejus exilio multarentur. Cicero 5. Verr. Multos crudeliſſimè pecunia mortem eſſe multatos. Virgil. in Ciri, Quod ſi perdiderimi patria multabor. ¶ Interdum lacerare, mutilare, verberare, diſſolvere. Terentius in Adelph. Ipſum dominum atque omnem familiam multavit uſq; ad mortem. Colum. lib. 2. cap. 4: Quo evenit, ut in iteratione quoq; ſcamna fiant, & boves iniquitate operis maximè multentur. ¶ Interdum agere, & voti compotem facere. Nævius in Colace, apud Nonium: Et vobis quidem gratias ago, quum votis me multatis meis. ¶ Interdum malè tractare. Col. lib. 1. cap. 2: Nam illud vetus eſt Catonis: Agrum peſſimè multari, cujus dominus quid in eo faciendũ ſit, non docet, ſed audit villicum. ¶ Multare matrimonio, eſt repudiare conjugem, & divortium facere. Plautus in Amph. Nunquid cauſam dicis quin te multem matrimonio?

Mūltātĭtĭŭs, tia, tium, Quod ex multa fit, vel quod ad multam pertinet, ſive quod nomine multæ exigitur. [τετραμμένος, ἐτετράμενος. Gall. *Qui provient des amendes.* Ital. *Riſcoſſo per condannagione.* Ger. Das der buß oder ſtraffnã. Hiſp. *Coſa de pena de dineros.* Vng. *Az mi birſag hoz valo.* Ang. *That cometh of amercement.*] Liv. lib. 10. ab Vrbe. Ex multatitia item pecunia, quam exegerunt pecuariis dãnatis, ludi facti. Et lib. 7. bel. Pun. Aediles plebis ex multatitio argento ſigna ænea ad ædẽ Cereris dedere.

Multŭs,

Mūltŭs,ta,tum,Notæ ſignificationis. [רב *rab.* πολύς. Gall. *Beaucoup.* Ital. *Molto.* Ger. Viel. Bel. Veel. Hiſp. *Mucho.* Pol. *Wielie.* Vng. *Sok.* Ang. *Much, many.*] Cicero pro P. Seſt. Et in cæteris, quæ rerum potitæ ſunt, multis fortiſſimis atq; optimis viris, injuſtis judiciis tales caſus incidiſſe. ¶ Multus in opere: hoc eſt, continuus, aſſiduus. Saluſt. in Iug. Ioca atq; ſeria cum humillimis agere in operibus, in agmine, atq; ad vigilias multus eſſe. Multus in eo fuit, ſive in ea re, Cicer. 4. Acad. Ad multum diem, Cicer. ad Attic. lib. 13. Multo die: hoc eſt, bona diei parte tranſacta. Cæſar 1. belli Gallici: Multo denique die per exploratores Cæſar cognovit, & montem à ſuis teneri, &c. Sic, Multa nocte. Cicero ad Quintum Fratrem lib. 2: Multa nocte veni ad Pompeiū. Multo mane, Cicero ad Atticū. ¶ Multò tantò, ea forma dicitur, qua altero tantò: quod Græci dicunt, πολλαπλάσιον. Plautus in Ruden. Ego multò tantò miſerior, quàm tu Labrax. ¶ Multus pro multiplici. Plin. lib. 19. cap. 3: Radice multa, craſſaq;.

Mūltùm, adverbium, valde, vehementer. [מאד *meódh.* πολύ. Gal. *Beaucoup.* Ital. *Molto.* Ger. Hefftig oder viel. Bel. Seer. Hiſp. *Mucho.* Pol. *Wielse, barzo.* Vng. *Igen.* Ang. *Much or greatlie.*] Plautus in Perſa: Dic me illam amare multùm. Cicero ad Gallum lib. 7. Epiſt. Sed opinor Caſſium uti non ita multùm ſorore. Idem de Senec. Adſum amicis, venio in Senatum frequens, ultroq; affero res multùm & diu cogitatas.

Mūltò, [πολλῷ, πολὺ, μᾶλλον. Gall. *De beaucoup.* Ital. *Aſſai più.* Ger. Viel. Hiſp. *Mucho.* Pol. *Wielie.* Vng. *Sokkal.* Ang. *Muche.*] Cum dictionibus Alius, Aliter, Secus, Antè, Pòſt, Præſto, Malo, Antecedo, Excello: item cū comparativis, aut ſuperlativis, aut eorum vim habentibus elegantem in oratione uſum habet. Terentius in prologo Andriæ: Verùm aliter evenire multò intelligit. Cicero in Verrem: Cui quemadmodum reſiſtam multò mihi antè eſt, judices providendum. Idem Attico: Non multò mihi antè eſt, judices providendum. Idem Attico: Non multò pòſt quàm tu à me diſceſſiſti. Idem: Multò ſecus evenit. Saluſtius: Multò præſtat beneficii, quàm maleficii memorem eſſe. Cicero de Amicitia: Sed obſequiū multò moleſtius, quod peccatis indulgens præcipitem amicum ferri ſinit. Idem pro Lege Manilia: Magna ac multò maxima parte, non modò utilitatis, ſed dignitatis atq; imperii caruit.

Mūltĭtūdo, dinis, f. t. Frequētia & copia. [רב *rob.* πλῆθος. Gall. *Multitude.* Ital. *Moltitudine.* Germ. Die viele. Bel. De Menichte. Hiſp. *Muchedumbre de coſas.* Pol. *Vielkoſcią.* Vng. *Sokaſag.* Ang. *A multitude.*] Cicer. de Orat. lib. 2: Habet enim multitudo vim quandam talem, ut quemadmodum tibicen ſine tibiis canere, ſic orator ſine multitudine audiente eloquens eſſe nō poſſit. Idem 2. Tuſc. Eſt enim philoſophia paucis contenta judicibus, multitudinem conſulto ipſo fugiens, eiq; ipſa & ſuſpecta & inviſa, &c.

Mūltāngŭlŭs, la, lum, Multos angulos habens. [πολύγων. Gall. *Qui a pluſieurs coins ou anglets.* Ital. *Che ha molti cantoni.* Ger. Das viel ecken hat / eckechtig. Hiſp. *Coſa de muchos rincones.* Pol. *Ten ktori wielie narożnikow ma.* Vng. *Zegeſſő.* Ang. *That hath many corners.*] Lucret. lib 4: Eſſe minora igitur quædam, majoraq; debent, Multa rotunda, modis multis multangula quædam.

Mūltēſĭmă pars, pro quantitate infinita, eadem forma dicitur, qua milleſimus, πολλοστημόριον. Lucretius lib. 6: Quàm ſit parvula pars, & quàm multeſima conſtet.

Mūltĭbārbŭs, Qui habet multam barbam. [πολυγένειος. Gall. *Qui a grand' barbe* Ital. *Che ha molta barba.* Ger Wolgebartet / der viel barts hat. Hiſp. *Coſa que tiene mucha barba.* Pol *Wielkobrod.* Vng Sző Zakallu. Ang. *That hath a great beard.*] Apuleius in Flori. Multibarbus, ſpinis obſitus & pilis.

Mūltĭbĭbŭs, m. ſ. Dicitur qui multi eſt potus, helluo. [Νεβο *ſobé.* πολυπότης. Gall. *Grand buveur, qui boit beaucoup.* Ital. *Che beue molto.* Ger. Ein groſſer Trincker. Hiſp *Coſa que mucho bebe.* Pol. Pyak. Vng. Nagy ivato. Ang. *That drinketh much.*] Plautus in Curcul. Nomen eſt lenæ multibiba atq; merobiba.

Mūltĭcăvātŭs, a, um, penult. prod. Multa habens cava. [πολύτρητος. Gall. *Qui a beaucoup de trous.* Ital. *Di molti caue ò fori.* Ger. Wolgehölet oder getöcheret. Hiſp. *Coſa que tiene muchos agujeros.* Pol. *Pel'ni dł'upiow.* Vng. *Wreges lukas lukas.* Ang. *That hath many holes.*] Varro 3. de Re ruſtica, cap. 16: Favus eſt quem fingunt multicavatum è cera, quum ſingula cava, ſingula latera habeant.

Mūltĭcăvŭs, a, um, Multum habens concavi. [πολύτρητος. Gall. *Qui a force trous.* Ital. *Che ha molto concauo.* Ger. Wol gehölet oder getöcheret Hiſp. *Coſa que tiene muchos agujeros* Pol. *Barzo wielo dziur.* Vng. *Wreges, hexagos.* Ang. *That hath many holes.*] Ovid lib. 8. Metamorphoſ. Pumice multicavo, nec levibus atria tophis Structa ſubit.

Mūltĭcaūlĭs, le, Multos habens caules. [πολύκαυλος. Gall. *Qui a pluſieurs tiges.* Ital. *Di molti gambi.* Ger. Das viel ſtengel hat. Hiſp. *Coſa que tiene muchos tallos.* Pol. *Pelni glabow.* Vng. *Sok, Zaru, Zaras.* Ang. *That hath many ſtalkes.*] Plinius lib. 21. cap. 16: Eſt & illa differentia, quòd quædam in iis multicaulia ramoſaq; ſunt, ut carduus.

Mūltĭcŏlŏr, oris, om. t. Quod habet multos colores, verſicolor, diſcolor. [πολύχρως. Gall. *De beaucoup de couleurs.* Ital. *Di molti colori.* Ger. Das vielerley farben hat. Hiſp. *Coſa de muchos colores.* Pol. *Pel'ni rożmaitei, farbi.* Vng. *Sok ſzinw.* Ang. *Of diuers colours.*] Plin. lib. 17. cap. 10.

Mūltĭfăcĭo, cis, act. t. Magni æſtimo. [הוקיר *hokír.* πολλοῦ ποιοῦμαι. Gall. *Eſtimer beaucoup.* Ital. *Eſtimare molto.* Ger. Hoch oder großachten. Hiſp. *Eſtimar en mucho precio.* Pol. *Wielie ſobie waże.* Vng. *Nagynak böſzwöm.* Ang. *To eſteme muche.*] Sicut Magnifacio & Parvifacio. Cato: Neq; fidem, neq; jusjurandum, neq; pudicitiam multifacit. Feſtus.

Mūltĭfārĭŭs, a, um, Varium, quod multis modis poſſit dividi, vel quod eſt ex multiplici ſpecie. [πολύχρως, πολύτροπος. Gall. *De diuerſes ſortes & manieres.* Ital. *Vario.* Ger. Mancherley / vielerley. Hiſp. *Coſa de muchas maneras.* Pol. *Rożmaitei.* Vng. *Sok fele.* Ang. *Manifold.*] Gell. libro 5. capite 6: Militares coronæ multifariæ ſunt.

Mūltĭfārĭē, adverbium, Variè, multis modis. [πολλαχῶς. Gall. *En pluſieurs ou diuerſes manieres & facons.* Ital. *Variamente, in diuerſe maniere.* Germ. Auff mancherley weiß. Hiſp. *En muchas maneras.* Pol. *Rożmaicie, nie iednako.* Vng. *Sokzor, ſok keppen.* Ang. *Manifoldly, many wayes.*] Plinius lib. 6. cap. 54: Et tamen multifariè priſcos ſeivare ritus.

Mūltĭfă ĭam, adverbiū, idem quod multifariè [πολλαχῶς. Gall. *En pluſieurs ſortes.* Ital. *Variamente* Ger Auff mancherley weiß / auff vielerley gattung. Hiſp. *En muchas maneras.* Vng. *Sokzor ſok keppen.* Ang. *Many foldly, by ſundry faſhions.*] Cicero 2. de Orat. Quòd eſſet multifariam defoſſum. Idem 1. de Legibus: Hodie multifariam nulla ſunt. Suetonius in Calig. cap. 18: Scenicos ludos & aſſiduè & varii generis multifariam fecit.

Mūltĭfĕr, a, um, Multa ferens, fertilis. [πολυφόρος. Gall. *Fertil, qui porte & produit pluſieurs ou diuerſes choſes.* Ital. *Fertile.* Germ. Das viel tregt. Hiſp. *Fertil, coſa que mucho trahe.* Pol. *Vrodzaini.* Vng. *Termő az mi ſokat hoz.* Ang. *Fertile, that bringeth many thinges.*] Plinius libro 16. capite 8: Tam multifera ſunt, & tot res, præter glandem, pariunt robora. Idem de braſſica: Nullo æquè genere multifero, donec ſua fertilitate conſumatur.

Mūltĭfĭdŭs, a, um, Quod in multas partes finditur, & multas diviſuras habet. [πολυσχής, πολυχώς Gall. *Fendu en pluſieurs parts* Ital. *Feſſo in molte parti.* Ger. Dz in viel theil geſpaltē iſt Hiſp. *Coſa hendida en muchas partes.* Pol. *Pel'nipans.* Vng. *Haſad-ko, ſok fele haſat.* Ang. *Having many clifies and creuiſes.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Cornua nulla, quibus multifidi pedes. Martial lib. 14: Multifido buxus quæ tibi dente datur. Ister multifidus, Lucan. lib. 5. Linguæ multifidæ, Valerius Flac. 1. Arg. Faces multifidæ, Ovid. 7. Metam. Timavus multifidus, quòd in multa oſtia miſſus In mare protumpat. Martial. lib. 8: An tua multifidum numeravit lana Timavum.

Mūltĭfŏrĭs, re, om. t. Quod eſt multorū foraminū. [πολύτρητος. Gal. *Qui a force trous.* Ital. *Di molti bucchi è pertugi.* Ger. Löcher echtig / voll löcheren. Hiſ. *Coſa de muchos agujeros.* Pol. *Pel'ni dziur.* Vng. *Lyukaſos ſok lyuku.* Ang. *That hath many holes.*] Plin. lib. 8 cap. 55: Injiciant eas in ſpecus, quę ſunt multifores in terra. Pro eodem etiam dicimus Multiforus, a, um, Ovid. lib. 12. Metam. Longaq; multifori delectat tibia buxi.

Mūltĭfŏrātĭlĭs, Multiforis, πολύτρητος, ut Tibia multiforatilis, apud Apul. in Flor.

Mūltĭfōrmĭs, me, om. t. Varius, quaſi multiplicis formæ aut variæ. [πολυειδής. Gall. *De diuerſes manieres & facons.* Ital. *Vario, di forme diuerſe.* Ger. Mancherley oder vielerley geſtalt. Hiſp. *Coſa de muchas formas y maneras.* Pol. *Rożmaitego kſztal'tu.* Vng. *Sok formaiu.* Ang. *Of many fashions.*] Plinius lib. 11. cap. 37: Oculi contextu multiformes. Columel lib. 8. cap. 9: Ut per annū diverſa tempora, mala, pruna, pyrum, multiformes nuces, aciſcum præbeat. Cicero 1. Acad. Ex iis autem ortæ variæ ſunt, & quaſi multiformes.

Mūltĭfōrmĭtĕr, adverbium, Variis modis. [πολυειδῶς Gall. *En diuerſes ſortes & manieres.* Ital. *In diuerſe maniere.* Ger. Auff vielerley weiß. Hiſp. *En muchas formas.* Pol. *Rożmaicie.* Vng. *Sok keppem.* Ang. *By diuers faſhions.*] Gellius libro 9. capite 5: Plato ante hos omnes ita variè & multiformiter diſſeruit de voluptate. Plin. libro 36. capite 37: Peſtilentiæ, quæ Solis obſcuratione contrahitur, ignis ſuffitu multiformiter auxiliari certum eſt

Mūltĭgĕnĕrĭs, & multigenere, ſignificat quod eſt multorum generum. [πολυγενής. Gall. *De pluſieurs ſortes.* Ital. *Di molte maniere.* Ger. Vielerley geſchlecht oder gattung. Hiſp. *Coſa de muchos generos ò eſpicses.* Pol. *Rożmaitego rodu.* Vng. *Sok fele.* Ang. *Of diuers kindes.*] Plaut. in Capt. Multis & multigeneribus opus eſt tibi militibus.

Mūltĭgĕnŭs, a, um, Multigeneris, Plinius libro 11. capite 1:

Multa hæc & multigena, terrestrium volucrumque vita.

Mūltĭgŭs, a, um, & multigis, e, penul. corr. Quod est multiplex, varium, multum & numerosum. [πολύχους. Gall. *De diuerſes ſortes.* Ital. *Di molte ſorti, vario.* Ger. Mancherley/ mantgfaltig. Hisp. *Coſa de muchas maneras.* Pol. *Rozmaiti.* Vng. *Igen ſok ſȩe* Ang. *Of diuers ſortes and kindes.*] Vbi jugus nihil significat, sicut in Postliminium, Meditullium, & hujusmodi. Prima pars in multijugum multum significat, reliqua pars protractio sola est, nihil significans. Cic. ad Attic. lib. 14: Verumtamen de Rep. multa cognovi ex tuis literis, quas quidem multijuges accepi uno tempore à Vestorii liberto.

Mūltĭlŏquŭs, Qui multa loquitur. [πολυλόγος, πολύφωνος. Gall. *Qui parle beaucoup, grand parleur.* Ital. *Colui che parla molto.* Ger. Ein Schweтzer/ der viel tandtet: ein Tandtmann. Hisp. *El que habla muchas coſas.* Pol. *Wielomowca.* Vng. *Fetſegȫ, ſtatſago.* Ang. *That ſpeaketh much.*]

Multiloquium, In multiloquio (inquit sacet Spiritus) non deerit peccatum: qui autem moderatur labia sua, prudentissimus est. Proverb. 10.

Mūltĭmŏdŭs, a, um, Multiplex, varius. [πολύτροπος. Gall. *De pluſieurs & diuerſes ſortes.* Ital. *Di molti modi.* Ger. Vielerley weiß/ mancherley gattung. Hisp. *Coſa de muchas maneras.* Pol. *Rozmaitego kſztał'tu.* Vng. *Sok fele, ſok keppen valo.* Ang. *Manifold, of ſundrie ſortes.*] Livius 1. bel. Pun. Oppidani ad omnia tuenda atque obeunda, multimoda arte distineri cœpti sunt, & non sufficiebant.

Mulĭnŭbă, æ, Qui vel quæ multis nupsit. Cornutus in Persium Satyr. 1.

Multĭnŭmŭs, adject pen. product. [πολυχρήματος. Gall. *De beaucoup de pecune & prouſit.* Ital. *Di molti denari.* Ger. Viel geld gewinnend. Hisp. *De muchos dineros y prouecho.* Pol. *Geſtogroſz.* Vng. *Penzes, ſok penzȩ.* Ang. *Very riche.*] Varro 3. de Re rustic. cap 17: Ego enim uno servulo, hordeo non multo aqua domestica, meos multinumos alo asinos: id est, quorum opera multos paro numos.

Mūltĭpārtītŭs, a, um, adjectivum. [πολυφυής. Gall. *Diuiſé en pluſieurs parties.* Ital. *Diuiſo in piu parti.* Ger. In viel abgetheilt. Hisp. *Partido en muchas partes.* Pol. *Na wielie czeſzi podzielony.* Vng. *Sok rezre oztatot, ſok rezȩ.* Ang. *Deuided into many partes.*] Plin. lib. 6. cap. 19: Namq; vita mitioribus populis ludorum multipartita degitur.

Multĭpĕs, multipedis, vel multipeda, æ, Vermis est pilosus, multis pedibus arcuatim prorepens, qui & Centipeda & Mulepeda appellatur. [ἰούλος. Gall. *Vne cloporte, ver qui a pluſieurs pieds.* Ital. *Verme di molti piedi.* Ger. Ein würmlin das viel füß hat/ein eſel. Hisp. *El ciento pies, ò gusano con muchos.* Pol. *Wielonog.* Vng. *Sok lab'u ember, A wo me that hath many feete.*] Plin. lib. 22. cap. 25: Ad multipedam mortuus cum riche. Idem lib. 29. cap. 6: Millepeda, cbalis Centipeda aut multipeda dicta, animal est è vermibus terræ pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactuque contrahens se.

Multĭplĕx, cis, om. t. Varius, involutus, multas plicationes habens: cui contrarium est Simplex. [πολλαπλόος. Gall. *Qui a pluſieurs plis, de pluſieurs & diverſes ſortes.* Ital. *Inuoluto e doppio, vario.* Ger. Vielfaltig Hisp. *Plegado muchas vezes, de muchas maneras.* Pol. *Rozmaity.* Vng *Sok ſele ſok reтw.* Ang. *Manifold, of diuers ſortes.*] Suetonius de Clar. Grammat. Multiplici variaque doctrina censebatur. Plaut. in Epid. Simul ærumnam multiplex exercita Habet paupertas. Virgil. 4. Aeneid. Hæc tum multiplici populos sermone replebat Gaudens. De Amic. Qui fieri poterit, si ne in uno quidem quoq; unus animus erit, idemq; semper, sed varius, commutabilis, multiplex.

Mūltĭplĭcĭtĕr, adverbium, Titulus est apud Plin. De eodĕ multiplicius. lib. 7. cap. 14. πολλαπλασίως.

Multĭplĭcābĭlĭs, le, om. t. Quod potest multiplicari, & nonnunquàm idem quod multiplex. [πολλαπλασιαστός, πολυπλοκός. Gall. *Qui ſe plie & entortille en pluſieurs plis.* Ital. *Che ſi può multiplicare.* Ger Das vielfaltig zumachen. Hisp. *Lo que ſe puede multiplicar.* Pol. *Rozmaiti do zł'aczeni.* Vng. *Zaparadhato.* Ang. *That is pliant or may be folded.*] Cicero 2. Tuscul. Hæc interemit totum multiplicabili Draconem auriferam obtutu asservantem arborem. Carmen est è Sophocle à Cicerone versum.

Mūltĭplĭco, as, are, act. t. Multiplex reddo aut facio. [הרבה hirbäh. πληθύνω. Gall. *Multiplier, accroiſtre, augmenter.* Ital *Multiplicare.* Ger. Vielfaltig machen/ mehren Bel. Vermeerderen. Hisp. *Multiplicar ò accreſcentar.* Pol. *Rozmnazam.* Vng. *Zaparitom.* Ang. *To multiplie, to augment.*] Plinius lib. 34. cap. 8: Primus hic multiplicasse varietatem videtur. Cic. ad Quint. Frat. Si diem nobis Clodius dixerit, tota Italia concurret, ut multiplicata gloria discedamus. Ovid. 2 de Remed. Flumina collectis multiplicantur aquis.

Mūltĭplĭcātĭo, ōnis. [ארבית marbüh. πολλαπλασιασμός. Gall. *Multiplication, accroiſſement.* Ital. *Moltiplicatione, accreſcimento.* Ger. Vielfaltigung/ mehrung. Hisp. *Acreſcentamiento.* Pol. *Rozmnożenie.* Vng *Zaparitom.* Ang. *A multiplying in augmenting.*] Columel. libro 3. capite 2: Nam si sordidus aut vilis est, feracissimam quamque serere conducit, ut multiplicatione frugum reditus augeatur.

Multipotēns, tis, om. t. Qui multum potest. [πολυκρατής. Gall. *Fort puiſſant, qui peut beaucoup.* Ital. *Huomo che può molto.* Ger. Gewaltig/ viel vermögend. Hisp. *Lo que mucho puede.* Pol. *Ten mocny.* Vng. *Nagy hagyhato meg tȫb.* Ang. *Of great might and power.* Plaut. in Bacch. nequius nihil est Quam egens cõsil ĭ servus, nisi habet pectus multipotens. Vb. cunq; usus fuit. Idem Trinum. Salsipotenti & multipotenti Iosis tutatrivi Nere: Neptune Lætus, lubens laudes ago.

Mūltĭscĭus, m. f. Qui multa scit & multarum rerum scientiam habet. [πολυμαθής, πολυίστωρ Gall. *Qui ſcait beaucoup.* Ital. *Che ſa molto.* Germ. Viel wissend. Hisp. *El que mucho ſabe.* Pol. *Wiele wiedzący.* Vng. *Sokat tudo.* Ang. *That knaweth much.*] Apuleius in Apologia: Meminerat Homerum poëtam multiscium vel potiùs multarum rerum apprimè peritum.

Mūltĭsŏnŏrŭs, a, um, [πολυηχής. Gall. *Qui rend diuers ſons.* Ital. *Che rende ſuoni diuerſi.* Ger. Das viel gethöne gibt. Hisp. *Coſa que ſuena por muchas partes.* Pol. *Rozmaitego dźwięku.* Vng. *Sok xȫngeſtw.* Ang. *That giueth diuers ſounds.*] Claudian. de mulabus Gallicis: Esseda concordes multisonora trahunt.

Mūltĭvŏnŭs, adjectivum, πολύφωνος. Martial. lib. 1: Sic ubi multisona fervet sacer Atthide lucus.

Mūltĭvăgŭs, a, um, Qui multum vagatur, errans. [πολυπλανής. Gall. *Qui vague en pluſieurs ſortes, qui ne ſçait arreſter.* Ital. *Che vaga molto.* Ger. Vielſchweiffig/ vmbſchweifig Hisp. *Coſa que vaga por muchas partes.* Pol. *Sok tacego.* Vng. *Bodogo.* Ang. *That ereth and wandereth much.*] Plin. lib. 10. cap. 37: Ferunt non mutare sedem columbas, multivaga alioqui ave. Multivagus tunæ cursus, apud eundem, lib. 2 cap. 10.

Multŏpĕrĕ, La forma dixit Plautus, qua magnopere, ut in Merc. Multopere in mundo rustico se exercitum. [σὺ μάλα πολύν. Gall. *Moult, beaucoup.* Ital. *Grandemente.* Ger. Hefftig. Hisp. *En grande manera.* Vng. *Fwlȫtte igen.* Ang. *Greatlie.*]

Mūltŭrĭa, orum, n. s. Indumenta dicebantur, minutissimis filis contexta, ita à multis filis & propterea subtilibus appellata. [πολυμίτια. Gall. *Draps ou accouſtrement de ſoye dont le tiſſu eſt moult deslié & ſubtil.* Ital. *Veſti de fili ſottili.* Ger. Reine vnd zarte tieyder. Hisp. *Veſtiduras de ſeda ſubtil.* Pol. *Subtilna ſzata.* Vng. *Vekon ſoȓell ol tſinált ruha, h. vgy tegy ruha.* Ang. *Cloth wouen of many ſmall threades, taffetie.*] Vel à mulcendo, quoniã carnem demulceant. Et tantùm pluraliter declinatur. Iuvenal. Satyr. 22 - quæro an deceant multitia testem. Ibidem: - sed quid Non facient alii quum tu multutia sumas Cretice?

Mūltĭvŏlŭs, a, um, Qui multarum rerum desiderio tenetur. [πολυθέλητος. Gall. *Ayant diverſes volontez, qui veut beaucoup.* Ital. *Che vuole molto.* Germ. Viel wöllend/ wtawendig. Hisp. *Coſa que quiere muchas coſas* Pol. *Wiele chcący.* Vng. *Sok akarattu.* Ang. *That willeth many thinges.*] Cato ad Milliũ. Multivola est mulier.

Plūs, ris. [רב' iolt e. πλείων, πλέον. Gall. *Plus d'auantage.* Ital. *Più.* Germ. Mehr. Bel. Meer. Hisp. *Mas.* Pol. *Wiecey.* Vng. *Tȫb.* Ang. *More.*] Generis neutrius, obliquis vero, & numero plurali, omnium generum, secundum Priscianum, comparativum est, significatione tantùm, non voce, à Multum: quasvis Gell. libro 5, capite ult. ex Capitonis autoritate putaverit esse absolutum: hoc est, positivum. ¶ Plus nominativo aliquando jungitur. Livius de bello Macedon. Plus quinquaginta hominum millia cecidisse. ¶ Aliquando accusativo Terentius in Eunuch. Non plus triduum. Vitruv. libro 7: Asseres directi disponantur inter se, nec plus spatium habentes pedes binos. ¶ Aliquando ablativo. Plautus in Menæch. Plus trigiata annis natus sum. In quibus omnibus locutionibus intelligitur particula. Quàm, quæ plerunque etiam exprimitur. ¶ Iungitur aliquando & genitivo, communi more omnium nominum quæ per se subsistunt: ut Plus sapientiæ, apud Plautum in Mostel. ¶ Item jungitur verbis emendi & vendendi, & omnibus æstimationem quandam significantibus in genitivo. Cicer. pro Quint. Rosc. Ager nunc multo pluris est quàm tum fuit. ¶ Invenitur etiam apud Antiquos in ablativo. Plautus in Græco: Plure altero tanto, quanto ejus fundus est. Lucilius: Plure vendunt, quod pro minore emptum antiquè. ¶ Aliquando temporis adverbium fit, idem significans quod Diutiùs. Terentius in Hecyra: Vt cum matre unà plus esset. ¶ Plures pro Multi, passim apud autores legitur. Cicero 2. de Finib. Plures dies manere non potest. Plinius libro 9. capite 12: Aquatilium tegmenta plura sunt. ¶ In plurali numero, Plura dicimus, & Pluria. Donatus, Antiqui hoc Complure, & hæc Compluria, quod nostri Complura dicunt. Cicero in Orat. Confirmanda genera compluria. Credo quia veteres hic & hæc Pluris, & hoc Plure, non hoc Plus dicebant. Hæc ille. Gellius verò refert Capitonem docuisse Pluria Latinum esse: Plura verò barbarum. Nunc autem de usu & Pluria, & Plura dicimus.

ra dicimus. Vnde & Compluria & complura. Terent. in Phorm. Multa advenienti, ut fit, nova hîc compluria. ¶ Sed inter ſe differunt Plura & Complura, quòd Plura de duobus dici poſſit, Complura nonniſi de majore numero. Eſt præterea illud comparativum, hoc minimè, ideoq; non regit caſum. ¶ Complurimus non reperitur, ſed tantùm plurimus. ¶ Eſt etiam Plus adverbium. Plus ſatis, πλέον τοῦ ἱκανοῦ dicimus pro eo quod eſt abūdè, & plus quàm ſatis. Terent. in Evnuch. Accede ad ignem hunc, jam caleſces plus ſatis. ¶ Plus minus, Plus minúsve, Plúsve, minúsve, in eadem ſignificatione uſurpantur, pro Circiter: frequentiùs tamen invenitur Plus minus: ut Dies plus minus triginta, pro eo quod eſt, paulò plus, aut paulò minus: hoc eſt, circiter. ¶ Dicimus etiam, Plus, plusq;, pro eo quod eſt, in dies vehementius. Cicero Attico libro 6: Quem mehercule plus, plúsq; in dies diligo. ¶ Hinc Perplures compoſitum, idem ſignificans quod permulti. Plinius libro 13. capite 24: Spondetq; jugero ejus annuos perplures vel mediocri ſolo reditus. ¶ Vnde perplurimùm, adverbium: ut, Perplurimùm refert, apud eundem libro 2. capite 54. ¶ Item derivativa, Pluralis, & plurale à vulgò grammaticis fictæ voces. πληθυντικὸς, & Plurativus, a, um, ejuſdem ſignificationis, ut apud Macrobium, Plurativus numerus.

plūſcŭlŭs, a, um, diminutivum à Plus. [παυσπολύς. Gall. *Vn peu d'auantage, vn peu plus.* Ital. *Vn poco più.* Germ. Ein wenig mehr. Hiſp. *Vn poco mas.* Pol. *Czos wiecei.* Vng. *Tobbetske.* Ang. *Somewhat more.*] Quanvis, Plus maſculinum, fœmininúmve genus non habeat: idemq; ſignificat quod Paulò, vel aliquanto plus. Terent. in Phorm. Tum pluſcula ſupellectile opus eſt. ¶ Inde fit compoſitum Compluſculus. Idem in Hecy. Primùm dies compluſculos. ¶ Pluſculum, li, neutri generis. Columel. libro 12. capite 47: Deinde exiguum aceri piperati, & pluſculum mellis, aut mulſi adjiciunt. Cicero 2. de Oratore: Verùm ut aliquando ad cauſas deducamus illum, quem conſtituimus, & eas quidem, in quibus pluſculum negotii eſt. Cicero Luceio lib. 5: Pluſculum etiam, quàm concedit veritas, amori noſtro largiare.

plūrĭfārĭŭs, adjectivum, Varius, multijugus, multifarius. [πολύχρως. Gall. *En pluſieurs ſortes & manieres.* Ital. *Vario, di molti ſorti.* Ger. Vielerley/mancherley. Hiſp. *Coſa de muchas, maneras.* Pol. *Rożmaits.* Vng. *Sok fele.* Ang. *Manifold.*] Suet. in Claud. Cæſar gladiatoria munera plurifariâ ac multiplicia exhibuit. Quædam exemplaria hîc legunt Plurifariàm; ſignificatione adverbii.

plūrĭfārĭàm, adverb. Pluribus modis, ſive pluribus locis, multifariam. [πολυαρχῶς. Gall. *En pluſieurs ſortes.* Ital. *A molti modi, in molti luoghi.* Ger. Vielfaltigklich/ vielerley weiß. Hiſp. *En muchas maneras.* Pol. *Rożmaicie.* Vng. *Sok keppen.* Ang. *Of many ſortes.*] Sueton. de Tib. Cubicula plurifariàm diſpoſita, tabellis ac ſigillis laſciviſſimarum picturarum adornavit.

plūrĭmŭs, a, um, penult. corr. Superlativum à Multus. [πλεῖστος. Gall. *Beaucoup plus.* Ital. *Aſſaiſſimo.* Germ. Gantz viel/ vberauß viel. Hiſp. *Mucho mas.* Pol. *Czeſti, geſti.* Vng. *Igen ſok.* Ang. *Very many.*] Plaut. in Aul. Quod me ſolicitat plurimis miſerum modis. Quandoque pro longo & perfecto. Virgil. 1. Aeneid. Iamq; aſcendebant collem, qui plurimus urbi Imminet. Vnde apud eundem: Nux plurima: id eſt, longa, qua ſignificatur amygdalum. ¶ Plurimum cum genitivo: ut Plurimum ætatis, plurimum jucunditatis. Cicer. Nam quòd in publicanorum cauſis vel plurimum ætatis meæ verſor, vehementerq; illum ordinem obſervo, &c. Idem 1. de Finibus: Itaque ne juſtitiam quidem rectè quis dixerit per ſeipſam optabilem: ſed quia jucunditatis vel plurimùm afferat. ¶ Plurimi genitivus verbis æſtimandi jungitur. Cicer. 3. de Finib. Sic bonum hoc, de quo agimus, eſt illud quidem plurimi æſtimandum: ſed ea æſtimatio, genere valet non magnitudine. Plautus Bacchid. Imò unicè illum plurimi pendit.

plūrĭmùm, adverbium, Permultum. [מְאֹד מְאֹד *meódh meódh.* πλεῖστος. Gall. *Beaucoup, la plus part du temps.* Ital. *Molto, la più parte del tempo.* Ger. Vberauß viel. Hiſp. *Mucho mas, la mayor parte de tiempo.* Pol. *Barzo wielie.* Vng. *Felette igen.* Ang. *Greatumlie, very much.*] Cic. de Amic. Plurimùm ſibi confidit. ¶ Quandoque valet Vt plurimum, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Terentius in Phormione: Domum ire pergam, ibi plurimùm.

Mūlŭs, per ſimplex l, Animal quod ex Aſino & equa generatur: [פֶּרֶד *péredh.* ἡμίονος, ἡμίονος. Gall. *Vn mulet.* Ital. & Hiſp. *Mulo.* Germ. Ein mauleſel/ maulthier. Bel. Muyldier. Pol. *Mul'.* Vng. *Bak ökör.* Ang. *A mule.*] qui autem ex equo & aſina genitus eſt pullus, Hinnulus dicitur. Plinius libro 8. capite 44: Ex aſino & equa mulus gignitur menſe duodecimo, animal viribus in labore eximium. Et paulò pòſtì Equo & aſina genitos mares, Hinnulos antiqui vocabant: contraq; Mulos, quos aſini & equę generarent. Vide de hoc latiùs in dictione HINNVS. ¶ Muli Mariani, furculæ ſunt, teſte Feſto, quibus religatas ſarcinas viatores gerunt: quarum uſum quia Marius invenit, Muli Mariani poſtea ſunt appellati. ἡμίονοι μαριανοί. Plaut. Aerumnulas vocat. Front. libro 4. Stratag. C. Marius recidendorum impedimentorum gratia, quibus maximè exercitus agmen oneratur, vaſa & cibaria militum in faſciculos aptata furcis impoſuit, ſub quibus & habile onus, & facilis requies eſſet.

Mūlă, æ, f.p. [פִּרְדָּה *pirdáh.* ἡμίονος. Gall. *Vne mule.* Ital. & Hiſp. *Mula.* Ger. Ein mauleßtin. Pol. *Mulica.* Vng. *Nőſtény öszver.* Ang. *A she mule.*] Plinius lib. 8. cap. 44: Gignitur mula ex equo & aſina, ſed effrænis, & tarditatis indomitæ. Iuven. Satyr. 7: mundę nitet ungula mulę. Fœta mula. Idem Satyr. 13: & fœtæ comparo mulæ.

Mūlārĭs, & hoc lare, adjectivum à mulo. [ἡμιονικός. Gall. *De mules ou mule.* Ital. *Da mulo, ò mula.* Ger. Mauleßiſch Hiſp. *Coſa perteneſciente à mulo, ò mula.* Pol. *Mul'owi.* Vng. *öszverhoz való.* Ang. *Of a mule.*] Col. lib. 6. cap. 27: Eſt enim quæ circo ſacrisq; certaminibus equos præbet: eſt mularis quæ pretio fœtus ſui comparatur generoſo.

Mūlĭo, onis, om. t. Qui mulos clitellarios, ſive quadrigarios ducit. [ἀφαυλάκτης, ὀχεντής. Gall. *Mulatier.* Ital. *Mulatiere.* Ger. Ein Eſeltreiber. Hiſp. *Axemilero, ò mulatero.* Pol. *Mul'oped, mulnik.* Vng. *öszver hajto.* Ang. *That ruleth or guideth mules.*] Iuven. Satyr. 3: Nam mihi commota jamdudum mulio virga. ¶ Mulius mulii, quod hîc legebatur pro mulione, Latinũ non eſt: quanvis Calepinus deceptus in emendata Horatii lectione, putaverit indifferenter pro eodem dici Mulionem, & Mulium. Locus Horatii qui Calepino impoſuit, eſt ex lib. 2. Serm. Satyr. 7: Audit cum magno blateras clamore, furisq;, Milvius. Sic enim legi debere, & conſtanti caſtigatiorum exemplariorum conſenſu, & Acronis autoritate cõſtat: qui Milvium inſignem fuiſſe aſſerit Horatii temporibus paraſitum. ¶ Eſt præterea Mulio genus culicum. Plinius lib. 11. cap. 18: Impugnant eas naturæ ejuſdem degeneres, veſpæ atq; crabrones, & è culicum genere, qui vocantur Muliones.

Mūlĭōnĭŭs, a, um, Quod ad mulionem pertinet. [ἀφαυλακτικός. Gall. *Appartenant à mulatier.* Ital. *Pertinente à mulatiere.* Ger. Das des Eſeltreibers iſt. Hiſp. *Perteneſciente à mulatero.* Pol. *To czo iest mul'ownikowego.* Vng. *öszver hajtohoz való.* Ang. *That belongeth to the ruler of mules.*] Cic. pro Seſt. Mulioniã penulam arripuit, cum qua primùm Romam ad Comitia venerat, &c.

Mūndŭs, a, um, Quod eſt purum, terſum, politumq;: Cui contrarium Immundus. [טָהוֹר טָהוֹר *tahór* נָקִי *naki*. καθαρός, κόσμιος. Gall. *Net, pur.* Ital. *Mondo, polito, netto.* Ger. Sauber/ rein/ wol gefegt. Hiſp. *Limpio, ò afeytado.* Pol. *Wichedożoni.* Vng. *Tiżta.* Ang. *Neate, cleane.*] Plaut. in Ciſt. Neque munda es adæquè ut ſoles. Terent. in Evnuch. Quæ dum foris ſunt, nihil videtur mundius, Nec magis compoſitum quicquam. Horatius 1. Epiſt. 5: Iamdudum ſplendet focus, & tibi munda ſupellex. Idē Satyr. 7: unde Mundior exiret vix libertinus honeſtè. ¶ Mundior juſto cultus, Liv. lib. 9. ab Vrbe.

Mūndŭlŭs, Delicatus, mollis, diminutivum, qui nimia munditia utitur, ut placeat mulierculis, ὁ κομψευόμενος. Plaut. in Trucul. Nunc ego iſtos mundulos urbanos amaſios Hoc ictu exponam.

Mūndŭs, di, m. ſ. ſubſtantivum, Dicitur ornatus muliebris: quod ſcilicet mulier mundior ſit. [κόσμος γυναικῶν. Gall. *Ornement.* Ital. *Ornato.* Ger. Weyberzierd/ das die Weyber brauchen ſich damit zu zieren vnd mutzen. Hiſp. *Las joyas de la muger.* Pol. *Niewieſcie chedoſtwo.* Vng. *Aszoni emberi ekeſſeg.* Ang. *The whole attyre, iowelsor ornaments of women.*] In cujus nominis appellatione continetur ſpeculum, inaures, armillæ, anuli, gemmæ, & ſimilia, quibus mulier ornatur. Cato pro lege Oppia, apud Livium lib. 34: Munditiæ, ornatus, & cultus, fœminarum indicia ſunt: his gaudent, & gloriantur. Hinc Mundum muliebrem appellarunt noſtri majores. Livius 2. bel. Maced. Non aurum modò iis, ſed & poſtremò veſtem, mundumq; omnem muliebrem ademit. Colum. lib. 12. cap. 3: Poſtea mundum muliebrem, qui ad dies feſtos comparatur. Dicitur & Mundũ, neutro genere. Lucil. Legavit quidam uxori mundum omne penumq;. ¶ Hinc etiam mundus accipitur pro eleganti illa ornataq; totius univerſi machina, quę ex omni eõ conſtat quod cœli ambitu continetur. [עוֹלָם *holdm.* Gall. *Le monde, l'vniuers.* Ital. & Hiſp. *Mondo.* Ger. Die Welt. Bel. Die Weerelt. Pol. *Swiat.* Vng. *Világ.* Ang. *The world.*] Nam ſicut Græci κόσμον, quod apud eos ornatum ſignificat: ita nos à perfecta, abſolutaq; elegantia vocamus Mundum, quòd nihil eo ſit mundius & pulchrius, & ornatius. Hæc ex Plinio lib. 2. cap. 1. & 4. Cic. de Finib. bon. & mal. lib. 3: Mundum autem cenſent regi numine deorum, eumq; eſſe quaſi communem urbem, & civitatem hominum, & deorum, & unumquenque noſtrûm hujus mundi eſſe partem: ex quo illud natura conſequitur, ut communem utilitatem noſtræ anteponamus. Idem 2. de Natura deorum: Mundus eſt quaſi communis deorum atque hominum domus, atq; urbs utrorumq;. ¶ In mundo aliquid eſſe,

veteres dicebant, cùm in promptu & in manibus aliquid esse significare vellent. Plaut. Quia sciebam in mūdo fore. Ennius: Tibi vita seu mors in mundo est. Vsus est quoq; Cælius, Annæus Cornutus, & alii veteres, ut autor est Sosipat. lib. 1.

Mundāāus, aa, num. Quod mundi est. [κοσμικός. Gall. *Du monde.* Ital. *Mundano.* Ger. Weltlich. Hisp. *Cosa del mundo.* Pol. *Swiatowi.* Vng. *Vilagi.* Ang. *Of the world.*] Vnde interrogatus Socrates philosophus, cujas esset: Mundanum se esse respondit. Vide Cic. 5. Tusc.

Mundātĕr, adverb. κοσμικῶς, κοσμίως. Plaut. in Pœn. Nam quū sedulò munditer eos habeamus, vix ægre amatorculos invenimus.

Mundĭtĕs, tĭci f. q. & Mundĭtĭa, æ, f. p. Lautitia, puritas, elegantia. [קִנּוּי *nikkūi* מִרְדָּה *tahárah* מִרְדָּ *tohár* καθαρότης, κοσμιότης. Gall. *Netteté.* Ital. *Mondezza, neatezza.* Ger. Sauberkeit/ reinigkeit/ reinigung. Hisp. *Limpieza, limpieça.* Pol. *Ochędostwo, czystość.* Vng. *Tisztaság.* Ang. *Cleanesse, spikenesse.*] Cicero lib. 1. Offic. Adhibenda præterea munditia est, non odiosa, nec exquisitior, quàm apud virum quæ fuerit agrestem & inhumanam neglectamque desideret. Ovid. 3. de Arte. Munditiis capimur, ne sint tibi leges capilli. Colum. lib. 9. cap. 14: Nec quanvis amantissimas munditiarum, offendūt odore suo. ¶ Munditias facere apud Catonem cap. 2.

Mundĭfĭco, Mundum facio. [מִרְדָּ *nikkáh* מִרְדָּ *tihár.* κοσμῶ.]

Mundo, as, avi, p. Detergo, purifico, purgo. [מִרְדָּ *nikkáh* מִרְדָּ *tihár.* καθαίρω, κοσμίζω. Gall. *Nettoyer, monder.* Ital. *Mondare, nettare.* Ger. Seubren/ reinigen. Bel. Suyvereu. Hisp. *Alimpiar ò asseyar.* Pol. *Snuze, chedoze.* Vng. *Meg tizsitom.* Ang. *To make cleane, to mundifie.*] Plin. li. 15: Ob id crebrius vasa mundanda. ¶ Hinc componitur Emundo, expurgo, sordibus libero, ἐκκαθαίρω. Colum. lib. 2. Quædam pluviis diebus, ut bubilia, & ovilia, debent emundari.

Mūnĕro, as. Vide MVNVS.

Mungo, mungis, xi, ctum, act. t. quasi mucum ago, Mucum è naribus educo. [מִרְדָּ *nikkáh* מִרְדָּ *tihár.* μυσσάω. Gall. *Moucher.* Ital. *Moccare.* Ger. Die nasen schnutzen. Bel. Schnutten. Hisp. *Limpiar los mocos.* Pol. *Nos wycyerać.* Vng. *Ki fuom ki fuom.* Ang. *To snuffe, to candifie, to make cleane or wype the nose.*] Id enim Mungere est, quū è naribus mucus trahitur. Vnde Emungo fit, ἀπομύσσω. de quo supra. Inveniter etiã Mungor deponens. Cato de liberis educandis. Neq; mungendæ libertatem.

Mūnĭceps. Vide MVNVS.

Munĭo, nis, nivi vel munii, nitum, act. q. Significat Fulcio, vallo, circundo, defendo. [בָּצַר *bátsar* בְּצוּר *betsúr* בֶּצֶר *bétser* γλαμάω, ἐχυρόω, περιχαρακόω, ἀσφαλίζομαι. Gall. *Fermer, munir, fortifier.* Ital. *Fortificare, guarnire.* Ger. Bevvarnen/ befestigen. Hisp. *Fortalecer, ò guarnecer.* Pol. *Obwarować.* Vng. *Meg erősbiteni, körülvetni.* Ang. *To fortifie, to make strong.*] Plautus Mil. t. Magnum ibi hominem incipis, si magna munis mœnia. Idem in Persa: Vt munitum muro tibi visum est oppidum? P. Strenuè bene sunt morati, pulchrè munitum arbitror. Columella: Quintumq; res patietur à frigore & tempestatibus munitus. Plautus in Mil. Tibi munitam qua cibatus commeatusq; ad te & legiones tuas tutò possit pervenire. ¶ Munire viam, substernere & sternere sive facere, idq; interdum lapidibus quales sunt viæ Romanæ à plerisq; portis, in multorum dierum iter stratæ. Cicero pro Mil. Ideóne Appius ille Cæcus viam munivit, non qua populus uteretur, sed in qua sui posteri impunè latrocinarentur? ¶ Et per translationem pro re parare, & aditum sibi quodammodo patefacere. Cic. 1. Tusc. Abiit ad deos Hercules: nunquam abiisset, nisi quem inter homines esset, eam sibi viam munisset. Sic dicimus Munire ripam, Munire alveum, Munire aditum, quum illa vel reficimus, vel reparamus.

Munĭo, onis, f. t. Munimentum, vallum, agger. [אֵבֶר *mibsár* מִבְצוֹר *mibtsór* מִבְצָרָה *metsudáh* מְצוּדָה *metsúdah* ἐχύρωμα, φρούριον. Gall. *Fortification, fortification.* Ital. *Munitione, fortificatione.* Ger. Vestenung/ Bavvung. Hisp. *Fortalesa, reparo, reparamiento.* Pol. *Obronność.* Vng. *Erősség, arok, töltés.* Ang. *Fortification, fortifying, fortifie.*] Cicero Philip. Antonius Munitam operibus munitionemque, teplit. Idem 3. de Orat. Fons quo totos exercitus operibus munitionibus, ac mole lapidū à tanta hostium copia defendit.

Mūnĭmen, ĭnis, n. t. Munimentum, ti, penult. product. n. f. Munimen, ĭnis, p. n. est id, quorum est, cæteraque rerum, quæ [illegible] munitum muniatur, sive vallo, sive fossa, sive [illegible] aditus præcludatur. [אֵבֶר *mibsár* מִבְצוֹר *mibtsór* מִבְצָרָה *metsudáh* מְצוּדָה *metsúdah.* ἐπιτείχισμα, ἐχύρωμα, ἀσφάλεια, ἔρυμα. An. *A fort or fortification.*] [illegible], solùm haud parvum [illegible] Aut regis opus est [illegible] hoc est, quo imbres, ventosum arcemus. Virg. 2. Georg. hoc effusos munimen ad imbres, Hoc, ubi hiulca siti findit Canis æstifer arva.

Mūnĭs. Vide MVNVS.

Mūnŭs, eris, n. t. [עֲבוֹדָה *abodáh* מַתָּנָה *mattánah* מַתָּן *mattán* מַתָּת *mattát* מַתָּתָה *mattátah* δῶρον, χάρις. Gall. *Don, present.* Ital. *Dono, presente.* Ger. Ein Gab oder Schencke. Bel. Een Gave. Hisp. *Don ò dadiua, ob sup. to.* Pol. *Dar podarunek.* Vng. *Aiandek.* Ang. *A gift, a present.*] Tres apud veteres dicuntur. Primo, pro dono: unde Munera dare, admittere dicuntur. Dictum Munus (ut inquit Varro) quòd qui mutuo animo sunt id faciunt officii gratia. Plautus in Trucul. Melius te munere certare mecū, quàm minaciis. Teren. in Eunuch. Mature te tuum ornato verbis quod poteris. Deinde pro officio, ut Munere. [כְּהֻנָּה *chehunnáh* עֲבוֹדָה *abodáh* קֻדָּה *kuddáh.*] Nam munera quoq; sine labore, atq; onere exercitari non possunt: unde Immunitas appellatur, & immunis Plin. lib. 16 cap. 4: Vacatio munerum omnium ipsi, patriq; & avo paterno cõcessa. Cicero ad Brutum. Quanquam enim Lamia summo splendore, summa gratia est, magnificentissimo munere Aedilitio, tamen, &c. Liv. 4. bell. Punica inter se munera belli partiti sunt, ut Epicides præesset custodiæ urbis, Hippocrates, &c. Susceptum Reip. munus explere, Cicero de Provinc. Consular. Munera regis exequi. Idem de Senectute: Masinissa senex omnia regis officia & munera exequitur. Grammatici, oratores, medici & philosophi vacationem habent munerum civilium. Hinc municipes dicuntur qui in civitatem recepti, munera cũ civibus sustinent. ¶ Gellius etiam pro privato onere posuit, quum dixit: Adhibendas puero nutrices, ne ad dolores, quos emitendo mater tulisset, munus quoque nutricationis grave ac difficile accederet. ¶ Tertiò pro spectaculis, seu ludis, qui à principe populo quasi muneris loco exhibentur. ἀγῶνες. Nunq. id genus oblectamenti antiqui *Munera* nominarunt, quòd populus tali spectaculo perinde ac munere quodam capiebatur. Suetonius in Cæsare: Bestias quoq; ad munus populi comparatas trucidarant. Martialis lib. 1: Prisca fides taceat: nam post tua munera Cæsar, Hæc jam fœminea vidimus acta manu. ¶ Munus gladiatorium dicebatur, quum in spectaculis multa gladiatorum paria exhibebantur. Suetonius in Cæsare: Edidit spectacula varii generis, munus gladiatorium, lũdos etiam regionatim & totâ.

Munŭscŭlum, i, n. s. diminutivum, Exiguum munus. [τὸ δωρύσκιον. Gall. *Vn petit don, vn petit present.* Ital. *Piccol dono.* Ger. Ein kleine Schencke oder Gab. Hisp. *Don pequenno.* Pol. *Mały dar.* Vng. *Aian kecske.* Ang. *A little gift.*] Cicero 5. Verr. Quam tu totam insulam eundem tuorum lodalium, sicut aliquod munusculum cõdonaras. Virg. 4. Aeglog. At tibi prima puer nullo munuscula cultu, &c. Catul. Argon. Non ingrata tamen frustra, munuscula divi Promittens.

Mūnĕrārĭus, Qui bono gladiatorios exhibet populo, unumq; vel plura paria gladiatoria ad spectacula pugnatura producit. ἀγωνοθέτης, ἀγωνοθέτου. Sacr. in Dom. cap. 10. Patremfamilias, quod Thracem mirmillonem patrem, munerario imparem dixerit, detractum è spectaculis in arenam, canibus objecit. Quint. lib. 8. cap. 3: Munerarium Augustus primus dixit. Qui vero tantum gladiatores comparabant, lanistæ: qui instituerant, ac ponere venderent docendo tuendi Lanistæ. Hæc nõnunquam mutamus, Lanistæ vendit de Gladiatoribus testimonium.

Mūnĕrārĭus, a, um, Adjectivum. [Vt *Aiandekozás.*] Senec. Quæst. Natur. cap. ult. Iam speculum ornatus tantum causa adhibitum, nullo non vitio munerario, deceptatum sæculi est.

Mūnĕrātĭo, f. t. [δόσις, δῶσις. Vt. *Aiandekozás.*] Vlpianus D. lib. 27. Tit. 3. l. 1: Si munus nuptiale matri pupilli miserit non cum pupillo imputaturum Labeo scripsit, nec perquam necessaria est ista muneratio.

Mūnĕrālĭs, adjectivum, Quod ad munus pertinet. [δωρεάδοκος, ἐπιχαριτικός. Gall. *Appartenant au don.* Ital. *Pertinente à dono.* Ger. Das zu der Gab gehöret. Hisp. *Cosa perteneciente à don, ò donativo.* Pol. *Darowny.* Vng. *Aiandekozáshoz való.* Ang. *Belonging to a gift.*] Hinc munerales leges, quæ dabant, qua Cincius cavit, ne cui liceret munus accipere. Plautus: Nec muneralem legem, neq; lenoniam ego fecerit nec ne, flocci extimo.

Mūnĕro, as, & Mūnĕror, aris, dep. Dono, beneficium in aliquem confero. [שָׁלַח *shalách* שִׁלַּח *shillách* שֻׁלְחָן *shulchán* שַׁלְחָן *shalchán* שִׁלְחָן *shilchán* שִׁלְחָן *shilchán* שִׁלְחָן *shil

neravit. ¶ Munerari, Vlpianus l. 1. D. de vacat. & excusat. pro munus gerere & sustinere posuit: Qui, *inquit*, in fraudem ordinis, in honoribus gerendis, cùm inter eos ad primos honores creari possint, qui in civitate munerabãtur, evitandorum majorum onerum gratia, *&c.* Hotomanus. ¶ Hinc remunero. *ἀνταποδίδωμι*. Liv. lib. 2. ab Vrbe: Tum Mutius quasi remunerãs meritum.

Mūnĭs, inquit Festus, Officiosus. Plaut. in Merc. Dico ejus pro meritis gratum me, & munem fore. De hoc vocabulo ita Nonius: Munes, *inquit*, apud veteres dicebantur non à largitione quæ ignota erat, sed consentientes ad ea quę amici vellent: ut etiam munificus, de quo infrà. Compositum hujus est Immunis.

Mu. nĭă, orum, n. f. Onera lege debita: & officia, quæ publicè præstantur. [טקדה *pekuddáh* כהמה *chehummáh* λειτουργία Gal. *La charge, l'office, ou le devoir.* Ital. *Vffici.* Ger. Die pflicht oder ämpter so einer schuldig ist. Hisp. *Los officios.* Pol. *Vrzędi* Vng. *Tiszt, mukaban valorez.* Ang. *Offices or charges due to be done.*] Cic. pro Muræna: Hæc sunt officia necessariorum, commoda tenuiorum, munia candidatorum. Colum. lib. 12 cap 1: Sic enim & magistri singulorum officiorum sedulò munia sua exequũtur. Liv. 1. ab Vrbe: Interim Servio Tullio jubere populũ dicto audientem esse, eum jura esse rédditurum, obiturumq; alia regis munia. Ibidem: Censum enim instituit, rem salubérrimam tanto futuro imperio, ex quo belli pacisq; munia nõ viritim, ut antea, sed pro habitu pecuniarũ fierent. ¶ Hinc immunis, *ἀτελὴς*: qui ab ejusmodi onere liber est. ¶ Item Communis, de quo diximus suo loco.

Mūnĭcĕps, Vide MVNICIPIA.

Mūnĭcĭpālĭs, & hoc le, om. t. Quod ad municipes pertinet. Cicer. 3. de Legib. Vtinam, inquit M. Cicero, isto animo, atq; virtute in summa Republ. versati nobiscum, quàm in municipali malussés. Municipales homines dicuntur, qui in municipiis degunt: hoc est, in iis oppidis quæ civitatis Romanæ jus sunt adepta. Cic. ad Attic. lib. 8: Multùm mecum municipales homines loquũtur, multum rusticani. Budæus municipales homines interpretatur, pro simplicibus, & imperitis: fortassis idcirco, quòd homines in municipiis degentes minus astu & calliditate valeant, quàm urbani. ¶ Municipalia sacra vocãtur, quæ ab initio habuerunt municipes ante civitatem Romanam acceptam: quæ observare eos voluerunt Pontifices, & eo more facere, quo facta fuissent antiquitus. Municipale jus, dicitur privatum jus uniuscujusque civitatis. Municipalia magisteria, vocantur administrationes, & officia sui municipii.

Mūnĭcĭpĭă, orum, n. f. Dicebantur civitates suo jure & legibus utentes, muneribus tamẽ populi Romani, & honoribus fungentes. Capiebãt enim munera, honores & magistratus cum civibus Romanis: à quo nomen sibi vendicavére, nulla populi Romani lege astricti. Erant itaq; municipiorum incolæ, qui municipes dicebantur, meliore cõditione, quàm coloni. Municipiorum jura jam penitùs obliterata sunt. Municipem (inquit Vlpianus) facit aut civitas, aut manumissio, aut adoptio: quoniam Municeps est, & qui liber in municipio natus est, & qui in municipio à servitute se liberavit, & qui civitatẽ quamcunq; assequutus est. Propriè tamen Municipes dicuntur, qui in civitatem Romanam recepti, muneris participes fiunt. Sed abusivè nunc Municipes dicimus, suæ cujusq; civitatis cives. Quo nomine tàm Oratores, quàm Poëtæ utuntur. Iuvenal. Satyr. 4: Iam princeps equitum, magna qui voce solebat Vendere municipes facta de merce siluros. Cic. in Bruto: Non dubito quin scias non solùm cujus municipii sim, sed etiam quàm diligenter soleam municipes Arpinates tueri.

Mūnĭcĭpĭă, quidam putant à munitionibus dicta: alii à munificentia, quòd municipes essent civitatis, primaq; origo oppidorum, quæ civitates dictæ sunt, municipia nominata. Hæc Siculus Flaccus.

Mūnĭcĭpātim, Significat per municipia: sicut Oppidatim, per oppida.

Mūnĭfĭcŭs, a, um, adjectivum, Liberalis, facilis. [נדיב *nadhib.* μεγαλοπρεπὴς, ἐλεύθερος. Gall. *Courtois, franc, liberal.* Ital. *Cortese, liberale.* Ger. Freygebig. Bel Vrygheviġ Hisp. *Cortes, franco y liberal.* Pol. *Szczodry, hoyny.* Vng. Bőkezű Ang. *Courteous, free and liberall.*] Apud antiquos, non à largitione, quæ nulla erat, sed consentiens appellabatur ad ea quę amici vellent, autore Nonio. ¶ Nunc autem Munificus pro liberali ponitur, quasi munera largè præbens: de quo in dictione Liberalis. Munificus amicus. Livius 3. belli Maced. Mitis & munificus amicus fuit. Ovidius 3. Amorum, Elegia 5: Te dea munificam gentes ubicunque loquuntur. Idem 4. de Ponto, Eleg. 1: Nec mihi munificas arca negavit opes. ¶ A' Munificus, fit Munificentior & Munificentissimus. Cicero pro Rosc. Com. Semper liberalissimus, munificentissimusq; fuit. Cato tamen Munificior, & munificissimus, dixit. Festus, Munificior à munifico, identidem Cato dixit, quum nunc munificentior dicamus, quanvis Munificens non sit in usu.

Mūnĭfĭcē, adverbium, Large, abũdanter. [μεγαλοπρεπῶς. Gall. *Largement, liberalement.* Ital. *Cortesemente, abondantemente.* Ger. Freygebigteich / reichlichen. Hisp. *Francamente, liberalmente.* Pol. Szczodrze. Vng. *Bőuen.* Ang. *Liberalie, bountifullie.*] Cicero 3. de Natura deorum: Sic haud scio, an melius fuerit humano generi motum istum celerem cogitationis, acumen, solertiam quam *rationem* vocamus, quoniam pestifera sit multis, paucis admodum salutaris, non dari omnino, quàm tam munificè, & tam largè dari. Munificè & æquè tueri societatem conjunctionis humanæ, Cic. 5. de Finibus. Munificè prædam largiri, Liv. 1. ab Vrbe.

Mūnĭfĭco, as, are, act. p. Ditare, beatum facere. [העשיר *heheschir* אשר *ischschér.* πλουτίζειν. Gall. *Faire dons & presens,* ☐ *enrichir.* Ital. *Arricchire, far beato.* Ger. Begaben / reich machen. Hisp. *Enriquescer à otro, hazer bienauenturado.* Pol. *Bogace.* Vng. *Meg kazdagsztalak, bodogitlak.* Ang. *To giue giftes, and make riche.*] Lucret. lib. 2. de Cybele deorum matre: Ergo quum primùm magnas invecta per urbes Munificat tacita mortales muta salute, Aere atq; argento sternunt iter.

Mūnĭfex, cis, masc. ter. quanvis figuratè etiam aliis generibus jungatur. [ὁ Ἐφ' ᾧ πλεονεξίᾳ, ὁ Ἐφ' ᾧ σωτηρίᾳ. Gall. *Qui fait sa charge & son estat.* Ital. *Chi fa il suo vfficio.* Ger. Der sein ampt thut oder verrichtet. Hisp. *El que haze el suo officio.* Pol. *Ten ktori swoy vrzadzyni.* Vng. *Tiszteben el iara, mulkalkodo.* Ang. *That doeth his charge and office.*] Munifices, autore Festo, qui nõ vacabãt, sed munus principi faciebant. Contrà Beneficiarii dicebantur, qui vacabant muneris officio. ¶ Munifices item à Vegetio lib. 2. cap. 7, dicuntur milites, qui munera faciũt: quibus Immunes non obstricti sunt. Inde illud Plinianum per Metaphoram dictum libro 11. capite 40: Vno verò ex omni turba relicto, sola munifex mamma, quæ genito fuerat attributa, descendit.

Mūnĭfĭcēntĭă, æ, f. p. [נדיבה *nedhabáh.* μεγαλοπρέπεια. Gall. *Liberalité & largesse.* Ital. *Cortesia, liberalità.* Ger Freygebigteit Hisp. *Franqueza, liberalidad.* Pol. *Szczodrość.* Vng Bőkezűség. Ang. *Liberalitie, bountie.*] Plin. lib. 27. cap. 1: Nec dubiè superata hoc modo posset videri etiam rerum naturæ ipsius munificentia, si humani operis esset inventio.

Mūnŭscŭlārĭī, Aquæductus, in l. decernimus, de Aquæd. C. lib. 11. Alberic. sunt qui modicam aquam dicunt. Attamen veriorem lectionẽ Alciatus Muscularius judicat, & Haloander sic habet: Nimirum sic dicti aquæductus hi, quòd ex musculis dilaberentur. Musculus autem instrumentum est ad similitudinem muris, quo in bellis utebantur ad æquandas fossas, ut Vegetius tradit. Erant autem tubi in ductibus ad similitudinẽ musculorum.

Mūræ̆nă, f. p. Piscis est Longitudine non dissimilis anguillæ, & fœminini tantùm sexus. [μύραινα. Gall. *Murene.* Ital. *Murena.* Ger. Ein Meerfisch dieses nammens / ist in der form wie ein Aal oder Schlang. Hisp *Morena.* Vng. *Meny hal.* Ang. *A lamprey.*] Nam masculus, teste Plin. lib. 9. cap. 23. Myrinus vocatur, robustior quàm murena, & unicolor. Fuit autem hoc piscis genus apud veteres in maximis delicils, partim ob præstantiam saporis, partim ob insignem vivacitatem. Nam quum reliqui pisces aut tædio carceris, aut vitio piscinarum facilè intereant, solæ murænæ ad quotidianos usus vivariis inclusæ diutissimè possunt asservari. Constat enim autoritate Plinii libro 9. capite 55. C. Hircium ex vivariis suis Cæsari Dictatori sex millia murænarum mutuò appendisse. Manuescunt autem murænæ, & de manu cibum capiunt: unde à quibusdam suprà quàm credi posset, feruntur adamatæ. Nam & Crassus murænam in vivario suo mortuam fertur ut filiam defleviśse, & tumulo condidisse: & Antonia Drusi murænæ à se amaræ inaures addidisse. Optimæ autem inter murænas habebantur, quæ capiebantur in freto Siculo: quas Macrobius Saturn. libro 3, Flutas vocari asserit his verbis: Accersebantur ad piscinas urbis ab usque freto Siculo (illic enim optimæ esse creduntur) tàm murænæ, quàm anguillæ, & utræque ex illo loco Plotæ, à Latinis Flutæ vocantur, quòd in summo supernatantes, sole torrefactæ curvare se & in aqua mergere desinunt, atque ita facilè capiuntur. Mart. libro 13: Quæ natat in Siculo grandis muræna profundo. Non valet exustam mergere sole cutem. Plaut. in Aulular. Congrum, murænam exdorsua, quantum potes. Idem in Amphit. Mirum ni hic me quasi murænam exossare cogitat. ¶ Est autem Muræna duplex, Marina & Fluviatilis: Marina rostrum habet, quale anseris: Fluviatilis, quæ à quibusdam Galeos dicitur, multò minor est marina, utpote quæ cubiti longitudinem non multùm excedat. Paulus Iovius in eo libello, quem de Romanis piscibus edidit; arbitratur eandem esse quæ à Plinio Mu-

nio Muſtella, & à nobis à lambendis petris *Lampetra* dicitur. ¶ Eſt & Muræna, *μυραίνας*, cognomen viri Romani in familia Licinia ab eo piſce deductum. Ciceronis extat oratio pro Muræna.

Murænùlæ, Ornamenta circundata collo inſtar murænarum & catenæ ex auro, quibus mulieres ornantur. [קשט *kiſch-ſchúr. μυραινίδες.* Gall. *Colliers* Ital. *Collane.* Ger. Köſtliche Hauß-zierden / oder kettinen ſo man zur zierd an Halß henckt. Hiſp. *Collares ò cadinellas de oro.* Pol. *Kleynoti wſieliakie ktore naſtáy wieſz-ſiaia.* Vng. *Firis, amranyas him.* Ang. *Ornaments and chaines hanging downe frome the necke.*] Hieronymus ad Marcel. his verbis: Aurum colli ſui, quod *murænulam* vulgus vocat (quòd ſcilicet metallo in virgulas lenteſcente, quædam ordinis flexuoſi catena contexitur) abſque parentibus vendidit. ¶ Poteſt etiam Muræna eſſe diminutivum à Muræna, ut ſit parva muræna.

Murālis, Muratus, Vide MVRVS.

Murcidus, Antiqui, teſte Feſto, ignavos appellarunt & ſtultos. *μωθρὸς.* Plautus in Epid. Væ tibi murcidæ homo.

Murcī, m.ſ. Dicti ſunt homines timidi & ignavi, qui ut militiæ periculum effugerent, pollices ſibi amputabant. [*ἀκλαγεῖοι.* Gall. *Mornes, ſots, malauiſez.* Ital. *Stolti, poltroni, da poco.* Ger. Träg / zaghafft / faule leut mit denen nichts auß zu richten iſt. Hiſp. *Loco., bobos.* Pol. *Leniowie, gnoikowie.* Vng. *Felenkek, had elöl el buo.* Ang. *Daſtardes or cowardes.*] Cæl. Rhod. libro 18 capite 21: Inter Gallos non ferè compertus, qui militiæ detractandæ cauſa pollicem ſibi præcideret: quod genus joco Murcos dicunt.

Murcĭŏlum li, n.ſ. Colum. Semen lentiſci vocat, velut à figura muricis, quòd buccini ſpecie viſatur is folliculus, niſi quis pro languido accipiat, quando & numen focordiæ Murciam deam vocabant. Hæc Hetmolaus in 33. cap. lib. 9. Plinii.

Mūrex, cis. m.t. Piſcis marinus ex concharum genere, à purpura diverſus: qui per excellentiam etiam Conchylium dicitur. [*κογχύλιον.* Gall. *Vn certain poiſſon en eſcaille, du ſang duquel on ſouloit teindre en couleur de pourpre.* Ital. *Peſce di mare co'l cui ſangue ſi tingue la porpora.* Germ. Ein gattung Meerſchnecken / dem gleich ſo die purpurfarb gibt. Bel. Een Zeeſleede. Hiſp. *La concha que ſe haze la purpura.* Pol. *Riba morska purpure z ſebie puſzczaiaca.* Vng. *Tengeri ſiga kinek vere vel az barſont feſtik.* Ang. *A ſhell-fiſh of the licour whereof purple colour was made.*] Plinius libro 9. capite 35: Conchylia & purpuras omnis ora atterit. Ex muricis humore fit color, qui & ipſe Murex, ſive Conchylium dicitur. Virgil. 4. Aeglog. Ipſe ſed in pratis aries, jam ſuave rubenti Murice. Vnde veſtis tincta murice, quæ & Conchyliata dicitur. Virgil. 4. Aeneid. -Tyrioq; ardebat murice læna. ¶ Fuerunt item Murices in menſarum deliciis: unde de iis ſic ſcribit Mart. libro 13: Sanguine de noſtro tinctas ingrate lacernas Induis: & non eſt hoc ſatis, eſca ſumus. ¶ Accipitur interdum pro acumine ſive aſperitate ſaxi prominentis. Virgil. 5. Aeneid. -& acuto in murice remi Obnixi crepuêre. ¶ Interdum mutices ſunt tribuli, *τριβόλοι*: hoc eſt, machinulæ ferreæ, doloſæ, tetragona forma, quæ in quancunq; partem incubuerint, unum aut plures aculeos infeſtos protendunt. Valer. Maxim. lib. 3: Suadentibus quibuſdam, ut circa mœnia urbis, quam obſideret, ferreos mutices ſpargeret, ne ſubita eruptione hoſtes impetũ in præſidia noſtra facere poſſent, *&c.* Tribulorum meminit Vegetius lib. 3.

Mūrĭcātŭs, a, um, Quod eſt muricis modo factum. [*κογχυλιωτός.* Gall. *Fait en facon de porcelaine.* Ital. *Fato à foggia di porpora.* Germ. Geſpitzet. Hiſp. *Hecho à guiſa de abrojos.* Pol. *Spiczaſti.* Vng. *Tövises hegyes vas ſalyom muggiara valo.* Ang. *Made with many windings.*] Plin. lib. 30, cap. 23: Vtriq; folia pauca, ſpinoſa, muricatis cacuminibus. Muricati greſſus, Fulgentio: id eſt, formidoloſi, & pavendi. Intuebamur (*inquit*) arva, quibus adhuc impreſſæ bellantium plantæ: muricatos (quod aiunt) ſigillaverunt greſſus. Et formidine menti nondum exterſa, hoſtes in veſtigiis pavebamus: terrorem enim pro ſui memoria miles hoſtis hæredem reliquerat.

Mūrĭcātim, adverb. Convolutim, in modum muricis. [*ἑλικοειδῶς, κογχυλοειδῶς.* Gall. *En facon de porcelaine, ou en tortillant.* Ital. *A foggia di porpora.* Ger. Auß ein Meerſchneck gebogen. Hiſp. *A manera de abrojos.* Pol. *Nagieti.* Vng. *Ras ſulyom moggyara.* Ang. *Roundly and by winding about.*] Colum. libro 9. capite 33: Vertice muricatim intorto, margine in mucronem emiſſo. Budæus.

Mūrĭlĕgŭlus, li, à muricibus legendis, ſive colligendis, nomen habet. Cæl. Rhod. lib. 8. cap. 11: Murilegulos ſureconſulti muricis & purpurarum perquiſitores nuncupant. Meminit Iuſtinianus lib. 11. Codicis, tit. de Monetariis, & Murileg.

Mūrgiſo, penult. prod. Iners, deſidioſus: à mora & deſidendo dictus, inquit Feſtus.

Mŭrĭă, æ, f.p. Genus liquaminis, quod ex thynno piſce confi-ciebatur. [ἅλμη. Gall. *Saumeure.* Ital. *Salamuoia.* Ger. Ein ſoß oder brüy von einem Meerfiſch gemacht. *Item*, ein jedes ſaltzlab oder geſaltzene brüye. Hiſp. *Salmuera ò ſalmorejo para adobo.* Pol. *Bigos zribi.* Vng. *Sos nedueſſeg.* Ang. *A ſalte licour.*] Perſius Satyr. 6: Tingat olus ſiccum muria vafer in călice empta. De Muria epigramma eſt Mart. libro 13: Antipolitani fateor ſum filia thynni: Eſſem ſi ſcombri, non tibi miſſa forem. Horat. Satyra 8: Vt melius muria quàm teſta marina remittat. ¶ Muria etiam dicitur ſalſugo: hoc eſt, liquor ex ſale reſolutus, quam *Salmuriam* vulgò dicimus. Columel. lib. 12. cap. 25: Quoniam quidam, imò etiam ferè omnes Græci, aqua ſalſa, vel muria muſtum condiunt, eam quoq; partem curæ non omittendam putavi. Plin. lib. 31. cap. 8: Muria quoq;, ſive illa ſalſugo ſpiſſat, mordet, extenuat, ſiccat. Muriam Feſtus ex Verannii ſententia interpretatur, ſalem ſordidum in pila piſtum & in ollam fictilem conjectum, ibiq; opertum, gypſatumq;, & in furno percoctum: cui virgines Veſtales ferra ferrea ſecto, & in ſeriam conjecto, quæ eſt intùs in æde Veſtæ in penu exteriore, quam jugem quamlibet, quæ per fiſtulas venit, addũt, atq; ea demum in ſacrificiis utuntur.

Mŭrĕus, riei, f.q. Idem quod muria: hoc eſt, liquor ex ſale reſolutus, *ἅλμη.* Cato cap 88: Si natabit, ea muries erit, qua vel carnem, vel caſeos, vel ſalſamenta condias.

Mŭrĕātĭcŭs, ca, cum, Quod muria conditum eſt. [*ἁλμυρώδης.* Gall. *Qui ſent la ſaumure, ou eſt accouſtré en ſaumure.* Ital. *Acconcio en ſalamuoia.* Ger. Gebeitzet in einem ſaltzlab. Hiſp. *Adobado en ſalmuera.* Vng. *Sos nedueſſeg gel meg hustöt.* Ang. *Being long in brine or ſalt licour.*] Plaut. in Pœn. -ſoror cogita Amabò, nos item perhiberi, quaſi ſalſa muriatica Eſſe autumantur, ſine omni lepôre, & ſine ſuavitate, niſi Multa aqua uſq, & diũ macerantur, olent, ſalſa ſunt, tangere ut nõ velis: Item nos ſumus ejuſcemodi, mulieres ſunt admodum Inſulſæ, atq; invenuſtæ, ſine munditia & ſumptu.

Murylius. Vide MVREX.

Murina, æ, f.p. vel Myrina, æ, ſive, ut alii ſcribunt, Myrrhina, ſive Murrhina, [*μύρρινη.* Ang. *Hippocras wine.*] Potionis genus (inquit Feſtus) quod Græci *nectar* vocant: quod quidam dici putant ab uvæ murrhinæ nomine. Plinius item libro 14. capite 13, ex Plauti ſententia murinam oſtendit vini dulcioris genus eſſe. Laudatiſſima (*inquit*) apud priſcos vina erant, myrrhæ odore condita: ut apparet in Plauti fabula, quæ Perſa inſcribitur: quanquam in ea & calamum addi jubet. Ideo quidam aromatite delectatos maximè credunt. Sed Fabius Dorſennus decernit his verſibus: Mittebant vinum pulchrum, murinam. Et in Acharistione: Panem, & polentam, vinum, murrhinam. Scævolam quoque & Lælium, & Atteium Capitonem in eadem ſententia fuiſſe video, quoniam in Pſeudolo ſit: Quòd ſi opus eſt, ut dulce promat Indidem, ecquid habet? C. rogas? Murrhinam, paſſum, defrutum, mella. Quibus apparet, non inter vina modò murrhinam, ſed inter dulcia quoq; nominatum. Hactenus Plinius. Gellius quoq; Murrhinam inter dulces potiones enumerat, quæ mulieribus Romæ in uſu eſſe conſueverunt. Romanas (*inquit*) mulieres bibere ſolitas ferunt loream, paſſum, murinam, & quæ id genus optant, potu dulcia.

Mūrmŭr, Tantùm eſt neutri generis, f. quanvis Evangeliorum interpres ſemel in maſculino genere uſus ſit. [הֲמִית *hámith* חָשׁ *láchaſch* תְּלוּנָה *telunáh*. *ψόφος, ψιθυρισμός.* Gall. *Murmure, bruit.* Ital. *Mormorio.* Ger. Ein gerauſch oder getöß eines flieſſenden waſſers / ein gemümmel. Bel. Ghedruys. Hiſp. *Ruido ò murmullo de gente.* Pol. *Szczerk wodni.* Vng. *Zörges tſergedezes morgas.* Ang. *Murmure, bruit.*] Eſt autem propriè Murmur, lenis aquæ ſtrepitus: tametſi & pro alio quocunque ſtrepitu poni conſueverit. Nomen eſt fictitium, teſte Quintil. libro 8. capite 6, quemadmodum & Mugire, & Sibilare. Virgil. 10. Aeneid. -ceu flumina prima Quum deprehenſa fremunt ſylvis, & cæca volutant Murmura. Cicer. 3. de Orat. Nam & odor urbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo orationis, ſunt ducta à cæteris ſenſibus. Idem in Arato: Nec metuens canos minitanti murmure fluctus. Ovid. 1. Metam. -qui poſtquam voce, manuque Murmura compreſſit, tenuêre ſilentia cuncti.

Mūrmŭro, ras, n p. Leniter ſtrepo, & ſonum aquæ fluitantis ſimilem edo. [הָמָה *hamáh* נִרְגָּן *nirgán* הֵלִין *helín*. *μορμύρω.* Gall. *Murmurer, bruire.* Ital. *Mormorare.* Ger. Töſen / rauſchen. Bel. Druyſchen. Hiſp. *Murmurar ò hazer ruido.* Pol. *Szczercze, mruczę.* Vng. *Morgo lodom, dörgölödöm.* Ang. *To murmure.*] Vnde fremitum murmurantis maris, dixit Cicero 5. Tuſcul. Quanvis etiam indifferenter de quovis alio ſono dicatur. Plinius lib. 18. capite 35: Pallidi nanque, murmurantesq; ignes tempeſtatum nuntii ſentiũtur. Plaut. in Caſ. Mihi inanitate jamdudum inteſtina mũrmurant: hoc eſt, crepant. *κεχορυζῶσι.* ¶ Murmurare itẽ contradicere aliquando ſignificat, & ſecreto mur-

mure indignationem oſtendere. Plaut. in Mil. Verùm ubi dies decem continuos ire ad eundem inſtar, Tametſi dominus nō invitus patitur, ſervi murmurant. Idem in Aulul. Vt ſceleſta ſolà ſecum murmurat. ¶ Antiqui etiam in eadem ſignificatione uſi ſunt verbo deponente Murmuror. Varro: Romæ in balneis plodere cœpimus, & murmurari. Nonius. Hujus compoſita ſunt, Admurmuro, & Commurmuro, Immurmuro, Obmurmuro, Submurmuro, de quibus ſuis locis.

Mūrmŭrātĭo, f. t [הֲמִירִת *hamíth*: חָשׁ] *láchaſch* תְּלוּנָה *telunáh*. ὁ μορμυρεσμός, ὁ γογγυσμός, ψυθυρισμός. Gall. *Murmurement, bruyement.* Ital. *Il mormorare.* German. Ein gereuſch/ ein murrung/ brummung. Hiſp. *Murmuramiento, ruido.* Pol. Mruk. Vng. *Morgés morgelodás.* Ang. *A murmuring.*] ut Murmuratio aquilarū, Plin. lib. 10. cap. 3. Murmuratio querula, Ibidem.

Mūrmŭrillo, las, Submurmuro. [חָשׁ] *lachášch.* ὑποτονθορύζω.] Plant. in Rud. Quid murmurillas tecum, & te diſcrucias?

Mūrmŭrillum, li, n ſ. Exigua & ſubmiſſa murmuratio. [חָשׁ] *láchaſch.* ὑποτονθορυσμός. Gall. *Petit bruit.* Ital. *Picciolo mormorio.* Germ. Ein gemürmele/ ein eteins getöß. Hiſpan. *Pequenno ruido.* Polon. *Markotanie cżiche.* Vngar. Dörgö *lödesötske morgaſotska.* Ang. *A rumbling.*] Plaut. in Rud. Pălam age, nolo murmurillum, neque ſuſurrum fieri mihi.

Mūrrhă, f. p. Lapidis pretioſi genus eſt, odoris præſtantia cōmendabile, & colorum varietate inſigne, ſubinde circumagentibus ſe maculis in purpuram, candoremque, & tertium ex utroque igneſcentem, veluti per tranſitum coloris purpura rubeſcente, aut lacte candeſcente. Naſcitur in Oriente apud Parthos, & præcipuè in Carmania. Creditur eſſe humor, Solis calore ſub terra condenſatus. Amplitudine nuſquam excedit parvos abacos: craſſitudine autem rarò tanta, ut poculis potoriis ſufficiat: qua in re præcipuus erat uſus murrhæ. Martial. lib. 4: Si calidum potas, ardenti murrha Falerno, Convenit, & melior ſit ſapor inde mero.

Mūrrhĕŭs, a, um, μύρρινος. Quod ex murrha eſt, Iabolenus Iureconſultus ſcribit: Murrhea vaſa, quæ ad uſum edendi, & bibendi cauſa reperta ſunt, eſſe in ſupellectili.

Murrhĭnŭs, a, um, vel (ut alii ſcribunt) Myrrhinus, μύρρινος, pen. cor. Quod ex Murrha confectum eſt: ut, Abaci murrhini, Trullæ murrhinæ, Pocula murrhina. Sueton. in Auguſt. Alexandria capta nihil ſibi præter unum murrhinum calicem ex inſtrumento regio retinuit. ¶ Murrhina ſubſtantivè dicuntur vaſa murrhina, quæ apud veteres ſummo erant in pretio, partim ob colorum varietatem, partim propter gratiam odoris. Plin. libro 37: Oriens murrhina mittit: inveniuntur enim ibi pluribus in locis, nec inſignibus, maximè regni Parthici: præcipuè tamen in Carmania. Humorem putant ſub terra caloré denſari. Amplitudine nuſquam parvos excedunt abacos, craſſitudine rara, quanta dictum eſt, vaſi potorio. Splendor his ſine viribus, nitorque verius, quàm ſplendor. Sed in pretio varietas colorum, ſubinde circumagentibus ſe maculis in purpuram candoremq;, & tertium ex utroq; igneſcentem, veluti per tranſitum coloris purpura rubeſcente, aut lacte candeſcente. Et paulò pòſt: Aliqua & in odore commendatio eſt. De incredibili murrhinorum pretio vide Plinium eodem cap. Martial. lib. 13: Surrentina bibis? nec murrhina picta, nec aurum Poſce, dabunt cælices hæc tibi vina ſuos.

Murtatum, farciminis genus ex inteſtino craſſo, ut autor eſt Varr. lib. 4. de ling. Lat. ex murto factum. Meminit Plin. lib. 16. cap. 19: Et alius baccę uſus fuit apud antiquos, antequā piper reperiretur, illam obtinens vicem, quodā etiam generoſi obſonii nomine inde tracto, quod etiamnū murtatum vocatur.

Mūrŭs, ri, m. ſ. à muniendo dictus, propriè eſt lapideus, aut lateritius urbis ambitus: quum Paries propriè ſit domorum. [חוֹמָה *chomáh.* τεῖχος. Gall. *Mur, muraille.* Ital. *Muro, muraglia.* Germ. Ein Mawer. Belg. Eenen Muer. Hiſp. *Muro de la ciudad ò villa.* Polon. *Mur.* Vngar. Kősal. Angl. *A wall.*] Maceria verò, ſive Maceries, quæ conſtat ex lapidibus, ſine calce, aut alio genere ferruminationis. Cæſ. 7. bell. Gal. Portas claudere, murum complere cœperunt. Cicer. de Nat. deor. Muri urbis, quos vos ſanctos eſſe dicitis. Virg. 4. Aegl. Quę tentare Thetin ratibus, quę cingere muris Oppida, quæ jubebant telluri infindere ſulcos. Ovid. 11. Metam. Phrygięq; tyranno Aedificat mūros, pactus pro mœnibus aurū. Horat. 3. Carm. Ode 3: Ter ſi reſurgat murus aheneus, Autore Phœbo. ¶ Murus per translationem. Cicer. 7. Verr. Ad omnes enim meos impetus quaſi murus quidam boni nomen Imperatoris opponitur.

Mūrālĭs, & hoc rale, om. t. Quod ad murum pertinet: [τειχικός. Gall. *Appartenant à muraille.* Ital. *Chio s' appartiene à muro.* Ger. Das zu der Mawer gehört. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à muro.* Pol. *Murowi.* Vngar. Kő *falhoz valo* kő *fali.* Ang. *Belonging to a wall.*] ut, Muralis corona, quæ donari ſolebat ab Imperatore ei qui primus murū conſcendiſſet. Plin. lib. 16. cap. 4: Cedunt iis murales, vallaresq; & aureæ, quańquā pretio antecedentes. Liv. 3. bel. Pun. Vtique poſtquam corona aurea muralis propoſita eſt, &c. Pila muralia, quibus verberantur & quatiuntur muri. Cęſ. 7. bel. Gal. Aut ex vallo & turribus trajecti pilis muralibus interibant Machinę murales, quibus muri diruuntur. Plin. lib. 7. cap. 56. Muralis herba, περδίκιον, περδίκιον, quæ vulgò *Vitriolum* dicitur, quòd vaſa mirum in modum confricata purificet, ideoq; Vrceolaris à veteribus dicta. Eadē Parietaria vocatur, quòd in muris frequenter naſcatur, & Perdicium, quoniā perdices ea præcipuè paſcantur. Plin. lib 22. cap. 27. & Dioſcorid. lib. 4. cap. 42. Tormentum murale, Virg. 12. Aen. -murali concita nunquam Tormento ſic ſaxa fremunt.

Mūrātŭs, a, um. [τετειχισμένος, ὀύτειχής. Gall. *Muré.* Ital. *Murato.* Germ. Gemawret. Hiſpan. *Coſa fortaleſcida de muros.* Polon. *Omurowani.* Vng. Kő *fallal feritetőt.* Ang. *That is walled or hath walles.*] Quod muros habet: hinc urbes muratæ dictæ: hoc eſt, muris circundatæ.

Mūs, muris, m. t. [עַכְבָּר *hachbár.* μῦς. Gall. *Un rat, ou une ſouris.* Ital. *Sorice, topo.* Ger Ein Mauß. Belg. Een Muys. Hiſp. *Raton.* Pol. *Myſz.* Vng. *Egér.* An. *A mouſe.*] Exiguū animal eſt, à Dioſc. κατωνιεῖος: hoc eſt, domeſticus ad aliorum diſcrimen dictus. Diſtinguitur à Sorice, quòd Sorex major ſit mure, clariuſque ſtrepat, ut docet Eraſmus in Proverb. Sorex ſuo perit indicio: utrunq; eſt animal nobis infeſtum: ſorices tamen, quia majore ſunt corpore, plus affe. runt detrimēti. Colum. Si ſerpens aut mus, ſoréxve in muſtum ceciderit. Murem certè nec ferū jure dixeris, nec placidū, quia nunquam manſueſcit, ut inquit Plin. Virg. 1. Georg. ſæpè exiguus mus Sub terris poſuitq; domos, atq; horrea fecit. Horat. de Arte: Parturient montes, naſcetur ridiculus mus. Cicer. Attic. libr. 14: Sed quod quæris quid arceſſierim Chryſippum: tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agūt: itaq; nō ſolùm inquilini, ſed & mures migraverūt. De muribus vide Plin. lib. 8. cap. 57. Mus araneus eſt, quē Græci μυγάλην appellant, compoſito nomine ἀπὸ τοῦ μυὸς & γαλῆς: hoc eſt, à mure, & muſtella, quòd muris magnitudine ſit, muſtellina ſpecie, ore oblongo, cauda gracili, veriu dentium quadruplici, ut inquit Aëtius. Abundat his inſula Britannia. Plinius lib. 29: Et ipſe mus araneus cōtra ſe remedio eſt, divulſus, & impoſitus. Murium marinorum meminit Plinius libr. 9. cap. 19.

Mus Indicus, Vide ICHNEVMON.

Mūſcŭlŭs, li, m. ſ. Modò diminutivum eſt, & ſignificat parvum murem. [μύσκος. Gall. *Petit rat, petite ſouris.* Ital. *Topolino.* Ger. Ein Meußlin Belg Een Muyſken. Hiſp. *Raton[illo].* Pol. *Myſz.* Vng. *Egeret ke* Ang. *A little mouſe.*] Pun. Detinere. Nidi muſculi reperiūtur. Cic. 2. de Divin. Nam & muſculorū jecuſcula bruma dicuntur augeri. ¶ Muſculi, ut à Medicis accipiuntur, ſunt partes corporis carnoſæ, nervorū fibris motus g[ratia] cumjectæ, venisq; & arteriis conſperſæ, illis quidē ad [move]nti diſtributionem, his autem ad nativi ca[lo]ris cuſtod[iam] omnia tenuis complectitur tunica, muſculū definie[bant]. *Muſcles.* Ital. *Muſcoli.* Hiſp. *Morexillos.* Pol. *Bl'anka.* Vng. [*Izom*]. Ang. *The brawne of the arme or other place.*] Tres autē mu[sculi] uniuſcujuſque ſunt partes, otigo, medium, & exitus: [quibus] caput planè nervoſum eſt: medium, carne, nervis & arteri[is] extuberat. extremum in tendonem, confuſis nervoū & [arteriarum] lorum fibris, deſinit Plaut. in Amph. Quid dicas novi, cicatr[icem] cem in dextro muſculo ex illoc vulnere, Quod mihi in [Thebis] Pterela. Plin. lib. 20. cap. 21: Item convulſis, luxatis, tumentibus muſculis, nervis, articulis impoſuit. ¶ Item Muſculus [dicitur] piſcis parvi, qui parvo moderamine caudæ iter regit [ne] ne in ſcopulum impingat. Eſt enim Balænæ luſciola, [quæ] exoculata, quæ quum fortè aliquò profectura eſt, indigit hoc piſciculo prævio, qui eam deducat, & reducat. De hoc Claudianus lib. 2. in Eutropium: Sic ruit in rupes amiſſo piſce ſodali Bellua, ſulcandas qui prævius edocet undas, Immenſumq; pecus parvo moderamine caudæ Temperat, & tanto conjungit fœdera monſtro. Plinius lib. 9. cap. 52: Balænæ muſculus, quandoque prægravi ſuperciliorum pondere obruris ejus oculis, infeſtantis magnitudinem vada prænatans demonſtrat, oculorumque vice fungitur.

Mūſcŭlōſŭs, a, um. [μυώδης. Gall. *Muſculeux, qui a beaucoup de muſcles.* Ital *Pieno di muſcoli.* German. Meußlechtig/ voll meußfleiſch. Hiſpan. *Coſa de muchos morexillos.* Polon. *Pel'na bl'anki.* Vngar. *Huſos inas.* Ang. *Having great brawnes or ſtrong ſinewes.*] Celſ. lib. 5. cap. 20: At ſi nervoſus, aut muſculoſus is [locus eſt], commodiùs eſt cerato miſcere. ¶ Muſculos etiam dixerunt antiqui minores machinas quibus protecti libratores [ſuos] congeſtis lapidibus, lignis, & terra, non ſolūm comp[onebant] etiam ſolidant, ut turres ambulatoriæ ſine impedi[mento] vehantur ad murum. Sunt minores vineis, ſubtiliores[que], majores autem, & firmiores pluteis. Cæſ. 7. bel. Gal. A[d] caſtris longurios muſculos, falces, reliquaque, quæ eruptionis ca[uſa] paraverat, profert. Idem 3. bell. Civil. Scalas, mu[ſculos] reperiuntur

repentinam oppugnationem fieri, & præparari jussit.

Mūrīnŭs, a, um, penult. prod. Possessivum à mure deductum. [μύϊνος. Gall. De rat. Ital. Di topo. German. Meüsin/das von Meüssen ist. Hispan. De raton. Vngar. Egéri, egerhez való. Ang. Of a mouse.] Plin. lib. 13. cap. 8: Murino fimo contra calculos illinere ventrem potest. ¶ Murinus color, qualis ferè est asinorũ. Col. lib. 6. cap. 37: Murinus quum sit in asino vulgaris, tamen non optimè respondet in mula. Murinum hordeum, herbæ nomẽ. Plin. lib. 22. cap. 25. Est & herba *Phœnicea* appellata à Græcis, à nostris verò *Hordeum murinum*. Hodie à vulgo *Sterilis avena* appellatur, teste Ruellio lib. 3. cap. 96.

Muscērdă, æ, f. p. Murinum stercus. [μυόχεδον. Gall. Crote, ou merde de rat ou de souris. Ital. Sterco di topi. Ger. Meüßdreck. Hisp. Estiercol de los ratones. Pol. Misie gowno. Vngar. Egerszar. Ang. Mouse dung.] Plin. lib. 23. cap. 6: Præterea ut Varro noster tradit, murinum fimum, quod item muscerdas appellat.

Mūscĭpŭlă, Machina ad capiendos mures. [μύσφορον, παγίς. Gall. Souriciere, ratiere. Ital. Trappola a prender topi. German. Ein Meüßfall. Hispan. Ratonera para tomar ratones. Polon. L'apkana myśi. Vngar. Eger fogo. Ang. A mouse trappe.] Var. 1. de Re rust. cap. 8: Necnon si parit humus mures, hujus minor sit vindemia, nisi totas vineas oppleveris muscipulis.

Mūsă, ę, f. p. Cãtus. [μοῦσα. Gal. Muse. Ital. & Hisp. Musa. Ger. Ein Gesang oder Lied. Polon. Spiewanie. Vngar. Enek, vers, musa. Ang. A song.] Virgil. 8. Aeglog. Pastorum musam Damonis & Alphesiboei. Idem 6. Aeglog. Agrestem tenui meditabor arundine musam. ¶ Crassiore musa. Quint. libro 1. cap. 10: Liber propter quosdam imperitiores crassiore (ut vocant) musa dubitationem hujus utilitatis eximere. Iocosa musa, Ovid. 3. Trist. Eleg. 2. Pedestris musa, Horat. 2. Serm. Satyr. 6. Solers lyræ musa, Idem de Arte. ¶ Hinc Musica, μουσική, Ars & facultas canendi. Et Musicus, μουσικὸς, musicæ peritus. ¶ Poëtę Musas novẽ finxerunt, easdemq; deas, Iovis, & Memorię filias, quę poëtis & Musicæ præessent. Oportet enim virum eruditum, ac doctum, intelligentia memoriaq; vigere. Has dixerunt in Helicone habitare, qui mons Bœotiæ est, Phocidi affinis: à quo Heliconides, & Heliconiades appellãtur. Distat aũt Helicon non procul à Parnasso Phocidis monte, æmulus illi & altitudine & ambitu: rupes amborum saxea est. ¶ Quin & Parnassum habitare Musę dicuntur: unde & Parnassides dictę. ¶ Et quoniam Phocidi confinis Aonia est, etiam Aonides appellantur. ¶ Alio etiam nomine dicũtur Cithęrides, vel Cithęriades, ab Atticæ regionis monte, qui Cithæron dicitur, quem similiter Musis sacrum esse dicunt. Initium habet à Megaricis & Atticis montibus, finitur prope Thebas. ¶ Pierides item dictæ à Pieria, quæ regio est Macedoniæ, Emathia antè dicta. Hæc Musarum pãtria, domusq; est, à nemore item appellata, cui nomẽ est Pieris. ¶ Thespiades, à Thespia oppido Heliconi propinquo. ¶ Hippocrenides, ab Heliconis pulcherrimo fonte, qui à Græcis *Hippocrene* dicitur: hoc est, equi fons, ἵππος equum vocant, κρήνη, fontem, unde & à nostris *Fons Caballinus* vocatur, & *Pegaseius*, quòd Pegasus eo loco saxum ungu[la] feriens, fontem dicatur aperuisse. Hunc equum putant esse, qui inter sydera collocatus est. Quanvis alii Bellerophontis equũ esse dicant. ¶ Libethrides vocatæ sunt à fonte Macedoniæ, in ea regione, quæ Magnesia dicitur. Hic fons Libethros, Musis est sacer, & spelunca eodem in loco, quę Libethra appellatur. Item Pimpleides, seu Pimpleæ, à Pimpla Thraciæ monte, vel à fonte Pimpleo in radice ejus montis sito. ¶ Castalides, à fonte Castalio, in radicibus Parnassi, Musis sacro, qui à Castalia Nympha nomen assumpsit. ¶ Novem autem Musæ finguntur, quibus hæc nomina imposita sunt. Primam enim à bonitate vocis dixêre Calliopen. ¶ Secundam Clio, à gloria & celebritate rerum gestarum, quas canit: quæ eadem Historica dicitur. ¶ Tertiam, ἐρατὼ, Erato, vel à canẽdis amoribus vel quòd cantus omnibus expetatur. Ovidius 2. de Arte: Nunc mihi, si quando puer, & Cytherea favete: Nunc Erato: nam tu nomẽ amoris habes. ¶ Quartam à voluptate, ac lasciva cantus θαλείαν, Thaliã: θάλλειν enim virere, germinare, florere est. ¶ Quintam μελπομένην, Melpomenen, à canendo: μέλπομαι enim canto, & modulor significat, ἀπὸ τῆ μέλῳ ποιεῖν: hoc est, à concentu faciendo: unde & Tragœdiis præsidere putabatur. ¶ Sextam τερψιχόρην, ἀπὸ τῆ τέρπειν τοὺς χορούς: hoc est, delectãdis choreis: unde à quibusdam dicitur Citharistria. ¶ Septimam εὐτέρπην, Euterpen, à suavitate concentus, quasi bene delectantem. Hęc à nonnullis Tibicina dicta est, & præcipuè tibiarum cantui creditur præsidere. ¶ Octavam Polyhymniam, quòd multa canendo sit & vigeat memoriæ magnitudine, aut si Polymniam scribas, quòd memoria excellat. ¶ Nonam οὐρανίαν, Vraniam, quasi cœlestem, vel à cœlestium rerum cantu, vel à cantus divinitate: οὐρανὸν enim Græci vocant cœlum. ¶ Vnde autem dictæ sint Musæ, inter scriptores non satis convenit. Plato in Cratylo ἀπὸ τῆ μάσθαι dictas putat: hoc est, ab inquirendo: unde ab antiquis interdum vocatæ sunt Mosæ. Alii Musas dictas putant, quasi ὁμόσας, quòd inter omnes disciplinas similitudo sit, & quoddam quasi cognationis vinculum, quo inter se omnes conjunguntur, & copulantur: unde & Musæ ita pingi solent, ut se mutuò tenentes, choros ducant. ¶ Sunt etiã qui Musas dictas putent ἀπὸ τῆ μοῦν, quod significat bona, honestaque disciplina instituere. Musarum nomina & inventa exequitur Virgil. in Epigram.

Clio gesta canens transactis tempora reddit.
Melpomene Tragico proclamat mœsta boatu.
Comica lascivo gaudet sermone Thalia.
Dulciloquis calamos Euterpe flatibus urget.
Terpsichore affectus citharis movet, imperat, auget.
Plectra gerens Erato saltat pede, carmine, vultu.
Carmina Calliope libris heroica mandat.
Vranie cœli motus scrutatur & astra.
Signat cuncta manu, loquitur Polyhymnia gestu.
Mentis Apollineæ vis has movet undique Musas.
In medio residens complectitur omnia Phœbus.

Mūsĭcă, cæ, & Musice, ces, f. p. Scientia canendi, una liberalium artium quæ vim & rationem canendi demonstrat. [μουσική. Gall. Musique. Ital. Musica. German. Die Kunst artlich vnnd wol zu singen. Hispan. El arte de la musica para cantar. Polon. Muzika, spiewanie. Ang. Musick.] Hæc apud Græcos tanti olim fuit, ut iidem Musici & vates, & sapientes judicarentur. Cujus scientiæ quum se imperitum Themistocles confessus esset (ut inquit Cicero) indoctior habitus est. ¶ Musicæ appellatione (inquit Budæus) prisci humanitatem literarum significabant: in qua ingenuos homines docebant otium contemnere animumque recreare. Recentiores verò ad numerorum modulationem hoc verbum transtulerunt: quia musica velut ludus animi est, & à curis vexati requies.

Mūsĭcă, orum, Cic. 1. de Orat. Quis musicis, quis huic studio literarum quod profitentur ii qui Grammatici vocantur penitùs se dedidit, quin, &c. Idem 5. Tusc. Musicorum verò perstudiosum accepimus.

Mūsĭcŭs, a, um, penultima correpta, Ad musicam pertinens. [μουσικὸς. Gall. Appartenant à Musigne. Ital. Musico, pertinente à musica. German. Das zu der Kunst des singens gehöret. Hispan. Cosa perteneściente à la musica. Polon. Muzik, spiewak. Ang. Belonging to musick.] Plin. lib. 2. cap. 22: Sed Pythagoras interdum ex musica ratione appellat tonum, quantum absit à terra Luna. Quintilian. libro 1. cap. 12: Aut musicis notis cantica excipiat. ¶ Artem tractare musicam, periphrasticè dictum est fabulas & comœdiam scribere. Terentius in Prolog. Phorm. In medio omnibus palmam esse positam, qui artem tractant musicam. ¶ Musicum studium. Idem in Heavt. Repentè ad studium hunc se applicasse musicum.

Mūsĭcŭs, ci, m. s. Cantor, qui novit aut docet musicam. [ὁ μουσικός. Gall. Musicien. Ital. Musico. German. Ein Senger/ der dieser Kunst des Singens wol berichtet ist. Hispan. Cantor che canta por musica. Polon. Spiewak. Ang. A musicien.] Cic. 3. de Finib. Ergo in Græcia musici floruerunt. Idem 1. Offic. In fidibus musicorum aures vel minima sentiunt. Idem 2. Tusc. Si absurdè canat is qui sẽ haberi velit musicum.

Mūsĭcē, Ponitur pro integrè ut nihil desit. [μουσικῶς. Gall. Musicalement, en musique. Ital. Musicalmente. German. Gentzlich/ ohne mangel. Hispan. Con musica, musicalmente. Polon. Zupełnie. Ang. After the maner of musick.] Nam musicam veteres *encyclopædiam* dixêre, in qua omnes sunt comprehensæ disciplinæ. Musicè etiam delicatè significat, & genialiter: nam musicos opiparè & genialiter vivere manifestum est. Plaut. in Mostel. Musicè hercle agitis ætatem: itaq; uti vos decet, Vino, & victu, piscatuq; probo electili Vitam colitis.

Mūsæŭs, a, um, μουσεῖος, Quod musarum est: ut Lepor Musæus. Lucretius libro 4:

Deinde quod obscura de re tam lucida pango
Carmina, musæo contingens cuncta lepore.

Mūsēum, penultima producta. [μουσεῖον. Gall. Lieu consacré ou dedié aux Muses, vne estude. Ital. Museo, luoco consecrato alle muse. German. Ein ort da man guten Kunsten obligt/ als ein Studierstub. Hisp. Lugar consacrado a las musas. Pol. Pokoi gdźe sie wezs studenc. Ang. The house of a learned man, a studie.] Locus est Musis, & studiis consecratus. Strabo libro ultimo scribit apud Alexandriam fuisse celeberrimum museum. Plin. Iun. lib. 1. Epistol. ad Fundanum: O mare, ô litus, verum, secretumq; museon quàm multa invenitis! quàm multa dictatis! Philostratus in vita Apollonii Tyanei μουσεῖον, vocat locum ubi Musæ colebantur, & responsa reddebant: quasi Musarum sacrarium. ¶ Est præterea Museum μουσεῖον, opus ex pumicibus constructum, ita dependens, ut imaginem specus imitetur. Plin. lib. 36. cap. 21: Non prætermittenda est & pumicum natura: appellantur quidem ita & cætera saxa erosa annis: in ædificiis Musea vocant, dependen-

dependentia ad imaginem ſpecus arte reddendam.

Muſcă, æ, f.p. Parvum animal volatile nulli non notum. [זְבוּב *zbúb*, μύια. Gall. *Vne mouche.* Ital. & Hiſpan. *Moſca.* Germ. Ein Fliegvoder Mucke. Belg. Een vliegh. Polon. *Mucha* Vngar. Legy. Ang. *A flie.*] Plautus in Curcul. Item genus eſt lenonum inter homines, meo quidem animo, Vt muſcæ, culices, pedesque, pulicesque. Varro 3. de Re ruſt. cap. 16: Non ut muſcæ liguriunt, quòd nemo has videt: ut illas, in carne, aut ſanguine, aut adipe. ¶ Ejus diminutivum eſt Muſcula. Boëthius: Quid imbecillius homine, quem morſus muſcularum necat?

Muſcārĭus, ria, rium, Quod ad muſcas pertinet. [μυιώδης. Gall. *De mouſche.* Ital. *Di moſche.* Germ. Das der Fliegen iſt Hiſpan. *De moſcas.* Polon. *To czyodo muchy ydące.* Vngar. *Legyhez tartozo.* Ang. *Belonging to a flie.*] Plinius libro 29. cap. 6: Aranearum telæ, & præcipue ipſæ inceptæ impoſitæ per noctem ad duo tempora. Vbi Muſcarium araneum vocat, qui venatur muſcas.

Muſcārium, rii, n. f. Flabellum, quo muſcæ abiguntur. [σῶρον. Gall. *Chaſſe-mouche, ou eſcouſſette à chaſſer les mouſches.* Ital. *Scacciamoſche.* Germ. Ein Fliegenwadel. Hiſpan. *Muſcador.* Pol. *Otpedzacz.* Vngar. *Legyező.* Ang. *A flie flapper.*] Cupiſmodi ex caudis pavonum conficiebantur, quæ muſcaria pavonina vocat Martial. libro 14. Hieronymus ad Marcellam: Quòd autem matronis offertis muſcaria, parvis animalibus ventilandis, elegans ſignificatio eſt, debere luxuriam citò reſtringere, quia muſcæ morituræ oleum ſuavitatis exterminant. ¶ Etiam & Muſcaria bubula, quæ ex boum caudis conſtituebantur, pulvere veſtibus excutiendo idonea: quorum etiam meminit idem Martialis loco jam indicato. ¶ Ab horum ſimilitudine herbarum quoque comæ in orbem radiatæ, cacuminaque in faſces coacta, Muſcaria appellantur. Plin. lib. 12. cap. 26: Semine in muſcarum deſcendente, ut ferulæ.

Muſcerdă, Muſcipula, Muſculus, Vide MVS.

Mūſcus, muſci, m. ſ. Viridem herba, ſeu potiùs lanugo, in corticibus arborum, & circa fontes & loca humida naſcens. [μύσος, βρύον. Gall. *Mouſſe.* Ital. *Muſco, muffa che naſce ſull'corteccia de gli alberi.* Germ. Mieß ſo an den bäwmen fürnemlich wächßt. Hiſpan. *Liemcho de los arboles.* Polon. Mch. Vngar. Moh. Ang. *Moſſe.*] Virg. 6. Aeglog. Malco circumdat amate Corticis. Colum. lib. 11. cap. 24: Iam verò muſcus, qui more compedis, crura vitium devincta comprimit, ſituque ex veterno macerat, ferro diſſingendus, & eradendus eſt.

Muſcōſus, a, um, Quod muſco opertum eſt. [βρυώδης. Gall. *Plein de muſſe.* Ital. *Pieno di muſco.* German. Mooſecht/voll moſs. Hiſpan. *Llena de tal moho.* Polon. *Melchowaty.* Vngar. *Mohos.* Ang. *Full of moſſe.*] Vnde dicuntur Muſcoſi fontes. Et muſcoſi prati, apud Varro. 1. de Re ruſtic. cap. 9. Cicero ad Quint. frat. libro 3: Nihil muſcoſius. Plin. lib. 12. cap. 1: Muſcoſi pomeria.

Muſcŏr, āris, ātus, Quod muſco tegi. βρυόομαι. Vnde Emuſcari, eſt muſco liberari. Colum. lib. 11. cap. 2: Oleæ putantur, & emuſcantur.

Muſeă muſeorum. Vide Muſeum in MVSA.

Muſĕa. Vide MVSA.

Muſĭmŏn, is, penultima correpta, m. t. Animal ovillo pecori non diſſimile, villo tamen caprino ſimilius, Hiſpaniæ & Corſicæ familiare. Plinius libro 8. capite 49. eſt & in Hiſpania, & maximè in Corſica, non maximo abſimile pecori, genus mirabile. Simonum, caprino villo quàm pecoris velleri propius: quorum e genere, & ovibus natos priſci Vmbros vocaverunt. Infirmiſſimum pecori caput: quamobrem aversum à ſole patri cogendum. Nonius aliter: Muſimones, *inpr*[illegible] mali, aut equi breves. Lucil. lib. 6: Pretium emit, qui vendit equum muſimonem.

Mūſſo, muſſas, Vide Mutio in MVTVS.

Muſinarii, ſic enim ut Holoander reſtituit, pro Muſſarii legendum in prior. l. de Excuſ. artif. Colum. à Muſino, quod nos hodie, ut Egnatius in Feſcennii annotavit, *Muſa*[illegible] appellamus.

Muſtace, ces, penultima producta, ſive potius Muſtax, cis, l. auri ſpecies, quæ maximo folio conſtat, flaccidoque & albicante: ita dicta quòd muſtaceis ſoleat ſubjici. Plin. lib. 15. cap. 30: Duo lauri genera tradit Cato, Delphicam & Cypriam: Pompeius Lenæus adjecit, quàm Muſticam appellavit, quoniam muſtaceis ſubjiceretur. Hanc eſſe folio maximo, flaccidoque & albicante. Ex quo Plinii loco apparet nominativum hujus dictionis potiùs videri Muſtax, quàm Muſtace, quippe quæ accuſativum faciat Muſtacem: qua etiam declinatione uſus eſt Ruellius.

Muſtăcĕus, & Muſtaceum, cei, Libi genus eſt, conſtans ex farina ſiliginea muſto conſperſa, caſeo, cumino, amiſo, adipe, & rami tenus lauri, *encarpa*. quod in nuptiis adhiberi ſolet. Iuven. Satyr. 6: S. tio legumis pactam, junctamque tabellis Non eſt amaturus, dicendi nulla videtur Cauſa nec eſt cur cœnam & muſtacea perdas. Cato de Re ruſt. cap. 121, uſus eſt hoc nomine in maſculino genere. Muſtaceos (*inquit*) ſic facito: farinæ ſi-

ligineæ modium unum muſto conſpergito, aniſum, cuminū, adipis pondo duo; caſei libram, & de virga lauri deraditō: eodem addito: & ubi definxeris, lauri folia lubrus addito dum concoques. Dicta ſunt autem Muſtacea à Muſto, quo farina conſpergebatur: non (ut quidam putaverunt) a muſtace lauri genere: quū è contrario, vel ipſo Plinio teſte, conſtet, hoc lauri genus à Muſtaceis nomen accepiſſe, quòd muſtaceis ſoleat ſubjici. Vide ea quæ de hoc annotavimus in dictione LAVREOLA.

Mūſtellă, æ, penult. prod. ſ.p. [גָּלָה *galáh*, γαλῆ. Gall. *Vne belette.* Ital. *Donnola.* German. Ein Wieſelin. Belg. Eenen Weeſel. Hiſp. *Comadreja.* Polon. *L'aſka.* Vng. *Menyet.* Ang. *A weaſell.*] Animal eſt parvum, ſed oblongum, flavi coloris, quod columbariis, aliisque id genus aviariis maximè inſidiatur, ova exorbens, ipſasque etiam aves enecans. Plin. Muſtellarum duo facit genera magnitudine diſtantia: ſylveſtre, quod Græci *Icti*[illegible] vocant: & alterum domi noſtræ obeirans, quod ſuos quotidie transfert catulos, & ſerpentes perſequitur. Plin. lib. 29. cap. 4. ¶ Eſt etiam Muſtella, γαλῆ, Piſcis nomen apud Plin. lib. 9. cap. 17: proximam à ſcaro bonitatem obtinentis: quem Paulus Iovius in eo libello, quem de piſcibus Romanis edidit, multis argumentis oſtendit, eundem eſſe quem nos à lambendis petris *Lampetram* vocamus.

Mūſtēlīnŭs, a, um, penult. prod. adjectivum, Fit à muſtella. [γαλεῶδης. Gall. *Appartenant à beloette.* Ital. *Pertinente à donnola.* German. Das des Wieſelins iſt. Hiſpan. *Pertenesiente à comadreja.* Vngar. *Menyeti.* Angl. *Belonging to a weaſill.*] Terent. in Eunuch. Hic eſt vetus, vietus, veternoſus ſenex, Colore mulleolino. Plin. lib. 20. cap. 14: Aut ex utriculo muſtelino per gelidas cadentes aquas.

Muſtrĭcŏlă, læ, f.p. Eſt machinula, autore Feſto, ex tegulis in qua calceus novus inluitur. Afranius: Muſtricolam in dentes indam tibi.

Muſtum, muſti, n. ſ. Recens vinum [תִּירוֹשׁ *tirósch*, οἶνος νέος. Gall. *Du moſt, vin nouveau, ou qui n'a pas encore bouilli.* Ital. *Moſto, vino nouo.* German. Moſt/ vnvergiſſener Wein. Hiſpan. *El moſto de las vuas.* Polon. *Moſzcz.* Vngar. *Must.* Ang. *New wine, or any drink that is new and freſh.*] Ovid. 4. Faſtor. Pramia de cubus proxima muſta tuis. Plin. lib. 23. cap. 1: Muſta differentias habent naturales has, quòd ſunt candida, aut nigra, aut inter utrunque, aliaque ex quibus vinum fiat: [illegible] ex quibus paſſum. Cic. de Clar. Orat. Sic ego iſtis centuerim & novam quaſi de muſto ac lacu fervidam orationem fugiendam eſſe. Virg. 1. Georg. Aut dulcis muſti Vulcano decoquit humorem. Ovid. 2. de Arte: Qui properant nova muſta bibant: mihi fundat avitum. Conſulibus priſcis condita teſta merum.

Mustŭs, ta, ſtum, Recens. [חָדָשׁ *chadáſch* νέος. Gall. *Nouueau fait / qui n'eſt encore paſſé.* Ital. *Nouo.* German. Neuw alß der moſt. Hiſpan. *Nuevo, moſto.* Polon. *Nowy, młody.* Vngar. Vy. Ang. *New and freſh.*] Plautus Muſtam juvencam dixit. ¶ Muſtum (inquit Nonius) non ſolùm vinum, verumetiam novellum quicquid eſt, recte dicitur. Nævius in Gymnaſtico: Vtrum eſt melius; virginem, an viduam uxorem ducere? quam, mi muſte, tecum.

Mustārĭus, a, um, Quod ad [illegible] pertinet. [γλεύκινος. γλυκύς. Gall. A, *de moſt.* Ital. *Di Moſto.* Germ. Das zu dem moſt gehört. Hiſpan. *Perteneſciente al moſto.* Polon. *Moſzczowi.* Vngar. *Mustthoz valo, mustis.* Ang. *Belonging to ſweet wine.*] ut, Muſtarius urceus, in quo muſtum reponitur. Cato de Re ruſt. cap. 11.

Mustĕus, a, um, Dulcis, & muſti ſaporem referens: [γλυκύς. Gall. *Doux, agreable.* Ital. *Moſtoſo.* German. Suß vnd ſchmackt wie moſt. Hiſpan. *Dulce, moſtoſo.* Pol. *Slodki iakoby moſt.* Vngar. *Edes mustos.* Ang. *Sweet like new wine.*] Mustea mustea. Plin. Eſt tanta muſteis pomis facilitas, ut finis mandendi nonniſi periculo fiat. ¶ Dicitur etiam Muſteus, recens, idem quod Muſtus. Idem libro 12. cap. 7. Amaritudo grano eadem quæ piperi muſteo creditur eſſe. Colum. lib. 9. cap. 15: Transferri in vaſa fictilia mella, quæ paucis diebus aperta ſint, dum muſteus fructus defervescat.

Muſtŭlentum, ut vinolentum, Quod odorem habet muſti aut oblitus muſto ac madens. Plaut. in Clit. Nam illa muſtulentus [illegible] ſtus pares arrigit. Ex Nonio.

Mutabĭlĭs, Mutabilitas, Vide MVTO

Mūtĭlŭs, a, um, Truncatus, aut membro aliquo neceſſario diminutus, mancus. [כָּרוּת *charúth* חָרוּץ *charúts* גָּרוּעַ *gharúah* מְקֻצָּץ *mekutzátz* κολοβός, κυλλός. Gall. *Mutile, auquel il manque quelque membre, coupé.* Ital. *Tronco, tagliato.* German. Geſtumpfet/ einer Glids beraubet. Hiſpan. *Mocho ò deſmochado.* Polon. *Och[illegible]mion, kaſſi.* Vngar. *Tſonka, benna.* Ang. *Mutilat, mutre.*] unde boves mutili capri, qui cornua non habent, mutili dicuntur. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: ô tua cornu Ni foret execto frons (inquit) quid faceres olim Sic mutilus minitaris? Ovid. Turpe pecus mutilum. Caſar libro 8. ſcribit meliorem eſſe aretem mutilum, quam cornutum. Caſar 6. bel. Gal. Harum eſt cornibus capra ra &

ra & varietas pellium: ſed magnitudine paulò anteeedunt, mutilæque ſunt cornibus. ¶ Et per tranſlationem mutilus pro imperfecto. Cic. in Orat. Sed quũ mutila quædam & hiantia locuti ſunt, quæ vel ſine magiſtro facere potuerũt, germanos ſe putant Thucydidis. ¶ Sunt qui ſic diſtinguant Mutilũ à Manco, ut Mutili dicantur hi quibus ferro, vel alia re aliquod membrum exectum ſit: Manci verò, quibus membrum naturæ vitio deſit. Iuvenalis, ex eo tanquam Mancus, & extinctæ corpus non utile dextræ. Debiles autem, quibus membrum vel vulnere, vel morbo inutile ſit redditum.

Mũtĭlo, las, penultima correpta, Trunco, aliquid detraho, diminuo. [קבץ gharáh כרת charáth kitstséts. κολοβίω, πηρόω. Gall. *Mutiler, couper.* Ital. *Troncare, tagliare.* German. Stümpten. Belg Schroyen. Hiſpan. *Deſmochar ò cortar membro.* Polon. *Keſſò cżinie.* Vngar. *Meg tſon kitom, meg bennitom.* Ang. *To mayme.*] Terent. in Hecyr. Ego propterea te ſedulò & moneo, & hortor ne cujuſquam miſereat, Quin ſpolies, mutiles, laceres, quenquam nacta ſis. ¶ Hujus compoſita ſunt, Admutilo, Dimutilo: de quibus ſuis locis.

Mũtĭlātŭs, ta, tum, Truncatus, deminutus. [חרץ charúts קרוע gharúah מקבץ mekutstsáts. κολοβωθὲις, πεφωθέις. Gall. *Mutilé, coupé.* Ital. *Truncato.* German. Geſtümptet. Hiſp. *Demoſchado.* Polon. Okeſioni. Vngar. *Meg tſonkitatot bennana tetebt.* Angl. *Maymed.*] Plin. lib. 8. cap. 5: Certè Cato quum imperatorum nomina annalibus deſcriberet, eum qui fortiſſimè præliatus eſſet in Punica acie, Sutrum tradidit vocatum, altero dente mutilato. Ovid. de Nuce: At mihi ſæva nocent mutilatis vulnera ramis. Cic. 3. Philip. In Galliam mutilatum duxit exercitum: id eſt, diminutum.

Mũtŭlŭs, Lapis in pariete prominens, quadrangulus ferè, inferiore tamen ſui parte nonnihil imminutus. Varro. lib. 3. cap. 7: Sed pro columbariis in pariete mutulos aut palos in ordinẽ, ſupra quos tegeticulæ cannabinæ ſint impoſitæ. Idem lib. 3. cap. 16: Eas alvos ita collocant in mutulis parietis, ut ne agitentur, néve inter ſe contingant.

Mutĭo, tis, Vide MVTVS.

Mũto, as, act. p. Vario, immuto, commuto, innovo. [החליף hecheliph שנה ſchinnáh המיר hemir. ἀλλάττω, μεταβάλλω. Gall. *Muer, changer.* Ital. *Mutare, variare.* German. Enderen/verwandelen. Hiſpan. *Mudar.* Polon. *Odmieniam.* Vngar. *Meg valtoztatom.* Ang. *To change.*] Plinius libro 9. capite 29: Colorem muta ad ſimilitudinem loci, & maximè in metu. Vnde mutare ſententiam dicimus, τὴν γνώμην ἐξίστασθαι. Terent. in Phorm. Haud ſcio hercle, ut homo eſt, an mutet animum. Cicero ad Gal. libro. Famil. 7: Sin autem ſententiam mutaſti, ego habebo. ¶ Quandoque aliud pro alio accipio, permuto, ἀλλάττομαι, ἐξαλλάττω, καταλλάττομαι. Saluſt. in Iugur. Statuit tamen Metellus pecoris, & mancipiorum prædas certatim agere, eaque mutare cum mercatoribus vino advectitio, & aliis talibus. ¶ Aliquando ſine ablativo. Virgil 4. Aeglog. -nec nautica pinus Mutabit merces: omnis feret omnia tellus. ¶ Mutare conſilium, Cicero ad Atticum libro 3. & ad Quint. Frat. libro 3: Mutare decretum, & mutare jus. Idem 3. Verr. ¶ Mutare factum. Terent. in Andria: Haud muto factum. Vbi Donatus: Vetuſtè: non me pœnitet. Idem Donatus in Phorm. Sic enim veteres dicebant, Muto factum, & Nolo factum, quum alicujus rei eos pœnitebat. ¶ Mutare fidem. Plaut. in Milit. Sed ne iſtam amittam, & hæc mutet fidem. ¶ Mutare ſe aliò, eſt ſe aliò habitatum transferre. μετοικίζειν. Varro: Fac te aliquò cum omni familia mutes. ¶ Pace bellum mutare, eſt loco belli pacem accipere. Saluſt. in Catil. Nemo, niſi victor, pace bellum mutavit. ¶ Hujus compoſita ſunt, Commuto, Demuto, Immuto, Permuto: de quibus ſuis locis.

Mũtātŭs, a, um, Participium. [משנה meſchunnéh שנה ſchoneh. μεταβληθὲις, ἀλλοιωθὲις. Gall. *Mué, changé.* Ital. *Mutato.* German. Geenderet/verwandlet. Hiſpan. *Mudado.* Pol. *Odmienioni.* Vng. *Meg valtoztatot.* Ang. *Changed.*] Plin. lib. 3. cap. 11: In ſecunda regione Hirpinorum colonia una Beneventum, auſpicatius mutato nomine, quæ quondam Maleventum. Virg. 2. Aen.

Hei mihi, qualis erat! quantum mutatus ab illo
Hectore, qui redit exuvias indutus Achilli!

Mũtātĭo, onis, f. t. Commutatio. [החליפה chaliphâh תמורה temurâh. μεταβολή. Gall. *Mutation, changement.* Ital. *Permutatione.* German. Enderung/verwandlung. Hiſpan. *Mudanca.* Polon. *Odmiana.* Vng. *Valtozás.* Ang. *A changing.*] Cicer. 12. Philip. Conſilii mutatio optimus eſt portus pœnitenti. Cicero pro Quint. Loci non ingenii mutatio.

Mũtābĭlĭs, le, om. t. à mutuo, Inconſtans, quòd facilè mutatur, varius. [μεταβλητὸν, οὐμεταβολον. Gall. *Muable, inconſtant.* Ital. *Mutabile, inſtabile.* Germ. Wanckelbar/unbeſtendig / das ſich leichtlich enderen laßt. Hiſpan. *Mudable, que ſe puede mudar.* Pol. *Odmienni.* Vng. *Valtozo, alha tatlan.* Ang. *That may be changed, vn conſtant.*] Virg. 4. Aen. -varium & mutabile ſemper Fœmina. Mutabilis vulgi animus, Liv. 2. ab Vrb. Mutabili ratione labuntur planetæ. Cicero de Vniverſi. ¶ A' quo Immutabile.

Mũtābĭlĭtās, tis, f. t. Mobilitas, varietas. [חליטה chaliphâh תמורה temurâh. ἀμεταβολία, ἀστασία. Gall. *Muableté, inconſtance.* Ital. *Mutabilità, legerezza, inconſtanza.* German. Wanckelmũtigkeit. Hiſp. *Aquella poſsibilidad de mudarſe, no conſtancia.* Polon. *Odmiennoſć.* Vng. *Valtozoſág, alhatatlanság.* Ang. *Varietie, vnconſtancie.*] Cic. 4. Tuſc. Hæc inconſtantia, mutabilitasq; mentis, quem non ipſa gravitate deterreat?

Mũtĭto, tas, penultima correpta, Mutua convivia agito. ἀμοιβαῖα. Gell. lib. 2. cap. 24: Principes civitatis, qui ludis Megalenſibus antiquo ritu mutitarent: id eſt, mutua inter ſe convivia agitarent.

Mutoniatus, m. ſ. ὁ ἐχέγλης, idem quod Mentulatus: cui ſcilicet egregiè de membro virili proſpectum eſt.

Mutulus, Vide MVTILVS.

Mutuò, adverbium, & Mutuo, mutuas, Vide MVTVVM.

Mũtŭs, m. ſ. A' mugiendo quidã deduci putant. [אלם illém. ἄφωνος, κωφός. Gall. *Muet.* Ital. *Muto.* Germ. Ein Stumm. Belg. Stom. Hiſpan. *Mudo.* Pol. *Niemi.* Vng. *Nema.* Ang. *Dumme.*] Nam quanvis mutus loqui non poſſit, prorumpit tamẽ in vocem, quæ mugitus potiùs, quàm ſermo videtur. Vel dicitur Mutus, quaſi minutus, quòd eo ſenſu minutus ſit. Vel dicitur à muſſando, quòd non aliud quàm inconditum quendam ſonum edat. Cic. Cornif. lib. 12: Mutum eſſe ſatius eſt, quàm quod nemo intelligat, dicere. Plin. lib. 10. cap. 29: Merula canit æſtate, hyeme balbutit, circa ſolſtitium muta. Cic. 3. de Legib. Vt enim magiſtratus leges, ita populo præſunt magiſtratus: vereque dici poteſt, Imagiſtratum legem eſſe loquentem: legẽ autem, mutum magiſtratum. Virgil. 12. Aen. Scire poteſtates herbarum, uſumque medendi Maluit, & mutas agitare inglorius artes. Vbi Serv. Artes mutas dixit, quaſi minus celebres, vel comparatione muſicæ. ¶ Mutæ item artes dicuntur picturæ, quæ quum non loquantur, res tamen ipſas exprimũt. Cic. 3. de Orat. Etſi hoc in his quaſi mutis artibus eſt mirandum, & tamen verum: quanto admirabilius in oratione, atque in lingua (De arte picturæ. ¶ Mutæ, dicuntur literæ quædam ex cõſonantibus, quòd præ aliis modicum, & veluti mutum quendam reddant ſonum: ἄφωνα. ¶ Mutæ cicadæ, dicuntur cicadæ minores, non quòd nihil canant, ſed quòd parùm canant. ἄφωνοι τέττιγες.

Muti, Lapides in agrorum diviſionibus dicebantur, ſine inſcriptione appoſiti, ideo quia nulla ſignificatione apparerent, quoto loco numerarentur. Ex Hygino.

Mũtĕo, mutes, mutui, n. ſ. à quo Muteſco, Mutus fio; vel mutorũ more taceo. [אלם neelám. κωφαίνω. Gall. *Deuenir muet.* Ital. *Ammutire.* Ger. Stumm ſeyn/erſtummen. Hiſp. *Emmudeſcerſe.* Pol. *Niemieśieśtem.* Vngar. *Meg nemulok.* Ang. *To waxe damme*] Lact. lib. 7: Quum in exitu lingua muteſcat. ¶ Hinc Immuteſco, & Obmuteſco: de quibus ſuis locis.

Mũtĭo, tis, tivi, vel tii, titum, n. q. Timidè & imperfectè loquor, mu facio. [לחש lachâſch. ψεύζω. Gall. *Parler entre ſes dents, grommeler, gronder.* Ital. *Mutire, parlar con temore, & imperfettamente.* Germ. Einſprechen/gibtzen. Belg. Heimelyc ſpreken. Hiſp. *Hablar como entre dientes, querer hablar y no oſar del todo.* Polon. *Zboiaż ſiamowie.* Vngar. *Motzka nok.* Angl. *To whiſper, to mutter.*] Terent. in Andr. Itaque hercle nihil jam mutire audeo: id eſt, verbum efferre. Plaut. in Curc. Viden' ut aperiuntur ædes feſtiviſſimè? non mutit cardo: id eſt, non crepitat.

Mũttum, ti, verbum eſt à verbo Mutio, quod rectiùs antiquo more muttio ſcribi videtur. Hinc Galliea dictio, *vn mot.* Cornutus in Perſium: Proverbialiter dicimus, Muttum nullum emiſeris: id eſt, verbum, eodem modo ne mu aut mut feceris: de quibus ſuprà in dictione M V.

Mũtĭcŭs, a, um: [חרץ charúts קרוע gharúah מקבץ mekutstsáts. κολοβός. Gall. *Mutilé.* Ital. *Truncato.* Ger. Geſtümptet/abgebrochen. Hiſp. *Deſmochado.* Pol. *Keßi.* Vngar. *Tartſonka.* Ang. *Maymed.*] ut Spica mutica. Varr. 1. de Re ruſt. cap. 48: Spica mutica dicitur, quæ nõ habet ariſtam: eæ enim quaſi cornua ſunt ſpicarum. Quibus verbis oſtendit Varro, ſpicam dici muticam, quaſi cornibus mutilatam. Quam etiam interpretationem probat Cælius lib. 3. cap. 30.

Mũſſo, muſſas, n. p. Submiſſa voce loquor, & ſecretè, occulteq; quod celatum velim, quaſi murmuro. [לחש lachâſch. μύζω, γογγύζω. Gall. *Parler bas & entre ſes dents, grommeler.* Ital. *Parlar ſommeſſo.* German. Muderen / brummen vnd nicht heiter herauß ſagen. Belg. Heymlyc ſpreken. Hiſpan. *Hablar como entre dientes.* Pol. Szepcze. Vngar. *Suttogok ſugok.* Ang. *To whiſper, to mutter often.*] Plaut. in Aulul. Neque occultum id haberi, neque per metum muſſari Quin participem pariter ego te, & tu me ut facias. ¶ Aliquando uſurpatur pro tacere, & quaſi obmuteſcere. Ennius apud Feſtum: Non decet muſſare bonos. Terent. Sile, cela, occulta, tege, tace, muſſa. ¶ Aliquando pro dubitare. Virg. lib. 11: -muſſat Rex ipſe Latinus, Quos generos vocet. ¶ Muſſare, murmurare, inquit Feſtus. Ennius: In occulto muſſabant.

Serv. Mussare, queri. Virgilius 11. Aeneidos: Flent mœsti, mussántque patres.

Mūssĭto, mussitas, Frequentativum à musso: hoc est, multùm & frequenter musso, & quod apertè dicere non audeo, clàm murmuro. [שחח] *lachásch. μύζω.* Gall. *Parler sourment bas & entre les dents.* Ital. *Mussare, parlar sotto voce.* German. Vier murderen vnd brummlen Hispan. *Hablar como entre dientes.* Polon. *Szepło ſiepce.* Vngar. *Suttogok.* Ang. *To mutter, to ſpeak ſoftlie and ofien.*] Livius libro 1: Haud mirum esse, Superbo inditum Romæ cognomen: jam enim ita clàm quidam mussitantes, vulgò tamen eum appellabant. Idem libro 7: Mussitantesque inter se rogitabant, num quem plebeii COS. pœniteret. Plautus in Milit. Illi inter se certant donis, ego mecum mussito. Terent. in Adelph. Verùm cogito id quod res est: quando eum quæstum acceperis, Accipiunda, & mussitanda injuria adolescentium est. Vbi Donatus: Mussitanda, patienda, consideranda cum silentio. Mussitare enim propriè est dissimulandi causa tacere.

Mūssĭtābūndŭs, Multùm mussitans, & quod non satis turò apertè dici possit, clàm murmurans. [שחח] *lachéſch. μύζων.*]

Mūtŭum, mutui, n. s. Dicitur ab eo, quod de meo tuum fit: vel quia res, quæ redduntur, mutantur, & propriè sine usura. [חשך *maſchſchéh. δάνειον.* Gall. *Prest, emprunt.* Ital *Scambio, ſrestito.* German. Ein geliehens / das man entlehnet. Hiſp *Prestado* Polon *Pożyczenie.* Vngar. *Költs.* Ang. *Lone, that wyth is borrowed.*] Plautus in Aulular. Nam si mutuo non potero, certum est, sumam fœnori. Paulus Iureconsultus: Mutuum damus, recepturi non eandem speciem, quam dedimus, aliquin aut commodatum erit, aut depositum: sed idem genus. Nam si aliud genus, veluti pro tritico vinum, recipiamus, non erit mutuum. ¶ Mutuùm item adverbialiter ponitur, pro mutuó. Cicer. pro Flacco: Pecuniam sumpsit mutuùm à Schola. Item amant se mutuùm: id est, inter se amant.

Mutŭò. adverb. Invicem, inter se. [ἀλλήλους. Gall. *L'vn l'autre.* German. Einander / einer den andern. Hiſp. Ital *Scambieuolmente.* German. Einander / gleichfalls. Hiſp. Ital *Scambieuolmente.* Polon. *Wzaiemnie. naſpol'.* Vngar. *Vizon tagsaggal, költs.* Ang. *Confyderatione after an other.*] Cicer. Mutuò se amabant. ἀλλήλους: id est, inter se amant, quod venustissimè alibi dixit. Plautus Ciceroni: Fac me mutuò diligas: id est, fac mihi in amore respondeas & me vicissim ames. Idem in Epi. Te ut diligas me, si mutuò me facturum scis, rogo.

Mūtŭē, Aliud adverb. Cic. Cn. Pomp. lib. 5: Nulla in re tam lætari soleo, quàm meorum officiorum conscientia, quibus si quando non mutuè respondetur, apud me plus officii residere facillimè patior.

Mutŭo, mutuas, mutuare. Mutuum dare [נשה *hilváh. δανείζειν.* Gall. *Prester, bailler à vſure.* Ital. *Dare a cambio, dare imprestito.* German. Leihen. Belg. Leenen Hiſpan *Emprestar alguna cosa à alguno.* Polon. *Pożyczuie.* Vngar. *Kölcſön adok kölcſön vaszök.* Ang. *To lend or pleaſure a man with the vſe of a thing for a while.*] Plautus in Trin. Siquis quid mutuaverit, sit pro proprio perditum. Nam ego talentum, mutuò quòd dederam, talento Hoc inimicum mihi emi, amicum vendidi. ¶ Significat etiam mutuum accipio. Cæcilius: Ad amicos currat mutuatum, mutuet causa mea. Qua in re autem differant Mutuare, & Commodare, vide in dictione COMMODO.

Mūtŭŏr, mutuaris, d. p. Mutuum, vel mutuò accipio: & propriè dicitur de iis quæ numero, pondere, vel mensura pari, non eadem specie reddimus. [נשה *laváh. δανείζεσθαι.* Gall. *Emprunter, prendre à vſure* Ital. *Prendere à cambio. pigliare imprestito.* Ger. Entlehnen. Belg. Ontleenen Hiſpan. *Tomar lo emprestado de otro* Polon. *Pożyczac.* Vngar. *Kölcſön vezök.* Ang. *To borow.*] Plautus: Decem minas a patre mutuatus, quod etiam dici potest, Sumpsit mutuum vel mutuò. ¶ Mutuari per transl. ton. pro Aliunde sumere. Cicero de Natura deor. Mutuemur hoc quoque verbum, dicaturque tàm æther Latinè, quam dicit ir aër. Idem de Fato: Orator ab Academicis suptilitatem ingenii mutuatur. Vide Budæum in Epist.

Mūtŭātĭo, onis, f. t. Mutui acceptio, alienæ rei usurpatio. [משאה *maſchſchá'. נשיהו δάνεισις, δανεισμός.* Gall. *Emprunt.* Ital *Imprestito.* German. Entlehung. Hiſpan *Emprestido.* Polon. *Pożyczenie.* Vngar. *Kölcſönöxes kölcſön vetel.* Ang *Borrowyng.*] Cicero pro Flacco: Itaque quum Roma clam esset profectus, multosque minutis mutuationibus fraudavisset, in Asiam venit. Cicero 3. de Oratore: Translationes quasi mutuationes sunt, quum quod non habeas, aliunde sumas. Idem: Multari ea pœna, quæ sine mutuatione & versura possit dissolvi.

Mūtŭātŭs, id est, Mutuò sumptus. [Vngar. *Kölcſön vet.* Ang. *Borrowed.*] Cicer de Finib. Aliter mutuatam, aliter invitatam. Idem alio loco: Hæc ab illo viro, quemadmodum multa solet ab eo, mutuata sunt.

Mūtŭātĭtĭŭs, tia, tium, Quod mutuò datur. *δανειστός.* ut pecunia mutuatitia. Gell. lib. 20. cap. 1: Maximeque in pecuniæ mutuatitiæ usu, atque commercio,

Mūtŭŭs, a, um, dicit' Quod mutuò datū acceptúmve est. [Pol. *Pożyczony.* Vngar. *Kölcſön.*] Cicero ad Atticum: Ille mihi H-S. quatuordecim non reddidit, quæ dedi ejus filio mutua. Sic sæpè ab eodem dicitur, Sumere, accipere pecunias mutuas. ¶ Mutuus idem aliquando quod pariter, æquabiliterque respondens, ἀντιπεπονθώς. Cicero ad Atticum: Tua voluntas erga me, meaque erga te par atque mutua. Sic mutuus amor, mutua voluntas: id est, alterius in alterum par & æqualis. Sic Mutuum cum aliquo facere: id est, idem ac par. Plaut. in Trin. Lesbon. Quid agit filius? P. Benè vúlt tibi. Lædepol mutuum mecum facit. Idem in Curcul. Eam volt meretricem facere, ea me deperit: Ego autem cum illa facere volo mutuum.

M ante Y.

Mya, μύα, Genus conchæ sive margaritæ in freto circa Bosphorum Thracium, uniones rufos, ac parvos gignens. Plin. lib. 9. cap. 35. ¶ Est item Mya, insula in sinu Ceramico, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

Myacanthon, μυάκανθον, Herba est, quæ alio nomine Corruda: hoc est, sylvestris asparagus dicitur: de qua Plin. lib. 8. cap. 9. ¶ Myacantha verò quibusdam herba est, quæ à Dioscoride μυρσίνη ἀγρία, à Latinis Ruscus appellatur. Cujus nomenclaturæ rationem hanc reddunt, quòd herba hæc in carnario suspensa, aculeis suis mures à lardo, carneque falsa arceat. Vide Marcellum Virgilium in Dioscoridem.

Myagros, penultima correpta, Herba. Plin. [German. Ein Kraut / hat bieter wie rõte / wird geſäyet von wegen ſeines diechtigen ſaamens.]

Myia, μῦα, Græcis muscam sonat: quo etiam nomine appellatur ludus quidam puerilis, quum aliquis obductis oculis, extensisque manibus, collusores quærit. Græca vox.

Myaces, μύακες, Pisces sunt ex concharum genere, qui muricum modo coacervantur, vivuntque in locis algosis, ubi dulcis aqua copiosa mari miscetur: gratissimi autumno: nam procedente hyeme amaritudinem contrahunt, coloremque rubrum. Reliqua vide apud Plin. lib. 32. cap. 9.

Myaros, Apud Paulum Aeginetam, similis Myagro herbæ.

Mydas, Vermiculus, qui fabis innascitur marcescentibus.

Mydriăsis, f. t. μυδρίασις, Vocatur morbus oculorũ, quum pupilla quidem ipsa colorem non mutat, sed videtur ultra, naturalem situm, multò latior, interim ut visum omnem adimat, interim ut partem: res verò ipsæ minores quàm sint, appareant: econtrariò in phthisi majores: in qua pupilla contrahitur, corrugaturque. Latini pupillæ dilatationem vocant.

Myduſa, [μύδουσα. German. Ein Mußhart] A' quibusdam recensetur inter nomenclaturas Anchusæ herbæ: & legitur sanè in Græcis quibusdam Dioscoridis exemplaribus: à doctioribus tamen inter ejus scriptoris notha rejicitur.

Myŏgale mygales, μυγάλη, Animal mediam inter murẽ & mustelam speciem habens, quod Latini murem arancum appellant. Vide suprà in dictione MVS.

Mylacris, μυλακρίς, Blattæ genus magnitudine cicadæ, circa molas nascens, vescensque farina. Pollux autor est mylacridem apud Aristophanem accipi pro gallina.

Myle, myles, μύλη, Herba est radicem habens parvo bulbo similem, contrahentis facultatis: quæ cum farina loliacea dehiscentem sanat vulvam. Autor Gal. lib. 7. Simpl.

Myle, Apud Aetium radix sylvestris Lapathi decocta, utilis ad dentium dolorem & mobilem.

Mylœcos, [μύλαικος. German. Mußeymen / die gemeinklich bey den Mutuen oder Beckenstäden ſind.] Genus est vermiculi ex blattis quod circa molas ferè solcat nasci. Autor est Plinius lib. 30 cap. ult.

Mylos, Latinè mola, Vnde Chyromylas, χυρομύλαν, mola manualis, Amylum, sine mola.

Mymphur, Lignum mediocris longitudinis, rotundũ, quod loro circumvolutũ circumagunt fabri in operib. tornandis.

Mycopros Stercus murium. [German. Meußdreck.]

Myoctonos. μυοκτόνον, Aconitum herba, ita dicta, quòd è longinquo mures interficiat. Plin. lib. 27. cap. 3.

Myoparon, m. t. [μυοπάρων. Gall. *Vngalion o. Triconter* Ital. *Vna ſorte di naue, come brigantino ò galeone* Germ Ein Raubſchiff. Hiſpan. *Naue ligera de coſſario.* Polon. *Buiarek morſkie. głuscow* Vngar. *Satka, ladik.* Ang *A brigantine, a galionne*] Genus navigii piratici, habens formam quandam mediam inter onerariam, & longam triremem: de quo vide Bayfium de Re navali. Cicero libro 3. de Oratore: Nam quum quæreretur ex eo, quo scelere impulsus, marc haberet infestum uno myoparone Eodem (*inquit*) quo tu Orbem terræ. Idem in Verrem: Illi statim myoparonem egregium de sua classe, ornatum atque armatum dederunt. Salustius libro 3 histor. Et fortè in navigando cohors una grandi phaselo vecta à cæteris decerravit, marique placido à duobus prædonum myoparonibus circumventa.

Myŏpes, [μύωπες. Gall. *Qui ont la veuë courte.* Ital. *Coloro che hanno*

hanno la vista corta. German. Vberſüntge/ blintzende/ die von verne nicht ſehen. Hiſpan. *Viſojos, que veen poco.* Polon. *Czy ktorzy mowiąza aż blisko do oczow przyłoża.* Vngar. *Homaly ob zömw kanyſal.vaklyos.* Angl. *Poore blind or ſand blinde.*] Dicuntur a Græcis, qui rem aliquam niſi propiùs oculis admotam, non vident, limisque & ſemiclauſis oculis intuentur. *Μυωπες* (inquit Ariſtoteles) *λέγονται οἱ ὰν χροιτὸς τὰ μὲν ἐγγὺς βλέποντες, τὰ δὲ ἐξ ὰπεχόντων ὰχ ὁρῶντες.* Hoc vitii genus à *μυωπια*, vel *μυωπίασις* appellatur: contrarium nobis accidit in ſenectute, ut ſcilicet longiuſculè diſſita commodiùs videamus. Dicti Myopes, *ὰπὸ τὲ μύειν τὸν ὤπα*: hoc eſt, à claudendo viſu. Nyctalopes autem dicuntur, qui quum interdiu clariſſimè perſpiciant, adventante nocte hebetioribus ſunt oculis.

Mўŏpĭă, Vitium myopum. Sunt & Myopiæ murium cavernulæ, *ὰπὸ τὲ μύειν* mus, *ὤπα* video.

Mўŏphŏnŏn, [*μυόφονον*. Pol. *Omieg.*] Herba eſt muribus exitialis, unde & nomen accepit, eadem fortaſſis cum ea quam alibi Myoctonon, & Aconitum appellari docuimus. Meminit Mithridatis Plin. lib. 11. cap. 9.

Mўŏſōtă, *μυὸς ὠτα*, Herba eſt, quam & Alſinem, & verbum ex verbo exprimentes, Muris auriculam vocant Latini. [German. Mauſ ohr.] Folia enim, quum primùm erumpunt, muris auri habet non diſſimilia. Alcines verò nomen accepit, quòd algidis locis gaudeat, & opacis. Gallis *Muronis* nomine notiſſima eſt, eaque ſolent avicularum eſcam faſtidientium appetitum recreare. ¶ Refertur & alterum Myoſotων genus à Dioſcoride, quod & Myoſitis, *μυὸς ὠτις*, diminutiva forma appellatur, plures ab una radice caules mittens, aliquatenus admodum rubentes, & concavos: folia autem anguſta, nigreſcentia, & in acutum deſinentia: floſculos verò cæruleos, anagallidis colorem exprimentes. Quidam putant eſſe Officinarum *Piloſellam*: licet deſcriptio ei uſquequaque non conveniat. Poſteriorem hãc ſpeciem deſcribit Plin. lib. 27. cap. 12. Priorem verò lib. 26. cap. 4.

Mўŏtŏchĕs, Alſine apud Dioſc. lib. 4. cap. 89.

Mўracanthon, *μυράκανθον*, Herba aculeata, quæ & Eryngion, & Centumcapita appellatur. Radicem habet odoratam: unde & Myracanthi nomen accepit.

Myrĭăs myriadis, f. Numerus decem millium. [רבוא *ribbó. μυριας* Gal. *Decimus* Ital. *Decina di migliaia.* German. Ein zahl die zehen tauſend begreifft. Hiſpan. *Diez millares.* Polon. *Liczba dziesięciu tyſięcy.* Vngar. *Tizezer.* Ang. *Ten thouſand.*] Vnde Myriarchus, ſive Myriarcha, *μυριάρχων*, *ἡ μυριάρχης*, dictus eſt decem millium præfectus.

Myrĭcă, penultima producta, f. p. [ערער *harhár. μυρίκη.* Gall. *De la bruyere, dequoy on fait verges à nettoyer robbes.* Ital. *Tamarice.* German. Den ariſticken ſtauden. Hiſpan. *El ataſe ò tarahe ò tamariz.* Vngar. *Tsömete.* Ang. *Heath to mak broomes of.*] Genus humilis virgulti, cujus ſunt duæ ſpecies: ſativa quam & Tamaricem vocat Plinius libro 13. capite 21: altera ſylveſtris, quam in Achaia *Briam ſylveſtrem* vocant. Hanc Ruellius eſſe arbuſculam putat, quam Galli ſua lingua vocant *Bruyere.* Virgil. 4. Aeglog. Non omnes arbuſta juvant, humilesque Myricæ. Ovid. 3. de Arte: Nec denſum foliis buxum, fragilesque myricæ Idem 10. Metamorph. Perpetuoque virens buxus tenuesque myricæ.

Mўrīnŭs, penultima producta. [*μύραινα*. German. Das männlin von einem Meerfiſch einer Schlangen gleich/ *Murena* genañt.] Ab Ariſtot. vocatur mas murænæ, qui dentes extra os habet. Plinius libro 9. capite 23. Ariſtoteles myrinum vocat marem, qui generat: diſcrimen eſſe, quòd myræna varia & infirma ſit: myrinus unicolor, & robuſtus, denteſque extra os habeat.

Mўrĭŏphўllŏn, [*μυριόφυλλον*. German. Garb.] Herba eſt, alio nomine Achillea dicta ab Achille Chironis Centauri diſcipulo, qui eam traditur inveniſſe. Myriophyllon appellata à multitudine tenuium foliorum: unde & Millefolium à Latinis appellatur. Vide Plin. lib. 14. cap. 16.

Mўrĭſtĭcă nūx. [*μυριστικὸν κάρυον*. Gall *Noix muſcate.* Ita. *Noce moſcata.* German. Ein Muſcatnuß. Hiſpan. *Nuez moſcada.* Pol. *Muſzkatowa gal'ka.* Vngar. *Szereſsin dio.*] A quibuſdam appellatur, quam nos hodie *Nucem odoratam*, vel *muſcatam* vocamus. In qua etiam opinione eſt Hermolaus Barbarus in Dioſcoridem. Et certè non video cur ita appellari non poſſit, modò ſciamus diverſam eſſe à glande myrepſica, quam Plinius vocat Myrobalanum.

Myrmēcĭă. [*μυρμηκία*. Gall. *Certaines verrues ſur le corps qui formillent & demangent.* Ital *Porri delle mani.* German. Die gattung wartzen ſo ägerſten aug genennet werden. Hiſpan. *Berruecos ò verrugas de las manos.* Polon *Brodawki ſwierzbiace.* Vngar. *Vak tetw'.* Ang. *Certaine wartes.*] Verrucæ ſunt, lupini amplitudine, ferè in palmis manuum, & plantis pedum naſcentes: ita dictæ quòd formicæ in morem pungant. Celſus libro 5. cap. ult. quotquot enumerat genera verrucarum, vel potiùs ulcuſculorum verrucæ ſimilium: *ἀκροχορδόνα*, Thymium, Myrmecium, & Clavum: de quarum differentiis vide ipſum.

Mўrmēcītēs, *μυρμηκίτης*, Gemma, quæ innatam repentis formicæ effigiem habet. Plin. lib. 17. cap. 11.

Mўrmēcĭum, *μυρμήκιον*, Phalangii genus, formicæ ſimile capite, alvo nigra, guttis albis diſtinguentibus. Hæc ferè Plinius libro 22. cap. 4.

Mўrmēcŏlĕŏ, *μυρμηκολέων*, Exiguum animalculum, formicis adverſum, quod ſe ſub pulvere abſcondit, & formicas frumenta geſtantes interficit, & interfectas conſumit. ¶ Eſt autem dictio ex formicæ & leonis nominibus compoſita: quaſi Formicoleonem dicas. Nam quemadmodum leo imbecilliorum animalium, ita hoc animalculum formicarum prædam agit: quum tamen volucribus nihil aliud ſit, quàm formica. Hinc Bibliorum interpres in libro Iob: Myrmecoleo periit, eò quòd non habeat prædam.

Myrmēcĭās, *μυρμηκίας*, Gemma nigra, eminentias quaſdam habens ſimiles verrucis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Mўrŏbălănum, [*μυροβάλανον*. German. Ben/wie es die Apotecker nennen / iſt ein bawm frucht vnnd nicht ein wurtzel.] Glans eſt arboris ſimilis heliotropio, magnitudine nucis avellanæ, quam Dioſcorides *βάλανον μυρεψικὴν* appellat: hoc eſt, glandem ungentariam. Glandis hujus nucleus Græcarum nucum more tritus, humorem reddit, quo ad pretioſa unguenta pro oleo utuntur. Naſcitur in Aethiopia, Aegypto & Arabia, quæ Iudæam ab Aegypto diſterminat. ¶ Habet autem hæc dictio omnes ſyllabas breves: unde carmen heroicum ingredi non poteſt: ad quod alludit Martialis in Apophoretis: Quod nec Virgilius, nec carmine dixit Homerus, Hoc ex unguento conſtat & ex balano. Retinet hæc glans etiam hodie nomen ſuum, in pharmacopolarum officinis. Vide de hoc plura in dictione BALANVS.

Mўrŏbăptārĭī, *μυροβάπται*, dicuntur tinctores murrhei coloris.

Myrobrechi, *μυροβρεχοι*, Vaſa unguentaria, quaſi unguento ſtillantia: *μύρον* Græci unguentum vocant, *βρέχω*, ſtillo, pluo, & irrigo. Hinc Plaut. in Aulul. Myrobrecharios, *μυροβρεχᾶς*, pro unguentorum confectoribus accipit, ad capillos madefaciendos. Ait enim, aut manulearii, aut myrobrecharii.

Mўrŏpōlă, m. p. Vnguentarius, unguentorum vẽnditor, pen. prod. [רקח *rokéah. μυροπώλης*. Gall. *Perfumeur, vendeur de ſenteurs, odeurs ou vnguens.* Ital. *Profumiere.* German. Ein Apotecker/ der allerley ſalben verkaufft. Hiſpan. *El que vende vnguentos oloroſos.* Polon. *Aptekarz.* Vng. *Patikas.* Ang. *A ſeller of ſweet oyles and perfumes.*] Plaut. in Caſ. Myropolas ſolicito omnes, ubicunque unguentum eſt lepidum.

Mўrŏpōlĭum, n. ſ. Locus ubi unguẽta vendũtur. [*μυροπώλειον*. Gall. *Le lieu où on vend ſenteurs, odeurs ou vnguens.* Ital. *Profumeria.* Ger Ein Apoteck. Hiſp. *La tienda donde ſe venden los vngentos oloroſos.* Polon. *Apteka.* Vng. *Patika.* Ang. *A place where oyles and perfumes or ſold.*] Plaut. in Amph. Nam omnes plateas perreptavi, gymnaſia, myropolia. Latinè Vnguentaria taberna dicitur. Suet. de Auguſto: Et modò unguentariam tabernam, modò piſtrinum Atitiæ exercuiſſe objicit.

Mўrŏthēcĭum, n. ſ. [*μυροθήκιον*. German. Geſtell vnnd ort da man wolriechende Salben behaltet.] Vnguentorum repoſitorium. Cicero ſcribit ſe myrothecium Iſocratis totum conſumpſiſſe, in commentario Conſulatus ſui ſcribendo: hoc eſt, pigmenta oratoria. Epiſtola ad Attic.

Mўrrhă, f. p. [מר *mor. σμύρνα* Gal. *Mirrhe.* Ital. *Mirra.* German. Myrrhen. Hiſpan. *Mirra.* Polon. *Myrrha* Vngar. *Mirrha.* Ang. *Myrrh e*] Arbuſcula cibum Arabia naſcens, altitudine quinque cubitorum, non ſine ſpina, caudice duro & intorto, cujus cortice inciſo defluit lacryma, quæ & ipſa myrrha vocatur ſeu ſtacte. Ejus præcipua virtus eſt, ut mortuorum cadavera incorrupta conſervet. Vide Plinium libro 12. cap. 15. & 16. ¶ Myrrha præterea Cyniræ Cypriorum regis fuit filia, quæ nefando patris amore capta, quum aliquot noctes auxilio nutricis cum illo concubuiſſet, tandem illato lumine agnita, quum illam pater vellet occidere, noctis beneficio elapſa, in Arabiam profugit, ubi in arborem ſui nominis eſt converſa, Ovid. 10. Metamorph.

Mўrrhĕŭs, a, um, pen. corr. Quod ex Myrrha eſt. *μύρινος*. Propert. Myrrheaq; in Parthis pocula cocta focis.

Mўrrhĭnŭs, na, num, pen. corr. *μύρρινος*. Quod myrrham habet admiſtam, vel quod myrrha eſt conditum.

Mўrrhĭnă vĭna, *κατὰ μύρρινος*, dicuntur quæ myrrha cõdita ſunt.

Myrrhăpĭă, ſive ut apud Plin. legitur, Myrapia, *μυρώπια*. Genus pyrorum, quod odorem gratiſſimum reddit. Plinius libro 15. cap. 15.

Mўrrhĭs, idis, *μύρρις*, Oleris genus cicutæ ſimillimum, foliis aliquãto minoribus, & breviori caule, ſaporis & odoris jucundi. Vulgus herbariorum vocat *Cicutariam.*

Mўrrhītēs, *μυρρίτης*, Gemma quæ myrrhæ colorem habet, odoremq; unguenti. Plin. lib. ult. cap. 10.

Mўrsĭnītēs,

Myrsĭnītes, μυρσινίτης, teste Plin.lib.26.cap.8:Species est tithymali, & foliis myrthi acutis, compungentibus,sed molliŏribus. ¶ Item Myrsinites gemma est,quæ melleum colorem nigricantem habet, & myrti odorem, Plin.lib. 37. cap.10.

Myrsĭnē, Myrtus sylvestris, vel Ruscus. Dioscorides libro 4. capite 12.

Myrtăcanthă, μυρτάκανθα, à quibusdam appellatur Ruscus, Frutex,quem Dioscorides μυρσίνην ἀγρίαν: hoc est, sylvestrem myrtum appellat. ¶ Est autem ex his nomenclaturis, quas eruditiores, veluti nothas, è Dioscoridis familia summovent.

Myrtĕrĭă. A' Theodoro convertitur Tithymelus Myrsinites apud Dioscorid lib.4.cap.170.

Myrtĭdĭon. Cenanthe apud Dioscorid.lib.3.cap.126.& ibid. in Corol. Barb.

Myrtĭnē,Periclymenon, apud Dioscor. lib.4.cap.16.

Myrtopetalum, μυρτοπέταλον, Herba est, quam alio nomine Polygonaton appellant, à multitudine geniculorum. Autor Plin. lib.27.cap.12.

Myrtŭs, f. f. [μυρσίνη. Gall. *Vn arbre appellé meurte.* Ital. *Mirto.* German. Myrtenbawm/Welsche oder frembde Heydelbeer. Hisp. *Arrayhan morisco que se labra.* Polon. Myrt. Vngar. *Mirtus fak.* Angl. Myrt.] Arbor baccas saporis præcipui producens, ex quibus vinum fit, quod Myrtiten vocant.Dicebant & veteres in fœminino murta.Varr.lib.4.de ling.Latin.Murtatũ, *inquit*, à myrta,quòd ea largè fartum intestinum crassum:sic enim rectè legitur, ut est in antiquis, quum & Cato in hoc sexu usus sit.De murtato autem vide suprà suo loco.

Myrtidanum, μυρτίδανον, Vini genus myrti sylvestris baccis conditum.Plin.lib.14. cap.16: Ramis teneris cum suis foliis in albo musto decoctis,tusis,libram in tribus musti congiis defervere faciunt, donec duo supersint. Quod ita sylvestris myrti baccis factum est,Myrtidanum vocant

Myrtētum,penultima prod. n. f. Locus myrtis consitus. [μυρτεών. Gall. *Vn lieu planté de meurtes.* Ital *Luogo doue sono piantati molti mirti.* Ger. *Ein ort da viel Myrtenbäwm stehen* Hisp. *Arrayhanal.* Vng. *Mirtus fak terme hely.* An. *A place planted with myrt.*] Plautus in Aulul.Nescio qui servus è myrteto prosiluit.Horat. lib.1. Epist.ad Vallam: ...sanè myrteta relinqui,Sulphura contemni vicus gemit.

Myrtĕŭs,a,um,Quod ex myrto est. [μυρσίνεος. Gall. *De meurte.* Ital. *Di mirto.* German. Von Myrtenbawm / oder von Welschen Heydelbeeren. Hisp. *Cosa de arrayhan.* Pol. *Myrtowy.* Vngar. *Mirtus fabol valo.* Ang. *Of myrte.*] Tibullus: Et gerit insigni myrtea serta coma. ¶ Hinc myrteam Venerem prisci appellaverunt. Plin. lib. 15. cap. 29: Ara fuit Romæ vetus Veneris Myrteæ, quam nunc Murtiam vocamus.

Myrtīnŭs, a, um, pen.prod.ejusdem significationis, ut oleum myrtinum, μυρσινέλαιον. Plin.lib.23. cap.4: Oleo myrtino illitum statim resolvitur.

Myrtites, Vinum dicitur myrto conditum, quemadmodum Aromatites,vinum aromatibus imbutum. Colum.lib.12.cap. 38:Vinum myrtiten ad tormina sic facito.

Mys,Myos,masc. gen. Piscis nomen,Vide in PROPRIIS.

Mysterĭă,orum,n.i. [סוד *sôdh. μυστήρια.* Gall *Mysteres, secrets concernans les choses diuines.* Ital. *Misterij.* German. *Geheimnusse.* Hispan. *Los secretos del sacrificio.* Polon. *Taiemnice boskie.* Vngar. *Titkos zentseg.* Ang. *Mysteries,secret maters.*] à Græcis dicuntur sacra quædam arcana,quę Latini secluſa vocant:ita dicta,quòd ea σὺν μύσαντας περῶν οὐδὸν: hoc est,quòd ea intùs oporteat occludere, nec cuiquam profano explicare. Nefas enim erat alicui aperire mysteria, qui sacris non esset initiatus. Vnde poëta nescio quis occæcatus fertur, quòd mysteria enuntiasset. Hinc non sine mysterio fieri dicimus, quod occulta aliqua sacrorum ratione perficitur.¶ Vnde Mystæ dicti sacra discentes,mysteriorum periti,discipuli,& initiati sacris alicujus numinis,ut apud Ausonium,Senecam,& Papinium ¶ Et Symmystæ, consacerdotes eisdem sacris initiati. Qua dictione Apuleius,Sidonius,& Hieronymus utuntur. In mysteriis autem tradebantur multa arcana, quæ in vulgus enuntianda non sunt, quum (autore Tertulliano) omnibus mysteriis silentii sedes debeatur. Scribit Eusebius libro 2. de Præparatione Evangel. in sacris Isidis & Serapidis fuisse Harpocratis simulacrum, quòd digito labiis impresso admonere videretur,ut silentium fieret.¶ Id in eruendis mysteriis (inquit Eras.in Mil. Christ. can.5.) non oportet animi tui conjecturas sequi(loquens de Scriptura interpretanda)verùm cognoscendi ratio,& velut ars quædam,quam tradit Dionysius quidam ia lib.de Divinis nominibus,& D.Augustin.in opere de Doctrina Christiana. Paulus autem Apostolus post Christum fontes quosdam aperuit allegoriarum. Quem sequutus Origenes in hac parte Theologiæ facilè principatum obtinet. ¶ Mysteria etiam quædam festa dicebantur in honorem Cereris celebrari solita, quæ & initia dicebantur : de quibus nonnulla diximus in verbo Initior. Cicero ad Atticum libro 6:Faciesque me in quem diem Romana incidant Mysteria,certiorem, & quomodo hyemaris.Putatur autem hoc sacrorum genus ab Eleusine Attici agri oppido in reliquas terras exportatum. Ibi enim duo erant mysteriorum genera:majora quæ Cereri sacra erant : & minora, in honorem Proserpinæ filiæ ejus instituta. Et quoniam utrorumque ceremoniæ summo studio occultabantur,factum est ut Mysteria pro arcanis accipiamus. Cicero ad Atticum: Neque enim sunt Epistolæ nostræ,quæ si perlatæ non sint,nihil ea res nos offecusura sit:quę tantum habent mysteriorum, ut eas ne librariis quidem ferè committamus

Mystăgōgŭs, mystagogi, m. f.Sacrorum custos, qui custodiæ sacrorum est præfectus. [כמר *chamár.* μυσταγωγός. Gall *Sacrestain.* Ital. *Sacristano.* German. Der vber heylige ding zur hut verordnet ist / ein Sacrist / der einen vber geheyme ding führen kan. Hispan. *Guardador de los secretos, sacristan.* Polon. *Dozorca swiatosci, zakrisstyan.* Vngar. *Segestyet, titkos zentseg őrző.* Ang. *A churchewarden.*] Cicero Verr. 6: Itaque judices ii, qui hospites ad ea quę visenda sunt.ducere solent, & unumquidque ostendere, quos illi *mystagogos* vocant, conversam jam habent demonstrationem suam.

Mȳstēs,vel Mysta, æ, Sacra discens,Mysteriorum peritus, discipulus,initiatus sacris alicujus numinis,Seneca.Pii mystæ,Auson.Infulati mystæ,Sidon.

Mystĭcŭs, ca, cum, μυστικός, Propriè quod in arcanis deorum sacris fiebat, qualia erant Bacchi Orgia, quæ noctu clàm à solis mulieribus celebrabantur. ¶ Vnde Mystica sacra pro arcanis sacris dixit Mart.lib.8: Non per mystica sacra Dindymenes, Nec per Niliacæ bovem juvencæ, Nullos denique per deos,deasq; lurat Gellia,sed per uniones.

Mystŭs, Genus piscis, qui à Plin.lib.32. cap.11.numeratur inter genera lacertarum.

Mythos, Latinè fabula.

Mȳthŏlŏgĭă, æ, μυθολογία, A' Latinorum nonnullis Affabulatio dicitur:hoc est, fabulæ explicatio. ¶ Vnde Mythologi dicuntur,qui rationes reddere conantur, quare fabula unaquæque fuerit excogitata.

Mytĭlŭs, μυτίλος, penultima correpta,Piscis est ex genere cōcharum,in arenosis potissimùm locis proveniens,cujus exusti cinis causticam vim habet, nō secus ac muricis. Vide Plinium lib.32.cap.9. & lib.9.cap. 51. Mart.lib. 5: Sumitur incisō mytilus ore mihi.

Myttŏs,Pulmentarium ruris, rusticis Italiæ familiare.De cujus lege Aphroscorodon. Myttotos,ab odoris fastidio est dictus. In hunc & caseum quoque addebant. Alii genus placentæ faciunt ex oleribus,ut Phocion ait.

Myuros, Herba folia Alimo similia habet: verùm per terram serrata est,ac velut corymbos in summo longos habet.Aetius Serm.lib.10.cap.26.

Mȳxă, [μύξα.Gall.*Morue, morea.* Ital. *Merlo.* Germ. *Schnuder/rotz auß der Nasen.* Hispan. *El moco.* Polon. *Wasserzyn.* Vngar. *Takony.* Ang. *Snattinesse, or filth of the nose.* apud Gra... propriè pituitæ excrementum è naribus fluens, quæ & Mucus dicitur: unde μύξων mucosus appellatur: hoc est, nares ... sordidas habens.Μυξωτὶς verò ipsum narium foramen appellatur. ¶ Hinc etiam Myxos prominens pars lucernæ ... ex qua profertur ellychnium,quemadmodum ex naribus mucus. [German. Das rörle oder ringlin an der Lampeten / da der Dachten innen ist.] Quare Græci quoties volunt ellychnium produci,ut luceat clarius, ἐκμύξω τὸν λύχνον dicunt: ... τὸ *Emungere lucernam.* ¶ A' Myxos fit Dimyxos, quæ ... cerna duo ellychnia habens: Trimyxos,... ta. Mart. lib. 14: Illustrem quum tota meis convivia flammis ... Totque geram myxos,una lucerna vocor.

Mȳxōn.myxonis,m.t.μύξων,Piscis est,apud Romanos olim in deliciis habitus Plin.lib. 35.cap. 12 De vasis fictilibus loquēs: Tripatinum appellabatur summa cœnarum lautitia:una murænarum:altera luporum:tertia myxonis piscis, inclinatus jam scilicet moribus. Hunc piscem nonnulli Banchum vocavēre Idē lib.32.cap.7.de jecore hujus piscis loquens:Auribus, *inquit*, utilissimum bati piscis vel recens, sed inveteratum vino.Item Banchi,quem quidam Myxona vocant.

N

LITERA, una ſemivocalium, ab antiquis inter liquidas cõmemorata, quæ ſi primum in dictione locũ teneat, aliquando ſumit ante ſe g, ut Narus, Gnarus, unde Ignarus: Navus, Gnavus, unde Ignavus. Aliquãdo etiam in compoſitione c litera, quæ ſtatim ſubſequitur poſt n, vertitur in g, ut Quadringenti, pro Quadrincenti: Quingenti, pro Quincenti. Sed in quibus n non fuerit, ſervatur c, ut Ducenti. ¶ N. In notis antiquorum, num, vel nec, vel non, vel nomen, nepos, vel Nonius. N. Noſter, vel numiſma, vel nummorum. N. Naſcitur, vel niſi, vel noſter. N. Numerator. N. Noſtri. N. Noſtrum. N A V. In notis antiquorum navicula, vel naves, vel navibus N O. Nobis. N B L. Nobilis. N C. Nunc. N. C. Non certé. N. C. Nero Claudius. N. C. S N. C O. S. D. E. Notis civibus Senatus conſulti ſuffragium datum eſt. N. C. N. P. Non clàm, nec precariò. N. C. C. Non calumniæ cauſa. Hæc litera unà cum litera L. nota erat, non liquere ſignificans, quà judices in amplianda cauſa utebantur, quum nondum ſatis vel convictus eſſet reus ſceleris, vel etiam non planè defenſus.

Nābĭs, *Giraffa*, Lingua Aethiopum camelopardalem ſignificat, animal camelo ſimile capite: collo, equo: pedibus & cruribus, bovi: albis maculis rutilum colorem diſtinguentibus: quod animalis genus Cæſaris Dictatoris ludi Circenſes primùm Romæ oſtenderunt. Autor Plin. lib. 8. cap. 18.

Nāblĭum, diminutivum à nablum, Inſtrumentum muſicum, quod & Pſalterium appellatur. [נבל *nébel.* νάβλιον. Gall. *Vn pſalterion.* Ital. *Iſtromento muſico detto ſalterio.* Germ. *Ein Muſic inſtrument ſo man vor zeiten gebraucht hat / iſt jetzt nicht ſondern mehr bekañt.* Hiſp. *Pſalterio.* Pol. *Cżimbał.* *ſakiego ſtarżſi pożiwali.* Vng. *Cżimbalom otska ſivo hegedw.* Ang. *A muſicall inſtrument called al ſo pſalterion.*] Ovid. lib. 3. de Arte amandi:

Diſce etiam duplici genialia nablia palma
Vertere: conveniunt dulcibus illa modis.

Nācæ, (inquit Feſtus) vulgò appellantur Fullones, quòd nauci ſint (ut voluit Curiatius) id eſt, nullius pretii. Quidam inde dictos malunt, quòd omnia ferè opera exlana νάκη dicantur à Grecis. [כבסים *chobesim.* Polon. *Kuapi.* Vng. *Sſapo feſtò.*] Hæc Feſtus.

Næ, per diphthongum ſcriptum Græca dictio eſt, ſignificans Vehementer, valde, vel nimis. [אכן *achén.* ναί. Gall. *Certainement, en verité, certes.* Ital. *Certamente, di certo.* Ger. Fürwahr / wahrlich. Hiſpan. *Ciertamente, en verdad.* Pol. *Zaprawde.* Vng. *Fölötte igen.* Ang. *Verelie.*] Terent. in Prolog. And. Faciunt næ intelligendo, ut nihil intelligant. Hoc eſt, quum plus quàm opus ſit velint intelligere, in eorum numero ſunt habendi, qui nihil intelligunt. ¶ Sæpiùs tamen affirmandi adverbium eſt, idẽ ſignificans quod certè, vel utique. Cic. Curioni: Incredibile quàm turpiter facere videar, qui his rebus interſim: næ tu videris multò antè providiſſe quid impediret. ¶ Idem Trebatio: Næ ego multo libentiùs emetim diverſorium Tarracinæ. Idẽ in Catil. Næ illi vehementer errant.

Nænĭă, næniæ, & Næniæ, næniarum, (ut apud Ovid. lib. 6. Faſt.) Græcum nomen eſt, à verbo Græco νάσσειν deductum: id eſt, ultimum. [Germ. *Ein Leidgeſang / Todtenlied / Klaglied.* Pol. *Pogrżebowa proſińka.*] Erat enim ultimum quod defunctis caneretur carmen, quod in funere laudandi gratia cantabatur ad tibiam ante cadaver ſepultum. Alio nomine ἐπικήδιον, ſive μοιρολόϊ, à Græcis dicitur. Diomed. Apud Romanos id carmen, quod cum lamentatione extremum atque ultimum mortuo accinitur, *Næniæ* dicitur. Acron verò docet eſſe fictitium nomẽ, à ſimilitudine vocis eorum qui queruntur, & dolent. Quintil. lib. 8. cap. 2: Tertius eſt huic diverſus tranſlationis modus, quũ res communis pluribus, in unò aliquo habet nomen eximiũ: ut carmen funebre, propriè Næniæ dicitur. ¶ Impropriè uſus eſt pro ineptia cujuſlibet cantus aut ſermonis. [Pol. *Bayka.*] Sic Hieronymus contra Rufinum: Niſi fortè non fuit impræſentiarum, qui tuas emendaret nænias. Hoc carmen Simonides poëta lyricus ex Cea inſula primus inſtituiſſe dicitur. Horat. -ſed ne relictis Muſa procax jocis Ceæ retractes munera næniæ. Sidonius pro epitaphio poſuit: Nænia, *inquit*, marmori inciſa per hendecaſyllabon. Pomp. Feſtus: Nænia eſt, *inquit*, carmen quod in funere laudandi gratia cantatur ad tibiam. Nænia (inquit Nonius Marcellus) ineptum & incondítum carmẽ, quod à conducta muliere, quæ Præfica diceretur, iis, qui propinqui non eſſent, mortuis exhiberetur. Varro de Vita popul. Roman. lib. 4: Ibi à muliere næniam cantari ſolita ad tibias, & fides. Cic. de leg. 2: Honoratorum virorum laudes in concione memorant, easque etiam ad cantus, & ad tibicinem proſequuntur: cui nomẽ eſt Næniæ: quo vocabulo etiam Græci cantus lugubres nominant. ¶ Næniam quoque deam veteres coluêre, cui ſacellum, autore Feſto, extra portam Viminalem erat dedicatum.

Nævŭs, m. ſ. Corporis inſigne, ſeu genitiva macula. [ום *mum.* ἐπιχρόωσις. Gall. *Marque ou tache naturelle, ſigne noir en l'homme.* Ital. *Neo.* German. *Ein anmāl / ein maſen / weiche einen mit jhme auß Mutter leib bringt.* Hiſpan. *El lunar, ſennal negra, enel hombre.* Polon. *Znak z ktorimeſtie vrodźiel.* Vngar. *Velwnk xvletöt belyeg.* Ang. *A mole, a naturall marke in our natiuitie.*] Cicero de Natur. deor. 1: At eſt corpori macula nævus: illi tamen hoc lumen videbatur. Plinius libro 22. cap. 25: Farina decocta in aceto tollit nævos.

Nævŭlŭs, diminutivum à nævus, σπιλίδιον, κηλίδιον, parva macula. Gellius libro 12. cap. 1: An tu quoque, *inquit*, putas naturam fœminis mammarum ubera quaſi quoſdam nævulos venuſtiores, non liberorum alendorum, ſed ornandi pectoris cauſa dediſſe.

Nævoſus, adjectivum, Qui nævis plenus eſt.

Nam, Conjunctio cauſalis, quæ in oratione primum tantùm locũ ſortitur. [כי *chi.* γάρ, ὅτι. Gall. *Car.* Ital. *Perioche, perche.* Ger. Dann. Belg. Want. Hiſpan. *Ciertamente, conjuntion cauſal.* Pol. *Bowiem.* Vng. *Mert.* Ang. *For.*] Plancus Cic. lib. 10. Famil. Epiſt. Lepidus ne mediocrem quidẽ equitatũ habebat. Nam etiã ex paucitate ejus, nõ multis antè diebus, decẽ, qui optimi fuerãt, ad me tranſierũt. Terent. in And. Quidnam hoc rei eſt: quidnã hic vult veterator ſibi? Nam ſi hîc mali eſt quicquam, hem, illic eſt huic rei caput. Idem in prolog. Andriæ: Nam in prologis ſcribundis operam abutitur. ¶ Aliquando pro Autem, vel ſimili: diſcretiva particula. Cicer. lib. Famil. Epiſt. 5: Pro iis rebus nullam mihi abs te relatam eſſe gratiam, tu es optimus teſtis: contrà etiam eſſe aliquid abs te profectum ex multis audivi: nam comperiſſe me, non audeo dicere, ne fortè idipſum verbum ponam, quod abs te ajunt, falsò in me ſolere cõferri. Idẽ in Saluſt. Nam quòd in uxorem, atque filiam meam tam petulanter invectus es. ¶ Solet autem hæc particula Nam in cõpoſitione poſtponi, præterquam in Nanque, ut Quisnam, ut videre eſt in exemplo Terentii paulò antè citato ex Andria: Quid'nam hoc rei eſt? Olim etiam præponebatur: ut apud eundem: Nam quę eſt anus à fratre egreſſa meo? Vbi Nam quę accipitur pro Quænam. ¶ Nam etiam pro Etenim (ut autor eſt ſempiternum Galliæ lumen Budæus) ſæpiſſimè uſurpatur. Cicer. in Orat. Nam eſt longè aliter in verſibus. Idem: Nam qui audiunt, hæc duo animadvertunt.

Nānquĕ, Conjunctio eſt, qua cauſa redditur, ut Nam. [כי *chi.* γάρ. Gall. *Car.* Ital. *Perioche.* German. *Dann.* Hiſpan. *Certamente.* Polon. *Bowiem tęż.* Vng. *Mert.* Ang. *For.*] Plancus Cicer. 10. Epiſt. Famil. Nanque aſſiduis internuntiis cum Lepido egi, ut omiſſa omni contentione, reconciliataque voluntate noſtrã, communi conſilio Reipub. ſuccurreret. Virgil. in Tityro: Nanque erit ille mihi ſemper deus. ¶ Significat etiam idem quod Sed, ſeu Verùm. Cic. 1. de Orat. Nanque illud quare Sczvola negaſti? ¶ Nanq; etiam pro non primo loco, γάρ. Plin. lib. 2. cap. 11: Defectus ejus (Solis) lunæ magnitudinem haud dubia ratione declarat, ſicuti terræ parvitatem ipſa deficiens. Nanque cùm ſint tres umbrarum figuræ, *&c.*

Nāncīſcŏr, eris, nactus, A Nancio, cis, ſit ſecundum Priſcianũ, & æquè in bonã & malã partem ponitur, Acquiro, adipiſcor, aſſequor, invenio, [מצא *matsá* קנה *kanáh.* κτυπλαμβάνω, τυγχάνω, εὑρίσκω. Gall. *Recouurer, trouuer, rencontrer.* Ital. *Acquiſtare, ritrouare, aſſeguire.* Ger. *Bekommen / vberkommen / erlangen.* Belg. *Vercrygen.* Hiſ. *Hallar, adquirir, conſeguir.* Pol. *Doſtawam, naidu.* Vngar. *Meg nyerőm, talalom keresőm.* Ang. *To gett, to obteine, to find.*] Terent. in Phorm. Non triumpho ex nuptiis tuis, ſi nihil nanciſcor mali? Saluſt. Homines adoleſcentes ſummam poteſtatem nacti. Cicer. de Senect. ad vitem tranſtulit: Vitis ut ſeſe erigat claviculis quaſi manibus, quicquid eſt nacta complectitur. Aliquando eſt caſu invenire. Idem de Nat. 2: Alter alterius, ubicunque nactus eſt ova, frangit. Et de Clar. Orat. Nactus ſum etiam, qui Xenophontis ſimilem ſe eſſe cuperet. Idem de Nat. 3: At verò aut honoribus aucti, aut re familiari, aut ſi aliud quippiam nacti ſumus fortuiti boni, aut depulimus mali, tum diis gratias agimus. Cicer. App. Pul. Pluribus verbis ad te ſcribam, quum plus otii nactus ero. Cic. de Finib. 1: Quoniam nacti te ſumus aliquando otioſum, recte audiam quid ſit. Lactant. lib. 6: Si ducem nactus fuerit, qui dirigat ad meliora titubãtem. ¶ Hinc Renanciſcor, quod à veteribus poſitum eſt pro reprehendo, teſte Pompeio.

Nānĭum, *νάνιον*, Nomen fictum à Comicis, pro muliere parva, ſed pulchra, per diminutionem, blandiendi cauſa, ſicut Glycerium, & hujuſmodi. Plaut. in Prolog. Amphit. Etiam hiſtriones Nanio in proſcenio hic Iovem invocaverunt.

Nanum, *νάνον*, Græci vas aquarium dicunt humile & concavũ, quod vulgò vocãt *ſitulum barbarum*. ¶ Vnde nani pumiliones appellantur. Hæc ad verbũ ex Feſto. Meminit & Varro: quanquam locus apud Varr. mirificè corruptus eſt: quem ita legendum putat Scaliger: Vas aquarium vocant Futum, quo in triclinio allatam aquam infundebant: poſtea acceſſit Nanus cum Græco nomine, *&c.*

Nānŭs, nana, num, [נמ *ghammádh.* *νάν*. Gall. *Nain ou naintre.* Ita. *Nano.* Ger. Ein zwerg oder kurtz Herdmennlin. Hiſp. *Enano.* Pol. *Karlik.* Vng. *Lyuki ember.* Ang. *A dwarf, a very little perſone.*] teſte Gell. lib. 19. cap. 13, Græcum vocabulum eſt, quo vocaverunt brevi corpore hominem, paululùm ſupra terram extantem, quem Latinè Pumilionẽ dicimus. Nec de hominibus tãtùm, ſed de aliis quoque rebus dicitur. ¶ Vnde etiam mala nana, quæ alio nomine Melimela vocantur.

Nīphthă, *νάφθας*, Bituminis flos tenuiſſimus, circa Babylonem copioſiſſimè proveniens, cui tãta eſt cum igne cognatio, ut flamma tranſiliat in eam undecunque viſam. Autor Plinius lib. 2. ca. 105. Vulgus *Oleum Medeæ* vocat. Ex hoc cõficitur ignis penè inextinguibilis, quem Græcanicum appellant.

Năpŭs, m. ſ. [*βουνιὰς*. Gal. *Nauet ou naueau.* Ital. *Nauone.* Germ. Ein runde rũb/ſteckrũb. Hiſp. *El nabo.* Pol. *Rzepa okragła.* Vng. *Murok repcze.* Angl. *A nauewe or turnep.*] Herba eſt rapo forma, temperamentoq; ſimillima: quam Galli, ſervatis priſci nominis non obſcuris veſtigiis, *Nauettam* appellant. Columel. lib. 2. cap. 10: Napus devexam terram amat, & ſiccam. Vide Plin. lib. 20. cap. 4. Hujus diminutivum eſt Napunculus.

Năpīnæ, f. p. Loca napis conſita. [*βουνιῶνες*. Gall. *Vne nauettiere, lieu où croiſſent force nauets.* Ital. *Luoco da ſeminarui nauoni.* Germ. Ein rũbgarten oder rũbacker. Hiſp. *La ſemiente de nabos.* Pol. *Ogrod rzepa poſiani.* Vng. *Murkos repczes hely* Angl. *Beddes of nauewes.*] Columel. lib. 11. cap. 2: Năpinæ itémque rapinæ ſiccaneis locis per hos dies fiunt.

Nārcāphthŏn, ſive ut alia habent exemplaria, Naſcaphthon, ex India defertur tortoſum, ſimile Sycomori libro, quo jucũdi odoris gratia ſuffitur. Author Dioſcor. lib. 1. Plinius prętermiſit: fortaſſe quia certum nihil de illo habebat. Paulus Aegineta Lacapſithon vocat.

Nārcĭſſŭs, m. ſ. [*νάρκισσος*. Gal *Narciſſe.* Ital. *Narciſſo.* Ger Ein Narciſſen rõſlin. Hiſp. *Vn cierto genero di lirio.* Pol. *Narciſek.* Vn. *Narciſſób.* Ang. *A kind of lilly.*] Lilii genus, radice carnoſa atq; odora, flore purpureo, folia in radice habẽs ad ſimilitudinem foliorum arundinis, ſed aliquanto craſſiora. Dictus à *νάρκη* (ut Plin. autor eſt lib. 21 ca. 19.) quod ſtuporem Latinè ſignificat. Nam odor ejus caput aggravat. Ejus duo ſunt genera. Vnum purpureo flore: alterum herbaceo. ¶ Poëtæ fabulántur Narciſſum puerum fuiſſe Cephiſi amnis, & Lyriopes Nymphæ filium, tanta formæ præſtantia, ut quum aliquando ad fontem bibiturus acceſſiſſet, conſpectæ ſuæ imaginis amore captus, quum nulla potiundi amoris ſpes eſſet, nimio deſiderio contabuerit, & in florem ſui nominis commutatus ſit. Vide Ovid. lib. 3. Metamor. Hujus monumentum in ora Bœotię fuiſſe tradunt, quod cum ſilentio viatores prætereibant. Vnde & *σιωπὼν*: hoc eſt, taciturnum appellabant. ¶ Eſt & Narciſſus nomen fluvii & nomen liberti potentiſſimi Claudii.

Nārcĭſſĭnŭs, a, um, *νἀρκίσσινος*, Quod ex narciſſo fit: ut Oleũ narciſſinum, *νάρκισσέλαιον*. Plin. lib. 21. cap. 19: Ex hoc flore fit narciſſinum oleum ad emolliendas duritias. Inde etiam Narciſſinum unguentum, quod ex flore narciſſi fieri ſolebat, ſed ſtatim obliteratum eſt: ut refert idem Plinius lib. 13. cap. 1.

Nārcĭſſītēs, penult. prod. *νἀρκισσίτης*, Gẽma appellata eſt, quæ narciſſi colorem habet, venis hederæ diſtincta. Hujus meminit Plin. lib. 37 cap. 11.

Nārcōtĭcă, *νἀρκωτικὰ*, Medici noſtri temporis appellant medicamenta, quibus ſtupor conciliatur, ac torpor, adverſus ſenſum doloris & cruciatum, *ἀπὸ τῆς νάρκης*, quod ſtuporem ſignificat.

Nardoſphærum, Vide HARDOSPHAERVM.

Nārdŭs, [ברד *nerdh.* *ἡ νάρδος*. Germ. Nardus oder Spica in der Apotek genannt. Pol. *Spicanarda*] fœm. gen. & Nardum neutri, Frutex eſt, teſte Plin. lib. 12. cap. 12. gravi & craſſa radice, ſed brevi ac nigra, fragilíque, quamvis pingui, ſitum redolente, ut cyperi aſpero ſapore, folio parvo denſóque, cacumina in ariſtas ſe ſpargunt: ideò gemina dote nardi ſpicas, & folia concelebrant. Ejus duo ſunt genera, Indicum & Syriacum, non quòd ex iis regionibus afferatur, ſed quòd montes in quibus naſcitur, aut Indiam, aut Syriam ſpectent. Retinet hæc verba etiam hodie nomen ſuum in Officinis. ¶ Eſt prætereà herba huic non diſſimilis, quam ob id Pſeudonardum vocant, folio craſſiore, carnoſo, anguſto, colore languido in cãdidum vergente, frequẽtibus ſpicis in ariſtas ſparſis, floſculis purpureis. Gaudet petroſis locis & apricis: tanta ſuavitatis fragrantia, ut omnes flores odoris ſuavitate prȩvocet: qua dote in veſtibus inſeritur. Duo etiam hujus ſunt genera, unum procerius adoleſcit, & majorem ſpirat odorem: quod quia nõ minus, quàm nardum placet, ſibi ſpicæ nomen apud nos arrogavit. Vulgus *Aſpicum* vocat. ¶ Alterũ tum amplitudine, tum odore minus, quod, quia balneis & lavacris exȩtitur, *Lavanda* vulgò, & *Lavandula* appellatur: quam nonnulli malè putant eſſe nardum Celticam: ut poſtea docebimus. Vtraque pſeudonardi ſpecie Narbonenſis provincia maximè abundat, adeõ ut & montes, & campi iis veſtiantur. Nardus autem Gallica, ſive Celtica herba eſt ab hiſce diverſa, folia habens longiuſcula, & flaveſcentia, floremque lutcum, quæ, teſte Plinio, cum radice velli ſolet, & in manuales faſciculos digeri. Hæc alio nomine appellatur Saliunca: ut docet Ruell. lib. 2. cap. 6. & 7. ex quo hæc excerpſimus. ¶ Ex nardo fiebant pretioſiſſima unguẽta, quibus Romani ſolebant capillos delibutos geſtare. Tibullus libro 2. Elegia. Illius puro diſtillent tempora nardo.

Nārdĭnŭs, adject. ut Nardina pyra, dicuntur ab odore, ſcilicet quæ nardum redolent. *νἀρδῖνα*. Plin. lib. 15. cap. 15: Pyra ab odore myrapia, laurea nardina. ¶ Nardinum, pen. corr. *νάρδινον*, unguentum ex nardo factum, addito omphacio, balanino, junco, coſto, amomo, myrrha, & balſamo. Alio nomine dicitur Foliatum Plin lib. 13. cap. 1.

Nares, [אף *aph ĝives.* Gall. *Narines.* Ital. *Narice, buchi del naſo.* Germ Die naßlöcher. Belg. Neeſgaten. Hiſp. *Las narizes.* Pol. Nozdrze. Vng. *Orlyuk.* Ang. *The noſethrilles.*] Propriè naſi latiores partes, in quibus ſunt ſpiracula, à naritate, ſive gnaritate, (ut inquit Donatus) quòd nos odoratu doceãt præſtò ac propè eſſe quod adhuc oculi nõ vident. Sive, ut alii volunt, quòd per eas odor vel ſpiritus nare non deſinat. Vel à Græco *ῥὶς*, per inverſionem literarũ, ut *τίρλω*, tener. Cic. 2. de Natur. deor. Itémque nares, eò quòd omnis odor ad ſuperiora fertur, rectè ſurſum ſunt. Perſius Satyra 1: balba de nare locutus, Ovidius 1. de Arte: Inque cava nullus ſtet tibi nare pilus Virgil. lib. 3. Georg. Collectumque premens volvit ſub naribus ignem. Ovidius uſus eſt ſingulari pro naſo: Pandáque naris erat. ¶ Naribus aduncis indulgere, à Perſio Satyr. 1. dictũ eſt, Murmellio teſte, pro naribus in rugam contractis irridere, & ſubſannare. Verba Perſii ſunt: nunc nõ è manibus illis, Nunc non è tumulo, fortunatáque favilla Naſcentur violæ? rides, ait, & nimis uncis Naribus indulges. Simile eſt illud apud Horatium lib. 1. Serm. Satyra 6: naſo populum ſuſpendis adũco. De quo latiùs in dictione Naſus. ¶ Emunctæ naris homo, is dicitur, qui nares habet emunctas & purgatas: hoc eſt, qui facilè rem ſubodorat: unde & pro prudẽti & ſagaci accipitur. Horat. li. 1. Sermonum Satyr. 4: Hinc omnis pendet Lucilius hoſce ſecutus: Mutatis tantùm pedibus, numeriſque facetus, Emunctæ naris, durus componere verſus. Obeſæ naris juvenis, apud Horatium Epod. 12. qui nihil olfacit. Corrugare nares. Horatius 1. Epiſt. 5. ne ſordida mappa Corruget nares.

Narica, Eſt genus piſcis minuti. Plaut. Muriaticã video in vaſis ſtãneis naricam bonam & canatam, & taguma, quinas farras conchas piſcinarias Naticẽ piſcem leges apud antiquos pertot, non perit, & videtur à natando dictus. Hæc Feſtus.

Narro, as, act. p. Dico, recito, enarro, recẽſeo [אשר ספר *ſippér hiſchtahdh.* *διηγέομαι*. Gal. *Raconter, reciter, conter.* Ita. *Narrare, racõtare, dire.* Ger Erzehlen/ſagen Bel. Vertellen. Hiſ. *Contar hiſtorias ò razones, dezir* Pol. *Wiliczam, powiedam.* Vngar. *Bezellők.* An. *To ſhew, to declaire, to rehearſe, to make mention.*] Terent. in Eunuch. Narra iſtuc quæſo quid ſiet. Ibidem: Tu iſti narrato omnẽ rem ordine, ut factum ſiet. Propert. lib. 2 Eleg. 1: Navita de ventis, de tauris narrat arator. ¶ Fabellam narrare ſurdo aſello, Horat. 2. Epiſt. 1. Hujus cõpoſita Denarro, Enarro, & Prænarro.

Narrātĭo, onis, f. t. Quæ eſt rerum geſtarum expoſitio, alicujus rei longa commemoratio. & ponitur pro ea orationis parte à Rhetoribus, qua quemadmodum res geſta eſt de qua agitur, ſolet exponi. [טרשה *paraſchádh* שכינה *ſchenindh.* *διηγησις*. Gall. *Narration, recit.* Ital. *Narratione.* Germ Erzehlung. Belg. Vertellung Hiſp. *Obra de contar ò dezir, narracion.* Pol. *Powieść, wiliczenie.* Vn. *Bezelles.* Ang *Narration, a telling of any thing.*] Cic. 2 de Orat. Obſcura narratio totam occæcat orationem. Idem in Orat. Credibiles non hiſtorico, ſed propè quotidiano ſermone dilucidè explicatæ narrationes

Narrātĭũncŭlă. Parva narratio. [*διηγημάτιον*. Gall. *Petit recit & narration* Ita. *Picciola narracion.* Ger. Ein kleine oder kurtze erzehlũg. Hiſp. *Pequenna narracion* Pol. *Powieśćiká* Vng *Beſſelleſorske.* An. *A little narration.*] Quint. lib. 10 cap. 9: Narratiunculas à poëtis celebratas notitiæ cauſa, non eloquentiæ tractandas puto.

Nārrātŏr, oris, m. t. Qui narrat. [מספר *meſappér.* *διηγητὴς* Gall. *Racontant, qui recite ou conte.* Ital. *Chi narra ò raconta.* Germ. Ein erzehler. Hiſpan. *Contador aſſi.* Pol. *Powiedacz.* Vngar. *Bezellő.*

Ang. *That maketh mention or mentiõ of any thing.*] Cic. 2. de Orat. Cæte. i nõ exornatores rerũ, sed tãtùmodo narratores fuerũt.

Nărrātus, a, um, participiũ. [סִפּוּר *mesphór. διηγηθείς.* Gal. *Narré, recité, raconté.* Ita. *Narrato, raccontato.* Ger. *Erzehlt.* His. *Contado, narrado.* Pol. *Opowiadany, wyłożony.* Vng. *Megbeszeltetõt.* An. *Recited, mentioned.*] Ovid. 3. de Ponto, eleg. 2: Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo, Laudarunt omnes, facta piámq; fidem.

Nărrātĭō, ōnis, f. q. [שִׂיחָה *sraf.* שְׂכִיבָה *schemáh. διήγησις.*] Ovid. de Medic. ver. Narrationibus hora Tempestiva meis.

Narrabĭlis, le, om. t. [*Gal. Racontable. Ital. Ripentuvõter.* Ita. *Che si può raccontare. Ger. Das zu erzehlen ist. His. Cosa que se puede aßi contar.* Polon. *Opowiedzenia godna.* Vng. *Beszélhetõ.* Ang. *That may be rehearsed and declared.*] Ovid. 2. de Ponto, eleg. 2: Lingua fi.e, non est ulla narrabile quicquam.

Narthēcĭum, ĭi, n. s. [*ναρθήκιον.* Po. *Dolina myśl.*] Species est ferulę humilioris, quę ad justam altitudinẽ narthecis non assurgit, folia habẽs maxima, ut quęq; ceteræ proxima. Dicta videtur Narthecia per diminutionẽ, à fruticis humilitate: quare etiã à quibusdã Ferula minor, & ab aliis Feulago appellatur. Plin. li. 13. c. 22. de Ferula loquẽs: Duo ejus sunt genera: Narthecia Græci vocãt assurgentem in altitudinem: Narthecią verò semper humilem.

Narthēcĭum, cii, n. s. [*ναρθήκιον.* Ger. *Ein Büchß daremmã Artzney behalt.* Ang. *A spicerie, a place to keep spice in.*] Dicitur repositorũ medicamentorum: ita dictum, quòd narthecis: hoc est ferulæ legumentis medicamenta asservãta essent ac cõmodatissimum: pulcherrimo Narthecia appellarunt vasa medicamentaria, quæ cerussa circumlinebantur: ipso verò quęvis vasa in hunc usum apparata, quamvis ex fictula confecta non essent, hoc nomine dicitæ sunt. Cels. li. 5. c. 5. Jam doloris medicamenta illa Epicurea tanetiam de narthecio promant. Martial. lib. 14: Artis opes medicæ, nitidæ cum scrinia habere.

Narthēx, ēcis, m. s. *ναρθηξ, ἐκος.* Ferula est lignũ foris corticis loco habẽs, intus autẽ spongiosum fungosumq; medullã. Plin. li. 13. cap. 22: Ferulam appellat, post explanato omnes genera ferularũ, Narthecia, quæ spadã vocãt: alterum nomen est Nartheciãhos est minoris ferulæ genus, quæ nõ altè ab humo attollitur. Et ferulã, *manet*, inter externas dixisse convenit, a. maximąq; generis simplicis: quoniã quartũdã naturæ sunt distinctæ nemus legũ omne corticis loco habẽt: hoc est, foris cortis: intus autẽ loco fungosam intùs medullã utrã. habuit quædã verò tenuitatẽ, ut arundines. Ferula calidis nascitur locis, atq; nõ rara, a geniculatis nodata scapis. Duo ejus genera: Narthecia Græci vocant assurgentẽ in altitudinẽ: Narthecią verò semper humilẽ. Hęc ille. ¶ A Narthece autẽ dicti sunt Narthecophori, *ναρθηκοφόροι*, Bacchi ministri, quasi Thyrsigeri. Nã thyrsi antiquitus tũ ex ferulis fiebãt.

Nasamonītes, *νασαμωνίτης*, Gemma, quæ quum sanguinea sit, scatet nigricantibus venis. Plin. lib. 37. cap. 10.

Nāscŏr, sceris, natus, d. t. Notę significationis. [יָלַד *nol'lh φυομαι, γίνομαι, γεννάομαι.* Gall. *Naître.* It. *Nascere.* Germ. & Belg. *Geboren werden.* His. *Nascer.* Pol. *Rodzić się.* Vng. *Születõm.* An. *To be borne.*] Plin. lib. 10. cap. 53: Aves omnes in pedes nascuntur, cõtrà quàm reliqua animalia. Salust. L. Catilina nobili genere natus, fuit magna vi animi & corporis. ¶ Natus laudi, & ad laudẽ. Cic. pro Sext. Qui se patriæ, qui civib. tuis, qui laudi qui glorię, nõ somno, non cõviviis, nõ delectationi natos arbitrãtur. Ibidem: Nã quid ageret vir ad dignitatem & gloriã natus? Hor. 1. Epist. 2: Nos numerus sumus, & fruges consumere nati. Cic. de Senectute: Mortuus est (quum ego quinq; & sexaginta annos natus, legẽ Voconiã voce magna & bonis lateribus suasissem) annos septuaginta natus: tot enim vixit Ennius. Idẽ de Amicitia: Magna etiã dissidia, & plerunq; justa nasci. ¶ Hujus verbi cõpositæ sunt, Annascor, Cõnascor. ¶ Enascor, Ex re aliqua nascor, *ἐγγινομαι.* Iustin. lib. 1: Hic primùm videt ex natura lib. filiæ quam unicã habebat) vitẽ enatã, cujus palmite omnis Asia adũbratur. ¶ Denascor, decresco, deficio, morior, *ἀποφύομαι.* Cassius Hemina li. 2. Annalũ: Quę nata sũt omnia, denasci ætunt. ¶ Innascor, Latus nascor, *ἐγγινομαι.* Cic. li. 1 Off. Sed illud odiosum, qđ in hac elatione & magnitudine animi, facillimè pertinacia & nimia cupiditas principatus innascitur. ¶ Internascor, In medio nascor, *ἐγγίνομαι.* Col. li. 5: Ne autẽ pãpiniarius palmes internascatur, *&c.* ¶ Obnascor, Circũnascor, *περιφύομαι.* Renascor, Rursus nascor, *ἀναγεννάομαι.* Lactant. li. 7: Itaq; renasci eas putaverũt. Pronascor, Ortũ habeo, *ἀναγεννάομαι.* Terent. in Phor. Ajunt illã civem Atticam, bonam, bonis prognatam.

Nātŭs, a, um, participiũ à Nascor. [יָלוּד *nol'lh γεγονώς.* Gal. *Nay, né, Ital. Nato.* Ger. *Geboren.* His. *Nascido.* Po. *Narodzony.* Vn. *Zwaczón.* Ang. *Born.*] Terent. in Heaut. Annos sexaginta natus es, aut plus eo, ut cõjecto. Pro re nata: hoc est, pro præsenti rerũ statu. Sunt res nunc se habent. Cic. ad Attic. lib. 3: Animadvertendum posse pro re nata te non incõmodè ad me in Albanũ venire. Ibidẽ: In his locis pro re nata nõ incõmodè posse esse.

Natŭs, ti, nomẽ substantivũ, Gnatus, filius, sicut nata, sive gnata, pro filia. [יֶלֶד *jéledh. ὁ παῖς.* Gal. *Vn fils.* Ital. *Figliuolo.* Germ. *Ein Sohn.* Belg. *Een Soon.* Hisp. *Hijo.* Pol. *Syn.* Vng. *Fiu.* Ang. *A sonne.*] [*ὁ παῖς.* Gal. *Vne fille.* Ital. *Figliuola.* Ger. *Ein Tochter.* His. *Lahija.*] Virg. 1. Aen. Nate meæ vires, mea magna potẽtia solus. Idem 3. Aen. Et nati natorũ, & qui nascentur ab illis. Cic. de Amic. Primũ ex ea charitate, quę est inter natos & parẽtes, quę dirimi, nisi detestabili scelere non potest. Virg. 1. Aen. Maxima natarum Priami. Hor. 2. Serm. Sat. 3: Tu quũ pro vitula statuas dulcem Aulidę natam Ante aras, spargisq; mola caput, impro be, falsa. ¶ Natorum appellatio (inquit Modest.) ad nepotes extenditur. ¶ Addimus quandoq; e, & dicimus Gnarus, Gnata, quæ semper sunt substantiva. ¶ Natos etiam pullos equarum dixit Colum. lib. 6. cap. 27: Id præcipuè genus pecudis amore natorum, nisi fiat, potestas, noxam trahit.

Nātū, Ablativus est solus sine nominativo, aliove casu usitato: jungiturq; cum his adjectivis, Magnus, Parvus, & grandis, *μεγας.* Cic. in Cat. Quanquam cum colere cœpi, non admodum grandem natu, sed tamen jam ætate provectũ. Terent. Adelph. Id mea minimè refert, qui sum natu maximus. Liv. 1. ab Vrbe: Sed de istis rebus in patria majores natu consulemus.

Nātĭo, tionis, f. t. Genus hominũ (inquit Festus) qui nõ aliunde, sed ibi nati sunt. [לְאֹם *lghói* עַם *le mméa.* Gal. *Natiõ, gent.* Ita. *Natione.* Ger. *Ein volck das in einem Landt geboren ist.* His. *La nation.* Pol. *Natia, narod.* Vn. *Nemzetség.* Ang. *A nation or country.*] [Plaut. in Menæch. Namq; ipsa natio, est hæc ita hominu, Voluptarii, atq; potatores maximi.] Plin. li. 12. c. 25: Color in quacunq; natione præferatur rubens: rudita illa Græcorũ natio, Cic. 2. de Orat. Inanes & barbaræ nationes, Cic. ad Quin. Frat. li. 1. Idẽ de Provinc. consul. Cæsar cũ acerrimis nationibus Germanorũ & Helvetiorũ, prælio multis fœhcissime decertavit. Idẽ pro Font. Verùm etiã exteris nationibus ac gẽtibus ostẽdere, *&c.* Nationis jure vocabulũ latinè exprimitur, quàm Gentis: nã in eadẽ natione plures esse possunt esse gentes. Neq; enim omnes qui ejusdem sunt nationis, eorundẽ sunt gentis. ¶ In pecoribus quoq; (ut inquit Festus) bonus provectus, ostendit bonam nationem dicitur. ¶ Natio quoq; omnes cognationes, tribus & populus hominũ significat. Cic. pro Sest. Nemo hoc reprehendet, si nomine populi nũ in accusatione quæsitũ, quid esset nostra civitas, Romanũ.

Nātālis, & hoc natale, omn. t. Natalitius, quod ad natalem diem pertinet [γενεθλιακος. Gal. *De la naissance ou natalité.* Ital. *Natale.* Ger. *Das der geburt ist, oder zu der gehört.* His. *Cosa perteneciente al nascimento.* Pol. *Do narodzenia przynależący.* Vn. *Születési, születési.* An. *That belõgeth to the nativitie or birth.*] Vnde Natalis dies dicitur is, quo quis natus est. *γενέθλιος.* Cic. ad Attic. li. 5: Natali die tuo scripsisti Epistolam. Terẽt. in Phor. Porrò autẽ alio, ubi erit puero natalis dies. Cic. Att. li. 6: Quũ is dies casu Bruti natalis esset. Idẽ 2. de Divin. Chaldæis in prædictione, & in notatione cujusq; vitæ ex natali die minimè credendũ. Agere diẽ natalẽ, Cic. 2. de Finib. ¶ Interdũ supprimitur substãtivũ Dies, ut quod facilè queat intelligi. Vir. 3. Aegl. Phyllida mitte mihi, meus est natalis, Iola. ¶ Natale solũ, Patria in qua gs natus est. *πατρίς.* Ovi. 1. de Põt. Nescio qua natale solũ dulcedine cũctos Ducit, & immemores, non sinit esse sui. ¶ Dicitur & Natalis de rebus inanimatis, pro Nascens Plin. lib. 37. c. 4: Similis est huic quidẽ Arabicus, minor tãtum, similiter & nascẽs, cæterùm pallor gẽtis, & in auro nõ nisi excellẽtissimo natalis. De Adimãte Natalis urbis: id est, dies qua condita fuit urbs. Plin. lib. 14. cap. 4. Ea cœli tẽperies fulli quam coctilia coxat, solis opere, natali urbis DCCXXXIII. Idest, ab urbe cond. Cic. pro Flac. O Nonæ illa Decembres primæ Consule fuistis: quem ego diẽ verè natalẽ hujus urbis non cerè salutare appellare possũ.

Nātālĕs, Plural. tantum numero. [יוֹם הַלֵּדֶת *iom hallédheth.* Gall. *Jour de naissance, jour natal.* Ital. *Compleanno, giorno natale.* Germ. *Das beinamen von der geburt tag, oder das gefeuchet.* His. *Cosa de nacimiento.* Pol. *Urodzenie, narodziny.* Vng. *Nemzetségnek napgya.* Ang. *Birth, kindred and familie whereof one is descended.*] Ius libertatis quod natura principio generi humano æquabiliter tribuit, ut alter alterius ne pareret imperio: cujus Ingenuitatis, quod Servitus & manumissio ademit. Hinc restituere natalibus, est quum princeps libertis Ingenuitatis jus ad dignitatẽ tribuit. Et restituti natalibus sunt, qui quum liberti essent, eo loco beneficio principis habẽtur, quasi nunquã servi fuissent. L. 3. D. de bon libert. L. 4. D. de jure aureor. annul. ¶ Dicitur tamẽ natalibus restitui nõ modò libertus, sed etiam plebeius & ignobilis, quũ ad nobilitatẽ ascisc̃tur, quãvis à nobilibus ortus nõ est. Itaq; natalibus restituere: id est, quod vulgò dicitur *Nobilitare.* Cornel. Tacitus: Aderat Corn. Fuscus vigens ętate claris natalib. Plin. in Epist. ad Messen. li. 3. in malã partem accepit, pro ignobilitate & sordibus generis: Nonnunquã (*inquit*) candidatus aut natales competitoris, aut annos, aut etiã mores arguebat. ¶ Iuven. Sat. 6, etiã pro celebritate diei natalis sumpsit: Palmã inter dominas virtus natalibus æquatid est, nõ alia magis victoria exhilaratur, quàm si dies natales celebrẽtur. ¶ Natales, etiã pro annis accipiũtur. Sappho Phaonì in Epist. Heroid. Sex mihi natales erãt. Tot enim dies celebrantur natales, quot anni. ¶ Natales

tales diverſarũ gentiũ. Plin. li. 7. cá. 12: Diverſarũ quidẽ gentiũ natales tã concordi figura repetire, ſuper omnẽ eſſe taxationẽ. Natales videtur uſurpaſſe pro origine, & generis principio.

Nātālĭtĭ̆ŭs, a, um, Quod ad Natales, ſive ad nativitatẽ pertinet, natalis. [γενεθλιακός. Gal. *De nativité, appartenant à naiſſance.* Ital. *Della natività.* Ger. Dao zu der gebürt gehört. Hiſ *Coſa perteneſciente à naſcimiento.* Pol. Rzecz ktora do narodu należi. Vng. Zwletesheż valo, żwletesę. Ang. *That belongeth to the natiuitie or birth.*] Cic. 2. de Divinatione: Qui hæc Chaldæorum natalitia prædicta defendunt. Et paulò poſt: Chaldæi notant ſydera natalitia.

Nātālĭtĭ̆ă, orum, n. ſ. Celebritates, quib. quis diem ſuũ natalem colit, ſive etiam ipſum conviviũ quod quis natali ſuo die amicis præbet. γενεθλια. Cic. 2. Philipp. Hodie non deſcendit Antonius. cur? dat natalitia in hortis. cui? neminem nominabo: putatote eum Phormioni alicui, tum Gnathoni, tum Ballioni.

Nātīvŭs, a, um. pen. prod. Quod nullo artificio confectũ eſt, ſed tale omnino eſt quale naſcitur, naturalis, genuinus. [γνήσιος. Gal. *Naif, naturel, qui vient de nature.* Ital. *Natio.* Germ. Natürlich/ angeboren. Hiſp. *Coſa natural.* Pol. Wrodżoni, przirodżoni. Vng. *Termeżet żerent valo.* Ang. *Native, naturell.*] Plin. lib. 31. ca. 7: Sũt & montes nativi ſalis, ut Indis Oromenus. Gell. lib. 12 cap. 1: Propterea obliteratis, & abolitis nativæ pietatis affectibus. Et nativæ lanæ, apud Plin. lib. 8. cap. 47. dicuntur, quæ nativũ colorem retinẽt. ¶ Nativũ malũ: id eſt, innatũ, ingenitũ. Cic. pro Domo ſua: Nónne fuit eo major adhibenda medicina, quæ & illud nativũ, & hoc delectum malũ ſanare poſſet? ¶ Nativi dei, qui naſcũtur, & occidũt. Cic. de Nat. deor. 1: Anaximãdri autẽ opinio eſt nativos eſſe deos, longis intervallis orientes, occidentesque. ¶ Nativa verba, quę primitiva, ſeu primæ poſitionis vocant Grãmatici: quibus opponũtur Reperta: id eſt, derivata. Cic. in Partit. Simplicia verba partim nativa ſunt, partim reperta. Nativa ea quæ ſignificata ſunt ſenſu: Reperta, quæ ex his facta ſunt. ¶ Nativus color, naturalis, qui nulla arte, ſed natura producitur, modò in albedinem tendens, modò in nigredinem: nõ tamen perfectè aut albus, aut niger. Plin. lib. 26. c. 4: Nativus color albus, Leucophæus appellatur. ab eo quod Græci album vocant λευκὸν, & φαιὸν, fuſcũ, ſive pullum. Huic contrarius Bæticus, vel Pullus vocatur. Plin. lib. 32. cap. 10: Iecur rubetæ, vel cor adligatur in panno leucophæo, & quartanis prodeſt. Hinc Leucophæati, qui rudiori alba veſte, ac vili, & nativi coloris induti ſunt. Mart. lib. 1: Amator ille triſtium lacernarum, Et bæticatus ſimul & leucophæatus.

Nātĭvĭtās, atis, f. t. Ortus. [הולדת *hulĕdheth* מולדת *molĕdheth*. γένεσις, πεσὸς, γόνησις. Gal. *Natiuité, naiſſance.* Ital. *Natiuità, naſcimento.* Germ. Die geburt. Hiſp. *Naſcimiento.* Polon. *Narodżenie.* Vng *Zwletés.* Ang *Natiuitie, birth.*] Vlpianus: Municipem aut nativitas, aut adoptio facit.

Nātūră, æ, f. p. Dicta eſt ab eo quòd aliquid naſci faciat, divinus omniũ rerũ ordo, quo omnia moventur, oriuntur & occidũt. [φύσις. Gal. *Nature.* Ital. *Natura.* Ger. Die Natur. Hiſ. *Natura, naturależa.* Pol *Natura, przirodżenie.* Vng. *Termeżet.* Ang. *Nature.*] Hanc quidã Deũ eſſe dixerũt, à quo omnia ſunt creata. Senec. lib. 4. de Benef. Natura hoc mihi præſtat. Nõ intelligis te, quũ hoc dicis, mutare nomen Deo? Quid enim aliud eſt natura quàm Deus, & divina ratio, toti mũdo, & partibus ejus inſerta? Plinius ubiq; Naturã parentem, rerumq; opificẽ appellat. ¶ Accipitur interdũ pro vi, & ingenita rei alicui virtute & potentia: unde arborũ atq; herbarũ naturas dicimus. Plin. lib. 12. c. 14: Hæc cõcreta dẽſantur, ubi loci natura poſcit. Cic. de Som. Scip. Animæ natura propria, atq; vis, ut ipſa à ſe ipſa moveatur. Virg. li. 4. Georg. Nunc age, nãturas apibus quas Iuppiter ipſe Addidit, expediã. Terent. in Evnuc. Si qua habitior paulò, pugilẽ eſſe ajunt, deducũt cibũ: Tametſi bona eſt natura, reddunt curatura junceas. ¶ Naturæ ſatisfacere, & naturæ cõcedere dicimus pro mori. Cic. pro Cluent. Vos auditis de eo in quem judices nõ eſtis, de eo quẽ non videtis, de eo quẽ odiſſe nõ poteſtis, de eo qui & naturæ & legibus ſatisfecit, quẽ leges exilio, natura morte mulctavit. Saluſt. in Iugurth. Pater uti neceſſe erat, naturæ conceſſit: fratri, quẽ minimè decuit, propinquus per ſcelus vitã eripuit. ¶ Et, In rerum naturã cadere, dixit Quintil. (ut notavit Budæus) pro interdũ accidere. ¶ Aliquãdo etiã Natura accipitur pro genitalibus, tàm virilibus, quàm fœmineis, quæ & à Græcis dicitur φύσις. Cic. 1. de Divin. Parere quædã matrona cupiens, dubitãs, eſſétne prægnans, viſa eſt in quiete obſignatã habere naturã: retulit: negavit eam, quoniam obſignata fuiſſet, concipere potuiſſe. Plin. lib. 22. ca. 13: Si quadrupedes fœtum non admittunt, urtica naturã fricandam monſtrat. Dicta autẽ Natura, quòd in eo mẽbro naſcẽdi viſit. ¶ Quinta natura. Cic. 1. Tuſc. Ariſtoteles longè omnibus (Platonẽ ſemper excipio,) prę̃ſtãs & ingenio, & diligẽtia, quũ quatuor genera illa principiorũ eſſet complexus, è quibus omnia orirentur, quintã quandam naturã cenſet eſſe, è qua ſit mens.

Nātūrālĭs, & hoc naturale, om. t. Quod ſecundũ naturã eſt. [φυσικός. Gal. *Naturel* Ita. *Naturale.* Ger. Natürlich. Hiſ. *Coſa natural.* Pol. Przirodżoni. Vng. *Termeżet żerent valo.* An. *Naturall.*] Vnde Naturalis filius dicitur, qui naturaliter ex noſtro ſemine eſt prognatus: ὁ γόνος γνήσιος παῖς: cui opponitur Filius adoptivus, ποιητός. Suetonius in Tiberio: Filiorũ neq; naturalẽ Druſum, neq; adoptivũ Germanicũ, patria charitate dilexit. ¶ Naturalia deſideria, pro cupiditate coëundi dixit Colum. lib. 4. ca 24. de vaccis loquens: Atq; (*inquit*) in id ferè tẽpus naturalia congruunt deſideria. Idem lib. 4. cap. 27: Equæ deſideriis naturalibus anguntur. ¶ Divinatio naturalis, cui opponitur Artificioſa præſenſio. Cic. 1. de Divinat. ¶ Lex naturalis. Cic. 1. de Natura deorum: Legem naturalem divinam eſſe cenſet Zeno, eámque vim obtinere, recta imperantem, prohibentemque contraria. ¶ Naturale eſt. Plin lib. 11. cap. 37: Pleriſq; verò naturale, ut nictare non ceſſent, quos pavidiores accipimus.

Nātūrālĭ̆ă, plurali tantùm numero, dicuntur Pudenda. [בשר *baſár* αἰδοῖα. Gal. *Les parties honteuſes.* Ita. *Le parti vergognoſe.* Ger. Die Scham/ Geburts glider. Hiſ. *La natura de l'hõbre ò muger.* Pol. Czł'onek przirodżenia. Vng. Żömerõm teſt. Ang *The ſecret or priuie membres.*] Colum. lib. 6. cap. 28: Si equa marem non patitur, detrita ſcilla naturalia ejus linũtur, quæ res accendit libidinẽ. Idẽ lib. 9, de gallinarũ pullis: Plumulæ ſub cauda, clunibus detrahẽdę, ne ſtercore coinquinatę dureſcãt, & naturalia præcludãt.

Nātūrālĭtĕr, adverb. Hoc eſt, à natura, vel ſecundùm naturã. [κατὰ φύσιν. Gal *Naturellement* Ital. & Hiſp. *Naturalmente* Germ Natürlichen. Pol. *Przirodżenią, naturą.* Vng *Termeżetżerent* Ang. *Naturallie.*] Cic. de Senect. Quod cuim homini naturaliter inſitum eſt, eo uti decet: & quicquid agas, agere pro viribus. Columella lib. 3. cap. 16: Naturaliter inſœcunda vitis.

Năsĭternă, æ, Vas aquarũ, anſatum, ac patẽs, ὑδρία. Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 22: Vt ex ære ahena, urceos, naſiternam faceret.

Năssă, f. p. Genus vaſis piſcatorii ex vimine cõtextũ, quò quum intraverit piſcis, exire non poteſt. [κύφων. Gal. *Verme ſe* Ital. *Naſſa.* Ger Ein Reuſch/ darin mã dte fiſch fahet. Hiſ. *La naſſa para ſacar o tar i peſcar.* Po. Wierſza. Vn. *Veiż varſa.* Ang. *Aweele or dewet to tak fiſhe.*] Plautus: Nũquam ex iſta naſſa hodie eſcam petam. Cic. li. 15. ad Attic. Ex hac naſſa exire conſtitui, nõ ad fugã, ſed ad ſpẽ melioris mortis. Silius li. 5: Haud ſecus ac vitreas ſolers piſcator ad undas, Ore levem patulo texẽs de vimine naſſam.

Năstĭtĭ̆ōsī, Qui plus vident veſpere quàm meridie, nec cognoſcunt, niſi quod uſque ad oculos admoverunt.

Năstipanes, Quos item ſanctos appellabant, ex melle & uvis paſſis & aromatis aliis confecti. Sunt tamen qui eo nomine intelligunt calẽtem panem. Meminit Ariſtoph. in Plaut. Dictũ ſic volunt, qui denſior ſit, conſtipatiorq; nihil prorſum levitatis, ἀπὸ τῦ ναστοῦ καὶ πεπυκνωμένου.

Naſtocopi, naſti panis coctores atque piſtores.

Naſtophagi, Dicuntur, qui naſto panis veſcuntur.

Naſtos panis fermentatus, & placentæ genus

Năstŭrtĭum, n. ſ. Herba hortenſis eſt notiſſima, quam Græci κράδαμον vocant. [Gal. *Creſſon alenois.* Ital. *Agretto.* Ger. Kressich/ ein kraut. Hiſ. *Naſturcio, mal, ica.* Po. Rzeżucha. Vn. *Teresa.* Ang. *Creſſes.*] Venerem inhibẽs, animumq; exacuẽs. Ejus (Plinius lib. 20 cap. 13.) duo ſunt genera, Album ſcilicet, quod purgativam vim habet, bilemq; in aqua denarii pondere potum detrahit. Alterum eſt nigrius, quod capitis vitia purgat, viſum clarificat, cõmotas mentes ſedat ex aceto ſumptum. Vtrunq; cerebrum purgare, mentemq; mirificè excitare creditur: unde factus eſt locus proverbio, ut homines ſocordes & ſomnolentos Naſturtium edere jubeamus. Naſturtium autem à naſi tormento appellatũ eſſe, autor eſt Plin. lib. 10 cap 8, quòd ſcilicet mordacitate quadã naſum torqueat, & ſternutationes provocet. ¶ Naſturtium: id eſt, κράδαμον. [Pol. Rzeżucha.] Herba eſt ſaris nota. Naſturtium, autore Plinio, & Varrone, dicitur à torquẽdis naribus: κράδαμον autem ἀπὸ τῆς κραδίας, quod multum valeat in ſyncope cardiaca, vel quaſi κρεῖττον δάμον, quòd vi ſua & acrimonia caput rentet. Alterum quoque genus eſt, quod appellatur aquaticũ ſiſymbrium. [Pol. Wodna rzeżucha.] Et tertium pratenſe ſive agreſte naſturtium. [Pol. Lesna rzeżucha.]

Năsŭs, naſi, m. ſ. Dicitur ea pars capitis, quæ à ſuperciliorum confinio oriens, & quaſi æquali porrecta jugo, utranq; aciem ſimul & diſcernit, & munit. [Ἀναφ. μυκτὴρ, ῆρος. Gall Lenez. Ita. *Naſo.* Ger. Die Naſen. Bel Die Rueſe Hiſ. *Lanariz.* Pol *Nos.* Vng. *Orr.* Ang. *The noſe.*] Duo autem ejus ſunt foramina, geminiq; hiatus, quos veluti quidã paries per mediũ ductus interſepit, Nares vocãtur. Cic. 2. de Nat. deor. Naſus ita locatus eſt, ut quaſi murus oculis interjectus eſſe videatur. Perſius Sat. 3: Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos. ¶ Aliquando Naſus pro ſagacitate, acrimonia, & dicacitate: Ita Habere naſum eũ dicimus, qui venuſta quadam & ſcita irriſione alium deridet. Metaphora ducta eſt à canibus, qui narium olfactu abſtruſiſſima quæque inveſtigant. Horat. 1. Serm. Sat. 6: Nec quòd avus tibi maternus fuit, atq; paternus, Olim qui magnis legionibus imperitarint Vt pleriq; ſolẽt, naſo ſuſpẽdis adũco Ignotos, ut me libertino patre natum. Plin. Primus Lucilius

condidit styli nasum: id est, scripsit Satyrã, quæ acerbitatẽ quãdam & acrimoniã styli habet in vitiis insectandis. Mart. lib. 1: Nõ cuiq; datũ est habere nasũ: id est, acrimoniã ad deridendũ, & dicacitatẽ. Item: Et pueri nasum rhinocerotis habent. Hinc

Nāsātus, ti. [Ang. *Nagy orru, orros*.] Lampridius in Heliogabalo: Vt bene nasatus, qualis Priapus membrosior æquo.

Nāsūtī, m. s. dicũtur Dicaces, reprehẽsores, & derisores, qui doctè alios norunt irridere. [μωκητὴς, χλευαστὴς. Gal. *Mocqueurs, railleurs.* Ital. *Beffeggiatori.* Ger. Naßweisse/ die einen meysterlich verspotten können. Hisp. *Mofadores, escarnidores.* Pol. *Posmiewci mistrzni.* Vn. *Maggyaadvalo, tsufolo, neuetõ.* An. *Mockers, scorners or taunters.*] Mart. lib. 13: Nasutus sis usque licet, sis deniq; nasus. Idem formavit comparativum, Nil nasutius hac, malignusq; est. Et per diminutionem Nasutulus. Apuleius: Nasutula mulier ac dicacula. ¶ A' Nasus fit verbum Denaso, σαρδάνιον. Plaut. Capt. Os denasabit tibi mordicus.

Nāsūtissimus, superl. [Vn. *Igõn tsutsago, tsufolo.*] Sene. in ult. Suasoria: Cœstius homo nasutissimus, dissimulavit exaudisse se.

Nātālēs, Vide NASCOR.

Natam, Appellant tumorem dolore carentem, nisi fortè adeò magnus sit, ut partes membri trahẽdo, solita continuitate aliquem dolorem circunstantibus inferat de numero abscessuũ, & ad sectomata referenda sunt, qui Naptam appellant.

Natatilis, Natatio, Vide NATO.

Nātĕs, natium, f. t. Caro est cõglobata versus os sacrũ, sedendi officio aptissima, à nitendo, ut quidam existimãt. [שוּת *sheth.* γλυτὸς, κεχύσθαι, πύγαρα, πυγαί. *Les fesses.* Ital. *Natiche.* Germ. Die Arßbacken. Bel. Die Arsbitten. Hisp. *Las nalgas.* Pol. Żadnica, *dupa.* Vng. Se, *petsenye.* An. *The hippes or buttocks.*] Ibi enim est caro firmior, quàm in cæteris membris, ne premẽte corporis mole ossibus offendatur Horat. 1 Serm. Sat 8: Nam disploſa sonat, quantũ vesica, pepedi Diffisa nate ficus. Idem Epod. 8: Quum sit tibi dens ater & rugis vetus Frõtem senectus exaret, Hietq; turpis inter aridas nates Podex, velut crudæ bovis. Mart. li. 14: Alea parva nuces, & non damnosa videtur, Sæpè tamen pueris abstulit illa nates. ¶ Hæ etiam alio nomine Clunes dicuntur. Iuvenal. Ad terram tremulo descendunt clune puellæ.

Natinatores, Seditiosi, negotiosi vocabantur, & Natinatio, negotiatio, Festus.

Nātĭo, Nativus, Vide NASCOR.

Nato, natas, Vide NO, nas.

Natrix, ὕδρος, gen. masc. & fœm. Genus serpentis etiam aquas veneno inficiẽs, à nãdo nomẽ habẽs. [Ger. Ein Wasserschlãg. Ang. *A serpent of the water.*] Plin. lib. 15: Natrix quum speciem anguis significat, masculinum quoque invenitur. Cic. 4. Acad. Cur omnia nostri causa quum faceret, tantam vim natricum, viperarumque fecerit? cur morsifera tam multa passim disperserit? Lucan. lib. 9: Et natrix violator aquæ. ¶ Irem Natrix. Plinius lib. 27. cap. 12, herba est, cujus radix evulsa, virus hirci redolet. ¶ Natrix quoq; mulier dici potest natãs sicut Natatrix.

Natura, Natus, Vide NASCOR.

Navale, Navarchus, Vide NAVIS.

Nāuci, n. gen. Indecl. Putamen nucis, sive olivæ nucleus, seu membranula quæ in nucis juglandis medio est: [κάρυον. Gall. *La coquille ou petite taye d'vne noix, chose de nulle valeur.* Ital. *Scorza della noce.* Ger. Nuß schelff/ das hõltzin in der nuß. Hispan. *La cascara de la nuez.* Pol. *Serce ktore rozdziela na kzesci otwor.* Vng. *Dio hay, dio hartya.* An. *The huske or inner skinne of a nutt.*] & accipitur pro re nihili. Plaut. in Mostel. Qui homo timidus erit in rebus dubiis, is nauci non erit. Cic. 1. de Divin. Non habeo denique nauci Narsum augurem.

Nāucifăcio, Nihili facio, vilipendo, ne nauci quidem dignum judicio. [οὐδὲ ὀλίγου ποιοῦμαι. Gal. *Ne tenir conte, n'estimer rien.* Ital. *Estimar niente.* Ger. Für nicht achten / gering halten. Hisp. *Tener en poco precio.* Pol. *Lekce sobie wazc.* Vng. *Semminek bõtsulõm.* Ang. *To regard nothing or sett litle by.* [Plaut in Bacch. Perii, hoc servum meum non naucifacere esse ausum.

Nauclericus, Nauclerus, Vide NAVIS.

Naufragium, Vide NAVIS.

Nāvĭă, æ, Lignum cavatum ut navis, quo in vindemiis uti solent, inquit Festus.

Naviculor, Navigo, Vide NAVIS.

Nāvis, f. a Græco νᾶς. [אניה *oniyáh* סטיבה *sephináh.* Gall. *Nauire, nef.* Ital. & Hil. *Naue* Germ. Ein Schiff Belg. Een Schip. Pol. *Lodź* Vn. *Hayo.* Ang. *A ship.*] Ovid. 1. Fast. Acta per æquoreas hospita navis aquas. Moderamẽ navis pro gubernaculo. Idem 15. Metam. & innixus moderamine navis, in alta Puppe caput posuit. Virg. 5. Aen. Rectorẽ navis cõpellat voce Menœten. ¶ Frangere navem, idem quod naufragiũ facere. Terent. in Andria: Navẽ is fregit apud Andriũ insulã. Plaut. in Menæch. Perii misera! quã tu nunc mihi navem narras? ME. ligneã, Sæpè tritam, sæpè fixam, sæpè excussam malleo. ¶ Actuariæ naves, quæ remis agebantur: vide suprà in dictione ACTVARIVS. Hircius de bello Alexand. Navibus actuariis, quarũ numerus

erat satis magnus, magnitudine quanquam non satis justa ad prælıandum, rostra imposuit. Has adjunctis navibus longis, & numero classis aucto, militibus veteranis impositis, &c. ¶ Rostratæ naves, dictæ à rostris: quę quia ex ære fiebãt, ærateę etiam dicebantur. Virg. 8. Aen. In medio classes æratas, Actia bella Cernere erat. Liv. 4. Decad. li. 6: Vna & octoginta rostratis navibus, multis præterea minoribus, quæ aut apertè rostratæ, aut sine rostris speculatoriæ erant, Delũ trajecit. ¶ Fluviatiles naves, quibus vehimur in fluviis, apud Liv. li. 10. Decad. 1. ¶ Frumentariæ naves, onerariæ, ad frumentum vehendũ aptę, Cæsar lib. 3. bell. Gall. ¶ Lõgæ naves ab onerariis differebãt: siquidem onerariæ velis duntaxat incitabantur: Longæ verò etiam remis agebãtur. Lentulus in Epist. Cicer. lib. 12: A' classe discesserũt, naviq; longa profugerunt, onerariis relictis. ¶ Naves marinæ, quibus mari vehimur, ad differẽtiam fluviatilium l. Iulia repetundarum. ff de Vocation. & excusat. muner. ¶ Piscatoriæ naves, ad pisces capiẽdos paratæ. Liv. 3. Decad. lib. 3. ¶ Prædatoriæ naves, & Naves piraticę, apud Livium 3. Decad. lib. 9. & Decad. 4. lib. 4. ¶ Prætoria navis, quam Græci ναυαρχίδα vocant, nostri vulgò *Capitaneam.* Liv. 3. Decad. lib. 1. ¶ Speculatoriæ naves, Liv. Decad. 4. lib. 6. Turritæ naves, quibus ad librã turres imponebantur: idq; non solũ ad prorã, sed etiã ad puppiũ, ut testatur Appian. de bellis civilib. ¶ Vinaria navis apud Vlp. l. vulgaris. ff. de furtis. ¶ Cõstratæ naves, κατάφρακτα πλοῖα, quæ & tectæ dicebantur: de quibus Plin. lib. 7. cap. 56.

Nāvĭcŭla, læ, f. p. Est parva navis, qua vel in mari, vel in flumine circunvehimur. [πλοιάριον. Gal. *Petite nauire, nasselle.* Ital. *Nauicella* Ger. Ein Schifflin. Bel. Een Schipken. Hisp. *Nauezicha, ò naue chica.* Pol. *Lotka.* Vng. *Haiotska.* Ang. *A litle ship.*] Quo nomine appellari possunt quæ plurimæ Venetiis scita in primis atque eleganti forma ad aquam trajiciendam visuntur. Cicero Acad. 4. Ita sermone confecto, Catulus remansit: nos ad naviculas nostras asçẽdimus. Idem Attic. lib. 14: Deinde ad epulas Vestorii navicula. subaud. iturus. Idẽ ad Quint. post reditum: Cum parva navicula trajecit in Africam.

Nāvĭcellă, æ, diminut. à Navicula, quo utitur Martianus Iurisconsultus in tractatu de Fundo instructo.

Nāvālis, & hoc navale, adject. om. t. Quod ad naves pertinet. [ναυτικὸν. Gal. *De nauire.* Ita *Nauale* Ger. Das zum schiffen gehört. Hisp. *Cosa perteneściẽte a las naues.* Pol. Rzecz ktora do l'odzi przinalezi. Vng. *Haioi, haiohoz valo.* Ang. *That belõgeth to a ship.*] Hinc navalis corona, qua donabatur qui primus in navem hostium armatus transiliisset. Virgil. Tempora navali fulgent rostrata corona. Prælium navale, Plin. lib. 16. cap. 1. Bellum navale, Cic. pro l. Manil. Certamen navale, Virg. 5. Aen. Disciplina navalis, Cic. pro l. Manil. Pugnæ navales & pedestres, Cic. de Senectute. Socii navales, pro remigibus, apud Livium 1. belli Punici. ¶ Navalia vasa, in quibus onera recondita in naves imponuntur. Vlp. L. 19. D de aur. & argen. Vasorũ appellatio generalis est: dicimus vasa Vinaria & Navalia. Vbi nonnulli reponunt nivalia, quod & Vlpiani sententia repudiat & loquendi consuetudo. Nivaria enim per R. legendum esset. Ex Hotomano.

Nāvālĕ, lis, substantivũ, vel Navalia, um, In quibus stant vel fieri solent naves. [νεώρια, νεώσοικοι, ἐπίνεια. Gall. *Vn haure.* Ital. *Arsenale.* Ger. Ein schifflende: *item*, das ort an welchem man schiff macht. Hisp. *Ebataracana de las naues.* Pol. *Miesce do stawiania albo budowania l'odzi.* Vng. *Haio tarto hely.* An. *A dok or hausen where shippes ar layd vp or made.*] Virg. 4. Aeneid. Diripientque rates alii navalibus? ite. Ovid. lib. 3 Metamor. Haud aliter quàm si siccum navale tenerent. Cic. Offic. 2: Atque etiam illæ impensæ meliores, muri, navalia, portus, aquarum ductus.

Nāvārchŭs, chi, m. s. Præfectus classis, qui à prætoribus vel consulibus, in provinciis constitui solebãt, ut in mari versarentur, maritimasque suæ provinciæ partes à piratis defenderent. [רב החבל *rab hachobél.* ναύαρχος. Gall. *Pilote & patron de nauire.* Ita. *Capitano d'armata di mare.* Ger. Ein Schiffherr/ der oberest vber ein gantze Armada. Hisp. *Capitan sobre la mar.* Pol. *Hetmannad morska armata.* Vng. *Vizõm valo had nak kapitannya.* Angl. *The shipmaister, the pilote.*] Hanc Græci eadem ratione ναυαρχίδα vocant, quòd in ea navigaret navarchus. Cic. 2. Verr. Sumptum omnem in classem frumento, stipendio, cæterisque rebus navarcho suo quæque civitas semper dare solebat. Ibidem: An quod forum Syracusanum navarchorũ sanguine rẽdundavit?

Nāuclērŭs, ri, m. s. [רב החבל *rab hachobél.* ναύκληρος. Gall. *Pilote de nauire, ou patron de galere.* Ital *Nocchiero, patron di galera.* Germ. Ein Schiffherr/ der da lugt daß die Stürleut das schiff recht leitẽ. Hisp. *Nauchel, pilote ò patron de la naue.* Pol. *Stiper.* Vngar. *Hajos mester.* Angl. *The shipmaistor or pilote.*] Qui navi præest, & nautarum cuique munia sua præscribit. Cic. Navicularium vocat, & Naviculatorem Plaut. in Mil. Cubare in nave lippam, atque oculis turgidis Nauclerus dixit, qui illas advexit mihi.

Nāuclērĭcŭs, a, um, [ναυκληρικός. Gall. *Appartenant à patron de galere.* Ital. *Pertinente à patron de galera.* Ger. Das dem Schiffherren oder Schiffmañ zugehört. Hisp. *Cosa perteneściente à nauchel, pilote*

patroũ de la naue. Pol. Stiperski. Vng. Haios mesſere. Angl. That belongeth to the pilote.] Quod ad nauclerum pertinet. Plautus in Mil. Facito ut venias huc ornatu naucleriaco.

Nāuclērĭŭs, a, um, ejuſdem ſignificationis. Plaut. in Aſin. Volo mei patris me ſimilem, qui cauſa mea nauclerio ipſe ornatu per fallaciam. Quam amabam abduxit ab lenone mulierem.

Nāufrăgŭs, gi, m.ſ. Qui naufragium paſſus eſt, qui jactura facta omnia ſua amiſit. [ναυηγός. Gal. Qui eſt eſchappé du peril de la mer, apres auoir perdu le nauire où il eſtoit. Ital. Che è fugitto dal pericolo del mare è: ancho chi non è fugitto ma morto ò andato male. Ger. Ein Schiffbrüchiger/der ein ſchiffbruch erlitten hat. Hiſp. El que eſcapa de la naue quebrada, ò que es muerto ental peligro. Pol. Ten ktori ztracyeł na wodzie ł'odzy. Vng. Vizi vezȯdelȯm ben esȯt. Ang. He that u ſcaped afted a ſhipwreck.] Propertius li. 2. eleg. 3: Ille venena libens, & naufragus ebibat undas. Cic. de Inventione 3: Duo quidam quum jam in alto navigarent, & eorum alterius navis, alterius onus eſſet, naufragum quendam natantem, & manus ad ſe tendentem animadverterunt: miſericordia commoti navim ad eum applicaverunt, hominem ad ſe ſuſtulerunt. Ovidius in Ibin: Sive per immenſas jactabor naufragus undas.

Nāufrăgŭs, ga, gum, adjectivum: [ὁ καὶ ναυηγός. Gal. Qui fait perdre ou rõpre le nauire. Ita. Chi fa rompere la naue. Ger. Schiffbrüchig/das Schiffbruch bringt. Hiſp. Que haze quebrantar la naue. Polon. Mſeſcze gdze ſie rozbyaia ł'odzᵹ. Vng. Haio tȯtȯ. Angl. Perteining to ſhipwreck, or that cauſeth ſhipwreck.] ut Mare naufragum, in quo naufragia fiunt. Horat. 1. Carm. ode 16: nec mare naufragum, Nec ſævus ignis, &c. Corpora naufraga, Virg. 3. Georg. Tempeſtas naufraga: Valer. Flac. 1. Argon. Vnda naufraga, Tibul. lib. 2. Eleg. 4. ¶ Naufragus etiam trãſlatè, qui bona diſſipavit, vel qui quavis re alia calamitoſus eſt, & res ſuas in deſperatis & profligatis habet. Cic. in Catil. Quòd ſi ſe ejecerit, ſecumq; ſuos eduxerit, & eodem cæteros undiq; collectos naufragos aggregaverit, extinguetur, atq; delebitur non modò hæc tam adulta Reip. peſtis, verùm etiã ſtirps ac ſemen malorũ omniũ.

Nāufrăgĭum, gii, n.ſ. Navis fractio, ſubmerſio. [ναυάγιον, ναυαγία. Gall. Briſement & perte de nauire. Ital. Naufragio. Ger. Ein Schiffbruch. Belg. Een Schipbrechinge Hiſp. Quebrantamiento de la naue. Pol. Rozbicie y zatopienie ł'odzy. Vng. Haio tȯres, vizi rozȥedelȯm, el merwoles. Ang Shipwreck, loſſe on the ſea.] Cic. pro rege Dejotaro: Itaq; quum eſſet ei nuntiatum: Domitium naufragio periiſſe, te in caſtello circumſidere: de Domitio dixit verſum Græcum, &c. Idẽ Famil. Epiſt. 16: Interea qui cupidè profecti ſunt, multi naufragia fecerunt. ¶ Tranſlatè verò pro calamitate, damno, jactura, vel exitio uſurpatur. Cic. Famil. 4: Verſor in eorum naufragiis, & bonorum direptionibus. Ex naufragio tabula. Idem ad Attic. 4: Perſpice æquitatem animi mei, & ludum, & cõtentionem Seleuciànæ provinciæ, & meam hercle cum Cęſare ſuaviſſimam conjunctionem. Hæc enim me una ex naufragio tabula delectat. Id eſt, ex communi Reip. calamitate & jactura hoc mihi unjcum ſubſidium, hæ amicitiarum reliquię.

Nāufrăgŏr, penult. corr. Naufragium facio, navẽ frango. [ναυαγέω. Gal. Rompre le nauire. Ita. Romper la naue. Ger. Ein Schiffbruch erleiden. Hiſp. Quebrantar la nao en la mar. Pol. Rozbicie ł'odzi podeimuie. Vng. Haio el tȯruen vezȯdelem ben esȯm el merwlȯk. Ang. To make ſhipwreck.]

Nāvĭfrăgŭs, a, um, Ejuſdem ſignificationis: ut Fretũ navifragũ. Ovid. 14. Metam. Liquerat & Zancle, adverſaq; mœnia Rhegi, Navifragumq; fretũ, gemino quod littore preſſum Auſoniæ, Siculæq; tenẽt confinia terrę. Saxa navifraga, Statius 5. Theb.

Nāvĭcŭlātŏr, oris, m.t. Navicularius, nauclerus, ναύκληρος, ναυκράτωρ. Cic. pro lege Manilia: Majores veſtri ſæpè mercatoribus, ac naviculatoribus injurioſius tractatis bella geſſerunt.

Nāvĭcŭlārĭŭs, rii, m.ſ. Qui navi præeſt, cæteriſq; imperat, ſuaq; unicuiq; munia diſtribuit. [רב החבל rab hachobél. ναύκληρος. Gal. Pilote ou patron. Ital. Nocchiero. Ger. Ein Schiffherr/ſchiffſteeter/der auffſihet damit das ſchiff recht geführt werde. Hiſp. Nanchel. Pol. Przewodnik albo rotmiſtrz nad ł'odziami. Vng. Haios meſter. Ang. A ſhipmaiſter or pilote.] Cic. Tironi lib. 16: Mare magnum & difficile tibi reſtat: ſi poteris cum Meſcinio, cautè is ſolet navigare: ſin minus, cum honeſto aliquo homine, cujus autoritate navicularius moveatur. Idem 7. Verr. Malo, inquam, te iſti generi hominum, quàm mercatoribus, & navicularijs inimicum, atque infeſtum putari.

Nāvĭcŭlārĭă, æ, f.p. Navis adminiſtratio, vel quæſtus ex navigatione. [ναυκλία. Gall. L'art & ſcience de conduire & gouuerner vn nauire. Ital. Arte di gouuernar naue. Germ. Die kunſt zu ſchiffen/oder der gewon mit ſchiffen. Hiſ. La arte de gouuernar y regir la naue. Pol. Sztersztwo. Vng. Haio igazgatas kormanoza. Angl. The art of gouuerning a ſhip.] Navicularia facere. Cic. 7. Verr. Quid eos loqui qui videbant, quid exiſtimare eos qui audiebant, arbitrabare? Inanem te navem eſſe in Italiam ducturum? navicularia te, quum Romam veniſſes, eſſe facturum.

Nāvĭcŭlārĭs, [ναυκλικός. Vng. Haios, haioi.] Hermogenianus Dig. lib. ultim. Titul. 4. l. 1: Patrimonii ſunt munera rei vehicularis, item navicularis decemprimatus.

Nāvĭcŭlŏr, aris, d. p. Propriè otioſus navicula vehor. [πλέω. Gal. Aller ſur l'eau en vn nauire. Ital. Barcheggiare. Germ. Im ſchiff fahren. Hiſp. Nauegar porſu plazer. Pol. Łał'odzi pł'iwam. Vng. Haiokaxom. Angl. To ſayle or go by a ſhip.] Mart. lib. 3: Piger Lucrino naviculatur in ſtagno.

Nāvĭgĭŭm, gii, n.ſ. Omne genus navis, quo navigamus. [אֳנִיָּה oniyádh סְפִינָה ſephindh עֲבָרָה habaráh. πλοῖον. Gal. Toute ſorte de nauire. Ital. Nauilo vaſello. Ger. Ein jede gattung eines Schiffs. Hiſ. Naue ò el nauio. Pol. Łodzwſzelyaka. Vng. Haiominden ſele hayonak neme. Ang. All ſort of ſhip ſayling.] Colum. in Præf. lib. 1: Iamque qui ædificare velint, fabros & architectos advocent, qui navigia mari concredere, gubernandi peritos: qui bella moliri, armorum & militiæ gnaros: & ne ſingula perſequar, ei ſtudio quod quis agere velit, cõſultiſſimũ rectorem adhibeat. Cic. 2. de Nat. deor. Arborum ſectio magnos uſus adfert ad navigia faciẽda. Cæſar: Hi primùm navigia hoſtiũ lapidibus ac fundis repellebãt. Navigia ſpeculatoria, apud Cæſarẽ lib. 4. belli Gall. pro navibus exploratoriis, quas vulgò Brigantinas appellant. Speculatoria, inquit, navigia militibus impleri juſſit. ¶ Accipitur aliquãdo Navigiũ pro ipſa navigatione, ut in l. qui Romę. ff. de verb. oblig. Idq; creditum eſſe, in omnes navigii dies ducẽtos ſub pignorib. & hypothecis, mercib. à Beryto cõparatis.

Nāvĭgĭŏlum, n.ſ. diminutivum. [πλοιάριον. Gall. Vne barque, vne flette. Ital. Piccola barqua. Ger Ein ſchiffus. Hiſp. Pequenno nauio. Pol. Łotka. Vng. Haiotska. Ang. A barke, a boate.] Lentul. Cic. lib. 12. Famil. Tantum enim abfuit ut illorũ prælidio noſtram firmaremus claſſem, ut etiam à Rhodijs urbe, portu, ſtatione, quæ extra urbem eſt, cõmeatu, aqua deniq; prohibérẽtur noſtri milites: nos vix ipſi ſingulis cum navigiolis reciperemur.

Nāvĭgĕr, ra, rum, peñ. corr. Qui navẽ fert, aut ſuſtinet. [πλοιοφόρος. Gal. Portãt nauire. Ita. Che porte naue. Ger. Das ein ſchiff tregt. Hiſ. Que trae naue. Po. Łodz wiezaci. Vng. Haio viſelȯ. Ang. That beareth a ſhip.] ut, Mare navigerũ. Lucr. li. 1: Quæ mare navigerũ, quę terras frugiferẽtes Cõcelebras. Plin. li. 9. c. 30: Navigerã ſimilitudinẽ & aliã in Propontide viſam ſibi prodidit Mutianus.

Nāvĭgo, as, penult. corr. Navi iter facio, navim ago, navi vehor. [πλέω, ναυτίλλομαι. Gal. Nauiger. Ita. Nauigare. Ger. Schiffen. Bel. Varen. Hiſp. Nauegar. Pol. Nałodzyia de, płine. Vng. Haiozok, enezkelȯk. Ang. To ſayle.] Quod verbum tametſi neutrũ eſt, tamen accuſativũ nonnunquã recipit. Virg. 1. Aen. Gẽs inimica mihi Tyrrhenũ navigat æquor. Cic. 2. de Finib. Maria ambulare, terramq; navigare dixit. ¶ Sæpiùs abſolutè Cic. Famil. 16: Quum rectè navigari poterit, tum naviges. Ibidẽ: Si poteris, cum Meſcinio naviga: ſolet is cautè navigare ¶ Navigo in mari. Cic. de Inven. 2 Quum jam in alto navigarent. Terent. in And. Hujus periculo fit, ego in portu navigo: id eſt à periculo abſum, tutus ſum. Hoc enim ſignificat, In portu navigare: propterea quòd qui adhuc in medijs fluctibus navigant, hi ventorum & æſtus arbitrio feruntur: qui verò jam portum attingunt, omni periculo ſunt defuncti. Vide Erſmi Adagia. ¶ Ejus compoſita, Annavigo, Enavigo, & Renavigo.

Navĭgātĭo, f.t. Curſus eſt marinus. [ναυτιλία. Gal. Nauigation. Ital. Nauicatione. Germ. Schiffung oder ſchiffahrt. Hiſp. Nauegacion. Pol. Nauigatia. Vng. Haiozás, haion iarás. Ang. A ſayling.] Cic. ad Quint. Frat. Ajebant te prima navigatione tranſmiſſurum. Cęſ. lib. 5. bell. Gall. Corus ventus navigationem impediebat.

Nāumăchĭă, æ, f.p. Pugna navalis, navale bellũ. [ναυμαχία. Gal. Guerre ſur la mer ou par mer. Ital. Guerra nauale. Ger. Ein Streit ſo auff dem Waſſer auß dẽ Schiffen geſchicht. Hiſ. Pelea ò batalla naual. Po. Bitwamorska nał'odzia. Vn. Haion valo vladal. An. A fighting on the ſea or warre by the ſea.] Martial. lib. 1: Do tibi naumachiam, tu das epigrammata nobis: Vis, puto, cum libro Marce natare tuo. Suet. in Claud. cap. 21: Quin & emiſſurus Fucinum lacum, naumachiam antè commiſit. ¶ Interdum accipitur pro loco ubi fit pugna. Suet. in Tiberio: Semel triremi uſque ad proximos naumachiæ hortos ſubvectus eſt.

Nāumăchĭārĭŭs, m.ſ. Qui navale prælium cõmittunt. [ναυμαχητής. Gal. Combatans ſur la mer. Ital. Coloro che combattono in mare. Ger. Kriegsleut ſo auff dem Waſſer auß dẽ Schiffen ſtreitẽ. Hiſ. Peleadores de naues. Pol. Zołnierzena wodzie walczaci. Vn. Haion viuok. Ang. Fighters on the ſea.] Sueton. in Claud. Proclamantibus naumachiarijs. Hi etiam ἐπιβάται, dicuntur Græca voce. ¶ Naumachiarius, a, um, adjectivum: ut, Pons naumachiarius. Plin. lib. 16. cap. 39: Concremato ponte naumachiario.

Nāvĭgābĭlĭs, le, om. t. Quod poteſt navigari. [πλωτός, πλωϊτός. Gal. Nauigable, commode pour nauiger. Ita. Che ſi può nauigare. Ger. Da man ſchiffen kan/ſchiffreich. Hiſ. Coſa que ſe puede nauegar. Pol. Mieſce na ktorym ł'odziami ieździe. Vng. Enezhetȯ. Angl. That may beſayled on.] Liv. lib. 5. belli Maced. Nam ſimul primum anni tempus navigabile præbuiſſet mare. Colum. lib. 1. cap. 2: Ne procul à mari, aut navigabili flumine, quo deportari fructus, & per quod merces invehi poſſint.

Navithalmus, navis pompatica, qua potentiores oblectandi

animi causa utũtur, quòd in ea thalamus ad quiescẽdũ & mẽsa ad edendũ posita sint. Hanc vulgus *Succẽtaurũ* vocat. Suet. in Cæsare: Et eadẽ nave, thalamosq; penè Aethiopia tenus Aegyptũ penetravit, nisi exercitus sequi recusasset. Hæc à Græcis *ϑαλαμηϕόρος*, *ϑαλαμηγὸς*, vocatur. Sen. navis bene cubiculata.

Nāulum, li, n. s. [*ναῦλον, πορθμεῖον*. Gall. *Le salaire qu'on baille pour estre passé l'eau*. Ital. *Nolo di naue*. Germ. Der schifflohn. Hisp. *El nolito ò el frete de la nao*. Pol. *Zapł'ata zatrzãde na woʒ.ᵹie*. Vng. *Haio ber*. Angl. *The fraite for passage ouer the sea*.] Pretiũ quod solvitur pro vectura in navi. Iuvenal. Sat. 8. furor est post omnia perdere naulum. Vlpian. 6. D. qui pot. in pign. Si quis in merces sibi obligatas crediderit, vel ut salvæ sint, vel ut naulum exolvatur.

Nāupēgūs, Navium architectus. *ναύπηγος* dicitur apud Tarruntenum in l. ult. D. de jur. immunit.

Naustibulum, Alveus ad similitudinem navis factus.

Nāută, & Navita, æ, [נַח *mallách*. *ναύτης, ναυτίλος*. Gal. *Marinier, matelot, batelier, nautonnier*. Ital *Nocchiero, marinaro, nauigãte*. Ger. Ein Schiffmann/der ein schiff führt. Hisp. *Marinero*. Pol. *Flisnik, sternik*. Vng. *Haios, kenes*. Angl. *A mariner*.] Qui se in navi agenda exercet: & quicunque in navi est, navis ducendæ gratia. Cicer. Famil. 15: Solent Nautæ festinare quæstus sui causa. Ter. ent. in Phorm Salvas audivi ex nauta, qui illas vexerat. Cic. ad Attic. lib. 10: Navitam ipse audire videor jam evocantem.

Nautepibatæ, *ναυτεπιβάται*, Dicũtur qui navẽ cõscendũt, & nauli loco nautarum officio fũnguntur. Vide Alciat. lib. 2. Dispunct.

Nāutĭcŭs, m. f. Nauta. [*ναύτης* Gall. *Marinier*. Ital. *Marinaro*. Ger. Ein Schiffmañ. Hisp. *Marinero*. Vng. *Haios renes*. Ang. *A mariner*.] Plin. lib. 9. ca. 31: Quod ubi vidére nautici, statim plumbus anchoris navigia infrænant. Liv. lib. 8. bell. Pun. Metumq; etiam ex terra nauticis præbuit.

Nāutĭcŭs, ca, cum, Quod est nautarũ. [*ναυτικός*. Gal. *De nautonnier*. Ital *Di nauigante* Germ Schiffmännisch/das der Schiffleuten ist. Hisp *Cosa di marinero, ò piloto*. Pol. *Ka, wokᵹ*. Vng. *Haiosóke*. Ang *That belongeth to a mariner*.] Virg. lib. 3: Nauticus exoritur vario certamine clamor. Cic. de Nat. deor. 2: Propter nauticarum rerum scientiã plurimis maritimis rebus fruimur. ¶ Nauticus panis dicitur, quem hodie *Biscoctum* vocamus. Plin. li. 22. cap 25: Nauticus panis rursus, atq; iterum coctus sistit alvum. Virgil 4. Aeglog. Cedet & ipse mari vector, nec nautica pinus Mutabit merces. ¶ Nauticus cantus. *κέλευσμα*. Cic. 2. de Nat. deorum: Idemque juvenibus visis, auditoque nautico cantu. ¶ Nautica pecunia quæ & trajectitia dicitur, quam creditor usq; ad certum locũ, vel in omne itionis & reditionis tempus suo periculo præstat, qua de causa permissum est, ut ejus nomine & ex pacto usuram petat, & usurã petat gravissimam, quæ nauticum fœnus & usura maritima dicitur. Ex Hotomano.

Nāulă, æ, f. p *ναῦλα*. Genus instrumenti musici, quod idem cum Psalterio esse quidam tradunt.

Nāulĭum, li, diminutivum. Ovid. 3. de Arte: Discе etiam duplici genialia naulia palma Vertere, conveniunt dulcibus illa modis. V. de Cælium lib. 9 cap. 4.

Nāvo, as, n. p. Do, confero, adhibeo. [שָׂם *scham hischlim*. *πρόσχα, προσπάω* aut Gal. *Aidᵹ, s'ir, s'employer à faire quelque chose*. Ital *Empire, compire*. Ger Fleiß anwendẽ/geflissen/ersetzẽ Bel. Neerstichevt doen. Hisp. *Hinchir, dar*. Pol. *Przidaie, pilnoś ᵹ*. Vng. *Igyekôzôm, valami be mukaikodom*. Angl. *To force him self, and giue diligence in doing any thing*.] Cic. lib. 2. de Orat. Iam mihi videor navasse operam, quòd huc venerim. Idem App. Pulchro: Illud pugna & enitere, nequid nobis tẽporis prorogetur, ut quum hic tibi satisfecerimus, istic quoque nostram in te benevolentiam navare possimus: id est, conferre, vel ostendere, vel (ut inquit Budęus) navo animo adhibere & præstare. Tractũ verbũ à nautis, quum sunt auxilio aliis in gubernãdis navibus. Naves enim quũ ex navalibus in mare deducuntur, maximo hominũ auxilio indigent. Studiũ suũ alicui navare, Cic. ad Attic. lib. 15. Navare & efficere opus aliquod. Cic. ad Att. li. 9: Vtinã hac miseria aliqđ Repub. *πολιτικὸν* opus efficere, & navare mihi liceat.

Nāupliŭs, Piscis est scepiæ similis, de quo vide Plin. lib. 9. c. 30.

Nāuscĭo, is, it, De grano fabæ dicitur, quum nascendi gratia se aperit quòd non sit dissimile navis figuræ. Festus.

Nāusĕă, æ f. p [רְאֵה *zará*] עֻגָה *ghóhal*. *ναυτία*. Ga. *Appetit de vomir, vomissement*. Ita *Mouimento di vomitare & direcere*. Germ. Ein Vnwillen/zeygẽtlich ein solcher Vnwill so das Kotz̃ bringt. Hisp *Alteracion ò disposicion para vomitar, vomito*. Po. *Brzitkość*. Vn. *Tsômôr*. Ang. *Appetit of vomiting, or vomiting, lothing*.] Stomachi ad vomitum ex gravi odore perturbatio & cõcitatio. Cic. li. 16. Famil. Festinare, ne nolo, ne nauseæ molestiã suscipias æger. Idẽ ad Att. 5: Navigavimus sine timore & nausea. Plin. lib. 20. ca. 14: Nauseas cum sale & polẽta in frigida aqua pota inhibet. A navi deductum nomen, ex cujus sentina movetur vomitus, vel ex cujus frequẽti & inordinato motu, subvertitur stomachus, & ad vomitum concitatur. ¶ Accipitur etiam aliquando Nausea pro quavis molestia, vel fastidio: unde movere nauseam, idem est quod molestiam procreare.

Nāusĕŏlă, dimin. à nausea. [*ἐμετίδιον, μικρὰ ναυτία*. Gall. *Petit vomissement*. Ital. *Picciolo vomito*. Germ. Ein kleiner vnwillen. Hisp. *Pequeno vomito*. Pol. *Mał'a brzitkość*. Vng. *Tsômôrôtske*. Ang. *A litle appetit of vomiting or lothing*.] Cic. ad Att. lib. 14: Nauseolam tibi tum ansam otii dedisse facilè patiebar.

Nāusĕōsŭs, sa, sum, Quod nauseam inducit. [*ναυτιώδης*. Gal. *Qui induit & prouoque à vomir*. Ital. *Cosa che proueca à vomitare*. Ger. Das vnwillen bringt oder zu kotzen macht. Hisp. *Cosa que haze vomitar*. Po. *Brzitkości ᵹ ciniaci*. Vng. *Tsômôr hozo, emelygetô*. An. *That causeth to vomite*.] Plin. lib. 26. c. 8. Radice crassa, madida nauseosa.

Nāusĕo, seas, n. p. [קִיא *zihém* קָא *kats*. *ναυτιάω*. Gal. *Vomir*. Ital. *vomitare, hauer nausea*. Ger Vnwillen haben. Bel. Walghen. Hisp. *Vomitar* Pol. *Krecᵹi misiena sercu, chcᵹe zrzucᵹic brzitkomi*. Vng. *Megtsômôrlôm, fôl emelyôlôm, emelygôk* An. *To vomite, to loth a thing*.] Nausea laboro, & vomitu infestor, ad vomitũ impellor, vomẽdi appetitũ habeo, vomo. Cic. Philip. 2: Non dissimulat P. C. apparet esse cõmotum: sudat, pallet: quilibet, modò ne nauseet, faciat quod in porticu Numicia fecit. Plaut. in Amphit. Lassus sum hercle è navi, ut vectus sum hoc, etiã nũc nauseo. Cic. Fab. Gallo: Tu tamẽ quum audisses ab Anitio (vidit enim me nauseãtem) nõ modò mittẽdi causam habuisti, sed etiam visendi.

Nāutĕă, [*ναύπηγον*. An. *Curriors bleache, an hearbe that curriors doe vse*.] Herba est, inquit Festus, granis nigris, qua utuntur coriarii: vel aqua coriariorum: vel (ut Nonius inquit) aqua ex navis sentina veniens. Plautus in Asinaria: Nauteam bibere malim, si necesse sit, quàm illam osculari. Idem in Curcul. Omnium unguentorum odor præ tuo nautea est.

Nāutĭcŭs. Vide NAVIS.

Nautĭlŭs, *ναυτίλος*, Piscis marinus, ita dictus, quòd navigantis effigiem habeat: *ναυτίλλεσθαι* enim apud Græcos significat Navigo. Plin. li. 9 c. 29: Inter præcipua autẽ miracula est, qui vocatur Nautilos, ab aliis Pompilos. Supinus in summa æquorum pervenit, ita se paulatim subrigẽs, ut emissa omni per fistulam aqua, velut exoneratus sentina, facilè naviget. Postea duo prima brachia retorquens, membranam inter illa miræ tenuitatis extendit: qua vellificante in auras cæteris subremigãs brachiis, media cauda, uti gubernaculo, sese regit. Ita vadit alto, Liburnicarum gaudẽs imagine, & siquid pavoris interveniat, hausta se mergens aqua.

Nāvŭs, a, um, Celer, strenuus, gnarus, assiduus: à naviũ celeritate dictus.] שׁקד *shokédh* טרד *terédh* אביר *abbír* מהיר *mahír*. *ἐρασθήκτος, φιλεργός*. Gal. *Propt, diligent, soigneux, soudain* Ital. *Diligẽte, sollicito, presto*. Ger Rüfer/emsig/anhebig/handvest/fleissig. Bel. Handtvast/neerstich/oft weetachtich. Hisp. *Diligente, industrioso, ligero*. Pol. *Pilni, ochotni, wartki*. Vng. *Gyors sereny, ᵹorgalmatos*. Ang. *Diligent, sturring, quick, actiue, valiant*.] Hujus contrarii est Ignavus. Colum. lib. 11. c. 1: In agresti negotio dici vix potest quid navus operarius ignavo & cessatore præstet. ¶ Interdum navus dicitur, quasi sciens & cognoscẽs. Columel. li. 8: Sit autem vigilans, impiger, industrius, navus omnium quas pascit. Quo tamen in loco Narus potiùs, sive Gnarus legendum videtur.

Nāvĭtās, atis, sive Gnavitas, diligentia, strenuitas: [מהרה *maherá*. *ἐπιμέλεια*. Gal. *Soudaineté, diligence, soing*. Ital. *Diligenza*. Ger. Fleiß/anhaltung. Hisp. *Diligencia*. Pol. *Pilnoś ᵹ, ochota*. Vng. *Gyorsaság serenysᵹ, ᵹorgalmatossᵹ*. An *Diligence, quickneſſe, valiãtneſſe*.] Cic. in Epistol. Famil. lib. 10. ad Furnium: Istamq; operam, navitatem, animum in Rempublicam, celeritati Præturæ antеponendum censeo. Vnde Ignavia, tarditas, desidia.

Nāvĭtĕr, sive Gnaviter, Diligenter, strenuè. [*ἐπιμελῶς*. Gall. *Diligemment, soigneusemẽt*. Ita & Hisp. *Diligentemente*. Ger Fleissigtlich/emsigtlich/hurtigtlich. Pol. *Ochotnie, pilnie, wartko*. Vng. *Gyorsan, serenyᵹn, ᵹorgalmatossᵹn*. An. *Quickly, valiantly*.] Colum. lib. 11. cap. 1: Vt in itinere conficiundo sæpè maturiùs pervenit is, qui naviter, & sine ullis cõcessationib. permeabit, quàm is qui quũ unà profectus sit, umbras arborũ, fonticulorumq; amœnitatẽ, vel auræ refrigerationem captavit: sic in agresti negotio, *&c.*

Nāxĭă, Cos est, signis marmoreis, polidis, & gemmis scalpẽdis accommodata, *ναξία, ἀκόη*. Invenitur in Cypro insula: ut inquit Plin. lib. 16. cap. 7.

N ante E.

NEG. In notis antiquorum, Negotiator. NEP. Nepos. NVS. E. P. Natus est puer NEPT. Neptunalia. NEP. RED. Neptuni reduci. NEP. S. Neptuni sacellum NF. C. Nostræ fidei cõmissum. N. F. N. Nobili familia natus. N. H. Notus homo. N. C. C. Non calumniæ causa. N. L. Nominis Latini, vel Nõ licet, vel Non longè, vel Nonnius, Lucius. N. M Nonnius Macrinus, vel non malum, vel non minus, vel nomen muri. N N. Nostri. N. N Q. N. Numerat neque numero. N. N R. Nostrorum.

Ne, Dehortativum, seu prohibitivum adverbium est, & jungitur magis imperativo quàm subjunctivo, inquit Donatus. [אַל *al. μή*. Gall. *Ne*. Ital. *Non, acciochè non*. Ger Nicht. Bel. Niet. Hisp. *Porqueno*. Pol. *Nie, aby*. Vng. *Ne*. Ang. *No, not*.] Plaut. in Persa: Abi, ne jura, satis credo. Terent. in And. Ne sęvi tãtopere. Virg. 3. Aen. Tu ne cede malis, sed cõtrà audentior ito. Terent. in Eunuch.

in Eunuch. Si certum est facere, facias: verùm ne pòst conferas cùlpam in me. Ibidem: Hic nebulo magnus est, ne metuas. ¶ Iungitur quũ jurantis est & obtestantis, optativo. Cic. 7. lib. Epist. ad Gallũ: Sed ne vivam, si tibi cõcedo. Terent. in Phorm. Quod utinam ne Phormioni id suadere in mentem incidisset. ¶ Quandoq; adjunctiva est particula, pro Vt nõ. Martial. lib. 1: Lex hæc carminibus data est jocosis, Ne possint, nisi pruriant, juvare. ¶ Quandoq; rationalis, pro ergo. Virg. 1. Aen.-méne incœpto desistere victam? ¶ Quandoq; causalis. Idem 2. Aen. Ne recipi portis aut duci in mœnia possit: id est, ut non, ἐφ' ᾧ μὴ, ἐφ' ᾧτε μὴ, ὡς μὴ, ὅπως μή. ¶ Quandoque pro Vt, Cic. Cur. Vt nõ vereremur, ne nimis citò mitteremus. ¶ Ne nihil: id est, Vt aliquid. Idem Præto: Ne amicis nihil tribuamus, epulamur: id est, ut amicis aliquid tribuamus. ¶ Quandoq; significat Non. Terent. in Andr. Ego id agam, mihi qui ne detur, ἵνα μή. ¶ Quãdoque Nedum. Ibidem: Ne vacuũ esse nunc me ad narrandum credas. ¶ Plerunq; dubitativa, ἤ. Virg. 11. Aen Iustitiæne priùs mirer, bellíne laborum. Apud oratores, Ne interrogativum rarò geminatur, sed loco posterioris utimur adverbio An: ut Bonúsne, an malus? Aliquãdo etiam sic: Eundum mihi, nécne sit, ignoro. Et per interrogationem. Cic pro Dom. Taménne arbitraris id te posse obtinere? ἤ μή. ¶ Quidam supervacuum addunt An, hoc modo: Nescio an bene faciã, nécne. ¶ Quandoq; cõfirmativé. Virg. 11. Aen. Tantáne me tenuit vivẽdi nate voluptas, Vt pro me hostili paterer succedere dextræ? Quo tamen in loco quidam (quos quantitas reprobat: nam Ne illic corripitur, ut notũ est) exponunt Næ pro utique, cũ diphthongo scribẽtes. ¶ Quandoque interrogativa est. Terent. Egóne? Tu ergo. ¶ Quandoq; habet vim interrogandi, & dubitandi simul. Idem in Andr. Datúrne illa hodie Pamphilo nuptum? ¶ Quandoq; vim extenuandi habet, & nedum valet. Salust. Secundæ res Sapientum animos fatigant, ne illi corruptis moribus victoriæ temperent: hoc est, tantum abest ut illi victoriæ temperent. At næ, ναί, cum diphthongo, Græca dictio est, idem significans quod certè, vel utique, de qua dictum est suo loco. ¶ Composita à Ne, adverbia negandi sunt, Nec, Neque, μηδὲ, μήτε, Nequà, Nequo, Nequicquam, Neutiquam, Neutiquè, Nequaquam, Necubi, Nedum, & alia. ¶ Aliquando, Ne accipitur pro Vt, præsertim quum subjungitur post aliquod horum verborum, Metuo, Timeo, Vereor. Ejusdem enim significationis sunt hæ orationes, Vereor ne moriatur, & Vereor ut moriatur. ¶ Interdum etiam utrunq; conjungimus: ut apud Ciceronem: Metuo ut ne pereat. Terent. in Evnuch Id ut ne fiat, sola hæc res est remedio. Terent. in Andr. Apprimè in vita utile, ut ne quid nimis. In quibus omnibus exemplis, Vt superfluit, ornatusq; potiùs, quàm necessitatis causa additum. ¶ Quandoque Ne idem est quod neque, οὐδὲ: & hoc ferè subsequente particula Quidem: ita tamen, ut inter Ne & Quidem dictio aliqua intercedat. Cic. de Amic. Nũquam illum ne minima quidem re offendi. ¶ Ne dicam. Si hæc clausula sequatur substãtivum, adjectivum sequẽs in accusativo ponitur. Cic. pro rege Dejotaro: Crudelis Castor, ne dicam sceleratũ & impiũ, qui nepos, &c. Sin substãtivũ postponatur huic particulæ: id est, si interjiciatur inter adjectivũ & substantivum, utrunq; erit in nominativo: ut Crudelis, ne dicã scelerato & impius Castor. Hæc ex Valla li. 3. c. 20. Sũt & aliæ dicẽdi formulæ à particula Ne, profectæ, quib. utimur deprecãdæ lõgitudinis causa. Ne vos, vel, Ne te diutiùs teneã: vel, Ne te pluribus teneam. Itẽ: Ne multa, Ne multis, Ne plura, Ne pluribus, Ne longus sim, Ne longũ sit, Ne longũ faciã, &c. Id est, ut brevi expediã, ad summũ, ut breviter colligã.

Neades, In Samo quondam bestiæ frequentes admodum, ut inquit Eup. Aelianus, tantæ molis, ut ossa eorum pro miraculis reservata sint: voce tam impetuosa ut etiam rumpebant.

Nẽbrĭdẽs, pen. corr. [νεβρίδες. Gal. *Peaux de daim ou de cerf* Ital. *Pelli di daino ò di cerno.* Ger. Gembsen oder Hirtzen hãut. Hisp. *Pellejas de gama ò ciervo.* Pol. *Skora ielenia albo sarnia.* Vng Zarnas bőr. Ang. *The hides of does or hartes.*] Damarum seu cervorum pelles quibus uti veteres in Bacchi sacris solebant, νεβρὸς enim dama, seu cervus est.

Nebron, Herba cervina, vel Elophoboscos. Dioscor. lib. 3. ca. 78.

Nebrites, νεβρίτης. Gemmæ species est, Libero patri sacra, à nebridum pellium similitudine, quibus in Liberi sacris utebãtur. Plin. lib. 37. cap. 10.

Nẽbŭlă, [עבן *hanán* עב *hab.* νεφέλη, ὀμίχλη. Ga. *Vne brouee, brouillard, nuee.* Ital. *Caligo, nebbia.* Germ. Ein nãbel. Belg. Eenen neve. Hisp. *Niebla.* Pol. *Mgła.* Vng. Köd. Angl. *Miste, a cloude.*] Sic differt à Nube, quòd nebula vapor sit è terra atque aquis surgens, quæ sive statim evanescit, sive in altum sublata, convertitur in nubem. Nubes quocunq; tempore fieri possunt. Nebulæ nec æstate calida, nec nimio frigore existunt, inquit Plin. lib. 2. cap. 60. Atrà nebula, Virg. 2. Aen. Humentes nebulæ, Statius 9. Theb. Livens nebula. Sil. lib. 6: tandem exhalavit in auras Liventem nebulam fugientis ab ore veneni. Nebula erroris. Iuven. Sat. 10: -pauci dignoscere possunt Vera bona, atq; illis multum diversa, remota Erroris nebula. ¶ Quasi per nebulam audire, est leviter, & non attentè audire. Plautus in Captivis: Nunc ẽdepol demũ in memoriam regredior, audisse me quasi per nebulam, Aegionem meum patrem vocarier.

Nebularium, rii, Aedificium, à subjicienda messe per nubilum tempus. τὸ χαμαίφλοιον ἢ ἀπεσκεπασμένον σταθμόν.

Nẽbŭlonẽs, m. t. & Tenebriones. [ἀδόκιμος ἄξιοι, ἀπόδυτοι. Ga. *Vaut-neants, trõpeurs, fainealnts.* Ital. *Huomini daniente, ciurmatori, cicalani.* Ger Nichts sollende Leut/ die mit Bubenwerck umgehn/ so nerebuben/ chrlosse. Bel Boeven. Hisp. *Hombres de poca estima.* Po. *Niecnotowie, l'otrzykowie.* Vng. *Hituan, semmirekelló, rosz hazug emberek* Angl. *A knaue, a lyingering fellow.*] Dicti sunt fures, nugatores, vani, nullius pretii homines, qui mẽdaciis & astutiis suis nebulam quandam & tenebras objiciunt: vel quòd ad fugam fugitivis nebulæ sunt accommodatæ: vel quòd molles sunt, inanes, & vani, ut nebula, ut Donatus inquit. Lucil. Nugator quidam ac nebulo fit maximus multó. Cic. ad Att. lib. 1: Totum investiga, cognosce, perspice: & nebulonẽ illum, si quo pacto potes, ex istis locis amove. Terent. in Evnuc. Nebulonem hunc certum est ludere. Ibidem: Sanè quòd tibi nunc vir videatur esse, hic nebulo magnus est. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: -non ego avarum Quum verò te fieri, vappam jubeo, aut nebulonem. Idem 1. Epistola secunda: Nos numerus sumus, & fruges consumere nati. Sponsi Penelopes, nebulones, Alcinoique.

Nẽbŭlosŭs, sa, sum, Nebulis tectus, nebulis & nubibus plenus, tepidus, & frequentibus nebularum humoribus conspersus. [νεφελώδης. Gal. *Nebuleux, plein de nuees & brouillarts.* Ital. *Nuuoloso.* Ger. Nãbtechtig oder nibtig. Hisp. *Cosa llena ò cubierta de Nieblas.* Pol. *Mglasti, ciemni.* Vng. Ködös. Ang. *Full of mist or cloudes.*] Cato de Re rust. cap. 6: Ager si nebulosus est, rapa, raphanos, milium, panicum, ibi maximè seri oportet. Colum. lib. 2. c. 10: Eaque nec macrum, nec nebulosum locum patitur.

Nĕc, & Neque, Conjunctiones sunt disjunctivæ, quę ferè geminatæ in oratione collocantur, aut etiam singulæ, sed tamen ita, ut ferè semper præcedat negatio. [לֹא לוֹ *non non* לֹא *velo.* μηδὲ, οὐδὲ, οὔτε, μήτε. Gal. Ne. Ital Ne. Ger. Nicht. Hisp. *Porqueno.* Pol. *Ani też.* Vng. *Semnem.* Ang. *Nether, nor*] Cic. de Amic. Nec enim melior vir fuit Africano quisquam, nec clarior. Terent. in Evn. Occidi, neq; virgo est usquam, neq; ego, qui illam è conspectu amisi meo. Cic. de Amic. Neq; quicquã unquã, nisi honestum & rectum, alter ab altero, postulabit: neq; solùm colẽt se inter se, ac diligent, sed etiam verebuntur. Nonnunquam significat non: ut, Nec video quorsum res evadat. Cic. lib. 3. de Legib. Senatori, qui nec aderit, aut causa, aut culpa esto. Verba sunt legis antiquę, quibus hoc significatur, Senatori, qui ad senatum vocatus non convenerit, aut culpam imputari oportere, aut injungendã necessitatẽ causæ legitimæ excusandæ. Hæc Bud. in Posteriorib. Annot. Teren in And. Audivi jam omnia. D. ah, nec tu omnia Idem in Heavton. Vt hãc lætitiam nec opinanti primus objicerem: hoc est, nõ opinanti, & præter expectationem. Cic. in Offic. Nec opinatò, pro inopinatò adverbii loco. ἀπροσδοκήτως. Cic. lib. 3. de Finib. Quũ incidisset, ut alter alterũ nec opinatò videremus, surrexit statim. ¶ Resolvũtur autem ferè hę conjunctiones, per negationẽ & conjunctionẽ disjunctivam: ut hęc oratio: Nec fuit Africano vir melior, nec clarior, sic ferè exponitur, Africano nõ fuit vir melior aut clarior. Sed si sequatur Enim, vim simplicis negationis habet: ut Nec enim id facerem: id est, non enim id facerem. Quandoque significat etiam. Quintil. Persolvi gratia nõ potest, nec malo patri: id est, etiam malo patri. ¶ Factum est autẽ Nec à Neque, per apocopen duarum extremarum literarum & q, quòd finem Latinæ dictionis tenere non possit, in c, commutato. ¶ Necdum non adhuc [μήπω. Gal. *Non point encore.* Ital. *Non ancho.* Germ. Noch nicht. Hisp. *Ni aun, ni agora.*] Virg. 1. Aen. Necdum etiam causæ irarum, sævíq; dolores Exciderant animo. Cic. ad Attic. lib. 6: Cassius ineptas literas misit: necdum Bibuli erãt allatæ. ¶ Nequedum, idem quod Necdum: id est, Et nondũ. Cic. ad Quintũ Fratr. lib. 3: Sed ejus rei maturitas nequedũ venit, & tamẽ jam appropinquat. Idẽ ad Att. li. 14: Nequedũ Roma eo profectus. ¶ Nec eo minus [Gal *Nõ autrement.* Ita. *Ne punto manco. ne niente manco.* Ger Nicht deſt minder. Hisp. *No otramente.*] pro nihilo secius dixit Sueton. Tranquil. in Othone, cap. 4: Nec eo minus alium alia via militum demerebatur. ¶ Neque secius eo pro Nihilominus. Idem in Domi. cap. 12 Item: Nec quicquã aliud, pro Tantùm, idem in Nerone, ca. 43: Neque quicquam quàm, pro Tantùm. Idem in Claud Cæs. Has formulas loquendi notavit Erasmus in Tranquil tu inde exempla petito.

Nĕcessĕ, sive necessum. Dicitur quod vi aliqua cogente fieri opus est: [ἐπάναγκες. Gal *Necessaire* Ital. & Hisp *Necessario.* Ger. Nohtwendig/ von nöhten Belg Noodsakelyck Polon. *Potrzeba iest.* Vng Zwkség. Ang. *Needfull, necessarie.*] à Cesso verbo deductũ, quòd non sit in eo cessandum. Olim, teste Donato, declinabatur, hic & hæc Necessis, & hoc Necesse, & Necessus, a, um, ex quibus hodie mãserunt Necesse & Necessum. Teren. in Evnuc.

Sed necesse est, huic ut subvenias. Cic. ad Att. Eo minus habeo necesse scribere, aut etiam cogitare quid sim facturus: id est, eo minus mihi opus est, sive opus habeo. Plaut. in Stich. Nũc auctionẽ facere decretum est mihi, Foras necessum est quicquid habeo, vendere.

Nĕcēssĭtās, atis, f. t. Vis: [בֶּרֶךְ *tsórech*. ἀνάγκη, ἀδύνατον. Gal. *Necessité*. Ital. *Necessità*. Ger. Nohtwendigkeit. Bel. Noodsakelyckheyt. Hisp. *Necessidad*. Pol. *Potrzeba*. Vn. Zwikjg. Ang. *Necessitie, necede*.] ut Necessitas mihi incumbit eũdi Mutinam. Cic. 10 Philip. Sed mihi necessitatem attulit paulò plura dicendi sententia ejus qui rogatus est ante me. Idem post reditum ad Quirites: Fatali aliqua quasi necessitate mihi cum fortuna belligerandum fuit. Idem pro Cluentio. Necessitate coactus feci. Idem 2. Officiorum: Datur necessitati venia. ¶ Nonnunquam pro instantibus & necessariis negotiis sumitur. Plin. lib. 4. Epist. Collegæ optimi meiq; amantissimi, de communis officii necessitatibus proloquuti, excusare me, & eximere rẽtarunt. ¶ Aliquãdo appellatione Necessitatis, jus quoddam & vinculum religiolæ conjunctionis. hoc est, sanguinis, familiaritatísve significatur, συγγένεια οἰκειότης. Cæsar in suasione legis Plautiæ: Equidẽ mihi videor pro nostra necessitate, non labore, non opera, non industria defuisse.

Nĕcēssĭtūdo, inis, f. t. Aliquando idem est quod necessitas: hoc est, vis illa urgens, quæ nos ad aliquid faciendum cogit. Salustius in Iugur. Coactus rerum necessitudine statuit armis certare. ¶ Præterea necessitudo, est conjunctio quædam affinitatis, vel sanguinis, vel etiam meritorum. [אהבה *ahabáh* ידידות *jedhidhúth* מודעת *mgdhdhath*. Gall. *Estroitte amitié & alliance* Ital. *Amicitia stretta*. Germ. Gesippschafft/verwandtschafft. Hisp. *Amistad*. Pol. *Sprzyiaciołem, powinnowacenie*. Vng. *Baratsag, atyafisag*. Ang. *Necessitie, night friendship*.] Cic. Famil. 14: Multos tibi commendem necesse, quando omnibus nota nostra necessitudo est, tuaq; in me benevolẽna. Salust. in Iugurt. Etiam antea Iugurthæ filia Bocchio nupserat: verùm ea necessitudo apud Numidas, Maurosq; levis dicitur. ¶ Aliquãdo Necessitudo ponitur pro necessario: id est, cognato, vel affine. Suet. in Augusto: Remisit tamen hosp. judicato necessitudines, amicosque omnes.

Nĕcessārĭus, a, um, Dicitur illud, quod omninò fieri necesse est: ut Necessarius est mihi adventus tuus. [ἀναγκαῖος. Gall. *Necessaire*. Ital. & Hisp. *Necessario*. Germ. Nohtwendig. Pol. *Potrzebni*. Vng. Zwkfegos. Ang. *A necessarie thing*.] Cic. Verr. 5: Quò minus miremini Siculos re necessaria nulla coactos, auxiliũ à patronis, à Cõsulibus, à Senatu, ab legibus, à judiciis petivisse. Idem 10. Philip. An quum illum necessarium, & fatalem penè casum non tulerimus, hunc feremus voluntarium? Idem pro Quint. Rosc. Illa superior fuit oratio necessaria, hæc erit volũtaria. Idẽ 2. de Nat. deor. Nos è terræ cavernis ferũ elicimus, rem ad colendos agros necessariam. Idem 1. Officiorum: Ad usus vitæ necessarios expetuntur divitiæ. ¶ Sic necessarius hæres apud Iurisconsultos dicitur, Servus hæres institutus, quia sive velit, sive nolit omninò post mortem testatoris protinus liber & necessarius hæres fit.

Nĕcessārĭī, m. s. Dicuntur cognati, vel affines, vel amici, & hi quibus uti familiariter solemus, quòd necessaria inter eos officia conferantur, autore Festo. [מודעים *madhahím* רעים *rehím*. οἱ συγγενεῖς. Gal. *Parens & alliez*. Ital. *Parenti, amici stretti*. Ger. Gesippte/verwandte. Hisp. *Amigos, parientes*. Pol. *Powinowaczi*. Vng. *Baratok, atiafiak*. Ang. *Nere freindes, kinsmen*.] Cic. Planco, lib. 13. Epist. Nec dubito quin scias, in iis necessariis, qui tibi à patre relicti sunt, me tibi esse vel conjunctissimũ. Marius Cic. Familiar. 11: Vitio mihi dant quòd mortem hominis necessarii graviter fero. Idem pro Cluentio. Quamobrem tota ista res per Stalenum potiũs, hominem ab utroq; alienissimum, sordidissimum, turpissimum, quàm per bonos ab aliquem virum ageretur, & amicum, necessariumque communem.

Nĕcessārĭē, & Necessariò, adverbia. [ἐπ' ἀνάγκης. Gal. *Necessairement*. Ital. & Hisp. *Necessariamente*. Ger. Nohtwendiglich. Pol. *Potrzebnie*. Vng Zwkfegessen. Ang *Necessarlie, of necessitie*.] Cic. 1. de Invent. Necessariè demõstrantur ea quæ aliter ac dicuntur, nec fieri, nec probari possunt. Idẽ 4. Tusc. Nullisq; unius disciplinæ legibus astricti, quibus in Philosophia necessariò pareamus. Terent. in Andr. Tum necessariò se aperiunt, & timent.

Nĕco, as, avi, atum, vel necui, nectum, act. p. Interimo vel interficio. [מוּת *hemith* קָטַל *katál*. κτείνω. Gall. *Tuer, occir, mettre à mort*. Ita. *Vccidere, amazzare*. Ger. Todten/vmbbringen. Belg. Doot den. Hisp. *Matar* Pol *Zabyam*. Vn. *Meg ölöm*. Ang. *To slay, to kill*.] Diomedes & Priscianus ita distinxerunt hæc præterita, ut Necavi, sit quasi ferro occidi: Necui, quasi suffocavi: idẽq; omninò judicabant de participiis Necatus & Nectus. Sed hæc differentia sæpissimè cõfunditur. Valla ita distinguit, ut Necatus generalem habeat significationem, Nectus, specialem: putarq; hoc posteriori non esse utendũ, nisi addito certo genere mortis: idq; frequentiùs in compositis: nam simplex Nectus rarò legitur. Liv. lib. 21: Fame, frigore, illuvie, squallore enecta. Sic etiam dicimus Enectus siti, Enectus morbo: non autẽ Enectus ferro: quod, teste Valla, nusquam legitur. Necatus autem dicitur tàm is qui ferro, quàm qui alio quovis modo interiit. Autor ad Herenniũ lib. 3: Si accusator dixerit à reo hominem veneno necatum. Nec de homine tantùm dicitur: sed de aliis quoque. Colum. lib. 2: Sic omnes radices herbarum præruptæ necãtur. Fame neco, λιμοκτονέω. Suet. in Tiberio, cap. 54. Hostes fame necavit. Cic. ad Attic. lib. 9: Parentẽ patriã fame necãdam putẽt. Morsu necare. Ovid. 2. de Remedio amoris: Parva necat morsu spatiosum vipera taurum. ¶ Necaturus, participium. Ovid. 1. Tristium, elegia 2: Opprimet hanc animã fluctus, frustraq; precãti, Ore necaturas accipiemus aquas. ¶ Composita, Eneco, Interneco, & Perneco. ἐξολέω: & habent penult. corrept.

Nĕcātŏr, ris, m. t. occisor, interfector. [ἀνδροφόνος. Vng. Gylkos embör öldöklö.] Macrob. Saturn. lib. 1. ca. 12: Marti esset dicatus, Deoque plerunque hominum necatori.

Necrŏmāntĭă, penul. acuta, Divinatio, quę fit evocatis ad sua cadavera spiritibus. [νεκρομαντεία. Gal. *Necromance*. Ital. *Negromantia*. Ger. Die kunst des wahrsagens mit beschwerung der Todten. Hisp. *Nigromancia*. Pol. *Wieszczba zaclinania vmarl'ich*. Vn. *Halottakual fwggö iwuendö mondas*. Ang. *Necromancie, soothsaying by calling of the dead*.] Ejus duas faciunt species, Necyomantiam, & Sciomantiam. Necyomantiam vocabant, quum ad recens cadaver, calido sanguine oppletum, umbra vel dæmon aliquis magicis carminibus evocatus, per os ipsius cadaveris futura prædicebat. Hujusmodi Necyomantiam depingit Lucan. li. 6, ubi à Thessalica quadam malefica revocatus ad vitam miles recenter occisus, Sexto Pompeio eventum belli Pharsalici prædicit. ¶ Sciomantiam autem vocabãt, quum evocata tantùm umbra futura discebant. Dicta est autem Necromantia ἀπὸ τῶ νεκρῶ, quod mortuum significat, vel cadaver: ἐκ τῆς μαντείας: hoc est, à divinatione. Est enim divinationis quoddam genus, fieri solitum per umbras aut cadavera mortuorum. ¶ Hinc Necromantæ, νεκρομάντεις, dicti sunt, qui hoc magiæ genere utuntur.

Nectăr, ris, n. t. [νέκταρ. Gall. *La boisson des dieux des Payens*. Ital. *Nettare*. Ger. Ein söstlich süß tranck der Götteren alß die Heydnischen Poeten gedichtet habẽ. Hisp. *La pocion que beuen los dioses, clarea*. Pol. *Napoi bogow niebieskich, zmissioni od poetow*. Vn. *Isteni itab*. Ang. *The drink of the goddes, of the heathen*.] Deorum (ut inquit Festus) potiõnem significat. Cic. lib. 1. Tusc. Nõ enim ambrosia deos, aut nectare, aut Iuventute pocula ministrante lætari arbitror. Ovid. 4. Metam. Protinus imbutũ cœlesti nectare corpus Delituit, terramq; suo madefecit odore. ¶ Dictũ putatur nectar à privativa particula νὴ & verbo κτείνω, quod est occido: quòd nõ eorum qui moriuntur, sed immortalium deorum sit potus. ¶ Per trãslationem accipimus pro quovis vino dulciori. Virg. in Daphnide: Vina novum fundã calathis Arvisia nectar. ¶ Interdum etiam pro melle. Virg. 1. Aen.: aut quũ liquentia mella Stupant, & dulci distendunt nectare cellas.

Nĕctărĕus, a, um, νεκτάρεος, Quod nectaris saporem refert, aut odorem, ut Falernum nectareum, apud Martialem lib 13. Flores nectarei, apud Claudianum de nupt. Honorii. ¶ Est & Nectarea herba, aliis nominibus Heleniõ, & Medica, & Symphyton, & Idæa dicta: ex qua conficitur vini quoddam factitii genus, quod Nectarites appellatur. Vide Plin. lib. 14. cap. 16.

Nĕcto, nectis, nexui, & nexi, nexum, act. t. ligo, jungo. [קָשַׁר *kaschár*. πλέκω, ἔχω. Gall. *Atacher, nouër, lier ensemble*. Ital. *Ligare, annodare*. Ger. Knüpffen/zusammen binden. Bel. Knoopen. Hisp. *Trauar, atar, annudar*. Pol. *Tkam, związuie*. Vng. *Meg kötöm tekeritöm, fogladom*. Ang *To knitt, to tie*.] Virg. 6. Aeglogæ: Ille dolũ ridẽs, quò vincula nectitis? inquit. Horat. 1. Carm. Ode 29: Non antè devictis Sabææ Regibus, horribilique Medo Nectis catenas. Propertius lib. 3. Eleg. 9: At tibi qui nostro nexisti retia lecto. Nectere aquâ dixit Propert. pro gelu cõstringere, lib. 4. eleg. 3: Africus in glaciem frigore nectit aquam. ¶ Eleganter nectere dolum alicui dicitur, pro dolis circumvenire. Livius ab Vrbe primo: Vndiq; dolus regi nectitur. ¶ Aliquãdo Nectere est in vincula & cõpedes cõjicere, quemadmodũ divites fœneratores homines nobiles, miseris obæratis qui solvendo non erãt, facere solebãt. De qua re Livius ab Vrbe 8: Eo anno plebi Romanæ velut aliud initium libertatis factum est, quod necti desierunt. ¶ Nexus, a, um, participiũ, & Nexus, us, ui, vide infrà suo loco. ¶ Hujus verbi cõposita Annecto, Connecto, Internecto, Obnecto, & Subnecto: quorũ significata vide suis locis.

Nĕcŭbi, Ne alicubi, in nullo loco: [μήπου, ἵνα μήπου. Gall. *Nulle part, en nul lieu*. Ital. *Che non in qualche luogo*. Ger. Nienen oder nirgẽt. Hisp. *En ninguu lugar*. Pol. *Nigdzei*. Vng *Schol, nealahol*. Ang. *In no place*.] Ut, Iussi necubi mihi præstò sis: id est, ne in ullo loco sis. Varro de Re rust. cap. 45: Si erunt imbres sequuti, vidẽdum necubi aqua consistat.

Nĕcūndè, Ne ex aliquo loco. [μήπόθεν. Gal. *De peur que de quelque part*. Ital. *Che non da qualche luogo*. Ger. Nienen oder nirgent her. Hisp. *Deninguu lugar*. Pol *Znikad*. Vng. *Sehonnan nealahonnan*.

Angl.

Angl. *Least out of any place.*] Liv. lib. 2. bell. Pun. Circunſpectus necunde impetus in frumentatores fieret.

Necya, [νεκύια. Gall. *Les feſtes des treſpaſſez.* Ital. *Feſta de i morti.* Ger. Todtgrät/Feſttag / oder etwas anders ſo man den abgeſtorbnen zu thun hattet. Hiſp. *Mortuorios ò fieſtas de los muertos.* Pol. *Swieto na pamiatke umarl'ego.* Vng. *Halottag, Innepe.* Ang. *The feaſtes of the dead.*] Quaſi mortuaria, resque funebris, & ad mortuos pertinens, & ipſum etiam mortuorum feſtum, quum pro impetrãda defunctorum manibus quiete, mortuorum ſepulchra cum facibus & cereis frequentabantur.

Necyomantia. Vide NECROMANTIA.

Necydalus, li, m. ſ. [νεκύδαλος. Gal. *Vn certain ver dont s'engendre le ver qui fait la ſoye.* Ital. *Verme che fa la ſeta, canalliere della ſeta.* Ger. Ein ſeidenwurm. Hiſp. *El guſano de que ſe haze la ſeda.* Pol. *Iedwabna robak.* Vng. *Selyòm xaro bogar.* Angl. *Akynde of worme wherof the ſilk worme is engendred.*] Quid ſit, docet Plin. li. 11. c. 22, his verbis: Eſt & alia horum origo è grandiore vermiculo, gemina protendens ſui generis cornua. Hi erucæ ſunt. Fit deinde quod vocatur Bombylis: ex ea necydalus: ex hoc in ſex mẽſibus Bombyx. Ex quibus Plinii verbis conſtat, Necydalum genus eſſe vermiculi, aut certè inſecti, quod deinde poſt ſex menſes transformatur in bombycem.

Nēdum, ſignificat, Nõ ſolùm. [μήν, μήν δή, μήτιγε, μήτοιγε. Gal. *Non ſeulement.* Ital. *Non pure.* Ger. Alſo fert iſt es/ich wilgeſchweigen: *item*, nicht allein. Hiſp. *No ſolamente.* Pol. *Nietylko.* Vn. *Nems hogy.* Ang. *Not only.*] Duobus modis in oratione collocari ſolet: Vno, quum utranq; ſententiã eodẽ claudimus verbo: ut Funderem pro te ſanguinem, nedum pecuniam. Alterum quum ſuum utrinq; ſententiæ verbum accõmodamus: ut, Funderem pro te ſanguinem, nedum tibi pecuniam crederem. Negativè ſic, non funderẽ pro te obolum, nedũ pro te ſanguinem funderem. Quũ autẽ affirmamus, id quod gravius eſt, majorisq; momẽti, in prima orationis parte ponẽdum: quum negamus, id quod minoris. Plus eſt enim fundere ſanguinem, quàm pecuniam: & minus eſt & levius perdere aut credere obolum, quàm perdere aut fundere ſanguinem. Hæc Valla lib. 2. ca. 8. Nedum, aliquando pro nõ ſolùm, & poſt ſe recipit, Sed, etiam. Cic. ad Att. lib. 10: Tu quoniã quartana cares, & nedum morbum reposcis? sed etiam gravedinem, te vegetum nobis in Gr[illegible] & interea nam aliquid interea, &c.

Nĕfandus, a, um. Quod non eſt fandum: à nefas, quod ne fari quidem liceat infandus, execrabilis. [אסור *belojáhal.* ἀῤῥητος, ἀῤῥητος. Gal. *Choſe qu'eſt pour a horreur a raconter, tant eſt meſchãte.* Ital. *Nefando, ſcelerato, da non dire.* Ger. Schandtlich/dass es nicht zu ſagen iſt. Hiſ. *Coſa horrible y eſpeluznable indigna de yer ducha.* Po. *Zlo ſtwne, rzecz tak, ſprośna ktorą y mianowac ſtamdi: ſprośna y mianowania godna.* Vn. *Ixonyu, ſitt ingyenſem kel emlitem.* Angl. *Abominable, execrable, vnworthie to briſpoken, or hard.*] Cic. de Nat. deor. 1: Atqui nefandũ quidem auditu eſt, crocodilum, aut ibin, aut ſelem violari ab Aegyptio. Idẽ ad Brutum: Contraq; ejus arma nefanda, præſidia quæ oblata ſunt Cæſaris conſilio & autoritate firmavi. Virg. 12. Aeneid. Hoc caput, ô cives hæc belli ſumma nefandi, Ferte faces properè, fœdisq; repoſcite flãmis. Ovid. 6. Metam. -atque utinam feciſſes ante nefandos. Cõcubitus, vacuas habuiſſem criminis umbras. Virg. 3. Aen. -ſatis eſt gentem effugiſſe nefandã. ¶ Pro eodẽ etiã apud antiquos legitur Nefans, antis. Lucil. lib. 7: Tantalus qui pœnas ob facta nefantia luit.

Nĕfandĭſſĭmŭs, ſupet. lat. [Vng. *Halhatatlan lator, mondhatatlan lator.*] Iuſtin. Hiſtor. lib. 18: Auſúsne es nefandiſſimũ caput, illa purpura & auro ornatus in cõſpectum tot miſerorum civium venire?

Nĕfas, Impium facinus, & execrabile, quaſi non fas. [אסור *belojáhal.* ἀῤῥητον. Gal. *Choſe ſi mechante qu'elle n'eſt point a dire ne raconter.* Ital. *ſcelerata, ſcelerataggine.* Ger. Ein verſeuchte, ſchand / gruſ laſter/hoch vnd thewer verbotẽ. Bel. *Onbillick/met onrecht/ſchadelyck.* Hiſ. *Illecito por religion, ò de no dexir y menos de no hazer.* Po. *Niesłuſz nie Sromota.* Vn. *Ixonyu latorſag.* Ang. *An execrable deed.*] Cic. ad Trebonium: Mihi nefas ſit obliviſci. Autor carminis ad Piſonem: Seu capitale nefas operoſa diluis arte. Virgil. 4. Aeneid. Illa dolos, dirumq; nefas in pectore verſat. Ovid. 10. Metamor. -at tu dum corpore non es Paſſa nefas animo ne concipe. ¶ Nefas ſit. Cic. de Amicit. Aequè autem nefas ſit, tale aliquid & facere rogatum, & rogaſſe. ¶ Nefas dictu. Cic. de Senectute: Quorſum igitur hęc tam multa de maximo? Quia profectò videtis nefas eſſe dictu, miſerã fuiſſe talẽ ſenectutẽ. Nefas habere. Idem de Natura 3: Mercurius quem Agyptii nefas habent nominare. ¶ Nefas ultimum id eſt, parricidium. Seneca lib. 1. de Clemẽtia, ca. 23: Pater tuus plures intra quinquenniũ culeo inſuit, quàm omnibus ſeculis inſutos accepimus. Multo minus audebant liberi nefas ultimum admittere, quandiu ſine lege crimen fuit.

Nĕfārĭus, m. ſ. Sceleſti, ſacrilegi, ita dicti à farre, quòd ne digni quidẽ ſint qui farre veſcantur. [אסור *belojáhal.* ἀνόσιοι, ἐναγεῖς. Gal. *Pleins de toute meſchãceté.* Ita. *Scelerati, ribaldi.* Ger. Laſterhafft/ſchädtlich/nicht wärt deſſen meldung geſchehe. Hiſ. *Deteſtables, ſcelerados.* Po. *Pełni nieczności, niegodni y mianowania.* Vng. *Istenyu latrok.* An. *Wicked full of all kenauerie and miſchief.*] Nonius: Nefarii proprietatem lib. 1. de vita populi Romani Varro patefecit. Afarre quod adorcum eſt quo ſcelerati uti non debeant. Aſconius ſcribit, Nefarium dici, quòd ſacra polluit, farre pro ſolita celebrari: ergo Nefarii ſacrilegi. ¶ Alii malunt hujus nominis originem ad Fari verbum referre: unde & Nefas, & Nefandus derivationem trahũt: ut nefarium dicatur, quod adeò eſt ſceleratum, ut nefari quidẽ: hoc eſt, nominare debeamus. ¶ Nefarius, a, um id eſt, profligatus, perditus, nequã. Cic. pro Sylla: Horum ego faſces eripere de manibus, & gladios extorquere potui, ſicut feci: voluntates verò conſceleratas, ac nefarias nec ſanare potui, neč tollere. Idem ad Lentulũ lib. 1: Subitò exorta eſt nefaria Catonis promulgatio. Facinus nefarium, Cæſar 7. belli Gall. Latrociniũ nefariũ, Cic. 3. Verr. Scripta nefaria, Catul. ad Fund. ¶ Hinc Nefariè, adverbium: hoc eſt, ſcelerate, impie. Cic. 2. Verr. Quam multa in deos, hominesq; nefariè fecerit.

Nĕfāſtŭs, a, um, adjectivum: ut Nefaſti dies: quibus nõ licet fari: hoc eſt, quibus non licet Prætori jus dicere [ἀποφράδες ἡμέραι. Ger. Tag an welchen die Gericht auſſgeſchlagen ſindt.] Ovid. 1. faſtorum: Ille nefaſtus erit per quem tria verba silentur Varro lib. 5. de lingua Latina: Vocantur dies nefaſti, per quos dies nefas fari Prętorẽ, Do, Dico, Addico. Liv. ab Vrbe 1: Nefaſtos; faſtosq; dies fecit: quia aliquando nihil cum populo agi utile futurum erat. ¶ Nefaſti dies, ut inquit Feſtus, N, litera notabantur. ¶ Accipitur aliquando Nefaſtus pro nefario. Plinius lib. 20. c. 11: Eaq; cauſa eſt ne inter nefaſtos frutices damnetur. Cic. 2 de Legib. Quæq; Augur injuſta nefaſta, vitioſa dua dixerit, irrita, infectaque ſunto. ¶ Nefaſta terra, pro infauſta & ominoſa Liv. 6 ab Vrbe: Neque terra ſit nefaſta victori ſuæ.

Nĕfrendes, [νεῤῥοί. Gall. *Petits cochons qui ſeurẽt.* Ital. *Porcelli ſi vitati.* Germ. Spunferlin/Ferlin ſo erſt entwennet ſind. Hiſp. *Cuchinos que aun non frefon.* Po. [illegible] Vng. *Swldõ disznak meg makt nem ragbat.* Angl. *Young pigges.*] Dicuntur à Varr. lib. 2. c. 4. porci, qui nomine lactentis amiſſo, nondum fabam frendere poſſunt: id eſt, frangere. Antiqui, teſte Feſto, Nefrẽtes Arietes dicebant, quòd dentibus frendere non poſſent. Alii dicunt Nefrendes, infantes nondum frendentes: id eſt, frangẽtes. Liv. Adron. Quem ego nefrendẽ alui, lacteam immulgens opem. ¶ Sunt qui nefrendes teſticulos dici putent, quos Lanuvini appellant Nebrundines, Græci νέφρους. Prænestini Nefrones. Hæc Feſtus.

Nĕgābundus, Negatio, Negativus, Negito, Vide Nego.

Negligo, gis, pen. corr. glexi, ctũ, act. Ex õtemno, ſperno, quaſi nec legendo quidquam utpotum judico. [זנח *bazáh.* ἐκλογεύω, ἐκκαταλέγω, ἀπορρίπτω, ἀπόβλητον ποιέω. Gall. *Negliger, meſpriſer, ne tenir cõpte.* Ital. *Non curare, non curante.* Ger. Verachten, verſaumen/vertiedertichen. Hiſp. *Menoſpreciar no curar.* Pol. *Zaniedbanie.* Vng. *Ohajtom ez vtalom, el vetem, el vetem, el vetem.* Angl. *To neglect to lie, to neglect temme.*] Cic. lib. 14. Fam. Periculum fortunarum ſuarum neglexit tui, pro mea ſalute neglexit. Terent. in Adelph. Pecuniam in loco negligere, maximum interdum eſt lucrum. Veteres etiam Neglego dicebant. Terentius in Phorm. Quia egens relicta eſt miſera, neglegitur parens, neglegitur ipſa. Ibidem: Narrabat ſæpè interea mihi ſenex, ſe hunc negligere cognatum ſuum. Vſus eſt quoque hoc verbo Varro lib. 4. de ling. Lat. Non videbatur conſentaneum neglegere, quod [illegible] è rex Latinus finxiſſet.

Nĕglĭgentĭă, æ, f. p. Incuria & indiligentia. [ἀμέλεια, ὀλιγωρία. Gal. *Negligence, nõchalance.* Ital. *Negligenza.* Ger. Liederlichkeit / verſaumnuß/hintäſſigkeit. Hiſ. [illegible] Po. *Zaniedbanie.* Vng. *Hinolkedas henyeles.* Ang. *Slakeneſſe in doing any thing.*] Cic. lib. 3. Famil. Quanquam me nomine negligentiæ tibi ſuſpectum eſſe doleo, tamen, &c. Negligentia tua feci: id eſt, quòd te negligam. Terent. in Phorm. Nam neque negligentia tua, neque id odio feci tuo.

Negligentia, Cicero pro Muræna: Amicorum neglectio.

Nĕglĕctŭs, us, m. q. Pro contemptu. Terentius in Heavt. Hęc res neutiquam neglectui eſt mihi. [בזיון בזה *bizzajón búz búzah.* ὑπερόψιος, μισέω. Gal. *Meſpris.* Ital. *Diſprezzo.* Germ. Verachtung. Hiſp. *Menoſprecio.* Pol. *Wzgarda.* Vn. *Meg vetes, vtalas, el hagyas.* Ang. *Contempt, and light ſetting by.*]

Nĕglĭgenter, adverbium. [ἀμελῶς. Gal. *Negligemment, par meſpris.* Ital. *Negligentemente, con diſprezzo.* Germ. Liederlich/hintäſſiglich. Hiſp. *Negligentemente, con deſcuydo.* Pol. *Niedbalie.* Vng. *Hanyo kodua, reßlen.* Ang. *Slouthfully.*] Terentius in Andr. Ah tantámne rem tam negligenter agere? Aliquando ſignificat Per contemptum. Sueton. de claris Grammaticis, de Orbilio loquens: Librum etiam, cui eſt titulus Perialogos, edidit, continentem querelas de injuriis quas profeſſores negligenter ab ambitione parentum acciperent.

Nĕgo, as, act. p. Ex Non, & ago, pro Dico. compoſitum eſt, Renuo, inficias eo. [כחש *chichásch* אמן *meén.* ἀποφάσκω, ἀπόφημι, ἀρνοῦμαι,

ἐρῶμαι, ἐξαιρος ἐμὶ, οὐ φημι. Gal Nier. Ita. Negare. Ger. Leugnen/ verneynen. Bel. Luechenen. Hisp. Negar. Pol. Prześie, kl' amam. Vng. Meg, Tagadom. Ang To deme.] Cic. pro Milone: Negant intueri lucem fas esse eum, qui à se hominem occisum fateatur. Idem de claris Oratoribus: A' Męvio, si fateris, sumpsisti multa: aut si negas, surripuisti. ¶ Interdum accipitur pro Recuso, ut, nŏ ad verba solùm, verum etiam ad facta extendatur. Terent. in And. Hic nunc nō dubitat, quin te ducturum neges. ¶ Hujus composita sunt, Abnego, Denego, Pernego, quod est perfectè & cōstanter nego. Plaut. in Asin. Vbi creditum quòd tibi sit datū esse pernegaris. Subnego, Aliquantum nego. ὑπαρνῶμαι. Cicer. Trebat. in præfatione Topic. Veruntamen quod præsenti tibi propè subnegarem, &c. Et habent penultimam correptam.

Nĕgātĭo, onis, f. t. recusatio. [כחש chachasch. ἀπόφασις, ἄρνησις. Gal. Negation, niement ou deniement. Ita. Negatione. Ger. Leugnung/ verneinung. Hisp. Negacion, obra de negar. Pol. Odmowa, zaprzenie. Vn. Tagadas. Ang. A denying, a naye.] Cic. pro Sylla: Eandē vim esse negationis hujus, quàm si extra conjurationem hunc esse se scire dixisset. Idem de Partit. Negatio, inficiatioq; facti. Idem 2. de Inven. Disparatū est id, quod ab aliqua re per oppositionē negationis separatur hoc modo: Sapere & non sapere. ¶ Negatio postposita negationi, non semper habet vim affirmādi, sed interdum magis negandi: ut quum altera pro universali ponitur, & particulares sequuntur, hoc modo: Nullas accepi à te literas, nec breves, nec prolixas. Virg. li. 3. Geor. -nulla, neq; amnē Libavit quadrupes, nec graminis attigit herbam. ¶ Item una sola negatio postposita negationi negat: ita tamen ut sequens jungatur cum Quidem. Cic. Lentulo: Neq; errarent, ne adversarii quidem. In hujusmodi enim locutionibus subauditur semper pars aliqua prioris membri: ut quum dico: Nō tibi hoc persuaderet, ne Deus quidem: desideratur nominativus Aliquis, vel similis hoc modo: Nemo hoc tibi persuaderet, ne Deus quidem, cui omninò est credēdum. Terent. in Heavton. Agrum in his regionibus meliorē neque pretii majoris habet nemo. ¶ Aliquando etiam duæ negationes inveniuntur positæ pro una. Varro de vita populi Romani: Qua abstinentia viri, mulieresq; Romanæ fuerint, quòd à rege munera eorum noluerit nemo accipere, &c. Quid si voluerit, legendum facili errato ab una in alteram literam? An non hoc totū Grāmatici scitum perit? Tres negationes pro una ponuntur. Terent. in Andr. Neque haud dicas tibi non prædictum. ¶ Aliquando etiam præpositiones negant, sed hoc solùm in compositione: ut indoctus, idem est quod non doctus. Sic etiam apud Græcos φρονέω, idē est, quod sapio: πεφρονέω, idem quod desipio.

Nĕgātīvŭs, a, um, & negatorius, a, um, Quod negat: [אכחש mechachesch | אין meén. ἀρνητικὸς, ἀποφατικός. Gal. Negatif, qui nie. Ital. Negativo, che nega. Germ Das da leugnet. Hisp. El que niega ò cosa para negar. Pol Zapieraiaci sie. Vng. Tagado. Ang. That denieth.] ut dictio negativa. ¶ Actio negativa sive negatoria, apud Iurisconsultos quæ verbis concepta negantibus, per quam aut libertatem, aut servitutē vindicamus. L. 5. D. si usufr. petat. L. 2. §. 4. D. de servit. vind.

Nĕgāntĭă, æ, f. p. Negatio. [כחש chachasch. Vngar. Tagadas. Ang. A denying.] Cic. in Topicis: Deinde addunt conjunctionem negantiam, sic, Non & hoc est, & illud.

Nĕgĭto, as, frequētativum. Plaut. Merc. Abnuere, negitare adeò me natum suum. Idem Bacchid. Vix quidem negito.

Nĕgātŭs, a, um, participiū. [אכחש mecha. háfch. ἀρνητὸς, ἀπόφατος. Gal. Nié. Ital. Negato. Ger. Abgeschlagen. Hisp. Negado. Pol. Odmowioni. Vng. Meg tagattatot. An. Denied, refused.] Ovid. 15. Metam. Nitimur in vetitū semper, cupimusq; negata. Horat. 3. Carm. Ode 2: Virtus recludens immeritis mori Cœlum, negata tentat iter via

Nĕgāns, tis, participium, seu nomen ex participio. [אכחש mechachesch. | אין meén. ἀρνέομαι, ἐξαρνέων ὤν, ἐξαιρος ὤν, ἀποφάσκων. Gal. Niant, qui nie. Ital. Negante. Ger. Leugnend. His. Negador, qui niega. Pol. Zapieraiaci sie, kl' amaiaci. Vn. Tagado. Ang. Denying, refusing.] Cic. in Topic. Sunt etiam valde contraria alia, quæ appellantur negantia, ea ἀποφατικὰ Græci, contraria ajentibus: ut, Si hoc est, illud non est. ¶ Negatur impersonale. Ovid. 1. de Arte: Si tibi per tutum placidumque negabitur iter.

Nĕgōtĭum, tii, n. s. Occupatio, munus, opus: à Nec, & Otium, quasi non otium: hoc est, opus, sicut à Nec, & Lego, Negligo: c, mutata in g, sicut in Quingenti, quamvis à centum deductū sit. [עכין hinjan. πρᾶγμα, ἀσχολία ἔργον. Gal Negoce, affaire, charge, soing. Ital. Affare, negotio. Ger. Ein geschefft. Bel Een geschäpt. His. El negocio. Pol. Sprawa, zatrudnienie. Vng. Muka dolog. Ang. Busfines, affaire.] Cic. 1. Offic. Peregrini officium est, nihil præter negotium suum agere. Idem pro Flacco: Non debuit, quum Prætor esset, suum negotium agere. ¶ Negotium dare, est Imperare. In mandatis dare, mandata dare, mādare. Cæsar lib. 2. Cōmentarior. Ipse quum primùm pabuli copia esse inciperet, ad exercitū venit: dat negotium Senonibus, reliquisq; Gallis, qui finitimi Belgis erant, uti ea, quæ apud eos gerantur, cognoscant. ¶ Aliquando negotiū, accipitur pro labore & molestia. πρᾶγματέα. Cic. Cornificio: Etsi perinquo patiebar animo, te a me digredi: tamen eo tēpore me consolabar, quòd & in summum etiam otiū te ire arbitrabar, & ab impendentibus magnis negotiis discedere. Idem Fabio: Adhibui diligentiam, quoties Senatus fuit, ut adessem, plurimumque in eo negotii habui. Idem Att. lib. 4: Nolo enim negotii Quintum Fratrem habere quicquā. Terent. in Prologo Andriæ: Poēta quum primùm animū ad scribendū appulit, Id sibi negotii credidit solùm dari, Populo ut placerēt quas fecisset fabulas. Quo in loco Negotium, teste Donato, accipitur pro cura, & molestia. πρᾶγματέα. ¶ Facessere negotium, Est molestiam exhibere. πρᾶγμα παρέχειν. Cic. App. Pulchro: Quum est allatū ad nos de temeritate eorum qui tibi negotium facesserēt. ¶ Est mihi negotium. Terent. in Adelphis: Mirabar quid hīc esset negotii tibi. ¶ Aliquando negotium accipitur pro controversia, vel dissensione. Cic. ad Att. lib. 7: Veruntamē video mihi cum homine audacissimo, paratissimoq; negotiū esse. Cęlius Cic. li. 8. Epist. Vt existimarent homines, Pompeio cum Cæsare esse negotium. ¶ Item Negotium dicitur factum, de quo est quęstio: unde dicta est Cōstitutio negotialis. ¶ Negotium pro remędio apud Plaut. in Captivis: Neq; de hac re negotium est quin malè occidam: Id est, nullo remedio occurri potest quin malè occidam. ¶ Negotium est apud eundē in Milite, pro Ita oportet, Sic res postulat. ¶ Nullo negotio, pro facilé. Cic. ad Attic. lib. 8: Iurabat ad summam, quod nullo negotio faceret, amicissimum mihi Cæsarem esse debere. Ibidem lib. 4: Cato, qui tenere Siciliam nullo negotio potuit.

Nĕgōtĭŏlum, diminutivum. τὸ πραγμάτιον. Cic. ad Quint. Frat. lib. 4: Erit nescio quid negotioli.

Nĕgōtĭŏr, aris, d. p. Negotia gero, & mercaturæ operam do. [סחר sachar. πραγματεύομαι, ἐμπορεύομαι. Gal. Trafiquer, negocier. Ital. Negotiare, trasficare. Germ Werben/ handtieren/ kauffmanschatz treiben. Bel. Handelen/ coopmanschap doen. His. Negociar, mercadear. Pol. Przekupuie, kupcze. Vng. Kereskōdōm, mukalkodom. An. To bie and sell, to exercise busines.] Cic. lib. 3. Offic. Quum se Syracusas otiandi causa, non negotiandi contulisset. Idem Servius Sulp. lib. 13. Epist. M. Curius qui Patris negotiatur: id est, mercaturæ operā dat. ¶ Negotiari animas, apud Plin. lib. 29. c. 1: est accepto pretio homines interimere, & veluti vēdendarum animarum negotiationem exercere. Nec dubium est, inquit, omnes istos famā novitate aliqua aucupantes, animas statim nostras negotiari: hoc est, anima & vita nostra ad quæstum & negotiationem suam abuti.

Nĕgōtĭātŏr, m. t. Præfectus negotiationis. [סחר sochér. ἐμπολεύς, ἐμπορος. Gal. Negociateur, marchāt, trafiqueur, fuckeur. Ital. Mercante, fattore. Ger. Ein Gewerbsmañ. His. Negociador, mercadero. Po. Przedsiębiorca nad kupiami. Vn Mukalkodo, kereskōdō. An. A trafficker, a merchāt.] Vnde Labeo: Negotiatores servi vidētur, qui præpositi sunt negotii exercendi causa, veluti qui ad emendū, aut locandum & conducendū præpositi sunt. Cic. lib. 1. Epist. ad Quint. Fratr. Improbus negotiator, paulò cupidior publicanus. Idem 5. Verrina: Qui plus existimet apud lectissimos senatores, pecuniam, quàm apud tres negotiatores metum valere. Mercis sordidæ negotiator. Quint. lib. 1. cap. 12: Quod si tamē rectè quis cōsideret, inter mercatorē & negotiatorē hoc interesse videbit: ut mercator dicatur qui exportandis aut importādis mercibus operā dat, easq; vēdit. Negotiator verò nō qui merces distrahit, sed qui in coemēdo vino, frumēto, & vēdendo, tuendisque & arandis agris, suam industriam ponit.

Nĕgōtĭātrix, f. t. [Ang. Muka, mukalkodo, kereskōdō.] Paulus D. lib. 34. Tit. 2. l. 32: Cùm testatrix negotiatrix fuerit.

Nĕgōtĭātĭo, f. t. [סחר sáchar (vel sachár.) מסחר mischár. ἐμπορία, ἐμπόλημα. Gal. Trafique, marchandise. Ita. Traffico. Ger. Gewārb/ handtierung mit kauffmanschatz. Hisp. Aquella obra de negociar. Pol. Kupiectwo. Vng. Mukalkodas, kereskedes. Angl. Bying and selling, merchandise.] pro Mercatura Quintil. usus est. Colum. lib. 1: Hæc enim negotiatio curam villici avocat. Cic. Cecinnę lib. 6: Vt ad reliquias Asiaticæ negotiationis proficiscare. Negotiatio dicitur in mercaturis faciendis, veluti negotiatio sagaria. l. 52. D. pro socio. Hotomanus.

Nĕgōtĭōsŭs, a, um, Quod est negotiis plenum. [πραγματώδης, πολυπράγμων. Gal Qui a beaucoup d'affaires. Ital. Difficile, pieno di fatiche. Germ. Geschefftig/ mit geschefften beladen. Hisp. Lleno de negocios. Pol. Sprawami obciążony, zatrudnioni. Vng. Munkas, sok munkaju, dolgos. Ang. That hath muche busines to do.] Salustius: Prudentissimus quisque, quasi maximē negotiosus erat. Res negotiosa: id est, difficilis, & in qua multū sit negotii & laboris. Plautus in Sticho: Aedepol rem negotiosam: quid sit, nihil etiam scio. Cic. pro Muræna: Habuit hic lege Titia provinciam tacitam & quietam: tu illam cui quum Quæstores sortiuntur, etiam acclamari soles: Hostiensem, non tàm gratiosam & illustrem, quàm negotiosam & molestam. ¶ Negotiosi dies: hoc est, profesti, diebus sacris oppositi. Tacit. lib. 13: Eoq; oportere

dividi

dividi sacros, negotiosos dies, quèis divina colerentur, & humana non impedirent.

Nĕgōtĭōr, ōris, comparativus. [Vngar. *Munkash, nagyob mukaiu, terhesb.*] Seneca 2. de Ira, cap. 11: Quid crudelitate negotiosius?

Nĕgōtĭālĭs, Ad negotium pertinens: [πραγματικός. Gal. *Appartenant à charge ou negoce.* Ital. *Pertinente à carico, ò negotio.* Ger. *Das zu einem geschefft gehört.* Hisp. *Perteneciente à negocio.* Pol. *Do sprawi przynależących.* Vng. *Mukahoz, dologhoz valo.* An. *Belonging to businesses.*] ut Cōstitutio negotialis apud Rhetores. Cic. 1. de Invent. Hæc constitutio partes duas videtur habere, juridicialĕ & negocialem. Quintil. lib. 1. cap. 21: Etiq; locum in ethice negotialem assignant: id est, πραγματικόν.

Nĕgōtĭārĭŭs, adjectivum. [Vng *Munkalkodo, kereskĕdŏ.*] Spartianus in Firmo: Naves quoq; ad Indos negotiarias sæpè misit. Lampridius in Alex. Severo: Aurum negotiatorium & coronarium Romæ remisit: id est, quod negotiatores principibus pendere solebant.

Nem, pro aliquando scripserũt veteres, quod & pro nisi etiam scriptĕre.

Nemo, inis, gen. com. t. compositum videtur à Ne & Homo. [οὐδείς, οὐδεμία, οὐδέν. Gal. *Nul homme ou nulle femme, nully.* Ital. *Nessuno, ua, uno.* Ger. *Niemandts* Hisp. *Ninguno.* Pol. *Nikt.* Vng. *Senki.* Ang *No man.*] Nam de solis dicitur hominibus. Terent. in Evnucho: Nemo est quem ego magis nũc cuperem videre, quàm te. Nemo homo, pro nemo omninó. Cic lib. 13. Famil. Epist. Posteaquam mecum in bello, atq; in re militari fuit tantam in eo virtutem, prudentiam, fidem, tantamq; erga me benevolĕtiam cognovi, ut hominem neminem pluris faciam. ¶ Nemo hominum, pro Nemo est hominũ. Teren. in Evnuc. Ego formidolosus? nemo est hominum qui vivat, minus. ¶ Nemo pro nullus. Cic. Famil. 9: Contigit enim tibi, quod haud scio an nemini: ut summa severitas animadversionis non modò non invidiosa, sed etiam popularis esset, & cùm bonis omnibus, tum infirmo cuiq; gratissima. Idem 2. Offic. Quod quum omnibus est faciendum, tum haud scio, an nemini potiùs quàm tibi. ¶ Non nemo: hoc est, nonnullus. Idem pro lege Manil. Quum esset non nemo in Senatu, Qui diceret, non oportere, &c. ¶ Nemo etiam nonnunquam de fœminis dicitur. Terentius in Andr Hoc scio unum ego, neminem peperisse hìc. Plautus Casin. Vicinam neminem amo meritò magis, quàm te.

Nempĕ, Adverbium confirmantis, quod aliquãdo cũ interrogatione ponitur, aliquando sine interrogatione. [אכן *achén:* δηλαδή, δηλονότι, νὴ Δία. Gall. *Certes, certainement.* Ital *Certamente.* Germ. *Freylich, wahrlich, nemlich.* Hisp. *Ciertamente.* Pol. *Toczieg.* Vng. *Bizonyara nyiluan.* Ang. *Surelie, verely.*] Cic. pro Ligario: Apud quem hæc dico? Nempe apud eum, qui quum hoc sciret, me tamen antè quàm vidit, reipublicæ reddidit. Hic, Nempe, vim respondendi elegãtem habet post interrogationem. Idem pro Milone: Quid ergo tulit Pompeius? nempe ut quæreretur. Plautus in Menæchmis: Nempe jubes? M. Iubeo hercle verò. Sine interrogatione posuit Terent. in And. Nempe hoc sic esse dicturum opinor patrem. Quint Nempe enim in hoc plurimũ laboris exhausimus, ut Rhetoricam ostĕderemus bene dicendi scientiam & utilem, & artem, & virtutem esse.

Nemur, Nisi, etiam, vel nempe, inquit Fest. significat.

Nĕmŭs, nemoris, pen. corr. n. t. [יער *jáhar* אשן *éschel.* ὕλη, ἄλσος. Gall. *Bou, forest.* Ital *Bosco, selua.* Ger. *Ein lustwald* Belg. *Een bos oft lustwont.* Hisp. *Bosque, silua, moheda.* Pol. *Gay.* Vng *Berek, liget.* Ang. *A grove of pleasure or forest.*] Propriè dicitur sylva voluptatis causa comparata, & plena amœnitatis: ἀπὸ τῆς νέμεσθαι: hoc est, à pascendo, sive quòd nemoris glandibus olim homines victitarint, sive quòd in eo greges atque armenta depasci soleant. Nemora (inquit Festus) significant sylvas amœnas. Virg. 6. Aen Interea videt Aeneas in valle reducta Seclusum nemus, & virgulta sonãtia sylvis. Idĕ eodĕ:-atq; inimica refugit In nemus umbriferũ. Ovid. 6. Fastorũ: Est nemus arboribus densum, secretus ab omni Voce locus, si non obstreperetur aquis. Horat. 1. Carm. Ode 1:-me gelidũ nemus Nympharumq; leves cum Satyris chori Secernunt populo. ¶ Nemus etiam, teste Sipontino, peculiariter appellatur locus quidam haud longè ab Aricia, in quo lacus est quod Speculum Dianæ dicitur. Hinc Aricia dicitur nemoralis.

Nĕmŏrōsŭs, a, um, Nemoribus abundans. [ὑλώδης. Gal. *Plein de bou.* Ita. *Boscareccio, piedo de boschi.* Ger. *Waldechtig, das voll Wälden ist.* Hisp. *Lleno de moheda, ò de montannas.* Pol. *Pełni drzewa.* Vng *Berkŏs, ligerdŏs* Ang. *Full of trees or forrestes.*] Plin. Epist 16: Modicus collis assurgit antiqua cupressu nemorosus, & opacus. Colum. lib. 2. cap. 2: Montem non sublimem & asperum nec nemorosum, & herbidũ maximè probaverunt. Ovid. Epist. 15: Est locus in mediæ nemorosis vallibus Idæ. Virgil. 2. Aen. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.

Nĕmŏrēnsĭs, se, om. t. Quod ex nemore est, aut quod in nemore natũ est. [ὁ ὑλιτὸς, ὁ ὑλινόμος. Gall *De bou, boscage.* Ital. *Di bosco, boscareccio.* Ger. *Das auß dem Wald ist.* Hisp. *De montannas ò moheda.* Pol. *Lesni.* Vng. *Berebi, berekbol valo.* Ang. *Of a forest.*] Colum. lib. 9. cap. 4: Sed ex omnibus deterrimæ notæ mel habetur nemorense, quod ex sparto atq; arbuto provenit. ¶ Nemorensis rex dicebatur, qui Dianæ Aricinę sacrificus præerat. Sueton. in Calig. Nemorensi regi, quòd multos jam annos potiretur sacerdotio, validiorem adversarium subornavit.

Nĕmŏrālĭs, adject. Quod est in nemore. [ὁ ἐν ἀλσώδης, ὑλώδης. Gall. *De bois ou forest.* Ital. *Di bosco ò selua.* Ger. *Das des Walds ist.* Hisp. *De bosque y silua.* Pol. *Gayowy.* Vng. *Bereki, berekben valo.* An. *Of a forest.*] Mart. lib. 13. Mittit præcipuos nemoralis Aricia porcos. Nemorale templũ, & Nemorale stagnũ: hoc est, nemori Aricino vicinũ. Ovid, 1. de Arte: Ecce suburbanæ templũ nemorale Dianæ. Idem 14. Metam. Quæq; coluat Scythicæ stagnum nemorale Dianæ.

Nĕmŏrĭvăgŭs, a, um, Quod in nemore vagatur: [ὁ κατ' ἄλση ἀλώμενος, ὁ ὑλοκοίτης. Gal. *Vagant par les bois.* Ital. *Vagante per boschi.* Ger. *Waldschweiffig/ das in dem Wald herumb schweifft* Hisp. *Que erra y vaga por las montannas.* Pol. *Polestie biegaiacy, wiesie chowaiący.* Vn. *Berekben ligelben, budosó.* An. *That erreth throught the forrest.*] ut Aper nemorivagus. Catul. de Berecynthia: Vbi cerva sylvicultrix, ubi aper nemorivagus.

Nenum, pro Non apud antiquos reperitur. Lucil. Sed tamen hoc dicas quid est, nenum molestũ est. Varro: Si hodie nenum venis, cras quidem si veneris, &c. Ex Nonio.

Nĕo, nes, nevi, netum, Significat filũ torqueo: estq; proprium mulierum. [ארג *tavàh.* νήθω, πλέκω. Gal. *Filer.* Ital. *Filare.* Ger. *Nähen/ spynnen* Hisp. *Hilar* Pol. *Przędę.* Vn *Fonok.* An. *To spinne.*] Iustin. li. 1: Invênit eum inter scortorum greges purpuram colo nentem. Plin. lib. 33. cap. 3: Superq; omnia netur, ac texitur lanæ modo, & sine lana. Silius lib. 7: -donum Quod nostræ nevere manus. ¶ Hinc Perneo compositum

Nĕŏgămŭs, mi. [νεόγαμος. Gall. *Espoux.* Ital *Sposo* Germ *Der neuwlich geweybet hat / ein neuwer Ehemann.* Hispan. *Novio.* Pol. *Zenich, pan młodi.* Vng. *Vyhazas.* Ang. *A brydgroome.*] Qui recĕs uxorem duxit.

Nĕŏmēnĭă, pen. acuta. νουμηνία, Latinè Noviluniũ, vel prima dies lunę, aut mensis. [Pol. *Nowy.* Vng. *Vy hold, vy honap.*] Græci enim menses suos ad Lunæ cursum dirigebant, & à primo novilunii die menses suos auspicabantur.

Nĕŏphўtŭs, pen. corr. νεόφυτος. Novellus, quasi νέαν φυτὸν: hoc est, novum germen, nova planta.

Nĕŏptŏlĕmŭs, pen. corr. Virg. [Ger. *Ein newer oder angehender Kriegsmann.*]

Nĕŏtĕrĭcŭs, a, um. Recens: [חדש *chadhásch.* νεωτερικός. Gall. *Moderne, nouueau* Ital. *Fresco, nouello.* Ger. *Newer.* Hisp. *Moderno.* Pol. *Nowi, swieży.* Vng. *Vyonnan valo, vy.* Ang. *One that is new, a freshwater souldiour.*] à comparativo Græco νεωτερικὸς formatum. Vnde Neoterici scriptores dicuntur recentiores, quibus opponuntur Antiqui, vel priores.

Nĕŏtĕrĭcē, adverb. Novè. [νεωτερικῶς. Vng. *Vyonnan, vyan.*] Asconius Pædianus in Divinat. Hoc quòd seviter a Cicerone dictum & neotericè putant.

Nĕpa, æ, f. p. Animal venenatũ, cauda feriẽs, quod Latinè Scorpius dicitur: nam, teste Festo, nepa Africũ est. [σκορπίος. Gall. *Vn scorpion.* Ital *Scorpione.* Ger. *Ein Scorpion.* Hisp. *Escorpion, ò el alacran.* Pol. *Scorpion* Vng. *Scorpio.*] Cic. lib. 3. de Finibus: Serpere anguiculos, natare anaticulas, volare merulas, cornibus uti videas boves, nepas aculeis, suam cuique naturam esse ad vivendum ducem. Hujus nominis prima corripitur. Manilius lib. 2: -pietate ad sydera ductam Erigonem, ictuque nepam spolioque leonem. Natura hujus est, ut in parietum latibulis delitescat, & quũ aliquid senserit, retrotedat. Plaut. Casin. Recessim cedam ad parietem imitabor nepam. Captandus est horum clãculum sermo mihi. ¶ Festus Nepa Afrorum lingua sidus, quod Cãcer appellatur: vel ut quidam volunt, Scorpius.

Nĕpēnthĕs, n. aut gen. νηπενθές, Herbę genus est, quę vino injecta tristitiã discutit, animiq; hilaritatẽ inducit, unde à quibusdã eadẽ esse putatur cũ buglosso, quæ teste Plin. eandẽ habet vim: ab hac exhilarãdi virtute huic herbę nomẽ creditur inditũ, à νη privativa particula, & πένθος luctus. Plin. lib. 21. c. 21: Attribuũt & hilaritatis vim eidem potæ in vino, quam nepentes illud prędicatũ ab Homero quòd ea tristitia omnis abolcatur.

Nepeta, pen. corr. sive Nepita Herbæ nomen. [Germ. *Nepten/ oder wie andere wöllen/ Katzenkraut.*] Vide in PROPRIIS.

Nĕphălĭă, [νηφάλια. Pol. *Trzeźwia bisiada.* Vng. *Borne mixzak nuiepe.*] Sobriorũ festa erãt, in quibus nõ vinũ, sed aqua multa libabatur. Græci enim νηφαλίους sobrios vocãr. Apud Athenięses fiebat νηφάλια θυσία. id est, sobrium sacrificium, Soli, Lunæ, Memoriæ, Nymphis, Auroræ, & Veneri, in quo ξύλα νηφάλια: id est, ligna sobria cremabantur, quæ scilicet ex vite, ficu, & moro non essent. Vide Chiliades Erasmi.

Nephelides, Maculæ in oculo minus profundæ & leniores.

Nephrenesis, Barbarè pro Nephritide.

Nephritĭs, idis, pen. prod. [νεφρῖτις. Ger. *Nierenweh.*] Renum morbus.

morbus, quum ſcilicet calculo, aut ulcere renes infeſtantur: νεφροὶ enim Græcis renes ſunt: unde Nephritici dicti, νεφρετικοὶ, qui renum morbo laborant.

Nĕpŏs, m.t. Qui ex filio filiáve natus eſt, teſte Feſto: quòd natus pòſt ſit patri, quàm filius. [נכד nécheds ἔγγονος, υἱωνός. Gall. Nepueu. Ital Nipote. Ger Ein Enckel/ein kindskind. Bel. Een Neve. Hiſp Nieto. Pol. Od mego dziecięcia dziecie, wnuk. Vngar. Vnoka. Ang A nephew] Cic. pro Dejotaro: Crudelis Caſtor, ne dicam ſceleratum & impium, qui nepos avum in diſcrimen capitis adduxerit. Ejus relativum eſt Avus, ſicut Proavus relativum eſt Pronepotis, & Proavia Proneptis. Etenim Proavus, aut paterni vel materni patet: & Abavus proavi paterni vel materni pater: item proaviæ paternæ vel maternæ pater: à quo Abavia, relativūq; ejus Abnepos, à quo Abneptis. Hujus rurſus pater dicitur Atavus: Atavi autem pater Tritavus: quibus reſpondēt relativa Atnepos, & Trinepos, Atneptis, & Trineptis. Qui verò poſt trinepotem ſunt, Minores dicuntur: ſicut poſt tritavos, Majores. ¶ Nepos ex fratre, idem eſt qui nepos fratris. Nam quòd hîc antea ſcriptum erat, Nepotē ex fratre aut ſorore eſſe nihil aliud quàm filium fratris aut ſororis, ineptum eſt. Appellatur enim ille non nepos fratris: ſed filius. Paul. in L. ult. D. de grad. Illud, inquit, notandum eſt, non quemadmodum patris matriſq; frattres & ſorores: ità fratris ſororiſq; filios filiasque nomē ſpeciale cognationis habere: ſed ita demonſtrari fratris ſororiſq; filios filias. Nepotem autem ex fratre poſt fratris filium cōſtitui apertè docet Caius in L. 7. De legit. tutor. Velut, inquit, frater eodē patre natus fratris filius nepósve ex eo. Item Imp. L. 17. C. de nuptiis: Quod verò eruditi nōnulli teſtamentum C. Cæſaris, quod ita ſcriptum erat: Sororum nepotes hæredes inſtituit, C. Octavium & cæteri ita interpretantur, Nepotes ex ſororibus: id eſt, ſororū filios, planè abſurdū eſt: quum ſatis conſtet Octavium ex Acciæ luliæ ſororis C. Cæſaris filia natum eſſe. Ex Hotomano. ¶ Quandoq; nepotes, Poſteri, ἔκγονοι vocantur. [Pol. Potomkowie. Vn Maradekok.] Virg. 6. Aen. Fortè recēſebat numerum, clarosq; nepotes: id eſt, poſteros & ex ſtirpe ſua naſcituros. ¶ Per tranſlationem etiam Nepotes dicuntur tenellæ vitiū fruticationes, quæ poſtremo loco exoriuntur: ita dictæ, vel quòd nulli alteriſtei ſint utiles, quàm abſumendis vitis alimentis, quum ipſæ uvas nō ferant: vel quòd ad ſucceſſionē veterum palmitum, veluti nepotes in majorum ſuorum locū ſuccreſcant. Colum. lib. 4. cap. 6: Ex eo loco unde nepotem ademeris, confeſtim alterum fundit. Ibidem: Omnes ejus intra id ſpatiū nepotes enatos ſæpiùs decerpemus. ¶ Nepos etiam dicitur de mulis. Idem lib. 6 cap. 37: Itaq; ejuſmodi emiſſarius nepotibus magis, quàm filiis utilior eſt. ¶ Item nepotes dicūtur homines nequā, diſſoluti, & decoctores, ἀσωτοί. Cic. 2. Catil. Quis ganeo, quis nepos, quis adulter, quis perditus inveniri poteſt, qui cum Catilina non familiariſſimè vixiſſe videatur? Idem in Rull. Vt in rebus tuis, ita in repub. luxuriosus nepos. Sine dubio autem diſſolutos & homines perditos, nepotes veteres appellarunt, quòd qui pueri, patre mortuo, in avi tutelam veniunt, tales evadere cōſueverint. Nam & indulgentiores, patribus ferè ſunt avi, & ſi ſeveri eſſe velint, facilè, propter ætatis imbecillitatem à pueris patrio metu ſolutis contemnuntur. Nam quod antea hîc ſcriptū fuit à Nepa ſcorpione dici Nepotes, vel inde falſum eſſe intelligitur, quòd Nepa Africum vocabulum eſt, teſte Feſto: Romani autem tam longè ſuæ linguæ originem petere non conſueverunt. ¶ Nepos autē antiquis & de fœmina dicebatur. Ennius apud Nonium: Dianepos quas ærumnas tetuliſti.

Nĕpōtŭlŭs, diminutivum, ἔκγονίδιον. Plaut. in Milite: Sic te ſalvum hinc mittimus ire Venerium nepotulum.

Nĕpōtŏr, d.p. Luxuriosè & prodigè vivo. [ἀσελγαίνω. Gal. Viure ou faire prodigalement. Ita. Luſſuriare, vivere prodigalmente. Ger. Im ſauß leben/praſſen/dempffen. Hiſp. Luxuriar, glotonear. Polon. Rozpuſtnie żye. Vng. Tobzodom, tekozolua etők. Ang. To leue riotouſlie.] Seneca de Beneficentia lib. 1. ca. 15: Vero liberalitatem nepotari. Hoc eſt, in prodigalitatem verti, & in eum conferri qui nequiter profuſurus ſit. Tertul. in Apologetico: Ariſtippus in purpura nepotatur.

Nĕpōtātŭs, hujus nepotatus, Voracitas, & vitę luxuries. ἀσωτία. Aſia ſcurrilitate ac nepotatu nobilis.

Nĕptĭs, hujus neptis, f.t. Qui ex filio, filiáve nata. Eſt enim fœminina à Nepos. [ἔγγονη. Gal. Niepce. Ital. Nezza, nipote. Ger. Ein kindstochter/ein Nāfin. Hiſ. Nieta. Pol. Wnuczka. Vng. Leany, vnoka. Ang. A neece.] Cic. de Claris Orat. Ergo illam patris elegantia tinctam videmus, & filias ejus Mutias ambas, quarum ſermo fuit notus, & neptes Licinias. Ovid. Epiſt. 8: arbitrium neptis habebat avus.

Nĕpōtīnŭs, a, um, ὁ τοῦ ἐγγονοῦ. Suet. in Calig. Nepotinis ſumptibus omnium prodigorum ingenia ſuperavit.

Nepotum fructus: id eſt, palmites in vitibus: lege Nepos.

Nepus dicitur impurus: unde & Nepa, quòd impurum ſit animal, de quo vide in NEPOS.

Nēquā, adverb. ſignificat Ne per aliquem locum, aut Ne aliqua ratione. μήπη. Virgil. 1. Aen. Nequà ſcire dolos, medíúsve occurſere poſſit. ¶ Eſt & nequa compoſitum à Ne, & Quis, quæ, quod: pro ne aliqua. Cic. in Verr act. 1: Tamen nequa deductio fieret, magna ex parte tua poteſtas erat.

Nĕquālĭă, Sunt detrimenta. Feſtus.

Nĕquam, Nomen indeclinabile, quod apud veteres ſignificabat hominem nullius pretii, quòd ne tanti quidem ſit, quanti quod habetur minimi. [אין beliiáhal. ἀχρεῖος, ἀχρᾶος. Gal. Vaut neant, meſchant. Ital. Huomo da niente. Ger. Ein nichtsoūender Menſch/ein Schalck/lottersbub. Hiſp. Hombre de poca eſtima. Pol. Niecnota. Vng. Semmurekellō, ſemmit erō roz, galad, alanalo, tobzodo, busa. Angl. A man of no price, a knaue.] Varro Nequam ex Ne & Quicquam media ſyllaba extrita, componi oſtendit, lib. 4. de lingua Latina. Quidam à nequeo, quòd nihil queat, nullique rei ſit aptus. Caper docet Nequam ſignare non malum, ſed inutilem: quod vel ex eo apparet, quod Cic. 2. de Oratore, Servo nequam opponit Servum frugi. Iiſdem (inquit) verbis & laudare frugi ſervum poſſumus: & ſi eſt nequā, jocari. ¶ Aliquando etiam Nequam accipitur pro laſcivo, petulāti, libidinoſo, & prodigo. Cic. 2. Philipp. O hominem nequam! (nihil enim poſſum magis propriè dicere) ergo ut te catamitum nec oppinatò quū oſtendiſſes, præter ſpem mulier aſpiceret, idcirco urbem terrore nocturno, Italiam multorum dierum metu perturbaſti? Gell. lib. 7. cap. 11. Perſuadendi cuidam adoleſcenti Lucano, qui apprimè ſummo genere natus erat, ſed luxuria & nequitia pecuniam magnam conſumpſerat, &c. Plura de ea re exempla vide apud Gell. Cic. pro Dejot. Dii te perdant fugitive: ita nō modò nequā & improbus, ſed & fatuus & amēs es. Pro nequiter uſus eſt Plaut. in Pœnul. Dicatq; locū ſibi velle liberum præberier, Vbi nequam faciat clàm, nequis ſit arbiter.

Nĕquĭŏr, & Nequiſſimus. Colum. lib. 1. cap. 1: Nulla eſt nequiſſimi hominis amplior cuſtodia, quàm quotidiana operis exactio. Nam illud verum Marci Catonis oraculum: Nihil agendo homines malè agere diſcunt.

Nĕquĭtĕr, A Nequam, Luxuriosè, intemperanter, profuſè. [ἀκολάστως. Gall Meſchamment. Ital. Maluagiamente. Germ. Laſterhafftiglich/ böſſlich. Hiſp. Mala y luxuriosamente. Pol. Rozpuſtnie. Vng. Semmure kellōwl, buiaul, tobzodna tekozolua. An. Wickedlie, lyk a knaue.] Cic. 3. Tuſcul. Aderit temperantia, quæ eſt eadem moderatio, à me quidem paulò antè appellata frugalitas, quę te turpiter, & nequiter, facere nihil patiatur. Idem de Finib. 2: Ille porrò malè, pravè, nequiter, turpiter cœnabat: id eſt, cum nequitia. Ejus contrarium eſt Frugaliter, quemadmodum Nequitiæ Frugalitas opponitur.

Nēquĭtĭă, æ, f.p. Improbitas, malitia, deniq; vitiū omnia cætera in ſe complectēs: huic opponitur Frugalitas. [עין beliiáhal. ἀκρασία, μοχθηρία. Gall. Meſchanceté. Ital. Maluagità. Ger. Schalckheit/boßheit/vppigkeit. Hiſ. Maldad. Po. Rozpuſtnoſć, złoſć. Vng. Gonoſag, nem iamberſag. Ang. Wickedneſſe, knauerie.] Vt enim Frugi à fruge: id eſt, à fructu per quandā animorū fœcunditatē, ita Nequitia à Sterilitate. hoc eſt, à nihilo nominata eſt. Nihil eſt enim quicquid fluit, ſolvitur, liqueſcit, & ſemper perit. Hinc nequam iidem & perditi ac profligati, poſtremiq; omnium hominum dicti. Cic. 3. Tuſc. Reliqua igitur, & quarta virtus ut ipſa ſit frugalitas neceſſe eſt: ejus enim videtur eſſe proprium motus animi appetentis regere, & ſedare, ſemperq; adverſantē libidini moderatā in omni re ſervare conſtantiam: cui contrarium vitiū Nequitia dicitur. Frugalitas, ut opinor, à fruge, qua nihil melius è terra oritur. Nequitia ab eo (etſi hoc erit fortaſſe duriùs: ſed tentemus, & luſiſſe putemur, ſi nil ſit) quod nequicquā eſt in tali homine, ex quo nihil item dicitur. ¶ Sæpè tamen Nequitia pro laſcivia & libidinoſa illecebra, & pro cultu vitæ prodigo atque effuſo accipitur. Hinc Aphricanus (referente Gellio) ſcripſit: Mala, probra, flagitia, quæ homines faciunt, in duabus rebus eſſe, Malitia, & Nequitia. Nequitia, inquit Donatus, propriè libidinoſa inertia dicta eſt, quòd nihil queat, nullhiq; rei apta ſit. Teren. in Adelph. Id miſero reſtat mihi mali, ſi illū poteſt, Qui alicui rei eſt, etiam eum ad nequitiam abducere. Cic. pro Roſcio Amerino: Si domus hæc potiùs habēda eſt, quàm officina nequitię & diverſorium flagitiorum omniū domus ejus. Ovid 1. Faſtor. Nequitia eſt, quæ te non ſinit eſſe ſenem. Cic. in Verr. Ex mulierum morſu veſtigia libidinis atque nequitiæ. Vide Gell. lib. 7. cap. 11.

Nequities, ei, f.q. [עין beliiáhal.] Horat. 2. Serm. Sat. 2: Illū aut nequities, aut vafri inſcitia juris, Poſtremum expellet certè vivacior hæres.

Nēquāndo, Ne ullo tempore: [μήποτε. Gal. A fin que quelque fois ou quelque temps ne. Ital. Acciocche à niun tēpo. Ger. Daß nicht etwañ. Hiſ. En ningun tiempo. Pol. Nigdi. Vng. Ne valaha. Ang. Leaſt at any tyme.] ſicut Siquando, Si aliquo tēpore, εἴποτε. Cic. ad Attic. lib. 10: Tu tamen eas epiſtolas, quibus aſperiùs de eo ſcripſi, aliquādo concerpito, nequando quid emanet: ego item tuas.

Nēquāquam, adverb. negandi: ſignificat enim Non, vel nullo

modo

modo. [לֹא אִם *lo im* ΟΥΔ *ephes. μήτοιγε, οὔτοι, οὐδὲ δι', οὐδαμῶς.* Gal. *Nullement, en nulle façon.* Ita. *A niuna maniera, à guisa alcuna per niente, à niun modo.* Ger. Gar nicht/in kein weiß noch weg. Hisp. *En ninguna manera.* Polon. *Zadnim sposobem.* Vng. *Semmikeppen nemgyna manera.* Ang. *No or no wise.*] Cic. in Catone Majore: Est istud quidem Læli aliquid, sed nequaquam in isto sunt omnia.

Nĕquĕ, Vide NEC.

Nĕquiscquam, adverbium, Non, nullo modo. [לֹא אִם *lo im* ΟΥΔ *ephes. οὐδ'.* Gal. *Non, pour neant.* Ital. *Non.* Ger. Nicht. Hisp. *No.* Pol. *Nie.* Vng. *Ne.* Ang. *No.*] Virg. 1. Georg. Nequicquam pinguis palea teret area culmos. Sed hoc ratius: frequentiùs in usu est pro frustrà. [נְשָׁוְא *schav. μάτην.* Gal. *En vain.* Ital. *In vano.* Germ. Umbsunst/ vergebentlich. Hisp. *En vano.* Pol. *Prozno.* Vng. *Hiaba.* Ang. *In vaine.*] Idem Aeneid. 2: Arma diu senior desueta trementibus ævo Circundat nequicquam humeris.

Nequíno, as, Modò lascivio, modò nego. Sipont.

Nĕquĭnunt, pro Nequeunt; id est, Non possunt, dixerunt antiqui. Festus.

Nequĭs, [*μήτις* Gal *Qu'aucun ne.* Ital. *A fine che alcuno non.* Ger. Daß nicht einer/ daß nicht jemandts. Hisp. *Ninguno.* Pol. *Nikt, żaden.* Vng. *Ne valaki.* An. *Least any.*] Ex Ne & Quis, pro Ne aliquis: hoc est, Ut nullus. Vide Nequá

Nĕquīd nĭmĭs [*μηδὲν ἄγαν.* Gal. *Que quelque chose ne* Ita. *Acciochè niuna cosa.* Ger. Mach man eines dings nicht zu viel. Hisp. *Que ninguna cosa.* Pol. *Pod miarą, niech nie ledzie nazbyt.* Vng. *Ijnnyan beretualy.* An. *Least any thing to much.*] Sententia pro vulgata, qua admonemur in rebus omnibus modū servare. Terent. in Andr. -nam id arbitror Apprimè in vita esse utile, ut nequid nimis.

Nērītæ, *νηΐτης*, Sunt ex concharum genere, quæ per maria navigant, præbentes concavam sibi partem: alteram verò flanti auræ instar veli opponentes. Hæc Plin. lib. 9. cap. 33.

Nērĭum, [*νήϊον.* Ger: Ein Staud / ist mit den blettern dem Mandel bawm gleich / den die Apotecker *Oleander* nennen.] Frutex est, foliis amygdalæ, sed majoribus & pinguioribus, quæ quadrupedibus sunt venenum: homini autem cōtra serpentes præsidium. Rhododaphne aliàs dicitur, quòd florem rosæ, folium lauro simile habeat. Vulgò in Officinis dicitur *Oleander*. Meminit Plin. lib. 24. cap. 11.

Nervus, vi, m. s. [תֹּ֫ *ghidh. νεῦρον.* Gal. *Nerf* Ita. *Nervo.* Ger. Ein spānader oder sennader. Bel. *Een Spanader/ senuwe vlas ader.* Hisp. *Nieruo.* Pol. *Zel'a ktora cpiemi y ruchami sie.* Vn. *In.* An. *A sinew.*] Prima sunt in corpore animalis sensus motusq; instrumenta, à cerebro & spinali medulla orta, totius corporis membris movendi sentiendiq; vim conferentia. Cic. 2. de Natura deor. Nec enim dii venis, nervis, & ossibus cōtinētur. Et paulo pòst: Huc adde nervos, à quibus artus cōtinentur, eorumq; implicationem toto corpore pertinentem. Ovid. 12. Metam. Nec grave vulnus erat, sed rupti vulnere nervi Deficiūt, motumq; negāt, viresq; volandi. ¶ Quandoque Nervus pro robore & viribus usurpatur. In nervis enim robur maximè existit. Horat. 2. Serm. Satyr. 11: -sine nervis altera quicquid Compositi, pars esse putat. Terent. in Evnuc. digna adeò res est, ubi tu nervos intēdas tuos. Hoc est, ubi universas ingenii tui vires expromas. Est enim nervos intendere, sive omnibus neryis contendere, vel, Omnes nervos cōtendere, totis viribus conari, & omnem solicitudinem, atq; operam adhibere, summa vi, summoque studio niti. Cic. Verr. 5: Omnibus enim nervis mihi contendendū est, atq; in hoc elaborandū, ut omnes intelligant, *&c.* Idem 2. Verr. Magnū fortasse onus, & mihi periculosum, veruntamen dignum in quo omnes nervos ætatis, industriæque meæ contenderem. ¶ Nervus pro chorda arcus. Virg. 5. Aen. Primaque per cœlum, nervo stridente sagitta Hyrtacidę juvenis volucres diverberat auras. Idem 10. Aen. -nervoq; aptare sagittas. ¶ In nervum ire, proverbium ductum à sagittariis, qui nimium contendendo arcum, aut arcus nervum rumpunt, aut nervum sibi aliquem lædunt. Terent. in Phorm. Cæterùm quum argentum repetēt, nostra causa scilicet In nervum potiùs ibit: id est, decipiet, air Donatus. Vide Erasmum in Chiliadibus. ¶ Nervos Reip. Cic. pro lege Manilia appellat milites, classes & vectigalia, quòd in his cōsistat omnis Reipublicæ fortitudo & robur. Etenim (*inquit*) si vectigalia nervos esse Reipublicæ semper duximus, eum certè ordinē, qui exercet illa, firmamentum cæterorum ordinum rectè esse dicemus. ¶ Nervus etiam vinculi genus est, quo pedes aut cervices impediuntur. *πεδοδέσμης.* Ex quo est illud Catonis: Fures privatorum furtorum in nervo, atque in compedibus ætatem agunt: fures publici, in auro atque in purpura. Plaut. in Aulul. Nervos, catenas, numellas, pedicas, boias. Idem: Perfidiosè captus, eo ædepol nervo cervices probat. ¶ Item Nervi dicuntur chordę citharæ. Cicer. 1. Tusc. Summam eruditionem Græci sitā censebant in nervorū, vocumq; cātibus. Propertius: -hęc carmina nervis Aptat. ¶ Est & Nervus membrum virile. Iuven. -mensura incognita nervi.

Nervŭlus, dimin. [*νευρίδιον.* Gal. *Petit nerf* Ita. *Picciolo nervo.* Ger. Ein spannādertlin. Hisp. *Pequenno nieruo.* Pol. *Zel'ka wiczpagnienia.*

Vng. *Inatska.* Ang. *A little sinew.*] Cic. lib. 10. ad Attic. Si nervulos tuos adhibueris.

Nervĭæ, f. p. ab antiquis dictæ sunt fides, sive chordæ musicorū instrumentorum. [מִיתָרִים *metharim. χορδαί.* Gal. *Chordes d'instrumens de musique.* Ital. *Corde de stromenti.* Germ. Seiten. Hisp. *Cuerdas de nervio en la musica.* Pol. *Stroni.* Vn. *Iur.* Ang. *Stringes of instruments of musick.*] Varro in Satyra, quæ *ὀρθὸς λόγος* inscribitur: Scientia doceat, quemadmodum in Psalterio tendamus nervias. ¶ Observatum est & Nervium neut. gen. Varro ibidem: Et id dicunt suam Brisei domi producere, quæ ejus nervia tractare solebat. Ex Nonio.

Nervōsŭs, a, um, Quod multos habet nervos. [*νευρώδης.* Gall. *Neruеux, plein de nerfs.* Ita. *Nerboso, nerbuto.* Germ Aderecht: *sinewy, starck inn glideren.* Hisp. *Cosa de muchos nieruos.* Pol. *Zel'owati, mocgni.* Vng *Inas.* An. *Pitthie, that hath grosse and many sinewes.*] Plinius lib. 11. cap. 37: Ideo nulla est ei caro, sed nervosa exilitas. ¶ Per translationem Nervosus dicitur fortis & vehemens, quod omne robur in nervis consistat. Sic Nervosus orator, qui magnam vim & copiam ad dicendum affert. Cic. de Claris Oratoribus: Quis Aristotele nervosior? ¶ Hinc fit Nervosè pro Audacter, validè, fermiter. [*νευρωδέως, ἰσχυρῶς.* Gall. *Vigoreusemēt, puissamment.* Ital. *Arditamente, vigorosamente.* Ger. Mit stercke Hisp. *Poderosamente, fuertamente.*] Plancus ad Ciceronem, lib. 10: Vt vigilanter, nervoseque nos, qui stamus in acie, subornes. Cic. de Orat. Dicetur enim non Peripateticorum more (est enim illorum exercitatio elegans, jam inde ab Aristotele constituta) sed aliquanto nervosius.

Nervōsĭtās apud Plin. lib. 19. cap. 1: Nervositas filo æqualior. [*νεῦρωσις.* Gal *Vigueur, force* Ital *Vigore, forza.* Germ. *Stercke.* Hisp *Nerosidad fuerza.* Pol *Siła, moc.* Vng *Inasság* Angl. *Strength or bruising of many sinewes.*]

Nervōsŭs, a, um. Quod est ex nervo. [*νεύρεος.* Gal *De nerfs.* Ital. *De nervo.* Ger. Das auß adern ist. Hisp. *Cosa de materia de nieruos.* Pol. *Zelowaty.* Vng. *Inbol valo* Ang. *Of a sinew.*]

Nervĭcŭs, a, um, Dicitur qui nervis laborat. [*νευρικός.* Gall. *Qui à douleur de nerfs, qui a les nerfs debilitez.* Ital. *Che patisce infermita di nervi.* Germ. Der ab dem gäder etwas kranckheit oder gebrästen hat. Hisp. *El que padesce el mal de los nieruos.* Pol. *Hazel's boleiacy.* Vn. *In fato.* An. *That hath the geutt or doulour in the sinews.*] Vitr. lib. 4: Aquæ nervicos & podagricos efficiunt, sulphurosi fontes nervorū labores reficiūt. Ita enim legit Calepinus, quū tamen in omnibus exemplaribus Neuricos legamus, ut proculdubiò legendum est. Fit enim à Græca dictione *νεῦρον*, quæ nobis nervum sonat.

Nescĭo, is, n. q. Ignoro, me fugit, me præterit: ex Ne, & Scio. [לֹא יָדַע *lo iadhagh. ἀγνοέω, οὐκ οἶδα.* Gall. *Ne sauoir, ignorer.* Ital. *Non sapere.* Ger. Nicht wissen Bel. Niet weeten. Hisp. *No saber.* Pol. *Nieuiem.* Vn. *Nem tudom* Ang. *Not to know, to be vnskilfull or ignorant.*] Cicer. 1. de Orat. Nemo in eo quòd nesciat, disertus esse potest. Teren. in Evnuch. -tu pol si sapis, Quod scis, nescis, neq; de Evnucho, neque de vitio virginis. Donatus admonet esse proverbium, Quod scis, nescisisumptū a Dialecticorū ludis, in quibus hujusmodi quidā scrupi, proponi solent, Facio, & non facio, Sum amicus, & non sum amicus, Audio, & non audio. Hoc autem proverbio summa taciturnitas, certaq; in tacendo fides significatur: dum quis videlicet quod scit perinde continet, ac dissimulat, quasi nesciat. Simile est in Heavt. Tu nescis quod scis, Dromo, si sapies. D. mutum dices. ¶ Nescio quid, locutionis formā, quoties rem aliquam, ejúsve causam nobis ignotā esse volumus significare. Terent. in Heavt. Nescio quid tristis est, nō temerè est, metuo quid siet. Cic. pro Quintio. Posteaquam nescio quid impendit, & in commune contulit meā diocri quæstu contentus esse non poterat. Teren. in Heavt. Faciam, sed nescio quid profectò mihi animus præsagit mali. ¶ Nescio quis. Cic. de Amic. Quinetiā si quis asperitate ea est, & immanitate naturæ ut hominum cōgressus fugiat, atq; oderit qualem fuisse Athenis Timonem nescio quem accepimus. ¶ Nescio quomodo Cic. de Amic. Serpit enim nescio quomodo per omnem vitā amicitia. Nescio quo pacto, Idem de Amicitia. ¶ Nescire Latinè. Cic. de Clar. Orat. Non enim tàm preclarum est scire Latinè, quàm turpe nescire. ¶ Nescitur. Cic. ad Att. lib. 7: Inde utrum cōsistere ulpiam velit, an mare transire, nescitur. Idem 4. Acad. Vt stellarum numerus par an impar sit, nesciatur.

Nescĭus, a, um, Ignarus, qui aliquid nescit, sive ignorat. [*ἀγνώμων.* Gal. *Qui ne sait ou ne cognoist point, ignorant.* Ita. *Ignorante, che non sa.* Ger. Unwissend/ das kein wissen tregt. Hisp. *No sabidor.* Pol. *Nieuyta domi.* Vn. *Tudatlan.* An. *Vnskil full ignorant.*] Cic. Fam. 5. ad Lucceiū: Neq; tamen hęc cùm scribebā, eram nescius, quātis oneribus premerere susceptarū rerū, & jam institutarū. Id est, neq; tamē ignorabā. Idē pro Dejotaro: Iratū te regi Dejotaro fuisse nō erāt nescii. Vir. 1. Aen. Nescia mēs hominum fati, sortisq; futuræ. Idē 4. Geor. Nescia q, humanis precib. māsuescere corda. ¶ Interdū passivè accipitur pro ignoto, sive incognito.

Plaut. in

Plaut.in Rudēte:Nunc tibi amplectimur genua,egētes,opum, quę in locis nescits Nescia spe sumus,ut tuo recipias tecto,servesque nos: id est,in locis incognitis, & incerta spe.

Nessotrŏphīŏn,penul.prod. [νοσσοτροφεῖον. Germ.Ein ánden háußte/ándenſtall. Pol.*Sad katczi*. Vng.*Reczetartohely*. Angl *A place or coope where drakes or dukes ar keept to be made fatte*.] Locus ubi anates clausæ aluntur & pascuntur. νῆσσαι anates Græcis dicuntur, & τρέφω, alo. Colum. lib. 8. cap. 15: Media deinde parte nessotrophii lacus defoditur in duos pedes altitudinis, spatiumq; longitudini datur & latitudini, quantum loci conditio permittit.

Næsўris, Sphondylion herba apud Dioscor.lib.3.cap.88.

Net, Arabicè, & Barbaricè compositio zapethii, quę constabat olim ex animalis musco, agolocho & orientali succino. Vide TAPETION.

Netrindes, Olivæ, à natando sic appellatæ apud Iulium Pollucem. Idem autor & Cytinades appellat, quas Phaulias & Thrambos dici ait.

Nēu, pro Néve, abjecta ultima litera per apocopen. [Νῆ *νεὸ. μὴτε*. Gal. *Que non*. Ital. *Che non*. Germ. Das nicht. Hisp. *Que no*. Po. *Abi nie*. Vng. *Sem*. An. *That nether*.] Virg. 2. Aen. Neu recipi portis, aut duci in mœnia possit. ¶ Hæc particula geminata elegantē vim habet. Cęsar li. 1. belli Civilis: Flens Petreius manipulos circuit, militesq; appellat: neu se, neu Põpeium absentem Imperatorē suũ adversariis ad supplicii tradāt, obsecrat.

Nēve, idem quod Ne aut: & interdum idem quod Neque. *μήτε*. Cicero Peto à te, ne id a me, néve in hoc reo, néve in alus quæras. Idem in Orat. Néve vastius syllabæ deducantur.

Nĕvŏlo, nevis, nevult, quasi Non volo, vel Nolo. Plautus in Trinummo: Filiam meam ubi desponsatam esse audio, nisi tu nevis. *οὐκ ἐθέλω*. Titinius Setina: Ipsus quidem, hercle, ducere sanè nevult. Ex Nonio.

Nēurās, ădis, *νευράς*, Ionum lingua herba appellata est, quæ alio nomine Poterion dicitur, nervorum dissolutiones juvās: unde & nomen accepit. Nā quos nervos Latini, Græci *πλευρὰς*, appellāt. Hæc etiam in vino pota, ranarum, quas Rubetas nominãt, veneno medetur. Vnde & Phryniõ vocatur. Plin. li. 25. cap. 10: Sunt & ranis venena, rubetis maximé. Auxiliatur eis Phrynion in vino potum. Aliqui neurada appellant, alii poterion, &c. Eadem & Paronychia appellatur, quòd *τοῖς παρωνυχίοις*: hoc est, absccssibus circa ungues medeatur.

Neuras, Poterion, &c. Dioscor. lib. 3. cap. 16.

Nēuras, Paronychia, frutex apud Dioſc. lib. 4. cap. 56.

Nēurĭs, [*νευρίς*. Pol. *Pſie wiſnie, moſzenki*.] Herba, quã alii solanum, alii vesicariam appellant. Dioſc. lib. 4. cap. 74. & 75. Hermolaus in eundem.

Nēurŏbătæ, *νευροβάται*, pen. cor. Qui omnifariam prorepunt, qui ambulāt super nervos, & funes nerveos. Nā *νεῦρα* Græci nervos dicũt. Iul. Firm. li. 7. Matheseos: Oriēte Ingeniculo, quē *ἐγγόνατον* Græci appellant, naticum testimonio vero Martis & Lunę, erũt funābuli, oribatę, neurobatę, & qui talia pertractēt.

Nēurŏīdēs, *νευροειδὴς*, Species est Sylvestris lactucæ: q̃ alio nomine Limoniũ appellatur, multò minoribus foliis quàm Beta sativa, undecim interdũ caules habens. Autor Plin. lib. 20. ca. 8.

Nēurōspāstŏn, *νευρόσπαστον*, Herba est quã Græci *κυνόσβατον*. Latini Rubũ caninũ appellāt. Folium habet vestigiõ hominis simile, uvam autem nigram, in cujus acino nervum habet: unde & nomen accepit. Autor Plin. lib. 24. ca. 14: Sunt item Neurospasta, imagunculæ, quæ nervis quibusdam, & fidiculis occultis moventur, perinde ac si viverent. Vide Cælium Rhod. lib. 7. ca. 16. Horat. 2. Serm. Sat. 7: Duceris ut nervis alienis mobile lignum. Vt, *inquit*, fidiculis neurospasta moventur, sic tua libidine, aut nervis aut fidicula traheris. Hæc Turneb. Hoc se habuisse in suis adversariis Lãbinus etiam affirmat, ubi eum locum interpretatur.

Nēutĕr, neutra, neutrum. [*οὐδέτερος, μηδέτερος*. Gall. *Ne l'vn ne l'autre*. Ita. *Ne l'vno ne l'altro*. Germ. Keiner/ weder dieſer noch jener. Belg. Gheen van tweten Hisp *Ni vno ni otro de dos*. Pol. *Ani ten ani ow, Zadē ſtich dwu*. Vn Eggik *ſem* An. *Nether the one nor the other*.] In genitivo Neutrius: olim etiam Neutri, Neutræ, quemadmodum Nullus, Solus, & similia. ¶ Est autē Neuter, Utriq; cõtrarium, significatq;, Nec hic, nec ille. Dicendum autē est, Neuter alterum: non autem Neuter neutrum: nã si ita efferimus, Neuter alterum diligit, hoc significat, neq; ille hunc diligit, neque hic illum. Quòd si Neuter neutrum dicimus, perinde est ac si hoc dictum sit, ne se quidem ipsum utrunque diligere.

Nēutrŏ, adverbium significat nec ad unã partem, nec ad aliam. [*μηδετέρωσε*. Gal. *Ne vers vn coſté ne vers l'autre*. Ital. *Ne nell' vno, ne nell' altro luogo*. Ger Weder auff dieſe noch auff jene ſeiten. Hisp. *Ni à vna parte ni à otra*. Pol *Ani nate ani naowe ſtrone*. Vng. *Egy felesem*. Ang. *Nether to the one part nor to the other*.] Liv. 5. ab Vrb. Et neutrò inclinata spe torpebat: id est, in neutram partem.

Nēutrālĭs, & hoc trale, om. t. Vulgò Grammaticis vox usitata, quorũ est natio insulsissima atq; ineptissima, [*οὐδέτερος*. Gall. *Neutre*. Ital. *Neutrale*. Ger. Das der zweyen keins iſt / Vnpartheyiſch. Hisp. *Coſa neutral, de ninguna parte*. Polon: *Zadnemu nieprzi legl'e*. Vng. *Eggik ſem*. Ang. *Neutrall, of none of the twoo*.] Quintil. lib. 1. ca. 4: Aut quæ fœmina positione mares, aut neutrali fœminas significant.

Neutrobī, Idē quod Neutrò, apud Plaut. in Aulul, & te utar iniquiore & meus me cordo irrideat, Neutrobi habeam stabile stabulum.

Neutĭquam, Nequaquã, vel nullo modo. [Νῆ lo ΟΥΝ *éphes. μηδαμῶς*. Gall. *Nullement, en nulle maniere*. Ital. *In niuna maniera, per niente, à niſſun modo*. Ger. Gantz vnd gar nicht/ keins wegs. Hisp. *En ninguna manera*. Po. *Zadnimi ſpoſobem*. Vng. *Semmi keppen nem*. Ang. *No in no wiſe*.] Habet enim aliquid assertionis. Terent. in Hecyr. Illud vitium est Pamphilo neutiquam grave.

Nĕx, cis, f. c. Propriè mors, quę ferro, aut alia vi fit, violēta mors. [ΜΝ *mâveth. Φόνος*. Gal *Mort*. Ita. *Morte*. Ger. Der todt. Bel. Een doorſlach Hisf. *La muerte violenta*. Pol. *Smierc*. Vn. *Arôzakk al valo halal*. An. *Death*.] Neci datus dicitur, qui quovis modo interfectus est: quãvis Festus neci datũ intelligi velit, qui sine vulnere interfectus est, ut veneno aut fame. Ausonius in Monosyllabis: Sera venenato potu abstulit Annibalē nec Sisenna: Quoniam neq; mea nex, neq; intercessio posse videtur illorũ dementē reprimere audaciam. Cic. pro Milone: Insidiatori verò, & latroni quę potest afferri injusta nex? In necē alterius aliquid facere: id est, in damnum & fortunarũ eversionem. Vlpian. de crim. stellionatus: Si quis imposturã fecerit, vel collusionem in necem alterius. Cæsar 6. bell. Gal. Viri in uxores, sicut in liberos vitæ, necisq; habent potestatem. Artifices necis, qui novũ aliquod necis genus cõminiscuntur. Ovid. 1. de Arte: neq; enim lex justior ulla est, Quàm necis artifices arte perire sua. Necē à Græco dici certũ est (inqt Festus) *νεκρὸν*, enim mortuũ dicunt Greci.

Nexum, xi, n. s. & nexus, us, m. q. Abalienatio civilis quędã est, quæ fiebat per æs & libram: id est, ære nummóve aliquo percussa libra, quo pacto solutio repręsentabatur. Cic. pro Cecin. Sylla ita tulit, ut non sustulerit horum nexa atque hęreditates. Idem de Ora. Nexum quod per libram agitur. Idem in Paradox. Mancipia quæ sunt dominorum facta nexu aut aliquo jure civili. ¶ Et quoniã qui abalienabat, alteri obligatus erat, Nexus ponitur etiã pro vinculo obligationis. Vlpia. L. 26. D. de cond. indeb. Si emptor fundi damnaverit hæredem suum, ut venditorem nexu venditi liberaret: id est, obligatione de re vendita præstanda. ¶ Transfertur hoc nomen elegãter & ad alia. Cic. in Epist. Atticus noster cujus quando proprium te esse scribis mancipio & nexu, meum autem usu & fructu, contentus isto sum. Idem paulò pòst: Sum enim *κρίσει μὲν* tuus, *κτήσει δ'* Attici nostri: ergo fructus est tuus, mancipium illius.

Nexŭs, a, um, Aptus, conjunctus. Cic. in Tuscul Omnes virtutes inter se nexæ & jugatæ sunt. Idē de Divin. Cũ causa causæ nexa rem ex se gignit. Idē de Fato: Ex æternitate quædã vera esse, & ea nõ esse nexa causis ęternis, & à fati necessitate esse libera.

N ante I.

Nī, pro Nisi, per apocopen: id est, Si non, subjunctivo jungitur. [Νῆ *Iulé. à μή*. Gall. *Si non, ſi ne*. Ital. *Si non*. Ger. Wo nicht. Hisp. *Si no*.] Terent. in Phorm. Nã ni hæc ita essẽt, cũ illo haud starēs. ¶ Quandoq; etiam indicativo. Terent. in Andr. Mirũ ni domi est. Vbi sciēdum est, Ni Nisi, Quàm, & Præterquam semper repetere eosdem casus qui præcesserunt: ut, Quid est animal, nisi corpus cum anima cõcretum. *ὃν μή*: Nulli placet, præterquam mihi. Præter verò semper exigit accusativum: ut, Nulli placet, præter me. ¶ Ponitur interdũ Ni, pro Ne. Virg. 3. Aeneid. Inter utranque viã lethi discrimine parvo, Ni teneãt cursus, certũ est dare lintea retro. Quem in locũ vide ea quę annotavit Servius. Plaut. Ni stulta sis. Hæc particula etiã nonnunquam usurpata est in sponsionibus, & in judicio recuperatorio. Cicer. in Verr. Act. 4: Sponsio facta est cum cognitore tuo Apronio de fortunis tuis omnibus, ni socium te sibi in decumis dictitaret. Idem P. Rabirius Apronium sponsione lacessivit, ni Apronius dictaret te sibi in decumis esse socium. Hæc Bud. in Epist. ¶ Interdum Nisi, adversativæ particulæ vim habet, ut idem ferè significet quod Sed. Cic. lib. 13. Epist Famil. De re nihil possum judicare, nisi illud mihi certè persuadeo, te talem virũ nihil temerè fecisse. Ibidem: Nec cur illa tãtopere cõtendat video, nec cur tu repugnes, nisi tamen multo minus tibi concedi potest, quàm illi, laborare sine causa. Cum adverbio Mirũ venustè cõjungitur. Cic. de Orat. 2: Quid ploras pater? mirum ni cantem.

Nice, *νίκη*, Græcè, Latinè victoria dicitur. Vnde Nicephorus, *νικηφόρος*, victoriosus, quasi ferens victoriam.

Niceroríanum, *νικηρωπανὸν*, Laudatissimi unguenti genus, ita dictum ab artifice Nicerote. Martial. lib. 6: Laudas pinguia Nicerotiana.

Nicetērĭă, orum, n. s. [*νικητήρια*. Ger. Preiß vnd Gab vmb erlagte Gtg. Ang. *Retwardes of games for victorie, as rings, collars of gold*.] Sunt præmia relata ex victoria, ut torques. Iuven. Satyra 3: Et ceromatico fert niceteria collo. Dicta Niceteria, à *νικάω*, quod est vinco.

est vinco. ¶ Niceteria præterea dicuntur sacrificia, & publica convivia, quæ victoria adepta victores facere solent. Bud. in Pand. [Pol. Zwycięzkie ucztowanie y podarki po zwycięstwie.]

Nicŏplæ, ēs, τό, & ος, Frutex est, ex generibus hederæ, alio nomine Smilax appellatus. Vide Plin. lib. 24. cap. eod.

Nictātus, Ad eam rem pertinet, quū sentiūt odorem leporum seu perdicum. Ital. Ofmare. Ger. Dem gesyor nach sein besten / wird etgentlich von den hunden verstanden. Hisp. Olmar. Pol. Skradanie. Zawietrzenie. Vng. Tsehlok. Ang. To sylpe lyke a dogge when he hath the sente of a thing.] Festus: Nictit canis in odoratibus vestigiis ferarum leniter gannientsiut Ennius lib. 10: Veluti si quando vinculis velatica veneno capta solet, si fortè ex nare sagaci sensit, voce sua nictit, ululat, quæ ibi accita est: unde ipsa gannitio. Hæc Festus.

Nicto, ās, n.p. si frequentativum verbi Niveo, es. Est oculis signū dare, altero vel utroq; clauso. [קרץ karáts. συμβάλλω. Gal. Cligner les yeux. Ita. Far di cenno, ammiare. Ger. Mit den Augen winncken oder ein zeichen geben. Belg. Met den oogen wincken. Hisp. Guiñar los ojos. Pol. Oczyma wydawać. Vng. Fellogatok hunyorgatok. Ang. To wynke, to wynckle with the eyes] Plaut. in Asina. Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat Plin. li. 11. Pleriſq; verò natura datum est, ut nictare nō cessent, quos pavidiores accepimus. Pro codē etiam legitur Nictor deponens. Ibidē cap. 37. Graviores alitum interiore gena connivent, eædem nictantur ab angulis membrana obeunte. ¶ Nictari (inquit Festus) est oculorum, & aliorum membrorum nisu sæpè aliquid conari. Lucret. lib. 4: Hic ubi nictari nequeunt insisterēq; alis. ¶ Hinc deducuntur verbalia, Nictatio & Nictus. Cęci, in Pugil. Tamen inter laudādum hunc timidum Tremulis palpebris percutere nictu: hic gaudere & mirarier. ¶ Compositum est, Annicto, quod est nictu alicui quippiam significo. ὀφθαλμιῶ. Festus: Annictare, sæpè leviter oculo annuit.

Nictātio, ōnis, f. Oculorū cōclusio, & apertio. [βλεμμα. Gal. Clignement des yeux. Ital. Batimento. Ger. Winckung oder nickung mit den augen. Hisp. Obra de hazer ò dar senñal con los ojos. Pol. Mrugánie. Vng. Pislogatas. Angl. A winnyng or twynckyng.] Plin. lib. 11. cap. 37. Nec genæ quidem omnibus rideo nequeunt nictationes exprimere, tam generis sit.

Nictĭlans, tis, Quo subinde dulantur aves, apud Plaut. in Rud. Sin nervi nictilantes modice mihi damenta congeret.

Nīdĕo, ēs, dī, ēsum, Compositum Reniteo in frequētiori est usu, Resplendeo, prendeo. [מבריק lebhik. λάμπω. Gal. Resplendir, reluire. Ital. Splendere. Germ. Schinen glentzen. Belg. Schynen oft blincken. Hisp. Resplandecer. Pol. Lśnie. Vng. Tündöklik. Ang. To shyne, or glister.] Stat. lib. 10. Theb. Emicat ebur, gemmæ aut in deiectu renident. Plin. lib. 37: Neque in receptu gemmæ aut in deiectu renident. Horat. lib. 2. Carm. Non ebur neq; aureum Mea renidet in domo lacunar. Modò redolere, unde Nidor, ōris, de quo infra.

Nidus, n. di, m. Avium domicilium à nidore (ut putatur) quòd mala odoris sint aviū cubilia. [קן qén. κοῖτος, κοιλιά. Gal. Vn nid. Ita. & Hisp. Nido. Ger. Ein Vogelnest. Belg. Nest. Pol. Gniazdo. Vng. Fészek. An. A nest.] ¶ Quandoq; tamen Nidus accipitur pro ventre aviū, tum cōmunes pro cōtento. Virg. lib. 4. Georg. Examina, quæ, volucres Orc. erant dulce nidis immulcere cibos. ¶ Quādoq; pro quoda vasis genere à nidorum similitudine. Varro: Vmbriq; è lacuna fontium allata nidos implent. ¶ Et Nidi dicuntur in quo merces in tabernis seorsum seorsum seorsum. Mart. lib. 1: De pretio faciet, alterove nido Rara pumice, purpurāq; rubrō.

Nidŭlus, diminutivum. Parvus nidus. [קנן qinnén. νεοσσιά. Gal. Petit nid. Ital. Nidetto. Ger. Vogelnestlein. Hisp. Pequeño nido. Pol. Gniazdko. Vng. Fészekke. Ang. A little nest.] Gellius lib. 2. ca. 29: De aviculæ nidulo lepidè, atque jucundè præmonet.

Nidĭfĭco, ās, t.p. Nidū facio. [קנן qinnén. νεοσσιάω. Gal. Faire son nid. Ital. Fare il nido. Ger. Nesten. Belg. Nesten. Hisp. Hazer ò hazer o poner nido. Pol. Gniazdo ś wić. Vng. Fészket rakok. Ang. To build or make a nest.] Virg. in quodam Epigram. Sic vos non vobis nidificatis aves. Colum. lib. 8. cap. 13: Sedulia in quadratum cubilia, quiens ad ficent aves.

Nīdŭlŏr, aris, penult. corr. d. p. Nidifico. [קנן qinnén. νεοσσιάω.] Plin. li. 11: Aliud rursus eorum genus, quæ e fimo ingentes pilas averſis pedibus volutāt, parvos q. in his cōtra rigorem hyemis vermiculos foetus tum educarui. ¶ Aliquando est ovis incubare. Virrō: Deinde dies illos, quibus halcyones hyeme in aqua nidulantur, eos quoque septem esse dixit.

Nidŏr, ōris, m.t. [ריח réach. ὀσφρησις. Gal. L'odeur & flair de quelque chose qui est cuit en feu ou bruslé. Ital. Odóre di cosa arrostita. Germ. Ein geschmurtzet. Item, ein geschmack eines gebratnē oder gerōsteten dings. Hisp. Odor suave del manjar. Pol. Zapach zprzypalenia. Vn. Eget zag Ezek zag. Angl. The sauour or smell of any thing burned or roasted.] Odor rei adustę: ut apud Virg. 12. Aen. illi ingēs barba reluxit, Nidoremq; ambusta dedit. ¶ Propriè tamē de carnib. assis, & cęteris epulis coctis dicitur, à nitore ignis. Mart. li. 1. Pascens & nigræ solo nidore culinæ. ¶ Interdum pro risu. Horat. 2. Serm. Satyr. 7: nasum nidore supinor. Sic enim Porphyrio interpretatur. Actō verò: Nasum (inquit) nidore supinatur, qui nimium delectatur, & inclinatur odoribus pulmentariorum. Nidor autem à nimio odore tractū. Nidor pro putore, Apud Apulejum.

Nĭgĕlla, æ, f.p. [חבת késath. μελάνθιον. Pol. Czarnuscha.] Frutex est pusillus, ramulis tenuibus, altitudine palmorū duorū, foliis parvis, senecionis herbæ similibus, in cacumine capitulum habens exiguū, ceu papaveris, in quo semē nigrum, acre, odoratum includitur. In Officinis etiam hodie nomē servat: à Gallis Poyureta appellatur.

Nĭger, m. f. Nigri coloris, ater. [שחר shachór. μέλας. Gal. Noir. Ita. Nero, oscuro, moro. Germ. Schwartz. Belg. Swert. Hisp. Negro, escuro. Pol. Czarni. Vng. Fekete. Ang. Blacke.] Cic. lib. 2. de Divi. Nescio, quid de divinis si oculis captus sit, ut Tiresias fuit, possit quę alba fiant, quę nigra, dicere. Plaut. in Capt. Macilēto ore, nato acuto, corpore albo, & oculis nigris. Ovid. Epist. 17: Ipsa videt cœlū picē nigrius, & fretā ventis Turbida. Virg. 4. Georg. Examina nactabis ovem, lucúmq; revises. Vva nigerrima, Catullus Epigr. 17. ad Colonium. ¶ Per translationem tamen ponitur quādoq; pro mortuo. Iuven. Sat. 1: Instituitq; rudes melior Locusta propinquas Per famā & populum nigros efferre maritos. ¶ Quādoq; pro noxio. Virg. 2. Georg. -& nigris exela chelydris Creta. ¶ Quandoq; pro malo. Iuven. Sat. 3: nigrū in cādida vertunt. Solebāt enim prisci quod bonum & laudabile erat, creta vel alba linea notare: cōtrà quod turpe fuisset, nigra signabant. Persius: Quæq; sequenda forent, & quæ vitanda vicissim, Illa prius creta, mox hæc carbone notasti. Nigerrimus Iuvenalis lib. 15 cap. 25 Ceratorū Apronianarum maximè nigerrima sunt Actia. ¶ Nigra vena. Plin. ed. ma.

Nĭgĕlla, æ, f. Nigritudo, ei f.q. & nigritia, æ, f.p. Color nigēr. [שחרורת shechorúreth. μελανία. Gal. Noirceur, noirsure. Ital. Negrezza. Germ. Schwartzheit, schwartzigkeit. Belg. Swertheyt. Hisp. Negrura, negrumbre. Pol. Czarność. Vng. Feketeség. Ang. Blackenesse.] Plin. lib. 10. cap. 3: Viribus præcipua, colore nigricans, sola aquilarū fœtus suos alit. Id est, aliqua nigredine. Item lib. 9. cap. 38: Color sanguinis concreti nigellus, ex alieno.

Nihĭl. Vide NIHILVM.

Nihĭlum, [ουκ ephe. ουδέν. Gal. Rien. Ital. Niente. German. Nichts. Pol. Nic. Vng. Semmi. Ang. Nothing.] Ex hoc Nihilum componitur: quod, autore Festo, significat id quod prorsus favæ adhærer.

Cic. 1.

Cic.1.Tuſcul. Tum illud quod Syſiphus verſat ſaxum, ſudans nitendo nec proficit hilum. ¶ Inde fiunt Nihilum & Nihil per apocopen, quæ ſignificant quantitatis privationem. ¶ Invenitur etiam pro adverbio negandi poſitum. Terentius in Andr. Nihil circuitione uſus es: id eſt, non. ¶ Invenitur etiam Nihili, οὐδενὸς ἄξιον, trium generum, quaſi qui nehili quidem: hoc eſt, nullius pretii ſit. Cicero 4. Tuſc. Nequitia ab eo quòd nequicquā ſit in tali nomine, ex quo idem Nihili dicitur. Poſſet tamē non abſurdè Nihili, in hujuſmodi locutionibus genitivus à Nihilum exiſtimari.

Nĭhīldum, Nondum, vel nihil adhuc. [οὐδὲν πω Gall. *Rien encor.* Ita. *Niente ſin hora.* Ger. *Noch nichts.* Hiſp. *Aun no* Pol. *Ieſzcze nic.* Vng. *Meeg ſemmi.* Angl. *Nothing yet.*] Cic. Caſſ. Et quanquam nihildum audieramus, nec ubi eſſes, &c.

Nĭhĭlĭfăcĭo, Nihil æſtimo. [בזה bazáh בז báz. οὐδὲν πῦμαι, μηδὲν πῦμαι. Gal. *Ne faire ou tenir conte de quelque choſe, ne l'eſtimer rien.* Ital. *apprezzare niente.* Germ. Nichts ſchetzen/nitener furhatten. Hiſpan. *Eſtimar nada.* Pol. *Nic̨ ſobie nieważe.* Vng. *Semminek bőtſwlőm.* Ang. *To eſteme, regard, or ſet at nothing.*] Plaut. in Milit. Sed me excepit, nihili facio quid faciat cæteris.

Nĭhĭlī pendo, is, ere, act. t. Nihili facio. [בזה bazáh בז báz. οὐδὲ μηδενὸς ποιοῦμαι.] Plautus in Moſtell. Video te nihili pendere omnes homines præ Philolache.

Nĭhĭlōmĭnŭs, Non minus. [οὐδὲν ἧττον. Gall. *Neantmoins, ce non-obſtant.* Ital. *Non meno.* Germ. Nichtdeſtminder. Hiſp. *No menos.* Pol. *Niemnicj.* Vng. *Mind azon altal.* Ang. *Neuertheleſſe.*] Cic. Figulo: Tamen nihilominus eis conficior curis, ut ipſum quod vivam, peccare me exiſtimem.

Nil, Per ſyncopē factum eſt à Nihil [אפס éphes בלימה belimáh. οὐδὲν Gal. *Rien* Ital. *Niente* Germ. Nichts/nüt. Belg. Niet. Hiſp. *Nada.* Pol. *Nic.* Vng. *Semmi.* Ang. *Nothing.*] Et modò nomen eſt, ut Nihil bonitatis. Modò adverbium. Terentius in Andria: Nil me fallis.

Nĭlĭŏn, *vélion*, Gemma eſt colorem habens fumidæ topazii, aut aliquando melleæ. Plin. lib. 37. cap 8: India & has generat, & nullion fulgore hebeti, & brevi, & quum intueare, fallaci. Eſt autem color fumidæ topazii, aut aliquando melleæ. Iuba in Aethiopia gigni tradit, & in littoribus fluminis, quem Nilum vocavimus, & inde nomen trahere.

Nimbŭs, bi. m. ſ. Repentina & præceps pluvia, imber. [גשם *ghéſchem.* ἰνίφας, ὄμβρος. Gal. *Vne gillee. vne ondée de pluye froide qui vięt tout à coup.* Ita. *Pioggia ſubita, nembo.* Ger. Ein gählinger platzregen. Hiſp. *Nuuada de lluuia, ò viento rebulto con agua.* Pol. *Deſzcz nawal'ni.* Vng. *Zapor eſső.* Ang. *A ſhower of rayne.*] Livius 1. ab Vrbe: Subitò coorta tēpeſtas cum magno fragore, tam denſo regem operuit nimbo, ut conſpectum ejus concioni abſtulerit. Ovidius 1. Metamorph. denſi funduntur ab æthere nimbi. Virg. 1. Aeneid. Involvêre diem nimbi, & nox humida cœlum Abſtulit. ¶ Accipitur & pro vento. Virg. 1. Aeneid. Nimborum in patriam, loca fœta furentibus auſtris, Aeoliam venit. ¶ Interdum pro nube, νέφος, qua dii dicebantur in terras deſcendere. Lucilius: Cum nimbo cœlitus deſcendit Iupiter. ¶ Nimbus item, vaſis genus, quo vina, unguenta, & alii liquores funduntur. Martial. lib. 14: A Iove qui veniet, miſcenda ad pocula largas Fundet nimbus aquas hic tibi vina dabit.

Nĭmbōſŭs, a, um, Nimbū inducēs, vel imbri & ventis obnoxius & infeſtus, pluvioſus. [ὀμβρώδης. Gal. *Pluuieux.* Ita. *Pioueſo.* Ger. Witterig/das voll platzregen vnd vngewitters iſt. Hiſpan. *Lluuioſo.* Polon. *Niepogodni.* Vng *Zapor eſső hozo, zapor eſső s.* Ang *Full of ſhowers, raynie or ſtormie.*] Virg. 1. Aen. fluctus nimboſus Orion. Plin. lib. 8. cap. 11: Campus eſt montibus ſubjacens nimboſis. Virgil. 3. Aeneid. Mox & Leucatæ nimboſa cacumina montis.

Nĭmbĭfĕr: Hoc eſt, ferens nimbos, ὀμβροφόρος.

Nĭmbātŭs, a, um, Vnguentatus, ſive unguento perfuſus, à nimbo vaſe. Plautus in Pœn. Quàm magis aſpecto, tàm magis eſt nimbata, & nugæ meræ.

Nĭmīrum. adverbiū confirmandi, ſine dubio, certè, videlicet, nempe. [ἄντως ἀληθῶς, ἀμέλει, ἦτοι. Gal *Certainement* Ital. *Certamente.* Germ. Gewiſſlich/ohnzweyfel/freylich. Belg. Voer waer. Hiſp *Certamente* Pol. *Toż ięż, Zaprawde.* Vng. *Nyiluan, mert.* An. *Truly, without doubt, that is to ſay.*] Componitur ex particula Ne, (qua veteres utebātur pro Non) & Mirū: quaſi dicas, Mirū non eſt. Cic. Attic. Itaq; nimirū hoc illud eſt quod Cæſar ſcripſit, ſe velle uti conſilio meo. ¶ Aliquando ad reſponſionem adhibetur. Quintil. lib. 12. cap. 1: Demus id, quod nullo modo fieri poteſt, idem ingenii, doctrinæ, ſtudii peſſimo atque optimo viro, uter melior dicitur orator? nimirum, qui homo quoque melior.

Nĭmĭs, Plus æquo, plus ſatis. [מאד מאד *meódh meódh.* λίαν, ἄγαν. Gal. *Trop* Ital. *Troppo.* Germ Zuvtet. Belg. Te veel. Hiſp. *Muy mucho.* Polon. *Nazbit.* Vng. *Igen, főlőtteb.* Angl. *To much.*] Terent. in Andr. Nequid nimis. Cicero 1. de Orat. Non ſumus nimis avidi: tua iſta mediocri eloquentia contenti ſumus.

Nĭmĭ ŭm, nomen pro adverbio, Nimis multum. [מאד מאד *meódh meódh.* λίαν, ἄγαν. Gal. *Trop.* Ital. *Troppo.* Germ Zuvtet. Hiſp. *Muy, mucho.* Pol *Zbitnie.* Vng. *Igen.* Angl. *To much.*] Terent. in Adelph. Nimiùm iſtòc abiſti hic propter hunc aſſiſte. Cicer. 4. Academ. De quo nimiùm diu etiam diſputo.

Nĭmĭ ō, Ablauvus, comparativus ſolet jungi. Cic. ad Attic. libro 10: Sed quia te nimiò plus diligo Plaut. in Bacch. Quem ego ſapere nimi ò cenſui plus quàm Thalem. Ibidem: Vixiſſe nimiò ſatiùs eſt quàm vivere.

Nĭmĭ ŏpĕ rĕ, penult. corr. adverbium eadem forma dictum, qua magnopere, & Minimopere. [מאד מאד *meódh meódh.* λίαν ὑπερφυῶς. Gal. *Grandement.* Ital. *Grandemente.* Germ. Gar zuvtet/viel zuviel. Hiſp. *Muy, mucho, grandemante.* Pol. *Bardzo wielce.* Vng. *Főlőtteb igen.* Ang *To much, greatlie.*] Cic. in Parado. Quos ædificia magnifica nimiopere delectant.

Nĭmĭ ĕ, adverbium, Nimis, ſupra modū, & interdū idem quod valde. [מאד מאד *meódh meódh.* ἄγαν. Pol. *Nieznierne.* Vng. *főlőtteb.* Angl *Beyonde meaſure, out of meaſure.*] Plaut. in Milite: nā nulli mortali ſcio Obtigiſſe hoc, etſi duobus, tibi & Phaoni Lesbio, Tam nimiè ut amarentur.

Nĭmĭ ŭs, a, um, Quod modum excedit, nimis magnus. [מאד *meódh* גהדהל *ghadhöl* סרח *ſoréach* עדף *hodhéph.* ὑπὲρ ἄγαν. Gal. *Deſmeſuré, qui eſt trop exceſſif.* Ital. *Troppo intemperato.* Ger. Vnmäſſig/viel zu groß oder hefftig Hiſp. *Demaſiado.* Pol. *Nieżmierni, Nazbit.* Vngar. *Igen nagy főlőtteb valo.* Angl. *That is exceſſiue, to much.*] Plaut. in Mil. Nimia eſt miſeria, pulchrū eſſe hominem nimis. Terent. in Heaut. Nulla adeò ex re iſtuc fit, niſi ex nimio otio. Nimius animi, ἄγαν μεγαλόψυχος, nimis magno animo, animi impotēs. Liv. Manlius nimius animi, quum alios principes ſperneret, &c. Sermonis nimius erat. Tacit. lib. 19. Nimius in decernendis honoribus, & tanquam prodigus, Cic. Brut. lib. 5. Epiſt. Nimium abſolutè. Cic. 4. Tuſc. Nam quod ajunt, nimia reſecari oportere, naturalia relinqui: quid tandem poteſt eſſe naturale, quod idem nimium eſſe poſſit?

Nĭmĭ ĕtās, atis, f. t. Superfluitas. [סרח *ſerach* ὑπερεκτέα Ga. *Superfluité, trop grande abondance.* Ital. *Superfluità.* German. Vberfluß/vbervolle Hiſp. *Muchedumbre ò demaſia y ſuperfluidad.* Pol. *Zbitek.* Vng. *Főlőtteb valoſag.* Ang. *Superfluitie.*] Colum. lib. 4. cap. 24: Naturalia congruunt deliderio, quoniam nimietate verni pabuli pecudes exhilaratæ laſciviunt. Plin. lib. 14. cap. 6: Exolevit hoc quoque nimietate copiæ.

Nĭngo, gis, vel Ninguo, is, xi, n. t. Nive pluere. [שלג *hiſchligh.* νίφω. Gal. *Neiger.* Ital. *Neuigare, neuare.* Germ. Schneyen. Belg. Sneewen. Hiſp. *Neuar.* Pol. *Snieg puſzczam.* Vngar. *Houal eső m.* Ang. *To Snow.*] Priſcianus, Ninguo quoq;, Ninxi, unde & Nix, ſicut à duxi Dux, à rexi Rex. Virgil. lib. 3. Georg. Interea toto non ſecius æquore ninguit. Sunt qui Ninguo dictum velint à ningue, cujus nominativus erat Ninguis, quod antiqui pro nive uſurpabant. Lucret. albas effundere ningues. Apuleius in 1, Herm. Aſpera hyems erat, omnia ningue canebant. Nunc dicimus Nix, χιών: de quo ſuo loco.

Nĭnguĭdŭs, a, um, Niveſus, vel nive abundans. [νιφόεις, χιονώδης. Gall. *Neigeux, plein de neiges* Ital. *Neueſo.* Germ. Schneyertig/voll Schnee. Hiſ. *Coſa nevada ò llena de nieue.* Pol. *Snieżny.* Vng. *Havas.* Ang. *Snowie or full of ſnowe.*] Auſonius ad Paulinum: Barcino me bimaris ninguida linguit Oppida Iberorum.

Niptră, *níptra*, Dicuntur lavacra, à *níptw*, quod ſignificat lavo: quo nomine dicta eſt tragœdia Pacuvii, quam citat Cicer. 2. Tuſcul.

Nis, pro Nobis veteres ſcripſēre, ſicut Im, pro Eum. Feſtus.

Nĭſĭ. [ὑμῖν *hulé. ὑμῖν, ὅτι μή.*] Dictio exceptiva. Vide ſuprà NI.

Nīſŭs, a, um, Vide NITOR, eris.

Nitedula, Nitella, Vide NITEO.

Nĭtĕo, tes, nitui, n. ſ. Splendidus, cultus, politus ſum. [נה *tſach.* λάμπω, κεκαθάρμαι. Gal. *Eſtre poli & net, reluire de netteté* Ital *Splendere, vilucere eſſer polito.* Germ Scheynen/gleiſſend ſeyn/hubſch vnnd wol außgebutzt ſeyn. Hiſp. *Reſplendeſcer, ſer polido.* Polon. *L'ſnieſie.* Vng. *Twndőklőm, fenlőm.* Angl. *To glance or gliſter.*] Plaut. in Pſeud. Tibi hoc præcipio, ut niteant ædes. ¶ Nitere unguentis, fulgere purpura, Cicero in Catilina. Idem 4. de Finib. Illorum vides quam niteat oratio.

Nĭtens, participium, Micans, ſplendens, cultus & ornatus: [נה *tſach* διαλάμπων, λάμπων. Gal *Reluiſant.* Ital. *Pampeggiante.* German. Gleiſſend/glutzrend. Hiſp *Reſplendeſciente.* Pol. *L'ſnienie.* Vng. *Twndőklő ſenlő.* Ang. *Shyning or gliſtring.*] ut, Equi nitētes. Virg. 6. Aeneid. Galea nitens. Idem 9 Aeneid Oculi nitentes, Idem 1. Aeneid. Aſtra nitentia. Ovid 5. Faſt.

Nĭtēſco, is, ere, n. t. Nitidum fieri. [נה *tſach.* λαμπύνω. Gal. *Eſtre poli & net, reluire de netteté.* Ital. *Eſſer polito, reſplēdere.* Ger Gleiſſend oder ſcheinend werden Hiſpan. *Reſplendeſcer, ſer polido* Polon. *L'ſnieuc ſie, Bieleie.* Vngar. *Twndőkiűue ſenlőue lezők* Angl. *To waxe gliſtring or neate.*] Cic. 1. Tuſ. ul Cœlum nitescere, arbores frondeſcere. Plin. lib. 37. cap. 12: Et aliàs omnes gemmæ mellis decoctu nitescunt præcipuè Coriſci. ¶ Compoſita ſunt Enitco, quod eſt clarè, ſeu valde niteo. ¶ Per tranſlationem verò

verò significat celebrem esse. ἐλλογιμᾶν. Lib. 4. ad Heren. Nunc hoc signi est, ipsos artis scriptores non putasse unum potuisse in omnibus elocutionis partibus enitere. ¶ Et ab eo Enitesco: de quo suo loco.

Nĭtor, oris, m. r. Splendor in quacunq; re dicitur. [נֹגַהּ *nógahh.* πλατύνσις. Gall. *Netteté, beauté reluisante, lueur, resplendissement.* Ital. *Splendore, politezza.* Germ. Glantz/schein. Belg. Schoonheyt. Hisp. *Limpieza ò resplendor.* Pol. *Glancz, Ilśnienie.* Vng. *Tvndoklés fenles.* Ang. *Glistring, neatenesse.*] Cic. in Catone: Tum Lysandrũ intuentem purpuram ejus, & nitorem corporis. Colum. lib. 2: Verùm ex his maximè ferendum quod Robur dicitur, quoniam & pondere, & nitore præstat. Eloquii nitor. Ovid. 2. de Pont. Elegi. 2: Nunc tibi & eloquii nitor ille domesticus adsit, Quo poteras trepidis, utilis esse reis. Generis nitor, ibidem Eleg. 9. Marmorum nitor, Plin. lib. 12. cap. 1.

Nĭtĭdus, a, um. Splendidus, clarus, lucens. [נֹגַהּ *tsach. Nogahh* πολυτελὴς. Gal. *Resplendissant, net, bien poli.* Ital. *Splendido, rilucente.* Ger. Grentzig/glitzerig. Hispan. *Luzio ò resplendesciente.* Pol. *Lśniący śię, świątły.* Vngar. *Tvndoklò fenlò.* Ang. *That shyneth, neate, cleare.*] Plaut. in Stich. Facite sultis, ut nitidæ ædes meæ sint, quum redeam domum. Idem in Mil. Tum autem illa ipsa est nimium lepida, nimisque nitida fœmina. Cic. in Orat. In picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: contrà alios nitida, læta, collustrata delectant. Colum. lib. 12: Far quod appellatur Clusinum candidioris & nitidi coloris.

Nĭtĭdĭtās, Accius: Formæ nitiditate præcharus regi.

Nĭtĭdē, Nitidius, Nitidissimè, adverbium.

Nĭtĭdĭcŭlē, diminutivum, A' Nitidius cõparativo. κομψότερον. Plaut. in Pseud. Neq; ego amatorem mihi invenire ullũ queo, Qui amet me, ut curet tandem nitidiusculé.

Nĭtĭdo, as, act. p. Nitidum facio. [קִלְקַל *kilkál.* κομῶ. Gal. *Rendre ou faire net & reluisant.* Ital. *Rallustrare.* Germ. Glitzerend oder glantzend machen. Belg. Blinckende maken. Hisp. *Alimpiar ò hazer luzir.* Pol. *L'śniaco czynić.* Vng. *Tvndoklòm vagy fenyessé tenni.* Ang. *To cause to glister and make neate.*] Colum. lib. 12. cap. 3. Ferramenta detersa nitidentur, atque rubigine liberentur.

Nĭtēlă, æ, f. p. Dicitur res quę levigat sordes, & expolit [γλωσσόκομον. Gall. *Un instrument d'estourreresse, curedent.* Ital. *Curadenti, nettadenti.* Ger Das glatt und glitzend macht. Hisp. *Mondadiente.* Pol. *Rzecz ta ktora chedozi ząbże.* Vng. *Tegano tvndoklòl tetò fenyessé tetò zerzam.* Ang. *A tooth er earpicker or any such lyk instrument.*] Vnde Apuleius utitur pro dentifricio, os ipsum & dentes honestante. Missi (*inquit*) ut petisti, tibi munditias dentium, Nitellas oris, ex Arabicis frugibus Tenuem, candificum, nobilem pulvisculum Complanatorem tumidæ gingivulæ, Converritorem pridianę reliquiæ, Nequa videatur tetra labes sordium, Restrictis fortè si labellis riseris.

Nĭtĕdŭlă, læ. f. p. Muris exigui genus esse docet Servius, alii vermem esse putant nocte lucentem, quę etiam dicitur noctiluca. [λαμπυρὶς, λαμπυρὶς, κάμπη. Gall. *Vne espece de Souris, ou plustost ver luisant qui apparoist quand le iour fait vne.* Ital. *Specie di topo picciolo.* Ger. Ein kleine Maus. Hisp. *La luzernaga ò el luzero de noche.* Pol. *Złotnik, Myszka mała.* Vngar. *Kis egér vagy ezt tvndoklò fereg.* Ang. *A globerd or gloworme.*] Cicero pro Sestio: Quoniam id etiam fatum civitatis fuit, ut illa ex vepreculis extracta nitedula Rempub. conaretur arrodere. ¶ Est & Nitedula, cicindela, quæ noctu lucet.

Nītŏr, teris, nixus, & nīsus, d. r. Conari sub onere. [עָמַל *amál* הָרָה *haráh* סָמַךְ *samách.* ἐρείδω. Gal. *S'efforcer.* Ital. *Sforzarsi.* Ger. Vnderstehn mit arbeit/streben. Belg. Onderstaen/oft neerstrebent doen. Hisp. *Esforcarse, esforcarse.* Polon. *Prącz podeymuie. Vśiel uie.* Vng. *Igyé kòzòm zapelkò dòm.* Ang. *To indeavour, to labour, to take paine, to leane to.*] Virgil. 3. Georg. Pòst valido nitens sub pondere faginus axis Instrepat. ¶ Interdum incumbere, firmari, sustentari. ἰσχυρίζομαι, ἐπιστηρίζομαι, ἀναπαύομαι. Idem 6. Aen. Ille vides pura juvenis qui nititur hasta. ¶ Ab hac significatione manaverunt translationes & variæ & multæ. Cic. pro Milone: Ei autem viro mors parabatur, cujus in vita nitebatur salus civitatis. Cic. lib. 1. Offic. Est igitur adolescentis majores natu vereri, ex hisq; deligere optimos ac probatissimos, quorum consilio atq; autoritate nitatur. Id est, fulciatur, gubernetur, instituatur. ¶ Niti gradu apud Pacuvium legitur, pro Ambulare. Ardua per loca agresti & trepidãte gradu nititur. ¶ Niti alis: id est, volare. Virg. lib. 4: Hic primùm paribus nitens Cyllenius alis Constitit. ¶ Quandoq; etiam significat dare operam, laborare, conari, πειρῶμαι. Terent. in Adelp. Quapropter nitar, experiar. Cic. de Senect. Moderatio modo virium adsit, & tantum quantum quisq; potest, nitatur. Hujus composita sunt: Annitor, Connitor, συντείνομαι, ἀγωνίζομαι, quod est totis viribus nitor. Cic. lib. 2. Offic. Quare quantum conniti animo potes, quantum labore contendere (si discendi labor est potius, quàm voluptas) tantum fac ut efficias. ¶ Enitor, pario, λοχεύω. Plaut. Amph. Geminos Alcmena enititur. Vnde enixæ dicuntur mulieres, quæ partus dolore levatæ sunt. Item Eniti, est multo conamine & labore aliquid perficere, φιλοπονῶ. Salust. in Iugurt. Ab adolescentia ita se enixum, ut ab optimo quoque probaretur: id est, multo conatu, & labore id se perfecisse, ut ab optimo, &c. Colum. lib. 2: Sed nec in media parte versuræ consistat, detque requiem in summa, ut spe cessandi totum spatium bos agilis enitatur: id est, exaret, perficiat. Hinc enixè, adverbium, σωτόνως. Quod & enixim dicitur. ¶ Innitor, inhæreo, firmor. Colum. lib. 6: Quò plus solis mediæ arbores, quib. vitis applicata & religata innititur, accipiant. ¶ Obnitor, ἀντερείδομαι, ἀντίσταμαι, ἀντισηκόομαι, ἀγωνίζομαι, contrà nitor, obluctor, induror, obfirmor. Virg. lib. 3. Georg. Versaque obnixos urgentur cornua vasto Cum gemitu: id est, contrà obluctantes. Hinc adverb. Obnixè, ἀγωνιστικῶς. ¶ Pernitor, valde nitor, Sery. Pernix, perseverans, à pernitendo tractum est. ¶ Renitor, ἀντείνω, ἀντίκρω, contrà nitor. ¶ Subnitor, suffulcior. Virgil. lib. 3: Parva Philoctetæ subnixa Petilia muro. Aliquando est sursum nitor. Cæcilius in Annal. Et Latini subnixi animo ex victoria consilium ineunt. Habent autem omnia hæc penultimam productam.

Nīxŭs, a, um, participium, Innixus, vel incumbens, fultus, sustẽtatus. [עָמַד *jaghéah* סָמַךְ *somách.* ἐρειδόμενος, πεποιθώς. Gall. *Qui s'est appuyé.* Ital. *Appoggiato, sostentato.* German. Erstützet/angestimet. Hispan. *Sostenido.* Polon. *Podparti.* Vngar. *Meg tamaxtatot.* Ang. *That taketh paines, that leameth to.*] Cic. 7. Verr. Stetit soleatus Prætor populi Romani cum pallio purpureo, tunicaq; talari muliercula nixus in lectore.

Nixŭs, us, m. q. substantivum, Parturientium labor. [עֶצֶב *jegháb* עָצַב *iagháb.* πόνος, ὠδῖνες, vel ὠδίς. Gall. *Peine & trauail d'enfant.* Ital. *Trauaglio di donna che'l partorisce.* German. Die geburts arbeit / die arbeit so die Weiber haben mit gebären. Hisp. *El estribadero ò dolor del parto.* Pol. *Vśilowanie, praca przyporodzeniu.* Vng. *Gyermek szülò ágyoni erõl kòdesé zepelkedesé.* Ang. *Childe bearing, delyuerance of childe.*] Virg. 4. Georg. -haud fœtus nixibus edunt. Gell. lib. 12. cap. 1: Quàm diutinum puerperium, & quàm laborioſi nixus fuissent. ¶ Dicitur etiã Nixus de alio quovis conatu. Quintil. lib. 2. cap. 13: Luctator, qui totius corporis nixum in id quod semel invasit, incumbit.

Nixŭs, hujus nixi, m. s. Sidus cœleste, quod Julius Firm. Ingeniculũ vocat, ἱσταμένου. Cic. in Arato: Iam dextrũ genu, & decoratam lumine suram Erigit, ille vagans vulgato nomine Nixus, Quem nocte extinctum atque exortum vidimus una. Ibidem: Hic ille exoritur cõverso corpore Nixus, Alvum, crura humeros, simul & præcordia lustrans, Et dextræ radios læto cum lumine jactans. Hunc Higinus Herculem esse ait, qui dextro genu nixus, sinistro pede, capitis Draconis dexteram partem opprimere conatur.

Nīxūrĭo, is. pen. prod. nixurii, Niti volo, seu cupio, aut conor facere. φιλονεικέω. Nigid. apud Nonium: Nixurit qui niti vult, & in conatu rapiùs aliqua re perpellitur.

Nīxŏr, aris. nixatus sum, nixari, Nitor: hoc est, fulcior, sustentor. [נָשָׂא *nasá* נָשַׂג *nasag* נָשַׁק *nasháq.*] Lucr. lib. 4: Et violare fidem primam, & convellere tota fundamenta, quibus nixata salvis, salusque. Idem libro 3: Hoc est adverso nixantem tradere montes Saxum.

Nīxĭī dii, inquit Festus, tria signa in Capitolio ante cellam Minervę genibus nixa velut præsidentes parientium nixibus. Vide Partus.

Nĭtĭbūndŭs, a, um, Vehementer nitens, πεφιλημένος ἰσχνός. Gell. lib. 1, cap. 11: Sed enim Achæos Homerus pugnam indipisci ait, non fidicularum, tibiarumque concentu, verùm conspiratu tacito nitibundos.

Nĭtrum, n. s. [נֶתֶר *néther.* νίτρον. Gall. *Nitre.* Ital. *Nitro.* Germ. Nhawer/Salpeter. Hispan. *Salitre.* Polon. *Salistra.* Vng. *Saletrom.* Ang. *Saltepeter.*] ἀπὸ τῆς νίζειν, ut quidam putant, eò quòd abluendi purgandiq; habeant facultatem: sive, ut alii malunt, à Nitria Aegypti regione, in qua copiosissimè provenit. Nam multũ differt à salis Ammoniaci specie, nonnullíq; existimant esse salis genus. Sicut enim salem fervor conficit Solis in petram aquas marinas durando, ita in nitrariis, ubi æstate pluviæ prolixiores telluri infunduntur, ardor nimius aquas excoquit in petram sali simillimam, sed nihil gelidi rigoris nisi salsi saporis habentem, quæ tamen juxta naturam salis durare in caliditate, & nubiloso aëre fluere ac liquescere solet. Gignitur copiosissimè in Nitrite Aegypti nomo, aqua Nilotica immissa: parciùs apud Medos canescentibus siccitate convallibus: præstantissimum autẽ in Clitis Macedoniæ. ¶ Dioscorides fossile præferre videtur, quod levius est, & sine pondere, roseo colore aut albo, & spongiarum modo fistulosum. Putant nonnulli inter Nitri species esse numerandum, quod vulgi (ut opinor) vocabulo nonnulli *Sal nitrum*, alii *Sal petræ* vocant, coq; Pharmacopolæ pro nitro utuntur, decepti corrupta Plinii lectione lib. 31. cap. 10: Sal nitrum sulphuri concoctum in lapidem convertitur. Ita enim vulgò legitur: quum tamen castigatiora exemplaria sic habeant: [illegible]

Kr [illegible] ri

pluri concoctum, &c. Veriſimilius eſt itaque, illud quod hodie vulgò *Salinarum* vocant, veteribus fuiſſe incognitum, novitium quoque eſſe inventum, non ita pridem ad bellicorum tormentorum uſum excogitatum.

Nitrōsŭs, a, um. [νιτρώδης. Pol. *Salietrowego ſmaku.* Vng. *Saletromos.*] Quod nitrū habet, vel nitri ſaporem. Plin. lib. 31. cap. 10: Aquæ verò nitroſæ pluribus locis reperiuntur, ſed ſine viribus denſandi. Nitroſus locus. Idem lib. 20. cap. 19.

Nitrārĭa, æ, νιτρεία, νιτρεωρυχία, Locus ubi nitrum fit, aut effoditur. Plin. lib. 31. cap. 19: Sunt ibi nitrariæ, in quibus & rufum exit a colore terræ.

Nitrātŭs, adject. um. ὁ νιτρωτὸς, Cui nitrum admiſtum eſt. Mart. lib. 13: Nitrata viridis braſſica fiat aqua. Colum. lib. 12. cap. 55: Nitratum aquam ſuffundito.

Nivālis, Niveus. Vide NIX.

Nĭvĕo, es nixi, nictum, quod minimè eſt in uſu: à quo connīvĕo. Vide in dictione NICTO.

Nix, nivis, f. t. notæ ſignificationis. [שלג *ſchélegh.* χιών. Gal. *Neige* Ital. *Neue.* Ger Schnee Belg Sneew. Hiſp. *La nieue.* Polon. *Snieg.* Vng. Ho. Ang. *Snow.*] Plin. lib. 17. c. 2: Quādo nix, aquarum cœleſtium ſpuma eſt. Virg. 10. Aegl. Perq; nives aliū, perq; horrida caſtra ſecuta eſt. Nive candidiores equi, Ovid. 8. Met. Eluctari nives. Tacit. lib. 19: Et vir quieto agmine nives eluctātibus, patuit quantū diſcriminis adeundum foret. Capitis nives apud Horat. 3. Carm. Ode 13, pro canis: -te quia rugę Turpent, & capitis nives. ¶ Ab antiquis Ninguis appellabatur. Lucret. - gelidas eſſe indere ninguos. Vide in verbo NINGO.

Nĭvālĭs, & hoc nivale, Quod ad nivem pertinet, ut Nivalia loca, obnoxia nivibus, in quibus plurimùm ningit. [χιονώδης, νιφετώδης. Gall. *De neige.* Ital. *Neuale, neuoſo.* Ger. Schneyerig/zu dem Schnee gehörend. Hiſpan *Coſa de nieue, ò coſa fria.* Polon. *Snieżni.* Vngar. *Hovoz valo* Ang. *Of ſnow.*] Plin. lib. 26. cap. 8: Naſcitur in petroſis, apricis, & iiſdem nivalibus. Nivalis dies: hoc eſt, nivoſus, quo ſcilicet plurimum nivis è cœlo dilabitur. Liv. 1. bell. Pun. Erat fortè brumæ tempus, & nivalis dies. Nivalis aqua. Gell. Quin aquam nivalem frugibus ſanè & arboribus fœcundam diceret, ſed hominibus potu nimio inſalubrem eſſe. Colum lib. 3. cap. 1: Nivale cœlum dixit, quod ſæpè nives inducit ait enim: Cœlum porrò neque nivale vinea, neq; ruſſus æſtuoſum deſiderat. ¶ Oſculum nivale, metaphoricè pro frigido. Martial. lib. 7: Audes tu tamen oſculo nivali Omnes obvias hinc & hinc tenere.

Nĭvārĭŭs, a, um, ut Nivarium colū. [χιόνιον δεκτικὸς, ὃ χιὼν συναθροίζεται, ἀποθήκη. Gall. *Où on met la neige, ou parloit de la coule.* Ital. *Sacco da colar neue.* Ger. Ein Schneeſack/ te ein ſack oder geſchirr dadurch man das ſchneewaſſer ſeighet. Hiſp *El coladero para nieue.* Polon *Cedzidło, worek, naczynie.* Vngar. *Hovo.* Ang. *A colander or ſtrainer wherein ſnow was ſtrained.*] Bayfius: Colum nivarium, vas quo aqua ex nivibus colari ſolebat. Nos hodie colo utimur ad lac colandum, & eſt vas ligneum quod fundum linteum habet annexum. Saccus nivarius. Plin. lib. 24: Nitroſę aut amaræ aquæ, polenta addita mitigantur, ut intra duas horas bibi poſſint. Qua de cauſa & in ſaccos nivarios additur polenta Bayfius: Vtebantur Romani & ſacco nivario, quo liquidius merum potarent: & erat lineus.

Nĭvātŭs, a, um, Quod eſt nive refrigeratum. [νιφετῷ ψυχρός. Gall. *Medé ou rafreſchi auec de la neige.* Ital. *Rinfreſcato di neue.* German. Mit Schnee tettet. Hiſpan. *Mezclado ó cubierto de nieue.* Polon. *Sniegiem oziębiony.* Vngar. *Houal hidegitetőt.* Ang. *Covered or made cold with ſnow.*] Suet. in Nero. Refotus ſæpiùs calidis piſcinis, ac tempore æſtivo nivatis.

Nĭvĕŭs, a, um, Quod eſt ex nive: [χιονικὸς. Gall. *Neigeux, qui eſt de neige* Ital. *Neuoſo, cio che è di neue.* German. Das auß Schnee iſt. Hiſpan. *Coſa de nieue ò coſa blanca.* Polon. *Sniegowi.* Vngar. *Hobol valo.* Ang. *Of ſnow.*] ut, Maſſa nivea. Niveus liquor, Cic. 2. de Divin. Virgil. 5. Georg. Sed jacet aggeribus niveis informis & alto Terra gelu latè. Vſus eſt Martial. pro candido, & Virgil. lib. 8 Aeneid. Dixerat, & niveis hinc atque hinc diva lacertis Cunctantem amplexu molli fovet. Ebur niveum. Ovid. 10. Metam. Interea niveū mira fœliciter arte Sculpſit ebur, &c.

Nĭvōsŭs, ſa, ſum, Nive abundans. [χιονοβόλος, χιονώδης. Gall. *Neigeux, abondant en neiges* Ital. *Neuoſo, che abonda di neue.* Germ. Schneyerig/ oder da es ſtetz ſchneechtig iſt/ voll ſchnee Hiſp. *Coſa llena de nieue.* Pol. *Sniegu pełni.* Vngar. *Hovas.* Ang. *Full of ſnow.*] Colum. lib. 2. cap 9: Ea locis prægelidis ac nivoſis, ubi æſtas eſt humida, & ſine vaporibus rectè committitur. Nivoſa hyems, Liv. lib. 5. ab Vrb. Nivoſa grando, Liv. 1. bell. Pun. Et mox aqua levata vento, quum ſuper gelida montium cácumina concreta eſſet, tantum nivoſæ grandinis dejecit, ut omnibus omiſſis procumberent homines.

Nīxūrĭo, Nixus, a, um, Nixus, hujus nixus, vide NITOR.

N ante O.

NO. In notis antiquorum, noſtrū, NOBB. Nobilibus. NOB. G. Nobis generatus, vel nobilis genere. NOB. F. N. Nobili familia natus. NON. Nonarum. NON. APR. Nonis Aprił. NOR. Noſtrorum. N.P. Nihil poteſt, vel non poteſt. N Q Nuſquam, vel neq;, vel nanq;; vel nunquā N.Q.A N. numerat, qui annumerat N Q.N. Nunquid non. N.R. Non reſtituerunt. N R. Nero. N.R. Nobis Rhavenas. NR CL Nero Claudius, N R. Noſter. N.S.E. Non ſic eſt N T. Nominatis. N T. Noſtri tēporis.

No, nas, navi natum, n.p. Propriū eſt piſciū. [שחה *ſachāh* שָׂחָה *ſaph.* νήχομαι, νέω, κολυμβάω. Gall. *Nager* Ital. *Nuotare.* Ger. Schwimmen. Belg. Swemmen. Hiſp. *Nadar.* Pol. *Pływam.* Vng. *Vzok.* Ang. *To ſwimme.*] Plin. lib. 9. cap. 17, de accipenſere: Vnus omnium ſquamis ad os verſis contra aquā nando meat. Quanquam & de aliis rebus rectè dicitur in aqua fluitantibus. Ovid. 1. Metam. Nat lupus inter oves, fulvos vehit unda leones. Virgil. 1. Aen. Apparent rari nantes in gurgite vaſto. ¶ Nare ſine cortice, proverbialis metaphora eſt, de iis dici ſolita, qui ſuo jam marte ſibi poſſunt conſulere, nullo alieno egentes ſubſidio. Translatio ſumpta eſt ab iis qui natandi non ſatis periti, ſuberis corticem corpori ſubjiciunt, donec eum in arte profectum fecerint, ut cortice deinceps non egeant.

Nāto, tas, n. p. frequentativum eſt verbi No, nas, & proprium eſt piſcium. [שחה *ſachāh* שָׂחָה *ſaph.* νήχομαι, νέω, κολυμβάω. Gall. *Nager* Ital. *Nuotare.* Germ. Schwimmen eins ſchwimmens. Hiſp. *Nadar.* Polon. *Vſławnie pływam.* Vngar. *Vzdogalok vzkalok.* Ang. *To ſwimme.*] Martial. lib. 11: Sacris piſcibus hæ natantur undæ. Cicero. Tuſcul. 5: Natura beſtias nantes aquarum incolas eſſe voluit. Nant, ſeu Natant tamen volucres, & beſtiæ, & homines. Virgil. Aeneid. 1: Apparent rari nantes in gurgite vaſto. Cicero de Naturâ deor. In quo quidem magis tu mihi natare viſus es, quàm ipſe Neptunus. ¶ Colum. de Arbor. per tranſlationem pro Serpere poſuit. Alioqui etiam novella vinea quæ ex refectione enata fuerit, vim inutilem habebit, ſumma parte terræ natantibus radicibus. ¶ Quandoque pro Trepidare. Ovid. lib. 6. Faſt. Nox erat, & viris oculiq; animiq; natabant. ¶ Dicitur etiam de navibus. Virg. 4. Aen. - & littore Celſas Deducunt toto naves, natat uncta carina. ¶ Interdum pro madere, manare ſeu diffluere. Cicero Philip. 3: Natabant pavimenta vino, madebant parietes, &c. Virgil. 3. Aeneid. -ſanieque aſperſa natarent Limina. ¶ Hujus compoſita ſunt Abnato, Annato, παρανήχομαι, juxtà nato, ſive ad aliquem locum navigo. Virgil. lib. 1. Aeneid. -hinc pauci veſtri annavimus oris. Sic & libro 6: Connato, συγκολυμβάω, ſimul nato. Plaut. Connatat nobiſcum: id eſt, rivalis eſt. Denato, deorſum nato, καταπαχθῆναι. Obnato, contrà, ſeu citrà nato: ut in æquore fulvis Obnatat umbra fretis. Prænato antè nato. Plinius: Prænatante piſciculo frontem ſuam ſpargit. Renato rurſus nato, vel natando revertor, ἀλαπαχθῆναι. Supernato, ſuper undis ſto, non mergor, ἐπιπαχθῆναι. Plin. lib. 24: Poſtea ſupernatans aqua tollitur ſpongiis. Trānato, ultrà nato, διανήχομαι, διακολυμβάω. Livius: Magonem cum equitatu flumen tranſnataſſe.

Nātātŭs, us, m. q. Ipſe natandi actus. [νῆξις. Gall. *Nagement.* Ital. *Eſſo nuotare.* German Das Schwimmen. Hiſpan. *Obra de nadar.* Polon. *Pływanie.* Vngar. *Vszas.* Ang. *Swimming.*] Claud. lib. 3. de Raptu Proſerp. Lucus erat prope flumē Atinum, quod candida præfert Sæpè mari pulchroq; ſecat Galatea natatu. Segnis natatus, Idem de Torpedine.

Nātābŭlă, n. ſ. [κολυμβήθρα. Gall. *Lieu où l'on nage.* Ital. *Luoghi dove ſi nuota* Ger Derter da man ſchwimet Hiſp *Nadadero, lugar de nadar.* Polon *Miejſce gdzie ſię pływa.* Vngar. *Hal tarto to, ahonnan hal tartoatska* Ang *Place to ſwimme in.*] ab Apuleio dicuntur natationes: hoc eſt piſcinæ natatoriæ.

Nātātŏr, ōris, verbale, m. [שחיה, ὁ ἐν θαλάσσῃ νήχομαι. Gal. *Nageur* Ital. *Chi nuota* Ger Ein ſchwimmer. Hiſp *Nadador* Pol. *Pływa ś.* Vngar. *Vszo.* Ang *A ſwimmer.*] Qui natat Ovid 1. de Remed. amo Pugnat in adverſas ire natator aquas.

Nātātōrĭum, & Natatio, à natando dicuntur, & à Græcis κολυμβήθρα, βαπτιστήρια dicuntur.

Nātātĭlĭs, pen. corr. Qui natat, vel natare poteſt: ſicut Volatilis, qui volat, vel volare poteſt. [νευστὸς, πλωτὸς. Gall. *Qui peut nager.* Ital. *Che nuota* German. Schwimmfertig/ das da ſchwimmet oder ſchwimmen kan. Hiſpan. *Coſa de agua que pueden dar.* Polon. *Pływaici.* Vngar. *Vszhato.* Ang. *That may ſwimme.*] Auguſt. lib. 12. de Civitat. Talem ille creavit animam, qua per rationem & intelligentiam omnibus eſſet præſtantior animalibus terreſtribus, & natalibus, & volatilibus, quæ mentem hujuſmodi non haberent.

Nātātīlĕ, n. t. ſubſtantivum, Locus eſt ubi natant piſces aut anates, & ſimilia. [κολυμβήθρα, βαπτιστήριον. Gall. *Le lieu ou nagent les poiſſons, canes ou canarts.* Ital. *Doue nuotano peſci, anitre &c. ſimili.* German. Ein ort da die Thier ſchwimmen / es ſeyen Fiſch / Genß / Enten / ꝛc. Hiſpan. *Nadadero, donde nadent los peſcados.* Polon. *Pływalnia.* Vngar. *Vszhato to.* Ang. *A place where fiſhes ſwimmeth.*] Varr. lib. 3. de Reruſt. cap. 5: Circum fallere & natatia ſunt excavata anatum ſtabula.

Nātātĭtĭŭs, a, um, Quod natat, νηκτικός.

Nobilis,

Nobĭlĭs, le, om. t. Illustris, clarus, celeber, quasi noscibilis, ut ita dicam, dignus, cujus nomen omnibus cognitum sit, à Nosco, tude & pro noto ponitur. [אדיר *addír* באדר *needhár* הדור *hadhúr* הדר *hadhár* קרוא *karú* קריא *keri* אביל *avil* נודע *nodáh* יקר *jakár* יקיר *jakkír* נכבד *nichbádh* בן חרים *ben chorím*. γνώριμος, εὔσημος. Gall. *Noble, excellent, fort connu.* Ital. *Nobile, chiaro, conosciuto.* Germ. Edel/berúmpt/furtreffentlich. Hisp. *Noble, notable.* Pol. Zacny, Sławetnich sprawy. Vng. Nemes. Ang. *Noble, excellent, famous.*] Virg. 7. Aeneid. Est locus Italiæ medio sub montibus altis Nobilis. ¶ Sic illustris, Egregius, Insignis, Præcipuus, non laudis nomina sunt, sed tàm in malam quàm bonam partem accipiuntur. ¶ Nobilis itaq; pro eximio & excellenti in quacunq; re ponitur, sive bona, sive mala. De bona, ut quũ ad generis dignitatẽ refertur. Salust. in Cat. Nobili genere natus fuit. Cic. 1. de Divinat. Nobili loco natus. De mala, Livius: Nobilis ille clade Romana locus. Plautus in Ruden. Qui se scelere nobiles fieri volunt. ¶ Facinus nobile, idẽ quod insigne. Cic. 4. Verr. Accipite nunc aliud ejus facinus nobile, & multis locis sæpè commemoratũ. Homo omnium nobilissimus, Cicero Lentulo lib. 1. Epistol. In te enim homine omnũ nobilissimo similia invidorum vitia perspexi. ¶ Inimicitiæ nobilissimæ, Liv. 9. bell. Maced. Verumenimverò quum sint nobilissimæ sibi cum Consule inimicitiæ, quid ab eo quenquam expectare æquũ est? Hinc sunt illa crebrò usitata, Nobilis genere. Nobili loco, Summo, Honesto, Claro loco natus.

Nōbĭlĭtās, atis, f. t. Generis, vel alterius rei excellentia & dignitas. [אדר *éder* הדר *hédher* הדר *hadhár* כבוד *chabódh* יקר *jekar*. εὐδοξία. Gall. *Noblesse excellence, bruit & renommée.* Ital. *Nobilità, fama, dignità per virtù.* Germ. Adel/fürtreffenheit. Hisp. *Nobleza ò hidalguia.* Polon. *Sławetczuwo, Zacznosc.* Vngar. *Nemesseg.* Ang. *Nobilitie, renowme excellentie of kinred.*] Colum. libro 4: Deprehendi potest nobilitas in gestu. Cicer. pro P. Sest. Omnes boni semper nobilitati favemus: & quia utile est Reip. nobiles esse homines, dignos majoribus suis: & quia valet apud nos clarorum hominum, & bene de Rep. meritorũ memoria. His contraria sunt, Ignobilis, ἀξιόνυμος, & ignobilitas, ἀξιόνυμια. ¶ Nobilitas, Pro fama, & nominis celebritate. Cicer. 4. Acad. Studiorum nobilitatis fuit.

Nobĭlĭto, as, act. p. Nobilem reddo, honore augeo, dignitatem addo, decoro, honesto. [הדר *hadhár* כבד *chibbédh*. εὐδοκιμέω. Gall. *Anoblir, mettre en honneur & credit.* Ital. *Nobilitare far nobile.* German. Edel machen / berúmpt machen / fürtreffentlich machen. Hisp. *Hazer noble, o hazer notable* Polon. *Zdobie, Sliachce.* Vng. *Megh nemesitem.* Ang. *To make famous, or to bring to great renowme.*] Cicero de Senectut. Neque enim ex re unquam es nobilitatus, sed ex latere tuo & lacerti tui. ¶ Aliquando notum facio & celebro, ut famam reddo, γνωρίζω. Cicer lib. 2. Offic. Testis est Pindarus, cujus ea præter cæteros nobilitata crudelitas. ¶ Nobilitare aliquem flagitiis. Terent. Eunuch. Tu jam pendebis, qui tuam adolescentulo nobilitas flagitiis, & eundẽ indicas. Vbi Donatus: Duas res significat simul. & cogis flagitia facere, & facientẽ indicas. ¶ Nobilitandi illam consuetudinẽ nõ nuperam, sed ante mille annos in usu fuisse colligitur ex Zenonis constitutione in l. quoties §. viros. C. ubi Senatus et clarissimi, qua mentionem facit nobilitatis, quam sine administratione, qui honorarios codicillos collatum quibusdam testatur.

Nobĭlĭtĕr, adverb. Insigniter, & decorè. [ἐγκρίτως, εὐδοκίμως. Gall. *Noblement, excellemment.* Ital. *Nobilmente.* German. Adelich/herrlichen. Hispan. *Noblemente ò notablemente.* Polon. *Sliachetnie.* Vngar. *Nemessen.* Ang. *Excellentlie, noblie.*] Plin. lib. 34. cap. 8: Possidonius qui & argentum cælavit nobiliter.

Nŏcĕo, es, cui, citum, n. f. Obsum, aut damnum, aut injuriam alicui infero. [רע *heráh*. αἰνομαι, βλάπτω. Gall. *Nuire.* Ital. *Nuocere.* Ger. Schadẽ thun. Belg Scaden. Hisp. *Empecer.* Pol. Szkodze. Vng. *Artok.* Ang. *To hurt, to harme, to annoye.*] Col. lib. 2: Non nocebitur ei nocturnis roribus, aliisve ex causis, dum à pecore & avibus vindicet. Cic. 3. Offic. Eodẽ modo constitutũ est, ut nõ liceret sui cõmodi cãusa nocere alteri. Ovid. 5. Metam. -nocuit sua culpa duobus. Virg. 10. Aegloga: Surgamus: solet esse gravis cantantibus umbra, Juniperi gravis umbra: nocent & frugibus umbræ. Horat. 1. Epist. 2: -nocet empta dolore voluptas. Plaut. in Milite, cum accusativo junxit: Iura (*inquit*) te non nociturum esse hominem de hac re neminem. ¶ Nocere noxam. Liv. 9. ab Vrbe: Atque ob eam rem noxam nocuerunt. Ex priscis legibus. Item Paulus l. 63. D. ad leg. Falcid. Eadem causa est ejus servi qui noxam nocuit: nec enim delinquendo quisquam pretiosior fit. Nihil nocet. Cic. ad Att. lib. 12: De quo nihil nocuerit, si aliquid cum Balbo erit locutus.

Nŏcĕtŭr impersonale. Cic. 4. Verr. Confirmat his curaturum se esse nequid ei per filium suum noceretur.

Nŏcens, nocentis, participium, & nomen ex participio, Qui injuriam aut maleficium commisit, aut qui alteri nocuit, damnúmve intulit. [רע *meráh*. βλάπτων, ἀδικῶν. Gall. *Nuisant & portant dommage.* Ital. *Chi nuoce ò danneggia, colpevole.* German. Schadend/schedtlich. Hispan. *Dannoso ò empeciente.* Pol. Szkodzący. Vngar. *Artalmas, bwn ös.* Ang. *That annoyeth or doeth iniurie.*] Cicero 2. Offic. Ita habendum est religioni, nocentem aliquando & nefarium, impiumq; defendere. Idem pro Sextio: Neque nocentes sunt, nec natura improbi. ¶ Hinc Nocentior, & Nocentissimus. Horat. Epist. 3: Edat cicutis allium nocentius. Ovid. 1. Metam. Iamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum Prodierat. Cic. 2. Verr. Se avaritiæ hominis cupiditati satisfacere posse, nocentissimę victoriæ nõ posse. ¶ Innocentes, αἰσχιλιπτοι, οἱ κεφαλοβοντες κακίας, qui ab omni injuria maleficióve abstinent. ¶ Innocẽtia, ἀκακία, ἀβλαβία, de quibus suis locis.

Nŏcentĕr adverb. [βλαβερῶς. Gall. *Auec nuisance, pour nuyre.* Ital. *Con nuocimento, per nuocere.* German. Schedtlichen. Hispan. *Con danno ò empeciemento, para empecer.* Polon. Szkodliwie. Vngar. *Artalmassan.* Ang. *With annoying or hurtefully.*] Col. lib. 8. cap. 2: Robusta, crura, nec longa, sed infestis velut fudibus nocenter armata.

Nŏcŭus, m. f. Qui nocet. [רע *meráh*. βλαβερὸς, ἀνιτης. Gall. *Qui blesse & nuit, nuisant.* Ital. *Che nuoce, nuocente.* German. Schedtlich/der schaden thut Belg Scadelyck. Hispan. *Cosa dannosa ò empeciente.* Pol. Szkodliwi. Vng. *Arto, artalmas.* Ang. *That hurteth or annoyeth.*] Cic. 3. de Leg Magistratus, nec obedientem, & nocuũ civem mulcta, verberibus, vinculisque coërcento. ¶ Innocuus, ἀβλαβὴς, qui non nocet. Quandoq; tamen passivè sumitur pro eo cui non nocetur. Sed de hoc suo loco.

Nŏctĕscĕrĕ, Noctu, Vide NOX.

Nŏctŭă, æ, f. p. Avis à tempore noctis dicta. [ינשוף *tachmás*. γλαῦξ Gal. *Hibou ou chatuant.* Ital. *Civetta.* Germ. Ein Nachteul. Hispan. *La lechuza.* Polon. *Sowa.* Vngar. *Bagoly.* Ang. *An Owle.*] Plin. lib. 10 cap. 17: Noctuarum contra aves solers dimicatio: majore circundatæ multitudine resupinæ pedibus repugnant, collectæque in arctum, rostro & unguibus totę teguntur. ¶ Noctuas Athenas ferre, proverbio dicuntur ii, qui eò rem aliquam afferunt, ubi ejus maxima est copia. Ferunt enim noctuarum maximam vim Athenis esse.

Nodia, Herba est (inquit Plin. lib. 24 cap. 19.) coriariorum officinis nota, quæ alio nomine Mularis dicitur. Nomas curat, efficacissimamque ex vino aut posca pota adversus scorpiones vim habet.

Nŏdŭs, di, m. f. Vinculum, ligatura. [קשור *tserór* אסור *esúr*. ἄμμος, σειὸς δεσμός. Gall. *Vn nœud* Ital. *Nodo, groppo.* German. Ein knopff. Belg. Een knoop. Hispan. *El nudo.* Pol. *Knot, węzeł.* Vngar. *Tsomo, Bötök.* Ang. *A knott.*] Cicer. de Vniver. Omnia autem duo ad cohærendum tertium aliquid requirunt, & quasi nodum, vinculumque desiderant. Virgil. 8. Aegl. Nectę tribus nodis ternos Amarylli colores. Idem 1. Aeneid. Nuda genu, nodoque sinu collecta fluentes. Horatius 3. Carm. Ode 21: Segnesque nodum solvere Gratiæ. ¶ Nodus Herculeus proverbii speciem habet pro vinculo arctissimo, & quod non facilè solvi possit. Fertur enim Hercules nodi quoddam genus ostendisse, in quo neque principium neque finis appareret: propter quod posteris & admirationi fuit, & religioni: eoque nectendi genere uti solent in obligandis vulneribus. Plinius libro 28. cap. 6: Vulnera nodo Herculis præligare, mirum quanto ocyor medicina est. Hujusmodi etiam nodo, autore Festo, novæ nuptæ cingulum, boni ominis causa vinciebatur; quem maritus deinde in lecto solvebat: quo commento significare volebant, indissolubile futurum earum nuptiarum vinculum. Vide de hoc plura in Erasmi adagiis. ¶ Dicitur præterea nodus in arbore, & in digito, eminens ille callus, ubi veluti colligati simul rami esse apparent. συμφυή. Colum. libro 3: Ejus imam partem, quam in terram demissurus es, acutissima falce juxta nodum rotunda plaga amputato. Livius 1. ab Vrbe: Baculum sine nodo aduncum tenens. ¶ Arundinei nodi, Claudianus de Torpedine. ¶ Corporum nodi, pro articulis. Plinius libro 11. cap 37: Nervi nodos corporum, qui vocantur articuli, aliubi interventu, aliubi ambitu, aliubi transitu ligantes. ¶ Crura sine nodis, Cæs. 6. bell. Gall. ¶ Articulorum nodi. Plinius libro 11. cap. 37: Sed quibus cervix è multis vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circunspectum, articulorum nodis jungitur. ¶ Accipitur & Nodus pro ænigmate, vel quæstione aliqua difficili, & generaliter pro quacunque difficultate. Cælius ad Ciceron. Famil. 8: Incideramus enim in difficilem nodum. Idem Attic. libro 5: Dum hic nodus expediatur. Hinc est vetus illud proverbium: Nodum in scirpo quæris: quod dici solet in homines vehementer scrupulosos, & anxios, qui etiam in re facillima scrupulum inveniunt. Tractum est proverbium à levitate scirpi, quem constat omni prorsus carere nodo. Terentius in Andr. At mihi unus scrupulus etiam restat, qui me malè habet. P. Dignus es cum tua religione odio: nodum in scirpo quæris. ¶ Nodus item in exercitu dicitur densa peditum multitudo, quòd non facile possit

resolvi. Autor Sipontinus. Equidem Cæs. Livium, Saluſtium, quàm Sipontinum ſequi mallem. ¶ Cœleſtis nodus, ſydus piſcium olim dicebatur. Cic. in Arato: Quam veteres ſoliti Cœleſtem dicere nodum. ¶ A nodus fiunt Enodis, ἔδιτμος, Inenodabile, Internodium: de quibus diximus ſuis locis.

Nōdŭlŭs, diminutivum. [ἀμφίπον. Gall. *Petit nœud.* Ital. *Piccioło nodo.* Germ. Ein knöpfflin. Hiſpan. *Pequenno nnudo.* Polon. *Knocyk.* Vng. *Tſomotska bötkö-ke.* Ang. *A litle knott.*] Plin. lib. 25. cap. 1: Dein nudantibus ſe nodulis in fæce nigri vini, vel Græci, menſe Martio macerantur.

Nōdōſŭs, a, um, Quod multos habet nodos. [πολύσπονδος. Gall. *Noueux, nouailleux, plein de nœuds.* Ital. *Pieno de nodi, nodato.* German. Knöpffechtig. Hiſpan. *Coſa llena de nnudos.* Polon. *Knotowati, węzł'owati.* Vngar. *Tſomos bötkös.* Angl. *Full of knottes.*] Lucanus lib. 8: Tunc nervos, venasque ſecat, nodoſaque frangit Oſſa. Ovid. 1. de Pont. Elegia 2: Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: -adde Cicutæ Nodoſi tabulas centum. Acron: Nodoſi, ſcrupuloſi diligentis in accipiendis cautionibus.

Nōdo, as, act. p. Nodos facio, ligo in nodos. [קשׁר *Kaſchár* אסר *aſár.* δεσμεύω, πλέκω. Gall. *Nouer.* Ital. *Ligare, annodare.* Germ. Knöpff machen/ knüpffen. Hiſp. *Atar, annudar, hazer nnudo.* Polon. *Węzł'ic cznie.* Vng. *Tſomot bötköt kötök.* Ang. *To knitte, to tie knottes.*] Plin. lib. 37. cap. 3: Tanta copia invecta, ut retia arcendis feris podium protegentia fuccinis nodarentur. Lactant. de Offic. Deus igitur ſolidamenta corporis, quæ oſſa dicuntur, nodata & adjuncta invicem, nervis alligavit, atque conſtruxit. Virgil. libro 4: cunes nodantur in autum. Cato de Re ruſt. cap. 33: Vites bene nodentur per omnes ramos. ¶ Hujus compoſita ſunt, Enodo, quod nodatum erat ſolvo, λύω. ¶ Per tranſlationem ſignificat declaro, expono. Gellius libro 2: Ad hunc modum Iulianus enodabat, dijudicabatque veterum ſcriptorum ſententias, quas apud eum adoleſcentes lectitabant. Interdum Enodare, eſt arbores à nodis purgare, & enodes facere. Columell. libro 5. cap. 5: Quæ ulmus à poſitione bene provenerit, ejus ſummæ virgæ falce debent enodare. Connodo, & Innodo ſunt ejuſdem ſignificationis cum ſimplici: & habent penult. prod.

Nōdātĭo, onis, f. t. pro nodoſitate. Vitruv. lib. 2. cap. 9: Præciſa altè circiter pedes viginti, & perdolata propter nodationis dūritiem.

Noegæum, Amiculi genus eſt, autore Feſto, prætextum purpura, coloris candidi: unde etiam pro candido quandoq; ponitur. Livius Andro. Lacrymas de ære noëgæo deterſit.

Nŏēmă, atis, n. t. νόημα, Eſt ſententiæ quoddam genus, quum aliud intelligitur quàm videtur dici: ut ſiquis dicat, Aliquem naſum cubito emungere, quum velit indicare ipſum eſſe ſalſamentarium. Aliud exemplum ponit Quintil. lib. 8. cap. 5. de muliere quadam, quæ quum fratrem ſæpiùs è ludo gladiatorio redemiſſet, tandem dormienti, ne toties vitæ diſcrimen ſubiret, pollicem præcidit. Quo nomine quum frater adverſus eam talionis ageret: Eras, *inquit*, dignus qui integram haberes manum: hoc eſt, ut iterum in arenam deſcenderes; & nullo te redimente interficeretis.

Nōlo, Ex Non, & Volo. [θέλω οὐ βούλεσθαι. Gall. *Ne point vouloir, ne vouloir, point.* Ital. *Non volere.* German. Nicht wöllen. Belg. Niet willen. Hiſpan. *No querer.* Polon. *Niechcę.* Vngar. *Nem akarom.* Ang. *To will not.*] Terent. in Eunuch. Novi ingenium mulierum, Nōluat ubi velis: ubi nolis, cupiunt ultrò. Idem in Eunuch. -nolo me in via Cum hac veſte videat. Cicer. in Orat. Libenter etiam copulando verba jungebant: ut Sodes, pro Si audes: Nolle, pro Non velle: Non nolle, pro velle. Cic. 4. Verr. Vt quum tabulas novo magiſtro traderem, exempla literarū ipſi habere nō nollent. ¶ Nolens, participium. Luc. lib. 1: -quāvis nolente Senatu Traximus imperium. ¶ Veteres nevolo, nevis, nevult, dicebant. Plaut. Filiam meam tibi deſponſatam eſſe audio, niſi tu nevis.

Nōmæ, νόμαι, Vlcera quę depaſcunt, vorantque ſerpendo corpus. Plin. lib. 23. cap. 4: Toſti autem, & cum melle triti, nomas repurgant.

Nōmarchĭă, æ, & Nomarcha, æ, vide in dictione NOMOS.

Nōmĕn, inis, n. t. [שם *ſhem.* Gall. *Nom.* Ital. *Nome.* Ger. Ein Namm. Belg. Eenen Naem. Hiſp. *Nombre.* Pol. *Imie.* Vng. *Neue.* Ang. *A name.*] Quaſi novimen (inquit Feſtus) à Noſco, quòd notitiam faciat: nam per id quo quicquid nominamus, agnoſcitur. Aut à Græco ὄνομα, abjecto ο. Propriè autē nomen dicitur, teſte Nonio, proprium vocabulū ſingulorum: hoc eſt, quo ſingulæ res appellantur. Inde Nomino, quod eſt nomē alicui rei impono: id autem fit dupliciter. Aut enim universo generi nomē imponimus, quod Grāmatici Nomen appellativū vocāt: ut quū animal utens ratione Hominē dicimus nominari. Aut ſingulis rebus peculiare nomen imponimus, quod illi cum alio non ſit commune. Hoc à grammaticis nomen proprium appellatur. Quod ſic definitur à Cicerone: Nomen eſt quod unicuique perſonæ attribuitur, quo quæque ſuo proprio, & certo vocabulo appellatur. Hoc rurſus dividitur in Prænomē, Nomen, Cognomen, & Agnomen, ut Publius, Cornelius, Scipio, Africanus. ¶ Prænomen interdum una, interdum duabus, interdum tribus literis notabatur: ut, C. Caius, Gn Gneus, Sex. Sextus. Fuitq; nonnulla ratio prænominis: nam & Quintum ideo dixerūt, quòd quinto fortaſſis loco natus eſſet: Lucium, quod initio lucis exortus: Manium mane: Gneum, à corporis effigie. ¶ Nomen, quod gentis & familiæ originem declarat, quodq; omnibus qui ex eadē gente ſunt cōmune eſt, ut Cornelius. Cognomē, quod nomini ſubjungitur, tractū ab aliquo vel corporis vitio, vel cōmodo, vel aliquo eventu, ut Scipio. ¶ Agnomen, quod cognomen ſequitur, ut quemadmodum cognomen, à corporis ſive mentis adjunctis, aut aliis eventis ducitur, ut Africanus à devicta Africā. Sæpè autē Cognomen pro Agnomine ponitur. Cic. Scipio ille, cui Africano fuit cognomen. Idem ad Att. Teq; non cognomē ſolùm Athenis deportaſſe, ſed humanitatem & prudentiam intelligo. Romani plerunque tribus uti ſolent nominibus: nonnulli etiam quatuor: ut P. Cornelius Scipio Africanus: ubi Publius eſt prænomen, Cornelius nomen propriè dictum, Scipio cognomen, Africanus agnomen. Et nomen quidem atque cognomen omnium ejuſdem familiæ commune erat, prænomen verò rantùm ſingulorum. Prænomen enim erat, quo fratres à ſe mutuò diſtinguebantur: ut pater appellabat ex duobus filiis alterum Publium, alterum Lucium: nec ſe aliter inter ſe fratres ipſi vocabant. Quidam etiam à veſtimento cognomen fortiti ſunt, ut Antonius Caracalla. Quidam à pecore minori, ut Porcius, Scropha. Quidam à pecore majori, ut Equitius, Taurus. Quidam à piſcibus, ut Sergius, Orata, Muræna. Quidam ab arboribus, ut Fronditius. Quidā ab ea re quam optimè ſererent, ut Fabius, Lentulus, Cicero, Piſo: quāvis hoc nōnulli à pinſendo dictum putent. Pilumni autem cognomen inde tractum putatur, quòd qui primus in ea familia hoc cognomine dictus eſt, pili uſum invenerit. ¶ Aliquando Nomen pro decore, gloria, fama, exiſtimatione, prędicatione & ſermone hominum uſurpatur. Virg. 2. Aeneid. Avulſumq; humeris caput, & ſine nomine corpus. Ibidem: -& nos aliquod nomenque decusque Geſſimus. Ovid. 10. Metamorph. -magnum & memorabile nomen. ¶ Nomen etiam accipitur pro genere: ut apud Virgil. -noſtrumque in nomen ituras. ¶ Nomina præterea dicuntur, teſte Budæo, capita, vel (ut hodie loquimur) articuli rationis argentariæ, in quibus deſcripta ſunt nomina debitorum: quibus pecuniæ expenſæ feruntur. Cic. 3. Verr. Satis te elapſurum omni ſuſpicione arbitrabare, ſi quibus pecuniā credebas, iis expenſum non ferres? neq; in tuas tabulas ullum nomē referres, quū tibi tot nominibus acceptū Curtii referrēt? quid proderat tibi expenſum illi non tuliſſe? ¶ Noānunquam nomen accipitur pro ipſo debitore. Columella libr. 1. cap. 7: Vel optima nomina non appellando fieri mala, fœnerator Alphius dixiſſe veriſſimè fertur. Hoc eſt, etiamſi optimi ſint debitores, ſi tamen diutiùs debitum exigere diſtuleris, negligentia tandem eos fieri non ſolvendo. Cicer. in Epiſt. Ego ſum aſſecutus ut bonum nomen exiſtimer. ¶ Sæpè etiam Nomen accipitur pro ipſo debito. Cicero ad Atticum libro 16: Nomina mea per Deos expēdi. Idem ad eundem libro 6: Salaminios autem adduxi, ut totum nomen Scaptio vellent ſolvere. ¶ Ităē videtur nomen quoque accipi pro ipſo creditore. Cicero pro Quint. Cum æris alieni aliquantum eſſet relictum, quibus nominibus pecuniam Romæ curari oporteret, *&c.* ¶ Ponitur etiā nomen aliquando pro cauſa. Cicero de Amic. ab amicitia Qu. Pompeii meo nomine ſe removerat, ut ſcitis, Scipio. Idem in Vat. Non tàm tuo, quàm Reip. nomine. Cæſ. 3. bell. Gal. Odiſſe etiam ſuo nomine Cæſarem, & Romanos. ¶ Nomē cùm pars orationis eſt, aliquando tranſit in adverbium: ut, Torvumque tueturi: id eſt, torvè, δεινὸν, ὑβριστήν. Item adverbium in nomen: ut apud Perſium: Iam cras heſternum conſumpſimus, ecce aliud cras. Nomina tamen in adverbium migrantia ſuam ſæpè ſervant quantitatem, ut apud Virgil. 3. Aeglog. -tranſversa tuentibus hirquis. Nam Tranſversa quum adverbium ſit, a tamen brevis eſt: quia venit ex nomine, quum ſint in a terminata adverbia longa. ¶ Nomina per diverſos caſus loco adverbiorum ponuntur. Per nominativum: ut Fors pro Fortè, Recens pro Recenter. Per genitivum, Militiæ pro in Militia. Per dativum, ut Veſperi, Ruri, Sorti, per ſortem. Per accuſativum, ut Torvum pro Torvè, Clarum pro Claré. Per ablativum, ut Rure, Domo.

Nōmĭno, as, act p. Appello, nomē impono, nomē indo. [קרא *kará.* ὀνομάζω. Gall. *Nommer.* Ital. *Nominare.* Germ. Nennen/ ein Namm geben. Belg. Noemen. Hiſpan. *Nombrar ò poner nombre.* Pol. *Mianuie, Miono date.* Vng. *Neuezőm.* Ang. *To name.*] Cicer. de Amic. Amor enim, ex quo Amicitia eſt nominata, princeps eſt ad benevolentiam conjungendam. ¶ Interdum accipitur pro Nominatim compello. Plaut. in Moſt. Hem quis me nominat?

minat? Idem in Aſin. Alienum hominem intromittat neminem, Quòd illa aut amicum, aut patronum nominet. ¶ Nominare aliquādo eſt Proferre, declarare, ut vulgò dicimus, & exprimere. Cic. pro Cælio: Multi à me ſummi viri prædicarentur, quorum partim nimia libertas in adoleſcentia, partim profuſa luxuries, magnitudo æris alieni, ſumptus, libidinis nominarentur. ¶ Eſt etiam nominare, præſentem ſiſtere, & ut juris Pontificii ſcriptores dicunt, Ius patronatus habere: hoc eſt, nominare deſignandū, de quo vide teſtimonium in dictione Nominatio. ¶ Hinc Denomino, quod idē eſt quod nomino, ſeu nomen alicui impono. παρονομάζω. Col. lib. 4: Quippe univerſæ regiones regionumq; ſingulæ penè partes habent propria vitium genera, quæ conſuetudine ſua denominant.

Nōmĭnātŭs, m. ſ. Nomen ex participio pro celebri. [קְרוּא *kará* בִּקְרִיא *nikrá* קְרִיא *keri*. κεκλημένος. Gall. *Nommé, renommé.* Ital. *Nominato, celebrato.* German. Bernampt/Nammhafft. Hiſp. *Nombrado, bien afamado.* Polon. *Sławni.* Vngar. *Neue zetős hirős.* Ang. *Named renowmed.*] Cic. 6. Verr. Quid illa Attalica, tota Sicilia nominata ab eodem Heio peripetaſmata emere oblitus es? Plin. lib. 12. cap. 19: Vicina eſt Bactriana, in qua Bdellium nominatiſſimum.

Nōmĭnātim, adverbium, Per ſingulorum nomina. [ὀνομαστί, ἐξονομαχλιδόν. Gall. *Nommeément, par nom & ſurnom, expreſſement.* Ital *Nominatamente, nominando à uno ò uno.* Ger. Nammitch/Mit Nammen. Hiſp. *Nombradamente.* Pol. *Mianowicie.* Vng. *Neuenkent.* Ang. *Name by name, namely.*] Plinius: Quum villico omnes nominatim aſſignati eſſent. Liv. lib. 2. ab Vrbe: Dimiſſo Senatu, Conſules in tribunal aſcendūt, citant nominatim juniores. ¶ Dicitur tamen & de uno: ut Tenens cruētum pugionem Brutus, nominatim Ciceronem inclamavit. ¶ Aliquando etiam accipitur pro Expreſſē. Cic. lib. 3. Offic. Quicquid enim eſt in prædio vitii, id ſtatuerunt, ſi venditor ſciret, niſi nominatim dictum eſſet, præſtari oportere. Nominatim & Generatim contraria. Cic. ad Att. lib. 9: Tanta erat in illis crudelitas, tanta cum barbaris gentibus conjunctio, ut non nominatim: ſed generatim proſcriptio eſſet informata.

Nōmĭnātĭo, onis, verbale, f. t. [קְרִיאָה *keriáh*. ὀνομασία, ὀνοματοποιία. Gall. *Nomination, denombrement.* Ital. *Eſſo nominare.* Ger. Nennung/benamſung. Hiſpan. *Obra de nombrar.* Polon. *Mianowanie.* Vng *Neuezes.* Ang. *A naming.*] Plin. Epiſt. 73: Mihi verò etiam illud gratulatione dignū videtur, quòd ſucceſſori Iulio Frontino principi viro, qui me nominationis die per hos continuos annos inter ſacerdotes nominabat tanquam in locum ſuum cooptaret. Budæus: Nominatio eſt, ut vulgò hodie appellatur: id enim nomen in ea ſignificatione vulgus noſtrum retinuit. Brutus ad Cic. Bibulus in Panſæ locum petere conſtituit: eam nominationem à te petimus. ¶ Nominatio, Figura Rhetorum, de qua autor ad Heren. lib. 4.

Nōmĭnālĭs, ὀνομαστικός. Nomen eſt Cenſus Grammatici. [Vng. *Neuezetős neues: Neuw.*] Diomedes Grammatices lib. 1: Vbique enim deficit Latinus ſermo, ideo quia duo ablativi nominales ſunt copulati.

Nōmĭnātŏr, ris, m. t. [Vng. *Neuezős.*] Vlpian. D. lib. 27. Tit 8. l. 1: Nec nominatores magiſtratuum ex hac cauſa tenebuntur.

Nōmĭnĭto, as, are, frequentativum à Nomino. [συχνὰ, ὀνομάζω. Gall. *Nommer ſouuent.* Ital. *Nominare ſpeſſo.* Ger. Offt vnd dick nennen. Hiſp. *Nombrar muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie mianuie.* Vng. *Neuezgetőm.* Ang. *To name often.*] Lucret. lib. 3: Suſcipere hunc motum, quem ſenſum nominitamus. Idem lib. 4: Quæ quaſi membrana, vel cortex nominitanda eſt.

Nōmēnclātŏr, ris, A nomine calando: id eſt, vocando, qui memoriter unumquenq; nominatim vocare, & nomina omnium de memoria ſubjicere poteſt. [ὀνοματολόγος. Gall. *Nommeur, celuy qui ſcait les noms d' vne multitude.* Ital. *Colui che ſa il nome d' ogno vno.* German. Der einem jeden mit ſeinem Nammen rüffen kan. Hiſpan. *El que llama à los otros, y que tiene los nombres de todos.* Polon. *Ten ktori na pamice ma dego moze mianowac.* Vngar. *Neuezgető neueken hiuo, neu Zamlalo.* Ang. *That calleth the names of a multitude by order.*] Cicero ad Atticum libro 4: Ad urbem ita veni, ut nemo ullius ordinis homo nomenclatori notus fuerit, qui mihi obviam non venerit. Horum ŏpera utebantur potiſſimùm candidati, ut ſibi in prenſando ſuffragatores, nomina civium ſuggererent. Vnde laudatur Cato, quòd legem ſervarit, quæ candidato nomenclatores adeſſe vetat, ut per ſeipſum ſine nomenclatore nominatim ſalutaret cives Romanos. Hi & Factores quoque dicebantur, quòd ſalutatorum nomina (ut ait Feſtus) velut infarcirent petitorum auribus. Cicero etiam monitores vocat in Muræniana: Nam ſi nomine appellari abs te cives tuos honeſtum eſt, turpe eſt eos notiores eſſe ſervo tuo, quàm tibi. Si etiam noris, tamen per monitorem appellandi ſunt.

Nōmēnclātĭo, f. t. & Nomenclatura, f. p. Pro nuncupatione, & nominatione. [ὀνομασία, ὀνοματολογία. Gall. *Denombrement de noms & ſurnoms de pluſieurs choſes.* Ital. *Il nominare.* Germ. Rüffung mit dem Nammen / Benamſung. Hiſp. *Obra de llamar por nombres.* Polon. *Mianowanie.* Vngar. *Neu zamlalas.* Ang. *A numbring and calling of names by order.*] Columel. lib. 3. cap. 2: Quare prudentis magiſtri eſt, ejus nomenclationis aucupio, quo potiri nequeat ſtudioſos non demorari. Plin. lib. 2: Iovem quidem aut Mercurium, alitérve alios inter ſe vocari, & eſſe cœleſtis nomenclaturæ.

Nŏmĭſmă, νόμισμα. Vide NVMVS, & NVMISMA.

Nŏmŏs, Græca dictio eſt, quæ quum accentum habet in poſteriori νομὸς, ſignificat præfecturam: qua etiam voce Latini utuntur in hac ſignificatione. Plin. lib. 5. cap 9: Summa pars contermina Aethiopiæ Thebais vocatur: dividitur in præfecturas oppidorum (quas Nomos vocant) duodecim. ¶ Inde Nomarchæ dicti ſunt qui nomis præſunt, quos Præfectos Latini vocant. Et Nomarchia pro Nomo vel præfectura. ¶ Nomos etiam legem ſignificat vel inſtitutum: ſed tunc apud Græcos ſcribitur νόμος, cum accentu in priore.

Nŏmŏdĭdāctēs, Qui legem docet, νομοδιδάκτης.

Nŏmŏphȳlācēs, νομοφύλακες, Legū cuſtodes & ſervatores, ἀπὸ τοῦ νόμου: id eſt, à lege. ἐκ φύλακος: hoc eſt, cuſtode. Colum. libro 12: Non ſatis viſum eſt bonas leges habere, niſi cuſtodes earum diligentiſſimos cives creaſſent, quos Græci νομοφύλακας appellant.

Nŏmŏthĕtæ, m. p. [מְחוֹקְקִים *mechokekim* νομοθέται. Gall. *Legiſlateurs.* Ital. *Legiſlatori.* German Geſatzgeber. Hiſpan. *Los que dan ò ponen la ley.* Polon. *Prawo vſtawci.* Vngar. *Törueny ado kőrzős.* Ang. *A lawmaker or preſcriber of lawes.*] Latinè legiferi dicuntur: unde Solon apud Athenienſes Nomothetes dictus, & Lycurgus apud Lacedæmonios.

Nōn, Negativa dictio: [לֹא *lo* οὐ, οὐκ. Gall. *Non, ne, nous pas.* Ital. *Non, no.* Ger. Nein/nicht Belg. Neen/niet. Hiſp. *No.* Pol. *Nie.* Vngar. *Nem.* Ang. *No.*] accommodari poteſt omnibus modis, præterquā Imperativo, Indicativo. Terent. in Evnuch. Non te dignū Chærea feciſti. Optativo Plaut. in Menæch. Nō negē, ſi noverim: Subjunctivo Virg. 1. Georg. -nō illa quiſquā me nave, per altum Ire, neque à terra moneat convellere funem. Infinitivo. Terent. In Phorm. Amo te, & non neglexiſſe habeo gratiam. ¶ Non, ſi negationi præponitur, affirmat: ut Nonnihil tibi debeo: id eſt, aliquid tibi debeo. Quū verò poſtponitur, magis affirmat: ut ſi dixero: Nihil non tibi debeo, ſignificat omnia tibi debeo. Ovid. lib. 3. Faſtor. Multa tibi memores, nil non debemus Eliſæ: id eſt, debemus multa tibi, quū fueris de nobis merita, ſed Eliſæ debemus omnia. ¶ Non autem, rectè dicimus: at non dicimus, Non verò. ἀ μέντοι, ut Amicus Cæſaris ſum, non autem aſſentator: vel, Aſſentator verò non. ¶ Non ita pridem: hoc eſt, non multo tempore antè: ἀ πάλαι πολλῷ, πάλαι μακρῷ. ¶ Non modò, ſignificat non ſolùm. [μὴ ὅτι, οὐχ οπως, οὐχ ὅτι, ἀ μόνον. Gall. *Non ſeulement.* Ital. *Non ſolamente.* German. Nicht nur/nicht allein. Hiſpan. *Non ſolamente.*] ut, Nō modò te diligo, ſed etiam amo. Non utiq; id eſt, nō reſtrictè, nō præciſé. Vlp. l. 21. D. mand. Sed ſi nō utiq; unius, ſed utriuſque mandatum intuitus id fecerim. Sic Pomponius ad leg. Aquil. Dominum enim lex Aquilia appellat, non utique eum qui tunc fuerit, cùm damnum daretur. ¶ Quandoque ponitur pro Nedum. Treb. Ciceroni: Nō enim neſcit quanti te faciam, & quàm pro veterrimo amore omnibus tuis etiam minimis commodis, non modò tanto bono gaudeam. ¶ Nonnullus, aliquis. [ἔστιν ὅς, ἔνιος. Gall. *Aucun, quelqu' vn.* Ital. *Alcuno* Ger. Etwar/etlicher. Hiſpan. *Alguno*] Cic. pro Muræna: Conſilium tuum nonnulla in re forſitan emendare poſſim. ¶ Nonnunquam ſignificat aliquando. ἔσθ' ὅτε, ἐνίοτε. Non ſobrius, pro ebrio accipitur. [ὁ νήφων. Gall. *Yurongne.* Ital. *Vbbriaco.* Germ. Nicht nüchter: das iſt/Voll vnnd trunckē. Hiſp. *Borracho, embriago.*] Martialis: Et non ſobria verba ſubnotaſti. ¶ Non tacendus: hoc eſt, nominandus & laudandus, ῥητός. Mart. ad Licinianum: Vir Celtiberis non tacendæ gentibus.

Nōndum. [οὔπω, μήπω, ἀδήπω. Gall. *Non encore.* Ital. *Non anchora.* German. Noch nicht. Hiſpan. *Aun no.* Polon. *Ieſzcze nie.* Vngar. *Meeg nem.* Ang. *Not yet.*] Adverbium, ſignificans Necdum, neque dum, nihil dum, etiam nunc, non. Cicer. in Epiſt. Fam. Nondum ſatis conſtitui. Idem in Somn. Scipion. Cujus quidem anni nondum viceſimam partem ſcito eſſe converſam. De magno anno loquitur.

Nōnæ, arum, f. p. [νῶναι. Gall. *Les nones du mois* Ital. *Le none de ciaſcun meſe.* Germ Etliche gewiſſe tag in einem jeden Monat/ ſo bey den alten *Nonæ* geheiſſen haben. Hiſp. *Las nonas de cada mes.* Ang. *Certaine dayes of the moneth called nones.*] Quaſi novæ, propter initium obſervationis: vel quòd ab eo die ſemper ad idus novem dies putentur: ſive ad imitationem Tuſcorum, qui Nonas vocabant nonum quemque diem, quo regem ſuum ſalutabant, & de propriis negotiis conſulebant. ¶ Erant autem Nonæ, in Martio, Majo, Iunio, & Octobri ſex illi dies, qui Calendas ſequuntur: reliqui verò mēſes quatuor tantùm habebant Nonas. Iuxta vulgatos verſus:

Majus sex Nonas October, Iulius & Mars:
At reliqui quatuor, dabit Idus quilibet Octo.

Nonageni, Nonagies, Noningenti, vel **Nongenti, Nonariæ.**

Nonus Vide Novem.

Nōrmă, æ, f.p. [קו kav סרגל peléc משקל m. shkál κανὼν, γνώμων. Gall. *Vne esauerre ou reigle.* Ital. *Norma, regola, squadra.* Ger. Ein winckelmäß. Belg. Een winckel mete. Hisp. *La esquadra de carpintero regla.* Pol. *Miara czoſi linea* Vng. *Lineal, sa regula* Ang. *A rule or squire.*] Fabrorum instrumentu, quo omnia dirigunt, metiuntur, quę & Regula dicitur. Plin. lib. 36. cap. 22: Structuram ad normam & libellam fieri, & ad perpendiculum respondere oportet. Vitruv. lib. 7: Longitudines ad regulam & lineam, altitudines ad perpendiculum, anguli ad normā respondentes exigantur. Nostrates *Quadram* vocant. Unde quę recta dimensq, sunt, ad normam facta dicuntur. ¶ Per metaphoram etiā norma accipitur pro lege, formula & præscripto. Cic. pro Mur. Et primùm M. Catoni vitam ad rectam rationis normam dirigenti, & diligentissimè perpendenti momenta officiorum omnium, de officio meo respondebo. Sic. in Lælio: Nunquam ego dicam C. Fabricium, M. Curium, Tiber. Coruncanū, quos sine exemplo majores nostri judicabant, ad istorum normam fictos exprimentes. ¶ Norma loquendi. Horat. de Arte: volet usus quem penes arbitrium est, & vis, & norma loquendi. ¶ A' norma sumitur, ἀδέκλινα, Abnorme, & Enorme.

Normalis, le, em. t. Ad normam factus: [κανονικὸς, κατὰ γνώμονα. Gall. *Fait à l'esquerre.* Ital. *Fatto in squadra.* Ger. In das winckelmäß gehörig. Hisp. *Hecho al esquadra.* Pol. *Wmiarow. sawioni.* Vng. *Linea sresti sali Regula sa feruzot.* Ang. *Made after a rule or squire.*] Ut Normalis angulus, Quintil. lib. 11, de pronuntiationis gestu loquens: Sinistrum brachium eousque allevandum est, ut quasi normalem illum angulum faciat, super quod ora extogi duplex æqualiter sedeat.

Normātŭs, a, um, Quod fit ad normam factum, & directum. Ἐμμετρόκανδρον. Colum. lib. 2. cap 12: Antiquum illam ciconiam infiximus, ut tanquam suppositio vasi ad perpendiculum normata insisteret.

Nos, nostrum, vel nostri, Plurale est ab Ego, mei, vel mis. [אנחנו *anachnú* ἐγὼ. Gall. *Nous.* Ital. *Noi.* Ger. Wir Hisp. *Nos otros.* Pol. *My* Vng. *Wy* Ang. *We.*] ¶ Nos inter nos. Cic. ad Pompeium hos: Illud non dubito, quin si te mea summa erga te studia pacem mihi dabunt, inexerunt, Reip. nos inter nos constituturae, conjunctiores fore. Terent. in Adelph. Quali non norimus nos inter nos. ¶ Ipsemet, pro Nosmetipsi. Plaut. in Rud. Si non moneas, nosmet meminimus. ¶ Nosmet ipsi. Cic. 4. de Finib. Sed primum positum sit, nosmetipsos commendatos esse nobis. ¶ Nosmetipsi inter nos. Cic. ad Att. lib. 14: Sed ut nosmetipsi inter nos confidentiores simus, quam adhuc fuimus.

Nōstĕr, a, um, pronomen possessivum. [שלנו שלנו Gall. *Nostre.* Ital. *Nostro.* Ger. Unser Hisp. *Nuestro.* Pol. *Nasz.* Vng. *Mienk.* Ang. *Our.*] ¶ Noster, pro Noluerè, Pro noster filius iam non peret. in Phorm. Noster quid ageret, nescire: & illā ducere captam, & metuebat absentē patrem. ¶ Noster, pro Nostras. Terent. in Eunuch. Haud similis virgo est virginū nostrarū. Donatus Nostrarum, civium scilicet. Ita est, tempestas pacis nostræ erat. Virg. 2. Georg. Non eadem arboribus pendet vindemia nostris.

Nōstrīpte culpa, Terent. in Phorm. Nostripte culpa farimus.

Nōstras, nomin. atis, omnis generis à Noster, significans, è nostra gente, vel patria. [ἀμφὶ τὸ ἐκ. Gall. *De nostre pays.* Ital. *De nostra parentela.* German. Unsers landes Hispan. *De nuestra tierra ò mando.* Polon. *Naszymcz.* Vngar. *Mienkvalo valo* Ang. *Of our tongue or dwell.*] Cic. Philip. 9: Multos cepit favetis, maximè nostratibus. Plin. lib. 15. cap. 11: Quæ cardiora, nostratia cognominata, odoris præstantissimi.

Nōsco, is, novi, notum, act. t. quod & Gnosco olim dicebatur, unde agnosco, cognosco, Notum, & cognitum habeo, notiam alicujus habeo. [ידע *yadhāh* הכיר *hichchír* γνώσκω Gall. *Cognoistre, scauoir* Ital. *Conoscere.* Germ. Kennen. Hisp. *Conocer.* Pol. *Znam.* Vng. *Esmerni.* Ang. *To know.*] Cic. 1. Tusc. Et omnium hanc habet vim præceptum Apollinis, quo monet, ut se quisq; noscat. Quum igitur, Nosce te, dicit hoc dicit, Nosce animum tuum. Terent. in Andr. -Nam antea Qui scire posses, aut ingenū noscere, Dum ætas, metus, magistri prohibebant? ¶ Noscere, aliquando vim suam auget, & plane cognitum, testatum, compertum, exploratum habere significat, clarum habere. Virg. lib. 4. Georg. Et patriam solæ, & certos novēre penates. ¶ Habet & alia compositum, ut Dignosco, Internosco, Pernosco, quæ vide suis in locis. Fit autem Nosco à Græco: nam Græci γινώσκειν, dicunt cognoscere: γνωστὸν, cognitum, γνῶσιν, notitiam. Hinc Latini veteres non nosco: sed Gnosco dicebant. & Gnotum, cognitum, & Gnoro pro scio.

Nōtŭs, a, um, Cognitus, perspectus, exploratus. [ידוע *yadhūāh* נודע *nodhāh*, γνωστὸς, γνώμιμος. Gall. *Connu.* Ital. *Conosciuto.* German. Bekañt. Hispan. *Conosido.* Pol. *Znaiomy.* Vngar. *Esmeretes.* Ang. *Knawen.*] Plin. lib. 16. cap 18: Alpina & hæc arbor, nec vulgo nota. ¶ Notus, qui novit. Plaut. Pseud. Ita herus meus est imperiosus. B. novi: notis prædicas.

Nōtŭs, notiŏr, notissimus, Nomen ex participio. Cic. pro Muræn. Tua verò nobilitas Servi Sulpiti, tametsi summa est, tamē hominibus literatis & historicis est notior: populo verò & suffragatoribus obscurior. Idem 4. Acad. Cui erant, quæ paulo ante dixi, notissima. ¶ Notus, amicus, & charus. Virg. lib. 7: & notis compellat vocibus ultrò. Idem 1. Aeglog. -hic inter flumina nota: id est, charas: ut inquit Servius.

Nōtĭo, nis, f.t. Cognitio, demonstratio, manifestatio. [דעה *deāh* דעת *daāth* הכרה *hachkharāh* ἐπίγνωσις Gall. *Cognoissance, intelligence.* Ital. *Cognitione, dimostratione.* German. Ein erkañtnuß Hispan. *Obra de conocer, cono'cimiento, demostracion.* Polon. *Znaiomość.* Vngar. *Esmeret.* Ang. *Knawledg, vnderstanding, or kindnesse.*] Cic. lib. 3. Offic. Expl ca atque excute intelligentiam tuam, ut videas quæ sit in ea species, forma, & notio boni viri. Propriè autem Boëthius commen. 3. Topic. Notio, intellectus est quidam, & simplex mentis conceptio, quæ ad res plures pertineat à se invicem differentes. Plin. lib. 17. cap. 28: Cujus rei rationem notionemque eadem volumine tradidit. Cic. 1. de Leg. Dei notionem nullum animal est quod habeat, præter hominem. ¶ Notio pro cognitione causæ. Tacit. lib. 3: Tiberius dilata notione de jure flaminis.

Nōtĭtĭă, æ. f. p. Cognitio, à Notus, quæ & Notio dicitur. [דעה *deāh* דעת *daāth* הכרה *hachkharāh* γνῶσις. Gall. *Cognoissance.* Ital. *Notitia.* German. Ein erkañtnuß wissenheit. Belg. Kennisse. Hispan. *Conocimiento.* Pol. Wiadomość Vng. *Esmeret.* Ang. *A knawing or knawledg.*] Terent. in Heaut. Quanquam hæc inter nos nuper notitia admodum est. Cic. de Sen. Quot enim, quæ præcepta, quanta notitia æquitatis. Quintil. lib. 4. cap. 2: Protinùs, ut dixerat, notitiæ rerum instituendus videtur.

Nōtĭtĭēs, ei, Idem quod Notitia. Vitruv. lib. 6. in Proœm. Ideo notitiei parum est assecuta.

Nōtĕo, tes, tui, n. f. à quo Noteſco, notus fio. [נודע *nodhāh*. γνωσθῆναι Gall. *Venir en bruit & cognoissance, estre notoire.* Ital. *Essere fatto noto.* Ger. Bekañt werden Belg. Bekent worden. Hispan. *Ser notorio y conocido* Pol. *Znanym sie stać.* Vng. *Megesmerkődő esmeretes lenni* Ang. *To be knowen.*] Iul. Ad lib. 1: Quod quia fieri non potuit, ut ita usmodi per seipsam ratio divina notesceret, nec est passus hominem diutiùs errare. Propertius: Nec minus hæc nostri notesset fama sepulchri.

Notĭfĭco, as, act. p. Notum facio [נודיע *hodhīāh*. γνωρίζω. Gall. *Donner a cognoistre, faire notoire.* Ital. *Far noto.* Ger. Kund thun zu wissen thun. Belgis Bekant machen. Hisp. *Hazer notorio y conocido.* Pol. *Oznamuie.* Vngar. *Esmeretes adom.* Ang. *To make knawen.*] Ovid. libro 1. de Ponto, Eleg. 2: Atque meo sum pœnæ notificare veli. Gel. lib. 9. cap. 3: ut hippiatrorum, vimque toti Græciæ cavendam, metuendamque, inclytæ illæ Demosthenis orationes, eo cognitionesque nequeunt fieri.

Nōtĭto, as, pen. cor. Frequentativum à Noſco. [ידע *yadhāh* הכיר *hichchír* ἐπιγνώσκω Gall. *Cognoistre ou recognoistre.* Ital. *Conoscere ò riconoscere* German. Erkennen Hispan. *Conocer, ò reconocer.* Polon. *Poznawam* Vng. *Megismerem* Ang. *To know.*] Plaut. in Cist. Nunc vestigia, si qua sint notitabo. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Circumspectare omnibus fori partibus Senatorem, itaque usquam non orare.

Notĭtĭōsŭs, a, um [ידע *yadhāh* מכיר *machkhír* ἐπιγνωστικὸς, ἐπιγνώμων Gall. *Recognoissant.* Ital. *Recognoscente.* German. Alß ein kennender, verstandiger Hisp. *Que sabe lo conocido* Pol. *Poznawanie* Vng. *Megismerő* Ang. *Knawing.*] Gel. lib. 13. cap. 14: vel omne. Deinde sentum usque placet etiam quin tabundas ad hominem accedit. Hoc est, tanquam notitiosus, sive cognoscens.

Notĭtĭum, adhuc manifestatur [ידוע *yadhūāh* נודע *nodhāh* γνωστὸν Gall. *Notoire* Ital. *Notorio, manifesto.* Ger. Kundet ist bekañt dat offenbar tag ist. Hisp. *Notorio, manifesto conocido manifesto* Pol. *Wiadomy znamienity* Vng. *Nilvanualo.* Ang. *Manifeste.*] Ut, Notoria indicia. Paulus in l. Ab accusatione. ff. ad Senatusconsul. Turp. Nuntiatores, qui per notoria indicia produnt, notoriis suis assistere jubentur, & C. de accusat. ea lege. Verum falsis nécne notoriis insimulatus sit, perpenso judicio dispici debet. Dicuntur autem Notoria denuntiationes criminum, elogia quibus crimina ad magistratus deferuntur. Hotoman.

Nosŏcŏmĭŏn, pen. prod. Hospitium ægrotantium pauperū, locus in quo recipiuntur & alu[illegible] pauperes ægroti [illegible] μεῖον. Gal. *Hospital.* Ital. *Hospitale, spedale* Ger. Ein Siechhauß, oder Elendenherberg, Spital. Hisp. *Casa de hospital para enfermos* Polon. *Szpital.* Vngar. *Ispotaly.* Ang. *An hospital.*] Hieron. ad Ocean. Census quē habere poterat dissipavit, dilapidavit, ac vendidit, & in pecuniam congregatum, pauperum præparavit. Et primò omnium nosocomium fecit, languentium villam instituit, in quo ægrotantes colligeret de

plateis,

plateis, & consumpta languoribus atque inedia miserorum membra refoveret. Vtitur Iustinian. l. illud. 16. & l. sancimus 18. C. de sacros. eccles.

Nostĕr, Vide NOS.

Nŏtă, f. p. à nosco, is, deducitur, Cujuscunq; rei signũ. [אות *oth* כתם *chétem* בקדה *nekaddáh*. σημεῖον, σωΐημμα, σύμβολον, στιγμή. Gal. *Note, marque.* Ital. *Nota, segno.* Ger. Ein zeichen. Belg. Een teecken. Hisp. *Sennal.* Pol. *Znak.* Vng. *Iegy.* Ang. *A not or mark, a token.*] Festus: Nota nũc significat signum: ut in pecoribus, tabulis, libris, literæ singulæ aut binæ. Nunc ignominiam. Plin. lib. 11. cap. 36: Mammas homo solus è maribus habet: cætera animalia mammarum notas tantúm. Cicer. in Part. Literatura constat ex literarum notis. ¶ Vsurpatur & pro scriptura. Curius Ciceroni: Quare Cicero mi perseverа constanter nos conservare, & Sulpitii successori nos de meliore nota commenda. ¶ Sunt etiam Notæ, quibus compendiò scribitur. Sueton. de Cæsare: Extant ad Ciceronem, item ad familiares, domesticis de rebus, in quibus siqua occultiùs perferenda erãt, per notas scripsit. Hoc est, sic structo literarũ ordine, ut nullum verbum effici posset: quę siquis investigare & persequi vellet, quartam elementorum literam: id est, d, pro a, & perinde reliquas commutet. Gellius de notis Cæsaris sic scribit: In Epistolis Cæsaris inveniuntur literæ singulariæ sine coagmentis syllabarum, ex quibus verba confici nulla possunt. ¶ Notis scribere, est compendioso scribendi genere excipiendo uti. Modestinus: Eos qui notis scribunt acta præsidum, Reipub. causa non abesse certum est. Suet. de Tito: E`pluribus comperi, notis quoq; excipere velocissimè solitum. Hujusmodi exceptores sunt hodie in Curia parlamenti miranda solertia, omnia propemodum dicta, advocatorum quoq;, nedum judicum excipientes. Quales olim etiam in judiciis fuisse Romanis, multis testimoniis constat. ¶ Nota pro infamia, & ignominia. Lucil. lib. 30: Quę scis scire tuas omnes maculas notasq;. Suet. Variis affectus notis. Cic. 3. Offic. O` turpem notam temporum. ¶ Eximere notę: id est, remittere infamiam, Gell. lib. 4. cap. ult. ¶ Aliquãdo nota refertur ad laudem. Ovid. lib. 1. Fast. Ille Numantina traxit ab urbe notam. ¶ Est item nota signum, quo aliquid notatur. Cic. Qu. Valerio: Reliquis epistolis tantum faciam, ut notam apponam eam, quæ mihi tecum convenit, & simul significem de numero esse Cuspii amicorum. Liv. Edit nomina eorum quibus conventis opus esset: instruit etiam secretis notis, per quæ haud dubiè cognoscerẽt sua mandata esse: id est, dat signa quibus fidem faceret. ¶ Notę etiam accipiuntur pro indiciis. Cels. lib. 2. cap. 6: Nec tamen ignorare oportet, in acutis morbis fallaces magis notas esse & salutis & mortis. Idem in longis quoque morbis tales notas non habentibus, scire licet increscere, si somnus incertus est.

Nŏtabĭlĭs, le, om. t. Qui notari: hoc est, considerari debet & nosci. [יודע *iadhúah* נודע *nodhádh* גלוי *ghalúi*. γνωρίς. Gall. *Notable.* Ital. *Notabile.* Ger. Mercklich/ bekantlich/ scheinbarlich. Hispan. *Notable, cosa que puede è deue ser conoscida.* Pol. *Znakomi.* Vngar. *Med iedzendõ.* Ang. *Worthie to be noted and marked.*] Colum. lib. 3. cap. 21: Quja major pars putationis per id tempus administratur, quo vitis neq; folium notabile gerit, *&c.* id est, per quod nosci possit, Notabilis, insignis, apertus. Plin. lib. 36. cap. 5: Notabilis fœditas vultus Hipponacti. Quo in loco notabilis accipitur in deteriorẽ partem. In meliorẽ accipitur apud Ciceronem ad Luccium, lib. 3. Epist. Si exitu notabili concludantur.

Nŏtābĭlĭtĕr, adverbium. [γνωρίμως. Gall. *Notablement, euidemment.* Ital. *Notabilmente.* Germ. Mercklichen. Hisp. *Notablemente.* Polon. *Znaiomie.* Vng. *Nyluan, meg iegiezhetõ keppen.* Ang. *Notablie, euidentlie.*] Plin. Epist. 5: Expalluit notabiliter, quanvis palleat semper. Id est, ita ut perciperetur. Tacitus lib. 17: Quibusdam ut tumultu, notabilius turbantibus.

Nŏtārĭŭs, rii, m. s. Scriba publicus, servus publicus, qui acta in judicio, vel extra judicium notis, vel literis excipit. [χαμμογράφος, σημειογράφος. Gall. *Notaire, escrinain sous vn autre.* Ital. *Notaro, notaio.* Ger. Ein Auffzeichner/ Schreiber/ Notary. Belg. Een obteckenaer/ schryver. Hisp. *Notario, que escriua lo que otro dize.* Polon. *Pissarz.* Vngar. *Notarius.* Ang. *A scriuener or notarie.*] Plin. in Ep. Notarium voco, & die admisso: quę formaveram, dicto Martial. lib. 10: Nec calculator, nec notarius vel ex Majore quisquam circulo coronetur.

Nŏto, as, Frequentativum à nosco. In quo est animadvertendũ, quum à notus sit deductum, corripi tamen penultimã. Composita enim à notus mutant o, in i, corr. ut Agnitus, cognitus, quum ignotus servaverit o. Est autem notare, animadvertere. [רשם *raschám* סמן *samán*. σημαίνειν, σημειοῦν. Gal. *Noter, signer, marquer.* Ital. *Notare.* Ger. Warnemmen/ mercken. Hisp. *Notar sennalando, senualar.* Pol. *Baczę, Znaczę.* Vng. *Meg iedzem, eszembe vezem.* Ang. *To not, to obserue, to marke and consider.*] Lactant lib. 2: Cursus syderũ & defectus notaverunt. Ovid. 2. Metam. Quà tenuit lævum venientem prima notavit Mercurium. ¶ Notari ignominiã est ignominiæ nota affici à Censore, vel Imperatore, ob turpitudinem, vel scelus aliquod commissum. Vnde Senatores ob flagitium aliquod Senatũ moti, ignominia notati dicebantur: quemadmodũ & Equites, quibus equus adimebatur: & milites, qui alicujus flagitii causa exautorabãtur. Cicero Cecin. Deinde ut eam in civitatem boni viri, & boni cives nulla ignominia notati nõ revertantur: in quam tot scelerum condemnati reverterunt. ¶ Potest etiam à nota deduci, ut sit Notare: signum, notámve apponere. Iuvenal. Sed quæ Fabricius Censor notet. ¶ Notare etiã ab alio dictata scribere. Hinc factum est, ut qui dictata notis excipit, Notarius appelletur. σημειογράφος. ¶ Notarunt hoc annales, pro Scriptum est in annalibus. Plin. lib. 8. cap. 15. ¶ Item ignominia afficere, ἀτιμάσαι. Cic. de Senect. Sed notandam putavi libidinem nimiam. ¶ Cõposita hujus verbi sunt, Annoto, Connoto, Denoto, Prænoto: de quibus suis locis.

Nŏtātŭs, a, um, participium, Scriptus, item celebris: [σημειωθείς. Gall. *Noté.* Ital. *Notato.* Ger. Verleumbdet. Hisp. *Notado.* Pol. *Poznaczoni.* Vng. *Meg iedzetet, hires.* Ang. *Noted, marked.*] vel nomen ex participio. Cicer. 3. Tusc. Verbis Latinis melius quàm Græcis hæc notata sunt. Idem pro Domo sua: Notatissimus omnium scelerum, libidinumque maculis.

Nŏtātĭo, notationis, verbale, f. t. Animadversio, quæ & Nota dicitur. [σημείωσις. Gall. *Note, notation, remarquement.* Ital. *Auertimento.* Ger. Warnemmung/ gemerck. Hisp. *Nota ò notacion.* Pol. *Poznaczenie.* Vng. *Meg iedzes.* Ang. *Marking, noting, or obseruing of any thing.*] Cic. 2. de Divinat. Cœli enim distributio, quam antè dixi, & cæterarum rerum notatio, docet unde fulmen venerit, quò concesserit. Ibidem: Chaldæis in prædictione & in notatione cujusque vitæ ex natali die, minimè esse credendum. Temporum notatio, Idem de Clar. Orat.

Nŏtēsco, Vide NOTIO, in verbo Nosco.

Nŏthă, pen. prod. νόθη, τῆ, Græci vocant portionem illam bonorum, quę ex testamento patris nothis poterat obvenire. Crudele enim judicabant, quibus vitam dedissent, nihil ad vitæ alimenta relinquere: neq; rursus æquum videbatur, nothũ filio legitimo adæquari. Ea itaq; moderatio adhibita est, ut liceret parẽti à lege statutam portiunculam nothis relinquere: quæ Nothia ab illis vocabantur.

Nothrotes, νοθρότης, Latinè torpida segnitis dicitur, νοθρὸς languidis.

Nŏthŭs, m. s. apud Græcos is dicitur, teste Quintil. lib. 3. qui ex uxore nõ legitima natus est. [ממזר *mamzér*. νόθος. Gall. *Bastard.* Ital. *Bastardo.* Ger. Ein Banckart/ ein lediger oder vnehlicher. Hisp. *Bastardo, ò no legitimo.* Pol. *Bekart.* Vng. *Fattyu.* An. *A bastard.*] Latinum ejus rei nomẽ (ut Cato quadã oratione testatur) non habemus: ideoq; utimur peregrino. Virg. lib. 7: Supposita dare matre nothos furata creavit. ¶ Nothum Græci appellant quicquid nõ legitimũ, verum, nec germanũ est, ut Nothum Atticissimum dicunt, nõ verum schema Atticum, sed adulterinũ, spuriumq; ¶ Nothi pulli. Col. lib. 8. cap. 10: Omnium autẽ horum generum nothi sunt optimi pulli, quos conceptos ex peregrinis maribus nostrates ediderunt. ¶ Nothos etiam appellant Arabicos elephantes, Indicis minores: teste Plin. lib. 8. cap. 1.

Nŏtĭă, æ, νοτία, Gemma est cum imbribus cadens, unde & Ombria alio nomine dicitur, eandem vim habens quam Brontia. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Nŏtĭæŏs: id est, Dorsago, medulla dorsi. Reliqua quæ in vertebris continentur, Spondilionis occupant nomen, ut inquit Iulius Pollux.

Notion, Sempervivum, apud Dioscorid. lib. 4. cap. 91.

Notifico, Notio, Notitia, Notities, Vide NOSCO.

Nŏvācŭlă, læ, f. p. Culter rasorius, culter tonsorius. [תער *tdbar* ξύστρα. Gall. *Vn rasoir.* Ital. *Rasore, rasoio.* Ger. Ein schärmesser. Hisp. *La nauaja para raer pelos.* Pol. *Brzitwa.* Vng. *Beretua.* Ang. *A rasor.*] A` Novo, as, quòd faciem novare: id est, novam quodammodo & recentiorem facere videatur. Cic. 1. de Divin. Ita cotem in comitium allatam, inspectante & rege & populo, novacula esse discissam. Aliquando etiam accipitur pro quovis cultro. Colum. lib. ult. cap. 45: Raporum quàm rotundissima sumito, eaque, si sint lutosa, detergito, & summam cutem novacula decerpito.

Nŏvālĭs, hujus novalis, f. t. & Novale genere neutro secundũ Servium, diversis modis exponi solet. [גיר *nir*. νειός, νέμμα, νεοτός. Gall. *Terre qu' on seme de deux ans l' vn, varet ou gueret.* Ital. *Terra no seminata gia due anni.* Germ Ein Brachfeld/ oder ein neuwer Auffbruch eines Felds oder Ackers. Hisp. *La sementera echa en Barbecho.* Pol. *Nowinna wykopana, odl'og.* Vng. *Vgar, zanto fõld.* Ang. *A fallow fied that is to be sowen the nixt yeare.*] Paulus Iureconsult. dicit esse terrã proscissam, quæ anno cessat. Sic Varro: Quæ intermittitur, à novando Novalis ager dicitur. Sic Plin. Novale est (*inquit*) quod alternis annis seritur. Idem sentire videtur Festus: Novalis, *inquit*, ager novę relictus semẽti. Servius Novalẽ esse arvũ credit tunc primùm ad sementẽ proscissum. Alibi tamen novalẽ interpretatur terrã, quę per singulos annos semi-

ne renovatur. Virg 1. Aeglog. Impius hæc tam culta novalia miles habebit? Deplorabat enim agrũ, in quo instruendo magnopere laborasset. Quintil. in Milite Mariano: Mox ingentibus lacertis humum fodere, segnem futuris novalibus eruere sylvam. Sed Virgilius in sensum priorem accipit: Alternis, *inquit*, idem tonsas cessare novales, Et segnem patiêre situ durescere campum.

Nŏvem, Notum numeri nomen. [תשע *teschâh* εννέα. Gall. *Neuf.* Ital. *Noue.* Ger. Neun. Belg. Negen. Hispan. *Nueue.* Pol. Dziewiec. Vngar. *Kilencz.* Ang. *Nyne.*] Virgil. 5. Aeneid. Iamq; dies epulata novem gens omnis, & aris Factus honos. Cicer. Quint. Fr. In novem & dies & liberos distributus sermo.

Nŏvēnārĭus, rii: [תשעי *teschshí.* εννέας. Gall. *Neufieſme, neufiain.* Ital. *Nono mero di noue.* Germ. Das neunteſt/oder das neun inn ſich begreifft Hispan. *Cosa de nueue.* Polon. Dziewiecz wſobie zamik kaiacz. Vng. *Kilenczedik.* Angl. *The ninth, of nine.*] & Novenarius, a, um, Varro: Quo pacto erunt in mulis & pastoribus novenæ partes, ubi nec admissuræ, nec fœturæ observantur? Sed dum in hominibus possit novenarium retinere numerum. Plin. lib. 17. cap. 11: Sulco qui novenarius dicitur.

Nonārĭus, a, um, Persius Sat. 1: Si Cynico barbam petulans nonaria vellat Nonariam meretricem hîc dicit: quia apud veteres à nona hora: hoc est, tertia pomeridiana prostabant, ne mane omissa exercitatione illò irent adolescentes.

Nŏvēnus a, um [תשעי *teschshí.* εννάτος. Vng. *Kilencz.* Ang. *Nyne.*] Mart. lib. 10: Annos adde ter precor novenos. Plin. lib. 3 cap. 5: Novenorum mensium concepta dierum. Liv. 7. bell. Punic. Decrevere item Pontifices, ut virgines ter novenæ per urbem euntes carmẽ canerẽt. Terga novena boum, Ovid. 12. Metam.

Nŏvēndĭum, Novem dierum spatium: [εννέα ἡμέραι. Gall. *Eſpace de neuf iours.* Ital. *Spatio di noue giorni.* Ger. Neun tag lang. Hiſ. *Espacio de nueue dias.* Pol. Dziewiecz dni dl'ugi. Vng. *Kilencz nap.* Ang. *The ſpace of nyne dayes.*] à quo Novendiale sacrificium dicebatur, quod novem diebus cõtinuis fieri solet ad expiationem prodigiorum. Livius lib. 1. ab Vrb. Romanis quoque ab eodem prodigio novendiale sacrum publicè susceptum est, seu voce cœlitus ex Albano monte missa, (nam id quoque traditur) seu aruspicum monitu. Mansit certè solenne, ut quandocunque idem prodigium nuntiaretur, feriæ per novem dies agerentur.

Nŏvūncĭum, πεντωγία, Dodrans: hoc est, pondus vel mensura novem unciarum.

Nōnāgenārĭus, a, um, tantùm pluraliter. [תשעים *tiſchhim.* ἐνενηκοντάς.] Numerus est distributivus à Nonaginta.

Nōnāgiēs: [ἐνενηκοντάκις. Gall. *Nonante fois* Ital. *Nonanta volte.* German. Neunzig mal Hiſp. *Nonanta veces.* Polon. Dziewiecziaſie. Vngar. *Kilenczezer.* Ang. *Nynethe tymes.*] à Nonaginta numerale adverbium.

Nonĭngentī: [ἐννεακόσιοι. Gall. *Neuf cens* Ital. *Nouecento.* Germ. Neunhundert. Hiſpan. *Nouecientos.* Pol. Dziewiecſet. Vngar. *Kilenczaszor.* Ang. *Nyne hundred*] vel per syncopen Nongẽti, æ, a, idem quod nonies cẽtum. Pro eodem etiam dicimus Nõningen., & per syncopen Nongeni.

Nonariæ, dictæ sunt meretrices, quòd hora nona cellas aperirent, corporis prostituendi gratia. Pers. Satyr. 1: Si Cynico barbam petulans nonaria vellat.

Nŏvercă, æ, f. p. Dicitur quam pater meus post meæ matris obitum, novam uxorem ducit, & dicitur respectu privigni: [μητρυιά Gal *Marastre.* Ital. *Matrigna.* Germ. Ein Stieffmutter. Belg. Een Stiefmoder. Hiſp. *Madrastra* Pol. *Macocha.* Vng. *Mostoha anya* Ang. *A ſtepmother, a mother in law*] dicta quasi nova genitrix, nova princeps. Virg. in Bac. Et mihi nunq; domi pateret, inputa noverca. Cic. in Orat. Ab hac indole jam illa matertera, non noverca fuit hæc pellex.

Nŏvercālis, & hoc novercale, omn. [μητρυιᾶς, μητρυικός. Gall. *De marastre* Ital. *Di matrigna.* Ger. Stieffmutterlich. Hiſp. *De madrastra* Pol. *Macoszy* Vn. *Mostohai.* Ang. *Of a ſtepmother.*] Quæ non vera, sed propriũ est: ut, Oda novercale, quo noverca privignum, ad quit Tacit lib. 1: Manus novercales, Sen. Herc. fur. Stimuli novercales, Claudianus lib. 2. de Rapt Proserp.

Nŏvercāri, Est novercarum more agere: hoc est, malignè & iniuste [μητρυιᾶν.]

Novissimus, Novitas, Novitius, Vide NOVVS.

Novo, novas, Vide NOVVS.

Nŏvus, a, um, Propriè dicitur recẽs, & quod nuper factũ est, vel [חדש *chadhâſch.* νεός, καινός. Gall. *Nouueau, neuf.* Ital. Nuouo. Germ. Neüw. Belg. Nieu. Hiſp *Nueuo.* Pol. Nowi. Vng. Vy. Ang. *Newe, freſh.*] Ovid. 1. Metam. In nova fert animus mutatas dicere formas Corpora. Terent. in Adelph. Novus maritus abiit modo & sexagesimo Fiam, atq; anum decrepitã cupiam videre: & nova nupta eadem hæc dicet. ¶ Accipitur quandoq; pro magno & mirando, incredibili & inopinato. Virgil. 3. Aeglog. Pollio & ipse facit nova carmina. Idem: Quis furor iste novus? Novi homines dicuntur, quorum nulli majores clari fuêre, sed ipsi per seipsos clari esse incepiunt, & magistratus in civitate assequi. Cicer. T. Fabio lib. 5. Epistol. Adeptus es, quod non multi homines nobilissimi. Novi: amisisti quæ plurimi homines nobilissimi.

Nŏvĕ, & Noviter, adverbia. [νεαρῶς, νεαρός, νέως. Gall. *Nouuellement.* Ita. *Contra l'vso, & il costume.* Ger. Neüwlich. Hiſ. *Nouamente.* Pol. *Nowo.* Vn. *Vyon.* An. *Newlie, lately.*] Autor ad Herenn. lib. 1: Nequid ambiguè, nequid novè dicamus. Plin. in Paneg. Vidimus delatorũ judicium, quasi grassatorũ, quasi latronũ: nõ solitudinem illi noviter, sed templum, sed forum insederant.

Nŏvissĭmŭs, superlativum, Ultimus, postremus: quia quæ recenter fiunt, ultimum locum habẽt. [אחרון *acharón.* ἔσχατος. Gall. *Le dernier.* Ital. *Vltimo.* Ger. Das allerletſt. Hiſp. in. *Vltimo.* Pol. *Oſtatni.* Vn. *Vtolſo.* Ang. *The laſt of all.*] Cic. lib. 1. de Orat. Quæ duo sunt ad judicandum novissima. Idem pro Roscio Comœdo: Itaq; perbrevi tempore, qui ne in novissimis quidẽ erat histrionibus, ad primos pervenit comœdos.

Nŏvissĭmē, adverbium, Postremò. [ἐσχάτως, ἐσχατῶς. Gall. *Finalement, dernierement.* Ital. *Finalmente, vltimamente.* German. Zum allerletſten. Hiſpan. *Vltimamente.* Polon. *Oſtatnio.* Vng. *Vtolszor.* Ang. *Laſt of all, finallie.*] Ad postremum dixit Plancus epistola ad Cicer. Familiar. 10: Denique quòd ad omnes casus cõjunctiores Reipublicæ esse volebam: ut novissimè ab omni omnium solicitatione aversus, eos tales vobis præstare possem, quales adhuc fuerant.

Nŏvĭtās, atis, opponitur Venustati & antiquitati. [νέωτης. Gall. *Nouueauté, nouuelleté.* Ital *Nouità.* Germ Die neüwe. Belg Nieuwicheyt Hiſp *Nouedad ò innouacion* Pol. *Nowoszcz.* Vngar *Vyſag.* Ang *Newneſſe freſhneſſe.*] Cic. de Amic. Novitates autẽ in sermonem afferunt, ut tanquam in herbis non fallacibus fructus appareat, non sunt illæ quidem repudiandæ: vetustas tamen suo loco conservanda est. Virgil. 1. Aen. Res dura, & regni novitas me talia cogunt Moliri. Ovid. 4. Metam. -dulciq; animos novitate tenebo. Cicer. 2. de Divin. Eumq; errorem, quem tibi rei novitas attulerit, naturæ ratione depellito. ¶ Novitas pro generis ignobilitate, quemadmodum homines novi dicuntur ignobiles. Salust. in Iug. Novitatem meam contemnunt, ego illorum ignaviam: mihi fortuna, illis probra oblectantur. Cic. ad Lentulum: Novitati esse invisum meæ.

Nŏvĭtĭŭs, a, um, Quod est novum: [חדש *chadhâſch.* νεαρός. Gall. *Nouice, tout nouueau.* Ital. *Nouizzo, nouo.* Ger. Das neüw iſt/neüwling. Hiſpan *Nueuo.* Polon. *Nowi, nowak.* Vng Vy. Ang. *New or newiſh.*] ut Novitium opus, quod est nuperime factu. Novitia mancipia, teste Martiano. ff. de Aedil. edic. intelliguntur, quæ nondum annum servierunt: quibus opponuntur Veterana. Vlp eodem titulo: Pleriq; solent mancipia, quæ novitiæ non sunt, quasi novitia distrahere, ad hoc ut pluris vendãt. Præsumptum est enim ea mancipia quæ tadia tironis emptoris essent, & ad ministeria aptiora, docilia, & habilia. Tuta verò & veterana mancipia ei licere est reformare. Plin. lib. 13. cap. 1: Novitium vinum refinatum nulli conducit. Terent. in Evnuch. Abducit secũ ancillas, paucæ, quæ circum illã essent, manent Novitiæ puellæ. Cic pro Domo: Syrum nescio quem, de grege novitiorum factum esse Consulem. Novitium invẽtum. Plin. lib. 17. cap. 21: Inventu novitio funditur malleolus. Idem lib. 23. cap. 1: Vinum jejunos bibere novitio invento inutilissimum est.

Nŏvo, as, act. p. Novum facio, innovo, invenio. [חדש *chiddêſch.* νεόω. Gall. *Innouer, faire quelq; choſe de nouueau.* Ital. *Rinouellare* Germ. Erneuweren/etwas neuws machen Belg. Nieu maeken. Hiſp. *Renouar ò innouar.* Pol *Odnawiam.* Vng. *Megvyitom.* Ang. *To make newe.*] Salust. in Catil. Consul optimum factu ratus, noctem quæ instabat antè capere, nequid eo spatio novaretur. Cicero ad Caton. Famil. 15: Qui novari aliquid volebant. Cicero 3 de Legib. Nihil habui tanè, non modò multum, quod putarem novandum in legibus. Novare item est verbum Iurisconsultis usitatum, pro debitum in aliam obligationem transferre. Vnde Novatio, de qua paulò pòst. ¶ Hujus composita sunt, Innovo, καινοτομέω, νεωτερίζω: & Renovo, ἀνακαινίζω: de quibus vide suis locis.

Nŏvāns, particip. [מחדש *mechaddâſch.*] Virgil. 4. Aen. Aeneam fundantem arces, ac tecta novantem Conspicit.

Nŏvāndŭs, a, um, Ovid 8. Metam. -etiam mihi sæpè novandi Corporis, ô juvenes, numero finita potestas

Nŏvātŭs, a, um [מחדש *mechaddâſch.* νεωστί. Gall. *Innouè, renouuellé* Ital. *Renouellato.* Ger Erneuweret/neüw gemacht Hiſp. *Renouado.* Pol. *Odnowioni.* Vng Meg vyitas. Ang. *Made newe.*] Ovid. 2. de Remedio: Admonitu recreatur amor, vulnusq; novatum Scinditur: infirmis culpa pusilla nocet.

Nŏvātŏr, Novatrix. Ovid 15. Metam. -rerumque novatrix Ex aliis alias reddit natura figuras

Nŏvātĭo, onis, f. t. [ἀνανέωσις. Gall *Innouation, renouuellement.* Ital *Rinouamento.* German. Ein neüwerung. Hiſp. *Renouamiento.* Polon. *Odnowienie.* Vngar. *Megvyitas.* Angl. *A making new, or renewing.*]

or renewing.] Dictio eſt Iuriſconſultis uſitata, qua illi utuntur pro prioris debiti in aliam obligationem aut naturalẽ, aut civilem trãsfuſione: quod tripliciter fit: primùm cùm unius perſonæ obligatio in alterius perſonę obligationem novatur: secundò, cùm alterius generis obligatio, in verborum obligationem novatur: tertiò, cùm verborum obligatio in alteram formam commutatur. Hotomanus.

Nŏvĕllŭs, a, um, diminutivum. [חדש *chaddáſch.* νεόφυτος. Gall. *Nouuelet, nouueau plãté.* Ital. *Nouello.* Ger. Ein neüw ſchoſſ, dz neüwtecht iſt. Hiſp. *Nouello.* Pol. *Nowiuchni.* Vng. Vyeszö. Ang. *New, fresh.*] Virg. 3 Aeglog. Atq; mala vitis incidere falce novellas. Cic. 5. de Finib. Itaq; & vivere vitem, & mori dicimus, arboremq; & novellam, & vetulam, & vigere, & ſenescere. Ovid. 4. de Pont. eleg. 12: tu duxq;, comesq; fuiſti, Quũ regerem tenera fræna novella manu.

Nŏvĕllo, as, are, act. p. Novum agrum colere, ſeu novas vites pangere. [νεόω, νεάζω. Gall. *Planter de nouueau.* Ital. *Piantare di nuouo.* Ger. Ein neüwen auffbruch/oder ein Neüwſetz machen. Hiſp. *Poner vides en majuelo.* Pol. *Nowoſczepie.* Vng. *Vyonnan plantalni.* Ang. *To make new.*] Sueton. in Domitiano: Edixit nequis in Italia novellaret. ¶ Hujus compoſitum eſt Renovello: de quo vide ſuo loco.

Novellĕtum, n. ſ. Vinea ex novellis vitibus conſita. [τὸ νεόφυτον. Gall. *Vn lieu complanté de ieuſne ou nouuelle vigne* Ital. *Vigna nouamente piantata.* Ger. Ein neüwſatz mit raben. Hiſp. *Viñas nuevamente plantadas.* Pol. *Nowimi pniami oſſadzone.* Vng. *Plantalt zölö.* Ang. *A place planted with new wynes.*] Paulus Iuriſconſult. in l. Veluti. ff. de impenſ. in res dotal. fact. Veluti ſi novellĕtum in fundo factum ſit.

Nŏvellŭs. Vide NOVVS.

Nox, nŏctis, f. t. à noceo, quòd oculis noceat: vel à Græco νύξ. Hinc enim & Nyctelius dictus Bacchus, quòd ejus ſacra nocte celebrarentur. [לילה. Gall. *Nuict.* Ital. *Notte.* Ger. Die Nacht. Hiſp. *Noche.* Pol. *Noc.* Vng. Ey. Ang. *Night.*] ¶ Eſt autem Nox, terræ umbra, vel (ut Speuſippus ait) umbra diei contraria, & Solis privatio. Cic. 2 de Nat. deorum: Ipſa umbra terræ Soli officiens, noctem efficit. Virg. 2. Georg. Et quantũ longis carpent arma diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponet. Idem 2. Aeneid. & jam nox humida cœlo Præcipitat, ſuadentq; cadentia ſydera ſomnos. Ovid. 2. Amor. Eleg. 11: Laſciva gaudia noctis ¶ Aequare noctibus diu, eſt, ludere totam noctẽ. Virg. 9 Aeneid. Fœlix, ſi protinus illum Aequaſſet nocti ludum, in lucemq; tuliſſet. ¶ Supremam noctem agere, Virg. 6 Aen. ¶ Dare noctes alicui, de meretricibus dicitur. Hor. Epod. 15: Nõ feret aſſiduas potiori te dare noctes. ¶ Hinc locare noctes. Ovid. 1. Amor. eleg. 10: Sola locat noctes, tola locare noctes. Ovid. 1. Amor. eleg. 10: Sola locat noctes, tola locanda venit. Negare noctem, quũ admittere amatores noctu negant. Ovid. 1. Amor. eleg 8: Sæpè nega noctem, capitis modò finge dolorem, &c. ¶ Poſcere noctem, Rogare noctẽ: amatorum ſunt, Ovid. 1. Amor. eleg. 8. & lib. 2. Amor. eleg. 2. Vigilata cõmunio nox, Tacit. lib. 13. ¶ Nox pro ſomno: ut exturbare noctem. Stat. 10. Theb. Talia vociferãs noctem exturbabat, &c. ¶ Nox æterna, pro morte. Virg. 10. Aen. in æternã clauduntur lumina noctem. ¶ Nox animi: hoc eſt ignorãtia, & cæcitas. Ovid. 6. Metam. Tantaq; nox animi eſt. Nox pro nocte aut noctu Decẽviri in XII. tabulis poſuerunt, ut ex Gellio intelligitur. Lex enim erat hæc: Si nox furtum faxit, &c. ¶ Noctes & dies: id eſt, continuè, ſemper. Plaut. Merc. Objurgare pater ob hæc me noctes & dies. Virg. 6. Aen. Noctes atq; dies patet atri janua Ditis. ¶ Noctis partes ſunt Veſpera, Crepuſculum, Prima fax, Concubium, Nox intempeſta, Ad med ã noctem, Media nox, De media nocte, Gallicinium, Conticinium, & Diluculum. Vide Cenſorinũ de Die natali, & ea quæ ſuprà annotavimus in dictione Dies. ¶ Dividunt etiam multes noctem in vigilias quatuor, quæ ſingulæ trium horarum ſpatio ſupputantur, quoniam ſervant caſtra viciſſim per vigilias. Hinc prima vigilia, Secunda, Tertia, & Quarta. Vnde Lucan. libro 7: Tertia jam vigiles commoverat hora ſecundos. ¶ A nox ſunt Pernox πανύχιος, Noctua, Nocturnus, Noctesco, Pernocto, Noctivagus, Noctiluca, Binoctium, Trinoctiũ, Quadrinoctium, & hujuſmodi.

Noctū, Pro nocte, utebantur antiqui. [νυκτός. Gal. *De nuict.* Ital. *Di notte.* Ger. Zu nacht/bey nächtlicher weil. Hiſp. *De noche.* Pol. *Wnoci.* Vng. Eyel. Ang. *In tyme of night.*] Quadrigarius, Convenit Senatũ noctu multa domum dimitti. Plaut. in Menæch. Haud falſum evenit ſomnium, quòd noctu hac ſomniavi. ¶ Noctu verò adverbiũ, νύκτωρ, ſignificat per noctem. Saluſt. Diu, noctuq; laborare, feſtinare. ¶ Aliquando etiam legitur Nox pro Noctu, ut eſt in XII. Tabulis: Si nox furtum factũ ſit, ſi im aliquis occiſit, [illegible] Vt im[illegible] cativum dixerunt ab is, & Occiſit pro Occiderit. Vide Accobium lib. 1. Sat. ii cap. 4.

Noctŭrnus, a, um. Quod eſt noctis. [νυκτερινός, νύκτιος. Gall. *Qui eſt de nuict, nocturne* Ital. *Di notte.* Ger. Nächtig. das der Nacht

eſt. Hiſp. *Coſa de noche.* Pol. *Nocżni.* Vn. *Eyieli* An. *Of the night.*] ut, nocturna lux: ſicut à Die Diurnus. Claudianus: Omnia quę ſenſu volvuntur vota diurno, Tempore nocturno reddit amica quies. Cic. 4. Verr. Sic etiam fortunis horum abutebatur ad nocturna vota cupiditatũ ſuarum: Somnia nocturna, Horat. 4. Car. Viſus nocturni, Tac. lib. 20.

Nŏctĭfĕr, pen. corr. Perpetuum epitheton eſt ſtellæ veſpertinæ, quam Heſperum, ſive Veſperum appellamus. [νυκτιφόρος. Gall. *Qui apporte la nuict.* Ital. *Che porta la notte.* Ger. Der Abent ſtern/ſo die Nacht bringt. Hiſp. *Que trahe la noche* Pol. [illegible] *da.* Vng. *Ey hozo.* Ang. *That bringeth or toke, neth night.*] Catul. in Carmine nuptiali: Nimirum Eoos oſtendit noctifer ignes.

Noctĭfŭgă, Qui noctem fugit. νυκτιφυγών.

Noctĭlūca, pen. prod. Dicitur luna quæ noctu lucet. [ירח *jareách.* νυκτιλαμπὶς. Gall. *La lune qui luit de nuict.* Ital. *La luna che luce di notte.* Ger. Das Nachtliecht/der Mon. Hiſp. *La luna que luce de noche.* Pol. *Nocżna poświata od miesiaca, miesiacz.* Vng. *Eyel vilagoskodo hold.* Ang. *The moone that shyneth by night.*] Hor. 4. Car. Ode 6: Lesbium ſervate pedem, meiq; Pollicis ictum, Ritè Latonæ pueram canentes, Ritè creſcentem face Noctilucã, Proſperam frugum, celeremq; pronos Volvere menſes. ¶ Noctilucam etiam quidam appellarũt animalculum exiguũ, quod nocturno tempore lucet, æſtate præſertim, ſegete jam matura, & meſſi vicina. Alio nomine Nitedula dicitur.

Noctĭpūgă, Lucilius vocavit obſcœna, quòd noctu pungant, atq; excitent Venerem.

Noctescĕre, n. t. Eſt obtenebrari. [חשך *chaſchách*, σκοτάζειν. Gall. *Va ſe faire nuict* Ital. *Farſi notte.* Ger. Nachten / Nacht werden. Hiſp. *Anocheçerse, hazerſe noche.* Pol. *Czmiec.* Vng. *El sötöl'lni.* Ang. *To waxe night or dark.*] Furius apud Nonium: Omnia noctescunt tenebris caliginis atræ.

Nōctes Atticæ, νυκτὶς ἀττικαί. Gellii opus ita appellatum (ut ipſe teſtatur capite ult. totius operis) quòd hybernis noctibus in Attico agro fuerit elucubratum.

Noctĭvăgŭs, pen. corr. Qui nocte vagatur. [νυκτιπόλος. Gall. *Errant & vagant de nuict.* Ital. *Che va vagabõdo di notte.* Ger. Der zu nacht vmb einander ſchweiffet. Hiſp. *Coſa que anda de noche.* Pol. *Wnoci biegaiaci.* Vng. *Eyiel budoſo.* Ang. *That erreth or wandereth by night.*] Virg. 10. Aen. almaq; curru Noctivago Phœbe medium pulſabat Olympum. Deus noctivagus, Sopor. Stat. 10. Theb. Strepitus noctivagus Faunorum, Lucret. lib 4.

Noxă, f. p. delictum, ſive culpa. [אשמה *aſchmáh* נזק *nézek* רעה *rah* עונה *avlah.* κακία. Pol. *Wina.* Vng. *Vetek* An. [illegible] *or faulte.*] Caius L. plebis. D. de ver. ſign. Noxæ appellatione omne delictũ cõtinetur. Liv. li. 3: Alia omnis per eos menſes noxa erat, qui nequid ductu atq; auſpicio recte geretur, vinci ſe per ſuũ atq; illorũ dedecus patiebãtur. ¶ [illegible] & vitium ex aliqua re contractũ, ſignificat. [Ger. Dz auß einer wegẽ einer miſſethat/oder die miſſethat ſelbs vberkumt. Hel. Ein ſtraffe oft ſunde.] Hinc capere noxã & [illegible] apud Columellã dicuntur ſervi ex animo labore. Hinc noxam nocere apud Liviũ, & Noxius ſervus, qui noxam nocuit: id eſt, damnum intulit, & ob eam cauſam obnoxius eſt. Hinc ſæpè de ſervum vel quadrupedem quæ damnum dedit, Noxæ dedere præciſa locutione dicimus, pro noxæ nomine dedere: id eſt, ob damnum & noxam quam intulit. Quemadmodum Ver. 5: Lucri & acceſſionis dare frequẽtiſſimè pro lucri & acceſſionis nomine. ¶ Transfertur aũt eleganter hoc à Livio: Obrem, *inquit*, Ætnæ ignibus aut mergi freto illi Inſulæ ſatius eſſet, quàm velut dedi noxæ inimico Conſuli. Hinc noxis ſolutus dicitur ſervus, noxio contrarius, ob cujus noxã nihil debetur, vel qui nemini eſt obnoxius: quaſi liber & ſolutus omni obligatione quæ ex noxa contrahitur. Ex Hotomano.

Nōxālis, le, om. t. Vnde Noxalis actio, dicitur, quæ adverſus nos inſtituitur, non propter vitiũ à nobis contractum, aut culpã, ſed ob noxã: hoc eſt, damnũ à ſervo aut pecude noſtra datũ. βλαβῆς δίκη. Caius in l. 1. ff. de Noxalibus action. Noxales actiones appellantur, quæ non ex contractu, ſed ex noxa, [illegible] maleficio ſervorũ adverſus nos inſtituuntur: [illegible] vis & poteſtas hæc eſt, ut ſi damnati fuerimus, liceat nobis [illegible] ditione corporis, quod deliquit, evitare litis æſtimationem. Vide ſupra in NOXA.

Nōxĭă, f. p. Culpa. [אשמה *aſchmáh* נזק *nézek* רעה *rah* חבלה *chabálah* עונה *avlah.* κακία. Gall. *Faute, offenſe, coulpe.* Ital. *Colpa* Ger. Dz ſelb vnd einer ſunde oder vbelthat. Hiſp. *Culpa.* Pol. *Winepek grzechu.* Vng. *Vetek, bwn.* Ang. *An offence or faucte.*] Terent. in Eunuch. Mercurialiſtin' olim ut fuerit noſtra oratio In re in cipũda ad defendendam noxiam? Plaut. Amicum caſtigare ob meritam noxiam. Terent. in Evnuch. unam hanc noxiam Mitte, ſi aliam unquã ullam admiſero, occidito. ¶ Noxiæ eſſe hoc eſt, fraudi eſſe, aut vitio, vel culpæ aſcribi. Livius: Si dominum abire vellent, publica fide accepta, nihil eam rem noxiæ futuram, quòd ſe hoſtibus junxiſſent.

Nōxĭŭs, a, um, Quod nocet. [רע *merãh* רע *rah.* βλαβερός. Gall.

Gall. *Dommageable, qui porte dommage.* Ital. *Nocevole, nocente.* Ger. Schedtlich. *Item,* schuldig. Bel. Schadelyck. Hisp. *Danoso.* Pol. *Szkodliwi.* Vng. *Artalmas.* Ang. *That offendeth, or hurteth, noysome.*] Salust. Quæ nisi quæsita erūt, & nisi vindicatum in noxios, quid erit reliquū? Liv. 5. ab Vrbe: Qui noxii ambo, alter in alterum, &c. Virg. 6. Aeneid. Igneus est ollis vigor, & cœlestis origo Seminibus quantū non noxia corpora tardāt. Ovid. in Ibin: Inq; tuis opifex, vati quod fecit Achæo, Noxia luminibus spicula condat apis. Idem 10. Metam. Nec metuēs atro crinitas angue sorores, Quas facibus sævis oculos atq; ora petentes Noxia corda vident. ¶ Cujus contrarīū est Innoxius, culpa carens, innocens, qui non nocet. Plaut. in Aul. Heu Megadore, haud decorum facinus tuis factis facis, Vt inopem atq; innoxium abs te, atq; abs tuis, me irrideas. ¶ Obnoxius, idem est quod astrictus, vel obligatus: de quo suo loco.

Nōxĭŏr, Comparativus à Noxius. Seneca lib. 1. de Clementia cap. 13: Omnibus reis noxior ac solicitior.

Nōxĭtūdo, inis, f.t. Pro Noxia apud vēteres dicebatur. Accius in judicio armorū, ut citat Nonius: Noxitudo obliteretur Pelopidarum, ac per nos sanctescat genus.

N ante V.

N.V. In notis antiquorum, non vis, vel non vocat, vel non valet. N.V.N.D.N.P.O. Neq; vendetur, neq; donabitur, neq; pignori obligabitur. N V P. Nuptias.

Nūbēs, f.t. [עָנָן *hanán* עב *hab.* νεφέλη. Gall *Nue ou nuée.* Ital. *Nuuola, nebbia.* Ger. Ein Wolck. Hisp. *La nuue.* Pol. *Obl'oki.* Vn. *Felleg, felhő.* Ang. *A cloude.*] Est vapor humidus, in sublime elatus è terra per æstum: sive aër in liquorem coactus, cujus densitas haud dubiè Solem obumbrat: unde etiam nomen accepisse creditur, à nubendo scilicet: hoc est, tegēdo, quòd solem obnubat. Sunt tamen qui ejus originem referant ad dictionē Græcam νέφος, quę nebulam significat, vel nubilū. Cic. de Divinat. Si aūt nubium conflictu ardor expressus se emiserit, id esse fulmen. Virg. 5. Aeneid. & alibi Plaudentē nigra figit sub nube columbam. Idem 3. Aeneidos: Involvēre diem nimbi, & nox humida cœlū Abstulit: ingeminant abruptis nivib. ignes. Idem 1. Georg. Et fœdam glomerant tempestatem imbribus atris Collectæ ex alto nubes. ¶ Nubes peditum per translationem, pro multitudine & dēsitate usurpavit Liv. 5. belli Macedonici: Rex cōtrà peditum equitumq; nubes jactat, & confertum maria suis classibus. Armorum nubes, Statius 4. Thebaid. Belli nubes, Virgil. 10. Aeneid. ¶ Nubis in nominativo apud Plaut. in Merc. - nónne ex adverso vides? Nubis atra, imberq; instat.

Nūbĕcŭlă, æ, f.p. diminutivū, Parva nubes. [νεφέλιον. Gall. *Petite nuée.* Ital *Nugeletto.* Ger. Ein wölcklin. Hisp *Nuue pequenna.* Pol. *Obl'oczek.* Vng. *Fellegetske, felhőcske.* Ang *A litle cloude.*] Plinius lib. 18 cap. 15. Nubecula, quanvis parva, ventum procellosum dabit. ¶ Per translationem accipitur pro supercilio, tristitia vultus frontis contractione. Cic. in Pison. Neq; tam fui timidus, ut qui in maximis turbinibus ac fluctibus Reip. navem gubernassem, salvamq; in portu collocassem, frontis tuæ nubeculam, tum collegæ tui contaminatum spiritum pertimescerem.

Nubĭfĕr, pen. corr. Nubes ferēs: [νεφελοφόρος. Gal. *Portant nuées.* Ital. *Che porta nuuole.* Ger *Der das gewulck bringt.* Hisp. *Que trahe nuues.* Pol. *Obl'ociśći.* Vng. *Felleg hozo.* Ang. *That bringeth or causeth cloudes.*] unde Nubiferi montes dicuntur, ita editi, ut nubes sustinere videantur. Ovid. 2. Metam. Aëriæq; Alpes & nubifer Apenninus. ¶ Nubifer Notus, qui nubes affert, sive gignit. Idem Epist. 2: Te dare nubiferis linea vela Notis.

Nūbĭfŭgŭs, adjectivum, Qui nubes fugat. [νεφελελάτης. Gall. *Qui chasse les nuées.* Ital. *Che caccia le nuuole.* Ger. *Der die wolcken vertreibt.* Hisp. *Ahuyentador delas nuues.* Pol. *Obl'ok zapedzaiacy.* Vng. *Felleg el verő.* Ang. *That putteth away or dissolueth cloudes.*] Colum. lib. 10: Nec tam nubifugo Borea Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu.

Nūbĭgĕnă, æ, com. p. Ex nube genitus. [νεφελογενής. Gall. *Engendré do nuée.* Ital. *Generato di nuuola.* Ger. Aus dem gewulck erboren. Hisp. *Engendrado de nuue.* Pol. *Zobl'okow urodzony.* Vng. *Felleggől születetett.* Ang. *That is engendred of a cloude.*] Colum. lib. 10: Mox ubi nubigenæ Phryxi, nec portitor Helles, &c. ¶ Nubigenæ dicuntur Centauri, quòd ex nube sint nati. Quū enim Ixion Iunonem deperiret, oblata est illi nubes, quæ imaginem Iunonis repræsentaret, cum qua congressus, genuit Centauros. Stat. 5. Thebaid. Luxuriant Lapitharum epulæ, si quando profundo Nubigenæ caluêre mero. Feri nubigenæ, Ovid. 12. Metam. Bimembres nubigenæ, Virg. 8. Aeneid. - tu nubigenas invicte bimembres, &c. Amnes nubigenæ, Stat. 1. Theb.

Nūbĭlŭs, a, um, pen. corr. Fuscum, nubibus tectum. [σωτερός. Gal. *Nubileux ou nebuleux, obscur.* Ital. *Fosco, nubilo.* Ger. Gewölckt/ dunckel von wolcken. Bel Overtrocken wet wolcken. Hisp *Nnubloso ò annublado* Pol. *Cziemni.* Vng. *Homalios, felleges.* Ang. *Dark, cloudie.*] Plin. lib. 16. cap. 26: Pyrus, & amygdala, etiamsi nō pluat, sed fiat asstrinū cœlum atq; nubilum, florem emittūt. ¶ Nubilus color, obscurus. Plin. li. 9. cap. 35: Inde nubilum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum.

Nūbĭlum, subitantivū, ipsam nubem significat. [τὸ νέφος. An. *Dark weather.*] Plin. lib. 2. cap. 62: Rhodi & Syracusis nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora sol cernatur. Ovid. 7. Metamorph. - nubila pello, Nubilaq; induco, ventos abigoq;, vocoq;. Virgil. 6. Aen. Et pater omnipotens densa inter nubila telum Contorsit.

Nūbĭlārĭum, rii, n.s. Locus, quò propter nubes conferūtur frumenta semitrita. νεφοσίφιον. Colum. lib. 1. cap. 6: Huic aræ nubilarium applicari debet, maximè in Italia, propter inconstantiā cœli, quo collata semitrita frumēta protegantur, si subitaneus imber accesserit. ¶ Dicitur & Nubilar. Idē lib. 2. cap. 21: Quòd si falcibus seges cum parte culmi demessa sit, protinùs in acervum vel nubilar congeritur.

Nūbĭlo, as, are, n.p. Nubilum fieri, nubibus obscurari; [עָנַן *hanán.* ζοφόω. Gall. *Couurir de nuées, rendre obscur & nubileux, obscurcir.* Ital. *Nuuolare.* Ger. Gewölckt werden. Bel. Gewolckt maken. Hisp. *Annublar.* Pol. *Zaczmiewam.* Vng. *Be homalio sodom. fellegősödöm.* Ang. *To waxe darke or cloudie.*] unde Nubilat aër, apud Varr. de Re rust. Plin. lib. 37. cap. 7: Callistratus fulgorem carbunculi debere candidum esse posuit, extremo visu nubilantem. Hinc componitur Obnubilo: de quo vide suo loco.

Nūbĭlŏr, aris, d.p. Nubilo. Cato de Re rust. cap. 88: Vbi nubilabitur, noctu sub tecto ponito: quotidie, quum sol erit, in sole ponito.

Nūbĭlōsŭs, sa, sum, Quod est nubibus plenum, [νεφελώδης, ζοφώδης. Gall. *Nebuleux, plein de nuées.* Ital. *Nuuoloso.* Ger. Wolckecht tig. Hisp. *Lleno de nuues.* Pol. *Cziemni.* Vng. *Felleges.* Ang. *Cloudie or full of cloudes.*]

Nubo, bis, psi, & nuptus sum, in præt. in sup. nuptum, n.t. Velo, operio, tego, obnubo: [הָעִיב *hehiv* כָּסָה *chasáh.* καλύπτω. Gall. *Couurir.* Ital. *Coprire, velare.* Ger. Bedecken. Hisp. *Cobrir.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *Be fedem.* Ang. *To couer.*] unde nubes dicta creditur, quòd cœlum obnubat. Quoniam verò sponsæ apud veteres, dum viro tradebātur, nubere: hoc est, velare capita solebant, factum est, ut Nubere usurpetur pro Viro tradi. [הִתְחַתֵּן *hithchattén* נָשָׂא *nasá.* γαμέω, συνοικέω. Gall. *Prendre mari, espouser mari.* Ital. *Maritare.* Ger. Mannen/ein Mann nemmen. Hisp. *Casarse la muger.* Pol. *Idę zamąż.* Vng. *Fernek adni.* Ang. *To be maried to some man.*] Est enim proprium mulieris. Terent. in Andr. Ajebant hodie filiam meam nubere tuo gnato. Non enim vir, sed mulier propriè nubit. Licet quandoq; figuratè vel perverso naturæ ordine præposterè dicatur, Pomponius in Pannuceatis, ut citat Nonius: Sed meus frater major, postquam vidit me inde ejectum domo, nupsit posterius dotatæ vetulæ, varicosæ Aphræ. Iuven. Satyr. 2: Quid quæris? nubit amicus. ¶ Sunt qui dicant virū tum nubere, quū servit uxori, seq; illi subjicit, quæ sibi parêre debebat. Vnde Martialis lib. 8: Vxori nubere nolo meæ. Vtroq; autem modo dicitur, & Nubere alicui, & cū aliquo Nubere. Cic. Marc. Catoni: Regis Parthorum filium, quocum esset nupta regis Armenorum soror. ¶ Nubere in familiam claram. Cic. pro Cælio: Quū ex amplissimo genere in familiā clarissimā nupsisset. ¶ Nubere dicuntur etiam arbores vitibus, & vites arboribus, pro conjungi & implicari. Plin. li. 34 cap. 1: In Campano agro populis nubūt. De vitibus. ¶ Nubitur, Plaut-Persa: Hic cum mala fama facilè nubitur, Dum dos, sit nullum vitium vitio vortitur. ¶ Dare nuptum viro. Plautus Casi. Ancilla Casina ut detur nuptū nostro villico. ¶ Hujus verbi composita sunt, Connubo, συνοικίζομαι, συνοικέω, quod est Matrimonio jungor, quasi Simul nubo. Apul. Nescientibusq; parentibus puellari ætate connupseramus. Hinc Connubium, jus legitimi matrimonii. Denubo, Innubo, quod propriè significat, ad domum viri transire. Vnde & pro transire simpliciter sumitur. Lucilius lib. 6. Satyr. Suā enim invadere, atq; Innubere censent: Hinc innubus, qui uxorem nunquam duxit: & Innuba, quæ viro nunquam fuit tradita. Obnubo, abscondo, tego, ἀφανιζαλύπτω. Statius: Obnubitq; comas, & temperat astra Salero. Pronubo, Nuptiis præsum: à quo Pronubus, Pronuba, quæ duo penultimam corripiunt: quemadmodum & Innubus, & Innuba: cætera omnia habent penultimam productam.

Nūptŭs, a, um. participium, In matrimoniū collòcatus. [נָשׂוּא *nisśá.* γεγαμηκώς. Gall. *Marié, espousé.* Ital. *Maritato.* Ger. Vermählet Hisp. *Despossado, casado.* Pol. *Ożenioni.* Vng. *Ki hazasittatot.* Ang. *Maried.*] Cic. pro Sestio: Sestius C. Albini filiā duxit, ex qua hic est puer, & jam nupta filia. Idē 6. Verr. Mulier nupta uni, proposita omnibus. ¶ Nupta verba: hoc est, obscœna, & lasciviora, qualia sunt mulierū, quę viro traditæ verecundiam dedidicerūt: ea aūt virgines nequaquā decēt. Plaut. in Dyscolo, referente Festo: Virgo sum, nondum didici verba nupta dicere: ¶ Hujus antitheton est, Innupta, ἄγαμος, quæ nondum accepit virum: ut Innuptæ puellæ, apud Virg. 2. Aeneid:

Nuptŭs,

Nūptŭs, huius nuptûs, Nuptæ maritus: [חתן *chatún* γάμος. Gal. *Espoux, le nouueau marié.* Ital. *Sposo, marito.* Ger. Ein Breutgam/der Mann welchem eine vermählet iſt. Hiſp. *Nouio, eſpoſo.* Pol. *Oblubieniec, mł'odzian.* Vng. *Vő legeny.* Ang. *A bridegrome or new married man.*] quanvis raro ſit in uſu, niſi apud veteres, ut apud Plautum in Caſ. Lubet Chalinum quid agat ſcire novum nuptum. Id eſt, maritum, ut exponit Priſcianus.

Nūptă, æ, ſubſtantivum, Quæ nupſit: [כלה *chalah* γαμετή Gall. *L'eſpouſe, la nouuelle mariee.* Ital. *Sposa.* Ger. Ein Braut. Hiſp. *Nouia, ò eſpoſa.* Pol. *Oblubienica, mł'oda pani.* Vng. *Meny aszszony.* Ang. *A bride.*] unde Novam nuptam dicimus, quæ jam recens viro tradita eſt. Catul. in Epithalamio Malliæ: Prodeas nova nupta, venit dies. Ter. in Adelph. La nova nupta eadē hæc diſcet.

Nūptŭs, prus, m. q. Proprio ſono nubendi actus [חתנה *chatunnáh.* γάμησις. Gal. *Mariement, mariage* Ital. *Matrimonio.* Ger. Das mannen / verheuratung / vermählung. Hiſp. *Obra de ſe caſar la muger.* Pol. *Za mąż wydanie.* Vn. *Hazaſság.* An. *Marriage, wedding.*] Hinc Nuptui dare, vel nuptui collocare, γαμίζειν. Cæſ. 1. bel. Gall. Et ſorores ſuas nuptū in alias civitates collocaſſe. Plin. de viris illuſtr. Eo die Numātini fortè ſolenni nuptu filias locabāt.

Nūbĭlĭs, hujus lis, f.t. Quæ eſt apta & matura viro, viripotens. [γαμήσιμος, ἀκμάζουσα.] Gall. *Mariable, & ſe dit des filles.* Ital. *Da marito.* Ger. Mannbar. Hiſp. *Donzella caſadera.* Pol. *Mężna.* Vng. *Fernek adhato.* Ang. *Apt or readie to be maried.*] Virg. 7. Aen. Iam matura viro, jam plenis nubilis annis. Cic. pro Cluent. Nubilis filia, & Liv. 9. belli Punici. Nubilis virgo. Ovid. 2. Triſt. Nubilis hæc virgo, matronaq; virq;, puerq; Spectat.

Nūptĭtūrĭo, tis, pen. corr. n. q. Nubere cupio. [γαμησείω. Gall. *Deſirer de ſe marier, auoir faim d'eſtre mariée* Ital. *Bramare di marstar, i. Ger.* Begird haben zu mannen oder ſich zu verheuraten. Hiſp. *Auer gana de ſe caſar.* Pol. *Mężą pożądam.* Vng. *Mőzni vakarodom.* An. *To deſire to be maried.*] Apul. in Apolog. Ea ſi nupſiſſet homini ruſticano, indecrepito ſeni ſponte eam diceres ſine ulla magia jam olim nupturiſſe.

Nūptĭæ, arum, f. p. Matrimonium, conjunctio maris & fœminæ omnis vitæ conſortium continens. [חתנה *chatunnáh* γάμος. Gall. *Nopce.* Ital. *Nozze.* Ger. Hochzeit Bel. Bruyloft. Hiſp. *Caſamiento ò bodas* Pol. *Weſſelie, ſwadźba.* Vng. *Menegző.* Ang. *The ſolemnitie or tyme of mariage.*] Propriè tamen dicuntur cæremoniæ, & ſolennitates in ducendis uxoribus, ipſeq; nuptiarum dies. Nuta dictæ procul dubio à nubendo, quod propriè ſignificat Velo, vel tego. Sed quoniā nova nupta, dū viro tradet aut flāmeo præ pudore caput obvolvebat, factū eſt, ut Nubere accipiatur pro Tradi viro. ut Nuptiæ pro maris & fœminę cōjunctione. Cic. pro Cluent. Nuptiæ plenę dignitatis, plenę cōcordiæ. Ibidem: Nuptiæ nō matrimonii dignitate, ſed ſceleris ſocietate cōjunctæ. Veteres in nuptiis maximè omnia obſervabant, id quod Virgil. oſtendit: primisq; jugarat Ominibus. Et rurſus 4 Aeneid. prima & tellus & Pronuba Iuno Dant ſignū. Ita & Stat. de infauſti Adraſti nuptiis, cōmemorans prodigia ait: cunctos tamē omnia rerum Dicta movent, vatiisq; metum ſermonibus augent. Hæc ex Turnebi Adverſar.

Nūptĭālĭs, le, omn. Quod ad nuptias pertinet: [γαμικός. Gall. *De nopces, nuptial.* Ital. *Nuttiale.* Ger. Hochzeitlich Hiſp. *Coſa de caſamiento ò bodas.* Pol. *Weſelny.* Vng. *Menegző.* Ang. *Pertaining to mariage.*] ut, Nuptialis thalamus, nuptialis cœna Plaut. in Curc. Nobis omnibus Tu quo hodie advenis cœnā dedisti oriam, Hic nuptialem crās dabit. Nuptialis vox, Liv. 1. ab Vrbe. Nuptiales faces, & Nuptialia dona, Cic. pro Cluent.

Nuptĭālĭtĕr, adverbium, quod ſignificat more nuptiarum. γαμικῶς.

Nūptĭālĭtĭās, idem quod nuptialis, γαμικός. Vlpianus, L. 194. de verb. ſignif. Munus eſſe donum cum cauſa utputa natalitium, nuptialitium.

Nŭcāmēntă, κύϱλαφα, κύϱλαφοι, Teſte Plin. lib. 16. cap. 10. dicuntur quædam quaſi paniculæ dependentes ex ramis abietis & piceę. Ruellius: Cæterùm ea quę callo ſquamatim compactili pendent è ramis nucum, roborum, picearum, appellantur Nucamenta: vel ideo quòd ſint quaſi quædam naturæ rudimenta, pineam nucem facere condiſcentis, vel quòd apertiſſimè in nucibus propendêre cernantur. Græci etiam Cyttara appellare conſueverunt.

Nuces, Vide NVX.

Nucleus Vide NVX.

Nudipedālĭa, Vide NVDVS.

Nudo, das, Vide NVDVS.

Nūdĭūstĕrtĭŭs, [שלשום *ſchilſchóm.* τϱίτης. Gal. *L'autre hier, devanthier.* Ital. *L'altr'hieri.* Ger. Vorgeſtern. Bel. Eeghiſteren. Hiſp. *Antier.* Pol. *Przed wczoraiſzkien.* Vng. *Tegnap előt.* Ang. *Two dayes agoe.*] & Nudiuſquartus, compoſita ſunt (inquit Feſtus) à Nunc, & Die tertio, & quarto: quaſi dicas nunc eſt tertius, & nunc eſt dies quartus: ſemperq; de die præterito dicuntur. Dicitur & Nudiuſquintus, & Nudiuſſextus. Plaut. in Moſt. Nā heri & Nudiuſtertius, Quartus, quintus, ſextus, uſq; poſtquā hinc peregrè ejus pater Abit. Cic. 5. Philip. Recordamini qui dies nudiuſtertius decimus fuerit, quantus conſenſus veſtrum, quanta virtus, quanta conſtantia.

Nūdŭs, a, um, Quod eſt ſine tegmine, apertus, intectus. [ערם *erőm.* γυμνός. Gall. *Nud.* Ital. *Nudo, ignudo.* Ger. Nackend/bloß. Bel. Naeckt/bloot. Hiſp. *Deſnudo.* Pol. *Nagi, gołi.* Vn. *Mezitelen.* Ang. *Naked.*] Virg. 1. Aeneid. Nuda genu, nudoq; ſinus collecta fluenteis. ¶ Nudus pro paupere & egēte. Cicero pro Flac. Quoniā nudus te delectarat, ſemper nudum eſſe voluiſti. Qui jocus eſt ex ambiguo: quo nudo, inquit, in flore ætatis oblectatus es, eum ſemper nudū: hoc eſt, fortunis omnibus ſpoliatus es, eum ſemper nudū: hoc eſt, fortunis omnibus ſpoliatum atq; everſum eſſe voluiſti. Nudū nuces legere. Iocus ex ſimilitudine apud Cic. lib. de Orat. 2. cùm innumerabilē Magiō præfecto pecuniā dixiſſet datam: idq; Scaurus tenuitate Magii redargueret: Erras, *inquit*, Scaure. Ego enim Magiū nō eongii redargueret: Erras, *inquit*, Scaure. Ego enim Magiū nō conſervaſſe dico, ſed tanquā nudus nuces legeret, in ventrē abſtuliſſe. ¶ Nudus ab amicis, & Nudus à propinquis, qui nullos habet amicos aut propinquos. Cic. pro Domo ſua: Tā inops aūt ego ab amicis? aut tam nuda Reſpub. à magiſtratibus? Sic, Nuda urbs præſidio, Cic. Attic. lib. 7. Nudum in cauſa deſtituere, apud eundem. ¶ Nudo veſtimenta detrahere, eſt commodum ſperare ab eo qui nihil habet quod auferri queat. Plaut. in Aſin. Me defraudato. L. Maximas nugas agis: nudo detrahere veſtimenta me jubes. ¶ Nudus per metaphoram accipitur pro plano & claro, & quod nullo prætextu, aut coloribus eſt velatum, ψιλὸς, ut quum Nudam veritatē dicimus, & Nudam ſimplicitatem.

Nude, adverbium. Simpliciter, & non fucate ψιλῶς.

Nudĭtas, atis, f. t. Simplicitas: & quandoq; ſumitur pro inopia. [עירם *erőm.* γυμνότης. Gal. *Nudité, pouureté.* Ital. *Nudezza.* Ger. Die blöſſe Hiſp. *Desnudez* Pol. *Nagość.* Vn. *Mezitelenség.* Ang. *Nakednes, want of any thing.*] Quint. lib. 10. cap. 2: Tenuitas ac nuditas, placuit, &c.

Nudo, as, act. p. Nudum facio, detego, aperio, nudū conſtituo. [טשם *paſchát* ערע *paráh.* γυμνῶ, ψιλόω. Gall. *Deſnuer, mettre nud. deſcouurir.* Ital. *Nudare.* Ger. Entblöſſen/nackend machen. Bel. Bloot maken ontbloeden/ontdecken/beroven. Hiſp. *Deſnudar.* Pol. *Odkrywać.* Vng. *Megmezitelenitem.* Ang. *To mak naked or bare, to vncouer.*] Cic. 7. Verrin. Repentè hominem proripi, atq; in foro medio nudari, ac deligari, & virgas expediri jubet. Nudatur arbor foliis. Plin. lib. 16. cap. 22: Quum quædam primæ germinent, & inter noviſſimas nudentur. Nudare viſcera. Virg. 1. Aeneid. Tergora diripiunt coſtis, & viſcera nudant Nudare gladios, pro diſtringere, Liv. 8. Bell. Pun. Nudatā caſtra, Cæſar 2. bell. Gall. Nudatus defenſoribus murus, Ibidem. ¶ A Nudo fit compoſitum Denudo, Enudo, penult. prod. ἀπογυμνόω: de quo infrà ſuo loco.

Nūdĭpĕdālĭă, Sacra erant Hieroſolymis, ut ſcribit Hieronymus contra Iov. γυμνοποδιαι. De his meminit Egeſipp. libro 2. bell. Iud.

Nūgæ, arum, A Non, & Ago, cōponi videtur, quòd qui nugatur, nihil agat. [לצון *latsón.* φλυαϱία, λῆϱος, ὕβλος. Gall. *Bauerres, bourdes, gaberies.* Ital. *Ciancie, baie.* Ger. Vnnütze / nichts ſollende ding / es ſeynd wort oder wercke. Bel. Onnut / ydel gheclap / bueſerien. Hiſp. *Los deſuarios de vanas palabras.* Pol. *Plotki, fraſzki.* Vng. *Hazugság, hiuság.* Ang. *Trifles, toyes.*] Sunt enim aut res nullius pretii, aut ſermones levium rerum ac nullius ponderis, & plerunq; ſcurriles, jocularesq;. Hinc Catullus, poémata ſua vocat Nugas, ut de inanibus minimeq; ſeriis rebus agētia. Plaut. in Menæch. Nugæ ſunt meæ, idem in Trin. Hic poſtulet frugi eſſe, nugas poſtulat.

Nūgax, cis, trium generum. Nugator, Qui meras nugas loquitur, nugigerulus. [לצים *lotsēts* לצים *lets* φλυαϱος. Gal. *Vain, plain de bauueries* Ital. *Ciancia tore.* Ger. Ein leichtfertiger/der gern mit vnnützen dingen vmbgeht oder darvon redt. Bel. Onnut / ydel clapper. Hiſp. *Vano, loco* [illegible] Vng. *Hazug* Ang. *That ſpeaketh [illegible] or toyes.*]

Nūgātŏrĭŭs, pen. corr. Qui nugas circūfert. [לצים *lotsēts* לצים *lets.* ὑβλοφόϱος [illegible] Ital. *Ciancia tore.* Ger. Ein märlietrager/der vnnutze ding herum treget zu kauffen. Hiſp. *El que trahe mouas vanas.* Pol. *Plotki rozmawiaiący.* Vn. *Hazugsag hordozo, tseltsap.* Ang. *A teller of [illegible]*]

Nugi[illegible]rum, Idem, ut Nugigerulus: i manus: hoc eſt, vana, & quæ ſcripſam fefellit. Cic. ad Att. lib. 4: Dic[illegible], Vellem jampridem: ſcio te voluiſſe & me: aſt nugigerā manum fuiſſe. Aliqui codices ſic habent [illegible] magiſtriam germanum fuiſſe, emendat Malaſpina, ut in malis non male. Eſt enim planè corruptus & depravatus locus.

Nūgĭvēndŭs, di, m. ſ. Ab antiquis dicebatur (inquit Nonius) q aliquid mulieribus vēderet. [לצים *lotsēts* לצים *lets*, λαικοφοϱῶν. Gal. *Vn vendeur de bourdes.* Ital. *Che vende baie.* Ger. Der ſchlechte vnnütze Waar verkaufft / als Kindending oder Weyberding. Hiſp. *Joyero de joyas de mugeres.* Pol. *Łatkowy kramarz, przekupień.* Vng. *Hcaban valo dolgok arrulo.* Ang. *A ſeller of trifles or toyes.*] Nam omnia

omnia quibus mulieres utuntur, pro rebus vanis atq; inutilibus habentur. Plaut. in Aulul. Nugivendis res solutu'st omnibus.

Nūgŏr, aris, d.p. Vana loquor, & nugas ago. [ʃ] *Iats. ἀτεχμολογῶ, ὑβλίω, φλυαρέω.* Gal. *Dire bourdes, bauer, resuer.* Ital. *Ciancıare.* Ger. Mit eytelen vnd vnnutzen dingen vmbgehn. Hisp. *Desuariar en vanas palabras.* Pol. *Prozno a liedaco plote.* Vng. *Hazudozok.* Ang. *To triffle, to speak a thing vnmeet for the porpose.*] Cic. 2. de Divin. Democritus tamen non insciтè nugatur.

Nūgātŏr, m.t. Qui meras nugas loquitur. [ʃ] *Iotsés* ʃ *Iats. ἀτεχμολόγος.* Gal. *Iaseur, baueur, causeur.* Ital. *Ciancıatore, che sempre dice parole vane.* Ger. Der mit eytelen vnnutzen dingen vmbgeht. Hisp. *El que desuarias en vanas palabras.* Pol. *Pliotka.* Vng. *Hazudozo.* Ang. *A triffler, a dallier.*] Idem in Captivis: Euge pol Thalem talento nō emam Milesium: nam ad sapientiam hujus nimius nugator fuit. Cic. pro Flac. Neq; in istum nugatorem tanquā in aliquem testem invehar.

Nūgātōrĭus, a, um, Nugalis, levis, inanis, futilis, nullius momēti & ponderis. [φλυαρώδης. Gall. *Plein de bauerie & iaserie.* Ital. *Pieno di ciancie.* Ger. Das voll vnnutzes liederliches dinges ist. Bel. Vuoselachtig/ onnut. Hisp. *Lleno de desuarios.* Pol. *Pel'ni lieda pliotek.* Vng. *Heusagos, heaban valo.* Ang. *Triffling vaine, that trifleth.*] Cic. 1. de Nat. deor. Tota res Vellei nugatoria est. Idem pro Cecinna: Omninò ad probandum, utranq; rem videam insignem, nugatoriamq; esse.

Nugālis, & hoc nugale, om.t Quod est nugis plenum. φλυαρώδης. Gell. lib. 1. cap. 2: Sed theorematibus tantum nugalibus dilatrantes, objurgatione justa incessivit.

Nūgamentă, nuge [ʃ] *Iatsón. ὑβλήματα.* Gal. *Bourdes.* Ital. *Ciancie.* Ger Eytelige vnd vnnutze ding/ narrenwerck oder narrentädung. Hisp *Desuarios de vanas palabras.* Pol. *Kliatki, blazenstwo.* Vng. *Hazugsag, heusagos dolgok.* Ang. *A toyes or trinffling things.*] Apul. lib. 1: A' quo istorum nugamenta hæc comparasti?

Nūllŭs, la, lum, [οὐδὲς ὅστις. Gall. *Nul.* Ital *Niuno, nessuno.* Ger. Keiner. Bel. Niemant. Hisp. *Ninguno.* Pol. *Zaden.* Vng. *Senki.* Ang. *None or no man.*] Compositum est ab ullus, quasi nō aliquis, vel ne unus quidē. Cic. de Amic. Sic munitus est, ut nullo egeat. Horat. 1. Epistol. 1: Nullius addictus jurare in verba magistri. ¶ Nullus, levis, & inanis. Cicer. de Amic. Nulla hæc igitur amicitia, quum alter verum audire non vult, alter ad mentiendum paratus est. Plaut. Trin Nullum beneficium esse duco, id, quod cui facias, non placet. ¶ Nullus pro non. Terent. Hecyr. si quæret me, uti Tum dicas: si non quęret, nullus dixeris. Cicer. Att lib. 12: Philotimus non modò nullus venit, sed ne per literas quidem, aut per nuntium certiorem facit me quid egerit. Cicero de provin. consul. Nisi C. Virginius legatus vir fortis & innocens interveniſſet, unum signum Byzantii ex maximo numero nullum haberent. Terent. And. Liberatus sum, Dave, hodie tua opera. DAV. At nullus quidem. Plaut. Trinummo: Nullus credas: nulla est mihi uita expetenda sine tę. Nulli consilii, pro nullius. Terent. Andr. quando quidem tam iners, tam nulli consilii Sum. Nullis literis: id est, illiteratus. Plin. Epistol. 115: Video etiam multos parvo ingenio, literis nullis, ut bene agerent, agendo consecutos. ¶ Nullus sum, frequens apud Comicos pro perii, vel occidi. Terent. in Andr Nullus sum, οὐδὲς ἀμί: id est, nō sum. Et plus est dicere, Nullus sum, quàm perii. Nam qui periit, corpus est reliquum: qui verò nullus est, ita est acsi natus non sit. Cicero de Senect. Nolite putare me, quum à vobis discessero, nusquam aut nullum fore. Inter nullus autem & nemo multum interest. Dicitur enim nullus de rebus omnibus. Nemo verò tātùm de hominibus. autor est Corn. Fronto in lib. de diff voc.

Nūllĭbī, Significat in nullo loco. [οὐδαμοῦ. Gall. *En nul lieu.* Ital. *In niun luogo.* Ger. Nienen. Bel. Nieuwers. Hisp. *En ninguno lugar.* Pol Nigdzie. Vng. *Sehul.* Ang. *No where.*]

Nūllūsdum: Id est, nullus in hunc diem, nullus adhuc. [οὐδέπω. Gall. *Nul encore iusques à present.* Ital. *Niuno fin hora.* Ger. Noch bißher keiner. Hisp. *Ninguno hasta agora.* Pol. *Ieszczeżaden.* Vng. *Senki meg eddig.* Ang. *No man yet.*]

Num. [ɴʃɲ *halo μῶν, ἆρα οὐτι.* Gall *N'est ce pas? n'est-il pas?* Ital *Anſogi.* Ger Ist es? Hisp. *Por ventura alguno?* Pol *Takli iest?* Vng. *Valoſnemę?* Ang. *Whether?*] Interrogativa particula est, quæ negativam præ se fert responsionem, sicut contrà Non interrogativè acceptum affirmandi vim habet. Est itaq; Num, idem quod An, sive Nunquid. Cic. 1. Acad. Quis igitur est hîc? num sophistes? Et paulò antè: Num censes Ennium dixisse? ¶ Númne, ejusdem significationis, Cic. de Somn. Scip. Númne aspicis quæ in templa veneris? Pro eodem etiam dicimus An num. Cic. 2. de Divin. An num Imperatorum scientia nulla est?

Nūmărĭŭs, adjectivum, Numarius, rii, Numatio, Numatus, Vide NVMVS.

Numĕllă. Genus vinculi linei, ad discruciandos noxios paratum, quò & collum & pedes immittuntur. [ξύφων. Ger. Ein stock darein man einen mit händen vnd füssen gefangen legt / oder fuß-

eysen.] Plaut. in Asin. Qui adversum stimulos, laminas, crucesq; compedesq;, Nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, boias. ¶ Festus Numellā vinculi genus esse asserit, quo canes solent alligari. [Pol. *Sfora.* An. *A collar or leash to tie a beast in.*] Varro lib. 2. de Re rust. cap. 9. de canibus loquēs: Consuefaciūt quoq;, ut alligari primùm possint levib. numellis: quos si abrodere conātur, ne id cōsuescant facere, verberib. eos deterrere solēt. Col li. 6. cap. 19. de bobus, cæterisq; magnis animalibus. Vbi (*inquit*) possunt etiā numellæ fabricari, ut inserto capite descendentibus per foramina regulis cervix teneatur. Idē de ovibus & capris li. 7. cap. 8: Nōnulli antequā pecus numellis inducāt, virides pineas nuces in mulctram demittunt.

Nūmĕn, inis, n.t. propriè nutus, voluntas & potestas Dei est: [ם ש *schem. Θεῶν βουλή, τὸ θεῖον.* Gal. *La volonté et puissance de Dieu, diuinité.* Ital. *Diuinità, volūtà di Dio.* Ger. Der Göttlich gēwalt oder will. Bel. Den Goddelycken wil/ oft Gods macht. Hisp. *La voluntad, y poderio de Dios.* Pol. *Boska moc albo wolia.* Vn. *Istennek hatalma, ereie, akarattia.* Ang. *Goddes will and power.*] à Nuo, is, quod veteres pro volo usurpabāt. Virg. 2. Aeneid. nō hæc sine numine divûm Eveniūt. Virg. 4 Aeglog. Concordes stabuli fatorū numine Parcæ. Vnde diversa numina: id est, diversę potestates in uno Deo esse possunt: sicut de Iunone scribitur, quòd fuerit dicta Curetis, quia uteretur curru & hasta: quia parturientibus præesset, Lucina: quia præesset nuptiis, Pronuba. ¶ Aliquādo Nūmen sumitur pro ipso Deo, *δ' αἰμων, τὸ δ' αἰμόνιον.* Virg. 4. Aeneid. Spero equidē mediis (si quid pia numina possunt) Supplicia hausurum scopulis. ¶ Aliquando pro habitu atq; ornatu, ut interpretatur Nonius. Idem 2. Aeneid. Vadimus immisti Danais, haud numine nostro. Quem tamē locum aliter interpretatur Servius: Haud numine nostro (*inquit*) id est, Aut diis contrariis, aut quia in scutis Græcorū Neptunus, in Trojanorum fuerat Minerva depicta. ¶ Divinū numen. Cic. 4. Acad. Quis enim potest, quum existimet se curari à Deo, nō & dies & noctes divinum numē horrere? ¶ Numen Senatus translatè pro autoritate seu potestate. Cic. 6. Philip. Magna vis est, magnum numen unum & idem sentientis Senatus.

Nūmĕrŭs, m.s. Est collectio unitatū. [ספרון *misphár ἀριθμός.* Gal. *Nombre.* Ital. *Numero.* Ger. Ein zahl. Bel. Een ghetbael. Hisp. *Cuento cogido de vnidades, numero.* Pol. *Liczba.* Vng. *Szam.* Ang. *A number.*] Itaq; unitatē dicunt nō esse numerū, sed principiū numeri. Cic. de Somn. Scipionis. Hi duo numeri, quorū uterq; plenus, altera de causa habetur. ¶ Aliquando vim & magnitudinē significat ad quantitatē relatū. Cic. lib. 3. Offic. Si, exēpli gratia, vir bonus Alexandria Rhodū magnū frumenti numerū advexerit. ¶ Interdū ad ordinē. Virg. 3. Aen. Digerit in numerū. ¶ Et quoniā omnis concentus, & omnis harmonia numeris cōstat, frequenter etiā Numerus pro ratione harmoniaca ponitur, quā Græco vocabulo *ῥυθμὸν* appellamus. Virg. 9. Aeglog. numeros memini, si verba tenerē. ¶ Aliquādo etiā accipitur pro certa ratione atq; ordine. Idē lib. 11: Hetrusciq; duces, equitumq; exercitus omnis Composita numero in turmas. ¶ Numerus etiā dicitur ordo, status, gradus cujusq; & locus quo est habendus, *τάγμα.* Salust. Dum hęc Romæ geruntur, C. Manlius ex suo numero legatos ad Martiū regē mittit. id ex iis qui partiū suarū erant. ¶ In numero esse: id est, annumerari. Cic. ad Sulp. Fam. 13: In primisq; libertus ejus Licinius Anchialus homo & patrono, & patroni necessarius (qui in numero ego sum) probatissimus. ¶ In numeros non referre. Plin. in Epist. Neq; enim adhuc nomē in numeros relatū est, ideoq; liberū est nobis Sylvanū in locū tuū subdere. In numeros (*inquit*) id est, in ordinē, Tribunorū scilicet. Milites quoque nondū in numerū relati dicuntur, quū delecti quidē sunt, nondum tamen in suos ordines pervenēre. Numeri enim pro albo, in quo lecti milites conscribuntur. quem Græci *κρατῆρα* appellant. ¶ Numerus pro honore, vel existimatione. Cicer. 2. Phil. Itaq; quem locum apud ipsum Cæsarem post ejus ex Africa reditū obtinuisti? quo numero fuisti in qua existimatione? quo gradu dignitatis? Numero, vel in numero aliquo haberi, vel esse. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 17: Quod quum ita sit, minus se putant despici, atq; aliquo numero haberi à domino. Cic. 3. de Orat. Sine hac summus orator esse in numero nullo potest. ¶ A' numerus sit adjectivum Innumerus, a, um, *ἀνανάλθμητος*, quod est sine numero: hoc est, Infinitum. ¶ In numerato esse pecunia dicitur, quum est in promptu: *ἀριθμητὰ χρήματα*: ut, Habeo pecuniam in numerato: hoc est, non valorem, sed pecuniā ipsam promptam paratamq;. Vnde de actore dicente ex tempore dictum est, teste Quint. lib. 6. cap. 3: Ingenium eum in numerato habere: hoc est, semper promptum paratumq; ad omnia: sicut de Pollione Asinio, seriis jocisq; pariter accommodato, dictum est: Esse eum horarum omnium. ¶ Omnibus numeris absolutus. Plin. Epist. 215: Legi enim librum omnibus numeris absolutum. Cic. 2. de Divinat. Itáne verò quicquā potest casu esse factū, quod omnes habet in se numeros veritatis? Idē 2. de Nat. deor. Perfectum expletumq;

omnibus

omnibus ſuis numeris & partibus. ¶ In numerjs, ut maximus eſt quiſq;, ita primo loco ponitur: ut, Viginti quinq;, Triginta ſex: ſed ſi copula intercedat, is numerus præponitur, qui minor eſt, quoties infra centum, & ſupra viginti loquimur: ut, Vnus & viginti, Duo & viginti. Cic. Plato uno & octogeſimo anno ſcribens mortuus eſt. Iſocrates quarto & ſeptuageſimo, cum librum, qui Panegyricus inſcribitur, ſcripſiſſe dicitur, vixitq; quinquennium pòſt: cujus magiſter Leontinus Gorgias centũ & ſeptẽ complevit annos. Ex quibus verbis colligitur, ante centũ præponi numerũ minorẽ: poſt centũ verò poſtponi. Eodẽ modo loquimur ſupra viginti millia uſq; ad centum millia: ut Milites noſtri ſex & viginti millia erãt: vel, Milites noſtri erãt vicies & ſexies mille: vel, Militũ nobis erant viginti ſex millia. Etenim hæc nomina, dũ copula carẽt, cõpoſita videntur: ut, Vndecim, Duodecim, Septẽdecim. Viginti duo, Vigintitria: quẽadmodũ illa, Vndeviginti, Duodeviginti. Eodẽ modo Vndevigeſimus, Duodevigeſimus, Vndecẽteſimus, Duodecẽteſimus, Vndemilleſimus, Duodemilleſimus, & reliqua ſimiliter. ¶ Numeri aũt illi quibus ordinẽ ſignificamus, quales ſunt, Secũdus, Tertius, Cẽteſimus, & reliqui hujuſmodi, ſignificant ultimũ ex eo numero: ut ſecundus: id eſt, ultimus ex duobus: Tertius, ultimus ex tribus: Cẽteſimus, ultimus ex cẽtum. Licet Primus nõ ſignificet ultimũ ex unò, ſed ipſum unũ, in ordine tamẽ ad multos ſubſequẽtes. Aliquando tamẽ non pro ultimo ex eo numero uſurpãtur, ſed pro uno quolibet ex toto numero: ut, Centeſimã partem bonorũ patris aſſecutus ſum: hoc eſt, unã ex centũ. ¶ Aliquãdo pro bis tantũ, ter centũ: ut, Hic ager centeſimũ fructũ extulit: hoc eſt, centies tantũ, quantum ſementis acceperat. Plinius: Admiſcetur huic far, ut mitiget amaritudinem ejus: & tamen ſic quoq; ingratiſſimũ ventri eſt. Naſcitur qualicunque ſolo cum centeſimo grano: ipſumq; pro lætamine eſt: id eſt, cum centum granis, ſive centuplo grano. ¶ Affine hiſce ſignificatum habent nomina illa numeralia Simplus. ἁπλοῦς, Duplus, διπλοῦς, Decuplus, δεκαπλοῦς, & ſimilia: hoc eſt, ſemel tantùm, bis tantùm, decies tantũ. ¶ Sunt præterea, Binarius, Ternarius, Tricenarius, Centenarius, & ſimilia, quę ſignificant nõ multiplicationem, ſed numerum aliarũ rerum, quæ nõ nominantur: ut, Lapis centenarius, non quòd centuplus ſit, ſed centum librarũ. Homo centenarius, quòd centũ annos ſit natus. Grex centenarius, centũ capitum grex. Dicimus etiã Binarium, Ternarium, Centenarium numerum: quia numerus omnia complectitur. Itaq; rectè dicimus, Centenariũ numerum annorũ ingreſſus eſt, non aũt, Centenarium annum: & Millenariũ numerum pondo vehit navis: nõ autem Millenaria pondo. ¶ Item, Singulum, Binum, Trinum, ſive Ternum, Quaternum, Quinum, Senum, Septenum, Octonum, Novenum, Denum, Vndenũ, Duodenum, Ternumdenum, Quaternumdenum, Quinumdenum, Senumdenum, vel Denumquaternũ, Denumquinũ, Denumſenum, Denumſeptenũ, Denumoctonum, Denumnovenum, Vicenũ, Tricenũ, Quadragenum, Quinquagenũ, Sexagenum, Septuagenum, Octogenum, Nonagenum, Centenum: quibus oratores utroq; numero utuntur, ſed frequentiùs plurali, præſertim ubi ſubjectũ nomen cui adduntur, tantùm pluraliter declinatur: ut, Binæ literæ, Binæ nuptiæ, Bina arma. Poëtæ verò frequẽtiùs ſingulari utuntur: ſed oratores ferè propriã uſurpant ſignificationẽ horum nominum. Binus enim, ſive Bini, ſignificat ſingulis duo, Ternus, ſive Terni, ſingulis tres: ut, Creabãtur olim bini Conſules: id eſt, per ſingulos annos duos: & Accepimus omnes à Cæſare bina talẽta: id eſt, ſingulis data ſunt à Cæſare duo talenta. At poëtæ, aliiq; ſcriptores, pro ſuis ferè primitivis hæc nomina accipiunt. Virg. 1 Aeneid. Bina manu lato criſpans haſtilia ferro. Idẽ: Gurgite ſepteno rapidus mare ſubmovet amnis: id eſt, ſeptẽ gurgitibus. Idem: Per duodena regit mundi Sol aureus aſtra. Plinius: Prodigioſa ſunt quę circa hoc tradit Theophraſtus, autor alioqui gravis, ſeptuageno coitu durare libidinẽ contactu ejus: id eſt, ſeptuaginta coitibus. Sed in his omnibus notandũ eſt, à triginta tricenũ dici, g in c mutata, ſicut pro vigeno Vicenũ. Trecenũ verò à Trecentum, quia hæc omnia ſupra centũ quidem contrahuntur, non item infrà. Nam Duceni dicimus pro Ducenteni, Treceni pro Trecẽteni, Quadringeni, Quingeni, Sexceni, Septingeni Octingeni, Nongeni, vel Noningeni: pro Quadringenteni, Quingẽteni, Sexcenteni, Septingenteni, Octingenteni, Nongenteni. Centeni autem & milleni, propter dictionum brevitatem nõ contrahuntur. ¶ Sunt item nomina numeralia, Simplex, Duplex, Triplex, Quadruplex, Centuplex, & ſimilia: à quibus ſimplicitas, duplicitas, & reliqua. Et adverbia Simpliciter, Dupliciter, cum reliquis. ¶ Itẽ adverbia numeralia, Bis, Ter, Quater, Decies, Centies, Millies. In quibus notandum, ſicut ſuperiora illa, quæ diximus, ſupra centũ contrahuntur, infra centũ minimè: ita hæc ediverſo infra centũ contrahi, ultra verò nõ: ut Vicies pro Viginties, Tricies pro Triginties, Quadragies, Quinquagies, Sexagies, Septuagies, Octogies, Nonagies: cætera verò nõ contrahi, Quinquies, Sexies, Septies, Octies, Novies, Decies, Cẽties, Ducẽties, Trecẽties, Quadringẽties, Quingenties, Sexcenties, Septingenties, Octingenties, Noningenties, Millies, Bis millies, Ter millies, Decies millies, Vicies millies. ¶ Numeri aũt apud Latinos ſic notari ſolẽt, ut uſq; ad quinarium per unitates ſcriberentur: quinarius aũt per quintã vocalem V. Denarius aũt per X. quæ eſt decima conſonans apud Græcos. L. litera, quinquagenarium numerum repręſentabat, C. centenarium, D. quingenarium, M. millenarium. ¶ Quòd ſi numero alicui tranſverſa linea ſuperducatur, tot ſignificabit millenarios, quot per ſe valebat unitates. Ad hunc modum v̄. millenarium ſignificabat: v̄, quinque millia: x̄, decem millia. ¶ Vnitas duos habens à tergo apoſtrophos, ad hunc modum Iↄↄ, quinq; denotat millia. Quod ſi etiã totidem à fronte ponantur apoſtrophi, hunc in modũ, CCIↄↄ, decem fient millia: quę & aliter hoc modo notari ſolẽt, x̄. Quinquaginta millia ſic ſcribi conſueverunt, Iↄↄↄ. Centum autem millia, ſic, CCCIↄↄↄ. qui numerus legitur apud Ciceronem lib. 2. Epiſtol. ad Caninium Saluſtium: Quod (*inquit*) ſcribit ad me de drachmis CCCIↄↄↄ, nihil eſt quod cuiquam in iſto genere commodare poſſim. Quingẽta millia ita notari ſolent. CↃↃ. q. litera, quæ in voce Quingenti prima eſt, inter duos apoſtrophos interpoſita. Millies autem mille in hunc modum ſcribi conſuevit CMↃ. Ex Probo.

Nũmĕrũs, Notis quibuſdam veteres utebantur numeros ſignificantibus, quas deinde ad literarum formam ſcribendi conſuetudine, paulatim convertit librariorum inſcitia. quas quidem notas, & earum ſignificationem è regione ſubjiciã. Atq; hæ tredecim ſunt, totidem, quot Priſcianus agnoſcit: ab eo tãmen quiddam eſt, cui diſſentire cogar.

Antiquæ notæ:	*Significatio.*	
I	1	unus
V	5	quinque
X	10	decem
L	50	quinquaginta
C	100	centum
Iↄ	500	quingenta
CIↃ	1000	mille
IↃↃ	5000	quinque millia
CCIↃↃ	10000	decem millia
IↃↃↃ	50000	quinquaginta millia
CCCIↃↃↃ	100000	centum millia
IↃↃↃↃ	500000	quingenta millia
CCCCIↃↃↃↃ	1000000	decies centena millia.

NON erat aũt, inquit Plinius, apud veteres numerus ultra centum millia: itaq; & hodie multiplicantur hæc, ut decies centena millia, aut ſæpiùs dicatur. Atq; hæ notæ, ſi figuram conſideres, eædem omnes ſunt, niſi quòd in quinq; primis deprehenditur diſſimilitudo: nam cùm ſcribimus CIↃ, ſive IↃↃ, & inde quæ ſubſequuntur, duabus tantùm utimur notis. I & C. hoc tamen obſervantes, ut C poſt I. nõ tanquam averſa, ſed quaſi reſpiciens conſtituatur, ſic unamquãq; ſummam, quam volueris immenſam, explicari primis quinq; notis animadvertes. Hæc eſt prima cõſideratio: ſequitur altera, quòd à prima nota ad uſq; eas, quas in extremo poſui, alternis modò in quincuplũ, ſumma creſcit, modò in duplum: quod, ipſas notas qui perſequi ſingulas voluerit, intelliget. Priſcianus autem hanc rationẽ tractat imperitè: primùm mille ſic ait notari, X. & decem millia ſic, CXↃ. in quo repugnat vetuſtatis obſervatio. Triplex enim genus eſt, quod antiquitatẽ maximè teſtatur, lapides, libri, numi: & cùm ego in ſingulis non ita negligenter ſim verſatus, nunquam tamẽ X pro mille comperi, nunquam CXↃ pro decem millibus: ſed idem labat in ſua ſententia. Infert enim paulo pòſt: Decem millia, quod veriſimilius eſt, notatum per M, circunſcriptam ex utroq; latere: & M putat mille ſignificare: quia nominis prima ſit litera. quorum alterũ concedo, ut M, mille valeat: alterũ quia cum ratione pugnat, concedere non poſſum, ut M ideo mille ſignificet, quòd in verbo mille princeps occurrat litera: mihi enim dubium nõ eſt, quin M inde ſit derivata. quòd veteres pro quingentis hac utebantur figura IↃ: unde cõtra Priſciani ſententiam, qui de origine D neſcio quid ridiculè comminiſcitur, facta eſt D, negligentia ſimul & ignorantia deſcribentium, dum antiquas notas elementa putant, ergo pro quingentis, ut dixi, ſcribebant IↃ, pro mille CIↃ: unde fluxit M. errorem creante ſimilitudine, quòd M quandoq; ita ſcribitur CIↃ. ut minimum diſcrepare videatur à CIↃ. In antiquis autem libris & alias figuras pro mille uſurpatas licet animadvertere, ut ∞ & CIↃ. quas peperit minus accurata librariorũ feſtinatio, id agentiũ, ut CIↃ uno calami ductu perficerẽt. etiã ∞ & ∞ pro mille reperias: quæ derivatæ ſunt ab CIↃ corruptæ ſcilicet à corrupta. Quæritur etiam, cur L quandoq; pro I. poſita reperiatur, ut in hac figura CCCLↃↃↃ, & ſimilibus: hujus quoq; putationis culpam ſuſtinet librariorum inſcitia: qui cùm antiquam notam I. longiuſculam

g[illegible] iam viderent, exempli gratia sic, CCCIↃↃↃ, decepti similitudine consonantem L putarunt, & pro CCCIↃↃↃ, scripserunt CCCLↃↃↃ. Hęc de numerorum notis. Reliqua erant nonnulla, quæ [illegible]tatietati legentium placet occurrere, prętermitto: hac de re paulò plenius agetur in libris de quæsitis per epistolã. Ex Pauli Manutii cõmentario in Epist. ad Attic.

Nũmĕro, adverbium, veteres pro Nimiùm citò dicebant, autore Festo. Plaut. in Menæch. Menæchme, numerò huc advenis ad prandiũ. Idem in Mil. Haud etiam numerò hoc dicis. Idem in Cas. O Apelles, ô Zeuxis pictor, cur numerò estis mortui, Hinc exemplum ut pingeretis?

Nũmĕrōsŭs, sa, sum, Quod magno constat numero, magnus, multus, innumerus: [πολύς. Gall. *Qui est en grand nombre.* Ital. *Numeroso.* Ger. Groß an zahl. Hisp. *Cosa de mucho numero ò cuento.* Pol. [illegible]. Vng. *Szamos.* Ang. *In great number.*] ut, Numerosus populus, Numerosa multitudo, Numerosa cohors, Plin. lib. 7. cap. 44: Numerosa varietas. Idem lib. 9. cap. 17: Numerosus partus. Idem lib. 11. cap. 40: Quæ numerosa fœcunda partu, hæc plures habent mammas. Numerosa verò oratio quæ numeris oratoriis constat. ῥυθμικὸς λόγος. Cic. in Orat. Id numerosum est in omnibus sonis, atq; vocibus, quod habet quasdam impressiones, & quod metiri possumus intervallis æqualibus.

Nũmĕrōsē, adverbiũ, Sonorè & per numeros: hoc est, per mensuras, sive dimensiones musicas. [ὁ ῥυθμὸς, ὁ ῥυθμῷ Gall. *Par mesure* Ital. *Con misura.* Ger. Der mensur oder dem schlag nach/in gemesser zahl. Hisp. *Con medida.* Pol. *Wtakt wnote.* Vng. *Szamosom.* Ang. *By dimension and measure.*] Cic. 3. de Orat. Et tamen eam conjunctionem, sicuti versum, numerosè cadere, & quadrare, & perfici volumus. Idem 2. de Nat. deor. Quid si platani fidiculas ferrent numerosè sonantes?

Nũmĕrōsĭssĭmē. [Vn. *Igen szamossan, bwsen.*] Apuleius de Deo Socratis: Familias numerosissimè comparant.

Nũmĕrōsĭtās, [πολυαριθμία. Vn. *Sokasag, szamossag.*] Macrob. Satur. li. 5. cap. 20: Sed Aristophanes adjecit Gargara, ad significationem numerositatis innumeratæ.

Nũmĕrālĕ, Quod ad numerum pertinet, à Grammaticis ficta vox, præclaris Latinæ linguæ autoribus, si Calepini judicio standum est. Studiosi politiorum literarũ ab imitatione scriptorum veterũ non discedent: tanquam scopulum minus Latinum verbum sib. vitandum ducentes: [ἀριθμητικόν. Gall. *Ki partenant à nombre.* Ital. *Che si appart. ene à numero* Ger. Das zu der zahl gehört. Hisp. *Cosa perteneciente al numero.* Pol. *Do liczbi przynalezaci.* Vng. *Szamhoz valo.* Ang. *Pertaining to a number.*] unde numeralis scientia, quæ tractat de numeris, Græcè *Arithmetice* dicitur. Et apud Grammaticos Nomina numeralia, quibus utimur in numerando: ut, Vnus, Duo, Tres. Et adverbia numeralia, ut Bis, Ter &c.

Nũmĕrābĭlĭs, le, om. t. Quod numerari potest. [ἀριθμητόν, ἀριθμητόν. Gal. *Qui se peut nombrer.* Ital. *Che si puo annomerare.* Ger. Zahlbar/das wol zu zehlẽ ist. Hisp. *Cosa que se puede contar.* Pol. *L'atwo do liczenia.* Vng. *Meg szamlalhato.* Ang. *That may be numbred easilie.*] Cujus contrarium est innumerabilis, quod numerari non potest. Horat. de Arte: Quo sanè populus numerabilis, utpote parvus, Et frugi, castus q;, verecundus q;, coibat.

Nũmĕro, as, avi, atum. Supputo, per numeros recenseo, vel colligo & metior. [סָפַר *saphár.* ἀριθμέω. Gall. *Nombrer, conter.* Ital. *Annouerare.* Ger. Zehlen. Bel. Tellen. Hisp. *Contar por numeros* Pol. *Liczę.* Vng. *Meg szamlalom.* An. *To number, reckon or cast accompte.*] Virg. 3. Aeglog. Bis q; die numerant ambo pecus alter & hœdos. Cicero de Amic. Nec metiamur eam, ut quidam indocti, verborum magnificẽtia, viros q; bonos eos qui habentur numeremus, Paulos, Catones, &c. Idem 4. Ver. Numerare omnes non est necesse. ¶ Numerare pecuniam, pro præsentem pecuniam dare, solvere. Cic. ad Planc. Atticus, qui civitatem cõservatam cuperet, pecuniam numeravit de suo. ¶ Interdum supprimitur accusativus. Plaut. in Asin. Numerari jussit servulo Leonidæ. Cic. pro Quintio: Sed Romæ quotidie, simulatq; sibi hic annuisset numeraturum se dicebat. ¶ Numerare, pro habere & censere. Cic. 3. Verr. Qui collega Timarchidis prope numerabatur: id est, habebatur, & censebatur. ¶ Nullo loco numerare: id est, nihili facere. Cic. 2. de Fin. Idq; Socratem, qui voluptatem nullo loco numerat, audio dicentem. ¶ Hujus composita sunt, Annumero, Cõnumero, Dinumero, Enumero, Pernumero, & Renumero: quæ vide suis locis.

Nũmĕrātim, adverbium, significat per numeros κατ' ἀριθμόν.

Nũmĕrātō, a, verbi loco positum. [Gall. *Par compte.* Ital. *Numeratamente.* Ger. Mit zehlen/gezehlt. Hisp. *Contando por numeros* Pol. *Przezliczbe.* Vng. *Meg szamlalua.* Ang. *By reckoning.*] Cic. ad Att. lib. 12. Mihi & res, & conditio placet sedita, ut numeratò malim, quàm æstimatione. Id est, malim numerari mihi, quàm æstimari.

Nũmĕrōsĭssĭmă, Numerosus. Numularius. Vide NVMVS.

Numŭs, numi, m. s. Moneta, numisma. [אַגּוֹרָה *aghorah.* νόμισμα. Gal. *Monnoye.* Ital. *Denaro, moneta.* Ger. Ein Münz/Gelt/pfenning. Bel. Munte/munck/Gelt. Hisp. *Dinero, moneda.* Pol. *Moneta, pieniądze* Vng. *Penz.* Ang. *Money or coine.*] δοὺς τῷ νόμῳ: hoc est, à lege appellationem accepit, omnia commutato: quum enim olim permutatione mercium homines uti solerent, lege usus numi introductus est. Alio etiam nomine dicitur Numisma, quod ab eodem etiam fonte creditur derivatum. Quapropter utrunq; unico m, scribendum videtur. Sunt tamen nonnulli, qui nummum geminato m, scribendum putent, eò quòd videant primam ubiq; produci, quæ in dictione Numisma corripitur: ut apud Martialẽ lib. 1: Cur data sunt equiti bis quinq; numismata? Sed hoc in loco, cæterisq; omnibus, in quibus hujus nominis prima syllaba corripitur, quidem Nomisma legendum contendunt, per quartam vocalem. Vtcunq; scribas, illud certè constat primã in dictione Numus semper produci, quæ cõtrà in nomine Numisma apud probatos autores semper corripitur: quanvis nonnulli inter recentiores, nullo veterum exemplo ausi sint producere. ¶ Numus aũt aliquando generale nomen est, idem significans quod Numisma: & de qualiber pecunia, sive moneta dici potest, sive aurea sit, sive argẽtea, atq; adeò ærea. Plaut. in Pseudolo: Nimis sum miser, numum nusquam reperire argẽti queo. Cic. 2. de Finib. Vnde si secutus esset eorum sententiã, qui honesta & recta emolumentis omnibus & commodis anteponerent, ne numũ quidẽ attigisset. ¶ Aliquando etiã speciale nomẽ est pecuniæ æreę, quæ alio nomine Sestertius, vel conjunctim Numus sestertius appellabatur: valebatq; æstimatione Gallicæ pecuniæ decem denariolos Turonenses & semissem: hoc est, quartam partem denarii argẽtei. Cic. 4. Verr. Facta est sponsio sestertiis quinq;: coégit Scandilius quinq; illa millia numûm dare ac numerare Apronio. Et rursus inferiùs: Cogit Scandilium Apronio ob singularem improbitatẽ atq; audaciam prædationemq; nefariæ societatis, H-S quinq; millia mercedis nomine, ac, præmii dare. Vbi hoc notandum est, Ciceronem Quinq; sestertia, Quinq; millia sestertiûm, & Quinq; millia numûm pro eodẽ dixisse. ¶ Numus adulterinus, nõ legitimus, κίβδηλον νόμισμα. Cic. lib. 3. Offic. Quærit etiam, si sapiens adulterinos numos acceperit imprudens pro bonis, quum id nescierit, soluturúsne sit eos, sicut debeat, pro bonis.

Nūmŭlŭs, diminutivum, Parvus numus. [κερμάτιον, νομισμάτιον. Gall. *Petite monnoye.* Ital. *Picciola moneta.* Ger. Ein Geltpfenningtin Hisp. *Pequenna moneda.* Pol. *Pieniązek.* Vng. *Penzetske.* Ang. *Litle or small money.*] Cic. ad Att. lib. 1: Si judicium est, triginta homines populi Romani, levissimos ac nequissimos, numulis acceptis jus, & fas omne delere. Idem: Tu si tuis blãditiis à Sicyonis numulorũ aliqd expresseris, velim me facias certiorẽ.

Nūmīsmă, vel Nomisma, atis, n. t. utrunque enim dicimus. [אַגּוֹרָה *aghorah.* νόμισμα. Gal. *Monnoye.* It. *Danari, moneta.* Ger. Ein Munz. Hisp. *El numo ò moneda.* Pol. *Moneta.* Vng. *Penz.* Ang. *Money or coine.*] Græca dictio est, idẽ significans quod Numus. δοὺς τῷ νόμῳ: hoc est, à lege: unde & Numus dictus putatur. Nã quũ ante percussum numisma homines mutuo permutationis cõmercio uterẽtur, postea lege introductus est usus numi. De hoc latiùs in dictione NVMVS. Habet aũt hoc nomẽ primã syllabã correptã, quę in dictione NVMVS producitur: unde Græcorũ more Nomisma per o, in carmine scribendũ esse putq; arbitrantur, quũ alioqui sæpiùs per u, scribamus. Hor. 2 Epist: Retulit acceptos regale nomisma Philippos. Mart. lib. 1: Cur data sunt equiti bis quinq, nomismata? quare?

Numātus, a, um, Idem quod bene numatus, [πολυχρήματος. Ger. Der wol bey Gelt ist/das viel Gelt hat.]

Nūmōsŭs, a, um, Qui numis abũdat. [πολυχρήματος. Gall. *Riche en argent* Ital. *Abondante.* Germ. Der viel bargelt hat. Hisp. *Rico de dinero.* Pol. *Pieniężny* Vng. *Penzes.* Ang. *Rich in money.*] Cicero de Amic. Vólt enim ante occidos illorum habere regis filius adolescens, non minùs bene numatus, quam bene capillatus Horat. 1. Epist 6:

Et genus, & formam regina pecunia donat:
Ac bene numatum decorat Suadela, Venusq;.

Numerosio onis, f. t. Numorũ abundãtia & affluentia. [πολυχρηματία. Gall. *Richesse d'argent, abondance d'argent & deniers.* Ital. *Abondanza de dinero* Ger. Reichthũm an barẽ gelt Hisp. *Abundancia de dineros.* Pol. *Wprzemadze bogactwo.* Vng. *Penzesseg.* Ang. *Richesse, plentie of money.*] Cic. 2. Phil. Pone ante oculos lætitiam senatus populiq; Romani, confer eam cum numatione tua, tuorumq;: tũ intelliges quantũ inter laudem & lucrũ intersit.

Numarius, a, um. Quod ad numos pertinet, [χερματικός. Gall. *De monnoye* Ital. *Cio che s'appartiene à danari.* Ger. Das zu Münz oder dem Gelt gehört. Hisp. *Cosa perteneciente al dinero.* Pol. *Do pieniędzy przynalezący.* Vng. *Penzhez valo.* Ang. *Perteining to money.*] Vt Res numaria. Cic. 3. Offic. Vt res numaria de communi sententia constitueretur. ¶ Numarius interpres pacis & concordiæ, apud eundem pro Cluent. id est, mercenarius, & qui ob id pecunias accepisset. Numarium judicium, quod acceptis

acceptis pecuniis corrumpitur. Idem 2. Verr. Ecquod judiciũ Romæ tam dissolutum, tam perditũ, tam numarium fore putasti, quo ex judicio te ulla salus servare posset? Numarii judices, sordidi & corrupti, Idem ad Attic. lib. 1. Numaria theca, Idem ad Attic. lib. 4.

Nūmārĭŭs, rii, m. s. Qui numis deditus est. [χρημοφιλής. Gall. *Adonné à l'argent, corrompu par argent.* Ital. *Dato a danari.* Germ. Gettsüchtig/dem Gelt ergeben. Hisp. *Corrumpido por dineros.* Pol. *Pieniadz poddani.* Vng. *Penz szeretŏ.* Ang. *That is geuen to money.*] Hieron. ad Marcel. Volo in numarios invehi sacerdotes.

Nūmŭlārĭŏlŭs, diminutivum. [Vn. *Penz valtotska.*] Senec. controvers. 9.

Nūmŭlārĭŭs, rii, m. s. [ἀργυραγγράμων, Budæo. Gal. *Banquier, changeur.* Ital. *Banchiere.* Ger. Ein Wechßler. Bel. Een Wisselaer. Hisp. *Cambiador, banquero.* Pol. *Monety przemieniacz wekśliarz.* Vng. *Penz valto.* Ang. *An exchanger or banker.*] à numis permutandis dicitur, quem nos *Campsorem* vocamus, qui scilicet pecuniæ permutationem exercet. Horũ autem officium vilius erat quàm argentariorũ, qui non tàm pecuniarũ permutationem, quàm majorem negotiationem exercebant, acceptiq; & expensi rationes conficiebant, quas non faciebant numularii. Dicuntur autem numularii à numulis, quòd majoris pretii numis acceptis, numulos: id est, minusculam monetam per partes reddebant, aut certę regionis acceptam pecuniam regionis alterius pecunia permutabant. Hotomanus.

Numularia, æ, f. p. Herbæ nomen, *centimorbia* vulgò. [Pol. *Pieniężnik, gesi polei.*] Matthiolus lunariam minorem vocat, fortè echicos altera Plinii, pulegio similis, ut Gesnerus in Iulio admonet. Hanc quidam tasiò elatinem esse putant.

Nunc, [עתה *hattáh. νῦν, πάρεστι.* Gall. *Maintenant, à cest' heure à present.* Ital. *Hora, adesso.* Ger. Jetz/jetzund. Bel. Nu. Hisp. *Agora, luego.* Pol. *Teraz.* Vng. *Most.* Ang. *Now.*] Adverbium est temporis, quod tempus præsens significat: ita dictum à Græco νῦν, in u, commutato, & in fine addita litera c. ¶ Interdum ponitur pro Tandem, vel Serò. Virgil. 8. Aeglog. Nunc nunc servo quæ tibi amor. ¶ Interdũ pro Sed, accipitur sine ulla temporis significatione. Cic. 1. de Divin. Quæ quidem multò plura evenire vidi, si ad quietem integri iremus: nunc onusti cibo & vino, confusa & perturbata cernimus. ¶ Dicitur & Nunc nuper, pro Non ita pridem. Terent. in Evnucho: Idem Menandri Phania nunc nuper dedit. Quo in loco, teste Donato, Nunc adjectum est tollendæ ambiguitatis causa. Est enim Nuper ex iis dictionibus, quas veteres propter ambiguitatem cum adjectione proferebant.

Nūncĭus, cii, m. s. vel potiùs Nuntius, Qui nũtiat, & quod nũciatur: [מלאך *malaéch* ἀγγελος, ἀγγελία. Gall. *Messager, ou message.* Ital. *Messo, messagero, nuncio* Ger. Ein Bott oder Botschafft. Bel. Een Bode. Hisp. *Mensagero, ò mensage.* Pol. *Posseł.* Vng. *Kŏuet, hirmondo hir.* Ang. *A messenger.*] Virgil. 2. Aeneid. & nuntius ibis Pelidæ genitori. Nũtio Prętoris accersitus, Cic. 6. Verr. ¶ Nũtium remittere uxori, pro repudiare uxorem. Cic. ad Att. lib. 1: Deinde ex Senatusconsulto Consules rogationẽ promulgasse: uxori Cæsarem nuntiũ remisisse. Nuntiũ remittere virtuti, virtuti valedicere, & ab ea deficere. Idẽ ad Cassium: Iam biennũ, aut trienniũ est, quum virtuti nuntiũ remisisti. ¶ Nuntius, quod nuntiatur. Plautus in Sticho: Suo nunquam æquè patri nuntium lepidũ attulit. Ibidẽ: Citus pręcucurri, ut nuntiarem nuntiũ exoptabilem. ¶ A' nuntius fit internuntius, ἀμφάγγελος, qui inter duos medius est ad aliquid tractãdũ. Vide suo loco.

Nūncĭum, ii, neutro genere, Pro re quæ nuntiatur. [בשרה *beśorâh.* ἀγγελία. Gall. *Message.* Ital. *Messaggio.* Ger. Ein Botschafft. Hisp. *Mensage.* Pol. *Posseł stwo.* Vng. *Hir.* Ang. *A message.*] Tibul. lib. 3. Eleg. 4: Divi vera monent venturæ nuntia sortis: Vera monent Tuscis exta probata viris. Catull. de Berecyntia: Gemmas deorum ad aures nova nuntia referens.

Nuncĭa, æ, fœm. p. [מבשרת *mebaśereth.* ἀγγελιαφόρος ὁ ἀγγελίας. Gall. *Messagere.* Ital. *Messaggiera.* Ger. Ein Botschafft/ verkunderin. Hisp. *Mensajera.* Pol. *Posseł stwa.* Vng. *Hirmondo.* Ang. *She that telleth tydynges.*] Plin. lib. 15. cap. 30: Romanis præcipuè lætitiæ victoriarum q; nuntia additur literis, & militum lanceis, pilisq; Cic. 1. de Legibus: Nuntia virgo Iovis mihi anda vis sa figura? Ovid. Epist. 6: Cur mihi fama prior, quàm nuntia littera venit? Idem 1. Metam. Nuntia Iunonis varios induta colores Concipit Iris aquas.

Nūncĭo, cias, act. p. vel potiùs Nuntio pers. Moneo, significo. [בשר *biśár.* παραγγέλλω. Gall. *Dire ou porter nouuelle, annoncer.* Ital. *Nunciare, annunciare.* Ger. *Sagen/ zu wissen thun/ anzeygen.* Bel. *Boetschappen/ laten weten.* Hisp. *Traher mensaje ò nueuas.* Pol. *Oznaimiam.* Vng *Meg mondom, hirre adom.* Ang. *To tell, to reporte to warne, to tell tydinges or newes.*] Terent. in Hecyr. At istos invidos dii perdant, qui hæc libenter nuntiant. Plaut. Capt. Nunquid aliud vis patri nuntiari? Cic. ad Brutũ: Ita enim Romam erat nuntiatũ, ita persuasum omnibus, cũ paucis inermibus, perterritis metu, fracto animo fugisse Antoniũ. ¶ Hujus composita sunt Annuncio, Denũcio, Enuncio, Obnuncio, Prænũcio, Pronuncio, Renuncio: quorum significata vide suis locis.

Nūncĭātĭo, onis, f. t. Ipse denũtiandi actus. [בשרה *beśorâh.* ἀγγελία. Gall. *Nonciation, annonciement.* Ital. *Ambasciata, & messo.* Ger. Anzeigung, verkundung. Hisp. *Obra de traher mensaje.* Pol. *Oznaimienie.* Vng. *Meg mondando, hirmondas.* Ang. *A declaring, a shewing or telling of tydinges or newes.*] Cic. 2 Phil. Nos enim nuntiationem solam habemus, Consules & reliqui magistratus eriam inspectionem.

Nūncĭātŏr, m. c. Qui rem quampiam nunciat. Apud Iureconsultos, Nunciatores dicuntur delatores criminũ, ex quo eorũ indicia nuncia dicuntur. Paulus l. 6. ad Turpil. Nuntiatores qui per notoria indicia produnt, notoriis suis assistere jubentur Ex Hotomano.

Nūncŭpo, as pen. corr. act. p. Nomino, appello, voco. [קרא *karâ* נקב *nakáb.* καλέω, χρηματίζω, ὀνομάτοποιῶ. Gall. *Nommer, dire nommément & expressément.* Ital. *Nominare, appellare.* Ger. Nennẽ. Bel. Noemen/ heeten. Hisp. *Nombrar por nombre.* Pol. *Mianuie.* Vng. *Neuezem.* Ang. *To name, to call by some name.*] Liv. lib. 1: Quẽ Iulium eundem Iulia gens autorem sui nominis nũcupat. Varro in Medo: Quis eu es mulier, quę me insueto nuncupasti nomine? Cic. 2. de Nat. deor. Itaq; tum illud, quod erat à deo datum, nomen ipsius dei nuncupabant: ut quum fruges Cererẽ appellamus. Nuncupata vota dicuntur, quæ Consules & Prętores, quando in provinciam proficiscuntur, faciunt. ¶ Nuncupare vota, Est alicui divorũ vota polliceri & destinare. Plin. in Paneg. Nuncupare vota & pro æternitate Imperii, & pro salute civium solebamus. Ibidem: Quo majore fiducia isdem illis votis, quæ ipse pro se nuncupari jubet, oro & obtestor, si bene rempub. si ex utilitate omniũ regit. Cic. 3. Philip. Negletisq; sacrificiis solennibus, ante lucem ea vota quæ nunquã solveret, nuncupavit. ¶ Nuncupare testamẽtũ, est viva voce supremam voluntatem declarare. Plin. li. 14. cap. 22: Alii testamenta sua nũcupant: alii mortifera loquũtur, rediturasq; per jugulum voces non continent. ¶ Inde Nuncupativum testamentum dicitur, quo testator viva voce, quæ post mortem agi velit, declarat. ¶ Et Nuncupatus hæres dicitur, qui voce testatoris hæres pronuntiatus est: differtq; ab hærede scripto: de quo vide Iustin. Instit. de Testament. ¶ Item nũcupata pecunia: id est, ut ait Cincius in lib. de officiò Iurisconsulti, nominata, certa, nominibus propriis pronũtiata. Quum nexum faciet, municipiumq;, uti lingua nuncupassit, ita jus esto.

Nuncŭpātĭo, Operis dedicatio. [Vn. *Ayanlás dedikalas.*] Plin. in præfat. operis: Sed hęc ego mihi nunc patrocinia ademi nuncupatione. ¶ Nuncupatio item hæredis institutio. Suet. in Caes. Quo metu cùm jam & ab ignotis inter familiares, & à parentibus inter liberos palam hæres nuncuparetur: derisores vocabat: quòd post nuncupationem vivere perseverarent: & multis venenatas macleas misit.

Nundĭnæ, arum, pen. corr. f. p. A' nono die dictæ sunt, quasi novendinæ. [עבורים *hăżebonim.* πανήγεις. Gall. *Foire, marché public.* Ital. *Fiera, mercato.* Ger. Mäßi oder Jarmarckt. Hisp. *Feria o mercado.* Pol. *Iarmark, targ.* Vng. *Sokadalom.* Ang. *A faire or market.*] Institutæ autem eo consilio perhibentur, ut rustici octo diebus in agris essent, & nono die repeterent urbem ad mercatum, legum accipiendarũ causa: & ut scita atq; consulta frequentiore populo referrentur, & trinundino proposita, à singulis atq; universis facilè noscerentur. Vnde etiam mos tractus, ut leges trinũdino die (τρίτην ἀγορὰν) apud Athenaũ promulgarentur. Cic. cõtra Rullum pro lege Agr. Ille Capuã, nundinas rusticorum, horreum Campani agri esse voluerat. Colum. lib. 11. cap. 1: Villicus non urbem, nõ ullas nundinas, nisi vendendæ, aut emendærei necessariæ causa frequentare cerit. ¶ Dicitur & Nundinum, neutro genere. Liv. Postquã verò comitia Decemviris creandis, in trinum nundinum, edicta sunt. Sic enim legunt nonnulli. Castigatiora tamen exemplaria habent Trinundinum. Trinundinus autem dies, vel Trinundinũ, sive Trinum nundinum, dicebatur dies tertiarum nundinarũ, qui prædici antè solebat, ut notior esset universis.

Nundĭnālĭs, le, om. t Quod pertinet ad nundinas [πανηγυρικός. Gall. *De foire* Ital. *Che si appartiene à mercati.* Ger Das zu der Mäßi oder Jarmärckt gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à feriæ.* Pol. *Iarmarkowi, targowy.* Vng. *Sokadalombéli val.* Ang *Belonging to the faire or market.*] Plaut. in Aulul. Coquus ille nũndinalis est, in nonum diem solet ire coctum.

Nūndĭnŏr, aris, d. p. Palam vendo, publico mercatu distraho. [סחר *sachár.* πανηγυρίζω, ἀγορεύομαι. Gal *Marchander, faire marchandise, negocier en foire.* Ital. *Vendere in publico, vendere al mercato.* Ger. Offentlich verkauffen/ feil haben alß in einer Mäßi, und sein Gewin damit suchen. Bel. Vercoopen. Hisp. *Negociar, vender en feria.* Pol. *Iarmarkuie, targuie, kupcze.* Vn. *Arrulom, kŏsze[illegible].* Ang. *To make merchandise, to sell and bie openly in the market.*] Iulius Firmicus lib. 6. Matheseos: Quæstus & habitudinem compendiorem duobus fratribus nundinabit, & ad coitũ fra[illegible]

tabit, & filium. Sueton. in Tito Vespas. Suspecta & rapacitas, quod constabat in concionibus patris nundinari, præmiaq; solitum: deinde propalam alium Neronem & opinabantur & prædicabant. Cicero sæpiùs Nundinari pro emere posuit in Verrem: Ab isto puero annorum senûm, septenûmq; denum Senatorium ordinem nundinati sunt. Idem 3. Philipp. Vna in domo omnes quorum intererat, totum imperium pop. Rom. nundinabantur.

Nūndĭnātĭo, onis, f.t. Ipse nundinandi actus. [עִבּוּר *ibbúr* (vel) שָׁבָר *schabár* מִסְחָר *mischár* ἐμπορία. Gall. *Vente ou achet.* Ital. *Vendita o compreda.* Ger. Feilhabung/das kauffen vnd verkauffen. Bel. Vercoopinge. Hisp. *La obra de negociar à las ferias.* Pol. *Kupiectwo, przedawanie.* Vng. *Sokadalmozás, árulás.* Ang. *Byying or selling of wha.*] Cicero de lege Agr. Hinc vos quas ipsi potationes, quas pactiones, quam denique in omnibus locis nundinationem juris, ac fortunarum fore putatis? Nundinatio juris, loedm Verr. 4.

Nundĭnātŏr, m.t. Qui nundinas frequentat. [πανηγυρικός Gall. *Marchant qui hante les foires.* Ital. *Mercante che va alle fiere.* Ger. Ein Krämer, der die Mässen vnd Jarmärckt braucht vnd besucht. Hisp. *A nuel negocia lor.* Pol. *Poiermarkoch iezdzaci.* Vng. *Sokadalmozó.* Ang. *A merchant that haunteth the faires.*] Festus: Nundinis rustici conveniebant mercandi & vendendi causa, tumq; nefas erat cum populo agi, ne interpellarentur nundinatores.

Nūndĭnārĭus, a, um, Quod ad nūdinas pertinet, vel quod nundinis deputatum est. [πανηγυρικός. Gall. *Appartenant aux foires.* Ital. *Mercantesche alle fiere.* Ger. Das zu der Mässj gehört oder verordnet ist. Hisp. *Perteneciente à ferias.* Pol. *Poiermarku przinalezący.* Vng. *Sokadalmozásbeli.* Ang. *Belonging to faires.*] Plin. lib. 14. cap. 17: Dis commerciis Carras oppidum aperuêre, quod est illis nundinarium. Idem lib. 8. cap. 15. de suibus: Quin & duces in urbe totum nundinarium, domosq; petere discunt.

Nunquam, Nullo tempore: [אַל עוֹלָם *lo leholám.* μήποτε οὐδέποτε Gall. *Iamais.* Ital. *Mai.* Ger. Nimmermehr/zu keiner zeit. Bel. Nemmermeer. Hisp. *En ningun tiempo.* Pol. *Nigdi.* Vng. *Soha.* Ang. *Never.*] à quo Nonnunquam, quod significat Aliquando. Plaut. in Mercat. Nonnunquam ædepol quisquam illam habebit potiùs, quam ille, quem ego volo.

Nunquamnōn, Semper, omni tempore. [עוֹלָם *leholám.* πάντοτε, ἀεὶ πάντως. Gall. *Toufiours.* Ital. *Sempre.* Ger. Nimmermehr/nimmerwegen. Hisp. *Siempre.* Pol. *Zawdi.* Vng. *Mindenkor.* Ang. *Euer, at all tymes.*] Sueton. in Tib. Turbatiore cœlo nunquam non coronam lauream cervice gestavit, quòd fulmine afflari negetur id genus frondis.

Nunquāndo, μήποτε, Num aliquādo. Et habet accentum in antepen. sicut Aliquando. Cic. de Amic. Exiftit autem hoc loco quæstio subdifficilis: Nunquando amici novi digni amicitia, veteribus sint anteponendi, ut equis vetulis teneros anteponere soleamus.

Nunquĭs, nunqua, nunquod, vel nunquĭd, Num aliquis. [μήτις Gall. *Y a il quelque autre choſe?* Ital. *Vi è piu altro?* Ger. Iſt jemandts oder etwas? Hisp. *Aventura alguo?* Pol. *Iesliskto?* Vng. *Valkon?* Ang. *Whether if any.*] Terent. in Eunuch. Nunquid vis? Ibidem. Nunquis hic est? nemo est, nunquis hinc me sequitur? nemo homo est. ¶ Pro eodem etiã aliquando legimus Nunquisnam, & in neutro genere, Nunquidnam: præsertim apud Comicos Terent. in Andr. Ehodũ dic mihi: nunquídnam amplùs tibi cum illa fuit Charine?

Nūntĭo, as, are, Nuntius, &c. Vide NVNCIO.

Nŭo, nuis, cum suis compositis, Vide in dictione ABNVO.

Nuper, adverbium, Non longo antè tempore, superioribus sive proximis diebus: [νεωστί, ἀρτὶ, ὀλιγοχρόνιον. Gall. *N'agueres, il n'y a pas long temps.* Ital. *Di nuouo, poco fa, pur hora.* Ger. Kürtzlichen/nicht lang zuvor/zu nechſt. Bel. Corteluck. Hisp. *Poco tiempo ha.* Pol. *Niedawno.* Vng. *Minap.* Ang. *Latelie, not long agoe.*] hoc est, ante paucos dies, vel menses. Virgil. 1. Aeglog. - nuper me in littore vidi. Boëthius: Hoc autẽ quod nuper diximus. ¶ Quandoq; de longiore tempore dicitur. Cic. 2. de Divin. Neq; ante philosophiam patefactam, quæ nuper inventa est, hac de re communis vita dubitavit. ¶ Hinc nupertimè superlativum: hoc est, recentissimé.

Nupĕrŭs, a, um, Quod recens est, quod nuper fuit. [חָדָשׁ *chadásch.* νεόγονος, νέος. Gall. *Recent, nouueau.* Ital. *Di nuouo.* Ger. Neuw geſtifft Hisp. *Cosa de poco tiempo.* Pol. *Niedawni.* Vng. *Ex minapi.* Ang. *New, late.*] Plaut. Capt. Recens captum hominẽ, nuperum, novitium

Nuptă. Nuptiæ, Nuptus, Vide NVBO.

Nūrŭs. Filii uxor. [כַּלָּה *challáh.* νύμφη. Gall. *Bru, la femme de mon fils.* Ital. *Nuora.* Ger. Ein Sohnsweib. Hisp. *La nuera, muger del hijo.* Pol. *Megofina zona, swiekra.* Vng. *Menyem.* Ang. *My sonne wife, a daughter in law.*] Cic. 2. Philipp. Rejecta matercanicam impuri filii, tanquam nurum sequebatur. ¶ Poëtæ Nurum sæpè pro sexu tantùm ponunt. Ovidius 2. Metamor. Excepit, & nuribus mittit gestanda Latinis: id est, fœminis Latinis. Mart. libro 4: Atque inter Latias gloria prima nurus.

Nūsquam, Adverbium loci est, In nullo loco. [οὐδαμοῦ. Gall. *En nul lieu, nulle part.* Ital. *In niun luogo.* Ger. Nirgent oder nirgens an keinem ort. Bel. Nirgens. Hisp. *En ningun lugar.* Pol. *Nigdzei.* Vng. *Sohol.* Ang. *In no place, no where.*] Terent. in Eunuch. Ille autem bonus vir nusquam apparet. ¶ Nusquam gentium: id est, nusquam omninó. Plaut. in Amph. Sed quid ais? num obdormisti dudum? S. nusquam gentium. Terent. in Adelph. Næ ego homo sum infœlix, primùm fratrem nusquam invenio gentium.

Nūsquamnōn, ubiq;, Nonnusquam, alicubi. [πανταχοῦ. Gall. *En tout lieu, par tout.* Ital. *In ogni luogo.* Ger. Nirgent nicht/allenthalben. Hisp. *Donde quiera.* Pol. Wszędzie. Vng. *Mindenuest.* Ang. *Euerie where, in all place.*]

Nūto, as, n.p. Frequentativum est à Nuo, quod propriè est frequẽti capitis inclinatione aliquid significo. [קָרַן *karás* אָשַׁר *mahádh* נָטָה *nat.* νεύω, κλίνω. Gall. *Faire signe en baiſſant la teſte, branſler, hocher.* Ital. *Acennare col capo chinandolo.* Ger. Mit dem Haupe offt nicken/vnd damit etwas zu mercken geben Hisp. *Mouer ò inclinar la cabeca.* Pol. *Skiwam.* Vng. *Integetelek.* Ang. *To ſignifie by nodding or shaking of the head.*] Plautus in Asin. Nec illa ulli homini nutet, nictet, annuat. ¶ Accipitur & pro vacillare, labascere & ruinam minari. Cicero 6. Verr. Illud signum interea nutabat, quũ vectibus subjectis conarentur submovere. ¶ Transfertur & ad animum ut idem ferè sit quod hærere, & dubitare in quam potissimùm partem te inclines. Cic. 1. de Nat. deor. Democritus nutare videtur in natura deorum.

Nūtrĭo, tris, trivi, vel trii, act. q. secundùm Priscianum, Educo, alo. [הֵאכִיל *heechíl* רִבָּה *ribbáh* אָמַן *amán.* τρέφω. Gall. *Nourrir.* Ital. *Nutrire.* Ger. Ernehren/erziehen. Bel. Opvoeden. Hisp. *Criar.* Pol. Zywie. Vng. *Taplalom nevelem.* Ang. *To nourish, to bring vp.*] Plinius lib. 11. cap. 40: Balænæ, vitulíq; mammis nutriunt fœtus. ¶ Inventur etiam Nutrior, agendi & patiendi significatione. Virgilius lib. 2. Georg. Hoc pinguem & placidam paci nutritor olivam: id est, nutrito, vel nutrias. Colum. lib. 12. cap. 30: Quantò magis æstus erit, eò sæpiùs convenit vinum nutrire, refrigerariq;, & ventilari. Ibidem: Et nutritum vinum optimus, atq; oblinimus.

Nutrītŭs, us, m. q. Nutrimentum. [אֲכִילָה *achiláh.* τροφή. Gall. *Nourriſſement* Ital. *Nodrimento.* Ger. Ein ernehrung, nahrung. Hisp. *Mantenemiento.* Pol. Zywienie. Vng. *Taplalas.* Ang. *Nourishing.* Plinius lib. 22. cap. 25: Multi senectam longam mulsi tantùm nutritu toleravêre.

Nutrīco, as, penult. prod. Nutrio. [הֵאכִיל רִבָּה *heechíl ribbáh* אָמַן *amán.* τρέφω, πάλλω. Gall. *Nourrir, alimenter.* Ital. *Nutrire.* Ger. Ernehren/ erziehen. Hisp. *Criar.* Pol. *Wichowuie, odziwiam.* Vng. *Taplalom.* Ang. *To nourish, to bring vp.*] Plaut. in Mil. Bona mea inhiant certatim, nutricant & munere. Idem in Merc. Nec pecus ruri pascere nec pueros nutricare.

Nūtrīcŏr, aris, d.p. Nutrico, alo. [Pol. *Zywie.* Vn. *Tartom.* An. *To nourish, to bring vp.*] Cic. 1. de Nat. deor. Omnium autem rerum, quę natura administrantur, seminator, & sator, & patens (ut ita dicam) atq; educator, & altor est mundus: omniaq;, sicut membra sua, & partes suas, nutricatur, & continet. Colum. lib. 8: Nam suburbanus (*inquit*) lactens porcus nutricandus est. Varr. 1. de Re rust. cap. 23: Quod ea sole nutricantur.

Nutrītĭo, onis, f.t. Educatio. [τροφή. Gall. *Nourriſſement.* Ital. *Nutrimento.* Ger. Ernehrung/ aufferziehung. Hisp. *Obra de criar, mantenimiento.* Pol. Wyżywienie, wychowanie. Vng. *Taplalas, felnevelés.* Ang. *Nourishing, or bringing.*] Gell. lib. 12. cap. 1: Ne ad dolores, quos in enitendo tulisset, munus quoq; nutritionis grave ac difficile accederet.

Nūtrīcātŭs, us, ui, m. q. Nutricatio. Varr. 1. de Re rust. cap. 47: Contrà herba in pratis ad spem fœniseciæ nata, non modò, non evellenda in nutricatu, sed etiam non calcanda.

Nūtrītŏr, ŭs, m. s. Qui nutrit, sive qui curam habet infantium, & adultorum, ut vivãt. [מֵינֵק *omén.* τροφὸς, τροφέύς. Gall. *Nourricier, qui nourrit.* Ital. *Balio, colui che nodrisce.* Ger. Ein ernehrer. Hisp. *El amo que cria.* Pol. *Obżywiacz.* Vng. *Taplalo.* Ang. *That nourisheth.*] Cæsar 3. belli Civilis: Nutritius ejus pueri eunuchus.

Nūtrītĭtĭŭs, a, um, adject. [τροφίμος. Gall. *Appartenant à nourrir.* Ital. *Pertinente à nutrire.* Ger. Das zu der ernehrung vnd erziehung gehört Hisp. *Perteneciente à criar.* Pol. *Dożywnoſći przyległy.* Vn. *Tapl. lo, ztlet.* Ang. *That belongeth the nourish.*] Columell lib. 3. cap. 13: Ne incrementa duritiã sua reverberet, sed tenero velut nutritio sinu recipiat, & cœlestes admittat imbres,

Nūtrītŏr, oris, m.t. Qui nutrit. [מֵינֵק *omén.* τροφὸς. Gall. *Nourricier, qui nourrit.* Ital. *Che nutriſce, & allena.* Ger. Ein ernehrer/erziehet. Hisp. *El que cria, criador.* Pol. *Ten kto [illegible].* Vn. *Taplalo, nevelo.* Ang. *He that nourisheth.*] Stat. 10. Theb. Vertice sic Pholoës volucrum nutritor equorum Letatur, &c. Suet. de claris Grammat. M. Antonius Gnypho, ingenuus in Gallia natus, sed expositus, & à nutritore suo manumissus.

Nūtrix,

Nūtrīx,cis,f.t. Quæ nutrit. [אמנת *omeneth* מיבקת *meníketh*. νηδὺ, γυνὴ θηλάζουσα, θηλαζομένη. Gall. *Nourrisse*. Ital. *Nutrice, balia*. Ger. Ein ernehrerin/etn Seugamm Bel. Een Voester Hisp. *Ama que cria*. Pol. *Mamka*. Vng. *Daika*. Ang. *She that nourisheth, a nowryce*.] Terent. in Eunuch. Nutricem accersitum iit, quæ illam aluit parvulam. Cic. de Amic. Isto enim modo nutrices & pædagogi jure vetustatis plurimum benevolentiæ postulabunt. Idem 3. Tuscul. Vt penè cum lacte nutricis errorem suxisse videamur.

Nūtrīcŭlă, diminut. [τιθωνίδιον. Gall. *Petite nourrice*. Ital *Picciola nutrice*. Ger. Ein Ernehrerin Hisp. *Pequenna ama*. Pol. *Mamecąka*. Vng. *Daikatska*. Ang. *A litle nowryce*.] Iuvenal. Sat. 7: Gallia vel potiùs nutricula causidicorum.

Nūtrītĭă, orum, gen. neut. numeri pluralis, Merces nutricis: [τὰ τροφεῖα. Gall. *Le salaire d'anoir nourri*. Ital. *Salario di baila*. Ger. Der Seugammen lohn. Hisp. *Salario ò soldada del ama*. Pol. *Mamcżina zapł'ata*. Vng *Daika ber*. Ang. *The reward of a nourice*.] ut in titulo de variis & extraordinariis cognitionibus, circa finem.

Nūtrīmĕntum, ti, n.s. Alimentum: hoc est, ut medici definiunt, quicquid substantiã nostram augere potest. [אכילה *achiláh* אכל *óchel* מאכל *maachál*. τροφή. Gall *Nourrissement*. Ital. *Nutrimento*. Ger. Nahrung. Bel. Voetsel. Hisp. *Mentenimiẽto*. Pol. *Obżywienie*. Vng. *Taplalo, eltetŏ*. Ang. *Nourishment, foode*.] ¶ Transfertur & ad res inanimatas. Cic. in Orat. Sed quòd educata hujus nutrimentis eloquentia est, ipsa se postea colorat & roborat. ¶ Accipitur & pro ipsa nutritione, sive educatione. Suet. in Calig. Quantum per hanc nutrimentorum consuetudinem favore & gratia valuerit: Id est, quòd in castris educatus sit: ut ait Budæus.

Nūtrīmĕn, inis, n.t. idem quod Nutrimentum. [אכילה *achiláh* אכל *óchel* מאכל *maachál*. τροφή.] Ovid. 15. Metam. Naturæq; suum nutrimen deerit edaci.

Nūtŭs, βοπὴ, νεῦμα, & Nuto, as, νεύσιζω. Vide in verbo ABNVO.

Nux, f.t. A nocendo dicta, quòd satis noceat. [אגוז *eghóz*. κάρυα, κάρυον. Gall. *Noix*. Ital. *Noce*. Ger. Ein nuß/oder andere frucht der gleichen / mit einer herten schalen. Bel. Not. Hisp. *Nuez*. Pol. *Orzech*. Vng. *Dio*. Ang. *A nutte, or nutte tree, commonlie a wall nutte or wallnutte tree*.] Ovid. - quoniam fata lædere dicor Cultus in extremo margine fundus habet. Sive quòd linguę noceat. Vel quòd ut nox gĕrem, ita nux succo suo corpus attŭ faciat. Cõstat nucis nucleũ esse difficilẽ contactu, dolorẽ capitis inferẽtem, tussientibus inimicũ. Græci κέφαλον vocant, à gravedine capitis, κέφαλος enim caput significat. Est aũt nux generale omnibus quæ duro operimento teguntur, ut sunt castaneæ, amygdalæ, & hujusmodi. τὰ κατὰ φυκάδα. Virgilius: Castaneæq; nuces mea quas Amaryllis amabat. ¶ Pomum verò de iis propriè dicitur, quæ mollem habent corticem: quanvis etiã pro nucibus aliquãdo accipiatur, ut apud Plin. li. 15 cap. 22: Ab his locum amplitudine vindicarũt, quæ cessere autoritati, nuces juglandes. Et paulò pòst: Solũ hoc pomũ natura cõpactili operimento clausit: nanq; sunt bifidæ putaminũ carinæ, nucleorumq; illis quadripartita distinctio, lignea incursante mẽbrana. Cæteris quicquid est, solidũ est, ut in avellanis & ipso nucum genere, quas antea *abellinas*, patrio nomine vocabant. ¶ Malum verò non quodcunq; pomi genus tenerioris atque carnosi dicitur, sed illud tantùm quod sui nominis arboribus producitur: his scilicet, quas malos vocamus: quemadmodũ Pyra, quæ pyrus producit. Hoc modo Mala citrea, sive Medica dicimus, Mala coronea, Mala punica, & similia. ¶ Relinquere nuces, est omissis nugis puerilibus ad majora negotia converti. Est enim nucum lusus soli puerĭtiæ convenies, grandioriq; ætati indecorus. Pers. Sat. 1: - & nucibus facimus quæcunq; relictis, Quum sapimus patruos. ¶ Nux Græca, eadem cum amygdala; quæ & Thassa dicitur. Colum. de arboribus cap. 22: Nucem Græcã ferito Arcturi signo. Plin. lib. 15. cap. 22, Quũ de amygdala loquitur Hæc arbor (*inquit*) an fuerit in Italia Catonis ætate dubitatur, quoniã Græcas nominat. ¶ Nuces juglãdes, quæ & regię dictæ sunt. Plin. l. 15. c. 22: Ab his locũ amplitudine vindicarũt, quę cessere autoritati, nuces juglãdes. De diversis nucũ generibus, vide in dictione IVGLANS.

Nŭcĕŭs, a, um, Quod est ex nuce. [καρύϊνος. Gall *De noix*. Ital *Di noce*. Ger. Nußbawmin. Hisp. *Cosa de nueces*. Pol. *Orzecżowi*. Vn. *Diobol valo*. Ang. *Of a nutte*.] Plin. lib. 16. cap. 39: Vlmeam, pineam, nuceam, hanc atq; aliam materiam omnem quum effodies, luna decrescente eximito post meridiem.

Nŭcŭlă, læ, f.p. diminutivum, Minuta nux. [καρυάριον. Gal. *Petite noix, noisille*. Ital. *Nocella*. Ger. Ein nüßlein. Hisp. *Pequenna nuez*. Pol. *Orzeżek*. Vng. *Diotska*. Ang. *A litle nutte*.] Vnde & Prænestinæ nuculę appellatæ sunt. A nucula fit aliud diminutivum, Nucella.

Nūclĕŭs, nuclei, m.s. Quod tenerum in nuce includitur. [κυρηλόν. Gall. *Noyau, cerneau de noix*. Ital. *Gariglio, garriane, quel dentro della noce*. Ger. Ein nußtern. Bel. Die terue van der noten. Hisp. *El meollo de la nuez, y fruta seca*. Pol. *Ia drko*. Vng. *Dio bel*. Ang. *A kernell of a nutte*.] Plaut. in Cure Qui è nuce nucleum esse volt, Frangat nucem: hoc est, qui commodum appetit, ne fugiat laborem. ¶ Inde Enucleo, as, est idem quod Declarare, quasi nucleum rei alicujus eruere. ¶ Nucleus ferri à Plin. lib. 34. cap. 14. accipitur pro chalybe: Fornacum (*inquit*) maxima differentia est: in iis quidem nucleus ferri excoquitur ad indurandum aciem, alioq; modo ad densandas incudes, malleorũq; rostra. ¶ In acino etiam Nuclei dicuntur minuta illa grana, quę vulgò *Vinacea* vocant. Plin. li. 23. cap. 1: Vva passa, quam Astaphida vocant, stomachum, vẽtrem, interanea tentaret, nisi pro remedio in ipsis acinis nuclei essent: iis exemptis vesicæ utilis habetur. ¶ Nucleum amisi, proverbium. Plaut. Cap. Nucleum amisi, reliquit pignori putamina. Verba sunt Hegionis, ubi resciviſſet sibi impositum esse, & herum amissum pro servo, servum pro domino retentum: is enim ex quo fructus expectabatur aufugerat, eo relicto, ex quo nihil emolumenti poterat capi. Erasmus. Nucleus apud Vitr. in pavimentis quid sit, vide in verbo STATVMINO.

Nŭcĭfrăngĭbŭlum. [An. *A nutcracker*.] quam pro dẽte accipit Plaut. Bacchid. Dentibus enim nuces solent confringi. Mihi cautio est, Ne nucifrangibula excusserit ex malis meis.

Nŭcētum, ti, n.s. pen. prod. Stat. [Ger. Ein ort da vil Nußbawm gepflantzet sind]

N ante Y.

Nȳctălōps, νυκτάλωψ, Qui noctu cęcus est, quum interdiu clarè videat. Hic etiam Luscĭosus dicitur à Latinis. Plin. li. 8. cap. 50, de jecore caprino: Restituit vespertinam aciem his quos Nyctalopas vocant.

Nyctŏpŏlă, Herba, de qua Plin. lib. 21. cap. 11.

Nȳctĕris, idis, νυκτερὶς, Vespertilionis genus tam minutis pedibus, ut eis carere videatur. Plin. lib. 11. cap. 47: Qui negãt volucrem illam sine pedibus esse, confirmant & apodas habere, nycterin & drepanin.

Nyctĕris Iris. Anagallis Magicé.

Nyctĭcŏrax, pen. corr. Corvus nocturnus, νυκτικόραξ.

Nyctŭlops, opis. Pol. *Nasiegral*.] Herbę genus, quod alio nomine Nyctegretum appellatur, ita dictum, quod noctu e longinquo fulgeat. Eandem & Chenomychon quidã appellant, quod ad primum ejus conspectũ ar ĕies statim expaveſcant. Vide Plin lib 21. cap 2. Sunt qui eandem, quam chymicæ Lunariam appellant, noctu cum luna lucentem.

Nym.pha f. Latinè sponta. [כלה *chalah* νύμφη Gall *Nymphe, espousée*. Ital. *Sposa, ninfa*. Ger. Ein Braut. Hisp *Esposa ninfa*. Pol. *Oblubienca, mł oda pani*. Vng *Meny asszony* An. *A nymphe, a faire maide or virgine*.] Sed putaverunt antiqui Nymphas aquarum deas esse, quasi lympharum numina: quanvis etiam latiùs Nymphæ nomen accipiatur. Nam & montium deæ præsides sunt, quas Oreades vocant: quæ arboribus & sylvis putabantur præsidere, quas Dryades, & Hamadryades, & Napæas. Veteres Græci *Nympham* dicebant, quam nos mutatione unius literæ *Lympham*: hoc est, aquam. ¶ Nymphæ Libethrides, Musæ dicuntur à Libethro Thraciæ monte Mutis consecrato. Virg. 7. Aeglog. Nymphæ nostèr amor Libethrides. ¶ Dicuntur & nymphæ apes quum primùm formã cœperint habere. Plin. lib. 11. cap. 16. de apibus loquens: Gallinarum modo incubant. Id quod exclusum est, primùm vermiculus videtur candidus, jacens transversus, adhærensq; ita, ut pascere videatur. Rex statim mellei coloris, ut electo flore ex omni copia factus, neq; vermiculus, sed statim penniger. Cætera turba quum formam capere cœpit, Nymphæ vocantur, ut fuci, sirenes, atq; cephanes. ¶ Nympha etiam à rei anatomicæ peritis vocatur carũcula in muliebribus pudendis bifariam prominens, quem Colliculum Latini appellant: cujus usus est, colli orificiũ tegere, & frigus ab eodem arcere. Hanc carunculam Aegyptii in virginibus solent excidere. Vide Galen. lib. 15. de Vsu partium.

Nȳmphæum, phæi, n.s. Lavacrum, vel balneum. [λουτρόν. Gall. *Vn bain*. Ital. *Bagno*. Ger. Ein Bad / Wasserbad. Hisp *El banno*. Pol. *Kapiel, łaznia*. Vng *Feredŏ* Ang. *A bane or stewe, a washing place*.] Plin. lib. 5. cap. 12: Eumq; servatum in nymphæo, donec Corinthũ Mummius everteret, tradunt. Iulius Capitol. Opera Gordiani Romæ nulla extant, præter quædam nymphæa, & balneas. Iosephus scribit Herodem apud Ascalonem constituisse nymphæa: id est, lacus & balneas.

Nȳmphæă, æ, [νυμφαία. Ger *Seeblumen / gel vnd weiß / Haarwurtz*. Pol. *Grzibienie, wodna lilia*. An. *Nenufar, water lillie or water rose*.] Herbę genus est, in paludibus nascens, & aquis stagnantibus: unde & nomen accepit, teste Dioscor. lib. 3. cap. 149. quòd scilicet aquosis locis gaudeat. ¶ Alio etiam nomine Heracleon appellatur, quòd nympha quædam Herculis amore capta, in hanc herbam feratur commutata. ¶ Est & altera nymphææ species, cujus flos Blephara dicitur, foliis superiori simillimis, radice alba, scabra, flore luteo, nitente, & rosæ simili. Autor Dioscor. lib. 3. cap. 150.

Nymphon, Nymphæa altera apud Dioscoridem, libro 3. capite 150.

Nysia. Hederæ genus, maximis inter nigras corymbis.

Nyssa νύσσα, Per geminũ ss, repagulum unde cursores moventur, ἀπὸ τῦ νύσσειν, quod inter cætera significat pungere: proinde meta, ἀπὸ τῦ νεύειν: hoc est, ab inclinando: quòd quum metam attigissent, ibi inclinarentur, & flecterentur. Hæc tamen vox, ut pleræq; aliæ, quum in usu Latinorum non sit, in Græcolatinum Lexicon potiùs erat rejicienda.

O

PROFERTVR rotũdo ore, cõposito, & decẽti labiorũ habitu, spiritu ictum reddente, circa oris extremitatem sonu quẽ magnificum habet, collecto in altiori oris recessu, cùm producitur: si verò corripitur, non ea est soni præstantia. Auget tamẽ sonum & minuit, iisdẽ rationibus quibus dictum est de litera A. In fine dictionis est bitempora litera, præterquam in Dativis & Ablativis, in quibus longa est, & in dictione Ego: ubi corripitur. O variis modis positum invenitur. ¶ Aliquando adverbium vocandi ὦ. Terent. in Adelph. O` Ctesipho. C. ô Syre, Aeschinus ubi est? Virg. 1. Aen. O` regina, novam cui cõdere Iupiter urbem, &c. ¶ Nonnunquã etiam interjectio est, variis serviens affectibus. Est enim aliquando admirandi ὦ. Iuven. O` qualis facies, & quali digna tabella! ¶ Aliquando indignandi. Cic. in Cati. O` tempora, ô mores, ô paterni generis oblite, materni vix memor. ¶ Aliquando optati advẽtus, aut repentè insperatæ rei atq; improvisæ occursu perculsi. Terent. O` salve, ô Pamphile. Virg. 4 Aen. Adsis ô placidusq; veni. ¶ Interdũ est interjectio dolentis. Cic. O` me miserum, ô infœlicem. ὦ τῆς δυσνχίας τῆς ἐμῆς. ¶ Exprimit nonnunquam exultãtis affectum. Virg. 3. Aen. O` mihi sola mei super Astyanactis imago. Terent. Adelph. O` frater, frater, quid ego te nũc laudem? Idem And. O` factũ bene, beasti. ¶ Aliquando exclamantis. Terent. in Phor. O` audaciam, etiam me ultrò accusatum advenit. ¶ Aliquando irridẽtis. Cic. de Amic. O` præclaram sapientiã: solem enim è mundo tollere videntur, qui amicitiam à vita tollunt. ¶ Aliquando ponitur pro Vtinã. Virg. 2. Aeglog. O` tãtùm libeat mecũ tibi sordida rura, Atq; humiles habitare casas. ¶ Aliquando utrũq; conjungimus: ita tamẽ, ut O præcedat, Vtinã sequatur. Ovid. in Epist. Penelopes: O` utinam tunc, quũ Lacedæmona classe petebat, Obrutus insanis esset adulter aquis. ¶ Iungitur quoq; ei particula Si: & dicimus O si, & est desyderantis, idem valens quod Vtinam. Virg. 11. Aen. Quanquam ô si solitæ quicquã virtutis adesset, &c. Horat. O` si urnam argẽti fors quæ mihi monstret. ¶ Tacetur quandoq; ô, quum accusativo jungitur: (nã & nominativo & vocativo junctũ legimus, ut patet ex superiorib. exemplis) ut apud Plin. Iuniorem: Hominẽ te patientem, ac potiùs durũ, ac penè crudelem. Et (sicut docet Donatus) majoris stuporis est hoc modo pronũtiatum, & quandoq; melius sonat. Terent. in Eunuch. Hominem perditum, miserumq;, & illum facilegum.

O. A Q. In notis antiquorum, omnes aliquos.

Oatarichæ, ὠὰ παριχα, Dicuntur mugilum ova, sale condita. ὠὸν enim est, quod nos Ovum dicimus, interposita v, euphoniæ causa, πάριχον salsum dicitur: παριχόω, servo, condio, liquefacio, ficco.

O ante B.

OB. In notis antiquorum obriacũ, vel orbem, vel obiter. O B. C. S. Ob cives servatos. O B. M. E. Ob merita ejus. O B. M. P. E. C ob merita pietatis & concordiæ. O. B O. Omnia bona.

O'b, Præpositio separari & componi potest. Separata causalis conjũctionis locũ tenet, & significat propter. [ע hal. ἀνὰ, διὰ. Gall. Pour, à cause de. Ital. Per, per cagione. Ger. Von wegen/ vmb. Bel Om. Hisp. Por. Pol. Dlia, przez. Vng. Azert. ert. Ang. For.] Virg. li. 11: Cujus ob auspiciũ infaustũ, moresq; sinistros. Terent. in And. Ego pretium ob stultitiã fero. Plaut. in Asin. Itaq; ob asinos relatum pretiũ Sauriæ? Pretium ob stultitiã, vel ob asinos: id est, pretiũ asinorũ, vel stultitiæ: ait Donatus. ¶ Veteres etiam pro Ad, vel potiùs contra & adversus usurpabãt. Ennius apud Festũ: Ob Romã noctu legiones ducere cœpit. Cic. Papyrio Pœto: Cujus ob os Graii ora obvertebant sua. Sic dicebãt Obire pro adire: Obmoveo pro admoveo: Objacent pro adjacẽt. Plaut. in Mil. Nunc demũ experios, ob oculos caliginẽ Prius mihi obtigisse. Ibidẽ: Qui lanã ob oculũ habebat. ¶ Composita significant contra, αὖτι, ut Oppugno, Objició. ¶ Quandoq; citrũ: ut Obambulo, Obsideo. ¶ Quandoq; super, sive coram, sive obviam: ut Obvenio. ¶ Quandoq; Ad: ut Obeo. Dicimus enim, Iste obivit mortem: hoc est, ad mortem pterea quòd illic inciperent equos calcaribus urgere. ¶ Item ipsa meta, ἀπὸ τῦ νεύειν: hoc est, ab inclinando: quòd quum metam attigissent, ibi inclinarentur, & flecterentur. Hæc tamen vox, ut pleræq; aliæ, quum in usu Latinorum non sit, in Græcolatinum Lexicon potiùs erat rejicienda.

concessit. ¶ Componitur autem cum verbis incipientibus ab a, ut Obaudio: cum c, ut Occumbo: d, ut Obduco: e, ut Obeo: f, ut Offero: g, ut Oggannio: h, ut Obhebesco: i, ut Objicio: l, ut Oblitero: m, ut Obmutesco: n, ut Obnitor: o, ut Oborior: p, ut Oppugno: q, ut Obquinisco: r, ut Obruo: s, ut Obsto: t, ut Obtineo: u, ut Obũbro. Sed quoties vocalibus jungitur, vel d, l, n, r, servatur b, integra. Cum c, mutatur b, in c, præterquã in Obscurus, & Obscœnus: in quibus duobus, b servatur, & s additur post b. Cũ aliis literis mutatur b in sequẽtẽ literã: ut Offero, Offendo, Opportunus, Oppono. Excipitur Omitto, quod abjicit b: nã perpetuò apud poẽtas corripitur. Horat. de Arte: Pleraq; differat, & præsens in tẽpus omittat. ¶ Obmutesco servat utranq; cõpositionis partẽ integrã. In Operio, & compositis Adoperio, & cooperio abjicitur b. De r litera antè diximus. In iis quæ à t incipiunt, servatur b, ut Obtrudo.

O'băcĕro, as, pen. corr. autore Festo, idem est quòd obloquor, atq; alterius sermoni obstrepo, παρενοχλέω. Sumptum videtur ab acere frumenti purgamento, quod Græci vocant ἄχυρον.

O'băcerbo, bas, Exacerbo. [παροξύνω. Ger. Etwen vast erzürnen oder verbittert machen.] Festus.

O'bærātŭs, a, um. cum æ diphthongo. Ære alieno obstrictus, ære alieno oppressus. [ὑπόχρεως, ἐνόχρεως. Gall. Endebté. Ital. Obligato pro debito, indebitato. Ger. Mit Gelt schulden beladen vnd verstrickt. Hisp. Obligado por deudas. Pol. Zadłużony. Vng. Adoss. Ang. Indebted, oppressed with debt.] Cdsar libro 1. Comment. Omnes obæratos, quorum magnũ numerum habebat, eodem conduxit. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 17: Omnes agri coluntur hominibus servis, aut liberis, aut utrisq;: Liberis, aut quum ipsi colunt, ut pleriq; pauperculi cum sua progenie: aut mercenariis, cum conductitiis liberorum operis res majores, ut vindemias ac fœnisecias, administrant ii, quos obæratos nostri vocitarunt: & etiam nunc sunt in Asia, atq; in Aegypto, & in Illyrico complures.

O'bāmbŭlo, as, n.p. Deambulo, huc illuc ambulo. [התהלך hithhallèch סחר sachár. περιπατῶ. Gall. Cheminer, cousstoyer, aller à l'entour. Ital. Passeggiare, andare d'intorno qua & la. Ger. Hin vnd her gehen/ spatieren. Bel. Wandeten. Hisp. Passear, andar en derredor. Pol. Przechodzić sie. Vng. Alaasol setalok, iarok. Ang. To walk a bout or a gainst.] Plaut. in Cap. Item alii parasiti frustrà obambulant in foro. Ovid. 2. Trist. - quum solus obambulet ipse. ¶ Sæpè etiam idem quod circumeo, circumambulo, & sic ferè accusativo jungitur, περινοστῶ, περιέρχομαι. Ovid. 13. Metam. Ille quidem totam gemebũdus obambulat Aetnã. Virg. lib. 3. Georg. dativo junxit: Non lupus insidias explorat ovilia circum Nec gregibus nocturnus obambulat. Vbi Servius exponit Obambulat, pro Insidiatur. Liv. 6. bel. Maced. Obambulare muris, ut facilè noscceretur ab Aetolis, cœpit. ¶ Aliquando accipitur pro unà junctimq; ambulare. Suet. in Tib. Et secretum petẽti, nõnisi adhibito Druso filio, dedit, dextramq; obambulantis, veluti incumbens, quoad pergeretur sermo, continuit. ¶ Est item Obambulare, interprete Festo, adversus alios ambulare, & quasi ambulanti se opponere.

O'bāmbŭlātĭo, f.t. Deambulatio, inãbulatio. [התהלכות halichálh. περιπάτησις, περιπατητος, περίπατος, περιόδευσις. Gal. Pourmenemẽt. Ital. Passàg giamento. Ger. Das hin vnd her gehen/ spatieren. Hisp. Obra de passearse. Pol. Przechadzka. Vng. Setalas, iaras An. A walking about or against.] Autor ad Heren. li. 3: Propterea quòd frequentia & obambulatio hominũ conturbat, & infirmat imaginum notas.

O'bārĕsco, n.t. Circunquaq; aresco. [περιξηραίνομαι. Gall. Se secher à l'entour. Ital. Seccarsi intorno. Ger. Zu rings vmb verdorren. Hisp. Secarse en derredor. Pol. Obsicham. Vng. El aszok meg xarradok. Ang. To waxe drie on all partes.]

O'bārmo, as, are, Armis tego, armo. [ἐνοπλίζω. חלץ chaláts. ὁπλίζω. Gall. Armer. Ital. Armare. Ger. Waapnen. Hisp. Armar. Pol. Zbroia nakriwam. Vng. Fel fegyuerkezetẽm. Ang. To arme or weapon.] Hor. 4. Carm. Ode 4: - quib. Mos unde deductus p omne tempus Amazonia securi Dextras obarmet, quærere distuli.

O'bāro, as, Circum aro, vel arando excolo. [περιαρόω. Gal. Laboureur autour. Ital. Arare, arare intorno. Ger. Vmberen/ alß wann man brachet. Hisp. Arar en derredor, labrar la tierra. Pol. Wkol'o orze. Vng. Be szantom, korniwel meg szantom. Ang. To eare about.] Liv. 3. bell. Pun. Et quum hostes obarassent, quicquid herbidi terreni extra murum erat, raporum semen injecerunt.

O'bātĕr, adject. quodãmodo ater, & veluti subater. [שחרחר schecarchór. ὑπομέλας. Gall. Vn peu noir, noiraßre. Ital. Alquanto nero, neg greg-

ro, neg gregiante. Ger. Schwartzlecht. Hiſp. *Negro vn poco.* Pol. *Przyczernieſzim.* Vng. *Feketes, fekete Zinwe.* An. *Somewhat blacke.*] Plin. lib. 18. cap. 35: Naſcens Luna ſi cornu ſuperiore obatro ſurget.

O᷑baudĭo, is, n.q. A᷑ nonnullis uſurpatur pro non audio. παρακούω. cujus tamē ſignificationis nullum idoneum ex aliquo veterū profertur teſtimoniū. Olim Obaudio idē ſignificabat quod hodie Obedio: quod & apertè docet Feſtus, qui obedio interpretatur pro obaudio. Neſtor nō contemnendus Grammaticus autor eſt, Obedio dictum eſſe ab Ὀbaudio, au, in e, commutato. Vide plura in verbo Obedio.

O᷑bbă, æ, f.p. Poculi genus, autore Nonio, vel ligneum, vel ex ſpartho, à verbo Obbibo (ut quidam putāt) appellatum: quo verbo etiam Cic. uſus eſt pro ſimplici Bibo. Vel ut alii malunt à Græco ὄμ., quod tribum, vel populi partē, ſive turbam ſignificat. [*οπ τὸ τρεῖς πίνειν ἐν συμποσίοις ἐξεδίδοτο.* Pol. *Putnia.* Vn. *Tegel.* An. *A bottle.*] Varro in epiſt. ad Matulium: Vtrum meridiē, an veſperi libentiùs ad obbam accedas. Perſ. Satyr. 5: - Vejentanumque rubellum Exhalet vapida lætum pice teſſilis obba.

O᷑bbĭbo, is, pen. cor. n.t. Bibo. [שתה *ſchathāh. πίνω.* Gal. *Boire* Ital. *Bere.* Ger. Trincken. Hiſ. *Beuer.* Pol. *Pye.* Vn. *Iszom.* An. *To drink.*] Cicer. 1. Tuſc. Qui cùm conjectus in carcerem triginta juſſu Tyrannorum, venenum ut ſitiens obbibiſſet, reliquum ſic è poculo ejecit, ut id reſonaret.

O᷑bbrūtĕo, es, n.ſ. Obſtupeo: quod verbū ab adjectivo Brutus, ortum traxit, quod olim ſtupidū ſignificabat, teſte Feſto. [נבער *nibhār. ἀνοήτως.* Gall. *Perdre ſans & raiſon, s'abbrutir.* Ital. *Perdere il ſentimento, ſtupirſi.* Ger. Erſtaunen/geragen. Hiſp. *Quedar ſin ſentido y paſmado.* Pol. *Zdumial'emſie.* Vng. *Oktalanna legēk.* Ang. *To loſe ſenſe and mynd, to be brutiſh.*] Afranius: Non poſſum verbum facere, obbrutui.

O᷑bbrūtĕſco, is, ere, n.t. Brutum fieri, rationē amittere. [נבער *nibhār. ἄλογος γίνομαι.* Gall. *S'abbrutir, perdre ſens & raiſon.* Ital. *Perdere la ragione* Ger. Zu einem vnvernünfftigen thier werdē. Hiſp. *Hazerſe bruto, beſtial y ſin ſeſo.* Pol. *Tracerozum.* Ang. *To waxe brutiſh, ſtupide.*] Lucr. lib. 3: An contracta ſuis è partibus obbruteſcat.

O᷑bcăntātŭs, [ἐπῳδός. Vn. *El birdetterōt, birōs.*] Apuleius in Apologia. Dictu quibus verbis epiſtolam finierit mulier obcantata, vecors, amens, amans.

O᷑bcæco, as, act p. vel, ut alii ſcribunt, Occæco, Cæco, videndi ſenſum adimo. [עור *hivvér. τυφλόω.* Gall. *Aveugler.* Ital. *Acciecare.* Ger. Verblenden/blind machen. Hiſp. *Cegar à otro.* Pol. *Zaſlepiam.* Vng. *Meg vakitom.* Ang. *To blind.*] Col. lib. 4. Velut ignorantiæ tenebris obcæcata, luce veritatis caruit. Cic. ad Sen. Quod ego negotiū non ſtultitia obcæcatus, ſed verecundia deterritus recuſavi. ¶ Accipitur & pro obſcurare. Autor Carminis ad Piſonē: Aether terrificis obcęcat ſydera nimbis. Cic. 3. de Orat. Narratio obſcura totam obcæcat orationem. ¶ Obcæcare foſſas in agro, pro obtegere. Col. li. 2. cap. 7: At ubi ſolutior humus eſt, aliquæ fiunt patentes, quædā etiam obcæcantur, ita ut in patentes ora hiantia cæcarum competant. Id eſt, deſuper teguntur.

O᷑bdo, dis, act. t. ex Ob, & Do, ut inquit Feſtus, Oppono. [ἐπιτίθημι. Gall. *Oppoſer.* Ital. *Opporre.* Ger. Fürthun/fürſtoſſen. Bel. Voerdoen/ſluyten. Hiſp *Poner encontrario.* Pol. *Zapieram.* Vng. *Beletezem.* Ang. *To oppone.*] Terent. in Eunuch. Peſſulum oſtio obdo. ¶ Aliquando eſt claudo. Plaut. in Caſ. Forem obdo, ne ſenex me opprimeret. Plin. lib. 6. cap. 11: Ab iis ſunt portæ Caucaſiæ, magno errore à multis Caſpiæ dictæ, ingens naturæ opus & montibus interruptæ repentè, ubi fores obditæ ferratis trabibus, *&c.*

O᷑bdōrmĭo, n.q. Dormio. [ישן *jaſchān.* κοιμῶμαι, καθεύδω. Gall *Dormir.* Ital. *Dormire.* Ger. Entſchlaffen. Hiſp. *Adormeſcerſe.* Pol. *Zaſipiam.* Vng. *El aluzom.* Ang. *To ſlepe.*] Plaut. in Amph. Sed quid ais, num obdormiviſti dudum? Cic. 1. Tuſc. de Endymione: Neſcio quando in Latmo ordormivit: nondum, opinor, experrectus eſt. Obdormire crapulam, dixit Plaut. in Moſtel. Vbi, *inquit,* ſomnum ſepelivi, omnemq; obdormivi crapulam. ¶ Hinc Obdormiſco. Cic. 1. Tuſc. Quid melius, quàm in mediis vitæ laboribus obdormiſcere, & ita conniventem ſomno conſopiri ſempiterno? Suet. in Claudio 8: Quotiēs poſt cibū obdormiſceret (quod ei ferè accidebat) olearum ac palmularum oſſibus inceſſebatur.

O᷑bdūco, is, pen. prod. act. t. Operio, tego. [כסה *ſiſppā* חבה *chabāh.* ἐπισείω, καλύπτω, σκεπάζομαι. Gall. *Couurir.* Ital. *Coprire.* Ger. Vberziehen/bedecken. Bel. Overtrecken. Hiſp. *Cubrir.* Pol. *Okrywam.* Vng. *Befedem.* An. *To couer, to laye before or ouer.*] Virg. in Moreto: Et cinis obductæ celabat lumina prunæ. Cic. 2. de Nat. deor. Obducunturq; libro, aut cortice trunci ſtirpiū, quò ſint à frigoribus & caloribus tutiores. ¶ Aliquando ponitur pro Detego, aperio. Lucil. Vos interea lumē auferte atq; aulā obducite: id eſt, aperite, ut interpretatur Nonius. ¶ Aliquando pro Adduco, admoveo, προσάγω. Nā ut ſuprà docuimus, Ob, in cōpoſitione idem valet quod Ad. Plaut. in Pſeud. Si hos expugno, facilem ego hāc rem meis civibus faciā. Pòſt ad oppidum hoc vetus cōtinuò meum exercitū Protinùs obducā. ¶ Aliquando pro Inducere ponitur. Plin. li. 22. cap. 25: Torporem aūt obduxit percuſſo loco. Cic. 4. Acad. Conatus eſt rebus tenebras obducere. ¶ Obducere frontem, eſt frontē cōtrahere, ſive corrugare. Quint. li. 10. cap. 3: Interrogavit quę cauſa frōtis tam obductæ. ¶ Obducere diē, dixit Cic. ad Att. lib. 16: Nono, *inquit,* Kalend. itur ad Siccam: ibi tanquā domi meæ ſcilicet: itaq; obduxi poſterū diem: id eſt, conſumpſi, ſive circum illa loca duxi. ¶ Obducere callū dolori, eſt perpetua doloris aſſuefactione res adverſas æquiore animo pati. Cic. 2. Tuſc. Et ipſe labor quaſi callū obducit dolori. Tracta eſt metaphora ab iis quorū manus, pedesq; ex perpetuis laboribus callis obduruerunt. Illi enim ad ferendos labores magis ſunt accommodati.

O᷑bdūcto, as, frequenta πολὺς ἐπιτίθημι. Plaut. Mercat. Measq; in ædes ſic ſcorta obductarier.

O᷑bdūctĭo, f.t. Tectio, involutio. [כסוי כסוי *tſippūi chesūi* כסות *chesūth.* σκέπασμα. Gall. *Couurement.* Ital. *Coprimento.* Ger. Vberziehung/bedeckung Hiſp. *Obra de cubrir, cubrimiento.* Pol. *Okrycie.* Vng. *Befedes.* Ang. *A couering.*] Cic. pro C. Rab. Carnifex verò, & obductio capitis, & nomen ipſum crucis abſit, *&c.* Obductio capitis: id eſt, obvolutio, inquit Budæus.

O᷑bdulcĕſco, ceſcis, n.t. Dulceſco, dulcis fio. [מתק *mathāk.* γλυκαίνομαι. Gal. *S'adoucir, deuenir doux.* Ital. *Addolcire.* Ger. Süß werden. Hiſp. *Endulcar.* Pol. *Sl'odczeie.* Vng. *Meg edesedem.* Ang. *To waxe ſweet.*]

O᷑bdūrĕo, res, rui, n ſ. A᷑ quo Obdureſco, durior fio. [קשה *kaſchāh.* σκληραίνομαι. Gall. *S'endurcir.* Ital. *Indurarſi.* Ger. Hert werden. Hiſp. *Endureſcerſe.* Pol. *Twardzeie.* Vng. *Meg kemenyedē.* Ang. *To waxe hard.*] Cic. Cornifi. Equidem ſic jam obdurui, ut ludos Cæſaris noſtri æquiſſimo animo viderē: quod eſt quaſi callum obduxi, occallui.

O᷑bdūrĕſco, is, n.t. Idem quod Obdureo. [קשה *kaſchāh.* σκληραίνομαι. An. *To waxe hard.*] Varr. 3. de Reruſt. cap. 14: Earū ſemen minutum, ac teſta molli, diuturnitate obdureſcit. ¶ Per translationem, eſt longa doloris aſſuefactione res adverſas æquiore animo ferre. Cic. ad Att. li. 10: Exanimavit omnes qui mecū erāt: nā ipſe obdurui. ¶ Iūgitur aliquādo accuſativo cū præpoſitione Ad. Cic. ad Cæliū li. 2: Obduruit animus ad dolorem novum. ¶ Et cū præpoſitione Cōtra. Cic. 3. Tuſc. Obduruiſſeq; ſeſe contra fortunā arbitrantur. ¶ Item ablativo cum præpoſitione In. Cic. 7. Ver. Iam verò quū in ejuſmodi patientia turpitudinis, aliena non ſua, ſatietate obduruiſſet.

O᷑bdūro, as, pen. prod. pro Durum reddo. [הקשה *hikſchāh.* σκληρύνω, σκληραίνω. Gall. *Endurcir.* Ital. *Indurare.* Ger. Verherten/hert machen. Hiſp. *Endureſcer à otra coſa.* Pol. *Zatwardzewam.* Vng. *Meg kemenyitōm.* Ang. *To make hard.*] Horat. 2. Serm. Sat. 5. Perſtantq; obdura, *&c.* Catul. epigram. 8. ad ſeipſum: Deſtinatus obdura, *&c.*

O᷑bĕdĭo, dis, divi ditum, n q. Obtemperō, pareo, morem gero, morigeram. [שמע *ſchamāh.* πείθομαι, ὑπακούω. Gall. *Obeir.* Ital. *Obedire.* Ger. Gehorſamen oder gehorſam ſeyn. Bel. Gehorſamen. Hiſp. *Obedeſcer à otro.* Pol. *Poſl'uſzni eſtem.* Vng. *Engedōk* Ang. *To obey.*] Cic. 3. de Legib. Nec verò ſolùm, ut obtēperent obediantq; magiſtratibus, ſed etiā ut illos colant, diligantq; præcipimus. Vſurpatur & in deteriorem partē. Idem: Dum autem ipſe dedecori ac turpitudini obedierit, non modò Imperator omninò habendus non erit, *&c.* ¶ Interdum præter dativum habet & accuſativum, appoſita præpoſitione Ad. Cic. pro Cæcin. Si ſervulis noſtris hoc conceſſerimus, ut ad verba nobis obediant, non ad id quod ex verbis intelligi poteſt, obtemperent.

O᷑bĕdĭens, entis, participiū. [שמע *ſchomēah* ὑπακούων, πειθόμενος. Gall. *Obeiſſant.* Ital. *Obediente.* Ger. Gehorſam. Hiſp. *El que obedeſce, obediente.* Pol. *Poſl'uſzni.* Vng. *Engedelmes.* Ang. *Obedient, obeying.*] Cic. 1. Offic. Appetitum rationi obedientem præbeamus. Idem 3. Offic. Naturæ obediens homo, homini nocere non poteſt. Migrat interdum in nomen: unde Obedientior & obedientiſſimus. Liv. lib. 25: Et ut imperiis virorū nemo obedientior me uno fuerit, ita poſt mortem, *&c.* Plin. lib. 16. cap. 42: Obedientiſſima quòcunq; in opere fraxinus.

O᷑bĕdĭentĭa, æ, f.p. Obſecundatio, [משמע *miſchmāh.* ὑπακοή. Gall. *Obeiſſance.* Ital. *Obedienza.* Ger. Gehorſamkeit. Hiſp. *Obediencia.* Pol. *Poſl'uſzeńſtwo.* Vng. *Engedelmeſſeg.* Ang. *Obedience.*] Cic. 1. Offic. Relinquunt enim & abjiciunt obedientiam, nec rationi parent, cui ſunt ſubjecti lege naturæ.

O᷑bĕdĭēntĕr, Obſequenter. [πειθόμενος. Gall. *Auec obeiſſance.* Ital. & Hiſp. *Obedientemente* Ger. Gehorſamlich. Pol. *Poſl'uſznie.* Vn. *Engedelmeſen.* Ang. *Obedientlie.*] Liv. 25. Punic. Obedienter curatum eſt. Idem 5. ab Vrbe: Collatum obedienter, miſſumq; ad exercitum eſt.

O'bĕdo, dis, pen. corr. Cōsumo, quasi circumedo. [אכל *achál.* ἐσθίω Gall. *Ronger.* Ital. *Rodere.* Ger. Vmbfressen. Hisp. *Comer à roer en derredor.* Pol. *Obiadnie.* Vng. *Elragom.* Ang. *To eat about and gnaw.*]

O'bĕsus, a, um, [אכל *necchál.*] Quod propriè (testibus Nonio & Gellio) accipitur pro gracili, & exili, & circunroso, macilento q;. Nævius: Corpore, pectoreq; undiq; obeso, ac mente exsensa, tardigenula, senio oppressum. ¶ Aliquando tamē Obesus, teste Nonio, & Festo accipitur pro uberi & crasso. [דשן *daschén* ברא שמן *bari schamén.* πίων, λιπαρός, παχύς. Gall. *Gras.* Ital. *Grasso.* Ger. Feist/mastig. Hisp. *Gruesso.* Pol. *Miasti.* Vn. *Temerdek, potrohos.* An. *Porsy, quarrie, fatte.*] ut sit Obesus, quasi ob edendum factus. Virg. lib. 3. Georg. Argutumq; caput, brevis alvus obesaq; terga.

O'bĕso, as, impropriè, saturo, figino. [הבריא *hibrí.* πιαίνω. Gall. *Engraissier.* Ital. *Ingrassare.* Ger. Mesten/feist machen. Hisp. *Hazer gruesso* Pol. *Okarmiac.* Vng. *Meg hizlalom.* Ang. *To make fatter, or fatte, to cramme.*] Col. lib. 8. cap. 7. Nonnulli tribus aquæ partibus unam boni vini miscent, madefactoq; triticeo pane, obesant aves. De gallinis.

O'besĭtas, atis, f. t. Pinguedo, vel ipse obesorum status, sive habitus. [שמן *dschen.* παχύτης. Gall. *Grassesse.* Ital. *Grassezza.* Ger. Die feiste vnd dicke. Hisp. *Grossura.* Pol. *Tłuszcz, mc. tłuszcz.* Vng. *Kövérség, temerdekség* Ang. *Fatnesse, grossenesse.*] Col. lib. 6. cap. 42: Ne eas steriles reddat nimia corporis obesitas. Plin. lib. 8. cap. 32: In magna obesitate. Suet. in Dom. cap. 18: Postea calvitio quoq; deformis, & obesitate ventris, & crurum gracilitate.

O'bĕliæ, ὀβελίες, Panes erant Baccho sacri, ita dicti, vel quòd obolo Alexandriæ venirent, vel quòd in veru torrerentur. Vide Cæl. Rhodig. lib. 9. cap. 16.

O'bĕlus, pen. corr. m. s. Veru sive verúculum. [ὀβελός. Gall. *Vne broche.* Ital. *Spedo, schidione.* Ger. Ein bratspiß. Hisp. *El assador.* Pol. *Rożen.* Vng. *Nyas.* An. *A spitte.*] A' cujus similitudine virgula quædam, qua adulterina, aut etiam perperam scripta jugulamus, & confodimus, à Græcis ὀβελός, à nostris etiam *verus* dicitur. Hac usi sunt sacrarum literarū interpretes, quoties denotare volebant aliquid additu in translatione, quod in prototypis non haberetur. Hieron. ad Pauli. Origenis studiū me provocavit, qui editioni antiquæ translationem Theodotionis admiscuit, asteriscis, & obelo opus omne distinguens. Sic dictus, quòd obelorum est, veruī sit similis, vel quia tanquā veru superflua jugulat, & confodit.

O'bĕlĭscus, sci, m. s. [ὀβελίσκος. Gall. *Vne aguille.* Ital. *Aguglia.* Ger. Ein hoher viereckichtiger stein der vnden her breit ist/ vnd sich je lēger je mehr in die höhe biß zu oberist in ein spitz verkürt. Hisp. *Agoja, ò cosa que tiene forma de aguja.* Pol. *Kamień w kształcie ostrego ogranastki, na wierchu wśpice wskowany* Vng. *Kőoszlop.* Ang. *A sticple a great thing of stone or other mater, biode and fame pinnacle wise, vp wardes small and sharpe.*] Diminutivum ab Obelus, cujus nomine quàm re: non enim est parvus obelus, sed saxum ingens, in figuram metæ cujusdam, sensim à proceritate in excelsum consurgens, paulatim gracilescens, specie quadrata, in verticem productum angustū, manu lævigatum artificis. Visuntur etiā hodie Romę aliquot obelisci, ejusdem figura, quæ jam depinximus: unus in Vaticano suburbio juxta ædem Divi Petri, qui omni ex parte adhuc integer est: alter juxta ędē Divi Rochi in Campo Martio. Sunt autem Pyramidibus lōgè minores, Solis nūmini sacrati, ut ait Plin. lib. 36. cap. 8: propter quod ad radiorū similitudinem fiebant.

O'bĕlĭscŏlўchnĭum, ὀβελισκολύχνιον, Instrumentum militare, ab usu gemino, scilicet veruculi, & lucernę dictum. Ejus meminit Aristoteles lib. 4. de Partibus anim. & 4. Politic.

O'bĕo, obis, obii, obitū, act. q. Idem quod adeo. [הלך *halách.* ἐφοδεύω. Gall. *Aller.* Ital. *Ire, andare.* Ger. Daran gehen/begehen. Bel. Toega.n Hisp. *Andar, ir.* Pol. Obłożyć. Vng. *Oda megyek.* Ang. *To go to or about.*] Nam Ob, pro Ad, quandoq; ponitur. Vnde Obire mortem, Est adire morte. [מות *meth* גוע *ghaváh* ספה *saph* נשפח *nispáh.* τελευτᾶν, τὸ θνῆσκειν. Gall. *Mourir.* Ital. *Morire.* Ger. An den Todt gehen/sterben. Hisp. *Morir.* Pol. *Vmieram.* Vng. *Meg halni.* Ang. *To die.*] Plautus in Aulul. Vbi is obiit mortem, qui mihi id aurum credidit. ¶ Obire morte, quoq; dicimus. Suet. in August. Morte obiit repentina, & sine casu. ¶ Similiter Obire diem dicimus, pro eo quod est mori, quasi adire diem fati. Servius Sulp. Cic. Nuntiatum est mihi Marcellum diem suum obiisse. ¶ Pro eodem etiam dicimus Obire, absolutè. Iuvenal. Satyr. 6: Magnus civis obit, & formidatus Othoni. ¶ Obire vadimonium, est ire ad vadimoniū: id est, die vadimonii se in jure sistere. ἀπαντᾶν εἰς τὸ δικαστήριον. Cicero pro Quintio: Vadimonium mihi non obiit quidam socius & affinis meus, &c. Vnde Obitum vadimonium. Ibidem: Qua tibi hora vadimonium nō sit obitum, eadem te hora consilio cepisse, &c. ¶ Aliquādo Diem obire, est ad statutum diem se sistere, & præsentē exhibere. Suet. in Cæsare: Tamisius adjicit, Crassum, diem cædi destinatū non obiisse. ¶ Aliquando exequi, sive suscipere: ἐπιτελῶ. ut Obeo legationē: id est, exequor munus, sive officiū legationis. ¶ Obeo provinciā, exequor, aut suscipio munus provinciale. Cicero pro Lege Agraria: Qui rerum privatarū causa legationes liberas obeunt. Liv. 1. ab Vrb. Eum jura redditurū, obiturumq; alia regis munia esse. ¶ Aliquando est peragere, sive perficere. Cic. ad Att. lib. 8: Nec verò hæc extrema quisquā jure potest reprehēdere, quòd mare non transierim: id enim etsi erat deliberationis, tamen obire nō potui. ¶ Quandoq; pro circūdare. Virg. 8. Aen.: quē fulva leonis Pellis obit totū. ¶ Obire etiā aliquando est circumire. ἐπέρχομαι. Virg. 6. Aen.: magnas obeuntia terras Tot maria intravi. ¶ Itē obire, obviā procedere. ὑπαντῶ: unde Obitus pro occursu. Ter. in Hec. Antiquāq; adeò tuam venustatē obtines, Vt voluptati obitus sermo, adventus tuus, quocunq; adveneris, Sēper fiet. Don. obitus, occursus, ὑπάντησις. ¶ Obiri, passivè. Ovid. 1. Fast. Hic ubi virginea campus obitur aqua.

O'bĭtŭs, a, um, pen. cor. part. ab Obeo, is. [מת *meth* בטלה *nivtéh.* τετελευτηκώς. Gall. *Fini, acheué, mort.* Ital. *Morto, finito.* Ger. Daran gegangen. Hisp. *Acabado, muerto.* Pol. *Wchodzący śmierć.* Vng. *Meg holt.* Ang. *Ended, dead.*] Ovid. Morte obita quales fama est volitare figuras. Cic. pro Sest. Nec verò illorum quisquam, quos à majoribus nostris morte obita positos in illo loco, aspicitis in rostris collocatos videtis.

O'bĭtŭs, us, nomē, m. q. Mors, interitus. [מות *máveth.* πλοῦτος. Gall. *Fin, mort.* Ital. *Morte.* Ger. Der Todt oder abgang. Bel. Dit Steruinge. Hisp. *Muerte.* Pol. *Smierć odchod.* Vng. *Halal.* Ang. *Death.*] Cic. Att. Quū de obitu fratris literas accepissem. ¶ Ponitur etiā pro occasu stellarū & signorū: cui opponitur Ortus. δύσις. Virg. li. 1. Georg. Nec frustra signorū obitus speculamur & ortus. ¶ Aliquando pro adventu sive aditu. ἀφίξεις. Turpillius: Et quis est qui interrumpit sermonē meum obitu suo? ¶ Aliquando idem quod occursus. Vide OBEO.

O'bĕquĭto, as, Circum equito. [περιελαύνω, περιϊππεύω. Gall. *Cheuascher autour.* Ital. *Cavalcare intorno.* Ger. Bereyten/vmbreyten. Bel. Omryden. Hisp. *Cavalgar en derredor.* Pol. *Obiezdżam.* Vng. *Largalok, lovagolok.* Ang. *To ride about.*] Liv. lib. 2: Vejens hostis, Hetrusciq; eò magis propere agere, lacessere ad pugnā primò, obequitando castris prò vocādoq;. Curtius lib. 3: Alexander ante prima signa ibat: quūq; agmē obequitaret, varia oratione, ut cujusq; animo aptum erat, milites alloquebatur.

O'berro, as, n. p. Circumerro. [תעה *taháh.* πλανῶμαι. Gall. *Errer autour, aller cà & là.* Ital. *Girare, ire intorno.* Ger. Vmbher schweiffen. Hisp. *Errar en derredor.* Pol. *Tułʼ awsię.* Vng. *Budosom, bolygok.* Ang. *To erre and wander hither and thither.*] Plin. lib. 17. cap. 19: In summa tellure oberrant. Idem Plinius lib. 29. cap. 4. de mustela: Hæc autem quæ in domibus oberrat. ¶ Oberrare eadē chorda dicuntur citharœdi, qui eodem & nunquam variato cantu fastidium movent auditoribus. Horatius in Arte: & citharœdus Ridetur chorda qui semper oberrat eadem. ¶ Persius Oberro pro circumvolo posuit: Dives erat Curibus, quātum non milvus oberret.

O'bĕsco, as, act. p. ab esca, compositionē habet, quasi esca farcio. [הבריא *hibrí.* πιαίνω. Gall. *Paistre à manger.* Ital. *Ingrassare.* Ger. Essen speysen. Hisp. *Cevar para tomar las aues ò pisces.* Pol. *Okarmiam.* Vng. *Meg etetőm.* Ang. *To laye a bayte for fishes or birdes.*] Colum. li. 8. cap. 7: Nonnulli tribus aquæ partibus unam boni vini miscent, madefactoq; triticeo pane obescant aves, quæ prima luna (quoniam id quoq; custodiendū est) saginari cœptæ, vigesima pergliscunt. Alii ibi legunt obesant. Vide OBEDO. ¶ Inesco, δελεάζω, est objecta esca aves vel aliud quidvis in prędā allicio, & per translationem ostentāta spe utilitatis decipio. Vide suo loco.

Obsitus, vide OBEDO.

O'bex, cis. com. t. ab objicio, obstaculum, pessulum, vel quodvis impedimentum. [ἐμπόδιον. Gall. *Empesche, obstacle.* Ital. *Obstaculo.* Ger. Ein jede hindernuß so man braucht ein weg oder durchgang zu wehren/als da sind Bugel/Grendel/Sperling &c. Bel. Genen Grendel Hisp. *El estorvo o obstaculo.* Pol. *Zapora.* Vng. *Akadaly.* Ang. *All maner of tett or stoppe, as barre, locke or bolte.*] Grammaticum facit obicis. Poëtæ tamen ut priorem, quæ natura brevis est producant, scribunt objcis gen. mato. Fuit olim hoc nomen incerti generis, pòst tantùm masculini. Virg. lib. 10, fœminino genere utitur. Est. Ecce maris magna claudit nos obice pontus. ¶ Hinc etiam pessulum ferreum in cardine, ostium appellamus, autore Festo. μοχλός, κλεῖθρον. Plautus in Mercat. Tibi deniq; ille læsanam pariet obex.

O'bfirmo, as, are, act. p. Firmum propositū & fixum in animo habeo, & quasi obsignatum in re aliqua persisto. [βεβαιόω. Gall. *Affermir, confirmer.* Ital. *Affirmare, confermare.* Ger. Steiff auff seinem Kopff oder sag. Beynung bleiben/ vnd sich nicht wöllen weysen lassen/ auch wider sagen. Hisp. *Confirmar.* Pol. *Zatwierdzam się.* Vng. *Megerősitem.* Ang. *To hold firme or obstinately.*] Terent. in Heavton. Age quæso, ne tam obfirmes te Chreme, Plautus in Mercat. Amens, amāsq;, ut animum obfirmo meū.

Terent.

Terent. Hecyr. Certum obfirmare est viam me, quàm decrevi persequi. Vbi Donatus: Obfirmare viam, adversus omnia obstinatè agere.

Obfirmatus, nomẽ ex participio. [מחזיק *mechuzzák.* ἐπιτηδεύμ@. Gall. *Affermé.* Ital. *Affirmato.* Ger. Gesperrt/fürsatzlich darin gestehn. Hisp. *Confirmado.* Pol. *Zasadzoni, zakamiały.* Vng. *Meg altalkodot.* Ang. *Obstinat, stubburne, willfull.*] Cicero ad Attic. lib. 1: Incredibile est quanto mihi videatur illius voluntas obstinatior, & in iracundia obfirmatior.

Obfirmātē, adverbium, Pertinaciter. [ἐπιτηδευμάτως, βεβαίως, αὐθαδῶς. Gall *Fermement, obstinément.* Ital. *Obstinatamente, fermamente.* Ger. Steiff/widerspenstiglich/widersetzlichen. Hisp. *Confirmadamente.* Pol. *Zakamialie.* Vng. *Meg altalkodua.* Ang. *Obstinatlie, stubburnelie.*] Sueton. in Tiberio, capite 25: Ad capessendam rem perurgebant, quanquam obfirmatè resistentem.

Obgannio, ώπλίζω, vide Gannio & Oggannio.

Obhærĕo, es, Adhæreo. [דבק *dabák.* προσκολλᾶμαι. Gall. *Tenir à ou contre quelque chose.* Ital. *Attacarsi.* Ger. Anhencken/behangen. Hisp. *Allegarse.* Pol. *Obwieszam sie.* Vng. *Rea ragazkodom.* Ang. *To stick to any thing.*] Suetonius in Nerone: Consurgenti ei primùm lacinia adhæsit.

Obhērbēsco, scis, Herbis obducor, ex Ob & Herbesco. Herbescere verò est herbam fieri. Cicero in Catilinã: Et elicit herbescentem ex eo viriditatem, quæ nixis fibris stirpium, sensim adolescit. Festus: Obherbescere, herbam increscere.

Objăcĕo, ces, pen. corr. n. s. Circum aut contrà jaceo, sive obsto. [ἀνίκειμαι. Gal. *Gesir ou estre couché autour ou contré.* Ital. *Giacere all' incontro, ò d' intorno.* Ger. Im weg ligen/entgegẽ ligen. Hisp. *Estar echado en derredor ò contra algo.* Pol. *Na drodze lieże, zaległ'em.* Vng. *Ellene allok, fekszem.* Ang. *To lye about or against.*] Colum. lib. 2. cap. 4: Sed vastos cespites convellit, quibus objacentibus, impeditum arvum minus rectè potest iterari. Liv. lib. 9. ab Vrbe: Quum ad alias angustias protinùs pergerent, septas dejectu arborum, saxorumq; ingentium, objacente mole invenêre id est, cõtrà jacente. Statius 4. Thebaid. - vatum qua conscius amnis Gorgonio percussus equo, quaque objacet alto Isthmos.

Objĭcĭo, cis, pen. cor. act. t. Antè jacio, antè pono, porrigo, offero. [השליך *hischlich* הביא *hebi* נתן קבון *nathán kaból.* παρεμβάλλω, ἐπιτείνω. Gall. *Opposer, obiecter, mettre au devant.* Ital. *Opporre, mettere innanzi.* Ger. Fürwerffen / entgegen werffen. Bel. Voer worpen. Hisp. *Contraponere.* Pol. *Zarzucam, zakł'adam.* Vn. *Ellene vagy ele vetem.* Ang. *To cast before, to oppone.*] Colum. lib. 7: Tenerrimam quanq; frondem, aut pampinos vitis objici. id est, apponi vel antè poni. Plaut. in Curcul. Flos veteris vini meis naribus objectus: id est, oblatus. Terentius in Heavt. Vt hanc lætitiam nec opinãti priùs objicerem ei domi: id est, offerrem & in eum effunderem. ¶ Aliquando obstaculo esse & opponere. ἐμβάλλειν. Cicero pro Fonteio: Propugnaculũ, hostibus oppositũ, & objectum. Objicere se vel caput suum periculis, idem est quod exponere: in qua significatione variã habet constructionem: ut facilè erit videre in exemplis quæ jam subjungemus. Cicero ad Torquatum: Ad omnes casus periculorum objecti sumus. Idem pro Archia: Objicere se in impetus hominum quotidianos. Idem pro Domo sua: Objeci meũ caput pro vestris cæremoniis. ¶ Aliquando infero. Plautus in Amph. Qui multa Thebano populo acerba objecit funera. ¶ Aliquando repentè ostendo. Claudian. Extemplò se se medius objecit in arvis. ¶ Objicere alicui mentem, est injicere vel dare. Liv. 5. ab Vrbe: Respondit profectò iratos deos Vejenti populo illo die fuisse, quo sibi eam mentem objecissent, ut excidiũ patriæ fatale proderet. ¶ Objicere moram, est retardare. Plaut. in Trinum. Sed fores hæ sonitu suo mihi moram objiciunt incommodé. ¶ Ponitur quandoq; pro exprobrare. ὀνειδίζειν, ἐπιφέρειν. Plaut. in Milit. Me tibi istuc ætatis homini facinora puerilia. Objicere, neq; te decora, neq; tuis virtutibus. Cic. 6 Ver. Non tibi objicio, quòd hominem dignissimum tuis moribus spoliasti. In hac significatione jungitur interdum duobus dativis. Plin. li. 34. cap. 3: Camillo enim crimini objecit Spur. Carvilius Quæstor, quod ærata ostia haberet in domo. Crimini (*inquit*) objecit: hoc est, crimini dedit. ¶ Interdum præter dativum, ablativo cum præpositione De. Brutus ad Antoniũ lib. 11. Epist. Cic. Te miramur, quum hæc reticueris, non potuisse continere iracundiam tuam, quin nobis de morte Cæsaris objiceres. ¶ Et cum præpositione In. Cicero pro Cluent. Doce in illorũ indiciis quid præter hoc venenum Oppianici, non modò in criminis, sed in maledicti loco sit objectum. ¶ Objicere ut probrum. Cic. Tuscul. 1: Honorem tamen huic generi non fuisse declarat oratio Catonis, in qua objecit ut probrũ M. Fulvio nobiliori, quòd is poëtas in provinciam duxisset.

Objectus, a, um, participium, Oppositus. [נתון קבון *nathún kaból.* αὐπαράμβ@. Gall. *Opposé, ietté au devant.* Ital. *Opposto.* Ger. Entgegen gesetzt. Hisp. *Contrapuesto.* Pol. *Zał'ożoni.* Vng. *Ellen vettetõt.* Ang. *Opposed, layed or caste before.*] Cicero pro Fõteio: Propugnaculum hostibus oppositum & objectum. Objectæ vallo munitiones, apud Liv. lib. 3. ab Vrbe. ¶ Interdum idem est quod oblatus. Cic. 2. de Fin. Objecta specie voluptatis. Idẽ 1. Acad. Vt si qui tremerent objecta terribili re. Objectus ad omnes casus periculorum, Cicero Torquato. ¶ Objectus aliquando idem est quod exprobratus, datum vitio. Cicer. pro Cluent. Crimen objectum non confiteri.

Objectŭs, us, nomen, m. q. Oppositio, objectio. [προβολή. Gall. *Obiection, opposition.* Ital. *Opposittione.* Ger. Ein fürwurff/ entgegen wurff. Hisp. *Contraposition.* Pol. *Przegrodzenie.* Vng. *Ellen vetes.* Ang. *An opponing or laying before.*] Plin. li. 2. cap. 10: Objectu terræ lunam occultari. Virgil. 1. Aeneid. - insula portum Efficit objectu laterum.

Objectum, cti, n. s. Philosophi usurpabant pro eo quod sensu aliquo percipitur. [τὸ ὑποκείμενον. Gal. *Obiet.* Ital. *Obietto.* Ger. Ein gegensatz einer sinnligkeit/alß die farben der gesicht / alß die gethön des gehörs/ꝛc. Hisp. *Lo que se contrapone à los ojos.* Pol. *Smuł'em obaczenie.* Vng. *Erzȩkenségeknek czelya.* Ang. *An obiect.*] Vnde colorem visus objectum vocãt, sonum auditus, odorem olfactus, saporem gustus, & corpus sensibile tactus. Vox in scholis philosophorum usitata & jactata crebrò in sophistarum concertationibus.

Objecto, as, act. p. Frequenter objicio, oppono, imputo, exprobro. [חרף *chereph.* ὀνειδίζω, ἐγκαλέω. Gall. *Ietter au devant, mettre devant les yeux.* Ital. *Gittar in occhio.* Ger. Herfurziehen/auffrupffen/ fürwerffen. Hisp. *Echar ò cõtraponer delante los ojos* Pol. *Zamiatuie.* Vng *Ellene vetdegelem, zemere haniom.* Ang. *To put before the eys, to cast before.*] Cicero in Salust. Qui falsum crimen bonis objectat Plautus in Trinummo: Ne omninò inopiã cives objectare possint tibi. ¶ Hinc objectatio, exprobratio. ὀνείδισμ@. Cęsar 3. bel. Civil. Idq; ita esse cùm ex aliorum objectationibus, tum etiam ex domestico judicio. ¶ Interdum ponitur pro expono & offero, προβάλλομαι. Virgil. lib. 4: & corpora bello Objectant. ¶ Item Objectaculum pro obice & claustro, ut ait Budæus. Varro 3. de Re rustic. cap. 17: In Bajano autem tanta ardebat cura, ut architecto permiserit, ut suam pecuniam cõsumeret, dummodo perduceret specus è piscinis in mare, objectaculo, quo æstus bis quotidie ab exorta luna ad proximã novam introire ac redire rursus in mare posset.

Objectāmēntă, Objectatio, probra. προφέρειν ὀνείδια Homero. [Vn. *Zõmere banyas, pirongatas.*] Apuleius in Apologia: Quæ ego quum intelligerem, non tàm crimina judicis, quàm objectamẽta jurgio prolata, ultrò eos ad accusandum crebris flagitationibus provocavi.

Obĭtĕr, pen. cor. adver. ex Ob & Iter compositum, In transitu, extra propositũ. [ὁδὸς παρεργῶς, οὐ προθύμως. Gall. *En passant, ce tẽps passant.* Ital. *Accidentalmente à caso.* Ger Im fürgang/oben an/nében hin. Hisp. *De camino, de passada, ò à proposito.* Pol. *Wprzeiściu, zwierchu.* Vng. *Kardera, smigy, amagy.* Ang. *By the way.*] Plin. in prolog. lib. 11: Vt obiter caveam istos Homeromastigas. Et lib. 18. cap. 10: Major pars Italiæ ruido utitur pilo, totis etiam quas aqua versat obiter & molat. Idem lib. 11. cap. 37: Cujus angustiæ non sinunt vagari incertam aciem, & velut canali dirigunt, obiterq; incidentia facilè declinant. Iuvenal. Satyr. 3: Atq; obiter leget, aut scribet, vel dormiet intùs: id est, interim.

Obĭnānĭs, & hoc ne, om. t. Inanis & vacuus, nisi aliquid auget cõpositio. [ריק *rek.* κενός. Gall. *Vuide.* Ital. *Vacuo, voto.* Ger. Gantz lär. Hisp. *Vano, hueco, vazio.* Pol. Czczy, próżni. Vng. *Vreg hezag.* Ang. *Emptie, voide.*] Varro 3. de Re rust. cap. 4: In his iidẽ ajunt, quum ad lumen sustuleris, quod perlucear id esse obinane. Docet quomodo cognoscas an plena sint ova, an inania, seu vacua.

Obīrātŭs, adjectivum, m. f. Iratus. [זעף *zahéph.* προσοργισθείς. Gall. *Courroucé.* Ital. *Sdegnato, & adirato.* Ger. Erzürnt. Hisp. *Airado.* Pol. *Gniewani.* Vng. *Meg haragut.* Ang. *Angrie.*] Liv. 1. ab urbe: Aut fortunæ, ut fit, obirati, cultum reliquerant deûm.

Objūrgo, gas, act. p. Arguo, reprehendo, incuso, increpo. [הוכיח *hochiach.* ἐπιπλήσσω. Gall. *Reprendre. tancer.* Ital. *Riprendere.* Ger. Ernstlich schelten/straffen mit worten. Bel. Berysen. Hisp. *Reprehender.* Pol *Rozł'owi karze, strofuie.* Vng. *Meg dorgalom, feddẽm.* Ang. *To chide, to rebuk or reprehend.*] Terent. in Andria: Nã si illum objurges, vitæ qui auxilium tulit, Quid facias illi qui dederit damnum aut malum? ¶ Objurgare a peccatis. Plaut. in Trinum. Sed tu objurgans me à peccatis, rapis deteriorẽ in viam. ¶ Objurgare de re aliqua. Cic. ad Attic. lib. 2: Quod me quodãmodo molli brachio de Pompeii familiaritate objurgas, nolim ita existimes, &c. ¶ Aliquando valet idem quod exprobrare. Quintil. lib. 6. cap. 4. Cic. Objurgantibus quòd sexagenarius Popilium virginem duxisset? Cras mulier erit, inquit. ¶ Transfertur Objurgare etiam ad res inanimatas. Cicer. ad Quint. Frat. lib. Epist. 3: Ea villa quæ nunc est, tanquam philosophia videtur esse, quæ objurget cæterarum villarum insaniam.

O bjūrgĭto, frequentativum. Plautus in Trinummo: Rogitas, téne objurgitem?

O bjūrgātĭo, f.t. Castigatio, reprehensio. [תוכחה *tochechâh. ἐπιτίμησις.* Gall. *Tansement, aigre reprehension.* Ital. *Aſpra riprenſione di qualche errore.* Ger. Beſcheltūg/ſtraff mit wortē. Hiſp. *Aquella obra de reprehender.* Pol. *Sł'owi karanie.* Vng. *Dorgalas, feddes.* Ang. *A chiding, a rebuking.*] Cic. de Amicit. Deinde ut objurgatio contumelia careat.

O bjūrgātŏr, m.t. Qui alterum objurgat. [מוכיח *mochiach. ἐπιτιμητής.* Gall. *Reprenneur.* Ital. *Riprenditore.* Ger. Ein beſchetter/der einen mit rauhen worten vmb ſein miſſethat ſtrafft. Hiſp. *Aquel que aſsi reprehende, reprehendedor.* Pol. *Ten ktori oſtrimuł'owi karze.* Vng. *Dorgalo, feddō.* Ang. *A reprehender or rebuker.*] Cic. de Leg. Agrar. Nam attendite quantas conceſſiones agrorum hic noſter objurgator uno verbo facere conetur.

O bjūrgātōrĭ ŭs, adjectivum. Quod ad objurgationē pertinet. [ἐπιτιμητικός. Gall. *Appartenant à reprehenſion.* Ital. *Pertinente à riprehenſione.* Ger Das zu der beſcheltung gehört. Hiſp. *Pertenesciente à reprehenſion.* Pol. *Ten ktori do karania prżinależy.* Vng. *Fedeshez, dorgaloshoz valo.* Ang. *Perteaning to chiding or rebuking.*] Cic. ad Attic. lib. 13: Vna cum illius objurgatoria tibi meam quoque quam ad eum reſcripſeram, miſi.

O bjūro, as, pen. prod. act. p. Iurejurando aſtringo. [השבי *hiſchbiâh. ἐξομόω.*] Inquit Feſtus, citans locum ex antiqua fabula, cujus inſcriptio erat Penthesilea: Formidabant objurare. Cic. pro Cælio: Fuit in hac cauſa pertriſtis quidam, patruus, cenſor, magiſter, objuravit Marcum Cælium, ſic neminem unquam parens. Ita enim legit Calepinus, ſed corrupté. Ibi enim Objurgavit legendum eſt, non Objuravit.

O blædo, Lædo. [הרע *herâh* בלע *naghâh* נגף *naghâph. βλάπτω.* Gall. *Bleſſer, offendre, mutiler.* Ital. *Offendere.* Ger. Verletzen. Hiſp. *Daunar ò liſiar.* Pol. *Obrażam.* Vng. *Meg ſertem.* Ang. *To annoye, to hurt.*] Plaut. in Caſ. Ne oblæſis manum: hoc eſt, ne oblæſeris,

O blāmēntă, Vitis nigra, apud Dioſc. lib. 4. cap. 105.

O blānguĕo, es, n.ſ. Languco. [חלה *chaláh* בחלה *nachaláh. μαραίνομαι, κατατήκομαι, παραλύω.* Gall. *Languir, eſtre languiſſant* Ital. *Eſſere languido.* Ger. Ertagen/laſſ vnd mūd werden Hiſp. *Enflaqueſcerſe.* Pol. *O łabiał'em.* Vng. *Horuadok, meg lankadok, beregwlōk.* Ang. *To be leane and weare away.*] Cic. ad Tyron. Literulæ meæ, ſive noſtræ, tui deſiderio oblanguerunt.

O blātro, as, n.p. Circum aut contra latrare. [περιυλακτέω. Gall. *Abbayer contre, crier apres.* Ital. *Abbaiare all'incontro.* Ger. Widerbellen/widerbäfftzen. Hiſp. *Ladrar y maldezir en contrario.* Pol. *Odſzczekuie.* Vng. *Ellene vgatok.* Ang. *To bark about or againſt.*] Et propriè eſt canum: quanquam etiam per translationem pro obloqui, ſive obtrectare accipitur. κατιλλαίνω. Vt apud Silium lib. 8: hinc auctus opes, largusq; rapinæ, Intima dum vulgi foyet, oblatratq; Senatum. Lactant. lib. 5: Qua Demetrianum (ſicut ipſe ait) oblatrantem atq; obſtrepentem veritati, redarguere conatur.

O blātrātŏr, oris, m.t. & Oblatratrix, cis. f.t Plaut. Mil. Sed nolo mihi oblatratricem in ædes intromittere.

O blātŭo, & oblatus, vide in OFFERO infiá.

O blēcto, as, act. p. Recreo, delecto, lætifico. [שעשע *ſchíhaſchah. ψυχαγωγέω, γῶ, κηλέω.* Gall. *Recreer, reſiouir.* Ital. *Recreare, delettare.* Ger. Beluſtigen/ergetzē. Bel. Vermaken. Hiſp. *Alegrar ò deleitar à otro.* Pol. *Obwoſſélam.* Vng. *Gyönörködtetöm, vidamitom.* Ang. *To delight in athing.*] Plaut. Aſinar. Oblectabo interea illū. Terentius in Phorm. Habebis quæ tuam ſenectutem oblectent. Plautus Pœn. Amabò, num hi falſo oblectant gaudio nos? Horatius de Arte: Interdum ſpecioſa jocis, morataq;, rectè Fabula nullius veneris, ſine pondere, & arte. Valdius oblectat populum, meliusq; moratur, Quam, &c. Terentius Hecyr. Dic mihi Philotis, ubi te oblectaſti tam diu? ¶ Habet autem Oblecto interdum cum accuſativo ablativum cum præpoſitione Cum. Cicero ad Quint. Fratrem: Oblectat te cum Cicerone noſtro quàm belliſſimé. Terent. in Adelph. Bono animo eſto, tu cum illa te intùs oblecta interim. ¶ Habet & ablativū poſt accuſativum, eumq; ſine præpoſitione. Cicer. de Senect. Num igitur horum ſenectus miſerabilis fuit, qui ſe agricolatione oblectabant? Terent. in Evnuch. Me ſperes, me te oblectes, mecum tota ſis. Cicero ad Cælium lib. 2: In communibus miſeriis hactamē oblectabar ſpecula. Idem pro Muræna: Ludis tamen oblectamur & ducimur.

O blēctŏr, aris, d. p. Oblecto. Cic. ad Quint. Fratrem lib. 2: Ego me in Cumano, & Pompejano, præterquam, quòd ſine te, cæterum ſatis commodè oblectabar.

O blectatĭo, onis, f.t Delectatio, recreatio. [שעשועים *ſchaaſchûim τερψις.* Gall *Reſiouiſſance, recreation.* Ital. *Dilettatione.* Ger. Beluſtigung. Hiſp. *Obra de deleytar deleyte.* Pol. *Obwoſſelenie.* Vng *Gyönörködés.* Ang *A delighting or taking of pleaſure.*] Cic. Acad. Indagatio ipſa rerum cùm maximarum, tum etiam occultiſſimarum habet oblectationem. Idem 1. Acad. Doloris medicinam à philoſophia peto, & otii oblectationem hanc honeſtiſſimam puto.

O blēctāmēntum, ti, n.ſ. Idem. Solatium in malis quæſitum animi fallēdi cauſa, aberratio à mœrore, à triſtitia, à doloris ſenſu. Cic. de Senect. Satiari delectatione non poſſum, ut meæ fenectutis requietem oblectamentumq; noſcatis. Tacit. lib. 14: Nec deerant qui voce, vultuq; triſti, inter oblectamenta regia ſpectari cuperent.

O blēctamĕn, inis, n.t. Oblectamentum. Stat. 3. Syl. Nec deſunt variæ circum oblectamina vitæ.

O blīdo, dis, pen. prod. act. t. ex Ob & Lædo, ſignificat lædo, ſuffoco, neco. [חנק הרע *herâh* חנק *chinnék. λοιδόρημα, ἀποπνίγω.* Gall. *Suffoquer.* Ital *Soffocare.* Ger. Verletzen/erſtecken. Hiſp. *Ahogar.* Pol. *Vduſzam.* Vng. *Meg foytom, ölöm.* Ang. *To ſtiffell, to beate euen to death.*] Colum. lib. 7. cap. 3: Ne anguſtiæ fœtus oblidāt. Tacit. lib. 5: Exin obliſos faucibus, id ętatis corpora in Germonias abjecta.

Obliſa vox: id eſt, apocope vocis, quaſi interciſionem & interruptionem dixeris.

O blīgo, gas, pen. cor. Circunligo, aſtringo, cōſtringo. [אסר *asár* ברך *tſarár. ἐμδέω.* Gall. *Lier autour ou auec, emueloper.* Ital. *Ligare intorno, rilegare.* Ger. Verbinden Hiſp. *Atar en derredor.* Pol. *Obwieżuie.* Vng. *Meg kötöm.* Ang. *To bind about or with, to ſolder together.*] Colum. lib. 6. cap. 28: Sive ut fœminà, ſive ut maſculus concipiatur, noſtri arbitrii fore Democritus affirmat, qui præcipit ut quum progenerari maſculum velimus, ſiniſtrum teſticulum admiſſarii linēo funiculo, alióve quolibet obligemus: quum fœminam, dextrum. Curtius: Ne obligato quidē vulnere, haud ſegnius deſtinata exequitur. Colum. lib. 11. cap. 2: Bonus operarius prati jugerum deſecat, nec minus mille ducentos manipulos unus obligat, qui ſint ſinguli quaternarum librarum. ¶ Per translationem Obligare eſt, devincire beneficiis, & ſibi obſtringere, [אסר *asár* חיב *chāiēb. ἀιαστρέφω.* Gal. *Obliger.* Ital. *Obligare.* Ger. Verpflichten/verbinden. Hiſp. *Obligar.* Vng. *Hozzá kaptſolni.* Ang. *To oblishe.*] Cicero Aulo Trebonio: Dolabellam antea tantummodò diligebam, obligatus nihil etiam. Idem ad Quintum Fratrem lib. 3: Scaurum beneficio defenſionis valde obligavi. Idem 4. in Catil. Hoſtes alienigenæ aut oppreſſi ſerviunt aut recepti beneficiosè obligatos putant. Plinius Epiſt. 69: Obligabis me, obligabis Calviſium noſtrum, obligabis ipſum non minus idoneum debitorem, quàm nos putas. ¶ Obligare ſe furti: hoc eſt, furti crimen incurrere. Gellius lib. 7. cap. 15: Quod cui ſervandum datum eſt, ſi id uſus eſt, ſive quod utendum acceperit ad aliam rem, atq; accepit, uſus eſt, furti ſe obligavit.

O blīgātĭo, onis, f.t. [אסר *esár. ἔνοχή, ἀλγηδονή, ἐπίδεσις.* Gall. *Obligation.* Ital. *Obligo.* Ger. Verbindung. Hiſp. *Obra da obligar.* Pol. *Obwiaska.* Vng. *Adoſſag, kötöleges.* Ang *Obligation.*] Cicer. ad Brutum: Eſt autem gravior & difficilior animi & ſententiæ, maximis præſertim in rebus pro altero, quàm pecunię obligatio.

O blīgāns, & obligatus, participia. Sene de Benefi. lib. 1. cap 4: Tu me aliquid eorum doce, per quæ obligantium obligatorumq; animi certent. Dapem obligatam redde Jovi: id eſt, promiſſam ac debitam, Horat. 2. Carm. Ode 7. Differunt tamē ſecundùm Ariſtonium, Obligatus & Diſtrictus, quoniam Obligatus etiam nodis vinculorum duci poteſt: Diſtrictus manu tantùm & ſine vinculis.

O blīgūrĭo, guris, pen. prod. n.q. Multa avidè conſumo; voluptatem & ſuavitatem ex eduliorum immoderato uſu capio, dilapido, profundo, abligurio. [λιχνεύω, κατατρυφάω. Gall *Conſumer & deſpendre tout par friandiſe.* Ital. *Trangugiare.* Ger. Verſchlemmen/vnnützigklich verthun vnd verſauffen. Bel. Verboen. Hiſp. *Gaſtar en golofinas.* Pol. *Przeiadam, trawie.* Vng. *Fel lakom, meg ixom.* Ang. *To waſt much and ſpend verye riotouſlie.*] Vnde etiam pro patrimonium profundere ſumitur. Cicero in Catil. Orat. 2: Nihil cogitant niſi cædes, niſi incendia, niſi rapinas: patrimonia ſua profuderunt, fortunas ſuas obligurierunt.

O blīmo, as, pen. prod. act. p. ex Ob, & Limus, componi videtur, & ſignificat Limo obduco, ſive limo repleo. [ἀποπλήθω. Gall. *Emplir ou couurir de boue, fange & ordure.* Ital. *Coprire di gorra, di lea, di fango.* Ger. Mit leymechtigen kaht vnd ſchleim vberziehen. Hiſp *Enſuziar con cieno.* Pol. *Oblepiam.* Vng. *Be ſarrazom, ſöldöm.* Ang. *To couer or fill with claie.*] Cicer. lib. 2. de Natura deorum: Nilus Aegyptum irrigat, & quum rota æſtate obrutam, oppletamq; tenuerit, tum recedit, mollitosq; & oblimatos agros ad ſerendum relinquit. Virgil. lib. 3. Georg. & ſulcos oblimet inertes. ¶ Per translationem Claudianus lib. 3. pro obcæcare, ſeu obtundere, vel inquinare poſuit: ſed quòd diſſuaſor honeſti Luxus & humanas oblimat copia mentes. ¶ Eſt & oblimo, à Limo, limas, compoſitum, quo Horat. lib. 1. Ser. Satyr. 3. uſus eſt prò conſumo. ἀναλίσκω. Rem (inquit) patris oblimare malum eſt.

O blīnĭo,

Oblĭnĭo,is,Circùm linio. [מד *tach.* ἐπαλείφω, ἐπιχρίω. Gall. *Oindre & frotter autour, enduire.* Ital. *Vngere, fregare intorno.* Ger. *Bestreichen.* Hisp. *Vntar y fregar en terco.* Pol. *Obmazuie.* Vng. *Bekenöm.* An. *To anoynt about or vpon, to rubbe about, to smeare ouer.*] Col. lib. 5. cap. 9: Sed oportebit talearum capita, & imas partes misto fimo cum cinere oblinire.

Oblĭno,is, penult. corr. act. t. Circùm lino. [מד *tach* ἐπιχρίω. Gall. *Souiller autour* Ital. *Coprire, bruttare, vngere intorno.* Ger. *Bestreichen/vmb salben.* Bel. *Omsmeeren.* Hisp. *Vnzar en torno.* Pol. *Wkol'o maze.* Vng. *Körnüwel be kenem.* Ang. *To dawbe or smeare ouer.*] Colum. lib. 5. cap. 10: Ita cacumina arboris summa oblevimus. Varro 3. de Re rustic. cap. 8: Qui ita decipiuntur, quũ se obleverint visco. Salust. in Iugurth. Simul gladium sanguine oblitum ostentans.

Oblĭtŭs, penult. corr. Ab Oblino: Circunlitus, & circunquaq; fœdatus. [מגוה *natoáqsh.* ἀλείχτρισμός. Gall. *Souillé autour.* Ital. *Vnto, tinto, bruttato, imbratato attorno.* Ger. *Bestrichen/besudelt.* Hisp. *Ensuziado en derredor.* Pol. *Omazani.* Vng. *Bekent.* Ang. *Dawbed or smeared ouer.*] Tibullus: Oblitus & musto feriat pede rusticus uvas. Oblitus unguẽtis, Cic. in Catil. ¶ Oblitus stultitia atq; inhumanitate, dixit Cic. 5. in Verrem. Et ad Papyrium Epist. lib. 9: Facetiæ oblitæ Latio: id est, aspersæ. Idẽ 7. Verr. Vt non cera, sed cœna obliti esse videantur. Parricidio oblitum idem dixit in Anton. 11.

Oblīquŭs, a, um, adjectivum, pen. prod. Non rectus, indirectus. [עקלתון *hakallathón* עקלקל *hakalkál* עקש *hikkésh.* κεκαμπύλος, κυρτός. Gall. *Oblique, qui va de trauers & de coste.* Ital. *Storto, torto.* Ger. *Schlim/schäb/krumb.* Hisp. *Tuerto, ò altraues.* Pol. *Krziwi.* Vng *Horgas.* Ang. *A crosse, awrie or ouerthwart.*] Ovid. 2. Metamorph. Illa deam obliquo fugientem lumine cernens Murmura parva dedit. Idem Epistol. 4: Nec obliquo dente timendus aper. Idem 1. Amorum, Eleg. 6: -aditu fac janua parvo Obliquum capiat semiadaperta latus. Plinius lib 9 cap. 29: de cancris loquens: Natant obliqui in caput: id est, transversi, non recti.

Oblīquĭtās, f. t. [עקשות *hikkeshút* κακοτροπία. Gall. *Tortuosité, flechissure.* Ital. *Distorsamento, trauersamento.* Ger. *Schäbel* vel *trumbe.* Hisp. *La torte da' traueresia.* Pol. *Nakrzywienie.* Vng. *Horgasság.* Ang. *Crossenesse, awrie or ouerthwartnesse.*] Plin. lib 5. cap. 5: Ni talis obliquitas in latus agi edi videretur.

Oblīquē, adverbium, cui contrarium est Rectè. [πλαγίως σκολιῶς. Gall. *De trauers, obliquement, de costé* Ital. *Di trauerso, tortamente.* Germ. *Krumb beyseits.* Hisp. *Tuertamente.* Pol. *Krziwo.* Vng. *Horgasson* Ang. *Crossëlie, awrie, or ouerthwartlie.*] Cato cap. 41: Vitis utrinq; latus alterum præcidito oblique.

Oblĭquo, as, act. p. Curvum facio. [עקש *hikkésh* עקם *hikkém.* κυρτόω. Gall. *Faire aller de trauers, destourner.* Ital. *Far andare à trauerse, torcere, piegare.* Germ. *Krummen/krumb machen.* Hisp. *Estortar ò torcer.* Pol. *Nakrzywiam.* Vng. *Megh-gasit-m.* Ang. *To sett awrie, to crosse.*] Plin. lib 6 cap 13: At ubi cœpit in latitudinem pandi, lunatis obliquatur cornibus.

Oblĭtĕro, as, act. p. Aboleo, obscuro, tacio, celeo, vel in oblivionem duco. [מחה *mach* ἐκ τοῦ μέσου ποιῶ ἀπαλείφω. Gall. *Effacer, abolir.* Ital. *Dispergere, cancellare.* Germ. *Dutchthun/ außtilgen/ In vergeß bringen.* Bel. *Teniet doen vergeeten.* Hisp. *Raer, borrar, cancelar.* Pol. *Za mazuie, Zapamiętawam.* Vng. *Eltörlöm.* Ang. *To abolish, to crosse out.*] Cicer. ad Senatum post reditum: Publici in me beneficii memoria privatam offensionem obliteravit. Lactant. li. 6: Ergo idem Dominus ac parens indulgentissimus, remissurum se pœnitentibus peccata promittit, & obliteraturum omnes iniquitates ejus, qui justitiam denuò cœperit operari. Catull. Argon. Hæc vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas. Livius 6. bel. Punic. Adversæ pugnæ in Hispania nullius in animo quàm meo, minus obliterari possunt. Idem 1. bel. Pun. Nondum obliterata memoria superioris belli. ¶ Fit autem Oblitero (ut quidam putant) à litus, quòd ibi notata à fluctibus æquari & tolli soleant. Alii à verbo Obliviscor deduci malunt, cujus supinum est oblitum: propterea quòd nihil aliud sit Obliterare, quàm æternæ oblivioni tradere. Alii ab oblinendo: hoc est, inducendo, sive celendo profectum volunt. Alii à literis dici putant, ut sit Obliterare quasi à literarum monumentis eradere.

Oblĭtĕsco, is, n. t. ab Obliteo, inusitato verbo, Abscondor, sive delitesco. [כסתר *nisthár.* λανθάνω. Gall. *Estre caché & mussé.* Ital. *Ascondersi.* Ger. *Bettigen.* Hisp. *Esconderse.* Pol. *Zapadam, vkrywam sie.* Vng. *El reytezem, lappangok.* Ang. *To lurke.*] Varro 1. de Re rust. cap. 51: Ne æstu rimosa in rimis grana oblitescãt, & recipiant aquam.

Oblĭtus, Vide Oblino & obliviscor.

Oblĭvĭscŏr, eris, pen. corr. oblitus sum, pen prod. Memoriã rei alicujus amitto, nõ recordor, ex memoria depono. [שכח *schachách* נשה *naschách.* ἐπιλανθάνομαι. Gall. *Oublier.* Ital. *Domenticarsi, stordarsi.* Ger. *Vergessen.* Bel. *Vergeten.* Hisp. *Olvidarse.* Pol. *Zapamietuie.* Vng. *El feleytem.* Ang. *To forgett.*] Verbum est deponens, t. quanvis aliquando passivè sumatur. Virgil 6. Aeglog. Nunc oblita mihi tot carmina: prò à me. Oblivisci aliquid. Plaut. in Cas. Non sum ego oblitus officium meum. Virgil. 2. Aen. Quisquis es, amissos hinc jam obliviscere Graios. Obliviscì alicujus rei. Cicer. 2. Verr. Quæ te oblivisci laudis domesticæ non sinant. Idem pro Planc. Memini enim, memini, nec unquam obliviscar noctis illius.

Oblītŭs, a, um, pen. pro. participium ab obliviscor. [שכוח *schochéach* (vel *schachéach.*) ἐπιλελησμένος. Gall. *Oublié, qui s'est oublié.* Ital. *Domenticato, che si è domenticato.* Ger. *Vergessen.* Hisp. *Olvidado, que se olvida.* Pol. *Zapamietani.* Vng. *El feletkezett.* Ang. *Forgotten.*] Ovid. 1. de Ponto: Oblitus moris patrii. Virgil. 5. Aeneid. Oblitus decorisq; sui sociumq; salutis.

Oblīvĭo, onis, f. t. Est memoriæ defectus, sive imbecillitas. [נשיה *neschiyáh.* λησμονή, λήθη. Gall. *Oubli, oubliance.* Ital. *Oblivione, smenticanza.* Ger. *Vergessenheit oder vergeßligkeit.* Bel. *Vergetelicheyt.* Hisp. *Olvidanca.* Pol. *Zapamietanie.* Vng. *El feleytes, feledekenség.* Ang. *A forgetting or forgetfulnesse.*] Plinius libro 13. cap. 17, de loto arbore: Tam dulcis ibi cibus, ut nomen etiam genti terræq; dederit nimis hospitali advenarum oblivione patriæ. Venustè dicimus, Hujus rei capit me oblivio, Hanc rem oblivione contero, oblivioni do, oblivione deleo, oblivione obruo, Res hæc in oblivione diu jacuit, Hanc rem nulla obscurabit oblivio, Hujus rei oblivio mihi subrepit, Hæc res venit in oblivionem, Hanc rem ab oblivione vindicabo: quarum locutionum exempla omnia à Cicerone suppeditantur, & nulli legenti receptos autores non erunt obvia.

Oblīvĭōsŭs, a, um, Dicitur is qui citò oblivisci tur. [שכוח *schachéach.* ἐπιλήσμων. Gall. *Qui oublie incontinent, oubliant.* Ital. *Scordevole.* Germ. *Vergeßlich.* Hisp. *Olvidadizo.* Pol. *Zapamietliwi.* Vng. *Feledékeny.* Ang. *Forgetfull.*] Cicer. 1. de Inven. Acutus, an hebetior: memor, an oblivioſus. Idem de Senect. Nam quos ait Cæcilius comicus stultos senes, hoc significat, credulos, oblivioſos, dissolutos.

Oblīvĭŭs, a, um, adject. significat id quod oblivione obscuratum est. [נשכח *nischchách.*] Varr. 4. de Lin. Lat. Verba, *inquit*, sunt, aut aliena, aut nostra, aut oblivia de oblivis relinquam, &c. ¶ Oblivium, ii, idem quod Oblivio, aliquando & in plurali usitatum. Horat. in Sermo. Ducere solicitæ jucunda oblivia vitæ. Virg. 6. Aeneid. Securos latices & longa oblivia ponunt. Cepere te oblivia nostri, Ovid. 2. Trist.

Oblŏco, as, pen. cor. Loco, abloco, o, pro a, posito. [שכר *sachár.* μισθαρνέω. Gall. *Alouer à faire, arrenter.* Ital. *Locare, affittare.* Ger. *Verdingen.* Hisp. *Arendar.* Pol. *Naimuie.* Vng. *Szakmanban adom.* Ang. *To sett for wage, to lett out.*] Iustinus: Quum operam oblocare ad puteos exhauriendos solitus esset.

Oblōngŭs, a, um, adject. Longus, nisi quid addat præpositio. [ארך *arúch* ארך *erech.* μακρός. Gall. *Long.* Ital. *Longo.* Ger. *Bast lang/langlecht.* Hisp. *Luengo.* Pol. *Przidługuiśm.* Vng. *Hosszu.* Ang. *Long.*] Plin. li. 37. cap. 12: Figura oblonga maximè probatur. Item lib. 10 cap 52: Quæ oblonga sint ova, gratioris saporis putat Horatius Flaccus.

Oblŏquŏr, d. t. Obturbo, obstrepo, sermonẽ alicujus interpello, contradico. [מדבר *midhbár* ברן *nirghan.* πρὸς ενεχλῶ. Gall. *Parler contre, mesdire, parler mal.* Ital. *Interrompere il parlar d'alcuno.* Ger. *Widersprechen/ einreden/ einem in die Red fallen.* Bel. *Tegensprecken.* Hisp. *Hablar en contrario, estorvar al que habla.* Pol. *Odmarkacz m, odmawiam.* Vng. *Bele Zollok.* Ang. *To gainesay, to backbyte or report ill.*] Cicer. Quint Frat. lib. 2: Tu verò ut me & appelles & interpelles, & obloquare & collocare velim. Idem pro Cluentio: Vocat me jamdudum tacita vestra expectatio, quæ mihi obloqui videtur. Virgil. pro Accinere posuit libro 6. Aeneid. Nec non Threicius longa cum veste sacerdos Obloquitur numeris septem discrimina vocum. ¶ Interdum idem est quod detracto, maledico, κατηλαλέω. Livius 1. ab Vr. Notatos quoque qui ferociſſimè obloquuti erant, singulos manu corripuit. Plaut. in Curc. Lenonis hæ sunt ædes. P A. malè istis eveniat. P H. Quî. P A. quia scelestam servitutem serviunt. P H Obloquere. P A. fiat maximè. P H. etiam taces? P A. Nempe obloqui me jusseras.

Oblŏquĭtŏrēs, Maledici, detractores. [רגנים *roghenim* נרגנים *nirghanim.* κατήλαλοι. Gall. *Médisans.* Ital. *Maldicenti.* Ger. *Ein hinderstecher/ ein ubeltreder.* Hisp. *Maldezidores.* Pol. *Czktorzi vwl'aczaia, obmowcy.* Vng. *Ragalmazok.* Ang *Backbiters, slaunderers.*] Plaut. in Mil. Obloquutor non sum alteri.

Oblŭctŏr, aris, d. p. Contrà luctor, aut vehementiùs contra aliquid nitor. [נאבק *neebák* נטתל *niphtál.* αὐτιπαλαίω. Gall. *Lutter contre, s'efforcer contre, resister.* Ital. *Sforzarsi all' incontro.* Ger. *Widerstreben/ widerfechten/ entgegen ringen.* Hisp. *Luchar en contrario.* Pol *Zaśtawiam sie.* Vng. *Ellene tusakodom.* Ang. *To strugle against, to resist greatlie.*] Colum. lib. 7: Quum in proscindendo aut durioni solo, aut obviæ radici obluctatus, convellit animos.

Oblūdo, dis, pen. prod. Ludo, vel cum aliquo ludo [בחק *tsáhak.*

tsichék. πάίζω, συμπαίζω. Gall. *Se iouer.* Ital. *Giuocare, scherzare.* Germ. Mit einander ſchimpffſpyl treyben. Hiſp. *Iugar ò burlar.* Pol. *Zartem oddaie, odegriwan.* Vng. *Iadtzom.* Ang. *To playe or ſport.*] Plautus in Trucul. Quum videnť quempiam ſe adſervare, obludunt, quo cuſtodem Oblectent per joculum & ludum.

O-bmănēns, Pro diu manens, ut Permanens. Feſtus.

O-bmŏlĭŏr, iris, Facta mole obſtruo, vel molem obiicio. [*προβάλλω, ἐπιβάλλω.* Gall. *Auec peine & trauail mettre au deuant, afin d'empeſcher paſſage ou autrement.* Ital. *Porre con fattica vna coſa auanti à vn luoco per impedire il paſſo.* Ger. Entgegenbauwen/etwas groſſes entgegenſetzen. Hiſp. *Empachar el paſſaje con esfuerco.* Pol. *Przeciwko ſtawiam.* Vng. *Az el romlottat meg eppitem.* Ang. *With great labour to ſett ſome thing againſt ſome place where one muſt needes paſſe.*] Liv. 7. bel. Maced. Sed undiq; omnes ad munienda & obmolienda, quæ ruinis ſtrata erant, concurrerunt: id eſt, obmolienda, quæ ruinis ſtrata erant, concurrerunt: id eſt, obſtruenda oppoſitis molibus. Curtius lib. 6: Arborum truncos & ſaxa obmoliuntur.

O-bmŏnĕo, es, pro Admoneo apud antiquos dicebatur, autore Feſto. [*הזהיר hizhír. παραίνέω.*]

O-bmūrmŭro, as, Cōtrà murmuro. [*נדבר nidhbár נרגן nirghán. παροινοχλέω.* Gal. *Murmurer contre quelqu'vn.* Ital *Mormorare cōtra alcuno.* Ger. Wider etwas murren vnd brummen. Hiſp. *Murmorar contra algo.* Pol. *Odmarkotuie.* Vn. *Ellene morgok.* An. *To murmure againſt.*] Ovid. epiſt. 17: Vana peto, precibusq; meis obmurmurat ipſe.

O-bmūteſco, ſcis, n.t. quaſi mutus fio. [*נאלם neelám. κωφὸς γίνομαι.* Gall. *Se taire comme muet.* Ital. *Ammutire.* Germ. Erſtummen Hiſp. *Emmudeſcerſe.* Pol. *Oniemial'em, mowem wtracisiel.* Vn. *Meg nemulok.* Ang. *To keep ſilence, to be dumme.*] Cicer. 2. de Fin. Sed quia tale ſit, ut vel ſi ignorent id homines, vel ſi obmutuiſſent, ſua tamen pulchritudine eſſet, ſpecieq; laudabile. Idē 2. de Orat. Ego verò, inquit Craſſus, neq; Antonium verbum facere patiar, & ipſe obmuteſcam, niſi priùs à vobis impetraro, *&c.* Virg. 6. Aeneid. dixit, preſſoq; obmutuit ore. ¶ Apud Plin. pro obſoleſcere lib. 3, cap. 13: Lydium Sardibus emebatur, quod nunc obmutuit.

O-bnăto, as, vide NATO, natas, in No, nas.

O-bnĕcto, is, ct, autore Feſto, Obligo, verbum maximè in nuptiis frequens.

O-bnĭgĕr, m. ſ. adject. Niger, vel ſubniger, aut ut quidam volunt, admodum niger. [*ὑπομέλας, ἐπιμέλας, καταμέλας.* Gall. *Noirastre, ou fort noir.* Ital. *Poco nero, ò molto nero.* Germ. Schwartzlecht oder hefftig ſchwartz. Hiſp. *Poco ò mucho negro.* Pol. *Czarnawy.* Vng. *Fekete.* Ang. *Very black or ſomewhat black.*] Plin. lib. 8. cap. 23: Radicibus multis & obnigris.

O-bnītŏr, eris, obniti, pen. prod. d.t. Contrà nitor; obluctor. [*נאבק niphtál. ἀντερείδω, ἀνθίσταμαι.* Gall. *Reſiſter de tout ſon pouuoir, tenir ferme contre.* Ital. *Sforzarſi all'incontro.* Ger. Entgegen tringen oder ſtreben/widerhalten/ widerſtehen. Hiſp. *Estribar en contrario.* Pol. *Zaſtawiam ſie.* Vng. *Ellene tusakodom.* Ang. *To reſiſt, to withſtand.*] Virgil. 1. Georg. Verſaq; in obnixos urgentur cornua vasto Cum gemitu. Cic. pro Mil. At nō P. Clodio mortuo uſitatis jam rebus obnitendum eſt Miloni, ut tueatur dignitatem ſuam.

O-bnīxē, adverbium, Cum conatu, enixè, totis viribus. [*σπουδῇ, ἀγωνιστικῶς.* Gall. *En s'efforcant contre, de tout ſon pouuoir.* Ital. *Con ogni forza.* Ger. Hefftiglich/ trungenlich/ mit allen krefften. Hiſp *Estribando con todas fuercas.* Pol. *Zuſiel'owanim, Tego.* Vng. *Nagy erőssen.* Ang. *With all power and force.*] Terent. And. Pedibus manibusq; obnixè omnia facturum.

O-bnōxĭŭs, a, um, ex Ob & Noxius componitur. [*אחיב mechuyáb אשם aschám. ὑπόδικος, ὑπαίτιος, ἔνοχος.* Gall. *Coulpable, qui a deſſerui d'eſtre puni pour quelque faute.* Ital. *Reo, colpeuole, obligato.* Ger. Schuldig/ vnderworffen/ verſtrickt. Hiſp *Obligado, ſubiecto, reo, digno de punicion.* Pol. *Winni, podległi.* Vng. *Melto, bwentetesre melto.* Ang. *That hath deſerueth punishment, giltie, bounde, ſubiect.*] Noxiu autem à noxia, aut Noxa derivatur, quæ à nocendo originem trahunt. Apud antiquos Noxia (ut Feſtus ait) pro damno capiebatur, apud poētas pro culpa: Noxa verò pro peccato, aut peccati pœna, quæ omnia complectitur Noxius. Nam qui noxius eſt, damnum ſibi plerunque, & aliis: culpam verò ſibi infert, poſtremoq; peccati pœnam. Vnde Obnoxius: id eſt, noxia, ſine noxa circundatus, vel quaſi ob noxiam, ſive noxam notatus, & pœnæ addictus. *κατάδικος, κατάκριτος.* Propriè enim Obnoxius dicitur (ut inquit Feſtus) qui pœnæ obligatus eſt ob delictum, utputa ſiquis morbis obnoxius, ob nimiam cibi intemperantiam: aut ſi mulier, ob ſtupri cum aliquo viro conſuetudinem, illi obnoxia ſit. ¶ Accipitur tamen etiam generalius, ut Obnoxius dicatur qui quovis modo eſt obligatus, ſeu addictus. Terentius in Hecyr. Tum uxori obnoxius ſum, ita me olim ſuo ingenio pertulit: hoc eſt, uxori propter ejus erga me beneficia obligatus ſum. ¶ Obnoxiū etiam aliquādo dicitur, quod noxæ: hoc eſt, damno eſt expoſitū Plin. de viris illuſtribus: Illa virgines, pueroſq; eligit, quorū ætatem injuriæ obnoxiā ſciebat. Sic etiam dicimus arbores, vel regiones ventis, vel tempeſtatibus eſſe obnoxias: hoc eſt, expoſitas, & (ut ita dicā) ſubjectas. Col. lib. 4. cap. 15: Rurſus exilis terra, & acclivis, torrenſq; æſtu, vel quæ vehemētius procellis obnoxia eſt, humilius jugū poſcit. ¶ Eſt præterea, quando Obnoxius accipitur pro obediente, & morigero. Saluſt. in Catile. Eratq; ei cùm Fulvia nobili muliere vetus cōſuetudo, cui quū minus gratus eſſet, quia præ inopia minus largiri poterat, repentè glorians, maria montesq; polliceri cœpit, & minari interdum ferro, niſi ſibi obnoxia foret: id eſt, morem gereret. ¶ Interdū Obnoxius ponitur pro noxio, & ſic Obnoxius & Innoxius ſunt cōtraria. Ennius, ſed virum vera virtute vivere, animatum addecet fortiter, eumq; innoxiū vocare adverſus adverſarios: ea libertas eſt, qui pectus purum & firmum geſtitat: aliæ res obnoxiæ nocte in obſcura latent. ¶ Obnoxiū ingenium: id eſt, illiberale, & degener dicitur à Plinio in Præfat. lib. 9: Obnoxii profectò animi, atq; infœlicis ingenii eſt, deprehendi in furto malle, quàm mutuum agnoſcere. ¶ Obnoxia corpora dicuntur à Plinio, quæ ſunt valetudinaria, lib. 31. cap. 6: Nanq; paulò diutiùs quàm balneis uti oportet. Ac poſtea frigida dulci nec ſine oleo deſcendentibus, quod vulgus alienum arbitratur, idcirco non alibi corporibus magis obnoxiis.

O-bnōxĭē, adverb. quod, teſte Budæo, ſignificat ſerviliter & trepidè: ita apud Liv. lib. 3. ab Vrb. Obnoxiè dicere ſententiam. [*ὑπηκόως, δουλικῶς.* Gall. *Seruilement, par crainte.* Ital. *Seruilmente, con timore.* Ger. Vnderwürfflichen/ forchtſamlich. Hiſp. *Seruilmente, con miedo.*]

O-bnūbĭlo, as, are, act. p. Eſt quaſi caligine quadā & nubilo obtenebrare: hoc eſt, obſcurū facere, & quaſi nubibus implere. [*החשיך hechesích. ἐπιζοφόω.* Gall. *Obſcurcir.* Ital. *Annebbiare, imbrunire.* Ger. Dunckel vnd trüb machen/ als mit einem gewölck verdunckten. Hiſp. *Annublar, eſcureſcer.* Pol. *Zaćmiewam.* Vng. *Be homalyositom.* Ang. *To mak darke or couer with cloudes.*] Gellius lib. 1. cap. 2: Ac ne oris quoque, & vultus ſerenitatem Stoici hominis, unquam ulla poſſe ægritudine obnubilari.

O-bnūbĭlŭs, adject. [*אפל aphél. ἐπισκοτεινός, ἐπισκιερός.* Gall. *Obſcur.* Ital. *Oſcuro.* Ger. Finſter/ dunckel. Hiſp. *Eſcuro.* Pol. *Czemni.* Vng. *Homalios, sótites.* Ang. *Cloudie, dark.*] ut, Obnubila loca dicuntur obſcura, & tenebris obſita, apud Cic. 1. Tuſcul.

O-bnūbo, is, pen. prod. n.t. Abſcondo, tego. [*חסה chaphás חסה chasáh. ἐπικαλύπτω.* Gall. *Couurir.* Ital *Coprire.* Ger. Bedecken, verdecken/verhüllen. Bel. Verdonczeren. Hiſp *Cubrir.* Pol. *Okriwam.* Vng. *Befedem.* Ang. *To couer or hide.*] Stat. 6. Theb. Obnubitq; comas, & temperat aſtra galero. Festus Obnubit, caput operit: unde & nuptiæ dictæ a capitis opertione. Hæc Feſtus. Cicer. pro Rabir. Sed Tarquinii superbissimi regis ista ſunt cruciatus carmina, quæ tu homo lenis ac popularis libentissime omnemoras. Caput obnubito: arbori infœlici ſuſpendito. Virg. 11. Aen. comas obnubit amicta.

O-bnuntĭo, as, act. p. Mali aliquid nuntio. [*κακαγγέλλω.* Gall. *Annoncer mauuaiſe nouuelle, denoncer le mal qui vient.* Ital. *Nunziare qualche male.* Ger Böſe botſchafft verkunden. Hiſp *Denuntiar en contrario ó mal.* Pol *Złe nowiny opowiadam, opwiedam.* Vng. *Gonoz hirt mondok.* Ang. *To tell euill tydinges.*] Teren. Adelph. Primus ſentio mala noſtra, primus reſciſco omnia, Primus portò obnuntio: ægrè ſolus ſi quid fit, fero. ¶ Augures itē obnuntiare dicebantur, qui ubi de cœlo ſervaſſent, nuntiabant ſe mali aliquid auſpicii vidiſſe, quod prohiberet nequid eo die cum populo agi poſſet. Erat autem id potiſſimum remedium contra pernicioſas leges. Cic. pro Seſtio: Quumq; auſpiciis religionis parens obnuntiaret quod ſenſerat.

O-bnuntĭātĭo, f. t. [*ἡ κακαγγελία, ἡ παραγγελία.* Gall. *Denonciement de mauuaiſes nouuelles.* Ital. *Proteſto & auertimento di malo incontro.* Ger. Verkundung etwas übels. Hiſp. *Obra de denuntiar en contrario ò mal.* Pol. *Opowiedź złowroźbanie niezgo dl'ego.* Vng. *Gonoz hir mondas.* Ang. *A telling of euill tydinges.*] Cicer. 1. de Divinatione: M. Craſſo quid acciderit, videmus, dirarum obnuntiatione neglecta.

O-bŏlŭs, li, pe cor m. ſ. [*גרה gherdh. ὀβολός.* Ger. Ein heller.] Genus pōderis eſt, cōficiens ſextā partē drachmæ Atticę: hoc eſt, ęreola ſex: ſingula aūt ęreola ſeptem cōtinent minutias: quę à Gręcis vocantur *λεπτά.* ¶ Fuit præterea Obolus minimū numiſma apud Athenienſes, quod ſexies ſumptum explebat drachmam Atticam: ad Gallicæ aūt monetæ æſtimationē redactū, valet denariolos Turonēſes ſeptem. Terent. in And. Etiā puerum inde abiens convenī Chrēmis, Olera & piſciculos minutos ferre obolo in cœnā ſeni. Suidas: *ὀβολὸς ὁ παρὰ ἀττικοῖς ἕξ ἐχαλκῶν, ὁ ὃ χαλκῆς, λεπτῶν ἑπτά:* id eſt, Obolus quidem apud Athenienſes ſex eſt æreolorum: æreolum verò ſeptem minutiarum. *λεπτὸν* autem: id eſt, minutia, indiviſum manet.

O-bŏlĕo,

O'bŏlĕo, n.f. Malè oleo, & gravem odorem reddo, molestum odorem injicio. [ὀζω. Gall. R ndre ma. a tuje odeur, sentir de long. Ital. Putere, rendere cattivo odore. Ger. Vbel schmecken, stincken. Hisp. Heder, echar de si mal olor. Pol. Cz ałbne, śmierdzę. Vng. Nyos vagiok, bwedős vagiok. Ang. To, a an evil sauour, to stinck.] Plaut. in Mostel. at te Iuppiter, Dique omnes perdant, obolu.t Alpium Germana illuvies. Suet. in Calig. Ille antidotum oboluisset, quasi ad præcavenda venena sua sumptum. ¶ Accipitur etiam interdum pro sentire, sive subolere. Plaut. in Menæch. Oboluit marsupium huic istud, quod habes.

O'börfŏr, d.q. Orior, erumpo, adnascor, subnascórve. [נוֹבֵל tsamáh. ἐμφύομαι. Gall. Naistre. Ital. Nascere. German. Entstehen/wachsen. Hisp. Nascer. Polon. Powstawam. Vngar. Nődök, tamadok. Ang. To be borne.] Livius lib. 1. ab Vrbe: Adventu fuorum lachrymæ obortæ. Cicer. pro Ligar. Vide quanta lux liberalitatis, & sapientiæ tuæ mihi apud te dicenti oboriatur. Ovid. in Metam. Suntque oculis tenebræ per tantum lumen obortæ.

O brĕpo, pis, pen. prod. n t Latĕrer, & tacitè advenio, sicut & Surrepo. [יָנַב zahal. κλεπτω, ὑποκρυπτω, κατὰ λαθος, παρεμπιπτω. Gall. Se couler doucement, survenir ou auenir sans qu' on y pense. Ital. Venire celatamente. Germ Herzuschleichen/heymlich hereyn kriechen. Belg Heimlyck ineruypen. Hispan. Entrar à escondidas. Polon. Pomalu y cziczno wcze. Vngar. Oda mazkalok. Angl. To creep or come in prively.] Tractum ab animalibus pedibus carentibus, quæ gressu tacito gradiuntur, & transfertur etiam ad inanimata Iuvenal. Satyr 9: obrepit non intellecta senectus. Obrepit fames. Plautus Pœnul. Nam nisi clamabis, fratrem te obrepit fames. Obrepet fames. Obrepit mors. Plautus Pseud. atque hoc evenit in labore, atque in dolore, ut mors obrepat interim. Obrepit somnus. Horatius de Arte: Verùm opere in longo fas est obrepere somnum. Obrepit dies. Cicer. Attic. lib. 6: Obrepsit dies, ut videres: mihi enim ad tertium Kalend. Sextiles de provincia decedendum est. ¶ Obrepere in Cicero 1. de Divinat. Nullæ ergo imagines obrepunt in animos dormientium extrinsecús. ¶ Sæpe fieri interdum solet, ut cautum aggredi. Plin. lib. 36. cap. 3 Nec potest videri Scaurus rudis, & hujus mali improvidæ evitari obrepsisse quodam vitæ rudimento, &c. ¶ Obrepere ad magistratus dicuntur, qui falsa specie probitatis, & virtutis ad magistratus assumuntur. Cicero pro Planc. Et docebo Cn. Plancium non obrepsisse ad honores sed eo venisse cursu, qui semper patuerit omnibus hoc nostro Equestri loco: id est, ut vulgus loquitur, Per ambitum. Budæus.

O brĕpto, as, frequentativum. ἐρπυζω, λαθρα ὑποδυομαι. Plaut. in Perf. Opertæne fuerint, nequis obreptaverit.

O'brĕptĭo, onis, f.t. Latens & fallax aditio. [κλεπτω. Gall. Fine & subtile entree. Ital. Sotto rauicamento, da nascosto entrare. Germ. Einschleichung. Hisp. Obra de andar à escondidas. Pol. Cziche wkradnienie. Vng. Tolvaio, maxis. Ang. A stealing in privately.] Vlp. in l. Sed si hac. ff. de in jus vocando: Patronum autem appellamus, etiam si capite minutus sit, vel si capite libertus minutus sit, dum arrogetur per obreptionem.

O'brĕtĭo, tis, act. q. Est reti aliquem circundo, aut reti implico. [יָקַשׁ jakósch. ἐμπλεκω. Gall. Emmelopper, ou environner de rets. Ital. Irretire. German. In ein Garn wicklen / mit einem Garn fahen. Hispan. Enredar. Polon. Wsiec l'apam. Vngar. Haloban eitem, be halolom. Ang. To catch in a net.] Lucretius libro 3:

-neque aranei tenuia fila
Obvia sentimus, quando obretimur euntes.

O'brĭgĕo, ges, penult. corr. n.f. Rigore induresco, rigidus fio. [πήγνυμαι. Gall. Estre tout roide de froid. Ital. Gelare, bramire, rigidarsi, indurarsi per lo freddo. Ger. Von kelte gerage oder erstarrē. Hisp. Helarse. Pol. Odzimna drewnieie. Vng. Meg fagiok, mereuedem. Ang. To be or waxe stiff or hard for cold.] Cic. 1. de Nat. deor. Atqui terræ maximas regiones inhabitabiles, atq; incultas videmus, quòd pars earum appulsu Solis exaruerit, pars obriguerit nive, pruinaq;, longinquo Solis abscessu. Idem in Som. Scip. Quorum duos obriguisse pruina vides. Colum. lib 4. cap. 32: Nam usq; in id tempus incrementum capit, actum compescitur arundo, quum obriguit hyberno frigore.

O'brīzum, obrizi, sive obryzum, n. s. [אוֹפִיר ophir צָרוּף tsaróf. ἀφανίζω, ἀφανίζομαι. Gall. Or fin, or affiné, qui par pl. sieurs fois a esté purgé au feu. Ital. Oro netto, oro forbito. German. Rein vnd wol gefeuret Gold. Hisp. Oro recozido, y puro. Pol. Złoto przetopione. Vng. Finum arany. Ang. Pure gold perfectlie tried.] Aurum purum dicitur, quasi ἀφανίζον: hoc est, syncerum, delicatumq;: quod sæpè igne candefactum & exustum est, donec nihil habeat alterius metalli admistum. Plin. lib. 33. cap. 3: Auriq; experimento ignis est, ut simili colore rubeat, quo ignis: atque ipsum obryzum vocant. Hieronymus in Ieremiam putat Obryzum aurum dictum, quasi Ophirisum, quòd ex Ophir insula præstantissimum aurum soleat advehi.

O brodo dis, pen. pro l act. t. Circùm rodo. [סָבַב sabáb. περιτρεχω. Gal. Ronger tout al'entour. Ita Rodere d' intorno. Ger. Vmb-

nagen. Belg. Ombtnagen. Hisp. Roer en derredor. Pol. Ogl adzam. ogrzyzuie. Vng. El ragom. Ang. To gnawe about.] Plaut. in Amph. Enimvero prægnanti oportet & malum dari. Vt quod obrodat lit, animo si malè esse occœperit.

O brĕgo, gas, pen. corr. act. p. Quasi obloquor, atq; alterius sermonē molestè impedio. [παρεμπιπτω. Gal. Depriser au contraire. Ital. Rompere il parlare. Germ. Einreden/oder widerreden. Hisp. Hablar, en contrario, estorvar al que habla. Pol. Odzywam odmawiam. Vngri Vtanak ellenkezik. Ang. To breake an other speaking, to prevent or resist.] Festus: Obrogare legem, est legis prioris aliquid derogare legem ferre, ἀντιφέρειν, παρεμφέρειν, παρεγγράφειν. Cic. ad Att. l. b. 3 Quod per legem Claudiam promulgare, abrogare, derogare, obrogare, sine fraude sua non liceat. Idem 1 Philip. Quid quod obrogatur his legibus Cæsaris, quæ jubent eos qui de vi, itemque ei qui majestatis damnatus sit, aqua & igni interdici. Obrogare autem legem, propriè est, quum aliquid ex prima lege immutatur, teste Vlp. Instit. cap. 1.

O'brŭmpo, pis, act. t. idem q. obrumpo. [קָרַע kardh שָׁבַר schabar. ἀραβρήγνυμι. Gall. Rompre. Ital. Rompere. Ger. Abbrechen. Hisp. Quebrar, romper. Pol. Odłamuie. Vng. Tzakitom. Ang. To breake.] Vart. 3. de Re rust cap. 16: Si radicem prenderint, quem educere velint è terra, obrumpunt collum.

O'brŭo, is, act. t. Infodio, terra, lapidibus, arena ve operio. [קָבַר kabár כָּסָה chussáh. συγκαλύπτω, καταβαλλω χωματι. Gall. Couurir de terre ou d' autre chose. Ital. Coprire, sotterrare, ricoprire, sotto terra. German. Vberfallen mit Erden. Etwen etwas vergraben/ein grechen/einen bedecken. Belg. Overvallen. Hisp. Cubrir. Polon. Przyrzucam, okrywam. Vngar. Be borittom. Ang. To cover, ouerwhelme.] Cicer. de Senect. Nec verò quenquam senum audivi oblitum, quo loco thesaurum obruisset. ¶ Obruo & Eruo contraria. Cic. 4. de Finib. Nam qui scient, ubi quidque positum sit, quaque eò veniat, is etiam si quid obrutum erit, potent eruere. ¶ Transfertur etiam ad animum. Quemadmodum. Tot voluptates obruere possunt unum dolorem. ¶ Venustè dicimus Obruere lapidibus, telis, & aliis id genus: id est, lapidare, & telis lapidibusque operire ad necem. Obruere situ vetustatis, Obruere nivibus, Obruere itinera strage: id est, cooperire, Obruere se vino: id est, inebriari, Obruere ære alieno, Obruere memoriam alicujus rei, Obruere nomen alicujus. Obruere copia sententiarum, obruere magnitudine negotii, Obruere oblivione, Obruere risu, Obruere testimoniis. Quorū omnium exempla invenire est facilé ¶ Hinc Adobruo, & inobruo de quibus suis locis.

O'brŭtĕo Vide OBRVEO.

O bsævĭo vis, n. q. idem quod sævio, sive in alium sævio [σκυτικτω, σκυλλω. Gall. Se mettre en cholere contre quelcun. Ital. Incrudelire. Ger. Vber einen wütend sein. Hisp. Ensañarse. Pol. Srożam. Vng. Kegyetlenkedem. Ang. To be wood angrie against one.] Plaut. in Epid. Tuis ex, qui per vos opem in mea æruma obtavi, graviter.

O'bsălūto, as, Salutando, gratia ire ad aliquem, dicebant antiqui: ut Consalutare pro salutare Festus.

O'bsătŭro, ras, penultima correpta, act. p. significat fastidium & quodammodo fastidium rei alicujus inducere. [זָעַב hubidh. ἀπαγορεύω. Gall. Saouler. Ital. Satollare. Ger. Einen vol vnd mastig oder vberdrussig machen. Hisp. Hartar y del todo. Polon. Obrzędzam, ostkiwo czynie. Vngar. Meg elegitem, vnnom. Ang. To fill very full, to cause loth stomache by filling.] Terent. in Heaut. Næ tu propediem ut istam rem video, minus obsaturabere.

O'bscœvo, as, are, verbum antiquitate obsoletum, quo significavit malum omen afferre. Plaut. in Asin. Metuo quorum: id est, malum omen afferre. Plaut. in Asin. Metuo q. illic obscœvavit meæ falsæ fallaciæ. Ex Nonio.

O'bscœno, as, significat obscœnum id est, malum omen affero. [μαντευω. Gall. Apporter ou denoncer mauuaise nouuelle. Ital. Dar cattiuo augurio. Ger. Etwas vngeraten vnd bösen vorbedeuten. Hisp. Dar mal agüero. Polon. Wieszczę, wróżę. Vngar. Gonoszelt hozok. Ang. To denounce or tell euill tydinges.] Plaut. in Asin. Sed quid illuc, quòd examinatus currit huc Leonidæ Metuo ne illic obscœnarit meæ falsæ fallaciæ.

O'bscœnŭs, a, um, unde dictum Latinum. Germanicos non convenit: dicunt enim a cœno deductum, quasi cœnosum. Varro a Scena Festus ab Oscis. Quicquid est, quod ominis causa fit ut per æ diphthongum scribatur. Duas autē priores habet significationes. ¶ Aliquando enim obscœnum [illegible] spicatum. [ἀποπομπος. Gall. Qui porte ou [illegible] à venir. Ital. Di mal augurio. German. [illegible] Hispan. De mal agüero. Polon. [illegible] Vngar. [illegible] Ang. That signifieth euill tydinges or some mischance to come.] Virgil. 12. Aeneid. - nec me terrebit augurium Oscinum volucres. hoc est, infelices & malum omen afferentes. Idem 1. Georg. Obscœnique canes, importunæq; volucres. Idē 3. Aen. Obscœnamq; famem, quæ prima pericula vitet. [illegible]

Obſcœnam: aut quæ homines etiam ad obſcœna compellit: ut Maleſuada fames: aut certè quam obſcœna avis prædixerat. ¶ Aliquando etiam idem quod turpe & immundum. [מאד *tamè* בבל *nabál.* αἰσχρόν, ἀκάθαρτον. Gall. *Vilain, ord & ſale.* Ital *Sporco, immondo.* Germ. Unfletig/unſauber/wüſt/ſchedlich. Belg. Wyt/onreyn. Hiſp. *Turpe, feo, y ſuzio.* Pol. *Pluſwi, ſprogani.* Vng. *Vndok, otſmany.* Ang. *Filthie, foule.*] Cicer. 5. Tuſc. Nam & obſcœnas voluptates de quibus multa apud illos habetur oratio, &c. Ovid. 2. Triſt. Arguor obſcœni doctor adulterii. Idem 2. de Arte: non denique poſſunt Partibus obſcœnis oppoſuiſſe manus. Horat. 2. Epiſt. 1: Torquet ab obſcœnis jam nunc ſermonibus aurem.

Obſcœnè, adverb. Impuré. [αἰσχρῶς, ἀσελγῶς. Gall. *Vilainement, ordement, impudiquement.* Ital. *Lordamente, dishoneſtamente.* Germ. Unflätiglich. Hiſpan. *Fea y ſuziamente.* Polon. *Plugawie.* Vng. *Orſmanyul, vndokul.* Ang. *Filthely, dishoneſtlie.*] Cicero 1. Offic. Latrocinari, fraudare, adulterari, re turpe eſt: ſed dicitur non obſcœnè.

Obſcœnĭſſĭmŭs, ſuperlativus. [Vng. *Igẽn ſzegõntelen, paraznarut beſzedw.*] Velleius Paterculus Hiſtoriar. 2: Obſcœniſſimarum rerum autor & miniſter.

Obſcœnĭtās, tis, f. t. Impuritas. [בבלה *nebaláh* בבלות *nablúth.* αἰσχρότης, ἀσέλγεια. Gall. *Vilainié, impudicité.* Ital *Dishonneſtà, ò bruteſzza.* German. Unfletigkeit / unreinigkeit / wüſte. Hiſpan. *Fealdad ſuziedad y turpeſzza.* Polon. *Plugaſtwo.* Vngar. *Vndogsag, otsmanſag.* Ang. *Villanie, ribauldrie, filthineſſe.*] Cicero 1. Offic. Si rerum turpitudini adhibeatur orationis obſcœnitas. Idem pro Flacc. Cujus de probris adulteriis ac ſtupris extant Aemonenſium literæ: quas ego non ſolùm propter longitudinem: ſed etiam propter turpiſſimam obſcœnitatem verborum prætereundas puto.

Obſcūrus, a, um, Latens, abſconditus & ſine lumine. [אטל *aphél* σκοτεινός, ἀσαφής. Gall. *Obſcur.* Ital. *Oſcuro.* German. Dunckel/ finſter Hiſpan. *Oſcuro.* Polon. *Cziemni.* Vng. *Homalyos elreyttöt* Ang. *Obſcure, dark, without light.*] Virg. 9. Aeneid. Vidimus obſcuris primũ ſub mœnibus urbem. Idem 2. Aen. -ſi quos obſcura nocte per umbram Fudimus inſidiis. ¶ Obſcura oratio: difficilis & cujus ſententia non facilè poteſt percipi: ἀσαφὴς λόγος. ¶ Vſurpatur quandoque obſcurum pro ignobili: ἄσημον. ſicut clarum pro nobili: quæ metaphora inde tracta eſt quòd viri nobiles omnibus conſpicui ſint & cogniti: contrà qui humili loco ſunt nati tanquam in tenebris agẽtes, nemini innoteſcant. Cic. lib. 1. Offic. Qui magna ſibi proponunt obſcuris ortu. ¶ Ponitur aliquando pro aſtuto & fallaci: ut Obſcurus vir apud Cic. 3. Offic.

Obſcūrè, adverb. cujus contrarium eſt Palám. [בסתר *beſether.* ἀμαυρῶς, σκοτεινῶς. Gall *Obſcurement, couvertement* Ital. *Obſcuramente, opertamente.* German. Dunckler/nicht heiter/unverſtendtlich. Hiſpan. *Obſcuramente.* Pol. *Cziemno, zamotanie.* Vng *Homalyoſon.* Ang. *Darkelie, obſcurelie.*] Cic. 4 Acad. Alterum quidem, ut videmus palàm alterum, ut ſuſpicamur, obſcurus eſt. ¶ Obſcurè aliquid ferre, eſt diſſimulanter ferre: ſic ut nemo agnoſcat notas animi commoti. Cicero in Parad. Itaque iſtam paupertatem vel potiùs egeſtatem ac mendicitatem tuam nunquam obſcurè tuliſti.

Obſcūrĭtās, tatis, f. t. Opacitas, tenebræ. [אטלה *óphel* אטלה *apheláh* מאפל *maaphál* חשך *chóſchech.* σκότος, ἀσάφεια. Gall. *Obſcurité.* Ital, *Scurità.* German Dunckelheit Hiſpan. *Obſcuridad.* Pol. *Cziemnoſc.* Vng *Homalyoſſag.* Ang *Darkeneſſe.*] Plin. libro 20. cap. 1: Obſcuritates & vitia oculorum ſanat. ¶ Transfertur etiam ad alias res & pro difficultate ponitur & aliquando pro ignobilitate. Cicero 4. de Finib. Sed ineſt in rebus ipſis obſcuritas. Cicero lib. 2. Offic. Quorum autem prima ætas, propter humilitatem & obſcuritatem in hominum ignoratione verſatur.

Obſcūro, as, pen. prod. act. p. Supprimo & obſcurum reddo. [החשיך *hecheschích* העיב *hehib.* ἀποκρύπτω, ἀμαυρόω. Gall. *Obſcurcir.* Ital. *Obſcurare.* Germ. Verdunckten/verfinſteren. Hiſp. *Excureſcer.* Pol. *Zaczmiewam.* Vngar. *Meg homalioſitom.* Ang. *To ſhadow, to mak dark.*] Cic. 1. de Nat. deor. Aetnæorum ignium tenebrę finitimas regiones obſcuraverunt. Idem 2. de Finib. Lumen lucernæ obſcuratur & offunditur luce Solis. Idem pro Archia: Neq; enim eſt diſſimulandum quod obſcurari nõ poteſt: ſed præ nobis ferendum. ¶ Eſt item obſcurare, extenuare, humilemque & obſcurum reddere: cui opponitur Celebrare. Saluſt. Sed profectò fortuna in omni re dominatur: ea res cũctas ex libidine magis quàm ex vero celebrat, obſcuratque.

Obſcūrātĭo, onis, f. t. [אטלה *óphel* אטלה *apheláh* מאפל *maaphál* חשך *chóſchech.* σκοτεινασμός. Gall. *Obſcurciſſement.* Ital. *Obſcuramento.* German. Verdunckelung/ verfinſterung. Hiſpan. *Obra de eſcureſcer à otro.* Pol. *Zaczmienie.* Vng. *Meg homalyoſitas.* Ang. *A making darke.*] Vt Obſcuratio Solis apud Plinium libro 37. cap. 26. Cic 4 de Finib. In quibus propter eorum exiguitatem obſcuratio ſequitur.

Obſecro, as, ex ob & adjectivo Sacer, Per ſacra rogo, obteſtor, precor. [חלה *chilláh* התחנן *hithpallél.* ἀντιβολῶ, λιτανεύω. Gal. *Prier auec obteſtation, prier affectueuſement.* Ita. *Pregare, ſcongiurare.* Ger. Durch etwas heyligs bitten. Belg. Bidden. Hiſp. *Rogar. conjurando.* Pol. *Przez czoſwiatego albo wielkiego proſſe.* Vng. *Iſtenere kerlek kõnyörgök.* Ang. *To pray or requeſt with obteſtation or affectuouſlie.*] Terent. Obſecro te quamprimùm hoc me miſerum libera metu. Obſecrare, inquit Donat. eſt iratos rogare. Terent. in Evnuch. Excluſit, revocat, redeam? non ſi me obſecret. ¶ Additur aliquando ablativus Precibus. Marcell. ad Ciceron. lib. 4: Quum mihi Cajus Marcellus frater amantiſſimus mei non ſolùm conſilium daret: ſed precibus quoq; me obſecraret. ¶ Ponitur quandoq; adverbii ſignificatione pro cedo: eſtque veluti rogantis cum interrogationis particula. Terent. in Evnuch. Obſecro an is eſt: id eſt, dic quæſo

Obſecrātĭo, verbale, f. t. [תחנה *techinnáh* תפלה *tephilláh,* παράκλησις. Gall. *Priere affectueuſe.* Ital. *Prego, affettuoſo.* Ger. Ein fleiſſige vnnd hertzliche Bitt. Hiſpan. *Aquella obra de rogar conjurando.* Polon. *Serdeczna prozba.* Vngar. *Iſtenert valo kõnyörges.* Ang. *Earneſt prayer or requeſt for goddes ſake*] Cic. pro Font. Cavete ne periculoſum, ſuperbumque ſit, ejus nos obſecrationem repudiare.

Obſĕcŭndo, as, ex ob & adjectivo Secundus quod ſignificat proſperum: Obſequor, obedio, ad alterius nutum omnia facio. [יאת *jáath* שמע *ſchamáh.* ὑπηρετέω, ὑπουργέω. Gal. *Complaire & faire au gré de quelqu' vn.* Ital. *Secondare, compiacere.* Ger. Zu willen werden/volgen. Belg. Gehoorſaem zyn. Hiſp. *Obedeſcer, hazer bien auenturado.* Pol. *Poſł'uſzni eſtem.* Vng. *Engedek.* Ang. *To obey, to do as one wald haue.*] Terent. in Adelph. Sed ſi vultis potiùs quæ vos propter adoleſcentiam Minus videtis, magis impensè cupitis, conſulitis parum, Hæc reprehendere & corrigere me & obſecundare in loco, &c. Vbi Donatus: Nam qui reprehendit non continuò corrigit: qui corrigit nõ illicò obſecundat: id eſt, lætiſſimum reddit. Cic. pro leg. Manil. uſus eſt pro obſequi. Non modò omnes (*inquit*) cives aſſenſerint, ſocii obtemperarint, ſed etiam venti, tempeſtatesq; obſecundaverint. ¶ Invenitur & obſecundor deponens.

Obſĕpĭo, pis, act. q. Sepibus circundo. [שך *ſách.* φραγμῷ περιφράττω. Gall. *Enuironner & clorre de hayes, bouſcher & eſtouper.* Ital. *Circondare di ſiepe.* Ger. Verzeünen oder vmbzeünen/verhagen. Belg. Omtuynen. Hiſp. *Cercar de ſeto.* Pol. *Płotem ogradzam.* Vng. *Be kertelem.* Ang. *To incloze with an hedge.*] Plaut in Caſ. Vbi illũ ſaltum video obſeptum, rogo ut alterum ſinat adire. ¶ Obſepire iter ad honores per tranſlationem pro occludere & impedire: cui opponitur Munire viam. Liv. 9. ab Vrb. Hæc plebi ad curules magiſtratus iter obſepit. Cic. pro Mur. Hæc omnia tibi accuſandi viam muniebant, adipiſcendi obſepiebant.

Obſĕquŏr, penult. correp. d. t. Alterius voluntati morem gero, inſervio. [יאת *jáath* שמע *ſchamáh.* χαρίζομαι, ὑπηρετέω. Gall. *Complaire, obeir, obtemperer, faire au gré* Ital. *Compiacere.* German Volgen/gefölgig ſeyn. Belg. Dienen, believen/gehoorſaemen zyn Hiſp. *Obedeſcer, complazer.* Polon. *Vſłuchtwam, poſłuſznieſtem.* Vngar. *Engedõk.* Ang. *To obey, to do as one wald haue.*] Plautus: Ego ſanè cupio obſequi gnato. Terent. Heavt. Nos quoque ſenes eſt æquum ſenibus obſequi. Idem in Andr. Eorum obſequi ſtudiis, adverſus nemini. Iuvenal. Satyr. 10: -interea tu obſequere imperio. ¶ Obſequi animo ſuo vel obſequi animo, eſt indulgere ſibi, ſive genialem vitam agere. Plautus in Bacchid. Libido eſt hominum ſuo animo obſequi. ¶ Aliquando jungitur accuſativo. Gell. lib. 2. cap. 7: Sed ea tamen quæ obſequi non oportet.

Obſĕquēns, Obediens, aliquando nomen, aliquando participium. [שמע *ſchomeáh.* ὑπηρετῶν. Gall. *Obeiſſant.* Ital. *Obediente.* German. Volgend/gefölgig Hiſpan. *Obediente.* Polon. *Poſłuſzny.* Vngar. *Engedelmes.* Ang. *Obedient, pliant.*] Terent. in Hecyr. Obſequentem voluptati hominem. Plancus Senatui: Legiones noſtra liberalitate nobis obſequentes. Declam. in Cicer. Filia matris pellex, tibi jucundior atque obſequentior quàm parenti par eſt.

Obſĕquēnter, tius, tiſſimè, adverbia, Obedienter. [πειθοῖως, ὑποχειρίως. Gall. *Auec obeiſſance* Ital. *Per obedienza.* German. Gehorſamlich / willfertiglich. Hiſpan. *Con obedientia.* Polon. *Poſłuſznie.* Vngar. *Engedelmeſen.* Ang. *Obedientlie.*] Plinius in Epiſt. Vixit in contubernio aviæ delicatæ ſeveriſſimè & tamen obſequentiſſimè.

Obſĕquĭum, ii, n. ſ. Miniſterium, reverentia, quum quis id ſequitur & facit quod alteri placet. [משמע *miſchmáh.* τὸ ὑπηρετεῖν, θεραπεία. Gall. *Plaiſir ou ſeruice, obeiſſance.* Ital. *Compiacimento.* German Ein willfahrung/ein willfertiger dienſt. Belg. Een Dienſtbaerkeyt. Hiſpan. *Plazer y obediencia.* Polon. *Poſługa.* Vngar. *Engedelmes, xolgalat, xolgalatas* Ang. *Pleaſure, ſeruice, obedience.*] Terent. in Andr. Obſequium amicos, veritas odium parit. ¶ Obſequium animo ſumere, ait Plaut. in Bacchid. pro indulgere ſibi & animo obſequi. Cic. ad Att. lib. 7: Itaque effeci omni

ci omni obſequio, ut neutri illorum quiſquam eſſet me charior. Idem 1. de Leg. Nam quum animus cognitis perceptisq; virtutibus, à corporis obſequio indulgentiaque diſceſſerit, &c. Idem in Piſon. Ego Antonium collegam patientia atque obſequio meo mitigavi.

Obsĕquēlă, f. p. Morigeratio. [משמע *miſchmáh.* ὑπηκοΐα. Gall. *Obeiſſance* Ital. *Compiacemento, compiacenza.* Germ. Gehorſame. Hiſp. *Obediencia al plazer de otro.* Pol. *Poſł'uſſeńſtwo.* Vng *Zofogadas.* Ang. *Obedince.*] Plaut. in Aſin. Omnes parentes, Litane, liberis ſuis. Qui mihi auſcultabunt, facient obſequelam.

Obsĕquĭōsŭs, m. f. Qui facilè obſequitur. [משמע *ſchoméah.* ὑπηκόος. Gall. *Seruiable, prompt à faire ſeruice.* Ital *Che compiace facilmente.* German. Gefölgig. Hiſpan. *Coſa obediente.* Polon. *Poſł'uſſni.* Vngar. *Szofogado.* Ang. *Seruiceable, that obeyeth eaſilie.*] Plautus in Capt. Nam ſi meus ſervus eſſes, nihilo ſecius Obſequioſus mihi ſemper fuiſti.

Obsĕquĭbĭlĭs, le, om. t. Qui obſequitur. [משמע *ſchoméah,* ὑπηκόος. Gal. *Seruiable.* Ital. *Dolce, facile a compiacere.* Ger. Bndertdienſtlich dienſtbar Hiſp. *Coſa obediente.* Pol *Poſł'uge cżiniaci.* Vn. *Szofogado.* Ang *Seruiceable.*] Gel. lib. 2. cap. 29: Cognatos affinesque nullos fermè tam obſequibiles eſſe aut, &c.

Obsĕro, ras, pen. corr. act. 1. Conſero. [זרע *zaráh* נטע *natáh.* σπείρω. Gall *Semer ou planter.* Ital. *Seminare, piantare* Ger. Beſäyen/vberſäyen. Hiſp *Sembrar ò plantar.* Pol *Poſiewam* Vng. *Be vetem.* Ang. *To ſowe or plante.*] Col. lib. 2. cap. 9: Vtatur præceptis eorum, qui uberem campum in ſingula jugera timuit, quique & adorei modus octo obſerere præcipiunt. Idem l. b. 3: Agrum antequam vineis obſeras, explorato qualis ſapons ſit. Varro 1. de Re ruſtic. cap. 14 Primum naturale ſepimentum quod obſeri ſolet virgultis aut ſpinis. ¶ Obſerere mores, per tranſlationem dixit Plautus in Trinum, pro Imbuere: -hem iſtic (*inquit*) Oportet obſeri mores malos: ſi in obſerendo poſſint interficier. ¶ Quandoq; Obducere. Terent. in Heaut. Ea texebat unà pannis obſita.

Obsĭtŭs, pen. cor. Involutus, tectus, obductus. [זרוע *zaróah.* σκεπασμένος. Gall. *Complanté, ſaiſi, occupé.* Ital. *Inuolto.* Germ. Vberzogen/bedeckt. Hiſpan. *Embuelto.* Polon. *Nakriti, powlecżoni.* Vng. *Be takartatot.* Ang. *Wrapped, compaſſed, ſett about.*] Terēt. in Eunuch. pro pannoſo, ſqualore & ſordibus cooperto. Video ſentum, ſqualidū, ægrum, pannis annisq; obſitum. Virg. 7. Aen. propriè eſt uſus: At lævem clypeum ſublatis cornibus Io Auro inſignibat, jam ſetis obſita, jam bos, &c. Horat. 1. Carm. Ode 18: Variis obſita frondibus. Aër obſitus pallore; Lucan. lib. 5. Tenebris loca obſita, ex Poëta. Cic. 1. Tuſc. Nivibus obſitum iter. Curtius lib. 5: Ventum erat ad iter perpetuis obſitū nivibus, quas frigoris vis gelu aſtrinxerat. ¶ Obſitus, cō ſitus locus. σκεπάστος. Liv. 8. bel. Pun. Fragoſa loca, & obſitos virgultis tenebat colles. ¶ Rura obſita pomis, Ovid. 13. Metam. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 14: Primum naturale ſepimentum quod obſeri ſolet virgultis aut ſpinis, &c.

Obsĕro, as, pen. corr. Occludo, veluti ſera impoſita. [הרף *hegháph* נעל *nahál.* κλείω. Gal. *Fermer au verrouil ou à la clef, baſſeler.* Ital. *Serrare.* German. Verſchlieſſen/alß mit ſchloß vnd rigel/ oder dergleichen. Hiſpan. *Cerrar con llaue.* Pol *Zamikam.* Vng. *Be xarlom, xegexem.* Ang. *To lock, to make cloſe.*] Terent, in Eunuch. Tu abi, atque obſera intús.

Obsĕrvo, vas, act. p. Oculis mentis & corporis ſervo, ſpeculor, cuſtodio, noto. [שמר *ſchamár.* ἐφεδρεύω, ἐφορεύω, φυλάττω, παρατηρέω. Gall. *Obſeruer, guetter, eſpier, prendre garde.* Ital. *Oſſeruare, cuſtodire por mente.* Ger. Warnemmen. Belg. Gaeyſlaen. Hiſp. *Mirar y guardar.* Pol. *Wibaczam pilnuie.* Vng. *Ezembe vezem, rea vigyazok.* Ang. *To marke, to obſerue, note, and conſider, to keep.*] Terēt. in Andr. Obſerves filium, quid agat. Idem ibidem: -obſervabam manè illorum ſervulos Venientes, aut abeuntes: rogitabam, Heus puer, &c. ¶ Obſervare, inquit Servius in 4. Georg. eſt callidè advertere. ¶ Obſervare item eſt venerari & admirari homines, tantùm dignitatis vel virtutis cultu. θεραπεύω, σέβομαι. Virg. lib. 3. Georg. Præterea Regem non ſic Aegyptus, & ingens Lydia, nec populi Parthorum, aut Medus Hydaſpes Obſervant. Cic. Octavio: M. Arvilius Avianus ab ineunte adoleſcentia me obſervavit, ſemperque dilexit.

Obsĕrvāns, participium, vel nomen potiùs ex participio. [מכבד *mechabbédh.* παρατηρέων. Gall. *Qui prend garde & obſerue par honneur.* Ital. *Chi porta honore ad alcuno.* German. Ehrentbietig / der einen in ehren haltet/ auff einen acht tragend/ ein Ehr oder ein Dienſt zu beweyſen. Hiſpan. *Mirar y guardar con horra y acatamiento.* Pol. *Wpoczciwoſcżi mateci.* Vngar. *Bőtſwellő, meg tizteli.* Ang. *That waiteth on or marketh.*] Cicer. Att. lib. 4: Cognovi te mei ita cupidum, ut mehercule paucos æquè amantes atq; obſervantes me habere exiſtimem. Cicer. pro Quintio: Ita credo hominem propinquum, tui obſervantem, virum bonum, &c. Idem ad Quint. Fratrem: Fert enim graviter homo & mei obſervantiſſimus, & ſuæ dignitatis retinens, ſe apud te neque amicitia, nec jure valuiſſe,

Obsĕrvātŭs, tus, nomen, m. q. Obſervatio. [משמר *miſchmár* משמרת *miſchmèreth.* παρατήρησις, εὐλάβεια. Gall. *Obſeruation, eſgard.* Ital. *Auertimento, reuerenza.* German. Warnemmung. Hiſpan. *Obra de guardar y mirar y acatar.* Polon. *Przyſtrzenie, dozrzenie.* Ang. *A marking, or keeping.*] Varro 2. de Re ruſtic. cap. 7: His majores qui ſunt, intelligi negant poſſe, præterquàm quum dentes ſunt facti brochi, & ſupercilia cana, & ſub eā lacunæ: ex obſervatu dicunt eum equum habere annos ſexdecim.

Obsĕrvātĭo, onis, f. t. Animadverſio, attentio. [משמר *miſchmár* משמרת *miſchmèreth.* παρατήρησις. Gall. *Obſeruation eſgard.* Ital *Auertimento, riuerenza.* German Warnemmung. Hiſpan. *Obra de guardar y mirar, acatamiento.* Pol. *Pilnowanie, vſ'uga.* Vn. *Rea vigyazas, exeben valo tartas.* Ang. *A notting, marking, or conſidering.*] Plin. libr. 11. cap. 10: Mira obſervatio operis. Cicero de Clar. Orat. Verumtamen natura magis, tum caſu nonnunquā, quàm aut ratione aliqua, aut obſervatione fiebat. ¶ Quandoque & honos, & reverentia. Apud Valer. Max. pro obſervantia & cultu. lib. 1. cap. 1: Haud Marcello adjectio impenſæ impedimento fuit, quò minus religionibus ſuus tenor, ſuaque obſervatio redderetur.

Obsĕrvāntĭă, æ, f. p. ut inquit Cic. 2. de Invent. Eſt per quā homines aliqua dignitate antecedētes, cultu quodā & honore dignamur, reverentia, honōs. [כבוד *chabódh.* αἰδώς. παρατήρησις. Gall. *Obſeruance, reuerence.* Ital *Oſſeruanza, riuerenza* Ger Ehrentbietung Belg Eerbewyſinge. Hiſp. *Acatamiento.* Pol. *Poczciwoſcżi wzaiemne.* Vng. *Bőtſ wellet, tiztelet.* Ang *Reuerence*] Liv. libro 1. ab Vrbe: Obſequio & obſervantia in regem cum omnibus, benignitate erga alios cum Rege ipſo certaſſe. Cicero Sulpitio libro 4: Servius tuus, vel potiùs noſter, Summa mea obſervantia colit. ¶ Idem pro Quintio: Amicos obſervantia, rem parſimonia retinere.

Obsĕrvābĭlĭs, com. t. Qui idoneus eſt ut obſervetur, vel venerētur. [מכבד *mèchabbédh.* αἰδέσιμος. Gall. *A quoy on peut & doit prendre garde.* Ital. *Oſſeruabile, degno d'eſſere oſſeruato* German. Das man wol warnemmen kan: *item,* wārt dem man Ehr entbiete. Hiſ. *Digno de tal acatamiento y honra.* Polon. *Poczciwoſcżi godni.* Vng. *Bőtſwellendő, tiztelendő.* Ang. *Worthie to be reuerenced or taken head to.*] Quintil. lib. 9. cap. 1: In armorum certamine & adverſos ictus, & rectas & ſimplices manus tum videre tum etiam cavere, & propulſare facile eſt: averſæ rectæque minus ſunt obſervabiles. ¶ Hujus contrarium eſt Inobſervabilis: de quo ſuo loco.

Obsĕs, obſidis, vide Obſideo.

Obsīdo, obſidis, penult. prod. Obſedi, obſidere, tertiæ conjugationis: & Obsĭdĕo, des, penult. corr. obſedi, obſidēre, ſecundæ conjugationis, propemodum idem ſignificant, niſi quod in Obſido, motus quidam eſt, ut ſit quaſi Obſiſto: in Obſideo verò quies, quaſi Obſto. [צור *tſar.* ἐπικαθῆμαι πολιορκέω. Gall. *Aſſieger, environner.* Ital. *Aſſediare.* Ger. Belegen/ beſtägeren. Belg. Beleggen. Hiſpan. *Poner ſitio ò cerco à lugar.* Polon. *Oblieg'em.* Vngar. *Meg ſzallom.* Ang. *To beſiege, to compaſſe about, to environ.*] Saluſt. in Catil. Permittit illis homines militares ſine tumultu, preſidiis collocatis, ſicuti præceptum erat, occultē pontem obſident. Idem in Iugurtha: Armis obſeſſus teneor: id eſt, impeditus. Significat itaque Obſido, & Circunſido, quaſi Obſepio, & Circunſepio, aut ad obſidendum, ſive circunſidēdum eo, vel ad obſidendum me loco. Obſideo verò, & Circunſideo, obſeſſum: hoc eſt, vallo & foſſa ſeptum teneo. Quāquā ſimpliciter pro Circunſedeò ponatur, ut apud Curtium: Per hos pellices introducebantur alio aditu, quàm quem armati obſidebant. ¶ Accipitur interdum Obſidere pro ſimpliciter ſedere. Terent. in Adelph. -nunc verò domi Certum obſidere eſt uſque donec redierit. ¶ Obſidere ſtuprum, eſt per inſidias, ſtupri occaſionem aucupari. Cicero in Catilin. Facēre hūmi non ſolùm ad obſidendum ſtuprum, verumetiam ad facinus obeundum. ¶ Apud Senecam pro circunſtare: Varia & incerta pericula humanam vitam obſident. ¶ Aliquando pro morari & detinere. Cicero 1. Verr. Vt perſpicuum cuivis eſſe poſſit, hominem ab iſto quæſitum eſſe: non qui reum ſuum adduceret, ſed qui meum tempus obſideret: hoc eſt, qui tempus quod mihi inquirendum de popoſci, coarctaret, & me angusto temporis ſpatio concluderet.

Obsĭdĭŏr, aris, d. p. inſidias facio. [ארב *aráb.* ἐνεδρεύω Gal. *Eſpier, guetter.* Ital. *Far inſidie.* Ger. Lauſteren/ auff ſeyn Hiſp. *Hazer celada ò aſſenchancas.* Polon. *Strzegena kogo.* Vngar Leſſ *vetek.* Ang. *To lie in awaite to take one.*] Colum. lib. 5. cap. 14: Sed inter Caniculæ, & Arcturi exortum cavendum erit, ne apes intercipiantur violentia crabronum, qui ante alvearia plerunq; obſidiantur prodeuntibus.

Obsĭdĭālĭs, m. ſ. Sunt qui ita in loco aliquo ab hoſtibus cincti ſunt, ut egredi non poſſint. [בצורים *netſurim.* πολιορκούμενοι. Gal. *Aſſiegez* Ital *Aſſediati.* Ger. Belägerte Hiſp. *Encerrados por ſitio en lugar alguno.* Pol. *Obliazeni.* Vngar. *Az kiket meg zallottak.* Ang.

Ang. *Besett or besieged.*] Cic. post redit. Quum vi, ferro, metu obsessi teneremini Plin. lib. 16. cap. 5: Dulcissima omnium fagi, ut qua obsessos etiam homines durasse in oppido Chio tradit Cornelius Alexander. Cæs. 1. bell. Gall. Tandem omnibus rebus obsessi, quartum jam diem sine pabulo retentis jumentis, aquæ, ligni, & frumenti inopia, colloquium petunt.

Obsĭdĭum, dii, n. s. & Obsidio, onis, & Obsessio, f. t. Idem significant, & ab Obsido, sive Obsideo fiũt. [מצור *matsór.* πολιορκία, πολιόρκησις. Gall. *Siege.* Ital. *Assedio.* Germ. Ein belägerung. Belg. Beleg. Hisp. *Sitio ò cerco del lugar.* Pol *Oblieżenie.* Vng. *Meg szellas.* Ang. *A siege or besieging of a towne.*] Colum. lib. 9. cap. 7: Atque utilissimum est, pro frequentia domicilii, duos vel tres aditus in eodem operculo distantes inter se fieri, contra fallaciam lacerti, qui velut custos vestibuli prodeuntibus inhians apibus, affert exitium, eæque paventiores exeunt, quum licet vitare pestis obsidia, per aliud vadentibus effugium. ¶ Sæpiùs tamen in usu est Obsidio, onis. Cic. pro Rabirio: Quum innumerabiles hostium copias in Italia fudisset, atque obsidione Rempublicam liberasset. Cicero pro Cornelio Balbo, & pro Domo sua: Obsessio templorum, Occupatio fori. ¶ Pro eodem autem dicimus, Obsidere urbem, Cingere urbem obsidione, Claudere muros obsidione, & Facere obsidionẽ: quorum postremo usus est Gell. lib. 15. cap. 30: Demetrius, *inquit*, dux ætatis suæ inclytus, cui à peritia, disciplinaque faciendi obsidii, machinarumque solertia ad capienda oppida repertarum, cognomentum πολιορκητὴς fuit. ¶ Solvere obsidionem, vel obsidium, est obsessos obsidione liberare. Tacit. lib. 4: Primo sui incessus solvit obsidium. Pro eodem etiam dicimus, Eximere obsidione. Liv. lib. 1. bel. Pun. Legati affuerunt orantes ut se obsidione eximeret.

Obsĕssŏr, m. t. Qui obsidet. [צר *tsár.* πολιορκητὴς, ὁ πολιορκέων. Gall. *Assiegeur, qui assiege.* Ital. *Chi assidia vna terra.* German. Ein belägerer. Hispan. *Que pone sitio ò cerco à lugar.* Polon. *Ten ktori oblieg.* Vngar. *Meg xallo.* Ang. *He that besiegeth.*] Liv. lib. 9. ab Vrbe: Papyrio quoq; qui obsessor Luceriæ restiterat. Ovid. 2. Fastor. Hic mihi cautæ moræ vivarum obsessor aquarũ, Hic tenuit fontes, officiumque meum. Obsessor fori, Plaut. Pseud. Obsessor curiæ, Cic. pro Domo sua.

Obsĭdĭæ, arum, f. p. Insidiæ. [מארב *maaráb.* ἐνέδρα. Gall. *Embusches.* Ital. *Insidie.* Ger. Laufrunge/ heimliche auffsätz. Hisp. *Celada ò assechanças.* Pol. *Traiemna zdrada zasadzka.* Vn. *Les, tőr.* Ang. *A lying in waite, to deceive.*] Colum lib. 8. cap. 2: Dum tamen anus fedula, vel puer adhibeatur custos vagantium, ne obsidiis hominum, aut insidiosorum animalium diripiantur.

Obsĭdĭōnālis, & le, om. t. Est à nomine Obsidio, onis, deductum. [πολιορκητικός. Gall *Appartenant à siege.* Ital. *Pertinente ad assedio.* German. Das zu der belägerung gehört. Hisp. *Perteneściente à sitio.* Polon. *Do obliężenia przinależący.* Vngar. *Megh szallas hoz valo.* Ang. *Belonging to a siege.*] Unde Corona obsidionalis, quæ ei debebatur, qui obsessos ab hostibus liberasset. Hęc fiebat ex gramine viridi, ex eo loco decerpto, in quo erant inclusi. Plinius de Viris illustr. Quare à Minutio, & ejus exercitu obsidionali corona donatus est.

Obsĕs, hujus obsidis, com. t. Qui traditur imperio alicujus ea conditione, ut si is qui obsidem dedit, à fide recedat, recipienti sit potestas in corpus & vitam ejus sæviendi qui datus est obses. [בן התערבות *ben battaharubóth.* ὁμηρ©. Gall. *Baillé en ostage.* Ital. *Homo dato in pegno, hostaggio.* Germ. Ein teilsbürg/ Ein Gysel. Hispan. *El rehen delas paźes ò treguas.* Pol. *Dani ważastawe.* Vngar. *Valaki helyeben adatot, keszes, rab.* Ang. *An hostage or pledge.*] Hic quoniam obsidionis solvendæ causa dari consuevit, inde nomen assumpsit: quanvis Festus ex Ob, & Fides, compositum velit, per mutationem literæ, quòd sit ob fidem datus. Cic. 1. Verr. A nobis multos obsides habet pop. Rom. Ovid. 1. Metam. -missi de gente Molossa Obsidis unius jugulum mucrone resolvit.

Obsĭdĭānŭs, na, num, ut Obsidianum vitrum, quòd ita dictũ est, quòd similitudinem habeat lapidis Obsidiani, qui, teste Plinio, nigerrimi est coloris, in speculis parietum pro imagine umbras reddens. Nascitur in India, & in Samnio Italię, & ad Oceanum in Hispania: maximè autem in Aethiopia, ubi etiam ab Obsidio inventus Obsidianus vocatur. Vide libro 36. cap. 26.

Obsigno, as, act. p. Signi impressione occludo, & ad literas, cæteraq; quæ signo quovis notantur, aut imprimuntur, pertinet. [חתם *chathám.* κατασφραγίζω, σφραγῖδι σημειόω, παρασημειόω. Gall. *Seeller & cacheter.* Ital. *Sigillare, suggellare.* Ger. Beyntlen/ein jnen darauff trucken. Belg. Beſegelen. Hispan. *Sellar, cerrar con ẽ.* Pol. *Pieczętuie przykładaiąc pieczęć.* Vngar. *Be pecsetlem.* Ang. *To seall, to set a mark on a thing.*] Plaut in Curcul. Scribit, & obsignat literas. Idem in Amphitryone: Eloquere, ubi nunc patera est? &c. In cistula Amphitryonis obsignata signo est. ¶ Quãdoq; sumitur pro eo quod est, signo notariorũ, seu subscriptione eorum, aut testium, signare, Cic. pro Cluen. Dinea testamentum faciente, quum tabulas prehendisset, Oppianicus qui gener ejus fuisset, digito legata delevit. Et quum id multis locis fecisset, post mortem ejus, ne literis coargui posset, testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignavit. Cæsar 1. bell. Gall. Vulgò totis castris testamenta obsignabantur. Cicero pro Cluentio: Pecuniaque obsignata, quæ ad eam rem dabatur.

Obsignātōrēs, m. t. [חתמים *chothemím.* ἐποσφραγισαὶ, ἐπισημειωάμενοι. Polon. *Pieczetarze.* Vngar. *Petserlő.* Ang. *They which putteth there seales to a deade.*] Dicti sunt testes, qui testamentum signis suis obsignabant. Cicero pro Aulo Cluentio: Ajulius, ut constitutum erat, simulat se ægrotare, & testamentum facere velle: Oppianicus obsignatores ad eum, qui neq; Asinium, neque Ajulium nossent adducit. ¶ Potest tamen hodie Obsignator dici tabellio, qui in testamentis suum & testium nomen subscribit.

Obsĭpo, pas, pen. prod. Objicio. παρεμβάλλω. ut quum rustici dicunt, Obsipa pullis escam. Festus.

Obsĭsto, stis, n. t. Contrà sisto, obsto, repugno. [עמד בטנים *hamádh bephanim* התיצב בטנים *hithjatsséb bephanim.* ἐνίστημι, ἀνθίστημι, αὐθίστημι, ἀντιπράττω. Gall. *Resister, contredire, s' opposer.* Ital. *Ostare, far resistenza.* Germ. Widerstehen/ entgegen stehen. Belg. Tegenstaen. Hispan. *Resistir à otro.* Polon. *Zastawiam sie.* Vng. *Ellene allok.* Ang. *To withstand.*] Cicero 7. Verr. Quis enim unquam istius libidini obsistit? Idẽ de Senect. Hoc est illud quod Pisistrato tyranno à Solone responsum est, quum illi quærenti qua tandem spe fretus, sibi tam audacter obsisteret, respondisse dicitur: Senectute. Idem 2. de Finibus: Itaque idem natura victus, (cui obsisti non potest) dicit alio loco, &c. Lucan. lib. 3: - viribus an possent obsistere jura. Ovid. Epist. 13: Tunc freta debuerant vestris obsistere ventis.

Obsŏlēsco, scis, levi, vel lui, letum, n. t. ex Ob: id est, contrà, & Olesco, interposita s, cõntrariũ est suo simplici Olesco, quod significat cresco: Obsolesco, deficio, rejicio, inveterasco, desuesco. [ἀπεχαυνόομαι, παρεγκλίνω, παλαιόομαι. Gall. *Aller ou estre hors d' vsage, desacoustumer.* Ital. *Disusarsi, vscir d' vso, inuecchiarsi.* Ger. Veralten/ alters halb in abgang kõmen/ abgehen/ auß dem brauch kommen. Belg. Veronden/ vt die gewonte kommen. Hispan. *Desaccostumbrarse, enuejescerse.* Polon. *Starzeiesie, wichodze dla starosci z zwiczaiu, zapomnaia mnie.* Vngar. *Ki aggok, ki aunlok.* Ang. *To waxe out of vse.*] Cicero pro lege Manilia: Obsolevit jam ista oratio, re multo magis, quàm verbis refutata: id est, desuevit, sive ab usu recessit. Item pro Cælio: Chartæ quoq;, quæ illam priscam severitatem obtinebant, obsoleverunt: id est, inveteraverunt, sive defecerunt. Et hęc præterita ab Obsolesco, non ab Obsoleo sunt. ¶ Nitêre, & Obsolescere sunt contraria. Cic. de Lege Agraria: Non dico hoc solum in Repub. vectigal esse, quod amissis aliis remaneat, intermissis non conquiescat, in pace niteat, in bello non obsolescat.

Obsŏlētŭs, participiũ est, aut nomẽ ex participio, m. s. In desuetudinem inductus, inveteratus. [Gall *Desaccoustumé.* Ital. *Disusato.* German *In abgang kommen/ Veraltet.* Hispan. *Desaccostumbrado.* Polon. *Zastarzały, wyszły z zwiczaiu.* Vng. *Ki aggot, ki aunlt.* Ang *Out of vse or decayed.*] Cic. pro P. Quintio: Audacẽ, cupidum, perfidiosum, vulgaria & obsoleta sunt: id est, inveterata, & quæ ab usu recesserunt. ἀκαίρια ἀπεχαυνόμενα. ¶ Accipitur etiã Obsoletus pro Obscœno, sordido, & detrito. ῥυπαρός. Livius lib. 3: Filiam secum obsoleta veste, comitantibus aliquot matronis, cum ingenti admiratione in forum deducit. Cicer. in Rul. Vestitu obsoletiore, corpore inculto & horrido, capillacior quàm antea, barbaq; majore, ut oculis & aspectu denuntiare omnibus vim tribunitiam, exitiumque minitari Reipublicæ videretur. Colum. lib. 3: Sapore certè nihilo differt à cicercula, colore tamen discernitur. Non est obsoletior, & nigro colori propior.

Obsŏlētē, adverb. [ἀπεχαυνομένως, παρεγκεκλιμένως, ἀπειθισμένως, ἀηθῶς. Gall. *Hors d' vsage.* Ital. *Fora d' vso.* Ger. Mit etwas veralteten oder geschlißnen Kleyderen. Hispan. *Fuera de costumbre.* Pol. *Wotartich a starzał ich zwyczach.* Vng. *ò modra, regi forman.* Ang. *Out of vse.*] Cic. 3. Verr. Saltẽ ut eum, cujus opera ipse multos annos est in sordibus, paulò tamen obsoletius vestitum videret.

Obsŏnium, Vide OPSONIVM.

Obsonium myrtatum, ex baccis myrti, qui olim vice piperis utebantur.

Obsorbĕo, es, Obsorpsi, vel obsorbui, obsorptum, Sorbeo. [בלע *billdh.* ἐσθίω. Gall. *Humer tout, engloutir.* Ital. *Sorbire.* German. Abſupffen/ auß ſauffen. Hispan. *Sorber.* Polon. *Wyssarkuie.* Vngar. *Meg iszom, fel zwerbelem.* Ang. *To suppe vp all.*] Plaut. Curcul. Vin' aquam? CVRC. Si fruſtulenta est, da obsecro hercle obsorbeam.

Obsordĕo, Sordidus fio, aut obsolesco, inquit Nonius. [התחנף *hithchattá.* ὑποκύπτω. Gall. *Devenir ord & sale, se honnir.* Ital. *Lordarsi.* German. Wüſt oder alt werden. Hispan. *Ensuziarse.* Polon. *Smrodzenie.* Vngar. *El aggok, meg Zennyesedem.*

Ang.

Ang. *To be filthie and flutive.*] Cælius: Obsorduit jam hæc in me ærumna misetiæ.

Obstăculum, Vide OBSTO.

Obstetrix, cis, f.t. Quę parturientium curam habet: ab obstăndo dicta, cò quòd obsistant dolori, vel certè fœtui, ne laxatis uteri genitalibus clausţris, in terram defluat. [מיילדת *mejallèdheth.* μαῖα, ὠδῖνες. Gall. *Vne sage femme, qui aide aux femmes qui veulent enfanter.* Ital. *La baila, la commadre, la l'ore ioms* Germ Ein Hebamm. Belg. Een Broedvrouwe. Hisp *Lapa ieta.* Polon *Baba przirodzenia mamka.* Vn. *Baba.* An. *A midwife.*] Terent in Andr. Obstetricem accerso. Quæ opem tulerit parienti, Obstetrix dicitur, ait Donatus: unde & parturientes, Fer opem, clamant. Plin. lib. 28. cap. 7: Quæque alia non obstetrices modò, verùm etiam meretrices prodidêre.

Obstetrīco, as, penult. prod. act. p. Parturientem adjuvo, sive obstetricis officium ago. [ילד *jilledh.* μαιεύομαι. Gall. *Faire l'office de sage femme.* Ital. *Far l'vfficio d'alleuatrice.* German. Einer Hebammen Werck oder Ampt thun. Hispan *Hazer officio de parterar.* Pol *Do porodzenia pomagam.* Vngar. *Babalkodom.* Ang. *To do the office of a midwife.*] Pro eodem etiam utuntur Obstetricor verbo deponente.

Obstĭno, as, pen. corr. Offirmo. [חזק *chezèk.* Gall. *S'obstiner, s'opiniastrer.* Ital. *Ostinarsi, star perenato.* Ger. Sich gäntzlich widersetzen vnnd sperren behartlich eigensinnig sein etwas zů thůn oder nicht thůn. Belg. Vasthouden Hisp. *Obstinarse, estar terco.* Polon *Przeciwić się, opierać się.* Vng. *Makatsolom, makatsolom magamban.* Ang *To be obstinate, or wilfully bent.*] Liv. libro 2: Quoniam id certum (*inquit*) atque ob stinatum, neque ego obtundam. Plautus in Aulul. Credo ego jam illum naudisse mihi thesaurum domi, id inhiat, ea affinitatem hanc obstinavit gratia.

Obstĭnātus, participium, aut nomen ex participio, Offirmatus, aut perseverans ut tenere possit, inquit Festus: [עז *haz.* αὐθάδης, αὐτάρκης. Gall. *Obstiné, perseverant & ayant ferme propos.* Ital *Ostinato perseverante, di fermo proposito.* Germ. Erfest/steiff vnnd beharrlich auff seinem Fürnemmen. Hispan. *Constante firmado en mal.* Polon. *Vporczywy albo przywiązany mocno.* Vng. *Megkötöttakodot, megkemenyedett.* Ang. *Obstinate, stubborne.*] ut, Obstinata voluntas, Obstinata pudicitia, apud Livium 1. ab Vrbe, de Lucretia: Quo terrore quum victa: obstinatam pudicitiam, velut victrix libido, &c. Iocen ter. o ab Vrbe: Adversus quæ omnia obstinato animo Appius (tanta vis amentiæ) veriùs, quàm amoris mentē turbaverat) in tribunal ascendit.

Obstĭnātio, f. t. Firmitas animi, pertinacia sive perseverantia. [חזקה *chezèkah* עזות *azùth.* Gall. *Obstination.* Ital. *Ostinatione.* Ger. Ein bevestigung des gemüts eigensinnigkeit hartneckigkeit Hispan. *Aqueka constancia en mal.* Pol. *Vpor.* Vng *Megalkodas* Ang. *Wilfulnesse, stubbornesse.*] Cic. de Provinc. Consil. Quæ omnia ego non ingrato animo, sed obstinatione quadam sententiæ repudiavi.

Obstĭnātē, Firmiter. [αὐθαδῶς. Gall *Obstinément.* Ital. *Obstinatamente.* German Beharrlichen, eigensinniglich. Hispan. *Constantemente firmadamente en mal.* Polon. *Vporznie.* Vngar. *Vakmerőképpen, meggondolatlanul.* Ang. *Obstinately, stubbornly.*] Terentius in Andria: Istáne obstinatè operam dat, ut me à Glycerio miserum abstrahat? ubi Donatus: Obstinatè facere aliquid, est in alterius malum cũ conatu facere perseveranter, & in alterius perniciem nimis niti.

Obstipo, as, are, act p. Objicere ait Festus. [סכך אטם *atám sachár.* ἐπιφράσσω. Gall. *Estouper.* Ital. *Otturare, stoppare, stroppare.* Ger. Verstopffen. Hisp. *Contraponer.* Pol. *Zatikam.* Vngar. *Be dugdaſom, be tapaztom.* Ang. *To stoppe chinkes or clefies.*] Alii interpretatur cõdensare, obturare rimas, obstrüere. Plaut. in Cistel. Obstipat aquulam. ¶ Obstipare verticē dixit Plaut. in Mercat. pro contorquere, ut cogitabundi solent.

Obstīpŭs, pen. prod. m. f. Dicitur, cui collum riget, & in humerum caput est inclinatum. [ἐπικλινοφώς. Gall. *Qui a le teste torte, torcol.* Ital. *Chi ha storto la testa, caltonto.* Germ Dem der Kopff auff ein seiten raget / Der den Kopff tregt als ob er jhm an ein Rebstäcken gesteckt were / ein Starrhalß. Hispan. *Cabeçaido.* Pol. *Krziwogłowy.* Vng. *Az ki meren tartia az nyakat.* Angl. *Wrie necked, holding downe the head toward the shoulder.*] Persius: -ærumnosíq; Solones Obstipo capite, & figentes lumine terram. Horat. 1. Serm. Sat. 5: -Davus sis comicus, atque Stes capite obstipo. Col. lib. 7. cap. 10: Febricitantium signa sunt, quum obstipæ sues transversa capita ferunt, & per pascua subitò, quum paulùm procurrerint consistunt. Plin. obliquum caput dicit: Index, *inquit*, suis invalidæ, caput est obliquum in incessu.

Obstipum veteres pro stipulatum modò, modò pro obliquum dixêre.

Obsto, stas, stiti, stitum, n. p. Contra sto, Impedio, obsum, repugno. [עמד בטבים *hamádh bephanim* התיצב בטבים *hithjaſtiſeb bephanim.* ἀνθίστημι, ἐνίστημαι. Gall. *Resister, empescher.* Ital. *Ostare, impedire.* Germ. Darvor seyn / Im weg stehen / entgegen stehen. Hisp. *Estorvar* ò *contrariar.* Pol. *Zastawiam się, przekazam, przeciwko stoie.* Vng. *Ellene allok.* Ang *To with stand, to stoppe or lett.*] Curtius: Obstant oppido gemini colles. Ovid. 4. Fastor. Obstitit in media candida turba via. Terent. in Andr. Quid obstat cur nõ verè fiant? Videtur etiam habuisse supinũ Oosta si: unde legitur participium Obstaturus. Quint. lib. 2 cap. 12: Video quosdam in ipso statim limine obstaturos mihi.

Obstatŭr, Impersonale. Cic. 13. Philip. Neq; enim quod quisq; potest, id ei licet, nec, si nõ obstatur, propterea et à permittit.

Obstăculum, li, n. s. Impedimentum, ab obstando, dictum. [κώλυμα, ἐμπόδισμα. Gall. *Empeschement.* Ital. *Ostacolo.* Germ Ein widerstand / hindernuß. Hisp. *Estorvo* ò *empacho.* Pol. *Przekaza.* Vn. *Akadaly.* Ang. *A stoppe or hinder, a lett.*] Plaut. in Pseud. Ibi nunc oppido opportuna obstacula.

Obstrāgŭlum, li, n. s. Operimentum, quo aliquid insternitur. [κοῦτ *chesùi.* ἐπίβλημα, στρῶμα. Gall. *Couuerture couuert.* Ital. *Coperta.* Ger Ein decke oder vberzug. Hisp. *Cubertura.* Pol. *Deka, nakrzątz.* Vn. *Fedel, pokrocz.* Ang. *A couering to couer any thing with.*] Plin. lib. 9. cap. 35: Quin & pedibus, nec crepidarum tantum obstragulis, sed totis soccullis addunt. Id est, non solùm operimẽtis, & superioribus partibus soccolorum, quas *Planulas* Itali, ita his Veneti propiùs accedentes *zoccolas* vocant, addunt margaritas: sed etiam totis soccullis.

Obstrĕpo, is, ere, n. t. Contra aliquem strepitum facio, obloquor, contradico. [παρενοχλέω. Gall. *Faire bruit pour empescher quelqu'vn.* Ital. *Interrompere, far strepito mentre altri parla.* German. Vber jemandts ein wesen machen mit rauschen / rumpern / widerstreben. Hispan. *Hazer estruendo contra alg.* Polon. *Przeszkadzać, przeszkodzić, mowie przeciwie.* Vng. *Valaki ellen zajos kedem, mondasi ellene.* Angl. *To whisper or murter against.*] Livius 1. ab Vrbe: Primò uterque vociferari, & certatim alter alteri obstrepere. Laudi alicujus obstrepere, Senec. Hercul. fur. Literis obstrepere alicui. Cicero Metel. lib. 5: Quæ res facit, ut tibi literis obstrepere non auderem. Clamore obstrepi. Cicero pro Marcel. Sed tamen ejutmodi res, nescio quomodo etiam dum audiuntur, aut dum leguntur, obstrepi clamore militum, videntur, & tubarum sono.

Obstrĕpĭtŭr, impersonale. Liv. 3. ab Vrb. Eos concio audit, Decemviro obstrepitur.

Obstrigillo, as, pen. prod. Obsto, detraho alicui, repugno. [αἰωνίζω. Gall. *Mesdire, oster la bonne renommee, contredire.* Ital. *Obstrepare, ò dir mal di alcuno.* German. Widerstehen / widerfechten / darwider seyn. Hispan. *Estorvar, contradezir o resistir.* Polon. *Przekazam, przeciwnie wszystkiem.* Vng *Ellene tamadok.* Ang. *To withstande, to slaunder, to backbite.*] Varro lib. 4. de Vita Populi Rom. Curio quum id fecisset, dicebat amicis, ut illi renuntiaretur, se obstrigillaturum, ne triumphus decerneretur, aut ne iterum fieret Consul Ex Nonio.

Obstrigilator, oris, m. t. It reprehensor, ductem à strigilibus, quibus cum vehementius stringimur, etiam per eunque laditur. Varro æmulum illius artis atque obstrigilatorem.

Obstringo, gis, act. t. Devincio, obligo, ex amul tringo, constringo, adstringo. [אסר *asár* בֶּרֶר *ſ'ror* Gall. *Lier, enserrer, obliger, serrer.* Ital. *Stringere, obligare.* Ger. Zusammen stricken. Hisp. *Atar, obligar.* Pol *Zawięzuie.* Vng. *Megkötözöm.* Ang. *To bind fast, to tie, to knit.*] Plaut. in Aulul. Laqueo collum quando obstrinxero. Idem in Amphit. Ante hanuonem collo hinc obstricto traham. Col. lib. 5: Alii viminibus obstringunt. ¶ Obstringere sibi aliquem munere, beneficio, &c. Cic. Servio lib. 13: Teque ita existimare volo, quibuscunq; officiis in Epiroticis reliquisq; rebus Atticum obstrinxeris, iisdem me tibi obligatum fore. Legibus obstringi, Cic. 2. de Invent. Religione obstringere, Idem 2. Philip. Obstringere [illegible] parricidio, perjurio, scelere, & hujusmodi, Est commutare parricidium, scelus, pejerare. Cic. 3. Offic. Num igitur se obstrinxit scelere, si quis tyrannum occidit quanvis familiarem?

Obstrŭdo, dis, si, sum, pen. prod. act. t. ex Ob, & Trudo, interposita s. Occludo, seu occulto, abscondo, indo. [כסה [illegible] ἐπικρύπτω. Gall. *Serrer, couurir.* Ita. *Serrare, coprire* Ger. & Belg. Verstossen / verbergen. Hisp. *Cerrar, cubrir* Polon *Zakrywam.* Vn. *El reytem, el dugom.* An. *To hide, to dark, to cover and hide in the ground.*] Plaut. Stich. Quin tu stas obtrudere aliquid? Idem in Cure. Obsecro parentes ne meos mihi [illegible] Quid? sub gemma obstrusos (alias obtrusos) habeo tuam matrem, & patrẽ? Plin. in Panegy. Bonos autem otio aut situ obstrusos, & quasi sepultos. Terra obstrusa, Ovid. Epist. 7. Recessus obstrusi, Claud. 7. Paneg. ¶ Invenitur & Obtrudo, quod est invito, & renuenti aliquid offero vel do. ἐπιδίδωμι. Plaut. in Cure. Aliquid prius obtrudamus, pernam, sumen glandium. Terent. in Hecyr. Nunquam ausus sum recusare eam, quam mihi obtrudit pater: id est, invito despondet.

Obstrŭo, is, act. t. Obsepio, occludo, & quasi strue quadam obsisto. [אטם *atám* סכך *sachár.* ἐμφράσσω, ἐπιφράσσω [illegible] Gall. *Estouper, bouscher.* Ital. *Chiudere, ottturare.* Ger. Zumachen / verschoppen /

verſchoppen / verbauwen. Belg. Verſtoppen. Hiſp. *Encerrar.* Pol. *Zagradzam, zaprawiam.* Vng. *Be dugom vtat el fogom.* Ang. *To ſtoppe, to ſhutte vp.*] Cicer. de Senect. Qui iter Pœnis, vel corporibus ſuis obſtruere voluerunt. ¶ Obſtruere luminibus, altiore extructo ædificio officere adverſis è regione ædibus, quominus lumen recipiant. Cic. pro Domo ſua: Habitare laxè, & magnificè voluit, duasq; magnas & nobiles domos conjungere: ac ſeverè contendit, ut Qu. Veſtius ſibi domũ venderet. Quũ ille negaret, primò ſe luminibus ejus obſtructurũ minabatur, *&c.* Per metaphoram quis dicitur alterius luminibus obſtruere, qui nominis ejus claritatem obſcurat. Idem in Bruto: Catonis luminibus obſtruxit hæc poſteriorum quaſi exaggerata altiùs oratio. ¶ Obſtruere undas molibus. Lucan. lib. 2. ¶ Obſtruere aures alicui, eſt obſtinatum & inexorabilem reddere. Virg. 4. Aeneid. Fata obſtant, placidasque viri Deus obſtruit aures. ¶ Fauces obſtruere. Lucan. lib. 5: Cætera ſuppreſſit, faucesque obſtruxit Apollo.

O-bſtrūctĭo, verbale, f. t. Occultatio. [שכך *ſécher.* ἐμφραξις, κωφώσις. Gall. *Bouſchement, eſtouppement.* Ital. *Otturamento, loſtoppare.* Germ. Verbauwung/verſchoppung. Hiſp. *Encerramiento.* Pol. *Zagrodzenie, zakrycie.* Vng. *El reytes.* Ang. *A ſtopping or ſhutting vp.*] Cic. pro Sest. Sed hęc obſtructio nec diuturna eſt, nec obducta ita, ut curioſis oculis perſpici non poſſit.

O-bſtŭpĕo, pes, pen. corr. & Obſtupeſco, is, n. t. Stupeo, attonitus fio, ſtupore percellor. [שמם *ſchamám* קהה *kahâh.* ἐκπλήττομαι Gall. *S'eſtonner, s'eſpouuanter.* Ital. *Stupire.* German. Verſtaunen. Hiſpan. *Paſmar.* Polon. *Zdumiewam ſie.* Vngar. *El remwelek el almekodom.* Ang. *To be amazed.*] ¶ Aliquando inſenſibilis fio. αὐαίνομαι καὶ ἀπόλλυμι. Terent. in Adelph. Membra metu debilia ſunt, animus timore obſtupuit. Idem in Andria: Id mihi viſus eſt dicere, Abi citò, & ſuſpende te. Obſtupui. Virgil. 5. Aeneid. Obſtupuit viſu Aeneas. Cicero Att. lib. 5: Ob hæc beneficia, quibus illi obſtupeſcunt, nullos honores mihi, niſi verborum decerni ſino: ſtatuas æneas, πέρπερα, prohibeo. Idē pro Marcel. Obſtupeſcent poſteri certè imperia, provincias, Rhenum, Oceanum, Nilum, pugnas innumerabiles, incredibiles victorias, monimenta, munera, triumphos audientes, & legentes tuos.

O-bſtŭpĕfăcĭo, act. t. Animo conſterno, & ſtupidos ſenſus reddo. [שומם *ſchomém* ὀκνηρόω. Gall. *Eſtonner, eſpouuanter.* Ital. *Stupifare.* German. Erſtaunt machen vor ſchrecken. Hiſp. *Eſpantar à otro.* Polon. *Zdumial'o czinie.* Vngar. *El remitem, el bamitom.* Ang. *To make amazed.*] Terent. in Phorm. Poſtquam ad judices ventum eſt, non potuit cogitata loqui, ita eum tum tumidum obſtupefecit pudor. Liv. 2. ab Vrb. Adeoque conſtantia ſua & tribunos obſtupefecit, & plebem.

O-bſtŭpĭdŭs, adjectivum. [שומם *ſchomém.* ἠλιθιώτης. Gall. *Eſtonné, eſperdu, eſpouuanté.* Ital. *Stupido.* Germ. Erſtaunet. Hiſp. *Paſmado, ò aſpantado.* Polon. *Zdumial'i, zaſtraszoni.* Vngar. *El bawlt, el amult.* Ang. *Amazed, aſtonied.*] Gell. lib. 5. cap. 1: Conſuluiſſe univerſos quaſi attonitos, & obſtupidos: hoc eſt, propemodum ſtupidos factos præ metu.

O-bſum, obes, obfui, Noceo, quaſi ob: id eſt, contrà ſum. [עמד בעבים *hamâdh bephanim* הרע *heráh.* βλάπτω. Gall. *Nuire, empeſcher.* Ital. *Nuocer.* Germ. Schaden / oder ſchedlich ſeyn. Belg. Scaden. Hiſp. *Empecer, ò dannar.* Pol. *Szkodze, przekazam.* Vngar. *Artok.* Ang. *To annoy, to hinder.*] Ejus contrarium eſt Proſum, quaſi antè ſum. Plaut. in Amph. Factũ in Amphitryoni obfuit. Cic. 1. de Orat. Fuit enim mirificus quidã in Craſſo pudor: qui tamẽ non modò nõ obeſſet ejus orationi, ſed etiã probitatis commendatione prodeſſet. Ovid. 11. Metamorph. -an obeſt quoque gloria multis? Obfuit huic certè.

O-bſŭo, is, ui, obſutum, pen. prod. [περιῤῥάπτω, καταῤῥάπτω Gal. *Couldre à l'entour.* Ital. *Cucire d' intorno.* German. Vmbnähen/wol bnzen. Hiſpan. *Coſer en derredor.* Polon. *Obſzywam.* Vngar. *Be varrom.* Ang. *To ſowe or ſtieth round about.*] Circunſuere. Ovid. 2. Faſt. Quodque pice adſtringit, quod acu trajecit ahena, Obſutum mentha torret in igne caput.

O-bſūrdēſco, is, n. t. Surdus fio, ſenſum audiendi amitto. [החריש *hecheríſch.* ἐκκωφοῦμαι, ὀκνηρόω. Gall. *Eſtre, deuenir ou faire le ſourd.* Ital. *Aſſordirſi, diuenir ſordo.* Ger. Erdummen/dumm oder gehörloß werden. Belg. Doff worden. Hiſp. *Enſordeſcerſe.* Pol. *Gl'uszeie.* Vng. *Meg ſiketwelek.* Ang. *To be or to waxe deafe.*] Cic. in Somn. Scip. Hoc ſonitu completæ aures obſurduerunt. Idem de Amic. Sed quum tot ſignis eadem natura declaret quid velit, obſurdeſcimus tamen neſcio quomodo, nec ea quæ ab ea monemur audimus.

O-btĕgo, is, ere, act. t. Operio, & tego. [טוח חטה *tſippáh chaphâh.* σκεπάζω. Gall. *Couurir diligemment.* Ital. *Coprire diligentemente.* Ger. Vberdecken / zudecken. Hiſp. *Cubrir diligentemente.* Pol. *Nakeriwam.* Vng. *Be fedem.* Ang. *To couer.*] Colum lib. 3. cap. 13: Et quod eſt durum ſummis glebis obtegatur. Cicer. in Vatin. Habet hoc præmium tua indignitas, ut adoleſcentiæ turpitudo obſcuritate & ſordibus tuis obtegatur. Tacit. lib. 4:

Animus audax, ſui obtegens, in alios criminator. Virg. 2. Aen. -quanquam ſecreta parentis Anchiſę domus, arboribusq; obtecta receſſit. ¶ Obtegere ſe corpore alicujus, eſt ſe tueri alicujus objecta atq; oppoſitu. Cic. pro Sext. Seq; ſervorum, & libertorum corporibus obtexit.

O-btēmpĕro, ras, n. p. Morem gero, pareo. [שמע *ſchamáh.* ὑπακούω, πείθομαι. Gall. *Obeir, obtemperer.* Ital. *Compiacere, obedire.* Ger. Gehorchen oder gehorſam ſeyn. Belg. Gehoorſaem zyn. Hiſp. *Obedeſcer y conſentir.* Pol. *Poſłuſznieſtem.* Vng. *Engedek ſzot fogadok.* Ang. *To obey.*] Plaut. in Moſt. Sed tu etiámne adſtas, nec quod dico obtemperas? Cic. Sic mihi ſemper obtemperavit, tanquam filius patri. ¶ Interdũ pro conſulo, provideo. Terent. Ex qua re minus aut fame foret, aut rei obtemperans.

O-btēmpĕrātĭo, f. t. [משמע *miſchmáh.* ὑπακοή, πειθαρχία. Gall. *Obeiſſance.* Ital. *Obedienza.* German. Gehorſamkeit. Hiſpan. *Obediencia.* Polon. *Poſłuſzeństwo.* Vngar. *Engedelmeſſeg.* Ang. *Obedience.*] Cicero de Leg. Iuſtitia eſt obtemperatio ſcriptis legibus, *&c.*

O-btēndo, is, act. t. Ante aliquid, & contrà tendo, oppono. [סך נסה *ſach nataáh.* ἐπισκέπτομαι, ἐπιβάλλομαι. Gall. *Tendre au deuant, couurir, oppoſer.* Ital. *Diſtendere, opporre.* Germ. Furſpannen. Belg. Voorſpannen. Hiſp. *Tender ò contraponer.* Pol. *Rozſzczepiam, rozkładam.* Vng. *Eleiben vetem, tartom.* Ang. *To couer ouer, to hange before.*] Cic. Quint. Fr. Vniuſcujuſq; natura tegitur, & quaſi quibuſdã velis obtenditur. Plin. lib. 5. cap. 2: Huic par, interjacente valle mons adverſus Antilibanus obtenditur: hoc eſt, oppoſitus eſt. ¶ Aliquãdo Obtendo idem eſt quod excuſationem aliquã prętexo. Plin. Epiſt. 159: Nec puduit rationẽ turpitudini obtendere: egregiam quidem pulchramq; rationem.

O-btēndĭcŭlum, Quo aliquid tegitur. περίβλημα.

O-btēntŭs, m. q. pro Velo, operimento & prætextu. [περίσκημα, μαίη, περίφασις. Gall. *Couuerture, pretexte.* Ital. *Coprimento, pretesto.* Germ. Fürwendung. Hiſp. *Cubierta, pretexo.* Pol. *Zasłona, wimowka.* Vng. *Szin alat.* Ang. *A pretence or colour, a drawing of a curteine before.*] Gell. lib. 10. cap. 22: Qui obtentu philoſophiæ nominis inutile otium, & linguæ vitæque tenebras ſequuntur. ¶ Ponitur aliquando pro extenſione. Virg. lib. 11. Aeneid. Extructos que toros obtentu frondis inumbrant.

O-btēntŭs, eſt participium. περιπεπλεγμένος, περιεσκεπασμένος. Virgil. 1. Georg. -& obtenta denſantur nocte tenebræ: id eſt, obducta, ait Servius.

Obtento, as, vide OBTINEO.

O-btĕro, is, pen. corr. act. t. Contero, cõtundo, ſuffoco. [כתת *chathâth.* ἐπιτρίβω. Gall. *Eſcacher, briſer, fouler, broyer, menuiſer.* Ital. *Fracaſſare.* German. Zertretten: *item,* zerreyben. Belg. In ſtucken wrynen. Hiſpan. *Hollar ò quebrar.* Polon. *Zcżieram.* Vngar. *Meg tòrdm.* Ang. *To weare in rubbing, to bruſe.*] Livius: Ab elephantis obtriti ſunt: id eſt, pedibus elephantorum contuſi. ¶ Aliquando ſignificat circum, ſeu ab omni parte tero, tundo in mortario. Colum lib. 6. cap. 4: Nonnulli pellem ſerpentis obtritam cum vino miſcent.

O-btrītŭs, hujus obtritus, m. q. [מכתה *mechittáh.* κατάτριμμα. Gall. *Briſement, foulement.* Ital. *Rompimento, tritamento.* Ger. Zertrettung/zerſtampffung. Hiſ. *Hollamiento que bradura.* Pol. *Ztarczie.* Vng. *Meg tòretet.* Ang. *A wearing in rubbing, a bruſing.*] Plin. lib. 18. cap. 28: Ne herbæ vellantur, obrituque heberentur.

O-btĕſtŏr, aris, d. p. Precor, oro vehementiùs, imploro. [התחנן *hebetbir* התחנן *hithpallél.* ἐπομνύω, ἱκετεύω, αὐτοβοάω. Gal. *Prier ou demander aide auec adiuration, prier de grande affection.* Ital. *Pregare con ſcongiuri.* German. Hefftig bitten vnd gar nah beſchweeren. Belg. Seer bidden. Hiſp. *Rogar con jurando.* Pol. *Zaprzyſięże nim proſze, barzo proſze.* Vng. *Eſedezem.* Ang. *To obteſt, to beſeik for goddes ſake.*] Hoc verbo utimur in ſummis negotiis, & ferè ſemper cum adjuratione. Terent. in Andr. Quod ego per hanc te dextram oro & genium tuum, per tuam fidem, perq; hujus ſolitudinem Te obteſtor. ¶ Aliquando etiam ſine adjuratione. Saluſt. in Catilin. Te atque Senatum obteſtamur, ut miſeris civibus legis præſidium, quod iniquitas prætoris eripuit, reſtituatis. Cic. pro Flacco: Quum ego te Flacce cœlum, noctemq; conteſtans, flens flentem obteſtabar, quũ tuæ fidei optimæ & ſpectatiſſimæ ſalutem urbis & civium commendabam. Cæſar lib. 7. bell. Gall. Matres familiæ paſſis manibus obteſtantur, Romanos, ut ſibi parcerent.

O-btēſtātĭo, verbale, f. t. [תחנה *techinnáh.* ἐπιμαρτυρία, ἐξορκισμός. Gall. *Requeſte auec adiuration.* Ital. *Eſſo pregare ſcongiurando.* German. Ein trungentliche ernſtliche bitt. Hiſp. *Obra de rogar con jurando.* Pol. *Wielka prożba.* Vng. *Eſedezes.* Ang. *An humble deſiring, a taking of god to witteneſſe.*] Cicero ad Mummium 13: Phædri obteſtationem, ſedem, domicilium, veſtigia ſummorum hominum ſibi tuenda eſſe dicit.

O-btexo, xis, act. t. Circumtexo. [περιυφαίνω. Gall. *Tiſtre alentour.* Ital. *Teſſere d' intorno.* German. Vmbwäben / zu ringo vmb bedecken. Hiſpan. *Texer en derredor.* Polon. *Wkragnakrywam.* Vngar. *Be halolom, be zömöm.* Ang. *To weaue round about.*] Plin. lib. 11.

lib.11. cap. 19: Filis etiam aráneus quacunque inceſſerit, alarum maximè lanugines obtexit. Virgilius 11. Aeneidos: -fundum ſimul undique tela Crebra nivis ritu, cœlumque obtexitur umbra.

Obtĭcĕo, ces, ere, n.ſ. Taceo: & eſt propriè de iis quæ nos pudet dicere. [חשה *chaſchâh* שתק *ſcha:hâk* החריש *hecheriſch.* σιωπάω. Gall. *Se taire.* Ital. *Tacere.* Germ Schweigen. Hiſp. *Callar.* Polon. *Wſobie chowam, zamilczam.* Vngar. *El halgatom.* Ang. *To keep ſilence.*] Terentius in Evnuch. Virgo conſiſta ejecto lacrymans obticet. Martialis li.10: Et queritur nugas obticuiſſe meas, Ovid.14 Metam. Nec priùs obticuit, quàm gutturа condidit arbos.

Obtĭcēntĭă, æ, f.p. Quint. lib.9. cap.2. [σιωπάσεις. Gall. *Quand on ſe tait.* Ital. *Quando ſi tace.* Ger. Stillſchweigung/ geſchweigung. Hiſp. *Quando ſe calla.* Pol. *Zamilczenie.* Vng. *El halgatas, bezednek felbe harapaſa.* Ang. *An holding of peace or ſilence.*] (quam idē Cic. Reticentiam: Celſus Obticentiam: nonnulli Interruptionem appellant) & ipſa oſtendit affectus.

Obtĭnĕo, es, pen.cor. act. ſ. Adipiſcor, vinco, quaſi contra teneo. [קבה *kanâh* אחז *achâz* השיג *hiſſig.* ἐπίχω, κεγρηκέναι. Gall. *Obtenir.* Ital. *Ottenere.* German. Erlangen/ gewinnen/ behaupten/ erhalten. Belg Behouden. Hiſpan. *Alcancar.* Pol. *Otrzymiwam, doſtaie.* Vng. *Megnyerem.* Ang. *To obteine, to gett.*] Cic. ad Att. lib. 7: Malas cauſas ſemper obtinuit, in optima cōcidit. ¶ Obtinere interdum pro ſervare & fortiter tenere. Plaut. in Aſinar. Si iſtam fortitudinem animi obtines, ſalvi ſumus. ¶ Interdum ſignificat certum locū & gradū tenere ſive habere. Colum. lib. 2: Tertium locū obtinet pecudū ſtercus. ¶ Aliquādo retinere & conſervare. Cic. ad Trebatium: Tu ſi iſtic commendatione mea dignitatem tuam obtinebis, perferas noſtri deſiderium. ¶ Obtinere & Repelli ſunt contraria. Cic. ad Lentulum libro 1. Epiſt. Neque ſi quid non obtinuerimus, repulſi eſſe videamur. ¶ Vſurpatur aliquando pro occupare. Plin. li. 12. cap. 1: Arbor agros longis obtinens umbris.

Obtĕnto, as, frequentat. ab obtineo, es. ἐπίχω. Cic. ad Attic. lib. 9: Et tamen meſpes quædam obtentabat, fore ut aliquid conveniret potiùs, quàm aut hic tantum ſceleris, aut ille tantum flagitii admitteret.

Obtĭngĭt, Obvenit, evenit. [היה *hajâh* בא *ba.* συμβαίνει, συμπίπτει. Gal. *Il auient, il eſt auenu.* Ital. *Toccare, accedere.* Germ. Widerfahren/ begegnen. Belg Het geſchiet. Hiſp. *Aconteſcer ò venir à ſuerte.* Pol. *Trafiel'oſie.* Vng. *Tortenik eſik.* Ang. *It happeneth or chanceth.*] Terent. in Andr. Neſcis quid mihi obtigerit. Idem in Heaut. Iſtuc tibi ex ſententia obtigiſſe lætor. Cic. 1. Offic. Ex quo quia ſuum cuique fit eorum quę natura fuerant communia, quod cuique obtigit, id quiſque teneat. Non niſi in tertiis perſonis legitur. ¶ Obtinere alicui provincia dicitur, quę ſorte obvenit. Cic. 3. Verr. Quæſtor ex Senatuſconſulto provinciam ſortitus es, obtigit tibi conſularis.

Obtorpĕſco, is, n.t. ab obtorpeo, Torpidus fio, & ſtupore quodā afficior, obſtupeſco, ſenſum omnē amitto. [παραλύομαι. Gal. *Eſtre engourdi, s'engourdir.* Ital. *Impigrirſi.* Ger. Blug werdē, erſtaunet vnd erzitteret werdē. Belg. Traech worden. Hiſp *Entorpeſcerſe.* Pol. *Zdumiewam ſie od lekniema.* Vng. *Meg tompulok, meg aluzom, erzekenſegemet el vextem.* Ang. *To fainte for feare, to be very ſlow or dull.*] Curtius lib. 10: Quis crederet ſævam paulò ante concionem obtorpuiſſe ſubito motu? Cicero pro Domo ſua: Miror ei & linguam non obmutuiſſe, & manum obtorpuiſſe. Idem 3. Tuſculan. Sed jam ſubjectus miſerus obtorpui. Ex Euripide verſum.

Obtorquĕo, es, act. ſ. Vehementer torqueo. [עקל *hikkél* עקש *hikkéſch.* ἀλγηρέφω. Gall *Fort tordre.* Ital. *Torcere forte.* Ger. Vmbträyen Hiſ. *Torcer en contrario ò fuertemente.* Pol. *Ob ćiſkam.* Vng. *Tekerem, fatſarom.* Ang. *To wringe or wreſt about.*] Plin. de Vir. Illuſt. Conſuli legibus agrariis reſiſtenti ita collum in comitio obtorſit, ut multus ſanguis effluēret è naribus.

Obtōrtŭs, a, um, participium. [מעקל *mehukkâl.* διεστραμμένος. Gall. *Tors, tourné.* Ital. *Torto.* Ger Vmbgeträhet/ gewundē. Hiſp. *Sorcedo.* Polon. *Okrezoni, obwiti.* Vngar. *Tekert, fatſart.* Ang. *Wringed or wreſted about.*] Cicero 6. Verr. Quem obtorto collo in carcerem abripi juſſit.

Obtrĕcto, as, act. p. ex ob & Tracto: a in e mutata. Tracto verò frequētativum eſt verbi Traho. [חרף *cherêph* גדף *giddéph.* λοιδορέομαι, κατηγορέω. Gall. *Meſdire, detracter, blaſmer.* Ital. *Dir mal.* Ger. Vbelreden / hinderreden / ſchmächlich zureden/ Affterreden. Belg. Achter clappen. Hiſp. *Detraer diziendo mal de alguno.* Pol. *Vwl'oczluwie mowie, omawiam, owl'aczam.* Vngar. *Ragalmazom, gialazom.* Ang. *To ſolaunder, to backbite, to report ill.*] Eſt autem obtrectare, autore Feſto, contra alienam ſententiam tractare ſeu maledicere: quum ſcilicet alicujus dicta aut facta depravantur. Obtrectat (inquit Eraſmus) qui malè dicit de alio: detrahit qui minuit laudem alicujus. Cic. Dolabellæ: Non tàm id laboro, ut ſi qui mihi obtrectent, à te refutentur, quàm intelligi cupio me à te amari. ¶ Accipitur aliquando pro culpare ſive damnare. Plin. lib. 9. cap. 35: Superbo ſimul ac procaci faſtu, ut regina meretrix lautitiam ejus omnem, apparatumque obtrectans.

Obtrectātĭo, onis, f.t. Vituperatio. [חרפה *cherpâh* גדופה *gedhuphâh.* λοιδορία. Gall. *Detraction, meſdiſſon.* Ital. *Detrattione, maldicentia.* German. Ein böſer Neid/ daß einer mit ſchmertzen ſicht daß ein anderer bey ihm auffkompt: item, Ein böſe nachred/ vbelredung. Hiſpan. *Obra de maldexir.* Polon. *Zawiſcz, omowa.* Vngar. *Ragalmazas, gialazas.* Ang. *A ſclaundering, a backbiting.*] Obtrectatio eſt, quam intelligi zelotypiam volo, ægritudo, ex eo quòd alter quoque potiatur eo quod ipſe concupierit. Cic. 4 Tuſc. ¶ Ponitur aliquando pro detractione. Cæſar 1. bel. Civil. A quibus & inductum & depravatum Pompeium queritur invidia atque obtrectatione laudis ſuæ, &c.

Obtrectātŏr, oris, m. t. Maledicus. [מחרף *mecharêph* מגדף *meghaddéph.* λοιδορος, βλάσφημος. Gall. *Detracteur, meſdiſant, meſdiſeur.* Ital. *Detrettatore, maldicente.* German. Ein nachreder/ verleümbder / ein vnderthucker des anderen lobs. Hiſp. *Mal dezador, que maldize de otro.* Polon. *Tenktori ſ'awi drugiego vwl'acza, omowcza.* Vngar. *Ragalmazo, gialazo.* Ang. *A ſclaunderer or backbiter.*] Cicero de Clar. Orat. Dolebamque, quòd non ut plerique putabant, adverſarium aut obtrectatorem laudum mearum, ſed ſocium potiùs & conſortem glorioſi laboris amiſeram.

Obtrectātŭs, hujus tus, m.q. idem quod obtrectatio. Gellius libro 20. cap. ult. Æquum eſſe puto, ut ſine vano obtrectatu conſiderent.

Obtrūdo, dis, ſi, ſum, act. t. Adverſus alium trudo, objicio. [הדיח *hiddîach* תקע *takâh.* ἐπωθίζομαι. Gall. *Pouſſer vers ou contre.* Ital. *Spingere incontro.* German. Entgegen trucken/ gutrucken: item, auffſtoſſen. Hiſpan. *Empuxar en contrario.* Polon. *Zapiechen: item, zatłukam: item popycham.* Vng. *Reatazitom.* Ang. *To put to with force, to offer or give to one againſt his will.*] Hinc obtrudere fores dicitur qui in ædes ingrediens, foris aſtantem excludit. Plautus in Menæch. Iámne abiit intrò? abiit: obtrudit foreis. Obtrudere, quaſi invito & renuenti offerre & dare. Terent. in Andr. -ea quoniam nemini obtrudi poteſt, Itur ad me. Vbi Donatus: Bene Obtrudi, quaſi invito. De hoc vide etiam ſuprà in verbo Obſtrūdo.

Obtrūſŭs, a, um, participium, Abditus, reconditus. [תקוע *takûâh.* ὠθισθείς. Gall. *Pouſſé contre.* Ital. *Spinto incontro.* German. Auffgetruckt oder auffgeſtoſſen. Hiſp. *Empuxado en contrario.* Pol. *Skryty.* Vng. *El reytetet, el fudeztetet.* Ang. *Thruſt or put to by force.*] Cic de Clar. Orat. Quò magis expurgandus eſt ſermo & adhibenda quædam obtruſa ratio quæ mutari non poteſt.

Obtrunco, as, act. p. Occido, vulneribus conficio, quaſi corpus membris mutilatis truncum reddo. [נקף *nakâph* ἀποτέμνω, κοπτικόω. Gal. *Decapiter, oſter la teſte, eſcouper.* Ital. *Taglıar à pezzi.* German. Zerhauwen/ enthaupten. Belg Hooſden. Hiſpan. *Deſcabecar ò cortar miembro.* Pol. *Zabyam, item zejnam.* Vng. *Meg ölöm, fel koncżolom.* Ang. *To kill, to beheade, to cutt away the toppe.*] Cicero 2. de Nat. deor. Puerum interea obtruncat, membra articulatim dividit. Virgil. 3. Aeneid. Excipit incautum, patriasque obtruncat ad aras. Livius libro 1. ab Vrbe: Ita regem obtruncant.

Obtrūncātĭo, verbale, f.t. [נקף *nokóph.* ἀλγηπὴ, ἀφαίρεσις. Gal. *Coupement par le haut, eſcoupellement.* Ital. *Troncamento.* Germ. Ein abſchneidung oder beſchneidung Hiſpan. *Cortadura de miembros, deſcabecadura.* Polon. *Obcżięcżie.* Vngar. *Meg ölés, fol koncżolas.* Ang. *A beheading or cutting away of the toppe.*] Colum. lib. 4. cap. 29: Quod tum & obtruncatione vitis, & cum ejuſdem reſectionis fiſſura præcipit fieri.

Obtŭĕŏr, eris, pen. prod. obtutus ſum, obtueri, d.ſ. Diligenter conſpicio. [ראה *râáh* הביט *hibbîth* ὄψομαι, ἐμβλέπω. Gall. *Regarder fermement.* Ital. *Guardare.* Ger. Beſchauwen/ ſtetiglich etwas ſchauwen. Hiſp. *Mirari.* Pol. *Pil'nie ogleduie.* Vng. *Zememet rea figzetem, nezek, zemlelem.* Ang. *To look or behold ſtedfaſtlie.*] Plaut. in Bacchid. Num qui numi exciderunt here tibi, quod ſic terram obtuere? Idem in Moſtell. At tu iſtac nos obtuere, quoniam cornicem nequis conſpicari.

Obtŭŏr, eris, pen. corr. obtuitus vel obtutus, obtui, obtueor. Vide infrà in dictione Tueor, eris.

Obtūtŭs, hujus obtutus, pen. prod. m. q. quaſi obtuitus: id eſt, aſpectus. [ראות *reúth* ראי *roí.* ἀσπασμὸς. Gall. *Ferme regard.* Ital *Lo ſguardo.* Ger. Anſchauwung/ anſehung. Hiſp. *Mirada.* Pol. Wſglad, weirzenie. Vngar. *Nezes, tekintes, zemleles.* Ang. *Stedfaſt looking or beholding.*] ab obtueri: αἰτωπεῖν, αἰτοφθαλμεῖν. Virgil. 1. Aen. Dum ſtupet obtutuq; hęret defixus in uno. Cicer. 3. de Orat. Qui vultum ejus, quum ei dicendum eſſet, obtutumque oculorum in cogitando probè noſſet.

Obtŭndo, dis, di, obtuſum, ſine n, ſicut fit in aliis à Tundo compoſitis, quanvis Tunſum à Tundo, n retineat, act. t. [קהה *kehâh.* ἀμβλύνω. Gall. *Rebouſcher ou refouler le trenchant ou la pointe, faire mouſſe, eſtourdir.* Ital. *Spuntare, rumper la teſta, ſtordire,*

stardare, stil batere el taglio. Germ. Zerbleüwen / wol stumpff machen. Belg. Wel in stucken slaen. Hiſpan. *Embotar la hagudo heriendo.* Polon. *Dobrze tł'uke, roz byam:* item *tępo cięsie.* Vng. *Megdobolom tompitom.* Ang. *To mak the edge of a thing blunt, to mak dull.*] Eſt autem propriè Obtundo, totum ſeu circum percutio, rumpo, & hebeto. Plaut. in Amph. Nam ſum obtuſus pugnis peſſimè: id eſt, percuſſus vel perfractus. Col. lib. 4. cap. 24: Obtuſa, hebesque & mollis falx putatorem moratur, eoque minus operis efficit, & plus laboris affert vinitori. ¶ Transfertur quoque ad ingenium, ad oculos & ad vocē: ut Obtuſum ingenium, & obtuſa acies: id eſt, hebes & ſine acumine. ἀπαιθημοσύνη. ¶ Obtundere & Acuere ſunt contraria. Cic. 1. Tuſcul. Multa enim è corpore exiſtunt, quæ acuant mentem, multa quę obtundant. ¶ Aliquando ſignificat ſæpiùs repetendo eadem, alicui moleſtiam & faſtidium afferre. ἀπειλεῖν, παρενοχλῶν. Tractum à fabris qui repetunt ictus tundendo aliquid malleo. Terent. in Andr. Obtundis tametſi intelligo. Idem in Adelph. Ne me de hac re obtundas ſæpiùs. Cic. antequam iret in exilium: Quid nunc ego de propriis meis meritis prædicem? Si meminiſtis obtundam: id eſt, faſtidio vos afficiam.

O-btūsŭs, participium: [קהה *kohéh.* ἀμβλωθές. Gall. *Rebattu, rebouſché, moucé.* Ital. *Ribattuto, mozzato.* German. Zerbleüwt. Hiſpan. *Embotado.* Polon. *Zbiti, zł'uczoni.* Vngar. *Eltelen, tompa.* Ang. *Made blunt or dull.*] Ut Obtuſus pugnis. Plaut. in Amph.

O-btusŭs, nomen, pro hebete. [ἀμβλὺς, νωθρός. German. Zoll/eines groben verſtandts. Pol. *Tępi.* Vng. *Tompa, oſtoba.* Ang. *Dull, blunt.*] Cicer. in Catone: Nónne vobis videtur animus is, qui plus cernat, & longiùs videre, & ad meliora proficiſci: ille autem cujus obtuſior ſit ăcies, non videre? Aures auditorum obtuſæ, Autor ad Herennium.

O-btūsē, adverb. Indoctè, ſtupidé. [ἀμβλέως. Gall. *Lourdement, groſſement, ſans eſprit.* Ital. *Groſſamente, allagroſſa, ſenza giudicio.* German. Groblich/tölper. Hiſp. *Sin judicio, gruеſſamente.* Pol. *Tępie, grubie.* Vng. *Tompan, oſtoban.* Ang. *Dullie, bluntlie, without ſpirite.*] Cicero 1. de Nat. deor. Quò quid dici poteſt obtuſius? ¶ Obtunſus legitur apud Plinium, epiſt. 123: ſed minus frequenter & parùm uſitatè.

O-btūrbo, as, act. p. Sermonem vel negotia alicujus interpello. [בהל *bihél.* αὐτεπηχέω, ἀπαχθέω, παρενοχλέω. Gall. *Troubler totallement.* Ital. *Rompere il parlare, interrompere.* Germ. Einen in ſeinen Wortē oder Wercken verſtören/betrüben/ verwirren. Hiſpan. *Turbar, eſtorvar el que habla.* Polon. *Przekazam, przeriwam.* Vng. *Bele zollok, fęble zakaztatom.* An. *To vexe or trouble muche.*] Terent. in Andr. Itáne verò obturbat? Turbo. Cic. ad Att. lib. 12: Me literæ & ſcriptio non leniunt, ſed obturbant.

O-btūro, as, pen. prod. act. p. Occludo. [אטם *atám* סכך *ſachár.* ἀποπλημμέλω, πωμάζω, ἐπιθύω. Gall. *Bouſcher, eſtouper, clorre.* Ital *Serrare, chiudere turare* Ger Verſtopffen/wol vermachen. Hiſp. *Cerrar.* Polon *Zatikam.* Vngar *Be dugom, be tapaſztam.* Ang. *To ſtoppe or cloſe.*] Horat. lib. 2. Epiſt. Obturem patulas impunè legentibus aures. Cicero de Fato: Stupidum eſſe Socratē dixit, & bardum, quòd jugula concava non haberet obſtructas eas partes, & obturatas eſſe dicebat. ¶ Feſtus putat dictionem eſſe compoſitam ex Latina præpoſitione Ob, & Græca dictione θύρα, quo nomine illi oſtium appellant: & ita (ſi Feſto de hac etymologia fidem adhibere velimus) videretur per th aſpiratum eſſe ſcribendum.

O-btūrāmēntum, n. ſ. Quo aliquid obturatur: [שכך *ſécher.* ὀφαγμὸς, πῶμα. Gall. *Bouſchon, bondon, eſtoupillon.* Ital. *Coſa da ſtroppare.* Germ. Alles damit man etwas verſtopfft oder verſchoppet. Hiſpan. *Aquella cerradura.* Pol. *Zatkanie.* Vngar. *Be dugo, tapaſło zerzam.* Ang. *Whereby any thing is ſtopped, a ſtoppell.*] Plin. libro 16. cap. 8: Vſus ejus cadorum obturamentis. De cortice ſuberis loquens. Idem lib. 33. cap. 4: Et repleto ſtagno excuſſis obturamentis erumpit torrens tanta vi, ut ſaxa pervolvat

O-bvāgĭo, is, antep. prod. n. q. Contrà vagio, ſeu vagitu obſtrepo. [αὐτβαίνω, αὐτβωλέω. Gall. *Braire comme petis enfans.* Ital. *Gridare come i bambini.* German. Vmbher graunen oder greinen/ wird von kleinen Kindlinen verſtanden. Hiſp. *Llorar como el ninno.* Pol. *Płacze iako dziecze.* Vngar. *Nyuok, riuok, kouakkolok.* Ang. *To crie as a childe.*] Plaut. in Pœn. Nutrices pueros infantes minutulos Domi ut procurent, neuq; in ſpectatum afferant, Ne & ipſæ ſitiant, & pueri pereant fame, Néve eſurientes hîc quaſi hœdi obvagiant.

O-bvāllo, as, act. p. Circumvallo. [חקיף *hikkíph* סבב *ſabáb.* περιχαράσσω. Gall. *Environner de rampars & aſſieger.* Ital. *Circundare, munire, fortificare, ſerrare in torno.* Germ. Verbollwercken/ verſchantzen/ oder vmbſchantzen. Belg. Ombolwercken. Hiſp. *Cercar de palizada.* Polon. *Wał'em obtaczam, oſtanczuie.* Vng. *Körmiwel arkolom.* Ang *To enuiron or compaſſe about with a diche or trenche.*] Cic. de Lege Agraria: Me longo intervallo propè memoriæ, temporumque noſtrorum primū novum hominem Conſulē feciſtis, & eum locum quem nobilitas præſidis firmatum atq; omni ratione obvallatum tenebat, me duce reſcidiſtis.

O-bvārĭcātōrēs, dicebantur qui cuipiam occurrebant, quò minus is rectum iter conficeret, inquit Feſtus. ¶ Obvarico, as, verò penul. corr. Eſt occurro, obſto, teſte eodem.

O-bvāro, ras, pen. prod. Depravo, perverto. [עוה *hivváh.* διαστρέφω. Gall. *Gaſter, corrompre.* Ital. *Guaſtare.* Germ. Verkehren/ verböſeren. Hiſp. *Entortar lo derecho.* Polon. *Przekazam, pſuie, wiwracam.* Vng *Meg hamiſſitom.* Ang. *To corrupt.*] Tractum à varis, qui introrſum pedes intortos habēt. Ennius in Achill. Nā conſiliis obvarant, quibus tamen concedit hic ordo. Nonius.

O-bvĕnĭo, nis, n. q. Obtingo, in tértiis perſonis. [בוא *ba* היה *hajáh.* ὑπάρχω περοίημι, περιέρχομαι. Gall. *Survenir, venir au devant, eſcheoir.* Ital. *Auenire, ſoprauenire, accadere, venir all' incontro.* Germ. Begegnen / zuhandenſtoſſen/ ſich begeben. Belg Geſchien. Hiſpan. *Venir ò proceder, aconteſcer.* Pol. *Trafiam ſie, zachodzę.* Vn. *Történem.* Ang. *To chance, to come in the meane tyme, to meete with.*] Plaut. in Aſin. Sed ſi occaſionē opprimere hanc, quæ obvenit, ſtudet. Quint. li. 20. cap. 3: Expectātes quid obveniat, quid res poſcat, quid perſonā deceat. ¶ Aliquādo dicitur etiā de rebus quæ ſorte contingunt. Liv. 10. ab Vrbe: Conſules inter ſe provincias partiti ſunt, Scipioni Hetruria, Fulvio Samnites obvenerunt. Cic. 3. Verr. Verri ſorte provincia obvenit. Idē 6. Philip. In ſortitione provinciarum, quæ cuique apta erat, ea cuique obvenit. ¶ Obvenire ex hæreditate, vel hæreditatē. Cic. in Ver. 4: Ita *H-S.* undecies Q. Dionem, quòd hęreditas ei obvenīſſet, perdidiſſe. Suprà dixerat idem per verbū Venio. Varro de Reruſt. lib. 1. cap. 12: Quid potero facere, ſi hujuſmodi mihi fundus hæreditate obveniat?

O-bvēntĭo, verbale, f. t. Dicitur emolumētum omne quod tum ex corpore ipſo rei, tum ex hominum opera & induſtria obvenit, veluti penſiones urbanorum prædiorum, vecturæ jumentorum, *&c.* ἡ περίοδος, ὁ πόρος, τὸ τῆς κληρονομίας ἐπιβάλλον μέρος. Vlpian. l. Magis puto. ff. de reb. cor. qui ſub tutel. & cura ſunt, An pecuniā pupillus habeat, vel in numerato, vel in nominibus, quæ conveniri poſſunt, vel in fructibus conditis, vel etiam in redituum ſpe, atque obventionum.

O-bvĕrsŏr, aris, d. p. In oculis verſor, adſum. [התהלך *hithhallech.* παρέρχομαι. Gall. *Se tourner contre, aller ſouuent en quelque lieu.* Ital. *Verſarſi intorno.* Ger. Etwan vor ſeyn/ etwan vor ſchweben. Hiſp. *Boluerſe ò traſtornarſe en derredor yr en contrario.* Pol. *Ieſtem przed oczima.* Vngar. *Zem elötforgok.* Ang. *To walk often in one place, to be before the eyes.*] Cicero pro Seſtio: Sed mihi ante oculos obverſatur Reipublicæ dignitas, quæ me ad ſe rapit. Obverſari per metaphoram etiam illud dicitur, quod ita animo apparet, ut adeſſe coràm videatur, & cerni. ¶ Et dicimus Obverſari ante oculos, vel cum dativo, Obverſari oculis. Liv. 5. bell. Macedon. Caudinæque cladis memoria, non animis modò, ſed propè oculis obverſabatur.

O-bvĕrsātĭo, verbale, f. t. ἡ παρέφασις, ἀναστροφή. Cicero pro Muræna: Mœſtos amicos, obverſationes, teſtificationes, ſeductiones, *&c.* animadvertebant.

O-bvērto, act. t. Contrà verto. [טבה *panáh.* ἀπιστρέφω. Gall. *Tourner vers ou contre.* Ital. *Volgere contra.* Germ. Entgegen kehren. Belg. Tegen keeren Hiſp. *Boluer en contrario.* Polon. *Obracam na przeciw.* Vngar. *Fordítom.* Ang. *To turne againſt, to turne backe.*] Plin. lib. 14 cap. 21: Feneſtras obverti in Aquilonem oportere. Cic. in Arato: Obvertunt navem magno cum pondere nautæ. Virg. 6. Aeneid. Obvertūt pelago proras. Idem 2. Georg. quą parte calores Auſtrinos tulerit, quę terga obverterit axi. ¶ Obverſus ſto, pro adverſus. Plin. lib. 9 cap. 17: Contraque venantes refugere in ſuas cavernas, & in illis obverſos ſtare. Colum. lib. 7: Plurimùm refert ut paſcentium capita ſint obverſa Soli, qui plerunque nocet animalibus. Livius: Tum totam aciem in Samnites obvertit.

O-bvĭo, as, n. p. Occurro, obviam proficiſcor, ſeu obvius fio, quaſi ob: id eſt, contra viam eo: quemadmodum Devio, à via recedo. [פגש *paghás* פגש *paghásch* קרה *karáh.* ἀπαντάω Gal. *Aller au devant* Ital. *Ire incontro, incontrare.* Ger. Begegnen/ entgegen kommen oder gehn. Belg. Tegen gaen. Hiſp. *Venir al encuentro, encontrar enel camino.* Polon. *Nadroge zachodzę.* Vngar. *Elei be megiek, elöltalalom.* Ang. *To meete in the way.*] ¶ Per tranſlationem ponitur pro occurrere & obſiſtere. Saluſt. in Iugurth. Tum primùm ſuperbiæ nobilitatis obviatum. Quid ſi potiùs legas, & obviam itum?

O-bvĭus, a, um, Quod alicui occúrrit, & tāquam in via oppoſitum eſt. [פגע *pogháb* פגש *poghésch.* ἐπιτυγχάνων, ἀπαντῶν. Gall. *Qui rencontre ou qu' on recontre.* Ital. *Cio che viene all' incontro.* Ger. Entgegē kommend/ oder ſtoſſend. Hiſp. *Coſa encontradiza.* Pol. *Ten ktori nadroge zaſzedł'.* Vngar. *Eleiben akado.* Ang. *That which meeteth with one.*] Saluſt. in Iugurth. Deinde omnes puberes Numidas atque negotiatores promiſcuè, uti quiſque armatus fuerat obvius, interfecit. Lucan. lib. 1: infeſtisque obvia ſignis Signa. ¶ Obvium ſe dare alicui. Liv. 1. ab Vrbe: Romulus, *inquit*, Quirites, parens urbis hujus, prima hodie luce cœlo repentè delapſus, ſe mihi obvium dędit. ¶ Obvium eſſe. Cicer.

pro

pro Cæcin. Sin autem ingredienti cum armata multitudine obvius fueris. ¶ Rectè verò dicitur, Obvius tibi fio, Obvius sum tibi, Obvium me tibi fero, & Obvio tibi. ¶ Obvius, & expositus homo dicitur, qui omnes admittit, nec se difficilem præbet in colloquiis Plin. Epist. 10: Est enim obvius, & expositus, plenusque humanitatis quam præ cæpit.

Obvĕ̄m, Adverbium loci, occursum denotans, quasi obvid est, contra viam. [הִקְרֹאת *hikráth* εἰς συνάντησιν. Gall. *Audevant.* Ital. *All'incontro.* Germ Entgegen. Belg Tegoemet. Hisp. *Encontrando, al encuentro.* Pol Przeczywko, *nadrogę.* Vng. Eiődbe. Ang. By *meeting*] Terent. in Phormione At ego obviam conabar tibi Dave. Apud Cic & alios: Procedere obviam alicui, Prodire obviam, Properare obviam, Ire obviam, Venire obviam, Mittere obviam, Obviam fieri. Cic pro Milone: Obviam fit ei Clodius expeditus in equo. Effundere se obviā. Obviam ire periculis, Obviā ire conatibus: hoc est, obsistere, Obviā esse, quod est in promptu esse. Plaut. in Captivis: Nec sycophantus, nec fucis ullum mantellum obviam est.

Obūmbro, as, act. p. Vmbris undique obscuro. [הֵצֵל *hetsél.* ἐπισκιάζω, ἐπιχέω ὑπὸ, ἐπιλυγάζομαι Gal. *Enõbrager, offusquer, obscurcir* Ital. *Adombrare.* Germ Beschattigen/allenthalben vberschattigen. Hisp. *Cubrir con sombra.* Pol. Cieniować, Zacieniewam. Vng. *Be árnyékozom, fedem* Ang. *To cast a shadow vpon.*] Virg. 12. Aeneid. obumbrant æthera telis. ¶ Per translationem obumbrare pro tueri sumptum. Idem lib. 11: & magnum reginæ nomen obumbrat. ¶ Aliquando pro obscurare. Quint. in Proœmio lib. 8: Fidem amittunt, propter id quòd sensus obumbrant, & velut læto gramine strangulant. Plin. lib. 23 cap. 1: Sic quoque in proverbium cessit, Sapientiam vino obumbrari. Budæus.

Obūncŭs, adjectivũ, Vncus, & incurvus. [ἐπικαμπής. Gal *Fort crochu & tortu.* Ital. *Molto torto.* Ger. Gehaket/ hatechtig/ trumb. Hisp. *Cosa encorvada ò tuerta.* Pol Hakowaty. *nakrzywiony* Vng. *Horgas.* Ang *Verie crooked.*] Virgil 6. Aeneid. rostroque immanis vultur obunco Immortale jecur tundens.

Obvŏlvo, vis, act. t. Circunvolvo. [עֻלָּם *ghalám* עטה *haláh* עטף *hatáph.* ἐξελίσσω, ἐξελιγμόω. Gall *Enuelopper, entortiller.* Ital. *Inuolgere, volgersi incontro.* Ger. Vmbwickten/verwickten Belg. Ombwindē. Hisp. *Boluer en derredor ò al encuentro* Pol. *Obwiiam.* Vn. *Be takarom.* Ang *To folde or wrappe together.*] Cic. in Orat Obvolvendum caput Agamemnonis esse, quoniam summum illum luctum penicillo non posset imitari, &c Idem 7. Verrin Alii capitis obvolutus è carcere ad palum rapiebantur. ¶ Sumitur aliquando per metaphoram pro dissimulo, velo, obtego. Horatius 2. Serm. Satyr. 7: Tu quum sis quod ego, & fortassis nequior, ultrò Insectere, velut melior? verbisque doloris Obvolvas vitium.

O a Ante C.

Occă, Instrumentum, quo tracto reptanteque super terram, ferreis dentibus, quibus instructum est, glebæ conterunntur, & agri superficies coæquatur, & semina cooperiuntur [חָרוּץ *charúts.* βωλοκόπημα. Gall. *Vne herse ou vn plouſtre.* Ital. *Arpago.* German Ein egge Hispan. *Instrumento para quebrantar los terrones.* Polon. *Brona.* Vng *Borona.* Angl. *An harrow or dragge.*] Colum lib. 2. cap. 18: Deinde viciam permistam semin bus fœni seremus, tum glebas sarculis resolvemus, & inducta occa coæquabimus. Sunt tamen qui legant hic, Inducta crate. Cratibus enim glebas solere æquari, locupletissimus testis est Virgilius 1 Georg. Multum adeò rastris glebas qui frãgit inertes, Vimineasque trahit crates.

Occo, occās, occare, n. p. Est glebas cõfringere, & sata operire. [עדד *siddédh* βωλοκοπῶ Gal *Ebleſter, herſer* Ital. *Arpegare.* Ger. Eggen/mit der Erden decken Hisp *Quebrantar los terrones.* Polon. *Zawłacam.* Vng. *Boronalni* Ang *To harrow.*] Cicer. de Senect. Quæ quum gremio mollito, ac subacto, sparsum semen excepit, primùm id occatum cohibet, ex quo occatio (quæ hoc efficit) nominata est Palladius: Arbores quæ ablaqueatæ fuerant, occare: hoc est, operire jam convenit. Varro 2 de Re rustica, cap 31: Vineas novellas fodere, aut arare, & postea occare: id est, comminuere, ne sit gleba: quòd ita occidunt, occare dicunt. Festus: Occare, & occationem Verrius dictam putat ab occidendo, quòd cædant grandes globos terræ: quum Cicero venustissimè dicat ab obcæcãdo fruges jactas. ¶ Hujus composita, Deocco, & Inocco, vide suis locis.

Occātĭo, onis, f. t. ab Occo, as. [עִדּוּד *meſaddédh.* βωλοκοπία. Gal. *Herſement de terre pour rompre les mottes.* Ital. *Arpegamento per romper le zolle.* Germ Das eggen/oder die egge Hisp. *Obra de quebrantar los terrones.* Polon Włoczba, *Zawłoka.* Vng. *Be boronalas.* Ang. *An harrowing.*] Plin. lib. 8. cap. 20: Aratione per transversum iterata occatio sequitur. Sic Colum. lib. 2. cap. 4. & Cicer. de Senect.

Occātŏr, oris, m. t. Qui occat: hoc est, glebas in arvo confringit. [βωλοκόπος. Gal. *Herſeur.* Ital. *Arpegatore.* Ger. Ein egger/der mit der egge auff dem acker fährt. Hisp. *Quebrantador de terrones.* Pol. *Ten ktori zawłacza.* Vngar. *Boronalo.* Angl. *He that harroweth.*]

Plautus in Capt. quid ego deliqui? A E. rogas, Sator, sartorq; scelerum. & messor maxume. T. Non, occatorem dicere debebas prius: Nam semper occant prius, quàm sarriunt rustici. Sic Colum lib 2. cap 13.

Occatōrĭus, a, um, Quod ad occationẽ pertinet. [βωλοκοπικός. Gal. *Appartenant à herſer.* Ital. *Pertinente à arpegare.* Germ. Das zu dem eggen gehört Hisp. *Pertineſciente à quebrantar los terrones* Pol. Zawłoczny. Vng *Boronalashoz valo.* An *Perteining to harrowing.*] Colum. lib 4. cap. 13. Bubulcorum operas tres exigunt, occatoriam unam, &c.

Occălĕo, n. ſ Callosus sum: [σκληρύνομαι, σκληρύνω. Gal. *S'endurcir en durillon, ſe faire des cals.* Ital. *Hauer calli, far il callo.* Germ. Viel herter schwyllen haben/ voll schwyllen seyn Belg. Verherden. Hispan. *Haſſer callos* Pol Zatwardzewam. Vng *Meg kemiedem fel tẽrödöm.* Ang *To be hard skinned.*] & per translationem pro obdurescere usurpatur. ¶ A quo Occalesco, quod est callo obducor. Partes autem illæ callum obducere dicuntur, quæ obdurescunt. Plaut. in Asin. Qui latera conteram tua, quæ occaluêre plagis? Occalluit animus, alibi ait Plaut. hoc est, Diutina malorum assuetudine adversa patienter ferre didicit. Longa patientia occallui, Plin Epist. 39. ¶ Fauces gulonum à Seneca dicuntur occaluisse, tanquam callum obduxerint ex cibis ardentibus: adversus sensum fervidorum ciborum. qui vix suffiænat gulam heluonum, magis ardentem, quàm ardeat fervens obtonum.

Occăno, is, & Occino, is, pen. corr. occinui, & occini, & occanui, secundùm Probũ, quũ Cano Cecini faciat: & significat cõtrà cano, cantu obstrepo. [ᾠδὴν δίδω, ἐπᾴδω. Gall. *Chanter contre.* Ital. *Cantare incontro.* Germ. Singen/entgegen singen. Belg. Tegen singen Hispan. *Cantar en contrario.* Polon. *Na odmianę śpiewam, przeczywiaćſie koſtiewem.* Vn. *Ellen enekelek.* Ang. *To ſing against.*] Livius: Si pulli non pascentur, si tardiùs ex cavea exeunt, si occinuerit avis. Tacit. lib 2. Tum Sentius occanere cornua, tubasque, & erigi scalas jussit. Catullus Epigram. 12: Quum diva mater alites ostendit occinẽtes, Remitte pallium mihi meum, quod involasti. ¶ Supinum facit Occentum.

Occĕntŭs, pro concentu, aut ipso occinendi actu. ἠχὴ. Valer. Max lib. 1: Occentusque foricis auditus, Fabio Maximo Dictaturam, C. Flaminio Magisterium equitum deponendi causam præbuit.

Occĕnto, as, are, frequentativum, vide infrà suo loco.

Occæco, Vide Oocæco.

Occāsĭo, onis, f. t. quasi Festus, est opportunitas tẽporis casu proveniens. [עֵת מִקְרֶה תֹּאנָה *toanáh. καιρός, εὐκαιρία.* Gall *Occaſion, opportunité* Ital. *Occaſione, opportunita* Germ Ein anefũ gelegenheit Belg Een gelegenheyt Hisp. *La occaſion ò achaque.* Pol. *Przyczyna, occaſia.* Vng *Alkoimatoſſag.* Ang. *Occaſion, opportunitie.*] Cic. 1. de Inven. Occasio est pars tẽporis, habẽs in se alicujus rei idoneam faciẽdi aut non faciẽdi opportunitatem. Idem 1. Oc Tempus autẽ actionis opportunũ Græcè εὐκαιρία, Latinè appellatur occasio. Hæc nascitur per hominum actus agendi facultatem non impedientes, ut puer dormiens facit fautibus occasionem. ¶ Accipitur aliquando Occasio pro copia, teste Budæo. Columella lib. 9. cap. 1: Id fabricatur ex robore, quercu, vel subere: nam oleæ rara est occasio. ¶ Dicimus Occasionem capere. Occasionem captare, Occasionem parere, Occasionem esse Occasionem venire, Occasionem videri, Occasionem dare. Occasionem habere, Occasionem offerri. Occasionem nancisci, Occasionem tenere, aut remittere, quæ sunt cotraria, Occasionem amittere, Occasionem amplecti, Occasionem arripere. Exempla apud probatos autores sunt invẽtu facilia. ¶ Occasionem veteres Romani deam esse putaverunt, Græci deum, quem καιρὸν vocabant. Simulacrum occasionis ita fingebatur, ut pennatis pedibus volubili rotæ insisteret, vertigine quadam velocissima se in orbem circumagens, priore capitis parte capillosa, posteriore glabra. Quo commento occasionis brevitatem & inconstantiam voluerũt significare: quæ nisi quum primùm sese offerat arripiatur, statim elabitur è manibus: nihilque nobis remanet præter pœnitentiam, quę perpetua Occasionis fingitur esse comes: ita ut quum Occasio effugerit, nobis maneat pœnitentia. De Occasionis effigie extat elegãs Epigramma apud Ausonium: quod quoniam dignum visum est, quod non tantùm ibi legeretur, hic etiam adscripsimus:

Cujus opus? Phidiæ, qui signum Pallados, ejus,
Quique Iovem fecit: tertia palma ego sum.
Sum dea, quæ rara & paucis Occasio nota.
Quid rotulæ insistit? Stare loco nequeo:
Quid talaria habes? Volucris sum: Mercurius quæ
Fortunare solet, tardo ego quum volui
Crine tegis faciem? Cognosci nolo. Sed heus tu
Occipite calvo es? Ne tenear fugiens.
Quæ tibi juncta comes? Dicat tibi. Dic rogo quæ sis:
Sum Dea cui nomen nec Cicero ipse dedit.

Sum dea quæ facti, non factique exigo pœnas:
Nempe ut pœniteat, sic Metanœa vocor.
Tu modò dic quid agat tecum. Si quando volavi,
Hæc manet: hanc retinent quos ego præterii.
Tu quoque dum rogitas, dum percontando moraris,
Elapsam dices me tibi de manibus.

Occāsĭuncŭlă, ę, dimin. [τὸ ἀφορμίδιον, ἡ μικρὰ αἰτία Φασιν. Gal. *Petite occasion.* Ital. *Picciola occasione.* Germ. Ein kleiner oder geringer anlaß. Hisp. *Pequenna occasion.* Pol. *Przyczynka.* Vngar. *Alkalmatossagotika.* Angl. *A litle occasion.*] Plaut. in Trinum. Nam nihil aufero, nimis argutè obreptiti mea occasiuncula.

Occado, & Occisus, vide Occido.

Occedo, occedis, occessi, occessum, ex Ob & Cedo, Occurro, obviam eo. [עַל פְּנֵי *paghâh* קָרָה *karâh.* ἀπαντάω. Gall. *Aller au devant.* Ital. *Andare incontro.* Germ. Entgegen tretten/ entgegen gehen. Hisp. *Andar en contrario ò al encuentro.* Pol. *Zachodze.* Vng. *Elódbe megiek.* Ang. *To meete with in the waye.*] Plaut. in Asin Næ tu hercle cũ magno malo mihi obviam occessisti. Idem: Quisquis obviam huic occesserit irato, vapulabit.

Occēpso, veteres pro Incepero posuerunt. Plaut. in Amph. Ni ego illi puteo, si occepso, animam omnem intertraxero.

Occhí, Arbores in Hircaniæ convallibus sunt, similes ficis, ex quibus defluit mel, horis matutinis duabus. Plin. lib. 12. cap. 8.

Occīdo, dis, pen. prod. act. t. ex Ob & Cędo, significat quocũque modo interficio. [הָמִית *hamîth* קָטַל *katâl* הָרַג *harâgh.* φονεύω, ἀποκτείνω, αἴρω. Gall. *Tuer, faire mourir, mettre à mort, occir.* Ital. *Occidere, ammazzare.* Germ. Tödten/ vmbbringen. Belg. Dooden. Hisp. *Matar.* Pol. *Zabyam.* Vng. *Meg ölöm.* Ang. *To kill, to slay.*] Terent. in Andr. Si quicquam mentitum invenies, occidito. ¶ Aliquando significat enecare, excruciare & nimiùm alicui molestum esse. Terent. in Adelph. Occidũt me quidem, dum nimis sanctas nuptias student facere. ¶ Quandoque est cædere, ferire, percutere. Terent. in Adelph. Ctesipho me pugnis miserum, & istam Psaltriam usque occidit. Vbi Donatus: Occidit, vehementer cecidit. Vnde etiam Occisum possumus intelligere cæsum, quamvis interfectus non sit. Propriè tamen Occisus dicitur, qui est interẽptus. Vlp. Occisum, interemptũ accipere debemus, sive gladio, sive fuste, vel alio telo vel manibus, si fortè strangulavit eum, vel calce petiit, vel capite, vel qualitercũque. ¶ Neque verò homines soli cæteráve animalia occidi dicũtur, verumetiam plantæ: quæ licet non sentiant, tamen vivere dicuntur. ¶ Differuntque inter se Occisus & Necatus: quòd occisus vulnere, Necatus etiam ictu dicatur: & veneno necatos, non occisos dicimus. ¶ Occisa res dicitur, desperata & perdita. Plaut. in Pseud. Occisa jam est hæc res, hæret hoc negotium. ¶ Vnde & Occisiorem & Occisissimum veteres dixêre. Idem in Cas. Occisissimus omnium qui vivunt.

Occīsĭo, onis, f. t. Interemptio, interfectio. [הֶרֶג *hêregh* הָרְגָה *haregháh* קְטֶל *kétel.* φόνος. Gal. *Tuerie, occision.* Ita. *Occisione.* Ger. Ein ertödtung / todtschlag. Hisp. *La matanca.* Pol. *Zabicyie.* Vng. *Meg ölés.* Ang. *A killing.*] Plin. de Viris Illustr. In insidias delapsi ad unum occisione perierunt. ¶ Occisione occidere, idem est quod ăsque ad internecionem delere. Cic. 14. Philip. Ejusque copias occisione occiderit suo exercitu ita incolumi, *&c.*

Occīdĭo, onis, f. t. Occisio, cædes, mors. [הֶרֶג *hêregh* הָרְגָה *haregháh* קְטֶל *kétel.* μεταφορικὰ. Gall. *Occision.* Ital. *Occisione.* Germ. Todtschlag. Hisp. *La matanca.* Pol. *Zabicyie, mord.* Vng. *Halal, veronas.* Ang. *Slaughter or killing.*] Colum. lib. 7. cap. 5: Sola ea fomenta non aspernatur lactis caprini, quod infusum tantum valet, ut & blandiatur, igneam sævitiam differẽs magis, quàm occidionem gregis prohibens. Corn. Tacit. lib. 12: Copiæ tum occidione occubuissent. Idem: Ac post multum vulnerum occidioni exempti sunt. ¶ Occidione occidere: idem est quod ad internecionem delere. Liv. lib. 8. bel. Pun. Quum duo exercitus eorum propè occidione occisi essent, *&c.*

Occĭdo, occidis, penul. corr. occidi, occasum: ex Ob & Cado, Intereo, pereo, perdor. [מוֹת וָגוֹע מֵת *meth* וָגוַע *ghavváh* אָבַד *abádh* בָּא *ba.* δύω, δυτικὸς. Gall. *Mourir.* Ital. *Morire.* Germ. Sterben/ zu grund gehen. Belg. Ondergaen. Hisp. *Morir.* Pol. *Gine vmieram.* Vng. *Meghalok.* Angl. *To die, to perishe.*] Terentius in Evnuch. occidi, Neq; virgo est usquam, *&c.* ¶ Occidit spes nostra, inquit Plautus in Mostell. id est, periit, amissa est, de spe decidimus. ¶ Accipitur aliquando Occido, pro obvenio: unde Occasio. Neque solùm de homine, cæterisque animantibus, verumetiam de herbis & de arboribus dicitur, quum senescunt & evanescũt. Virg. 4. Aeglog. & fallax herba veneni Occidet. ¶ Aliquando ponitur pro cado sive descẽdo. Plaut. in Rud. Et alia signa de cœlo ad terram occidunt: id est, cadunt. ¶ Hinc & Sol occidere dicitur, quia cadere videtur, dum mergitur: quemadmodum econtrariò Oriri dum videtur surgere. Lactantius lib. 3: Videbant siderum cursus in occasum meantiũ: Solem atque Lunam in eandem partem semper occidere. ¶ Hujus compositum est Præoccido, antè occido. Plin. lib. 18: Quarto Kalend. Maii Canis occidit, sydus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculam necesse sit.

Occĭdens, participium. [אֹבֵד *obédh.* κατιὼν δύων, μεσουράνησιν.] Cic. Epistol. ad Sulpit. lib. 4: Profectò aliquid opis occidenti Reipub. tulissemus. Idem Occidens nomen, de quo suprà.

Occĭdens, substãtivum, pen. corr. dicitur plaga, in qua Sol occidit. [מַעֲרָב *maharâb.* δύσις. Gall. *L'occident.* Ital. *Occidente, ponente.* Germ. Der Nidergang. Hisp. *El occidẽte* Pol. *Zapad sl'onca.* Vng *Nap, nyugat.* Ang. *The west.*] Quæ & Occidentalis plaga vocatur, δυτικὸς, δυσμικὸς. Cic. 2. de Nat. deor. Qui has nobiscũ terras ab Oriente ad Occidentem colunt. Plin. lib. 2. cap. 67: A Gadibus columnisque Herculis, Hispaniæ & Galliarum circũitu totus hodie navigatur Occidens: Septentrionalis verò Oceanus majori ex parte navigatus est.

Occĭdentālis, occidentale, om. t. Quod vergit ad Occidẽtem. [δυτικὸς. Gall. *Occidental.* Ital. & Hisp. *Occidentale.* Germ. Der Nidergangs/ gegen Nidergang gelegen. Pol. *Na zapadzie.* Vng. *Nap nyugati.* Angl. *Of the west.*] Plin. lib. 19. cap. 34: Ab Occasu solstitiali & Occidentali latere Septentrionis.

Occāso, as, occasare, verbũ antiquũ ab Occasum, quod est supinum verbi Occido: idemque significat quod intereo. Plaut. in Casin. Satin' propter te pereo ego, atque occaso?

Occāsŭs, us, m. q. Interitus, & tàm de homine, quàm de rebus inanimatis dici solet. [אֹבֶד אַבְדוֹן *mavêth* אֲבַדּוֹן *abaddón* מָוֶת *mahó* מַעֲרָב *maharâb.* δυσμὴ, δύσις. Gal. *Mort, retonsement,* Ital. *Morte, occaso.* Ger. Der vndergang/ abgang/ verderbung: item, der Nidergang. Bel. Eenen val. Hisp. *Muerte ò el occidente donde se pone sol.* Polon. *Skaza*, item, *zaszcies l'onca.* Vng. *Halal, el veszes.* Ang. *Death, the west, the going downe of the sunne from our sight.*] Cic. 1. Acad. Ac post Lælii nostri occasum. Idem 3. Catil. translatè: Totius urbis atque imperii occasus appropinquat. Et Virg. 2. Aen. Testor in occasu Troiæ nec tela nec ullas Vitavisse vices Danaũm. ¶ Interdum dicitur Solis vespertina absconsio, vel transitus ad inferius hemisphærium. Autor ad Herennũ lib. 3: Solis exortus, cursus, occasus nemo admiratur, propterea quòd quotidie fiunt. ¶ Vsurpatur crebrò pro loco ubi Sol occidit. Cic. 2. de Nat. deor. Ab ortu ad occasum spatiis immutabilibus commeans sydus.

Occĭdŭus, a, um, Occidentalis. δυτικὸς. Claud. lib. 2. de Raptu Proserpinæ: Solus Amazonio cinctus Stymphalidas arcu Appetis, occiduo ducis ab orbe greges. ¶ Nonnũquam id quod occidit. Ovid. 1. Metam. Vesper & occiduo quæ littora sole tepescunt, Proxima sunt Zephyro. ¶ Aquæ occiduæ pro mari Hesperio, apud eundem 1. Fastorum. Et Senectus occidua, 15. Metamorph.

Occĭlāre, Cõtundere. [כָּתַת *chathâth.* συγκόπτειν. Gal. *Pestrir.* Ital. *Pestare.* Germ. Zerstossen. Hisp. *Herir ò majar.* Polon. *Stłuc wiązacgebe.* Vng. *Be rontom.* Ang. *To knock & break in small pieces.*] Plaut. in Amphit. Qui mihi advenienti occilet os. Quidam tamen legunt Oscillare, pro inclinare.

Occĭno, is, ere, vide Occano.

Occĭpĭo, pis, penul. corr. compositum est à Capio, quemadmodum Incipio, Concipio, Præcipio, & similia, significatque idem quod incipio. [הָחֵל *hechêl.* ἐπιχειρέω. Gal. *Commencer.* Ital. *Cominciare.* Germ. Anheben/ anfahen. Hisp. *Comencar.* Polon. *Poczinam.* Vng *El kezdem, hozzá fogok.* Ang. *To beginne.*] Livius lib. 1. ab Vrbe: Agere porrò occœpit. Terent. in Eunuc. Interea mœles, qui me amare occœperat. Idẽ in Andr. -si quid narrare occœpi, continuò dari Tibi verba cẽses. ¶ Occipere aliquando pro inire sive suscipere, ut Occipere magistratũ. Liv. lib. 23: Creatur Marcellus qui extemplò magistratũ occiperet. Idem li. 41: Collegam qui extemplò magistratum occiperet creavit.

Occĭpŭt, pen. cor. hujus occipitis, n. t. ex Ob & Caput, Significat posteriorem capitis partem quæ fronti opponitur. [עֹרֶף *hórephthivîon.* Gal. *Le derriere de la teste.* Ita. *Parte di dietro della testa.* Ger. Der hinder theil des haupts. His. *El colodrile.* Pol. *Tel'.* Vng. *Nyak zirt.* Ang. *The hinder part of the head.*] Auson. in Epigram. simulachri Occasionis & Pœnitentiæ: -sed heus tu Occipite es calvo, Ne tenear fugiens.

Occĭpĭtĭum, occipitii, n. s. Idem Plaut. in Aulul. Quæ in occipitio quoque habet oculos pessima: id est, ita versuta, circumspectaq; est, ut non sit eam facilè fallere. Frons occipitio prior, priscis agricolis celebratum adagium, atque instar ænigmatis jactatum. Vide Erasmum in Chiliad.

Occludo, dis; Claudo, act. t. [סָגַר *saghâr.* κατακλείω. Gal. *Enfermer, clorre & emmironner.* Ita *Chiudere, serrare.* Ger. Beschliessen. Be. Sluyten. Hisp. *Encerrar.* Pol. *Zawieram.* Vng. *Be tezem.* Ang. *To shute fast.*] Plaut. in Aulul. -occlude sis Fores ambobus pessulis. Cic. 4. Acad. Quid me igitur Lucúlle in invidiã & tãquã in cõcionẽ vocas, & quidẽ ut seditiosi tribuni solẽt, occludi tabernas jubes? ¶ Occludere, linguã. Plaut. in Milite: Quippe, si retevêre inimici cõsiliũ tuũ, tibi Tuopte cõsilio occludunt linguã, & cõstringũt manus: hoc est, impediũt ne qd respõdere possis.

Occlūsŭs, Aliquando participiũ, aliquando nomen. κατακλεῖσις. Plaut. in Trinummò: Occlusioremque habeant stultiloquentiam:

tiam: hoc eſt, magis occultam & obſcuram.

Occo, as, vide Occa.

Occŭbo, as, pen. corr. Compoſitum à Cubo, idem quod occumbo. [מות meth וגע gheváh. θνήσκω. Gall. Mourir, cheoir. Ital. Morire, cadere. Germ. Sterben/vmbkommen. Hiſp. Morir, caer. Pol. Vmieram, ginę. Vng. Meg halok. Ang. To die, to fall downe.] Virg. 1. Aen.- nec adhuc crudelibus occubat umbris.

Occŭlco, as, act. p. idem quod conculco. [דרך dardch. καταπατέω. Gal. Fouler, inculquer. Ital. Calcare. Germ. Zutretten/oder zertretten. Hiſp. Hollar ò acocear ò piſar. Pol. Depcze. Vn. tapadom. Ang. To go vpon and treade with the feete.] Cato de Re ruſtic. cap. 49: Ita uti fuerit, ponito in ſcrobe, aut in ſulco, operitoque & bene occulcato.

Occŭlo, penult. corr. occului, occultum, act. t. Abſcondo ſive abdo: ex Ob & colo, o in u mutata: licet quidam à celo compoſitū velint. [טמן tſaphán הסתיר hiſtír החביא hechbí. κλέπτω, συγκρύπτω, συγκαλύπτω, ἀποκαλύπτομαι, ἐπικαλύπτομαι. Gall. Cacher, celer, muſſer. Ital. Celare, aſcondere. Ger. Verbergen/verſtoſſen. Hiſp. Eſconder ò encobrir. Pol. Kryc. Vng. El reytem, dugom. Ang. To hyde.] Virg. 2. Georg. Quod ſupereſt quæcunq; premes virgulta per agros Sparge ſimo pingui, & multa memor occule terra. Cic. ad Att. lib. 5: Appii vulnera non refrico, ſed apparēt, nec occuli poſſunt. Idem 2. Tuſculan. Quæ cæteris in urbibus molliſſimo cultu parietum umbris occuluntur. Aether occulit deos, Ovid. 2. de ponto, Eleg. 8. Sylva occulit f , Idem 2. Faſtor. Iupiter occuluit aērem nubibus, Idem 14. am. Virg. 12. Aeneid.- quæ nube fugacem Fœminea tegat, & vanis ſeſe occulat umbris.

Occŭltŭs, participium, Abſconſus, abditus. [בסתר niſtár טמון tſaphún. ἀπόκρυμμα. Gall. Caché, muſſé, ſecret. Ital. Appiattato, occulto, aſcoſo. Ger. Verborgen. Hiſ Eſcõdido, encubierto. Pol skryti. Vng. Titkon valo, el reytet. Angl. Hidde, keept cloſe.] ¶ Quum autem in nomē tranſit, idem eſt quod ſecretus. κρυπτὸς, κεκρυμμένος. Plaut. in Trinum. In occulto jacebis, quum te maximè clarum voles. Cicer. ad Mat. lib. 11: Habeo multò occultiora, quæ vix verbis aſſequi poſſum. ¶ Ex occulto adverbii vi ponitur pro ſecretò. Plin. lib. 9. cap. 42: Nam paſtinaca latrocinatur ex occulto, tranſeuntes radio (quod telum eſt ei) figens.

Occŭltē, adverbiū, Clàm & cautè. [בסתר beſether. κρυφῇ. Gall. Secretement. Ital. Di ſoppiato, naſcoſamente. Germ. Verborgentlich/heimlich. Hiſpan. Eſcondidamente. Pol. Skrycżie, potaiemnie. Vng. Titkon, alattomba. Angl. Priuely, cloſely.] Cæſar 1 bel. Civil. Occultè ad exploranda loca proficiſcitur. Cicer. 1. de Leg. Agra. Quæ res apertè petebatur, ea nũc occultè cuniculis oppugnatur. Idem 1. Officior. Removent ſe ab oculis, ipſique neceſſitati dant operam, ut quàm occultiſſimè pareant.

Occŭlto, tas, act. p. frequentativum eſt ab Occulo, is, Abſcõdo, abdo. [טמן tſaphán הסתיר hiſtír החביא hechbi. κρύπτω. Gal. Cauer, celer. Ital. Occultare, aſcondere, coprire. Germ. Emſig verbergen/verhälen. Hiſpan. Eſconder ò encobrir. Pol. Kryc. Vng. El rejtegetem, titkolomba. Ang. To hide.] Virg. 2. Aeglog. Nunc virides etiam occultant ſpineta lacertos. Cicer. 1. Officiorum: Quæ enim natura occultavit, eadem omnes qui ſana mente ſunt, removent ab oculis. Cæſar 2. bel. Civil. Quanto hæc diſſimulare & occultare, quàm per nos confirmari præſtat.

Occŭltrarŭs, participium, [בסתר niſtár טמון tſaphún. κατακεκρυμμένος. Gal. Caché, muſſé. Ita. Appiattato, occulto, aſcoſo. Germ. Wol verborgen. Hiſp. Eſcondido. Pol. Dobrze zakryti. Vng. El rejtetet, titkoltatot. Ang. Hidden, keept cloſe.] & Occultatè adverbium, occulté. κρύφα, κρυφῇ. Cic. pro Dejot. Quod igitur & occultatiùs conari, & efficere cautius potuit, id tibi & medico callido, & ſervo, ut putabat fideli non credidit? Et hìc Calep. fallitur, occultiùs enim legendum eſt.

Occŭltātŏr, onis, f. t. [סתר ſether מחבא machabé חביון chebjon. κατάκρυψις, κάλυμμα. Gal. Cachement, cachette. Ital. Naſcondimento. Germ. Verbergūg/verhältung. Hiſp. Eſcondedijo. Pol. Zakrycżie. Vng. El titkolás, reytes. Ang. An hiding.] Cic. 2. de Finib. Quæ libido ſe non propipiet, ac projiciet aut occultatione propoſita, aut impunitate, aut licentia? Cæſar 6. bel. Gall. Cujus rei nulla eſt occultatio.

Occŭltātŏr, oris, m. t. [מסתיר maſtír טמון tſophén מחביא machabé. κρυπτάκτης, κρυπτικός. Gall. Cacheur, receleur. Ital. Chi naſconde. Germ. Ein Verbergen / Auffenthalter. Hiſp. Eſcondedor. Pol. Zakrywacz. Vng. El roytò, titkolo. Ang. He that hideth.] Cic. pro Mil. Suſtinuiſſet hoc crimen primùm ille ipſe latronum occultator & receptor locus.

Occŭmbo, is, Morior, mortem oppeto, ex Ob & Cubo, as, aut certè ab antiquo verbo Cumbo. [מות meth וגע ghavdh. πλάττω, θνήσκω. Gal. Mourir. Ital. Morire. Germ. Vmbkommen/vndergehen/ſterben. Belg. Ondergaen/ſterven. Hiſp. Morir. Po. Vmieram, ginę. Vng. Meg halok. Angl. To die.] Ovid. 3. de Arte amandi: Reſpice Phylacidem, & quæ comes iſſe marito Fertur, & ante annos occubuiſſe ſuos. ¶ Occumbere morte. Cic. 1. Tuſc. Vt eſſet qui pro patria morte non dubitaret occumbere, Liv. 1. ab Vrbe: Quem quum vadentem, ad ſpeluncam, Cacus vi prohibere conatus eſſet, ictus clava, fidē paſtorum nequicquam invocans, morte occubuit. ¶ Pro eodem dicimus Occumbere mortem. Liv. 1. bel. Maced. Qui pugnantes mortem occubuiſſent. Sueton. in Auguſt. Voluntariam occubuiſſe necem. Et Occumbere morti, Virg. 2. Aeneid.- ſeu certę occumbere morti. ¶ Occumbere etiam de Sole & ſtellis dicitur quum occidunt: unde Occubitus ſyderum pro occaſu.

Occŭpo, as, pen. corr. act. p. ex Ob & Capio, Invado, arripio, mihi vēdico; vi detineo. [לקח lakách אחז acház. καταλαμβάνω, συλλαμβάνω, φθάνω, συγκαταλαμβάνω. Gall. Occuper, vſurper. Ital. Occupare, vſurpare. Ger. Eynnemmen/zu vorbeſitzen. Hiſp. Occupar ò tomar de primero. Pol. Oſiadam, opanuie. Vng. El foglalom. Angl. To preuent, to do or take before an other.] Quintilianus Declamatione 13: Multa quò nihilominus libera fuerunt, tranſeunt jus occupantium, ſicut venatio & aucupatio. Cic. de Amic. Tiberius Gracchus regnum occupare conatus eſt. ¶ Occupari ſæpè etiam accipitur pro detineri, ſeu diſtringi, ἀσχολεῖσθαι. Cic. offic. lib. 1: Et in ea funditùs delenda occupati ſunt, & fuerūt. ¶ Occupatus alicui rei apud Plin. lib. 26. ca. 2: Sedere nanque in his ſcholis auditioni occupatū gratius erat. ¶ Occupatus in alio amore. Terent. in Andr. Occupare ſe ad aliquid, Plaut. Nequò te ad aliud occupes negotium, Plaut. in Pſeudo. ¶ Interdum eſt locum tenere, ſeu vi capere. Liv. lib. 33: Nam & ipſis vocantibus urbem hanc accepi, non occupavi: id eſt, non vi cepi. ¶ Aliquando ſignificat prævenire. Plaut. in Ruden. Occupas præloqui. Varro in Ephebo: Crede mihi plures dominos ſervi comedere, quàm canes: quod ſi Actæon occupaſſet, & ipſe priùs ſuos canes comediſſet. ¶ Aliquando eſt invenire. Plaut. in Menæch. - amplius enim hæreo, Ni occupo aliquod mihi conſilium. ¶ Aliquando tenere, poſſidere, Plaut. in Trinu. Familiam optimam occupavit. ¶ Idem aliquando quod exercere, ut occupare pecuniam: id eſt, exercere, & otioſam non relinquere. Colum. lib 2. cap. 8. de villico loquēs: Neve negotietur ſibi, pecuniamque domini aut animalibus aut aliis rebus occupet. Hinc occupare pecuniā, pro locare fœnori. Cic. pro Flac. Pecuniam adoleſcentulo grandi fœnore, fiducia tamen accepta occupaviſti. Idem Verr 3: Præterea pecunias occupaverat apud populos & ſyngraphas fecerat. Hæc ex Hotomano.

Occŭpātŭs, a, um, Quod modò participium eſt, modò ex participio nomē admittens cōparationem. [נלקח nilkách אחוז achúz. ἐναχολούμενος. Gal. Occupé, empeché, ſaiſi detenu. Ital. Occupato, impedito. Germ. Vnmüſſig / mit geſchäfften behafftet. Hiſp. Occupado, tomado de primero empachado. Pol. Zatrudniony. Vng. El foglalatot. Ang. Lett by buſineſſe, occupied.] Cic. ad Att. lib. 12. Non dubito quin occupatiſſimus fueris. ¶ Occupatus & Otioſus contraria. Cic. 1. Tuſc. Vt ſi occupati aliquid profuimus civibus noſtris, profimus etiam, ſi poſſumus, otioſi. ¶ Dicimus cum dativo, Occupatus alicui rei. Plin. lib. 26.

Occŭpātīvŭs ager, Dicitur qui deſertus à cultoribus proprijs, ab aliis occupatur. κατειλημμένος χωρίον.

Occŭpātĭo, f. t. Negotium. [עכין hinján. ἀσχολία. Ger. Occupatiõ. Ital. Occupatione. Ger. Geſchäfft/vnmuß. Hiſp. Occupacion. Pol. Sprawa, zatrudnienie. Vng. Foglalatoſſag. Angl Occupation.] Cic. in Orat. In maximis occupationibus nũquam intermittis ſtudia doctrinæ. ¶ Eſt etiam occupatio, αἰποσποφορὰ, apud Rhetores ſchema quoddam, quum aliquid nos reticere dicimus, & tamen tacitum intelligitur: quod fit vel quum rem notam eſſe putamus auditoribus, vel quum ſuſpicionem excitare majorem reticendo volumus. A Græcis παράλειψις vocatur. Quale eſt illud: Cogis me injuriæ tuæ cauſam proferre, Nihil agis. non dicam, ſed ipſum tempus eam patefaciet. ¶ Præterea Occupatio ſive præoccupatio, aliud ſchema dicitur, quũ quæ dici ab alio poterant, ea ipſi præveniendo dicimus, in adverſarium noſtrum, ne nobis poſtea officiant, detorquētes. Dicta Occupatio, quaſi præventio: nam occupare, ut ſuo loco diximus, inter cætera ſignificat prævenire.

Occŭrro, ris, occurri, occurſum, n. t. Obvius fio, obviam procedo [קרה karáh טגע paghàh ἀπαντάω. Gall. Rencontrer, aller au deuant. Ital. Occorrere, andare all' incontro. Ger. Entgegen tauffen/entgegen kommen. Belg. Te gemoet gaen. Hiſpan. Encontrar, andar al encuentro. Pol. Na droge zachodzę. Vng. Elòdbe megiek, elòdbe talalkozom. Ang. To meet with.] Iuven. Sat. 1: Occurrit matrona potens. Cic. pro Cluen. per tranſlationem. Sed ego occurram expectationi veſtræ judices: id eſt, ultrò antevertam, & præveniam. ¶ Quandoque occurrere, ponitur pro in mentem venire, ἐπιέχομαι. Idem de Sene. Sed mihi, quum de ſenectute aliquid vellem ſcribere, tu occurrebas, προσπαίζεις. Theod. Et in hac ſignificatione poſſumus addere dativum aliquem, qualis eſt Animo, vel Menti, vel ſimilem. Cic. 4 Academ. Si id, quod officii ſui ſit, nõ occurrit animo, nihil unquā omninò aget. Liv. 3. bel Pun. Sed occurebat animis, quantos exercitus terreſtres, navalesq; &c. ¶ Aliquando pro offerri, incidere προσπίπτειν. ut

apud Cicer. Occurrebat tibi oratio: id est, offerebat se. Colum. lib. 2. cap. 2: Occurrebant oculis tot palludes, tot etiam campi. ¶ Quandoque pro obstare, sive obsistere. ἀνθίστασθαι. Persius: venienti occurrite morbo.

Occūsus, hujus occursus, m. q. ipse occurrendi actus. [טְלִעַ *pégh.h* קְרִאַת *keráth* תוֹאֲבַה *ta uáh.* ἀπαντήσεις. Gal. *Rencontre.* Ital. *Incontra.* Gall Gegentauff/Begegnung. Hisp. *Encuentro.* Pol. *Zabiezenie.* Vng. *Eleybe valo menetel.* Ang. *A meeting with.*] Plin. lib. 8. cap. 30: Qui ne contrario occursu hebetetur, capsarum modo includitur.

Occūrso, sas, frequentativ. Currendo obviam eo. [קְרָה *keráh* טְלִע *pagháh.* πολὺς ἀπαντῶ. Gal. *Rencontrer.* Ital. *Incontrare.* Ger. Entgegen lauffen. Hispan. *Encontrar.* Pol *Zabiegam.* Vng. *Futna elébe megiek* Ang. *To meet by running.*] Virg. Aeglog. 9. & inter agendum Occursare capro (cornu ferit ille) caveto. ¶ Aliquando occursare est in memoriam venire. Plaut. in Mil. Nam ita mi occursant multæ, haud meminisse omnes possum. Plin. Epist. lib. 5: Occursant animo meo mortalitas, & mea scripta. ¶ Occursare numinibus, est adorare, & sacrificiis placare, & prævenire numina, ne nobis noceant. Plin. in Panegyr. Atque inter hæc pia mente adire lucos, & occursare numinibus.

Occūrsātio, verbale, f. t Diligens captatio honorum, quum gratiosis hominibus, aut populo occurrimus prius quàm decernatur. ἀπαντήσις. Cic. pro Plancio: Facilis est illa occursatio, & blanditia popularis.

Occēllæ, ab ocellis cognominati sunt: hoc est, ab exiguis oculis, qui scilicet justo minores haberent oculos.

Occēllātus, Ocellus, Vide Oculus.

Ocharon, Theod. Gazam, modò Ervillam, modò ervile, aliquando Cicerum: folio ut Cicerculæ oblongo dicit, vermiculis obnoxio.

Ochrā, [ὤχρα. Gal. *De l'Ochre.* It. *Ocrea.* Ger Ogger oder berggäl/ist ein gälbes erdtrich. Hispan. *Color de almagra quemada.* Polon. *Zoł'tawi iako gleita.* Vngar. *Verhenő sinwe sarga.* Angl. *Okre that peinters vse.*] Genus est coloris lutei, qui fit ex usta rubrica in ollis novis luto circunlitis. Plin. lib 35 cap. 6.

Ochīmum, peri nostrum, n. s. [ὤκιμον. Gal. *Herbe appellee Basilic.* Ital *Basilico* Germ. Basilien ein kraut/hat drey fürnemme geschlecht/zwey zame vnnd ein wildes Hisp. *Albahaca ò alfabega.* Pol. *Bázykia.* Vng. *Bászli kom.* Angl. *An herbe called basill.*] Dioscoridi herba est hortensis pedali altitudine surculosa, ramulis teretibus, folio muralis herbæ, diluti viroris, odorisque fragrantissimi, quam recentiores *Basilicam herbam* vocant: quo etiam nomine utitur vulgus. Ductum est nomen, ut putatur, à celeritate nascendi, quòd omnium eorum quæ in hortis nascuntur, celerrimè proveniat, dieq; à quo sata est tertio erumpat: unde etiam à nonnullis per y scribitur, eò quòd a dictione Græca ὠκὺς, derivari putetur. Sed (ut suo loco docebimus) ocimum farragnis quoddam genus est, ab ocimo omninò diversum. Sunt hac nostra ætate viri non indocti, qui Ozimum per z, scribendum contendant, dictumque putant à Græco verbo ὄζω, quod est fragro; est enim herba fragrantissimi odoris. Quæ opinio in primis arrideret, nisi reclamarēt castigatissima quæq; Plinii & Dioscoridis exemplaria, in quibus cōstantissimè pro hac herba Ocimum legimus per secundam consonantem.

Ocium, cii, n. f. sive (quod eruditis magis placere video) Otiū pert, propriè vacatio à labore: cujus cōtrarium est Negotium. [שַׁבָּת *schébeth.* ἀπραγμοσύνη. χολή. Gall, *Oisiueté, loisir.* Ital. & Hisp *Ocio.* Ger. Müssiggang/Müs. Bel. Ledicheyt. Pol *Prożnowanie.* Vngar. *Henyeles, vezteg heuetés, wessèq.* Angl. *Rest or leysure.*] Colum. lib 2: Sed quum tàm otii quàm negotii rationem reddere majores nostri consueverint, nos quoq; monendos esse agricolas existimamus, quæ feriis, facere, quæ non facere debeant. Autor ad Herennium in præfat. oper. Etsi negotiis familiaribus impediti vix satis otium studio suppeditare possumus, & idipsum quod datur otii, libentiùs in philosophia consumere consuevimus, tua nos tamen, *&c.* ¶ Accipitur etiam Otium pro exercitatione leviore animi, vel corporis, & relaxatione à gravioribus & magis seriis negotiis. Hinc Otium literarum pro studio literarum, quòd hoc exercitationis genus oblectamentum potiùs videri debeat, quàm seria aliqua occupatio Cicero: Quid dulcius est otio literario? id est, studio, & (ut ita dicam) negotioso otio. ¶ Accipitur etiam Otium pro tranquillitate, pace, quiete ἡσυχία. Cic. in Verr. Ergo tunc quum bello fugitivorum tota Italia arderet, C. Norbanus in summo otio fuit. Idem 1. Famil. Epist. 28: Si antea auditum erit otium esse in Syria.

Ocīosus, vel potiùs otiosus, Vacans, cessans, liber à negotio, opere solutus. [χολᾶδες, ἡσυχᾶδες. Gal *Oisif, oiseux.* Ital. & Hisp. *Ocioso* Germ Müssig/ledig. Pol. *Prożnuiacz.* Vng *Henyelő, vezteg lieuerő, munkanelkwel valo.* Angl *Idle, that reslech or ceaseth frome labour*] Cicero de claris Oratoribus: Quum inambularem in Xysto, essemque domi otiosus Plinius Epist. 9: Satius est enim (ut Attilius noster eruditissimè simul & facetissimè dixit) otiosum esse quàm nihil agere. ¶ Dicitur & de animo, qui tunc otiosus est, quū trāquillus est, securus, & solicitudine vacuus. Terent. in Andria: Animo jam nunc otioso esse impero: id est, securo. Nam nisi securus est, nemo est otiosus, ut inquit Donatus. Dies otiosus, pro festo. Cic. ad Quint. Frat. lib. 3: Id perficiam his supplicationum otiosis diebus. Cic. de Senectute: Si verò habet aliquid tanquam pabulum studii, atque doctrinæ, nihil est otiosa senectute jucundius. Idem 3. Offic. Dicere solitum Scipionem accepimus, nunquàm se minus otiosum esse, quàm quum esset otiosus. ¶ Otiosa pecunia, dicitur à Iureconsultis quæ in arca jacet, nullum suo domino fructum afferens: eique tanquam è regione respondet, Occupata. Nam occupare pecuniam alicui, est fœnori apud eum collocare & quasi exercere ne otio & inertia languescat. Plin. lib. Epist. 10: Pecuniæ publicæ & exactæ sunt & exiguntur, quæ vereor ne otiosæ jaceant. Ulpian. etiam in L. 3. D. de cont. tut. sterilem pecuniam appellat. Ex Horomano.

Ociōsē adverb. Quod est cum otio. [χολῇ, ἀργίμως. Gal. *Oisiuement, tout à loisir, sans souci, negligemment, tout bellement.* Ital. *Otiosamente, senza pensiero, negligentemente.* Germ Müssiglich. Hisp. *Ociosamente, negligentemente, sin pensamiento.* Pol. *Zprożnowaniem.* Vng. *Henyen* Ang *Idlelie, at leysure.*] Terent. in Adelph Otiosè nunc jam illicò hic consiste. ¶ Apud Cic. Otiosè spectare, otiosè quærere aliquid, otiosè vivere.

Ociōr, āris, ōtiāri, d. p. in otio & quiete sum. [שָׁבַת *batál* שָׁבַת *sunabáth* בח *nach.* χολάζω. Gall. *Ne rien faire, estre oiseux se reposer.* Ital *Ociare, stare in riposo.* Ger Müssig gehen/müssig seyn. Bel. Ledig zyn Hisp. *Estar en ocio y holgar.* Pol. *Prożnuie.* Vng. *Henyelek, veteg heuerek.* Angl. *To be idle, to be at rest.*] Cujus contrarium est Negotior. Cic. lib 3. Offic. C. Caninius Eques Romanus, neq; infacetus, & satis literatus, quum se Syracusas otiandi, non negotiandi causa contulisset, dictabat se hortulos aliquos emere velle.

Ocius, citius, antitheton Tardius. Cicer. de Somn. Ocius faciet, Vide Ocyus.

Ocneros, Rusticus apud Dioscor. lib. 4. cap. 174.

Ocquīnisco, [נִטָּה *natáh* הִשְׁתַּחֲוָה *hischtachavàh.* Gal. *Incliner* Ital. *Inchinarse.* Germ. Sich neigen oder biegen. Hisp. *inclinarse.* Pol *Kłaniam sie.* Vng. *Lehayiok* Ang. *To incline.*] Inclino, (inquit Nonius) Pomponius in Pistore: Nisi nunc aliquis subitò obviam occurrit mihi, qui ocquinisçat, quò compingam terminum in tutum locum.

Ocrea, æ, f. p. Militaris calceamenti genus est ex ære, ad obtegendas tibias accōmodatum: quo utebantur tantùm duarum primarum classium milites: reliqui enim caligis tibias muniebant. [מִכְחֹזָה *mitschách.* κνημὶς, τὸ αὐτοκνήμιον Gall *Houseaux, bottes, greves, armures des iambes.* Ital. *Gambiera.* Germ. Eisine stiffel/mit weichen sie die kriegsleut waffnen / Beinschynen Belg. Een târse. Hisp. *El calcado como botas ò antiparas.* Pol. *Szkernia*, item, *Nakolanki, ubroye* Vng *Szekernie.* Ang. *A boote or legge harneys.*] Apuleius: Hic galea caput, ille crura ocreis involvit. Varro ocreā dictam ait, quòd opponebatur ob crus. Festus tamen ab antiquo vocabulo ocri dictas esse putat: quòd in modum ocris inæqualiter tuberatæ essent.

Ocrĕātus, a, um, Qui ocreis calceatus incedit. [κνημιδωτός. Gal. *Houssé, botté, armé par les iambes* Ital. *Instualato, armato le gambe.* Germ Mit eysinen stifflen angethan. Hisp. *Calcado de botas.* Pol. *Wkornie obuty.* Vn. *Szekernies.* Ang *That hat bootes on or legge harneys*] Plin. lib. 19. cap 2: Ad reliquos usus laboriosè evellitur ocreatis cruribus, manibusque tectis manicis, cōvolutum ossels ligniśve conamentis.

Ocris, antiqua vox, quæ montem confragosum significat, ut apud Livium Andronicum: Sed qui sunt qui ascendunt altum Ocrim? Celsosque ocres, aryaque pertrita, & mare magnum. Festus.

Octāngŭlus, Vide OCTO.

Octo, [שְׁמוֹנָה *schemonáh.* ὀκτώ. Gal *Huit.* Ital. *Otto.* Ger. Achte. Hisp *Ocho* Pol. *Osm.* Vng *Niolez.* Ang *Eight.*] Nomē numerale, adject. indeclinabile. Virg. 1. Georg. -pedes temo protentus in octo.

Octĭēs, adverb. [ὀκτάκις. Gall. *Huit fois.* Ital. *Otto volte.* Germ. Acht mal. Hisp. *Ocho vezes.* Pol. *Osm razow.* Vn. *Nioleczor.* Ang. *Eight tymes.*] Colum. lib. 8. cap. 8: Nam & octies annos pullos educat. De columbis.

Octāvus, a, um, [שְׁמִינִי *schemini.* ὄγδοος. Gal *Huitiesme.* Ital *Ottauo* Germ Der achte. Hisp. *Cosa ochaua en orden.* Polon. *Osmi* Vng. *Nioleczadik* Angl. *The eight.*] Horat. in Epist 7: Strenuus, & fortis, causisque Philippus agendis Clarus, ab officiis octavam circiter horam Dum redit, *&c.*

Octāvùm Ponitur aliquando tanquam adverbium pro octies. Liv. 6 ab. Vrbe: Nam Præter Sextium, Lucinium que latores legum jam octavùm Tribunos plebis refectos. ¶ Sic Octavum Consulem dicimus, qui octavum gerit consulatum. ¶ Octavò autem consulem, qui octavo anno ab exactis regibus, institutisque

tisque Consulibus, fuit Consul. Vide Aulum Gellium in noct. Attic.

Octingēntī, æ, a. Cicer. 4. Acad. Mille & octingenta stadia, &c. [ὀκτακόσιοι. Gall. *Huit cens.* Ital. *Ottocento.* Ger. Achthundert. Hisp. *Ochocientos.* Pol. *Osm set.* Vn. *Niolczazan.* Angl. *Eight hundred.*]

Octingēnārĭus, a, um, Quod ex octingentorum numero constat: ut Octingenarius grex, qui octingentas habet pecudes. [ὀκτακοσιοστός. Gall. *De huit cens.* Ital. *Di ottocento.* German. Das achthundert begreifft. Hisp. *De ochocientos.* Polon. *Osmsetny wsobie maiący.* Vng. *Niolczuanos.* Angl. *Of eight hundred.*] Varro de Re rust. cap. 10: Septingenarii enim mei (greges) ut opinor, octingenarios habuisti.

Octingēntēsĭmus, a, um. [ὀκτακοσιοστός. Gall. *Huicentiesme.* Ital. *Ottocentesimo.* Germ. Der achthundertst. Hisp. *Vno de ochocientos.* Pol. *Osm setni.* Vng. *Niolczazadik.* Angl. *The eight hundreth.*] Vltimus ex octingentis, vel unus ex numero octingenario. Cicer. de Senect. Deinde quòminus gravis esset iis senectus, si octingentesimum annum agerent, quàm octogesimum?

Octōgintă, adject. [שמנים *schemonim.* ὀγδήκοντα. Gall. *Octante, ou quatre vingts.* Ital. *Ottante.* Ger. Achtzig. Hispan. *Ochenta en numero.* Pol. *Osmdziesiat.* Vn. *Niolczuan.* An. *Eightie, or fourescore.*] Cic. de Senect. Argantonius quidam Gadibus qui octinginta regnavit annos, centum viginti vixit.

Octōgēnŭs, adjectivum. [שמנים *schemonim.* ὀγδηκοστός. Gal. *Octantiesme.* Ital. *Di ottanta.* Ger. Je achtzig. Hisp. *Cosa de ochenta.* Pol. *Po osmdziesiat.* Vng. *Niolczinan.* Ang. *The eightieth.*] Plinius lib. 9. cap. 51: Torpedo octogenos fœtus habens invenitur: id est, octoginta.

Octōgēsĭmus, a, um. [שמנים *schemonim.* ὀγδηκοστός. Gall. *Octantiesme.* Ital. *Ottantesimo.* Ger. Der achtzigest. Hisp. *Ochenta en orden.* Pol. *Osmdziesiati.* Vn. *Niolczuanodik.* An. *The eightieth.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Dentes homini novissimi, qui genuini vocātur, circiter vicesimum annum gignuntur, multis & octogesimo.

Octōgĭĕs, adverb. [ὀγδηκοντάκις. Gall. *Quatre vingt fois.* Ital. *Quatre volte venti.* Germ. Achtzig mael. Hisp. *Ochenta vezes.* Pol. *Osmdziesiat razow.* Vng. *Niolczuanszor.* Ang. *Eightie tymes.*] Cic. in Pis. Nónne sestertiùm centies & octogies, quod quasi vasarii nomine, in venditione mei capitis ascripseras, ex ærario tibi attributum, Romæ in quæstu reliquisti?

Octōnŭs, a, um, Propriè distributivus numerus, quanvis etiam accipiatur pro Octo. [οἱ κατὰ τὰ ὀκτώ. Gal. *Huit.* Ital. *Otto.* Ger. Je acht. Hisp. *Ocho.* Pol. *Po osmi.* Vngar. *Niolczat, niolczat.* Ang. *Eight.* Varro: Nutricare octonos porcos parvulos primò possunt, ut cremento facto, à peritis dimidia pars removeri solet. Plin. lib. 8. cap. 50: Octonis mensibus ferunt partus: id est, octo mensibus.

Octōjŭgis, pen. corr. Octo habens juga. [ὀκτάζυγος. Gal. *Accouplez ou alliez huit ensemble, huit d'vne bande.* Ital. *Otto da vna banda & vniti insieme.* Germ. Acht einer Rott oder Burß die zu sammē verbunden sind. Hisp. *Ochos, ayuntados, juntamente.* Pol. *Osmi y' acżenie.* Vng. *Niolcz teteiwe.* Ang. *Eight in one couple or bande.*] Liv lib. 5. ab Vrbe: Antea trina loca cum contentione summa patritios explere solitos nunc jam octojuges ad imperia obtinenda ire.

Octāngŭlŭs, Res vel figura dicitur, octo angulos habens, ὀκτάγωνος.

Octĭpĕs, penul. corr. hujus octipedis, quod octo habet pedes. [ὀκτάπους. Gall. *De huit piez.* Ital. *Di otto piedi.* Germ Achtfüssig. Hisp. *De ocho pies.* Polon *Osmionog.* Vng. *Niolcz labu.* Ang *Of eight feete.*] Ita ab Ovidio lib. 1. Fastor. hoc epitheton Cancro cœlesti signo tribuitur: Octipedis frustra quæruntur brachia Cancri.

Octŭplŭs, pen. cor. adject. [ὀκταπλάσιος. Gal. *Huit fois au double.* Ital. *D'otto, d'oppi.* Germ. Achtfeltig. Hispan. *Cosa de ochos dobles.* Polon. *Osiniorachi.* Vngar. *Niolczanny.* Ang. *Eightfold.*] Cic. 6. Ver. Dicis enim te in Decumanum, si plura sustulerit quàm debitum sit, in octuplum judicium daturum esse.

Octŭplĭcātŭs, a, um pen. prod. ὀκταπλασιασθείς. Liv. 4. ab. Vrbe: Octuplicatoque censu ærarium fecerunt.

Octūssis, Numi species ad valorem octo assium. ὀκτώμοιρον νόμισμα. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Quanti emptæ? parvo, quanti ergo? octussibus.

Octŏbĕr, bris, Mensis dictus est, quòd octavum locum teneat à Martio, qui primus ineuntis anni mensis erat. [Ἰὸξ *bul.* πυανεψιών Gal. *Le mois d'Octobre* Ital. *Ottobre.* Germ. Der Weinmonat. Hisp. *El mes de Octobre.* Pol. *Październik.* Vng. *Zent Andras hava.* Ang *The moneth of october.*]

Octomĕnŭtālis. [Vng. *Nyoles nehezek ni.*] Lampridius in Alexādro Severo: Cùm fuisset octominutalis libra, ad duos unaquæque utriusque carnis libra redigeretur.

Octŏphŏrum, ti, penult. corr. n. s. ὀκτοφόρον, Lectica dicitur, quæ ab octo servis gestatur, sicut Hexaphorum, quæ à sex servis ferri cōsuevit. Suet. de Calig Interdum adeò signiter & delicatè incessit, ut octophoro veheretur. Mart. lib. 6: Octophoro sanus portatur Avite Philippus: id est, octo servis in lectica.

Oculus, li, m. s. Dictus est ab occulendo, quòd ciliorum teguminibus occulatur. Latent enim oculi sub ciliis, & genis. [עין *hajin.* ὀφθαλμὸς, ὄμμα. Gall. *Oeil.* Ital. *Occhio.* German. Ein Aug. Belg. Een Oogc. Hisp. *Ojo.* Polon. Oko. Vngar. *szem.* Ang. *The eye.*] Lactant. lib. de Opif. Vt igitur oculi munitiores ab injuria ciliorū teguminibus occuluit: unde oculos dictos Varroni placet. Sunt autem oculi pars corporis pretiosissima, in quibus (ut Albertus Magnus inquit) maxima indicia amoris & odii existunt. Sūt enim veri cordis nuntii, in quibus animus inhabitat. Terentius in Adelphis: dii me pater Omnes oderint ni magis te quàm oculos nūc amo meos. Cic. 2. de Nat. deor. Nam & oculi tanquam speculatores altissimum locum obtinent, ex quo plurima conspicientes fungantur suo munere. Plaut. in Trinum. quem ego quis sit homo nescio, Neq; oculis ante hunc diem unquam vidi. Virgil. 8. Aen. atque oculos per singula volvit. ¶ Accipimus etiam Oculos pro notis, seu maculis rotundis, quales videmus in pardorum pellibus, & caudis pavonum. Plinius lib. 8. cap. 17: Pantheris in candido breves macularum oculi. ¶ Per translationem posuit Cicero in Lælio: Nec verò ille in luce modò, atque in oculis magnus: sed intùs domique præstantior. Magnus in oculis & luce: id est, coram hominibus. ¶ Dicuntur etiam oculi in arborum surculis, unde germinant. Cato de Re rust. cap. 6: Ibi oculos arūdinis pedes ternos aliū ab alio ferunto. ¶ Habet præterea hoc nomen varios, eosque elegantes in oratione usus. Dicimus enim Adjicere oculos rei alicui, pro eo quod est, rei alicujus cupiditate teneri. Cic. 4. Verr. Partim planè videbant adjectum esse oculum hæreditati. ¶ Capere rationem oculis apud Plautum, est rem aliquā visu æstimare. Plautus in Pseud. Vt ego oculis rationem capio. ¶ Habere alicujus oculos in suis, est videre quid ille velit, aut imperet. ¶ In oculis aliquid habere, est ad illud valde, semperque intentum esse, ut interpretatur Budæus, semper aliquid observare. ¶ Oculi mei in vultu illius habitare dicuntur, à quo contuendo non moventur. ¶ Oculum exculpere, idem quod eruere. ¶ Oculi alicui dolere dicuntur, quoties aliquid videt quod videre molestum est. ¶ Intendere oculos, est fixis oculis aliquid intueri, & oculos immobiles tenere. ¶ Oculos aliquorum tenere, est in contemplationem sui adducere. ¶ Oculos tollere, per translationem, est refici, recreari, & delectari ut lætiore nuntio de re aliqua, quæ cupidè expetatur. Cicer. ad Tironem: Literæ meæ, sive nostræ, tui desiderio oblāguerunt: hac tamen epistola quam Acastus attulit, oculos paululum sustulerunt. ¶ Ab oculus Plaut. suo more formavit superlativum Oculissimus, pro charissimus. Salve, valuistin' ostium oculissimum? ¶ Oculis captus, Cæcus dicitur: ἀλαὸς, ἀπηρωμένος τὰς ὄψεις. Cicer. 6. Verr. Tametsi ne oculis quidem captus in hanc fraudem tam scelleratam decidisti.

Ocellŭs, diminut. [ὀμματίδιον. Gall. *Oeillet, petit œil.* Ital. *Occhietto.* Ger. Ein Äuglin. Hisp *Pequenno ojo.* Pol. Oczko. Vng. *Zemetske.* Ang. *A lytle eye.*] Catullus de Acme: Et dulcis pueri ebrios ocellos. ¶ Ocellus meus, apud Plaut. in Asin. blandientis vox est: Da (*inquit*) meus ocellus, mea rosa.

Ocellātŭs, a, um, Quod ocellos habet: id est, cavernulas quasdam. [πολυόμματος. Gal. *Qui a plusieurs petis yeux.* Ital. *Chi a molti piccioli occhi.* Germ. Äugtechtig Hisp. *Lleno de muchos ojetes.* Pol. Wpadł ich oczi. Vng. *Zemes.* Angl. *That hath many eyes.*] Hinc Suetonius, Ocellatas nuces dixit: id est, multis foraminibus distinctas.

Ocellātă, orum, Sueton. in Aug. Solitum esse cum pueris minutis ludere ocellatis, nucibusque. De ocellatis diversa Grammatici sentiunt, & ut in re ignota emendationē comminiscuntur: ac modò Castellatis, modò Oscillis, modò Ossilatis vel Ossiculis reponunt. Sed Ocellatis Turneb. probat: eoque verbo veniunt avellanæ nucularumq; genera, quę ocellatorum quādam præ se speciem & rotunditatem ferunt. Hanc vocem mutuò sumpsit à Vartone Tranquillus, ut existimo. Nam Varro, auctore Nonio, scripserat in Marcipore: Altera exorat patrem libram ocellatorum: altera virum semodium margaritarum.

Ocellātŭs, a, um, Plenus oculis, oculatus. [πανόφθαλμος, πολυόμματος. Gal. *Plein d'yeux.* Ita. *Occhiuto, pieno d'occhi.* Germ. Voll augē. Hisp. *Lleno de ojos.* Pol. *Gesttook.* Vng. *Rakuazemmel.* Ang. *Full of eyes.*] Plaut. in Aul. Quos si Argus servet, qui totus oculeus fuit, Quem quondam Iovi Iuno custodē addidit, Is nunquam servet. ¶ Per translationem ponitur pro perspicaci, quasi qui totus ex oculis cōstet. Apuleius: Perspicaciorem ipso Lynceo, vel Argo, & oculeum totum.

Ocŭlārĭus, a, um, Qui multos habet oculos, vel qui acutè videt. [πολυόμματος, ὀμματωτὸς, ὀξυδερκής. Gal *Plein d'yeux, qui a bonne veuë.* Ita. *Occhiuto* Ger. Voll augen/scharpffsichtig Belg. Gichtich. Hisp. *Lleno de ojos.* Pol. *Ostrich oczu, pelns oczu.* Vng *Szemes.* Ang. *That hath man eyes, quicke of sight.*] Plaut. in Truc. Pluris est oculatus testis unus, quā auriti decē: id est, qui presens fuerit, viderit q;. ¶ Plin. Oculatissimū locū appellat conspicuū, lib. 34. c. 6.

In qua legatione interfecto, Senatus ſtatuam poni juſſit quàm oculatiſſimo loco in Roſtris. Quid ſi luculentiſſimo levi immutatione legas? ¶ Oculatam diem vocat Plautus in Pſeud. diem præſentem, quo ſcilicet ſtatim videmus pecuniam nobis annumerari: cui opponit Cæcam diem, qua nihil numeratur præſentis pecuniæ. Eme (*inquit*) die cæca olivum: id vendito oculata die.

O-cŭlātĭo, onis, ſ. f. In vitibus pro gemmarum luxuriantium deſectione. Plin. lib. 17. ca. 21: Simplici jugo conſtat porrecto ordine, quem canterium appellant: meliorque ea vino, quando ſibi obumbrat, aſſiduoque ſole coquitur, & afflatum magis ſentit, & celeriùs rorem admittit. Pampinationi quoque & oculationi, omnique opere facilior.

O-cŭlĭtŭs, pen. corr. adverb. Sicut Medullitus, Animitus, in modum oculi. [ὀφθαλμηδὸν, ὡς τῶν ὀφθαλμῶν. Gall. *Du profond des yeux, comme ſes propres yeux.* Ital. *Come i ſuoi occhi.* Germ. Auß jhre eigne augen. Hiſp. *Como los oyos.* Pol. *Iako wł aſine oko.* Vng. *Fette igen, mint az xemet.* Ang *Euen with hꝭ eyes.*] Qui amant ancillam meam oculitùs.

O-cŭlo, as, act. p. Illuſtro, vel illumino, & quaſi ex cæco oculatũ facio. [הֵאִיר *highghiah* הוֹשִׁיעַ *hophiah.* ἐμφανίων. Gall. *Illuſtrer, illuminer.* Ital. *Illuſtrare, illuminare.* Germ. Ein aug geben/erleüchten. Hiſp. *Alumbrar, eſclareſcer.* Polon. *Oſwiecani wzrok date.* Vng. *Szemeſſe tezem.* An. *To mak light.*] Tertul. in Apologet. Sed quia jam expolitos & ipſa urbanitate deceptos, in agnitionem veritatis ocularet. Sed hoc vix crediderim apud veteres inveniri. Neque enim occulatus participium eſt à verbo Oculo, ſed potiùs nomen, ſicut Manicatus & Tunicatus.

O-cўmum, pen. corr. n. ſ. [ὄκυμον. Gal. *La dragee aux cheuaux ou bœufs.* Ital. *Herbe diuerſe per boi.* Ger. Geſäyt auß vielerley kreüteren vnd gemüß dem vych zu dem futer oder zur weid. Hiſ *Herren paſto para los buyes.* Pol. *Mieſzanina dlia bidł a zziarna roſtiego ſiana.* Vng. *Okör haſa meg indito ſok fele fwe.* Ang. *A mixture of ſundrie cornes for beaſtes.*] Farrago eſt diverſarum herbarum, vel leguminum, ad boum pabulum ſata, qua ciebant alvum bobus: id erat hujuſmodi: Fabæ modios decem, viciæ duos, tantundem & ervilĭæ, in jugero autumno miſcebant, ac ſerebant, admiſta etiam avena Græca, cui non cadit ſemen. Ductum nomen ab ὠκὺς, quod ſignificat Velocem, vel propter celeritatem naſcendi, vel quòd bobus alvum cieat: quapropter etiam iis datur, ut purgentur. Autor eſt Varro lib. 1. de Re ruſt cap. 31. Vide de hoc plura in Annotat. Hermol. Barbari in Dioſcorid. lib. 2. cap. 158.

O-cўŏr, com. t. [ὠκύων, ὠκύτερος. Gall. *Plus ſoudain, plus leger, plus viſte.* Ital. *Più velõce.* Germ. Schneller. Hiſp. *Mas ligero.* Polon. *Pretki chutki.* Vng. *Giorſob.* Ang *More ſuddaine or ſwift.*] & Ocyſſimus; ὠκύτατος, ὠκύπους, Græca quibus tanquam Latinis utimur, pro Celerior, celerrimus: fiũt à poſitivo Græco ὠκὺς, quo Latini carent. Plin. lib. 2. cap. 8: Mercurii ſydus inferiori circulo fertur, novem diebus ocyore ambitu, modò ante Solis exortum, modò poſt occaſum ſplendens. Idem lib. 16. cap. 31: Quidam brevitate radicum ſenescere celeriùs arbores putant, quod coarguunt fici, quarum radices longiſſimæ, & ſenectus ocyſſima eſt.

O-cўŭs, & Ocyſſimè, adverbia. [ὠκύτερον, ταχύτερον, ὤκιστα, τάχιστα. Gal. *Plus viſtement, plus legerement.* Ital. *Molto preſto.* Ger. Eylends/gantz ſchnell/fluchs. Hiſ. *Mas legeramente.* Pol. *Pretko wskok.* Vng. *Giorſon.* Ang. *Sooner, quickelier.*] Quanquam & Ocyter dicatur pro Cytò, & perquàm prompté. Terent. in Andr. Eamus ergo ad eum ocyús. Idem in Heavton. & tu, id quod cupis Quam ocyſſimè ut des.

O ante D.

OD. In notis antiquorũ ordo. O. D. M. opera domus munus.

O-dēum, pen. prod. [ᾠδεῖον. Gal. *Lieu deputé aux châtres ou meneſtriers pour chanter.* Ital. *Luoco deſignato nella caſa à cantare.* Ger. Ein geſanghauß/oder ein gemach im Hauß/in welchem man ſinget vnd muſiciert. Hiſ. *Lugar para cãtar.* Pol. *Mieſzcze wdomu ſpiewakom naznaczone.* Vng. *Eneklõ hely.* An. *A place appointed for ſingers or minſtrels.*] Locus eſt in ædibus cantui deſtinatus, ἀπὸ τῆς ᾠδῆς: hoc eſt, à cantu dictus. Cic. ad Attic. 4: Monumentum illud quod tu tollere laudibus ſolebas, ut odeum laxaremus, & uſq; ad atrium Libertatis explicaremus, contempſimus ſeſtertiûm ſexcenties. Vide Cæl. lib. 38. cap. 12. Vitr. lib. 5. cap. 9: Pericles Athenienſis inter cętera opera quę Athenis extruxit, fecit & odeum, in quo certamina muſica ſpectabantur: quod multis ſedibus & columnis exornatum fuiſſe hiſtorici prodiderunt.

O-dē, es, ſive Oda, odæ, f. p. [ᾠδὴ Græcè. Germ. Ein Lied oder Geſang.] cantus Latinè dicitur; unde etiam Horatius Carmina ſua Odas appellavit.

O-dfăcĭo, veteres pro Olfacio dixerunt, teſte Feſto.

O-dī, odiſti, odit, verbum defectivum (ut Priſcianus inquit) neque præſens, neque futurum, neq; participium habet: ſed tàm præſentis quàm præteriti temporis ſignificationem retinet. [שָׂנֵא *ſané.* μισῶ, ἐχθαίρω. Gal *Auoir en haine, hair.* Ital. *Hauer in odio.* Germ. Haſſen. Hiſp. *Aborreſcer.* Polon. *Nienawidze.* Vng. *Giwlõlõm.* Ang. *To hate, to diſdaine.*] Significat enim Odi, odio habeo & habui. Cic. de Amicit. Alterum propter crudelitatem ſemper hæc civitas oderit. Idẽ: Apertè odiſſe magis ingenii eſt quàm fronte occultare ſententiam. Horat. 1. Epiſt. 19: Oderunt hilarem triſtes, triſtemq; jocoſi. Sedatum celeres, agilem gnavumq; remiſſi: Potores, bibuli media de nocte Falerni Oderũt porrecta negãtem pocula, quanvis Nocturnos jures te formidare vapores. Ovid. 2. de Arte: Amor odit inertes. ¶ Hinc participium Oſus: & compoſita Exoſus & Peroſus, & Oſor verbale: de quibus ſuis locis.

O-dĭum, n. ſ. Ira inveterata. [שִׂנְאָה *ſineáh.* μῖσος, ἐχθρα. Gall. *Haine, rancune.* Ital. *Odio.* Ger. Ein haſſ. Belg Eenen haet. Hiſp. *Ira enuegeſcida, odio, aborreſcimiento.* Pol. *Nienawiſć.* Vng. *Giwlõlſeg.* Ang. *Hatred or diſdaine.*] Interdum utuntur pro importuna quadam aſſiduitate, moleſtia, faſtidio, δυσχέρεια, ἐνόχλησις. Plautus in Aſinar. Iam hic me abegerit ſuo odio. Terent. in Evnuch. tum ſicubi eum ſatietas Hominũ, aut nepoti ſi quãdo odium ceperat. Odium mitigatur, deponitur, renetur, ſedatur. Cic ad Quir. poſt reditum: Odiũ vel precibus mitigari poteſt: vel temporibus Reipub. communique utilitate deponi, vel ulciſcendi difficultate teneri, vel vetuſtate ſedari. Odium igitur in illo eſt qui odit. Aliquando tamen meum aut tuum odium dicitur, nõ quo ego aut tu alium, ſed quo alius me aut te proſequitur. Terent. Nam neq; negligentia, neque odio id fecit tuo. In quo negligentia etiã ponitur in eo qui negligitur, quum proprium ſit in eo qui negligit.

O-ſŭs, a, um. [שָׂנוּא *ſanú* שׂנין *ſanin.* μισητῶν. Gall. *Qui a hay ou haït.* Ita. *Che ha odio.* Ger. Der da haſſet. Hiſ. *El que tiene odio.* Pol. *Ten ktori nienawidzi.* Vng. *Giwlõlſeges.* Ang. *That hateth or diſdaineth.*] Atq; ejus cõpoſita, Exoſus & Peroſus participia ſunt, ſive participiorum ſignificatione uſurpãtur potiùs. Habent autem activam ſignificationem, extiguntq; accuſativum. Feſtus, Oſus ſum, præteritum eſſe putat a verbo Odio: quod tamen in uſu non eſt: nos potiùs à defectivo Odi deductum putamus. Plautus in Amphitr. Inimicos ſemper oſa ſum obtueri: id eſt, odi.

O-ſūrŭs, Cicero in Lælio: Negabat ullam vocem inimiciorem amicitiæ potuiſſe reperiri, quàm ejus qui dixiſſet, ita amari oportere, ut aliquando eſſet oſurus.

O-ſŏr, m. t. [שׂוֹנֵא *ſoné.* ὁ μισῶν ὁ ἐχθρός. Gal. *Qui hait, qui porte haine.* Ita. *Chi porta odio.* Ger. Ein haſſer. Hiſp. *Elaborecedor.* Pol. *Nienawidzaci.* Vng. *Giwlõlõ.* Ang. *He that hateth.*] Plaut. in Aſin. Madidum, nihili incontinentem atque oſorem uxoris ſuæ: id eſt, qui odit uxorem ſuam. ¶ Sciendũ quod in oſus elata quædam copiam aut affectionem: quemadmodum apud Græcos terminata in ώδης ſignificare, ut Animoſum, Nervoſum, Saxoſum, Aquoſum: quod copiam ſaxorum, nervorum, ingenii & animi habet. Vinoſus, Libidinoſus, Mulieroſus, Seditioſus, Factioſus, qui amat vinum, libidines, mulieres, ſeditiones, factiones. Quædam actionem, ut Studioſus, Stomachoſus, Contumelioſus: qui operam dat ſtudio, qui ſtomachatur, qui contumelia afficit. Quædam paſſionem, ut Odioſus, Invidioſus: qui habetur odio, & qui invidetur. Quædam activè & paſſivè accipi poſſunt, ut Formidoloſus, Laborioſus, Operoſus, Voluptuoſus, Religioſus.

O-dĭbĭlĭs, adjectivum. [μισητός. Vng. *Giwlõſegre melto, giwlõſegos.*] Lamprid. in Heliog. Vita, moribus, improbitate ita odibilis eſt factus, ut ejus nomen Senatus eroſerit.

O-dĭōſŭs, a, um, Qui odio habetur. [שָׂנוּא *ſanú* שׂנין *ſanin.* μισητός. Gall. *Odieux, faſcheux.* Ital. *Odioſo.* Germ. Häſſig/verhaſſet. Hiſ. *Coſa aborreſcida ò enojoſa.* Pol. *Wnienawiſći bedaci vprzykrzoni.* Vng. *Giwlõlſeges.* An. *That is hated or diſdained.*] Cic. de Amic. Odioſum ſanè genus hominum officia exprobrantiũ. Idem 1: Offic. Paleſtrici motus ſæpè ſunt odioſiores & hiſtrionũ nonnulli geſtus ineptiis non vacant. Idem de Senect. Senectus ſic pleriſq; ſenibus odioſa eſt, ut onus ſe Aetna gravius dicãt ſuſtinere. ¶ Aliquando capitur pro moleſto. λυπηρὸς, ἐπαχθὴς. Terent. in Phorm. Si porrò eſſe odioſi pergitis.

O-dĭōſē, adverbiũ, Cum odio, ſtomacho, faſtidio. [μισητῶς, δυσχερῶς Gal. *Odieuſemẽt.* Ital. *Odioſamente.* Ger. Häſſlich/mit haſſ/feindſeligkeit. Hiſp. *Enojoſamente.* Pol. *Nienawiſnie.* Vn. *Giwlõlſegeſen.* Ang. *With hatred, ſpitefully.*] Plaut. in Bacch. Cave verò, odioſè facis. Ad Herennium lib. 4: Vivis invidioſè, delinquis ſtudioſè, loqueris odioſé. Quintil. lib. 1. cap. 6: Quia nihil eſt odioſius affectatione.

O-dĭnŏlўŏntēs, ὠδινολύοντες, Piſciculi ſũt exigui, magnitudinẽ magnæ limacis non excedẽtes, quos Græci alio nomine *Echeneidas*, Latini etiam Remoras vocãt: ſic appellati, ἀπὸ τῆς λύειν τὰς ὠδῖνας: id eſt, à ſolvẽdo dolores partus. Quippe ſale aſſervatum & alligatũ, gravidis partũ ſolvere prodiderunt. Plin. lib. 32. c. 1.

Odo, odonis, Calceamenti genus. Cujus meminit Vlp. in L. 25. §. 17. D. de aur. & argen. Alia, *inquit*, cauſa odonũ eſt: quia uſum calceamentorũ præſtant. Significare videtur ſoleas laneas aut lineas, quarũ alteras caloris, alteras mũdicii cauſa induimus. Vdones tamẽ apud Mart. legimus. Vide infrà VDO. Ex Hotom.

Odœporicon,

Odœporicon, vide Hodœporicon, prima vocali aspirata.

Odontagrā, æ, ὀδοντάγρα, Instrumentum est chirurgicum dentibus evellendis accommodatum.

Odontotrimmă, ὀδοντότριμμα, A Græcis dicitur dētifricium: hoc est, medicamentum quo dentes fricantur, ut albescant, ἀπὸ τοῦ τρίβειν τοὺς ὀδόντας.

Odŏr, odoris, m.t. Nihil aliud est quàm infectus aër, interprete Plin. li. 9 c. 7. [ריח réach. ὀσμή. Gal. Odeur, senteur. Ita. Odore. Ger. Ein geschmack oder geruch. Bel. Rueck. Hisp. Olor. Pol. Zapach, wonność. Vng Szagh. Ang. A sauour, smell, or sent.] Dictus odor quasi olor: literæ unius commutatione. Dicitur & Odos, pro odor, sicut Honos, Lepos. Plaut. in Capt. Quorum odos subbasilicanos omnes abigit in forum. Idem in Menæch. Ecquid de odore possis, si quid fortè olfeceris, Facere conjecturam? Virgil. 3. Aeneid. -contactuque omnia fœdant Immundo: tum vox tetrum dira inter odorem. Ovid. 2, Metam. Vt tamen ingratus in pectora fudit odores. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro indicio, teste Budæo, ut Odor Dictaturæ. Cic. ad Attic. lib. 4: Res fluit ad interregnum, & est nōnullis odor Dictaturę. ¶ Odores & aromata pro eodem accepit Colum. lib. 12. c. 20: Quòd si non ita, ut præcipimus, permiscueris, subsidēt aromata & aduruntur. Et paulò pòst: Ad prædictum autem modum musti adjici debent odores, nardi folium, iris Illyrica, &c.

Odōsus, a, um, pen. prod. Quod ex se odorem mittit. [ὀδωμον, ὀσφραντικόν. Gal. Qui flaire bon, qui rend bonne odeur. Ital Che ha buono odore. Ger Geschmackt/geschmackreich/wolgeschmackt. Hisp. Cosa de buen olor. Pol. Pachniaci wonni, perfumowani. Vn. Szagos. Ang. That hath and letteth out a sauour] Stat. 6. Theb. -& odoro vulnere pinus Scinditur. Ovid. 9. Metamor. Najades hoc pomis, & odoro flore repletum Sacrarunt: divesque meo bona Copia cornu est. ¶ Aliquando activè pro sagaci & eo qui odoratur. Virgil. lib. 4. Aeneid. -& odora canum vis.

Odōro, as, pen prod. Odoratum facio. [ὀδὸν ποιῶ, ἀρωματίζω. Gal Donner bonne odeur à quelque chose, La faire sentir bon. Ital. Profumare. Germ Ein guten geschmack oder geruch machen. Hisp. Hazer buen olor perfumar. Pol. Pachniaco czinie, perfumuie. Vng. Zaglom. Ang. To mak to smell and sauour well.] Colum. lib. 9. ca 4: Qui coloret odoretque mella: hoc est, odorata reddat. ¶ Odoro pro odore repleo. Ovid. 15. Metam. Thura super ripas, aris ex ordine factis, Parte ab utraque fonant & odorant aëra fumis.

Odōror, aris, d p. Odorem percipio. [הריח heriach. ὀσφραίνομαι. Gall. Sentir & flairer, odorer. Ital. Odorare, sentir odore. Ger. Schmecken/eines geschmacks innen werden. Hisp. Sacar el rastro por olor. Pol. Zyuchnąć em. Vng Erzem az szagat. An. To feele the sauour or smell of a thing] Colum. lib. 6 cap 2: Deinde nares perficato, ut homines discāt odorari: id est, olfacere. Plaut. Menæch. Agedum odorare hanc quem ego habeo pallam, quid olet? ¶ Per translationem est odore quo dā suspitionis aliquid sentire: ut apud Cic. ad Attic. Cupio antequam Romam veniam odorari diligentiùs quidnam futurum sit. ¶ Odorari sagaciùs, est diligentiùs investigare, & indagare. Cic. ad Att. lib 6 Tu sagaciùs odorabere. Odorari & degustare aliquē, est calidè & clàm explorare. Odorari & degustare aliquid quisque habeat animi. Cic. ad Att. lib. 4: Tu velim ut Fabiū. si quem habes aditum, odorere, & istum convivā tuum degustes. ¶ Pro eodem etiā legimus Odorare in activa voce. Cic. post reditum: Hi voluptates omnes vestigant & odorant;

Odōrātio, onis, f.t. Odoris perceptio. [ריח riách. ὀσφρησις. Gal: Flairement. Ital. Odoramento, esso odorare. Germ Das schmecken/die krafft zu schmecken. Hisp. Aquella obra de hazer buen olor. Pol. Wonność, zapachnienie. Vng. Szaglas. An. A sauouring or feeling the smell of a thing.] Cic. 4. Tuscul. Et qualis est hæc aurium, tales sunt oculorum, & actionū & odorationum, & saporū voluptates.

Odōrātor, oris, m t. [ריח meriach. ὀσφραντικός. Gall. Qui flaire. Ital. Che odora bene. Ger. Ein erschmecker/der ein ding geschwind wol erschmeckt. Hisp. El que saca le rastro por olor. Pol. Ten ktori ma dobri zapach. Vng Szaglo. Ang. That smelleth or senteth the sauour of any thing.] Qui odoratus sensu plurimum valet, uti sunt ex canum genere qui & Odorisequi, & Sagaces dicuntur.

Odōrāmēn, odoraminis, n.t. [τὸ ἄρωμα, ἡ ὀσμή. Gal. Bonne senteur, parfum odeur. Ital. Odoramento. Ger. Riechung/geruch. Hisp. Buen olor.] Quod odoris gratia tenemus. Macrob. lib. 1. Satur. in Præf. Contusura videlicet omnium succos odoraminum inspiramentum unum.

Odōrāmēntum, ti. n. s. Pastillus vel aliud quidvis, quod odoris gratia tenemus. [נכאת nechóth. ὀσφρησις, ἄρωμα. Gall. Odeur, senteur. Ital. Odoramento, odore. Germ Etwas das wolschmeckt/ein wolriechend täfelein Bel. Eenen rueck. Hisp. Buen olor. Polon. Rzecz ktora dlia pachnienia, mamt. Vng. Szhag. An. Any sweet thing that sauoureth well.] Plin. lib. 21. cap. 27: Omnium odoramentorum, atq, adeò herbarum differentia est in colore, & odore, & succo. Colum. lib. 12. cap. 2: Tum etiam salem atque odoramenta quibus condire vinum consueverunt.

Odōrārius, rii, subst antivum, Qui odores conficit venditque. [רקח rakéach. ἀρωματοπώλης. Gall. Perfumeur. Ital. Profumiere. Germ. Der wolriechende ding macht und verkaufft. Hisp. Perfumero. Pol. Ten ktori czini y przedaie wonne rzeczi. Vn. Szagtsmalo. Ang. That maketh and selleth perfomes.] ¶ Odorarius, a, um, quod ad odores pertinet: ut Odoraria myrrha. Plin. lib. 12. cap. 17: Pretium ejus, quàm odorariam vocant ad x i i i i.

Odōrātus, a, um, Odore repletus, odore perfusus, & qui aliunde odorem accepit: [ὀδώδης. Gall. Plein d'odeurs, qui sent & flaire bon. Ital. Odorato profumato. Germ. Wolgeschmackt/voll gutes geschmacks. Hisp. Cosa de buen olor. Pol Wonni. Vn. Iofzagos. Ang. That smelleth swetlie, replenished with sweet sauour.] ut, Templum odoratum. Plin. Epist. lib. 2: Ante cryptoporticum xistus violis odoratus. Horat. 3. Carm. Ode 20: Fertur & leni recreare vēto Sparsum odoratis humerum capillis. Idem 2. Serm. Saty. 7: -prodis ex judice Dama Turpis, odoratum caput obscurante lacerna. ¶ Interdum sumitur pro odorifero: id est, quod ex se odorem habet. Plin. lib. 21. cap. 4. de rosa: Quibusdam annis minus odorata provenit. Præterea locis omnibus siccis quàm humidis odoratior. Virg. lib. 3. Georg. Disce & odoratam stabulis accendere cedrum. Servius Odoratam pro odorifera.

Odōrātus, hujus odoratus, m. q. pro olfactu. [ריח réach. ὄσφρησις, ὀσφρησις.] Cic. 2. de Nat. deor. Eorum jucundus non gustatus solùm, sed odoratus etiam, & spectatus.

Odōrifĕr, a, um, adjectivum, Odorem reddens [ἀρωματοφόρος, ὀσμοφόρος. Gal. Odorifferant, qui rend bōne odeur. Ital. Odorifero. Ger. Das wol schmeckt/oder wolschmeckend ding bringt. Hisp. Cosa que da buenos olores. Pol. Wonnosc dasaci. Vn. Szagos. Ang That bringeth a sauour or smell.] Plin. lib. 12. cap. 17: Eundem & ad serpentes fugandas urunt, in odoriferis sylvis frequentissimas. Gēs odorifera, Ovid. 4. Metam. Arabia odorifera, in qua nascūtur odores, Plin. lib. 5. cap. 11.

O ante E.

O. E. R. In notis antiquorum, ob eam rem.

Oeconŏmus, penult. corr. m. s. [משק ben méschek. οἰκονόμος. Gal. Maistre d'hostel, despensier. Ital. Dispēsiere, maestro di casa. Ger. Ein Haußhalter/Schaffner. His. Mayordomo. Pol. Szaffarz gospodarz. Vng. Hazgond viselő. Angl. A steward, he that keepth the store of an household.] Tām pecuniæ, quam frugum, & omnium quæ dominus possidet, dispensator, & rei familiaris administrator est.

Oeconŏmĭa, miæ, f.p. Administratio, dispensatio. [οἰκονομία. Gall. Gouvernement & conduitte d'vne maison Ital. Gouerno di vna familia. Germ. Ein haußhaltung/haußverwaltung/Schaffnerey. His. La mayordomia. Pol. Gospodarstwo, szafarstwo. Vng. Hazgondviselés. An. The stowardship or gouernance of an house.] ¶ Trānsfertur tamen ad alia. Nam apud Quintil. lib. 1. pro dispositione accipitur, oratoribus & poētis maximè necessaria, quæ quid, quo loco sit dicendum, ostendit. -Sic enim eodem lib. cap 8. inquit: Oeconomia quoque in his diligentior, quàm in plerisque novorū erit. Idem lib. 3. c. 3: Hermagoras judicium, partitionem, ordinem, quæque elocutionis sunt, subjecit œconomiæ: sic Græcè appellata ex cura rerum domesticarum, & hìc per abusionem posita, nomine Latino caret.

Oeconŏmĭcă, orum, Quæ ad rem domesticam ac familiarem pertinet. τὰ οἰκονομικά. ¶ Vnde & Oeconomicus, Xenophontis pulcherrimus liber est, qui non gubernationem villæ, sed dispensationem universæ domus describit: qui est liber à Cicerone Latinus factus. Componitur enim ex οἶκος, quæ est domus, & νόμος lex.

Oecŏs,] בית bajith. οἶκος. Pol. Czeladz. Vngar. Haz.] Græcè, Domus sive familia Latinè dicitur: à quo Oeconomus. Ea voce utitur Plin. lib. 36. cap. 25.

Oecumĕnĭcus, οἰκουμενικός, Latinè Vniversalis, & ad totum orbem pertinens: unde Oecumenicum concilium dicimus. οἰκουμένη enim idem est, quod orbis terrarum, terra habitabilis

Oēdāstĭcus, Vir, ponderum & staterarum rationem optimè callēs: οἶδα enim idem est quod scio, στατικὴ pōderatio. Alciat. C. de ponderat. in l. 2. lib. 10.

Oēdemă, atis, pen. prod. οἴδημα. Est tumor præter naturam, rarus, & indolens, constans ex frigida partis imtemperie cum affluxu pituitæ. Vide Galenum lib. 14. Methodi cap. 4.

Oēnagrā, Frutex est arboris instar amygdalino folio, Dioscor. lib. 4. cap. 10.

Oenānthărĭŏn, οἰνανθάριον, Vnguentū œnanthinum est, teste Aegineta: qui non ob id sic nominatum purat, quòd œnāthen respiret, quum sæpè fiat sine ea, sed à vino & floribus lilii.

Oenānthē, hujus œnāthes, f.p. οἰνάνθη, Flos labruscę: hoc est, vitis sylvestris, nō tamē cujuslibet, (nā duę sunt labruscę species) sed ejus tantùm quę solū florē, nō etiā uvas profert. Colligitur quū optimè olet, siccatur in umbra substrato linteo, atq; in cados cōditur. Dicta quasi οἶνος ἄνθος: hoc est, vim flos. Autor Plin. lib. 12. c. 28. ¶ Est præterea Oenāthe, herba in petris nascēs, folio pastinacę, radice magna, numerosa. Autor Plin. lib. 21. c. 24.

Oēnānthīnŭs, a, um, pen prod. adjectivum. οἰνάνθινος, Quod ex œnanthe factum est: ut Oenanthinum unguentum, quod ex œnanthe: hoc est, flore labruscæ fit. Plin. lib. 13. cap. 1 14. 16.

Oēnārĭă, Vitis domestica, apud Dioscor.lib. 5. cap. 1.
Oēnĭgĕnă, æ, com.p. *οἰνογόνος*, Vino genitus.
Oenocrotali, Aves sunt fœdæ, olorum similitudine, sed inexplebiles. Aelian. Oenocrotali, olorum similitudine sunt, nec distare omninò putãtur, nisi faucibus ipsis ineſſet alterius uteri genus. Huc omnia inexplebile animal cõgerit: mox perfecta rapina sensim inde in os: deinde inferiùs in alvum ruminantis modo demittit. Gallia hos Septentrionali Oceano proxima mittit, Aelian.
Oēnās, Græci *οἶνας*: id est, navigo, ut interpretatur Gaza, magnitudine columbi, capitur autumno.
Oenoe, vitis domestica apud Dioſc. lib. 5. cap. 1.
Oēnŏmĕlī, itos, *οἰνόμελι*, Potio ex melle & vino austero, quam Latini mulsum appellant. Rationem conficiendi vide apud Dioscor. lib. 5.
Oēnŏphŏrum, pen. cor. n.s. [אשישה *aschischáh*. Ger. Allerley Weingeschirr/ alß kanten/ &c.] Vas vinarium ad ferenda vina aptũ: ab *οἶνος*, vinum, & *φέρω*, porto. Mart. lib. 8: Reddidit œnophori pondera parva sui. Apul Metam. lib. 8: Oenophoro quo immissum vino gerebat venenum. Iuven. Satyr. 6: tãdem illa venit rubicundula totum Oenophorum sitiens.
Oēnŏphŏrŭs, ri, [*οἰνοφόρος*. Pol. *Naliewacz winna*. Vng. *Borhordo, borthlo*] Minister, qui vinum in mensa ministrat.
Oēnŏphŏrŏs, Vitis domestica apud Dioſc. lib. 5. cap. 2.
Oēnŏpĭă, Radicis nomen, quę hospitis Aegyptii medicamentum extitit: de quo Poëta scribit: Miscuit actutum dulci medicamina vino Vnde hilaris lætusque mali & fuit immemor omnis.
Oēnŏpōlă, æ, pen. prod. m.p. [*οἰνοπώλης*. Germ. Weinschenck.] Venditor vini.
Oēnŏpōlĭum, lii, n.s. [*οἰνοπώλιον*. Germ. Weinhauß/ Wirthhauß/ Schenckhauß. Pol. *Gospoda wktorei winno przedaia*. Vng. *Kortsma*. Ang. *A wine tauerne*.] Taberna vinaria. Plaut. in Asin. Quũ à pistore panem petimus, vinum ex œnopolio.
Oēnŏptæ, æ, *οἰνόπλυ*, In Græcorum symposiis dicebãtur, quorum officium erat dare operam, ut ex æquo biberetur. Vide Cæl. Rhodi.
Oēnŏtĕră, Idem quod Oenagra, apud Dioscor. lib. 4. cap. 119.
Oēnūttă, Herba qua gustata corvi & canes ebrii fiunt.
Oēsŏphăgŭs, pen. corr. [*οἰσοφάγος*. Germ. Die Speißröhr.] Est fistula ab ore ad ventriculum usq; protensa, & veluti via quædam cibo, potuique transmittendo destinata. Latinè Gulam vocamus, Græcè etiam *στόμαχον*: quanquam stomachum nonnunquam impropriè pro ventriculo positum invenimus.
Oēstrum, œstri, n.s. [*οἶστρος*. Gal. *Vn tahon qui tourmente les bestes l'eſté*. Ital. *Tafano*. Germ. Ein rauſſende brãm. Hiſp. *La moſcarda*. Pol. *Bak, Giek, bidlo ſiekaci*. Vng. *Barom Kerget ſene bogar*. Ang. *An horſe fliet hat ſucketh the bloode of beaſtes*.] Insecti genus est horrisono strepitu, quod Latini Asilum vocant, vulgus *Tabanum*. Virg. 3. Georg. Est lucos Silari circa ilicibusque virentem Plurimus Alburnum volitans, cui nomen Asilo Romanum est, Oestrum Graii vertêre vocantes: Asper acerba sonans, quo tota exterrita sylvis Diffugiunt armenta. Colum. lib. 9. ca. 14. scribit nasci in extremis partibus favorum, amplioris magnitudinis quàm sunt apes cæteræ, eosque nonnulli putãt esse reges. Verùm Græcorum autores *οἴστρους* appellant, quòd exagitant, nec patiantur examina conquiescere. Plin. lib. 11. cap. 16: Nascuntur interdum in extremis favis apes grandiores, quæ cæteras fugãt. Oestrus vocatur hoc malum. Eo Iuno in pellicem Io immisso, eam in furõrem egit. Ita & poëtæ divino furore correpti, œstro perciti dicuntur.
Oēsўpum, n.s. [*οἴ ἔστιν ὄος, οἰσύπη*. Germ. Der kaht ſo an der Wollen hangt/ Schafbrallen genannt. Pol. *Peczki wowczei wel'nie*.] Dicitur pinguedo, & sordes hærentes in oviũ vellеribus nõdum purgatis. Ovid. 3. de Arte amandi: Oesypa quid redolent quanvis mittãtur Athenis, Demptus ab immundæ vellere succus ovis? Dictum est autem Oesypum ab ove, quam Græci *ὄιν* vocant: quasi *ὄιν ῥύπος*: id est, ovium sordes. Vide Plin. lib. 29. cap. 2.

O ante F.

Offă, f.p. per duplex ff, cõstabat ex carne ferè porcina Lucanica, quã facere ex mediocri intestino Romanæ mulieres à Lucanis didicêre. [טרץ ככך *path chichchár* אשטך *eschpár*. *μόζα* Gall. *Vne piece de chair, de pain, de paſte ou autre viande eſpoiſſe ou de quelque groſſeur, comme vne ſouppe de pain*. Ital. *Lucanica, ſalſiccia, & offella*. Ger. Ein getöch von fleiſch/ ein ſtuck fleiſch. Hiſp. *La pulpa ò la carne ſin hueſſo, ſoppa*. Pol. *Kiſzka mieſna, ſtuka mieſſa* Vng. *Kolbaſz*. Ang. *A ſoppe, a morſell*.] ¶ Est item Offa quodlibet carnis frustum. [Pol. *Kes mieſſa*. Vng. *Falat*.] Vnde offam porcinam cum cauda, Offam penitã dicebant: unde est illud Iuven. Sat. 2: & patruo similes effunderet offas. ¶ Offa etiam cibarium ex frustis panis, in jure pingui, caseo vetere, pipere & cinnamomo condiris, quæ Iussulata & Caseata dicitur. ¶ Offa & pultem significat, & quicquid est in pultis modum redactum. Virgil. 6. Aeneid. Melle soporatam, & medicatã frugibus offam. Potest etiam fieri offa ex aliis rebus. Var. lib. 3. de Re rust. cap. 5: Cibatui offas positas, hæ maximè glomerantur ex ficis & farre misto. ¶ Ponitur quandoque Offa pro massa. Plin. lib. 9. c. 48: In nostro mari offa informis colore tantùm leporis similis. ¶ Offæ, & Massæ vocabulis promiscuè utitur Colum. lib. 12. cap. 38: Post hæc complures ex ea massulæ fiunt, & ita per latera seriæ in mustum demittuntur, ne altera offa super alteram perveniat.
Offārĭŭs, rii, Coquus, qui conficit offas, *μαζοποιός*.
Offātĭm, adverbium, Particulatim, *λεπτομερῶς*.
Offĕllă, ę, diminutivum, teste Servio, unico f scribendum est, cõtra primitivi naturam, quòd primam syllabam corripiat. Est autem Ofella frustulũ carnis. [*μόζιον, ξωμίδιον*. Gal. *Petite ſouppe, petite carbonade*. Ita. *Carbonata*. Germ. Ein ſtücklin fleiſch. Hiſp. *Pequenna pulpa*. Pol. *Stuczka mieſſa*. Vng. *Falatotska*. Ang. *A litle ſoppe, a litle morſell*.] Vnde porcina ofella dicitur, particula carnis porcinæ, quam in sartagine, craticula & prunis coquimus. Vitulina à vitulo, quam ad ignem verubus versantes, ad escam paramus. Mart. lib. 14: Parva tibi curva craticula suder ofella. Iuven. Sat. 11: at tu rudis omni Tempore, & exiguę frustis imbutus ofellæ.
Offŭlă, læ, aliud diminut. ab Offa, *ξωμίδιον*. Colum. scribens de salsura carnis suillæ, ait: Dein offulæ carnis spissę componuntur, & alternis sal ingeritur.
Offectōrēs, inquit Festus, dicuntur lanæ infectores, & propriè ii qui amissum colorem restituunt.
Offendo, dis, di, sum, act. t. ex Ob & Fēdo, quod nõ est in usu: à quo fit & Defēdo, significat Incido casu in aliquē, casu aliquē invenio, Incurro in aliquid, sive incido, reperio, invenio. [כשל *chaschál*. *σφαλλω, σκοπέω, κατυγχάνω, κατελαμβάνω*. Gall. *Offenſer, offendre, rencontrer, chopper*. Ital. *Offendere, incontrare, urtare*. Ger. An einen ſtoſſen/ anſtoſſen. Belg. Ontmocten. Hiſpan. *Offender ò encõtrar*. Pol. *Wpadam, natrafiam, otrzczam ſie*. Vn. *Reaakadok*. Ang. *To finde by chance; to ſtrike and hit a thing vnwares, to offend, to do amiſe*.] Aequè ad corpus, & ad animũ refertur. Terent. in Evnuch. Adveniens offendi quendam mei loci hinc atque ordinis hominem haud impurum. ¶ Et non solùm de animatis, sed de inanimatis quoq; dicitur. Ovid. 2. de Pont. Eleg. 14: Ad veteres scopulos iterum divertor, & illas, In quibus offendit naufraga puppis aquas. ¶ Et quoniam qui incidũt in aliquid, se lædere sæpè solent in eo in quod incidunt, factum est ut offendere pro lædere usurpetur. [נגף *herah*. *ἀδικεῖν*. Pol. *Otrzacenie*. Vng. *Meg bantom, ſertem*.] Colum. lib. 5. cap. 9: Deinde arando ne coxam bos, aliámve partem corporis offendat. Cic. pro Cluent. Cecidisse ex equo dicitur, & homo infirma valetudine latus offendisse vehementer. ¶ Offendere ponitur pro invenire, sed præter opinionem. [מצא *matsáh*. Gall. *Trouuer*. Ital. *Ritrouare*. Germ. Ohngefährd finden. Belg. Binden. Hiſp. *Hallar*. Pol. *Trafiam*. Vng. *Rea talalkozem*.] Teren. Heavt. Texentem telam studiosè ipsam offendimus. Cic. 2. de rep. Sed imitor Archytam illum Tarẽtinum: qui quũ ad villam veniſſet, & omnia aliter offendiſſet, &c. ¶ Offendere apud aliquem, est infeliciter agere & ignominiam referre. Cicer. pro Cluen. Quum esset nemini dubium, illũ potiùs judicari necesse esse qui bis apud eos judices offendiſſet, quàm eum qui bis iis causam probaviſſet: id est, damnatus esset, sive cõtrariam sententiam tulisset. ¶ Offendere apud judices, est condemnari, inquit Budæus. ¶ Interdum ponitur pro peccare, errare. Cic. ad Var. lib. 9: Quis es tam Lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat? Livius 2. ab Vrb. Consulis enim alterius quum nihil aliud offenderit, nomen invisum civitati fuit. ¶ Offendere absolutè posuit Cic. in Ver. pro rem malè gerere: Quum (*inquit*) multi viri fortes in communi, incertoque periculo belli, & terra & mari offenderint.
Offēnsŭs, particip. Lęsus, vel in aliquam rem impactus. [נכשל *nichschál*. *βλαβεὶς, πεσοντα μὲν*. Gal. *Offensé, bleſſé*. Ital. *Offenſo*. Ger. Verletzt/ angeſtoſſen. Hiſp. *Offendido*. Po. *Obrazoni, otrzacżoni*. Vng. *Meg akatt, meg ſerwet*. Ang. *Hurt, offended, ſtriken on a thing vnwares*.] Ovid. 2. Fastor. Ille jacens pronus matri dedit oscula terræ, Creditus offenso est procubuisse pede. Offensa volũtas populi, Cic. 5. Tusc.
Offēnsŭs, nomen ex participio, invisus, odiosus. Sueton. in Iul. Cæsare: Põpeium affectatus est, offensum Patribus, quòd Mithridate victo, &c. Cic. 5. Verr. O miserum atque invidiosum, offensumque paucorum culpa atque indignitate ordinem senatorium. Offensum: hoc est, invisum inquit Budæus.
Offēnsĭor, invenitur pro irato. Suetonius in Claudio Cæsare: In Tribunatu Pontificibus offensior, quòd alium quàm se in patris sui locum cooptassent.
Offēnsă, ę, f.p. offensio, onis, f.t. & Offensus, us, m. q. Lapsus, erratum, incommodum. [מכשול *michschól* מכשלה *machschelah* כשלון *chischschalón*. *σφαλμὸς πταῖσμα*. Gal. *Offenſe, faute, chopperment*. Ital. *Offenſione, offeſa*. Ger. Anſtoſſung/ Stürchtig/ Verletzung. Belg. Een aenſtoot/ overſinge. Hiſpan. *Offenſion ò trope cadura*. Pol. *Otrzaczenie*.

Pol. *Ottraczenie, obrazenie.* Vng. *Vetek, meg bantas.* Ang. *An offence, a stricking or hitting of a thing vnwares, a faute.*] Seneca in Epist. Per hujusmodi offensas emetiēdum est confragosum hoc iter. Lucret. lib. 6: Non igitur multis offensibus intemerādo. Offensa ferè activè sumitur, estq; propriè ejus qui offendit. Cic. Quū tot ejus offensas pati non possem, discessi. ¶ Offenso plerunque passivé. Idē de Senect. In corpore ægro odiosa est omnis offensio: id est, omnis molestia & passio. ¶ Offensa opponitur gratiæ. Quint. lib. 4. c. 2: Verùm hoc omittamus, ne minus gratiæ, excipiendo recta, quàm offensę, reprehēdēdo prava, mercamur. ¶ Esse in offensa, est offendere. ¶ Offensioni esse, est molestiam afferre. ¶ Offensio fit: id est, molestia. ¶ Offensiones belli, sunt damna, & pericula. ¶ Offensiones ex morbis, sunt læsiones, & dolores.

O ffēnsĭūncŭlă, læ, f. p. Parva offensio. [*πλαισμάτιον.* Gall. *Petite offense, petit ennuy.* Ital. *Offesa picciola.* Germ. Ein kleine verletzung oder vnfug. Hisp. *Offensa pequenna.* Polon. *Male obrazenie, rayk.* Vng. *Vetketske.* Ang. *A litle offence or hurt.*] Cic. pro Planc. Vidit M. Pisonem in ista ædilitate offensiuncula accepta, summos à populo Romano esse honores adeptum.

O ffēnso, as, Idem offendo, lædo, impingo. *πταίειν.* Liv. lib. 5 belli Pun. Flere omnes repentè & offensare capita.

O ffēnsātĭo, sicut ab Occurso, Occursatio.

O ffensātŏr, oris, m. t. Qui sæpè offendit & labitur, sive errat: [*...πταρτικὸς, πταίειν ἀωρὶς, ὁ μὴ κατερρωμένος, ὁ λαντεύκτικός.* Gal. *Qui choppe souuent & trebuche.* Ita. *Che scappuccia.* Germ. Ein stürchter oder strauchler der sich offt stößt. Hisp. *El que offende à tropieca.* Polon. *Ten ktory sie często potika.* Vng. *Vetkező, botlo.* Ang. *He that stumbleth or stammereth.*] ut, Offensator equus. Quint. lib. 10. cap. 2. Idem ille qui excipit, si tardior in scribendo, aut inertior in legēdo, velut offensator fuerit, inhibetur cursus. Offensatorem appellat, qui in legēdo identidem resistit, aut potiùs, qui perperam legit.

O ffensācŭlum, li, n. s. Est id quod objectum est, ut aliquis in ipsum impedat, vel impingat. [מכשול *michshól* מכשלה *machshelah* כשלון *chishlón* *πρόσκομμα.*]

O ffendīcŭlum, li, n. s. Impedimentum, obstaculum, objecta ad impedēdum ars. [מכשול *michshól* מכשלה *machshelah* כשלון *chishlón* *πρόσκομμα, πρόσκομμα.* Gall. *Chose en quoy on se hearte et arreste.* Ital. *Ostacolo.* Ger. Ein hindernuß/ein strauchel/etwas daran man sich stoßt. Hisp. *El tropieco, ò estoruo.* Pol. *Rzecz naktorej się ottraczami.* Vn. *Akadaly, meg botrā koztato.* An. *A thing where vpon one streketh him self vnwares.*] Plin. Epist. 188: Sunt enim in hac offendicula nonnulla: circunfer oculos, & occurrent.

O ffendīmēntum, ti, n. s. Ligatura nodus, quo apex retinebatur quum pervenisset ad mentum. Festus.

O ffendix, Idem quod Offendimentum. Festus.

O ffercĭo, cis, act. q. Impleo. [מלא *malé* *ἐμπλήθω.* Gall. *Remplir, farcir.* Ital *Impire.* Germ Füllen/oder voll schoppen. Hisp. *Hinchir rectlando.* Pol. *Natikam.* Vng *Meg tőltőm.* Ang. *To fill or stuff.*]

O ffertŭs: hoc est, plenus: & Offertissimus: id est, plenissimus. [מלא *malé* *κορεσθὲις, ἐμπλησις.* Gal *Rempli & farci.* Ital. *Empiuto.* Germ. Gefüllt/voll geschoppet. Hisp. *Hincado.* Polon. *Natkani.* Vng. *Meg tőltött.* Ang. *Filled and stuffed full.*] Plaut. in Asina. Maximas optumitates, gaudioq; offertissimas pariet. ¶ Aliquando est pinguissimus. Plautus in Capt. Sine sacris hæreditatem sum adeptus offertissimam.

O ffĕro, offers, act. inconf. Exhibeo, ultrò do. [הקריב *hikríb* הגשה *hebeláh.* *προφέρω.* Gall. *Offrir, presenter.* Ital. *Offerire, dedicare.* German. Antragen/ dargeben. Belg. Presenteren. Hisp. *Offrescer.* Polon. *Podaie.* Vngar. *Adok, zabad akaraton bol adom.* Ang. *To present, to offer.*] Terent in Heayton. Opportunè te mihi offers. Offerre vitium virgini dicimus, pro eo quod est violare sive vim inferre. ¶ Interdum ponitur pro immittere. *ἐπάγειν.* Cic. pro Domo sua: Domus ardebat in palatio, non fortuitò, sed lato incēdio. ¶ Interdum objicere. *προφέρειν.* ut apud eundem in Læl. Addendum eodem est, ut ne in criminibus aut inferendis delectetur amicus, aut credat oblatis. ¶ Interdū polliceri. *ἐπαγγέλλω.* Iustin. Quum si auxilium obtulisset. ¶ Ponitur aliquando pro opponere. Cicero ad Brutum: Romam ut veni, statim me obtuli Antonii sceleri, atq; dementiæ. ¶ Offerre religionem est injicere religionis scrupulū. Cic. ad Planc. lib. 10: Recitatis literis, oblata religio Cornuto est. ¶ Interdū inferre, Cic. lib. 3. Offic. Reginæ stuprū obtulit. Cic. pro Rosc. Amerin. Quod supplicium satis acre reperietur, in illum qui mortem obtulerit parenti, pro quo mori ipsum si res postularet, jura divina atque humana cogebant. ¶ Offerre se iti, est sine mandato rei ad se non pertinentis judicium accipere.

O blātŭs, oblata, um, Datus, illatus. Cic. ad Artic. Gaudeo, mihi causam oblatam, in qua omnes sentiāt me ab illo alienatum. Idē de Finib. Stuprū per vim oblatū Lucretiæ. ¶ Oblatū furtū, dicitur, ut ait imperator, quū res furtiva ab aliquo tibi oblata est, eaq; apud te concepta est, utique si ea mente tibi data fuerit, ut apud te potiùs quàm apud eum qui dedit, cōciperetur.

O blātĭōnēs, propriè dicuntur, quæ diis offeruntur. [קרבנים *korbanim.* *προφοραὶ, αὐαθήματα.* Ga. *Offrādes.* It. *Offerte* Ge. Opffer. Hisp. *Las offrendas.* Pol. *Offiari.* Vn. *Oltarra vitetet aiandek.* An. *Offrings.*] Veteres offerrumenta dicebant. Vlpian. D. lib. 24. Tit. 1. l. 5. proinde & si maritus ad oblationē Dei uxori donavit.

O ffĕrūmēntās, per quandam translationem Plautus dixit plagas, percussiones, & flagella, quòd ea scapulis, & tergo offerātur, quum quis fuste cæditur. Plaut. in Rud. Ni offerrumentas habebis plures in tergo tuo, Quàm ulla navis longa clavos, tum ego ero mendacissimus.

O ffĕrūmēntă, Veteres dicebant oblationes, quæ diis offerebantur, autore Festo. *ἀναθήματα.*

O fficĭo, cis, Ex Ob, contra, & Facio, Obsum, & impedimento sum, noceo. [הרע *haráh.* *βλάπτω.* Gal. *Nuire, empescher.* Ita. *Nuocere.* Germ. Schaden/nachtheilig seyn. Hisp. *Empecer dannar.* Pol. *Szkodze.* Vng. *Artalomra vagiok.* Ang. *To hinder, to stoppe.*] Cic. 3. Offic. Demoliri ea, quorum altitudo officeret auspiciis. ¶ Officere, & obstare commodis alicujus, apud eundem pro Sexto Rosc. Herbæ officiunt frugibus, Virg. 1. Georg. ¶ Officere aliquem dixit Plaut. in Truc. Iam hercle ego te hic affatim officiam. ¶ Officere interdū significat Inficere: unde Offectores, colorū infectores dicuntur: proprieque ii (si Festo credimus) qui amissum lanę colorem restituunt. ¶ Officere luminibus apud Iurisperitos pro Obstruere luminibus. Vide OBSTRVO, *ἐμποδίζειν τῇ ἀπόψει, τοῖς φωσὶν ἐπιφράττειν.*

O fficĭum, cii, n. s. Dicitur quod quisque efficere debet, observata locotum, temporum, & personarum ratione. [משמם *mischpát* כן *chan* עבודה *habodháh* פקדה *pekuddáh.* *τὸ καθῆκον, πρόσταγμα, πάξις, τὸ χρεών.* Gall. *Office, devoir.* Ital. *Offitio quello che ogn'vn deue fare.* Germ. Ein Ampt. Belg. Een Officte. Hisp. *Officio, la obra que segun su estado cada vno deuehazer.* Polo. Vrząd. Vng. *Tiztiuatal.* Ang. *Office, duetie.*] Vnde in familia bene instituta dicimus omnes in officio esse oportere: id est, agere quæ debent. Cic. ad Terent. lib. 14: Tātùm scribo si erūt in officio amici, pecunia nō deerit. Ejus contrariū est Deserere officiū, seu Discedere ab officio. ¶ Dicimus Latinè; Facio officiū meum, Fūgor officio meo, & antiquè Officium fungor: item Obeo officium, Exequor officium meum, Persolvo officium alicui receptum, Præsto officium, Servo officium, Retineo officium, Satisfacio officio, Vsurpo officium, Intermitto officium, Memini officiū meum, Cōmoneo aliquem suum officium: vel, quod frequentius est, sui officii: quæ omnia legēdis bonis autoribus passim invenies. ¶ Officii duxit, absolutè, pro putavit officium suum esse, dixit Sueton. in Tiber. Cæs. Et quanquā, *inquit*, lætus nuntio, tamen officii duxit, quantū in se esset, exorare filię patrem. ¶ Donatus officium ab efficiēdo dictum putat, quòd sit illud, quod quenq; pro conditione suæ personæ facere decet. Nōnulli etiam à verbo Officio per antiphrasin dictū putant, quòd nemini officiat, sed prosit. Ambros. lib. 1. Offic. Legimus, Officium dici à nobis posse, nec ratio ipsa abhorret: quando quidem Officium ab efficiendo dictum putamus, quasi efficium: sed propter decorem sermonis una immutata litera, Officium nuncupari. Vel certè ut ea agas quæ nulli officiant, prosint omnibus. Potest etiam dici & rectè, ut ab Officio, is, Officium derivetur: ita ut Ob, non contrà, sed circum significet, ut circa quod faciēdum est, innitamur. Est itaque propriè Officium, id in quod quisq; debet incumbere, ut ipsum pro loci, temporis, & personæ qualitate reddat effectum. *τὸ νενομισμένον λόγῳ ἀπεργάζειν,* denique cujus probabilis ratio reddi potest, cur factū sit. ¶ Et quoniam propriū hominis officium est, alteri pro viribus prodesse, & omnibus quantum in se est gratificari, & benefacere: (neq; enim tàm nati sumus ut nobis, quàm ut aliis aliquid utilitatis afferamus) factum est, ut Officium accipiatur pro beneficio. Cic. de Amic. Odiosum sanè genus hominum, officia exprobrantiū, quę meminisse debet is in quem collata sunt: non commemorare qui contulit. Colum. lib. 2. ca. 15: Licet silicem sine injuria vicini, etiam cum officio decidere: hoc est, ut non modò nihil damni inferamus, verumetiam bene de illo promereamur. ¶ Est etiam Officium, obsequium, vel honor. Sueton in Cæs. Assidentē conjurati specie officii circunsteterūt. ¶ Magistratus quoq; Officiū dicitur, vel quia honoris gratia institutus est: vel quia opem populo ferr; vel quia jus quod cuiq; debetur, reddit. ¶ Quandoque pro alicujus artis ratione, *ἔργον,* ut Officium Grāmatici, Officium medici. Et quanvis Officiū propriè ad virtutē pertineatiut, Hominis officiū est pietatē colere: dicimus tamē interdū, Lenonis est officiū insidiari pudicitiæ, Accusatoris est officiū crimina inferre. ¶ Est autem Officiū duplex, teste Cic. li. 1. Offic. alterū perfectū, quod Græci *κατόρθωμα* vocāt, quod & omnes numeros virtutis cōtinet. Alterū mediū pertinēs ad institutionem vitæ communis. Cic. lib. 1. de Finib. Quod ratione actū sit, id Officiū appellamus. ¶ Sūmo officio prędituś homó, is dicitur, q̄ est officiosissimus, vel integrę vitę, vel qui omninò id quod decet, strenuè facit. Cic. 3. Ver. Hi rem ad virum primarium summo officio, ac virtute præditum *&c.*

Offĭcĭōsŭs, a, um, Qui libenter, vel probè officium ſeu beneficium alicui exhibet, ſive qui obſequitur libēter & gratificatur cui debet. [בדיב *nadhib.* Ἱεμπεδνικὸς, ὰς Ἱεμπεάας ἕτοιμος. Gall. *Qui fait volõtiers plaiſir & ſeruice, ſeruiable, diligent à faire ſon deuoir.* Ital. *Officioſo, gratioſo, pronto à far piacere.* Germ. Seines Ampts gefliſſen/ dienſtbar/ vnderdienſtig. Belg Gedienſtlich. Hiſp. *Diligente en la amiſtad.* Polon. *Ten ktori ſie rad przyſługuie, posł ługuie.* Vng. *Emberseges, örömest minden nel iol teuö.* Ang. *Freindlie, that is glade to pleaſe or do his duetie, ſeruiceable.*] Cic. Octavio: Hominem prudẽtem, & officioſum cognoſces. Idem pro Planc. Quos tu ſi ſodales vocas, officioſam amicitiam nomine inquinas criminoſo. Idem Attic. lib. 13: Equidem ſi ex omnibus eſſet eligẽdum, nec diligentiorem, nec officioſiorem facilè delegiſſem Veſtorio. Idem ad Quint. Frat. lib. 1: Eſt ille quidem in me officioſiſſimus. ¶ Vſurpatur aliquando in malam partem. Nam quum olim Quintus Atterinus defenderet reum libertinum, cui objiciebatur quòd patroni concubinus fuiſſet, hac defenſione uſus eſſe fertur: Impudicitia in ingenuo crimen eſt, in ſervo neceſſitas, in liberto officium. Ex eo impudici & obſcœni aliquandiu Officioſi vocati ſunt. ¶ Officioſus dolor, à Cic. 1. Tuſc. dicitur, qui ex juſta cauſa ſuſcipitur, & cujus probabilis ratio reddi poteſt, χειμῶν λύπη.

Offĭcĭōsē, adverb. [ἐπιτηδείως, καθηκόντως. Gal. *Conuenablement, en faiſant ſon deuoir, courtoiſement, ſeruiablement.* Ital. *Cortesemente, per gentilezza.* Ger. Dienſtbarlich/ fleiſſigklich/ pflichts oder ampts halbẽ. Hiſ. *Diligentemente aſsi, cortesemente.* Pol. *Posł uſznie.* Vn. *Tiszteresen.* Ang. *Freindlie, duetifullie.*] Cic. ad Att lib. 13: Quę inimico animo ferant, quũ utrique officiosè pareat. Idem de Amic. Quorum plerique aut queruntur ſemper aliquid, aut etiam exprobrant: eoque magis, ſi aliquid habere ſe putant quod officioſè, amicè, & cum labore aliquo ſuo factum queant dicere.

Offĭcĭālĭs, le, om. t. Quod ad officiũ pertinet, vel quod de officio tractat. [τὸ περὶ καθήκοντος. Gal *De ſeruice.* Ital. *Officiale.* Ger. Von dienſten/ zum dienſt gehörig. Hiſp *Cosa perteneſciente al officio.* Pol *Vrzędowi.* Vn. *Tiztre nezõ.* Ang. *Belonging to duetie or office.*] Lact. lib. 6. Quid M. Tullius in ſuis Officiis libris, nõnne hoc idẽ perſuadet non eſſe omninò largiendum? ¶ Officialis etiam miniſter magiſtratus vocatur. Apul Sed juſſit poteſtas officialem ſuum magna ſeveritudine coërceri.

Offĭcīnă, pen. prod. f. p. Locus in quo artifices opera faciunt: ab efficiendo dicta. [ἐργαστήριον. Gall. *Ouroir, officine, boutique.* Ital. *Bottega.* Germ. Ein werckſtatt. Hiſpan. *La tienda donde algo ſe haze.* Pol. *Warſtat.* Vng. *Mihely.* Angl. *A shope, a ware houſe or work houſe.*] Cicero tertia Philipp. Armorum officinas in urbe videtis. Officina dicendi. Cic. de Clar. Orat. Extitit igitur jam ſenibus illis, quos paulò antè diximus, Iſocrates: cujus domus cunctæ Græciæ quaſi ludus quidam patuit, atque officina dicendi. Idem 2. de Orator. Clariſſima Rethoris officina. ¶ Hinc Officinator à Vitruvio lib. 6. pro fabro ponitur: Quum, *inquit*, ſubtiliter officinatoris probabitur exactio. Taberna verò ubi aliquid venditur, quod alibi factum ſit: licet quandoque Officina pro taberna ponatur.

Offĭgo, gis, xi, xũ, act. t. Figo. [תקע *takáh.* διηλαύνω. Gal. *Ficher & attacher contre.* Ital *Ficcare.* Germ. Anheffte n Hiſpan. *Hincar.* Pol. *Przibafitwam.* Vng. *Altal giakom.* Ang. *To fixe or faſten vpõ.*] Plaut in Moſtel. Sed ea lege, ut offigãtur bis pedes, bis brachia.

Offirmo, as, act. p. Firmum propoſitum in animo habeo, & quaſi obſtinatè in re aliqua perſiſto. [חזק *chizzák.* Διαβεβαιοῦμαι. Gal. *S'obſtiner, s'opiniaſtrer.* Ital. *Fermare, oſtinarsi.* Ger. Steiff ſich etwar in erſetzt/ darwider ſtellen/ ſich ſperren. Hiſp. *Confirmarſe en mala ſignificacion.* Polon. *Przi rzeczi mocno stoei, zasadzam ſie.* Vng. *Maganat meg kemenitem, meg altalkodom.* Angl. *To be obſtinat and wilfull.*] Terent. Heavt. Age quęſo, ne tam offirmes te, Chreme. Vide in Obfirmo.

Offlĕcto, Circùm vel contrà flecto, περιπλίνω, ἐπιστρέφω. Plaut. in Aſin. At ego hinc offlectam navem.

Offōco, as, pen. prod. Aquam in fauces ad ſorbẽdum excipio. [ἀγχνίζω. Gal. *Gargariſer.* Ital. *Gargarizare.* Germ Gurgten oder erſtecken. Hiſp. *Hazèr gargariſmo.* Pol. *Dauie ſie.* Vn. *Az xamba vizet vezek.* Angl. *To gargill & wash the mouth or throte.*] Quidam non offoco, ſed Offuco dicunt. Feſtus.

Offrīngo, is, act. t. ex ob & Frango, terræ proprium eſt, teſte Feſto, quando iterum transverſo ſulco aratur. [שבר רצץ *ſchubbér rutſats.* κατακλάω. Gall. *Deſrompre, desbriſer, rompre ce qui ia auoit eſté rompu.* Ital. *Rompere le zolle della terra.* Germ. Vberzwerch mit dem pflug vber ein geerten acker fahren/ vnd die ſchollen zerbrechen. Hiſp. *Arar al traues lo arado.* Polon. *Przeoſuie.* Vngar. *Keuerem, foldet tõrem, kereẓt wl ẓantõm.* Angl. *To break in ſmall peeces which was broken before.*] Varro lib. 1. de Re ruſtic. cap. 32: Quum proſcideris, offringi oportet: id eſt, iterare ut frangantur glebæ. Ibidem cap. 29: Rurſum terram quum primùm arant, proſcindere appellant: quum iterum offringere dicunt: quòd prima aratione glebæ grandes ſolent excitari: quum iteratur, offringere vocant. Tertiò quum arant, jacto ſemine, lirare dicuntur.

Offūcĭă, æ, f. p. Fucus quo mulieres faciei candorem inducũt, aut ruborem. [שחור *puch.* πυξόχροια. Gal. *Fard, tromperie.* Ital. *Belletto.* Germ. Ein Weyber beſchiß oder farb/ mit welcher ſie jhnen ein erdichtete farb machen. Hiſp. *Enganno.* Polon. *Niewieście maglowanie.* Vng. *Kendőzö zerzam.* Ang. *Paynting that women vſe, deceit.*] Plaut. in Moſt. Neque ceruſſam, neque melinum, neque aliam ullam offuciam. ¶ Per metaphoram autem accipitur pro fallacia vel techna. Gell. lib. 14. cap. 1: Sed id præſtigiarum atque offuciarum genus, *&c.* Rariùs invenimus hoc nomen in ſingulari numero.

Offŭlă, æ, vide OFFA.

Offūndo, dis, act. t. Circunfundo, objicio, aſpergo. [שטף *ſchaphách.* ἐπιχεῖται, καταχέω. Gall. *Eſpandre quelque liqueur contre ou par deſſus.* Ital. *Gettar d'intorno.* German. Angieſſen/ vmbgieſſen/ anſchutten. Bel. Omgieten/ verdoncken. Hiſp. *Derramar en derredor.* Pol *Obliewam.* Vn. *Körwel, öntem.* Ang. *To powre or ſprinkle vpon any thing.*] Plautus in Trinummo: Adimit animam mihi ægritudo. Staſine tene me. SI. Vísne aquam tibi petam? C. Quum jam animam agebat, tum eſſe offuſam oportuit. ¶ Per metaphoram etiam dicimus, Offundere rei alicui caliginem, noctem, tenebras: pro eo quod eſt obſcurare, vel obtenebrare. Cicer. pro Roſc. Erant interea qui ſuis vulneribus mederentur: qui tanquam ſi offuſa Reipubl. ſempiterna nox eſſet, ita ruebant in tenebris, omniaque miſcebant. Idem 5. Tuſcul. Hic error & hæc doctorum animis offuſa caligo eſt.

Offŭſco, as, Obſcuro, denigro, & quaſi fuſcũ reddo. [החשיך *hechescich.* ἀμαυρόω, ἐπισκοτέω. Gal. *Offuſquer.* Ital. *Offuſcare.* Ger. Schwartz vnd dunckel machen. Hiſ. *Embacar ò deſcolorar.* Pol. *Poczerniam.* Vngar. *Meg ſeketitem homalioſitom.* Angl. *To mak dunne or dark.*] Iuſtin. Hiſtor. lib. 12. de victoriæ gloria: Sevitiæ macula offuſcaretur.

O ante G.

Ogdŏās, adis, ὀγδοὰς, Latinè numerus Octonarius.

Oggānnĭo, oggannis, n. q. Occino, inculco, eadem ad faſtidium uſque repeto. [αὐπνεύζομαι, αὐπλέζω. Gall. *Glapir aux aureilles de quelqu'vn, luy rompre les aureilles, & le faſcher de paroles.* Ital. *Cianciare* Germ. In die ohren bleuwen/ offt ſingen vnd ſagen. Hiſp. *Gannir.* Pol. *Toż zrzykroſcia powtarzam.* Vng. *Azon bakot niuzom mind vntalon azont bezellen.* Angl. *To chat, to whiſper in ones eare and tell often.*] Plaut. in Aſinar. Cui nũquam unam rem me licet ſemèl præcipere fieri, quin centies eadem imperem atque ogganniam. Terent. in Phorm. Habet hæc ei, quòd dum vivat uſque ad aurem ogganniat. In aurem oggannire, Apul. lib. 2.

Oggĕro, ris, pen. corr. αὐηφίεω. Intẽdo ſeu injicio. Plaut. Truc. Vnus eorum aliquis oculum amicæ oggerit, dum illi agant.

Oggrāſſārī, d. p. Incedo. [הלך *halách.* ἐγκατακυλίεω. Gal. *Cheminer, aller.* Ital. *Caminare, andare.* Germ. Daher tretten. Hiſpan. *Andar con pompa, caminar.* Polon *Trzpiatac.* Vng. *Iarok.* Angl. *To walk, to go.*] Plaut. in Capt. Niſi cum pedicis didiciſtis oggraſſari gradu.

O ante H.

O. H. S. S. In notis antiquorum, Oſſa hìc ſita ſunt.

Oh, interjectio. [ὦ, ἄ, ἆ, ἀ. *Oh.*] Qua utimur, ubi ex intervallo notos videmus, Comicis uſitata. Terent. in Adelph. Oh quì vocare? ¶ Eſt etiam admirantis cum contemptu quodam. Terent. in Andr. Oh, tibi ego ut credam furcifer? ¶ Aliquando affirmantis vehementiùs. Terent. in Evnuch. Oh, qui egomet produxi. ¶ Aliquando dolentis & reprehendentis. Terentius in Heavt. Oh, iniquus es, qui me tanta poſtules. ¶ Aliquando dolentis & deprehenſi. Plaut. in Caſ. oh perii, Manifeſtò teneor miſer. ¶ Aliquando exultantis ob rem bene geſtam. Plaut in Moſtel. Oh, probus homo ſum. Idem in Moſtel. Oh oh, ocellus es meus tuus ſum alumnus, *&c.* ¶ Oh oh oh oh, ejulantis eſt more comico. Plaut. in Capt. Oh oh oh oh. L. ejulatione haud opus eſt, *&c.*

Ohĕ, [ὦ, ἄλις. *Oh.* Germ. Oha/ heba/ holla.] Interjectio exclamantis & ſatietatem uſque ad faſtidium deſignat, & jubet modum imponere. Martial. libro 4: Ohe jam ſatis eſt, oho libelle.

Ohō, Interjectio admirantis aliquid fieri repentè. Plautus in Pœnul. Oho amabò, quid illud nunc properas? Aliquando eſt agnoſcentis cum gaudio particula. Plaut. in Pſeud. Oho Polymachæroplacides Purus putus eſt ipſus. Budæus.

O ante L.

O L. In notis antiquorum, Operas locavit.

Olĕă, æ, & Oliva, æ, f. p. tàm de fructu dicũtur quàm de arbore. [זית *záyith.* ἐλαῖα, ἡ ἐλάα. Gall. *Oliuier, ou le fruit appelé oline.* Ital. *Oliua, frutto dell'oliuo, oliua.* Germ. Ein ölbawm oder die frucht darvon/ die ölbeer. Hiſpan. *Oliua, aẓeytuno.* Polon. *Oliwa.* Vng *Olay fa, olay mag.* Ang. *An oliue or oliue tree.*] Virgil. lib. 2. Georg. Sed truncis oleæ melius propagine vites, Reſpondent. Idem 8. Aeglog. Incũbens tereti Damõ ſic cœpit olivę. Virg. 1. Georg. Adſis ô Tegęe, favens, oleęque Minerva Inventrix. Plin. lib. 15. cap. 8: Oleam ſi lambendo capra lingua contigerit, de-

paventque

paveritque primo germinatu, sterilescere, autor est M. Varro. Cic. 2. de Divin. Agricola quum florẽ oleæ videt, baccã quoq; se visurum putat. Mares oleæ, Ovid. 4. Fastor. Vre mares oleas, fœtam visurum putat. Mares oleæ, Ovid. 4. Fastor. Vre mares oleas, & herbas quæ Sabinas. Cic. 3. de Nat. Deor. Quid Aristæus, qui inventor olivæ dicitur, Apollinis filius, &c. Virgil. 2. Georg. Nunc te Bacche canam, nec non sylvestria tecum Virgulta, & prolem tardè crescentis olivæ. Idem 5. Aeneid. tres præmia primi Accipient, flavaque caput nectentur oliva. ¶ Similiter & pro fructu Olea & Oliva dicitur ἐλαία. Vnde Olea conditiva Varroni dicitur, quæ ad condituram asservatur. Columel. lib. 11. cap. 2: Tum & olea distringenda est, ex qua velis viride oleum conficere.

Oˈlĕum dicimus, & Olivum, n. s. pro pingui illo oleæ liquore. [שֶׁמֶן shémen. ἔλαιον. Gal. Huile. Ital. Oglio. Germ. Oel Hisᴬzeyte Pol. Olei. Vng. Olay. Ang. Oyle olive.] Oleum ab olea, olivum ab oliva. Virgil. 2 Georg. liquidi corrumpitur usus olivi. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: ungor olivo. Idem 2. Serm. Satyr 4: Quali pisfundat pisces securus olivo. Colum. lib. 6: Oleum optimum Licinia dat, plurimum Sergia. Virg. 5. Aeneid. Cætera populea velatur fronde juventus, Nudatosque humeros oleo perfusa nitescit. ¶ Oleum addere camino, est malo suppeditare fomẽtum, ac velut alimoniam, quò magis ac magis crescat. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Adde poëmata nũc: hoc est, oleum adde camino. ¶ Oleum & operam perdere. Plaut. in Pœn. Tum pol ego & oleũ & operã perdidi: hoc est, quicquid sumpsi seu rei seu laboris, perdidi. Vide Chiliades Erasmi. ¶ Oleo tranquillior, in hominem minimè iracundum, lenique ingenio prædictum: à natura ejus liquoris, quo nihil magis leue. Plautus Pœn.: ita hanc canem faciam tibi oleo tranquilliorem. Est autem usque adeò tranquilla olei natura inquit Plin. lib. 2. cap. 103, ut mare quoque rem omnium sævissimam tranquillet: atque ob id urinantes ajunt oleum ore spargere, quòd mitiget elemẽti naturã asperam, lucemq; deportet. ¶ Oleum pro simulachro pugnæ, & pro exercitatione, non pro vero certamine. Cic. 1. de Orat. Nitidum quoddam genus verborum & lætum, sed Palæstræ magis & olei, quàm hujus civilis turbæ & fori. Id est, accommodatum judiciis & concionibus. ¶ Olearum quædam dicuntur Licinianæ, quædam Pausiæ, quædam Sergiæ, quædam Orchites, quædam Regiæ, & quædam Radii: aliæ Algianæ, aliæ Næviæ, aliæ Culminiæ, aliæ Circites, aliæ Myrteæ: quas solas olearũ species in suam notitiam perveniſſe scribit Colum. lib. 5. cap. 8. ¶ Oleum Decumanum: ut, tritisse scribit Colum. lib. 5. cap. 8. ¶ Oleum Decumanum: ut, triticum hodie decumanum: quia miscellum est, vinum etiam Decumis collectum, deterius est. Sic Lucilius oleum Decumanũ, pro deteriori dixit his verbis: Quę galbam bibere ac rugas cõducere ventri: Faire acerosо, oleo Decumano penè coëgit.

Oˈlĕā-ĕŭs, a, um, Quod est simile oleæ. [ἐλαίινος. Gal. Semblable à l'olivier, ou d'olivier. Ita Simile all'olivo. Ger ölechtig/dem öl gleich. Hisp. Semejante à azeytuno, ò de materia de azeytuno. Pol. Oleiowi. Vng. Olay zabassu. Angl. Lyk vnto an olive or of an olive tree.] Vt Folium oleaceum, Liquor oleaceus. Plin. lib. 33. ca. 15: Gignitur & pingue liquorisque oleacei. Idem lib. 21. cap. 4: Alia funditur e caule malvaceo, folia oleacea habens.

Oˈlĕāgĭnās, a, um, pen. corr. Quod ex olea arbore est, sicut Faginus à fago. [ἐλαίινος. Gal. D'olivier. Ital. D'olivo. Ger. öldawmin. Hisp. Cosa de materia de azeytuno. Pol. Zdrzewa oliwowego. Vng. Olay fabol valo. Angl. Made of the olive tree.] Virg. 2. Georg. Truditur è sicco radix oleagina ligno. ¶ Dicitur etiã Oleaginum, quod est coloris olei. Plin. lib. 37. cap. 5: Post eos autem cerini, ac deinde oleagini: hoc est, coloris olei.

Oˈlĕāgĭnĕŭs, a, um, aliud adjectivum, idem significans. Varro lib. 1. de Re rustica: Demum in oleagines seminibus arboris videndum, ut sit de tenero ramo ex utrãque parte æquabiliter præcisum, quas alii Clavolas: alii Taleas appellant.

Oˈlĕārĭs, oleare, om. t. Quod ad oleum pertinet. [ἐλαικός. Gall. Appartenant à huile. Ital. Ciò che s'appartiene à oglio Germ. Zu dem öl gehörig Hisp. Cosa perteneſciente à azeyte. Po. Oliwowi Vng. Olayhoz valo. An. Belonging to oyle.] Plin. lib. 34. c. 14: Quippe quũ in exacuendo oleares cotes, & aquariæ æquè diff rant, oleo delicatior fiet acies: id est, cotes quæ oleo aſperguntur, quabibus utuntur tonsores.

Oˈlīvārĭs, olivare, om. t. idem. Servius: Trapetis autem & molis olivaribus.

Oˈlĕārĭŭs, a, um, idem: ut Olearia cella. ἐλαιών. Colum. lib. 2: In sole siccata, & mox refrigerata reconditur: si major est modus, in horreo. si minor, in valis olearijs salsamentarijsque.

Oˈlĕārĭŭs, rii, m. s. Qui oleum facit vel vendit. [ἐλαιοπώλης. Gal. Huillier, qui fait ou vend l'huile. Ital. Che fa l'oglio. Germ. Ein ölmacher. Hisᴬ zeytero, molinero de azayte Po. Oleiownik Vng Olayos. Ang. That maketh or selleth oyle.] Colu. lib ult. Pertitissimi olearii vix patientur ad unam lucernam opus fieri.

Oˈlĕāstĕr, stri, m. s. Olea sylvestris [ἀγριελαία Dioſc. Gal Olivier sauvage Ita Oliva saluatica. Ger. Ein wilder ölbawm Hisᴬ Azebuche. Pol. Pᴬona oliwa, leśna oliwa. Vng. Vad olay fa. Ang. Awylde olive tree.] Virg. 2. Georg. Indicio est tractu surgens oleaster eodem Plurimus, & strati baccis sylvestribus agri.

Oˈlĕāstellus, li, Frutex est exiguus & surculosus, ramulos habẽs dodrantales, & folia oleæ: unde & nomen accepit. χαμαιλαία. Columella etiam Oleam Calabricam vocat lib. 12. cap. 49: Veruntamen (inquit) præcipua in hos usus olea Calabrica, quam quidam propter similitudinem Oleastellum vocant.

Oˈlĕāstrĕus, Nigri plumbi genus. Plin. lib 33. cap. 17.

Oˈlĕāstrīnum, Dicitur oleum quod ex oleastro fit: quo mobiles dentes confirmantur, teste Dioscorid. lib. 1. ἔλαιον ἀπὸ τῆς ἀγρελαίας ἐλαίας.

Oˈlĕātŭs, a, um, Quod est factum ex oleo, vel quod oleum admistum habet. ἐξ ἐλαίου.

Oˈlĕī tās, atis, f. t. Tempus legendarum olivarum: hoc est, fructus oleæ. [ὥρα ἀφ' ἧς πρὸς τὴν ἐλαίαν ἐκδιατίθεται, ἐλαίαν τρυγητὸς, ἐλαιηρία. Gall. Le temps de cueillir les olives & en faire de l'huyle. Ital. Tempo di racceglire de' oline. Germ. Die zeit zu welcher man die oliven oder öbeere abliset Hisp. La cosecha de las olivas. Pol Czas ktorego oliwe zbieraią. Vng Olay szedesnek ideie. Ang. The tyme of gathering olives and making of oyle.] Cato de Re rustic cap. 68: Vbi vindemia & oleitas facta erit, præla extollito.

Oˈlĕōsŭs, adjectivum, Quod est plenũ oleo. [ἐλαιώδης. Gal. Pleins d'huile. Ital. Pieno d'oglio. Ger. öllechtig/voll öl. Hisᴬ Lleno de azeyte. Pol. Pełen oleiu. Vng. Olayos. Ang. Full of oyle.] Plin. lib. 17 c. 121 Semen oleosum quod & fit ex eo, medetur oris ulceribus perunctis. ¶ Ponitur & pro pingui. Plin. lib 38. cap 9: Ibi quod supernatat, butyrum est oleosum natura.

Oˈlētum, ti, n. t. Locus oleis consitus. [ἐλαιόφυτον, ἐλαιών. Gal Vn lieu où croissent oliviers, lieu complanté d'oliviers, oliveté. Ital. Oliveto, luogo doue sono molti olivi. Germ Ein ölgarten / ein ſedes ort an dem viel ölbäwm ſtehẽ. Hisp. Olina Pol. Mieſcze gdzie ſie oliwa rozrodziła. Vng. Olay faual de weltetetes An. A place where olives is planted.] Colum. lib 3: Melius autem truncis, quàm plantis, olivetũ constituitur. Cicero de Senect. Quid de pratorum viriditate, aut arborũ ordinibus, aut vinearum, olivetorúmve specie dicam? Horat. 2. Carm. Ode 15: Tum violaria, & myrtus, Et omnis copianarium Spargẽt olivetis odorem Fertilibus domino priori. Maritum olivetum Colum lib. 3. cap. 11. Si nec hęc est, rarissimum arbustum, vel olivetũ quod non fuerit maritum, vineis destinatur.

Oˈlīvārĭŭs, a, um, Quod ad olivam pertinet. ἐλαϊνός. Colum. lib. 12. cap. 47: Quæ ne possint oleum sorbere, tanquam olivariæ metretæ imbuuntur liquamine, tum demum & afficcantur.

Oˈlīvīnă, næ, Cella olivaria, aut olei maxima copia. Plaut in Pseud. Cujus amatores domi olivinam habent maximam.

Oˈlīvĭtās, atis, f. t. sive Oleitas, Tempus legendarum olivarum. [ἀμητὸς τῶν ἐλαιῶν. Gall. La saison de cueillir les olives. Ital. Raccolta d'olive ò oglio. Germ. Die zeit ölbere abzulesen. Hisp La cosecha de azeyte ò delas azeytunas. Pol. Czas ten krorego oliwe zbieraią. Vng. Olay szeret olay szedes. Ang. The tyme of gathering olives.] Colum. libro 12. cap. 50: Media est olivitas plerunque initium mensis Decembris: nam & ante hoc tempus oleum aceri um conficitur. ¶ Interdum ipse olei proventus. Idem lib. 1. capite 13 Saserna eo libro quẽ de Agricultura scripsit, muratum cœli statum sic colligit, quòd quę regiones antea propter hyemis assiduam vehementiam nullam stirpem vitis, aut oleæ depositam custodire potuerint, nunc mitigato jam, & intepescente pristino frigore, latissimis olivitatibus, liberisque vindemiis exuberent. Hoc etiam pertinet illud Varronis: Tum denique quum omnis lucerna combusta est in lucubrando, olivitàsque consumpta.

Oˈlīvĭfĕr, adjectivum, Olivam ferens. [ἐλαιοφόρος. Gal. Qui porte & produit olives Ital Che produce & porta oliui. German. Das oliven oder ölbäwm tregt. Hisp. Que tiene ò cria oliuas ò azeytunos. Polon. Oliwe rodzaci Vng Olay termõ. Ang. That beareth and bringeth fort olives.] Matt. lib. 12: Bætis olivifera crinem redimite corona.

corona. Ovid. 3. Faſt. Primus oliviferis Romam deductus ab arvis Pompilius menſes fenſit obeſſe duos.

Oˉlīvo, as, pen. prod. Olivarum vindemiam ago, ſive olivas colligo. [ἐλαιολογῶ. Gal. *Cueillir ou vendager les olyues.* Ital. *Vindemiare oliue.* Germ. Öl̃beere oder öl̃frucht ableſen. Hiſp. *Hazer coſecha de azeyte.* Pol. *Oliwe, zbieram.* Vng. *Olayt zedek, vagy zwerők.* Ang. *To gather olmes.*] Plin. lib. 15. cap. 3: Quippe olivantibus lex antiquiſſima fuit: Oleum ne ſtringito, neve verberato.

Olecranum, Cubitus, ſive ipſum os cubiti, ſive quod extrorſum in brachiis prominet, unde apud Comicos ἀλεκρανίζειν.

Oˉlĕo, les, olevi, & olui, oletum, vel olitum, n. ſ. Odorem ſpiro, & emitto. [נתן ריח *nathán réach.* ὀζω. Gall. *Sentir & rendre odeur.* Ital *Olire, rendere odore.* German. Schmecken/ein geſchmack geben/ riechẽ. Hiſ. *Oler echando de ſi olor.* Pol. *Zapach, wonmoſci, wipuſczać.* Vn. *Zagos vagiok.* An. *To yeeld a ſmell or ſauour either good or bad.*] Olere aliquid. Cic. 3. de Or. Vnguentum magis laudatur quod terram, quàm quod crocum olet. Horat. Vina ferè dulces oluerunt manè Camœnæ. ¶ Olere aliqua re. Ovid. Perque locos ſacros, & olentia ſulphure fertur. Propertius lib. 4. Eleg. Cur nardo flammæ non olevêre meæ. ¶ Aliquando abſolutè. Plin. lib. 21. cap. 6. Roſa recens à longinquo olet. ¶ Eſt autem medium verbum: nam bene olere, lucundè olere, & Malè olere dicimus. ¶ Hujus cõpoſita ſunt, Aboleo, Adoleo, Exoleo, Inoleo, Oboleo, Peroleo, Redoleo, Suboleo, Graveoleo, unde Graveolentia: de quibus ſuis locis.

Oˉlēſco, ſit ab Oleo. Idque inter ſe differunt, quod Oleo habet ſignificationem naturalem tranſitivam, Oleſco, paſſivam innatam.

Oˉlētum, pro excremento humano, Vide OLETVM in Olea.

Oˉlĭdŭs, a, um, pen. corr. Dicitur tàm illud quod bonum, quàm quod malum odorem habet. [ὀσμώδης. Gall. *Qui ſent fort, ſoit bien ſoit mal.* Ital. *Che ha odore coſi buono come reo.* Ger. Schmeckend/ es ſchmecke wol oder übel/ wolgeſchmackt/ ſtinckig. Hiſp. *Hediondo de bueno ò mal olor.* Pol. *Pachniaci.* Vn. *Szagos.* Ang. *That hath a ſtrong ſauour either good or bad.*] Mart. lib. 1: Olidæque veſtes murice. Horat. lib. 1. Epiſt. Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ.

Oˉlĕrācĭŭs, a, um, Vide OLVS.

Oˉlĕum, olei, Vide OLEA.

Oˉlfăcĭo, olfacis, olfeci, olfactum, act. t. Odoror, odorem percipio. [הריח *heriach.* ὀσφραίνομαι. Gal. *Flairer & ſentir.* Ital. *Odorare.* Ger. Schmecken/ein geſchmack faſſen. Bel. Ruecken. Hiſ *Oler recibiendo en ſi olor.* Pol. *Zapachnąć em, ebczuie.* Vng *Zaglom.* Angl. *To ſmell, to feele the ſmell or ſauour of a thing.*] Plin. lib. 11. c. 37: Quonam modo olfaciant delphini, mirum: iidem nec olfactus veſtigia habent quum olfaciant ſagaciſſimè. ¶ Per trãſlationem invenitur pro ſubodorari, ſive præſentire. Terent. in Adelph. -an non ſex totis menſibus Priùs olfeciſſem, quàm ille quicquam cœperit?

Oˉlfăcto, ctas, Frequentativum ab Olfacio. [μεσσωσοσφραίνομαι. Gal. *Flairer & ſentir ſouuent.* Ital. *Odorar ſouente.* Germ. Viel vnnd offt ſchmecken. Hiſp. *Oler mucho y à menudo.* Polon. *Vſławnieczuie.* Vng. *Vntalan zaglom.* Ang. *To ſent and ſmell often.*] Plin. lib. 20. ca. 14: Xenocrates pulegii ramum lana involutum, in tertianis ante acceſſionem olfactandum dari tradit.

Oˉlfăctŭs, cta, ctũ, participiũ, Quod odoratus ſenſu percipitur.

Oˉlfăctŭs, us, m. q. Facultas olfaciendi, quæ ſedem habet in anterioribus ventriculis cranii. [ריח *réach.* ὀσφρησις. Gal. *Flairemẽt, ſentement.* Ital. *Odorato.* Germ Der geſchmack/ die krafft zu ſchmeckẽ. Hiſp. *El ſentido de recebir el olor.* Pol. *Powonienie, wonnoſc.* Vngar. *Szaglaſera volo erzekenſeg.* An. *Smelling or facultie of ſmelling.*] Plin. lib. 29. cap. 4: Baſiliſci, quem etiam ſerpentes ipſi fugiunt, alios olfactu necantem, &c.

Oˉlfactōrĭum, rii, n. ſ. Odoramentum. [ὀσφρωτικὸν, ὀσφραντόν. Gal *Vn bouquet de fleurs, ou pomme de ſenteurs.* Ital. *Coſa che ſi porta per fiutare, come vn mazzetto di fiori.* Ger. Etwas daran mã ſchmeckt/ als Biſemẽnöpff/ bũſchelin wolgeſchmackter blumen/ ꝛc. Hiſp. *Poma ò buxeta de olor.* Pol. *Rowmianka, kazda rzeckterzei woniami.* Vngar. *Zaglaſra valo.* Ang. *Any thing that ſauoreth well, o noſegaye.*] Florũ vel odorum faſciculus, delectãdis naribus, vel olfactus gratia comparatus. Plin. lib. 30. cap. 11: Ex iſtis confeſſa, aut certè veriſimilia ponemus ſicut & lethargum olfactoriis excitari.

Olo, is, ere, Verbum antiquum. Afranius in fratriis: Non poteſt quia illa tacta longeque & multis olet. Pompon. in Alconib. Aleo ludam, ſanè meæ malè olent manus. Idem in mod. Non omnes poſſunt olere unguenta exotica. Eſt enim dactylus in tertia ſede. Nonius.

Olĭbanthum, Menſura vinaria rotunda nominabatur.

Oˉlĭdŭs, adiectivum, Vide OLVS.

Oˉlĭgarchĭă, æ, f. p. ὀλιγαρχία, Status Reipublicæ paucorũ conſtans dominatione. Vnde Oligarchici ὀλιγαρχικοὶ, dicti ſunt, qui paucorum dominatione gaudent.

Oˉlĭm, Adverbium temporis: non ſolùm præteritum tempus, ſed etiam præſens, & futurum ſignificans: [מקדם *mikkédhem* כבר *chebár.* ἐκ παλαιοῦ, πάλαι. Gall. *Iadis, le temps iadis, quelque fois.* Ital. *Altre volte per il paſſato, per l'auenire.* Germ. Einmal/ ein fart/ weylandt. Hiſp. *En tiempo paſſado ò venidero.* Pol. *Kiedaś, Iednego raſi.* Vng. *Regen, valaha.* Angl. *In tyme paſt.*] de præſenti Virg. 10. Aeglog. Veſtra meos olim ſi fiſtula dicat amores. De futuro, Idem 1. Aeneid. Hunc tu olim cœlo ſpoliis Orientis onuſtum Accipies. Quintil. lib. 10. cap. 1: Qui olim nominabuntur. De præterito exempla nunquam non occurrunt. Cicer. 3. de Orat. Sic enim olim loquebantur. Idem Att. lib. 1: Ante lucem inambulabam domi, ut olim candidatus. ¶ Valet etiam, Aliquando. Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 1: -ut pueris olim dant cruſtula blandi Doctores elementa velint ut diſcere prima. ¶ Iovenitur interdum pro iamdudum, vel jampridem apud Plin. Epiſtol. 162: Olim non librum, in manus, non ſtylum ſumpſit. ¶ Aliquando etiam pro nuper. Terent. in Andr. Alium eſſe cenſes nunc me, atque olim, quum dabam. ¶ Vſurpatur interdum pro quovis tempore. Virgil. 1. Georg. Hic tibi prævalidas olim multoque fluentes Sufficiet Baccho vites. ¶ Olim particulam fabulæ proprium eſſe, ait Donatus in illud Terent. in Evnucho: Olim fuit iſti generi quæſtus apud ſeclũ prius. ¶ Olim jam, ſam longo tempore. [כבר *chebár.* πρὸ πολλοῦ. Gall *Iadis, il y a long temps.* Ital. *Gia longo tempo.* Ger. Vorzeyten. Belg. Voortyts. Hiſp. *Y a mucho ha.*] Quintil. in Milit. Mariano: Olim jam Imperator inter fulgentes virtutes tuas livor locum quærit.

Oˉlĭtor, Vide OLVS.

Oˉlĭturgeſĭa, ὀλιτουργησία, Suidæ immunitas, ſeu excuſatio à publicis oneribus. Cui ſignificativo penè par eſt, ἀτέλεια. Alc. in Annot. ad Poſt. lib. C.

Oˉlīvă, Vide OLEA.

Oˉlīvum, olivi, Vide OLEA.

Oˉllă, f. p. Genus vaſis, ait Nonius, pro quo antiqui dicebant Aula: quia nullam literam geminabant, inquit Feſtus. [סיר *ſir.* דוד *dudh.* χύτρα. Gall. *Vn pot de terre.* Ital. *La pignatta, la pentola.* Germ. Ein tröpner hafen. Belg. Eenen pot. Hiſp. *La olla de barro.* Polon. *Garniecz.* Vng. *Fazek.* Angl. *A pott of earth.*] Inde Plauti quædam comœdia Aulularia eſt appellata. Plaut. Capt Ollas, calicéſque omnes confregit. Colum. lib. 8. cap. 8: Ejus pulli ſinguli fictilibus ollis conduntur.

Oˉllŭlă, pen. corr. Parva olla, aulula. [χύτρειον. Gal. *Vn petit pot de terre.* Ital. *Picciola pignatta di terra.* German. Ein tröpns häfelin. Hiſp. *Pequenna olla de barro.* Polon. *Garnuſzek.* Vngar. *Tſzipor, Fazekatske.* Angl. *A little pott of earth.*] Varr. Lecta in ſecretam corbulam, inde in ollulas addatur.

Oˉllārĭs, & hoc ollare, om. t. Vnde Ollares uvæ, dicuntur quæ in ollis fictilibus optimè conduntur. χυτρινοὶ, de quibus Colum. lib. 12. cap. 43. Martial. lib. 7: Illic & uvæ collocantur ollares.

Oˉllā. lă, rię, f p. Temperatura æris. Plin. lib. 34. cap. 9 Noviſſima eſt, quę vocatur ollaria, vaſe nomen hoc dante, ternis aut quaternis libris plumbi argentarii in centenas æris additis.

Oˉllī, & Ollic, pro illi, & illic ſcripſerũt Veteres. Feſtus. Virg. 1. Aeneid. Olli ſubridens hominum ſator, &c.

Olochryſum, Sempervivum, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 92.

Olocyron, Ajuga, vel Chamepitys, Dioſcor. lib. 3. cap. 187.

Olophyton, Capparis.

Oˉlŏlўgŏnĕs, pen. cor. ὀλολυγόνες, Mares ranæ, quo tempore vocem mittentes, cient ad coitum fœminas. Fit à verbo ὀλολύζω, quod ſignificat ululo. ¶ ὀλολυγών, acredula, genus aviculæ. Theoc. in 7. Idyl.. ἀδ' ὀλολυγὼν Τηλόθεν ἐν πυκινῇσι βάτυν τρύζουσιν ἀκάνθαις.

Oˉlŏr, oloris, penult. corr. m. t. Avis eſt, notiſſima, quam Græci κυκνὸν vocant. [Gall. *Vn cygne.* Ital. *Cigno.* Ger. Ein Schwan. Hiſp. *El ciſne.* Pol. *Labek.* Vng. *Hatt.* Ang. *A ſwanne.*] Ovid. Epiſt. 7: Ad vada Mæandri concinit albus olor. Sil. lib. 13: Cerva fuit raro terris ſpectata colore, Quę candore nivem, candore anteiret olores. Sunt qui holor ſcribãt prima vocali aſpirata quòd putent ita dictum ἀπὸ τῦ ὅλυ, τῦ ἁλῶναι, quòd ſit totus pulcher. Quicquid id eſt, eruditorum uſus habet ut ſine aſpiratione ſcribatur.

Oˉlŏrīnŭs, a, um, pen. prod. Quod eſt oloris: [κύκνειος. Gal. *De cygne.* Ital *Di cigno.* Germ. Des Schwanes. Hiſ. *Coſa de ciſne.* Pol. *Labęzi.* Vng. *Hattin.* Ang. *Of a ſwanne.*] ut color olorinus: hoc eſt, candidus. Plin. lib. 37. cap. 10: Gaſidanem Medi mittunt coloris olorini.

Oˉlŭs, eris, n. t. Dicitur omnis herba ſativa quæ in uſu cibarii eſt, ab alẽdo, quòd oleribus alerẽtur homines antequã fruges repertæ eſſent. [ירק *jérek* (vel) *jarák.* λάχανον. Gal. *Herbe bonne à manger.* Ital. *Ogni herba buona da mangiare.* Ger. Allerley ẽßig traut das man in den Garten zeüget. Belg. Hoftruyt. Hiſp. *Ortaliza.* Pol. *Kapuſta wſzeliaka.* Vngar. *Pan.* Angl. *All maner of garden hearbes orpott hearbes.*] Plaut. in. Caſ Profectò hercle nõ fuit quicquam olerum. Varro ab Olla deducit, Nonius & Feſtus inter aſpirata connumerant. ¶ Ponitur quandoque figuratè pro tenui & quotidiano victu. Horatius 2. Serm. Satyr. 7: -ſi nuſquam es fortè vocatus Ad cœnam, laudas ſecurum olus: hoc eſt.

hoc eſt, dicis nihil eſſe melius quàm parcè & continenter domi vivere, nihil eſſe melius domeſtico & quotidiano victu; moderatus enim ferè eſt, ac minus valetudini officiens.

Olūſculum, diminutivum. [λαχανάριον. Gall. *Petites herbes bonnes à manger.* Ital. *Ogni herba da mangiare.* Germ. Ein kreüttlin. Hiſp. *La ortaliza.* Pol. *Kapuſtka.* Vng. *Pareotska.* An. *A litle hearbe apt or good for meate.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Vncta ſatis pingui ponentur oluſcula lardo. Cic. Att. lib. 6: Lancibus & ſplendidiſſimis caniſtris oluſculis nos ſoles paſcere. Iuven: Satyr. 11: Curius parvo quæ legerat horto, ipſe focis brevibus ponebat oluſcula: quæ nunc Squalidus in magna faſtidit compede foſſor.

Olĭtŏr, oris, penult. corr. n. t. Qui olera colit, hortulanus. [κηπουρός. Gall. *Iardinier, vendeur d'herbes bonnes à manger.* Ital. *Hortolano.* Germ. Ein Gartner. Belg. Een hovenier. Hiſp. *Hortelano de hortaliza.* Pol. *Ogrodnik.* Vng. *Kertez.* Ang. *A gardener or seller of hearbes.*] Similiter olitor, λαχανοπώλης, qui olera vēdit. Colum. lib. 10. cap. 8: Ipſe ferens olitor diductos pondere qualos. Cic. ad Tiron. lib. 16: Sic olitorem ipſum commovebis. Horat. 1. Epiſtol. 19: ad imum, Traxerit, aut olitoris aget mercede caballum.

Olĭtōrĭŭs, a, um, Quod ad olera pertinet: [κηπευτικός. Gal. *Appartenant à herbes.* Ital. *Pertinente a herbe.* Germ. Das zu dem kraut gehört. Hiſp. *Perteneſciente à ortaliza.* Pol. *Kapuſtni.* Vng. *Parcsos.* Ang. *Belonging to hearbes.*] ut, Forum olitorium, ubi venduntur olera. Horti olitorii, & Oſtia olitoria: hoc eſt, oſtia hortorum. Plinius lib. 19. ca. 8: Eſt lactucæ genus adeò lati caulis, ut oſtiola olitoria ex his factitari prodiderint.

Olĕrācĕŭs, adjectivum, ut Oleraceus frutex: hoc eſt, herba olerum modo fruticans. Nam etiã olera fruticare affirmat Theophraſtus, quæ ipſe δενδρολάχανα, appellat voce compoſita ἀπὸ τῶ δένδρε καὶ λαχάνε: hoc eſt, ex arbore & olere: nos *Fruticantia olera* vocamus. Aut etiam Oleraceum frutícem intelligere poſſumus, qui oleri ſimilis eſt. Plin. lib. 26. cap. 8: Eadem præſtat hypericon, quam alii Chamepityn, alii Cotion appellant, oleraceo frutice, tenui, cubitali.

Olūſātrum, pen. prod. [Germ. Ein groß Hopffen geſchlecht/von welchem die Apotecker den ſamen *Petroſelinum Macedon* nennen.] una dictio compoſita, Herba eſt quam Græci *Hipposelinum*, ἱπποσέλινον vocant: ita dicta à colore foliorum, quòd folia habeat ſubnigriora: propter quod Columella, Pullum olus appellat. Atque oleris (*inquit*) pulli radix. Vide Plin. lib. 19. cap. 8.

Olyră, æ, [ὀλύρα. Pol. *Reż, zito.* Vn. *Ros.*] Frugis genus eſt, quod teſte Plinio, à Latinis Siligo dicitur, olim etiam a Gallis *Arinca.* Spicam habet ſemper erectam, neque rubigini obnoxiam, grano candido, leyi, & multipliciter tunicato. Columella tritici vitium eſſe ait: & quanvis candore præſtet, pondere tamen inferius eſſe. Idem autor eſt triticum omne uliginoſo in loco tertia ſatione in olyram degenerare.

O ante M.

O. M. In notis antiquorum, optimus, maximus. O M. omnium. O M A. omnia. OMIS. omnibus. OM. V. F. omnibus vivis fecit.

Omāſum, pen. prod. n. ſ. [קֵרֶב *kéreb.* ἐγκάρδιον. Gall. *La panse ou le gras boyau.* Ital. *Budel largo, budel gentile.* Germ. Ein feißter darm. Hiſp. *Groſſura en la barriga.* Pol. *Flak tłuſti.* Vng. *Sörek bel.* Ang. *A chitterling.*] Eſt pinguius atque craſſius inteſtinum, quod nonnulli bubulum eſſe credunt: apud veteres in menſarum deliciis habitum. Horatius ſecundo Serm. Satyra 5: ſeu pingui tentus omaſo. Plinius libro 8. capite 45. de bubus: Socium enim laboris agrique culturæ habemus. Hoc animal tantæ apud priores curæ, ut ſit inter exempla damnatus à populo Romano, qui concubino procaci rure omaſum ediſſe ſe negante, occiderit bovem, actusq́, in exilium, tanquam colono ſuo interempto.

Ombrĭă, ὀμβρία, Gemmæ ſpecies, quam nonnulli Notiam vocant: quæ cum imbribus & fulminibus fertur in terram decidere, quemadmodum Ceraunia & Brontia: eundemque effectum habere quem Brontia narratur. autor Plin. lib. ultimo, cap. 10.

Ōmĕn, inis, n. t. Augurium quod fit ore, quaſi Oremen, inquit Feſtus. Varro eam ob cauſam omẽ ab antiquis dictum eſſe ait, lib. 5. de lingua Latina. [מחש *náchaſch.* οἰωνὸς, κληδὼν, φήμη, σύμβολον οἰώνισμα. Gall. *Bon ou mal encontre* Ital. *Augurio.* German. Ein toßzeichen/das mã von eines worten oder anders woher nimpt/von künfftigem glück oder vnglück zu weyſſagen. Hiſpan. *Aguero.* Polon. *Wieſzcżba oprzyſłim ſzczęścia albo nieſzczęścia.* Vng. *Iſuendõ nõdás, relenség.* Angl. *Good luck or euill luck which is gathered by the word of any man.*] Eſt enim rei futuræ enuntiatio ori hominis inſciens, divino tamen id nomine procurante. Cic. 1. de Divin. Neque ſolùm deorum voces Pythagorei obſervavetunt, ſed etiam hominum, quæ vocant Omina: quæ majores noſtri, quia valere cenſebant, idcirco omnibus rebus agẽdis, Quod bonum, fauſtum, fœlix, fortunatumque eſſet, præfabantur. ¶ Et tàm de malo quàm de bono dicitur. De bono, Liv. lib. 1: Dextra Hercules data accipere ſe omen, impleturumque fata, ara condita ac dicata ait. De malo. Virgil. 2. Aeneid.: quod dii prius omen in ipſum Cõvertant. Dicimus venuſtè, Accipere omen, Accipere in omen terroris, victoriæ, & ſimilium: & Conjicere omen in aliquem.

Ōmĭnōſŭs, m. ſ. Qui verbo & oratione malũ portendit. δυσοιώνιστος. Plin. Epiſt. 14. lib. 3: Notabilis, atque etiam (ut exitus docuit) ominoſa res accidit: id eſt, malum omen portendens. Gell. lib. 13. cap. 14: Montem iſtum excluſerant quaſi avibus obſcœnis ominoſum.

Ōmĭnŏr, penul. correp. aris, d. p. Auſpicor, omen capio. [נחש *náchaſch.* φημίζω, οἰωνοπολέω. Gall. *Predire ou pronoſtiquer bien ou mal encontre.* Ital. *Prendere la parole augurio.* German. Loſen / ein vordeütung oder loßzeichen abnemmen. Hiſp. *Tomar agueros, agorar de mala palabra.* Pol. *Wieſzcże, prakſkuie zlie albo dobrze.* Vng. *Iſuendõlõk.* Ang. *To geſſe what ſhall happen, to ſpeake a thing luckelie or vnluckelie.*] Plin. lib. 18. cap. 2: Cur enim primum anni incipientis diem lætis precationibus invicem faustũ ominamur? δυφημεῖν. Curtius: In illo periculo Macedones ominati eſſe videbantur. Hinc abominor, de quo ſuprá.

Ōmĭno, as, Antiqui dicebant. Pomp. Ita ſit & tibi bene, qui recte ominas.

Ōmĭnātŏr, oris, m. t. Qui omen capit, qui ominatur. [מנחש *menachéſch.* οἰωνιστής. Gall. *Diſeur ou pronoſtiqueur de bon ou mal encontre* Ital. *Chi predice buona ventura ò triſta.* Germ. Ein loſer des künfftigen glücks/oder vnglücks / der anß den loßzeichen etwas abnimpt vnd weyſſaget. Hiſp. *El que toma agueros.* Pol. *Wieſzcżbiarz.* Vngar. *Iſuendõdiõ.* Ang. *A ſpeaker or geſſer of thing es to come luckelie or vnluckelie.*] Plaut. in Amph. Ob iſtuc omen ominator capies quod te condecet.

Ōmēntum, ti, n. ſ. Mẽbrana tenuis & pinguis, quâ integuntur ventris inferioris partes. [יתרת *jotheréth.* τὸ ἐπίπλοον. Gal. *Vne peau graſſe qui couure les inteſtins, la coeffe.* Ital. *La rete di graſſo che cuopre il ventre.* Germ. Das netze in dem das eyngeweid ligt. Hiſp. *El redaño de las tripas.* Polon. *Błanka, która okrywa wnętrzności.* Vngar. *Bél lantorna.* Angl. *The caule or fewet which couereth the bowels.*] Perſius Satyr. 2: Tot tibi quum in flammas junicum omenta liqueſcant. Conſtat autem omentum ex duabus tunicis à peritonæo ortis, dẽſis & ſubtilibus ſibuplis incumbentibus, quamplurimis verò arteriis & venis, & pinguedine non pauca, ut ventriculum, cujus fundo inſider, & veluti ἐπίπλοὸς: id eſt, ſupernatat, (unde & à Græcis nomen accepit) foveat, innatumque calorem per inediam tueatur. Longiſſimè protenditur in omnia inteſtina, ut eorum concoctiones, quæ imbecilles ſunt, adjuvet. Homini inter animantia longè maximum eſt, ut quod ad ipſum uſque os pubis extendatur. Autor Galen. lib. 4. de uſu part. & 6. Anat. adminiſt. Macrob: κατεχρηστικῶς Omentum potuit pro meninge branis cerebrum ambientibus, quas Græci μήνιγγας vocant. Cerebrum (*inquit*) quod tactu ſuo hominem vel [illegible] ict, vel frequenter interimit non ſuo ſenſu, ſed veſtitus ſuis [illegible] omẽti hu[illegible]mp[illegible]rat dolorem.

Ōmēntātŭs, ta, tum, Quod eſt pingui omento factum, ἐπιπλώδης. Apicius: Iſitia omentata, pulpam conciſam teras.

Ōmĭtto, is, act. t. ex Ob & Mitto, abjecto b. Rem aliquam penitùs dimitto, relinquo, ac prætereo. [חדל *hazúb.* ἀπολείπω, παρίημι. Gall. *Omettre, laiſſer, delaiſſer.* Ital. *Laſciar da canto, laſciare.* Germ. Außlaſſen/vnderlaſſen/ Eeyn laſſen vnnd fürgehen. Belg. Verlaten Hiſpan. *Dexar de hazer.* Pol. *Opuſzczam, zaniedbiwam.* Vng. *El hagiom.* Ang. *To ceaſe, to lett paſſe.*] Terent. in Adelph. Nunc ſi hoc omittam, actum agam. Horat. lib. 1. Epiſt. 1: Quod petiit, ſpernit: repetit quod nuper omiſit. Hæc tamen differentia non eſt perpetua. Legitur enim Omittere etiam pro Intermittere, & in aliud tempus differre. Idem de Arte: Pleraque differat, & præſens in tempus omittat.

Ōmiſſŭs, a, um, participiũ. [חדל *hazúb.* παρειμένος, ἀφειμένος. Gall. *Laiſſé.* Ital. *Laſciato da canto, laſciato da parte, laſciato da banda.* Germ. Hinteſtig. Hiſp. *Dexado.* Polon. *Niedbały.* Vngar. *El hagiatot.* Ang. *Letten paſſe, omitted.*] Migrat tamen in nomen, & accipitur pro negligente, lãguido, ac remiſſo. Terent. in Heavt. Vbi te vidi animo eſſe omiſſo. Huic contrarium eſt Attentus, προσέχων, ut apud eundem: Attentiores ad rem ſumus omnes.

Ōmiſſĭō ab re, Dicitur qui lucrum negligit, neque ſolicitus eſt de acquirendis divitiis. Terentius in Adelph. At enim metuas, ne ab re ſint tamen Omiſſiores paulò.

Ōmnĭs, & hoc omne, om. t. Vniverſus, totus. [כל *chol.* πᾶς. Gal. *Tout.* Ital *Ogn' vno, ciaſcuno.* Ger. Ein jeder/alles. Hiſp. *Todo.* Pol. Wßelki, każdi. Vn. *Minden.* Ang. *All.*] Diſtributiva dictio, eãdẽ vim habet in utroq; numero. Omnis enim homo, ſignificat idẽ quod Omnes homines. Cic. pro Roſc. Amer. Nõ omnẽ frugẽ neq; arborem, in omni agro reperire poſſes. Plin. lib. 12. c. 3, de malo Aſſyria: Arbor ipſa omnibus hortis pomifera eſt, aliis cadentibus, aliis matureſcentibus, aliis verò ſubnaſcentibus. ¶ Omne genus, & omnis generis, pro eodem. Varro de Re ruſt. cap. 29: Seminaria omne genus ut ſerantur. Liv. 7. bell. Pun. Merita

Pun. Merita inde ſua in duces Carthaginienſes cõmemoravit: avaritiam contrà eorum, ſuperbiamque, & omnis generis injurias in ſe, atque populares. ¶ Omnis cum genitivo. Livius 1. bell. Maced. Macedonum ferè omnibus & quibuſdam Andriorum, ut manerent, perſuaſit. ¶ Differt tamen Omnis à Toto, quòd omnis ad numerum refertur, Totus ad quantitatem. Totum dicimus corpus aliquod integrum: ut Tota domus, Omnis, de univerſis numero diſtinctis: ut, Omnis grex. Confunduntur tamen plerunque. Cic. pro Quint. Vſque dum inveniretur, qua ratione res ab uſitata ratione recederet, & in hoc ſingulare judicium cauſa omnis cõcluderetur: id eſt, tota.

Omnīnò, adverbiũ, prorſus, plané. [παντελῶς, παντάπασιν, πάνυ. Gal. *Totalement, entierement.* Ital. *Al tutto.* Germ. Gentzlicht gãtz vnd gar. Bel. Gheelyck. Hiſp. *De toto punto.* Pol. *Prawiedokeſſa.* Vng. *Mindeneſtûl, fagua.* Ang. *Throughlie, perfitelie.*] Vnde apud Iureconſ. Omninò receſſiſſe dicitur is, qui receſſit animo permutandi domicilium. ¶ Ponitur aliquãdo pro Etiam. Cic. ad Nigidium lib. 4: Perfeceratque fortuna, nequid tale ſcribere poſſem, aut omninò cogitare. Idem pro Quintio: Mihi perdifficile eſſe dicebam contra tales oratores non modò tantam çauſam perorare, ſed omninò verbum facere conari: id eſt, ſed etiam. ¶ Accipitur etiam omninò aliquando pro tantummodó. Cic. pro Cluentio: Quinq; omninò fuerunt, qui illum veſtrum innocentem Oppianicum abſolverent. Cæſar lib. 1. de bello Gall. Erant omninò itinera duo quibus domo exire poſſent.

Omnĭcănŭs, [Vng. *Mindõn enõkiõ.*] Apuleius Florid. lib. 2: Sed enim philoſophi ratio & oratio tempore jugis eſt, & auditu venerabilis, & intellectu utilis, & modo omnicana.

Omnĭfărĭàm, adverbium, Omnibus modis, ſive omnis generis. [παντῇ. Gal. *En toutes manieres.* Ital. *A ogni guiſa.* Germ. In allweg. Belg. Menichfaldelick. Hiſp. *En todas maneras.* Pol. Wſzelyakim ſpoſobem. Vng. *Mindẽ keppen.* Ang. *Many wayes, manifoldlie.*] Gell. lib. 12. ca. 13: Quum verò omnes terras omnifariam, & undique versùm circunfluat, nihil citra eum eſt.

Omnĭfărĭŭs dicitur, ſicut Plurifarius: quo Suetonius utitur: quod etiam Eraſmus annotavit. παντοῖος.

Omnĭfĕr, ra, rum, Omnia ferens. [παντοφόρος. Gal. *Portant toutes choſes.* Ital. *Che produce ogni cauſa.* Germ. Alles tragend. Hiſpan. *El que trae todas coſas.* Polon. Wſzyſtkoznoſiaci. Vng. *Minden teremtõ.* Ang. *That beareth or bringeth all thinges.*] Ovid. 2. Metam. Suſtulit, omniferos collo tenus arida vultus.

Omnĭfōrmĭs, [παντόμορφος. Vng. *Mindõn formaiu, mindõn felé.*] Apuleius in Hermetis Aſclepio: Horum ὑπάρχης vel princeps eſt, quem παντόμορφον, vel omniformem vocant, qui diverſis ſpeciebus diverſas formas facit.

Omnĭgĕnŭs, na, num, pen. corr. Ex omni genere. [παντὸς γένους, παντοῖος. Gall. *De toutes ſortes.* Ital. *Di ogni ſorte.* Germ. Allerley/allerley hand oder gattung. Hiſpan. *De todos generos, y todas maneras.* Pol. Wſzelyaki. Vng. *Minden nembõl valo.* Angl. *Of all ſortes.*] Virg. lib. 8. Aen. Omnigenumq; deûm monſtra, & latrator Anubis. Lucr. lib. 2: E' quib. omnigenos gignũt, variãtq; colores.

Omnĭmŏdŭs, a, um, pen. cor. Omnium modorum. [παντὸς τρόπου. Gal. *De toutes manieres.* Ita. *Vario, d'ogni maniera.* Germ. Allerley weiß vnd maß. Hiſp. *Coſa de todas maneras.* Polon. Wſzelia kiego ſpoſobur. Vng. *Minden moda.* Ang. *Of all maners or fashions.*]

Omnĭmŏdē, adverbium. [παντελῶς. Gal. *Totalement.* Ital. *Totalmente.* Ger. In all weiß vnd weg. Hiſ. *De todo punto.* Pol. Wſzelyako. Vng. *Minden modon.* Ang. *Many wayes, or all maner of wayes.*] Lucr. lib. 2: Omnimodè expertus fueris, quã quiſq; det ordo.

Omnĭmŏdĭs, adverbialiter, Omnibus modis. Lucr. lib. 1: Nec tamen omnimodis connecti poſſe putãdum eſt Omnia. Idem lib. 3: Si non omnimodis, at magna parte animaï Privatus.

Omnĭpărēns, pen. corr. om. t. Qui omnia genuit. [παντοτόκος. Gall. *Qui engendre toutes choſes.* Ital. *Che genera tutto.* Germ. Die oder der alles gebirt vnd herfür bringt. Hiſp. *Lo que pare todas coſas.* Polon. Wſzelkorod. Vng. *Mindennek szülõye.* Angl. *That engendreth all thinges.*] Virg. 6. Aen. Necnon & Tytion terræ omniparentis alumnum Cernere erat. Sic Lucret. lib. 5.

Omnĭpŏtēns, tis, pen. corr. om. t. Omnia potens. [שדי *ſchaddaï.* παντοκράτωρ. Gal. *Tout-puiſſant.* Ita. *Omnipotẽte.* Ger. Allmechtig. Belg. Almachtich. Hiſp. *Coſa toda poderoſa.* Pol. Wſzechmocżni. Vng. *Mindenhato.* Ang. *Almightie.*] Plaut. in Pœn. Dii immortales, omnipotentes, quid apud vos eſt pulchrius? Vir. 1. Aen. Sed pater omnipotens ſpeluncis abdidit atris. Idem 8. Aen. Me pulſum patria, pelagiq; extrema ſequẽtem Fortuna omnipotens, & ineluctabile fatum His poſuêre locis. Hinc omnipotentia rerum omnium facultas. παντοδυναμία.

Omnĭpŏtēntīſsĭmŭs: [Vng. *Mindõnhato.*] ut omnipotentiſſimus Deus apud Macrobium Comment. lib. 1. cap. 17.

Omnĭpŏtēntĭă. [Vng. *Mindõnhatoság.*] Macrobius Comment. lib. 1. cap. 6: Hæc ab illa omnipotentia ſolitaria in corporis intelligibilis lineam primam defluxit.

Omnĭtĕnēns, pen. corr. Qui omnia complectitur. παντοχράτωρ.

Omnĭtŭēns, ſic Valerius Flaccus Solem vocat. Hæc tibi fatorũ genitor tutela meorum Omnituẽs: quod ab Homero videtur ſumpſiſſe cùm dicit ἥλιος ὃς πάντ' ἐφορᾷς.

Omnĭvăgŭs, a, um. pen. corr. Per omnia vagans. [παντοπλανής. Gall. *Vagant ou vagabond par tout.* Ital. *Vagabondo per tutto.* Ger. Das allenthalben herumb ſchweifft. Hiſp. *Que vaga por todas partes.* Polon. Wſzedibel'. Vng. *Mindenvet iaro, budoſo.* Ang. *A vagabound through all.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ eadẽ Diana omnivaga dicitur, non à venando, ſed quòd in ſeptem numeratur tanquam vagantibus.

Omnĭvălēns, pen. corr. Omnia valens. παντοδύναμος.

Omnĭvŏlŭs, a, um, Omnia volens, vel omnia cupiens: quod epitheton à Catullo Iovi tribuitur, quem poëtæ finxerunt in amoribus admodum inconſtantem, omniumque ferè formoſarum concubitus appetentem. Sic enim ſcribit ad Mallium: Sæpè etiam Iuno maxima cœlicolûm Conjugis in culpa flagravit quotidiana, Noſcens omnivoli plurima furta Iovis.

Omnĭvŏrŭs, adjectivũ, Qui nullo diſcrimine quibuſlibet veſcitur. [παντοφάγος. Gall. *Qui mange & devore tout.* Ital. *Che mangia d'ogni coſa.* Germ. Ders alles frißt. Hiſp. *Comilon de todas coſas.* Pol. Wſzelkoiad, nie przebieracz iadła. Vng. *Mindennel elõ, mindenmeg ewõ.* Ang. *That devoreth all.*] Plin. lib. 25. cap. 8: Bibunt autẽ lac vaccinium, quoniam boves omnivoræ ſunt in herbis.

Omŏlŏgĭă, Cic. 3. de Finib. Quod omologiam Stoici, nos appellamus *Convenientiam.*

Omŏplătæ, ὠμοπλάται, Sunt duo oſſa lata, utrinque à cervice ad ſcapulas tendentia, quæ Latinis Scopula operta vocantur. Autor Celſus lib. 8. cap. 1.

Omŏphăgī ὠμοφάγοι, pen. prod. Qui cruda carne veſcuntur, quales olim perhibentur fuiſſe Aetoli, ut ait Thucydides.

Omphăcĭum, omphacii, n. ſ. ὀμφάκιον, Dioſc. Succus eſt uvæ acerbæ, nondumque maturæ, ἀπὸ τῆς ὄμφακος: hoc eſt, ab uva acerba ducto nomine. [Gall. *Du verjus.* Ital. *Agreſta.* German. Empferten / der wein ſo auß vnzeittigen trauben gemacht wird. Belg. Verinys. Hiſ. *Cum ode agraz.* Pol. *Agreſt, ſok kwas, owi żwinna niezrała.* Vng. *Egres, egres leue.* Ang. *Verdiuce.*] Plin. in Prolog. li. 23: Omphacium qua fieret ratione, incipientis uvæ pubertate, in unguentis docuimus. Dioſc. lib. 4. cap. 6, docet Omphacium eſſe ſuccum uvæ acerbæ nondum matureſcentis, è Thaſia aut Ammincea vite.

Omphăcīnŭs, a, um, pen. cor. [ὀμφάκινος. Gal. *Choſe faite de verjus.* Ital. *Coſa fata d'agreſta.* Ger. Auß vnzeittigẽ trauben gemacht. Hiſ. *Coſa de fruto no maduro.* Pol. Agreſtowi. Vng. Egresbõl. Ang. *Made of verdiuce.*] Quod ex omphace: hoc eſt, ex uva acerba confici tur: ut, Oleum omphacinum, ἔλαιον ὀμφάκινον, quod duobus modis fieri poſſe oſtendit Plin. lib. 12. cap. 27. Altero modo ex olea adhuc alba, aut certè jam colorem mutare incipiente, quam Drupam vocat: altero ex vite Pſythia, aut Ammínea, quum ſint acini ciceris magnitudine.

Omphăcŏmĕlī: hoc eſt, acerbũ ſive acidum. Omphacomelitis faciendi rationem vide apud Dioſc. lib. 5. cap. 24.

Omphălŏcārpŏn, ἀμπελίνη, Dioſcoridi, Herba eſt quam alii Ampelocarpon, alii philantropon appellant, quòd ſemen gignat hamatum, quod veſtibus adhæreſcens, hominum amore teneri videtur. Omphalocarpon autem idcircò appellatum eſt, (ut nõ obſcurè ſignificat Dioſcor. lib. 3. c. 103.) quòd ſemẽ ejus rotunditate quadam umbilici ſpeciem videatur referre. Apud Plin. lib. 27. c. 5: Omphacocarpon legitur: facit tamen ratio etymologię quàm modò adduximus, ut Omphalocarpon reſtituendum putemus. Vide Marcellum Virgilium in locum Dioſcoridis paulò antè citatum, & Hermolaum in Plinium.

O ante N.

ON. In notis antiquorũ, omninó. ONA. omnia. ONT. IMP. ornamentum imperiale.

Onæ, ὄναι, f. p. Ficus ſunt prædulces, quę Tarẽti tãtùm naſcuntur: ſic dictæ, quòd propter bonitatem jure emi dicantur. ὠνὴ enim Græcè dicitur emptio, à verbo ὠνέομαι: id eſt, emo. Apud Plin. lib. 15. cap. 18. legitur Omæ.

Onăger, gri, pen. corr. m. ſ. Aſinus agreſtis. [עדר *peré.* ὄναγος. Gal. *Aſne ſauuage.* Ital. *Aſino ſaluatico.* German. Ein waldeſel oder wilder eſel. Hiſp. *Aſno ſylueſtre.* Pol. Dzyki oſieł'. Vng. *Vad ſzamar.* Ang. *A wilde aſſe.*] Componitur enim ex ὄνος aſinus, & ἄγριος ſylveſter. Nam in ος Græca deſinentia, quum ad Latinam tranſeunt declinationem, mutant ος in er, ἀλέξανδρος, Alexãder: ὄναγος, onager. Varro. 2. de Re ruſt. cap. 6: Aſinorum duo ſunt genera. Vnum ferum, quos vocãt Onagros: in Phrygia & Lycaonia ſunt greges multi. Alterum manſuetum, ut ſunt in Italia omnes. ¶ Legitur aliquãdo etiã nominativus Onagrus. Ibidem: Ad ſeminationes onagrus idoneus, quòd è fero fit manſuetus facilè, ex manſueto ferus nunquam. Cic. ad Attic. lib. 6: Erat præterea cynocephalus in eſſedo, nec deerant onagri. Albert. lib. de Animalibus ſcribit medullam onagri curare podagram, ſi ea inungatur: & ejus ſtercus ſiccatum, & cum vino potui ſumptum, valere contra ſcorpionis ictum.

Onchŏă,

Onchŏă, Stercus hominum.

Oniscus, m.s. [ὀνίσκος. Gal. *Vne cloporte ou vne chenille.* Ital. *Verme di molti piedi.* Germ. *Ein eſel/iſt ein kleiner mutz mit viel füſſen/ welchen ſo man anrüret/ legt er ſich nider als ober tod wer.* Hiſp. *Gallina ciega.* Pol. *Stonog robak kteri dotkniony zwinie ſie iakobi nieżywi.* Vng. *Szoros hirhio, pap matskaia.* Ang. *A rough worme with many feete.*] Animal piloſum è vermibus terræ, arcuatim repens, & tactu contrahens ſe. Latini Millepedam, Centipedam, & Multipedam appellant. Quanquam hæ appellationes generaliores ſunt, quàm oniſci: ut etiam ad ſcolopendram extendantur quæ arcuatim non ſerpit, multoque minor eſt oniſco, ſed perniciosior. Vide Plin. lib. 29. cap. ultimo.

Onistis, Apocynon, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 184.

Onobătis, ὀνοβάτης, Apud Cumanos dicebatur mulier in adulterio deprehenſa, teſte Plutarcho, qui refert Cumanis in more fuiſſe, ut quum aliqua in adulterio deprehenderetur, in forum deductam, & ſaxo impoſitam, ſpectandam omnibus proponerent: deinde aſino impoſitam per urbem perveherent: eaq; infamia notatam *Onobatim* appellabant.

Onoblerum, Herba quædam linguæ ſimilis, quæ fœminarum profluviis apponitur. Hippocratès.

Onobrychĭlŏn, Onobrychis, apud Dioſc. lib. 3. cap. 171.

Onobrychis, radice gracili naſcitur circa fontes, Dioſcor. lib. 3. cap. 171.

Onocentaurus, ὀνοκένταυρος, Animal mõſtroſum, quod à parte ſuperiori hominis ſpeciem habet: à parte inferiori, aſini præfert imaginem: quemadmodum & Hippocentauros finxit antiquitas, ſuperiori parte hominem, reliqua equum referentes. Onocentaurorum mentio eſt in ſacris literis apud Ieſaiam.

Onochēlŏs, pen. prod. ὀνοχήλης, Latinè ſonat Labrum aſini. Genus herbę parvo frutice, flore purpureo, aſperis foliis & ramis, radice meſſibus ſanguinea, cęterò nigra, in locis fabuloſis naſcens. Hæc à Plinio lib. 22. cap. 21. numeratur inter ſpecies anchuſæ.

Onocrŏtălus, pen. cor. [ὀνοκρόταλος. Pol. *Bękptak.*] Avis eſt cygno ſimilis, dicta quòd colum in aqua mergens, ſpiransq;, veluti ruditum aſini edat. ὄνος, Aſinus, κρόταλος, Crepitus. Plin. lib. 10. cap. 47: Olorum ſimilitudinem onocrotali habent.

Onŏgўrus, Herba aſpera & ſpinoſa. Vſus ejus adverſus venena, ut inquit Nicander.

Onoma, is, Hedyſata, apud Dioſcor. lib. 3. cap. 148.

Onoma, Latinè nomen dicitur. Vnde

Onŏmătŏpœiă, ὀνοματοποιία, cum œ diphthongo in antepenultima, nominis fictio: ut Balatus ovium, mugitus boum. Dicta Onomatopœia, quaſi τὸ ὀνόματος, ποίησις. A quibuſdam Nominatio dicitur, qua rei, cui nomẽ aut non ſit, aut ſatis idoneũ nõ ſit, ipſi nomẽ effingimus, aut imitationis, aut ſignificationis gratia. Inde ſunt Rudere, Vagire, Murmurare, Sibilare.

Ononis, pen. pro. quę a Dioſc. *ἀόνις* appellatur, herba, eſt ſpinoſa poſt Ver, folio rutæ, aculeatis ramis, ut tribulus. Gaudet culto ſolo, præcipuecq; in ſegetibus provenit, aratro inimica: unde & *Reſta bovis* vulgò appellatur, quòd in opere boves ſæpè ſiſtat.

Onōnĭum, ὄνωνις, Vaticæ genus, multò cæteris mitius, & foliis ferè nihil mordentibus conſtat.

Onophyllŏn, Anchuſa apud Dioſc. lib. 4. cap. 26.

Onos, Locuſtarum quædam, quæ Apteros vocatur: id eſt, alis carens, ut inquit Paulus. Hodie *Bruchum* vocãt, ſata rodẽtem.

Onocĭcides: id eſt, Gallæ ruſticæ & aſininæ, quæ fungoſæ, flavæ atque magnæ ſunt minus efficaces.

Onochiſes, Anchuſa alia, apud Dioſcor. id. lib. 4. cap. 27.

Onchă, Anchuſa, apud Dioſcor. id. lib. 4. cap. 26.

Onuris, Oenagra, Idem Dioſcorid. lib. 10. cap. 19.

Onus, oneris, n.t. Pondus farcina. [משא *maſſe.* נטל *ſabel.* φόρτος, βάρος, ἄχθος. Gal. *Charge, fardeau, faix.* Ital. *Peſo, carico.* Ger. *Ein burde oder ein laſt.* Hiſp. *La Carga, el peſo.* Pol. *Brzemie, ciężar.* Vngar. *Terch.* Ang. *A lode or burden.*] Cic. pro lege Manil. Inſula Delos, quo omnes undique cum mercibus atque oneribus cõmeãt. Ovid. 7. Metam. Hic nos frugi legas aſpeximus agmine longo Grande onus ex quo formicas ere gerentes. ¶ Ponitur aliquãdo pro negotio, incommodo, moleſtia. Liv. 3. bel. Pun. Exercitum ſe non in agrum Hirpinum, Samnitémve, ne & ipſe oneri eſſet, ſed in proxima loca ſociorum Populi Romani adducturũ, *&c.* ¶ Aliquãdo pro munere, provincia, partibus, & officio. Cic. 6. Verr. Cur ego tuas partes ſuſcipio? cur tuũ onus ſuſtineo? Videtur ratio exigere ut aſpiretur: quũ Varro dicat, Honos ab honeſto onere: & Honeſtus, quòd onus ſuſtineat Reipublicę. Quum autem Honor, & Honoro aſpirationem habeãnt, & ab honore deducantur, videtur etiam Onus aſpirandum ut quod in derivativis ſervatur, in primitivis ſervari debeat: verùm uſus refragatur. ¶ His autem verbis in oratione pulchrè adhærere ſolet, Abjicere onus, Allevare onus. Cic. pro Roſc. Amer. Hoc onus ſi vos aliqua ex parte allevabitis, ſuã ut potero. ¶ Deponere onus. Cic. pro Sylla: Ita ſe geſſit in tribunatu, ut onere depoſito domeſtici officii, nihil poſtea niſi de Reipublicæ commodis cogitârit. ¶ Habere onus. Cicer. 5. Verr. Ego plus oneris habeo quàm qui cæteros accuſarunt. ¶ Imponere onus. Cic. ad Ther. Nunc quũ mihi ab amico officioſiſſimo tantum oneris impoſitur: ego quoque tibi imponam pro tuis in me ſummis officiis, ita tamen, ut, *&c.* ¶ Opprimi onere, Premi onere, Suſcipere onus, Suſtinere onus, & Tollere onus. Teſtimonia ſunt inventu facilia.

Onĕrōſus, a, um, Quod eſt oneri, ſive quod onerat, & gravat [βαρικός. Gall. *Poiſante, bargeant.* Ital. *Graue, ponderoſo.* Germ. *Beſchwerlich/beſchwerlich/ſchwär.* Hiſp. *Graue, moleſto, peſado.* Pol. *Ciężki.* Vng. *Terhes.* Ang. *Heauie, weghtie.*] Plin. lib. 22. cap. 25. Vomitiones movet, alvum purgat, capiti & ſtomacho onerosum: id eſt grave & ponderoſum. Virg. l. 9 Aeneid. Earyalum tenebræ ramorum onerotaque præda impediunt: id eſt magni ponderis præda. Ovid. 1. Metam. Imminet his aër, qui quinto eſt põdere terrę, Põdere aquæ levior, tanto eſt onerosior igne.

Onĕro, as, Onus impono. [טען *hamás.* ἐπιφορτίζομαι, ἐπαχθίζω. Gal. *Charger, grever.* Ital. *Caricare.* Germ. *Laden/ein burden auffle gen.* Bel. *Beſchwären.* Hiſp. *Cargar de algun peſo.* Pol. *Obciążam.* Vng. *Meg terhelöm.* Ang. *To burden, to lode.*] Virgil. 1. Aen. Vina bonus quæ deinde cadis onerarat Aceſtes. Terent. in Phorm. Sed ego nunc mihi ceſſo, qui non humerum hunc onero pallio. Virgil. 1. Georg. Sæpè oleo tardi coſtas agitator aſelli Vilibus aut onerat pomis. ¶ Transfertur etiam ad animum: ut Oneraſti me curis: id eſt, impleſti. Sic onerare lætitia, amœnitate, Onerare maledictis, injuriis: id eſt, injuriis afficere. Onerare pugnis, pro pugnos incutere. Onerare laudibus, vehemẽter laudare. Onerare promiſſis. Onerare mendaciis, Onerare rationes: id eſt, diſpendioſum eſſe, Onerare præceptis, eſt mãdata dare. Onerare populum, eſt populo nimiis exactionibus gravem eſſe. ¶ Hujus verbi compoſitum & contrarium eſt Exonero, ἀπαφορτίζω, ἀπαναδύομαι: de quo vide ſuo loco.

Onĕrātus, & Onuſtus, Is, cui impoſitum eſt onus: & Onuſta frumento navis. Cic. 3, Offic. [πεφορτισμένος, ἐμφορτος. Gal. *Chargé.* Ita. *Caricato.* Germ. *Geladen/beſchwärt.* Hiſp. *Cargado.* Pol. *Obciążony.* Vng. *Terheltetöt.* Ang. *Loaded, or lodee*] Terentius in Heaut. Ancillas ſecum adduxit plus decem Oneratas veſte, atq; auro. ¶ Accipiuntur aliquãdo pro Pleno. Plaut. in Sticho: Itaque onuſtum pectus porto lætitia, lubentiaque. Idem in Aulul. cum genitivo: Aulam onuſtam auri. Liv. 4. bel. Maced. Partim donis, parum ſpe præmiorum oneratus.

Onĕrārĭus, ria, rũ, Quod oneratur, vel onerari poteſt. [אסבן *meſobal.* φορτικός. Gal. *Appartenãt a charge, ou qui peut eſtre chargé.* Ital. *Da carico.* Ger. *Das man ladet/oder laden vnnd beſchwären kan.* Hiſp. *Coſa perteneciente à carga, ò que puede ſer cargada.* Pol. *Ladowni, czyli ouczłazonobre może.* Vng. *Terhes, terch alkalmato.* Ang. *That is or may be loded or loden with a burden.*] Vnde naves onerariæ, quæ à geſtandis oneribus dictæ ſunt, naves ſunt magnæ, & capaces, obque id reliquis tardiores: contrà Actuariæ, ut minores ſunt, ita & celeritate, agilitateque onerariis præſtant: unde & nomen habent, ab agẽdi ſcilicet facilitate. Cic. 3. Verr. Eaq; in onerariam navem ſuam conjicienda curavit. Plinius Epiſt. 173. Sæpè minores majoribus, velut cymbulis onerariis, adhæreſcunt.

Onychĭpūnctă, Gemma eſt ex Iaſpidum generibus, quæ & Iaſponyx, ἰασπόνυξ, dicitur, niveo colore, rutilis pũctis ſtellata: unde & nomen accepiſſe videtur. Vide Plin. lib. 37. cap. 9.

Onychitis, Cadmiæ ſpecies, apud Dioſcor. lib. 5. cap. 75.

Onyſti, Saxatilium generis piſces ipſi Galeno.

Onўx, ychis. [שהם *ſchohám.* ὄνυξ. Germ. *Ein naget an den Finꝛgern oder zähen. Item, ein Edelgeſtein Onychet vnd auch Chalcedonius genannt*] maſc. vel fœm. gen frequentiùs tamen maſculini, Gẽmæ cujuſdam ſpecies eſt humani unguis candorem referẽtis, interveniẽtibus venis quibuſdã ſardę & jaſpidis colorẽ imitãtibus. Vide Plin. lib. 37. c. 5. ¶ Eſt etiam Onyx marmoris genus; quod à nonnullis Onychites, ab aliis etiã Alabaſtrites appellatur, in mõtibus Arabiæ præcipuè naſcẽs: poſtea etiã in Germania inventũ: quod ad potoria & unguentaria vaſa pumùm cœpit excavari: poſteà etiã lectorũ pedes, & ſellę, & ſolidę etiã columnæ ex eo fieri cœptæ. Autor eſt idẽ Plin. lib. 36. c. 7. & 8. Ex hoc marmoris genere olim etiã pretioſiſſima ſtrabãt pavimẽta: quod nõ obſcurè ſignificat Mart. lib. 3. quum ait: Calcatusq; tuo ſub pede lucet onyx. ¶ Figuratè etiã invenitur Onyx accipi pro vaſculo unguẽtario ex hoc marmore excavato. Idẽ lib. 7: Vnguentum fuerat quod onyx modò parva gerebat. ¶ Apud Græcos ὄνυξ propriè Vnguentum ſignificat à cujus ſimilitudine hoc marmoris genus, & ipſa etiam gẽma nomen acceperũt, quod ſcilicet humani unguis colorem, ut diximus, referant. ¶ Onyx item medicis, oculi affectus eſt, quum pus ſub cornea tunica colligitur ad ſimilitudinem unguis: unde & nomen accepit. Latini etiam unguem appellant: quod tamen nomẽ etiam alteri oculi affectui tribuitur à Celſo, quem ὑπόπυον vocant Græci: quum ſcilicet in adnata membrana quiddam

quiddam excrescit, à majori angulo ut plurimum ortum, ad oculi coronam ita procedens ut quandoq; pupillam operiat.

Onychinus, a, um, pen. cor. ὀνύχινος, Quod ad onychē pertinet, vel quod ex onyche confectum est: ut, Onychina vasa, Onychina pyra vocat Plin. lib. 15 cap. 15. quæ unguis colorem referunt. Item Onychina pruna apud Colum. lib. 12. cap. 10, quæ unguis formam & similitudinem habent.

O ante O, & P.

OO. In notis antiquorum, oportebit, & oportuit vel omninò, & aliquando omnes. O. O. TS. ornamentis omnibus textus, Oogla, pulticula ex ovo & lacte.

OP. In notis antiquorum, optimo, vel opiter, vel oportere. OP. ET. S. P. optimo & sancto patrono, vel optimæ & sanctæ patronæ. O. P. F. optimo principali fecit. OPP. oppidū. OP. PRIN. optimo principi. OPT. P. optimo principi.

Opaca, Onobrychis herba apud Dioscor. lib. 3. cap. 171.

Opācus, a, um, pen. prod Vmbrosus, opertus, tectus: cui opponitur Apertus. [אטם aphél אפל tsiltsál. σκιερὸς, δενδροκόμος, αὐλιζόμενος. Gal. Ombrageux, obscur. Ital. Ombroso. Ger. Schattechtig. Hisp. Obscuro ò sombrio. Pol. Cieniści, chłodni. Vng. Sitetős homalyos. Ang. Shadowed or in shadow, darke, obscure.] Virgil. 1. Aegl. -hic inter flumina nota, Et fontes sacros frigus captabis opacum. Cic. de part. In locis autem & illa naturalia, maritimi, an remoti à mari: plani, an montuosi: lęves, an asperi: salubres, an pestilentes: opaci, an aprici, &c. Ovid. 2. Fast. Alveus in limo sylvis appulsus opacis.

Opāco, cas pen. prod. Obūbro, cooperio, obscuro. [אפל hetsśl. ἐπισκιάζω Gal. Ombrager. Ital. Adombrare. Germ Beschattigen/bedecken Hisp. Hazer obscuridad ò sombra Pol. Okrywam dlia cięnia. Vng. Megsötétitem, homályosítom. Angl. To shadow or mak dark] Virg. lib. 1 Georg. Nam circa densæ ulmos & rami matris opacat Colum. lib. 5 ca 5: Quum plerunq; dicti syderis tēpore quædam partes eius regionis sic infestentur Euro, ut nisi teguminibus vites opacentur, velut halitu flammeo fluctus uratur Cic. 2. de Nat deor te Sole: Vt quum terras larga luce compleverit, easdem modo hinc, modò illis partibus opacet.

Opācitās, citatis, f. t. [אפל tsél ἐπισκιασμὸς. Gal. Ombrigement, obscurité. Ital. Ombreggiamento. Germ. Beschattigung oder die dunckle vom schatten. Hisp. Aquella obscuridad ò sombra. Pol. Cieniność Vng. Sitetesség, homalyosság. Angl. A shadowing or darkenesse of trees.] Colum. lib. 8. cap. 17: Plus q; nocet putris unda quàm prodest opacitas.

Opălus, m. s. ὤπαλος, Gemma est in India tantùm nascens, colore quidē candida, ita tamen ut in ea vario modo & carbunculi tenuior ignis, & amethysti fulgens purpura, & smaragdi virens mare, incredibili pariter mistura transluceant: unde & inter gemmas pæderotas. hoc est, à pueris in deliciis habitas, numeratur à Plin. lib. 37. cap 6.

Opālia. ὠπάλια, Festa erant Opi deæ quæ Saturni uxor putabatur, dicata: quæ mense Decembri, paucis diebus ante Saturnalia celebrabantur. Plin lib 19. cap. 6 Sunt qui alium & ulpicum inter Opalia & Spalia & Saturnalia aptissimè ieri putent.

Opĕra ræ, f. p Actio est, & labor, & industria operātis seu operatio. [עטל póhal עטלה pehullah יגיעה. ἐργασία ἔργον. Gall Labeur, travail, peine Ital. Opera, fattica, industria. Germ. Arbeit/fleiß. Bel. Neerstichevt. Hisp. Obra studio, diligencia. Pol. Robota praca. Vng. Muka mwéles. Angl. Labour, working, paine.] Cicer lib. 1. Offic. Non malè præcipiunt qui servis uti jubent ut mercenariis, ad justa præbenda, & ad operam exigendam. Cæs. 5. bell. Gall. Ipse, etsi res erat multæ operæ & laboris, tamen commodissimum esse statuit. Plaut Capt Nam tua opera, & comitate, & virtute, & sapientia fecisti, ut redire liceat ad parētes denuò. Cic. 1. Offic. Quidam nimis magnum studium multamq; operam in res obscuras atque difficiles conferunt. Operas quoq; personas ipsas dicimus. αὐτεργὸς, quæ pretio cōductæ aliquid operis facitūt, sicut Custodia pro iis ipsis accipitur qui aliquid custodiunt. Cic. 7. Verr. Navem tibi publicis Mamertinorum operis esse ædificatam. ¶ Operę publicanorum, quos Factores appellant vulgò. Cic. Crassipedi lib. 13. Epist. Famil. A te peto Cn. Pupium qui est in operis ejus societatis, omnibus tuis officiis, atque omni liberalitate tueare: curesque ut ejus operæ (quod tibi facilè factu est) quàm gratissimæ sint sociis. De operis Colum. lib. 2. cap 23. abundè tractat. ¶ Aliquando etiam Operas dicimus nebulones conductos ad flagitium aliquod perpetrandum. Cicero pro Sestio: Erat autem mihi contentio non cum victore exercitu, sed cum operis conductis, & ad diripiendam urbem cōcitatis. ¶ Operæ libertorum, officia sunt quæ liberti patronis gratiæ & remunerationis loco præstant. Hinc Cajus de oper. lib. Operarum, inquit, editio nihil aliud est quàm officii præstatio. De usu hujus vocis plura videbis in OPVS.

Opus, n. t. Finis, fructusque operę, quod ædificando, fingendo, scribēdo, alitérve agēdo editūest: [מעשה mahaséh עטל póhal פעלה pehullah. τὸ ἔργον, τὸ ποίημα. Gal. Oeuure, ouurage, besongne,

Ital. Opera fatta. Germ. Ein werck. Hisp. Obra que queda hecha. Polon. Skutek, vczinek, praca. Vngar. Mw, muka. Angl. A work, businesse, or labour.] Terent. in Heavt. utrunque complexus est quum ait: Quod in opere faciundo operæ consumis tuæ. Vnde opera autorum dicuntur συγγράμματα. Et opera, tàm publica quàm privata ædificia dicuntur ἔργα. Virg. 8, Aeneid. Mollibus è stratis opera ad fabrilia surgit. Vbi notandum est, quòd quoties non ad laborem corporis, sed ad laborem animi, & ad artem, industriamque respicimus, magis Opus quàm Operam dicimus: ut, In opere fabrili, In opere rustico, In opere faciundo. ¶ Est aliquando opus, idē quod necesse est, cujus est varius usus. Aequè enim, opus est aliquid, & re aliqua, & ut aliquid fiat, dicitur. Cic. in Epist. Nos si quid erit istic opus defendes. Idem alibi: Tu quæ istic opus erunt, administrari prospicies. Idem Curioni: Dux nobis & autor opus est. ¶ Aliquando substantivè pro eo quod est necessitas, vel res necessaria: & ita ferè ablativum postulat. Cic. 3. de Orat. Acuto nobis homine opus est. Aliquando etiam cum genitivo. Idem ad Qu. Frat. Opus erit elegātioris alicujus. Apud antiquos etiam cū accusativo. Plaut. in Truc. Puero opus est cibum. ¶ Opera ferè ad hūc modum in oratione collocatur. Operam do, Operam impendo, Operam navo, quod est ad aliquam rem agendam incumbo, & studium laboremque impendo. σπουδάζω. Cicero Tiro. Da operam ut valeas. ¶ Hinc dedita opera, dicimus pro eo quod est de industria, quasi cura adhibita, & labore impenso: quod & Data opera dicitur. Cic. in Epist. Data opera parvi, qui sic, &c. Dicimus etiam Operam conferre in aliquam rem, Operam consumere in aliqua re; Operas, vel operam dare alicui, pro juvare: Dare operam in exercitationem aliquam: Dare operam alicui, est audientiam accommodare: Dare operam præceptori, est eum audire: Dare operam funeri, est interesse pompis exequiarum: Dare operam tonsori, est tonderi. Id operam do: id est, curo, laboro. ¶ Eadem opera aliquid facere: id est, eadem diligentia, eodem labore. ¶ Opera est mihi, quod barbarè dicitur, habeo ad faciendum, sum impeditus. Opera tua, opera mea aliquid fieri, quod barbari dicunt tuo medio. Opera tibi vita est: id est, vitā tibi ex labore comparas. Dicimus etiam Perdere operam, Ludere operam, Operā perire, Ponere operam in aliqua re, Ponere operam alicui. Cicero ad Attic lib. 13: Faberio operam ponamus. ¶ Bene ponere operam, Præbere operam, Sumere operam, Operas reddere, Tribuere operam alicui rei, Vti alicujus opera ad aliquid faciendum. ¶ Operæ est, idem quod operæpretiū est. Plaut. in Cas Dum mea facta itero, est operæ auribus accipere. Simile est illud apud Persium Satyra 6: Lunai portum est operæ cognoscere cives. In quibus orationibus tacitè subauditur nominativus Pretium. Opera est, idem quod opus est, quorum omnium testimonia studiosis passim occurrent.

Opĕlla, æ, f. p. diminutivum ab Opera, Parva & exigua opera; [πραγμάτιον. Gal. Petit labeur. Ital. Picciola opera. Germ. Ein kleine arbeit oder ein kleiner fleiß. Hisp. Pequeña huebra. Polon. Mała praca. Vng. Mwveleſetske mukatska. Angl. A litle or small labour.] Horat. 1. Epist. 7: Officiosaque sedulitas, & opella forensis Adducit febres. Lucret. lib. 1: Hæc si pernosces parva conductus opella.

Opĕrŭla, æ, f. p. Aliud diminut. ab opera. πραγμάτιον. Apuleius: Operulas etiam in eam cōtuli, quas adhuc vigentis sacrariam faciens merebam.

Opĕrārĭus, rii, substātivū, m. s. Qui manu operatur, mercede cōductus: [עטל pohél. ἐργάτης, ἐργάτις. Gal. Ouurier, manouurier. Ita. Manoale, lauoratore. Germ. Ein arbeiter / werckmann / tagnauwer. Hisp. Obrero. Pol. Robotnik. Vng. Mwues. Angl. A labourer or workeman.] unde Cassius apud Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 17, præcipit operarios parandos esse qui laborem ferre possint, nec minores annorum duorum & viginti, & ad agriculturam dociles. Cic. in Parad. Vtrum potiùs de bonis est quærendum, quid bajuli atque operarii, an quid homines doctissimi senserint?

Opĕra ræ, tiæ, Plautus in Bacch. Equidem tibi dabo hanc operam. Parasitorium prorsus operaria es [ἐργάτις. Gall Ouuriere Ital. Operatrice. Germ. Ein arbeiterin/tagnauwerin. Hispan. Obrera.]

Opĕrārĭus, tia, rium, Quod labore atq; opera fit, sive quod ad operarium pertinet. [ἐργαστικός. Gal. Fait industrieusement, ou appartenant à ouurer. Ital Fatto industriosamente, pertinente à lauorare. Germ Das zu dem arbeiten oder den arbeiteren gehört. Hisp. Cosa hecha por artificio, ò perteneſciente à obrar. Polon. Do roboti przinależaci. Vng Mukas mukahoz valo Angl. That is made by industrie, that belongeth to a workeman.] Plinius lib. 14. cap. 10: Sed inter vina operaria numerantur. Et fit ab opera. ¶ Hinc Operarius homo, qui operatur. Cic. Att. lib. 7: Nam de altero illo minus sum admiratus, operario homine. ¶ Operarii lapides, qui ad opus aliquod accommodari & incīdi possunt, & quibus operari possumus. Plin. lib. 36. cap. 22: Nunc ad operarios lapides transisse

transiſſe conveniat,primumq́ cotes ferro acuendo. ¶ Operarius uſus, qui ad opus aliquod faciendum adhibetur, vel qui alicui operi accommodatur. Plin. lib. 8. cap. 3: Alterius mucroni parcunt, ne ſit præliis hebes: alterius operario uſu fodiunt radices,impellunt moles. ¶ Operarium pecus,cujus uſum ad operas noſtras faciendas cõvertimus. Colum.lib.6. cap.2:Humilis enim & modica corporatura pecoris operarii eſſe debet:hoc eſt, pecoris illius cujus opera agrum colimus. ¶ Operarius dies:id eſt, profeſtus. Hoc quidē malè ſumptum ex Cat.corrupto loco.

O˘pĕrōsŭs, ſa, ſum. Qui rebus gerendis operam dat, inquit Valla,laborioſus. [עב jagheáh. ἐνεργὸς,ἐργώδης. Gall.*Penible,de grand labeur, qui trauaille beaucoup.* Ital. *Facendiere, infacendato.* Ger.Arbeitſam. Hiſp.*El que es de mucha obra.* Polon.*Pracżowity.* Vn.*Mwues,mukas*: Item,*nehez*,Ang *Laborious,that laboreth with great earneſtneſſe.*] Cic.de Senectute: Videtis ut ſenectus nō modò languida non ſit, verumetiam operoſa: id eſt,quæ agit,& rebus agendis operam dat. Ovid. de Nuce: Sed puto magna mei eſt operoſo cura colono. Brachia operoſa Cyclopũ,Stat. 1.Thebai. ¶ Operoſus ejus rei quiſque dicitur in qua deſudat. Ovid.2.Faſt. Diſce metu poſito vates operoſe dierum, Quod petis.Id eſt, qui in digerendis diariis laboras. ¶ Quandoque quod multa opera eſt confectum, aut quod eſt multæ operæ, quodq́; ad ſui abſolutionem multum laboris requirit. Ovid. in Epiſt.Briſeid. Viginti fulvos operoſo ex ære lebetas. Plin. lib.18.cap. 15: Et vicia pingueſcunt arva, nec ipſa agricolis operoſa:imò ſulco ſata non ſarritur,non ſtercoratur. ¶ Operoſus,pro efficaci:ut operoſa herba.Ovid.14.Metam. Vtere tentatis operoſæ virib.herbę. ¶ Facilis & Operoſus cõtraria.Plin. lib.15.cap.23:Tarentinę faciles,nec operoſo ſunt cibo. ¶ Operoſior,Operoſiſſimus. Cic.de leg.2:Nequis ſepulchrum faceret operoſius quàm quod decem homines effecerint triduo. Plin.lib 14 cap.12:In nulla parte operoſior vita eſt.Idem lib.7. cap.53:Operoſiſſima tamen ſecuritas mortis in M. Oſilio Hilaro ab antiquis traditur.Horat.3.Carm.Ode 1:Cur valle permutem Sabina Divitias operoſiores.

O˘pĕrōsē,adverbium,Laboriosè,difficulter. [πολλὰ ἐργῶς. Gall. *Auec peine & trauail,difficilement.* Ital.*Con fatica & difficulta.* Ger. Schwerlich/mit arbeit/arbeitſamlich. Hiſpan.*Con mucha obra,difficilmente.* Pol.*Pracowicżie.* Vng *Nehezen.* Ang. *With paine and diligence.*] Cic.in Orat. Quod vel maximè deſiderat diligentiā: (eſt enim quaſi ſtructura quædam)nec id tamē operoſè. Plin. lib.18.cap.26:Dicemus mox paulò operoſiùs.

O˘pĕrōſĭtās,atis.f.t. [יגיעה hamal יגיעה jeghihāh.] Quint.libr. 8.cap 1:Eſt etiam quæ περιεργία vocatur,ſupervacua, ut ſic dixerim,operoſitas [Gall. *Trauaillement, peine grande.* Ital. *Fattica ò trauaglio inutile.* German Arbeitſame. Hiſpan. *Trabajo,mucha obra.* Polon *Pracżowanie.*]

O˘pĕrāprĕtĭum, ab Opera deducitur,Fructuoſum ad rem pertinens, opera & labore dignū. [תועלת mohil. τὸ συμφέρον. Gall.*Qui eſt vtile & conuenable, fructueux.* Ital *Fruttuoſo.* Germ. Nutzlich/ wolzuthun/ der arbeit wol wärt fruchtbar. Hiſpan.*Prouecho,o.* Pol.*Pożytezny,godny prace.* Vngar Zwk*ſeges.* Ang.*Profitable,worthie the labour and paine.*] Cic.de l ege Agr. contra Rull. Quo in genere eſt operæpretium diligentiam majorum recordari.Idem 6.Verr.Iam ut hæc omnia reperire ac perſcrutari ſolitus ſit:Iudices, eſt operæpretium cognoſcere. Livius 2. bell. Pun. Tempus eſt opulenta vos, ac ditia ſtipendia facere, & magna operæpretia mereri: Id eſt, magna præmia militiæ, inquit Budæus. ¶ Aliquando voce operæ poſita, eleganter pretium deſideratur.Perſ.Satyr.6:Lunaī portum eſt operę cognoſcere cives. ¶ Pretium operæ.Plin.Id verò audire pretium operæ ſit.Facere operæpretium, eſt facere rem opera,& labore dignam.Liv.in Præf.operis:Facturúsne operæpretium ſim, ſi à primordio urbis res populi Romani perſcripſero,*&c.* ¶ Operæpretium habere:id eſt, pretium pro opera & labore. Liv. 5.bell. Pun. Servorum legionibus T.Sempronius conſul, toties jam cum hoſte ſignis collatis pugnavit:operępretium habent libertatem, civitatemq́ue.

O˘pĕrŏr,aris, d.p. ab Opera,In opere aliquo faciundo laboro, operam do.[עמל pahál. ἐργάζομαι, αὐτουργέω. Gall. *Ouurer,beſongner* Ital.*Lauorare,operare.* Germ Wercken,Arbeiten Hiſpan. *Obrar,trabajar.* Pol. *Pracżiaie,robie.* Vng. *Mukal kodom mwuelek.* Ang *To labour,to worke.*] Plin.lib.11.cap.10:Adoleſcentiores ad opera exeunt,ſeniores intùs operantur. Col. lib. 11.cap.4: Si rebus venereis fuerit operatus vel vir, vel fœmina, debere eos flumine ablui. ¶ Operari ſuperſtitionibus, Liv lib.10 ¶ Itē rem divinā facere,ſacrificare. ἱερουργῶν,ἱερατεύω. Iuven.Sat.12: Vt matutinis operaꝛ feſta Lucernis. Pomponius: Ad Veneris profectus eſt manè vetulus, votū ut ſolveret: ibi nunc operatus eſt. ¶ Operari noctes luna dicitur,quū circulum ſuum per noctis tempus abſolvit, & poſt Solis occaſum lumen nobis præbet,qđ veluti opus ejus eſt.Propert.li. 3:Cynthia jam noctes eſt operata decē. ¶ Hujus verò compoſitū eſt cooperor.

O˘pĕrātŭs,a,um,particip. [ἐργασάμενος. Gall.*Ouuré.* Ital.*Chi a fatto lauoro* Ger Gewerckt. Hiſpan. *Obrado.* Pol.*Robiaci.* Vng. *Muka ban gyakorlattarot.* Ang. *Wrought.*] Virg 3 Aen. Connubiis arvisq; novis operata juventus.

O˘pĕrātŭs,absolutè,pro Operatus ſacris. Tacit.lib.2:Nox eadē lætam Germanico quietem tulit,viditque ſe operatum.

O˘pĕrātĭo,onis,f.t. [עבדה pehullāh.ἐργασία,ἐνέργεια. Gall.*Operation,œuure.* Ital.*Opera.* Germ. Ein werck/oder die verbringung des wercks. Hiſp.*Obra.* Pol.*Pracżei dokonczenie.* Vngar. *Mw'ueles,mukalkodas.* Ang. *A working.*] Plin.lib.11.cap.24:Tertium araneārum genus erudita operatione conſpicuum. Cic.Att.lib.6:Hujus nebulonis operatione ſi Brutus moveri poteſt, licet eum ſolus ames. ¶ Accipitur etiam pro ſacrificio ἱερουργία. Plautus -ut iſtæc operatio crimen explet.

O˘pūſcŭlum,n.ſ.diminutivum ab Opus. [πονημάτιον. Gall.*Petit ouurage.* Ital.*Picciola opera.* Ger. Ein werckłin Hiſp. *Pequenna obra.* Pol.*Robotka,pracżeżca.* Vng.*Mwuetske.* Ang.*A litle worke.*] Cic. 4.Acad. Vt etiam inter deos Myrmecides aliquis minutorum opuſculorum fabricator fuiſſe videatur.

O˘pĕrĭo,ris,rui,tum,act.q.ex Ob,& Pario, ſed b,abjicitur:unde & per ſimplex p,ſcribit˘Tego. [כסה chiſſáh חפה chaphāh. κάπτω,ἐπικάλυπτω,κρύπτω. Gall.*Couurir,enfermer, enclorre.* Ital. *Coprire,ſerrare,aſcondere.* German. Bedecken oder zudecken:*item*,beſchlieſſen. Hiſp. *Cubrir,cerrar,eſconder.* Pol.*Nakriwam.* Vngar.*Befödöm befödözöm.* Ang.*To couer or ouerwhelme.*] Propertius lib. 3: Atque hinnuli pellis totos operibat amantes. ¶ Significat quoque Claudo.Terent.in Heavt. Vbi abiēre intrò, operuēre oſtium. Plin.lib.11. cap. 37: Morientibus oculos operire,rurſusq́, in rogo patefacere. ¶ Quandoq; celare,abſcondere,non patefacere. Plin.Epiſt. 60: Abdere lachrymas,operire luctum, amiſſoq́; filio matrem adhuc agere.

O˘pĕrĭŏr,ritis,riri, paſſivum,q. Tegor,offundor. Cic.6.Verr.In hac inſula extrema, eſt fons aquæ dulcis,cui nomen Arethuſa eſt, incredibili magnitudine pleniſſimus piſciū, qui fluctu totus operiretur, niſi munitione ac mole lapidū à mari disjunctus eſſet.

O˘pertŭs,a,um, participium, Tectus: [מכסה mechuſſēh.κεκαλυμμένος,&c. Gall.*Couuert.* Ital.*Coperto.* German. Bedeckt. Hiſp. *Cubierto.* Pol.*Nakriti.* Vngar.*Befödözetös.* Ang. *Couered.*] ut montes operti arbore,Ovid.5.Metam. Caput opertū,Horat.2. Serm. Satyr. 3. Aemus opertus nubibus, Ovid. 4. de Ponto Eleg.5.Fores opertæ,Idem 2.Faſt. Lectica operta ferri per oppidum ut mortuus, Cic.2.Philip.

O˘pĕrtŭs,us,ui,m.q. [ἐπικάλυψις. Vngar.*Befödés.*] Apuleius in Apologia: Sedenim mundiſſima lini ſeges, inter optimas fruges terra exortas, non modò indutui, & amictui ſanctiſſimis Aegyptiorum ſacerdotibus: ſed opertui quoque inde rebus ſacris uſurpatur.

O˘pĕrtē, adverbium, tectè. [ἐκρυφίως. Vngar.*Födue.*] Gell.lib. 9.cap.11: Eosque more Pythagoræ, opertè atque ſymbolicè κυαμεύειν appellatos.

O˘pĕrtum,ti,n.ſ.ſubſtantivum. [כסוי cheſūi.] ¶ Opertum Bonæ deæ, ſacrificii genus erat, quod à ſolis mulieribus in loco operto fiebat,cuique virum intereſſe nefas erat. Cicero in Paradox.Familiariſſimus tuus de te privilegium tulit, ut ſi opertum bonæ deæ acceſſiſſes, exulares. ¶ Opertum, & Apertum cõtraria ſunt.Plautus in Capt. Operta quæ fuēre,aperta ſunt: patent præſtigiæ,omnis res palàm eſt.

O˘pĕrto, as, frequentativum eſt ab Operio, ut inquit Feſtus. σκεπάζω.

O˘pĕrīmĕntum,ti,n. ſ. Dicitur quod aliquid tegit,operculum. [כסוי cheſūth מכסה michſēh.ἐπίβλημα,σκέπασμα. Gall.*Couuerture.* Ital.*Coprimento.* Ger. Ein decke. Hiſp.*Cobertura.* Polon. *Nakricżie.* Vng *Födel.* Ang. *Any thing tha couereth.*] Cato de Reruſt.ca.10:Inſtragula octo,pulvinos ſedecim,operimēta decē, mappas tres.Plin.lib.8.cap.42:Detracto oculorū operimento.

O˘pĕrtōrĭum, rii, n. ſ. Operimentum. [כסוי cheſūth מכסה michſēh.σκέπασμα. Gal.*Couuerture* Ital.*Copritura.* Germ.Ein Decke. Hiſp. *Cobertura.* Pol. *Prykriwka.* Vng.*Födel.* Ang. *A couer.*] Senec.in Epiſt.Ex duabus penulis altera ſtragulum, altera opertorium facta eſt.

O˘pĕrcŭlum, li, n. ſ. Inſtrumentum quo aliquid tegitur,operimentum. [πῶμα. Gall. *Couuercle.* Ital.*Coperchio.* German. Ein Deckel Belg. Een Scheel. Hiſ.*Tapadero ò cerradura.* Pol *Pokriwka, wieko.* Vn.*Födö.* Ang. *A thing to couer with.*] Colum. lib.9:Sunt qui à ſuperiore parte foramina ipſis operculis imponāt,quod fieri non oportet: nam ſuperciliens avis,proluvie vētris cibos & aquā cōſpurcat.Cato de Re ruſt. cap. 10: Operculum aheni unum. Operculum ambulatorium. Plin.lib.21.cap.14:Operculum à tergo eſſe ambulatorium, ut proferatur intùs, ſi magnus ſit alveus. Hoc eſt, quod facilè huc vel illuc moveatur.

O˘pĕrcŭlo,as,Operculo operio,tego. [πωμάζω. Gall.*Couurir.* Ital.*Coprire.* Ger. Decken mit einem deckel/zupunden. Hiſp.*Cubrir.* Pol.*Nakriwam.* Vng.*Födözöm.* Ang.*To couer.*] Colum.lib.ult.

Vt cap.30:

cap.30:Ab eo tempore, quo primùm dolia operculaveris, uſq; ad æquinoctium vernum, ſemel in diebus triginta ſex vinum curare ſatis eſt. Idem lib. 12. cap. 15: Quæ vaſa confeſtim operculare, & oblinere convenit.

O᷑pĕrtānĕŭs, a, um, adjectivum: ut Opertanea ſacra, Sacrificia quæ in operto fiebant, quę & Secluſa dicebantur, ne profanorum oculis polluerentur. Hæc à Græcis μυστηρια appellantur. Ad rem divinam luteo roſtro pedibusque non videntur: ad opertanea ſacra nigræ. Plin. lib. 10. cap. 56.

O᷑pĕrŏr, Operoſus, Operula, Vide OPERA, ræ.

O᷑pēs, opum, Vide OPS.

O᷑phĭāsis, pen. cor. ὀφίασις. Vitium eſt capitis, pueris præſertim familiare, ab occipite plerunq; originĕ ducens, indeq; uſque ad aures & frontē paulatim ſerpens, donec utrinq; fines quaſi capite & cauda committantur. Vnde & nomen invenit. Ophis enim Græcè nobis *ſerpentem* ſonat. Quacunq; hoc malū ſerpit, cutis emoritur, pilus excidit, glabretaq; per extimā capitis cutem ſparſa, ſerpentis effigiem relinquunt.

O᷑phĭdĭŏn, ὀφίδιον, Piſciculus eſt congro ſimilis, multò tamē minor: à ſerpentis figura nomen habens. Meminit ejus Plin. lib. 32. cap. ult.

Ophicardelus, Gemma eſt, in qua nigrum colorem binæ lineæ albæ includunt. Plin. lib. 37. cap. 10.

O᷑phĭŏctŏnŏn, ὀφιοκτόνον, Herba quæ notiore nomine *Elaphoboſcon* appellatur: ita dicta, quod ſerpentes enecare credatur. Herbariorum vulgus *Gratiam Dei* appellat, teſte Ruellio.

Ophiopenium, n. ſ. ὀφιοσφάϊον, Herba eſt, cujus paſtu cervi ſeſe à morſibus ſerpentes muniunt. Alio nomine *Elaphoboſcon* dicitur: hoc eſt, cervi pabulum.

O᷑phĭŏmăchŭs, ὀφιομάχος, pen. corr. *Lacerta* à Græcis dicitur, quòd cum ſerpentibus pugnet.

O᷑phĭophăgi, ὀφιοφάγοι, Dicti ſunt qui ſerpentibus veſcuntur: quales gentis populos ad ſinum maris rubri memorat Plin. lib. 6. cap. 29.

O᷑phĭoſăphўlŏs, ὀφιοσάφυλος, Frutex eſt ex ſylveſtrium vitium genere, quæ Vitis alba, & Græco vocabulo *Ampeloleuce* vocatur a Plin. lib. 23. cap. 1. Latinorum nonnulli Serpentis uvam interpretātur. itaq; dictam putant, quòd in Arabia hoc fruticis genus præſentiſſimum venenum putetur.

O᷑phĭoſcŏrŏdŏn, ὀφιοσκόροδον, Frutex eſt, qui notiore nomine *Caſtaræ* appellatur. Mater Dioſc. lib. 2.

O᷑phĭoſtăphўle, ὀφιοσταφυλη, Frutex eſt i dem cum cappari. Plin. lib. 13. cap. 23. Capparis ſimilis ligni ſ. frutex, ſeminis que & cibi vulgati. Quidam eum cynosbaton vocant, alii ophioſtaphylen.

Ophis, Inter alia, Dracunculus herba.

O᷑phītēs, ophītis, pen. prod. m. t. ὀφίτης, Marmoris genus ſerpentis maculas habentis. Lucan. lib. 9: Quam parvis cinctus maculis Thebanus ophites. Plin. lib. 36. cap. 7, duo ejus facit genera: alterū molle & candidū, alterum nigricans & durum. Vtrumq; capitis doloribus, & ſerpentium ictibus medetur.

O᷑phĭuſă, ὀφιοδοκη, Herba eſt in Elephantine Aethiopię regione naſcens, livida, difficilis q; aſpectu: qua pota minas terroremq; ſerpentium animo obtentari tradit Democritus, eouſque ut mortem ſibi eo metu damnat, conſciſcant: quare & ſacer legis habenda dari conſuevit. Autor Plin. lib. 24. cap. 17.

O᷑phrўs, ὀφρυς, Herba quędam denticulato oleri ſimilis, ſolus duobus, quę capillis nigredinem induxit. Plin. lib. 26. cap. 15.

O᷑phthālmĭă, f. p. Vitium oculorum. [ὀφθαλμια. Gall. *Mal des yeux.* Ital. *Morbo d' occhi.* Ger. Wehthumb der augen ſo einem ein rōte vnd ein fluß dareyn ſchlecht. Hiſp. *Dolencia de los ojos.* Polon. *Czerwonoſć woczach, y gnich ciecżenie.* Vngar *Zömſaias, petſinefſeg kantſalſag.* Ang. *A diſeaſe of the eyes.*] Celſus Lippitudinem appellat. Galenus Therapeut. ad Glauconem lib. 2, dicit eſſe inflammationem ejus tunicæ quæ corneæ adhæret. Idem in Iſagoge latiùs hunc morbum deſcribens: Ophthalmia (*inquit*) eſt quoties rubet oculi pars candida, extolluntur cilia, ſimulq; fit, ne poſſint ſine dolore conjungi palpebræ, tractusq; manibus oculus dolet. Negat tamē Iulius Pollux Ophthalmiam eſſe proprium aliquod oculorum vitium, ſed eo verbo ſignificari tradit cavitatem oculorū ex corporis ægritudine. ¶ Ophthalmia etiam dictus eſt piſcis, qui à Plinio vocatur Oculata. Plaut. in Capt. Pernam atque ophthalmiam, horæum ſcombrum, & trygonem, & cetum.

O᷑phthālmŭs, mi, ὀ φθαλμος, Latinè oculus dicitur. Hinc Ophthalmicus, medicus oculorū Mart. lib. 8: Hoplomachus nunc es, ſacrarium, hebdomicus antè. Hinc Triophthalmus lapis, qui hominis tres oculos inſimul exprimit. Aegophthalmus, qui oculum caprinum habet, Monophthalmus, unoculus.

O᷑pĭcŭs, a, um, pen. corr. Sordidus, immundus, obſcœnus. [Schmutzig. Gall. *Ord ſale.* Ital. *Lordo ſporcamente.* Ger. Vnflätig, vnſauber. Hiſp. *Sucio.* Pol. *Plugawy, ſhpetny.* Vngar *Ocſmany, undok.* Ang. *Filthy, foule.*] Mures opicos dixit Iuvenalis: hoc eſt, impuros, & putidos. Cujus ſignificationis ratio tracta eſt à moribus Opicorum Italiæ populorū, qui idem Oſci eſſe creduntur, teſte Feſto, ſpurcæ, præpoſteræq; libidinis nomine maximè infames. Vnde & verba impudica, Obſcœna dicta iuſſe Verrius exiſtimavit. Eoſdē etiam barbara lingua, & ſermone maximè inquinato uſos fuiſſe accepimus, quemadmodū & Volſcos, q Vnde Oſce, ſive Volſcè loqui, eſt inquinatè, & corrupto ſermone uti. Ennius fabula 5. ut citat Feſtus: Oſce & Volſce loquuntur: nam Latinè neſciunt. ¶ Hinc etiā barbaros omnes veteres *Opicos* appellarūt. Cato apud Plin. lib. 29. cap. 1: Nos quoq; dedictitant Barbaros, & ſpurcius nos, quām alios Opicos, ſuppellatione fœdant. Iuven. Satyr. 6: Nec curanda viris opicæ caſtigat amicæ Verba. Id eſt, quę nō Latinè loqueretur, ſed Opicè. Fuerunt autē Opici, ὀπικοὶ, Stephano, Campaniæ populi quidam à linguarū colluvie dicti, ſive à ſerpentibus, quaſi ophici, in quibus numerabantur Bajani, Cumani, Puteolani, Neapolitani: hæ namque urbes Opicorum fuiſſe dicuntur.

O᷑pĭfĕr, ra, rum, Vide OPS.

O᷑pĭfex, cis, pen. cor. com. t. Ab opere faciundo deducitur, & artificem nō modò rerū, ſed etiam verborū ſignificat. [חרש *charāſch* אמן *omān.* κατασκευαστης, δημιουργος. Gall. *Ouurier, ſan.* Ital. *Artefice, artegiano.* Ger. Ein Werckmacher/ Werckmeiſter. Hiſp. *Official de qualquier arte.* Pol. *Robotnik, miſtrz.* Vng. *kaſiſtalo* χρχδ. Ang. *A worker or craftſman.*] Cicer. 5. Tuſc. Iſti Zeno Citticus, advena quidam, & ignobilis verborum opifex inſinuaſſe ſe in antiquā philoſophiam videtur. Idem in Cat. Maj. Omne opificum inſtrumentum, omnis opera ac quæſtus, frequentia ſuſtineatur, alitur otio. Idem 1. Officio. Omnes autem opifices in turpi ſunt exercitio. ¶ Opifex mundi à Cicer. 1. de Nat. deor. dicitur Deus omnium rerum conditor. Opifex, (*inquit*) ædificatorque mundi Deus.

O᷑pĭfĭcĭum, hujus ci, n. ſ. Operis confectio, ipſum opus. [מעשה *mahaſēh* עבדה *pehul ih.* χέρα, ποιεα, κατασκευη, ἐργασια. Gall. *Oeuure.* Ital. *Opera.* Ger. Ein Werck. Hiſp. *Obra.* Pol. *Robota.* Vng. *Mūſi alman.* Ang. *A worke.*] Varr. 3. de Re ruſt. cap. 16. de apibus loquens: Niſi opificii eas urget tempus.

O᷑pĭfĭcīnă, æ f. p. Opificium, ait Budæus. Plaut. in Milit. Si eam opificinam neſciam aut malam eſſe, aut fraudulentam.

Opigena, ab ope dicta eſt Iuno, quòd ea ferte opem in partu laborantibus credebatur. Vide PARTVRIO.

O᷑pĭlĭo, onis, m. t. quaſi ovilio, Paſtor ovium, qui ovium gregem ſervat & paſcit. [רעה *roh'* מרעה. Gall. *Vacher.* Ital. *Pecorato, paſtore di pecore.* Ger. Ein Schäffhirt/ Schäffer. Belg. Een Schaper. Hiſp. *Paſtor del ganado.* Pol. *Owczarz.* Vng. *Iuhász.* Ang. *A ſheepherd.*] Plaut. in Aſin. Etiam opilio, qui paſcit alienas oves, aliquam habet peculiarem, quæ ſpem ſoletur ſuam. ¶ Sunt tamen qui Vpilio, non Opilio ſcribant, auctore Priſciano, qui affirmat o, brevem in hoc nomine eſſe conveſam in u, longam ex literarum affinitate. Et hoc omninò in carmine obſervandum puto: alioqui enim hexametron ingredi non poſſet, quòd tres primas ſyllabas haberet breves. Virg. 10. Aegl. Venit & upilio, tardi venêre bubulci. Vbi Servius: Vpilio propter metrum dixit Græcè ut οὐνομα pro ὀνομα. Nam ο μικρὸν productionis gratia vertitur aliquando in diphthongum, quam vertimus in u longum.

Opilo, inquit Feſtus, genus avis eſt.

O᷑pīmŭs, a, um, penult. prod. Dives & pinguis: [שמן *ſhamān* דשן *daſchēn* עשיר *haſchīr* πιων. Gall. *Gras, fertile, riche.* Ital. *Ricco, grāſſo.* Ger. Reich, fruchtbar, wolgeſtalt. Belg. Rijck, vet, vruchtbaer. Hiſp. *Gordo, fertil, rico.* Pol. *Tłuſty, vrodzainy, bogaty.* Vng. *Kövér, termékeny.* Ang. *Fat, fertile, riche.*] ut, Menſa opima. Stat. Lib. 1. Silv. Stupet inconſuetus opimæ Sidonius menſæ miles, faciemque ſuperbi Ignotam luxus. Opima præda. Horat. Epod. 10: Opima quòd ſi præda curvo littore Potrecta mergos juverit. Cic. pro Sext. Roſc. Vt ad illā opimam, præclaramq; prædā damnatio Sext. Roſcii velut cumulus accedat. Horat. 1. Epiſt. 2: Invidus alterius macreſcit rebus opimis. ¶ Opimus & Gracilis ſunt cōtraria. Cicer. de Clar. Orat. Habet enim certos ſui ſtudioſos, qui non tàm habitus corporis opimos, quàm gracilitates conſectentur. ¶ Opima ſpolia, σκυλα ὑπιμα. Plutarcho propriè ampla & magnifica ſpolia dicuntur, quæ dux duci detrahit: dicta (ut Varro inquit) ab ope, vel (ut Plutarchus ait) ab opere, quum ſit opus egregium ac clariſſimum, ducem belli parem ſibi ductorem ſuperare. Primus omnium Romulus, cæſo Caninenſium duce, Iovi Feretrio opima ſpolia obtulit. Livius lib. 1. ab Vrbe. Virgil. 10. Aeneid. Aut ſpoliis ego jam raptis laudabor opimis.

O᷑pīmĭŏr, comparativus, quo uſus eſt Gell. lib. 5. cap. 14: Nam quas venabatur feras, membra opimiora ad ſpecum mihi ſuggerebat: hoc eſt, pinguiora.

O᷑pīmē, Abundanter, lautè. [πιοτερον, πολυτελως, πλουσιως. Gall. *Abondamment, grāſſement, fertilement, richement.* Ital. *Abondantemente, groſſamente. fertilmente, riccamente.* Ger. Reichlich, vberflüſſiglich. Hiſp. *Fertil y groſſamente.* Pol. *Hoynie, doſtatnie.* Vng.

Bwuen kazdagon. Ang. *Fatlie, fertillie, richelie.*] Plaut. in Bacch. Omnium ad perniciem instructa domus opimè, atq; opiparé.

Oˇpīmo, as, pe. prod. act. p. Opimū, seu pingue facio. [הבריא *hebri. mesia* Gall. *Engraisser.* Ital. *Ingrassare.* Germ. Mesten/feyst machen. Hisp. *Engordar à otra cosa.* Pol. *Karmic, tłuścic cynie.* Vng. *Köverre, kazdaggatezöm.* Ang. *To make fatte*] Colum. lib. 8. cap. 9: Hyeme tamen offæ panis vino madefactæ, sicut etiam palumbos, celeriùs opimant quàm cæteri cibi.

Oˇpīmĭtās, atis, f. t. Abundantia: [עושר *sabáb.*] Plaut. in Asin. Maximas opimitates & gaudio offertissimas. Idem in Capt. Maximas opimitates opiparasq; offers mihi. Ex Nonio.

Oˇpīnātōrēs, sunt, ut in L. missi. de Exac. tribut. lib. 10. C. describuntur (si menda caret textus) militaris annonæ exactores. Vbi Pyrrhus non opinatores legendum credit, sed opinatores, qui præsunt annonæ opimandæ, ne desit alicui exercitui, cujusmodi *Victualios* [German. Profiantmeister.] fortè appellamus. Haloandri lectionem, quæ Opinatores habet, magis probandam puto.

Oˇpinĭo, onis, f. t. Existimatio, vel fama de aliquo concepta. [דעת *dáhath. δόκησις, δόξα.* Gall. *Opinion.* Ital. *Opinione* Ger. Ein achtung oder achtbarkeit. Belg. Eenen Waen/Meyninge. Hisp. *Opinion, pensamiento dudoso.* Pol. *Mniemanie, opinia.* Vng. *Velekedes.* Ang. *An opinion.*] Cic. 1. Offic. Quorum de justitia magna esset opinio multitudinis. Idē Lentulo lib. 1: Magna est hominum opinio de te, magna commendatio liberalitatis. Idem de Amicit. Nam quū conciliatrix amicitiæ virtutis opinio fuerit, difficile est amicitiam manere, si à virtute defecerimus. ¶ Quādoq; suspicio, judicium, sive persuasio, quā habemus de re aliqua: hoc est, id quod de aliqua re sentimus. [Ger. Ein Wohn.] Cic. ad Oct. Quod utinam neq; nostra nos opinio neq; tua fides fefellisset. ὑπόληψις. Plaut. in Amph. Prius tua opinione hic adero. Terent. Heavt. Concurrunt multæ opiniones, quæ mihi animū exaugeant. Cæs. 3. bell. Gall. Celeriter, contraque omnium opinionē confecto itinere, multos in agris inopinātes deprehendit. ¶ Distinguunt philosophi Opinionē à Scientia: Opinionem de re incerta, scientiam de re certa esse. ¶ His verbis in oratione pulchrè cōnecti solet, Obtinere opinionē, Habere opinionē de aliqua re, Imbibere opinionē de aliquo, Fallit me opinio, & fallit opinionē meam: Afferre opinionem de aliquo. Comprehendere & remittere opinionem sunt contraria. Adducere quempiam in opinionē, Evellere opinionem ex alicujus animo: Inserere opinionem, & Evellere insitam: Opinio hæc opplevit urbem. Vincere opinionem: quorum omnium exempla nusquam non sunt obvia.

Oˇpīnĭōsīssĭmŭs, δοξασκότατος, appellat Cic. 4 Acad. Antipatrum & Archidemum dialecticos, quasi novarum opinionum autores. Quid (*inquit*) duo vel principes Dialecticorum Antipater, & Archidemus opiniosissimi homines, nónne multis in rebus dissentiunt?

Oˇpīnŏr, aris, pen. prod. d. p. Puto, suspicor, opinionem habeo. [חשב *chaschāb* שבר *sabár. ὑπολαμβάνω, δοξάζω.* Gall. *Cuider, auoir opinion, penser, estimer.* Ital. *Pensare, imaginarsi.* Ger. Wänen/meynen/schetzen. Hisp. *Pensar con opinion.* Pol. *Mniemam.* Vngar. *Velekedöm.* Ang. *To haue an opinion, to think, to beleue, to deame, to wene or suppose*] Donatus: Quæ opinamur, putamus: quæ putamus incerta sunt. Terent. in Andr. - num videntur convenire hæc nuptiis? P. Non opinor Dave. D. Opinor narras? non rectè accipis. Certa res est. Cic. 4. Acad. Sapientem nihil opinari: id est, nunquam assentiri rei vel falsæ, vel incognitæ. Idem pro Domo sua: Falsò multa in vita homines opinantur. Lact. libr. 3: Id enim opinatur quisque, quod nescit. Illi autem qui de rebus naturalibus disputant, opinantur ita esse ut disputant. Nesciunt igitur veritatem: quoniam scientia certi est opinatio incerti. δόξασμα. ¶ Hinc Inopinatum dicitur, quod præter opinionem accidit. ¶ Hinc sunt adverbia Exopinatò, pro ex opinione, & secundum opinionem. Quint. lib 8. cap. 5: Iam hæc magis nova sententiarum genera exopinatò, *&c.* ¶ Necopinatò, compositum à Nec: hoc est, non, & ádverbio Opinatò, pro inopinanter, ex improviso. Liv. 4. ab Vrbe: Propiusque aliud novum malum necopinatò exortum est. ¶ Ex necopinatò. Liv. libr. 4. ab Vrbe: Ipse parte copiarum parvo circuitu locum maximè secretum ab hostibus petit, unde ex necopinatò adversum hostem invadit. ¶ Parvum opinatu. Plin. lib. 29. cap. 1: Illa aūt quę timuit Cato atq; providit, innocentiora multò & parva opinatu, quę proceres artis ejusdē in semetipsis fatētur.

Oˇpīnātĭo, f. t. Opinio, assensio. [מחשבה *machaschabáh* דעת *dáhath. δόγμα, δόξασμα, οἴησις.* Gall. *Opinion, iugement non asseuré.* Ital. *Opinione, giudicio con dubbio.* German. Ein Meynung die doch vngewiß ist/ vnd deren einer nicht sicherlich trauwen darff. Hisp. *Opinion, pensamiento dudoso.* Pol. *Domniemiwanie, niepewnosć.* Vng. *Velekedes.* An. *A weening or deaming.*] Cic. 4. Acad Herculis quēdam laborem exantlatum à Carneade, quòd ut feram & immanem beluam, sic ex animis nostris assensionem: id est, opinationem & temeritatem extraxisset. Idem 4. Tusc. Opinationem autem quam in omnes definitiones superiores inclusimus, volunt esse imbecillam assensionem.

Oˇpīnātŏr, m. t. Qui nihil pro certo confirmat, nihil certi habet, sed opinionem concepit. [δοξαστὴς δοξαστικός. Gall. *Cuideur, qui n' asseure rien pour certain* Ital. *Chi non afferma cosa alcuna, ma dubita del tutto.* German Ein wäner/der etwas im wohn/vnd nicht im wissen hat. Hispan. *Que pensa, o siga, dudando, dudoso.* Polon. *Domniemiwacz, niepewna.* Vngar *Velekés.* Ang. *A deemer.*] Cic. 4. Acad. Ego verò ipse magnus quidam sum opinator: non enim sum sapiens.

Oˇpīnābĭlĭs, & hoc opinabile, om. t. Quod opinione concipi potest. [δοξαστὸν, ἐπιδοξαστὸν, εὐδόξον. Gal. *Qui gest en opinion seulement, dequoy on peut auoir opinion.* Ital. *Che si può opinare.* German. Das in wohn zu fassen ist. Hispan. *Cosa de que se puede tener opinion.* Pol. *Mniemani.* Vngar. *Velhető.* Ang. *That may be deemed or supposed.*] Cicer. 1. Acad. Itaque hanc omnem partem rerum opinabilem appellabant. Idem 2. de Finib. Artes quæ conjectura continentur & sunt opinabiles.

Oˇpĭpărŭs, a, um, Splendidus, sumptuosus, magnificè apparatus, lautus. [מאדי *gheéh* אדיר *addir.* πολυτελὴς. Gall. *Fort riche & magnifique, somptueux.* Ita. *Splendido, suntuoso.* Ger. Köstlich/herrlich zugerüst. Belg. Leckertlich/costelick. Hisp. *Costoso y de mucho gasto.* Polon. *Hoinie warzadzoni, dostatni.* Vngar. *Fraukozó.* Ang. *Sumptuous, riche, fresh, gaye.*] Plaut. in Perf. Satin' Athenæ tibi visæ fortunatæ, atque opiparæ? Idem in Mil. Vino, ornamentis, opiparisque optionis. Apud Apul. lib. 2, de Asino (nisi fortè fabulam mendum) legitur Opiparis per tertiam inflexionem. Piscatum (*inquit*) opiparem expositum video: id est, copiosum. Inde Opiparum convivium dicimus, quod lautum est, & magnificum.

Oˇpĭpărē, adverb. Abundanter, copiosè, lautè, magnificé. [πολυτελῶς. Gall. *Richement, largement* Ital. *Copiosamente.* Ger. Reichlichen vnd köstlichen/vberflussiglich. Hispan. *Costosa, y abundantemente.* Polon. *Dostatnie, kosztownie.* Vng. *Frissen kazdagon* Ang. *Sumptuously, richely, costlie.*] Cic. 3. Offic. Opiparè à Pythio apparatum convivium.

Opistenar, Extima manus pars, aliàs pars sylvestris.

Opistonomi, boves: id est, retropascentes in Lybia, quæ Aegypto terminatur.

Oˇpīsthŏgrăphŭs penult. cor. [ὀπισθόγραφος. Gall. *Escrit au dos, ou de deux costez.* Ital. *Carta scritta da due lati.* Germ. Papyr auff das man auch zu ruck: das ist/ auff beid seiten schreiben kan. Hisp. *Cosa escrita atras.* Pol. *Papier zobustron pissani.* Vngar. *Mind kei felöl vagy irtel.* Ang. *Wrytten on both the sydes*] Dicitur charta ab utroque latere scripta: ita dicta quòd etiam ὀπισθεν: hoc est, à tergo esset scripta: quum alioqui chartæ ferè adversa tantùm pagina conscriberentur. Vlp. l. Chartæ. ff. de Bon. poss. fec. tab. Chartæ appellatio etiam ad novam chartam refertur, & ad deletitiam. Proinde etsi in opisthographo quis testatus sit, hinc peti potest bonorum possessio.

Oˇpīsthŏnĭcŭs, m. s. [ὀπισθοτονικός. Gall. *Qui a le col par derrieres espaules, à cause des nerfs qui se sont retirez.* Ital. *Che ha'l collo duro & volto verso le spalle, si che non lo puo piegare.* Germ. Der das haupt hinder sich rāget/ alß offtermals den gewrgen. Hispan. *El que tiene la cabeca enuarada atras.* Pol. *Krzywoszey.* Vng. *Koiiczoro do nyaku.* Ang. *That hath his head bowing into his neck.*] Dicitur qui rigore cervicis inflexibili laborat, cujusque caput contractione nervorum in posteriorem partem ita trahitur, ut flecti non queat. Vitium hoc à Galeno Opisthotonos [ὀπισθότονος. Gall. *Vne douleur de ne pouuoir tourner le col, ains le tient tout panché sur les espaules.* Ital. *Ristiramento del collo verso le spalle.* Germ. Die hindersich haltung oß starrung des haupts auff die schulteren oder hatß spañaderen Hispan *El ensuaramiento de la cabeca atras.* Pol. *A dolour when one may not turne about his head.*] [illegible] trarium facit Emprosthotonos, quando scilicet mentum pectori annectitur. Tetanos autem quum cervix rectà [illegible] ita ut nullam in partem flecti queat.

Oˇpisthŏtenŏs, [illegible] Vide in dictione præcedenti.

Oˇpīsthŏphylăces. [illegible] Gall. *L'arriereward ou Retrogarda.* German Welche zuruck die strettenden [illegible] schirmen. Hisp. *Los de la retaguarda.* Pol. *Pozadu bronicacz by sie.* Vngar. *Hatal őrzőcreg.*] Qui in prælis pugnantium tergo tuentur.

Oˇpĭtĕr, opiteris, vel opitrix, Dicitur cujus pater, avo [illegible] mortuus est. Sic dictus, quòd obitu patris genitus sit, [illegible] quòd avum post patrem habeat: id est, pro patre. Festus.

Oˇpĭtŭlŏr, pen. cor. d. p. Adjuvo, subvenio: ab Ope tollendo: id est, ferenda. [עזר *hazár. ἀλέξω, ἐπικουρέω, παραβοηθέω.* Gall. *Aider, secourir.* Ital. *Aiutare, soccorrere* Germ. Helffen zu hülff kommen/hülff beweisen. Belg. Helpen. Hispan. *Ayudar, dar ayuda* Pol. *Pomagam, bronie.* Vn. *Segitseg nyuiuanyok.* An. *To aide or help, to succour.*] Terent. in Andr. Si illū relinquo, ejus vitę timeo: sin opitulor, hujus minas. Cic. ad Servium Sulp. Quoniam nihil jam videmur posse opitulari Reip. Salust. Sæpè majores nostri mi-

ferri plebis Romanæ, decretis ſuis inopiæ ejus opitulati ſunt. ¶ Opitulari cõtra aliquid. Plin.lib.28.cap.8: Et dorſo medullam adalligatam contra vanas ſpecies opitulari. Hinc Opitulator, πανδέκτης.

O᷑pĭtŭlātĭo, ſ.t. auxilium. [βοήθεια. Vng. *Segitſeg, ſegbdelõm.*] D. de Minoribus lib. 1: Auxilium eis prætor hoc edicto pollicitus eſt. & adverſus captiones opitulationem.

O᷑pĭtŭlŭs, Dictus eſt Iupiter, quaſi opis lator, ἀλεξητήριος, & propriè in rebus dubiis & malis dicitur. Feſtus.

O᷑pĭum, Succus ex papavere, habens per ſomnum vim (ſi copioſiùs ſumatur) mortiferam, μήκωνος ὀπός. Plin.lib.10. cap. 17: Aliqui addunt & opium pilulis in die ternis lupini magnitudine, in vini cyatho dilutis.

O᷑plŏmăchŭs, Vide HOPLOMACHVS.

O᷑pŏbālſămum, n.ſ. [בכאת *nechóth.* ὀποβάλσαμον. Germ. Gafft von Balſam bawm.] Succus balſami, qui præfertur omnibus odoribus, uni Iudææ terrarum conceſſus, ut ait Plin.lib. 12. cap. 25. Arbor ipſa balſamum dicitur, quæ inciſa vitro, lapide, oſſe ve cultellis ſuccum mittit, quem Opobalſamũ vocant eximiæ ſuavitatis. ὀπὸς enim à Græcis ſuccus dicitur. Xylobalſamum verò lignum balſami: Carpobalſamum, fructum balſami dicunt.

O᷑pŏcārpăthŏn, ὀποκάρπαθον, Succus carpathi, quem Plin. lib 28. cap. 10, connumerat inter venena.

O᷑pŏpānāx, [ὀποπάναξ. German. *Gafft von dieſem krant/ Opopanax in den Apotecken genannt.*] Succus panacis herbæ, quæ omnes morbos ſanare dicitur. Plin.lib.20. cap.24.

O᷑pŏrĭcē, ὀπωρικὰ, Genus quoddam medicamenti, ἀπὸ τῆς ὀπώρας: hoc eſt, à pomis, arborumque fructibus: quod qua ratione confici ſolear, docet Plin.lib.24 cap.14. his verbis: Vnum etiãnum arboris medicinis debetur nobile medicamentum, quod Oporicem vocant. Fit ad dyſentericos, ſtomachiq; vitia, in cõgio muſti albi lento vapore decoctis malis cotoneis quinque cum ſuis feminibus, punicis totidem, ſorborum ſextario, & parí menſura ejus quod thus Syriacum vocant, croci ſemuncia. Coquitur uſque ad craſſitudinem mellis. Hæc Plin.

O᷑pōrīnŭs, na, num. pen.corr. Autumnalis. [ὀπωρινός. Gall. *Automnal, de l'automne.* Ital. *Autunnale.* German. Herbſtiſch. Hiſpan. *Otonnal.* Polon. *Ieſienni.* Vngar. *Oszi.* Ang. *Of the harueſt tyme.*] ἀπὸ τῆς ὀπώρας, quod nobis *autumnum* ſonat. Mart. lib.9: Si daret autumnus mihi nomen, ὀπωρινὸς eſſem, Horrida ſi brumæ ſidera, χειμερινός.

O᷑pōrŏphўlăcĭŏn, ὀπωροφυλάκιον, Cuſtodia pomorum vel fructuum.

O᷑pōrŏthēcă, æ, f.p. Locus ubi fructus autumnales conduntur. [ὀπωροθήκη. Gall. *Le lieu où on garde les fruits qu'on amaſſe en automne, grenier à pommes.* Ital. *Bottega do ue ſi vendano i frutti autunnali.* Ger. Ein Opſtammer / ein ort da hin man die Herbſt frücht/ alß öpfel/birren/ ꝛc. behaltet Hiſ. *Cillero para guardar y vender fruta otonal.* Pol. *Komora wktorerowoce chowaią.* Vng. ősszgyomwlaztartohaz. Ang. *A place to keep haruest fruit.*] Nam ὀπωρὰ fructus autumnales ſignificat, & Theca repoſitorium. Varr. 1. de Re ruſt. cap. 59: In oporotheca mala manere putant ſatis cõmodé Ibidem: Et ideò oporothecas qui faciunt, ad Aquilonem ut feneſtras habeant, atque ut perflentur, curant.

O᷑pŏrtĕt, Imperſonale verbum eſt, Expedit, utile aut neceſſe eſt. [δεῖ, χρή. Gall. *Il faut.* Ital. *Far biſogno, biſognare.* Germ. Man mus oder ſott/es iſt von nöhten. Belg. Het is van noy. Hiſp. *Sea coſa conueniente.* Pol. *Trzeba ześć, muſzi.* Ang. *It ought or muſt.*] Cic. pro Corn. Balbo: Oportere, eſt conſentaneum eſſe officio: Licere, legibus & juri: Decere, temporibus, & perſonis. Idem Att. lib. 6: Hoc fieri & oportet, & opus eſt. Idem in Catil. Quos ferro trucidari oportebat. ¶ Dicimus autẽ pro eodem Oportuit facere, & Oportuit factũ. Cic. 3. Verr. Hoc quod jampridem factum oportuit, certa de cauſa nondum adducor ut faciam. Terent. in And Nónne priùs communicatum oportuit? Idem: Totam rem illi integram ſervatam oportuit. ¶ Aliquando eſt conjicientis. Plaut. in Pſeud. Hunc hominem malũ eſſe oportet, οὗτος μέλας κακὸς ἀνθρωπος ἔνεστ: id eſt, mirum niſi hic homo malus eſt. Non diſſimilis huic oratio fit per Volo. Idem: Liberis cõſultum volumus, etiamſi poſthumi futuri ſint. ¶ Invenitur aliquando perſonale. Quint. Diſertos ſatis putat dicere, quæ oporteant.

O᷑ppāngo, is, oppegi, oppactum, Affigo, conjungo. [προσπηγνύω, πήγνυμι. Gall. *Ficher près ou contre.* Ital. *Attaccare, congiungere.* Ger. Anheffte. Hiſp. *Hincar, ayuntar.* Pol. *Spaiam.* Vng. közeltſatolom. Ang. *To faſten or ioyne.*] Plaut. in Curcul. Vbi ſuavium oppegit, ſi qui.

O᷑ppĕdo, is, pen.prod. n.t. Contrà pedo: & per tranſlationem reluctor, reclamo. [κατεπιῤῥέδω, ἀντεπιῤῥέδω. Gall. *Contredire.* Ital. *Contradicere, gradalamo.* Ger. Zu wider ſeyn/ widerſtehen. Hiſp. *Centradezir.* Pol. *Przeciwieſie.* Ang. *To ſet againſt, to gaineſay.*] Horat. 1 Serm Satyr. 9: -vin' tu Curtis Iudæis oppedere?

O᷑ppĕrĭŏr, riris, Verbum deponens, q. gemino p, ſcribi debet, Expecto, præſtolor. [קוה *kaváh* יחל *ſichêl.* ἐκδέχομαι. Gall. *Attendre.* Ital. *Aſpettare.* Ger. Warten/beiten. Hiſp. *Eſperar.* Pol. *Oczekiwam.* Vng. *Ellenne fingom, ellene zollok.* Ang. *To tarie for.*] Producit enim primã ſyllabam, quę in paſſivo Operior corripitur. Silius lib. 5: -cedas, Oramus, ſuperis, terr pusq; ad prœlia dextrum Opperiare. Supinum facit Oppertum, teſte Priſciano: unde participium Oppertus. Terent. in Phorm. Si non tum dedero, unam præterea horam ne opertus ſies. Legitur tamen quandoque participium Opperitus. Plaut. in Moſtel. Seni non otium erat, id ſum opperitus. Plaut. in Ciſtel. Virtus ſi advenict, jube domi opperiri. Terent. Adelph. Opperiar hominẽ hîc, ut ſalutem, & colloquar. Idem Andria: Abi intrò ibi me operire. Cic. Atti. Ego in Albano opperior, dum ſcio quid ille cogitet. Virg. 10. Aen. -manet imperterritus ille, Hoſtem magnanimum opperiens.

O᷑ppĕto, is, pen.corr. Ex Ob, & Peto. Non autem ex Os, & Peto (ſicut putavit Servius) ut ſit quaſi ore terrã peto, quũ ii qui moriuntur, non ore omnes terram petant. Proprièaũt Oppeto, idem eſt quod obeo vel ſubeo: ferè tamen ſemper accipitur pro morior. [מות *meth* עבר *ghaváh.* ἀποθνήσκω. Gall. *Mourir.* Ital. *Morire.* Ger. Steruen. Belg. Sterven. Hiſpan. *Morir.* Pol. *Vmieram.* Vng. *Meg halok.* Angl. *To die.*] Sed hoc non tàm fit ex natura verbi, quam propter accuſativum Mortem, qui in eo quanvis aliquando nõ exprimatur, ſemper tamen ſubauditur. Oppetere mortem pro patriâ, nihil aliud eſt quàm ſubire vel obire mortem pro patria. Cic. 1. de Divin. Aequius eſſe cenſuit maturam ſe mortem oppetere. Virg. 1. Aen. -ô terq; quaterque beati, Queis ante ora patrum, Troiæ ſub mœnibus altis Contigit oppetere! Cicer. 1. Tuſc. ex antiquo Poëta: Veſtras manus peto priùs, quàm oppeto malam peſtem hoſtili manu.

O᷑ppĭco, as, pen.corr. act.p. Idem quod Pico: hoc eſt, pice illino: [πιττόω, πισσόω. Gall. *Poiſſer.* Ital. *Impegolare.* Ger. Verpichẽ/ mit Pẽch verſtreichen. Hiſ. *Empegar.* Pol. *Smoł a obliewam.* Vng. *Be zurkozom.* Ang. *To pitch or couer with pitch.*] quod genus picationis fieri antiquitus ſolebat in doliis, vel cadis vinariis, ne perfluerent. Cato cap. 120: Muſtum ſi voles totum annũ habere, in amphoram muſtum indito, & corticem oppicato.

O᷑ppĭdum, di, n.ſ. Sive ab Ope dictum ſit, ſive ab Opibus, ſive etiam ab Opponendo, ut quibuſdam placet, geminato p, ſcribendũ eſt. [עיר *hîr.* πόλις. Gall. *Vne ville moyenne, vn grand bourg fermé.* Ital. *Città, caſtello.* Ger. Ein Statt / ein vmbgemawerter Flãck. Belg. Een Stadt. Hiſp *Ciudad caſtillo.* Polon. *Miaſto zawrzyſte.* Vng. *Varas.* Ang. *A towne.*] Eſt autem propriè Oppidum, locus mœnibus concluſus; in quem homines multi habitandi cauſa conveniunt. Quidam Oppida ab urbibus diſtinguunt, ut hæ quidẽ majores ampliores q;, illa minora ſint & obſcuriora. Alii uni Romę urbis nomẽ tribuũt, reliqua omnia oppida appellantes. Sed hæ differentię nõ obſervantur. Sæpè enim indifferenter legimus eandem civitatem Oppidum, & Vrbem appellari. Vnde Plautus in Perſa: -quum Eleuſi polim ſæpiùs Vrbem vocaſſet, poſtea ſubdit: Eleuſi polim Perſæ cepêre in Arabia, plenam bonarum rerum, antiquum oppidum. Sic Servius Sulpitius in Epiſtola illa conſolatoria ad Ciceronem de morte Tullię, quũ numeraſſet multas inſignes urbes partim vi hoſtili, partim terræmotu everſas, ſubdit: Quæ oppida quodã tempore florentiſſima fuerunt. Cic. 6. Verr. Segeſta eſt oppidũ pervetus in Sicilia, Iudices, quod ab Aenea fugiente è Troia, atque in hæc loca veniente, conditum eſſe demonſtrant. Virg. 4. Aegl. -quæ cingere muris Oppida. Horat. 2. Epiſt. 1: -aſpera bella Componunt, agros aſſignant, oppida condunt.

O᷑ppĭdŭlum, li, diminutivum, Parvum oppidum. [πολίχνιον. Gall. *Citadelle, villette.* Ital. *Cittadella.* Germ. Ein Stettlin. Hiſp. *Caſtilla, villeta.* Pol. *Miaſteczko.* Vngar. *Varaſotska.* Ang. *A litle towne, or village.*] Cic. ad Att. lib 10: Nec tamen in acie, ſed Melitæ, aut alio in loco, ſive in oppidulo futurum puto.

O᷑ppĭdātim, adverbium, Per ſingula oppida: [κατὰ πόλεις. Gall. *De ville en ville.* Ital. *Di città in città.* Germ Durch alle Stett/ von Statt zu Statt. Hiſ. *De ciudad in ciudad.* Pol. *Od miaſta do miaſta, pomieczkach.* Vngar. *Varaſonkent.* Ang. *Towne by towne.*] ut Oppidatim diſcurrere.

O᷑ppĭdānŭs, ni, m.ſ. Qui oppidum incolit. [πολίτης. Gall. *Citadin, citoyen.* Ital. *Cittadino* German. Ein Statmann / der in der Statt wohnet. Hiſp *Ciudadano.* Pol. *Mieſzczanin.* Vngar. *Varasbeli.* Ang. *That dwelleth in a towne, a towne's man.*] Cæſ. libro 3. Comm. Sub veſperum Cæſar portas claudi, milites ex oppido exire juſſit, ne quam noctu oppidani à militibus injuriam acciperent. Idem 1. bell. Civ. Univerſíque oppidani, & milites, obviam gratulantes Antonio exierunt.

O᷑ppĭdānŭs, a, um, Quod eſt ex oppido, quod ad oppidum pertinet, ut Oppidanũ jus. ἀστυκός. Cic. pro Planc. Vetere quodam in ſcenicos jure, maximeque oppidano. Cicer. de Clar. Orat. Quæſtores celeriter facti ſunt oppidano quodam, & incondito genere dicendi.

O᷑ppĭdò, adverb. ſignificat Valdè, multũ. [מאד *meódh.* Gall.

Gall. *Mout, beaucoup, fort.* Ital. *Molto.* Ger. Vaſt gar/hefftig. Hiſp. *Mucho, muy.* Pol. *Barzo.* Vngar. *Igen.* Ang *Muche, very muche.*] Ortum eſt autem hoc verbum, teſte Feſto, ex ſermone inter ſe confabulantium, quantum quiſque frugum faceret: utque multitudo ſignificaretur, ſæpè reſpondebatur: Quantum vel oppidò ſatis eſſet. Hinc in conſuetudinem venit, ut diceretur Oppidò, pro valde, multùm. Hæc ille. Terent. in Heavt. Dic me hîc oppidò eſſe invitam. ¶ Interdum etiam poſt Oppidò ſubjungimus particulam Quàm. Gell. lib. 15. cap. 30: Oppidò quàm ſunt in literarum oſtentatione inepti, & frivoli. ¶ Accipitur aliquando Oppidò, pro ſtatim. Plaut. in Moſtel. Perdidi operam fabrorum illicò, oppidoq; venit ignavia. Idem: Red. didi omne argentum oppidó.

O̅ppĭdĭcŭs, *ὁ τῶν πόλιν συνέχων.* Ejus ſignificationis eſſe putat Calepinus, cujus Oppidanus: citans locum Gellii ex lib. 2. cap. 21. ubi ſic legit: Hîc ego ad noſtros juvenes convertor. Quid, *iniquam*, vos oppidici dicitis mihi? Sed proculdubiò, ut pleriſque alits in locis, ita hîc quoq; deceptus eſt Calepinus mendoſis exemplaribus: quandoquidem in caſtigatis Gellii codicibus, non Oppidici legitur, ſed Opici.

O̅ppignĕro, ras, act. p. Pignori do, pignori obligo. [ערב *harâb* עבט *habát* חבל *chabál.* *ἐνεχυράζω, ὑποτίθημι* Gall. *Engager.* Ital. *Impegnare.* Germ. Verpfenden/ zu einem pfand geben. Belg. Te pande verſetten. Hiſp. *Empenvar, poner prenda.* Pol. *Zaſtawiam.* Vngar. *Zalagba vetôm meg Zalagoſitom.* Ang. *To lay in pledge or gage.*] Martial. lib. 2: Oppigneravit amodò Claudi mĕſam Vix octo numis anulum, unde cœnaret. Terent. in Heavt. - num illa oppignerare filiam Meam me invito potuit? ¶ Repignerare, eſt ſoluto debito pignus recipere. Vide ſuo loco.

O̅ppīlo, as, pe. prod. act. p. Occludo. [סכך *atám* סכר *ſachár.* *ἐμφράττω.* Gall. *Bouſcher, eſtouper.* Ital. *Serrare.* Germ Verſtopffen/ beſchlieſſen. Hiſpan. *Cerrar.* Polon. *Zamikam, ſtaraſſuie.* Vng. *Be rekeszôm, be koritom.* Ang. *To ſtoppe or ſhutt.*] Lucr. lib. 6: Fluctibus adverſis oppilare oſtia contrá. Cicer. 2. Philip. Niſi ille ſe ſub ſcalas tabernæ librarię conjeciſſet, hisque oppilatis impetum tuum compreſſiſſet.

O̅ppillātĭo, Vox vulgò medicis uſitata. Vitium enim præcluſi jecinoris, aliorumque intùs viſcerum, Oppillationem vocant. [סכר *ſecher.* *ἔμφραξις.*]

O̅ppllĕo, act. f. Impleo. [מלא *malé.* *πίμπλημι.* Gall. *Remplir, emplir.* Ital. *Impire.* German. Zufüllen. Hiſpan. *Hinchir.* Pol. *Napełniam.* Vng. *Betöltöm meg töltöm.* Ang. *To fill full.*] Plaut. in Rud. Sed ad prandium uxor me vocat, redeo domum, jam meas opplebit aures ſua vaniloquentia. ¶ Item Opplere, eſt quaſi occupare. Varr. lib. 3. de Re ruſt. cap. 4: Alienus odor nares opplet. Cic. 2. de Natur. deor. Nam vetus hæc opinio Græciam opplevit. Idem poſt reditum in Senatu: Mens prava oppleta tenebris & ſordibus.

O̅pplōro, as, Plorando obtundo. *κατοδύρομαι.* Lib. 4. ad Herenn. At ille: Quin mihi illum datis, ac vox auribus meis opplorare deſtitis?

O̅ppono, nis, act. t. Contrà pono ſeu ex adverſo pono, objicio, injicio. [הביב בטבים *hitſtib Lephanim.* *ἀντιτάσσω, ἀντιφέρω, ἐμφράττω τὴν πόρον.* Gall. *Oppoſer.* Ital. *Opporre.* Ger. Entgegen ſetzen. Belg Tegen ſtuen Hiſpan. *Contraponer.* Polon. *Zaſſtawiam.* Vngar *Ellembe vetôm.* Ang. *To lay or put againſt.*] Cicer. 2. de Nat. deor. E' quibus pulmos quum excluſerint, ita tuentur, ut & pennis foveant, ne frigore lædantur: & ſi eſt calor, à Sole ſe opponant. Moles fluctibus opponere. Cicer. 1. Offic. Natura oppoſuit montes mari, Lucan. lib. 2. Opponere vitium virtuti, Cic. 3. de Finib. Cic. pro Quint. Minæ jactentur, pericula intendãtur, formidines opponãtur. ¶ Aliquando pro Deponere: hoc eſt, cõtra aliũ provocantẽ pignus ponere apud Plaut. in Curc. - pono pallium, Ille ſuum anulum opponit.

O̅ppŏsĭtĭo, nis, f. t. Contrarietas, repugnantia. [*ἀντίθεσις* Gall. *Contrarieté.* Ital. *Contratietà.* German. Ein gegenſatz Hiſpan. *Contrariedad.* Polon. *Przedſtawienie.* Vngar. *Ellembe vetés.* Ang. *Contrarietie.*] Cic. 1. de Invent. Diſparatum autem eſt id, quod ab aliqua re per oppoſitionem negationis ſeparatur: hoc modo, Sapere, non ſapere.

O̅ppŏsĭtum, n. ſ. Contrarium. [הפך *béphech.* *ἀντιπαραμυθίον, ἀντικείμενον, ἐναντίον.* Gall. *Contraire, oppoſite.* Ital. *Contrario.* Germ. Gegenſatz/ gegentheil. Hiſp. *Contrario.* Pol. *Przeciwnoſcz.* Vngar. *Ellembeuetôt, ellenkôzô.* Ang. *Contrarie.*]

O̅ppŏsĭtŭs, hujus tus, m. q. Oppoſitio, interpoſitio, objectio. [*ἀντίθεσις.* Pol. *Zaſtawianie.* Vng. *Ellembe vetés.* Ang. *An oppoſition, or obiection.*] Gell. lib. 14. cap. 5: Quum ille pauliſper, oppoſitu horum vocabulorum commotus, reticuiſſet, *&c.* & lib 14. cap. 5. Cicer. pro Marcel. Non modò excubias & cuſtodias, ſed etiam laterum noſtrorum oppoſitus, & corporũ pollicemur.

O̅ppōrtūnŭs, a, um, per duplex p. ab Ob, & Portus compoſitum putatur, quòd navigantibus utiliſſimi, optatiſſimiq; ſint portus. Dicitur autẽ propriè Opportunum, quod nobis commodè, in tempore, & optatò contingit. [טוב *tob.* *εὔκαιρος.* Gal. *Opportun, convenable, propre.* Ital. *Opportuno, à tempo, al biſogno.* Ger. Kommlich / wolgelegen Belg Bequaemelyck/ voegelyck. Hiſp. *Coſa con ſazon ò tiempo, conveniente.* Pol. Wczeſni, na prawiczas. Vn. *Alkolmatos helyes.* Ang. *Apt, convenient, in due tyme and ſeaſon.*] Cic. Cælio lib. 2. Epiſt. Quas ſi ſatis opportuno tempore acceperis, gratiſſimum mihi feceris. ¶ Quandoq; ponitur pro apto & idoneo. Terent. in Eunuch. Ad omnia hæc magis opportunus, nec magis ex uſu tuo, nemo eſt. ¶ Quandoq; jungitur dativo pro proclivi & obnoxio. Plin. lib. 7. cap. 52: Fœminarum ſexus huic malo videtur maximè opportunus, converſione vulvæ. Idem lib. 18. cap. 7: Opportuniora morbis corpora: hoc eſt, procliviora ad morbos, & quę citiùs incidunt in morbum. ¶ E' diverſo, Importunum eſſe, & Importunum fieri dicimus, quæ ſunt, fiúntve præter rationem loci ſive temporis, aut perſonarum. Vide ſuo loco.

O̅ppōrtūnē, adverbium, Tempeſtivè, in tempore: [*εὐκαίρως, ἐν δέοντι, ἐν δέον.* Gal. *En temps & lieu, tout à point.* Ital. *A tempo ò luoco.* Germ. Komlichen/ eben zu rechter zeit. Hiſpan. *Con ſazon ò tiempo.* Polon. Wczas. Vngar. *Alkolmatoſſan, ideien koran.* Ang. *In due tyme, and ſeaſon.*] quod accidit in loco & tempore. Terent. in Andr. Opportunè hic ſit mihi obviam.

O̅ppōrtūnĭtās, f. t. Commoditas, tempus, occaſio. [*εὐκαιρία.* Gall. *Opportunité, commodité de temps.* Ital. *Opportunità.* Germ. Gelegenheit der zeit vnd anderer vmbſtenden/ kommligkeit. Hiſp. *Sazon con tiempo.* Pol. Wczeſnoſcz. Vng. *Alkolmatoſſag.* Ang. *Opportunitie, occaſion or commoditie of tyme.*] Cic. 3. de Finib. Et quemadmodũ opportunitas (ſic enim appellemus *εὐκαιρίαν*) non fit major productione temporis, *&c.* ¶ Ponitur quandoque Opportunitas pro facilitate. Plin. Epiſt. 24: Tranquilli ſtomachum multa ſolicitãt, vicinitas urbis, opportunitas viæ, *&c.* ¶ Quãdoq; pro utilitate. Cic. de Amic. Tales igitur inter viros amicitia tantas opportunitates habet, quantas vix queo dicere. Opportunitate bona advenire: id eſt, in tempore. Plaut. in Epid. Optima opportunitate ambo autem veniſtis.

O̅ppprĭmo, is, pen. corr. act. t. Eneco, perturbo, obruo, & ampliùs aliquid quàm extinguo. [עשק *haſchák* אחז *lachâts* לחץ *illéts* עבה *hinnáh.* *ἐφίστημι, ἐπιλαμβάνω, ἐπικατιλαμβάνω.* Gall. *Opprimer, abbatre, accabler.* Ital. *Opprimere, perturbare, uccidere.* Ger. Vndertrucken. Belg. Verdrucken. Hiſ. *Opprimir, matar.* Pol. *Potl'omiam przeciſkam.* Vn. *Le nyomom.* An *To greeue, to oppreſſe.*] Cic. in Lælio: Quamobrem primùm danda eſt opera, ne qua amicorum diſſidia fiant. Sin aliquid tale evenerit, ut extinctæ potiùs amicitiæ, quàm oppreſſę videantur, ſenſim & lentè intereat, quaſi quod extinguitur. ¶ Interdũ opprimere ponitur pro continere, ſeu claudere. *ἐπιφράττειν.* Plaut. in Aſin. Os opprime. ¶ Interdũ pro deprehendere. Ibidem: Iam ſaxo ipſum hominem manifeſtò opprimas. ¶ Interdum pro violare, *βιάζεσθαι.* ut, Oppreſſit virginem. ¶ Interdũ pro premendo gravare. *πιέζειν.* Cicer. Qui homini tot miſeriis, calamitatibusq; oppreſſo ſubveniret. ¶ Interdũ pro prævenire, occupare, *καταλαμβάνειν.* Cicero Caſſio: Puto te jam ſuppudere, quum hæc tertia jam epiſtolà antè te oppreſſit, quàm tu ſchedam aut literam. Quãdoque pro ſupprimere, celare, tacere. Cicer. pro Roſc. Amer. Eſt quiddam quod occultatur, quod quò ſtudioſiùs ab ipſis opprimitur, & abſconditur, eò magis eminet & apparet. ¶ Interdum pro conſtringere, *συρίττειν.*

O̅ppprēſsĭo, f. t. [עשק *hiſchek* אחז *láchats.* *καταθλίψις, καπίεσις.* Gall. *Violence, oppreſſion.* Ital. *Violenza, oppreſſione.* German. Vndertruckung/ vbertrang. Hiſpan. *La oppreſſion, violencia.* Pol. Zęzyſnienie. Vng. *Le nyomas.* Ang. *A greeuing, oppreſſion.*] Conſtrictio, cujus diminutivũ eſt Oppreſſiuncula. Plaut. Molles morſiunculæ, papillarum horridularum oppreſſiunculæ.

O̅ppprēſsĭuncŭla, Verbale, f. p. [*ἡ μικρὰ ἢ εὐπαθὴς θλίψις.* Gall. *Petite violence & oppreſſion.* Ital. *Picciola violenza & oppreſſione.* Germ. Ein kleiner vbertrang. Hiſpan. *Pequenna violencia y oppreſſion.* Polon. *Mal'i vczuk.* Vng. *Le nyomaſotska.* Ang. *A ſmall greeuing or oppreſſion.*] apud Plautum legitur.

O̅ppprēſsŏr, oris, m. t. Vindex, extinctor, victor. [עשוק *haſchók.* *καταστροφεύς, καταθλίβων, καταπαίων.* Gall. *Oppreſſeur.* Ital. *Oppreſſore.* Ger. Ein vndertrucker. Hiſp. *Opprimidor.* Polon. *Pot l'omiacz, vczukacz.* Vng. *Le nyomo.* Ang. *That doeth violentlie and by oppreſſion.*] Brutus ad Cicer. in Epiſt. ad Brutum: Petitis ut vindices atque oppreſſores dominationis ſalvi ſint?

O̅ppprōbrĭum, brii, n. ſ. ex Ob, & Probrum, Infamia, dedecus, quaſi objectum probrum. [חרפה *cherpáh* גדוף *ghidúph* גדופה *ghidduphâh.* *ὄνειδος.* Gall. *Opprobre, reproche, outrageuſe parole.* Ital *Opprobrio, vituperio, infamia, vergogna.* German. Ein ſchmach vnnd ſchand/ ein ſchmächliche auffrupffung. Belg. Verwytinge Hiſp. *El denueſto, verguenca.* Pol. *Sramota, poſmiech, zelżywoſcz.* Vngar. *Zidalom gyalazat* Ang. *A reproche or rebuk full ſpeaking.*] Cicer. in Sallust. Quum omnibus matribus familiarum opprobrio eſſet. Horat. 1. Epiſt 9: Sic ego majoris fugiens opprobria culpæ, *&c.* Idem 1. Carm. Ode 16: - dum mihi Fias recantatis amica opprobiis.

Oppropro, bras, act. p. Opprobrio do, objicio. [חרף *cheréph* חרפה *ghiddéph*. ὀνειδίζω. Gall. *Reprocher, dire paroles, iniurieuses à quelq'vn.* Ital. *Rimprocciare, rinfacciare, villannegiare, vituperare.* Germ. gar schmach auffrupffen oder herfür ziehen/ schmähen. Belg. Verwyten. Hisp. *Denostar.* Pol. *Sramocze, nazel' zywosci zarzucam.* Vn. *Gyalaxom zidalmaxom* An. *To speak with reproche or rebuke.*] Gell. lib. 1. cap. 15: Idem Cato M. Cælio Tribuno plebis vilitatẽ opprobrans non loquendi tantùm, verum etiam tacendi. Frusto, *inquit*, panis conduci potest, ut taceat, vel uti loquatur. Plaut. Mostel. Egóne id exprobrem, qui mihimet cupio id opprobrarier?

Opprobrātĭo, verbale, f. t. [חרפה *cherpáh* חרון *ghiddúph* חרופה *ghiddupháh*. ὀνειδισμός. Gall. *Reprochement, outrage de paroles.* Ital. *Rinfacciamento.* Ger. Ein verweisung oder auffrupffung zu unehr/ schmähung Hisp. *El denuesto.* Pol. *Sramoczenie, zelzenie.* Vng. *Zidalmazas gyalaxas.* Ang. *A rebuking, outrage of wordes.*] Gel. lib. 12. cap. 11: Tum Cicero inopinata opprobratione permotus.

Opprobrāmēntum, ti, n. s. Opprobrium. [חרפה *cherpáh* חרון *ghiddúph* חרופה *ghiddupháh*. ὀνειδος. Pol. *Zelzywoscz.* Vng. *Gyalaxat szidalom.* Ang. *A reproche, or rebuke full speaking.*] Plaut. in Merc. Litigare ego nolo vos: quã tuam autem accusari fidem, Multò æquius'st, si quid faciendum est damni, facere mavolo, Quàm opprobramẽtum aut flagitiũ muliebre efferre domo.

Oppugno, as, act. p. Contrà pugno, resisto, obsum. [בחם *tsár* נלחם *nilchám*. πολεμῶ, πολιορκῶ, ἀναστάσσω. Gall. *Oppugner, donner l'assaut.* Ital. *Oppugnare, dare assalto.* Ger. Bestreiten/ bekriegen/ stürmen. Belg. Bevechten. Hisp. *Combatir.* Polon. *Zwalczam, zburzam.* Vngar. *Ellene vivok ostromlom.* Ang. *To fight against, to assayle.*] Cic. pro Sestio: Domus est oppugnata ferro, facibus, exercitu Clodiano. Idem Cælio lib. 2: Ibi quintum & vigesimũ jam diẽm aggeribus, vineis, turribus oppugnabam oppidum munitissimum Pindenissum.

Oppūgnātĭo, onis, f. t. [מחאה *matsór* מלחמה *milchamáh*. πολιόρκησις. Gall. *Assaut.* Ital. *Assalto.* German. Stürmung. Hisp. *Combatimiento.* Polon. *Zburzenie.* Vngar. *Ellene vivas ostromlas.* Ang. *An assiege or assault.*] Liv. 4. ab Vrbe: Nec segnior oppugnatio est, quàm pugna fuerat.

Oppūgnātŏr, m. t. cujus antithesis est Propugnator. [בחר *tsár* נלחם *nilchám*. πολιορκητής. Gall. *Assaillant, qui donne assaut, combatant.* Ital. *Colui che dà l'assalto.* German. Stürmer bekrieger. Hispan. *Combatidor o combatiente.* Polon. *Zburzyciel.* Vngar. *Ellene vivo ostromlo.* Ang. *An assaulter.*] Cicero pro Cornel. Balb. Atque utinam qui ubique sunt propugnatores hujus imperii, possent in hanc civitatem venire, & contrà oppugnatores Reipublicæ de civitate exterminari.

Oppŭto, as, act. p. Puto. vel amputo, propriè; de arboribus dicitur. [זמר *zamár* סעף *sebéph*. κλάω, ἀμπουτάω. Gall. *Poier, coupper & oster les branches, y. perflues.* Ital. *Potare.* Germ. Beschneitten/ erhauwen. Hisp. *Cortar à podar.* Pol. *Oczinam.* Vng. *Nagdalom, el nyesom.* Ang. *To cutt of bowes, to prune trees.*] Plin. lib. 17. cap. 21: Opputatur autem quicquid proximè tulit fructum.

Oppŭvĭrĕ, Antiquissimi dixerunt pro percutere. [הכה *hichcháh*. κατατύπτω.] Vnde Oppuvia, verbera dicuntur. Afranius: Oppuviis pueri coërcentur. Vide in d. & one PAVIO.

Opēs. f. t. in numero plurali dicuntur, Omne id quo possumus aliquid, sive bona fama, existimatio & autoritas sit, sive divitiæ, sive bellica copia, sive quidvis aliud [רכוש *rechúsch* עשר *hóscher*. πλοῦτος, κτῆμα. Gall. *Richesses, biens, chevance* Ital. *Richezza.* Ger. Reichthumb/ das vermögen mit Haab vnnd Gut. Belg. Rycdom. Hisp. *Riquezas.* Pol. *Mayetno ści bogactwa.* Vng. *Kazdagsag, szozag morha.* Ang. *Riches, goodes, fobbis me.*] Virgil. 1 Aen. Auxilio tutos dimittam, opibusq; juvabo. Horat. Serm. lib. 2. Sat. 2: -puer hunc ego parvus Ofellum Integris opibus novi non largius usum, Quàm nunc accisis videas. Quo in loco Horatius vocat Opes accisas, quę imminutę sunt & attenuatę, quibus opponit Opes integras: hoc est, florentes, & nulla in parte deminutas ¶ Apud vetustissimos etiã Ops aliquãdo invenitur, ut idem sit quod opem ferens. Accius: Quorũ genitor fertur ésse ops gentibus. ¶ Hinc Inops sine ope, & Inopia: de quibus suis locis. ¶ Obliqui singulares significant auxilium, ἐπικουρίαν. Ovid. lib. 1. de Remed. Carminis & medicæ Phœbe repertor opis. Cicer. lib. 3. Tusc. Opis egens, dixit: id est, auxilii indiga. ¶ Aliquãdo tamẽ significant vires, vel, potestatẽ, δύναμιν. Virg. 1. Aen. -grates persolvere dignas, Nõ opis est nostrę. ¶ Aliquando vim. Salust. in Catil. Summa ope niti decet, nẽ vitam silentio transigant: id est, summa vi. ¶ Aliquando etiam opem in singulari numero legimus pro divitiis. Cic. 3. Tusc. ex vetusto poëta: O Priami domus, septum altisono cardine templum, Vidi ego te adstantem ope barbarica: id est, opulẽtia & fastu immani. ¶ Quandoq; etiam Opes pro auxilio legimus in numero plurali. Idem ad Quint. Frat. Nunc ita accidit, ut neque Prætores suis opibus, neq; nos studio nostro quicquam proficere possimus. Horat. lib. 1. Epist. -donec minor in certamine longo Imploravit opes hominis,

Opĭfĕr, ra, rum, Opem ferens. [עזר *hozer*. βοήθεια, βοηθητικός, Gall. *Qui donne aide & secours.* Ital. *Che po ge ainto & socorso.* German. Helffer/ der hilff beweiset. Hispan. *Que trae consigo ayuda.* Polon. *Pomocznik.* Vngar. *Segitseg hozo segitő.* Ang. *That helpeth.*] Ita Iunonem Opiferam appellarunt Romani, quòd parturientibus opem ferre crederetur. Plin. lib. 11. cap. 37: Metellum Pontificem linguæ adeò inexplanatæ fuisse accepimus, ut multis mensibus tortus credatur, dum meditatur in dedicanda æde, Opiferæ dicere.

Opŭlēntŭs, a, um, Dives & opibus abundans. [עשיר *hafschir*. πλούσιος. Gall. *Riche, opulent.* Ital. *Ricco, opulento.* Ger. Reich/ wolhabend. Belg. Ryck. Hisp. *Rico y abundante.* Pol. *Bogati, dostatni.* Vng. *Kazdag dus.* Ang. *Riche, wealthie.*] Plaut. in Amph. Opulento homini hæc servitus dura est. Cic. de Amic. Vt mulierculæ magis amicitiarum præsidia quærant, quàm viri: & inopes, quàm opulenti. Horat. 3. Carm. Ode 24: Intactis opulentior thesauris Arabum, & divitis Indiæ. Virgil. Aen. Hic templum Iunoni ingens Sidonia Dido Condebat donis opulenta, & numine divæ. Catul. in Iul. Cęsar. Eóne nomine urbis opulentissimæ socer, generóque perdidistis omnia?

Opŭlentĭă, f. p. Opulentitas, atis, f. t. Opes, divitiæ. [רכוש *rechúsch* עשר *hóscher*. πλοῦτος. Gall. *Richesse, abondance.* Ital. *Ricchezze, abondanza.* German. Reichthumb. Hispan. *Riquezas, abundancia.* Polon. *Bogactwo.* Vng. *Kazdagsag, dassag.* Ang. *Richesse, wealth.*] Plaut. in Mil. Quasiq; ejus opulentitatem reverearis. Salust. in Cic. Cui potest esse dubium, quin opulentiam istam ex sanguine & miseriis civium paraveris? Plin. lib. 17. cap. 1: Tam recens est opulentia, tântoq; tunc plus honoris arbores domibus afferebant, ut sine his ne inimicitiarum quidem pretium servaverit Domitius.

Opŭlēntĕr, Sumptuosè, splendidè, cũ opulentia. [πλουσίως, δαψιλῶς, ἀδρόγεως, ἀφθόνως. Gall. *Richement, en grand' abondance.* Ital. *Riccamente, in abondanza.* Ger. Reichtlichen/ köstlichẽ/ prächtlich. Hisp. *Rica y abundantamente.* Pol. *Bogacznie, dostatnie.* Vngar. *Kazdagon dusan* Ang. *Richely, with great wealth.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Ludos opulentius, instructiusque, quàm priores reges, fecit.

Opŭlēnto, as, act. p. Dito, seu abundantem facio. [העשיר *heheschír*. πλουτίζω. Gall. *Enrichir, faire riche.* Ital. *Arricchire.* Ger. Reich machen. Hisp. *Enriquescer.* Pol. *Bogacze.* Vng. *Meg kazdagodom. Lak dussa tezlek.* Ang. *To make riche.*] Col. lib. 8. cap. 1: Quippe villaticę pastiones, sicut pecuarię, non minimã colono stipem conferunt: quum & avium stercore macerrimis vineis, & omni furculo atque arvo medeantur, & eisdem familiarem focum, mensamq; pretiosis dapibus opulentent. Horat. 2. Epist. 17: Ne perconteris fundus meus, optime Quinti, Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivæ.

Opŭlēsco, n. t. Ditesco. [עשר *haschár*. πλουτέω. Gall. *S' enrichir.* Ital. *Arrichire.* German. Reich werden/ reichen. Hispan. *Ser enriquecido y abundado.* Polon. *Bogacznie.* Vngar. *Meg kazdagodom.* Ang. *To waxe riche.*] Furius: Quò magis incomptis possint opulescere campis. Nonius.

Opsĭmăthēs, ὀψιμαθής, Qui jam grandis natu discit, vel qui seriùs ad discendum accedit.

Opsĭmăthĭă, ὀψιμαθία, Sera eruditio, interprete Gellio.

Opsōnĭum, nii, n. s. Omne id quod cum pane vescimur. [טבל *path bagh*. ὀψώνιον. Gall. *Toute viande ou l'on trempe le pain, ou on le vin, pitance.* Ital. *Companatico.* German. Allerley Essen mit dem man Brot die neben speiß / tuchispeiß Belg. Toespys. *Qual puer manjar que no es pan.* Pol. *Pokarm, iadło.* Vngar. *Kenyeret etek.* Ang. *All meat except breadand drink, cates.*] Plaut. in Aul. Dat coquos cum opsonio. Iuvenal. Sat. 11: -non tamẽ his ulla unquam opsonia fiunt Rancidula. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: Omnia conductis coëmens opsonia nummis.

Opsōno, as, & Opsonor, aris, deponens, pen. prod. (nam Græcè ὀψώνιον, per ω, scribitur.) Emo, seu præparo opsonium. ὀψωνέω, ὀψωνέω: Gall. *Acheter ou faire prouision de viandes.* Ital. *Comprare companatico.* German. Allerley nebend speiß eyntauffen. Hispan. *Comprar de comer.* Polon. *Skupie pokarmu.* Vngar. *Eledelt etelt vezők kezitők.* Ang. *To laye out money for cates.*] Plaut. in Casin. Argento ne parcito, opsonato ampliter. Idem: Cœnæ opsonavit: id est, opsonium emit. Terent. in Andr. Vix drachmis opsonatus est decem. ¶ Opsonare famem ambulando, est acuere, & excitare. Cic. 5. Tusc. Socratem ferunt, quum usque ad vesperum contentiùs ambularet, quæsitumque esset ex eo quare id faceret, respondisse: Se, quò meliùs cœnaret, opsonare ambulando famem.

Opsōnĭtō, as, frequentativum. Sæpè opsono. ὀψανδέομαι. Nævius: Multi mecum eo die opsonitavêre.

Opsōnātŭs, us, m. q. Ipsa opsonatio. [ὀψωνέω. Gall. *Achet ou prouision de viandes.* Ital. *Preparatione di viuande* Ger. Eyntauffung der tuchispeiß. Hispan. *Aquella obra de comprar de comer.* Pol. *Skupowanie pokarmow.* Vng. *Etel.* Ang. *A laying out of money for cates.*] Plaut. in Trucul. Dedi equidem hodie quinque argenti deferri minas, præterea unam in opsonatum,

Opsōnātŏr,

Opsōnātŏr, oris, verbale, m. t. Qui emit opsonia. [ὀψώνης. Gall. *Despensier, qui achete viandes.* Ital. *Spenditore, proueditore de viuande.* German. Ein kauffer der kuchtspeiß Hispan. *Despensero que compra de comer.* Pol. Zkupion pokarmow. Vngar. *Ele tel veuő.* An. *A cate.*] Senec. ad Lucil. Adjice opsonatores, quibus dominici palati notitia subtilis est, qui sciunt, cujus illum sapor excitet. Plaut. Mil. Vel primarium parasitum, atque opsonatorem optimum.

Opsŏpœus. [ὀψοποιός. Gal. *Cuisinier.* Ital. *Cuoco.* German. Ein Kostmacher/oder Koch. Hispan. *Cozinero.* Polon. *Kucharz.* Vng. *Eledel tsinalo, zakasz.* Ang. *A cooke.*] Concinnator opsoniorum: id est, coquus.

Opsŏpōlis, pen. prod. ὀψοπώλις, Opsoniorum venditrix.

Opsŏpōlĭum, Locus ubi opsonia venduntur.

Opticus, a, um, pen. cor. Visibilis, qui perspici potest. [ὀπτικός. Gall. *De perspective, chose appartenant à voir.* Ital. *Visiuo, perspettiuo.* German. Deo gesichts/ zu dem gesicht gehörig. Hisp. *Cosa para ver y mirar, perspectiuo.* Polon. *Do widzenia przinalezaci.* Vng. *Lathato.* Ang. *That serueth for the sight.*] Hinc nervi optici, à medicis dicuntur, per quos spiritus visivus defertur in pupillam. *νεῦρα ὀπτικά.* ¶ Hinc etiam pars Geometricæ disciplinæ dicitur Optice, ὀπτική id est, Perspectiva, quæ ad oculos pertinet, quæ causas reddit cur visiones subinde fallant, & ea quæ in aqua conspiciuntur, majora ad oculos fiant: quæ procul ab oculis sunt, minora.

Optĭmas, Optimitas, Optĭmus, Vide BONVS.

Opto, tas, act. p. Desidero, cupio. [אבה *abáh* אוה *ivváh* חפץ *chaphéts*, βούλομαι. Gall. *Desirer.* Ital. *Desiderare.* Ger. Begert/ wunschen. Belg. Wenschen/ beghenten. Hisp. *Dessear.* Pol. *Zadam wnyscie, życze.* Vng. *Kiuanom.* Ang. *To wish or desire.*] Cic. Sulp. lib. 4: Itaq; mihi venire in mentē n.l poteſt, nō modò quid sperem, sed vix jam quid audeam optare. ¶ Vnde Optativus modus apud Grammaticos, τὸ εὐκτικόν. ¶ Quandoq; eligo. αἱρέομαι. Cic lib. 1. Offic. Quæq; majori parte pulcherrima videantur, ea maximè optant. Virgil. lib. 1: Optavitque locum tectis. ¶ Aliquando Optare ponitur pro petere vel rogare. Cicer. in Cat. lib. 2: Neque ego à dijs immortalibus Quirites optabo, ut, &c. ¶ Interdum etiam pro asciscere. Idem in Ep. stol Sed ne optati quidem sacerdotem licebat, qui cuiquam ex collegio esset inimicus. ¶ Hujus composita sunt, Adopto, Coopto, Exopto, & Præopto: de quibus suis locis.

Optātŭs, a, um, partic. pium. ¶ Optati dicuntur, qui in honestū gradum aliquem sunt electi. ἐκλεκτοί, a verbo Opto, quod inter cætera eligo significat & adsciscо.

Optātŭs, Expetitus, desideratus. [אוה *naavéh.*] Cicero ad Lentul. Tametsi mihi nihil fuit optatius, quàm ut primùm abs teipso: deinde à cæteris omnibus quàm gratissimus erga te esse cognosceret. Idem Quint. Frat. Vale mi optime, ac optatissime frater.

Optātissĭmŭs, superlat. ut, Optatissimus nūtius, Cic. 14 Philip.

Optātum, ti, n. s. substantivū, Expectatū. [אוה *avváh* תאוה *taavéh* מאויה *maavaiéh* חפץ *chéphets*. ἔρως, ἐπιτύμον. Gal. *Chose desiree.* Ital. *Cosa desiderata.* Ger. Ein Wunsch oder Begert. Hisp. *Cossa desseada.* Polon. *Winszowanie.* Vngar. *Kiuanatos.* Ang. *A wishe and desire.*] Cic. in Pison. Illud etiam accidit præter optatum meum, sed valde ex voluntate. Optata loqui, Terent. Heavt. Eveniunt optata, Ovid. 6. Metam Respondet optatis meis fortuna, Cic. Curio. 2. lib. Epist. Famil.

Optātō, adverbium, Cum desiderio. [ἐπιθύμως. Gall. *Desirablement, auec desir & souhait.* Ita. *Desideratamente.* Ger. Erwünscht. Hisp. *Desseadamente.* Pol. Zwinszowanim. Vng. *Kiuanatossan.* An. *As one walde wishe.*] Terent. in And. Optatò advenis. Cic. ad Att. Nisi quid te aliud impediet, mihi optatò veneris.

Optābĭlis, le, om. t. Quod est expetendum. [אוה *naavéh.* ἐπιτύμος. Gall. *Desirable.* Ital. *Desiderabile.* Germ. Zu erwünschen/ wünschens wärt. Hispan. *Cosa para ser desseada.* Polon. *Pożadliwi.* Vngar. *Kiuanando.* Ang. *That is to be desidered or wished.*] Cicer. Luce. Quæ etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt jucundæ. Idem 1. de Finib. Itaq; ne justitiam quidē rectè quis dixerit per seipsam optabilem, sed quia jucunditatis vel plurimum afferat.

Optabilĭtĕr, adverb. [ἐπιτύδως. Gall. *A souhait.* Ital. *Desidereuolmente, con desiderio.* Germ. Nach allem Wunsch. Hisp. *Desidera blemente.* Pol. *Podlie winszowania.* Ang. *Delectably, in such sorte as is to be wished.*] Cicero 1. Tusc. Prò dii immortales, quàm optabiliter iterum illud jucundum esse debet!

Optīvŭs, penult. prod. adjectivum, Pro adoptivo: [ὑοποιητός. Gall. *Adoptif.* Ital. *Adoptiuo.* German. Angenommen / erwehlt. Hispan. *Adoptado è abijado.* Polon. *Wybrani.* Vngar. *Fogadot.* Ang. *Adoptiue.*] ut Nomen optivum. Horat. 2. Epist. 1: -si plus adposcere visus Fit Mimnermus, & optivo cognomine crescit.

Optĭo, onis, f. t. Optatio atq; eligendi facultas. [מבחר *mibchár* מבחור *mibchór.* αἵρεσις. Gall. *Souhait, choix, eslite.* Ital. *Elettione.* Germ. Ein Wahl. Belg. Den Cuer/ wensch. Hisp. *Obra de desear ò elegir, eleccion prepuesta.* Pol. *Przebranie, wibor.* Vng. *Valaztasra valo zabadsag.* Ang. *Choise or election.*] Plaut. in Casin. Optio hæc tua est, utram harum vis conditionē, accipe. ¶ Dare optionē, & Facere optionē, & dare, & deferre alicui, & Permittere optionem alicui. Cic. 1. Verr. Quoties ille tibi potestatē, optionēq; facturus sit, ut eligas utrum velis factū esse, nécne. Quint. lib. 5: Nec optio judicis adversario est permittenda. Cic 4 Acad. Si optio naturæ nostræ detur. ¶ Optio etiam aliquando masc. ul. generis est, significatque ministrum à Centurione vel Decurione adoptatum, qui privata ejus obeat negotia, dum ipse publicis curis est districtus. Veteres appellabant Accensum. Festus: In re militari Optio appellatur is, quē Decurio, aut Centurio optat sibi rerū privatarū ministrum, quò faciliùs obeat publica officia. Optio qui nunc dicitur, ante appellabatur Accensus, qui à Tribuno militum Centurioni dabatur adjutor. Dicitur ab optando (ut Vegetius ait) quòd antecedentibus ægritudine præpeditis, ii tanquā adoptati eorū, atque vicarii, solent, universa curare: ut nihil aliud sit Optio in re militari, quàm adoptatio: quoniam Centurio, aut Decurio optabat sibi rerum privatarum ministrum, quò faciliùs publica obiret negotia. Plaut. in Asin. Optionem tibi sumito Leonidem. Callist. in l. ultim. de Iur. immuni. Quamobrem etiam eum qui in palatina militia ipsum agat, quod in exercitu Optiones, jure arbitror dici Optionem.

Opŭlentō, Opulentus, Opulesco, Vide OPES, in OPS.

Opŭlus, li, pen. cor. f. s. Genus arboris, maritādis vitibus maximè idoneum. Colum. libr. 5. cap. 6: Sed vitem maximè opulus videtur alere, deinde ulmus, pòst fraxinus. Ruell. lib. 1. cap. 105: Opulus corno similis arbor, arbusto Gallico faciundo idonea: *Obierus* vel *Opierus* apud nos ruri dicitur, ulmi proceritate adolescit, caudice recto, enodi, *&c.*

Opŭntĭă, æ, Herba est circa Opuntem nascens, etiam homini dulcis: mirumque è folio ejus radicem fieri, ac sic eam nasci. Verba sunt Plin. lib. 21. cap. 17.

Opŭs, operis, & Opus, indeclinabile. Vide OPERA.

Opŭscŭlum, diminutivum, Vide OPVS in OPERA.

O ante R.

OR. In notis antiquorum, ornato, vel Ordo. ORB. PAR. orbati parentes. ORD. ordinis. OR.M. ordo militum. ORN. IMP. ornatus imperialis.

Ora, oræ. f. p. Extremitas cujusq; rei. [סוף *soph* כנף *chanáph* שוליים *shulim* גבול *ghebul.* ἐσχατία, τὸ ἐσχατόφυτον. Gall. *La fin & bout de quelque chose que ce soit, fin & limite, le bord de quelque habit.* Ital. *Estremità di qualche cosa.* Ger. Das end oder eusserst eines jedē dings. Belg. Dis wterste den cant. Hisp. *Orilla fin ò cabo.* Pol. *Brzeg kazdey rzeczy.* Vn. *Zel, veg, hatar.* An. *The edge of an habilement, the borders of countreys.*] Virg. 9. Aen. ad bellum retulit: Et mecum ingentis ora evolvite belli: hoc est, finē belli, vel belli extrema, ut interpretatur Servius. Hinc vestimentorum extrema, Orę dicuntur. κράσπεδα. Regionum item, terrarumq; fines, insuper maritimæ ipsæ regiones, Orę dicuntur. Virg. 1. Aen. Arma virumq; cano Troiæ qui primus ab oris, Italiam fato profugus, Lavinaque venit Littora. ¶ Oræ alveatiorum. Virg. 4 Georg. Spiramenta linunt, fucoque & floribus oras Explent. ¶ Plin. Oræ appellatione ferè semper regionem littoralem appellat, ἀκτὴν, apud quem crebrò illa leguntur: In ora sunt civitates: & oppida oræ proxima. Quæ verò remota sunt ab ora, in mediterraneo esse dicuntur. ¶ Ora pro regione. Cicer. 2. de Nat. deor. Omnibus hominibus, qui ubique sunt, quacunque in ora ac parte terrarum. ¶ Ora pro climate, vel segmento cœli. Cicer. 1. Tusc. Tum globum terræ eminentem à mari, fixum in medio mundi universi loco, duabus oris distantibus, habitabilem, & cultum. ¶ Sunt qui dicant Oram etiam significare nauticum funem, quo navis littori alligatur, adducentes testimoniū illud Quintil. in Præfat. ad Tryphonem: Permittamus vela ventis, & oram solventibus bene precemur. & Liv. lib. 28: In ipsis quoq; trepidatum navibus, dum ne hostes cum suis irrumperent, trahunt scalas: orasque, & anchoras, ne in moliendo mora esset, præcidunt. Cæterùm eruditi negant Oram inveniri pro fune nautico apud idoneos autores, quū ne in Livio quidem Oras, sed Lora in vetusto codice scriptum reperiatur: & apud Quintil. Ora solventibus, in quibusdam exemplaribus legatur: ut idē sit Ora solvere, quod solvere à littore. ¶ Ora pro initio rei, autore Festo, usus est Cæcilius: Oram, *inquit*, reperire nullam, quā expediam, queo. ¶ Apud Celsum, Oræ vulneris vocantur, hiantis vulneris extremitates, quæ futura cōjunguntur. Oras, *inquit*, vulneris futuræ comprehendant. ¶ Ora commentari, quid sit, non satis perspicuum est. Sic scribit Plautus in Menæchmis: Nimis autem bene ora commentavi, atque ex mea sententia. Ex quibus verbis sensum elegantem elicere, non ita proclive est. Putat autem Turnebus ad eos qui fingunt comicum respexisse, qui cum eo alicujus statuæ, ita ut volunt adfabrè & graphicè expresserunt lineamentis omnib. emendatissimis, gaudent: quod quidem se fecisse dicit Messenio, contuso

pugnis ore, & in aliam formam mutato eorum, qui Menæchmum comprehenderant, sese enim dicit puchrè ora velut statuarum commendatum esse. Sic Amphitruone: Alia forma esse oportet, quem tu pugno legeris. *S O.* Illic homo me interpolabit, meumque os finget denuò.

Orăculum, li, n. s. Deorũ responsum. [דביר נבואה *nebuáh dᵉbir.* χρησμὸς, λογιον. Gall. *Oracle.* Ital. *Oracolo.* Ger. Ein Göttliche antwort vnnd eröffnung. Hispan. *Respuesta de Dios.* Polon. *Boskie obiawienie y odprowiedź.* Vn *Istem felelet.* Ang. *An oracle, an answer geuen by god.*] Ita dictum à verbo Oro, vel ab oratione, teste Cicer. in Topicis: Oracula (*inquit*) ex eo ipso appellata sunt, quòd ineſt his deorum oratio. Virgil. 2. Aen. Suspensi Eurypilum scitatum oracula Phœbi Mittimus. ¶ Quandoque ponitur pro templo in quo responsa dantur. Plin. lib. 12. cap. 23: Inde & nomen Ammoniaco ab Ammonis oraculo, juxta quod nascitur arbor. ¶ Nonnunquam etiam pro celebri, notatuque digna, & minimè vana sententia. Seneca: Vnum illud optimũ oraculum est: Pugnandum ésse pro patria. Plin. lib. 18. cap. 6: Inde illa reliqua oracula: Nequam agricolam esse, quisquis emeret quod præstare ei fundus posset. ¶ Accipitur præterea aliquando Oraculum pro somnio nocturno, quo res aliqua nobis denuntiatur. Cic. 1. de Divin. Exposui somnii, & furoris oracula. ¶ Dicere ex oraculo. Cic pro Fonteio: Ex oraculo dici putes. ¶ Edere oraculum, Oraculo aliquid edere, Fundere oraculum, Petere oraculum de aliqua re.

Orariæ naves, Sunt actuariæ & parvæ, quibus secundũ oram navigatur: nam majoribus pelagus tentatur. Plin. in Epist. ad Trajanum: Nunc destino partim navibus orariis, partim vehiculis provinciam petere.

Orāta, æ, f. p. Piscis, ab auri colore nomẽ habens, Idem & Aurata dicitur. [χρύσοφρυς. Gall. *Orade, ou dorade.* Ital. *Orata.* Ger. Ein forcten. Hisp. *Dorada pesce.* Polon. *Pstrąg.* Vng. *Aranyas hal.* Ang. *A gilthead.*] Solent enim veteres pro au diphthongo, sæpè o literam substituere, ut Clodius pro Claudio, & Codex pro caudice. Vide suprà in dictione Aurata.

Orātio, Oratiuncula, & Orator, Vide ORO.

Orbiculata, Herba, Barba, Barbaro ex Dioscoride videtur esse Clinopodion. In Coroll. Clinopodii, vide Barb.

Orbis, hujus orbis, m. t. circulus. [חוג *chugh* גלגל *ghalghál.* κύκλος, σφαῖρα. Gall. *Cercle, rondeau, rondeur.* Ital. *Circolo, rotondità.* Ger. Ein ring oder treiß. Belg. Een perck circkel. Hisp. *Redondez circulo.* Pol. Okrąg, świat. Vng. *Kerekség, vilag kerekśége.* Ang. *A circle or round comp. ſſe.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Alius glauci coloris orbibus circundatis. Ovid. 6. Metam. Janam glomerabat in orbes. Lucan. lib. 5. de gruibus loquens: Confusos temerè immistæ glomerãtur in orbes. Virg. 5. Aen. Inde alios ineunt cursus, aliosq; recursus, Adversis spatiis: alternosq; orbibus orbes Impediũt. Cic. 3. de Orat. Circuitus & quasi orbis verborũ. ¶ Differt autẽ Orbis à Sphæra, seu Globo, q. Orbis propriè de plano corpore, quod circulatẽ habet figurã: Sphæra autẽ, vel Globus de corpore solido dicatur. Cicer. 2. de Nat. deor. Duæ formę præstãtes sunt: ex solidis globus, ex planis circulus, vel orbis, qui Græcè κύκλος dicitur. Sed hoc nõ semper observat. Significat enim frequẽter Orbis quod sphæricũ est, vel rotundum: unde Orbẽ terrarum, οἰκουμένην, dicimus pro toto universæ terræ globo, quẽ sphæricæ figuræ esse philosophi consentiunt. [תבל *tebel.*] Plin. in Procem. lib. 3: Terrarũ orbis universus in tres dividitur partes. ¶ Accipitur etiam orbis pro circulari cœlestium corporum meatu. Cicero de Som. Scip. Stellæ circulos suos orbesque conficiunt celeritate mirabili. ¶ Nonnunquam etiam significat cœlestes sphæras. Ibidem: Novem tibi orbibus, vel potiùs globis connexa sunt omnia. ¶ Orbes in homine dicuntur frontis foramina, inter quæ latent oculi. Statius: Tum vacuos orbes. Prudent. Illic utrisq; obtutibus orbes cavatos præferens, baculo regebat primo errore nutantem gradum. Sed & ipsa lumina sic appellantur. Lactant. Orbes ipsos humoris puri, ac liquoris plenos esse voluit. ¶ Aliquando est regio. Plinius libro 12. cap. eod. In nostro orbe proximè laudatur Syriacum. ¶ Aliquando pro operculo in orbem facto. Cato de Re rustic. cap. 10: Abacum unum, orbes æneos duos, mensas duas, *&c.* ¶ Orbis ablaqueationis, apud Col. lib. 4. cap. 4, ponitur pro fossura, sive fossione illa, quæ in orbem circa vites, aut arbores fieri solet. Nam (*inquit*) dum exaltare fortius orbem ablaqueationis fossor studet, obliquam vitem plerunque fauciat. ¶ Quandoq; Orbem acceptum legimus pro orbili: hoc est, pro extremitatibus radiorum in rota, quæ canthis cinguntur. Varr. 3. de Re rust. cap. 5: E' quo stagno rivus pervenit in duas, quas dixi, piscinas, a: piscículi ultrò ac citrò commeant, quũ & aqua calida & frigida ex orbe ligneo mensaq;, quã dixi, in primis radios esse, e istomiis versis ad unumquenq; factum sic, ut fluat in cõvivam. ¶ Orbis pro anno. Virg. 1. Aen. Triginta magnos volvendis mensibus orbes Imperio explebit. Hoc est, triginta regnabit annos. Idem 3 Aen. Annuus exactis completur mensibus orbis. ¶ Est etiam Orbis mensa rotunda. Mart lib. 2: Tu Libycos Indis suspendis dentibus orbes: Fulcitur testa fagina mensa mihi. Quo in loco Libycos orbes vocat mẽsas citreas. ¶ Ponitur quandoq; pro contextu, & serie continua, & quadã quasi circunductione orationis, quũ periodi legitimis cõmatibus & colis sunt expletæ. Quintil. lib. 9. cap. ult. Historia non tàm finitos numeros, quàm orbem quendã, contextumq; desiderat. Cic. in Orat. In Thucydide orbem orationis desidero. ¶ Orbis etiam piscis est marinus, orbiculatus excepta cauda, sine squamis; cutis durissimæ, atque aculeis horridæ, cui os angustum, dentibus quaternis latis munitum. Ennius apud Apuleium in 1. Apologia: videtur Calvariam marinã appellasse. Plin. lib. 32. cap. 2: Durissimum esse piscium constat qui orchis (veteres codices orbis) vocetur.

Orbĭcŭlus, li, diminut. [σφαιρίδιον. Gall. *Petit cercle, rondeur.* Ital. *Picciolo cerchio rotundità.* Germ. Ein klein rund ding oder schnitzlin. Hisp. *Pequenno circulo, redondez.* Polon. *Talerzyk, okruzyk.* Vng. *Keretsegetske.* Ang. *A litle circle or rondell.*] Plin. lib. 25. cap. 13: Conscissa quoque in orbiculos servatur in vino. ¶ Orbiculus pro rotula trochleę. Cato cap. 3: Trochleas Græcanicas binas, quæ funibus sparteis ducantur, orbiculis superioribus octonis, inferioribus senis citiùs duces.

Orbĭcŭlātus, ta, tum, Quod in orbem & circulum factum est, circularis, rotundus. [κυκλοτερὴς, σφαιροειδὴς. Gall *Rond, qui eſt fait en rond.* Ital. *Tondo, rotundo.* German. Einwel/rund/oder kugelecht/schetblecht. Hispan. *Redondo.* Pol. Okrągły. Vngar. *Kereg.* Ang. *Round lyk a circle.*] Vnde Poma orbiculata dicuntur à Varrone 1. de Re rust. cap. 59: quæ rotunda sunt, figuramque habent orbis in rotunditatem circumacti. Cælius ad Ciceronẽ lib. 8: Quid est? Nunc tibi nostri milites, qui durissimis & frigidissimis locis teterrima hyeme bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti videntur.

Orbĭcŭlātim, adverb. Per orbes, & circulos quasi circulatim [σφαιρηδὸν. Gall. *En forme ronde, par rondeaux.* Ital. *A forma rotunda.* German. Geringeteer weiß/In die ründe. Hisp. *En cerco en redondez.* Polon. Okrągło. Vng. *Kerdidenkent.* Ang. *Round lyk a circle by circles.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sed quibus cervix è multis, vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis ad circunspectum, articulorum nodis jungitur.

Orbĭcŭs, ca, cum, autore Nonio, Quod est per orbem ductum, seu per circulum. [κυκλοτερὴς. Gall. *Qui tourne en rond.* Ital. *Girato, intorno,* German. Das in die ründe iſt. Hispan *Hecho en cerco ò en redondez.* Polon. Okrągły. Vngar. *Kerekded.* Ang. *That is round.*] Varr. Vt sidera cœli circa terram, atque axem volvuntur motu orbico.

Orbĭcŭlĕ, hujus bilis, n. t. Id esse videtur quod rotam in summo axe continet, vel id potiùs quod in extremis radiis est, & canthis cingitur. [ἡ τοῦ τροχοῦ περιφέρεια. Gall. *Le tour & rond d'vne roue.* Ital. *Il rotundo della ruota.* German. Die lonnen oder die felgẽ des rads Hispan. *La redondez de la rueda.* Polon. *Lucznia*, item *Lion.* Vng. *Kerek ag kereg talp.* Angl. *The round circle of a wheel that turneth on the ground.*] Varr. 3. de Re rustic. cap. 5: Insula est columnella, in qua intùs axis, qui pro mensa sustinet rotam radiatam, ita ut ad extremum, ubi orbile solet esse acutum, tabula cavata sit. Budæus.

Orbĭtă, æ, pen. cor. f. p. Rota sive currus. [גלגל *ghilghál* אגלה *mahaghál.* τροχία. Gall. *Roue, orniere.* Ital. *Ruota, carro.* Germ Ein Karrengeleiß. Hisp. *El carril por donde passa carreta, carro.* Pol Kol'o. Vngar. *Kerek, kotsi, kerek vagas.* Ang. *A wheele or trake of the wheele made in the ground.*] Virgil. lib. 3. Georg. juvat ire jugis, quà nulla priorum Castaliam molli devertitur orbita clivo. Cic. Att. lib. 2: Vt vix sonitum audire, vix impressam orbitam videre possemus. ¶ Est præterea Orbita, vestigium decurrentis in viis rotæ ex cursu. Plin. lib. 8. cap. 58. Idem: Vbicunq; sint, si orbitam transiére, moriuntur. Loquitur de muribus. Liv. 2. belli Maced. Rota una in altiorem orbitam depressa, ita turrim inclinavit. ¶ Hinc Exorbito, tas: de quo suo loco. ¶ Item Orbita, rotunditas. Virgil. in Aetna: Solis scire modum, & quanto minor orbita Lunæ est.

Orbŭs, orbi, m. s. Propriè dicitur oculis privatus, quasi amissis orbibus. [עור *hivvér* πεπηρωμένος τὰς ὄψεις. Gall *Aueugle.* Ital. *Orbo, cieco.* German. Der gesicht beraubet/blind Hisp. *Ciego.* Pol. *Sliepi.* Vng. *Zõme ki vaiot, vak.* Ang. *Blind, bereft of his sight.*] Plin. lib. 7. cap. 43: Orbam luminibus exegit senectam, amissis incẽdio, quum Palladium raperet. Idem lib. 35. cap. 10: Pinxit & Antigoni regis imaginem altero lumine orbam. ¶ Per translationem Orbi dicuntur, quicunque aliqua re charia privati sunt. Hinc patres, amissis liberis, quos nõ minus charos habẽt quã oculos. Orbi vocantur. [עירים *haririm* חולדים *ghalmudhim.* ἄτεκνοι. Pol. *Osierocział'i.* Vn. *Fia nekwl marat, arva* An. *Neelfull, sha lacketh any thing.*] Cicer. in Parad. Quem nutum locupletis orbi senis non observat? Quintilian. lib. 5 cap. 17: Parens liberorum, an orbus sit: Col. lib. 7. cap. 4: Orbæ suis natis matres. Iuvenal. meliora ac plura reponit Persicus orborum

laudatissimus.

lauriſſimus. ¶ Similiter Orbi dicũtur liberi amiſſis parẽtibus. [יתומים *jethomim.* ὀρφανοί.] Ter. Adelph. Hæc virgo orba eſt patre. Idem Phorm. Lex eſt, ut orbæ qui ſint genere proximi, His nubant. ¶ Orbi palmites dicuntur, qui oculis & gemmis carent, & nihil pariunt: Nec, *inquit*, orbos tantùm detrahere palmites, verumetiam frugiferos.

Orbĭtās, f.t. Privatio liberorum aut parentum. [שכול *ſchechól.* ἀπαιδία, ὀρφανία. Gall. *Priuation ou perte d'enfans ou d'autre choſe qu'on tient chere.* Ital. *Priuatione di coſa cara, come de figlioli.* Ger. Weiß loſe / iſt der ſtaat da jemandts ſeiner liebſten beraubt et wird / alß die Eltern jhrer Kinderen / ꝛc. *item*, Der Weyſen ſtaat. Hiſp. *Perdida de coſa amada como de hijos.* Pol. *Oſieroczenie.* Vng. *Arua ſag.* Ang. *Loſſe or lack of any thing which one loueth affectuouſly, as parentes, children.*] Vt uxoris viduitas poſt amiſſum maritum. Quint. Non habet orbitas veſtra lacrymas ſuper ardentes rogos. Plaut. in Capt. Quod hoc eſt ſcelus? quaſi in orbitatem filios produxerim.

Orbĭtūdo, Orbitas, ſed antiquum eſt. Accius: Miſeret lacrymarum, luctuum, orbitudinis.

Orbo, as, act. p. Re chara aliquem privo. [חסר שכל *ſchichchél* *chiſſér.* στερέω, ἀπαστερέω. Gall. *Priuer de quelque choſe qu'on tient chere.* Ital. *Priuare, orbare.* Ger. Berauben. Bel. Berowen Hiſp. *Priuar de coſa amada.* Pol. Rzecz miel'a odeimuie. Vng. *Kedues dolgoktul meg foztom.* Ang. *To depriue of a thing that a man fetteth much by.*] Cicero de Amic. Etſi illis planè orbatus eſſem, magnum tamẽ afferret ætas illa ſolatium. Idem 4. Acad. Non ergo is excæcat nos, aut orbat ſenſibus. Orbare ſe luce, Cic. Tuſc. Orbari auxilio, Idem pro Muræna.

Orbātus, participiũ. [שכול *ſchachchúl.* ὀρφανισθείς, ἀπαστερηθείς. Pol. *Oſtradam.*] Cic. pro Cluent. Mater orbata filio. Idem ad Cæcin. Nec iis quidem verbis, quibus te conſoler, ut afflictũ, & jam omni ſpe ſalutis orbatum.

Orbātĭo, onis, f.t. [שכול *ſchechól.*] Senec. Epiſt. 88: Paupertas non per poſitionem, ſed per detractionem dicitur: vel (ut antiqui dixerunt) per orbationem: Græci dicunt στέρησιν: quod quũ dicunt, non quòd quis habeat dicitur, ſed quod non habeat.

Orcă, cæ, f.p. [ὄρκυν. Gall. *Eſpaulart.* Ital. *Orca.* Ger. Ein grewlicher Waltfiſch im Meer / iſt ein ſonderbare gattũg dieſes nammens. Hiſp. *Vna eſpecie de vallena.* Vng. *Czet hál.* Ang. *A whale, or ſuch great beaſt in the ſea.*] Genus beluæ marinæ (inquit Feſtus) balænis infeſtum. Plin. lib. 9. cap. 6: Balenæ & in noſtra maria penetrãt. In Gaditano Oceano non ante brumam conſpici eas tradunt, cõdi aũt æſtatis temporibus in quodã ſinu placido & capaci, mirè gaudentes ibi parere. Hoc ſcire orcã, infeſtã his beluã, & cujus imago nulla repræſentatione exprimi poſſit alia, quàm carnis immenſæ dentibus truculentæ. Irrũpunt ergo in ſecreta, ac vitulos earum ac fœtas, vel etiamnũ gravidas lancinant morſu, fucuſſæq; ceu Liburnicarum roſtris fodiunt. Horat. 2. Serm. Satyr. 4: ſimplex è dulci cõſtat oliuo, Quod pingui miſcere mero, muriaq; decebit, Nõ alia quàm qua Byzantia putuit orca. ¶ Ab hujus beluæ ſimilitudine vaſis quoddã vinarii genus ſpecie tereti, & uniformi, Orca dicitur. [Pol *Dzber,* ebr. Vn. *Bugyoghas lã hordo.* An. *A fat.*] Varr. de Re ruſt. lib. 1. cap. 13: Orcæ in Hiſpania fervore muſti ruptę. ¶ Erat etiã olim Orca vaſis genus, in quo fici aſſervabantur. Plin. li. 15 cap. 19: At ubi copia ficorum abundat, implentur orcæ, in Aſia cadi. ¶ Quidã etiã Orcã accipiũt pro vaſculo luſorio quò conjecti tali, agitatiq; emittuntur in tabulã aleatoriã, quod à Martiale dicitur Turricula ex imitatione Græcæ dictionis πύργος, quã & Latini uſurpãt. Perſ. Satyr. 3: anguſtæ collo nõ fallier orcæ. In hoc tamẽ Perſii loco ſcribit Cornutus Orcã vaſis genus eſſe collo anguſto, in quod nuces jaciebãtur diſtãti ex loco, & qui certo jactu mittebat, victor habebatur. ¶ Plin. li. 35 pro capſa pigmentõrũ muliebriũ uſus eſt, Vſta caſu reperta incẽdio Piræei ceruſſa in orcis cremata. ¶ Orca etiã gẽmæ nomẽ eſt, nigro, fulvo, viridi ac cãdido colore diſtinctæ. Plin. li. 37 cap 10.

Orcŭlă, diminutivum ab Orca, σπυρίδιον. Cato de Re ruſt. Cyminum, fœniculum, rutam, mentham, in orculam condito.

Orchēſtrā, ὀρχήστρα. Locus erat in theatro inter ſcenam & cuneos, Senatoribus ad aſpectandũ deſignatus, in quo erat pulpitum quinq; non ampliùs pedibus altũ, quod Græci *Thymelen* dicebãt, & *Longum*, in quo chorus Tragœdiatũ, & Comediatũ, quandiu Comœdię chorum habuerunt, ipſiq; etiam citharœdi & aulœdi, & quotquot perſonã ex fabula non agebant, actioni ſubſerviebant. Dicta Orcheſtra, ἀπὸ τῦ ὀρχεῖσθαι: hoc eſt, à ſaltando, quòd in eo geſticulatores, hiſtrionibus in ſcenã abditis, populum ſaltando detinerent. Sueton. in Nerone: Deinde in orcheſtrã, ſcenamq; deſcendit, & orationis quidem carminisq; Latini coronã, de qua honeſtiſſimus quiſq; contenderat, ſumpſit. Iuvenalis poſuit pro ſeſſione Senatus & primorum, quum ait: ſimilemq; videbit Orcheſtram & populum.

Orchiălēx, ὀρχιαλικὸς νόμος, Prima fuit inter leges ſumptuarias, quæ ab Orchio Tribuno plebis nomẽ accepit. Hac cautus cõ-

vivarum numerus perſcribebatur, cavebaturq; ut apertis januis cœnitaretur, nequa legi fraus fieri poſſet.

Orchĭs, ὄρχις, Herba quam & Cynoſorchin vocat Plin. lib. 26. cap. 10. Cujus vocabuli vim reddentes officinæ etiam hodie, *Teſticulum canis* appellant. ¶ Eſt etiam Orchis, piſcis quidam duriſſimus, cujus meminit Plin. lib. 32. cap. 2: Duriſſimum (*inquit*) eſſe piſcium conſtat, qui Orchis vocatur, rotundus eſt, & lineſquamis, totusq; capite conſtat.

Orchītes, pen. corr. ὀρχίτης, Genus olivarum, quæ à teſticulis nomen ſumpſerunt, ut inquit Servius in lib. 3. Georg. Nam ὄρχεις teſtes dicuntur, unde Orchites dictæ ſunt, quaſi teſticulares olivæ. Nominativus ſingularis eſt Orchis. Colum. lib. 5. cap. 82: Orchis quoq; & radius melius ad eſcam, quàm ad liquorem ſtringitur.

Orchoſelinon, Lege ORCOSELINVM.

Orcomoma, proſecto funebri apud Mart. ponitur.

Orci tunica, Anemone herba, Vide Nardus Celtica.

Orcŭs, m. ſ. A veteribus inferorum deus eſt exiſtimatus, quẽ & Plutonem & Ditem patrem vocabant. Varro terram ipſam Orcum eſſe videtur ſignificare, quòd in ea omnia oriuntur & aboriuntur. Itaq; dictum eſſe orcum ab ortu, quòd omnium rerum finis ſit ortus. [שאול *ſcheól* ἅδης. Gall. *L'obſcurité d'enfers.* Ital. *Plutone inferno.* Ger. Der helliſch Gott *Pluto*, wird auch für die Hell ſelbs genommen. Hiſp. *Eſcuridad del infierno.* Pol. *Pluto*, *Iuciper pickl'o.* Vng. *Pluto lucsper Pokol.* Ang. *Hell, or the darkneſſe of hell.*] Cic. 6. Verr: Hic dolor erat tantus, ut Verres, alter orcus, veniſſe Ennam, & non Proſcipinam aſportaſſe, ſed ipſam abripuiſſe Cererem videretur. ¶ Aliquando etiam pro [illegible] inferorum loco uſurpatur: Ita à Propertio lib. 3. Eleg. [illegible]: Minos vocatur arbiter Orci, quaſi inferorum judex & moderator Plaut. in Aſin. Bene vale apud Orcum te videbo. Homerus 2. Iliad. indicat Orcum Theſſaliæ fluvium eſſe, [illegible] palude profluentem, aquis adeò pinguibus, ut Pene[illegible] in quem illabitur, olei in modum ſupernatet. Hinc factus eſt locus fabulæ, ut Orcus inferorum fluvius eſſe dicatur, cujus apud deos ſanctiſſimum ſemper habitum ſit jura[illegible]. Feſtus, Orcum ab urgendo dictũ putat, quòd ad mortem homines urgeat. Alii διὰ τὸ ὄρκου: hoc eſt, à juramento, malunt quòd nullum juramentum apud ſuperos firmius eſſet, aut religioſius, quàm quum per Stygiam paludem jurabãt, aut Orcum fluvium, qui ex Styge profluit. [Ger. Ein helliſcher fluß welcher durch den See Stygen laufft.] ¶ Cum Orco rationem [illegible] habere, vel ponere, eſt periculo mortis ſeſe exponere quum [illegible] prævideamus: quod ſolent agricolæ, qui in peſtilent[illegible] quanvis fructifero ſerunt. Varr. 1. de Re ruſt. cap. 4: [illegible] ratio cum Orco habetur, ibi non modò fructus eſt in [illegible] ſed etiam colentiũ vita. Virg. 4. Aen. Stygioq; caput damnavit Orco

Orcīnŭs, a, um, Quod ad orcum pertinet, ut Orcinus libertus dicitur, qui directam ex teſtamẽto libertatem [illegible] quam patronũ vivum habuit: quare cùm hic libertus [illegible] libertus viventis ſit, Ditis ſive Orci libertus nomi[illegible] nus D. lib. 26. Tit. 4. l. 3: Quod quidem [illegible] berti locum habet teſtamento manumiſ[illegible] lium lib. 1. cap. 24. in epigrammate Nævii poetæ, [illegible] ſaurus pro ſepulchro. Itaq; poſtquam in Orcio traditus [illegible] ſauro obliti ſunt Romæ lingua Latina loquiei

Ordĕum, dei, & Ordeaceus, a, um, Vide Hordeum.

Ordĭnārĭŭs Ordino, nas, Vide Ordo

Ordĭŏr, diris, d. q. Orſus & orditus, teſte Priſciano, præfatum facit, Loqui incipio, orationem inchoo. [יחל [illegible] πρόοιμαι, ἄρχομαι. Gall. *Commencer de parler.* Ital. *Cominciare à parlare.* Ger. Anheben / Anfahen. Bel. Beghinnen. Hiſp. *Comẽçar de hablar, commencar.* Pol. *Poczinam.* Vng. [illegible] *To beginne to ſpeak.*] Virgil. 1. Aeneid. Venerisq; [illegible] orſus. Cicer. pro Marcel. Sed ut unde eſt orſa, in eodem tenetur oratio mea. Livius lib. 1, ab Vrbe: Vnus rem ex [illegible] ſito orditur: id eſt, narrare incipit. Vnde Exordium, principium orationis. ¶ Ponitur etiam ſimpliciter pro incipio. [illegible] 5. Tuſcul. Vnde igitur rectiùs orditi poſſumus quàm a communi parente natura, quæ quicquid genuit, non modò animal, ſed etiam quod ita ortũm eſſet ex terra, ut ſtirpibus ſuis niteretur, in ſuo genere perfectum eſſe voluit? ¶ Orſum quando poëtæ pro eo qui finit, & abſolvit, dixerunt. Virgil. 9. Aeneid. ſic orſus Apollo, Mortaleis medio aſpectus [illegible] mone reliquit. Dicitur tamen quoque de rebus aliis. Plinius libro 11. capite 24: Araneus orditur telas, tantique operis [illegible] teriæ uterus ejus ſufficit. ¶ Veteres etiam Ordio protulerũt Afranius: Expecta tamen, animo me ordire oportet. ¶ Compoſita hujus verbi ſunt, Abordior, Exordior, & Redordior d, littera euphoniæ gratia interpoſita: de quibus ſuis locis.

Ordĭtŭs, us, verb. m. q. Telæ vel alterius operis principium. [התחלה *tchillah* ἀρχή. Gall. *Commencement* Ital. *Cominciamento.* Ger. Ein anfang. Hiſp. *Comienco* Pol. *Poczatek*

Kezdes. Ang. A begining.] Virg. in Culic. Atq; ut araneoli tenuẽ formavimus orsum.

Ordo, dinis, m.t. Est digestio, & in suo loco rei cujusq; collocatio: veluti in acie fit, ubi pedites, ubi alæ, cæteraq; omnia suo quæq; ordine collocãtur. [סדר sedher ערך hèrech מערכה maharacáh. κατακόσμησις, τάξις. Gall. Ordre, disposition. Ital. Ordine, disposizione. Ger. Ein ordnung. Bel. Een Ordene/hende. Hisp. Orden. Pol. Porządek. Vng. Rend. Ang. An order.] Cicero 2. de Orat. Ordo est, qui memoriæ maximè lumen affert. Idem Paradox. Quicquid peccatur, perturbatione peccatur regionis atque ordinis. Virgil. 5. Aeneid. -terno consurgunt ordine remi. ¶ Digerere in quincuncem arborum ordines, Cicero de Senectut. ¶ Aliquando Ordo pro statu hominum, fortuna, censu, loco & gradu usurpatur. τάγμα, τάξις. Cicero in Ver. 4. de Prætura urbana: M. Octavium hominem ornatissimum loco, nomine, ordine, virtute. ¶ Tres erant ordines Romæ, Senatorius, Equestris, & Plebeius: ab Aristotele τάξεις dicuntur. Virgil. 7. Aeneid. Tum satus Anchisa delectos ordine ab omni. Vbi Serv. Ordine ab omni: id est, ex omni qualitate dignitatum: quod apud Romanos in legatione mittenda hodie quoque servatur. ¶ Ordo amplissimus, Senatorius vocabatur. Cicero pro Domo sua ad Pontifices: Quid, quum Senatum pro me non modò propugnare amplissimum ordinem, sed etiam plorare, & supplicare mutata veste prohiberent? Ordines ducere dicuntur, qui militibus præsunt, ut Tribuni militares. Centuriones, atq; alii. Livius 2. ab Vrbe: Noscitabatur tamen in tanta deformitate, & ordines duxisse ajebant, aliaque militiæ decora, vulgò miserantes eum, jactabant. ¶ Accipitur quandoque pro ipsis hominibus: hoc est, iis qui sunt ejusdem dignitatis, ut sunt Equites, Senatores, & cæteri quorum dignitas etiam ordo appellatur. Cicer. 3. Offic. Qui esset, ut argentarius, apud omnes ordines gratiosus: id est, apud omnium ordinũ homines. Salustius: Sæpenumerò Patres conscripti, multa verba in hoc ordine feci: id est, in Senatu. ¶ Aliquando refertur ad fortunam, & genus vitæ. Terentius in Evnucho: Conveni hodie adveniens quendam mei loci hinc atque ordinis hominem. Mei, inquit, ordinis hominem: id est, pauperem, quemadmodum ego. Sic honesti ordinis homines dici possunt, opulenti. Donatus. ¶ Ordinis inferioris amici dicuntur, qui sunt infimæ conditionis, vel infimi amici, & omnium minimi. Cicer. de Amicitia: Nunquam se ille Philo, nunquam Rutilio; nunquam Mummio antepositurum, nunquam inferioris ordinis amicis. ¶ Extra ordinem apud Iurisconsultos: id est, sine verbis & formulis solennibus, inusitato more & consuetudine. Paulus in l. Ordo. ff. de publ. judic. Ordo exercendorum publicorum judiciorum in usu esse desiit: durante tamen pœna legum, quum extra ordinem crimina probantur. ¶ Extra ordinem, metaphoricũs, Eximiè, quasi præter cæteros. Cicer. ad Aul. Cæcin. libro 6: Quare ad eam spem, quam extra ordinem de te ipso habemus, non solùm propter dignitatem & virtutem tuam (hæc enim ornamenta sunt tibi etiam cum aliis communia) accedunt tua præcipua propter eximium ingenium, summamque virtutem. ¶ Inde fiunt Interordo, & interordinium: de quibus suprà.

Ordinarius, a, um, Vsitatus in quo servatur ordo. [τακτικός, τακτός. Gall. Ordinaire, mis par ordre. Ital. Ordinario. Germ. Ordentlich. Hisp. Cosa perteneciente à orden. Pol. Porządkowi. Vng. Rend szerent valo. Ang. Ordinare, put in order.] ¶ Ordinaria semina, dicuntur ordine disposita. Colum. lib. 3. cap. 13: Consitis compluribus inter ordinaria semina malleolis. ¶ Sic & ordinaria vitis apud eundem, eodem libro, capite 16. Vitruv. lib. 2: Ordinarios lapides appellat, qui sunt ejusdem formæ, & ordinis, & inter se similes. ¶ Ordinarius homo (ut post Oppium docet Festus) dicitur homo scurra & improbus, quíque assiduè in litibus moratur, ob eãq; causam in ordine stat Prætorẽm adeuntium: sive per contrarietatem, ut ait Aelius Stilo, quòd minimè ordinatè vivit. ¶ Extraordinarium πάρεργον, quod fit extra ordinem. ¶ Ordinaria consilia, Livius lib. 7. bel. pun. ¶ Ordinarium officium, Senecæ dicitur, ubi præficitur aliquis certæ functioni, libro 3. de Benefic. Ad hortos alicujus ne ordinarium quidem habentis officium. ¶ Ordinarius servus. apud Vlpian. l. Item apud Labeonem. §. prætor ait. ff. de injuriis: huic opponitur vicarius.

Ordino, as, act. p. Suo quæque ordine dispono, digero, distribuo. [ערך harách. διατάττω, τάττω. Gall. Ordonner. Ital. Ordinare. Ger. Ordnen. Bel. Ordineren. Hisp. Ordenar, poner en orden. Pol. Rozprawiam. Vng. El Rendöldöm. Ang. To put euerie thing in the a wonn place, to put in order.] Vnde & Ordinatum dicimus, inquit Budæus, rectè atq; ordine constitutum. Liv. 9. belli Pun. Scipio posteaquam in Siciliam venit, voluntarios milites ordinavit, centuriavitq;. Horatius Epod. 17: In quem superbus ordinarat agmina Myforum. Idem 4. Car. 11: quod ex hac Lucullus Mecœnas meus affluentes Ordinat annos. Cattius: Fortunæ dii fata ita ordinaverunt. Ordinare locum vitibus. Colum. lib. 5. cap. 3. Partes orationis ordinare. Cicer. 1. de Invent. Ordinare litem, de Orator. lib. 1. & pro Sylla, ordinare, instruere, parare. Ordinare Reipublicæ statum. Sueton. in Iul. Cæs. cap. 40: Conversus hinc ad ordinandum Reipublicæ statum.

Ordinātus, a, um, participium. In ordinem redactus. [ערוך harúch. τεταγμένος, τακτός. Gall. Ordonné. Ital. Ordinato. Ger. Geordnet. Hisp. Ordenado. Pol. Rozprawadzoni. Vng. El rendeltetöt. Ang. Placed in order.] Livius 4. belli Pun. Vt veterum militum verba audivit, quàm multarum rerum ipse ignarus esset, ex comparatione tam ordinatæ disciplinæ animadvertit.

Ordinātiŏr, Comparativus [κατασκευαστικώτερος. Vn. Rendöltetteb, iob rendw.] Seneca Epistol. 75: Non dices virum justiorem salvis liberis, quàm amicis, Nec ordinatiorem nec prudentiorem.

Ordinātissĭmus superlat. [τακτικώτατος. Vn. Igön iol Rendöltetöt.] Apuleius de Deo Socratis: Stellæ, quæ inde flexo cursu, meatus longè ordinatissimos, divinis vicibus æternos efficiunt.

Ordinātè, adverbium, Distinctè, ordiné. [τεταγμένως, τακτῶς. Gall. Par ordre, d'ordre. Ital. Per ordine. Ger. Ordentlich. Hisp. Ordinadamente. Pol. Porządnie. Vn. Rendelue. An. Orderly, or by good order.] Ad Heren. 4: Quę si sequemur, acutè & citò reperiemus: distinctè & ordinatè disponemus.

Ordinātim, aliud adverbium. Cæsar 2. belli Gal. Ita fastigiato, atq; ordinatim structo, &c. Brutus ad Ciceronem: Ille enim sit passim, ego ordinatim: quacunq; iit, ergastula solvit.

Ordinātius, [τακτικώτερον. Vn. Helleſſebben, iob, zeb, rendel.] Apuleius in Apologia: Præsertim ordinatius & coibilius, eadem Græcè & Latinè admitar conscribere.

Ordinātĭo, onis, verb. f.t. Dispositio, constitutio. [ערך hèrech מערכה maharachàh. διάταξις, διάθεσις. Gall. Ordonnance. Ital. Ordinanza. Ger. Ordnung/richtung in die ordnung. Hisp. Ordenenza, obra de ordenar. Pol. Rozprawadzenie. Porządek. Vng. Rendeles. Ang. A setting of thinges in order.] Columel. lib. 12. cap. 3: Vt ordinatio constituta conservetur. Plin. Epist. 205: Quum certiùs de vitæ nostræ ordinatione aliud audieris. ¶ Ordinatio, pro administratione provinciæ. Sueton. in Neron. capite 40: Spoponderunt tamen quidam destituto ei ordinationem Orientis: nonnulli nominatim regnum Hierosolymorum.

Ordinātŏr, oris, m.t. [ערך horéch. διατακτής, διαθέτης. Gall. Ordonneur, disposeur. Ital. Ordinatore. Ger. Ein Ordner. Hisp. Ordenador. Pol. Rządzicziel. Vng. Rendöl'ö. Ang. That settelh, thinges in oder.] Senec. epist. 110. In his opus est illi alieno consilio: quomodo medico, quomodo navis gubernatori, quomodo advocato & litis ordinatori. ¶ Hinc fit compositum Præordino, antè ordino.

Ŏ rĕă, æ, f.p. Ab ore fit, & significat frænum, dictum ita quòd ori inseratur. [מתג méthegh פרן résen. χαλινός. Gall. Le frein ou le mors d'vne bride. Ital. Freno, morso. Ger. Das Gebiß des zaums so man einem thier in das maul legt/Mundstück. Hisp. Freno. Pol. Vęda zwędzidła. Vng. Zabola Zabolas fek. Ang. A bridle or bitt.] Titinnius in Setina: Et si tacebit, tantũ gaudebit sibi permitti oreæ. Trebellius pro se apud populum: Equo qui mihi sub feminibus occisus erat, oreas detraho, inspectante L. Stertinio, autor Festus. Aureæ verò dicuntur illæ habenarum partes, quæ circa aures religantur.

Ŏrĕŏn, pen. prod. [ὄρεον. Ger. Ein kraut dem Schafthew gleich/wachst in Bergen.] Tertia species polygoni, teste Plin. lib. 27. cap. 12. teneræ harundini similis, uno caule, densis geniculis, & in se fractis, foliis piceæ. Nascitur in montibus: unde nomen accepit.

Ŏrĕŏsĕlīnum, [ὀρεοσέλινον. Ger. Bergeppich/ein kraut dem Peterle oder Eppich gleich/stecht in Bergen.] Montanum apium, cicutæ foliis, radice tenui, semine anethi, minutiori tamen. Plinius lib. 20. cap. 11: Quarum genus ex eodem faciunt aliqui Oreoselinon, palmum alto frutice ac recto, semine cumino simile, urinæ & menstruis efficax. Latini Appium montanum vocãt: Græci etiam πετροσέλινον ἄγριον: hoc est, petroselinum agreste.

Ŏrĕtĕnŭs, [μέχρι τοῦ στόματος. Gall. Iusques à la bouche. Ital. Sino alla bocca. Ger. Deo Mauls halb/allein mit dem Maul. Hisp. Hasta à la bocca. Pol. Vśli ſamimi. Vng Zömetwl zömbe. Ang. Vnto the mouth.] Gell. Guttum Samium oretenus imprudens inane, tanquàm inesset oleum affert.

Ŏrexis, f.t. [תאוה taavdh, ὄρεξις Græcè, Latinè appetitus, seu esuritio dicitur, ab ὀρέγομαι, quod est appeto. Ger. Appetit/luſt oder Begierd zu essen. Pol. Łacmienie. Ang. Appetit, or desire to eate.] Iuven. Sat. 6: -de quo sextarius alter Ducitur ante ostium rabidam facturus orexim. ¶ Idem Satyr. 11: - hunc vigilat orexis, Hinc stomacho bilis.

Ŏrgănum, ni, n.s. Latinè instrumentum, [כלי cheli. ὄργανον. Gall. Instrument, outil, engin. Ital. Organo ordegno, instrumento. Ger. Ein instrument/werckzeug. Hisp. Instrumento general ute. Pol. Nadobie. Vng. Zerszam. Ang. An instrument, or organe.] Cicero lib. 14. Epist. ad Brutum: ὄργανον enim meum erat Sena-

tus. d

tus:id jam eſt diſſolutum. ¶ Per excellentiam tamen peculiariter Organa dicũtur,quævis muſicorum inſtrumenta. Quintil.lib.9.cap.4: Natura ducimur ad modos: neque enim aliter eveniret,ut illi quoq; organorum ſoni,quanquam verba non exprimunt, in alios tamen atque alios motus ducerent auditorem. Iuvenalis: -prætoribus Organa ſemper In manibus, denſi radiant teſtudine tota Sardonyches, crũpo numerantur pectine chordæ. ¶ Architectorum quoq; inſtrumenta quædam Organa appellantur. Vitruvius lib.10. cap.1: Inter machinas & organa id videtur eſſe diſcrimẽ, quòd machinæ pluribus operibus in majores coguntur effectus, ut balliſtæ, torculariumq; præla. Organa autẽ, unius operæ prudenti tractu perficiũt,quod propoſitum eſt: uti ſcorpionis, & aniſocyclorum verſationes. ¶ Apud Col. lib.5. ſumitur pro inſtrumento ad metiendũ apto, ubi ait: Sic compoſitum organũ quum in ſulcum demiſſum eſt, litem domini & conductoris ſine injuria deducit.

Orgănārĭi, m.ſ. Organorũ fabricatores, ὀργανοποιοί. Iulius Firmic.lib.2:Mercurius cum Venere in ſexto ab horoſcopo facit organarios,& myropolas.

Orgănārĭcŭs,a,um, ὀργανικὸς: ut Saltus organicus Heliconis,Lucret.lib.3.

Orgănārĭcē, adverb. ὀργανικῶς: ut Organicè moveri,& Mechanicè,apud Vitruvium, pro eo quod eſt Per machinas & per organa,teſte Budæo.

Orgănĭcī, organicorum, Qui muſicis organis canunt. Lucret. lib.2: -æquè Ac muſæa mele,per chordas organici quę Mobilibus digitis expergefacta figurant.

Orgўĭă, ὀργυιὰ, Menſurę genus,ſex cõtinens pedes, ſive cubitus: quę manus extenſionem, quam Vlnam Latini appellant. Gaza menſuram vertit quatuor cubitorum.

Oría,æ,f.p. [Ger. Ein viſcher ſchiffſtein] Navis piſcatoria. Plaut. in Rud. Mea opera,labore, & rete,& oria. Idẽ: Malo hunc alligari ad oriam ut ſemper piſcetur, etſi ſit tempeſtas maxima. Apud Nonium tamen, à quo hæc deſumpta ſunt, Horia legitur, prima vocali aſpirata: quemadmodum etiam utrobiq; legitur apud Plautum.

Orĭchalcum, ὀρείχαλκος, vel ὀρίχαλκος. Gal. *Oriure,laiton.* Ital. *Oricalco ottone.* Ger. Meſſing oder Meſch. Hiſp. *Laton Morisco.* Pol. *Mosiądz.* Vng. *Velemzei rez.* Ang. *Latten mettal.*] Metalli genus eſt, accedens ad colorem auri: quod olim maximo in pretio habebatur. Ita dictum ἀπὸ τοῦ ὄρους ὁ χαλκός, quaſi ὄρειος χαλκὸς: hoc eſt, æs montanum: naſcitur enim in montibus. Cicero libro 3 Offic. Siquis aurum vendens, orichalcum ſe putet vendere: indicémne illi bonus vir id aurum eſſe? ¶ Sunt qui Aurichalcum ſcribant, dicíq; putent, quaſi aureum æs: quorum opinioni refragatur primæ ſyllabæ quantitas, quæ ubique corripitur. Stat.1. Theb. Emicat effigies, & ſparſa orichalca renident.

Oricula, Herba, cujus colore veſtes inficiuntur, provenit in inſulis Canariis,ut inquit Aloiſius Navigationis ſuæ cap.8.

Orĭcŭlārĭŭs, pro Auricolario ſubinde apud Celſum legitur, ea ratione qua Coliculus & Colis pro Cauliculo & Caule dicuntur: & Codex, pro Caudex, ut ait Budæus.

Orĭens, Vide Oriot.

Orĭfĭcium, ficii, n.ſ. Introitus, & veluti oſtium uniuſcujuſq; rei. [פתח *pétach,* στόμα Gall. *Orifice,la bouche ou ouuerture de quelque choſe que ce ſoit.* Ital. *Bocca ò apertura di qualche coſa.* Ger. Das Mundloch. Hiſp. *La boca de qualquier coſa.* Pol. Otwarcie każdej rzeczi. Vng. Zay. Ang. *The mouth entre or brimme of any thing.*] Vnde duo vẽtriculi orificia eſſe dicimus: unum ſuperius, acutiſſimo tactus ſenſu prædítum, quod œſophago adhærens, cibo aditum præbet: Alterum inferius, ſuperiori multò anguſtius, quod Græci πυλωρὸν: hoc eſt, Ianitorem appellant: propterea quòd veluti cuſtodis officiò fungatur, ciboq; nonniſi propè cocto excuſſoq;, exitum permittat.

Origanſs, Marum apud Dioſc.lib.3.cap.47.

Orĭgănum, ni, pen. corr. n.ſ. [ὀρίγανον. Gall. *Origan.* Ital. *Origano.* Ger. Doſten/oder wolgemut. Hiſp. *Origano.* Pol. Cyrtwona lebiotka.] Dioſcoridi herba eſt, ſive fruticulus, tàm folio, quàm ramis ſylveſtri ſerpillo ſimilis, comante ſupra cacumen umbella, in qua flores ex albo purpurei, odore jucundo præditi emicant. Quatuor autem origani commemorantur genera. Heracleoticum, Onitis, Tragoriganon, & Sylveſtre. Primum ab Heraclea Pontica dictum eſt, circa quam copioſiſſimè naſcitur. Secundum ab aſinis, qui ejus pabulo maximè delectantur. Tertium ab hircis, qui præcipuè illud appetunt. Quartum, quòd ſine cultura & ſua ſponte proveniat. Dictum autem putatur Origanũ, quòd montibus gaudeat. Vide Plin. lib.20.cap.17.

Orĭgo, pen. prod. ginis, f.t. à verbo Orior, oriris, Genus, initium, ſtirps, fons, ortus. [מקור *makór,* γένεσις. Gall. *Origine, naiſſance ſource, commencement.* Ita. *Origine, principio.* Ger. Ein urſprũg. Bel. Een oorſpronck. Hiſp. *Origen, naſcimiento, comienco.* Pol. *Początek, Red.* Vng. *Eredet.* Ang. *A ſpring a birth, a creation, begining a kinne.*] Plin.lib.10.cap.37: Multi nobilitatem ſingularum columbarum & origines narrant. Cicero de univerſit. Nullius enim rei cauſa remota, reperiri origo poteſt. Virgil.2. Georg. Nõ alios prima creſcentis origine mũdi Illuxiſſe dies, aliúmve habuiſſe tenorem Crediderim. Idem 6. Aeneid. Igneus eſt ollis vigor, & cœleſtis origo Seminibus. Ovid.3. Faſtorum: O quàm de tenui Romanus origine crevit. Virgil.1. Aeneid. Naſcetur pulchra Trojanus origine Cæſar.

Orĭgĭnātĭo, onis, f.t. Notatio, etymologia. [ἐτυμολογία Gall. *Etymologie,derivation* Ital. *Etimologia,derivation.* Ger. Naſrung. tigkeit. Hiſp. *La derivacion de la origen.* Pol. *Poczęcie.* Vng. *Eredet.* Ang. *A begining or drawing frome another.*] Quint. lib.1. de Etymologia: Etymologia, quę verborum originem inquirit, à Cicerone dicta eſt Notatio: quia nomen ejus apud Ariſtotelem invenitur σύμβολον, quod eſt nota: nam verbũ ex verbo ductũ: id eſt, Verſiloquiũ, ipſe Cicero qui finxit, reformidat. Sunt qui vim potiùs intuiti, Originationem vocent.

Orĭgĭnālĕ, adjectivum: ut Culpa originalis, originalis decor.

Orĭgĭnārĭŭs, adjectivum. idem quod originalis. Budæus: Originarii ſunt qui contrahunt municipatum origine principaliter. lib.10. Codicis, titulus eſt de municip. & originariis.

Orĭnda, panis ex orindino concinnatus ſemine, id in Aethiopia peculiare genus eſt, ſeſamo perſimile.

Orĭŏr, oreris, & oriris, d. olim tàm per tertiũ, quàm per quartam conjugationem declinabatur, hodie tantùm per tertiam, excepto infinitivo Oriri, qui manſit à quarta conjugatione. Ovid.10. Metam. Tu quoties oreris, viridesq; in cẽſpite flores. Eſt autem Orior idem quod naſcor. [זרח *Zarách* זרחה *zerách* נולדה *nulládh.* Φύσομαι, γίγνομαι. Gall. *Naiſtre.* Ital. *Nascere.* Ger. Geboren werdẽ/entſtehen Bel. Opgaen/geboren worden. Pol. *Początek ſie. Rodzę ſie.* Vn. *Föl tu madok* Ang. *To be borne,to riſe,to ſpring, to beginne.*] C.c.2. de Legib. Sum illi villæ amicior modò factus, atq; huic omni ſolo, in quo tu ortus es & procreatus. ¶ Interdum ponitur pro Surgo, Prodeo: unde oriri ſolem dicimus. [ἀνατέλλω. Gall. *Venir en lumiere, ſourdre.* Ital. *Venire à luce.* Ger. Auffgehen/herfür kommen. Hiſp. *Salir.*] Plaut. in Aulul. Sed quid hoc clamoris oritur hinc ex proximo? Idem in Pœn. Atq; ei quoque ut non enuntiet. Id eſſe facinus ex te ortum. Terent. in Adelph. Tamen tibi à me nulla eſt orta injuria. Plinius epiſt.35: Oritur fons in monte, per ſaxa decurrit. ¶ Hujus compoſita ſunt, Aborior, Adorior, Coorior, Exorior, Oborior, Suborior: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Ortŭs, [מולדה *noládh.* γένεσις. Gall. *Né.* Ital. *Nato* Ger. Geboren/Entſtanden. Hiſp. *Naſcido.* Pol. *Początek, Red.* Vng. *Eredet.* Ang. *Borne.*] participi. præteriti temporis eſt: futuri autem Orturus, vel Oriturus: quorum poſteriore uſus eſt Horat. lib.2. Epiſt. Nil oriturum aliâs, nil ortum tale fatentes.

Ortŭs, tus, nomen, m.q. Genus, natales, origo, nativitas, principium generis. [משפחה *mischpachah,* γένεσις, γενεά, γένος. Gall. *Nation, myschapa,bah.* γένεσις, γενεά, γένος. Gall. *Nation, naiſſance.* Ital. *Natività, nascimento.* Germ. Die geburt/urſprung. Hiſp. *Naſcimiento.* Pol. *Początek ſie narodzenie.* Vng. *Eredet.* Ang. *Birth, a growing or ſpringing up, a riſing.*] Cic. 1. Officiorum: Non nobis ſolum nati ſumus, ortusq; noſtri partem patria vendicat, partem amici. Ovid.13. Metamorph. Sed neq; materno quod ſim generoſior ortu, Nec mihi quòd pater eſt, &c. Cic. 2. de Legibus: Cato ortu Tuſculanus fuit, civitate Romanus. ¶ Interdum etiam primam illam corporis cœleſtis apparitionem ſupra noſtrum hemiſphærium, Ortum vocamus. Virgilius Aeglog.9: Daphni quid antiquos ſignorũ ſuſpicis ortus? Idem 1. Georg. Nec fruſtra ſignorũ obitus ſpeculamur & ortus. ¶ Quin ipſum etiam cœli cardinem in quo Sol ortus, Ortum appellamus. Plinius lib.12. cap.14: Saba regio ſpectat ortum Solis æſtivum.

Orĭundus, a, um, Qui originem ducit ex aliquo loco, in quo non ipſe, ſed parentes, aut majores ejus nati fuerunt. [מולדת *noládh.* ὁ ἀπόφυσιν ἔχων, λόγῳ. Gall. Venu ou deſcendu de lignee ou lignee. Ital. *Che a origine di qualche luogo.* Ger. Durtig. Hiſp. *Coſa que trahe origen de alli.* Pol. *Porodzony.* Vng. *Nala mely helyen.* Zarmazot. Ang. *Come or deſcended of the race* [illegible] tus verò ἔμφυτος, idem eſt quod natus, hoc eſt, non in quo parentes aut majores noſtri, ſed in quo ipſi primus nati. Liv.4. bel. Punici: Nati Carthagine, ſed oriundi Syracuſis: id eſt, à Syracuſis originem trahentes, unde fuerant parentes. ¶ Invenitur tamen Oriundus, pro [illegible] præpoſitione & ſine præpoſitione. Colum lib.1: [illegible] admodum ſapientis eſt fortuitos caſus magno animo ſuſtinere: ita demẽtis eſt ipſum ſibi malam facere fortũnam, quod facit, qui nequam vicinum ſuis numis parat, quum à primis cunabulis (ſi modò libertis parentibus eſt oriundus) audiſſe potuerit. ¶ Oriundus aliquando non ſolùm locũ, ſed quandoq; perſonam ſignificat. Liv.4 bell Maced. Oriundus à magno Alexandro.

Orĭtes,

Orītēs, ὁρίτης, Gemma eſt, globoſa ſpecie, à quibuſdam Siderites appellata, ignem non ſentiens. Plin. lib. 37. cap. 10.

Orīx, ſive Oryx, igis, Colum. [Ein groſſe wilde Geiß in Africa, hebt das har vom ſchwantz gegen dem kopff.] Sævus orix, Martial. Getulus orix, Iuvenal.

Orminum, ſive potiùs Horminon, [ὄρμινον, Dioſcoridi. Ger. Wilde Spargen.] Herba eſt quam Latini Geminalem, Officinę Gallitricum vocant: nomen habens ab eo quòd Venerem extimulet. ¶ Eſt & ſylveſtre Horminon, quod alio nomine *Salviã agreſtem* herbarii vocant. [Pol. *Szal'wya polna.*] Attici quoque Corrudam: hoc eſt, aſparagum ſylveſtrem, Horminon appellant. Plin: lib. 20. cap. 10: Sylveſtrem aſparagum aliqui Corrudam, aliqui Libycum vocant, Attici Horminum.

Ornāmēntūm, vide Orno.

Ornios, Geraunion, Anemone.

Ornis, f. gen. ornios, vel ornithos, pen. prod. ὄρνις Græcè, Latinè ales gallina. [Ger. Ein Vogel oder Hun.]

Ornithŏbŏscĕŏn, Aviarium, locus ad paſcendas aves. [ὀρνιθοτροφεῖον. Gall. *Vn lieu où on paiſt & nourrit les gelines, ou autres oiſeaux, vn gelinier ou voliere.* Ital. *Luogo da paſcere galline, ouero vccelli.* Germ. Ein Hünerhauß / Ein hauß in dem man das gefügel zeucht. Hiſp. *El coral donde ſe crian aues.* Pol. *Sadzi, kocżie cptaſzi, kratka.* Vng. *Madar tarto hely, aholas madarak eznek.* Ang. *A cage or cauie or aui place to keep and feed hennes or other foules in.*] Varro de Reruſt. libro 3. capit. 9: De his qui ornithoboſcion inſtituere volunt, &c.

Ornithŏgălum, ὀρνιθόγαλον, Cauliculus eſt, teſte Dioſcorid. ſeſquipedalis, candicans, & tenuis, tribus aut quatuor mollibus cauliculis in cacumine adnatis, à quibus flores prodeunt foris herbacei: & intùs, quum hiare cœperint, lactei.

Ornithōn, pen. prod. hujus Ornithonis. [ὀρνιθών. Gall. *Voliere.* Ital. *Luoco da nodrirui vccelli.* Ger. Ein Vogelteſſich / Hünerträtz. Hiſp. *El coral donde ſe crian aues.* Pol. *Gummo ptaſzę.* Vng. *Madar tarto.* Ang. *A place for birdes.*] Latinè aviariũ. Nam ὄρνιθας Græci aves vocant. Varro 3. de Re ruſtica cap. 3: Ornithones aviaria ſunt, in quibus ſtabulantur turdi, pavones, & omnes alites quæ intra parietes villæ ſolent paſci.

Ornithōtrŏphĭum, penult. prod. n. ſ. ὀρνιθοτροφεῖον. Idem eſt quod Ornithon, locus videlicet in quo aves educantur: qua voce utitur Varro lib. 3. de Reruſt cap. 5.

Orno, as, act. p. Colo, decoro, honeſto. [עדה *peăr* עדר *hadhâr.* κόσμησις, κόσμιον. Gal. *Orner, mettre à point, appareiller, accouſtrer.* Ital. *Ornare, adornare.* Ger. Zieren. Bel. Versieren. Hiſp. *Atauiar ò afeitar.* Pol. *Idobie, chedoże.* Vng. *Meg ekeſitẽm.* Ang. *To garniſh, to deck to polish or trimme vp.*] Terent. in Evnucho: Age, eamus intrò, nunc jam orna me. Propertius libro 4. Eleg. 10: Populus & longis ornabat frondibus ædem. Idem lib. 3. Eleg. 6: Ornabat niveas, nulláve gemma manus. Horat. 2. Epiſt. 2: - donis ornatur honeſtis. Cic. 1. Tuſc. Nocturnamq; cœli formam undiq; ſyderibus ornatam. ¶ Accipitur etiã Ornare pro præparare, aptare, σύνοδεύειν. Plaut. in Capt. Ego ibo, ut conveniam ſenem, dicam ut ſibi penum aliud ornet. Ibidem: Non ornatis vos iſtic apud vos nuptias? Ita apud Cicero. Ornare & apparare convivium, in Verr. 6. Ornare claſſes, pro leg. Manil. Scutis teliſq; ornare, Idem pro Cecinn. Ornare magiſtratũ apparitoribus, ſcribis, librariis q;, Idem de leg. Agrar. Muneribus deorũ inſtructi homines & ornati, De leg. 1. Reſpub. ſuis præſidiis ornata, Pro Mur. Teſtimoniis ornatus clariſsimorũ hominum, De Aruſp. Beneficiis ornatus, Famil. 13. Domiciliũ ornatum ſignis & picturis, inſtructumq; rebus omnibus, De Natur. 45. Celebrare & ornare ſenectutẽ, de Senect. Ornare aliquem, & ſpoliare, pro Flacco. ¶ Item honorare. Cicero Cæſari: Neq; illius officii certum nomen peto benevolentiã tuã & liberalitatẽ peto neq; impedio quominus (ſi tibi ita placuerit) etiam hiſce eum ornes gloriæ inſignibus. ¶ Ornare fugam, eſt Parare fugam. Terent. in Evnuch. Ita jam ornabat fugam. Ornare munus verbis, apud Terentium in Evnuch. eſt laudare, & verbis quodammodo majus facere: Munus noſtrum ornato verbis quod poteris. ¶ Hujus compoſita ſunt Adorno, Exorno, Suborno: de quibus vide ſuis locis.

Ornātŏr, ris, m. t. [κοσμητής. Vn. *Zepitõ, ekõſitõ.*] Iulius Firmicus Matheſeos libro 3: Ornatores Deorum, vel fabricatores templorum.

Ornātŭs, ta, tum, participium ab orno, as, Excultus, decoratus. [מעדה *mephoăr* הדור *hadhúr.* κεκοσμημένος. Gall. *Orné, paré.* Ital. *Ornato polito.* Ger. Geziert. Hiſp. *Atauiado, afeytado.* Pol. *Ozdobiony.* Vng. *Meg ekeſitetõt.* Ang. *Garniſhed, dekted or trimmed.*] Virgil. 3. Georg. Ipſe caput tonſæ foliis ornatus olivæ. Ovid. 11. Metam. - nondũ totos ornata capillos. Feſtus: Ornatus dicitur qui bonis artibus inſtructus eſt, ſive qui honores adeptus eſt à populo. Virg. 7. Aeglog. - hedera creſcentem ornate poëtã. Plaut. in Pœn. Bono ingenio me eſſe ornatã quàm auro, multo mavolo. Terent. in Adelph. Si poſſiderem, ornatus eſſes ex tuis virtutibus. Cic. pro Flac. Splendidiſſimus, atq; ornatiſſimus, civitatis ſuæ vir. Idem pro Quintio: E` fundo ornatiſſimo delectus, ignominiis omnibus appetitus.

Ornātŭs, tus, m. q. Cultus quo quis ornatur, veſtitus, apparatus. [עדי *hadhi.* κόσμος, κόσμημα. Gall. *Ornement, parement.* Ital. *Ornamento.* Ger. Ein gezierd. Hiſp. *Atauio.* Pol. *Ozdabienie.* Vng. *Ekeſſeg öltözet.* Ang. *A decking or parelling.*] Plin. lib. 8. cap. 42: Neminem hic alium quàm Alexandrum, regio inſtratus ornatu recepit in ſedem: aliọs paſſim rejiciẽs. Plautus in Caſina: Quid agis tu maritè mi vir, unde ornatu hoc Advenis? Cicer. 1. Officior. Declaratur autem ſtudium bellicæ gloriæ, quòd ſtatuas quoque videmus ornatu ferè militari. Idem in Oratore: Afferunt hæc quaſi lumina magnum ornatum orationi.

Ornātŭs, ti, Ter. in And. - interea introire neminem Video, exire neminem, matronam nullam, in ædibus Nihil ornati, nihil tumulti.

Ornātè, adverbium, Rectè, propriè, eleganter, & diſpoſitè: [κοσμίως, λάμπρως. Gall. *Orniément, honneſtement.* Ital. *Ornatamente.* Ger. Zierlichen. Hiſp. *Con atauio, atauiadamente.* Pol. *Ozdobnie.* Vng. *Ekeſſen.* Ang. *Trimmelie, honeſtlie.*] ut Ornatè dicere, proprium eſt eloquentis, ut ait Quint. in Proœm. lib. 8. Cic. primo de Finibus: Res verò bonas verbis electis graviter ornateq; dictatas quis non legat? Idem 4. Acad. Illis ſimilia, ſed opinor explicata uberiùs & ornatiùs.

Ornāmēntum, ti, n. ſ. Ornatus, apparatus, honos, dignitas. [עדי *hadhi.* κόσμημα, κόσμος, κοσμήτωρ. Gall. *Orniement.* Ital. *Ornamento.* Ger. Ein gezierd / zierung. Bel. Een reghteringe. Hiſp. *El atauio.* Pol. *Ozdoba.* Vng. *Ekeſſeg.* Ang. *A garnishing, any thing that ſetteth forth.*] Varr. ornamẽtum ab ore deducit, eamq; ob cauſam oſnamentũ ab antiquis dictũ eſſe ait, lib. 5. de lingua Latina. Cato de Reruſt. cap. 10: Ornamenta bubus ſex. Cic. Licinio: Suſcepitq; mihi perpetuã propugnationẽ pro omnibus ornamentis tuis: id eſt, honoribus. ¶ Ponitur etiã pro beneficio quod ornamento alicui eſt, & honori. Cic. ad Cæl. Quæcunq; à me ornamenta in te proficiſcentur elaborabo ut omnes intelligant, &c. ¶ Ornamento eſſe idem eſt quod Decorare, ornare. Cic. 6. Verr. Domus erat non domino magis ornamento, quàm civitati. Sic pro Roſc. Amer.

Ornŭs, f. ſ. Arbor eſt procera, caudice tereti, lævi cortice, quã Colum. lib. de Arboribus, cap. 16: Sylveſtrem fraxinum eſſe dicit. [Ab Hebræis אֹרֶן *órem:* à Gall. teſte Ruellio, vulgò *Freſna căpeſtris* appellatur: ab Ital. *Fraſsino ſaluatico, orno:* ab Hiſ. *Quexigo roble:* à Ger. *Hambuchen / oder buchäſchern:* à Pol. *Iawor:* itẽ gl'og. Nam orni appellatio pluribus aliis ſtirpibus communis eſt: ab Ang. *A wilde a she with broade leaues.*]

Orro, ras, act. p. Precor, peto, contendo, obſecro: [חלה *chillăh* עתר *hathár* התעתר *hebethír* התחנן *hithpallel.* παρακαλῶ, δέομαι, ἐντυγχάνω. Gall. *Prier.* Ital. *Pregare, orare.* Ger. Bitten oder bätten. Bel. Bidden. Hiſ. *Rogar, orar.* Pol. *Proſzę.* Vn. *Kõnyörgök.* An. *To pray, to intreate, to beſeik.*] & in hac ſignificatione ſæpè habet duos accuſativos. Terentius in Andria: Quod ego per hanc te dextram oro, & genium tuum, perq; tuam fidem te obteſtor, ne abs te hãc ſegreges. Idem in Evnucho: Vnum vos oro, ut me in veſtrum gregem recipiatis. Orare, ut Cic. pro Quint. Orat, atq; obſecrat ut multis injuriis jactatam atq; agitatam æquitatem in hoc tandem loco conſiſtere, & cõfirmari patiamini. Cicero Cæſari in epiſtolis ad Atticum lib. 9: Quamobrẽ à te peto, vel potiùs omnibus precibus oro & obteſtor, ut in tuis maximis curis aliquid impertias temporis huic quoque cogitationi. ¶ Interdum ponitur pro ago, dico, & verba facio: & tunc ſolo accuſativo contentum eſt. Ter. in Phor. Servum hominem cauſam orare leges non ſinunt. Plin. lib. 7. cap. 53: Legatus quoq;, qui Rhodiorum cauſam in Senatu magna cum admiratione oraverat, in limine curiæ protinùs expiravit progredi volens. ¶ Cõpoſita hujus verbi ſunt, Adoro, Exoro, Deoro, & Peroro: de quibus vide ſuis locis.

Orans, participiũ. [מעתיר *mahathír* מתפלל *mithpallél* δεόμενος, ἐντυγχάνων. Gal. *Priant, qui prie.* Ital. *Pregante* Ger. Bittend Hiſp. *El que ora y roga.* Pol. *Proſzący.* Vng. *Könyörgö.* Ang *Praying, that prayeth.*] Virgil. 9. Aeneidos: - & ſic effatus ad undam Proceſſit, ſummoq; hauſit de gurgite lymphas, Multa deos orans, oneravitq; æthera votis. Idem 4. Aeneidos: Talibus orantem dictis, arasq; tenentem Audiit omnipotens.

Orātŭs, a, um, aliud participium. [נעתר *nehethár.* δεηθείς, λιπαρηθείς. Gall. *Qui a eſté prié.* Ital. *Chi è ſtato pregato.* Ger. Gebetten. Hiſp. *Rogado, que es ſtado rogado.* Pol. *Proſzony.* Vng. *Kerettetõt.* An. *That is prayed.*] Horat. 1. Epiſt. 13: - oratus multa pyece nitere porrò. Idẽ 2. Serm. Satyr. 3: Quare per divos oratus uterq; penates, Tu cave minuas, &c.

Orātum, ti, n. ſ. Quod oravimus, petitum. [נעתר *nehtár.* τὸ δεηθεῖν. Vn. *Könyörkes.* An. *Prayer, requeſt.*] Terent. in Hecyr. Sed quum orata ejus reminiſcor, nequeo quin lacrymẽ miſer. Ibidem: Ne orata noſtra nequeat diutiùs celare.

Orātŭs,

Orātŭs, tus, m.q. Rogatio, rogatus. [שאלה *schéelâh*: תפלה *tephillah* תחנה *techinnáh*. δέησις. Gal. Priere. Ital. *Preghiera* Ger. Das bitten oder gebẽ. Hiſp. *El ruego*. Pol. Mowa. Rzecz. Vng. Kẽnyörges. Ang *Aprayer, requeſt*.] Cic. pro Flacco: An etiam ſcripſit oratu tuo?

Orātĭo, onis, f.t. Omnis locutio. [דבורה *dabberáh* אמרה *imráh* אמר *ómer* דבר *dabár* שיחה *melitsáh*. λόγος, λέξις, ῥῆσις. Gal. *Oraiſon, harangue, langage*. Ital. *Oratione, publico*. Ger. Ein Red. Hiſp. *La oration, lengua, habla*.] Cicero in Bruto: Quanquam omnis locutio oratio eſt, tamen unius oratoris locutio hoc proprio ſignata nomine eſt. Idem 2. de Oratore: Illa quę à bono poëta dicta eſt flexanima, atq; regina rerũ oratio. ¶ Oratione beneficus dicitur, qui multa promittit verbis. Orationis operam compendio facere, dixit Plautus in Moſt. id eſt, paucis agere, paucis verbis dicere. ¶ Orationem ſibi parare, eſt cogitare quid dicturi ſimus. ¶ Oratio etiam eſt ipſius oratoris ratio, & argumentorum arte diſpoſitorum enumeratio: quæ quidem omni ex parte perfecta eſt, habetq; numeros, figuras, & affectus: quales ſunt Orationes Ciceronis, Demoſthenis, & aliorum oratorum veterum.

Orātĭuncŭlă, diminutivum, λογάριον, λεξίδιον, λογίδιον. Cicer. de Clar. Orat. Indicant enim oratiunculæ, tum hiſtoria quædam Græca, ſcripta dulciſſimè. Idem 3. de Natura deorum: De quibus in illa aureola oratiuncula dicit Lælius.

Orātōrēs, m.t. [מליצים *melitsim*. Cauſarum actores dicti, quos Græci ῥήτορας vocant. Gall. *Orateurs*. Ital. *Oratori*. Ger. Redner/ Fürſprechen Hiſp. *Oradores*. Vng. *Oratorok, Prokatorok*. Ang. *Orators*.] Quãvis apud Latinos Oratoꝛ à Rhetore diſtinguatur, quòd Orator ſit qui in judiciis vel concionibus cauſas agit: Rhetor, qui Rhetoricen profitetur, & docet. ¶ Item Oratores à Latinis vocantur quoque Legati, quòd mandata Reipublicæ aut principis oratione peragant. [איר *tsír*. πρεσβεύς, πρεσβευτής. Gall. *Ambaſſadeurs*. Ital. *Ambaſciatori*. Germ. Geſandte Botten die mündtlich befehl verrichten. Hiſp. *Embaxadores*. Pol. *Rzecznicy, Posłowie*. Vng. *Követök*. Ang. *Ambaſſadours*.] Virgil. lib. 11. Aeneid. Centum oratores prima de gente Latina ſre placet. Ovid. 13. Metam. Mittor & Iliacas audax orator ad arces. Item quicunq; aliquid rogat, Orator dici poteſt. ¶ Orator ſic à Cicerone definitur: Orator eſt vir bonus, dicendi peritus, qui in cauſis publicis & privatis plena & perfecta utitur eloquentia. Canorus & volubilis orator, Cic. de Claris Oratoribus. Iuven. Satyra 11: -te conſule, dic tibi quis ſis Orator vehemens, an Curtius, *&c.* ¶ Orator etiam dicitur quidã Ciceronis liber, in quo inſtituitur futurus orator. Cicero ad Trebonium lib. 15: Oratorem meum (ſic enim inſcripſi) Sabino tuo commendavi.

Orātōrĭus, a, um, adject. Quod ad oratorem pertinet: [ῥητορικός. Gall. *Appartenant à orateur*. Ital. *Pertinente à oratore*. Ger. Das zu dem Redner gehört. Hiſp. *Perteneſciente à orador*. Pol. *Rzecznicży, Posłowy*. Vng *Prékatori*. Ang. *Belonging to an oratour*.] ut Oratoria præcepta. Cicero 1. de Orat. Sicillam orationem diſertam ſibi oratoriam, fortem & virilem, non videri. Ornatus oratorius, Quintil. libro 3. capite 1. Vrbanitas oratoria, Idem lib. 6 cap. 3.

Orātōrĭē, adverb Oratoris more, ornatè & eleganter. [ῥητορικῶς, ῥήτορος δίκην. Gal. *Vn orateur*. Ital. *Come ſi conuiene ad oratore*. Ger. Redneriſch/ Alß einem Redner zuſtehet. Hiſp *Enguiſa de orador*. Pol. *Oꝛátorſki, iako rzecznik*. Vng. *Oratoruil: ekeſſen*. Ang *Diſtinctlie and trimmelie lyk an oratour*.] Cic. in Orat. Nihil eſt enim aliud Brute, pulchrè & oratoriè dicere, niſi optimis ſententiis, verbisq; lectiſſimis dicere.

Orātrix, apud Quintil. lib. 2. cap. 15 legitur.

Orŏbānchē, ὀροβάγχη, Cauliculus eſt ſine foliis, altitudine ſeſquipedali, ſubrubens, flore ſubalbido in luteum vergente. Nomen accepit à ſtrangulatu, quòd ervũ, & cicer (nam in hiſce leguminibus ferè naſcitur) circunligando præfocet: unde etiam à Latinis Ervangina dicitur, voce Græca ad verbũ reddita. Quidam etiam Cynomorion, à cauni genitalis ſimilitudine appellaverunt. Vide Plin. lib. 22. cap. 25.

Orobelion, Pæonia apud Dioſcor. lib. 3. cap. 158.

Orŏbĭă, æ, Thuris genus, minoribus conſtans guttis, teſte Plin. lib. 12. cap. 14. ab erui ſimilitudine ita dictum: quanquam in vulgatis Plinii exemplaribus Arabiã corruptè legimus pro Orobia: quod etiam annotavit Hermolaus.

Orŏbĭtĭs, ὀροβῖτις. Chryſocollæ factitiæ genus, lutea herba, & alumine ſciſſili tinctum. Rationem cõficiendi vide apud Plin. lib. 31. cap. 5.

Oropygium, Vide in dictione VROPYGIVM.

Orphānŭs, m. f. [יתום *jathóm*. ὀρφανός. Gall. *Orfelin*. Ital. *Orfano*. Ger. Ein Weiſtun/ ein Vatterloß Kind. Bel. Den Weeſe. Hiſ. *Huerfano*. Pol. *Sierotka*. Vng *Arua*. Ang *One that is fatherles, an orphelin*.] Qui caret patre, præſidioq; paterno. Pupillus, qui caret patre, ſed non præſidio paterno, quum tutore juvetur.

Orphănŏtrŏphĭum, n. ſ. [ὀρφανοτροφεῖον. Ger. Ein Weiſenhauß/ darinn man die Kinder aufferzeücht/ die keine Eltern haben.] Locus alendis pupillis paratus. Hinc Orphanotrophus, ὀρφανοτρόφος, Cui pueros parentibus orbatos alendi procuratio commiſſa eſt.

Orphŭs, ὀρφός, (Gaza vertit Cetnuam.) piſcis eſt marinus, litoralis, pagro non diſſimilis, cui oculi magni, dentes ſerrati, pinnæ pagri color ex purpureo rubeſcens. De eo Plinius lib. 9. ca 16: Murena & Orphus, conger, percæ & ſaxatiles omnes.

Orrŏphĭum, Græci vocant ultimam in animalibus renum partem, quæ ſedi ſuperveniens anum ex ſuperiore parte integit in avibus manifeſtiorẽ, quàm in homine. Nam habet hæc pars Latinam appellationem.

Orrŏn, & Taurum, eam vocant partem, quæ teſticulos interjacet. Vnde Orrodium pro formidine interpretantur: quoniam in timore bruta eam obtegunt partem, inſerta cruribus cauda. Hinc ὀρρωνυκτῆρ, Melanurum vocant. Dicitur id etiam Perinæo, & Teramis, deſinitq; in ſedem, quam δακτύλιον vocant. A Tauro apud Magicos derivatur ἀταυρώσεως, pro virgine, quaſi tauro.

Orſŭs, orſa, orſum, Orſum, orſi, Orſus, us, nomen verbale, Vide Ordior,

Orthĭum carmen, ὄρθιος νόμος, Genus eſt modulationis Muſicæ, quod Arionem cecinisſe refert Herod. lib. 1, priuſquã ſe in mare præcipitaret: ſic fortè dictum, quòd ejus carminis numeri quàm altiſſima & intentiſſima voce ferrentur. ὄρθιον enim Græci dicunt quod arduum eſt, & quàm altiſſimè elevatum. Gell. li. 16. cap. 19: Stansq; in ſummæ puppis foro, carmen quod Orthium dicitur, ſubaltiſſima voce cantavit.

Orthiæ, dicuntur à Græcis Mæniana ædificia.

Orthŏcōllă. Vel villoſa, dicuntur jumenta, quæ contractionem nervorum patiuntur in pedibus, & de capitibus ungularum calcant, & ſunt rigidis articulis, plenasq; ungulas in terram ponere non poſſunt. Veget. lib. 2. cap. 54.

Orthŏdoxŭs, ὀρθόδοξος. Gall. *Qui a bonne opinion*. Ital. *Che à buona opinione*. Ger. Rechtſinnig/ der ein rechte vnd gute Meynung hat. Hiſp. *Hombre dè derecha opinion*. Pol *Prawdziwe wyznawca, Prawdowiarca*. Vng *Igaz ẽuelmũ Vallaſu*. Ang. *Of a good opinion*.] Homo rectæ opinionis, ſive ſententiæ aut fidei. δόξα enim gloriam, & exiſtimationem, ſive opinionem & ſententiã ſignificat.

Orthŏdōxĭă, ὀρθοδοξία, Recta opinio.

Orthŏgōnŭs, pen. prod. ὀρθογώνιος, Rectus angulus, qui ex utraq; parte æqualis eſt.

Orthŏgōnĭŭs, adject. quod rectis angulis conſtat, & omnium partium æqualitatem habet. Colum. lib. 5. cap. 2: Orthogonius ager.

Orthŏgrāphĭă, ὀρθογραφία, Recta ſcriptura, vel pictura Quintil. lib. 1. cap. 7: Quod Græci *orthographiam* vocant, nos Rectè *ſcribendi ſcientiam* nominamus.

Orthŏmāſtĭcă, Poma dicuntur, ab effigie mammarum. Plinius lib. 15. cap. 14.

Orthŏmīnum, (inquit Calepinus Perottum ſecutus) Eſt lini genus quod fit è panicula paluſtris arundinis. Sed uterque lapſus eſt vitio corrupti exemplaris. Nam apud Plin. lib. 19. cap. 1, (ex quo loco Perottus ea quæ de lini generibus conſcripſit, eſt mutuatus,) legitur Orchomenium linum. Quod ideo admonere viſum eſt, ne quid temerè videamur reſecuiſſe.

Orthoĕpeĭă, ὀρθοεπεία, Eſt recta locutio, & emẽdata cum vocis ſuavitate prolatio. Apud Græcos enim ὀρθοεπῶ, eſt rectè & propriè loquor.

Orthōpnœă. Vide Orthopnoici.

Orthōpnŏĭcī. [ὀρθοπνοϊκοί. Ger Die nicht admen mögen / dann mit auffgerichtem Hatß/ keichige/ engbruſtige. Pol. *Duchawiczny* An. *Purſey*.] Aſthmatici dicuntur, qui eam anhelitus difficultatem habent, ut niſi recta cervice ſtent, ſpirare non poſſint. ¶ Orthopnœa, ὀρθόπνοια, Ipſa morbi affectio. ὀρθὸν enim rectũ, πνέω ſpiro. Eſt enim circa fauces malum, quod apud Græcos aliud atq; aliud nomẽ habet, prout ſe magis, minusq; intendit: omne tamen in ſpirandi difficultate conſiſtit. Sic difficultas hæc dum modica eſt, δύσπνοια Græcè dicitur: quum vehementior, & ſpirare æger ſine anhelatione non poteſt, ἄσθμα vocatur: quum acceſſit id quoq;, ut ſpirare non poſſit, niſi recta cervice ſpiritus trahatur, ὀρθόπνοια appellatur. Ab his Diſpnoici, Aſthmatici, Orthopnoici: a Latinis verò uno vocabulo, Suſpirioſi dicuntur, Vide Celſ. lib. 4 cap. 4

Orthoſtăras, Vitru. lib. 2. cap. 8. & lib. 10 cap. 17. poſtes vocat januæ, eò quòd arrecti ſtent, non jaceant tranſverſi, quemadmodum limina. Alibi capite 16: Arrectaria tigna vocat, teſte Budæo.

Orthrăgŏrĭſcŭs, ὀρθραγοριϲκος, Latinè Aper, ſive porcus, piſcis in Aura fluvio Laconiæ, qui vocalis eſſe perhibetur. Vide Plin. lib. 32. cap. 2: Sed & porcelli lactãtes, & adhuc ſubgrumi: ita nominantur apud Lacedæmones, inquit Athenæus, διὸ τῶν ὀρθρα-

ὄψα & ἀγορεύζειν, quoniam matutinis temporibus venales circunferantur.

Ortī.pēnsĭlēs, Vide Hortus.

Orttĭs, a, um, vide in verbo Orior.

Orttŭs, ti, & quæ ab eo deducuntur, vide in dictione Hortus.

Ortygŏmētrā, pen. prod. ὀρτυγομήτρα, Rex coturnicum est, major aliquāto & nigrior quàm coturnices. Dictio est composita ἀπὸ τῆς ὄρτυγος, & μήτρας, quasi Coturnicum matrix.

Ortyx, gis, f.t. [שׁ schelá v. ὄρτυξ. Gall. *Vne caille.* Ital. *Coturnice.* Ger. Ein wachtel. Hisp. *Codornix.* Pol. *Przepiurka.* Vng. Fw'r. Ang. *A quaile.*] Avis quæ Latinè Coturnix, & Vulgò *Qualea* dicitur. Vide ea quæ annotavimus in dictione Coturnix. ¶ Est præterea Ortyx herbæ cujusdā nomen, quæ à nonnullis Plantago vocatur, Plin. lib. 21. cap. 17.

Oryposis, Malum, quoniam ungues obuncantur, quod tabidis interdum accidere videmus.

Oryx, ὄρυξ, Animal est in Getulia nascens, bisulcum & unicorne, alioqui capræ nō dissimile, pilum habens, contra aliorum animalium naturam ad caput versum. Sub ortum Caniculæ, tanquam ejus syderis adventum præsentiens, fixis oculis eam plagam cœli intuetur, ubi primum signum hoc exoritur: eoq; cōspecto sternutat, & veluti venerabūdus adorat. Autor Plin. lib. 2. cap. 40. & lib. 8. cap. 53. Col. lib. 10: Feræ pecudes ut capreoli damæq;, nec minus origum, cervorūq; genera & aprorum, modò lautitiis & voluptatibus dominorū serviunt, modò quæstui ac reditibus.

Oryzā, f.p. [ὀρύζα. Pol. *Ryż.* An. *Rise.*] Dioscoridi, Frugis genus est in locis paluſtribus, & uliginosis maximè proveniens, folia habens carnosa, porro similia, sed latiora: florem autem purpureum. Semen non in spicis, quemadmodum frumenta, sed in paniculis gignit, aut rubis, more millii, aut panici. Oryzæ in Italia maxima est copia, teste Plinio, ubi ex ea ptisana fiebat, quam reliqui mortales ex hordeo conficiebant. Theophrastus Oryzon vocat, testaturq; sua ætate peregrinum fuisse semen & non ita pridē ex India illatum. Galli abjecta prima litera sua lingua vocant *Rizum.*

O ante S.

OS. In notis antiquorum, Omnes. OS.C. Omnes conciliant.

Os, oris, n.t. Propriè concavū illud intra quod lingua & dentes concluduntur. [פה *peh* στόμα. Gall. *Bouche, le viaire ou visage.* Ital. *Bocca faccia.* Ger Der Mund oder das Maul. Bel. Eenen Mont. Hisp. *La boca, el rostro, la cara.* Pol. Usta, Geba. Vng. Zay. Ang. *The mouth or countenance of man.*] Plin. lib. 11, cap. 37: Continui dentes, aut utraq; parte oris sunt, ut equo: aut superiore primores non sunt ut bobus, ovibus. ¶ Quandoq; pro facie scriptores utuntur Cicero in Catil. 4: Video P. C. in me omniū vestrūm ora, atq; oculos esse conversos. Idem pro Milon. Rumorem (timemus) fabulam fictā, falsum perhorrescimus: ora omnium atq; oculos intuemur. Et in Verrin. 3: Qui tam nefariis criminibus, tam multis testibus evictus, ora judicum aspicere aut os suum Populo Romano ostendere auderet. Virg. 1. Aeneid. Os humerosq; deo similis. Ovid. lib. 1. Metamorph. Pronaq; quum spectent animantia cætera terram, Os homini sublime dedit, cœlumq; tueri. ¶ Nonnūquam etiam de brutis dicitur. Virgil. 12. Aeneid. Ora citatorum dextrā detorsit equorum. ¶ Neque solùm de facie dicitur, sed etiam ad alia transfertur. Idem 3. Georg. Quam si quis ferro potuit rescindere summū Ulceris os. In hāc autem significatione Os producitur, quū Os ossis, corripiatur: & habet omnes casus plurales præter genitivum Orium. Virgil. lib. 8: Componens manibusq; manus, atq; oribus ora. ¶ Accipitur aliquando Os pro imprudentiā, vel temeritate. Cic. 6. Verrin. Os hominis, insignemq; impudentiam cognoscite. Idem 2. de Orator. Quod tandē os est illius patroni qui ad causas sine ullā scientia juris audet accedere? ¶ Nonnunquam etiam pro præsentia & conspectu. Tacit. lib. 19: In conspectum Iulianus ad L. Vitellium perductus, verberibus fœdatus, in ore ejus jugulatur. Salust. in Iugurth. Incedūt per ora vestra magnificē. ¶ Ponitur etiam aliquando pro favore & benevolentia. Persius Satyr. 1: An erit qui velle recusет os populi meruisse & cedro digna locutus? ¶ Huius nominis derivata sunt Osculor, Ostium, Osculum, Orea, Omen, Orificium, & nōnulla alia: de quibus suis locis.

Oscŭlum, culi, diminutivum, n.s. Parvum os. [στόμιον. Gall. *Petite bouche, bouchette* Ital. *Bocchina.* Ger Ein meüle oder mündle. Bel. Een modeken Hisp. *Columpio ò rostro pequenno* Pol. Usteczka. Vng. Tsok. Ang. *A litle mouth.*] Quod est cōtra Ptisicianum, qui vult Osculum non tenere significatum primitivi. Ovidius lib. 1. Metamorph. -videt igne micātes Sideribus similes oculos: videt oscula, quæ non Est vidisse satis. Mart. lib. 11: Ipsaq; crudeles ederunt oscula morbi. ¶ Ponitur etiam Osculum pro Basio: quoniam basiando os coarctamus, atq; minuimus, & quasi ex ore osculum facimus. [נשיקה *neschikáh.* τὸ φίλημα. Gall. *Vn baiser.* Ital *Bascio.* Ger. Ein kuß. Hisp. *Beso.* Pol. Począl'owanie. Ang. A kisse.] Cicer. ad Atticum: Atq; utinam continuò ad complexum meæ Tulliæ, & ad osculum Atticę possim currere. Donatus ita distinguit hęc tria, Osculum, Basium, & Suavium: ut Osculum officii sit, ut quum è longinquo redeuntes salutamus, atq; osculamur: Basium pudicorum, ut patris in filium: Suavium voluptatis, à suavitate dictum. Quod tamē discrimen neq; Catullus agnovit neq; alii Latinæ linguæ autores locupletes.

Oscillum, cilli, diminutivum à diminutivo Osculum, pro parvo ore, sicut à tantulo, Tantillum. [στομίον, σφίον. Gall. *Petite bouchette.* Ital. *Bocchina.* Ger. Ein kleines meüle. Hisp. *Columpio, ò boca pequenna.* Pol. Meüle usteczka. Vng. Tsiokotska. Ang. *A litle mouth.*] Colum. lib. 2. cap. 19: Reliquum quod superest seminis, in tabulatum quò fumus pervenit, optimè reponas: quoniam si humor invasit, vermes gignit, qui simul atq; oscilla lupinorum ederunt, reliqua pars enasci non potest. ¶ Oscilla item, Sigilla sunt, & parvæ imagunculæ quæ arte fictili fingebantur, & venales proponebātur, quibus homines pro se, atq; suis, Diti patri & Saturno piacula faciebant, ut inquit Macrobius lib. 1. cap. 5. ἀγαλμάτια. Virg. lib. 2. Georg. Oscilla ex alta suspendunt mollia pinu Et sic ab Osculum fit, quum significant faciem parvam, vel totam speciem.

Oscillo, las, n.p. Oscillorū ludum exerceo, oscilla moveo, vel in altum projicio. Dicta autem sunt oscilla, teste Festo, quòd os celant: id est, inclinēt, præcipitiaq;, in os ferantur. Oscillantes ait Cornificius ab eo dictos, quòd os celare soliti sunt propter verecundiā, qui eo lusus genere utebātur. Causa aūt ejus jactationis proditur Latinus rex, quòd prælio quod ei adversus Mezentiū Ceritum regem fuit, nusquam apparuerit, judicatusq; sit Iupiter Latialis factus esse. Itaq; per sex eos dies feriatos liberos servosq; requirere eum non solùm in terris, verumetiā qua cœlum videretur posse adiri per oscillationem. Hæc ille. Servius putat esse compositum ab Os, & Cilleo, les: quòd in hoc ludi genere cillerentur: id est, moverentur ora. Nam Cillere, movere est. Plaut. in Amphitr. Næ illi ædepol, si merito meo referre studeant gratias, aliquē hominē allegent, qui mihi advenienti os oscillet propè: id est, os moveat, probè ipsum pugnis percutiendo.

Osculor, aris, com. p. Osculum do. [נשק *naschák.* φιλέω. Gall. *Baiser.* Ital. *Basciare.* Ger. Küssen, ein kūß oder schmutz geben. Hisp. *Besar.* Pol. Całuie. Vng. Megtsokollak. An. *To kisse.*] Cicero Appio Pulchro lib. 3: Complexus igitur sum cogitatione te absentem, epistolam verò osculatus. Filium mater osculata est, Cicero pro Muræna. Amplecti, in manibus habere, favere, osculari aliquem, Cic. Lentulo lib. 1.

Osculātio, onis, Verbale, f.t. [נשיקה *neschikáh.* φίλημα. Gall. *Baisement.* Ital. *Basciamento.* Ger. Kussung. Hisp. *Besamiento.* Pol. Całowanie. Vng. Tsokolas. Ang. A kissing.] Cicero pro Cæl. Non flagrantia oculorum, non libertate sermonis, sed etiam complexu osculatione, &c. Catullus ad Iuventiū: Num si densior aridis āristis Sit nostræ seges osculationis.

Os, ossis, n.t. Significat solidamentū illud corporis quod nervis alligavit natura. [עצם *hátsem.* ὀστοῦν. Gall. *Vn os.* Ital. *Osso.* Ger. Ein bein Bel. Een been. Hisp. *Hueſſo.* Pol. *Kość.* Vng. Tsont. Ang. *A bone.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quid dicā de ossibus, quæ subjecta corporis mirabiles cōmissuras habent, & ad stabilitatem aptas, & ad artus finiendos accommodatas, & ad motum & ad omnem corporis actionē? Virg. 5. Aęn. Ex quo reliquias, divinique ossa parentis Condidimus terra, mœstasq; sacravimus aras. Idē 1. Geor. Giādiaq; effossis mirabitur ossa sepulchris. Ovid. Epist. 3: Concutit ossa metus. ¶ Ossa etiam vocātur Lapilli illi qui in prunis, dactylis, cerasis, similibusq; fructibus mediū tenent locum. Suet. in Claud. Quoties post cibū obdormisceret, (quod ei ferè accidebat) olearū, ac palmularū ossibus incessebatur. ¶ Ab Os fit compositū Exos, quod ossibus caret. ἄοστος. Vide suo loco.

Ossum, ossi, antiquo more dicebatur pro Os, ossis. Terent. in Evnu. Viden' Ossum & cibus quid faciat alienus? Ita enim Petrus Bēbus ex libro manuscripto legit, quū malè in aliis otiū legeretur. Cōfirmat hāc lectionē Gell. lib. 33: Calvariæq; ejus, *inquit*, ipsum ossum expurgaverūt, inauraverūrq;. Sosip. lib. 1.

Ossĭcŭlum, li, diminut. ab Os ossis. [ὀστέλον. Gall. *Osselet, petit os.* Ital. *Ossetto.* Ger. Ein beinlin. Bel. Een beencken. Hisp. *Hueſſo pequenno.* Pol. Kosteczka. Vng. Tsontotska. Ang. *A litle bone.*] Gell. lib. 6. cap. 1: Ratio subtilior, & utilitas ipsa operis postulavit, ut tenuissimis minutissimisq; ossiculis caput compingeret. Plinius lib. 11. cap. 37: Omnium cerebro medio insunt ossicula parva.

Ossĭcŭlātim, adverbium significat Minutatim. [λεπτομερεῶς. Gall. *Par le menu, d'os en os.* Ital. *Minutamente.* Ger. Stucklechtig. Hisp. *Hueſſo a hueſſo.* Pol. Pokościcze. Vng. Tsontonkent. Ang. *Frome bone to bone, by litle and litle.*] Cæcilius in Fallacia: Ossiculatim Parmenonem de via liceat legam. Nonius.

Osseus, sea, seum, Quod ex ossibus est. [ὀστέϊνος, ὀστώδης. Gall.

Os, ossis, Ital. D'osso. Ger. Beinn. Hisp. Cosa de materia de hueſſo Pol. Kość. Vng. Tsontos. Ang. Of bones.] Vnde Plin. lib. 10. cap. 1: Deinde subit invenire lapides osseos. Colum. lib. 5. cap. 11: Deinde cuneum tenuem, ferreū vel osseum, inter corticem & materiam ne minus digitos tres, sed cōsiderate demittito. Ovid. in Ibin: Insequar & vultus ossea forma tuos. ¶ Genitalia ossea, Plin. lib. 11. cap. 49. ¶ Lapis osseus, Idem lib. 36. cap. 18. ¶ Osseum lignum, Idem lib. 13. cap. 4. Manus ossea Mauri, Iuven Satyr. 5.

Ossifrăgus, adject. m. s. unde ossifraga, pen. prod. Genus aquilę ab ossibus frangendis. φλὼψ. Vide Plin. li. 10. ca. 3. & li. 30. ca. 7.

Ossilĕgium, n. s. Ossium collectio. ὀστολογία

Ossilĕgus, pen. cor. Ossium collector. ὀστολόγος.

Ossuarium, Appellatur locus in quo defunctorum ossa reponuntur. Gall. Charnier des os des morts Ital. Luogo dove si ripongono l'ossa de morti Ger. Beinheüßlin. Hisp. Lugar donde está lo ossos de muertos. Pol. Kostnica. Vng. Tetemgar donde esta lo ossa de holtaknak. An. A shrine or lik shrug where bones are keept, a chancl house.] Vlpian. in l. 2. de Sepulchr. viol. Celsus scribit statuam sic esse monumenti, ut ossuariam.

Ossĕŏnis, Genus herbæ florem faciens purpureum. Colum. Narcissiq; comas, & hiantis sæva leonis Ora feri.

Oscĕdo, Vide Oscito.

Oscheum, ὄσχεον, Latini serotum dicunt: id est, testium receptaculum. Nam Celsus ubi de morbis tractat, qui in naturalibus circa testiculos oriri solent: Sinus (inquit) qui conspicitur à nobis, ὄσχεον à Græcis dicitur: nostri scrotum vocant.

Oscillum, Oscillo, Vide osculum in Os, oris.

Oscen, is, vel Oscinis, ab ore & canendo. Avis est, teste Varrone, auspicium faciens ἀπὸ τοῦ στόματος. Horat. lib. 3. Carm. Oscinem corvum prece suscitabo Solis ab Ortu. Plin. li. 10. cap. 19: Omnes aves quæ canunt, oscines dici existimat, distinguitq; oscinem ab antecantu: & contrà, alitem ab oscine magnitudine. Nunc separatim secundo ordine dicamus, qui in duas dividuntur species, oscines & alites: illarum generi cantus oris, his magnitudo differentiam dedit.

Oscĭnum, Augurium avium, οἰωνοπολία. Cic. 2. de Legib. Fulgura atq; oscina augurio.

Oscĭto, as, pen. corr. n p. ex Os, & Cito, propriè significat Os commoveo, & os totum aperio, ut fit præ somno aut tædio. [טער שה pahár pel. זורר Zorer. χασμᾶσθαι Gall. Baailler. Ital. Sbadacchiare Ger. Gehne, oder geuwen. Hisp. Bocezar. Pol. Ziewam. Vng. Ajtok Ang. To gape and yaune.] Quod cū toto corpore fit, paniculari vocatur, συσσοβιλιάζειν. Gell. lib. 4. cap. 20. Et in jure stans clare nimis & sonorè oscitavit. Lucr. lib. 3: Oscitat exemplo tetigit quæ limina villæ. ¶ Pro aperire est usus translatè Plin. lib. 16. cap. 24: Sed omnium folia quotidie ad Solem oscitant. &c.

Oscĭtāns, particip. quod aliquando in nomen migrat, significatq; otiosum & negligentem. [טער שה poher peh אזורר mozer. χασμώμενος Gall. Baaillant, negligent. Ital. Sbadacchiante, negligente. Ger. Siehendt/unsorgsam. Hisp. El que bocexa, negligente. Pol. Nedbały, Gnuśny, Gnuśna. Vng. Asito. Ang. Gaping and yawning.] Cic. 1. de Nat. deor. Quæ Epicurus oscitans hallucinatus est. Idem 2 de Orat. Et istam oscitantem & dormientem sapientiam Scævolarum, & cæterorum beatorum otio concedamus.

Oscĭtātĭo, verbale, s. t. Oscitandi actus. [ἡ χάσμη, τὸ χασμᾶσθαι. Gall. Baaillement. Ital. Sbadacchiamento negligenza. Ger. Das geyhnen oder geüwung. Hisp. Bocezamiento bocezamiento. Pol. Ziewanie. Vng. Asitas. Ang. A gaping or yauning.] Plin. lib. 7. cap 6: Oscitatio quidem in enixu lethalis est. ¶ Aliquando tamen Oscitatio pro otio & animi securitate accipitur, quæ ἀθυμία à Græcis dicitur.

Oscĭtŏr, aris, d. p. Autor ad Herenn. Quum etiam majores calamitates impendēre videantur, sedetis & oscitamini.

Oscĭtănter, Negligenter, securé. [ἀθυμέως. Gall. Negligemment. Ital. Negligentemente. Ger. Schläfferig/liederlich. Hisp. Negligentemente. Pol. Gnuśnie. Vng. Asitua zunnya dagosan. Ang. Carelessly, fullie, care leslie.] Cic. de Clar. Orat. Tam solute egisset, tam leviter, tam oscitanter, & oscitabundē.

Oscĕdo, pen. prod. inis. Vitium sępiùs oscitandi. [χάσμη, τὸ χασμᾶσθαι. Gall. Baaillement. Ital. Sbadagliamento. Ger. Geüsucht. das gantzer da einer stätts muß geüwet haben. Hisp. Bocezo. Pol. Vstawanie zrewanie. Vn. Asitagtas gyakorta valo asitas. Ang. A gaping and yauning often.] Gell. lib. 4. cap. 20: Deliberatum de nota ejus, qui ad Censores, ab amico advocatus est, & in jure stans, clarè nimis & sonorè oscitavit, atque inibi propè ut plecteretur fuit, tanquam illud indicium vagi animi foret, & hallucinantis, & fluxæ atq; apertæ securitatis. Sed quum ille dejerasset, invitissimum sese, & repugnantem oscitatione victum, tenuisse eo vitio, quod oscedo appellatur, tum notæ jam destinatæ exemptus est. Serenus: Hinc oscedo fugit, linguæ quoque vulnera cedunt.

Osi adverb. optandi, εἴθε Persius: O si, sub rastro crepet argenti mihi seria dextro Hercule Reliqua vide in dictione O.

Osĭculum, Vĕtriculi stomachus, de quo vide Galen. de symp. causis. lib. 1.

Osĭrītes, ὀσίριτις Ab Aegyptiis dicitur herba quam cynocephalen: hoc est, canis caput vocant: quòd canino capiti sit similis. Tradunt siquis eam totam eruat, statim mori. Plin. lib. 30. cap. 2. Vide ea quæ supra tradidimus in dictione Cynocephalia.

Ospratura, Vocabulum fictum ex Græco ὄσπρια, quod varias fruges minutas & legumina significat, ut autor est Hesichius. Arcad. l. ult. §. 2. D. de mun. & honor. Elemporia & Ospratura apud Alexandrinos patrimonii munus existimatur: id est, minutarum frugum publicè coëmandarum cura.

Osmon, Medicus apud Dioscor. lib. 4. cap. 21.

Ostium, Vide Os, ostis.

Ostendo, dis, di, sum, & ostentum, act. t. ex Os & Tendo, sicut fit in Oscito, & Oscillo, [הראה horáh hodhiah הודיע הורה Ger. Monstrer. Ital. Monstrare. Pol. Dimonstrować. Ger. Beygen. Bel Zoenen wesen Hisp. Mostrar. Pol. Vkazuie. Vng. Megmutatem. Ang. To shew, to open as one doth his wares.] Os enim pro facie sæpè ponitur, quæ pro toto corpore, & nō solùm hominis, sed etiam cujuslibet rei specie sumitur, ut Donatus in illud Terētii in Evnuch. O faciem pulchrā. Faciem, inquit, modò non partē corporis dicit, sed totā speciē quæ apparet & cernitur. Itaq; ostendo significat demonstro: quia ostendo est os: hoc est, speciē seu faciem rei monstro. Terent in Evnuch. Iámne ostendis signa nutricis? Cic. pro Cecin. Sicut & vivus multis ipse rebus ostendit, & in morte sua testamento declaravit. Terent. in Adelph. Te plura in hac re peccare ostendā. ¶ Ostendere se virum. Terent. in Evnuch. Nunc te Parmeno ostēdes qui vir sies ¶ Ostendere se optimè, est optimè se gerere. Cicero ad Quintum Fratrem COSS. se optimè ostendunt.

Ostentus, a, um, participium, Demonstratus, [ראה nireéh. ἐπιδεικνύμενος. Gall. Monstré. Ital. Dimostrato. Ger. Gezeigt. Hisp. Mostrado. Pol. Vkazany. Vng. Megmutattatot Megmutatvan.] Pacuvius in ipso tempore ostentū sentem: id est, demonstratum. Cato de Re rustica cap. 6: Ager oleto conserendo, qui ostentus Favonium spectabit: & Soli ostentus erit: alius bonus inventum Favonium spectabit: & Soli ostentus erit: alius bonus. Malus erit Varro lib. 1. de Re rustica cap. 25: Qui locus nusquam malus erit, & ostentus Soli ad meridiem semper optimus erit, & ostentus Soli ad meridiem semper operiatur.

Ostentus, tus, nomen. o. q. Irrisio dicitur. [לעג leég Gall. Derision, quand on mocque de quelqu'un Ital. Scherno Ger. Ein Gespey/verspottung Bel Spotternae Hisp. Escarnecimiento. Pol. Posmiewisko, na posmiewisko. Vng. Kigunyolas. Ang. A mocking and scorning, a flouting.] Sillost in Iugurt. Sed quoniam eò natus sum, ut luxuriæ ostentui esse. Tacitus lib. 1: Corpora eorum avaritiæ objecta ostentui.

Ostento, as, frequentativum ab ostendo, Sæpè ostēdo [מגיד מודיע Gall. Montrer souvent Ital. Dimostrare spesso. Ger. Offt bedeuten. Hisp. Mostrar muchas veces. Pol. Wiele co pokazuie. Vng. Mutogatem Ang. To shewe often.] Perseus Aul. Agell. Ostentat mammam fictā lapideam, panem offerens, & cætera. ¶ Ostentare alicui periculum capitis, eliminari mortem, Cicero pro Cluent. ¶ Ostentare jugulū pro capite alterius, est exponere se periculo vitæ pro altero, Cicero ad Atticū lib. 1. ¶ Aliquādo Ostento, ponitur pro jacto, glorior, effero. [התראה hitraéh Gall. Monstrer par vaine gloire. Ital. Vantare. Ger. Erzeigen vmb rhums willen zeigen. Hisp. Mostrar algo con vanagloria. Ang. To vaunte or bragge for glorie.] Terent. Evnuch. Neq; pugnas narrat, neq; cicatrices suas ostentat.

Ostentātus, a, um, particip. [ראה nireéh ἐπιδεικνύμενος. Gall. Vanté. Ital. Vantato. Ger. Gerühmet. Hisp. Vanagloriado. Pol. Chlubiony. Vng. Mutogatas, mutogatott. Ang. Vaunted, Liv. 1. 40. Vide Ostentator Factorum. Martial. Circul. invidio propter eandem. ibi ostentatores meri.

Ostentātor, quæ se ostentat ac venditat, [מגיד מודיע Vn. Mutogato, mutogatott.] Apuleius in Apologia: Quam mi proba juvenum circumforanea, quàm immodica sui ostentatrix

Ostentātŏr, ὀνειροκρίτης, prodigiorum portentorū & signorum inspector & interpres. [Vn. Mutogatos, tsuda mutogato, mutogató.] Macrobius Saturnal. lib. 3. cap. 7: Et super hoc liber Tarquinii transcriptus ex ostentario Tusco.

Ostentātĭo, s. t. Iactantia, jactatio. [אות ghaón אות gheúth אוה ghaavāh ἀλαζονεία. Gall. Vanterie. Ital. Vantamento Ger. Herfur spiegtung/pracht/zeigung vmb rhumo willen. Hisp. Vanagloria. Pol. Chlubienie, Samego siebie pokazowanie. Vn. Mutogatas mogatas. Ang. Bragging, vanting.] Cic. 4. de Finibus: Gloriosa ostentatio

ostentatio in constituendo summo bono. Idem pro Rabirio: Quod genus tandem est illud ostentationis & gloriæ? Cæs. 1. bel. Civ. Ostentatio sui.

Ostentum, ti, n.s. ab ostendo, Dicitur res aliqua insolita, quæ futurum aliquid ostendit, portentum, prodigium, monstrum, quanquam inter hæc nonnihil interest. [מופת mophéth. τέρας. Gall. *Monstre qui aduient cõtre le cours naturel, chose pro digieuse.* Ital. *Mostro, prodigio.* Ger. Ein Wunderzeichen/wundergeschicht/etwas das sich wider der Natur thut erzeigt. Hisp. *Milagro que significa algun mal.* Pol. Dziw. Vng. *Tsuda.* Ang. *A monster, a thing against the common course of nature.*] Monstrum quod contra naturam fit, ut quum nascitur aliquid membris alterius generis, quod & pro monstrum quandoq; dicitur, quasi porrò aliquid monstrans, sive monens Portentum, teste Festo, quod licet naturale sit, ratiõ tamen se ostendit, & futurum aliquid cum temporis intervallo denuntiat. Prodigium, quod etli naturaliter fit, ac sæpè evenit, semper tamen aliquid præsagit mali: ita dictũ quasi porrò agendum. Confunduntur tamen hęc, & pro eodem significato accipiũtur, omniaq; ab eo quòd futurum aliquid ostendũt, dicta sunt. Labeo referẽte Vipiano in l. Ostentum. ff. De Verbor. signific. definit ostentum esse, contra naturam cujuscunq; rei genitum, factumq;. Duo autem sunt genera ostentorum. Vnum, quoties quid contra naturam nascitur: alterum, quum quid prodigiosum videtur. Sueton. in Cæs. Cunctanti ostentum tale factum est: Quidam eximia magnitudine & forma in proximo sedens, repentè apparuit arundine canens. ¶ Accipiuntur etiam ostenta in bonam partem. Sueton. in Vespasiano: Iampridem sibi per somnũ hæc ostenta conceptam in spem imperii venit. Plin. lib. 16. cap. 32: Factum hoc Pop. Rom. Quiritibus ostentum Cimbricis bellis, Nuceriæ in luco Iunonis, ulmo postquam etiam acumen amputatũ erat, quoniam in aram ipsam procumbebat, restituta sponte, ita ut protinùs floreret: à quo deinde tempore majestas Populi Romani resurrexit, quæ antea vastata cladibus fuerat.

Ostentĭfĕrum, Ferens ostenta. τερατώδης.

Ostentōsŭs, a, um, Quod ostentum facit, ut à Prodigium, Prodigiosus. τερώδης.

Ostĭum, ostii, n.s. Ianua, fores. [שער *schahar.* θύρα. Gall. *Huis, entree.* Ital. *V scio porta.* Ger. Ein thür. Bel. Een doer/ingang. Hisp. *La puerta donde entramos y salimos.* Pol. Drzwi. Vng. *Ayto.* Ang. *A dore or gate.*] Ab obstando quidam deducunt, quòd ingredi volentibus obstet. Quidam ab Os, oris, quòd sit id per quod ingredimur vel domum, vel quencunq; alium locum. Alii à Græco ὀστέον, quod est repellere. Vnde ratio exigit ut sine aspiratione scribatur, licet nonnulli deductis ab eo nominibus aspirent. Teren. in Eunuch. Tu abi, atq; ostiũ obsera intùs, ego dum hinc transcurro ad forum. Est autem ostium notæ significationis. Ostiorum latera, Antes vocamus: à quibus antepagmenta, valvarum ornamenta. Cicero 1. de Orato. Vt illud Nasicæ, qui quum ad poëtam Ennium venisset, eiq; ab ostio quærenti ancilla dixisset domi non esse, &c. Idem 5. Tusc. Sólane beata vita quæso relinquitur extra ostium limenque carceris.

Ostĭum, ostii, n.s. Fluviorum exitus, per quos in mare exonerantur. [ἐκβολαὶ τῶν ποταμῶν. Gall. *Les bouches d'vne riuiere, ou leurs entrees en la mer.* Ital. *Le bocche de fiumi.* Ger. Die außgäng der wasserflüssen in das Meer. Hisp. *Los puertos donde ei rio sale en la mar.* Pol. Wpad rzek do morza. Vng. Torok. Ang. *The places where floodes rhunneth into the sea.*] Virgil. 1. Aeneid. Italiam contra, Tyberinaq; longè Ostia. Nominativus ejus singularis est Ostium quo utitur Cic. 2 Philip. & pro Lege Manilia, ut jam diximus, & non uno in loco Plinius. Malè nonnulli putaverunt in hac significatione carere singulari numero. Virgil. 1. Aeneid. Aut portum tenet, aut pleno subit ostia velo.

Ostĭŏlum, li, diminut. [θύριον, θυρίδιον. Gall. *Huisset, ou petit huis.* Ital. *V sciolo, porticella.* Ger. Ein thürlin. Hisp. *Puerta pequenna.* Pol. Brzwiczki. Vng. *Torkotska.* Ang. *A litle dore or gate.*] Plin. li. 19. cap. 8: Adeò ut ostiola olitoria ex his factitati cœperint. Colum, lib. 8. cap 14: Quas singulas satis est habere quoquoversus pedes ternos, & aditus singulis fimis ostiolis munitos.

Ostĭārĭŭs, rii, m.s. Ostii custos, janitor. [שוער *schoabér.* θυρωρός. Gall. *Portier, huissier.* Ital. *Portinaio.* Ger. Ein Thürhüter. Hisp. *Portero.* Pol. Odzwierni. Vng. *Ayton allo.* Ang. *A porter, a dore keeper.*] Cujus fœmininum est Ostiaria. Plin. lib. 12. cap. 14: Præter hos & custodes, satellites q;, & ostiarii, & ministri populãtur. Varro 1. de Re rustica cap. 13: Eũq; scire qui introëat aut exeat noctu, quídve ferat, præsertim si ostiarius est nemo.

Ostĭātim, adverbium, Per singula ostia. [κατὰ θύρας. Gall. *D'huis en huis, par le menu.* Ital. *A porta à porta.* Ger. Von einer thüren zur anderen/Von hauß zu hauß. Hisp. *De puerta en puerta.* Pol. *Oddomu dodomu.* Vng. *Ayton kant.* Ang. *Frome dore to dore.*] Quintilianus: Nec sectanda singula, & velut ostiatim pulsanda. Cic. 6. Verrin. Ostiatim pro Nominatim, sive singulatim, translatè usurpavit: Hic, *inquit*, nolite expectare, dum ego hoc crimen agam ostiatim, &c. Idem sexta Verrina: Qui præteriens, lectica paulisper deposita, non per præstigia, sed palàm per potestatem, uno impetu ostiatim totum oppidum compilarit.

Ostrăcĭās, sive Ostracites, pen. prod. ὀστρακίτης. Gemma est testacea, cujus dũæ ponuntur species à Plin. lib. ult. cap. 10. altera similis acathæ, nisi quod achates politura pinguescit, altera tam dura ut aliæ gemmæ fragmentis ejus scalpantur. Nomen accepit hæc gemma ab ostrei similitudine. ¶ Est etiam Ostracites lapidis genus testæ similitudinem habens, cujus usus est pro pumice ad lævigandam cutem. Plinius libro 36. capite 19.

Ostrăcĭnă, Suffragia Athenienſium dicebantur, quòd ea in figulinis scribi solebant, οἱ δὲ ὀστράκων ψῆφοι, ut latiùs ostendemus in dictione sequenti.

Ostrăcĭsmŭs, ὀστρακισμός, Relegationis genus Nam civitates olim quæ populari statu regebantur, eos qui excellere videbantur, vel propter divitias, vel propter amicos: aliámve potentiam, extra civitatem relegare solebant ad tempus, sicut docet Arist. lib. 3. Politic. non ad criminis improbitatem castigandam, sed ad potentiam moderandam. Erat autem definitum ostracismi tempus apud Athenienses annorum decem. Dictus ostracismus ἀπὸ τῶν ὀστράκων: hoc est, à testulis in quibus suffragia scribi solebant. Solet autem ostracismus peragi hoc modo: Testulæ viritim in consilio dabantur, in quibus quisq; nomen illius perscribebat, quem urbe cedere voluisset: Magistratus verò qui huic negotio præerant, universos simul calculos recensebant: qui nisi sex millium numerum excessissent, nil confectum esse judicabatur. Qui verò hoc suffragiorũ numero damnatus erat, eum ad decennium in certum locum relegabant, ubi bos æneus erat magnitudine visenda. Vnde factum est, ut qui illic exulabant, bovem servare dicerentur. Hoc ostracismo Themistocles, Cimon, & Aristides multati fuêre. De Aristide legimus, quum juxta eum quidam rusticus illiteratus sederet, ipsi Aristidi testam dedisse, ut nomen suum scriberet. Admiratus id Aristides, interrogavit, nũquid ipsum cognosceret. Minimè, *inquit*, sed quia cæteri ita sentiũt, ego quoque ita censeo eum esse damnandum. Hoc Latini testulatum exilium vocant.

Ostrăcĭum, cii, n.s. Latinè testa, Græcè ὀστράκιον. Vnde testaceũ pavimentum, vulgò nunc *Ostracum* vocant. ¶ Ponitur quandoq; pro onyche. Plin. lib. 32. cap. 10: Invenio apud quosdam ostracium vocari quod aliqui onychem vocant.

Ostrĕum, ostrei, n.s. [ὄστρεον. Gal. *Huistre ou autre poisson en escaille.* Ital. *Ostreca.* Ger. Allerley Meerfisch oder Meerschneckẽ die in herten vnd rauhen schalen oder muschelen ligen. Hisp. *La ostia de la mar.* Pol. Rak *morski wselyaki.* Vng. *Tsiga.* Ang. *An oister.*] Generale nomen est ad omnes eos pisces qui asperam, scabramq; testam habent: qui autem lævem & planam habent testam, propriè conchiæ dicuntur. Quanquam generaliter ostrea quoq; Conchæ dicantur: sicut & ea quę ex uno tantùm latere testam habent, altero scopulis aut lapidibus, alterive materiæ adhærentes. Nã testę ipsæ duriores propriè conchæ dicũtur, quales sunt cochleatũ. Seneca: Quid ostreũ sapiat, quid mullus, optimè nosti. Horat. lib. 1. Sermon. Ostrea callebat primo deprendere morsu. Iuven. Sat. 6: Grandia quæ medius jam noctibus ostrea mordet Dicta ostrea à Græco: nam sicut nos à testa restudinem vocamus, sive hoc sit animal quod veluti testa tectũ est, sive id genus ædificii, quod ex testa est compositum, vel ad testudinis similitudinẽ est factum: sic Græci ὄστρεα ἀπὸ τῶν ὀστράκων: id est, ostrea à testis nominaverũt. ¶ Dicuntur etiã ostreę fœminino genere. Gell. lib. 20. cap. 9: Ostreæ, senescente Luna, inhuberes, macræ, tenues, exuccæ sunt, crescẽte Luna pinguescunt. Spondylus, dicitur callosum illud rotundum albicans, quod intùs habet in medio, à similitudine spondyli, quod nos *verriculum* dicimus. Nam reliqua caro circunspersa, lacinia dicitur. Vide Plin. lib. 32. cap. 6.

Ostrĕārĭŭs, a, um, adjectivũ, Quod ad ostrea pertinet: [ὀστρεῶδες: Gall. *Appartenant à huistres.* Ital. *Pertinente à ostriche.* Ger. Das zu solchen Meerschnecken gehört. Hisp. *Pertenesciente à ostias.* Pol. Rakowi. Vng. *Tsigai.* Ang. *Belonging to oisters.*] ut, Ostrearius panis. Plin. lib. 18. cap 11: Panis ipsius genera prosequi supervacaneũ videtur, aliàs ab opsoniis appellati, ut ostrearii. Ostrearius autem panis est, quo veteres cum ostreis vesci solebant. ¶ Ostrearia, arum, ubi ostreæ vivunt, & capiuntur. [τὰ ὀστρεοτροφεῖα. Gall. *Le lieu où se nourrissent huistres, ou autres poissons en escaille.* Ital. *Luogo doue vengono ostriche.* Ger. Oerter in weichen die Meerschnecken sind/vnnd auch gefangen werden. Hisp. *El biuar ò estero de hostias.* Ang. *Places where oisters ar fedde and taken.*] Plin. lib. 9. cap. 51: Nuper compertum in ostrearias, humorem his fœtificum lactis modo effluere.

Ostrĕātŭs, ta, tum, Durus, asper. [קשה *kascheh.* ὀστρεώδης. Gall. *Dur, aspre.* Ital. *Duro, aspro.* Germ. Hert/rauch/alß die schaalen der Meerschnecken. Hisp. *Duro, aspero.* Pol. *Twardeil'uski.* Vng. *Tsias darabos*

darábos eles. Ang. *Hard, rough.*] Plaut. in Pœn. Itaq; jam quasi ostreatum tergum ulceribus gestito Propter amorem vestrũ.

Ostrĕōsus, Ostreosior, abundãs ostreis. [Vn. *Sok tsigain, tsigas.*] Terentianus Maurus in exemplo Priapei carminis:

Nam te præcipuè in suis urbibus colit ora.
Hellespontia, cæteris ostreosior oris.

Ostrĭfĕr, ra, rum, adject. quod ostreum producit. [ὀστρεοφόρος. Gall. *Qui porte huistres.* Ital. *Che produce ostriche.* Ger. Das viel Purpurschnecken hat oder bringt. Hisp. *Que trahe ò cria hostias.* Pol. *Gestorid purpurzanich slimakow.* Vng. *Tsiga termõ.* Ang. *That beareth or bringeth oisters.*] Virgil. 1. Georg. Pontus & ostriferi fauces tentantur Abydi.

Ostrīnus, a, um, Quod ostro est tinctum, vel quod ostri colorem habet. [ארגמן *arghamán.* ὀστρεῖος. Gall. *De couleur de pourpre ou escarlate.* Ital. *Scarlato, di color purpurino.* Ger. Das purpur farb ist. Hisp. *Cosa de color de purpura.* Pol. *Purpurianowi.* Vng. *Ostrinust feza ver anag, barsoni ziuw.* Ang. *Of the colour of purple.*] Ostrinæ vestes, dicuntur purpureæ, & subrubeæ, teste Nonio. Turpil. Interea inspexit virginem gestantem in capite riculam, indutam ostrinam. ὀστρέα ἱμάτια. Varro in Eumenid. Aurora ostrinam hîc indutus supparum.

Ostrum, ostri, n. s. [ארגמן *arghamán.* ὄστρον. Gall. *Pourpre ou escarlate.* Ital. *Porpora, escarlato* Ger. Der schweiß oder blut der Meerschnecken so die purpurfarb gibt. Hisp. *La purpura.* Pol. *Szarl'at*, itẽ krewkotora *wiczukuia slimakow purpure ysiebie puszczaiacich.* Vng. *Barsony festo nedueßeg, Barsony.* Ang. *Scarlette or graine.*] Propriè sanies illa dicitur, & liquor qui ex murice seu conchylio eximitur ad pretiosarum lanarum infecturam, unde pro ipso colore muriceo ponitur. Conchyliũ enim murex, & ostreum in eadem significatione sumuntur. Virgil. 4. Aen. - Tyrioq; ardebat murice læna. Idem 2. Georg. ut gemma bibat, & Sarrano dormiat ostro. Iuven. Horũ ego non fugiam conchylia? id est, vestimenta murice infecta. ¶ De ostri natura tradiderũt scriptores non habere in omnibus locis, quibus nascitur unius generis colorem, sed Solis cursu naturaliter temperari. Itaq; quod legitur in Ponto & Gallia (quia hæ regiones sunt proximæ ad Septentrionem & Occidentem) invenitur lividum. Quod autem legitur ad Aequinoctialem exortũ, violaceo colore. Et majoribus quidem conchyliis detracta concha succũ eximunt: minora trapetis frangunt, ita demũ rorem eum eximentes. ¶ Ostri autem appellationem accepit, quòd Græci τὸν ὀστρέον nomine etiam murices seu conchylia comprehendant. Plin. lib. 9. cap. 36, & 37, videtur distinctas habere species, muricem, purpuram, & conchylium. Similiter Nonius ostrinũ colorem distinguit à muricé, quòd Ostrinus color sit subrubeus, Murex purpureus. Sed hæc (ut jam dixi) à scriptoribus confunduntur.

Ostrўa. vel Ostrys, vocatur arbor quæ solitaria nascitur circa saxa aquosa similis fraxino, cortice & ramis, folio pyri, paulò tamẽ lõgiorib. crassioribusq; ac rugosis incisuris, materia dura atq; firma: qua in domum illata, difficiles partus fieri, mortesq; miseras veterũ superstitio existimavit. Plin. li. 13. cap. 21.

Ostus, Vel potiùs Hostus à veteribus appellabatur, quod ex uno facto olei purũ purgatumq; relinquitur. Factum verò dicebant quod uno tempore conficerent, quem alii centum sexaginta modiorum, alii centum viginti faciebant. Vide Catonem de Re rust. cap. 6. & Varronem lib. 1. cap. 24. apud quos legitur hostus per aspirationem.

Osus, Vide Odio, odis.

O ante T.

O T. F. N. in notis antiquorum, ostium fenestræ.

Othonnē, ὀθόννη, Herba, quæ in Syria nascitur, similis erucæ, perforatis crebrò foliis, flore croci: quare quidam anemonem vocaverunt. Plin. lib. 27. cap. 12: Dioscoridi othonne prorsus fuit incognita, ut qui hoc nomine ab aliis herbã, ab aliis succum, à quibusdam etiam lapidem accipi tradiderit, neq; in re tam controversa quid ipse sentiret, explicare ausus sit.

Otĭă, Piscis est marinus, ex genere ostrearũ. Plin. li. 32. cap. ult.

Otis, idis, ὠτὶς, Avis est minor bubone, & major nocturn, aures plumeas habens eminentes: unde & nomẽ accepit. Vide Plin. lib. 10, cap. 23. Sunt qui Latinè Asionem vocent.

Otium, Vide Ocium.

O ante V.

O. V. D. In notis antiquorum, omni virtuti dedito. O. V. F. optimo viventi fecit, vel omnia vivens fecit, vel omnibus vivis fecit, Θ vel θ. mortem significat. Est autem Græca litera cui θῆτα nomen est.

Ovālis, Ovans, Ovatio, Ovatus, nomen, Ovatus, participium, vide Ovo, ovas.

Ovis, hujus ovis, f. t. à Græco ὄϊς, interposita u, propter hiatũ. Pecus lanigera. Lanicutem vocat Pacuvius. [צאן *tsón.* Gall. *Brebis.* Ital. *Pecora.* Ger. Ein Schaff. Bel. Een Schaep. Hisp. *Oueja.* Pol. *Owcza.* Vng. *A juh.* Ang. *Scheepe.*] Cic. 2. de Nat. deor. Ovium villis confectis, atq; cõtextis homines vestiuntur. Ovẽ masculino genere legi admonent Festus & Nonius. Varro rerum humanarum lib 27: Vt etiam putantibus, qui oves duos non duas dicunt. Homerum sequuti, qui ait. μῆλ' οἰὸς π. Idem: M. Terentio quando citatus neq; respõdit, neq; excitatus est, eum ego unum ovem multam dico: excusatus alii legũt. Gell. li. 11. cap. 1: autor est, In multis dicendis hoc semper observatum fuisse, ut Ovem virili genere appellarent, alioqui multam justam non videri.

Ovīnus, a, um, Quod ex ove est: [μηδάτιος. Gall. *De brebis ou mouton.* Ital. *Pecorino.* Ger. Schäffin. Hisp. *Cosa de oueja.* Pol. Owczi. Vng. *Iuhi nubbol valo.* Ang. *Of sheepe.*] ut Pellis ovina. Hujus nullum exemplum reperimus.

Ovillus, a, um, Ovinus. μηδάτιος. Plin. lib. 19: Quin & ovillo fimo uti quoniam aliud herbescereret.

Oviliones, Vide OPILIONES.

Ovīle, hujus ovilis, n. t. Locus in quo oves morari solent, sive in quem oves sese recipiunt. [מכלא *michlá.* κοίμιον. Gall. *Bergerie, estable à brebis.* Ital. *Ouile stal da pecore.* Ger. Ein Schafstall. Bel. Eenen Schaepstal. Hisp. *A prision do se acogen las ouejas.* Pol. Owczarnia. Vng. *Iuh, akal.* Ang. *A folde or sheepe cote.*] Liv. 6. bel. Pun. Datũ secreto in ovili cũ his colloquendi tempus. Ovid. 13. Metam. - tepidis in ovilibus agni. Idem 3. de Arte: Dixerit è multis aliquis, Quid virus in angues Adjicis, & rapidis tradis ovile lupis?

Ovīārĭă, riæ, f. p. Ovium grex, [צאן *tsón.* ποίμνη, μηδάτων ἀγέλη. Gall. *Bergerie, troupeau de brebis.* Ital. *Greggia.* Ger. Ein Schaffschar. Hisp. *Manada de ouejas.* Pol. *Stado owcze.* Vng. *Iuh nyay.* Ang. *A flock of sheepe.*] Varro in prologo 2. libri de re Rust. Quod eò facilius faciam, quòd & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia ŏviarias, & Reatino equarias.

Ovīārĭcus, ca, cum, possessivum ab ove derivatũ. [μηδατικός. Gall. *De brebis.* Ital. *Pecorino.* Ger. Des Schaffs. Hisp. *Cosa de oueja.* Pol. *Owczi.* Ang. *Of sheepe.*] Colum. lib. 7. cap. 6: Et quoniam de oviarico satis dictum est, ad caprinum pecus nunc revertar.

Ovĭcŭlă, dimi. Significat parvam ovem. μηδάτιον.

Ovo, vas, Lætor, & lætitiam vociferãdo seu canendo præ me fero, & ostento. [הרע *heráh.* εὐάζω. Gall. *S'esiouir.* Ital. *Allegrarsi.* Ger. Sich hefftig frewen/ Vor frewden singen/ auffspringen/ jauchtzen/ &c. Hisp. *Allegrarse.* Pol. Wyskam. Raduiesie. Vng. Orwlàk migadok. Ang. *To reioyce with noyze or voice in a multytude.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Romani ovantes ac gratulantes Horatium accipiunt, eò majori cum gaudio, quò propius metum res fuerat. ¶ Ovare item dicebantur Imperatores, quibus re bene gesta non triumphus, sed species triumphi decreta erat, quæ dicebatur Ovatio. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Dupliciq; victoria ovantem Romulum. &c.

Ovāns, particip. esse videtur à Verbo Ovo, quod rarò apud probatos autores invenies: quum Ovans nusquam nõ occurrat. [מרע *meráh.* ἐφυμνάζων. Gall. *Triomphant.* Ital. *Trionfante.* Ger. Frewend/ vor frewden jauchtzend. Hisp. *Que se alegra, ò triompha.* Pol. Wukaiacs od radosci: skaczacs. Vng. örvelyen. An. *Reioycing.*] Cicer. 2. de Oratore: Ascendit ovans in Capitolium M. Aquilius. ¶ Usus est pro lætabundo. Virgil. 4. Aeneid. Quid tum? sola fuga nautas comitabor ovantes. Vbi Servius, Ovantes, lætantes, abusivé. Nam propriè Ovatio est minor triumphus: qui enim ovationem meretur, & uno equo utitur, & à Plebeiis, vel ab Equitibus Romanis deducitur ad Capitolii, & de ovibus sacrificat: unde & Ovatio dicta est. Qui autem Triumphat, albis equis utitur quatuor, & Senatu præeunte in Capitolio tauros sacrificat.

Ovātio, onis, f. t. teste Servio, dicebatur minor triumphus, quũ belli duces rebus quidem prosperè gestis, non tamen ita magnis, ut justo triumpho dignæ essent ex Senatusconsulto pedites. vel (ut aliis placet) equo vecti urbẽ ingrediebantur, myrteam coronam (quam ob id ovalem vocabant) in capite gestantes, universo aũt Senatu subsequente. [תרועה *teruhàh.* ὐὰα, ἀλαλαγμὸς πρὸς ἡμῶν. Pol. *Triumfpo zwiczestwie.* Vn. *Vigadás nieresèg, es gyõ zõdelem vtanvalo õrõm.* An. *A reioycing.*] Ovandi autem & non triumphandi, teste Gell. lib. 5. causæ erant, quũ antè bella non ritè erant indicta; neq; cum justo hoste gesta: qualia erant ea quæ adversus piratas, & servos fugitivos aliquando suscepta leguntur: aut quoties deditione repentè facta, victoria citra pulverem (quod dici solet) hoc est, citra magnam sanguinis effusionem contigerat. Ob quam etiam causam Ovalem coronam ex myrto (quæ arbor Veneri est sacra) conficiebãt, quòd incruentas hujusmodi victorias, Venereas potiùs judicarent, quàm Martias. Vnde aũt tractum sit Ovandi vocabulum, inter Grammaticos non satis convenit. Ac Servii quidem quæ esset sententia suprà ostendimus. Alii Ovationem dictam putant, quasi Ohationem, ab interjectione lætantis, Ohe deducto etymo. Nõnulli etiam à voce eorum qui ovantem comitabantur, Ovo verbum deductum putant. Illi enim oo geminatum, lætabũdi solent acclamare. Vnde interposita u

posita u consonante, Ovo creduntur deduci. ¶ Est etiam Ovatio à nomine ovum, significans tempus quo Gallinæ ova pariũt, ἀπὸ μέρους. dictũ ea forma qua Vernatio, Mellatio, Pullatio. Plin.li.29.cap.3: Certa Luna capiendum censent, tanquã congruére ovationem etiam serpentium humani sit arbitrii.

Ŏvātŭs, us, Nomen pro ovatione, m.q. [תְּרוּעָה *teruhâh.* ἀπὸ μέρους.] Valer.Flacc.6. Arg. hinc barbarici glomerantur ovatus.

Ŏvālis, & hoc ovale, om.t. Quod ad ovationẽ pertinet: ut Ovalis corona, quæ ex myrto fiebat, qua donabãtur Imperatores qui ovantes urbem introibant, neq; justi triumphi honorem meriti videbantur. Id autem contingebat quoties bellum legitimè indictum non erat, neq; cum justo, aut magnopere formidando hoste gestum, utpote victis servis, aut piratis: aut quoties facta repentè deditione, incruenta victoria contigerat. Vide A.Gell.lib.5.Noct.Attic.cap.6.

Ŏvum, n.s. ab ὠὸν interposita u, euphoniæ causa. [בֵּיצָה *betsâh.* Gall. *Vn œuf.* Ital. *Ouo* Ger. & Bel. Ein ey. Hisp. *Huevo* Pol. *Iaie.* Vng. *Tyłkmany.* Ang. *An egge.*] Mart.lib.23: Candida si croceos circunfluit unda vitellos, Hesperius scombri tẽperet ora liquor. Vitellus, vel luteum ovi, dicitur illud quod in ovo crocei coloris est: Albumen autem, vel Album ovi, liquor ille candidus qui vitellũ circundat. ¶ Ovum ovo tam simile non est: proverbii hyperbole de rebus indiscretæ similitudinis dici solita. Cic.4. Acad. Vidésne, ut in proverbio sit ovorum inter se similitudo? ¶ Ovo prognatus eodem proverbiũ de illis dici potest, quorum ingenium moresq; ita conveniunt, ut iisdem parentibus nati videri possint. Vide Erasmi Adagia. ¶ Ovi luteum, divisis dictionibus, vocamus vitellum in ovo. λεκιθῶν.

Ŏvātŭs, ta, tum, Quod est in similitudinem ovi factũ. [ᾠοειδής. Gall. *Qui est de la forme & figure d'vn œuf.* Ital. *Ouato, fatto in forma d'ouo.* Ger. Das ein gestalt des Eys hat. Hisp. *Cosa hecha en figura de huevo.* Pol. *Po dobni iaiu.* Vng. *Tyuk mony form maiara valo.* Ang. *Made like an egge.*] Plin. lib.15. cap.21: Aliis turbinatio pyri, aliis ovata species, ceu malorum aliquibus. ¶ Ovatum marmor. Quod diversi coloris maculis variegatũ est, ovi speciem referentibus. Plin.li.35.cap.1: Neronis principatu inventum, maculas quæ non essent in crustis inserendo, unitatẽ variare, ut ovatus esset Numidicus, ut purpura distingueretur Sinnadicus. ¶ Aliquando etiam id quod ovo illitum est: unde ovatum aurum, ovo auratum: quoniam ovi albo antea illito, æra ac marmora auri & argenti bracteis integebantur. Persius Satyr.2: Hinc illud subit, auro sacras quòd ovato Perducis faciem? Nec verò hoc quenquã movere debet, quòd Ovatũ hîc primã corripiat, quæ producitur in dictione ovũ: si quidem non semper derivata primitivorũ quantitatẽ observant.

Ŏvĭfĕra, Quæ fert ova: ut, Ovifera gallina, ᾠοτόκος.

O ante X.

Ŏxăbăta, vestes pretiosissimæ dicebantur, à genere purpuræ, quæ Oxos dicebantur, teste Suida, quæ optimè ungebantur apud Phœnices. Hac voce usus est Iustinianus li.3. C. Quæ res alienæ nõ possint. Quo in loco nõnulli Dibapta suppositum esse putarunt.

Ŏxălis, f.n. [ὀξαλίς. Gall. *Oseille, surelle.* Ital. *Acetosa.* Ger. Sawrampffer. Hisp. *Azederilla, romaza.* Pol. *Szczaw.* Vng. *Saska.* Ang. *Sorrell.*] Lapathi genus, sativo proximum, foliis aquosis, colore betæ candidæ, radice minima. Plin. lib.20. cap.21. Vulgò *Acetosam* vocant.

Ŏxingĭon, nunc aceti fecem, nunc axungiam significat.

Ŏxŏs, ὄξος, neutri generis, Acetum.

Ŏxys, oxydis, pro Vase aceti, ὀξύς.

Ŏxyăcānthēs, ὀξυακάνθη, Spina est parvis foliis aculeatis per extremitates ferens baccas rotundas, foliis ipsis arenosa lanugine obductis.

Ŏxybăphum, penult.corr. Acetabulum Latinè dicitur. Hermolaus.

Ŏxycĕdrŏs, ὀξύκεδρος, Species cedri, ramosa, & nodis infesta, Plin.lib.13.cap.5.

Ŏxycrătum, acetum aqua mixtum, aliàs posca. Nam utcũq; video usurpari.

Ŏxygălă, pen.corr. & neut. gen. [ὀξύγαλα. Ger. Sawre milch/ Kåhmilch/ Butter oder anckenmilch.] Lactis in acorẽ redacti pars coactior quod à sero separatum, origano, cæpe, mentha, coriandro, thymo, & cunila condiri solet. Plin.lib.28.cap.9: Fit & ex caprino lacte butyrũ: sed hyeme calefacto lacte, æstate expresso tantùm, crebro jactatu in longis vasis angusto foramine spiritum accipientibus sub ipso ore, aliâs præligato. Additur paulum aquæ ut acescat. Quod est maximè coactum in summo fluitat: id exemptum addito sale, oxygala appellant. Reliqua decoquunt in ollis: ibi quod supernatat, butyrũ est, oleosum natura. Vide plura de hoc apud Col.lib.12.cap.8.

Ŏxygărum, pen. corr. n.s. [ὀξύγαρον. Ger. Ein gattung einer Bischbrüe mit essig vermischt.] Garum acetosum: hoc est, liquaminis genus ex minutioribus piscibus confici solitum, cui acoris conciliandi gratia nonnihil aceti solet admisceri. Solet autem hoc in principio mensæ apponi, quemadmodum & lactucæ. Martial. lib.5: Deposui soleas adfertur protinus ingens Inter lactucas oxygarumq; liber.

Ŏxyglўcŭs, Ex acoro & dulci aliquo medicamẽto, compositum medicamentum.

Ŏxythălmă, ὀξυθάλμη, genus potionis, quod ex sale & aceto recenti fieri solebat adversus serpentes.

Ŏxylăpăthum, [ὀξυλάπαθον. Ger. Lendewurtz/ oder Sawrampffer. Pol. *Kobyti szczaw.* An. *Ditch docke.*] Prima lapathi species apud Dioscoridem, palustribus in locis nascens, à foliorum acumine nomẽ habens. Plin.lib.20.cap.21: Est & alterum genus, ferè oxylapathon vocant, sativo idem similius, & acutiora habet folia & rubriora, nonnisi in palustribus nascens. Officinæ *Lapathium acutum* nominant.

Ŏxymĕlī, pen. corr. sive Oxymel, Oxymellis, n.t. [ὀξύμελι. Ger. Ein Sirup/ mit honig/ essig vnd wasser eyngesotten/ wird in den Apotecken genant *Oxymel.*] Acetum mulsum, dicitur genus potionis, quod ex mellis libris decẽ, aceti veteris heminis quinque, salis marini pondo tymbrę quadrante, aquę marinæ sextariis quinq; pariter decoctis fieri solebat. Vide Plin.l.14.c.17.

Ŏxymĕl, passularum, Ab aceto & melle, & passulis dictum.

Ŏxymĕlītis Compositionem lege apud Galenum libro 4. de Sanitate tuenda.

Ŏxymōrŏn, ὀξύμωρον, ut docet Budæus ex Quintiliano, Est sententia ex periculo petita: hoc est, ita acutè & affectatè enũtiata, ut fatua videatur: ut apud Virgil.7. Aeneid. Nunc capti potuêre capi?

Ŏxymyrsĭnē, ὀξυμυρσίνη, Frutex est quem acutam myrtum appellamus. Folia habet myrto similia, sed acutiora & rigidiora producit baccas rufas ad cerasorum similitudinẽ. Plin. lib.26.cap.11, & Dioscor.lib.4.cap.147.

Ŏxyporŏn, ὀξύπορον, Moreti quoddam genus, teste Col.lib. 12.cap.57, ex caseo, sesamo, nucibus, & herbis constans, aceto piperato conditis: Idem & oxygarũ appellabatur, quòd quoties usus exigeret, aceto & garo diluceretur. Plin.lib.20.cap.22: Fœniculum condimentis propè omnibus inseritur, oxyporis etiã aptissimé. Sunt & sua medicis oxypora: sunt enim remedia præsentanea, & celeriter juvãtia, à celeritate dicta penetrãdi. Idem lib.24.cap.8: Iuniperus miscetur antydotis oxyporis.

Ŏxyporopōlæ, [ὀξυπωροπῶλαι. Germ. Die solche speysen mit essig gemacht/ vertauffen.] Qui cibos vendunt aceto conditos. Plin. lib.20.cap.7: In eos usus & oxyporopolæ servant, addito dulci acrementum aceti temperantes. Vbi nũc sic legitur: Stomachos dissolutos utilissimè adjuvant, uti ne eo esu abluantur, & oxypori obolis asperitatẽm addito dulci ad intinctum aceti temperantes.

Ŏxyrrhŏdĭnum, ὀξυῤῥόδινον, Medicamentum liquidum, constans ex aceto, & aqua rosacea, quod capitibus eorum solet adhiberi, qui phrenitide laborant.

Ŏxysăccharum, ὀξυσάκχαρον, Potionis genus ex saccharo & aceto. Saccharum autem mel dicitur in arundinibus collectũ gummi modo, candidum ac fragile, quod decoctum, & in pyramidis figuram formatum ex Canariis insulis ad nos defertur. Sed de hoc suo loco.

Ŏxyrrhinchŭs, ὀξύῤῥυγχος, Piscis est Nilo peculiaris, à rostri acumine nomen habens, quem tota Aegyptus pro Deo colit. Autor Strabo lib.17. capitur etiam in mari rubro. Item in Caspio, teste Aeliano lib.12.cap.33.34.& 35.

Ŏxyscœnŏs, ὀξύσχοινος, Acutus juncus, qui & marinus dicitur. Plin.lib.21.cap.18.

Ŏxytŏnŏn, papaver erraticum, apud Dioscor.lib.4.cap.68. ¶ Oxytonon, papaver sativum, apud eundem Dioscor. lib.4, cap.68.

O ante Z.

Ŏzænă, ὄζαινα, Piscis ex polyporum genere, caput habẽs gravissimi odoris. Plin.lib.9.cap.30: Polyporum generis ozæna, dicta à gravi capitis odore, ob hoc maximè murænis eam cõsectantibus. ¶ Est item Ozæna, narium morbus, effluxione acrium humorũ plures crustas intra nares gignente quæ gravissimum exspirãt odorem: cui malo vix ullo remedio potest succurri. Plin.lib.25.cap.13: Narium ozænas emendat aristolochia cum cypero.

Ŏzænītis, ὀζαινῖτις, Herba est ex genere nardi, ad Gangem Indiæ fluvium nascens, odore virus referens: unde & nomen accepit. Autor Plin.lib.12.cap.12.

Ŏzē, es, ὄζη, Oris graveolẽtia dicitur, à verbo Græco ὄζω, quod est oleo. Cels.lib.3. cap.11: Itaq; ei remissioni credendum est, quæ etiam immoratur, & jactationem fœtoremq; quendam oris (quem *ozen* Græci vocant) minuit.

Ŏzĭmum, pen.corr. ab ὄζω, redoleo, Genus edulii redolentis ex intestinis confecti. Persius Satyra 4: Quum bene discincto cantaverit ozima vernæ. Quo tamen in loco nõnulli ocima malunt legere. Vide Cæl.Rhod.lib.29.cap.24.

Ozymum, Vide Ocymum.

P

SVMMIS labris comprimitur, nec sonum ederet, nisi vocalis succurreret hærenti, quod vitium & cæterorũ elementorum, quæ ἄφωνα vocant, commune est omnium, tenuem sortitur sonum, ut est elementorũ natura, quæ ψιλὰ appellant.

P. Litera muta est, nec aspirationem post se admittit, nisi in dictionibus Græcis, ut Phæton. Convertitur quandoq; in transferendis dictionibus Græcis p in b: ut quod apud Græcos πύξος, apud nos buxus scribitur, Pyrrhus, Burrhus. Interdũ p exile pro ph aspirato poni solet: ut quod à Græcis φοινίκη, cum ph aspirata scribitur, à nostris Puniceus transfertur: sic πορφύρεον, Purpureum dicimus. Quin & contrà ubi illi p exile ponũt, Latini sæpissimè aspiratam ponunt, ut quod illi ὑψιπύλη, nos Hypsiphile, scribere solemus.

P. In notis antiquorum, Pupillus. P. Posuit, vel pes, vel passus, vel Publius.

P' ante A.

PACE. P. R. In notis antiquorum, Pace populo Romano, P. AEL. A V G. L I B. Publius Aelius Augusti libertus. P A L. Palmensi. P A R. Parentum. P A R T H. Parthicus. P A T. Patritius P A. D I G. vel P. G. Patritiatus dignitas. P. C. Pactum conventum P. C. Pecunia constituta. P. D. Publicè dedit.

Pabŭlum, li, n. s. Propriè pecudum, & aliorum brutorũ cibus herbaceus, fœniceus, paleaceus, vel stramentitius est. [יִרְעָה *belil* מִרְעֶה *mirhéh* τροφὴ, νομὴ, χλόη. Gall. *Pasture, fourrage.* Ital. *Pasto, pascolo.* Ger. Futer. Bel. Voeder. Hisp. *El pasto de bestias sin grano.* Pol. *Paszwa.* Vng. *Abrak lo eledel* Ang. *Forage, foder or meate for beastes.*] Cæsar 1. belli Gallici: Ipse, quum pabuli copia esset, non pereat, ad exercitum venit. Idem de bell. civil. 1: Multum frumẽti ex omni provincia cõportabatur, magna copia pabuli suppetebat. Et eodem libro: Magnum in timorem Afranius, Petreiusq; perveniunt, ne omninò frumento pabuloq; intercluderentur. Virg. 1. Aeneid. priusquã Pabula gustassent Troes, Xanthumq; bibissent. Idem 12. Aeneid. Pervolat, & pẽnitus atra tuta lustrat ut undo, Pabula parva legens, nidisq; loquacibus esca. ¶ Translatè etiam dicitur studii, amoris, & animi pabulum. Cicero in Catone: Si verò (*inquit*) habet senectus aliquod tanquam pabulum studii & doctrinæ, nihil est otiosa senectute jucũdius. Lucretius lib. 4: Nam si abest quod ames, præsto simulacra tamen sunt illius, & nomen dulce obversatur ad aureis: Sed fugitare decet simulacra, & pabula amoris Absterrere sibi, atq; aliò convertere mentem. Cicero 4. Academ. Est enim animorum, ingeniorumq; naturale quoddam quasi pabulum consideratio, contemplatioq;. Idem de aruspic. resp. Quid enim hunc prosequor, pecudem ac beluam pabulo inimicorum meorum & glande corruptum? Ovid. 8. Metamorph. dederatq; gravi nova pabula morbo.

Pabŭlāris, pabulare, om. t. Quod ad pabulũ pertinet, seu quod pro pabulo datur. [τροφικὸς. Gal. *Qui en donne aux bestes, qui appartenant à paistre.* Ital. *Che è appartiene a pasco.* Ger. Zu dem futer dienstlich. Hisp. *Cosa pertenesciente à pasto.* Pol. *Paszowni.* Vng. *Abrakhoz valo.* An. *Pertaining to forage foder, or to meat og beastes.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Vicia pabularis, & vicia seminalis. Idem lib. 2. cap. 14: De lupino nihil dubito, atq; etiam de pabulari vicia. Plin. lib. 18. cap. 16: Omnia hæc pabularia.

Pabŭlātŏr, ar. s, d. p. Castrense verbum est, quemadmodũ Lignor, & Aquor [ὑλοτομῶ. Gall. *Fourrager, paistre, repaistre.* Ital. *Pascolare.* Germ. Auff die füterung gehen oder reiten/ auff die füterey fahren. Bel. Voeder vergaderen/ weyden. Hisp. *Ir à buscar tal pasto.* Pol. *Paszenie.* Vng. *Abrakosok abrakot gywyszók.* Ang. *To go a foraging.*] Dicuntur enim propriè Pabulari milites, quum è castris cum falcibus egressi, pabulum in usum jumentorũ ex agris in castra comportant. Val. Maxim. lib. 5. cap. 6: Id postquã cognovit, depositis insignibus Imperii, famillarem vultum induit, ac pabulantium hostium globo sese objecit. ¶ Interdũ Pabulari, est pascere Col. lib. 7. cap 6. de capellis loquens: Subinde quæ incedit, compesci debet, ne procurrat, sed placidè, ac scitè pabuletur, ut & largi sit uberis.

Pabŭlātĭo, nis, f. t. Aliquando est actus ipse pabulandi: nomẽq; est castrense, quemadmodum Aquatio & Lignatio. [ὑλοτομία, ὑλοτόμησις. Gall. *Fourrage, ou fourrage, le fait d'aller au fourrage.* Ital. *Pascio.* Ger. Das auffsuchen oder auffreiten auff die füterung. Hisp. *Obra de buscar tal pasto.* Pol. *Paszowanie.* Vng. *Abrakozas abrak gywyites.* Ang. *A provyding of forage, a foraging.*] Est enim pabulatio proprie militum, quum scilicet in agrum egrediũtur cum falcibus capiẽdi pabuli causa. Cæsar 7 bell. Gall. Omnibus modis huic rei studendum, ut pabulatione & commeatu Romani prohibeantur. Aliquando invenitur pro ipso pabulo. Varro 3. de Re rust. cap. 16: Si è bono loco transtuleris ubi idonea pabulatio non est, fugitivæ fiunt: de apibus.

Pābŭlātŏr, oris, m. t. Qui pabulatum vadit [ὁ ἐπὶ τὴν τροφὴν πορευόμενος. Gall. *Fourrageur, qui va au fourrage.* Ital. *Pascolatore.* Ger. Der auff die füterey fahrt oder geht/ futer dem Vych zu sammlen. Hisp. *El cruero que va buscar tal pasto.* Pol. *Paszownik.* Vng. *Abrak gywyté.* Ang. *A forageour, a prouider of foode, foder or forage.*] Cæsar 5. belli Gallici: Repentè ex omnibus partibus ad pabulatores advolarunt. Liv. 9. belli Punici: Deinde quũ in pabulatores Romanos impetus repentè ab equitibus Hispanis factus esset, &c.

Pābŭlātōrĭus, adject. [τῇ τροφῇ ἐπιτήδειος. Gall. *Qui sert au fourrage.* Ital. *Cosa de pascolo.* Ger. Das zu der füterung gehört. Hisp. *Perteneseciente à pasto.* Pol. *Paszowni.* Vng. *Abrakos.* Ang. *That serueth for forage or foder.*] ut, Pabulatoria corbis, in qua reponũtur pabula. Col. lib. 6. cap. 3: Si grano abstinemus, frondis aridæ corbis pabulatoria modiorum viginti sufficit.

Pacatus. Vide Pax.

Păcīscŏr, scĕris, pactus, d. t. Pactum facio, convenio, cõtraho. [יעד *jahádh.* συμβάλλω, συναλλάττω, συνθήκας, διομολογοῦμαι, ὁμολογῶ. Gall. *Pactionner, contracter.* Ital. *Pattuire, pattegiare* Ger. Ein vertrag oder pact machen/ mit einander vberkommen. Bel. Een compact oft verdrach maken. Hisp. *Pactear ò hazer pacto.* Pol. *Vgadzam sie, Zakl'ad czynie, Pact czynie.* Vng. *Föl fogadom, fog adasl fogadok.* Ang. *To bargaine, to indent, to make a couenant.*] Pacisci cum aliquo. Plaut. in Bach. Pacisci cum illo paulula pecunia potes. ¶ Dicimus etiam Pactus sum hanc rem. Iustin. lib. 2: Cum Xerxe nuptias filiæ ejus pacisci tur. Salust. in Iugur. Adherbali suadent ut sese & oppidum Iugurthæ tradat: tantùm ab eo vitam pacisc atur. Virg. 5. Aen.-vitãq; volunt pro laude pacisci. ¶ Ponitur aliquãdo pro Promitto. Plautus in Trin. Hæc tibi pacta est Callicli filia? Id est, éstne tibi promissa? Cicer. Att. lib. 5: Nec dubitat Dejotarus, cujus filio pacta est Artavasdis filia, quin cum omnibus copiis, &c. ¶ Pacisci autem, & transigere hoc differunt, quòd is qui transigit quasi de re dubia & lite incerta neq; finita transigit: qui verò pacisc tur, donationis causa rem certam & indubitatam liberalitate remittit. l. j. De transact.

Păctŏr, oris, m. t. [ἀμφιλλακτὴς, κοσμοφιλίστης. Gall. *Faiseur de contracts & accords.* Ital. *Che fa cõtratti & accordi.* Ger. Ein Vertrager/ Vereiniger/ Verthädinger. Hisp. *El que hazer pactos.* Pol. *Vgadzacz.* Ang. *He that maketh contract, bargaine or couenant.*] Cic. 7. Verr. An fœderum interpretes, societatis pactores, religionis autores? Hujus compositũ est Depacisc or, sive Depecisc or: de quo suo loco diximus.

Pactum, n. s. particip. est à pacisc or, Pacto decretum. [τὸ ὁμολογηθέν. Gall. *Pactionné, accordé, conuenu.* Ital. *Pattuito.* Ger. Angedinget/ zu dem vertrag abgeredt. Hisp. *Pactado.* Pol. *Stanowienie, Vgoda, Vmowa, Zakl'ad.* Vng. *Fogado.* Ang. *A bargaine, a couenant.*] Plaut. in Asin. Hinc merunt vigint' minæ bonæ, nulla opera partæ, Has tibi nos pactis legibus dare nollit. Id est, ea conditione, de qua inter vos cõvenit. ¶ Aliquãdo nomen est, & ponitur pro cõsensu & cõventione. [בְּרִית *berith.* ὁμολογία, συνωμοσία, συνθήκη, τὸ μολογούμενον, συνθῆκαι. Gall. *Paction, convention, paction.* Ital. *Patto.* Ger. Ein vertrag/ etwas da rey beyde partheyen verwilligen/ ein vereinigung Hisp. *Pacto.*] Cic. 2. de Invent. sic definit: Pactũ est quod inter aliquos convenit, quod jam ita justum putetur, ut jure præstari dicatur. Idem 3. Offic. Pacta & promissa sempérne servanda sint, quæ neq; vi, nec dolo (ut prætores solent dicere) facta sint. Vlp. de Pollic. l. Pactum: Pactum est duorum consensus atq; conventio: Pollicitatio verò, offerentis solius promissum. ¶ In ablativo quandoq; accipitur p. o Modo τρόπος. Terent. in Andr. Eo pacto & gnati vitam, & consilium meum cognosces.

Păctĭtĭus, a, um, adject. Vulgò *Conuentionalis* dicitur. συνθηματικός. Gell. lib. 1. cap. 25: Cessatio pugnæ pactitia, Induciæ dicuntur.

Păctĭo, onis, f. t. Est (ut inquit Vlp. l. j. ff. de Pact.) duorum plurúmve in idem cõsensus. [בְּרִית *berith.* ὁμολογία, συνωμοσία, συνθήκη, τὸ μολογούμενον, συνθῆκαι. Gall. *Paction, convention.* Ital. *Patto, conuentione.* Germ. Ein vertrag oder abred so mit beyder theylen verwilligung gemacht wird/ eins werden. Bel. Een Compact. Hisp. *Pacto, ò la obra de pactar* Pol. *Vmowienie, Vstawienie, Przymierze.* Vng. *Egyezo gadas meg alkonás* Ang. *A couenant or bargaine.*] Sallust in Catil. Collegam suum Antonium pactione provinciæ perpulerat, ne contra Rempub. dissentiret. Cic. lib. 3 Offic. Regulus non debuit conditiones pactionesq; bellicas & hostiles pertur bare perjurio.

Paco, pacas, Vide Pax.

Pactĭlis, Vide Pango

Pactitius, a, um, Vide Pactum in Pacisco.

Pactum. Vide paciscor.

Pæanitēs. παιανίτης, Gemmæ sunt speciē habētes aquæ glaciatæ, (ut Plin. inquit) quæ in Macedonia circa Tiresiæ sepulcrum inveniuntur. Prægnantes fieri & parere dicuntur, & partu[rientibus] mederi. Eadē & Gemonides dicuntur. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Pædagogium, pen. prod. [παιδαγωγεῖον. Gall. *Pedagogue, qui a la charge de nourrir vn enfant.* Ital. *Pedagogo, allatte.* Ger. Ein Zuchtmaister oder Lehrmeister der Jugent. Hisp. *Maestro de mancebos.* Pol. *Vczesnik do chowania. Vng. Gyermek tanito szolga, gyermek tanito mester.* Ang. *A pedagoge, that hath the charge to rule children.*] Cubile & institutor pueri, cui cura incumbit puerum instituendi & vestigare ejus subsequendi, eumq; quocunque opus fuerit, circunducendi: ita dictus quasi τὸ παιδὸς ἀγωγεῖον: hoc est, pueri dux. Columella lib. 1: Nec pestremo, quam pædagogi ejus, meminisse dedignemur Iulii Higini. Cicero de Amicitia: Isto enim modo nutrices & pædagogi maximè erunt diligendi.

Pædăgĭum, Cubiculum puerorum: id est, servorum. [Vn. *Zolgaknak valo kamarak haza.*] Plin. Epist. lib. 7. Rufo: Puer in pedagio maximis oculis dormiebat.

Pædagogiumgii, n.s. [Germ. *Ein ort im hauß da die Kinder vnd knecht wohnen: item, ein Kinderschul.* Pol. *Gmach wktorym dzieci y sługi mieszkaią.* An. *A schole, also a place where children and seruants lodge.*] Locus est in ædibus in quo pueri, servique comprehendi (quia Græcis παῖδες vocantur. Plin. lib. epist. Puer in pedagogio maximis oculis pluribus dormiebat. ¶ Accipitur etiam Pedagogium apud Iurisconsultos pro servitio: hoc est, pro servorum & mancipiorum grege. Vlpian. l. quæsitum de Fundo instruct. vel instrum. legat. Si instructum fundum legasset, ea pædagogia, quæ ibi habebat, ut quum ibi venisset, præstò essent in triclinio, legato cõtinentur. Calepinus putavit Pædagogium aliquando accipi pro puerorum concubitu, adducens illud Suetonii ex cap. 28. li. 9: Super ingenuorum pædagogia, & nuptarum concubinatus, etiam Rubriæ virginis Vestali stuprum intulit. Sed fallitur: nam in castigationibus exemplaribus Proagogia legimus, non Pædagogia. Est autem προαγωγεῖον, Græca dictio, quæ nobis productionem, vel prostitutionem significat, ἀπὸ τοῦ προαγωγεύειν, quod est producere vel prostituere.

Pæderastēs, [עדף *kadhesh.* παιδεραστής.] Amator puerorum: quasi παιδῶν ἐραστής. Inde Pæderastia, παιδεραστία, Amor obscœnus in pueros.

Pæderōs Pæderōtis, παιδέρως, Gemma est quam alio nomine Opalum vocamus, nonnulli etiam Pæderotem dictam tradidere, teste Plinio lib. 37. cap. 6. propter exhilarandi animæ ejus gratiam. παιδιὰ enim nonnullis puerorum amorem significat. ¶ Est etiam Pæderos, eodem Plin. teste lib. 37. cap. 10. gemmæ genus, quod à nonnullis Melamphyllon appellatur.

Pædĭa, [Græce παιδεία. Ger. Zucht/vnderweisung/vnd lehr in allen guten dingen. Pol. *Czwiczenie.*] Disciplina instituendi quoq; ad bonas artes, ed. ratio, ut docet Gellius. Hinc Xenophon nobilis apud Græcos historicus, opus suum Cyri pædiam inscripsit.

Pædico, as, pen. prod. Vetus obscœnæ significationis, & Catullo vetustissimis, quibusq; poetis aliis usitatum.

Pædicōnes, Vel Pædicatores, Puerorum amatores, concubitores; παιδικοί.

Pædŏmāthēis, παιδομαθής, Qui à pueris statim discunt, quibus opponuntur Optimatheis, ὀψιμαθεῖς, qui scilicet seriùs & jam natu grandes addiscendum accedunt.

Pædŏr pen. cor. s, pen. prod. m. t. Situs, squallor, illuvies, sordes, & omnis immunditia, seu putor. [עפש *pigghúl.* αὐχμός, ὑπο. Gall. *Crasse, ordure.* Ital. *Puzzore, immondizia, sozzura, muffa.* Ger. Wust/vnrath/ vnflat vnd gestanck. Hisp. *Hedor y hediondez.* Pol. *Smrod, plugastwo.* Vng. *Penzesseg, otsmansag, senyuetseg.* Ang. *Slus rubnesse, filthinesse.*] Lucanus lib. 2: longusq; in carcere pædor. Cic. 3. Tusc. Barba pædore horrida, atq; intonsa infuscat pectus illuvie scabrum. Festus putat ἀπὸ τοῦ παιδὸς: hoc est, à pueris deduci, qui in illa ætatula sordidi ferè sunt, nec à sordibus sciunt abstinere. Vnde Pædidos quoq; & sordidos & obsoletos appellant.

Pædotribes pen. prod. παιδοτρίβης. Ger. Schulmeister/Zuchtmeister. Pol. *Nauczyciel ludzi wdzielie cwiczaci.*] vel Pædotriba, bæ. Puerorum institutor in corpore exercendo: cujus officiū (ut ait Plato in Gorgia) est, corpora hominum formosa reddere.

Pædotribice, es. Dicitur ars exercēdi puerorum corpora. Hæc ars præcipit adolescētes statim Gymnasiis exercendos.

Pæg[n]ium, παίγνιον, Græca vox est quæ nobis ludum sonat, vel [illegible] puerilem oblectationem: Technopægnium, ludicrum quoddam poëma ab Ausonio inscriptum est.

Pæŏnĭa f.p. [παιονία. Gall. *Penoisine.* Ital. *Penonia.* Ger. Peonien oder Denmen wurtzen. Hisp. *Rosa montes.* Pol. *Piwonia.*] Herba est inalgnis, in summo caule siliquas quasdam ferens amygdalis similes: quę quū dehiscunt, grana multa & exigua ostendunt, Punici mali acinis similia, in medio nigra, quædam rubra, quinque aut sex purpurea. Ejus duo sunt genera, Mas & Fœmina, foliis præcipuè distincta: mas enim folia habet juglandis, fœmina verò smyrnii. Dicta est autem Pæonia à Pæone inventore, qui ea Plutonem curasse dicitur ab Hercule vulneratum, ut fabulatur Hom. 5. Iliad.

Pætŭs, m.s. [Germ. *Der bocks augen hat: das ist, wenn das augglid den augsern nur halb bedeckt / als wenn einer dest augen halb offen hette/ glarang/ vberstichtig.* Pol. *Mrozczek.* An. *He that looketh asquint vpward.*] Qui obliquatis oculis in altum respicit, vel qui alterum oculum minorem habet. Horat. 1. Serm. Sat. 3: Strabonē appellat Pætum pater, & pullum malè parvus Si cui filius est. Vbi interpres Porphyrio, Strabo, qui est detortis oculis dicitur: Pætus leviter declinatis. Acron ibidem: Pæti propriè dicuntur, quorum huc atq; illuc oculi velociter vertuntur. Hinc Aelfiorum familia Romæ cognomen sumpsit.

Paganĭcus, Paganus, Vide Pagus.

Pages, Compactio dicitur, licet simplex vix inveniatur, sed cōposita: ut, Compages, συναφή.

Pāgĭnă, æ, penul. corr. f.p. Vtraq; pars folii, à pangendo, quòd in paginis carmina panguntur: id est, figuntur. [σελὶς. Gall. *Vne page.* Ital. *L'vna & l'altra faciata della carta.* Ger. Ein blat zu beyden seiten. Hisp. *Vna qualquera hoja de libro.* Pol. *Karta zobostron.* Vng. *Level lal.* Ang. *The side of a leaf in a booke.*] Versus enim pangi vel figi in ceris dicuntur. Vel quòd in libris suam quæq; obtineant regionem, ut pagi. Cic. ad Tironem lib. 16: Variè sum affectus tuis literis, valde priore pagina perturbatus. ¶ Plin. lib. 17. cap. 22: Paginas in vitibus vocat areas interseptas inter duo juga. Semper (*inquit*) quintanis seminari: hoc est, ut quinto quoq; palo singulæ jugo paginæ includantur. ¶ Paginam utranq; facere in re aliqua dicitur, cujus tanta est autoritas ut nihil omninò sine ipso rerum geratur. Plin. lib. 2. cap. 7, de fortuna loquens: Huic (*inquit*) omnia expensa, omnia feruntur accepta, & in tota ratione mortalium sola utranq; facit paginam. Hinc pagella diminutivum. Cicer. ad Brutum lib. 11: Non imitor λακωνισμὸν tuum, altera jam pagella procedit. ¶ Hinc fit Compagino, pro conjungo, quòd paginæ simul conjungantur. συναρμόζω.

Pāgĭnŭlă, læ, diminutivum à pagina. [σελίδιον. Gall. *Petite page.* Ital. *Picciola carta.* Ger. Ein blattlin. Hisp. *Pequenna hoja.* Pol. *Karteczka.* Vng. *Leuelecske.* Ang. *A litle side of a leaf in a booke.*] Cicer. ad Attic. lib. 4: Si verò id est quod nescio an sit, ut non minus longas jam in codicillorum fastis futurorum Consulum paginulas habeat quàm fatorum.

Pāgo, gis, pepigi, pactum, Paciscor, antiquum verbum, Quintilliano auctore lib. 1. cap. 10. [עבד *jabádh.* συνάψεμαι. Gall. *Faire quelque marché, contracter ou accord.* Ital. *Patteggiare, far patto.* Ger. Ein vertrag oder tādung machen. Hisp. *Pactear, hazer pacto.* Pol. *Zakładam.* Vng. *Fől fogadom.* Ang. *To promise, to make a bargaine or couenant.*] Pacta sunt, quæ legibus observanda sunt hoc modo: Rem ubi pagunt, stipulatione pagunt. Servius tamen dicit Pago (unde multi volunt venire Pepigi) nusquam lectum esse, unde, Pepigi à Pacisci fieri, sicut & pactus, quomodo à Placeo placitus & placetus.

Pagonoton, Tussilago, vel Bacchion, apud Dioscor. libro 2. cap. 124.

Păgrŭs, [πάγρος. Ger. Meerkrebs / von etlichen Meerspinnen genannt.] Piscis est ex genere cancrorum. Plin. lib. 31. cap. 10: Pagri fluviatilis longissimus dens capillo adalligatus. Idem & Pagurus dicitur. Plin. lib 9. cap. 31: Cancrorum genera carabi, astaci, maiæ, paguri, leones, & alia ignobiliora.

Păgūrŭs, ri, m. Est de genere cancrorum post mæam maximus. Inquo Plin. lib. 9. cap. 31.

Pagŭs, pagi, m.s. Vicus, ubi multa ædificia rustica sunt conjuncta. [כפר *chópher* πρὸς περαχώρ. κώμη. Gall. *Vn gros village ou bourg.* Ital. *V. la.* Ger. Ein Dorff Hisp. *El barrio ò aldea.* Pol. *Wies.* Vng. *Falu.* Ang. *A village in the cuntrey.*] ἀπὸ τῶν πηγῶν: hoc est, à fontibus circa quos rustici gaudent habitare, ut facilis sit aquatio. Autor Festus. ¶ Pagus præterea accipitur pro tota jurisdictionis tractu: unde Cæsar libro 1. bell. Gall. scribit Helvetiam totam in quatuor fuisse divisam pagos. Hodie tredecim numerantur. Galli sua lingua vocant *Cantones.*

Pāgātim, adverbium, Per singulos pagos. [κατὰ κώμας. Gall. *De bourg en bourg, de village en village.* Ital. *De villa in villa.* Ger. Von dorff zu dorff/ durch alle dörffer. Hisp. *De aldea en aldea.* Pol. *Powsiach.* Vng. *Falunkent.* Ang. *Village by village.*] Liv. 2. bell. Maced.

Mæced, Templa deûm, quæ pagatim sacrata habebant, dirui atq; incendi jussit.

Pāgānŭs,ni,m.s.à pago dictus est,Rusticus,qui scilicet rure natus est,& educatus. [כפרי peraxi,κωμήτης,κωμητικός. Gall.*Villageois,rustic,paisan.* Ital.*Rustico, villano.* Germ.Ein Dorffmann/ Baweromann. Hisp.*Cosa de aldea,rustico.* Pol. Wieśniak,*chłop, gbur,siodl'ak.* Vng.*Kwlfoldi,paraxt.* Ang *An vplandisman,that dwelleth in a village.*] Cicer. pro domo sua: Nullum est in hac urbe collegium, nulli pagani, aut montani (quoniam plebi quoq; urbanæ majores nostri conventicula, & quasi concilia quędã esse voluerunt) qui nõ amplissimè non modò de salute mea, sed etiã de dignitate decreverint. Iuven.Satyr.16:-citiùs falsum producere testem Contra paganum possis, quàm vera loquentem Contra fortunam armati. Hinc Semipaganus, semirusticus. Persius per translationem, arrogantiam vitans, ait:-ipse semipaganus, Ad sacra vatum carmen affero nostrum. ¶ Interdum Pagani accipiuntur pro hominibus non militantibus, tametsi urbani sunt. πεζικοὶ, ἀστράτευτοι. Et est verbum peculiare iureconsultorum,à quibus hæc duo perinde ac contraria opponuntur Miles, Paganus. Sueton. de Augusto: Pinarium equitem Romanum, quum concionante se, admissa turba paganorum apud milites subscribere quædam animadvertisset, curiosum & speculatorem ratus, coram fodi imperavit. Vlpian. l. tractabatur. ff. de militari testamento: Est rescriptum à divo Pio, in eo qui quum esset paganus, fecit testamentum, mox militare cœpit. Marcellus l. quædam. ff. de Pœnis: Quædam delicta pagano, aut nullam, aut leviorem pœnam irrogant: militi verò graviorem. ¶ Quare autem Pagani dicantur etiam ii qui urbani sunt, hæc affertur ratio, Romam olim divisam fuisse in tribus quatuor, (sicut apud Dionysium lib.4. Antiquitatum legitur) quas Pagos vocitabant, in quibus habitantes Pagani dicebantur, qui nullam in aliam habitationem transferri poterant. Hinc factum ut Paganus pro cive sumatur, qui nunquam militaverit. Et Pagano miles opponitur. Ob id à Hieronymo cæterisq; Ecclesiasticis scriptoribus Pagani appellati Ethnici, qui non sub Christi vexillo militarent. Apud Plin. Pagana lex, qua rustici utuntur.

Pāgānŭs,Pagana, paganum, adjectivum: [כפרי peraxi,κωμητικός, χώρας ἰδιωτικός. Gall.*De village.* Ital.*Di villa* Ger Des Dorffs, bewtisch. Hisp.*De barrio ò aldea.* Pol.*Cłopski.* Vng *Falubeli krolfoldi.* Ang.*Belonging to a village.*] ut, Fercula pagana, Propert. lib. 4. Eleg. 4: Annua pastorum convivia, lusus in urbe, Quum pagana madent fercula divitiis. Ovid. 1. Fastor. Pagus agat festum, pagum lustrate coloni. Et date paganis annua liba focis.

Pāgānĭcŭs,ca,cum, Quod paganorum est: hoc est, quod ad rusticos pertinet. Vnde Paganicum peculium, vel Paganicum absolutè, dicitur quod ex prædiis, vel pastione, alívse rusticis reditibus provenit: cui opponitur Castrense. Anton. in l. j. C. de Testamen. militar. Frater tuus miles, si te specialiter de bonis quæ in Paganico habeat, hæredẽ fecit, bona quæ in castris reliquit, petere non potes. ¶ Paganica pila dicitur à pagis: id est, villis quod pagani ea uterentur: hæc est crassior, laxiorq;, & pluma [illegible] ad usum tam agilis, ut quæ nec tàm levis sit, nec jactata facile resiliat. Martialis libro 4: Et quæ difficilis turget paganica pluma, Folle minus laxa est, & minus arcta pila. Quasi dicat, est laxior quàm pila trigonalis, & arctior firmiorq; quàm follis: nam follis, tertium genus pilæ est.

Pāgānālĭă,orum, n.s.καμπινῆ, Feriæ, quibus sacra ficbant Cereri & Telluri à paganis frugum & sementorum causa. Dictæ etiam hæ feriæ sunt paganicæ: quanquam Varro distinguere videtur: quòd paganalia sint privatæ feriæ alicujus pagi: paganicæ verò omnium pagorum.

Pălă,læ, Instrumentum rusticanum vulgò notum: dicta à pangendo, mutato g in l, inquit Varro libro 4. de lingua Latina. [רחת rachâth.δφενδόνη. Gall.*Vne pelle.* Ital.*Pala, badile.* Ger. Ein schauffel. Hisp.*Pala, instrumento para transpalar.* Pol.*Lopata.* Vng.*Kato fwtô lapat.* Ang.*A shouell or spade.*] Plautus: Palas vendundas sibi & mergas datas, ut hortum fodiat. ¶ Est etiam pala instrumentum quo panis in furnum immittitur & extrahitur. Cato cap. 11. de Re rustic. Palæ ligneæ quatuor: necnon ventilabrum. ¶ Item quoddam ignis receptaculum. ¶ Sunt etiã palæ dorsi partes dextra, lævaq; eminentes. ¶ Itẽ (ut inquit Strabo lib. 3.) minores auri purgationis massulæ, & utiq; non majores scalibra palæ dicuntur. Plinius lib. 34. cap. 13: In ærariis officinis & pseguma fit, jam liquato ære, atq; percocto, additis etiamnum carbonibus, paulatimq; accensis, ac repentè vehementiori flatu expuitur æris pala quædam. Sic enim legit Budæus de Asse, licet in quibusdam codicibus legatur palea. ¶ Pala quoq; anuli pars cava est & latior, in qua gemma inseritur. [משבצה mischbetsdh.σφενδόνη.] Cicer. lib 3. Officiorum: Ibi quum palam ejus anuli ad palmam converteret, à nullo videbatur.

Pala, s.p. Arbor est apud Indos, quã describit Plin. lib. 12. cap. 6. his verbis: Major alia, pomo & suavitate præcellentior, quo sapientiores Indorũ vivunt. Folium alas avium imitatur, longitudine trium cubitorum, latitudine duũm. Fructum è cortice mittit, admirabilem succi dulcedine, ut uno quaternos satiet. Arbori nomen palæ, pomo Arienæ. Hæc ille.

Palacra, quæ & palacrana à nonnullis appellatur, Major auri massa est. [An. *A piece or wedge of gold.*] Plin. li. 33. cap. 4. de auri massis loquens: Necnõ in puteis denas excedentes libras, Palacras Hispani, alii Palacranas: idem quod minutum est, balucem vocant.

Pălæphătĭŭs,a,um, ut Palæphatia papyrus, Proverbio dicitur de libellis fabulosis, qui nil nisi meras fabulas, resq; incredibiles cõtinent. Tractum à Palæphato Pario, sive (ut alii malunt) Prienæo, qui πὰ ἀπίστων: hoc est, rerum incredibilium multa conscripsit volumina. Virgilius tamen in carmine ad Messalã, Palæphatiam papyrum, simpliciter dixit pro libris Palæphati: Docta Palæphatia testatur voce papyrus.

Pălæstră,æ,s.p. Luctatio, conceritatio. [מתרוד naphtúl. παλαίσμα. Gall.*La luicte, exercice à luicter.* Ital.*Palleštra, lotta.* Ger. Das ringen/ein kampffspyl mit ringen. Hisp.*La lucha.* Pol.*Moczowanie, skoczenie, zapasy.* Vng. Kwzkôdes, kwzkôdô *hely, nagy gyarkorlo hely.* Ang. *A wraſtling place or the feat or wraſtling or barriers.*] ἀπὸ τῶ παίειν τὸ σῶμα: hoc est, à corporis agitatione. Terentius in Eunuch.-fac periculum in literis, Fac in palæstra, in musicis. Virgilius lib. 6: Pars in gramineis exercent membra palæstris. ¶ Accipitur etiam Palæstra, pro quavis re, aut pro quovis etiam loco, in quo præcipuè se quis exercet. Terẽtius in Phorm. Eccum è sua palęstra exit foras: hoc est, è domo lenonis, quæ est veluti palęstra, officina quędam, & ludus amatoris. ¶ Accipitur etiam Palæstra pro decenti motu, gestuq; totius corporis, quem Galli *Contenantiam* vocant. Vnde Palæstritæ vocantur, qui in hisce corporis decentibus gestibus insigniter sunt exercitati: quemadmodum contra Apalæstri, qui talium motuum & gestuum planè sunt rudes. [παλαιστρίτης, παλαιστής. Gall.*Luicteurs.* Ital.*Lottatori.* Ger. Vnpossechtig/der keine geberden mit den gliderẽ nicht vben kan/der sich nicht in possen schicken kan.] Hisp *Luchadores.* Pol.*Nieczgrabnością wściągowieku.* Ang.*He that vſeth wraſtling.*] Quintil. lib. 9. cap. 4, significare volens, orationem forẽsem nec planè numerosam esse debere, qualis Panegyricus ille adeò fama celebratus Isocratis: nec rursus numeris vacare, ita inquit: Sicut etiam quos palæstritas esse nolumus, tamen esse nolumus eos qui dicuntur Apalæstri. Vide Budæum in prioribus Annotationibus.

Pălæstrĭcŭs,ci,m.s. Palæstrita. [παλαιστικὸς Gall *Luicteur.* Ital. *Lottatore* Ger Ein Ringer oder Fechter. *Item,* der in allem seinen thun oder reden seine gebärden führen kan/ sich wäsentlich in possen schicken. Hisp. *Luchador.* Pol *Zapaśnik, gimnastyk, bardo kazdy rzecz.* Vng. Kwzkûdô, *baynok.* Ang. *A wraſtler, or wraſtling.*] Atranius: Depelli mihi manum per palæstricos. ¶ Dicuntur etiam Palæstrici, qui palæstram docent: hoc est, qui palestritas exercent & instituunt. ¶ Aliquando etiam Palæstricos appellatos invenimus qui motus gestusq; corporis formant, docentq; quo pacto omnes corporis partes decenter debeamus movere. Quintil. lib. 1. cap. 11: Ne illos quidem reprehendendos puto, qui paulùm etiam palæstricis vacaverint. Non de iis loquor quibus pars vitæ in oleo, pars in vino consumitur: qui corporum cura mentem obruerunt. Hos enim abesse ab eo quẽ instituimus, quàm longissimè velim. Sed nomen idem est iis à quibus gestus motusq; formantur.

Pălæstrĭcŭs,ca,cum, penult. corr. Quod pertinet ad palæstram. [παλαιστρικὸς. Gall. *Appartenant à luicte.* Ital. *Coſa de lotta.* Ger. Zu dem ringen gehörig. Hisp. *Coſa perteneſciente à lucha.* Pol. *Szermierska.* Vng. Kwzkôdosfre valo. Ang. *That perteineth to wraſtling.*] Plautus in Rud. Ex urbe ad mare huc prodimus pabulatum pro exercitio Gymnastico & Palæstrico. ¶ Palæstricos motus dixit Cicero 1. Officior. nimis accuratos corporis gestus. Nam (ut suprà ostendimus) Palæstra aliquando accipitur pro concinno illo omnium membrorum gestu, quem Galli *Contenantiam* vocant: & Palæstrici qui hujusmodi motus docent. Verba Ciceronis sunt hæc: Nam palæstrici hujusmodi motus sæpè sunt odiosiores. Idem 4. in Verr. Nunquam vos prætorem tam palæstricum vidistis.

Pălæstrĭcè, adverb. More palęstritarum. [παλαιστικῶς. Gall. *En luicteur, en facon de luicte.* Ital. *A foggia di lotta.* Ger. Fächtertsch/ wie ein Ringer oder Fechter. Hisp. *En manera de lucha.* Pol. *Po/zermiersku,poſtawnie.* Vng Kwzkôdôk *moggyara.* Ang *Lyk wraſtlers.*] Cicer. de Opt. gen. dic. Sed ita ut palęstricè spatiari in xysto liceat.

Pălæstrīcà, ræ, pen. prod. m.p. Qui in palæstra se exercet. [παλαιστρικὸς Gall. *Luicteur.* Ital *Lottatore.* Ger. Ein Ringer/Fechter/ der sich in dem kampffplatz des ringens übt. Hisp. *Luchador.* Pol. *Wyſpr[illegible]ciel albo Wyſzermierſtwie.* Ang. *A wraſtler.*] Cicero 6. Verr. de Heraclii hæreditate, quam palæstritis concessisset, multò maximam partem ipsum abstulisse. Persius

Satyr.4:Quinque palæstritæ licet hæc plantaria vellant.

Pălam, adverb. Manifestè, apertè, in conspectu atque oculis omniũ. [ἀναπεφασμένως, φανερῶς. Gall.*Publiquement, apertement.* Ital.*Palesemente, apertamente.* Germ Offentlich/vnverholen. Bel. Openlyck. Hisp.*Publicamente.* Pol.*Iawnie, iasnie.* Vng.*Nyluarzón lato mast.* Ang *Openlie, in the sight of men.*] Contraria habet Clàm & obscuré. Plautus in Ciste. Nostro ordini palàm blandiuntur: clàm, si occasio usquam est, frigidam Subdole suffundunt. Cicero 4. Academ. Alterum quidem, ut videmus, palàm: alterum, ut suspicamur, obscurius. ¶ Palàm & Interdiu, quibus contraria Clàm & noctu. Cæsar 3. bell. Civil. Exercitum educunt, Pompeius clam & noctu, Cæsar palàm atque interdiu. ¶ Coràm ad personas certas tantùm refertur: Palàm ad omnes. Terentius in Eunuch. Sin falsum aut fictum, continuo palàm est. ¶ Hinc fit Propalàm, ejusdem significationis: à quo Propalo, las, pro manifesto, seu aperio, de quibus infrà. ¶ Palàm quæstum facere dicitur, non tantùm ea quæ in lupanario se prostituit, sed etiam siqua (ut solet) in taberna, caupona, vel qua alia domo, pudori suo non parcit. ὡς τὸ φανερῶ χαμαιτυπίζειν.

Pălangæ, Græci φάλαγγας dicunt. [Gall.*Rouleaux qu'on met sous les nauires pour les tirer en l'eau ou à bord.* Ital.*Legno longo & rotundo che si mette sotto le naui per tirar le in aqua.* Ger. Wällen/seind lange runde höltzer darauff man etwas stosst/oder zeucht/ein welle. Hisp.*Las palancas de madera.* Pol. *Wal'ki iakie podkl'adami dliawalenia.* Vng.*Stömpöly.* Ang.*Rollers to conueigh shipes on land or any thing of great weight.*] Sunt ligna teretia, qualia sunt quæ navigiis dum subducuntur ad littus, aut ad mare trahuntur, supponi solent. Vnde etiam nunc Palangiarios dicimus, qui aliquid oneris fustibus transvehunt. Varro de Vit. pop. Rom. lib. 4: Quum Pœnus in fretum obviam veniisset nostris, & quosdam cepisset, crudelissimè pro palangis carinis subjecerat, quo metu debilitaret nostros. Cæsar 2. bell. Civil. Palangis subjectis ad turrim hostium admovent. Equidem quum exemplaria permulta & manu scripta, & formis excusa volutarim, in nullo, palangis, in omnibus Phalangis memini me legisse. A Platone σκιοποφορία, appellantur, teste Hermolao, & Cælio: apud quos Phalangas legimus per aspirationem. Vide in dictione Phalangæ.

Pălango, gas, [φαλαγίζω. Pol.*Walis.*] Onus aliquod hujusmodi fustibus transveho. Afranius: Et capream unam semilaceram quaterni simul palangabant. Nonius. Manet hujus verbi usus hodie quoque apud Italos: Spalancare enim, aperire latiùs, & in diversam rem diducere distrahereque apud illos significat.

Pălăthă, [פּוֹךְ *tsimmúk.* παλάθη. Gall.*Vn cabas, ou vne masse de figues.* Ital.*Pasta de ficchi.* Ger. Ein klotz an welchem viel Feigen zusammen getruckt sind. Hisp.*Masta ò pasta de higos passos.* Pol.*Brel'a zuisusionich figow.* Vng.*Fugetexta, fuge teste.* Ang. *A plaister or cluster or figges.*] Græca dictio est, quæ massam Latinè significat, & propriè ficorum & caricarum. Autor Hesychius: cujus verba sunt hæc: παλάσσει ἐστὶν ἡ τῶν σύκων ἐπίπλοκος ἕψεις, ἢ μάζα. Eadem ferè de hac re apud Suidam leges.

Pălātim, adverb. significat Passim vagando. [πανταχοῦ πλανηδόν. Gall.*Vagant çà & là.* Ital.*Vagando in ogni parte.* Ger. Mit hin vnd her schweiffen. Hisp.*Vagando de todas partes.* Pol. *Rozstrzelanie.* Vng.*Zellel, zelledues.* Ang.*By wandering.*] Livius lib. 5. ab Vrbe: Tusculum palatim fugerunt.

Pălātĭo, onis, f.t. [ἡ τῶν χαραξίων πηξις, ἡ χαραξωσις. Gall.*Fichement de pieux, pilotis.* Ital.*Fondamento con palificationi, come si vede hoggi fondata Venetia.* Ger. Ein pfaltment mit eyngeschlagnen pfälen gemacht / auff die man das gebeuw setzt / in wasser oder sunst an pfützechtigen orten Hisp.*Fondamento de palos.* Pol.*Palie na ktorich bud stawiami.* Vng.*Epulet talp, labas fundamentom.* Ang.*A making of a ground solide to build vpon by laying of great timber.*] Dicitur illud fundamenti genus, quum in solo uliginoso, aut alioqui sustinendo ædificio non satis firmo, fistuca, vel simili aliqua machina palos depangimus, cui ædificium innitatur: utitur hac voce Vitruvius lib 2.

Pălātŭăl, Sacrificium quod fiebat Romæ in monte Palatino. Varro de lingua Latina lib. 7.

Pălātŭălis, Flamen qui constitutus erat ad sacrificandũ ei deæ, in cujus tutela erat Palatium. Festus.

Pălātum, ti, n. s. Oris cœlum, quod labiis dentibusq; quasi palis, munitum sit. [חִלְקוֹת *malkochájim.* ἐφωδὸς, ὑπερῷον. Gall. *Le palais de la bouche.* Ital. *Palato.* Ger. Der Rachen des Mundes. Hisp. *El paladar sentido del gusto.* Pol. *Podniebienie.* Vng. *Iny.* Ang. *The roofe of the mouth.*] Columella libro 7: Sed etiam si palatum atque lingua concolor lanæ est. ¶ Legitur etiam nominativus Palatus (nisi mendosum sit exemplar) apud Cicer. 2 de nmib. Nec enim sequitur, ut cui cor sapiat, ei non sapiat palatus.

Pălĕă, æ, à palàm, ut ait Varro de Re rust. li. 1. cap. 50, sive à nomine Pabulum dicitur. [תֶּבֶן *tében.* ἄχυρον. Gall. *Paille.* Ital. *Paglia.* Ger. Spreuwer. Hisp. *La paja.* Pol. *Plewa.* Vng. *Polyuás.* Ang. *Caffe.*] Nam ea sola primùm in pascendis animalibus præbebatur. Quo sanè vocabulo, non culmi, sed folliculæ ipsa granulorum comprehenduntur. Virgil. lib. 3. Georg. Surgentem ad Zephyrum paleæ jactantur inanes. Colum. lib. 6: Minus commodè tuemur armentum paleis, quæ utiq; quibusdam regionibus solæ præsidio sunt, & probantur maximè ex milio, tum ex hordeo, mox & ex tritico. Idem: Oportet fabam maturam conterere, & paleas ejus diligenter recondere. Notandum (ut Servius sentit) Paleam singulari numero dici contra artem. Nam quæ ex pluribus constant, sunt tantùm numeri pluralis: ut Cancelli, Bigæ, Scopæ, licet abutantur poëtæ. Virgil. 1. Georg. Nequicquam pinguis paleæ teret area culmos. ¶ Palea quoque dicitur cartilago deflua à collo galli gallinacei. Colum. lib. 8. cap. 2. de gallinaceis loquens: Paleæ ex rubro albicantes, quæ velut incanæ barbæ dependẽt. ¶ Palea æris ponitur pro tamento, & excremento. Plin. lib. 34. cap. 13: Ac repentè vehementiori flatu expultur æris palea quædam. Sic enim ferè habent exemplaria. Budæus tamen in hoc Plinii loco Pala legit, non Palea. ¶ Palea etiam per quandam metaphoram dicitur de re tenui & viliunde Conradus Imperator, cùm regni Italici coronam non Mediolani secundùm veterum morem suscepisset, sed alibi, vulgò tum ferebatur corona paleæ redimitus, quæ loquendi forma etiam Græcis usitata fuit. Aristophanes: τὰς δὲ μετοίκους ἄχυρα τῶν ἀξιῶν λέγω. Hinc capitula in jure Canonico quæ certæ fidei non sunt, paleas appellari putant. Alciatus lib. 11. Parergon.

Pălĕārĭum, rii, n. s. Locus in quo reconditur & asservatur palea. [ἀχυρῶν. Gall.*Vn pallier.* Ital.*Paglaio.* Germ. Ein spreuwerkast. Hisp *El pajar donde se guarda la paja.* Pol.*Plewiarnia.* Vng.*Poly vatska, polyua tarto hely.* Ang.*A place where caffe is keept.*] Columella libro 1. capite 6: Fœnilia, paleariaque, & apotheca, & horrea.

Pălĕātŭs, ta, tum, Quod est factum ex paleis, vel quod paleas habet admistas. [ἀχυρώδης. Gall.*Faict de paille.* Ital.*Fatto di paglia.* Ger. Mit spreuweren vermischt. Hisp.*Hecho de paja.* Pol. *Plewisti.* Vng.*Poluabol valo.* Ang.*Made of caffe or that is mixed with caffe.*] Vnde lutum paleatum dicitur, cui, ut tenacius sit, admistæ sunt paleæ, Colum. lib. 1. de arboribus, cap. 8: Quicquid inseueris viti, diligenter libro ligato, atq; luto subacto paleato, oblinito, operitoq; plagam, & ita alligato, ne aqua ventúsve penetrare possit.

Pălĕārĭă, n. t. Pelles dependentes ex gutture boum, quasi pelleuria. [τὰ ὑοχήνατα. Gall.*Le fanon d'vn bœuf ou vache.* Ital.*Pagliuola.* Germ. Die hãut so den Rinderen vnden von dem halß oder kälen herab zotteren. Hisp.*Los papos pellejas de buey.* Pol.*Wolne vbsdliat.* Vng.*Tehen torka alat fwtykõ bör.* Ang.*The dewlap of a beast hanging vnder the neck.*] Virgil. lib. 3. Georg. Et crurum genus à mento palearia pendent. Colum. lib. 6. cap. 1: Cervice longa, & torosa paleribus amplis, & penè ad genua promissis. Nominativus singularis est Palear, quo usus est Seneca in Hyppolito: Musco (*inquit*) tenaci pectus ac palear viret.

Păle, [נַפְתּוּל *naphtúl.* πάλη.] Græca est dictio, nobis Luctam significans: ἀπὸ τῆς πάλλεσθαι τὸ σῶμα: hoc est, ab agitatione corporis; unde Palæstra dicta est.

Pălilŏgĭă, παλιλογία, Iterata loquutio: hoc est, dictionis alicujus majoris vehementiæ causa repetitio. Quid autem differat ab Epanalexi, Epanaphora, & Anadiplosi, Vide Rufinianum, & Aquilam Romanum.

Palílĭcsum sidus, Ex septem constat stellis, quas Latini Suculas appellant: ὑάδες Pallicium appellatum, quòd quum natura sit pluvium sidus, observatum tamen fuerit undecimo Cal. Maii, (quo die Romæ Palilia celebrabantur) serenitatem adducere. Vide Plin. lib. 18. cap. 26.

Pălīmbăchīŭs, pen. prod. παλιμβάκχιος, Genus pedis, ex prima & secunda longis, & ultima brevi: ut, Augustus. Idem Antibacchius dicitur.

Pălīmpīssă, [παλίμπισσα. Ger. Hart vnd eyngesotten pech.] Pix liquida iterum decocta, & inspissata. Plin. lib. 24. cap. 7.

Pălīmpsēstŭs, [παλίμψηστος. Ger. Pergament oder Eselshaut/ darein man schreibt vnd widerumb durchthut.] Membrana iterum abrasa. [Pol. *Tablicżka zskorido pissania.*] Cicero Trebat. libro 7. Epistol. Nam quod in Palimpsesto, laudo equidem parsimoniã, sed miror quid in illa chartula fuerit quod delere malueris, quàm hæc non scribere, nisi fortè tuas formulas. Quidam hoc loco legunt Palinxestum à πάλιν iterum, & ξέω rado: qua voce etiam usus est Catullus ad Varum Epigr. 19: Putó (*inquit*) esse illi millia aut decem, aut plura Perscripta, nec sic, ut sit in palinxesto, Relata: chartæ regiæ, novi libri, Novi umbilici. Budæus in libro de Asse: Palimpsestũ interpretatur chartam esse deletilem qua calculatores utuntur, Iurisc õsulti Deletitiam chartam vocant. Nam abrasis prioribus literis rescribitur. Vlpian. l. quartæ. ff. de bonor. poss. secun. tabul. Chartæ appellatio ad novam refertur, & ad deletitiam.

Pălingĕnesĭă,

Pălingĕnĕsĭa, παλιγγενεσία, Latinè dicitur Regeneratio, alterì natales. Voluit enim Pythagoras animas è corpore egressas, in alia atq; alia corpora transmigrare, non solùm hominum, verumetiam brutorum: atq; ita nos identidem alios atq; alios renasci.

Pălĭnōdĭă, æ, f. p. [παλινῳδία. Ger. Ein Widergesang/widerruff. Bel. Een Widerroepinge.] Recantatio, sive retractatio: à verbo Græco παλινῳδεῖν, quod est retractare, vel recantare: hoc est, diversa superioribus sentire, & quod semel dictum est, revocare. Pro quo etiam dicimus Palinodiam canere. Vide Adagia Erasmi.

Pălĭurŭs, m. s. παλίουρος, Frutex spinosus & asper in Cyrenaica regione præcipuè proveniès, baccas ferens vini saporem succo suo commendantes. Vide Plin. lib. 13. cap. 19. Virg. 5. Aegl. Carduus & spinis surgit paliurus acutis.

Pallă, læ, per duplex l, f. p. Muliebre vestimentum, ita dictum quòd palàm & foris eo utebantur. [אטלת mehíl מטפחת mahatapháh כתנת chethóneth. χλαῖνα. Gall. Vn palletoc. Ital. Veste donnesca. Ger. Ein lange vnd erbare Weibsteidung/ ein Kragenrock der Weyberen/oder ein Schauben/Hausseck. Hisp. Capa ò ropa, vestidura de emima. Pol. Płaszcz niewieściz albo gyermaczek. Vng. Palást azzony embereknek. Ang. A woman vpon garment with sleeues called a pallecoke.] Virgil. 11. Aeneid. pro longæ tegmine pallæ Tigridis exuviæ per dorsum à vertice pendent. Plaut. in Menæch. Pallam ad phrygionem fert confecto prandio. Palla etiam utebantur citharœdi. Ovid. 11. Metamorph. Ille caput flavum lauro Parnasside vinctus, Vertit humum Tyrio saturata murice palla. Item tragœdi. Item 3. Amor. Fronte comæ torva, palla jacebat humo. In Gallia etiam omnes passim viri palla utebantur. Et videtur, inquit Bayfius, Gallica palla accessisse ad formam nostri palletici manicati. Martial. lib. 1: Dimidiasq; nares Gallica palla tegit. Strabo lib. 5. idem sentit: Tunicarum, *inquit*, vice pallas manicatas gestant ad verenda usq;, natesq; medias pertingentes. ¶ Est etiam hoc nomine urbs, Ptolemæo teste, à latere Meridionali Corsicæ.

Pallăcē es, seu Pallaca, æ, f. p. Græca dictio. Latinè concubina. [שילש pilégheseh. παλλακή. Gall. Concubine. Ital. Concubina. Ger. Ein Kebsweib/beymäg. Hisp. Manceba abarraganada. Pol. Sł'użebnica prelatow papieskich. Ang. A lemman, or a maried mans concubine.] Sueton. in Vesp. capite 21: Accubante aliqua pallacarum, quas in defunctæ locum Cænidis plurimas constituerat.

Palladĭum, παλλάδιον, Palladis simulacrum antiquissimum in arce Trojana, quod eo tempore quo arx, templumq; Minervę ędificabatur, de cœlo cecidisse fertur, atq; in templo nondum tecto sibi locum delegisse. Quæ res quum omnibus maximo esset miraculo, ab Apolline responsum est tam diu urbē incolumem fore, quàm diu simulacrum illud intra mœnia servaretur. Itaq; tempore belli illius quod cōmunibus viribus Græcia tota adversus Trojanos gessit, quum alia spes capiundæ Trojæ non esset, nisi priùs sublato Palladio, datum negotium est Vlyssi & Diomedi ut per cloacas in urbem ascenderent, faraleq; Minervæ simulacrum auferrent. Quo facto, urbem tutelari Palladis numine spoliatam, infirmam captuq; non admodum difficilem reddiderunt.

Pallacana, Cæpe genus est, nullo ferè capite, radice tantùm oblonga, quod subinde resecatur ut porrum. Plin. lib. 19. cap. 6: Apud nos prima duo cæparum genera, unum condimentarium, quod illi *Gethyum*, nostri *Pallacanam* vocant. Seritur mensibus Martio Aprili, Maio Alterum capitatum, &c.

Palleo, pales. Pallidus vide Pallor.

Pallĭum, li, n. s. Vestimenti genus extimum quod tunicæ superindui solet. [אטלית mehíl. πάλλιον, ἱμάτιον. Gall. Vne robe longue, manteau. Ital. Mantella, sopraueste. Ger. Ein mantelrock/ein lang erbars kleid/so man vber die andern antegt. Hisp. Manta. Pol. Zwierchnia sukma, płaszcz. Vng. Palást köntös. Ang. A longue robe, a cloke, or coape.] Vnde proverbium: Tunica pallio proximior est. Dictum autem putatur Pallium, quòd palàm: hoc est, foris gestaretur. Propriè autem Græcorum habitus hoc nomine dicebatur, quemadmodum Romanorum Toga. Suet. in August. Sed cæteros continuos dies inter varia munuscula togas insuper & pallia distribuit, lege proposita, ut Romani Græco, Græci Romano habitu uterentur. Vnde Palliati Græci dicti sunt, & Comœdiæ palliatæ, quæ scriptæ sunt secundùm ritus & habitus palliatorum: hoc est, Græcorum. Autores Donatus & Diomedes. Cicero 3. de Oratore Hippias gloriatus est, pallium quo amictus, soccos quibus indutus esset, se manu sua confecisse. Idem 3. de Nat. deor. de Dionysio tyranno: Qui quum ad Peloponnesum classem appulisset, & in fanum venisset Iovis Olympii, aureum ei detraxit amiculum grandi pondere, quo Iovem ornarat ex manubiis Carthaginensium tyrannus Hiero: atq; in eo etiam cavillatus est, æstate grave esse aureum amiculum, hyeme frigidum: eiq; laneum pallium injecit: quum id esse aptum ad omne anni tempus diceret.

¶ Pallium quoq; philosophorum erat. Gell. lib 9: Video, inquit Herodes, barbam & pallium, philosophum nondum video. Pallia inter communia vestimenta annumerantur Vlpiano: quæ promiscua appellat. Tacit. lib. 3: Promiscuas viris & fœminis vestes.

Pāllĭŏlum, li, diminut. à Pallio: id est, brevius & vilius pallium. [παλλίδιον. Gall. Petit manteau. Ital. Picciolo mantello. Germ Ein mäntelin/oder manteröcklin. Hisp. Pequeña manta. Pol. Płaszczyk, metlik. Vng. Köntösöcske, palástotska. Ang. A litle cloke.] Cic. 3. Tuscul. Sæpe est etiam sub palliolo fortido sapientia.

Pallĭŏlatim, adverbium. Plautus in Pseud. Palliolatum amictus sic incedit lud. bundus.

Pāllĭŏlātŭs, m. s. Palliolo indutus. [περιβαντικόν. Gall. Vestu d'vne robbe longue. Ital. Vestito di roba lunga, coperto di mantello. Ger. Mit einem langen rock oder manteirock bekleidet. Hisp. Vestido di manta. Pol. Wpł'aszczu obleczony. Vng. Palástos ruhás ált. Ang. Clothed with a cloke or coape.] Sueton. de Claud. Palliolatus novo more præsedit. Martial. lib. 9: Hanc volo, quæ facilis quæ palliolata vagatur.

Pāllĭātŭs, ta, tum, Pallio indutus, & pallio coopertus. περιβωνοφόρος. Cicero ad Quint. Fratr. lib. 3: Deniq; illi palliati topiariam facere videantur. Idem pro Rabirio Posth. Itaque objicias licet quàm voles sæpè palliatum fuisse. Apud Apulcium legitur verbum Palliare pro tegere, vel celare. Nec (*inquit*) palliari tam aperta res potest: id est, cooperiri, vel dissimulari

Pāllĭāstrum, n. s. Rude ac vile pallium περιβώνιον. Apulcius: Ecce Socratem contubernalem meum cōspicio: humi sedebat sciss. sili palliastro semiamictus.

Pāllŏr, palloris, pen. prod. m. t. [ירקון jerakón. ὠχρίασις, ὠχρία. Gall. Couleur palle & blesme. Ital. Pallore, pallidezza. Ger. Bleicher bleichefarb Bel. Bleecheyt. Hisp. Amarillez. Pol. Bladość. Vng. Sargaság Ang. Paleness.] Propriè dicitur color defectæ hominis, quum pellis sanguine destituta livescit, quod accidere solet in subito metu, sanguine se ad interiora recipiente. Ovid. 12. Metamorph. buxoq; simillimus ora Pallor obit, lacrymisq; genæ maduêre profusis. Cic. 4. Tuscul. Ex quo fit ut pudorem rubor, terrorem pallor, & tremor, & dentium crepitus, consequatur. Virg. 4. Aeneid. Hæc effata silet, pallor simul occupat ora. Plin. lib. 14. cap. 22: Hinc pallor & genæ pendulæ. Pallorē capere dicuntur vasa, apud Colum. lib. 12. cap. 3.

Pāllĕo, les, lui, n. s. Pallidus sum. [ὠχριάω. Gall. Estre palle. Ital. Essere pallido, essere smorto. Germ Bleich farb sein. Bel. Bleecheyn. Hisp. Amarillescerse. Pol. Blednąć. Vng. sargulok, halovanyok. Ang. To be pale.] Cic. 2. Philipp Non dissimulat P. C. apparet esse commotum, sudat, pallet. Ovid. 1. de Arte: Palleat omnis amans, color hic est aptus amanti. Martial. lib. 1: Pulchrè valet Charinus & tamen pallet. ¶ Hujus composita sunt, Expalleo, Impalleo, à quibus Expalleto, & Impallesco. quorum significata vide suis locis.

Palleto, as. Pallidus fio. [ὠχριάω. Gall. Deuenir palle. Ital. Diuentar pallido. Germ Erbleichen. Hisp. [illegible] Vng. sarga, halovany [illegible] Ang. [illegible] Plin. us libro 19. capite 10: Et eximium sub Canis ortu pallescit. Propert. lib. 1. Eleg. 12: Perditus in quadam, tardis pallescere cunis Incipis.

Pallĭdŭs, a, um, Pallore suffusus [illegible] Gall. Pălle & blesme. Ital. Pallido, smorto. Ger. Bleich Hisp. [illegible] Vng. Sarga, halovany. Ang. Pale.] Plin. lib. 10. cap. 33. Merops vocatur, genitores suos reconditos pascens, pallido intùs colore pennatum. Virg. 1. Georg. aut ubi pallida surgit Tithoni croceum linquens Aurora cubile. Horat. 1. Serm: Sat. 2: vel pallida lecto Desiliat mulier, miseram se cōscia clamet. Ovid. 4. Metamorph. oraq; buxo Pallidiora gerens.

Pāllĭdŭlŭs, a, um, diminutivum. Catul. ad Ortalum: Pallidulum manans alluit unda pedem.

Palmă, æ, f. p. [כף chóphen. θέναρ. Gall. [illegible] dedans de la main Ital. Palma della mano. Ger. [illegible] Hisp. La palma della mano. Pol. Dłoń. Vng. [illegible] The palme of the hand.] Est vola manus: hoc est, pars interior illa quæ est inter τὸν καρπὸν, & digitos intermedia: cujus pars exterior à Græcis ὑπόθεναρ, dicitur. Quanquam etiam non rarò pro tota manu palmam acceptam legimus. Cicero in Orat. Quum autem manum dilataverat, palmæ illius similem eloquentiam esse dicebat. Virg. 2. Aeneid. nam teneras arcebant vincula palmas. Statius 10. Theb. tollens madidas ad sydera palmas. Virgil. 1. Aeneid. duplices tendens ad sydera palmas. ¶ Ab hujus autem similitudine arbor illa nobilis quæ dactylos profert, quam Græci φοίνικα appellant, à nostris quoq; *Palma* dicitur, quòd comam in cacumine habeat circumextensam, & ramos in digitorum modum protensos. [תמר thamár. Gall. Palme, ou daclier. Ital. Palma albero. Ger. Ein dattelbawm/oder palmbawm. Hisp. La palma arbol. Pol. Palmowe drzewo. Vng. Palmafa. Ang. The palme tree or date.] Vnde & fructum ejus Dactylos: hoc est, digitos vocamus, quòd digito-

rum manus ſimilitudinem referant. Hæc arbor in Italia ſterilis eſt, maritimis Hiſpaniæ fructum fert, ſed immitem: dulcem in Aphrica, ſed ſtatim evaneſcentem. Contrà autem in Oriente ex his vina fiunt, alicubi etiam panis, & pluribus quadrupedibus cibus. Non cedit ponderi, ſed ſurgit adverſus pondus: ideo victoribus traditur præmio, quòd non ceſſerint, ſed pertinaces in bello perſtiterint. Vide Gell. lib. 3. cap. 6. Vnde etiam ponitur pro victoriæ ſigno, aut pro ipſa victoria. Plutar. in certaminibus palmam ſignum eſſe placuit victoriæ: quoniam ingenii ejuſmodi lignum eſt, ut urgentibus opprimentibusq; non cedat. ¶ Item Palma, cauſa certaminis dicitur, ut annotavit Donatus in illud Terentii ex Prolog. Phorm. In medio omnibus palmam eſſe poſitam, qui artem tractant muſicam. ¶ Item palma, ut docet Servius in lib. 11. Aeneid. ſignificat togam, quæ etiam Toga palmata dicebatur, à palma in ea intexta: & propriè triumphantium fuit, quam merebantur ii qui de hoſtibus palmam deportaſſent. Alii à latitudine clavorum dictam volunt Palmatam, quæ nunc à genere picturæ, *Picta* appellatur. Martial lib. 7: Palmataq; ducem ſed citò, redde togæ. ¶ De natura palmæ arboris, vide Plin. lib. 23. cap. 5. & lib. 13. cap. 4, & Dioſcoridem lib. 1. cap. 150. & Theoph. lib. 1. cap. 2. & lib. 3. cap. 5. ¶ Dicimus Latinè, Palmã ferre id eſt, victorẽ eſſe. Palmã dare alicui id eſt, victorem fateri. Reſervare palmã alicui. Habere palmam. Accipere palmam, Petere palmã. Teſtimonia paſſim obvia legenti bonos autores.

Pālmŭlă, æ, f.p. Extrema pars remi, quòd in modum palmæ protenſa eſt. [Gall. *La pälle d'vne rame ou auiron.* Ital. *Pala de remi.* Ger. Die taffen / das iſt das auſſerſt breit theil an den ruderen ſo in das waſſer geht. Hiſp. *La pala del remo.* Pol. *Pł'askoſć wwioſła.* Vng. *Evezö szannya.* Ang. *The parte of an oare whereby we rowe in the water.*] Virgilius lib. 3. Aeneid. - & lævas ſtringat ſine palmula cautes. Sunt & Palmulæ, [*φοίνικες.* Gall. *Dactles, fruit de la palme & dactier.* Ital. *Datteri, frutto di palma.* Ger. Dattelkernen. Hiſp. *Los dariles, fruitto de la palma.* Ang. *Dates, the fruite of the palme tree.*] ſi uctus palmæ, qui & Dactyli, & Carniotæ dicuntur. Varro 1. de Re ruſtic. capite 67. Nucem juglandem & palmulam & ficum Sabinam quanto citius promas, jucundiore utare.

Pālmētum, palmeti, n.ſ. Locus palmis conſitus, vel ubi frequentes ſunt palmæ. [*φοινικών.* Gall. *Lieu complanté de palmes ou dactiers.* Ital. *Luogo doue ſono pientate molte palme.* Ger. Ein ort an dem viel dattelbäwm oder palmbäwm ſtehn. Hiſp. *El palmar, lugar de palmas.* Pol. *Lyas palmowi.* Vng. *Palma fas hely.* Ang. *A place planted with palme trees or dates.*] Plinius libro 5. capite 1: Ibi fama, exiſtere circa veſtigia habitati quondam ſoli, vinearum palmetorumq́ue reliquias. Aliquando non pro loco in quo palmæ conſitæ ſunt, ſed pro palmarum frequentia uſurpatur. Ibidem: Hierichuntem palmetis conſitam, fontibus irriguam.

Palmĕŭs, a, um, Quod eſt ex palma arbore. [*φοινίκεος.* Gall. *De palme ou de dactier.* Ital. *Di palma.* Ger. Palmbäwmin / oder dattelbäwmin. Hiſp. *Coſa de materia de palma.* Pol. *Zpalmi wcżimoni.* Vng. *Palma fabol valo.* Ang. *Of the palme or date tree.*] Colum. lib. 5. cap. 5: M. Columella agricola, Bæticæ provinciæ, ſub ortu Caniculæ, palmeis tegetibus vineas adumbrabat. Plin. lib. 24 cap. 17: Vnum palmeum capiti noxium.

Palmōſŭs, ſa, ſum, Quod eſt palmis abundans. [*φοινικώδης.* Gall. *Plein ou abondant en palmes.* Ital. *Abondeuole di palme.* Ger. Voll palmbäwmen. Hiſp. *Coſa llena de palmas.* Pol. *Pełni palm.* Vng. *Palma fajos.* Ang. *Full of palmes.*] Virgil. lib. 3. Aeneid. Teq. datis linquo ventis palmoſa Schinis.

Pālmārĭs, & hoc palmare, om. t. Vt Palmaris ſtatua, quæ alicui propter victoriam ponitur. Cic. 6. Philipp. Sed illa ſtatua palmaris, de qua ſi meliora tempora eſſent, non poſſem ſine riſu dicere, &c. Et palmare facinus, quod eſt dignum palma. *νίκης ἄξιον.* Palmare veſtigium, dictum quòd ex palmę impreſſæ nota factum ſit. *ἀπομαγεῖον ἴχνος.*

Pālmārĭŭs, a, um, adjectivum, Quod eſt palma dignum. *ἀξιόνικον καλλίνικον.* Terentius in Evnuch. Id verò eſt quod mihi puto palmarium, Me reperiſſe quomodo adoleſcentulus Meretricum ingenia & mores poſſet noſcere. Donatus: Palmariũ, palma dignum.

Palmārĭum, n.ſ. aliquando ſubſtantivum, & videtur poni pro victoria. Vlp. l. 1. §. 5. D. extraord. cogn. Si verò poſt cauſam actum eſt, honoraria ſumma peti poterit uſq; ad probabilem quantitatem, etſi nomine palmarii cautum eſt

Pālmĭfer, ra, rum, Ferens palmas. [*φοινικοφόρος.* Gall. *Portant palmes.* Ital. *Che produce palmi.* Ger. Das palmbäwm oder dattelbäwm tregt. Hiſp. *Coſa que trahe ò cria palmas.* Pol. *Nioſſaci palmi.* Vng. *Bearing palmes.*] Ovid. 1. Amorum: [illegible] aliaq, arva Canopj Quæ colis, & Memp[illegible] [illegible], Buton. Idem 10. Metamorph. Palmifer[illegible] Panchæ. q; rura reliquit.

Palmipĕs, dis, com. t. Planos ad palmæ ſimilitudinem habens pedes. [*πτερωδάκτυλος.* Gall. *Qui a les pieds plats comme vne oye.* Ital. *Che a y piedi piani come l'occa.* Ger. Der flache vnd breite füß hat als die Gens. Hiſp. *Que tiene patas de anade.* Pol. *Szerokich ſtł'ap.* Vng. *Sima labu talpas.* Ang. *Splayfooted.*] Vnde Anſeres & omnes ferè aquaticæ aves, Palmipedes dicuntur. Plin. lib. 10. cap. 11: Aut in palmipedum genere ſunt, ut anſeres.

Pālmĕs, itis, m.t. Vitis ſarmentum: inde nomen habens quòd in modum palmæ humanæ virgulas quaſi digitos edat. [זְמוֹרָה *zemorâh.* *κλῆμα.* Gall. *Le ſarment ou bois qu'on taille en la vigne tous les ans, quand on la taille.* Ital. *Palmite, tralcio.* Ger. Ein Räbſchoß. Bel. Een Wingaert tancke. Hiſp. *El ſarmiento que eſta en la vid, el pampano.* Pol. *La toroſt winna.* Vng. *Zöld veszsö.* Ang. *The burgeon or yong budde of the vine.*] Plinius libro 17. capite 22: Sunt duo genera palmitum: quod è duro exit, materiamq́; in proximum annum promittit, Pampinarium vocaturiat ubi ſupra cicatricem eſt, fructuarium. Alterum ex anniculo palmite, ſemperq́; fructuarium relinquitur ſub jugo, qui vocatur cuſtos. Hic eſt novellus palmes, non longior tribus gemmis, proximo anno materiam daturus, ſi vitis luxuria ſe conſumpſerit. ¶ Palmes & Pampinus pro eodem. Colum. lib. 4. cap. 17: Item ſi oculi ſingulí ſub jugo binos Pampinos emiſerint, quanvis largos fructus oſtendant, detrahendi ſunt eis ſinguli palmites, quò lætior, quæ ſupereſt, materia conſurgat. ¶ Palmes pro flagello vitis aliquando ponitur. Colum. lib. 4. cap. 21: Hęc brachia ſat erit interim ſingulis palmitibus in fructum ſummitti.

Pālmĭpĕdālĭs, Vide Palmus.

Palmo, mas, Materias alligo. [קשר *kaſchár.* *συνδέω.* Gall. *Marquer & imprimer de la paulme de la main, lier enſemble.* Ital. *Imprimere la palma de la mano, ligare inſieme.* Germ. Die Räbſchoß binden / Räben binden. Bel. Den Wingaert binden. Hiſp. *Senualar con la palma de la mano, atar juntamente.* Pol. *Przywiezuie winne latoroſli.* Vng. *Marokban kötöm, keueben kötöm.* Ang. *To mark with the palme of the hand, to tie together.*] Columel. libro 11. capite 1: Cærerùm palmare id eſt, materias alligare, hoc tempore non expedit. ¶ In alia ſignificatione accepit Quint. in Declam. Cæci. Præterea (*inquit*) quum manus ex parte qua palmare veſtigium poteſt, plicetur in capulo. Et paulo pòſt: Tuus qui palmatus eſt paries, veſtigium ejus partis oſtendit. ¶ Hujus compoſitum eſt Depalmo, quod eſt Palma percutio. *θείνω*, de quo ſuprà.

Pālmŏs, *παλμὸς*, Particulæ alicujus in corpore palpitatio contra naturam, per vicem modò eam attollens, modò deprimens: fitq́; quandoq; in ſola cute, quandoq; & in ſubjectis ei muſculis: quæ ſi magna fuerit, membrum quoq; univerſum ſecum diutiùs ſaliendo trahit. Latinorum nonnulli Græcum nomen exprimentes, *Saltum* vocant. Dicitur enim *παλμὸς ἀπὸ τῦ πάλλειν*, quod inter cætera ſalire ſignificat.

Pālmŭs, mi, m.ſ. Menſuræ genus. [טפח *tophách.* Gall. *La meſure d'vne paulme, quatre doigts, ou quatre poulſes.* Ital. & Hiſp. *Palmo.* Germ. Ein mäß / entweders einer Hand: das iſt vier finger breit / oder einer kleiner ſpañ: das iſt zwölff finger breit. Pol. *Krocżel[illegible]* Vng. *Egy tenyerni mertek.* Ang. *A meaſure of one hand breadth, a ſpanne.*] Eſt duplex, major & minor. *δίχοος* antiquè. Major, digitorum duodecim, Græcè *σπιθαμὴ* vocatus. Minor, digitorum quatuor, quem Græci *παλαιστὴν* appellant. In menſuris hoc modo progredi ſolemus, ut omnium menſurarum minimam faciamus latitudinem grani hordei: hoc autem quater ſumptum conficiat digitum: tres digiti unciam: quatuor, palmum minorem, qui (ut jam diximus) à Græcis *παλαιστὴ* appellatur. Ex duobus palmis conficitur dichas, ex tribus palmus major, quem Græci *σπιθαμὴν* vocant, Latini etiam Dodrantem, quod ad perficiendum pedem deſit quarta pars. Quatuor enim palmi minores, ſive ſedecim digiti explent pedem: ſex palmi minores ſeſquipedem, Duo pedes cum dimidio efficiunt greſſum, ſive paſſum ſimplicem. Tantum enim ferè ſpatii intereſt in progrediendo inter digitos prioris pedis, & calcaneum poſterioris. Simplex paſſus geminatus facit pedem geometricum, qui conſtat ex pedibus quinque. Ex mille deinde geometricis paſſibus conficitur milliare.

Pālmārĭs, re, om. t Quod eſt magnitudine unius palmi [*σπιθαμιαῖος.* Gall. *D'vne paulme.* Ital. *Di vn palmo* Germ. Spánnig / oder einer Hand breit. Hiſp. *De vno palmo.* Pol. *Na ptadź ſtwroki.* Vng. *Egy tenyerni.* Ang. *Of a ſpanne or hand breadth.*] Varro libro 1. de Re ruſt. cap. 35: Roſa etiam concidítur radicitus in virgulas palmares.

Pālmārĭŭs, adject. *ὁ σπιθαμιαῖος*, Quod eſt unius vel multorum palmorum. Colum. lib 9: Per ſpatia palmaria modicis forantur cavis. Idem lib. 12: Spicæ ulpici, vel allii inter palmaria ſpatia diſponenda ſunt.

Pālmĭpĕdālĭs, le, om. t. Menſura unius pedis & palmi [*σπιθαμιαιποδιαῖος.* Gall. *Qui contient vn pié & vne paulme.* Ital. *Miſura della grandezza d'vno piede & palmo.* Ger. Ein mäß eines ſchuchs vñ einer

ener hand breit. Hiſpan. *Coſa de vn pie & vn palmo.* Polon. *Na ſtope y na dl'on ſzeroki.* Vngar. *Egy lab nyommi ſegy tenyerni.* Ang. *That conteineth the meaſure of a foote and ſpanne or hand breadth.*] Colum. lib 3. cap. 9: Nam in clivoſis, ubi terra decurrit, poteſt malleus palmipedalis deponi.

Pălŏ, as, Sepio, fulcio, & quaſi palis munio. [סמך *ſamách.* παλίσσω. Gall. *Eſcha laſſer & peſſeler, encharmeler.* Ital. *Metter pali & pertiche, ſoſtenere.* Ger. Sticken: item, mit pfälen oder ſchoyen verwaren oder beveſtigen. Belg. Heymen/tuynen. Hiſp. *Meter palos ò pertigas, ſoſtener.* Pol. *Podpieram.* Vng. *Karozok rekeszŏk.* Ang. *To hold vp by ſetting to poſtes or timber.*] Col. lib. 11. cap. 2: Vt vitis palletur, & capite tenus alligetur, & juga vineis imponatur.

Palŏr, aris, d. p Paſſim vagor, ſicuti faciunt qui lento gradu diſperſiq; labruſcas quærunt. [תעה *tahâh* נטה *naphóts.* Gall. *Aller avant par cy par là parmi les chãps ſans tenir ordre* Ital. *Vagare, andare errando quà & là ſenza tener ordine.* Ger. Hin vñ her ſũweiffen / vmbſchweiffen. Belg. Herwaert ende derwaert loopen. Hiſp. *Vagar ò huyr los deſbaratados.* Polon. *Tuy y owdzie biegam.* Vngar. *El zelledek.* Ang. *To wander out of order.*] Livius libro 1: Raptim & ad hos Romana legio ducta, palantes in agris oppreſſit. Idem lib. 5. ab Vrbe: Iam obſidionis tædio victi abſcedunt, vagique per agros palantur, cibis, vinoque raptim hauſto repleti. Hoc verbum à Palam quidam deduci exiſtimant. Alii à palis caſtrorum: hoc eſt, ſudibus modò huc, modò illuc tranſlatis.

Palātŭs, a, um, participium, Diſperſus. [נפץ *naphúts.* παλλαυνόμ-, διαπαραμόμ-.] Liv. 3. ab Vrb. In quos palatos prædam agentes Poſthumius, &c.

Pălpebræ, pen. corr. f. p. Dicuntur pili extremitatem genarum amictentes. [עפעפים *haphaphím.* βλέφαρα. Gall. *Les paupieres des yeux, ou le poil qui y eſt, les ſourcils.* Ital. *Palpebre.* German. Das haar an den Auglideren. Hiſp. *Las parpaos ò peſtannas del ojo.* Pol. *Włoſi na powiekach.* Vng. *Zŏm zŏr.* Ang. *The heares that ſtande on eye lids, the eye lid.*] Genæ autem, teſte Plin. lib. 11. cap. 37, tuentur geminæ illæ pelliculæ quibus oculi teguntur. Cilia autem ſic vocantur genarum extremitates, quibus pili, quos modò palpebras vocari diximus, adhærent. ¶ Dictæ autem putant palpebræ à palpitándo: id eſt, tremendo, vel à palpandendo, id eſt, patefaciendo. Obid enim natura palpebras homini dedit, ut vallum quoddã viſus eſſent, & prominens munimentum contra occurſantia animalia, aut alia fortuitò incidentia. Cicero tamen palpebras aliquoties poſuiſſe videtur pro ipſis genis: hoc eſt, foliculis oculum operientibus. Sic enim habet lib 2. de Nat. deor Munitæq; ſunt palpebræ tanquam vallo pilorum. Idem in Piſon. M. Regulus, quem Carthaginienſes reſectis palpebris vigilando necaverunt.

Palpo, as, & Palpor deponens, Leniter, blandè, & quaſi tentando tango. [משש *miſchſchéſch* חנלק *bechelik.* ψηλαφάω. Gall. *Toucher & manier doucement.* Ital. *Palpare.* Ger. Betaſten / leiſ anrüren / ſtreichen / gloſieren / zudeutlen. Belg. Aentaſten. Hiſp. *Palpar ò tentar ò halagar con las manos.* Polon. *Po mału fie dotykam, pieſzczę.* Vngar. *Tapogatom, nyomogatom, gõrbulgetõm.* Ang. *To ſtroke or feele ſoftelie.*] Itaque & pro adulari frequenter accipitur. Ἰατρεύειν. Plautus in Amph. Obſervatore quàm blandè rogitet palpabitur. Hujus compoſitum eſt Expalpo, quod eſt Ploro. Palpari autem alicui & aliquem, rectè dicitur Horat. 2 Serm Satyr. 1: Cui malè ſi palpere recalcitrat: id eſt, ſi adulentus vel blandiaris. Iuvenalis activè poſuit, quum ait: -quem nunquam palpat Cinaedus.

Palpŏ, ãs, t. pro adulatore. [משמש *memiſchſchéſch* חנלק *bechelik.* Gall. *Flatter, pateliner.* Ital. *Adulatore, lusinga-* Ger. Zudeutler / ſtreichler / ſchmeichler / Gudeſſer / ſtreichen kan. Hiſp. *Liſonjero.* Pol. *Pochlebka.* Vng. *Hizelkõdõ tõrõlgetõ.* Ang. *A wooer, a groper ſoftelie.*] Plautus in Mercat. Vt palpator nullus ei quando occœpit blandior.

Palpatio, verbale, f. t. Ipſe palpandi actus. [ψηλάφησις. Ἰωπάα, χαλάσμ-. Gall. *Taſlement. flaterie.* Ital. *Eſſo palpare, adulatione.* Ger. Streichung / liebkoſung / das flattieren. Hiſpan. *Obra de palpar halagos liſonjas.* Polon *Pochlieſtwo.* Vng *Hizelkedes tõrõlgetes nyomattas.* Ang. *Groping, flatterie.*] Plaut. in Menæch. Auferr hinc palpationes.

Pălpĭto, as, frequentativum, Leviter ac frequenter moveor, micco. [παλλομαι, ἀναπάω, πατάω. Gall. *Se remuer ou treſſaillir coutinuellement & tremblement, comme fait le cœur d'vne beſte fraiſchement tuee tiré hors.* Ital. *Palpitare.* German. Sich ſchnelligklich rüren oder bewegen / gumppen / klopffen. Hiſpan. *Tremblar la carne aun viua.* Polon. *Czerſtwo ſie rucham.* Vngar. *Mozgok, leuegõk, dobogok.* Ang. *To pant or leap continuallie as the hart of a beaſt new pulled out.* Cicer. 2. de Nat. deor. Animadverſumque ſæpè eſt, quum cor animantis alicujus evulſum ita mobiliter palpitaret, ut imitaretur ingentem celeritatem. Plin. lib 28. cap 8: Palpitat cerebrum, & alternatim movetur. Iuven. Sat. 6: Vt ſemel atq; iterum ſuper illam palpitet.

Palpitatio, verbale, f. t. Levis & frequens motus cordis, & aliarum partium [חלקה *chelkáh.* παλμὸς καρδίας Gal. *Treſſaillement & tremblement, comme du cœur.* Ital. *Mouimento di cuore, quando per qualche accidente trema.* German. Das klopffen oder gumpen des hertzens eigentlich. Hiſpan. *Tremblor de carne aun viua como del coraçon.* Polon. *Drganie, trzebanie cześwe.* Vngar *Zw dobogas, leueges mozgás.* Ang. *A panting and leaping continuallie as of the heart.*] Plin lib. 32. cap. 5: Imponat ſupra cordis palpitationem muliebri dormienti.

Palpŏ, onis, Qui & Palpator, pro Adulatore & blando homine. [חנלק *machalik.* ἰώψ.]

Pălpum, n. ſ. nonnulli pro blanditiis uſurparunt. [חלקה *chelkáh.* ἰωπεία. Gall. *Blandiſſement, flatterie.* Ital *Adulatione, luſinga.* Ger. Streichung / liebkoſung. Hiſp. *Halagos, liſonjas.* Pol. *Glaskanie.* Vng. *Hizelkõdes sõrgõlõdes.* Ang. *Faire ſpeaking, flatterie.*] Plaut. in Pſeud. Mihi obtrudere non potes palpum: hoc eſt, blandiri, & ſpem inanem verbis injicere.

Pălūdāmēntă, n. ſ. Sunt inſignia atque ornamenta militaria, propriè tamẽ Imperatorũ. [λῶμα, ἡ στρατηγικὴ & στρατηγικὴ ἐσθής. Ger. Ein Banzerhembd. Ang. *Coate armour.*] Hinc legimus olim Romæ imperatores, eorumq; lictores, Paludatos ad bellum ſolere proficiſci, præcinentibus tubis. Liv. Cum paludatis lictoribus profectus ab urbe, Brunduſium venit. Paludamentũ, inquit Budæus, chlamys eſt imperatoria: id eſt, eorum qui exercitus educebant: quale illud eſt quod hodie *Cottam armorum* vocamus. Liv. lib. 1. ab Vrb. paludamentum pro veſte militari uſurpavit etiam ejus qui non eſſet Imperator: Cognitoq;, *inquit*, super humeros fratris paludamento ſponſi quod ipſa cõfecerat, ſolvit crines, & flebiliter nomine ſponſum mortuum appellat. Paludamentum enim illud erat unius Curiatiorum, quorum nemo (ut arbitror) imperator in Albanis fuit. ¶ Hinc Paludatus, qui vel imperatoriam chlamydẽ, vel alia ejuſmodi ornamenta militaria geſtat. Cælius ad Cicer. lib. 8: Quia verẽtur ne illud S.C. fiat, ut paludati exeant. Id eſt, veſte imperatoria inſigniti, ut ad publicos hoſtes proficiſcentes. ¶ Paludati in libris Auguralibus ſignificantur, ut ait Verannius, armati; ornati. Omnia enim militaria ornamenta, paludamenta dici, Feſtus ait. Dicta paludamenta, quòd perſpiciuntur qui illa geſtant, & fiunt palàm, ut inquit Varro. ¶ Invenitur etiam paludamentum de veſte muliebri dictum. Plin. lib. 33 cap. 3: Nos vidimus Agrippinam Claudii principis, edente eo navalis prælii ſpectaculum, aſſidentem ei, indutam paludamento, auro textili, ſine alia materie.

Pălūdāpĭum, ἐλεοσέλινον, Apii ſpecies circa aquę ductus, & in paluſtribus naſcens. Nomen eſt à Theodoro ad imitationem Græcæ compoſitionis confictum. Græci enim hanc herbam ἐλεοσέλινον appellant, quaſi paluſtre apium.

Paludātŭs, a, um, Vide Paludamentum.

Pălumbēs, bis, tàm maſculini quàm fœm. generis, Sylveſtris columba: in arboribus, ſepibusque nidificans. [φάττα. Gall. *Coulon ou pigeon ramier.* Ita. *Columbo ſeluatico.* Ger Ein wilde taub / ein feldtaub Belg. ein Ringel duyve. Hiſ. *La paloma torcaz.* Pol. Grzywacz Vn *dzikigołąb, vel gołąb.* Ang. *A wood doue or ſtock doue.*] Virg. 1. Aen. -tauræ cui cura palumbes. Lucanus: -macrosq; palumbes. ¶ Dicitur & Palumbus, & Palumba. Horum duo ſunt genera. Vnum torquatum, à torque quo inſignitur, quod Ariſtoteles φάτταν vocat. Martial. libro 13: Inguina torquati tardant hebetantque palumbi. Non edat hanc volucrẽ, qui cupit eſſe ſalax. Propert. lib 4: Sed cape torquatæ, Venus, ò regina palumbæ Alterum genus quod Græci οἰνάδα, Latinorum nonnulli Vinaginem dicunt, ab eſu labruſcæ. Hujus avis naturam vide apud Plin. lib. 10 cap. 35.

Pălūmbīnŭs, adject. Quod ex palumbe eſt: [φάσιανος. Gall. *De coulon ou pigeon ramier.* Ital. *Di columbo ſeluatico.* Ger. Von wilden tauben. Hiſp. *Coſa de paloma torcaſa.* Pol. *Zdzikiego gołębia.* Vng. *Erdõs galambol valo.* An. *Of a ring doue, wood couluer, or ſtock doue.*] ut, Palumbina caro, apud Plin. lib. 30. cap. 12.

Pălūmbārĭŭs, m. ſ. A nonnullis appellatur accipitris quoddam genus, quod à Græcis φασσοφόνος: hoc eſt, palumbinum occiſor appellatur, quòd ab hoc præſertim genere palumbibus maximum ſit periculum, quas in aperto volantes rapit. Vtitur hac voce Theodorus.

Pălūmbŭlă, diminutivum à Palumba. Φαττίον.

Palŭs, li, m. ſ. Secundæ declinationis, Dicitur lignum acutum quod ſolet in terram defigi ad ſulcienda ædificiorum fundamenta, aut caſtra munienda aut claudendos hortos, aut ſuſtinendas vites, aut ſimiles uſus. [DIN *mot* נתד *nathádh.* πάλος, πάσσαλος. Gall. *Vn pau ou pieu* Ital. *Palo.* German. Ein pfal den man in das Erdtrich ſchlecht / ein ſcheyben / zaunſteck / rebſteck. Belg. Een pael. Hiſpan. *El palo de forma de pertiga.* Pol. *Pal, kol.* Vng. *Karo.* Ang. *A pale or any incloſure, a poſt.*] Plin. lib. 14. cap. 3: Nec Karo. Ang. *A pale or any incloſure, a poſt.*] Plin. lib. 14. cap. 3: Nec orthanpelos indiget arbore, aut palis, ipſa ſuſtinens. In hac autem ſignificatione Palus producit priorem, quum Palus, paludis, eandem corripiat. Tibul. lib. 1. Eleg. Hic docuit teneram palis adjungere vitem.

Pălārĭă, Locus ubi palus defixus, ad quem milites se exercebant circumĕundo, Sosipater. Huc pertinet illud ex Corniculario, cujus meminit Varr. Itaq; ducunt milites ad vectim, quĕ circumĕunt ludentes. Ita enim legendū esse ostendit Scaliger.

Pălārĭs, adject. à Palo, ut Palaris sylva, ex qua palus sumitur apud Vlp. l. 9. D. de usufruct.

Pălus, ludis, per tertiam inflexionem, f. Dicitur aqua stagnans, quæ æstate plerunque siccatur. [⊐ɟN *aghám.* ἕλος. Gall. *Vn marets ou marescage.* Ital. *Palude.* Ger. Ein Pfutz/Moßlachen. Hisp. *La laguna de agua cogida.* Polon. *Kal'uża.* Vng. *To.* Ang. *A fenne or marise.*] In hoc differt à Lacu, qui perpetuam habet aquam, neq; ullo æstu exiccatur. Cæsar 2. bell. Gall. Quò propter paludes exercitui aditus non esset. Habet autem palus priorem correptam, posteriorem autem ferè semper producit. Virg. 1. Aeglog. - quanvis lapis omnia nudus Limosoq; palus obducat pascua junco. Idem 4. Georg. Cocyti, tardaque palus inabilis unda. Horat. in Arte poëtica licenter corripuit, quum ait: Regis opus, sterilisq; diu palus obruta remis.

Pălūdōsŭs, a, um: [ἕλωδης. Gall. *Marescageux.* Ital. *Paludoso.* Ger. Mosserichtig/Pfutzechtig. Hispan. *Cosa de aquella laguna.* Polon. *Kal'uźisty.* Vng. *Tauas.* Ang. *Full of fennes or marises.*] ut, Humus paludosa, apud Ovidium 15. Metam, Aequè paludosa siccis humus aret arenis.

Pălūstrĭs, & hoc palustre, om. t. Quod est ex palude: [ἕλωδης. Gall. *Marescageux.* Ital. *Palustre.* German. Auß der Pfutzen/auß dem Moß. Hisp. *Cosa de laguna.* Pol. *Kal'użowe.* Vng. *Taui tobol valo.* Ang. *Of fennes or marises.*] ut, Iuncus palustris, locus palustris, apud Cæsarem 7. belli Gallici. Aqua palustris, Col. lib. 1. cap 5. Vadum palustre, Claud. 2. de Raptu Proserp.

Pambăsĭlia, æ, f. [παυσιλεία. Gall. *Regne parfait & accompli.* Ital. *Regno perfetto, compiuto.* German. Ein Regierung bey welcher vo. kommenlig aller gewalt ist. Hisp. *Ilreyno ò reynado perfecto.* Pol. *Panowanie przednie nawyższe gl'owie.* Vng. *Egy feiedelem parantsolasa alat valo orzag.* Ang. *A ruling of a kindome when one ruleth all thinges.*] Dicitur quasi regnum numeris omnibus dominationis perfectum atque absolutum: cujusmodi sunt reges nostri, qui cuncta suo arbitratu statuētes, omnia in potestate habent. ¶ Est igitur Pambasilia (ut inquit Aristoteles) genus illud regni, quum unus omnium potestatem habet communium & publicarum rerum.

Pāmpīllum, Genus delicati currus. Lampridius: Iunxit quaternas mulieres pulcherrimas, & binas ad Pampillum, vel ternas, & sic vectatus est.

Pāmpĭnŭs, pen. corr. Dicitur in vite tener, frondosusq; coliculus, fructum fovens, & ab æstus vendicans injuria. [κλῆμα. Gall. *Pampre, le ieune bois auec la fueille, ou le bourgeon de la vigne.* Ital. *Pampino.* Germ. Ein Räbtaub/Räbblat. Hisp. *El pampano de la vid.* Pol. *Liść ktori grona okrywa.* Vng. *Zöld leuel.* Ang. *A yong grene branche of a wine with leaues.*] Colum. lib. 3. cap. 17: Omnis enim fœcundus pampinus intra quintam aut sextam gemmam fructu exuberat: reliqua parte quanvis longissima vel cessat, vel perexiguos ostendit racemos. Virgil. 1. Georg. Heu malè tunc mites defendit pampinus uvas. ¶ Accipitur aliquādo Pampinus pro cirris ovorum polypi piscis. Plin. lib. 9. cap. 51: Polypi pariunt verè ova tortili vibrata pampino. Hinc deducitur verbum Pampino, & verbale Pampinatio.

Pāmpĭno, as, pen. corr. Pampinos decerpo. [βλαστολογία, οἰναγίζω. Gall. *Esbourgeonner ou esfueiller la vigne.* Ital. *Spampinare.* Ger. Das Räbtaub erbrechen. Hispan. *Deshojar los pampanos.* Polon. *Liść z pniakow winnich otarguie.* Vng. *Leuelezök.* Ang. *To proyne and shred of yong branches of a vine.*] Varro de Re rust. lib. 1. cap. 31: Pampinare, est ex sarmento coles qui nati sunt, de his qui plurimum valent, primum ac secundum, nonnunquam etiam tertium relinquere, reliquos decerpere, ne relictis colibus sarmentum nequeat minuere succum. Col. lib. 3: Quum comprehenderint, dentidem pampinent, ne plura sarmenta quàm debent, excrescant.

Pampĭnātŭs, a, um, Quod Pampini similitudinem imitatur. [κλημωτός. Gall. *Semblable à Pampre.* Ital. *Ch'assomiglia à pampino.* Germ. Das dem Räbtaub gleich ist. Hisp. *Cosa semejante à pampano.* Vngar. *Zöld leuelnek for mutara valo.* Ang. *Like a yong branche of a vine.*] Plin. lib. 16. cap. 42: Ramentorum orbis pampinato semper orbe se volvens ad incitatos runcinarū raptus.

Pampĭnātĭo, verbale, f. t. [οἰναγεσμός. Gall. *Esbourgeonnement ou esfueillement de vigne.* Ital. *Sfogliamento di pampini di vite.* Germ. Erbrechung des Räbtaubs / oder der Bletteren an den Räben. Hisp. *Deshojamento de los pampanos.* Polon. *Liściana winnicach przypiorowanie.* Vngar. *Leuelezes.* Ang. *Shreading or cutting of yong branches of a vine.*] Colum lib 4 cap 27 Siquidem vel magis Pampinatio quam putatio vitibus consulit.

Pāmpĭnātŏr, ōris. [οἰναγέτης, κλαδοτόμος. Gall. *Esbourgeonneur.* [illegible] Germ. Ein Räben erbrecher/Räbmann. Hisp. *El deshojar de pampanos.* Pol. *Liścio pl'on.* Vng. *Leuelezö.* Ang. *He that cutteth of the yonge branches of a vine.*] Colum. lib. 4. cap. 27: Idque faciet variis de causis pampinator industrius.

Pāmpĭnārĭum, rii, n. s. Palmes, qui (ut inquit Plin. libr. 17. cap. 22.) è duro exit, materiamque in proximum annum promittit. sive congeries virentium ramusculorum. [οἰναρεών. Gall. *Branche ou regret de vigne qui ne porte que fueilles, que les vignerous appellent escuier.* Ital. *Pampino.* German. Ein jung Räbschoß so auß dem Knebel herfur sproßt vnnd noch keine Trauben/ sonder nur Bletter hat. Hispan. *Pampano.* Polon. *Liśtow rozwiczie.* Vngar. *Mag vezzo.* Ang. *A yong branche that beareth no thing but leaues.*] Colum. lib. 3. cap. 105: Vitiosissima est eorum agricolarum opinio, qui minimùm referre credunt, quot uvas sarmentum habuerit, dum ex vite fertili legatur, & non ex duro trunco enatum, quod Pampinarium vocant

Pāmpĭnārĭŭs, a, um, Quod est Pampini. [κλημωτικός. Gall *Chose de bourgeon, ou pampre.* Ital. *Cosa di pāpino.* Ger. Das den Räbtaub ist. Hisp. *Cosa de pampano.* Pol. *To czoiest winnich liśtow.* Vng *Zöld vezzö.* Ang. *Of or perteyning to a wine branche.*] Col. lib. 4. c. 24: Ne aut pāpinarius palmes internatus, aut verrucę similis furūculus relinquat. Et lib. 3. c. 10: Ne pampinariā virgā deplantet.

Pāmpĭnĕŭs, a, um, Pampinarius. Virg. lib. 2. Georg. Liber pampineas invidit collibus umbras. Idem ibidem: Tibi pampineo gravidus Autumno Floret ager. Ovid. 3. Metam. Pampineis agitat velatā frondibus hastam. ¶ Pampineus odor, pro sapore vini. Propert. lib. 2: Pampineus nosti quàm sit amarus odor.

Pāmpĭnōsŭs, sa, sum, Quod pampinis abundat. [κλημωτώδης. Gall *Fort fueillu.* Ital. *Ch' abonda di pampini.* Germ. Voll Räbtaub/bletterechtig. Hisp. *Cosa llena de pampanos.* Pol. *Pel'ni liścia winnego.* Vng. *Zöld leueles.* Ang. *Full of yong branches or wine leaues.*] Colum. lib. 5. cap. 5: Et si parum pampinosa vitis est.

Pāmpĭnācĕŭs, a, um, adject. ὁ ἐξ ἡ οἰναρεώδης, κλημωτώδης. Idem Colum. lib. 12. cap. 20: Amomi pondo quadrans croci quincunx, crispæ pampinaceæ libram.

Pănăcēs, hujus panacis, pen. corr. [πάνακες. Pol. *Zl'omigniatb.*] & Panax, panacis, Herba cujus succus Opopanax vocatur: κατὰ τὸ πάντα ἀκεῖν: hoc est, à sanandis omnibus morbis. Plin. lib. 25. cap. 3: Panaces ipso nomine omnium morborum remedia promittit. Colum. lib. 11. cap. 3: Panax utroq; tempore, levi & subacta terra, rarissimè differitur.

Pănăcēă, hujus panaceæ, πανάκεια, idem significans. Lucan. lib. 9: Et panacea potens & Tessala centaurea. Virg. 12. Aen. Ambrosios succos, & odoriferam panaceam. Lucretius (inquit Servius) Panaceæ nomine ubiq; salem intelligit: unde possumus in hoc loco Virgilii salem intelligere: nam omnem pellit dolorem: sed melius herbam, quia ait, Odoriferam.

Pănagrum. [πάναγρον. Polon. *Wl'ok.*] Retis genus quod omnia capit, à πᾶν & ἄγρα, captura vel præda.

Pănărĕtŭs, [πανάρετος. Polon. *Czuetliwi.*] penult. corr. Dici potest omnium virtutum continens: πᾶν enim Totum significat, ἀρετὴ Virtutem, Martial. libro 6: Arguto madidus pollice Panaretus.

Panarĭcium, Audio interpretari morbum. [Ger. Der Wurm öder Vngenannt.] qui frequens in manuum digitis.

Panārĭum, Vide PANIS.

Pănathēnæă, παναθήναια, Festa erāt Athenis, à Theseo instituta in honorem Minervæ, quæ Latinis Quinquatria appellantur. Hisce ludis gymnicum certamen per præconem & tubicinem indicebatur: à cujus spectatione mulieres arcebantur. Pueri quoq; & puellæ sese manibus complexi, Pyrrhicam in theatro saltabant. Erant autē duplicia, Majora quinto quoq; anno celebrari solita, & Minora, quæ quotannis peragebantur. Hinc Panathenaicus, παναθηναϊκός, liber Isocratis. De Panathenæis vide Alexandrum ab Alexand. lib. 5. cap. 8. & lib. 6. cap 19, & Cælium lib. 6. cap. 49.

Pănăthēnăĭcŏn, παναθηναϊκὸν, Genus unguenti, quod ut Plin. lib. 13. cap. 2. inquit, Athenæ perseveranter obtinuēre.

Pāncārpĭcæ, πυγκαρπίαι, Coronæ ex variis & penè omnibus florum generibus factæ. Festus.

Pancarpos, Camaleon niger, Dioscor. lib. 31. cap. 10.

Panchrēstŏs, vel Panchrestum. [πάγχρηστον. Ger. Ein Artzney zu allen kranckheiten vnd presten nutzlich vnd gut.] Medicamentum nobile, quod Latinè dici potest morbis omnibus cōducibile, vel omnibus affectibus utile. Plin. lib. 23. cap. 7: Fit ex pomo panchresto stomatice, eadē arteriace appellata. Idē lib. 36. cap. 20: de generibus hematitarū loquens: Principatum dat ex iis Aethiopico, oculorū medicamentis utilissimo, & iis quæ panchresta appellant. Cicer. 6 Verr. Adventu L. Metelli Prætoris, quum omnes ejus comites iste sibi suo panchresto medicamento amicos redemisset, &c. Quo in loco Cicero pecuniam per jocum medicamentū panchrestum appellat, quòd ad varios usus sit utilis, præsertim Verri, qui spem omnem salutis in pecunia habebat posītam: nullumq; tam grave periculum arbitrabatur, cui pecunia mederi non posset.

Pīnchrōs πάγχρως, Gemma quæ constat ex omnibus coloribus. Plin. lib 37. cap. 10.

Pāncrātĭum,

Pāncrătĭum, pancratii, n.s. [*παγκράτιον*. Ger. Ein kampffspyl zu allerley Leybs vbungen. *Item*, Ein geschwinde gattung zu ringē/da einer allerley brauchet.] Certamen gymnicum, teste Hermolao in lib. 34 Plin. cap. 8: quod Latinè dici potest, Quinquertiū, quoniā ex quinque certandi generibus constabat, cursu scilicet, disco, saltu, lucta, & pugilatu. Hoc à Græcis, teste Festo, alio nomine dicitur *Pentathlum* eadē ratione qua à Latinis Quinquertium. Hermolaus tamē loco jam demōstrato distinguit Pentathlos à Pancratiastis, & hos rursus ab iis quos Periodo victores vocant, ut Pācratiasten esse plus sit quàm Pentathlum esse: & rursus Periodo victorem plus quàm Pancrauasten. Credit enim Pentathlum esse, qui quinq; his certandi generibus congreditur: hoc est, qui & lucta, & saltu, & cursu, & disco, & pugilatu, certat, etiamsi in omnibus hisce, aut quibusdam succumbat. Pancratiasten aūt dici putat, qui quinq; his certādi generibus congressus, omnes vicit. Periodo autem victoris dicitur (teste Festo) qui quatuor illa sacra Græciæ certamina, Isthmia scilicet, Nemæa, Pythia, & Olympia obivit, & in omnibus hisce vicit. Pancratium itaq; & Pancratiastes, secundum sententiam Hermolai, dicuntur *ἀπὸ τῆ πάντων κρατεῖν*: hoc est, à vincendo omnia: ut Pancratium sit certamen illud quo quis quinq; jam dictis certandi generibus congressus, omnes vicit: Pancratiastes verò, qui ex quinq; hisce certandi generibus evasit victor. Budæus verò in prioribus in Pandect. Annotationibus, videtur Pancratii & Pancratiastæ vocabula derivare *ἀπὸ τοῦ πάντων κρατεῖν*: hoc est, ab omnibus viribus, quas in hoc certaminis genere effundebant. Putatq; Pancratium fuisse certaminis genus, quod excitatis omnibus corporis viribus omniumque nervorum contentione transigebatur. Nam & calcibus, & cubitis, non modò pugnis, Pancratiastæ utebantur. Quintil. lib. 2. Instit. Sicut ille exercendi corpora peritus, non si docendum pancratiasten susceperit pugno ferire vel calce tantùm, aut nexus modò certos aliquos docebit: sed omnia quæ sunt ejus certaminis. Plin. lib. 35. cap. 11: Alcimachus Dioxippum, qui Olympiæ pancratio citra pulveris jactum (quod vocant *ἀκονίτι*,) vicit. Pancratium quid sit, docet Gell. lib. 12. cap. 26, ex Panætii libro: Oportet, *inquit*, animo semper esse prompto, atque intento, ut sunt athletarum qui Pancratiastæ vocantur. Nam sicuti illi ad certandū vocati, projectis altè brachiis consistūt, caputque & os suum manibus oppositis quasi vallo præmuniunt, membraq; eorum omnia, priusquam pugna mota est, aut ad vitandos ictus cauta sunt, aut ad faciendos parata: ita animus, *&c.* Ergo Pancratiastæ dici videntur, non qui, ut, Budæo placet, omnibus viribus corporis advocatis (omnibus enim hoc certatoribus cōmune est) sed qui ratione omni decertant, cùm & alii certa ratione, & certis duntaxat membris depugnent. Vlpian. l. 7. D. ad leg. Aquil. Si quis in colluctatione, vel in pancratio, vel pugiles dum inter se exercentur, alius alium occiderit, *&c.* Meam sententiam Pollucis verba confirmant, quæ subjiciam Latina facta: Hos, *inquit*, omni certaminis genere utentes possis dicere, sicuti Plato Euthydemum. Hoc admodū placet omni certamine utenti, secundū Acharnenses Pancratiastas. Hæc Hotomanus. ¶ Est præterea pancratium scylla pusilla Plin. coloris rufi. Hęc est scylla officinarum, ac cæpa canina Græcorum nostri seculi.

Pāncrătĭcē, adverbium, Robustè, unde Pancraticè valere, est robustum esse, & firma corporis valetudine, ut solent ii qui Pancratio exercentur. Plaut. in Bacch. Benéne usq; valuit? C. pancraticè, atque athleticé.

Pāncrătĭāstēs, *παγκρατιαστής*, Certator & victor pancratii. Gell. lib. 3. cap. 15: Diagoras filios tres habuit: unum pugilem: alterum pancratiasten: tertium luctatorē. Vide PANCRATIVM.

Pāncrătĭŭs, *παγκρατιαστής*, Apud Senecam lib. 5, de Beneficiis legitur pro pancratiaste: Lacedæmonii (*inquit*) vetant suos pancratios cæstus decernere.

Pancreon, vel Palicreon, caro grāduloſa, quæ arteriis substernitur. Galen. de Sectione venarum.

Pāndæsĭam, Græci vocant adjiciale convivium, ac graneatū dubium, & omnifariam opsoniis differtissimū: Id nos, inquit Cælius, doctus sanè homo, glisterum dicere possumus, & saliare. Sunt tamen qui eo nomine intelligi malint, id quod ubi vescerentur publicè, commeantes passim domo portionem quisq; spirent, in medium tamen collaturi. Meminit Aristoph. *ὥσπερ*, *inquit*, *μέλιτα*, *τὸ πανδημία*.

Pāndēctæ, arum. [*πανδέκτης*. Ger. Bücher die allerley begreyffen vnd innhatten.] Volumina sunt (inquit Budæus) nihil non continentia, & ex quib. possis, quod velis, velut è Cornucopiæ depromere. Vnde Pandectæ legū, quæ omne jus complectuntur a *πᾶν* omne, & *δέχομαι*, capio. Gell. lib. 12. Tullius Tiro: Ciceronis libertus, libros de variis ac promiscuis quæstionibus cōposuit, quos Græco vocabulo *Pandectas*: id est, promiscua, & multifaria continentes libros, inscripsit, tanquam omne rerum ac doctrinarum genus continentes.

Pāndĭcŭlor, aris, d.p. Extendor, ut faciunt, qui è somno experrecti sunt, oscitantes. [*σκοδνιάομαι*. Gall. *S'estendre & renuerser de son corps*. Ital. *Distirarsi*. Germ. Sich rancken/oder strecken. Belg. Recken. Hispan. *Ena spar todo el cuerpo*. Pol. *Rozciągam sie*. Vng. *Huzodozom*. Ang. *To gape, to yaume and stretch as men comming from sleep*.] Pandiculantur, inquit Festus, qui toto corpore oscitantes extenduntur, quòd pandi fiant. Plaut. in Menęch. Ego me assimulem insanire, ut illos à me absterream, ut pandiculans oscitator.

Pāndĭcŭlārĭs dies, qui & Communicarius dicebatur, in quo communiter omnibus diis sacrificabatur, *πανδήμου θυσία*. Festus.

Pāndĭcŭlātĭo, pandiculationis, Oscitatio, vel potius corporis inter oscitandum extensio. *σκοδνιασμός*. Autor Festus.

Pāndo, dis, passum, act. 1. Patefacio, aperio. [פתח *pathách* פרש *parás* *paráſch*. *πετάζω*, *πετάννυμι*, *ἀναλύω*. Gall. *Ouurir, manifester*. Ital. *Aprire, manifestare*. Ger. Öffnen/ auffthun/zerthun. Belg. Van den ander strecken. Hispan. *Abrir ò descubrir*. Pol. *Otwieram, rozciągicam*. Vngar. *El terieztem*. Ang. *To open, to sett abroade*.] Virgilius 2. Aeneid. Panduntur portæ, juvat ire, & Dorica castra, Desertosque videre locos, littusque relictum. Plautus Baech. Pandite, atque aperite properè januam hanc. Virgil. 4. Georg. - & alas Pandere ad æstivum Solem. Idem 3. Aeneid. Anchisen fàcio certum, remque ordine pando. Nonius pando à pane dando ex testimonio Varronis dictum esse confirmat, quòd iis qui ope indigentes in Cereris templum cōfugissent, quod talibus nunquam claudebatur, panis daretur. ¶ Hujus composita sunt, Expando, Dispando, Propando, Repando: de quibus suis locis.

Pāndens, particip. [פתוח *pothéach* פרש *poréſch*.] Virgil. 6. Aen. Melle soporatam, & medicatis frugibus offam Objicit: ille fame rabida tria guttura pandens Corripit objectam.

Pāssŭs, a, um, à pando, Patens, extensus. [פרוש *paráſch* בדוי *natúi*. *ἀνεῳγώς*, *ἐκπεπταδώς*. Gall. *Estendu, ouuert, descouuert*. Ital. *Distesso, aperto*. Germ. Zerthan/ zerspannen/ auffgespannen. Hisp. *Descubierto, estendido*. Polon. *Wściągnioni*. Vngar. *El terieztetbt, el Zellezteebt*. Angl. *Oppened, spread out, and sett abroade*.] Plaut. In portum vento secundo, velo passo, pervenit: id est, ocyssimo cursu. ¶ Passa enim vela dicimus expassa, distēta, explicata, vēto tumentia ac plena. ¶ Capillus passus, idem quod diductus, porrectus, solutè & liberè vagans. Terent. Phorm. Capillus passus, nudus pes. Quod & expassum aliquando dicimus, & Dispassum, & mutatione a in e, dispessum. Plaut. in Mik. Dispessis manibus. Veteres enim passum dixisse, non pansum, & expassum, non expansum, Gellius Serviusque testantur. Dicit enim Servius: Ideo autem pando non facit pansum, quia plerunque n, quod in prima verbi positione invenitur, in præteriti participio non est, ut Tundo, tusus. Et licet euphoniæ causa varientur, vel in generibus vel in numeris: Nactus tamen & passus n, nunquam penitùs patiuntur. ¶ Passis manibus: hoc est, diductis atque distensis. Tertullianus tamen Oppansum velum dixit pro oppasso & extento: & alibi: Expansos, *inquit*, ungulæ fodiant, cruces suspendant.

Pāndō, as, act. p. Incurvo. [כפף *chaphāh*. *κυρτόω*. Gall. *Courbet & affaisser*. Ital. *Intorcere, incurvare*. German. Biegen vnnd sich krümmen Hispan. *Empadar ò encorvar*. Polon *Zginam sie*. Vng. *Meg horgaztom, meg haylok*. Ang. *To bowe downe vnder a burden*.] Vnde Pandari trabs dicitur, quasi incurvari, cedereque ponderi: hujus contrarium palmæ faciunt, quippe quæ non contra inferiora, sed in diversum renitendo fornicantur. Plinius libro 16. cap. 42: At populus contra omnia inferiora pandatur. Et paulò pòst: Facilè pandatur juglans. Hinc à Vitruvio Arbores pandatæ dictæ sunt, quę in ædificiis curvantur. Non-nunquam etiam legitur Pando absolutè pro incurvari, vel curvum fieri. Quintil. lib. 11. cap. ult. Pectus ac venter ne projiciantur observandum: pandant enim posteriora: & est odiosa omnis supinitas.

Pāndātĭo, pandationis, f. t. [אכף *écheph*. *κύφωσις*. Gall. *Courbement*. Ital. *Incurnamento*. German. Ein buck/oder biegung. Hisp. *Encorvamiento*. Polon. *Nagięcie*. Vngar. *Meg hargoztas, meg haylas*. Ang. *A bowing or crooking*.] Vitruvius libro 7 cap. 1: Contignationes pandationibus sidentes movendo se faciunt vitia pavimentis.

Pāndŭs, a, um. Apertus, latus, incurvus. [טחוח *pathúach* כפוף *chaphúph*. *πετανός*, *ῥαδινός*. Gall. *Courbe, courbé contre bas*. Ital. *Aperto, largo, incurvo*. German. Zerthan/ weit oder gebogen. Hispan. *Pando, abierto, ò corvo*. Polon. *Rozciągnioni, nagięty*. Vngar. *Zeles, meg haylot*. Ang. *Open, bowed or crooked*.] Virgilius libro 2. Georgic. Lancibus & pandis fumantia reddimus exta. Martialis lib. 14: Hic tibi donatur panda ruber urceus ansa. Pandus asellus, Ovid. 1. Fast. Carinæ pandæ, Virgil. 2. Georgic. Delphines pandi, Ovid. 3. Trist.

Pāndŏchĭum, chii, penult. producta, n.s. [*πανδοχεῖον*. Gall. *Hostital, hostelerie*. Ital. *Hospitio, allogiamento*. Ger Ein Wirtshauß/ ein Herberg/ in die ein jeder einkehren mag. Hispan. *La posada, hospederia*. Polon. *Gospoda pospolita*. Vngar. *Szallas fozado hax*. Ang.

Ang. *An inne, a lodging place.*] Hoſpitium, diverſorium, ſtabulum, caupona: unde & caupo ipſe Pandocheus, πανδοχεύς appellatur, per tres ſyllabas.

Pāndŭrĭzārĕ, Verbum à πανδοῦρα muſico inſtrumẽto. [Vn. *Hegedwlni, muſikalni, orgonalni, lantolni.*] Lampridius in Heliog. balo: Pandurizavit, organo modulatus eſt.

Pan ēgўrĭs, hujus panegyris, pen. corr. f. t. [πανήγυρις Germ. Ein gemeiner vnd offentlicher Marckt/ Jaarmarckt oð gemeine Meſſen.] Nundinæ vel conventus publicus: quales quinto quoq; anno Athenis celebrari ſolitas ſcribit Herodotus lib. 6. Componitur ex Græca dictione πᾶν & ἀγείρω, quod ſignificat convenio, quaſi dicas omnium conventum.

Panēgўrĭcī, Sunt ſermones qui in conventu populi, & ſacris celebritatibus habentur: quales ſunt quibus Dii, Reges atque Imperatores laudantur. Et Panegyricon tertium dicendi genus, quod Latini Demonſtrativum genus dicunt.

Pănĕrōs, πανίερος, Gemma eſt, alio nomine Panſebaſtos appellata, quæ fœcunditatem creditur afferre. Autor Plin. libro 37. cap. 10.

Pango, pangis, pepigi, panxiq;, pactum, act. t. Figo, planto, jungo. Vnde pactilis (πηκτὸς) hoc eſt compactus & ex pluribus partibus conjunctus. [פקע *takáh.* πήγνυμι. Gall. *Ficher.* Ital. *Ficcare, congiugnere.* Ger. Einſtecken/ anheften: *item*, pflantzen. Belg. Inſtecken/ aenhechten/ teſamen voegen/ inden. Hiſp. *Hincar, ayuntar, componer.* Pol. Wtikam, ſł' acżam, ſięzepie. Vng. *Le wtõm ðżue fo glalom.* Ang. *To greff, ſett or plant.*] Plin. lib. 21. cap. 3: Summaq; autoritas pactilis coronæ. Livius pro Figo poſuit lib. 7: Lex vetuſta eſt, priſcis literis, verbisq; ſcripta, ut qui Prætor maximus ſit, Idibus Septembris clavum pangat, Fixus fuit lateri ædis Iovis optimi Maximi. ¶ Pro planto, φυτεύω. Col. lib. 3: At quæ vetere ſarmẽto panguntur, tardiùs convaleſcunt, ſed tardiùs deficiunt. Idem lib. 11. cap. 2: Malleolis q̃ue recentiſſimis curioſiſſimè pangenda. Cicero Tironi lib. ult. Epiſt. poſuit pro ſcribo, vel compono: An (*inquit*) pangis aliquid Sophocleum? fac opus appareat. Gell. lib. 13. cap. 19: Si aut verſum (*inquit*) pangis, aut orationem ſolutam ſtruis, atque ea verba tibi dicenda ſunt, non eas finitiones prærancidas, neque fœcutinas Grammaticas ſpectaveris: ſed aurẽ tuam interroga, quo quid loco conveniat dicere. ¶ Pangere oſculum, eſt oſculari. Plaut. in Curculione: Qui vult cubare, pangit ſaltem ſuavium. ¶ Pangere inducias, eſt facere inducias. Liv. 7. bell. Pun. Ne antea quidem ſe aut de pace audiſſe, aut inducias pepigiſſe dixit. Compoſita ejus quædam ſervant a, ut Circumpango, à quo circumpactus, Depango, Oppango, Repango, à quo Repages & Repagula. Quæ jam mutant a in: ut Appingo, Compingo, Impingo: unde Impages: de quibus ſuis locis.

Pactĭlĭs, & hoc pactile, om. t. Quod ex pluribus partibus compactum eſt, & conjunctum: [σύμπηκτος, συμπεπλεγμένος. Gal. *Aſſemblé, & compoſé de pluſieurs pieces.* Ital. *Di molti pezzi congiunto.* German. Zuſamen gehefftet oder gefügt / namlich auß etlichen ſtucken. Hiſpan. *Coſa ayuntada de muchas partes y pedacos.* Polon. *Z, żitt, ſpoioni.* Vng. *ðżue foglaltatot.* Ang. *That is made and conioyned of many partes.*] ut Corona pactilis. Plin. lib. 21. cap. 3: Summaque auctoritas pactili coronæ.

Pănică, n. ſ. [πανικὸς, πάν. German. Ein gäher Schrecken ohne vrſach/ ein gäher vnnd vnordentliche Forcht. Pol. *Strach nagł i.* Ang. *Sodain fear without any diſtraught.*] Vocantur repentini quidam terrores, & conſternationes, quales ſunt lymphatici metus, uſque adeò irrevocabiles, ut iis correpti, non ratione modò, ſed mente etiam careant. Quicquid cum ſtupore contingit, qualis eſt pavor ſine cauſa obortus, terri.ulamentumque inane dicitur panicum. Cicer. lib. 5. ad Att. Scis enim qua dã πανικὸν dici. Pro eodẽ panicus terror dicitur, vel ſubſtantivè panicos. Higinus de Pane Deo loquens in Capricorni ſignum tranſlato. Hic enim dicitur, quum Iupiter Titanas oppugnaret, primus objeciſſe hoſtibus terrorem, qui Panicos dicitur. Fit autem à Pane Deo, quoniam repentinorum terrorum, & conſternationum cauſam Deo Pani tribuunt. De Panico terrore vide Polyænum in Mitcella, & Eraſmum in Chiliad.

Pănĭcŭlă. V. de Panus.

Panicum, ci n. ſ. Genus frugis, à paniculis ſuis dictũ. [κένχρος. Gall. *Drap ou ſorte de bled appellé.* Ital. *Panico.* Germ. Fench oder ſperiſch Hirß. Hiſpan. *Alpargon.* Polon. Ber. Vngar. *Haydenom tatarka.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Panicum a paniculis dictum cacumine langu.. nutante, &c. Cæſar 2. bell. Civil. Panico vetere, atq; hordeo corrupto, omnes [illegible]

Pănis, is, panis, m. t. [ψωμὶς *iechem.* ἄρτος. Gal. *Du pain.* Ital. *Il pane.* Germ. Brot. Belg. Broot. Hiſp. *El pan.* Polon. *Chlieb.* Vng. *Kenyer.* Ang. *Breade.*] A paſcendo (inquit Nonius) proprietatem habet: ſive quod πᾶν Græci Omne dicũt, propterea quòd omnibus pulmentis adhiberi poſſit, & ferè adhibeatur, quam nullum opſonium faciat guſtatu ingratius. Cicero pro Cluent. Oppianicum veneno eſſe necatũ, quod ei datum ſit in pane. Idem in Piſon. Piſtor domi nullus, nulla cella, panis & vinum à propola. Terent. Evnuch. Quo pacto ex jure heſterno panem atrum vorent. ¶ Panis varia ſunt genera: nam alii ſunt ab opſoniis appellati: ut Oſtrearii panes: alii à deliciis, ut Artolagani: alii à Feſtinatione, ut Speuſtici: alii à coquẽdi ratione, ut Furnacei, vel Artoptitii, qui in clibanis ſunt cocti. Sunt & alia panis genera, quæ vide apud Plin. lib. 18. cap. 11. Cibarius panis quis dicatur, explicavimus ſuprà ſuo loco: de Secundario pane ſuo quoque loco dicturi.

Pānĭfex, panificis, Qui panem facit: qui & Panificus dicitur. [מאפה *ophéh.* ὀπτοποιὸς, ἀρτοποιός. Gall. *Boulenger.* Ital. *Piſtore farnaio.* Ger. Ein Brotbeck. Hiſp. *Hornero, panadero.* Pol. *Piekarz.* Vng. *Kinyer ſwtő.* Ang. *A baker of breade.*] Vnde mulieres quæ panem faciunt, Panificæ vocantur.

Pānĭfĭcĭum, cii, n. ſ. Ipſa panis confectio, & actus faciendi panẽ. [ὀπτοποιία. Gall. *Ouurage en pain, art à faire le pain.* Ital. *Arte di far pane.* Germ. Brotbachung Hiſpan. *La obra de la panederia.* Pol. *Chlieba pieczenie.* Vng. *Kinyer ſwtes.* Ang. *Baking of breade.*] Celſus lib. 2. cap. 8: Scire igitur oportet omnia legumina, quæque ex frumento panificia ſunt, generis valentiſſimi eſſe. Valentiſſimum voco, in quo plurimum alimenti eſt.

Pānārĭum, rii, n. ſ. Locus ubi panis ſervatur, panis repoſitoriũ. [ἀρτοθήκη, κόφινος, ὑλακὸς. Gall. *Le lieu où on garde le pain.* Ital. *Doue ſi repone il pane.* German. Ein Brottenſtertlin/ Brotkorb/ ein ſedes ort da man das Brot hin behaltet. Hiſp. *Lugar para guardar pan cozido.* Polon. *Chlebowinia, ſżafa chlebowa.* Vngar. *Kinyer tarto.* Ang. *Where the bread is keept, a pantrie.*] Suet. in Calig. Sparſit & miſſilia variarum rerum, & panaria cum opſonio viritim diviſit.

Pānārĭŏlum, li, diminutivum. [ὑ μικρὸς ἀρτοθήκη, τὸ κοφινίσκιον. Gall. *Petit panier pour mettre le pain.* Ital. *Picciolo caneſtro da portar pane.* German. Ein Brottörblin/ ein Brotgehättlin Hiſpan. *Coſla para gardar ò traer pan.* Polon. *Szafka, koſzik chlebowi.* Vng. *Kinyer tartotska.* Ang. *A litle basket to put bread in.*] Martial. lib. 3: Cum panariolis tribus rediſti.

Pānnŭs, ni, per duplex n, m. ſ. Quo veſtimur. [ד֫ב *bégued.* ῥάκος. Gall. *Drap ou drapeau.* Ital. *Panno.* German Tuch. Belg. *Laken.* Hiſp. *Panno.* Polon. *Sukno.* Vngar. *Poztos.* Ang. *Cloth.*] Ovid. in Ibin: -tincti ferrugine panni. Horat. 1. Carm. Ode 36: Teſpes & albo rara fides colit Velata panno. ¶ Pannũ neutri generis, protulit Nævius in Tabel. Qui habet uxorem ſine dote, pannum poſitum in purpura eſt. ¶ Ponitur aliquando pro linamẽto quod vulneri imponitur. Colum. lib. 6. cap. 12: Pannis aceto, & ſale, & oleo madentibus inculcatis.

Pānnĭcŭlŭs, li, m. ſ. diminut. à panno. [ῥάκιον. Gall. *Petit drapeau, delié & vſé, haillon.* Ital. *Drappo ſottile.* German. Tüchlin. Hiſp. *Pequeno panno.* Polon. *Sukienko.* Vngar. *Poztotska.* Ang. *A ragge, a clowte.*] Iuven. Sat. 6: -quarũ Delicias & panniculus bombycinus urit. Panniculos item aliquando vocamus viliores pannos: hoc eſt, attritos & laceros. Celſ. lib. 7: Faſcia ejus rei cauſa fit, cui imo loco pila affuta eſt, ex panniculis facta, quæ ad repellendum inteſtinum ibi ſubjicitur.

Pānnĭcŭlārĭă, n. t. Vlpiano teſte, Dicuntur ea quæ in cuſtodiam receptus ſecum attulit: ut veſtem qua indutus fuerat, qui ad ſupplicium ducitur, aut numos quos victus ſui cauſa habuerit in promptu, aut leves anulos. hoc eſt, qui rem non excedunt aureoſ quinq;. Vide Vlpian. in l. Divus de Bon. damn.

Pānnĕŭs, a, um Quod ex panno eſt: [ῥάκινος. Gall. *De drap.* Ital. *Di panno.* German Tüchin/ auß tuch. Hiſpan. *Coſa de materia de panno.* Polon. *Sukienni.* Vngar. *Poztobol valo.* Ang. *Of cloth.*] ut, Veſtis pannea, quæ ex lana eſt.

Pānnōsŭs, m. ſ. Qui ſordida veſte, & craſſo panno, viliq́ue opertus eſt. [ῥακώδης. Gall. *Qui eſt pourement habillé.* Ital. *Veſtito di panni, rozzo.* German. Lumpechtig / mit böſen zerhudleten vnnd ſchlechten Kleyderen angethan. Hiſpan. *Embuelto ò veſtido en pannales, ò veſtido de panno vil ò groſſero.* Polon. Wotargauei ſiermiedze. Vngar. *Rozzas roſz poztoban ölt ðzöt.* Ang. *That weareth poore apparell.*] Cicero ad Attic. lib. 4: Clodii veſtibulum vacuum ſanè mihi nuntiabatur paucis pannoſis, ſine laterna. Iuvenal. Satyr. 10: -pannoſus vacuis ædilis Vlubris. Iuſtin. lib. 2: Permutato regis habitu, pannoſus, ſarmenta collo gerens, caſtra hoſtium ingreditur.

Pānnūcĕŭs, a, um, idem quod pannoſus. ῥακώδης. Perſius Satyr. 4: Dum ne deterius ſapiat pannucea Baucis.

Pānnĕlĭum, dictum à panno & volvendo filo, ut autór eſt Varro libro 4. Apud Iſodorum legitur Panuelium. Item Heſychium, quĩ in Græca voce explicanda uſus eſt vocabulo Romano. πηνίον, inquit, πανουέλιον ἢ ἄτρακτος· ᾧ δὲ ἑλίττει ἡ κόρη. Quæ ſi vera lectio videtur, à panno luendo panuelium dictum. Scaliger in Varronem.

Panoplĭa, panophiæ, πανοπλία, Perfecta armatura: hoc eſt, quicquid ad armandum militem eſt neceſſarium.

Pānsæ, ĭum. Dicti ſunt quib. lati ac pani ſunt pedes: ſicut Plancæ, quibus plani ſunt. [πλατύποδες. Gall. *Qui ont les pieds larges.* Ital. *Che hanno i piedi larghi.* Ger. Die breite Füß habẽ Hiſp. *Hombres que*

bros quæ lenem lapsantis flatus. Pol. *Szerokonogowie.* Vngar. *Talpas fekelabo.* Ang. *Broadfoth broade feet.*] Plin.lib.11.cap.45.

Pansēbalos, πανσέβαλος, Gemma quæ afferre fœcunditatem existimatur: ita dicta quasi prorsus augusta & venerāda. Aliàs Paperos dicitur. Plin.lib.37.cap.10.

Pansĕlenus [πανσέληνος Pol. *Pełnia.*] penult.prod. Plenilunium, quum Luna pleno orbe fulgens, totā lucet noctem. Nam πλήν, Luna dicitur: unde & Proselenus. πρόσ-λεως, ante Lunam natus, quo cognomine dicti sunt Arcades, qui se ante Lunam natos fuisse gloriabantur.

Panthĕr, panthe.ris, m.t. [πάνθηρ Ger. *Leopard oder Pantherthier.*] Animal est ferū, cujus mas dicitur pardus Latini formato fœminino ab accusativo singulari, vocāt pantheram: sicut ab accusativo nominis crater, facimus nomen primæ declinationis cratera, crateræ. Vide dictionem subsequentem.

Pardălĭs, f.p. [πάρδαλις πανθήρ. Pol. *Lampart.*] pen.prod. Animal prorsus ferū & maculosum quod & pardalis dicitur: masculus appellatur pardus. Dictio est composita à πᾶν, quod significat totū, & θήρ fera. Abundat in Hyrcania & Media. Horat.in Epist. Diversum confusa genus panthera camelo.

Pānthēră, πάνθηρα, Pro universo aucupio & eo quod auceps capit. Vlpian.l.11.D.de act.empt. Veluti cùm futurum jactum retis à piscatore emimus, aut indaginem plagis positis à venatore, vel panthera ab aucupe.

Pantherinus, adiect. Quod ad pantheram pertinet: ut, Pantherina pellis, apud Plin.lib.15.cap.11 Pantherinæ mensæ, quæ intorto discursu maculares sunt. Plin.lib.13.cap.13. Mensis præcipua dos in vena crispis, vel in vertice varia: illud ob id longo evenit discursu, hæc gutturis appellantur: hoc, intorto, & ideo tales pantherinæ vocantur.

Panthērum, pen.corr.prod. πάνθηρ. sive Pantherum, pantherii. [Ger *Ein Jagegarn/ein Vogelgarn das man zuspannet* Pol *Ptasza sieć* Vngar. *Madarkak.* Ang. *A Fowling-nette.*] Retis genus est, eo nomen habet: quo (ut omnes fere capiantur eadem fere ratione qua panthera) quod retis piscatorium est. θήρα venatū significat, & aucupiū: unde pantherarius, & θηρευτικὸς aucupatorius. Hujusmodi rete, quod ... vocant, describunt Græci longum tenuitatem contractum, tegitur quisquilius, ne ab avibus provideri possit. Deinde quū opus est adducto magna vi fune, repentè expanditur, inclusasq; aliquot diebus aviculas uno ictu universas contegit. Hoc reti Galli ad passeres & sturnos utuntur, & ad grues, & otidas quas *Oštardas* vocant, quasi tardos anseres. Vlp. de Actio empt & vend.l. Emptorem. Veluti quū futurum jactum retis à piscatore emimus, aut indaginē plagis positis à venatore, vel panthera ab aucupe. Nam etiamsi nihil capiat, non minus emptor pretium præstare habebit. Quo in loco videndus Brissonius, panthera accusativus est pluralis, à nominativo panthera: accipiturque per metonymiam pro captura ipsa, seu præda, quam auceps panthera ceperit.

Pantices, [German. *Der Bauch: auch* durchtauff.] Fluxus vētris (quod ventrem pandat. ¶ Sunt qui putent esse intestina, existimantes omnium ventris pinguedinem, quam Galli vocant [Ang. *The Lare, lewlene of the belie.*] Plaut. in Pœn. Eò vos vestros pantices adeò madefacitis quasi ego vos lotos siccus.

Pantocrătōr, ŏris, m.t. παντοκράτωρ, omnipotens & omnia videns.

Pāntodăpis. πανταδαπὸς. Notissimi scurræ nomen apud Horatium in Satyris.

Pantŏmīmŭs pe. prod.m.f. [παντόμιμος. Ger. *Ein Gaukler/der sich allerley weiß vnd Gebärde anmassen kan.*] Personatū omnīū imitator, qui in scenis personas per singulorum actuum simulationes ostendebat. ἀπὸ τῶ πάντα μιμεῖσθαι. Plin.lib. 7. cap.53: Mythus cum pantomimum: hoc est, fabularem, quendā vocant. Pantomimorū duo sunt genera, Scenici, & Mythici. ¶ Ponitur quandoq; pro ipso poëmate. Plin. in Paneg. Idem ergo populus ille scenici imperatoris spectator & applausor, nūc in pantomimis quoq; adversatur, & damnat effœminatas artes.

Pāntŏtĕs, m.f. [πανοῦργος. Ger *Argliſtig/ſpitzfindig.* Polon. *Chytrek.*] Omnium rerum experientiam habens. ἀπὸ τοῦ πάντων ἔχειν. Ponitur Atticis scriptoribus pro callido, astuto, vafro, vetulo veterato, veteratore.

Pānūrgĭa, f.p. [עורמה *hormah* πανουργία. Gall. *Astuce, finesse.* Ital. *Astutia.* Ger. *Argliſtigkeit.* Hiſp. *Astucia.* Pol. *Chitrość.* Vngar. *Rosaſágh.* Ang. *Subtilitie guile.*] Astutia, fraus. Plautus: Ecquæ panurgia est? in pistrinum dabit.

Panus, [German. *Ein eingete Faden oder Weberſpul.*] & secundum quosdam Panos plani, tenuis involucrū, teste Nonio, quod ... & panicula, ait Festus, ... Lucil.lib.9 ... oris subtegminis panus. ¶ Ab hujus similitudine ... innatus tumor sub faucibus auribus, ... φῦμα. Plin.lib.20.cap.1: Et laterum parotidas & panos ... anos Galenus in plures species divisit. Panus (inquit Hermolaus) sive ut quandoque scriptum est in Celso, panis, à figuræ similitudine dictus est, tumore non alto sed lato in quo ... eddam pustulæ simile est, fitq; in ventre alis, inguine, ... olore accidente vehementi. Hujus ... amb ... Paulus, ...

Pānĭcŭlă, diminut. ... à panus. [πανίκλη. Ger *Die blumen von Nußbäumen: Haſelſtauden/vnd dergleichen Kätzlein genannt.* Polon. *Kisć.*] Significat comam illam in malis, pavis, arundine, & in omnibus ferè arboribus picei generis, in quatuor ... dependet, quam Plin.lib.16.cap.10, vocat panos & panicios: & aliquādo nucamēta callo squamatim compactis, quæ κατάγεια Græci appellant. Quicquid igitur sublongum, vel subrotunda forma tumet, paniculæ ferè dici potest. Plin.lib.21.cap.4: Græcula rosa convolutas habet foliorum paniculas.

Papæ, [βαβαὶ, παπαῖ. Ger. *Hui! iſt es ſo? ſih dich einer ob etwas verwunderet.*] Admirantis interjectio. Papæ interjectio est mira subitò accipientis habet enim ... effectum verbi miror: ut Papæ, quid video? Terent. in Eunuch. Papæ, hæc superat ipsam Thaidem.

Păpāvĕr, eris, n.t. Genus herbę somniferę [πάπαυερ Gall. *Du pavot.* Ital. *Papavero.* Ger. *Magſamen.* Hiſp. ... Pol. *Mak.* Vng. *Mak* Ang. *A poppy.*] Vnde à Virgilio 4. Aen. Soporiferū papaver appellatur. Diversæ papaveris sunt species: præcipuū papaver appellatur. Diversæ papaveris sunt species: præcipuū papaver appellatur. Diversæ papaveris sunt species: præcipu

nomen venerationis à Syracusiis tractum: quo etiam nomine Scytharum nonnulli Iovem appellant, teste Herodoto.

Păppŭs, pappi, m.f. [אַב *ab.* πάππος. Gall. *Ayeul.* Ital. *Auo.* Germ. Ein Großvatter. Hisp. *El abuelo.* Pol. *Stárek.* Vng. *Iob, aty i, nagy apa.* Ang. *My fathers or mothers father.*] Avus. Ausonius ad nepotem suum: -pappos, aviasque trementes Anteferunt patriis seri nova cura nepotes.

Păppus. [Pol. *Wełna zostu wilatuiaca.* Ang. *The soft doune of thistle-floweris.*] Dicuntur carduorum flores, & lanuginosa quædam substantia in aërem se effundens, ut veluti flocci quidam volare videantur. Lucr. lib. 3: Vestem nec plumas avium, papposque volantes. Plin. lib. 21. cap. 16: Pappum vocari ait, lanuginē helxines herbæ. Et lib. 25. cap. 13, dicit esse herbam, quæ aliàs senecio dicitur, quòd in pappos abeat, & lanuginem carduorum floribus similem habeat.

Păppōŭs. πάππος, Id est avitus.

Păpŭlă, æ, f. p. Pustula, tuberculum quod jejunæ salivæ defricatione curatur. [ἐξάνθημα. Gall. *Bourgeon ou bube qui vient en la face.* Ital. *Sbroggia.* German Ein Zittermaal. Hisp. *Lobanillo.* Pol. *Krosta czerwona na twarzi.* Vngar. *Sömör bobortso.* Ang. *A pimple or whelke.*] Papulis cutis exasperatur, & rubet, leviterque roditur. Virg. lib. 3. Georg. Ardentes pabulæ, atque immundus olentia sudor Membra sequebatur. Duo autem sunt genera papularum, quæ cujusmodi sint, vide apud Celsum lib. 5. cap. ult. Hujus diminutivum est Papilla.

Păpȳrŭs, pen prod. f.f. [πάπυρος, ὁ. Ger Ein rohr in Egypten: darauß man vorzeiten Schiff/ Segel/ Kleyder/ Scepter/ &c. gemacht: wird auch im Euphrate bey Babylonien/ gefunden/ darauß man grosse bletter zu schreiben macht/ Papyr.] Arbuscula est, præcipuè in Aegypti palustribus nascens, habens radicem obliquam, triangulis lateribus, decem non ampliùs cubitorū longitudine, in gracilitatē fastigiata, thyrsi modo cacumē includens. ¶ Ex hoc frutice præparabantur chartę acu divisę in pertenues, & latissimas phyllutas, quę eo meliores erāt quò mediæ papyro propinquiores, quę ab hujus frutigis appellatione etiā papyri nomē acceperūt. Diversa hujusmodi chartarū genera vide apud Plin. lib. 13. cap. 11: ubi primùm chartarū usum Alexandri Magni temporibus in Aegypto putat fuisse inventū: quanvis alii etiam Numæ regis temporibus, chartarū usum fuisse contendant. Ab hujus quoq; fruticis nomine, etiā hodie chartas nostras quę ex cōtritis liteis fiūt, *papyrum* appellamus, eò quòd eundē nobis præstent usum quē olim Aegyptiis præstabat papyrus. ¶ Dicimus etiā Papyrum in neut. gen. Plin ibidē: Papyrum ergo nascit in palustribus Aegypti. A papyro cognomē Papyrii, πάπυριος, deductum est, à quo Papyriana tribus.

Păpȳrăcĕŭs, papyracea, papyraceū, πάπυρινος, Quod est materiatum ex papyro. Plin. lib. 28. cap. 11: Optimè ellychnio papyraceo.

Păpȳrĭfĕr, papyrifera, papyriferum, πάπυροφόρος, ut Amnis papyrifer Nilus. Ovid. 15. Metam. Perque papyriferi septemflua flumina Nili Victrices egisse rates.

Pār, paris, n.s. [בְּשׁוֶה *niſchtaváh.* ἰσος. Gall. *Pair, pareil, semblable.* Ital. *Pare, simile, vguale.* Ger. Gleich. Belg. Gelyck. Hispan. *Cosa vgual ò iuſta.* Pol *Rowni.* Vng. *Feles.* Ang. *Equall, alyke.*] Cū suis Compositis, Compar, Dispar, Impar, Separ, sunt generis omnis, faciuntq; ablativum in e, vel in i. Et licet par apud poëtas producatur: in obliquis tamē prima corripitur. Parē alicui esse, & alicujus rectè dicit. Cic. 3. de Orat. Iambus par chorei, sed spatio par, nō syllabis. Idē de Clar. Orat. Si par in nobis, atque in illo scientia fuisset. Idē in Lęlio: In amicitia superior par est inferiori. ¶ Interdū Pares pro duobus accipiuntur: ut Paribus equis utebātur Romani in prœlio, ut sudante altero, transilirent in siccū. ¶ Interdum accipitur pro decenti, æquo, convenienti, quod inter omnes æquabile est, ἀνός. Quintil. lib. 5. cap. 11: Si propter matrimonia violata urbes everiæ sunt, quid fieri adulterio par est? ¶ Parē esse, significat sufficere alicui rei, sive resistendo, sive exequendo. ἐπαρκεῖν. Cic. ad Att. lib. 12: Sed adhuc pares non sumus. Quint. Declam. 15: Aspicio par laboribus corpus. ¶ Paria facere, est quod omissum est, vel quod aliunde acceptū est, alibi vel aliunde compēsare. τοῖς ἴσοις ἀμείβεσθαι, μεταδιδόναι τινὶ ἴσων. Quint. Declam. 6: Paria faciemus, tu illiceris vicarius meus, ego hîc tuus. Plin. in Panegyr. Parens tibi imperium dedit, tu illi reddidisti: solus ergo adhuc es qui pro munere tāto paria accipiendo feceris. ¶ Par pari referre. est tale aliquid reddere quale accepimus. Terent. in Eun. Si laudabit hęc illius formā, tu hujus cōtrà: deniq; Par pari referto, quod eam mordeat. A par. Plaut. in Curcul. formavit suo more superlativum pariſſimus: Eodē (*inquit*) hercle vos pono & paro, pariſſimi estis viribus. ¶ Par, impar, genus ludi. ἄθυρον, ἢ ἀστράγαλον. Suet. de August. Scripsit ad filiam: Misi tibi denarios ducentos quinquaginta, quot singulis convivis dederam, si vellent inter se post cœnā vel talis, vel par impar ludere. ἀρτιάζειν. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Ludere par impar, equitare in arundine longa.

Pār, paris, substantivum, n.t. Numerus duorū inter se æqualium. [תְּמִים *tſemédh.* ἀνὰς, ζεῦγος. Gall. *Vne paire, vne couple.* Ital. *Copia.* German. Ein par Hispan. *Vn par de dos cosas.* Polon. *Para.* Vngar. *Feles.* Ang. *A pair, a couple.*] Cic. de Amic. Ex omnibus seculis vix tria numerantur, aut quatuor amicorum paria. Idē de Opt. gen. dicen. Gladiatorum par nobilissimum. Idem Ver. 3: Scyphorum paria complura.

Pără, παρά, Præpositio Græca, significat Ad, apud, penes, absque, dis, re, præter, tàm in præpositione, quàm in compositione.

Para, avis, & parus, parula. Festus, & Paronem avem nominat.

Pararius apud Senecam dicitur qui inter duos stipulātes esset. [μεσέγγυος. Pol. *Stwiadek vkupna.*] ¶ Item parārium illud æs dicebatur, quod equiti dabatur pro duobus equis. Græcè παράστασις. Vide Suidam, Vide infrà PARARIVS.

Pariare, pro paria facere, quod tum fit quum expensi rationes cum accepti rationibus quadrant, paresque sunt. Vsus est hoc verbo Vlp. l. 4. D. de manu. Hinc pariatio, scriptura qua rationes quadrare cavetur. L. ult. de cond. indeb. & pariator, qui ita rationes reddidit, ut quadrarint. l. 8. de cond. & dem.

Părăbăsis, παράβασις, In Comœdiis dicebatur quum chorus ad populum conversus, aliquid extra argumentum fabulę loquebatur, Latinè prævaricationem, sive transgressionem interpretari possumus, ἀπὸ τῆ παραβαίνειν, quod est transgredi sive prævaricari. Vnde & Parabatæ, quos prævaricatores Latini nominant.

Parabía, parabiæ, παραβία, Genus potionis ex milio & conyza. Cæl. Ant. lect. lib. 4. cap. 26.

Parabilis, Vide PARO.

Părăbŏlă, læ, f.p. [מָשָׁל *maſchál.* παραβολή. Gall. *Parabole, comparaiſon, ſimilitude.* Ital. *Comparatione, ſimilitudine.* German. Ein vergleichung/ oder gleichnuß. Hiſpan. *Comparation, ſemejanca.* Pol. *Podobieńſtwo.* Vngar. *Pelda beźed.* Angl. *A ſimilitude, comparison prowerbe.*] Similitudo ἀπὸ τῆ παραβάλλειν, quod significat comparare: quasi rerum dissimilium comparatio. Quint. Parabola (quam Cicero Collationem vocat) longiùs res quæ comparantur repetere solet: ut, Tam fortiter apud Hipponem fecit Scipio, quàm utique apud Vticam Cato.

Părăbŏlanī, ut interpretatur Alciatus, Latinè dici possunt glebæ asceriptitii, quibus scilicet in omni vita ab agricultura recedere non licebat: à Græca præpositione παρὰ & βάλλω, quasi juxta glebam. ¶ Per translationem etiam Parabolani dicuntur tenuis conditionis homines, famulitio Xenodochiorum, vel ecclesiarum ita deputati, ut integrum ipsis non sit inde recedere. Horum meminit Iustinianus C. de Episc. & cler. l. Parabolani. Vide plura de hoc apud Cælium lib. 29. cap. 11.

Părăcēntēsis, παρακέντησις, Dicitur durior vulnerum curatio, quum scilicet vulnus pungitur, hamusque vel acus infigitur: ita dicta à pungendo, quòd hoc curationis genus plurimum afferat doloris.

Parachlamys, Vestimēti genus, non modò militare, ut apud Plautum in Persa, sed etiam puerile. Vlpian. in l. vestis. de Aur. & arg. leg. Alciatus de vest. alb. in l. 1. lib. 11.

Părăclētus, ti, penult prod. m.f. [מְנַחֵם *menachem.* παράκλητος. Gall *Defenſeur, aduocat.* Ital. *Difenditore auocato.* Germ. Ein Ermaner/ Zusprecher/ vnnd auch Fürsprech: *item*, ein Tröster. Hiſp. *Defendedor, abogado.* Pol. *Patron, obronca, aduocat, pocieszyciel.* Vng. *Vigasz talo*, item *esedőző kőzbe iaro.* Ang. *A patrone or aduocat.*] à verbo Græco παρακαλέω, quod rogo, & hortor significat: item pro alio precando intercedo, ut advocatus, & patronus. Apud recentiores etiam pro consolatore invenitur. Hinc Paracletus: id est, advocatus, consolator, patronus, fautor, adhortator, deprecator. Itaque pollicetur Christus suis missurum sese paracletum Spiritum, qui eos omnia sit edocturus, sive illum adhortatorem, sive deprecatorem: hoc est, advocatum, sive consolatorem velimus intelligere.

Părăclўtŭs, pen y, m. f. Infamis, aut malè audiens est Latinis, [נִקְלֶה *niklēh.* παράκλυτος. Gall *Infame.* Ital. *Infame.* Ger. Verschreit/ ein böß geschrey hat/ verrüfft. Hiſ. *Cosa infame.* Pol. *Osła wioni, ſłei sławi.* Vng. *Gonez hir neuw.* Ang. *That is euill ſpoken of, that gethet and euill name.*] Nam παρὰ in hujusmodi compositione, præter, vel deminutionem significat: κλυτὸς verò inclytum, celebrem, gloriosum.

Paracnemium, Sic vocatur alterum os cruris, quod ab exteriori parte suprà positum est: constat enim ex duobus. In jumentis enim vocatur Parastata, Vegetio autore. Græcè παρακνημίον. Lege Parastata.

Părăcŏpe, pes, pen. corr. παραφορὴ, idem quod delirium, vel mentis alienatio, ἀπὸ τῦ παραληρεῖν, quod est delirare.

Părădĭăstŏlē, les, παραδιαστολὴ, Figura est quā Latini Discriminationem appellant, quū duę plurésve res quę prima facie videntur eædem separantur, adductis in medium iis quibus à se mutuò distant. Vide Rutilium Lupum & Rufinianum.

Părădigmă, n.t. [מָשָׁל *maſchál* מְשִׁיל *dimjōn.* παράδειγμα. Gall. *Exemple.* Ital. *Essempio.* Germ. Ein beyspyl oder exempel. Hiſpan.

Exemplo.

Exemplo. Polon. Przikład. Vng. Pelda. Ang. *Exemple of doing or saying.*] Exemplum facti vel dicti alicujus: quale est illud apud Virg. 1. Aen. Antenor potuit mediis elapsus Achivis Illyricos penetrare sinus. Fit autem tribus modis: à pari, à majori ad minus: à minori ad majus. ¶ Dictum est autem Paradigma, à verbo Græco παραδείκνυμι, quod est ostendo, & manifestũ facio. Exempla enim à notioribus sumpta, & suo loco adhibita, plurimum rei alicui lucis addunt & perspicuitatis. Vide de hac figura plura apud Rutilium Lupum, & Rufinianum.

Părădīsĕă poma, παράδεισια μῆλα, Dicuntur à satu, quòd ferè in omnibus pomariis inserãtur, odore, sapore q; insignia.

Părădīsŭs, si, [פרדס *pardés.* παράδεισος. German. Thiergarten/Bawmgarten oder Lußgarten.] Pomarium id est, hortus consitus, generis tàm masculini quàm fœminini. Est & locus ferarum septus, sive vivarium, aut viridarium. Vox deflexa est, ut quidam volunt, à Chaldæo *Pardes*, quod hortum domesticum significat, sive pomarium. ¶ Est & nomen oppidi, in Syria Cœle ad Libani orientale latus situm, Plin. lib. 5. cap. 23. ¶ Est item Paradisus Ciliciæ fluvius, apud eundem lib. 5. cap. 27. ¶ In sacris literis Paradisus accipitur pro amœnissimo horto in Oriente, à primis nostri generis autoribus habitato: de cujus situ variæ sunt opiniones, quas recensẽt Eugubinus, peculiari de hac re edito tractatu. Divus Augustinus ad Orosium de Paradiso sic sentit: Paradisus *(inquit)* in Oriente situs est, interjecto Oceano, & à nostro orbe longè remotus, in altissimo loco constitutus, pertingens usque ad Lunarem circulum. Vnde illuc aqua diluvii minimè pervenisse dicitur. Hic locus à primi hominis reatu intercl usus est, nec ulli animantium datur in eum aditus.

Părădōxă, orum, n. s. Latinè admirabilia, inaudita & quæ sunt præter opinionem. [נפלאות *niphlaóth.* παράδοξα. Gall. *Chose merueilleuse, qu' on n' a point coustume d' ouyr, & contre la commune opinion.* Ital. *Cosa mirabile, non in uso, contra l' opinione di tutti.* Ger. Seltzame wunderbare ding so wider den gemeinen wohn der Leuten sind. Hispan. *Cosa admirable, fuera la opinion comun.* Polon. Dziwne a mesl'chane rzeczi. Vngar. Kőzönseges verekedes kwurob valo. Ang. *Thinges merueilous and wounder full that passeth the opinion of man.*] A' Græcis vocantur admirabilia, sive inaudita, & quæ sunt præter opinionem omnium. Hinc Paradoxa Stoicorum, de quibus extat Ciceronis libellus. Paradoxon item schema est λόγοιδός, quod primùm sensum suspendit, ac deinde subjicit aliquid contra expectationem auditoris. Vnde etiam à Latinorum quibusdam Inopinatum vocatur. Vide Rufinianum in tractatu de Figuris.

Părădrŏmĭs, idis, f. t. [παραδρομίς. German. Ein vnbedeckter Spaciergang oder Lauben.] Ambulatio sub dio, sive Xystus. Vitruvius lib. 6. cap. 6: Xystos Græca appellatione est porticus ampla latitudine, in qua athletæ per hyberna temporá exercentur: nostri autem hypæthras ambulationes Xystos appellant, quas Græci παραδρομίδας dicunt.

Părænĕsĭs, hujus Paranesis, f. t. [παραίνεσις. Gall. *Admonition.* Ital. *Ammonitione.* German. Vermanung/vnderweisung. Hisp. *Amonestamiento.* Pol. *Napomnienie, witwod.* Vngar. *Intés.* Ang. *Admonishing.*] Præceptio, admonitio, sive adhortatio, & propriè ea quæ contradictionem non recipit, teste Ammonio, propterea quòd fiat iis de rebus quæ in controversiam non cadunt, sed apud omnes in confesso sunt.

Părænĕtĭcŭs, a, um, παραινετικός, Idem quod præceptivus, sive admonitivus, à verbo Græco παραίνω, quod significat præcipio, & admoneo. Vnde Oratio parænetica dicitur quæ ad virtutem capessendam auditoris, lectorísve animum extimulat.

Paragaudes, vel Paragauda, teste Alciato. Genus vestimẽti virilis, ut plurimùm linei, quod sub alia veste gerebatur, vinctũ nunc unico nexu, nunc pluribus loris. Vopiscus in Aureliano: Paragaudas vestes ipse primus militibus dedit, quum antea non nisi rectas purpureas accepissent: & quidem aliis monolores, aliis dilores, trilores aliis, & usque ad pentelores, quales hodie lineæ sunt.

Părăgōgē, παραγωγή. Figura qua litera vel syllaba fini jungit: ut Dicier, pro dici. Latinè à nonnullis appellatur Adductio.

Paragogia, Ipsarum aquarum pori & meatus: dicta ἀπὸ τῦ παράγειν, quòd deducere est. Hinc παραγωγή, dicta Aelio Donato, & cæteris. Nam & ἀγωγὸς, aquæ ductus est. Alciat. in l. decernimus. C. Aquæ duct. lib. 11.

Părăgrăphē, f. p. παραγραφή. Latinè præscriptio, exceptio, effugium litis, compositio. ¶ Est & tropus apud poëtas, quũ præcedenti absoluto, ad alia fit transitus: ut apud Virgil. 2. Georgic. Hactenus arvorum cultus, & sydera cœli, Nunc te Bacche canam. ¶ Annotationes item, sive scholia succincta, ad marginem adscripta, paragraphæ appellantur: ἀπὸ τῦ παραγράφειν, quod inter cætera significat ad marginem annotare. Hinc etiam Iurisconsultorum interpunctiones quibus legum capita in plura segmenta dividunt, paragraphæ, sive etiam paragraphi dicuntur.

Părăgraphŭs, παράγραφος, Vox est Iurisconsultis usitatissima, qui eam tali nota §. scribunt. Dicitur autem paragraphus propriè, quemadmodum Martianus Cossias antiquus Pandectarum interpres tradit, quicquid sub una sententia clauditur. Pro eodem etiam dicitur paragraphe.

Paralía, Maritima pix, flaventior & crassior, quàndiu resina est, videlicet quandiu cruda est, sed decoctio ex ea prius absumit. [Ger. Meerpech.]

Părăllelī, penult. prod. [παράλληλοι. German. Ding so gleich weit allenthalben von einander stehn.] Dicũtur segmẽta sphæræ ab Ortu in Occasum ducta, alterũ ex Polis habentia pro centro, omnique ex parte à se invicem æqualiter distantia. Plinius libro 6. cap. 33: Plura sunt autem hæc segmenta mundi quæ nostri *Circulos* appellavêre, Græci *parallelos*. Ratio nominis hæc est, quòd παράλληλος apud Græcos invicem comparatus, vel æqualiter distans. Vnde paralleli, circuli dicuntur æqualiter distantes: & lineæ parallelæ, quæ æqualibus spatiis ab invicem dirimuntur.

Părălīpŏmĕnŏn, [παραλειπόμενον. Polon. *Opuszczenie.*] Derelictum, omissum, prætermissum à verbo παραλείπω, quod est prætermitto. Hinc Qu. Calaber poëta Græcus, opus quo ea exequitur quæ ab Homero sunt prætermissa, Ὁ μήρου παραλειπόμενα, inscripsit. In sacris quoque libris eadem ratione Libri παραλειπομένων dicuntur, quibus ea quæ in libris Regum aut prætermissa erant, aut leviter degustata cõprehenduntur.

Paralium, Papaver corniculatum, apud Dioscor. lib. 4. cap. 68

Părălĭŭs, παράλιος, Tertia species est tithymali, ita dicta quòd loca maritima amet. Eadem & tithymalis dicitur. Plin. lib. 26 cap. 8: Tertium genus tithymali paralius vocatur, sive tithymalis, folio rotundo, caule palmum alto, ramis rubentibus, semine albo.

Părălŏgĭsmŭs, παραλογισμός, Deceptio per falsas ratiocinationes, cõclusio fallax, & captiosa argumẽtatio. A' verbo Græco παραλογίζω, quòd inter cætera significat captioso genere argumentationis utor.

Părălŏs, παράλος, Apud Athenienses navis genus erat, qua Theori ad rem divinam faciendam Delphos mittebantur eumque in usum solùm publicè destinata. Illi quoque qui h in navi vehebantur Parali dicebantur. Paralorum quoque mine Plutarchus intelligit unam è tribus factionibus Athensium quæ Solonis tempore vigebant. ¶ Fuit etiam l nomen proprium ejus cui Hegesias primam longæ nav ventionem tribuit, referente Plin. lib. 7. cap. 56.

Părălўsĭs. [παράλυσις. Gall. *Paralysie.* Ital. *Paralisia.* Ger Der Schlag / durch welchen nur der halbetheil des leibs trosse vuentpfindtlich gemachet wird. Hispan. *Perlesia.* Polon *choroba.* Vngar. *Gutta wtes.* Ang. *The palsey, a depriuing ling and mouing in any part of the bodie.*] Resolutio nerv quæ alio nomine à Græcis dicitur *hemiplexia*: hoc est, *se plexia*, quum in alteram tantùm corporis partem malu incubuit. Nam quum totum afficitur, apoplexia nomin Gignitur ab humore frigido & crasso, nervos plus æquo l mectante, & laxante, sensumque pariter & motum alter lateri eripiente.

Părălўtĭcŭs, m. s. Qui hoc morbi genere laborat. [πα κός. Gall. *Paralytique.* Ital. *Paralitico.* German. Ein Gut oder der Schlag getroffen hat/ Gichtisch. Hispan. *perlesia.* Polon. *Paralizem zarazoni.* Vngar. *Gutta He that hath the palsey.*] Plinius libro 20 capite 9 lyticis & tremulis dare jubet. Tert. in Apol. Quum ille verbo dæmonia excuteret, lepo oso paralyticos restringeret, mortuos denique ver vitæ. Restringere paralyticos, propriè dixit pro s paralysis nihil aliud sit, quàm nervorum diss ter sanari non potest nisi nervi illi dissoluti, & restringantur.

Parametía, Femora inter coxas dicta. Nam qu jacet, Mesenterium est.

Parancephalis, Medulla proxima cerebro.

Părănītēs, παρανίτης, Gemma est exametho quæ in Arabiæ confermino invenitur, alio nomine sa dicta. Autor Plin. lib. 37. cap. 9.

Părănymphŭs, phi, m. s. παράνυμφος, ab Hieronym pronubus, ab antiquis auspex. Antiqui enim pro n brandis auspicium capere solebant. Qui præerat hunc rei mine viri, à Græcis παράνυμφος, à nostris *auspex* dicebat Et ut auspex aderat viro, sic & pronuba mulieri Itaq; quũ apud Christianos auspicia minimè capiantur, adh bentur sacerdotes, qui & pronubi à nobis dicũtur. Aug de Civit. Nónne omnes famulos atq; ipsos etiam paranymphos, & quoscunq; ingredi quælibet necessitudo per antè mittit foràs quàm vel blandiri conjunx conjugi incipia

Parapechion. Os minimum brachii, hos *radium* appellamu

Parapetasma, Vide PERIPETASMA.

Părăphe

Părăphērnă. [בדה nédheb בדנים nedhanim. παραφερνα. Pol. Podarek oprocz wiana. Vngar. Legy ruha kwn wl adutot ayandek. Ang. Thinges that is geuen beſyde promiſe or not promiſed with the dowrie.] Dicuntur ea quæ præter dotem ſponſo dantur, à παρὰ præter, & φέρνη dos, quaſi diceres præterdotalia. Hæc & paraphernalia dicuntur. Vlpianus de Iure Dot. l. Si ego Cæterùm ſi res dentur in ea quæ Græci παραφερνα dicunt, quæq; Galli peculium vocant, videamus, an ſtatim fiant mariti.

Părăphrăsĭs, ſis, f. t. pen. corr. [παράφρασις. Germ. Ein heitere Außlegung vnd Erklärung dem rechten Sinn nach/ vnd nicht der Worten.] Eſt ejuſdem ſententiæ per alium ſermonem explicatio, & liberior interpretatio, quum quædam mutantes, aut etiam addentes, copioſiùs ac dilucidiùs explicamus quod ab aliis dictum eſt: cujuſmodi eſt Themiſtii in Ariſtotelem. Ea finitur à Græcis hoc modo, ut ſit quæ narrationi proportione reſpõdeat. De hac Quint. lib. 10. cap. 5: Neque ego paraphraſim eſſe interpretationem tantùm volo, ſed circa eoſdem ſenſus certamen, atque æmulationem.

Părăphraſtēs, æ. [παραφράστης. Germ. Ein ſolcher Außleger oder Verdolmetſcher.] Dicitur interpres latius explicans, qui non verbum è verbo, ſed ſenſum è ſenſu transfert.

Paraphroſyne, vocatur pſyronitidis illa ſpecies, ubi per conſenſum mentis alienatio accidit: alio nomine Delirium.

Paraplectici, Dicuntur quibus in dextra vel ſiniſtra parte ſolutiones fiunt.

Părărĭus, m. ſ. Qui ſtipulationibus, contractibus, nominibusque faciendis intervenit: quem & Græco vocabulo vocamus Proxenetam. [προξενητής. Gal. Courratier, qui fait preſter argent. Ital. Chi interuienne ad impreſtar denari, corratiere. German. Ein Wuchertäuffer. Hiſp. El corredor de la mercaderia. Polon. Kupu vtwiedzacz. Vngar. Zŏrzŏ kŏzbe iaro. Ang. A broker.] Seneca lib. 3. de Benefic. Quidam volunt nomina ſecum fieri, nec interponi pararios, nec ſignatores advocari, nec chirographum dare. ¶ Parārium æs appellabatur quod equitibus duplex pro binis equis dabatur. Feſtus.

Părārthrēsĭs, pen. prod παρέρθρησις, Idem quod luxatio, quæ fit, quum os aliquod ſede ſua nonnihil fuerit dimotum.

Părăsăngæ, [παρασάγγαι. Ger. Ein weite Erdtrichs dreiſſig Stadia begreiffende.] Apud Perſas, autore Feſto, viarum menſuræ ſunt, quas Budæus Herodoti teſtimonio probat fuiſſe triginta ſtadiorum. Verba Herodoti ſunt hæc ex lib. 2: ὅσοι μὲν γὰρ γαυπᾶνται εἰσὶν ἀνθρώπων, ἐργάζηται μεμετρήκασι τῷ χώρῳ· ὅσοι δὲ ἧσσον γαυπᾶνται, σταδίους· ὅσοι δὲ πολλῷ ἔχυσι, παρασάγγησι. ἡμίσεια δὲ ὁ μὲν παρασάγγης τριάκοντα στάδια, ὁ δὲ χοῖνιξ ἕκας ἐστί, μέτρον ἐὸν ἀκρόπλοον, ἐξήκοντα στάδια: hoc eſt, Quotquot enim inopes ſoli ſunt, ii terrã ſuam orgyis metiuntur: qui verò minus inopes ſoli ſunt, ſtadiis: qui autem latifundia habent, paraſangis metiuntur. Cõſtat autem paraſanga triginta ſtadiis: ſchœnus autem) quod ipſum verbum eſt Aegyptiacum) ſexaginta.

Părāſcēvē, es, f. p. Præparatio. [παρασκευή. Gall. Appareil, appreſt. Ital. Apparato, preparatione. Ger. Ein vorbereitung/ zurüſtung. Hiſpan. Apparejo. Pol. Narządzenie przygotowanie. Vngar. Kezrolet. An. A preparation or preparing, good friday.] Nam à παρασκευάζω, quod eſt præparo, deducitur. Vnde & dies quo Dominus noſter IESVS CHRISTVS pro humani generis ſalute cruci affixus fuit, Paraſceve, παρασκευή, dicitur: quoniam eo die Iudæi ſibi neceſſaria præparabant, ut Paſchæ dies abſque operatione aliqua tranſigeretur.

Părăsĭōpēsĭs, παρασιώπησις, Schema eſt apud Rhetores, quod à Latinis præoccupatio dicitur, quum aliquid reticere nos dicimus, & tamen tacitum intelligitur. Hoc ſchemate utimur vel quum rem notam eſſe putamus auditoribus, vel quum ſuſpicionem majorem excitare reticendo volumus.

Părăsītŭs, ti, pen. prod. m. ſ. [עץ אכול lahagh mahógh. παράσιτος. Gall. Qui ſuit les lopins. Ital. Paraſito. German Ein Tellerſchlecker/ ein Schmeichler/ nur daß er zu freſſen vbertome/ ein Schmarotzer. Hiſp. Truan por coſa de comer. Polon. Paſż orzit, pochlebca. Vngar. Hizel kŏdŏ: nyalakodaſutan hazudozo. Ang. A ſmell feaſt, which followeth bellie cheere, a flaterer, a piketkanke.] Qui aliorum menſas & cibaria ſequitur: quique ejus in cujus contubernio eſt, omnia facta ſimul ac dicta laudat, nihil repugnat, omnia ſuffert, nihil ventris cauſa facere recuſat, in quo ſummum bonum conſtituit. Vnde & nomen accepit, quòd παρὰ τῆ σίτῳ: hoc eſt, à cibo totus pendeat. Paraſiti imaginem pulchrè depingit Terent. in Evnuch. his verbis: Eſt genus hominum qui eſſe primos ſe omnium rerum volunt, Nec ſunt: hos cõſector, hiſce ego nõ paro me ut rideant. Sed his ultrò arrideo, & eorũ ingenia admiror ſimul. Quicquid dicunt, laudo: id rurſum ſi negant, laudo id quoque: Negat quis, nego: ait, ajo. Poſtremò imperavi egomet mihi, Omnia aſſentari: is quæſtus nunc eſt multò uberrimus. Cicero de Amic. Nec paraſitorum in Comœdiis aſſentatio nobis faceta videretur, niſi eſſent milites glorioſi. Idem Lentulo lib. 1: Dixi me facere quiddam, quod in Evnucho paraſitus ſuaderet militi. ¶ Paraſiti olim appellatio honeſta fuit, utpote qui ſacro miniſterio addictus eſſet: nam paraſiti vocabantur olim comites, ſodalesque pontificũ, & magiſtratuum, ut docet Athenæus lib. 6: Solon ſic eos appellavit, qui in Prytaneo publico victu epulabantur, autore Plutarcho. Pro eo verò poſtea dictus eſt qui ad menſas divitum oblectationis cauſa admittebatur. Producit autem hoc nomen penultimam ſyllabam, quam Calepinus malè putavit corripi. Horat. lib. 2. Epi. 1: Quantus ſit Dorſennus edacibus in paraſitis.

Părāsītă, paraſitæ, f. p. [ἡ παράσιτος. Gall. Femme qui ſuit les lopins. Ital. Paraſita. German. Ein Tellerſchlecker in/ Schmeichlerin. Hiſpan. Truhana per coſa del comer. Pol. Paſſorzelka. Vng. Hizelkŏdŏm aczony. Ang. She that followeth feaſtes.] Horat. 1. Sermon. Satyr. 2: Cuſtodes, lectica, cinctiones, paraſitæ.

Părāsītŏr, paraſitari, d. t. Paraſitum ago. [παρασιτέω, κολακεύω. Gall. Accorder tout pour auoir la repue franche, ſuyure les lopins. Ital. Andare à verſo, & adubare per hauer le ſpeſe. Germ. Tellerſchlecken/ ſchmeichlen vnnd liebkoſen vmb des Bauchs willen. Hiſpan. Truhanear por coſa del comer. Polon. Podbya bebenka dlabrzucha. Vng. Hizelkŏdŏm hazugsagom utan nyulakodom. Ang. To flatter one to haue his repaſt free.] Plautus: Qui paraſitando paverint ventres ſuos.

Părāsītāstĕr, stri, m. ſ. Paraſitorum imitator. [παρασιτόμιμος. Gall. Qui veut imiter les flatteurs, qui cerchent leurs repues franches. Ital. Imitatore de paraſiti. Germ. Ein nachjager oder nachfolger der Tellerſchlecken vnd Schmeichleren. Hiſp. Hombre vn poco atruhanado. Polon. Pochlebczow naſliadowca. Vngar. Hizelkŏdŏ kŏnetŏ. Ang. He that flattereth one to haue his repaſt free.] Nam quæ in aſter finiuntur (teſte Valla lib. 1.) imitationem potiùs quàm diminutionem ſignificant. Cic. pro Vareno: Euricius hic noſter Antoniaſter. Duo tamen potiſſimùm diminutionem denotant: Surdaſter, & Recalvaſter. Terent. in Adelph. Eſt alius quidam paraſitaſter parvolus: noſtin'? D. Iam ſcibo.

Părāstădēs, παραστάδες, Lapides qui utrunque latus oſtii muniunt Vitruvius quoque paraſtadas in mentione templorum antes vocat, Hermolaus.

Paraſtaſis, is, f. t. παράστασις, Latinè aſſiſtentia, affirmatio, per teſtes approbatio.

Părāstătæ, παραστάται, Inquit Hermolaus, apud Vitruvium & Plinium, lapides ſunt pilarum ferè modo appoſiti columnis: à quorum ſimilitudine alterum cruris os (alterum enim κνήμη: hoc eſt, tibia appellatur) paraſtates nominatur in jumentis à Vegetio, quod & Paracnemion, παρακνήμιον, appellatur Iulio Polluci. Apud eundem & meatus illi per quos genitura ex epididymide in colem fertur, paraſtatæ appellantur. Semen enim per vaſa ſpermatica in teſtes delatum excipitur à molli quodam involucro: quod quia teſtibus incumbit, Græci ἐπιδιδυμίδα appellant. Huic duo varicoſi, longique adhærent meatus, utrinque unus, qui cervici veſicæ inſeruntur, idque comitati uſque ad penis initium, in unum eundemque canalem confluunt, ab urinæ ductu diverſum, cui tamen tum demum quum ad medium ferè colis pervenerint, inſeruntur. ¶ Sunt & in prælio (ut idem inquit) dicti paraſtatæ, nomen officii, quoniam adjuncti ſunt proſtatis: hoc eſt, iis qui præſunt cornibus: ſicut epiſtatæ, qui tertium in regendis his locum tenent. ¶ Sed & tabulæ quædam cum certis inſtrumentis, à Vitruvio paraſtatæ vocantur. Hæc Hermolaus, qui ſic legit apud Plinium libro 33. cap. 3: Sed & illius aureæ cameræ, & argenteæ trabes narrantur, & columnæ, & paraſtatæ. Idem apud Vitruvium lib. 5: In columna, aut paraſtata horæ deſcribuntur. Budæus tamen in iſtis Vitruvii & Plinii locis dicit malè fuiſſe emendatum, legendumque apud Plinium, Columnæ paraſtaticæ: & apud Vitruvium, Columna paraſtatica, utrinque ſine conjunctione.

Părātĭlmŏs, παραπλμὸς, ἀπὸ τῦ παραπίλλειν, quod evelli ſignificat, dicitur evulſio pilorum è naribus & pudendis, quæ erat pœna tenuiorum qui deprehenſi eſſent in adulterio. Nam ditiores pecunia ſe redimebant, inopi expilabatur ſedes.

Paratitla, l. 1. §. hoc autem, C. de Verb. Iur. Evnuch. Iuſtin. Summas rerum appellat titulatim appoſitas, indices ſeu ſummaria. Bud. in Annot. prior. Adde Alciat. in l. 1. C. ſi certum petatur.

Părātrăgœdĭo, παραταγῳδέω: Id eſt, exaggero, ac verborum magnitudine aliquid augeo. Plaut. in Pſeud. Illic homo eſt, vide ut paratragœdiat carnifex.

Părātrīmmă, παράτριμμα, Latinè intertrigo, quum femina mutuo attritu excoriantur. Vide INTERTRIGO.

Părāzōnĭum, παραζώνιον, Genus gladii quod ad zonam accingi ſolebat: de quo extat epigramma Martial. lib. 14: Militiæ decus hoc & grati nomen honoris Arma, Tribunitium cingere digna latus.

Părco, parcis, peperci, vel parſi, vel antiquè etiam parcui, parſum, n. t. Abſtineo, quaſi parum tango, mihi à re aliqua tempero. [φείδομαι. Gall. Eſpargner. Ital. Riſparmiare, ſpargnare. Ger. Sparen/

Sparen/ schonen. Hisp. *Guardar, ser escasso.* Pol. *Szczędzę, szanuię.* Vngar. *Kodue zók.* Ang. *To spare, to abstein.*] Parcere pecuniæ, est, ab expendenda pecunia abstinere. Parcere sumptui à sumptu abstinere. Lamentis parcere, continere. Tull. Liv. lib. 6. ab Vibe: Parcere lamentis Sutrinos jussit, Hetruscis seluctum, lacrymasque ferre. Parcere aliquid alicui. Virg. 10. Aen. Argenti, atq; auri memoras, quæ multa talenta Natis parce tuis. ¶ Accipitur etiam parcere, pro ignoscere, remittere, condonare, veniam vel impunitatem dare. [Ἰσχειν τινί τι. *Concedere, remittere.* Gall. *Pardonner, excuser.* Ital. *Perdonare, remittere.* German. Schonen/ verschonen. Hisp. in *Perdonar.* Pol. *Przepuszczam przebaczam.* Vngar. *Megtekintek.* Ang. *To forgive, to pardon.*] Cicero pro Quintio: Bona vetera illud commendatiora facere, se quum perdere possent, peperci. Vir. 6 Aenei. Parcere subjectis, & debellare superbos. Terent. Adelph. Nihil peperci: non puduisse verberare hominem senem, Quem ego modò puerum tantillum in manibus gestavi meis? Cæsar 7. belli Gall. Non ætate confectis, non mulieribus, non infantibus pepercerunt. Servius Ciceroni libro 4. Epist. Cui inimici propter dignitatem pepercerant, inventus est amicus qui ei mortem afferret. ¶ Donatus credit hoc interesse inter præterita parci & peperci, ut parsi idem sit quod abstinui: peperci, idem quod ignovi. Servius tamen negat, duo hæc præterita ex significationis diversitate venire, sed potiùs ex mutatione usus: ut quod veteres parsi dixerunt, id alii postea peperci dicere cœperint. ¶ Aliquando etiam parcere accipitur pro prohibere, vel arcere. Virgil. 3. Aeglog. Parcite oves nimiùm procedere. Vbi Servius: Parcite, prohibete: id est, servate ne procedant. Melius tamen dixeris, parcite ibi accipi pro abstinere, ut Oves sit vocativus. Monet enim Poëta ibi oves exemplo arietis, ne ipsæ nimiùm confidant. ¶ Nonnunquam etiam pro deponere. Virg. 1 Aen. Parce metu Cytherea. ¶ Quandoq; etiam pro desinere. Idem 3. Aen. Parce pias scelerare manus. ¶ Hujus verbi composita sunt. Comparco *κατα φειδομαι.* ejusdem cum simplici significationis. Terent. in Phorm. Suum defraudans genium comparsit mihi. Reparco, iterùm parco. Plautus in Trac. Vtinam rei iterum parsissem meæ, ut nunc reparcis.

Parcitur. penult. corripitur personale Cic. Art. lib. 2: Sed tamen latissimè a nobis, neque parcetur labori. Plin. lib. 16. cap. 32. Nec corpori usui parcitur. Idem lib. 28. cap. 6. Iam & testimonio parci multis de causis salutare est.

Pārcŭs parci m. Qui frugi est, & sumptibus parcit. [Φειδωλός. Gall. *Espargne, chicheté.* Ital. *Parco.* Ger. *Kundigkeit/ abbruchig sparsam haushalten.* Belg. *Spaerende.* Hispan. *Escaso, ahorrador.* Pol. *Szczędliwy.* Vngar. *Takaros.* Ang. *Thrifty, that spareth.*] Gell. lib. 3. cap. 19. Parcus nec, ab arca, neque ab arcendo sed ab eo quod parvum & parum, denominatur. Plaut. Most. - quo nemo adeq; juventute exorsit Attica Antehac est habitus parcus, nec magis cõtinens. Idem Aul. Neque illo quisquam est alter hodie ex paupertate parcior. Horat. 2. Carm. Ode 8: Te senes parci, ut teneræq; nuper Virgines nuptæ, &c. Cic. 2. de Orat. Quum optimus colonus, parcissimus, modestissimus frugalissimus esset. ¶ Parcus, cum genitivo. Horatius, Serm. Sat. 2. corripiebat. Cautus amicitiæ veteris non parcus acervi. Plin. Epist. 226: Statuam ponimus, a re eo quo desideras loco, quamquam ea, ut modo honoris, parcissimus, tamen patior, &c. ¶ Parcus abest à vo juratum. Plaut. Rud. opera haud fui parcus: nimis homo. Nihil est, qui piget est. nim. sq. id genus odi ego me é. Virgilare decet homi cui qui vult suæ tenui ori cõficere officia. Parcus comitatu, apud Plin. in Pand. est qui paucos habet in comitatu. ¶ Hujus positum est præparcus, valde parcus. ὀμικρόν τινος φειδόμενος. Plin. lib. 11: Aliquando & ipsæ cõtrahunt mortis timorem, quum sensere ex immensa avide vorantes: cæteris quæ parcæ, & quæ alioqui prodigæ, atque edaces, non secus ac pigras & segnes vas proruibent. Similiter deparcus, nimiùm parcus, a re tenax: cui opponitur profusus, ac magnificus. Suet. in Nerone. Sordidos putabat esse & deparcos, quibus impensarum ratio constaret. Apuleius: At verò contraria accusatis, unum servum, ut deparcii: tres liberos, ut profusi.

Pārcŭs, Avis, differt ab alauda, quia parcus paulò minor est, aliquando subtus candida, cætera pavoni similis & crista quoq;.

Pārcē, adverb. Frugaliter, moderate. [Φειδόμενος, σώφρονως. Gall. *Chichement, espargnant.* Ital. *Scarsamente.* German. *Kündigklich/ spärlich.* Hispan. *Escassamente.* Pol. *Skąpie.* Vngar. *Sobra kon, fösuenyben.* Ang. *Sparingly, thriftily, warily.*] Terent. And. Primùm hæc pudicè vitam, parcè ac duriter agebat. Cicero 1. Offic. Intelligemus quàm sit turpe diffluere luxuria, & delicatè ac molliter vivere: quamque honestum, parcè, continenter, severè, sobriè. Cic. 2. de Finib. Nec tamen cur id tam parcè, tamque restricte facta, ratio reddi potest. Idem pro Murena. In qua re si satis profecissent, parciùs de ejus laude dicerem. Col. lib. 6. cap. 7: Nec potestas aquæ, nisi quàm parcissimè facienda est.

Pārcĭtās, f. t. pro frugalitate. [Φειδωλία. Gall. *Chicheté.* Ital. *Scarsità, miseria.* German. *Kündigkeit/ ersparung* Hispan. *Escasseza.* Vngar. *Sobrakság.* Angl. *Niggardness.*] Macrobius Comment. lib. 1. cap. 8: Moderatio, parcitas, sobrietas: id est, frugalitas. Vox minimè Latina.

Pārsĭmōnĭă, æ, f. p. Moderatio sumptuum, parcitas, frugalitas, parcus rerum usus. [Φειδώ. Gall. *Espargne, chicheté.* Ital. *Parsimonia, parsimonia.* Germ. *Kundigkeit/ mässigung vnnd abbruch alles grossen vnkostens / haushaltung.* Belg. *Matigheyt.* Hispan. *Escasseza, escaseria.* Pol. *Szczędliwość.* Vngar. *Mertekletlen költes.* Ang. *Sparing, thrifty, warie diligence.*] Fere refert a philosophis: Parsimonia est, qua cavemus, ne quod dispendium ultra modum fiat, & res familiaris, quoad fieri potest, sine cujusquam injuria conservetur. Cicero in Parad. O dii immortales, non intelligunt homines quam magnum vectigal sit parsimonia. Idem 2. Offic. Res autem familiaris quæri debet iis rebus à quibus abest turpitudo: conservari autem diligentia & parsimonia, iisdem etiam rebus augeri. Idem pro Quintio: Amicos observantia, rem parsimonia retinere.

Pārdălĭănchēs, τὸ παρδαλιαγχες, Aconiti genus, sic dictum quod carnes eo tactæ pantheras necant. Plinius lib. 8 cap. 27: Pantheras perficiata carne aconito (venenum id est) Barbari venantur. Occupat illico fauces earum angor. Quare pardalianches id venenum appellavere quidam.

Pardălĭos παρδάλιος, Gemma est maculis quibusdam variegata, a pantherinæ pellis similitudine nomen habens. Plinius lib. 37. cap. 11.

Pardălĭs παρδαλις, Animal est ferum. Syria, Africæq; pecuniosa, quod alio nomine panthera appellatur, pernix habens caniciam, brevibus quibusdam maculis oculis variegatam, prædantissimum spiritus odorem, cujus suavitate feras illectas corripit, laceratque. Romani eas appellarunt, & *Ephesiam*, quòd ex Africa in Indorum etiam mitterentur. Mares autem toto hoc in genere pardos nominarunt. Vide Plin. lib. 8. cap. 17.

Pardălĭum, pardalii, n. s. παρδάλιον, Dicitur unguentum, quòd pardalis odorem reddat. ¶ Habet enim hoc animal pellem in primis odoriferam, cujus suavitate qua lrupedes illectas corripit. Plin. lib. 13. cap. 1: Fuerat & pardalium in Tarso, cujus etiam compositio & in Lara palmeto viget.

Pardălis, is [נמר *Hebræis.* Gen. 7. Germ. Ein Leopard oder Pantherthier. Ang. *A Leopard, a Panther.*] Aristoteles, Arma. est ferum, Africæ & Syriæ frequens bestiæ, pellem odoriferam, cervis quibusdam maculorum oculis distinctam. Fœminæ hoc genere panthera nomen, pellant. Plin. lib. 8 cap. 17. Pantheris in candido breves maculæ oculorum ordine: Feruntque eas mirè lætari quadrupedes cunctas. Nascuntur varias, & pardos, qui mares sunt, appellant ex eo quod [illegible] Cicero in Asia Syriaq;. Lucanus lib. 6: Quæ [illegible] celerem variabat pardalis. Item Statius: [illegible] pardalis horrens.

Pārens, f. c. Qui genuit. Cic. 2. de Orat. Quum optimus colonus, parcissimus, modestissimus frugalissimus esset. ¶ Parens, cum genitivo. Horatius, Serm. Sat. 2. corripiebat. Cautus amicitiæ veteris non parcus acervi. Plin. Epist. 226: Statuam ponimus, a re eo quo desideras loco, quamquam ea, ut modo honoris, parcissimus, tamen patior, &c. ¶ Parcus abest à vo juratum. Plaut. Rud. opera haud fui parcus: nimis homo. Nihil est, qui piget est. nim. sq. id genus odi ego me é. Virgilare decet homi cui qui vult suæ tenui ori cõficere officia. Parcus comitatu, apud Plin. in Pand. est qui paucos habet in comitatu. ¶ Hujus positum est præparcus, valde parcus. ὀμικρόν τινος φειδόμενος. Plin. lib. 11: Aliquando & ipsæ cõtrahunt mortis timorem, quum sensere ex immensa avide vorantes: cæteris quæ parcæ, & quæ alioqui prodigæ, atque edaces, non secus ac pigras & segnes vas proruibent. Similiter deparcus, nimiùm parcus, a re tenax: cui opponitur profusus, ac magnificus. Suet. in Nerone. Sordidos putabat esse & deparcos, quibus impensarum ratio constaret. Apuleius: At verò contraria accusatis, unum servum, ut deparcii: tres liberos, ut profusi.

Pārĕchĭsis παρέκτασις, ut definit Quintilianus lib. 4 cap. 1: Fit a charactere, ut [illegible] extra ordinem proferatur. Latine [illegible] vel excessus.

Pŭĕrascit παιδάσκει, Qui de pueritia venit ad pubertatem: a verbo Græco παιδάσκω, quod est erudio. Lucil. lib. 8: Vnde pater Patro chlamydes, ac barbula prima. Idem lib. 10: Tum ephebum quem vocant parectatum Nonius.

Pārelcŏn, παρελκον, Figura à Grammaticis appellatur, quum syllaba, vel etiam integra dictio dictioni alicui in fine adjicitur, ut apud Terentium in principio Andriæ: Adesdum, pro Ades. Latinè dici potest Prolixe assequere, quod est producere, vel prolixè [illegible].

Pārēlĭa, παρήλια, Imagines, ab Hellenicis Soles appellantur. Auct. [illegible].

Pārens hujus [illegible] prior communia Patres: quo nomine primus [illegible] consultos tamen [illegible] & privatos, alii que superiores utrosque [illegible] tentiuntur [illegible]. Gall. *Pere ou mere.* Ital. & Hispan. *Padre ò madre.* Ger. Der Vatter oder die Mutter: Item, Eltern. Pol. *Rodzic, przodek.* Vngar. *Zwle.* Ang. *Parent, father and mother.*] Vltra hos qui non habent certum ac proprium nomen, majores appellantur. Cicero post red. in Senatu: Parentes charissimos habere debemus, quòd ab iis nobis vita, patrimonium, libertas, civitas tradita est. Virg. 2 Aen. Quem subitò [illegible] tectu ætate parentem [illegible]. Aen. Non prius [illegible] ubi fessum ætate parentem [illegible]. Anchisem? Ovid. 4. de Pont. Eleg 7: Nec tu immeritò nomen

mite parentis habes. Caius de verb.signif.l.Appellatione,scribit appellatione Parentũ omnes in infinitum majores utriusque sexus significari. ¶ Parentum etiam vocabulum ad quoslibet consanguineos extensum invenimus: sed hoc apud eos duntaxat qui jam labascente linguæ Latinæ puritate, minus tersè loquuti sunt. Galli etiã in sua vernacula lingua hoc observant. Lampridius de Alexandro Severo: Amicos & parentes Alexãder,si malos reperit, aut punivit:aut,si vetus vel amicitia,vel necessitudo non sivit punire, dimisit à se,dicens:His charior est mihi Respub. Iulius Capitol. de M. Antonio:Adoptatus in aulicam domũ,omnibus parentibus suis tantam reverentiam,quantam privatus exhibuit. Plin.lib.18.cap.1: Terram omnium parentẽ dixit:id est,altricem. Et Ovid.1 Metam. Magna parens terra est. Cic.1.de Orat. Philosophia bonarum artium omnium procreatrix quædam, & quasi parens. Idem 2.de Finib. Quando enim Socrates, qui parens philosophiæ jure dici potest,quicquam tale fecit? Idem ad Att.lib.9: Quum parentes non alere nefarium sit,nostri principes antiquissimã & sanctissimam parentem, patriam fame necandam putant. Idem 1. de Legib. Earum rerum parens est, educatrixque sapientia. ¶ In arbore etiam parens dicitur stirps ipsa,vel truncus,unde rami enascũtur. Plin.lib.12.cap.5: Rami novam sibi propaginem faciunt circa parentes in orbem. ¶ Parentium in genitivo plurali pro parentum posuit Horat.3. Car.Ode 24: Dos est magna,parentium Virtus.

Părĕntēlă,f. p. Consanguinitas, affinitas. [מולדת *molédheth.* συγγένεια. Gall. *Parenté.* Ital *Parentado.* Germ. Verwandtschafft. Hisp. *Parentesco, parentela.* Pol. *Powinnowacţwo.* Vng. *Vér zerend valo atyafoság.* Ang. *Parentage or auncestrie.*] Capitol. in Gordian. Duxit(*inquit*)uxorem filiam Misithæi doctissimi viri,quẽ causa eloquentiæ dignum parentela sua judicavit. Apud probatos autores alioqui hoc nomen non invenitur.

Părĕntĭă,pro obsequio usus est Imp.in l.j. C. qui pro sua jurisdict. Quòd si quis alienæ jurisdictionis causam crediderit delegandam, nec præcepto cognitorem datum, parentiam accommodare censemus.Hotom.

Părĕntĭcīdă, Qui patrem aut matrem occidit. [*πατροκτόνος, ἡ μητροκτόνος.* Gal. *Qui a tué pere ou mere.* Ital. *Chi ha amazzato padre ò madre.* Germ. Ein Todtschleger seines Vatters oder Mutters. Hisp. *El que mato padre ò madre.* Pol. *Morderz swego rodzica.* Vng. *Zwlesegylkosa.* Ang. *That killeth father or mother.*] Plaut.in Epid. Quia ego tuum patrem faciam parenticidam.

Părĕnto,tas, n. p. significat Parentibus justa celebro:[*τελέζω, τελεζω, τὰ νομιζόμενα ποιῶ.* Gall. *Faire obseques, funeralles, feruices, banquets ou sacrifices aux peres & meres & aux trespassez.* Ital. *Far essequie,mortori & altri cose diduole.* Germ. Der abgestorbenen Eltern oder Altvorderen jarzeit oder opfferung begehn Hispan. *Hazer sacrificio por padre ò madre ò otros muertos.* Polon *Na pamiatke vmarl'ich rodzicow offiari czinic.* Ang. *To do thinges which ar due to father or mother or to the dead,as funeralles,banketts and sacrifices.*] licet etiam ad alios transferatur. Plin.lib. 18.cap.12: Quin & prisco ritu fabacia suæ religionis dãs in sacro est prævalens pulmentari cibo,& hebetare sensus existimata, insomnia quoque facere: ob hoc Pythagorica sententia damnata,vel (ut alii tradidêre) quoniam mortuorum animæ sunt in ea: qua de causa parentando utique assumitur. Cic.2.de Legib. Hostia autem maxima parentare,pietati esse adjunctum putabat. Idem 1. Philip. Ut cujus sepulchrum nusquam extet ubi parentetur ei, publicè supplicetur. Ovid.1.Amor.Eleg.13:-sic Memnonis umbras Annua solenni cæde parentet avis.

Părēntālĭs,& hoc parentale,adjectivum,om.t.ut umbræ parentales. Ovid.4.Trist. Eleg.9. Dies parentales,quibus solennes epulæ ad mortuorum sepulchrã solent afferri: quæ consuetudo primùm ab Aenea creditur manasse, qui solennibus quotannis donis,patris sui manes placabat. Ovid.2.Fast. Hunc morem Aeneas, pietatis idoneus autor Attulit in terras juste Latine tuas. Ille patris genio solennia dona ferebat. Hinc populi ritus edidicêre novos. At quondam, dum longa gerunt pugnacibus armis Bella,parentales deseruêre dies.

Părentālĭă,orum, n. ſ Convivia quæ in parentum aut propinquorum funeribus fieri consueverunt. [*τελείσματα, ἐναγίσματα, τὰ νομιζόμενα.* Gall. *Sacrifices, obsequẽs,& autres choses qu' on faisoit aux trespassez.* Ital. *Conuiti nelle essequie de morti.* Ger. Maalzeit/ so man auff die Begrebnussen der Elteren oder Verfreundeten vorzeiten gehalten hat. Hisp. *Sacrificios por los muertos.* Polon. *Obyad przi pogrzebie rodzicow dani.* Vngar. *Atyam es rakonim halala kor valo tor.* Ang. *Feasties made at a buriall.*] Dicta parentalia,teste Hieronymo in Ieremiam, quòd hoc officu genus filii parentibus præstarent. Cicero 1.Philip. An me censetis P. C. quod vos invitissimi fecuti estis,decreturum fuisse ut parentalia cum supplicatione mitterentur?

Părenthĕsĭs, f.t. [*παρένθεσις.* Ger. Einschaltung: Da man etwas Spruch einschaltet, ausser Meynung in ein Red hineyn setzt wegen besseren verstands.] Clausula orationis contextui interjecta, qua remota sensus manet integer: à verbo Græco *παρεντίθημι*, quod est interpono sivé intersero. Parenthesis (inquit Valla) est interjectio orationis in sermone, qua remota sermo manet integer: Ea cùm semper venusta est, tum plurimum venustatis habet, quum sit per qui,aut is,aut per ut. Subdit deinde exempla cujusque membri: ut, Si modò culpam tuam fassus esses,pater (qua indulgentia est) omnia tibi ignovisset. Idem:Id flagitii si præsens vidisset parens, (ejus severitatis est) te membratim discerpsisset. Item:Si hanc illi noxam imponere pergis,(ut impudentissimum est)in te eam retorquebit.

Părĕo, pares, parui, paritum, n.ſunde pariturus participium, Videor,appareo. [נראה *nireáh.φαίνομαι.* Gall *Apparoistre, apparoir.* Ital. *Apparire.* Ger. Erscheinen/gesehen werden. Hisp. *Apparescer.* Polon. *Pokazniesie.* Vng. *Meg tetszõm.* Ang. *To appeare and be in sight.*] Martial. lib. 12: Festinant trepidi substringere carbasa nautæ,Ad portum quoties paruit Hermogenes. Virg. 6.Aen. Cui pecudum fibræ,cœli cui sydera parent:id est,à quo fibræ & sydera cernuntur & peritissimè agnoscuntur:ut interpretatur Servius. ¶ Hinc fiunt composita, Appareo, idem significans quod simplex Pareo:hoc est.video. Virg. Aen.1: Apparent rari nantes in gurgite vasto. Compareo, vide suo loco. Dispareo, *ἀφανίζομαι*, à conspectu recedo. Transpareo, *διαφαίνομαι.* Transluceo. ¶ Interdum parêre est obedire. [שמע *schamáh.πείθομαι.* Gall. *Obeir.* Ital. *Vbidire.* German. Gehorsam/vnd gehörig seyn. Hisp. *Obedescer.* Polon. *Posłuszenem.* Vngar. *Engedõk.* Ang. *To obey,to be at commandement.*] Virgil. 1. Aen. Paret amor dictis charæ genitricis Iust.lib.11: Vix patienter uni viro, nedum fœminæ pariturus. Terent. Hecyr. Sed ego stultior, meis dictis parêre hanc qui postulem. Cic.7.Phil. Non ut pareret, & dicto audiens esset huic ordini, sed ut conditiones ferret,leges imponeret. Idem de Natur.deor. Eorum imperiis Rempubl.amplificatam, qui religionibus paruissent. Virg. 2. Aen. -tu nequa parentis Iussa time, neu præceptis parêre recusa. ¶ Promissis parêre, est præstare promissa. Ovid.5.Fastor. Parent promissis, dissimulantque deos. ¶ Parêre intercessori, est deferre:id est, ut vulgò dicunt nostri Iurisconsulti, petenti cedere. Cic.3.de Leg. Parêre jubet intercessori, quo nihil præstantius. ¶ Parêre gulæ,est servire gulæ,sive indulgere. Horat. 2.Serm.Satyr.7:Nil servile gulæ parens habet.

Părētŭr,impersonale.Liv. 9. ab Vrb. Quod postquam consuli nuntiatum est, extemplò tesseram dari jubet, ut prandeat miles,firmatisq; cibo viribus arma capiat,dicto paretur. Habens autem hæc omnia priorem syllabam productam.

Parere pro apparere,veteres dicebant,itaque scriptum est apud Siculum Flaccum, Aliquibus locis lapides, qui in limitibus positi erant, interciderunt: & limites ipsi:id est, rigores, non parentibus lapidibus difficile inveniuntur. Et Frontinus: Ante Iovem limites non parebant, qui dividerent agros. Hyginus autem: Antiquæ mensuræ actus in diversum novis limitibus inciditur. Nam Tetrantum veterum lapides adhuc parent, sicut in Campania finibus Minturnensium. Et apud Cic.in oratione pro Roscio Comœdo.

Părĕphippĭus,*παρεφιππεύων*, Qui præter rationem equestris disciplinę equos agit:quasi præpostерus, sive imperitus eques, à præpositione *παρὰ*, quæ in compositione frequenter idem significat quod perversè,sivè præposterè:& nomine *ἱππεύειν*, quod equestrem significat. Vtitur hac voce Imperator in l. Parephippium.C.de Curs.publ.

Părĕrgŏn.[*πάρεργον.* Ang. *All thing beſyde the principall purpoſe.*] Dicitur quod alicui rei præter propositum additur:ut sipictor imaginem pingens, ornandæ tabellæ gratia, arbusculas, & aviculas,& hujusmodi addiderit. Plin.lib. 35.cap.10:Protogenes,quum Athenis celeberrimo loco, Minervæ delubro propylæum pingeret, adjecit parvulas naves longas, in his quæ pictores parerga appellant. Sunt etiam(inquit Budæus)parerga corollaria operis locati, quæ fiunt ultra id quod in stipulatione comprehensum est. Nam *τὸ ἔργον*, est opus ipsum de quo actum est: Parergon autem, operis appendix,de quo nihil actum erat.

Părĕsĭs, *πάρεσις*, Græca vox est, qua significatur remissio, vel negligentia:corporis & animi defectio, & languor,viriumq; & corporis & animi extenuatio. Budæus in Comment.

Paretonium, Vide PARAETONIVM.

Părĭĕs,parietis,pen.corr.m.t. Propriè est qui in utroq; ædium latere domum unam ab altera dirimit: differtq; à muro, quòd hic propriè est lapideus urbis ambitus. [חומה *chomáh* קיר *ſchur.τοῖχος.* Gall. *Paroy,ou mur.* Ital. *Parete, muro.* German. Ein Scheidwand. Hispan *Pared.* Pol. *Scyana.* Vngar. *Fabo,kõz. fal.* Ang. *A wall of an houſe.*] Cic.6. Verr. His autem tabulis templi interiores parietes vestiebantur. Ovid. 4. Metam. Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim, Quum fieret paries, domui communis utrique. Plinius lib.35.cap 14:Quid non in Africa, Hispaniaq; ex terra parietes, quos appellant formaceos, ævis durant incorrupti imbribus,ventis,ignibus,ommq; cæmento

firmiores? ¶ Intra domesticos parietes aliquid fieri dicimus, quum significare volumus aliquid domi nostræ fieri. ¶ Intra parietes disceptare, vel experiri, est amicis domi, & extra cancellos forenses controversiam componendã permittere. Cic. pro Quintio: Siquid in controversiam veniret, aut intra parietes, aut summo jure experiretur. ¶ Paries intergerinus quis dicatur, vide in dictione INTERGERINVS. ¶ Paries craticius dicitur ab asseribus, qui arrecti, transversíque in modum cratis texuntur: unde Vitruvius: Arrectarios parietes, & transversarios appellat.

Părĭĕtīnă, penult. prod. f. p. Murus vetus, ac semirutus. [τοῖχος ἐφαιμοβρώς. Gall. *Vieille paroy ou mur, masure.* Ital. *Parete o muro vecchio.* German. Ein alte bauwfellige Wand. Hispan. *Pared vieja ò cayda.* Polon. *Stárá ściana.* Vng. *Rom ladozot kősal.* Ang. *An old wall half broken down.*] Plin. lib. 22. cap. 17: Astericum herba est nascẽs in tegulis, parietinisq; folio similis ocimo. Idem lib. 26. cap. 8: Nascitur maximè circa vetera monumenta, parietinasque, & inculta itinerum.

Părĭĕtārĭă, æ, f. p. Herba à parietibus in quibus nascitur dicta muralis. [πεζέτιον, ἐξῶνι. Gall. *Paritoire* Ital. *Herba che nasce nelle tegole ò nel muro parietaria, vitriuolo* Germ. Kraut, das auß dẽ Mawren wachßt. Hispan. *Albaracha de rio ò yerua de vidrio.* Pol. *Noc y dzien.* Vng. *Fórse fiv'.* Ang. *Feuerfew.*] Plin. lib. 22. cap. 17: appellatur parthenion, & perdicium, quoniam perdices ea vescantur. Dioscorides Helxinen appellat.

Parilia, pariliorum, vide PALILIA.

Părĭlĭs, parile, pen. corr. om. t. Aequalis. [בשׁתוה *nischtaveh.* ἴσος. Gall. *Pareil, egal, semblable.* Ital. *Pari, vguale.* Germ Gleichs lich/gleichförmig Hisp. *Cosa vgual, ò cosa pareja.* Pol. *Rowni.* Vng. *Igenlő.* Ang. *Equall, lyk*] Lucr. libr. 2: Concharumque genus parili ratione videmus Pignore telluris gremium. Ovid. 1. Trist. Eleg. 8: Acçipere, & parili reddere voce vale. Idem 8. Metam. Quosq; alios parili fuerat dignatus honore. Ibidem: Sed pía Baucis anus, parilíq; ætate Philemon.

Părĭlĭtās, f. t. Aequalitas. [ἰσότης. Gall. *Egualité, pareille condition.* Ital *Vgualita* Ger Gleichheit gleichförmigkeit Hisp *Vgualdad.* Pol. *Rownośc* Vng *Egyenlőség.* Ang. *Equalitie, lykneſſe.*] Gell. lib. 14. cap. 5: Paribus virtutum inter se consimilium.

Parilitium vdus, sive Palilitium, ὑάδες, Signum cœleste, ex septem constans stellis, quas Græci ὑάδες. Latini Suculas appellarunt. Rationem nominis, vide suprà in dictione PALILITIVM.

Părĭo, is, peperi, partum, vel paritum, parere, act. t. hodie tantũ est tertiæ conjugationis, olim etiam quartæ. [ילד *jaladh* τίκτω, ἀποτίκτω. Gall *Enfanter.* Ital. *Partorire.* Germ. Gebären Belg. Baren. Hisp. *Parir la muger.* Pol. *Rodzę.* Vng. *Zwlők ellők.* Ang. *To bring forth children.*] Ennius: Ova parire solet genus pennis condecoratum. Cato de Re rust cap. 89: Gallinas teneras, quæ primùm parierint, concludat. Est autem parere, fœtum emittere: quod proprè ad fœminas pertinet. Lucr. lib. 5: - sicut nunc fœmina quæque, Quum peperit, dulci repletur lacte. Cic. 2. de Orat. Ex quo genere etiam illud est quod Scipio apud Numãtiam, quum stomacharetur cum C. Metello, dixisse dicitur: Si quintùm pareret mater ejus, asinum fuisse parituram. Ovid. Metamorph. Quæ voveam duo sunt, minimo ut relevêre dolore, Vtque marem parias, &c. ¶ Accipitur aliquando parere pro generare, ut etiam de vitis dicatur: sed hoc rarissimè, idq; apud vetustissimos. Cæcilius: Hic vicinus noster peperisse se filium memoratid est, genuisse. ¶ Per translationem etiam accipitur Pro Acquirere, & cũ magno labore comparare [κτᾶσθαι, κτᾶσθαι. Gall. *Acquerir, acquester.* Ital. *Acquistare* Ger. Vbertommen Hispan. *Adquirir.* Ang. *To gett or purchaſſe*] Cic. 2 Offic. Maxime autem & gloria paritur, & gratia defensionibus. Colum lib. 8. cap. 1: Sequitur ut examina desideremus, ea porrò vel ęre parta, vel gratuita contingunt. Virg. 11. Aen. Ite agit, egregias animas, quę sanguine nobis Hanc patriã peperêre suo. ¶ Parere ova dicũtur aves, pro ponere, & quod Varr. de Re rust. Facere ova dicit. Plin. li. 10. cap. 52: Plurima ova pariunt struthiocameli. ¶ Parere verba, est nova fingere. Cic. 3. de Finib. Idq; cùm Græcis, tum magis nobis, quibus etiam verba parienda sunt, imponendaq; nova novis rebus nomina.

Părĭŏr, eris, pen. corr. passiv. [נולד *noládh.*] Plin. lib. 10. cap. 52: Ova exeunt à rotundissima sui parte, dum pariuntur.

Pariare, apud Iurisconsultos significat paria facere: hoc est, ita rationes reddere, ut paria expensa sint acceptis. Ejusmodi servum pariatorem appellat Paulus in l. Iulius, de condit. & demonst. Pariationẽ verò Scævola appellat eam scripturam, qua rationibus redditis satisfactum esse creditori, aut domino appareat. Vide Anton. August. lib. 14. Emendat. cap. 12

Pārtŭs, a, um, particípium à Pario. In lucẽ editus. [נולד *noládh.* τετοκώς. Gall *Enfanté.* Ital. *Partorito.* Ger Geboren. Hispan. *Parido.* Pol. *Narodzoni.* Vng *Zwlesőt ellesőt.* Ang. *Borne.*] Virg. 6. Aeneid. - alius Latio jam partus Achilles. Lucret. lib. 5: Et genus omne quod est veterino semine partum. ¶ Aliquãdo ponitur pro laboriosè comparatus, acquisitus. [נקנה *nikneh.* κτήματος. Gal. *Acquis, acquesi* Ital. *Acquistato.* German. Vbertommen Hisp. *Adquirido.* Polon *Dostał.* Vngar. *Gywytót keresőt.* Ang. *Gotten or purchaſſed.*] Apul. Partamque à multo tempore, & multo tempore, & multo labore pecuniam, uno die consumpsit. Terent. in Andr. Nam mihi immortalitas Parta est, si nulla ægritudo huic gaudio interceſſerit. Cic. de Leg. Agrar. contra Rullum: Libertas plurimo sudore, & sanguine majorum nostrorum parta, nobisq; tradita. Idem 2. de Orat. Vt ipsum quod erat hominis proprium, non partum per nos, sed divinitùs ad nos delatum videretur.

Pārtŭs, hujus partus, nomen, m. q. Pro ipso pariendi actu. [לדה *ledháh.* τόκος, τέξις, κύησις. Gall. *Enfantement.* Ital. & Hispan. *Parto.* German. Ein Geburt. Polon. *Rodzenie.* Vng *Zwletes.* Ang. *Deliuerance of a women with chyld.*] Cicero 1. de Nat. deor. Diana adhibetur ad partus, quòd ii matureſcunt aut septem, aut novem lunæ cursibus. Plin. Quòd à prægnantibus commanducatum, partum facilliorem facit. Propert. libr. 2. Eleg. 3: Non, non humani sunt partus talia dona. Ista decem menses non peperêre bona. Virgil. 1. Aeneid. Marte gravis geminam partu dabit Ilia prolem. ¶ Per translationem etiam de arboribus dicitur. Plin. lib. 12. cap. 5: Autumno legitur ex æstivo partu. ¶ Aliquando accipitur pro fœtu ipso. Martial. lib. 1: Nec jacuit partus, sed matre cadente cucurrit. Plin. lib. 8 cap 32: Editos partus exercent cursu. Ovid. 6. Metam. Et genitrix facta est, partus enixa gemellos.

Pārtŏr, oris, m. t. Qui peperit, & acquisivit. [קנה *kanáh.* τοκεύς, κτήτωρ, κεκτημένος. Gall. *Acqueſteur, qui a acqueste.* Ital. *Che acquista.* Ger. Ein vbertommer Hisp *Adquisidor* Pol *Tenktory dostał.* Vngar. Az ke zwelt, zerzett. Ang. *A purchaſſer.*] Plautus Trucul. Quos quum celamus, sic facimus conscios: Qui nostræ ætati tempestivè tẽperant. unde antè parta Demus pòst partoribus.

Părĭtūră, æ, f. p. est ipse pariendi actus. [לדה *ledháh* γαστήρ. Gall. *Enfantement.* Ital. *Parto.* German Ein Gebärung. Hispan. *Parto.* Polon. *Rodzeme.* Vng *Zweles.* Ang. *Bringing forth of children.*] Varr. lib. 2 de Re rustic. cap. 1: Demes, si vis, duas res de multis, admissuram & parituram.

Partĭo, onis, f. t. Ejusdem apud veteres notionis. Plaut. Trucul. Horresco misera, mentio quoties fit partionis Gel. lib. 10. cap. 2: Eumque finem esse, dixit, multijugæ hominum partionis. Idem lib. 3. cap. 16: Sed nono mense aut decimo, neq; præter hos alio, partionem mulieris fieri existimasse.

Părĭtudo, dinis, f. t. Pariendi actus, antiquum. Plaut. in Aulul. Propinqua paritudo cui appetit.

Pārtūrĭo, is, pen. corr. n. q. Desiderativum à pario, In pariendo laboro, laboro ut pariam. [חלל *cholél.* ὠδίνω. Gall. *Eſtre en trauail d' enfant, s' efforcer de produire.* Ital *Partorire.* Ger. Gern wöllen gebären/ in Kindsbandẽ oder Kindsnöthen ligẽ. Hisp. *Estar la muger de parto.* Pol. *Prącznie w porodzeniu chcze; porodzenia chcze;* Vng. *Zwleſetẽ ekelem* Ang. *To trauaill, to be in labour.*] Plin. lib. 20. cap. 21: Vtiq; constat parturientes foliis substratis celeriùs parere. Varr. lib 3. de Re rust. cap. 9: In cubilibus quũ parturient, acus substernendum: quum pepererint, tollere substramen. Cic. 2. Phil. Vtinam aliquando dolor pop Romani pariat, quod jamdiu partu[illegible]

Parippi, Cives Athenienſium sic dicti, quasi qui equis cursu æquari conte[illegible]

Partĭtūr[illegible] quam in corpore appellantur à Medicis cu[illegible] quæ, pa[illegible] e Consillæ dicuntur

Părĭtĕr, adverbium Ex æquo, æquabiliter. [יחד *jachádh.* ἴσως. Gal. *Pareillement, [illegible]nent.* Ital *Parimente, vgualmente.* Ger. Zugleichermaßlichen. Belg Zeſamen Hispan. *Vgual y semejantemente.* Pol. *Rownie.* Vng. *Egyenlő keppen.* Ang *Equallie, alik*] Nęvius: Vt pariter dispartiantur bona patris. ¶ Aliquando cõvenienter. οἰκείως. Tirin. Næ tu istam ædepol inedia extuliſti pariter ut dignum fuit ¶ Aliquando similiter. ὁμοίως. Plaut. in Aulul. Is ex se hunc reliquit, qui hic habitat filium pariter moratum ut pater atque ávus ejus fuit. ¶ Est & adverbium congregandi, significans unà, simul. Cic. 1. Tuscul. Pariter cum vita sensus amittitur.

Părĭtūrā. Paritudo. Vide PARTVS.

Parmă, parmæ, f. p. Breve scutum rotundum, quo milites utebantur: [צנה *tsinnáh.* πέλτη, Suidæ. Gall. *Targue. rondelle, bouclier.* Ital. *Targa, brochiero.* German. Ein rondet Schütt der Fußknechten/ein Röndet. Hisp. *El broquel.* Pol. *Rodella, puklerz* Vng. *Tatar pau, kerekdeg pau.* Ang. *A buckler which men of warre vſeth.*] dictũ quòd à medio in omnes partes esset par, ut inquit Varr. Virgil lib. 11: Enſe levis nudo, parmaque inglorius alba. Hoc scutum Græci, autore Plinio, vocant *peltam*, πέλτην. Livius 8. ab Vrbe: Quem cuspide parmaque innixum, attollentem se ã gravi casu Manlius à jugulo, ita ut per costas ferrum emineret, terræ affixit.

Pārmātŭs, a, um, Parma tectus. [ὁ ἔχων πέλτην φέρων, ἀσπιδοφόρος. Gall. *Garny ou armé de rondelle.* Ital. *Armado di rondella.* Ger Mit einer

einer Rondell gerüſtet oder bewaffnet. Hiſp. *Armado de broquel.* Pol. *Rodella albo pawęza tárcza okrity.* Vng. *Paiſos.* Ang. *Armed with a buckler.*] Liv. 4. ab Vrb. Dat ſignum Volſcis Imperator, ut parmatis novæ cohorti hoſtium locus detur.

Pārmŭlă, parmulæ, pen. cor. Diminutivum. [τὸ πελτάριον, τὸ ἀσπίδιον. Gall. *Petite rondelle.* Ital. *Picciola rondella.* Germ. Ein kleines runds Schuttlin der Kriegsknechten. Hiſp. *Pequenno broquel.* Pol. *Rodelka.* Vngar. *Tatat paiſoſka.* Ang. *A litle buckler or targate.*] Horat. 2. Carm. Ode 7: Tecum Philippos & celerem fugam Senſi relicta non bene parmula.

Pārmŭlārĭŭs, parmularii, m. ſ. Gladiator, qui parmula utebatur, quique parmulas facit & vendit. [πελτάρης. Gall. *Vn rondelier.* Ital *Maeſtro de rondelle.* German. Der ſolche runde Schilt zu dem Streit braucht oder macht. Hiſp. *El que vſa mucho del broquel.* Pol. *Pawęznik, tenktori tarczy prowiwa.* Vngar. *Paiſos.* Ang. *That vſeth a buckler.*] Quintilian. lib. 2. cap. 11: Alius percontanti, Theodoreus, an Apollodoreus eſſet: Ego (*inquit*) parmularius ſum. Vbi interpres, Parmularius dicitur parmarum: hoc eſt, ſcutorum faber. Porrò gladiatores parmularii etiam Thraces appellabantur, eò quòd ejus regionis homines præcipuè parmulis utebantur. Feſtus: Thraces (*inquit*) gladiatores, à ſimilitudine parmularum Thraciarum vocati.

Parmularius. Vide PARMA.

Pārnacĭdēs, Veſtes appellabantur puellares. Varro de liber. educ. Vt puellæ habeant potiùs in veſtitu chlamydas, encombomata, & parnacidas quàm togas. Nonius.

Păro, ràs, act. p. Inſtruo, apparo, præparo. [תכן *bechín* תכין *tichchén.* παρασκευάζω. Gal. *Appareiller. appreſter.* Ital. *Apparecchiare, metter in ordine.* Ger. Rüſten, bereiten. Belg. Bereyden. Hiſp. *Aparejar.* Polon *Narządzam, gotuie.* Vng. *Tſinalok.* Ang. *To prepare, to make ready.*] Plaut. in Mil. Itaq; ego paravi hìc intùs magnas machinas. Terent. in And. Revertor poſtquam quæ opus fuêre ad nuptias Gnatæ, paravi. Cęſar 5. belli Gal. Nervios Advaticoſq; bellũ Romanis parare. Ita paratum eſt, inquit Plaut. in Pœnulo: id eſt, ita deliberatũ eſt. ¶ Significat aliquando idẽ quod comparo, acquiro, κτάομαι, ἐτοιμάζω. Terent. in Eunuch. Cupio aliquot parare amicos beneficio meo. Curtius: Quid tibi divitiis opus eſt, quæ te eſurire cogunt? Primus omnium ſatietate paraſti famem, ut quò plura haberes, acriùs quàm ſi non habetes cuperes. ¶ Hujus compoſita ſunt, Apparo, Comparo, Reparo, Separo, Diſparo, quod eſt Separo, Acquiparo, Præparo: quæ habent penultimam correptam.

Pārātŭs, particip. aut nomen ex participio. [[מוכן *muchán.* παρεσκευασμένος, παρασκευαστός, ἑτοιμασθείς. Gal. *Appareillé.* Ita. *Apparecchiato, preſto.* German. Gerüſtet, bereitet. Hiſp. *Aparejado.* Polon. *Przygotowany.* Vngar. *Kesz, meg ſinaltatot.* Ang. *Readie or made readie.*] Terent. in Andr. Omnia parata jam ſunt intùs. Ibidem: Summum bonum eſſe heræ putabam hunc Pamphilum, Amicum, amatorem, virum, quovis in loco paratum. Vbi Donatus: Paratum dixit ad omnes affectus, quicunq; de proximo eſſe poſſunt. Cic. 2. de Leg. Fuit enim hic vir, ut ſcitis, nõ ſolùm eruditiſſimus: ſed etiam civis è Republica maximè, tuendæq; civitatis paratiſſimus. Paratiſſimo animo ſuſtinere. Hirtius 8. bell. Gal. ſungitur aliquando infinitivo: Cæſ. 3. bell. Civil. Paratus omnia perpeti. Aliquando accuſativo cum prepoſitione ad. Cic. ad Toranium lib 6: Paratus ad omnem evẽtum. Aliquando dativo. Quintul. lib. 8. cap. 3: Idem certamini paratior.

Pārātŭs, us, ſubſtantivum, m. q. Apparatũs. [מוכנות *mathchónetth.* παρασκευή, ἑτοιμασία. Gal. *Appareil.* Ital. *Aparecchio.* Germ. Rüſtung, bereittung. Hiſpan. *Aparejo.* Polon. *Narządenie, przigotowanie.* Vn. *Kezwelet.* Ang. *A making readie.*] Quint. lib. 10. cap. 1: Copioſus verborum ſit paratus: id eſt, apparatus. Tacit. lib. 13: Proviſo antè funebri paratu, qui modicus erat. Opus impar veſtris paratibus. Ovid. 3. de Ponto, Eleg. 4.

Pārātum, in neutro genere. Terent. in Eunuch. Parati nihil eſt.

Pārātē, adverbium, Promptè, & expeditè. [παρασκέυως. Gall. *Auec appareil.* Ital. *Prontamente, apparecchiatamente.* Ger. Mit bereittung, bereitſamtlich. Hiſp. *Con aparejo.* Pol. *Gotowo.* Vng. *Kezen.* Ang. *Readelie.*] Plautus in Epid. Vt paratè eam præmeditatam meis dolis, aſtutiisque Onuſtam mittam. Cicero de Claris Orat. Is tamen ad dicendum veniebat magis audacter, quàm paratè. Idẽ 1. Offic. Dimicareq; paratiùs de honore, & gloria, quàm de cæteris commodis. Paratiſſimè reſpondit: hoc eſt, promptiſſimè. Plin. Epiſt. 9. lib. 3.

Pă[illegible]to, tas, frequent. Plaut. in Merc. Quid tu ais? quid cùm illuc, [illegible] paritas, venire.

Pă[illegible]bĭlĭs, [illegible]. Quod in promptu eſt, & citò haberi poteſt. [παρασκευαστός, ἑτοιμος. Gall. *Qui ſe peut appreſter, ou acquerir* [illegible] Ital. [illegible] *apparecchiare.* Ger. Das wol [illegible] Pol. *Latwi do* [illegible] Ang. *That is in readineſſe, or* [illegible] Sen. 1. Ad manum eſt, & parabile, quod ſat eſt: qui ad naturam vivit, nunquam eſt pauper. Cic. 1. de Finib. Ipſa natura divitias, quibus contenta eſt, & parabiles, & terminatas habet. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: Non ego, nanque parabilem amo venerem, facilemq; que. Curt. lib. 6: Tenaces quippe diſciplinæ ſuæ, ſolitosque pareo ac parabili victu ad implenda naturę deſideria defungi, in peregrina, & evictarum gentium mala impulerat.

Părŏchŭs, chi, pen. corr. m. ſ. παρόχος. Qui & Xenoparochus, teſte Budæo, ἀπὸ τῦ παρέχειν: hoc eſt, à prębẽdo dicitur. [Ger. Der einen mit aller notturfft auff einer Fahrt verſicht, freyhalt vnd für jhn bezahlt. Pol. *Farary.* Ang. *A neighbour or paris hioner.*] Erant enim Parochi, qui legatis publicè Romã miſſis, cæterisq; alicujus dignitatis hoſpitibus, ſalem & ligna præbebant: ut annotavit Acron in illud Horatii ex lib. 1. Serm. Satyr. 5: Tum parochi, quę debent ligna, ſalemq;. Hi Latino verbo Copiarii dicti ſunt, teſte Porphyrione, quòd omnium rerũ neceſſariarum copiam, regum, populorumq; Legatis ſuppeditabant. Nam quanvis Horatius ſalis tantùm & lignorũ meminerit, eorum tamen appellatione videtur eſſe complexus quæcũq; ſunt hoſpitibus neceſſaria. In hac ſignificatione hoc nomine uſus eſt Cic. lib. 13. Epiſt. ad Atticum: Atiarathes (*inquit*) Ariobarzani filius Romam venit: vult, opinor, regnum aliquod emere à Cæſare. Nam quomodo nunc eſt, pedem ubi ponat in ſuo nõ habet. Omninò eum Seſtius noſter parochis publicis occupavit: quod quidẽ facilè patior: veruntamen quòd mihi ſummo beneficio meo magna cũ fratribus illius neceſſitudo eſt, invito eum per literas ut apud me diverſetur. Horat. lib. 2. Serm. Sat. 8: Parochum videtur poſuiſſe pro convivatore: vertere pallor Tum parochi facię, nil ſic metuentis, ut acres Potores. ¶ Sunt qui Parochon etiam accipi putent pro auſpice nuptiarum, ſeu parànympho: ejus originẽ referentes ad verbum παρέχειν, eò quòd in curru nuptiali unà cum ſponſo & ſponſa veheretur. Nam ut Pauſanias ſcribit in Græcia moris fuit ut in curru nuptiali tres tantũ ſederent, ſponſa media, cujus alterũ latus claudebat ſponſus, alterũ quem vocabant πάροχον, vel qui amicitia vel ſanguine eſſet conjunctiſſimus, vel cui ob dignitatem plurimũ deferrent. Hæc Cælius. Sunt qui Parochias (ait Budæus) appellatas inde cenſeant, quibus ſinguli ſacerdotes ſacra adminiſtrent. Ego verò, (inquit Budæus) non parochias primũ, ſed Parœcias, appellatas eſſe cenſeo, quaſi vicinias.

Parodontĭdes, παροδοντίδες, ſive Parulides, παρουλίδες, Tubercula juxta gingivas, quum caro in gingiva excrevit. Vide Celſum lib 6. cap. 13.

Părœcĭă, παροικία, cum œ diphthongo, Accolarum conventus, ſacraq; vicinia, ἀπὸ τῦ παροικεῖν: hoc eſt, ab accolendo, vel juxtà habitando. [Pol. *Liwd do iednei fari zchodzaci ſie.* Ang. *A paruh.*] Auguſt. lib. 14. de Civit. Presbyter fuit quidã nomine Reſtitutus in parœcia Calamenſis eccleſiæ. Parœci dicuntur ipſi accolæ: quare qui fanum aliquod accolunt, parœci dicti ſunt, ejuſdem ſcilicet fani cõſortes. Quòd ſi Latinè loqui magis placet, Latinè ſcientibus Curiæ dici poſſunt: unde curiones olim dicti, & πάροικοι ipſi curiales. Ex Budæo.

Părœmĭă, ę. [παροιμία. Ger. Ein gemein Sprichwort.] Definitore Donato, eſt accommodatum rebus, temporibusq; proverbium. Diomedes ſic definit: Parœmia, *inquit*, eſt proverbii vulgaris uſurpatio, rebus, temporibusque accommodata. Vide Eraſmum in principio Adagiorum.

Părŏmœŏn, παρόμοιον, Eſt ſimilitudo verborum in oratione: quemadmodum Paronomaſia nominum dicitur ſimilitudo: ut ſi dixeris aliquem arare, non orare, eſt paromœon: ſi verò non Oratorem eſſe dixeris, ſed aratorem, paranomaſia eſt. ¶ Alii Paromœon interpretantur vitium orationis, quum ab iiſdem literis diverſa verba ſumuntur: cujuſmodi eſt illud: O Tite tute Tati tibi tanta tyranne tuliſti.

Părŏmŏlŏgĭă, παρομολογία, Dici poteſt confeſſio: figura quũ aliquot res concedimus adverſario: deinde inferimus aliquid quod aut majus ſit quàm ſuperiora, aut etiam omnia, quæ poſuimus, infirmet. Exemplum eſſe poteſt illud Ciceronis pro L. Flacco: Veruntamen hoc dico de toto genere Græcorũ: tribuo illis literas, do multarum artium diſciplinam, non adimo ſermonis lepórem, ingeniorũ acumen, dicendi copiam: denique etiam, ſiqua alia ſibi ſumunt, non repugno: teſtimonio ſi religionem, & fidẽ nunquã iſta natio coluit: totiusq; hujuſce rei quæ ſit vis, quæ autoritas, quod pondus ignorant.

Părōn, onis. [πάρων. Ger. Ein klein Raub ſchifflein oder Gateen.] Navigii genus à Pariis primùm excogitatum, ut refert Ariſtophanis interpres. Vnde & Myoparones quidam appellatos putant, quod genus navigii piratici eſſe creditur, mediam autem habet formam earum navium quæ in Myunte & Paro inſulis fieri ſolent. Vide Bayfium de re navali.

Părŏnŏmăsĭă, παρονομασία, Latinè agnominatio, quum aliquod nomen ab alio voce quidem ſimili, verùm ſignificatione diverſiſſimo perimitur. Terentius in Andr. Nam inceptio eſt amentium, haud amantium. Quando autem hoc non ex nominum, ſed verborum ſimilitudine contingit, Pa-

romœon à quibuſdam appellatur. Vide ſuprá.

Părŏnўchĭă, ę, pen. corr. f. p. vel Paronychium, paronychii, n. ſ. Abſceſſus circa radices unguium, reduvia. [παρονυχία. Gall. *Apoſtume qui vient à la racine des ongles.* Ital. *Panariccio.* German. Der Fingerwurm ſo zu ringo ymb den Nagel friſt daß er mit ſchmertzen abgehn muß. Hiſp. *Panariço ò vnnero.* Pol. Zanokcyca. Vngar. Körüm mereg. Ang. *A felon or in poſtumation that cometh vnder the rootes of the nayles.*] Plin. lib. 23. cap. 3: Gingivarum inflationibus paronychius, ſordidiſq; ulceribus, & putreſcentibus. ¶ Dicta paronychia à παρά ad, & ὄνυξ, unguis, quaſi ad unguem. ¶ Eſt item paronychia frutex quidã in petris naſcens, peplo ſimilis, breviore tamen ſtipite, & foliis majoribus. Nomen habet à re ipſa, proptereà quòd paronychiis medeat. Autor Dioſc. lib. 4.

Părŏnўmŏn, παρώνυμον. Nomẽ ab alio derivatum: Grammatici vocant Denominativum.

Părŏpſĭs, f. t. Vas eſcarium à rotunditate ſic dictũ. [παροψίς. Gall. *Plat ou eſcuelle.* Ital. *Pidto ò ſcudella.* Ger Ein runde Platten/ Eſchuſſel. Hiſp. *El plato grande para el maniar.* Pol. Miſſa ſzeroka. Vng. *Tal* Ang. *A diſhe or potynger.*] Martial. lib. 11: Cui portat gaudens anculla paropſide rubra Halecem. Suet. in Cal. cap. 12. Ordinario quidem diſpenſatori breviarium rationum offerenti, paropſidem leguminis pro ſedulitate ac diligentia porrexiſſe. ¶ Pollux libro 10, tradit etiam juris quoddam genus eſſe, vel mazæ, vel opſonii vilis, quod ſuo tempore παροψημάτου dicebatur.

Părŏtĭs, tidis, Apoſtema ad aures. [παρωτίς. Gall. *Apoſtume entour ou derrier les oreilles.* Ital. *Aposema dietro le orecchie* Germ. Ein knaup oder geſchwär ſo hynder den Ohren wächſt Hiſp. *Hinchaçon tras las orejas.* Vng *Fwel fő narzyy. fwel mę kelet.* Ang. *A felon or apoſtume behynde the eares.*] Celſ. lib. 6. cap. 16 Sub aptis verò auribus oriri parotides ſolent, modò in ſecunda valetudine ibi inflammatione orta: modò poſt lõgas febres, illuc impetu morbi converſo: id abſceſſus genus eſt. ¶ Dicuntur etiam parotides (inquit idem Celſ.) arteriæ duæ dextra ſiniſtraq; juxta guttur, quæ ſurſum procedentes ultra aures feruntur. ¶ Quin & ipſi aurium cincinni, apud Iul. Pollucem vocantur parotides. Idemque partes his ſubjectæ, quæ à faucibus ad malas pertinent. Græci enim παρά ad, οὖς auris dicũt. Solent etiam juxta dentes in gingivis oriri dolores, quos Græci παρωτίδας appellant. Plin. lib. 20. cap. 1: Parotidas & panos ſanat.

Părŏxўſmŭs, m. ſ. παροξυσμός, Stimulatio, concitatio, exacerbatio, παροξύνειν enim eſt incitare. [Pol. *Ograſzkaçimma.* Ang. *A fytte, or coryſe of fever or other diſeaſe.*] Hoc etiam nomine Græci appellant Acceſſum febris: hoc eſt, exacerbationem, quæ ſtatis temporibus fieri conſuevit.

Părră, Genus avis in auſpicatæ. Horat. 3. lib. Carm. Impios parræ recinentis omen Ducat, & prægnans canis, aut ab agro Rava decurrens lupa Lanuvino. Plin. lib. 18. & 29: Avem parrã oriente Sirio, ipſo die nõ apparere donec occidat. ¶ Eſt etiam parra avicula, aliâs pardalus vocata, quę magna ex parte gregarium volat, coloris tota cinerei, minor turdo. Plin. li. 18. c. 29.

Părrĭcĭdă, ę, pen. corr. ſubſt. com. p. [παρρικτόνος, παρρικτόνος. Gall. *Parricide, meurtrier ou meurtriere de pere ou mere, ou autre parent.* Ital. *Parricida.* Ger. Ein Vatter mörder, der ſein Vatter oder Mutter ertödet. Hiſp. *El que mata padre o madre.* Pol. *Morderca oyca lub matki.* Vng. *Zweleie gilkoſa.* Ang. *That killeth father or mother.*] A patre deducitur, t in r commutato. Alii volunt parricidam per ſyncopam dici, quaſi parenticidam à nomine parẽs. Propriè enim parricida dicitur parentum interfector, aut qui patriæ (quæ parentis loco piè ſanctéq; eſt hominibus colenda) excidium aut vim attulerit. Cic. pro Roſc. Amer. Inſui in culeum parricidas vivos, atq;, ita in flumen dejici voluerunt. Idẽ in Paradox. Patrẽ vita privare, ſi per ſe ſcelus eſt, Saguntini qui parẽtes ſuos liberos emori, quàm ſervos vivere maluerunt, parricidæ fuerunt. Idem in Catil. Certè verendum mihi non erat, nequid hoc parricida civium interfecto invidiæ mihi in poſteritatẽ redundaret. Horat. 3. Carm. Ode 29: Telegoni juga parricidæ. Poſtea tamen lege Pompeia cautũ eſt, ut is parricidii teneatur, nõ ſolùm qui patrẽ & matrẽ interfecerit, ſed qui fratrẽ, ſororẽ, patruelem, filium, filiam, nepotem, nurum, alioſq; propinquos occiderit. ¶ Vſurpatur interdũ pro quovis, qui hominis cædẽ faciat, ſive ille propinquus ſive alienus ſit. Vnde extat lex Numę Põpilii: Si quis liberum hominem morti ſciens duit, parricida eſto.

Părrĭcīdĭum, cidii, n. ſ. Parentis vel cognati cædes: [παρρικτονία. Gall. *Parricide, meurtre ou homicide de pere ou mere, ou autre parent.* Ital. *Parricidio.* Germ. Ein ermördung des Vatters oder Mutters. Hiſp. *Matança de padre ò madre.* Pol. *Mord nad rodzicem.* Vngar. *Zweleinek meg ölése.* Ang. *A killing of parentes.*] quãvis etiam pro eo accipiatur qui impiũ aliquod nefas in patrię perniciem ſit machinatus. Cicer. lib. 3. Offic. Poteſt enim, dii immortales, cuiquam eſſe utile fœdiſſimum & deterrimum parricidium patriæ, quanvis is, qui ſe eo obſtrinxerit, ac oppreſſis civibus parens nominetur? Idem 3. de Nat. deor. Sibi ſalutem ut familiari pareret parricidio. Idẽ pro Cluẽt. In ipſo fraterno parricidio nullum ſcelus prætermiſſum videtur. Melius Patricidium.

Parrhiſĭi, Vide PARISII.

Pars, hujus partis, à pari, fit. Quòd partes ſimul junctæ, pares: id eſt, æquales ſint totũ. [פלג *Pheleg.* μέρος, μοῖρα. Gall. *Part, portion, partie.* Ital. *Parte.* Ger. Ein theil. Belg. Een deel. Hiſp. *La parte de algun todo entero.* Pol. Część. Vng. *Reſz, darab.* Ang. *A part or portion.*] Alii malunt partem dicta ab adverbio parum, eò quòd pars ſit quid parùm, ſi quis totum reſpiciat. Dicuntur verò partes, in quas dividitur totum. Plaut. in Rud. Equidem neq; ego partem poſco mihi iſtinc de iſtoc vidulo ¶ Pars magna, idem quod bona pars: id eſt, multi: ſic pars major: id eſt, plures: & pars maxima, plurimi. Cic. 1. Offic. Quæque majori parti pulcherrima videntur, &c. Terent. in Prolog. Heaut. Ni partem maximã exiſtimarem ſcire veſtrũm, &c. Plaut. in Moſt. Magna pars morem hunc ſibi induxerũt, &c. ¶ Pars multa idẽ quod pleriq;. Horat. 2. Serm. Satyr. 7: Pars multa natat nõ recta capeſcens. ¶ Magna ex parte, pro plerunq;. Plin. lib. 8. cap. 54: Itaq; magna ex parte complectendo necant. Aliàs ſignificat ut ſonat. Quintil. libr. 10. cap. 1: Ex magna parte Ciceronem, quantus eſt, fecit. ¶ Ex parte, & in parte aliquando pro partim uſurpantur. Quintil. lib. 6. cap. 4: Piſces ex parte adulti, & versati. Idem lib. 5. cap. 7: Patronorum in parte expeditior, in parte difficilior interrogatio eſt. ¶ Partes aliquas tenere, eſt per illã regionem iter habere. Cic. ad Att. lib. 3 Sine te autem non nobis illas partes tenendas propter Antonium. ¶ Ponitur interdum Pars pro factione: ſed hoc ferè in plurali numero. Cicer. pro Quintio: Erat (*inquit*) illarum partium. Idem 13. Philip. Tenuerunt partes Cæſaris. ¶ Pro ſua quiſque parte: id eſt, pro vitili. ¶ Parte ablativus, ponitur aliquando pro partim. Plautus in Rud. Sed id ſi parte curavi, ut caverem, &c. Interdum geminatur. Plin. lib. 37. cap. 11: Melichloron eſt geminus, parte flavus, parte melleus. ¶ Duabus partibus alicujus rei opus habere, idem eſt quod duplo plus. Cicero 5. Ver. Quid ſi duabus partibus doceo te ampliùs frumenti abſtuliſſe, quàm populo Romano miſiſſe? Sic, Multis partibus plures, pro multo plures. Cæl. Cicero, libro 8. Epiſt. Famil. Turpe tibi erit, Patiſcũ Curioni decem pantheras miſiſſe, te non multis partibus plures. ¶ Pars aliquando pro initio. Celſus: Parsque ſanitatis eſt vomitum eſſe ſuppreſſum. Virgil. 7. Aeneid. Pars mihi pacis erit, dextram tetigiſſe tyranni. ¶ Ponitur quandoque pro ſatietatim. Suetonius: Milites pars victoriæ fiducia, pars ignominiæ dolore, ad omnem lætitiam, audaciamque proceſſerunt. Claudæus. ¶ Aliquando ponitur pro uxore. Plaut. in Menæchmis: Pars nunc loquitur de me, & de parte mea. ¶ Dicimus præterea Partes alicujus agere, pro fungi alicujus munere & officio militer, Partes alicujus ſuſcipere. ¶ Priores partes alicujus habuere, eſt eum pluris facere, & magis laudare. Priores partes habere apud aliquem, eſt plus apud illum poſſe, & plus auctoritatis apud aliquem obtinere. ¶ Dicimus etiam, Facere partes: id eſt, totum in partes dividere. Cic. 2. de Orat. Quis Antonio permiſit ut & partes faceret, &c. ¶ Audire utrasque partes in litibus, eſt reo defenſionis, ut accuſatori actionis facere. ¶ Pars diverſa, vel adverſa, idem quod adverſus. Quint. lib. 4. cap. 1: Partis adverſæ patronus. Idem lib. 5. cap. A patronis diverſæ partis inducuntur in laqueum primas agere, dicitur in Comœdiis, qui ſæpiſſime in ſcenam. Aſconius Pædianus: Primarum partium actores piùs in ſcenam progrediebantur: ſecundarum, minusque. Porphyrio in Horatium autor eſt, primarum partium actorem omnia clariùs, ſecundarum omnia ſubmiſſiùs pronunciare conſueviſſe. ¶ Quandoq; etiam in plurali numero Partes officio poni conſuetum eſt: ut Mea partes tunc partium eſt: hoc eſt, meum officium eſt. Cic. 6. Ver. Nostræ meæ partes id facere. Vnde etiam, Alicujus partes eſt ejus diligẽtiam poſtulare. Cic. ad Att. lib 7: Sin erit bellum, meæ partes non deſiderabuntur. ¶ Hinc fit compoſitum Expers, ἄμοιρος, quod eſt, ſine parte.

Pārs, Multis partibus plures, pro multo plures, veteres dixere. Cic. lib. 1. Epiſt. Fam. Perſpicicbant, *inquit*, multis partibus plures in Hortenſii ſententiam ituros: & lib. 3. de Finib. Multis partibus malit: dixit, pro multo malint. Idem M. Cælius in Epiſt. ad Cicer. Turpe tibi erit, Patiſcum. Curioni decem pantheras miſiſſe, te non multis partibus plures: etiam apud Cæſarem in commentariis illa novimus: Quoniam numero multis partibus eſſet inferior. Sueton quoque non malus Latinitatis tutor, in Iulii vita eodem loquendi modo uſus eſt. Ex Pauli Manutii ſcholiis in Epiſt. Fam.

Pārtĭcŭlă, æ, diminut. f. p Parva pars. [μερίς. Gall *Parcelle, petite partie.* Ital. *Particella.* Ger. Ein klein theil/ ſtucklin. Hiſp. *Particula.* Pol. Cząſtka, ſtuczka. Vng. *Darabotska, reſzetske.* Ang. *A litle part or portion.*] Cic. 3. Ver. Hinc illæ extraordinariæ pecuniæ, quas nullo duce, tamen aliqua ex particula inveſtigamus, reddiderunt. Idem 2. de Nat. deor. Ipſe autem homo ortus eſt ad mundum contemplandum, & mirandũ, nullo modo perfectus, ſed

particula quædam perfecti. Quint. lib.4.cap.5:Deinde quam fecerunt mille particulas, in eandem incidunt obſcuritatem.

Pārtĭcŭlātim,adverbium,Membratim,nominatim,per particulas. [μεμελισ. Gall. *Par parties,piar parcelles, par le menu.* Ital.*Per parti, parte à parte.* Ger. Theilhafftig ſeyn / oder theilhafftig machen. Hiſp.*De parte à parte.* Polon. *Po cząſteze.* Vngar.*Darabonkent, rezenkent.* Ang.*Particularlie, by ouerie part and member.*] Autor ad Heren.lib.1:Si ſummatim,non particulatim narrabimus. Col. lib.7. cap.5: Nam particulatim faciliùs quàm univerſus convaleſcit. Lucr. lib.3: Lumina qui linquunt moribundi particulatim.

Pārtĭcĕps,hujus participis, omn. gen. Qui partem capit.[μέτοχος, κοινωνός. Gall.*Participant,qui a part.*Ital.*Partecipe.* Germ. Theilhafftig.Belg.Deelachtich. Hiſp.*Parcionero de parte.* Polon. Vczeſtnik. Vng *Reſzes.* Ang.*A partaker or cõparcioner,a complice.*] Terent. in Heavt. Niſi ubi ille huc ſalvos redierit meus particeps.Participem facere aliquẽ rei alicujus,eſt ei communicare & rei partem tribuere.Plaut.in Epid.Gratiam habeo,fac participes nos. Terent.in Heavt. Cujus maximè te fieri participem cupis.¶ Particeps conſilii, Cæſ. 3. bel. Civil. Quos ſui conſilii participes habebant. ¶ Particeps in pericu.is. Curtius libr.6: Quòd fuiſſet illi in periculis particeps.

Pārtĭcĭpo,act.p.Partem tribuo aut capio:ſive participem facio, aut particeps fio. [μεταλαμβάνω,μεταδίδωμι,μετέχω. Gall.*Participer,eſtre participant.*Ital.*Participare.* German.Theilhafftig ſeyn/ oder theilhafftig machen. Belg. Deelachtich zyn. Hiſp.*Partic,ar en parte.* Pol. Ieſtem vczeſtnikiem, item, vdzieliam. Vng.*Reſzeſſwelõk, reſzeſſe tezem.* Ang.*To giue or tak part.*] Quum ſignificat participem fieri,jungitur accuſativo tantùm. Gel.lib.15.cap.2:Si fortè ad participandas ejuſmodi voluptates aut voluntas tulerit, aut caſus induxerit. Cic 2.Tuſcul.ex poëta: Qui alteri exitium parat,Eum ſcire oportet ſibi paratum,peſtem ut participet parem.¶ Quum ſignificat participem facere, jungitur interdum genitivo cum accuſativo. Plaut. in Ciſtel. Paternum ſervum ſui participat conſilii:Id eſt, facit participem, vel ſervo conſilium communicat.Interdum ablativo cum accuſativo. Plaut. in Mil.Nam non potuit quin ſuo ſermone aliquem familiarũ participaverit de heri amica. Interdum accuſativo & ablativo cum præpoſitione Cum.Liv.3.ab Vrb.Suas laudes participare cum Cæſone,memorare pugnas, *&c.*

Pārtĭcĭpĭum, pii,n.ſ. [Ger. Einet auß den theylen der reden.] Pars orationis apud Grammaticos,ita dicta,quòd partẽ capiat nominis & verbi.μετοχή.Hinc ab iiſdem participalia, μετοχικὰ nomina dicta Gerundia,quę licet nõ ſint participia,ſimilia tamẽ participiis ſunt. Nam quũ à verbis derivẽtur more participiorum,habent etiam caſus aliquot, quanvis non omnes, quos habent participia:niſi generaliter accipias gerundium, ut etiã complectaris nomen gerundium: quemadmodũ accipit Valla.Sic enim non modò caſus habebunt quũ ſint mera nomina,verumetiã genera & numeros: ſed admittunt regimen ſui verbi. Gerũdia enim propriè dicta habẽt poſt ſe eundẽ caſum, quem habent verba à quibus deſcendunt. Gerundiva autem nullum omninò habent caſum: funtq; voce omninò ſimilia participiis futuri tẽporis.Differunt tamẽ ſignificatione, quòd Gerundiva, ſive (ut Valla loquitur) gerundia, rei adminiſtrationẽ ſignificant ſine tempore:ut Tenet me occupatio juris dicendi. Quo in loco DIĆENDI gerundium eſt, nec tempus ſignificat futurũ, ſed rei adminiſtrationẽ in jure dicendo.Illa verò tempus ſine rei adminiſtratione: ut Tenet me cura dotis numerandæ,participiũ eſt futuri temporis ſignificativum ſine rei adminiſtratione. Præterea gerundia duplicem ſignificationem habent,participia unam tantum.Sed ſciendũ quod gerundia quæ ſociata ſunt ſubſtantivis, paſſivè accipiuntur: diſjuncta verò modò activè, modò paſſivè:ſed paſſivè quũ ſine præpoſitione,& ſine genere in ablativo,& quaſi abſolutè ponuntur.Quintil Sed memoria excolendo,ſicut omnia alia, augetur:id eſt,dum excolitur Virg. -alitur vitiũ,creſcitq; tegendo. Idẽ: -ægreſcitq, medendo, & ut.tq, videndo Fœminea:hoc eſt, quum tegitur vitium, quũ curatur ager,quũ videtur fœmina. Saluſtius etiam gerundium accuſativi caſus paſſivè poſuit: Pauca(inquit,ſupra repetam, quo ad cognoſcendũ omnia illuſtria magis magisque in aperto ſint:id eſt, ut cognoſcantur. Junguntur & gerundia cum plurali numero, ſingulari voce. Plin.Quum horum videndi gratia me in forum contuliſſem.

Partim, adverb. Ex parte, pro parte [חֵלֶק *mikſeh.* ἐκ μέρους, ἐν μέρει, τὸ μέν, τὸ δέ. Gall *en partie.* Ital *in parte.* Ger.Zum theil. Hiſp.*En alguna parte.* Pol *Cząſtya.* Vng *Reſzszerint.* Ang *Partlie.*] Et ferè ſemper in oratione geminatur. Cicer.Cæcin lib.2. Epiſt Vt eos partim ſceleratorum ſuorum, partim etiam ineptiarũ pœniteret.¶ Aliquando non geminatur. Cic.de Amic.Sed nihil eſt quod illi nõ proſequantur ſuis argutiis, partim fugiendas eſſe nimias amicitias,ne neceſſe ſit unũ ſolicitum eſſe pro pluribus. Invenitur etiam quater repetitum. Cic.pro Cluent. Partim nihil cõtra Habitum valere,partim etiam pro hoc eſſe, partim,*&c.*¶ Aliquando Partim,teſte Gell lib.10.cap.13:Idem eſt quod pars: ut, Partim hominum:id eſt, pars hominũ venit, ſive quidam homines ex pluribus. Partim autem hoc in loco adverbium eſt: neque in caſus inclinatur, & genitivum regit. Interdum etiam adverbio partim,atque ejus genitivo præponitur præpoſitio Cum, ut probat Gellius Catonis exemplo: Ibi(inquit Cato) pro ſcorto fuit, in cubiculum ſurreptitavit è convivio, cum partim illorum jam ſæpè ad eundem modum erat. Cum partim eorum, dixit pro, cum quibuſdam eorum, vel cum parte. ¶ Nonnunquam partim non geminatum, in priore orationis parte locatur,in poſteriore alius. Saluſtius in Iugurtha:Rurſus Imperator contra poſtulata Bocchi nuntios mittit:ille probare partim, alia abnuere. Ibidem: Huic rogationi partim conſcii ſibi, alii ex partium invidia pericula metuentes, *&c.*

Pārtĭor, partiris, & Partio, partis,partivi,partitum,futuro partiam,& partiar,& apud antiquos partibo, & partibor.Divido, cõmunico,partes facio. [חָלַק *chillék.* μερίζω. διαιρέω. Gall. *Partir,departir.*Ital. *Partire,dividere.* Germ Theilen Belg.Deelen. Hiſp.*Partir en partes.*Pol.Dzielic.Vng.*Elosztom, darabolom.*An. *To part,or deuide.*] Plaut.in Aſin. Hanc quam nactus ſum prędã, cum illis partiam.Tacit.lib.18.Diſcrimen ac periculũ ex æquo partiemur.Cic.pro Syll Neque hoc partiendæ invidiæ,ſed cõmunicãdæ laudis cauſa loquor.Idem in Orat. Genus univerſum in ſpecies certas, ut nulla neq; præmittatur, neq; redundet,partietur ac dividet. ¶ Præter proprium accuſativum, habet aliquando ablativum cum præpoſitione Cùm:aliquando alium accuſativum cum præpoſitione In: aliquando cũ præpoſitione Inter.Virg.11. Aencid.-Accam ex æqualibus unam Alloquitur, fida ante alias quæ ſola Camillæ,Quicum partiri curas atque hæc ita fatur.Partiri honorem. Cæſ. 3.bell. Civil. Cum Scipione honorem partitur.Virg.1. Aeneid.-ſocios partitur in omnes.Saluſt.in Iugurtha: Provincias inter ſe partiverant.¶Ab his fiunt cõpoſita, Impertio, Diſpertior, Bipertitus, Tripertitus,Quadripertitus,participia.

Partĭtĭo,onis, verb. f.t. Diviſio, diſtributio. [חִלּוּקִים *machalẽketh.* μερισμός. Gall.*De partement, diviſion.* Ital. *Partitione,diviſione.*Ger. Theilung.Hiſp. *Partimiento,obra de partir.* Pol.Dzielenie. Vng.*Oſztas.* Ang.*A parting,or deuiding.*] Cic.2. de Nat.deor. Hæc,ſi rectè memini, partitio fuit. Idem 1.de Orat. Græcos partitionem quandam artium feciſſe video. Idem pro Cecin. Quum præſertim,pecunia ex partitione deberetur.

Partĭtŏr,pen.prod.m.t.Diſtributor. [חֹלֵק *mechallék.* μεριστής. Gall *Partiſſeur.* Ital.*Che diuide* Ger Ein theiler. Hiſp *Partidor.* Pol Widzielnik.Vng *Elosztó.* Ang *He that deuideth,or diſtributeth in partes.*] Cic in Vatin.Quũ te non cuſtodem ad continẽdas,ſed partitorem ad partiendas merces multum putares.

Partĭtē, Diviſé. [μεριστῶς,μεριστικῶς. Gall *Par parties,diſtinctement.*Ital.*Per parti,diſtintamente.* German Zertheilen matheicet. Hiſpan *En alguna parte partida.ronte.* Polon *Podzielnie.* Vng. *Elosztva* Ang.*By partes.*] Cicer.in Orat Qui enim nihil poteſt tranquille,nihil enitter, nihil partitè, definitè, diſtinctè,facerè dicere,præſertim, *&c.*

Partĭcĭpes, Dicuntur cohæredes, & qui partem patrimonii ſortiuntur κοινωνοί. Pomponius Præcone poſteriore: Age modò Stegan particulones producam tibi.Nonius.

Partĭcŭla ũs,æ,m.ſ.cum quo aliquid cõmune habemus,& partimur. [κοινωνός. Vng *Reſzes tars.* Pol *Spowinowaciał' gemma matarz.*] Ut partiarius colonus,qui certa fructũ parte agrũ colit.Cato cap.144:Vineã curandã partiario, bene curet,fundũ, arbuſtũ, agrum frumentarium: partiario fœnũ,& pabulum, quod bobus ſatis ſiet qui illic ſient: cætera omnia pro indiviſo. Idem cap.16: Calcem partiario coquendã qui dant, calcarius pètſicit & coquit.Et cap.136:Redemptorem partiarium dicit eum, quem paulò antè dixit colonum partiarium. ¶ Partiarius legatarius, cui pars bonorum legabatur,cum quo hæres hæreditatem partiebatur. ¶ Sic partiaria pecora dicuntur,quæ ita paſtori tradũtur, ut fœtus eorum certis portionibus inter dominum & paſtorem dividantur.Imp.in l.8.C. de pact.

Parſimonia, Vide PARCO.

Parthĕnĭum,n.ſ.παρθένιον.Herba eſt,teſte Ruellio, quam vulgus *matricariã* appellat.vel potiùs, ut Amaro Luſitano, & aliis viſum eſt,*Cotula fœtida* vulgo dicta,quam [Ital.*Bruſaculo.*Ger. Mutterkraut / oder Chamill oder Krottendill Gall. *Cotula fœtida.* Hiſp.*Magaca* vocant.Pol.*Maruná.*Vngar. *Eb kapor.* Ang.*Feuerfew.*] Deſcriptionem ejus vide apud Dioſc. lib.3 cap.146. Eſt item Parthenion, teſte Plinio, aliud herbæ genus, quod & perdicium,& helxine,& urceolaris herba appellatur: nomine à Minerva deducto,quę illam Pericli in ſomnis traditur oſtendiſſe,quum verna illi charus de faſtigio templi delapſus eſſet. Minervam enim Athenienſes κατ' ἐξοχὴν, παρθένον appellant. Vulgus *Parietariam* appellat, eò quòd circa parietes præcipuè naſcatur. ¶ Eſt & nomen duarum urbium, Eubœæ unius, Thraciæ alterius.Stephanus.

Pārtĭcĕps, Participium, Particulatim, Partim, Partior, Vide PARS.

Partŭrĭo, Partus, Vide PARIO.

Pārvipĕndo, Parvifacio, Vide PARVVS.

Părŭlis, parulidis, παρουλὶς, Abcessus exiguus in gingivis, qui nisi discussus fuerit, suppuratur, Vide Aeginetam lib. 6. cap. 27.

Părum, adverb. Modicum. [דעט *mehát.* μικρὸν, ὀλίγον. Gall. *Peu, vn peu.* Ital. & Hisp. *Poco.* Germ. Ein wenig. Belg. Weinich. Pol. *Troche kes.* Vng. *Keues.* Ang. *A litle.*] Plaut. in Trin. Imò duas dabo, una si parũ est. ¶ Parùm cõsulit, quũ dicitur, intelligitur SIBI. Terent. in Adelph. Magis impensè cupitis, cõsulitis parúm. Vobis intellige. ¶ Parùm prospicere, est parùm, aut nihil futura prævidere. Plaut. in Curcul. Perii, prospicio parúm. Terent. in Andr. Parùm succesſit quod ago, at facio sedulò. Plin. in Paneg. Parùm est in curiam venias, nisi & convoces, & intersis Senatui. Hinc Paululùm, Pauxillùm, & Pauxillulùm, παρὰ μικρὸν, diminutiva.

Părumpĕr, Parvo tempore, quasi perparum: hoc est, valde parúm. [דעט *mehát.* παρὰ μικρόν. Gall. *Vn peu, quelque peu de temps.* Ital. *Vn pochetto, picciol tempo.* Ger. Ein weil/ein wenigtin. Hispan. *Poco en tiempo.* Pol. *Troſzke kaſzczek.* Vngar. Egy keueſſe. Ang. *A litle tyme or while.*] Cic. de Amicitia: Tu velim animum à me parumper avertas. Terent. in And. Tu Mysis, dum exeo, parumper opperire me hîc. ¶ Interdum significat paulatim. Virgil. 6. Aeneid. -pulsusque parumper Corde dolor, tristi gaudet cognomine terra. Nonius tamen interpretatur ibi parumper, citò, & velociter.

Paŭlātim, adverb. Sensim, leniter. [דעט דעט *mehát mehát.* ἠρέμα. Gall. *Peu à peu.* Ital. *A poco à poco.* Germ. Nach vnnd nach/allgemach. Hisp. *Poco à poco.* Pol. *Po mal'u.* Vng. *Laſſan laſſan, giengem.* Ang. *By litle and litle, leaſurelie.*] Terent. in Hecyr. Paulatim elapsus Bacchidi, atq; huic transtulit amorem. Virgil. 6. Aen. Paulatim adnabam terræ. Cælius Cic. Cujus amicitia me paulatim in hanc perditam causam imposuit. Virg. 3. Georg. Carpit enim vires paulatim, uritque videndo Fœmina.

Paŭlīsper, temporis adverb. Parumper, modico temporis spatio. [דעט דעט *mehát mehát.* ὀλίγον χρόνον. Gall. *Vn peu de temps.* Ital. *Per ſpatio di poco tiempo.* Germ. Ein weil/wenig zeits. Hisp. *Vn poco en tiempo.* Pol. *Troche, na mal's czas.* Vng. Egy keues ideig. Ang. *A litle whil or tyme.*] Cic. 1. de Legib. Paulisper facessant, rogamus. Plaut. Amph. -paulisper mane, Dum edormiscat unum somnum. Terent. Adelph. Congrum istum maximum in aqua sinito ludere Paulisper. Virgil. 5. Aeneid. Ipse ego paulisper pro te tua munera inibo. Ovid. 2. Trist. Atque utinam revoces animum paulisper ab ira. Cicer. 1. de Divin. Puellam defatigatam petiisse à matertera ut sibi concederet paulisper ut in ejus sella requiesceret.

Paŭlŭm, diminut. à Parùm, Cujus sunt quatuor gradus diminutionis, scilicet Paulùm, Paululùm, Pauxillùm, & Pauxillulùm. [דעט *mehát.* ὀλίγον, μικρὸν, βραχύ. Gall. *Peu.* Ital. & Hisp. *Poco.* Germ. Ein wenig. Polon. *Troſzke.* Vng. *Kitſinne.* Ang. *A litle.*] Teren. in Phorm. -erat ei de ratiuncula lampridem apud me reliquum pauxillulùm numorum. Idem in Andr. Pro peccato magno paulùm supplicii satis est patri. Idem Eunuch. Tace obsecro, quasi verò paulùm interfit. Cæsar 3. bell. Civil. Naves solvit, paulumque à portu progressus, literas à Cæsare accepit. Cicer. 1. Acad. Paulumque quum ab ejus villa abesse. mus, ipsum ad nos venientem vidimus. Pòst paulùm, pro paulò pòst dixit Quint. lib. 9. cap. 4: Sed de propositorum diversitate (*inquit*) pòst paulúm.

Paŭlò, adverbiũ, Paulùm: sed paulùm positivis, paulò comparativis frequentiùs jungitur: ut, Paulò amplius, Paulò magis, & præpositionibus Ante & Post: ut Paulò antè, Paulò pòst. Vide Vallam lib. 1. [Pol. *Czos wiecżey.* Vng. *Egy keueſſe.* Ang. *A litle.*] ¶ Paulò magis, valet interdum nimium. Cicer. in Bruto: Et verbis delectari videtur paulò magis priscis. Et Paulò minus, aliquando pro propemodum, sive ferè, μικροῦ. Sueton. in Tib. Cæs. Quasi neque rediturus unquam, & citò mortem etiã obiturus: quod paulò minus utrunque evenit. ¶ Paulò mox, ponitur pro statim, cum parvo intervallo. Plin. Et paulò mox calefactum vulneri imponatur.

Paŭlŭlum, diminut. à Paulúm. [דעט דעט *mehát mehát.* μικρὸν ὅσον. Gall. *Fort peu.* Ital. *Pochino.* Ger. Ein wentgtin. Hispan. *Poquillo.* Pol. *Troſzeczke.* Vn *Kitſinetske, picżorok.* An. *A very little.*] Terent. in Adelph. Agelli hîc sub urbe est paululùm quod locitas foras. Jungitur cum ante. Cic. 4. Acad. Et paululùm antè dicendum est, quæ non mihi videntur consideraſſe physici. ¶ Vtuntur aliquando pro paulisper. Terent. in Eunuch. Paululùm opperiri si vis, jam frater ipse hîc aderit virginis.

Paŭlŭlŭs, la, lum, adject. [זעיר *zehér* דעט *mehát* זְעִיר *tſahír.* ὀλίγος, μικρὸς ὅσος. Gall. *Fort peu.* Ital. *Pochino.* Germ. Gar klein. Hiſpan. *Poquillo.* Pol. *Maliuchni.* Vng. *Egy keueſetske.* Ang. *Very litle or ſmall.*] Liv. 8. ab Vrbe: Pro paulula via magnã mercedem Romanis esse solvendam. Idem lib. 35: Nihil primo aspectu contemptius, equi homines que paululi, & graciles, discinctus & inermis eques.

Părvŭs, a, um, Exiguus, non magnus. [דקון *katón.* μικρὸς. Gall. *Petit.* Ital. *Picciolo.* Ger. Klein. Hiſp. *Pequenno.* Pol. *Mal'i.* Vng. *Kitſin, kiſsled.* Ang. *Litle or ſmall.*] Plin. lib. 11. cap 37: Ab iisdem qui altero lumine orbi nascerentur, coclites vocabantur: qui parvis utrisq; ocellæ. Idẽ lib. 12. cap. 13: Parvi odoris amomũ: Id est, pauci & imbecilli odoris. Horat. 2. Ser. Sat. 6: Neq; ulla est Aut magno, aut parvo lethi fuga. Cic. 1. de Orat. Sic etiam in parvis, aut mediocribus rebus doctores assequi possunt, &c. ¶ Parvum, pro re minimi precii. Plin. in Paneg. Nihil antè tam vulgare, tam parvum in Senatu agebatur, ut nõ laudibus principũ immoraretur. Cic. 1. Offic. Parvi sunt foris arma, nisi est cõsilium domi. ¶ In parvo, usus est pro ferè Plin. lib. 8. cap. 33: Eminet rostrum, ut in parvo sit haud absimile suillo.

Pārvĭdūco, cis, Parvifacio. Cic. pro Arch. Pericula mortis parvi esse ducenda. Et de Finibus: Sed quia parvi id ducere.

Pārvīssĭmŭs protulit Lucr. lib. 3. pro minimo: -igitur parvissima quanto Et levissima sunt, ita mobilitate fruuntur.

Pārvĭtās, atis, f. t. [קדן *katén* דעט *mehát* אִבְעַר *mitshár.* μικρότης. Gall. *Petiteſſe.* Ital *Piccolezza.* Ger. Die kleine. Hiſpan. *Aquella pequenna quantidad.* Pol. *Mal'oſcz.* Vng. *Kitſinſeg.* Ang. *Litleneſſe, ſmallneſſe.*] Cicer. de Vniverſ. Haud iisdem vinculis quibus ipsi erant colligati, sed talibus quæ cerni non possent propter parvitatem, &c.

Pārvŭlŭs, diminut. [ἄγαν σμικρὸς, πυτῆς. Gall. *Fort petit.* Ital. *Forte picciolo.* Ger. Baſt klein. Hiſp. *Huy pequenno.* Pol. *Mal-leſzienki.* Vng. *Kitſinetske.* Ang. *Verie litle or ſmall.*] Terent. in Eunuch. Matri parvulam puellam dono quidam mercator dedit. Parvula res, est nullius momenti. Terent. in Adelph. Tam ob parvulam rem penè ex patria, &c. ¶ Parvula pecunia, & immanis opponuntur. Cic. pro Rosc. Comœdo: Et illa fuit pecunia immanis, hæc parvula. ¶ Parvulus pro puerulo. Quint. lib. 3. cap. 7: Excepta parvulorum judicia.

Pārvŭlùm, adverb. Plin. Epist. 170: Nam parvulùm differt patiaris adversa, an expectes: id est, minimùm. Hinc etiam paucus ὀλιγος, à quo Pauculus, & pauxillus.

Mĭnŏr, oris, & hoc minus, cõparativum à parvus. [ἐλάττων. Gal. *Moindre.* Ital *Minore.* Ger Kleiner. mind Hiſ *Menor.* Pol. *Mnieyſzi.* Vng. *Kiſſeb.* Ang. *Leſſe.*] Ovid. 2. de Arte: Nõ minor est virtus, quàm quærere, parta tueri. ¶ Interdum idem est quod junior, præsertim si addatur ablativus natu, annis, ætate. Cic. de Amic. Tu verò perge Læli: pro hoc enim, qui minor est natu, jure meo respondeo. Idem 4. Ver. Nequis minor triginta annis natu. Idem 4. Acad. Te hominem amicissimum, & aliquot annis minorem natu. ¶ Interdũ absolutè ac nullo adjecto nomine. Terent. in Eun. Sed video neruẽ filium minore huc advenire.

Mĭnŭs, a, um, superl. à Parvus. [קטן *hakkatán* ἐλάχιστος. Gall. *Moindre de tous, tres-petit.* Ital *Piccolliſſimo, minimo.* Ger. Das kleinſt oder mindſt. Hiſp *Pequillo.* Pol. *Naymnieyſzy* Vng *Legkiſſeb.* Ang. *Leaſt of all.*] Cic. 3. Offic. Ex malis eligere minima oportet. Plaut. Aul. Accepit animus à me meam sententiam, Quàm minimo sumptu filiam ut nuptum darem. ¶ Minimus natu. Liv. 2. ab Vrb. Minimus quisque natu patrum.

Mĭnĭmē, pen. cor. adverb. negandi. Nullo modo. [אין *ain* οὐδαμῶς, ἥκιστα. Gall. *Nullement.* Ital *Niente.* Ger Gar nicht/keins wegs. Hiſp *En ninguna manera.* Pol *Zadnym ſpoſobem.* Vng. *Semmi keppen.* Ang. *Nowiſe no.*] Cicer. de Amic. Turpis enim excusatio est, & minimè admittenda, cùm in cæteris peccatis, tum si quis cõtra Rempublicam se amici causa fecisse fateatur. ¶ Minimè gentium, Vehemẽtius negantis est, ut quũ quis velit significare quippiam omnium gentium judicio minimè esse faciendum. [οὐδαμῶς πάντων. Gall *Nullement.* Ital. *Per niente in niuna maniera, Vnan modo.* Germ. Gantz vnd gar nicht/in kein weiß noch weg Hiſp. *Nada por todos.*] Alii censent vocem Gentium redundare, itaque dici ut Vbiq; gentium pro ubiq;, Nusquam gentium, pro nusquam.

Mĭnĭmŭm. Superl. est à Parũ, adverb. quãtitatis. [ἐλάχιστα. Gall. *A tout le moins, pour le moins.* Ital. *Pochiſſimamente per lo meno, al meno.* Ger Gaan wenig. Hiſp. *Alomenos.* Pol. *Barzo mal'o żgol'a nież.* Vng. Egy igen keueſſõ. Ang *At the leaſt.*] Minimè verò negatio est, quasi nequaquã ἠκιστα. ut Minimũ doctus, cujus est minima eruditio: ut. Minimè doctus. q prorsus est indoctus. Plus enim est Minimè, quàm nõ Cic. lib. 1. Offic. Minimeq; artes hæ probandæ quæ ministræ sunt voluptatũ. ¶ Minimùm ad minus, ut minimùm, τὸ λαχιστον. Varr. Harum singula genera minimũ in binas species dividi possunt. Quę ratio eadem est adverbii, Minimé. Col. lib. 1: Lata bubilia esse oportebit pedes decem, vel minimè novem, quæ mensura & ad procumbendum pecori, & jugario ad circumeundum, laxa ministeria præbeat. ¶ Jungitur aũt Minimùm cũ genitivo, ut cætera adverbia quãtitatis. Cic. de Amic. Quòd si ita esset, ut quisq; valetudinis minimum, in se arbitraretur, ita ad amicitiam esset aptissimus.

Mĭnĭmōpĕrĕ, dixerunt veteres, uti Maximopere. Licinius apud

Priſcian. Non minopere milites quietos volebant eſſe.

Mĭnŭs, oris, Compar. à Parvũ, neutri generis, ſicut Minor maſc. & fœminini. [ἧττον, ἔλαττον. Gall. Moindre, moins. Ital. Minore, meno. Ger. Minder. Hiſp. Menor, menos. Pol. Mnyei. Vn. Kiſſeb. An. Leſſe.] ¶ Aliquãdo vim comparandi habet à Parum, nõ à Parvũ deductũ: ut minus ſpei in dies adverſari habent. Idem poſitivo adjunctum, contrarię ſignificationis comparationẽ habet: ut, Minus ſtultus: id eſt, prudentior, Minus prudens: id eſt, ſtultior. Terẽt. in Eunuch. Hoc nemo fuit minus ineptus: id eſt, aptior. ¶ Frequenter accipitur pro non, præſertim conjunctum cum hac particula ſin, & cum quoiut, Sin minus, idem eſt quod ſi verò non, Quo minus: hoc eſt, ut non. ¶ Minus quindecim anni ſunt. Plaut. in Trinum. Minus quindecim dies ſunt, quòd pro his ædibus minas quadraginta Accepiſti à Callicle. Liv. Minus duo millia hominum effugerunt.

Mĭnūſcŭlŭs, la, lum, diminutivum à Minus. [ἐπίλαττον. Gall. Vn peu plus petit, plus petiot. Ital. Minoretto. Ger. Gar klein. Hiſp. Coſa vn poco menor. Pol. Maliuchni. Vng. Legkiſſebbetske. Ang. Little, or a litle leſſe.] Varr. Ex hoc aviario ut ſumantur idoneæ, excludantur in minuſculum aviarium. Ad eundem modum. Minuſcula epiſtola, Minuſcula villa. Plaut. Amph. Si minuſculo digito increpuerint fores, hac tegula Tuum diminuam caput. Cic. ad Quin. Frat. Reſcripſi epiſtolæ maximæ, audi nunc de minuſcula. Idem ad Atticum: Scribis enim eſſe rumores, me ad lacum quod habeo venditurum, minuſculam verò villam utique Quinto traditurum.

Paſcĕŏlŭs, pen. cor. ut inquit Nonius, Sacculus eſt ex aluta factus. Plaut. in Rud. Prętera centũ denaria Philippea in paſceolo ſeorſus. Ita autem emendandus eſt ex Nonio Plauti locus.

Paſchă, hujus Paſchę, vel Paſcha, atis, n. t. [טסח *péſach.* τὸ πάσχα. Ger. Oſtẽ vberſchritt.] Auſonius: Nos etenim primis ſanctũ poſt Paſcha diebus. Quod planè nomẽ Hebræũ eſſe, ac trãſitũ ſignare docet Hieronymus, ſic inquiens: Paſcha quod Hebraicè dicitur *Phaſe*, non à paſſione (ut pleriq; arbitrantur) ſed à tranſitu nominatur, eò quòd exterminatur videns ſanguinem in foribus Iſraëlitarum, pertranſierit, nec percuſſerit eos. Quidam ex recentioribus genitivum Paſchatis efferũt, manifeſto errore, quũ ſola Græca verbalia in ma terminata, à prima perſona τῦ παρακαρδίω παρῆται derivata, in atis mittãt genitivũ.

Paſco, is, pavi, paſtum, Veſcor, comedo. [רעה *rahàh.* νέμομαι. Gall. Paiſtre, repaiſtre. Ital. Paſcere, mangiare. Germ. Sich weiden. Belg. Voeden. Hiſp *Apaſcentar el ganado, comer.* Pol. *Karmie, paſſe, żem.* Vng *Legelõk.* Ang. *To feede, to nurish, to be at paſture.*] Cic. Epiſt. ad Att. lib. 1: Sed heus tu quid cogitas infelicitatis? lanciibus & ſplendidiſſimis caniſtris, non oluſculis nos ſoles paſcere. Virg. 3. Aeglog. -paſcentes ſervabit Tityrus hœdos. Ovid. 4 Metam. Mille greges illi, totidemq; armenta per herbas Paſcebant. ¶ Quandoq; conſtruitur cũ accuſativo. Ovid. 2 Faſt. Pavit ovis pratum, verbenas improba carpſit. In hac ſignificatione etiam ſumitur Paſcor deponens, de quo in ſequenti dictione dicemus. ¶ Aliquãdo Paſco verbum eſt activum, idem ſignificans quod cibum præbere, νέμειν βόσκειν & quaſi cibo ſaginare: & ſic dicimus, Herba paſcit equum, & paſco equum herba. Virg. 3. Georg. Veloces Spartæ catulos, acremque moloſſum Paſce ſero pingui. Plaut. in Mercat. Nam ædepol equidem, mi ſenex, non didici bajulare, Nec pecua ruri paſcere, neque pueros nutricare. Cic. 1. de Divinat. Qui quũ propter paupertatem ſues puer paſceret. ¶ Per tranſlationem pro Delectare. ἐστίειν. Virg. 1. Aen. -atq; animũ pictura paſcit inani Sic Paſcere oculos, eſt viſu alicujus rei gratæ eos oblectare. Terent. in Phorm. Reſtabat aliud nihil niſi oculos paſcere. ¶ Interdum pro Fovere, alere. Virg. 3. Georg. Et qualẽ infelix amiſit Mantua campum Paſcentem niveos herboſo flumine cygnos. Iuvenal. Satyr. 3: -quot paſcit ſervos, tot poſſidet agri lugera. ¶ Hujus compoſita ſunt, Compaſco, Depaſco, Diſpeſco, Expaſco, Perpaſco. Vide ſuis locis.

Pāſcŏr, eris, deponens, Comedo, edo, veſcor. [רעה *rahàh* בער *bihèr* אכל *achàl* νέμομαι. Gal. Eſtre repeu, ſe repaiſtre, manger. Ital. Mangiare. Ger Weiden. Belg. Eten. Hiſp. *Comer, paſcer, el ganado.* Pol. *Karmieſie, paſſeſie.* Vng *Legelek, ezem.* Ang. *To feede as beaſtes do.*] Virgil. 3. Georg. Paſcuntur verò ſylvas, & ſumma Lycæi, Horrentesque rubos, & amantes ardua dumos. Idem ibidem: Paſcitur in magna ſylva formoſa juvenca. ¶ Hinc compoſita, Depaſcor. [רעה *rahàh* בער *bihèr* אכל *achàl.* νέμομαι, ἐπινέμω. Pol. *Zpaſsám.* Vng. *Le eszem.*] Virg. 1. Georg. Luxuriem ſegetũm tenera depaſcit in herba. Impaſcor, Intùs paſco. ἐπινέμομαι. Col. lib. 2: Neque ſuem velimus impaſci pratum, quoniam roſtro ſuffodiat, & ceſpites excitet.

Pāſcĭto, as, pen. corr. Frequentativum à Paſco. [βοσκέω. Gall. Repaiſtre, paiſtre. Ital. *Paſcolare.* German. Stãts oder offt weyden. Hiſp. *Apaſcentar, el ganado.* Pol Vſtawnie *paſſe karmie.* Vngar. *Legel de zelen, eddegelem.* Ang *To feede often, or go to feede.*] Varr. 3. de Re ruſt. cap. 16: Nunc feras dico, quæ in ſylveſtribus locis paſcitant: cicures, quæ cultis.

Pāſtŭs, a, um, participium, à Paſcor, Saturatus. [רעה *rahèh.* νεμόμενος. Gall. *Repeu.* Ital. *Paſciuto.* German. Geweidet. Hiſpan. *Apaſcentado.* Polon. *Nakarmioni, napaſioni.* Vngar. *Legelt, ött.* Ang. *Fedde, paſtured.*] Cicer. pro Cluent. Vt etiam beſtiæ fame dominante, plerunque ad eum locum, ubi paſtæ aliquando ſint, reverẽtur. Virg. 5. Aeglog. Non ulli paſtos illis egére diebus Frigida Daphni boves ad flumina.

Pāſtŭs, us, m. q. Cibus, pabulũ. [מרעית *marhìth* מרעה *mirhèh.* νέμησις, νομή. Gall. *Paſturage.* Ital. *Paſtura.* Ger. Ein weid/etzung oꝛ füterung. Hiſp. *Apaſcentamiento.* Pol. *Paſtwa, kármia.* Vng. *Eledel.* Ang. *Feeding, meet, paſturing.*] Gell. lib. 2. cap. 29: Alia luce orta, avis in paſtum profecta eſt. Virg. 4. Georg. -rurſus eaſdẽ Veſper ubi è paſtu tandem decedere campis Admonuit, tum tecta petunt, tum corpora curant. Idem ibidem: Veſper ubi è paſtu vitulos ad tecta reducit. Cicer. 1. Offic. Principio generi animantium omni eſt ã natura tributum, ut ſe, vitam, corpusque tueatur, declinetque ea quæ ei nocitura videantur, quæq; ſint ad vivendum neceſſaria inquirat, & paret: ut paſtum, ut latibula, ut alia ejuſdem generis.

Pāſtūra, onis, f. t. verbale eſt à Paſco, Paſcendi actus. [מרעית *marhìth* מרעה *mirhèh.* νομή. Gall. *Paſture, paſturage.* Ital. *Paſtura.* German. Weidung/etzung. Hiſpan. *Apaſcentamiento.* Polon. *Paſienie, karmienie.* Vng. *Legeles.* Ang. *Feeding paſturing.*] Varr. 2. de Re ruſt. cap. 10: Qui paſcunt in ſaltibus, greges cogere oportet, in paſtione diem totum eſſe. ¶ Accipitur etiam pro ipſo pecudum alimento. Cicer. pro lege Manil. Aſia verò tam opima eſt & fertilis, ut & ubertate agrorum, & varietate fructuum & magnitudine paſtionis, & multitudine earum rerum quæ exportantur, facilè omnibus terris antecellat. Valla lib. 4: Paſtio videtur ſignificare cibum, ſed tamen potiùs ad alimenta pecudum pertinet, quæ paſci dicimus: quanquam ſuapte natura ſignificat ipſam actionem paſcendi: nunc frequentiùs cibum. Colum. lib. 1. in Præfat. Horculatoris verò & ſubulci diverſa profeſſio, diverſæ paſtiones.

Pāſcŭŭs, a, um, Quod Paſtui aptum eſt: [νομαδικός. Gall. *Qui ſert de paſturage.* Ital. *Abondante di paſcoli, paſcolatiuo.* German. Zur weid fügtich. Hiſpan. *Campo ò coſa que ſe paſce.* Polon. *Dobrs do paſienia.* Vng. *Legelõ.* Angl, *That ſerueth to feede cattaill.*] unde Paulus Sylvam paſcuam appellat quæ eſt paſcuis pecudũ deſtinata. Plaut. in Truc. Non arvus hic qui arari ſoleat, ſed paſcuus eſt ager. Lucr. lib. 5: Sive quod inducti terræ bonitate volebant Pandere agros pingues, & paſcua reddere iura. Hoc eſt, colere rura ut apta eſſent paſcendis armentis.

Pāſcŭum, paſcui, à quo plurale Paſcua, orum, n. ſ. In quibus pecudes paſcuntur, ſive ager paſcuus ſit, ſive pratum, ſive mons aut collis. [מרעית *marhìth* מרעה *mirhèh.* ἐπινομία, νομή. Gall. *Paſturage, ou paſtu, herbage.* Ital. *Paſcolo.* German. Ein weid/ein orꝛ da man das Vych weidet/ein Alpweid. Belg. Een Voede. Hiſp. *Coſa que ſe paſce ò paſcienta.* Pol. *Paſtwa.* Vng. *Legelõ mezõ.* Ang. *A paſture or place where beaſtes feede.*] Col. lib. 8: In eo rure quod paſcuo caret, contineri poteſt, exiguo, & qualicunq; pabulo cõtentus. Idẽ lib. 8. cap. 14: Eſuriens mittatur in paſcuũ. Ibidẽ cap. 3: Nec tamen ulla tam blanda ſunt pabula, aut etiam paſcua, quorum gratia non exoleſcat uſu continuo. Herboſa paſcua. Ovid. 2 Metam Læta paſcua, Horat. 4. Car. Ode 4. ¶ Paſcua, (inquit Plin. li. 18. ca. 3.) in Cenſoriis tabulis dicebãtur omnia ex quib. populus reditus haberet, qa diu hoc ſolũ vectigal fuerat.

Pāſcālēs, Oves & gallinæ dicuntur, quæ paſſim paſcuntur: à paſco, ſive à paſcuis, quaſi paſcuales. [σπαρτοί Gall. *Qui repaiſſent cà & là.* Ital. *Che paſcolano qua & la.* Ger. Das hin vnd her weidet/ weidvych. Hiſp. *Coſas de paſte.* Pol. *Bidl'o paſſace.ſie.* Vng *Zellel legelõ.* Ang. *Sheep and hennes or other beaſtes that feedeth hither and thither.*] Lucil. Paſcali pecore, ac montano hirco, &c. Nonius.

Pāſtŏr, oris, m. t. Cui paſcendi pecus cura mandata eſt: vox ſæpiùs repetita apud Varr. Catonem, Colum. [רעה *roheh.* ποιμήν. Gall. *Paſteur, berger.* Ital. *Paſtore.* German. Ein Hirt des Vychs/ ſo man auff die weid treibt Hiſpan. *Paſtor.* Pol. *Paſterz.* Vng. *Paxtor, őrzõ.* Ang *A ſheepheard, a keeper of cattayll.*] Cicer. pro Flac. O paſtores neſcio quos cupidos literarum. Virg. 3. Georg. -deſertaq; regna Paſtorum, & longè ſaltus, lateq; vacantes Juven. Sat. 11: Paſtoris duri eſt hic filius, ille bubulci.

Paſtōrālĭs, & hoc paſtorale, om. t. Quod eſt paſtoris, vel quod ad paſtorem pertinet: [ποιμενικός, ποιμαντικός. Gall. *De paſteur.* Ital. *Paſtorale.* German Des Hirten. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à paſtor.* Polon. *Paſterzſki paſtwiſi.* Vngar. *Paxtoris.* Ang. *Perteining to a sheep heard or keeper of cattail.*] ut Paſtoralis cura, Paſtorale officium. Varro: Tertio gradu a vita paſtorali ad agriculturam deſcenderunt. Cicero 1. de Divinat. At ille Romuli auguratus paſtoralis, non urbanus fuit. nec fictus ad opiniones imperitorum. Virg 7. Aen Et paſtoralem præfixa cuſpide myrtum. Colum. lib. 6. cap. 23: Ad quem ſaturæ pabulo libenter recurrunt, quum paſtorali ſigno quaſi receptui canitur. Ovid. 2. Faſt. Romulus, & frater, paſtoralisque juventus Solibus, & campo corpora nuda dabant.

Pāstōrĭtĭus, a, um, Paſtoralis. [ποιμαντικὸς, βοτικός. Gall. De *paſteur, de paſture.* Ital. *De paſtore, paſtorale.* Germ. Hirtiſch/eines Hirten. Hiſp. *Coſa perteneſciente à paſto, paſtoral.* Pol. *Paſterski.* Vng. *Paztori.* Ang. *Of a ſheepheard or keeper of cattaill.*] Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 2: Quũ homines paſtoritiam vitam agerent, neq; ſcirent etiam arare terram. Cic. ad Attic. lib. 1: Itaq; & ludis, & gladiatoribus mirandas ἐπιπομπαίας ſine ulla paſtoritia fiſtula aufeferebamus. Idem pro Cælio: Fera quædam ſodalitas, & planè paſtoritia atq; agreſtis germanorum Lupercorum.

Pāstōrĭus, a, um, Quod ad paſtorem pertinet. [ποιμενικός. Gall. *Appartenant à paſteur.* Ital. *Ciò che s'appartiene à paſtore.* Ger. Dem Hirten zugehörig. Hiſp. *Coſa perteneſciente à paſtor.* Pol. *Paſtuſzi.* Vng. *Paztori dologhoz valo.* Ang. *Belonging to a ſheepheard or keeper of cattaill.*] Varro lib. 2. de Re ruſt. An ea quæ tria heri dixiſti mihi de paſtoria re. Ovid. 2. Metam. Illud erat tempus, quo te mihi de paſtoria pellis Texit, onuſq; fuit baculus ſylveſtris olivæ. Sibila paſtoria. Idem 13 Metam.

Paſſarina, Leucotion vel alba viola, apud Dioſc. li. 5. cap. 139.

Pāssĕr, eris, dubii gen. Avis eſt vulgo nota, quam nonnulli à patiendo dictam putant, quòd morbum caducum patiatur. [לְטוּר *ſippór.* στρουθός. Gall. *Paſſereau, moineau.* Ital. *Paſſere.* Ger. Ein ſpatz oder ſpar Hiſp. *El gorrion.* Pol. *Wrobl.* Vng. *Verebe.* An. *A ſparrow.*] Plin. lib. 10. cap. 36: Contrà paſſeri minimum vitæ, cui ſalacitas par: mares negantur anno diutiùs durare, argumento, quia nulla veris initio appareat nigritudo in roſtro, quæ ab æſtate incipit. Fœminis longiuſculum ſpatium. Cic. 1. de Divinat. Calchas ex paſſerum numero belli Trojani annos auguratus eſt. Horat. 2. Serm. Satyr. 8: - quum paſſeris atq; Inguſtata mihi porrexerit ilia rhombi. ¶ Eſt paſſer nomen piſcis marini, ex genere pelamidum, ut ait Plin. lib. 32. cap. 11, ψῆττα. ¶ Eſt præterea paſſer loci nomen nõ procul à Terracina. Mart. lib. 6: Non mollis Sinueſſa, ferviditq; Fluctus Paſſeris, aut ſuperbus Anxur. ¶ Paſſer ſolitarius, στρουθὸν μονάζον, Avis aliquanto grandior paſſere, ac ſubnigrior, ſolus per domorũ culmina incedens, cantu ſuavis. Sipontinus.

Pāssĕrcŭlŭs, diminutivum. [στρουθίον. Gall. *Petit paſſereau.* Ital. *Picciolo paſſero.* Ger. Ein ſpätzlin. Hiſp. *Pequenno gorrion.* Pol. *Wroblik.* Vng. *Verebet ke.* Ang. *A little ſparrow.*] Plaut. in Aſin. Dic igitur me tuum paſſerculum, gallinam, coturnicem. Cic. 2. de Divinat. Cur autem de paſſerculis conjecturam facit, in quibus nullum erat monſtrum, &c.

Pāssĕrnīcēs, Cotes ſunt, quæ trans Alpes inveniuntur aqua actiẽ trahentes. Plin. lib. 36 cap. 22: Repertæ ſunt in Italia aqua trahentes aciem acerrimo effectu, necnõ & trans Alpes, quas Paſſernices vocant.

Pāssĭm, adverbiũ, à paſſu, Sparſim, veluti per ſingulos paſſus, omni loco. [πανταχῆ, διεσπαρμένως, κατὰ μέρη. Gall. *Par tout, de tous coſtez.* Ital. *Tutta, quà, là.* Ger. Hin vñ her/ allenthalben. Hiſp. *De paſſo en paſſo.* Pol. *It'u y cie dze, wſiedzie.* Vng. *Szellel.* Ang. *Here and there, mingledlie.*] Vbiq; dicitur de eo loco in quo nullum eſt intervallum: ut, Herba eſt in prato ubiq;, grex verò paſſim paſcitur, quia aliquid intervalli eſt inter pecudem & pecudem, non inter herbam & herbam. Cic. pro Fonteio: Hi contrà vagantur læti, atq; erecti paſſim toto foro. Sed hæc ſæpè conſunduntur. ¶ Lactantius uſus eſt pro undique, πανταχόθεν, Conſtituit aſylum, eò paſſim confugerunt ex finitimis locis. ¶ Pro nullo aut loci, aut perſonæ diſcrimine, & ut cuique libet. Virgil 3. Aeneid. Paſſim in littore ſicco Corpora curamus: id eſt, ut quiſque vult, ſive indifferenter. ¶ Pro ubique, πανταχῆ, πανταχῇ, Lactãtius: Creditur ei paſſim tanquam cognitæ veritati.

Paſſum, ſi, n. ſ. Vini dulcis genus, quod ex uvis paſſis exprimitur. [γλυκύ. Gall. *Du vin cuit, vin doux.* Ital. *Sapa.* Ger. Süſſer Wein auß Meertrenbten gemacht. Hiſp. *Vino baſtardo de vuas paſſas.* Pol. *Sl'otkie winno.* Vng. *Edes bor.* An. *Sodden or ſweet wine.*] Vva autem paſſa ea dicitur, quæ ad ſolem ſuſpenditur, ut major contrahat dulcedinem. Quomodo autem fiat paſſum, docet Colum. lib. 12 cap. 39: Vvam (*inquit*) præcoquam bene maturam legito, acina arida aut vitioſa rejicito, & furcas vel palos qui cannas ſuſtineant, inter quaternos pedes figito, & perticis jugato. Tum inſuper cannas ponito, & in ſole pandito uvas, & noctibus tegito ne irrorentur. Quũ dein de exaruerint, acina decerpito, & in dolium, aut in ſeriam conjicito: eodem muſtum quamoptimum, ſic ut grana ſubmerſa ſint, adjicito. Vbi combiberint uvę, ſeq; impleverint, ſexto die in fiſcellam conferto, & prælo premito, paſſumq; tollito. ¶ Paſſum ſecundariũ, quod fiebat poſt paſſum, briſa muſto madefacta. Col. ibidẽ: Poſtea vinaceos calcato, adjecto recentiſſimo muſto, quod ex aliis uvis factũ fuerit, quas per triduum inſolaveris: tum permiſceto, & ſubactam briſam prælo ſubjicito, paſſumq; ſecundarium ſtatim vaſis oblinitis includito. ¶ Paſſum aliquando idem eſt quod ſiccũ & rugoſum. Plaut. in Stich. In portum vento ſecundo, velo paſſo pervenit: id eſt, laxo & rugoſo. Vnde & uva paſſa dicta eſt, quòd ſit rugis implicata ¶ Item hinc dicuntur paſſi tenes. Lucil. Sat 9: Rugoſi paſſiq; ſenes eadem omnia quærunt. Ex Nonio.

Paſſŭs, à verbo Patior, Vide PATIOR.

Pāssŭs, à Pando, dis, Vide PANDO.

Paſſŭs, ſus, m. q. Propriè eſt extenſio pedum in progrediendo. [מִצְעָד *tſahádh* מִצְעָד *mitshádh*. βῆμα. Gall. *Vn pas.* Ital. *Paſſo.* Ger. Ein tritt/ oder ſchritt. Bel. Den ſchreede. Hiſp. *Paſſo, paſſada tendida de cinco pies.* Pol. *Krok.* Vn. *Egy lepes.* An. *A pace in going, a ſteppe.*] Virg. 2. Aen. - ſequiturq; patiem non paſſibus æquis. ¶ Dicitur præterea paſſus menſura duorum pedum, & ſemiſſis: à paſſis: hoc eſt, extẽſis pedibus. Tantum enim ferè in progrediendo ſpatii eſt inter digitos prioris pedis & calcaneum poſterioris. Hic aũt paſſus minor, vel paſſus ſimplex dicitur, à nonnullis etiã greſſus. ¶ Paſſus aũt major, qui & paſſus Geometricus dicitur, quòd eo præcipuè Geometræ utantur, conſtat ex quinq; pedibus: hoc eſt, ex paſſu minore geminato. Et hoc paſſu cõſtare milliaria dicũtur: quẽ uno nomine, quoties paſſus mentio apud ſcriptores veteres occurrit, Geometricũ paſſum accipere debemus. Plin. lib. 11. cap. 7: Apes operantur intra ſexaginta paſſus. Vide Coſmographiam Appiani.

Pāstillum, n. ſ. (ſicut docet Feſtus) Genus libi rotũdi quo utebantur in ſacris.

Pāstillŭs, li, m. ſ. Eſt maſſula cujuſcunq; materiæ in formã panis parvi cocta. [τρόχισκος. Gall. *Trochiſque* Ital. *Paſtello.* Ger. Ein kügelin oder täfelin alß man in den Apotecken hat zur Artzney kentlich / die man wider zerreiben kan. Hiſp. *Panezillo, trochiſco.* Pol. *Wal'eczek aptikarski.* Vng. *Kenier modra ſweetõt io zagh.* An. *Pomanders or other lyk ſweet balles, waſhing balles.*] Diminutivum videtur à paſta, quanvis fiat mutatio generis. Feſtus à pane deducit. Hinc Paſtilli medicinales, & qui odoris gratia conficiũntur. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: Paſtillos Ruſillus olet, Gorgonius hircum. Græcè trochiſci dicuntur ab orbiculari forma. ¶ Paſtilli (inquit Celſus lib. 5. cap. 17.) medicis arida ſunt medicamenta, contrita humore non pingui, aut vino, vel aceto incocta, quæ à coctione rurſus inaruerunt: quæ, quoties uſus poſcit, ſubinde ejuſdem generis humore diluuntur: deinde vulneribus illinuntur, non autem imponuntur ut emplaſtra: Plin. lib 33. cap. 6. Quod ubi ſubſidit, flos intelligitur, ac linteolo interpolito, in ſole ſiccatur, non ut perareſcat: iterumq; in mortario teritur & in paſtillos dividitur.

Pāstillāre, & patulicare, In formam paſtilli redigere. Vide BARBARVM in Cenſura Pliniana.

Pāstĭnācă, æ, f. p. Genus radicis, virtutis calidæ. [σταφυλῖνος. Ital. *Paſtinaca.* Ger. Paſteney. Hiſp. *Canahoria.* Pol. *Paſtenak.* Ang. *A parſnep or carret.*] Hujus duæ ſunt ſpecies, agreſtis, quã Græci propriè vocant σταφυλῖνον. Galli *Des panets.* Altera hortenſis, quam iidem paucis literis immutatis vocant *Paſtenades.* Plin. lib. 39. cap. 5. & Dioſc. lib. 3. cap. 57. & 81. ¶ Item paſtinaca, piſcis venenatus ex planorũ genere. πυγώνη. Plin. lib 9 cap. 42: Nam paſtinaca latrocinatur ex occulto, tranſeuntes radio (quod telum eſt ei) figens. Argumenta ſolertiæ hujus, quòd tardiſſimi piſcium hi, mugilem velociſsimum omnium habentes in ventre reperiantur. Celſus lib. 6. cap 9: Et plani piſcis quem noſtri *paſtinatam*, Græci πυγώνα vocant, aculeus torqetur.

Pāstĭnum, ni, pen. cor. n. ſ. [מַעְדֵר *mahdér*, τὸ σκαφεῖον. Gall. *Vne houe de vigneron.* Ital. *Forcella di ferro.* Ger. Ein karſt. Hiſp. *El acado ò el acadon.* Pol. *Motika.* Vng. *Vas villatska.* Ang. *A diblo to ſet herbes in a garden.*] Colum. lib. 3. cap. 18: Ferramentum biſurcum eſſe ait, quo ſemina panguntur. ¶ Palladius accipit pro paſtinato: hoc eſt, pro terra paſtinatione renovata, Paſtinum fieri nunc tempus eſt. Menſura paſtini hæc eſt, in tabula quadrata jugerali, ut centeni octogeni pedes per ſingula latera dirigantur.

Pāstĭno, as, are, act p. Eſt agrum fodere [עָדַר *hadhár* βωλοτροφῶν. Gall. *Houer.* Ital. *Zappare.* Ger. Hacken mit einem karſt. Bel. Spitten/ ſpaeyen. Hiſp. *Cauar vinnas ò arboles.* Pol. *Motikakopami.* Vng. *Kapalok, ſzantok.* Ang. *To deluen a garden.*] Columell. lib. 3. cap 13: Tum in terram bene paſtinatam, & ſtercoratam rectum ſarmentum defigito. ¶ Hujus compoſitum eſt, Repaſtino, as. Repaſtinari dicebant veteres vineas quę refodiebantur. Hæc enim propria appellatio reſtibilis vineti erat: nunc antiquitatis imprudens conſuetudo quicquid emoti ſoli vineis præparatur, repaſtinatum vocat. Vnde quidam Repaſtinari agrum dicunt, cujus natura fodiendo mutatur. Plin lib. 19: Præcipuus fit caulis ſapore ac magnitudine, primum omnium, ſi in repaſtinato ſeras. Hinc repaſtinatio, pro renovatione quandoq; capitur

Paſtĭnātor, oris, f. r. [βωλοτροφία Gall. *Houement* Ital. *Il Zappare.* Ger. Hackung/ oder vmbrürung mit dem karſt Hiſp. *Aquella obra de cauar vinnas ò arboles.* Pol. *Okopiwanie.* Vng. *Kapalas, ſzantas.* Ang. *A deluing.*] Columell. lib. 3. cap. 12: Quibus omnibus diligenter exploratis, tum paſtinationem ſuſcipiemus.

Pāstĭnātŭs, us, m.q. Ipsa pastinatio. *βωλεσροφία.* Plin. lib. 17. cap. 20: Alba populus teritur bipedaneo pastinatu.

Pastinātŏr, oris, m.t. [עדר *hodhér. σκαπάνη.* Gall. *Houeur.* Ital. *Zappatore.* Ger. *Ein hacker.* Hisp. *Cauador de vinnas ò arboles.* Pol. *Kopacz.* Vng *Kapas, ganto.* Ang. *A delver.*] Colum. lib. 3. cap. 13: Nam duas regulas ejus latitudinis, qua pastinator sulcum facturus est, in speciem Græcæ literæ X. decussabimus.

Pāstĭnātum, ati, n.s. Solum fossione renovatum. [עדר *nehdâr. τὸ ἰσκαμμένον.* Gall. *Houé & labouré.* Ital. *Campo Zappato.* Ger. *Das vmbgehacket ist.* Hisp. *Campo cauado.* Pol. *Grunt zkopani.* Vng. *Megh keuert, maxodzor zantatot.* An. *A place that is delued.*] Columel. lib. 4. cap. 4: Facta in pastinato scrobe. Idem lib. 3: cap. 3: Et adhuc tamē sic computavimus, quasi nullæ sint vivi radices quæ de pastinato eximantur.

Pastĭo, Pastus, Vide PASCO.

Pāstŏmĭs, idis, f.t. [*παστομίς.* Ger. *Ein kluppē die man dē pferden an die Nasen oder an das Maul legt.* An. *Barnacles, an instrument sett on the nose of vnruly horses.*] Instrumentū ferreum, ligneúmve quod ad cohibendā equorum tenaciā naribus vel morsui imponitur. Lucil Pastomides huic de naribus ingeates pendent.

Pāstŏphŏrĭum, *παστοφόριον*, Pastophori domicilium. [Pol. *Kuchnia pasterska.*] Apud Esdram sic legitur: Exurgens Esdras in pastophorium Ionathæ, & hospitatus illic, non gustavit panem, nec bibit aquam. Hieron. in Iesaiam: Pastophorium est thalamus, in quo habitat præpositus templi. Et in lib. Machab. Viderunt sanctificationem desertam, & altare profanatū, & portas exustas, & in atriis virgulta nata sicut in saltu, vel in montibus, & pastophora diruta. Dicitur autem pastophorium *παρὰ τὸ τὸν πάσσον φέρειν*. Pastos aūt Græcis modò pallium sacerdotale significat, modò thalamum nuptialem, nonnunquam etiam convivii locum in quo sacerdotes solent epulari.

Pastŏr, Pastoralis, Pastorĭtius, Pastorius, & Pastus. Vide PASCO.

Pătăgĭum, gii, n.s. *ποδήρικον*, Aurea chlamys, quæ pretiosis tunicis superinduī solet: & qui ita induti sunt, Patagiati dicūtur. Et patagiarii, qui hujusmodi vestes conficiunt. Plaut. Epidic. Indusiatum, patagiatū. Nævius Lycurgo: Pallis, patagiis, manicis mortualibus. Alii, malaciis mortalibus legūt. Apuleius: Vberes enim crines leniter demissos, & cervice depēdulos, ac deinde per colla dispositos, sensimq; sinuatu patagio residentes, paulisper ad finem cōglobatos in summum verticem nodus astrinxerat. Festus: Patagium est quod ad summam tunicam assui solet, quæ & Patagiata dicitur.

Patagus, gi, Morbi genus est apud Festum in commentariis, neq; præterea quicquam reperitur. Turnebus verò dicit morbum esse vitis, qui *παπίλαγο* apud Theophrastum scribitur: ejus verba sunt: *κρατίστη οἵοι κελεύουσι παπίλαγον δύλαβέσθαι*: ubi Theodorus *πάσσαλον* legisse videtur, cùm papillum interpretetur. Sed videtur hoc morbi genus esse, cùm fauciatur ligone in allaqueatione, ut sit petagus plaga & percussio.

Pătĕfăcĭo, Vide PATEO.

Pătella, æ, f.p. [מחבת *machabáth*: קערה *kehardh*. *λεκάνιον.* Gal. *Vne paelle.* Ital. *Piatello, padella.* Ger. *Ein pfannen oder auch ein schüsset oder platten.* Hisp. *Plato.* Pol. *Muska.* Vn. *Szeles tal.* An. *A dish or plait.*] à patulo, vel *πλατέλλω*, fingo: vel *ἀπὸ τοῦ πλατέως*: hoc est, à latitudine: aut certè à nomine Patina, cujus videtur esse diminutivum: Vas latum est, cōdiendis opsoniis aptum, lanx, seu paropsis. *λεκανίς*. sive vas escarium ad olera & pulmenta imponenda. Horat. lib. 1. Epist. 5: Nec modica cœnare times olus omne patella. Ovid. 2. Fastor. Nutriat intinctos missa patella cibos. Cic. 2. de Finib. Atqui reperiemus asotos primùm ita non religiosos, ut edant de patella: deinde ita mortem nō timentes, ut illud in ore habeant ex Hymnide: Mihi sex menses satis sunt vitæ, septimū Orco spondeo. Mart. lib. 13: Quanvis lata gerat patella rhombum, Rhombus latior est tamē patella. Sunt qui velint patellam candē esse, cū sartagine: sed Iuven. diversa esse ostendit, quum inquit: urceoli pelves, sartago, patellæ. ¶ Est etiam morbus arborum: hoc est, Solis exustio. Plin. lib. 17. cap. 24: Olea clavum etiam patitur, sive fungū placet dici, vel patellam. ¶ Patella item dicitur commissura in cruribus, ubi coxarum capita media sinuantur, quò facilius excipi à cruribus possint.

Pătellārĭus, a, um, adjectivum, ut Patellarii dii. Plautus Cistell. Dii me omnes magni, minutiq; & patellarii, Faxint, ne ego vivos dem suavium Silenio.

Pătĕo, es, patui, absq; supino: quanvis nonnulli putent supinū esse passum quod magis est, à pando, Apertus sum. [פתח *niphtách* נגלה *nighláh*: ברחב *nirchább*. ἀνεῳγμαι, ἀνοικτός εἰμι. Gall. *Estre ouuert, apparoir.* Ital. *Essere patente, aperto, manifestato.* Ger. *Offen seyn* Bel. *Open zyn.* Hisp. *Ser manifiesto y abierto.* Pol. *Otwarti iestem.* Vng. *Nitua vagiok.* Ang. *To be open or patent, to be manifest.*] Plaut. Ingredere tu, fores jamdiu patent. Teren. in Eunuch. si hoc efficio, postulo ut mihi tua domus Te præsente absente pateat, invocato ut sit locus. Cæs. 6. bell. Gall. His

omniū domus patent, victusq; cōmunicatur. Virg. 6. Aeneid. Noctes atq; dies patet atri janua Ditis. Vsus est crebrò Cæsar pro Extendor. 7. bell. Gallici: Ante id oppidū planities millia passuū tria in longitudinem patebat. ¶ Aliquando valet idē quod, In potestate esse: ut omnia mea tibi patēt: id est, sunt in tua potestate. Salust. in Catilin. Vbi cuncta maria, terræq; patebant Romanis: id est, erant in cujusq; potestate, cuilibet tutum erat & mari & terra iter facere. Conti à mare occlusum dicitur, quū prædonibus est infestum, & nemini tutū. ¶ Aliquando pro obnoxiū sive opportunū esse. Celsus lib. 2. cap. 1: Longis morbis senectus, acutis adolescentia magis patet. ¶ Aliquādo pro Constare, sive manifestū esse, & hoc in tertiis personis tā singularibus, quàm pluralib. Plaut. in Capt. Operta quæ fuēre, aperta sunt, patēt præstigiæ. Plin. li. 10. cap 17: Pisces audire palàm est, ut patet. ¶ Aliquando cum dativo significat expositum esse. Liv. 31: In patentem vulneri equum, equitemq; sagittas conjicere poterat.

Pătens, Apertus. [ברחב *nirchább*. ἀναπεπταμένος, ἀνεῳγμένος. Gal. *Manifeste, apparoissant, ouuert.* Ital. *Patente, aperto, manifesto.* Ger. *Offen.* Hisp. *Abierto, manifiesto.* Pol. *Othewrzisti.* Vn. *Megnylt, nitua.* Ang. *Open, patent, manifest.*] Differt autem Patens & Patulus, quòd patens sit ad tempus, patulum in perpetuum. Virg. 1. Aeglog. Tityre tu patulæ recubans sub tegmine fagi. Nares patulæ, Ovid. 3. Metamor. Os patulum, Ovid. Epist. 15. Vias patulas aperire, Silius lib. 17. Campi patuli, Claud. de raptu Proserp. Hinc Plautus Bovem patulum appellat, cujus cornua diversa sunt, ac latè patent. Virg. 9. Aeneid. perfertur nuntius, hostem Fervere cædē nova, & Portas præbere patentes. ¶ Inventur tamen etiā patens pro patulo positū: hoc est, pro eo quod semper patet. Idem 4. Georg. Ergo ubi ver nactę sudum, camposq; patentes, Erumpunt portis, concurrunt, æthere in alto Fit sonitus, &c. Liv. 7. ab Vrbe: Iussæ legiones arma capere, egressæq; castris, quum per exploratores notior jam saltus esset via patentiore ad hostē ducuntur. Colum. lib. 12. cap. 6: Dolium quam patentissimi oris locato in ea parte villæ quæ plurimum Solis accipit, id dolium æqua cœlesti repleto, &c.

Pătentĕr, adverbiū. [*φανερῶς, ἀνοικτί.* Gall. *Manifestement, ouuertement.* Ital. & Hisp. *Manifiestamente.* Ger. *Offentlich.* Pol. *Iawnie, iasnie.* Vng. *Nyluan, megnitua.* Ang. *Plainelie, openlie.*] Cic. 2. de Invent. Absoluta est, quæ ipsa in se non ut negotialis implicitè & absconditè, sed patentiùs & expeditiùs recti & non recti quæstionem continet.

Pătĕfăcĭo, is Aperio, recludo, patentem facio. [פתח *pathách* רחב *rachább* גלה *ghilláh*. ἀνοίγω. Gall. *Ouurir, manifester.* Ital. *Aprire, manifestare.* Ger. *Offnen* Bel. *Opdoen/openen.* Hisp. *Abrir, manifestar.* Pol. *Otiawiam.* Vng. *Megnitom.* Ang. *To open vp and mak plaine.*] Liv. 2. ab Vrbe: Ita induxisse se animum, hostibus potiùs quàm regibus portas patefacere. Ovid. 2. Metam. Cœlestiq; fores virga patefecit. Liv. 2. ab Vrbe: Et ad extrema ventum foret, ni legati rapto Consulis corporis patefecissent una porta hostibus viam. ¶ Nonnunquam valet idem quod declarare, detegere, manifestare, palàm facere. *ἀναγκαλύπτειν.* Terent. in Hecyra: Pertulit tot meas injurias, quæ nunquam ullo patefecit loco. Cicer. ad Quint. Fratr. lib. 2: Racilius qui unus ex hoc tempore Tribunus plebis, rem patefecit. Idem ad Attic. li. 11: Sed neq; hoc tempore, nec antea patefecisset odium suum in me, nisi omnibus rebus me esse oppressum videret.

Pătĕfăctĭo, onis, verbale, f.t. [פתחון *pithchón*. ἄνοιξις. Gal. *Ouuerture.* Ital. *Apertura.* Ger. *Eröffnung.* Hisp. *Aquella obra de abrir, abrimiento.* Pol. *Obiawienie.* Vng. *Megnitas.* Ang. *A making open or opening vp.*] Cic. de Finibus: Atqui hæc patefactio, quasi rerum opertarum quum quid, quidq; sit, aperitur, definitio est, qua tu etiam imprudens utebare nonnunquam.

Pătĕfĭo, Apertus & palàm fio, innotesco. [בטחה *niphtách* נגלה *nighláh* ברחב *nirchább*. ἀναγκαλύπτομαι. Gal. *Estre desconuert.* Ital. *Essere scoperto.* Ger. *Geöffnet oder offenbar werden.* Hisp. *Ser descubierto.* Pol. *Wyawiam sie.* Vng. *Megnylom.* Ang. *To be manifest and knawen.*] Terent. in Phorm. Ego nullo remedio possum me evolvere ex his turbis, Quin si hoc celetur, in metu: sin patefit, in probro siem.

Pătescо, scis, Aperior, patens fio. [נגלה *nighláh* בטחה *niphtách*: ברחב *nirchább*. ἀνοίγομαι. Gall. *Estre desconuert & manifeste.* Ital. *Essere aperto, scoprirsi, manifestarsi.* Ger *Sich öffnen/sich aufthē aufthun.* Hisp. *Ser manifiesto.* Pol. *Otwieram sie.* Vng. *Megnylatkozom.* Ang. *To waxe patent or open.*] Plin. lib. 22. cap. 22: Si patescentes primò adhalaverit. Liv. 2. belli Pun. Deinde paulò latior patescit campus, inde colles assurgunt. ¶ Quandoq; tamen pro primitivo ponitur. Salust. Hinc latè patescentibus campis, exercitum tutò emittit. Virgil. 2. Aeneid. Danaumq; patescunt Insidiæ. Id est, manifestæ fiunt, apparent, patent. Atria patescunt, Idem 1. Aeneid. Portus patescit jam propior, Idem 3. Aeneid.

Pătŭlŭs, a, um, Apertus, latus, diffusus. [ברחב *nirchább*. ἀνοικτός. Gall. *Ouuert.* Ital. *Aperto, patente.* Ger. *Auffgesperrt/ das stāt offen*

oder

oder zerthan iſt Hiſp. *Coſa que eſta ſiempre abierta.* Pol. *Otworzyſtli.* Vng. *Megnilt, ſzelles.* Ang. *Wide open, large, broade, that is alwayes open.*] Differtq; à patenti, quòd patula dicantur, quæ ſemper aperta ſunt. Patentia autem quæ ad tempus patent, poſtea claudenda. Vide latiùs ſuprà in verbo PATEO.

Pătŭ,fco, as, penult. corr. Aperior, patulus fio. [פתח *nighláh* בתורח *niphtách* ברחב *nirchább.* ἀνοίγομαι. Gall. *Eſtre ouuert.* Ital. *eſſa aperto* Ger. *Sich aufftheun.* Hiſp. *Ser abierto.* Pol. *Ieſtem otwarti.* Vng. *Meg nilom, ny latkozom.* Ang. *To be wide open.*] Plin. lib.21. cap.8: Lureus & bellio patulicantibus quinquagenis quinis barbulis coronatur. Hermolaus legit Paſtilicantibus.

Pătŏr,hujus patoris,pen.prod.Hiatus, & apertio. [פתחון *pithchón* χασμα. Gall. *Ouuerture.* Ital. *Apertura.* Ger. *Aufftheung oder ein klaffein ſpalt* Hiſp. *Abrimiento.* Pol. *Rozſzczepienie, przepadnienie.* Vng. *Haſadas, ny latkozas.* An. *An vponing.*] à patendo nomen deductum: ſicut Vagor pro vagitu, & fluor pro fluxu. Apul lib.3: Quod altrinſecus ædium patore perflabili, &c.

Pătĕr,hujus patris,Parãs qui aliquem genuit. [אב *ab.* ὁ γεννήσας πατήρ. Gall. *Pere.* Ital. & Hiſp. *Padre.* Ger. *Ein Vatter. Bel. Een Vaater.* Pol. *Oyciec.* Vng. *Attia, appa.* An. *A father.*] Terent. in Adelph. Tuus hercle verò & animo & natura pater. Deducitur autem à Græco nomine πατὴρ: quãvis Varr. lib.4. de lingua Latina patrem à patefaciendo ſemine dictum velit. Et Cornutus in Perſiũ à patratione: id eſt, rei venereæ perfectione & conſummatione dictum putet, quòd pater patratione facta filios procreet. Ovid.9. Metamor. Nec nos aut durus pater, aut reverentia famæ, Aut timor impediet. Horat.2. Epiſt.1: pueri, patresq; ſeveri Fronde comas cincti cœnant. ¶ Patris nomine avi, abavi, proavi, atavi continentur, non aũt tritavi, ut vult Valla. Hinc quum patrum noſtrorũ memoria dicimus aliquid eſſe factum, proxima ante noſtram ætatem intelligimus, non autem illa ſexta. Cic.1. de Orat. Quid quod uſu memoria patrum venit, ut, &c. Patres majoresq; noſtri, Idem 1. Verr. Virg.2. Georg. Sacra Deûm, ſanctiq; patres. ¶ Pater etiũ nomen religionis eſt: unde dii omnes patres vocabãntur, peculiariter tamen Bacchus hoc ſibi nomen vendicavit. Virgil. 2. Georg. Huc pater ô Lenæe veni. Vbi Servius: Pater licet generale ſit omnium Deorum, tamẽ propriè Libero ſemper cohæret: nam Liber pater vocatur. Idem alio loco: Pater propriè omnium Deorum eſt epitheton. ¶ Divûm pater: hoc eſt, Iupiter. Virg.1. Aen. divûm pater, atq; hominum rex. ¶ Oceanus pater rerum. Idem 4. Georg. ſimul ipſa precatur Oceanumq; patrem rerum, Nymphasq; ſorores. ¶ Gradivus pater: hoc eſt, Mars. Idem 3. Aen. Multa movens animo, Nymphas venerabar agreſtes, Gradivumq; patrem, Geticis qui præſidet arvis. ¶ Pater abſolutè pro Iove. Virgil.1. Georg. Ipſe pater media nimborum in nocte, coruſca Fulmina molitur dextra. Ibidẽ: Ter pater extructos disjecit fulmine montes. ¶ Similiter Pater nomẽ eſt reverentiæ, quæ cauſa Romulo fuit, ut centum Senatores, quos ad Reipub. curam elegit, ſive quia is numerus ſatis erat, ſive quia ſoli centum erãt qui ad id idonei eſſent, Patres vocaverit, ſive ab ætatis vel curæ ſimilitudine. Feſtus: Patres Senatores ideo appellati ſunt, quia agrorum partes attribuebant tenuioribus, acſi liberis propriis. Dicitur autem πατὴρ Græcè, quaſi πάντας τηρῶν: hoc eſt, ex ſe genitos ſervans. ¶ De patre & liberis, aliquando nõ ſatis conſtare, docere voluit Poëta, introducens Telemachum interrogatum an Vlyſſis eſſet filius, reſpondere:

Μητὴρ ἰδὼ τε μὲ φησὶ τόδ' ἔμμεναι αὐτὰρ ἐγώγε
Οὐκ οἶδα, ὃ γὰρ πώτις τὸν γόνον αὐτὸς ἀνέγνω.

¶ Liberos quandoq; à parentibus degenerare, poëta his verbis cecinit:

Παῖδες γάρ τοι παῖδες ὁμοῖοι πατρὶ φίλοντε
Οἱ πλείονες κακοὶ παῖδες δέ τε πατρὸς ἀρείους

Pătĕrfămĭlĭās, genitivus patrisfamil. âs, vel patrisfamiliæ, dicitur qui primus eſt, & imperium habet in familiam, ſive puber ſit, ſive impuber. [בעל הבית *bahal habbáiith.* οἰκοδεσπότης. Gall. *Pere de famille.* Ital. *Padre di famiglia.* Ger. *Ein Hauſvatter.* Hiſp. *Senor de caſa entera.* Pol. *Czeladni oyciec.* Vng. *Tſalados ember.* Ang. *A good man of the houſe or houſholder.*] Cic.2. de Leg. Vt ne morte patrisfamiliãs ſacrorum memoria occideret. Liv.1. ab Vrbe: Bos in Sabinis nata cuidam patrifamiliæ dicitur, miranda magnitudine ac ſpecie.

Patres conſcripti, οἱ ἐπεσηκτοὶ λεγόμενοι, Feſtus: Patres dicti ſunt, qui ſunt patritii generis conſcripti, qui in ſenatu patribus erãt ſcriptis annotati. Ab initio, ut ait Plutarchus in Romulo, tantùm patres dicti ſunt, poſtea aſcriptis in eum ordinem pluribus, Patres conſcripti vocati ſunt.

Pătĕr patrãtŭs, Fœcialiũ ſacerdotum antiſtes, per quem & bella denuntiabantur, & fœdera percutiebantur: ita dictus quòd ad jusjurandum patrandũ: id eſt, ſanciendum fieri ſoleret. Liv.li. 1. ab Vrbe: Fœcialis erat M. Valerius, pãtrem patratum Sp. Fuſium fecit, verbena caput capillosq; tangens. Pater patratus ad jusjurandum patrandum: id eſt, ſanciendum ſit.

Pătĕr patrimus, πατὴρ πατέρα ἔχων, Qui quum ipſe pater ſit, adhuc viventem habet patrem. Vide PATRIMVS.

Patrĭcĭi, Senatorum progenies: hoc eſt, qui à primis Senatoribus à Romulo inſtitutis oriundi erant. [בני אישים *benéi iſsh.* ἐκ πατρικίας. Gall. *Patriciens.* Ital. *Patricij.* Ger. *Von Rhatsherren geſchlechteren her geboren, deren Eltteren Rhatsherren geweſen ſind.* Hiſ. *Hijos de ſenadores.* Pol. *Potomkowie radnich panow.* Vng. *Fő nemből valok.* Ang. *Patriciens, come of a noble ſtocke.*] Livius lib.1: Romulus centum creat Senatores, qui Patres ab honore: Patritii quoq; progenies eorum appellati. Idem lib.10: En unquam fando auditis Patritios primò eſſe factos, nõ de cœlo demiſſos, ſed qui patrẽ ciere, avumq; poſſent? Suidas patritios eſſe tradit, communis Reip. patres, qui in ſuprema dignitate ſunt Senatorii ordinis. Non tamẽ omnes Senatores erant patritii: quod apertiſſimè oſtẽditur ex his verbis Taciti: Iiſdem (inquit) diebus in numerũ patritiorũ aſcivit Cæſar vetuſtiſſimũ quenque ex ſenatu, aut quibus clari parentes fuerãt. ¶ Exire è patritiis, eſt fieri plebeiũ. Cic. pro domo ſua: Patritii Frãciæ ſunt, quos Pares Franciæ vocant: ſuntq; quaſi duodecim viri Reipub. conſtituendę. Sunt enim numero duodecim: ſex quidem Pontifices, & ſex Duces militares. Budæus.

Patrĭtĭus, a, um, ὁ τοῦ πατρικίου: ut Patritius magiſtratus. Cic. ad Brut. Dum enim unus erit patritius magiſtratus, auſpicia ad Patres redire non poſſunt. ¶ Patritia familia, Cic.2. de Legib. Indoles patritia, Stat.3. Syl. ¶ Honos patritius, Claudianus.

Patrĭtĭātŭs, Dignitas patritiorum, ἡ τοῦ πατρικίου τιμὴ ſeu τάξις. Sueton in Auguſt. A. Tarquinio Priſco rege inter Romanas gentes allecta in Senatũ: mox à Servio Tullio in patritias traducta, præcedẽte tempore ad plebem ſe cõtulit, ac rutilus magna vi per Divum Iulium in patritiatum redit. De patritiatus honore vide Hotomanum in Lexico, qui tametſi multa de eo doctè & diſertè dicat, ea tamen quòd minus ad inſtitutũ pertineant, volentes miſſa facimus.

Patrĭtĭẽ, pen.corr. adverbium antiquum, More patritio, ac nobiliter, εὐγενῶς, ἐκ πατρικίων δίκην. Plautus Caſin. Atat ceſſo magnificè, patritieq; amiceq; hero meo Ire adverſum. Et hic locus corruptus eſt: nam patricè non patritiè eſt legendum.

Patrĭtŭs, a, um, pen.prod. Quod eſt patris, ſicut avitus quod eſt avi, vel ab avo. [πατρῷος. Gall. *De pere* Ital. *Di padre.* Ger. *Vätterlich.* Hiſp. *Coſa de patre.* Pol. *Oyczowski.* Vng. *Atiay, attiatol valo.* Ang. *Of the father.*] Cicer.1. Tuſc. Quæſt. Hæc enim pulchritudo etiam in terris patritam illam & avitam (ut ait Theophraſtus) Philoſophiam cognitionis cupiditate incenſam excitavit.

Patrĭmŭs, patrima, pen.corr. Qui vel quæ patrem adhuc viventem habet. [ὃς vel ἡ πατέρα ἔχει. Gall. *Celuy ou celle qui a encor ſon pere.* Ital. *Colui o colei che ha ſuo padre vivo* Ger. *Der oder die dẽ Vatter noch bey leben hat* Hiſp. *El que tiene padre.* Pol. *Ktori albo ktora ojca ſwego ma.* Vng. *Az kinek attia még el.* Ang. *He or ſhe whoſe father liueth.*] Livius lib.37: Patrimi omnes, matrimiq; ad id ſacrificium adhibiti. Calpinus putavit penultimam hujus dictionis produci, ſed nullum profert teſtimonium. Angelus Politianus primæ Centuriæ, cap.58. corripit: Concelebranto choros: verùm hæc ſit patrima proles, Matrimaq; : ac nupræ genibus Iunonis ad aram Oranto. Pater patrimus, qui quum ipſe pater ſit, adhuc viventem habet patrem.

Pătĕrnŭs, a, um, Quod eſt patris, patrius. [πατρῷος πατρικός. Gal. *Paternel.* Ital. *Paterno.* Ger. *Vätterlich* Hiſ. *Coſa perteneciente à padre.* Pol. *Oyczowski.* Vn. *Atiai.* An. *Fatherlie.*] Terentius in Adelph. Pol haud paternũ iſtuc dediſti. Vbi Donatus: Paternũ, deeſt facinus: & Dediſti, pro Feciſti. Cic.1. de Orat. Cum miles domũ reveniſſet, egiſſetq; lege in hæreditatem paternam teſtamento exhæres, filius. Ibidem: Poſſẽne paternorum bonorum exhæres eſſe filius? Domus paterna, Ovid.11. Metamorph. Amicus paternus, Cic. ad Attic. lib.14. Animus paternus, Horat.2. Carm. Ode.2. Inimicitiæ paternæ, Cicero 4. Academ. Opes paternæ, Ovid.4. de Ponto, Eleg.15. Paternus, maternusq; ſanguis, Cicero pro Roſcio Amerino.

Patrĭzo, as, vel patriſſo, as, Paternos mores imitor. [πατρίζω. πατρικάζω Gall. *Reſſembler à ſon pere, faire comme ſon pere.* Ital. *Imitar il padre.* Ger. *Dem Vatter nachſchlahen.* Hiſp. *Remedar ò ſemejar à ſu padre.* Pol. *Oyczya naſladuie.* Vng. *Atiamat kõuetem.* An. *To reſemble his father, to follow the fathers ſteppes.*] Terent. in Adelph. Laudo, ô Cteſipho, patrizas: abi te virum judico

Patrĭŭs, a, um, Quod eſt patriæ, vel patris, paternus: [πάτριος, ἐπιχώριος. Gall. *De pere, paternel, natif.* Ital. *Patrio, natio.* Ger. *Des Vatterlandts oder des Vatters.* Hiſp. *De padre, ò de la tierra ò naturaleza.* Pol. *Oy czowskie, oyczyzni.* Vn. *Atiai, vagy haſzay.* Ang. *Neo longing to my father.*] ut Mos patrius. Cic. de Senectut. Vigebat in ea domo mos patrius, & vigebat in eo animus patris & diſciplina. Virgilius libro 12: patrio mucrone relicto. Terent. in Evnuch. Hominem haud impurum, itidem patria qui abligurierat bona. Res patriæ, & avitæ, Cicero 2. Verr. Patria & avita philoſophia, Cicer.1. Tuſcul. Mos patrius, Cicer.1. de Orat.

Hic enim

Hic enim est mos patrius Academiæ, adversari semper omnibus in disputando. Artes patriæ, Ovid. Epist. 1. Metus patrius, Ovid. 2. Metamorph. Amor patrius, Virg. 1. Aeneid.

Patrĭē, adverb. Affectu paterno. [πατρικῶς, πατρικά. Gall. *Paternellement, comme pere.* Ital. *Con affetto paterno.* Ger. Vätterlichen. Hisp. *Con affection de padre.* Pol. Oyczowsku. Vng. *Atyaj modra.* Ang. *Fatherlie, as a father.*] Quint. lib. 11. cap. 1: Vtimur hac moderatione. Cic. pro Cæl. contra Atracinum: Vt eum non inimicè corripere, sed patriè monere videatur.

Patrĭcīdă, pen. prod. Vide Parricida, πατραλοίας.

Patrĭmōnĭum, nii, n. s. Bona paterna, hæreditas à patre relicta. [נחלת אבות *achuzzáh.* ἐσία. Gall. *Patrimoine, succession de pere à fils.* Ital. *Patrimonio, beni paterni.* Ger. Das Vätterlich Erbgut. Bel. Dat Vätterlicx Erve. Hisp. *Patrimonio, hazienda patrimonial.* Pol. Oyczyzna. Vng. örökség. Ang. *That is left by the father to the sonne, patrimonie, hearhips for heritage.*] Cic. pro Domo sua: Liberis autem nostris satis amplum patrimonium paterni nominis, ac nostræ memoriæ relinquemus. Idem de Orato. Propugnator patrimonii sui, & defensor juris paterni. Iuvenal. Satyr. 12: Nõ propter vitam faciunt patrimonia quidam: Sed vitio cęci propter patrimonia vivunt. ¶ Devorare patrimonium, dissipare, effundere, vel exhaurire, est hæreditatem à parentibus relictã consumere.

Patrŭus, patrui, Frater patris, quòd quasi patris loco sit. [דוד *dodh.* θεῖος πατρός, πατρά δελφός. Gall. *Oncle paternel, le frere du pere.* Ital. *Zio.* Ger. Des Vatters Bruder. Hisp. *El tio hermáno del padre.* Pol. *Stryj.* Vng. *Atiam battja.* Ang. *The fathers brother, an vncle by the fathers side.*] Cic. 3. Verr. Patruo testimonium dicente. Terent. Phorm. Arq; nihil fecit patrue quòd succenseas. Patruus magnus, frater avi: Patruus major, frater proavi. Patruus maximus, frater abavi: qui & propatruus & abpatruus dicitur. ¶ Patruissimus superlativũ. Plautus in Pœnulo: Patrue mi, *in ure*, patrui me.

Patrŭus, a, um, adjectivum, à patruo deductum, pro severo per translationem accipitur. πατραδελφικός. Horat. 3. Carmin. Miseratum est, neq; amori dare ludum, Neq; dulci mala vino lavere, aut exanimari metuentes patruæ verbera linguæ.

Patrŭēles, pen. prod. [ἀνεψιοί. Gall. *Cousins germains.* Ital. *Fratelle cugini.* Ger. Zweyer Vätteren Kind / so man nennet Geschwisterte Kind. Hisp. *Primos hijos de hermanos.* Pol. Dwu bracięiszyecy. Vng. *Atyafiuy barátyunkfiay.* Ang. *Brothers children, coosens germanes.*] Patruorum filii: hoc est, ut ait Nonius, marium fratrum filii: quoniam qui pater alteri est, alteri est patruus. Plaut. in Pœn. Pater tuus is erat frater patruelis meus. Sic Sorores patrueles nuncupantur, ex duobus & ipsæ fratribus genitæ. Autor Iureconsult. Sororum verò duarum aut plurium filii, inter se Sobrini dicuntur, quasi fororini. Cic. 5. de Finib. Vnaq; nobiscum Quintus Frater, & T. Pomponius, & L. Cic. frater noster, cognatione patruelis, & socer T. Torquatus ill. omni virtute & laude par, Ovid. 13. Metam. Nec minus est alo Teucer patruelis Achilli.

Patrŭēlis, & hoc patruele, adjectivum. [ὁ υἱὸς τοῦ θείου, ἐξάδελφος. Gall. *De cousin germain.* Ital. *De fratelle cugino.* Ger. Das des Vatters Bruders kind ist. Hisp. *Cosa de primos hijos de hermanos.* Pol. Wł aśtnoścz dzięczi dwuch bracięci. Vng. *Atyafiuy.* Ang. *Belonging to brothers childreno cosens germanes.*] Martialis lib. 5: Quum sibi redire de patruelibus fundis Ducenta, clamat coccinatus Euclides. Ovid. 1. Metamorph. Quam commune mihi genus & patruelis origo, &c. Idem Epist. 14: Quid? meruere necẽ patruelia regna tenendo?

Pătĕră, pen. corr. Poculi genus latum ac patens: unde & nomẽ accepisse videtur, quasi patula. [עגן *ghabidh.* κεγκίς. Gall. *Vne coupe ou tasse à boire.* Ital. *Tazza, copa.* Ger. Ein weite trinckschalen. Hisp. *Copa.* Pol. Czasza, kusz. Vng. *Tsere, pohar.* Ang. *A broade peece or boule of gold or siluer.*] Virgil. 1. Aeneid. Impiger hausit Spumantem pateram, ac pleno se proluit auro, Cic. 6. Verr. Patera qua mulieres ad res divinas uterentur. Idem de Clar. Orat. Mercurius è patera sanguinem visus est fundere. Idem in Para. Excipere sanguinem patera. Virg. 1. Aeneid. Implevitq; mero pateram.

Pathemata, tum, n. t. sensuum alterationes, in visu, in motu, & reliquis omnibus. Vocat etiam & voluptatem Pathema Galen. lib. de Symptomatũ differentiis, atq; in totum omnẽ motum, quicunq; procedit ab altero in alterum. Vide Pathos.

Păthĭcŭs, a, um, παχητῶν, à Græco verbo πυθάν: (vel ut nonnullis placet) Paticus sine aspiratione, à patiendo, qui præpostera libidine se iniri patitur, unde Pathici pueri, & pathicę puellæ dicuntur, qui ad præposterã libidinẽ pædiconibus obsequuntur. Iuvenal. Sat. 6: Ille tenet speculum pathici gestamen Othonis. Drauci verò dicuntur, qui alterũ ineunt non propria libidine, sed ut illi obsequãtur, qui subagitur. Qui aũt à Draucis subigi delectantur, Cinædi appellantur. ¶ Per translationẽ Pathicus etiã dicitur de rebus inanimatis. Vnde pathicissimos libellos, dixit Martialis: hoc est, lascivos & obscœnos.

Pathŏs, [πάθος. Gall. *Passion perturbation d'esprit* Ital. *Passione, perturbatione d'animo* Ger. Verwegung oder anfechtung des gemuts. Hisp. *Passion de animo* Pol. Pogłębienie ducha. Vng. *Indulat, szhaborodas* Ang. *Passion, perturbation of the spirit.*] à Cicer. 3. Tusc. dicitur perturbatio, ira, ægritudo animi: à Gellio affectus vel affectio. Luctus eo modo affectus, modò vitium. Eiusmodi sunt ægritudo, dolor, gaudium, metus, tristitia, cupiditas, ira. Quos animi motus Platonici & Aristotelici dicunt etiam in sapientem cadere, sed moderatos, rationiq; subjectos. Stoici verò negant in sapientem cadere: dicuntq; esse sapientem ἀπαθῆ: id est, qui nullis animi perturbationibus obnoxius sit: talemq; ejus animum, qualis est mundus supra Lunam, scilicet imperturbatum, quem nulla perturbatio obnubilet, nulla tristitia obturbet. Adversus quos reclamat ipsa natura.

Pathētĭcă oratio, παθητικὸς λόγος, Dicta est quæ aut ad indignationem, aut ad misericordiam dirigitur: ita dicta quòd tota constet affectibus.

Pătĭbŭlŭm, li, n. s. Sera lignea, qua ostia clauduntur: à Pateo, teste Nonio, quòd hac remota valvæ pateant. [מנעול *manhúl* μοχλός. Gall. *Vn gibbet.* Ital. *Stanga, croce.* Ger. Ein sparren oder höltziner riegel / mit dem man die thüren verschleußt: *Item*, Ein galgen. Hisp. *Lugar de los mathechores padescen, horca, crux.* Pol. Zapora, et, Szubienicza. Vng. *Fa lakat.* Ang. *A dorebarre.*] Titin. Si quisquã hodie præter hanc posticũ nostrũ pepulerit, patibulo hoc ei caput defringam. ¶ Interdũ significat crucem, & sic à patior fieri manifestũ est. [עץ *hets.* ξυλός. Vn. *Akazto fa.* An. *A gibbet or gallowes.*] Salust. lib. 4. Histor. ut citat Nonius: Patibulo eminens affigebatur. ¶ Est præterea Patibulum, instrumentum vindemiatorũ, sive legulorum: hoc est, eorum qui olivas colligunt. Cato de Re rustica, cap. 68: Vbi vindemia & oleitas facta erit, fiscinas, corbulas, quala, scalas, patibula omnia, queis usus erit, in suo quodq; loco reponito. ¶ Patibulus apud antiquos genere masculino lectum est, teste Nonio. Lucil. Retã humanarum lib. 21: Deligata ad patibulos deligantur, & circumferuntur: cruci defiguntur.

Pătĭbŭlātŭs, dicitur à Plauto in Most. id est, patibulo affixus. Ita (*inquit*) te forabunt patibulatum per vias Stimulis. [תלוי *talúi.* ξυλοβολὲς, πατιβλαβὲς. Gal. *Pendu ou mis au gibbet.* Ital. *Appicato, impicato.* Ger. An galgen gehenckt. Hisp. *Ahorcado.* Pol. *Obiesiony.* Vng. *Felakasztatot.*]

Pătĭentĭă, Vide PATIOR.

Pătĭnă, næ, pen. corr. f. p. Vasis genus, quo dapes elixę & jurulentę in mensam feruntur. [λεκάνη, λοπάς. Gall. *Vne sorte de vaisseau large comme vn plat à seruir sur table.* Ital. *Piato.* Ger. Ein platten. Hisp. *El plato grande ò cacuela.* Pol. *Missa.* Vng. *Tal.* Ang. *A platt or dishe.*] Terentius in Eunucho: Iamdudum animus est in patinis. ¶ Dicitur & Patena, per e. Columel. lib. 12. cap. 43. de uvis servãdis loquens: Columella patruus meus ex ea cręta qua fiunt amphoræ, lata vasa in modum patenarum fieri jubebat. Ex quo loco, inquit Budæus, patet patenam, labra grandia habere. Dicta Patina, ab eo quòd pateat.

Patĭnārĭŭs, ria, rium, Quod est in patina conditum vel repositum. λεκανώδες. Plaut. in Asin. Vel patinarium, vel assum verses, quo pacto lubet.

Pătĭŏr, pateris, passus, passum, verbum com. Sustineo, tolero, æquo animo fero. [סבל *sabál.* πάσχω, ὑπομένω. Gall. *Endurer, soi Tirr.* Ital. *Patire, sostenire.* Ger. Leyden. Bel. Lyden / vertragen. Hisp. *Padecer, sofrir.* Pol. Cierpie. Vng. *Zenuedem, tsverδm.* Ang. *To suffer, to indure, to abide or beare.*] Terẽtius in And. Tum patris pudor, qui me tam lenì passus est animo usque adhuc. Cic. 7. Verrin. Non feram, non patiar, non sinam. ¶ Pati ægrè. Plaut. in Asin. Possum equidem inducere animum ne ægrè patiar quòd tecum accubat. Cic. pro Rosc. Amer. Quare omnes facilè patimur esse quamplurimos accusatores. ¶ Hoc non patietur ævum: id est, non durabit. Colum. lib. 2. cap. 10: Repositum in granario patitur ævum. ¶ Hoc patitur consuetudo: hoc est, id fieri consuevit. Cic. ad Attic. lib. 12: Quem jam etiam gravius accusas, quàm tua consuetudo patitur. ¶ Patior te esse desertum: id est, relinquo, destituo. Cic. 1. Offic. Vt eos quos tutari debeant, desertos esse patiantur. ¶ Composita hujus verbi sunt Cõpatior quod est misereor, & construitur dativo. Perpetior, vehementiùs patior.

Pătĭēns, participium & aliquando nomen. [סבל *sobél.* πάσχων, ὑπομένων. Gall. *Patient.* Ital. *Patiente.* Ger. Leydend, duldig. Hisp. *Paciente, suffrido.* Pol. Cierpliwi. Vng. *Szenuedő tsverδ.* Ang. *Patient, that suffereth.*] Colum. lib. 3. cap. 29: Omnis incommodi patientes præter caloris. Virgil. 2. Georg. Et patiens operum, parvoq; assueta juventus. Quintil. lib. 2. cap. 12: Et patientior est laboris natura pueris, quàm juvenibus. Cæsar 3. belli Civil. Atque ii miserrimo ac patientissimo exercitui Cæsaris luxuriam objiciebant. Cic. ad Quint. Frat. lib. 1: Meæ quoq; literæ patientiorem, leniioremq; fecerunt. ¶ Aures patientissimæ. Cic. pro Ligar. Saxo patentior, Propert. lib. 1. Eleg. 14.

¶ Tellus

¶ Tellus patiens vomeris, Virgil. 2. Georg. Pulveris atq; solis patiens, Horat. 1. Carm. Ode 8.

Patiēntĕr, patientiùs, patientissimè, adverbium, Cōstanter, fortiter, moderatè. [ὑπομονητικῶς, καρτερικῶς. Gall. *Patiẽment.* Ital. *Patientemente.* Ger. Leidentlich/gedultiglich. Hisp. *Pacientemente y sufridamente.* Pol. *Cierpliwie.* Vng. *Alhatatosson, Bekesseggesen.* Ang. *Patientlie.*] Cicer. de Amicitia: Vt igitur & monere & moneri proprium est veræ amicitiæ: & alterum liberè facere, nō asperè: alterum patienter accipere, non repugnanter. Plin. epistol. 140: Neque enim ulli patientiùs reprehenduntur, quàm qui maximè laudari merentur. Ovidius epistol. 18: Ferre tamen possum patientiùs omnia, quàm si Otia nescio qua pellice captus agas.

Pătiēntĭă, Est honestatis aut utilitatis causa rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpessio, inquit Cic. 2. de Invent. [ὑπομονή, αὐτεξουσία. Gal. *Patience.* Ital. *Patiẽtia.* Ger. Gedult. Bel. Lydsaemheyt. Hisp. *Pacientia y sufrimiento.* Pol. *Cierpliwosc.* Vng. *Twres, Zenuedes.* Ang. *Patience, suffering.*] Idem in Catil. Habes, ubi ostentes illam præclaram tuam patientiam famis & frigoris, inopiæ rerum omniū. Idem pro Domo sua: Externorum bonorum & in utendo rationem, & in carendo patientiam semper expetendam putavi. Idem 1. Offic. Adolescentia à libidinibus arcenda est, exercēdaq; in labore, patientia q; & animi & corporis. ¶ Patientia etiam obscœnè de pathicis sive paschicnis dicitur. Seneca Controvers. lib. 10. in 4: Princeps, *inquit*, viri contra naturam divitias suas exercent, castratorum greges habent, exoletos suos, ut ad longiorem impudicitiæ patientiam idonei sint, amputant.

Passŭs, a, um, à Patior, Perpessus. [παθών. Gall. *Qui a souffert, qui a enduré.* Ital. *Chi à patito.* Ger. Erlitten oder gelitten. Hisp. *Padescido.* Pol. *Ten ktory wycierpiał.* Vng *Szenuedõt.* Ang. *That hath sufferedh or indureth.*] Virgil. 1. Aencid. O passi graviora, dabit Deus his quoq; finem. ¶ Vnde Vva passa, quæ in siccando passa est Solem. Plin. lib 14. cap. 1: Quin & à patientia nomen acinis datur passis. Hinc & vino nomen datum quod passum vocatur. Lac passum. Ovid. 14 Metamorph. & cum lacte coagula passo.

Pāssio, onis, f.t. Animi perturbatio, quam Cicero affectionem vocat: cujusmodi sunt amor, odium, iracundia, invidia, timor, lætitia, spes, & similes. [πάθος. Gall. *Passion.* Ital. *Passione.* Ger. Ein bewegung oder betrübung des Gemüts. Hisp. *La passion.* Pol. *Meka.* Vng *Indulat, fel haborodas.* Ang. *Passion.*] Augustinus 2. de Civitate: Quæ sunt sententiæ philosophorum de his animi motibus: quos Græci πάθη: nostri autem quidam, sicut Cicero, *affectiones* vel *affectus*: quidam verò de Græco expressiùs *passiones* vocant. Barbara vox & minimè Latina.

Passīvŭs, a, um, Quod passionem denotat. [παθητικός. Gall. *Qui signifie passion.* Ital. *Che significa passione.* Ger. Das ein bewegung oder ein erleiden anzeiget. Hisp. *El que declara passion.* Pol. *Cierpliwosci wskazuiacy.* Vng *Zenuedesnek vegie.* Ang. *That signifieth passion.*] Hinc passiva verba apud grammaticos. Passiva Venus apud Iulium Firmicum accipitur pro obscœna parthicorum libidine.

Pătĭbĭlĭs, & hoc patibile, om. t. Quod pèrferri potest. [παθητός. Gall. *Qui peut endurer.* Ital. *Che puo patire.* Ger. Leidentlich/das zu erleiden ist. Hisp. *Que puede padescer.* Pol. *Ktory moze cierpiec, cierpliwy.* Vng. *Zenuedhetõ, twerhetõ.* Ang. *That may sufferre or indure.*] Cicer. 4 Tuscul. Negligenda mors est, patibiles & dolores & labores purandi. Idem 3. de Natur. deor. Quúmve omne animal patibilem naturam habeat, nullum est eorum quod effugiat, &c.

Pătĭcŭs, vel Pathicus, vel Paschicnus, vel ut vult Senec. Passienus, παθητικός, qui muliebria patitur. Seneca lib. 1. Declam. 10: Nulli non impressum aliquid quod effugere non posset. Ille passieno prima ejus syllaba in Græcum mutata, obscœnū nomen imposuit.

Pătĭcissĭmŭs à Patico, superlativus, adjectivum, ut apud Catullum Cinædior à Cinædo, Martial. in 12. ad Ruf. Musæi paticissimos libellos.

Pator, vide Pateo.

Patos, Cœnum atq; lutum ceromati permixtum, cui si sudor accesserit, Conisalon vocari dicunt, ab iis qui nimis Attici videri volunt. Vide CEROMA.

Patrĭă, æ, f.p. Vrbs sive alius quivis locus in quo nati sumus: ita dicta quod communis omnium parens sit. [אֶרֶץ מוֹלֶדֶת *éress molédeth.* ἡ συγγενὶς, πατρίς. Gal *Le pays, la ville, la patrie ou est né quelqu'vn.* Ital. *Patria.* Ger. Ein Vatterlandt/heimat Bel Een Vaderlant. Hisp. *La tierra naturaleza de cada vno.* Pol. *Oyczyzna.* Vng. *Hasza.* An. *A towne or place where any man is borne, ones cuntrey.*] Virgil. 1. Aeglog. Nos patriæ fines & dulcia linquimus arva. Nos patriam fugimus, &c. Idem 1. Aeneid. Tum celerare fugam, patriaq; excedere suadet. Cicer. 1. Offic. Chari sunt parentes, chari liberi, propinqui, familiares: sed omnes omnium charitates patria una complexa est, pro qua quis bonus dubitet mortem oppetere si ei sit profuturus? Quo est detestabilior istorum immanitas, qui lacerarunt omni scelere patriam: & in ea funditùs delenda occupati & sunt & fuerunt. Idem 3. de Finib. Ex quo fit ut laudandus sit is qui mortem oppetat pro Repub. quòd deceat chariorem esse patriam nobis quàm nosmet ipsos. ¶ Aliquando & provincia ipsa ex qua orti sumus, patria vocatur, sed improprié. Vnde Salustius Hispaniam sibi antiquam patriam duxit. ¶ Proverbii speciem habent, Quævis terra patria: & patria ibi ubi bene vixeris. De quibus vide Erasmi Chiliadas.

Patrĭārchă, πατριάρχης, patrum princeps: hoc est, pontificum primus. Hi quatuor principio fuére, Romanus, Antiochenus, Alexandrinus, Hierosolymitanus: postea translata Byzantiū imperii sede, additus est & Constantinopolitanus.

Patrĭcĭdă, Patricius, Patrimonium, Patrisso, Patritius, Patrius, Vide Pater.

Patro, as, propriè significat liberis operam do. [פָּעַל *polál.* ποιῶ. Gal. *Engendrer.* Ital. *Generare.* Ger. Eines Vatters werck thun Kinder zu zeugen. Hisp. *Engendrar.* Pol. *Dziecy czynic.* Vng. *Nemzek.* Ang. *To engender and begette children.*] Quintil. lib. 8. cap. 3: Ducere exercitus & patrare bellum, apud Salust. Dicta sanctè & antiquè, ridentur à nobis, si diis placet: quam culpā non scribentium quidem judico, sed legentium: tamen vitanda. Ex quibus verbis colligitur priscos patrare posuisse pro perficere, non solùm quum opera liberis daretur, sed etiam quum aliud quippiam jam inceptum ad finem perduceretur. [עָשָׂה *pahál* עָשָׂה *hasdh.* ἀγωνοθετῶ. Gall. *Faire.* Ital *Fare.* Ger. Außmachen. vollenden/verbringen. Hisp. *Hazer* Pol. *Odprawuie, konczy.* Vng. *Veghez vizem.* Ang. *To do, to achieue and bring to an end.*] Salust. in Catil. Sperabat propediē magnas copias sese habiturum, si Romæ socii incepta patravissent. Idem de Rep. ord. ad Cæsarem: Atq; ea magis fortibus consiliis, quàm bonis præliis patrata sunt. Plaut. Asin. Quin te quoq; ipsum faciam haud magni: si hoc patro. Liv. 23: Te id priùs scire volui, si fortè abesse, dum facinus patratur malis. Tacit. lib. 2: Si patrandæ neci venenum mitteretur. ¶ Hujus verbi composita sunt, Impetro, Expatro, Perpetro, Propetro: quorum significata vide suis locis.

Patrātĭo, onis, f.t. Consummatio est vel rei venereæ perfectio. Vnde & patres dicti, eò quòd patratione facta filios procreant. Cornutus in Persium. ¶ Interdum pro consummatione rei, ut Velleius Paterculus 2. Historiar. Nūc expugnationibus in pristinum pacis redegit modum, ejusq; patratione Asiæ securitatem, Macedoniæ pacem reddidit.

Patrātŏr, ris, ut Necis patrator: id est, interfector. [Vrn. *Szobrasz.*] Cornel. Tacit. lib. 14: Et visus idoneus maternæ necis patrator Amicetus.

Patratŭs, a, um, participiū, [מָעַשׂ *nahaséh.*] Tacit. lib. 2: Maluit patrati quàm incœpti facinoris reus esse. Bella patrata, Claud. 4. Paneg. Cæde ejus patrata. Tacitus lib. 4. Vnde & Patres patrati dicebantur, quòd ad patrandū: hoc est, peragendum juramentum, ubi de fœderibus convenerat, mitterentur. Plutar. in Probl. Fœcialibus sacerdotibus, qui fœderibus faciendis prœsunt, pater patratus prœest: inde dictus, quòd ipse pater patrem haberet: sicq; filius provideret, & patrem contuleret.

Patrocĭnor, Patrocinium, vide Patronus.

Patrōnŭs, ni, Qui aliquem in periculo defendit. [בַּעַל *báhal:* [illegible]. Gall *Patron, aduocat, defenseur.* Ital *Patrone, diffensore.* Ger. Ein Beschirmer/der einem in einer gefahr beystehet/jhn vñ sein sach zu beschirmē. Bel. Eenen patroon. Hisp. *Aquel que defiende en cosa criminal.* Pol. *Patron, obronca mei sprawi.* Vng. *Otalmazo, gond viselő, patronus.* Ang. *An attourney, a patrone or proctour, a spokesman.*] Pędianus, qui defendit aliquē in judicio, aut patronus dicitur si orator est: aut advocatus, si jus suggerit, aut præsentiā suā cōmodat amico: aut procurator, si negotiū suscipit: aut Cognitor, si præsens causam novit, & sic tuetur ut suā. Plaut. in Mostel. Qui pro me càusam diceret, patronū liberavi. Valla: Patronus propriè est qui agit causam, sed accusati non accusantis. Cicer. pro Sestio: Qua de causa & tum conventus ille Capuæ, qui propter salutem illius verbis Consulatu conservatam meo, me unum patronum adoptavit. Ovid 1. de Arte: Qui modò patronus, jam cupit esse cliens. ¶ Patronus ad libertum refertur, qui scilicet servum libertate donavit. Mulier etiam dicitur patrona. Terentius in Eunucho: Te mihi patronam cupio Thais.

Patrōcĭnŏr, pen cor. aris, Tego, defendo, defendendū aliquem tuendumq; suscipio. [συνηγορῶ, παραπλογισμὸς, συνηγορία. Gall. *Defendre aucun, soustenir son droit & querelle.* Ital. *Diffendere cosi in fatti come in parole.* Ger. Beystehn vnd beschirmen/einer sach sich annemmen die zu handt haben vnd zu versprechen. Bel Beschermen/verantwoerden. Hisp *Defender.* Pol. *Bronić czyiey sprawy y prznieo stoie.* Vng. *Otalmazom.* Ang. *To defend ones right and quarrel.*] Quintilian. lib. 1. cap. 4: Et leno interim. paralitusq; defendatur: sic ut non homini patrocinemur, sed fidei. Plinius lib 2.

cap 17

cap.41: Patrocinatur vastitas cœli immensa, discreta altitudine in duo atq; septuaginta signa.

Patrŏcĭnĭum, nii, præsidium, tutela & defensio. [ⲗⲡⲏ *maghén* ⲡⲟⲡⲏ *machasèh*. σκεπη, σκεπασμα. Gall. *Defense, protection, sauvegarde.* Ital. *Difesa, tutela.* Ger. Beschirmung, handthabung/ versprechung. Hisp. *Ayuda ò defensa.* Pol. *Obrona.* Vng. *Otalom, gond viselés.* Ang. *A defending or maintenance of ones right and quarrell.*] Salust. in Catil. Cujus patrocinio civitas plurimùm utebatur. Festus: Patrocinia appellari cœpta, sunt quum plebs esset distributa inter patres, ut eorum opibus tuta esset. Hujus nominis varii sunt in oratione usus. Dicimus enim Arripere patrocinium, Tueri patrocinium, Suscipere patrocinium, Repudiare patrocinium: quorum testimonia sunt inventu facilia.

Patrōnālis. [Vn. *Patronusi, patronusbox illendò.*] Marcel. D. lib. 39. tit. 5. l. 2. Ne pars ex legibus verecundiæ patronali debita minuatur.

Patrōnātŭs, us, ui, m. q. [Vn. *Patronussag.*] Paulus D. lib. 19. tit. 1. l. 45: Si non Arescusa elegerit emptoris patronatum

Patrŏnўmĭcum, πατρονυμικὸν, à Grammaticis appellatur nomẽ, quod formatum à nomine patris, filium significat: quanvis abusivè etiam à nominibus avorum, proavorum, fratrum, matrum, sororum & ipsarũ etiam regionum deducantur patronymica. Inventa sunt autem patronymica à poëtis carminis gratia, ne idem semper nomẽ inculcare cogerentur. Quare in oratione soluta iis non utimur. Dicitur autem patronymicum quod propriè, ut diximus, fiat à nominibus patrum, ἀπὸ τοῦ πατρὸς ἢ ὀνόματος, ut Priamides propriè intelligitur Hector vel alius quivis ex filiis Priami.

Patruelis, Patruus, vide PATER.

Patulĭco, Patulus, vide PATEO.

Pava, vide Pavo.

Pauci, æ, a, multitudinis numero, cujus vocis cõtraria est multi, æ, a: tametsi hujus usus etiam est in numero unius. [ⲇⲩⲛ *mehát. ὀλίγος, παῦρος.* Gal. *Peu.* Ital. & Hisp. *Poco.* Ger. Wenig. Bel. Weynich. Pol *Mal'o ich niektorzi.* Vng *Keuesen.* An. *Few.*] Plaut. in Curc. Respondit mihi paucis verbis atq; adeò fideliter. Cic. de Amic. Quum & ego essem unà, & pauci admodum familiares, in eum sermonem illum incidere, qui tum ferè erat multis in ore. Idẽ 5. Tusc. Aperta enim res est & quotidie nos ipsa natura admonet, quàm paucis, quàm parvis rebus egeat, quàm vilibus. Virg. Aeglog. 10: Pauca meo Gallo, sed quæ legat ipsa Lycoris Carmina sunt dicenda. Idem 1. Aeneid. huc pauci vestris adnavimus oris. ¶ Paucis frequenter solũ pòni solet, ita ut in eo subaudiatur substantivum Verbis. Terent. in And. Auscultа paucis. Plaut. in Aulul. Da mihi operã parũper, paucis est quod te volo. Virg. 4. Aen. paucis, adverte, docebo. Idem 6. Aeneid. Atq; hic responsum paucis ita reddidit heros. ¶ Pauci apud antiquos pro bonis ponebantur, ut Multi pro malis, autore Nonio. Cic. in Orat. Iactationem habuit in populo, nec paucorum judicium reprehensionemque pertimuit.

Pāucŭlŭs, diminut. [ὀλίγος ὅσος, πανὺ ὀλίγος. Gall. *Fort peu.* Ital. *Pochetto.* Ger. Wenigtin. Hisp. *Muy poco.* Pol. *Troche, maliuczko.* Vng. *Keuesided.* Ang. *Very few.*] Terent. in Heaut Quod imperat facito, loquitor pauculа. Cic. ad Atticum lib. 5: Quint. Volusium tui Tyberii generum, certum hominẽ, sed mirificè abstinentem, misi in Cyprum, ut ibi pauculos dies esset.

Pāuxīllŭs, pauxillulus, & pauxillatim, diminutiva à dimin. Vide paulò pòst.

Paucĭtās, f. t. denominativum, Inopia, penuria. [ⲇⲩⲛ *mehát. ὀλιγότης.* Gall. *Petit nombre, brieveté.* Ital. *Poco numero* Ger Dte wenigkeit. Hisp. *Poquedad en numero.* Pol. *Rzatkosci, mal'osci.* Vng. *Keues, gwek.* Ang *Feuneſſe or few in nomber.*] Cic. 1. de Orat. Sic facillimè quanta oratorum sit, semper qs fuerit paucitas judicabit. Idem ad Cælium: De pantheris per eos qui venari solent, agitur mandato meo diligenter: sed mira paucitas est.

Pāucĭēs, quo veteres pro ratò utebantur, teste Nonio. Titin. Vxorem meam paucies videbo.

Pāuxīllŭs, adject. diminut. à paulum. [ⲇⲩⲛ *mehát. ὀλίγος.* Gal. *Bien peu, tant soit peu, le moins du monde.* Ital. *Poccino.* Ger. Wenigstein Hisp. *Poquillo.* Pol. *Maliuchni.* Vng *Kisded.* Ang *Verie few or litle.*] Plaut. in Aul. Nam verisimile non est, hominem pauperem pauxillum parvifacere, qui nummum perat.

Pāuxīllŭm, adverb. Parum admodum. [ⲇⲩⲛ ⲇⲩⲛ *mehát mehát. κατ' ὀλίγον.* Gall. *Fort peu.* Ital. *Pochetto.* Ger. Gar wenigtin. Hisp. *Muy poco.* Pol. *Troſzeczke.* Vng. *Egi keuesce.* An. *Verie few or litle.*] Plaut. in Capt. sed si pauxillũm potes contentus esse.

Pāuxīllŭlŭs, adject. diminut. à pauxillus, Admodum parvus. *ὀλίγος ὅσος, πανὺ ὀλίγος.* Plaut. in Ruden. Hæc colore capiuntur pauxilluli. Terentius Phorm. Iampridem apud me reliquũ pauxillulum Nummorum, id ut conficerem.

Pāuxīllātim, Paululùm, sensim, pedetentim. [ⲇⲩⲛ ⲇⲩⲛ *mehát mehát. κῳ μικρόν.* Gall. *Peu à peu.* Ital. *A poco à poco.* Ger. Gemáhlichen. Hisp. *Poco, poco.* Pol *Potroſzu, ſzla mal'u.* Vng *Igen lassan.*

Ang. *By litle, and litle.*] Plautus Epid. Cœpi sursum vorsum ad illas pauxillatim accedere.

Pāuxīllātĭm per, f. m. quod et pauxillatim. Plaut. in Truc. Plus decẽ pondo amoris pauxillatim per perdidit: id est, pedetentim & per particulas. Nonius.

Pauci ŏquĭum, q. m. n. s. Paucitas sermonis, multiloquio contrarium [βραχυλογία, ὀλιγολογία. Gall. *Peu de parolles.* Ital. *Poche parole.* Ger. Wenige vnd kürtze der Red. Hisp. *Poquedad de palabras* Pol. *Mal'a a krotka mowa.* Vng. *Keues zollas.* Ang. *Fewneſſe of wordes, litle talk.*] Plaut. Mercat. Inhæret etiam aviditas, desidia, injuria, inopia, cõtumelia, & dispendium, Multiloquium, pauciloquium.

Păvĕo, es, pavi, n. s. Timeo. [ⲧⲁⲭⲁⲇ *pachád* ⲓⲣⲁ *jaré* ⲭⲁⲣⲇ *charádh* ⲭⲁⲑ *chath.* φοβεῖσθαι, φοβοῦμαι. Gall. *Avoir grand peur & frayeur.* Ital. *Hauer paurá, temere.* Ger. Sich fórchten/ vor forcht entsitzen. Bel. Vreesen. Hisp. *Hauer panor ò miedo.* Pol. *Liekamsie.* Vng. *Felek, rettegek.* Ang. *To be in great feare, to be troubled in spirit.*] Plautus in Amphitr. Ne pave. Terent. Andr. Id paves, ne ducas tu illam: tu autem, ut ducas. Ovid. 9. Metamorph. -sed enim ne pectora vano Fida metu paveant, Oeteas spernite flãmas. Lucan. lib. 1: -nec solùm vulgus inani Perculsum terrore pavet: sed curia, & ipsi Sedibus exilière patres. Cic. 5. Phil. Pavet animus apud concilium illud pro reo dicere.

Păvēndŭs, a, um, Timendus. [ⲃⲟⲣⲁ *norá.*] Plin. li. 9. cap. 23: Nec pedibus tantùm pavendas serpentes, sed & missili volare tormento.

Păvēndo, gerundium, Timendo. Lucan. lib. 1: -sic quisq; pavendo Dat vires famæ.

Păvens, Qui ad tempus, vel ex causa timet. [ⲭⲁⲣⲇ *charédh.* φοβούμενος.] Ovid. 2. Metamorph. Colligit amentes, & adhuc terrore paventes Phœbus equos.

Păvēsco, scis, n. t. Timidus fio, timeo. [ⲧⲁⲭⲁⲇ *pachádh* ⲓⲣⲁ *jaré* ⲭⲁⲣⲇ *charádh* ⲭⲁⲑ *cháth* φοβεῖσθαι. Gall. *Avoir grand' peur & frayeur.* Ital. *Temere.* Ger. Erschrecken. Hisp. *Hauer panor o miedo, temer.* Pol. *Poczinam sie lekacz.* Vng. *El iedek, meg felemlem.* Ang. *To waxe verie fearfull, or troubled in spirit.*] Columel. lib. 7. cap. 2: Ventri quoq; & sub femina manũ subjitère, ne ad hujusmodi tactum postmodum pavescant. ¶ Hujus compositum Expavesco, de quo suprà.

Păvĕfio, Timidus fio. [ⲧⲁⲭⲁⲇ *pachádh* ⲓⲣⲁ *jaré* ⲭⲁⲣⲇ *charádh* ⲭⲁⲑ *chat.* φοβοῦμαι, καταφοβέομαι. Gall. *Estre effrayé.* Ital. *Essere smarrito.* Ger. Erschrecket werden. Hisp. *Ser atemorizado.* Pol. *Zlekl'emsie.* Vng. *Meg iedek.* Ang. *To be effrayed or troublèt in sprit.*] Gell. lib. 19. cap. 1: In tanta violentia tempestatum videor paulum pavefactus. Ovid. 13. Metamorph. Ast ego vicino pavefacta sub æquore mergo.

Păvĭto, tas, pen. corr. n. p. Frequentativum à paveo. Valde timeo, valde horreo. [φοβοῦμαι. Gall. *Estre effraé, estre effrayé, trembler de peur.* Ital. *Tremere molto.* Ger. Hefftig förchten oder tremmen. Hisp. *Mucho temer y hauer mucho miedo.* Pol. *Srodze sie boye.* Vng. *Retteguk.* Ang *To tremble through feare.*] Plaut. Bacchid Quis ait horror etiquid pavitas? Terentian Hecyra. Vxorem Philumenam pavitare nescio quid dixerunt: id est, laborare ex frigoribus, ut exponit Donatus Habent enim frigus & pavor reciprocam quandam translationem: nam & frigus accipit pro pavore, & pavor pro frigore: ut annotavit Servius in decimum Virgil. Aeneid. Extemplò Aeneæ solvuntur frigore membra. Vix ea fatus eram: Quæ pueri in tenebris pavitant, finguntque timentes Virgil. Aeneid. Vix adeò agnovit pavitantem, & dira tegentem Supplicia. Idem 2. Aeneid Prosequitur pavitans, & ficto pectore fatur.

Păvĭtātio, trepidatio. [φοβος, τρομος.] Apuleius lib. de Mundo Palmatiæ (venti) appellarunt quorum pavitatione illa quæ trepidant, sine ullo naufragantis periculo nutant.

Păvor, oris, m. t. ut ait Cicer. 4. Tusc. Est timor loco movens mentem. [ⲫⲟⲃⲟⲥ *phobos.* ⲫⲟⲃⲟⲥ *chitubh.* φόβος, δειλία. Gall *Frayeur, grand crainte, peur.* Ital. *Paura, thema.* Ger Schrecken/ forcht. Bel. Vreese. Hisp. *Pauor, miedo, temor.* Pol. *Strach.* Vng. *El remweles, el iedes.* Ang. *Great feure, and troubling of te spirit.*] Ex quo illud Ennii apud Ciceron. de Oratore 3: Tum pavor sapientiam omnem mihi ex animo expectorat. Livius libro 24: Pavorque citra ictum ceperant milites, ne mortiferum vulnus esset. Ovidius 10. Metamorph. Isque metu vacuus, naturalique pavore Depolito, &c. Virgilius 3. Georg. Exultantiaque haurit Corda pavor pulsans. Idem 5. Aeneid. -postquam pavor ossa reliquit.

Păvĭdŭs, vidi, [illegible] qui natura timidior est. inquit Servius. [φοβος, εὐλαβης, ἐπιλογιζόμενος.] Gall. *Laureux, fort craintif.* Ital. *Timido* Ger. Bevorsam/erschrocken Bel Bevreest. Hisp. *Temeroso.* Pol. *Trwozliwy, lekliwie.* Vng. *Felenk, rettegő.* Ang *That feareth greatlie.*] Virg. 9. Aeneidos: Stant pavidæ in muris matres. Ovid. Epist. 3: Quod scelus sit pavidas miseræ mihi contigit aures, Sanguinis atque animi pectus inane fuit. Virgilius 9. Aeneidos: Interea pavidam volitans pennata per urbem

urbem Nuntia fama ruit. Horatius 2. Epod. Pavidumq; leporem, & advenam laqueo gruem iucunda captat præmia. Silius lib. 10:- talin' pavidissime dignum Me vita, pulchraq; indignũ morte putasti?

Pávĭdē, adverbium, Timidè, meticulosè. [σφοδρῶς, φοβερῶς. Gall. *Paoureusement, en grand' crainte.* Ital. *Paurosamente.* Germ. Forchtsamlich. Hisp. *Temerosamente.* Pol. *Bojaźliwie.* Vng. *Felue, rettoguè.* Ang. *Fearefullie, with great feare.*] Liv. 5. ab Vrbe: Nequaquam tamen ea nocte neq; insequenti die similis illi, quæ ad Alliam tam pavidè fugerat, civitas fuit.

Păvĭcŭlă, læ, f.p. Instrumentum quo coæquatur, & condensatur area: à paviendo dicta. [ἰσχαλέον κυλινδροειδὲς, ὅ ἐδαφίζουσι. Gal. *Vn instrument dequoy on bat les aires, vne bate.* Ital. *Instromento da pisanare il terreno nelle are.* Ger. Ein breiter schlegel/ mit welchem man den esterich in den neüwen tennen wol auff einander vnd eben schlecht. Hisp. *El pison para pesas à tapiar.* Pol. *Kuanka ktora ziemie vbyaia.* Vng. *Szyerwe niomtato.* Ang. *An instrument to mak a floore or pauement euen and sadde.*] Cato de Re rust. cap. 129: Vbi bene comminuta terra fuerit, & amurcam combiberit, cylindro, aut pavicula coæquato.

Păvīmentum, ti, n.c. Domus stratum solum, aut lateribus, aut lapidibus, quod gradiendo calcamus: [קדקע karkáh. ἔδαφος, βηλός. Gall. *Le pauè d'vne place, parterre, pauè.* Ital. *Pauimento, battuto, terrazo.* Ger. Ein esterich/ ein besetzte bün. Bel. Eenen vloer. Hisp. *Suelo de casa.* Pol. *Tł'a, pawment, iastrich.* Vng. *Padmou tom.* Ang. *A pauement, a floore, a place paued.*] à paviendo: hoc est, tundendo, sive feriendo dictum, quòd dum fiunt pavimenta, pluribus simul diebus feriuntur: id est, percutiuntur, tunduntur fistucis, seu marculis, ut solidiora sint, nec rimas faciant. Iuvenal. Sat. 14: Verre pavimentum, & nitidas ostende columnas. Cato cap. 18. de Re rustic. Pavimenta ad hunc modum facito. De testa arida pavimentum struito: ubi structum est, pavito, siccatoq;, oleoq; perungito: ut pavimentum bonũ siet. ¶ Multa autem pavimentorum genera fuerunt apud veteres. Erant lithostrota parvulis coagmentata crustis. Erant subdialia à Græcis inventa, quæ sub dio erãt, & in aperto, pluviis & tempestatibus exposita. Erant & asarota de quibus Papin. in Sylvis:- suberantq; novis asarota figuris. Dicta autem sunt asarota, ab ἀ privativo, & verbo σαίρω, sive σαρόω: hoc est, purgo, vel verro: sive quòd scopis non verrerentur, sed collectis manu analectis (ita vocant cœnarum reliquias) ipsa spongia mundarentur: sive (ut autor est Plin. lib. 36. cap. 25.) quòd in hoc pavimentorũ genere tam artificiosè minutis quibusdam testulis expressæ erant cœnarum reliquiæ, quæ scopis solent everri, ut semper viderentur non esse purgata, eaq; quæ in pavimento depicta erant, vera viderentur analecta. Vide Asarotum. ¶ Fuerunt & pavimenta Barbarica, subtegulanea, scalpturata, & Græcanica. Vide Plin. lib. 36. cap. 25: Pavimenta Pœnica, inquit Festus, marmore Numidico strata significat. Cato in ea oratione quam habuit, Nequis Consul bis fieret: Dicere possum, *inquit*, quibus villæ, atq; ædes ædificatæ, atq; expolitæ maximo opere, citro atq; ebore, atq; pavimẽtis Pœnicis stent.

Pavimentitius, a, um, ἐδαφώδης, quod ex pavimentis constat.

Păvīmēnto, as, act. p. Pavimentum facio, seu pavimentum sterno. [ἐδαφίζω. Gall. *Pauer, dresser le parterre.* Ital. *Far pauimento.* Ger. Ein esterich machẽ/ ein besetzte oder gepflasterte bün machẽ. Hisp. *Hechar, ò hazer suelo.* Pol. *Pokł'adna pawimencpie czinie, tle pokładã.* Vng. *Padimontomoxom.* Ang. *To pane.*] Vnde Pavimenta loca dicuntur in quibus strata sunt pavimẽta. Cic. pro Domo sua: In palatio, pulcherrimo prospectu porticum cum cõclavibus pavimentatam, trecentûm pedum concupiverat. Plin. lib. 27. cap. 4: Ergo pavimentandum ubi sata sit, censent, ut lacryma non absorbeatur.

Păvĭo, pavis, vi, itum. Verbum antiquũ. Ferio, percutio, tundo. [ἐδαφίζω. Gall. *Pauer, battre la terre pour l'affermir, dresser le parterre.* Ital. *Percuotere, ò battere la terra per fermarla.* Ger. Schlahẽ. Hisp. *Herir, pisonar con pisones.* Pol. *Vbiiam.* Vng. *Wtõm rontõ.* Ang. *To pane.*] Sumptũ est à Græcis, quibus πάσσειν est percutere. Cic. 2. de Divin. Sed quia quum pascunt, necesse est aliquid ex ore cadere, & terram pavire, terripavium primò pòst terripudium dictum est: hoc quidem nunc *tripudium* dicitur. Cato cap. 18: Ibi de testa arida pavimentũ struito: ubi structum est, pavito, ficatoq;, oleo perungito, uti pavimentũ bonum fiet. Colum. lib. 1. cap. 6: Sed utrunq; more piscinarum devexum leni clivo & extructum, pavitumq; solum habeat, ne humorẽ transmittant. ¶ Hinc fiunt composita Depuvio: hoc est, percutio, a, in u mutato. Lucil. apud Festum: Palmisq; misellam depuvit me. Ejusdem significationis est Oppuvio, unde oppuvia, dicũtur verbera. Aframius: Oppuviis pueri coërcentur.

Paulatim, Paulisper, Paulum, Paululum. Vide PARVM.

Paulinum, Antidotum ferunt ab excellentia sic inscriptum.

Pavo, onis, m.t. & Pavus, vi, m.s. Avis nota, vario pennarũ fulgore conspicua, quam Poëtæ Iunonis tutelę assignarũt. [תכי

tuchi. παών. Gall. *Vn paon.* Ital. *Pauone.* Ger. Ein pfauw. Hisp. *El pauon.* Pol. *Paw.* Vng. *Paua.* An. *A peacocke.*] Gell. li. 7. cap. 16: Pavus è Samo præstãtior est. Tradunt hanc avem esse nõ gloriosam solùm, sed & malevolã. Laudata expandit colores adverso maximè sole. Fimum suum resorbet, invidens hominũ utilitati. Caro ejus diutissimè incorrupta servatur. Vnde etiã in ventriculo ægerrimè cõcoqui putatur. Ad quod & Iuvenalis videtur allusisse Satyr. 1:- & crudum pavonẽ in balnea portas. De avis hujus natura vide plura apud Plin. lib. 10. cap. 20.

Pāvă, ejus fœmininum est, quo usus est Ausonius Sectione 1: Fœminea (*inquit*) in speciem se vertit masculus ales, Pavaq; de pavo cõstitit ante oculos. [Pol. *Pawica.* Vn. *Nõsten paua.* An. *A peahen.*] Columella tamen utrunq; sexũ Pavonem appellat: sed cum distinctione horum nominum masculus & fœmina. Vtriusq; exemplum habes lib. 8. cap. 11: Masculus (*inquit*) pavo gallinaceam salacitatem habet, atq; ideo quinq; fœminas desiderat. Et paulò pòst: Nam fœminæ pavones quæ non incubant, ter anno ferè partus edunt.

Pāvōnīnŭs, a, um, adjectivũ, Quod ex pavone est: [ὁ τῦ παῶνος. Gall. *De paon.* Ital. *Di pauone.* Ger. Pfáuwin/ von einem pfauwen. Hisp. *Cosa de pauon.* Pol. *Pawi.* Vng. *Pauabol valo.* Ang. *Of a peacocke.*] ut, Pavoninum ovum, apud Col. lib. 8. cap. 5, & Muscarium pavoninum, ex pavonum caudis confectum, apud Martialem in Distichis.

Pavor, Vide Paveo.

Paupĕr, hujus pauperis, g. c. vel ut nõnullis placet, omnis: habet enim neutrũ genus præcipuè in obliquis: ut apud Stat. lib. 1. Theb. -lis est de paupere regno. [אביון *ebuón* עני *hani* דש *rasch.* πένης, πτωχός. Gall. *Poure.* Ital. *Povero.* Ger. & Bel. Arm. Hisp. *Pobre.* Pol. *Vbogi.* Vng. *Zegeny.* An. *A poore.*] Dicitur aũt pauper (ut Varro putavit) à parva pecunia, sive ut alii malunt, à parvo lare. Cic. in Parad. M. Manilius pauper fuit: habuit enim ædiculas in Carinis, & fundũ in Labicano. Ibidem: Non modò nõ copiosi ac divites, sed etiã inopes ac pauperes existimandi sunt. Horat. 1. Serm. Sat. 1:- neq; se majori pauperiorum Tuibæ comparet. Ovid. 1. Fast. In pretio pretium nũc est, dat census honores, Census amicitias: pauper ubiq; jacet. ¶ Pauper cum genitivo. Horat. 2. Ser. Sat. 3: Pauper Opimius argenti positi intùs, & auri.

Pāupĕrrĭmŭs, superlativũ. Horat. 2. Serm. Sat. 1: Horum semper ego optarim pauperrimus esse bonorum. Plin. lib. 24. cap. 1: Quum remedia vera quotidie pauperrimus quisq; cœnet.

Pāupĕră. Apud antiquos etiam dicebatur in fœmineno genere. Plaut. Paupera hæc res est.

Pāupĕrcŭlŭs, & Paupercula diminutiva. [ὁ πτωχὸς, ὀλίγον ἢ πένης. Gall. *Pouret.* Ital. *Poueretto.* Ger. Zimlich arm. Hisp. *Pequenno pobre.* Pol. *Vboguchni.* Vn. *Zegenietske.* An. *A litle poore bodie.*] Ter. in Heavt. Est è Corintho hìc advena anus paupercula. Varr. li. 1. de Re rust. cap. 17: Vt pleriq; paupercli cum sua progenie.

ăupērtās, tatis, f. t. Penuria, egestas, tenuitas. [רוש *resch* מחסור *machsór.* πενία. Gall. *Poureté.* Ital. *Pouertà.* Ger. Armut. Bel. Armoede. Hisp. *Pobreza.* Pol. *Vboźtwo.* Vng. *Zegenseg.* Ang. *Pouertie.*] Varro lib. 4. de ling. Lat. Pecunia quæ erat parva, ab ea paupertas dicta est. Plaut. Persa: Nam ubi ad paupertatẽ accessit infamia, gravior paupertas fit. Cic. 3. Tusc. Vt de paupertate nonnunquã, cujus onus disputando levamus, docentes quàm parva, & quàm pauca sint quæ natura desideret. Iuvenal. Satyr. 3: Nil habet infœlix paupertas durius in se, Quàm quòd ridiculos homines facit. ¶ Paupertatẽ quidam ab egestate ita distinguunt, ut egestas sit quando ad victũ necessaria desunt: paupertas, quando licet nõ sint opes, tamẽ necessaria suppetũt. Cic. in Parad. Itaq; istam paupertatẽ, vel potius egestatẽ, ac mendicitatẽ tuam nunquã obscurè tulisti. ¶ Paupertatis encomion amplũ, vide in Apuleio, in Apol. 1. circa medium vers. Enimverò paupertas per aliquot pagınas. Itẽ Iuve. Sat. 3:

Nil habet infœlix paupertas durius in se,
Quàm quòd ridiculos homines facit. Et paulò pòst:
Haud facilè emergunt, quorum virtutibus obstat
Res angusta domi. Idem paulò pòst:
— libertas pauperis hæc est,
Pulsatus rogat, & pugnis concisus adorat,
Vt liceat paucis cum dentibus inde reverte.

Pāupĕrĭēs, hujus pauperiei, f.q. Paupertas. [רוש *resch* מחסור *machsór* πενία. Gal. *Poureté.* Ital. *Pouerta.* Ger. Armut. Bel. Armoede. Hisp. *Pobreza.* Pol. *Vboźtwo.* Vn. *Zegenseg.* An. *Pouertie.*] Horatius li. 1. Epist. Impiger extremos currit mercator ad Indos, Per mare pauperiẽ fugiens, per saxa, per ignes. Virg. 6. Aeneid. Per quã vellent æthere in alto Nunc & pauperiem, & duros perferre labores. Horat. 3. Carmin. Ode 24: Magnũ pauperies opprobrium, jubet Quidvis & facere, & pati, Virtutisq; viam deserit arduæ. ¶ Pauperies item apud Iureconsultos damnum est à quadrupede datum: quod si ab homine illatum esset, injuria diceretur. l. j. D. si quadrup. pauper. fecisse dic.

Pāupĕrtīnŭs, penult. prod. Pauper. [רש *rasch.* πτωχός. Gall. *Poure.*

Pauper Ital Povero. Ger. Arm/dürfftig. Hisp. Pobre. Pol Pot zebai. Vng Zegeny. Ang Poore.] Varro de Vita pop. Rom. lib. 1: Quod si paupertina sit elegãtia, ac cum caltimonia. Sidonius: Quàm potius paupertinus flagitatæ cantilenę culmus immurmuret. Nonius.

Paupĕro, as, act. p. Pauperē facio. [רושש roshsh, πενίαν ποιῶ. Gall. Faire pour ce on chetif. Ital impaverire Ger Arm machen/zu armen tagen bringen Hisp. Empobrescere à otro. Pol Vboz Vng. Megszegenytem. Ang. To make poore.] Plautus in Milite: Quæ improba est, pro mercis vitio dominum pretio pauperat. Idem in Pseudolo, ex persona lenonis: Boni viri me pauperant, improbi alunt. Horat. 2. Serm. Satyr. 5: Eripiet quivis oculos citiùs mihi, quàm te Contemptum cassa nuce pauperet. ¶ Hinc Depaupero. Varr. Priusquam domum depauperaret sumptu tuo.

Paupĕrātus, pauperior effectus. [Vn. Megszegenyödöt.] Iulius Firmicus Matheseos lib. 1. de Luna: Quando pauperata luminibus jacturam propriæ majestatis agnoscat.

Pausa, fæ, f. p. Requies, intermissio, atq; otiũ à re aliqua. [טוֹלֵה soph. Gall. Pause, repos qu'on prend en faisant quelque chose. Ital. Hisp. Pausa. Ger. Ein rast/ein underlassung/stillhaltung. Pol. Przestanie. Vng. Nyugues, felbe Zakaztas. Ang Restaunt-cessation, ceasing.] Lucil. lib. 1. Satyr Hæc ubi dicta dedit, pausam facit ore loquendi. Plaut. in Rud. Aliquando etiam cessando melius est uxor pausam fieri. Lucret. lib. 2: nec dare pausam Conciliis, & dissidiis exercita crebris. Deducitur à verbo Græco παύομαι, quod est cesso: unde & παῦσις ejusdem significationis cum Latino pausa.

Pausarĭus, A Seneca vocatur qui remigibus modos dat, & remigandi officium quadam quasi pausa moderatur. κελεύστης.

Pāuto, sas, Quiesco. [טל pagh נח nach שקם shekakát. παύομαι. Gall Parler, se reposer. Ital. Pausare, ripausare Ger. Ruhen/stillhalten Hisp Descansar, reposar. Pol. Odpoczywám sroy. Vng. Nyugom. Ang. To rest, to cease from doing any thing.] Plaut. in Trin. Pausa, vocat castigatorem tuum.

Pausĭlypa Genus olivæ, à paviendo, quòd nonnisi paviendo: id est, tundendo olea emittatur seu quod ante quam molæ subjiciatur, tũdatur. Virg. 2 Georg. & amara pausilypa bacca. Apud Cólum. lib. 12. cap 48, nisi corrupta sint exemplaria, legitur pausea per secundum vocalem in penultima syllaba.

Pausilypus, παυσίλυπος, Poculum etiam convivis tertium, lovi Conservatori dicatũ: ita dictum, quòd curas abigeret. Quinetiam Iovem ipsum Sophocles Pausilypum cognominat.

Pāuso, Pausas, Vide Pausa.

Pauxillus, Vide Paucus.

Pax, hujus pacis, f. t. A pactione dicitur: quod nomen etiam peculiariter declinatum legitur. [שלום shalom, ἐιρήνη. Gall. La paix. Ital. Pace. Ger. Frid. Bel Vrede. Hisp Papax Pol. Pokoy. Vng Bekeség. Ang Peace.] Plautus in Persa. Hostibus victis, civibus salvis, re placida, pacibus perfectis. Horatius lib. 2. Epistolarum: Hoc paces habuêre bonæ, ventiq; secundi. Varro: Animadvertendum primùm quibus de causis, & quemadmodum constituerunt paces: secundùm, quas fide & justitia eas coluerunt. Est autem pax propriè pactio, tranquillitas, otium. Cicero de Senectute: Quum sententia Senatus inclinaret ad pacem, & fœdus faciendum cum Pyrrho. Pax (inquit Cic. 2. Philip.) est tranquilla libertas. ¶ Aliquando etiam accipitur pro venia. Virgil. 3. Aeneidos: Sed votis precibusq; jubent exposcere pacem. ¶ Nonnunquam etiam pro propitiatione. Idem 4. Aeneidos: -pacemq; per aras exposcunt. ¶ Habet autem hoc nomen varios in oratione usus. Dicimus enim, Pace advenio, Pacem affero, Cõciliare pacem inter aliquos, Conficere pacem, Consulere paci. Cum pace aliquem dimittere, Cum pace aliquid agere. Cui cõtrarium est iracundè, vel cum ira agere. Confirmare pacem, Dare pacem, Eripere pacem, Esse in pace, Pacẽ exploratam habere, Facere pacẽ, Servare pacẽ, Trahere pacẽ, Vti pace. Testimonia legenti veteres autores nullis nõ sunt obvia. Pace tua, honestus est reprehendendi modus, priùs captata venia: id est, tua venia, & te nõ irascente. Terentius in Evnucho: Quæso hercle ut liceat, pace quod fiat tua. Similiter, Pace tua dixerim. Pace omnium dixisse liceat. ¶ Pax etiam adverbium Comicum est, significat Tantummodo: vel silentium quoddam imperantis vim habet. Terent in Heaut Dum argentum capio, pax nil ampliús.

Pācĭfĕr, Pacem ferens: ut Laurus pacifera. [εἰρηνοφόρος. Gall. Qui porte paix. Ital. Ch'apporta pace. Ger. Das fridẽ bringt. Hisp. Que trae paz. Pol. Pokoi przynoszący. Vng. Bekeséget zerzõ, hozo. Ang That maketh or bringeth peace.] Plin. lib. 15. cap. 37: Laurus ipsa pacifera, ut quam prætendi etiam inter armatos hostes quietis sit indicium. ¶ Virga pacifera Mercurii, Valer. Flaccus 4. Arg. ¶ Cyllenius pacifer, Ovid. 14. Metam.

Pācĭfĭco, cas, act. p. Controversias compono, quasi pacem facio, reconcilio. [השלים hischlim. συνάδω, διαλλάσσω. Gall. Pacifier, faire paix, appaiser. Ital. Pacificare, far pace. Ger. Frid machen, bekriegen, bezwingen. Bel Vrede maken. Hisp. Pacificar, hazer paz. Pol. Vkoiam. Vsmierzam. Ang. To make peace, to appease.] Cic. à Philippo pacificatus cum libitariolo fratre, & legationem. ¶ Quidam hæc tria separãt, ut Pacificatum, dicant idem quod in concordiam redactum sum. Pacatus, qui desinit ab armis destitit: Placatus tum, ab indignatione animi ad lenitatem redii, vel animo leni sum. Pacificatus vero Sil. lib. 15.

Pācĭfĭcātĭo, f. t. Reconciliatio. [εἰρηνοποίια. Gall. Pacification, appaisement. Ital Pacificatione. Ger. Frid machen/befridigung. Hisp. Pacificacion. Pol. Vsmierzenie. Vng. Bekeség zerzes. Ang. Making of peace, appeasing.] Cicero Lepido lib. 10: Itaq; sapientius, meo quidem judicio, facies, si te in illam pacificationem non interpones. Id est, pacem faciendam.

Pācĭfĭcātŏr, ris, m. c. Dissidii diremptor, & conciliator pacis. [משלים maschlim. εἰρηνοποιός. Gall. Qui fait la paix entre ennemis. Ital. Chiunque fa pace. Ger. Ein Fridmacher. Hisp. El que haze paz. Pol. Pokoi czyniaci. Vng. Bekeség zerzõ. Ang That maketh peace or appeaseth, that taketh away strife.] Cic. Attic. lib. 10. Iam enim illum emptum pacificatorem peroraſſe puto, jam actũ aliquid esse in concessu Senatorum. Liv 7. bell. Pun. Adhibitus ab Aetolis ex finitimis pacificator Animander.

Pācĭfĭcātōrĭus, a, um. Quod ad pacificationẽ pertinet. [διαλλακτικός, εἰρηνοποιός.] Cic. 12. Philip. Postquam nos pacificatoria legatione impticatos putant.

Pācĭfĭcus, a, um. pen. corr. Paci studens. [שלו schalév (vel) schelév. εἰρηνικός. Gall. Pacifique, paisible. Ital. & Hisp. Pacifico. Ger. Fridsam/der nach frid stellet. Pol. Spokoiny. Vng. Bekeséges zerzõ. Ang. Geuen to peace, or that maketh peace.] Cic. ad Attic. lib. 8: Ecquæ pacifica persona desideretur, an in bellatore sit omnia. Ovid. 4. Fast. -& vos orare coloni Perpetuam pacem, pacificumq; ducem. Lucan. lib. 3: -duramq; viri deflecterẽ mentem Pacifico sermone parant.

Paco, as, act. p. A pax est, & significat mitigo, lenio, placo, tranquillum, lenem, & mitem reddo. [שבח hishbiach. ἡσυχάζω. Gall. Appaiser, pacifier. Ital. Placare, mitigare. Ger. Befridigen/begütigen/stillen. Hisp Apaziguar, placar Pol. Vspokoiam, vsmierzam. Vng. Bekeséges engesztelem. Ang. To appease, to mittigate.] Cæs. 1. bel. Civil. Hortatur cujus imperatoris ductu Remp. novem annis fœliciſſimè gesserint, plurimaq; prælia secunda fecerint, omnem Galliam, Germaniamq; pacaverint, &c. Tibullus lib. 4. Eleg. 1: Parvaq; cœlestes pacavit mica: nec illis Semper inaurato taurus cadit hostia cornu.

Pācātŭs, a, um. Reconciliatus, placatus, exoratus, & tranquillus redditus. [משלם muschlám שלום schalúm. ἡρμοσμένος, ἐιρηνοθείς. Gall. Appaisé, pacifié. Ital. Pacificato. Ger. Begüttiget, zufriden, zufriden und zu ruhen gebracht. Bel. Te vreden gestelt. Hisp. Pacificado, apaziguado. Pol. Vsmierzony, Vspokoiony. Vng. Bekességre hozatot, lecsendeszteteth. Ang Pacified, appeased.] Cic. 3. Verrina. Civitates non modò pacatæ, verumetiam sociorum, & amicorum ad vim atq; arma confugient. Idem antequam iret in exil. Sidemq; Cn. Pompeio, quòd terra marique hostes reddidit pacatos &c. Ovid. 1. de Ponto: Deniq; si moriar, subeam pacatus arvum. Aequora pacata, Ovid. Epist. 10. Aëris pacati status, Lucr. lib. 3. Vultu pacato excipere aliquid, Ovid. 1. Fast.

Pācātŏr, oris, m. t. Pacis conciliator, qui tumultus & turbas sedat. [משלם maschlim. εἰρηνοποιός. Gall. Appaiseur. Ital. Pacificatore. Ger. Ein stiller/Fridmacher. Hisp. Apaziguador, que haze paz. Pol. Vsmierzacz Vng. Letsendeszitő, bekeséget, ß jó Ang Appeaser.] Senec. Hercul. OEteo. Sed tu domitor magne ferarum, Orbisq; simul pacator ades.

Pācātè, Tranquille sedatè, pacificè. [εἰρηνικῶς. Gall. Pacifiquement. Ital Pacificamente. Ger Dorugtigkeit fridlichen/still. Hisp. Apaziguadamente, pacificamente Pol. Spokoinie. Vng. Vsendegtőleg. Bekeségesen. Ang Peaceably.] Vt Pacatè per provinciam iter facere, apud Caesarem, 1. belli Gall.

Pācĭfer, qui pacem profert, Δωτὴρ εἰρήνης, Pacifer, sive pacem signifer. Ramus Olivæ pacales, Ovid. 6. Metamorph. Flammę pacales. Ovid. 1. Fast. ad finem.

Paxillus, Palus. [יתד jathéd. Gall Vne cheville. Ital. & Hisp. Ger. Ein Pfahl/Pflock Pol. Kołek Vng Rud, Ang A pale, prop, or stake.] Hoc nomen Pisonianus credidit per diminutionem à palo factum: quod tamen vel Cicerone teste, falsum esse constat, qui palum contrà ex paxillo contractum esse asserit, fuga literæ vastioris. Sic enim scribit in Orat. Quinetiam verba sæpè contrahuntur, non ullius causa, sed aurium. Quomodo autem vester Axilla Ala sactius est, nisi fuga literæ vastioris, quam literam etiam è maxillis, è taxillis, & vexillo & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis evellit?

P ante E.

PEC. In notis antiquorũ, peculium, vel pecunia PERT. pertinax. P.F. Publii filius. P.F. Pius, felix. P E. F. publicè fecit.

Pĕccātŭs, a,

Pĕccātŭs, hujus peccatus, vide in Pecco.

Pĕcco, as, act. p. Propriè significat adulterium committo: dictũ quasi pellico, ut putat Sipontinus: id est, cum pellice coëo. [NDN *chatá* DWD *paschah.* ἁμαρτάνω, πλάσσω. Gall. *Pecher.* Ital. *Pecare.* Ger. Eigentlich buren vnd Ehbruch begehn / sunst aber sundigen / etwas vnrechts thun. Bel. Sündigen. Hisp. *Pecar.* Pol. Wʼasnie cudzołoſe, grzeſze. Vng. *Vetkezem.* Ang. *To sinne, to offend.*] Vnde peccatus, pro adulterio, quasi pellicatus. Apud veteres enim peccatus, us, usq; ad Ciceronis ætatem duravit, qui voce ea usus est quarta Verrinâ: Nemo (*inquit*) ita vivebat, ut nulla ejus vitæ summæ turpitudinis esset expers, nemo ita in manifesto peccatũ tenebatur, ut quũ impudens fuisset in facto, tum impudentior videretur si negaret. Postea invaluit usus, ut peccatũ tantùm neutro genere efferretur, & uno nomine de omnibus quæ malè, impiè, injustè & flagitiosè fierent, diceretur. Ita Peccare quomodocunq; labi, offendere, delinquere. Ter. in Andr. Ego me amare hanc fateor: si id peccare est, fateor id quoq;. Cic. lib. 1. Offic. passivo usus est: Quo in genere etiam in Rep. multa peccantur. Idem de Offic. Quo magis cavendũ est, ne quid in eo genere peccetur. In rem peccare. Ter. in Adel. Verùm in istam partem potiùs peccato tamen. In re peccare. Cic 5. Ver. Si deniq; uno aliquo in genere peccasset. Peccare aliquid. Plaut. in Bacch. Si unam peccavisses syllabam, Fieret eorum tàm maculosum, quàm est nutricis pallium.

Pĕccātum, n. s. & nomen & participiũ esse potest. Teren. in Prol. Eunuchi utrunq; complexus est. Si id (*inquit*) est peccatũ, peccatum imprudentia est. Prius est nomen. [NDN *chéte.* ἁμάρτημα. Gall. *Peché.* Ital. *Peccato.* Ger. Ein sünd / missethat. Hisp. *Pecado.* Pol. *Grzech.* Vng. *Vetek, bwon.* Ang. *A sinne, an offence, a fault.*] Posterius participium, ἡμάρτημαι. Est aũt peccatum, quicquid fit contra officium: quæ etiam culpa appellatur. Cic. 3. Offic. Si gladiũ quis apud te sana mẽte deposuerit, repetat insaniens, reddere peccatum sit: non reddere, officium. Idem de Amicitia: Nulla est excusatio peccati, si amici causa peccaveris. Cicero Attico lib. 3: Scio nos nostris multis peccatis in hãc ærumnam incidisse. Virg. 10. Aen. Si sine pace tua atq; invito nomine Troës Italiam petêre, luant peccata, neq; illos juveris auxilio. Peccatum autem à delicto ita differt, ut peccatum sit, cùm aliquid factum est, sed minus rectè. Delictũ verò cùm aliquid prætermissum & neglectum quod fieri debuit, Cornelius Fronto de diff. voc.

Pĕccātŏr, Omnes homines esse peccatores, testatur quoq; Salomon 2. Paral. 6. dum inquit: Neq; enim homo est, qui non peccet.

Pĕchўă, Major cubitus dicitur, similiter & Parapechyon, finem verò ejus Carpum. Plinius vocat brachiale, ossibus compactum octo cuiq; præjacet, vocant Procarpion.

Pĕccātu pro peccato à Cicerone dictum, ut auribus inserviret: adnotavit Gell. lib. 13. cap. 19.

Pĕcŏrārĭŭs, Pecorinus, Vide Pecus.

Pĕctĕn, inis, m. t. Instrumẽtum textorum, quo subtegmen staminì immittitur. [κτείς. Gall. *Vn peigne.* Ital. *Pettine.* Ger. Ein Wäber blat durch das der zettel gezogen wird. Hisp. *El peine.* Pol. *Pʼocha.* Vng. *Borda.* Ang. *A combe.*] Virgil. 1. Georg. Arguto conjux percurrit pectine telas. Idem lib. 7. Aeneid. -tectisq; superbis Vrit odoratam nocturna in lumina cedrũ Arguto tenues percurrẽs pectine telas. Iuvenal. Satyr. 7: Et malè percussas textoris pectine Galli Accipimus. Ovid. 3. Fast. - & rarum pectine densat opus. ¶ A' cujus similitudine & pecten dictus qui explicat capillos. [Pol. *Grzebien.* Vn. *Fwesʃwe.*] Plaut. in Capt. Sed utrum strictim me attonsurũ dicam esse, an per pectinem, Nescio. Ovid. 4. Metamorph. Sæpè Cytoriaco deducit pectine crines. ¶ Est quoq; cratis dentatæ genus, stylis ferreis, ad colendam terram. ¶ Item ferreum instrumentũ, quo rariores segetes metebantur. Còlum. lib. 2. cap. 21: Alii pectinibus spicam ipsam legunt, *&c.* ¶ Est item pubes: hoc est, locus ubi pili ad verenda nascuntur, quem & Græci κτεὶνα appellant. Iuven. Satyr. 6: Inguina traduntur medicis jam pectine nigro. Dictus pecten, quia ut barba indetonsa pectine indigeat. ¶ Est & instrumentum quo citharam pulsamus, πλῆκτρον. Virg. lib. 6: -jam pectine pulsat eburno. ¶ Item pectines, sive pectunculi, κτένες, pisces sunt qui se ex aqua jaculantur sagittæ modo, quemadmodum loligo facere dicitur. Horatius 2. Serm. Satyr. 4: Pectinibus patulis jactat se molle Tarentum. ¶ Pectines item à Plinio in arboribus dicuntur rectæ per longitudinem pectinum modo lineæ & intervalla, quæ Græcè κτενόσεις, & λιμφύσεις appellantur: hoc est, discursus ille venarum rectus, in longitudinem porrectus: cujusmodi in pectine conspiciuntur dentes. In quibus autem hic meatuum ductus aliquo modo variat: neq; rectus in longitudinem porrigitur, non solet eos Plinius absolutè pectines appellare, sed aliquid adjicere, quo varietas illa explicetur, obliquos, crispos, nodosósve pectines appellans. ¶ Pecten Veneris, herba est, à pectinis similitudine dicta: cujus radix cum malva tusa, omnia tela corpori infixa extrahit. Autor Plinius libro 24. cap. 19.

Pĕctĭno, as, pen. corr. Ferreo instrumento, quod pectinem vocant, spicas lego, vel segetem meto. [κτενίζω, πίνω. Gall. *Peigner.* Ital. *Pettinare.* Ger. Den jung herfür gewachsenen Saamen ecke. Hisp. *Peinar.* Pol. *Zne.* Vng. *Le aratom.* Ang. *To kembe or carde.*] Plin. lib. 18. cap. 21: Sunt genera terræ, quorum ubertas pectinari segetem in herba cogat.

Pĕctĭnātŭs, a, um, Quod pectinis instar factum est. [κτενοειδής. Gall. *Peigné.* Ital. *Pettinato.* Ger. Das gemacht ist wie zwen strál in einander gesteckt. Hisp. *Peinado.* Pol. *Iako grzebien vczinioni.* Vng. *Fwswe, formatu.* An. *Kembed, carded.*] Inde pectinatũ tectũ dicitur, teste Festo, quod in duas partes devexum est: quemadmodum testudinatum, quod in quatuor.

Pĕctĭnātŭs, a, um, adject. Idem quod pexus. Cornut. in Persiũ.

Pĕctĭnātim, adverb. Significat ad pectinis similitudinem factũ, & quasi denticulatim. [κτενοειδῶς. Gall. *A denteleure.* Ital. *A guisa di pettine.* Ger. In strálweis: das ist / als zwen strál so mit den zänen in einander gesteckt sind. Hisp. *Enclauyando los dedos.* Pol. *Zebato.* Vn. *Fogason.* Ang. *Like a combe.*] Plinius lib. 9 cap 33: Cuniculatim, pectinatim, imbricatim undata. Sic dicimus Manus pectinatim junctas, quum utriusq; manus digiti inter se complicìti, pectinis figuram videntur referre eminentibus utrinq; digitis, veluti pectinis dentibus. Idem li. 8. cap. 25: Pectinatim stipante se dentium serie.

Pĕcto, is, pexui, vel pexi, pexum, n. t. Expiro & pando capillum. [κτενίζω. Gall. *Peigner.* Ital. *Pettinare.* Ger. Strálen. Bel. *Kemmen.* Hisp. *Peinar, desenhetrar.* Pol. *Czesze.* Vng. *Fwsʃwlidni.* Ang. *To kembe or carde.*] Cicer. 2. in Catil. Quos pexo capillo nitidos aut imberbes aut bene barbatos videtis. Ovid. 1. de Arte: Hãc matutinos pectens ancilla capillos Incitet. Hor. 1. Carm. Ode 15: Nequicquam Veneris præsidio ferox Pectes Cæsariem. ¶ Iumenta quoq;, aliaq; animalia pecti dicũtur, quùm sordes eorum & pili decidui, strigili distringuntur. Virg 7. Aeneid. de cervo: Pectebatq; ferum, puroq; in fonte lavabat. ¶ Transfertur etiam ad alia; nam & pectere citharã dicimus: hoc est, percutere: & Distendere pectine chordas: id est, plectro chordas movere. ¶ Item Pectere lanam, & vestes dicimus, à quo & vestes ipsæ, pexæ dicuntur: hoc est, quæ in superficie quasdã veluti lanosas extuberantias præ se ferunt, quales sunt vestes quas *Cotèmatas* & *Frisatas* vulgus vocat. Plin. li. 8. cap 48: Istriç Liburniaq; pilo propior quam lanæ, pexis aliena vestibus. Idem lib. 9: Et ipsa stuppa pectitur ferreis hamis, donec omnis membrana decorticetur. ¶ Pexa folia: hoc est, crassa, & in medio extuberantias quasdã habentia in modũ panni pexi. Col. lib. 11. cap. 3: At Cappadocia quę pallido & pexo, densoq; folio viret mẽse Februario. Pexa munera, pro togis pexis, apud Martialem lib. 7: Divitibus poteris Mulas elegosq; sonantes Mittere: pauperibus munera pexa dato. ¶ Hujus verbi composita sunt Depecto, Propecto, in longum pecto. Ovid. 1. Fastor. Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam. Repecto, rursus pecto. ἀναπτενίζω. Claud. Sparge diem meliore coma, crinemq; repexi Blandius elato surgent temone jugales.

Pĕxĭtās, atis, f. t. [τὸ τῶ ἱεῖα ὑφάσματος, ὕφασμα. Gall. *Tissure, entrelassement de laine.* Ital. *Spessezza di pelo in tela ò in altro.* Ger. Ein richtung da ein ding so ordentlich nacheinander ligt / oder geht als ob es gestrált wär / als in einem gewup die fáden so den langen weg vnd vberzwerg gehn / als ob es ein syb wäre. Hisp. *Raso.* Pol. *Szownosc̨ takobi beloszczosano.* Vng. *Meg nyres, fwswel es.* Ang. *Twisting or carding of woll.*] Plin. lib. 11. cap. 24: Quàm non ad hoc pertinere videtur cribrata pexitas telæ.

Pĕxātŭs, adjectivum: Veste pexa indutus. [μαλακοῖς, μαλακοῖσι εἰρεσιώνῃσι. Gall. *Vestu de robbe à long poil.* Ital. *Vestido d'hauere di longo pelo.* Ger. Mit einem fotzteid angethan. Hisp. *Vestido de raso.* Pol. *Wsʃuknie wiczoſsana oblaczoni.* Vng. *Megh nyrt ruhaban öltözöt.* Ang. *Clothed in a roughe garment.*] Martial. lib. 1: Pexatus pulchrè, *&c.*

Pĕctĭtŭs, a, um, pen. corr idem quod pexus. [ἐκτενισμένος. Gal. *Peigné.* Ital. *Pettinato.* Ger Gestrált / oder gekemmet Hisp. *Peinado.* Pol. *Zczoſsani.* Vng. *Fwswelt.* Ang. *Kembed.*] Columell. libro 2. capite 3: Præparatæ sint & pectitæ lanæ, quò facilius justa lanificio persequi atque exigere possit. ¶ Per translationem accipitur pro culto, polito, & subacto. Idem libro 10: Verùm ubi jam puro discrimine pectita tellus Deposito squalore nitet.

Pĕctŭs, oris, n. t. Anteriór pars animalis, à gula usque ad ventrem. [חזה *chazéh.* στέρνον, στῆθος. Gall. *La poictrine.* Ital. *Petto.* Ger. Die brust so von dem Halß geht biß auff den Bauch. Bel. Die Borste. Hisp. *El pecho.* Pol. *Piersi.* Vng. *Mely.* Ang. *The breaſte.*] Hoc homini tantum latum est, reliquis animalibus carinatũ, ut ait Plinius lib. 11. cap. 37. Dictum autem putatur pectus à compactis costis. Est enim pectus costis compactum, quæ veluti firmamentum pectoris sunt. Virgil. 9. Aeneid. Pectore in adverso totum, cui cominus ensem Condidit assurgenti, &

multa morte recepit. Horat.2.Serm. Sat.2: tum pectore adusto Vidimus & merulas poni. Quintil. lib.2. cap.15: Nam & M. Aquilium defendens Antonius scissa veste, cicatrices quas is pro patria adverso pectore susceperisset, ostendit. ¶ Accipitur nonnunquam pectus pro corde quod sub pectore latet: vel pro ipso animo quem in corde residere nonnulli antiquorum putaverunt. Iuven. Satyr.13: Nocte dieq; suum gestare in pectore testem. Horat. lib.1. Epist Non tu corpus eras sine pectore. Accipere toto pectore, pro cõplecti toto animo, amore, benevolentia, studio. Virgil.9. Aeneid. Te verò mea quem spatiis propioribus ætas Iasequitur, venerande puer, jam pectore toto Accipio, & comitem casus complector in omnes. Cicero de Amicitia: In Amicitia nisi (ut dicitur) apertum pectus videas, tuumq; ostendas, nihil fidum, nihil exploratum habeas.

Pectūscŭlum, diminut. parvum pectus, στερνίδιον.

Pĕctŏrālĭs, pectorale, om.t. Quod ad pectus pertinet: ut Fascia pectoralis. [περιστερνίδιον, ἐπιστηθίδιον. Gall. *Appartenant à poictrine* Ital: *Pettoral.* Ger. Das zu der Brust gehört. Hisp. *Cosa pertenesciẽte al pecho.* Pol. *Piersiami.* Vng. *Melyre valo.* Ang. *Perteaning to the breast.*] ¶ Est & pectorale substantivum, genus armaturæ quo pectus munitur. [τὸ περιστήθιον, περιστερνίδιον. Gall *Poictral, armure de la poictrine.* Ital. *Armatura del petto, pettorale.* Ger. Der Brust harnisch/wird sunst geneñet der Krebs. Hisp. *El pecto, armadura del pecho.* Ang. *A breastplate.*] Plin. lib 37. cap.7: Sacrata lege pugnantibus è pectoralibus eorum, ocreisq; & galeis.

Pectŏrōsŭs, a, um, Qui est magni & validi pectoris. [στερνώδης. Gall *Qui a large & longue poictrine.* Ital. *Pettorato.* Ger. Das ein grosse vnd starcke Brust hat. Hisp. *Cosa de gran pecho.* Pol. *Pierzestí.* Vng. *Nagy mellwe, nagyes.* Ang. *That hath a broade and strong breast.*] Autor Priapeæ: Nemo est feroci pectorosior Marte. Colum. lib.8. cap.2: Sint ergo matrices probi coloris, robusti corporis, quadratæ, pectorosæ, magnis capitibus.

Pĕcŭārĭă. Pecuarius, Vide Pecus.

Peculiaris, Peculiosus, Vide Peculium.

Pĕcūlĭum, lii, n.s. Dicitur quicquid alicujus labore & industria partum est. [רכוש *rechúsch* חלק *seghulláh.* τὸ ἴδιον, τὸ ἰδιόκτητον, τὸ κτῆμα. Gall. *Le bien propre à chacun.* Ital. *Peculio* Ger. Ein Eigenthumb / oder eigen Gut / etwas so einer mit seiner arbeit zů eigen vbertommen hat. Hisp. *El pegujal.* Pol. *Własnosez moia praczą nabyta.* Vng. *Munkaual giwytőt, kereset marha.* Ang. *The proper goodes of any man.*] Apud veteres peculium dicebatur quodvis patrimonium, cò quòd pecoribus omnis eorum substantia constabat: unde & peculii nomen deductum est. Postea tamen consuetudine loquendi factum est, ut peculii nomine illud præcipuè comprehenderetur quod servus vel filiusfamiliâs, dum adhuc in domini potestate esset, vel patris, industria sua, vel labore lucrifeciſſet. Cicero in Paradox. An eorum servitus dura est, qui cupiditate peculii nullam conditionem, recusant durissimæ servitutis? Plaut. in Asinar. quanquam ego sum sordidatus, Frugi tamen sum, nec potest peculium enumerari. Ibidem: Largitur peculium omne: in tergo thesaurum gerit. Florent. Iurisconsul. in l. peculium. ff. de peculium, *inquit*, ex eo consistit, quod parsimonia sua quis paravit, vel officio suo meruit sibi donari, idque velut proprium patrimonium servum suum habere quis voluit. Tubero autem, referente Celso libro 6. ff. sic definivit peculium, quod servus domini permissu separatum à dominicis rationibus habet. ¶ Peculium castrense dicitur quod à parentibus aut agnatis in militia degenti donatum est, vel quod filiusfamiliâs in militia acquisivit, quod nisi militasset, non haberet. Vide de hoc latiùs in dictione Castrensis. ¶ Sunt præterea tria peculii genera, Quasi castrense, profectitium & adventitium, de quibus vide Hotomanum in Lexico. A peculio fit diminut. peculiolum.

Pĕcūlĭārĭs, re, om.t. Quod ad peculium pertinet, vel quod peculio deputatur, seu quod peculii proprium est. [ἰδιϰός. Gall. *Propre, particulier, appartenant à autrui.* Ital. *Peculiare, particulare.* Ger. Das zu dem Eigenthumb gehört/das eines eigen ist. Hisp. *Proprio, cosa perteneſciente à pegujad.* Pol. *Własny.* Vn. *Sulaidon, ioxaghoz valo.* Ang. *Particuler, proper to one.*] Plaut. in Asin. Etiam opilio qui pascit inter alienas oves aliquam habet peculiarem, quæ spem soletur suam. Sed in usu jam receptum est ut peculiaris, proprius sive præcipuus dicatur, nec cum aliis communis. Sueton. in Cæs. Præterea monetæ publicisq; vectigalibus peculiares servos præposuit. ¶ Peculiare edictum, dicitur quod peculiariter ad certam rem est propositum. Cic.5. Verrin. Exoritur peculiare edictum repentinum, ne quis frumentum de area tolleret, antequam cum Decumano pactus esset. ¶ Vsurpatur aliquando peculiare pro re servili. Vlpian. l si quis vinũ. ff. de tritico, vino & oleo leg. Si peculiare vinum legatum sit, id contineri quod servi habuerunt.

Pĕcūlĭārĭtĕr, adverb. propriè, præcipué. [ἰδίᾳ, ἰδίως, ἰδιοπρόσωπος. Gall. *Particulierement, ſpecialement.* Ital. *Particolarmente ſpecialmente.* Germ Sonderlich/eigentlich. Hisp *Propriamente, especialmente.* Pol. Własnie. Vng. *Kiuali keppen.* Ang. *Particularlie, ſpecially.*] Plinius lib.27 cap.4: Epiphoris peculiariter imponitur. Quintil. lib 8. cap 2: Quod commune est & aliis nomen, intellectu alicui peculiariter tribuitur, ut Vrbem, Romam accipimus: Venales, novitios: & Corinthia æra: quum sint aliæ urbes quoque, & venalia multa, & tàm aurum & argentum, quàm æs Corinthium.

Pĕcūlĭārĭŭs, comparat. Magis propriè: ἰδιαίτερον. qua voce utitur Vlpian. l.4. in fi. D. de doli except.

Pĕcūlĭōsŭs, a, um, Qui peculii multum habet. [χρηματώδης. Gall. *Qui a bien de quoy.* Ital. *Bonestante & che ha molto peculio.* Ger. Der viel eigens hat/wol habend. Hisp. *Cosa de grande pegujal.* Pol. *Maiacżi wielka własność.* Vng. *Marhas.* Ang. *That hath abowndance of proper goodes.*] Plautus in Ruden. Peculiosum esse decet servum & improbum, Quem hero præsente prætereat oratio.

Pĕcūlĭātŭs, a, um, idem quod peculiosus. [πολυχρήματος. Gal. *Pecunieux, riche, qui a bien dequoy.* Ital. *Denaroso, ricco.* Ger. Reich an gelt/ gettreich. Hisp. *Rico, que tiene gran pegujal.* Pol. *Bogati.* Vng. *Marhas, kazdag.* Ang. *Riche, well siluered.*] Asinius Pollio ad Ciceronem: Planè bene peculiatus Budæus. Caius in l.18. in fin. Digest. de ædilit. edict. Acquè si quis simpliciter dixerit peculiatum esse servum, sufficit si is vel minimum habeat peculium.

Pĕcūlĭo, as, act p. Quempiam pecunia multo, aut peculium aufero. χρυσίῳ πμᾶν. Plaut. in Pers. Atq; ob istam rem ego aliquid te peculiabo.

Pĕcūlŏr, aris, & Depeculor, Quæ ad Remp. seu principem pertinent, furor. κλέπτω τὸ δημόσιον.

Pĕcūlātŏr, & Depeculator, m.t. Qui hujusmodi furtum facit, autore Asconio. [κλέπτης τῶ δημοσίω. Gall. *Celuy qui desrobbe l'argent du prince ou de la Republique.* Ital. *Chi rubba il publico.* Ger. Ein dieb/der in ein gemeinen Seckel oder eines Fürsten Gut ein eynguff thut. Hisp. *El ladron de las rentas del rey y publicas.* Pol. *Rodzez krori pospolite albo panskie dobra kradnie.* Vng. *Kőzőnseges iozag lopo.* Ang. *He that robbeth the common treasure or kinges exchequer.*] Cicer.3 Officior. Neq; enim de sicariis, veneficis, testamentariis, furibus, peculatoribus hoc loco dicendum est.

Pĕcūlātŭs, tus, m.q. pecuniæ publicæ, aut fisci furtũ, sicut sacrilegium rerum sacrarum. [τὸ τῶ δημοσίω κλέμμα. Gall *Larcin du bien du commun & public.* Ital. *Furto che si fa del publico.* Ger. Ein dieb stal auß dem gemeinen Seckel/ oder eines Fürsten Schatz. Hisp. *Hurto de las rentas publicas.* Pol. *Kradzież rzeczy pospolitej albo dobrá panskiego.* Vng. *Tar haz, meg lopas.* Ang. *Robbig of the common treasure or kinges exchequer.*] Cic. 5. Verr. Non intelligit hæc quæ jamdudũ loquor. ad aliam quæstionẽ atq; ad peculatus judiciũ pertinere. Plinius de Vitis illustribus Livius: Salinator primò Cõsul de Illyriis triũphavit. Deinde ex invidia peculatus reus, ab omnibus tribubus, excepta Metia, condẽnatus. Plaut. in Cistel. Ergo in me peculatum facit.

Peculatŭs, principio capitalis Romæ non fuit, & pecuniaria pœna, non capitis diminutione notabatur. Id significat Livius lib.27. quũ ait: M. Livius erat, multis annis antè ex consulatu populi judicio damnatus: quã ignominiã adeò ægrè tulerat, ut & rus migraret, & per multos annos & urbe & omni cœtu careret hominum. Ex his verbis non esse M. Liv. aqua & igni interdictum, sed affectum animo graviter ex eo judicio, iratum populo, sua sponte urbe cessisse, animadverto. Eum autem peculatus nomine esse damnatum ex eo libello constat, quem nescio quis de Viris illustr. composuit. Et apud Livium lib. xxxv i i i. damnato de peculatu L. Scipione Asiatico, Africani majoris fratre, litis æstimatæ & carceris, nisi solveret, mentio fit: aquæ verò & ignis interdictio nulla nominatur. Est etiam exemplum M. Camilli, qui urbem Romam obsidione Gallorum liberavit. Hic ob Vejetanam prædam, ut ait Liv. à L. Apuleio accusatus x v. millibus gravis æris damnatus est: abiit autem in exilium ante judicii diem: quia quum se damnatum iri de suis tribulibus & clientibus cognovisset, de patria maluit decedere, quàm iniquissimam multam populi suffragiis irrogatam exolvere. Nam damnatis de peculatu vel quanti esset lis æstimata, solvendum erat, vel in vinculis donec solverent, miserrimè vivendum, quod in Scipionis Asiatici judicio Livius significat, quòd si reus judicio non expectato, in exilium voluntarium abisset, tunc accusationem quidem is qui cœperat persequebatur, reum tamen absentem non alia quàm pecuniaria pœna populus condemnabat: eamq; pecuniam solvere, si rediret, damnatus cogebatur, aut si solvendo non esset, in carcerem ire. Hoc de crimine lex nulla nominatur: sed ante M. Aemilium Lepidum. C. Flaminium Coss. quo anno superior Africanus à duobus Petiliis trib. pleb. est accusatus, judicem senatum fuisse. Livius libro xxxv i i i. significat: me tamen idem Livius in dubitationem adducit: senatúsne an populus ante eos Consules quos

nominavi,

nominavi de peculatu quæsierit. Scribit enim duobus libris XXV.II & XXIX. M. Livium Salinatorem, post priorem consulatum à populo esse condemnatum: eam porrò damnationem peculatus nomine fuisse jam ostendimus. Sed videlicet existimare possumus quovis de crimine, si tribun. pleb. aliquis esset accusator, populum judicare potuisse. ne gravis autor Tit. Livius damnetur incōstantię. Post Africani, ejusq; fratris Asiatici accusationem, prætor cum judicum consilio de iis qui peculatus arguerentur, quæstionem exercuit: id opinor lege ab aliquo magistratu lata institutum: alioqui, quod senatus universi munus erat ad prætorem certumq; judicum numerum, senatu negligente translatum, vix putarim. Lege postea Iulia capitalis peculatus factus est, quod Iurisconsulti declarant. Peculatus pœna, inquit Vlpianus ad legem Iuliam peculatus, aquæ & ignis interdictionem continet, in quam hodie successit deportatio. Porrò qui in eum statum deducitur, sicut omnia pristina jura, ita & bona amittit. Lege autem peculatus tenebatur, si quis pecuniam publicam surripuisset, vel, ut surriperetur curasset: si quis in aurum, argentúmve, aut æs publicum quid indidisset, vel immiscuisset, fecisseтq; dolo malo, quo id pejus fieret: hæc apud Venuleium scriptá sunt. Quod autem additur eadem Iulia lege obstrictos fuisse qui æs, in quo leges incisæ erant, refixisset, vel quid immutasset, aut in publicis tabulis delevisset, induxissétve, hæc ego non ad peculatum, sed majestatem retulerim. Quòd si pretio commissum id fuisset: ne sic quidem peculatus mihi videtur, sed damnati potiùs majestatis, & corruptus, & corruptor: quædam enim incerta crimina in majestatem conferebantur: neq; aliud crimen patebat latiùs: atq; etiam, quod in lege Iulia peculatus ait Vlpianus scriptum fuisse, nequis ex pecunia sacra religiosaq; auferret, interciperet, in rem suam verteret, non peculatum magis, quàm sacrilegium, fuisse existimaverim. Hæc præterea sunt in crimine peculatus: si quis imperator pecuniam ex præda captam penes se privatim retinuisset, eamq; nec in triumpho tulisset, nec in ærarium retulisset. Pœna peculatus vel pecuniaria fuit, vel capitalis: nam qui prædam ab hostibus captam surripuerat, in quadruplum damnabatur: cæteris autem aqua & igni interdicebatur. Postea irrogata est alia lege deportatio, abrogata interdictionis pœna. Et quoniam, ut repetundæ, ita peculatus publicum furtum fuit: propterea, ut in repetundis, sic in peculatu æstimationes fiebant litium, contraq; hæredes, ut scripsit Papinianus ad legem Iuliam peculatus, actio dabatur: peculatum tamen, quod ante quinquennium esset admissum, objici non oportuit, si Venuleio credimus. Ex Pauli Manutii lib. de Legibus Romanis.

Pĕcūnĭă, æ, f. p. A` pecore, sive pecu dicta est: quia apud antiquos omnes divitiæ in pecudibus erant sitæ. [קנין *chéseph.* ἀργύριον χρῆμα. Gall. *Argent, ou ce qui vaut argent.* Ital. *Pecunia, denari.* Ger. & Bel. Gelt. Hisp. *El dinero, ò generalmente todo lo que vale dinero.* Pol. *Pieniądze.* Vng. *Penz.* Ang. *Silver or other goodes worth silver, money.*] Columell. lib. 6. in præfat. In rusticatione vel antiquissima est ratio pascendi, eademq; quæstuosissima: propter quod nomina quoque pecuniæ, & peculii tracta videntur à pecore. Quod non solùm veteres possedetunt; sed adhuc apud quasdam gentes unum hoc usurpatur divitiarum genus. Plin. lib. 33. cap. 3, scribit: Pecuniam sortitam esse nomen à nota pecudis, eò quòd primum æs nota pecudis signatum fuit. Hinc Plutarchus in Poplicola asserit, in vetustissimis numis signum fuisse ovis, & suis, bovisq; conspectum. Pecuniæ verò nomine (ut inquit Hermogenianus, l. pecuniæ. ff. de Verb. signific.) non modò numi: hoc est, numerata pecunia, sed omnes res tàm solidæ quàm mobiles, & tàm corporá quàm jura continentur. Cicer. 2. de Finib. Magni æstimabat pecuniam, non modò non contrà legem, sed etiam legibus partam: quæ quidem vel cum periculo est quærenda nobis: est enim effectrix multarum & magnarum voluptatum. Horat. 1. Epistol. 6: Et genus, & formam regina pecunia donat. Idem 4. Carm. Ode 9: Vindex avaræ fraudis, & abstinens Ducentis ad se cuncta pecuniæ. ¶ Horat. Scilicet uxorem cum dote fidemque & amicos: Et genus & formam regina pecunia donat. Idem: Nam genus & virtus, nisi cum revilior alga est. Idem per ironiam Satyricum: O` cives cives quærenda pecunia primùm: Virtus post nummos. Pecunia quantum apud veteres spreta fuerit, ostendit Erasm. in Milite suo can. 6. ubi sic legitur: Non tulerunt theatra Athenienśium, &c. Pecuniam in loco negligere, lucrum esse testatur Propheta 2. Paralip. 26: Habet dominus unde dare tibi possit his multa plura, &c. Inter pecuniam & sapientiam ita distinguit Salomon: Vtiliter est, *inquit*, sapientia cum divitiis, & magis prodest videntibus solem: sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia. Hoc autem plus habet eruditio & sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo. Eccles. 6: Pecuniæ, inquit Ecclesiastes, obediunt omnia, cap. 10. Iuxta illud: Auri sacra fames, &c. Pecuniæ tum usum ad vitæ nostræ sustentationem necessarium esse, Hesiod hoc carmine docuit:

χρήματα δ' ψυχῇ πέλεται, δειλοῖσι βροτοῖσι.

Pĕcūnĭŏlă, hujus diminutivum est. χρυσίδιον.

Pĕcūnĭārĭŭs, a, um, Quod ad pecuniam pertinet, vel quod est de pecunia. [χρηματικός. Gall. *Appartenant à argent.* Ital. *Che s'appartiene à denari.* Ger. Das zu dem Gelt gehört. Hisp. *Cosa perteneciente à dineros.* Pol. *Pieniadzowi.* Vng. *Penzhez valo.* Ang. *Belonging to money.*] Cic. ad Brutum: Nodus est inopia rei pecuniariæ. Idem pro Cluent. Neminem voluerunt majores nostri non modò de existimatione cujusquam, sed ne pecuniaria quidem de re minima esse judicem, nisi qui inter adversarios convenisset. Lis pecuniaria, Quintil. lib. 6. cap. 1.

Pĕcūnĭārĭŭs, e, idem quod pecuniarius. Sic pecuniaris damnatio dicitur pro pecuniaria apud Macrum l. 10. in fin. D. de pœn.

Pĕcūnĭōsŭs, a, um, Qui abundat pecunia. [πολυχρήματος. Gal. *Percunieux, riche.* Ital. *Rico, danaroso, che abunda di pecunia.* Ger. Geltreich / der viele des Gelts hat. Hisp. *Cosa de muchos dineros.* Pol. *Pieniężni.* Vng. *Penzes.* Ang. *That abounds of money, riche.*] Nonius: Pecuniosorum, & locupletum proprietatem aperuit M. Tullius de Senect. à pecore pecuniosos, & à possessionibus locorum locupletes appellatos asserens, multaq; ditione ovium, & boum: quòd tunc erat res in pecore, & locorum possessionibus, ex quo locupletes & pecuniosi vocabantur. Cic. 2. Verr. Pecuniosum Hominem, quanvis sit nocens, neminem posse damnari. Idem 1. de Invent. In fortuna quæritur, servus sit, an liber: pecuniosus, an tenuis. Artes pecuniosæ. Martial. lib. 3: Artes discere vult pecuniosas.

Pĕcŭs, pecudis, fœminini generis, & Pecus, pecoris, neutri, omne animal quod sub hominis imperio è pabulo terræ pascitur. ut boves, asini, equi, cameli, oves, capræ, & hujusmodi; [בְּהֵמָה *tson* מִקְנֶה *mikneh* בְּעִיר *bel-ir* קִנְיָן *kinyán.* ἡ βοσκήμα, βόσκημα. Gall. *Bestail.* Ital. *Bestiame.* Ger. Allerley Vych dem Menschen dienstlich. Hisp. *Hato ò manada de ganado.* Pol. *Bydło.* Vng. *Barom.* Ang. *All maner of cattaill.*] Varro lib. 2. de Re rustica cap 5: Qui gregem armentorum emere vult, observare debet primùm, ut sint hæ pecudes ætate potius ad fructus ferendos integræ, quàm jam expertæ. Plinius etiam elephantos pecudes vocat: Qui (*inquit*) cū elephanto cōgressus, gemino ictu pecudem exanimavit. ¶ Invenitur etiam pecus, coris, pro multitudine pecorum, seu pecudum. Virg. 3. Aeglog. Dic mihi Damœta, cujum pecus, an Melibœi? Idem: Captigenumq; pecus nullo custode per herbas. ¶ Interdū pro ove. πρόβατον. Plin. lib. 8. cap. 49: Est & in Hispania, & maximè Corsica, non dissimile pecori genus musimonum, caprino villo, quàm pecoris vellere propius. Quintil. Cur in usum vestium sæpè pecori lanæ detrahuntur? ¶ Interdum dicitur de quovis animante, quod humana lingua & effigie caret. κτῆνος. Virgil. 4 Georg. Ignavum fucos pecus à præsepibus arcent. Horat. lib. 1. Carm: Omne quum Proteus pecus egit altos, Visere montes. ¶ Pecus autem, quum in genitivo facit pecudis, nunquam accipitur collectivè: alioqui omninò eadem habet significationes: Dicitur enim de quovis animali excepto homine. Plinius lib. 8. cap. 7: Ipsius animalis tanta narratur clementia adversus minus valida, ut in grege pecudum occurrentia manu dimoveat, nequid obterat imprudens. Virgil. lib. 4. Georg. de apibus loquens: - & pecudum custodia sollers. Lucret. de piscib. Præterea genus humanum, mutæq;, natantes, Squamigeræ pecudes. Columell. lib. 8. cap. 3: Volátile pecus facilè custodiam decipit. Diciturq; pecus (ut docet Varro) à pes, quòd pedibus sine ratione bruta ferantur. ¶ Sunt qui dicant pecus, pecudis, olim fuisse masc. gen. quòd apud Ennium lectum sit, Pecudi marito: poterimus tamen dicere, Marito, ibi esse substantivum, & figuratè cum alterius generis substantivo cohærere. Legitur etiam pro eodem Pecu, & in numero plurali pecua: de quo suprá. ¶ Pecuda etiam neutro genere in usu fuisse, veterum affirmat autoritas. Sisenna: Iumenta, & pecuda locis trepidare cōpluribus. Item Cic. de Repub. apud Nonium: Quum adhibent in pecuda pastores.

Pĕcŭ, hujus pecu, in plurali pecua, pecuum, pecubus. Antiqui dixerunt pro pecore. Plautus Ruden. Nō vides me referre uvidum rete, sine squamoso pecu? Idem Mercat. Nec pecua ruri pascere, neq; pueros nutricare, &c.

Pĕcŏrīnŭs, a, um, Quod est ex pecore: [κτηνώδης. Gall. *De bestail.* Ital *Pecorino.* Ger. Das vom Vych kompt. Hisp. *Cosa de ganado.* Pol. *Zbidła posił'i.* Vng. *Barombol valo.* Ang. *Of cattaill.*] ut Pecorina caro: quam & pecoream pecudinam, & pecuinam possumus appellare.

Pĕcŏrōsŭs, a, um, Quod pecore abundat: [κτηνώδης. Gall. *Abondant en bestail.* Ital. *Ch' abonda di pecore.* Ger Voll Vychs. Hisp. *Cosa de mucho ganado.* Pol Dostatni w bydł'o. Vng. *Barmos.* Ang. *Riche in cattaill.*] ut Pecorosa palatia, apud Propertium libro 4: Venit ad invictos pecorosa palatia montes, Et statuit fessos:

fessos, fessus & ipse, boves. Statius 10. Thebaid. Cui fœtura gregem pecoroso vere novavit.

Pĕcŏrārĭŭs, m.f. Qui pecua, sive pecora publica redimit, ut inquit Asconius. [נקד nokédh. κοπτὸς προβάτων.] Romani enim vetustiores nihil in bonis aliud præter pecudes habebant: ¶ Est etiam pecorarius, qui pecorum curam habet, pecuarius. [נקד nokédh. νομεύς. Gall. Gardien de bestail, berger Ital. Pecoraio. Ger. Ein Bychhirt/oder der zu dem Bych sorg hat. Hisp. Ganadero. Pol. Stroż bydlięcy. Vng. Barom gond viselb, őrző. Ang. A grasyer, that feedeth cattail.] August. lib. 15. de Civit. Hic erat pater habitantium in tabernaculis pecorariorum.

Pĕcŭārĭŭs, rii, m.f. Qui pecora pascit, pecorarius. [נקד nokédh. κοπτὸς, νομεύς. Gall. Berger. Ital. Pecoraio. Ger. Ein Bychhirt. Hisp. Ganadero, ò pastor de ganado. Pol. Krowiarz. Vng. Barom őrző. Ang. A feeder of cattaill.] Cic. 4. Verr. Mercator, an arator, an pecuarius.

Pĕcŭārĭŭs, a, um, Quod ad pecus pertinet. [βοσκηματικός. Gall. Appartenant à bestail. Ital Che serue à bestiame. Ger Zu dem Bych gehörend. Hisp. Perteneściente à ganado. Pol. Bidlięcy. Vng. Baromhoz tartozo. Ang. Belonging to cattaill or bestiall.] Plautus in Truculento: Malè vertit res pecuaria mihi apud vos. Colum. lib. 7. cap. 12: Pecuarius canis neq; tàm strigosus aut pernix debet esse, quàm qui damas, cervosq;, & velocissima sectantur animalia: est autem Pecuarius canis, qui pecora, vel pecudes custodit à luporum voracitate, & injuria.

Pĕcŭārĭă, orum, n.f. Dicŭtur à pecu. [עדרים hadharím אקבים nukním. βοσκήματα. Gall. Troupeau de bestail. Ital. Greggi grandi di pecorer. Ger. Grosse schaaren oder hauffen Bychs. Hisp. Hato de ganado. Pol. Stada bydlięce. Vng. Tsorda. Ang. Flockes of cattail.] Nominativus singularis est pecuare, vel pecuar per apocopen. Propriè autem pecuaria dicuntur magni pecudum greges. Persius: Findor, ut Arcadiæ pecuaria rudere credas. Virgil. 3. Georg. Solve mares, mitte in venerem pecuaria primus. Autor ad Heren. lib 4: Nam quum canes funguntur officiis luporum, cuinam præsidio pecuaria credemus? ¶ Nonnunquam pecuaria pro vectigalibus accipiuntur, aliisq; rebus omnibus, ex quibus populus habet provĕtum. Diu enim hoc uno vectigali populus Romanus contentus fuit. Cicero de Claris Oratoribus: Insimulareturq; familia partim etiam liberi societatis ejus, quæ pecuaria de P. Cornelio L. Mummio COSS. redemisset, &c.

Pĕcŭārĭă, riæ, f.p. Dicitur ratio parandi, ac pascendi pecoris ut fructus ex eo percipiatur, quæ & Res pecuaria dicitur. [κτηνοτροφική. Gall. Pasture, art de pasturage. Ital Pastura. Ger Der Gewerb mit dem Bych vmbzugehn / die Gemeten vnnd vycherhaltung. Hisp. El arte de viuir por el ganado. Pol. Poślepek wchowaniu bidl'a. Vng. Barommal valo kereskedes. Ang. The feeding or pasturing of beasties.] Varro libro 3. de re rustica, capite 1: Tres libros institui, è queis duos scripsi, primum ad Fundaniam uxorem de agricultura: secundum de pecuaria, ad Turannium Nigrum. ¶ Est & pecuaria, locus in quo pecorum greges consistunt. [נאות neóth.] Varro libro 2. capite 1: Cujus nobiles pecuariæ in Brutiis habentur. Idem in Præfat. libri 2: Quòd eò facilius faciam quòd & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia oviarias. Non malè quis possit ex hisce Varronis exemplis pecuarias intelligere, ipsos pecudum greges: quemadmodum apud eundem Pecuariæ videntur accipi lib. 3. cap. 2: Vbi sic ait: Duo quum sint genera pastionum: unum agreste, in quo sunt pecuariæ: alterum villaticum, in quo sunt gallinæ, ac columbæ, &c. ¶ Pecuariam rem facere, significat armenta, gregesq; alere, quæ res ad scientiam pastoris pertinet. κτηνωδῶς ἐργάζεσθαι.

Pĕcŭum, Cato genitivo plurali protulit, ab eo quod est pecu. Autor Festus.

Peda, Vide PEDES pedum.

Pedagium, & Guidagium, barbara vocabula, exponuntur in C. super quibusdam, ext. de Verb. sign. & ibidem Abbas, & in C. Innovamus de censibus.

Pedalĭon, Polygonium apud Dioscor. lib. 4. cap 5.

Pedalis, Pedamen, Pedaneus, Pedarius, Vide PEDES pedum.

Pedatim, Pedatio, Pedatum, Vide PEDES pedum.

Pēdēmă, pen. prod. hujus Pedematis, πήδημα, Genus saltationis Laconicæ in qua pedes in orbem ad nates torquebantur: de qua Lucia. in libello περὶ ὀρχήσεως. Iuven. Satyr. 11: Qui Lacedæmonium pedemate lubricat orbem. Alii legunt pytismate.

Pĕdēprĕssim, Pedes, ditis, Pedester, Pedetentim, Pedica, Pediculus, Pedisolus, Pedisequus, Peditatus, Vide PEDES pedum.

Pĕdēs [רגל regél. πόδες. Gall. Les pieds. Ital. Piedi. Ger. Die Füss. Bel. Beenen. Hisp. Los pies. Pol Nogi. Vng. Lab. Ang. The feet.] Dicuntur quibus utimur in gradiendo, cujus nominativus singularis est Pes, à Græco πούς. Pes autem totum dicitur quod est à femore ad calcem: dividiturq; in coxendicem, femur, genu, femen, poplitem, crus, suram, & imum in pedem, qui calx appellatur: dividiturq; in convexum pedis, quæ pars superior est: & calcaneum, quæ est pars posterior: item in volam, quæ est pars medii pedis cava: & plantam, quæ pars tota inferior est: præterea in digitos & ungues. Avola pedis indita sunt cognomina Plancis, Plotiis, Scauris, Pansis: de quibus suis locis. Ovid. 3. de Pont. Hæc dea nõ stabili quàm sit levis orbe fatetur, Quæ summum dubio sub pede semper habet. Idem 12. Metamorph. -pedibusq; virum prbculcat equinis. Virgil. 9. Aeglog. Quò te Mœri pedes? an quò via ducit in urbem? Ad pedes servus, Ante pedes, à pedibus. Vide ad præposit. ¶ Suo se pede metiri: hoc est, facere sumptum pro facultatum suarum modulo. Horat. 1. Epist. 7: Metiri se quenq; suo modulo ac pede, verum est Quoniam verò standi fundamentum pes est, factum est ut in ædificiis area, pes magnus dicatur. ¶ Pes etiam mensuræ genus est quo mensurantur terræ, & continet quatuor palmos: hoc est, digitos sedecim. ¶ Item funis quo in navi tenditur velum. Virgilius lib. 5. Aeneid. Vna omnes fecêre pedem. Plautus etiam remos navium pedes appellavit. ¶ Pedes etiam dicuntur legitimæ carminum dimensiones: ita dicimus carmen Heroicum sex habere pedes: Pentametrum, Phaleucium, & Saphicum, quinq;: Metaphora videtur sumpta ab animalium pedibus. Nam quemadmodum illa suis pedibus moventur, ita etiam carmina suis quibusdam incedunt pedibus. Aut certè à mensuræ genere, quod pedem vocari diximus, quòd carmina suis pedibus veluti mensuris quibusdã dimetiantur. ¶ Præterea pes vocatur fœdum capitis animal, à multitudine pedũ. Plaut. in Curc. Vt muscæ, culices, pedesq;, pulicesq;, Odio, & malo, & molestiæ, bono usui estis nulli. Hujus diminutivum frequentiùs in usu habetur, scilicet Pedĭculus, sive pedunculus.

Pĕdĭcŭlŭs, li, diminutivum, m.f. Parvus pes. [πόδιον. Gall. Petit pié. Ital. Picciol piede. Ger. Ein Füßlin. Bel. Een Voetken. Hisp. Pie pequenno. Pol. Nożka. Vng. Labotska. Ang. A litle foote.] Plin. lib. 9. cap. 28: Mollia sunt loligo, sepia, polypus, & cætera ejus generis. His caput inter pedes & in ventre: pediculi octoni omnibus. ¶ Hinc pediculi vocantur, quibus fungi, pyra, mala, & hujusmodi sustinentur. μύσκοι. Plin. lib. 22. cap. 23: Tutiores fiunt fungi cũ carne cocti, aut cum pediculo pyri. ¶ Item pediculus vermis in capite hominis, & in cæteris animalibus. [כנם chinnám. φθεὶρ. Gall. Vn pou. Ital. Pidocchio. Ger. Ein lauß. Hisp. Piojo. Pol. Wesz. Vng. Tetwe. Ang. A louse.] Colum. lib. 8 cap. 7: Pluma omnis è capite, & sub alis, atq; clunibus detergetur: illic ne pediculum creet, hic ne stercore loca naturalia exulceret. ¶ Pediculi quoque terræ scarabei terrestres ricino similes. Sunt & maris pediculi, teste Plin. lib. 32. cap. 7. & 8, ita dicti à similitudine pediculorum capitis, quibus ad varia medicamenta utuntur.

Pĕdĭcŭlātŭs, a, um, ut Pediculata poma, quę pediculos habent, quibus suspendi possunt.

Pĕdĭcŭlārĭs, lare, Quod ad pediculos capitis vermes pertinet. [φθειρικὸς. Gall. Appartenant à poux. Ital. Pertinente à pidocchio. Ger. Das zu den leüsen gehört. Hisp. Perteneściente à piojo. Pol. Wszawy. Vng. Tetwes. Ang. Of lise.] Hinc pedicularis morbus dicitur, quum corpus pediculis scatet. Græci φθειρίασιν appellant. Nam φθεὶρ, pediculum dicunt. De hoc Serenus: Noxia corporibus quædam de corpore nostro Progenuit natura, volens abrumpere somnos Sensibus, & monitis vigiles inducere curas. Hoc morbo interiit Sylla Dictator.

Pĕdĭcōsŭs, sive Pediculosus, Qui capitis vermibus scatet, qui pediculi & nonnunquam pedes appellantur. [φθειρίων. Gall. Pouilleux, plein de poux. Ital. Pedocchioso. Germ. Lauſig/voll leusen. Hisp. Cosa llena de piojos. Pol. Pel'en wszi. Vng. Tetues. An Lowsie.] Plautus: Pedicosus, squallidus, ubi me vidit, caput scabit. Apud antiquos, teste Festo, aliquando invenitur pedecosus, per secundam vocalem in antepenultima. Titinnius: Rus detrudetur pedecosus, squallidus.

Pĕdĭōlŭs, dimin. Parvus pes, Nonius. πόδιον. Afranius: Excepto atq; adeò nolo, nudo pediolo est pus.

Pĕdŭscŭlŭs, li, dimin. Parvus, pes. [πόδιον. Gall. Petit pié. Ital. Picciol piede. Ger. Ein kleins Füßlin. Hisp. Pequenno pie. Pol. Nożeczka. Vng. Kis lab. Ang. A litle foote.] Plin. lib. 11. cap. 10: Si cooriatur procella, apprehensis pedusculo lapillis se librant. ¶ Quo tamen in loco castigatiora exemplaria legendum docent, Apprehensi ponduſculo lapilli.

Pĕdă, Vestigium humanum, præcipuè pedis, inquit Festus. [עקבה hikkebáh. ιχνος. Gall. Vestige, pas ou trace. Ital. Pedata humana. Ger. Ein fußtritt/fußstapff. Hisp. La pisada del pie. Pol. slad czl'owiecży. Vng. Lab nyom Ang A pace or steppe]

Pĕdālĭs, ale, om. t. Quod est pedis aut Mĕsura pedalis. [ποδιαῖος. Gal. D'vn pié. Ital. D'vn piede. Ger. Schůhig/das eines schuchs lenge oder breite hat. Hisp. Cosa de longura de vn pie. Pol Na stopeszero-ko. Vng. Egi lab nyomni. An. Of a foote, or of the measure of a foote.]

Columel.

Columel.lib.3: Pedale quoquoversus spatium sat erit inter semina relinqui. Idem Scrobiculis pedalibus factis. Cic.4. Academ. Quid potest esse sole majus, quem Mathematici amplius duodevigínti partibus confirmant majorem esse quàm terram? quantulus nobis videtur? mihi quidem quasi pedalis. Cæsar 2.bell. Civil. Pedalibus lignis conjunctis inter se porticus integebantur.

Pĕdŭlĕ,is, Scabellum, id quod sub pedibus præstat utilitatem. [ὑποπόδιον. Gall. *Scabeau, scabelle, ou petit banc.* Ital. *Banchetta, scabello descchetto.* Ger. Ein Scabell / oder stůltn/ das man vnder die füß steut. Hisp. *Escanecchico, banquillo.* Pol. *Podnożek.* Vng. *Samoly, labulat való.* Ang. *A foote stoole.*] Cornelius Fronto de vocab. differ. Pedale mensura est pedis. Pedule verò quod sub pedibus præstat utilitatem. Pedules fasciæ apud Vlpian. l. 25. D. de aur. & arg. dici videntur eæ, quibus pedes vinciuntur. Cicero in Clodium ostendit apud Nonii: Túne cùm vincirentur pedes fasciis, quum calanticam capiti accommodares

Pĕdāmĕn, inis, n.t. & Pedamentum, ti, n.s. Fulcimentum, sive adminiculum quod arbusculæ adhibetur: sicut palus quo vitis sustentatur. [משענת *mischhéneth.* χαράκωμα. Gall. *Vn eschalats de vigne ou autre appuy.* Ital. *Pedamẽto, sostegno, appoggio.* Ger. Ein bawmstutzen / oder ein rebstock. Hisp. *El rodrigon dela vid o otres arboles y otras cosas.* Vng. *Karo, tamaz.* Ang. *A proppe sett to hold vp any thing.*] Plinius lib. 17. cap. 20: Castanea pedamentis omnibus præfertur. Columella lib. 4. cap. 30: Pedaminum, jugorumq́; & viminum prospiciendorum tradenda ratio est. Varro lib. 1. de Re rustica cap. 8: Quibus stat recta vinea, dicũtur pedamenta: quæ transversa junguntur, juga: ab eo quoq; vineæ jugatæ.

Pĕdānĕŭs, a, um, Pedalis. [ποδιαῖος. Gall. *D'vn pié.* Ital. *D'vn piede.* Ger. Schůig. Hisp. *Cosa de longura de pié.* Pol. *Nastopie sieroki.* Vng. *Egy labni.* Ang. *Of a foote.*] Columella lib. 5: Et ideo in maritandis arboribus nemo minorem pedanea scrobem vitibus comparat. ¶ Hinc Bipedaneus, a, um, Tripedaneus, & hujusmodi. δίποδιαῖος. Colum. lib. 1: Bipedanea humus arboribus quatuor pedum ábundè est. Et lib. 4: Tripedaneis relictis spatiis, per quæ semina excoluntur. Et lib. 5: Semipedaneam consitis resolutã vitibus terram subjicere. ¶ Pedaneus judex, Qui à præside constituitur, ut minora judicia discerhat: ita dictus quòd is magistrátus non vehatur curru, sed pedibus proficiscatur in forum. Gell. tamen lib. 3. cap. 18, negat pedaneum in hac significatione Latinum esse, Senatoresq́; pedarios hosce dicendos contendit, non pedaneos.

Pĕdārĭi, Senatores dicti sunt qui in Senatu sententiam non dicebant, sed ab alio dictam comprobábant; moventes se loco, & in partem ejus cujus sententiam approbabãt, ambulantes. Propter quod qui ita faciebant, ire in sententiam pedibus dicebantur. Et ab hoc instituto transeundi pedibus, pedarii sunt appellati. Cicero ad Attic. lib. 1: Est illud senatusconsultum summa pedariorum voluntate, nullius nostrûm autoritate factum. Ibidem: Et raptim in eam sententiã pedarii cucurrerunt. Sententia eorum, pedaria appellatur. Gellius pedarios existimat dictos fuisse Senatores, quòd qui magistratum curulem nondum ceperant, pedibus in curiam proficiscebantur. Nam qui curulem magistratum gessissent, curru vehi solebant. Vide Gellium hac de re diffusè tractantem lib. 3. cap. 18.

Pĕdātim, adver. à verbo pedo, as. [κατὰ πόδας βάδην. Gall. *Pas à pas.* Ital. *A passo, à passo.* Ger. Fuß auff fuß. Hisp. *Passo à passo, de dos en dos.* Pol. Wpiąti. Vng. *Laban.* Ang. *Steppe and steppe.*] Plin. li. 11. cap 45: Leo tantùm & camelus pedatim gradiuntur. hoc est, ut sinister pes non transeat dextrum, sed subsequatur.

Pĕdātum, pedati, apud antiquos legitur pro repetito accessu: à verbo pedo, as, quo antiqui utebantur. Nonius: Pedato, positum invenitur pro repetitu, vel accessu, quasi per pedem: sicuti nunc vulgò dicitur, Tertio pedato. Cato Orig. lib. 1: Igitur tertio pedato bellum nobis fecêre: hoc est, tertio reversi, ut interpretatur Perottus. Cato Senex: In his duobus bellis alteras stipendio agriq́; parte multati, alteras oppidum vi captum, alteras primo pedato & secundo. Sosipater lib. 1. Instit. Gram. Item Cato in dissuasione fœnoris. Tertio autem pedato, item ex fœnore discordia excrescebat: hoc est, tertia vice.

Pĕdĕprēssim, Tardè, paulatim, quasi lenta & tarda itione. [ΒΡΑΔΕΩΣ *at βάδην.*] Nonius.

Pĕdĕs, peditis, Qui pedibus incedit: [רגלי *raghlí.* πεζός. Gall. *Pieton, qui, va à pié.* Ital. *Pedone.* Ger. Ein Fußgenger/ Fußknecht Bel. Een Voetknecht. Hisp. *El peon hombre de pie.* Pol *Piesży.* Vn *Gialog.* An. *A foote man;*] sicut eques, qui equo vehitur. Vnde milites qui pedibus stipendia faciunt, pedites appellamus. Cæsar 8. belli Gall. Equitatum omnem, Germanosq́; pedites, summæ velocitatis omnes, ad castra hostium præmittit. Virgil. 6. Aeneid. seu quum pedes iret in hostẽ Idem 10. Aeneid. Quũ pedes incedit, &c. Curtius: Pedes agmen circumibat.

Pĕdātŭs, [Vn. *Lábas.*] Suetónius in Othone Fuisse etiam traditur & modicæ staturæ & malè pedatus, pedibus male fultus.

Pĕdĭtātŭs, tus, m.q. Peditum copiæ: sicut equitatus, equitũ copiæ. [רגלי *raghlí.* πεζόν. Gall. *Bande, ou armee de gens à pié.* Ital. *Essercito a piedi.* Ger. Ein Fußzeug/ ein hauffen Krieges leuten zu fuß. Hisp. *El peonaje de hombres de pie.* Pol. *Piesży zołnierz.* Vng. *Gialog sereg.* Ang. *A bande of footemen.*] Cic. 5. Philip. Tu civem sceleratum & peditum Gallorum & Germanorum exercitu, pecunia, peditatu, equitatu, copiis instrues?

Pĕdĕstĕr, Qui pedibus iter facit. [רגלי *raghlí* πεζός. Gall. *Pieton.* Ital. *Pedone.* Ger. Ein Fußgenger / der zu fuß geht. Hisp. *El peon.* Pol. *Piesżo chodzaci.* Vng. *Gialog.* Ang. *A foote man.*] Mattial. lib. 1: Abnuit in liquidis ire pedester aquis. Apul. Qui modò in exercitum profectus est pedester. ¶ Dicitur etiam hic & hæc pedestris, & hoc pedestre. πεζικός, ut pedestris exercitus, qui peditibus tantùm constat, non etiam equitibus. Pedestres copiæ, Pedestria agmina. πεζικὴ δύναμις. Cic. 2. de Finibus: Vt si Xerxes cum tantis classibus, tantisq́; equestribus & pedestribus copiis Hellespohto juncto, Athoq́; perfosso, maria ambulavisset, terramq́; navigasset, &c. ¶ Pedestris oratio prosa, & oratio soluta: ita dicta ab humilitate & simplicitate apparatus, quod ad gravitatem, & majestatem carminis non assurgat. πεζὸς λόγος. Quintil. lib. 10. cap. 1. de Platone: Multùm supra prosam orationẽ, & quam *pedestrem* vocant Græci, exurgit. Horat. ad Mecœnatem lib. 2. Carm. tuq́; pedestribus Dices historiis prælia Cæsaris. ¶ Pedestre iter, idem quod terrestre. Vlpian. lib. 1. D. de fluminibus. Cicero item ad Attic. Si pedestre iter impediatur, non ideo minus iter navigio deterius fit. ¶ Pedestria auguria dicebantur quæ à lupo, vulpe, serpente, equo, & cæteris animalibus quadrupedibus sumebantur, πεζικοὶ οἰωνοί.

Pĕdĕtĕntim, adverbium compositum à pede, & tento, tas, Idem quod sensim, vel paulatim. [ΒΡΑΔΕΩΣ *at κατὰ πόδας, βάδην.* Gall. *Peu à peu, tout bellement, pas à pas.* Ital. *Pian piano, poco à poco.* Ger. Fuß fur fuß/ gemächtich/ hübschtich. Hisp. *Pie ante pie, poco à poco.* Pol. *Lehko, noga maczaiacz.* Vng. *Lassán lassan.* Ang. *Steppe by steppe, litle and litle.*] Cic. lib. 1. Offic. Sin minus, sensim erit, pedetentimq́; faciendum. Terc. in Phor. Dii bene vertant quod agas, pedetentim tamen, quod Donatus exponit pro cautè.

Pĕdĭcă, penult. corr. f p. à pede, Laqueus quo pedes illigantur. [משוך *mokésch.* πέδη. Gall. *Piege, lacs à prendre les bestes par le pié.* Ital. *Laccio, vuoglia.* Ger. Ein hårten/ Fußstrick. Hisp. *La pihuela, ò lazo.* Pol. *Sidło.* Vng. *Kaloda, beko.* Ang. *A snare to catch the feet; a fetter or shackle, a gyue.*] Virgil. lib. 1. Georg. Tunc gruibus pedicas, & retia ponere cervis. Livius lib. 21: Velut pedica captá hærerent.

Pĕdĭcĭnŭs, Prisca dictio est, cujus hodie significatio ignorátur. Legitur apud Catonem de Re rust. cap. 18: Verba ejus sunt hæc: Ibi foramen pedicinis duobus facito, ibiq; arbores pedicinio in lapide statuito. Sunt qui putent diminutivum esse à nomine pes: sed huic loco hoc non satis videtur congruere.

Pĕdĭcŭlāris, Pedicosus, Pediculus, Pediolus, vide suprà post vocem Pedes.

Pĕdĭsĕquŭs, unico s, m.s. Qui dominũ sequitur: & pedisequa, quæ dominam sequitur. [ἀκόλουθος. Gall. *Vn vallet qui va apres son maistre.* Ital. *Che seguita il patrone.* Ger. Ein Diener so seinem Herren auff dem fuß nachtrittet. Hisp *El que accompanna el su sennor.* Pol. *Sługa piesżo zapanem chodzaci.* Vng. *Vr vtan iaro szolga* Ang. *A seruand alway following his maister.*] Plautus in Mil. Pedisequus tibi sum. Cicero ad Attic. lib. 2: Quæ mihi videtur una concionũcula clamore pedisequorũ nostrorum esse peritura. Idem pro Domo sua: Conculcari hũc à pedisequis jussit. Terent. in And. Accedo ad pedisequas, quæ sit rogo. Autor ad Heren. lib. 4: Virtutis pedisequæ sunt divitiæ.

Pĕdĭtātŭs, vide Pedes, peditis, in Pedes, pedum.

Pĕdo, as, Vado, à quo Repedo, quod est quasi pedem refero, redeo. [הלך *halách,* ἀναποδίζω. Gall. *Aller, cheminer.* Ital. *Andare.* Ger. Gehn Hisp. *Andar, ir.* Pol. *Ide.* Vn. *Iarok.* Ang. *To go, to walk.*] Lucil. Rediisse, ac repedasse, ut Romam vitet ¶ Pedare ponitur etiam, pro viti vel alteri arbusculæ sustentaculum adhibere [χαρακοῦν Gall *Eschalasser vne vigne.* Ital. *Mettere pali alle viti.* Ger. Die Rében oder etwas andere sticken. Hisp. *Poner radrigon à la vid.* Pol. *Przywiązonacz latorasły.* Vn. *Meg karosżom, tamogatom.* An. *To prope vp a wine.*] Vnde vineæ pedatæ dicuntur. Plin. lib. 17. cap. 21: Aut pedatæ vineæ simplici jugo. Colum. lib. 4. cap. 12: Putationem sequitur jam pedandæ vineæ cura.

Pĕdātŭs, a, um, Sustentaculo sive pedamento firmatus, ut vinea pedata. [משען *nischhán.* κεχαραγωμένος. Gall. *Soustenu, appuyé.* Ital. *Sostentato.* Ger. Gestiket Hisp. *Sostenido.* Pol. *Do tik przywiązani.* Vng. *Meg karoszott.* Ang. *Prop ped, holden vp with a proppe.*] ¶ Quandoq; etiam pedatus dicitur cui sunt pedes: sicut à manu Manulcatus. χειρόνακτος. Sueton. de Othone: Fuisse traditur & modicæ staturæ & malè pedatus, calvusq́; id est, distortis pedibus.

Pĕdātĭo, f. t. Dicitur quum pedamentis vinea fulcitur. [χαράκωσις.

ris. Gall. *Soustenement appuy, eschalassement.* Ital. *Sustentamento, pedamento.* Ger. Stickung/oder der stickel. Hisp *Obra de sostener la vid y de ponor rodrigon à la vid.* Pol. *Natkniense.* Vng. *Karozas.* Ang. *A propping of wines.*] Colum. lib. 4. cap. 12: Idq; jugum intra quartum pedem convenit allevari, dum se vinea corroboret in pedationem.

Pĕdum, di, n. s. Pastorale baculum, seu virga incurva qua pecudum pedes detinentur. [מקל *mattèh*, λαγωβολον, κυλλόποδος. Gall. *Vne houlette.* Ital. *Bastone di pastori.* Ger. Ein Hirtenstäck. Hisp. *El ganchro ò cayado de pastor.* Pol. *Szufla pasterska.* Vng. *Baran fogo* Ang. *A sheephooke or crooke.*] Virgil. 5. Aeglog. At tu sume pedum, quod mox quum sæpè rogaret, Non tulit Antigenes.

Pedo, dis, pepedi, n. t. Crepitum ventris emitto. [πέρδω, βδέω. Gall. *Peter, faire vn pet.* Ital. *Pettegiare.* Ger. Feisten/ ein furtz oder schyß lassen. Hisp. *Peer.* Pol. *Pierdze bydze.* Vng. *Fingom.* Ang. *To fart.*] Horat. 1. Serm. Satyr 9. Nam diploſa ſonat quantum veſica, pepedi. Martialis: Nil aliud video quo te credamus amicum, Quàm quòd me coram pedere Criſpe ſoles. Hinc peditus, crepitus ventris apud Soſipat. libro 2. Grammat. ¶ Hujus compoſita ſunt, Impedo, & Oppedo: de quibus ſuis locis.

Pedo, pedas, Pedum, Peduſculus, vide Pes.

Pedulus, Vlpian in tit. de Aur. & argent. leg. l. argumento, faſcias curules appellat.

Pegănŏn, πήγανον, Herba eſt Dioſc. lib. 3. quam Latini rutam appellant

Pegmă, matis, pen. cor. n. t. πήγμα ἀπὸ τῦ πήγνυμαι: Hoc eſt, à p[illegible]undo, ſive componendo. Machina quædam eſt lignea in qua ſtatuæ collocantur, & quaſi figuntur ad illas ſuſtinendas. Interdum πήγματα cum ludicris producebantur in ſcenam, cùm pueris etiam cõſidentibus, ex linguis & tabulis quæ cõſtabant vario picturæ genere. Pegmatis formam Seneca ad Lucilium his verbis deſcribit: His (*inquit*) annumeres licet machinatores qui pegmata ex ſe ſurgentia excogitant, & tabulata tacita in ſublime creſcẽtia, & alias ex inopinato varietates, aut dehiſcentibus quæ cohærebant: aut quæ diſtabant, ſua ſponte cohærentibus: aut iis quæ eminebant, paulatim in ſe reſidentibus. Ioſeph. lib. 7. de Bello Iudaico: Maximè aũterat ſtupor machinarum quæ portabantur, ſive pegmatum fabricatio, pro quorum magnitudine viribus portantiũ occurrentes timebant. Multa enim in tertium nidum, quartumq; ſurgebant, & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat. In illis machinis ſimulacrum belli repræſentatum fuiſſe ſignificat, ut alii capere viderentur, & per ſingula pegmata dux captæ urbis agebatur, ita ut captus fuerat ordinatus. Qui aũt in his machinis depugnabant, à Suetonio pegmates vocantur. Tradunt Claudium objeciſſe aliquando beſtiis, qui pegmata in ſcenam parum feliciter produxiſſent Plin. li. 33. cap. 3: Princeps Catus in circo pegma duxit, in quo centũ & viginti quatuor argenti pondo fuere. Feſtus ſcribit, pegmata eſſe ex ære, aut marmore armamenta, quæ ut plurimum in atriis, quandoq; in porticibus aulisq; affigebantur, majorum, aliorumq; fortium virorũ geſta certius quam pictura oſtendentia. Martial lib. 12: Et creſcunt media pegmata celſa via.

Pegrina, vitis nigra apud Dioſc. lib. 4. cap 195.

Pējero, ras, pen. cor. n. p. Falſo & animo fallendi juro, juramẽtum nõ ſervo. [משבע שוא *mischbáh leschâv* אלה. ἀλάω. ἐπίορκος εἰμι. Gall. *Se pariurer.* Ital. *Giurare il falso.* Ger Ein falſchen Eydt ſchweren Bel. Een valſchen Eedt ſweren. Hiſp. *Iurar falſamente.* Pol. *Fal'ſywie przyſiegám.* Vng. *Hamiſſán eskwzem.* Ang. *To for eſwere him ſelf by a falſe othe.*] Cic. 3. Offic. Non enim falſum jurare, pejerare eſt: ſed quod ex animi tui ſententia juraris, ſicut verbis concipitur more noſtro, id non facere, perjuriũ eſt. Idẽ pro Roſc. Comœ. Qui mentiri ſolet, pejerarę conſuevit. Martial. lib 7. Nec erubeſcit pejerare de turdo, Et oſtreorum rapere lividos cirros. Iuris pejerati pœna. Horat. 2. Carm. Ode 8. Plaut. in Aſin. Nam ſiquid fecit ſceleſtè, pro illo lingua pejerat. Lactant. libro 1: Ergo aliqua poteſtas eſt quæ pejeranres deos puniat.

Pejŏr, pejoris, & pejorare, vide Malus.

Pĕlăgŭs, pen. corr. tam maſculini quàm neutri generis, propriè profundum maris ſignificat [ים *jam.* πέλαγος. Gall. *La mer.* ce, *la haute mer* Ital *Mare* Ger. Die tieffe des Meers. Hiſp. *Mar.* Pol. *Gl'ebokoſcz morska.* Vng. *Az tengernek melſege.* Ang. *The ſea or botome of the ſea.*] Etymologici pelagus dictum volũt, quaſi πέλαγος, quòd ſit πόλις πὸς γᾶς: id eſt, procul à terra. Tamen interdum pro quovis mari accipiatur. Valer. Flac. lib. 1. Argon. O quantum terrę, quantum cognoſcere cœli Permiſſum eſt, pelagum quantos aperimus in uſus! [illegible] lib 10 cap. 32: In reliquis partibus eſt quidem portus pelagus Virg. 3. Aeneid. hic pelag[illegible] Ionium [illegible] ſinus, &c. Ibid. Treis adeò incertos [illegible]

Pĕlăgĭcŭs, a, um, [illegible] πελαγικός. Gall. *De mer.* Ital. *Di mare.* Ger. Des Meers / oder auß dem Meer. Hiſp. *Cosa de mar.* Pol. *Morſkr.* Vng. *Tengeri.* Ang. *Of the ſea:*] Quod in mari vivit, ſive etiam quod eſt ex mari. Colum. lib. 8. cap 17: Cæteri ſaxatiles, aut pelagici ſatis ex his, ſed ex recentibus melius paſcuntur.

Pĕlăgĭus, a, um, πελάγιος. Idem Varr. 3. de Re ruſt. cap. 3: Sic noſtræ ætatis luxuria propagavit leporaria: at piſcinas protulit ad mare, & in eas pelagios greges piſcium revocavit.

Pĕlăgĭă, f. p πελαγία, Piſcis eſt ex genere concharum, qui & purpura dicitur, in mediis faucibus ſuccum habens tingendis lanis laudatiſſimum, qui ab eo pelagium dicitur: ſicut à buccino alio concharum genere, buccinum appellatur. Plin. lib 9. cap. 37. Purpuræ alio nomine Pelagiæ dicuntur: earum genera plura, pabulo & ſolo diſcreta Idem lib 9. cap. 38: Buccinum per ſe damnatur, quoniam fucum remittit. Pelagio admodũ alligatur, nimiæq; ejus nigritiæ dat auſteritatem illam, nitoremq; qui quæritur cocci.

Pelămĭs, dis, f. t. Thynnus qui nondum exceſſit annũ. [πηλαμὶς, ἡ. Gall *Pelamide ou thon.* Ital *Palamita, peſce tuono.* Ger Ein junger vnerwachßner Meerfiſch von der art des *Thonni.* Hiſp. *Eſpecie de atun.* Ang. *A tunnie fiſh.*] Nam pelamides primò, poſt annum thynni vocantur. Dictam autem volunt pelamidem, περὶ τὸ οὐ τῷ πηλῷ μένειν, quòd in luto moretur. Plin. lib. 9 cap 15: Limoſæ à luto pelamides incipiunt vocari, & poſt annũ thynni. Iuven. Satyr. 7: Quod vocis pretium? Siccus petaſunculus, & vas Pelamidum. Varia pelamidum genera enumerantur à Plin. lib. 32. cap. ult. ex quibus reliqua omnia magnitudine excedit orcynon.

Pelani, Panes communes, qui diis omnibus ſacrificabantur: fiebant illi ex tenuiſſima farina.

Pĕlărgŭs, m. ſ. [חסידה *chaſidáh.* πελαργὸς Græcè, Latinè ciconia dicitur. Gall. *Cicogne.* Ital. *Cicogna.* Ger. Ein ſtorck. Hiſp. *Cigueña.* Pol. *Bocsian.* Vng. *Eztraggolta.* Ang. *A ſtork.*] Inde Pelargici nomi ab Ariſtophane dicti, quaſi iconiarię leges quibus liberi parentes alere jubentur: id quod in jure quoq; cautum eſt. Ideo in ſceptris regiis antiqui iconiam ſculpere ſolebant in ſummo: in infimo autem hippopotamum animal improbiſſimum: ſignificare volentes juſtitiæ obnoxiam eſſe violentiam: cujus juſtitiæ ſymbolum eſt iconia, quæ parentes ſenio confectos alere, humerisq; geſtare in volatu creditur. Vide quæ de hoc annotavimus in dictione ANTIPELARGESIS.

Pĕlăſgŏs, πελασγὸς. Frutex eſt lauri foliis: unde à Græcis δαφνοειδὴς appellatur. [Ger. Gihgrün/oder Ingrün.] Quo nomine etiam Latini utuntur. Vide Plin. lib. 15. cap. ult. Herbariũ *Laurẽolam* appellant.

Pĕlĕchĭnŭs, πελέκινος, Herba eſt in ſegetibus naſcens, quę alio nomine Securidaca appellatur. Plin. lib. 27. cap 12.

Pĕlĭcanŭs, m. ſ. [πελεκὰς. Gall *Pelican.* Ital. & Hiſp. *Pellicano.* Ger. Ein Pelican / oder Löffelgañs. Pol. *Pellica.* Vng. *Puplikan.* Ang. *A pelican.*] Avis Aegyptiã. Naſcitur in ſolitudinibus, maximè Nili fluminis. Duo autem ſunt pelicanorum genera, ut docet Hieronymus: unum volatile, aliud aquaticum. Hæ aves crebris ictibus roſtrorũ dicũtur occidere parvulos ſuos, eoſdemq; in nidõ occiſos à ſe, lugere per triduum. Poſtremò matrem ſeipſam graviter vulnerare ajunt, & ſanguinem ſuum ſuper filios fundere, quo illi perfuſi reviviſcunt. A Græcis etiã ὀξυρυγχολάπτης dicitur, quòd roſtri ictibus arbores pertundat. Aelianus lib. 15 pelicanos eoſdem facit cum plateis.

Pelſomata, Ea ferè, quæ & Hypopia & ſugillata apud Paul. Aegin. lib. 3. cap. 24.

Pĕllāx, bujus pellacis, adjectivum, pen. prod. genitivi, om. t. Qui per blanditias aliquem decipit. [מתתה *mephatteh.* ἐπαγωγὸς πιθανὸς, ψευδαγωγός. Gall *Affronteur, qui trompe par belles paroles.* Ital. *Luſinghiero, ingannatore.* Ger. Betrügig mit liebkoſen vnd glatten worten. Hiſp. *El que mucho attrahe halagando, liſongiero.* Pol *Oſzukanie l'agodnie sł'owki.* Vng. *Hizel kõdõ iſyalard.* Ang. *That alloureth and deceiuth by faire wordes*] A verbo pellicio, quod eſt fraudandi cauſa aliquem allicio. Virgil 2. Aeneid. Invidia poſtquam pellacis Vlyſſi (Haud ignota loquor) ſuperis conceſſit ab oris

Pĕllăcĭă, f. p. Fallacia; illecebrę [מרמה *mirmáh* תרעית *tarmith.* ἐπαγωγή. Gall *Tromperie, allechement deceuant.* Ital. *Inganno.* Ger. Gynfúbrung in betrug/vbertõrung. Hiſp *Halago, engannoſo.* Pol. *Obł'udnoſcz, oſzukanie.* Vng *Hizel kõdõ iſyalardſag.* Ang. *A faire ſpeaking to deceiue.*] Virgil. lib. 4 Georg. Verùm ubi nulla fugã reperit pellacia. Lucret. lib. 2: Subdola quum ridet placidi pellacia ponti.

Pĕllĕx, pellicis, f. t. ut inquit Iureconſultus. Illa vulgò appellatur, quæ cum eo cui uxor ſit, corpus miſcet. [פילגש *pileghesch.* παλλακὴ, παλλακὶς. Gall. *Celle qui abuſe de la partie legitime d'vn marié.* Ital *Adultera.* Ger Ein Kebsweib / die bey einem Ehmañ zu vnehren ſitzt/etwa Ebemañs hur Hiſp *La combleca de la muger caſada.* Pol. *Kurwazżonatum iegacata* Vng *Safarina kurua.* Ang. *A wedded manes harlot*] Inde apud Oratores & Poëtas, pellex nõ tàm viri, quàm uxoris nuncupatur. Cic. in Orat. pro Cluent.

Vxor

Vxor generi, noverca filii filię pellex. Declam. in Cic. Filia matris pellex, tibi jucūdior atq; obsequentior quàm parenti par est. Ovid. Epist. 9: Nomine depositio pellicis, uxor erit. Concubina verò est, quæ cum cælibe viro sine nuptiis locum tenet uxoris, quam Græco vocabulo παλλακὴν, pallacã appellamus. Suetonius de Vesp. Inde quieti vacabat, accubãte aliqua pallacarũ, quas in locum defunctæ Cænidis plurimas constituerat. Iustinus quoq; Cyri pallacem nominat, licet vitio librariorum pellicem scriptum reperiatur. Dicitur quoq; pellex de masculis, cum quibus mariti relictis conjugibus concũbunt. Cic. in Salust. Omnium cubiculorum pellex, & idem postea adulter. Sueton. in Cæs. Prætereo actiones Dolabellæ, in quibus eum Dolabella pellicem reginæ dicit. ¶ Pellex Latinum nomen est à pellicio, quod est blandiendo decipio: quia blandiendo virum ab uxore seducit.

Pĕllĭcātŭs, tus, m. q. Actus quem pellex exercet: sicut concubinatus quem concubina. [παλλακία. Gall. *Solicitation du mariage d'autruy.* Ital. *Il tener donna à sua posta, che si dice proprio di maritato.* Ger. Dão Huren vnd Buben wesen eines Ehemanns mit einem Kebsweib. Hisp. *Maldad de combleca de muger casada.* Pol. Kurewstwo. Vng. *Safarinaság, kurnalkoitas.* Ang. *Alluring or ill lyf for company that a wedded man liueth with a strompet, adulterie.*] Cicer. 2. Offic. Ab ea enim est ipse propter pellicatus suspicionem interfectus.

Pĕllĭcĕo, ces, pellicui, quanquam rarissimè legitur: invenitur tamen apud Columellam in Præfatione lib. 8, pro blanditiis imperare, nisi locus corruptus est. [Ger. Einen mit glatten worten bereden/vberreden/betören. Pol. *Lagodnie namawiam.* Vn. *El tsalogatom el hitsẽtem el gõgyõgetsẽm.*] Nunc verò (*inquit*) quum pleræq; sic luxu & inertia diffluant, ut ne lanificii quidem curam suscipere dignentur: sed domi sedentes confectas vestes fastidio habeant, perversaq; cupidine pretiosiores alias à viris pelliceant, quæ grandi pecunia, & totis penè censibus redimuntur, nihil mirum est easdem ruris & instrumentorum agrestiũ cura gravari.

Pĕllĭcĭo, is, pellexi, pellectũ, act. t. Blanditiis in fraudẽ induco, allicio, illicio. [תהה *pittáh*. ἐπισύρομαι, ἐφέλκομαι, προσείλκομαι, ὑπάγω Gall. *Induire & attraire par belles paroles, amadouër.* Ital. *Ingannare lusingando.* Ger. Anreitzen/locken. Bel. Aenlocken. His. *Atraher cõ halagos, engãnar halagãdo.* Pol. *Do vpatku przywodze, zwodze.* Vn. *Edesgeteszel el hitsẽtem el tsalogatom el gõgyõgetsẽm.* Ang. *To inty se and allure by faire wordes.*] Terent. in Phorm. Is senem per epistolam pellexit. Cicer. 1. de Orator. Majorem partem sententiárum sale tuo, & lepõre, & politissimis facetiis pellexisti. Componiturq; ex per, & lacio, mutatis l in r, & a in i. Festus: Lacit, decipit, inducit. Lax, lacis verò fraus est. A lax, lacio fit: unde & Lacto, as: & composita, Allicio, Elicio, Illicio, & alia. Legitur quoque Perlicio apud Liv. 4. pro eodem: Negotium (*inquit*) datur, ut quos quisq; posset ex collegio Tribunorum ad intercessionem perlicerent. Pellicio tamẽ, & pellexi & pellectus magis in usu sunt quàm perlicio, aut perlexi. Perlectus verò in ista significatione nequaquam haberi puto, sed Pellectus tantùm, ne à perlego putaretur.

Pĕllĭcātŏr, oris, m. t. Qui blanditiis aliquem in fraudem pellicit. [מסותה *mephattéh*. ἀπατεωνάρχης. Gall. *Trompeur sous beau semblant, amadoueur, enjauleur.* Ital. *Lusinghiero.* Ger. Ein anreitzer/locker/der einen mit süssen worten vbertöret. His. *El que atrahe con halagos.* Pol. *Ten ktory l'agodnie do vpatku inszeg przwodzi, zwodz.* Vn. *Edesgeteszel hitsẽtő, tsalogato, gõgyõgető.* Ang. *An allurer or intysser by faire wordes.*] Festus.

Pĕllis, hujus pellis, f. t. dicitur quum est à carne separata, quæ cutis antea dicebatur. [עור *hor*. δέρμα, δορά. Gall *Vne peau, vne panne.* Ital. *Pelle.* Ger. Ein haut oder fäl. Bel. Een vel. Hisp. *La peleja à cuero.* Pol. *Skora.* Vng. Bőr. Ang. *The skinne, an hide, a pelte.*] Iuvenal. Sat. 10: Dissimilemq; sui deformem pro cute pellem. Cic. 1. de Natur. deor. Quam tu nunquam, ne in somnis quidem vides, nisi cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo. Virg. 8. Aeneid. quem fulva leonis Pellis obit totum. Idẽ 11. Aeneid. Cur pellis latos humeros crepta juvenco Pugnatori operit. ¶ Quiescere in propria pelle, est contentum esse sua sorte, nec quicquam supra vires affectare. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: Vel meritò quoniam in propria non pelle quiessem. ¶ Sub pellibus esse: hoc est, in castris stativis. Cic. 4. Academ. Vt nõ multum imperatori sub ipsis pellibus otii relinquatur. ¶ Dicta pellis (ut quidam putant) à pellendo, quòd externas injurias tegendo repellat. Hæc postquam concinnata est ad calceos, & cætera opera facienda aluta dicitur. Varro: Pasceolus, saccus est ex aluta factus.

Pellĭcŭlă, æ, diminut. Parva pellis. [δερμάτιον. Gall. *Petite peau.* Ital. *Pellicina.* Ger. Ein heutlin oder fätlin. Hisp. *Peleja pequenna.* Pol. *Skorka.* Vng Bőrdske. Ang. *A thinne skinne or rine.*] Cicer. pro Muræn. Atque ille homo eruditissimus, ac Stoicus stravit pelliculis hœdinis lectos Punicanos, & exposuit vasa Samia: quasi verò Diogenes Cynicus esset mortuus, &c. ¶ Continere se in pellicula, proverbiũ est, intra suã sortem se continere. Martialis lib. 3: Lusisti, satis est: sed te mihi crede, momento, Nunc in pellicula cerdo tenere tua. ¶ Curare pelliculam, est corpus suum molliter tractare. Horat. 2. Serm. Satyr. 5: ire domum atq; pelliculam curare jube. ¶ Veterem pelliculam retines: hoc est, pristinos mores. Persius Satyr. 5: Sin tu quum fueris nostræ paulò antè farinæ, Pelliculam veterem retines, & fronte politus Astutam vapido servas sub pectore vulpem, Quæ dederam suprà repeto, funemq; reduco.

Pĕllĭcĕŭs, a, um, Quod est ex pelle, ut Vestis pellicea. [δερμάτινος. Gall. *De peau, fait de peau.* Ital. *Di pelle.* Ger. Von häuten/bettzin. His. *Cosa de materia de pelleja.* Pol. *Kozuch.* Vng. *Kodmen kosok.* Ang. *Of a skinne.*] Hieron. contra Iovin. Dejecti in vallẽ lacrymarum, tunicis consutis & pelliceis vestirentur. ¶ Dicitur & pellicius eadem significatione. Lampridius in Heliogab. Sella pellicia.

Pĕllītŭs, ta, tum, pen. prod. Quod pelles habet, vel pellibus tectum est. [δερμωτός. Gall. *Qui est couuert de peaux, ou fourré de pannes.* Ital. *Pelliczato*, Ger. Mit beltzen oder fäln bedeckt. His. *Vestido de pellejas.* Pol. *Wskore albo wkozuck obleczoni.* Vng. *bőrős kődmenos.* Ang. *That is couered or furred with skinnes.*] Propertius li. 4: Pellitos habuit rustica chorda patres. Horat. 2. Carm. Ode 6: Dulce pellitis ovibus Galesi & Flumen, & regnata petam Laconi Rura Phalanto.

Pĕllĭcŭlo, as, pen. prod. Pellibus alligatis obturo. [ὑποδερμάζω. Gall. *Couurir, ou estoupper de peaux ou de cuir.* Ital. *Coprire con pelle.* Ger. Mit einem fäl vermächen oder verstopffen. His. *Cubrir à tapar con pellejas.* Pol. *Skora kozuchem zatikam.* Vng. *Bőnel meg buritom: meg bőrőzőm.* Ang. *To furre or couer with skinnes.*] Columell. lib. 12. cap. 46: Vas operculatum pelliculant. Ibidem cap. 39: In alia vasa deliquare, & confectum opercula gypsare, & pelliculare.

Pellĭo, m. t. Qui vestes pelliceas & alia ex pellibus opera facit. [δερματουργοδιάκτης. Gall. *Pelletier, peaucier.* Ital. *Pelliczaro, valotaro.* Ger. Ein Kürsner/Beltzmacher. His. *Pellejero.* Pol. *Kurśnierczyk.* Vng. Szőrős. Ang. *A skinner or furrier, a peltmunger.*] Plaut. in Menæch. Quasi supellex pellionis, palus palo proximus est.

Pello, lis, pepuli, pulsum, act. t. percutio, ferio. [הדף *hidhiach* הדחה *hadhuách* דחף *dachaph*. ἀποσοβέω, κόπτω. Gall. *Pousser, debouter, chasser.* Ital *Percuotere, scacciare.* Ger. Schlahẽ, klopffen/außtreyben/hinstossen. Bel. Slaen/cloppen/verdruyven/wtjagen. His. *Herir, empuxar.* Pol *Wipicham, wiganiam, wibyam.* Vng. Wrőm, verőm. Ang. *To expell or put out.*] Ter. in And. Túne has pepulisti fores? ¶ Aliquando ponitur pro abigo, extrudo, ἐλαύνω, ἀφίημι. Pelle animo timorem: mox aderit gnatus. ¶ Iungitur etiam ablativo cum præpositione à: ut Pelle hunc à foribus, apud Plautum in Amphit. Item cum præpositione de, ut Non potuit pelli de ea sententia: Item cum è vel ex: ut Pellere aliquem è foro vel ex templo. Nonnunquam etiam sine præpositione: ut Pellere patria, civitate, regno, agro, sedibus, &c. Iungitur etiam accusativo cum præpositione in Cicer. 2. de Oratore: In exilium pulsus est. ¶ Ponitur interdum pro exagitare, affligere. Cicero ad Nigidium lib. 4. Epist. Quanquam enim nulla meipsum privatim pepulit insignis injuria. ¶ Hinc fiunt Pulso, pulto, pulsus, & nonnulla alia quæ suis locis explicantur. Item composita Appello, Compello, Depello, Expello, Impello, Propello. ¶ A supino pulsum fit frequentativũ Pulso, as, de quo mox.

Pūlsŭs, hujus pulsus, in. q. Impulsio, motus, ictus, verberatio. [מדוחה *maddúach* דחי *dechí* מדחסה *madhchephah*. ὦσις, κρῦσις. Gall *Poussement, battement, chassement.* Ital. *Percußione.* Ger. Ein trib oder stoß. His *Empuxon.* Pol. *Wbyanie.* Vng. *Verős, wzes, leueges, er zőkes.* Ang. *Any expelling or putting out.*] Cicer. 1. Tusculan. Inanimũ est omne quod pulsu agitatur externo. Idem 1. de Orat. Impetus, pulsusq; remorum. Virgil. 12. Aeneid. pulsuq; pedum tremit excita tellus. ¶ Pulsus item, [σφυγμός. Gall. *Le pouls.* Ital. *Polso.* Ger. Das schlahen der pulsaderen. His. *Pulso.* Ang *The pulse, the mouing of the arteries.*] à medicis appellatur motus arteriarum ex spiritus reciprocatione, & ex systole, diastoleq; cordis proficiscens. Plin. lib. 11. cap. 37: Arteriarum pulsus in cacumine maximè membrorũ evidens, index fit è morborũ, in modulos certos legesq; metricas per ætates stabilis aut citatus, aut tardus. Idem libro 7. capite 51, venarum percussum appellat, ἐμπαχηνισμὸς; venas sumens pro arteriis. Venarum (*inquit*) inæquali, aut formicante percussu.

Pūlso, sas, act. p. frequentativum, à pello, percutio, verbero. [הכה *hichcháh* התקף *hithdakkáph* תמש *taphás*. σύτάνω, κόπτω, ἀφίστημι, σφύζω Gall. *Pousser, heurter, frapper.* Ital. *Battere, percuotere.* Ger. Hefftig schlahen oder stossen/treyben. His. *Herir.* Pol. *Tego bye, tł'uke, kol'acze.* Vng. Wtőgetőm, verőgetőm, zőrgetőm. Ang. *To thumpe, to strike, to knocke.*] Cicer. 6. Verr. Sex lictores circumsistunt, valentissimi ad pulsandos verberandosq; homines exercitatissimi. Terent. in Adelph. Sed quis hoc ostium pulsavit?

pulsa vit? Virgil. 4. Aeneid. cui nubibus atris Piniferum caput & vento pulsatur & imbri. ¶ Transfertur & ad animum. Plautus in Epid. Id ego experior, cui in unum multa confluunt quæ meum pectus pulsant. ¶ Interdum pulsare ponitur pro violare, lædere. Virgil. lib. 12. Aeneid. Pulsatos referens infecto fœdere divos. ¶ Pulsari item dicuntur fides vel instrumenta musica, quum chordæ digitis, vel plectro attrectantur, ut sonum edant, κρούεσθαι. Virgil. 6. Aeneid. Iamq; eadem digitis, jam pectine pulsat eburno. Campana quoque pulsari dicitur, quum aut restibus, aut pedibus impulsa, aut malleo icta sonitum reddit. Pulsari ponitur aliquando pro convenire, & in judicium vocari. Cicero Verr. 5: Pro decuma quum pulsatus à Venerio esset, dedit H-S. sedecim millia. Vlpian. l. 11. §. 10. D. de interrog. in jur. fac. Qui interrogatus respondent: sic tenetur quasi ex contractu obligatus, pro quo pulsabitur. Horom.

Pūlsāns, tis, part. [תשט *tophés* בלע *noghén*.] Iuven. Sat. 9: & cum lusore catello Cymbala pulsantis legatus fiet amici. Virg lib. 3. Georg. exultantiaq; haurit Corda pavor pulsans.

Pūlsātus, a, um, aliud part. Verberatus. [מכה *muchchéh*. ὁ κρουσθείς, ὁ βληθείς. Gall. *Frappé*. Ital. *Percosso*. Ger. Hefftig geſtoſſen/geſchlagen/getruben. Hiſp. *Herido*. Pol. *Zel'uczoni, zbiti*. Vn. *Meg wttogetòt, verettetòt, zörgettetòt*. Ang. *Striken, knocked, beaten*.] Plinius lib. 12. cap. 9: Pulsatæ fluctibus arbores. Aequor pulsatum remige, Ovid. 3. de Ponto. Saxa pulsata, Virg. 3. Aeneid.

Pūlsāndus, a, um; ὰναπεφυσιος, βλητέος, ut Area pulsanda equis, Ovid. 3. Amor. Eleg. 14.

Pūlsātĭo, onis, f. t. pulsandi actus. [κρῦσμος. Gall. *Frappement, heurtement*. Ital. *Percuotere, percoſſa*. Ger. Das ſchlahen / Roſſung. Hiſp. *Herimiento, herida*. Pol. *Tl'uczenie, kol'atanie*. Vng. *Zörgetes wtogetes, veres*. Ang. *A thumping or knocking*.] Liv. lib. 31: Ea majore cum ſonitu quàm vulnere ullo, pulſatio ſcutorum parumper ſuccedentes Romanos tenuit. ¶ Cæterùm inter pulſationem & verberationem hoc intereſſe Oſilius docet: verberare eſt cum dolore cædere: pulſare ſine dolore.

Pūlsātŏr, oris, m. t. [תשט *tophés* בלע *noghén*. κρουστής. Gall. *Frappeur*. Ital. *Chi percuotere*. Ger. Ein ſchlaher. Hiſp. *Heridor*. Pol. *Byaci, brzakaiaci*. Vng *Zorgetò, wtògetò verò*. Ang. *A thumper or knocker*.] Valer. Flac. 5. Argon. citharę pulſator Apollo. ¶ Hujus compoſita ſunt Compulſo, Expulſo: quorum ſignificata ſuis locis traduntur.

Pūlsātĭlēs venæ, à quibuſdam appellatæ ſpiritus ſemitæ: quas medici Græco vocabulo *Arterias* vocant: ἀρτηριαι. Agitantur enim illæ perpetuo quodam pulſu ex ſyſtole & diaſtole cordis proficiſcente.

Pūlto, as, n. p. pulſo, fitq; à ſupino pultū, quo antiqui utebātur. [הכה *hicchéh* התדקף *hithdaképh* תשט *taphás*. ἀφάσσω, πλήσσω, κρούω. Gal. *Pouſſer, frapper, heurter*. Ital. *Percuotere, picchiare, sbattere*. Ger. Hefftig oder viel klopffen. Hiſ. *Herir*. Pol. *Vſtawnie tl'uke kol'l'ace*. Vng *Zorgetòk, verök wtogetòk*. Ang. *To beate or knock at*.] Plaut. Pultando confregi fores. Terent. Ceſſo jam pultare oſtium?

Pēllos, ſive pellus, i, πίλλος, Avis eſt ex genere ardeolarum, ita dicta, ut putant, ab adverbio πίλας, quod eſt propè, quòd minùs altè volet quàm cæteræ ardeolarum ſpecies. Plin. lib. 10. cap. 60.

Pellucĕo, ces, antepen. prod. luxi, n. f. Transluceo, quaſi perluceo. [הוט׳ *hophúah* διαφαίνω. Gall. *Reluire, eſtre clair en ſorte qu'on voye à trauers*. Ital. *Tranſparire, riſplendere*. Ger. Durchſcheynen / durchſichtig ſeyn. Hiſp. *Transluzir*. Pol. *Przezroczyſtiesżem*. Vng *Vilago'kodom, tſillamlom*. Ang. *To shyne and giue light thorough*.] Iuvenal Satyr. 2: Acer & indomitus, libertatisq; magiſter, Cretice pelluces. Plaut. in Aulul. Quin extra inſpicere in ſole etiam vivo licet. Ita is pellucet, quaſi laterna Punica. Idem Rudente: Nam nunc pellucet ea, quàm cribrum crebrius. ¶ Oratio pellucens: id eſt, clara & aperta. Cicer. de Clar Orat. Ita reconditas exquiſitasq; ſententias mollis & pellucens veſtiebat oratio.

Pēllŭo, idem quod perluo, de quo infrà, κατακλύω.

Pēllūcĭdŭs, vide Perlucidus.

Pēllŭvĭum, vii, n. f. & Pelluvia, æ, f. p. Vas in quo lavantur pedes: ſicut Malluvium & Malluvia, vas in quo lavantur manus. [ποδονιπτηρ. Gall. *Vn baſſin à lauer les piés*. Ital. *Vaſe doue ſi lauanno i piedi*. Ger. Ein Fußbecken in welchem man die Füß wäſchet. Hiſp. *El bacin para lauar los pies*. Pol. *Nadobie wktorimnogi ymywaia*. Vng. *Lab moſo edeny*. Ang. *A baſin to waſh ones feete in*.] Dictum pelluvium à pelluendo. ¶ Hoc idem pollubrū dicitur. Labrum autem commune eſt, quemadmodum & pelvis.

Pĕlŏris, idis, pen. prod. f. t. [πλωρίς. Ger. Ein gattung der Meermuſcheln.] Genus conchæ. Horat. 2. Serm Sat. 4: Muricæ Bajano melior Lucrina peloris. Plin. lib. 31. cap. 11. videtur inter cancrorum genera annumerare.

Pelta, æ, f. p. [מחרת *ſochéreth*. πέλτη. Gall. *Vne targe ou pauois en façon de croiſſant*. Ita. *Targietta, broschiero*. Ger. Ein kleiner halbrunder ſchilt. Hiſp *Adarga ò eſcudo redondo*. Pol. *Tarcża*. Vng. *Felkò pais, tatar pais*. An. *A bukler or targe lik an half moone*.] Scutū exiguū, lunæ ſemiplenæ imaginē referēs: quo genere Amazones præcipuè in prælijs uti ſolent. Virgil. 1. Aeneid. Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis. Scuta Amazonica vocat Nonius. Plin. lib. 12. cap. 5: Foliorum latitudo peltæ effigiem Amazonicæ habet.

Pēltātŭs, a, um, adjectiv. Pelta armatus. [ὁ πλαστὴς, ὁ ἢ πλατοφόρος. Gall. *Armé de targe ou pauois*. Ital. *Armato di targa ò broccchiero*. Ger. Der ein ſolchen kleinen vnd halben runden ſchilt führt zum Streitt. Hiſp. *Armado de adarga, ò eſcudo redondo*. Pol. *Huſſarſ, tenktori tarczaża bron ma*. Vng. *Felkoż paiſos tutaŕ paiſos*. Ang. *Armed with a bukler or targe*.] Livius lib. 28: Menippum item quendam ex regiis ducibus, cum mille peltatis (pelta cetræ haud diſſimilis eſt) Chalcidem mittit. Hi etiam Græco nomine appellātur *peltaſtæ*, πελτασταί. Liv. lib. 31: Nocte cetratos, quos peltaſtas vocāt, loco opportuno inter bina caſtra in inſidiis abdiderat.

Pĕlvis, f. t. Vaſis genus pedibus abluendis præcipuè deſtinatum, pelluvium. [מזרק *mizrák*. λεκανὴ, ποδονιπτηρ. Gall. *Vn baſſin à lauer, vn lauoir*. Ital. *Conca*. Ger. Ein becke/ ſonderlich auß dem man die Füß wäſcht. Hiſp. *Bacin para lauar los pies*. Pol. *Miednicą dlia ymiwania nog*. Vng. *Lab moſo edeny, medencze*. Ang. *A lauer or baſin to waſh in*.] Varro 4. de Ling. Lat. Pelvis, *inquit*, quaſi pedelavis, à pedum lavatione. Alii pelvim à pelluendo dictam tradunt, putantq; ſinum eſſe aquarium in quo variæ res pelluuntur. Iuven. Sat. 3: Vt ſint contentæ patulas effundere pelves. Cato cap. 10. Pelvis una. Vide Bayſium.

Pĕmĭnōſus, a, um, vel potiùs Pēminoſus per æ diphthongum in prima ſyllaba, Quod mali eſt odoris: ita dictum à pædore. [δυσώδης. Gall. *Craſſeux, ord & ſale, qui ſent mal*. Ital. *Di cattiuo odore*. Germ. Stinckend. Hiſp. *Coſa de mal olor*. Pol. *Smrodliwi, ſmierdżaci*. Vng. *Żagos bwdòs nehez żagu*. Ang. *That hath an ill ſauour and ſtinketh*.] Varro de Re ruſt. lib. 1. cap. 51: Hanc eſſe modicam oportet pro magnitudine ſegetis, potiſſimùm rotundam, & ad medium paulùm extumidam (ut ſi pluerit, non conſiſtat aqua, ſed ut quàm breviſſimo itinere extra aream defluere poſſit, omne porro breviſſimum in rotūdo è medio ad extremum) ſolida terra pavitam, maximè ſi eſt argilloſa, ne ſitu peminoſa in rimis ejus grana obliteſcant. Sic enim legit Feſtus. In caſtigationibus tamen Varronis exemplaribus legitur, Ne æſtu rimoſa.

Penarius, Vide PENVS.

Penatores, Vide PENVS.

Pendĕo, des, pependi, penſum, n. f. In ſublimi ſum, ſuſpenſus ſum. [תלה *talàh*. κρεμάμαι, κρέμαμαι. Gall. *Eſtre pendant, pendre*. Ital. *Pendere*. Ger. & Bel. Hangen. Hiſp. *Eſtar colgado ò ſuſpenſo*. Pol. *Zawiſl'em*. Vng. *Fwggòk*. Ang. *To be hanged or to hang on ſome thing*.] Tractum à pennis avium. ¶ Abſolutè eſt uſus Terentius in Eunucho: Tu jam pendebis, qui ſtultum adoleſcentulum nobilitas flagitiis. ¶ Aliquando ablativo jungitur cū præpoſitione à, vel ab: ut Sagittæ pendebant ab humero. Cic. 6. Verr. Aliquando cum præpoſitione de, ut Pendere de rupe, Virgil. 1. Aeglog. Item cum præpoſitione ex, ut Pendēre ex arbore, Cic. 5. Verr. Nonnunquam etiam ſine præpoſitione. Virgil. 4. Aeglog. Incultisq; rubens pendebit ſentibus uva. ¶ Aliquando jungitur accuſativo cum præpoſitione per. Plaut. in Aſin. Nudus vinctus centū pondo es, per pedes quando pendes. ¶ Per translationem Pendeo ponitur pro dependeo, ſive nitor. ἐξαρτῶμαι. ἐξέχομαι. Ovid. 3. de Ponto: Pendet & à veſtra noſtra ſalute ſalus. ¶ Pendēre ex nutu alterius dicitur qui per omnia alterius addictus eſt volūtati. Liv. 5. bel. Maced. Ea autem in libertate poſita eſt, quæ ſuis ſtat viribus, non quæ ex alieno pendēt arbitrio. ¶ Pendēre ex fortuna dicitur qui ad omnes fortunæ flatus circūagitur. Cic. in Paradoxis: Cui ſpes omnis, & ratio & cogitatio pendēt ex fortuna, huic nihil eſſe poteſt certi, nihil quod exploratum habeat permanſurum ſibi unum diem. ¶ Quandoq; ponitur pro cruciari, & in pœna eſſe, ſive dubium eſſe, aut animo ſuſpenſum eſſe: hoc eſt, dubitare, hęſitare. ἀπορῶμαι, & ſic conſtruitur cum genitivo, vel ablativo, & interdum ponitur abſolutē. Cic. 1. Tuſcul Quod ſi expectando, vel deſidetando pendemus animis, cruciamur & angimur. Idem in Hortenſio: Et qui expectat, pendet animi. ¶ Pendēre etiam dicitur qui nimio deſiderio alicujus rei intentus, ceſſet ab omni alio opere, & id unum ſolicitus expectat. Ovidius in Epiſt. Penelopes: Narrantis conjux pendeo ab ore viri. Virgil. 6. Aeneid. Dum conſulta petis, noſtroq; in limine pendes. ¶ Item pro ceſſare. κᾶδω. Virg. 4 Aeneid. pendent opera interrupta, minæq; Murorum ingentes. ¶ Ponitur aliquādo pro ponderare, ſive pondus efficere, ait Budęus. Plin. lib. 21. cap. ult. Cyathus pender per ſe drachmas decem. In eadem ſignificatione legitur & Pendo, is, per tertiam conjugationem. ¶ Pendere rei dicebantur, quorum nomina in programmate: id eſt, tabula pendula publicè propoſita, atq; ſuſpēſa erāt. Sueton. in Domitian. cap. 9: Reos, qui ante quinquennium

quennium proximum apud ærarium pependiſſent univerſos diſcrimine liberavit. ¶ Hujus compoſita ſunt, Appendeo, Dependeo, Impendeo, Propendeo, & Suſpendeo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Pēndēns, participium, & aliquando nomē ex participio. [תלה *toléh.* κρεμάμενος, αἰωρούμενος. Gall. *Pendant, qui pend.* Ital. *Pendente.* Ger. Hangend. Hiſp. *Suſpenſo, qui pende.* Pol. Wiſiaci. Vng. Fuggueſzoggo. Ang. *He that hangeth.*] Pendētes alas dixit Plin. li. 10. cap. 38, & Pendēs vinū. Cato cap. 147: hoc eſt, vinū quod adhuc in ipſa vite pendet, & nondum ex uvis expreſſum eſt. Pendens in verbera. Virg. 10: Lucagus, ut pronus pendens in verbera telo, Admonuit bijugos.

Pēndŭlŭs, la, lum, Quod pendet. [תלה *toléh.* κρεμώμενος, αἰωρούμενος. Gall. *Pendant, penchant, qui pend.* Ital. *Pendente.* Ger. Hangend/oder hangechtig Hiſpan. *Colgado enel ayre, ſuſpenſo.* Polon. Zawiſſi, zwieſzoni. Vn. Fuggō tſuggō. Ang. *That hangeth.*] Ovid. Epiſt. 1: Laſſaret viduas pendula tela manus. Columel. lib. 2. cap. 28: Tum deinde macriora & pendula loca, menſe Februario Luna creſcente, ſimo juvanda ſunt.

Pēnsĭlis, penſile, pen. corr. om. t. Quod ſuſpenſum & ſublime eſt: [תלה *toléh.* κρεμώμενος. Gall. *Pendu en l' air.* Ital. *Soſpenſo & pendente.* Germ. Das hangt oder gehenckt iſt. Hiſpan. *Coſa colgadiza.* Pol. Zawieſiſti. Vng. Fől fuggeztetőt. Ang. *That is hight and hangeth in the air.*] ut Penſilis hortus, qui in ſumma ædium cōtignatione, vel in ſolario, vel in aëre ſublimis conſitus ſit. Plin. lib. 19. cap. 5: Penſiles eorum hortos promoventibus in ſoles rotis olitoribus, &c. Sic Penſilis uva. Horat. 2. Serm. Satyr. 2: -tum penſilis uva ſecundas Ornabat menſas. ¶ Penſilis homo, qui ſuſpenſus eſt. Plaut. in Pſeud. Reſtim volo mihi emere. P. quamobrem? C. qui me faciam penſilem. ¶ Penſilis lectus, penſiles lychni, qui ſuſpenſi ſunt, & in aëre pendentes. ¶ Penſilis urbs, quæ ſubter cavata eſt. Plin. lib. 36. cap. 14: Leguntur & penſiles hortos, imò verò totum oppidum feciſſe Aegyptiæ Thebæ, exercitus armatos ſubitò educere ſolitis regibus, nullo oppidanorū ſentiente. Idē: Magnitudo & frequentia cloacārum urbem penſilem fecit. ¶ Penſile horreum, quod nos vocamus *Granarium*, quòd fiat in altiore domus loco. Columel. lib. 1: Sed nos in noſtris regionibus, quæ redundant uligine, magis illam poſitionem penſilis horrei probamus.

Pēnsum, penſi, n. ſ. Dicitur manipulus lanæ, vel lini, aut cannabis, qui ex colo pendet, & fuſo trahitur. [ἄτρακτος. Gall. *Quenouillée, filace.* Ital. *Il pennachio de lino: canapa ò lana per mettere inſuſo la rocca.* German. Ein tunckleten Werck oder Flachs. Hiſpan. *La macorca ò tarea del hilado.* Pol. Kądziel. Vng. Rokka guſal. Ang. *The flaxe that hangeth frome the diſtaffe to be ſpunne.*] Vnde Trahere penſa, idem eſt quod nere. Ovid. libro 2. Faſtor. Lumen ad exiguum famulæ data penſa trahebant. Iuſtinus lib. 1: Penſa inter virgines partientem. ¶ Penſum per tranſlationem eſt cujuſq; officium, & negotium unicuique datum. [חק *chok.*] Cic. lib. 3. de Orat. Nunc ad reliqua progrediar, meque ad meum munus, penſumque revocabo. Tranſlatio ſumpta eſt ab ancillis penſa deducenda à matronis capientibus. ¶ Dicimus autem venuſtè, Abſolvere penſum, Conficere penſum, peragere penſum, quòd Gallicè dicimus, [*Faire ſon prouffict, ſon office, & ce qu' on auoit entreprins.* Ital. *Fornire il ſuo officio, far la ſua taſca.* German. Ein bevohlen Ampt oder Geſchäfft verrichten / ſein Tagwerck thun. Hiſpan. *Hazer el ſu officio.* Polon. Swoi vrząd odprawicz. Vngar. *Mukábeli rextiztbeli muka.* Ang. *To end a taſk.*] Varr. 2. de Reruſt. cap. 2: Sed quoniam nos noſtrum penſum abſolvimus, ac limitata eſt pecuaria quæſtio, &c. Plaut. in Perſa: Penſum meum quod datum eſt confeci. Colum. lib. 3. cap. 10: Vnumque ei propoſitum, peragere ſui penſum. ¶ Accurare penſum, eſt diligenter, accurateque ſuum officium facere. Plautus in Bacch. Ego penſum meum lepidè accurabo? Exigere penſum ab aliquo, eſt utrum quis ſuo ſit functus officio, rogare. Cic. 5. Verr. Penſum magis in Leontino agro eſt exigendum, propter hanc cauſam, quòd ipſi Leontini publicè non ſanè me multum adjuverunt. Et in hac ſignificatione penſum dicitur à verbo pendeo per tranſlationem, quòd ex colo linum vel lana pendeat. ¶ Quandoque penſa dicuntur de ipſis filis: ut apud Virgil. 9. Aen de textrice loquentem: Excuſſi manibus radii, revolutaque penſa.

Pēnsum, penſi, in alia ſignificatione, Vide PENDO.

Pēndo, dis, pependi, penſum, act. t. Pondero: à pendeo, quòd quæ ponderantur, ex libra pendeant. [שקל *ſchakál.* ζυγόω, ζυγόω μαι. Gall. *Poiſer, balancer.* Ital. *Peſare.* Ger. & Belg. Wägen. Hiſp. *Peſar en pezo.* Polon. Wāże. Vngar. *Meg merőm.* Ang. *To weigh, to poiſe.*] Plin. lib. 9. cap. 15: Præcipua magnitudine thynni: invenimus talenta quindecim pependiſſe. ¶ Per tranſlationem ſignificat conſidero, æſtimo. [חשב *chaſchāb.* ζυγόω μαι.] Cicero pro Quintio: Si apud hoc conſilium ex opibus, non ex veritate cauſa pendetur, profectò nihil eſt tam ſanctum atque ſincerum in civitate. Idem 6. Verr. Ego quo nomine appellem neſcio: rem vobis proponam, vos eam ſuo nominis pondere penditote. Eandem autem rationem conſtructionis habet, quàm cętera verba, quę pretii ſignificātia ſunt: ut Magni pendo, Parvi pendo, Nihili pendo, Flocci pendo, & hujuſmodi: hoc eſt, in magna, aut parva ęſtimatione habeo, ὀλιγωρῶ κρατῶ, σμικρολογοῦμαι, σμικρὸν λόγον ποιοῦμαι πνός. Plaut. in Bacch. Rogas? imò unicè unum plurimi pendit. Terent. Heavt. Tu illum nunquam oſtendiſti quanti penderes. ¶ Pendere, etiam ponitur pro ſolvere, ἀποτίνειν, ὀφείλειν, quæ ſignificatio inde ducta eſt, quòd antequam ſignatus eſſet numus, quumq; Romani adhuc gravi ære uterentur, non numeratione, quemadmodum hodie, ſed pondere fieri ſolebat ſolutio. Plin. lib. 33. cap. 3: Popul. Roman. ne argento quidem ſignato ante Pyrrhum regem devictum uſus eſt: liberalis (unde etiam nunc libella dicitur) & dipondius appendebatur aſſis. Vnde etiam æris gravis pœna dicta eſt. Hinc etiam hodie manſit uſus ut dicamus Pendere pro ſolvere, Liv. lib. 1. ab Vrbe: Ad equos emendos dena millia æris ex publico data, & quibus equos alerent, viduæ attributæ quæ bina millia æris in annos ſingulos penderent. Saluſt. Semper illis reges, tetrarchæ vectigales erant, populi, nationes ſtipendia pendere. ¶ Hinc etiam Pœnam pendere propriè dicitur qui ob delictum pecuniam ſolvit: tametſi latiùs poſtea hic uſus emanavit, & Pœnam pendere dicūtur quibus capitalis pœna imponitur. Plinius libro 29. cap. 4: Eadem de cauſa ſupplicia annua canes pendunt inter ædem Iuventutis & Summani vivi in furcas ſambuci arbore fixi. Virgilius 6. Aeneidos: -tum pendere pœnas Cecropidæ juſſi. ¶ Penditur, impersonale. Plinius libro 12. cap. 14: Iterumque imperii noſtri publicanis penditur ¶ Penſus participium, ponderatus. Ovidius 14. Metamorph. -& advertens penſas examinat herbas: Id eſt, ponderatas: neque enim pharmaca niſi ponderentur, rectè componi poſſunt. ¶ Compoſita ſunt, Appendo, Compendo, unde compendium, Diſpendo, Dependo, Expendo, Perpendo Impendo, Propendo, Rependo, Suſpendo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Pēnso, ſas, à pendo frequentativum, Sæpè pondero, æſtimo. [חשב *chaſchāb.* ζυγόω μαι, ἀριθμέομαι. Gall. *Poiſer, penſer, eſtimer.* Ital. *Peſare, penſare, eſtimare.* Germ. Wol erwägen/achten. Belg. Schatten/achten. Hiſpan. *Peſar, penſar.* Polon. *Pilnie waże.* Vng. *Meg merdőgelőm meg bőtſwlőm.* Ang. *To weigh or conſider.*] Liv. lib. 34: Reliquas civitates monere, ut factis, non ex dictis amicos penſent, intelligantque quibus credendum, & à quibus cavēdum ſit. ¶ Significat aliquando compenſo, ſive compenſando rem æquo, paria paribus reddo. [שלם *ſchillém.*] Valer. Maxim. lib. 1: Deductus, ac miſſus ad Senatum legatus, ut ex ſe & uno ſene complures Pœnorum juvenes penſarentur, in cōtrarium dato conſilio Carthaginem petiit. Penſare crimē una laude, apud Plin. lib 9. cap. 25. Penſare lætitiam mœrore: id eſt, parem facere lætitiam mœrori. Plin. lib. 7. cap. 40: Nec lætitia ullo minimo mœrore penſanda. ¶ Valet aliquando idē quod ſupplere. Plin. lib. 31. cap 8, de muria loquens: Fotu quoquo apud mediterraneos, aquæ marinæ vicē penſat. ¶ Hinc Compenſo, Diſpenſo, Repenſo.

Pēnsātŏr, Ponderator, æſtimator. [מתן *mephállés.* ζυγοχόος. Gall. *Poiſeur.* Ital. *Peſattore.* German. Ein Wäger/ oder Wagmeiſter. Hiſpan. *Peſador.* Polon. Wāżnik. Vngar. *Merő, bőtſwlő.* Ang. *He that weigheth.*] Plinius libro 33. cap. 3: Penſatores, libripendes dicuntur.

Pēnsĭto, tas, act. p. Sæpè vel exactè pondero, examino. [פלס *pillés.* ζυγόω μαι. Gall. *Poiſer & fort penſer, diligemment conſiderer.* Ital. *Peſare, eſſaminare.* German. Offt vnnd fleiſſig erwägen. Hiſp. *Peſar, eſtimar, penſar.* Polon. Vżlwnie rozważàm. Vngar. Tőkelleteſſen meg merőm meg bőtſwlőm meg viſgalom. Ang. *To weigh and conſider often.*] Plin. lib. 7. cap. 6: Is demum vitam æqua lance penſitabit, qui ſemper fragilitatis humanæ memor fuerit. Geli. lib. 1. cap. 4: Aut virtutes penſitabat, aut vitia rimabatur, ut judicium eſſe factum ad amuſſim diceres. ¶ Penſitare etiam accipitur pro ſolvere. [שקל *ſchakál* חשב *heſchíb.* πλάττω, φέρειν, ἀποφέρειν.] Cicero pro Lege Manilia: Quo tandem animo eſſe exiſtimatis aut eos qui vectigalia vobis penſitant, aut eos qui exercent, aut exigunt?

Pēnsĭtātĭo, f. t. Solutio. [שלום *ſchillúm.* ἴσωσις, ἀπάμειψις. Gall. *Recompenſe.* Ital. *Ricompenſa.* Germ. Ein erſetzung: item, Ein fleiſſige erwägung. Hiſpan. *Recompenſacion.* Polon. Rozważànie. Vngar Fől tódás, meg bőtſwles meg merés. Ang. *A paying or recompenſe.*] Plinius lib. 19. cap. 6: Et tunc properate præteriti temporis penſitatione.

Pēnsĭtātŏr, m. t. Ponderator, examinator, penſiculator. [מתן *mephalles.* ζυγοχόος, ἐξεταστής. Gall. *Poiſeur, eſtimeur.* Ital. *Peſatore eſtimatore.* Ger. Ein fleiſſiger erwäger. Hiſp. *Peſador, eſtimador.* Pol. Rozważaczą pilny. Vng. Bőtſwlő, merő viſgalo. Ang. *A weigher.*] Gel. lib. 17 cap. 1: Verborum penſitatores ſubtiliſſimi.

Pēnsĭcŭlo, penſiculas, Penſito. [פלס *pillés.* ἐξετάζω. Gall. *Poiſer diligemment.* Ital. *Peſare diligentemente.* Germ Fleiſſig erwägen/wol bedencken. Hiſp. *Peſar con mucha diligencia.* Pol. Dobrze rozważiliam,

rozważam. Vngar. Tőkelleteſſen meg viſgalom meg merőm. Ang. To wiegh with diligence.] Gell. Penſicula utrunque moderatè, reperies ſuo quodque in loco ſonare aptiſſimé.

Pēnsĭcŭlātŏr, oris, m.t. Qui dicta, factáve, quadam quaſi trutina examinat. [מאזן mephallēs. ἐξεταστής.]

Pēnsĭcŭlātē, adverb. Cum pondere, juſtoque examine. ἀκριβῶς. Gellius libro 1. cap. 3: Quæ à Theophraſto penſiculatè atque enucleatè ſcripta ſunt.

Pēnsĭtātŭs, participium, Ponderatus, ſive examinatus: [בחכן nithchán. ζυθμιζόμενος, ἐξεταζόμενος. Gal. Poiſé, examiné. Ital. Peſato, eſſaminato. Ger. Wolbedacht/ſteiffig erwägen. Hiſp. Peſado, examinado. Pol. Rozważoni, rozmiſlioni. Vng. Meg merettet őt meg viſgalatot. Ang. Wegihed, examined or conſidered.] ut Res penſitata. Plin. Epiſt. 8: Nos contrà, multum ac diu penſitatus amor liberalitatis communibus avaritiæ vinculis eximebat.

Pēnsĭo, onis, f.t. Dicitur id quod pro re aliqua cõducta ſolvitur: id eſt, quod datur pro rei alicujus uſu. [κεφαλή, ἀποφορά. Gal. Penſion, payement. Ital. Penſione, pagamento. Ger. Ein zinß/ein beſtahlũg. Belg. Rent Hiſ. El alquile que ſe da de coſa alquilada. Pol. Czinſz, Zapłata. Vngar. Fizetes bér. Ang. Payment, penſion.] Cic. Leptæ. lib. 6. Epi. Teneor tamen, dum à Dolabellæ procuratoribus exigam primam penſionem. Liv. 6. belli Macedon. Et ſtipendium quod prioribus penſionibus in multos annos deberent, præſens omne daturos. Hæc tamen ferè diſtinctio obſervatur, ut Penſio dicatur pecunia, quæ ex prædiorum urbanorum locatione percipitur: quæ verò ex ruſticorum, Merces. Vide L. 27. & 29. D. de hęreditat. petit. ¶ Hinc Penſionarius, qui penſionem alicui ſolvere tenetur.

Pēnsĭuncŭlă, diminutivum. [τὸ ὀλιγοστὸν μέρος, μικρὰ ἢ δύτελὴς ἀποφορά. Gall. Petite penſion. Ital. Picciola penſione. Germ. Ein zinßlin/oder kleine beſoldung. Hiſp. Pequenna penſion. Pol. Mał'a zapł'ata. Vng. Fizetesetske beretske. Ang. A litle penſion.] Colum. lib. 18. in Præfat. Fœnoris tui Sylvine, quod ſtipulanti ſpoponderam tibi, reliquam penſiunculam percipe.

Pēnsum, n.ſ. à Penſus, a, um, participio verbi pendo, quod inter cætera ſignificat æſtimo, meditor, curo. Hinc nihil penſi habere, eſt contemnere & nihili facere. Saluſt. in Catil. Neq; dicere, neque facere quicquam penſi habebat. Quintil. Nihil penſi habere videas quoſdam.

Penſĭŏr, & hoc penſius, comparativum, Carius & pretioſius: nam quæ maximi facimus, ſæpè nobis penſa ſunt: id eſt, meditata, cogitata, ponderata atque examinata. Venire autem videtur deductum à Penſus, a, um, quod nomen eſt ex participio factum: ſignificat cogitatum, meditatumque. Plaut. in Sticho: Age tu, altera utra ſit conditio penſior, virginem, an viduam habere? Gell. lib. 12. cap. 5: Vt nihil quicquam eſſet carius, penſiusque nobis, quàm noſmetipſi.

Pēnē, adverb. Ferè, propemodum. [כמעט chimhát. παρ' ὀλίγον. Gall. Preſque, à peu pres. Ital. Quaſi. Ger. Schier/ gar nah. Belg. Byna. Hiſp. Poco mas ò menos. Pol. Bez mał'a. Vng tſak nem maſd. An. Almoſt.] Plaut. in Epi. Penè in curſu cõcidi. Hinc Peniſſimè ſuperlativũ formavit Plaut. in Aul. ut placet Priſc. lib. 15. licet alii à penitùs formari velint. Me (inquit Plautus) intùs gallus gallinaceus, Qui erat anui peculiaris, perdidit peniſſimè: id eſt, penè nihil defuit, quin me perderet.

Pēnĕlŏpēs, πηνελοπης, Aves ſunt quæ alio nomine dicuntur meleagrides. Plin. lib. 35. cap. 2: Et Cratim amnem in Oceanũ effluentẽ è lacu in quo aves, quas meleagridas, & penelopas vocant, ferunt vivere. Vide ſuprà MELEAGRIDES.

Pĕnĕs, Prępoſitio eſt accuſativum exigens, ſignificatq; dominium, vel perſonã, aut poteſtatem. [παρά. Gall. En la puiſſance. Ital. Appreſſo. Ger. Bey/im gewalt. Hiſp. Cerca. Polon. Wmoczi inſzego. Vng. Mellette. Ang. In the power.] Vlpian. l. Penes. ff. de Verb. ſignificat. Penes te amplius eſt quã Apud te: nam Apud te eſt, quod qualitercunque à te tenetur: Penes te eſt, quod quodammodo à te poſſidetur. Cicero 4. Verrina: Quum omnis copia frumenti penes iſtum eſſet redacta. Idem de Leg. Agrar. contra Rul. Agri, quorum adhuc penes Pompeium omne judicium & poteſtas more majorum debet eſſe.

Pĕnĕtro, as, act. p. Pervado, tranſeo, ad interiora accedo, quaſi penitùs intro. [חדרים hibriach. διαπείρω, ἐισδύω, ἐμβατεύω, εἰσέρχομαι, περαίω. Gal. Penetrer, percer tout outre, entrer dedãs bien auant. Ital. Penetrare, entrar dentro. Ger. Durchtringen/gantz vnd gar hineyn gehen. Belg. Doerdringen/doergaen. Hiſp. Penetrar, meter ò entrar à dentro. Polon. Przenikam, przepadam. Vngar. Altal hatom be hatok. Ang. To pearce or enter.] Cicero 1. Tuſculan. Qui ſi permanet incorruptus, ſuiq; ſimilis, neceſſe eſt ita feratur ut penetret, & dividat omne cœlum hoc, in quo nubes, imbres, ventiq; coguntur. Sic Penetrare Atlantẽ, pro Atlantem montẽ ſuperare, & prętergredi, apud Plin. lib. 5. cap. 1. ¶ Aliquãdo cũ prępoſitione ad. Plin. lib. 13. cap. 3: Quando id primùm ad Romanos penetraverit, non facilè dixerim. ¶ Aliquando cum præpoſitione in: ut Penetrare in cœlũ, apud Cic. 4. Acad. Penetrare in portũ apud eundem 7. Verr. Sic Penetrare in urbẽ, apud Liv. 2. ab Vrb. Penetrare in animos, apud Cicer. de Clar. Orat. ¶ Aliquando cum præpoſitione ſub: ut Penetrare ſub terras, apud Cicer. 6. Verr. ¶ Ponitur aliquando tranſitivè cum accuſativo. Gell. lib. 5. cap. 14: Specum quãdam nactus remotam latebroſamq;, in eam me penetro, & recondo. Penetrare ſe in fugam, eſt fugere, apud Plautũ in Amph. Plaut. in Menæch. Intra portam, inquit, penetravi pedem. Ibidem: Si intra ædes hujus unquam, ubi habitat, pellectravi pedem: quanvis in poſterioribus exemplis pedem accuſativus menſuræ eſſe poteſt.

Pĕnĕtrābĭlĕ, adjectivum, Quod facilè penetrat. [בריח beriach. περατικὸν, διάπορον. Gall. Penetratif, qui entre & perce tout outre. Ital. Che entra, & paſſa per tutto. German. Durchtringig/das hindurch geht. Hiſpan. Coſa que puede penetrar. Polon. Przechodzaci, przepadaiaci. Vngar. Altal hato be hato. Ang. That entreth and pearceth eaſilie.] Virg. 10. Aen. Aſpice num mage ſit noſtrum penetrabile telum. Martial. lib. 4: Ne madidos intret penetrabile frigus in artus. ¶ Interdum ſumitur paſſivè, pro eo quod facilè penetratur. [διάβατος. Gall. Qu'on peut penetrer & percer. Ital. Penetrabile. Germ. Das wol zu durchtringen iſt. Hiſp. Coſa que puede ſer penetrada. Ang. That may be pearced.] Ovid. 12. Metam. -corpus nulli penetrabile telo.

Pĕnĕtrāle, hujus penetralis, n.t. nomen ſubſtantivum, ſignificat omnem partem interiorem domus, vel templi, licet ſit intecta: quicquidve in intimis partibus eſt. [דביר debir. μύχιον. Gall. Le dedans & le lieu le plus ſecret & retiré. Ital. Luogo ben dentro in caſa. German. Das zum aller innerſten in einem Hauß iſt/ ein innerſt Gemach. Hiſpan. El retraimiento en la caſa. Polon. Gmach wdomu zakrit i na zadzie. Vngar. Ritek hely, belső kamara, xurdok. Angl. The inner part of an houſe.] Virgil. 6. Aeneid. Te quoque magna manent regnis penetralia noſtris. Martial. libro 10: Nec Capitolini ſummum penetrale tonantis. Virg. 2. Aeneid. Apparent Priami, & veterum penetralia regum. Liv. 5. Deca. 5: Et quum omnis præfatio ſacrorum eos quibus non ſint puræ manus, ſacris arceat: vos penetralia veſtra contaminari cruento latronis corpore ſinetis? ¶ Adjectivũ pro interiore parte accipitur, ἐνδόμυχον. ut apud Virg. 2. Aen. Aeternũq; adytis effert penetralibus ignem: quaſi penitùs remotis. Idẽ 1. Georg. Sępiùs & tectis penetralibus extulit ova Anguſtum formica terens iter. Idem 4. Aen. At regina pyra penetrali in ſede ſub auras Erecta, &c. Dii penetrales, Cic. 2. de Nat. deor. Itẽ: Penetrale ſacrificiũ, autore Feſto, quod in intima parte ſacrarii conficitur. Penetralis Germania: hoc eſt, penitior & interior, Tacit. lib. 2.

Pĕnĕtrāl pro penetrale poſuit Macrob. Saturnal. lib. 7. cap. 1. [Vngar. Ritek hely. Ang Enyżteg tarto hely.]

Pĕnĕtrānĭŭs, adverbium. Lucr. lib. 2: Perfacile eſt animi ratione exolvere nobis, Quare fulmineus multò penetralius ignis, Quam noſter fluat è tædis terreſtribus ortus.

Pĕnĕtrātĭo, nis, f.t. [περατικὸν. Vngar. Te hatás, altal hatas.] Apuleius Florid. lib. 4: Vice ſpinarum, quas ventus cùm voluerit inter ſe cohercere, paribus utrinque aculeis, ſimilis penetratione mutuo vulnere.

Pĕnĕtrātŭs, particip. ut Limina penatrata mortis, Stat 4. Syl.

Penicillum, Vide PENICVLVS.

Pĕnĭcŭlŭs, li, m.ſ. & penicillus: ſive Peniculum, & penicillum. [σπόγγος. Gall. Vn torchon à torcher. Ital. Scoua. Ger. Ein wiſchtuch oder bürſt damit man etwas außſcueret oder außwiſcht. Hiſpan. Eſcoba. Pol. Symata albo ſzczotka do oczierania. Vngar. Tizzito ſpongia, sőprin. Ang. A drage or maulkin to make thee floore of the ouen cleane.] Quanvis diminutiva videantur à penis, ſignificant tamen ea, quibus calceamenta, vaſaque terguntur, teſte Feſto: ita dicta quòd olim fierent ex pene: id eſt, ex cauda animalium. Nam, ut ait Cic. lib. 9. Epiſtol. ad Pætum: caudam antiqui penem vocabant: ex quo eſt propter ſimilitudinem, penicillus. ¶ Peniculi item & penicilla dicuntur quibus pictores pingunt, quoniam ex caudarum extremitatibus fiunt. [γραφεῖα. Gall. Vn pinceau. Ital. Penello. German. Ein Malerbenſel. Belg. Eenen borſtel/eenen kleerbeſſem/cladder. Hiſpan. Pinzel. Pol. Pinzlik. Vngar. Kep iro penna, pegyuet fark ſeſlő penna. Ang. A peinſell for a painter.] Plin. lib. 35. cap. 10: Arreptoque peniculo lineam ex colore duxit ſummæ tenuitatis per tabulam. Ibidem: Vſus ad penicillum, aut ſi lignum colorare libeat. Quintilian. lib. 2. Inſtit. cap. 22: Vt cælator cœlum, & pictor penicilla deſiderant. ¶ Item quibus albarium tectorio parietum inferunt. Plinius libro 28. cap. 17: Setarum ex his è penicillis tectoriis cinis cum adipe tritus. ¶ Item quibus vulnera ſtipantur, τὰ ἔμπλαστρα: ne prępropere claudantur priuſquam probè fuetint purgata, ut ſunt penicilli ex linteolis concerptis, ex medulla ſambuci, & ex ſpongia. Idem: Tum peniculo vulnus apertum. Celſus: Tum exigua penicilla interponenda. Omne prætereà quo ad aliquid mundandum, detergendum, illinendúmve utimur, penicillum, vel peniculum vocamus, præſertim ſi ex ſpongia ſit factũ. Terent. in Eunuch. Quid ignave, peniculóne pugnare, qui iſtuc huc portes, cogitas? Plin. Hyſſopumque cum myrrha calidum penicillo illitum.

Pēnĭcŭlā-

Pēnĭcŭlāmēntum, ti, n. s. Pars vestis quæ terram attingit, autore Nonio. *κρωσσός*. Ennius lib. 11. Annalium: Pendent penicula-menta unum ad quenque pedem.

Pēnīnsŭlă, sulæ, f. p. Terra est undique ferè aquis clausa, & exiguis tantùm angustiis, quæ dicitur isthmos, continenti adnexa: ita dicta quasi pene insula. [*χερρόνησος*. Gall. *Vn lieu presque enuironné d' eau.* Ital. *Luoco quasi isola.* German. Ein ort das garnah wie ein Insel mit wasser vmbgeben vnnd beschlossen ist. Hisp. *La quasi isla.* Polon. *Wispa zewsząd woda obwiedziona.* Vngar. *Fel ziget.* Ang. *A place almost enuironned with water.*] Nam insula dicitur quæ undique aquis clauditur, propriè autem mari. Livius libro 31: Et oppidum Celetrum est aggressus, in peninsula situm. Plin. lib. 9. cap. 3: Cadara appellatur Rubri maris peninsula ingens.

Pēnĭs, hujus penis, m. t. Antiquis erat cauda: à pendendo (ut quidam volunt) ita dicta, éò quòd à posteriori animalium parte dependeat. [*בּוּל zanáb. κέρκος*. Gall. *Queuë.* Ital. *Coda.* German. Ein Schwantz. Belg. Eenen stert. Hispan. *Cola.* Pol. *Ogon.* Vng. *Farк.* Ang *The tayle.*] Hinc etiam péniculos dicimus, quibus pulvis sordésve solent detergeri: quòd primùm ex animalium caudis solebant conficiquemadmodum etiam hodie vulpinis caudis pulverem decutimus. Ab hac item significatione penitā offam dicimus quæ est ex ea parte carnis suillæ confecta, cui cauda adhæret. ¶ Pòst autem penis, virile membrum dici cœptum est. *πέος, τὸ αἰδοῖον*, sicut & salax cauda. Cicero libro 9. Epistol. ad Petum: Caudam antiqui penem vocabant: ex quo est propter similitudinem penicillus: at hodie penis est in obscœnis. At verò Piso ille frugi in annalibus suis queritur adolescentes peni deditos esse. Iuven. Satyr. 6: Noverunt Mauri, atque Indi, quæ psaltria penem Majorem, quàm sint duo Cæsaris Anticatones, Illuc intulerit, *&c.* Nævius apud Festum. Peni pinxit bubulo.

Pĕnītŭs, a, um, pen. prod. Quod penem habet: hoc est, caudam. [*κερκώδης*. Gall. *Qui a queue.* Ital. *Che ha la coda.* Germ. Das ein Schwantz hat. Hisp. *Lo que tiene cola* Pol. *Ogoniasti.* Vn. *Farkas awagy farku.* Ang. *That hath a tayle.*] Vnde penita offa dicta est, teste Festo, quę constabat ex ea parte carnis suillæ cui cauda adhærebat. Plaut in Milit. Aufer hinc illam offam penitam.

Pĕnĭtŭs, a, um, penultima correpta, Quod intùs est, & in abditis partibus situm. [*פְּנִימִי penimí. τὸ εἴσω*. Gall. *Qui est bien auant.* Ital. *Cio' che è dentro.* German. Das wol da innen ist/zu innerst. Hispan. *Cosa muy entrannable.* Polon. *Wewnątrz na zadzie.* Vngar. *Belső.* Ang. *That u farre in.*] Plaut. in Asin. Age quæso excrea usque ex pectis faucibus. Inde fiunt penitior, interior. *ἔσω*: & penitissimus, intimus. Plaut. Cistel. . in latebras abscondas pectore penitissimo Tuam stultitiam. Idem Persa: Abductam ex Arabia penitissima.

Pĕnĭtŭs, adverb. Planè, omninò, prorsus, in universum, in intimis partibus, ad intima usq; penetralia, & quod proverbio dicit, Intùs & in cute. [*ἀληπτῶς, δόλῳ*. Gal. *Totalement bien auant.* Ital. *Al tutto, molto ò dentro.* Ger. Gantz vnd gar. Belg Ganselyck. Hisp. *De todo punto, entrannabilemente.* Pol. *Prawie do kessa.* Vng. *Mindenestul fogua, tellyetsiegel.* Ang. *Deepely & farre in.*] Cic. 2. de Orat. Omnes animorum motus penitùs pernoscēdi. Idem de Clar. Orat. Totam enim Rempublicam tenebat, penitusq; cognorat. Idem in Catil. Periculum autem resideret, & erit inclusum penitùs in venis atque visceribus Reipub. Virgil. 1. Aen. - penitusque sonantes Accestis scopulos. ¶ Usus est pro longè, sive procul, Virgil. 1. Aen. - ater quos æquore turbo Disperat, penitusque alias advexerat oras.

Pennă, æ, f. p. In avibus propriè dicitur quę major est & durior, quales sunt ex quibus cauda & alæ constant: Plumæ autem minores sunt & molliores, quibus reliquum corpus tegitur. [*אֵבֶר éber אֶבְרָה ebráh כָּנָף chanáph. πτερόν*. Gall. *Plume.* Ital. *Penna.* German. Ein Fäder. Belg. Een veder. Hispan. *La pluma propriamente del aue.* Polon. *Pioro.* Vngar. *Toll.* Ang. *A quill, or hard feather of the winges.*] Itaque pennis volare dicimus non plumis. Ovid. 3. de Arte amandi: Terretur minimo pennæ stridore columba, Vnguibus accipiter saucia facta tuis. Colum. lib. 8. cap. 2: Mercari porrò, nisi fœcundissimas aves non expedit: eæ sint rubicundæ, vel fuscæ plumæ, nigrisq; pennis. Quæ hic à Columella pennæ vocantur, à Varrone lib 5. cap. 9, appellantur pinnæ: In parando (*inquit*) eligat fœcundas plerunq; rubicunda pluma, nigris pinnis. ¶ Accipitur penna nonnunquam latiore significatione, ut etiam Plumas comprehendat. Cic. 2. de Nat. deor. In quibus pullos quū excluserint, ita tuentur, ut & pennis foveant ne frigore lædantur. ¶ Pennæ renascuntur, metaphoricōs dicitur de his qui pristinā recuperant autoritatē. Cic. ad Att. lib. 4: Iidem inquā illi quos ne tu quidē ignoras, qui mihi pennas inciderant, nolunt easdem renasci. ¶ Majores nido pennas extendere, proverbii metaphora est, pro se amplius efferre quàm ferat fortunæ tenuitas. Horat. lib. 1. Epist. Me libertino natum patre & in tenui re Majores pennas nido extendisse loqueris.

Pēnnŭlă, æ, diminut. est à penna. [*πτερίς*. Gall. *Petite plume* Ital. *Penneta.* Ger. Ein Fäderlin. Hisp. *Pluma pequenna.* Pol. *Pioreczko.* Vngar. *Tollatska.* Ang. *A litle feather.*] Cicero libro 3. de Nat. deor. Quum autem pennulis uti possunt, tum volatus eorum matres prosequuntur.

Pēnnātŭs, a, um, Qui pennas habet: ut Volucres pennatæ. [*πτερωτός, πτερωτός*. Gall. *Empenné.* Ital. *Pennato, che ha le penne.* Ger. Gefideret/das Fäderen hat. Hisp. *Cosa vestida de plumas.* Polon. *Pierzасti.* Vng. *Tollas.* Ang. *Feathered.*] Plin. lib. 10. cap. 32: Pennatorum autē infœcunda sunt quæ aduncos habent ungues. ¶ Pennatum ferrum dicitur pennis munitum, ut levius fiat & aërem facilius penetret, quemadmodum in telis & sagittis videmus. Plin. lib. 34. cap. 14, de ferro: Sed eo dē ad bella, cædes, latrocinia, non cominus solùm, sed etiam missili, volucrique nunc tormentis excusso, nunc lacertis, nunc verò pennato; quam sceleratissimam humani ingenii fraudem arbitror.

Pēnnĭgĕr, a, um, Qui gerit pennas, pennatus. [*πτεροφόρος*. Gall. *Qui a plumes & aisles.* Ital. *Ch' a penne & ale.* Germ Gefideret/das Fäderen tregt. Hisp. *Cosa que trahe ò tiene plumas.* Pol. *Pierzą noszący.* Vng. *Toll hordozo, tollas.* Ang. *That hath feathers or winges.*] Cic. de Vniversitate: Alterum pennigerum & aëreum, tertium terrestre, *&c.* Plinius libro 11. cap. 16: Rex statim mellei coloris, ut electo flore ex omni copia factus, neque vermiculus, sed statim penniger.

Pēnnĭpŏtēns, pen. corr. proprium est avium epitheton, quod illę pennis plurimùm valeant. [*ὁ ἢ πτεροκρατῶν, ὁ ἢ πτερυγώδης*. Gall. *Qui a puissantes aisles, puissant en aisles, l'en empenne.* Ital. *Veccello, che ha forte ale.* German. Ein Vogel so mit Fäderen stiegen tan Hispan. *Poderoso en volar.* Polon. *Mogący wiatanu.* Vngar. *Madar toilas zarnyas.* Ang. *Mightie in winges, well feathered.*] Lucret. libro 2: - & nostro de corpore sæpè ferarum Augescunt vires, & corpora pennipotentum. Idem lib. 5: Vt pluma atque pili primum setæque creantur Quadrupedum in membris, & corpore pennipotentum.

Pēnnĭpĕs, pennipedis: [*ὁ ἢ πτερόπους, πτερωτὸς πόδας ἔχων*. Gall. *Qui a aisles és piés, legier de pié.* Ital. *Che ha i pedi pennati.* Germ. Der gefideret Füß oder fächten an Füssen hat. Hispan. *Que tiene alas en los pies.* Polon. *Pierzonog.* Vngar. *Tol tok.* Ang. *That hath feathers on the feete, light footed.*] ut Perseus pennipes, apud Catul. Epig. 5. in Camerium.

Pēnnārium, n. s. in quo pennę reponuntur: sicut calamarium, in quo calami. [*καλαμοθήκη*. Gall. *Calemar, lieu à tenir les plumes.* Ital. *Pennaiuolo.* Germ. Etwas darinn man die Fäderen behaltet/als die rohr der Schreibzeugen. Hisp. *La caxa de las pendolas.* Polon. *Szkatuł kadlia chowania pierza penał.* Ang. *A penn :r.*]

Pennĭcŭlum, li, pinna illa quę in fastigio ædificiorum sita, facili motu ventorum indicat flatum. Vocabulum est vulgò Italis usurpatum, non Latinum. *πλεύριον*. Plin. Petalum vocat.

Pensĭcŭlātŏr, Pensĭculo, vide PENDO.

Pēnsĭlis. vide PENDEO.

Pēnsĭo, Pensĭtator, Pensĭto, Pensŏ, vide PENDO.

Pēnsum, & Pensus, vide PENDEO & PENDO.

Pēntăctўlēs, Pisces sunt ex genere concharum apud Plinium libro 32. cap. ult.

Pēntădōrŏn, *πεντάδωρον*, Lateris: id est, terræ coctæ species, quinque palmos continens. Græci enim veteres *δῶρον* palmum dicebant: & *δῶρα* munera, quæ manu darentur. Vide Plin. lib. 35. cap. 14

Pēntăglōttŏs, *πεντάγλωττος*, Latinè Quinquelinguis dicitur.

Pēntăphўllŏn. [*πεντάφυλλον* Germ. Fünffsinger kraut.] quod & Pentapetes, herba quinque folia habens. Plin. vocat Quinquefolium: quo nomine etiam medici hodie utuntur. Plin. lib. 25. cap. 9. Dioscor. lib. 4. cap. 45.

Pentaprorias, Græca vox est, & significat Quinque primorum munus, quos alibi sacræ constitutiones Quinque summates vocant. Ipse Quintum vires appellari putō in l. 3. Cubiculis nostris. C. de privileg. eorum qui Sacr. pal. mi libro 11.

Pentarchŭs, *πένταρχος*, Qui quinque viris præest.

Pēntāstīchæ, *πεντάστιχαι*, Porticus dicuntur, à quinque columnarum ordinibus.

Pēntăteūchŏn. [*πεντατεῦχον* German. Ein groß Buch in fünff Bücher getheilt/ als die fünff Bücher Moysis.] Volumen quinque librorum. Nam *πέντε* quinque, *τεῦχος* volumen significat. Sic vulgò libros Mosis vocant.

Pēntathlī, *πένταθλοι*, Qui quinque certaminum generibus congrediuntur, *πυγμῇ, δρόμῳ, ἅλμασι, δίσκῳ, πάλῃ*: hoc est, cæstu, cursu, saltu, disco & lucta. Latini à quinque hisce artibus Quinquertiones vocant, eamque exercitationem Quinquertium, quod Græci *πένταθλον* appellant. Plinius de Myrone lib. 34. cap. 8: Hic fecit Delphicos pentathlos.

Pentĕ, Græcè *πέντε*, Latinè quinque dicitur, à quo multa per compositionem fiunt.

Pēntĕcōstē,

Pēntĕcōstē,es.[חג שבעות *chagh ſchabuhóth.* πεντηκοστή. Ger. Pfingſten. Pol. *Swiatki.* Ang. *Witſonday.*] dies quinquageſimus à feſto Paſchæ. Eſt etiã tributi genus quod Latinè Quinquageſimas poſſumus appellare.

Pēntĕcōntārchŭs, πεντηκοντάρχης, Qui præeſt quinquaginta militibus: quorum munus Pentecontarchia appellatur.

Penthaomçon, Glycyrrhiza, apud Dioſc. lib. 3. cap. 6.

Pēnthēmĭmĕrĭs, pen. cor. πενθημιμερὴς, Semiquinaria cęſura eſt, quoties poſt duos pedes ſyllaba relinquitur partẽ orationis terminans, quæ etiamſi brevis ſit, ratione tamẽ cęſurę licẽter poteſt produci, ut, Omnia vincit amor & nos cedamus amori. Dicit à πέντε quinq; ἥμισυ ſemis, & μέρος diviſio vel pars.

Pēntīrēmĭs, [πεντήρης. German. Ein Schiff/ das auff jedem ziehebanck oder ſitz fünff Ruder hat.] Navis quinque remos in quolibet ordine habens. Latini Quinqueremem vocant. Hircius de bello Africo, libro 4: Capit ex eo prælio pentiremem unam, triremes duas, &c.

Pēntŏrŏbŏn, [πεντόροβον. Pol. *Piwonia.*] Herba inſignis quæ notiore nomine pæonia appellatur. Dictum pentorobon, ab eo quòd inter cætera quinque aut ſex grana habeat, erui ſemẽ (Græci ὄροβον appellant) non magnitudine tantùm, verumetiã colore referentia. Vide Plin. lib. 25. cap. 4.

Penuarium, vide PENARIVM.

Pēnŭla, ę, pen. cor. unico n, f. p. Veſtis denſa ac vilis, quę nebuloſo ſeu pluvioſo tempore ſupra tunicã aſſumitur loco pallii ad arcẽdas à corpore pluvias. [מעיל שמלה *meíl ſimláh* שמלה *ſalmah.* φαινόλη. Gall. *Vn manteau qu'on porte contre la pluye, vn reitre.* Ital. *Gebano, tabaro, mantello da pioggia.* Germ. Ein Fitzmantel/ Regenmantel. Hiſp. *Veſtidura de cuero para el agua.* Pol. *Oponcza.* Vng. Kδpenyeg. Ang. *A cloke for rayne.*] Pomp. in Penicea: Penulam in caput induce, ne te noſcat. Quint. lib. 6. cap. 4: Galbæ penulam roganti amico reſpondit: Si nõ pluet non opus tibi; ſi pluet, ipſe utar. Iuven. Sat. 5: & multo ſtillaret penula nimbo. Hæc ſi ex pellibus erat ſcortea vocabatur. Martial: lib. 14: Ingrediare viam cœlo licet uſque ſereno Ad ſubitas nunquam ſcortea deſit aquas. Scorta enim veteres pelles nominabant. Penula ſcortea utuntur ii qui ſolennæ habent viſere ædem D. Iacobi Galeci, & qui per diſpoſitos equos curſu concitatiore ultro citroq; commeant: atque adeò quicunq; procul ab domo iter inſtitutum habeat, pluviæ arcendæ cauſa. Vlpian. Iurecon. inter communia veſtimenta quibus vir & mulier promiſcuè utuntur, penulas annumerat. Varro dixit non quærendam eſſe pẽnulam homini qui habet virtutẽ. Scribit Lampridius Alexandrum conſtituiſſe ut Senatores penulis intra urbẽ frigoris cauſa uterentur, quum id veſtimentum itinerarium & pluviæ fuiſſet. ¶ Erat etiam penula gauſapina, candida ac villoſa, qua hyberno tempore utebantur: de qua extat diſtichon apud Martial. lib. 15: Is mihi candor ineſt, villorum gratia tanta eſt: Vt me vel media ſumere meſſe velis. Quo carmine quidam putaverunt penulam gauſapinam inter æſtiva veſtimenta annumerari, quos falli puto. Senſus enim Martialis eſt. penulæ tantum ineſſe candorem, tantam villorum gratiam, ut etiamſi hyberno uſui ſit deſtinata, tamen quis penulæ ſpecie captus, eam vel media ſumere meſſe velit. Hæc ex Bayfio.

Pēnŭlātŭs, m. f. penula indutus. [ὁ φαινόλης. Gall. *Emmantelé.* Ital. *Mantellato.* Ger. Der ein Fitzmantel oder Regenmantel an hat. Hiſp. *Veſtido de tal veſtidura.*] Cic. pro Milon. Milo cum uxore veheretur in rheda penulatus.

Penŭ ārĭum, rii, Locus in quo penulę reponuntur. Nonius φαινολοθήκη.

Pĕnŭs, us. [אכל שבר *óchel ſchebér.* βίος, τὰ πρὸς τὸν βίον ἐπιτήδεια. Gall. *La prouiſion d'vne maiſon, victuaille.* Ital. *Vettouaglia.* Ger. Allerley ſo man zu dem vorraht eyntaufft/ vnd auff die noht hinder ſich behattet/ zur Speiß vnd Tranck. Hiſpan. *La prouiſion de caſa para comer, vitualla.* Polon. *Spiża, pokarm kenapoi wdom na Ludzie.* Vng. *El rakot eledel.* An. *The prouiſion of an houſe, as meate, drink.*] hic vel hæc quartæ declinationis: & hic penus, peni, ſecundum Priſcianum: & hoc penus, penoris, & hoc penum: & hoc penu indeclinabile: ſignificat omne eſculentum poculentumque quo veſcuntur homines: non ipſos quidem cibos in ſingulos dies in cœnæ aut prandii uſum paratos, ſed quicquid ad futuri temporis uſum in loco aliquo (quem inde penarium vocamus) ſervamus reconditum. Dictum penus quòd ea quæ longæ victionis gratia cõtrahuntur & reconduntur, nõ in promptu ſint, ſed intùs & penitus habeantur. Feſtus: Penora, *inquit,* dicuntur res neceſſariæ ad victum quotidianum. Plautus in Perſa: Nam niſi penus annuus hodie convenerit, cras populo proſtituam vos. Terent. in Eunuch. Quum in cellulam patris ad te penum omne congerebam clanculum. Lucilius: Magna penus parvo ſpatio conſumpta peribit. Horat. lib. 1. Epiſtolarum uſus eſt nomine penus in neutro genere: Annonæ, *inquit,* proſit oportet frumenta, penuque. Penum in neutro genere per ſecundam declinationem extulit Terentius in exemplo quod jam ex Eunucho citavimus: & Afranius, referente Nonio: Vos quibus cordi eſt intra tunicam manus læva: dextra in penum herile. Gellius ex Maſſurii autoritate demonſtrat thus & cereos, ligna quoque penori aſcribi poſſe. Nos verò aromata, cãſeos, carnes ſalitas, & alia eſculenta etiam penum commodè appellabimus.

Pĕnārĭus, a, um, Quod ad penum pertinet: [πρὸς τὰ πρόσφορα. Gall. *Appartenant à la prouiſion d'vne maiſon & victuaille.* Ital. *Che s'appartiene à vettouaglia.* Germ. Das zu dem vorraht mit Speiß vnnd Tranck gehört. Hiſpan. *Coſa para deſpenſa.* Polon. *Do ſpiżarnie przinależący.* Vngar. *El rakot eledelhez valo.* Ang. *Belonging to the prouiſion of an houſe.*] ut, Penaria cella dicitur in qua penus aſſervatur. Cicero 4. Verrin. Itaque ille M. Cato ſapiens cellam penariam Reip. noſtræ, nutricem plebis Romanæ, Siciliam nominavit.

Pĕnārĭus, ii, m. ſ. Feſto, vel penaria, æ, f. p. Varr. lib. 4. de Ling. Latin. ut verò alii Penarium, rii, n. ſ. locus eſt ubi penus: id eſt, rès ad quotidianum victum neceſſariæ conduntur. [πρόσφορον. Gall. *Cellier, deſpenſe où on garde la prouiſion d'vne maiſon.* Ital. *La diſpenſa, luogo da ſerbare le coſe da mangiare.* German. Ein Speißkammer/ ein ort da hin man allerley ding zur Speiß vnd Tranck dienſtlich behaltet. Hiſpan. *La diſpenſa de guarda.* Polon. *Spiżarnia.* Vngar. *Terhez hax.* Ang. *A cellar or place to keepe all maner of victualles in.*]

Pĕnātōrēs, Qui penum geſtant. Cato adverſus M. Acilium, quarta: Poſtquam nautas è navibus eduxi, non ex militibus atque nautis piſcatores, penatores ficedularum dedi. Ita apud Feſtum locum Catonis emendat Anton. Auguſt. qui corruptus antea huc adducebatur.

Pĕnūrĭa, æ, f. p. vox eſt à penu deducta, ſignificatq; omniũ rerũ inopiam, præſertim earum quę ad penum pertinent: quũ ſcilicet deſunt ea quæ ad victũ ſunt neceſſaria. [חסרון *chéſer* חסרון *cheſrón.* ἔνδεια. Gall. *Diſette, faute.* Ital. *Penuria, careſtia.* Germ. Armut vnd mangel/ beſonders an Speiß vnd Tranck. Belg. *Armoede/ ghebreck.* Hiſpan. *Mengua.* Polon. *Niedoſtatek wiadłe y wpiczu.* Vngar. *Zwkſeg.* Ang. *Lack, ſcarſitie.*] Vſitatiſſimè tamen accipitur pro cujuſvis rei egeſtate. Terent. in Adelph. Næ illiuſmodi jam nobis magna civium penuria eſt: homo antiqua virtute & fide. Cicero 7. Verr. Ne diutiùs in tanta penuria virorum fortium talem imperatorem ignorare poſſitis. Virg. 7. Aen. Conſumptis hic fortè aliis, ut vertère morſus Exiguam in Cererem penuria adegit edendi.

Peplĭŏn, πέπλιον, Hippocrati πεπλὶς, Dioſcoridi portulaca ſylveſtris. [Germ. Ein purgierend Mitchkraut / wie die Wolffsmilch. Polon. *Kurzanoga.*] Plin. lib. 20. cap. 20: Portulaca quam peplion vocant, non multum ſativa eſt efficacior, cujus memorabiles uſus traduntur, ſagittarum venena & ſerpentium hæmorrhoidum & præſterum reſtinguit, quo cibo ſumpta & plagis impoſita, extrahit.

Peplŏs, πέπλος, Frutex eſt, inquit Dioſc. lib. 4. cap. 179, quẽ nõnulli ſycem, alii μήκωνα ἀφρώδη: hoc eſt, papaver ſpumeum, lacteſcit ſucci plenus, foliis rutæ, paulo latioribus, rotunda coma dodrantali, humi reſperſa, ſemine ſub foliis rotundo, minore, quàm candidi papaveris. Ruellius putat eandẽ eſſe cũ ea quã officinæ hodie *Eſulam rotundã* vocant. Vide Plin. lib 27. cap. 22.

Peplŭs, m. ſ. ſive Peplum, n. ſ. πέπλος, Sindon, ſive veſtis prætenuis, propriè mulierum, quemadmodum χιτὼν virorum, ut annotavit Euſtathius. [Pol. *Rantuch.* Ang. *A kerchiefe.*] Vnde βαθυπέπλους γυναῖκας, ἑλκεσιπέπλους, mulierum epitheta ſunt apud Homerum. Euripides tamen etiam viris peplum tribuit. Donatus ad ſacrorum ritus pertinere ait. Servius in illud Virgil. 1. Aeneid. Interea ad templum non æquæ Palladis ibant Crinibus Iliades paſſis, peplumque ferebant. Peplum, *inquit,* Minervæ conſecratum erat. In hoc depingebantur ex more apud Athenienſes qui ſtrenuè ſe in bello geſſiſſent. Plautus: Nunquam in civitatẽ venio, niſi quum infertur peplum. Claudianus maſculino genere extulit in Epithalamio Honorii: Et crines feſtina ligat, peplumque fluentem Allevat.

Pĕpo, onis, m. t. [אבטיח *abattíach.* πέπων. Gall. *Vn pompon.* Ital *Pepone, mellone.* German. Ein geſchlecht der Melonen oder Cucumeren. Hiſpan *Melon ò pepon.* Polon. *Melon.* Vng. *Dinnye.* Ang. *A milon fruite.*] Teſte Plinio libro 19. cap. 5: Cucumeris genus eſt, magnitudine cæteris excedens, concoctu difficile. Eſt & alterum Cucumeris genus multo minus: quod quia mali cotonei ſpeciem referre videtur, Melopeponem vocant. Vide Ruell lib. 2. cap 68.

Pĕpsĭs, πέψις, Latinè cõcoctio: hoc eſt, mutatio cibi in qualitatem naturę noſtræ convenientẽ, à verbo Græco πέπτω, coquo.

Pĕr, prępoſitio eſt quę ſeparata quandoq; localem, quandoq; temporalem habet ſignificationẽ. [ב *be* על *hal.* διὰ, κατά. Gall. *Por.* Ital. *Per, per mezzo.* Ger. Durch. Belg Door. Hiſp. *Por.* Pol. *Przez.* Vng. *Rayta ert.* Ang. *By.*] ut Per urbem vado, per mediũ diem operor. ¶ Quandoq; denotat perſonam, ut Per medios ruit, ac morientes nomine clamat. ¶ Quandoq; jurandi eſt, νή: ut Per Polid eſt, Pollucẽ. ¶ Quandoq; obteſtãdi. Virg. 4. Aen.

Per te

Per te qui te talem genuêre parentes. ¶ Quandoque medium quendam, & quaſi interceſſorem ſignificat: ut per meos amicos obtinui. Cicero: Quando per me certior fias: id eſt, mea opera. ¶ Per adoptionem pater dicitur, qui me adoptavit. Plinius Iunior Epiſt. lib. 5: Avunculus meus, idemque per adoptionem pater. ¶ Per ætatem etiam pulchrè dicimus pro eo quod eſt permittente ætate, vel dum ea ætas adeſt in qua fieri poteſt, Terent. in Evnuch. Cætera ſigna neque ſciebat, neque per ætatẽ etiam potuerat. Idem in Adelph. Si eſſes homo, ſineres nunc facere dum per ætatem licet: id eſt, dum ætas adeſt in qua id poteſt facere. ¶ Per eos annos, vel dies venuſtè dicimus, quod vulgus indoctum diceret: *Durantibus his diebus vel annis.* Cic. 7. Verr. Ac per eos dies quum iſte cum pallio purpureo, talariq; tunica verſaretur in conviviis muliebribus, *&c.* Per id tempus: id eſt, pendẽte eo tempore. Liv. 2. ab Vrbe: Multa igitur blandimenta plebi per id tempus ab Senatu data. ¶ Per deos, Per dextram, Per fortunas, Per fidem, Per homines, Per Deũm immortalium fidem, Per jura, Per genua: elegantes ſunt obſecrandi formulæ. Cic. Attico: Subveni igitur per deos, idq; quamprimúm. Plaut. in Menæch. Per egò te hæc genua obteſtor, ne, *&c.* ¶ Per fas & fidem deceptus dicitur, qui nimiùm fidendo alicui in re bona, honeſtaque falſus eſt. Liv. 1. ab Vrb. Cujus ad ſolenne, ludoſq; per fas ac fidem decepti veniſſent. Plaut. in Moſt. Per fidem deceptus ſum. ¶ Per gratiam bonam abire ab aliquo, eſt aliquem non malè contentum ab aliquo diſcedere. ¶ Per ludicrum, per jocum, Per ludum & jocũ: id eſt, ludendo, & jocando aliquid facere. Cicer. 3. in Verrem: Qu, Opimium per ludũ & jocum fortunis omnibus evertiſſe. Sic per ludum & negligẽtiam pervenire ad honores, dixit idẽ 7. Verr. ¶ Per me licet tibi hoc facere: id eſt, te non impedio. Sic Per te, & per illos, *&c.* Per mè nulla eſt mora, ait Terentius in Andria. Per me didici legere: hoc eſt, ex meipſo, nullo adjuvante, aut docente. Sic per te, & per ſe, *&c.* Per me etiam, Per ſe, *&c* aliquando valent quantum ad me attinet, quantum ad ſe attinet, *&c.* Idem: Trahantur per me pedibus omnes rei. Aliquando Per ſe, ſignificat ex ſeſe, ſua natura, naturæ inſtituto. Cic. de Amicit. Sed quòd per ſe ſibi quiſque charus eſt. Cic. 1. de Finibus: Iſta ſua ſponte & per ſe expetenda. Per ſe, aliquãdo ſignificat propter præſtantiam ſui. Ibidem, Cic. Per ſe eſſet & virtus, & cognitiõ rerum, quod minimè ille vult, expetenda. Iungimus nonnunquam in eadem oratione Per ſe, & propter ſe. Cicero de Amic. Carent amicitia per ſe, & propter ſe expetenda. ¶ Per ſpeciem: id eſt, ſimulata occaſione, per ſimulationem. Livius 1. ab Vrbe: Per ſpeciem alienæ fungendæ vicis ſuas opes firmavit. ¶ Per otiũ eſt, quod [Gallicè, dicitur *tout à loiſir.* Ital. *A ſuo bell' agio.*] Liv. 6. bel. Pun. Vni nemo hoſtium adverſus prodiit, ſpolia per otium legêre. ¶ Per te ſtetit quominus hæ fierent nuptiæ, ait Terent. in Andr. id eſt, *tenuit per te,* ut barbari loquuntur. Sic Per me ſtetit, per eum ſtetit, *&c.* ¶ Per tempus: id eſt, in tempore, tẽpeſtivè, opportunè. Plaut. in Menæch. Per tempus advenis. ¶ Per vinũ exortum eſt diſſidium: id eſt, per ebrietatem. Plaut. in Milit. ¶ Per vos, per me, per aliquem, aliquando ſignificat beneficio veſtro, beneficio meo, beneficio alicujus. Cic. pro Roſc. Amer. Per vos vitam & famam poteſt obtinere. Idẽ ad Terentiam: Romæ, vos eſſe tutos poſſe per Dolabellam, *&c.* ¶ Aliquando valet inter. Virgil. 1. Georg. Has inter, mediamque duæ mortalibus ægris Munere conceſſæ divûm, & vita ſecta per ambas. ¶ In compoſitione augendi vim atq; amplificãdi habet, cujus notionis cùm eſt cõtrarium, Sub præpoſitionẽ habet, ut Perfectus, Pereruditus, & in malam partẽ Periniquus, Permoleſtus, Pergravis. Cic. Pergrave mihi viſum eſt, *&c.* Col. lib 4: Nam credidiſſe villicis, vel etiam vinitori ſocordis eſt, cùm, quòd longè ſit facilius, adhuc perpauciſſimis agricolis cõtigerit, ut nigri vini ſtirpe careant. Ita Perfero, ad finẽ mihi propoſitum fero. Perficio, planè atq; omninò facio, & abſolvo. ¶ Aliquando negantis eſt, ut Perfidus, Perjurus: hoc eſt, qui fidem & jusjurandum fregit. ¶ Aliquando ſignificat idem quod trans: ut, Perfluo, Perpluo, Perſpicuum, & quicquid pellucidũ eſt, ut cryſtallus. ¶ Aliquando pro inter, Virg. 1. Georg. Circum perq; duas in morem fluminis Arctos. Vide Macrob. Comment. lib. 2. cap. 8. ¶ Aliquando habet vim adverbii, & pro valde ponitur, tamque ſuperlativo quàm poſitivo jungitur. Colum. lib. 4: Nam credidiſſe villicis, vel etiam vinitori, ſocordis eſt, quum quod longè ſit facilius, adhuc perpauciſſimis agricolis contigerit, ut nigri vini ſtirpe careant. Cic. Pergrave mihi viſum eſt. ¶ Vbi Per additur quàm, ſignificat maximè, *ὡς σφόδρα*: ut, Perquã bonus: id eſt, optimus. Perquam magnus: id eſt, maximus. Iungitur etiã ſuperlativo. Curtius: Perquam maximo poteſt exercitu comparato. ¶ Aliquando ſignificat nimis, vehemẽter, & in bonã & in malã partem: ut Pertinax, qui nimis tenax eſt, durus, & inexorabilis, de quo infrá. ¶ Componitur autem cũ dictione incipiente ab a, ut Perago: b, ut Perbibo: c, ut Percurro: d, ut Perduro: e, ut Pereo: f, ut Perfero: g, ut Pergratus: h, ut Perhibeo: i, ut Perjurus: l, ut Perlego: m, ut Permitto: n, ut Pernocto: o, ut Peroro: p, ut Perpendo: q, ut Perquiro: r, ut Pergo (quod ex per, & rego cõponitur: unde & præteritum perrexi facit) cum ſ, ut Perſuadeo: t, ut Pertinax: u, ut Perverto.

Pĕrā, ræ, ſ. p. Sacculus ex aluta è collo ad lumbos pendens. [*cheli* דִּפְלֹי *jalkút. πήρα.* Gall. *Vne beſace, vne poche.* Ital. *Biſacca, taſca.* German. *Ein ledertaſch ſo man an den Hals henckt / wie die Hirten haben / ein lederſack.* Hiſp. *El curron ò eſclauina ò talega.* Pol. *Kalieta, tobol'a.* Vngar. *Bőrtaska kinyeres taska.* Ang. *A ſcrippe, bagge or fatchell.*] Hinc Peram viatoriam vocamus qua panem & aliquid opſonii geſtare viatores ſolent: quemadmodum poculum viatorium, quo vinum. Martial. lib. 14: Nec mendica ferat barbati prandia nudi, Dormiat & tetrico cum cane pera, rogat. Ejus diminutivum eſt perula. *πηρίδιον.*

Pĕrăbsurdŭs, adject. [*λίαν ἄτοπος, πάνυ ἄτοπος.* Gall. *Fort abſurde, fort ſot, fort eſtrange.* Ital. *Coſa ſcoucia, contraria à ſi teſſa.* Ger. Gantz vngereumpt. Hiſp. *Coſa muy fuera de propoſito, muy diſconueniente y diſforme.* Pol. *Niegrzeczni.* Vngar. *Igen balga tag.* Ang. *Very ſtrang, againſt rime and reaſon.*] Valde abſurdum ſignificat Cic. lib. 4. Acad. Illud verò perabſurdum quod dicitis, probabilia vos ſequi, ſi re nulla impediremini.

Pĕrācĕr, hæc peracris, hoc peracre. pen. prod. Valde acer & vehemens. [*πάνυ δριμὺς, λίαν ὀξύς.* Gall. *Fort aſpre.* Ital. *Forte aſpro.* Ger. Hefftig ſcharpff. Hiſp. *Mucho aſpro.* Pol. *Barzo oſtri.* Vngar: *Igen eros fereny.* Ang. *Verie ſower or ſharpe.*] Cic. ad Papyrium, lib. 9: Sed tamen ipſe Cæſar habet peracre judicium. Hoc eſt, acerrimum, & optimum & peracutum.

Pĕrācerbŭs, adject [*πολύπικρος, πάνυ αὐστηρός.* Gall. *Fort aigre, aigre comme vn fruict qui n' eſt pas meur.* Ital. *Molto acerbo, aſpro, come coſa non matura.* Germ Hefftig ſawer. Hiſp. *Mucho aſpero, agro.* Pol. *Kwaśni zierpki.* Vng. *Igen keſerv.* Ang. *Verie ſower or tart.*] Valde acerbus. Cic. de Senec. Primò eſt peracerba guſtatu, deinde maturata dulceſcit. De uva.

Pĕrācēſco, is, ere, n. t. Peracui, Valde acidus fio, valde aceſco. [*חמץ ſar. πάνυ ὀξύνομαι.* Gall. *Deuenir aigre.* Ital. *Diuentre agro.* Ger. Baſt ſawer oder eſſechtig werden. Hiſp. *Axedarſe mucho.* Pol. *Barzo kwaśnieie.* Vng. *Igen meg ecetesülök.* Ang. *To waxe verie ſower.*] Plaut. Bacch. hoc eſt quod peraceſcit, hoc demum eſt quod percrucior, Me hoc ætatis ludificari. Idem Aulul. mihi pectus peracuit.

Pĕrācŭo, is, Valde acutum reddo. [*παροξύνω.* Gall. *Aguiſer fort, faire bien agu & pointu.* Ital. *Fare aguzzo.* German. Wol ſcharpff machẽ. Hiſpan. *Aguzar.* Polon. *Barzo oſtrze.* Vngar. *Igen ki fenõm igen meg eleſitõm.* Ang. *To mak verie sharpe.*] Cato de Re ruit. Sumito tibi ſurculum durum, eum peracuto, ſalicem Græcam diſcindito.

Pĕrācūtŭs, a, um, Valde acutum. [*ὀξύτατος.* Gall. *Fort agu, bien, trenchant.* Ital. *Bene tagliente, aguzzo, forbito.* Germ. Wol geſpitzet. Hiſpan. *Muy aguzado.* Polon *Bárs ſzakonczoni.* Vng. *Igen eles.* Ang. *That is verie sharpe.*] Martial. lib. 5: Vt citò teſticulos peracuta falce ſecaret.

Pĕrācūtē, adverb. [*ὀξέως, ὀξύτατα.* Gall. *Fort aguement, ingenieuſement.* Ital. *Ingenioſamente.* Germ. Scharpffſinnigklich. Hiſp. *Ingenioſamente.* Pol. *Oſtrze.* Vng. *Igen elõſſen.* Ang. *Verie sharpelie or quickelie.*] Cic. 1. Acad. Sed Zeno quum Arceſilam anteiret ætate, valdeq; ſubtiliter diſſereret, & peracutè moveretur, corrigere conatus eſt diſciplinam.

Pĕræquŭs, a, um, Vide Aequus. [*ὁ πάνυ ἴσος, πάνυ ὅμοιος.* Gall. *Fort eſgal & iuſte.* Ital. *Molto vguale.* German. Gantz billich oder gleichlich Hiſpan. *Mucho vgual.* Polon. *Sl'uſzne, rowni.* Vngar. *Igen igenlõ, igen igaz.* Ang. *Verie equall, iuſt and euen.*] Cic. 6. Verr. Vt hoc liceret ſuſpicari, fuiſſe aliquando apud Siculos peræqua proportione cætera.

Pĕræquĕ, adverb. [*ἰσίως.* Gall *Fort eſgalement.* Ital. *Molto vgualmente.* German Gar gleichlichen Hiſp. *Muy igualmente.* Polon. *Iednako.* Vng. *Igen igenlõwl igen igazan.* Ang. *Verie equallie and euenlie.*] Cic. in Piſon. Quod cùm peræquè omnes, tum acerbi nimè Bœotii ſenſerunt

Pĕræquo, as, are, Aequũ facere. [*שׁוה ſal ivnáh ὁμαλίζειν.* Gall. *Eſgaler, faire bien eſgal.* Ital *Vnagguare.* Ger. Vergleichen / zu gleich oder gnad bringen Hiſpan *Igualar.* Pol. *Rownam.* Vng *Igyvarant valoma, igy zevlõne tezõm.* Ang. *To make even and equall.* Col. libr 3. cap 4. Et apud me octogenæ ſtirpes inſitæ intra biennium ſeptenos oculeos peræquarent.

Pĕræquatores, Dicuntur exactores cenſuum, qui in capita ſunt conſtituti: ita dicti quòd æqualiter ab omnibus exigant. Alciatus.

Pĕrărĭcum, teſte Plinio lib. 12. cap. 9: Bdellii genus eſt quod in Media defluit ex arbore, quam nonnulli brochum, alii malachram, aliqui etiam maldacon appellant.

Pĕrăgo, penultima correpta, peregi, peractum, Perficio. [שׁם ſchillém כלה chillah. *τελέω, ἀναπαύομαι.* Gall. *Acheuẽr, accomplir, parfaire.* Ital. *Compire.* German. Außmachen / vollenden. Hiſpan. *Acabar de hazer.* Polon. *Wikonywám, wipel'niám.*

Vng.

Vng. *El vegezõm meg tſelekezõm.* Ang. *To perfyte and accomplish, to do out and end.*] Seneca: Omnia inchoat, nihil peragit. ¶ Interdum ponitur pro perduco. Plautus: Navem peregit in portum. ¶ Aliquando pro tranſigo. Apul. Et multas noctes peregit inſomnes. ¶ Interdum pro pertracto, & mecum reputo. Virgil. Aeneid. 6: Omnia percepi, atque animo mecum antè peregi. ¶ Interdum pro pertraho, *κατεξάζομαι*, ut, Hic me ad carceres, ad mortem uſque peregit. ¶ Peragere reum, ſignificat reum uſque ad condemnationem perſequi & efficere ut condemnetur, quod & aliquando condemnare reum dicitur: [הוכיח *hochiach. διελέγχειν, κατελαμβάνειν, αἰρεῖν, ἐπιξενίαι, κατεξάζομαι.*] ſed Facere reum, eſt accuſare. Vnde ait Iureconſultus: Peregiſſe reum non aliàs quis videtur, niſi & condemnaverit. Plin. Iunior in Epiſt. Dum peragitur reus. Peragere reum, inquit Budæus, eſt ita rei accuſationem perſequi, ut tandem damnetur. ¶ Peragere partes ſuas, eſt officio ſuo fungi. ¶ Peragere penſum laboris. Colum. libro 3. cap. 10: Nihil curiosè, nihil religiosè adminiſtrat, unumque eſt ei propoſitum, peragere laboris penſum: Id eſt, tantùm perfunctoriè facere id quod imperatum eſt.

Pĕrāgĭto, frequentativum. *Διαπονέω, διελαύνω.* Cæſar 3. bell. Civil. Vehementiusque peragitati ab equitatu, montem excelſum capiunt.

Pĕrāctĭo, f. t. Eſt perfectio, & abſolutio. [כלין *chillajón* תכלה *tichláh* תכלית *tachlíth.* *Διαπέρασις.* Gall. *Achevement, accompliſſement.* Ital. *Compimento.* Germ. Außmachung/ vollendung. Hiſp. *Acabamiento.* Pol. *Wipełnienie.* Vngar. *El vegezes meg tſelekedes.* Ang. *A performing or finiſhing.*] Cicero de Senect. Senectus peractio ætatis eſt.

Pĕrăgro, as, penult. correptâ, ex per, & hoc nomine ager agri, componitur, Perluſtro, abeo, diſcurro. [נסע *naſáh* הלך *halách* התהלך *hithhallêch.* *Διανοστέω.* Gall. *Aller par le pays, paſſer par vn pays.* Ital. *Andare errando.* German. Durchgehn/ durchſtreichen. Belg. Doortrecken. Hiſpan. *Peregrinar andando camino.* Polon. *Przechodze.* Vngar. *El iarom el budoſom.* Ang. *Vo go about, to trauaill ouer.*] Cicero 3. Offic. Et ob eam cauſam, urbe relicta, rura peragrantes ſæpè ſoli ſumus.

Pĕrăgrātŭs, partic. Cicero 5. de Finib. Videmus ultimas terras eſſe peragratas.

Peragratio, verbale, f. t. Profectio. [נסע *maſſáh* הליכה *halichâh.* *Διανόστησις.* Gall. *Voyagement, allée par le pays.* Ital. *Andare quà & là.* German. Durchreiſung/ durchſtreichung Hiſpan. *Peregrinacion.* Polon. *Przeiſzcie.* Vngar. *El iaras el budoſas.* Ang. *Going about or trauailling ouer.*] Cicero 2. Philip. Quæ fuit ejus peragratio itinerum.

Pĕrāmbŭlo, as, are, ad finem uſque ambulo, ambulando circumeo. [נסע *naſáh* הלך *halách* התהלך *hithhallêch.* *Διοδεύω, περιέρχομαι.* Gall. *Paſſer à trauers.* Ital. *Paſſeggiare, caminare.* Ger. Durchwanderen/ durchziehen. Hiſpan. *Paſſearſe al trauers.* Pol. *Przechodzeze.* Vng. *Megiarom.* Angl. *To walk thorough and about, ouer and ouer.*] Varr. de Re ruſtic. lib. 1. cap. 2: Vos qui multas perambulaviſtis terras.

Pĕrămo, as, act. p. Ad finem uſque amo, perfectè & valde amo. [*Ὑπερφιλέω φιλικῶς ἔχω, λίαν φιλέω.* Gall. *Aimer fort.* Ital. *Amare caldamente.* German. Hefftig lieben. Hiſpan. *Mucho amar.* Pol. *Barzomiel'uie.* Vngar. *Igen ſzeretõm tõkelleteſſen ſzeretõm.* Ang. *To loue tenderlie.*] Cicero de Legib. Vbi illa ſancta amicitia ſi nõ ipſe amicus peramatur toto pectore? Quædam exemplaria habent, perſe amatur,

Pĕrămāns, participium, Valdè amans. [*Ὑπερφιλῶν.* Gall. *Fort amiable, qui aime fort.* Ital. *Che molto ama.* Ger. Hefftig liebẽ. Hiſp. *Que ama mucho.* Pol. *Barzo miel'i.* Vng. *Igen ſzeretõ.* Ang. *That loweth tenderlie.*] Cic. ad Att. lib. 4: Homo peramans ſemper noſtri fuit, nec mihi unquam odio.

Pĕrămāntĕr, adverb. [*πολυφίλως, λίαν φιλικῶς.* Gall. *Fort amiablement, amoureuſement.* Ital. *Molto amabilmente.* German. Gantz freundtlichen. Hiſpan. *Muy amoroſa y amigablemente.* Polon. *Mielie, barzo chetliwie.* Vngar. *Zerelmeltõſſen.* Ang. *Verie louinglie.*] Cicero Famil. libro 9: Qui me quidem perofficiosè & peramanter obſervant.

Pĕrāmplŭs, adject. Valde amplus. [*πάνυ πλατὺς, λίαν εὐρὺς, ὁ ϵ᾽ ἡ εὐρύχωρος.* Gall. *Fort grand & ſpacieux.* Ital. *Forte grande & ſpatioſo.* German Baſt weit Hiſp. *Muy grande y eſpacioſo.* Pol. *Szeroki.* Vng. *Igen bw.* Ang. *Verie wide and ample.*] Cicer. 1. Verr. Signa perampla.

Perāmpŭto, as, Perfectè incido. [*πάνυ διαπερίτομαι.* Gall. *Bien & parfaitement pouer.* Ital. *Perfettamento potare.* Germ. Gar abhauwen Hiſp. *Perfectamente podar.* Polon. *Odcżinam.* Vng *Tõkelleteſſen el vagom.* Ang. *To cutt of perfitelie.*] Colum. libro 8: Sauciatum venenatam ſanies mittit, quæ vulnus ita inſanabile facit, ut totum amputandum ſit.

Pĕrangustus, a, um, Admodum anguſtus. [*στενόπος, λίαν στενός.* Gall. *Fort eſtroit & ſerré.* Ital. *Molto ſtretto.* Germ. Baſt eng. Hiſpan. *Mucho eſtrecho.* Polon. *Barzo ciaſnoi.* Vngar. *Igen ſzoros.* Ang. *Verie ſtreict and narrow.*] Cic. 7. Verr. Vt ille in dolore cruciatuque moriens, perangusto freto diviſa ſervitutis ac libertatis jura cognoſceret.

Pĕrāngūstē, adverb. Valdè anguſtè. [*πολυστενῶς, σφόδρα στενῶς.* Gall. *Fort eſtroittement.* Ital. *Molto ſtrettamente.* Ger. Gantz eng in einander etc. Hiſp. *Muy eſtrechamente.* Pol. *Barzo ciaſno.* Vng. *Igen ſzoroſſan.* Ang. *Verie ſtreictlie.*] Cic. 1. de Orat. Sed tu hoc nobis da Scævola, & perfice, ut Craſſus hæc quæ coarctavit & perangustè reſerſit in oratione ſua, dilatet nobis atq; explicet.

Pĕrānno, nas, n. p. per integrum anni tempus vivo, annum perago. [*ἐπενιαυτίζω.* Gall. *Durer vn an.* Ital. *Durare vn' anno.* Ger. Das gantz jar außleben. Hiſpan. *Durar vno anno.* Pol. *Przez cżal'ỏ rok życ.* Vng. *Az extendõt altal vonxom.* Ang. *To laſt or liue one yeare.*] Componitur enim ex per, & anno, nas. Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 8. ſcribit: Priſcos Romanos menſe Martio & publicè, & privatim ad Annam perennam ſacrificatũ ire ſolitos, ut annare, perannareq; commodè liceret: hoc eſt, vitam degere incolumem per annum integrum. Sueton. in Veſpaſiano: Ideoque puella nata non perannavit. Scribitur & perenno, prima vocali in ſecundam mutata.

Pĕrantiquŭs, a, um, Pervetus, valde antiquus. [*ὁ πάνυ παλαιὸς, περιεγηρακώς.* Gall. *Fort ancien, ou fort antique.* Ital. *Molto antiquo.* Ger. Hefftig oder vaſt alt. Hiſp. *Mucho antiquo ò veiejo.* Pol. *Barzo ſtari.* Vn. *Igen regi.* Ang. *Verie old.*] Cic. de Clar. Orat. Atq; hũc proximo ſeculo Themiſtocles inſecutus eſt ut apud nos, peranuquus: ut apud Athenienſes, non ita ſanè vetus.

Pĕrăppōsĭtŭs, penultima correpta, Adjectivum. [*λίαν ἁρμόζων, πάνυ ἀρμοδίως.* Gall. *Fort propre, & conuenable.* Ital. *Ben conueneuole atto, & proprio* German. Gantz bequem oder fũglich. Hiſp. *Conueniente, proprio.* Polon. *Prawie wzeſni.* Vngar. *Igen helyes alkolmatos.* Angl. *Verie agreable and proper.*] Cicero 2. de Orat. Sunt etiam illa ſubabſurda, ſed eo ipſo nomine ſæpè ridicula, non ſolùm minus perappoſita, ſed etiam quodammodo nobis.

Pĕrārdŭŭs, adjectivum. Valde arduus, perdifficilis. [*πολυχαλεπὸς, δυσχερής.* Gall. *Fort malaiſé & difficile.* Ital. *Forte alto, malegeuole, difficile.* German. Baſt hoch oder ſchwãr. Hiſpan. *Difficil.* Polon. *Barzo trudni, wiſſoki.* Vngar. *Igen nehez.* Angl. *Very vneaſie and hard.*] Cic. 3. Verr. Mihi autem hoc perarduum eſt demonſtrare.

Pĕrārēſco, is, ĕre, f. t. Valde aridus fio. [חרב *chordb.* *Ἀφαυαίνομαι, ἀποξηραίνομαι.* Gall. *Se ſecher du tout, deuenir tout ſec.* Ital. *Diuenir molto aridò.* German. Verdorren/ gar dürr werden. Hiſpan. *Mucho ſecarſe.* Pol. *Barzo ſchne.* Vng. *Igen el zaradock.* Ang. *To waxe verie drie.*] Col. lib. 12. cap. 3: Sed nec patiendum eſt ut perareſcat, aut totum decidat.

Pĕrargūtŭs, a, um, pen. prod. Valde argutus. [*ὁ πάνυ σοφὸς, λίαν ἀγχίνους.* Gall. *Fort ſubtil, ingenieux & agu.* Ital. *D' ingegno molto ſotile & acuto.* Ger. Gar klug vnnd geſtreyfft/ gar ſpitzfündig. Hiſp. *Subtil y ingenuoſo.* Pol. *Barzo ſuptilni, dowcipni.* Vng. *Igen eles elmeiw.* An. *Very ſubtill, ingenious & wittie.*] Cic. de Clar. Orat. Quem ſtudebat imitari L. Afranius Poëta, homo perargutus in fabulis quidem etiam, ut ſcitis, diſertus.

Pĕrārĭdŭs, a, um, pen. cor. Proiſus aridus. [*ἀφαυανθὲις, ὑπερέξηρος.* Gal. *Tout ſec, totalement ſeché.* Ital. *Secco al tuto.* Ger. Gar dürr. Hiſp. *Secco del todo.* Pol. *Prawie ſuchi.* Vn. *Igenſzaraz.* Ang. *Very drie.*] Col. lib. 2. cap. 19: Eſt autem modus in ſiccando, ut neq; peraridum, neq; rurſus viride colligatur.

Pĕrārmo, as, Perfectè & bene armo. Curtius: Hoc modo inſtructo exercitu & perarmato, Babylone copias movit.

Pĕrāro, as, pen. corr. are, act. p. Funditùs & omninò aro. [*Διαροέω.* Gall. *Arer par tout.* Ital. *Arare d' ogni parte.* Ger Durchereen. Hiſp. *Acabar de arar.* Polon. *Przez wſzyſtko orze.* Vngar. *Mindõnõſtwol pogua meg zantom.* Ang. *To till or plough thorough out all.*] Per tranſlationem etiam de rugis dicitur, quæ in fronte quandam ſulcorum ſimilitudinem referunt. Ovid. 14. Metam. -nares q; à fronte remiſſas Contudit, & rugis peraravit anilibus ora. ¶ Seneca in Medea uſus eſt pro peragrare: ut Perarare pontum. ¶ Interdum pro ſcribere ſive pingere. Ovid. 1. de Arte: Ergo tibi blandis peraretur littera verbis.

Pĕrāſpĕr, Valde aſper, adject. [*πολυτραχὺς, λίαν τραχύς.* Gall. *Fort aſpre.* Ital *Molto aſtro & roZZo.* Ger *Hefftig rauch.* Hiſp. *Mucho aſpero.* Pol. *Barzo chrupiaſti, oſtri.* Vng. *Igen eles, darabos.* Ang. *Verie rough.*] Celſus lib. 5. cap. 28. de thymio: At thymion nominatur quod ſuper corpus quaſi verucula eminet, ad cutem tenue, ſuprà latius, ſubdurum, in ſummo peraſperum.

Pĕrāstūtŭs, a, um, Valde aſtutus. [*πολυμηχανῶς.* Gall. *Fort fin.* Ital *Molto aſtuto.* German. Gantz liſtig/ mit liſtigkeit durchtroben. Hiſpan. *Mucho cauteloſo y aſtuto.* Polon *Barzo chytri.* Vngar. *Igen rauaz tſalard* An. *Verie wylie & craftie*] à quo Peraſtutè adverbium. [*πολυμηχάνως, λίαν πανούργως.* Gall. *Fortiſſimement.* Ital. *Molto aſtutamente* Germ. Gantz liſtiglich. Hiſp. *Mucho cauteloſa y aſtutamente.*] Plaut. Truc. Vt peraſtutè eum injiciatis in malam fraudem, & præmium.

Pĕrātrēntŭs,

Pĕrattĕntŭs a um, Valde attentus. [πάνυ προσεκτικός. Gall. *Fort attentif* Ital. *Molto attento.* Ger. Mit fleiß aufmerckend Hisp. *Mucho attento* Pol. Bardzo vważny. Vngar. *Igen figyelmetős.* Ang. *Verie attentive.*] Cic. 5. Ver. Superiore omni oratione perattentos vestros animos habuimus.

Perattĕntè, adverbium. Valde attentè. [πάνυ προσεκτικῶς. Gall. *Fort attentivement.* Ital. *Molto attentamente.* German. Mit gantz fleiß / mit gutem auffmercken Hispan. *Mucho attentamente.* Polon. Z pilnością uważnie. Vngar. *Igen figyelmetessẽ.* Ang. *Verie attentively.*]

Perbacchŏr, ch. s. d. p. Perpoto, & lusito conviviis frequentandis. [ΝΠΟ *sebacchor.* πίνω. Gall. *Viure fort dissoluement.* Ital. *Bacchare, vivere molto dissolutamente.* German. Voll vnnd toll seyn / im sauß seyn / die Zächmäler außharren / im luder ligen. Hispan. *Emborracharse.* Polon. *Szalenie ye rozpustnie. Zilaiul bolondoskodom.* Vng. *To be riotous, to vse feasting greatlie.*] Ang. Cicero 2. Philip. At quàm multos dies in ea villa turpissimè ea perbacchatus? ab hora tertia bibebatur, ludebatur, vomebatur.

Pĕrbĕātŭs, a, um, Valde beatus. [πανόλβιος. Gall. *Fort heureux.* Ital. *Molto beato.* German. Gar glückselig. Hispan. *Mucho bienauenturado.* Polon. *Barzo szczęśliwi.* Vngar. *Földitte igen bodog.* Ang. *Verie happie.*] Cicero 1. de Orator. Cogitanti mihi sæpenumerò, & memoria vetera repetenti, perbeati fuisse, Quinte frater, illi videri solent, qui in optima Republica quum & honoribus, & rerum gestarum gloria florerent, eum vitæ cursum te vere potuerunt, &c.

Pĕrbellus, a, um, Valde bellus [πάνυ καλός. Gal *Fort beau.* Ital. *Molto bello.* Ger. Gantz hubsch. Hisp. *Mucho bello.* Polon. *Prawie piekni* Vng. *Igen szep.* Ang. *Verie faire.*]

Pĕrbĕllè, adverb. Valde bene. [πάνυ καλῶς. Gall. *Fort bien.* Ital. *Molto bene.* Ger. Gantz fein / oder höflichen. Hispan *Muy bien.* Pol. *Na bardzie.* Vng. *Igen szepen szepségessen.* Ang. *Verie well.*] Cic. Att. lib. 4: Perbellè feceris, si ad nos veneris.

Pĕrbĕnĕ, adverb. Valde bene. [πανυκαλῶς, πάνυ καλῶς. Gall. *Fort bien.* Ital. *Molto bene.* Ger. Wast wol. Hisp. *Muy bien.* Pol. *Prawie dobrze.* Vng. *Igen iol.* Ang. *Passing well.*] Cic. de Clar. Orat. Perbene loqui Latinè putabatur.

Perbĕnignè, adverb. Valde benignè. [πανυ χρήστως. πάνυ χρηστῶς. Gall. *Fort beningnement.* Ital. *Molto benignamente.* Ger. Gar gütiglich. Hisp. *Mucho liberalmente.* Pol. *Prawie łaskawie.* Vng. *Igen kegyesen.* Ang. *Very gentilie and gratiouslie.*] Cic. ad Quint. Fratrẽ loquens Perbenignè mihi respondit.

Pe.bibo, is, pen. corr. n. t. Totum bibo. [ἀφπίνω. Gall. *Boire tout à fait.* Ital. *Bevere bene.* Ger. Gar außtrincken. Hisp. *Mucho beber.* Polon. Wszystko wypiam. Vng. *Mindenöstwl fogua megizom.* Ang. *To drink out all, to quaffe.*] Plaut. in Stich. At ego perii, cui medullam lassitudo perbibit. Colum. lib. 7. cap. 4: Vbi per triduum delibuto tergore medicamenta perbiberit.

Perbibo, is, ere, Verbum antiquum ab antiquo Betere, Ennius in Hecuba: Sed non scripsisti quis parentem aut hospitem Necasset, quo quis cruciatu perbiteret. Plaut. in Captivis: Qui virtutem perbitat non interit. Plaut. Astraba: Quæ nisi sic beteris nimium is vegrandi gradu. Vide Scaligerum in Varronem, & Nonium in verbo Perbitere.

Pĕrblāndŭs, a, um, Valde blandus. [πάνυ αἱμύλος, λίαν ἥπιος. Gall *Fort doux & gracieux.* Ital. *Molto piacevole.* German. Gantz freundtlich / vnnd holdselig. Hispan. *Mucho blando y halagueno.* Pol. *Barzo łagodni.* Vngar. *Igen bizelködo gowgyögö.* Ang. *Very pleasant an faire spoken.*] Cic. ad Quint. Fratr. lib. 1: Successorem habes perblandum.

Perblāndè, Adverb. [Vng. *Igön hizelködue.*] Macrob. Satur. lib. 1. cap. 2: Obviam procedere, ac perblandè salutare.

Perbŏnŭs, a, um, Valde bonus. [ὁ λίαν ἀγαθός. Gall. *Fort bon.* Ital. *Molto buono.* German. Hefftig gut. Hispan. *Mucho buono.* Polon. *Barzo dobri.* Vngar. *Igen io.* Ang. *Very good.*] Cicero pro Flacco: Agros habent & natura perbonos, & diligentia, culturaq; meliores.

Perbrĕvis, & hoc perbreve, penult. corr. Valde brevis. [πάνυ βραχύς. Gall. *Fort brief, bien court.* Ital. *Molto breue.* Germ. Bast turtz. Hisp. *Mucho breue y corto.* Polon. *Barzokrotki.* Vngar. *Igen rövid.* Ang. *Very short.*] Livius 8. bel. Puni. Si quidem Scipionem ducem in Africam mittant Romani, satis sperare perbrevis ævi Carthaginem esse.

Pĕrbrĕvĭtĕr, pen. corr. adverb. Valde breviter. [πάνυ βραχέως. Gal. *Fort briefuement, en bien peu de paroles* Ital. *Brevemente, con molta brevità.* Germ. Gantz kurtzlich. Hisp. *Mucho brevemente, con pocàs palabràs.* Pol. *Barzokrotko.* Vng. *Igen röviden.* Ang. *Verie shortelie.*] Cic. 2. de Orat. Ac ne diutiùs vos demorer, de omni isto genere quid sentiam, perbreviter exponam.

Perca, æ, f. p. [πέρκη, περκίς. Pol. Oken. Ang. *A perche fishe.*] Piscis delicatissimi nomen est, qui à Plin. lib. 9. cap. 16, inter saxatiles numeratur. Duo ejus sunt genera: alterũ in mari capitur, quod mænæ pisci est simillimum: alterum in fluviis & lacubus, alendis febricitantibus mirum in modũ utile. Hoc genus Galli etiã hodie antiquo nomine vocãt *Percam.* Percarũ meminit Ausonius in Mosella, easque vel præstantissimis maris piscibus confert: Nec (*mensæ*) delicias mensarum perca silebo, Amnigenos inter pisces dignate marinis, Solus puniceis facilis contendere mullis.

Pĕrcallĕo, es, ere, n. s. Totus callosus sum: & per translationem obduresco, & diuturna malorum consuetudine adversa patienter fero [καταπαθαίνω, καταπονοῦμαι. Gall. *Auoir cals de force de trauail* Ital. *Hauer il callo.* Germ. Gar eyßerten. Hisp. *Mucho encalefar.* Polon. *Prawie za zwyczaie.* Vng. *Megkemenyödön.* Ang. *To be waxen har, to beio accustomed to a thing that he feeleth no more paine thereof.*] Cicero pro Milone: Sed nescio quomodo jam usu obdurverat, & percalluerat civitatis incredibilis patientia.

Pĕrcāndĭdŭs, pen. cor. adjectivum, Valde candidus. [πολιοχρώς, πάνυ λευκός, ἀργόλευκος. Gall. *Fort blanc.* Ital. *Molto bianco.* Germ. Gantz weiß. Hisp. *Mucho blanco.* Pol. *Barzo bial'i.* Vng. *Igen feier.* Ang. *Verie white.*] Celsus lib. 15. cap. 19: Est autem ea percandida compositio.

Pĕrcāntātrīx, pen. prod. f. t. [γητεύτρια, ἐπῳδός, πεπαλαμνεύτρια. Gall. *Chantereſſe, enchantereſſe.* Ital. *Cantatrice, incantatrice.* Ger. Ein Gingerin Hispan. *Cantadora, encantadora* Polon. *Spiewáczki.* Vngar. *Igen bwös baios.* Ang. *A singer or enchanter.*] Plautus Mil. ...da quod dem Quinquatribus, percantatrici, collectrici, ariolæ, atque haruspicæ.

Pĕrcārus, Valde carus. [πεφιλής. Vng. *Igön kedues, szerelmetős.*] Cornel. Taci. libro 5: Quem Druso fratri percarum, in cohortem suam transtulerat.

Pĕrcautŭs, adject. Valde cautus. [πολυδολατέρνε, πάνυ πεφυλαγμένος. Gall. *Fort fin, & acort.* Ital. *Molto accorto, astuto.* Germ. Gar behutsam. Hisp. *Mucho astuto.* Pol. *Barzo ostrożny.* Vng. *Igen okos; ezes, vigyazo.* Ang. *Very ware and circumspect.*] Cicer. ad Quint. Frat. libro 1: Delectus in familiaritatibus & provincialium hominum & Græcorum percautus & diligens.

Pĕrcĕlĕbro, as, pen cor. Divulgo, valde celebro. [διαπεδόζω. Gall. *Semer & publier par tout* Ital. *Diuulgare.* German. Gar außkünden / oder fautprecht machen. Hispan. *Diuulgar.* Polon. *Wszedzie wsi'awiam.* Vngar. *Igen ditsirõm.* Ang. *To celebrat and publish thorough all.*] Cicero 7. Ver. De qua muliere plurimi versus, qui in istius cupiditatem facti sunt, tota Sicilia percelebrantur: id est, Vulgò canuntur.

Percĕler, penultima correpta, hujus perceleris, Valde celer: [πάνυ ταχύς, ὠκύς σφόδρα. Gall *Fort jostant* Ital. *Molto veloce.* Germ. Gar schnell. Hispan. *Mucho ligero* Polon. *Barzo pretki.* Vng. *Igen gyors* Ang. *Verie swift or ly ...ame.*] Cic. pro Cæl. Habuisse ajunt (venenum) domi, vimq; ejus esse expertum in servo quodam ad rem ipsam parato: cujus perceleri interitu esse ab hoc comprobatum venenum.

Pĕr caūsam, sive Per speciem, Per simulatam causam [προφάσει, προφάσει. Gall. *Pour chose feinte.* Ital. *Per qualche cagione finta.* German. Vnder dem schein mit solcher fürwenden Hispan. *Per cosa simulada, fingida.* Polon. *Pod pozorem.* Vngar. *Valamin...k zine alat* Ang. *By colouring, fained, or appearance.*] Livius lib. 34: Vt quum appropinquaret januæ rex, percautam aliquam in angustiis sustineret à tergo agmen. Idem libro 24: Nocte per speciem venandi urbe egressi, ad Annibalem proficiscuntur. Vide PER præpositionem.

Percello, is, perculi, vel perculsi, perculsum, act. t. Everto, percutio. [טעפ *pahm.* הכם *hakah.* πατάσσω. Gall. *Abatre, renuerſer, frapper.* Ital. *Percotere.* Germ. Geschlagen / niderstossen / anstossen. Hispan. *Herir.* Polon. Wywracam. Vng. *El hatom el fordstom el verõm.* Ang. *To strike, to ouerthrow, to stirre, to pearse.*] Varr. in Parmen. Alius teneram abietem solus percellit. Terent. in Andria: Perculsit illicò animum. Tacitus: Ingens rerum tumultus percussit civitatem. Columel libro 7. cap. 7: Quamobrem statuma quum unam vel alteram pestis percuſit, omnibus tanquam detrahendus. ¶ Hinc proverbium rusticorum quo plaustrum percuſisse dicuntur, qui negotium aliquod everterunt & perturbarunt. Plaut. in Epid. Perii plaustrum perculi: id est, evertí; quo loco Erasmus non satis rectè legit. Austrum perculi. Meminit etiam Donatus in Evnuchum.

Pĕrculsŭs, participium. [טפה *halúm* πεπλαγώς. Gall. *Frappé, eſtouné, abatu.* Ital. *Sbattuto, percosso.* German. Erschlagen. Hisp. *Herido.* Pol. *Zbyti.* Vn. *El hattatot.* Ang. *Striken, ouer throwen fora abashed and astonied.*] Sæpiùs ad animũ refertur. Percussus verò à Percutio ad corpus. Cic. Pato, l. 9 Ep. si Repentè percussus est atrocissimis literis. Vng. 9 Aen. magno laudum percussus amore. Idem 6. Aen. casu percussus iniquo. Cic. ad Brutum: Percussa timore civitas.

Pĕrcēnsĕo, es, n. t. Recenseo, nisi præpositio quid addat. [ספר *pikkódh* ספר *sippar, ng tar-gaum, ihem.* Gal. *Raconter* Ital. *Commemorare.* Germ. Fleissig erzehlen Hisp. *Contar, recordar.* Pol. *Pilnie wiłiczam* Vngar. *Iol e ö zamlalom.* Ang. *To rehearse or make mention.*] Cic. in Part. Quo in genere percensere potest præsoque inveniendi locos.

Pĕrcĭdo;

Pĕrcĭdo, is, Tundo, & vehementiùs cædo, quo verbo usus est Plautus, qui percidere os dixit. Nam præcidere, quod hîc antea legebatur, obscœnum verbum est, & hinc removendum.

Pĕrcĭĕo, es, ere, Moveo. [הביע *heniah* הרך *hirghíx.* κινέω. Gal *Esmouuoir.* Ital. *Mouere.* Ger. Bewegen. Hisp. *Mouer y perturbar.* Pol. *Poruſzam.* Vng. *Mozgatom ki inditom.* Ang. *ko moue.*] Lucr. lib. 3: Ocyus ergo animus, quàm res sẽ perciet ulla.

Pĕrcĭtŭs, Commotus, incitatus: qui ira, ac furore accensus est. [ארך *murghá:* κεκοδαμόνηκα, σταδηρόφ, ἐλαυνόμενος, ἔκφορος. Gall. *Esmeu.* Ital. *Commosso.* Ger. Hefftig bewegt. Hisp. *Perturbado.* Pol. *Barzo poruſſoni.* Vngar. *Fől inditatot ki mozditatot.* Ang. *Moued, ſtirred vp.*] Terent. in Hecyr. -corripui illicò Me inde lacrymans, incredibili re, atque atroci percitus. Cic. pro Milone: Sive enim illud animo irato, ac percito feciſſet.

Pĕrcĭngo, is, act. t. Circunquaque cingo, undiq; cingo. [ἀμφιζώννυμι. Gall *Enceindre & entourer tout autour.* Ital. *Cingere d' intorno.* Ger. Vmbgürten oder vmbgeben. Hisp. *Cennir en derredor.* Pol. *Zewſzad obtaczam.* Vng *Környwl uezöm.* Ang. *To girde about or compaſſe on euerie parte.*] Colum. lib. 10: Sæpè ſuas ſedes percinxit vitibus albis.

Pĕrcĭpĭo, pen. corr. act. t. Intelligo, capio, ſenſu apprehendo, ſentio, cognoſco. [אסף *aſáph:* ראה *raáh* הבין *hebín.* κατανοέω, καταλαμβάνω. Gall. *Percenoir, comprendre.* Ital. *Intendere, capire.* Germ. Faſſen/ergreiffen/merckẽ. Belg Ontfangen/verſtaen. Hisp. *Recebir por el ſentido.* Pol. *Rozumiem.* Vng. *Exemben uezöm.* Ang. *To perceiue, to vnderſtand.*] Cic. ad Treb. lib. 7: Sin tibi quædam videbuntur obſcuriora, cogitare debebis nullam artem literis ſine interprete, & ſine aliqua exercitatione percipi poſſe. Plaut. in Curcul. Ne quod hîc agimus, herus percipiat fieri, mea Planeſium. Verùm hæ ſignificationes metaphoricæ videntur: nam propriè percipere, eſt recipere, ſive colligere: ut Percipere fructus. Cic. 1. Offic. Vicinum citiùs adjuveris in frugibus percipiendis quàm propinquum. Idem de Senec. Serere, percipere, & condere fructus.

Pĕrcēptĭo, verbal. f. t [אסף *áſeph* אספה *aſapháh.* κατάληψις. Gall. *Recueillement, prinſe.* Ital. *Raccoglimento.* German. Entpfahung/empfahẽung. Hiſpan. *Recebimiento, obra de coger.* Polon. *Zgromadzenie, przyięcie.* Vng. *Exeben uetel meg ertes.* Ang. *A perceuing, vnderſtanding.*] Cic. 2. Offic. Neque agricultura, neque frugum, fructuumque reliquorum perceptio & conſervatio ſine hominum opera ulla eſſe potuiſſet.

Pĕrcĭtŭs. Vide PERCIEO.

Pĕrclāmo, as, pen. prod. Vehementer clamo. [κατακράω, μέγα βοάω. Gall. *Crier fort.* Ital. *Gridare forte.* Germ. Hefftig ſchreyen/erſchreyen. Hiſp. *Gritar mucho.* Pol. *Barzo wol'am.* Vngar. *Igen kialtok rikoytok.* Ang. *To crie lowd.*] Plaut. in Truc. -quot illic blanditiæ, quot illic iracundiæ ſint, quot ſunt perclamanda.

Pĕrclūdĕrĕ. [Vng. *Be zegezny.*] Paulus D. lib. 20. Tit. 2. l. 9: Inhabitantes autem manumittimus, ſcilicet antequam penſionis nomine percludamur.

Pĕrcnos, πέρκνος, Aquilę genus, teſte Plin. lib. 10. cap. 3: ab Homero ſic vocatum. Alii vocant morphnum, alii plancum, & anatariam. Inter Aquilarum genera ſecundam magnitudinem, & vim obtinet, vivitque ut plurimùm circa lacus.

Percnŏptĕrŭs, περκνόπτερος, Avis eſt ex aquilarũ genere, quæ circa lacus verſatur, vulturi ſimilis, alis minimis, reliqua magnitudine antecellens, ſed imbecillis & degener, ita ut à corvis ſæpenumerò verberetur. Autor Plin. lib. 10. cap. 3.

Pĕrcŏārcto, tas, act. p. Vehementer conſtringo. [κατασφιγγω, σφίγγω. Gall. *Fort eſtraindre.* Ital *Conſtringere grandemente.* Germ. Gar nah zuſamẽ trucken. Hiſp. *Mucho appretar.* Polon. *Zęzuskam.* Vng. *Igen meg ſzoritom, ſzoromgatom.* Ang. *To thruſt in together and make very ſtreict.*] Colum. lib. 2. cap. 19. de fœno loquens: Tunc demum (*inquit*) convertemus, & utrinque ſiccatum percoarctabimus in ſtriam atque ita manipulos vinciemus.

Pĕrcŏgnōſco, is, act. t. Perfectè cognoſco. [ἀναγινώσκω. Gall. *Cognoiſtre parfaictement.* Ital. *Conoſcere perfettamente.* German. Vollkommentlich/oder durch vnnd durch kennen Hiſp. *Conoſcer perfectamente.* Pol. *Do konca poznawam.* Vngar. *Tökelleteſſen megeſmerom.* Ang. *To knawe perfitely.*] Plaut. Trucul. Sunt publicani. D. utroſq; percognovi probé. Plin. lib. 4. cap. 14: Nam Germania multis poſtea annis nec tota percognita eſt.

Pĕrcŏlo, is, pen. cor. act. t. Perfectè colo, obſervo, amo, ſive veneror. [ἀγαπάομαι. Gall. *Auoir en grande reuerence.* Ital. *Honorare perfettamente.* Ger. Vollkomentlich ehrẽ/in groſſen ehrẽ halten Belg. Zeer lief hebben/oft eeren. Hiſp. *Honrar perfectamente.* Pol. *Mamwielkici poczwoſzi czcze.* Vng *Igen böſzöldöm tiztoldöm.* Ang. *To haue in great eſtimation and reuerence.*] Plaut in Trinum. Feceris par tuis cæteris factis, patrem tuum ſi percoles. ¶ Significat interdum culturam abſolvere, perficere, polire, ſupremam manum addere, complere. Plin. lib. 5. Epiſtol. Præterea indulſi amori meo: amo enim quæ maxima ex parte inchoavi, aut inchoata percolui.

Pĕrcūltŭs, Politus, ornatus. [ὁ πάνυ κεκοσμημένος, κεκαλλωπισμένος. Gall. *Orné, poli.* Ital. *Ornato, polito.* German. Wol gezirt oder außgebutzt. Hiſp. *Ornado, aſeitado.* Polon. *Prawie przięz dobieni.* Vng. *Zepen meg keſitetöt.* Ang. *Trimmed, pol iſhed, well abowred.*] Plaut in Pœnu. Nam quæ lauta eſt, niſi perculta eſt, meo animo quaſi invenuſta eſt.

Pĕrcŏlo, as, pen. prod. Per colum transmitto. [διηθέω. Gall. *Faire couler & paſſer parmi.* Ital. *Colare, ſcolare.* Germ. Durchſeyhen. Hiſpan. *Colar.* Polon. *Przecżepżam.* Vngar. *Meg ſzörözöm.* Angl *To ſtrayne thoroughe.*] Colum. lib. 12. cap. 41: Deinde quum fuerint decocta, ut non multum juris ſuperſit, refrigerãtur & percolantur: eaque quæ in colo ſubſederunt, diligenter contrita lævigantur. Plin. lib. 32. cap. 6: Nam in terra marina aqua argilla percolata dulceſcit.

Pĕrcōmĭs, & hoc percome, pen. prod. t. Valde comis. [ἥμερος, εὐπροσήγορος. Gal. *Fort doux & gracieux* Ital. *Molto piacevole.* Germ. Gantz freundtlich/oder holdſelig Hiſp. *Mucho cortes y humano.* Pol. *Barzo wdzięczni.* Vngar. *Igen nyaias.* Ang. *Very meeke and gentle.*] Cicer. de Clar. Orat. Qui peritiſſimus juris; idemque percomis eſt habitus.

Pĕrcōmmŏdŭs, a, um, Valde commodus.

Pĕrcōmmŏdĕ, adverbium, Admodum commodé. [λίαν ἐπιτηδές, πάνυ ἁρμοδίως. Gall. *Fort commodément, fort bien à poinct.* Ital. *Molto commodamente.* Germa. Gantz kömlichen. Hiſp. *Mucho provocoſamente.* Polon. *Prawie wcżas.* Vng. *Igen alkolmatoſſan.* Ang. *Very commodiouslie.*] Cicer. pro Cecin. Hoc loco percommodè accidit, quòd non adeſt is qui paulò antè affuit.

Pĕrcōndĭtŭs, a, um, pen. corr. Valde reconditus & abſtruſus. [κρύφιος, ἀπόκρυφος. Gall. *Fort caché & obſcur.* Ital. *Molto aſcoſo.* German. Wol behalten vnd verborgen. Hiſpan. *Mucho eſcondido.* Polon. *Barzo skryty.* Vngar. *Igen el ritetöt, el födöztetöt.* Ang. *Very hid and obſcure.*] Cic. 1. de Orat. Expono vobis non quadam aut perconditam aut valde difficilem, aut magnificam, aut gravem rationem conſuetudinis meæ.

Pĕrcōntor, aris, per o & ſine c ante t, d. p. Diligenter inquiro: à conto, quo nautæ utuntur ad inquirenda loca navibus opportuna. Nam aquæ altitudinem conto pertentant. Percontor itaque' eſt quaſi conto inveſtigare & inquirere. [שאל *ſchadl* דרש *daráſch.* αἱρέομαι, αἰσθάνομαι. Gall. *S' enqueſter, & s' enquerir diligemment.* Ital. *Certare diligentemente.* German. Nach forſchen/fleiſſig erfragẽ/erdauren. Belg Onder vragen Hiſp. *Buſcar diligentemente, preguntar para ſaber.* Pol. *Pilno ſie wiwiaduie.* Vng. *Tudakoſom, zorgalmatoſſan ertekezöm.* Ang. *To ſearche diligently.*] Terent. in Hecyr. Tua quod nihil refert, deſinas percontari. Cic. in Som. Scipion. Deinde ego illum de ſuo regno, ille me de noſtra Republ. percontatus eſt.

Pĕrcōntātĭo, onis, verbale, f. t. Interrogatio, inveſtigatio, inquiſitio. [ἀνάκρισις. Gall. *Enqueſte. interrogation.* Ital. *Interrogatione.* German. Erforſchung / nachfragung. Hiſpan. *Pregunta, obra de preguntar para ſaber.* Polon. Wiwiadowanie. Vng. *Szorgalmatos ertekezes tudakozas.* Ang *Diligent ſearching.*] Cic. de Vniverſit. At primum quidem tempus ſalutationibus, reliquum percontatione conſumpſimus.

Pĕrcōntātŏr, oris, m. t. Qui percontatur, inveſtigator. [שאל *ſchoél* דרש *doréſch.* πυνθανόμενος. Gall. *Enqueſteur, interrogateur.* Ital. *Dimandatore, inquiſitore* German. Ein frägter / der alle ding mit erfragen wiſſen will Hiſp. *Preguntador, enquiſidor.* Pol. Wiwiadácz. Ang *Tudakozo, erteközö.* Ang. *A ſearcher.*] Horat. 1. epiſt. 19: Percontatorem fugito: nam garrulus idem eſt.

Pĕrcōntŭmāx, acis, valde Contumax. [μάλα αὐθάδης, αὐθαδέστατος. Gall. *Fort rebelle & contumax* Ital. *Sommamente, contumace, ribelle.* Ger. Gantz widerſpenſtig/ oder eigenſinnig. Hiſ *Mucho rebel de y perfiado.* Pol. *Ocziapl'i.* Vn *Igen vizhanonyo, engedetlen.* Ang. *Very ſtubburne.*] Terent. Hecyr. Percontumax reduſti huc nobis Pamphile.

Pĕrcōpĭōſŭs, a, um, Valde copioſus. [ὁ λίαν δύπορος, ὁ πανυπερτάτην ὀσον δύπορος. Gall. *Fort copieux & abondant.* Ital *Abondeuole.* Germ. Gar lang oder vberflüſſig. Hiſpan. *Mucho copioſo y abundante.* Pol. *Doſtatni.* Vng. *Igen bw, bwſeges.* An. *Very aboundant.*] Plin. in Epiſt. 208: Quæ de me ſcripſiſti, in quibus quidem percopioſus fuiſti.

Pĕrcŏquo, quis, pen. cor. Perfectè coquo. [ἑψέω. Gall. *Fort cuire.* Ital. *Cuocer bene.* Ger. Wol kochen. Hiſp. *Cozer bien.* Pol. *Prawie, viwarzam.* Vng. *Tökelleteſſen meg fozöm.* Ang. *To ſeeth perfitely.*] Plin. lib. 23. cap. 7: Bubulas carnes, additi caules, magno ligni compendio percoquunt. Plaut Merc. Coquum aliquem arripiamus, prandium qui percoquat. Plin. lib. 20. cap. 9: Biles detrahere non percoctam putant.

Pĕrcrebreſco, is, percrebrui, n. t. Divulgor. [ἀγρυπνέω. Gall. *Eſtre dtuulgué & ſemé par tout.* Ital. *Diuulgarſi* Ger. Außbreechen/gar außkommen in gemeine Red/ gar erſchallen Hiſpan *Diuulgarſe.* Polon. Wſzedzięm rozgł'oſzoni. Vng. *El hirhödöm.* Ang *To be commonly talked of and ſound abroade.*] Cic. ad Attic. lib. 11: Ipſi enim illi putavi perniciosum fore, ſi ejus hoc tantum ſcelus percrebruiſſet. Idem 6. Verr. Præſertim quũ hæc omnino fama de

de noſtrorum hominum avaritia & cupiditate percrebuerit.

Pĕrcrĕpo, as, pen. cor. n. p. Reſono, perſono, perſtrepo. [הוה *hamáh.* Ἀλαλάζω. Gall. *Bruire fort.* Ital. *Far molto ſtrepito.* Germ. Durchthönen/widertönen. Hiſpan. *Sonar quebrandoſe, hazer mucho eſtruendo.* Pol. Wſzedzie brzmie. Vng. Zörgök. An. *To mak a great ſound.*] Cic. Verr. 7: Neq; moleſtè ferebant, abeſſe à foro magiſtratum, non jus dici, non judicia fieri: lucum illũ litteris percrepare totum mulierum vocibus, cantuque ſymphoniæ.

Pĕrcrŭcĭo, as, act. p. Valde crucio. [λίαν αὐτὸ, πάνυ Ἀλγυνέω. Gall. *Fort tormenter.* Ital. *Cruciare molto.* Germ. Hefftig peinigen. Hiſp. *Mucho atormentar.* Pol. *Barzo trapie.* Vn. *Igen kenxom.* An. *To torment greatlie.*] Plaut. Bacch. Hoc eſt quod peraceſcit: hoc demum eſt quod percruciòr, me hoc ætatis ludificari.

Pĕrcrūdŭs, a, um, Immaturus & valde crudus. [πάνυ ὠμὸς, ἀπέπτων. Gall. *Fort cru.* Ital. *Molto crudo.* German. Gar rauw. Hiſp. *Mucho crudo.* Polon. *Barzo ſurowi.* Vng. *Igen nyers, eretlen.* Ang. *Very raiwe.*] Col. lib. 12. cap. 10: Pruna purpurea quum immatura, non tamen percruda legeris, diligenter inſpicito, ut ſint integra ſine vitio, aut vermiculo.

Pĕrcūdo, is, pen. prod. Pertundo. [חלם *halám.* Ἀλαλάπλω. Gall. *Rompre en frappant, frapper.* Ital. *Sbattere, rompere sbattendo.* Germ. Durchſchlahẽ/durchbicken. Hiſp. *Herir, ò quebrantar heriendo.* Pol. *Przebyam.* Vng. *Igen meg tompitom meg tapaſitom.* Ang. *To knock and break in knocking.*] Col. lib. 8. cap. 5: Animadvertat aviarius an pulli roſtellis ova percuderint.

Pĕrcūnctŏr, aris, per u & c ante t, d. p. fit à cunctus, a, um, teſte Donato, quòd is qui curioſus eſt, per cuncta interroget, & ſignificat diligenter interroge. [שאל *ſchaál* דרש *daráſch.* ἐκπαιδεύομαι. Gall. *S' enquerir ſo igneuſement.* Ital. *Interrogare con diligenza.* German. Mit fleiß nachfragen / erforſchen. Hiſp. *Preguntar diligentemente.* Polon. *Pilnie ſie wiwiaduie.* Vngar. *Sorgalmaroſſan tudakozom ettekezõm.* Ang. *To ſearche diligently.*] Plaut. in Epid. Quid iſtud in mente eſt tibi, ex me mi vir percunctarier? id eſt, morari quærendo, ſive per cuncta inquirere. Plin. lib. 35. cap. 10: Percunctantique quanti licitaretur opera effecta, parvum neſcio quid dixerat. Vide Percontor, quemadmodum docuimus legendum.

Pĕrcūnctātĭo, onis, f. t. Inquiſitio. Liv. lib. 3. bell. Pun. Ex captivis percunctatio facta. [ἔκπυσις, ἐρώτησις. Gal. *En queſte, inquiſition, demande.* Ital. *Dimanda, inquiſitione.* Germ. Nachfragung/nachſuchung. Hiſp. *Pregunta, enquiſition.* Pol. Wiwiadiwanie. Vngar. *Szorgalmatos tudakozas vtekezes.* Ang. *Searching.*] Alii tamẽ malunt ſcribere percontor & percõtatio, à nomine Contus. Nam percunctor & percunctatio, putant eſſe à verbo Cunctor, quod ſignificat moror vel expecto.

Pĕrcŭpĭo, ĭr, penult. corept. Valde cupio. [חמד *chamádh.* ἐπιθυμέω. Gall. *Fort deſirer & convoiter.* Ital. *Deſiderar molto.* Germ. Hertzlich begeren. Hiſpan. *Codiciar mucho.* Polon. *Serdecznie żadam.* Vng. *Igen keuanom.* Ang. *To couet or deſire greatly.*] Terent. in Evnuch. Viſne interea dum is venit, domi opperiamur, potiùs quàm hîc ante oſtium? C. imò percupio. Plaut. Aſin. Percupio obſequi gnato meo.

Pĕrcŭpĭdŭs, penult. corrept. adject. Valde cupidus. [λίαν ἐπιθυμητὴς, πάνυ ἐπιθυμέω. Gall. *Fort deſireux, fort convoiteux.* Ital. *Molto bramoſo.* German. Gantz begirig. Hiſp. *Mucho codicioſo.* Pol. *Barzo żadoſzczywi.* Vngar. *Igen keuano.* Ang. *Very couetous or deſirous.*] Cic. Lentul. lib. 1: Cognovi Hortẽſium percupidum tui, ſtudioſum Lucullum.

Pĕrcūrĭōsŭs, a, um, Valde curioſus. [πολυπράγμων, ὁ λίαν ἐπιμελὴς. Gall. *Fort curieux & ſoigneux.* Ital. *Molto curioſo.* Germ. Gantz ſorgfeltig vnnd geſtiſſen: *item,* Gantz fürwitzig vnd geſchefftig. Hiſpan. *Mucho curioſo y diligente.* Pol. *Barzo pilni, dbali.* Vng. *Zorgalmatos tudakozo.* Ang. *Very curious and buſie.*] Cicero pro Cluent. Nicoſtratus quidam fidelis Oppianici ſervulus percurioſus, & minimè mendax, multa dicitur renunciare domino ſolitus eſſe.

Pĕrcūro, as, pen. prod. Perfectè ſano, perfectè curo. [κατορθόω. Gall. *Guarir du tout, acheuer de guarir.* Ital. *Sanare perfettamente.* Ger. Wol heilen/oder gar heilen. Hiſp. *Curar y ſanar perfectamente.* Pol. *Prawie wiliczam.* Vng. *Zorgalmatoſſan meg gyotitom, gongyat viſelõm.* Ang. *To cure and heale perfitely.*] Curtius: Percurato vulnere acrius obſidioni inſtitit. Plin. lib. 24. cap. 15: Strumas impoſita ad ſuppurationem perducunt: deinde axungia adjecta percurant.

Pĕrcūrro, is, act. t. Currendo pervenio, ſive currendo perſevero. [רוץ *rats.* Ἀλαθέω. Gall. *Percourir, courir à trauers.* Ital. *Peruenire correndo, ſcorrere.* Germ. Etwan hin tauffen ohn auffhören: *item,* durchtauffen. Belg. Loopen. Hiſp. *Correr haſta el cabo.* Pol. *Przebiegam.* Vng. *Bugo el futok futaſſal el erõk.* Ang. *To runne apace to a thing.*] Terent. in Andr. Continuò ad te properans, percurro ad forum. Donatus: Vide quantum dixerit, properans & percurro, ut continuationem curſus oſtenderet. ¶ Per tranſlationem eſt multa curſim, & celeriter, mente, animo, oratione, ſcribendo, explicãdo, commẽtando exequi. Quid opus eſt multa percurrere? Cicer. lib. 1. de Orat. Multa etiam legendo percurriſſe, neque ea ut ſua poſſediſſe, ſed ut aliena libaſſe. Idem lib. 2. de Orat. Et multo apertiùs ad intelligendum, ſi ſic conſtituitur aliquando, ac non iſta brevitate percurritur. Hîc percurritur impersonale eſt.

Pĕrcūrsŭs, à, um, particip. διοδεύθείς. Cicer. 2. de Orat. Vt omnes eas diligẽtes & memores & ſobrii oratores percurſas animo & propè decantatas habere debeant.

Pĕrcūrsĭo, onis, f. t. [סער *ſephár.* Ἀλαδρομή. Gall. *Courſe.* Ital. *Corſo.* German. Durchlauffung. Hiſpan. *Corrida.* Pol. *Przebiezenie.* Vng. *El futas, mind futua valo el eres.* Ang. *A running ouer.*] Cic. 4. Tuſc. Velocitas autem corporis, celeritas appellatur quæ eadem ingenii etiam laus habetur propter animi multarum rerum brevi tempore percurſionem.

Pĕrcūrſo, as, frequentat. [רגל *ghad.* διεξέρχομαι.] Liv. lib. 23: Iam ne manipulatim quidem, ſed latronum modo percurſant totis finibus noſtris negligentiùs, quàm ſi in Romano vagarentur agro.

Pĕrcūrsātĭo, onis, f. t. [Ἀλαδρομὴ, ὑπερεκχυσμός.] Cic. 1. Philip. O præclaram illam percurſationem menſe Aprili atque Majo!

Pĕrcŭtĭo, is, pen. cor. act. t. percuſſi, percuſſum, ex per & quatio, q in c mutata, & abjecta a, ſignificat ferio. [הכה *hichchâh.* κατακόπλω, Ἀλαθέω, πλήττω. Gall. *Frapper, batre.* Ital. *Percuotere.* Ger. Schlahen. Belg. Slaen. Hiſp. *Herir.* Pol. *Bye ſt'uke.* Vng. *Verõm.* Ang. *To ſtrik, to ſmite.*] Cic. 7. Verr. Quæſiſſe Domitium qui tantam beſtiam percuſſiſſet: illum reſpondiſſe Venabulo. Virg. 12. Aen. Terq; quaterq; manu pectus percuſſit honeſtũ. ¶ Percutere aliquẽ palpo, eſt verbis adulari & blandè ſuadere. κολακεύειν. Plaut. in Amph. Timidam palpo percutit. Hirt. de bel. Alexan. Percutere fœdus, eſt ferire fœdus, vel facere.

Pĕrcūſsŏr, oris, m. t. Qui percutit vel occidit. [מכה *machchéh.* πλήκτης, πλακτικὸς. Gall. *Batteur, frappeur.* Ital. *Battitore.* Germ. Ein Schlaher/oder Todtſchleger. Hiſp. *Heridor.* Pol. *Ten ktori bye, zabyak.* Vngar. *Verõ.* Ang. *A ſmiter, a ſtriker.*] Plin. lib. 8. cap. 16: Vulneratus obſervatione mira percuſſorẽ novit. Iuvenal. Sat. 8: Invenies aliquo cũ percuſſore jacentẽ. Cic. 2. Philip. Deprehenſus cum ſica percuſſor Cęſaris. Idem pro Sext. Roſc. Amer. Ii quos qui leniore nomine appellant, percuſſores vocant.

Pĕrcūſsĭo, onis, f. t. [מכה *machchâh.* πλῆξις, τύμμα. Gall. *Frappement, battement.* Ital. *Percoſſa, battitura.* Ger. Schlahung/od ſtreich. Hiſpan. *Herida, herimiento.* Polon. *Vderzenie, ſtink.* Vngar. *Veres.* Ang. *A ſmiting or ſtriking.*] Cicero 3. Tuſc. Ex hac opinione ſunt illa varia & deteſtabilia genera lugendi, pædores, mulebres lacerationes genarum, pectoris, feminum, capitis percuſſiones. ¶ Percuſſio pro ictu, de dimenſione temporum in pedibus aut Muſica. Cic. 3. de Orat. Sed ſunt infigues percuſſiones eorum numerorum & minuti pedes.

Percūſsŭs, a, um, particip. [מכה *mucchéh.* πεπληγμένος, τετυμμένος. Gall. *Batu, frappé.* Ital. *Battuto, percoſſo.* Germ Geſchlagen. Hiſpan. *Herido.* Polon. *Vderżony.* Vng. *Verettetõt.* Ang. *Smiten or ſtriken.*] Virgil. 7. Aen. -quem capta cupidine conjunx Aurea percuſſum virga, verſumque venenis Fecit avem Circe ſparſitque coloribus alas.

Pĕrcūſsŭs, us, ui, m. q. Percuſſio, accipiturque pro arteriarum pulſu. Plin. lib. 7. cap. 51: Venarum inæquabili aut formicante percuſſu.

Pĕrdĕcŏrŭs, a, um, Valde decorus. [πάνυ εὐπρεπὴς, λίαν κόσμιος. Gall. *Fort beau & honneſte, fort decent.* Ital. *Molto honoreuole.* Ger. Gantz hübſch vnd wolſtendig. Hiſpan. *Mucho hermoſo y honrado.* Pol. *Barzo piekni.* Vngar. *Igen ekes, xep.* Ang. *Very honeſt or comlie.*] Plin. Epiſt. 9: Eſt alioqui perdecorum.

Pĕrdēnsŭs, a, um, Valde denſus. [ὁ λίαν πυκνὸς, πάνυ πυκνός. Gall. *Fort eſpois.* Ital. *Molto denſo.* Ger. Gar dict Hiſp. *Mucho eſpeſſo.* Polon. *Barzo gęſti.* Vng. *Igen ſwrw.* An. *Very thicke.*] Col. lib. 3. cap. 12: Perdenſam humum cœleſtes aquas non ſorbere.

Pĕrdĕſpŭo, is. [בז *baz.* σφόδρα καταπτύω. Gall. *Meſpriſer.* Ital. *Diſprezzare alcuno.* Ger. Gar etwar abſpeuwen: *item,* Einen verachten vnd verſchmehen Hiſp. *Meneſpreciar.* Pol. *Ophval'em.* Vngar. *Megpökdösöm, el pökdösöm.* An. *To lightlie, to contemne.*] Catullus Gel. Epig. 69: patrui perdeſpuit ipſam Vxorem.

Pĕrdĭcĭum, n. ſ. [περδίκιον. Ger. S. Petero kraut/Grienkraut/Tag vnd Nacht.] Herba eſt qua perdices præcipuè veſcuntur. Alio nomine Helxine dicitur, & Parthenium, vulgò *Parietaria.* Plin. lib. 21. cap. 30.

Pĕrdĭffĭcĭlĭs, le, om. t. Valde difficilis. [πάνυ χαλεπὸς, παγχάλεπος. Gall. *Fort difficile.* Ital. *Molto difficile.* Ger. Vaſt ſchwär. Hiſ. *Coſa muy difficultoſa.* Pol. *Barzo trudni.* Vng. *Igen nehes, nehesſeges.* Ang. *Very difficill and vneaſie.*] Cic. in Partit. Nam quæ perdifficilia ſunt, perinde habenda ſæpè ſunt, ac ſi effici non poſſint.

Pĕrdĭffĭcĭlĭtĕr, vel Perdifficulter, adverb. [πάνυ χαλεπὸς, λίαν δυσχερὴς. Gall. *Auec grand' difficulte'.* Ital. *Con molta difficultà.* German. Gar ſchwärtlich/ oder tummerlich. Hiſpan. *Con mucha difficuldad.* Polon. *Barzo trudno.* Vngar. *Igen mehezen.* Angl. *With great difficultie.*] Cicero 4. Acad. Aut ſi ea quoq; poſſit, cur

illa non possit, quæ perdifficiliter internoscantur tamen.

Pērdignŭs, a, um, Valde dignus. [πάνυ ἄξιος. Gall. *Fort digne.* Ital. *Molto degno.* Ger. *Gantz wirdig.* Hisp. *Muy digno.* Pol. *Barzo godni.* Vn *igen melto, meltoſagos.* Angl. *Very worthie.*] Cic. ad Valer. lib. 3: Sed tamen suspicor ipsum hominem quem tibi commendo, perdignum esse tua amicitia.

Pērdĭlĭgens, tis, Valde diligens. [שקד *ſchokédh.* ἐπιμελής. Gall. *Fort diligent.* Ital. *Molto diligente.* German. Vberauß fleissig. Hisp *Muy diligente.* Pol. *Barzo pilni.* Vngar. *Igen ſzorgalmatos.* Ang. *Buſsie and diligent.*] Cic. ad Qu. Frat. lib. 3: Sed res operosa est, & hominis perdiligentis.

Pērdĭlĭgēntĕr, adverb. [ἐπιμελῶς. Gall. *Fort diligemment.* Ital. *Diligentemente.* Ger. Gantz fleissiglich. Hisp. *Mucho diligentemente.* Pol. *Barzo pilnie.* Vng. *Igen ſzorgalmatoſſan.* An. *Very diligentlie.*] Cic. ad Att. lib. 1: Et mea sponte faciebam antea, & post duabus epistolis tuis perdiligenter in eandem rationem scriptis magnopere sum commotus.

Pērdĭsco, is, n. t Perfectè disco. [κατεμαθήνω, ἐξεπίσταμαι. Gall. *Apprendre tout au long & entierement.* Ital. *Imparare perfettamente.* German. Wol lernen/ gar erlernen. Hispan. *De prendar haſta el cabo* Polon. *Do konczaſie wyuczam.* Vng. *Iol meg tanulom.* Ang. *To learne perfitelie or to the end.*] Cicero pro Corn. Balb. Omnia jura belli perdiscere, ac nosse potuisse. Plaut. Asin. Perdidici ista ne esse vera damno cum magno meo. Ortus obitusque signorum Perdiscere, Cic. de Fato.

Pērdĭū adverbium, Admodŭ diu. [λίαν μακρὸν χρόνον, ἐπὶ πολλοῖς. Gall. *Fort long temps, fort longuement.* Ital. *Molto longamente.* Ger. Vast lang Hisp. *Muy luengamente.* Pol. *Barzo dawno.* Vng. *Igen regen.* Ang. *A great while, or a long tyme.*] Cicer. ad Att. lib. 3: Ego quod per Thessaliam si irem in Epirum, perdiu nihil eram auditurus, &c. Varr. 1. de Re rust. cap. 58: Faba & legumina in oleatis vasis oblita cinere perdiu incolumia servantur.

Perdūrūrnŭs, a, um, Quod diu vel valde durat. [πολυήμερος, πολυχρόνιος. Gall. *De fort longue duree, qui dure longuement.* Ital. *Che duro longamente.* German. Gar langwirig. Hispan. *Coſa que dura mucho tiempo.* Polon. *Barzo trwali.* Vngar. *Igen tarto.* An. *That dureth very long.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ aut sempiterna sit, necesse est hoc eodem ornatu quē videmus, aut certè perdiuturna, permanens ad longinquum & immensum penè tempus. Idem pro Sest. Cum Armeniorum rege Tigrane grave bellum perdiuturnumque gessimus.

Pērdīvĕs, pen. prod, hujus perdivitis, om. t. Valdè dives. [πολυχρήματος. Gall. *Fort riche.* Ital. *Molto ricco.* Ger. Vberauß reich. Hisp. *Muy rico.* Pol. *Barzo bogati.* Vng. *Dus igen kazdag.* Ang. *Very riche.*] Cic. ad Att. lib. 6: Amici reges duo ditissimi, sed ii suum tàm diligenter tenent quàm ego aut tu.

Pērdĭŭs, ex per & dies, Qui per diē vigilat. [παννυχίδος. Gall. *Qui dure tout le iour* Ital. *Che dura vn giorno.* German. Den gantzen Tag Hisp. *Coſa que dura todo el dia.* Polon. *Czal'i dzien trwaiaci.* Vng. *Napeſtig vigyazo.* Ang. *That dureth all the day.*] Gell. libro 2. cap. 1: Stare solitus Socrates dicitur, pertinaci statu perdius atque pernox, à summo lucis ortu ad solem alterum orientē, inconnivens, immobilis, iisdem in vestigiis, & ore atque oculis in eundem locum directis, cogitabundus tanquam quodam secessu mentis atque animi facto à corpore. Id est, per diem, & per noctem. Seneca: Id perdius pernoxque agebat. Sic interdiu, intra diem, pro quo etiam dicimus diu: sicut noctu, pro eo quod est per noctē. Plaut. in Merc. Neq; conquiescam usquam noctu, neque diu, prius profectò quàm aut amicam, aut mortem investigavero.

Pērdīx, cis, f. t. [קרא *koré.* πέρδιξ Gall. *Vne perdrix, ou perdreau.* Ital. *Pernice.* Ger. Ein Rebhun Hispan. *Perdiz.* Pol *Kuroparwa.* Vng *Fogoly madar.* Ang. *A partrich.*] Avis nota, quam Ovid. fabulatur à Perdice Dædali nepote ita fuisse appellatam, quē quum ferræ usum primus reperisset, à patruo invidia percito ab excelsa turri ferunt præcipitatum, deorumque misericordia in avem sui nominis transformatum: quæ etiam nunc ruinæ illius memor vitat sublimia, humi nidum construens. De avis hujus astutia sic scribit Plin. lib. 10. cap. 33: Si ad nidum aucceps cœperit accedere, procurrit ad pedes ejus fœda prægravem aut delumbem sese simulans, subitoque in procursu, aut brevi aliquo volatu cadit, fracta aut ala aut pedibus: procurrit iterū, jamjam prehensurum effugiens, spemq; frustrans donec in diversum abducat à nidis Eadem jam pavore libera, ac marcina vacans curā, in falco refupina, gleba se terræ pedibus [illegible] operit Hactenus Ille.

Perdĭtē, Perditor, Perditus. Vide PERDO.

Perdo, is, [illegible] act. 1. ex Per, & Do, Amitto. [אכך *ibbádh.* ἀπόλλυμι.] Gall. *Perdre.* Ital. *Perdere.* German Verliesen. Belg. Verliesen Hisp. [illegible] *der.* Pol. *Tracze.* Vng *El vesztom.* Ang. *To lose.*] Plaut. in Amph. Hunc non reperi, & illos perdidi ¶ Accipitur aliquādo pro damnū vel jacturam accipio: cui opponitur Lucror. Cic. 2. Offic. Vt locupletes suū perdant: debitores lucrentur alienum. ¶ Perdere item est perimere: quoniam quæ amittuntur, quasi mortua nobis esse videntur. [ἀπόλλυμι. Gall. *Tuer.* Ital. *Vccidere.* Ger. Verderben. Hisp. *Matar.* Pol. *Kaze.* Vng. *Med ölöm el vesztöm.* An. *To kill.*] Terent. in Andr. Dii te perdant. ¶ Perdere aliquem, est corrumpere, malis moribus inficere. Terent. in Adelph. Cur perdis adolescentē nobis? ¶ Aliquādo est mortis periculo exponere. Terent. in Andr. Vbi illic scelus est, qui me perdidit? ¶ Perdere autem est tempus datum frustra conterere, quum ad clepsydram dicitur. Quint. lib. 11: Et temporibus præfinitis aquam perdit. ¶ Hujus composita sunt Deperdo, παραπόλλυμι ejusdem significationis cum simplici. Disperdo, consumo, de quibus vide plura suis locis.

Pērdŭo, perduit, perduere dixerunt antiqui pro perdo: ut Plaut. Amph. Perduis, pro perdas, Amphitruo es, profectò, cavesis ne tu te usu perduis.

Pērdĭtĭo, onis, f. t. [אבדה *abedhāh* | אבדן *abdán.* ἀπώλεια, ὄλεθρος. Gall. *Perte, ruine.* Ital. *Perditā, rouina.* Ger. Verderbung. Hisp. *Perdida ò perdicion.* Pol. *Zguba, zkaza.* Vng. *Nagy kár, vesztödelönes.* Ang. *A losing, killing.*] Plin. lib. 9. cap. 37: Subeunt luxuriæ ejus nomina & tædia, exquisita perditione portata.

Pērdĭtŏr, oris, m. t. [מאבד *meabbēdh.* ὀλοθρευτής, ὀλετής. Gall. *Qui a perdu.* Ital. *Che ha perdido.* Ger. Ein verderber/ zerrutter. Hisp. *Que ha perdido.* Pol. *Zkazca.* Vng. *Kar tevö, vesztö ronto.* Ang. *He that loseth any thing.*] Cic. pro Planc. Committerem ut idē perditor Reipub. nominarer, qui servator fuissem?

Pērdĭtŭs, a, um, Amissus, deploratus, profligatus. [אבד *obédh.* ἀπολωλώς. Gall. *Perdu.* Ital. *Perſo.* Ger. Verderbt. Hisp. *Perdido.* Pol. *Skazoni, stracsoni.* Vng. *El vesztetet vesztöt.* Ang. *Lost, desperatlie naught.*] Terent. in And. Tu rem impeditam & perditā restituas? Cic. pro Muræna: Confectus morbo, perditus mœrore ac lacrymis. Idem 8. Philip. Quum esset summa senectute, & perdita valetudine. ¶ Perditus item dicitur qui ita alicui morbo obnoxius est, ut inde se eximere non possit: & qui vitio aliquo ita contaminatus est, ut de eo nulla spes habendæ sit. ἀνήλπιστος. Cicer. lib. 1. Offic. Dum homines perditi hastam illam cruentam & meminerint, & sperabunt. ¶ Perditior, Perditissimus. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: Quātò perditior quisq; est, tantò acrius urget. Cic. ad Quint. Frat. lib. 3: Nihil est enim perditius his hominibus, his tēporibus. Idē pro Rosc. Amer. Perditissimus homo. Idē 5. Verr. Profligatissimus, & perditissimus omnium. ¶ Perditū perdere, est jam afflictum & jacentē planè evertere. Est enim exaggeratio quędā. Cicer. ad Terent. lib. 19. Epist. Per fortunas miseras nostras vide ne puerū perditū perdamus: hoc est, ne ex infœlicissimo infœliciorem faciamus.

Pērdĭtē, adverbium, Corruptè. [ἀκολάστως. Gall. *Meschamment, outre meſure.* Ital. *Corrottamente, sgratiatamente.* Ger. Verderbtlich oder lasterlich. Hisp. *Perdidamente* Polon. *Skazenie.* Vngar *Vesztul.* Ang. *Extremelie, desperatelie, wretchedlie.*] Cic. ad Att. lib. 9: Qui hic potest se gerere non perditè? Perditè, pro vehementer aliquando dicitur: ut, Perditè amare. (hujusmodi δυσέρωτες appellantur) hoc est, amare vehementer. Terent. in Heavt. Ejus filiam ille amare cœpit perditè. ¶ Perditè conari. Quintil. lib. 2. cap. 12: Illud quoque alterum quod est in elocutione ipsa periculum, minus vitiat, conaturque perditè.

Pērdŏcĕo, perdoces, pen. cor. act. s. Perfectè doceo. [διδάσκω. Gall. *Enſeigner entierement ou parfaitement.* Ital *Inſegnare, perfettamente.* Germ. Wol oder eigentlich lernen. Hisp. *Acabar de enſeñar.* Polon. *Prawie wyuczam.* Vngar. *Iol meg tanitom.* Ang. *To teache perfitelie, or to the end.*] Cicero pro Sest. Rem quæris præclaram juventuti ad discendum, nec mihi difficilem ad perdocendum. Plaut. Pseud. Hem mane, quanti istuc unum coquinare perdoces? Terent. Heavt. Verùm illa nequid titubet. S. perdocta est probè.

Pērdŏctŭs, participium. [κατηδυσκόμην. Gall. *Fort docte.* Ital. *Molto dotto.* Ger. Wol gelehrt oder berichtet Hisp *Muy docto.* Pol. *Prawie wyuczoni.* Vn. *Iol meg tanitatot.* Ang. *Verie cunning.*] Cic. pro Corn. Bal. Acsi mea autoritas satis apud illos in hac re ponderis haberet, quum me præsertim rerum varietate atque usu ipso jam perdoctum viderent, etiam ab illis majoribus discordiis avocaret. Exitio multorum perdocti, Lucr. lib. 3.

Pērdŏctē, adverbium, Valde doctè. [πάνυ ἐμπείρως. Gall. *Fort doctement.* Ital *Molto, dottamente.* Germ. Gantz künstlich. Hispan. *Muy doctamente.* Vngar. *Igen böltſen, tudoſſan.* Ang. *Very cunninglie.*] Plautus Most. Vt perdoctè cuncta callet nihil hac docta doctius.

Pērdŏlĕo, perdoles, pen. corr. n. f. Vehementer doleo. [λυποῦμαι. Gall. *Eſtre fort marry.* Ital. *Dolerſi grandemente.* Ger. Gar leid thun seyn/ vast vbel zu mut oder bekümmeret seyn. Hisp. *Mucho dolerſe.* Polon. *Barzo, zaluie, bolesc.* Vng. *Igen banom.* Ang. *To be very ſorow full.*] Terent. in Evnuch. Heu noster, laudo: tandem perdoluit: vir es. Cæsar 2. bel. Civil. Nam ubi tantos suos labores, & apparatus malè cecidisse viderunt, induciisq; per scelus violatis, suam virtutem irrisui fore perdoluerunt.

Pērdŏmo, as, pen. cor. act. p. Domo, vel omninò & planè domo. [κατηδαμάζω. Gall. *Domter entierement.* Ital. *Domare intie-*

ramente Germ

ramente. Germ. Wol demmen vnd zemmen. Hiſ. *Domar ò acabar de domar.* Pol *Prawie vskrámiám.* Vng. *Mindõnõſtwl fogua meg eny hitõm ſzeleditõm.* Ang. *To ſubdue and tame vterlie.*] Martial. lib. 1: Herculeæ laudis numeretur gloria? plus eſt Bis denas pariter perdomuiſſe feras. Tibul. lib. 1. Eleg. 2: Sola feros Hecates perdomuiſſe canes. ¶ Provinciam aliquam perdomare. Liv. 9. ab Vrbe: Quin eum parem deſtinant animis magno Alexandro ducem, ſi arma Aſia perdomita in Europam vertiſſet.

Pērdŏmĭtŭs, a, um, particip. Plànè domitus. [*κατεδαμασθὴς.* Gall. *Domté.* Ital. *Domato.* Ger. Wolgebempt vnd gezempt. Hiſp. *Domado.* Pol. *Vskromioni.* Vng. *Mindõ nõſtwl fogua meg enyhitetõt zeledtetõt.* Ang. *Vterlie ſubduell or tamed.*] Colum. lib. 6. cap. 2: Perdomiti boves mox ad aratrum inſtituantur. Lucan. libr. 3: -totoque urbes agitabis in orbe Perdomitas.

Pērdōrmīſco, is, ere, Somnum in certũ aliquod tempus continuo. [בָּרַד *nirdám.* *κατακοιμᾶσθαι.* Gall. *Acheuer ſon ſomme il, dormir beaucoup.* Ital *Fare vn ſonno ſolo.* German. Durchauß ſchlaffen. Hiſpan. *Mucho adormeſcerſe.* Polon. *Prawie doſipiam.* Vng. *Valameuyi wdõt altal alzom.* Ang *To ſleepe a full ſleepe.*] Plautus Menæch. Perdormiſcin' uſque ad lucem?

Pērdūco, is, duxi, ductũ, act. t. Ad finẽ uſq; duco. [הָלַךְ *hillech.* *ἀγω, ἀγω.* Gal. *Mener iuſques à la fin.* Ital. *Condurre, menare, guidare.* Ger. Biß an das end außführen/ vollführen. Belg. Totten/ eyn de toe leyden. Hiſp. *Guiar haſta el cabo.* Pol. *Do konczą prᶻᵂodzę.* Vng. *Veghez vizõm el vizõm.* Ang. *To bring to an end.*] Cicero in Catil. M. quidem Valerium Corvinum accepimus ad centeſimum annum vitam perduxiſſe. ¶ Perducere ad exitum, ſignificat complere, abſolvere. Cic. 2. de Finib. Nec enim abſolvi vita beata ſapientis neq; ad exitum perduci poterit. ¶ Aliquando eſt per vim ducere. *ἀπάγειν.* Inde Perductores: qui in hoc differunt à lenonibus, quòd lenones ſunt ſcortorum *προαγωγὸς*: perductores etiam invitarum perſonarum: ut annotavit Aſconius in illud Ciceronis 3. Verr. Sileatur de nocturnis ejus bacchationibus, ac vigiliis: lenonum, aleatorum, perductorũ nulla mentio fiat: damna, dedecora, quæ res patris ejus ætas ipſius pertulit, prætereantur.

Pērdūcto, as, re, Frequentativum, *συχνάκις, προάγω.* Plaut. Moſt. Vin' qui te perductet? T E. apage iſtũ perductorem, nõ placet.

Pērdŭĕllĭs, hujus perduellis, m. t. Apud antiquos dicebatur quem nos vocamus *hoſtem*: ab eo (ut Feſto placet) quòd pertinaciter retineat bellum. Hoſtem autem illi vocabant quem nunc dicimus *peregrinum.* [אוֹיֵב *oyẽb.* *πολέμιος.* Gall. *Ennemy.* Ital. *Inimico.* Ger. Ein abgeſagter Feind. Hiſp. *Enemigo.* Polon. *Nieprzyaczĳel ktorimi odpowiedzial'.* Vngar. *Ellenſeg.* Ang. *An enemie.*] Plaut. in Amph. Ego idem ille ſum Amphitruo Gorgophonis nepos, imperator Thebanorum, Et Creontis unicus Teleboarum perduellis. Caius l. Quos nos. ff. de Verb. ſign. Quos nos *hoſtes* vocamus, eos veteres *perduelles* vocabant. Plaut. Amph. perduelles penetrant ſe in fugam: ibi noſtris animus additus eſt. Cic. 1. Offic. Et qdẽ illud animadverto, quòd qui proprio nomine perduellis eſſet, is hoſtis vocaretur, lenitate verbi triſtitiam rei mitigante. Idẽ 2. Offic. Nam pirata non eſt ex perduellium numero definitus, ſed communis omnium hoſtis. Poſtea autem perduelles dicti ſunt patriæ hoſtes, qui crimen aliquod adverſus majeſtatem principis, aut Reipub. commiſiſſent.

Pērdŭĕllo, onis, m. t. Eſt crimen læſæ majeſtatis aut principis aut Reipublicæ. [*σωματοφόνος.* German. Verletzte Majeſtet oder verletzer. An. *Treaſon.*] Vlpian. l. ult ff. ad legem Iul. majeſt. Qui perduellionis reus eſt, hoſtili animo adverſus Rempublicam, vel principem animatus eſt. Cicero pro Rabirio Poſthumo: Nam de perduellionis judicio quód à me ſublatum eſſe criminari ſoles, meum crimen eſt, non Rabirii.

Perduellio, Criminum omnium de majeſtate fuit atrociſſimũ: nam tunc eſt, cùm in ipſam Rempub. vel in perſonam magiſtratus, aut principis infertur injuria: cognoſcebatur autem non à prætore, ſed à 11. viris, deinde ad populum erat provocatio. Itaque & Horatium illum, qui ſororem occidit, & Sp. Caſſium Vicellinum, qui de regno cogitavit, perduellionis accuſatos, alterum à populo eſſe abſolutum, alterum cõdemnatum, &, bonis publicatis, necatum, Livius monimentis hiſtoriarum prodidit: quanquam Horatii factum, parricidium, non perduellio, videtur fuiſſe: & lege parricidii, quam Numa Pompilius fecerat, judicatũ eſſe, Hoſtilii regis juſſu, Pompeius docet. Cur igitur perduellionem Livius nominat? ait enim: Rex concilio populi advocato, 11. viros; *inquit*, qui Horatio perduellionem judicent ſecũdum legem, facio: cauſam hanc, fortaſſe veram, licet opinari: vel quia Numa, vir ſanctiſſimus, parricidium omne perduellionem voluit eſſe, vel quia, ſi non omne parricidium, ſaltem illud, quod in cognatos, affinésve committeretur. Lege perduellionis, primùm 11. viri judicabant, deinde ad populũ erat provocatio, declarat hoc oratio pro Rabirio perduellionis reo: ex qua primùm à 11. viris, deinde à populo de Rabirio judicatum eſſe cognoſcitur; quod etiam Suetonius tradidit: quanquam, multo antè judicem hoc de crimine populum fuiſſe, non modò Horatii proximo demonſtratur exemplo, verùm etiam ex eo, quod à Plutarcho in Poplicola de Vitellis, & Aquilliis, qui Tarquiniæ gentis utrique fuerunt, proditum eſt: nam, cùm de Traquinio rege reſtituendo cogitaſſent, dãnati à populo pœnas morte debitas luerunt. Atq; hoc uno crimine damnatos necare cives Romanos licuiſſe, cum eo tamẽ, ſi populus ita judicaſſet, (nam alioqui ne liceret, Sempronia, C. Gracchi tribunitia lege ſancitum eſt) ſatis planè conſtat: quippe, cùm & crucem Rabirio à Labieno accuſatore in campo cõſtitutam Cicero dicat, & mortem lege Iulia irrogatam, poſteriores etiã Iuriſconſulti tradiderint, rei quoq; memoria poſt mortẽ condẽnata. Notat Vlpian. purgandum fuiſſe crimẽ perduellionis etiam ſucceſſoribus, ſi fortè reus obiiſſet antequam de eo judicatũ eſſet. Quẽadmodum autẽ omnium de majeſtate criminum perduellio graviſſimum fuit: ſic à populo iis comitiis, quæ maxima omnium erant, centuriatis inquam, judicabatur: quod in ea, quã proximè nominavi, oratione pro Rabirio declaratur, idemq; Livius, Valeriusq; ſignificant, qui centurias nominant in eo perduellionis judicio quod de Ti. Graccho, & C. Claudio cẽſoribus, accuſante tribuno pleb. fiebat: nec dubito, quin Attilius ille Calavinus, Q. Fabii Maximi ſocer, quẽ ſcribit Valerius oppidi Soranorum proditione reum ad populum eſſe factũ, centuriatis & ipſe comitiis cauſam dixerit, cùm oppidi proditio, quę in Rempub. gravis injuria eſt, videatur eſſe perduellio: itaq; miror (ut aliud ex alio) cur proditionem & majeſtatẽ Pędianus quodã in loco ſeparatim nominaverit: cũ proditio certè in majeſtatem includatur, atq; etiã, ut ego exiſtimo, perduellio ſit, niſi fit ut ſpeciẽ, quomodo philoſophi loquuntur, à genere ſejunxit, perduellionem ſcilicet à majeſtate: nam & vocabulũ ipſum prodere videtur propriè ac directè perduellionẽ ſpectare: eſt enim ubi quis cũ hoſtibus adverſus Remp. conſpirat. Ex lib. de Legib. Romanis.

Pērdŭo, Vide PERDO.

Pērdūro, as, pen. prod. Vſq; ad finem duro. [*καρτερίζω.* Gall. *Durer iuſques à la fin.* Ital. *Durare ſino alla fine.* Ger. Verharren/ verbleyben. Hiſp. *Durar haſta el cabo.* Polon. *Trwám.* Vngar. *Vegig meg maradok.* Ang. *To laſt or indure vnto the end.*] Plaut. Curc. -quin tu aliquot dies Perdura, dum inteſtina exputreſcunt tibi. Terent. Hecyra: -ſanctè adjurat, Non poſſe apud vos Pamphilo ſe abſente perdurare. Ovid. de medic. faciei: -probitas longum perdurat in ævum.

Pērdūrēſco, is, Valde durus fio. [*πολληρώομαι.* Gall. *Deuenir fort dur.* Ital. *Diuenir molto duro.* Ger. Gar erherten. Hiſp. *Endureſcerſe mucho.* Pol. *Twardzeie.* Vngar. *Igen meg kemeny edõm.* Ang. *To waxe very hard.*] Colum. lib. 8: Verùm neq; ante tertium, neque poſt quintum annum juvencos domare placet, quum illa ætas adhuc tenera eſt, hæc jam perduruit. Id eſt, nimis dura facta atq; intractabilis adeò eſt.

Pĕrĕdo, pen. cor. ex per & edo, es, Totum edo, edendo conſumo. [אָכַל *achál.* *κατεσθίω.* Gal. *Manger tout.* Ital. *Conſumare mãgiando, deuorare.* Ger. Gar freſſen. Hiſp. *Gaſtar ò comer haſta el cabo* Pol. *Do keſſziadá.* Vng. *Meg ezõm, meg emeztõm.* Ang. *To eat and ſpend all.*] Cicero 3. Tuſcul. ex vetere poëta: Lacrymæ peredêre humore exangueis genas. Virgil. 6. Aen. Hic quos durus amor crudeli tabe peredit.

Pĕrĕsŭs, pen. prod. particip. [אָכַל *neechál.* *κατεδηδεσμένος.* Gall. *Fort mangé & rongé* Ital. *Roduto, mangiato.* Germ Gar gefreſſen. Hiſp. *Comido, guſtado haſta el cabo.* Pol *Prawie ziedzione.* Vngar. *Meg etett, meg emeztetõt.* Ang *Waſted, or all eaten vp.*] Virgil. 3. Georg. Nec tondere quidem morbo, illuvieque peresa Vellera, nec telas poſſunt attingere putres.

Pĕrĕdĭă, diæ, Ipſa edendi cupiditas ſicut bibeſia, bibendi deſiderium, vel ingens ſitis. Vocabula ſunt a Plauto conficta. Feſtus. *ἀδηδωξις.*

Pĕrĕgrīnŭs, m. ſ. Advena qui procul à patria agit, atq; extrà ſolum patrium vagatur, dictus à peragrando. [גֵּר *gher.* *ξένος.* Gall. *Eſtrange, eſtranger, d' eſtrange pais.* Ital. *Foreſtiere, peregrino.* Ger. Ein Frembdling oder Außlender. Belg. Vremde. Hiſp. *Peregrino le vns de ſu caſa.* Pol. *Obczy czudzoziemiecz.* Vngar. *Iõuemeny bodoſ.* Ang. *A ſtranger.*] Et differt ab hoſpite, quòd peregrinus ſimpliciter cùm ſignificat qui in ſua civitate non eſt, hoſpes qui in aliena civitate eſt. Varr. lib. 4. de ling. Lat. à pergendo: id eſt, progrediendo dici peregrinum ſcribit. Plaut. in Aſin. Peregrinus ego ſum, Sauriam non novi. Cicer. pro Sylla: At ſi tibi nos peregrini videmur, quorum jam & nomen & honos inveteravit, & huic urbi, & hominũ famæ ac ſermonibus: quàm tibi illos competitores tuos peregrinos videri neceſſe erit, qui jam ex tota Italia delecti, tecum de honore, & de omni dignitate contendunt? Idem de Amic. Itaq; cives potiores ſunt quàm peregrini, & propinqui quàm alieni. ¶ Transfertur ad alia: ut peregrinas arbores, quæ ad nos aliundè ſunt advectæ: peregrinas aves, peregrinã faciem, quæ à quotidianis noſtris differat,

differat, & quam apud nos non simus soliti videre, dicere consuevimus. ¶ Meretrices olim, teste Donato, peregrinæ dicebantur. Terent. in Andr. Adeóne est demens ex peregrina? ¶ Peregrina sacra, ἐξωτικὰ ἱερά, dicta sint quæ ex aliis urbibus religionis gratia sunt adscita: ut q evocatis diis in oppugnandis urbibus Romam sunt delata: aut quæ ob quasdã religiones per pacem sunt petita: ut ex Phrygia, Matris Magnæ: ex Græcia, Cereris: ex Epidauro, Aesculapii: quę coluntur eorum more à quibus sunt accepta.

Pĕrĕgrīnŏr, pen. prod. aris, deponens p. absolutum, Per aliena loca peragrans proficiscor. [ר֫ג gher. ἐπιξενέομαι, ἀποδημέω. Gall. Peregriner, aller ou estre en pays estrange. Ital. Pelegrinare, andare in pelegrinaggio. Ger. Frembde ort durchreisen/ An die frembde ziehen. Belg. Boyten den tande reysen. Hispan. Andar lexos de su casa. Pol. Czynić krate przechodzę, pielgrzimuie. Vng. Budosom idegen helyon iarok. Ang. To pilgrimme, to go to a strange contrey and dwell.] Cic. pro Rab. Vt peregrinari in aliena civitate, non in tua magistratum gerere videare. Peregrinari dicuntur aures, quę rem non audiunt, nec attendunt. Cic. pro Mil. Vestræ peregrinantur aures? Peregrinatur animus: id est, expatiatur, divagatur, recreatur. Plinius in Præf. lib. 5: Nec qua peregrinari animus expetat.

Pĕrĕgrīnātĭo, tionis, f.t. [גֵּרוּת gherúth מַגּוּר maghúr ἀποξένωσις, ἀποδημία. Gall. Peleriuage, voyagement. Ital. Pellegrinaggio. Germ. Wanderung/ reisung in frembde ort. Hisp. Aquello lexura de su casa. Pol. Wędrowka. Vng. Budosas idegen helyen iaras. Ang. Pilgrimage, going into a strange contrey.] Cicer. 5. Tusc. Iam verò exilium, si rerum naturam, non ignominiam nominis quærimus, quantum demum à perpetua peregrinatione differt? Transmarina peregrinatio, Quintilian. lib. 7. cap. 4. Peregrinationes, & rusticationes, Cic. de Amic. ¶ Magnam laudem veteres philosophi tribuêre Democrito, qui ultra 80. annos amore philosophandi peregrinatus est, multasq; regiones, & urbes ad centum & octo annos perveniens, vidit, &c. Osiris quoq; Rex Aegypti terrarum orbem magna ex parte lustravit. Vnde in columna sepulchri sui inscribi jussit: OSIRIS Rex sum Saturni antiquior filius, qui nullum orbis locum reliqui ad quem non penetraverim, docens ea omnia quæ pro humani generis utilitate inveni. Diodor. Sicul. lib. 1. Alexand. Magn. tertium exemplum longissimæ peregrinationis, &c.

Pĕrĕgrīnātŏr, oris, m.t. Qui solet peregrinari, fereq; semper peregrinatur. [ר֫ג gher [vel] gher. ἀποδημέω. Gall. Voyageur hors du pays. Ital. Che va di continuo in altrui paesi. Ger. Ein Wanderer/ ein Bitger. Hispan. Que peregrina. Polon. Wędrowniak, pielgrzim. Vngar. Budosó zarandok idegen helyen iaro. Ang. A pilgrimme.] Cicero ad Lept. lib. 6: Mehercle non tàm sum peregrinator jam, quàm solebam.

Pĕrĕgrīnābŭndŭs, Qui solitus est peregrinari. [ξενιτεύων, ἐκδημῶν, ἀποδημῶν ὤν. Gall. Estant par les champs en pais lointain. Ital. Che va di continuo in altrui paesi. German. Der viel oder stäts an frembden orten herumb reiset. Hisp. El que mucho peregrina. Polon. Rad wędruiący. Vngar. Budosó zarandok iaro idegen orzagban iaro. Ang. He that is woont to go to strange contreyis.] Liv. lib. 28: Non peregrinabundum, neq; circa amœnas oras vagantem tantum ducem Romanum, &c.

Pĕrĕgrīnĭtās, f.t. Alieni soli habitatio. [גֵּרוּת gherúth מָגוּר maghúr. τὸ ξενικὸν, ξενία. Gall. Peregrinité, l'estat & condition de celuy qui est en estrange païs. Ital. Habitatione in paesi lontano. Ger. Wohnung an der frembde. Hispan. Aquella lexura de su casa. Pol. Zobczimi mieszkanie. Vngar. Idegen orzagban lakas. Ang. Strange nesse.] Vlpian. in l. sed si ff. De in jus vocan. Si per pœnam deportationis, ad peregrinitatem redactus sit patronus. Hoc est, sit relegatus in aliud solum.

Pĕrĕgrĕ, pen. corr. Extra patriam. [ἐπιξένως. Gall. Hors du païs, dehors, en estrange païs. Ital. In viaggio, fuor di casa sua, del paesi, in stragna regione. Germ. In der frembde oder auß der frembde/ vberfeld. Hisp. Lexo de su casa, en peregrinacion. Pol. Wczudzim kraiu. Vn. Idegen földön mezze. Ang. Farre of, in a strange contrey.] Et est communè tàm significantibus quietem quàm motum: ut, Peregrè sum, Peregrè veni, Peregrè vado. Quietem in loco. Plaut. in Amph. benefacit quia nõ eramus peregrè. Idem in Casin. peregrè est. Ad locum. Titinn in Tibic. Vt hic legatus abit peregrè publicè. De loco. Plaut. in Amph. Ita peregrè adveniens hospitio publicitus accipitur. Idem in Bacch. Cœnam peregrè advenienti. Terent. in Phorm. Exilia peregrè rediens semper cogitet. ¶ Dicitur etiam peregri adverbialiter. Semper autem quietem in loco significat. Plaut. in Pers. Quia herus peregri est. Nævius in Tarentilla: Primùm ad virtutem ut redeatis, abeatis ab ignavia, domo præsens patriam ut colatis potiùs quàm peregri probro.

Pĕrĕlĕgāns, tis, Valde elegans. [ὁ πάνυ κομψὸς, λίαν εὐτράπελος. Gall. Fort poli & orné. Ital. Molto elegante. Ger. Gantz hubsch onnd trebtich/ganz zierlich. Hisp. Muy bonito. Pol. Bardzo pekny. Vng. Igen zepekes. Ang. Verye trimme and trick.] Cic. 2. de Orat. Genus est perelegans, & cum gravitate salsum. Idem pro Planc. Et quoniam tua fuit perelegans ac persubtilis oratio, digna Equitis Romani vel studio, vel pudore.

Pĕrĕlĕgantĕr, adverb. [πάνυ κομψῶς, λίαν εὐτραπέλως. Gall. De fort bonne grace, fort elegamment. Ital. Di molta gratia. Germ. Gar fein vnd zierlich. Hisp. Con mucha hermosura. Pol. Pieknie, nadebnie. Vng. Ekessen zepõn. An. Verie trimmelie.] Cic. de Clar. Orat. Quæ quidem omnia quum peritè & fortiter, tum ita breviter, & presse, & satis ornatè, & perelegantè diceret.

Pĕrĕlŏquēns, tis, Valde eloquens. [λίαν ῥητορικὸς. Gall. Fort eloquent. Ital. Molto eloquente. German. Hefftig wolberedt. Hispan. Muy eloquente. Pol. Barzó wimowni. Vngar. Igen ekessen zolo. An. Verie eloquent and well spoken.] Cicer. de Clar. Orat. Caius autem Lentulus Marcellinus, nec unquam indisertus, & in Consulatu pereloquens visus est: non tardus sententiis, non inops verbis, voce canora, facetus satis.

Pĕrēmptālĭă, fulgura, Prisci appellavêre quæ superiora portenta perimunt: id est, tollunt. Festus.

Pĕrēmptōrĭŭs, Vide PERIMO.

Pĕrēndĭē, adverbium, Quod vulgò dicitur Post cras, Die abhinc tertio, quasi peremptà die. [μεταύριον, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. Gall. Apres demain. Ital. Posdimane. German. Vbermorgen. Hispan. Vn dia despues de mannana. Polon. Poiuerze. Vngar. Holnap vtan. Ang. The day after to morrow.] Cic. ad Attic. Scies igitur cras, ad summum, perendie. Plaut. Aulul. Quæ cras veniet, perendie foras feratur soror.

Pĕrēndīnŭs dies, Dicitur dies abhinc tertius. [ἡ μεταύριον ἡμέρα. Gall. Le iour d'apres demain. Ital. Il giorno depoi di tredi. Ger. Der vbermorndertig tag. Hisp. Cosa tresmannana. Pol. Dzien trzeci. Vn. Honap vtanni. Ang. The nixt day after to morrow.] Cæsar 5. bel. Gal. Qui, si per te liceat, perendino die cum proximis hybernis conjunctim communem cum reliquis casum belli sustineat. Cic. pro L. Muræna: Iam illud mihi quidem mirum videri solet, tot homines tam ingeniosos, per tot annos etiam nunc statuere non potuisse, utrum diem tertium, an perendinum: judicẽ, an arbitrum: litem, an rem dici oporteret. ¶ Hinc comperendino: de quo suo loco.

Pĕrĕnnĭs, perenne, ex per, & annus, mutato a in e, quasi per annos omnes durans: Perpetuus. [תָּמִיד tamidh. ἀίδιος. Gall. Continuel, perpetuel. Ital. Perpetuo, continuo. German. Immerwärend. Hispan. Cosa que siempre dura. Pol. Wiecżni. Vng. õrõkke valo. Ang. Perpetuell, euer induring.] Plaut. in Amph. Lucrum ut perenne vobis suppetat. Cicer. in Bruto: Contine te in tuis perennibus studiis. ¶ Perennes & perpetui cursus stellarum, Cic. 2. de Natur. deor. Aquæ perennes, Cic. 6. Verr. Fons perennis, Hirt. 8. bel. Gall. Perennis fluvius, Plin. lib. 5. cap. 28. Latices manant perennes, Lucret. lib. 5.

Pĕrēnnĭă, orum, n. s. Sunt ceremoniæ in auspiciis servari solitæ. Cic. 2. de Nat. deor. Itaq; maximè Reipublicæ partes in iis bellis quibus Reipublicæ salus continetur, nullis auspiciis administrantur, nulla perennia servantur.

Pĕrēnnĕ, adverb. Perpetuò, continuò. ἀϊδίως. Colum. lib. 12. cap. 18: Si ager amplius, aut vineta, aut arbusta grandia sunt, perenè fabricandæ decimodiæ, & trimodiæ, &c.

Pĕrēnno, Per multos annos, aut certè per multum tempus duro. [διαχρόνομαι. Gall. Durer toute l'annee, ou longues annees. Ital. Durare multo tempo. German. Immerdar wären / langwirig seyn. Hispan. Durar para siempre. Pol. Wiecznie trwam. Vng. Sokaigt tartok. Ang. To last or indure formany yeares or for euer.] Col. lib. 1. cap. 9: Sed temperet vires clementia: quoniam & terribilior debet esse quàm sævior, ut & obsequantur ejus imperiis, & diutiùs perennent, boves, non confecti vexatione simul verberum, operumque. Idem lib. 3: Rosa hoc modo culta multis annis perennat. Ovid. 3. de Arte: Defuit ars vobis: arte perennat amor.

Pĕrēnnĭtās, tis, f.t. Aeternitas, multorũ annorum tempus. [עַד hadh. ἀιδιότης. Gall. Continuité, & perpetuité, longue duree. Ital. Eternità, perpetuità. Ger. Langwirigkeit. Hisp. Aquella corriente perenal. Pol. Wiecznosc, vstawicz. Vng. õrökke valosag. Ang. Perpetuitie, eternitie.] Col. lib. 1. cap. 6: Nam ea cœli positio maximè frigida, & minimè humida est, quæ utraq; perennitatem conditis frumentis afferunt. Cic. 2. de Nat. deor. Adde hùc fontium gelidas perennitates, liquores perlucidos amnium.

Pĕrēnnĭs servŭs, perennis servi, Qui perpetuò servit uni domino. [ἀειδούλως. Gall. Perpetuel seruiteur. Ital. Seruo che continuamente serue à vn signor solo. German. Ein Knecht so immerdar bey einem Herren oder Meister dienet. Hispan. Sieruo que siempre à vn senior. Polon. Sługa vstawnie viednego pana służący. Vngar. Holtig valo zolga. Ang. That is euer seruand.] Antiquum est. Plaut. in Persa: Perennis erve, lurco, edax, furax.

Pĕrĕo, is, ivi, vel perii, cujus supinum debet esse peritum, pen. corr. secundum analogiam, n. q. Componitur enim ex per & eo, quod facit itum. Quod etsi in usu non sit, est tamen inde participium periturus, Perdor, cõsumor, intereo, occido.

[אבד *abádh.* ἰάπτω, ἀπόλλυμαι, φθείρομαι. Gall. *Perir, mourir, estre perdu.* Ital. *Perire, morire.* Germ. Verderben/hindurch gehen. Belg. Vergaen/verloren zyn. Hisp. *Perescer ò morir.* Pol. *Gyne.* Vng. *El vesznek.* An. *To die, to perish, to be lost.*] Plaut. in Trucul. Illis perit quicquid datur, neq; ipsis apparet quicquã. Terẽt. in Adelph. Nempe tua arte viginti minę pro psaltria periêre. ¶ Hinc & pro mori sumitur, quòd qui moritur prorsus abit. Plin. lib. 7. ca. 7: Tu qui te deum credis, aliquo successu tumẽs, tãti perire potuisti? Atqui etiã hodie minoris potes, quãtulo serpentis ictus dẽte: aut etiam, ut Anacreon poëta, acino uvæ passæ: aut, ut Fabianus Senator Prætor, in lactis haustu uno pilo strangulatus. ¶ Peream, jurantis, vel imprecantis vox quemadmodũ & Dispeream. Varro 3. de Re rust. cap. 3: Peream, nisi piscem putavi esse. ¶ Perire mulierẽ, ea forma dicitur qua deperire, & amãdo uri. Plaut. in Truc. Tres unam pereunt adolescentes mulierem.

Pĕrĭto, as, pen. cor. Frequẽtativum. ἀπόλλυμαι, οἴχομαι. Plaut. Qui per virtutem peritat, non interit.

Pĕrĕquĭto, as, pen. cor. Circumequito, equitãdo omnia loca transeo. [περιππεύω. Gall. *Cheuaucher tout aut trauers ou autour.* Ital. *Caualcare intorno.* Germ. Durchretten oder vmbreiten. Hisp. *Caualgar en derredor.* Pol. Wsiedzie obiezdzam. Vng. Körösköznyel el louaglok. An. *To ride through or about.*] Cæs. 4. bel. Gall. Primò per omnes partes perequitãt, & tela conjiciunt. Liv. 5. ab Vrb. Quum perequitasset aciem, promissa repetens, tantum injecit ardoris, ut non ultrà sustinuerint impetum Aequi.

Pĕrerro, as, Errãdo circumëo, huc vel illuc erro. [תעה *tahàh.* πλανῶμαι. Gall. *Aller çà & là, errer & vaguer de costé & d'autre.* Ital. *Errare intorno, circundare.* Ger. Durch schweiffen. Hisp. *Andar muy perdido.* Pol. Wsiedzie przechodze. Vng. *El budosom.* Angl. *To wander and goa stray, to hither and thither.*] Col. in Præfat. lib. 1: Semperq; ritu volucrum longinqui littoris peregrinus ignotum pererret orbem. Virg. 5. Aen. Nunc hos, nunc illos aditus omnemq; pererrat Arte locum.

Pĕrērrātŭs, a, um, participium. πλανόδικος. Virg. 1. Aegl. Ante pererratis amborum finibus, exul Aut Ararim Parthus bibet, aut Germania Tigrim. Virg. 2. Aen. his mœnia quęre Magna, pererrato statues quæ denique ponto.

Pĕrērŭdītŭs, pen. prod. m. s. Valde eruditus, perdoctus. [πολυμαθής. Gall. *Fort sçauant, bien aprins.* Ital. *Molto erudito.* Germ. Wol gelehrt. Hisp. *Muy docto.* Pol. *Barzo vczoni.* Vng. *Igen tudos bölcs.* Ang. *Very learned and cunning.*] Cicer. ad Att. lib. 4: Sed vereor ne lepôre suo detineat diutiũs P. Clodius, & homo eruditus, ut ajunt, & nunc quidem deditus Græcis literis.

Pĕrēxcrŭcĭo, as, Cruciatu eneco. [ἀλγύνω. Gall. *Fort tourmenter.* Ital. *Tormentare fieramente.* Ger. Hefftig peynigen/ zu tod peynigẽ vnd creutzigen. Hispan. *Mucho atormentar.* Pol. *Barzo drecze.* Vng. *Nagyonmal meg ölni.* Ang. *To torment greatlie.*] Plaut. Sticho: Meam culpam habeto nisi perexcruciavero.

Pĕrēxĭgŭŭs, a, um, Valde exiguus, perexilis. [ὁ πάνυ μικρὸς ἢ σμικρός. Gal. *Fort petit, bien court.* It. *Molto picciolo.* Ger. Vast klein/ sehr klein. His. *Muy pequenno.* Pol. *Barzo mal'e.* Vn. *Igen kitsin piczinok.* Ang. *Very litle or small.*] Cæs. 5. bel. Gal. Quũ hæ intermisso perexiguo loci spatio inter se cõstitissent, novo genere perterritis nostris, per medios audacissimè perruperunt. Cic. 2. Verr. Itaq; quũ ego diẽ in Siciliã inquirẽdi perexiguã postulavissẽ, invenit iste qui sibi in Achaiam biduo breviorẽ diẽ postularet.

Pĕrēxīlĭs, le, pen. prod. Perexiguus, valde exilis. [πάνυ λεπτός. Gall. *Fort mince, fort greslé, fort menu.* Ital. *Molto tenue.* Ger. Vber aus klein vnd ran. Hispan. *Muy fèble, sotil, y delgado.* Polon. *Nasbit bl'ahi Podl'e.* Vng. *Igen vekony.* Ang. *Very leane and slender.*] Col. lib. 11. cap. 2: Hoc eodem tempore priusquam vineæ pulverẽtui, si perexilis est, vel rara ipsa vitis, lupini modii tres vel quatuor in singula jugera sparguntur.

Pĕrēxpĕdītŭs, penult prod. adjectivum, Valde expeditus. [ὁ πάνυ εὐέτοιμος. Gall. *Bien prest & appareillé.* Ital. *Molto preſto, apparechiato.* Ger. Gantz gestig/ gantz ring vnnd fertig. Hisp. *Mucho expedido y aparejado.* Pol. *Barzo gotowy.* Vngar. *Igen kesz gyors fèreny.* Ang. *Very redy.*] Cicer. 3. de Finib. Sed hæc quidem est perfacilis, & perexpedita defensio.

Pĕrfăbrĭco, as, pen. corr. Fabricam absolvo: quãvis etiam per metaphoram sumatur pro technis & dolis fallere. [κατασκευάζομαι, ἀπατάω, ἀπεργάζομαι. Gall. *Acheuer de bastir, tromper.* Ital. *Fornir la fabrica, ingannare.* German. Außzimmeren/ außarbeiten. Hispan. *Acabar la fabrica, engannar.* Polon. *Prawie wirabiam.* Vngar. *Meg faragom faragasat el vegezöm.* Angl. *To end and perfite a building, to deceiue.*] Plaut. Persa: - perii, interii: pessimus hic mihi dies Hodie illuxit, corruptor: ita me Toxillus perfabricavit, atque Meam rem divexavit.

Pĕrfăcētŭs, a, um. Admodũ facetus. [πάνυ ἀστεῖος. Gall. *Fort plaisant & recreatif.* Ital. *Molto faceto.* Ger. Gantz schimpfflich vnnd holdselig Gespreche. Hisp. *Muy donoso.* Pol. *Barzo zartowni.* Vngar. *Igen trefas, tsufos.* Ang. *Verie merie and pleasant.*] Cic. de Clar. Orat. Atque eundem & vehementem, & valde dulcem & perfacetum fuisse dicebat.

Pĕrfăcĕtē, adverb. Perjucundé [πάνυ ἀστείως. Gall. *Fort plaisamment.* Ital. *Molto piacevolmente.* Germ. Lieblich, holdseliglich. Hisp. *Muy donosamente.* Pol. *Barzo zartownie.* Vng *Igen trefásan gyönyörüen segessen.* Ang. *Very merelie.*] Cic. 3. Verr. Neq; enim perfacetè dicta neq; porrò hac severitate digna sunt.

Pĕrfăcĭlĭs, le, penult. corr. om. t. Valde facilis. [πάνυ ῥᾴδιος, εὐχερής. Gall. *Fort facile, fort aisé à faire* Ital. *Molto facile.* German. Gar leicht vnnd gering. Hispan. *Muy facil.* Pol. *Barzo l'atwi.* Vng. *Igen kinyi.* Ang. *Very easie, very easie to please.*] Cic. 4. Tusc. Cujus libris editis commota multitudo, contulit se ad eandem potissimum disciplinam: sive quòd erat cognitu perfacilis, sive quòd invitabatur illecebris blandis voluptatis. Cæsar 1. bell. Gall. Perfacile esse quum virtute omnibus præstarent, totius Galliæ imperio potiri.

Pĕrfăcĭlĕ, adverb. Valde facilé. [πάνυ ῥᾳδίως, εὐχερῶς. Gall *Fort facilement.* Ital. *Facilimamente.* German. Gar leichtlich. Hispan. *Muy facilmente.* Pol. *Barzo l'atwie.* Vng. *Igen kinnyen.* Ang. *Very easilie, or lightlie.*] Cic. pro Rosc. Amer. Demonstrant, quum pater hujus Sext. Roscius homo tam splendidus & gratiosus, nullo negotio sit occisus, perfacilè hunc hominem incautum & rusticum, & Romæ ignotum, de medio tolli posse.

Pĕrfăcĭlĭ, Veteres dixêre pro facilé. Autor Festus.

Pĕrfācundŭs, [δεινότατος. Vng. *Igön ekösszolo.*] Apuleius Florid. lib. 4: Protagoras qui Sophista fuit longè multiscius & cum primis Rhetoricæ repertoribus perfacundus. Iustinus Hist. lib. 22: In concionibus perfacundus habebatur.

Pĕrfămĭlĭārĭs, re, Valde familiaris. [ὁ πάνυ οἰκεῖος. Gall. *Fort familier.* Ital. *Molto simigliaré.* Germ. Gar geheim Hispan. *Muy familiar.* Pol. *Barzo towarzyski.* Vngar. *Igen balatsagos.* Ang. *Very familier.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Ipse est enim veterator magnus & perfamiliaris Philisto.

Pĕrfătŭŭs, a, um. [ὁ πάνυ μωρός. Gall. *Fort sot.* Ital. *Grande sciocco, gran pazzo.* German. Gar torechtig Hispan. *Muy loco.* Polon. *Nazbit bl'azen.* Vngar. *Igen bolond.* Ang. *Very foolish.*] Mart. lib. 10: Heu quàm fatuæ sunt tibi Roma togæ.

Pĕrfĕro, perfers, pen. corr. act. inconseq. Vsque ad finem fero. [נשא *nasa* סבל *sabál.* ἀνέχω. Δ βαστάζω. Gall. *Porter iusques au lieu, ou iusques a la fin* Ital. *Portare sin' ad un luoco, ò sin' al fin.* Ger. Zu ein ort tragẽ. Belg. Overtragen. His. *Traer o llenar hasta el cabo.* Pol. *Naswoie mieysce odnosze.* Vngar. *El viselöm el vizöm.* Ang. *To bring to a place or suffer to the end.*] Cicer. Curioni lib. 2. Epist. Sed nuntius ille qui literas accepit, nõ pertulit. ¶ Alibi pro nuntiare posuit, ut in Epistola ad Cælũ: In his sum locis, quò & propter longinquitatem, & propter lationem tardissime omnia perferuntur: id est, nuntiantur. ¶ Aliquãdo patior, & perpetienter fero. Terent. in Adelph. Paupertatem unà pertulimus gravem. ¶ Dicimus aũt Perferre literas, Perferre clamorem, Perferre famam, Perferre fructum, Perferre mandata, Perferre rumore vel nuntiis, Perferre sermones. Quarũ omnium formularum legenti bonos autores testimonia passim occurrent.

Pĕrfĕrēns, penult. corr. [כבד *sobél.*] Nomen ex participio, Cic. 2. de Orat. Horum igitur exprimere mores, orationes, justos, integros, religiosos, timidos, perferentes injuriarum mirum quiddam valet, &c.

Pĕrfĕrvĭdŭs, pen. cor. adject. Vehementer fervidus: [ζεστός, πολύζεμος. Gall. *Fort ardent, bruslant* Ital. *Molto ardente.* Germ. Gar heiß oder hitzig. Hispan. *Cosa muy heruiente.* Polon. *Barzo gorący.* Vng. *Igen heuseges.* Angl. *Very hoat, burning hoat.*] ut, Perferv da æstas, Col. lib. 5. cap. 5.

Pĕrfĭcĭo, perficis, act. t. Absolvo, compleo, perficio, quod incœptum est ad finẽ & exitum perduco. [השלים כלה *hisehlim chilláh.* ἀνατελέω Gall. *Parfaire, acheuer, accomplir.* Ital. *Compire, far perfettamente.* Ger. Außmachen/ vollenden/ verbringen. Hisp. *Acabar de hazer.* Pol. *Koncze.* Vngar. *El vegezöm.* Ang. *To end, to performe, to accomplish.*] Terent. in Hecyr. Quod si perficio, non pœnitet me famę. ¶ Perficere promissa, est implere quod promiseris. Perficere cibum, est concoquere. Plin. lib. 11. cap. 53: Ideo athletas malunt cibum ambulatione perficere. ¶ Aliquãdo est efficere, ac nitendo, conandoq; obtinere. Plaut. in Asin. Perficio argentum hodie, ut habeat filius amicæ quod det.

Pĕrfĕctŭs, a, um. Ad exitum perductus, absolutus, elaboratus. [שלם *schalém.* τετελεσμένος. Gall. *Parfait.* Ital. *Perfetto* Germ. Außgemacht/ zum end bracht. Hispan. *Acabado, perfecto.* Polon. *Dokonczony.* Vngar. *El vegezetet ökelletös.* Ang. *Ended, performed, perfyted.*] Cicero de Clar. Orat. Manus extrema non accessit operibus ejus præclarè inchoata multa, perfecta non planè. ¶ Ex participio etiam aliquando fit nomen. τέλειος ἢ τετελεσμένος. Cic. 1. de Finib. Sol Democrito magnus videtur, quippe homine erudito, in Geometriaq; perfecto.

Pĕrfĕctē, Adverbium, Absolutè. [τελείως, ἐντελῶς. Gall. *Parfaittement.* Ital. *Perfettamente.* German. Vollkommenlich Hispan. *Perfectamente.* Polon. *Doskonalie.* Vngar. *Tökelletesszen, eppen.* Ang. *Perfitelie.*] Cicero 4. de Finib. Quibus perfectè ratio & oratio compleatur.

Pērfectīssĭmē, [πλεισ τ'κως. Vngar. Igen tökelletösseu.] Gell. lib. 11. cap. 16. Quod a Græcis perfectissimè uno verbo & planissime dicitur.

Pērfectĭo, onis f.t. [תכלה tichlâh. תכלירת tachlîth. τελείωσις, πλήρωσις. Gall. Perfection Ital. Perfettione. Germ Außmachung/vollendung/vollkommnuß. Hispan. Perfecion, acabamiento. Pol. Dokonanie, dokonczenie. Vng. Tökelletesség. Ang. A perfyting or ending.] Cic. 1. de Orat. Hanc ego absolutionem perfectionemq; in oratione desiderans, à qua ipse longè absum, facio impudenter. Idem pro Marcel. Tantum abes à perfectione maximorum operum, ut fundamenta quæ cogitas, nondum jeceris.

Pērfectŏr, oris, m.t. [משלים maschlîm. ὁ τελειῶν, ὁ τελειωτὴς. Gall. Parfaiseur. Ital. Che formisce & compie. Ger. Ein außmacher/vollender. Hisp. Acabador. Pol. Dokonczyciel. Vngar. El vegezö tökellö. Ang. A perfyter a performer.] Cic. 1. de Orat. Ac stylus ille tuus, quem tu verè dixisti perfectorem dicendi esse ac magistrum, multi sudoris est. Terent. Evnuch. O Parmeno mi, ô mearum voluptatum omnium inventor, incœptor, perfector.

Pērfĭdo, dis, pen. prod. Valde fido. [λίαν θαῤῥέω. Gall. Se confier beaucoup. Ital. Fidarsi molto. Ger. Hefftig trauwen. Hisp. Mucho cõfiarse de alguno. Pol. Barzo sobie wfaiaci. Vng. Igen bizom. Ang. To haue great trust and confidence.] Cic. lib. 3. Offic. Sic homines secundis rebus effrænatos, sibiq; perfidentes, tanquam in gyrũ rationis duci oportet. Sic enim legit Calepinus, sed malè: Nam castigatiora exemplaria habent præfidentes.

Pērfĭdēlĭs, le, om. t. Valde fidelis. [ὁ πάνυ πιστὸς, πολύπιστος &c. Gal. Fort fidele. Ital. Molto fedele. German. Baß treuw. Hisp. Cosa mucho fiel. Polon. Barzo wierni. Vngar. Igen hiu hiuseges. Ang. Very faith full.] Cic. ad Att. Posthac autem ad te, si perfidelem habeo cui dem, scribam omnia planè.

Pērfĭdŭs, a, um, pen. cor. Qui fidem violat, sive prodit. [טשע poschéah. ἄπιστος &c. Gal. Traistre & desloyal Ital. Infedele, perfido, sleale. Ger. Treuwloß/glaubbrüchtig. Belg. Ontrow/meynerdich. Hisp. Quebrantador de fe. Pol. Wiari nie trzimaiaci. Vng Hiti zeget, hitetlen. Ang. Traitterous and disloyall.] Virgil. lib. 10: Nunc pelagi Nymphę, classis tua, perfidus ut nos Pręcipites ferro Rutulus, flammaq; premebat. Cicer. 3. Offic. Ergo & Pythius & omnes aliud agẽtes, aliud simulantes, perfidi, improbi, malitiosi sunt. Amicus perfidus, Cic. post red. ad Quirites. Arma perfida Iubæ, Ovid. 4. Fast. Hostes perfidi, Horat. 3. Carm. Ode 5. Verba perfida, Ovid. 4. Fastor.

Pērfĭdĭă, ę, f.p. [טשע péschah. ἀπιστία. Gal. Desloyauté. Ital. Slealtà. Ger. Treuwloſe. His. Quebrantamiento de la fe. Pol. Wiari ẏ' amanie. Vn. Hiti zeges hitetlenseg. Ang Disloyaltie, falshood.] Cic. 11. Philip. Dextræ, quæ fidei testes esse solebant, perfidia sunt & scelere violatæ. Tacit. lib. 20: Quum accursu tot provinciarum extingui repens perfidia potuerit. Plaut. Capt. Neq; precatio perfidiis meis, neque malefactis fuga est.

Pērfĭdĭosŭs, a, um, Plenus perfidiæ. [ἀπιστ &, ἀπατεωδ &. Gall. Plein de desloyauté. Ital. Pieno di perfidia. Ger. Voll treuwloſe. Hisp. Quebrantador de fe. Pol Pełni zdrady. Vng. Hitetlen segyel tellyes. An. Traiterous, disloyall.] Cic. in Pison. Quòd fallax, quòd perfidiosus, quòd impudens, quòd audax esse videatur. Idem 3. de Nat. deor. Cur omnium perfidiosissimus C. Marius Qu. Catulum præstantissima dignitate virum mori potuit jubere?

Pērfĭdĭōsē, adverb. [ἀπίστως, πανουργικῶς. Gall. Desloyaument. Ital. Perfidiosamente. Ger. Gar treuwloſtich. Hisp. Con quebrantamiento de fe. Pol. Zdradliwie. Vng. Hitizegettwl, hitetlenwl. Ang. Traitterouslie.] Autor ad Heren. lib. 1: In odium adducemus, si quid eorum spurcè & superbè, perfidiosè, crudeliter, confidenter, malitiosè, flagitiosè factum proferemus.

Pērfixŭs, a, um, part. à verbo figo, & prepositione per. Trãsfixus. [נקר nidhkâr. διάπαρος, διάτρητος &. Gal. Transpercé, percé tout outre Ital Trafisso. Ger. Durchhefftet/ durchgestochen Hisp. Hincado, traspado. Pol. Przepchnioni. Vngar. Atal vegezetöt. Ang. Pearsed through.] Lucr. li. 2: - & crebra revisit Ad stabulũ desiderio perfixa juvenci. Idẽ lib. 3: Nec gelidis torpet telis perfixa pavoris.

Perflo, as, are, act. p. Flando peragro. [רוח rivvách. διάπνεω. Gall. Souffler par tout, fort souffler. Ital. Soffiare per tutto. German. Durchblaasen/durchwayen. Hispan. Mucho soplar. Polon. Przedmam. Vngar. El fuom. Ang. To blowe through or stronglie.] Virg. 1. Aeneid. - & terras turbine perflant. Colum. lib. 2. cap. 21: Ad eam rem Favonius habetur eximius, qui lenis, æqualisque æstivis mensibus perflat. Ovid. 1. de Reme. Amor. Summa petit livor, perflant altissima venti.

Pĕrflātŭs, us, pen. prod. m. q Ipsa perflatio. [διάπνοη, διάπνοσις. Gall. Grand soufflement Ital. Grande soffio. Germ. Durchwäyung. Hisp. Grande sopplo. Pol. Przedecznie. Vng. El fuuas. Ang. A great blowing.] Plin. lib. 16. cap. 40: Vlmus in perflatu firma.

Perflabĭlĭs, le, om. t. Quod pflari potest. [רוחי meruvvách. διάπνοος, καταπνοώδης. Gall. Aisé à estre soufflé. Ital. Acconcio da esser soffiato. Ger. Durch windig/ das da mag durchwäyet werden. Hisp. Cosa que puede ser soplada. Pol. L'atwi do przedecznia. Vng. El fuhato. Ang Easie to be blowen.] Cic. 2. de Divina. Deos enim ipsos jocando causa induxit Epicurus perlucidos, & perflabiles; & habitantes tanquam inter duos lucos, sic inter duos mundos propter metum ruinarum.

Pērfluo, is, n. t. Liquorem transmitto: ut, Lagenà malè compacta perfluit. [διήθω. Gall. Couler à trauers, ou parmi, couler de tous costez. Ital. Gocciare, scorrere. German. Durchrinnen/durchfliessen. Hispan. Salirse del vasolo liquido. Polon. Przeciekam. Vngar. Elarok isorgok. Ang. To leake, to runne forth as water of broken vesselles.] Lucret. lib 2: Et quanvis subito per eolum vina videmus Perfluere, at contrà tardum cunctatur olivum. ¶ Per translationem etiam perfluere dicitur de hominibus futilibus, qui arcana continere non possunt. Terent in Evnuch. Plenus rimarum sum hâc atq; illâc perfluo. ¶ Perfluere voluptatibus. Cicero 2 de Finib. Percontare ipse te, perpetuisne malis voluptatibus perfluens in ea quam sæpè usurpabas tranquillitate degere omnem ætatem sine dolore, &c. ¶ Aliquando etiã Perfluo accipitur pro præterfluo. Livius 1. ab Vrbe: Infima valle perfluit Tyberis. Horat. 4. Carm. Ode 3: Sed quæ Tybur aquæ fertile perfluunt.

Pērfluctŭo, as, Fluctuum more huc illuc impellor. [λίαν κυμαίνω Gall. Flotter parmi quelque chose. Ital. Onde giare da ogni parte. Ger. Durchfahren/ durchwunsten. Hisp. Que ynden de todas partes. Vngar. Hab moggyara hantattatom. Ang. To flott, to be tost and carted hi. ther and thither.] Lucret. lib. 1: - atq; unde animantum copia tanta Exos, & exanguis tumidos perfluctuat artus.

Pērfŏdĭo, is, pen. cor. act. t. Perrũpo, transfigo. [נתח machâts. διορύττω, διαῤῥήγνυμι. Gall. Fouir à trauers, percer outre. Ital. Forare, traforare. Ger. Durch graben. Hisp. Cauar, traspassar, hincar. Pol. Przepycham, przekopswam. Vng. Altal wtöm, altal zegetom. Ang. To delue or peaſe through.] Plaut. in Asin. Vbi parietes perfoderis. Col. lib. 10: Tu gravibus rostris cunctantia perfode terga.

Pērfŏssŏr, ris, qui parietes perfodit. [τειχωρυχὸς. Vng. Fal, ház aſo.] Apuleius in Apologia: Eo quidem pacto, & qui myoparones quæsierit. Pyrata erit? & qui vectem perfossor?

Pērfŏrĕ, penult. corept. Planè futurum esse. Cicer. Appio Pulchro, libro 3: Tunc mihi ille dixit, quòd classe tu velles decedere, perfore accommodatum tibi si ad illam maritimam partem provinciæ navibus accessissem. Hoc est fore tibi peraccõmodatũ. Nam per particulam quæ adjectivo debebat cohærere, verbo junxit,

Pērfōrmīdātŭs, pen. prod. participiũ, Multùm formidatus. [הנורא hannorâ. πάνυ φοβερὸς. Gall. Fort craint & redouté Ital. Molto temuto. Ger. Vbet gefördchtet oder entfessen. Hisp. Muy temido. Pol. Przestraszoni. Vng. Igen felenk. Ang. Greatlie feared.] Silius lib. 3: Iam puer auricomo perfomidate Batavo.

Pērfōrmo, as, are. Formam absolvo. [λίαν μορφόω. Gall. Acheuer de former. Ital. Formir di formare. Ger. Ein form oder gestalt auß machen. Belg. Zu vollem gestaltẽ. His. Acabar de formar. Pol Forme koncze. Vng. Ki formalom, formaiat el vegezõn. Ang. To performe.] Quint lib. 2. cap. 7: Performata materia.

Pērfŏro, as, are, pen. cor. [נקב nakâb. διατετραίνω. Gall. Forer & percer tout outre. Ital. Finio de pertugiar. Ger. Durchbohren. Hispan. Acabar de horadar. Pol. Przewiertuie. Vng. Altal furom. An. To pearce through, to bore.] Colum. lib. 9: Sed aliud est ferramentum, quo priores vitem perforabant.

Pērfŏrātŭs, particip. [נקוב nakûb. διάτετρημένος &. Gall. Foré ou fore tout outre. Ital. Forato, pertugiato. Ger. Durchboret. His Horadado. Polon. Przepchniony. Ang. Pearced through, bored.] Lumina duo ab animo ad oculos perforata, Cic. 3. de Nat. deor.

Pērfŏrtĭtĕr, adverb. Valde fortiter. [πάνυ ἐῤῥωμένως, ὡς μάλιστα ἰσχυρῶς Gall. Tresvaillamment Ital. Molto fortemente. Ger. Gantz gewaltigetlich oder dapfferlich. Hispan. Muy fuerte ò es forcadamente. Polon. Barzo mocznie. Vng Igen erössen. Ang Very w illiantlie.] Terent. Adelph. - miseram mulierem & me servulam, Qui referire non audebam, vicit hui perfortiter.

Pērfrĕmo, perfremis, pen. cor. Vehemẽter fremo. [λίαν φρυάττομαι, λίαν θρυλλοῦμαι. Gall. Faire grand bruit. Ital. Fare gran fremito. Ger. Hefftig rutren oder rösen Hisp. Hazer grande bramido. Pol. Barzo riczeczan. Vngar. Igen rikoytok, riazkodom. Ang. To make a great noise.] Cic. 2. de Nat. deor Sicut inciti atq; alacres rostris perfremunt delphini.

Pērfrĭco, as, pen. cor. Valde fiico. [λίαν ψύχω. Gall Frotter fort. Ital. Fricare molto. German. Durchreyben / wol reyben oder sicken. Belg. Seer crauwen. Hisp Mucho fregar. Pol. Przeczieram. Vn. Igen meg foragom meg thrsdlöm. Ang. To rubbe greatlie, or frett.] Varro 2. de Re rust. cap. 9: Qui hæc volunt diutiùs servare, perfricant sale minuto. Plin. lib. 20. cap. 16: Vulnera ab iis facta perfricantur. Cic. 5. Verr. Quum interea Apronius caput atq; os suum unguento perfricaret. ¶ Perfricare verò os, seu frontem, significat pudorem deponere αὐτοσχεδιάζω. Nam quum in pudibundo sanguis ex corde tanquã velamentũ in os diffundatur: qui impudibundi sunt, & inverecundi, & erubescere videri nolunt, hi solent os & frontem perfricare, ad ruborem illum detergendum, & sanguinem ad interiora repellendum.

Hinc

Hinc ortum proverbium de inverecundo, Perfricuit os, Perfricuit faciem, Perfricuit frontem, pro eo quod est pudorem abjecit. Cicer. 3. Tusc. Quid tergiversamur, Epicure, nec fatemur eam nos dicere voluptatem, quam tu idem quum os perfricuisti, soles dicere? Plin. in Præfat. 2. libri: Perfricui faciem, nec tamen profeci. Martial. lib. 11: Aut tam perfricuit frontem, posuitq; pudorem.

Pērfrigĕo, es, antepe. prod. n. f. Valde frigeo. [ψυχρίαγεῖ. Gal. *Avoir grand froid.* Ital. *Haver gran freddo.* Ger. Hefftig frieren oder erkaltet seyn. Hisp. *Refriarse mucho.* Pol. *Barzo ziebne.* Vngar. *Igen fazom.* Ang. *To be very cold.*] Mart. lib. 3: Perfrixisse tuas questa est præfatio fauces, Quum te excusaris Maxime quid recitas? Iuven. Sat. 7: Et si perfrixit, cantat bene.

Pērfrīgĕro, as, pen. corr. Refrigero. [αὐαψύχω, ψυχάζω. Gall. *Fort refroidir.* Ital. *Raffredare.* Ger. Wol kelten. Hisp. *Resfriar otra cosa.* Pol. *Odziebiam.* Vn. *Meg hidegitöm.* An. *To make very cold.*] Plin. lib. 25: Omnium harū vis eadē perfrigerare & astringere.

Pērfrīgēsco, Valde frigidus fio. [καταψύχομαι. Gall. *Se fort refroidir.* Ital. *Raffredarsi molto.* Ger. Gantz vnd gar erkelten. Hisp. *Refriarse mucho.* Pol. *Barzo przeziebiam.* Vng. *Igem meg hidegedöm.* An. *To waxe very cold.*] Plin. lib. 31. cap. 6: Difficilius perfrigescunt marina calefacti.

Pērfrīgĭdŭs, a, um, Valdè frigidus. [ὁ πάνυ ψυχρός. Gall. *Fort froid.* Ital. *Molto freddo.* Germ. Grūn kalt/hefftig kalt. Hisp. *Mucho frio.* Pol. *Barzo zimni.* Vng. *Igen hideg.* Ang. *Very cold.*] Cicer. 6. Verr. Erat hyemis summa tempestas (ut ipsum Sopatrum dicere audistis) perfrigida.

Pērfringo, is, act. t. Perrumpo, violo. [שִׁבֵּר *schibbér.* ἀλαπίζω, ῥήγνυμι. Gall. *Rompre en pieces, briser du tout.* Ital. *Rompere, frangere, violare.* German. Zerbrechen oder durchbrechen. Hispan. *Quebrantar, violar.* Polon. *Przełamuie.* Vngar. *El rontom el rōrōm.* Ang. *To break into peaces.*] Plin. Epist. 101: Campi, quos monuisti, ingentes boves, & fortissimā aratra perfringunt. Terentius in Adelph. -ne aut ille alserit, Aut uspiam ceciderit, ac perfregerit aliquid. Cicero pro Milone: Polluerat stupro sanctissimas religiones, senatus gravissima decreta perfregerat. Idem 7. Verr. Vt earum rerum vi & autoritate omnia repagula juris, pudoris, & officii perfringeres.

Pērfrāctŭs, a, um, participium, Perruptus. [מְשֻׁבָּר *meschubbár.* ἀλαῤῥαγείς, ἀλακλασθείς. Gall. *Tout rompu, & brisé en pieces.* Ital. *Rotto in pezzi.* Germ. Zerbrochen/durchgebrochen. Hisp. *Rompido y quebrantado del todo.* Pol. *Przełomioni.* Vng. *El rontatot, el tōretōt.* Ang. *Broken in peaces.*] Axe perfracto volvitur, Silius lib. 16. Fores perfractæ, Tibul. lib. 1. Elegia 10.

Pērfrāctē, adverb. Obstinatè, pertinaciter. [αὐθαδῶς. Gall. *Obstinément.* Ital. *Obstinatamente.* Ger. Eigenrichtigtlich/ stettigtlich. Hisp. *Porfiadamente.* Pol. *Vpornie.* Vng. *Meg atalkodua.* Ang. *Obstinatlie, stubburnelie.*] Cic. 3. Offic. Ego etiam cum Catone meo sæpè dissensi, nimis mihi perfractè videbatur ærarium, vectigalia que defendere.

Pērfrŭŏr, pen. cor. perfrueris, d. p. Diu, multùm & constanter fruor. [ἀπολαύω. Gall. *Iouir totalement de quelque chose.* Ital. *Godere lungamente.* Ger. Wol nutzen vnd brauchen/wol geniessen. Hisp. *Mucho gozar.* Pol. *Dobrze wżiwam.* Vngar. *Sokaig valamuelelek.* Ang. *To inioye throughlie.*] Plin. Epist. 4: Quod velim facias, primùm ut perinde nostris rebus, ac nos tuis, perfruaris. Cic. 5. de Finib. Sequamurque eam vitam, quæ rebus ipsis perfruatur. Idem 1. Offic. Expetuntur autem divitiæ, tum ad usus vitæ necessarios, tum ad perfruendas voluptates.

Pērfŭgĭo, gis, pen. corr. n. t. Desciscо, ad aliquem confugio. [חָסָה *chasáh.* καταφύγω. Gall. [illegible]. Ital. *Ricorrere ad alcuno per aiuto.* Ger. [illegible] vmb hülff vnnd schirms willen fliehen. Hisp. *Huir à lugar por ayuda.* Pol. *Dla obromi vciekám.* Vngar. *El haylok valakihoz altal futok.* Ang. *To flie to some place for succour.*] Cæsar 1. bell. Civil. Itaque magnus eorum quotidie numerus ad Cæsarem perfugiebat. Cicer. 7. Verr. Hic locus est igitur unus quò perfugiant, hic portus, hęc arx, hæc ara sociorum: quò quidem nunc non ita confugiunt, ut antea in suis repetendis rebus solebant.

Pērfŭgĭum, gii, n. s. Asylum, vulgò etiam dicunt *refugium*, locus tutissimus, quò rebus adversis jactati nos recipere contendimus. [מָסְתָּר *machasséh.* καταφύγιον, καταφυγή. Gall. *Refuge, lieu propre pour se sauuer.* Ital. *Perfugio, luogo dove si saluiamo ne i pericoli.* Ger. Ein zuflucht/ ein fluchthauß. Belg. Een toevlucht. Hisp. *Lugar do nos recogemos.* Pol. *Obrona doktorejście vciekámi.* Vng. *Nyugodal omnak helye.* Ang. *A sanctuarie, a place to flie vnto for succour.*] Liv. lib. 2. ab Vrbe: Ita in medio propè jam victores cæsi Hetrusci: pars perexiguà, duce amisso (quia nullum propius perfugium erat) Romam inermes, & fortuna & specie supplicum delati sunt. Cæsar 4. bell. Gall. Quo perfugio superiore anno fuerant usi. ¶ Transfertur etiam ad alia, ut ad literas quæ suis cultoribus in rebus adversis solent esse loco perfugii. Cicero ad Att. Itaq; utor eodem perfugio quo tibi utendum censeo, literulis nostris.

Pērfŭgă, gæ, pen. cor. m. p. Qui ad hostes perfugit, sive defecit. [נָטֵל *nophél* αὐτόμολος. Gall. *Rebelle, qui s'est allé rendre aux ennemis.* Ital. *Rebello.* Germ. Ein Feldflüchtiger/der auff des Feindts seitē fallt. Hisp. *Tornadizo.* Pol. *Zbieg.* Vng. *Pribek el partolo el haylo.* Ang. *A reuolter to the enemeis.*] Cicero lib. 3. Offic. Perfuga ab eo venit in castra Fabricii. Cæs. 7. bell. Gall. Admiratus quærit ex perfugis causam. Idem & transfuga dicitur. Liv. libro 2 ab Vrbe: Deinde metuens ne si consulum injussu, & ignaris omnibus iret, deprehensus fortè à custodibus Romanis, rētraheretur, ut transfuga: fortuna tum urbis crimen affirmante. Senatum adit. Differentiam tamen tradit Corn. Front. de differ. vocabul. meo judicio non ineptam: Transfuga, *inquit*, suos reliquit, & ad alios venit. Perfuga supplex est. Transfuga igitur venit ut juvet, perfuga ut juvetur.

Pērfŭlcĭo, is, ire, act. t. Bene fulcio, & roboro. [ἐρείδω, στηρίζω. Gall. *Fortifier.* Ital. *Fortificare.* Ger. Wol vnderstützen oder sterckē. Hisp. *Fortalescer.* Pol. *Dobrze podpieram.* Vn. *Igen meg tamaxtom.* Ang. *To proppe and fortifie.*] Ovid. ad Pison. Eloquio sanctum modò perfulcire senatum.

Pērfŭndo, is, act. t. Humore affuso madefacio, aspergo. [נָזָה *nazáh* שָׁתַף *schatáph.* διαῤῥαίνω. Gall. *Ietter ou verser vne liqueur par dessus, mouiller.* Ital. *Spargere, bagnare.* Ger. Begiessen/ beschütten/ netzen. Hisp. *Derramar, mojar.* Pol. *Poliewam namakrzam.* Vng. *Meg wttöxöm meg hintöm.* Ang. *To poure out or abroad.*] Virgil. 3. Georg. Dulcibus idcirco fluviis pecus omne magistri Perfundunt: undisque in gurgite villis Mersatur. ¶ Artus perfundere rore, Ovidius 3. Metamorph. Cicero 3. Verr. Aqua denique ferventi à Rubrio ipso Philodamus perfunditur. Ensis perfunditur sanguine, Ovidius 7. Metamorph. ¶ Perfundere animum religione, per translationem, pro imbuere. Livius 10. ab Vrbe: Erat cùm alius apparatus sacri, qui perfundere religione animum posset: tum, *&c.* ¶ Perfundere animos suavitate. Cicero de Clar. Orat. Animum voluptate perfundere, Idem 4. Tuscul.

Pērfūsŭs, participium. [מְשֻׁסָּף *mischtáph.* διηθῶν, ἀλαῤῥεγμένος.] Livius 10. bell. Pun. Perfusum millies cruore Romano: id est, aspersum cruore, sive cruentatum.

Pērfūsōrĭē, adverbium, Idem quod obscurè, dissimulanter, non diserté. Vlpianus l. 5. D. quod vi aut clam. Debebit enim & diem & horam denuntiatione complecti, & ubi & quod opus futurum sit, neque perfusoriè aut obscurè dicere aut denuntiare. Scævol. l. 69. D. de evictio. Sed & si quis in venditione statū liberum perfusoriè dixerit, conditionem autem libertatis celaverit. Ex Hotomano.

Pērfūngŏr, perfungeris, perfungi, d. t. Munus suum ad finem perducere, & ad exitū perferre. [עָשָׂה *hasáh.* ἐπιτελῶν. Gall. *Acheuer de faire, faire deuoir & office iusques à la fin.* Ital. *Fare perfettamente.* Germ. Sein Ampt verrichten/ sein Pflicht vollenden. Hisp. *Acabar el officio.* Pol. *Vrzad swoi pełnie koncze.* Vngar. *Mukamat, tixtōmet el vegezōm.* An. *To do fullie a dewtie, and office vnto the end, to be deliuered of his office.*] Cic. pro Cluent. Aut quòd [illegible] perfunctos jam esse arbitrantur quū de reo judicarunt, negligentiùs attendunt cætera. Idem de Senect. Nam dum sumus in his inclusi compagibus corporis, munere quodam necessitatis & gravi opere perfungimur. Terent. in Hecyr. Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum: satietas me jam tenet Studiorū istorum. Cicero Lentulo lib. 1: Quum & honoribus amplissimis & laboribus maximis perfuncti essemus.

Pērfūnctĭo, onis, verbale, f. t. [מַעֲשֶׂה *mahaséh.* λειτουργία, ὑπέρεσια. Gall. *Acheuement.* Ital. *Fornimento.* Ger. Vollendung mit fleiß vnnd mühe/ außrichtung Hisp. *Acabamiento.* Pol. *Odprawienie spełnoścya.* Vng. *Nuka anagy tiszte el vegezes.* Ang. *The full doing of a dewtie, to the end.*] Cicero 1. de Finibus: Nam neque laborum perfunctio, neq; perpessio dolorum per se ipsa allicit, nec patientia, nec assiduitas, *&c.*

Pērfūnctŭs, a, um, passivè. Cicero in Sext. Recito memoriam perfuncti periculi.

Pērfūnctōrĭŭs, a, um, Defunctorius: hoc est, lāguidus, remissus, leviter & oscitanter, non toto conatu factus: [ἀφοσιωμένος. Gall. *Acheué, remis.* Ital. *Fornito, aquittato.* Ger. Das schlechtlich an jhn mit kleinem ernst gethan wird. Hisp. *Acabado, flaco.* Pol. *Przez rzecz vczinioni, lenivo.* Vng. *Tunia, fzunnyadagos.* Ang. *That is done lightlie or slacklie, ouerlie.*] ut Perfunctoria opera quam veluti aliud agentes rei alicui impendimus.

Pērfūnctōrĭē, Transitoriè, & inaniter, oscitanter, nec toto conatu. [κατὰ ἀφοσίωσιν. Gall. *Par maniere d'acquit, sommairement.* Ital. *Di sopra via.* German. Nur schlechtlich oben anhin/ bloß vberloffen Hispan. *Summariamente.* Pol. *Zwierch, ledaiako przebiezant.* Vng. *Tunyau Zunnyadagossan.* Ang. *Lightlie, slaklie.*] Vlpianus: Neque quidem perfunctoriè, aut obscurè dicere, aut denuntiare debet.

Pērfŭro, perfuris, penult. cor. Vehementer insanio. [μαίνομαι. Gall. *Estre forcené, & enragé.* Ital. *Infuriare grandemente.* Germ. Hefftig wüten. Hisp. *Mucho enloquescerse.* Pol. *Barzo szaleie.* Vng.

Igen bolondoskodom dwri ðskðdðm. An. To be werie mad and wood.] Virg. 9. Aen. incensus & ipse perfurit. Silius lib. 4: Necnon cũ Venetis Aquileia perfurit armis. Lucr. lib. 1: ita perfurit acri Cum fremitu.

Pĕrgaudĕo, es, n. p. Vehementer gaudeo. [ὑπερχαίρω, πάνυ ἀφραίνομαι. Gall. Se reſiouir fort, eſtre bien aiſe. Ital. Allegrarſi molto. German. Sich hefftig freuwen. Hiſpan. Mucho gozarſe. Pol. Barzo ſie radnie. Vngar. Igõn ðrwlõk. Ang. To reioyce greatlie.] Cicero ad Quint. Frat. lib. 3: Trebonium meum à te amari, teq; ab illo pergaudeo.

Pĕrgīgno, is, Gigno. [חלד holidh. γονάω. Gall. Engendrer. Ital. Generare. German. Gebãren/herfürbringen. Hiſpan. Engendrar. Polon. Rodzę.] Catul. Argon. Quales Eurotæ pergignunt flumina myrtos.

Pĕrgnārŭs, [Vng. Igõn tudos.] Apuleius in Apologia: Magia ars colendi deos ac venerandi pergnara.

Pĕrgo, pergis, perrexi, n. t. Ex per & ago, quaſi perago, vado, vel iter facio. [הלך halách. πορεύομαι. Gall. Aller, continuer. Ital. Andare, ire, gire, far viaggio. Germ. Gehn oder hingehn. Belg. Gaen. Hiſpan. Ir, ò endar camino. Pol. Ide. Vn Megiok, benne el megyõk. An. To procede, and go on.] Plaut. in Capt. Nunc ad eum pergam. Terent. in Hecyr. Sed quis eſt qui huc pergit? Plinius: Mox ubi pluribus eodem modo ſe coriis loricavit, in dimicationem pergit. ¶ Aliquando ponitur pro perſevero, & procedo, ἀλλὰ πείθω, διεξέρχομαι. Terentius in Adelph. Nam ſi moleſtus eſſe pergis, jam intrò abripiêre. Virg. 1. Aeneid. O dea, ſi prima repetens ab origine pergam, &c. ¶ Aliquãdo accipitur pro ago: ut in illo Virgil. 6. Aegloga: Pergite Pierides. ¶ Quandoque pro feſtino. Terent. Phorm. Domum ire pergam, ubi plurimum eſt. ¶ Quandoque pro conor. Ibidem: Hoc ubi ego audivi, ad fores ſuſpenſo gradu, placidè ire perrexi. ¶ Ponitur aliquando pro prætetire. Cicero Attic. libro 3: Sed pergo prætenta. ¶ Perge in virum, dixit Plautus in Menæch. Id eſt, oſtende te virum fortem & animoſum. ¶ Negant plerique ex per & ago componi: quia non peregi prætertum facit, ſed perrexi, eamque ob cauſam à rego deduci exiſtimant. Vnicuique ſuũ ſit judicium, nos Sipontinum ſequimur. Non enim ſemper ſimplicis analogia retinetur. ¶ Hinc componitur Expergo, quod ſignificat expergefacio. Accius: Heus vigiles properate, expergite tarda ſopore Pectora.

Pĕrgrăcĭlĭs, le, om. t. Valde gracilis. [πάνυ λεπτὸς, λεπτομερής. Gall. Fort greſle, fort deſlie. Ital. Molto ſottile. German. Gantz tan. Hiſpan. Muy magro y ſutil. Polon Szczuplinch. Vngar. Igen vekony. Ang. Very ſlender.] Plinius lib. 25. cap. 13: Longiore caule, ſed pergracili.

Pĕrgræcor, aris, d. p. Epulis, & potionibus inſervio, quod eſt Græcorum proprium. [נזל ſabá ἱλαίζω, ὑπερμεθύω, κωμάζω. Gall. Gaudir & faire grand' chere, yurongner. Ital. Crapulare. German. Ein voll vnzimlichs wãſen führen mit Träſſen vnd Gauffen wie die Griechen. Hiſp. Viuir â modo de Griegos y vitioſamente. Pol. Biesiaduie kol' acye ſtroie. Vn Tobzodom reẓegeskðdðm. An. To mak riotous cheare and great feaſtes.] Titinnius: Hominem impium: nunc ruti pergræcatur. Plaut. Truc: Atque ut cum ſolo pergræcetur milite. Idem in Bacch. Propterea hoc facio, ut ſuadeas gnato meo Vt pergræcetur tecum, ter venefice.

Pĕrgrandĭs, pergrande, om. t. [μεγαλῶν, λίαν μέγας. Gall. Fort grand, fort aage. Ital. Molto grande. Germ. Vaſt groß. Hiſp. Muy grande. Pol. Barzo wielki. Vng. Igen vagy. An. Very great or old.] Cic. 6. Verr. Erat etiam vas vinarium ex una gemma pergrandi, trulla excavata, cum manubrio aureo. Idem de lege Agraria contra Rullum: Iubet eoſdem Decemviros omnibus agris publicis, pergrande vectigal imponere.

Pĕrgrăphĭcŭs, adjectivum: Id eſt, lepidus, ad unguem factus, abſolutus, & quaſi pictoris manu expolitus. [πάνυ γραφικὸς. Gall. Fort bien fait, comme qui l' auroit peinct. Ital. Fatto à penello. German. Gantz eigentlich oder wäſentlich. Hiſp. Hecho al pinẓel. Pol. Myſtern, wiprawni. Vng. Ekes, olyxep mintha meg irtak volna. Ang. Made as it were peinted.] Plaut. in Truc. Nimis pergraphicus ſycophanta.

Pergrātŭs, a, um, Admodum gratus. [πάνυ ἐπιχαρὴς, λίαν ἐπιχαρὴς. Gall. Fort agreable. Ital. Molto gratò. German. Gar oder vberauß angenem. Hiſpan. Muy agradeſcido. Polon. Barzo wdzięczni. Vngar. Igen kedues. Ang. Very acceptable.] Cicero de Amicitia: Sed quoniam amicitiæ mentionem feciſti, & ſumus otioſi, pergratum mihi feceris (ſpero etiam Scævolæ) ſi, quemadmodum ſoles de cæteris rebus quum exte quæruntur, ſic de amicitia diſputaris quid ſentias. Idem ad Brutum: Pergratum mihi erit, ſi eum ita tractaris, ut merito tuo mihi gratias agere poſſit. ¶ Interponitur aliquando dictio aliqua inter per & gratum, idque elegantiſſimè. Cicer. ad Attic. lib. 1: Per mihi per, inquam, gratum feceris, ſi in hoc tam diligens fueris, &c. Idem lib. 5: Per mihi gratum erit, ſi id curaris ad me perferendum.

Pĕrgrăvis, & hoc pergrave, penult. corr. om. t. Valde gravis. [πάνυ βαρὺς. Gall. Fort grief. Ital. Grauiſſimo. Ger. Gar ſchwãr Hiſp. Mucho graue y peſado. Pol. Barzo ciężki. Vngar. Igen nehez. Angl. Very heauie and weightie.]

Pĕrgrăvĭtĕr, adverb. Admodum graviter. [πάνυ βαρέως. Gall. Fort grieuement. Ital. Molto graueniente. German. Gar ſchwãrtlich. Hiſpan. Muy graue y peſadamente. Pol. Barzo ciężko. Vng. Igen nehezen. Ang. Very greuouſlie.] Cic. ad Att. lib. 1: Hoc te intelligere volo pergraviter illum eſſe offenſum.

Pĕrgŭla, æ, f. p. Locus apertus à multis lateribus aërem excipiens, aliquando extra parietem porrectus, & modò tectus, modò ſub dio expoſitus: à pergẽdo dicta, quòd in ea deambulare ſoleamus, forũq; aut horrũ, aut plateas, aut vias perſpectare, & quandoq; cœnare æſtivo tẽpore. [προθύρα. Gall. Vne ſaillie de maiſon ou galerie, ſoit couuerte ou non. Ital. Luoco da piu parti aperto, ò coperto ò ſcoperto one gli antichi tal volta deſinauano. Germ. Ein Ercker oder ſunſt ein Laubẽ an einem Hauß/ein Vorſchopff. Hiſp. El tablada ò corredor. Polon. Salia item podſionek genok. Vngar. Tornacz ſetalo nizõ tornacz. Ang. A gallerie, or priuate place to walk in.] Plin. lib. 21. cap. 3: Cum corona roſacea interdiu è pergula ſita in forum proſpexiſſe dictus. ¶ In pergulis præceptores diſcipulos erudiebant, artifices item opera ſua velut in propatulo habebant. Vnde Suetonius de Craſſitio Grammatico: Deinde in pergula docuit. Plin. lib. 35. cap. 10, de Apelle: Idem perfecta opera proponebat in pergula tranſeuntibus: atque poſt ipſam tabulam latens, vitia quæ notarentur auſcultabat. ¶ Pergula etiam dicebatur locus accommodatus exponendis venalibus rebus. [πρόδομος. Gall. Lieu où on eſtale la marchandiſe. Ital. Luoco da porui in moſtrale mercatantie. Ger. Ein Krãmerladen/ ein offner Laden in dem man etwas kan feil haben. Hiſpan. La meſa do ſe pone algo para vender. Pol. Buda do przedawania, kramarnig. Vng. Kalmar aru bolt, ſator. Ang. A merkat place.] Vlp. l. Hæres, de Iudiciis: At ſiquo in loco conſtitit, non dico jure domicilii, ſed tabernulam, pergulam, horreum, armarium, ſeu officinam conducens: ibiq; diſtraxit, vel egit: defendere ſe ex eo loco debebit. ¶ Legitur & figuratè Pergula, pro iis qui in pergula verſantur. Iuven. Satyr. 11: Sed nec ſtructor erit, cui cedere debeat omnis Pergula diſcipulus Tripheri doctoris, apud quem Sumine cum magno lepus, atque aper, atque pygargus, Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens; Et Getulus oryx, hebeti lautiſſima ferro Cæditur, & tota fonat ulmea cœna Saburra. Quo in loco nonnulli Pergulæ nomine accipiunt eos, qui in pergula æſtivo tempore diſcumbunt. Alii ordinem & cœtum miniſtrorum qui in pergula diſcumbentibus inſerviunt, uniq; parent ſtructori. Alii rurſus ſcholam eorum qui chironomiam: hoc eſt, geſticulationis legem, profitebantur, quam etiam in diſſecandis cibis ſolent obſervare. ¶ In vineis verò topiariũ opus ſignificat. [ὄρχος, ὄρχατος. Gall. Vne treille de vigne. Ital. Pergola di vite. German. Ein Rãbengeheld. Hiſpan. El tablado por donde anda la parra. Pol. Ganek miedzi winnem.] Columella libro 11. cap. 2: Siquæ pergulæ vitium generoſarum à putatoribus relictæ ſunt, ante Calendas Aprilis utique deputari debent. Plinius etiam lib. 17. cap. 4, vitium generoſarum pergulas præcipit quinquatribus eſſe putandas.

Pĕrgŭlānŭs, Adject. ut Pergulana vitis, quæ pergulis adjungitur, & ſuſtinetur. Colum. lib. 3. cap. 2: Nam has nuper mihi cognitas, pergulanam dico, & ittiolam, &c.

Pĕrhĭbĕo, es, pen. cor. act. ſ. ex per, & habeo, ſignificat dico, & affirmo. [אמר amár. καταφάσκω, λέγω πρός. Gall. Dire, affermer. Ital. Dire, affermare. Ger. Fürgeben/ für ein Wahrheit ſagen. Belg. Seggen. Hiſp. Dezir, affirmar. Pol. Prawdziwie mowie. Vng. Mondom vallom. An. To ſay, to alledge, or affirme.] Col. lib. 4: India perhibetur molibus ferarum mirabilis. Plaut. in Sticho: Perſarum montes, qui eſſe aurei perhibentur. Cic. 2. de Divin. Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibeto optimum. ¶ Interdum Perhibere ponitur pro dare. παρέχω. Plautus in Pſeud. -cur ego veſtem, Aurum, atque ea quibus vobis uſus, perhibeo? Idem in Merc. -diem unum oravit, Vt apud me perhiberem ſibi locũ. ¶ Perhibere teſtimoniũ: hoc eſt, dicere. Col. lib. 4: Ejus rei teſtimonium tu præcipuè Sylvine perhibere nobis potes. ¶ Quãdoque pretium exprimit eo modo quo vendo. Plaut. in Perſa: Eodem mihi pretio ſal perhibetur quo tibi.

Pĕrhŏnōrĭfĭcŭs, a, um, Valde honorificus. [πολύτιμος, πάνυ ἔντιμος. Gall. Fort honorable. Ital. Molto honoreuole. Germ Gantz ehrentheafft oder ehrlich. Hiſpan. Muy honorado. Pol. Barzo poczciwi. Vng Igen tiztefſeges. Ang. Very honorable.] Cic. ad Att. Conſalutatio forenſis perhonorifica, ſigna præterea benevolentiæ permulta nobis impertiuntur.

Pĕrhŏnōrĭfĭcē, Adverbium. [πολυτίμως. Gall. Fort honorablement, auec grand honneur. Ital. Honoreuolmente, con molto honore. Germ. Gantz ehrlichen. Hiſp. Muy honradamente, con mucha honra. Pol. Barzo poczciwie. Vng. Igen tiztefſegeſſen. Ang. With great honour.] Cic. ad Att. lib. 14: Hic perhonorificè & amicè Octavius, quem quidem ſui Cæſarem ſalutabant.

Pĕrhorrĕo,

Pĕrhŏrrĕo, es, n.s. sive Perhorresco, is, n.t. Horrore permoveor, extimesco. [φρίσσω. Gal. *Auoir grand' peur et frayeur, trembler de peur.* Ital *Sentir horrore & ribrezzo, tremare.* Ger. Von forcht ein hefftigs grausen oder schauderen habẽ/ vber entsitzen. Hisp. *Mucho temer.* Pol. *Srodzesie lekam.* Vng. *Igen ixonyodom irtozom.* Ang. *To haue a great feare, to tremble for feare.*] Cic. ad Att. lib. 9: Sed genus belli crudelissimi & maximi quod nondum vident homines quale futurum sit, perhorrui. Idem lib. 13: Sed quid est tandem quod perhorrescas.

Pĕrhŏrrĭdŭs, a, um. pen. corr. Valde horridus. [πάνυ φρικώδης, λίαν φοβερός. Gall. *Fort hideux & herissonné.* Ital. *Molto horrido, spauenteuole.* Ger. Gar schentzlich. Hisp. *Muy espantable ò espeluzado.* Pol. *Mierzieli, merski.* Vng. *Igen ixonyu.* Ang. *Very fearfull and hiddeous.*] Livius lib. 2. bell. Pun. Pœnus contrà intra Formiana saxa, ac Linterni arenas, stagnaq; perhorrida situ hybernaturus esset.

Pĕrhŏspĭtālĭs, le, om. t. Valde hospitalis. [λίαν φιλόξενος, φιλόξενος. Gall. *Fort humain & courtois à receuoir les estrangers & ses amis.* Ital. *Cortesissimo à ricevere, & acarezzar gli amici.* Ger. Gar gastfrey/ ganz bereit Gest auffzunemen. Hisp. *Muy humano y cortes para recebir los amigos y otros.* Pol. *Barzo liudski, rad wdom przymuieci.* Vng. *Igagazdal kodo.* Ang. *Very courteous to strangers.*] Cicero 6. Verrina: Hujus domus est vel optima Messanæ, notissima quidem certè, & nostris hominibus apertissima; maximeque perhospitalis.

Pĕrhūmānŭs, a, um, Admodum humanus. [πάνυ φιλάνθρωπος. Gall. *Fort humain.* Ital. *Molto humano.* Ger. Gantz freündtlich/ oder freundtholt. Hisp. *Muy cortes y humano.* Pol. *Barzo liudski.* Vng. *Igen emberseges.* Ang. *Very humain and courteous.*] Cicero ad Quint. Frat. lib. 2: Multumq; hic mecum sermonem habuit, & perhumanum de discordiis mulierum nostrarum.

Pĕrhўĕmo, as, are, Totam hyemem transigo. [ὅλον χειμερίζω. Gall. *Passer ou demeurer tout l'hyuer.* Ital. *Inuernare.* Ger. Durch wintteren / durch den gantzen Winter bleyben. Hisp. *Inuernar ò tener inuierno.* Pol. *Przez zimemieszkam, przezomuie.* Vng. *Axtelet altal vonzom.* Ang. *To passe ouer or tarie a winter.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Sed eos vacuos perhyemare patiemur.

Pĕrĭbŏētŏs, [נכבד *nichbadh.* περιβόητος. Gall. *Noble, fameux, celebre.* Ital. *Celebre, nobile.* Germ. Berümpt. Hisp. *Noble, famoso.* Pol. *Zacżni, sławni, sliachetni.* Vng. *Hires, neues.* Ang. *Famous, of great renowme.*] Græcis celebrem, famigeratũq; significat: quo nomine etiam nobilem quendam Satyrum illi cognominant, perpetuam Liberi patris comitem. Plin. lib. 34. cap. 8, de operibus ex ære: Item Cataguſam, & Ebrietatem, & Liberum patrem, nobilemque unà Satyrum, quem Græci *Periboëtbon* cognominant.

Pĕrĭbŏlŭs, pen. corr. περίβολος, Latinè ambitus, lorica murorum: ab ambio circundo. [περιβάλλω. Pol. *Ganek.*] Et accipitur pro septo & corona domus, ideo extructa nequis delabatur: quæ lorica, loriculáve alio nomine dicitur, vide LORICA.

Pĕrĭcārdĭŏn, περικάρδιον, Membrana est cor circunquaq; amplectens tantum ab eo disita, tantumq; spatii vacui omni ex parte relinquens, quantum ad cordis diastolem maximè est necessarium, vulgus *Capsulam cordis* appellat.

Pĕrĭcārpĭum, περίκαρπον, Bulbi genus est. Ejus duæ sunt species: cortice rubro alterum, alterum nigro; papaveri simile. Vtrunq; habet vim excalfaciendi: unde & contra cicutam datur. Autor Plin. lib. 25. cap. 10.

Pĕrĭcārpĭum, n.s. περικάρπιον, Est involucrum seminis, quò illud ambitur, & adversus cœli, animaliumq; injurias defenditur: ut in frugibus spica, in castaneis echinus. [Pol. *Okrycie wszeliakiego owocżu.* Vn. *An huskor hull of corne or other graynes.*] ¶ Est item pericarpium brachii ornamentũ, cingens junctură illam qua summa manus cubito jungitur, quam anatomicæ rei periti Græco vocabulo κάρπον appellant.

Periclitor. Vide PERICVLVM.

Pĕrĭclўmĕnŏs, sive Periclymenon, pen. corr. [περικλύμενον Dioscoridi. Gall. *Herbe appellee matrisilua.* Ital. *Matriselua.* Ger. Geissblat/ oder Waldgirgen/ Speckgirgen. Hisp. *Madreselua.* Vng. *Zulak.* Ang. *Woodbind, that beareth the honysuckle.*] Herba est fruticans, ex intervallo duo habens fila, subcandida, mollia: in cacumine autem semen inter folia durum, & quod difficilè evellatur. Nascitur in arvis & in sepibus convolvens se adminiculis quibuscunq;. Hæc Plinius lib. 27. cap. 12. Hodie, teste Ruellio, vocatur *caprifolium*, à quibusdam etiam *matrisylva.*

Pĕrĭcŏpē, pen. corr. Amputatio, circumcisio: [περικοπή. Gall. *Coupure.* Ital. *Taglio.* Ger. Ein abschneidung / ein vnderscheid oder stuck einer gantzen Red. Hisp. *Tasadura, cortadura.* Pol. *Przeczie cżie, przegrodek wmowie.* Vng. *Körny vlmetzes.* Ang. *A cutting of or about.*] à verbo Græco περικόπτω, quod est amputo, vel circuncido. Hiero. ad Pamma. Aut si tu quoq; narem cõtraxeris; illã Apostoli περικόψω: id est, amputationem in qua de virginitate & nuptiis disputat, aliter dissereré compelleris:

Pĕrĭcrānĭŏn, περικράνιον, Membrana est tenuis & nervosa, sub capitis cute ex crassa meninge enascens, totumq; cranium extrinsecùs ambiens: unde & nomen accepit.

Pĕrĭcŭlŭm, li, n.s. à pereo deduci videtur, Discrimen, tempus adversum. [κίνδυνος. Gal. *Peril, danger.* Ital. *Pericolo.* Ger. Ein gefahr oder gefährligkeit. Bel. Peryckel. Hisp. *Peligro.* Pol. *Niebespieczenstwo.* Vng. *Vezedelom.* Ang. *Danger, perill, ieopardie.*] Virgilius 3. Aeneid. Obscœnamq; famem, quæ prima pericula, vito. Variis autem modis hoc nomine in oratione utimur. Dicimus enim, Subjicere aliquem periculo, Creare periculum alicui, Negligere periculum; In periculo esse, Periculum subterfugere, Periculum adire, Abesse à periculo, Afferre periculum, Adducere in periculum, Conflare periculum, Committere se periculo, Facessere periculum alicui, Inferre se in periculum capitis, Injicere periculum, Intendere periculum, Intẽtare periculum, Liberare periculo, Procurare periculum, Vocari in periculum, Venire in periculum. ¶ Aliquando periculum accipitur pro experimento: quia rarum est tentamentum sine periculo. πεῖρα. Terentius in Evnuch. Fac periculum in literis.

Pĕrĭcŭlōsŭs, sa, sum, Quod est cum periculo conjunctum. [κινδυνώδης, ἐπικίνδυνος, παράκινδυνος. Gall. *Perilleux.* Ital. *Pericoloso.* Ger. Gefährlich. Hisp. *Peligroso.* Pol *Niebespieczny.* Vng. *Vezedelmes.* Ang. *Perillous, dangerous.*] Cicero lib. 1. Offic. Gravioribus autem morbis periculosas curationes, & ancipites adhibere coguntur. Cæsar 7. bell. Gall. Intrare intra præsidia periculosum putabat. Cicer. 5. Verr. Turpis est enim & periculosa confessio.

Pĕrĭcŭlōsē, adverbium. [ἐπικινδύνως, ἐπισφαλῶς. Gall. *Perilleusement.* Ital. *Pericolosamente.* Ger. Gefährlichen Hisp. *Peligrosamente.* Pol. *Niebespieczinie.* Vng. *Vezedelmesse.* An. *Dangerouslie, perrillously.*] Cicer. Tironi: Periculosè hyeme navigatur. Idem pro Mil. Facere enim probus adolescens periculosè, quàm perpeti turpiter, maluit.

Pĕrĭcŭlŏr, laris, d.p. periculum subeo, periculo me expono, [κινδυνεύω. Gall. *Estre en danger.* Ital. *Pericolare.* Ger. In gefahr stehn. Hisp. *Ponerse en peligro.* Vng. *Vezedelombenesom.* Ang. *To be in danger or perill.*] Vnde periculatus sum apud Catonem lectum est, teste Festo.

Pĕrĭclĭtŏr, pen. corr. aris, d.p. Periculum subeo, in discrimen me conjicio. [κινδυνεύω, παρακινδυνεύω. Gall. *Se mettre où estre en danger.* Ital. *Pericolare, andare à pericolo.* Ger In gefahr stehn/ ein gefährligkeit bestehn. Bel. In peryckel staen. Hisp. *Ponerse en peligro.* Pol. *Niebespieczności podstępicz, bicz wniebespieczeństwie.* Vng. *Vezedelombennyomorgok.* Ang. *To put him self in danger.*] Vt periclitor fama, capite: hoc est, periculum est, ne caput aut famam amittam. Dicitur etiam periclitor siti: id est, in periculo positus sum moriendi propter sitim. Plin. lib. 17. cap. 24: Arbores gelú periclitabantur. Martial. lib. 6: Periclitatur capite Sotades noster. ¶ Periclitari etiam significat experiri, πεῖραν ποιεῖν, κινδυνεύειν ποιεῖσθαι. Cic. lib. 1. de Orat. Subeundus usus omnium, & periclitãdæ vires ingenii. Plancus ad Ciceronem: Itaq; potiùs periclitari volui, si posset mea præsentia & Lepidã tueri, & exercitum facere meliorem, quàm nimis cautus videri.

Pĕrĭclĭtātĭo, onis, verbale, f.t. Experimentum, tentatio.] κινδύνευμα. Gal. *Peril.* Ital. *Pericolo.* Ger. Versuchung mit gefahr. Hisp. *Peligro.* Pol. *Doswiadczenie zniebespieczeństwem.* Vng. *Vezedelombenvalo nyomorgas.* Ang *An aduenturing or ieoparding.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Quarum utilitatem longinqui temporis usu & periclitatione temporis percipimus.

Pĕrĭdōnĕŭs, a, um, Valde idoneus. [πάνυ ἐπιτήδειος. Gall. *Fort idoine, propre & conuenable.* Ital. *Molto atto.* Ger. Gar füglich oder taugentlich Hisp. *Muy idoneo, y atauiado.* Pol. *Dobrze sie godzący.* Vng *Igen alkolmatos.* Ang. *Very fitte and conuenient.*] Cæs. 2. bell. Civil. Quòd is locus peridoneus castris habebatur. Suet. de Clar. Gram. Peridoneus præceptor.

Pĕrĭdrŏmĭs, pen. corr. peridromidis, f.t. περιδρομίς, Hypæthra ambulatio ambiens palæstras, apud Vitruvium lib. 5.

Pĕrĭērgĭă, æ, f.p. [περιεργία. Gall. *Curiosité.* Ital. *Curiosità.* Ger. Vberflussige sorg durch welche man nur zuviel fleissig vnd gesüchig ist. Hisp. *Curiosidad.* Pol. *Zbytnia pilnosc.* Vng. *Földteb valo szorgalmatossag.* Ang. *Curiositie.*] Curiositas, sedulitas, nimia anxietas, & veluti redundans diligentia, qualem in Protogene reprehendit Apelles, quòd manum de tabula tollere nõ posset. Diomedes, περιεργία inter tropos seu potiùs inter vitia orationis annumerat, quum scilicet oratio plus satis elaborata & satietatem parit, & obscuritatem.

Pĕrĭēgesis, pen. prod. περιήγησις, Ambitus, sive circuitus: à verbo Græco περιήγεομαι, quod est circumeo, vel circunduco. Hinc Dionysius Afer, opus suum geographicum γῆς περιήγησιν inscripsit.

Pĕrĭleūcŏs, περίλευκος, Gemma filum habens candidum ab ipso ore ad radicem usq; descendens. Plin. lib. ult. cap. 10.

Pĕrĭllŭstrĭs, stre, om. t. Admodum illustris. [πολύλαμπρος, πάνυ λαμπρός. Gal. *Fort illustre, et renõmé.* Ital. *Molto illustre.* Ger Durch

tcüchtig/hoßberümpt. Hiſp. *Mucho eſclarecido y famoſo en bien.* Pol. *Barzo ſl'awni, oſwieczoni.* Vng. *Tekintetes.* Ang *Greatlie renowmed, very noble.*] Cicero ad Attic. lib. 5: Ibi morati biduum perilluſtres fuimus, honorificisq; verbis omnes injurias refellimus.

Pĕrīmbĕcillŭs, a, um, vel perimbecillis, le, Valde imbecillus. [πάνυ ἀσθενὴς, ὀλιγοδρανής. Gall. *Fort debile.* Ital. *Molto debole.* Ger. Vaſt ſchwach vnd blöd. Hiſp. *Muy flaco.* Pol. *Barzo ſl'aby.* Vng. *Igen erötlen.* Ang. *Very weak and feble.*] Cic. ad Att. lib. 10: Quod quidem eſt natũ, perimbecillum eſt. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 10: Perimbecillum enim id, ut caput molle.

Pĕrĭmo, is, à per & emo, act. t. Deleo, interficio, tollo. [הֵמִית *hemith.* ἀναιρέω. Gall. *Tuer, mettre à mort, aneantir.* Ital. *Vccidere deſtruggere.* Ger. Abthun/vmbbringen/tödten. Hiſp. *Matar deſtruir.* Pol. *Zabyam, wigl'adzam.* Vng. *Meg nyomuaztom meg ölöm.* Ang. *To ſlay, to kill.*] Plaut. in Menæch. Virum hunc ego perimam impuriſſimum. Cic. 4. Tuſculan. Sin autem perimit ac delet omninò, quid melius? Idem de Aruſpic. reſponſ. Si ludi non intermiſſi, ſed perempti atq; ſublati ſunt. ¶ Perimere reditum eſt intercludere, adimere. Cic. pro Plancio: Si mihi vis major aliqua reditum peremiſſet.

Pĕrĕmptŭs, Interfectus. [מֵתִית *mumáth.* ἀναιρεθείς. Gall. *Tué.* Ital. *Ammàzato.* Ger. Getödt/vmbbracht. Hiſp. *Matado.* Pol. *Zabyti.* Vng. *Meg nyomuaztatot meg öletöt.* Ang. *Killed.*] Virgil. 9. Aeneid. Nec minor in caſtris luctus, Rhamnete reperto Exangui, & primis una tot cæde peremptis.

Pĕrĕmptōrĭŭs, a, um, Quod perimendi vim habet: [ὀλεθριώτερον. Gall. *Choſe pour tuer.* Ital. *Perentorio, ch' vccide.* Germ. Tödtlich. Hiſp. *Coſa para matar.* Pol. *Smiercz, vpadek przynoſzący.* Vng. *Meg nyomuazto, megölö.* Ang *That hath force to kill.*] à perimendo: ut venenum peremptorium, apud Apuleium lib. 10. Sic apud Vlpianum. ff. de Iudiciis. l. Et tertium, Peremptoriũ edictum dicitur, eò quòd tribus edictis propoſitis, vel uno pro tribus fieri ſolebat, & quòd perimat diſceptationem inter litigatores: hoc eſt, non patiatur adverſarium tergiverſari: qui verò ſpernebat, contumax dicebatur. ¶ Et Peremptoriæ exceptiones dicuntur quæ ſemper agentibus obſtant, & rem de qua agitur, perimunt.

Pĕrĭncertŭs, a, um, Valde incertus. [πάνυ ἄδηλος. Gall. *Fort incertain.* Ital. *Molto incerto.* Ger. Gar vngewiß. Hiſp. *No cierto, muy dudoſo.* Pol. *Niepewni.* Vng. *Igen bizontalan.* Ang. *Very vncertaine.*] Gell. lib. 18. cap. 4. ex Saluſtio: At Cn. Lentulus patritiæ gentis, collega ejus cui cognomẽtum Clodiano fuit, perincertum ſtolidior an vanior, legem de pecunia quam Sylla emptoribus bonorum remiſerat exigendã, promulgavit.

Pĕrĭncōmmŏdŭs, a, um, penult. corr. Valde incommodus. [πάνυ ἀνεπιτηδείος, λίαν ἄχαρις. Gall. *Fort incommode.* Ital. *Molto incommodo.* Ger. Gar vnkomlich oder vnfügtich. Hiſp. *No prouechoſo, muy dannoſo.* Pol. *Niewygodni.* Vng. *Igen hazontalan.* Ang. *Very incommodious.*] Liv. li. 37: Quæ nihil admodum Romanis eã perincommoda regiis erant.

Pĕrĭncōmmŏdĕ, adverbium, Valde incommodè. [πάνυ ἀκαίρως, πάνυ ἀνεπιτηδείως. Gall. *Fort incommodément.* Ital *Molto incommodamente.* Ger Gantz vnkomlichen/gar vngelegen. Hiſp *Muy dannoſamente.* Pol. *Niewczeſnie.* Vng. *Igen hazontalanul.* Ang. *Very incommodiouſlie or vnhandſomelie.*] Cicero ad Atticum lib. 1: Sed accidit perincommodè, quod eum nuſquam vidiſti.

Pĕrĭncōnſĕquēns, pen. corr. Valde inconveniens, valde abſurdum. [ἀτοπώτατος. Gall. *Fort abſurde.* Ital. *Molto ſconueneuole.* Ger. Vaſt vngereumpt. Hiſp. *Muy inconueniente.* Pol. *Nie rymowni.* Vng. *Igen balyggatag igen illetlen helytellen.* Ang. *Verie abſurde and inconuenient.*] Gellius lib. 14 cap. 1: Per autem, *inquit*, inconſequens ipſum quidem corpus, & habitum tam profundi aëris ſub alio atque alio cœli curvamine non eundem manere.

Pĕrĭndĕ, ex Per & inde, compoſitum adverbium. ſimilitudinis, Eodem modo, ſimiliter, æquè. [ὁμοίως. Gall. *Ainſi, pareillement.* Ital. *Coſi quaſi.* Ger. Der gleichen/gleich/gerad. Bel. Geych. Hiſp. *Semejantemente, como.* Pol. *Rownie, takżeż.* Vng. *Zinten annyi azon keſſen zinten vgy.* Ang. *So, a lyk, all a lyk.*] & habet poſt ſe ferè aliquam harum particularum, Vt; quaſi, acſi vel atq; Plautus in Pſeud. Nam omnes res perinde ſunt ut eas magni facias. Cic. 3. Tuſcul. In quo facetum illud Bionis, perinde ſtultiſſimum regem in luctu capillum ſibi evellere, quaſi calvitio mœror levaretur. Cicero 5. Tuſcul. Philoſophia non perinde ac de nominum vita eſt merita, laudatur. Cic. Attic. lib. 6: Quos ego perinde tuebar acſi uſus eſſem. Idem pro M. Marc. Vereor ut hoc quod dicam, non perinde intelligi auditu poſſit, atque ego cogitans ſentio. ¶ Aliquando ſequitur particula quàm. Sueton. in Domitiano: Nulla tamẽ re perinde motus quàm reſponſo caſuq; Aſcletarionis Mathematici. ¶ Aliquando ſignificat pariter, æquè, ſi nulla ſit negatio, nec ſequatur acſi, vel atque ſi, aut ſimilis particula. Plinius libro 1. Epiſt. Funus Rufi clariſſimi, & perinde fœliciſſimi. Sueton. in Cæſ. Quæ ſi quis inveſtigare & perſequi vellet, quartam elementorum literam: id eſt, d, pro a, & perinde reliquas commutet. Cicero Terent. Te & Dolabellam perinde diligo. ¶ Aliquando ſignificat Per hunc modum. Terentius in Phormione: Sexcentas perinde potiùs ſcribito mihi jam dicas. ¶ Aliquando poſt perinde ſequitur tanquam pro acſi. Gell. lib. 15. cap. 29: Hoc perinde eſt tanquam ſi ego dicam, Eſt mihi nomen Iulium. ¶ Aliquando perinde & adeò ſimul junguntur, idemque ſignificant quod ita. Plautus in Amphitr. Fac ſis perinde adeò ut me velle intelligis. ¶ Aliquando poſt perinde ſequitur prout. Plin. in Panegyr. Meminerint perinde conjecturam de moribus ſuis homines eſſe facturos, prout hoc vel illud elegerint.

Pĕrĭndulgens, tis, adjectivum, Valde indulgens. [ὁ πολὺ χαλιδρῶν. Gall. *Qui permet beaucoup & baille grand abandon.* Ital. *Che compiace molto.* Ger. Nachleſſig vnd vertragen. Hiſp. *El que mucho regala.* Pol. *Wielie dożwalaiacy, pobl'azaraci.* Vng. *Igen kedueſö.* Ang. *That permitteth muche, and giueth very great libertie and licence.*] Cic. 3. Offic. Magnus vir in primis, & qui perindulgens in patrem, idem acerbè ſeverus in filium.

Perineon, Intercapedo, inter anum & pudendum.

Pĕrĭnfāmĭs, & hoc perinfame, pen. prod. [πάνυ ἄδοξος. Gall. *Fort infame.* Ital. *Molto infame.* Ger. Gar verſchrelt vnd verteümbdet. Hiſp. *Mucho infame y infamado.* Pol. *Barzo ſl'ai ſl'awi.* Vng. *Igen gyalazatos.* Ang. *Very vnfamous, without renowme.*] Valde infamis. Suet. in Vitel. cap. 2: Curam quoque imperii ſuſtinuit abſente eo, expeditione Britannica, vir innocens, induſtrius, ſed amore Libertinæ perinfamis.

Pĕrĭnfĭrmŭs, a, um, Valde infirmus. [μάλα ἀσθενὴς. Gall. *Fort foible, bien debile.* Ital. *Molto debole.* Ger. Vberauß ſchwach. Hiſp. *Muy flaco.* Pol. *Barzo chori.* Vng. *Igen erötelen.* Ang. *Very feble and weak.*] Cic. 2. de Fin. Sunt enim levia & perinfirma, quæ dicebantur à te.

Pĕrĭngĕnĭōſŭs, ſa, ſum, valde ingenioſus. [λίαν ἀγχίνους, πολυδαίδαλος. Gall. *Fort ingenieux.* Ital. *Molto ingeniöſo.* Ger. Gar ſinreich. Hiſp. *Muy ingenioſo y agudo de ingenio.* Pol. *Barzo dowczipni.* Vng. *Igen elmes.* Ang. *Very ingenious and wittie.*] Cic. 2. de Clar. Orat. Alios quòd melius putent dicere ſe poſſe quàm ſcribere, quòd peringenioſis hominibus, neq; ſatis doctis plerunq; contingit.

Pĕrĭnīquŭs, a, um, pen. prod. Valde iniquus. [ὁ μεγαλάδικος, λίαν ἄδικος. Gall. *Fort inique.* Ital. *Molto iniquo.* Ger. Gar vnbillich. Hiſp *Muy iniuſto.* Pol. *Barzo mesl'uſzni.* Vng. *Igen hawas nehez.* Ang. *Very vniuſt and partiall.*] Cicer. de lege Manil. Quare videant ne ſit periniquum & non ferendum. Liv. 1. bel. Pun. Pœnus periniquo animo ferebat, à Gallis accitum ſe veniſſe ad liberandum eos dictitans.

Pĕrĭnjūrĭŭs, valde injurioſus. [Vn. *Igön nagy bożkuſug teuö.*] Apuleius in Apologia: Atqui perinjurium eſt ei fidem in pejoribus habere, cui in melioribus non haberes.

Pĕrĭnſignĭs, perinſigne, om. t. Valde inſignis. [πάνυ ἔνδοξος. Gall. *Fort apparent & notoire, fort noble.* Ital. *Molto nobile, molto illuſtre.* Ger. Gar wol bekañt/vaſt deutlich. Hiſ. *Muy noble y ſemalado y famoſo.* Pol. *Barzo ſzczuſi, ſl'awni.* Vng. *Igen ieles.* Ang. *Very notorious.*] Cic. de Legibus: An corporis pravitates ſi erunt perinſignes, habebunt aliquid offenſionis, animi deformitas non habebit?

Pĕrĭntĕgĕr, gra, grum Omninò inviolatus, planè, integer. [πάνυ ἀκέραιος, ὁλόκληρος. Gall. *Fort entier.* Ital. *Molto intiero.* Ger. Gantz vnverſehrt Hiſp. *Muy entero.* Pol *Prawie cżyſtliwi, niepomażani.* Vng. *Igen ep egesz.* Ang. *Very whole and entiere.*] Gell. lib 3 cap. 5: Caſtitatis perintegræ dicebatur.

Pĕrĭŏchă, f p. [περιοχή. Gall. *Argument.* Ital. *Argomento.* Ger. Ein kurtzer ſummariſcher begriff oder inhalt eines dings. Hiſp. *Argumento.* Pol *Krotki opiſ, ſumma.* Vng *Summa.* Ang. *A briefe argument.*] A Græcis dicitur quod à nobis *argumentum*: hoc eſt, brevis totius rei alicujus explicatio, à verbo Græco περιέχω, quod eſt cõtineo, complector. Hinc Sulpitius Apollinaris in Terentii Comœdias argumenta, Periochas inſcripſit. Cicero Attic. lib. 13: At ego ne Tironi quidem dictavi, qui totas periochas perſequi ſolet, ſed Spinteri ſyllabatim. Sic enim vulgò legitur, quum fortaſſis non abſurdè ibi periodos legere poſsimus.

Pĕrĭŏdŭs, di, f. ſ & pen. corr. περίοδος, Latinè ambitus dici poteſt, vel circuitio. Vnde in oratione circuitus ille verborum ex colis & cõmatibus in orbẽ quendam circunductus, periodus appellatur. Cic. in Orat. Circuitus orationis, quẽ Græci περίοδον, nos tum *ambitum*, tum *circuitum*, tum *comprehenſionem* aut *continuationẽ*, aut *circunſcriptionem* dicimus. Idem de Clar. Orat. Quinetiàm comprehenſio, & ambitus ille verborum (ſi ſic periodum appellari placet,) erat apud illum contractus & brevis. ¶ In febribus item intermittentibus medici Periodum appellant ſpatium illud à principio unius paroxyſmi ad initium alterius: unde Periodicæ febres nomen ſumpſerunt, de quib. in FEBRIS. In ſacris quoq; Græciæ certaminibus periodõ viciſſe dicebãtur, qui quatuor illa certamina obiviſſent, Pythia ſcilicet, Iſthmia, Nemeæa, & Olympia, & ex omnib hiſce victoriam

victoriam reportassent. Hiscè honor talis habebatur, ut triumphantium more quadrigis per ruinas murorum in patriam reveherentur, & perpetuò ex publico alerentur.

Pĕrĭŏdĭcŭs, a, um, περιοδικὸς, Quod certa stataq; quadam periodo recurrit. Vnde periodicæ febres dictæ sunt tertianæ & quartanæ, quòd spatio nonnullo intermittentes, quadã quasi periodo facta, certis temporibus recurrant. Plinius lib. 20. cap. 3: Semina ejus si fuerint pari numero adalligata, febres sanare dicuntur, quas Græci dicunt *periodicas*.

Pĕrĭōstĭŏn, περίοστον, Membrana tenuis ossa in quacunq; corporis parte immediatè ambiens.

Pĕrĭpĕtāsmătă, tum, n.t. Aulæa sive tapetia quæ ad parietes extenduntur ornatus gratia, unde & nomen habent. [מסך *masách*. περιπέτασμα. Gall. *Tapisserie*. Ital. *Razzi tapezzarie*. Ger. Teppich oder gewürckte tücher mit welchen man ein ort verhenckt. Hisp. *Las mantas de pared, paramentos de cama*. Pol. *Obycżie, kobierzecż*. Vng. *Karpit*. Ang. *Tapestrie*.] Nam περιπέτειν est extendere. A Lucretio Babylonica dicuntur; ab aliis Attalica, à Capitolino Stromata, & Peristromata: à Varrone belluata: hoc est, belluis variegata: à Plauto etiam peristromata. Cic. 6. Ver. Quid illa Attalica, tota Sicilia nominata ab eodem Heio peripetasmata, emere oblitus es?

Pĕrĭpĕtĭă, [περίπτια. Ger. Das hin vnd wider tragen oder weltzẽ.] A Græcis dicitur quam nos *fortunæ temeritatem* dicimus, vel *varium rerum eventum*.

Pĕrĭphĕrĭă, pen. prod. f. p. verbum ex verbo, Circunferentia, circunductio. [גלגל *ghalghál* מסב *mesáb*. περιφέρεια. Gall. *Circonference, rondeur*. Ital. *Circonferentia*. Ger. Ein vmbtreib. Hisp. *Redondez*. Pol. *Okrąg*. Vng. *Környek*. Ang. *The roundnes of a circle*.] Peripheria circuli: hoc est, circuli ambitus: Peripheria terræ: hoc est, terræ superficies. ¶ Interdum idem quod hallucinatio, & pervagatio: à verbo Græco περιφέρεσθαι, quod interdum significat errare, vagor, palor, animumq; variis cogitationibus huc illuc ago.

Peripheroma, Vide PERIPLEROMA.

Pĕrĭphrăsĭs, hujus periphraseos, f. t. [περίφρασις. Ger. Ein vmbred / oder beschreibung eines dings mit viel worten.] Latinè circunlocutio, vel circuitio. Figura est, teste Quint. lib. 8. cap. 6, quum id quod uno, aut certè paucioribus verbis dici poterat, pluribus explicatur. Fitq; interdum necessitatis causa, quoties dictu deformia operimus: ut apud Salustium, quum requisita naturæ, dixit pro eo quod honestè unica dictione explicare non poterat. Interdum etiã solius ornatus causa: quod genus frequentissimum est apud Poëtas. Virg. 2. Aeneid. Tempus erat quo prima quies mortalibus ægris Incipit, & dono divûm gratissima serpit. Hæc ferè Quintilianus, licet non iisdem verbis.

Pĕrĭplērōmă, pen. prod. peripleromatis, n.t. [περιπλήρωμα. Ger. Erfüllung. Auffüllung.] Figura est quam ex Grammaticis nonnulli Supplementum vocant, quum scilicet particula aliqua ad sensum minimè necessaria, carminis causa adjicitur: à Græco verbo περιπληρόω, quod est expleo, Exemplum potest esse illud apud Virgil. sic fortè precatur. Vbi FORTE particula vacat, teste Servio, ad solum versus hiatum fulciendum ingesta. Latini id genus redundantes particulas, tibicines solent appellare: translatione sumpta ab ædificiis, in quibus columellæ quædam tecta subtinentes, tibicines appellantur.

Pĕrĭplŭs, περίπλους, Latinè circũnavigatio dici potest: quo nomine ex Geographis nonnulli opera sua inscripserunt, oræ alicujus maritimæ lustrationem continentia.

Pĕrĭpneūmōnĭă, æ, f. p. [περιπνευμονία. Gal. *Inflammation, exulceration des poulmons*. Ital. *Infiammagione, esulceratione del polmone*. Ger. Lungensucht / so einen schwerlich macht zu athmen. Hisp. *Dolencia de los pulmones*. Pol. *Dichawica dlia zapalenia płucż*. Vng. *Tüdö föl fualkadasa, föl gyuladasa*. Ang. *An inflammation or disease in the lightes*.] Est inflammatio pulmonis cum febri acuta, & difficultate spirandi.

Pĕrĭpneūmătĭcŭs, morbus dicitur à Celso lib. 4. cap. 7. & qui hunc morbum patiuntur, peripneumonici dicuntur. [περιπνευμονικός. Gall. *Qui a les poulmons exulcerez*. Ital. *Chi ha tal malattia*. Ger. Lungensuchtig / der so von wägen eines geprästen der lungen schwerlich athmen kan. Hisp. *El doliente de los pulmones*. Pol. *Dychawiczni, płuczamaiaci zatat, rzone*. Vng. *Nehezẽ lehö auagy, igen żuggo*. Ang. *Purfey, or that breatheth painefullie for the exulceration of the lightes*.] Plin. lib. 22. cap. 24: Mellis quidem ipsius natura talis est, ut putrescere corpora non sinat jucundo sapore, atq; non aspero, alia quàm salis natura faucibus, tonsillis, anginæ, omnibusque oris desideriis utilissimum, arescentique in febribus linguæ. Iam verò peripneumonicis pleuriticisque decoctum.

Pĕrĭpsēmă, pen. prod. n.t. quod Græci περίψημα scribunt à περιψάω, quod est circunrado, vel circunlino, abstergo, & repurgo. Propriè limatura, sive rasura, scobs, ramentum, vel purgamentum dicitur. [Ger. Abfeyleten / außkehrsel / außwischeten / abschnitzling / schereten: alles das man ting hinweg wirfft.] Antiqui olim, peste, alióve malo grassante, quum sacros homines quos in expiationis ritum alebant, in victimarum morem redimitos, ex loco præcipiti in mare dejiciebant, Neptuno immolantes: inter dejiciendum, solennia verba effari solebant: περίψημα ἡμῶν γένου, sis pro nobis peripsema: ac si dixissent: Sis pro nobis piaculum: esto lustratio nostra & servatrix nobis victima: id quod Suidas annotavit. Quod itaq; apud D. Paulum primæ ad Corinthios capite 4, περίψημα legitur, nos *piaculum* vertere possumus, ut sit: Nos tanquam piacula mundi facti fuimus, & succidaneæ pro populo victimæ. Ac si diceret: Non minus apud Gentium vulgus detestabiles sumus, quàm illi qui diris execrationibus onerati atque obruti, pro salute publica objici olim solebant. Quæ sententia congruit iis quæ præcedunt. Peripsema enim etiã ramenta vestigiorum significat, quæ ut sordida abjiciuntur. Hæc Budæus.

Pĕrĭssĕŭmă, atis, n.t. Dici potest, quod abũdantia rerum suppetit. Hinc περισσεύω, copia rerum superare significat. Est & congiarium proprie quod plebi datur, sicut quod militibus donativum. Aelian Spartianus in Aelio Vero, & Jul. Capitolinus in Pio: Solebant autem ultra stipendium dari liberalitatis causa, ut milites magis addicti Imperatoribus essent. Alciat. C de An civil. bus. l centum perisseumatis. lib. 11.

Pĕrĭscelĭs, idis, f. t. [אל גדה *ad adhab* περισκελὶς. Ger. Beingezierd: item, ein furgurt / vmbsturtz der Weyberen Budæus etiã exponit, ein hosenband.] Ornamẽti genus circa crura, quo mulierum gressus componi solebant, ut docet Porphyrion enarrãs illud Horat. lib. 1. Epist. Nota refert meretricis acumina, sæpè catellam, Sæpè periscelidem raptam sibi flentis. Fit autem ex περὶ circum, & σκέλος crus.

Pĕrĭssŏlŏgĭă, περισσολογία, Sermonis redundantia, quum scilicet superfluè repetitur quod jam dictũ est. περισσὸν enim Græci superfluum dicunt, sive redundans, & λόγον sermonem. Virgil. 1. Aeneid. faciem mutatus & ora Cupido. Vbi Servius: Et ora, perissologia est.

Pĕrĭssŏn, [περισσόν. Pol. *Pśinki, pśyewiśnie*.] Herba est ex strychni generibus, quæ alio nomine doryenium appellatur, vulgò *Solatrum mortale*. Vide Plin. lib. 21. cap. 31, & suprà in dictione DORYCNIVM.

Pĕrĭstĕrĕōs, peristerii, f. f. vel Peristereon, onis, pen. prod. n. t. vel Peristerium, peristerii, n. t. [περιστερεών. Gall. *Herbe vulgaire vers, que les pigeons aiment fort*. Ital. *Verminacola, verbena*. Ger. Eisenkraut. Hisp. *Verbena*. Pol. *Zelezna werbeta*. Vng. *Vasfüre fiwo*.] Dioscor. Herba est, quam alio nomine Verbenam & Verbenacam appellamus: ita dicta, quòd Columbæ unicè hac herba delectentur. Plin. libro 25 capit. 10: Peristereos vocatur caule alto, foliato, cacumine in alios caules se spargens, columbis admodum familiaris: unde & nomen. Idem libro 26, cap. 4: Alceæ folia habet similia verbenaceæ, quæ & peristereon cognominatur. Dioscorides duo ejus facit genera, ὀρθὸν, καὶ κλιτὸν: hoc est, rectum & supinum. Plinius marem & fœminam vocat.

Pĕrĭstĕrŏtrŏphīum, pen. prod. n.f. Columbarium, locus in quo columbæ alũtur. [ארבה *arubbáh* περιστερωτροφεῖον. Gall. *Vn colombier*. Ital. *Columbaia*. Ger. Ein Taubenhauß. Hisp. *Palomar*. Pol. *Gołębieniecż*. Vng. *Galambbug, galambos*. Ang. *A place or house where doues are fed, a douecote*.] Columbarium tamen significat propriè loculamentum in peristerotrophio singulis columbarum paribus præparatum. Varro libro 3. de Re rust. cap. 7: Duo genera earum in peristerotrophio esse solent, unũ agreste, quod habetur in turribus, ac culminibus villæ.

Pĕrĭstĕrōn, [περιστερών. Gall. *Colombier, fuye connier*. Ital. *Columbara, columbia*. Ger. Ein taubenhauß / ein ort in welchem man tauben zeucht. Hisp. *Palomar, lugar de palomas*. Pol. *Gołębieniecż*. Vng. *Galambos, galambbug*. Ang. *A doue cote*.] Idem quod peristerotrophium: hoc est, locus ubi columbæ educantur, quas Græci vocant περιστερεῶνας. Varro de re Rustica lib. 3. cap. 7: Incedunt in locum unum, quod alii vocant peristereona, alii peristerotrophion; in quo uno sæpè vel quinq; millia sunt inclusa. Peristereon fit ut testudo, magna camera tectus, uno ostio angusto. ¶ Est præterea Peristereon herba columbis gratissima, quam & verbenam & verbenacam dicimus. Vide PERISTEREOS.

Pĕrĭstrōmă, penult. prod. n.t. Peripetasma, aulæum, quasi circumstratum. [מסך *masách*. περίστρωμα. Gall. *Tapisserie*. Ital. *Razzo, tapezzaria*. Ger. Ein furhang / Heidnischwerck / oder der gleichen tücher so man auffhenckt ein ort damit zu bezieren. Hisp. *Paramento de cama*. Pol. *Obycżie, żasłona*. Vng. *Karpit*. Ang. *Tapestrie*.] Plaut. in Pseud. Ita ego vestra latera loris faciam ut validè varia sient, Vt ne peristromata æquè picta sint Campanica. Cic. 2. Philip. Conchiliatis Cnei Pompeii peristromatis sternebam

dato di colonne. Ger. Ein gebeuw das zů ringo herumb feul vnd schwibögen hat / wie die Creutzgäng in den Clösteren. Hisp. *El patio entre columnas.* Pol. *Ganek taki widaſz wkłaſztorzech.* Vng. *Oszlopokkal be kerittet hely.* Ang. *A cloister, a place set with pillers.*] Locus est columnis clausus, circunquaque porticum habens, vel saltem à tribus lateribus. Peristylium dictum, quasi circumcolumnium. ἀπὸ τῶν στύλων: hoc est, à columnis circunquaque dispositis. Vitruvius lib. 5. cap. 11: In palæstris peristylia quadrata, sive oblonga ita sunt facienda, uti duorum stadiorum habeant ambulationis circuitionem. Pro eodem etiam peristylium per quatuor syllabas legitur. Cicero in Oratione pro Domo: In palatio pulcherrimo prospectu porticum cum cōclavibus pavimentatam trecentūm pedum concupierat, amplissimum peristylium, cætera ejusmodi, facilè ut omnium domos & laxitate & dignitate superaret. Varr. 3. de re Rust. cap. 5: Igitur testudo (ut peristylium tectum tegulis, aut rete) sit magna, in qua millia aliquot merularum ac turdorum includi possint. Ex Budæo.

Pĕrĭto, Vide PEREO.

Pĕrĭtōnæum, [περιτόναιον. Ger. Das Netze.] Membrana est tenuissima, sed firmissima omnibus tum visceribus, tum intestinis, reliquisq; partibus inferioris ventris circuntensa: unde & nomen accepit, ἀπὸ τῦ περιτείνεσθαι, quod est circunquaque extendi.

Pĕrītŭs, a, um, Nomen est ab antiquo verbo Perio derivatum, ut quidam existimant, unde & compositum Experior esse existimant, Experiens, doctus. [ידע *jodhéah.* ἐπιστήμων. Gall. *Expert & scauant.* Ital. *Ammaestrato, perito, dotto.* Ger. Erfahren / wolbericht. Bel. Gheleert. Hisp. *Sabio, docto y experimentado.* Pol. *Swiadomi, nauczoni, biwal'i.* Vng. *Tudos.* Ang. *Cunning, perfect in a science.*] Interesse tamen nonnihil inter doctum & peritum ex Nonio discimus. Doctum, *inquit*, & peritum quum simile videatur, à M. Tullio discretum est: ut sit peritum plus quàm doctum. De Offic. lib. 3: Itaq; quum sint docti à peritis, desistunt facilè è sententia. Hæc Nonius. ¶ Construitur aliquādo cum genitivo. Plin. Epistol. 22: Quàm peritus ille & privati jūris & publici. ¶ Aliquando cum accusativo, cum præpositione Ad. Cic. pro Font. Ad usum, ad disciplinam peritum, ad consilia prudentem. Aliquando cum ablativo cum præpositione De. Varro 1. de re Rustica. cap. 2: Qui de agricultura Romanus peritissimus existimatur.

Pĕrītē, adverbium, Scitè, doctè. [ἐπιστημόνως. Gall. *Bien auisément, en homme entendu* Ital. *Sauiamente, da huomo esperto.* Ger. Verstendigtlich / geschicklich. Hisp. *Sabiamente.* Pol. *Swiado.* Vng. *Tudoson.* Ang. *Skilfully, cunningly.*] C. c. 2. de Leg. Quod institutum peritè à Numa, posteriorum Pontificum negligentia dissolutum est.

Pĕrĭtĭa, æ f. p. Scientia. [דעת *d'ăheth.* ἐμπειρία πᾶσα, τεχνή. Gal. *Experience, scauoir.* Ital. *Scienza & esperienza grande.* Ger. Erfahrnuß. Hisp. *Sabiduria con esperiencia.* Pol. *Vmieietnosć, wiadomosć.* Vng. *Tudosság, tudomany.* Ang. *Cunning, skill, fulnesse in any science.*] Plin. li. 14. cap. 1: Aliæ peritia domini amplo discursu attia media complentes.

Pĕrjūcundŭs, a, um, Valde jucundus. [ὁ παὺ ἡδὺς, σφόδρα χαρίεις. Gall. *Fort plaisant & recreatif.* Ital. *Molto grato & caro.* Ger. Gantz lieblich oder kurtzweilig. Hisp. *Muy placentero.* Pol. *Barzo wdzięczni, miel'i.* Vng. *Igen giőny örwendetes, kedues.* Ang. *Very pleasant, and sport full.*] Cicero ad Lentulum lib. 1: Cui quidem tuæ literæ quas proximè miseras, quod facilè intellexerim, perjucundæ fuerunt.

Pĕrjūcundē, adverbium, Valdè jucundé. [παὺ ἡδέως. Gall. *Fort ioyeusement.* Ital. *Compiacer molto, dolcemente molto.* Ger. Kurtzweiligklich / gantz lieblichen. Hisp. *Muy placenteramente.* Pol. *Barzo wdzięcznie, rozkosznie.* Vng. *Igen giőnyörwsegesen.* Ang. *Very pleasantlie and merilie.*] Cicero ad Atticum li. 13: O' hospitem mihi tam gravem ἀμυπαμέλητον: fuit enim perjucundé.

Pĕrjūrŭs, penult. prod. m. f. Qui jusjurandum violat, vel qui jurando jus pervertit. [נשׁא *oléh.* ἐπίορκος. Gall. *Pariure, qui a fauſsé son serment.* Ital. *Che non esserua il giuramento.* Ger. Meineydig / eydtbrüchig. Hisp. *El que se perjura.* Pol. *Krzywoprzysięzca.* Vng. *Hitt zeget, hitetlen.* Ang. *Periurthat sweareth vntruely.*] Virgil. us 2. Aeneid. Talibus infidus, perjuriq; arte Sinonis. Silius libro 16: Perfidiam fugio, & perjuram ab origine gentem. Ovid. 2 Amor. Eleg. 10: Quærat avarus opes, & quæ lassarit eundo Aequora, perjuro naufragus ore bibat. ¶ Perjurior comparativum. Cicer. 1. de Natura deorum: Perjurior hoc homine non est. ¶ Perjurissimus superlativum. Plaut. in Mil. Perjurissime hominum. Cicero pro Rosc. Comœd. Nam Ballionem illum improbissimum & perjurissimum lenonem quum agit, agit Chæream.

Pĕrjūrĭum, rĭi, n. f. Est jusjurandum violatum, aut juramentum falsum. [נשׁא *alăh.* ἐπιορκία. Gall. *Pariurement.* Ital. *Giuramento falso spergiuro.* Ger. Ein meineyd. Bel. Een falschen Eedt. Hisp. *Falso iuramento.* Pol. *Krzywoprzysięstwo.* Vng. *Hamisß eskwees, hamisßhit.* Ang. *Periurie, breaking of an othe.*] Quid autem sit jusjurandū, Cic. lib. 3. Offic. declarat: dicens quòd sit affirmatio religiosa. Ibidem: Regulus non debuit conditiones, pactionesq; bellicas, & hostiles perturbare perjurio.

Perjūrĭōsŭs, a, um, Qui pejerat: [ἐπιορκητικός. Gall. *Accoustumé de se pariurer.* Ital. *Auezzo à spergiurare.* Ger. Meineydig / der ein falschen Eydt schweret. Hisp. *Acostumbrado de perjurarse.* Pol. *Krzywoprzysięzny.* Vng. *Hamissan eskwős.* Ang. *That is accoustomed to break his othes.*] quod Sallustius in Ciceronem, dixit Perjurus delibutum. Plautus in Trucul. Procaciores estis vos, sed illi perjuriosi.

Pĕrjūro, perjuras, penult. prod. Pejero. [נשׁא *alăh.* ἐπιορκέω. Gall. *Se pariurer, fauſser son serment.* Ital. *Giurare il falso.* Ger. Ein falschen Eydt schweren / oder meineydig werden. Hisp. *Perjurar.* Pol. *Krzi wo przysięgam.* Vng. *Hamissan eskwőm.* Ang. *To forsweare, or pertrulie, to be periured.*] Plaut. in Bacch. Ne perjurem cura. Horat. 2. Ser. Satyr. 3: - quare Si quid vis, satis est perjuras, surripis, aufers Vndique. Plaut. Asin. Vbi verbis conceptis sciens libenter perjuraris.

Pĕrjūrātĭo, f. t. [נשׁא *alăh.* ἐπιορκησις. Gall. *Pariurement.* Ital. *Spergiuro.* Ger. Ein meineydt oder falscher Eydtschwur. Hisp. *Falso juramento.* Pol. *Krzi wo przysięstwo.* Vng. *Hamissan eskwbes.* Ang. *The breaking of an othe.*]

Pĕrjūrātĭūncŭlă, diminutivum. ἐπιορκίδιον. Plautus in Sticho: Ac perjuratiunculas parasiticas.

Pĕrizōmă, tis, n. t. [מכנסים *michnesájim.* περίζωμα. Gall. *Des brayes.* Ital. *Bràche.* Ger. Ein brüch / ein jedes so man vmbtegt die Scham zu decken. Hisp. *Las bragas.* Pol. *Gaczie, spodnicze.* Vng. *Gattia, berhe, also ing.* Ang. *A breeche.*] Dicitur omne quo circuncingimur, pudendorum velamen, quod à Varrone etiam dicitur Suffibulum, à Cicerone Subligaculum. Vsus est hac voce interpres Geneseos: Fecerunt (*inquit*) sibi perizomata.

Pĕrizōnĭum, nii, n. t. [περίζωνιον. Ger. Badehz / Schamschurtz.] Palliolum præcinctum; quo nudæ virgines infra papillas præcinguntur. Hoc & Præcinctorium, & Castura dicitur. Sipontinus.

Pĕrlăbŏr, eris, d. t. Lapsu ingredior, incedo, veho, penetro. [ὀλισθαίνω. Gall. *Couler & glisser parmi.* Ital. *Passare scorrendo.* Ger. Durchfallen / durchfahren. Hisp. *Delezarse, ò delezuarse.* Pol. *Przepadam, przeiezdzam.* Vng. *Folyok.* Ang. *To slide and slip or fall thorowe.*] Cicero 2. de Natura deorum: Per quas lapsus sanguis, ex hoc ipso loco in eam venam quæ cava appellatur, confunditur: perq; eam ad cor confectus jam, coctusq; perlabitur. Virgil. 1. Aeneid. Atq; rotis summas levibus perlabitur undas.

Pĕrlætŭs, Vehementer lætus. [παὺ σφοδρὰ εὐφραινόμενος. Gall. *Fort ioyeux.* Ital. *Molto alegro.* Ger. Gar frölich. Hisp. *Muy alegre.* Pol. *Barzo wesół'i.* Vng. *Igen vigh.* An. *Very glade.*] Liv. 10. ab. Urbe: Supplicatioq; perlæta fuit.

Perlatŭs, Valde latus: unde Perlatè, [παὺ πλατέως. Gall. *Fort largement.* Ital. *Largissemamente.* Ger. Gast breit oder weit. Hisp. *Muy largamente.* Pol. *Barzo szeroki.* Vng. *Igen zelles.* Ang. *Very broade.*] adverbium: ut, Perlatè patere. Cic. 2. de Orat. Idq; in sermonis nostri consuetudine perlatè patet.

Perlĕcebrā, bræ, pen. corr. Illecebra. [θελγητρον. Gall. *Alichement & attraict.* Ital. *Carezze, lusinghe.* Ger. Anreitzung zu wollust eyntockung. Hisp. *Halagos.* Pol. *Pobudka do roskosći, przyiemnie.* Vng. *Edesgetes, gyegyegetes.* Ang. *Alluring entysment.*] Plaut. Asinar. te perdam ego & filiam, Perlecebræ, pernicies, adolescentum exitium.

Pĕrlĕcto, Vide PERLICIO.

Perlĕgo, gis pen. corr. A principio ad finem usq; lego. [ἐπιλέγομαι, διεξέρχομαι, ἐπέξειμι. Gall. *Par lire, acheuer de lire.* Ital. *Leggere perfettamente.* Ger. Durchlesen Bel. Overlesen. Hisp. *Acabar de leer.* Pol. *Od pozatku do konczą przyczytiwam.* Vng. *Altat olvasom, meg olvasom* Ang. *To read ouer and to the end.*] Plaut. in Asinaria, lege, perlege Quint. Quod videre nō est satis, sed perlegendū erit. ¶ Perlegere oculis, oculis omnia contemplari & intueri. ¶ Virg. 6. Aeneid. . quin protinus omnia Perlegerent oculis.

Pĕrlĕpĭdŭs, a, um, pen. corr. In primis lepidus. [παὺ εὐμύλος, εὔχαρις. Gall. *Fort plaisant, de bien bonne grace.* Ital. *Molto piaceuole, molto grato.* Ger. Gar höflich / tieblich oder holdselig. Hisp. *Muy donoso, muy gratioso en donayres.* Pol. *Barzo wdzięczni, miel'i.* Vng. *Igen kedues.* An. *Very pleasant, and of a good grace.*] Plautus Pseud. Euge perlepide Charine, me meo ludo jam beas.

Perlĕvĭs, hoc perleve, om. t. Valde levis. [παὺ κοῦφος, ἐλαφρός. Gall. *Fort leger & soudain.* Ital. *Leggerissimo & presto.* Ger. Gantz leicht vnd gering. Hisp. *Muy ligero.* Pol. *Barzo lehkil'mal'y, bl'ahi.* Vng. *Igen könnyw.* Ang. *Very light and swift.*] Cic. de lege Agr. An ignoratis cætera illa magnifica populi Romani vectigalia perlevi sæpè momento fortunæ, inclinatione temporis pendere? Liv. lib. 24: Quibus ea quæ hostes ingenti mole agerent, ipse perlevi momento ludificaretur. Idem lib. 21: Et inclyti populi reges q; perlevi momento victi sunt.

Pĕrlĕvĭtĕr,

Pērlĕvĭtĕr, Valde leviter. [πάνυ ἐλαφρῶς, λίαν κούφως. Gall. *Fort legerement, fort soudainement.* Ital. *Molto leggermente.* Germ. Baſt leichtlich. Hiſp. *Muy presto, y ligeramente.* Pol. *Barzo lebko, I zatwie.* Vng. *Igen könnyen.* Ang. *Very lightlie and sodainelie.*] Cicer. ad Quintum Fratr. libro 2: Quòd perleviter permotus fuerat.

Pērlĭbēns, pen. cor. Minimè invitus. [πάνυ ἄκρως. Ger. Seht gern vnd willig.]

Pērlĭbēntĕr, adverbium, Admodum libenter. [πάνυ ἀσμένως. Gall. *Fort volontiers.* Ital. *Spontaneamente.* Germ. Baſt gern. Hiſp. *Muy gauosamente.* Pol. *Bardzo rad.* Vng. *Igen örömest.* Ang. *With right good will.*] Cicero ad Atticum lib. 8: Sed ut ſuprà dixi tecum perlibenter loquor. Idem de Vniverſi. Perlibenter & Nigidium vidi, & cognovi Cratippum.

Perlĭbĕrālis, le, or. t. Admodum liberalis. [πάνυ ἐλευθέριος, μεγαλοπρεπής. Gall. *Fort liberal, fort honneste.* Ital. *Molto franco e liberale.* Germ. Vberauß freygeb. Hiſp. *Muy franco y liberal.* Pol. *Bardzo hoyny szczodry.* Vng. *Igen bőkezv.* Ang. *Very liberall and free harted.*] Terentius Hecyr. Perliberalis viſa eſt.

Pērlĭbĕrālĭtĕr, adverbium. [πάνυ ἐλευθερίως, μεγαλοπρεπῶς. Gall. *Fort liberalement.* Ital. *Molto liberalmente.* Ger. Vberauß freygebigetlich. Hiſp. *Muy francamente.* Pol. *Szczedrze.* Vng. *Bőkezvvel keppen.* Ang. *Very liberallie.*] Cic. ad Att. lib. 10: Hoc loco multa perliberaliter.

Pērlĭbro, as, penult. prod. act. p. Diligenter, perfectè atq; exactè menſuro, & ad libram æquo, ſive æquale facio. [תכן *tichchén.* Ἀκριβῶ, πλανταῶ. Gall. *Niueler.* Ital. *Niuellare.* Ger. Nach der Richtſchnur ebnen / tigentlich vnd fleiſſig abmeſſen. Hiſp. *Nuelar.* Pol. *Pilno odwazam odmierzam.* Vng. *Igazan meg merseklem.* Ang. *To weigh diligentlie.*] Colum. lib. 3. cap. 13: Nam ſtella quam diximus Græcæ literæ faciem obtinere, pariter imæ foſſæ ſolum metitur, atque perlibrat: quia ſive pronum, ſive reſupinum eſt, poſitione machinæ deprehenditur. Et paulò pòſt: Sic permenſum, & perlibratum opus in ſimilitudinem vervacti ſemper procedit. ¶ Interdum accipitur Perlibrare, pro librando torquere. Silius lib. 15: - jaculum à tergo perlibrat ad oſſa.

Pērlĭcĭo, perlicis, penult. corr. act. t. perlexi, perlectum, perlicere, act. t. (quod frequentiùs Pellicio dicitur euphoniæ cauſa) Allicere, inducere. [שדה *pittáh.* ἐφέλκειν. Gall. *Attraire, allicher.* Ital. *Attrauere, adescare.* Ger. Einen etwar zu reitzen oder löcken. Hiſp. *Atraer con halagos.* Pol. *Przywabiam, I adze.* Vng. *Hizegetem, edesgetem.* Ang. *To allure, to inty.*] Liv. 4. ab Vrbe: Ciboq; objiciendo ratum victorem fraudem omnium populum in ſervitutem perlici poſſe. Ibidem: Vt quos quiſq; poſſet ex collegio Tribunorum ad interceſſionem perlicerent. Idem lib. 35: Quas neq; vi expugnare ad eam diem poterat, neque conditionibus in amicitiam perlicere.

Pērlĭcĭto, as, are, Frequentativum. [πολὺς ἐπιθυμῶ. Gall. *Souuent alicher.* Ital. *Souente adescare.* Ger. Mit ſtetß oder offt zu einem ding reitzen oder locken. Hiſp. *Atraer por halagos muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie wabie.* Vng. *Edesgetdegelem.* Ang. *To allure often.*] Cic. pro Flacc. Egentes & leves, ſpe legationis, & viatico publico, privata etiam benignitate perlectat.

Pērlĭgo, perligas, penult. corr. Conſtringo. [Δέω. Gall. *Lier ſerrer, estraindre.* Ital. *Constringnere.* Ger. Zuſammen binden / zuſchnüren. Hiſp. *Apretar.* Pol. *Związuie.* Vng. *Meg kötözöm.* Ang. *To tie fast and streict.*] Plaut. Bacch. O perligatum pectus.

Pērlĭnĭo, perlinis, penult. corr. perlinivi, perlinitum, perlinire, act. q. Totum oblinire, perungere. [Ἀλείφειν, Ἀλοιφεῖν. Gall. *Oindre fort.* Ital. *Vnger molto.* Ger. Durch ſalben / gar beſtreichen. Hiſp. *Mucho vntar.* Pol. *Obmazicie.* Vng. *Meg kenem.* Ang. *To anoynt or smere ouer.*] Columella libro 9. capite 9: Protinus cuſtos novum loculamentum in hoc præparatum perliniat intus prædictis herbis.

Pērlĭno, perlinis, perlini, perlivi, vel perlevi, penult. prod. Perlinio. Colum. lib. 7. cap. 5: Mox ulcera lavantur aceto, & tunc pice liquida cum adipe ſuilla perlinuntur.

Pērlĭtŭs, a, um, penult. corr. participium. [χαπέχρισ@. Gall. *Fort oinct* Ital. *Molto vnto.* Ger. Wol geſalbet. Hiſp. *Mucho vntado.* Pol. *Dobrze pomazani.* Vng. *Meg kenetet.* Ang. *Anoynted or smered ouer.*] Plaut. Caſi. Senecta ætate unguentis perlitus ignave incedis. Apuleius lib. 1: Et oleo perlitus.

Pērlĭto, as, pen corr. Perfectè lito, ſacrificium abſolvo. [πάνυ καλλιερῶ. Gall. *Impetrer & obtenir ſa demande par ſacrifices:* Ital. *Impetrare la ſua dimanda con ſacrificij.* Ger. Das Opffer vollbringen vnd Gott verſünen. Hiſp. *Alcantar lo que pedimo, con ſacrificios.* Pol. *Boga vſmierzam przez ofiare, y otrzimuie czom zadał.* Vng. *Az aldozatot el vegzem.* Ang. *To obteine a requeſt by ſacrifice.*] Gellius lib. 1. cap. 7. ex Valerio Antiate: Si hæ res divinæ factæ, ritèq; perlitatæ eſſent, Aruſpices dixerunt omnia ex ſententia proceſſurum eſſe. Livius 7. ab Vrbe: Diu non perlitatum tenuerat Dictatorem, ne ante meridiem ſignum dare poſſet.

Pērlōngŭs, a, um, Admodum longus. [Μακρὸς, πολυμήκης. Gall. *Fort long, ou loin.* Ital. *Molto lungo* Germ. Baſt lang. Hiſp. *Muy luengo* Pol. *Bardzo długi.* Vng. *Igen hoszv.* Ang. *Very long.*] Cic. ad Attic. lib. 5: Perlonga, & non ſatis tuta via. Plaut. Trinum. nūc ſi operiri vis adventum Charmidis, Perlongum eſt. Quaſi dicat, diu tibi expectandum eſt.

Pērlōngē, adverbium. [πάνυ μακρὰν, μακρόθεν. Gall. *Fort loing.* Ital. *Molto lontano.* Ger. Zimlich fern. Hiſp. *Mucho luengamente.* Pol. *Bardzo dalieko.* Vng. *Igen hoszan.* Ang. *Very farre of.*] Terent. Eunuch. Perlongè eſt, ſed tanto ocyus properemus. Id eſt, longiùs diſtat.

Pērlōngīnquŭs, a, um, Valde longinquus. [πάνυ μακρὰν ὄντων. Gall. *Fort lointain.* Ital. *Forte lontano.* Ger. Baſt fern oder weit gelegen. Hiſp. *Muy delexos.* Pol. *Bardzo dalieki.* Vng. *Igen mozzvalo.* Ang. *Very farre of.*] Plaut. Bacch. Non tibi benefacias, Iam pol id quidem eſſe haud perlonginquum?

Pĕrlŭbĕt, pen. corr. Vehementer lubet. [πάνυ ἥδεται. Ger. Ein guten tuſt zu einem ding haben.] Plautus Capt. Perlubet hunc hominem colloqui. Hoc eſt, vehementer cupio hunc alloqui.

Pērlŭbēns, pen. corr. participium, aut nomen ex participio Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Sed hoc incommodum cõſolantur quotidie damnationes inimicorum, in quibus me perlubente Servius alluſus eſt, cæteri conciduntur.

Perlucĕo, perluces, antepen. prod. perluxi, perlucere, n. (Träſlucere, & lucem tranſmittere, idem quod pellucere. [זהיר *hophtáh.* Ἀφάνειν. Gall. *Fort luire, rendre grande lueur.* Ital. *Tralucere* Ger. Durchſcheynē. Hiſp. *Traſparecer cosa clara que luce.* Pol. *Przebya ſwiatłoſcią.* Vng. *Vilagos vagiok, azkin altal lathat:* nak. Ang. *To shyne, to giue a great light.*] Plin. lib. 10 cap. 54: Si contra lumen cacumine ovorum apprehenſio una manu, purus & uniuſmodi perluceat color, ſterilia exiſtimantur eſſe. Martialis lib. 2: Sic tua ſuppoſitis perlucent præla lacernis. Vſitatiùs tamen pro eodem Pelluceo, r in l, commutato, euphoniæ cauſa dicitur.

Pērlūcĭdŭs, a, um, & Pellucidus, à perluceo vel pelluceo, per mutationem r in l. ſicut perluo & pelluo, perlicio & pellicio. [זהיר *móphiah.* Ἀφανὴς. Gall. *Diaphane, clair, luiſant.* Ital. *Lucido, chiaro.* Ger. Durſcheinig / durchleuchtig. Bel. Doorlichtig. Hiſ. Claro, luzio. Pol. *Iaſni, iaſnoſcią na druga, ſtrone przebyaiaci.* Vng. *Vilagos, altal lathato.* Ang. *That gueth a great light or shyneth through.*] Eſt autem pellucidum idem quod translucidũ, quod ſcilicet per medium lucem tranſmittit: ut aqua, laterna, vitrũ. Columella lib. 11. cap. 2: Quidam quum coloratas & perlucidas uvas animadverriſſent, &c. Martialis lib. 12: Crine nitens, niger unguento, perlucidus oſtro. Ovidius Epiſtol. 21: Eſt nitidus, vitroq; magis perlucidus amnis. ¶ Membranæ oculorum perlucidæ, Cic. 2. de Nat. deor. Ovid. 3. Metamorph. Fons ſonat à dextra tenui perlucidus unda. Horat. 1. Carm. Ode 18: Arcaniq; fides prodiga perlucidior vitro.

Pērlūcĭdŭlŭs, diminutivum, Ἀφανίστερ@. Catullus in Rufum, epigram. 64: Non ſi illam raræ labefactes munere veſtis, Aut perluciduli deliciis lapidis.

Perluctŭōſŭs, a, um, Valde luctuoſus. [πολύθρην@., πολυπονηρός. Gall. *Fort douloureux, fort plein de deuil.* Ital. *Molto pieno di pianto.* Ger. Baſt leidlich / oder klaglich. Hiſp. *Coſa llena de lloro.* Pol. *Bardzo, mocno żałoſna.* Vng. *Igen ſiralmas.* Ang. *Full of sorow and dolour.*] Cicer. ad Quint. Frat. lib. 3: Serrani domeſtici filii funus perluctuoſum.

Pērlūdo, is, penult. prod. Ludo. [παίζω. Gall. *Parlouer, iouer vn ieu entier.* Ital. *Giuocare, ſcherzare.* Germ. Schimpffen / kurtzweilen. Hiſp. *Iugar ò burlar.* Pol. *Zartuie, gram.* Vng. *Iatzodozom.* Ang. *To play often or all about.*] Propert. libro 4. Eleg. 4: Vidit arenoſis Tatium perludere campis, Pictaq́ue per flavas arma levare jubas.

Pērlūſōrĭŭs, a, um, pro Colluſorius, ut perluſorium judicium, quod colluſionis cauſa inſtitutum eſt, cùm aliud agitur, aliud ſimulatur. Vlpian. l. 14. D. de appell. Si perluſorio judicio actũ ſit adverſus teſtamentum an jus faciat judex videndum. Exhæredatus filius querelam inofficioſi ſi adverſus inſtitutum per colluſionem moverat, ut cùm inofficioſum eſſe teſtamentum per inſtituta conniventiam ac diſſimulationem probaſſet, & legata & libertates interciderent. Budæus tamen Proluſorium corrigendum putat, & de proluſione multa tractat, ſed nihil ad mentem Vlpian Hæc ex Hotomano.

Pērlŭo, act. t. Multum lavo. [λούω. Gall. *Fort lauer & nettoyer.* Ital. *Lauare molto.* Ger. Wol wäſchen. Hiſp. *Mucho lauar.* Pol. *Dobrze umywam.* Vng. *Meg moſom.* Ang. *To wash ouer all and mak cleane.*] Columell. lib 6. cap. 8: Tum vino perluitur os Ovid. 4. Metamorphoſ. Sed modò fonte ſuo formoſos perluit artus. Idem 5. Epiſt. Quumq; manus puræ fontana perluit unda. Horat. 1. Epiſtol. 15: - gelida quum perluor unda Per medium frigus.

Perlŭtŭs, a, um, participium. [χαπελελυμέν@. Gall. *Fort laué.* Ital. *Molto lauato.* Ger. Wol gewäſchen. Hiſp. *Mucho lauado.* Pol. *Dobrze*

Dobrze omiti. Vng. *Meg mosott.* Ang. *Washed all ouer.*] Colum. lib. 9. cap. 16: Expressæ fauorum reliquiæ posteaquam diligenter aqua dulci perlutæ sunt, in vas æneum conjiciuntur.

Pērlustro, as, act. p. Diligenter lustro, peragrando perspicio, omnia lustro. [κατασκοπῶμαι. Gall. *Regarder de tous costez.* Ital. *Riguardare da ogni banda.* Germ. Wol besichtigen/ durchlauffen. Hisp. *Mirar de todas partes.* Pol. *Wyśćść, pilnie przeglądam.* Vng. *Eliaron, meg nezegeten fel fitelem.* Ang. *To behold all about diligently.*] Livius septimo ab Vrbe: Perlustravitq; hostium agros, nulla arma, nullam vim nec apertam, nec insidiis expertus. Idem libro 25: Vt discurrerent circa vias, perlustrarentq; omnia oculis, nequis, *&c.* ¶ Interdum idem quod recenseo. ἐξετάζω. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Hercules ad primam auroram excitus quum gregem perlustrasset oculis. ¶ Transfertur & ad animum. Cicero in Parti. Hujus igitur materiæ ad argumentum subjectæ, perlustrandæ animo partes erũt omnes: & ad id quod agetur ex singulis conjectura capienda.

Pērmacĕr, cra, crum, penult. prod. Valde macer. [πάνυ ἰσχνὸς, νφηκάδης. Gall. *Fort maigre.* Ital. *Molto magro.* Ger. Gar mager. Hisp. *Muy magro.* Pol. *Chud.* Vng. *Igén ősżőuer.* Ang. *Verie leane.*] Plin. lib. 18. cap 6: Omnis creta coquit, nisi permacra.

Pērmădĕo, es, antepen. cor. Totus madeo, unde permadesco, totus madidus fio.] διυγραίνομαι. Gall. *Estre fort moulle.* Ital. *Essere tutto humido.* Ger. Gantz nasß seyn. Hisp. *Ser mojado del todo.* Pol. *Przemokam.* Vng. *Nedues vagiok.* Ang. *To be very wett or through wett.*] Colum. lib. 2. cap. 19: Quòd si permaduit, inutile est udum movere. Mart. lib. 5: & effuso permaduisse croco. Colum. libro 2. capite 4: Nisi si magnis (ut fit nonnunquam) ac subitaneis imbribus, quasi hybernis fluviis terra permaduerit.

Pērmāgnŭs, a, um, Ingens, valde magnus. [Ὑπερμέγας, παμμεγέθης. Gall. *Fort grand.* Ital. *Molto grande.* Ger. Vast groß. Hisp. *Muy grande.* Pol. *Barzo wielki.* Vng. *Igen nagy.* Ang. *Very great.*] Cicer. 1. de Finibus: Fieri tamen permagna accessio potest, si, *&c.* Idem pro Roscio Amer. Vidè ne tibi desis: tua quoq; res permagna agitur. Idem 5. Verr. Quid? tu ista permagno æstimas. Teren. Heaut. si certum ẽst tibi Sic facere, illud permagni referre arbitror, Vt nescientem sentiat te id sibi dare.

Pērmănĕo, permanes, penult. corr. n. s. Vsq; ad finem maneo, persisto, persevero. [עמד *hamádh.* Διαμένω, παραμένω, ἀνθέμαι, καταμένω. Gall. *Demourer iusques à la fin, perseverer, continuer.* Ital. *Durare, perseverare.* Ger. Verbleyben/ biß zu dem end bleyben. Bel. Totte eynde toe bliven. Hisp. *Quedar hasta el cabo.* Pol. *Do końca trwam.* Vng. *Alhatatoson meg maradok, meg allok.* Ang. *To abide, vnto the end, to persist or perseuere.*] Plin. Iunior: Tũc demum lentè, cunctanterq; veniunt, nec tamẽ permanent, sed ante finem recedunt. Cic. de Amic. Aliter enim amicitiæ stabiles permanere non possunt. Ovid. 14. Metamorph. - contempto munere Phœbi, Innuba permaneo. ¶ Per translationem ponitur pro perseverare. Terent. in Hecyra: Vnde ira inter eas intercessit, quæ tamen haud permansit diu. Cæs. 8. bell. Gall. Solusq; ex Heduis ad id tempus permanserat in armis. Idem 5. bel. Gall. Consolatus Induciomarum, hortatusq; est ut in officio permaneret.

Pērmānsĭo, onis, f. t. Cicero Lentulo, lib. 1. epist. Nunquã præstantibus in Republica gubernanda viris laudata est in una sententia perpetua permansio. [Διαμονή. Gall. *Perseuerance.* Ital. *Perseueranza.* Ger. Verbleibung/ verharrung. Hisp. *A quella obra de perseuerar y quedar hasta el cabo.* Pol. *Przetrwanie.* Vng. *Meg maradne, meg allas.* Ang. *A continuing or abiding in a place.*]

Pērmāno, is, penult. prod. Manando penetro, aliquò pervenio: & habet ferè post se accusativum cum aliqua harum præpositionum, ad vel in. [נזל *nazál* עבר *habár.* καταῤῥέω. Gall. *Couler parmi & descendre iusques.* Ital. *Colare scendere.* Ger. Durchfliessen / durchtringen. Hisp. *Manar por otra cosa.* Pol. *Przepł'iwam; przeciekam śie.* Vng. *El foliok, el erkezem.* Ang. *To flow through and vnto.*] Cicer. lib. 1. de Natura deorum: Nec est quod ab his ad hominum vitam permanare possit. Idem 3. Tuscul. Nam quũ est cõcupitâ pecunia, nec adhibita cõtinuò ratio, quasi quædam Socratica medicina, quæ sanaret eam cupiditatem, permanat in venas, & inhæret in visceribus illud malum. Id est, descendit & penetrat. Idem 2. de Oratore: Vt ad eorum mentes, apud quos agitur, movendas permanare possint. Idem pro Cluentio: Celeriùs potuit comesum, quàm epotum in venas atque in omnes partes corporis permanare. Lucretius lib. 3: Permanare animam nobis per membra solere. Plautus in Captiv. venusta translatione usus est pro divulgari: Ne arbitri dicta nostra arbitrari queant, néve permanat palâm hæc nostra fallacia. Terent. Adelph. - ne si magis irritatus siet, Aliquà ad patrem hoc permanet, atq; ego tunc perpetuò periérim: Id est, ne pater resciscat.

Pērmānāns, tis, particip. [καταῤῥέων. Gall. *Qui passe d'vn à autre.* Ital. *Chi passa da vno ad vn'altro luoco.* Ger. Durchfliessend. Hisp. *Que mana por otra cosa.* Pol. *Ten ktory przepł'inał', przebył'.* Vng. *El folio, el erkező.* Ang. *That goeth frome one to another.*] Cic. 3. Tusc. Conclusiunculæ non permanantes ad sensus.

Pērmānāntĕr, adverb. [Διαῤῥύτως. Gall. *En passant de l'vn à l'autre.* Ital. *Passando da vno ad vn'altro.* Ger. Mit durchfliessen oder durchtringen. Hisp. *Manando por otra cosa.* Pol. *Przeciśnienie.* Vng. *El folio keppen.* Ang. *By going frome one to an other.*] Lucr. lib. 6: Vsqueadeò permananter vis pervalet ejus. De magnete.

Pērmānēsco, is. [πολὺς Διαῤῥέω. Gall. *Venir à la cognoissance de quelqu'vn.* Ital. *Venire à notitia d'alcuno.* Ger. Einem fürkommen/innen werden. Hisp. *Venir al conoscimiento de alguno.* Pol. *Do wiadomości przychodzę.* Vng. *Ertefere iutok.* Ang. *To come in knawledg, of any one.*] Plautus Trinu. Id solus, solum per amicitiam, & per fidẽ flens obsecravit, Suo ne gnato credrem; néve cuiquam unde ad eum id posset permanescere. Id est, unde posset rescisci.

Pērmātūrēsco, is, n. t. Prorsus maturus fio. [κατωπιπάνομαι, πάνδ' ὠρίμομαι. Gall. *S'acheuer de meurir.* Ital. *Diuenir perfettamente maturo.* Ger. Gar zeitig werden. Hisp. *Ser ò hazerse maturo.* Pol. *Prawiem dozrał.* Vng. *Zinte meg erem.* Ang. *To waxe verie ripe.*] Colum. lib. 2. cap. 10. Et hoc quidem semen Ciliciæ, Syriæq; regionibus ipse vidi mense Iunio Iulioq; conseri, & per autumnum quum permaturuerit, tolli. Ovid. 4. Metam. Nam color in pomo est, ubi permaturuit ater.

Pērmĕdĭocrĭs, permediocre, pen. corr. Admodum mediocris. [πολυμέτρως, ὑμέτρως. Gall. *Fort mediocre, bien mesuré.* Ital. *Molto mediocre.* Germ. Gar mittelmässig. Hisp. *Muy mediano.* Pol. *Barzo mierni.* Vng. *Igen közep szerwe.* Ang. *In very good measure.*] Cic. 1. de Orat. Partim qui tolerabiliores volunt esse, & veritatem vitæ propiùs accedere, permediocres ac potiùs leves motus debere esse dicunt.

Pērmĕo, as, are, Transeo, penetro, permano, peragro. [עבר *habár* הבריח *hibriach.* Διαβαίνω. Gall. *Passer outre, passer parmi.* Ital. *Passare, penetrare.* Ger. Durchgehn/ durchtringen. Hisp. *Penetrar andando.* Pol. *Przeckiskám śie, przechodzę.* Vng. *Altal iarom.* Ang. *To passe ouer, to go beyonde.*] Cic. 4, Academ. Erit persuasum etiam Solem, Lunam, stellas omnes, terram, mare, deos esse, quòd quædam animalis intelligentia per omnia ea permeet & transeat. Ovid. 4. de Ponto, Elegia 11: Dum tua pervenit, dũ litera nostra recurrẽs Tot maria, & terras permeat, annus abit. Plinius lib. 31. cap. 5: Quoniam Alpheus in ea insula sub ima maria permeet.

Pērmĕrdo, Fœdo, conspurco. [נמד *timmé, ṕéżo.*] Albinus: Pueri omnia permingunt atq; permerdant. Perottus.

Pērmĕtĭŏr, permetiris, d. q. Metior. [מדד *madhádh.* Διαμετρῶ. Gall. *Mesurer.* Ital. *Misurare.* Ger. Mässen. Hisp. *Medir.* Pol. *Przemierzam.* Vng. *Meg merem.* Ang. *To measure.*] Cicero 4. Academ. Vos ergo hujus magnitudinem quasi decempeda permensi refertis. Livius libro 25: Simul altitudinem muri quantum proximè conjectura poterat, permensus. Virg. 3. Aeneid: Nos tumidum sub te permensi classibus æquor. Iter durũ permensus, Stat. 1. Syl.

Pērmēnsŭs, passivum. [מדד *namddh.* Διαμετρηθείς. Gall. *Mesuré.* Ital. *Misurato.* Germ Gemässen. Hisp. *Medido.* Pol. *Przemierzony.* Vng. *Meg meretet.* Ang *Measured.*] Columella libro 3. capite 13: Sic permensum & perlibratum in similitudinem vervacti semper procedit.

Pērmĕtŭo, is, Valde metuo. [πάνυ φοβοῦμαι, σφόδρα φοβοῦμαι. Gall. *Craindre fort.* Ital. *Temere molto.* Germ. Hefftig förchten/ entsetzen. Hisp. *Mucho temer.* Pol *Barzo śie boie.* Vng. *Igen felek.* Ang. *To feare greatlie.*] Virgil. 2. Aeneid. Et pœnas Danaûm, & dẽserti conjugis iras Permetuens.

Pērmĭlĭtārĕ. [Vng. *Vitezkődni, hadakozni.*] Vlpianus D. libro 27. Tit. 1. l. 9: Si Tribunus in cohortibus prætoriis permilitaverit.

Pērmĭnūtŭs, a, um, penult. prod. Valde exiguus. [πάνυ λεπτὸς, κερματιαῖος. Gall. *Fort menu.* Ital. *Molto minuto.* Germ. Gar klein. Hisp. *Muy minudo.* Pol. *Barzo mał'y.* Vng. *Igen kiśded.* Ang. *Very litle and śmall.*] Cicero Tuscul. Vt omnia præterea quæ bona corporis & fortunæ putantur, perexigua, & permnuta videantur.

Pērmīrŭs, a, um, Magnopere admirandus. [πάνυ ϑαυμαστὸς, ϑαυμαστὸς ὅσος. Gal. *Fort esmerueillable, fort merueilleux.* Ital. *Da maraugliar sene molto.* Ger. Gar wunderſam oder wunderbar. Hisp. *Muy marauilloso.* Pol. *Barzo dziwny.* Vng. *Igen tsuda.* Ang. *Very wonderfull.*] Cicero 2. de Divin. Vt mihi permirum videatur, quenquam extare qui etiam nunc credat iis, quorum prædicta quotidie videat. Cic. ad Appium, lib. 3: Illud verò permirũ mihi accidit, tantam temeritatem fuisse in eo ádolescente:

Pērmīscĕo, es, Miscendo confundo. [בלל *balál* מסך *masdch.* μεταμίγνυμι. Gall. *Fort mesler.* Ital. *Miscere, meschiare.* Ger. Vermischen/ durch einander mischen. Hisp *Mucho mezclar.* Pol. *Przemieszywani.* Vng. *Össue elegytem, Zauarom.* Ang. *To mixe or mingle all together.*] Cicero 4. Verr. Non modò illa quæ erant ætatis, ordinis, quæstusque permiscuit, sed etiam in his duobus

bus generibus civium novorum, veterumq; delectum, ordinemq; turbavit. Idem in Orat. Ego autē sentio omnes in oratione quasi permistos & confusos pedes. Idem in Vatin. Ne tuas sordes cum clarissimorum virorum splendore permisceas.

Pērmīstŭs, a, um, participium. [בלול *balúl.* μιγαδικὸς, κεκραμένος. Gall. *Meslé.* Ital. *Mescolato.* Ger. Vermischet. Hisp. *Mezclado.* Pol. *Przemieszani.* Vng. ὁχue *elegitetet.* Ang. *Mingled.*] Cic. 1. de Divin. Sic animi hominum, quum aut somno soluti vacant corpore, aut mente permoti per se ipsi liberi incitati moventur, cernunt ea quæ permisti cum corpore animi videre non possunt.

Pērmīstē, adverbium, Confusē. [μίγδα, κραμεριγμένως, ἀναμίγδα. Gall. *Pesle-mesle, l'vn parmi l'autre, tout ensemble.* Ital. *Mescolatamente, insieme vna cosa con l'altra.* Ger. Vermischeter weiß durch einander. Hisp. *Mescladamente.* Pol. *Pomieszanie.* Vng. ὁχue *elegitue.* Ang. *Mixtlie, without order.*] Cicero 1. de Invent. Paucitas in partitione servatur, si genera ipsa rerum ponuntur, neq; permistē cum partibus implicantur.

Pērmīxtĭo, onis, f.t. Confusio. [ערבון *mèxegh*, κρᾶσις, ἀνάμιξις. Gall. *Mistion, meslange* Ital. *Mistione, mescolanza.* Ger. Vermischung. Hisp. *Mescla, mezcladura.* Pol. *Zmięszanie.* Vng. ὁχue *elegitet.* Ang. *A mingling all togeather.*] Cicero de Vniversitate: In qua omnem animum universæ naturæ temperans permiscebat, superioris q; permixtionis reliquias fundens æquabat.

Pērmīxtĭs, te, penult. prod. om. 1. [μαλακὸς, vel μαλίχιος. Gall. *Fort doux.* Ital. *Molto benigno.* Ger. Gantz mitt. Hisp. *Muy contento y dulce* Pol. *Barzo mieki, slotki.* Vng. *Igen engedelmes.* Ang. *Very mylde and meek.*] Valde mite, & perfectè maturum significat. Columell. libro 12. capite 41: Et integra mala dulcia granata, quæ Punica vocantur, & sorba nō permixtia divisa exemptis seminibus.

Pērmittŏ, is, act. t. Sino, concedo, tolero. [הניח *hinniách.* ἐάω. Gall. *Permettre, & laisser faire, donner congé.* Ital. *Permettere, concedere.* Germ. Nachlassen / oder zulassen / gestatten. Bel. Toelaten. Hisp. *Permitir y consentir.* Pol. *Dozwaliam.* Vng. *Meg engedem, szabadsagot adok rea.* Ang. *To suffer, & to giue leaue.*] Cicero 1. Tusc. Præclarè id quidem, qui & amico permiserit, & se ostenderit de hoc toto genere nihil laborare. ¶ Interdum dedo. ἐπιτρέπω, παρέημι, ποιῶμαι ἔκδοτον, ἀναπέμπω. Curtius libro 1: Sexaginta dierum inducias pacti, ut nisi intra eos auxilium Darius ipse misisset, dederent urbem: postquam nihil inde præsidii mittebatur, ad præstitutum diem permisēre se regi. Aequè autem dicitur & Permittere se fidei alicujus, & permittere se in fidem. Cæsar 2. belli Gallici: Se, suaq; omnia in fidem, atque potestatem populi Romani permittere. Livius 7. ab Vrbe: Nos ipsos, nostraq; omnia cognitæ permittimus fidei. ¶ Interdum immitto, incito. ἐφίημι. Livius 3. ab Vrbe: Concitant equos, permittuntq; in hostem. Sisenna libro 3, apud Nonium: Et inde equum concitatum princeps ad hostium permittit aciem. ¶ Interdum præcipito, κρημνίζω. Idem lib. 4: Multi præmissis armis ex summo se permitterent. ¶ Interdum committo. Salustius: Ea potestas per Senatum more Romano magistratui maxima permittitur. Idem M. Petreio legato exercitum permittit. ¶ Est etiā permittere idem quod transmittere. Colum. li. 8. cap. 8: Hoc genus casei potest etiam trans maria permitti.

Pērmīttĭtŭr, impersonale. Plin. lib. 4. cap. 14: Si conjectare permittitur, haud multum orę deerit Gręcorum opinioni, & longitudinis ab Agrippa traditæ.

Pērmīssŭs, a, um, participium. [συγχωρητὸς, ἀνειμένος. Gall. *Permis.* Ital. *Permesso.* Germ. Nachgelassen. Hisp. *Permitido.* Pol. *Dozwolony.* Vng. *Meg engetteted.* Ang. *Permitted, suffred.*] Cicero Planco, in Epistol. ad Attic. libro 16: Quibus ex lege & Senatusconsulto permissum erat ut de Cæsaris actis cognoscerent. Lucanus libro 1: Pontifices sacri, quibus est permissa potestas.

Pērmīssŭs, us, ui, nomen in singulari numero quartæ declinationis: in plurali secundæ. [רשיון *rischjón* συγχώρησις. Gall. *Permission, congé.* Ital. *Permissione, concessione.* Ger. Nachlassung / erlaubnuß / gestattung / vergönnung. Hisp. *Permission.* Pol. *Dozwolenie.* Vng. *Engedelem, szabadsag.* Ang. *Permission or sufferance.*] Permissa, orum. Cic. 1. Offic. Quum enim Annibalis permissu exisset è castris, rediit paulò póst. Tacitus libro 2: Vetitis, nisi permissu, ingredi Senatoribus.

Pērmīssĭo, onis, f.t. Permissŭs, nomen. [רשיון *rischjón.* συγχώρησις, ἄφεσις. Ger. Zulassung.] Livius lib. 37: Aut ex summa pecunię demerent, aut permissionem extra civium corpora fieri juberent. Ad Herennium lib. 3: Plus valet permissione sanctio. ¶ Est & permissio figura Rhetorū. Lib. 4. ad Herennium: Permissio est cùm ostendimus in dicendo, nos aliquam rem totam tradere & concedere alicujus voluntati.

Pērmŏdĕst ŭs, a, um, Admodum modestus. [σφόδρα σώφρων, λίαν ἐπιεικής. Gall. *Fort modeste.* Ital. *Molto modesto.* Ger. Gar züchtig.

Hisp. *Muy modesto y templado.* Pol. *Barzo czichi, obyczajni.* Vng. *Igen emberseges.* Ang. *Very modest and demure.*] Tacitus lib 1: Verba edicti fuere pauca, & sensu permodesto. Cicero ad Atticum libro 4: Satis enim acutus, & permodestus, ac bonæ frugi.

Pērmŏdĭcŭs, a, um, Vnde permodicè, adverbium. Columel. lib. 5. cap. 11, Permodicè findito. Hoc est, valde parum. [ὀλίγον ὅσον. Gall. *Fort peu.* Ital. *Pochissimo.* Ger. Gar wenig. Hisp. *Muy poco* Pol. *Barzo mal'o.* Vng. *Igen kenes, kitsin.*]

Pērmŏlestŭs, a, um, Vehementer molestus. [ὀπίνυ χαλεπὸς, λίαν ὀχληρός. Gall. *Fort faschheux, fort moleste.* Ital. *Molto molesto.* Ger. Hefftig vberlegen. Hisp. *Muy enojoso y pesado.* Pol. *Barzo przikri.* Vng. *Igen bantasos, artalmas.* Ang. *Very greuous, that vexeth muche.*] Cic. ad Attic. lib. 1: Atq; hi (nolo enim te permoveri) non sunt permolesti: sed tamen insident & urgent, & nullius amantis consilio aut sermone requiescunt.

Pērmŏlestē, adverbium, Admodum molestè, admodum ægrè. [σφόδρα χαλεπῶς, δυσχερῶς. Gall. *Fort faschensement, auec grand ennuy & fascherie.* Ital. *Molestissimamente.* Ger. Gar beschwerlich oder verdrießlich. Hisp. *Muy enojosamente, con mucho enojo.* Pol. *Barzo przikrze, trudno.* Vng. *Igen bankodua, banatosan.* Ang. *Very greuously.*] Cicero ad Atticum libro 15: De Pletorio vicino tuo permolestè tuli quenquam priùs audisse quàm me.

Pērmŏvĕo, permoves, penult. corr. act. 2. Vehementer moveo, commoveo. [הרעיש *hirhisch.* σείω. Gall. *Fort s'emouuoir.* Ital. *Monere grandemente.* Germ. Erwegen / bewegen. Hisp. *Mucho mouer.* Pol. *Poruszam.* Vng. *Igen megindítom.* Ang. *To moue greatlie.*] Cicero 5. Verr. Quod siquis sociorum incommodis minus movetur, siquem aratorum fugæ, calamitates, exilia, suspendia denique non permovent. Cæsar 1. bell. Gall. His rebus adducti, & autoritate Orgentorigis permoti, constituerunt ea quæ ad proficiscendum pertinerent, comparare. Cicero in Orat. Misergtione mens judicum permovenda est.

Pērmōtŭs mente, Quasi de mente motus, insanus, de mentis statu dejectus. [משוגע *meschugháh* ἀπονενοημένος. Gall. *Qui est mis hors de son entendement, hors du sens.* Ital. *Smarito di sentimento, impazzito.* Germ. Von sinnen gebracht / dem die vernunfft entwegk ist. Hisp. *Loco sin seso.* Pol. *Bezrozumni.* Vng. *Meg indulattot az eszet veszet.* Ang. *Moued, stirred vp, enraged.*] Cicero 1, de Divinat. Quod maximè contingit aut dormientibus, aut mente permotis.

Pērmōtĭo, onis, verbale, f.t. [רעש *ráhasch.* παρόρμησις, κίνησις. Gall. *Esmotion, esmouuement.* Ital. *Smouimento.* Germ. Bewegung. Hisp. *Mouimento, obra de mucho mouer.* Pol. *Poruszenie.* Vng. *Fel indulas.* Ang. *A moning ad stirring vp.*] Cicero 4. Acad. Mediocritates illi probabant, & in omni permotione naturalem volebant esse quendam modum. Idem 2. de Divin. Mentis permotione magis, quàm natura hæc sentimus.

Pērmulcĕo, es, act. 2. Lenio, mollio, mitigo, leniter attrecto. [הרך החניק *herách hechelik.* κατάψαω, κατακηλῶ. Gall. *Gratter & frotter en amigeant, fort flater.* Ital. *Mitigare, ammorzare.* Germ. Besenfftigen / ermilteren / hubsch vnd sindsam. Hisp. *Mucho halagar.* Pol. *Ogładzam, dobrauham.* Ang. *To mytigate or appeise, to touch gently or to stroke.*] Cicero: Concione Metelli permulsa atque recreata vasta ustius lib. 4 Hist. Dein lenita jam ira, postera die liberalibus verbis permulcti sunt. Cicer. de Senectute: Præterea enim ætas, quanvis longa, quum effluxisset, nulla consolatione permulcere posset stultam senectutem Ovid 4 Fast. Terq; manu permulsit eum, tria carmina dixit. Cic. in Orat. Sonus & numerus permulcent aures.

Pērmultŭs, a, um, Valde multus. [πάμπολυς. Gall. *Beaucoup.* Ital. *Molto assai.* Germ. Vast viel Hisp. *Muy mucho.* Pol. *Barzo wielie.* Vng. *Igen sok.* Ang. *Very much or very many.*] Cic. 4. Acad. Ad has visiones inanes Antiochus quidem & permulta dicebat. Horat. 1. Serm. Satyr 5: Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus.

Pērmultō, adverbium. [πάμπολυ. Gall. *Beaucoup.* Ital. *Molto.* Germ. Gar viel. Hisp. *Muy mucho.* Pol. *Barzo wiele* Vng. *Igen sokkal.* Ang. *Very much or greatlie.*] Cicero 2. de Divin. Præsertim quum Chrysippus Academicos refellens permultò clariora & certiora esse dicat quæ vigilantibus videantur, quàm quæ somniantibus.

Pērmultum, aliud adverbium. Cicer. 1. Offic. Sed in omni justitia permultum interest, utrum perturbatione aliqua animi (quæ plerunq; brevis est, & ad tempus) an consultò & cogitatò fiat injuria.

Pērmundŭs, a, um, Valde mundus. [ὁ πάνυ καθαρός. Gall. *Fort net.* Ital. *Molto mundo.* Ger. Gantz sauber vnd rein Hisp. *Muy limpio.* Pol. *Barzo czisti, chedogi.* Vng. *Igen tiszta.* Ang. *Very cleane.*] Varro 3. de Re rustica, cap. 7: Permundæ sunt enim hæ volucres. De columbis.

Pērmūnĭo,

Pērmūnĭo, is, antepen. prod. act. q. Valde munio, munimentum absolvo. [בִּבֵּר *bitsṣér.* πυρόω. Gall. *Fortifier.* Ital. *Fortificare.* Ger. Wol verſähen oder beveſtigen. Hiſp. *Fortaleſcer.* Pol. *Dobrze ogradam, vmacznjam.* Vng. *Igen meg erősitem.* Ang. *To fortifie.*] Liv. 10. belli Punici: Et quæ munimenta inchoaverat permuniit. Tacitus libro 5: Locorumque opportuna permunivit.

Pērmūnītŭs, a, um, participium, Valde munitus. [מִבֻּצָּר *mebutsṣár.* ὀχυρόω, ὀχύρωσις. Gall. *Fortifié.* Ital. *Fortificato.* Ger. Wol beveſtiget vnd bewart. Hiſp. *Fortaleſcido.* Pol. *Dobrze opatrzoni omurowani.* Vng. *Meg erősitetet.* Ang. *Fortified.*] Liv. 7. ab Vrbe: Privernates quum ante mœnia ſua caſtris permunitis conſedíſſent, vocatis ad concionem militibus, &c.

Pērmūto, as, pen. prod. act. p. Muto, commuto. [חָמִיר *hemir* חָלִיף *hecheliph.* αὐτιμάτομαι. Gal. *Eſchanger, troquer.* Ital. *Mutare, cambiare, permutare.* Ger. Verwandlen/ verenderen/ verwechſſlen. Hiſp. *Mudar, permudar.* Pol. *Odmieniam.* Vn. *El valtom.* An. *To change.*] Cicero in Catil. Si Catilina ſententiam permutaverit. Idem 1. Offic. Effectumq; ut dando & accipiendo, & permutandis facultatibus nulla re egeremus. ¶ Permutare pecuniam, eſt curare ut per trapezitam aut argentarium alio in loco reddatur. Cicero lib. 1. Epiſtol. Alt ſe curaſſe ut cum quæſtu, populi pecunia permutaretur. ¶ Permutare Rempublicam, pro perturbare. Cic. 3. de Legibus: C. verò Gracchus ruinis & emiſſitiis, quas ipſe ſe projeciſſe in forum dixit, quibus digladiarentur inter ſe cives, nónne omnem Reipublicæ ſtatũ permutavit? Quis non videt corruptum Ciceronis locum à Calepino ejúsve concinnatore adductũ? Ruinis & ſicis alii legunt. Quàm rectè docti viderint. Feſtus ita diſtinguit inter cõmutare & permutare, ut permutari propriè id dicatur, quod ex alio loco in aliũ trãsfertur: cõmutari verò quũ aliud pro alio ſubſtituitur, quam tamẽ differentiam fatetur etiam ſua ætate fuiſſe confuſam. ¶ Legitur interdum permutare pro emere, quod ante emptionem introductam; & ante æs ſignatum nõ emerent, ſed rem cũ re permutarent. Plin. lib. 11. cap. 8: Singulis millibus numũm permutantibus congios penè binos. Idẽ li. 9. cap. 55: Qui cœnis triumphalibus Cæſaris Dictatoris ſex millia numero murænarum mutuò appendit: nam permutare quidem pretio noluit, aliáve merce.

Pērmūtātĭo, onis, f. t. Commutatio, varietas. [תְּמוּרָה *temurah.* ἀλλαγή, τὸ ἀλλάγμα. Gall. *Eſchange, changement.* Ital. *Cambio, permutatione.* Ger. Ein verenderung/ abwechßlung. Hiſp. *Cambio.* Pol. *Odmiana.* Vng. *El valtas.* Ang. *A changing.*] Cicero in Parad. Quanti eſt æſtimanda virtus, quę nec eripi, nec ſurripi poteſt: neq; naufragio, neq; incendio amittitur: nec tempeſtatũ, nec temporum permutatione mutatur.

Pērnă, æ, f. p. à pede, vel à Græco πλέγνα. [Gall. *Pié, ou iambe de pourceau, iambon.* Ital. *Proſciuto.* Ger. Ein ſeüwham. Bel. Een heſpe. Hiſp. *El pernil de tocino.* Pol. *Szoł dra.* Vng. *Soldor.* Ang. *A peſtell of a porke.*] Dicuntur autem pernæ tàm priores, quàm poſteriores coxæ porcinæ ſalitæ, cum toto pede: quas Martialis, petaſones appellat. Plinius lib. 8. cap. 51: Caſtrantur fœminæ ſic quoq; uti cameli, poſt bidui inediam ſuſpẽſæ pernis priõribus. Apud antiquos, teſtibus Nonio & Feſto, perna pedem ſignificabat: (quo vocabulo Hiſpani nunc vulgò utuntur) unde & Compernes dicuntur qui longis ſunt pedibus, genibusq; plus æquo conjunctis. ¶ Ab hujus pernæ ſimilitudine, piſcis quoq; genus perna dicitur, ex concharum genere, circa Pontias inſulas frequentiſſimum, quòd ſtat veluti ſuillo crure longo in arena defixus. Vide Plin. lib. 32. cap. 11.

Pērnāvĭgo, as, Eſt per totum aliquem tractum navigo. [ἀλῳτολέω. Gall. *Nauiger tout le long d'vn lieu.* Ital. *Nauicare tutto vn viaggio.* Ger. Durchſchiffen. Hiſp. *Nauegar haſta el cabo.* Pol. *Przepł'iwiwam.* Vng. *Be haiokaxom.* Ang. *To ſayle ouer all.*] Plin. lib. 2. cap. 67: Sub eodem ſidere pars tota vergens in Caſpiũ mare pernavigata eſt Macedonum armis.

Pērnĕcĕſsārĭŭs, a, um, Admodũ neceſſarius: ut, Tempus pernecceſſarium, quo maximè oportet aliquid fieri. [ἀναγκαῖος, ἐπιτήδειος. Gall. *Fort neceſſaire.* Ital. *Molto neceſſario.* Ger. Hoch nohtwendig. Hiſp. *Muy neceſſario.* Pol. *Barzo potrzebni.* Vng. *Igen kwekſeges.* Ang. *Very neceſſarie.*] Cicero ad Atticum lib. 5: Non eſſe Romæ meo tẽpore pernecceſſario, ſubmoleſtè fero. ¶ Pernecceſſarius, valde conjunctus, & propinquus. [οἰκεῖος, ὁ ἐπιτήδειος. Vn. *Igen baratom.*] Cicero pro Flacc. Contendiſſe à Lælio paterno amico, ac pernecceſſario, ut hunc hoc judicio arceſſeret.

Pērnĕgo, as, pen. corr. act p. Vehementer, vel omninò negò. [ἀποφάσκω. Gall. *Renier fort & ferme.* Ital. *Negare al tutto.* Ger. Verleugnen/ hefftig leugnen. Hiſp. *Mucho ò del todo negar.* Pol. *Nie przyznawiam, ſprzeczam ſie.* Vng. *El tagadom.* Ang. *To denie vterlie.*] Terentius in Prolog. Evnuch. ſed eas fabulas factas priùs Latinas ſciſſe ſeſe, id verò pernegat. Plautus Menæch. Hercle opinor pernegari non poteſt. Tibul. lib. 1. Eleg. 6: Sic etiam de me pernegat illa viro.

Pērnĕgātŭr, impersonale Cic. 6. Verr. Itaq; illo tempore, ac primo iſtius adventu pernegatur.

Pērnĭcĭēs, ei, f. q. Mors, exitium, à perneco, as: neco autẽ, à nex necis. [מ'ת *edh.* ὄλεθρος. Gall. *Mort & deſtruction, endommagement pernicieux.* Ital. *Morte, rouina.* Ger. Ein verderbnuß/ tödtlicher ſchad. Bel. Verderſtenisſe/ verteſinghe. Hiſp. *Muerte ò deſtruycion.* Pol. *Szkoda ſmiertelna, wada, vpadek.* Vng. *Veszedelem.* Ang. *Death, great domage, deſtruction.*] Nonius: Pernicies, periculum, exitium. Terentius in Adelph. Leno ſum, fateor, pernicies communis adoleſcentium.

Pērnĭcĭālĭs, le, om. t. Quod perniciem affert, exitialis, perniciosus. [ὀλεθριώδης. Gall. *Pernicieux, mortel.* Ital. *Ch'apporta morte ò rouina.* Ger. Verderblich/ tödtlich. Hiſp. *Coſa que mata ò deſtruye.* Pol. *Szkodliwi, ſmiertelni.* Vng. *Vezedelmes.* Ang. *Pernicious, that bringeth death or deſtruction.*] Plinius lib. 24. cap. 1: Pernicialia & braſſicæ cum vite odia. Pernicíales morbi, exitiales. Liv. lib. 27: Eo anno peſtilentia gravis incidit per urbem agroſq; ſ; quæ tamen magis in lõgos morbos quàm perniciales evaſit. Plin. lib. 15. cap. 18: Cato perniciali odio Carthaginis flagrans.

Pērnĭcĭābĭlĭs, Ad necem omnia & interitum trahens. [ἐξολεθρευτικός. Gall. *Pernicieux, mortel.* Ital. *Perniciosa, coſa di morte.* Ger. Gantz ſchedlich/ zum verderben retchend. Hiſp. *Coſa que mata ò deſtruye.* Pol. *Szkodliwi.* Vng. *Veszedelem hozo.* Ang. *Pernicious, deadlie.*] Quintus Curtius lib. 7: Multos exanimavit rigor nivis inſolitus, multorum exuſſit pedes, plurimorũ oculis præcipuè perniciabilis fuit. Tacit. lib. 4: Id perniciabile reo.

Pērnĭcĭōſŭs, a, um, Pernicialis, exitialis. [ὀλεθριώδης. Gall. *Pernicieux, mortifere.* Ital. *Pernicioſo, mortifero.* Ger. Tödtlich/ verderblich/ das merckliche nachtheil bringt. Hiſp. *Coſa que mata ò deſtruye.* Pol. *Szkode y vpadek przynoſzaci.* Vng. *Veszedelmes.* Ang. *Pernicious, deadlie.*] Cic. 1. de Inventione: Is inutilis ſibi, perniciosus civis patriæ alitur. Horatius 2. Sermon. Satyr. 7: Obſequium venttis mihi perniciosius eſt, cur? Cicero antequam iret in exilium: Quæ tamen omnia jam non ſunt tàm calamitoſa quòd mihi ſunt ſubeunda, quàm pernicioſa quòd in Rempublicam ſunt introducta. Ovid. 2. Triſt. Numina cultori perniciosa ſuo.

Pērnĭcĭōsē, adverbium, Damnosè, exitialiter. [ὀλεθρίως, βλαβερῶς. Gall. *Pernicieuſement.* Ital. *Perniciosamente.* Ger. Schedtlichen/ verderblichen. Hiſp. *Mattando ò deſtruyendo.* Pol. *Szkodliwie.* Vng. *Veszedelmeſen.* Ang. *Pernicioustlie.*] Plin. lib. 17. cap. 22: Sic pernicioſè luxuriat. Cic. de Legib. Quo perniciosius de Republica merentur vitiósi principes, quòd non ſolùm vitia concipiant ipſi, ſed ea infundunt in civitatem.

Pērnīcĭtās, f. t. Velocitas. [כְּהַל *kal* מְהִירָה *meheráh.* ὠκύτης. Gall. *Legereté, ſoudaineté, viſteſſe.* Ital. *Velocità.* Ger. Schnelle/ geſchwindigkeit. Hiſp. *Ligereza.* Pol. *Pretkoſcz, wartkoſcz, obrota.* Vng. *Hamarſag, giorſaſag.* Ang. *Swiftneſſe, ſpeed, haſtineſſe.*] Plin. lib. 7. cap. 2: Alibi cauda villoſa homines naſci pernicitatis eximiæ, Livius 9. ab Vrbe: Pernicitas pedum inerat, quæ cognomen etiam dedit. Tacitus lib. 18: Adempta equorum pernicitate.

Pērnĭgĕr, gra, grum, adjectivum, pen. corr. Valde niger. [ὁ λίαν μέλας, ὑπερμέλας. Gall. *Fort noir.* Ital. *Molto nero.* Germ. Gar ſchwartz. Hiſp. *Muy negro.* Pol. *Prawie czarni.* Vng. *Igen fekete.* Ang. *Very black.*] Plautus Pœn. Specie venuſta, ore parvo, atque oculis pernigris.

Pernĭmĭŭm, adverbium, Nimiò, plus ſatis. [ὑπερεύγεων, ὑπερμέτρως. Gall. *Par trop, plus qu'il ne faut.* Ital. *Molto troppo.* Ger. Gar zu vtel Hiſp. *Muy demaſiadamente.* Pol. *Barzo wielie.* Vng. *Felette igen.* Ang. *To much.*] Terentius Adelph. nimiùm inter vos, De mea, (Ac nõ quia ades præſens, dico hoc) pernimiùm intereſt.

Pērnĭo, onis, m. t. Morbus pedũ ex nimio frigore proveniens, & calcaneum infeſtans præcipué. [χύμελον. Gall. *Vne engelure aux mains ou aux pieds, vne mule au talon.* Ital. *Pedignone, ſperonaglia, buganza.* Ger. Ein gepräſten der verſen an Füſſen ſo von groſſer kelte herkompt. Bel. Een Kachtel/ ſchyverſſen. Hiſp. *Laſtiera dolencia de los pies.* Pol. *Odzia bienie nog à zil' aſzcze pieti.* Vng. *Az labnak hideg meg veuese.* Ang. *A kibe.*] Plin. lib. 20. cap. 3: Rapum domeſticum perniones fervens impoſitum ſanat, & crudum tuſum cum ſale prodeſt cuicumq; vitio pedum.

Pērnĭūnculŭs, diminutivum. χυμέλιον. Idem lib. 26. cap. 11: Perniunculos curat & cotyledon cum axungia.

Pērnīx, nicis, pen. prod. à Pernitor, ris, Laborioſus, qui multum nititur, & diu in re aliqua perſeverat. [קַל *kal* מָהִיר *mahír.* πολύπονος, ἐπίπονος, καματηρός. Gal. *Laborieux, viſte, prompt, leger.* Ital. *Laborioſo, leggiero, pronte, perſeuerãte.* Ger. Arbeitig/ oft arbeitſam/ wirtig. Hiſp. *Trabajoſo, ligero.* Pol. *Trwał'y wpraczey.* Vn. *Munkas, dolgozo.* Ang. *Quicke ſwift and ſpeedie.*] Virg. 3. Georg. & inter Dura jacet pernix inſtrato ſaxa cubili. Horatius lib. 2. Carmin. pernicis uxor Appuli. ¶ Aliquando ſumitur pro celeri. [Pol. *Praczowity.* item *pretki.*] Virgil. lib. 4. Aeneid. pedibus celerem, & pernicibus alis.

Pērnīcĭtĕr, adverb. Celeriter. [ὠκέως, ταχέως. Gall. *Legerement, promptement.* Ital. *Leggiermente, ſpeditamente, prontamente.* Ger. Schnellgetich. Hiſp. *Ligeramente y preſtamente.* Pol. *Pretko.*

Vng.

Vng. *Giorſon, hamar.* An. *Quickelie, ſpedelie.*] Plinius lib. 8. cap. 14: Vt ſupervolantes quanvis altè, perniciterq; alites hauſtu raptas abſorbeant. Liv. lib. 26: Et vchi poſt ſeſe, & deſilire perniciter, ubi datum ſignum eſſet.

Pernobĭlis, le, om. t. Admodum nobilis [ὑπερδόξως, ὑπερεὐκλεής. Gall. *Fort noble.* Ital. *Molto nobile.* Ger. Baſt Edel oder berümpt. Hiſp. *Mucho noble.* Pol. *Barzo ſławetny.* Vng. *Igen nemes.* Ang. *Very noble.*] Cic. 6. Verr. Nam tum ipſa fuit egregiè facta, tum epigramma Græcum pernobile inciſum habuit in baſi.

Pĕrnŏcto, as, are, Vide PERNOX.

Pĕrnōſco, is, act. t. Perfectè noſco. [יכיר *hicchir.* ἀμφιγνόω, ἀκριβῶς οἶδα. Gall. *Cognoiſtre parfaitement.* Ital. *Cognoſcere perfettamente.* Ger. Wol kennen/eigentlich vnd vollkomentlich kẽnen. Hiſp. *Mucho conoſcer.* Pol. *Dobrze znam.* Vng. *Megiſmerem.* Ang. *To knaw perfitlie.*] Plaut. Merc. Vbique amici qui infideles ſient nequeas pernoſcere. Terent. Andr. Non ſatis me pernoſti etiam qualis ſim, Simo. Cicero de Fato: Qui ſe profitebatur hominũ mores, naturasq; ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoſcere. Horat. 2. Serm. Sat. 4: Eſt operæpretium duplicis pernoſcere juris Naturam.

Pĕrnōtēſco, is, ere, Vnde Pernotuit impersonale, pro Perfectè & certò cognitum eſt. Tacit. lib. 14: Atque ubi incolumem eſſe pernotuit.

Pĕrnōx, hujus pernoctis, om. t. Per totam noctem perdurans: [νυκτέρεος. Gall. *Qui dure toute la nuict.* Ital. *Che dura tutta la notte.* Ger. Durchnächtig/oder vbernächtig. Hiſp. *Coſa que dura toda la noche.* Pol. *Przeznocz trwaiaci, przeznoczny.* Vng. *Eges eczaka tarto.* Ang. *That indureth all the night.*] unde pernox vigilia dicitur, quæ per totam noctem continuatur. Gell. lib. 2. cap. 1: Stare ſolitus Socrates dicitur pertinaci ſtatu perdius atque pernox; à ſummo lucis ortu, ad ſolem alterum orientem, inconnivens, immobilis, iiſdem in veſtigiis, & ore, atq; oculis eundem in locum directis, cogitabundus, tanquam quodam ſeceſſu mentis atque animi facto à corpore. Sic Luna pernox dicitur, quum per totam noctem lucet. Plinius lib. 2. cap. 9: Creſcens ſemper, aut ſeneſcens, & modò curvata in cornua, modò æqua portione diviſa, modò ſinuata in orbem, maculoſa, eademq; ſubitò prænitens, immenſa orbe pleno, ac repentè nulla, aliàs pernox, aliàs ſera, & parte diei lucem Solis adjuvans, deficiens, & in defectu tamen conſpicua. Liv. lib. 5. ab Vrbe: Prælium q; ante lucem (ſed luna pernox erat) commiſſum eſt, & haud incertius diurno prælium fuit.

Pĕrnŏcto, as, act. p. Noctem totam aliquo in loco tranſigo. [ἀγρυκτερεύω, παννυχίζω. Gall. *Demeurer toute la nuict, paſſer la nuict.* Ital. *Star di notte, paſſare tutta la notte in vna impreſa.* Ger. Vbernacht ſeyn/durch die gantze nacht etwan ſeyn/ die nacht verſchleyffen. Bel. Vernachten/ den geheelen nacht overbrengen. Hiſp. *Durar toda la noche* Pol. *Przenoczowam, noczuie.* Vng. *Halok.* An. *To tary or paſſe the night.*] Terentius in Adelph. Sed ſi hic pernocto, cauſæ quid dicam Syre? Idem in Hecyr. Nam negabas nuptam filiam te tuam poſſe pati cum eo qui meretricem amaret, & pernoctaret foris. Cicero pro Cluẽtio: Quum eſſet adoleſcens apud mulierculam quandam atq; ibi pernoctaret: id eſt, per totam noctem moraretur. Idem pro Archia: Adoleſcẽtiam agunt, ſenectutem oblectant, ſecundas res ornant, adverſis perfugium atq; ſolatium præbent, delectant domi, non impediunt foris, pernoctant nobiſcum, peregrinantur, ruſticantur. Idem pro Domo ſua: Propter inopiam tecti in foro pernoctans: id eſt, dormiens, ſive per totam noctem morans. Pompon. Pernoctare extra urbem dicitur, qui nulla parte noctis in urbe ſit. ¶ Compoſitum item Abnocto, quod ſignificat per noctem, ſive noctu abſum: de quo vide ſuprà ſuo loco.

Pernŭmĕro, as, are, act. p. Numero, recenſeo, enumero. [σταν *ſippér.* ἀριθμέω. Gall. *Conter, acheuer de nombrer.* Ital. *Annouerare.* Ger. Gar zehlen. Hiſp. *Contar.* Pol. *Przeliczam.* Vng. *Meg ſzamlalom, oluaſom.* Ang. *To recken to thend.*] Plaut. in Epid. Age, age, abſolve, atq; argentum numera, ne comites morer. *S.* Pernumeratum eſt. Catul. ad Lesbiam, Epigr. 7: Quæ nec pernumerare curioſi poſſint. Livius lib. 28: Paucos moratus dies, dum imperatam pecuniam Illergetes pernumerarent. Idem 6. ab Vrbe: Sortem aliam ferte, de capite deducite quod uſuris pernumeratum eſt: jàm nihilo mea turba quàm ullius conſpectior erit.

Pĕro, onis, m. t. Genus calceamenti ruſtici ex corio crudo, contra nives, imbresq;, & frigora. [αἰμάκιες. Gall. *Gueſtres ou triquehouſes.* Ital. *Buoſega.* Ger. Ein Bundtſchuh. Hiſp. *Abarca calcado de cuero crudo.* Pol. *Kurp.* Vng. *Botskor.* Ang. *A high shooe of rawe leather called a ſtert vp.*] Iuvenal. Satyr. 14: quem non pudet alto Per glaciem perone tegi. Virg. lib. 7, priſcos Latinos perone in bellis uſos oſtendit: veſtigia nuda ſiniſtri Inſtituẽre pedis, crudus tegit altera pero. Budæus: Perones, tibialia ſunt laxa, quibus noſtrates ruſtici utũtur: ſic dicta (ut arbitror) quòd peræ modo ſint informia. Peram autem veteres appellabant ſacculum ex aluta à collo ad lumbos dependentem.

Pĕrōnātŭs, a, um, Peronibus calceatus. [ὁ ἀσκέρας ὑποδησάμενος. Pol. *Wkurpie vbrani.* Vn. *Botskoros.*] Perſius Sat. 11: Navim ſi poſcat ſibi peronatus arator.

Pĕrōbſcūrŭs, a, um, Valde obſcurus. [παὺ ἀσαφὴς, ἀφεγγής. Gall. *Fort obſcur.* Ital. *Molto oſcuro.* Ger. Gar finſter oder duncket. Hiſp. *Muy eſcuro.* Pol. *Barzo ciemni.* Vng. *Igen homalios.* Ang. *Very dark and obſcure.*] Cic. 1. de Natura deor. Tum perdifficilis Brute (quod tu minimè ignoras) & perobſcura quæſtio eſt de natura deorum.

Pĕrŏdiōſŭs, a, um, Valde odioſus, [ἐχθιστος, παὺ μισητός. Gall. *Fort odieux.* Ital. *Molto odioſo.* Ger. Gantz heßlich. Hiſp. *Muy odioſo.* Pol. *Barzo przykri.* Vng. *Igen giwöldeletes.* Ang. *Very odious or hated.*] Cic. ad Att. lib. 10: Crebrò refricat lippitudo, non illa quidem perodioſa, ſed tamen quæ impediat ſcriptionem meam.

Pĕrŏlĕo, peroles, pen. corr. Valde oleo. [πολὺς ὄζω. Gall. *Sentir fort, rendre vne forte odeur.* Ital. *Odorare molto.* Ger. Starck ſchmecken. Hiſp. *Mucho oler.* Pol. *Tego czuchne, pachne.* Vng *Igen Zagos vagiok.* Ang. *To haue a ſtrong ſauour.*] Lucil. lib. 30: Quis totum ſic corpus jam peroleſſe biſulcis?

Pĕrŏppŏrtūnŭs, a, um, pen. prod. Valde opportunus. [παὺ ἐπικαιρος, λίαν ἔγκαιρος. Gall. *Fort opportun, fort à propos.* Ital. *Molto opportuno.* Ger. Gantz tomlich vnd wolgelegen. Hiſp. *Coſa con mucha ſazon ò tiempo.* Pol. *Barzo wczeſni.* Vng. *Igen alkolmatos.* Ang. *Very fitte for the purpoſe.*] Cicero 2. de Orat. Sed tamen defeſſus jam labore, atque itinere diſputationis meæ, requieſcam in Cæſaris ſermone; quaſi in aliquo peropportuno diverſorio.

Pĕrŏppŏrtūnĕ, adverbium, Valde opportunè. [παὺ ἐπικαίρως. Gall. *Fort opportunément, fort bien à poinct.* Ital. *Opportuniſſimamente, molto à tempo.* Ger. Gantz tomlichen/eben zu gelegner zeit. Hiſp. *Con mucha ſazon ò tiempo.* Pol. *Wprawdzie.* Vng. *Igen akolmatoſon.* Ang *In very good ſeaſon.*] Cic. 7. Verr. Peropportunè fortuna te obtulit. Liv. 1. ab Vrbe: Peropportunè ad præſentis quietem ſtatus, *&c.*

Pĕrŏpŭs eſt, pro Valde opus eſt. [παὺ χρεών ἐστι. Gall. *Il eſt grand beſoin, il eſt fort neceſſaire & requis.* Ital. *E molto neceſſario.* Ger. Gentzlich von nöhten. Hiſp. *Es mucho neceſſario.* Pol *Barzo potrzeba.* Vng. *Igen ſzükſeges.* Ang. *Very neceſſarie and needfull.*] Terent. in Andr. Sed nunc peropus eſt aut hunc cum ipſa, aut me aliquid de illa adverſum hunc loqui.

Pĕrōrīgă, æ, m. p. Qui equos admittit. [βιβαστὴς, ἱππογυώμων, ἱππονόμος τὰς ἵππους ἐς ὀχέαν ἱέντες. Gall. *Celuy qui fait ſaillir vne iument à vn cheual, vn haraſſier, le maiſtre du haras.* Ital. *Chi ha cura di far coprire il cauallo ſopra la caualla, armentiero di caualle.* Ger. Der die ſtuten zuführt/ daß ſie von den hengſten geritten werden. Hiſp. *El yegariço, que echa garannon.* Pol. *Ten ktori kliaczę zkoniem ſpuſza.* Vng. *Az ki az menlouat, az menesbe botſattia.* Ang. *That letteth horſes and mares do the act of generation.*] Varr. lib. 2. de Re ruſt. cap. 7: Peroriga enim appellatur quiſquis admittit: eo enim adjuvante equa alligata celeriùs admittit: neq; equi fruſtra cupiditate impulſi ſemen ejiciunt. Et paulò pòſt: Quum equus matrem ut ſaliret adduci non poſſet, ut eum capite obvoluto peroriga adduxiſſet, & cœpiſſet matrem inire, quum deſcendenti velum dempſiſſet ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit.

Pĕrōrno, as, Valde orno. [ערן *peér.* ἀμφιπρέπω, κατακοσμέω. Gal. *Fort orner.* Ital. *Ornare molto.* Ger. Wol zieren. Hiſ. *Mucho ornar y afeytar.* Pol. *Barzo zdobie.* Vn. *Igen meg ekeſitem.* An. *To mak very trimme.*] Tacitus lib. 16: Detraheret potiùs ſenatus, quem perornaviſſet, infamiam tanti flagitii.

Pĕrōrnātŭs, pen. prod. participium, ſeu nomen ex participio: [ערנא *mephoár.* κατακοσμηθείς. Gall. *Fort orné.* Ital. *Molto ornato.* Ger. Wol gezieret oder gar zierlich. Hiſ. *Mucho ornado.* Pol. *Barzo ozdobni.* Vng. *Igen meg ekeſittetet.* Ang. *Very trimme.*] Cicero de Clar. Orat. Craſſus in dicendo & perornatus & brevis.

Pĕrōro, as, Orationem finio, orationem ad exitum duco, abſolvo, finem dicendi facio. [ἐπιλέγω. Gall. *Faire fin à ſon oraiſon.* Ital. *Conchiudere.* Ger. Außreden/die Red enden vnd beſchlieſſen/die Beſchlußred thun. Bel. Een reden eynden. Hiſp. *Orar haſta el cabo, concluyr.* Pol. *Rzeczimowe dokonczam.* Vng. *Bezedemet el vegezem.* Ang. *To mak an end of an oriſon.*] Compoſitũ eſt ab Oro, quod ſignificat dico, vel orationem habeo. Cic. pro Quint. Hæc tria quum docuero, perorabo. Idem 4. Acad. Quoniam ſatis multa dixi, eſt mihi perorandum. Idem 2. de Orat. Alii jubent antequam peroretur, ornandi, aut agendi cauſa digredi, deinde concludere ac perorare. ¶ Perorare orationem, eſt ſermonem inſtitutum ſive ſcribat quis, ſive verba faciat, uſque ad finem ducere ſine ulla interruptione. Cicer. 2. de Legib. Video Platonem idem feciſſe, omnemq; orationem ejus de Legibus peroratam eſſe uno æſtivo die: Id eſt, dialogum totũ die uno æſtivo peractum, inquit Budæus. Cic. pro Quint. Queritur, priore patrono cauſam defendente, nunquã peroranti potuiſſe. ¶ Perorare, pro Affectus commovere. ἐλεεινολογεῖν. Quint.

6. Decla. At iſta legem recitat, & in cadavere filii perorat: id eſt, indignationem commovet. ¶ Perorare non ſemper abſolutè, ſed etiam cum accuſativo ponitur: ut, Perorare orationem Perorare cauſam aliquā. Cicero pro Quintio: Mihi perdifficile eſſe contra tales oratores non modò tantam cauſam perorare, ſed omninò verbum facere conari. ¶ Aliquando accuſativum habet cum præpoſitione In. Plin. lib. 29. cap. 1: Eadem ætas Neronis principatu ad Theſſalum tranſilivit, delentem cuncta majorū placita, & rabie quadam in omnis ævi medicos perorantem. ¶ Perorare rem aliquam, interdum eſt eam in peroratione pertractare, & de ea dicere. Cic. 5. Verr. De qua quum dixero, totum hoc crimen decumanum perorabo.

Pĕrōrātĭo, f.t. Dicitur finis & concluſio orationis. [ἐπίλογος. Gall. *La fin ou concluſion d'vne oraiſon, ou d'vn plaidoyé.* Ital. *Concluſione d'vn parlare.* Ger. Ein Beſchluſred. Hiſp. *La concluſion de la oracion.* Pol. *Dokonczenie mowy.* Vng. *Bezednek az rege.* Ang. *The concluſion or end of an oriſon.*] Cicer. de Clar. Orat. Extat ejus peroratio, qui epilogus dicitur. Quintil. lib. 4. cap. 6: An quum ille, qui pleriſq; perorationibus petitur, fletus erumpit, nō palàm dicta ſententia eſt?

Pĕrōſŭs, a, um, pen. prod. ex per & oſus. Exóſus, odio proſequens. [שנא *ſoné.* μισῶν. Gall. *Qui hait fort.* Ital. *Ch' ha in odio.* Ger. Ganz verhaßt/hefftig haſſend. Hiſp. *Coſa que aborreſce.* Pol. *Wnienawiſzczy bedaci.* Vng. *Gi welßß.* Ang *That hat eth or enuieth much.*] Oſus autem participium eſſe puto verbi Odio, pro quo defectivum odi manſit in uſu. Nam ſicut à prandeo, prantus ſum (quum tamen & prandi dicamus) ita & oſus ſum ab odio capimus, cujus loco nunc in uſu eſt odi præſentis & præteriti perfecti tēporis. Terent. in Adelph. Et illud rus nulla alia cauſa tam malè odi, niſi quia propè eſt. Plautus in Capt. Odí ego aurū, multa multis ſæpè perſuaſit perperam. ¶ Sunt aūt oſus, exoſus, & peroſus, activæ ſignificationis participia: quod oſtendit oſurus participium futuri temporis. Feſtus: Oſi ſunt ab odio declinātiſſe antiquos, teſtis Caius Gracchus in ea oratione, quæ eſt de lege Minutia: Mirū, *inquit*, ſiquid his injuriæ fit: ſemper eos oſi ſunt. Quod poſtea addita Præpoſitione, per, in uſu eſſe cœpit. Hactenus Feſtus. Colum. lib. 10: Neq; ea curatorem fraudulentū tantùm, ſed etiam immundam ſegnitiem peroſa eſt. Quint. li. 1: Qui nimodò legitimam diſciplinam non ſint peroſi. Plautus in Amph. ſimplici uſus eſt: inimicos ſemper oſa ſum. ¶ Hinc deducitur verbale Oſor, qui rem aliquam odio proſequitur. Plaut. in Aſin. Madidum, nihili, incōtinentem, atq; oſorem uxoris ſuæ. ¶ Exoſus ejuſdem ſignificationis. Virgil. lib. 5: Iuppiter omnipotens ſi nondum exoſus ad unum Trojanos.

Perotta, Genus chartæ nuper inventæ.

Pĕrpācō, as, pen. prod. Tranquillū & pacatū reddo. [השקיט *hiſchkit* השביח *hiſchbiach.* ἡρεμοποιέω, χαλινόω. Gall. *Appaiſer du tout, rendre du tout paiſible.* Ital. *Placare, far tranquillo.* Ger. Gar befridigen oder ſtillen. Hiſp *Aplacar, foſſigar.* Pol. *Vſmierzam, vſpokoiam.* Vng. *Le tſendezgtem.* Ang. *To mak great quietneſſe and calmeneſſe.*] Livius lib. 36: Paucosq; per dies omnibus perpacatis, ſine ullius noxa, *&c.* Plinius de viris illuſtr. M. Curius Dentatus primò de Samnitibus triumphavit, quos uſq; ad mare ſuperum perpacavit.

Pĕrpārcē, adverbium, Admodum parcé. [μετὰ πολλῆς φειδοῦς. Gall. *Fort chichement ou eſcharſement.* Ital. *Molto parcamente.* Ger. Gar tündigtlich. Hiſp. *Muy eſcaſſa y auaramente.* Pol *Skapie.* Vn. *Igen grengen.* Ang. *Very niggardelie or ſparinglie.*] Terentius in Andr. & quod dicendum hic ſiet, Tu quoq; perparcè nimiū.

Pĕrpărum, pen. corr. adverbium, Valde parum. [πάνυ σμικρὸν, ὀλιγιστον. Gall *Fort peu* Ital. *Molto poco.* Ger. Gar wenig oder ſūhet. Hiſp. *Muy poco.* Pol. *Barzo mal'o.* Vn *Igen keues.* An. *Very litle.*] Cic. 5. Verr. Perparū ex illis magnis lucris ad ſeſe pervenire.

Pĕrpārvŭs, a, um, Admodum parvus. [πάνυ μικρός. Gall. *Fort petit, bien petit, petiot.* Ital. *Molto picciolo.* Ger. Gar klein. Hiſp. *Muy pequenno.* Pol. *Maliuczki.* Vng *Igen kitſin.* Ang. *Very litle.*] Cic. 1 de Legib. Quæ & quum adſunt, perparva ſunt: & quandiu affutura ſint, certum ſciri nullo modo pōteſt. Lucret. lib. 3: Ergo animam totam perparvis eſſe neceſſe eſt Seminibus nexam per venas, viſcera nervos.

Pĕrpārvŭlŭs, diminutivum. [ὡς σμικρόπαις, ὀλίγος, ὃ μάλα μικρός. Gall. *Fort petiot, tre-ſpetit.* Ital *Picciolißimo.* Ger. Vberauß klein Hiſp. *Muy mucho pequenno.* Pol. *Maliuſienki.* Vng. *Igen kitſienske.* Ang *That is very litle.*] Cic. 6. Verr. Duo tamen ſigilla perparvula tollunt.

Pĕrpaucŭs, a, um, Minimè multus. [ὀλίγος, ὀλίγου ὄντος. Gall. *Fort peu.* Ital. *Forte poco.* Ger. Vaſt wenig. Hiſp. *Muy poco.*] Terentius Evnuch. imò ſic homo eſt Perpaucorum hominū. Cic. 4. Acad. Erat quidem ſi perpauca mutaviſſet, germaniſſimus Stoicus.

Pĕrpaŭcŭlŭs, diminutivum. ὡς σμικρὸς, ὀλίγος. Cic. 1. de Leg. Deduxitq; in Academiam perpauculis paſſibus.

Perpăvĕfăcĭo, is, act. t. Pavorem incutio, & valde pavefacio. [κατατρομάω. Gall. *Fort effraiant, fort effonner.* Ital. *Spaſmare molto.* Ger. Gar erſchrecken/ein angſter oder ſchrecken in den buſen tegen. Hiſp. *Mucho atemorizar.* Pol. *Przeſtraſzam.* Vng. *El remitem, el iezem.* Ang *To aſtonish and feare one.*] Plautus Suc. Perplexabiliter eārum hodie perpavefaciam pectora.

Perpaūlūm, adverbium, ex per, & paulum, quod à parum derivatur. [ὀλίγον ὄσον. Gall. *Fort peu.* Ital. *Molto poco.* Ger. Gar wenig. Hiſp. *Muy pequenno.* Pol. *Barzo mal'o.* Vng. *Egy keueſſe.* An. *Very litle.*] Cic. 1. de Finib. Declinare dixit atomum perpaulū, quo nihil poſſet fieri minus.

Pĕrpaūlŭlum, diminutivum. [ὀλίγιον. Gal. *Tant ſoit peu, ſi treſpeu que rien.* Ital. *Pochiſſimo.* Ger. Gar wenigtin. Hiſp. *Muy mucho poco.* Pol. *Troſzeczke.* Vng. *Egy igen keueſſe.* Ang *Very litle.*] Cicer. 2. de Orat. Inter ingenium quidem & diligentiam perpaulum loci reliquum eſt arti.

Pĕrpauxīllum aliud diminutivum. ὡς ὀλίγιον. Plaut. Capt. ſed ſi pauxillum potes Contentus eſſe. E næ, perpauxillū modó.

Pĕrpāupĕr, ra, rum, Valde pauper. [πανπενιχρός, ὁ λίαν πτωχός. Gall. *Fort poure.* Ital. *Molto povero.* Ger. Vaſt arm. Hiſp. *Muy pobre.* Pol. *Barzo vbogi.* Vng. *Igen Zegony.* Ang. *Very poore.*] Cic. ad Atticum lib. 6. de Ariobarzane: Erat enim rex perpauper.

Pĕrpāuxīllum, Vide PERPAVLVM.

Perpello, is, act. t. Induco, impello, cogo. [הסית *beſith.* ἐπείθω. Gal *Pouſſer et induire à faire.* Ita. *Indurre, ſpignere, ſforzare.* Ger. Etwar zu treyben oder bringen. Hiſp. *Mucho conſtrennir.* Pol. *Przipedzam, przimuſzam.* Vn. *Rea kenzeritĕ, reavezem.* An. *To compell, to cōſtreine or moue one to do a thing.*] Plaut. Bacch. Calliclis doli cōpuli & perpuli, mihi omnia ut crederet. Terentius in Andr. Suadere, orare uſqueadeo donec perpulit. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Incenſam multitudinem perpulit ut imperium regi abrogaret. Idem 2. ab Vrbe: Nec tamen perpelli potuēre ut acie dimicarent.

Perpendĭcŭlum, li, n. ſ. Inſtrumentum fabrorum, quo plumbo à filo & gnomone pendēte, rectitudo, ſeu obliquitas operis perpēditur: id eſt, examinatur. [אבן *anách.* ἀγχόνη. Gall. *Le plomb d'vn maſſon ou charpentier.* Ital. *Archipenzolo.* Ger. Ein bleiwag oder ſenckel ſo die Werckleut brauchen / daß ſie ſchnur ſchlechts oder ſchnurrichtig bauwen. Hiſp. *El plomo de albanil.* Pol. *Olowna ſznurze ſzawieſzoni, wedlie ktorego mularze buduia, lini al' mularski.* Vng. *Merö czerna, linnya.* Ang. *A leauell, lyne, or carpenters rule.*] Aſconius Perpendiculum, linea laterum æqualitatem à lumino ad imum altitudine probans. Vitruvius lib 7: Longitudines ad regulam & lineam, altitudines ad perpendiculum, anguli ad normam reſpondentes exigantur. Cicer 2. Acad. ut citat Nonius: Atqui ſi id crederemus, non egeremus perpendiculis, non normis, non regula. Perpendiculi inventor fuit Dædalus, teſte Plin. lib. 7. cap. 56.

Pĕrpendĭcŭlāri, s, re, Geometræ vocant quod ex ſuperiore loco in inferiorem demittitur ea rectitudine qua plumbū prependet ex perpendiculo. ἐπικρέμεται. Vnde radios Solis perpendiculares habere dicuntur, qui Solem habent rectè ſupra caput imminentem.

Pĕrpendĭcŭlātŏr, ris, Qui perpendiculo utitur, ut faber materiarius, vel cæmentarius. [Vn. *Mertek czernas, mersóklő.*] Sext. Aurel. Victor in Adriano: Nam quæ ad ſpecimē legionum militarium, fabros, perpendiculatores, architectos, genuſq; cunctum extruendorum mœnium, ſeu decorandorum in cohortes centuriaverat.

Pĕrpendo, dis, act. t. Probè examino, diligenter conſidero, quaſi valde pendo. [בחן בחון *bachán tachán.* ἐξετάζω, ζυθμῷ μετρῶ. Gall. *Poiſer & conſiderer diligemment quelque choſe.* Ital. *Conſiderare con diligenza.* Ger. Wol erwägen/fleiſſig bedencken. Bel. Wel overteggen. Hiſp. *Peſar con diligencia.* Pol. *Pilno vwazam.* Vng. *Meg hantom vetĕ, meg viſgalom.* An. *To weigh and conſidever diligentlie.*] Cic. pro Muræna: Hæc omnia ad rationem civitatis ſi dirigas, recta ſunt: ſin perpendere ad diſciplinæ præcepta velis, reperientur praviſſima. Ibidem Cato vitam ad certā rationis normam dirigens, & diligentiſſimè perpendens momēta officiorum omnium Iudicio acri perpendere, Lucan. lib. 2

Pĕrpēnsātĭo, f.t. [ἐξέτασις. Vn. *Meg hanyas vetes, meg bőiſw'lés.*] Gell. lib. 2. cap. 2: Cum ſumma (dii boni) honorum, atq; officiorum perpenſatione.

Pĕrpēnſŭs, participium. [בבחן נבחן *nibchán bachán.* ἐξεταθείς, ὁλοχαθείς. Gall *Poiſé, conſidere diligemment.* Ital *Peſato, conſiderato diligentemente.* Ger. Wol erwäget oder betrachtet. Hiſp. *Peſado y conſiderado con diligencia.* Pol. *Pilnie vwazoni.* Vng. *Meg haniatot, vettetet, meg viſgalatot.* Ang. *Weighed and conſidered diligentlie.*] Colum. lib. 3. cap. 3: Vt ante perp nſum & exploratum habeamus, an locupletet patremfamiliās vinearum cultus.

Pĕrpēnsē, adverbium, Examinatè, ponderatè. [ἐξακριβῶς. Gall. *Conſiderément.* Ital. *Ponderatamente, conſideratamente, maturamente.* Ger. Mit fleiſſiger erwägung. Hiſp. *Peſadamente.* Pol. *Zpilnim, vwazenim.* Vng. *Meg viſgalua.* Ang. *With weighing and diligent conſidering.*] Cujus non repeti exemplum.

Pĕrpēnſă,

Pērpēnſá, f.p. [Ger. Haſelwurtz.] Dioſcoridi herba quæ à nonnullis vocatur Baccha. βάκχαρις. Plin. lib. 21. cap. 9: Bacchar in medicinæ uſu eſt. Quidam ex noſtris *perpenſam* vocant. Auxiliatur contra ſerpentes, capitis dólores fervoresq;.

Pērpĕrām, pen. cor. adverbium, Præpoſterè, pravè, perversè, corruptè, vitioſé. [κακῶς, πονηρῶς. Gall. *A tort, fauſſement, mal.* Ital. *Malamente, vitioſamente, falſamente.* Ger. Übel/ falſchlich/ vbel. Bel. Verkeert/ qualick. Hiſp. *Mala y falſamente.* Pol. Przewrotnie, źle, daremnie, fałſywie. Vng. *Gonoszul, hituanul, viſzsza fordultul.* Ang. *Amiſſe, ouerthwartlie, wronglie.*] Plaut. Quidni? ſemper agit perperam. Rectè, & perperam, contraria: Cic. pro Cæcinna: Seu rectè, ſeu perperam facere cœperunt.

Pērpĕrŭs, a, um, pen. corr. teſte Nonio, Indoctus, ſtultus, rudis, inſulſus, ſeu ut alii interpretãtur procax, temerarius, præceps, aut etiam levis & inconſtans. [לֵא *bavál.* πονηρός. Gall. *Ignorant, indocte.* Ital. *Ignorante, rozzo.* Ger. Vngelehrt/ vnverſtendig/ torecht ig oder vnbeſtendig. Hiſp. *Malo, falſo, indocto.* Pol. Głupi, nierozumny wicher. Vng. *Tudatlan, boland.* Ang. *Foolish, rashe.*] Actius in Pragmat. apud eundem Nonium: Deſcribere in theatro perperos populares.

Pērpĕrĭtūdo, ĭnis, f.t. Pravitas, ſtultitia. [לֵא *bavél.* πονηρία. Gall. *Mauuaiſtié, ſottie.* Ital *Malvagità, rozzezza.* Ger. Boßheit/ vnverſtand/ torheit. Hiſp. *Maldad y falſedad.* Pol. Głupſtwo, głoſcz. Vng. *Gonoſſag, bolondſag.* Ang. *Rashneſſe, foolishneſſe.*] Accius in Pragmaticis: Et eo plectuntur Poëtæ, quàm ſuo vitio ſæpiùs ductabilitate nimia veſtra aut perperitudine.

Pērpĕs, etis, pen. corr. om. t. Perpetuus. [תָּמִיד *tamídh.* ἀεί. Gall. *Perpetuel, continuel.* Ital. *Perpetuo.* Ger. Ewig. Hiſp. *Perpetuo, continuo.* Pol. Wieczni. Vng. *Zwentelen valo.* Ang. *Perpetuall.*] Plautus in Amph. Ibi cœnavi, atque ibi quievi in navi noctem perpetem. Idem in Amphitr. Neque ego hac nocte longiorem perpetem. Idem in Amphitr. Neque ego hac nocte longiorem me vidiſſe cenſeo, Niſi item unam, verberatus quam perpendi perpetem.

Pērpĕtim, pen. cor. adverbium, Perpetuó. [לְעוֹלָם *leholám* תָּמִיד *tamídh.* ἐις ἀεί. Gall. *Perpetuellement, continuellement, ſans ceſſe.* Ital. *Perpetuamente.* Germ. Ewigklich. Hiſp. *Continuadamente.* Pol. Wiecznie. Vng. *Zwentolen.* Ang. *Perpetuallie.*] Plin. lib. 20. cap. 4: Ita vocatur ulcus aciem hebetans, & in angulo oculi perpetim humore manans.

Pērpĕtĭŏr, perpeteris, perpeſſus ſum, d.t. Patior ſive fero. [סָבַל *ſabál.* πάσχω. Gall. *Endurer & ſouffrir.* Ital. *Patire, ſupportare.* Ger. Erleyden. Hiſp. *Padeſcer, ſoffrir.* Pol. Cierpuie, trwam. Vng. *Szenuedem tweröm.* Ang. *To ſuffer and indure.*] Terentius Evnuch. An potiùs ita me comparem. Non perpeti meretricum contumelias? Cicero ad Cælium lib. 2: Nonne tibi affirmavi, quidvis me potiùs perpeſſurũ quàm ex Italia ad bellum civile me exiturum? Idem 1. de Finib. Idem etiam dolorem ſæpè perpetiuntur: ne ſi id non faciant, incidant in majorem.

Pērpēſſŭ, poſterius ſupinũ, à verbo perpetior. Cic. 4. de Finibus: Fortioremq; in patiendo dolore, ſi eum aſperum atque difficilem perpeſſu, & contra naturã, quàm ſi malum dixero. Idem 2. Tuſcul. O' multa dictu gravia, perpeſſu aſpera.

Pērpēſſŭs, participium à verbo perpetior. [סָבַל *ſabél.* ὑπομονητός. Gall. *Qui a enduré & ſouffert.* Ital. *Che ha patito.* Ger. Erlitten. Hiſp. *El que ha padeſcido.* Pol. Ten ktory wycierpiał'. Vng. *Szenuedöt, twert.* Ang. *That ſuffreth.*] Cicero 12. lib. Epiſtol. Vt mihi tam multa pro te perpeſſo, atque defuncto hoc concederet.

Pērpēſsĭo, onis, f.t. Actus ipſe perpetiendi. [πάθος ὑπομονή. Gall. *Endurement de faſcheries.* Ital. *Sofferenza, patienza.* Ger. Erleydung/ erduldung. Hiſp. *Aquella obra de padeſcer, ſuffrimiento.* Pol. Witrwanie, wycierpienie. Vng. *Szenuedes tweres.* Ang. *A ſuffering.*] Cicero 2. de Invent. Patientia eſt honeſtatis aut utilitatis cauſa rerum arduarum ac difficilium voluntaria ac diuturna perpeſſio.

Perpĕtro, as, pen. corr. ex per & patro, act. p. Perficio, & plerunq; in malam partem. [עָבַד *pahál.* ἀπέρχομαι. Gall. *Venir au bout de quelque entreprinſe, l'acheuer & mettre à fin.* Ital. *Compire, mandare ad effetto.* Ger. Vollbringen oder begehn/ ſonderlich etwas böſes. Hiſp. *Acabar de hazer.* Pol. *Dopuſzczam ſie, nierzo głego.* Vng. *Meg tſelekezem.* Ang. *To do or commit an ill act.*] Plaut. in Caſ. Nam cur non ego id perpetrem quod occœpi, vt nubat mihi? Idem Trucul. Malè quod mulier incœpit, niſi efficere perpetrat, Id illi morbo, id illi ſenio eſt. Livius 1. ab Vrbe: Poſteaquam juvenes perpetrata cæde pergere ad ſe gratulantes vidit, extemplò, &c. ¶ Nonnũquam accipitur & in bonam, ut Sacrificio, ritè perpetrato apud Livium 4. Decad. 5.

Pērpĕtŭŭs, a, um, Continuus, & minimè interruptus. [תָּמִיד *tamídh.* ὁλωσὶς, ἀεί. Gall. *Perpetuel.* Ital. & Hiſp. *Perpetuo.* Ger. Ewig/ immerwärend. Bel. Euwich. Pol. Vſtawni, wieczni. Vng. örökke *valo, zwentelen valo.* Ang. *Perpetuall.*] Ovid. 1. Metamor. -primaq; ab origine mũdi Ad mea perpetuum deducite tempora carmen. Plaut. in Aſin. Opto mihi hunc annum perpetuum hujus operas. Cic. 3. in Cat. Atq; ut in perpetua pace eſſe poſſitis, providebo. Hoc eſt, ne pax veſtra interrumpatur. ¶ Accipitur etiam perpetuũ pro perenni: hoc eſt, pro eo quod nunquam perit. ἀίδιος. Cic. 4. Catilin. Finem Veſtæ perpetuũ & ſempiternum. Plaut. in Ciſt. Vt ſunt humana, nihil eſt perpetuum datum. ¶ Nonnunquam etiam ponitur pro perpetuò verum & obſervandum. Celſus li. 2. cap. 10: Quum ſit autem minimè crudo ſanguis mittendus, tamen id quidem perpetuum eſt. Hoc eſt, non uſquequaq; verum eſt. Paul. l. Quum hæreditas. ff. ad Senat. Trebel. Quum hæreditas ex fideicommiſſi cauſa reſtituta eſt, ſi antè cum hærede cõpromiſſum ſit, puto fideicõmiſſarium cavere debere hæredi. Nam quod dicitur, retinere eum oportere, non eſt perpetuum; Hoc eſt, non perpetuò verum.

Pērpĕtŭŭm, adverb. Aſſiduè, ſemper. [תָּמִיד *tamídh.* ἀεὶ, αἰών. Gall. *Perpetuellement, à perpetuité, continuellement.* Ital. *Sempre, continuamente.* Ger. Immerdar/ ſtäts ohn vnderlaß. Hiſp. *Sempre, continuadamente.* Pol. Vſtawnie, bez przeſtanku. Vng. Örökke zwentelen. Ang. *Perpetuallie.*] Plaut. in Epid. Quid agis? perpetuum valuiſti? Pro eodem dicitur Perpetuò. Idem in Menæch. Sed meliore eſt opus auſpicio, liber perpetuò ut ſiem.

Pērpĕtŭo, as, perenno, continuo ſine intermiſſione. [תָּמִיד *tamídh.* ἀϊδίζω. Gall. *Continuer, perpétuer.* Ital. *Continouare, perpetuare.* Germ. Stäts vnd aneinander beharren/ nimmer vnderlaſſen. Hiſp. *Continuar, perpetuar.* Pol. Nie przeſtaiacz. Vng. Zwentelenne tezem. Ang. *To continue.*] Plaut. in Pſeud. Non eſt juſtus quiſquam amator, niſi qui perpetuat data. Nævius: Miſerum me, cui datum eſt ut hunc ſolus perpetuem laborem.

Pērpĕtŭālĭs, le, om. t. Vniverſalis. [καθολικός. Gall. *Perpetuel, qui eſt general & vniuerſel.* Ital. *Vniuerſale.* Ger. Allgemein vnd ſtäts wärig. Hiſp. *Vniuerſal.* Pol. Vſtawni, rtwał'i. Vng. Kőzhönſeges. Ang. *Vniuerſall and perpetuall.*] Quintil. libro 2. capite 14. καθολικός: id eſt, (ut dicamus quo modo poſſumus) univerſalia vel perpetua.

Pērpĕtŭārĭŭs, teſte Budæo in titulum de locat. præd. civil. vel fiſc. Conductorem & colonum ſignificat, qui perpetuò rem conduxit. Prædia domus noſtræ ſi ſemel jure perpetuo apud aliquem fuerunt, ad alium transferre perpetuarium nõ oportet. Et ſubinde eodem modo: Sunt etiam alibi fundi perpetuarii, ad diſtinctionem (ut videtur) emphyteuticorum. Hęc ille. Quod falſum videtur eſſe. Nam perpetuarium jus dicitur pro emphyteuſi, toto titul. C. de locat. prędio. Quia ſcilicet ea lege ager fruendus datur, ut quandiu cõductio ſolvatur, nunquam ad dominum redeat.

Pērpĕtŭĭtās, pen. corr. perpetuitatis, f.t. [ἀϊδιότης, συνεχεία, τὸ ἀδιαλειπτόν. Gall. *Perpetuité, duree à touſiours, continuation.* Ital *Perpetuita continuatione.* Ger. Vnunderlaſſung/ immerwärung/ ewigkeit. Hiſp. *Perpetuidad, continuidad.* Pol. Wieczność, vſtawność. Vng. Örökke valoſag, zwentelenſeg. Ang. *Perpetuitie.*] Cicero 2 de Finib. Qui autem diffidet perpetuitati bonorum ſuorum, timeat neceſſe eſt ne aliquando amiſſis illis ſit miſer. Sermonis perpetuitas, Cicer. 2. de Orat. Idem 3. de Orat. Perpetuitate & quaſi converſione verborum utendum nõ ſemper eſt. ¶ Perpetuitas pro immortalitate. Cicero de Vniverſitate: Neutiquam tamẽ diſſolvemini, neq; vos ulla mortis fata periment, nec fraus valentior quàm conſilium meum, quod majus eſt vinculũ ad perpetuitatem veſtrã quàm illa, quibus eſtis tum quum gignebamini, colligati.

Pērpīctŭs, a, um, participiũ, à verbo perpingo, Exactè pictus. ἀκριβῶς γεγραμμένος. Ovid. 10. Metamorph. Lilia, perpictasq; pilas, &c.

Perplăcĕo, perplaces, pen. corr. n. ſ. Valde placeo. [πάνυ ἀρέσκω. Gall. *Fort plaire.* Ital. *Piacer molto* Ger. Wol gefallen Hiſp. *Mucho plazer.* Pol. *Barzo ſie podobam.* Vng. *Igen tetzem.* Ang. *To pleaſe verie well.*] Terentius Heavt. -egomet habeo propemodum, Quàm volo. S. nunc laudo gnate. G L. Archonidis filiam. S. Perplacet. Cicero Attic. libro 3: Sed ſi eſt aliquid in ſpe, vide legem quam T. Fadio ſcripſit T. Viſellius: ea mihi perplacet.

Perplĕxŭs, a, um, Involutus, implicitus. [לוּז *ſabúch.* ἐπίπλοκος, ἐμπεπλεγμένος. Gall. *Entremeſlé & barbouillé parmi, douteux.* Ital. *Intricato, inuiluppato.* Ger. Verwicklet/ verwirrt. Hiſp. *Enhetrado, empediedo.* Pol. *Pomieſzani, pomotani.* Vng. özue kötolezett. Ang. *Twiſted together, hard to be loſed, doubtfull.*] Plin. lib. 9. cap. 2: Perplexis, & in ſemet aliter atq; aliter nũc flatu, nunc fluctu convolutis ſeminibus. ¶ Per translationem accipitur pro obſcuro, & ita involuto ut commodè intelligi non poſſit. Livius 42 bell. Maced. Ex his Menippus ignotare ſe dixit quidnam perplexi ſua legatio haberet. Livius 10. bell. Macedon. Singulos amicorum patris tentare ſermonibus perplexis inſtitit.

Pērplĕxē, adverbium, Obſcurè, implicitè. [ἀμφιλογίως, ἐμπεπλεγμένως. Gall. *Douteuſement.* Ital. *Dubbioſamente.* Ger Verwirrlichen/ zweifelhafftiglich. Hiſp. *Dudoſamente.* Pol. *Pomieſzanie, wikretnie.* Vng. *Homaſioſon.* Ang. *Intricatlie, obſcurelie.*] Terentius in Eunucho: Pergin' ſceleſta mecum perplexè loqui?

Pērplēxim, aliud adverbiū. κραπαλόδως. Plaut. in Sticho: Vtrū ego perplexim lacessam oratione, &c.

Pērplēxŏr, aris, d.p. Aliquid perplexū facere, & in dubium vocare, κραπαλάω. Idem in Aulul. At scio quo vos pacto soleatis perplexarier.

Perplēxābĭlĭs, adjectivū, Perplexus, quum scilicet aliud audiatur, aliud sentiatur. κραπαλικτός. Idem in Asin. Neq; ullum verbum faciat perplexabile.

Pērplēxābĭ.ĭtĕr, adverbiū, Perplexé. πολυπλόκπως. Idem in Sticho: Perplexabiliter hodie earum pavefaciam pectora.

Pērplĭcātĭs, ἐπιπαλεγμός. Interjecta conjūctione per tmesim extulit Lucretius lib. 2: Aut magis hamatis inter se, perq; plicatis.

Pērplŭo, is, ere, n.t. Transmittere pluviam. [Διαβρέχειν. Gall. *Plouuoir a trauers où par mi.* Ital. *Trapiouere.* Germ. Durch regnen. Bel. Doe regnen. Hisp. *Entrellouer.* Pol. *Przekapiwam.* Vng. Az *eßőt be botſatom.* Ang. *To rayne through or into.*] Quintil. lib. 6. cap. 3: Quum cœnaculum perpluereret: id est, per medium pluviam admitteret. Plautus Most. - venit imber, Lavat parietes, perpluunt signa, putrefacitq; operam fabri. ¶ Perpluit in pectus per translationem. Plautus in Most. Hæc illa tempestas mea, mihi quæ modestiam omnem Detexit, tectus qua fui: quam mihi Amor & Cupido In pectus perpluit meum. Idem Trinu. Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Pērplūs, perpluris, pen. prod. om. t. Plin. lib. 23. cap. 24: Spondeiq; jugero ejus annuos perplures, vel mediocri solo reditus. [συμπλείονες, συμπλείων. Gall. *Beaucoup plus.* Ital. *Molto piu.* Ger Vast viel. Hisp. *Mucho mas.* Pol. *Barzo wiele.* Vng. *Igen ſok.* Ang. *Much more.*]

Pērplū.ĭmùm, adverbium: [ὡς πλεῖστον. Gall. *Tres fort.* Ital. *Assai.* Ger. Vberauß viel. Hisp. *Muy mucho.* Pol. *Barzo wielce.* Vng. *Felette ſokat.* Ang. *Very much.*] ut, Perplurimùm refert. Plinius lib. 2. cap. 54.

Pērpŏl, adverbium esse jurandi quidam putavêre apud Plautum in Casina: Perpol sæpè peccas: ita fit ubi quid tanto opere expetas. Et apud Terentium Hecy. - perpol quàm paucos repērias meretricibus Fideles evenire amatores. Verùm Donatus in hunc locum sic ait: Ordo est, Pol perquam paucos reperias: nam perpol non est Latinum, sed κατὰ τριῶν perquàm: id est, nimio. Ex quibus Donati verbis videre est, apud Plautū in præcedenti exemplo ordinem esse talem, Pol persæpè peccas.

Pērpŏlĭo, perpolis, pen. corr. act. q. Valde polio, absolvo, ac supremā manum addo. [קלקל *kulkâl.* Διαπονῶμαι, ἐξεργάζομαι. Gall. *Polir & mettre au net, parpolir.* Ital. *Polire molto.* Ger Wol außpatteren / wol zubutzen oder außbutzen. Hisp. *Mucho polir.* Pol. *Pilnie chedoże, naprawuie, koncze, poleruie.* Vng. *Igen meg ekeſitem, Tepegetem.* Ang. *To polish perfitelie, and bring to an end or perfection.*] Cicero 2. de Orat. Tractu orationis lævi, & æquabili perpolivit illud opus Idem Attic. lib. 4: Librum meum illum ἀνέκδοτον nondum ut volui, perpolivi. Idem 1. de Orat. Perfecti in dicendo & perpoliti homines. Plin. lib. 33. cap. 4. Nec ullum absolutius aurum est, cursu ipso trituq; perpolitum.

Pērpŏlītĭo, onis, f.t. Absoluta exornatio. [ἐξεργασία. Gall. *Poliſſure, poliſſement.* Ital. *Eſſo polire.* Ger. Außputzung. Hisp. *Obra de mucho polir.* Pol. *Wipolerowanie.* Vng. *Meg ekesites.* Ang *A perfyt polishing.*] Ad Herennium lib. 4: Verborum exornatio est quæ ipsius sermonis insignita continetur perpolitione.

Pērpŏpŭlŏr, pen. corr. perpopularis, d.p. Totum populor & vasto. [שדד *ſchiddédh.* ὀλοθρεύω. Gall. *Piller, gaſter & deſtruire tout.* Ital. *Depredare.* Ger Gar vbel verhergen / durch vnd durch berauben vnd zerschteiffen. Hisp. *Robar y deſtruir el campo.* Pol. *Do keſſa puſtoſze.* Vng. *El pulztitem.* Ang. *To waſt and deſtroye ouer all.*] Liv. lib. 22: Annibal emissus è manibus perpopuletur Italiam, vastandoq; & urendo omnia ad Romana mœnia perveniat. Tacit l. b. 14: Cædibus & incendiis perpopulatus.

Perpoto, as, pen. prod. Totum tempus in potationibus consumo. [Διαπίνω, πολὺς ἐκ τοῦ ποτοῦ Gall *Ne faire autre choſe qu'yurongner.* Ital. *Crapulare, attendere à bonere* Ger Mit sauffen vnd zutrincken vertschtessen. *Item*, Gar trincken. Hisp. *Mucho beuer ò haſta el cabo.* Pol. Wpuścić cały trawie. Vng. *Lliddogalom.* Ang. *To ſpend much tyme in drinking.*] Cic. 7. Verr. Similiter totos dies, in litore tabernaculo posito, perpotabat. Ibidem: Prætore tot dies cum mulierculis perpotante. Lucretius lib. 11: interea perpoter amarum Absynti laticem.

Pērpōtātĭo, onis, f.t. [πολυποσία. Gall. *Yurognerie ordinaire.* Ital. *Imbriaccamento ordinario.* Ger. Das stätig sauffen vnd zutrincken. Hisp *Embriagues continua.* Pol. *Vstawne piczie, ozraltwo.* Vng. *Zwentelen ital.* Ang. *Dronkennesſe.*] Cicero in Piso. Quid cum tuis sordidissimis gregibus intemperatissimas perpotationes prædicem?

Pērprōspĕr, [Vn. *Igön egesſegös.*] Sueton. in Claudio: Valetudine sicuti olim gravi, ita princeps perprospera usus est.

Pērprūrīsco, is, n.t. Admodum prurio. [κραπαινήσομαι. Gall. *Se demanger fort.* Ital. *Ho'l pizzicore.* Ger. Hefftig beyssig oder kräzig seyn: Hisp. *Tener mucha comezon.* Pol. *Barzo swierzebieie.* Vng. *Igen vizketek.* Ang. *To ich muche.*] Plaut. Sticho: & suavem cantationem aliquam occipito Cinædicam, ubi perpruriscamus usq; ex unguiculis.

Pērpūlcher, Valde pulcher. [Καλλὺς, ὑπερκαλλὴς. Gall. *Fort beau.* Ital. *Molto bello.* Ger. Vast hubsch. Hisp. *Muy hermoso, y bello.* Pol. *Barzo czudni.* Vng. *Igen Zep.* Ang. *Very fayre and beautifull.*] Terent. Eunuch. Perpulchra credo dona; haud nostris similia.

Pērpūrgo, as, Totum, ac planè purgo. [בקה *nikkáh* ברר *berér.* ὀκκαθαίρω. Gall *Purger tout au net.* Ital. *Purgare perfettamente.* Ger. Gar reinigen oder seuberen. Hisp. *Alimpiar ò purgar haſta el cabo.* Pol. *Piluo chedoże.* Vng. *Meg tizitsem, septem.* Ang. *To mak very cleane.*] Cicero 2, de Natura deor. Cervæq; ante partum perpurgant se quadam herbula, quæ seselis dicitur. ¶ Perpurgatis auribus, per translationem dixit Plautus in Milite: accipe à me rursum rationem doli, Quam instituo. P L. perpurgatis ambo damus tibi operam auribus. ¶ Perpurgare locum aliquem, per translationem, pro absolvere & perficere. Cicero 2. de Divin. Quumq; fundamentū esset philosophiæ positum in finibus bonorum & malorum, perpurgatus est is locus à nobis quinq; libris.

Pērpūsīllŭs, a, um, Admodum pusillus: [ὀλίγος. Gall. *Treſpeu, le moins du monde, ſi peu que rien.* Ital. *Molto picciolo.* Ger. Vast ettein. Hisp. *Muy poquillo.* Pol. *Barzo mal'i.* Vng. *Igen kiſded.* Ang. *Very little.*] ut, Perpusillus homo. A quo Perpusillum, adverbium. Cicero 2. de Orat. Hîc ille, non accusabis, perpusillum rogabo.

Pērpŭto, as, Perfectè puto, declaro, vel potiùs profero. [Διαγράφω. Gall. *Mettre au net & eſclaircir, donner à entendre.* Ital. *Dare à intendere perfettamente.* Germ. Wol erteuteren oder erklären. Hisp. *Declarar perfectamente.* Pol. *Przecziſzczam.* Vng. *Meg feytem magiaraztom.* Ang *To lett one vnderſtand perfitlie.*] Plautus Cistel. - nunc operam date, Vt ego argumentum hoc vobis planè perputem.

Pērquam, Composita dictio, ferè semper nominibus positivis adjungitur, & verbis: significatq; maximé. [מאד מאד *meódh meódh.* λίαν σφόδρα. Gall. *Bien fort, moult.* Ital. *Molto grandemente.* Ger. Eben hefftig oder gar. Hisp. *Muy grandemente.* Pol. *Iowſzem.* Vng. *Zerketelen igen.* Ang. *Very much greatlie.*] Plautus in Rud. Propuli perquam indignis modis. Plin. Epist. 147. Perquam velim scire an esse phantasmata, &c. Plura vide in dictione PER. ¶ Aliquando tamen invenitur junctum cum superlativo. Curtius libro 4: Perquam maximo potest exercitu comparato.

Pērquīro, ris, pen. prod. act. t. Diligenter quæro, ubiq; & per omnia loca quæro. [בקש *bikkeſh* דרש *darſch* חפש *chippes.* Διζήσιος. Gall *Cercher diligemment.* Ital. *Cercare diligentemente.* Ger Durchsuchen / mit fleiß ersuchen. Hisp *Buſcar diligentemente.* Pol *Pilnie przepatrzuie, przeglądam.* Vng *Zorgalmatoſon, meg keresſom.* Ang. *To ſearch for diligentlie.*] Cæsar 6. bell Gall. Aditus viasq; ad Suevos perquirit Ovid 3. Metamorph. Quum pater ignarus natam perquirere Cadmo Imperat. Cicero 5. de Fin. Videmusq; ut pueri, ne verberibus quidem à contemplandis rebus, perquirendisque deterreantur. ¶ Perquirere pro interrogare. Cicero pro Cælio: Possum etiam illa & cæterorum patronorum & mea consuetudine ab accusatore perquirere.

Pērquīrĭtŭr, Cic. pro Cluent. Ne multa perquiritur à coactoribus, invenitur ea servula ad Stratonem perveniſſe.

Pērquīsītŭs, a, um; participium, Exquisitus. [בחשש *nechpás* חחשש *mechuppás.* ἐξιχνιασμός. Gall. *Cerché diligemment.* Ital. *Cercato diligentemente.* Ger. Durchsuchet. Hisp. *Buſcado diligentemente.* Pol. *Przepatrzoni.* Vng. *Meg kereſtetet.* Ang. *Searched for diligentlie.*] Plin. lib. 18. cap 4: Et postea invētis omni cura perquisitis; causaq; rerum & ratione simul eruta.

Pērquīsītē, adverbium, Exquisitè, diligenter. [ἐξιχνιασμένως. Gall. *Auec diligente inquiſition.* Ital. *Con diligente inquiſitione.* Ger Mit durch suchung / mit fleissigem nachsuchen. Hisp *Con diligente buſca.* Pol *Zpilnym przepatrzonym.* Vng. *Zorgalmatoſon.* Ang. *With diligente ſearching.*] Cic. 1. de Invent. Quæ pertinere autem ad dicendum putamus, eas nos commodius quàm cæteros attendisse non affirmamus, sed perquisitiùs & diligentiùs conscripsisse pollicemur.

Pērquīsītŏr, oris, m.t. Exquisitor. [חפש *chophés* דרש *doréſch.* ἐξερευνητὴς, ἐξιχνιαστής. Gall. *Cercheur, diligent & ſoigneux.* Ital. *Chi cerca con diligenza.* Germ. Ein durchsucher. Hisp. *Diligente buſcador.* Pol. *Przeglądacz.* Vng. *Zorgalmas keresö.* Ang. *A diligent ſearcher.*] Plaut. Sticho: Malevoli perquisitores auctionum perierint.

Pērrārŭs, a, um, penult. prod. Valde rarum. [πάνυ σπάνιος. Gall *Fort rare.* Ital. *Molto raro.* Germ. Gar seltzam. Hisp *Muy ralo.* Pol. *Barzo rzatki.* Vng. *Igen ritka.* Ang. *Very ſelde an thinne.*] Plinius lib. 33. cap. 3: Perrarum est; ut levior sit aliqua Liv.

6. ab

6. ab Vrbe: Tum quòd perraræ per eadem tempora literæ fuêre.

Pĕrrārō, adverbium, Valde raró. [πάνυ σπανίως. Gall. *Fort rarement.* Ital. *Molto raramente.* Ger. Gar ſelten oder ſeltzamlich. Hiſp. *Muy relamente, raras vezes.* Pol. *Barzo rzatko.* Vng. *Igen ritkan.* Ang. *Very ſeldome.*] Cic. 2. de Finibus: Iſtorum enim verborum amore quæ perrarò appellantur ab Epicuro, ſapientiæ, fortitudinis, &c. Horatius 2 Serm. Satyr. 5: perrarò hæc alea fallit. Cic. pro Roſcio Amer. Perrarò venit in oppidum.

Perrĕpo, is, Rependo tranſeo, vel rependo aliquò pervenio: & æquè de inanimatis ac de animatis dicitur. [κρυπτικῶς. Gall. *Ramper ou grimper ou grauir à trauers.* Ital. *Rampare, andar carponi.* Germ Durchkriechen/ durchſchleichen/ etwan hin ſchleichen. Hiſp. *Gatear, andar gateando.* Pol. Wſpiędzie przechodzę, przeſmikuie ſie. Vng. *Altal maſzom.* Ang. *To creepe through or into.*] Colum. lib. 8. cap. 15: Sed ea tota maceries opere tectorio lævigatur extra intraq;, ne felis, aut vipera perrepat. Idem lib. 4. cap. 24: At ſi longiùs quàm ritus agricolarum permittit, & à capite vitis emicuerit, & brachiis in aliena jugorum compluvia perrepſerit, &c. Idem lib. 6. cap. 5: Cavendum quoq; eſt ne ad præſepia ſuś, aut gallina perrepat. Tibullus lib. 1. Eleg. 2: Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex, &c.

Pĕrrĕpto, as, frequentativum, Tardè, & cum labore perambulo. [πολὺς κρυπτικῶς. Gall. *Se couler ou trainer ſouuent, cheminer auec peine.* Ital. *Caminare con faſtica.* Ger. Embſig vnd mit arbeit durchkriechen oder durchſtreichen. Hiſp. *Caminar con afan.* Pol. Zpracżam przechodzę. Vng. *Altal maxdogatom.* Ang. *To creepe about in euerie corner.*] Terent. in Adelph. Perreptavi uſq; omne oppidum, ad portam, ad lacum.

Pĕrridĭcŭlŭs, a, um, Valde ridiculus. [δεινὰ γελᾶς, πάνυ γελοῖος. Gall. *Fort ridicule.* Ital. *Molto ridiculo.* Ger. Gar lächerlich vnd ſpöttlich. Hiſp. *Coſa de qui enſe haze mucha burla.* Pol. *Barzo ſmieſzni.* Vng. *Igen neuetſeges.* Ang. *Very foolish, to be laughed at.*] Cicer. 4. Verr. Quid in provincia facturus eſſet, perridiculi homines augurabantur. Idem 2. de Orat. Sed tamen eorum eſt doctrina, quantum ego judicare poſſum, perridicula.

Pĕrridĭcŭlĕ, pen. corr. adverbium. [δεινὰ γελάσας, πάνυ γελοίως. Gall. *Fort ridiculement.* Ital. *Da ridere.* Ger. Gar lächerlichen vnd ſpöttlichen. Hiſp. *Con mucha burla.* Pol. *Barzo ſmieſznie.* Vng. *Neuetſegeſſen.* Ang. *Very ſcornefullie.*] Cic. 1. de Orat. In quo nō modò illud præcipitur neq; id inſulsè, ſed etiam ſi quid perridiculè poſſis. Vitandum eſt oratori utrunq;, ne aut ſcurrilis jocus ſit, aut mimicus.

Pĕrrōdo, is, pen. prod. act. t. Rodendo penetro. [כרסם *charsám.* διαβιβρώσκω. Gall. *Ronger tout à fait.* Ital. *Rodere molto.* Ger. Durchnagen/ zernagen. Hiſp. *Mucho roer.* Pol. Przekoſzuie. Vng. *Altal ragom.* Ang. *To gnawe through or about.*] Plin. lib. 44. cap. 18: Valet purgare, ſiſtere, excalfacere, perrodere. Idem lib. 30. cap. 16: Vngulas tantùm mularum repertas, neq; aliam ullam materiam quæ non perroderetur à veneno Stygis aquæ.

Perrŏgo, as, pen. corr. act. p. Ad exitum rogo. [αἰτιῶμαι. Gal. *Demander l'opinion aux aſſiſtans, iuges ou conſeillers.* Ital *Dimandare l'opinione di vn giudice, ò di vn conſigliere.* Ger. Vmbfragen/ alle nacheinander fragen. Hiſp. *Demandar las opiniones à los conſejeros y juez.* Pol. *Porzątkiem ſie pytem.* Vng. *Vegig el kerdezom.*] Tacit. lib. 20: Quum perrogarent ſententias Conſules. Plin. Epiſt. 87: Quum ſententiæ perrogarentur, dixit Iunius Mauricus non eſſe reſtituendum Viennenſibus agonā.

Pĕrrŭmpo, is, act. t. Per medium rumpo, vado, invado. [קרע *karáh* בקע *bikkéah.* διαῤῥήγνυμι, διεξελαύνω, ἀμφῤῥήγνυμι. Gall. *Rompre tout à trauers, entrer par force.* Ital. *Rompere nel mezzo, intrare con impeto.* Ger. Durchbrechen/ zerbrechen. Bel. Doerbrechen. Hiſp. *Romper entremedias, entrar con arremetida.* Pol. Przełamuie, ſtorkiem ſie przebyam. Vng. *El zagatom.* Ang. *To breake in the middes or a ſunder.*] Colum. lib. 2: Sic omnes radices herbarum perruptæ necantur. Livius lib. 8: Qui aliquoties impetu capto perrumpere non poterat hoſtium agmen. ¶ Aliquando ponitur pro irrumpere vi, & violentia intrare. Cæſ. 6. bell Gall. Perrumpere nituntur. Idem lib. 7: Vt ſi eam paludem Romani perrūpere conarentur, hæſitantes premerent ex loco ſuperiore. Jungitur aliquando accuſativo cum præpoſitione Ad Livius libro 26: Nec per caſtra eorum perrumpi ad Capuam poſſe. Aliquando etiam cum præpoſitione In. Livius 3. ab Vrbe: Iam in veſtibulum templi perruperant. Perrumpere leges: id eſt, violare, effringere. Lucan. lib. 1: Perrumpere milite leges.

Pĕrſæpĕ, adverbium, Valde ſæpé, [πάνυ πολλάκις, ὡς πολλά. Gall. *Fort ſouuent.* Ital. *Molto ſpeſſo.* Ger. Gar offtermal/ offt vnd dick. Hiſp. *Muchas vezes.* Pol. Czeſto. Vng. *Giakor latoſſag gal.* Ang. *Very often.*] Cic. de Amicitia: Rectè etiam præcipi poteſt in amicitiis, nequis intemperata quadam benevolētia (quod perſæpè fit) impediat magnas utilitates amicorum. Horat. Epod. 14: Qui perſæpè cava teſtudine flevit amorem.

Perſălſŭs, a, um, Valde falſus. [πάνυ ἀλμυρὸς, σφόδρα χαρίεις. Gall. *Fort ſalé, dit par moquerie & en gabbant.* Ital. *Molto ſalſo ò gratioſo.* Ger. Vaſt geſatzen oder ſieblich. Hiſp. *Muy ſalado y donoſo.* Pol. Barzo ſłony, wdzięczni. Vng. *Igen ſós.* Ang. *Very ſalt, that is ſaide by mockerie.*] Cic. 2. de Orat. Perſalſum illud eſt apud Nævium: Quid ploras pater?

Pĕrſălsĕ, adverbium. [πάνυ ἀλμυρῶς λίαν χαριέντως. Gall *En ſe mocquant.* Ital. *Molto accortamente.* Germ. Gar ſchimpfflichen vnd holdſeligklich. Hiſp. *Eſcarneſceindò con donayres.* Pol. Wdzięcznie, ośtrze, dwornie. Vng. *Igen trofaſon.* An. *Very ſaltlie or tauntinglie.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 2: Trebatium quòd ad ſe miſerim, perſalsè & humaniter etiam mihi gratias agit.

Perſălūto, as, pen. prod. Frequenter saluto, vel ad unum omnes ſaluto. [φιλοφρόνως ἢ ἐπιμελῶς ἀσπάζομαι. Gall. *Fort ſaluer.* Ital. *Molto ſalutare.* Ger. Offt grüſſen oder allſamen grüſſen. Hiſp. *Mucho ſaludar.* Pol. Rządem pozdrawiam. Vng. *Vegig el köszöntöm.* Ang. *To halſe often or imbraſe.*] Cicer. pro Flac. Et qui ita ſit ambitioſus, ut omnes vos, nosq; quotidie perſalutet.

Pĕrſānctĕ, adverbium, Valde religioſé. [δικαίως, πάνυ ὁσίως. Gall. *Fort ſainctement.* Ital. *Molto ſantamente, religioſamente.* Ger. Gar hoch vnd theuwer. Hiſp. *Muy ſanctamente.* Pol. *Nie obł adnie, nabożnie.* Vng. *Igen zentwel.* Ang. *Very holye.*] Terent. Hecy. Phidippe, Bacchis dejerat perſanctè. Plaut. Idq; perſanctè juravit ſe facturum.

Pĕrſāno, pen prod. Omninò ſano. [ἰᾶσθαι, ἰάομαι. Gall. *Guarir entierement.* Ital. *Sanare perfittamente.* Ger. Gar heilen. Hiſp. *Acabar de ſapar.* Pol. Vlieczam Vn Meg giogitom. An. *To heal vterlie or perfitlie.*] Plin. li. 20. cap. 22: Vomicas rūpere, purgare, perſanare promittens.

Perſăpĭens, tis, om. t. Valde ſapiens. [ὑπερσοφῶν, πολύφρων. Gall *Fort ſage* Ital. *Molto ſauio.* Ger. Vaſt weiß. Hiſp. *Mucho prudente y ſabio.* Pol. *Barzo madrż.* Vng. *Igen bölcz.* Ang. *Very wiſe.*] Cic. de provin. conſular. Quod magni cujuſdam hominis, & perſapientis videtur.

Pĕrſăpĭēntĕr, adverbium, Admodum ſapienter. [πάνυ σοφῶς. Gall. *Fort ſagement.* Ital. *Molto ſauiamente.* Germ. Vaſt weißlich. Hiſp. *Muy ſabiamente.* Pol. *Barzo madrze.* Vng. *Igen bölczön.* Ang. *Very wiſelye.*] Cicero pro Milone: Etſi perſapienter, & quodammodo tacitè dat ipſa lex poteſtatem defendendi.

Perſcĭēntĕr, adverbium, Admodum ſcienter & induſtriè. [πάνυ ἐπιστημονικῶς. Gal. *Fort ſcauamment, en homme bien expert & entendu.* Ital. *Accortamente, prudentemente, induſtrioſamente.* Ger. Gar künſtlich. Hiſp. *Sabia y ſcientificamente.* Pol Barzo nauczenie. Vng. *Igen tudoſon.* Ang. *With great skill and vnderſtanding.*] Cicer. de Clar. Orat. Et ad infirmitatem laterum perſcienter contentionem omnem remiſerat: ſic ad vitium imbecillitatem dicendi accommodabat genus.

Pĕrſcĭndo, is, act. t. Per medium ſcindo. [קרע *karáh* בקע *bikkeáh.* διῤῥήγνυμι. Gal. *Couper par le milieu.* Ital. *Fendere nel mezzo.* Ger. Durchſchneyden Hiſ *Cortar entremedias.* Pol. Przecżinam, przerznā. Vn. *Altal metczöm.* Ang. *To cutt in the middes.*] Liv. lib. 21: Nam nec explicare quicquā, nec ſtatuere poterant, nec quod ſtatutū eſſet manebat, omnia perſcindente vento. Tibul. lib. 1. Eleg. 13: Sit ſatis è membris tenuem perſcindere veſtem. Lucret. lib. 6: Ergo fervidus hic nubem quùm perſcidit atram. Ibidem: Interdum perſciſſa furit petulantibus auris.

Pĕrſcrĭbo, is, act. t. Perfectè, abſolutè, & ad finem uſq; ſcribo. [αὐτογράφω, ἀμφιγράφω. Gall. *Eſcrire tout au long, fort eſcrire.* Ital. *Scriuere molto, ſcriuere al longo il tutto.* Ger. Gar auffſchreyben/ lang nacheinander beſchreyben. Bel. Toten eynde toe ſchryven. Hiſp. *Eſcriuir haſta el cabo, mucho eſcriuir.* Pol. *Opiſſuie.* Vng. *Meg irom.* Ang *To write to the end or through.*] Livius in Præf. lib. 1: Facturúsne ſim operæpretium, ſi à primordio urbis res geſtas populi Romani perſcripſero. ¶ Aliquando eſt in tabulas publicas, in actaq; referre, quod *In regiſtro ſcribere*, vulgò dicunt, vocabulo à regeſtis corrupto. Cicero ad Planc. Id ex ipſo ſenatuſconſulto poteris cognoſcere: ita eſt enim perſcriptum, ut à me de ſcripto dicta ſententia eſt. Ita ſæpè perſcripta Senatus autoritas Idem de Orat. 3: Et eundem, id, quod in autoritatibus perſcriptis extat, ſcribendo affuiſſe. Cicero 6. Verr. Primùm mihi literas publicas, quas in ærario ſanctiore conditas habebant, proferunt: in quibus oſtendunt omnia quæ dixi ablata, eſſe perſcripta. ¶ Invenimus etiam aliquando perſcribere cum accuſativo, cum præpoſitione In: ut, Perſcribere in tabulas publicas: eadem forma qua Referre in tabulas publicas. Cicero 3. Verr. In tabulas publicas ad ærarium perſcribenda curavit. ¶ Perſcribere pecuniam, aliquando pro pecuniam creditori reſtituere. Terentius in Phorm. Næ ego perſcripſi porrò illis quibus debui. Vbi Donatus: Perſcripſi, multis per ſcripturam reddidi, multis debui. ¶ Perſcriptum dicitur, quod literis conſignatum eſt, & monumentis antiquis continetur. Cicero de Aruſp. reſpon. Quanquam hoc ſi minus civili jure perſcriptum eſt, lege tamen naturæ, commune jure gentium ſancitum eſt, ut nihil mortales à diis immortalibus uſucapere poſſint.

Pĕrſcriptĭo, f. t. Actus ipſe perſcribendi. [ספר *ſephár.* ἀμφιγραφή.

Gall. *Enregistrement*, Ital. *Esso scriuere*. Ger. Beſchreibung oder auffſchreibung. Hiſp. *Aquella obrá de escriuir aſsi*. Pol. *Opis*. Vng. *Meg, iras*. Ang. *A writing out vnto the end, registring*.] Cicero ad Metell. lib. 5: Iam illud Senatuſconſultum quod eo die factum eſt, ea perſcriptione eſt, ut dum id extabit, officium meum in te obſcurum eſſe non poſſit. ¶ Perſcriptiones pro contractibus, & inſtrumentis pactorum uſurpavit Cicero, quod vulgus appellat *Regiſtrum*. Cicero 5. Philip. Illa verò diſſipatio pecuniæ publicæ ferenda nullo modo eſt, per quam ſepties millies perſcriptionibus, donationibusq; avertit. Idem pro Flacco uſus eſt pro ſyngrapha, ſic inquiens: Perſcriptiones cum mulierculis aperta circumſcriptione feciſti, tutor his rebus Græcorum legibus aſcribendus fuit.

Pērſcrĭptŏr, oris, m.t. Qui perſcriptiones facit, tabellio ſeu cautor. [ספר *ſopher*. Ἀπογραφεύς. Gall. *Notaire, tabellion*. Ital. *Notaro*. Ger. Ein Schreiber der täuffen vnd vertäuffen. Hiſp. *Notario, eſcriuano*. Pol. *Piſarz*. Vng. *Meg iro, iro deak*. Ang. *A noter or regiſter*.] Cic. 5. Verr. Scribam tuum, dicit Verres, hujus perſcriptorem fœnerationis fuiſſe.

Pērſcrūtŏr, pen. prod. perſcrutaris, perſcrutari, Diligenter inquiro. [שׂרשׂ *chippés*. Ἐξερευνάω, ἀνδαγεύμαι. Gall. *Cercher diligemment*. Ital. *Cercar con diligenza*. Ger. Fleiſſig ergründen/ erdauren. Hiſp. *Buſcar diligentemente*. Pol. *Pilnie ſzukam, wartuie*. Vng. *Meg tudakozom, meg kerezem*. Ang. *To ſearche diligently*.] Plautus in Aulul. Ibo hinc intrò, perſcrutabor fanum, ſi inveniam uſpiam Aurum. Cic. 1. Offic. Præmittebatq; de ſtipatoribus ſuis qui perſcrutarentur arculas muliebres, & ne quod in veſtimētis telum occultaretur, exquirerent.

Pērſĕa, pen. corr. f.p. *περσία*, Arbor eſt, inquit Dioſcorides, fructum ferens ſtomacho accommodatum, & qui edendo ſit, in quo phalangia inveniuntur, quæ *χαμαιχάλαπα* dicuntur, præſertim in Thebaide Aegypti parte. Hujus arboris meminit & Strabo lib. ult. comam ei perpetuam tribuens, & fructum magnitudine pyri, figura oblonga, amygdalæ modo putamine incluſum, & corio. Plutarchus item autor eſt, perſeam arborem in Aegypto Iſidi gratiſſimam eſſe, quòd fructum ferat cordi ſimilem, folium verò linguæ. Galenus quoq; in Aegypto perſeam ſe vidiſſe teſtatur magnis arboribus comparandam: Cujus (*inquit*) pomum in Perſide tam præſentis veneni eſſe tradunt, ut veſcentes interimat. In Aegyptum verò tranſlatam, & peregrinatione mitigatam, poma ferre cibis idonea turbinata pyri facie. Ex quibus omnibus ſatis conſtat, perſeam arborem ſui generis eſſe, & à noſtrate perſica omninò diverſam.

Pērſĕco, perſecas, pen. corr. Medium ſeco, diſſeco, & per medium aperio. [חתך *chatsáh* Διαχίζω, Διατέμνω. Gall. *Trancher & couper tout outre*. Ital. *Tagliare in mezzo*. Germ. Zerſchneyden durch die mitte. Hiſp. *Cortar entremedias*. Pol. *Przerebnie*. Vng. *Altul vagom*. Ang. *To cutt through*.] Cic. 4. Acad. Eodem modo rerum naturas perſecare, aperire, dividere poſſumus, ut videamus terra penitúsne defixa ſit, & quaſi radicibus ſuis hæreat, an media pendeat. Liv. lib. 40: Id perſecare novum Prætorem ne ſerperet iterum latiús.

Pērſēctŏr, Vide PERSEQVOR.

Pērſĕdĕo, perſedes, pen. prod. n. f. Perſedere. [καθέζομαι. Gall. *Eſtre touſiours aſsis*. Ital. *Sedere di continuo*. Ger. Stäts bleyben ſitzen. Hiſp. *Aſſentarſe ſiempre*. Pol. *Vſtawnie ſiedzę*. Vng. *Gwelők*. Ang. *To ſitt euer*.] Liv. lib. 45: Hoc quoq; quod ridetis, in equo dies noctesq; perſedendo habeo.

Pērſĕgnĭs, gne, Valde ſegne. [παῦν δρηγὸς, σφόδρα ῥᾴθυμος. Gall. *Fort laſche & pareſſeuze*. Ital. *Molto pigro*. Ger. Vberauß faul vnd träg. Hiſp. *Muy perezoſo, floxo y negligente*. Pol. *Lenitwi, gnuſni*. Vng. *Igen reſt*. Ang. *Very ſlouthfull, and ſluggish or ſlow*.] Liv. lib. 25: Pedeſtre prælium fuit perſegne, paucis in prima acie pugnantibus Romanis.

Pērſĕnex, hujus perſenis, pen. cor. om. t. Valde ſenex, decrepitus. [אבא בימים *ha bajjamim*. Ὑπέργηρως, ὑπερήλιξ. Gall. *Fort vieil*. Ital. *Molto vecchio*. Ger. Baß alt vnd wol betaget. Hiſp. *Muy viejo*. Pol. *Starzuſienki*. Vng. *Igen ven*. Ang. *Very old*.] Suet. de Claris Gram. Nanque jam perſenex pauperem ſe, & habitare ſub tegulis quodam ſcripto fatetur. Fortè pergulis legendum.

Pērſentĭo, is, Sentio admodū, bene ſentio. [αἰσθάνομαι. Gall. *Sentir*. Ital. *Sentire*. Ger. Eigentlich entpfinden. Hiſp. *Sentir*. Pol. *Dobrzeczuie*. Vng. *Igem erzem*. Ang. *To feele or per ceiue plainely*.] Virg. lib 4. Aeneid. magno perſentit pectore curas. Ibidem: Quam ſimulac tali perſentit peſte teneri.

Perſĕntīſco, is, inchoativum. Percipio, ſentio, intelligo. [αἰσθάνομαι ἄρχομαι. Gall. *Se douter ou apercenoir de quelque choſe*. Ital. *Auederſi di qualche coſa*. Ger. Anfahen mercken/ gewar werden/ beſinnen vnd erſchmecken. Hiſp. *Sentir coſa alguna, y dudar*. Pol. *Zaczuwam*. Vng. *Erzem, ertem*. Ang. *To perceiue and vnderſtand in a part*.] Plautus Mere. Quàm inſipiens quæ non poteras perſentiſcere. Illam eſſe amicam tui viri beliſſimi. Terentius in Heaut. Quot res dedere ubi poſſem perſentiſcere, Niſi eſſem lapis, quæ vidi.

Perſĕquŏr, eris, d. t. Ad extremum uſq; ſequor. [אחר *radháph*: παρακολουθέω. Gall. *Pourſuyure*. Ital. *Perſeguire, perſequitare*. Ger. Nachenten/ beharrlich nachfolgen/ nachhengen. Hiſp. *Seguir, mucho ſeguir*. Pol. *Naſladuie, ſcigam*. Vng. *Weszóm, kergetem*. Ang. *To perſue or follow after*.] Niſi quòd quandam vim majorem addere videtur præpoſitio. Terentius in Andr. Is bellum hinc fugiens, meq; in Aſiam perſequēs, proficiſcitur. Idem in Phorm. Quoquò hinc aſportabitur terrarum, certum eſt perſequi. ¶ Nonnunquā ponitur pro in re cœpta perſevero. Cicero ad Quint. Fratr. lib. 2: Facies ſcilicet ut mea mandata digeras, perſequare, conficias. Idem in Piſonē: Extrema ſi perſequitur qui inchoavit, jam omnia perfecta videbimus. Secundum hanc ſignificationem dicimus, Promiſſa factis perſequi, pro eo quod eſt, quæ verbis promiſimus, re ipſa comprobare. Perſequi imperium patris, pro facere. Perſequi jus ſuum, pro defendere. ¶ Perſequi mores patris, pro tentare, mores patris exprimere. ¶ Interdum accipitur in malam partem & ſignificat inſectari, ulciſci. ἐπεξελθεῖν, ἐπεξιέναι. Cic. 11. Philipp. Nunc quoniā hoſtis judicatus eſt Dolabella, bello perſequendus eſt. Idem pro Flacco: Hunc æſtuantem & tergiverſantem judicio ille perſequitur.

Pērſĕcūtĭo, perſecutionis, f. t. [Δίωξις, ἐπιπολάθησις. Gal. *Pourſuite*. Ital. *Perſecutione*. Ger. Ein nachhengung/ verfolgung/ durchechtūg. Hiſp. *Seguimiento, obra de ſeguir*. Pol. *Przenaſca dowanie*. Vng. *Kergetes, weldozes*. Ang. *Perſueing*.] Cicer. in Orat. Quum in altera gratiæ, gloriæ, præſidii plurimum eſſet, in altera perſecutionum, cautionumque præceptio. Vlp. l. Pecuniæ. ff. de Verb. ſignif. Sive civilis, ſive honoraria, ſive commiſſaria fuit perſecutio.

Pērsĕctŏr, aris, Diligenter ſector, perſcrutor. πολὺς κατεδίωκω, πολὺς παρακολουθῶ. Lucr. lib. 2: Nec perſectari primordia ſingula quæque.

Pērſĕro, ris, Diſſemino, ſive divulgo. [καταπαίρω. Gall. *Semer & diuulguer par tout*. Ital. *Diuulgare per tutto*. Ger. Außſpreyten/ hin vnd wider laſſen außgehn. Hiſp. *Diuulgar per todas partes*. Pol. *Rozſiewam, rozſzaſam*. Vng. *El hintem, hirdetem*. Ang. *To diuulgat or ſcatter abroade, to ſowe*.] Plautus: Inde veniſſe perſerit.

Pērſĕvĕro, is, pen. prod. ex per, & ſeverus, n. p Perſiſto, permaneo. [דבק *tarádh*. Καρτερῶ, Διατελέω. Gall. *Perſeuerer, continuer*. Ital. *Perſeuerare, continouare*. Germ. Verharren. Bel. Voldueren. Hiſp. *Perſeuerar, continuar*. Pol. *Trwam*. Vng. *Vegig, meg maradok*. Ang. *To perſeuere*.] Cicero de Amicitia: Oreſtes autem, ita ut erat, Oreſtem ſe eſſe perſeveraret. Cæſar 5, bell. Gallici: Cotta ſe ad armatum hoſtem iturum negat: atque in eo perſeverat.

Pērſĕvĕrātum eſt, impersonaliter. Cic. 5. Verr. Quod quum illis qui aderant, indignum: qui audiebant, incredibile videretur: non eſt ab iſto primo illo adventu perſeveratum.

Pērſĕvĕrāns, pen. prod. nomen ex participio. [דבק *torédh*. καρτερῶν. Gall. *Perſeuerant*. Ital. *Perſeuerante*. Ger. Verharrend/ oder beharrlich. Hiſp. *El que perſeuera*. Pol. *Trwal'ſi*. Vng. *Vegig meg marado*. Ang. *Perſeuering*.] Colum. in Præfat. lib. 11: Isq; mos dum ſervatus eſt perſeverantiſſimo colendorum agrorum ſtudio, &c.

Pērſĕvĕrāntĕr, Conſtanter. [ἐπιμόνως. Gall. *Perſeuerammment, conſtamment*. Ital *Perſeuerantemente, con fermo & ſaldo proponimento, conſtantemente*. Germ. Beharrlichen. Hiſp. *Perſeueradamente, conſtantemente*. Pol *Trwalie*. Vng. *Alhatatoſon*. Ang. *Conſtantlie*.] Liv. 4. ab Vrbe: Patres bene cœptam rem perſeveranter tueri. Idem lib. 21: Quo leniùs agunt, ſegniùs incipiunt: eò, quum cœperint, vereor ne perſeverantiùs ſæviant.

Pērſĕvĕrāntĭă, æ, f. p. Conſtantia. [ἐπιμονή, καρτερία. Gall. *Perſeuerance, conſtance*. Ital. *Perſeueranza, conſtanza*. Ger. Verharrung. Bel. Volſtandicheyt. Hiſ. *Perſeuerancia, conſtancia*. Pol. *Trwal'oſcz, ſtal'oſcz*. Vng. *Alhatatoſſag vegig meg maratot*. Ang. *Conſtancie, perſeuerance*.] Cic. 5. Verr. Cujus iſte fidei, diligentiæ, perſeverantiæ nulla ratione eripi poſſit.

Pērſĕvĕrātĭo, f. t. Perſeverantia. [Ἀμονή. Vn. *Alhatatoſſag, alhatatos meg maradas*.] Apuleius in Hermetis Aſclepio: Cognovimus te æterna perſeveratio.

Perſĕvērus, a, um, penult. prod. [παῦν αὐηρὸς, σφόδρα σκληρός. Gall. *Fort ſeuere*. Ital. *Molto ſeuero*. Germ Gar rauw vnnd ſtreng. Hiſp. *Muy rigoroſo*. Pol. *Barzo ſrogi*. Vng. *Igem kemeny*. Ang. *Very cruell or ſeuere*.] ut imperium perſeverum, apud Tacitum lib. 15.

Pērsĭcă, f. p. [περσική. Gall. *Peſchier*. Ital *Peſco perſico*. Ger. Ein pferſichbawm. Hiſp. *Duraxno*. Pol. *Brzoskwiowe drzewo*. Vng. *Barackfa*. Ang. *A peach tree*.] Arbor eſt humilis, folio Amygdalæ paulo majore, flore ſubpunniceo, pomo carnoſo, ſucculento, extrinſecùs lanuginoſo, duro intùs & ſcabro oſſe, nucleū habente non diſſimilem amygdalæ. Nomen accepit à Perſide Orientis regione: unde primùm hoc arboris genus in noſtrū orbem

orbem eſt advectum. ¶ Pomum ejus, Perſich malum vocant, foris molli lanugine veſtitum: cujus Romę olim tanta fuit caritas, ut ſingula tricenis denariis venderentur: quod mirum videri debet, quum non ſit aliud pomi genus fugacius. Longiſſima namq; decerpto bidui mora eſt: cogitq; ſe venundari. Hæc Plin. lib. 15. cap. 12.

Pērſĭcă, Cognomen ænulæ campanæ, Græcè περσική.

Pērſĭdĕo, es, pen. corr. n. ſ. ex per & ſedeo: id eſt, permaneo. [διαμένειν, ἐμμένειν.] Gall. *Perſiſter, ne ſe bouger.* Ital. *Perſiſtere, fermarſi, durare.* Germ. Eynſitzen vnd bleyben. Hiſp. *Durar, quedar.* Pol. *Trwam.* Vng. *Meg maradok.* Ang *To ſit ſtill or abide.*] Plin. lib. 17. cap. 24: Pruinæ pernicioſior natura, quoniam lapſa perſidet, gelatq;, &c.

Pērſĭdo, dis, penult. prod. Deorſum feror, deſcendo, penetro. [κατατρέχομαι.] Gall. *Penetrer.* Ital. *Penetrare.* Ger. Durch etwas hinein ſitzen. Hiſp. *Penetrar.* Pol. *Przenikam.* Vng. *Ala ſilyedek.* Ang. *To light downe vpon any thing as birdes.*] Lucret. lib. 1: Aut neq; quo pacto perſederit humor aquaï, Viſum eſt: id eſt, immiſſus ſit, intrarit, penetrarit. Virgil. 3. Georg. ubi frigidus imber Altius ad vivum perſedit. Id eſt (inquit Servius) medullas, & oſſa penetravit.

Pērſĭgno, as, are, act. p. Obſigno, vel ſignũ imprimo. [חתם *chatham.* κατασημαίνω, κατασφραγίζω.] Gall. *Signer, ou ſeeller.* Ital. *Suggellare.* Ger. Verzeichnen, verſigien. Hiſp. *Cerrar con ſello, ſellar.* Pol. *Pieczęcz przikl' adam, znacze.* Vng. *Be petſetlem.* Ang. *To marck or ſeall.*] Liv. lib. 25: Quibus creati ſunt Quinqueviri muris, turribusq; reficiendis: & Triumviri bini, uni ſacris conquirendis, donisq; perſignandis: alteri, &c.

Pērſĭmĭlĭs, perſimile, om. t. Admodum ſimilis. [πάνυ ὅμοιος, περισσῶς ὅμοιος.] Gall. *Fort ſemblable.* Ital. *Molto ſimile.* Ger. Baſt gleich förmig. Hiſp. *Muy ſemejante.* Pol. *Barzo podobni.* Vng. *Haſonlatos.* Ang. *Very like.*] Cicero in Partit. Nihil ſanè præter memoriam quæ eſt germana literaturæ quodammodo, & in diſſimili genere perſimilis.

Pērſīſto, is, n. t. Duro, perſevero. [עמד *hamádh.* ἐμμένω. Gall. *Perſiſter, perſeuerer.* Ital. *Durare, perſeuerare.* Ger. Beſtehn, ſtehn bleyben. Hiſp. *Durar, perſeuerar.* Pol. *Trwam.* Vng. *Meg maradok.* Ang. *To perſeuer.*] Cicero 2. de Divin. Aut pertinaciſſimus fueris, ſi in eo perſtiteris, ad corpus ea quæ dixi referre: aut deſerueris totam Epicuri voluptatem, ſi negaveris. Livius libro 38: Parum eſt non erubuiſſe abſentem, quum per legatos fruſtrareris nos, niſi præſens quoque in eadem impudentia perſiſtas.

Pērſōlātă, f. p. Herbæ genus, quam (ut ait Plin. lib. 25. cap. 9.) Græci vocant ἄγκωνα, & aliquando περσωνίδα, quam nemo ignorat: folia habet majora cucurbitis & hirſutiora, nigrioraque, & craſſiora. [Ger. Das groß Klettenkraut von etlichen Buchhotter genañt. Pol. *Wielki l'opian.* An. *A burre, or the hearbe cloattes that beareth the great burre.*] Dicta perſolata, à perſola, quod nomen apud veteres (ut Placidus Grammaticus inquit) ſignificãt perſonam. Solent enim his foliis veſtitæ perſonę nonnunquam in ſcenam prodire. Officinæ *Lappam majorem* vocant.

Pērſōlĭdo, as, pen. corr. act. p. Solido. [πηγνύω. Gall. *Fort affermir, congeler, conſolider.* Ital. *Solidare, congelare.* Ger. Hart machen, gefrieren. Hiſp. *Hazer matico, elar.* Pol. *Hartuie, vmarzl' oczenie.* Vng. *Meg kemanytem.* Ang. *To mak ſolide and maſſie.*] Statius 1. Theb. Diffunditq; imbres: ſicco quas aſper hiatu Perſolidat Boreas. Hoc eſt, congelat.

Pērſōlvo, is, act. t. Perfectè, & totũ ſolvo, & ære alieno me libero, beneficiũ planè compenſo. [שלם *ſchillém.* ἀπολύω. Gal. *Acheuer de payer, ſatisfaire.* Ital. *Pagare affatto, cancellare in tutto.* Ger. Gar bezahlen, abzahlen. Bel. Betalen. Hiſp. *Acabar de pagar.* Pol. *Pl' acze, odpl' aczam.* Vng. *Meg fizetek.* Ang. *To paye.*] Virgil. 1. Aeneid. - grates perſolvere dignas Non opis eſt noſtræ. D. Brutus Ciceroni: Tantum me tibi debere exiſtimo, quantum perſolvere difficile eſt. ¶ Perſolvere pœnas, eſt dare pœnas, puniri. Cic. 12. Philip. Pœnas diis, hominibusq; meritas, debitasq; perſolvat: id eſt, puniatur ob peccatum ſuum in deos & homines. Perſolvere promiſsũ, eſt perficere promiſſum. Craſſius ad Ciceronem lib. 12: Habeo paululum moræ, dum promiſſa militibus perſolvo.

Pērſōlŭs, adjectivum, Solus & merus: [יחיד *jachidh* בדד *badhádh.* μόνος. Gall. *Seul.* Ital. *Solo.* Ger. Nur allein. Hiſp. *Solo.* Pol. *Szczigulni, iedinki.* Vng. *Tſak, egiedwel.* Ang. *Alone, onlie.*] ut Perſolæ nugæ apud Plautum in Curcul. id eſt, meræ nugæ.

Pērſōlūtă, vel Perſolyton, περσολύτης Dioſcoridi, Herba hortenſis apud Aegyptios, ad texendas coronas utilis: de qua Plin. lib. 21. cap. 33.

Pērſōlēnnĭs, [Vn. *Igõn frii, pompas.*] Suetonius in Nerone: Cum dote & flammeo perſolenni.

Pērſōnă, æ, f. p. Perſonam definiunt philoſophi eſſe naturæ rationalis individuam ſubſtantiam. [נפש *néphesch.* πρόσωπον. Gall. *Perſonne, perſonnage.* Ital. & Hiſp. *Perſona.* Ger. Die Perſon einer jeden vernünfftigen Natur. Pol. *Oſſoba, kſztal't, perſona.* Vng. *Szemely.* Ang. *A perſone.*] Tria igitur neceſſaria ſunt, ut aliquid perſona dicatur, ut ſit individuum: nõ enim in univerſalibus, ſed in ſingularibus tantùm perſona dici poteſt: Vt ſit in genere ſubſtantiæ: nam accidentia quum per ſe non exiſtant, nec per ſe agant, perſonã conſtituere nõ poſſunt. Et ut ſit quid rationale: quoniam id eſt perſona, quantum ad ipſam actionẽ, quod in ſe habet quod poſſit agere, vel non agere. Et hoc habent ſolùm rationabilia: ideò de ratione perſonæ eſt, ut ſit quid rationale. Non ergo lapidis vel arboris, vel irrationalis animalis, ſed vel Dei, vel angeli, vel hominis perſona dicitur. ¶ Perſona Latinè dicitur facies conficta, à perſonando: id eſt, clariùs ſonando. [πρόσωπον. Gall. *Maſque.* Ital. *Maſchara.* Ger. Augenangeſicht oder Gemacht angeſicht. Hiſp. *Lamaſcara.* Pol. *Maſzkara, liarwa.*] Nam caput (ut Baſſius inquit apud Gellium) & os cooperimento perſonæ tectum undique, unaq; tantùm vocis emittendæ via apertum, quoniam non vaga, nec diffuſa eſt, in unum tantummodò exitum coarctat vocem, & magis claros, canoroſq; ſonitus facit. Ob eam cauſam perſona dicta eſt, o litera propter vocabuli formam productiore. Plinius lib. 12. cap. 14: Perſona adducitur capiti, denſúsve reticulus. Hinc perſonati, οἱ ἐν προσωπείοις, dicuntur, qui hujuſmodi perſonis tecti ſunt, cujuſmodi erant hiſtriones Attellani, qui ſoli non cogebantur in ſcena ponere perſonam, Perſonata quoque fabula dicitur quæ agitur à perſonatis hiſtrionibus. Hanc juniores larvam vocant. ¶ Hinc per translationem perſona pro qualitate qua alius ab alio differt, tùm in animo, tùm in corpore, tùm in extra poſitis, quę à Rhetoribus numerantur in Attributis perſonę. Animi, ut quo ſtudio ſe exerceat, literarúmne, an militaris diſciplinæ: & iracundúsne ſit, an mitis, luxurioſus an temperans. Corporis, ut adoleſcẽsne ſit, an ætate adultus: pulcher, an deformis. Extrà poſitorũ: ut dives, an pauper: clarus an obſcurus. Hinc in ſcena etiam perſonas appellant, qui modò ſervi, modò ancillæ, modò patrisfamiliâs, modò paraſiti veſtibus ornati; eorum mores, & geſtus exprimunt. Terentius in Prolog. Eunuch. Paraſiti perſonam inde ablatam, vel militis. Et in uno homine multæ poſſunt eſſe perſonæ, iracundi, mitis, læti. Item perſona præceptoris, mariti, patris. ¶ Hinc Grammatici perſonas conſtituunt, primam, ſecundam & tertiam. ¶ Perſona pro homine. Celſus in Proœmio lib. 1: Medicos nihil tentaſſe judico, quia nemo in ſplendida perſona periclitari voluerit conjectura ſua: ne ſi nõ ſervaſſet, occidiſſe videretur. ¶ Perſonam imponere alicui, eſt ei provinciam aliquam dare. Cicero de Lege Agrar. Vos mihi Prætori biennio antè Quirites hoc eodem in loco perſonam hanc impoſuiſtis, ut quibuſcunq; rebus poſſem, illius abſentis dignitatem vobiſcum unà tueter. ¶ Imponere alicui perſonam calumniæ aut alterius rei. Cic. 4. Verr. Imponitur honeſtæ civitati turpiſſima perſona calumniæ? Idem paulò pòſt in eadem oratione: Improbam perſonam alicui imponere dixit. Vide plura de hac voce apud Vallam lib. 6. ¶ Eminentes quoq; figuræ in ædificiis quæ aquas ore vel mentula fundũt, eoq; varios vultus & geſtus exprimunt, perſonæ dicuntur, ut eſt apud Vlpianum in l. Fundi de act. empt.

Pērſōnātŭs, m. ſ. Qui perſonis: hoc eſt, larvis indutus eſt. [προσωπεῖον, προσωπιδοῦχος. Gall. *Maſqué, deſguiſé.* Ital. *Immaſcherato.* Ger. Der ſich in eines anderen geſtalt verſtellt oder verteidet. Hiſp. *Maſcarado ò con cara tula.* Pol. *Maſzkarnik, wlcarwe vbrani.* Vng. *Al orczas.* Ang. *Diſguiſed, a maſker.*] Cicero 3. de Orat. Quo melius noſtri illi ſenes, qui perſonatum ne Roſcium quidem magnopere laudabant. Deniq; generali vocabulo Perſonatum dici poteſt, quicquid aliud eſt intùs quàm foris oſtendit, & quicquid deniq; ſimulatum eſt. Cicero Attic. lib. 15: Quid eſt autem cur ego perſonatus ambulem? Perſonata vulnera: hoc eſt, cæca & latentia, quæ altiùs deſcendunt, quàm prima fronte præ ſe ferant. ¶ Perſonata fœlicitas, dicitur à Seneca non vera, ſed ſimulata, quæ forinſecùs eſt decora, intùs verò deformata inſtar hiſtrionum qui inducta perſona ſimulant, & imitantur quemcunq; velint, ὑποκριτικῶς, δοκησισοφικῶς. ¶ Perſonati, propriè Attellani vocantur, quòd ſoli hi nõ poterant cogi in ſcena ponere perſonam, quod cæteris hiſtrionibus pati neceſſe erat. ¶ Perſonatus pater dicitur ab Horatio, Comicus pater, inductus in Comœdia ſub perſona hiſtrionica. ὑποκριτικῶς. Horat. in Serm. - quivis ſtomachetur eodem Quo perſonatus pacto pater.

Pērſōnālĭs, perſonale, Quod ad perſonam pertinet. [προσωπικόν. Gall. *Appartenant à perſonne.* Ital. *Pertinente à perſona.* Ger. Das zu einer Perſon gehört. Hiſp. *Perteneſciente à perſona.* Pol. *Do perſoni przinalezaci.* Vng. *Zemelyhez valo.* Ang. *Perteaning to a perſonne.*] Vnde perſonalis actio, quæ in perſonam datur: cui opponitur Actio in rem. ¶ Perſonale verbum quod per perſonas diſtinguitur: cujus contrarium eſt Imperſonale, Grammaticorum vox.

Pērſōnātă, Genus herbæ naſcẽtis juxta rivos & flumina: [ἄγκωνα, περσωνίς. Ger. Groß Klettenkraut. Pol. *Lopian.*] de qua Col.

lib.16. cap.17: Venena viperæ depellit super scarificationem ferro factam herba, quam vocant personatam, trita, & cum sale imposita. Officinæ, teste Ruellio vocant *Lappam majorem.* ¶ Hæc eadem Personaria, æ, vocatur. Plin.lib.21.cap.15.

Pĕrsŏno, nas, penult.corrept. Valde sono, perfectè sono, perstrepo. [תהה *hamah.* φθεγγόμαι. Gall. *Faire ou rendre grand son, resonner, retentir* Ital. *Sonare perfettamente, sonare grandemente.* Ger. Durch thönen/ gantz vnd gar erthönen. Hisp. *Mucho ò perfettamente sonar.* Pol. *Barzo brzmie.* Vng. *Szengők, zörgők.* Ang. *To make a great sowne and noise, to crie lowde.*] Cicero pro M. Cælio: Illæ verò non loquuntur solùm, verumetiam personant, huc unius mulieris libidinem esse prolapsam, ut ea, &c. Virgil. 1. Aeneid, -cithara crinitus Iopas Personat aurata, docuit quæ maximus Atlas. Idem 6. Aeneid. Cerberus hæc ingens latratu regna trifauci Personat, adverso recubans immanis in antro. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: -simul domus alta molossis Personuit canibus.

Persŏrbĕo, es, n.f. Totum sorbeo. [καταῤῥοφέω. Gall. *Humer tout & boire en attirant.* Ital. *Sorbire il tutto.* Ger. Durch etwas supffen. Hisp. *Sorber todo.* Pol. Wysorbiwam. Vng. *Fel hwerbelem, meg iszom.* Ang. *To suppe out all.*] Plinius lib. 31. cap. 11: Alias ex his mares existimavêre, tenui fistula, spissioresque, persorbentes, quæ tinguntur in delciis, aliquando & purpura.

Pĕrspĕcŭlŏr, penult.corrept. d.p. perspecularis, perspeculari, Diligenter speculor, & omnia intueor. [κατασκοπέω. Gall. *Guetter songneusement & diligemment.* Ital. *Speculare con diligenza.* Ger. Fleissig besichtigen/ durchschauwen. Hisp. *Diligentemente mirar y contemplar.* Pol. *Przeglieduie.* Vng. *Zorgalmatoson meg nezselem.* Ang. *To viewe, behold and looke about diligentlie.*] Plin.lib.8.cap. 26: Assidua nanq; satietate obesus exit in litus, recentes arundinum cæsuras perspeculatus. Hircius de bello Africo: Quum de vallo perspecularetur.

Pĕrspĕrgo, is, act.t. Aspergo. [נזה *nazah.* πραινίσκω. Gall. *Espandre & arrouser fort.* Ital. *Aspergere.* Germ. Gar besprengen. Hisp. *Derramar ò rociar* Pol. *Pokropiam.* Vng. *Meg szentelem, meg hintem.* Ang. *To sprinkle and cast licour ouer all.*] Cic. 1. de Oratore: Libandus est etiam ex omni genere urbanitatis facetiarum quidam lepos, quo tanquam sale perspergatur omnis oratio. Cato cap. 130: Codicillos oleaginos, & cætera ligna amurca cruda perspergito, & in sole ponito.

Pĕrspĭcĭo, perspicis, pen.corr. act.t. At plenum video, cognoscóve. [ראה *radh.* σωφρῶ, κατοπτεύω, διοράω, ἐξυδρεκῶ. Gall. *Pleinement voir & cognoistre, appercevoir clairement et manifestement.* Ital. *Vedere, cognoscere à pieno.* Ger. Durch sehen/ wol ersehen vnd erkennen. Bel. Doerssen. Hisp *Mirar y conoscer.* Pol. *Poznawam, przegliadam.* Vng. *Alzalaltom.* Ang. *To behold perfitelie and vnder stand.*] Cic. in Læl. Quidam sæpè in parva pecunia perspiciuntur quàm sint leves: quidam verò quos res parva movere non potuit, cognoscuntur in magnis. Terent. in Phorm. Cujus tu fidem in pecunia perspexeris, Vetêre verba ei credere? Cæs. 2. bell. Gall. Qua de causa discederent, nondũ perspexerat. Horat. de Arte: -quem perspexisse laborent, An sit amicitia dignus.

Pĕrspĕctŭs, a, um, interdum participium, Cognitus, exploratus. [ראה *nireéh.* κατανοημένος, κατωπτευμένος. Gal. *Veu & apperceu clairement.* Ital. *Veduto, conosciuto a pieno.* Ger. Eigentlich ersehen/ wol erkent oder erkundiget. Hisp. *Mirado y cognoscido claramente.* Pol. *Poznani, doswiadczoni.* Vng. *Meg ismertetet, meg lattatot.* Ang. *Knawen, tried.*] Cæs. 4. de bell. Gall. Eorum dierum consuetudine itineris exercitus nostri perspecta. Interdum nomen fit ex participio, & comparatur, significatq; id quod diligenter animadversum est. Cic. ad Quint. Frat. Vt hic tertius annus Imperii tui, tanquam tertius actus perspectissimus, atq; ornatissimus esse videatur.

Pĕrspĕctē, adverbium, Diligenter, doctè. [ἐξυδρεκῶς, διεστραμμένως. Gall. *Diligemment & doctement.* Ital. *Diligentemente, dottamente.* Ger. Fürsichtigtlich. Hisp. *Docta y diligentemente.* Pol. *Pilnie, dbalie.* Vng *Eszesen, zorgalmatoson.* Ang. *Diligentlie, cuninglie.*] Plaut. in Mil. Fit pol illud ad illud exemplũ: ut doctè & perfectè sapit.

Pĕrspĕcto, as, frequentativum. [πολὺς κατοπτῶ, κατασκοπέω. Gall. *Regarder de tous costez & diligemment.* Ital. *Guardare d' intorno con diligenza.* Ger. Fleissig vmsich sehen/ durch alle ort sehē. Hisp. *Mirar de todas partes diligentemente.* Pol. Wszedzie przepatrzie. Vn. *Meg szemlelem.* An. *To viewe, so behold and looke diligentlie.*] Plaut. in Mil. Sinite me prius perspectare, ne uspiam insidiæ sient.

Pĕrspĭcĭentĭă, f.p. [דעת *dâhath.* γνῶσις. Gal. *Claire cognoissance.* Ital. *Conoscenza chiara.* Ger. Heitere ersehung/ erkantnuß Hisp. *Conocimiento claro.* Pol. *Poznanie, wiadomosc.* Vng. *Altal latas.* Ang. *Perfite knawledge, full perceiuing.*] Cicer. lib. 1. Offic. Sed omne quod est honestum, id partium quatuor oritur ex aliqua. Aut enim in perspicientia veri, solertiaq, versatur: id est, perfecta cognitione.

Pĕrspĭcŭŭs, a, um, Pellucidus, translucidus. [ברא בח *nireéh tsoch* טהור *tahór.* λαμπρὸς, κατῳφωτὶς, τηνὸν, τηνὶς. Gall. *Fort clair & manifeste, à trauers de qui on voit, diaphane.* Ital. *Chiaro lucido, manifesto* Ger. Durchsichtig/ klar/ offenbar/ scheinbar. Bel. Doerschynich/ claer/ openbaer. Hisp. *Claro, manifiesto, cosa que se trasluze.* Pol. Przezroczisti, jasni. Vng. *Niluan valo, vilagos.* Ang. *Cleare and manifest, plaine.*] Mart. lib. 4. de calice vitreo: Prodat perspicuus ne duo vina calix. ¶ Per translationem pro claro, manifesto, ac minimè dubio. Plin. Tum claras perspicuasq; sententias. Cicero pro Quintio: Est quædam tamen ita perspicua veritas, ut eam infirmare nulla res possit. Idem pro Domo sua: Legeram clarissimos nostræ civitatis viros, se in medios hostes ad perspicuam mortem pro salute exercitus injecisse. Sic dicimus perspicuam orationem, σαφῆ, εὐαρχῆ: id est, claram & apertam.

Pĕrspĭcŭĭtās, atis, f.t. Splendor ac facilitas, evidentia. [εὐεξηγία. Gal. *Euidence, clairté.* Ital. *Facilità, chiarezza.* Ger. Klarheit/ scheinbare/ heitere. Bel. Lichticheyt. Hisp. *Clareza, facilidad.* Pol. *Iasnosc.* Vng *Vilagossag, nilvanualosag.* Ang. *Plainesse, euidencie.*] Cic. 4. Acad. Propterea quòd nihil esset clarius energia, ut Græci: perspicuitatem, aut evidentiam nos, si placet, nominemus, fabricemusq;, si opus erit, verba. Quintil. lib. 2. cap. 3: Nam & prima est eloquentiæ virtus perspicuitas.

Pĕrspĭcŭē. adverbium, Evidenter. [σαφῶς. Gall *Clairement, euidemment.* Ital. *Chiaramente, euidentemente.* Ger. Klarlichen/ heiterr/ scheinbarlichen. Hisp. *Clara y manifestamente.* Pol. *Iasnie.* Vng. *Viluan, vilagosan.* Ang. *Plainelie, euidentlie.*] Plautus in Aulul. Anus hercle hoc indicium fecit de auro, perspicuè palàm est.

Pĕrspĭcax, om. t. Consideratus, acutus. [קסם *kosém.* ἐξυδρεκτικός. Gall. *Qui voit bien aguement, & entend fort subtilement.* Ital *Perspicace, acuto.* Ger. Scharpffsichtig oder scharpffsinnig Bel. Scherpsinnich. Hisp. *Agudo que mucho mira.* Pol. *Subtilni, bystri.* Vng. *Efkes, elés.* Ang. *That seeth quickely, quick witted.*] Terent. in Heaut. Patrem nosti ad eas res quàm sit perspicax. Cic. 1. Offic. Id quod acutum & perspicax natura est.

Pĕrspĭcăcĭă, ciæ, f.p. Acumen, evidentia. [קסם *késem.* πολυδρεκτικόν, ὀξύτης.] Idem Cic. Attic. lib. 15: Quod ipsum perspicaciam aliquam significaret.

Pĕrspĭcăcĭtās, atis, f.t. Acumen, ingenium. [קסם *késem.* τὸ συνετικόν. Gall. *Bonne & claire veuë, quand on voit & entend fort aguement.* Ital. *Acutezza, perspicacità.* Ger. Scharpffsinnigkeit. Bel. Scherpsinnicheyt. Hisp. *Agudeza de mirar.* Pol. *Bystrosc, ostrosc rozumu.* Vng. *Okossag, eleselme.* Ang. *Quickenesse of sight and vnderstanding.*] Cic. Attic. lib. 1: Etsi ex his quæ scripsimus (tanta est perspicacitate) etiam à me non scripta perspicis.

Pĕrspīrātĭo, Est aëris attractio minimè voluntaria, à calore naturali per cutem in ipsas arterias. Aut sic: Perspiratio est à corpore attrectatio aëris cum appetitu naturali, per totum corpus, & rursum per exitus excretio.

Perspĭcŭo, adverbium, Tardè. Plaut. Quia quod bene promittunt Aruspices, perspicuò evenit Nonius. Legitur & pro spissò.

Pĕrstĕrno, is, Totum sterno: [καταστρώννυμι. Gall *Couurir & pauer tout.* Ital. *Coprire, lastricare del tutto.* Ger. Gar bespreyten oder bedecken. Hisp. *Cubrir & derribar mucho.* Pol. Okrzwam. Vng. *Be tentem, meg padimontomozom.* Ang. *To spread all ouer.*] Liv. 10. ab Vrbe: Eodem anno ab Aedilibus curulibus: qui eos ludos fecerũt, damnatis aliquot pecuariis, viâ à Martis silice ad Bovillas perstrata est.

Pĕrstĭmŭlo, as, Stimulo, extimulo, valde stimulo. [הסיר *hesîth.* παροξύνω, παροτρύνω. Gall. *Esguillonner fort, inciter fort.* Ital. *Stimolare.* Ger. Hefftig stupffen/ treyben oder bewegen. Hisp. *Aguijonear ò incitar.* Pol. *Bode, przebodam.* Vn. *Iszgatom furdalom.* Ang. *To stirre or prick vp.*] Tacit. lib. 4: Agrippinæ quoque proximi illiciebantur, pravis sermonibus spiritus perstimulare.

Pĕrstĭno, as, Quidam usurparunt pro emo. [קנה *kanáh.* ἀνέομαι. Gall. *Acheter.* Ital. *Comperare.* Ger Kauffen Hisp. *Comprar.* Pol. *Kupuie.* Vng *Meg veszem.* Ang *To bie.*] Apul. Et percontato pretio, quòd centum numis indicaret, aspernatus, viginti denariis perstinavi.

Pĕrsto, as, n p. Permaneo, perseveto, continuo. [עמד *hamádh.* ἀναμένω, διίστημι. Gal. *Perseuerer, continuer.* Ital. *Durare, perseverare, continouare.* Ger. Bestehn/ bleyben stehn/ beharren. Bel. Voirstandich blyven. Hisp. *Perseuerar.* Pol. *Trwam.* Vng *Meg maradok, alhatatos vagiok.* Ang. *To perseuer and continue.*] Gell. lib. 2. cap. 1: Hoc modo perdius, pernoxq; perstabat. Iungitur interdum dativo. Liv. 8 ab Vrbe: Vbi quum deprecantibus primoribus Patrũ atq; universo Senatu, perstaret incœpto immitis animus. Interdum ablativo cũ præpositione In Ibidem: Se tamen pẽrstaturũ in incœpto, &c. Sic dicimus Perstare in societate, Perstare in sententia, & similia.

Pĕrstrĕpo, is, penult. corr. n.t. Valde strepo. [המה *hamádh.* ἀναψοφέω. Gall *Faire grand bruit des pieds ou autrement.* Ital. *Far molto strepito.* Germ Hefftig rauschen oder ein gerümpel machen. Hisp. *Hazer mucho estruendo.* Pol. *Gomon zgiel'k czynie.* Vng. *Igen zörgökök.* Ang. *To mak a great noise.*] Terentius in Eunuch. Abeunt lavatum, perstrepũt ita ut fit domitat ubi abiunt. Stat.

a. Achil. Rumor in arcana jamdudum perſtrepit aula. Claud. 2. in Eutrop. crebrò pulſatus, perſtrepit ictu.

Pĕrſtrĭngo, gis, act. 3. Valde ſtringo, claudo, inquit Nonius. [צרר tſarár. συνέχω, ἐπιχράω. Gal. *Fort eſtreindre & ſerrer.* Ital. *Stringere forte, ſerrare, chiudere.* Ger. Wol anſtricken/ſtarck zuſammen binden. Belg. Vaſt binden. Hiſp. *Mucho ò perfectamente apretar.* Pol. *Zaciągam, ſawieznie.* Vng. *Igen meg ſzoritom.* Ang. *To wring hard.*] Cato de Re ruſtica, cap. 32: Vites bene nodĕtur per omnes ramos, diligenterque caveto ne vitem præcipites, & ne nimiùm perſtringas. ¶ Aliquando ſignificat breviter aut ſummatim dico, vel ſcribo. Cicer. pro Sexto Roſcio: Sed in animo eſt (quemadmodum antè dixi) leviter trăſire, ac tantummodo perſtringere unamquamque rem, *&c.* ¶ Aliquando ponitur pro leviter taxo, & reprehendo, leviquè dolore afficio. Cicero pro Sestio: Vt eos quorum ſceleris furore violatus eſſem, vocis libertate perſtringerem. ¶ Aliquando ponitur pro offuſcare, obnubilare, obſcurare, obtenebrare, obtundere, ἀποσκίρειν. ut quũ dicimus, Perſtringere oculos, perſtringere aciem mentis, animi, vel ingenii, & perſtringere aures ſonitu: Horat. lib. 2. Carm. Iam nunc minaci murmure cornuum Perſtringis aures, jam litui ſtrepunt. Cicer. in Catone majore: Voluptas rationi inimica, mentis (ut ita dicam) perſtringit oculos. Cic. 1. de Divin. Eaque parte animi quæ voluptate alitur, nec inopia enecta, nec ſatietate affluenti: quorum utrunque perſtringere aciem mentis ſolet. ¶ Terram aratro perſtringere. Cic. de Leg. Agrar. Quod ſolum tam exile & macrum eſt, quòd aratione perſtringi non poſſit?

Pĕrſtŭdĭōſŭs, penultima prod. adjectivum, Valde ſtudioſus, valde diligens. [ἀκουδαῖος, πολυμαθὴς, φιλολόγος. Gall. *Fort ſtudieux.* Ital. *Molto ſtudioſo.* German. Gar geſliſſen. Hiſpan. *Muy ſtudioſo.* Polon. *Bardzo pilni.* Vng. *Igen zorgalmatos zoretŏ.* Ang. *Very ſtudious.*] Cicero 5. Tuſc. Muſicorum verò perſtudioſum accepimus, *&c.*

Pĕrſuādĕo, es, act. 2. Non ab actu, ſed ab effectu ſignificationẽ habet: ut ſit perſuadeo, ſuadendo induco. [מדה pittáh. ὑποτίθημι, ἀναπείθω. Gall. *Perſuader, faire croire.* Ital *Perſuadere dar' ad intendere.* Germ. Vberreden oder bereden. Belg. Wijs maken. Hiſp. *Induzir con razones, attraher con effecto.* Pol. *Namawiam.* Vngar. *El hitetem.* Ang. *To perſwade.*] Autor ad Herennium libro 1: Si animus auditoris perſuaſus fuerit. Id eſt, ſi oratio adverſariorum fidem fecerit auditoribus. Cæſ. lib 4. bell. Gall. Idoneum quendam hominem & callidum delegit Gallum, ex illis quos auxilii cauſa ſecum habebat. Huic magnis præmiis, pollicitationibusque perſuadet ut ad hoſtes tranſeat, & quid fieri velit, edocet. Qui ubi ad eos venit, timorẽ Romanorũ proponit. Perſuadet (*inquit*) id eſt, ſuadendo inducit. ¶ Simili modo fit in exoro, quum ſignificat orando impetro: & excogito, quod eſt cogitando invenio: quòd exorando: id eſt, perfectè orando, impetratur quod oratur: & excogitando: id eſt, perfectè cogitando, invenitur quod quæritur. Nec hujuſmodi ſignificationes propriè ſumuntur ex vi præpoſitionum, & verborum quæ non progrediuntur niſi quantum ſignificatio eorum protĕditur, quæ in perſuadeo, eſt perfectè ſuadeo, exoro, perfectè oro: ſed ex effectu rei quæ ex eis conſequitur & perficitur. Verùm non eatenus ipſa à propria eorum ſignificatione recedere dixerim, quum ſignificare poſſint perfectam ſuaſionem. Nam perſuadeo, perfectè, ſive maximè ſuadeo ſignificare docet Terentius in Andr. quum ait: Ipſus mihi Davus qui intimus eſt eorum conſiliis, dixit, Et is mihi perſuadet, nuptias quantum queam ut maturem. Idem in Phorm. Sed ubínam Getam invenire poſſim, ut rogem quod tempus conveniendi patris me capere perſuadeat: id eſt, potiſſimum ſuadeat. Similiter Lactant. 6: Quid M. Tullius in ſuis Officialibus libris, nónne hoc idem perſuadet, non eſſe omninò largiendum? id eſt, vehementer, totoque conatu ſuadet. Quod eſt contra eos qui volunt perſuadere tantùm in effectu eſſe: ſuadère, in actu, ut eſt Sipontinus, qui ait: Suadere eſt hortări aliquem ad id quod intendimus: perſuadere eſt ſuadendo aut diſſuadendo aliquid, hominem in opinionem noſtram inducere. ¶ Quomodo mihi perſuadeo, per parentheſim venuſtè uſurpat Cicero pro Roſcio Amer. Ego contra breviorem poſtulationem affero, & (quomodo mihi perſuadeo) aliquanto æquiorem. ¶ Venuſtè quoque dicitur, Ita tibi perſuadeas, Ita perſuaſum eſt omnibus. Cicero ad Brutum libro 11: Quamobrem velim tibi ita perſuadeas, me tum Reipublicæ cauſa, quæ mihi vita ipſa chãrior eſt, *&c.* Idem ad eundem: Ita perſuaſum omnibus, cum paucis inermibus perterritis metu fugiſſe Antonium.

Pĕrſuāsŭs, particip. & aliquando nomen ex participio, Creditus. [מהמן niphtéh. πεπεισμένος. Gall. *Perſuadé.* Ital. *Che tiene una coſa per certa.* Ger. Vberredt oder beredt. Hiſp. *Induzido con razones.* Pol. *Namowioni.* Vngar. *El hitetŏt.* Ang. *Perſwaded.*] Cic. in Tuſc. Opinio mali, quo viſo & perſuaſo, ægritudo inſequitur neceſſariò. Col. lib. 12. cap. 2: Villica porrò perſuaſiſſimum habere debebit, aut in totum, aut certè plurimum domi ſe morari oportere. Plin. Epiſt. 20. lib. 1: Perſuaſum habeo poſſe fieri ut ſit actio bona, non ſit bona oratio.

Pĕrſuāsĭo, onis, verbale, f. t. Opinio firma, quum plănè nobis fides facta eſt, rem ita eſſe. [πεῖσις, πειθὼ. Gall. *Perſuaſion, ferme creance.* Ital. *Ferma credenza que ſi ha di qualche coſa.* Ger. Beredung. Hiſp. *Induximiento, firma opinion.* Pol. *Namowienie.* Vng. *El hitel.* Ang. *Perſwaſion.*] Plin. lib. 25. cap. 2: Durat tamen tradita perſuatio in magna parte vulgi, veneficiis & herbis id cogi.

Pĕrſuāsōrĭus, adjectivum, Quod perſuadet, quodq; ad perſuadendum pertinet. [מתמה mephattéh. πειστικὸς, πειστικός. Gall. *Qui fait à croire, ou qui ſert à faire croire.* Ital. *Che vale à far credere qualche coſa.* Ger. Das vberredt. Hiſp. *Coſa para aſsi induzir.* Pol. *Namowni.* Vng. *El hitelte valo.* Ang. *That perſwadeth.*] Suet. in Domit. cap. 8: Recuperatores, ne te ſemper perſuaſoriis aſſertionibus accommodarent, identidem admonuit.

Pĕrſuāsŏr, oris, m. t. Qui perſuadet. [מתמה mephattéh. πειστὴς, πειστικός. Gall. *Qui met en teſte & perſuade.* Ital. *Chi perſuade.* German. Ein Vberreder/oder Bereder. Hiſpan. *Hombre que algo alcanca con razones.* Polon. *Namowca.* Vngar. *El hitetŏ.* Ang. *A perſwader.*]

Pĕrſuāstrīx, ſtricis, f. t. [מתמה mephattáh. πείστρια, πειστική. Gall. *Celle qui met en teſte & perſuade.* Ital. *Donna che perſuade.* German. Ein Beredterin. Hiſpan. *La hembra que aſsi alcanca algo.* Polon. *Namowiaca.* Vngar. *El hitetŏ aszony.* Ang. *She that perſwadeth.*] Plautus in Bacchid. Eccas tandem probri perlecebras, & perſuaſtrices.

Pĕrſuāsĭbĭlĭs, le, om. t. Quod poteſt perſuaderi. [πιθανὸς, πειστὸς, εὐπαράλυπτος. Gall. *Facile à faire à croire, aiſé à perſuader.* Ital. *Facile da far credere.* Ger. Des man einen leichtlich bereden kan. Hiſp. *Coſa facil à hazer creer.* Pol. *L'atwido namowienia.* Vng. *El hitetŏ.* Ang. *That may be perſwaded.*] Quintil. lib. 3. cap. 16: Rhetorice, eſt vis inveniendi omnia in oratione perſuaſibilia.

Pĕrſuāsĭbĭlĭtĕr, adverbium, πιθανῶς, εὐπείσως. Quint. lib. 2. cap. 16: Qui finem ejus eſſe ait perſuaſibiliter dicere.

Persubtĭlĭs, le, penult. prod. om. t. Valde ſubtilis. [ἀγχίνους, ὑπερλεπτὸς. Gall. *Fort ſubtil.* Ital. *Molto ſottile.* Ger. Gar ſubtil. Hiſpan. *Muy ſutil.* Polon. *Subtilni.* Vngar. *Igen vekony, melyŏ.* Ang. *Very ſubtil.*] Cic. pro Plancio: Et quoniam tua fuit perelegans ac perſubtilis oratio.

Pĕrsŭlto, as, n. p. Paſſim & crebrò ſalto: proprieq; ferarum eſt, aut pecudum, quæ in pabuli ubertate identidem ſubſiliunt. [רקד rikkédh. ὑπερπηδάω. Gall. *Saulter ou ſaulteler de ioye.* Ital. *Saltar per allegrezza.* Ger. Durchgumpen oder ſpringen. Hiſp. *Mucho ſaltar ò reſultir.* Pol. *Poskakuie.* Vng. *Sztelel vgordozom zŏkdeczelek.* Ang. *To leap, and skip for ioye.*] Lucr. lib. 1: Inde feræ pecudes perſultant pabula læta: id eſt, ſaltant per lęta pabula. ¶ Eſt item perſultare, cum petulanti quadam inſultatione locum agrúmve peragrare. Liv. 4. bell. Maced. Quorum ubi arma, ſignaq; Lacetani cognovêre, memores quàm ſæpè in agro eorum impunè perſultaſſent. Tacit. lib. 11: Simul libero exercitu campos perſultante. Silius lib. 3: At non Sarmaticos attollens Fuſana muros Tam levibus perſultat equis.

Pĕrsŭo, is, ere, Suendo abſolvo. ἀναῤῥάπτω. Vide in ſimplici SVO.

Pĕrtædĕo, des, dui, Tædio vehementer afficior. [קוץ kats. ἀθυμῶ, ἐξαπορέομαι. Gall *Eſtre fort ennuyé & faſché.* Ital. *Attediare.* German Ein groſſen verdruß entpfahen/verdruſſig werden. Hiſp. *Hauer peſar* Polon. *Teskneie.* Vngar. *Sxmte el vnom.* Ang. *To be loth to do a thing.*] Gellius libro 1. cap. 2: Has ille inanes cùm efflaret glorias, jamque omnes finem cuperent, verbisque ejus defatigati pertæduiſſent. Hujuſmodi tamen locutiones raræ ſunt: frequentiùs enim hoc verbo utimur imperſonaliter, quemadmodum. & ejus ſimplici tædet. Idem lib. 15. cap. 20: Simul duas uxores habuerat, quum id decreto ab Atheniẽſibus facto, jus eſſet, quarũ matrimonii pertædebat. ¶ Pertæſum eſt. Cicero ad Quintum Fratrem lib. 1: Pertæſum eſt enim lenitatis, aſſentationis amicorum, non officiis, ſed temporibus ſervientium: Virgilius 4 Aen. Si non pertæſum thalami tedæq; fuiſſet. Ovid. 2. Amor. Eleg 9 Quum bene pertæſum eſt, animique revanuit ardor.

Pĕrtædĕscĭt, ſimiliter imperſonale. Cato de Re ruſtic. cap. 156: Nolite multum dare ne pertædeſcat.

Pĕrtæsŭs, a, um, Participium ſine verbi origine, ut inquit Servius, & regit accuſativum, quanquam poteſt eſſe à Pertædeo. [קוץ kats. ἐξαπορούμενος. Gall. *Fort ennuyé & faſché.* Ital. *Attediato faſtidito.* German. Verdruſſig Hiſpan. *Enhaſtiado, enhadado.* Polon. *Teskliwi.* Vngar. *El vno.* Ang *That lotheth, weary of a thing.*] Suetonius in Cæſ. Et quaſi pertæſus ignaviam ſuam, quòd nihil tum à ſe memorabile actum eſſet. Virgilius libro 4. Aeneidos genitivo junxit: Si non pertæſum thalami, tedæque fuiſſet.

Pĕrtĕgo, is, pen. corr. act. t. Diligenter, & omni ex parte tego. [כסה chiſſah. κατασκάπτω. Gall. *Couurir tout.* Ital. *Coprire d'ogni parte,*

parte. Germ. Eyndecken / allenthalben wol verdecken. Hiſp. *Cubrir de todas partes.* Pol *Nakriwam.* Vng. *Befedezen.* Ang. *To couer all ouer.*] Plaut. Rud. Quin tu in palúdem is, exagitasq; arundines, Qui pertegamus villam, dum ſudum eſt? Idem Trinum. Benefacta benefactis aliis pertegito, ne perpluant.

Pērtendo, is, act. t. Ad finem tendo, valde tendo, extendo. [נָתָה *natáh.* ἐκτείνω, διήκω. Gall. *Eſtendre, mettre à fin, acheuer.* Ital. *Stendere, condurre à fine.* German. Gar außſtrecken. Hiſpan. *Eſtender, guiar haſta el cabo.* Pol. *Rozciągam.* Vng. *Vegig nyuytom, ki nyuytom.* Angl. *To ſtreitch out much.*] Cato de Re ruſt. cap. 52: In arboribus ubi radices capiant, calycem aut qualum pertēdito: per fundum ramum, quem radicem capere voles, ſcarificato, trajicitoque. Sed hic Catonis locus corruptè citatur à Calepino. Non enim ibi pertendito legendum eſt, ſed pertundito. ¶ Aliquando ponitur recta tendere, vel inſtitutam profectionem abſolvere. Liv. 3. ab Vrb. Pars maxima, atque ipſe Sergius Romam pertenderunt. ¶ Aliquando eſt contendere. Cicero pro Cornelio Balbo: Cum fœderibus, quorum acerbiſſima diligentia eſt, pertendemus. ¶ Aliquando eſt ad finem ducere id quod intendebamus, aut cœperamus. Terent. in Heavt. Quid iſtuc? video nō licere, ut cœperā, hoc pertenderè.

Pērtentō, tas, act. p. Eſt ſententiam alicujus callidè expiſcor, & quemadmodum Cicero loquitur, hominem degusto. [נָסָה *bachán.* δοκιμάζω. Gall. *Attoucher ſouuent, eſſayer & tenter, eſprouuer.* Ital. *Tentar bene, aſſagiare.* German. Wol verſuchen / erfahren. Belg. Proeven. Hiſpan. *Mucho ò muy perfectamente tentar.* Polon. *Knſze probuie.* Vng. *Meg probalom, belölle ki vezem.* Ang. *To aſſay and trie.*] Terent. in Andr. Sed ea gratia ſimulavi, vos ut pertentarem. ¶ Aliquando idem eſt quod permoveo, ſive titillo. Virgilius 5. Aeneid. Latonæ tacitum pertentant gaudia pectus. ¶ Aliquando idem quod corripio, apprehendo. Virg. 3. Georg. Nónne vides ut tota tremor pertētet equorum Corpora? Idem 1. Aeneid. -ſuſpenſam blanda vicisſim Gaudia pertentant mentem. Idem 7. Aen. Ac dum prima lues udo ſublapſa veneno Pertentat ſenſus.

Pērtĕnŭis, pertenue, om. t. Valde tenue. [דַּק *haddák.* λεπτότατος, πάνυ ἰσχνός. Gall. *Fort tendre, fort petit.* Ital. *Molto tenue.* Ger. Gar dün. Hiſ. *Muy delgado, ò ſotil.* Pol. *Czieniachni.* Vn. *Igen vekony.* Ang. *Very ſmall.*] Plin. li. 16. cap. 43: Secatur in lamınas pertenues & ilex. Cic. ad Terent. lib. 14: Spes aūt ſalutis pertenuis oſtenditur. Idem contra legē Agr. Sic ut terra clauſtra locorū teneret, & duó maria maximè navigationi diverſa penè conjungeret, quum pertenui diſcrimine ſeparārentur.

Pērtĕrĕbro, as, penult. corr. act. p. Terebra perforo. [διαπερόω. Gall *Percer d' vn tartere tout outre.* Ital. *Triuellare.* German. Durchboren. Hiſpan. *Barrenar.* Polon. *Przewiertuie.* Vngar. *Altal furom.* Ang. *To pearce with a womble or any pearcing inſtrument.*] Cicero 1. de Divin. Annibalem Cælius ſcribit, quum columnam auream, quæ eſſet in fano Iunonis Lucinæ, auferre vellet, dubitaretque utrum ea ſolida eſſet, an extrinſecùs inaurata, perterebraviſſe.

Pērtĕrgo, is, act. t. Diligenter tergo. [קִלְקֵל *kilkél.* ὀμέργνυμι, ὀκμάζω. Gall. *Torcher diligemment, rendre fort net.* Ital. *Forbire con diligenza.* German. Durchwiſchen. Hiſpan. *Mucho y diligentemente alimpiár.* Polon. *Przecżieram.* Vng. *Meg törlöm.* Ang. *To wipe diligentlie and mak cleane.*] Lucretius libro 4: Isque ira per noſtras acies perlabitur omnis, Et quaſi perterget pupillas, atque ita tranſit. Et paulò pòſt: Et noſtros oculos perterget longior aura. Rurſus eadem pagina: Pòſt extraria lux oculos perterget, & aër Alter, & illa foris, quæ verè tranſpiciuntur. Col: lib. 12. cap. 9: Sæpè ſuffundere jus debebit, nec pati ſitire ſalgāma, ſed extrinſecùs munda ſpongia vaſa pertergere, & aqua fontana refrigerare.

Pērtĕro, pen. cor. act. t. Terendo comminuo. [דָּרַךְ *bedhák.* κοπανίζω. Gall. *Fort piler & broyer.* Ital. *Conſumare fregando.* Ger. Wol zerreyben oder zerfeyten. Hiſpan. *Mucho gaſtar por vſo.* Pol. *Zcżieram.* Vngar. *El rontom, meg töröm.* Ang. *To weare or break in peeces by rubbing.*] Plautus Menæch. Tum compediti januam lima perterunt. Colum. lib. 8. cap. 5: Vel eadem pertritā, & cum aquā potui data.

Pertĕrrĕo. es, Valde terreo. [הֶחֱרִיד *becheridh* בָּהַל *bihél.* κατατρομάζω. Gall. *Fort eſpouuanter, faire grand' peur.* Ital. *Fare ſpaſimo, ſpauentare, far paura eſtremamente.* Germ. Wol erſchrecken. Hiſp. *Mucho eſpantar.* Polon. *Przeſtraſzam.* Vngar. *El iezlem, rettentem.* Ang. *To mak ſore afeard.*] Terentius in Evnuch. Pòſt exibo atque hunc perterrebo ſacrilegum. Cæſar 1. bell. Gall. Quæ copiæ noſtras perterrerent, & munitione prohiberent. Idem libro 7: Vt ſint reliquis documento, & magnitudine pœnæ perterreant alios.

Pērtērrĭtŭs, a, um. participium, Valde territus. [נִבְהָת *nibhāth.* κατατετληγὼς, ἐκφοβηθείς. Gall. *Fort eſpouuanté.* Ital. *Molto eſpauentato.* Germ. Wol erſchrecket. Hiſpan. *Muy eſpantado.* Pol. *Przeſtraſzoni.* Vng. *Igen meg rettent.* Ang. *Greatlie afeard.*] Cic. pro Cælio: An timebāt ne tot unum valentes imbecillum, alacres perterritum ſuperare non poſſent? Ovid. 12 Metam. Viſa fugit Nympha, veluti perterrita fulvum Cerva lupum.

Pērtĕrrĕfăcĭo, acis, pen. cor. act. t. Perterreo. [הֶחֱרִיד *becheridh* בָּהַל *bihél.* κατατρομάζω. Gall. *Fort eſpouuanter.* Ital *Eſpauentare, far paura.* Ger. Sehr erſchrecken / ein ſchrecken einbringen. Hiſp. *Eſpantar.* Pol. *Bardzo ſtraſze.* Vng. *El remitem, rettentem.* An. *To cauſe one to feare muche.*] Terēt. in And. Nunc tuū eſt officiū, has bene ut adſimules nuptias, Perterrefaciasque Davum. Brutus ad Cic. libr. 11: Sperare eos, te perterrefacto, adoleſcente impulſo, poſſe magna conſequi præmia.

Pērtĕrrĭcrĕpŭs, adjectivum, Quod terrorem crepat, & incutit. [ὀκνωλικτικὸς, φοβητικός. Gall. *Qui rend ou fait vn bruit ou ſon eſpouuentable.* Ital. *Coſa che fa ſuono ò ſtrepito eſpauenteuole.* Germ. Das mit rauſchen oder braſchen erſchickt. Hiſpan. *Coſa que haze ſonido de mucho eſpanto.* Polon. *Straſzliwy.* Vngar. *Rettenetes körgeſwe, el remitö tſattanas.* Ang. *That maketh a fearfull ſoundör noiſe.*] Lucretius de tonitru: Tum perterricrepo ſonitu dat miſſa fragorem. Cicero in Orat. Imò verò iſta ſequamur, aſperitatemque fugiamus; Habeo iſtam ego perterricrepam: ex poëta quodam.

Pērtĕxo, xis, Texendo abſolvo. [διυφαίνω. Gall. *Acheuer de tiſtre, parfaire.* Ital. *Fornir di teſſere.* Germ. Außweben / abweben: item, außmachen. Hiſp. *Texer haſta el cabo.* Pol. *Dotkāwam.* Vng *Vegre ſzöszöm, el vegzem.* Ang. *To weaue out to the end.*] Item perago, perficio, trāſlatione ſumpta è textoribus, qui primò telam ordiuntur, & orſam deinde texunt. Cic. lib. 2. de Orat. Et pertexe modò Antoni quod exorſus es. Idē ad Att. lib. 1: Totum hunc locum quem ego variè meis orationibus, quarum tu Ariſtarchus es, ſoleo pingere de flamma, de ferro (noſti illas λυκούργους) valde gravitèr pertexuit.

Pērtĭcă, cæ, penult. corr. Baculus oblongus. [דַּיִת *mot.* ῥόπαλον, πάτταλος. Gall. *Perche, vn long baſton.* Ital. *Pertica.* German. Ein ruten oder ſtang. Hiſpan. *Pertiga, ò el varal.* Polon. *Zerdka dl'uga.* Vngar. *Rud, pòzma.* Ang. *A long ſtáff or perch to meaſ ground with.*] Varro 3. de Re ruſtic. cap. 5: Præterea & perticas inclinatas ad parietem. Plinius libro 15. cap. 3: Qui medium temperamentum in hoc ſervant, perticis decutiunt. Ovidius de Nuce: Pertica dat plenis immitia vulnera ramis. Plinius libro 8. Epiſtol. Ex his etiam quos non unā (ut dicitur) pertica, ſed diſtinctè, gradatimque tractavi: id eſt, quos non una ulna menſus ſum, inquit Budæus: Eraſmus verò una pertica, ait: id eſt, eadem opera. Pertica à portando dicta, quaſi portica. Ex libello variorum autorum de limitibus.

Pērtĭcālĭs, le, om. t. [κοντικός, ὁ κοντὸν ἐπιτηδεύων. Gal. *Appartenant à perche.* Ital *Pertinente à pertica.* Ger. Stangenmäſſig / lang wie ein mäſſruten. Hiſp. *Perteneſciente à pertiga.* Pol. *Zerdzisti.* Vng. *Rudhoz valo.* Ang. *Perteining to a long ſtaff or perch.*] Colum. lib. 4. cap. 31: Perticalis ferè ſalix eundem agrum quem viminalis deſiderat. Id eſt, ex qua fiunt perticæ. Plin. lib. 17. cap. 20: Perticalis & vitga, & talea ſeritur foſſura eadem.

Pērtĭmĕſco, is, n. t. Extimeſco, valde timeo. [חָרַד *charádh.* φοβοῦμαι. Gall *Craindre fort.* Ital. *Temere molto.* Ger. Seht fürchten / vbel entſetzen. Belg. Zeer vreeſen. Hiſp. *Mucho temer.* Polon. *Bardzo ſie boie.* Vng. *El tedek, meg felemlem.* Ang. *To feare greatlie.*] Non enim habet ſignificationem paſſivam innatam. Plautus in Curcul. Spectacula ibi ruunt, ego pertimui. Cicero 5. Verr. Siculi Siculos non tam pertimeſcebant. Ovid. Epiſt. 9: Diceris & dominæ pertimuiſſe minas. Idem 1. de Arte: Creditur annoſum pertimuiſſe ſenem. Cicero Lentulo: Fama inconſtantiæ pertimeſcenda. ¶ Jungitur aliquando ablativo cum præpoſitione de, Cicer. 7. Verr. De ſuis periculis, fortunisque omnibus pertimeſcunt.

Pērtĭmēſcĭtŭr, paſſivè dixit Cic. de leg. Agr. Grave eſt enim (*inquit*) nomē imperii, atq; id etiam in levi perſona pertimeſcitur.

Pērtĭnĕo, nes, pen. cor. compoſitum ex per & teneo, n. ſ. Pertingo, pervenio: habetque accuſativum cum præpoſitione ad vel in. [נָגַע *machách.* ἅπτω, ἀφικνοῦμαι, ἀφικνοῦμαι. Gall. *Appartenir.* Ital. *Pertenere, appartenere.* Germ. Etwan hin langen / erreichen: Belg. Toebehooren / aengaen. Hiſp. *Perteneſcer.* Pol. *Doſiegam.* Vn. *El erek, tartozom.* Ang. *To perteine, or belong vnto.*] Cæſar de bello Gall. 5: Iisque qui per ætātem in armis eſſe non poterant, in ſylvam Arduennā abditis: quæ ingenti magnitudine per medios fines Trevirorum à flumine Rhēno, ad initiū Rhemorum pertinet. Et de eadē ſylva lib 6: Quę eſt totius Gallię maxima, atque à ripis Rheni finibusque Trevirorum ad Nervios pertinet. Idem de Hercinia eodem libro: Oritur ab Helvetiorum, & Nemetum, & Rauracorum finibus, rectaque fluminis Danubii regione pertinet ad fines Dacorum, & Anartium. Idem 1. bell. Gall. Ex eo oppido pons ad Helvetios pertinet. Vlpianus de Cloacis, l. Prætor ait: Quo minus illi Cloacam quæ ex ædibus ejus in tuas pertinet ædes de qua agit, purgare, reficere liceat, vim fieri veto. Et paulò pòſt: Quòd ait prætor, PERTINET, hoc ſignificat quod ex ædibus ejus in tuas ædes pertinet: hoc eſt, dirigitur, extenditur, pervenit. Cic. in Catil. majore: Tanta eſſe

esse conatos quæ ad posteritatis memoriam pertinerēt. Non-nunquam etiam in hac significatione admittit præpositionē per. Cic. 1. de Nat. deor. Ratio quædam pertinens, per omnem rerum naturā. Ibidem lib. 2: Ex quo intelligi debet eam caloris naturam vim habere in se vitalem, per omnem mundum pertinentem. ¶ Accipitur præterea frequentissimè pertinere, pro attinere, & dominio cujuspiā subjectū esse, κρατεῖσθαι, ἐπικράτειαν. Pompo. l. Verbum. ff. de Verb. significic. Verbum illud pertinere latissimè patet. Nam & iis rebus petendis aptum est quæ dominii nostri sint, & eis quas aliquo jure possidemus, quanvis non sint nostri dominii. Pertinere ad nos etiam ea dicimus quæ in nulla eorum causa sunt, sed esse possunt. Hæc ille. In qua significatione perpetuò habet accusativum cum præpositione ad, nunquam autem dativum. Neque enim cum impetrito vulgo dixeris, Pertinet mihi hęc domus, sed ad me. ¶ Pertinet ad me: hoc est, officii mei est, vel partium mearū, vel meæ curationis. Cic. de Amic. Sed eadem bonitas etiam ad multitudinem pertinet. Plaut. Truc. Magis pol hæc malitia pertinet ad viros quàm ad mulieres. Hoc est, magis cadit in viros. ¶ Interdum etiam idem quod refert sive interest mea. Mart. lib. 8: Vxor mœcha tua est, hoc ad te pertinet Olle. ¶ Pertinet ad rem: hoc est, non alienū est à re. Cic. ad Brutum lib. 13: Bonus planè vir, & cū virtutibus, tum ea fortuna (si quid hoc ad rem pertinet) ornatus. ¶ Oratio vel sententia eò pertinet: hoc est, eò tēdit vel dirigitur. Cic. pro Corn. Balbo: Nec verò hæc oratio mea pertinet ad infirmandum fœdus Gaditanorum.

Pērtĭnax, pen. corr. acis, om. t. Obstinatus, qui scilicet in re aliqua quam semel animo concepit suscepitq; agendam, nimis firmiter persistit. [עז עבים *hax, panim. αὐθάδης.* Gall. *Obstiné, opiniastre, ferme, constant.* Ital. *Pertinace, ostinato.* Ger. Haßstarrig/ widerspennig / der sich gar in ein ding ersetzt hat/ vnnd sich nicht weisen laßt. Hisp. *Constante, porfiado en mal ostinado.* Pol. Oczią́pl'i, *krambrni, Vporni.* Vng. *Meg altalkodot.* An *Obstinat, wilfull, ar stubburne, f'oward.*] Cic. 1. de Finib: Certè pertinax non ero: tibique, si mihi probabis ea quæ dicis, libenter assentiar. ¶ Pertinax itaque à per, & teneo dici videtur: ut is Pertinax dicatur qui suæ sententiæ nimis est tenax. Varr. lib. 4. de Ling. lat. à pertendendo dictum putat. Nam is qui pertendit in re aliqua in qua pertendere non debet, dicitur pertinax: qui verò perstat in eo in quo manere oporteat, perseverans dicitur. ¶ Accipitur tamen nonnunquam pertinax in bonam partem, pro perseverante. Valerius Maximus lib. 1: Non mirum igitur si pro eo imperio augendo, custodiendoq;, pertinax eorum indulgentia deorū semper excubuit, quòd tam scrupulosa cura, parvula quoque momenta religionis examinari videntur. Seneca lib. 7. de benefic. Vincit malos pertinax bonitas. Liv. 5. belli Punic. Vicit tamen omnia pertinax virtus. ¶ Pertinax certamen, durum, & difficile. ¶ Pertinax fama, constans, & firma. Sic Pertinax odiū, pertinax pietas. ¶ Pertinacior in differendo vel disputando, dixit Cic. de Finib. ¶ Pertinacem Plautus suo more dixit pro valde tenaci: hoc est, avaro, & rei suæ servadæ plus satis attento. Ita enim habet in Captivis: Quid tu ais? tenáxne pater ejus est? P. Imò ædepol pertinax.

Pērtĭnācĭtās, æ, f. p. Obstinatio, pervicacia. [*ἰσχυρογνωμοσύνη.* Gall. *Obstination.* Ital. *Pertinacia, ostinatione.* German. Verharrung/ haltstarrigkeit/ tyb/ widerspennigkeit Hispan. *Porfia en mal.* Polon. *Vpor.* Vng. *Meg altalkodas.* Ang. *Wilfulnesse in opinion, froward nesse.*] Varro à pertendendo dictam, & in malis rebus locum habere ostendit. lib. 4. de Ling. lat. Cùm, *inquit*, in quo non debet pertendi pertenditur, pertinacia est: cùm in eo in quo oportet manere quis perstat, perseverantia est. Ex quo intelligitur falsum esse quod antea hic legebatur, in bonā quoq; partem sumi. Nam exempla quæ posita erant omninò diversum ostendebant etiam. Videtur autem à pertinendo potiùs quàm à pertendendo deductum esse, id quod adolescens doctiss. annotavit, quam notationē Plautus confirmat in Captivis: Quid ais? tenáxne ejus pater? P H. Imò pertinax.

Pērtĭnācĭtĕr, adverbium, Obstinatè. [*αὐθαδῶς, ἰσχυρογνωμόνως, ἰσχυρογνωμόνως.* Gall. *Obstinément, perseveramment.* Ital. *Pertinacemente, ostinamente.* German. Beharrlich / widerspenstigtlich. Hispan. *Porfiadamente.* Polon. *Oczią́plie, vpornie.* Vngar. *Meg altalkodolie, albatatoson.* Ang. *Obstinati, wilfullie frowardlie.*] Plin. Epistol. 109. lib. 5: Ne desiderio Senatoris, non jam quasi de nundinis, sed quasi de gratia, fama, dignitate certantis, tam pertinaciter, præsertim in Senatu repugnaret.

Pērtĭngo, is, pertigi, pen. cor. pertactum, pertingere, Extendor, pervenio. [נגע *machāh. διήκω, διικνέομαι, διικνέομαι* Gall. *Toucher ou atteindre iusques en quelque lieu.* Ital. *Stendersi fin à qualche cosa.* Ger. Sich erstrecken/ vnnd erreichen. Hisp. *Alcancar perfectamiente.* Pol. *Dosięgam, dotikamsie.* Vngar. *Elerek.* Ang. *To come enento and touch.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Venam ab oculis pertingere ad cerebrum peritissimi autores tradunt. Cicer. de Nat. deor. Ex quo intelligi debet eam caloris naturam vim habere in se vitalem, per omnem mundum pertingentem.

Pērtŏlĕro, as, Vsque ad finem tolero, perfero. [*φέρω, ὑπομένω.* Gall. *Endurer iusques à la fin.* Ital. *Tolerare fino al fine.* Ger. Erdulden/ voto ettenden. Hispan. *Suffrir hasta el cabo.* Polon. *Znászam, wieszerpiam.* Vngar. *Mind vegig el zenuedem.* Ang. *To indure, and suffer vnto the end.*] Plaut. Amph. Fata ist hæc me premunt, pertolerarem vim tantam, cladesq; Exantlarem impatibiles.

Pertŏrquĕo, es, act. s. Torqueo. [עבט *hitstseb. κατασφίγγω.* Gall. *Fort tourmenter.* Ital. *Torcere fieramente.* Ger. Vast trummen. Hispan. *Mucho atormentar.* Pol. *Kreczę.* Vng. *Gibtrōm.* Ang. *To torment forelie.*] Lucret. lib. 2: At contra tetra absinthi natura, feriq; Centauri fœdo pertorquent ora sapore.

Pertrăcto, as, act. p. Manib frequētiùs tracto, & tango. [משש *mischschesch. κατάψαυσμα.* Gall. *Toucher & manier souvent.* Ital. *Maneggiare spesso.* German. Offt handlen/ viel mit vmbgehn. Hispan. *Tratar mucho.* Polon. *Wrekach mampiastuie, obraczam.* Vngar. *Forgatom, tapogatom.* Ang. *To touche and handle often.*] Cicero in Parad. Barbatulos mullulos receptantem de piscina & pertractantem. Plin. lib. 25. cap. 6: Centaurea curatus dicitur Chiron, quum Herculis excepti hospitio pertractanti arma sagitta excidisset in pedem. ¶ Pertractare per translationem, apud se reputare, & diligenter considerare. Cicer. 2. de Finib. Tute introspice in mentem tuam ipse, eamque omni cogitatione pertractans percontare ipse te. ¶ Pertractare, disserere, disputare de re aliqua. Cicer 4. Tusc. Qua oratione prætermissa minimè necessaria, ea quæ rem continent, pertractemus.

Pērtrăctātĭo, onis, f. t. Frequens revolutio. [*ἀναχείρησις.* Gall. *Touchement, maniement.* Ital. *Toccamento, maneggiamento.* Germ. Enbsige handlung. Hispan. *Obra de mucho tratar.* Polon. *Vstawne piastowanie, obraczanie nosżenie.* Vn. *Forgatas.* Ang. *Often touching and handling.*] Cic. 1. de Orat. In Grammaticis Poëtarum pertractatio, historiarum cognitio, verborum interpretatio, pronuntiandi quidam modus.

Pērtrăho, is, pen. cor. act. t. Ad destinatum finē traho. [משך *maschāch. ἕλκω.* Gall. *Tirer à force la où on veut.* Ital. *Strascinare.* Ger. Etwanhin ziehen. Hisp. *Arrastrar.* Pol. *Przięszagam.* Vng. *El vonżom.* Ang. *To drawe by force, to trayle by the ground.*] Liv. lib. 21: Ea extemplò resolutis quibus leviter annexa erat vinculis, abactuariis aliquot navibus ad alteram ripam pertrahitur. Idem lib. 25: Et Carthaginensium acies de industria pedem referebat, ut ad terga collis ab equite suo infesti hostem incautum pertraheret. ¶ Pertrahere vitam, prolongare. Plin. lib. 28. cap. 1: Vitam quidem non adeò extendendam censemus, ut quoquomodo pertrahenda sit.

Pertransĕo, is, Trāseo, vel planè trāseo. [עבר *habár ὑπερβαίνω,* Gall. *Passer outre.* Ital. *Trapassare.* Ger. Durchgehn. Hisp. *Trasspassar.* Pol. *Przechodżę.* Vn. *Altal megiek.* An. *To passe ouer, or beyonde.*] Plin. lib. 37. cap. 5: Nebecula enim albicantis est vitium, quum viridis non pertransit aspectus, sed aut intùs occurrit, aut excipit in fine vitium candor.

Pērtrānslūcĭdus, a, um, pen. cor. Quod valde trāslucet. [*πάνυ διαφανής.* Gall. *Fort clair & reluisant, en sorte qu' on voye à trauers.* Ital. *Molto trasparente.* Ger. Vberauß durchsichtig Hisp. *Transluziente* Pol. *Przegrzyści.* Vng. *Igen vilagossagos.* Ang. *That shyneth through.*] Plin. lib. 13. cap. 12: Aliàs indecoro visu pertrāslucida.

Pertrĭbŭo, is, ere, act t. Tribuo. vel do. [נתן *nathān. δίδωμι.* G. Domer. Ital. *Dare.* Ger. Geben. His *Dar.* Pol. *Daie.* Vn. *Adok, tolaydonitok.* An. *Togiue.*] Plin. Epi. 307: Apud me & milites & pagani, à quibus justitia ejus & humanitas penitùs inspecta est; certatim ei, qua privatim, qua publicè testimonū pribuerūt.

Pertrīstis, te, om. t. Valde tristis. [*πολυάδην, πάνυ λυπηρός.* Gall. *Fort triste.* Ital. *Molto tristo, malenconico.* Ger. Gar trawrig. Hisp. *Muy triste.* Pol. *Barżo smetni.* Vng. *Igen szomoru.* Ang. *Very sadde or sorowfull.*] Cicer. pro Cælio: Ēt qui in reliqua vita mitis esset, & in hac suavitate humanitatis, qua propè jam delectantur homines, versari perjucundè soleret, fuit in hac causa pertristis quidam patruus, Censor, magister. Idem 2. de Divin. Sæpè etiam pertriste canit de pectore carmen.

Pērtŭmultŭōsŭs, a, um, Tumultum magnum excitans.

Pērtŭmultŭōsē, adverb. Maximo cum tumultu. [*πάνυ θορυβωδῶς.* Gall. *Fort tumultueusement, auec grand tumulte & brut.* Ital. *Molto tumultuosamente, con grande strepito.* Germ. Gar vngestümlich. Hispan. *Con muchos bollicios.* Pol. Zwielkim tamieszanim. Vng. *Nagy tsatepatual.* Ang. *With great vpore.*] Cicer. ad Catonem lib. 15: Interim quum exercitu lustrato iter in Ciliciam facere cœpissent, Calend. Septemb. legati à rege Comageno ad me missi, pertumultuosè, neque tamen non verè, Parthos in Syriam transisse nuntiaverunt.

Pērtundo, is, act. t. [*ἀναρράσσω.* Gall. *Fort frapper, en sorte qu' on rompe & froisse, coigner, piler.* Ital. *Rompere, forare.* Ger. Zerstossen/ zerschlahen/ durchboren Hisp. *Mucho tundir.* Polon *Przebyam, przetraczam.* Vngar. *Altal likaztom.* Ang. *To beat with hammers, to thumpe or knock*] Colum. lib. 6. cap. 5: Si fortè surculum calcaverit, aut acuta testa, vel lapide ungulam pertuderit. Cato cap. 133: Calicem pertusum sumito tibi. Lucret. lib. 4: Nónne vides

etiam

ctiam guttas in ſaxa cadentes Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa?

Pĕrtūsŭs, a, um, participium, perforatus. [בקוּב *nakúb.* κεκεντρωμένος. Gall. *Percé.* Ital. *Forato pertugiato.* German. Durchboret. Hiſp. *Horadado.* Pol. *Przebyty, przewierczjani.* Vngar. *Likas, feneketlen.* Ang. *Pearced through.*] Cato cap. 157: In vas pertuſum congeſta omnia. Plautus Pſeud. In pertuſum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.

Pĕrtūrbo, as, act. p. Valde turbo, confundo, commoveo. [עכר *hachár.* ἐπιταράσσω. Gall. *Troubler, perturber.* Ital. *Perturbare, diſturbare.* German Betrůben/verwirren. Hiſpan. *Mucho turbár ò enturbiar.* Polon. *Mieſzam, kalno czinie.* Vng. *Eſzet vextem, ẑkuezauarom.* Ang. *To vexe or trouble.*] Terent. in Andr. Nihil eſt preci loci relictum, jam perturbavi omnia. Cicero 5. Verr. Hæc te vox non pertulit? non perturbavit? Idem 3. Offic. Regulus verò non debuit conditiones pactionesque bellicas & hoſtiles perturbare perjurio.

Pĕrtūrbātŭs, a, um, Perculſus, confuſus. [בעכר *nehchár.* πεπαραγμένος. Gall. *Trouble', perturbé'.* Ital. *Perturbato, confuſo.* Ger. Betrůbt / verwirret. Hiſp. *Perturbado.* Pol. *Zamieſzani, ẑaſmeczoni.* Vng. *Fel haborodot, eſze vexet.* Ang. *Troubled.*] Cicero contra Rullum: Civitas perturbata ſeditionibus. Idem 3. de Orat. Nõ diſcerptis ſententiis, non præpoſteris temporibus, non confuſis perſonis, non perturbato ordine. ¶ Migrat & in nomen, unde & comparationem admittit. Cic. ad Att. lib. 6: Sed enim εὐνομία ſi perturbatior eſt tibi aſſignato. Idem lib. 3: Nunquã vidi hominem perturbatiorem metu.

Pĕrtūrbātĭſſĭmŭs, Superlativum. [Vng. *Igẽn fel haborodot.*] Seneca Quæſt. Nat. lib. 7. cap. 10: Violentiſſimum & perturbatiſſimum tempeſtatis genus.

Pĕrtūrbātē, adverbium, Confuſè, inordinatè. [πεπαραγμένως. Gall. *Avec trouble.* Ital. *Confuſamente, diſordinatamente.* German. Verwirrtlich / ohn ordnung / durcheinanderen. Hiſp. *Turbadamente.* Polon. *Zamieſzanie, bez rzędu.* Vngar. *Rendelkwol.* Ang. *With trouble.*] Cic. 1. de Invent. Hic conſiderandum erit nequid perturbatè, nequid contortè dicatur.

Pĕrtūrbātŏr, oris, m. t. Qui perturbat. [עכר *hochér.* ὀχλοποιός, ἀλλοτριεπίσκοπος. Gall. *Qui trouble tout, brouillon.* Ital. *Chi perturba ogni coſa.* German. Ein betrůber / oder verwirrer. Hiſpan. *Enturuiador.* Polon. *Wartogłow.* Vngar. *Meg haborito, ex vextő.* Ang. *He that troubleth.*]

Pĕrtūrbātrĭx, cis, f. t. Quæ perturbat. [עכרת *hochéreth.* ὀχλοποιός, ἀλλοτριεπίσκοπος. Gall. *Celle qui trouble.* Ital. *Donna che conturba.* Germ. Ein betrůberin. Hiſpan. *Hembra che enturuia.* Polon. *Takowa mieſza rozierk czyny.* Vngar. *Ez vextőſél habbito aẑxo.* Ang. *She that troubleth.*] Cicero 1. de Legib. Perturbatricem autem harum omnium Academiam hanc ab Arceſila & Carneade recentem exoremus ut ſileat.

Pĕrtūrbātĭ'o, onis, f. t. Tumultuatio, cõfuſio, cõmotio. [בעכרת *nehchéreth.* πάθος. Gall. *Troublement, perturbation.* Ital. *Perturbatione, tumulto.* Ger. Betrůbung / verwirrung. Hiſpan. *Obra de perturbar.* Pol. *Zamieſzanie, rozruch.* Vngar. *Fel haboritas, őzue zauaras.* Angl. *A trouble, a troublous affection of the mynde.*] Cic. 6. Philip. Quid eſt enim tumultus, niſi perturbatio tanta ut major timor oriatur? Idem 2. de Orat. Illud genus orationis non cognitionem judicis, ſed perturbationem requirit. Idem in paradoxis: Quicquid peccatur, perturbatione peccatur rationis atq; ordinis. ¶ Perturbationes animi ſunt motus & animi cõcitationes rationi non obtemperantes, quę à Græcis πάθη appellantur. Cic. 4. Tuſc. Eſt igitur Zenonis hæc definitio, ut perturbatio ſit (quod πάθος ille dicit) averſa à recta ratione cõtra naturã animi commotio. Idem 2. de Finib. Perturbationes genere ſunt quatuor: partibus plures, ęgritudo, formido, libido, lætitia. Idem 4. Tuſc. Partes autem perturbationum volunt ex duobus opinatis bonis naſci, & ex duobus opinatis malis: ita eſſe quatuor. Ex bonis, libidinem & lætitiam: ut ſit lætitia præſentium bonorum, libido futurorum. Ex malis metũ & ægritudinem naſci cenſent: metum de futuris, ægritudinẽ de præſentibus. Quoniam etiam venientia metuuntur: eadem efficiunt ægritudinem inſtantia. Lætitia autem & libido in bonorum opinione verſantur: quum libido ad id quod videtur bonum, illecta & inflammata rapiatur: lætitia, ut adepta jam aliquid concupitum, efferatur & geſtiat. Natura enim omnes quæ bona videntur, ſequuntur, fugiuntque contraria.

Pertŭrpĭs, pe, om. t. Valde turpis. [ὑπαίσχρος, ἀνοσιώδης. Gal. *Fort laid & vilain.* Ital. *Molto brutto.* Ger. Gar ſchandtlich / vnflätig / gar häſſlich. Hiſpan. *Feo, deshoneſto.* Pol. *Barzo ſpetni.* Vng. *Igen rut, vndok.* Ang. *Very filthie or vnhoneſt.*] Cicer. pro Cælio: Cum hac aliquid adoleſcentem hominem habuiſſe rationis, num tibi perturpe, aut perflagitioſum eſſe videatur.

Pervādo, is, Perrumpo, vi aditum & viam facio. [בא *ba.* διαβαίνω. Gall. *Aller & paſſer outre, ſurpaſſer.* Ital. *Trapaſſare.* Germ. Durchgehn. Hiſp. *Ir por algun lugar.* Pol. *Przechodzę.* Vngar. *Vrat nytok.* Ang. *To go ouer all or into, to paſſe through or by.*] Tacitus lib. 2: Niſu tamen corporis & impetu equi pervaſit. Liv. 7. ab Vrb. Inter trepidationem tumultumq; Samnitum præſidium Romanorum obviis cuſtodibus cæſis ad caſtra Conſulis pervaſit. Idem 5. ab Vrb. Quibus quum ampliſſimis verbis gratiæ ab Senatu actæ eſſent, famaque ea forum atq; urbem pervaſiſſet, ſubitò ad curiam concurſus fit plebis.

Pĕrvăgo, as, & Pervagor, penult. corr. aris, Per aliquem locum vagor, peragro. [התהלך *hithhallĕch.* διεξέρχομαι. Gall. *Vaguer, aller & courir çà & là.* Ital. *Andar vagando quà & là.* Ger. Durchſchweiffen / herumb ſchweiffen. Hiſp. *Andar vagamundo.* Pol. *Przechodze, przebiegam.* Vngar. *El budoſom, el iarom.* Ang. *To wander about..*] Livius 3. ad Herennium: Sed illud facere oportebit, ut identidem primos quoſque locos, imaginum innovandarum cauſa, celeriter animo pervagemur. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Nunc errabundi domos ſuas ultimum illas viſuri pervagantur. Cic. 1. de Leg. Moleſtiæ, lætitiæ, cupiditates, timores, ſimiliter omnium mentes pervagantur.

Pĕrvăgātŭs, particip. [התהלך *mithhallĕch.* διεξεληλυθώς. Gall. *Qui a couru par tout, qui eſt divulgué & cogneu par tout.* Ital. *Chi è ito vagabondo, divulgato per tuto.* Ger. Durchſchweiffet / durchſäget / durchzogen. Hiſp. *Vagamundo, divulgado.* Pol. *Przebiezony.* Vng. *El budoſott, el iart.* Ang. *That hath wandreth and is knawen through all.*] Liv. lib. 38: Inter mitiſſimum genus hominum ferox natio pervagata bello propè orbem terrarum ſedem cepit. ¶ Eſt & pervagatus, nomen ex participio, idem ferè ſignificans quod divulgatus. Cicero pro Plancio: Vulgaris & pervagata declamatio. Idem 3. de Orat. Commune & pervagatũ vitium. Hinc Pervagatior, & pervagatiſſimus. Cic. 2. de Invent. Pars autem eſt pervagatior, & aut in omnes ejuſdem generis, aut in pleraſque cauſas accommodata. Idem in Orat. Me autem pervagatiſſimus ille verſus qui vetat: Artem pudere proloqui quã factites, diſſimulare non ſinit quin delecter, *&c.*

Pĕrvăgŭs, a, um, pen. cor. Valde vagus, qui multùm vagatur, inconſtans. [πολυπλανής. Gall. *Qui court çà & là & n' a point d' arreſt, vagabond.* Ital. *Chi corre quà la ſenza fermarſi.* German Durchſchweiffig vnd vnbleibig. Hiſpan. *Vagamundo.* Pol. *Tul'acz.* Vng. *Budoſo, alaſzfel iaro, vandorlo.* Ang. *That wandreth, ſtrayeth or goeth far abroade.*] Ovid. 2. de Arte amandi:

Magna paro quas poſſit amor remanere per artes
Dicere, tam vaſto pervagus orbe puer.

Pĕrvălĭdŭs, a, um, penult. corr. Admodum validus. [ὑγιεινότατος. Gall. *Fort vaillant & puiſſant.* Ital. *Molto valido.* German. Vaſt ſtarck. Hiſp. *Muy valiente, rezio y ſano.* Polon. *Barzo mocny.* Vngar. *Igen vaſtag erős.* Ang. *Very valiant ad ſtrong.*] Livius lib. 40: Donec ad pervalidam aliam urbem (Certimam appellant Celtiberi) pervenit.

Pĕrvărĭŭs, a, um, Valde varius. A' quo pervariè, adverbium. [πολυειδῶς. Gall. *En diuerſes ſortes.* Ital. *In diuerſe maniere.* Ger. Gar in vielerley geſtalt. Hiſp. *En muchas maneras.* Pol. *Odmienni.* Vn. *Igen tarka, kwolőmb kwolőmbzinw.*] Cic. 2. de Orat. Reliqua pervariè, & jucundè narrantur.

Pervaſto, as, act. p. Prorſus vaſto. [שדד *ſchiddédh.* ἐρημόω. Gall. *Piller & deſtruire du tout.* Ital. *Guaſtare & dare il guaſto al tutto.* German. Gar verwůſten. Hiſp. *Gaſtar de todo punto.* Pol. *Puſtoſzę.* Vng. *El puztitom.* Ang. *To deſtroye vterlie.*] Liv. ab Vrb. Ad pervaſtandos fines, nequid ad nova conſilia relinquerent virium, duxêre. Tacit. lib. 15: Interea ſconferendis pecuniis, pervaſtata Italia, provinciæ everſæ.

Pĕrvĕho, is, penult. corr. act. t. Vſque in conſtitutum locum porto. [הביא *hebi.* ἀναπέμπω, κατάγω. Gall. *Porter ou mener par charroy juſques en quelque lieu.* Ital. *Portare, condurre ad vn luoco.* German. Etwan hin führen. Hiſpan. *Mucho lleuar à ſcueſtas.* Pol. *Przewoze.* Vngar. *El vizem.* Ang. *To carie to any place.*] Plin. lib. 35. cap. 6: Sed inde non pervehuntur ad nos. Liv. 5. ab Vrbe: Virgines ſacraque in plauſtrum impoſuit, & Cære, quò iter ſacerdotibus erat, pervexit. Cic. 2. Offic. Nam & quum proſpero flatu ejus utimur, ad exitus pervehimur optatos: & quum reflavit affligimur. De fortuna.

Pĕrvĕllo, lis, Vellico, mœrore, triſtitia, angore animi affligo & torqueo. [ארם *marát.* κατατείνω. Gall. *Arracher, eſguillonner ou poindre.* Ital. *Cauare, moleſtare alcuno.* Germ. Zupffen / rupffen / ſtupffen / plagen. Belg. Ropen. Hiſp. *Arrancar, enojar.* Pol. *Wyrwacz am skube.* Vng. *Tſipdeſem, giőtrőm.* Ang. *To pinche, to pluck or pull.*] Cic. 3. Tuſc. Quid mœres? cur ſuccumbis, cedis q; fortunæ? quæ pervellere te forſitan potuerit & pungere, non potuit certè vires frangere. Horat. 1. Serm. Satyr. 8: Rapula, lactucæ, radices, qualia laſſum Pervellunt ſtomachum.

Pĕrvĕnĭo, is, ire, Ad finem venio. [בא *ba.* διήκειν, διικνεῖσθαι. Gall. *Parvenir, venir juſques au lieu.* Ital. *Peruenire.* Ger. Darkomen / hinkommen. Hiſp. *Acabar de venir.* Pol *Przichodze.* Vng. *El erek, erkezem.* Ang. *To come, to ſome place.*] Plin. Epiſt. 254: Perveni ad fontem puriſſimum. Terent. Evnuch. Ita eſt, ſed ſine me pervenire quò volo. Quaſi dicat, ſine me dicere qd' maximè cupio. Quint. li. 1. c. 3: Illud ingentorũ velut præcox genus nõ temerè unquam

unquam pervenit ad frugem. Cic. pro Sest. Vix serò, & rarò ad manus pervenitur. Idem ad Att. lib. 8: Eò autem ad te scripsi, ut si tibi fortè reddita esset, mihi curares referendam, ne in illius manus perveniret. Virgil. 4. Georg. Postquàm est in thalami pendentia pumice tecta Perventum. Idem 2. Aen. Ast ubi jam patriæ perventum ad limina sedis.

Pervēnŏr, pen. prod. pervenāris, pervenari, Diligenter venor, studiosè investigo & inquiro. [κυνηγέω, ἀνιχνεύω. Gall. *Chasser aux bestes sauuages, ou chercher diligemment.* Ital. *Cacciare le fiera, cercare con diligenza.* Ger. Durchjagen. Hisp. *Montear ò cazar, ò buscar diligentemente.* Pol. *Lowem siebawie.* Vngar. *Szorgalmatosson vadoszok.* An. *To hunte and se arche diligentlie.*] Plaut. Merc. Defessus sum urbem totam pervenarier.

Pervĕrto, is, ere, act. t. [עקש *hikkéfsch* עקל *hikkél* עוה *hivvah* ἀποστρέφω, παραστρέφω, παραφέρω. Gall. *Tourner au rebours, renuerser, ruer ius, renuerser ce qui est dessus dessous.* Ital. *Riuesciare, voltare sotto sopra.* Germ. Verkehren. Belg. Omkeeren. Hisp. *Peruertir, subuertir, boluer en mala parte.* Polon. Wywracam. Vng. *Felforgatom, vizzaforditom.* Ang. *Tourne vpside downe.*] Plaut. in Aulul. -ne cœnet senex, Aulas pervertunt, ignem restringunt aqua. Modò depravare, παραφθείρω. Cicero Divin. in Verr. Nunquam ille me opprimet consilio, nunquam ullo artificio pervertet, nunquam ingenio me suo labefactare, atque infirmare conabitur.

Pervĕrsŭs, a, um, Pravus, præposterus. [מעקש *mehukkál* עקש *hikkésch*. ἀποστροφή. Gal. *Tourné au rebours, peruers* Ital. *Peruerso, malnagio.* German. Verkehrt. Hispan. *Cosa al reues de lobueno.* Polon. Zł'ostwi, wiwrotni. Vngar. *Vizza fordult, gonosz.* Ang. *Turned vp tide downe euill, naughtie.*] Plaut. in Trucul. Illic & hic perversus est. Cic. pro Cluent. Itaque ut erat semper præposterus, atque perversus, initium facit à Bulbo. Brutus ad Cic. lib. 11: Gratiorem me esse in te posse, quàm isti perversi sunt in me, exploratum habes. ¶ Perversus dies à Plauto in Menæch. dicitur ineptus, incommodus, intempestivus.

Pervĕrsē, adverbium, Nequiter. [ἀποστρόφως, κακοηθῶς. Gall. *Au rebours de bein, malicieusement, peruersement, mauuaisement.* Ital. *Peruersamente, alla riuescia.* German. Verkehrter weiß/ tückisch. Hispan. *Con sperversidad al reues del bueno.* Polon. Wiwrotnie, Zł'ośliwie. Vngar. *Vizza fordulua, gonoszul.* Ang. *Arsiuerse, backewardlie, naughtelie.*] Plaut. in Amph. Qui perversè adeò pervertit familiæ meæ mentem.

Pĕr. ĕrsĭtās, atis, s. t. Pravitas, nequitia. [עקשות *bikkeschúth* עון *havón*. ἀποστροφή. Gall. *Mauuaistié de nature.* Ital. *Peruersità.* Ger. Verkehrte oder verkehrung Hispan. *Peruersidad.* Pol. Wiwrotność, Zł'ość Vngar. *Vizza fordulas, gonoszag.* Ang. *Shrewdnesse, arsiuersie or backeward doing.*] Cicero 2. Tuscul. In summa opinionum perversitate versamur. Idem in Orat. Quæ est autem in hominibus tanta perversitas?

Pervĕstīgo, penult. prod. act. p. Diligenter vestigo, quæro, & quærendo invenio. [חטש *chippés*. ἀνιχνεύω. Gall *Cercher tant qu' on trouue.* Ital. *Investigare, trouare cercando.* Germ. Erspüren/ fleissig nachsuchen vnnd finden. Belg. Vinden. Hispan. *Mucho buscar por el rastro y allar.* Polon. *Sliaduie*, Wynaiduie. Vngar. *Igen meg Keresem, fel fitetöm.* Ang. *To searche and find.*] Tractum à vestigiis ferarum, quibus tanquam signis, indiciisque ad ferarum lustra venatores perveniunt. Cicero libro 2. de Orat. Nosce regiones intra quas venias, & pervestiges quod quæras. Idem 6. Ver. Canes venaticos diceres, ita odorabantur omnia, & pervestigabant.

Pervestīgātĭo, onis, s. t. ἀνίχνευμα, ἀνίχνευσις. Cic. 1. de Orat. Sed omnia quæcunq; essent, vel scientiæ pervestigatione, vel disserendi ratione comprehenderint.

Pervĕtŭs, pen. cor. hujus perveteris, om. t. Valde vetus. [πολὺ, λίαν, πάνυ παλαιός. Gall. *Fort vieil & ancien.* Ital. *Molto vecchio.* Ger. Gar alt. Hisp. *Muy viejo.* Pol. *Barzo stari.* Vng *ô, igen regi.* Ang. *Very old and ancient.*] Cicer. ad Quint. Frat. lib. 3: Reddita etiam mihi est pervetus epistola, sed serò allata.

Pervĕtūstŭs, a, um, Pervetus. Plin. lib. 20. cap 9: Ad coxendicum dolores cum adipe pervetusto. Cic. de Orat. Vt translatis utamur frequenter, interdumq; factis: rarò autem pervetustis.

Pervĭcāx, cis, penultima corr. om. t. Durus, contentiosus, nulli cedens, perseverans cum quadam vi. [עז פנים *haz panim*. ἰσχυρογνώμων, ὀψιμαχός. Gall. *Opiniastre, testu, obstiné.* Ital. *Duro, obstinato.* German. Hartneckig/ hartsinnig/ hartbeissig/ tybig/ der schlechtlich auff seinē Kopff bleibt. Belg. Hert/ hertneckig/ haisterich. Hispan. *Vencedor, mucho porfiado.* Polon. *Vporni, Nieprzebesti.* Vngar. *Versenies.* Ang. *Obstinat, stuburne, froward, wilfull in opinion.*] Terent. in Hecyr. Adeón' pervicaci esse animo, ut puerum præoptares perire?

Pervĭcācĭă, æ, f. p. Durities, obstinatio. [τὸ ὀψιμαχόν. Gall. *Obstination, opiniastreté.* Ital. *Obstinatione, perseueranza.* Ger. Hartneckigkeit/ tybigkeit/ eigensinnigkeit/ hartsinnigkeit. Belg. Hertneckichent. Hisp. *Porfia, perseuerancia.* Pol. *Vpor, zasadzenie.* Vng. *Verenieſſeg, kemenſeg, meg altalkodas.* Ang. *Frowardneſſe, ſtubburneſſe, wilfulneſſe.*] Plin. lib. 17. cap. 20: Perdurandi pervicacia. ¶ Pervicacia & Pertinacia hoc distant, inquit Nonius, quòd pervicacia est interdum bonarum rerum perseverantia: pertinacia, semper malarum. Colligit hanc differentiam Nonius ex Accii poëtæ carminibus, quæ quum elegantissima sint, & ad hunc locum pertineant, adscribam: Tu pertinaciam esse Antiloche hanc prædicas: Ego pervicaciam ajo, & hac me uti volo. Nam pervicacem dicis me esse & vincere, Perfacilè patior: pertinacem nil moror. Hæc fortes sequitur: illam indocti possident. Tu addis quod vitio est, demis quod probro datur.

Pervĭcŭs, Veteres dixerunt pro pervicaci, teste Nonio. Plaut. in Aulul. Hic quidam pervicus custodem addidit.

Pervĭdĕo, pervides, penult. corr. act. s. Diligenter & perfectè video. [διοράω. Gall. *Voir par dessus & parfaictement.* Ital. *Videre perfettamente.* Germ. Wol vnd eigentlich ersehen/ durchsehen. Hisp. *Veer perfectamente.* Pol. *Przeglądam.* Vng. *Altal latom.* Ang. *To see through and perfitelie.*] Colum. lib. 2. cap. 1: Videt sine dubio quid eveniat: sed cur id accidat non pervidet. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: Quum tua pervideas oculis mala lippus inunctis.

Pervĭgĕo, es, penult. corr. n. s. Vigeo, valde vigeo. [ἀκμάζω. Gall. *Estre en sa grand force & vigueur* Ital. *Essere nel suo maggior vigore.* Germ. Hefftig blühen. Hispan. *Florecer en su mayor esfuerco.* Pol. *Rosnę, mnoże sie.* Vng. *Igen virulok, nagyobbulok.* Ang. *To be of great force and strenght.*] Tacit. lib. 5: Et uterque opibus quæ atque honoribus perviguêre.

Pervĭgĭl, penult. corr. pervigilis, omit. Admodum vigil, alacer, semper vigilans. [πανύχιος. Gall. *Qui veille touſiours.* Ital. *Che vegghia molto.* German. Das durch die gantz nacht wachet/ gar wachbar Hisp. *Cosa que vela hasta el cabo.* Polon. Czuini, ostrożny. Vng *Igen virlo, eleuen.* Ang. *That watcheth euer.*] Plinius lib. 33. cap 4: Eamq; solus intelligit in cacumine montis ejus pervigil. Anguis pervigil, Ovid. 12. Epistol. Canis pervigil, Senec. Herc. fur. Custodia pervigil, Lucan. lib. 4. Ignis pervigil, pro igne Vestali, Statius 2. Thebaid.

Pervĭgĭlĭă, æ, Pervigilium sive pervigilatio. [Vngar. *Szorgalmatos vigyazas.*] Iustinus Histor. lib. 24: Maximum pervigiliæ malum.

Pervĭgĭlo, las, Semper vigilo, vel totam noctem vigilo. [πανυχίζω. Gall. *Veiller toute la nuict, veiller iusques à la fin.* Ital. *Veggbiare, fino alla fine.* German. Durchauß wachen. Hispan. *Velar hasta el cabo.* Polon. Vstawnie czuie, strzege. Vngar. *Mindenkor vigiazog.* Ang. *To watch all the night.*] Mart. lib. 9: Nam vigilare leve est, pervigilare grave.

Pervĭgĭlātĭo, onis, f. t. [ἀσωτικὴ ἀγρυπνία, ἀδιωκτικὴ ἐγρήγορσις. Gall. *Veilement perpetuel, veille continuée à la fin* Ital. *Il vegghiare.* Ger. Durch auß wachung. Hisp. *Aguelda obra de velar hasta el cabo.* Pol *Stray vstawna.* Vng. *Eles egbentelen vigiazas.* Ang. *A watching all the night.*] Cicer. 3. de Legib. Novos verò deos, & in his colendis nocturnæ pervigilationes.

Pervĭgĭlĭum, lii, n. s. Diuturnæ vigiliæ. [πανυχισμός. Gall. *Veille de toute la nuict.* Ital. *Longa vigilia.* Germ. Ein durchwacht/ oder das gantz wachen an einanderen. Hispan. *La velada de toda la noche.* Polon *Straż zenie bez przestania.* Vngar. *Soke ideig valo vigiazas.* Ang. *A watching all the night.*] Plinius libro 11. cap. 53: Pervigilio quidem vincuntur cibi. Et pervigilium, sacrum nocturnum quo vigiliæ indicuntur, ut per totam noctem vigiletur. Livius libro 1. belli Pun. Castra Campana ut pervigilio neglecta simul omnibus portis invadit. Sueton. de Calig. Nec alia de causa videtur eo die quo periit, perviligium indixisse quàm ut initium in scenam prodeundi licentia temporis auspicaretur.

Pervīlĭs, le, om. r. Admodum vilis. [πάνυ εὐτελής, ὠνιος. Gall. *Fort vil, qui est de fort vil prix.* Ital. *Molto vile.* German. Gar wolfeil: item Gar schlecht H sp. *Cosa de poco precio.* Pol *Barzo tanio: nkczemni.* Vng. *Igen ala valo, rosz.* An. *Good cheape, litle worthe.*] Liv. lib. 31: Annona quoque eo anno pervilis fuit.

Pervĭnco, is, act t. Contendo, perficio. [ἀληπτάλομαι. Gall. *Vaincre entierement, surmonter.* Ital *Fare perfettamente.* Ger. Zuwegē bringen/ behaupten/ erhalten/ erheben Hisp. *Acabar de hazer.* Pol. *Zwyciężam, Odnoszam* Vng. *Meg nierem, meg gyzom.* Ang. *To ouercome vterlie.*] Cicer. ad Attic lib. 2: Restitit, & pervicit Cato. Liv. 4 ab Vrb. Neque ut de agris dividendis plebi referrent Consules ad Senatum, pervincere potuit.

Pervĭrĭdis, de, pen. corr. Valde viridis. [ὑπόχλωος. Gall. *Fort verd.* Ital. *Molto verde.* Germ. Wast grün. Hisp. *Muy verde.* Polon *Barzo zielony.* Vngar. *Igen zöld* Ang. *Very greene.*] Plin. libro 6. cap. 22: Mare id colore pervirídi, præterea fruticosum arboribus.

Pervīvo, is. penult prod. n. t. Vsque ad certum aliquem finem vitam produco. [ἀβιόω, ἀβιόομαι. Gall. *Viure* Ital. *Viuere.* Germ. Durchauß leben. Hispan. *Viuir.* Polon. *Przezywam.* Vngar. *Meg elek.* Angl. *To liue.*] Plautus Capt. Et si pervivo usque ad summam ætatem, tamen breve spatium est perferundi quæ mihi.

Pervĭus,

Pĕrvĭŭs, a, um, Per quod iri potest, penetrabilis. [Διαβατὸς, διαβάσιμος. Gall. *Par où on passe aisément.* Ital. *Penetrabile, per dove si può andare.* German Durchgehend/oder durchgengig/durchwegsam. Belg. Doergaende. Hispan. *Cosa passadera, que se puede passar.* Polon. *Przechodni.* Vngar. *Altal iarchato.* Ang. *Easie to passe.*] Terent. in Adelph. -id quidem angiportum non est pervium. Ovid. lib. 2. Metam. -domus est imis in vallibus antri Abdita, sole carens, non ulli pervia vento.

Pĕrūngo, gis, act. t. Oblino, circunquaque ungo, perlino. [Περιχρίω. Gall. *Oindre par tout.* Ital. *Vngere d' ogni parte.* German. Vberſalben. Hiſp. *Vntar de todas partes.* Pol *Obmazuie.* Vng. *Meg kenem.* Ang. *To anoynt and smere all ouer.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Si tamen per ignorantiam nuda manu truncaveris, & prurigo atque tumor incesserit, oleo subinde perungito. Cic. 1. Tuscul. Corpora oleo perunxerunt.

Pĕrūnctĭo, onis, f. t. [Ἀλοιφισμὸς. Gall. *Onction.* Ital. *Vntione.* Ger. Salbung/oder vberſalbung. Hiſp. *Vntadura.* Pol. *Pomazanie.* Vn. *Meg kenes.* An. *An anoynting and smering ouer.*] Plin. libro 28. cap. 16: Perunctione prodesse dicitur.

Pĕrvŏlgo, as, are, Pervagari. [התהלך *hithhallĕch.* Περιφέρεσθαι. Gall. *Aller & courir par ci par là.* Ital. *Andare vagando.* German. Durchſchweiffen. Hiſp. *Andar vagabundo.* Pol. *Przebiegam, rozſ'awiam.* Vng. *El hatom.* Ang. *To go and wander hither and thither.*] Lucr. lib. 2. Multiplexq; loci spatium trãscurrere eodem Tempore quo Solis pervolgant fulgura cœlum.

Pervŏlo, penult. corr. pervis, pervult, pervelle, Valde cupio. [Περιθυμῶ, ὀχθῶ. Gall. *Fort vouloir & desirer.* Ital. *Desiderare grandemente.* Germ. Vberauß gern wöllen Hiſpan. *Mucho querer.* Polon. *Barzo chcę.* Vn. *Altal reptwolöm.* Ang. *To desire greatlie.*] Curtius lib. 6: Pervelim scire utrum qui discedunt, an qui retinentur, de me querantur.

Pĕrvŏlo, as, pen. cor. Vsque ad certum aliquem, destinatumq; locum volo, celeriter & velociter perferor. [Ἀλιπέτομαι. Gall. *Voler viſtement, aller viſtement.* Ital. *Volare, andar velocemente.* Ger. Durch fliegen. Hiſp. *Volar, andar presto* Pol. *Przeliatnie.* Vng. *El repwelök.* Ang. *To flie to some place.*] Cicer. in Somn Scipio. Quibus agitatus, & excitatus animus velociter in hanc sedem & domum suam pervolabit. Pervolito, as, frequentativum. Virg. 8. Aeneid. Omnia pervolitat latè loca.

Pervolvo, is, penultima producta, act. t. Versò, magna vi volvo. [Ἀλιελίττω. Gall. *Rouller tout à fait, fueilleter.* Ital. *Volgere d' ogni parte.* German. Daher weltzen oder trölen. Hiſp. *Bolver de todas partes.* Polon. *Wiwracżam, obracżam.* Vngar. *El hengeritem, hömpelitöm.* Ang. *To tumble or roll with violence.*] Plinius libro 33. cap. 4: Et repleto stagno excussis obturamentis, erumpit torrens tanta vi, ut saxa pervolvat. Cicero 2. de Orat. Deinde ut in iis locis, quos proponã paulò pòst, pervolvatur animus, ut se penitùs insinuet in causam, ut sit cura & cogitatione intentus, diligentia est.

Pĕrvŏlūto, as, are, frequentativum. [Ἐξελίττειν, ἀπελίττειν. Gall. *Rouler tout fueilleter souuent.* Ital. *Volgere spesso d' ogni parte* Germ. Viel hin vnnd her trölen oder bletteren. Hiſpan. *Bolver mucho de todas partes.* Polon. *Przewracżam, vſtawnie wartuie.* Vngar. *El forgatom.* Ang. *To tumble and roll with force often.*] Pervolutare libros, omni adhibita diligentia evolvere. Cicero ad Atticum libro 5: Quoniam meos cum Thalumeto nostro pervolutas libros. Idem de Oratore: Omnium bonarum artium scriptores ac doctores & legendi, & pervolutandi, & exercitationis causa laudandi.

Pĕrūrbanus, a, um, Valde urbanus. [Πάνυ ἀστεῖος, πάνυ πολλὰ, χαρίεις. Gall. *Fort ciuil.* Ital. *Molto ciuile.* German. Gar höfflich/oder ſtattlich. Hiſpan. *Muy ciuil, y gracioso.* Polon. *Barzo obrzędliwy.* Vngar. *Igen emberseges.* Ang. *Very ciuil.*] Cicero ad Atticum libro 2: Denique si solus non potuero, cum rusticis potiùs quàm cum iis perurbanis. Idem de Clar. Orat. Etiam L. Torquatus elegans in dicendo: in existimando admodum prudens, toto genere perurbanus.

Pĕrūro, is, act. t. Comburo, & urendo cõsumo. [Ἀλοκαίω. Gall. *Bruſler du tout.* Ital. *Abbruggiare, consumare ardendo.* Ger. Verbrennen/durch brennen. Hiſp. *Quemar, consumir quemando.* Pol. *Przepaliam* Vng *El egetem.* Ang. *To burne vpall.*] Plin. lib. 34. cap. 17: Eadem in aqua calculus æreus, quadrans si addatur, vas peruri. Aestu valido perurimur, Ovid. 3. de Arte.

Pĕrūstus, participium, Combustus. [Ἀλοκαυθεὶς. Gall. *Du tout bruſlé, haſté.* Ital. *Abbruggiato.* German. Verbrunnen. Hiſpan. *Quemado.* Polon *Zpalioni.* Vngar. *El egett.* Ang. *Burned vp all and consumed.*] Propert. libro 4. Eleg. 10. Cicero ad Cæsar. libro 13: Et jam hominem perustum, etiamnum gloria voluntincendere.

Pĕrūtĭlis, le, Valde utilis [Πάνυ χρήσιμος. Gall. *Fort vtile* Ital. *Molto vtile.* Germ. Gar nutzlich. Hiſp. *Muy prouechoſo.* Pol. *Barzo vżiteczny.* Vngar. *Igen hazznas.* Ang. *Very profitable.*] Cic. ad Att. lib. 9: In hac enim fortuna perutilis ejus & opera & auctoritas [illegible]

Pĕrvūlgo, as, act. p. Divulgo, in vulgus fero, dissipo, jacto. [Διαφημίζω. Gall. *Publier par tout, mettre en lumiere.* Ital. *Publicare per tutto.* Ger. Außtünden / außſpreyten/ offenbar machen. Hiſpan. *Publicar per todas partes.* Pol. *Obiawiam, Obiawiam.* Vng. *El hirdetem.* Ang. *To diuulgat and spreade through all.*] Cic. pro Sylla: Illas tabulas describi ab omnibus statim librariis, dividi passim, & pervulgari atq; edi populo imperavi. Idem pro Cælio: Mulier quæ se omnibus pervulget.

Pĕs, pedis, Vide PEDES, pedum.

Pĕs ăcĭpĭtrīnus, A Romanis dicta est herba, teste Dioscoride, quam Græci λυχνὶδα ἀγρίαν: hoc est, lychnidem sylvestrem, appellant.

Pĕs mĭlvīnus, Herba est quam Columella colligi & reponi jubet, non tamen explicat quæ sit.

Pĕs gallĭnācĕus, Herba est ex genere capni sive fumariæ crescens in parietinis, & sepibus, ramis tenuissimis sparsisq;, flore purpureo, succo suo caliginem oculorum discutiens. Vide Plin. lib. 25. cap. 13.

Pĕssi, Fœminarum medicamenta, quę in molli lana in naturalibus earum conduntur. Ὑστῆρες, ὑστηρίσματα. Quæ enim per anum clysteres: per collum matricis, pessi, sive pessarii appellantur. Cels. lib. 5. cap. 21: Sed alia quoq; utilia sunt, ut ea quæ fœminis subjiciuntur, πεσσοὶ Græci vocant. Eorum hæc proprietas est: Medicamenta composita molli lana excipiuntur: eaque lana in naturalibus conditur.

Pessĭme, pessimus, Vide MALVS adjectivum.

Pessŭlus, li, pen. corr. m. s. Quasi parvus pes, instrumentũ quo ostium clauditur, subditaque mox clave reseratur. [בריח *bariach.* Μοχλὸς κατοπτήριον. Gall. *Vn verrouil.* Ital *Cadena, chiauistello.* German. Ein Rigel oder bergleichẽ an einer Thüren Belg. Eenen grenuel. Hiſpan. *El aldaua con que se cierra la puerta de dentro el pestillo.* Polon. *Zapora rigiel.* Vngar. *Zár, zsuár.* Ang. *A bolte or bare of a dore.*] Apuleius: Tum Myrmex tandem clave pessulis subjecta, pandit fores. Idem subdita clave pessulos reduco. Plautus Aulul. -occlude sis Fores ambobus pessulis: jam ego hìc ero. Terentius in Evnuch. Pessulum ostio obdo. Idem Heavton. Anus foribus obdit pessulum, ad lanam redit. Vnde Oppessulata janua: id est, pessulis firmata. ἠσφαλισμένη θύρα. Festus: Obices sunt pessuli ferrei. Hujus diminutivum est Pessullus.

Pĕssŭlārĕ fores, Dicuntur pessulis claussæ, munitæq;. Et pessulata janua pessulis firmata. [ἠσφαλισμένη θύρα. Gall. *Portes fermees au verrouil.* Ital. *Porte ferrate, chiuse.* Ger. Verzigelte Thüren. Hiſpan. *Las puertas ferradas con aldaua.* Pol *Zaparte drzwi.* Vng. *Zar-atos ayto.* Ang. *Gates shoote with barres.*]

Pĕssum, adverbium, Retrorsum, deorsum, ad imam partem, ad pedes, vel sub pedibus. [תחת *tachath.* ὀπίσω, κάτω. Gall. *Droit en bas, sous les piés.* Ital. *A dietro, in giu sotto à i piedi.* Germ. Hinderſich/vnderſich/vnder die Füß. Hiſ. *Hazia atras, baxo, à los pies.* Polon *Podnogami nadoł.* Vngar. *Tap ala, alsó rezre.* Ang. *Vnder foote, downewarde, backward.*] Vnde pessum premere, est pedibus calcare, sive sub pedibus premere. Plautus in Mostel. Istunc ego suis pro factis pessimis pessum premam. ¶ Plin. in Præfat. lib. 14: Pessum iêre vitæ pretia, omnesque à maximo bono liberales dictæ artes in contrarium cecidêre. Pessum eo: hoc est, cedo, vel retrocedo. ὀπισθέρομαι, κατωφέρομαι, βέλτω, ἰζάνω. ¶ Aliquando pessum ire, sive abire, est ire in fundum, sive imam partem alicujus rei liquorem in se continentis, ut dolii, alvei, fluminis, maris, aut lacus. Colum. lib. 12. cap. 6: Nam ubi dulcem caseum demiseris in eam, si pessum ibit, scies esse adhuc crudam: si innatabit, maturam. Hinc Plautus in Aulul. Eodem modo servum ratem esse amãti hero æquum censeo, Vt toleret, ne pessum abeat.

Pĕssundo, as, act. p. Conculco, pedibus calco. [רמס *ramás.* Καταπατῶ. Gall. *Mettre en bas, fouler aux piés.* Ital. *Conculcare, calcare adosso.* Ger. Mit Füssen tretten/zu grund richten. Belg. Vertreden. Hiſpan. *Hollar ò sopear con los pies.* Polon. *Nogami depcze, Niszcze.* Vngar. *El tapadom.* Ang. *To cast vnderfoote or to the ground.*] Terent. in And. Quæ si non astu providentur, me, aut herum pessundabunt. Ovid. de Ponto: Non mihi quærenti pessundare cuncta, petitum Cæsareum caput est, quod caput orbis erat. Plautus Rud. Pessundedisti me blanditiis tuis. ¶ Item arceo, reprimo. Plaut. in Merc. Ita pessumas pessundedi, iram, inimicitiam, lacrymas, mœrorem, exilium.

Pĕstĭfĕr, & Pestiferè adverbium, vide in nomine PESTIS.

Pestĭbĭlis fundus, Apud Impp. Diocl. & Maxim. id est, ut ipsi exponunt, pestiferas herbas, aut letiferas ferens. l. penult. C. de Aedil. action. Sanè vocabulum insolens. Certè desideramus in principum constitutionibus tàm Romani sermonis puritatem, quàm veteres jurisconsulti diligenter conservarũt.

Pestis, hujus pestis, f. t. Morbus est contagiosus, ab aër. s pletunque infectione initium capiens, qui noxam qua afficitur, in omnium animantium perniciem effundit: quanquã etiam ex aliis causis pestis nõnunquam gignitur. [דבר *dĕber.* Λοιμός. Gall.

Gall. *Peſte.* Ital. *Peſte.* Ger. *Die peſtilentz.* Hiſp. *Peſtilencia:* Pol. *Powiet, rzenirowo.* Vngar. *Dög halal.* Ang. *The peſt or botche.*] Plaut in Amph. Peſtis ſe tenet. Peſtes, in plurali. Plin. lib. 2. cap. 7: Morbisque & multis etiam peſtibus, *&c.* ¶ Per metaphoram peſtis pro pernicie, exitio, vel calamitate accipitur. Liv. 2. ab Vrbe: Ibant unius familiæ viribus, Vejenti populo peſtem minitantes. Cicero pro Sylla: Funeſta Reipub. peſtis. ¶ Dicitur aliquando de homine perdito, nefario, pernicioſo, & qui ſua tanquam contagione corrumpit & perdit cæteros. Terent. in Adelph. Leno ſum, fateor, pernicies cõmunis adoleſcentium, perjurus, peſtis.

Pĕſtĭlĕntĭă, æ, f. p. Peſtis, Plin. l. 2. ca. 96. Locris & Crótone peſtilentiam nunquã fuiſſe, nec ullo terræ motu laboratũ, annotatum eſt. [λοιμός. Gall. *Peſtilence, peſte.* Ital. *Peſtilenza.* Ger. *Die peſtilentz.* Hiſp. *Peſtilencia.* Pol. *Mor.* Vngar. *Dög halal.* Ang. *A peſt, or peſtilence.*] Idem lib. 7. cap. 50: Senes minimè ſentire peſtilentiam. ¶ Sæpè etiam peſtilentia accipitur prò aëris corruptione, aut loci inſalubritate, aut cœli inclementia: cui opponitur Salubritas, Cic. 1. de Divin. Vt hoſtiarum immolatarum inſpicerentur exta: quorum ex habitu atque colore cùm ſalubritatis, tum peſtilentiæ ſigna percipi: nonnunquam etiam quæ ſit ſterilitas agrorum, vel fertilitas futura.

Pĕſtĭlēns, entis, om. t. Quod peſtem affert: ejus contrarium Salubre. [λοιμώδης. Gall. *Peſtilentieux.* Ital. *Peſtilente.* Ger. *Peſtilenziſch/vngeſund/das peſtilentz bringt.* Hiſp. *Peſtilencial.* Pol. *Morowi.* Vng. *Dögös.* Ang. *That cauſeth the peſt.*] Cic. lib. 1. de Fato: Inter locorum naturas quantum interſit, videmus alios eſſe ſalubres, alios peſtilentes. Africus, peſtilens, Horat. 3. Carm. Ode 23. Ventus horribilis atq; peſtilens, Catullus Epig. 23.

Pĕſtĭfĕr, adjectivum, Propriè quod peſtem adfert, ſed translatè accipitur de omnibus quæ mortem aut exitium oſtendunt, autore Feſto. [λοιμώδης. Gall. *Peſtilentieux, qui fait mourir.* Ital. *Peſtifero.* German *Das tödtlichen ſchaden bringt.* Hiſp. *Coſa que trahe ò tiene peſtilencia.* Pol. *Smiertelni, powietrze przynoſzaci.* Vng. *Dög halal hozo.* Ang. *That cauſeth the peſt or death.*] Plin. lib. 11. cap. 38: Taurorum languis peſtifer potu maximé. Peſtiferum bellum dixit Cicer. ad Sulp. lib. 4: id eſt, pernicioſum, peſtem, perniciem, exitium, mortem afferens.

Pĕſtĭfĕrē, adverbium. [ϑανατηφόρως, ὀλεθρίως. Gall. *Pernicieuſement.* Ital. *Perniciosamente.* Germ. *Verderblichen/ mit mercklichem ſchaden* Hiſpan. *Peſtilencialmente.* Polon. *Szkodliwie.* Vngar. *Dögösön.* Ang. *Perniciouſlie.*] Cic. 2. de Legib. Malta peſtiferè & perniciosè ſciſcuntur in populis.

Pĕſtĭlĭtās, atis, apud antiquos legebatur, teſte Nonio, pro peſte. λοιμός. Lucret. lib. 6: Hæc igitur ſubitò clades nova, peſtilitasque.

Pĕtăllum, lii, n. [πεταλον, κολλυβόδιον, Vnguenti præſtantiſſimi genus, ex nardi folio confectum, unde & nomen habet. πέταλα enim Græci folia vocãt. Plaut. in Curc. Nam omniũ odor unguentûm præ tuo nauſea eſt: Tu ſtacte, tu cinnamum, tu roſa, tu crocum, & caſia es: Tu petalium. Latinè Foliatum appellatur. Mart. lib. 11: At mea me librans foliati poſcit amica.

Petali, Vituli dicuntur, quum patula habere cornua incipiunt.

Petalides, & Latinæ ſues, porci pingues & opimi.

Pĕtăſītēs, πεταίτης, Dioſc. lib. 4. cap. 109: Herba eſt pediculum habens cubito majorem, craſſitudine pollicis: ita dicta à galeri forma quam latum folium pediculo ſuperpoſitum videtur referre, eo ferè modo quo fungorũ ſcapos pediculis videmus adhærere. Ruſtici in Gallia *Bardanam majorem* vocant.

Pĕtăſo, pen. cor. hujus petaſonis, m. t. Caro porcina, quam alii coxam, alii eam partem ſuis eſſe dicunt, quæ ab alis incipit, & coſtas comprehendit, quibuſdam veluti virgulis pinguibus diſtincta. [πλάγια Gall. *Vn iambon.* Ital. *Proſciutto, perſuto.* Ger. *Ein ſchweinines rippbraten.* Hiſp. *El tocino, ò pernil de tocino.* Pol. *Szol'dra.* Vng. *Top zelet, az disznonak az lollya.* Ang. *A peſtel of a porke.*] Mart. lib. 13: Muſteus eſt, propera, charos ne differ amicos: Nam mihi cum vetulo ſit petaſone nihil.

Pĕtăſuncŭlŭs, diminutivum. [τὸ πλαγιδιον. Gall. *Petit iambon.* Ital *Picciolo proſcintto.* Ger. *Ein klein ſchweinins rippbrätlin.* Hiſp. *Pernil de tocino.* Polon. *Szol'derka.* Vngar. *Tob ſzalonetske.* Ang. *A litle peſtell of a pork.*] Iuven. Satyr. 7: -ſiccus petaſunculus & vàs Pelamidum.

Pĕtăſŭs, petaſi, pen. cor. m. ſ. Galerus, pilei latioris genus, quo adverſus injurias Solis viatores faciem tuentur, qualis Mercurio à pœtis affingitur [πίλος Gal. *Vn chapeau ou bonnet antique.* Ital. *Capello.* Ger. *Ein breiter hut/ ein ſchynhut.* Hiſp. *Sombrero que di grandes alas.* Pol. *Czapka ſzeroka.* Vngar. *Szeles ſzwegi, pap ſweg.* Ang. *A broade cappe or hatt.*] Plautus in Amph. Ego habebo uſque in petaſo pinnulas. Fitque à Græco πετάννυμι, quod eſt extendo, cujus aoriſtus eſt ἐπέτασα. ¶ Hinc petaſati, qui galero pro capitis ornamento utuntur. Sueton. in Auguſt. cap. 82: Æſtate apertis cubiculi foribus, ac ſæpè in periſtylio ſaliente aqua atque etiam ventilante aliquo cubabat: Solis verò ne hyberni quidem patiens, domi quoque nonniſi petaſatus ſub

dio ſpatiabatur. ¶ Per translationem verò petaſus dicitur quiddam in galeri formam ædificiis ſuperpoſitum, extenſum, & explicatũ, in metæ formã ſe contrahens. Plin. lib. 36. cap. 13: Supra id quadratum pyramides ſtant quinq;, quatuor in angulis, & in medio una: in imo latæ pedum ſeptuagenûm quinûm, altæ centenûm quinquagenûm, ita faſtigiatæ, ut in ſummo, orbis æneus, & petaſus unus omnibus ſit impoſitus, ex quo pendeant excepta catenis tintinnabula quæ vento agitata longè ſonitus referant. ¶ Sunt qui petaſum interpretentur pro calciamenti genere, putantq; petaſatum dici qui hoc calceamẽto ſit indutus, adducentes locũ Ciceronis ad Caſſium, lib. 15. Epiſt. Sed petaſati veniunt: comites ad portũ expectare dicunt. Neq; tamen abſurda res ſit, hìc petaſatos, pro galero tectis intelligere. Solent enim qui peregrè proficiſcuntur, ſe galero adverſus æſtus injuriam munire.

Pĕtaūrum, [πιτταυρον Ger. *Allerley gaucklerzeug/oder gaucklerſpyl/ mit ringen/teibsübungen* ꝛc.] Genus ludi, & machina quædam lignea: quo quidẽ ludi genere homines per aëra rotarum pulſu jactabantur. Mart. lib. 11: Quã rota tranſmiſſo toties impacta petauro. ¶ Dici etiã poteſt petaurũ ſupra quod homines agilitate corporũ inſignes ludunt: ut haſtę circa quas ſe volvunt: funes ſupra quos etiam reciproci ambulant: circuli per quos ſe more piſcium tranſmittunt, tabulę è quibus in aëre pendet, uno brachio ſe ſuſtinẽtes. Græci dicunt petaurũ [illegible] & aſſeres quibus domos tegunt. Iulius [illegible] caveam eſſe in quam ſe cortis alites cubitum ituræ [illegible].

Pĕtaūrĭſtæ, [πιτταυριστής. Ger. *Gaucklerder ringtreibsübungen vnd tufftſprũg treibt vnnd braucht.*] teſte Nonio, a veteribus dicuntur qui ſaltibus, vel ſeen [illegible] moliebantur. Varro lib. 2. de Vita populi Romani: Nec minus aliquo in genere tantum valuit velites Galli, Germani petauriſtę, qui & petauri dicuntur, ἀπὸ τοῦ πέτεσθαι, volare. Feſtus: Petauriſtas Lucilius à petauro appellatos exiſtimare videtur, quando ait: Sicuti mechanici quũ alto exiluêre petauro. At Aelius Stilo quòd in aere volent, quum ait: Petauriſta propriè Græcè, ideo quòd ἐν τῷ ἀέρι πέτεται.

Pĕtēſco, ſive Petiſco, Peteſſo, Vide PETO petis.

Pĕtīgo, pen. prod. inis, f. t. Morbi genus, qui & impetigo dicitur, quòd vicina petat, ſeſe larè ſumma cute diffundẽs. [ψώρα ἀλλέφετη λειχήν. Gall. *Gratelle, ou feu volage.* Ital. *Volatica.* Ger. *Böſe ſpitzige vnd vmbfreſſende raud.* Hiſp. *[illegible]* Pol. *[illegible] ſiedna zdrugnie ſie miejsce.* Vn. *Zeplo.* Ang. *A [illegible]* Occupat plerunque totum vultum, oculis exceptis. Lucil. lib. 30, referente Nonio: Illuvies, ſcabies, oculos nare deorſum petigo conſcendere.

Petilatura. Significat vulgatam equalbam Spoletinis

Petilius, [Ger. Ein ſũſſe in vnbetannte Kyrbiß [illegible] bienen geſerbe wie die tutden Oeſterr. Etrevemon [illegible] co ſind Indianiſche oder Portugaliepiſche Regue [illegible] nalis, cui a [illegible] colori, inſtar roſæ ſylveſtris: ita dictus a Petilia Graciæ urbe, ut quidam exiſtimant.

Pĕtĭlŭs, pen. cor. adject. Tenuis, exilis. [λεπτός. Gall. *Tenue.* Ital. *Tenue.* Germ *Nan vnd dũrr.* Hiſp. [illegible] Pol. *Szczupły.*] Lucilius: Inſignis varis cruribus, & petilis Nonio.

Pĕtĭmĭnă, Vlcera in humeris jumentorum, quod minutè & profunda petant. Nominativus ſingularis eſt petimen. Lucil. apud Nonium: Vt petimen naſo, aut lumbos cervibus [illegible].

Pĕtĭŏlŭs, li, diminutivũ eſt à pede. [πόδιον Gall. *Petit pied.* Ital. *Picciol piede* Ger. *Ein Füßlin* Hiſ *Pequeño pie* Pol. *Nogka. Labotska.* An *A litle foote.*] Afran. apud Nonium: Ad [illegible] nudo petiolo ambules. ¶ Petiolus, [illegible] pendet. [illegible]. Co. lib. de Arb. cap. 23: Quæ jam matura [illegible] fuerint, antequã rumpãtur, petiolos qu[illegible].

Pĕto, petis, petivi, vel petii, petitum, [illegible] *ſchlaut ergo mir ein* Gall. [illegible] *der ordinandum.* Ger. *Einen bitten* Pol. *Dam [illegible] ſie* Vn. [illegible] *ro require.*] Valla. Petere dicimur, quũ aliquid habere [illegible] cibus petimus. Petere (inquit Varro) proprie eſt [illegible] pliciter, & precariò poſſulare. Haberque in hac [illegible] ferè ablativum perſonæ cum præpoſitione à, vel ab. Cicero Philip. lib. 13. Epiſt. Quapropter a te etiam atq; etiam pro noſtra ſumma cõjunctione, proq; tua in me perpetua, & maxima benevolentia majorem in modũ peto atq; contendo, ut ejus filius qui in tua poteſtate ſunt, mihi potiſſimùm cõdones. Idẽ 6. Verr. Iſte petit à rege, & eum pluribus verbis rogat. Præter ablativum perſonæ admittit & accuſativum rei: ut Petere auxilium, vel Præſidium ab aliquo, apud Ciceronẽ pro Quinctio. ¶ Varii præterea ſunt hujus verbi in oratione uſus. Dicimus enim, Petere auxilium, Petere opem, Petere colloquiũ, Petere conſilium, Petere gratiam, Petere amicitiam, Petere oracula, Petere pacem, Petere præmium, Petere reſponſa, Petere veniã, Petere mutuũ, quorũ omnium teſtimonia in bonis autoribus inventu ſunt facilia. ¶ Jungitur aliquando dativo pro ablativo

cum

cum præpositione Virgil.9. Aen. O genitrix quò fata vocas? aut quid petis istis? Vbi Servius: Petis istis: id est, pro istis. Nam sic dicimus, Peto tibi: id est, peto pro te. ¶ Petere aliquando commemorare est, inquit Nonius. Virg lib.8.Aen. Quid causas petis ex alto? id est, commemoras, vel potiùs repetis: ut per aphæresin simplex ponatur pro composito. ¶ Ponitur aliquãdo pro tenere. Virg.3.Aeneid. Summissi petimus terram. Cic. ad Att. lib. 3: Et ille incertus ubi ego essem, fortasse alium cursum petivit. ¶ Aliquando pro adipisci. Plin.lib.12.cap.14: C. etiam Cæsar Augusti filius inde gloriam petiit: id est, adeptus est. ¶ Petere fugam, est fugere. Petere salutem fuga, Est fugiendo vitam servare. ¶ Aliquando insidias tendere. Plancus Ciceroni: In quo casu hanc capio voluptatem, quòd certè quò magis me petiverunt, tantò majorem his frustratio dolorem attulit. ¶ Aliquando violenter aggredi, Cicer. pro Ligar. Quid enim Tubero tuus ille districtus in acie Pharsalica gladius agebat? cujus latus ille mucro petebat? ¶ Aliquando manere, expectare. Virg.lib.9. Aeneid. Trojanos hæc monstra petunt. ¶ Aliquando cupere, appetere, desiderare, ut apud eundem lib.3.Georg. Pulchramque petunt per vulnera mortem. ¶ Aliquando percutio. [βάλλω. Gall. *Frapper, tuer.* Ital. *Ferire.* Ger. Schlahen. Hisp. *Herir.* Pol. *Bye.* Vngar. *Tsapok, wesõk.* Ang. *To strik or smite.*] Liv.lib.22: Hispano punctim magis quàm cæsim assueto petere hostem. ¶ Aliquando inquirere. ζητῶ. Virgil.9. Aeneid. Evandrum petimus. ¶ Aliquando eligere, vel capere. Idem 4. Georgic. Principio sedes apibus, statioque petenda. ¶ Aliquãdo proficiscor. στέλλομαι. Sueto. in Vespas. Et Cutilias, ac Reatina rura ubi æstivare quotannis solebat, petiit. ¶ Aliquando influere, ut Campum petit amnis. ¶ Quando verò cõstruitur cum ablativo instrumentum significante, & pro instrumenti diversitate diversa significat, sive in rem, sive in personam referatur. Nam petere manu, teste Nonio, est abducere. Virg.6. Aen. Tartareum ille manu custodem in vincla petivit. Petere gladio, aut veneno, aut lapide, aut cornu, & hujusmodi, est invadere, ferire, & saluti insidiari. ἐφίεσθαι, στοχάζεσθαι, ἐπιχείρειν. Virg 3. Aeglog. Iam cornu petat, & pedibus qui spargat arenam. Ibidem: Malo me Galatea petit lasciva puella. Suet. in Tib. Missum in arenam aprum jaculis desuper petiit. ¶ Petere cursu, adipisci, obtinere. Virgil. 3. Aen. -quę littora proxima cursu Contendunt petere. ¶ Petere blanditiis, est blandiri. Quint. Novercam blanditiis petit. ¶ Petere muneribus, osculis, precibus, est conciliare. Apul. Quum me lacrymis, precibusque petiisset. ¶ Petere oculis, est contemplari. ¶ Petere auribus, audire. ¶ Petere naribus, olfacere. ¶ Petere tactu, attrectare. ¶ Hujus composita sunt, Appeto, Competo, Expeto, Impeto, Oppeto, Perpeto, Præpeto, Repeto, & Suppeto, quæ habent penultimam correptam.

Pĕtītĭo, nis, f.t. Postulatio & actus ipse petendi. [שאלה *schoelah.* αἴτησις, ἀξίωσις, ἔγκλημα. Gall. *Demande, requeste.* Ital. *Petitione, domanda.* Ger. Ein beger oder bitt. Belg. Een begheerte/bidinge. Hispan. *Demanda generalmente.* Pol. *Prozba.* Vng. *Keres, kõnyörges.* Ang. *An asking or requesting.*] ¶ Aliquando ponitur pro intentione actoris. Quint. lib.4.cap.4: Recusatio quoque plures interim propositiones habet: ut contra petitionem pecuniæ, Malè petis: procuratori enim tibi esse nõ licuit. ¶ Nonnunquã etiam pro incursione vel ictu, & aggressu gladiatorũ: & per translationem, sicariorum, aut insidiatorum. Cic.1.Car. Quas ego tuas petitiones ita conjectas, ut vitari posse non viderentur parva quadam declinatione, & ut ajunt corpore effugi. ¶ Petitio pro ambitu: hoc est, studio adipiscendi honoris. Cic. Att. lib.1: Fuit & mihi, & Quinto Fratri magno usui in nostris petitionibus.

Pĕtītŭs, petitus, petitio. Gell.lib.18.cap.3: Illi quę eum cõsensu, petituque omnium eandem illam sententiam diserti viri, cujusmodi posset verbis dicere.

Pĕtītŏr, oris, m.t. Qui petit, & litem intendit. [שואל *schoël.* αἰτητὴς, διώκτης. Gall. *Demandeur.* Ital *Dimandatore.* Ger. Ein begärer: *item,* Ein außsprächer oder anfanger mit Recht. Hisp *Demandador.* Pol. *Grawen pozwagaiaci.* Vng. *Kerõ, perlõ.* An. *An asker.*] Cic.in Partit. Sed accusatorem pro omni actore & petitore appello.

Pĕtītrīx, cis. [Vngar. *Kerõ aszony.*] Paul.D.l.36.Tit.l.74, contra petitricem pronuntiavit.

Pĕtītōrĭum judicium in libris Iurisconsultorum dicitur, quó res vindicatur. Caius L.36.D.de rei vindicat. Qui petitorio judicio utitur, ne frustra experiatur, requirere debet, an is cum quo instituat actionem, possessor sit.

Pĕtĕsso, sis, Antiquum verbum, peto: sicut Impetrasso, reconciliasso, commonstrasso, qualia sunt apud Plautum plurima. μνᾶμαι. Cicer.2.Tusc. Qui hanc gloriam peteſſunt, nullum fugiunt dolorem. ¶ Hinc expetesso, Plaut.in Trin. Vtram potiùs harum mihi artem expetessam.

Pĕtŏrĭtum, ti, pen.cor. n ſ Genus vehiculi quo Belgæ præcipuè utebantur. [φορεῖον. Gall. *Vne sorte de chariot, comme vn chariot branslant.* Ital. *Faggia di carro.* Germ. Ein sonderbare gattung eines Karren oder Wagen. Hispan. *Cierto genero de carro.* Polon. *Koliassa.* Vng. *Szekor, kolia.* Ang. *A sort of chariot.*] Horat.lib.1. Serm. -atq; caballi Pascẽdi, ducenda petorita: nunc mihi curto Ire licet mulo. Idem lib.2.Epist. Esseda festinant, pilenta, petorita, naves.

Petrā, æ, f.p. [סלע *sélah* צור *tsur.* πέτρα. Gall. *Pierre, caillou, roche ou rocher.* Ital. *Pietra.* Germ. Ein felß. Belg. Eenen steen. Hisp. *Piedra.* Pol. *Skał'a.* Vng. *Kõzikla.* Ang. *A rock.*] Proprièidem est quod rupes. Plin.lib.10.cap.32: Gaviæ in petris nidificant. Accipitur nonnunquam pro lapide, vel saxo.

Petrōsŭs, a, um, Quod petris abundat. [πετρώδης. Gall. *Pierreux, caillonneux.* Ital. *Pieno di pietre, sassoso.* Germ. Felßechtig/voll felßen vnnd schrofen. Hisp. *Pedroso, cosa llena de piedras.* Pol. *Skałisti.* Vn. *Kõziklas.* Ang. *Full of stones or rockes.*] Plin.lib. 17.cap.27: Caprificorum laudantur maximè nigræ, & in petrosis.

Petrĭcōsŭs, adjectivum. Idem. Martialis lib.5, per translationem dixit: Rès petricosa est, Cotile bellus homo. Hoc est, difficilis, saxosa ac dura.

Petrōnēs, Rustici dicti sunt à veteribus, (inquit Festus) à petrarum asperitate & duritia. Hinc Plautus petronem, vervecem duriorem eleganter dixit in Cap. Qui petroni, *inquit,* nomen indunt verveci sectario: Eum ego, si in via petronem publica conspexero, Et petronem & dominum reddam, mortales miserrimos.

Petrea, Cognomen capparis.

Petrĭna, Tussilago vel Bechion apud Dioſc.lib.3.cap.14.

Petrēlæum, πετρέλαιον, Bitumen est liquidum è saxis defluens. Nomen habet ab oleo, non quòd revera oleum sit, sed quòd liquida consistentia ad olei similitudinem accedat: tametsi colore magis ad nigredinem vergat.

Petrōnēs, Vide PETRA.

Petrophўes, Azonum parvum apud Dioſc.lib.4.cap 92.

Petrŏsĕlĭnum, πετροσέλινον, quasi apium petrinum, Herba est sativo apio multò major, semine nigro, gustu amaro: ita dicta quòd optimè in petris: hoc est, in rupibus proveniat, præsertim in Macedonia, ubi in crepidine rupium præcipuè nascitur: unde etiam Macedonicum à quibusdam cognominatur. Vide Dioſc.lib.3.cap.75. & Plin.lib.20.cap.12. & Ruell.li.3.cap.47.

Pĕtŭlāns, penult. corr. om.t. Improbus, procax, contumeliosus, impudens. [עשוק *haschók* עז *zedh.* ὕβρεως, ἀσελγής. Gall. *Qui touſiours boute l'vn ou frappe l'autre, effronté, petulant.* Ital. *Presuntuoso, sfacciato.* Ger. Mutwilligk/frãch/feig/geil/vnverschampt. Belg. Dertel/brootdronckē. Hispan. *Desuergoncado y pedigueno.* Pol. *Zuchfal'i.* Vngar. *Szlay, fay talan.* Ang *Wantonedishoneſt, sawcie.*] Cic.2. de Orat. Illud assequor, ut siquis mihi fortè maledicat, petulans, aut planè insanus mihi esse videatur. Idẽ in Saluſt. Desine bonos petulantissima insectari lingua. ¶ Quandoque accipitur pro libidinoso, impuro. Cic.in Parad. Lapsa est libido in muliere ignõta, dolor ad pauciores pertinet quã si petulans fuisset in aliqua nobili virgine.

Pĕtŭlāntĭa, æ, f.p. Est lascivia, sive effrænatio immodica ad quodlibet vitium; à petendo dicta. [עשק *haschek* עז *zadhón* חמס *chamás.* ὕβρις, ἀσέλγεια. Gall. *Malice effrontee, mauuaistié effrontee, petulance.* Ital *Sfacciatezza, prosuntione.* German. Mutwillt/frächheit/feige/geilheit. Hiſpan. *Aquel desuergoncamiento, lasciuia demasiada.* Polon. *Zuchwal'oſcz.* Vngar. *Szilaysag, faytalansag.* An. *Wantonneſſe, dishoneſtie, sawcineſſe.*] Cic.in Catil majore: Vt petulantia, & libido magis est adolescentium quàm senum, nec tamen omnium adolescentum, sed non proborum. ¶ Dicitur quoq; de pecudibus. Colum.lib 7.cap.6: Quoniam cornuti ferè pernicioſi sunt, propter petulantiam. Et de arborum ramis. Plin.lib.16.cap.30: Præcipuèq; domibus expetitur ramorum petulantia. Et de morbis. Gell.lib.12.cap.3: Itaq; vidistis philosophum ratione decreti sui nixum, cum petulantia morbi, doloris que exultantia colluctantem. Dicitur autẽ petulantia, autore Cicer.lib.4. de Rep. à petendo, ut procácitas à procando: id est, pascendo nominata est.

Pĕtŭlāntĕr, adverbium, Improbè, procaciter, lasciué [ὑβριστικῶς, ἀκολάστως. Gall. *Effrontément, impudiquement.* Ital. *Sfacciatamente, dishoneſtamente.* German. Mutwilligklich/gantz frächer vnd vnverschampter weiß. Hiſpan. *Desuergoncadamente.* Polon. *Zuchwalie.* Vng. *Faytalanul.* Ang. *Wantonelie sawcelie, impudentlie.*] Cicero ad Attic. lib.2: Diphilus Tragœdus in nostrum Pompeium petulanter invectus est. Ovid. in Epist. Paridis ad Helenam: Quinetiam ut possem verbis petulantius uti, Non semel ebrietas est simulata mihi.

Pĕtŭlcŭs, ci, Lascivus. [סורר *sorér.* ἀσελγής. Gall. *Lascif, effronté.* Ital. *Lasciuo.* Ger. Geil/mutwillig/frãch/gumppig. Hiſpan. *Locano ò retocon.* Polon. *Zuchfal'i, butaiaci.* Vngar. *Buya, fuitalan.* Angl. *Wanton, lasciuious, euer hurting.*] Virgilius 4 Georgic. -hœdique petulci. Id est, lascivi, exultantes, ut ait Servius. Colum.lib. 7. cap. 3: Itaque capri vel arietis petulci sævitiam pastores hac astutia repellunt. Hinc meretrices quoque petulcas veteres dixerunt, à petendo.

Peucĕdănum Plinio, sive Peucedanus, [πευκέδανον Dioscoridi. Germ. Ein traut wächst in Arcadia / Haarstrang genañt] Herba est tenuis caule, & oblongo, fœniculoque non dissimili, juxta terram foliosa, radice nigra & crassa, odore gravi. Nomen invenit a pinu, cujus folia imitatur, quemadmodum myrtidanum à myrto. Vnde & pinastellum nonnulli ex recentioribus appellaverunt. Vulgus *Caudam sutillam* appellat.

Peucinta, Resina, nostra vulgaris terebinthina resina: non enim genuina illa habetur, ut inquit Manardus.

Pexātus, Vide PECTO. Mart. lib. 2: Pexatus pulchrè, rides mea Zoile trita.

Pezitæ, [πεζῖται. Pol. *Bedki.*] Fungi qui sine radice, aut pediculo nascuntur, quasi pedestres. Plin. lib. 19. cap 3: Dicti quòd non tollant sese altiùs à terra. πέζος enim à Græcis dicitur, qui pedibus iter facit: unde etiam calculi illi quos in latrunculorum ludo pedites vocamus, à Græcis vocantur πεζοί.

P ante H.

P. H. C. In notis antiquorum, Publicus honor curandus.

Phacorde, Tertia oculi tunica.

Phacudes. Empetron apud Dioscor. lib. 3. cap. 191.

Phacos, Saliva apud Dioscor. lib. 3. cap. 38.

Phœcăsĭus, Calcei genus: unde Phœcasiatos sacerdotes & deos vocamus. Seneca ad Lucilium: Si quem palliatum, aut phœcasiatum conspexeris.

Phadra, Equisetum vel Hippuris, Dioscor lib 4. cap. 49

Phăgĕdæ̆nă, æ, cum diphthongo in penul. (Nam Græcè φαγέδαινα scribitur, ἀπὸ τοῦ φαγεῖν: hoc est, ab edĕdo.) [An *A running carker or corpo. which shorties eatells the fleshe.*] Exulceratio usque ad ossa celeriter depascens, cum inflammatione saniem malè olentem emittens, & ad mortem perducens. Autor Iulius Pollux. Plin. lib. 20. cap. 4: Vicera quæ phagedænas vocant, folia & radix decocta cum melle sanant. Columella quoque lib. 9. c. 12: Phagedænam inter alia morbos numerat, quum scilicet cetera partes vacua computrescunt, & serpente latiùs vitio, ipsæ quoque apes intereunt. Sæpe etiam (*inquit*) vitio quod Græci φαγέδαιναν vocant, intereunt.

Phăgĕdæ̆nĭcus, a, um adjectivum. Plin. lib. 24. cap 4: Condylomatis quæ phagedænica vocantur.

Phăgus. Vide FAGVS.

Phalacrŏcorax, pen. corr. Aquaticus corvus. [φαλακροκόραξ. Gall *Corneau de cheueux pelez.* Ital. *Coruo aquatico* Germ. Ein Wasser rapt etlich nennt dasselb vogel ein Schwemmergans Hist. *El cuervo calvo.* Polon. Wodni kruk. Vng. Vizmarin, auaty, xarjas. Ang. *A water crow or cormorant.*] Plin. lib. 10. c 48: Iam & in Gallia Hispaniaque, & pes Alpes etiam, ubi & Phalacrocoraces, aves, Baleanum insularum peculiares.

Phălacrŏn, [φαλακρόν. Gal *Chauue.* Ital. & Hisp *Caluo.* Germ. *Kalt glatzechtig.* Pol. Łysy, item *goły.* Vng. Kopasz. Ang *Balde.*] Græci *calvum* dicunt. Hinc corvi aquatici phalacrocoraces dicuntur, Baleanibus insulis peculiares, ut inquit Plin. lib. 10. cap. 48. ¶ A Græcis etiam loca nuda, nullis herbis, aut plantis vestita, phalacræ, φαλάκραι appellantur: quæ à Columella vocantur glabreta. Vnde etiam Corcyræ insulæ promontorium quoddam phalacron appellatur, teste Plin. lib 4. cap. 11. ¶ Præterea Idæ montis juga Phalacras vocari tradit Stephanus, eò quòd ob nivis copiam qua in multam usque ætatem tecta sunt, stirpem nullam gignant, iisque veluti capillamento orbata calvi videantur.

Phălæ, Turris ut alii tentant, Falæ. [Ger. Hölzine Thürn / welche die Alten in Schawspelen auffrichteten.] Plinius sunt turres ligneæ, teste Nonio, quæ spectaculorum gratia erigebantur. Festus: Phalæ, ligneæ turres sunt, ob altitudinem dictæ à falādo, quod apud Hetruscos significat cœlum. Ennius. Malos diffindunt, fiunt, tabulata phalæque.

Phălæcĭum carmen, φαλάκιον μέτρον. A Phalæco inventore nomen accepit. Alio nomine dicitur Hendecasyllabum, à numero scilicet syllabarum. Constat spondeo, dactylo, & tribus trochæis. In prima tamen sede pro spondeo modò trochæus ponitur modò jambus.

Phălænæ, φάλαιναι, Quidam pisces in mari, qui Latinis Balanę dicuntur.

Phălāngæ, f. p. [φάλαγγες: Gal *Rouleaux qu'on met sous les nauires, pour les tirer à l'eau ou à bord.* Ital. *Stanghe.* Germ *Hebel/waten oder wellen/auff welchen man ein taft tregt oder watet.* Hisp. *Las palancas.* Pol. *Walki*, item *drągi.* Vng Tsöbör rusl terök hordo rud. Ang. *Rollers which is put vnder shipes to roll to these or frome the sea.*] Sunt quibus bajuli ferendis oneribus utuntur, quæ σκολοφόρια, Plato appellat. Plin. lib. 4. cap. 56: Phalangæ, fustes sunt nodis carentes, quibus Afri prælium contra Aegyptios primi fecerunt. Iul. Pollux: Phalanges, *inquit*, sive phalangæ, dicuntur ligna quibus subjectis naves trahi solent. Scribit Herodotus Aethiopas vicenos dentes elephantorum grandes, & è materia hebeni centenas phalangas, tertio quoque anno tributi vice regibus pendere solitos. Nonius abjecta aspiratione vocat palangas. Palangæ (*inquit*) dicuntur fustes teretes, qui navibus subjiciuntur, quum attrahuntur ad pelagus vel quum ad littora subducuntur: unde etiam nunc palangarios dicimus qui aliquid oneris fustibus transvehunt. Var. lib. 4. de vita pop. Rom. Quum Pœnus in fretum obviā venisset nostris, & quosdam cepisset, crudelissimè pro palāgis carinis subjecerat, quo metu debilitaret nostros. Hinc etiam Latini formaverunt verbum Palango, as, quod est onus aliquod hujusmodi fustibus transveho. Afranius: Et capream unam semulaceram quaterni simul palangabant.

Phălāngārĭī, φαλαγγῖται, Appellati sunt milites qui erant in phalange, quales habuit ad imitationem Alexandri Magni Alexāder Severus Romanorum Imperator, ut autor est Lampridius. ¶ Sunt etiam phalangarii (ut quibusdam placet) qui onera fustibus transvehunt: sed in hac significatione, apud Nonium legimus palangarios sine aspiratione.

Phalangītes, φαλαγγίτης, Herbæ nomen est, quæ alio nomine phalangium dicitur, à nonnullis etiam leucanthemon. Plinius lib. 27. cap. 12. etiam ab effectu eam nomen accepisse ostendit, quòd phalangiorū morsibus medeatur: quod & ipsum apertè testatur Aegineta. φαλαγγίτης, *inquiens*, ἀντιδοτεῖ τοῖς μὴ δεῖν τὰ τοῖς φαλαγγίοις, *non bonus.*

Phălangium, gii, n. l. [φαλάγγιον. Ga. *Vne sorte d'araigne, de laquelle la morsure est venimeuse & dangereuse* Ital. *Sorte di ragno* Ger. Ein gattung einer spynnen / so in einem reden platz drey gleych hat. Hist. *El aranna pancomosa.* Pol. Pająk. Vng Mérges pók. Ang. *A kind of spider whose bite is venimous.*] Genus aranei: ita dictum quòd internodia terna habeat in cruribus. φάλαγξ enim Græcis propriè digitorum internodium dicitur. Plin. lib. 29. ca. 4: Phalangium est Italiæ ignotum, & plurium generum: unum simile formicæ, sed multò magis ruto capite, reliqua corporis parte nigra, albis intercursantibus respersum guttis. Reliqua phalangiorum genera vide ibidem. ¶ Est item phalangium herbæ nomen, quæ & alio nomine phalangites dicitur. Vide de Plinium lib. 27. cap 12. & supra in dictione PHALANGITES.

Phalangitium. Idem quod Phalangium, Dioscor. lib 3 ca. 121.

Phălānx, gis] מַעֲרָכָה *מערכה* φάλαγξ. Gal. *Armée Macedonique de huit mille hommes de pied armez.* Ital. *squadra* Germ. Ein gar dicke vnnd enge Schlachtordnung von acht tausent fussknechten Hisp. *Gente de pie armada en forma de esquadron.* Gr. ἐγχειρίδιον Vng. *Le csatarend* Arab. *Macedonica / Macedonum agmen* / *hominum armatorum*] Dicto Macedonica, qua non propriè legio, nec quadrata acies, & cuneus militaris intelligitur, quādo ferè cum pede pes, clypeus, clypeo, vir viro in acie conferebatur. Cōtinebat autem octo millia armatorum: nec hoc quidem peculiare fuit Macedonum institutū, ut autor est Liv. lib. 8. ab Vrbe, quum ait: Et quod antea inquit phalāges simules Macedonicis, hoc posteā manipularim structa acies cœpit esse. Curtius: Macedones phalangem vocant peditum stabile agmen, ubi vir viro, armis arma conferta sunt. Cæs. bel. Gal. Milites nostri è loco superiore pilis missis, facilè hostium phalangem perfregerunt. In quo Cæsaris exemplo proculdubio accipitur phalanx pro armorum connexione, atque testudine, sive pro armatorū ordine quo perfracto maximè hostibus noceri potest. Hinc per translationem illud a Satyrico poēta dictum: junctæque umbone phalanges. ¶ Idem phalanx, est regula continens lances: id est, libram. ¶ Phalanx, item Aristotelis genus aranei est, quod & phalangium, φαλάγγιον, dicitur. ¶ Item phalāges dicuntur digitorū internodia, teste Galeno, in tractatu de Ossibus: cujus verba placuit Latinè verti, Inter digitos & carpon, ossa quæ ad eos tendunt, & palmam explent, μετακάρπια, appellantur: idque carpo per synarthrosin, aut priori digitorum phalangi, scytalidive (sic enim varie à nōnullis digitorum ossa nominantur) per diarthrosin articulatur.

Phălangītæ, tarum, dicuntur Milites ex Phalange. φαλαγγῖται. Liv. lib. 37: Decem & millia peditum more Macedonum armati fuēre, qui phalangitæ appellabantur.

Phălărĭcă, æ, pen. corr. [φαλαρική. Germ. Ein Kriegsrustung.] Genus est teli ad modum hastæ, valido præfixum ferro, quod in longitudine habet pedes tres, ut totum cum armis corpus trāsfigat: inter cujus tubam & hastile sulphur, resina, bitumen, stuppa cōvolvuntur infuso oleo quod incēdiarii vocāt: deinde ballistæ impetu emissa, prærupto munimine ardens, figitur ligno, turritamq; machinam incēdit. Est autē magna, & parva phalarica. Vnde Lucanus dixit phalaricam nervis mitti tortilibus. Virg. verò lib. 9: Turnum manu jaculari potuisse phalaricam ostendit. Sed magnum (*inquit*) stridens contorta phalarica venit Fulminis acta modo. Dicta est autem phalarica, teste Servio, quòd ea utātur phalarum: hoc est, turrium propugnatores: sive, ut Vegetio placet, quòd turritæ machinæ ea incendantur. Vide de hac machina plura apud Servium in locum Virgilii jam citatum.

Phaleon, Apocynon, apud Dioscor. lib 4. cap. 84.

Phalĕræ, pen. cor. harū phalerarum, f. p. [φάλαγγες. Gall *Bande de chevaux.*

de cheuaux. Ital. *Abigliamenti da caualli.* Germ. Allerley zeůgk̃ung. Hiſp. *Los jaezes de cauallo.* Pol. *Rząd nakoma, ał bo ozdoba zołmierzą.* Vng. *Lo ekeſſeg, ólcözet.* Angl. *Horſe trappers.*] Ornamẽta equorũ, ἀπὸ τῆς φάλης Græco adjectivo, quod ſignificat illuſtre. Virg. lib. 6. Aeneid. Primus equum phaleris inſignem victor habebo. Non tamen ſola æquorum ornamenta phaleræ dicuntur, ſed nonnunquam etiam equitum & virorum nobilium: unde Liv. lib. 9. ab Vrbe tradit comitia Aedilitia Cn. Flavii Scribæ tãtùm habuiſſe indignitatis, ut plerique nobilium aureos annulos & phaleras deponerent.

Phălĕrātŭs, ta, tum, Phaleris ornatus. [*φαλαρωτός.* Gall. *Bardé.* Ital. *Bardato.* Germ. Köſtlich vnnd zierlich behenckt vnnd angelegt. Hiſp. *Ornado de jaezes.* Pol. *Przichedożom, w y ſtrichnioni.* Vngar. *Lo ólcözeltel meg ekeſitetöt.* Ang. *Barded.*] Sueton. in Claud. Craſſus Frugi equo phalerato, & in veſte palmata. ¶ Per tranſlationem item phaleratum appellamus quod fucatum eſt, & ad ſpeciem ornatum: metaphora ducta ab equis venalibus, ut qui cariùs vendantur, phaleris ſolent exornari. Sic Terentius in Phorm. Phalerata dicta poſuit pro ornatis, comptis, & fucatis.

Phălĕrĭdēs, Aves ſunt ex genere natantium, in Seleucia Parthorum, & quodam Aſiæ tractu præcipuè naſcentes, teſte Plin. lib. 10. cap. 48. Colum. lib. 8. cap. 15: Clauſæ paſcuntur anates, querquedulæ, boſcides, phalerides, ſimilesque volucres, quæ ſtagna, & paludes rimantur.

Phănātĭcŭs, ci, m. ſ. dicitur, Qui divino numine afflatus eſt, & cui percito furore multæ vanæ apparitiones, & ludibria fiunt: qualem inſanientem Ajacem fuiſſe Poëtæ ferunt quum in pecora ſæviret, Agamemnonem ſe & Vlyſſem occidere ratus. [משוגע *meſchugha'h.* κάτοχος, ἐνθουσιαστής. Gal. *Furieux.* Ital. *Furioſo.* Ger. Ein ſchwirmer/ von einem ſchwindelgeiſt beſeſſen/ ein vnſinniger. Hiſ. *Loco furioſo.* Pol. Wſzetieckli. Vn. *Feſe beſult.* An *He that hath vaine viſions.*] Cic. pro Domo ſua: Quid tibi neceſſe fuit anili ſuperſtitione, homo phanatice, ſacrificium quod alienæ domi fieret, inviſere? Hũc morbum, phanaticum errorem vocat Horatius de Arte: Aut Phanaticus error, & iracunda Diana.

Phanera, *φάνερα*, Sol dicitur, quia quotidie renovat ſeſe τὰ πάντα φάινεται νέα: id eſt, quoniam apparet novus.

Phanias. [*φανίας.* Gal. *Poure.* Ita. *Colui che è povero.* Ger. Rümpfler/ der ſich reicht thumbẽ berümpt die er nicht hat. Hiſ. *Pobre.* Po. *Chłnbca.* Vng. *Maga hanyo kerkedekön.* Ang. *Poore.*] A Græcis dicitur qui tenuis fortunæ quum ſit, ſummas tamen divitias jactat, & ſimulat, tractum à Phania quodam ejus ingenii homine. ¶ Fuit etiam hoc nomine Appii Pulchri libertus.

Phāntāsĭă, æ, f. p. Viſum, imago rerum animo inſidientium. [יֵצֶר *jétſer.* φαντασία. Gall. *Phantaſie, viſion.* Ital. *Fantaſia, imaginatione.* Ger. Ein geſicht/ ein eynbildung oder phantaſey. Hiſ. *Imagination.* Pol. *Mniemanie, fantaſia.* Vng. *Latas.* Ang. *Fantaſie.*] Cic. 1. Acad. In qua primũ de ſenſibus ipſis quædam dixi nova, quos junctos eſſe cenſuit è quadam quaſi impulſione oblata extrinſecus, quam ille *phantaſiam*, nos *viſum* appellemus licet. Idem Caſſio. lib. 15: Qui putant etiam διανοητικοὺς φαντασίας ſpectris Catianis excitari.

Phāntāsmă, atis, n. t. [חִזָּיוֹן *chizzajón.* φάντασμα. Gal. *Phãtoſme, viſion.* Ita. *Fantaſma.* Germ. Ein falſch geſicht oder erſcheinung. Hiſp. *Imaginacion falſa, viſion phantaſtica* Pol. *Strachy.* Vng *Latot latas.* Ang. *A viſion.*] Eſt viſum, ut inquit Macrobius, cùm inter vigiliam & altam quietem in quadam (ut aiunt) primi ſomni nebula adhuc vigilare ſe exiſtimans, qui dormire vix cœpit, aſpicere videtur irruentes in ſe, vel paſſim vagantes formas à natura ſeu magnitudine, ſeu ſpecie diſcrepantes: variasque tempeſtates rerum vel ætas, vel turbulentas. Differt à phantaſia, inquit Suidas, quòd Phantaſma eſt imaginatio, vel viſio ejus quod non eſt: phantaſia autem ejus ſolùm quod eſt.

Phāntāsmătĭcŭs, φαντασικός, Imaginativus.

Phānum, phani, n. ſ. Templum, quia φανερὸν, apertum & manifeſtum ſignificat, & omnibus adeuntibus aperta ſunt templa. [הֵיכָל *hechál* בִּירָה *bíjth* בָּמָה *bamáh.* ναός. Gal. *Tẽple.* It. *Tempio, chieſa.* Ger. Ein tempel oder kirch. Hiſ. *Templo.* Po. *Kościol, kapl'ycza.* Vn. *Templum, kapolna* Ang. *A churche or temple.*] Cic. 3. de Finib. Nam ut peccatum eſt patriam prodere, parentes violare, phana depeculari, quæ ſunt in effectu, &c. Cæſar 1. belli Civil. Pecuniæ à municipiis exiguntur, & è phanis tolluntur. Alii fanum, & quidem rectiùs ſcribunt.

Phărĕtră, æ, f. p. Sagittarum theca. [אַשְׁפָּה *aſchpáh.* φαρέτρα. Gal. *Vne trouſſe de fleſches, ou carquois.* Ital. *Turcaſſo, pharetra, carcaſſo.* Ger. Ein kocher Hiſp. *Carcax ò aliaua.* Po. *Saiduk.* Vng *Teges.* Ang. *A quiuer of arrowes.*] Virg. 1. Aen. Succinctam pharetra, & maculoſę tegmine lyncis. Dicta pharetra παρὰ τὸ φέρειν τὰ τρώσοντα βέλη. ¶ Capax pharetra, Ovid 9. Metamor. ¶ Gravida pharetra ſagittis, Horat. 1. Carm. Ode 22. ¶ Plenæ pharetræ, Ovid 4. de Pon.

Phărĕtrātŭs, dicitur qui pharetram fert. [ὁ φαρετροφόρος. Gall. *Garni de carquois.* Ita. *Fornito di carcaſſo.* Germ. Der ein kocher anhat oder tregt. Hiſpan. *Ornado de carcax.* Polon. *Ktori ſai dak noſzą.* Vng. *Tegzes.* Ang. *That hath or beareth a quiuer of arrowes.*] Ovidius 1. Amor. Eleg. 1: Lege pharetratæ virginis arva coli. Virg. 4. Georg. Quaque pharetratæ vicinia Perſidis urget. ¶ Miles pharetratus, Silius. lib. 7.

Phărĭās, pen. prod. φαρίας, Serpens eſt, ſulcum, dum ſerpit, cauda in terra faciens. Luc. lib. 9: Et contentus iter cauda ſulcare pharias.

Pharĭcon, φαρικὸν, Genus veneni eſt, quod Athenæus phariacon nominat, de quo Plin. lib. 28. cap. 10.

Phărĭsæŭs, φαρισαῖος, Nomen ſectæ Iudæorum religioſæ. Erant enim apud Iudæos tres ſectæ, Phariſæorum, Sadducæorum, & Eſſæorum. Dicitur autem Phariſæus, quaſi ſeparatus, ab Hebræo *Pharas*, quod eſt dividere: propterea quòd qui hanc ſectam colerent, à cæteris habitu moribusque diſtinguerẽtur.

Phărĭsāĭcŭs, a, um, φαρισαϊκὸς. Hieronym. contra Vigilãt. Quaſi ſepulcra Phariſaica foris dealbata.

Phărmăcum, ci, penult. corr. n. ſ. [רְפוּאָה *rephuáh.* φάρμακον. Gal. *Medecine.* Ital. *Medicina.* Germ. Ein artzney ſie ſeye gleich gut oder böß. Hiſpan. *Meleżina.* Polon. *Lekarſtwo.* Vngar. *Oruoſſag eteröd, cantair.* Ang. *A medicine, a remedie, to cure.*] Vocabulũ eſt mediũ, quod tàm pro toxico quàm pro ſalutifero medicamẽto accipi poteſt: quemadmodum & Veneni appellatio apud Latinos. Caius l. Qui venenum ff. de verb. ſign. Qui (*inquit*) venenum dicit, adjicere debet in malum, an bonum ſit. Nam & medicamenta venena ſunt: quia eo nomine omne continetur quod naturã ejus cui adhibitũ ſit, mutat. Quum id apud nos *venenum* appellamus, Græci φάρμακον dicunt, quod apud illos quoque tàm medicamenta quàm quæ nocent, hoc nomine continentur. Vnde adjectione alterius nominis admonet nos ſummus apud eos poëtarum Homerus qui ſic ait: φάρμακα πολλὰ μὲν ἐσθλὰ μεμιγμένα πολλὰ δὲ λυγρά. Hæc Caius.

Phārmăcŏpōlă, æ, pen. prod. m. p Pharmacorum vẽditor. [φαρμακοπώλης. Gall. *Vn apothicaire.* Ital. *Profumiero, ſpeciale che appareccbia le medecine.* Germ. Ein Apotecker/ der allerley artzney macht vnnd verkaufft. Hiſ. *Boticario.* Pol. *Hepte karſą.* Vn. *Patikas.* Ang. *A ſeller of medicine.*] Horat. lib. 1. Serm. Sat. 2: Ambubajarũ collegia pharmacopolæ. Cic. pro Cluent. Tum repẽrè Anconitanum quendam L. Clodiũ pharmacopolam circunforaneum, qui caſu tum Latinum veniſſet, aggreditur. Quidam Seplaſiarios vocant, à Seplaſia vico, ſeu foro Capuano in quo medicamenta & unguenta conficiebantur.

Phārmăcēūtĭcē, φαρμακευτικὴ, Dicitur ea pars medicinæ quæ pharmacis curat, ad differentiam therapeutices, & chirurgices.

Phārmăcōdēs, φαρμακῶδες, Odor medicamenti.

Phārmăceutrĭă, [מְכַשֵּׁפָה *mechaſchſchephah.* φαρμακεία.] Dicitur quam nos *ſagam* dicimus, vel *veneficam.* Hoc nomine Virgilius Aeglogam quãdam inſcripſit, in qua Theocriti imitatione venefica quædam inducitur, quæ magicis incantationibus animum viri à quo ſpernebatur, ad ſui amorem conatur revocare.

Phārmăcōthēŏn, φαρμακώδιον, Medicamentum divinũ, quale eſt rhabarbarum.

Phaſe, פֶּסַח *pésach.* Hebraicè, Latinè trãſitus dicitur, quam vocem LXX. converterunt πάσχα, Vide PASCHA.

Phaſelus, Vide PHASEOLVS.

Phăsēlŭs, li, pen. prod. [עֲבָרָה *habaráh.* φάσηλος. Ger. Ein gattung eines tingẽ ſchiffs/ alß ein weidling. Pol. *Dubas.* Vn. *Kűzep haio.* Ang. *A galey.*] Straboni & Appiano navigii genus fuit, miſtam habens formam ex oneraria & longa triremi, quòd tàm velis quàm remis agi poterat. Catul. Phaſelus ille quem videtis hoſpites, Ait fuiſſe navium celerrimus, Neque ullius natantis impetum trabis Nequiſſe præterire: ſive palmulis Opus foret volare, ſive linteo. Georg 4. Et circumpictis vehitur ſua rura phaſelis. Saluſt. lib. 3: Et fortè in navigando cohors una grandi phaſelo vecta, à cæteris deerravit. Nonius Phaſelum interpretatur navigium Campanum. Bayfius eandem exiſtimat cum myoparone, aut certè ab illius figura non multum diſtantem. Nec defuerunt qui in Pamphylia primùm inventum ſuſpicati ſint, & à Phaſelide oppido nomen accepiſſe.

Phăsēŏlŭs, per quatuor ſyllabas. [φασήολος. Gal. *Phaſeoles, vne eſpece de pois* Ital *Fagiuolo* Germ Faſelen/ oder welſch bonen Hiſp. *Frijoles.* Pol. *Bob.* Vng. *Török bob*] Genus leguminis, ſiliquam ferens longiorem quàm fœnogræcum, quæ unà cum ſemine manditur viridis ex oleo & garo Colum. lib. 2. ca. 15: Phaſeoli modii quatuor obruuntur, totidẽ operis. ¶ Legitur & Phaſelus, lib 1. Georg. Seu pinguem viciam quæ ſeres, vilemque phaſelum. Tu quidem phaſelũ legas. Gal. lib. 1. de Aliment. facul. Phaſeolos diſtinguit à phaſelis, vultque phaſeolum plantam hortenſem eſſe eãdem cum ſmilace, cujus fructus lobi dicuntur, & dolichi Theophraſto: phaſelum autem eundem eſſe cum cicercula, aut certè ejus ſpeciem, quæ etiam hodie *Phaſillorum* nomen apud vulgum retinet.

Phăsēlĭnŭs,

Phăsĕlĭnŭs, pĕn. corr. Adject. φασηλινός. Quod ex phaſeolo factũ eſt: ut phaſelinum oleum; Plin. lib. 23. cap. 4.

Phasgānĭŏn, [φασγάνιον. Pol. *Palna wika.*] Herba eſt quæ alio nomine xiphion appellatur: hoc eſt, gladiolus, naſcẽs in locis humidis, quum primùm exit, gladii ſpeciem præbens, radicem habẽs duorum cubitorum, nucis avellanæ modo fimbriatam. Reliquam deſcriptionem vide apud Plin. lib. 25. cap. 11.

Phāsĭānŭs, m. ſ. [φασιανός. Gal. *Vn Faiſan.* Ital. *Fagiano, ò faſano.* Ger. *Ein phaſian oder faiſant/iſt ein art vögel.* Hiſ. *Faiſa.* Po. *Bażăt.* Vng. *Fatczan.* Ang. *A feaſant.*] Avis nota, à Phaſi fluvio ita nominata: ũde ab Argonautis primùm in Græciam, atque inde ad nos putatur eſſe deportata. Mart. lib. 13: Argiva primùm ſum tranſportata carina, Antè mihi notum nil niſi Phaſis erat. In hanc avem Itym Terei filium mutatum poëtæ fabulantur.

Phāsĭānă, næ, idem: ut apud Plin. lib. 30. cap. 48: Nonnulli etiam phaſianas gallinas vocant.

Phāsĭānārĭŭs, m. ſ. Qui phaſianos paſcit. [φασιανοτρόφος. Gal. *Vn faiſannier, qui nourrit des faiſans.* Ital. *Chi nutriſce faſani.* Germ. *Der die faſanen zeucht vnd speiſſet.* Hiſp. *El que cria los faiſanes.* Pol. *Ktori bażanti żywi.* Vng. *Fatczan tarto.* Ang. *That feedeth feaſants.*] Paulus Iuriſconſult. Phaſianarii autem, & paſtores anſerum non continentur.

Phaſiolos, Itopyros, Dioſcor. l. b. 4, cap. 122. φάσηλος. Palumbus.

Phāsĭs, ătis, m. et f. Apparitio, viſum, monſtrum. [פְּלִיאָה *chi'ſáion.* φάσμα. Gall. *Monſtre, apparition.* Ital. *Moſtro, apparitione.* Germ. *Ein erſcheinung/ein wundergeſicht.* Hiſpan. *Milagro, apareſcimiento.* Pol. *Oznw.* Vng. *Latas.* Ang. *A ſight or viſion.*] Eſt etiam nomen fabulæ apud Menandrum Græcũ comicum. ¶ Phaſma etiam fabula fuit cujuſdam Catulli, ut ex Iuvenale intelligere licet. Satyr. 8: Conſumptis opibus vocem Damaſippe locaſti Suppario, clamoſum ageres ut Phaſma Catulli.

Phāttăgă, Indis animal Crocodilo terreſtri ſimile, magnitudine catuli, melitæ, pelle ſquamoſa & aſpera, ita ut ferrũ etiam haberet. Aelianus.

Pharinus pānis, Alens ſic dictus.

Phaūlĭæ, φαυλίαι, Polluci, Sunt olivæ quæ minimo ſucco, corpore prægrandi, puſilloque ſunt nucleo.

Phellāndrĭŏn, φελλάνδριον, Herba quæ in paluſtribus naſcitur, folio apii, cujus ſemen propter calculos, & veſicæ incommoda bibitur. Quidam exiſtimant eam eſſe quam officinæ *Filipendulam* vocant: alii eandem faciunt cum apio paluſtri, quod à Dioſcoride ἑλειοσέλινον vocatur.

Phēllŭs, m. ſ. [φελλός. Gal. *Du liege.* Ita. *Souero.* Ger. *Pfatoffelholtz/ oder korcheych.* Hiſp. *Alcornoque.* Pol. *Korka.* Vng. *Bikhas.* Ang. *Cork.*] Teſte Cæl. lib. 6. cap. 17, idem eſt cum eo quod Latini vocant ſuber. Vnde Plutarchus in lib. de Fortuna Romanorũ, ſcribit C. Pontium à Camillo miſſum in Capitolium a Gallis id temporis obſeſſum, quum Tibrim trãſmitteret, φελλὸς, πλατὺς καὶ πεπυκνωμένος: hoc eſt, phellos latos pectori ſubjeciſſe. Græci Cortici perpetuo epitheto vocant ἀξέπλυτον: hoc eſt, immerſibilem, quod in aquis non niſi magna ponderis vi ſubmergatur. Hinc a Luciano finguntur eſſe homines quidam phellopodes, qui per mare currentes non mergebantur, quaſi phellinos habentes pedes.

Phemus, Medicamenti nomen à Martiano medico ad cholicam paſſionem ordinatum, meminit Aetius Serm 9. cap. 47.

Phenice, vel Phenix, vel Phenicea, hordei folius & ſpica lolii apud Dioſc. lib. 4. cap. 46.

Phēngītēs, φεγγίτης, Lapis duritia marmoris, candidus & trãſlucens: unde & nomen habet. Nam φέγγος ſplendorem ſignificat. Plin. lib. 36. cap. 22.

Phēnĭŏn, [Ger. *Ein kraut mit hübſchen blumen/ wird von mãcherley farben gefunden: Tragus verdeutſcht es Feldröſle.*] Herba quæ & anemone dicitur, quaſi herba venti: ſic enim vulgus appellat, quòd ejus flos tantùm vento ſpirante aperiatur. Plin. lib. 21: cap. 23.

Pheronobion, Lactuca ſylveſtris ſecundum Zoroaſtem.

Pheruſa, Scholymos vel Carduus apud Dioſcor. lib. 3. c. 15.

Pheũxictĕrŏn, Ariſtolochia rotunda. Barbarus in Corol.

Phĕretrum, φέρετρον, Vide FERETRVM.

Phĭălă, æ, f. p. [פְּוֹ *ſéphel.* φιάλη. Gal. *Vaiſſeau à vin, ſoit pot, ou coupe, ou taſſe.* Ital. *Amolaſinghiſtara, caraffa.* Germ. *Ein trinckſchalen/ ſo man gewohnlich nur auß gold vnd ſilber machet.* Hiſp. *Laredoma.* Polon. *Credentz do pyciá.* Vng. *Virages pohar.* Ang. *A gobbiet or broade piece to drink in.*] Poculi genus capacius: ita dictum, quaſi πιάλη, κατ' ἀναγραφήν, παρὰ τὸ πίειν ἅλις παρέχειν: hoc eſt, ab eo quòd affatim ad bibendum ſuppediteẽ. Solent autem phialæ ex auro fieri: quod & ipſum non obſcurè innuit Iuvenalis Satyr. 7: Vitro tenet phialas: tibi non committitur aurum.

Phĭdĭtĭă, orum, n. ſ. φειδίτια, Cœnationes Lacedæmonii ſeu convivia nominabant, ſive quòd φιλίας: id eſt, amicitiæ cauſa inſtituta ſint, ſive potiùs à parſimonia, φείδομαι enim ſignificat parco & abſtineo: φειδὼ parcitas & parſimonia: φειδωλὸς parcus: Vnde & phiditia, cõvivia parca & frugi. [Po. *Czeſcz przyiacielska.*] Cic. 5. Tuſcul. Quid, victum Lacedæmoniorum in conditiis, nónne videmus? Conveniebant enim ad phiditia ferentes ſinguli farinæ modium, vini coros octo, caſei quinque minas, ficuum quinque ſemiminas.

Philadelphia, amor fratris, vel fraternitas: & Philadelphus amator fratris. Vide in PROPRIIS.

Philanthropus, pen. prod. [φιλάνθρωπος. Pol. *Rzepik.*] Lapis genus, ita dictum quòd veſtibus hominum adhærere videatur: φιλάνθρωπος enim Græcis benignum & hominis amantem ſignificat. Vid. Plin. lib. 24. cap. 19 Dioſcoridi approbatur, officinis *Rebulus.*

Philanthrōpĭă, f. p. Humanitas, hominum amor. [φιλανθρωπία. Gall. *Humanité.* Ital. *Humanita.* Germ. *Leutſeligkeit/liebe gegen den Menſchen.* Hiſp. *Humanidad.* Pol. *Ludzkość, miłość ludzi.* Vng. *Emberi ny traſſag, emberſzeretes.* Ang. *Courteſie, humanitie.*] Hanc ſic definit Speuſippus: Philantropia, eſt humanitas, & affectio amicitiæ, hominum cõciliatrix, habitus hominibus beneficus, gratiarum redditio, gratitudo benefica. Huic opponitur Miſanthropia.

Philanthrōpium Vlpianus uſurpat in l. 2. D. de proxenet. pro φιλανθρωπία, vel φιλανθρώπευμα: id eſt, liberalitas, munificentia: Idem dico, *inquit*, & ſi aliquid philãthropii nomine acceperit. De proxeneta loquitur, qui ſi aliquid pro opera ſua mercedis receperit, ex conducto non tenetur. Hotomanus.

Philautĭă, f. p. Sui ipſius amor. [φιλαυτία. Gall. *Amour de ſoy meſme.* Ita. *Amor di ſe ſteſſo.* Germ. *Liebe ſeinen ſelbs* Hiſpan. *Amor di ſimeſmo.* Polon. *Samim ſobie koghanie.* Vng. *Maha tetczeſe maga ſzeretese.* An. *Self loue.*] Cic. Att. lib. 13: Libri quidem ita exierunt, (niſi fortè me fallit communis φιλαυτία) ut in tali genere, ne apud Græcos quidem ſimile quicquam.

Philargўrĭă, f. p. Auri fames, argenti aviditas. [עֹבֶד *bétſah.* φιλαργυρία. Gal. *Conuoitiſe d'argent.* Ital. *Auaritia, cupidità di hauere.* Ger. *Begird oder liebe des gelts/ geltgierigkeit/ geltſucht.* Hiſp. *Auaricia, codicia de plata.* Polon. *Chciwoſć ſrebrá.* Vng. *Pez es kentſzeretes.* Angl. *Greed of ſilver.*] Nam quod nos *argentum*, Græci vocant ἄργυρον.

Philĕtærĭă, ſive Phileteria, [φιλετάιρειον Dioſcoridi. German. *Lyedweich / Widerſtoß / Daubenkropff / aber nicht das Fumus terræ.*] Herba eſt quam nonnulli pelemoniam appellant, alii chiliodynamam, radice craſſa, exilibus ramis, quibus in ſummis corymbi dependent nigro ſemine, cætera rutæ ſimilis. Plinius lib. 25. cap. 6.

Philippĕī, ſeu philippi, φιλιππικοὶ, Aurei numi à Philippo Macedone ita appellati, quorum apud veteres frequens mentio eſt. Plaut. Pœnulo: Hic ſunt numerati aurei trecenti numi, quĩ vocantur Philippei. Horat. lib. 2. Epiſtol. ad Auguſtum: Gratus Alexandro regi magno fuit ille Chærilus, incultis qui verſibus & malè natis Rettulit acceptos regale numiſma Philippos.

Philŏchărēs, [φιλόχαρες. Ger. Andorn. Pol. *Santa.*] Herba quæ aliàs marrubium dicitur. Plin. lib. 20. cap. 22.

Philŏdēſpŏtŭs, φιλοδέσποτος, Nomen ſervile, idem ſignificans quod amans domini.

Philodĭci, Dicuntur juris ſtrepitu gaudentes. Bud in libro de Iuſt. & Iure.

Philŏgræcŭs, [φιλέλλην. German. Der gern Griechiſche wörter braucht.] Qui libenter utitur dictionibus Græcis. Varr. 3. de Reruſt. ca. 10: Tranſi, inquit Axius, nunc in illud genus, quod nos philogræci vocamus ἀμφίσιον.

Philŏgўnĭă, pen. prod. [φιλογυναία, Amor mulierum. Germ. Wenn man zu viel liebe auff die Weyber legt. Pol. *Gamraczſtwo.* Vn. *Aszony ember szeretes.* Ang. *The loue of women.*] Cic. mulieroſitatem vertit 4. Tuſcul. Similiterque cæteri morbi, ut gloriæ cupiditas, ut mulieroſitas, ut ita appellem eam, quæ Græcè φιλογυναία dicitur, &c.

Philŏlŏgĭă, giæ, f. p. φιλολογία, Eloquentiæ ſtudium. [Germ. *Liebe der Kunſt oder Geſchrifft.* Pol. *Checz dowimowi.*] Cic. Tironi: Non eſt enim locus ita ſejunctus à philologia, & quotidiana συζητήσει, &c. Idem Attico lib. 2: Non defleamus, ne opera & oleum noſtræ Philologiæ perierit: ſed conferamus tranquillo animo.

Philŏlŏgŭs, gi, pen. cor. Studioſus eloquentiæ. [Ger. *Liebhaber der Künſte oder Geſchrifftẽ.* Pol. *Miel'oſnik wywowi.*] Cicero ad Atticum lib. 13: Ergo illam ἀκαδημικὴν, in qua homines, nobiles illi quidem, ſed nullo modo philologi nimis acutè loquuntur, ad Varronem transferamus. Idem ad Quintum Fratrem: Nos enim ita philologi ſumus, ut vel cum fabris habitare poſſimus.

Philomedion, Chelidonia, Dioſcor. lib. 2. cap. 200.

Philŏmūſŭs, [φιλόμουσος. Ger. *Liebhaber des Geſangs oder Künſten.*] Amator, ſive amicus Muſarũ. Matt. lib. 7: Nolito nimiùm tibi placere, Delectas Philomuſe, non amaris.

Philonium. Quod inquit Nicolaus, ſignificat amicũ novum.

Philŏſŏphĭă, f. p. Amor & ſtudiũ ſapientiæ [חָכְמָה *chochmáh.* φιλοσοφία. Gal. *Philoſophie, amour de ſageſſe.* Ital. *Amorè di ſapientia.*

Germ Die gestiffne liebhabung der weißheit. Hispan. *Amor de la sabiduria ò prudencia.* Pol. *Chęć do mądrości.* Vng. *Bölcseség nek szeretése, philosophia.* Ang. *Philosophie, loue of wisdome.*] Cicero 2. Offic. Iam quicquā aliud est philosophia, si interpretari velis, quàm studium sapientiæ. Idem 3. de Orat. Cognitio omnium optimarum rerum, atque in iis exercitatio, philosophia nominatur. Idem 1. de Leg. Ita fit ut mater omnium bonarum rerum sit sapientia, à cujus amore Græco verbo φιλοσοφία nomen invenit. Philosophia dividitur in tres partes, in moralem, naturalem, & rationalem. Prima componit animum: secunda rerum naturam scrutatur: tertia bene differendi rationem docet. Moralis Græcè ἠθικὴ dicitur: quæ κατ' ἐξοχὴν philosophiæ sibi nomen vendicavit. Cicer 4. Tuscul. Est profectò medicina animi philosophia Seneca: Philosophia animum format, & fabricat, vitam disponit, actiones regit, agenda & omittenda demonstrat. Apuleius Disciplinam regalem appellat, tàm ad bene dicendum, quàm ad bene vivendum repertam.

Philŏsŏphus, phi, m. f. Amator sapientiæ: [חכם *chachám.* φιλόσοφος. Gal. *Philosophe, amateur de sagesse.* Ital *Filosofho amator di sapientia.* German Ein liebhaber der weißheit / so sich auff die begibt. Hisp *Philosopho, amador dela prudencia ò sabiduria.* Pol. *Madrości miełośnik.* Vng. *Bölcsséseg szerető, philosophos.* Angl. *A philosopher, a louer of wisdome.*] quod nomen à Pythagora primùm dicitur esse profectum, qui Sophistæ appellationem tanquam arrogantiorem refugiens, philosophum se nominari voluit: post quem deinceps omnes sapientiæ professores hoc nominis sibi vendicarunt. Cic. 1. de Orat. Philosophi deniq; ipsius qui de sua vi ac sapientia unus omnia penè profiteretur, est tamen quędam descriptio: utis qui studeat omnium rerum divinarum atque humanarum vim, naturam, causasque nosse, & omnem bene vivendi rationem tenere & prosequi, nomine hoc appelletur Idem 3. de Nat. deor. Autores rerum, nō fabularum philosophi. Idem 4 Tuscul. Magistri virtutis philosophi. Philosophorum genera, & familias describit Cic. 3. de Orat.

Philŏsŏphĭcus, ca, cum. Quod ad philosophum pertinet. [φιλοσοφικόν. Gall. *Appartenant à philosophe.* Ital. *Pertinente à filosofo.* Ger. Das zu den liebhaberen der weißheit gehört. Hisp. *Pertenesciente à philosopho.* Pol *Mędrownicżi.* Vn. *Philosophose.* An. *Belonging to a philosopher.*] Cic. 5 Tusc. Ad Brutumque nostrum hos libros alteros quinque mittemus: à quo non modò impulsi sumus ad philosophicas scriptiones, verumetiam lacessiti.

Philŏsŏphāstĕr, φιλοσοφάστης, Philosophorum imitator, qui philosophiam à limine salutavit.

Philŏsŏphŏr, atis, d p. [φιλοσοφέω. Gall. *Estudier en philosophie, philosopher.* Ital *Studiare in philosophia, filosofare.* German Sich der weißheit befleissen / von sachen der weißheit und Philosophey reden und disputieren. Hisp *Estudiar en philosophia, philosophar.* Pol. *Vczę mądrości, filozofuią w mowie ſigmatyczną.* Vng. *Bölsékelek bölcsen.* Ang. *To studie and giue diligence in philosophie.*] Sapientiæ studeo, vel philosophorum more disputo, rectam vitæ bene instituendæ rationem: vel rerum naturas perscrutor. Cic. lib. 1. de Nat. deorū: Et quum minimè videbamur, tum maximè philosophabamur. Idem 2. de Orat. Ac sic decrevi philosophari potiùs (ut Neoptolemus apud Ennium) paucis, nam omninò haud placet. Plautus in Pseud. Certa amittimus, dum incerta petimus: atque hoc evenit, in labore, atque in dolore, ut mors obrepat interim. Sed satis est philosophatum nimis diu, & longum loquor.

Philŏstŏrgĭa, φιλοστοργία, A Græcis dicitur indulgētia, amorq; vehemens parentū in liberos. [Pol. *Miłowanie dźiecżi.*] Verùm voces hujusmodi quę neque Latinis scriptoribus sunt usitatę, neque nostris literis scribi consueverunt, rectiùs in Græcum Dictionarium rejicientur. Quare non immeritò pleraque id genus, (quæ huc non paucæ nullo judicio erant insertæ) abjecimus, & veluti nothas ex aliena familia segregavimus: idque eodem jure quo Latinas è Græco lexico eximeremus.

Philŏthĕŏrŏs, pen prod. [φιλοθεωρος. Ger. Einer der gern allerley dingen Naturen vnd vrsach betrachtet vnd ergründet / Sinnreicher Mensch. Spintiperer.] Speculationi deditus. Cic. Tiberio lib. 9: Deinde quod in Britānia non nimis te philotheorum præbuisti, planè non reprehendo.

Philtrum, tri, n. s. [φίλτρον. Gal. *Poison pour faire aimer.* Ita *Veneno che induce ad amare.* Germ. Ein butensuppe/ein speiß oder tranck so ein buł dem anderen zu essen oder zu trincken gibt / jhn zu vnsinniger buolschafft zu bringen. Hispan. *Los echizos* Polon. *Miłosne trunek.* Vng. *Zeretetre indito eteto.* An. *A drink, or any such thing which causeth lone.*] Pharmacum amorem concilians (Cicero Amatorium poculum appellat) hoc est, quicquid eo animo edēdum bibendúmve datur alicui, ut inducatur ad alterius amorem: qualia nonnulla commemorantur a Plinio: quæ tamen pleraque omnia ingerendæ potiùs insaniæ, quàm cōciliando amori videntur convenire. Ovidius, eorum usum vehementer dissuadet lib. 2. de Arte: Nec data profuer nt pallentia philtra puellis: Philtra nocent animis, vimque furoris habent. ¶ Per translationem philtrum accipimus pro corporis totius venustate, habitu, dignitate, morumque comitate oculis hominum ita grata, ut solo aspectu inire gratiam ab omnibus quis facile possit. Galli sua lingua *Gratiam* appellant.

Philŕodoses, Asplenium apud Dioscor. lib. 3. cap. 152.

Philўră, f. p. [φιλύρα. Gall. *Teil, ou tilleul.* Ital. *Tiglio.* Germ. Ein lyndenbawm Hisp. *La teja arbol.* Pol. *Lipa.* Vng *Hasfa anagy has fa belsò hea.* Angl. *A thinne skinne betwene the bark and the three a leaf or shed of paper.*] A Græcis dicitur arbor, quā Latini tiliam vocant. Plin. item lib. 16. ca 14: Philyram vocare videtur membranam tenuissimam inter corticem & lignum tiliæ arboris, ex qua coronarum lemnisci conficiebantur. Inter corticem, inquit, & lignum tenues tunicas multiplici membrana, è quibus vincula tiliæ vocantur: tenuissimę earum philyræ, coronarum lemniscis celebres, antiquorum, que honore. ¶ Accipiuntur etiam philyræ pro membranis papyri, vel aliarum arborū, in quibus olim scribebatur. Martian. de Nupt. Philolog. Libri in philyra, cortice subnotati. Plinius lib. 13: Præparantur ex eo chartæ divisæ acu in prætenues, sed quàm latissimas philyras. Alia, exemplaria habent philuras, quod in idem recidit. Multæ enim sunt Græcæ dictiones, quæ apud Latinos indifferenter scribuntur per y vel u. Solebant enim prisci Latini qui peregrinas literas non admittebant, loco y, scribere u.

Phimus, Præcisi ostioli vulvæ curādi ratio ejus est apud Paulum lib 6. cap. 73.

Phimōsĭs, φίμωσις, Dicitur quum glans membri virilis ita tegitur præputio, ut nudari non possit. Dicta φίμωσις ἀπὸ τοῦ φίμου, quod nexum in superiore parte sacci significat, quum scilicet totus sacculi oris ambitus funiculo colligatur. ¶ Est & phimosis, vitium huic prorsus contrarium, quum præputium semel deductum, suum in locum reduci non potest: quod vitij genus etiam ἀνάφίμωσις appellatur.

Phlĕbŏtŏmĭă, f. p. [φλεβοτομία. Gall. *Saignee.* Ital. *Il salassare, salasso.* Ger. Aderlassung/öffnung der aderen. Hispan. *El sangrar, Cortadura de vena.* Pol. *Kiw e pescenie.* Vng. *Er vagas.* Angl. *The cutting of a vaine.*] Incisio venę quæ fit ad sanguinem minuendum, fodandi fervoris gratia. φλέβας enim dicunt Græci quas nos *venas*, & τέμνειν *incidere*.

Phlĕbŏtŏmŏn, [φλεβότομον. Gal. *Lancette.* Ital. *Lancetta.* Ger. Ein laßeysen oder fleten. Hispan. *Lanceta para sangrar.* Pol. *Puszczadło.* Vn. *Er vago vas.* Angl. *A knife wherwith a parse is cutt.*] Scalpellum quo vena secatur.

Phlebs, Græcis, dicitur vena Latinis.

Phlĕgmă, atis, n. t. [φλέγμα. Gal. *Flegme, ou fleume,* Ital. & Hisp. *Flegma.* Ger. Die feuchtigkeit oder auch rotz in des Menschē leib. Pol. *Flegma.* Vn. *Takony.* An. *Fleume, sneuill.*] Humor est in corpore animalis frigidus & humidus, quem Latinè pituitā vocamus. Hinc & Phlegmatici dicuntur in quibus humor hic cæteris præponderat.

Phlegmasĭas, Intelligit aut inflammationes simpliciter, aut eas quæ cum febri sunt. Gal. Aph. lib. 1.

Phlĕgmŏnē, es, [φλεγμονή. German. Ein entzündung oder hitzig Geschwer.] Inflammatio alicujus partis proficiscens ex intemperie primarum qualitatum cum affluxu materię calidę & humidæ: hoc est, sanguinis.

Phlĕgŏntĭs, huius phlegontidis, φλεγοντὶς, Gēmæ genus quod flamma quadam intùs ardere videtur. Plin. lib. 37. cap. 11.

Phleōs φλεὼς, Dioscoridi, Herba est caulem habens aculeatum, & folium hispidum, quam nonnulli stœben appellant. Autor Plin. lib. 20. cap. 15. Hermolaus in Dioscor. lib. 4. cap. 14. indicat Phleon dictā ἀπὸ τοῦ φλέειν, quod est fœcundum esse, quòd in Orchomenio lacu copiosissimè proveniat.

Phletoricum corpus, quod oppletum est crassis humoribus.

Phlomos, Verbascum apud Dioscor. lib. 3. cap. 105.

Phlonitis, Onosmon apud Dioscor. lib. 3. cap. 148.

Phlŏx, phlogos, φλὸξ, Floris genus, solo placens colore, odoris prorsus expers: ita dictum ut suspicor, à colore flammæ, quam Græci φλόγα appellant. Plin. lib. 21. cap. 20: Colore tantummodò placet Iovis flos, odor abest: sicut & ille qui Græcè φλὸξ vocatur.

Phlyctænæ f. p. [φλυκταῖναι. Gal. *Boutons.* Ital. *Broffole, bittorzoli.* Germ Bulzen oder porpeten in denen wasser oder eyter wachßt. Hisp. *Postillas.* Polon. *Torzedzące moc.* Vng. *Huia gos keles.* Angl. *wild fier or blisters.*] Pustulæ sunt majores, pallidæ, lividæ, aut nigræ, aut alterius coloris à naturali recedentis, humorem in se cōtinentes, quæ ubi rumpuntur, infiā caro quædam exulcerata apparet. Gignuntur autem vel exigni, vel ex frigore, vel ex medicamentis: ut tradit Cels. lib. 5. cap. 28. dictę Phlyctęnæ, ἀπὸ τοῦ φλύζειν, quod est bullire, sive bullas facere.

Phocă, æ, f. [φώκη. German. Ein See oder Meerwolff / lebt im Meer / der grösse eines jungen Kalbs / mit schwartzem glatem haar.] Bellua marina, corio & pilis tecta, per somnum mugiens. Vnde & vitulus marinus appellatur. Coit eanum more, paritque in terra terrestrium animalium ritu. Virg. lib. 4. Georg. & turpes pascit

sub gurgite

sub gurgite phocas. Plin. lib. 9. cap. 7: Et vituli marini, quos vocant phocas, spirant, & dormiunt in terra.

Phœnicĕă, φοινίξ, Dioscoridi, Herba est quam Latini hordeũ murinum appellant, teste Plin. lib. 22. cap. ult. Quidam hodie sterilem avenam vocitant.

Phœnĭcŏbălănŭs, φοινικοβάλανος, Palmæ Aegyptiæ fructus; præ maturitate nigrescens, vescentesque inebrians. Qui verò adhuc viridis ante maturitatem decerpitur, adipsos appellatur. Plin. lib. 12. ca 22: Myrobalano similem in unguentis, proximumque usum habet palma in Aegypto, quæ vocatur adipsos, viridis, odore mali cotonei, nullo intùs ligno. Colligitur autem paulò antequàm incipiat matures cere. Quod relinquitur, phœnicobalanus vocatur, & nigrescit, vescentesque inebriat.

Phœnicurus, φοινίκουρος, Avis à caudæ rubedine ita dicta, quę hyberno tẽpore Erithacus appellatur. Autor Plin. lib. 10. c. 29.

Phœnicŏptĕrŭs, ri, pen. corr. φοινικόπτερος, Avis à pennarum rubedine dicta. Græci enim rubrum φοινικοῦν appellant, & alamanor. Iuven. Satyr. 11: Et Scythicæ volucres, & Phœnicopterus ingens. Avis hujus lingua in præcipuis epularum deliciis erat olim apud Romanos. Plin. lib. 10. cap. 48: Phœnicopteri linguam præcipuis saporis esse Apicius docuit, nepotum omnium altissimus gurges. Martial. lib. 13: Dat mihi penna rubens nomen: sed lingua gulosis Nostra placet, quid si garrula lingua foret?

Phœnix, cis, m. t. [φοινίξ. Gal. *Phenix*. Ital. *Fenice*. Ger. Ein vnbekanter vogel dieses namens im land Arabia, soll sibenhundert jar leben mögen. Hisp. *Fenix, aue vnica enel mundo*. Vn. *Phœnix madar*. Angl. *Phenix*.] Avis esse dicitur in Oriente, à phœniceo pennarum colore dicta, toto orbe celeberrima, in Arabia nascens, Aquilæ magnitudine, quæ annis sexcentis & sexaginta vivere dicitur. Plin. lib. 10. cap 2: Aethiopes atque Indi discolores maximè, & inenarrabiles ferũt aves, & ante omnes nobilem Arabia phœnicem, haud scio an fabulosè unum in toto orbe, nec magnopere visum. Aquilæ narrantur magnitudine, auri fulgore circa colla, cætera purpureus, cæruleam rosceis caudam pennis distinguentibus, cristis faciem, caputque plumeo apice honestiante. Primus atque diligentissimus rogatorum de eo prodidit Manilius: Senator ille maximus, nobilis doctrinis doctore nullo: neminem extitisse qui viderit vescentem: sacrum in Arabia Solis esse: vivere annos DC. LX. senescentem casia, thurisque surculis construere nidum, replere odoribus, & super emori. Ex ossibus deinde è medullis ejus nasci primò ceu vermiculum, inde fieri pullum, principioque justa funeri prioris reddere, & totum deferre nidum prope Panchaiam in Solis urbem, & in ara ibi deponere. ¶ In hac significatione, quidam volunt Phœnix esse dubii generis: melius tamen dixeris esse neutrius. Nam fœminino genere rarissimè legitur, idque noncastigatè, respiciendo ad genus superioris avis. ¶ Est item PHŒNIX Thessaliæ, fluvius in Asopum influens: cujus meminerunt Plinius lib. 4. cap. 8, & Strabo lib. 9. ¶ Phœnix præterea gentile nomen est, eum significans qui è Phœnice matre Syriæ regione ortum traxit: de quo vide paulò antè in dictione PHŒNICES. ¶ Arbor item illa nobilis quam Latini palmam appellant, Græco nomine Phœnix dicitur. ¶ Phœnix item nomen proprium præceptoris Achillis, qui quum matris hortatu cum patris concubina rem habuisset, Diris impetitus a patre, relicta Hellade, in Thessaliam sese contulit ad Peleum regem, qui illi Dolopum procurationem commisit, filiumque Achillem in disciplinam tradidit, quem etiam ad bellum Trojanum comitatus est: ut ipse narrat apud Homer. libro 1. Iliad.

Phollis, tributi genus est, quod nobiliores quique civitatis pendebant, prout secundum habitationes fuerunt comprehensi: ut nobilitas quæ ad bonam fortunam illos perducere debuerat, hoc incommodum secum afferret. ¶ Phollis item põdus est, alio nomine dicta Balantium: trahit autem Donos 250. hoc est, libras 312 & uncias 6. Singuli verò Doni libră 1. & uncias 11 comprehẽdebant. ¶ Est & alius Phollis coactus ex argenteis leptis, qui militibus, quos Militarios vocabant, dabatur. Lepti autem Certion unum cum dimidio continet. Ita Hollis iste argenti, ceratia 208, habet & nummos 9. quæ summa nunc valet millia 109. ¶ Est & Phollis alius, à duobus auri libris incipiens, & usque ad octo procedẽs, prout solventium tributa substantiæ patiebantur. Verùm Suidæ Phollis masculini gen. est obulus. Idem in dictione καρμόπα, Ducenti & decem obuli, quos Pholles vocant. Et hoc sensu ab Augustino de Civit. Dei ult. lib. capitur. Alc. in Rud. de Prætor. & honor. præt. lib. 12.

Phonascus, [φωνασκός. Ger. Stimmweiser/ein Lehrer oder Meister der Stim/wie sie einer führen vnd leyten soll/die wörter recht/klar vnd verstendtig auß zusprechen: *item*, ein lehrer des Gesangs.] Dictio est Græca qua significatur vocis, pronuntiationisque magister, & moderator. Quintilianus lib. 11: Sed cura non eadem oratoribus quæ phonascis Sueton. de Augusto: Pronuntiabant dulci, & proprio quodam oris sono, dabatque assiduè phonasco operam. Is enim vocem intorquere, remittere, lenire, exasperare docebat: quod artis genus Græci etiam φωνασκίαν appellarunt.

Phŏnŏs, φόνος; Herba eadem quæ atractylis: ita dicta ab eo, quòd sanguineum fundat succum. Autor Plin. lib. 12. cap. 16.

Phosphŏrŭs, ri, pen. corr. [φωσφόρος. Germ. Der Morgenstern. Pol. *Iutrzenka*.] Stella matutina, quam Latini verbum ex verbo reddentes, Lucifernm appellant. Martial. lib. 8: Phosphore redde diem, quid gaudia nostra moraris?

Phrăsis, hujus phrasis, f. t. φράσις, Eloquentiæ corpus, inquit Quintil. lib. 10. cap. 1, & dicendi modus. Dicta ἀπὸ τῦ φράζειν, quod est fari, & differere. Macer (inquit Quintil.) & Lucretius legendi quidem, sed non ut faciant phrasin.

Phrĕnĕs, φρένες, à Græcis vocãtur, à Latinis præcordia: hoc est, septum transversum, quod & diaphragma ab illis appellatur: sive quòd mentem (quam etiam τὸ φρονεῖν, nomine illi intelligunt) iis in partibus residere nonnulli ex veteribus existimarint, sive quòd diaphragmate inflammato necesse sit & mentem impedirì, subsequente nimirum eo morbi genere, quem *paraphrenitidem* appellant medici.

Phrĕnēsis, idis. [φρένησις. Gall. *Phreneſie*. Ital. & Hisp. *Frenesia*. Ger. Das hirnwüten/ auß welchem die Taubsucht vnd Wanwitzigkeit erfolget. Polon. *Sfrenesie, albo obrzymienie odzycia*. Vng. *Belond hagymaz*. Ang. *The frensie*.] Morbus lædens mentem, & ad insaniam furoremque perducens: unde & nomen accepit. Nam mentem Græci φρένας appellant. Fit autem ex inflammatione membranularum, quas meningas vocant, idq; vel à pallida bile, eaque levior est, vel à flava, eaque est vehementior: vel ab eadem valde adusta, quæ est omnium terrerrima, ut docet Galenus lib. 3. de Locis affectis. ¶ Phrenesis alio nomine appellatur, pen. prod. Iuvenal. Satyr. 14: Quum furor haud dubius, quum sit manifesta phrenesis. Martial. lib. 4: Declamas in febre Mathon: hanc esse Phrenesim si nescis, non es sanus, amice Mathon. Serenus mediam hujus dictionis syllabam corripuit, quem in hoc non imitabimur. ¶ Phreneticus appellatur qui hunc morbum patitur. Plin. lib. 20. cap. 2: Sed & phreneticis auxiliatur cum lacte mulieris.

Prudence. Ital. *Prudenza*. Germ. [illegible]. Hisp. *Prudencia*. Pol. *Madrość*. Vng. [illegible]. Angl. [illegible]. Cic. 1. Off. Princepsque omnium virtutum est [illegible], quam Græci *sophiam* vocant. Prudentiam enim [illegible] aliam quãdam intelligimus, quæ [illegible] fugiendarumque scientia.

Phrygi[illegible] Dioscor. lib 4. cap. 152.

Phrygiones, Phrygius Pinvx Vide in PROPRIIS.

Phrym[illegible] cadem dicitur paronychia, ita dicta quod [illegible] est, rubens adversetur Autor Plinius lib. [illegible] cap. 9.

Phrynŏs, [φρυνῶς. Pol. *Krostiwa żaba*.] A' Græcis ranæ genus appellatur omnium maximum in vepribus tantùm vivens: unde & rubetam Latini appellant. Plin. lib. 32. cap. 3: Sunt quæ in vepribus tãtùm vivunt, ob id rubetarum nomine (ut diximus) quas Græci *phrynos* vocant, grandissimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plenæ veneficiorum.

Phthiriăsis, φθείριασις. Morbus est pedicularis, ἀπὸ τῦ φθειρῶν, quos & pedes, & pediculos vocamus Plinius lib 20. c. 1: Sic & contra phthiriasin bibitur & hydropises. Vide Pedicularis in PEDES, pedum.

Phthiroctonon Steph Sagria apud Dioscorid. lib. 4. cap. 158.

Phthisis, tertius Phthiseos, f. t. [φθίσις. Gall. *Vlceration des poulmons*. Ital. *Vlceratione del polmone*. Ger. Verfehrung oder eytterung von welcher ein Mensch von tag zu tag abnimpt, die Schwindsucht. Hisp. *Tisica*. Vng. *Azzukorseg*. Ang. *Vlceration of the lights*.] Morbus est totum corpus extenuans, proveniens ex ulcere pulmonis à pituita potissimùm generato, quæ à capite delapsa, in pulmonibus computruit. Quanquam interdum & ex proprio pulmonis affectu originem trahit, maximè quidem ex vasis diruptione post sputum sanguinis nõ conglutinata: quod malì genus Græci usitatiùs *Phthoën*, φθόην, vocant: definiuntque esse totius corporis cum parva febre extenuationem, pulmonis insanabilia ulcera consequentem. Hoc morbo Theopompum laborasse, & ab Aesclepiade curatum tradunt. Sæpenumerò tamen phthisim pro phthoë positam invenimus: ut apud Columellam. lib. 6. cap. 14: Est & illa gravis pernicies, quum pulmones exulcerantur: inde tussis & macies & ad ultimum Phthisis invadit. Corripit autem hoc nomen priorem syllabam. Iuven. Satyr. 13: Et phthisis, & vomicæ putres, & dimidium cius. Qui hunc morbum patiuntur, Phthisici, φθισικοί, appellantur. In oculo item phthisim appellant, pupillæ constrictionem, quum scilicet oculi tabes pupillam contrahit atque angustiorem efficit. Definitiones quæ Galeni nomine circunferuntur, phthisios nomine omnem

corporis extenuationem maciemque complectuntur à verbo φθινειν, quod propriè dicitur de plãtis aliisq; sensim pereuntib.

Phthŏë, es, φθοη, Corporis totius extenuatio cum exigua febri, incurabilia pulmonis ulcera consequens. Hanc nonnulli, minus tamen propriè, phthisin appellant.

Phthŏngus, m. s. [ℌp kol. φθογγος. Gall. *Son.* Ital. *Suono.* Germ. Ein thon. Hisp *La voz, ò son y sonido.* Pol. *Thon abo thaksh.* Vng. *Zúrges.* Ang. *A sowne.*] Idem quod sonus, & vox inarticulata: à verbo φθεγγομαι, quod est sonum & vocem edo. In musica autem phthongus dicitur, soni cujuspiam unus & idem tenor: ut in cithara certi alicujus nervi strepitus semper sui similis. Severinus lib. 1. cap. 8: Phthongum definit casum vocis, ἁρμελῆ: id est, aptum melo in unam intẽtionem. Alii harmoniæ minimam partem. Nam quemadmodum unitas numeri, ita phthõgus consonantiæ principium est. Ex his facilè intelligi potest locus Plin. lib. 2. cap. 22. ubi de siderum musica loquens ex Pythagoræ sentẽtia ait Saturnum dorio moveri, Jovem phrygio: Mercurium verò phthongo: hoc est, eodem semper & æquabili soni tenore.

Phū, [φῦ. Germ Marien Magdalenen kraut / Garten baldrian: die wild heißt Katzenwurtzel / Augenwurtzel / Wendwurtzel.] Vocant aliqui nardõ agriõ, sive crinitum, folio oleris atri, caule cubitali, geniculato, in purpura albicante, radice obliqua, villosaque & imitante avium pedes. Dioscorid. lib. 1, & Plin. lib. 12. c. 12. Officinæ *Valerianam majorem* nominant.

Phỹ, Interjectio mirantis est, teste Donato. Terent. in Adelph. Phy, domi habuit unde disceret. [Germ. Ein stim̃ oder wort des verwunderens / Huy.]

Phỹcites, φυκίτης, Gemma algæ colorem habens, Plin. lib. ult. cap. 10.

Phỹcŏs, thalassium, φῦκος θαλάσσιον, Latinè fucus marinus, herba est similis lactucæ, quæ conchyliis substernitur. Tria ejus sunt genera: latum, & alterum longius, quadantenus rubens: tertium crispis foliis, quo in Creta vestes tinguntur. Hæc Plin. lib. 26. cap. 10.

Phycis, fœminini generis, φυκὶς, Piscis est verno tẽpore varius, reliquis anni partibus candidus, ex alga nidificans, & in nido ova pariens. Autor Plin. lib. 9. cap. 26.

Phỹgethlŏn, φύγεθλον, Est (ut inquit Corn. Celsus lib. 5. c. 28,) tumor non altus, latus, durus, in quo quidam pustulæ simile est, cum dolore, distentioneque vehementi, majoreque quàm pro magnitudine tumoris: interdum etiam cum febricula, tardè maturescens, neque magnopere in pus se convertens. Latini panum vocant.

Phỹlăcă, pen. cor. [φυλακή. Ger. Ein Gefengknuß od Kercker. Pol. *Wiesienie.* Ang. *A warde, a gayle.*] Locus custodiæ, carcer. Plaut. in Capt. Illinc est abductus recta in Phylacam ut dignus est. A verbo Græco φυλάττω, custodio.

Phỹlăcistă. m p. [φυλακιστής. Ger. Ein Kercker meister / Thurnhüter / Meister vber die Gefangnen. Pol. *Oprawca.* Ang. *A gayloar or keeper of the prisoners.*] Carceris custos, vel lictor, cujus officium est nocentes comprehendere, & in carcerem abripere. ἀπὸ τῦ φυλακίζειν, quod est ad carcerem trahere. Plaut. in Aulul. Trecenti constant phylacistæ in atriis.

Phỹlactĕrium, n. s. [כבן *chanáph* ℌDDD *totáph.* φυλακτήριον.] Græca dictio ἀπὸ τῦ φυλάττειν: hoc est, à custodiendo, asservando, sive tuendo deducta, significatque antidotum quo nos adversus venena tuemur, & præmunimus: nonnunquam significat locum custodiæ destinatum. Hoc etiam nomine dicebantur Pharisæorum tabulæ, sive membranæ Decalogi præcepta inscripta habentes: quas illi & fronti & brachiis affigebant, ut eorum oculis nunquam non obversarentur. Erasmus in Matthæum: Pharisæi quò viderentur admodum observantes Legis, scribebant Decalogum in membranis, seu duobus voluminibus, quorum alterum fronti coronæ vice circumponebant, alterum brachio, ut sive quò manum porrigerẽt, essent in cõspectu: sive quò caput movissent ob oculos essent. Hunc morẽ testatur Hyeronymus ad suam usq; etatem durasse apud Iudæos, Persas, ac Babylonios: atq; eos qui id facerent, apud illos habitos ceu religiosos, quasi sic præstarent id quod Deus juber per Mosem, servari præcepta sua: Hactenus Erasmus.

Phỹlarchus, [φύλαρχος. Pol. *Hethman albo rotmistrz konnycz.*] Ordinis, sive dignitatis nomen in equestri militia. Erat enim equitatus divisus in classes quasdã, quas illi φυλὰς appellabant: quibus qui præerant, Phylarchi appellabãtur. Omnes autẽ uni parebant Hipparcho: hoc est, equitatus totius præfecto: quem Latini sub dictatore universo exercitui imperante magistrum equitum appellabant. ¶ Fuit item proprium nomen Historici cujusdam Athenien sis, sive Sicyonii, aut, ut alii malunt, Naucratitæ, qui Pyrrhi Epirotæ bellum adversus Peloponnesios libris XXVIII. conscripsit: item alia complura, quæ recensentur à Suida

Phylĕtæriă. Polemonia apud Dioscor. lib. 4. cap. 10.

Phyleterion, Clematis, Dioscor. lib. 4. cap. 8.

Phỹllānthēs, φυλλάνθης, Herba est ex genere aculeatarum, sed mitioribus aculeis, ab radice tantùm foliata. Sic eam nominat Plin. lib 21. cap. 16.

Phỹllānthĭon, φυλλάνθιον; cognomento dyticon, Herba est Democrito, purpuram tingentibus utilis. Vide Hermolaum in Caroll.

Phyllira, Vide PHILYRA.

Phỹllandrĭon, In palustribus nascitur, nec plura de ea tradũtur. Vide Barbarum in Coroll. lib. 3. cap. 141.

Phỹllītis, φυλλίτης, Herba est folius lapathi, longioribus tamen aduncioribusque, modò senis, modò septenis, interiùs lævis, aversa parte quosdam quasi vermiculos appendentes referentibus. Dioscorides à quibusdam Lapathon agrion: id est, rumicem agrestem vocari tradit.

Phỹllŏn, φύλλον, Spina est sine caule, sine flore, sine echino, foliis longis, aculearis, & lactucæ similibus. Aliis nominibus Polygonaton appellatur, & Leucacantha. Plin. lib. 22, cap. 16.

Phỹllŏn, Musici generis apud Dioscor. lib. 3. cap. 141.

Phylophares, Prasium. Dioscor. lib. 3. cap. 118.

Phylloscaphylon, Capparis.

Phỹlură, φιλύρα, Vide PHILYRA.

Phyma, Animal, ut inquit Aelian. in quod si quis oculos intendat, ab eoque inspiciatur, in pallorem maciemque incidit, idque in diebus non paucis.

Phymată, φύματα, Phlegmonæ: hoc est, inflammationes laxarum partium, teste Galeno lib. 2. Methodi.

Phyranon, Ammoniacum pingue resinosum.

Physă, φύσα, Piscis quidam ex genere testaceorum, Nilo fluvio peculiaris, teste Strabone lib. ult.

Physalis, Vesicaria, vel halicacabos apud Dioscor. lib. 4. cap. 75. & Actium Sermone 11. cap. 29.

Physĕter, penul. prod. ters, m. t. [φυσητής. German. Ein besunderer Watsisch / blaßt so viel wassers obẽ zum kopff hinauß (da alle Watfisch ein loch oder rhor haben) daß etwañ die Schiff darvon voll werden vnd versincken.] Bellua maxima admirabili magnitudine, quæ aquam fauc bus haustam tanta copia in altum efflat, ut veluti densissimus quidam imber decidens, conspectum circunquaque eripiat. Vnde & Physeter dictus est, παρὰ τὸ φυσᾶν τὸ ὑγρόν. hoc est, ab emovendis, aut efflādis fluctibus. Rufus ex Arato, anhelos physeteras proprio epitheto appellavit. Plinius lib 9. cap 4: Maximum animal in Indico Oceano pristes & balæna est: in Gallico Oceano physeter, ingentis columnæ modo se attollens, altioremque navium velis diluviem eructans. Hæc belluæ Nearchi classi in Arabicum sinum navigantis, maximum terrorem incussêrunt, quòd tantos expirarent nimbos, ut quæ ponita aute pedes essent, videri non possent, donec à navigationis ductibus edoctus Nearchus, tubarum clangore perterritos in profundum abegit.

Physis Natura. [φυσις. Gal. *Nature.* Ital. *Natura.* Ger. Die Natur. Hisp. *Naturaleza* Pol. *Przyrodzenie.* Vng. *Termezet.* Ang. *Nature.*]

Phỹsĭcus, a, um, Naturalis, ad rerum naturam & ad physicam pertinens. [φυσικός. Gal. *Naturel, appartenant à nature.* Ital. *Naturale, che s'appartiene alla natura.* Germ. Natürlich. Hispan. *Cosa perteneciente a la naturaleza.* Pol *Przyrodzoni.* Vng. *Termezet hez valo.* Ang. *Naturall, belõging to nature*] Cic. 2. de Divin. Quæro etiã si velim scribere quid, aut legere, aut canere, vel voce vel fidibus aut geometricũ quidam, aut physicum, aut dialecticum exp'icar, somniúmne exp ectandum sit. Ibidem: Physica disputandi subtilitas. Idem 2. de Nat. deor. Rationibus physicis constaere aliquid.

Phỹsĭcŭs et aut frantivum, m. f. Qui physicen perdidicit, rerum naturalium investigator. [φυσικός. Gall *Physicien, qui entend les choses naturelles.* Ital. *Che intende le cose naturale, fisico.* Ger. Ein Naturkundiger / vernünfftiger der gheimnussen der Natur. Hisp. *Physico.* Pol *Rzecz przyrodzonich nak:sza.* Vng. *Termezet tudo.* Angl. *He that vnder standeth thinges naturall.*] Cic. 1. de Natur. deor. Sed tu hoc physice nõ vides, quàm blanda cõciliatrix, & quàm sui sit læna natura. Ibidem: Non pudet igitur physicum: id est, speculatorem, venatoremque naturæ, ab animis consuetudine imbutis petere testimonium veritatis? Idem secundo de Divinatione: Quod video physicis placuisse: eisque maximè, qui omne quod esset, unum esse dixerunt.

Phỹsĭcă, corũ, n. f. [φυσικά Ger. Bücher so von Natürlichẽ dingen sagen.] Ipsa naturalis philosophia, sive opus rerũ naturã pertractans. Cic. 1. de Orat. Oratorem ne physicorum quidem esse expertẽ volo. Idem 1. de Finib. Epicurus in physicis quib. maximè gloriatur, totus est alienus. ¶ In eadẽ significatione dicimus physica, cę, φυσικὴ, præsertim pro disciplina ipsa naturali: nã pro opere eam pertractãte usitatiùs neutro plurali utimur: unde physica Aristotelis, rectiùs dixeris, quàm physicam. Cic. 1. Acad. Sed enitar ut Latinè loquar, nisi in ejusmodi verbis, ut Philosophiam, aut Rhetoricam, aut Physicam, aut Dialecticam appellem. Idem 3. de Finib. Ad eas virtutes Dialecticam etiam adjungunt & Physicam.

…ult.com. Naturaliter, physicorum more. [φυσικῶς. …Naturalmente Ital. & Hisp. *Naturalmente*. Ger. Natürlicher/natürlicherweyß der natur nach Menschferen. Pol. *Według przyrodzenia*. Vn. *Termeszetszerint, termeszetes modok moggyara*. Ang. *Naturallie*.] Cic. 3. de Nat. deor. Eodemque tempore illa omnia quæ à te Physicè dicta sunt de vi ignea, deque eo calore, &c. Idem 1. de Divin. Sed id quod physicè dicitur.

Phȳsĭŏgnōmĭă, æ, f. p. [φυσιογνωμία. Ger. Die kunst/da einer auß anschawen des Angesichts/eines Menschen natur vnd art erforschen vnd erbaten kan.] Ars qua natura hominum ex corpore vultuque cognoscitur.

Phȳsĭŏgnōmŭs, mi, pen. prod. vel Physiognomon, onis. [φυσιογνώμων. Ger. Ein kunstreicher Meister der auß dem Angesicht vrtheilt/was eines natur vnnd art sey.] qui hominum mores ex corpore, vultuque cognoscit. Cic. de Fato: Quid Socratem, nonne legimus quemadmodum notarit Zopyrus physiognomon, qui se profitebatur hominum mores, naturasq; ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoscere?

Phȳsĭŏlŏgĭă, φυσιολογία, Rerum naturæ inquisitio, disceptatio de re cujusvis natura.. Cic. 1. de Nat. deor. Hunc tu censes primis ut dicitur labris gustasse physiologiã: id est, naturæ rationem, qui quicquam quod ortum sit, putet æternum esse posse? Physiologus, φυσιολόγος, rerum naturæ perscrutator.

Physionus: id est, bene mentulatus. Nam φύσα follem significat, Græcè σὶσος mentulam.

Phytobasile, Leontopodion apud Dioſc. lib. 4. cap. 12.

Phython, sive Phiton, Vide PYTHON.

P ante I.

PICEN. In notis antiquorum Picent. PIENT. pientissimus. P.IR. Populus, vel Publius irrogavit. P.I. R. Populum jure rogavi. P.IV. vel I principi juventutis.

Piabilis, Piacularis, Piaculum, Piamen, Piator, Piatrix, Vide PIO.

Pīcă, cæ, f p. quanvis fœmininũ videatur à picus, longè tamẽ diversę significationis est. [κίσσα. Gal. *Vn oiseau appellé pie*. Ital. *Gazza, gazzuola*. Germ. Ein Agel oder Aegerstn. Belg. Een Ecster. Hisp. *La pega ò picaca*. Pol. *Sroka*. Vn. *Zarka*. Ang. *A piebirde*.] Nam avis est magnitudine palumbę, alis vario colore, & præsertim cærũleo depictis, humana imitans verba. Mart. lib. 14: Pica loquax certa dominũ te voce saluto: Si me nõ videas, esse negabis avem. In hãs avès fabulantur Poëtę mutatas esse Pieridas, indeque illis phistinam loquacitatem, humanęq; linguæ studium remansisse. Ovid. 6. Metam. Plangere dumq; volunt per brachia mota levatæ, Aëre pendebant nemorum convitia picæ: Nunc quoq; in ãlitibus facundia prisca remãsit, Raucaque garrulitas, studiumq; immane loquendi. ¶ Est & alterum picæ genus quod Plinius testatur sita ætate ab Apennino Romam versus cerni cœpisse, longa insigne cauda, & à Romanis variam appellatam fuisse. ¶ Pica etiam in gravidis dicitur perversus absurdarum rerum appetitus, qui à Græcis quoq; κίττωσις vocatur. Vide in dictione MALACIA.

Picatus, a, um, Vide PIX.

Pĭcĕă, æ, f. p. [πίτυς. Gall. *L'arbre d'où degoutte la poix resine*. Ital. *Pino del quale si cava la pece*. Ger. Ein Rot thannen. Hisp. *El pino de que se haze la pez*. Pol. Czyść. Vng. *Zurok, awag feny ô vias termô fenyôfa*. Ang. *A rosen tree wherof the rosen droppeth out*.] Arbor est larici simillima, folio brevi tædæ proximo, crassiore tamẽ durioreq; ut cupressis, immortali virore: ad laricis verò comam collato, rariore, sicciore, tenuioreque. Ramos habet statim ab radice modicos, velut brachia, lateribus inhærẽtes: materiem verò abieti proximã. Frequens in Alpibus Cottiis visitur, fundens resinam thuri adeò similem, ut pro eo sæpè fallat, odore non omninò ingrato. Nuces fert pineis similes, sed minores; ut & tota arbor pino humilior est gracliorque. Vide plura de hac arbore apud Plin. lib. 16. cap. 10. Theophrastum lib. 3. cap. 10. & Dioscorid. lib. 1. cap. 86.

Pĭcĕāstĕr, stri, πίτυς ἀγρία, Picea sylvestris, Hispanię familiaris, ex qua fit resina parùm laudata. Plin. lib. 14. cap. 20: Fit è picea resina, in Hispania autem è piceastris minimè laudata.

Piceus, Pico, Vide PIX.

Picrachiera, à Galeno dicitur medicamenti genus amarum. Nam πίκρον Græci dicunt amarum. A` Barbaris ineptè vocatur *Hiera pigra*

Picras, Andresace apud Dioſc. lib. 3. cap. 151.

Picris, πικρὶς, Lactucę vel cichorii agrestis genus, quod ita appellavêre (ut inquit Ptol. lib. 19. cap. 8.) cum exprobratione amaritudinis.

Pĭcrŏchŏlī, πικρόχολοι, In quibus abundat flavabilis, quæ amara esse consuevit. Hippocrates de ratione victus.

Pictŏr, oris, & Pĭctura, ræ, Picturatus, Vide PINGO.

Picūmnŭs, πικυμνὼς, Avis eadem cum pico Martio, teste Nonio. Item Deus quidam qui sacris Romanis adhibebatur. Aemilius Macer in Theogonia, Et nunc agrestes inter Picumnus habetur.

Pĭcŭs, m. ſ. Avis est exigua aduncis unguibus, Marti sacra existimata, unde & Martium cognominarũt. [δρυοκολάπτης. Gall. *Vn oiseau appelé pinert, ou pic, ou piumart*. Ital. *Piccoso*. Germ. Ein Specht. Hisp. *El pico*. Pol. *Dzięcioł*. Vng. *Harkaly*. Ang. *A little bird which seaketh the meat vnder the bark of trees*.] Hic felium more arbores in subrectũ ascendit, percussiq; corticis sono pabulum subesse intelligit. Pullos in cavis arborũ educat cuneosq; à pastoribus cavernæ ori impactos, admota herba quadã expellit. ¶ Præterea picos Romani veteres vocabant quos Græci gryphas, belluas quadrupedes, auritasq;, visu & forma terribiles, corpore leonino, rostrò, alis, pedibus, aquilis similes. Habitare in Hyperboreis mõtibus in Asiatica Scythia ferũtur, ubi aurum & gemmę nasci perhibentur, ibiq; tanta rabie in homines desævire, ut terrã ipsam inhabitabilem faciant, quasi geniti esse videantur ad plectendam avaritiæ temeritatẽ. Plaut. in Aulul. Picos divitiis qui aureos montes colunt, ego solus supero. Plin. lib. 10 cap. 49. fabulosa existimat quæcunq; de gryphibus commemorabantur.

Piĕtās, atis, f. t. Est debitus cultus erga Deũ, patriam, & parentes, eosq; qui nobis parentũ loco sunt colendi. [חסד *chésedh*. εὐσέβεια, φιλοστοργία. Gall. *Pieté, religion, le devoir qu'on doit à Dieu premierement, & apres à ses pere & mere, enfans, & autres prochains*. Ital. *Pietà, culto debito verso Dio, padre, madre, figlifoli*. Ger. Gepürende ehrerbietung vnd liebe gegen Gott insonders/demnach auch gegen Vatter/Mutter/vnd anderen neben Menschen / Gottesforcht/ frömkeit. Belg Godsvruchtheyt. Hisp. *Piedad, religion y acatamiento de Dios, de padre y madre y de la patria*. Pol. *Pobożność*. Vn. *Istenesêlet, kegyesség*. Ang. *Pietie, godlines*.] Pietas (inquit Augustinus) propriè Dei cultus intelligi solet, quam Græci εὐσέβειαν vocant. Et sic à Ciceronẽ accipitur, quũ inquit pro domo sua: Nec est ulla erga deos pietas, nisi honesta de numine eorum, ac mente opinio, quum expeti nihil ab iis quod sit injustum, atq; inhonestũ arbitrere. ¶ Sumitur etiam latiùs (ut diximus) nomen pietatis, ut amorem complectatur filii erga parentes & propinquos, & civis erga patriam, quæ cõmunis omnium civium est parens. Cic. in Somnio Scipionis: Cole Pietatẽ, quę quũ sit magna in parentibus & propinquis, tum in patriâ maxima est. ¶ Est aũt pietas abstractũ ab adjectivo pius, quod propriè de eo dicitur qui Deũ, patriam, parentes, & qui parentũ loco sunt, justo cultu prosequitur. ¶ Hujus contrarium est Impietas, quę ab injustitia sic distingui solet, quòd illa in Deum, hæc dici in homines potest. Per illam contemplationẽ delinquitur: hac opere & factis peccatur. ¶ PIETAS enim à Romanis dea putata est: quæ ædem habuit Romæ eo in loco ubi postea Marcelli theatrum extructum est. Autor Plin. lib. 7. cap. 36.

Pĭŭs, a, um, Propriè dicitur de eo qui Deũ, patriam, & parentes, & eos qui parentũ loco sunt, justo cultu prosequitur. [חסיד *thasidh*. ὅσιος, εὐσεβὴς. Gall. *Devotieux, religieux, qui rend le devoir à Dieu, ses pere & mere, & autres prochains*. Ital. *Pio, chi fa suo debito verso Dio, padre & madre, come si apartiene*. Ger. Gottsförchtig/from/der Gott vnnd den Menschen gepürende pflicht leistet. Hisp. *Pio, catholico*. Pol. *Pobożni, dobri*. Vng. *Istenfelô, istenes*. Ang. *Godlie*.] Virg. 3. Georg. Dii meliora pius. Cic. 3. Offic. Ipsi patrię cõducit, pios habere cives in parentes. ¶ Accipitur, nõnunquam pius pro miti, leni, & misericorde. Terent. in Hecyr. Pium ac pudicum ingenium narras Pamphili. ¶ Ex qua loquendi consuetudine factum est ut & Deus ipse dicatur pius: quem tamẽ Græci nullo suo sermonis usu ὅσιον vocanti quanvis ἐλεήμονα pro misericordia, illorum etiam vulgus usurpet.

Pĭĕ, adverb. Religiosè, sanctè, castè. [ὁσιῶς, θεοσεβῶς. Gall. *Religieusement*. Ital. *Piamente*. Ger. Gottsförchtiglich/frömlich. Hisp. *Piamente*. Pol. *Pobożnie*. Vng. *Zentul istenfêl*. Ang. *Godly, withgodlines*.] Plin. in Panegyr. Civitas religionibus dedita, semperque deorum indulgentiam piè merita ¶ Interdũ ponitur pro benignè & clementer. Cic ad Martium, lib. 11. Epist. Alia quæ defendam ã te piè fieri & humanè

Pĭens, ὁσιώτης, à pio, pias, quum significat piè amo. A` quo pientior, pientissimus: Piens tamen in usu non est.

Pĭgĕr, gra, grum, Tardus, segnis, fugitans laboris. [עָצֵל *hatsél*. ὀκνηρὸς, ἀργὸς. Gal. *Paresseux*. Ital. *Pigro, tardo, da poco, ad dormentato, infingardo*. Ger. Faul/träg/der allerley arbeit fleucht. Belg. Luy/traech. Hisp. *Peresoso, ocioso*. Pol. *Leniwi, niebdak, gnuśni*. Vn. *Rest*. Ang. *Slouth full, slaw*.] Cujus contrarium est Impiger, ut Pigra familia apud Plaut. in Mostel. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -atq; piger scribendi ferre laborem Scribendi rectè: nam ut multum, nil moror. Persius Sat. 5: Mane piger stertis. Cic. Trebatio, lib. 8: Interdum piger, interdum timidus in re militari videbare. ¶ Ad aquæ cursum transtulit Col. lib. 2. cap. 2: Nullum enim temerè videmus locum qui modò pigrum teneat humorem, &c. Jungitur aliquãdo accusativo cum præpositione Ad. Cęlius ad Cic. lib. 8: Et ad literas scribendas, ut nosti, pigerrimo.

Pĭgrĕ, adverb. Pigrius, pigerrimè. [ὀκνηρῶς, ἀργῶς. Gall. *Paresseusement*. Ital. *Pigramente*. Ger. Faultlich/langsamlich. Hisp. *Perezosamente*. Pol. *Niebalie*. Vng. *Restes*. Ang. *Slouthfullie, slaulie*.] Plin.

lib.10.cap.34:Pigrius intrante fœmina ad pullos.

Pigrĭtĭă,f.p.Ignavia, lētitudo, tarditas.[עֲצֵלוּת *hatſtúsh.* ὄκνος. Gall.*Pareſſe.* Ital.*Pigritia.* Ger.Faulheit/ tragheit/langſame. Hiſp. *Pereza,ociosidad.* Pol. *Gnuſnoſc,niebitatoſc.* Ang.*Sloutfulneſſe,idleneſſe,ſlowneſſe.*] Cic.1.Offic. Efficiendum autem eſt ut appetitus rationi obediant, eamque neque præcurrant, nec propter pigritiam aut ignaviam deſerant. Liv.1.ab Vrbe: Vnde quū pigritia militandi oriretur, nulla tamen ab armis quies dabatur à bellicoſo rege.

Pigrĭtĭēs,ei,Pigredo,inis, Pigritudo, & Pigritas, ejuſdem ſunt ſignificationis.

Pigrŏr,aris,d.p. Moror, cunctor,differo. [עָלַר *pighghér.* ὀκνέω, μέλλω. Gall.*Pareſſer,eſtre pareſſeux* Ital *Impigrire.* Ger.Von faulheit wägen verziehen. Hiſp.*Emperezar.* Pol. *Liemſtwem przedluzam.* Vng.*Reſtel,kŏdŏm,mulatozok.* An.*To beſtow ni doing of a thing.*] Cic.Att.lib.14:Tu quæſo quicquid erit novi, (multa autē expecto)ſcribere ne pigrere:id eſt,ne moreris. Lucr.lib.1: Quòd ſi pigraris,paulúmve receſſeris ab re. ¶ Invenitur & Pigreo,es, piger ſum. Cornutus in Perſium:ô qui tam ineptè pigres & ad hanc diſſolutionem lapſus es!

Pigrēſco,is,n.t. Piger fio, & lentus. [עָלַר *pighghér.* ὀκνηρὸς γίνομαι. Gal.*Deuenir pareſſeux.* Ital. *Impigrirſi,diuenir pegro.* Ger.Faul vnd langſam werden. Hiſpan.*Emperezarſi,ſerotioſo.* Pol.*Lwnieie.* Vng.*Meg reſtwlŏk.* An.*To waxe ſlow and dull.*] Plin.lib. 18. cap. 2.Mox pigreſcit,in Virginem tranſgreſſo Sole.De Nilo.

Pigro,as,Antiquī dixerūt pro cūctari & tardare.*ἐπίχω.* Accius in Chryſe:Melius pigraſſe quàm properaſſe,eſt nefas.Nonius.

Pĭgĕt,verbum impersonale, piguit, & pigitum eſt, Dolet ſive moleſtum eſt. [פָּקַח *kats.* μισῶ, ἄχθομαι. Gall.*Eſtre pareſſeux de faire,eſtre marri & dolent d' auoir fait.* Ital. *Rincreſſere,eſſere moleſto.* Ger. Es verdreuſt/ es beſchwārt oder bedauret. Belg. Het verdriet. Hiſp. *Hauer dolor ò verguenca.* Pol.*Mierzimie.* Vn.*Reſtellŏw.* An. *To be lothe to do a thing to beſerie or prepent after it is done.*] Stat.lib.7. Theb.Nec pigitum parvosq; lares,humilesq; ſubire. Cōſtruitur autem ferè cum accuſativo & genitivo, niſi loco genitivi infinitum verbum poſitum ſit. Ovid.lib. 2. Metam.-pigetque Actorum ſine fine mihi ſine honore laborū. Cicer.pro Domo ſua:Vt me non ſolùm pigeat ſtultitiæ meæ, ſed etiam pudeat. Plaut.Non dediſſe te pudet:me quia nō accepi,piget. ¶ Differt autem piget à pudet,teſte Donato, quòd pudet de iis dicatur quæ turpiter fiunt. Piget de iis quæ cum damno & malo. Pudere ad dedecus refertur,Pigere ad dolorē. Vide plura de hoc in verbo PVDEO. ¶ Pigere interdum pro tardare, interdum pro pœnitere poni ſolet,inquit Feſtus.

Pĭgĕo,es, verbum perſonale,legitur apud Plautum in Menęch. Adoleſcens loquere mihi tuum nomen,niſi piget. Idem Pſeudolo:Id quod pudet facilius fertur quàm id quod piget. Terent. in Phorm. Quare obſecro, ne plus minúsve faxit,quod nos poſtea pigeat.

Pĭgĕndŭs,a,um, Ovid.Epiſt.7: Si fuit erraneū,cauſas habet error honeſtas:Adde fidem,nulla parte pigendus erit.

Pĭgmēntum,ti,n.ſ. Quo utūntur puellæ ad gratiam & venuſtatem ori conciliandam,qualis eſt ceruſſa, aliiq; id genus fuci quibus mulierculæ cuti candorem, aut ruborem inducunt. [טוֹך *puch* רֵקַח *rékach* מִרְקַחָה *merkachāh.* φῦκος. Gall.*Fard,peinture,couleurs,fardement.* Ital.*Belletto,liſcio.* Ger.Farb mit deren ſich die Meydlin beſtreichen/ein ſchöne Farb damit zu machen. Hiſp. *Color para la pintura.* Pol *Barwuska.* Vng.*Kendŏzŏ,gŏrŏg feier.* Ang *Painting that women vſe.*] Plaut.in Moſtel.Nō iſtanc ætatē oportet pigmentum ullum attingere. Plin. lib.26. cap.43: Nuperq; portentoſis ingeniis principatu Neronis invētum ut pigmentis perderet ſe. ¶ Per tranſlationem verò pigmenta dicuntur mendacia & fraudes: quia ejus qui pingitur non eſt naturalis color,ſed artificialis. Cic.lib.2.de Orat.Tam integræ ſententiæ, tam veræ,tam novæ,tam ſine pigmentis,fucoq; puerili,ut mihi non ſolùm tu incendere judicem, ſed ipſe ardere videaris. ¶ Quandoq; ſignificat colores pictorum, de quibus Plin.lib. 35.cap.5. Cic.1.de Divin. Aſperſa temerè pigmenta in tabula oris lineamenta efficere poſſunt. Plaut. Epid. Quem Apelles, Zeuxisq; duo pingent pigmentis ulmeis. ¶ Accipitur etiam quandoq; pro confectione ex diverſis ſpeciebus, ſuavi & odorifera:unde pigmētarii dicti,de quibus paulò póſt. ¶ Quādoq; etiam pro coloribus rhetoricis. Cic.de Clar. Orat.Intelliges nihil illius lineamentis, niſi eorum pigmentorum quæ inventa nondum erant,florem & colorem defuiſſe.

Pĭgmēntārĭŭs, tarii, m.ſ. qui facit vel vendit pigmenta. [רֹקֵחַ *rokéach.* φαρμακοπώλης, μυροπώλης. Gall. *Faiſeur ou vendeur de fard.* Ital. *Acconciatore ò venditore di belletto.* Germ. Der allerley Farben macht vnnd verkauffe. Hiſpan. *Que haze ò vende color para la pintura.* Pol. *Czo przedawci,albo czini barmusko.* Vngar. *Kendŏz gŏrŏg feier arot.* Ang. *He that maketh or ſelleth ſuch painting colour.*] Iulius Firmicus : Quicunque habuerit horoſcopum in parte Libræ viceſima ſexta,erit pigmētarius,vel thurarius. Cic.Accius pigmētarius valde gaudebat ſe adverſarium perdidiſſe. ¶ Pigmentarius item ponitur pro pharmacopola:id eſt,medicamentorum totum venditore. Marcian. l. 3. D. ad leg. Cornel. de Sicar. Alio Senatuſconſulto effectum eſt, ut pigmētarii ſi cui temerè cicutam,ſalamandram,*&c.* Fortaſſis Pharmacopolarum muneris hæc pars quædam eſt,ut ea quæ ad pigmenta pertinent, divendant.Hotom.

Pĭgmĕntātŭs,tata,tatum. [Polon. *Iarba oſdobiow.*] Quod eſt pigmentis ornatum.πεφαρμακωμένος. Hieronymus ad Paulum: Totum flaccidum, molle, nitidum, atq; formoſum, quæſitis hincinde odoribus pigmentatum.

Pignatoxarĭs, Veratrum album,apud Dioſc.lib.4.cap.151.

Pĭgnŭs,oris,vel pigneris, n.t. Quod creditori ad ſecuritatem datur: [חֵבֶל עָבַט *habēt* חֲבוֹל *chebél* חָבוֹל *chabŏl.* ἐνέχυρον, ἀσφάλισμα, ἐμπέδωμα, ἐγγεχυρασμάτιον, ὑποθήκη, τὸ ὑποκείμενον, τὸ ὑποτιθέμενον. Gall. Gage. Ital. *Pegno,* Ger. Ein pfand oder vnderpfand. Belg. Een pandt. Hiſp. *La prenda que ſe da.* Pol. *Zaſtawa.* Vng. *Zalag.* Ang. *A gage,or pledge.*] ita dictū à pugno,ut Caius de Verbor. ſignificat.inquit in l. Plebs:quia res quæ pignori dantur, manu traduntur. Martial.lib.12: Quum rogo te nummos ſine pignore, Non habeo,inquis. ¶ Aliquando pro eo accipitur quod inter duos contendētes apud ſequeſtrū ita deponitur,ut fiat victoris. Virg.3.Aeglog. Ego hanc vitulam(ne fortè recuſes. Bis venit ad mulctram,binos alit ubere fœtus)Depono:tu dic mecū quo pignore certes. Plautus Caſina:Id ni fit,mecum pignus,ſi quis vult,dato in urnam mulſi. ¶ Per tranſlationē pignus pro ſymbolo,vel argumēto,vel indicio:ut quū aut munus noſtrū, aut aliquid ſimile pignus eſſe amoris, benevolentiæque dicimus: id eſt, indicium vel documentum, & argumentum certum,ſive idoneum ſignum. Virgil. 3.Aen. Ipſe pater dextram Anchiſes,haud multa moratus, Dat juveni,atq; animum præſenti pignore firmat. Liv. lib. 39: Hæc amoris pignora quum eſſent,nec quicquam ſecretū alter ab altero haberent. Curtius lib.9: Nullum erga me benevolentiæ pignus atque indicium omiſiſtis. Vlpianus inter pignus & hypothecam hoc intereſſe ſcribit,quòd pignus dicitur quū ad creditorē trāſit: hypotheca,quū non tranſit. Budęus tamē inquit pignus Latinè id eſſe quod Græcè dicitur *hypotheca,* quaſi obligationi ſuppoſitum, vel quaſi ob fidem debiti depoſitum,quod Latini pignori opponere dicūt: Pignus enim tàm de immobili quàm de re mobili dicitur. Terent. in Phorm. Ager oppoſitus eſt pignori ob decem minas, Aedicula item ob decem alias. ¶ Dicitur Latinè,Auferre pignus, Ponere pignori, vel in pignus, Opponere pignori, Accipere pignori, Coërcere pignoribus captis: eſt quod nos,*Cogere per bonorum captionem* dicimus. Cic.3.de Orat. Philippus graviter exarſit, pignoribusq; ablatis Craſſum coërcere cœpit. ¶ Quoniam verò liberi videntur tanquā pignora inter virum & uxorem eſſe, & firmiſſima quædam inter cōjuges perpetui amoris,& indiſſolubilis conjugii quaſi vincula,factum eſt ut pignora pro liberis capiantur. Ovid.3.Faſtor. Dulcia ſolicitæ geſtabant pignora matres.

Pĭgnĕro, pigneras,act.p.aut Pigneror,pigneraris,d.p. Rem pignori do,pignori oppono. [חָבַל *chabál* עָבַט *habát.* ἐνεχυράζω. Gall. *Bailler en gage,engager.* Ital.*Pegnorare,dar pegno.* German. Verpfenden/zu pfand geben/für ein pfand einſetzen. Hiſpan. *Empennar alguna prenda.* Polon. *Zaſtawuie.* Vngar *Zalag ba vetŏm.* Ang. *To gage a pledge or gage.*] Suetonius de Vitellio: Vsque ex aure matris detractum unionem pigneraverit ad itineris impenſas. ¶ Accipitur nonnunquam pro eo quod vulgò dicimus, *per executionem capere:* hoc eſt, pignora capere. [ἐγχειρίζειν, ἀπαφορήσασθαι, ὑποτίθεσθαι, κατασύρειν. German. Pfenden/ pfender außtragen.] Iuvenal. Satyr. 7: Cujus & alveolos, & lænam pignerat Atreus. Ciceto 14.Philipp. In fuga,fœda mors: in victoria, gloriosa. Etenim Mars ipſe ex acie fortiſſimum quenque pignerari ſolet:hoc eſt,pignus accipere, & ſibi aſſerere,quaſique obnoxium ſibi, debitumque capere: ut ſit ſenſus: Fortiſſimus enim quiſque primus in prælio occūmbere ſolet. ¶ Hujus compoſita ſunt, Oppignero, & Repignero:de quibus alibi.

Pĭgnĕrātĭo,nis,f.t. Vngar. *Zalagoſitás,xalagba vetés.*] Gaius D. lib.20.l.9: Quod emptionem venditionemque recipit,etiam pignerationem recipere poteſt.

Pĭgnĕrātŏr,qui pignus accipit. [עָבַט *hobēt.* ἐνεχυρασάμενος. Gall. *Qui prend gage de quelqu' vn.* Ital. *Chi prende pegno.* German. Ein Pfandthere / der ein vnderpfand nimpt. Hiſpan. *El que toma prenda.* Polon. *Czoia ſtawe burſe.* Vngar. *Zalag ba vetŏm.* Ang. *That receiueth a gage or pledge.*] Cicero quarta Vērrina : Quum in his quidem rebus omnibus publicanus petitor ac pignerator,non ereptor, neque poſſeſſor ſoleat eſſe,tu de optimo, de juſtiſſimo,de honeſtiſſimo genere hominum:id eſt, de aratoribus,ea jura conſtituebas, quæ omnibus aliis eſſent contraria,*&c.* Edixerat enim Verres, ut publicani poſſent jure ſuo ab aratoribus decumarum nomine quantum vellent capere, non judicis autoritate, ut aſſolet; pignora eorum capere. Ex Budæo.

Pĭgnĕrātĭtĭŭs,

Pīgnĕrātĭtĭŭs,tĭa,tĭum, ex supino verbi pignero nomen deductum, Quod pignori datum est: [ὑποθηκικὸς. Gall *Engagé, baillé en gage.* Ital. *Cosa impegnorata.* Ger. Das zu einem pfand gegebē oder eyngesetzt ist. Hisp. *Cosa empennada.* Pol. Rzecz zastawiona. Vng. *Zalagba vetteték.* Ang. *That is giuen in pledge or gage.*] ut Res pignerātitia, Pigneratitius creditor, cui pignoris capiēdi jus est. Vlpianus: Quæritur in pigneratitio creditore, an pignoris persecutio denegetur. ¶ Pigneratitia actio quæ ad pignus persequendum est instituta apud Iurisconsultos.

Pīgnŏrĭscăpĭo,nis, [Vn. *Zalag vetel, Zalagolás.*] Gellius lib 7. cap.10: Vt hæc usucapio dicitur copulato vocabulo, à litera in eo tractim pronuntiata: pignoris capio junctæ sunt partes & productè dicebantur. Verba Varronis sunt ex primo Epistolicarum quæstionum: Pignoriscapio ob æs militare, quod æs à Tribuno ærario miles accipere debebat, vocabulū seorsum fit: per quod dilucet hanc capionem posse dici, quasi hāc captionem & in usu & in pignore.

Pigrēsco, Pigro, as, Pigror, pigraris, Vide PIGER.

Pigridĭæ, arum, *aἰπαγρίδικες*, sunt olera amara, quæ Hieronymus vocat lactucas agrestes.

Pīlă, æ, f. p. à pinso, Vas concavū, quo antiqui siccata frumenta pinsebant: hoc est, contundebant. [מדכה *medhochâh.* ὑγδη. Gal. *Vn mortier.* Ital. *Mortaio.* Ger. Ein Mörsel oder dergleichen hole geschirr/in welchen man vorzeiten dās gedörret getreid zu mēl zerstossen hat. Hisp. *Mortero.* Pol. *Stepa.* Vng. *Mosár.* Ang. *A morter wherin thinges ar beaten with a pestell.*] Plin. lib. 18. cap. 11. Tunditur granum ejus in pila lignea. ¶ Similiter vasa illa concava, medicorum usui apta, in quibus ptisanæ fieri solent, pilæ dicuntur. Est item pila idem quod columna, Græci στήλη vocant: quanquàm revera angustior est ἡ στήλη significatio quàm pilę. Illo enim nomine propriè denotatur cippus in monumentis erectus: pila aūt quanvis columnā significat quemcūq; in usum confectā. Apul. lib. 3. Metam. Pila media quę stabuli trabes sustinebat. Festus: Pila quæ parietē sustētat, ab opponēdo dicitur. Plin. lib. 11: Ruētes ceras fulciūt pilarū instar, interius à solo fornicatas, ut sit aditus ad farciendum. ¶ Pilę etiā sunt opera informia, quę in aqua cōstruuntur, cujusmodi magnifica Genuę visitur, *Molem* vulgò appellant. Earū usus est ad tuendas à fluctibus naves intra portus & navalia. De quarum constructione vide Vitruv. libro 5. Hujusmodi Virgil. lib. 9. describit his verbis: Qualis in Euboico Bajarum in littore quondā Saxea pila cadit. ¶ Et in his omnibus significationibus pila producit penultimā. Quando verò penultimā corripit, accipitur pro rotundā illa sphærula qua luditur. [כידור *chidhór* כדור *chaddúr* σφαῖρος. Gal. *Vne paulme, pelotte, eſtœuf.* Ital. *Palla.* Ger. Ein Ballē die man zur kurtzweil hin vñ her schlecht. Hisp. *Pelota para jugar.* Pol. *Piela.* Vng. *Iapta.* Ang. *A ball.*] à verbo Græco πιλέω, quo, quòd forma sphęrica sit, quę omni ex parte æquia est vel à pilis quibus impleri solet. Plautin Bacch. Ibi te æquia est vel à pilis quibus impleri solet. Plautin Bacch. Ibi te æquia est vel à pilis quibus impleri solet. Plautin Bacch. Ibi te cutsu, luctando, hasta, disco, pugilatu, pila, saliendo se exercebant magis. Cic. 2. de Orat. Sed ut homines labori assiduo & quotidianō assueti, quum tempestatis causa opere prohibentur, ad pilam se, aut ad talos, aut ad tesseras conferunt, &c. Seneca de Benefic. lib. 2. cap. 32: Sicut in lusu est aliquid, scitè ac diligenter pilam excipere: sed nō dicitur bonus lusor, nisi qui aptè & expeditè remisit quam acceperat. Celsus lib. 1. cap. 4: Quem verò frequenter citata alvus exercet, huic opus est pilā, similibusq; superiores partes exercere. Quatuor aūt sunt pilarū genera, trigonalis, paganica, follis, & harpastum: quæ omnia explicantur suis locis. Pilæ autem primus invētor fuit Pythus, ut ait Plin. lib. 7. cap. 56. ¶ A pilæ lusoriæ similitudine etiam pila dicitur quicquid est rotundum instar pilæ. Plin. lib. 12. cap. 10: Cucurbitæ maturitate ruptæ, ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo fiunt.

Pīlŭlă, æ, f. p. quasi parva pila, globulus. [σφαιρίδιον. Gall. *Petite pelotte, pilule.* Ital. *Palleta, pilola.* Ger. Ein tügelin. Hisp. *La pildora, pequenna pelotilla.* Pol. *Pieleczka.* Vng. *Pilula.* An. *A litle ball.*] Plin. lib. 16. cap. 7: Nascuntur in eo pilulæ nucibus nō absimiles intùs habentes flosculos molles, lucernarum luminibus aptos. Idem lib. 30. cap. 11: Scarabæus qui pilulas volvit. Hinc & pharmaca quæ hac forma sumimus, pilulas nominamus. Plin. lib. 28. cap. 9: Vetus axungia phthisin in pilulis sumpta sanat. Hæc Græco vocabulo καταπότια dicūtur ab absorbendo: nō enim comminuendæ dentibus, aut gustandæ sunt pilulæ, sed integræ devorandæ.

Pīlāni, πιλοφόροι. Dicti sunt milites qui pilis pugnabant, testibus Varrone & Festo, alio nomine triarii appellati: ante quos qui prælium capessebant, antepilani dicebantur & principes. Vide suprà in dictione ANTEPILANI.

Pīlārĭī, m. f. σφαιρεῖς. Dicūtur præstigiatores, qui levi agitatione parvas pilas videtur emittere, aut in vas injicere, quum secus faciant. Quintil. lib. 10. cap. 7: Quo constant miracula illa in scenis pilariorum, ac ventilatorum, ut ea quæ emiserint, ultrò venire in manus credas, & quà jubentur, decurrere.

Pīlātim, adverbium à pila. pro columna, Significat per pilas. κατὰ στήλας. Vitruvius: Pilatim struuntur ædificia.

Pīlĕātŭs, Vide PILEVS.

Pīlĭcrĕpŭs, pi, pen. cór. apud Senecam lib. 8. Epist. ad Luciliū, ubi notatur balneorum luxuria, intelligendus est is qui pilas: hoc est, sphæras, aut glomos pice illitos in ignem balneorū, sive vaporarii conficeret, sicubi fortè restingueretur. Quod manifestat Papinius, Sylvarum primo in balneo Etrusci: Quid nunc strata solo referam tabulata, crepanteis Auditura pilas, ubi languidus ignis inerrat, Aedibus, & tenuē volvunt hypocausta vaporē? Meminit hujusmodi pilarum Vitruvius lib. 5. cap. 10: Suspensuræ, ait, caldariorum ita sunt faciendæ, ut primùm sesquipedalibus tegulis solum sternatur inclinatum ad hypocaustum: uti pila quum immittatur, non possit intùs resistere, sed rursus redeat ad præfurnium, ipsa per se ita flamma facilius pervagabitur sub suspensione.

Pĭlātŭs, Vide PILVM.

Pilentum, ti, n. s. Vehiculi genus quo matronæ vehebantur. [בכב *tsáb.* μετιωρον ὄχημα. Gal. *Char, ou coche, littiere.* Ital. *Carretta.* Ger. Ein hangender wagen. Hisp. *Carro* Pol. *Kolebka, albo kareta.* Vng. *Kolya, hinto.* Ang. *A wagon or chariot with fowre wheeles that women were wont to be caried in.*] Horat. lib. 2. Epist. Effeda festinant, pilenta, petorita, naves. Ex quo Horatii loco patet non omninò idem esse cum petorito, ut nonnulli putaverunt: sed tamen fortassis illi non dissimile. Est enim pilentū Hispanorū inventum, petoritum aùtem Gallorum. Varro de lingua Latina in consuetudinem sua ætate primùm veniisse scribit. Estq; ejus formæ qua nostri temporis principum Italiæ mulieres vectantur, ita libratum ut considentes in pulvinis, in aëre suspensæ agitari videantur. Virg. 8. Aeneid. - castæ ducebant sacra per urbem Pilentis matres in mollibus: id est, pensilibus, ut interpretatur Servius Lib. 5. ab Vrbe: Honorēq; ob eam munificentiam ferunt matronis habitum: ut pilento ad sacra, ludosq;, carpentis festo, profestoq; uterentur.

Pīlĕus, pilei, m. s. Tegmen capitis: quod & pileum dicitur. [מגבעה *mighbahâh.* πιλος, πιλίον. Gall. *Vn chappeau ou bonnet à couurir la teste.* Ital. *Cappello, barretta.* Ger. Ein Hut/parret/kappen. Bel. Een bonet. Hisp. *Sombrero.* Pol. *Czapka.* Vn *Swoueg.* Ang. *A cap or bonet.*] Plaut. in Amphit. Vt ego hodie raso capite calvus accipiam pileum. Persius Sat. 5: - hanc nobis pilea donāt. ¶ Quandoq; pileus pro libertate usurpatur. Hinc apud rerū Romanarū scriptores, servos ad pileum vocatos legimus; hoc est, ad libertatem, cujus insigne est pileus. Livius lib. 24: Posterō die servi ad pileum vocati, & carcere vincti emissi. Suet. in Tib. Servisq; ad pileum frustrà vocatis, in Siciliam profugit. Accipiebant enim servi pileum raso capite, quum manumittebantur.

Pīlĕŏlŭs, & Pileolum, li; cum accentu in antepenultima, Parvus pileus. [πιλίδιον, πιλίσκος. Gall. *Petit chappeau.* Ital. *Picciolo capello.* Ger. Ein hütlin/parretlin Hisp. *Pequenno sombrero.* Pol. *Czapeczka.* Vng. *Swuegeiske.* Ang. *A litle cap or bonet.*] Horat libro 1. Epist. Vt cum pileolo soleas conviva tribulis. Ovid, 1. de Arte: ne turpe putaris Pileolum nitidis imposuisse comis.

Pīlĕātŭs, a, um, Qui pileo tectus est, [πιλίον ἔχων. Gall. *Couuert d'vn chappeau.* Ital *Coperto da capello.* Ger. Der ein Hut oder parret auff hat. Hisp. *Cubierto de sombrero.* Pol. *Czapka nakryty.* Vng. *Swuegos.* Ang. *That is coucred with a cap or bonet.*] Liv. 4. bell. Pun. Pileati aut lana alba velatis capitibus volones epulati sunt. Vnde servi pileati qui pileo impositio vendebantur. Gell. lib. 7. cap. 4: Pileatos servos venū ire solitos, quorū nomine venditor nihil præstaret, Cælius Sab. Iurisperitus scriptū reliquit.

Pilicrepus, Pilula, Vide PILA.

Pilo, as, priore corr. Vide PILVS.

Pilo, las, priore prod. πιλέω. Græcum est, & significat complānō. A quo sunt cōposita, Cōpilo, Expilo, Oppilo, & Suppilo.

Pīlum, li, priore producta, n. s. Telum Romanum, à perimendo dictum, quasi perillum, ut inquit Varro, [דרך *chets.* πιλος, *βασὶς.* Gall. *Dard.* Ital. *Dardo.* Ger. Ein dreyspitzig Spießlin/welches die Römischen Kriegsleut gegen dem Feynd schussen. Hisp. *Dardo.* Pol. *Oszczep albo włocznia.* Vng. *Darda.* An. *A dart or iauelme.*] Hujus hastile, teste Vegetio, erat pedum quinque semissis, & ferrum trigonali figura novem unciarum. Eraht autem pilā (Varrone autore) tela Romanorum, sicut Gesa Gallorum, & sarissæ Macedonum: Lucan. lib. 1: - pila minantia pilis. Idem lib. 3: Pila sed in medium venēre trementia pectus. Virgil. 1. Georg. Scilicet tempus veniet, quum finibus illis Agricola incurvo terram molitus aratro, Exesa inveniet scabra rubigine pila. Horat. 2. Serm. Satyr. 1: neq; enim quivis horrentia pilis Agmina, hec fracta pereūtes cuspide Gallos, Aut labētis equo describet vulnera Parthi. Plautus in Curcul. Quia ex te hodie faciā pilū catapultariū. Hinc primipilus, πρωτοπιλος, & præpilatę hastę: hoc est præferratę: de quibus infrá. ¶ Præterea pilū, à pinsendo: seu ut placet Servio, à Pilūno, instrumentū quo aliquid in mortario teritur. [פלי *heli.* ὕπερος. Gal *Pilon de mortier.*

Ital. *Il pestello co'l quale si pestano le cose nel mortaio.* Ger. Ein stösset eines Mörsels. Hisp. *El maco para majar en pila.* Pol. *Tłuczek.* Vn. *Mosarłórò.* Ang. *A pestle.*] Plin.lib.18.cap.10: Quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato, fistula serrata, & stella intùs denticulata, ut nisi intenti pinsant, concidantur grana, ferroq; frangantur. Pilum Græcũ. V. Tolleno. Primũ pilum vocabatur prima centuria in exercitu Romanorũ: quòd circa signa gravis armatura cõstituta esset, in qua inter cætera armorum genera hastile erat pedum quinq; & semissis, quod pilũ nominabant. Cæsar lib.5.bel.Gall. Tum T. Baluentio qui superiore anno primum pilum duxerat, viro forti, & magnæ autoritatis, utrunq; femur tragula trajicitur. Reliqua vide in dictione PRIMIPILVS.

Pīlātŭs, a, um, Pilo armatus. Martialis lib.10: Et pilata redit jãq; subitq; cohors.

Pĭlŭs, li, priore corr. m.f. generalius est quàm capillus. [שער *schahar.* ϑρίξ. Gall. *Poil.* Ital. & Hisp. *Pelo.* Ger. Ein har/es sey am leib wo es wölle. Bel. Een haer/pijl. Pol. *Włosi dzieskol wiek nacztelie.* Vng. Zŏrŏs. An. *The heare.*] Propriè enim capillus de iis tantùm dicitur qui caput vestiunt, quũ pilus omniũ partium corporis sit cõmunis. Plin.lib.11. cap.37: In capite cunctorũ animalium homini plurimus pilus. Cic.2.de Natura deorũ: Muhitaq; sunt palpebræ tanquam vallo pilorum. Iuven. Satyr.9: Sed fruticante pilo neglecta, & squalida crura. Horat.2. Epist. 1: Vtor permisso, caudæque pilos ut equinæ Paulatim vello. Hæc tamen differentia nonnunquam confunditur. Accipitur enim capillus interdum generaliter & in eadem significatione in qua utimur nomine pilus. Gel.lib.12.cap.1: Si ovium lacte hœdi, aut caprarũ agni alerentur, cõstat ferè in his lanam duriorem, in illis capillum gigni teneriorem. ¶ Pili longiores, proni in colla atq; armos vestientes, jubæ dicuntur: pili verò crassiores, rigidi, quales habent sues, vocantur seræ. ¶ Pili nõ facio, Nec pilo quidem melior: de re nullius momenti. Cic.ad Quint.Frat.li.2: Nihil est quod vereare: ego enim ne pilo quidem minus me amabo. Catul. Epigr.17: Ludere hanc sinit, nec pili facit uni.

Pĭlo, las, pen. corr. n.p. à pilus, Pilos emitto. [τριχόω. Gall. *Produire du poil.* Ital. *Fare i peli, mandar fuori i peli.* Ger. Haar vberkommen/haarechtig werden. Hisp. *Pelechar.* Pol. *Kosłmacztesie porasłam włosłam.* Vng. *Meg zŏrŏsŏdŏm.* Ang. *To bring out heare, to growe hearie.*] Accius: Tunc primùm pilabant genæ. Afranius: Meum præterea corpus nunc pilare primùm cœpit. ¶ Interdum ponitur pro pilos detrahere. [מרט *marát.* ἀποτριχῶν. Gall. *Arracher le poil.* Ital. *Pelar, trare i peli.* Ger. Das haar außrauffen. Hisp. *Pelar, quitando pelos.*] Mart. Quòd pectus, quòd crura pilas. Idẽ lib.6: Extirpa, mihi crede, pilos de corpore toto, Teq; pilare tuas testificare nates. Hinc Depilo.

Pĭlōsŭs, adjectivum, Pilis abundãs. [שעיר *sahír.* τριχώδης. Gall. *Pelu.* Ital. & Hisp. *Peloso.* Ger. Haarechtig/voll haars. Pol. *Kosłmati.* Vng. Zŏrŏs. Ang. *Hearie, full of heare.*] Varro 2. de Re rustica cap.5: Oculis magnis, & nigris, pilosis auribus. Cicero in Pisonem: Non enim nos color iste servilis, non pilosæ genæ, non dentes putridi deceperunt. ¶ Pilosiora folia, quæ in ipsa superficie veluti adnatos quosdam pilos ostendere videntur. Plin.lib.20.cap.16: Econtrariò quæ mollis vocatur, pilosioribus foliis ac ramis, & aculeatis, trita mellis odorem habet.

Pīmpĭnēllă, Pampinella, & Bipennula, & Sanguisorba ideò vocatur: quoniam vulneribus injecta, ferrum & spicula facilè, ac citra sensum doloris exugat, folio parvo orbiculato.

Pĭna, Vide PINNA.

Pinacas, vel Pinaces, πίνακες, Græci dicunt pugillares: id est, tabellas ceratas: & per diminutionem πινακιδίσκ id est, tabellę, in quibus capita omnium rerum continentur: Latinè Indices dicimus Plinius codicillos interpretatur.

Pīnăcŏthēcă. [Ger. Ein Ort dareyn man Gyhergeschirr/Heyonts sche tücher/ gemäl/ vnd dergleichen kleynot behaltet/ Ein tab/tafel/ futer.] Locus est in quo tabulæ pictæ, argentum cælatum, stragula vestis, signa & ornamenta reponuntur. Plin.lib.35. cap. 2. vocat tablinum. Vtrunq; nomen dictum est à tabulis, quæ in hoc loco præcipuè asservabantur. Nam quas Latini tabulas, Græci vocant πίνακας. Varro 1. de Re rust. cap.2: Quum hujus spectatũ veniant villas, nõ ut apud Lucullũ, videant pinacothecas, sed oporothecas. Plin.li.35.cap.2: Et inter hæc pinacothecas veteribus tabulis consuũt, alienasq; effigies colũt.

Pĭnāstāllŭs: id est, peucedanum, herba sataria.

Pinaster, Vide PINVS.

Pĭncĕrnă, æ, f.p. Pocillator, qui vinum convivis miscet, qui est à poculis. [משקה *maschkeh,* οἰνοχόος. Gall. *Sommellier, escuyer à coupe.* Ital. *Pincerna, coppiero.* Ger. Ein Eynschenck. Hisp. *El escanciador, ò copero.* Pol. *Podczaśi.* Vng. *Pohárnok.* Ang. *A butler that waiteth on a mans cuppe.*] Talem Poëtæ fabulantur in cœlo esse Ganymedem, in Hebes locum, quæ antè eo ministerio fungebatur, suffectum.

Pīndo, is, dere, Ferire est & assiduè percutere. Cornut9 in Pers. Satyr.1, unde pistillũ quo terimus in mortario: de quo infrà.

Pinetum, Pineus, Vide PINVS.

Pīngo, gis, xi, ctum, act.t. Formam alicujus rei ductis lineis repræsento. [חקה *chikkáh* קלע *kaláh.* γράφω. Gall. *Peindre.* Ital. *Dipingere.* Ger. Maten. Bel. Schilderen. Hisp *Pintar.* Pol. *Mabuie.* Vng. *Kepet irok.* Ang. *To paynte.*] Plin.lib.35.cap.8: Adeò colorũ usus increbruerat, adeò ars perfecta erat, ut in eo prælio Ionicos duces pinxisse tradatur. Ciceto Luceio lib.5: Alexander ab Apelle potissimùm pingi, à Lysippo fingi volebat. Idẽ 2. de Orat. Vt in pictura qui hominis speciẽ pingere perdidicerit, is potest cujusvis vel formæ, vel ætatis, etiã si non didicerit, pingere. ¶ Pingere humũ variis floribus, est versicolorem florum varietatem humi spargere: Plautus in Sticho: Age tu ocyus, pinge humũ, consperge antè ædes. ¶ Vsus est pro describere Cic.ad Attic. lib.4: Bibliothecam mihi tui pinxerunt constructione. ¶ Hujus verbi cõposita sunt, Depingo, & Expingo, quorum significata vide suis locis.

Pĭctŭs, a, um, [מחקה *mechukkéh* קלוע *kaluáh.* γεγραμμένος, ζωγραφηθείς. Gal. *Peint.* Ital. *Depinto.* Ger. Gemaatet. Hisp. *Pintado.* Pol. *Malowani.* Vng. *Ki irattatot.* An. *Paynted.*] Plautus in Menæch. Tabulã pictã in pariete. ¶ Aliquãdo nomẽ est, & ponitur pro ornatus. Cic. de Clar. Orat. Quo nihil potest esse pictius.

Pĭctūrā, æ, f.p. Ars pingendi. [עקין *miklahá.* γραφική. Gall. *Peinture.* Ital. *Dipintura.* Ger. Die Malerkunst. *Item,* ein gemät. Hisp. *Pintura, ò arte de pintar.* Pol. *Malowanie, maliarstwo.* Vng. *Képirás.* Ang. *Paynthing or the art of paynthing.*] Plin.lib.35. cap.9: Quinimò certamẽ picturæ, etiam florente eâ institutum est Corinthi. ¶ Dicuntur, & picturæ, tabulæ vel aliæ res pictæ. Cic.6. Verr. Negò ullam picturam neq; in tabulis, neq; textilem fuisse, quin quæsierit, inspexerit, & quod placitũ sit, abstulerit. Idẽ in Orat. In picturis alios horrida, inculta, abdita, & opaca: cõtrà alios nitida, læta, collustrata, delectãt. Idem in Tuscul. Homerum tradunt cæcum fuisse: at ejus picturam nõ poëtis videmus. Idem 2. Academic. Oculi pictura tenentur, aures cantibus. In pictura olim floruêre Zeuxis, Parrhasius, Apelles, aliique nõnulli, quorum nomina & opera exequitur Plinius Natural. Historiæ lib.35. De poëti & pictura Simonidis scitè dictum, vide in dictione LEX.

Pĭctūrātŭs, Varia pictura exornatus. Opus picturatum metallis, Claudia. in 7. Paneg.

Pĭctŏr, m.t. Qui quid pingit. [מחקה *mechakkéh* קלע *kolĕáh.* ζωγράφος. Gall. *Peintre.* Ital. *Di pintore.* Ger. Ein Maler. Hisp. *Pintor.* Pol. *Maliarsi.* Vng. *Képiro.* Ang. *A paynter.*] Horat. de Arte: pictoribus atq; poëtis Quidlibet audendi semper fuit æqua potestas. Cic.4.Acad. Multa vident pictores in umbris, & in eminentia quæ nos nõ videmus. Idẽ 2. de Leg. Dignissima aũt dona habent & formę ab uno pictore uno absolutæ die.

Pĭctōrĭŭs, Adjectivum. [γραφικός. Vn. *Iros kép irasos.*] Iulianus Digest. lib.38. Tit.1. l.23: Hæ operæ quas libertus promisit, multum distant à fabrilibus, vel pictoriis operis.

Pīnguĭs, & hoc pingue, om.t. Contrarium Macro. [ברא *barí* דשן *daschén* שמן *schamén.* παχὺς, λιπαρός. Gal. *Gras.* Ital. *Grasso.* Ger. Feist/wolgeleibt Bel Vet. Hisp. *Graesso ò gordo.* Pol. *Tłusty.* Vng. *Kövér.* Ang. *Fatt.*] Plin.lib.10.cap.50: Fœminæ quidem nõ omnes ad saginã eliguntur, nec nisi in cervice pingui cute. Virg.1. Georg. Tunc agni pingues, & tunc mollissima vina. ¶ Aliquãdo pro fœcũdo & ubere. εὔγεως. Virg.4. Georg. Et pingues hortos. Idẽ 3. Aeglog. Heu heu, quàm pingui macer est mihi taurus in arvo. ¶ Aliquando pro imperito & inepto. Cic.lib.4.Acad. Quod ipsi Antiocho pingue videtur, & sibiipsi contrariũ. Pingue, substantivũ, neutri generis, propriè dicitur quod inter carnem & cutem est, succo liquidum, πάρ, πιμελή: differtq; ab adipe quòd hic musculorum extremitati mẽbranisq; adhæreat, & frigefactus durus evadat & fragilis. Qua de re vide plura apud Plin. lib.11. cap.37, & suprà in dictione. ADEPS. Virgil.3. Georg. & omnes Impendunt curas denso distẽdere pingui. ¶ Pingui Minerva aliquid agere: hoc est, crassè, & impolitè. Colum. in Præfatio. totius operis: Potest enim nec subtilissima, nec pingui (quod aiũt) Minerva res agrestis administrari. ¶ Hinc componitur Præpinguis, ὑπερπαχύς. Columel.lib.4: Ideoq; non est vineis apta, vix etiam arbustis, nisi præpinguis. A pinguis fit Impinguo, guas, παχύνω.

Pīnguĭtĕr, adverbium. [λιπαρῶς, παχέως. Gall. *Grassement, grossement, lourdement.* Ital. *Grassamente.* Ger. Feistigklich/mastiglich. Hisp. *Gruessa, ò grosseramente.* Pol. *Tłuście.* Vng. *Kövérön.* Ang. *Fatlie, grosselie.*] Colum.lib.2.cap.2: Proximum deinde huic pinguiter densum.

Pīnguēdo, inis, & Pinguitudo, inis, f.t. licet Servius Grammaticus Latina esse neget: à viris doctissimis tamẽ usurpantur: ut plurimis exẽplis docet Beroaldus in Serviũ. [דשן *déschen* שמן *schémen* משמן *mischmán.* λιπαρία, παχύτης. Gall. *Graisse.* Ital. *Grassezza.* Ger Felste. Bel. Vetheyt. Hisp. *Grossura.* Pol. *Tłuszcz.* Vn. *Kövérség.* An. *Fatnesse or greas.*] Plinius: Omni pinguedine detracta, in olla caro decoquitur. Idem lib.23. cap.8: Nuces

avellanæ

avellanæ cáptis dolorem faciũt inflationem stomachi, & pinguedini corporis conferunt plus quàm sit verisimile. Var. 3. de Re rust. cap 9, de gallinis loquens: Et lux pinguitudini inimica. Colum. lib. 2. cap. 15: Ea res admonet nos, inesse tali materiæ naturalem pinguitudinem & succum. ¶ Quintil. libro 1. cap. 11: Quarundam enim vel exilitate; vel pinguedine nimia laboramus. Quid autem sit pinguedo, sive pinguitudo, sive etiam pingue neutri generis, & quomodo differant ab adipe & sevo, ex Plinij sententia abundè docuimus in dictione ADĒPS.

Pīnguĭārĭus, rii, m. s. Qui pinguia amat: [φιλοπίμελος, φιλόλιπος. Gal. *Qui aime choses grasses, graissier.* Ital. *Chi ama le cose grasse:* German. Der gern feiste ding hat. Hisp. *Amador de cosas gruessas.* Polon. *Wttuśłosći sie kochaiaci.* Vng. *Kĕuarseg zeretŏ.* Angl. *That loueth fatt thinges.*] Mart. lib. 11: Carnarius sum; pinguiarius non sum: hoc est, carnosam, & corpulẽtam amicam opto, non nimis pinguem.

Pinguēfăcio fēcis, n. t à Pingueo, gues. Pinguis fio. [שמן *schmán* דשן *daschén.* παχύνομαι. Gall. *S'engraisser, deuenir gras.* Ital. *Diuenir grasso.* Ger. Feist werdẽ. Hisp. *Engordarse.* Pol. *Tłuścieie.* Vng. *Meg kŏuerŏdŏm.* Ang. *To waxe fat.*] Colum. lib. 2. cap. 11: Omne emaciatum armentum medica pinguescit: id est, pingué fit: Martial. lib. 5: Pinguescit nimio madidus mihi crinis amomo; Virgil. 1. Georg. -bis sanguine nostro Aemathiam & latos Hemi pinguescere campos.

Pinguefăcio, pinguefacis, Pinguẽ reddo, & passivũ pinguefio: [השמין הבריא *hibrí hischmin* דשן *dischschén.* παχύνω. Gal. *Engraisser.* Ital *Ingrassare.* Germ. Feist machen/mesten. Hisp. *Engordar otra cosa.* Pol. *Tuczem czynie.* Vng *Meg kouerettŏm, hizlalom.* Angl. *To make fat.*] Plinius lib. 16. cap. 44: Dein ea pinguefacit.

Pinnă, æ, f. p. Propriè penna durior & non pluma. [אברה *ebrâh.* πτέρυξ. Gall. *Plume.* Ital. *Penna.* Ger. Ein grobe fãder. Hisp. *Pluma.* Pol. *Pipa.* Vngar. *Toll.* Angl. *The great feather or a birde.*] Nam penna nomen generale est ad plumas & pinnas: Varro lib. 3. de Re rust. cap 7, de columbis: Qui jam pinnas habere incipiunt, in nido relinquuntur, illisis cruribus: Idem de gallinis: Eligat fœcundas pleruque rubicunda pluma, nigris pinnis. Colum. lib. 8. cap. 4: Siccus etiam pulvis & cinis, ubicunque cortem porticus; vel tectum protegit juxta parietes reponendus est, ut sit quõ aves se perfundant. Nam his rebus plumam, pinnasque emundant. ¶ Pinna etiam quidvis acutum significat. Vnde & pinnæ murorum: id est, summitates. [ἐπάλξεις. Gall. *Creneau de mur.* Ital. *Merlo di muro.* German. Zinnen an der mawren Hispan. *Almena del muro.* Polon. *Koncza toſo, albo wie ſch murow.* Vngar. *Tetŏ hegy.* Angl. *The batlements of walles.*] Livius libro 40: Muri pinnæ aliquot locis decussæ. ¶ Pinnas etiam gestare gladiatores solebant. Vnde pinnuapi retiarii dicuntur, quòd pinnas è galeis mirmillonum jacto reti exciperent. ¶ Sunt etiam pinnæ, quibus innatant pisces, & quarum adminiculis, veluti remis in natando utuntur. [סנפיר *snapir.* Ger. Fisch fãderen/damit die fisch schwimmen. Pol. *Skrzyne.* Ang. *The fine of a fishe.*] Plinius lib. 9. cap. 14: Pinnis quibus in mari etiuntur, humi quoque vice pedum serpunt. ¶ Pinna præterea est conchæ genus, πίννα. vulgò, *Nacra.* Nascitur in limosis, subjecta semper, nec unquam sine comite, quem pinnotherem nonnulli; alii pinnophylacem vocant: is est squilla parva, qui cum pinna quærendæ escæ societatem init: Autor Plin. lib. 9. cap. 42. Cicero 2. de Natura deorum: Pinna verò (sic enim in Græcè dicitur) duabus grandibus patula conchis, cum parva squilla, quasi societatem coit comparandi cibi.

Pinnŭla, diminutivum à pinna, Est summa pars auris, ab acumine dicta. λοβός. ¶ Aliquando parva pinna: id est, pẽna. πτερύγιον. Colum. lib. 8. cap. 5: Inhibeturque cupiditas incubandi pinnula per nares trajecta. ¶ Aliquando pinnula dicitur illud quo veluti remigio quodam natant pisces. Plinius lib. 7. cap. 57: Quædam inde exire ad pabula pinnulis gradientes crebro caudæ motu.

Pinnăcŭlum, li, n. s. Fastigium & summitas ædificii in acumen tẽdentis. [גג *ghab* הגבה *Hghaph.* ἐπαλξις, πτερύγιον, ἀκροκέραμον. Gall. *Le plus haut & cime d'vn bastiment.* Ital. *Cima.* Ger. Der gipffel oder spitz eines gebeuws. Hisp. *Lo mas alto del edificio, cima.* Pol. *Spicza.* Vng. *Tetŏ.* Ang. *A pinnacle or highest toppe of a thing.*] Dictũ vel ab eo quòd veteres pinnam dicebant quicquid esset acutum: unde Bipennis, securis quæ utrinque aciem habet, vel quòd pinnaculis addi pinna consuevit, quæ facili motu, ventorum indicaret flatum, quod genus nunc *Pinniculum* vulgò dicitur.

Pinnātŭs, a, um, adjectivum, Quod pinnas habet: [πτερωτός. Gal. *Qui a des plumes, ou aisles, aisle* Ital. *Pennato.* Germ. Das ein gefider mit groben vnnd harten fãderen hat. Hisp. *Lo que tiene plumas y alas, alado.* Pol. *Pierzę grabe y ostre maiący.* Vng. *Tetŏs.* Ang. *That hath finnes or great feathers.*] ut pinnatus Cupido, pro aligero, & pinnas habente. Cic. 3. de Nat deorum: Dianæ item plures: primas habente. Cic. 3. de Nat deorum: Dianæ item plures: primas Iovis & Proserpinæ, quæ pinnatum Cupidinem genuisse dicitur. ¶ Pinnata folia dicuntur, pinnarum modo aculeatá: Plin. lib. 16. cap. 10. de abiete: Folio pinnato densa. ¶ Pinnatus fulgor. Plin. lib. 37. ca. 7: Proximos illis carbunculos, quos vocant syrtitas, pinnato fulgore rádiantes.

Pinnĭrăpus, pi, penult. corr. Gladiator retiarius, qui mirmillonì adversario pinnam: hoc est, acúram galeæ summitatem rapiebat. [πτερυγολάφος. German. Ein fechter.] Iuven. Satyr. 3: Hic plaudat nitidi præconis filius inter Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ.

Pinso, sis, sui, pistum, & pinsum, act. t. apud Vitruvium sæpiùs, teste Budæo: & pinsitum, penult. corr. apud Colum. In pila, sive in mortario contundo & contero, vel potiùs, ut inquit Cornut. pilo tundo. [דך *dach* שחק *schachák* כתש *schathásch.* μάσσω, λειαίνω. Gall. *Piler en vn mortier, broyer.* Ital. *Pestare, frangere.* Ger. Klein zerstossen / wie man vorzeiten ehe das mütenwerck ist erfunden worden/das Getreid zu mãt zerstossen hat. Belg. *Ou stucken stooten oft stampen.* Hispan. *Majar en pila.* Pol. *Wmośłszyć albo wśtupić tuke.* Vng. *Swrŏk.* Ang. *To braye in a morter.*] Antiqui enim ante molarum usum frumenta igni torrebant, & in pilas missa pistillis tundebant, rerebantque. Colum. lib. 2. cap. 9: Panicum pinsitum, & evolutum furfure, sed & milium quoq; pultem, quavis inopia, maximè cum lacte, non fastidiendam præber. Pomponius: Quum neque molis molui, neque palmis pinsui. ¶ Aves pinsere dicuntur; quum rostrum rei alicui crebrò impingũt. Vnde & Persius metaphoram illam sumpsisse videtur, Satyr. 1: O Iane, à tergo quem nulla ciconia pinsit: hoc est, rostro tundit, & percutit, ciconiam appellans digitos in formam rostri ciconiæ cõtractos: quod genus olim erat irrisionis apud Italos. Vide CICONIA.

Pīstŭs, a, um, participium, Contusus. [דוך *dach* שחוק *schachúk* כתוש *chathúsch.* κεκομμένος, κεκραγότες. Gall. *Pilé, broyé.* Ital. *Pestato.* Ger. Zerstossen/zerstampffet Hisp. *Majado.* Pol. *Stłu czony, wiłebie.* Vn. *Swlt.* Ang. *Brayed or grounde in a morter.*] Plin. lib. 28. cap. 10. Si pistæ serantur.

Pīnso, sas. In eodem sensu quo pinso, sis, φλάω, Varr. lib. 1. de Re rustica: Promendo diem ut in pistrino pinsetur, ac torreatur: id est, tundatur, vel frangatur.

Pinsĭto, tas, penult. corr. frequentativum à pinso sis, ἀναμῶτω. Plautus in Asinaria: Qui polentam pinsitant: id est, contundunt. Alii ibi legunt, pransitant.

Pīnsŏr, oris, m. t. Qui in pila frumentum comminuit: [שחק *schachek* כתוש *chatúsch.* κόπτης, μασσήτης. Gall. *Pileur ou broyeur.* Ital. *Con pesta in mortaro* Germ. Ein frucht klapffer zu mãt. Hisp. *Majador.* Vng *Buzatŏ.* Angl. *He that or every or grindeth thinges in a morter.*] postea etiam de eo dici cœpit qui farinam subigit, panemque conficit: quem nunc *pistorem* dicimus. Varro: Nec pinsorem ullum nostri, nisi qui in pistrino pinsaret farinam. Pistorem in melioribus exemplaribus legitur, non pinsorem. Vide PINSO. Antiqui pinsere generaliter sumpserũt pro quovis modo tundere sive percutere.

Pīstŏr, otis, m. t. à pinso, sis. [אפה *opheh.* Gal. *Pestrisseur, boulenger.* Ital. *Pistore, fornaio.* Germ. Vorzeiten ein stempffer/der frucht zu mãt / zu vnserer zeit heißt es ein Brotbeck oder ein Pfister. Belg. Een Backer. Hispan. *Panadero ò majador.* Polon. *Piekarz.* Vng. *Kinyerſutŏ.* Angl. *A baker of breade.*] Olim dicebatur qui ante inventum molarum usum, frumenta in pilis pinsebat: hoc est, contundebat. Postea tamen id nomen ad eos quoque translatum est, qui subacta farina panem conficiant, quos Græci vocant ἀρτοκόπους. Plin. lib. 18. cap. 11: Pistores Romæ non fuerunt ad Persici usq; bellum, annis ab Vrbe condita supet quingentos octoginta quatuor. Sueton. in Cæsare: Domesticam disciplinam in parvis ac majoribus rebus diligenter adeò, severeque rexit, ut pistorem alium, quàm sibi panem convivis subjicientem, compedibus vinxerit. Varro in Satyra de eduliis: Si quantùm operę sumpsisti, ut tuus pistor bonum faceret panem, &c. Atteius Capito, pistores tantùm eos qui far pinsebant nominatos esse tradit, eosque coquere solitos panem tostum lautioribus.

Pīstōrĭcŭs, a, um, Pistorius, quod ad pinsendi artem sive ad pistores pertinet. [ἀρτοκοπικός. Gal. *Propre ou conuenable à boulenger.* Ital. *Da pistore.* Germ. Des brotbecken oder Pfisters. Hisp. *Cosa de panadero.* Pol. *Dopiekarſtwa należący.* Vngar. *Kinyerſutheż valo.* Angl. *Belonging to bakers of breade.*] Caius Iurisconsultus: Si quis servos habuerit proprios, sed quorum operas locabat, vel pistoricas, vel histrionicas, servorum appellatione legasse hos videtur.

Pīstōrĭus, a, um, Quod ad pistorem pertinet: [ἀρτοκοπικός. Gall. *De boulenger.* Ital. *Di pistore.* Germ. Dem Brotbecken oder Pfister zugehörig Hisp. *Cosa de panadero.* Polon. *Piekarski.* Vng. *Kinyerſutheż valo.* Ang. *Of a baker of breade.*] ut Ars pistoria, Opus pistorium: nomen generale ad omnia delicatiora panum genera; ut quæ saccharum, mel, ova, butyrum, caseum, vel amygdalas recipiunt: cujusmodi erant quas placentas & mazas appellabãt. Plin. lib. 18, c. 11: Quidam ex ovis, aut lacte farinam subigunt;

[illegible] mos, butyro verò gentes etiam pacatæ, ad operis pistorii [illegible] fraudante cura.

Pistor, ōris, majus p. stricis, fœmininum à pistor, Quę vel fruges molit, vel panem conficit. [מטחן *ophdh.* μυτωνὸς, ἡ. Gal. *Boulengere.* Ital *Fornaia.* German. Ein Brotbeckin oder Pfisterin. Hisp. *Panadera* Pol. *Piekarka.* Vng. *Kinyerſwtő aʒʒony.* Ang. *She that baketh breade.*] Erat enim id apud priscos Romanos præcipuè mulierum opus, teste Plin lib. 18. cap. 11. ¶ Est item pistrix, icis, [illegible] en genitivi prod. bellua marina ingentis magnitudinis: cujusmodi fuisse feruntur quibus Hesione & Andromeda expositæ fuerunt. ¶ Pistrix ab antiquis pro pistrino quoque usitatum, quod indicat Varro libro 4. de ling. Lat. citans ejus rei testem Lucilium poëtam antiquum: Extat autem Lucilii carmen, cujus meminit Varro apud Festum in dictione Mamphula: Pistricem validam si nummi suppeditabūt, Addes empleurum, mamphulas quæ sciat omnes. Hoc cùm Scaliger primus observaverit, ab illo nos sumpsisse fatemur. ¶ Item sidus cœleste, à quadam belluæ hujus similitudine dictum. Cic. in Arato: Spiniferam subter caudam pistricis adhæsit. Ibidem:- & fera pistrix Labitur, horribiles epulas funesta requirens. Et tursum: Hac una stella vertuntur quam jacit ex se Pistricis spinæ valida cum luce refulgens. Et paulò pòst: Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ Inter pistricem fusæ, sparsæque videntur.

Pistūra, æ, pen. prod. f. p. [ἡ ἀρτοκοπία, ἡ ἀρτοποιΐα. Gall. *Pestrissure, boulangerie.* Ital *Pestamento, arte da pestare.* Ger. Das Beckenwerck/ oder außstampffung. Hisp. *Panaderia, arte de majar* Pol. *Pukarſtwo.* Vn. *Kinyerſwtes.* Ang. *Baking of breade.*] Ars pinsendi, sive (ut alii loquuntur) pisendi: hoc est, frumenta tunicis suis exuendi. Plinius lib. 18. cap 10: Pistura non omnium facilis, quippe & Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo præferrato. fistula serrata & stella intùs denticulata, ut nisi intenti pinsant. (aliàs pisant) cōcidantur grana ferroque frangantur. Et paulò pòst: Et ipsa quæ evelluntur, varlam pisturam habent

Pistrīnum, ni, n. s. & Pistrina, næ, pen. prod. f. p. Olim dicebatur locus in quo farina molebatur: nomē habens à pinsendo hoc est, contundendo, quòd antè inventū molarū usum, frumenta in pila cōminuerentur. [μύλων, ἀλφιτεῖον. Gal. *Moulin à bras, ou le lieu où on pestrit le pain* Ital. *Pistrino, molino.* Ger. Ein Stampff/ein ort an welchem man vor zeiten das getreid in Mörseren zu mät stieß/ ehe die mutykunst ist erfunden worden. Hispan. *Atahona, acenna ò molino.* Pol. *Zarna,* Vng. *Buza rőrő hely, Malom,* idem vulgò, sed falsò, *ſwrő haz.* Ang. *A mill, or bakehouſe.*] Deinde quamvis mutata re, mansit pistrini nomen etiam illi loco in quo molis servorum, jumentorúmve opera circumactis fruges comminuebantur. ¶ Pistrini item nomen postea cœpit usurpari pro officina in qua opera pistoria: hoc est, panes delicatiores fiebant, cujusmodi erant quas placentas & mazas appellabant. Sueton. in August. Et modò unguentariam tabernam, modò pistrinum Ariciæ exercuisse objicit. Terent. in Andr. Verberibus cæsum te in pistrinum Dave dedam usque ad necem: Ea lege, atque omine, ut si te inde exemerim, ego pro te molam. Cicero 1. de Orat. Oratorem in judicia, tanquam in aliquod pistrinum detrudi & compingi videbam. ¶ Per translationem Pistrinum pro opere ac munere ingentis laboris, & molestiæ & negotii pleno. Cic. de Oratore: Tibi mecum erit, Crāsse, in eodem pistrino vivendum.

Pistrīnālis, f. p. Idem. Plin. lib. 11. cap. 9: E' siligine lautissimus panis, pistrinarumque opera laudatissima. Item Lucilius 16. fœmininé extulit: Media è pistrina ad tabernam referens. Sosipater lib. 1.

Pistrillă, læ, diminutivum à pistrino, secundum Priscianum, χαρεμύλων. Nam diminutiva (*inquit*) quandoque diversa sunt à genere nominum primæ positionis, sicut à scuto scutella. At Donatus à pistrina deducit: nam & id aliquando legitur. Est autem pistrilla, mola trusatilis quæ manibus versatur. Terent. in Adelph. Apud ipsum lacum est pistrilla.

Pistrīnārius, molitor. [μυλωθρός. Vng. *Molnar, ő-lő*] Ulpianus D. lib. 16 Tit. 3. l. 1: Si quis servum custodiendum conjecerit fortè in pistrinum, siquidem merces intervenit custodiæ, puto esse actionem adversus pistrinarium exconducto.

Pistrīnensis, nense, om. t. Quod ad pistrinum pertinet. [μυλικός. Gall. *Appartenant à moulin.* Ital *Pertinente à molino.* Ger. Das zu einem Kornstampff gehört. Hisp. *Cosa de atahona ò molino* Pol. *Zarnowy.* Vng *Malomhoz valo.* Angl *Belonging to a mill or bakehouſe.*] Apuleius in asinum versus molas pistrinenses per circuitus multivios circumegisse se festiviter ait, describens quales essent ministri in pistrinensi contubernio. Sueton in Calig. cap. 39: Quicquid instrumenti veteris Aulæ erat, ab urbe repetit, comprehensis ad deportandum meritoris quoque vehiculis & pistrinensibus jumentis.

Pinsŏr, oris, Vide PINSO, is.

Pinŭs, fœminini generis, olim etiam masculini: & tàm quartæ quam secundæ declinationis. Arbor est picei generis, nuces ferens omnium maximas, quas Latini pineas, Græci κώνους vocant. [πίνος, κῶν©. Gall. *Vn pin.* Ital. & Hisp. *Pino.* Germ Ein Fiechtenbawm / sein frücht sind die zirbelnüßlin. Pol. *So ſosna.* Vng. *Fenyő fa.* Ang. *A pyne tree.*] Virg. 7. Aeglog. Fraxinus in sylvis pulcherrima, pinus in hortis. Legitur & pinea, pro hac ipsa arbore. Colum. lib. 5. cap. 10: Eodem tempore juglandem, & pineam, & castaneam serere oportet.

Pīnĕus, a, um, Quod est natū ex pinu. [πίτνος. Gal. *Du pin.* Ital. *Di pino.* Germ Fiechtbáwmin/ auß fiechtenbawm. Hisp. *Cosa de materia de pino.* Polon. *So ſosnowi.* Vng. *Fenyőfabol valo.* Ang. *Of a pine tree.*] Plin. lib. 15. cap. 10: Pinea corona apud Isthmium victores coronabantur. Virg. 9. Aeneid. Pinea sylva mihi multos dilecta per annos, Lucus in arce fuit summa, quò sacra ferebant, &c. Ovid. 2. Fastor. Februa poscenti, pinea virga data est.

Pīnētum, n. s. Locus pinis consitus. [πίτνων. Gal. *Vn lieu planté de pins.* Ital. *Luogo doue ſono molti pini.* Germ. Ein fiechtwald. Hisp. *El pinar lugar de pinos.* Pol. *Mieiſce ſo ſosnowa na sradzone.* Vng. *Fenyő erdő.* Ang. *A place planted with pini tree.*] Plinius lib. 27. cap. 8. Chrysolachanon in pineto lactucæ simile nascitur. Succincta pinera Ovid. 15. Metamor. Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus, Murmura pinetis fiunt.

Pīnāstĕr, Pinus sylvestris, miræ altitudinis. [πίνος ἄγελα. Gall. *Pin ſauuage.* Ita. *Pino ſalvatico.* Ger. Ein wilder fiechtenbawm. Hisp. *Pino ſylueſtre.* Vng. *Vad fenyőfa.* Ang. *A wilde pine tree.*] Plinius lib. 15. cap. 10: Pinaster nihil aliud est quàm pinus sylvestris.

Pīnĭfĕr, adjectivum, Pinus ferens. [πιτνώδης, πιτνοφόρ©. Gal. *Où croiſſent les pins.* Ital. *Che porta pini.* Germ. Das fiechtenbáwm tregt. Hispan *Que trae pinos.* Vng. *Fenyő fa termő.* Ang. *Which bringeth pine trées.*] Virgil. 10. Aeneid. -multos Vesulus quem pinifer annos Defendit.

Pĭo, as, are, act. p. Piè colo. [טהר *tiher* כטר *chippér.* σέβ©. Gall. *Purger.* Ita. *Purgare.* Ger Andechtigklich oder mit verehrung beweisen/ verehrentlich/ Büssen Hisp. *Alimpiar por ſacrificios.* Pol. *Oczyſcam, albo wuczyſwoſci niam.* Vng. *Zetwl tiztoldom,* aut ki *tiztitom.* An. *To purge be ſacrifice.*] Plautus in Asin. Vbi piem pietatem, si isto more moratam tibi postulem placere? ¶ Quandoq; ponitur pro cōtaminare, pollucre, μιαίνειν, quod & impiare dicitur: quemadmodum sacrum ponitur pro execrabili. ¶ Quandoque pro piè amare. Nævius apud Nonium: Nemo est qui magis suos pier liberos. ¶ Aliquando pro purgo, expio. ἀφοσιῶμαι, ἁγνίζω. Virgil. 2. Aen. & culpam miserorum morte piabunt. ¶ Hujus verbi compósita sunt, Expio, & Impio: quæ vide suis locis.

Pĭātrix, icis, Sacerdos expiationes peragere solita, quæ & saga, & expiatrix dicebatur, teste Festo. ἀγνίστρια.

Pĭāmĕn, inis, n. t. seu Piamentum, ti, n. s. Expiatio, vel actus expiādi, vel idipsum quo ad expiationem utimur. [כטור *chippúr,* κάθαρσις, ἀφοσίωσις. Gal. *Purgatiō.* Ita. *Purgatione.* Ger. Ein büssung/ versünung Hisp. *Purgation.* Vng. *Kitiztitas.* Ang. *A purging.*] Süt autē, teste Festo, dictiones magis poëticæ quàm oratoriæ. Ovid. 2 Fast. Februa Romani dixére piamina patres. Plin. libro 25 cap. 4. Hac evulsa scrobem repleri vario genere fingrum, religio est, & terræ piamentum.

Pĭācŭlum, li, n. s. Sacrificium, cultus, omne quo fit expiatio. [כטור *chippúr.* κάθαρμα. Gall. *Sacrifice, ou toute choſe offerte pour le peché.* Ital. *Sacrificio, ogni cosa che ſi offerisce per la ſatisfattione de peccati.* Germ. Ein versünopffer/ ein jedes so man setzet zur versünung vñ ablegung. Hisp. *Sacrificio ò el pecado de purgar por ſacrificio.* Polon. *Ofiara.* Vng *Meg tiztito aldozat.* Ang *Sacrifice or all thing offred for ſinne.*] Virgil. 6. Aeneid. -ea prima piacula sunto. Horat. lib. 1. Carm. -teque piacula nulla resolvent: hoc est, nullis hostiis te expiabis. ¶ Aliquando dicitur crimen, flagitium. ἄγος. Virgil. Aeneid. 6: Distulit in seram commissa piacula mortem. Vbi Servius: Piacula commissa, propter quæ expiatio debetur.

Pĭācŭlāris, re, com. t Quod ad expiationem pertinet, quod vim expiandi habet. [ἁγνιστικὸν. Gal *Seruant à purger par ſacrifice.* Ital. *Che ſerua à purgare che ſi fa à Dio offeſa.* Ger. Das krefftig ist zur versünung/ das zu der reinigung der Sünden gebraucht wird. Hisp *Coſa de purgar por ſacrificio.* Vng *Meg tiztito aldozathoz valo.* Angl *That ſerueth to purge by ſacrifice*] Liv. lib. 1: Itaque ut cædes manifesta aliquo tamen piaculo lueretur, imperatum patri ut filium expiaret pecunia publica. Is quibusdam piacularibus sacrificiis factis, quæ deinde genti Horatiæ tradita sunt, &c. Plautus in Epid. Méne piacularem oportet fieri ob stultitiam tuam, Ut meum tergum stultitiæ tuæ tubdas succidaneum: id est, Oportétne tuam stultitiam meis scapulis expiari? ¶ Piacularia auspicia dicebantur, teste Festo, quæ sacrificantibus tristia portendebant, quum aut hostia ab ara profugisset, aut percussa mugitum edidisset, aut in aliam partem corporis quàm oporteret, cecidisset. ¶ Piacularis porta Romæ appellata ob quædam piacula quæ ibi fieri solebant, teste eodem Festo

Pĭābĭlis, le, om. t. Quod expiari potest: [καθαρτὸς, καθάρσι©. Gall *Qu'on peut purger.* Ital. *Che ſi può purgare.* Germ. Welches durch das versünet werden mag Hispan. *Lo que ſe puede purgar.* Polon. *Czo może bicz przednano albo oczyſczone.* Vngar. *Kitiztethato.*

Ang. T'e

Ang. *That may be purged.*] ut Fulmẽ piabile, apud Ovid. 3 Fast. Cui dea, Ne nimium temere, piabile fulmen Est, aut, & fævi flectitur ira Iovis. Hujus contrarium est Inexpiabile.

Piparẽ, h.p. [πιπίζειν. Gall. *Peper comme vne geline, crier en geline.* Ital. *Pipire.* Germ. *Geypsen oder glucken wie die hennen.* Hisp. *Piar.* Pol. *Gdakać.* Vn. *Krzywgnu kodatsolui.* An. *To cluck lyk a henne.*] Dicuntur gallinæ, quum vocem emittunt. Varro in Orig. Mugit bos, ovis balat, equi hinniunt, gallina pipat. Nonius.

Pĭpĕr, piperis, n.t. πίπερι, Dioscoridi, Nomen arboris, cujus fructus condimentis aptus, & calidus, ex India ad nos adfertur. [Gal. *Poiure.* Ital. *Pepe penero.* Germ. *Pfeffer.* Hisp. *Pimienta, o pebre.* Polon. *Piers.* Vngar. *Borsos.* Ang. *Pepper.*] Persius Satyr. 5: Rugosumq; piper. Dicitur & piperi invariabile, sicut gummi. Piperis arboris, vel potiùs fruticis, descriptionem vide apud Plin. lib. 12. cap. 7. Theoph. lib. 9. cap. 21. Dioscor. lib. 2. ca 176.

Pĭpĕrātŭs, adjectivum, ut P. peratum vinum. [πιπερίτης. Gal. *Poiuré.* Ital. *Mescolato con penere.* Ger. *Gepfefferet/mit Pfeffer angemacht.* Hisp. *Adobado con pimienta.* Pol. *Pierni, opreprzoni.* Vngar. *Borsos.* Angl. *Pepp ered.*] Quod pipere & melle conditum est. Et piperatum acetum, apud Colum. lib. 12 cap 47.

Pipĕritis. Piperitis, t.t. pen. prod. [πιπερίτης. Germ. *Heydnisch wundtkraut / Frawentraut.*] Herba quæ & siliqua strum dicitur, caule rubro & longo, foliis lauri, gustu piperis. Vide Plin. lib 20. cap. 17.

Pipĭlo, pen. cor. Verbum est quo passerum sonus exprimitur. [πιπίζω. Gal. *Peper comme les passereaux ou pousins.* Ital. *Pipire.* Germ. *Geypsen/schreyen wie die spatzen* Hisp. *Piar el gorrion.* Polon. *Cwierkacz.* Angl. *To cheep lyk a sparrow.*] Catullus de passere Lesbiæ. Sed circumsiliens modò huc, modò illuc, ad solam dominam usque pipilabat.

Pipio, pipīvi, itum, pen. prod. Proprium est vocis pullorum. [πιπίζω. Gal. *Pepir.* Ital. *Pipire.* Germ. *Geypsen oder pypen wie die junge vogel.* Hisp. *Pio pio.* Pol. *Piszczek k. rzecze.* Vng. *Sibo k.* Angl. *To cheep.*] Colum. lib. 8. cap. 5: Die undevicesimo animadvertat an pulli rostellis ova percuderint, & auscultet si pipiant. Sunt etiam qui hoc verbum passeribus tribuant. ut in carmine de Philomela, quod Ovidio falsò adscribitur: Pessima cum passer trina flendo pipit.

Pīpiones, m.t. Columbarũ pulli, qua voce utitur Lampridius in Alexandri Vita. [πιπίσκοι. Gall. *Petis o geniteaux.* Ital. *Pippioni.* Germ. *Junge Taubin oder geyserling.* Hisp. *Palomines, polastros de palomas.* Polon. *Golabieta.* Vngar. *Galamb fi.* Angl. *Yong doues, pigeones.*]

Pīpo, Ŏscorum lingua erat ejulabundè conqueri, ut intelligitur ex Festo. Hinc pipatio clamor plorantis apud Festum, & Lupatus apud Varronem lib. 6. de ling. Lat. Nonius pipare esse tribuit proprium Gallinarum ex autoritate Varronis. Mugit, mugire, bos, ovis balat, equi hinniunt, gallina pipat.

Pīpŭlum, h. pen. cor. n.s. Cõvitium, tractũ à pipatu pullorum. [πιπισμός. *Cherpido, bolegia.* Gal. *Inuire.* Ital. *Inguria.* Ger. *Schmähsamkeit, schmutzung.* Hisp. *Injuria.* Vng. *Igia agoxitok.* Angl. *Iniurie.*] Horatius Satyr. Ita me bene amet Laverna, te jam nisi reddi Mihi vafra jubes, populo hic difficam ante ædes. Nonius.

Pīrāta, m. p. Prædo maritimus. [πειρατής, λῃστής. Gall. *Pirate, larron de mer, corsaire.* Ital. *Corsale, rubbator di mare.* Germ. *Ein Meerrauber.* Bel. *Een Zeeroover.* Hisp. *Cossário, ladron de la mar.* Pol. *Rozbiynik morski.* Vng. *Tolvay.* Ang. *A pirate, a robber on the sea.*] ἀπὸ τοῦ πειρᾶν, quod est tranare vel pervagari: propterea quòd maria pervagentur piratæ, ut in navigantes impetum faciant, insulas, & loca maritima deprædentur. Cic. 7. Verr. Neque omnes sic habent persuasum, istum clàm à piratis quosdam nunc archipiratam pecuniam accepisse. Lucan. lib. 2: Omne fretum, metuens pelagi, pirata reliquit.

Pīrātĭca, sc. fabrilis antivum, f. p. Latrocinatio maritima, prædo rum & piratarum quæstus. [πειρατική, πειρατεία. Gal. *L'estat de corsaire, pirate, ou larrecin de mer.* Ita. *Arte di corsale.* Germ. *Meerrauberey.* Hisp. *Arte y vsanza di cossarios.* Pó. *Sbyanie namorze.* Vng. *Tolvaisag.* Ang. *Piracie and robbing on the sea.*] Cicer. post. reditum in Senatu. Profectò & egestate, & improbitate coactus, piraticam ipse fecisset.

Pīrātĭcus, a, um, adjectivum, Quod ad piratam pertinet: [πειρατικός. Gall. *De pirate, d'vn pirate, meur de mer.* Ital. *Cosa di corsale, di mare.* Germ. *Das eines Meerraubers ist, Meerrauberisch.* Hisp. *Cosa perteneciente a cossarios.* Vn. *Tolvay hoz valo.* An. *Belonging to a pirat.*] ut Piraticum bellum. Cicero post red. Qui in magistratu nisi rogationem de piratico bello tulisset, profectò & egestate, & improbitate coactus piraticam ipse fecisset. Idem 6. Verr. Myoparone piratico capto, dux liberatus, symphoniaci Romam missi. Puppis piratica, Claud. 4. Paneg. Navis piratica, Quintil. lib. 2. cap. 14.

Pīrātērĭum, rii, n.s. πειρατήριον. Receptaculum piratarum. Dictio est Latinis scriptoribus minimè usitata, quare ejus significatio è Græco potiùs Lexico erat petenda.

Pirum, Vide PYRVM.

Pĭscis, hujus piscis, m.t. Animal quod in aquis degit, & propriè quod tegitur squamis, ut Plinius docet lib. 9. cap. 12. [דג *dagh:* ιχθύς. Gal. *Poisson.* Ital. & Hisp. *Pesce.* Ger. *Ein fisch.* Belg. *Vische.* Pol. *Ryba.* Vng. *Hal.* Ang. *A fishe.*] Omnia autem in aquis degentia, uno nomine aquatilia dicuntur. Aquatilium (inquit) tegumenta plura sunt: alia corio & pilis tegũtur, ut vituli, hippopotami: alia corio tantùm, ut delphini: cortice, ut testudines: filicum duritia, ut ostreæ, & cõchæ: crustis, ut locustæ: crustis & spinis, ut echini: squamis, ut pisces. Virgilius 5. Aeglogæ: Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit. Idem 4. Georg.: magnum qui piscibus æquor, Et juncto bipedum curru metiuntur equorum. Ovid. 10. Metamorph. Tertius æquoreis inclusum piscibus annum Finierat. Horatius 4. Carm. Ode 3: O mutis quoque piscibus Donatura cygni, si libeat, sonum. Terent. in Adelph.: pisces ex sententia Nactus sum: hi mihi ne corrumpantur cautio est. Cicero 2. de Nat. deor. Et si pisces (ut ajunt) ova quam genuerunt, relinquunt: facilè enim illa & sustinentur, & fœtum fundunt. ¶ Magis mutus quam piscis, hyperbole proverbio celeris de vehementer infantibus atque infacundis. Convent. & in hominem immodice taciturnum. ¶ Piscis nequàm est nisi recens, proverbio dicitur in hospitem, aut vulgarem amicum, qui primo quidem adventu non ingratus, cæterum ante triduum exactũ putet. Plautus: Quasi piscis, item est amator longe nequam est nisi recens. Vide Erasmi. ¶ Pisces pro signo cœlesti, frequentiùs pluraliter declinantur. Colum. lib. 11. cap. 2: Quintodecimo Calendas Martii Sol in pisces transitum facit. Inveniuntur tamen & in singulari Piscis, pro signo cœlesti. Virgil. 4. Georg. Aut eadem sidus fugiens ubi piscis aquosi Tristior hybernas cœlo descendit in undas. Colum. lib. 11. cap. 2: Quarto nonas Septembris Piscis Austrinus desinit occidere.

Pīscĭcŭlus, diminutivũ, Parvus piscis. [ἰχθύδιον. Gal. *Petit poissons* Ital. *Pesce picciolo.* Germ. *Ein Fischtin.* Hisp. *Pescadillo, pescesillo.* Polon. *Rybeczka, rybko.* Vng. *Halatska.* An. *A little fishe.*] Terent. in Andr. Etiam puerum inde abiens cõveni Chremis, Olera & pisciculos minutos ferre obolo in cœnam seni. Varro 3. de Re rust. cap 5: E quo rivus pervenit in duas, quas dixi, piscinas ac pisciculi ultrò citrò commeant.

Pīscārī, d p. Est pisces venari. [דוג *hedhi.* ἁλιεύειν, ἀγρεύειν, θηρεύειν.] Gall. *Pescher.* Ital. *Pescare.* Germ. *Fischen.* Bel. *Visschen.* Hisp. *Pescar.* Pol. *Wędzić ryby.* Vng. *Halaszni.* Ang. *To fish*, Plin. lib. 19. ca. 1: Retia in piscando. Cic. 3 Offic. Tum Pythius piscatores ad se convocavit, ab iis petivit ut ante suos hortulos postera die piscarentur. ¶ Piscari in aëre, proverbiũ, idem significans quo Te peram ludere. Plaut. Asin. Jubeas una opera me piscari in aere. Ex quo fit compositum Expiscor: de quo alibi.

Pīscātŭs, tus, m. q. Piscatio, sive actus piscandi. [ἁλιεία, ἀγρευτική. Gal. *Pescheme pescherie.* Ital. *Pescagione.* Germ. *Fischung/fischfahung.* Hisp. *Obra de pescar.* Pol. *Rzby.wa.* Vng. *Halaszas.* Ang. *Fishing or taking of fish.*] Plinius: Quos venatus, aucupia, piscatusque alebant. Plautus in Rudente: Piscatum hamatilem saxatilemque aggredimur. Plinius lib. 6. cap. 22: Esse in piscatu voluptatem, testudinum maximè.

Pīscātŏr, oris, m.t. Qui piscatur. [דיג *dayágh* דיג *dayágh.* ἁλιεύς. *Pescheur.* Ital. *Pescatore.* Ger. *Ein fischer.* Hisp. *Pescador.* Pol. *Rybak.* Vn. *Halaz.* An. *A fisher.*] Cic. 3 Offic. Pisces ad se cõvocat. Ovid. 14. Metam. Miles erat gladio, piscator arundine sumpta. Terent in Eunuch. Coqui, fartores, piscatores, aucupes, &c.

Pīscātrix, f.t. [ἡ ἁλιεύτρια, ἡ ἰχθυάλοις. Gall. *Pescheresse.* Ital. *Pescatrice.* Germ. *Ein fischerin.* Hispan. *Pescadora.* Pol. *Ribaczka.* Vng. *Halaszasszony.* An. *She that fisheth.*] Plin. lib. 9. cap. 42: Nec minor solertia tanæ, quæ in mari piscatrix vocatur.

Pīscātōrĭus, a, um, Quod ad piscatorem pertinet: [ἁλιευτικός, ψαρόδουπος. Gall. *De pescheur, appartenant a pescheur.* Ital. *De pescatore.* Germ. *Eines fischers. dem fischer zugehörig.* Hisp. *Cosa para pescador.* Vn. *Halaszhoz valo halasz.* Ang. *Belonging to a fisher.*] ut, Navis piscatoria. apud Cæsarem Civil. & ludi piscatorii; qui fiebant pro quæstu piscantium. Piscatoria Lucca, Plin. lib. 24. cap 9. Piscatorium forum, Colum. lib. 8. cap. 17.

Pīscārĭus, a, um, Piscatorius, ἁλιευτικός. ut, Hamus piscarius. Plaut. in Stich. Arundinem fert sportulamq;, & hamũ piscariũ. ¶ Piscarium forum, Plaut. Curc. Symbolorum collatores apud forũ piscariũ. Piscaria copia, abundãtia piscium, Plaut. Casin.

Pīscārĭus, piscarii, subst. m.s. Qui pisces vendit. [ἰχθυοπώλης. Gal. *Vendeur de poisson.* Ita. *Venditore di pesci.* Germ. *Ein Fischverkauffer.* Hisp. *Vendedor de pesces.* Pol. *Ktori przedaie ryby, kt przekapian rib.* Vng. *Halarus.* An. *A seller of fishe.*] Varro: Inter piscarios nemo vendebat. Cetarius, idem: quanvis Cetarii potiùs sint qui marinos pisces majores vendunt.

Pīscātrīă, riæ, f.p. Locus ubi pisces vẽduntur. [ἰχθυοπωλεῖον. Gal. *Pescherie.* Ital. *Pescaria.* Ger. *Ein fischmarckt.* Hi. *Pescaderia.* Angl. *The fishe merkate.*] Var. Nullus in piscaria piscis erat.

Pīscōsŭs, sa, sum, Piscolentus, piscibus abundans. [ἰχθυώδης, ἰχθυ.

ἰχθυόεις. Gall. *Plein de poissons.* Ital. *Pieno di pesci.* Germ. Fischreich. Hisp. *Lleno de pesces.* Pol. *Obfitiro ryby.* Vng. *Halas.* Angl. *Full of fishe.*] Martial. lib. 10. Illic piscoso modò vix educta profundo. Ovid. 3. Fast. Est propè piscosos lapidosi Cratidis amnes Parvus ager. Idem 2. de Arte: Cinctaque piscosis Astypalæa vadis.

Pīsculentŭs, Piscosus, piscibus abundans. ἰχθυώδης. Cato: Fluviũ magnum, pulchrum, pisculentum. Plaut. in Rud. Neptuno has ago meo patrono gratias, qui salsis Locis incolit pisculentis.

Pīscīnæ, pen. prod. f. p. Lacus & stagna ab initio dicta sunt, in quibus vivi pisces coërcebantur. [ברכה *berechâh.* ἰχθυοτροφεῖα. Gal. *Vivier ou eſtãg ou boutique à poiſſon, piſcine.* Ital. *Peſchiera, piſcina.* Germ. Fischgruben/Weyer/oder dergleichẽ örter/in welchen man Fisch erhaltet. Bel. Visschereyen. Hisp. *Eſtanque do ſe eriam peſces, vivar.* Polon. *Staw, albo ſtadzaioka rib nik.* Vngar. *Halas to.* Ang. *A fisheponde or stew.*] Varro lib. 3. de Re ruſt. cap. 3: Piscinas voco eas quæ in aqua dulci aut salsa inclusos habent pisces ad villam. Martialis: Piscina rhombum pascit, & lupos vernas. Alio nomine vivaria vocantur. Plinius lib. 9. cap. 17: Nec in piscinis vivariisque crescunt. ¶ Sed quoniam in piscinis natare etiam solebant, invaluit consuetudo, ut omnes in hunc usum collectæ aquæ, sive frigidæ, sive calidæ essent, Piscinæ dicerentur. κολυμβήθρα. videnturque à piscibus dici, quanvis in his nihil piscium sit: nisi quis inde dictas malit, quòd homines piscibus natando similes fiant. Cicero: Latiorem (*inquit*) piscinam voluissem, ubi jactata brachia non offenderentur. Plinius Iunior Epistol. libro sexto: Si natare latiùs, aut tepidiùs velis, in area piscina est, in proximo puteus ex quo possis rursus abstergi. Eædem & natationes appellantur. ¶ Piscinæ pecorum. Columella libro 1. cap. 5: Hæc quoque si deficient, & spes arctior aquæ manantis coëgerit, vastæ cisternæ hominibus, piscinæque pecoribus instruantur colligendæ aquæ tandem pluviali. ¶ Quinetiam vasa lignea ad tenendum aquam, piscinę vocantur. Gallicum vulgus *cuues* vocat. Plinius: Decoquitur in aqua, & in piscinas ligneas funditur.

Pīscīnālĭs, piscinale, om. t. Quod est piscinæ, vel quod ad piscinam pertinet. [ἰχθυοτροφικόν. Gall. *Appartenant à eſtang ou viuier.* Ital. *Pertinente à peſchiera, ò piſcina.* Ger. Das zur Fischgruben oder dem Fischweyer gehört. Hisp. *Perteneſciente à eſtanque ò viuar.* Pol. *Ribnika natie ſaczi.* Vngar. *Halas toho ż valo.* Angl. *Belonging to a fishepond or stew.*] Vnde apud Palladium piscinales cellæ leguntur. Ea voce est Palladius usus.

Pīscīnārĭŭs, rii, m. s. Qui piscinas piscibus refertas habet, vel qui piscibus alendis delectatur. [ἰχθυοτροφεῖα κεκτημένος. Gall. *Qui a boutique ou eſtang de poiſſons, ou qui ſe delecte à en auoir.* Ital. *Chi tiene viuai ò peſchiere, ò qui ſe deletta di peſcare.* Ger. Der viel fischgruben voll fische hat/der gern mit fischweyeren vmbgeht. Hispan. *El que tiene eſtanque ò viuar, ò que ama de peſcar.* Pol. *Ktori ma rib doſtatek wſadzawie, albo wſtadzu.* Vng. *Halas ember hal pöxer.* Angl. *That hath fishe pondes and feedeth fishe.*] Cic. ad Attic. lib. 1: Lucullum & Hortensium piscinarios appellat. Mihi verò ut invideant piscinarii nostri, aut scribam ad te alias, aut in congressum nostrum reservabo.

Pīso, is, pīsi, pīsere, n. t. Budæo, significare videtur quod Græcis πίσσειν: hoc est, purgare, decorticare, quod pinsendo fit in hordeo, & aliis frugibus. [Gall. *Purger, oſter l'eſcorce.* Ital. *Mundare, leuar la ſcorza.* Ger. Auß der hülschen stampffen/enthülschen/Rennẽ. Hispan. *Alimpiar, quitar la corteza.* Pol. *Wił uskwye.* Vng. *Hiatul meg tiztitom.* Angl. *To purge, or tak a way the barke or outward skinne of any thing.*] Plin. lib. 18. cap. 10: Vt nisi intenti pisant, cõcidantur grana. Varro de Re ruſt. Alii ficum & uvam passam quum piserint, affundunt sapam.

Pīso, as, Idem. Varro 1. de Re ruſt. ca. 63: Far quod in spicis condideris per messem hyeme promendum est, ut in pistrino pisetur ac torreatur.

Pīson, Quiddam veneni quod clàm inest nardo. Indica vox.

Pīssa, πίσσα Græcè, Latinè pix.

Pīssāsphāltŭs, [πισσάσφαλτος. Ger. Ein gattung Petrolei/Ein dünne vnd flüssige Matery von der art *Aſphati*/wie es die Artzet nennen: das iſt/Bergwachs.] Medium quiddam est inter picem, & bitumen, (ut ex ipso statim nomine apparet) sua sponte in Apolloniatarum agro proveniens: quanquam & arte fiat, pice cum bitumine mista præcipuum ad pecorum scabiem remedium. Autor Plin. lib. 24. cap. 7.

Pīssĕlæŏn, Oleum ex picei generis materia excoctum. [πισσέλαιον. German. Ein öl das auß Pech gemacht wird.] quanquam & cedro majore, quam cedrelaten vocant, fieri docet Plin. lib. 24. cap. 5. Cedrus (*inquit*) magna, quam cedrelaten vocant, dat picem quæ cedria vocatur, dentium doloribus utilissimam. Deinde subdit paulò pòst: Fit & ex ea oleum, quod pisselæon vocant, vehementioris ad omnia eadem usus.

Pīssŏcĕrŏn, πισσόκηρον, Secundum mellificii fundamentum ex cera & pice, sive gummi resináve constructum. Plin. lib. 11. c. 7: Prima operis fundamenta *comosim* appellant periti: secunda *pissoceron*: tertia *propolin*.

Pīstăcĭum, n. s. [πιστάκιον. Gall. *Vne ſorte de noix en Syrie, ſemblables à noix de pin.* Ital. *Peſtacchio.* Germ. Welsche Pimpernuß/spond lange spitzige nüßlin/haben in der schalen ein kern verschlossen/werden in der Apotecken *Piſtici* genennet. Hisp. *Alhocigo fruto.* Vng. *Aegiptomi dio.* Ang. *A ſorte of nutte in Syria.*] Nucis genus apud Alexandriam Aegypti, & Berrhœam Syriæ copiosissimè proveniens, parum quidem nutriens, cæterùm ad hepar roborandum, & succos in viis ejus infarctos expurgandos in primis utile. Autor Gal. lib. 2. de Alimentorum facultate.

Pīstillum, li, Instrumentum quo in mortario quippiam tũditur, à pindo, quod est ferio & assiduè percutio. [שלי *heli.* ὕπηξ. Gal. *Vn pilon à broyer ou piler en vn mortier.* Ital. *Peſtello da mortaio.* Germ. Ein Mörselstössel. Hisp. *Majadero ò majuello.* Pol. *Tłuczek.* Vng. *Moſar tokẽ.* An. *A peſtell to ſtampe with.*] Plaut. in Aul. Cultrum, securim, pistillum, mortarium. Quæ utenda vasa semper vicini rogant. Colum. lib. 12. cap. 55: In mortarium novum aut bene emundatum conjicito, & pistillis conterito.

Pīstrīllă, Diminutivum à pistrinum. [Vng. *Moſar tõrõtike.*] Diomedes Grammat. lib. 1. de diminut. Sunt item quæ non servãt genera, quæ ex nominibus primæ positionis acceperunt, ut scutum scutella, pistrinum pistrilla, canis canicula, rana ranunculus. Vnguis, ungula unguelluna.

Pīstŏlŏchĭă, πισολοχία, Quartum Aristolochiæ genus, tenuius quàm clematitis, densis radicis capillamentis (unde & polyrhyzos nominatur) junci plenioris crassitudine, odorem habens, ut reliquæ Aristolochiæ species, medicatum. Autor Plin. lib. 25. cap. 8.

Pīstŏr, Vide PINSO, pinsis.

Pīstrīnum, Pīstrix, Vide PINSO, pinsis.

Pīsum, si, n. s. Genus leguminis, cujus caules sparguntur in terram nisi habeant adminicula. [λέκιθος, ἡ πίσον. Gall. *Vn pois.* Ital. *Peſetto, biſo.* German. Erbiß. Belg. Erbeten. Hisp. *Vn cierto genero de arueias.* Polon. *Groch.* Vngar. *Borſo.* Angl. *A peaze.*] Colum lib. 2: Similis quoque ratio est pisi, quod tum facilem, & solutam terram desiderat. Plin. lib. 18. cap. 12: Pisum in aprîcis seri debet frigorum impatientissimum. Hinc Pisones dicti: de quibus in PROPRIIS.

Pīthēcĭum, πιθήκιον, Apud Græcos diminutivum est ἀπὸ τῆς πιθήκης, quod illis *simiam* significat. Vnde Plaut. in Milite, quum mulierem deformem significare vellet, pithecium appellavit. Aedepol equidem Bellula est. PAL. pithecium hæc est præ illa, & spinthurnicium.

Pithion, Tussilago vel Bechion apud Dioscor. lib. 3. cap. 124.

Pīthŏēgĭă, æ, πιθοιγία, Festum erat Dionysii, tota Græcia celebratum, quo dolia relinebant: unde & nomen accepit, quasi τῶν πίθων οἰωγή.

Pītīsso, sas, Parum vini paulatim, & quasi tentãdi gratia gusto. [δοκιμάζομαι. Gall. *Gouſter peu à peu, beuuoter.* Ital. *Aſſaggiare il vino.* Germ. Den Wein antüpffen/oder nur bloß ein wenig versuchen. Hispan. *Beuer poco à poco, guſtar el vino.* Pol. *Potroſzę koſtuiąc pźie.* Vng. *Zirits öl.* Ang. *To taſt litle ant litle.*] Terent. Heaut. Nam ut alia omittam, pitissando modo mihi Quid vini absumpsit? sic hoc dicens, Asperum, pater hoc est, aliud lenius.

Pīttăcĭum, cii, n. s. [Ger. Ein binden/als ein Stirnbinden/damit man das tranck haupt verbindt.] apud Celsum lib. 3. cap. 10, accipitur, pro modico panno qui aliquo medicamẽto illitus modò præcordiis, modò capiti dolenti imponi solet ad mitigandum cruciatum.

Pītŭītă, tæ, pen. prod. f. p. [Gall. *Flegme ou fleume, catarrhe.* Ital. *Flemma, catarro.* Ger. Die feuchte oder wasserechtige matery im gebütt/*item*, Roß. Belg Gluym en snot. Hisp. *La flema humor.* Pol. *Flegma.* Vng. *Natha.* An. *Fleume, sneuill.*] Vnus ex quatuor humoribus corpus animalis constituentibus, qui à Græcis φλέγμα dicitur. Medici definiũt esse sanguinem imperfectè coctum. In quibus autem humor hic abundat, tardiusculi sunt, teste Aristotele, disciplinæque apprehendendæ parum idonei. Dividitur autem pituita apud Medicos in naturalem quæ dulcis est, sive potiùs ἄποσον: hoc est, saporis expers, quæ unà cum sanguine in venis permista, alit partes humidas & frigidas, quale est cerebrum: & in nõ naturalem, quæ rursus dividitur in acidam, quæ summè cruda est, defectuque caloris accessit: & in salsam, ex pituita dulci putrescente natam. Impropriè item pituitæ nomen latiùs extendimus, ut etiam eo nomine excrementa ejus intelligamus: qualis est mucus, modò per nares sese evacuãs, modò in aliam corporis partem decumbens. Hujus rursus quatuor sunt species, aquea, mucosa, vitrea, & gypsea. Producit autem hoc nomen penultimam syllabam. Horatius libro 2. Satyr. 2: Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum Lenta ferat pituita. ¶ Pituita interdum etiam accipitur pro morbo ex pituitæ fluxu nato, quo etiam gallinæ infestantur. Colum. li. 8. cap. 5: Sed jam validioribus factis, atque ipsis matribus etiam vitanda pituitæ pernicies erit. ¶ In arboribus item pituita nominatur humor lentus ex ius effluens. Plin. lib. 17. c. 27: Defluẽs pituita abstergetur.

Pītŭītōsŭs,

Pĭtŭītōsŭs, a, um, qui Græcè dicitur *Phlegmaticus.* [φλεγματώδης. Gall. *Flegmatique, catharreux.* Ital. *Flemmatico, catarroso.* Germ. Vol wässerigs gebluͤt. *item,* vol rotz/ Koderechtig. Hispan. *Flematico.* Pol. *Flagmiśli.* Vng. *Nathas.* Angl. *Full of fleume and sneuill.*] Cic. lib. 1. de Fato: Inter locorum naturas quantum interſit videamus, alios eſſe ſalubres, alios peſtilentes, in aliis eſſe pituitoſos, & quaſi redundantes, in aliis exiccatos atque aridos.

Pĭtŭītārĭă, æ, Herba eſt, quæ à Dioſcoride ψυφὶς ἄγρια appellatur, à quibuſdam pedicularis dicta. Medetur pituitæ incommodis: unde nomen accepit. Autor Plin. lib. 23. cap. 1.

Pĭtўlĭſmă, matis, n. t. πιτυλισμός, Genus exercitationis, maximè quidem velox, ſed citra intentionem, violentiamque. A πιτυλίζειν, quod eſt, ut inquit Galenus lib. 2. de tuenda bon. valetud. quum quiſpiam ſummis pedibus ingrediens, manus protēdit, ocyſſimè movens alteram retrorſum, alteram prorſum. Quo potiſſimùm exercitii genere ad parietes ſe exercent, ut ſicubi lapſentur, apprehenſo mox pariete, facilè reſurgant, atque ita & lapſus evitant: & ipſa fit exercitatio imbecillior. Vide Politianum Miſcellaniorum cap. 38.

Pĭtўŏcāmpæ, [πιτυοκάμπαι. Gal. *Chenilles de pin.* It. *Verme de pino.* German. Gifftige wuͤrm ſo in den tannen oder fiechten wachſen. Hiſpan. *Guſanos de pino ò de las pinnas.* Pol *Robak iadowiti ſoſnine wieraiacy.* Vng. *Fenyö, fabel termo foreg.* Ang. *Wormes breading of the pine tree.*] Vermes à pinu arbore naſcentes, venenato, nec diſſimili à bupreſtis morſu. Plin. lib. 23. cap. 2: Vſus contra cantharidas, bupreſtin, pinorum erucas, quas pityocampas vocāt. πίτυς Græcis pinus eſt, & κάμπη, eruca: hoc eſt, vermiculus, qui olera depaſcitur.

Pĭtўŏnīcēs, vide PYTHIONICES.

Pĭtўrĭās, πιτυρίας, Græcis panis genus eſt, cui nihil furfuris ademptum eſt, quem noſtri *furfuraceum* vertunt. Nam πίτυρον Græci furfur appellant.

Pĭtўſorĭſĭs, Chamæpytis, vel Ajuga apud Dioſcorid. libro 3. cap. 176.

Pĭtărĭum, Olivæ genus.

Pĭŭlcum Organum quod pus extrahit. Galen. Meth. lib. 5.

Pĭtŭs, Vide PIETAS.

Pīx, f. t. propriè quæ ex picei generis & præcipuè tedæ materia igni excoquitur: differtque à reſina quæ ſponte exudat. [זפת *zepheth* πίσσα. Gal. *De la poix.* Ital. *Pece.* Germ. Pech. Bel. Peck. Hiſp. *La peze.* Pol. *Smoła.* Vng. *Szurok.* Ang *Pitch.*] Quomodo autem excoquatur pix, docet Plin. lib. 16. ca. 11. his verbis: Lignum tedæ conciſum, furnis undique igni extrà circundato fervet, ut primùs ſudor aquæ modo fluat in canali. Hoc in Syria *cedrum* vocatur, cui tāta vis eſt, ut in Aegypto corpora hominum defunctorum eo perfuſa ſerventur. Sequens liquor craſſior jam picem fundit. Hæc Plinius.

Pĭco, cas, act p. verbum, quod eſt picē illino. [πισσόω. Gal. *Poiſſer, enduire de poix.* Ital. *Impegolare, impeciare.* Ger. Pychen/ verpychen. Bel. Peten. Hiſp. *Empegar con pez.* Pol. *Smolie.* Vn. *Meg zurkoſom.* Ang. *To ouerſmere and dawbe with pitch.*] Plin. lib. 11. cap. 7: Piſſoceros ſuper eam venit picantium modo ceu dilutior.

Pĭcātus, ta, tum, Pice illitus: [πισσωτός. Gall. *Poiſſé, enduit de poix.* Ital. *Impegolato, impeciato.* German. Gebychet/ mit pech beſtrichen. Hiſp. *Empegado.* Polon. *Smoła obliani.* Vngar. *Meg zurkoztatot.* Angl. *Smered with pitch.*] ut Dolium picatum, Navis picata. Vinum verò picatum dicitur quod pice conditum eſt. Solebat enim muſto in primo fervore (qui ferè novem diebus peragitur) pix aſpergi, ut odor vino conciliaretur, & quoddam ſaporis acumen. Qua de re vide Plin. lib. 14. c. 20: Fuit & vini picati genus in agro Vienneſi ſponte naturæ Picem reſipiens. Quod & Plinius memoriæ prodidit lib. 14. cap. 1: Iam (*inquit*) inventa vitis, per ſe in vino picem reſipiens, Viennenſem agrum nobilitans.

Pĭcĕātus, idem quod picatus. Martial. lib. 8: Ne cōtemne caput, nihil eſt furacius illo, Non fuit Autolyci tam piceata manus. Vide ſuprà.

Pīxācānthum, (quod hìc alienò loco erat inſertum) vide PYXACANTHVM.

P ante L.

P.L. in notis antiquorum, Publii libertus. PLAEB. vel PLE. plebis. PLEBS VRB. ET. HON. V. plebs urbana & honoręe uſi. P.M. principi militum. P.M Pontifex Maximus.

Plācabĭlĭs, Placabilitas, Placamen, Placamentum, Placatio, Placatus, Placatè, vide in verbo PLACO.

Placas, Græci vocant cruſtas, maſſasque auri, in tabellæ formam congeſtas. Tabulæ à Græcis πλακοῦς dicuntur.

Plăcēntă, f. p. Panis ſive libi genus quod citra fermentum in furno coqui conſuevit, ex farina ferè conſtans ſiliginea, caſeo & melle adjecto: quanquam & innumeris penè aliis modis confici ſolet. [חלה *challāh* ἐγκρυφίας. Gal. *Gasteau, torteau, ou tarte.* Ital. *Foccacia, torta.* Germ. Ein Kuchen/ Fladen/ oder Tart. Hiſp. *La torta hecha en cierta manera.* Polon. *Placzek.* Vng. *Beles.* Angl. *A tart, a wafer or iunket, or any thing made in a paſt.*] Nomen habet ἀπὸ τῆς πλατύτητος, quòd faciliùs poſſet percoqui; tenue admodum fiebat & latum, cruſtarum imaginem duritiamque referens. Plinius lib. 7. cap. 53: M. Manlius Torquatus Conſularis, quum in cœna placentam appeteret, &c. Horatius lib. 1. Epiſt. 10: Pane egeo, jam mellitis potiore placentis.

Plăcĕo, places, placui, placitum, act. f. Gratū eſſe, probari: huic opponitur Diſpliceo. [נעם *nahām* יטה *japhāh* ישר *jaſchār* רצה *ratſāh.* ἀρέσκω. Gal. *Plaire.* Ital. *Piacere.* Ger. Gefallen. Belg. Behagen. Hiſp *Aplazer.* Pol *Podobam.* Vngar. *Tecżem.* Angl. *To pleaſe.*] Plaut. in Aniphitr. Apage non placet me hoc noctis eſſe cœnavi modò. Plin. lib. 12. cap. 7: Mirum eſt longius piper ſola amaritudine placere. Ovid. 4. Triſt. Eleg. 3: omni tibi dote placebam. Idem 2. Amor. Eleg. 4: Illa placet geſtu. Cic. pro Domo ſua: Nónne fieri poterat ut populo de Cyprio rege placeret, de exulibus Byzantiis diſpliceret? ¶ Placet ferè in tertiis perſonis ponitur pro videtur. Cic. lib. 1. ad Lentul. Itaque postridie placuit, ut breviter ſententias diceremus. Idem 1. de Divin. Vt doctiſſimis ſapientiſſimisque placuit. ¶ Aliquando ponitur pro efferre, gloriari & plęclarè ac magnificè de ſe ſentire. ἐγκωμιάζεσθαι, αὐθδκεῖν. ut Ego placeo mihi, tu places tibi, Ille placet ſibi. Quintilianus: Placeas licet tibi opum tuarum fiducia dives, ſi mihi idem invidere non expedit, pares ſumus. Ovid. 2. Metām. Adimam tibi nanq; figuram Qua tibi, quaq; places noſtro importuna marito. ¶ Hinc etiam Complaceo, Diſpliceo, & Perplaceo: de quibus ſuis locis.

Plăcentĭă, æ placendi ſtudium. [ἀρέσκεια. Vng. *Kedueſſeg keduesködes.*] Apuleius libro de Philoſophia: In homine ad placentiam ac mediocritatem libido reſtituitur.

Plăcĭtŭs, a, um, particip. Quod placuit. [רצה *ratſāh.* ἀρέσκω. Gal. *Qui a pleu.* Ital. *Chi ha piacuto:* Germ Das gefallen hat. Hiſ. *El que aplaze.* Pol *Podobał's* Vng *Tecżöt.* An. *That hath pleaſeth.*] Terent. in prolog Hecyr. Vbi ſunt cognitæ, placidæ ſunt. Ibidem: Et quæ vobis placida conditio eſt, datur. Ovid. Epiſt. 16: Eſt virtus placitis abſtinuiſſe bonis.

Plăcĭtum, ti nomen, n. ſ. Decretum, quòd quæ decreta ſunt, ea ſic Senatui vel majoribus placuiſſe videtur. [רצון *ratſōn.* ἀρεστόν, ἄρεσκον, δόγμα. Gal. *Ce qui a pleu, ordonnance, decret, arreſt.* Ital. *Decreto, parere, ordinatione, ſtatuto.* Ger. Ein gefallig/ ein ſatzung/ oder ordnūng. Hiſp. *Plazo, decreto.* Pol. *Vpodobanie, vchwała.* Vng. *Vegyżes.* Ang. *That thing which hath pleaſeth, a decret or ordinance.*] Plin. lib. 29. cap. 1: Eadem ætas Neronis principatu ad Theſſalum tranſilivit, delentem cunctorum majorum placita, & rabie quadam in omnes ejus ævi medicos perorantem. Idem lib. 14. cap. 22: Medicorum placitis novitate aliqua ſeſe commendantium.

Plăcĕndŭs, adjectivum nomen uſurpavit Plautus in Trin. Si illa *inquit,* tibi placet, placenda dos quoque eſt, quam dat tibi: id eſt, debet placere & accepta eſſe tibi.

Plăcĭto, placitas, frequētativum. πολὺς ἀρέσκω. Plautus in Bacch. Neque placitant mores,

Plăcĭdŭs, a, um, Mitis, ſedatus: quod illa quę quieta ſunt, omnibus placēt. [נעם *hanāv.* πρᾶος, ἥμερος. Gal. *Paiſible & quoy, doux & amiable.* Ita *Placevole, ſedato, dilettevole.* German. Still/ ruͤwig/ fridreich/ mild/ ſtillig. Belg Saecht/ ſtil/ goedertieren/ gerūſt Hiſp. *Plazentero, coſaque aplaze.* Polon. *Cżichi, ſpokoini, pokorni.* Vng. *Enyedelmes, tſendeż.* Angl. *Patient, quiet, calme, ſtill.*] Terent. in Adelph. Ille ſemper egit ſuam vitam in otiò, in conviviis, clemens, placidus, nulli lædere os, arridere omnibus. Donatus: Clemens eſt circa rectè agentes, placidus etiam circa delinquentes: Clemens animo, placidus vultu. Terentius ibidem: Quum fervit maximè, tàm placidū quàm ovem reddo. Ovid. 2. Faſtor. Da mihi te placidū, dederis in carmina vires. Horat. in Arte: Sed non ut placidis coëant immitia. ¶ Arbor placida: cui ſylveſtris opponitur. Plin. lib. 16. ca. 5: Prętereà ſunt aliquæ ſylveſtres, aliæ placidiores quæ culta obtinent. Cœlum placidum: hoc eſt, ſerenum, & tranquillum. Sil. lib. 12: nec placido commota tonitrua cœlo. Placidus & ſerenus dies. Plin Epiſt: 101: Accipit ab hoc auras quamlibet ſereno & placido die. Lumen placidum, Horat. 4. Carm. Ode 3. Mors placida, Virg. 6. Aeneid. Pax placida, Virgil. 1. Aeneid. Placidiſſima pax in animo. Cic. 5. Tuſc. An delectationis & otii conſumendi cauſa locuti ſumus ſapientem ab omni concitatione animi (quam perturbationem voco) ſemper vacare, ſemper in animo ejus eſſe placidiſſimam pacem?

Plăcĭdē, adverbium, Quietè, ſine tumultu. [πρᾴως, ἡσύχως. Gall: *Paiſiblement, bellement, doucement, plaiſamment.* Ita. *Dolcemente, piacevolmente.* Ger Still/ ſtīd ſamtich/ ſittiglich/ thugētlich. Hiſ. *Plazēteramēnte.* Pol. *Cżicho, Spokoinie.* Vn. *Tſendeżen.* An. *Quietly, ſtilly, meekely*] Plaut in Bacch. Placidè volo unumquodq; agamus: Virg. 5. Aeneid. Amplexus placidè tumulum, lapſusq; per aras: Cic. 2. Tuſc. Ad ferendū igitur dolorem placidè & ſedatè plurimū proficit, toto pectore (ut dicitur) cogitare quàm id honeſtū ſit: ſumus enim natura ſtudioſiſſimi appetētiſſimiq; honeſtatis: cujus ſi quaſi lumē aliquod aſpexerimus, nihil eſt quod

(ut ea

(ut eo potiamur) non parati simus, & ferre & perpeti. Idem 4i Ver. Prætoris injurias, facilè, hospitis placidè ferendas esse arbitrabatur.

Plăcĭdĭtās, atis, f. t. Tranquillitas, lenitas, quam Varro in ovibus esse asserit: In queis, *inquit*, primùm non sine causa putant oves esse assumptas & propter utilitatem & propter placiditatem: [עבוה *hanaváh* רצון *ratsón*. πραότης. Gal. *Paisibleté*. Ital. *Piacevolezza*. Germ. Stille/zamheit/sitsamkeit. Hisp. *Plazentera disposition*. Pol. *Czichość, pokóra*. Vng. *Engedelmesség, tsendesség*. An. *Quietnesse, meekenesse, calmenesse*.] maximè enim, quietæ & aptissimæ ad vitam hominum. Gel. lib. 13. cap. 21: Acneid quidem prætermittendum puto cujusmodi est, quod in commentario quodam Servii Claudii scriptum inveni. Nerio dictum, quasi Neirio: hoc est, sine ira & cum placiditate: ut eo nomine mitem, tranquillumque Martem fieri precemur.

Plăco, as, cum accusativo, act. p. Mitem, placidum facio, propitio, sedo, tranquilliorem reddo. [כטר *chippér*. πραΰνω, ἀφίσομαι, ἐξαρτισομαι, ἱλάσομαι. Gall. *Appaiser, adoucir*. Ital. *Placare, reconciliare*. Ger. Stillen/versünen/befridigen. Hisp. *Amansar, aplacar*. Pol. *Blagam, vspokaiam, vsmierzam*. Vng. *Meg engeztelem*. Ang. *To appease or mitigate, to make calme, meeke and quiet*.] Cicero 2. in Catil. Quos quidem ego, si ullo modo fieri posset, non tàm ulcisci studeo, quàm sanare & ipsos placare Reipublicæ. Virg. 1 Aeneid. Sic ait, & dicto citiùs tumida æquora placat. Terent. in Heaut. Neque quod principium inveniam ad placandum scio. ¶ Hujus verbi compositum est Complaco penult. prod. quod vide suo loco.

Plă ātus, a. um. Propitius, sedatus. [מכטר *mechuppár*. ἱλασθείς, ἀφισωμένος. Gal. *Appaisé*. It. *Placato*. Ger. Gestillet/versünet/befridet. Hisp. *Aplacado*. Pol. *Vsmierzony, vspokoiony, vbagiony*. Vng. *Meg engeztelteted*. Ang. *Mitigated, appaised*.] Plin. lib. 12. cap. 18: Nec minus propitii erant mola salsa supplicantibus, imo verò, ut palàm est, placatiores. Placatissimæ quies, Cic. 1, Tusc.

Plăcātē, adverbium, placidè, æquo animo, patienter, sedatè, leniter, humanè. [πραΰς. Gal. *Paisiblement sans s'esmouvoir*. Ital. *Piacevolmête, senza sdegnarsi*. Ger. Mit stille/sanfftmütigkeit/ohne grißgrimen. Hisp. *Amasando*. Pol. *Spokoinie, pokornie*. Vng. *Engedelmesen, tsendezen*. Angl. *Pasibly, quietly, meekely, calmely*.] Cicero ad Torquatum lib. 6: Omnia humana placatè & humanè feramus. Idem ad Ligar. lib. 6: Sed hoc ipsum intelligimus eum quotidie remissiùs & placatiùs ferre.

Plăcātĭo, onis, f. t. Mitigatio. [רצון *ratsón* כטר *chópher*. πραΰνσις. Gal. *Appaisement*. Ital. *Pacificatione*. Germ. Stillung / versünung/ befridigung. Hisp. *Obra de amansar*. Pol. *Vsmierzenie, vspokoienie*. Vngar. *Meg engeztelés, le tsendezites*. Angl. *Appeasing*.] Cicero 4. Tusc. Sed omnis ejusmodi perturbatio animi placatione abluatur.

Plăcābĭlis, Propitiabilis, sive quod placatur. [מתרצה *mithratséh*. εὐίλατος. Gal. *Facile & aisé appaiser*. Ital. *Facile da placare*. Ger. Das leichtlich zu stillen oder zu begütigen ist / versünlich. Hisp. *Lo que puede ser amazando*. Pol. *L'atwi do vspokoienia, do vsmierzenia*. Vng. *Engeztelhető, le tsendezithető*. Ang. *Easie to be appeased*.] Cic. 4 Ver. Omnia quę habuisset æquiora & placabiliora quàm animum Prætoris, atque hospitis. Cicero ad Atticum lib. 1: Nam si ita esse statueris, & irritabiles animos esse optimorum sæpè hominum, & eosdem placabiles, &c. Terentius in Phormione: Nunc quòd ipsa ex aliis audiura sit Chreme, Id nosmet indicare placabilius est.

Plăcābĭlĭtās, atis, f. t. Lenitas, clemētia. [רצון *ratsón* כטר *chópher*. πραότης. Gal. *Facilité d'estre appaisé, douceur placable*. Ital. *Facilita di esser placato*. Germ. Versünigkeit/freidmut. Hisp. *Facilidad para ser amansado*. Pol. *Dobrotliwość, łaskawość*. Vng. *Engedelmesség, kegyelmesség*. Ang. *Gentleness, easinesse to be appeased*.] Cicero 1. Offic. Nihil magno & præclaro viro dignius placabilitate & clementia.

Plăcāmĕn, n. t. & placamentum, n. s. Quo quis placatur. [רצון *ratsón* כטר *chópher*. ἐξίλασμα. Gall. *Appaisement*. Ital. *Pacificatione*. Ger. Ein versünung oder damit man versunet vnd befridiget. Hisp. *Obra de amansar*. Poloń. *Vbłaganie*. Vng. *Engeztelő*. Ang. *That wherby one is appaised*.] Liv. 7, ab Vibè. Ludi quoq; scenici, novare bellicoso populo, inter alia cœlestis iræ placamina instituti dicuntur. Plin. lib. 21. cap. 7: Hoc veluti placamento terræ blandiuntur. Tacit. lib. 15: Non largitionibus principis, aut deûm placamentis decedebat infamia.

Placitis, πλακοῦς, Cadmiæ species, quæ velut fuligo quædam, aut favilla ex fornacibus æraritis egesta parietibus adhæret: nã propter sui gravitatem ad rectitudinem evolare nõ potest. Dicta Placitis, ideò quòd speciem referat crustæ, quã Græci πλακοῦντα appellant. Vide Galenum lib. 9. Simplicium, & Plinium lib. 34. cap. 9.

Plĕrīque, plærĕque, plĕraque: [רבים *rabbím*. πλεῖστοι. Gal. *Plusieurs*. Ital. *La maggior parte*. Germ. Der mehrer theil. Hisp. *La mayor parte*. Polon. *Wiele, część*. Vngar. *Nikab mennyiaian. sokan*. Ang. *Many, the most parte*.] vel potiùs sine diphthongo pleriq;, ut hodie à doctioribus ferè scribitur, eò quòd ab obliquis nominis Plus deduci putetur, u in e converso: quanquam alii πλεῖστοι τὸ πλῆθος, quod plenum significat, fieri volunt. Accipitur enim in ea ferè significatione, in qua dicimus plures vel majore ex parte. Salustius: In divisione orbis terræ pleriq; in tertia parte Africam posuêre: pauci tantũmodo Asiam & Europam. Cic. 1. Academ. Vt contra omnium sententias dies jam plerosque deduceret. Idem de Inventione: Nec ratione animi quicquam, sed pleraque viribus corporis administrabant. Horatius lib. 2. Epistol. Si quædam nimis antiquè, si pleraque duré. Idem in Arte: Pleraque differat & præsens in tempus omittat. Salust. Plerosq, senectus dissolvit, nisi qui ferro aut bestiis interiêre. ¶ Aliquando valet idem quod nonnulli. Quintil. Videas plerosq; ira percitos: id est, nonnullos. Pleriq; omnes, teste Donat. complexus est, idem significans quod pleriq;, vel maxima ex parte. Terent. in Andr. Quod plerique omnes faciunt adolescentuli. Vbi Donat. Plerique omnes ἀρχαιστικὸς est. Nam errant qui plerique, parcè con intelligunt. Hoc enim pro una parte orationis dixerunt veteres. Idem in Hec. Plus satis novè: sed intelligitur, Plus quàm satis. Hoc quidam putant: at mihi de his videtur esse quæ à veteribus geminabãtur, ut plerique omnes: id est, omnes: & pleraque omnia: id est, omnia. Sic & plus satis, pro satis. Terent. in Phorm. Ita plerique ingenio sumus omnes: nostri nosmet pœnitet. Et in Heaut. Quod rei esset dixti huic? S. dixi pleraque omnia.

Plĕrūnquĕ, adverbium, dupliciter sumi potest: nam aliquando valet idem quod ferè semper. [ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον. Gall. *Souvent, plusieurs fois*. Ital. *Molte volte*. Germ. Mehrmals. Hispan. *Muchas vezes*. Polon. *Posplolicie, często*. Vng. *Mindenkor, gyakran*. Ang. *Oftentymes*.] Terent. in Andr. Plerumque ægrotum ad deteriorem partem plerunque [illegible]. ¶ Aliquando ponitur pro nonnunquam. Quintilianus: Vitia sunt plerùnq; vitia verberibus: id est, nõ nunquam. Dicimus quoque plerunque omnes, ut plerique omnes. Plautus in Mostellaria: Nummo: ita plerunque omnes jam sunt intermortui. Dicitur etiam Plerus sine adjectione. Pacuv. Perière Danai, pleraque pars perfossa est.

Plāgă, æ, penult. prod. f. p. Ictus, vulnus. [מכה *machcháh* נגע *neghéh* מגפה *maghghephéh*. πληγή. Gall. *Playe*. Ital. *Percussione, piaga*. Ger. Ein streich/ein wunde. Belg. Eenen slach. Hisp. *Herida ò llaga*. Pol. *Rana/strzoch*. Vng. *Tsapas, wotes*. Ang. *A wound, a cutt, a stripe*.] Virgil. 4. Georg. plagisque peremptum Tonsa per integram solvuntur viscera pellem. Ovid. 2. Trist. Non habet in nobis jam nova plaga locum. In hac significatione apud idoneos scriptores, his verbis appositum invenitur, Accipere plagam, Facere plagam, Infligere plagam, Imponere plagam, Injicere plagam, Perferre plagas. ¶ Transfertur & ad arborum incisiones, è quibus succus profluit. Plin. lib. 12. cap. 25: Succus è plaga manat.

Plăgæ, arum, priore correptâ, Retia dicuntur tariora ad capiendas feras, quòd plagis: id est, foraminib. plena sint. [מכוֹרים *metsodóm* ἄγκυρα. Gal. *Rets à prendre bestes sauuages, filez*. Ital. *Rete di gran maglia da prendere animali selvatichi*. Germ. Die Jägergarn. Hispan. *La red de grandes mallas*. Pol. *Sieć, miśliwcza*. Vng. *Vadaśź halo*. Ang. *Nettes to catch wilde beastes*.] Cic. lib. 3. Offic. Suntne igitur insidiæ, tendere plagas, etiãsi excitaturus non sis? Virg. 4. Aeneid. Retia rara, plagæ, lato venabula ferro. Vbi Servius docet, plagas propriè illos fines dici, quibus retia tenduntur circa imam & summam partem. In hac significatione dicimus, Incidere in plagas, pro eo quod est Incidere in insidias. Cic. 2. Ver. Si ex his laqueis te exueris, in illas tibi majores plagas incidendum. ¶ Plagæ item in cœli, terræve divisione dicuntur spatia & tractus, qui modò climata, modò zonæ appellantur. [טאה *pédh*.] Ovid. 1. Metamorph. totidemque plagæ tellure premuntur. Cic. 2. de Divinat. Quod est ante pedes nemo videt, cœli scrutantur plagas: ex poëta. Virg. Aen. 7: siquidẽ tellus extrema refuso Submovet Oceano, & quicquam extenta plagarum Quatuor in medio dirimit plaga Solis iniqui. ¶ Hoc item nomine vereres appellabant linteum lecti tegmen, amplum, & candidum, quod postea lecticariam sindonem, & torale appellarunt. Varro de Vita pop. Rom. ut citat Nonius. Chlamydes, plagæ, vela, vasa aurea. Idem: Eburneis lectis, & plag[illegible].

Plăgŭla, diminutivum, quod pro varia significatione primitivi diversa itidem sortitur significata. Nam in singulari exiguum vulnus sive exiguam plagam significat: In numero verò multitudinis modò minores casses: modò etiã parvam sindonem, quæ lecto insternitur. σκεπαρνώδη. Liv. lib. 39: Inde primùm lectos æratos, vestem stragulam pretiosam, plagulas, & alia textilia, &c. Hinc Vlpian. tit. de aur. & arg. plagulas inter munditias vestes recenset.

Plă ĭtrĭus, rii. Qui hominem, quem scit liberum esse emit, vendítve, aut pro servo tenet: vel qui servo aut servę persuadet, ut à domino, dominâve fugiat: vel cùm eum vel invito, vel insciẽte domino.

domino celat, vinctum habet, emit, vel vendit. [αὐθαιρετοδούλης. Gall. *Qui detient en seruage homme libre, ou suborne le, ou d'autruy pour le retirer.* Ital. *Chi tiene huomo libero per servo, o chi presta aiuto o consiglio à tenerlo.* Ger. Ein Menschenreuber/ einer der wissentlich ein freyen zu leibeigen kaufft oder verkaufft / oder einem anderē hinderrucks seine leibeigene abzeucht/ sie jhm hinderhaltet oder auch verkaufft/ vnnd mit dergleichen Scheimenwerck vmbgeht. Hisp. *El que hurta los esclauos ò libres.* Polon *Ludzi wolnich porwacz y przedawacz, albo przemawiacz czeladzi do ucżie czenia.* Vng. *Ember arros, szolga hitegetō.* An. *He that intiseth a mans seruand to go frome him, or keepeth him in secret vnknawing of his maister.*] Dictus plagiarius, quòd qui criminis hujus convicti essent, lege Flavia plagis damnarentur. Lex ipsa, Plagiaria: crimen, Plagium vocatur. Mart. lib. 1: Impones plagiario pudorem. Vbi per translationem Plagiarium vocat furem librorum suorum.

Plāgĭgĕr, pen. corr. Quasi genitus ad ferendas plagas. πληγοφόρος. Plaut. in Pseud. Plagigera genera hominum.

Plāgōsŭs, a, um. Plenus plagis: [πληγώδης. Gall. *Plein de playes.* Ital. *Impiagato.* Ger. Voll Streychen oder Wunden. Hisp. *Lleno de llagas.* Polon. *Pełni ranżtrichow zbity.* Vngar. *Tsapasos, verekedō.* Ang. *Full of woundes and stripes.*] ut Plagosa crura, apud Apuleium. ¶ Aliquādo dicitur plagosus, qui multas plagas infert, πληκτικός: unde ab Horat. 2. lib. Epistol. ad August. Orbilius Grammaticus plagosus dicitur, quòd nimium sæviret in pueros, Non equidem insector, delendaq; carmina Livi Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo Orbilium dictare, &c.

Plagusĭa, Genus piscis, ita dictum, quòd non versus caput, sed ἀς πλάγια: hoc est, in latera natet. Plautus in Rudente: Ostreas, balanos captamus conchas, marinam urticam, Musculos, plagusias striatas.

Plaganĭon, Vnguenti genus, teste Barbaro, πλάγιον, latera.

Plāncæ, f. p. [לוחות *luchóth* קרשים *keraschim.* πλάνες. Gall. *Planches.* Ital. *Tauole piane.* German. Ebne Brätter oder stecklng. Hispan. *Tablas llanas.* Pol. *Gl'atka tablicza, dyl.* Vngar. *Sima tabla.* Ang. *Plankes.*] Tabulæ planæ, interprete Festo, à planitie ita appellatæ. Plin. lib. 8. cap. 43: Nec pontes asini transeunt, per raritatem plancarum translucentibus fluviis. Sic enim legit Calepinus: tametsi in castigatioribus exemplaribus hunc in modum legatur, Per raritatem eorū translucentibus fluviis.

Plancī, Qui supra modum pedibus plani sunt: id est, qui pedes imos graciles habent, planosque æqualiter, quasi tabellas, quæ plancæ vocantur [σχεδοποδες. Germ. Flachfüssig/ die breite vnd flache Füß haben. Pol *Szerokostopowie.* Ang. *Splay footed.*] Idem & Plotti, sive Plauti vocati sunt, teste Festo: unde & M. Accius Satirarum Poeta, à pedum planitie imitio Plotus, deinde & Plautus cognominatus est. Plin. lib. 11. cap. 45: Vola hominī tantùm exceptis quibusdam: nanque & hinc cognomina inventa Plauti, Planci, Scauri, &c. ¶ Plancorum Romę celebris familia fuit, ex qua ortus est Numatius ille Plancus, qui Lugdunum coloniam in Gallia condidit: quam Seneca sua ætate testatur conflagrasse centesimo anno à quo condita erat.

Planctŭs, Vide PLANGO.

Planē, Vide PLANVS.

Plānetæ, pen. prod. m. p. [πλανῆται. Gall. *Planetes.* Ital. *Pianeti.* German. Die Planetsternen so stätigs zu vnd von einanderen gehn. Hispan. *Planetas ò estrelas erraticas.* Polon. *Planeti.* Vng. *Budoso tsillagok.* Ang. *Planets.*] Dicuntur septem cœlestia corpora terris proxima, præter motum primi mobilis quo ab Ortu in Occasum rapiuntur, peculiarem quandam, illiq; contrariam habentia conversionem: nomen acceperunt ἀπὸ τῦ πλανᾶσθαι, ab errando, quòd hæ solæ ex omnibus stellis errent & vagentur, reliquis in uno loco consistentibus, unde & fixę dicuntur. Latini Græcorum imitatione errantia sidera, & erraticas stellas, Nigidius etiam errones appellat. Ex his Saturnus summū locum obtinet, proximum Iupiter, tertium Mars, quem deinde Sol ordine subsequitur, Solem Venus, sub Venere Mercurius situs est: Luna ultimum terrisq; citimum, ideoque minimum orbem possidet.

Plāngo, gis, xi, ctum, act. t. Tundo, verbero. [הכה *hichchâh* מכה *machâh.* κόπτομαι Gall. *Frapper.* Ital. *Percuotere.* German. Schlahen. Hisp. *Herir.* Pol. *Kol'acze.* Vngar. *Iaygatok, kesergōk.* Ang. *To hitte, thumpe or knocke.*] Lucilius: -plangunt littora fluctus. Ovid. 2. Metam. Plangere nuda meis conabar pectora palmis. ¶ Sępè accipitur pro lamētari, & clara voce, pectoris q; percussione, similibusq; signis animi dolorem testari. [קונן *konén* ספד *saphádh.* θρηνῶν, τὸ πένθος κόπτων. Gall. *Mener dueil, se tourmenter* Ital. *Piagnere.* Germ Mit heulen vñ weinen an die Brust schlahen Belg. Huylen. Hisp. *Llorar ò herir llorando.* Vng. *Verem, dobolom.* Ang. *To bewaile and weep.*]

Plānctŭs, ctus, nomen, m. q. Lamentatio cū pectoris percussione, ictu femorū, manuū, pedū supplosione, evulsione crinū, aliisq; multitudinis imperitæ ineptiis, animi dolorē indicātibus. [מספד *mispédh* קינה *kináh.* κοπτὸς. Gall. *Grand dueil, frappement contre la poitrine ou autre lieu.* Ital. *Battimento di mani per dolore.* Germ. Heulen mit schlahen an die Brust/ wehklagung/ leidgeschrey. Hisp. *Llanto con heridad manos.* Pol. *Lament pl'acz zoiczym sie wpiersi.* Vn. *Iaygatas, o haytas.* An. *A weeping, hitting or knocking.*] Stat. 10 Thebaid. -vallantur planctibus arę, Fœmineo cū planctu mistus clamor. Senec. Oct. Propriè tamen eam ipsam percussionem qua summo in luctu pectus nostrum, alicúmve corporis partē cędimus, planctum appellamus: à verbo plango, quod propriè significat percutio. Silius: -livētia planctu Brachia. Lucan. lib. 2: Exigit ad sęvos famularū brachia planctus.

Plāngŏr, oris, m. t. Percussus, verberatio. [מכה *machchâh.* κοπτὸς. Gall. *Frappement.* Ital. *Battimento.* Ger. Schlahung. Hispan. *Herida.* Pol. *Lamowk kol'at.* Vng. *Tsattanas vtes.* Ang. *Hitting, knocking.*] Catullus: Procedunt, leviterq; sonant plangore cachinni. ¶ Sæpiùs pro lamētatione & planctu ponitur. [מספד *mispédh* קינה *kináh.* ὀλοφυγμός. Gall. *Grand douleur.* Ital. *Gran dolore.* Ger. Ein leidgeschrey/ mit schlahung an den Leib. Hisp. *Llanto con herida.* Pol. *Pl'acz rzewlewi.* Vng. *Siras, iaygatas.* Ang. *A bewayling, sorowing.*] Cicer. 3. de Orat. Plangore & lamentatione complevimus forum. Idem quarta Philipp. Tu diadema imponebas cum plangore populi, ille cum plausu rejiciebat.

Plānĭpĕs, Planĭtĭes, Vide PLANVS.

Plāntă, æ, f. p. Tota pedis pars inferior cui insistimus, quem & imum pedem vocant. [כף *châph.* πέλμα. Gall. *La plante des pieds.* Ital. *Pianto del piede.* Germ. Die solen vnden an den füssen. Hispan. *La planta ò baxo del pié.* Pol. *Stopa.* Vn. *Talp.* Ang. *The sole of the foote.*] Virgilius in Moreto: Cruribus exilis, spatiosa prodiga planta. Plin. li. 7. cap. 2: Eudoxus in meridianis Indiæ, viris plantas esse cubitales, fœminis adeò parvas ut struthopodes appellentur. Ovid. 2. Metam. -ut tersis niteant talaria plantis. Iuvenal. Satyr. 14: -ancipiti fingens vestigia planta. ¶ In stirpibus autem plantæ dicuntur furculi transferendi, vel inserendi gratia à matre rapti, vel stirpes adhuc teneriores qui cum radicibus de loco uno in aliū transferri possunt. [φύτευμα. Gall. *Vne plante d'arbre ou d'herbe.* Ital. *Pianta d'arbore.* Germ. Ein zweig/ ein schoss das man eyngweiget. Hisp. *La planta para plantar.* Polon. *Latorosl.* Vng. *Oltouany, weltetes.* An. *A plante, a stipe of a tree.*] Virg. 2 Georg. Hìc plantas tenero abscindens de corpore matrum Deposuit sulcis. Plin. lib. 17. cap. 13: Sativæ plantæ sylvestrium radicibus inferuntur natura siccioribus. Cic. de Senect. Malleoli, plantæ, sarmenta, vites, traduces, propagines nonnulla afficiunt ut quemvis cum admiratione delectent? Virg. 2 Georg. deinde feraces Plantæ immittuntur.

Plāntārĭă, orum, n. t. Ipsæ plantæ, teste Servio, quæ è semine ortæ cum radicibus & terra propria transferuntur de uno loco in alium. [φυτόσπορια. Gall. *Vne pepiniere, plantes d'arbres ou d'herbes* Ital. *Piante d'albero.* Germ Ein segting so man mit sampt den wurtzlen ausgrabet vnnd an ein ander ort setzet. Hispan. *Las plantas q. se estan juntas con sus rayz.* Pol. *Mł'odego drzewa przesadzenie.* Vn. *Palanta, plantanay.* Ang *Plantes or yong springs of trees and herbes.*] Virgil. 2 Georg. Sylvarumque aliæ pecudes, pecudumque propagines Expectant, & vivida plantaria terra. ¶ Plantaria etiam dicuntur plantarum loca. Plin. lib. 13. cap. 4: Ergo plantaria instituūt, anniculasq; transferunt, & iterum bimas: gaudent enim mutatione sędis. Idem lib. 15. cap. 1: At nunc etiam in plantariis serunt, transitarumque altero anno decerpuntur baccæ. Idē lib. 17: Quædam in plantario insita, eodem die transferuntur. Persius Satyr. 4, vocem hanc ad obscœnarum partium vermiculos trāstulit: Quinque (*inquit*) palæstritæ licet hæc plantaria vellant, Non tamen illa filix ullo mansuescet aratro.

Plantārĭs, hoc plantare, adjectivum à planta, quū imum pedem significat. Stat. lib 1. Thebaid. Summa pedum properè plantaribus alligat alis.

Plāntārĭŭs, ria, rium, Quod plantari debet, seu quod est aptum ut plantetur. [φυτευτέος. Gall. *Qui se peut planter.* Ital. *Che si può piantare* Ger. Das man zweigen oder pflantzen kan. Hispan. *Cosa que se puede plantar.* Pol. *Do szczepienia dobri, szczepni.* Vng. *Plantalni valo.* Ang. *Meet to be planted, sett or greffed.*] Col. lib. 5. cap. 9: Ipsæ autem arbusculæ hoc modo possunt transferri: antequam plantarias arbusculas effodias solo, rubrica notato partem ejus quæ Meridiem spectat.

Plāntĭgĕr, ra, rum, Plantas gerens: [φυτοφόρος. Gall. *Qui porte plante.* Ital. *Che porta piante.* Ger. Das zweig tregt. Hispan. *Cosa que trae plantas.* Polon. *Szczepie rodzaci.* Vngar. *Palanta hordozo.* Ang. *That hath or beareth plantes.*] ut Plantigeræ arbores, quæ ex sese pullulando plantas emittunt. Plin. lib. 13. cap. 8: Siliqua plantigera est in imis partibus.

Plāntō, tas, act. p. Sero. [נטע *natâh* שתל *schathâl.* φυτεύω. Gall. *Planter.* Ital. *Piantare.* German Zweygen/ pflantzen. Belg. *Plantē.* Hispan. *Plantar arboles ò plantas* Pol *Szczepie.* Vngar *Plantalok weltetek.* Ang. *To plant, to sett, to greff.*] Plin. lib. 17. cap. 10: Hoc modo plantantur punicæ Hujus composita, Deplanto, quod est contrarium suo simplici, Explanto & Supplanto: de quibus suis locis.

Plāntātĭo, f. t. Satio. [נטע *nétah* נטע *mattâh.* φύτευσις. Gall.

Plantation, plantement. Ital. *Piantatione, piantamento* Germ. Pflantzung/zweygung. Hiſp. *Plantamiento.* Pol. Szczepienie. Vng. *Plantulas weltetes.* Ang. *A ſetting or greffing.*] Plinius libro 21. cap. 4: Vnde accolæ transferentes cõlenſerunt, ipſaque plantatione proficiunt.

Plāntāgo, inis, f. t. Herba eſt nota. [Δρυόγλωσσον. Gall. *Plantain.* Ital. *Piantagine.* Germ. Wegertich. Hiſp. *La llanten.* Pol. Bábka, ieżyżk. Vn. *Vtifwe.* Ang. *A plantaine or waybred.*] Duo ſunt ejus genera. Quæ minor eſt anguſtiora habet folia & nigriora, linguę pecorum ſimillima, caule anguloſo, in terram inclinato. Major, foliis eſt laterum modo incluſa: quę quia ſeptena ſunt, quidam eam heptapleuron vocavêre. Autor Plin. lib. 25. cap. 8.

Planula, ἐγκαιθὸς, à complanando dicta eſt, pro inſtrumento fabrili, qua aſſamenta lævigantur & poliuntur. Nam dolabra idem videtur quod aſcia, ut inquit Donatus, qui ait: Dolare eſt aſcia cædere. Et planulæ ſunt quas nos *lamas* vocamus. Foręs enim cum planulis ferreis parietibus & cardinibus conjunguntur, & ſuper illos devolvuntur.

Plānŭs, a, um, priore prod. Aequalis, in quo nihil eminet: [ישר *iaſchár.* ὁμαλὸς. Gall. *Eſgal.* Ital. *Piano, vguale.* Ger. Eben. Belg. Effen/vlack. Hiſp. *Llano ò vgual.* Pol. Rowni. Vng. *Igienes, ſik.* Ang. *Equall, euen.*] ut planum ſolum, apud Plin. Epi. 161. Mart. lib. 1: Et planus modico tumore vertex. Cic. 2. de Natur. deor. Quumq; duæ formæ præſtantes ſint, ex ſolidis globus (ſic enim ſpheram interpretari placet) ex planis autem circulus aut orbis. Liv. lib. 34: Et Romani ſimul à portu, unde aditus planior erat, ut diſtenderent ab apertiore loco hoſtes, *&c.* Cicer. pro Cecin. Sed ne æquo quidem & plano loco. Ovid. 3. Triſt. Eleg. 4: Qui cadit in plano, (vix hoc tamen evenit ipſum) Sic cadit ut tacta ſurgere poſſit humo. ¶ De plano, vel è plano aliquid facere, quid ſit, docet Budæus loco Vlpian. lib. 2. de Conſtit. prin. Vel cognoſcens decrevit, (ait Vlpianus) vel de plano interlocutus eſt. De plano, *inquit*: hoc eſt, à Iudice non ſedente. Solent enim Iudices in tribunalibus editioribus ſedere. Paulus de Quæſtor. l. Vnius. Cuſtodiæ, nõ ſolùm pro tribunali, ſed & de plano audiri poſſunt, atq; damnari. Sueton. in Tiber. Iudicesque aut è plano, aut è Quæſtoris tribunali admonebat: id eſt, è ſolo in quo populus ſtabat. Papin. in l. Miles. ad leg. Iul. de adult. Libellus (*inquit*) de plano dari poteſt: id eſt, Iudice nõ ſedente, vel diebus feriatis. ¶ Plani piſces dicuntur qui ſuperficiem planã, non rotundã habent, ut ſunt rhombi, & raiæ Plin. lib. 9. cap. 24: Planorum piſcium alterum eſt genus quod pro ſpina cartilaginẽ habet. ¶ Planus accipitur aliquando pro aperto, & manifeſto: quòd quæ plana ſunt, nullum impedimentum habeant quin undicunq; videri poſſint. [ברח *tſaeh* נגלוי *ghalúi.* σαφὴς. Gall. *Clair & euident.* Ital. *Piano, chiaro.* Germ Heyter vnd klar/verſtendlich/gut zu mercken vnd zu verſtehn. Hiſpan *Claro, manifieſto.* Pol *Iaſny, o. worzẏſły.*] P. aut in Perſa. Satin' hęc tibi ſunt plana & certa? Planum facere, eſt declarare, & remoto difficilem aut dubiam ſolvere, & ante oculos verbis explanando ponere, & patefacere, tranſlatione ſumpta à loco inæquali, qui cultu adhibito, aut opera, planus fit. Cic. 2. Verrin. Hoc planum factum eſt. Idem pro Roſc. Amer. Planum fac ¶ Apud eundem pro Flacco: Plana & ſtabilis via, viæ præcipiti & lubricæ opponitur.

Plānè, adverbium, Certò, omninò. [ἐκφανῶς, σαφῶς. Gall. *Plainement, clairement, certainement.* Ital. *Certamente, chiaramente.* Ger. Eigentlich/Gewißlich/gar wol. Hiſpan. *Ciertamente, llanamente, claramente.* Polon. *Zapewne wł aſnie.* Vng. *Tellieſſeggel tiztan.* Ang. *Plainelie, euenly.*] Terent. in Heavt. Sed te miror, qui alia tam planè ſcias. ¶ Aliquando ponitur pro clarè, apertè, manif. ſtè. σαφῶς. Plautus in Menæch. Non potuit paucis plura planè proloqui. ¶ Quandoque omninò, funditùs, penitùs. [πάντως. Gall. *Totalement.* Ital. *Al tutto, à fatto.* German. Gantz vnd gar/Genꝛtlich. Hiſpan. *Del todo.*] Cic. Treb. Quare ſi planè à nobis deficis, moleſtè fero.

Plānĭŭs, & Planiſſimè. Plaut. in Cap. Eſt'ne invocatum, an non? planiſſimè. Verum hercle, verùm vos, paraſiti, planiùs, Quos nunquam quiſquã neq; vocat, neq; invocat. Cic. 3. Verr. Non poſſum illa planiùs cõmemorare, quàm ipſum Ligurem proteſtimonio dicere audiſtis. Idem 2. de Divin. Multi etiam naturę vitium meditatione atque exercitatione ſuſtulerunt: Demoſthenem, ut ſcribit Phalereus, quum Pyrrho dicere nequiret, exercitatione feciſſe ut planiſſimè diceret.

Plānĭlŏquŭs, a, um, Qui planè, & apertè dicit quod ſentit, & liberè [φανερῶ λόγῳ, φανερολόγος. Gall. *Qui dit plainement & apertement ce qu'il veut.* Ital. *Che ragiona liberamente.* Germ Der frey heiter oder glatt herauß redt Hiſpan. *El que habla francamente.* Polon *Wolnomowną.* Vng *Magiarân, tiztân, zabadon bezellẽ.* Ang *That ſpeaketh plainelie and freelie.*] Plaut. in Truc. Planiloqua eſt: paucis ut rem ipſam attigit?

Plānārĭŭs, a, ùm, à Plano, quod de plano fit: ut planaria interpellatio pro compellatione magiſtratus quæ fit de plano: id eſt, antequam in tribunal aſcenderit. Conſtat. l. 4. C. de dilat. Et cognitio cauſæ non interpellatione planaria, ſed conſidente judice colligatur.

Plānĭpĕs, hujus planipedis, om. t. Qui pedes planos habet, στρωτοὺς πόδας. Diomedes ſcribit planipedem Græcè μίμον ſignificare. Vnde comœdiæ ſive fabulæ genus dicebatur Planipedia, ubi nullo procedebatur cultu, quod actores pedibus planis: id eſt, nudis proſcenia introirent: non ut tragici actores, cum cothurnis: neq; ut comici, cum ſoccis. Ideo ob vilitatem actorũ qui plano pede in ſcena erant, & ob humilitatem argumenti, ut inquit Donatus: Planipedia dicta eſt. Sive quòd olim non in ſuggeſtu ſcenæ, ſed in plano orcheſtræ, poſitis inſtrumentis mimicis actitarent.

Plānĭtĭēs, planitiei, f. q. Aequalitas, vel locus planus. [ישר *meſchár* בקעה *bikháh* ככך *chichchár.* ὁμαλότης, πεδίον. Gall. *Vne plaine, vn lieu vni & eſgal.* Ital. *Pianne żza, piannura.* Ger. Ein ebne. Belg. Effenheyt/vlackheyt. Hiſpan. *El llano, llanura.* Pol. *Rownina.* Vngar. *Zelles, ſik meżő.* Angl. *A plaine, or euen place.*] Saluſt. in Catil. Nam uti planities erat inter ſiniſtros montes & dexterã rupem aſperam, octo cohortes in fronte conſtituit. Liv. 7. ab Vrb. Duũm millium planities caſtra Romana ab Hernicis dirimebat. Cæſ. 7. bell. Gal. Legiones ut primùm planitiem attigerunt, infeſtis contra hoſtes ſignis conſtiterunt.

Plānĭtūdo, inis, f. t. planities. [ישור *miſchór* ישר *yóſchér.* ὁμαλότης.] Col. lib. 4. cap. 30: Perticæ cacuminum modicæ planitudinis, quæ tamen dipondiarii orbiculi craſſitudinem non excedant, optimè panguntur: hoc eſt, quæ ſint aliquantulum planæ.

Plānŭs, priore corr. [πλανός. Gall. *Vn affronteur, ou abuſeur, trompeur.* Ital. *Ingannatore, barro.* Ger. Ein Betreger. Hiſp. *Engañador.* Pol. Szbał. Vngar. *Hiteső tſalard.* Ang. *A deceiuer.*] ab A. Gellio lib. 16. cap. 7, commemoratur inter voces inuſitatas, quibus uſus ſit Laberius Mimus: quo nomine ſignificari exiſtimant ſycophantam. Budæus autem ait impoſtores à Græcis planos dictos, ſed certi cujuſdam generis impoſtores, inſigni verſutia præditos: quo vocabulo potiùs quàm Latino Cicer. pro Cluentio uſus eſt: Hic ille planus, *inquit*, improbiſſimus, quęſtu judiciario paſtus, *&c.* Horat. quoque lib. 1. Epiſt. Nec ſemel irriſis triviis attollere curat Fracto crure Planũ: licet illi Plurima manet Lacryma, per ſanctũ juratus dicat Oſirim, Credite, nõ ludõ, crudeles tollite claudum: Quærè peregrinũ, vicinia rota reclamat. Quo in loco Planus (ut Acron annotavit) nomen eſt notiſſimi ſui temporis impoſtoris, qui ut in vehicula tolleretur, fingebat ſe crus fregiſſe, ſed quum poſtea verè crus fregiſſet, rogaretq; ut vehiculo in urbem reveheretur, nõ eſt ei creditum. Euſtathius Homeri interpres in Odyſſeam ſic inquit, interprete Budæo: Planus eſt, qui artem quandam profitetur imponendi etiam ſpectantibus: quales fuerunt Cephiſodorus, & Pantaleon, & Matreas apud Alexandriam.

Plāſmă ătis. [יצר *jóſer.* πλάσμα.] Figmentum ſive commentum: ἀπὸ τῦ πλάττειν, quod eſt fingere, ſive ſimulare. ¶ Perſius plaſma pro quodam medicamento uſurpavit, quod ex rebus liquidis adjuvandæ vocis gratia confici ſolet. Satyr. 1: Liquido cum plaſmate guttur, Mobile colluerit.

Plaſmo, figmentum al quod efficio.

Plaſtēs, plaſtæ, m. p. [יוצר *yotsér.* πλάστης. Gall. *Potier de terre, qui faict vaiſſeaux de terre* Ital. *Colui che lauora di terra, vaſaio.* Germ. Ein Topffer/der etwas Bildwercks auß erden machet Hiſp *El que haze alguna coſa de barro, obrador de los vaſos de tierra.* Polon. *Zdun, garnicznik* Vng *Sarmues, fazakas.* Ang. *A potter, that maketh pottes or other veſſell of earth.*] Fictor qui figlinam autem exercet, qui & figulus dicitur: item qui ex argilla ſtatuas conficit. Plin. lib. 35. cap 12: Plaſtę laudatiſſimi fuêre Damophilus & Gorgaſus.

Plāſtĭcē, hujus plaſtices, penult corr. fœmin. generis [πλαστική. Gall. *L'art de poterie, ou faire vaiſſeaux de terre eſpeſſe.* Ital *L'arte di coloro che lauorano di terra.* Germ. Die Hafnerkunſt/die Kunſt etwas auß Erden oder Leim zu formieren Hiſpan. *Arte para obrar de barro.* Polon. *Nauka zgu robienia* Vng *Fazakas Jtg, ſarbol valo mwo.* Ang. *The art of making earthen veſſel.*] Ars figlina, qua fingũtur imagines ex argilla: ἀπὸ τῦ πλάττειν quod eſt fingere. Plin. lib. 37. cap. 7. Similitudines exprimendi quæ prima fuerit origo, in ea quam *plaſticen* Græci vocant dici convenientius erit. Hinc & proplaſtice, προπλαστικὴ, dicitur ars faciendi typos: id eſt, formas ex argylla ſive gypſo, quas in æreis, marmoreisve operibus imitabantur. Dicitur etiam proplaſtice, pro ipſa forma quam ad formanda alia opera adhibent. Plin. Arceſilaã proplaſticem pluris venire ſolitam conſtat ab artificibus ipſis, quàm aliorum opera.

Platachoriaſis, Equorum morbus eſt. Veget. lib. 2. cap. 16.

Plătălĕă, leæ, à Cicerone 2. de Nat. deor. appellatur avis quam Plinius plateam vocat. Aelianus eandem facit cum pellicano. Vide infrà in dictione PLATEA.

Plătănŭs, f. f. [πλάτανος. Gall. *Plane ou plaine.* Ital. & Hiſp. *Platano.* Germ. Maßholderbawm. Pol. *Iawor.* Vngar. *Platanus fa.* Ang. *A plaine tree.*] penult. correp. Arbor latè ſpargens ramos, umbræ

umbræ tantùm gratia expetita: διὰ τὸ πλάτος: hoc eſt, à latitudine nomen ſortita. Petronius Arbiter: Nobilis æſtivas platanus diffuderat umbras. Virg. 2. Georg. Et ſteriles platani malos geſsêre valentes. Cic. 2. de Orat. Platanus ad opacandum locum patulis diffuſa ramis. De hac arbore ſic ſcribit Plin. lib. 12. cap. 1: Quis non jurè miretur arborem umbræ gratia tantùm, ex alieno petitam orbe? Platanus hæc eſt, per mare Ioniũ in Diomedis inſulam, ejuſdem tumuli gratia primùm invecta: inde in Siciliam tranſgreſſa, atque inter primas donata Italiæ, & jam ad Morinos uſque pervecta, ad tributarium etiam pertinens ſolum, ut gentes vectigal & pro umbra pendant. ¶ Legitur & platanus, us, quartæ inflexionis. Virgilius in Culice: Nam primùm prona ſurgebant valle patẽtes Aëriæ platanus.

Plătănĕtum, ti, pen. prod. n. ſ. [πλατανών. Germ. Ein ort da dieſe Bäwm geſtanzet ſind.] Locus platanis conſitus.

Plătănĭnŭs, a, um, Quod ex platano eſt: [πλατάνινος. Gall. De *plane*. Ital. *Di platano*. Germ. Das von dem Maßholderbawm iſt. Hiſp. *Coſa de platano*. Pol. *Iaworowi*. Vngar. *Platenus fabol valo*. Ang. *Of a plaine tree*.] ut Folia platanina, apud Colum. libro 12. cap. 16.

Plătănĭſtă, Piſcis eſt in Gange Indiæ fluvio naſcens, delphino roſtro & cauda ſimilis, ſed multo major, ut qui in longitudinem quindecim cubitorũ excreſcat, Autor Plin. lib. 9 cap. 15.

Plătĕă, æ, f. p. penultima indifferens, quanvis ſecundum Græcam originem producenda videatur. [רחוב *rechób* שוק *ſchok* חוץ *chuts*. Gall. *Vne grande & large rue, place publique*. Ital. *Via larga, borgo, piazza*. German. Ein weite Gaſſen/ Gtraß. Belg. Een ſtrate Hiſpan. *La placa, aldea, ò barrio*. Pol. *Vlicza ſzeroka*. Vng. Vcza. Ang. *A broade ſtreat, the high waye*] Nam Græci πλατείαν dicunt, Plateam Latini, ſicut μήδειαν Medeam, κανονεῖον, ſpondeum. Horatius tamen in Epiſtola corripuit: Puræ ſunt plateę, nihil ut properantibus obſtet. Similiter & Catullus ad Aurelium: Iſtos qui in platea modò huc, modò illuc, In re præterunt ſua occupati. Sunt autem plateæ viæ latiores in urbibus, & qui vici appellantur. Terent. in Andr. In hac habitaſſe platea dictũ eſt Chryſidem. ¶ Quandoq; etiam capitur pro area in qua convenire populus ſolet. Lampridius in Heliogabalo: Plateas in palatio ſtravit Lacedæmoniis & Porphyreticis ſaxis. ¶ Eſt & nomen avis quæ ad eas volat quæ in mari merguntur, & capita illarum morſu corripit, donec capturam extorqueat. Dicta platea à latitudine corporis. Vide Plin. lib. 10. cap. 50. Cic. Plataleam vocat: lib 2. de Natura deorum.

Plătўcĕrōtĕs, πλατυκέρωτες, Animalia latis armata cornibus. Plin. lib. 11. cap. 37: Aliorum cornua natura finxit in palmas, digitosque emiſit ex iis: unde platycerotas vocant.

Plătўŏphthālmŭs, πλατυόφθαλμος, Lapis ſpumæ candidæ nitentis ſq;, non tamen tranſlucentis, quod ſtimmi appellant, alii ſtibium, alii alabaſtrum, alii larbaſon. Dictum platyophthalmon, quòd calliblepharis admiſtum mulierum dilatet oculos. Vide Plin. lib. 33. cap. 6. Vulgus *Antimonium* vocat.

Plătўphyllŏn, πλατύφυλλον, Genus tithymalli à latitudine foliorum dictum: de quo Plin. lib. 26 cap. 8.

Plaūdo, dis, ſi. ſum, n. t. Gratulor, lætitiam manibus pedibus ſq; oſtendo. [מכה יד *machâh jadh* סטק יד *ſophák jadh*. χειρίω. Gall. *Frapper les mains l' vne contre l' autre, en ſigne que quelque choſe plaiſt*. Ital. *Applaudere, sbatere con le mani*. German. Die Hend vor frewd zuſammen ſchlahen/ frolocken. Belg. Zuychen Hiſpan. *Fauoreſcer, hazer palmas con las manos en ſennal de alegria ò fauor*. Pol. *Raduie ſie rekami kli zakaiacz* Vng. *Tapſolok, vigadok*. An. *To reioice, to clappe handes for ioye*.] Seneca: Vnam rem adjiciam, & favere, ac plaudere te juvabit. Cic. ad Att. lib. 2: Inimici erant equitibus, qui Curioni ſtantes plauſerant. Idem pro Seſtio: His in theatris plaudebatur. Virgil. 6. Aen. Pars pedibus plaudunt choreas, & carmina dicunt. ¶ Plaudere ſibi, eſt ſibi blandiri, & placere, ſua nimiùm amare. Plin. Epiſt. 91: Nec ipſe tibi plaudis, & ego nihil magis ex fide, quàm de te ſcribo. ¶ Plaudite, verbum addi ſolitum in fine comœdiarum. Quint. lib. 6. cap. 2: Tunc eſt commovendum theatrum, quum ventum eſt ad ipſum illud, quo veteres comœdiæ tragœdiæq; clauduntur, Plaudite. Horat. in Arte: -& uſque Seſſuri donec cantor, Vos plaudite, dicat. Hujus compoſita ſunt Applaudo: id eſt, alicui Plaudo, ἐπιχειρῶ: & Supplaudo: de quibus ſuo loco.

Plaūdī, Paſſivè, Cic. Att. Populum verò præclarum, qui propter malum vicinum, ne victoria quidem plauditur. Id eſt, plauſu excipitur. Ovid. 4. Triſtium, Elegia ſecunda: Quaque ibis, manibus circumplaudêre tuorum.

Plaūdĭtŭr, impersonale. Ovidius 2. Triſt. Quumque fefellit amans aliqua novitate maritum, Plauditur, & magno palma favore datur.

Plaūdens, tis, participium. [סטק יד *ſophék jadh*. ἐπιχειρῶν.] Virg 5. Aen. -& alis Plaudentem nigra figit ſub nube columbam: hoc eſt, ſonora percuſſione alas diverberantem.

Plaūſŭs, a, um, aliud participium. χειροθέτης. Virgilius 3. Georg. -& plauſæ ſonitum cervicis amare. Ovidius 14. Metamorph. numerúsve ex agmine major Subvolat, & remos plauſis circumvolat alis.

Plaūſŭs, ſus, m. q. Actus ipſe plaudendi. [סטק יד *ſephek jadh*. χειροθεσία, κρότημα. Gall. *Frappement des mains en ſigne de ioye ou de faueur*. Ital. *Plauſo, applauſo*. German. Frolockung/ frewd erzeigung mit zuſamen ſchlahen der Henden/ vnd dergleichen zeichen. Hiſp. *Aquel fauor*. Polon. *Radoſtż zkliaskaniem rąk*. Vngar. *Tapſolas*. Ang. *Clapping of handes for ioye*] Cic. in Catil. Quibus quum à cuncto conſenſu plauſus eſſet multiplex datus. Idem Attic. lib. 2: Huic plauſus maximi, conſalutatio forenſis perhonorifica. ¶ Ponitur aliquando pro ſonora percuſſione. Plin. de gallinaceis: Diem venientẽ nuntiant cantu: ipſum verò cantum plauſu laterum: hoc eſt, alarum concuſſu.

Plaūſĭbĭlĭs, & hoc plauſibile, om. t. Favorabile, jucundum, popularе, quod plauſu populi excipi ſolet. [κεκροτημένον, κροτητὸν, δημωφελῆ. Gall. *Fauorable, plauſible*. Ital. *Popolare, fauorabile*. Ger. Lieblich/ annemlich/ anmütig. Hiſpan. *Fauorable, y fauoreſcido*. Pol. *Widźiecżuś przyiemni*. Vng. *Kedues*. An. *Pleaſant, to be receaued with ioye*.] Cic. 3. Tuſc. Quoniam plauſibilia hęc non ſunt, ut in ſinu gaudeant, glorioſè loqui deſinant. Idem 1. Verr. Id nunc poſcitur, id jam populare atque plauſibile factum eſt. Sic Oratio plauſibilis quæ placet & plauſum populi meretur. Quint. lib. 4 cap. 13: In aliquem lætum atque plauſibilem locum quàm maximè poſſunt favorabiliter excurrere.

Plaūſŏr, oris, verbale, m. t. [סטק יד *ſophék jadh*. κροτητὴς ἀνήρ. Gall. *Celuy qui frappe les mains l' vne contre l' autre en ſigne de ioye*. Ital. *Chi batte le mani inſieme per laudare alcuno ò per alegrezza*. Ger. Ein Frolocker mit zuſammen ſchlahung der Henden. Hiſp. *El que fauoreſce ò ſe allegra heriendo las manos*. Polon. *Radoſnik zkliaskaniem rąd*. Vngar. *Tapſolo*. Ang. *A clapper of the handes for ioye*.] Horat. 2. Epiſt 2: Qui ſe credebat miros audire tragœdos, In vacuo lætus ſeſſor, plauſorque theatro Idem in Arte: Si plauſoris eges aulæa manentis & uſque Seſſuri.

Plaūſĭto, as, frequentativum à verbo plaudo. πολὺς ἐπιχειρῶ. Autor Philomelæ, quiſquis fuit is (Ovidii enim non eſſe ſatis conſtat) putavit eo verbo palumbi ſonum exprimi. Plauſitat, *inquit*, arborea clamans de fronde palumbes.

Plāuſtrum, ſtri, n. ſ. Currus, quòd ex omni parte ſit palã quod in eo vehitur, ut ſinquit Varro libro 4. de lingua Latina. [עגלה *hagháldh*. ἅμαξα. Gall. *Chariot*. Ital. *Carro*. Germ. Ein Wagen. Hiſpan. *El carro ò carreta para cargos*. Pol. Woż. Vngar. *Szeker*. Ang. *A wayne or carte*.] Plaut. in Epid. Perii, plauſtrum perculi. Cicer. 1. de Divin. Se interfectum in plauſtrum, à caupone eſſe conjectum. Ovid. 2. Metamorph. Quãvis tardus eras, & te tua plauſtra tenebant. Virgil. 1. Georg. Tardaque Eleuſinæ matris volventia plauſtra. ¶ Plauſtrum item accipitur pro Septentrionalibus duobus ſyderibus, quas & *Vrſas* appellamus. Conſtat enim utrunque ex quatuor ſtellis in quadrangulum diſpoſitis, quæ totidem rotarum ſpeciem referunt: & aliis tribus, quas qui poëticam Aſtrologiam deſcripſerunt, tribus equis currum trahentibus aſſimilarunt. Ovid. 10. Metamorph. Flexerat obliquo plauſtrum temone Bootes. Senec. Oedipo: Quasque deſpectat vertice ſummo Sydus Arcadicum, geminumq; plauſtrum. ¶ Plauſtrum item aliqui pro matronarum vehiculo accipiunt, quemadmodum & carpentum. Liv. 5. ab Vrb. Honoremque matronis ob eam munificentiam habitum, ut plauſtro ad ſacra, ludosque carpentis feſto, profeſtoque traherentur. Et hæc digna Calepino commentatio, qui pro pilento plauſtrum ſeminavit.

Plāuſtrārĭŭs, Artifex plauſtrorum. [Vngar. *Taligą, Zeher tſinalo*.] Lampridius in Alexand. Severo: Braccariorum, linteonum, vitrearіorum, pellionum, plauſtrariorum, argentariorum, aurificum, & cæterarum artium pulcherrimum vectigal inſtituit.

Plāutī, Qui ſunt planis pedibus, antea Ploti nominati. πλατύπους. Feſtus, Ploti appellantur qui ſunt planis pedibus: unde & poëta Accius, qui Vmber Sarſinas erat, à pedum planitie initiò Plotus, poſtea Plautus eſt dictus. Soleas quoque dimidiatas quibus utebantur in venando, quo planiùs pedem ponerent, ſemiplotia appellabant. Hæc ille.

Plĕbs, bis, f. t. vèl Plebes, bei, Vulgus: hoc eſt, vilior pars populi. [עם *ham*. τὸ πλῆθος, ὄχλος. Gall. *Le menu & commun peuple*. Ital. *Plebe*. Ger. Das ſchlecht gemein Volck. Hiſp. *El pueblo de los menudos*. Pol. *Poſpoliſtwo, liud*. Vng. Kis nep, kóſſeg. An. *The common people, the raſcall multitude*.] Cicer. pro Milone: Nec timet quum plebem muneribus placarit, vos verò conciliarit meritis in Rempublicã ſingularibus, &c. Lucan. lib. 5: -neſcit plebes jejuna timere. Horat. 1. Serm. Saty. 8: Hoc miſerę plebi ſtabat cõmune ſepulchrum. Gell. lib. 10. cap. 20: Plebem autẽ Capito in eadem definitione à populo diviſit: quoniam in populo omnis pars civitatis, omneſq; ejus ordines contineantur: plebs verò in qua gentes civium patriciæ non inſunt, &c. Plin. libro 16 cap. 10: Tanta plebei conſternatione, ut primò pulſus ex ea regione, mox & interemptus ſit.

Plebs, Plebeii Romæ multi fiebant ex patriciis: ſicuti contrà ex plebeis patricii: id quum fiebat, adoptione nomen mutabatur, quod opinor ſatis conſtare: quū verò non adoptione, ſed aliquo privilegio aut à plebe ad patres, aut à patribus ad plebem tranſibant, conſervabatur nomen, quod Octaviæ gentis exemplo Suetonius oſtēdit: aut enim modŏ patritiam, modò plebeiam fuiſſe, nomine conſervato, & Dio lib. XLII. P. Cornelium Dolabellam, qui Ciceronis gener fuit, tranſiſſe ad plebem, tradit: ex quo poſtea tribunus pl. factus eſt Dolabella: nec deſiit eſſe Cornelius, ſed deſiit eſſe patricius. Nam lib. XIII. Epiſt. Fam. Cicero P. Cornelium vocari dicit eum, qui Dolabellę beneficio civitate à Cęſare, victo jam Pompeio, donatus erat, quod factū eſt poſt illud tempus, quo trāſiſſe ad plebem Dolabellam ſcripſit Dio. Video etiā in hiſtoriis tribunū pl. appellari Minutiū Augurinū, factū videlicet ex patricio plebeiū nomine conſervato: nam antea Minutios omnes patricios videmus. Ex Paul. Manutii commētario in Epiſt. ad Quint. Frat.

Plēbĕcŭlă, æ, diminutivum eſt à plebs. [φ πλῆθος. Gall. *Le petit peuple, le plus menu & commun peuple.* Ital. *La fece de la plebe, la marmaglia.* Ger. Das gemein ſchlecht Völcklin Hiſpan. *Pueblo menudo.* Polon. *Poſpoliti cżł'owiek.* Vngar. Kŏznepetske. Ang. *The ignorant and poore common people.*] Cicero Att. lib. 1: Accedit ad illud, quòd illa concionalis hirudo ærarii miſera & jejuna plebecula me ab hoc magno unicè diligi putat. Ad eundem lib. 16: Videtur enim mihi & plebeculam urbanam, & ſi fidem fecerit, etiam bonos viros ſecum habiturus. Perſius Satyr. 4: Ergo ubi commota fervet plebecula bile. Horat. 2. Epiſtol. 1: -his nam plebecula gaudet.

Plēbīſcītum, ti, n. ſ. Plebis ſtatutum. [ψήφισμα, χρηστήριον. Gall. *Ordonnance faite par le commun peuple.* Ital. *Ordinatione del popolo.* German. Ein Erkañtnuß des gemeinen Volcks oder einer Gemeind. Hiſp. *Ordenamiento ò decreto del pueblo menudo.* Polon. *Vchwał'a poſpolitego cżł'owieka.* Vng. Kŏznep vegezese. Ang. *The ordinance of the common people.*] Sciſcere enim ſtatuere eſt. Scita verò plebis appellantur ea quæ plebs ſuo ſuffragio ſine patribus juſſit Tribuno rogante. In populo enim omnis civitas & omnes ordines continentur: in plebe neque Equites ſunt, neque Patricii. Liv. 3. ab Vrb. Omnium primum quū veluti in cōtroverſo jure eſſet, tenerentūrne patres plebiſcitis, legem centuriatis comitiis tulêre, ut quod tributim plebs juſſiſſet, populus teneret: quā lege Tribunitiis rogationibus telum acerrimum datum eſt. Eſt igitur plebiſcitum quod à plebe nulla autoritate Patrum conſtitutum eſt. Lucanus lib. 1: -hinc leges & plebiſcita coactæ. De plebiſcito vide Gell. lib. 5. cap. 27.

Plēbēĭŭs, a, um, Quod eſt ex plebe: ut Aediles plebeii. [δημοτικός. Gall. *Du menu peuple vulgaire, de nulle eſtime.* Ital. *Plebeio.* Ger. Des gemeinen Volcks. Hiſp. *Coſa da aquel pueblo menudo.* Pol. *To cżo ieſtcżł'o wieka poſpolitego.* Vng. Kŏznépbeli. Ang. *Of the common ſort, or raſcall multitude.*] Liv. 6. ab Vrb. Criminando Patres, allíciendo ad ſe plebeiam auram, non conſilio ferri, &c. ¶ Aliquando idem quod vulgaris, tenuis, pauper. ἰδιωτικός, ἄτυχος. Plin. lib. 13. cap. 4: Ex reliquo genere plebeiæ videntur. Matt. lib. 13: Imbue plebeias Cluſinis pultibus ollas.

Plēbĭcŏlă, com. g. Qui plebem colit. [δημαγωγός, δημαγωγῶν, ὁ τὸν δῆμον θεραπεύων. Gall. *Qui ſouſtient la querelle du commun peuple.* Ital. *Che ſoſtenta le querelle della plebe.* Ger. Der das gemein Volck in achtbarkeit hat vnnd demſelbigen dienet. Hiſp. *Honrador y ſoſtenedor del pueblo menudo.* Polon. *Miel'oſnik ludiski.* Vngar. Kŏz nepnek, keue keresŏ. Ang. *That defendeth the cauſe of the common people.*] Cicero pro Seſtio: Qui credo, non libidinis cauſa, ſed ut plebicola videretur, libertinam duxit uxorem. Livius 3. ab Vrbe: Adeoque novum ſibi ingenium induerat, ut plebicola repentè, atque omnis auræ popularis captator evaderet pro truci inſectatore plebis.

Plēbĭtās, atis, f. t. Ignobilitas. Cato pro Veturio: Propter tenuitatem & plebitatem. Hemina in Aunal. Quicunq; propter plebitatē agro publico ejecti ſunt. Ex Nonio. Nam ita legendū & non plenitatem ex manuſcriptis optimis cognoſcitur libris. Decepti autem ſunt corrupta lectione, qui plenitatem, ignobilitatem eſſe & exiſtimarunt, & in hunc librum retulerunt.

Plecto, is, xi, ctum, (ſecundum Priſcianum) vel potiùs xui, xum. [עבש *banáſch* הכה *hichchâh* נגף *nagháph.* μαστίζομαι. Gall. *Punir, frapper, battre.* Ital. *Punire, percuotere.* Ger. Straffen, ſchlahen. Hiſp. *Herir ò punir.* Pol. *Karze, bye.* Vng. *Meg bwntetŏm.* Ang. *To punishe, chaſtice or correcte.*] Significat ſupplicio afficio, punio, ferio διὰ τῶ πλήττω. Plaut. in Menæch Plecte illos pugnis.

Plĕctŏr, paſſivum. Terent. in Phorm. Tu jam lites audies, ego plectar pendens: id eſt, feriar, ut inquit Donatus. Cic. de Amic. Sed quum multis in rebus negligentia plectimur, tum maximè in amicis & deligendis & colendis. Idem 1. Offic. Cavendum eſt etiam ne major pœna quàm culpa ſit. Et ne iiſdem de cauſis alii plectantur, alii nę appellentur quidē Horat. 1. Epiſt. 2: Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi. ¶ Hinc compoſita Amplector, Complector, Circumplector. Item Implexus, a, um, participium, idem ſignificans quod Implicatus. ¶ Et per tranſlationem idem quod obſcurus, vel intricatus. Et adverbium perplexè: hoc eſt, obſcurè implicatè. Terent. in Evnuch. Pergin' ſceleſta mecū perplexè loqui? Donatus: Ideò perplexè, quia ſtatuerat vitium celare virginis. Hinc perplexor, quod eſt perplexè loquor, ſeu in dubio pono. Plaut. in Aulul. At ſcio quo vos ſoleatis pacto perplexarier: pactum nòn pactum eſt: non pactum pactum eſt, quod vobis lubet. Inde perplexibilis, & hoc perplexibile. Idem in Aſinar. Neque ullum verbum faciet perplexibile: id eſt, ambiguum, obſcurum.

Plĕctĭlĭs, pen. corr. Quod plexum eſt. πλεκτός. Plaut. in Bacch. Pro galea ſcaphium, pro inſigni ſit corolla plectilis.

Plēctrum, plectri, n. ſ. [πλῆκτρον. Gall. *L'archet d'vn rebec ou autre inſtrument à toucher ou faire ſonner les inſtrumens de muſique.* Ital. *Plettro, archetto della lira.* German. Ein Inſtrument oder Rüſtung damit man ein Seytenſpyl ſchlecht. Hiſpan. *Inſtrumento para herir ò tanner.* Pol. *Smiczek.* Vngar. Hegedw vonŏ, pengetŏ, nyrettyw o. Ang. *A quill or lyk thing to playe on an harpe or muſicall inſtrument, a bowe to playe on a rebeck.*] Inſtrumentum citharœdi quo fides pulſantur, ἀπὸ τῦ πλήττειν, quod eſt percutere. Cicero 2 de Nat. deor. Itaq; plectri ſimilem linguam noſtri ſolent dicere, chordarum dentes. Martial. lib. 14: Fervida ne trito tibi pollice puſtula ſurgat, Exornent docilem gárrula plectra lyram. A' noſtris dicitur quandoque *pecten.* Virg. 6. Aen. Iamque eadem digitis jam pectine pulſat eburno. ¶ Plectrum etiam quandoq; dicitur calcar æneū, quod olim gallis gallinaceis addebatur, dum inter ſe pugnarent. Sipontinus.

Plēctrōnĭă, Centaurum magnum, Dioſc. lib. 3. cap. 6.

Plenŭs, plena, plenum, Refertus, abundans. [Νμή *malé.* πλήρης, μεστός, ἔμπλεως. Gall. *Plein.* Ital. *Pieno.* Germ Voll. Hiſp. *Complido, lleno.* Polon. *Pełni.* Vngar. *Tellies.* Ang. *Full.*] Plaut. in Sticho: Propino tibi ſalutem plenis faucibus. Cic. de Orat. Orator plenus & perfectus is eſt, qui de omnibus rebus variè poteſt, & copiosè dicere. Iungitur aliquando genitivo. Plaut. in Mercatore: Quum ſis jam ætatis plenus, anima fœtida. Plena feſtinatione epiſtola. Cicero Atti. libro 5. Aliquando ablativo. Plinius epiſtol. 5: Et ille quidem plenus annis obiit, plenus honoribus. ¶ Ponitur aliquando pro divitiis onuſto. Cicero quarta Verrin. Verrem ipſum qui plenus deceſſerat, &c. ¶ Plena manu dare, eſt ampliter, copiosè, libenter & minimè maligna dare. Pleno gradu ingredi dicuntur qui magno ſtudio rem aliquam aggrediuntur: cui opponitur, Summo pede ingredi: hoc eſt, leviter rem aliquam attingere. Vide latiùs Eraſmum in Adagiis.

Plēnē, adverb. Perfectè, cumulatè, abundanter. [ὁλοκλήρως, ἐμπλέως. Gall. *Pleinement.* Ital. *Pienamente.* German. Zu vollem/ vollkommentlich/ genŋtlich. Hiſpan. *Complidamente.* Pol. *Zupełnie.* Vng. *Tellieſen.* Ang. *Fullie.*] Plin. Epiſtol. 243: Propter charitatem ejus nondum mihi videor ſatis plenè feciſſe. Horat. 1. Epiſtol. 11: -furnos & balnea laudat Vt fortunatam plenè præſtantiam vitam. Idem 2. Epiſt 2: Multa fidem promiſſa levant, ubi plenius æquo Laudat venales qui vult extrudere merces. Cicero quarto de Finibus: Quum enim ſuperiores è quibus pleniſſimè Polemo, ſecundum naturam vivere, ſummum bonum eſſe dixiſſet.

Plēnĭtūdo, inis, f. t. quę eſt contraria Vacuitati. [Νμή *melŏ.* πλήρωμα. Gall. *Plenitude, pleine groſſeur.* Ital. *Pienezza.* German. Die völlen/ vollkommenheit Hiſp. *Hinchiamento, complimento.* Polon. *Zupełnoſcż* Vng. *Telliesſeg.* Ang. *Fulneſſe.*] Sumitur & pro corpulentia, ſive craſſitudine, ἀδρότης. Plin. lib. 11. cap. 37: Homo creſcit in longitudinem ad annos uſque ter ſeptenos, tum deinde ad plenitudinem. Colum. lib. 4. cap. 3: Perticæ cacuminū modicæ plenitudinis, quæ tamen dipondiarii orbiculi craſſitudinem non excedant, optimè panguntur.

Plēnĭlūnĭum, nii, n. ſ. Plena luna, quæ eſt quando longiſſimè eſt à ſole ſejuncta, & ei ex diametro oppoſita: tunc enim plena: id eſt, omnimò illuſtrata nobis apparet. [πανσέληνος. Gall. *Pleine Lune.* Ital. *Plenilunio.* German. Der Vollmon. Hiſp. *Luna llena.* Pol. *Pełnia.* Vngar. *Hold tŏltz.* Ang *Full moone.*] Plin. lib. 18. cap. 32: Quum Sole occidente Luna orietur ex adverſo, ita ut pariter aſpiciantur, tunc erit plenilunium.

Plēnĭtās, atis, f. t. Pro ignobilitate ab antiquis poſitum nonnulli putarunt, decepti mala lectione Nonii. Eſt enim in optimis libris & rectè. plebitas, & non plenitas. Vide ſuprà Plebitas.

Pleo, es, quamvis non ſit in uſu: habet tamen compoſita, de quibus ſuo loco.

Plĕŏnāſmŏs, πλεονασμός, Figura eſt, teſte Fabio, quę fit quoties verbis ſupervacuis oneratur oratio. Nos *redundantiam* vertere poſſumus. Nam πλεονάζειν idem eſt quod redundare.

Plethorā, ę, πλησθώρη, Eſt quatuor humoūm æqualis in corpora abundantia: qualis ſolet eſſe in athletis, in quibus vaſa nonnunquam tanta plenitudine ſunt diſtenta, ut de ruptione ſis timendum. Hinc plethorici πληθωρικοὶ dicuntur, in quibus humores æqualiter abundant.

Plĕthrŏn,

Plĕthrŏn, πλέθρον, Quidam pro jugero accipiunt: in qua ſententia fuit Laurentius Valla, qui πλέθρον jugerum vertit ex Herodoto. [Polon. Zágon] Ex verbis Herodoti apparet ſextam partem eſſe ſtadii. οὗ δὲ (inquit) ἑκατὸν ὀργυιαὶ ἑκάστη πλέθρου ἐστὶ ἑξάπλεθρον. Suidas autem πλέθρον menſuram eſſe ait centum pedum, quod cum Laurentii ſententia non ſatis convenit, qui Plethrum idem putavit cũ jugero. Iugerum enim (ut ex Quintiliano patet) in longitudinem continet pedes ducentos quadraginta, & in latitudinem viginti.

Pleurītĭs, idis, f. t. Laterum dolor. [πλευρῖτις. Gall. *Pleureſie, douleur de coſté.* Ital. *Mal di punta.* Germ. Der ſeitenſtich/oder bruſtſtich. Hiſpan. *Dolor de coſtado.* Polon. *Kl'oczie wbokach.* Vngar. *Oldas fayas.* Ang. *The pleuriſie.*] Inflammatio eſt membranę coſtas ſuccingentis, quam Græci πλευρῖτιν appellant, cum febri acuta, dolore pungente reſpirationis difficultate, & tuſſi. Plinius lateris compunctionem vocat.

Pleurītĭcŭs, Qui ex lateribus laborat. [πλευριτικός. Gall. *Pleuritique, qui eſt malade de pleuriſie.* Ital. *Chi patiſce dolor di fianchi.* German. Der den ſeitenſtich hat. Hiſpan. *El que tiene dolor de coſtado.* Polon. *Maiacy kl'oczie wbokach.* Vngar. *Oldala fayo.* Ang. *That is ſicke of the pleuriſie.*] Plin. lib. 20. cap. 17: Datur & pleuriticis, & peripneumonicis.

Plĭco, as, plicavi, plicatum, & plicui, plicitum, act. p. [סבך *ſebách.* πλύνω, πλέκω. Gall. *Plier.* Ital. *Piegar.* Ger. Falten/wicklen. Belg. Bouwen. Hiſpan. *Plegar.* Pol. *Al'duie, Zkl'ádám.* Vngar. *Ɵzue rancʒolom, akarom.* Ang. *To folde, to plaite.*] Cujus quatuor compoſita, Applico, Complico, Explico: & Implico, duplex etiam præteritum, & duplex ſupinum habent. Reliqua ſingula tantùm in avi & atum terminata: ut Duplico, Triplico, Quadruplico, Multiplico, Replico, Supplico. Significat autem Plicare, nectere, & veluti rugas facere. Tractum à Græco πλέκω, quod eſt necto. Virg. 5. Aen. -ſeq; in ſua membra plicantem. Lucretius: -ideo faſtigia poſſe Surarum, ac feminum pedibus fundata plicari. ¶ Hujus compoſita Applico, & Complico, Implico, Circumplico, Replico: de quibus ſuis locis.

Plĭcatūrā, æ, f. p. [πλοκή, πτυχή. Gall. *Pleure, Plicement.* Ital. *Piegadura* Ger. Faltung. Hiſpan. *Plegadura.* Pol. *Fal'dowanie.* Vng. *Rancʒolas, takaritas.* Ang. *Folding or platting.*] Plinius.

Plĭcātĭlĭs, le, om. t. Quod plicatur, aut plicari poteſt: [πλεκτός. Gall. *Aiſé à plier.* Ital. *Facile da pregare.* Ger. Das gut zu falten/oder zu ſammen zu legen iſt Hiſp. *Coſa que ſe puede plegar.* Pol. *L'atwi do fal dowania, do zl'oʒenia.* Vng. *Be rancʒ'lbato, takarhato.* Ang. *That is or may be folded or plaited.*] ut, Navis plicatilis, quæ facta ex corio complicata circumfertur ad trajiciendos amnes. Plin. lib. 5. cap. 9: Ibi Aethiopicæ conveniunt naves: nanq; eas plicatiles humeris trãsferunt, quoties ad cataractas ventum eſt. Plicatilis criſta. Idem lib. 10. cap. 29: Vpupa criſta viſenda plicatili, contrahens eam, ſubrigens q; per longitudinem capitis.

Pliris arcoticon, Dudum hoc teſtati ſumus, bonam partem nominum medicamentorum nos non probè intelligere. Ex his eſt quod apud Nicolaum inſcribitur, Pliris arcoticon. Si cui Nicolaus ſatis facit, ſic habet: Electuariũ Pliris arcoticon, eſt completa medicina, arcoticon principium interpretatur. Commentarius ſic: Pliris ab autore nomen habet: arcoticon dicitur, princeps. Bella profecto expoſitio.

Pliſtonicum, in medicinis Ocimi, l. b. 26. Plin. cap. 11 morbi genus videtur: Diſtillationes (*inquit*) eo coli, & ſtomachi inhiberi tradunt, ergo & cœliacis Philiſtio dedit, & coctum dyſentericis, & contra pliſtonicum. Sed fortaſſe corrupta lectio ſit, uti Pliſtonicum, non morbi genus, ſed autoris nomen ſit, de quo Plinius aliàs ſæpè in eodem libro, ut Paraxagoras raphanos & iliofis dandos cenſet, pliſtonicis & cœliacis. Rurſum coctum dyſentericis, & cœliacis Pliſtonicus.

Plinthides quid ſit, Higynus libro primo de Limitibus declarat his verbis: Quæſtorii dicuntur agri, quos populus Romanus devictis, pulſiſq; hoſtibus poſſedit, mandavitq; quæſtoribus ut eos venundarent, quæ centuriæ nunc appellantur Plinthides: id eſt, laterculi: eaſdem in quinquagenis jugeribus quadratas clauſerunt limitibus, atque ita certum cuique modum vendiderunt. Idem in eod. lib. ſic: Sunt Plinthides: id eſt, laterculi quadrati, uti centuriæ per ſena millia pedum L limitibus incluſi, habentes ſinguli laterculi jugera numero I. C C. L. Paul. Man. in Additam.

Pliſtŏlŏchĭă, æ, f. p. πλειστολοχία, Herba eſt ex malvarum genere, quam & hibiſcum & molochen agriam: hoc eſt, malvã ſylveſtrem appellant, Autor Plin. lib. 20. cap. 4.

Plŏcămŏs Iſidis πλόκαμος Ἴσιδος, Frutex eſt in mari naſcens, circa Troglodytarum inſulas, corallio ſimilis, ſine foliis, qui præciſus lapideſcit, colore in nigrum commutato: ut ex Iubæ ſententia refert Plin. lib. 13. cap. 25. Latinè vertere poſſumus Iſidis capillum.

Plōdo, dis, ſi, ſum, Significat quatiendo, ſive collidẽdo manus, pedésve, ſonum aliquem facio. [תקה *macháh.* סטק *ſaphák.* κροτέω. Pol. *Nogami wicʒieram.* Vng. *Tapſolok, tombolok.* Ang. *To thumpe or mak a ſound with hand or feet.*] ¶ Ejus compoſita ſunt, Applodo, Complodo, Explodo, Diſplodo, & Supplodo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Plōro, ras, n. p. Lacrymor, ejulo, fleo. [בכה *bacháh* דאנע *damáh* סטד *ſaphádh.* κλάω ὀλοφύρομαι. Gal. *Pleurer ou plorer.* Ital. *Piangere, lagrimare.* German. Weynen/ Heulen/ Greynen. Belg. Kroten. Hiſp. *Llorar, plannir.* Polon. *Pl'acʒeſlipie.* Vng. *Sirok.* Ang. *To weep, to waile.*] Quintil. lib. 6. cap. 2: Date puero panem ne ploret. Cic. pro Domo ſua: Senatum pro me non modò propugnare, ampliſſimum ordinem, ſed etiam plorare & ſupplicare mutata veſte prohiberent. Horat. de Arte: Vt qui conducti plorant in funere, dicunt, Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: ſic Deriſor vero plus laudatore movetur. Idem lib. 2. Epiſt. 1: Ploravêre ſuis non reſpondere favorem Speratum meritis. Cic. Att. lib. 15: Feſſus ſum plorando. ¶ Ejus compoſita ſunt, Apploro, de quo ſuo loco. Comploro, ſimul ploro. Liv. lib. 1. ab Vrb. Tum demum palàm facta morte ex complorationę in regia orta, Servius præſidio firmo munitus, primus injuſſu populi, voluntate patrum regnavit. Deploro, Exploro, & Imploro, Vide ſuis locis.

Plōrātŭs, a, um, participium, ſeu nomen ex participio. [בסטד *miſpádh.* ὀλοφυρτός. Gall. *Ploré.* Ital. *Pianto.* German. Beweinet. Hiſpan. *Llorado.* Polon. *Pl'acʒliwoscʒ.* Vngar. *Siratot.* Ang. *Wayped, lamented for.*] Statius: Quos Veneri plorata domus, neglecta que tellus, &c. Ploratus rogus, Ovid 4. Faſt.

Plōrātŭs, us, ui, m. q. Fletus, lamẽtatio. [בכי *bechí* בכות *bachúth.* κλαυθμὸς, κλαυθμυρισμός. Gall. *Pleur, pleurement.* Ital. *Eſſo piagnere, pianto* German. Beweinung/ greynung/ heulung. Hiſp. *Lloro, llanto.* Polon. *Pl'acʒ, Pipanie.* Vngar. *Sirás.* Ang. *A wee ping or waiing.*] Cic. 2. Tuſcul. ex Poëta: Heu virginalem me ore ploratum edere. Idem Attic. lib. 5: Civitatum gemitus, ploratus, &c. Liv. 5. ab Vrb. Clamor omnia variis terrentium & paventium vocibus, miſto mulierum ac puerorum ploratu cõplet.

Plōrātŏr, oris, m. t. Qui plorat. [בכה *bochéh.* κλαυθμὼν ελαστικός, οἰμωκτής. Gall. *Pleureur.* Ital. *Chi piagne.* Ger. Ein weyner/ greyner. Hiſpan. *El que llora* Pol. *Pl'acʒek.* Vng. *Siro.* Angl. *A weeper.*] Matt. lib. 14: S. quis plorator collo tibi vernula pendet.

Plōrābūndŭs, Vehementer plorans. [κλαίων, κλαυθμὸν ἐοικώς. Gall. *Qui pleure fort, tout eſplouré.* Ital. *Chi piagne forte.* Germ. Hefftig weinend. Hiſp. *El que llora mucho.* Pol. *Barʒo pl'acʒaci.* Vng. *Sirua.* Ang. *That weepeth muche.*] Plaut. Aulul. Homo ad Prætorem plorabundus devenit.

Ploſtrum, ſtri, n. ſ. Idem quod plauſtrum: nam au in o ſæpè cõvertitur. [עגלה *hagalah.* ἅμαξα. Gal. *Chariot* Ital. *Carro* Ger. Ein Wagen. Hiſp. *Carro, carreta para carretar.* Pol. *Woʒ.* Vngar. *Szeker* Ang. *A waine, carre.*] Colum. lib. 6. cap. 2: eſt ejuſmodi experimenta vacuo plauſtro ſubjungendi.

Ploſtrārĭus, a, um. Adjectiv. Vt aſinus ploſtrarius.

Ploſtrārĭŭs, rii, Vlpian. [German. Ein Fuhrmann/ Wagenmann/ Karrer.]

Ploſtellum, diminutivum, ἅμαξις. Ploſtellum Pœnicum quid ſit, declarat Varro his verbis, lib. 1. de Re ruſt. cap. 52: E ſpicis in aream excuti grana, quod fit apud alios jumentis junctis ac tribulo: id fit è tabula lapidibus aut ferro exaſperata, quæ impoſita auriga, aut pondere grandi trahitur jumentis junctis, ut diſcutiat è ſpica grana: aut fit ex aſſibus dentatis cum orbiculis, quod vocant ploſtellum Phœnicum.

Plūmă, æ, f. p. Mollior & minor pẽna. [נוצה *notſáh.* πτίλον. Gal. *Plume.* Ital. *Piuma.* Ger. Flaumfäder. Bel. Ein plumme Hiſ. *Pluma.* Pol. *Mchkwap* Vng. *Pl.* An *A light and ſofte feather.*] Plaut in Menech. Pluma levior. Mart. li. 14: Laſſus Amyclæa poteris requieſcere pluma. Virg. 1. Aen. Dum canit, & mœſtũ muſa ſolatur amorem, Canentẽ molli pluma duxiſſe ſenectã Cic. 2. de Nat. deor. Animantium verò quanta varietas eſt? quarum aliæ coriis tectæ ſunt, aliæ villis veſtitæ, aliæ ſpinis horridæ: pluma alias, alias ſquama videmus obductas: alias eſſe cornibus armatas, alias habere eſſe gia pennarum. Idem ad Att. lib. 8: Nec me COSS. movent qui ipſi pluma, aut folio facilnùs movẽtur.

Plūmŭlă, æ, d minutivum, Parva pluma. [πτιλίδιον. Gal. *Plumette, duuet.* Ital. *Piumetta.* Ger. Ein ſtaumfäderen Hiſp. *Pequeña pluma.* Pol. *Mchowe pierʒe.* Vng. Ang. *A feather.*] Col. lib. 8. cap. 5: Plumulæ ſub cauda clunibus detrahendæ, ne ſtercore coinquinante dureſcant, & naturalia præcludant.

Plūmĕŭs, a, um, ut Lectus plumeus. [πτίλινος. Gall. *De plume.* Ital. *Di piuma.* Ger. Auß Flaumfäderen gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de pluma* Pol. *Mchowo poſcʒiel.* Vn. *Pihes.* Ang. *Of a feather.*] Plumea culcitra, Cicer. 3. Tuſc. Eripiamus huic ægritudinem. Quomodo? Collocemus in culcitra plumea, pſaltriam adducamus, cedrum incendamus, demus ſcutellam dulciculæ potionis, &c. Ovid. Metam. 11: At medio torus eſt hebeno ſublimis in antro Plumeus, unicolor, pullo velamine tectus, Quo cubat ipſe Deus, &c. ¶ Implumis, & hoc implume, Quod eſt ſine pluma. ἄπτερος, ἄπτιλος. ut Avis implumis.

Plūmārĭŭs, a, um, Quod ex pluma eſt. [πτερωτός, πτερυγώδης. Col.

Faict de plume. Ital. Di piuma. Ger Fäumin / auß Flaumfäderen gemacht. Hiſp. Coſa hecha de pluma. Pol. Zemchu wełnianego. Vngar. Pihbŏl valo. An. Made of a feather.] Vnde plumariam culcitram dicimus, quæ pluma plena eſt: Et plumarium dicitur opus pluma factum, quod Græci à liciorum multiplici varietate πολύμιτον appellant.

Plūmārĭārĭŭs, rii, ſubſtantivum, Qui pluma depingit in tabula aut charta. [רקם rekém. ὑφαίνω. Gall. Vn brodeur de coutils à lit de plume, celuy qui les accoustre. Ital. Ricamatore. Ger Ein Sticker/der Bildwerck näyen kan Hiſp. Broſlador ò bordador. Pol. Tkacz kobierzcow, kobierzecznik. Vn. Tollu zarral feſtŏ. Ang. That paynteth with a feather.] Varro, vel Cato de liberis educandis apud Nonium: Etenim nulla quę nō didicit pingere, poteſt benè judicare qd ſit benè pictū à plumario, aut textore in pulvinaribus plagis.

Plūmātĭlĭs, le, pen. cor. om. t. Quod ex plumis factū eſt. [πτίλινον. Gall. De plume, ou faict de plume. Ital. Fatto di piuma. Germ. Flaumfäderin. Hiſp. Coſa hecha de plumas. Pol. Zpierza wzinioni. Vngar. Pihbŏlvagi tollubol valo. Ang. Made of feathers.] Plaut. in Epid. Cumatile, aut plumatile, aut cerinum. Nonius clavatum interpretatur, aut pluma factum.

Plūmo, as, act. p. Plumam emitto. [πτίλοφυέω. Gall. Ietter hors les plumes, commencer à en auoir. Ital. Mandar fuori le piume. Ger. Fäder en vberkommen/Geflück werdē. Hiſp. Emplumeſcer, echar à fuera plumas. Pol. Pierzę puſzczam. Vng. Meg piheſedem, tollaſadom. Ang. To beginne to haue feathers.] Gell. lib. 2. cap. 20: Avicula eſt parva, nomen eſt caſſita, habitat, nidulaturq; in ſegetibus id fermè temporis ubi appetit meſſis, pullis jamjam plumātibus. ¶ Plumare item eſt acu pingere. ὑφαίνειν. Flavius Vopiſcus: Laneas tunicas purpura micantes, & plumanti difficultate pernobiles.

Plūmēſco, is, ſcere, n. t. ab inuſitato plumeo, plumes, Pennatus ſio, plumas emitto. [πτεροφυέω. Gall. Commencer à auoir des plumes. Ital. Far le pinne. Germ. Anfahen gefück oder gefideret werden. Hiſp Emplumeſcer, criar plumas. Pol. Pierzęſie. Vng. Med tollaſodom. Ang. To waxe feathered.] Plin. lib. 20. cap. 53: Pullus ab eodem tempore plumeſcit.

Plūmātŭŭs, a, um, Plumis tectus, pennatus. [πτερωτός. Gall. Emplumé, couuert de plumes. Ital. Coperto di piuma. Ger. Gefideret/mit Fäderen bedeckt Hiſp. Cubierto de plumas. Pol. Pierzęſti. Vn. Tollas, pihes. Ang. Feathered.] Cicer. 2 de Nat. deor. Nitens plumato corpore corvus: Plin. lib. 8. cap. 30: Molli plumata lanugine.

Plūmōſŭs, a, um, Plumatus: hoc eſt, plumis tectus. Ovid. ad Liviam: Sic plumoſa novis plāgentes pectora pennis Ocnidem ſubitæ concinuiſtis aves. Propert. lib. 4 Eleg. 2: Caſſibus impoſitis venor, ſed arundine ſumpta Faunus plumoſo ſum Deus aucupio.

Plūmĭpēs, plumipedis, Adjectiv. Qui pedes habet pennatos. [πτερόπους. Gall. Qui a des plumes aux pies Ital. Chi ha i piedi corperti di piuma. Germ Das Fäderen an den Füſſen hat. Hiſp. Coſa que tiene los pies cubiertos de plumas. Pol. Maiący pierzęna nogach. Vng. Tollas labu, pihes. An. That hath feathers on the feet.] Catullus in Camerium, Epigram. 51: Nę Ladas ego, pennipésve Perſeus, Næ Rheſi niveę citæque bigæ, Adde huc plumipedes, volatilesq;, Ventorumq; ſimul require curſum, &c.

Plūmbum, bi, n. ſ. [עטרת hopheéth μόλυβδος, vel μόλιβδος. Gal Plomb Ital. Piombo. Ger Bley. Belg. Loot Hiſp. Plomo Pol. Ołow. Vng On. Ang. Lead.] duplex eſt, albū ſcilicet, & nigrū: albū. ſtannū dicitur. Nigri plumbi duplex origo eſt: aut enim ſua ſponte naſcitur vena, nec quicquā aliud ex ſe parit: aut naſcitur cū argento, miſtiſq; venis cōflatur. Primus liquor qui in fornacibus fluit, album plumbum & ſtannū vocātur, ſecūdus argentum: quod remanſit, galæna dicitur, & Latinè plumbāgo. Vidē Plin. lib. 34. cap. 16 & 17. ¶ Eſt & plumbū genus vitii in oculis. Plin lib. 25. cap. 13. Hac cōmanducata ſi oculus ſubinde liniatur, plumbum, quod eſt genus vitii, ex oculo tollitur.

Plūmbōſŭs, a, um, Quod plurimum plumbi habet admiſtum. [μολυβδώδης. Gall. Plombeux, où il y a beaucoup de plomb meſlé parmi. Ital. Che ha meſcolato aſſai piombo. Ger. Voll Bley/darinnen vtel Bley vermiſchet iſt Hiſp. Coſa llena de plomo. Pol Ołowiſti. Vng. Onnos. An. Full of leade, or that hath muche lead.] Plin. li. 34 cap. 18: Melior hęc, quāto magis aurei coloris, quātoq; minus plumboſa, friabilis, & modicè gravis. Idem lib. 33. cap. 5: Fæx ejus intelligitur plumboſiſſima.

Plūmbĕŭs, a, um, Quod ex plumbo eſt: [μολύβδινος. Gall. De plomb. Ital Di piombo Ger Bleyen. Hiſp. Coſa de materia de plomo. Pol. Ołowiani. Vng On bol valo. An. That is of leade.] ut, Imago plumbea. Plaut. in Trin. Cui ſi capitis res ſiet, numum nunquā credam plumbeum. Numus plumbeus, pro minima pecunia, hyperbole proverbio trita. ¶ Plumbeo jugulare gladio, eſt ſubtili, leviq; argumēto convincere quempiam, Cic. ad Attic. Quum illum plumbeo gladio jugulatū tamen iri diceres, Idē de Finib. Plumbeus homo à Plauto dicitur livido: à Terētio, obtuſus & ſtupidus in Heaut. In me quidvis hatū rerū cōvenit Quæ ſunt dicta in ſtultū, caudex, ſtipes, āſſinus, plumbeus. Plūbeum ingeniū, hebes, & obtuſum, quod cogitando mentis aciem intendendo penetrare non poteſt. ¶ Plumbeum eſſe in re aliqua. Cic. 1. de Finib. In animi autem cogitatione dubitare non poſſumus, niſi planè in phyſicis plumbei ſimus, quin nihil ſit animis admiſtum. ¶ Plumbeæ iræ, ſunt graviſſimæ, & quæ altiſſimè inſident pectoribus. Plaut. Pœn Verùm ita ſunt omnes iſti noſtri divites, Siquid benefacias, levior pluma eſt gratia: Siquid peccatum eſt, plumbeas iras gerunt. ¶ Plumbeus color, color eſt plumbum referens: qualis apparet in iis qui ictero nigro laborant. Plin. lib. 11. cap. 52: Igitur vitæ brevis ſigna raros dentes, plumbeum colorem.

Plūmbāgo, inis, f. t. Communis vena plumbi & argenti. [Græcè μολύβδαινα. Ger Bleyertz/ oder Ertzgrub die Bley vnd Silber gibt.] à Plinio etiam galęna dicitur. Vide ea quę annotavimus in dictionibus MOLYBDAENA, & GALAENA. & quæ paulò antè diximus in dictione PLVMBVM. ¶ Eſt etiam Plumbago, ſive molybdæna, herba in arvis naſcens folio lapathi, craſſa radice, hiſpida: qua commāducata ſi oculus ſubinde liniatur, plumbum (quod eſt genus vitii) ex oculo tollitur. Autor Plin. lib. 25. cap. 13 [Ger Fidyteraut/Pfirſingeraut.]

Plūmbārĭŭs, a, um, Quod ad plumbum pertinet: [μολυβδικός. Gall. Appartenant à plomb. Ital. Pertinente à piumbo. Ger. Das zu dem Bley gehört Hiſp. Perteneſciente à plomo. Pol. Ołowowi. Vng. Ołhoz tartozo. Ang. Perteining to lead.] ut, Plumbaria officina. Plin. lib. 34. cap. 18: Pſimmythium quoque: hoc eſt, ceruſſam, plumbariæ dant officinæ.

Plūmbārĭŭs, rii, m. ſ. Qui ex plumbo facit opera. [μολυβδουργός. Ang. A plummer or worker in lead.] Vitruv. lib. 8. cap. 7

Plūmbo, as, act. p. Ferrumino, vel plūbo conglutino [μολυβδόω. Gall. Plomber, ſouder de plomb. Ital. Soldar con piombo, impiombare. Germ. Mit Bley löten Belg. Looten Hiſp. Soldar con plomo. Pol. Ołowem nituie. Vn. Meg onnozom. An. To ſoulder with lead.] Plin. lib. 34. cap. 17: Neq; argentum ex ſtanno plumbatur, quoniam prius liqueſcit argentum. Hinc Replumbo, quod eſt reſolvo. Iureconſultus, ff. de Auro & argento: Emblemata vaſis & lapidibus incluſa replumbari poſſe ſignificat. ¶ Applumbo idē quod ſimplex plumbo. Ulpian. l. ij. de Sepulcr. viol. Idem quęrit, ſi ſtatua neq; applumbata fuerit, neq; affixa.

Plumbātūrā, æ, f. p. Ferruminatio, quæhbet conjunctura plumbo facta. [μολύβδωσις. Gall. Souldure de plomb Ital. Soldatura con piombo, impiombatura. Ger. Lötung oder zuſamen fügung mit Bley/ vergleſſung mit Bley. Hiſp. Soldádura de plomo. Pol. Nitowanie ołowem. Vng. Meg onnozas. An. Leading or ſouldring with lead.] Vulgus Gallicum Solduram vocat. Caſſius apud Paulum in l. In rem actio. ff de Rei vendicat. Ferruminatio per eandem materiam facit confuſionem, plumbatura non efficit.

Plumbātæ, f. p. Dicuntur pilæ plumbeę, quas veteres peregrino vocabulo Martiobarbulos vocabant. [μολυβδωτά. Gall Plombees. Ital. Palle di piombello Ger. Ein Bleykugel oder Bleykuget Hiſp. Pelotas de plomo. Pol Ołowiana kulia, item ſztuka ołowiana. Vng. Ongoliobu. Ang Plummets of lead vſed as inſtruments or weapons to warre] A quo & milites qui his utebārur, martiobarbuli appellati ſunt. Vegetius de Re militari lib. 1. cap. 17: Plumbatarium quoque exercitatio, quas martiobarbulos vocant, eſt tradenda junioribus.

Plŭo, is, plui, vel pluvi, tum, n. t. Notę ſignificationis verbū eſt, cujus actio ſoli Deo, vel naturæ tribuitur: ideoque abſolutè ſcriptores utuntur. [המטיר himtir. βρέχω, ὕω. Gall. Plouuoir. Ital Piouere Ger. Rägnen Hiſp Llouer. Pol. Deszcz puszczam Vn. Eſsöm Ang. To raine] Virg. 10 Æn. Dum pluunt terris, Cic. 2. de Nat. deor. ex Arato. Has Græci Hellas Hyadas vocitare conſueverant, a pluendo. ὕειν enim eſt Pluere. Plin. lib. 6. cap. 26: Etiamſi nō pluat. ¶ Aliquando tamē inveniuntur habere nonnatum ejus rei quę pluendo decidit. Virg 4: Georg. Nec de concuſſa tantùm pluit ilice glandis. Tibullus: Multus & in terram deplueretq; lapis. Quandoq; etiam ablativum. Liv. lib. 6. bel Maced. Tarracinę, & Amiterni nuntiarū eſt aliquoties lapidibus pluiſſe. Quandoq; accuſativum. Liv. lib. 10. ab Vrbe: Nam & tenā multifariam pluiſſe, & in exercitu Appii Claudii pleroſq; fulminib. ictos nūtiatū eſt. Cōpluo. Varro, Deorſum, quò impluebat, impluviū: ſurſum quā cōpluebat, cōpluviū. Depluo, Impluo, Perpluo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Plŭvĭă, æ f. p. à pluendo, Eſt aqua ex cœlo decidens [מטר matár. ὄμβρος Gall. Pluye Ital. Piogia. Ger. Ein Rägen. Hiſp. El agua lluuia que viene del cielo. Pol. Deszcz. Vngar. Eſső. Ang Rayne.] Virg. 1. Georg. - ruit arduus æther, Et pluvia ingenti ſata læta, boumq; labores Diluit Idem 9. Aeglog. Aut ſi nox pluviam ne colligat ante veremur. Idē 1. Georg. Ne tenues pluviæ, rapidſve procellæ Solis, &c. Cic. ad Att. lib. 15: Equidē etiam pluvias metuo, ſi prognoſtica noſtra vera ſunt, ranæ enim ἰπνεδίωσιν.

Plŭvĭŭs, a, um, ur, Aqua pluvia, quę & pluvialis dicit. [ὀμβρώδης. Gall. Pluuieux. Ital. Piouoſo. Ger Des Rägens/ oder rägenlicht. das rägen bringt. Hiſp. Coſa de agua lluuia. Pol Dżdżowi An. Rainie.] Plin Terraturq; in mortariis admiſto aqua pluvia. Horat. lib. 1. Carm. Ventos pluvios vocat: hoc eſt, pluviam inducentes,

ὑμβροφόρον. Columella in Præf.lib.1: Ver pluvium nominat in quo crebrò pluit. Auſter pluvius, pluviam inferens, Ovid.1. Metamorph, Cœlum pluvium. Varro 1.de Re ruſt cap.13. Frigus pluvium. Virgil.3. Georg. unde nigerrimus Auſter Naſcatur, & pluvio contriſtat frigore cœlũ. Hyades pluviæ, Virg. 1.Aeneid.

Plŭvĭālĭs, Pluviatilis, adjectiva ejuſdem ſignificationis. [ὑμβρος. Gall. *Pluuieux, de pluye.* Ital. *Piouoſo, di pioggia.* Ger. Des rägens/Rägentiſch. Hiſp. *Coſa de agua lluuia.* Pol. Dżdżowy. Vng. *Eſſös.* Ang. *Rainie, belonging to rayne.*] Hinc aqua pluvia, vel pluvialis, quæ de cœlo decidit. Feſtus: Compluvium, quò de diverſis tectis aqua pluvialis confluit in eundē locũ. Virg.3. Georg. & dum Vere madent udo terræ, ac pluvialib. Auſtris, Colum. lib.2.cap.13: Pluviales quoq; & feriarum computãtur, quibus non aratur, dies quinque & quadraginta. Ovid.2. Faſtorum: Ecce velut torrens undis pluvialibus auctus, Aut nive, quæ Zephyro victa repẽte fluit. ¶ Hœdi pluviales, ſtellæ duæ ſunt quas Auriga (quod ſignum cœleſte eſt ſuper cornua Tauri) in manu tenet.

Plŭvĭōſŭs, oſa, um: ut Annus pluvioſus, in quo crebri imbres decidunt. [ὑετώδης. Gall. *Pluuieux.* Ital. *Piouoſo.* Ger. Voll Rägens/das viel Rägen hat. Hiſp. *Coſa de agua lluuia ò luuioſa.* Pol. Vŏlatwnie deſcż puſczą, jacś, mokri. Vng. *Eſſös.* Ang. *Full of rayne, or that hath muche rayne.*] Plinius lib.18.cap.23: Nubilo occaſũ pluvioſam hyemem denuntiat.

Plus, pluris, Vide MVLTVS.

Plŭtĕŭs, plutei, m.ſ. Machinà ad expugnandos muros, ad ſimilitudinem caſſidis. Contexitur è vimine, & coriis protegitur, terniſq; rotulis: quarum una in medio, duæ in capitibus imponuntur. In quãcunq; partem volueris, admovetur. Hos obſidentes muris admovebant, applicabantq;, ſub iiſq; latitantes, ſagittis, aut aliis miſſilibus defenſores de propugnaculis exturbabant, ut interim ſcalis aſcendendi præſtaretur occaſio, ut inquit Vegetius. Cæſar: Semperq; hoſtibus ſpes victoriæ redintegrabatur, eo magis quòd deuſtos pluteos turrium videbãt, nec facilè adire apertos ad auxiliandũ animadvertebãt. Plaut. in Milit. Ad eum vineas, pluteosq; agam: hoc eſt, totis viribus eum oppugnabo. Poſtea verò etiam tabulę quibus aliquid prĕſepiretur, eodem nomine dictæ ſunt, παραβλήματα. Liv. Cratibus, pluteisq;, & linteis cõtectus. Suetonius in Calig. accipere videtur pluteũ pro fulcro tori diſcubitorii: Quoſdam, *inquit*, ſummis honoribus fuactos cœnare modò ad pluteum, modò ad pedes ſtare ſuccinctos linteo paſſus eſt. Mart. lib.3: Excluduntq; ſenẽ, ſpondę qui parte cubabat, Namq; puer pluteo vindice tutus erat. ¶ Librorũ quoque & tabularũ, ſignorumq; repoſitoria, plutei appellantur. Iuven. Satyr.2: Et jubet archetypos pluteũ ſervare Cleanthas. ¶ Tabula præterea qua utuntur ii qui aliquid meditantur, cõſcribúntve, pluteus dicitur. Perſ. Satyr.1: Nec pluteũ cædit, nec demoſſos ſapit ungues. Vbi interpres, Qui moram ſtylo judiciumq; adhibent, in ipſo limæ labore, irati interdũ, aut ſolicitè cogitabundi, vel pluteum cędunt, vel ungues arrodunt, vel caput ſcabunt. ¶ Pluteum etiam dicebãt ſpatium id quod inferiores columnas à ſuperioribus per longitudinẽ in fronte diſcernebat.

Plŭtĕālĭs, pluteale, Vnde à Cicerone ad Attic.lib.1: ſigilla plutealia, imagunculæ pluteis: id eſt, tabulis incluſæ dicuntur. Præterea (*inquit*) typos tibi mando quos in tectorio atrioli poſſim includere, & plutealia ſigilla duo.

Plūtonĭa quæ ait Cicero in Aſia eſſe, ſpecus ſunt tetrum & peſtiferum halitum evomentes, omniaq; accedentia animalia enecantes: ut apud Hierapolim. Plutonium deſcribitur à Strabone & Charoniam ad Tymbriam vicum Cariæ. Spiracula Ditis vocat Maro lib.7. Aeneid.

Pluvia, Pluvialis, Vide PLVO.

Plynthĕrĭă, orum, πλυντήρια, Dies feſti erant apud Athenienſes, Cereri ſacri, qui inter nefaſtos numerabantur. Vide Cæl. Rhodig. lib.14.cap.9.

Pygnitis, terra, Lege Dioſc. lib.5.cap.168.

p ante N.

Pneūmătĭcŭs, a, um. [πνευματικός. Gall. *Spirituel, de vent.* Ital. *Spiritale.* Ger. Bläſtig/windig. Hiſp. *Coſa de eſpĕritu ò viento.* Pol. *Tchnaci, dmaiaci, wiatrowi.* Vng. *Kelki, ſzĕlĕs:* Ang. *Spirituall or windie.*] Spiritualis, ἀπὸ τῦ πνεύματος, quod ſpiritum ſignificat. Pneumatica organa dicuntur ſpiritalia: hoc eſt, quę vi flatus vel ſpiritus aquam ex puteo vel flumine hauriunt ad irrigandos hortos. Plin. lib. 19. cap.4: Hortos villæ jungendos non eſt dubium: riguosque maximè habendos, ſi contingat profluo amne: ſin minus, è puteo pertica, pneumaticisve organis, vel tollenonũ hauſtu rigãdos. ¶ Pneumatica ratio, pars eſt muſicæ quæ fit, inflatis vẽto fiſtulis. Plin. lib.7.cap.37: Cteſibius laudatus pneumatica ratione; & hydraulicis organis repertis.

Pneūmŏnĭă, πνευμονία, quæ & peripneumŏnia, Inflammatio pulmonis cum febri acuta & difficultate ſpirandi. Græci enim πνεύμονα vocant quem nos *pulmonem*.

Pneumŏnĭcĭ, πνευμονικοὶ, Qui laborant ex pulmone: qui Latinè dici poſſunt pulmonarii: ſicut à Columella ovis pulmonaria dicta, cujus pulmo afficitur.

P ante O.

POM. In notis antiquorũ Pompeius. PON. M. Pontifex Maximus. POP. populus. POST. Poſthumis vel Poſthumus. POT. poteſtas. P.P. Pater patratus. P.P.P.P: E S. S. S.S.E.V.V. V.V.V.V.V.F.F.F.F. Primus pater patrię profectus eſt, ſecũ ſalus ſublata eſt. Venit victor validus vincens vires urbis veſtrę, ferro, fame, flamma, frigore. P.P. H I S P. C. præſes provinciæ Hiſpaniæ citerioris. P Q. poſtquam.

Pocœnĭum, κῶμος. Vox eſt ab Herm. ficta, pro comeſſatione quæ fit poſt cœnam.

Pōcŭlum, li, n. ſ. Propriè vas quo bibitur: à potione dictum. [ὀθόνη. Gall. *Toute ſorte de vaiſſeau à boire.* Ital. *Coppa.* Ger. Ein Trinckgeſchirr/Bächer. Belg. Een Drinckvat. Hiſp. *Vaſo para beuer, copa.* Pol. *Kubek.* Vn. *Pohar.* Ang. *All maner of veſſell to drink in, a cuppe.*] Cicer. Ver.6: In his pocula duo quędã quę Heraclia nominãtur, Mentoris manu ſummo artificio facta. Virgil.11. Aen. Expectare dapes, & plenę pocula menſę. Horat.1.Serm.Sat.2: Num tibi quũ fauces urit ſitis, aurea quęris Pocula? num eſuriens faſtidis omnia, prĕter Pavonem, rhombumq;? Virgil.3.Aeglog. pocula ponam Fagina, cælatum divini opus Alcimedontis. ¶ Sumitur tamẽ quãdoque pro ipſo potu ſive potione. Virg.2.Georg. Pocula ſi quãdo ſævę infecêre novercæ. ¶ Poſcere majoribus poculis, eſt copioſiùs & liberiùs potãtioni indulgere, & cõvivas ad potandũ invitare. Cic.3. Ver. Diſcumbitur, fit ſermo inter eos, & invitatio ut Græco more biberetur: hoſpes hortatur: poſcunt majoribus poculis: celebratur omnium ſermone, lætitiaque convivium.

Pōcīllum, li, diminutivum, Parvum poculũ. [ὀθονάριον Gall. *Poſſonnet, petit vaſe à boire.* Ital. *Vaſetto da bere.* Ger. Ein Trinckgeſchirrlin/Bächerlin. Hiſp. *Pequeño vaſo para beuer.* Pol. *Kubeczek.* Vng. *Poharotska.* Ang. *A little cuppe.*] Plin. lib.4.cap.13: L. Papyrius imperator adverſus Samnites, dimicãturus, votum fecit, ſi viciſſet, Iovi pocillum vini. Plaut. in Aſinar. Tecum vina poſtea, tecum aquę pocilla potiter. Cato cap.156: Per linteũ exugito ſuccum, quaſi heminã in pocillum fictile. Liv.10.ab Vrb. Voverat Iovi victori ſi legiones hoſtium fudiſſet, pocillum mulſi, priuſquam temerum biberet.

Pōcillātŏr, oris, m.t. Pincerna, qui eſt à poculis, qui in cõvivio vinũ miſcet. [משקה *maſchkéh. oivoχόος.* Gall. *Qui verſe à boire, eſcuyer à coupe.* Ital. *Coppiere.* Ger. Ein eynſchänck/einer ſo der trincke geſchirren achtung hat. Hiſ. *Eſcanciador ò copero.* Pol. *Podczaſzy, nalewacz.* Vngar. *Poharnok.* Ang. *A butler, that watteth on a mans cuppe.*] Talis apud ſuperos dicitur eſſe Ganymedes, quem ab Aquila raptum Iovi pocula miniſtrare fabulantur.

Pōcŭlēntŭs, a, um, adject. Quicquid potari poteſt. [ποτιμος. Gal. *Qu' on peut boire.* Ital. *Cheſi può beuere.* Ger. Gut zu trincken. Hiſp. *Coſa que ſe puede beuer ò aquella beuida.* Pol. *Dobrż do pyczia.* Vn. *Meg ihato.* Ang. *Whatſoeuer may be drunken.*] Gell. lib.4. cap.1: Penus eſt, *inquit*, quod eſculentum aut potulentum eſt. Cic.2.de Nat.deor. Habitat in ea parte oris, quam eſculentis & poculentis iter natura patefecit. Sunt qui hiſce in locis potulentum & potulentis legere malint, ut ſit à potu potulentus: ſicut ab eſcâ eſculentus.

Pŏdagră, ę, pe. cor f p. [ποδάγρα. Gal. *La goute ès pièds* Ital. *Podagra, gotta nel piedi.* Ger. Das Podagra/ein ſchwäre kranckheit der füſſen. Hiſ. *Gotà enfermedad nota de los pies* Pol. *Podagra, l'amanie wnogach.* Vng. *Kŏzueny.* An. *The goute in the feete.*] Morbus eſt rarticularis, pedes præcipuè infeſtans, aliis cũ ardore, aliis cũ algóre, quo divites & otioſi præcipuè infeſtãtur. Dicta podagra quòd pedicę more quã Græci ποδάγραν appellant, pedum uſum impediat. Hoc vitiũ ſi manus infeſtet, chiragra dicitur. Martial. lib. 1: Litigat & podagra Diodorus Flacce, laborat: Et nil patrono porrigit: hæc chiragra eſt. Ovid. 2. de Ponto: Solvere nodoſam neſcit medicina podagrã. Podagra, inquit Plinius, morbus peregrinus eſt. Nam ſi Italię fuiſſet antiquitus, Latinũ nomẽ inveniſſet. Non enim Roma, quũ ſudando & laborando, & vires exercendo homines vivebãt, hoc malũ cognovit. ¶ Sunt aũt podagrę duo genera, calida, quæ & rubens dicitur, & frigida. Plin. li.26. cap.10: Podagras refrigerat radix è xiphio, ſemẽ è pſyllio, cicuta cũ lithargyro, aut axungia: aizoum in primo impetu podagræ rubentis; hoc eſt, calidæ. Vtrilibet verò convenit erigeron cum axungia.

Pŏdagrĭcŭs, & podagroſus, m. ſ. [ποδαγρικὸν. Gall. *Goutteux ès pieds, podagre.* Ital *Gottoſo nè piedi.* Ger. Podagrämiſch Hiſp. *Gotoſo de los pies.* Pol. *Podagre maiaci.* Vng. *Kŏzuentes.* Ang. *That hath the goute in his feete.*] Qui podadra laborat. Plaut. in Mer. Sed tandẽ ſi podagroſis pedib. eſſet Eutychus. Plin. li.20.ca.8: Omnes hæ & podagricis utiles, & ſanguinem rejicientibus.

Pŏdăgĕr,a,um, ποδάγρης, idem quod podagricus. Claud.Epigram.30.Atque nihil prorſus ſtare putat podager.

Pŏderĭs,pen prod.[ποδήρης. Germ.Ein langer rock/oder langes kleid biß auff die fürſen hinab.]Talaris tunica:hoc eſt, veſtis ad talos uſq; demiſſa, quæ adhæret corpori, & ita arcta eſt,& ſtrictis manicis,ut nulla omninò in veſte ſit ruga,& uſq; ad crura deſcendit. [Pol.*Zupan* vel *dol'aman.*] Solent milites habere lineàs,quas camiſias vocant, ſic aptas membris,& adſtrictas corporibus,ut expediti ſint vel ad curſum, vel ad prælia dirigendo jacula,tenendo clypeum, enſem vibrando, & quocũque neceſsitas traxerit, expeditè ſequentes.

Pōdex,cis,m. t.posterior pars corporis pudenda, quòd ex ea pedes fluere videãtur. [ἀρχὸς,πυγωτός. Gal.*Le fiege,le trou de'cul.* Ital.*Il forame poſte fra le natiche, donde la natura manda gli excrementi & le fecie.* Germ Der ars. Hiſp.*El ſaluonor.* Pol.*Zadnicza, dupa.* Vng.*Seggh,ſar.* Ang.*The hole of the arſe.*] Iuven.Sat.2:-& podice lęvi Cęduntur tumidę, medico ridẽte mariſcę. Horat. Hietq; turpis inter aridas nates podex,ut crudæ bovis.

Pŏdĭum,dii,n. ſ.[πόδιον. Ger. Ein ärcket oder lauben vornen am hauß.] Locus eſt ad ſpectandũ aptus, à pede nomen habens, ſive quia pedis modo projectura illa quę podium facit, procedat:ſive quòd ad pedes ædificiorum ſtrui conſueverit: ſive quod in eo pedibus hęreamus. Alio nomine dicitur mœnianum.Solet enim fieri extra domus parietem locus porrectus inſtar pulpiti,mutulis è marmore ſuppoſitis. Iuven. Satyr.2: Omnibus ad podium ſpectantibus. Suet. de Nerone cap.12: Cæterùm accubans primùm parvis foraminibus, deinde toto podio adaperto ſpectare conſueverat.Vlpian.l.12.§.12.D. de Inſt.Item ſpongię quibus columnæ,pavimenta, podia exterguntur.Hujus diminut.eſt podiolum.

Poema,Vide POETA.

Pœnă,æ,f p.Supplicium,à Græco ποίνη:quanvis Varro à pendendo derivari putet. [עבש *boneſch.* τίμημα, τιμωρία. Gall. *Peine,punition.* Ital.*Pena, ſupplicio.* Ger.Ein ſtraff. Hiſp.*La pena.* Pol.*Kazn.* Vn. Bwntetes. An.*Paine,punishment.*] Habet autem hoc nomẽ vàrios in oratione uſus.Dicimus enim Petere pœnas pro exigere. Pendere pœnas, pro puniri: ſimiliter Luere pœnas,Afficere pœna, Conſtituere pœnam alicui,aut in aliquem.Committere pœnam, Cogere in pœnam, Conſurgere in pœnã:id eſt,vi pœnam ab aliquo exigere,Dare pœnas, Dependere pœnas,Exigere pœnã,Expetere pœnã, Effugere pœnam,Expendere pœnas alicui, Ferre pœnam, Habere pœnas. Perſolvere pœnas,ſceleris,Perferre pœnã,Perſequi pœnas alicujus:pro ulciſci:Pẽdere pœnas, puniri, ſupplicio affici, mulctam ſolvere: Repetere pœnas ab aliquo, Suſtinere pœnam, Sufferre pœnã, Sumere pœnas: Subire pœnas,Suſcipere pœnam.Exempla veteres ſcriptores legenti paſſim erunt obvia. Pœnarũ verò octo genera Cicero commemorat:damnũ,vincula,verbera,talionẽ,ignominiàm, exilium,ſervitutẽ, mortẽ. ¶ Pœna etiam apud Iuriſconſultos ponitur pro eo quod intereſt,ſive pro uſura.Paul.l. ult.D. de eo quod cert. Centũ ſolutis ex univerſitate,tàm ex ſorte quàm ex pœna ſolutũ videri.Idem l 11.de uſuris: Quæſitũ.eſt,an illud quod ampliùs ex conſuetudinè pœnæ nomine à quibuſdam exactum eſt, &c. Pœna tamẽ ſic differt ab uſura,quòd quum uſura ex uſu pendeat, ſive ut planiùs loquamur uſus diuturnitas eam pariat, pœnam contra ſucceſſus temporis non parit,ſed contumacia debitoris ſola.Ex Hotomano.

Pœnālĭs,pœnale,om. t.Quod ad pœnam pertinet: [ἐπάμιος. Gal.*De peine & punition.* Ital.*Penale.* Ger. Das zu ẽ ſtraff gehöret. Hiſ.*Coſa perteneſciente à pena.* Pol.*Do kaznici przynależący.* Vng. Bwntetesho; valo. An.*Belonging to paine or punishment.*]ut Pœnalis opera.Plin.li.18.c.11:Alica fit è zea,quam ſemẽ appellavimus. Tundit granũ ejus in pila lignea. Nã lapidis duritia cõteritur,Nobilius (ut notum eſt)pilo victorũ pœnali opera.

Pœnārĭus,aliud adjectivũ, Pœnalis: ut Pœnaria actio. Quint. lib.4.cap 3:Si legem aſperam tuebimur, aut pœnarias actiones inferemus.Idem lib.7.cap.5:Sed etiam in formulis quum pœnariæ ſunt actiones,nos ita cauſam partimur,an commiſſa ſit pœna, an exigi debeat.

Pœnio, Veteres pro punio dixerunt.

Pœnĭtĕt,tebat,tuit.Verbum impersonale, Quaſi pœna tenet, inquit Sipontinus. Eſt enim pœnitere,ob factum aliquod vel non factũ animo angi & dolere. [מחם *nichám.* μεταγνώσκειν, μεταμέλειν,μετανοεῖν.Gal *Se repentir.* Ital.*Pentirſi.* Ger. Es reuwet mich. Belg.Berouwen. Hiſp.*Arrepentirſe.* Pol.*Zaliesł.* Vngar. *Szanom banom.* Ang *To repent,to forthink.*] Cic.pro Cælio:Nam quod objectũ eſt de impudicitia, quodq; omnium accuſatorum nõ criminibus,ſed vocibus maledictisq; celebratũ eſt,id nunquã tam acerbè feret Cælius,ut eum pœniteat non deformem eſſe natũ. ¶ Quoniam verò in his etiã quę nobis aut tædio,aut pudori ſunt,pœna quædã eſſe videtur, ſit ut pœnitet aliquãdo pro tędet,pudet,ſeu dolet,accipiatur.Liv.1.ab Vrb. condita:Nec me eorum ſententię eſſe pœnitet. Cic.in Catone: Num igitur ſi ad centeſimum vixiſſet annum,ſenectutis eum ſuę pœniteret? ¶ Accipitur interdũ pœnitet, pro eo quod eſt; parum, vel exiguũ videtur. Terent. in Eunuch. An pœnitebat flagitii,te autore quod feciſſet Adoleſcens, ni miſerũ inſuper etiam patri indicares? Idem in Heaut. Me quantum hìc operis fit,pœnitet: id eſt, parum videtur, & exiguum quod à ſervis fit. Cic.lib.1.Offic.Tandiu autẽ velle debebis, quoad te, quãtum proficias,non pœnitebit. ¶ Pœnitet me hominis: id eſt, non magni facio hominẽ. Cic.4 Acad. Quid? eum Mneſarchi pœnitebat? quid Dardani, qui erant tum principes Stoicorũ?

Pœnĭtens,pœniturus,& pœnitendus,participia, Accius: Neq; te,neq; quẽquã arbitror pœniturũ tuę laudis. [מחם *nechám.* ὁ μετανοῶν, ὁ μεταμελόμενος. Gal.*Repentant,qui ſe repent.* Ital.*Chi ſe pente.* Ger.Reuwend Hiſp. *Que tiene arrepentimiento.* Pol.*Zalujący.* Vn.*Megbano,* Ang.*That repenteth.*] Quint. li.9.ca.3:Eo uſq; proceſſum eſt,ut Non pœniturũ, pro nõ acturũ pœnitẽtiam,& Viſuros,ad videndũ miſſos, Saluſt.dixerit. Col.lib.2. cap.2:Itaq; hic ager ſive exerceatur,ſive ceſſet,colono eſt pœnitendus,ac tanquã peſtilens refugiendus.Pœnitendus enim idem eſt quod parvi ęſtimãdus,pudẽdus,contemnẽdus. Liv. 1.ab Vrbe condita:Sub haud pœnitẽdo magiſtro. ¶ Pœnitẽs verò interdũ jungitur genitivo. Suet.in Vitellio: Non multo pòſt pœnitens facti.Interdũ ablativo cũ prępoſitione De.Idẽ in Claud.Pœnitẽtis de matrimonio Agrippinę. ¶ Pœnitendũ gerundium legitur: ut Non eſt ejus præceptoris pœnitendũ. Saluſt.in Iugurtha:Num eorum pœnitendum ſit.

Pœnĭtentĭă,æ,f.p. & pœnitudo,ab impersonali pœnitet,Dolor ex re aliqua facta aut ptermiſſa oriẽs. [תשובה *teſchubah.* μετάνοια, μεταμέλεια. Gal.*Repentance,penitence.* Ita.*Penitentia.* Ger. Reuwe/buſſfertigkeit. Belg.Berou. Hiſp.*Arrepentimiento.* Pol.*Pokuta,żal'oſć.* Vn.*Pœnitentia,bwennek meg banaſa banaſa, meg teres.* An.*Forthinking, repentance.*] Plin.Epiſt.130:Supereſt ut ruriſus provincię quod damnaſſe dicitur,placeat agatq; pœnitentiã pœnitẽtiæ ſuæ. Plin.lib.17.cap.12: N.hil eſt fœdius agricolis, quàm geſtę rei pœnitẽtia. ¶ Ponitur aliquãdo pro cõtemptu & aſpernatione.Plin.lib.5.cap.17: Gens æterna,in qua nemo naſcitur, tam fœcunda illis aliorum pœnitentia eſt.Budæus.

Pœphăgŭs, πυφάγος, Animal eſt Indiæ peculiare, duplo majus equo,caudam habens pulcherrimã:cujus ſetę humani capilli ſubtilitatẽ vincunt:quo nomine ã mulieribus maximè expetuntur,quę iis capillos ſuos implicant. Autor Aelianus.

Pŏĕtă,ę.m.p. [ποιητής. Gall. *Poëte, faiſeur de vers* Ital. & Hiſp. *Poeta.* Ger. Ein Poet/dz iſt/ ein Versdichter / ð alle ſeine geſchrifft in Vers ſtellet. Pol.*Poeta,żkl'adaczwierszow.* Vn.*Vers iro.* An. *A poete.*] Carminũ inſignium ſcriptor:ἀπὸ τῦ ποιεῖν, quod inter cętera ſignificat ἐμμέτρως γράφειν:hoc eſt, metricè aliquid conſcribere. Horat.in Arte:-pictoribus atq; poëtis Quidlibet audẽdi ſemper fuit æqua poteſtas. Virgil.9. Eclog. -& me fecére poëtam Pierides. Cic.2. de Orat. Bonus poëta nemo ſine inflammatione animorũ exiſtere poteſt: & ſine quodã afflatu quaſi furoris.Horat.1. Serm.Sat.4: -diſjecti membra poëtæ,

Pŏēmă,atis,n.t.& poëmatum,ti,& poëſis. ποίησις. Opus poëtarum,figmentum,fictio. [ποίημα. Gall. *Poëſie,poëme,ce qu' vn poëte a compoſé.* Ital.*Poema, poeſia.* Ger. Ein Gedicht in verß od reymen geſtellet Hiſp.*Obra de poeta.* Pol.*Złożenie wwierszę.* Vngar. *Verſel irot könyw.* Ang.*Poeſie,the worke of a poete.*] Plaut.in Aſin. Nam nec fictũ unquam, nec pictum in poëmatis. Plin.lib.7. cap.36:De poëmatũ origine magna quęſtio eſt. Cic 4 Tuſc. Anacreontis tota poëſis amatoria eſt. Nonius ita diſtinguit inter poëma & poëſin:quod illud ſit inventio parva,q paucis verbis explimitur:hęc verò cõtextus ipſe ſcriptorũ & opus totum.Sic tota Ilias poëſis appellabitur: armorum aũt Achillis deſcriptio,poëma. Verũ hæc differẽtia à nemine obſervatur.

Pŏētĭcŭs,a,um.[ποιητικός.Gall.*Poëtique.*Ital.*Poetico.* Ger Poëtiſch/ð einẽ Poëten zugehöret. Hiſ.*Coſa perteneſciente à poeta.* Pol. *Do poetow przynależący,poetowi.* Vng.*Vers irohoz valo.* Ang.*Perteaning to a poete.*] Quod ad poëtã pertinet,ut Ars poëtica, Verba poëtica Cic 3 de Orat.Sed tamẽ raro habet etiã in oratione poëticũ aliquod verbũ dignitatem. Poeticus numerus & modus. Idem de Orat lib.1: At in eadem vitii geminatione, metier,ſufficier dicens Ennius,poëtico jure defenditur.Licẽtia poëtica,Quint.lib.2 cap.4.Poëtici dii, Cic.3.de Nat.deor. Mella poëtica manare,Horat.1.Epiſt.20.

Pŏētĭcē,adverb.More poëtarũ [ποιητικῶς. Gall. *Poëtiquement.* Ital.*Poeticamente* Ger.Auff Poëtiſche weiß oder gattung. Hiſp.*El manera de poeta.* Pol.*Na kſztal't poetow.* Vng.*Vers iro moggyara.* An.*Lyk a poete.*] Cic.6.de Fin.bon.& mal. Vt poëticè loquar.

Pŏētĭcē,tices,aut poëtica, cę, Ars conſcribendorum verſuum. [ποιητική.Gall.*Poëſie,l' art de compoſer vers.* Ital *Poetica, l' arte di comporre verſi.* Ger. Die Poëten kunſt / herrliche Gedicht in kunſtliche Vers vñ reymen anzuſtellen.Hiſp.*Arte de la poeſia.* Polon.*Nauka wierſzy w pyſſánia.* Vn.*Vers iraſnak tudomania,meſterſege.* An.*The art of making verſes.*] Cic.1.Tuſc. Seriùs poëticam nos accepimus.Ibidem:O præclaram emendatricem vitæ poëticam

Pŏĕtŏr,ris,In poëtica me exerceo, ſive poëtam ago. *ποιητίζω.* Enn. in: Nunquam poëtor, niſi podager.

Pŏĕtrĭă,æ,f.p.& poëtis, idis, Mulier poëtices perita: [*ποιήτρια.* Gall. *Femme qui ſcait faire & compoſer vers.* Ital. *Poeteſſa, donna che ſa l'arte di comporre verſi* Ger. Ein Poetin/ein Verßdichterin. Hiſp. *La muger poeta.* Pol. *Ta ksora wierſſe piſze.* Vng. *Vers iro aſſzony.* Ang. *A she Poete.*] ut Sapphó, & Corinna. Perſius in Præfat. Poëtrias picas Cantare credas, Pegaſeium melos. Cic. pro Cœlio: Verùm hæc tota fabella veteris & plurimarum fabularum poëtriæ, quàm eſt ſine argumẽto, quàm nullum invenire exitum poteſt

Pŏĕtĭſĭcŭs, adjectivum, quo uſus eſt Ennius, qui Caballinum fontem poëtificum nominavit.

Pōgōnĭă, æ, *πωγωνία.* Genus cometæ, barbatæ ſtellæ ſimilitudinem referens, unde & nomen habet, *ἀπὸ τῦ πωγωνος:* hoc eſt, à barba. Plin. lib. 2. cap 25: Pogonias vocant quibus interiore parte in ſpeciem barbæ longæ promittitur juba.

Pŏl, Iurantis adverbium: id eſt, per Pollucem, quod juramenti genus tàm viris, quàm mulieribus erat commune, *νὴ πολυδεύκη.* Plaut in Amph. Neq; pol dedi, neq; dixi.

Pōlĕă, *πόλιον* Ariſtoteli, Syrotum lingua Fimus eſt pulli aſini, quem mater in partu ante fœtũ effundit Plin. li. 28. cap. 13.

Pōlĕmōnĭă, ę, f.p. *πολεμώνιον* Dioſcoridi. [Ger. Daubentropff.] Herba quæ alio nomine philetæria appellatur: de qua Plin. lib. 25. cap 6.

Pōlēntă, æ, f p. Hordeũ mà de factũ, deinde ſiccatum, & toſtũ. [*ἀλφίτου* Gal *Farine d'orge ſeichee au feu, on frite, griote ſeiche.* Ital. *Polenta, che ſi fa di farina d'orzo.* Ger Gerſten mẽl/auß dem man vorzeiten Gerſten muß machet/wie bey vns auß Habermẽl/Habermuß. Hiſp. *Poleada.* Pol. *Kaſza iecz mionna albo owſiana.* Vng *Lepeny, beles* Ang *Barley ſteeped in water and after dried, parched or fried*] Præparabatur autem hoc modo: Perfuſum aqua hordeum ſiccant nocte una, poſtero die frigunt: deinde molis frangunt, ſervantq; in multos dies. Eſt autem polenta tantùm fœminini generis, quanvis Calepinus neotericos Grammaticos ſequutus, putaverit etiã in neutrò genere inveniri. Cato de Re ruſt. cap. 18 Tum id percolato, polentã adjicito. Varro de Re ruſt. lib. 3. cap 9 Polentam miſtam cum naſturtii ſemine. Plautus in Aſin. Vbi ſient nequam homines qui polentam pranſitant. Duo omninò à Grammaticis adducũtur teſtimonia ex Ovid. Metamorphoſi, quibus probare conantur polenta etiam in neutro genere inveniri: quorum utroq; polenta fœminineũ eſt, non neutrum. Vide Raphaëlem Regium Ovidii interpretem in 5. lib. Metam & Grammaticum noſtræ ætatis diligentiſſimum Despauterium De generibus nominum.

Pŏlēntārĭŭs. a, um, Quod pertinet ad polentã, ſeu quod eſt ex polenta *ἀλφιτικός* Plaut. in Curcul. Ejiciã polentariũ crepitũ.

Pŏlī, polorum, m.f [*πόλοι χαλκοῦ,* Martiano. Gall. *Les poles artique & antartique.* Ital *Poli* Ger Die zwen vnbewegtlichen Himmels puncten/derẽ einer inn Mitnacht iſt/zu euſſerſt neben dem kleinen Bãr: der ander geſtracks dargegen in Mittag. Hiſp. *Los polos del mundo.* Pol *Dwa punkti niebieskie, iedenna pol'nocz, a drugina pol'udnie, kol'o ktorich wſzyſtko niebo obracza ſie.* Vng. *Aj egnec ſarkai* Ang. *The poles arctick and antartick*] Duo ſunt puncta immobilia in cœlo, circa quæ tanquam circa cardines quoſdam totum cœlum volvi videtur: unde etiam nomen acceperunt, *ἀπὸ τῦ πολεῖν:* hoc eſt, à vertendo, ſive circumvolvendo. Horum alter qui Borealis appellatur, in noſtro hemiſphærio perpetuò apparet, cui alter, quem Auſtralem dicimus, ex diametro opponitur: neq; ex noſtro horizonte unquam conſpicitur. Ab horum uno ad alterum imaginaria quædam linea ducitur, quam Axem appellant: cujus extrema occupant ipſi poli. Plin lib. 2. cap. 15: Quoniã terra à verticibus duobus quos appellaverũt polos, centrũ cœli eſt, necnon ſigniferi, obliquè inter eos ſiti.

Pōlĭă, Armentum equorũ. [*πώλεια καὶ πώλοσις.* Ger Ein Roſſſtall oder hauff Roſſ.] Varro Equariam appellat. Vlp. l. 38. D. de ædil. edict. Si polia venierit, dicemus unum equum, qui vitioſus eſt, nõ omnẽ poliam redhiberi oportere. Hotomanus.

Pŏlĭmēntă, teſte Feſto, dicũtur teſticuli porcorum quum caſtrantur. quòd ad ſimilitudinem veſtium poliantur. Plaut. in Menæch. Pernam itidem, aut ſinciput, aut polimenta porcina.

Pŏlĭo, lis, livi, vel polii, politum act. q Orno, complano. [*מרק marák* מרט *marát* ושד *lataſch ξέω, λειαίνω* Gall *Polir, orner* Ital. *Pollire, ornare.* Ger Patieren/gletten/außbutzen Bel. Verchieren/polieren. Hiſp. *Polir, ornar, acicalar* Pol. *Chedoze. wygładzam, poleruie.* Vng. *Meg ſimitom ekeſitem* An. *To polish and mak trimme.*] Plautus in Pœn Poliri, expoliri, pingi, fingi Virgil. 8. Aeneid. Aegidaq; horrificam, turbatæ Pallados arma Certatim ſquamis ſerpentum, auroq; polibant Ovid 1. de Pont Eleg 6: Cur ego ſolicita poliam mea carmina cura? Cicer. 1. de Nat. deor Orationis faciendæ & poliendæ ignarus. ¶ Dicitur etiã hoc verbum de agro, Ennius apud Nonium Annal. 9: Raſtros dentefabes carpſit cauſa poliendi agri ¶ Hinc politi campi apud eundem: Teſtes ſunt lati campi quos gerit Africa terra politos. ¶ Veteres etiam polire dicebant pro pila ſudere, autore Feſto, Vnde polulæ, vel polæ, pilæ, vide Polulæ infrà. ¶ Hujus compoſita, Depolio, Expolio, Perpolio, Repolio: de quibus ſuis locis.

Pŏlītum, Dicimus cultum, ornatum. [דגן *marú* דגן *memorát ξεσθν.* Gal. *Poli, orné* Ital *Polito, ornato.* Ger Wol gezieret/durchgeryben/außgebutzet. Hiſp. *Polido.* Pol *Wypolerowany, wychedożony.* Vng *Meg ek ſitetet.* Ang. *Polished, trimmed*] Var. 1 de re Ruſt. cap. 2: Video huc venire Cn Tremeliũ Scroſam virũ omnibus virtutib. politũ Cic. 3 de Finib Quinct. ã agricultura quæ abhorret ab omni politiore elegãtia, *etc.* Idẽ 4. Acad. Politiſſimus & acutiſſimus noſtræ memoriæ philoſophus. Ibidẽ: Nihil acutius, nihil politius Ariſtotele. Idẽ P. Lentulo: Nũc, ut Apelles Veneris caput & ſumma pectoris politiſſima arte perfecit.

Pŏlītŏr, ris, m t Qui polit, artifex poliendi. Politores agrorum à Nonio dicũtur artifices agri diligentér colendi & quaſi poliendi. Vlpian l 52, D pro ſocio S in coëunda ſocietate artem operámve pollicitus eſt alter, veluti cùm pecus in cõmuni paſcendum, aut agrum politori damus, in commune quærendis fructibus nimirum ibi etiam culpa præſtanda eſt.

Pŏlītē, adverb [*γλαφυρῶς, ἐξησκημένως.* Gal. *Poliement, nettemẽt, ornement.* Ital. *Politamente, ornatamente.* Ger. Gẽhlichtig/gleẽig/zierlich Hiſp. *Polidamente.* Pol *Chedogo, ozdobnie.* Vng *Ekeſſen.* Ang. *Cleanelie, trimmelie.*] Cic. 1. Tuſc. Fieri aũt poteſt ut rectè quis ſentiat, & id quod ſentit, politè elóqui non poſſit.

Pŏlītŭlŭs, dimin. [*γλαφυρόπρῳρος.* Gall. *Vn peu polis & orné* Ital. *Alquanto polito.* Germ Zimlich wol gebutzt/ein wenig durchgeriben. Hiſp *Polido vn poco* Pol. *Vypolerowany.* Vng. *Ek iſ ske* Ang *A little polished and trimmed.*] Cic. ad Volumnium, li. 7. Epiſt. Opus eſt hìc limatulo, & politulo tuo judicio.

Pŏlītūrā, ræ, pen. prod. f p. Poliendi actus. [*ἐξησκημένα, ξέσις* Gal. *Poliſſure.* Ital *Eſſò polire* Ger. Patterung/gletzung/außbutzung His. *Obra de polir, polidexa.* Pol *Wychedożenie.* Vng. *Ekeſztske* An. *A polishing.*] Plin. lib. 36 cap. 6: Thebaica politura accõmodatur.

Pŏlītŭs, onis, f.t. ejuſdem ſignificationis: ut politio operis: hoc eſt, extrema illa manus quæ jam operi quodãmodo perfecto imponitur. Hoc Calepini verbũ: nullibi enim exemplũ extat.

Pŏlītŭs, Idem quod elegãtia, ſive ornatus, *γλαφυρότης, κόσμος.* Ex eodem fonte manavit.

Pŏlītŏr, nis, Qui arma polit. Firmicus li 3. Mars & Mercurius in decimo ab Horoſcopo loco Poliones faciũt. Meminit Calliſtrat. lib 5 Digeſtorum de iure immun. l. quibuſdam.

Pōlĭŏn vide POLIA.

Pŏlĭs, hujus polis, fœm gen. Latinè dicitur civitãs & urbs.

Pŏlĭtēă, æ, pen. prod f p Reſpublica, ſtatus civitatis, [*πολιτεία.* Gall *Conſtitution ou forme de gouverner republique* Ital. & Hiſp *Republica.* Ger Ein gemein Regimẽt in einer Statt. Pol *Polityka, rząd woiny i. e. ad o, ω R.P.* Vng *Közſég.* Ang. *A common welth or gouvernement of a citie or common welth.*] Hoc nomine etiam Plato opus ſuum de Rep. inſcripſit Cic. 1. de Divi. Vide quid Socrates in Platonis Politea loquatur, *&c.* ¶ Politea, juxtà Ariſtotelẽ in Rhet, eſt principatus, & conſuetudo rerum, ſecundum quam vivere unumquenq; & converſari decet. Tres autem ſunt: quia aut unus regnat, aut plures, aut omnes. Si unus & ille bonus, & hic regnũ conſtituet: ſi malus, tyrannidem: at ſi plures regnãt, & boni, hi ariſtocratiam: ſi mali, ochlocratiam facient: ſi omnes, & hi boni, democratiam.

Pŏlĭtĭcŭs, a, um, Latinè Civilis, quòd ad cives pertinet, quos Græci vocant *πολίτας.* [*πολιτικός.* Gall *Politique, ciuil.* Ital *Ciuile.* Ger Stattlich/Burgerlich Hiſp. *Ciuil, coſa de ciuidad* Pol. *Myſzki.* Vng *Közſéghez, városſi dologhoz valo.* Ang. *Ciuil belonging to citizens*] Cic, Attic lib 9: Sumpſi mihi quaſdam tanquam theſes, quæ & Politicæ ſunt & temporum horum. Idem Martio, lib. 7. Epiſtol. Sed quæ poteſt eſſe homini politico delectatio, quũ aut homo imbecillus à valentiſſima beſtia laniatur, *&c.*

Pŏlĭtĭcă, orum, n.ſ. dicũntur de adminiſtrandæ civitatis ratione conſcripti libri ut Ariſtotelis Politica. *πολιτικά.*

Polities, vide POLIO.

Polium, atq; Tripolium non modò locorum diverſitate, in quibus utriq; gignitur, ſed figura inſuper atq; colore ac proprietatibus etiam inter ſe plurimùm differunt. Polium ſiquidem utriuſq; generis partim in campis, partim in montibus naſcitur Tripolium verò in maritimis tantùm locis, quæ unda mãris allidit Polia habet folia cani hominis ſimilia Vnde illud apud Græcos nomẽ Tripolium, foliis ſalidis conſtat, quemadmodũ de utroq; ſcribit Dioſc. & Plin ipſe confirmat lib. 26. Nã quod apud Plin. legitur de Tripolio, folio ſatis groſſiore, palmo alto, errat eſt codicisnita enim legi oportet: Tripolium in mãritimis naſcitur ſaxis, ubi allidit unda, nec q; in mari, neq; in ſolo, folio latidis crassiore, palmeo cable in thucronẽ diviſo: Hæc enim omnia, verbũ ferè ex verbo Plinii, ex Dioſcor Nicol. Leonicenus in Annotat. in errores Plinii. Vide Herbarii noſtri tomum 2

Polium montanũ quale ſit, vide apud Dioſcor. lib. 3. cap 122

Plin.li.21.cap.7.& lib.26.cap.7. Theoph.lib.1. Polium Serpillum apud Dioſcor.lib.3.cap.44.

Pōllĕn,vide POLLIS.

Pōllĕo per duplex l.n.ſ. Poſſum,valeo,[יכל' *jachól.* ἰσχύω *&c.* Gall *Pouuoir, auoir puiſſance & autorité.* Ital.*Potere, valere.* Ger. Vermögen. Hiſp.*Poder.* Pol. *Mozną, noſzmàm, przemoge.* Vng.*Hatthatok erőm vagion.* Ang.*To haue might power, and autoritie.*] Cicer.in Parad. Nec eſt ulla res quæ plus apud eũ polleat,quàm ipſius voluntas, atque judicium. Liv. libro 1. belli Pun. Multum illi terra, plurimùm mari pollent. ¶ Aecipitur etiam pollere pro præſtare, melius eſſe,utilius, præclarius. Plin.lib. 36: Ex oleo & aqua Ciliciæ cotes pollent. Idem lib.19. cap.3: Sunt etiamnum duo genera nonniſi ſordida nota vulgo quũ quæſtu nullo polleant. ¶ Hujus compoſita ſunt, Præpolleo, & Aequipolleo:de quibus ſuis locis.

Pōllēntĭă,æ, f.p. Potentia. [יכולת' *jechóleth* כח *chiach.* δύναμις. Gall.*Puiſſance,pouuoir.* Ital.*Poteuza.* Ger.Gewalt/vermögenheit. Hiſp.*Potencia.* Pol.*Mozność.* Vng.*Erősség, hatalom.* Ang.*Power, might.*] Plaut.in Rud.Ne impiorum potior ſit pollentia.Idem Caſina: aut viro tuo ſemper ſis ſuperſtes, atq; ut potior pollentia,ut vincasq; virum,victrixq; ſies.

Pōllex, cis, m.t. Digitus primus in pede, & manu, quòd vi & poteſtate inter cęteros digitos polleat.[בהן *bóhen.* μέγας δάκτυλος, αὐτίχειρ. Gall.*Le poulce de la main ou du pié.* Ital.*Dito groſſo, police.* Ger.Der Daum oder groß Zehen des Fuß. Hiſp.*El pulgar, dedo grueſſo de la mano.* Pol.*Wielki paliecz.* Vng.*Hewelyk.* Ang. *The thumbe.*] Hinc & apud Græcos αὐτίχειρ vocatus, quaſi altera manus videatur. Alio nomine appellatur hallux, ἀπὸ τῦ ἅλλεσθαι, ſalto, quòd conſtricta manu proximum digitum ſolus ſcandat. Plin.lib.11. cap.43: Hominis pollex articulos habet tres. ¶ Premere pollicem,proverbio dicitur pro favere:& Cõvertere pollicem, pro eo quòd eſt alicui malè velle. Antiquitus enim in pollice erat favoris,ſtudiiq; ſignificatio,qui faveret,pollicem premebat: qui cõtrà malè alicui cuperet, pollicẽ convertebat. Plin.lib.28.cap.2: Pollices,quum faveamus,premere etiam proverbio jubemur.

Pōllĭcārĭs, pollicare, om.t. Quod pollicis latitudinẽ, ſive craſſitudinẽ habet. [αὐτιχειρικῶς. Gall D'vn poulce. Ital.*D'vn dito groſſo.* Ger. Eines Daumens breit. Hiſp.*Coſa de grandeza de pulgar.* Pol.*Szeroki na wielkim palcu.* Vng.*Hewelykemni.* Ang.*Of an inche in length or breadth.*] Plinius lib.15. cap.24: Digitorum hominis longitudo illis,& interim falcata pollicari lantitudine.

Pōllĭcĕŏr,eris,d.ſ.verbum commune, ſecundum Priſcianum, Promitto,promittor. [אמר *amár* הבטיח *hibtiach* יעד' *jahádh* ὑπισχνέομαι, ἐπαγγέλλομαι. Gal.*Promettre.* Ital.*Promettere.* Ger.Verheiſſen Bel. Gheloven. Hiſp.*Prometer.* Pol.*Obiecznie.* Vng.*Igirẽ.* An.*To promiſe,to aſſure.*] In ſignificatione paſſiva legitur apud Ovidium in Epiſtola Cydippes:Exige polliciti debita jura tori. Plautus in Aulul. Credo ego ædepol, illi mercedem gallo pollicitos coquos. Idem in Bacchid. Hoſpitiũ & cœnàm pollicere,*&c.* ¶ Ponitur aliquando pro affirmare. Cicero ad Curionem,li.2. Epiſt. De ipſo Tito Annio tantùm tibi polliceor, te majoris animi,*&c.*

Pōllĭcĭtātŏr,aris,frequentativũ. πολὺς ὑπισχνέομαι. Plautus in Mil. Aut tibi meam operam pollicitari.

Pōllĭcĭtātĭo,onis,f.t.Promiſſio.[ὑπόσχεσις,ἐπαγγελία. Gall.*Promeſſe.* Ital.*Promeſſa.* Ger.Verheiſſung. Hiſp.*Opera de prometer.prometimiento.* Pol.*Obietnicza.* Vng.*Igiret.* Ang.*A promiſe.*] Plin. lib.7.cap.37: Condita nova ſecta, ſpretis legatis, & pollicitationibus Mithridatis regis, *&c.* Budæus: Pollicitatio,eſt offerentis ſolius promiſſum.

Pōllĭcĭtŭs, pen. cor. Particípium. [ὑποχόμενος. ὑποχησάμενος, ἐπαγγειλάμενος. Gall.*Promis.* Ital.*Promeſſo.* Ger.Verheiſſen/zugeſagt. Hiſp.*Prometido.* Pol.*Przyrzeczoni, obieczani.* Vng.*Fogadogirő.* Ang.*That promiſeth.*] Fidem pollicitã dictis addere,Ovid. 3.Faſt.Totus pollicitus,Ovid.Epiſt.20.

Pōllĭcĭtum, ſubſtantivum: Id eſt, promiſſio. [τὸ ὑποχόμενον, τὸ ὑποχησάμενον. Gal.*Promeſſe.* Ital.*Promeſſa.* Ger.Ein verheiß oder verheiſſung. Hiſp.*Prometimiento.* Pol.*Obietnicz.* Vng.*Igiret.* Ang. *A promiſe.*] Colum.lib.11.cap.3: Memores polliciti noſtri ſubjungemus cultus hortorum. Ovid.1. de Arte: Pollicitis dives quilibet eſſe poteſt.

Pōllīnārĭus,vide POLLIS.

Pōllĭnctĭo,pollincis,pollincire,pen.prod.act.q.Corpus mortuũ curare. [κηδεύειν,ταφεύειν. Gall *Oindre & enſeuelir vn mort.* Ital. *Gouernare & curare le corpi morti.* Ger. Todẽ cörper ſalben vñ rüſten/zu d begrebtnuß. Hiſp.*Curar la ſepultura de los muertos.* Pol. *Vmarl'ego chedoze y maze.* Vng.*Hold teſtnek gongiauiſolon.* Ang. *To anoyn te and burie the dead.*] Plautus in Prolog.Pœn. Carthaginienſes fratres duo fuerunt, eorũ alter vivit,alter eſt mortuus.Propterea apud vos dico confidentius, Quòd mihi pollinctor dixit,qui eum pollinxerat.

Pōllīnctŭră,f.p.Ipſa cadaverũ unctio, & curatio, [κηδεία. Gall. *Enſeuelisſement de morts.* Ital.*Sepoltura de morti.* Ger.Die todẽ ſalbung vnd rüſtung zu der begrebtnuß. Hiſp.*Sepultura de los muertos.* Pol.*Vmarl'ego ochedozenie y namazanie.* Vng.*Holt teſtnek gongiaviſelese.* Ang.*The burying of the dead.*] Plaut.in Stic.Hodie pollinctuta eſt.Libitinarius autem dicebatur qui neceſſaria funeribus vendebat,& qui rationibus præerat Libitinę deæ,in cujus templo quæ ad ſepulturam pertinebãt,vendebantur. Docent Plutarchus in Problem:Seneca lib 6. de Benefic. Vota libitinariorum eſſe, ut mortes plũrimorum optent; quod illis quæſtuoſiſſimum eſt.

Pōllinctŏr,oris,cum c,m.t. Curator funerum, cujus officium erat abluere cadavera,& ungere. [νεκροπηγός. Gall.*Enſeuelisſeur des mors.* Ital.*Pizzica morti.* Ger.Der den todẽ Cörpten allen rahtthut/mit ſalben vnd anderen dergletchen dingen ſo zu der begrebtnuß nohtwendig ſind. Hiſp.*El qüe cura la ſepultura de los muertos.* Pol. *Vmarl'ich czial' ochedozcza.* Vng.*Halottak gond viſelője.* Ang.*A burier of the dead.*] Plaut.in Aſin.Ecquis currit pollinctorem accerſere?Idem in prolog.Pœn.Vide Pollincio ſuprà. Apuleius: Pollinctor ejus,funeri dum unctionem parat. Martial. lib.10: Iam ſcrobe,jam lecto,jam pollinctore parato.

Pollintŏr,Pollincere,Pollincio,vide POLLIS,pollinis.

Pōllĭs,inis,& pollen,inis,Flos tritici,à verbo polleo,quòd frumenti portio præſtãtiſſima ſit. [γύρις, παπάλη. Gall.*Fleur de farine,la farine la plus deliee.* Ital.*Fior de frumento,fior de farina.* Ger. Der Blum oder das beſte theil des Korns / oder das reineſt Mãl/ ſo gewohnlich hin vnd her ſtaubt. Hiſp.*Harina de trigo muy apurada,harina ſotil.* Pol.*Kwiat naſzicznie,item ſwiatl'oſczmaki.* Vng.*Buza veo rag,liſt lang.* Ang.*The flowre of wheete.*] Plin.lib.18.cap.10:Ex Africo juſtũ eſt è modiis redire ſemodios, & pollinis ſextarios quinq;. Ita enim appellant in tritico, quod florem in ſiligine. Marcellus Dioſcoridis interpres pollinẽ eſſe ait tenuiſſimorum pulverem, ſubtilioremq; farinæ partem,qualis circa molas pleriq;, & loca in quibus panis pinſitur,parietibus hęrens invenitur.

Pōllĭnārĭŭs,a,um, γυρώδης. ut Cribrũ pollinariũ, quod è lino, non è ſetis equorum fit ad pollinem purgandum. [κόσκινον ἀκριβέστερον,τὸ ἄλουρον καθαίρεται, ἀλουρήσεις. Gall.*Vn bluteau ou ſas fin et delié.* Ital.*Burato,ſtacio,ſeduto,tamiſo.* Ger.Der Beutelſack/ oder Beuteſſib. Hiſp.*Bedaco.* Pol.*Przek pl'otuiani.* item *Rzeſzoto.* Vng.*Siakorſzita.* Ang.*A ſiue to ſifi flour with.*] Nam cribra quæ ad excutiendam farinam fiunt, excuſſoria dicuntur. Plin.lib. 18.cap.11:Cribrorum genera Galliæ ſetis equorum invenẽtę, Hiſpaniæ lino excuſſoria,ac pollinaria.

Pōllĭnātŏr,oris,m.t.Curator piſtrinæ, qui farinam facit & pollinem, quiq; pollinario cribro pollinẽ purgat, à polline farina deductũ nomen. [ἀλουργοποιός. Gall.*Bluteur ou ſaſſeur.* Ital.*Chi tamiſa,ſtacia,burata.* Ger. Ein Müller oder Mãlbeutler. Hiſp.*Banadero.* Pol.*Mł'inarz, mł'inowdozorzą.* Vng.*Szitalo.* Ang.*A ſifter of flower.*] Cato de Re ruſtic.cap.5: Operarium,mercenarium, pollintorem,diutiùs eundem ne habeat die.

Pōllĭnācĕrĕ,pen.prod.à pollinceo,Eſt farinam in piſtrino lucrifactam dividere,inquit Sipontinus. χερνονομῶ.

Pōllĭnātĭo,nis,verbale à pollinceo,quod eſt farinam in piſtrino dividere. Cato cap.136. Pollintionem in agro Caſinate & Venafri ſic dare oportet. Vide reliquum apud Catonem.

Pōllubrum,n.ſ.Vas eſt latũ, quod & pelvim vocamus,à polluendo dictum,quòd eo aqua ex manuum ablutione polluta excipiatur. [χέρνιψ, χερνιβεῖον, ποδονιπτῆρον. Gal.*Vn baſſin à lauer les mains.* Ital.*Bacino,bacille.* Ger. Ein handbecke. Hiſp.*Fuente para lauar los manos.* Pol.*Miedniczą.* Vng.*Moſdó.* Ang.*A baſin to waſh handes in.*] Antiqui etiam ad pedes abluendos pollubro utebantur.Livius Andron.apud Nonium:Argenteo pollubro,& aureo gutto. Fabius pictor, Aquã manibus, pedibusq; dato, pollubrum ſiniſtra manu teneto, dextra vaſum cũ aqua. Pollubrum,inquit Nonius,quod Græci χέρνιβα,nos *trulleum* vocamus.Vnico autem l,videtur ſcribendum.

Pōllūcĕo, es,xi, verbum ad ſacra pertinens, ſignificans dedicare, vel vovere,vel(ut alii volunt) libamenta Herculi in aram porrigere. [δαπανῶ. Gall.*Sacrifier, ou faire banquet magnifique en vn ſacrifice.* Ital.*Dedicare apparecchiare conuit, magnifico et ſontuoſo.* Ger.*Herrlichen zueignen/oder auffopfferẽ/auff ein Opffer ein herrliche maalzeit zurüſten.* Hiſp.*Dedicar o ſacrifiar.* Pol.*Offiarwie,liudzom znamienitum.* Vng.*Zentelők aldozom.* Ang.*To ſacrifice or to mak a magnifick bankett in a ſacrifice.*] Vnde ſacrificium polluctum dicebatur quo Herculi decimæ ſolebant ſacrificari. Plautus in Stich.Vt decimam partem Herculi polluceam: id eſt, ſplendidè dedicem.Hoc verbo uſi ſunt autores,quoties opiparas dapeis,veluti in ſacrificium Deorum,& in primis Herculis facturi erant, cui decimas omnium rerum Romani voto reddebãt. Macrobius Catillones eos propriè appellat, qui ad polluctũ Herculis ultimi quum venirẽt, catillos liguriebant. Ad polluctum: hoc eſt, ad magnificum epulum, quale Herculi ſolebat fieri.Nam polluctũ,ctı,cœna eſt pollucibilis & opipara.Plaut. in Rud. Spectatores vos quoq; ad cœnam vocem,ni daturus nihil ſum neq; ſit quicquã polluctı domi. Id eſt, ſi nobis eſſet

cœna

cœna tàm lautè apparàta quàm esse solet eorum qui votivum epulum faciunt, (hoc est, pollúctum) ad cœnam vos vocassem. Ex Budæo.

Pollūcĭbĭlĭs cœna, à Macrobio dicta est opulenta, opipara, & splendida, μεγαλοπρεπὴς δεῖπνον.

Pollūcĭbĭlĭter, adverbiũ, Splendidè & lautè [πολυτελῶς. Gall. *Somptueusement.* Ital. *Sontuosamente.* Ger. Köſtlichen / herrlichen. Hiſp. *Magnificamente.* Pol. *Koſztownie.* Vng. *Friſſen, bbuòn.* An. *Coſtly.*] Plautus in Moſtel. Paſcite parasitos, opsonate pollucibiliter.

Pollūctum. Vide in POLLVGEO.

Pollŭlum labellum, Vide LABELLVM.

Pollŭo, is, lui, lutum, act. t. Inquino, conspurco, fœdo, contamino. [נגאל *timmé* טמא *chillél.* μιαίνω. Gall. *Souiller & polluer.* Ital. *Macchiare, ſporcare, imbrattare.* Ger. Beflecken/beſudlen/vermaſſgen. Bel. Bevlecken/beſmetten. Hiſp. *Enſuziar.* Pol. *Maze, ſpsecze.* Vng. *Meg fertezteetem.* An. *To defile to mak filthie.*] Cic. pro Roſc. Amer. Nemo enim putabat quenquã esse qui quũ omnia divina, atq; humana jura scelere nefario polluisset, somnũ statim capere potuisset, Ovid. 1. Metam. Afflatuq; suo populos, urbesq;, domosq; Polluit. Cicero pro Domo suà: Iste qui non solùm aspectu, sed etiam incesto flagitio & stupro polluit cæremonias. Hor. 4. Carm. Ode 5: Nullis polluitur casta domus stupris. Virg. 3. Aeneid: Polluit ore dapes.

Pollūtus, a, um, participium. [נטמא *nitmá* נגאל *tamé.* μεμιαμμένος, μεμολυσμένος. Gall. *Pollu, ſouillé.* Ital. *Contaminato, lordato, ſporcato.* Ger. Beflecket/beſudlet/vermaſſget. Hiſp. *Enſuziado.* Pol. *Pomazany.* Vng. *Meg fertezteteet.* Ang. *Defiled, made filthie.*] Lucan. lib. 2: Quenq; suæ rapiunt scelerata in prælia causæ, Hos polluta domus, legesq; in pace timendæ. Virg. 3. Aeneid. Linquere pollutum hospitium & dare classibus Austrum. ¶ Hinc nocturnam genituram somno sparsam, pollutionem appellant μολυσμὸν.

Polulæ, vel Polæ, Erant pilæ ex aluta molli tomento farctæ, quibus datum ludebãt in foro. [Pol. *Miacz piel'a mieka.*] Unde polire dicebant pila ludere veteres, ut autor est Festus. Id tractum à Græco. Nam πόλιον veretrum significat ex aluta rubra confectum, quod gestabatur in pompa Liberi. Hinc polæ Latinæ, quæ ex aluta fiebant, & polimenta, de quibus suprà. Hæc ex Scaligero.

Polulus, adjectivum, pro pàulus, vel parvulus: antiquum. Cato de Re rust. cap. 10: Vrceos tres, labellum polulum, amphoras olearias duas.

Polyacanthos, πολυάκανθος, Herba est spinosas habens lanugines, cujus meminit Plin. lib. 21. cap. 16.

Pŏlyānthĕmŏn, mi, [πολυάνθεμον. Ger. Gleyßblumen/ Hanenfuß.] Herba est cauſticam vim habens, quam nonnulli batrachion appellant. Ruellius putat eam herbam esse quam herbariorum vulgus *Pedem corvinum* appellat. Vide Plinium libro 27. cap. 12.

Pŏlyāndrĭŏn, πολυάνδριον, In Græciæ civitatibus dicebatur commune hospitũ sepulcrũ: ita dictum à multitudine sepultorum. πολύανδρον enim Græcis significat populosum.

Polyanodynos, Cicuta apud Dioscor. lib 4. cap. 81.

Pŏlyārnă, sive Polyarnes, æ, πολυάρνης, Multorũ agnorum, sive qui possidet multos agnos. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 1: Veteres poëtæ alios vocant polyarnas, alios polymelos, alios polybutas: id est, multorũ agnorum, multarum ovium, multorum boum.

Pŏlychrŏnĭus, [πολυχρόνιος. Gall. *De long temps.* Ital. *Di lungo tempo.* Ger. Langwirig. Hiſp. *De luengo tiempo.* Pol. *Dlugoſiwy.* Vng. *Sok ideiwe, idõs, regy.* Ang. *That laſteth long.*] Diuturnus, longævus, & multi temporis: sicut ὀλιγοχρόνιος, qui parum vivit. Vnde cornices dictæ polychroniæ, quòd integras ætates vivere dicantur.

Pŏlycnēmŏn, [πολυκνήμων. Ger. Ein traut dẽ wilden Wolgemut gleich mit viel geteichẽ.] Quasi multarum tibiarum herba, cunilæ similis, semine pulegii, surculosa, multis geniculis. Vide Plin. lib. 26. cap. 14.

Pŏlygălŏn, vel Polygala, [πολύγαλον. Ger. Pimpinell/wie etlich nachten/ Hertzgotsbärtte/ Meget traut/ iſt ſchöner vnd grõſſer dañ Hertzgotsbärtly.] Herba palmi altitudine, in caule summo foliis lenticulæ, quæ potata, lactis ubertatem inducit, à quo effectu nomen accepit. Plinius libro 27. capite 12. Dioscorid. libro 4. capite 14.

Polygia, Anethum apud Dioscor. lib. 3. cap. 56.

Pŏlygŏnātŏn, [πολυγόνατον. Ger. Weyßwurtz.] Herba sine foliis, asparagi caule, in cacumine aculeum habens, à frequentia geniculorum dicta. Plin. lib. 27. cap. 12. Vulgus *Salomonis sigillum* appellat.

Pŏlygŏnŏīdēs, πολυγονοίδης, Herba est folio lauri, longa, tenuisq;, adversus serpentes, ac privatim aspides ex aceto pota efficax. A' quibusdam clematis Aegyptia, ab aliis daphnoides appellatur. Autor Plin. lib. 24. cap. 15.

Pŏlygōnum, pen. prod. n. c. [πολύγονον, ἢ πολύγων. Gall. *L'herbe ſainct Innocent, appellee des herbiers Centinodia, ou corrigiola.* Ital. *Correggiuola, centinodia.* Ger. Wegdrit ein kraut. Hiſp. *Centum nudos, corrumla.* Pol. *Sporyſz aly wroblie ięzyczki, ruthenis & Jeleſzy podrożnik.*] Herba à geniculorum multitudine, quam nos *sanguinariam* vocamus, foliis rutæ, & semine gramini similis. Succus ejus infusus naribus, supprimit sanguinem. Plinius libro 27. capite 12. Dioscorid. libro 4. capite 5. Columell. libro 7: Sanguinalis herba quam Græci πολύγονα appellant. Hoc nomen veteres usurparunt pro fœcundo. Vulgus *Centinodium* appellat.

Pŏlygrāmmŏs, πολύγραμμος, Gemma est smaragdo similis, transversis multis albis lineis distincta, Vide Plinium lib. 37. capite 9.

Pŏlygynæcŏn, Mulierum frequentia. Plin. lib. 35. cap 11: Pinxit in templo Eleusinæ Philarchum Athenis frequentiam, quam vocavêre polygynæcon.

Polyides, Staphisagria apud Dioscor. lib. 4. cap. 158, Polydes Veratrum album apud Dioscor. lib. 4 cap. 151.

Pŏlyīstōr, m. t. [πολυϊστωρ. Gall. *Qui a beaucoup leu, qui ſcait beaucoup, fort ſcauant.* Ital. *Chi ſa molto, chi ha molto ſapore.* Ger. Einer der viel weiß. Hiſp. *El que ſabe mucho.* Pol. *Pełmierzecz.* Vng. *Tudos ſok tudomanio.* Ang. *That hath reade muche, very wyſe.*] Latinè multiscius dicitur. Hoc nomine appellatus dicitur Apion, de quo Gellius lib. 5. cap. 14.

Pŏlymĭtŭs, a, um, penultima corr. [הרמס *happasím.* πολύμιτος. Gall. *Tiſſu de fils de diverſes couleurs.* Ital. *Di più colori.* Ger. Das auß vielerley fädmen oder eyntrags gewäben iſt vnd nicht einerley farb hat/ alß der vögelechtig ſchürtzen. Hiſp. *Texido con muchas lizes de diuerſas colores.* Pol. *Szachowany pſtry.* Vng. *Sok ſzenw, exiſſau, ſok ſele ſonalu.* Ang. *A garment of twiſted ſilk of diverſe colours.*] Quod multis diversisq; constat licciis sive filis. Hinc polymita dictæ vestes quæ versicoloribus licciis contextæ sunt. Plin. lib. 8. cap. 48: Plurimis verò licciis contexere, quæ polymita appellant, Alexandria instituit.

Pŏlymȳxŏs. [πολύμυξος. Gall. *Qui a pluſieurs becs à mettre la meche, de pluſieurs meches.* Ital. *Lucerna di molto ſtupini.* Ger. Ein Ampel ſo viel tachter vörtin hat / vnnd an vielen orten mag angezündet werden / ein Leüchter mit viel rören. Hiſp. *Candil de muchas mechas.* Pol. *Lampa maiacza wielie knotow do zapalenia.* Vng. *Sok agos giertia.* Ang. *That hath many meteches.*] Lucerna quę multos habet candaliculos, & in his funiculos, illustrandis convivtis accommodata. De hac Martial. lib. 14:

Illustrem quum tota meis convivia flammis,
Totq; geram myxos, una lucerna vocor.

Pŏlymŏrphŭs, πολύμορφος, multiformis μορφὴ, forma.

Pŏlymnŏn, Helxine apud Dioscor. lib. 4. cap. 42.

Pŏlyphăgŭs, penult. cor. [πολυφάγος. Pol. *Zarłok.* Vn. *Nagy ehetõ.* An. *A great eater.*] Latinè verti potest multivorax.

Pŏlyphăgĭă, πολυφαγία, Edacitas, voracitas. [Pol. *Obżarſtwo.* Vn. *Nagy etel.* An. *A greedie eating.*] Verùm Græcas id genus voces quæ Latinis literis scribi non consueverunt, satiùs fuerit, in Græcum Lexicon tanquam in propriam familiam relegare.

Pŏlyphārmăcŭs, πολυφάρμακος, Venenis vel medicinis abundans.

Pŏlyphyllŏn, Medion apud Dioscor. lib. 4. cap. 11.

Pŏlyplusĭŏs, [עשיר *haſchir.* πολυπλούσιος. Gall. *Pecunieux, riche.* Ital. *Danaroſo, ricco.* Ger. Baſt reich/ der viel gelt hat. Hiſp. *Rico. qui tiene muchos dineros.* Pol. *Bogaty maietni.* Vng. *Igen gazdag, ſok penzwe.* Ang. *Very riche.*] Latinè bene nummatus dicitur, sive ubertim dives: à πολὺ multùm: & πλέος dives. Plaut. in Capt. Quo de genere natus est ille Philocrates? P. Polyplusio.

Pŏlypŏdĭum. n. s. [πολυπόδιον. Gall. *Polypode.* Ital. [illegible]. Ger. Engelſüß. Hiſp. *Polypodio.* Pol. *Paprotka.* Ang. [illegible] *polypodie.*] Herba dicta, sive quòd radix ejus veluti cirros ad similitudinem polypi piscis habeat, sive quòd farina ejus indita naribus polypum consumit. *Filicula* vulgò dicitur. Plin. lib. 26 cap. 8. & Dioscor. lib. 4 cap. 198.

Pŏlyptōtŏn, penult. prod. πολύπτωτον, Apud Rhetores figuræ nomen est, quæ fit quoties diversis casibus ejusdem dictionis oratio variatur: hoc modo: Senatus est summi imperii consilium: Senatui Reipubl. cura demandatur: ad Senatum in dubiis periculosisq; rebus omnis civitas respicit: Vide plura de hac figura apud Rutiliũ & Aquilam Romanum. Dictum πολύπτωτον, quasi casibus abundans: nam πτῶσις Græcis casum significat.

Pŏlypus, pen. cor. [πολύπους. Gall. *Poupe ou poulpe* Ital. *Polpo peſce.* Ger. Ein Meerfiſch mit viel füſſen. Hiſp. *El pulpo peſcado conoſcido.* Pol. *Ryba morska.* Vng. *Habarnicza zwialion.* Ang. *A fiſh wyth many feete.*] masc. gen. polypi & polypodis, piscis ex genere μαλακοδέρμων: hoc est, eorũ qui molli cute teguntur: à multis pedibus appellatur: cujus descriptionẽ, naturã & genera vide

nera vide apud Plin. li.9.cap.20. ¶ Per metaphoram polypus accipitur pro homine rapace: quod à polypo pisce translatũ est, qui quicquid brachiorum flagellis nactus fuerit, arctissimè retinét. ¶ Nonnunquam polypum dicimus omnium horarũ hominem, qui se omnium ingeniis omniq; tempori novit accommodare: ea quoque metaphora à polypi piscis natura sumpta, qui ad similitudinem loci, cui adhæret, colorem immutat, maximè in metu. ¶ Est etiam polypus narũ morbus, quum caro interiora nasi occupat, à multifida incisione, qua polypi piscis pedes imitari videtur. [Gall. *Vn morceau de chair qui croit dedans le nez, poulpe.* Ital. *Malatia nel naso.* Ger. *Ein geschwär der Nasen / überig fleisch in der Nasen.* Hisp. *Dolencia en las narizes, como carne de pulpo.* Pol. *Kanczer nanoście.* Vng. *As orrannak meg dagaladasa.* Ang. *A peece fleshe which groweth in the nostrels.*] Morbi hujus descriptionem & remedia vide latiùs apud Celsum lib.6. cap.8. Cato de re Rustic. Etsi polypus in naso introierit, brássicam erraticam, aridam, tritam in malum conjicito, & ad nasum admoveto.

Pŏlўpōsŭs, Qui eo morbo laborat. [πολυπόδης. Gall. *Celuy qui a vne poulpe au nez.* Ital. *Chi ha tal malattia nel naso.* Ger. *Der ein solches geschwär in der Nasen hat.* Hisp. *Doliente de tal enfermedad en las narizes.* Pol. *Ten ktori nos na kanczerowani.* Vng. *Orra faio.* Ang. *That is sick by flesh growing in the nose.*] Martial. lib. 12: Nasutum volo, nolo polyposum.

Polyrrhizon, Epimedium apud Dioscor. lib.4. cap.22: Polyrrhizon Pistolochia: id est, Aristolochia, species quarta: à quibusdam etiam Satyrion: de quo vide Barbarum in Corollario Aristolochiæ, Polyrrhizon Polypodum apud Dioscor. lib.4. cap.108. Polyrrhizon pteris apud Dioscor. li.4. cap.196. Polyrrhizon veratrum nigrum apud Dioscor. lib.4. cap.152.

Pŏlўsyndĕtŏn, pen. corr. πολυσυνδετον, Figura quum sermo multis conjunctionibus concatenatur. Virgil. 3. Georg. -tectumq; laremq;, Armaq;, Amycleumq; canẽ, Craſſamq; pharetram: Dictum polysyndeton, ἀπὸ τῶν πολλῶν συνδέσμων: hoc est, à multitudine conjunctionum.

Pŏlўsyntheton, pen. corr. πολυσύνθετον, Figura quum sententiæ multorum articulorum convenienti copia continentur: ut Ille hunc pœna constrictum trahebat: hic autem vociferabatur: concursus verò non mediocris erat: quum tamen omnes opitulari vellent, sed nemo auderet, neq; ibi magistratus aderat, neq; circumspicientes, quò potissimùm confugeremus, reperiebamus. Rutilius Lupus.

Pŏlўtrichŏn. [πολύτριχον. Gall. *Capillus Veneris, polytricon.* Ital. *Capel Venere.* Ger. *Mawerrauten vnd Abthon.* Hisp. *Polytrico.* Pol. *Matki bozei wł'oski, aliis vkropek.* Vng. *Arua leany, haya.*] Herba est quę alio nomine Callitrichon dicitur, quòd multos & pulchros nutriat capillos. Dioscorides adiantum appellat, vulgus *Capillum Veneris.* Legitur & nominativus polytrix, Plin. lib. 26. cap.14: Polytrix iisdem inveteratis utilior.

Pŏlўzōnŏs, πολύζωνος, Gemma nigra multis zonis candicantibus distincta. Plin. lib.37. cap.11.

Pōmārĭum, vide Pomum.

Pōmērĭdĭānŭs, a, um, à post & meridies, Quod post meridiem fit: sicut antemeridianus, quod fit ante meridiẽ. [μεταμεσημβρινος. Gal. *D'apres midi.* Ital. *Doppo mezzogiorno.* Ger. *Nachmittägig.* Hisp. *Despues de medio dia.* Pol. *Vdniowy.* Vng. *Ebed vtanni.* Ang. *After none.*] Cicero 3. de Oratore: Atque hujus ambulationis antemeridianę, aut nostræ pomeridianę sessionis. ¶ Dicitur & postmeridianus. Quintil. li.3. cap.1: Postmeridianis scholis Aristoteles præcipere artem oratoriã cœpit.

Pōmĭfĕr, vide Pomum.

Pomĭlĭōnes, sive Pomili. [גמדים *ghawmadl im.* Gall. *Nains ou naintres.* Ital. *Nani.* Ger. *Zwergen / turze Erdmänlin.* Hisp. *Enanos.* Pol. *Karlik, niedorosl'ek.* Vng. *Kutak embereck, luketenlereck.* Ang. *Men of litle stature.*] Brevis staturæ homines, paulùm supra terram extantes, qui Græco vocabulo νάνοι vocantur: qualem describit Martialis lib. 14 hoc districho: Si tantum spectes hominis caput, Hectora credas: Si stantem videas, Astianacta putes Ibidem. Hęc quæ sępè solet vinci, quę vincere sæpè Parma tibi, scutum pomilionis erit. ¶ Legitur & Pomilius adjectivum, ut Malæ pomiliæ apud eundem in titulo hujus Epigrammatis: His tibi de multis non est metuenda ruina, Altius in terra penè sedere soles. Sunt tamen qui malint scribere pumilio, & pumilius per quintam vocalem. Vide infrá

Pōmērĭum, n.s. [פחבל *chebel.* τὸ παμμεγεθες, οἷον τὸ ὀπισθεν τείχους, ἃ τὸ μετὰ τεῖχος. Gall. *Certaine espace entour les murs d'vne ville tant dedans que dehors, en tirant le plus pres qu'il est possible edifier.* Ital. *Spacio tra le mure & le fosse della città.* Ger. *Ein Zwingelhof / die weite innerhalb vnd ausserhalb der Ringmauren.* Hisp. *La ronda entre los muros y cassas.* Pol. *Miedzymurze, podmurze.* Vng. *Kő fal melleke, kerites melleke* Ang. *A space betwene the walles of a citie, as well within as without where it was not permitted to build.*] Locus erat tàm intra quàm extra murum, quem antiqui in condendis urbibus inauguratò consecrabant: neq; patiebantur ullum in eo fieri ædificium. Dictũ pomœrium, teste Varrone, quasi postmurium. Nam antiquũ *mœrum* dicebant quem nos *murum* dicimus. Hunc legũt nonnulli apud Virg. 10 Aeneid. atq; ipsi præmittent Aggeribus mœrorum Liv. lib.1: Aggere & fossis, & muro circundat urbem, pomœrium profert. Idem: Pomœrium est circa murũ locus, quem in condendis urbibus quondam Hetrusci quà murum ducturi erant, certis circa terminis auguratò consecrabãt. Et hoc spatium quod neq; habitari, neq; arari fas erat, nõ magis quod post murum esset, quàm quòd murus post id, pomœriũ Romani appellarunt, & in urbis incremento, quantum mœnia processura erant, tantũ termini hi consecrati proferebantur. Festus: Pomœrium quasi promurium: id est, proximum muro. Gellius lib.13. cap.14: Pomœrium quid esset, Augures populi Romani qui libros de auspiciis scripserũt, istiusmodi sententia definierunt. Pomœrium est locus intra agrum effatum, per totius urbis circuitum, ponè muros, regionibus certis determinatus, qui facit finem urbani auspicii. Antiquissimum autem pomœrium quod ab Romulo institutum est, Palatini montis radicibus terminabatur. Sed id pomœrium pro incrementis Reipublicæ aliquoties prolatum, & multos editos q; colles circumplexum est.

Pompă, æ, f.p. [πομπη Gall. *Pompe, monstre, appareil solennel.* Ital. *Pompa, solenne apparechio.* Germ. *Ein prachtliche rustung / alß mit Schawspylen / Processen / vnd dergleichen dingen* Hisp. *Pompa y apparato.* Pol. *Pompa, pokazanie.* Vng. *Pompa kezwelet.* Ang. *A solemne sight or shew.*] Omne spectaculum dicitur, teste Valla lib. 4. & apparatus solennis, cum ostentatione & specie quadam triumphi, tàm in adversis quàm in prosperis & lætis, a Græco πέμπω, mitto. Dicitur enim pompa triumphi, pompa ut piarum, pompa sacrorum, pompa funerum. Cicer. 1. Offic. Ut pomparum ferculis similes esse videamur. Idem 4. Tusculan. Socrates in pompa quum multa vis auri argentique ferretur, quàm multa non desidero inquit. Idem pro Milone: Cadaver P. Clodii spoliatum exequiis, pompa, laudatione. ¶ Terent. in Heaut. Prolixum meretricis comitatum pompam appellavit: Transeundum, *inquit*, est nunc tibi ad Menedemum & tua pompa eo traducenda est. ¶ Deniq; splendor omnis & magnificentia per translationem pompa appellatur. Quintus Cicer. de Petit. Consul. Postremò tota petitio cura ut pompæ plena sit, ut illustris, ut splendida, ut habeat summam speciem ac dignitatem.

Pōmpālĭs adjectivum. [Vn. *Pompas.*] Iul. Capitol. in Gordiano: Erat quidem lõgitudine Romana, canitie decora & pompali vultu, ruber magis quàm candidus.

Pōmpābĭlĭtĕr, adverb. [Vn. *Pompassan pompanal, frissen.*] Iul. Capitol. in Galieno: Gladiatores pompabiliter ornati.

Pōmphŏlўx, pen. corr. [πομφόλυξ. Pol. *Bulla na kaliecznie.*] Præter vulgatam illam significationem qua apud Græcos *Bullam* significat, etiam fuliginem significat albam, in officinis potissimùm ęrariis è fornacibus evolantem, summisq; camini partibus, vel etiam officinę testudini adhærentem. Nomen habet à verbo πομφολύζω, quod est bullis effervesco, eò quòd cameris, summisq, fornacibus inæqualiter adhærens, quandã bullarum speciem præbeat. ¶ Invenitur etiam Pompholyx nativa inter lapides metallicos, similis iis filis quę Autũni præsertim tempore sereno cœlo per aërem volitant. Prioris meminit Galen. lib 9. Simplicium. Vtriusq; autem Agricola in tractatu de Metallis.

Pompĭlŭs, li, m.s. Piscis genus, qui alio nomine vocatur Nautilos, quòd navis speciem præ se ferat. ναυτίλος. Plin. lib.9. cap. 29: Inter præcipua aũt miracula est qui vocatur nautilos, ab aliis pompilos. Supinus in summa æquorum pervenit, ita se paulatim subrigẽs, ut emissâ omni per fistulã aqua, velut exoneratus sentina, facilè naviget. Postea duo prima brachia retorquens, membranam inter illa mirę tenuitatis extendit: qua velificante in auras cæteris subremigans brachiis, media cauda, ut gubernaculo, se regit. Ita vadit alto, Liburnicarum gaudens imagine: & si quid pavoris interveniat, hausta se mergens aqua.

Pompōnĭănă pyra, dicebantur ab insitore, mãmosa cognominata, à similitudine mammæ. Autor Plin. lib.15. cap.15.

Pōmum, mi, n.s. Generale nomen est omnium fructuum qui ex arboribus eduli aptique proveniũt, sive enodium, sive dulcium [פרי *tappúach.* μῆλον, ὀπωρα. Gal. *Pome et toute fruict bon à manger.* Ital. *Ogni frutto da mangiare.* Ger. *Ein jede ässige bawmfrucht.* Bel. *Een Appel.* Hisp. *Todo fructo que tiene la corteza tierna.* Pol. *Wszelakie iabl'ko, albo owoc do iedzenia.* Vng. *Lagy heiwe giwemölcz, alma.* Ang. *An apple or other fruit good to eat.*] Nuces verò ea duntaxat poma vocantur duro quæ operimento sunt. Plin. lib.15. cap. 22, nuces pomorũ genere comprehendit, & mora, cap.24. Sic & Ovid. lib. de Nuce: Annua cultori poma referre suo. Quod aũt vulgus Gallorũ *pomum* vocat, id Latini malum appellant. Dictum pomũ (ut docet Varro lib.1. de Re rust. cap 31.) quasi potomum, quòd ejus insitio potu: id est, aquatione indiget

Pōmŭs,

Pōmŭs, pomi, fœm. gen. ſ. Arbor pomifera. [תפוח *tappúach.* μηλέα. Gall. *Pommier.* Ital. *Melo, pomaro.* Ger. Ein öpffelbawm. Hiſp. *El mancano.* Pol. *Iabl'on.* Vng. *Almafa.* Ang. *An apple tree.*] Tibullus lib. 2. Eleg. Tunc victus abiêre fері: tunc conſita pomus: Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas.

Pōmārĭum, rii, n. ſ. Locus arboribus pomiferis cōſitus. [פרדס *pardés.* μηλών. Gall. *Iardin planté de pommiers* Ital. *Giardino, luogo piantado di pomari.* Ger. Ein Bawmgarten. Bel. Een Appelhof. Hiſ. *Huerto plantado de arboles tomo mancanos* Pol. *Ogrod naſadzoni owocſam wſzeliakimi.* Vng. *Giwemölcz kert.* Ang. *An orchard.*] Propert. lib. 3: Nec mea Phæacas æquant pomaria ſylvas. Ovid libro 4. Metamorph. Id metuens ſolidis pomaria clauſerat Atlas Mœnibus. ¶ Aliquando pomariū dicitur locus ubi reponuntur poma. [ὀπωροφυλάκιον. Gall. *Lieu propre à garder fruicts.* Ital. *Luogo da guardar frutti.* Ger. Ein Opſtkammer/ein ort in welches man allerley Ops hinbehaltet. Hiſp. *Lugar para gardar la fruta.*] Plin. li. 15. cap. 16. docet pomaria contabulata facienda in loco ſicco & frigido, in quibus ſint feneſtræ Septentrionales quæ ſerenis diebus patefcant.

Pōmārĭŭs, rii, m. ſ. Pomorū venditor. [ὀπωροπώλης. Gal. *Fruitier, vendeur de fruicts, comme pommes.* Ital. *Colui che vende pomi.* Ger. Ein Opsverkauffer. Hiſp. *El que vende la frutta dellos.* Pol. Przekupien ſabl'ek. Vng. *Giwemölcz arros.* Ang. *A ſeller of fruite.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Edicit piſcator uti pomarius, auceps, Vnguentarius, ac Tuſci turba impia vici Mane domum veniant.

Pōmĭfĕr, ra, rum, adjectivum, Ferens poma: [μηλοφόρος. Gall. *Portant pommes, portant fruicts.* Ital. *Che produce pomi.* Ger. Opſttragig. Hiſp. *Coſa que trahe ò cria aquella fruta.* Pol. *Owocze rodzacſi.* Vng. *Giwemölcz hozo.* Ang. *That beareth or bringeth forth apples or fruite.*] ut Arbor pomifera. Columel. lib. 5. cap 9: Supereſt ratio pomiferarum Arborum. Autumnus pomifer, Ovidius ad Piſonem. Annus pomifer, Horat. 3. Carm. Ode 23. Montes pomiferi, Ovid. 1. de Ponto.

Pōmōſŭs, a, um, ut Pomoſa corona. [ὀπωρώδης. Gall. *Plein de pommes.* Ital. *Pieno de pomi* Ger. Voll Opo oder öpffen. Hiſp. *Lleno de mancanas.* Pol. *Iabl'kowy.* Vng. *Giwemölczös.* Ang *Full of apples.*] Propert. lib 3. Eleg. 2: Inſitor hic ſolvit pomoſa vota corona, Quum pyrus invito ſtipite mala tulit.

Pōndĕro, Ponderoſus, Vide PONDVS.

Pōndo, nomen indeclinabile, & neut. gen. Libra: hoc eſt, pondus duodecim unciarum. [מנה *manéh.* μνᾶ, λίτρα. Gall. *Le pois d'vne liure.* Ital. & Hiſp. *Libra.* Ger. Ein pfund. Bel. Eenen pondt Pol. *Funt.* Vng. *Egy font.* Ang *A pound weight.*] Quintil. libro 6. cap. 4: Torquem aureum centum pondo. Plinius libro 9 capite 30: Reliquiæ aſſervatæ pependerunt pondo DCC. Calepinus Perottum ſecutus, putavit pondo eſſe pōdus duodecim librarum. Sed uterque deceptus eſt corrupto Livii exemplari. Nam ubi illi legunt, Pondo bina & ſex libras, caſtigatiora exemplaria habent, Pondo bina & ſelibras. Locus Livii eſt libro 22. ad quem lectorem brevitatis cauſa remittimus. Hunc errorem primus notavit Budæus in libro de Aſſe. ¶ Accipitur nonnunquam pondo pro nomine pondus: unde Livius lib. 4 ab Vrbe, ſcribit, coronam auream libræ pondo Iovi dicatam fuiſſe. Plaut. in Rud Neq; piſcium ullam unciam pondo hodie Cepi, nili hoc quod nunc fero in reti. ¶ Hinc fiunt compoſita Dipondium, vel dupondium, & tripondium: de quibus ſuis locis.

Pōndŭs ponderis, n. t Rei alicujus gravitas. [משקל *miſchkál.* βάρος, ἰσχύς. Gall Poix, *charge* Ital *Peſo, carico* Ger. Ein ſchwäre/ein gewicht Bel Gwaerte. Hiſp *Peſo ò el cargo* Pol Waga. Vng. *Terch, nehesſeg* Ang *Poize, weight.*] Plaut. in Amph. Haud malum pondus eſt hunc pugno. ¶ Item pondus, quo ſtatorando ad ſtateram ponderatur. Cic. in Catone Majore: Magnum auri pondus. ¶ Interdum pro numero: hoc eſt, multitudine uſurpatur. Varro de vita Pop Romani: E' Græcia comportaſſe magnum pondus omnium artificum. ¶ Interdum pro autoritate. Cic. Appio: Sed idem ſcribit, meas literas maximum apud te pondus habituras. ¶ Nonnunquam pro onere. Virgil. 6 Aeneid.- gemuit ſub pondere cymba.

Pōndŭſculum, diminut. [τὸ σταθμίον, τὸ σμικρὸν βάρος. Gall. *Petit pois.* Ital. *Picciol peſo.* Ger. Ein gewichtlin. Hiſp. *Pequenna peſa.* Pol. Wágka. Vng. *Terhetzke.* Ang. *A little weight.*] Colum libro 12. cap. 61: Et ita cum ſaxi ponduſculo in olei atque muſti partem demitti.

Pōndĕrĭtās, atis, antiqua vox. Acciius pragmaticôn libro 1: Et cuncta fieri cætera jubet illa, non quod ponderitatem gravitatemq; hominis.

Pōndĕroſŭs, a, um. Quod eſt grave, ſive gravis ponderis. [βαρύς. Gall. *Peſant, qui poiſe fort.* Ital. *Graue, que peſa molto.* Ger. Schwár / gewichtig / das viel wigt. Hiſp *Cargado ò peſado.* Pol. Czieſzki, wazi. Vng. *Nehez, terhes.* Ang. *Weightie or ponderous.*] Varro 2. de Re ruſtic. cap. 11: Ex ſudore ejus lana fit mollior & ponderoſior, & colore meliore. ¶ Ponderoſam epiſtolam, dixit Cicero pro longa, & continēnte multa, ad Attic. lib. 2: Da ponderoſam aliquam epiſtolam, plenam omnium non modò rerum, ſed etiam opinionum tuarum.

Pōndĕro, as, act p. Pendo, libro. [שקל *ſchakál* שלם *pillés* ἵστημι, ζυγοστατέω. Gall. *Peſer.* Ital. *Ponderare, peſare.* Ger. Wägen. Hiſp. *Peſar con peſo.* Pol Waze. Vng. *Meg merem.* Ang. *To weigh.*] Plaut. Dum tumulatius ponderaret argentum. Plinius lib. 18. cap. 7: Siquis granum ipſum ponderet. ¶ Per translationem eſt examinare, cōſiderare, perpendere. Cic. 2. Offic. Gravi verò homini, & ea quæ fiunt, judicio certo ponderanti, probari poſſe nullo modo. Idem 1. Offic. In quo tamen in primis, quo quiſque animo, ſtudio, benevolentia fecerit, ponderandum eſt. ¶ Hinc componitur præpondero, quod eſt priùs pondero, ſeu priùs examino ὑστεροβαρέω. Statius 8. Thebaid. Quem viciſſe velit tacitè præpōderat exul. ¶ Per translationem accipitur pro eo quod eſt prævalere, præcellere, vincere, & quaſi pondere ſuperare. Cic. lib. 3. Offic. Neq; ea volunt præponderari honeſtate.

Pōnĕ, cum accentu in ultima, adverbium eſt, ſignificans pòſt ſive retrò, aut à tergo: contrarium habet antè, quod etiam quandoq; adverbium eſt. [אחר *achár.* ὀπίσω, ὀπισθεν. Gall. *Par derriere.* Ital. *Adietro.* Ger. Hindenvor/ dahinden/ hinderwerts. Hiſp. *Detras.* Pol. *Nazad, potzadu.* Vng. *Vtannom, hat mege.* Ang. *Behind, on the backeſide.*] Virgil. 2. Aeneid. Ponè ſubit conjux, ferimur per opaca locorum. Valer. Max. lib. 1: Mox humani ingenii prona voluntate vetita ſcrutandi, ponè reſpiciens animadvertit immenſæ magnitudinis ſerpentem, concitato impetu omne quicquid obvium fuerat proterentem. ¶ Quandoq; præpoſitio eſt, idem ſignificans quod poſt: cui contraria eſt ante præpoſitio. Liv. lib. 40: Pone caſtra utriq; pabulatum & lignatum ibant.

Pōno, is, poſui, poſitum, act. t. Colloco, conſtituo. [שם *ſám* הניח *hitsigh* הציב *hitsib.* τίθημι, κτίζω. Gall. *Mettre, poſer.* Ital. *Ponere, mettere.* Ger. Getzen/ legen/ ſtellen. Bel. Getten/ oprechtem. Hiſp. *Poner, meter.* Pol. *Kl'ade, ſtawiam.* Vng. *Holy hezetem, tezem.* Ang. *To put or ſett.*] Plinius libro 9. capite 35: Ex præcepto magiſtri unum tantùm vas ante eam poſuêre aceti. Cicer. 7. Verr. Sed quia ſic oportuerit, rectè collocata, & judicio populi digno in loco poſita eſſe videatur. Idem Lentulo: Amplitudo ac dignitas omnis in virtute poſita eſt. Idem: Primùm enim ſtante Republica facere ſolebamus, ut in agendo plus, quàm in ſcribendo operæ poneremus. ¶ Aliquando ponitur pro deſinere: quoniam quum ceſſamus ac opere, collocare quodammodo ac reponere videmur id quod agebamus. καταπαύω. Virgil. libro 7: Quum venti poſuêre, omniſq; repente reſedit Flatus. ¶ Aliquando pro erigere, ædificare. Virgil. poſuitq; immania templa. Vnde in antiquis marmoribus legimus: Bene merenti poſuit. ¶ Aliquando pro deponere. Virgil. 1. Aeneid. ponuntq; ferocia Pœni Corda, volente deo. ¶ Aliquando pro apponere. Martial. Nolo mihi ponas rhombum, mullúmve bilibrem. Hinc poëtæ fabulas, & alia ſcripta ſua ponere dicebantur, quum in ſcena hæc ſpectatoribus, quaſi in convivio fercula apponebant. Iuven. Satyr. 1: Pone Tigillinum: id eſt, affer in ſcenam aliquid de Tigillino ſcriptum. ¶ Aliquando pingere, ſive ſcalpere. Horat. Solers nñc hominem ponere, nunc Deum: nam de ſculptore & pictore loquitur. ¶ Aliquando ſcribere eſt. Horat. in art. poët. Scriptor honoratum ſi forte reponis Achillem. Perſ. Satyr. 1: Nugari ſolitos Græcè, nec ponere lucum Artifices. ¶ Compoſita ſunt, Appono, juxtà pono, addo, παρατίθημι. Cicer. in Piſonem: Ariſtarchus, qui notam apponebat ad malum verſum. Idem 2. de inventione: Caupo gladium propè appoſitum è vagina eduxit. Sæpè etiam idem quod cibum ante convivas pono. Plinius: Nihil ei præter ſecundarium panem, oleraque appoſuit. ¶ Antepono, Præfero, Compono, Circumpono, & Depono: vide ſuis locis. ¶ Diſpono, ordino, quaſi in diverſis locis pono. διατίθω. Hinc diſpoſitio, quæ eſt rerum in ordinem collocatio. διάταξις. Diſpoſitum, decretum, conſtitutum. Vnde ex diſpoſito dicimus: id eſt, de induſtria, & quemadmodum à nobis conſtitutum eſt. ἐκ παρατάξεως. Macrob. An altius quiddam cui remotis arbitris opus ſit, cogitaturi ex diſpoſito conveniſtis? ¶ Expono. ¶ Impono, Interpono, παρεντίθημι, παρεμβάλλω. ¶ Oppono, Præpono, Propono. ¶ Poſtpono, ὕστερον τίθημι, retrò pono, poſthabeo, minoris facio. Cicer. F. Tironi: Omnia poſtpoſui, dummodo præceptis patris parérem. ¶ Repono, quod ſignificat, loco ſuo unde ablatum erat colloco. Cicer. pro Seſtio: Hunc Cn. Pomp. cùm in ſuis caſtris ſupplicem abjectumq; vidiſſet, atque inſigne regium quod ille de cápite ſuo abjecerat, repoſuit. Nonnunquā eſt idē quod recondo: ut Scientia condendi ac reponēdi fructus, apud eundem 2. de Natur. deor. ¶ Sepono, ſeorſum pono, removeo. ἀποτίθημι. ¶ Suppono, ſummitto. ὑποτίθημι, ὑφίστημι. Apuleius: Suppoſuitq; humeros oneri. Aliquando adulterum loco veri ſubjicio. ὑποβάλλομαι. Vnde ſuppoſitus partus. ὑποβο-

tus. ὑποβολιμαῖος dicitur, quando fœtus alterius matris non veræ matri ſubjicitur. Item teſtamentum ſupponere, eſt falſum in locum veri ſubſtituere. Plinius: Nam filius patris teſtamentum ſuppoſuiſſe dicebatur. ¶ Superpono, & ſuprapono notâ ſunt, ἐπιτίθημι. ¶ Tranſpono, de uno loco in alium transferò, μετατίθημι. ¶ Pono olim fecit præteritum poſivi. Plaut. Nunc ne apud ſequeſtrum vidulum poſivimus.

Pŏsĭtŏr, oris, verbale, m.t. Conditor. [שם *ſim. κτιστής.* Gall. *Fondateur, edificateur.* Ital. *Edificatore, fondatore.* Ger. Ein erbawer/ ſtiffter. *Item*, ein Setzer. Hiſp. *El que pone, edificador.* Pol. *Budownik, poſtawiacz.* Vng. *Tſinalo, helyheztető.* Ang. *The layer of a ground, a builder.*] Ovid. 9 Metamorph. & in Aſide terra Mœnia conſtituis poſitoris habentia nomen. Templorum poſitor, Idem 2. Faſtorum.

Pŏsĭtŭs, participium, Situs, locatus. [שום *ſim. τεθειμένος, τιθείς.* Gall. *Poſé, mis.* Ital. *Poſto, collocato.* Ger. Geſetzt/ gelegen. Hiſp. *Pueſto.* Pol. *Poł'ożoni.* Vng. *Helyhoztetett, tetett.* Ang. *Sett, put, placed.*] Cic. de Leg. agrar. Roma in montibus poſita. Idem pro lege Manilia: Inſula Delos in Aegeo mari poſita. ¶ Nonnunquam accipitur pro depoſitus, κατ' ἀφαίρεσιν. Livius 7. ab Vrbe: Poſitis omnium aliarum rerum curis. ¶ Aliquando pro exanimato: ſic enim interpretatur Servius locum Virgil. 4. Aeneid. Sic te ut poſita crudelis abeſſem? ¶ Poſitus ſuper armamentarium: hoc eſt, præfectus armamentario. Curtius lib. 6: Itaq; non ultra interpolandum ratus, nobili juveni (Metron erat nomen ei) ſuper armamentarium, poſito quod ſcelus pararetur indicat.

Pŏsĭtŭs, tus, m. q. Poſitio, ſitus. [תשונת *teſchúmeth. θέσις.* Gal. *Situation, aſſiette.* Ital. *Poſitione, ſito.* Germ. Setzung/ gelegenheit. Hiſp. *Poſtura.* Pol. *Poſtawienie.* Vng. *helyheztetes, teues.* Ang. *A putting, ſetting, placing.*] Ovid. 4. Faſtor. Terra tribus ſcopulis vaſtum procurrit in æquor, Trinacris à poſitu nomen adepta loci. Tacit. lib. 5: Ille poſitus ſiderum ac ſpacia dimenſus. Celſus in principio lib. 8: Prius poſitus officium, figuras q; indicabo.

Pŏsĭtīvŭs, a, um, Quòd primò poſitum eſt, nec aliunde derivatum. γενικός. Vnde & Grammatici poſitivum à comparativo & ſuperlativo diſtinguunt, quòd illud ſit quaſi fundamentum iſtorum.

Pŏsĭtūrā, æ, f.p. Situs, ſive poſitio. [תשונת *teſchúmeth. θέσις.* Gall. *Situation, aſſiette.* Ital. *Sito.* Ger. Setzung/ gelegenheit. Hiſp. *Poſtura.* Pol. *Poſtawa ſtanowienie.* Vng. *Tetel, helyheztetes.* Ang. *Situation or placing.*] Gell. lib. 4. cap. 1: Vt animadverteretur quo habitu, quaq; forma, quaq; poſitura ſtellarum aliquis naſceretur. Syllabam dicimus eſſe longam poſitura quum vocalem immediatè ſequuntur duæ conſonantes, quarum prior cum ea vocali in eadem ſyllaba cohæret. Nam ſi conſonans utraq; ad ſequentem pertineat ſyllabam (quod mutam liquida ſubſequente contingere ſolet) non efficient poſituram.

Pŏsĭtĭo, onis, f.t. Situs, ſive (ut barbari loquuntur) ſituatio. [תשונת *teſchúmeth. θέσις.* Gall. *Situation, aſſiette.* Ital. *Poſitione, ſito* Ger. Gelegenheit. Hiſp. *Poſtura.* Pol. *Stanowisko. ſtanowienie.* Vng. *Tetel, helyheztetes.* Ang. *Situation or placing or ſetting.*] Quintil. lib. 3. cap. 7: Illa propria quæ ex loci poſitione aut munitione ſunt. Columel. lib. 1. cap. 6: Naturalis calor cõtingit poſitione cœli, & declinatione. Ibidem: Nam ea cœli poſitio maximè frigida, & minimè humida eſt. Quibus in locis ſitũ cœli appellat loci ſitũ certam cœli partem reſpicientem, quem vulgus *aſpectum* vocat. Cic. pro Flacco: De quorum urbis poſitione propter pulchritudinẽ, etiam inter deos certamẽ eſſe proditum eſt. ¶ A' Dialecticis & Rhetoribus poſitiones appellãtur ipſa veluti fundamenta, quibus argumenta innituntur. Quintil. lib 2. cap. 10: Quin aliquando etiã argumenta ex ipſis poſitionum vitiis ducimus. ¶ Poſitio item apud Iuriſconſultos, fundum, ſortem, ſummã ſignificat. Vlpia. l. 3. D. de annu. legat. Hoc ſequemur ut pro poſitione patrimonii, ſine vexatione & incommodo hæredis fiat: id eſt, pro ſumma, pro viribus, pro facultatibus. Idem l. 2. D. de pecul. Si verò eandẽ peculii poſitionem reliquit, debere eum deducere.

Pōns, pontis, m.t. à pendeo, quòd veluti in aëre pendeat: & ſignificat omne per quod ſuper aquas trãſimus. [γέφυρα. Gall. *Vn pont.* Ital. *Ponte.* Ger. Ein Bruck. Bel. Een Brugge Hiſp. *Puente para paſſar rio.* Pol. *Moſt.* Vng. *Hid, palo.* Ang. *A bridg.*] Plin. lib. 8. cap. 3: Territos ſpatio procul pontis à continente porrecti, *&c.* ¶ Accipitur & pro ſcalis nauticis, quæ Græci ἐπιβάθρα vocant. Virg. lib. 10. Aeneid. Interea Aeneas ſocios de puppibus altis Pontibus exponit. ¶ Per pontem olim ferebantur ſuffragia: unde Sexagenarios de ponte dejicere, proverbio dicitur pro ſuffragio privare, vèl omnem autoritatem adimere. Vide Eraſmi Roterodami Adagia.

Pōntĭcŭlŭs, diminutivum, Parvus pons. [γεφυρίς. Gall. *Vn petit pont.* Ital. *Ponticello.* Ger. Ein Brucklin oder ein Stäg. Hiſp *Pequenna puente.* Pol. *Moſtek.* Vng. *Palo, hidatska.* Ang. *A little bridge.*] Cic. 5. Tuſcul. Et quum foſſam latam cubiculari lecto circundediſſet, ejuſq; foſſæ tranſitum ponticulo ligneo conjunxiſſet, eum ipſum quũ fores cubiculi clauſerat, detorquebat.

Pōntōnēs, m.t. Naves quibus in trajiciẽdis amnibus loco pontium utimur. [πορθμεῖα. Gall. *Bacs à paſſer riuiere, barques plattes.* Ital. *Pontoni, fabriche da paſſare vn fiume.* Ger. Schiff mit weichẽ man über die flüß fahrt. Hiſp. *Pontones y barcas para paſſar el rio.* Pol. *Prum, przewoz.* Vng. *Rew haio.* Ang. *Ferry boates.*] Papinianus: Quia via confirmari ſolet vel civitate tenus, vel uſq; ad viam publicam, vel uſq; ad flumen in quo pontonibus trajiciatur. Apul. Et ſi vado non poterunt, pontonibus tranſibunt. Cæſar 3 bell. Civil. Pontones, quod eſt genus navium Gallicarum, Lyſſi relinquit.

Pōntĭcŭs, Vide PONTVS.

Pōntĭfex, pontificis, m.t. Sacer magiſtratus (ut inquit Scævola) à poſſe & facere dictus: vel (ut inquit Varro) à ponte: quia Sublicius pons à pontificibus factus eſt primùm, & reſtitutus ſæpé. [כהן *chohén. ἱερεύς, ἀρχιερεύς.* Gall. *Miniſtre des choſes diuines, pontife.* Ital. *Pontifice.* Ger. Ein Prieſter oder oberſter Prieſter/ ein Vorſtender Heyliger dingen. Hiſp. *Perlado en las coſas ſagradas.* Pol. *Papież, biskup.* Vn. *Fő pap.* An. *A biſhop.*] Cic. ad Attic. lib. 4: Calendis Octobris habetur ſenatus frequẽs, adhibẽtur omnes pontifices qui erant ſenatores, à quibus Marcellinus, qui erat cupidiſſimus mei, ſententiam primus rogatus, quæſivit quid eſſent in decernẽdo ſequuti. Tum Lucullus de omnium collegarum ſententia reſpondit: Religionis judices pontifices fuiſſe, legis Senatum, ſe & collegas ſuos de religione ſtatuiſſe, in ſenatu de lege, *&c.* Libri pontificum, Horatius 2. Epiſtol. 1. Cœnæ pontificum, Idem 2. Carminum, Ode 14. Religio pontificum, Cicero pro Domo ſua. Secures pontificum, Horatius 3. Carm. Ode 2. ¶ Erant aũt majores & minores pontifices, inter quos ſummus põtifex, maximus dictus eſt, quòd maximarum rerum, quæ ad Sacra & religionem pertinent, judex eſſet. Numa pontificem fecit, ciq; ſacra omnia attribuit, ejusq; ſcitis ſacra omnia privata, & publica ſubjecit, inſtituitque ut idem pontifex non cœleſtes modò cæremonias, ſed juſta quoq; funebria placandos q; manes edoceret. Autor Livius lib. 1. ab Vrbe condita.

Pōntĭfĭcātŭs, hujus pontificatus, m.q. Pontificis dignitas, ſicut Conſulatus, dignitas Cõſulis. [כהונה *chehunnáh. ἀρχιερωσύνη.* Gall *Pontificat, l'eſtat de pontife.* Ital. *Pontificato.* Ger. Des Oberſten Prieſters Ampt vnd Wirde/ Biſchoffthumb. Hiſp. *Dignidad de perlado.* Pol. *Biskupſtwo.* Vng. *Fő papſag.* Ang. *The dignitie of a biſhope.*] Cicer. de Aruſpicum reſpon. Qui ſtatas, ſolennes q; cæremonias Pontificatu, rerum benè gerendarum autoritates, augurio contineri putaverunt.

Pōntĭfĭcātŭs Codicillares, Lampridius uſurpat, Egnatio indicante, pro ſcriptis & extraordinariis, quaſi dignitatis umbra gauderent collegiis adſcripti, atq; in codicillos relati. Sic & Secretarios & Conſiliarios haud ineptè appellaveris codicillares, qui extra ordinem ſunt, nomenq; tantùm retinent, adminiſtrationem officii exortes.

Pōntĭfĭcĭus, pontificia, põtificium, Quod eſt pontificis: [ἱερατικός Gal. *De pontife & prelat.* Ital. *Da pontifice.* Ger. Prieſterliſch. Hiſp. *Coſa de perlado.* Pol. *Byskupi.* Vng *Fő paphoz valo.* Ang. *Of a byshope.*] ut jus Pontificibus conſtitutũ: cujuſmodi hodie eſt, quod Canonicũ dicitur, Cic. 3. de Nat. Deor. Docebo meliora me didicisse de colendis diis immortalibus jure pontificio, & more majorum. Cic. 1. de Nat. Deor. Deinde nominum non magnus numerus, ne in Pontificiis quidem noſtris, *&c.*

Pōntĭfĭcĭum, ſubſtantivum, n.ſ. Pro cognitione & autoritate pontificis. [כהנה *chehunnáh. ἱερατικόν, ἱερατικήν.* Gall. *L'autorité & office de pontife.* Ital. *Autorità & vfficio di pontifice.* Ger Der hohen Prieſter Stand/ Ampt vñ Anſehen. Hiſp *La dignidad del perlado.* Pol. *Byskupſtan.* Vng. *Fő papi meltoſag.* Ang. *The auioritie and office of a biſhop.*] Gell. lib. 1. cap. 13: Re ſemel ſtatuta deliberataq; ab eo cujus negotium id pontificium q; eſſet, *&c.*

Pōntĭfĭcālĭs, pontificale, om. t. Quod ad pontificem pertinet: [ἱερατικός. Gall. *Pontifical* Ital. *Pontificale.* Ger. Das zu den Prieſteren gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à perlado.* Pol. *Byskupi.* Vn. *Fő paphoz tartozo.* Ang. *Beloging to a biſhop.*] ut Pontificalis autoritas, apud Cic. 2. de Legib. Itaq; uſus tantummodò pontificis eſſet, ſi pontificialis maneret authoritas. Pontificalis honor, Ovid. 3. Faſt. Ius põtificale, Cic. 2. de Legib. Sàcrum pontificale, Ovid. 1. Faſt. Pontificialis cœna, dicebatur ὀψιπάρα, ſumptuoſa, & exquiſitis epulis inſtructa, quales eſſe ſolent Pontificum cœnæ. Vide Macrob. 3. Saturn & Chiliad. Eraſmi. ¶ Pontificales libri, in quibus ſacræ cæremoniæ continentur.

Pōntōnēs, Vide PONS.

Pōntŭs, m.ſ. [ים *jam. πόντος.* Gall. *Mer.* Ital. *Mare.* Ger. Das Meer. Hiſp. *La mar.* Pol *Morze.* Vng. *Tenger.* Ang *Ocean.*] Propriè dicitur mare illud quod à palude Mæotide uſque in Tenedum protenditur: ſed ubi primùm ſe arctat à Tenedo incipiens, à caſu Helles, vocatur Helleſpontus, ubi ſe expandit, Propontis: ubi iterum arctatur, Thracius Boſphorus: ubi aũt latiſſimè diffũditur, Pontus Euxinus, qui curvatus in figu-

ram

ram Scythici arcus, committitur ostio Mæotidis paludis, idq; ostium Cimmerius Bosphorus vocatur. ¶ Figuratè autem pro quovis mari ponitur, ut apud Virg. li. 1. Aeneid. -ingens à vertice pontus In puppim ferit, &c. ¶ Est præterea Pontus, Scythiæ fluvius, in quo thracius lapis invenitur, qui aqua accenditur, & restinguitur oleo, ut refert Dioscor. lib. 5. cap. 93.

Pŏpă, æ. [Ger. Opffermetzger.] Dicebatur qui victimas venales habebat, & qui ligabat eas ad altare, feriebatq;. Propert. lib. 4: Succinctiq; calent ad nova sacra popæ. Spartianus in vita Getæ: Percussit hostiam popa nomine Antonius. Sueton. in Vita Caligulæ, cap. 32: Admota altaribus victima succinctus paparum habitu, elato altè malleo, cultrarium mactavit. ¶ Accipitur nonnunquam popa metaphoricōs pro guloso, & insatiabili. Persius Sat. 6: At illi tremat omento popa venter.

Pŏpănum, ni, pen. cor. n. s. [πόπανον. Ger. Paſteten/tarten.] Placenta lata, tenuis, rotunda, quam diis veteres offerebant: sed & pro quocunq; libo capitur. [Pol. Pliaczek okragli.] Iuvenal. Satyr. 6: Scilicet & tenui popano corruptus Osiris. ¶ Iulius autem Pollux ait Placentā esse, qua in sacrificiis antiqui utebantur. Cujus dictionis frequēs est usus apud Aristophanem. Calepinus putavit popana esse unguenta quædam pinguia, adducens testimonium ex Iuvenalis Satyr 6: -ridendaq; multo Pane tumet facies, aut pinguia popana Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti. Quo tamē in loco constat Poppæana legendum esse, non Popana. Quod miror Calepinum non animadvertisse quum alioqui in priore carmine integer pes defuturus sit.

Pŏpēllŭs, Vide POPVLVS, masc. gen.

Pŏpīnă, næ, pen. prod f. p. à popa, Locus ubi publicè opsonia, caroq; cocta, ac delicatè cōfecta venditatur, comeditur q;: vel privatim ubi gulosa familia extraordinariè ligurire, & heluari consuevit, autore Valla in Raudensem. [ὀψωλωπεῖον, κωπηλεῖον. Gall. Rotisserie, cabaret, cuisine. Ital. Bottega di pizi cagnolo, bottega di salciaiaio, hosteria, tauerna. Ger. Ein Prätereyn/Zächhauß. Bel. Een Cameret. Hisp. Coxina, venta, taberna. Pol. Obecżna kuchnia. item kuchnia. Vng. Kōzōnſeges kohnia. Ang. A kitchin.] Plaut. in Amph. Interea dum isti certant, in popinam devortundum est mihi, Lances detergam omnes, omnesq; trullas hauriam. ¶ Accipitur nonnunquam popina pro delicatioribus cibis qui in ganea vendi consueverunt. Cic. 3. Philip. Sed quum tam atroci edicto nos concitavisset, cur ipse non affuit? num putatis re aliqua tristi & severa? vino & epulis retentus & alea est, si epulæ potiùs, quàm popinæ dicendæ sunt.

Pŏpīnā, ŭs, popinæ dominus. [κωπηλῶν. Vn. Kohnya gazda.] Lampridius in Alexandro Severo: Cùm Christiani quendam locum qui publicus fuerat, occupassent, contra popinarii dicerent sibi eum deberi, rescripsit melius esse ut quomodocūq; illic Deus colatur quàm popinariis dedatur,

Pŏpīnōnēs, m. t. Helluones, gulones, qui se popinis dedunt, [ἄσωτοι. Gall. Hanteurs de tauernes & cabarets, frians, gourmans, yurongnes. Ital. Lecardi, ghiotti, tauernieri. Ger Schlemmer/Zächbrüder / die stäts in den Zächhäusseren ligen zu dempffen / Trunckenböltz. Hisp. Golosos que vsan las gloxinas. Pol. Zarłokowie Vn. Tobzodo, kōrtſoma hōs, torkos. Ang. That haunteh and vseth tauernes, glutonet, drunkard.] Horat. 2. Serm. Imbecillus; iners, sim quidvis, adde popino. Sueton. de clar. Gram. Lurconem & nebulonē, popinonemq; appellans, & vita scriptisq; monstrosum.

Pŏpīnŏr, aris, d. p. Helluor & indulgeo popinis. [λιχνεύω, ἀσωτεύομαι. Gall. Gourmäder & yurongner, hanter tauernes & cabarets. Ital Disnorare, tragugiare, darsi alla gola. Ger. Schleffen/mit prassen stäts im luder ligen. Hisp Golosear. Pol. Vſtawnerze. Vng. Tobzodom, lakozom. Ang. To haunt tauernes, to eate and riot out of due tyme.] Iul Capit. Dum Gallienus popinatur, & balneis ac lenonibus reputat vitam.

Pŏpīnātĭo, onis, f. t. nuncupatur à Gellio, quæ alio nomine dicitur helluatio, quam Græci ἀσωτίαν vocant. [Gall. Yurongnerie, gourmandise. Ital. Esse disnorare à tragugiare. Ger. Zächung/fressung/ das vollwäsen mit schlemmen vnd dempffen. Hisp Obra de goloſar. Pol. Obżarſtwo. Vn. Tobzodas, lakas, torkossag. Ang. Haunting of tauernes.]

Pŏpīnātŏr, oris, m. t. [κωπηλῶν. Vn. Etel aros: Zakats, kohnyas.] Macrob. Saturn. lib. 7. cap. 14: Quod genus apud popinatores, pleraq; scitamentorum cernimus proposita, ampliora specie quàm corpore.

Pŏpīnālĭs, le, om. t. Quod ad popinā spectat. [κωπηλικός. Gall. De cuisine. Ital. Di cucina. Ger. Das der Prätorey des Zächhauß ist. Hisp. De cozina. Pol. Kuchenny. Vng. Tobzodaſra valo. Ang. Belonging to a kitchin.] Colum. lib. 8. cap. 16: Tunc celebres erāt deliciæ popinales, quum ad mare deferebantur vivaria.

Pōplĕs, poplitis, m. t. Pars opposita genu quæ curvatur: dicta quòd post plicetur. [ברך bérech. ἰγνύα. ἰγνύς. Gal. Le iarret. Ital. Garleto, sotto el ginocchio. Ger Die Knetscheib. Bel. Die Kuteschyve. Hisp. Rodilla. Pol Czaſka na kolienie. Vng. Terd hon allia, horgas in. Ang. The hamme of ones legge behind the knee.] Colum. lib. 6. cap. 12: Si dolore nervorum claudicat, oleo & sale genua, poplitesq; & crura confricanda sunt donec sanetur. Curtius lib. 6: Posteaquam deficere se sensit, poplitibus semet excepit. Liv. lib. 2: Quosdam & jacentes vivos succisis femoribus poplitibusq; invenerunt.

Pŏppysmă, n. t. [πομπύσματα. Gal. Vn son de bouche, ou en frappant les mains paulme sur paulme pour flater vn cheual farouche. Ital. Vezzi, vn sono di bocca che si fa palpando vn cauallo. Germ Das zusschreyen vnd streichlen so man den verwildeten oder vngezempten vnnd freudigen Rossen thut Hisp. Silbo ò sonido de la boca ò manos. Pol. Mowa do oglaskania kony. Vng. Tſutſogatas. Ang. Faire speaking or gentle handling of vnruly horses.] Proprie dicuntur ea vocis blandimenta quæ fiunt equis indomitis cum tractatione manuū. Iuven. Satyr. 6: Præbebit vati crebrum poppysma roganti: id est, crebram manuum tractationem, cum quadam vocis adulatione: nam fit à πομπύζω, quod est fibilo, vel adulor. ¶ Est & πομπύζειν (ut quidam exponunt) idem quod plaudere: hoc est, illisis manibus inter se, & palma cum palma collata plausum edere. ¶ Dicitur etiam in eadem significatione poppysmus. Plin. li. 28. cap. 2: Fulgetras poppysmis adorare cōsensus gentium est. Quid verè poppysmus sit, vide in dictione PALPVM.

Pŏpŭlă, æ, Verrucæ sunt eminentes. Cornutus in Persium.

Pŏpŭlnŭs, vide Populus fœm. gen.

Pŏpŭlŭs, li, antepen. corr. singul. numer. masculi generis, Vnius civitatis multitudinem significat, juris consensu & concordi communione sociatam. [עם ham. λαὸς δῆμος. Gall Peuple. Ital. Popolo. Ger. Ein Volck oder gantze Gemeind einer Statt Hisp. Pueblo. Pol. Lud, zgromadzenie mieſzczan. Vng Nepkōſſeg. Ang. The people.] Virgil. 1. Aeneid. Hinc populum latè regem. belloq; superbum Venturum excidio Libyæ. Populi, nationes; gentes diversarum civitatum. Ibidem: Littoraq;, & latos populos. ¶ Populus à Columella de apibus dicitur lib. 9. cap. 13: Id ne fiat duo populi conjungi debent, qui possint adhuc integras ceras explere.

Pŏpĕllŭs, li, diminutivum. Plebecula. [δημίδιον. Gall. Petit peuple. Ital. Popolo picciolo. Germ. Ein Völcklin/das schlecht gesindlin. Hisp. Pueblo menudo. Pol. Pospoliti lud. Vng. Nepetske. kossegetske. Ang. The simple poore people.] Pers. Satyr. 4: Ante diem blando caudam jactare popello. Horatius 1. Epistol. 7: Vulteium mane Philippus Vilia vendentem tunicato scruta popello Occupat.

Pŏpŭlārĭs, populare, om. t. Quod est populi. [ἰδιωτικός, δημοτικός. Gall. Populaire, du peuple. Ital. Popolare, di popolo Ger Das des Volcks ist. Hisp. Cosa de pueblo. Pol. Ludzki. Vng Nephez tartozo. An. Of te people.] Horatius de Arte: & populareis Vincentem strepitus, & natum rebus agendis. ¶ Interdum popularis dicitur gratiosus, charus & gratus populo, qui sibi populi favorem conciliat, quiq; populi est studiosus. δημοτικὸς, ἐρασὴς τοῦ δήμου, δημαγωγός. Cicero: Nil tàm populare quàm bonitas. Livius: Et quo nihil popularius est, quibus artibus petierat magistratus, iisdem gerebat. ¶ Interdum dicitur plebeius, vilis, & ignobilis. ὁ τυχών. Plautus: Præstat divitem esse ac popularem, quàm nobilem & mendicum. ¶ Popularis item dicitur qui est ejusdem conditionis, generis, sortis & fortunæ. ὁμοεθνὴς, δημότης, ὁ μετά τινος δημοτεύων. Terentius in Phorm. Amicus summus meus, & popularis Geta, erat enim & ipse servus. Quid si popularis, quod ejusdem gentis esset? ¶ Popularis item dicitur civis. Terent. in Adelph. Obsecro populares ferte misero, atq; innocenti auxilium. ¶ Ponitur aliquando popularis pro subdito, autore Budæo. Liv. 1. bel. Maced. Tentando nunc sociorum, nunc popularium animos: id est, qui in ditione eorum atque imperio erant. ¶ Populari nomine vocare, est vocare nomine vulgò à populo usurpato. Plinius libro 13. capite 4: Populari etiam nomine à nobis appellantur balani. Ita popularia verba apud Ciceronem de Offic.

Pŏpŭlārĭă, n. t. dicebantur loca ubi plebs sedebat. Sueton. in Domit. Et quia pars major intra popularia decederat, &c. Vide Equestria in EQVVS. ¶ Item popularia, nugatoria, puerilia. Laberius apud Nonium: Popularia agimus per ludum ¶ Popularia sacra, ut Labeo inquit, sunt quæ omnes cives faciunt, nec certis familiis attributa sunt, ut Fornacalia & Palilia. δημοτικὰ ἱερά. Sic dicta quòd populo grata essent, propterea quòd tunc in populum missio fieret ab iis qui gratiā plebis captabant: & hoc duplici modo: aut de Rep. bene sentiendo: & ea quæ ad populi salutem spectant recta cum ratione agendo: aut largiendo & adulando, vel aliis corruptelis benevolentiam captando.

Pŏpŭlārĭtās, atis, f. t. Studium & cultus populi: hoc est, affabilitas, humanitas, blanditiæ, quibus populi favorē aucupamur. [δημαγωγία, δημοκρατία, ὀχλοκοπία. Gall Popularité, amitié & humanité enuers le peuple. Ital. Affabilità, humanità verso il popolo. Ger. Gesellschafft vnd freundtligkeit mit dem Volck. Hisp Humanidad y halagos en amor y voluntad del pueblo. Pol. Lagodna mowa do liudu,

liudu, towarzis wesliudě. Vng. *Kőssegnek botswolleti, maga zeretteteſe.* Ang. *Courteſie and humanitie towardes the people.*] Plinius epiſt. 117: Dixit cauſam Claudius Ariſtion princeps Epheſiorum, homo munificus & innoxiæ popularitatis. ¶ Ponitur aliquãdo pro conjunctione atq; neceſſitudine, quæ debet eſſe inter populares: hoc eſt, inter eos qui ex eadem regione ortum traxerunt. Plaut. in Pœn. Siquid opus eſt, quæſo dic, atq; impera populatitatis cauſa.

Pŏpŭlārĭtĕr, Affabiliter, humaniter, & cum gratia populi. [δημοτικῶς. Gall. *Populairement, auec la grace du peuple.* Ital. *Popularmente, affabilmente.* Ger. *Mit verwilligung des Volcks / nach brauch des Volcks.* Hiſ. *En amor y voluntad del pueblo.* Pol. *Ludsko ɫudska, laska.* Vng. *Kedueſſen kőſz nepnek iauallaſaual.* Ang. *With the fauour & loue of the cõmons.*] Iuuen. Sat. 3: - & verſo pollice vulgi Quemlibet occidunt populariter. ¶ Aliquando ſignificat more populi. Cicer. in Som. Scipion. Homines enim populariter annum tantummodo Solis: id eſt, unius aſtri reditu metiuntur. ¶ Hinc dicimus populariter agere, populariter loqui, populariter ſcribere: id eſt, more populi.

Pŏpŭlātim, Per populos. [κατὰ δήμους. Gall. *De peuple en peuple, par tout le peuple.* Ital. *Di popolo in popolo, per tutto el popolo.* Ger. *Von einem Volck zum anderen / durch die Völcker.* Hiſp. *De pueblo en pueblo, per todo el pueblo.* Pol. *Przez liud, obliedu do ludu.* Vng. *Nepenkent, nemſet ſogenkent.* Ang. *Through all the commons.*] Apuleius: Populatim ab omni provincia revocatus. ¶ Ponitur aliquando pro coacervatim & in univerſum. Cęcilius: Ego perdidi te, qui omnes ſervos prodo populatim: quæſo ne addas malum ad hoc malum.

Pŏpŭlōſŭs, ſa, ſum, Quod eſt plenum populo. πολυάνθρωπος. ut Oppidum populoſum.

Pŏpŭlo, as, & populor, aris, d.p. Deprædari, diripere, ſpoliare. [שדד *ſhadhádh*. δενδροτομεῖν, φθείρειν τὴν ἄγειν, λαφυραγωγεῖν, δῃοῦν, πορθεῖν. Gall. *Oſter & piller tout és champs, deſtruire & perdre.* Ital. *Depredare, ſacchegiare, defertare vn paeſe.* Ger. *Verhergen / verwüſten / beraubẽ.* Hiſp. *Robar y deſtruyr el campo.* Pol. *Nyſzcze tepie.* Vng. *Puztitok.* Ang. *To robbe, and deſtroye the cuntrey.*] Cæſ. 1. bel. Gall. In Heduorum fines pervenerant, eorumq; agros populabantur. Virgil. 1. Geor. populatq; ingentem farris acervum. ¶ Hinc depopulor pro deprædor, paſſimq; & populatim diripio. Populare, Nonius populi amorem conciliare eſſe ait, indeq; popularem dictum eſſe, qui à populo pendet.

Pŏpŭlātŭs, a, um, participium, Deprædatus. [שדד *ſchadhúdh*. δενδροτομήσας, πορθηθείς. Gal. *Pillé, deſtruit.* Ital *Depredato, ſacchegiato.* Ger. *Verherget / geplündert / beraubet.* Hiſp. *Robado y deſtruido.* Pol. *Zplundrowani, wyniſzczoni.* Vng. *Puztittatot, meg fuztatot.* An. *Spoyled, deſtroyed.*] Virg. 12. Aeneid. Quiſq; ſuum populatus iter. Cicer 5. Ver. Ejectos aratores eſſe dico, agros vectigales vexatos atque exinanitos à Verre, populatam vexatamq; provinciam.

Pŏpŭlātĭo, onis, verbale, f.t. Spoliatio. [שדד *ſchód.* πόρθησις. Gal. *Saccagement, degaſt.* Ital. *Sacchegiamente.* Ger. *Verhergung / beraubung / plunderung.* Hiſp. *Robamiento, deſtruymiento.* Pol. *Zupienie, wylupienie.* Vng. *Puztitas foztas.* Ang. *A waſting or pilling of a cuntrey.*] Liv. 3. ab Vrbe: Equos populationibus incurſionibusq; meliores eſſe. Columel. lib. 2. cap. 20: Nam ea res à populatione murum formicarumq; frumenta defendit. Idem lib. 3. cap. 21: Aut ſi maturitatem ſerotini expectet, amittat vindemiam præcocem, quæ plerunq; populationibus volucrũ, pluviisq;, aut ventis laceſſita dilabitur.

Pŏpŭlātŭs, us, ui, m. q Populatio. [שדד *ſchodh.* δενδροτομὴ, πόρθησις.] Lucan. li. 2: - ardent Heſperii mõtes ſęvis populatib. agri.

Pŏpŭlātŏr, oris, m. t. [שדד *ſchodhédh.* ὁ πορθήτωρ. Gall. *Pilleur, gaſteur, & deſtruiſeur d'vn pays.* Ital. *Chi ſacchegia vn paeſe.* Ger. *Ein verherger / verwüſter / zerſtörer.* Hiſp. *El que aſſi deſtruye.* Pol. *Nyiezmk, l'upieżca.* Vng. *Puztito, fozto.* Ang. *A robber or deſtroyer of a cuntrey.*] Ovid. 12. Metamorph. Vivit adhuc operis noſtri populator Achilles. Idem 13. Metamorph. Hoc ubi cognovit Troiæ populator Atrides.

Pŏpŭlātrīx, populatricis, f.t. [שדדת *ſchodhédheth.* ὀλοφθόρικὴ. Gall *Pillereſſe, celle qui gaſte & deſtruit tout.* Ital. *Donna che diſtrugge il tutto.* Ger. *Ein Verhergerin / verwüſterin / rauberin.* Hiſp. *La que aſſi deſtruye.* Pol. *La keora l'upi niſzczy, plundruie.* Vng *Puztito aſzszonyſ.* An. *She that robbeth and deſtroyed.*] Martialis lib. 13: Hæc tibi Theſæi populatrix miſit Hymetti, Pallados à ſylvis nobile nectar apis.

Pŏpŭlābūndŭs, Prædabundus, à populando: id eſt, qui populatur. [שדד *ſchodhédh.* λῃστρικῶς, ἁρπακτικῶς, δενδροτομικῶς. Gal. *Qui court parmi les champs pillant & ruinant tout.* Ital *Che va per i campi ſtruggendo & ſi beggiando.* Ger. *Verhergend / beraubend / ſchedigend mit plunderẽ vnd verwüſten.* Hiſp. *Coſa que mucho aſſi deſtruye.* Pol. *Plun[illegible]* Vng. *Puztito, prædalo, dulo fozto.* Ang. *Ranging and robbing & deſtroying.*] Liv. lib. 3. ab Vrbe: In fine, Romanos exciverant, populabũdi magis quàm juſti more belli.

Pŏpŭlārĭs, populabile, om. t. Quod populari poteſt. [πορθητός. Gal. *Qui peut eſtre pillé & gaſté.* Ital *Diſertato, ouero ſog getto a eſſere ſaccheggiato.* Germ. *Das zerſtöret oder verherget werden mag.* Hiſp. *Coſa que aſſi ſe puede deſtruir.* Pol. *Czo ſpuſtoſzicz wolno.* Vng. *El puztithato.* Ang *That may be ſpoiled or deſtroyed.*] Ovid. 9 Metamor. Interea quodcunq; fuit populabile, flamma Mulciber abſtulerat.

Populitari, pro populari & deripi Papyrius poſuit in l. 21. D. de appell. Tamen quum fructus populitarentur ab adverſario, æquum videri ſibi fructus apud ſequeſtres deponi.

Pŏpŭlŭs, Prima ſyllaba producta, f.f. Arbor eſt cerro ſimilis, caudice procero & erecto, cortice levi, foliis dum tenera eſt, circinatæ rotunditatis, quæ in ſenectute anguloſa evadunt ſine flore. [צבעה *libnéh.* Gall. *Peuplier.* Ital. *Poppio, piopa talpone, Albura.* Ger. *Pappelbawm / Garbawm.* Hiſp. *El alamo arbole.* Pol. *Topolia.* Vng. *Nyarfa.*] Duo ejus ſunt genera, Alba, quam & Græci λεύκην dicunt, folio numeroſiore, & tremulo (unde *Trambulam* Galli vocant) uvaſq; ferens quas *brya* dicunt, unguentis experitas. Et nigra, illis αἴγειρος dicta, levior quidem & procerior, ſed fronde rariore. Vtraq; locis aquoſis gaudet & paluſtribus. Virg. 9. Aegłog. - hîc cãdida populus antro Imminet. Plin. lib. 34. cap. 8: Virgam populi in manu tenentibus intertrigo non metuatur. Colum. lib. 5: Cui rei maximè videtur idonea populus, Ea eſt arbor cerro ſimilis.

Pŏpŭlĕŭs, a, um, Quod eſt confectum ex populo arbore, aut quod ad eam arborem pertinet. [λεύκινος, αἰγείρινος. Gall. *De peuplier.* Ital. *Di poppio.* Ger. *Garbawmen.* Hiſp *Coſa de materia de alamo.* Pol. *Topolowi.* Vng. *Nyarfa bol valo.*] Virg. 2. Geor. Qualis populea mœrens philomela ſub umbra. Frondes populeæ, Idem 8. Aeneid. Vmbra populea, Idem 4. Georg.

Pŏpūlnŭs, populna, populnum, Populeus λεύκινος, αἰγείρινος. Plautus in Caſ. Nõ iſthęc aut populna ſors, aut abigna eſt tua?

Pŏpūlnĕŭs, populnea, populneum, In eadem ſignificatione. Colum. lib. 6. cap. 3: Probatur maximè ulmèa, pòſt fraxinea, & ab hac populnea frons. Idem lib. 12. cap. 2: Frondem querncã, & populneam.

Pŏpŭlētum, populeti, n.ſ. Locus populis conſitus. [αἰγειρών. Gall. *Vn lieu planté de peupliers.* Ital. *Luogo piantato de poppi.* Ger. *Ein ort an dem viel Pappelbãwm oder Garbãwm ſtehn.* Hiſp *Lugar de muchos alamos.* Pol. *Mieyſcze pel'ne topolin.* Vng. *Nyarfus hely.*] Plin. lib. 14. cap. 5: Antea Cæcubo erat generoſitas celeberrima paluſtribus populetis.

Pŏpŭlĕŏn, Medicamentum quod ex floribus populi conficitur conniventibus. Compoſitionem ejus lege apud Galen. lib. 4. de San. tuenda.

Pŏpŭlētum, Myracopon, unguentum populeonis, vulgò ſic dictum.

Pŏrcă, Porcarius, Porcellus. Vide PORCVS.

Pŏrcĕo, porces, verbum obſoletum quo antiqui, teſte Feſto, utebantur pro prohibeo. κωλύω. Lucilius lib. 6: - non tè porrò procedere porcent. Componitur ex porrò & arceo, quaſi procul arceo.

Pŏrcētrā, porcetræ, Porca quæ ſemel tantùm peperit. χοῖρος, aliis δέλφαξ. Scropha, quæ ſæpiùs.

Pŏrcŭlētum, poculeti, n.ſ. Hermolaus ait idẽ eſſe quod porcam: hoc eſt, terram editiorem inter duos ſulcos: cuius generis in hortis hodie pulvini appellantur, in quibus ſua cujuſq; generis olera ſeparatim ſeruntur. Plin. lib. 27. cap. 22: Vmbri & Marci ad vicenos pedes intermittunt arationis gratia: in his quæ vocant pŏrculeta.

Pŏrcŭlum, porculi, n.ſ. Eſt machinæ genus apud Catonem de Re ruſt. cap. 19: Foramen (*inquit*) quod primum facies, ſemipedem ab cardine facito: cætera dividito quã rectiſſimè, porculum in media ſucula facito: inter arbores mediũ quod erit, id medium collibrato ubi porculum figere oportebit, uti in medio prælum rectè ſitum ſiet.

Pŏrcŭs, porci, m.ſ. Sus domeſticus: quemadmodum aper, ferus. [חזיר *chazír* χοῖρος. Gall. *Vn porc.* Ital *Porco.* Ger. *Ein zam Schwein.* Bel. *Een Vercken.* Hiſ. *Puerco.* Pol. *Wieprz.* Vng. *Diszno.* Ang *Anhog, a ſwyne.*] Suis autem appellario utriq; generi eſt communis. Martial. li. 14: Iſte tibi faciat bona Saturnalia porcus, Inter ſpumantes ilice paſtus apros. Iuvenalis Satyr. 10: - vovcasq; ſacellis Exta, & candiduli divina tomacula porci. Dictus ab eo quòd porrecto rictu paſcitur, & terram dum herbarum radices rimatur, latiùs porrigat. Porcus Serarius apud Catonem, qui, vide in Serarius. ¶ Porcus marinus, piſcis marinus, quum capitur, grunniens, ὀρφαγίσκος. Lacedæmonii orthragoriſcum vocãt, ut ex Appionis ſententia refert Plin. lib. 32. cap. 2. ¶ Porcus Trojanus, in Romanorum conviviis per jocum dicebatur aper, qui integer apponi ſolebat, unà cum minoribus animalibus in ventre ejus incluſis, non ſecus atque olim ferunt in equo Trojano incluſos fuiſſe armatos. χοῖρος ἀχαϊκός. Vide Macrob. in Saturnalibus.

Pŏrcă, æ, f.p. Sus fœmina. [חזיר *chazír* ὗς, ὑός. Gall. *Vne truye.* Ital.

Porca,

Porca. Germ. Ein Sauw. Hiſp. Puerca. Pol. Szwinia. Vng. Enie dizno. Ang. A ridge betwene twoo fur rowes.] Cato de Re ruſt. cap. 134. Priuſquam fœminam porcam immolabis. ¶ In agro verò porca eſt terra elata inter duos ſulcos: [תלם téleth. αὔλαξ. Gall. Terre eſleuee entredeux rayons, vn ſeillon. Ital. Scroffa, porca. Ger. Das buhelin zwiſchen zweyen furchen in einem Acker. Hiſp. La tierra que queda entre dos ſulcos.] à porrigendo (ut inquit Varro lib. 1. cap. 29. de Re ruſt.) quòd ea ſeges porrigat frumentum. Vel à porcendo: id eſt, prohibendo, ut Nonio placet, eò quòd ultra ſe jaci ſemina prohibeat. ¶ Porcæ (inquit Feſtus) appellantur rari ſulci, qui ducuntur aquæ derivandæ gratia: ita dictæ quòd porceant: id eſt, prohibeant aquam frumento nocere. Crebriores autem ſulci, limi vocantur. Hæc ille. Colum. lib. 2. cap. 4: Liras ruſtici vocant eaſdem porcas, quum ſic aratum eſt, ut inter duos latiùs diſtantes ſulcos, medius cumulus ſiccam ſedem frumẽtis præbeat. Sed & triginta pedum latitudinem, CLXXX. longitudinem, porcam vocabãt, eodem autore lib. 5. cap. 1: Campani, inquit Hermolaus Barb. hodie porcas vocant pulvinos ſive hortulos, in quibus veluti ſulcatim ſua cujuſq; generis olera ſeruntur. Id genus & areæ dicuntur apud Columellam.

Porcẽtrã, Sus quæ ſemel peperit quæ ſæpiùs ſcropha. [Vn. Tenizò dizno.] Meliſſus de loquendi proprietate, qui habet autorem Pomponium in Attellana, quæ hoc eodem vocabulo inſcripta eſt: Ex Gellio lib. 18. cap. 6.

Porcẽllus, & porcellus diminut. [χοιείδιον, χοιείον. Gall. Porcelet, cochon. Ital. Porceletto. Ger. Ein fäcklin. Hiſp. El lechon, puerco pequenno. Pol. Wieprzek. Vng. Diznotska. An. A litle hog or ſwyne.] Suetonius in Nerone: Iterum ac ſæpiùs recoctum porcello objecit. Porculus legitur apud Plautũ in Menæch. Scribit Varro porcum Græcum nomen eſſe antiquum, ſed obſcuratum, quod poſtea vocarunt χοῖρον.

Porcĩnus, a, um, pen. prod Quod ex porco eſt: ut Caro porcina.] χοιρεῖος, ὑείος. Gall. De porceau. Ital. Di porco. Ger. Schweinin/von einer Sauw. Hiſp. Coſa de puerco. Pol. Wieprzowe, ſwiny. Vng. Diznobel valo. Ang. Of an hogge.] Plaut. Cap. Aliũ piſces prætinatum abire, alium porcinam, atq; agninam, & pullos gallinaceos.

Porcĩnãrĭus, m. ſ. Qui carnes porcinas vẽdit. [χοιροπώλης. Gall. Chaircuitier, qui vend chair de porceau. Ital. Chi vende carne di porco. Ger. Der ſchweinin fleiſch verkaufft. Hiſ. El que vende carne de puerco. Pol. Szwinis mieſſoprzedawaracy. Vng Diznohus aros. Ang. A ſeller of hoggès fleſh.] Plaut. in Capt. Quãta laniis laſſitudo, quãdo porcinarius?

Porcãrĭus, a, um, Quod ex porca eſt. [χοιρεῖος. Gall. De truye. Ital. Di porca. Germ. Einer Moren. Hiſp. De puerca. Pol. Szwiny. Vng. Eme diznobol valo. Ang. Of a ſwynee.] Vnde porcariam vulvam dicebant, qua edito partu veſcebantur. Plin. lib. 11. cap. 37: Vulva ejecto pãrtu melior quàm edito: ejectitia vocatur illa, hæc porcaria: primiparæ ſuis optima.

Porcãrĭus, Porcorum cuſtos, ſubulcus. [χοιροβοσκός. Gall Porchier. Ital. Porcaro. Ger. Ein Seuwhirt. Hiſp. El porquerizo. Pol. Szwinopas. Vng. Diznopoztor. Ang. A ſwyne heard or keeper.]

Porcŭlatĭõnem, Antiqui porcorum nutricatum vocaverunt. [χοιροβοσκία. Gall. Nourriture de porceaux. Ital. Notritura di porci. Germ. Seuw erziehung oder meſtung. Hiſp. Criãnca delos puercos. Pol. Szwing chowanye. Vng. Diznotartas.] Varr. lib. 2. de Re ruſt. cap. 4: In nutricatu (quam porculationem appellabant) binis menſibus porcos ſinunt cum matribus.

Porcŭlātŏr, oris, m. t. Qui porcos nutrit ut pingueſcant. [χοιροβοσκός. Gal. Porchier, qui engraiſſe les porceaux Ital. Nutritore di porci. Ger. Einer der Seuw erzeugt oder meſtet. Hiſp. Porquero que los cria. Pol. Tenktori ſzwinie karmi. Vng. Diznotarto. Ang That fiedeth ſwine.] Colum. lib. 7. cap 9: Itaq; porculatoris maximum officium eſt, ut unamquamq; cum prole claudat.

Porrĭ, pororum, Vide PORVS.

Porrŏcēlă, πορροκήλη, Species herniæ eſt, quum ex abſceſſu circá ſcrotum materia induruit. πῦῤῥος enim Græcis inter cætera lapidoſam duritiem ſignificat, ſive callum.

Porphўră, æ, f. p. Latinè purpura. [תכלת techéleth ארגמן arghamán כרמיל charmil πορφύρα. Gall. Pourpre, cramoiſi. Ital. Porpora. Ger. Purpurfarb. Hiſp La purpura, color de carmeſi. Pol. Farba purpurowa. Vng. Barſony. Ang. Purple.] Vnde Porphyriacus, a, um, pen. corr. purpureo. Ovid. Et porphyriacis figere labra genis.

Porphўrĭs, porphyridis, pen. prod. πορφυρίς. Veſtis purpurea.

Porphўrĭo, porphyrionis, pen. prod. f. t. [πορφυρίων. Ger. Ein frembder vogel/möcht in Teutſch / weil er die füß vnd ſchnabel purpurfarb hat/ Purpurvogel genãnt werden: ſeine fädern am gantzen Leib ſind blauw.] Avis eſt collum habens oblongum & anguſtum, crura prælonga, eaq; rubentia, quemadmodum & roſtrum, ſola avium morſu bibens, cibumq; priùs aqua tinctum altero pede, veluti manu, ad roſtrum afferens. Author Plin. lib. 10. cap. 46. Aelianus li. 14. cap. 35, tradit porphyrionem mulieb ris pudicitiæ obſervatorem eſſe, matrisq; familiâs adulterium ſuſpendio ſuo domino indicare. ¶ Fuit item hoc nomine Gigas quidam, Siſyphi filius: qui unà cum reliquis Gigantibus adverſus ſuperos conſpiravit. Claudianus in Gigantomachia Porphyrion trepidam conatur vellere Delon. ¶ Fuit item aurigæ nomen, Neronis tẽporibus, cujus meminit Sueton. Martialis uno diſticho omnes has ſignificationes complexus eſt: Nomen habet magni volucris tam parva Gigantis, Et nomen Praſini Porphyrionis habet.

Porphўrītēs, porphyritis, pen. prod. m. t. [πορφυρίτης. Ger. Ein roter Marmelſtein mit weiſſen dupffitnen geſprecketet] Lapis in Aegypto rubens, candidis intervenientibus punctis: propterea Leucoſtictos appellatus. λευκὸν enim album vocant Græci, & στίζειν pungere. Autor Plin. lib. 36. cap. 7.

Porphyreticus, porphyretica, cum. pen. corr. Adject [Ger Das auß rotem Marmelſtein gemacht iſt.] Quod eſt factum ex porphyrite.

Porphўrŭs, Serpens eſt in călidiſſimis Indiæ locis naſcens, capite quovis lacte candidiore, reliquo corpore purpureo, dentibus carens: ideoq; morſu innocuus: vomitum tamen eructans, quicquid contigerit extabefacientem. Vide Aelianũ lib. 9. cap 57.

Porrăcĕŭs, Vide PORRVM.

Porrĭcĭo, pen. cor. porricere. Quaſi porrò jacio, inquit Feſtus: id eſt, valde porrigo: quod verbũ ſolenne ſacrificantibus erat. [προβαλλειν. Ger. Weit werffen.] Nam exta porrici dicuntur, quando porriguntur diis. Plautus in Pſeud. Nam ſi ſacrificem ſummo Jovi, atq; in manibus exta teneam, ut porriciam, interea loci Si lucri quid detur, potiùs rem divinam deſeriã. Virg. Aeneid. 5. extaq; ſalſos Porriciam in fluctus. Quo in loco nõnulli malè legunt projiciam. Vide Macrob. lib. 3. Satur. cap. 2.

Porrĭgo, is, pen. corr. xi, ctum, act. t. Extendo, dilato, à porrò & rego, ut præteritum indicat, non ab ago, ut quidam malè putaverunt. [נטה natáh שרש parás הושיט hoſchit נתן nathán. ἐρέγω ἐρέγνυμι. Gall. Eſtendre, tendre & bailler. Ital. Eſtendere, porgere. Ger Außſtrecken/ item, darreichen Bel. Bieden, reych, wt ſtrecken. Hiſp. Eſtender. Pol. Wyciągam, daie. Vng Nyuytom. Ang To reache or ſtretch out and offer.] Cicero pro Cælio: Licinium quũ jam manum ad tradendam pyxidem porrexiſſet, retraxiſſe. Plinius: Facilius quippe radices porrigũt ſolo ſubacto. ¶ Quãdoq; ponitur pro extenſa manu offerre. ἐμβάλλειν. Vnde Auguſtus, ut eſt apud Macrob. lib. 2. Saturnal. quum ei quidam libellum trepidus offerret, & modò proferret manum, modò retraheret. Putas te, inquit, ſtipem elephanto porrigere? Cic. 2. de Natur. deor. Stultitia eſt à quibus bona precamur, ab iiſdẽ porrigentibus & dantibus nolle ſumere. ¶ Rurſus quia quæ interficiuntur, humi extenduntur, factum eſt ut porrigere ſit proſternere & interficere. Martialis: Et volucrem longo porrexit vulnere pardum. ¶ Porrigere manum, ſive dextram, eſt adjuvare, ſuccurrere ſive opem ferre: metaphora ducta ab iis qui lapſos tenſa dextra humo attollunt. ¶ Hujus compoſitum eſt Exporrigo ſeu Expergo per ſyncopen, quod eſt explico, erigo, extendo, ἀλαχέω. Terent. in Adelphis: da te hodie mihi Exporge frontẽ: id eſt, exhilara. ἀνέῳξε τὸ πρόσωπον. ¶ Porrigere herbam, eſt victum ſe fateri. Plin. lib. 22. cap. 4: Summum apud antiquos ſignũ victoriæ erat, herbam porrigere victos: hoc eſt, terra & altrice ipſa humo, & humatione etiam cedere. Vide Chiliadas Eraſmi.

Porrĕctŭs, participium. Extenſus, dilatatus. [נטוי natúi נטרש niphrás. πεπταμένος. Gall. Eſtendu. Ital. Steſo. Ger. Außgeſtreckt. Hiſp. Eſtendido. Pol Wieżiagniony. Vng Nyuytatos. Ang. Reached and ſtretched out.] Horat. lib. 4. Carmin. famaq; & imperii Porrecta majeſtas ad ortum. ¶ Aliquando porrectus nomen eſt, idem ferè ſignificãs quod hilaris: ut Frons porrecta: id eſt, alacris. In rebus enim lætis cutem frontis extendere ſolemus, & contrà in triſtibus corrugare. Plautus in Caſ. Primùm ego te porrectiore fronte volo mecum loqui: id eſt, hilariore

Porrĕctĭo; verbale, f. t. Extenſio: cui opponitur Contractio. [אטרש miphrás. ἐπίτασις, πεπτάνσις. Gall Eſtendement, eſtendue. Ital. Eſtendimento. Germ. Außſtreckung Hiſp. Eſtendimento. Pol. Wyciągnienie. Vng Nyuytas. Ang. A reaching out in geuing any thing.] Cic. 2. de Natur. Deorum: Digitorum enim contractio facilis, faciliſq; porrectio propter molles commiſſuras & artus nullo in motu laborat.

Porrīgo, penult. nomin. prod. porriginis, f. t. Capitis affectus eſt, quum tenues & furfuraceæ ſquamulæ ex capite decidunt: [πιτυρίασις Gall. La teigne. Ital. Tigna. Ger Der ſchüppgrind/ des Haupts/ erbgrind. Bel Schorfticheyt Hiſ. Caſpa dela cabeca. Pol. Strapna gl'owie. Vng. Fw kozmoſag korpaſſag. Ang. The ſcurfe or ſcailles of the head, alſo the drie ſcall in the head.] Porrigo eſt (inquit Celſus lib. 6. cap. 2.) ubi inter pilos quædam quaſi ſquamulæ ſurgunt, eæq; à cute reſolvuntur, & interdum madent, multo ſæpiùs ſiccæ ſunt: idq; evenit modò ſine ulcere, modò exulcerato loco: huic quoque modò malo odore, modò nullo ac-

cidente: fereq; id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiã in superciliis. Hæc Celsus. Lucil. lib. 30: Tristem & corruptum, scabie & porrigine plenum. Horat. 2. Sermo. Satyr. 3. Vngere si caules oleo meliore, caputq; Cœperis impexa fœdum porrigine.

Pōrrīgĭnōsŭs, a, um, Qui porrigine infectatur. πιτυριάδης.

Pōrro, Varios in oratione habet usus. Modò enim affirmandi adverbium, idem significat quod sanè, certè, profectò. [אמנם *abdl γαμὲ μὰν.* Gall. *Certainement.* Ital *Certamente.* Germ. Wahrlich. Hisp. *Ciertamente.* Pol *Zaprawde dalei, naostatek.* Vn. *Nyeluan kefen, exutan, touab, penig igen.* Ang. *Truelie moreouer.*] Cicero pro Plancio: Nihil porrò tàm inhumanum, tàm immane, tàm ferum, quàm committere ut beneficio, non dicam indignus, sed victus esse videare. ¶ Quandoq; temporis adverbium, idem valet quod longè pòst. πόρρω. Virgil 5. Aeneid. - hinc maxima porrò, Accepit Roma, & patrium servavit honorem. Vbi Servius: Porrò, post longum intervallum. ¶ Nonnunquam idem quod in posterum, deinceps, in futurum. ἐπὶ τὰ πρόσω. Terent. in Prolog. Andr. Deinde ut quiescant, porrò monco. id est, in futurum, interprete Donato. ¶ Aliquando loci a Ivcrorum est, idem significans quod ultrà, sive ulteriùs. Liv. 8. ab Vrbe: Et aut eâdem quà te insinuaveris, retrò via repetẽda: aut si ire porrò pergas, per alium saltum arctiorem, impediorémq; evadendum. Interdum idem quod lõgè, sive procul. Virgil. 6. Aeneid. - quæ sint ea flumina porrò. ¶ Sæpissimè autem conjunctio est, atq; idem valet quod autem, sive verò. Νῦν, δὲ. Quintil. in Apol. Paup. Porrò qui confessum defendit, non absolutionẽ sceleris petit, sed licentiam. ¶ Quandoq; expletiva particula est, ornatus tantùm gratia interposita. Terent. in Andr. - adeón' me ignavum putas, Adeón' porrò ingratum, aut inhumanum, aut ferum, Vt neq; me consuetudo, neq; amor, neq; pudor, *&c.* ¶ Aliquando hortantis est. Virgil. 9. Aeneid. - percipe porrò Quid dubitem. Quo in loco Servius exponit porrò prò adverbio hortantis. Cic. 4. de Finibus: Perge porrò: nam de isto magna dissensio est. ¶ Porrò autem, idem valet quod præterea verò. Cic. 3. Verr. Hominibus & natura, & disciplina, leniss imis: porrò autẽ pop. Rom. conditione socits, fortuna servis. ¶ Neque porrò, idem quod neq; etiam. Cic. 3. Verr. Neq; enim perfacetè dicta, neq; porrò hac severitate digna. ¶ Porrò minima, dixit Cic. 5. de Finibus, pro longè minima. Ea *inquit*, nos mala dicimus, sed exigua, & porrò minima. Hæc ferè Budæus. ¶ Ponitur aliquando porrò pro valde. Cic. in Cat. Majore: Sæpè à majoribus natu audivi, qui se porrò pueros à senibus audisse dicebant. ¶ Aliquando est adverbium ordinis. Terent. in And. Move ocyus te, ut quid agam, porrò intelligas.

Pōrrum, ri, in plurali, porri, orũ, Genus oleris notissimi. [πράσον. Gall. *Porreau.* Ital. *Porro.* Ger. Lauch Hisp. *Puerro.* Pol. Lug. Vng. *Pare.* Ang. *A leek.*] Plin. lib. 19. cap. 12: In translatione & medicina est: delinuntq; sentire injurias, ut gethyum, porrum, raphani, apium. Martial. lib. 13: Mittit præcipuos nemoralis Aricia porros: In medio virides stipite cerne comas. Porrorũ alii sunt Tarentini, qui & secti dicuntur: alii Aricini, qui & capitati: de quibus generibus vide Plin. lib. 19 cap. 6. ¶ Legitur & porrus gen. masc. à quo mansit pluralis numerus ejusdem generis. Celsus lib. 4. cap 6: Aut jus in quo porrus cum pullo gallinaceo decoctus sit. Eodem genere usus est & Plin. lib 19. cap. 6: Laudatissimus (subaudi porrus) in Aegypto, mox Orchiæ, atq; Ariciæ. ¶ Invenitur & porrina pro porro, apud Scevolam l. 58. D. de usufruct. Sempronio do, lego ex redactu fructuum holeris & porrinæ partem.

Pōrrăcĕŭs, a, um. [πράσινος. Gall. *De porreau* Ital. *Di porro.* Ger. Des Lauchs. Hisp. *Cosa de materia de puerro.* Pol Luzowy. Vng. *Parebol valo.* Ang. *Of a leek.*] Plin. lib. 37. cap 10: Heliotropium nascitur in Aethiopia, Aphrica, Cypro, porracei coloris, sanguineis venis distincta.

Pōrtă, portæ, f. p. Propriè aditus civitatis, alteriúsve loci vallo fossáve muniti: [שער *shâhar* פתח *pethách* πύλη Gall *La porte.* Ital. *Porta.* Ger Ein Thor/Pfort Bel. Een duree/Poorte Hisp. *Puerta.* Pol *Brama wrota, drzwi.* Vng. *Kapu.* Ang. *A gate or porte, the entree of a citie.*] à portando nomen habens, sive quòd per eam omnia & importentur, & exportentur: sive ab aratri portatione, (ut inquit Donatus) quia in designatione urbium, subjũctis vacca & tauro, qui urbem designabat, aratrum manu suspendebat, ne sulcum quem primogenium dicunt, faceret, ubi aditus civitatis erant relinquendi. Cæs. 6. bell. Gall. Capit arma à proximis atq; in porta consistit. Item Hircius lib 8: Nihil relinquebatur quod ad ornatum portarum, itinerum, locorumq; omnium, quâ Cæsar iturus erat, excogitari posset. Virg. 7. Aeneid: Et cristæ capitum, & portarum ingentia claustra. Idem 2. Aeneid. - vix primi prælia tentant Portarum vigiles, & cæco Marte resistunt. Cicer 4 de Finibus: Si Annibal ad portas venisset, murumq; jaculo trajecisset. ¶ Porta Prætoria, in castris dicebatur quæ erat in fronte valli, qua mules ad prælium educebatur. Antiqui enim *Prætorem* appellabant qui toti prœrat exercitui, qui deinde *Imperator* appellatus est. Porta decumana, quæ in postica parte castrorum erat, qua annona, cæteraq, exercitui necessaria importabãtur: ita dicta à magnitudine. Quoniam enim ita ferè usu venire solet, ut decimà quæq; omnibus propemodum in rebus maxima sint: veteres decumanum, pro magno & amplo accipiebãt. ¶ Portæ item per similitudinem quandam mõtium fauces dicuntur in maximas angustias coarctarq, cujusmodi pleræq; in diversis Tauri montis partibus à Cosmographis commemorãtur: ut sunt Caspiæ portæ, Ciliciæ, & Caucasiæ.

Pōrtŭlă, portella, & porticula, diminutiva. [πυλὶς πυλίδιον. Gal. *Portelette, petite porte, guichet.* Ital. *Picciola porta, portella.* Ger. Ein thürlin Hisp. *Pequenna puerta.* Pol: Drzwiczki, *chwortka.* Vng. *Kaputska.* Ang. *A litle gate.*] Liv. 5. bell. Pun. Philomenes portula assueta venationem inferens, *&c.*

Pōrtĕndo, portendis, act. 1. Prædico, ostendò, vel præmõstro: à porrò, quod est prorsum, & tendo. [יגיד *hîghghîdh.* ἐπισημαίνω, προσημαίνω, προφέρω. Gall. *Porter signification de quelque chose à venir, predire.* Ital. *Prenuntiare.* Ger. Vorbedeuten etwas künfftigs Bel. Bedijden. Hisp. *Significar mal futuro.* Pol. *Przepowiadam.* Ang *To signifie before a thing happeneth.*] Virgil. 7. Aeneid Hunc illum fatis externa ab sede profectum Portẽdi generũ. Plaut. in Asina. Aecastor nobis periculum magnum, & familiæ portenditur, Demæneti si expectemus mortem. Cicer. 1. Divina. Nam quòd de sole ostẽsum est tibi, populo commutationem rerum portendit fore.

Pōrtĕntum, portenti, n. s. Ostentum & prodigium quod portẽdit aliquid futurum: ut quum insolita corpora in aëre apparent: ut cometæ, turbines, & sereno cœlo tonitrua. [מופת *mopheth.* τέρας. Gall. *Prodige, chose terrible, espouentable.* Ital. *Prodigio, mostro.* Ger. Ein wunderzeichen so etwas künfftigs vordeütet. Hisp. *Malagro que significa mal futuro.* Pol. Dziwo. Vng. *Tsuda.* Ang *A wonderfull and strange thing against the common course of nature foreshewing some thing to come.*] ¶ Portentorum autem significatio, teste Cic. lib. 2. de Natur. deor. sumpta est ex auspiciis, & auguriis. Varro: In cœlo memorabile extitit portentũ. Cic. de Arusp. responsis: Explanationes portentorum Hetruscorũ disciplina continentur. ¶ Aliquando etiam dicuntur portẽta, commenta, fictiones, & mendacia rerum naturæ repugnãtia. Cic. 1. Tusculan. quæst. Aut quid negotii est hæc Poëtarũ, & pictorum portenta convincere? ¶ Virgil. 8 Aeneid pro bono omine posuit, quum ait: ne quære profectò Quem casum portenta ferant. Vbi Servius: Portenta modò significant bona omina quæ victoriam portendunt.

Pōrtēntōsŭs, a, um, Monstrosus, portento similis. [τερατώδης. τερατῶδες. Gall. *Merueilleux, monstrueux.* Ital. *Mostruoso.* Ger. Wundergestaltig so etwas bedeütet. Hisp. *Cosa que significa algun mal.* Pol. Dziwny. Vng. *Tsudas.* Ang *Monstrous, against nature*] Cic. de Divinat. An verò illa nos terrent, si quando aliqua portentosa aut ex pecude, aut ex homine nata dicuntur? Plin. lib. 22. cap. 8: Portentosum est quod de ea traditur. Portentosa Græciæ mendacia, Plin. lib. 5. cap 1.

Pōrthmĕus. [πορθμεύς. Gal. *Vn passeur, ou passagier.* Ital. *Passagiero.* Ger. Ein vberführer/setzer der die leut vber ein wasser führt. Hisp. *Barquero que passa estrecho.* Pol. Przewoznik. Vng. *Reuez.* Ang. *A ferrier.*] Græca dictio est dissyllaba, quæ nobis portitorem significat: hoc est, eum qui homines in ulteriorem fluvii ripam, vel trans fretum, vel à littore ad navim trajicit. Nam πορθμεύειν Græcis est trajicere, & πόρθμιον naulum quod pro trajectu solvitur: & πορθμὶς cymba ipsa portitoris. Vritur hac voce Iuvenal. Satyr. 3: Iam sedet in ripa, tetrumq; novitius horret Porthmea. Hinc Portmis navis est quo à littore ad littus contrarium trajicimus.

Pōrtĭcŭs, hujus porticus, pen. cor. & fœminino g. [στοὰ. ἡ στοὰ, ἡ πυκνὰς. Gall. *Porche, pourmenoir, ou gallerie, où on se retire pour le Soleil ou pour la pluye.* Ital. *Portico.* Ger. Ein bedeckt ort in welchem man sicher vor der Sonnen/ dem rägen/ ꝛc spacieren kan/ Ein Schopff. Hisp *Portal publico para passearse.* Pol *Ganek podsienie.* Vn. *Tornacz.* Ang. *A gallerie or walking place out of the sunne.*] Locus est amplus, & spatiosus, tecto inclusus propter repentinos imbres, umbræ ac deambulationis gratia ædificatus. Cic. ad Attic. libro 4: In campo Martio sepia tributis comitiis marmorea fumus & tecta facturi, eaq; cingemus excelsa porticu. Virgil 3. Aeneid. Ilos porticibus rex accipiebat in amplis. Idem 2. Aeneid. Vnus natorum Priami per tela, per hostes Porticibus longis fugit. Ovid. 1. de Arte: Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur Porticus. ¶ Porticûs aliquando tentorium, & tabernáculum significat. Cicer. 2. Tusculan. ex poëta: Namque Aesculapii liberûm sautit opplent porticus: quod videtur poëticè dictum pro taberna & officina, in qua sauci à Machaone & Podalirio Aesculapii liberis curabãtur: qui in Græcorum castris medicinam faciebãt. ¶ Multæ Romæ insignes fuêre porticus: omnium tamen magnificentissima fuit, quam, quòd

quòd à Pompeio ædificata esset, Pompejanam vocabant: cujus meminit Ovid. lib. 1. de Arte amandi: Tu modò Pompeja lentus spatiare sub umbra; Quum sol Herculeæ terga leonis adit.

Pōrtĭcŭlă, æ, diminutivum. [βραχεῖα, ἡ μικρὰ στοά. Gall. *Petit porche.* Ital. *Picciolo portico.* Ger. Ein vorschöpffltn. Hisp. *Pequenno tal portal.* Pol. *Ganeczek.* Vng. *Tornaczyska.* An. *A litle gáler se.*] Cic. lib. 4. Epist. In porticula Tusculani.

Pōrtĭcātĭo, Legitur etiam pro porticu apud Macrum l. 36. D. de religios. & sumptu funer. Si amplum quid ædificari testator jusserit, veluti in currum porticationes, eos sumptus funeris causa non esse.

Pōrtĭo, portionis, f. t. quasi partio, Pars. [חֵלֶק *chélek.* μέρος. Gal. *Part, portion.* Ital. *Parte, portione.* Ger. Ein theil/Portz. Hisp. *Parte oracion de lo entero.* Pol. *Część.* Vng. *Rész.* Ang. *A part or portion.*] Plin. lib 9. cap. 35: Sed quota hæc portio est? ¶ Hinc fit proportio, quæ est duarum rerum invicem facta comparatio. λόγος, ἀναλογία.

Pōrtĭuncŭlă, portiuculæ, diminutivum. [μερίς. Gall. *Petite part & portion.* Ital. *Picciola parte ò portione.* Ger. Ein kleiner theil/Pörtzlin. Hisp. *Pequenna parte.* Pol. *Cząśka.* Vng. *Rezetske.* Ang. *A litle portion.*] Apuleius: Qui quum à me portiunculâ posceret.

Pōrtĭscŭlus, portiscoli, Hortator remigum, qui eam perticâ, quæ & ipsa portiscolus dicitur, in manu tenens, hortatur remiges, urget, & cuncta pro potestate moderatur. [κελευστής. Gall. *Comite.* Ital. *Comito.* Ger. Ein Meister über die Ruderknecht/der sie heysset vnd anweisset. Hisp. *Comitre.* Pol. *Sząper.* Vng. *Hasos paller.* Ang. *An exhorter of the rowers in a shippe.*] Plaut. in Asin. Tute habes portiscolum. Ennius in Annal. Portiscolus quum signum dare cœpisset. Ex Nonio.

Pōrtĭtŏr, portitoris, m. t. Propriè dicitur, teste Valla, lib. 1. qui homines in ulteriorem fluvii ripam, vel de littore ad navim, vel de navi ad litus trajicit, quē Græci vocant *portĭnea.* [πορθμεύς. Gall. *Garde ou fermier d'vn port, passeur.* Ital. *Passagiero che passa la genteil porto.* Ger. Ein vberführer/Der die leut vber die wasser führt. Hisp. *El barquero che pasta estrecho.* Pol. *Przewoznik.* Vn. *Renex.* An. *A ferri er that giueth passage ouer a water.*] Quapropter Charon inferorum portitor dicitur, quòd mortuorū umbras cymba futili per Stygiam paludem putetur trāsvehere. Dictus autem portitor à portando, sicut vector à vehendo: quanvis Laurent. Valla existimare videatur à portu dictum esse portitorem. Virgil. 6. Aeneid. Portitor has horrendas aquas, & flumina servat Terribili squallore Charon. ¶ Dicitur etiam portitor, eodem Laurentio teste, qui portorium: hoc est, fructus pecuniarios ex portu conduxit, quiq; nomine portorii stipem à venientibus exigit. Cic. ad Q. Fratrem: Qui nuper in portoriis Italiæ tollendis, non tàm de portorio, quàm de nonnullis injuriis portitorum querebantur. ¶ Accipitur etiam portitor pro eo qui aliquid portat. Stat. lib. 1. Theb. Languet Hyperboreæ glacialis portitor Vrsæ.

Pōrtōrĭum, rii, n. s. Naulum, & merces quæ datur portitoribus: hoc est, iis qui nos cymba vel ponton trans fluvium vel fretum trajiciunt. [πορθμεῖον. Gall. *Le peage ou impost qu'on paye aux ports.* Ital. *Nolo, pagamento à passare fiume, ò porto.* Ger. Der fuhrlon vber ein wasser. Hisp. *El flete que se paga al barquero.* Pol. *Zapłata od przewozu.* Vng. *Haiober.* Ang. *Frayte for cariage or passage, tollage.*] ¶ Item vectigal quod portitori solvitur: hoc est, illi qui redemit proventum portuū, vel fluminum, vel lacuum, vel stágnorum. ἐπιβάθριον. Lucilius lib. 12: Facit idem quod illi qui in scriptum è portu exportant clánculum, ne portorium dent. Plaut. in Asin. Iam ego hùnc portitorem privabo portorio. Cicer. 1. de Invent. Nam si Rhodiis turpe non est portorium locare, nec Hermacreonti quidem turpe est conducere. Idem 4. Verr. His pro rebus quod portorium non esset datum, literas ad socios misisse L. Canuleium.

Pōrto, portas, act. p. Fero, affero, gero, & tàm de animo quàm corpore dicitur. [נשא *naśá* נטל *śabál.* ἀέρομαι, κομίζω, φέρω, βαστάζω. Gal. *Porter.* Ital. *Portare.* Ger. Tragen. Bel. Draghen. Hisp. *Lleuar ò traher.* Pol. *Niośse.* Vng. *Hordom usse lẽm.* Ang. *To bring or beare.*] Terent. in Andr. Dii boni, boni quid porto? Plaut. in Aulular. Vbi onus nequeā portare pariter, jaceam ego asinus in luto. Plin. lib. 11. cap. 17: Apes fessum regem humeris sublevant, validius fatigatum ex toto portant. Ovid. 2. Trist. Et latro, & cautus præcingitur ense viator: Ille sed insidias, hic sibi portat opē. Virg. 9. Aeneid. Multa patri portanda dabat mandata. ¶ Portare item dicimur, quum navibus aut jumētis aliquid nobiscum vehimus. Virg. 1. Aeneid. Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor, Ilium in Italiam portans, victosq; penates. Ibidem: -portantur avari Pygmalionis opes pelago. ¶ Portare auxiliū dicimus, pro adjuvare. Salust. in Catil. Post ubi pericula virtute propulerant, sociis atque amicis auxilia portabāt. ¶ Hujus cōposita sunt, Apporto, Asporto, Cōporto, Deporto, Exporto, Importo, Reporto, Supporto, & Transporto: quorum significata vide suis locis.

Pōrtŭ, to, portitas, frequent. Gel. lib. 20. cap. 1: Crumenam plenā assium portitans.

Pōrtātŭs, tus, verb. m. q. Actus ipse portandi. [βάστωσις, κόμισις. Gall. *Portement.* Ital. *Portamento.* Ger. Tragung. Hisp. *Lleuamẽto.* Pol. *Nieśienie.* Vng. *Hordozas.* Ang. *A bearing or bringing.*] Plin. lib. 9 cap. 35: Tædia exquisita perditiore portatu.

Pōrtŭlacă, f. p. Herba est frigida & hūmida quæ dentium tollit ītuporem. [μαδράχνη. Gal. *Pourpier.* Ital. *Porcellana porcellachia.* Ger. Burgel oder burtzelen. Hisp. *Verdolaga.* Pol. *Kurza noga, tł'uśte ziele.* Ang. *Purselayn.*] Plin. lib. 25, cap. 23, & lib. 20. cap. 20. & Dioscor. lib 2. cap. 138.

Pōrtūnalĭă, Inter quatuor Græciæ celeberrima certamina numerantur, in honorem Palæmonis, quem Latini Portunū vocant, instituta. παλαιμόνια. Eadem & Isthmia dicebantur, ab Isthmo Peloponnesiaco ubi solebant celebrari.

Pōrtŭs, us, m. q in dativo & ablativo plurali portubus. Locus in litore naves ab hyemis tempestatumq; injuria vindicans. [יָם *chóph.* λιμήν. Gal. *Vn port.* Ital. *Porto.* Ger. Ein Schiffport/Schifflende/Ein komlich Gestad die schiff darein zu stellē/Meerhafen. Bel. Een haven. Hisp. *Puerto.* Pol. *Port, stanowisko, dliadodzi.* Vn. *Part ren.* Ang. *An hauen for shippes.*] Cic. in Verrem: Statim sine ullo metu in portum ipsum penetrare cœperunt. Metaphoricōs accipitur pro loco tuto, & quodam adversarum rerū perfugio. Cicero ad Brutum: Quanquā tum & fugæ portus erat in tuis castris, & perfugiū salutis in tuo exercitu. ¶ Inde proverbii metaphora, Rem in portu esse dicimus, pro esse in tuto, & extra omne periculum. Plaut. in Merc. In portu res est. Item in portu navigare, pro securum esse, & omni periculo defunctum. Tracta est metaphora à navigantibus, qui quum in medio mari navigant, undarum & ventorum arbitrio jactantur: contrà, quum se in portum receperint, nihil habent negotii cum undis & ventis. ¶ Impingere in portu, est in ipso statim operis initio peccare.

Portŭōsŭs, portuosa, portuosum, Multos portus habens. [λιμενώδης. Gall. *Qui a beaucoup de ports.* Ital. *Dimolti porti.* Ger. Das viel schiffporten oder schifflendenen hat. Hisp. *Cosa que tiene muchos puertos.* Pol. *Maiący gesle stanowiska.* Vng. *Renes.* Ang. *Full of hauens.*] Salust. in Iugurtha: Illam alteram specie quàm usu potiorem, quæ portuosior, & ædificiis magis exornata erat, &c.

Pōrŭs, pori, priore prod. m. s. πῶρος. A medicis appellatur callus perdurus, ossium & cartilaginis fracturā ferruminans. Ossa enim & cartilago, quòd partes spermaticę sint, semel fracta, nunquā renascuntur. Ex viscosiore tamen alimenti parte callus quidam gignitur, quo veluti glutino conjungūtur. Autor Gal. 6. Therap. ¶ Porus item genus est lapidis, Pario marmori candore & duritia similis, minus tamen ponderosi. quē Plinius inter eos annumerat qui cadaveribus asservandis sunt idonei, lib. 36. cap 71. ¶ In articulis itē pori dicuntur tumores, ex crasso terrestriq; humore in eos ingruente collecti: qui nonnunquā etiam contrahuntur ex medicamentorum quorundam usu, quæ multam discutiendi siccandiq; , nullam autem molliendi vim habeant. ¶ Pori pen. corr. πόροι, etiam à medicis appellantur meatus cutis, per quos sudor erumpit, & pili.

Pos, Videtur potiùs significare pontem quàm potentē, inquit Varr. lib. 2 de Ling. Latin.

Pōscă, scæ f. p. Potio ex aquæ acetiq; mistura temperata. [ὀξύκρατον. Gal. *Breuuage d'eau & de vinaigre, buuette ou vin de despense.* Ital. *Vino da dispensa leggiero, mistura di aqua & aceto per medicina.* Ger. Ein sawertranck/sauren/vermischung des wassers mit essich daß es sawer werd. Hisp. *Bebraje de agua y vinagre.* Pol. *Kwaskowi trunek, zwodi z octu y z wody.* Vng. *Ecetes elegi tetẽt uiz ital.* Ang. *A drink of water and vineger mingled together.*] Plin. lib. 30: Torminа sanat palumbus ferus, ex posca decoctus Celsus pu scam appellat per quintam vocalem: Aetius, & Aegineta etiam phuscam.

Poscinumĭus, a, um, αἰτησιχρήματος, qui poscit numos, unde basica meretricia poscinumia dici possunt, quippe quæ nihil aliud quam numos poscant.

Pōsco, poscis, poposcī, n. t. Postulo, mihi rem debitam peto. [שָׁאַל *schaál* αἰτέω, ἀξιῶ. Gall. *Demander.* Ital. *Domandare.* Ger. Begeren etwas billichs/ forderen so man einem schuldig ist. Hisp. *Demandar.* Pol. *Żądam.* Vng. *Meg kena nom, kerõm.* Ang. *To require, to ask.*] Varro: Poscere est quoties aliquid pro merito nostro deposcimus. Donatus: Poscimus imperiosè: postulamus jure. ¶ Aliquando ponitur pro provocare: ἐκκαλεῖν. Virgil. 8. Aeneid. Haud acrem dubites in prælia poscere Turnum. Cic. 3. Verr. Poscunt majoribus poculis: id est, provocāt se mutuo ad largius potandum. ¶ Aliquando pro indicare rem venalem, & pretium ejus taxare. Plautus Mercat. Tanti, quanti poscit, vin' tanti emam illam? CHAR. Auctariū adjicito vel mille numūm, plus quàm poscet. ¶ Aliquando pro requirere, exigere. Cæs. 4. bel Gall. Ad quos se celeriter, quum usus poscit, recipiunt. ¶ Hujus composita sunt, Apposco, quod est jure

posco, exigo, αἰτέω. Terent. in Heavt. Minas quidem jam decem habet à me filia, Quas pro alimentis esse nũc duco datas: Hasce ornamentis consequentur alteræ: Porrò hæ talenta dotis apposcent duo. ¶ Depoſco, vide suo loco. ¶ Expoſco, multum, seu importunè adeò, aut publicè poſco, ἐξαιτέω. Liv. lib. 1: Pacem precibus expoſcunt. Virgil. 3. Aeneid. Sed votis precibusq; jubent expoſcere pacem. ¶ Repoſco, quod meũ est repeto, ἀπαιτέω. Virgil. Parthosq; repoſcere signa. Plaut. in Curc. Quam tui virginem me repoſcis?

Poſitio, Poſitus, Poſitura, Vide PONO.

Poſſeſſor, Poſſeſſio, Vide POSSIDEO.

Poſsibĭlis, Vide POSSVM.

Pŏsſĭdĕo, poſſides, act. ſ. in Pandect. In dominio, seu potestate mea habeo: ex Antiquo nomine pos, quod potentem significabat, & verbo sedeo, ut possidere dicatur, qui potest sedere: id est, sedem atq; habitationẽ suam aliquo in loco collocare. [ישׁב jaráſch אחז achaz קנה kanáh. κτάομαι, κέκτημαι. Gal. Poſſeder. Ital. Poſſedere. Ger. Beſitzen. Bel. Beſitten. Hiſp. Poſſeer. Pol. Oſiadl'em. Vng. Birom. Ang. To poſſeſſe or haue.] Teren. in Andr. Quæ illius fuerunt, possidet. Idem in Adel. Quid hoc rei est? regnúmne Aeschine hic tu possides? Cic. pro Quintio: Omnia autem bona possessa non esse constituti, quòd bonorum possessio spectetur non in aliqua parte, sed in universis quæ teneri ac possideri possunt. Idem ad Attic. lib. 2: Si mentionem fecerint quo aliter ager possideatur. ¶ Possidere bona publicè, est quod *in manu regia ponere* dicimus.

Pŏsſēſſŭs, sa, sum. particip. [ירשׁ jaréſch. κτηθείς. Gal. Poſſedé. Ital. Poſſeduto. Ger. Beſeſſen Hiſp. Poſſedido. Pol Poſiadł y.] Ovid. 1. Amor. Eleg 2: Et possessa ferus pectora versat amor. Possidere bona ex edicto, est per adjudicationem, sive per decretum.

Pŏsſēſſŭs, us, ui, m. q. Possessio. [κτῆσις. Vn. Birodalom, birás.] Apuleius in Apologia: Nam & contrà plurimis rebus possessu careo, usu fruor.

Pŏsſēſſĭo, possessionis, f. t. In Pand. Est actus, sive ipsum jus possidendi. [ירשׁה jerusſcháh אחזה achazáh. κτῆσις, νομή. Gall. Poſſeſſion. Ital. Poſſeſſione. Ger. Ein beſitzung. Bel. Een beſittinge. Hiſp Poſſeſſion Pol. Wł'aſcią, oſiadł'oſcią. Vng. Birás bŏkseg. An. Poſſeſſion.] Cic. 2. Offic. Quinquaginta annorum possessiones movere, iniquum putabat. Item pro Quintio: Bonorum possessio spectatur, non in aliqua parte, sed in universis quę teneri & possideri possunt. ¶ Possessio fiduciaria, quæ ea conditione nobis traditur ut eam alteri postea restituamus. Liv. lib. 32: Nabidi eam tyranno velut fiduciariam (subaudi ex superioribus, possessionem) dare optimum visum, ut victori sibi restituerèt: si quid adversi accidisset, sibi haberet. ¶ Interdum Possessionis nomine intelligimus fundum, sive agrum, aliámve quamvis rem immobilem. Cic. in Catil. Qui magno ære alieno majores etiam possessiones habẽt. Idem in Parad. Etenim si isti callidi rerũ æstimatores, prata & areas magno æstimant, quòd ei generi possessionum nemo nocere potest, &c. Cic. ad Valeriũ: Is habet in Vŏlaterrano possessionẽ. Vide Posideo.

Pŏsſēſſĭuncŭlă, diminutivum. [τὸ κτησίδιον, τὸ κτημάτιον. Gall. Vn petit heritage, petite poſſeſſion. Ital. Piccola heredita. Ger. Ein kleine beſitzung Hiſp Pequenna heredad. Pol. Dziedźinka. Vng. Birasotska bŏksegetske. Ang. A litle heritage or poſſeſſion.] Cic. ad Att. li. 13: Credas velim mihi majori offensioni esse quàm delectationi, possessiunculas meas.

Pŏsſēſſŏr, poſſeſſoris, m. t. Qui possidet. [ישׁב joréſch. ὁ κεκτημένος. Gall Poſſeſſeur. Ital. Poſſeſſore, poſſeditore. Germ Ein beſitzer. Hiſp Poſſedor, ò que poſſee. Pol. Ten ktori poſiadł'. Vng. Biro, bŏkŏs. An. That enioyeth or poſſeſſeth.] Liv 3. ab Vrbe: Ita sine querelis possessorum, plebem in agros ituram, civitatem in concordia fore. Virg 9. Eglog. Quod nunquã veriti sumus ut possessor agelli Diceret: Hæc mea sunt, veteres migrate coloni.

Pŏsſēſſōrĭus, ad possessionem pertinens. [Vn. Birodalomhoz bŏkséghez valo.] Iavolenus D. lib. 8. Tit. 1. l. 2: Ego puto usum ejus viris pro traditione possessionis accipiendũ esse. Ideoq; interdicta veluti possessoria constituta sunt.

Pŏsſēſtrīx, possestricis, f. t. [ירשׁת jeréſcheth.] ut Possestrix monilis apud Afranium, referente Nonio.

Pŏsſēſsīvus, possessiva, possessivum, ut nomen possessivũ, quo res possessa significatur. κτητικός. ut Evandrius ensis, qui ab Evándro possidetur: Aedes regiæ, quas rex possidet.

Pŏſſum, potes, potui, ex pos & sum, Quasi pos sum: id est, potens sum: pos enim antiquis erat potens. [יכול jachól. δύναμαι. Gall Pouuoir, auoir puiſſance. Ital. Potare. Germ. & Bel. Mögen. Hiſp. Poder. Pol. Moge. Vng. Meg lehet. Ang. To may, to haue power.] Constituitur quandoq; cum ablativo. Liv. lib. 10. ab Vrbe: Pecunia deinde qua multum poterant freti, socios ex hostibus facere Gallos conantur. Habet aliquando post se accusativum, sed hoc non nisi per subauditionem alterius verbi. Virgil. 8 Eglog. non omnia possumus omnes. subaudi facere, vel præstare. Sæpiùs ponitur sine casu. Plaut. Non hic ut possit edit: sed posse cupit, ut edat. ¶ Ponitur aliquando pro valere, & bene habere. ὑγιαίνειν. Cic. 1. Tusc. Nihil enim dolet nisi pes, possunt oculi, potest caput, latera, pulmones, possunt omnia. ¶ Dicimus venustè, Potest fieri, pro possibile est: Nõ potest fieri, pro impossibile est. Aliquando solùm potest ponitur, nec exprimitur fieri. Plaut. in Pseud. Potest ut alii ita arbitrentur, ego ut nè credam tibi. Cicer. ad Lentulum: Poterat utrunq; præclarè, si esset fides, &c. id est, utrunq; poterat fieri. ¶ Iungitur interdum accusativo cum præpositione apud, & valeo significat: ut, hic apud principem plurimùm potest: hoc est, valet, vel habet magnam autoritatem apud principem. Cicer. 5. Verr. Loquebantur enim decumani palàm, & præter cæteros is qui apud istum plurimùm poterat, &c.

Pŏſt-pārtōrēs, Sunt nostri Successores & hæredes, qui post nos nostra adepti bona possident. Plaut. in Truculento: Vnde anteparta demus post-partoribus.

Pŏtĕſſum, Veteres dicebant quod postea possum, δυνατός. Terent. in Eunuch. At pol ego amatores audieram mulierũ eos esse maximos, Sed nihil potesse. Plaut. in Aulul. Censén' talẽtum magnum exorari potesse Ab isto sene?

Pŏtēſtŭr, pro potest, Frequens apud antiquos, Nonio teste. Pacuvius: Si qua potestur investigari via. Lucretius lib. 3: Quod tamen expleri nulla ratione potestur.

Pŏtēns, tis, om. t. Tàm participiũ quàm nomen, à possum. [δυνατός. Gall. Qui peut, puiſſant. Ital. Potente, che vale aſſai Ger. Vermögen/mechtig. Bel. Machtich. Hiſp. Poderoſo ò ſennor. Pol. Mocny. Vn. Hatalmas. Ang. That hath power or is able.] Sed quãdo participiũ est, tempus significat, & accusativo jungitur, vel verbo infinito, nec comparationem accipit: ut multa potens, potẽs pugnare. Quando verò nomẽ, caret tempore, & genitivo jungitur, & comparationem accipit. Liv. lib. 26: Dum liber, dum mei potens sum, effugere morte, &c. Cicero Attic. lib. 2: Potentissimorum hominum contumaciam nunquam tuli. Duo reges potentissimi, apud eundem pro Lege Manilia: Potens imperii, qui imperium obtinet. Potens regni: id est, regno maturus Livius: Iuvenem jam esse dictitans, ac regni potentem. Idem 8. ab Vrbe: Inter sarcinas objacentes, neq; pugnæ: neque fugæ satis potentes, cæduntur. Potens viri virgo: id est, nubilis, & viro matura: Diva potens uteri. Ovid. 9. Metamorph Ilithyam intelligit, quam Latinè nos Lucinã vocamus. ¶ Potens cum ablativo. Virgil. 1. Aeneid. Terra antiqua, potens armis, atq; ubere glebæ. Ovid. Epist. 13: Classe virisq; potens. ¶ Potens substantivum. Lucan. lib. 1: Ausus & armatos plebi miscere potẽtes. Cic. pro Domo sua: Itaq; quum tu florens & potens per medium forũ popularis volitares, &c. Hujus contrarium est impotens, de quo suo loco. A quibus potentia, & impotentia, potenter, & impotenter.

Pŏtenter, adverbium. [ἰσχυρῶς, δυνατῶς Gall. Puiſſamment. Ital. Valeroſamente, conforza. Ger Gewaltiglich/vermögentlich. Hiſp. Poderoſamente. Pol. Mocnie. Vng Hatalmaſſan. Ang. Mightelie.] Horat. in Arte: cui lecta potenter erit res. Quint. lib. 4. cap. 14: Quod in altercatione fit potentius.

Pŏtēntĭă, æ, f. p. Potestas sive vis. [יכולת jechóleth כוח choach. δύναμις. Gall Puiſſance, force, autorité. Ital Potenza poſſanza, forza. Ger. Macht vñ gewalt/vermögenheit. Hiſp. Potencia ſennorio. Pol. Mocnoſć. Vng. Hatalom. Ang. Power, might.] Virgil. 1 Georgic. Ne tenues pluviæ, rapidíve potentia solis Acrior, &c. ¶ Crebrò pro autoritate, & opibus usurpatur. Cic. 2. de Invent. Potentia est, ad sua conservanda, & alterius obtinenda idonearum rerum facultas. ¶ Differunt autem secundum Priscianum, Potentia, & Potestas: quòd Potestas magis pro vi accipitur, Potẽtia pro dominatione. Cic. 3. Offic. Qui omnia certa & honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur. Plin. Epist. 7. lib. 3: Fuit inter principes civitatis sine potentia, sine invidia.

Pŏtēntātŭs, us, m. q Potẽtia, principatus. [שׁלטון schiltón. δυναστεία. Gall Domination, autorité. Ital. Potentato. Ger Ein gewalt oder Herrſchafft/ der ſtand der Gewaltigen. Hiſp. Sennorio, potencia, Pol. Panſtwo. Vng Vraſag: hatalmaſſag. Ang Power, autoritie.] Cæs. 1. bell. Gall. Hi quũ tantopere de potentatu inter se multos annos contenderent, &c. Liv. 6 bell. Pun. At ille cùm ab re aversus, tum æmulo potentatus inimicus, rẽ Annibali aperit.

Pŏtēſtās, tis. f. t à verbo Possum deducitur: [יכולת jechóleth כוח choach שׁלטון ſchiltón. δύναμις, ἐξουσία. Gall Puiſſance, ſeigneurie. Ital. Potenza. Ger Gewalt Hiſp. Potentia ſennorio Pol. Mocnoſć. Vng. Hatalom. Ang. Power, lordship, might.] & multa significat, ut Paulus inquit l. Potestatis. de Verbor signific. Nam in persona magistratuum, imperium significat: in persona liberorũ, patriam autoritatem: in persona servorum, dominium. At quum agimus de noxæ deditione quum eo qui servum non defendit, præsentis corporis copiam & facultatem. ¶ Potestates etiam ipsi dicuntur, qui potiuntur rerum, atque in potestate constituti sunt, quos Græci δυναστὰς vocant: & hi qui magistratus gerunt, & habent merum imperium: hoc est, gladii potestatem, ut ajunt, ad animadvertendum in facinorosos homines,

homines, & judiciis præsunt. Vndę non ineptè Prætores urbis, vulgò nunc *potestates* dicuntur. Suet. in Claudio: Iurisdictionem de fideicommissis, quotannis & tantùm in urbe delegari magistratibus solitam, in perpetuũ: atq; etiam per provincias potestatibus demandavit. Plin. lib. 29. cap. 4: Pingue draconis in pede dorcadum nervis cervinis adalligatũ in lacerto, victoriam judiciorũ conferre existimant: primum spondylum, aditus potestatum mulcere. ¶ Potestas item pro consilio & ratione Hinc exire aliquem de potestate dicimus, mẽtis impotem fieri. ἐξεστηκέναι. ut apud Cic. 4. Tusc. Iratos propriè dicimus exisse de potestate: id est, de mente & consilio esse dejectos. ¶ Varius est hujus vocis usus. Dicimus enim, dare potestatem alicujus rei cuipiam. Deferre alicui alicujus rei potestatem. Facere potestatem. Facere potestatem alicujus adeundi, & conveniendi. Habere potestatem alicujus rei: Habere aliquem in sua potestate. In potestate alicujus esse: id est, alicui obtemperare, & ejus consilium sequi. Non solùm eorum est, qui coacti parent, sed qui sua sponte, & tanquam autorem rerum sequuntur, quàs gerunt. Permittere potestatem alicui alicujus rei. Pervenire in potestatem alicujus. Ponere quippiam in potestate alicujus. Privare potestate aliquẽ quicquam faciendi. Reddere potestatem alicui alicujus rei. Redigere aliquem in suam potestatem. Redire in potestatem. Sub potestate alicujus esse. Suscipere in potestatem. Dimittere ex potestate. Tenere aliquem in sua potestate. Tradere potestatem alicui alicujus rei. Venire in potestatem alicujus. ¶ Dicimus quoque, Potestas tua est, pro Tu potes. Quæ tum erat potestas, dixit Cicero pro Cluentio, pro Quod tum poterat fieri. Orationes in quibus verbũ possum ponitur, efferri possunt eleganter per nomen potestas. Terent. in Andr. Cujus tibi potestas summa servandi datur: id est, quem potes servare. Ibidem: Potestas fuit liberiùs vivendi: id est, potuit liberiùs vivere. Cicer. pro Quintio: Potestas tibi fuit quotidie hominem admonendi: id est, potuisti quotidie hominem admonere. Plautus in Stic. Malefaciendi est mihi potestas: id est, possum malefacere.

Pŏtēstam, pro potestate veteres usurparunt. Plautus: Neq; desidiæ in otio operam dedisse, neq; potestam sibi fuisse, adeò arctè cohibitum esse à patre.

Pōssĭbĭlĭs, possibile, om. t. dicitur quod fieri potest: cui opponitur Impossibile. [δυνατόν. Gall. *Possible.* Ital. *Possibile.* Ger. Mǒglich. Hisp. *Cosa que puede ser.* Pol. *Możny.* Vng. *Lehetseges.* Ang. *Possible, that may be.*] Plautus in Sticho: Possibile est tandem Stantem stanti suavium dare amicum amicæ? Quint. lib. 3. cap. 8. possibile, durum ait esse vocabulum, sed necessariũ, quum aliud non habeamus: Melius ergo (*inquit*) qui tertiam partem fecerũt δυνατὸν, nostri possibile nominant, quæ ut dura videatur appellatio, sola tamen est.

Pŏst, prępositio, quę & cõposita, & separata invenitur. [אחר *achár.* μέτα. Gall. *Apres.* Ital. *Dapoi, dopo.* Ger. Nach/hinder. Bel. Nae. Hisp. *Despues.* Pol. *Potim.* Vng. *Vtan.* Ang *After.*] Separata ordinem demonstrat sive loci, sive temporis, sive alicujus alterius rei: & deservit accusativo. Virg. 9. Aeneid. Sed magnũ metuens se post cratera tegebat. Idem 1. Eglog. Post, aliquot mea regna videns, mirabor aristas. Horat. li. 1. Epist. O' cives, cives quærẽda pecunia primũ est Virtus post nũmos. ¶ Quãdoq; loco adverbii, postea usurpatur, & hoc quando nulli casui servit, aut quando jungitur ablativo. ὕστερον. Virgil. 1. Aeneid. Pòst mihi non simili pœna commissa luetis. Salust. Vbi Periculum advenit, invidia atq; superbia pòst fuêre. Cum ablativo. Virgil. 6. Aeneid. - ille admirans venerabile donum Fatalis virgæ, longo pòst tempore visum. In compositione eandem ferè habet significationem quam separata: ut Postpono, Posthabeo, Posthac, Postea.

Pōstĕă, componitur ex post & ea, Exinde, deinde. [אחר כן *achár chen* אחרי כן *acharé chen.* ἔπειτα μετέπειτα. Gal. *Apres, depuis, apres ce.* Ital. *Dapoi.* Ger Darnach/demnach. Bel. Daerna. Hisp. *Despues.* Pol. *Napotim.* Vng. *Azvtan.* Ang. *Afterward.*] Salust. in Catil. Postea Piso in citeriorem Hispaniam Quæstor pro Prætore missus est. Hinc fit posteaquã, ἐπειδή, sicut à post, postquam: quæ ambæ connexivæ particulæ sunt, quibus prædictis sequentia connectuntur. Cicero Plancó: Et abfui proficiscens in Græciam, & posteaquam de meo cursu reipublicæ sum voce revocatus, nunquam per Marcum Antonium quietus fui. Aliquando inter postea & quàm, interponitur verò, & significat, sed postea quàm. Cicero Appio: Postea verò quàm ita cœpit. ¶ Grammatici docent ultimam syllabam adverbii Postea, esse producendam, quemadmodum videmus fieri in similibus adverbiis antea, præterea, interea, propterea, & si qua sunt id genus alia. Apud Ovidium tamẽ ferè semper corripitur: ut lib. 1. Fasto. Postea mirabar cur non sine litibus esset Ille dies. Et alibi: Qua semel ámissa postea nullus eris.

Pŏstĕrgo, μεθέπομαι, posthabeo, relinquo, postpono, & quasi post terga jacio: à quo Postergator, & postergatio.

Pōstĕrŭs, a, um, Temporis ordine subsequens: ut postera dies: id est, sequens. [אחרון *acharón.* ὕστερος, ἑπόμενος. Gall. *Qui suit apres, suivant.* Ital. *Chi seque appresso, subsequente.* Ger Das nachgehendig. Hisp. *Cosa siguiente despues de otra.* Pol. *Zadny, ostatny.* Vng *Kõvet kõzendo azutan valo.* Ang. *That commeth after.*] Virgil. 4. Aeneid. Postera Phœbæa lustrabat lampade terras. Cic. 4. Verr. Id ei postera die venit in mentem, è lege Rupilia sortiri dicas oportere. Ibidem: Postero anno L. Metellus mentionem tui census fieri vetat. ¶ Hinc posteri dicũtur, quicũq; ex nobis & post nos etiã ex aliis nascetur. [μεταγενέστεροι, ἐπίγονοι. Gall. *Successeurs, ceux qui viennent ou sont nez apres.* Ital. *Nostri descendenti, che vengono dopo di noi.* Ger. Die Nachkomẽn/Nachfahren. Hisp. *Los descendientes, generacion venidera.* Pol. *Potomkowie.*] Cicer. 3. de Natura deorum: Expectantur hæ pœnæ à liberis, à nepotibus, ac posteris. Plin. lib. 12. cap. 1: Tam digna miraculo, ut Licinius Mutianus prodendum etiam posteris putarit. ¶ In posterum prospicere, in posterum differre: hoc est, in posterum tempus. Cicero pro Muræna: Sapiens ac multa in posterum prospiciens. Idem ad Atticum: Distulimus sermonem in posterum. Hujus antitheton est In præsens. Cicero in Catil. Magna tempestas invidiæ, si minus in præsens, at in posterum impendet. ¶ Posteri pedes: hoc est, posteriores qui post primos sunt, ὀπισθιοι. ¶ Postero, absolutè, pro postero die. Tacit. lib. 4: Idemq; quum postero ad quæstionẽ traheretur. Hinc deducitur Præposterus: hoc est, perversus, qui rerum ordinem perturbat. ἀπρεπὴς. Cicero. Cass. Præposteros habes tabellarios: etsi me quidem non offendunt: sed tamen quum à me discedunt, flagitant literas: quum ad me veniunt, nullas afferũt. Quintil. Prępostera rès occidere, deinde erubescere. ¶ Prępostera libido, nefandum masculæ libidinis flagitiũ, quo naturæ sexusq; ordo pervertitur, κατακυβοσύνη.

Pōstĕrĭŏr, & hoc posterius, comparativum. [אחרון *acharón.* ὕστερος. Gall. *Qui vient apres, qui suit apres, posterieur.* Ital. *Chi segue, che viene appresso, qui vien dietro.* Ger. Das nachgehende/ nachfolgende. Hisp. *Postrero entre dos.* Pol. *Zadni.* Vng. *Vtolb valo vtolso.* Ang. *That foolloweth after.*] Vnde posteriora in animali dicuntur quę à tergo sunt, & à facie aversa. Cic. 12. Phil. Posteriores cogitationes (ut ajunt) sapientiores solent esse. ¶ Interdùm idem est quod vilior, abjectior, & minoris pretii. Idem Att. lib. 10: Quorum utrique semper patriæ salus & dignitas posterior. sua dominatione, & domesticis commodis fuit. Idem 5. Philip. Tu verò ita vitam, corpusq; servato, ita fortunas, ita rem familiarem, ut hæc posteriora libertate ducas. Idem in Pison. Nihil isto posterius, nihil nequius. Terent. in Adelph. Si id fit dando, atq; obsequendo, non posteriores feram. Vbi Donatus: Nõ posteriores fetam, subauditur, partes. ¶ Posteriora & Superiora opponuntur. Cic. 3. de Orat. Pariá esse debent posteriora superioribus.

Pōstrēmŭs, superlativum, Vltimus, [אחרון *acharón.* ὕστατος. Gall. *Tout le dernier.* Ital. *Vltimo.* Ger Der allerletst/der hinderist. Hisp. *Postero vltimo.* Pol. *Ostatny.* Vng *Legvtolso.* Ang. *The last of all.*] Terent. in Phorm. Hæc denique ejus fuit postrema oratio. ¶ Postremos homines, pro perditissimis, & sceleratissimis, dixit M. Brutus in Epistol. ad Cic. Quòd si Romanos nos esse meminissemus, non audacius dominari cuperent postremi homines, quàm id nos prohiberemus. Cicero pro Roscio Amerino: Sin autem id actum est, idcirco arma sumpta sunt ut homines postremi pecuniis alienis locupletarentur, & in fortunas unusquisq; impetum facerent, &c.

Pōstrēmĭssĭmŭs, veteres pro postremo dixerũt. ὕστατος, quemadmodũ & postremitas pro extremitate: ut annotavit Sipontinus. Gracchus apud Aulum Gell. lib. 15. cap. 12: Omnium nationum postremissimum, nequissimumq; existimatore.

Pŏstĕrĭŭs, adver. Postea, Posteriore loco, paulò pòst. [אחר כן *achár chen* אחרי כן *acharé chen* ὕστερον. Gall. *Apres, depuis.* Ital. *Dapoi.* Ger. Darnach/nachwertz/nachmalen. Hisp. *Despues.* Pol. *Nażatek.* Vng. *Vtolb.* Ang *Afterward.*] Plaut. in Epid. Vos priores esse oportet, nos posterius dicere, Quod plus sapitis. Plaut. in Amphit. Ne tu posterius in me culpam transferas. Cic. 6. Ver. Tum mittit Rex ad istum: si sibi videatur, ut reddat: jubet iste posterius ad se reverti.

Postrēmŏ, adverbium ordinis, Deniq;, ultimo loco, tandem. [τὸ ὕστατα, τὸ τελευταῖον. Gall. *Finalement, pour la derniere fois, a la parfin.* Ital. *Vltimamente, finalmente.* Ger Zuletst/endlich Bel Ten laetsten. Hisp. *Posteraray, vltimamente.* Pol *Ostatnie.* Vng. *Vtozor, vegezetre* Ang. *At the last.*] Salust. Postremò omnibus modis pecuniam trahunt Pro eodem: Ad postremum æque dicitur. In posterum verò, significat in futurum tempus. τὸ λοιπόν. Quintil. lib. 1: Multa linguæ vitia nisi primis eximantur annis, inemendabili in posterum pravitate durantur.

Pōstrēmùm quoque superlativum adverbialiter ponitur: ut ultimùm. Terent. in And. Si id facis, hodie postremùm me vides.

Pŏstĕrĭtās, .posteritatis. f. t. Ipsi posteri, vel ætas subsequens. [אחרית *acharith.* οἱ μεταγενέστεροι, οἱ ὄπισθεν οἱ. Gall. *Posterité.*

Ital. *Posterità.* Ger. Die Nachkommuß deren ſo nach uns ſeyn werden. Hiſpan. *La generacion venidera, los descendientes.* Pol. *Potomſtwo.* Vng. *Maradek* Ang. *Posteritie.*] Cic. in Læl.: Quo in genere ſperare videor, Scipionis & Lælii amicitiam notam posteritati fore. Idem 1. Tusc. Quum optimus quisque maximè posteritati servit. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 5: Quam laudem à sera posteritate ferat.

Pōſtĕro, pen. corr. act. inconſeq. Postpono, Posthabeo, [אחר *bazáh. ὕστερον τίθεμαι.* Gall. *Postposer, estimer moins.* Ital. *Posporre.* Ger. Nachſetzen/ringer ſchetzen. Hiſp. *Posponer.* Pol. *Na zad kladę.* Vng. *Vtol vetȯm.* Ang. *To estime lesse.*] Plin. lib. 3. cap. 4. de Narbonenſi provincia loquens: Vrbibus, & agrorum cultu, virorum, morumq; dignatione, amplitudine opum, nulli provinciarum postferenda.

Po ſtfŭĭt. Posthabitum est. Saluſt. Sed ubi periculum advenit, invidia, atq; ſuperbia postfuêre. Budæus.

Pōſtgĕnĭtī, diviſis dictionibus, Posteri. [οἱ μετὰταῦτα γενόμενοι. Gall. *Nés, engendrez ou provenus apres.* Ital. *Che vengono dopo di noi.* Ger. Die nachkommen/ſo hernach geboren werden. Hiſp. *Los descendientes.* Pol. *Potomkowie.* Vng. *Vtunnunk valok.* Ang. *The posteritie.*] Horat. 3. Carm. Ode 24: Clarus pòſt genitis.

Pōſthăbĕo, es, act. ſ. Postpono, postfero, vilius pendo. [אחר *bazáh. ὕστερον τίθεμαι, ὀλιγωρῶ, περὶ ἐλάττονος ποιῶ.* Gall. *Postposer, preferer.* Ital. *Posporre, posponere.* Ger. Geringer halten/hindan ſetzen/ fur minder achten. Hiſp. *Posponer.* Pol. *Mnieywaze.* Vng. *Vtanna vetȯm rozzabnak itelȯm.* Ang. *To put back, to estieme lesse.*] Terent. in Phorm. Nam omnes posthabui mihi res, ita ut par fuit: Post quam tantopere id vos velle animum adverteram. Virgil. 7. Aegloga: Posthabui tamen illorum mea seria ludo. Cicer. 5. Tusc. Vt omnibus rebus posthabitis, totos ſe in optimo vitæ ſtatu exquirendo collocarent.

Poſthac, Deinceps, in futurũ, quaſi poſt hoc tẽpus. [אחר כן *achár chen* אחרי כן *acharé chen. μετὰ ταῦτα, τὸ λοιπὸν, ἐις τ' ἐπειτα.* Gall. *Doresnauant, cy apres à l'auenir.* Ital. *Per l'innanci, da qui à dietro, per l'auenire.* Ger. Furhin/oder hernach. Bel. Hiernae. Hiſp. *De qui adelante.* Pol. *Potym.* Vng. *Ez vtan.* Ang. *Afterward.*] Sicut antehac, ante hoc tẽpus. Terent. in And. poſthac quas facient de integro comœdias. Vide Vallam lib. 2. cap. 57.

Pōſthŭmŭs, penult. corr. ex poſt, & humus componitur, Qui poſt mortem parentis natus eſt, quaſi poſt humatum: hoc eſt, ſepultum patrem natus. [ὀψίγονος. Gall. *Qui est ne apres la mort de son pere, posthume.* Ital. *Nato poi che è morto suo padre.* Ger. Der nach ſeines Vatters tod geboren iſt. Hiſp. *El que nasce despues de muerto el padre.* Pol. *Ten ktory sie posmierczi oyczowskiey mierodzieł.* Vng. *Attya halala vtan zwletȯt.* Ang. *He that is borne after his fathers death.*] Plautus in Aulul. Poſt mediam ætatem, qui mediam ducit uxorem domum, Si eam ſenex anum prægnantem fortuitò fecerit, Quid dubitas quin ſit paratum nomen puero poſthumus? Cicer. 3. de Finibus: Dicuntq; ut liberis conſultum velimus, etiamſi Poſthumi futuri ſint. ¶ Poſthumum tamen non eum ſignificare tantùm, qui patre mortuo, ſed & qui poſtremo loco natus eſt; Ceſellius Vindex ex verſibus Virgilianis diſputat apud Gellium lib. 2. cap. 16: Itaq; nonnulli etiam ſine aſpiratione ſcribunt.

Pōſthŭmŭs, ma, mum, pro Futuro, & ſequenti, & poſtero. Vnde & Apuleius Poſthumam ſpem dixit. Virgil 6. Aeneid. tua poſthuma proles. Cic. pro Cæcin. Filius poſthumus.

Pōſtīcum, poſtici, pen. prod. à pòſt ſtando, n. ſ. Oſtium eſt in poſteriore parte ædium. [πυλὶς ὀπίσω. Gall. *Le derriere, ou l'huis de derriere d'vne maison.* Ital. *Postico, luscio de dietro della casa.* Ger. Ein hinderthür. Hiſp. *El postico detras dela case.* Pol. *Tel' zad.* Vn. *Fwl ayto.* Ang. *A gate on the back side of an house.*] Plaut. in Sticho: ſed quum cogito, Potiùs quàm in dividiam veniam, eſt etiam hic oſtium. Aliud poſticum noſtratum harumce ædiũ: Eà ibi opſonatum, eâdem referam opſonium. Horat. libro 1. Epiſt. Atria ſervantem poſtico falle clientem. ¶ Pro eodem etiam poſtica fœminino genere dicitur. Ammianus: Per poſticam ingreſſus, refertam inveni confluente ex finitimis virili & muliebri ſexu: quo verbo ipſum quoque Varronem uſum eſſe Nonius teſtatur. ¶ Poſtica etiam augures appellabant plagam Septentrionalem, propterea quòd qui inaugurabantur, hanc cœli partem à tergo habebant, facie in meridiem converſi, quam idcirco anticam vocabant. Occaſum autem dexteram appellabant, quemadmodũ Ortum ſiniſtram. ¶ Itẽ poſtica, linea eſt in agris dividendis, quæ ab Oriente in Occidentem ſpectat. Omnia deniq; quæ poſt nos ſunt, poſtica dicuntur: & quæ ante nos, antica.

Pōſtĭcŭlă, læ, diminutivum à poſtica. Idem ſignificans. ὑπαιθρόδομος. Apuleius: Per quandam brevem poſticulam intrò vocat me.

Pōſtĭcŭlŭm, li, aliud diminutivum ejuſdem ſignificationis. Plaut. in Trin. Poſticulum hoc recepit, quum ædes vendidit. Ibidem: Vbi nunc filius meus habitat? S. hic in hoc poſticulo.

Pōſtĭcŭs, a, um, adjectivum eſt, Quod poſt nos eſt. [אחרון *acharón.* ὀπίσθιος. Gall. *Qui est derriere.* Ital. *Chi è dietro.* Ger. Das dahinden oder hinderwerts iſt Hiſp. *Los qué es detra.* Pol. *Zadny.* Vng. *Vtannam valo.* Ang. *That is behind.*] Quando verò anticam & poſticam dicimus, ſubauditur nomen pars, vel aliud ſimile. Perſ. Satyr. 1: ⁂ poſticæ occurrite ſannæ: hoc eſt, irriſioni factæ à parte poſteriore. Auſon. poſtico vulnere foſſor.

Pōſtĭcæ, arum, Abſq; adjunctione alterius, veteres hoc nomine interiores templorum fores vocabant, quemadmodum anticas anteriores. Cornutus in Perſium Satyr. 1.

Poſtĭdĕă, poſt id, ſive deinde. Plautus in Sticho: Quin æquius eſt nos potiorem habere te, poſtidea viros noſtros. Ibidem: Poſtidea loci ſi hoc edixerit.

Pōſtĭlĕnă, poſtilenæ, pen. prod. f. p. Incurvũ lignũ, ſive craſſius lorum quod ſub jumenti cauda ponitur: à pòſt ſtando (ut volunt) dictum, quòd poſteriorem jumentorũ partem exornet. [ὑπαγὶς Gall. *Vne croupiere.* Ital. *Groppiera.* Ger. Das affterges reid oder ſchwantzgereid an einem Pferd / der riemen oder das holtz ſo man den Roſſen vnnd auch den geladnen Mantlthieren vnder den ſchwantz thut. Hiſp. *El ataharre ò grupera.* Pol *Pochwy.* Vng *Far metring, far ham.* Ang. *A crupper of an horse.*] Plautus in Cal. Ita te aggerunda aqua curvum faciam probè, ut poſtilena poſſit ex te fieri. Contrà, antilena dicitur, qua pectus cingitur, τὸ στερνιδιον.

Pōſt-illă. Duæ dictiones in unam conjũctæ per ſubunionem, idem ſignificantes quod adverbium poſtea, autore Donato. Terent. in Eunucho: Tute ſcis poſt-illa quàm intimum habeam te.

Pōſtēs, m. t. In ædificiis dicuntur latera oſtiorum, ex lapide, lignove, quorum alter fores ſuſtinet cardinibus affixos, alter ſeram recipit & repagula quum oſtium clauditur. [סטים *ſippim* מזוזת *mezuzóth. παραστάδες.* Gall. *Les posteaux d'vn huis, ausquels il est attaché & fermé.* Ital. *Le balestrate delle porte ò le porte.* Ger Die thürpfoſten oder thürgeſtell. Hiſp. *Las puertas para cerrar, ò el batidor dela puerta.* Pol. *Podwoie.* Vng. *Ayto ragajto.* Ang. *The dore cheekes or postes that the dore hangeth vpon and is shut by.*] Virgil. 2 Aeneid. Hærent parietibus ſcalæ, poſtesq; ſub ipſos Nitũtur gradibus. Idem 7. Aegloga. hic plurimus ignis Semper, & aſſiduâ poſtes fuligine nigri. Idem 2. Aeneid. emoti procumbunt cardine poſtes. Cic. pro Domo ſua: Parietibus, tectis & poſtibus meis bellum intuliſti.

Pōſtlīmĭnĭum, poſtliminii, n. ſ. ex poſt & limen componitur: quæcunque enim à nobis ad hoſtem perveniunt, quum à noſtro limine exierint, ſi poſt ad idem limen revertantur, poſtliminio redeunt ἐπαναπάμπεσθαι. Feſtus: Poſtliminio receptus eſt ſi qui extra limina: hoc eſt, terminos provinciæ captus fuerat, rurſus ad propria revertitur. Paulus Iuriſconſultus de Cap. l. Poſtliminium. Poſtliminium eſt jus amiſſæ rei recipiendæ ab extraneo, & in ſtatum priſtinum reſtituendæ, inter nos & liberos populos, regesq; moribus ac legibus cõſtitutum. Nam quod bello amiſimus, aut etiam circa bellum, hoc ſi rurſus recipiamus, dicimus poſtliminio recipere, id quod naturali æquitate introductum eſt: ut qui per injuriam ab extraneis detinebatur, is ubi in fines ſuos rediſſet, priſtinum jus ſuum reciperet. Servius Sulpitius Iuriſcõſultus, referente Cicerone in Topicis, in dictione poſtliminium, nihil notandum putavit niſi particulam poſt, reliquam vocabuli partem ſolum additamentum putabat, tanquam liminium nihil ſignificaret: ſicut tullium, ſupplementum eſt in meditullio. Scævola autem putavit poſtliminium, ex duabus dictionibus, poſt, & limen eſſe compoſitum. Poſtliminio quietis, apud Apuleium, ſignificat poſt quietem. Nam reverſio quædam poſtliminii vocabulo ſignificatur. Poſtliminio mortis: id eſt, reverſione à morte & poſt mortem.

Pōſtmĕrĭdĭānŭs, Vide POMERIDIANVS.

Pōſtmĭtto, tis, act. t. Poſthabeo, negligo: parvi, aut nihili facio. [אחר *bazáh. ὀλιγωρῶ ἐλάττονος ποιῶ.* Gall. *Postposer.* Ital. *Posporre.* Ger. Minder oder ringer achten. Bel. Laten varen. Hiſp *Posponer.* Pol. *Wzgarozam, zaniedbuie waze.* Vng. *Hatra vetȯm, meg vetȯm semminek itelȯm.* Ang. *To sett litle by, or estieme lesse.*] Cic. pro Cælio: Quod in alicujus agreſtis periculo non poſtmitterer, id homo eruditus in inſidiis doctiſsimi hominis diſsimulandũ puraret?

Pōſtmŏdum, pen. corr. Poſtea, quaſi pŏſt modŏ. [אחר כן *achár chen* אחרי כן *acharé chen. ὕστερον.* Gall. *Apres ce, puis apres.* Ital. *Poco poi, poi poco appresso.* Ger. Hernach/nachwerts/nachmaalen. Bel. Daernd. Hiſp. *Despues.* Pol. *Potym.* Vng. *Ez vtan.* Ang. *Afterward.*] Liv. li 1. ab Vrbe: Sæpè ex injuria poſtmodum exortam gratiam. ¶ Dicitur & poſtmodŏ. Idem lib. 4: Si Ardeates ſua tempora expectare velint, arbitriumq; Senatui levandæ injuriæ ſuæ permittant, fore ut poſtmodò gaudeant ſe ita moderatos.

Pōſtŏmis, poſtomidis, ἐπιστόμις, Ferrum eſt, teſte Nonio, quod ad cohibendam equorum tenaciam, nanbus; vel morſui imponitur. [Pol *Kawecząn*; item *kraganiecz*. Ang. *Barnacles; an instrument*

stramẽt ſett on the noſe of vnruly horſes.]Lucilius:Poſtomides huic ingentes de naribus pendent.

Pŏſtpōno, poſtponis, poſtpoſui, poſtpoſitum, act. 1. Retrò pono, poſthabeo, poſtfero. [מאח *baxáh.* ἀφὲ ὑλάττου ϖιῶ. Gal. *Poſtpoſer, eſtimer moins.* Ital. *Poſporre.* Ger. Nachſetzen einem andern das für gröſſer geachtet wirdt / für geringer halten. Hiſp. *Poſponer.* Pol. *Lekce waże, przekł'adam.* Vng. *Hatal vetõm.* Ang. *To poſpone, to eſteme leſſe.*] Plin. li. 13. cap. 19: Cyrenaica regio loton ſuæ poſtpoſuit paliuro. Ovid. 6. Metam.. vosq; eſt poſtponere natis Auſa ſuis. Horat. 1. Epiſt. 18: Dormiet in lucem: ſcorto poſtponet honeſtum Officium. ¶ Aliquando ponitur pro omittere, vel intermittere. Cic. F. ad Tironem: Omnia poſtpoſui, dummodo pręceptis patris parêrem. Cæſ. 6 belli Gall. Vt omnia poſtponere videretur, conſilium in Lutetiam Pariſiorum transfert.

Pōſtprĭncĭpĭă, Dictio cõpoſita, qua Varro apud Gellĭũ utitur, lib. 16. cap. 18. pro progreſſu rei alicujus qui principia ſubſequitur. Voluptas autem (*inquit*) vel utilitas talium diſciplinarum in poſtprincipiis exiſtit, quũ perfectæ abſolutæq; ſunt: in principiis verò ipſis, ineptæ & inſuaves videntur.

Poſtquam, & poſteaquam, Connexivæ particulæ ſunt, quibus dicta ſequentibus connectuntur. [ἐπειδή. Gall. *Apres que, depuis que.* Ital. *Poi che.* Ger. Nach dem. Hiſp. *Deſpues que.* Pol. *Potim.* Vng. *Minek vtauna.* Ang. *After that.*] Virg. 3. Aeneid. Poſtquã altos tetigit fluctus. Vide POSTEA.

Poſtrēmŭs, adjectivum, Poſtremò, adverbium, Vide POSTERVS.

Pōſtrīdiĕ, adverb. Poſtero, vel ſequenti die. [מחר *machár,* τῇ ὑςεραίᾳ, τῇ ἐπιόυῃ. Gall. *Le lendemain.* Ital. *Il giorno ſeguente.* Ger. Morderige / den nechſten tag darnach. Hiſp. *Vn dia deſpues.* Pol. *Nazaiutrz.* Vng. *Masod hap honap.* Ang. *The day following.*] Sicut contrà pridie priore, vel præcedente die. τῇ ϖροτεραίᾳ. Gellius putat pridie dictum eſſe quaſi priſtinò die. Verba ejus ſunt hæc lib. 19. cap. 24: Die priſtini eodem modo dicebatur, quod ſignificabat die priſtino: id eſt, priore, quod nunc dicitur *Pridie* dicitur, converſo compoſitionis ordine, quaſi priſtino die. Feſtus verò (cui magis accedendum puto) compoſitionem pridie antiquam eſſe docet. Privignus, *inquit,* dictus eſt, quòd antequam mater ſecundò nuberet, eſt progenitus. Pri enim antiqui pro prædixerunt. Pridie igitur, ex præ, & die compoſitum priori ſive præcedenti die, ſive die uno antè ſignificat. Poſtridie verò, poſtero die. Valla: Poſtridie, quaſi cras, non præſentis dici, ſed cujuſdam alterius, aut præteriti aut futuri. Sic pridie, quaſi heri, non præſentis dici, ſed cujuſdam alterius, aut præterti, aut futuri. Lactant. lib. 5. de utroque exemplum poſuit, loquens de Carneade: Is (*inquit*) quum legatus ab Athenienſibus Romam miſſus eſſet, diſputavit de juſtitia copioſè, audientibus Galba & Catone, COSS. maximis tunc oratoribus. Sed diſputationem ſuam poſtridie contraria diſputatione ſubvertit: & juſtitiam quam pridie laudaverat, ſuſtulit. Plaut. in Stich. Qui poteſt mulieres vitare, vitèr: ut quotidie pridie caveat, ne faciat quod pigeat poſtridie. Pridie igitur, priori die, ſive præcedente die ſignificat, ut etiam apud Catonem lib. de Re ruſt. Si quem purgare voles, pridie ne cœnet. Poſtridie verò, poſtero die: nec poſt tres dies ullo modo ſignificat, ut hoc Catonis exemplum apertiſſimè demonſtrat, ex lib. de Re ruſt. capite 65: Oleum viride ſic facito: Oleam quamprimùm ex terra tollito: ſi inquinata erit, lavito: à foliis & ſtercore purgato: poſtridie, aut poſt tertium diem quàm lecta erit, facito. Non enim adjeciſſet diem tertium, ſi poſtridie, poſt tres dies ſignificaret. ¶ Habent autem pridie & poſtridie aliquando poſt ſe hos genitivos Ejus diei. Cicero Lentulo, ad duodecimum Calendas Februarii, dum in Senatu pulcherrimè ſtaremus, quòd jam illam ſententiam Bibuli de tribus legatis pridie ejus diei fregeramus: hoc eſt, eo die qui præceſſit duodecimum Cal. Cæſ. lib. 1. bel. Gall. Poſtridie ejus diei Cæſar præſidio utriſque caſtris quod ſatis eſſe viſum eſt, reliquit: id eſt, poſtero die qui illum ſubſequebatur. ¶ Aliquando etiam alius eis genitivus jungitur: ut Pridie, ſive poſtridie Calendarum, Nonarum, Iduum. ¶ Nonnunquam & accuſativum habent. Cic. Appio: Pridie Nonas Iunias quum eſſemus Brunduſii: hoc eſt, die præcedenti Nonas, ſive die ante Nonas. Livius: Etiam poſtridie Idus rebus divinis ſuperſederi juſſum. Quo item modo poſtridie Calendas dicitur: id eſt, die poſt Calendas. Cic. ad Attic. Pridie Compitalia venito, ¶ Interdum pridie & poſtridie ſequitur quàm: ut pridie quàm intres patriam, ſacrificium facito. Liv. lib. 2. ab Vrbe: Nam quum pridie quàm legati ad Tarquinios proficiſcerentur, cœnatum fortè apud Vitellios eſſet, &c. Id eſt, die præcedenti eum, quo legati ad Tarquinios ſunt profecti. Similiter illud Suetonii in Cæſare: Et pridie quàm occideretur, in ſermone nato ſuper cœnam apud M. Lepidum, quiſnam eſſet finis vitæ commodiſſimus, repentinum inopinatumq; prætulerit. Pridie, *inquit,* quàm occideretur: hoc eſt, eo die qui diem mortis ejus præcedebat. Cujus loco dicere non poſſemus, pridie quo occideretur, ut nonnulli loquuntur: hujuſmodi enim ſententia ſecum pugnaret. Itaq; non ſatis rectè putavit Valla in hujuſmodi locutionibus, QVAM particulam accipi pro relativo QVO. Neque enim ſatis aptè hanc orationem Pridie, quàm occideretur, ſic interpreteris, Pridie quo occideretur: ſed potiùs ſic: Pridie poſtquam occideretur. Similiter, Poſtridie quàm pater mortem obiit, epulum feci: id eſt, poſtquam pater mortem obiit, poſtridie epulum feci: ut dies mortis luctui ſerviat: poſtera verò, epulis. Non autem, poſtridie quo pater mortem obiit, epulum feci: quod neque orationi, neque ſenſui convenit. Nam poſtridie, alium diem exigit præcedentem: in iſto verò exemplo, nullus alius dies præceſſit. Ergo quàm pro poſtquam exponendum eſt, ut poſtridie, ſequatur ipſum diem quo pater mortem obiit. Similiter, Poſtridie quàm uxorẽ duxero, navigandũ eſt mihi. Si quàm, pro quo ſumatur, non rectè fiet interpretatio. Igitur neceſſariò quàm, pro poſtquam, nõ pro quo ſumendum eſt: niſi hoc modo ſumamus, poſtridie: id eſt, poſtero die ab eo quo pater mortem obiit, epulum feci: & Poſtridie ab eo quo uxorẽ duxero, navigandum eſt mihi. Et Valla fortè ita intellexit. Hoc modo ſumenda ſunt pleraq; Livii exempla: ut lib. 3: Anno trecenteſimo altero quàm condita Roma erat, iterum mutatur forma civitatis à Conſulibus ad Decemviros. Et lib. 4: Dictator exercitu victore domum reducto, die octavo quàm creatus erat: id eſt, octavo die ab eo quo creatus erat. Et aliud: Quàm condita Roma erat: id eſt, ab eo quo condita Roma erat. Quod etiam pro poſtquam ſumi poteſt. Poſſunt tamen Vallæ exempla breviùs exponi, ut quàm pro quum ſumatur, hoc modo: quàm: hoc eſt, quum pater mortem obiit, epulum feci poſtridie: & quàm: hoc eſt, quum uxorem duxero, navigandum eſt mihi poſtridie. Illud autem Ciceronis ad Tironẽ: Menãdrius poſtridie ad me venit quàm expectarem: pro quũ omninò ſumitur, non pro poſtquam, neq; pro antequam, neque ab eo quo: hoc modo, Menãdrius quàm: id eſt, quum die præcedenti eum expectarem, venit ad me poſtridie. Vnde rectè ſequitur: Itaq; poſtridie habui noctem plenam timoris: id eſt, noctem quæ ipſum diem præcedentem inſecuta eſt, & interceſſit inter poſtridie: hoc eſt, ſequentẽ diem, & ipſum præcedentem. ¶ A pridie fit Pridianus, pridiana, pridianum, pro eo quod pridie alicujus diei factũ eſt. χθιζός, ϖροτεραῖος. Sueton. in Calig. Marceſcente adhuc ſtomacho pridiani cibi onere Plautus in Milite, poſtriduo dixit pro poſtridie: Poſtriduo (*inquit*) natus ſum ego mulier, quàm Iupiter ex Ope natus eſt.

Pŏſtŭlo, as, act. p. Initãter. & meo quodammodo jure aliquid peto. [שאל *ſhḗal* בעה *bahah.* αἰτέω, ἀξιόω. Gall. *Demander, requerir.* Ital. *Domandare, addimandare con inſtanza.* Ger. & Bel. Begeren / anforderen heiſchen. Hiſp. *Demandar como enjuyzio.* Pol. *Żądam.* Vng. *Merg kevanam meg venom meg kerõm.* Ang. *To require, to demande.*] In qua ſignificatione præter accuſativum habet & ablativum præcedente præpoſitione à vel ab. Cic. 2. lib. Epiſt. Omnia volo à me poſtules & expectes. Idem de Amic. Nec quicquam niſi rectum & honeſtum alter ab altero poſtulabit. Nonnunquã duos accuſativos requirit. Idem alibi. Atq; hoc tamen ſe ſcire volo me de iſto ſumptu nihil decreviſſe niſi quod principes civitatũ me poſtulaviſſent. ¶ Solet ita diſtingui à Grammaticis inter poſtulare, poſcere, petere, obſecrare, & flagitare: quod poſcamus imperiosè, petamus precariò, poſtulemus jure, obſecremus per ſacra, flagitemus, cum arrogantia, nec ſine convitio. Quæ tamen differentiæ nõ ſunt perpetuæ. ¶ Interdũ poſtulare idem eſt quod requirere, vel exigere: ut Res, locus, perſona, tempus, cauſa, hoc poſtulat. Cic. pro Ligario: Longiorem orationem cauſa forſitan poſtulat, tua certè natũra breviorem. Item 2. de Oratore: Vt cauſæ natura, & temporis ratio poſtulabit. ¶ Nonnunquam idem valet quod accuſare in judicio, ſive crimen aliquod intendere. αἰτιᾶσθαι, δικολογεῖσθαι. Suetonius in Cæſare: Cæterum Connectum Dolabellam Conſularem & triumphalem virum repetundarum poſtulavit. Idem in Auguſto, cap. 16: Affuit & clientibus, ſicut ſectatio cuidam evocato quondam ſuo, qui poſtulabatur injuriarum. ¶ Interdum poſtulare, eſt tanquam debitum ſibi quid requirere. Terent. in Adelph. Pet oppreſſionem ut hãc mihi eripere poſtulet: id eſt, velit, aut ſperet. ¶ Item poſtulare (ſicuti docet Vlp. l. 1. ff. de Poſtula.) eſt deſiderium ſuum, vel amici in jure apud eum qui juriſdictioni præeſt, exponere, vel alterius deſiderio contradicere. ¶ Poſtulare quæſtionem, ejus eſt qui injuriam ſibi factã queritur, aut alteri, quem vindicare ad eum pertineat. Liv. 2. ab Vrbe: Senatus tumultuoſè vocatus tumultuoſius conſulitur, quæſtionem poſtulantibus iis qui pulſati fuerant. ¶ Expoſtulare, eſt quum querimur injuriam apud illum à quo accepimus, & habet in ſe reprehẽſionem: de quo alibi. Hinc expoſtulatio, quæ eſt apud illum ipſum qui peccaverit: Poſtulatio, quæ de illo apud alterum.

Pōstŭlātĭo, postulationis, f.t. Querela, & quasi justa interpositio querelarum. [שְׁאֵלָה *sheeláh.* αἴτησις, αἴτημα. Gall. *Demande, requeste.* Ital. *Dimanda, richiesta.* Ger. Ein verweiſſung. *Item,* Ein erforderung/Begerung, Hiſp. *Obra de demandar con inſtancia.* Pol. *Zadanie.* Vng. *Panazolkodas.* Ang. *A requeſt, a demande*] Plaut. in Bacch. Acris postulatio hæc eſt, quum hujus dicta intelligo. Propriè tamen postulatio idem ferè eſt quod petitio. Cic. Attic. lib 3: Eſt illa impudens quidē postulatio. Idem pro Muræna: Conceſſit Senatus postulationi tuæ. ¶ Vacare postulationibus, eſt quod vulgò dicitur, *expedire requeſtas.* Plin. in Epiſtol. Senecio quum exploraſſet Conſules postulationibus vocaturos, convenit me, &c. Reſpondere postulationibus, idem. ¶ Item postulationes advocatorum ſunt, patronorūq; in foro. Suętonius in Nerone: Celeberrimis patronis nō trāſlatitias, & breves (ut aſſolet) ſed maximas, plurimasq; postulationes certatim ingerentibus. Postulatio item expiatio eſt neglectæ religionis. Cic. Quod eodem oſtento telluri postulatio deberi dicitur. Varro videtur dixiſſe postulionē pro poſtulatioñem, libro quarto de ling. Latina: Deūm manium, *inquit,* postulionem poſtulare, civem fortiſſimū eò demitti. Hinc poſtularia oſtenta, prodigia, fulgura quæ neglecta fuerāt, hec procurata, ideoq; expiatione indigebant. Feſtus.

Poſtŭlātum, ti, n.ſ. Postulatio. [שְׁאֵלָה *ſcheeláh.* αἴτημα, ἀξίωμα, τὸ αἰτηθέν.] Cæſ. 4. Belli Gallici: Huc poſtero die quàm frequētiſſimi convenerunt, ut de eorum poſtulatis cogneſceret. Cic. 4. Verr. Hoc commoti dolore, poſtulata Conſulibus, quæ nō poſtulāta, ſed in iſtum crimina viderentur eſſe, ediderunt.

Poſtularia fulgura, inquit Feſtus, quæ votorum, aut ſacrificiorum ſpretam religionem deſignant.

Potamogiton, T. Tripolim, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 136.

Potamogiton, Herba apud Dioſcor. lib. 4. cap. 102.

Potamogitom, Limonion, Beta ſylveſtris, apud Dioſcor. lib. 4. cap. 19.

Pŏtēns, Porenter, Porentatus, Potentĭa, Vide POSSVM.

Pŏtĕrĭum, n.ſ. [סִיר *chos.* ποτήριον. Latinè poculum. Gall. *Vn vaiſſeau à boire, hanap.* Ital. *Bichiere.* Ger. Ein trinckgeſchirr. Hiſp. *Vaſo generalmente para beuer.* Pol. *Kuſiuk, vel kuſel.* Vng. *Pohar.* Ang. *Any veſſel to drinke in.*] Plautus in Stycho: Quibus divitiæ domi ſunt, ſcaphio, cantharis batiolis bibunt: nos noſtro Samiolo poterio tamen bibimus. ¶ Eſt & nomen herbæ ex genere ſpinoſarum, quæ à Galeno neuras appellatur, quòd medeatur nervis. Dicitur & phrynion, quòd rubetis ranis adverſetur, quas Græci *phrynos* vocant. Vide Plin. lib. 27. cap. 12.

Pŏtēſſĕ, Poteſſum, Poteſtas, Poteſtur, Vide POSSVM.

Pothas, duplex: alterum genus hyacinthi flore: alterum ſine colore candidum, quo ſepulcra coronabant, à quo & nomen quaſi deſideratis eſſe dicuntur.

Pŏtĭn, pro potísne, Vide POTIS.

Pōtĭo, potiónis, Potiono, potionas, Vide POTO.

Pŏtĭŏr, & hoc potius comparativa, pro melior & melius, Vide POTIS.

Pŏtĭŏr, potiris, à potis deducitur: hodieq; magis quartæ conjugationis eſt, olim etiam tertiæ, Occupo, vinco compos voti fio, jungitur cum genitivo & ablativo. [רָאָה *raáh.* κρατέω, ἐγκρατὴς γίνομαι, ἐπιτυγχάνω. Gall. *Iouir de quelque choſe.* Ital. *Godere de qualche caſa.* Ger. Eroberen/mechtig werden/ vnder ſein gewalt bringen/erlangen Bel. Inhebben/beſitten/ghebruycken. Hiſp. *Alcancar y gozar lo deſſeado.* Pol. *Otrzymas coholwiek doſtaie.* Vng. *Meg nyerdm, keuanſagom Zerent vele elôk.* Ang *To enioye, to obteine, to achieue.*] Virgil 3. Aeneid. fas omne abrumpit, & auro Vi potitur: quid non mortalia pectora cogis Auri ſacra fames? Ovid. 13. Metam. Tuq; tuis armis, nos te potiremur Achille. In infinitivo, & participiis præteriti & futuri temporis ſemper quartam conjugationem ſequitur, nunquam tertiam. Cicero Lentulo, lib. 1. Epiſt. Si tibi exploratum ſit, ejus regni potiri poſſe. Autor ad Heren. lib 1: Athenienſium potiti ſunt Spartiatæ. Cic. 1. Offic. Omni Macedonum gaza potitus eſt Paulus. Idem 2. de Invent. Si eo portu potiti eſſent. ¶ Nonnunquam idem eſt quod fruor, & tunc ablativo potiſſimùm jungitur. κτάομαι, κεκτῆμαι. Cicero de Senect. Quòd ſi his voluptatibus bona ætas fruitur libentiùs, primùm parvulis fruitur rebus, ut diximus: deinde iis quibus ſenectus etiā ſi nō abundè potitur, non omninò cāret. Nonnunquam etiam accuſativo, ſed rariùs. Terentius in Adelphis: Patria potitur commoda. Aliquando etiam cum genitivo rerum jūgitur, & ponitur pro principatum teneo. Cicer. ad Lentulum lib. 1: Otium nobis exoptandum eſt, quod ii qui potiuntur rerum, præſtaturi videntur.

Pŏtĭtŭs hoſtium, antiquè, pro in hoſtiū poteſtatem redactus. Plaut. in Epidico: MVL. Tum filiam quam ex te ſuſcepi. PER. Quid eam? M. Eductam perdidi, atq; hoſtium eſt potita. Sic enim paulò pòſt: Nam poſtquam audivi ilicò Ex meo ſervo, illam eſſe captam: continuò argentum dedi, ut emeret. Papinianus quoq; in l. 11. D. de captivis, ſic locutus eſt: Exinde, *inquit,* ſui juris videtur fuiſſe, ex quo pater hoſtium potitus eſt. Hotomanus.

Pŏtĭs, & pote, adject. potior, potiſſimus, Potens, potentior, potentiſſimus, vel bonus, melior, optimus. [δυνατός. Gall. *Qui peut.* Ital. *Potente.* Ger. Mechtig/das mag. Hiſp. *Poderoſo.* Pol. *Mogney.* Vng. *Hatalmaſyo.* Ang. *He that may or is able.*] Virg. 3. Aeneid. Nec potis Ionios fluctus æquare ſequendo. Cicer. 2. Tuſ. ex antiquo poëta: Neq; ſanguis ullo potis eſt pacto profluens conſiſtere. Terent. in Phorm. Mea lege utar, ut potior ſit qui prior ad dandum eſt. Vt potior ſit, *inquit:* hoc eſt, ut melior, vel charior ſit. ¶ Pote apud veteres aliquando legitur pro eo quod fieri poteſt. Plaut. in Caſ. Nec pote quicquam commemorari.

Pŏtín', Hoc eſt potísne es, ſive potésne. Plaut. in Epid. Potín' ut moleſtus ne ſies? Terent. in Andr. Potín' es ut deſinas?

Pŏtĭŏr, & potius, Comparativa ab antiquo nomine potis, melior & melius. [טוֹב *tob* μᾶλλον, βελτίων. Gall. *Meilleur.* Ital. *Megliore, meglio.* Ger. Beſſer/ fürtreffentlicher. Hiſp. *El mejor.* Pol. *Mogneiſzy.* Vng. *Iob hatal maſob.* Ang. *Better.*] Cic. 4. Tuſc. Filius plus pollet potiorq; eſt patre: id eſt, melior, aut præſtantior.

Pŏtĭſſĭmŭs, ſuperlativū. Ferè exponitur per optimus, aut præcipuus. [κράτιστος, ἄριστος, βέλτιστος. Gall. *Le meilleur & principal.* Ital. *Migliore, principale.* Ger. Das beſt/aller fürnemmeſt Hiſp. *Mejor, principal.* Pol. *Naimogneiſzy.* Vng. *Iofagolb.* Ang. *The beſt and principall.*] Plin. Epiſt. 79: Nam ſi hoc opuſculum noſtrum aut potiſſimum eſſet, aut ſolum, &c. Sic potiſſima ratio, potiſſima nobilitas. Quintil. lib. 10. cap. 1: Vt ſemel quod eſt potiſſimum, dicam: hoc eſt, præcipuum.

Pŏtĭŭs, potiſſimùm, vel potiſſimè, adverbia, magis. maximé. [יוֹתֵר *jothér.* μᾶλλον. Gall. *Pluſtoſt.* Ital. *Piu toſto* Ger. Viel lieber/ oder ehe/vorauß vñ vorab/fürnemlichen. Hiſp. *Antes eſte, què eſtotro.* Pol. *Raczey.* Vng. *Inkab.* Ang. *Rather.*] Differunt autem potiùs, & potiſſimùm, ſeu potiſſimè, quòd potiùs ad duo tantùm: potiſſimùm verò ad plura refertur. ut, Quem potiùs inſtituam hæredem? Fabium an Lucium? aut: Quam natarū potiſſimùm eruditam? ſi multæ ſint. Autor ad Heren. lib. 1: Ex cōparatione in qua per contentionem utrum potiùs, aut quid potiſſimùm ſit, quæritur. Idem ibidem: Quum quærit orator, utrum de duobus potiùs, aut quid de pluribus potiſſimùm dicat. Cicer. in Lęlio: Hactenus mihi videor de amicitia quid ſentirem potiſſimè, dixiſſe. Plautus in Pſeud. Hunc diem ſumpſimus potiſſimè. Invenitur tamen quandoque potiſſimùm referri ad duo. Cic. Quanquam præſtat honeſtas incolumitati, tamen utri potiſſimùm conſulendum ſit, deliberetur.

Pōtĭto, Vide POTO.

Pōtnĭădēs, Quadrigæ apud Virgil. 3. Georg.

Poto, potas, potavi, potatū & potum, n p. Valde bibo. [שָׁתָה *ſchathâh.* πίνω. Gall. *Boire.* Ital. *Beuere.* Ger. Trincken. Bel. Drincken. Hiſp. *Beuer.* Pol. *Piie.* Vng. *Izom kôppentôk.* An. *To drink.*] Cic. de Clar. Orat. Si potare velis, de dolio tibi hauriendū eſt. Idem 2. Philip. Domus erat aleatoribus referta, plena ebriorū, totos dies potabatur, &c. Idem 2. de Finibus: Tum ipſum, quū vigiliis & fame cruciaretur, clamat virtus beatiorem fuiſſe, quàm potantem in roſa Thoriū. Aquam potare galea, Tibul. lib. 2. Eleg. 7. Acetum acre potare, Horat. 2. Serm. Satyr. 3. Virg. 3. Georg. Et hæc concretū cum ſanguine potat equino. ¶ Arbores quoq; potare dicuntur, quum liquor radicibus affunditur. Plin. lib. 12. cap. 1: Docuimus etiam arbores vina potare. Lanæ etiam colores potare dicuntur. Plin. li. 9. cap. 38: Quinis lana potat horis, rurſusq; mergitur carminata, donec omnem ebibat ſaniem. ¶ Ejus compoſita ſunt, Appoto, quod eſt multùm poto. Plaut. in Curc. Poſtquam cœnati atq; appoti, talos poſcit ſibi in manum: Provocat me in aleam, ut ego ludam. Compoto, ſimul poto συμπίνω. Vnde Comporatio, quā Græci συμπόσιον dicunt. Epoto, potando exhaurio, ἐκπίνω. Perpoto, valde poto. διαπίνω. Præpoto, antè poto. προπίνω. & habent penultimam productam.

Pōtāndŭs, da, dum. ποτός, ποτόμβρος. Ovid. 2. Faſt. Dumq; parant epulas, potandaq; vina miniſtri.

Pōtātŭs, potata, potatum: ut Potata aqua Plin li. 2. cap. 103: In Faliſco Clitumni amnis aqua potata, candidos boves facit.

Pōtātŏr, potatoris, m.t. Qui potationibus indulget. [שׁוֹתֶה *ſchothéh.* Φιλοπότης, πότης. Gall *Buueur yurongne.* Ital *Imbriaco, & gran beuitore.* Ger. Ein zutrincker/ ſauffer. Hiſp. *Grande beuedor.* Pol. *Piianicza.* Vng. *Iuo kôppentô.* Ang. *A great drinker.*] Plautus in Menæch. Nanq; Epidamnea natio eſt hæc ita hominū, Voluptarii, atq; potatores maxumi. Plin. lib. 20 cap. 23: Radix cujuſq; ex aqua decocta, potatoribus ſitim facere narratur. De carduorum ſylveſtrium generibus duobus.

Pōtātĭo, potationis, f.t. Actus potandi. [שְׁתִיָּה *ſchethiá* מִשְׁתֶּה *maſchteh* πολυποσία, συχνὴ πόσις, Φιλοποσία. Gall. *Buuerie, brmage.* Ital. *Beuimento.* Germ Das trincken/oder zutrincken/das ſauffen. Hiſp. *La beuida.* Pol. *Pyanſtwo.* Vng. *Iuás.* An. *A drinking.*]

A drinking.] Cic.1.de Divin. Si modò temperatis escis, modicisq; potationibus ita est affectus, ut sopito corpore ipse vigilet. Plaut.in Sticho: Quo potationes mulsi, quor aūt prandia.

Pōtātŭs,ūs,ui,m.q. potatio. [Vng. *Ital.*] Seneca controvers. lib.2.in 1:Neque potatus objicis filio.

Pōtŭs,pota, potum, participium, ebrius, qui abundè potavit. [רוה *raueh* שכור *schichchór.* ὀινοβάρων, πιπωκώς. Gall. *Qui a bien beu.* Ital. *Che a beuuto.* German. Trunken/voll. Hispan. *El que beuio demasiadamente.* Polon Pijany vel Vpiti. Vng. *Iol ivt, refeg.* Ang. *That hath drunken much, drunken.*] Ovidius libro 3.Fast. Occurrit nuper, visa est mihi digna relatu Pompa, senem potum pota trahebat anus. Cicero Trebatio libro 7: Itaque etsi domum bene potus, seroque redieram: tamen id caput ubi hæc controversia est notavi. ¶ Ponitur etiam passivè. Ovidius loco jam citato: tanto est Albula pota Deo. Iuvenal. epotaque flumina Medo Prandente. Ovid.lib.15.Metam. Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur.

Pōtūrŭs, potura, poturum: ut Terra potura cruores, Stat. 12. Theb. Oves poturæ, Propertius lib.4 Eleg.4.

Pōtŭs,tus, m. q. Potio. [שתי *schéthi* שתיה *schethijáh* משקה *maschkéh.* πόσις,πόμα. Gall. *Breuuage.* Ital. *Beuanda.* German. Ein tranck. Hisp. *Bouida.* Pol. *Napoy.* Vng. *Ital.* Ang. *Drinke.*] Cic.4 Tusc. Quid quòd ne mente quidem rectè uti possumus, multo cibo & potione repleti? Et in Catone: Tantum cibi & potionis adhibendum ut reficiantur vires, non opprimantur. Plin.lib.10.cap.72:Serpentes exiguo indigent potu.

Pōtĭo, potionis, f. t. potus. [שתי *schéthi* שתיה *schethijáh* משקה *maschkéh.* πόσις,πόμα. Gall. *Breuuage.* Ital. *Beuanda.* Ger. Ein tranck. Hispan. *Beuida.* Polon. Pycie. Vngar. *Ital.* Ang. *Drinke*] Plautus in Sticho: Nam intùs mihi jam potione vinacea onerabo gulam. Colum.lib. 11.cap.51: Vt cibus & potio sine fraude à cellariis præbeantur. Cic.1.de Finib Quum cibo, potioneq; fames, sitisque depulsa est. Cels.lib.1.cap.9: Vinum frigidum bibere, & post cibum magnam potionem sumere: Quintil.lib.7.cap.3: Bibere potionem.

Pōtĭŭncŭlă,æ,diminutivum à potio. [Vngar. *Italotska.*] Suetonius in Domitiano: Vt non temerè super cœnam, præter martianum malum, & medicum in ampulla potiunculam sumeret.

Pōtŏr,oris,m.t Potator, apud Martialem est titulus, ad Sextilianum potorem. [רוה *raueh* שכור *schichchór.* φιλοπότης Gall. *Qui aime à boire, vn bon biberon.* Ital. *Beuitore.* Ger. Ein trincker. Hisp. *Beuedor.* Pol. Pyak. Vn *Iuo nagy italu.* Ang. *A good drinker.*] Horat.1. Epist. 20: Nulla placere diu: nec vivere carmina possunt, Quæ scribuntur aquæ potoribus.

Pōtōrĭŭs, ria, rium, Quod ad potandum pertinet. [ποτικός. Gall. *Appartenant à boire.* Ital. *Pertinente à beuere.* German Das zu dem trincken gehörtet. Hisp. *Pertenesciente à beuer.* Polon. Czo do pycia przinalezy. Vng. *Italhoz valo.* Ang. *Belonging to drinking.*] Hinc vasa potoria, sicut vasa escaria.

Pōtōrĭum, potorii, n.s. Vas quod ad potū est deputatū [כוס *chos.* ποτήριον. Gall. *Vaisseau à boire, banap.* Ital. *Bicchiere.* Germ. Ein trinckgeschirr. Hisp. *Vaso para beuere.* Polon. *Kufel.* Vng. *Iuo edeny.* Ang. *A drinking vessell.*] Plin.lib. 33.cap.10: Ptolomæum Varro tradit, Pompeio res gerente circa Iudæam, octena millia equitum sua pecunia toleravisse: mille convivas totidem aureis potoriis mutantem vasa cum ferculis saginasse.

Pōtŭlēntŭs,ta,tum,Potus, sive ebrius. [רוה *raveh* שכור *schichchór.* μεθύων. Gall. *Yurongne.* Ital. *Imbriaco.* Germ. Zimlich voll vnd trucken. Hisp. *Embriago, borracho.* Polon. *Opiel'a.* Vng. *Iol ivt, reczeg.* An. *Drunken.*] Suetonius in Othone: Fertur & noctibus povagari solitus, atque invalidum quenque obviorum, aut potulentum corripere. Interdum potulentus idem est quod potui idoneus, πότιμος. Gell.lib. 4.cap. 1:Penus est quod esculentum, aut potulētum est. Sic enim nōnulli malunt legere quàm quod vulgata exemplaria habent poculentus.

Pōtĭto,tas, penult.corr.frequentativum à poto, Frequenter potō. [πολὺς πίνω. Gall. *Boire souuent.* Ital. *Beuer souente.* Ger. Stäts trincken. Hisp. *Beuer à menudo.* Pol. Vstawnie pye. Vng. *Iddogalom, kóppögetŏk.* Ang. *To drinke often, to bibbe.*] Plaut. in Amphit. Nunc tibi hanc pateram quæ dono mihi illic ob virtutem data est, Pterela rex qui potitavit, quem ego mea occidi manu. Idem Asin. Tecum una postea æquè pocula potitet.

Pōtĭōno, potionas, potionem præbeo. πομίζω. Cujus passivum est Potionor. Sueton.in Calig. Creditur potionatus à Cæsonia uxore, amatorio quidem medicamento, sed quod in furorem verterit.

P ante R.

P.R. In notis antiquorum, Populus Romanus. P R. Prætor. PRAE.VIGIL. præfectus vigilum. PRAE.VRB Præfectus urbis. PRAE.PRAES. præfectus præsidii PRAEF. Præfectus PRAEF.VR. Præfectus urbis. P.R.E. vel EX. post reges exactos. PRID.NON. APR. pridie nonas Aprilis. PRINC. IVVENT. princeps juventutis. PRID. KAL. vel K. pridie Kalendas. PRO C. proconsul. PRO COS. proconsul. PROCOSS. vel PROCC. proconsules. PRON. Pronepos, vel pronepotis. PRO PRAE. proprætor. PRO V. provincia. PR. PER. prætor peregrinus. PR PR. proprætor. PR S. Prætores. PR.S. prætoris sententia. PR.VR. prætor urbanus. PR S. præses. PR S præsides. PR S.P. præses provinciæ.

Prăctĭcŭs; practica, practicum, & Practica, practicæ, Vide PRAXIS.

Præ, Præpositio, Antè. [לפני *liphné* נגד *néghedh.* πρό. Gall. *Deuant.* Ital. *Auanti, inanti.* Ger. Vor. Hisp. *Ante, delante.* Polon. *Przed.* Vng. Elől. Ang. *Before.*] Extra compositionem aliquando absolutè ponitur: ut apud Terentium in And. I præ, sequar. Aliquando cū ablativo: ut Præ oculis: id est, ante oculos. Præ cunctis: id est, ante cunctos, vel plus quàm cuncti. ¶ Nonnunquam causam denotat, accipiturque pro ob, vel propter. διά. Terent.in Andr. Præstudio dum efficias quod cupis: id est, ob studium. Idem in Eunuch. Misera præ amore. ¶ Item idē valet quod prætèr. Gell.lib. 1:Præq; se uno, cæteros omnes linguæ Atticæ principes, gèntemq; omnem togatam, quodcunq; nomen Latinum, rudes esse atq; agrestes prædicabat. Vbi comparationem induit, ut Græcis πρός, παρά. Sic & apud Terent. Eunuch. Hic ego illum contempsi præ me. ὡς πρὸς ἐμέ. Plaut.in Persa: Imò res omnes relictas habeo, præ quod tu velis. In eadē significatione dicimus præ quàm. Plautus in Amph. Prava res est voluptatum in vita, atq; in ætate Agunda, Præ quàm quod molestum est. ¶ Composita, significat antè, vel priùs: ut Præpono, præferò. Aliquando super: ut Præfectus, præsideo. Aliquando valde, vel mirū in modū, sive præter modū: ut, Præclarus, Præcelsus: quorum multa per ex Græcè efferuntur. Magis autem auget quàm per, jungiturq; cum nōnullis dictionibus cum quibus illud non jungitur: ut, Præpotens, ὑπερδυνάστης. Præcelsus, Præclarus, Prælatus, Præfulgens, Prædives. ὑπερφυής. Prædulcis, Prædurus, Præcultus, Prælargus, Prælongus. ὑπερμήκης. Nam Prælongus sermo, & prælonga oratio, ea dicitur quę enormi longitudine est. Prępotens, Præcelsus, & similia, majorem in modum potens, celsusq;, & quasi præter modū, moremq; aliorum potens, ac celsus. ¶ Significat quandoq; etiam ante tempus, sive præter morem aliorū: ut, Præcox uva, Præcox ingenium ¶ Aliquando redundat: ut Præmoror, præcingo, quæ idem significant quod eorum simplicia. ¶ A Præ, fit Præut, quod collationem significat. Plaut. Modestior nunc quidem est de verbis, præut dudum fuit: id est, si pristinos ejus mores respicias, ὡς γε πρὸς τὸ ἔθος τοῦτο. ¶ Hinc etiam deducitur Præter, sicut à sub, subter: in, inter: pro, propter. ¶ Præmitto, præfero, præ se fert. vide infrà in verbo FERO.

Præăccĭpĭo, act.t. Antè accipio. [προλαμβάνω. Gall. *Anticiper.* Ital. *Anticipare.* German. Vor anhin nemmen. Hispan. *Tomar delante.* Pol. Wprzod biore. Vng. Elől voxöm. Ang. *To tak before.*] A quo Præacceptio figura quæ *præsumptio* à nostris: à Græcis verò προλῆψις dicitur, quum poëta aliquid narrando prævertit, quod eo tempore, quo res quas describit gestæ sunt, in rerum natura non fuit Ejusmodi est illud apud Virgil 6. Aen. portusq; require Velinos. Nam quo tempore Aeneas in Italiam venit, Velia nondum erat condita.

Præactĭo, Prius, acuo, aut anteriorem partē acuo. [προθήγω. Gall. *Aguiser par le bout, ou fort aiguiser.* Ital *Molto aguzzare.* Ger. Zu vorderist scherpffen oder spitzen. Hisp. *Aguzar, yl axer muy agudo.* Pol. *Zaostrzam.* Vn. Elől meg fenöm. An. *To sharpe at the poynte or mak very sharpe.*] Cato de Re rust. Vitem teneram præacuito, obliquè inter se medullam cum medulla componito.

Præăcūtŭs,a,um, Valde acutus, vel anteriore sui parte cuspidatus. [πάνυ ὀξύς. Gall. *Fort aigu.* Ital. *Molto acuto.* Germ. Hefftig scharpff/spitzig Hisp. *Muy agudo.* Pol. Zaostrzoni. Vn. *Hegyes igen eles.* Ang. *Very sharpe.*] Plin.li.11.cap.26. Asperitas præacuta in dorso. Cæs.2.bell. Gall. Tum magni pōderis saxa, & præacutas trabes in muro collocabant. Cuspis præacuta, Ovid.7 Metam.

Præăcūtè, admodū acutè. [Vng. *Igön elössen.*] Apuleius in Apologia: Et fortasse an præcutè reperisse vobis videbamini.

Præaltŭs, a, um, Valde altus. [λίαν ὑψηλός, πάνυ βαθύς. Gall. *Fort haut, fort profund.* Ital. *Molto alto, & molto profundo.* German. Vberauß hoch. Hispan. *Muy alto.* Pol. Bardzo wysoki gl'eboki. Vn. *Igen mages igen mely.* Ang. *Very high, very deep.*] Livius 10. ab Vrbe: Ostium fluminis præalti, quo circumagi naves in stationem tutam possint. Præaltus alveus, Idem 5.ab Vrbe: Præalta rupes, Idem 10. ab Vrbe.

Præauditŭs, antè auditus. [Vn. Elöttue meg hallatatot.] Vlpian. de Officio proconsulis. D.lib. 1.Tit.16: Solent etiam custodiarum cognitionem mandare legatis: scilicet ut præauditas custodias ad s. remittant.

Præbĕo, præbes, ex præ & habeo, abjectis a & h, Do, exhibeo. [נתן *nathán* παρέχω, παρέχομαι. Gall. *Bailler, Donner, offrir.* Ital. *Dare.* Ger. Geben/Darreichē. Belg. Biedē/geven Hisp *Dar.* Pol. *Haie.* Vn. *Adom.* An. *To giue, to offerre.*] Nam qui aliquid præbet, id præhabere ratione dicitur. Cic. 1. de Nat. deor. Aër salutē & vitalem

vitalem ſpiritum præbet animantibus. Horat. in Serm. Sunt qui convivas ſalibus cõſpergere gaudẽt, Præter eum qui præbet aquam. ¶ Aliquãdo ſignificat oſtẽdo. Terent. in Adelph. Servũ haud illiberalẽ præbes teꝛid eſt, re ipſa oſtendis, factis probas. Præbere cibũ de manu: id eſt, manu ipſa cibum in os ingerere. Præbere aceeſſum. Præbere aurẽ: id eſt, auſcultare. Præbere auxilium, errorẽ, honorẽ alicui, iter ad aliquid jusjurandũ alicui, ludos, locũ peccandi. Lumẽ præbere dicitur feneſtra. Præbere materiam igni. Præbere metũ, miraculũ, munimenta. Præbere operam: id eſt, ponere. Præbere prandiũ alicui. Præbere ſe ſtrenuum hominẽ: id eſt, oſtendere & probare, Præbere ſe æquabilem, attentum auditorem, credulum, docilem, acrem, judicem, virũ, ſuperbum, durũ. Præbere ſe facilem: id eſt, acquieſcere, ſive obſequi alicui in re aliqua. Præbere ſonitum, ſpem, terrorem, ſpectaculum lętum, vicem alicujus rei, vim alicujus rei, uſum. Præbere ſponſalia: id eſt, convivium ſponſaliorum.

Præbĭtŭs, participium. [נתון *nathún.* παρεσθεὶς, χορηγηθεὶς. Gall. *Donné.* Ital: *Dato, donato.* Ger. Gegeben. Hiſpan. *Donado.* Polon. *Dany.* Vng. *Adatot.* Ang. *Given, or offred.*] Præbita ſubſtantivè, pro rebus neceſſariis quæ ſervis, operariisq; præbentur. Col. lib. 1. cap. 8: Tantoque curioſior inquiſitio patrisfamiliâs debet eſſe pro tali genere ſervorum, ne aut in veſtiariis, aut in cęteris præbitis injuriosè tractentur.

Præbĭtĭo, nis, f. t. [παρεσις. Vng. *Adás nyuytás.*] Calliſtratus D. lib. ult. Tit. 11. l. 2: Deſtituetur annonæ præbitio, cùm avocentur ab opere ruſtici.

Præbĭtŏr, oris, verbale, m. t. Dator. [נתן *nothén.* παρέχων, χορηγός. Gall. *Qui donne & offre.* Ital. *Chi da & porge.* Ger. Ein geber. Hiſ. *El que da ò dun.* Pol Dawęca. Vn. *Ado.* Ang. *A giuer.*] Cic. 2. de Offic. An tu id agis ut Macedonès te non regem ſuum, ſed miniſtrum & præbitorem putent?

Præbĕndă, orum, pluralis tantùm numeri, neutri generis, ſ. dicuntur ligna & ſal, quæ Parochi legibus publicè miſſis exhibere debebant: de quibus Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Proxima Campano ponti quę villula, tectum Præbuit, & parochi quę debẽt ligna, ſalemq;. Gell. lib. 15. cap. 4: Comparandis mulis, & vehiculis magiſtratibus, qui ſortiti provincias forent, præbenda publicè conduxiſſe. Vide in dictione PAROCHVS. Erant autem in exercitu Copiarii, quibus erat præceptum ut præbenda: id eſt, ſalem & ligna publicè miſſis exhiberent.

Præbĭă, A veteribus appellabãtur remedia, teſte Feſto. ἀλεξητήρια. præcipueq; ea (ut lib. 6. de ling. Latin. innuit Varro) quæ amuleti vim habebant; cujuſmodi (*inquit*) erant lora quæ de puerorum collo ſuſpendebantur: ita dicta à præbendo, ut teſtatur idem Varro. Verrius tamẽ contrà non à præbendo, ſed prohibendo dicta eſſe ait, quòd mala prohibeant, caq; à Cæcilia uxore Tarquinii Priſci inventa tradit.

Præbĭbo, is, ante bibo. [προπίνω. Gall. *Boire devant.* Ital. *Bere innanzi.* German. Vörtrincken. Hiſpan. *Beuer delante.* Polon. *Przipilam.* Vng. Előzőr *iszom.* Ang. *To drink before.*] Hieronym. Nec venena jam metuam quum antidotum præbibero.

Præbĭtĕrĕ, pro perimere, ſeu enecare uſurpavit Plautus in Pſeud. Interminatus eſt à minimo ad maximum: Siquis non hodie munus miſiſſet ſibi, Eum cras cruciatu maximo ſe præbitere. Idem in Pœnu. Præbitere dixit pro præterire: At ne inter vias præbiteramus eas, metuo. Fortaſſis eſt perbitere ſine æ, ab antiquo verbo beto. Sic enim & apud Nonium legitur. Vide ſuprà PERBITO.

Præcalvŭs, m. ſ. Calvus in anteriore parte capitis. [בחה *ghibbéach.* ὑπερκεφαλαιος φαλακρός. Gall. *Chauve par devant.* Ital. *Calvo dinanzi.* German. Vornen kaal. Hiſpan. *Calvo delante.* Ang. *Balde in the forehead.*] Suetonius de Galba: Statura fuit juſta, capite præcalvo.

Præcāntātĭo, præcantationis, f. t. verbale, à præcantando, Incantatio. [חבר *chéber.* ἐπῳδή. Gall. *Chant ou enchantement de ſorcier ou ſorciere.* Ital. *Incantamento, incantagione, incantesimo.* Ger: Ein verzauberung/ verhäxung. Hiſpan. *Encantacion.* Ang. *A charming or inchanting.*] Quint 14. Declam. Diris utiq; carminibus, & feralium præcantationum terrore permiſtum.

Præcāntrīx, cis, f. t. Saga, incantatrix. [מכשפה *mechaſchſchephdh.* ἐπῳδός. Gall *Enchantereſſe.* Ital. *Incantatrice.* Germ. Ein Hex/ Bas hold oder Zauberin. Hiſp. *Encantadora.* Ang. *A ſorcereſſe or inchantereſſe.*] Varro de liber. educ. Vt faciunt pleræque, ut adhibeant præcantrices, nec medico oſtendunt.

Præcānŭs, penultima producta, Qui ante juſtos annos canus eſt. [ἀώρως πολιός. Gall. *Chenu devant qu'eſtre viel.* Ital. *Canuto inanzi il tempò.* German. Der vor der rechten zeit graw iſt. Hiſp. *Cano antes des tiempò.* Angl. *That hath à haare head before he be old.*] Horat. libro 1. Epiſtol. Corporis exigui, præcanum, ſolibus aptum.

Præcārŭs. Nimis, ſive multum carus. [יקיר *jakkír.* πολυτελὴς, πολυτελής. Gall. *Fort cher.* Ital. *Molto caro.* German. Vber thewer. Hiſpan. *Muy amado y caro.* Polon. *Barzodrogi.* Vngar. *Igen kedues, Zerelmetős.* Ang. *Very deare.*] Terent. in Phorm. Quantum opus eſt tibi argenti? eloquere. R. Solæ triginta minæ. C. Triginta? hui, prærara eſt, Phædria. Quędam exemplaria Percara legunt.

Præcăvĕo, præcaves, penultima correpta, Antè cavĕo, provideo. [נשמר *niſchmár.* φυλάττομαι. Gall. *Se donner de garde du mal à venir, pourvoir à quelque choſe qu'elle n'aduienne.* Ital. *Schifare inánzi, prauedere.* German. Fürkommen / vor einem ding ſeyn/ ſich zuvor hüten. Hiſpan. *Guardarſe antes.* Polon. *Przeſtrzegatſie.* Vngar. *El tauoz tatom, magam twle meg onom.* Ang. *To be ware before a thing happen.*] Plautus in Amph. An id præcaviſſe oportuit? Cæſar 1. bell. Gal. Id ne accideret, præcavendum ſibi Cæſar exiſtimabat. Cicero ad Attic. lib. 2: Quod à me ita præcautum, atque ita proviſum eſt, non ut ego de optima mea ratione decederem, &c.

Præcautŭs, parti. Antè cautus & proviſus. [נשמר *niſchmár.* φυλαχθεὶς, προφυλαγμένος.] Vt, proviſa & præcauta res, Cic. 6. Verr. Præcauto opus eſt, Plaut. Merc.

Præcautŏr, oris, Verbale, m. t. [φυλάκτης, φυλακτικός. Gal. *Qui ſe donne de garde d'eſtre ſurprins.* Ital. *Chi ſi guarda.* Germ. Ein verhüter/ fürkommer. Hiſpan. *Coſa que ſe garda antes.* Pol. Przeſtrzegacz. Vng. *Maga ouo, χόμος.* Ang. *That is circunſpect of a thing before it come.*] Plaut. Pſeud. Nam ego præcautor & patronus foribus proceſſi foras.

Præcēdo, præcedis, n. t: Antecedo. [קדם *kiddém.* φθάνω, προέχομαι. Gall. *Preceder, aller devant.* Ital. *Precedere.* Germ. Vorgehn. Belg. Voorgaen. Hiſp. *Andar ò yr delante.* Pol. *Idewprzod.* Vng. *Elől megyök.* Ang. *To go before.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Nulla præcedente injuria. Virg. 9. Aen. Turnus, ut antevolans, tardũ præceſſerat agmen. ¶ Per tranſlationẽ ſignificat præcellere. Plaut. Aſin. Vt veſtræ fortunæ meis præcedunt Litane longé. ¶ Præcedere autoritate, ſapore, ſuavitate, & ſimilibus. Plin. libr. 29. cap. 1: Ad ſiderum motus ex ephemeride mathematica cibo dando, horasq; obſervando, autoritate eum præceſſit.

Præcĕlĕr, penultima correpta, eris, & hoc præcelere, Valde celer. [πάνυ ταχὺς, πάνυ ταχύς, λίαν ὠκύς. Gall. *Fort ſoudain & legier.* Ital. *Molto preſto & legiero.* Ger. Gar ſchnell. Hiſpan. *Muy ligero.* Polon. *Barzo prętki.* Vngar. *Igen gyors.* Ang. *Very ſwift and ſpeedie.*]. Plin. libr. 4. cap. 46: Vt prope carinam ventum eſt, niſi præceleri vi repentè rapiant, abſumi ſpectant. Viri præceleres, Statius 6. Thebaid.

Præcĕlĕro, as. [σπεύδω, ἐπειγω, φθάνω. Gall. *Se haſter & aller devant.* Ital. *Affretarſi, andare avanti.* German. Voran oder für eilen. Hiſpan. *Appreſſurar antes.* Polon. *Wprzodſie kwapie.* Vngar. *Elöneſietök.* Ang. *To haſte and ſpeede.*] Stat. 4. Thebaid. . pars acta plebe ſequuntur, Præcelerant lucem, medium ſubit illa per agmen

Præcĕllo, præcellui, præcelſum, Anteeo, præcedo, & ſupero. [נבה *nutſſeách.* ὑπερφέρω. Gall. *Eſtre plus excellent, outrepaſſer.* Ital *Superare, auanzare, precedere.* Germ. Fürtreffen. Hiſpan. *Sobrepujar* Pol *Przewyſzám.* Vng. *Meg aladom f ölywl haladom.* An. *To be more extreamt or of greater honour.*]. Plinius libro 12. cap. 35 Malus Aſſyria odore præcellit foliorum. Robore mentis præcellere, Sallus libro 3.

Præcĕllens, præcellentis, adjectivum, Antecedens, excellens. [אבה *menaſſeách.* ὑπερέχων. Gall. *Fort excellent.* Ital. *Excellentiſſimo.* Ger. Fürtreffend oder fürtreffentlich. Hiſp. *Muy excellente y ſobrepuiado.* Polon. *Wiwyſzony, przewyſzony.* Vngar. *Fw, f ölywl halado.* Ang *Very excellent.*] Plinius libro 12. cap. 1: Priſco ritu ſimplicia rura etiam nunc Deo: præcellentem arborem dicant. Idem cap. 6: Major alia, pomo & ſuavitate præcellentior, quo ſapientes Indorum vivunt. Idem in Prooem. libr. 6: Videmus Virgilium præcellentiſſimum vatem eadem cauſa hortorum dotes fuiſſe.

Præcelsŭs, a, um, Valde celſus. [ὑπερμεγέθης. Gall. *Fort haut.* Ital. *Molto eccelſo.* German. Gar oder vberauß hoch. Hiſp. *Sobrepujante y alto.* Polon. *Barzowyſſoky.* Vng. *Igen magas.* Ang. *Very high.*] Cicero 6. Verrin. Enna autem, ubi ea quæ dico, geſta eſſe memorantur, eſt loco præcelſo, atque edito. Virg. 3. Aeneid. Vna præcelſa conſedit rupe Cæleno.

Præcĕps, præcipitis, om. t. Quum de loco dicitur, altus & præruptus, unde quis facilè in præceps deturbari poteſt. [προβάσιμος, κρημνώδης. Gall. *Fort aiſé à choir, aiſé & facile de mettre du haut en bas* Ital. *Precipite.* German. Gächi/ hochſtonig/ ein ort an dem einer bald den hatß abfallen tödt. Hiſpan. *Coſa que cae de cabeca abaxo.* Polon. Wyſſokoſcz przykra zktore l'atwie mo.e ſpaſcz. Vngar. *Meredök.* Ang. *Headlong, very ſodaine, rash ſwyft.*] Cic. pro Plancio: Vita præceps & lubrica. Virgil. 2 Aen. Turrim in præcipiti ſtantem, ſummisque ſub aſtra Eductam tectis. ¶ Præceps item dicitur qui ex loco ſublimi deorſum decidit. Virg. in Pharmaceutria: Præceps aërii ſpecula de montis in undas Deferar. Dici autem videtur præceps, à capite, ſicut & anceps, biceps & triceps. Propriè enim præcipitem dari dicimus qui ita ex editiore loco deturbatur, ut deorſum decidat in caput. ¶ Per metaphoram autem præceps dicitur qui nulla ratione,

aut modo

aut modo quid agit, & quasi rem & tēpus præoccupat. [שחת *pachàz* מהר *meharàz*. κατασπεύδω. Pol. *Wartogł'ow.*] Cic. de Arusp. resp. Ille dimens, & jam pridem ad pœnam, exitiumq; præceps. Virg. 3. Aeneid. mox sese ad litora præceps Cum fletu, precibusque tulit: Hoc est, sine respectu salutis, inquit Servius. Itaq; pro nimis festino poni solet. Virgil. 2. Aeneid. Præcipites atra ceu tempestate columbæ. ¶ Præcipites palmites apud Columellā, sunt qui de hornotinis virgis enati, in duro alligantur. Hi (ut lib. 5. cap. 6, idem scribit) plurimum fructus ferunt, sed & matri maximè nocent. Itaque nisi extremis ramis, aut si vitis arboris cacumen superavit, præcipitari palmitem non oportet. Habet autem hoc nomen varios in oratione usus. Agere præcipitem, Abire præcipitem, Deferri præcipitem, Dejici præcipitem, Cadere præcipitem, Deturbari & exturbari, Decidere in præceps, Cœlo præcipites labentes stellæ, Committere se in locum præcipitem. Dare aliquem præcipitem, pro depellere & deturbare: & per translationem pro festinanter ejicere, sive expellere. Præcipitem in terram dare, Præcipitem agere, Præcipitem ferri. Amentia & cæcum, ac præcipitem ferri, & præcipitem ferri in hostem. Præcipitem trahere: id est, secum deorsum rapere. In præcipiti esse: id est, in summo discrimine. Præceps senectus: id est, decrepita.

Præcĭpĭto, præcipitas, act. p. In præceps dejicio. [שמם *schamám* מגר *migħgħár*. κατακρημνίζω. Gall. *Precipiter, ruer ou ietter du haut en bas.* Ital. *Precipitare, rouinare.* Ger. Hinab stürtzen. Belg. Van boven neder afwerpen. Hisp. *Darribar ò despennar.* Pol. *Zpycham naſſye.* Vng. *Nyak rafwre tranyom.* An. *To cast hor hurle downe head long.*] Cic. pro Cecin. Præcipitatus ex locis superioribus. Præcipitare se de turri, Liv. lib. 23. Præcipitare se in flumen, Cæsar 4. bell. Gall. Præcipitare palmitē, flagellū, & hujusmodi; pro deorsum reflectere. Columel. lib. 5. cap. 6: Quæ pars palmitis præcipitata est, fructu induitur. Præcipitare ad mortem, est ad mortem præcipitem ágere. Præcipitare moras: id est, festinanter abjicere. ¶ Aliquando neutraliter & absolutè ponitur pro in præceps eo, cado, ruinam minitor. Cicer. pro P. Sylla: Reipublicæ præcipitanti subveni. Præcipitat hyems: hoc est, ingruit, & repentè advenit. Præcipitat Nilus: id est, præceps ruit, & ex alto delabitur. Præcipitant curæ: id est, urgent. ¶ Aliquando accipitur pro temerè, & incōsideratè rem aliquam aggredi. Plaut: Trinummo: Nam qui in amorem se præcipitavit, pejus periit quàm si de saxo saliat.

Præcĭpĭtāns, particip. [שמם *schomēt* מעמ *memaghghér*. κρημνιζων.] Transitivè & absolutè ponitur, ut suum verbum: ut, Celsa præcipitans sese de Leucade Sappho. Cic. pro Cluent. Præcipitantē igitur impellamus, & perditū prosternamus. Sic Solē præcipitantem dicimus, occasui vicinū: item Aetatē præcipitantem: hoc est, cadentem, & ad interitum properantem.

Præcĭpĭtānter, adverb. Idem quod inconsideratè, temerè. [προπετῶς, ἀπερισκέπτως. Gall. *Hastiuement, inconsidereement.* Ital. *Frettolosamente, inconsideratamente.* Ger. Vnbesünēter weiß/in gähe/gählinā. Hisp. *Osadamente, no bien mirando.* Polon. *Wychrowaie, nierozwagenie.* Vn. *Habahurian.* Angl. *Rashlie.*] Lucr. lib. 3: Currit agens mannos ad villam hic præcipitanter.

Præcĭpĭtātĭo, præcipitationis, verbale: & Præcipitantia, præcipitantiæ, apud Gell. lib. 6 cap. 2. [καταπτῶσις. Gall. *Cheute ou settement du haut en bas.* Ital. *Cadimento ò precipitio d' alto à basso.* German. Vberab stürtzung. Hisp. *Obra de caer ò desfribar y despennar.* Polon. *Zepchnienie.* Vng. *Nyakra fwre leuetēs.* Ang. *Casting downe headlong.*]

Præcĭpĭtium, præcipitii, n. s. Locus præruptus, unde præcipitari facilè quis potest. [κάταντον, κάταντρον, κρημνός. Gall. *Vn lieu haut & mal aisé, par lequel on ne peut descendre sans danger de choir.* Ital. *Precipitio, luoco scoscoso & dirupato.* Ger. Ein vast gäh vnd stotzig ort. Hisp. *Despennadero, ò derrumbiadero.* Polon. *Miesce przykre do zeyścia.* Vng. *Magas meredekliely.* Ang. *A steep downe place dangerous to go downe.*] Quintil. lib. 1: Est etiam non ineruditè ad declamandum ficta materia, in qua ponitur tibicen qui sacrificanti phrygium cecinerat, acto illo in insaniam, & per præcipitia delato, accusari quòd causa mortis extiterit.

Præcĕpto, Præceptas, Præceptor, Præceptrix, Præceptum, Vide PRÆCIPIO.

Præcĕrpo, is, Antè carpo. [προδρέπομαι. Gall. *Deflorer & cueillir premier qu' vn autre.* Ital. *Sfiorare, raccoglier prima.* Ger. Zuvor hinnemmen/vor abbrechen. Hisp. *Deflorar, coger delante.* Pol. *Wprzod obł'amuie, wprzedam obertwanim.* Vngar. *Elöl le szaggatom.* Ang. *To pluck or gather before.*] Plin. lib. 18 cap. 19: Ne germinum tenera præcerpant. Cic. 6. Verr. Non præcerpo fructum officii tui, non alienam mihi laudem appeto.

Præcĕrtātĭo, onis, verbale à Præcerto, Futuræ pugnæ quasi ptæludium. [προάγων. Gal. *Commencement de debat, premier assaut qu' on donne.* Ital. *Cominciamento di contesa.* Ger. Ein vorkampff oder vorzanck Hispan. *Comienco di pelea.* Polon. *Swaru początek.* Vn. *Harcznia dal kesdes.* Ang. *A striuing before.*] Ad Herenn. lib. 4: Mihi tecum præcertatio non est, ideo quòd populus Romanus, me nolò dicere, ne cui fortè arrogans videat: te autem sæpè ignominia dignum putavit.

Præcīdo, præcidis, pen prod. ex præ, & cædo, act. t. Antè cædo: hoc est, antè immolo, ut interpretatur Festus [קצץ *kitsátz* חרץ *charáts* קצב *katsáb*. κατατέμνω, κατατέμω, ἐπικόπτω. Gal. *Couper pres ou rogner.* Ital. *Tagliare* German. Vorhin schlachten: *Item*, abhauwen/vorschneiden Belg. Voor afhouwen/oft snyden Hispan. *Cortar antes.* Pol. *Wprzodbye, obrzązuie, obcżinam.* Vngar. *El vagom.* Ang. *To cutt of or before.*] ¶ Ponitur pro amputare, obtruncare. Cicer 5. Tusc. At Cinna collegæ sui Consulis Cn Octavii præcidi caput jussit. Præcidere spem alicujus rei, est auferre, sive præcludere, apud Cic. 2. Verr. ¶ Præcidere aliquandò designare est: ut quum quis non simpliciter, & in universum admittitur ad dicendum, aut oppugnandum, sed cogitur id designare quod oppugnare velit Budæus. ¶ Ponitur aliquando pro durè negare. Cicer. ad Att. lib. 10: Quod quia planè, quum in Formianum venisset, præciderat, alteriùs ad te de eo scribere solebam. Idem Attic. lib. 3: Nunquam reo cuiquam tàm humili, tàm nocenti, tàm præcisè negavi, quàm hic mihi planè sine ulla exceptione præcidit. ¶ Præcidi os dicitur, quum bene pulsatur. συγκόπτεσθαι. Seneca lib. 4 Nat. quæst. Qui me usq; ad mendacia hæc leviora, in quibus os præcidi, non oculi erui solent, credulum præsto.

Præcīsus, particip. [מקצץ *mekutsátz* חרוץ *charúts*. κατατετμημένος, κατατμηθείς. Gal. *Taillé* Ital. *Tagliato* Ger Abgehauwē/vorabgeschnitten Hisp. *Cortado.* Pol *Obcżięty obrzązam.* Vn *El vagattatot.* An. *Cutte of* Præcisum caput, apud Plaut. lib. 11 c. 37. Ponitur quoq; pro abrupto, & abscisso Quintil. lib. 10: Qui præcisis cōclusionibus obtecti, &c. ¶ Præcisum (inquit Nonius) dicitur pars carnis & viscerum: hoc est, circa quod viscera involuta sunt, quòd oras circuncisas habeat. Lucil. lib. 20. referente eodem Nonio: Illi præciso, atq; epulis capiuntur opimis. Præcisus pro impudico & patiente muliebria. Vide Præcido.

Præcīsē, adverb. ut Præcisè negare, Præcisè dicere, strictè, compendiosé. [συντόμως, συντόμως. Gal. *Precisement, brieuement.* Ital. *Certamente, brieuemente.* Ger Beschnitzigtlich/kurtz. Hispan. *Determinada y brieuemente.* Pol *Krotko.* Vng. *Summaba rōuidedbegy atallyaba.* Ang. *Streicte, shortlie.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Sed id præcisè dicitur, ùt si quis dicat Athenienſium Rempublicā consilio regi, desit illud Areopagi.

Præcīsĭo, verbale, f. t. [קצב *kétseb*. κατατομή, ἀλογρή Gall. *Coupe, coupure.* Ital. *Taglio.* Ger. Beschneidung. Hisp. *Cortadura.* Pol. *Obcżnienie.* Vn. *El vagas.* Ang. *A cutting of or away*] Cic. 3. de Orat. Et huic contraria sæpè præcisio est, & plus ad intelligendum quam dixeris, significatio, & distinctè concisa brevitas.

Præcīdāněus; a, um. [τὸ προτμητέον. Gall *Qu' on coupe le premier.* Ital. *Che si taglia prima.* Germ Das man zu erst oder zuvor schlachtet vnd hinweg hauwet. Hispan. *Cosa que se corta antes.* Polon. *Wprzod porabani.* Vngar. *Előtt le vagatot.* Ang. *That is cutte before an other.*] ut, Præcidanea agna; quæ ante alias cædebatur. Præcidaneæ feriæ, quæ solenes legitimas ferias præcedebant: Præcidaneæ hostiæ, quæ ante sacrificia solennia pridie cædebantur. Præcidanea porca dicebatur, teste Festo, quæ Cereri mactabatur ab eo qui mortuo justa non fecisset: id est, glebam non objecisset: quia mos erat eis id facere priusquam novas fruges gustarent. Hæc ille. Præcidaneus, inquit Nonius; idem quod præcidēdus. Varro de Vita populi Romani: Quòd humatus non sit, hætedi porca præcidanea suscipienda Telluri, & Cereri: aliter familia pura non est.

Præcĭngo, is, xi, ctum, act. t. Cingo. [אזר *azár* חגר *chagár*. ἀμφιζώννυμι. Gall *Ceindre.* Ital *Cingere.* Ger Vmbgürten. Hisp. *Ceñir.* Pol. *Opaſuie.* Vng. *Höżza zoritom, körtwl vezöm.* Ang. *To gird.*] Plaut. Bacch. Cincticulo præcinctus, in sella apud magistrum assideres. Ovid. 2. Trist. Et latro, & cautus præcingitur ense viator. Castris præcingere fluvium, Claud. de bel. Germ: Littora muro præcingere, Sil. lib. 3.

Præcĭnctus, participium. [אזור *azúr* חגור *chaghúr*. περιζωσμός. Gall. *Ceint.* Ital. *Cinto.* German Vmbgürtet. Hispan. *Cennido.* Polon. *Opaſani.* Vngar. *Környwl vetetőt.* Ang *Girded.*] Horat. 2 Serm Satyr. 8: ut omnes Præcincti rectà pueri, comptique ministrent.

Præcĭnctūră, cinctus. [περιζώνησις. Vng. *Szoritas.*] Macrob. Saturnal. libr. 2. cap. 3: In Cæsarem quoque mordaces Ciceronis dentes suos strinxit. Nam primùm post victoriam Cæsaris interrogatus, cur in electione partis errasset, respondit: Præcinctura me decepit.

Præcĭno, is, pen cor. præcinui; præcĕtum, Antè cano. [προάδω. Gall. *Chanter deuant, commencer le chant.* Ital. *Cantare innanzi, predire* German. Vorsingen/votan singen. Hispan. *Cantar antes, dezir de antes.* Polon. *Wprzod śpiewam, prześpiewuie.* Vngar. *Elől enöklök.* Ang. *To sing before*] Cicer. 4. Tusc. Nec verò illud non eruditorum temporum argumentum est, quòd & deorum pulvinaribus, & epulis magistratuum fides præcinunt. Tibul. libr. 1. Eleg. 5: Carmine quum magico præcinuisset anus.

¶ Interdum

¶ Interdum idem quod prædico, divino, vaticinor, quemadmodum & simplex Cano. Plin.lib.8.cap.46: Hi greges repentè lymphati, futura præcinunt.

Præcĕntĭo, onis, f.t. Modulatio illa vocū quę ante initium cantus fieri solet, quasi præludium. [προοίμιον, ᾠδῆς μέρος. Gall. L'entree du chant, le commencement de chanter. Ital. Principio di canto, il proemio d'vna canzone. Ger. Ein vorgesang/ein vorlauff des gesangs. Hispan. El canto primero delante que cantar. Pol. Przystęp, taczęcie gł'ownego śpiewania. Vng. Enekelŏt valo dudolas, notaltatas. Ang. The entree or beginning of a song.] Cic. de Arusp. Resp. Tui sacerdotii sunt thensæ, curricula, præcentio, ludi, libationes, epulæque ludorum. Gell.lib.1.cap.11: Tibicines inter exercitum positi canere inceptabant. Ea illi præcentione tranquilla & venerabili, ad quandam quasi militaris musicæ disciplinā vis & impetus militum, ne sparsi dispalatiq; proruerent, cohibebatur. Quapropter & exordium, sive initium, sive principium, sive proloquium, sive anteloquium, quidam præludium, alii præcentionem vocavêre ad similitudinem Græcorū qui id προοίμιον nominant, propterea quod οἶμη cantus est.

Præcĕntŏr, oris, Qui canendo præcedit. προῳδός, ἐξάρχων, καταύλων. sicut Præsultor, qui saltantium choream ducit.

Præcĭpĭo, is, à præ, & capio, act.t. Antè capio, prævenio, præoccupo. [קדם kiddém. φθάνω. Gal. Prẽdre premier, preoccuper. Ital. Pigliare innãzi, preoccupare. Ger. Vorzunemen. Belg. Voornemen. His. Tomar antes. Pol. Vprzedzã wziecim. Vn. Elŏl vexŏm elŏzŏr fogom. Ang. To tak befor an other, to preuente.] Virg.3.Eclog. Cogite oves pueri, si lac præperit æstus, Vt nuper, frustra pressabimus ubera palmis. Cic.lib.2.Offic. Præcipiant oratione benigna multitudinis animos, ad benevolentiam alliciant milites, blando sermone deliniant. ¶ Nonnunquã ponitur pro prævidere. Virgil.6.Aen. Omnia præcepi, atq; animo mecum antè peregi. ¶ Item, pro jubere. [צוה tsivvah. παραγγέλλειν. Gal. Commander. Ital. Commandare. Ger. Befehlen/heissen. Belg. Ghebieden. His. Mandar. Pol. Pokazuie, nauke daie. Vng. Parantsolom meg hagyom. Ang. To command and teache.] Salust. in Iugurtha: Micipta pater meus mihi præcepit. ¶ Item pro monere, instruere, docere. [הורה horáh. κατηχεῖν. Gall. Enseigner, instruire. Ital. Insegnare, instruire. Ger. Vnderweisen/bericht geben. His. En sennar dando preceptos.] Plin. lib. 18. cap.24: Hesiod. qui princeps omnium de agricultura præcepit.

Præcĕptŏ, πολὺς ἐντέλλομαι, Antiqui dixerunt pro frequẽter præcipio: quod verbum in Saliari carmine usurpatum fuisse, autor est Festus.

Præcĕptŭs, a, um, particip. Antè captus. [προειλημμένον. Gall. Pris le premier, anticipé. Ital. Pigliato innanzi. Ger. Vorzunen hin genommen. His. Tomado antes. Pol. Naprzed wzięty. Vng. Elŏl el fogatot el vetetot. Ang. Taken before, preuented.] Liv.lib.1: Tempore illi præcepto. Cicer.3.Tusc. Hæc cogitantem fore beatum, præsertim si & antè præceptis bonis contentus esset, nec mortem, nec deos expaveseeret: id est, præguſtatis, & antè captis. ¶ Aliquando ponitur pro jussus. [מצוה metsuvvéh. ἐπιτεταγμένον Gall. Commandé. Ital. Commandato. Ger. Befohlen. His. Mandado.] ut Præceptum est tibi ne discedas.

Præcĕptīvŭs, δογματικός. Adject. [Vng. Parantsolo, parantsolatos, regulás.] Seneca Epist 95: Ergo ista pars præceptiva submovenda est: id est, quæ præcepta tradit.

Præcĕptum, pti, n. s. Mandatum, sive jussio. [מצוה mitsvdh. παραγγέλμα, ᾠδή τι γραμμα, ὑπαγωγή. Gall. Commandement, enseignement. Ital. Precetto, ordinatione. Ger. Ein Gebott. His. Doctrina, precepto. Pol. Przykazanie. Vng. Parantsolat. Ang. A commandement.] Cic. Lucceio, lib.5 Epist. Tuis monitis, præceptisq; omnis est abjiciendus dolor. ¶ Aliquando pro disciplina, sive documẽto, sive admonitione, & quasi regula quadã bene vivẽdi: ut quũ præcipitur quid vir uxori, quid uxor viro debeat. Cic.1.Offic. Neq; ulla officii præcepta firmá, & stabilia, conjuncta naturæ tradi possunt, nisi aut ab iis qui solã virtutem, aut ab iis qui maximè honestatẽ propter se dicãt expetendã. Hinc dicimus, Dare præcepta de aliqua re, sive tradere. Cic. de Clar. Orat. Hermagoræ disciplina dat rationes certas, & præcepta dicendi, &c.

Præcĕptĭo, nis, f.t. [παράληψις. Vng Parantsolat, regula.] D.lib.20. Tit.2.l 25: Si pecunia quæ domi relicta non est, per præceptionem relicta sit, utrum universa à cohæredibus præstanda sit.

Præcĕptŏr, oris, verbale, m.t. Artiũ magister, doctor, institutor. [מלמד melammédh. κοσμητής. Gal. Precepteur, maistre, regent. Ital. Che insegnasse, insegna, maestro, regente. Ger. Ein Lehrmeister/ Vnderweiser. His. Hispan. El maestro que ensenna. Pol. Myśtrz, wzięzieł. Vng. Meśtŏr. Ang. A teacher or commander.] Cic. 5.de Orat. Sed iidem erant vivendi præceptores, atque dicendi. Autorem aliquem & præceptorem consiliorum habere. Idem in Ant.2.Ovid. 1.de Arte: Aeacidę Chiron, ego sum præceptor amoris. Horum placida, præcepta & præceptiones dicuntur. Cic.3. Offic. Itaque propria est ea præceptio Stoicorum, &c.

Præcĕptrix, verbale, f.t. [מלמדת melammédheth. ἡ διδάσκαλος, ἡ κοσμητής. Gall. Celle qui enseigne. Ital. Dona che insegna. Ger. Ein Lehrerin/ Vnderweiserin. His. La maestra que ensenna. Polon. Mystrzowa. Vn. Aczony mester. An. She that teacheth or commandeth.] Cic.lib.1.de Fin. Sapiẽtia pceptrice in trãquillitate vivi potest.

Præcĭpŭus, a, um, Peculiaris, proprius: cui opponitur Communis. [ἐξαίρετος, κεκτημένος, ὁ πάνυ κύριος. Gall. Principal, singulier, souuerain. Ital. Precipuo, soprano, singulare. Ger Fürnem/ fürtreffentlich/ sonderbar. Belg. Winemende His. Sennalado y principal. Pol. Osobliwi, przednieiszi. Vn. Kinalkoppen valo. An. Chieffe, principall.] Plin.lib.1.cap.27: Est & ad serpentis ictus præcipua. Plaut. in Trin. Hic homo est omnium hominum præcipuus. Cic. Quoniam autem omne quod est bonum, primum locum tenere dicimus, necesse est nec bonum esse, nec malum hoc, quod præpositum vel præcipuum nominamus.

Præcĭpuē, adverbium, Potissimè, potissimùm, maximé. [ἐξαιρέτως, μάλιστα, κεκτημένως. Gall. Souuerainement, singulierement, principalement. Ital. Specialmente, singularmente. Germ. Fürnemlichen. His. Sennalada, y principalmente. Pol. Osobliwie. Vng Kinalkeppen. Ang. Chieflie.] Cic. Curioni: Cur non mihi tàm mea salus chara fuit in qua præcipuè sum ab illo adjutus, quàm pietas erat in referenda gratia jucunda: id est, ante alios.

Præcīsŭs, Vide PRAECIDO.

Præclămo, as, Antè clamo. [προβοάω. Gall. Auanter, crier deuant. Ital. Cridare innanzi. German. Vorschreyen. His. Gritar y llamar delante. Pol. Wprzod wołam. Vng. Elŏl, kialtok wuŏltŏk. Ang. To crie before.]

Præclāmĭto, as, ex quo præclamitatores dicebantur qui flaminem Dialem: hoc est, sacerdotem Iovis antecedebant clamantes, ut homines ab operibus abstinerent: quia ei opus facientem videre irreligiosum videbatur.

Præclārus, a, um, Valde clarus. [מבחר monatsĭsedch בכבד nichbádh אדיר addir. ὑπερφάνος. Gall. Fort clair, fort renommé, excellent. Ital. Ziaro, illustre. Ger. Vast hetter: Item, vberauß fürtreffentlich/ Vast herrlich/ Außbündig/ fein. His. Muy esclaresćido y luzido, noble. Pol. Barzo iasni zaczni. Vng. Igen hires teles. Ang. Very noble, excellent, or renowmed.] Lucr.lib. 5: Præclarumque velint cœli restinguere Solem. ¶ Per translationem accipitur pro celebri & illustri, sicut & simplex clarus, in quo scilicet gloriæ & famæ fulgor quidam resplendet. Cic. de Orat: Multi erant præterea præclari in Philosophia, & nobiles. Nonnunquã in eadẽ significatione accipitur qua bonũ, sive bellũ dicimus. Cic. ad Attic. lib.10: Preclara igitur conscientia sustentor, quum cogito me de Republica aut meruisse optimè, &c. Idem 3.Philip. O' præclarum custodem ovium (ut ajunt) lupum. Idem 6. Verr. O' dii immortales præclaram conscientiam! Magnificum & præclarum genus dicendi, Cicero 2.de Orat.

Præclārē, adverb. Bene, bellé. [καλῶς, ἀγαθῶς. Gall. Honorablement, fort bien, excellemment. Ital. Molto bene, excellentemente. Ger. Gar wol oder herrlichen/ vber auß fein. His. Esclaresćida y muy bien. Pol. Barzo pięknie. Vn. Ielessen. Ang. Very excellently, passing well.] Cic.4. Acad. Præclareque secum agi putet, si, &c. Idem 3.Verr. Quis hoc non perspicit, præclarè nobiscum actum iri si populus Romanus istius unius supplicio contentus erit?

Præclavĭum, teste Nonio, Pars vestis erat quæ ante clavum texebatur. Afranius: Tertium diem præclavium unum texere. Idem in Fratriis: Mea nutrix surge, si vis, profer purpuram, præclavium contextus.

Præclūdo, is, si, sum, act.t. Claudo, intercludo, præcido. [סגר saghár ἀποκλείω, διείργω. Gall. Serrer, fermer le passage. Ital. Serrare. Ger. Verschliessen/ vorschliessen. His. Cerrar. Pol. Zawieram, Zamikam, κατασφίγω. Vn. Bezegezŏm rekezdŏm. Ang. To shut or stoppe vp that one can not passe or enter.] Cic. pro Planco: Nam maritimos cursus præcludebat hyemis magnitudo. Cæs. 2. Bell. Gall. Deductis tribus in arcem oppidi cohortibus à Varrone præsidio, per se cohortes ejecit, portasq; præclusit. Cic. antequam iret in exilium: Animus ad exponendam rei indignitatẽ præcluditur. Ovid. 1. Metam. Sed nocet esse Deum, præclusaq; janua leti.

Præco, onis, Vide infrà PRAECONES.

Præcōgĭto, as, ãre, Antè & priùs cogito. [προνοέομαι. Gall. Pẽnser deuant Ital. Pensare, innanzi. Germ. Voran bedencken/ zuvor betrachten His. Pensar delante. Polon. Przemiś. Vngar. Elŏl meg gondolom. Ang. To aduise and think before.] Quintil. lib. 12: Licet præcogitare plura.

Præcognĭtus, Antè cognitus: quanvis ratiò præcognoſco reperitur. [προγιγνώσκω. Gall Cogneu & entendu deuant, preueu. Ital. Cognosciento, innanzi. Ger Der ein ding voran weiß. His Conosciido de antes. Pol. Ten ktori przebaczeł'. Vng. Elŏl meg ismerted tudatot. An. Known before.] Plancus ad Ciceronẽ lib.10: Quòd si latro præcognito nostro adventu, rursus in Italiam se recipere cœperit, Bruti erit officium occurrere ei.

Præcŏlo, is, pen. corr. act.t. Præparo, antè colo. [προεργάζομαι. Gal. Orner, cultiuer parauant. Ita Lauarare, ornare prima. Ger. Vorbereitẽ/ zuvor übẽ. His. Labrar y ornar delantè. Pol. Przigotiwam, narzadzã. Vn. Elŏl mtweltetŏt, kŏzetŏt. An. To deck before and prepare or mak trimme.] Cic. in Partit. Sunt autẽ alii quidã perfecti animi habitus

mi habitus ad virtutem quasi præcùltũ, & præparati rectis studiis & artibus. προεσκευασμένος.

Præcõmpõsĭtŭs, participium, sive nomen ex participio, Præparatus: [προκατασκευασμένος. Gall. *Ia composé & accoustré* Ital. *Compeſto, innanzi.* German. Vorhin gerüſt. Hiſp. *Compueſto delante.* Pol. *Przygotowani.* Vng. *Elõzõr iul rendelteteõt, helyheztetõt.* Ang. *Prepared and made readie.*] ut Os præcompoſitũ Ovid. in Faſt. Nox erat, & vinis oculíque, animíque natabant, Quum præcompoſito nuntius ore venit.

Præcõncēptŭs, a, um, Antè conceptus. [προκαταληπτός, προενθύμιος. Gall. *Conceu parauant.* Ital. *Concetto auanti.* Ger. Vorhin empfangen. Hiſp. *Concepito delante.* Polon. *Wprzod poczęti.* Vng. *Elõl fogantatot.* Ang. *Conceiued before.*] Plin. lib. 2. cap. 82. Præconceptum enim ſpiritum exhalant.

Præcõnsūmo, is, pen. prod act. t. Antè conſumo. [προαναλίσκω. Gall. *Conſumer parauant.* Ital. *Conſumare per auanti.* Germ. Vorhin verzehren. Hiſp. *Conſumir delante.* Pol. *Wprzot trawie.* Vn. *Elõl meg emesztõm.* Ang. *To waſt before.*] Ovid. poſuit prò conſumo, lib. 7. Metam. - & utilius bellum putat eſſe minari, Quàm gerere, atque ſuas ibi præconſumere vires.

Præcõnsūmptŭs, a, um, partic. [προαναλωθείς. Gall. *Conſumé auparauant.* Ital. *Guaſto per auanti.* Ger. Vorhin verzehret. Hiſp. *Conſumido antes.* Pol. *Wprzod, ſtrawiony.* Vn. *Elõl meg emesztetõm.* An. *Waſted before.*] Ovid. de Triſtib. Eſt quoq; non minimum vires afferre recentes, Nec præconſumptum temporis eſſe malis?

Præcõnēs, m. t. à præcinendo dicti ſunt, quaſi præcanes, quòd antè canãt, & annuantiẽt quod eſt faciendum. [κήρυκες. Gall. *Crieurs publics, trompettes iurez qui font les cris publics.* Ital. *Trombetti, banditori.* Ger. Außrüffer/die auß der Oberkeit gehetß etwas offentlich außſchreyen. Hiſp. *Pregoneros ò menſaieros.* Pol. *Wprowls wacze.* Vn. *Hirdetõ, elõl ki alto.* Ang. *Trumpetters or any manthat forewarneth and cryeth before.*] Vel (ut inquit Priſcianus) à præiſd eſt, valde canendo. Sunt enim qui juſſu magiſtratus publicè aliquid orè denuntiant, quiq; olim auctionem faciebant, & audientiã in theatris indicebãt. Plaut. in Pœn. Exurge præco, fac populo audientiã. Virg. 5. Aen. Victorẽ Aeneas præconis voce Cloanthũ Declarat. Præcones (ut diffuſiùs dicã) erãt in judiciis qui Senatuſconſulta prædicabant, & recenſebant, poſteaquam decreta erant: qui judices & candidatos ſuis nominibus appellabant: quales ſunt quos *Officiarios* vulgò vocamus: qui etiã literãs in Senatu publicè legebant: qui item bona quę proſcribebantur, publicæ auctioni proponebãt, ac proclamabãt, & pretia, ut inquit Cicero, conficiebant. ¶ Præcones laudum noſtrarum dicuntur, qui res à nobis geſtas laudando divulgant. Cicer. prò Archia: O fortunate, *inquit*, adoleſcens, q tuę virtutis Homerũ præconem inveneris. Hos quoq; curiones vocatos legimus.

Præcõnĭum, nii, n. ſ. Ipſa vox, munus partesq; præconis. [κήρυγμα, κηρυκήιον, κηρυκήιος. Gal. *La criee d' vn crieur public.* Ital. *Grida che fa vn banditore.* Ger. Ein außrüffung oder außtundung. Hiſp. *El pregon del pregonero.* Pol. Wywoł'owanie. Vng. *Hirates/elõl, kialtas.* An. *Foretwarning or forecrying of a trumpetter.*] Cic. Leptę, lib. 6: Eos qui aliquãdo præconiũ feciſſent, in municipiis Decuriones eſſe nõ licere. Suet. in Nerone: Et præconio ubiq; cõrendit. Plaut. Menæch. Præconiũ ut mihi detis. ¶ Sed quoniã à præcone res geſtæ etiã pronũtiari ſolẽt ideo quãdoq; pro laude, fama, & gloria ſumitur, quũ ſcilicet aliquis laudatur à genere aut virtutib. cęterísve bonis animi, corporis aut fortunę. Ovid. Epiſt. 15: Magna quidẽ de re rumor præconia fecit. Idẽ 4. de Pon. Carmina veſtrãrũ peragũt præconia laudũ. Aliquãdo eſt p̃conis officiũ.

Præcōnĭŭs, a, um, antepen. prod. Quod eſt præconis, κηρυκικός. ut Sub voce præconia.

Præcõntrēctārĕ, Antè contrectare. [προεψηλαφᾶν. Gall. *Toucher & manier deuant.* Ital. *Maneggiare per auanti.* Ger. Vorhin angreiffen. Hiſpan. *Tocar delante.* Polon. *Wprzod ſie dotikaią.* Vn. *Elõl meg tapagatni.* Ang. *To touche and handle before.*] Ovid. 6. Metam. Spectat eam Tereus, præcontrectatq́ue videndo.

Præcŏquo, quis, pe. cor. act. t. Ante tempus ſuũ, vel præmaturè coquo. [πρὸ τῆς ὥρας πεπαίνω. Gal. *Cuire au parauant.* Ita. *Cuocere per auanti.* Ger. Ee zeit oder gar zeitlich kochen/vorhin kochẽ. Hiſ. *Cozer antes.* Pol. *Wprzod warzę.* Vngar. *Elõtue erõ, fõzõ.* Ang. *To ſeeth before.*] Col. lib. 5: Vvæ cõmodiùs inſolatæ præcoquuntur: hoc eſt, ante tempus aliorũ fructuum maturantur. ¶ Nonnunquam ponitur pro válde vel nimis cõquere. Plin. lib. 18. cap. 29: Aciniq; præcoquuntur in callum. Aliquãdo nihil aliud eſt quàm antè vel priùs coquere. Sic medici jubent potum antequàm potiſanę admiſceatur, in aqua præcoqui, ut ponat acrimoniam. Ad eundem etiam modũ utitur hoc verbo Plinius, ſcribens quoſdam paſſum conficere ex qualibet uva, ſed præcocta, antequam ſcilicet exprimatur, lib. 14. cap 9: Quidam è quacunq; dulci, dum præcocta, alba faciunt ſiccantes ſolẽ.

Præcōrdĭă, orum. n. ſ. [Gall. *Les parties autour du cœur.* Ital *Parti vicine al core, le interiora.* Ger. Das herꝛ fãl/oder die theil des leibs die nah bey dem hertzen oder auch zu beyden ſeyten zu nechſt vnder den rippen ligen. Belg Dat net. Hiſp. *Las telas dèl coracon ò lugares y coſas propinquas del coracon.* Polon. *Wnetrznośći.* Vngar. *Beyõ odal tagok.* Ang. *The hart ſtringes.*] Propriè partes laterales dicuntur, nothis coſtis ſubjectæ, hepati & lieni ſuperjacentes: quę quòd ὑπὸ τῶ χόνδρω: hoc eſt, ſub cartilagine ſitæ ſint, à Græcis ὑποχόνδρια appellantur. Celſus lib. 4. cap. 8: Dextra parte ſub præcordiis vehemens dolor eſt. Idẽ alibi: Periculoſum eſt etiam poſt arquatum morbum febrem oriri, utique ſi præcordia in dextra parte dura manſerint. ¶ Plin. lib. 11. cap. 37: Præcordia accipere videtur prò diaphragmate, ſive ſepto tranſverſo, quod vitalia viſcera à naturalibus ſeparat. Exta homini, *inquit*, ab inferiori viſcerum parte ſeparantur membranis, quæ præcordia appellant, quia cordi prætenduntur. Græci appellarunt *Phrenas*. Idem lib. 30. cap 5: exta ipſa præcordiorum nomine ſignificari trãdit. ¶ Quandoque etiam generalius hoc nomen poſitum invenitur pro quibuſcunque partibus interioribus cordi vicinis. Cicer. 5. de Finib. Fœlix curſus, quum is ipſe annulus in præcordiis piſcis inventus eſt. - virtus redit in præcordia nota, Virg. 1. Aeneid.

Præcōrrŭmpo, is, Antè corrumpo. [προδιαφθείρω. Gall. *Corrompre auparauant.* Ital. *Corromper per auanti.* Germ. Vorhin verderben vnd beſtãchen. Hiſp. *Corromper antes.* Polon. *Wprzod, każe pſuie.* Vng. *Elõl meg rontom, meg vesztegetõm.* Ang. *To corrupt before.*] Ovid. 14. Metam. Dum tamẽ hanc ſperat, dum præcorrumpere donis Me cupit.

Præcōrrŭptŭs, a, um, particip. [προδιαφθαρμένος. Gall. *Corrompu auparauant.* Ital. *Corrotto per auanti.* Germ. Vorhin verderbt vnd beſtochen. Hiſpan. *Corrompido antes.* Polon. *Wprzod skażony.* Vng. *Elõl meg rontatot, vesztegetõt.* Ang *Corrupted before.*] Ovid. 8. Metam. Illa quidem venit, ſed præcorrupta.

Præcŏx, cocis, pen. corr. om. t. Quod præter morẽ cæterorũ vel ante cætera coctum & maturum factum eſt: [בכור *bichchúr* vel *bacchúr*. πρόιμος, πρόωρος. Gall. *Meur auant la ſaiſon, trop toſt meur.* Ital. *Cio che è innanzi tempo, maturo auanti la ſtagione.* Germ. Frũ zeitig/zeitig vor rechter zeit Belg Ongetydtich. Hiſp. *Coſa temprana antes que las otras coſas.* Pol. *Rano doſił'i, oydrzał'y.* Vn. *Elõtue erõt, ideien erõt.* Ang. *Ripe before the tyme or ſoone.*] ut Præcox uva, præcox ficus. ¶ Præcocia poma, ex perſicorum genere, quæ primò matureſcunt. Gall. *Abricocia* vocant. Plin. lib. 15. cap. 12: Perſica Duracina poſt Autumnũ matureſcunt, æſtate præcocia, intra triginta annos reperta, & primò denariis ſingula venundata. Eadẽ & præcoqua dicuntur. Mart. lib. 13: Vilia maternis fueramus præcoqua ramis: Nunc in adoptivis perſica cara ſumus. ¶ Per tranſlationẽ præcox ingenium dicitur, quod nimis citò maturitatem eſt conſequutũ, & ante tempus videtur adoleviſſe. Quint. lib. 1. cap. 3: Illud ingeniorum velut præcox genus non temerè unquam pervenit ad frugem. Præcox fuga. Varro Synephebis: Quod ſi non manumittet, fugies ſi me audies: quũ tempus revocat, ea eſt præcox fuga, Præcox pugna; apud Ennium lib. 8. Annalium. Præcox riſus, Plin. lib 7. in præfat. At hercle riſus præcox ille, & celerrimus, ante quadrageſimum diem nulli datur. ¶ Legitur & hic & hęc præcoquis, & hoc præcoque. Col. lib 3. cap. 2: Quæ quum talis eſt conditiõ, maximè præcoques, & duracinę, tum deniq; purpureæ & bumaſti, &c. Eodem lib. cap. 9: Quũ pulchrè memineris à me duo genera vinearum intra tempus biennii ex una præcoque vite, quam in Ceretano tuo poſſides inſitione facta conſummata. Idẽ lib. 1. cap. 6. Quæ fumi quodã tenore præcoquem maturitatem trahũt. ¶ Præcoci opponitur ſerotinũ: unde dicimus ſerotinas uvas, quæ poſt conſuetum tempus tardè matureſcũt.

Præcrāſsŭs, a, um, Valdè craſſus. Plin. lib. 16. ca. 8: Cortex præcraſſus, ac renaſcens. [πάνυ παχὺς, ὑπερπαχυς. Gall. *For gros & eſpois.* Ital. *Molto groſſo & ſpeſſo.* German. Gar dick vnnd groß. Hiſp. *Muy grueſſo.* Polon. *Bardzo miąſzſi.* Vngar. *Igen ſzõrõs haſas.* Ang. *Very groſſe or thick.*]

Præcūrro, is, n. t. Antè curro, celeriter antecedo. [προτρέχω. Gall. *Courir & aller deuant, preuenir* Ital. *Correre innanzi, andar auanti.* German. Vorlauffen. Hiſpan. *Correr delante.* Polon. *Wprzodbiegę.* Vngar. *Elõl futok* Ang. *To runne before.*] Terent. Evnuch. Abi, præcurre, ut ſint domi Parata omnia. Cæt ó bel. Gal. Præcurrunt equites, quãto res ſit in periculo cognoſcũt. Cic. 1. de Divin. Sed ita à principio inchoatum eſſe mundum ut certis rebus certa ſigna præcurrerent. Idem in Orat. Horum uterque Iſocratem ætate præcurrit.

Præcūrrēns, tis, προτρέχων. Cic. in Partit. ut primordia rerũ, & quali præcurrentia, in quibus ineſt aliquid argumenti.

Præcūrsŭs, ſus, m. q. [προδρόμημα. Gall. *Auantcourement, auantage de courir ou aller.* Ital. *Eſſo correre auanti.* Germ. Ein vorlauff Hiſp. *Aquella corrida delante.* Pol. *Przedbiegenie.* Vng *Elõl futas* Ang *A running before.*] Plin. lib. 16. cap. 25: Omnia intra VIII. Iulii Iuus Eteſiarum præcurſu.

Præcūrsĭo, onis, verbale, f. t. [προδρόμημα προόδιον. Gall *Auantcourement.* Ital. *Eſſo correre auanti* German. Vorlauffung / vorgang. Hiſpan. *Corrida delante.* Polon. *Przedbiegnięcie.* Vngar. *Elõl futás,* Ang. *A running before.*] Cicero dè Fato: Itemque illi qui ab hoc

ab hoc dissentiunt, confitentes non fieri assensiones sine præcursione visorum. ¶ Præcursio pro eo quod Boëtius præcursoriam causam vocat. Cic. in Top. Alia autem præcursionem quándam adhibent ad efficiendum, & quædam afferunt per se adjumenta.

Prǽcūrsŏr, oris, m. t. aliud verbale. [προόδρομος. Gall. *Auantcoureur.* Ital. *Corritore auanti.* Ger. Ein vortauffer/vorbott. Hisp. *El que corre delante.* Pol. *Przedchadzach, przedesłanuc.* Vng. *Elöl futo hop mester.* Ang. *A runner before.*] Cic. 7. in Verr. Quem iste in decumis, in rebus capitalibus, in omni calumnia præcursorem habere solebat, & emissarium.

Prædă, æ, f. p. à pariendo (ut inquit Varro) quasi párida, quòd manu parta sit. [שלל *schalál* בז *baz.* λεηλασία, λεία. Gall. *Proye, pillage, butin.* Ital. *Preda, botino.* Ger. Ein raub. Belg. Een roof. Hisp. *Presa, el robo o sourto* Pol. *Lup.* Vn. *Præda ragadom any.* An. *A prey, booty or pillage.*] Et sunt (ut Gell. lib. 13. cap. 23. inquit) propriè corpora ipsa rerum quę capta sunt: manubiæ verò pecunia ex venditione prędę redacta. Virg. 1. Aen. Illi se prędę accingunt, dapibusq; futuris. Idē 9. Aen. Si verò capere Italiam, sceptrisq; potiri Contigerit victori, & prędę ducere sortem. Ovid. 11. Metam. Vt matutina cervus peritурus arena Præda canū est. Cic. 7. Verr. Quū ea res nō solùm provincię saluti, verū etiam prædæ esse posset. Præda etiā apud antiquos id vocabatur, quo in locationibus & rebus mancipi & aliis ejusmodi cavebatur, aut saltē idē quod prędium, ut doctè annotavit Scaliger in Varro. Plaut. in Amph. Qui præda atq; agro adoreaq; affecit populares suos. Varr. lib 4: Præda dicta itē ut prędes à prestādo, quòd ea pignori data publicè mancupes fidem præstent.

Prædācĕus, a, um, Quod ex præda est. [λεηλατικός. Gall. *Venu de pillage ou de la despouille des ennemis.* Ital. *Di preda.* Ger. Das auß dē raub ist. Hisp. *Cosa de presa ò de robo.* Pol. *Czo ś łupieżi.* Vngar. *Preda bol valo.* Ang. *Of a prey or bootye.*] Gell. lib. 4. cap. 17: Aegrè passus quòd cui salus imperii ac Reip. accepta ferri deberet, ratione pecuniæ prædaceæ poscereturr.

Prædātĭtĭus, a, um, Prædaceus. λητρικός. Gell. lib. 13. cap. 13: Ex manubiis: id est, ex pecunia prædatitia.

Prædŏr, daris, à præda fieri Varro docet, Diripio, vi aufero, quēadmodum prædæ auferri in bello solent. [שלל *schalál* בזז *bazáz* λεία, λεηλατέω. Gal. *Piller.* Ital. *Depredare, torre perforza, robbare.* Germ Rauben/beuten. Hispan. *Robar ò hurtar.* Pol. *Łupie, widzieram.* Vn. *Prædalok, koborlok.* Ang. *To spoile, to tak preyis or booties.*] Cic. 3. Ver. Tuus apparitor de aratorum bonis prędabitur. Idem 3. Offic. Ex quo intelligitur, quoniam juris natura fons sit, hoc secundum naturam esse, neminem id agere, ut ex alterius prædetur insciti a. Idem 3. Ver. Veruntamen quū esset omnibus in rebus apertissimè impudentissimeque prædatus. Ovid. 1. Amor. Eleg. 3: Iusta precor quæ me nuper prædata puella est, Aut amet, aut faciat cur ego semper amem

Prædātŏr, oris, m. t. Prædo, populator, spoliator. [שלל *scholél* בזז *bozéz* λαφυραγωγός. Gal. *Pilleur, qui oste par force.* Ital. *Saccheggiatore, predatore.* Ger. Ein Räuber. Belg. Een roofer. Hisp. *Robador ò ladron.* Pol. *Łupieżca, widzierca.* Vng. *Koborlo prædalo.* An. *A robber, or taker of booties.*] Cic. 2. Catil. Quos ego utrosq; Quirites, in eodem genere prædatorum, direptorumq; pono. Iovi verò deprædatori templum fuisse legimus, non quòd prædæ præesset, sed quòd ei aliquid ex præda in partem debebatur. Nam mos Romanorum fuit, ut bella gesturi, de parte prædæ aliquid numinibus pollicerentur.

Prædātrīx, cis, f. t. [שללת *scholléleth* בזזת *bozézeth.* ἡ λῃστρὶς, ἡ λαφυραγωγός. Gall. *Pillereſſe, celle qui oste par force.* Ital. *Saccheggiatrice.* German. Ein Räuberin. Hispan. *Robadora.* Pol. *Łupieżnicżka.* Vng. *Koborlo aszony.* Ang. *She that robbeth and taketh preyis.*] Stat. 1. Syl. - & Herculei prædatrix cedat alumni.

Prædātōrĭus, adjectivum, Quod ad prædatorē pertinet: [λῃστρικός. Gall. *De pilleur, ou chose pour piller.* Ital. *Di saccheggiatore.* Ger. Räubisch/des räubers. Hisp. *Cosa para robar ò hurtar.* Polon. *Łupieżczow.* Vng. *Koborlohoz valo.* Ang. *Belonging to a robber or taker of preyis.*] ut Prædatoriæ naves. Liv. lib. 4. belli Maced. Annis propè quinquaginta nullum Romanum exercitum viderant, præter prædatorias classes.

Prædābūndŭs, Populabundus, vel prædas agēs. [λαφυραγωγῶν. Gal. *Qui ne fait que piller.* Ital. *Depredando, ò chi non fa altro che bottinare.* Germ. Voll raubs / oder der nicht anders dann rauben thut. Hisp. *Cosa que mucho roba.* Polon. *Łupieżliwem sie bawiący.* Vn. *Prædalo koborlo.* Ang. *That doeth no thing but spolieth and taketii preyis.*] Saluſt. in Iugur. Datque fidem se prædabundum post paucos dies eodem venturum.

Prædo, dōnis, m. t. Qui iter faciens terra marive spoliat, quive pacatas regiones incursionibus infestat. [שלל *scholél* בזז *bozéz* λῃστὴς, πειρατής. Gall. *Pilleur, escumeur de mer* Ital. *Corsale, ladro.* Ger. Ein Räuber/ der einē mit gewalt anfallt vñ jhme das sein nimpt. Hisp. *Robador ò ladron.* Pol. *Łupieżca, gwałtownik, nasejnik.* Vn. *Koborlo nyuzo fozro toluay.* Ang. *A robber or taker of preyis by sea or land.*] Plin. lib. 16. cap. 4: Germanię prædones singulis arboribus cavatis navigant. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: -fugiens hic decidit acrem Prædonū in turbā: dedit hic pro corpore numos. ¶ Prædones item dicti sunt malæ fidei & injusti possessores, in qua significatione apud Iurisconsultos non raiò invenitur.

Prædōnĭus, a, um, adject. Quod prædonis est. Vlp. L. 25. §. 3. D. de hæred. petit. Si verò postea conscius hæreditatem nihil ad se pertinere, prædonio more versari cœpit, &c. Hotom.

Prædōnŭlus, diminutivum, à Catone usurpatur.

Prædāmno, as, are; act. p. Est præjudicio suo aliquem quasi condemno. προκατακρίνω, προκαταδικάζω. Suet. in August. Sin deesset, destituere, ac prędamnare amicū existimaretur. Nonnunquam simpliciter idem est quod antè, vel priore loco condemno. Liv. 4. ab Vrb. Totam culpā ejus tēporis in prędamnatum collegam transferentem, omnes tribus absolverunt.

Prædelāsso, as, Antè delasso. [προκατατρύω. Gall. *Lasser deuant.* Ital. *Scancare prima.* Ger. Vorhin ermüden oder müd machen. Hisp. *Cansar antes.* Polon. *Wprzod mordzic.* Vngar. *Elöl el faraztom.* An. *To mak wearie before.*] Ovid. 12. Metam. -adjacet undis Facta manu moles, quæ primas æquoris undas Frangit, & incursus quæ prædelassat aquarum.

Prædēnsŭs, Valde densus. [περίπυκνος. Gall. *Fort espois.* Ital. *Molto denso.* Ger. Gar dick. Hisp. *Muy espesso.* Pol. *Barzo gęsti.* Vn. *Igen sűrű'.* Ang. *Very thick.*] Plin. li. 18. cap. 18: Culter vocatur, prædensam, priusquam proscindatur, terram secans.

Prædēnsātŭs, Prædensus factus. Plin. lib. 9. cap. 5: Prædensata, porrecta, sinuata, brevi nodo ligatis.

Prædēs, Vide PRAES.

Prædestĭno, nas, pen. cor. προορίζω. Vide DESTINO.

Prædĭātōrēs, Prędiatorius, Prędiatus, Vide PRAEDIVM.

Prædĭco, cas, pen. cor. act. t. Apertè seu publicè dico, celebro, vulgo, laudo. [קרא *kará* אמר *amár.* αἰνέω, κηρύττω. Gall. *Dire par tout ou deuant tous, publier, dire en public, annoncer.* Ital. *Predicare, publicare qualche cosa.* German. Außtänden/Offentlich außsagen. Belg. Vercondigen/loven/pryſen. Hispan. *Predicar y publicar y alabar.* Polon. *Przepowiedam, sławnie opowiedam.* Vngar. *Hirdetőm prædikallom.* An. *To speake openlie, to diuulgat, to preache.*] Terent. Andr. Actum est, siquidem hæc vera prædicat. Cic. ad Attic. lib 9: Prædicat enim palam, & militibus ostendit, se largitione ipsa superiorem quàm hunc fore. Cæs. 2. bel. Civ. Sępè ex tribunali prædicavit adversa Cæsarem prælia fecisse. Cicer. Luccio: Ignosces mihi de me ipso aliquid prædicanti. Saluſt. Ipsum Crassum ego postea prædicantem audivi, tantam illam contumeliam sibi à Cicerone impositam. Prædicat item præco, dum aliquid palàm promulgat, & pronuntiat ex Senatusconsulto. Cic. pro Quint. De quo homine præconis vox prædicat, & pretium conficit.

Prædĭcātum, Dialectici dicūt, quod Grāmatici appositū vocāt, quod prædicatur: id est, dicitur de subjecto, τὸ κατηγορούμενον.

Prædĭcātĭo, f. t. Commemoratio, affirmatio, laudatio. [κήρυξις. Gall. *Annoncement en public.* Ital. *Esso predicare, dire.* Ger. Ein außtündung/Ein offentliche Sag. His. *Aquella obra de predicar y alabar.* Polon. *Przepowiedzenie.* Vng. *Hirdetes, predikallas diſires.* Angl. *An open or publick speaking, preaching.*] Plin. li. 35. cap. 3: Affirmant vana prædicatione, ut palàm est. Idem lib. 20. cap. 10: Radix quoque plurimorum prædicatione trita.

Prædĭcātŏr, oris, m. t. Laudator, is qui altorū virtutē, fortitudinem, res gestas prędicat. [שבח *schabbéach.* κηρυκτής. Gall. *Publieur, qui dit par tout ou deuant tous quelque chose.* Ital. *Chi dice qualche cosa publicamente predicatore.* Ger. Ein Außtünder/ Rümer/ Predigęr. His. *El que predica, predicador.* Pol. *Wyśławiacz opowie dacz.* Vng. *Hirdető prædikallo diſirő.* Ang. *A preather, an open speaker.*] Cic. pro Cor. Balbo: Qui sui furti, sui judicii, sui beneficii voluit me esse ut apud eosdem vos Iudices nuper in alia causa fuerim, & prędicatorem, & autorem.

Prædĭcabĭlis, & hoc prædicabile, Quod est palàm dicendū, & prędicatione dignū, laudabile. [κηρύγματος, κηρυκτός. Gall. *Dequoy on doit faire estime* Ital *Di cui si deue far estima.* Ger. Das außtündens oder rhümens wärt ist. Hisp. *Digno de ser alabado.* Polon. *Godni wisławienia.* Vng. *Hirdetesre melto.* Ang. *To be spoken of publicklie, praye worthie.*] Cic. 5. Tusc. Nec in misera vita quicquam est prædicabile, aut gloriandum, &c.

Prædĭcāmentă, A` Dialecticis dicuntur, quæ Quintil. lib. 3. cap. 7, elementa decem vocat, circa quæ versari videtur omnis quæstio κατηγορίαι.

Prædĭco, cis, penult. prod. Antè, sive priùs dico. [נבא *nibbá* התנבא *hithnabbé.* προφητεύω. Gall. *Predire, annoncer.* Ital. *Predire, annuntiare* Ger. Vorsagen oder voran sagen. Hisp. *Dezir de antes.* Pol. *Przedpowiedam.* Vng. *Elöl meg mondom hirdetőm, prædikallom iwuendőlőm.* Ang. *To tell a thing before it come to passe.*] Ter. And. -hoc optimum in hac re prædico tibi, Quas credis esse has non sunt veræ nuptiæ Ibidem: -sed dico tibi, Ne temerè facias, neque tu haud dicas tibi non prædictum, cave.

Prædĭctĭo, onis, f. t. Præsensio, quod prædicitur, sive prænuntiatur. [נבואה *nebuáh.* προφήτευσις, προφητεία. Gall. *Prediction, prophetie,*

phetie, denoncemint des choſes à venir Ital. *Propheția, auiſo de coſe futu-re.* Germ. Ein Vorſagung das iſt/ Weiſſagung. Hiſp. *Obra de dezir de antes.* Pol. *Przepowiedzienie.* Vng. *Iuuendöles elöl meg mondas.* Ang. *A foretelling of a thing to come.*] Cic. lib. 1. de Divin. Ex quo ſæpè genere hariolorum etiam, & vatum furibundas prædi ctiones, ut Octaviano bello Cornelii Culeoli audiendas pu-taverunt.

Prædĭctŭs, a, um. Antè vel ſuprà dictum. [προειρημένος. Gall. *Predit.* Ital. *Predetto.* Ger. Vorgeſagt Hiſp. *Dicho antes.* Polon. *Przedtim powiedżani, przepowidżani.* Vng. *Elöl meg mondatet meg lö uendölteto.* An. *Sade before.*] Cic. 4. Acad. Quæq; ab his dicuntur ſic perſequamur, ut nihil in prædictis relinquamus.

Prædĭŏlum, Vide PRAEDIVM.

Prædīſco, is, n. t. Antè diſco & priùs inquiro. [προμανθάνω. Gall. *Apprendre parauant.* Ital. *Aprendere auanti.* Ger. Vorlernen. Hiſp. *Deprehender de antes.* Pol. *Wprzod, ſie vczc.* Vngar. *Elöl meg tanulom.* An. *Lo learne before.*] Virg. 1. Georg. Ventos & cœli va-rios prædiſcere motus.

Prædĭtŭs, a, um. [יְבוּל *babûl ὁ ἔχων, ὁ λαμπρύνων, ὁλαπιθές.* Gall. *Qui a, qui eſt doué.* Ital. *Chi ha.* Germ. Der da hat/ gefaſt/ vbegabt. Hiſp. *Dotado generalmente, forneſcido.* Pol. *Ozdobioni.* Vn. *Ekeſite-löt.* An. *Indued or that hath any qualitie.*] Participiũ eſt ſine verbi origine, latiſſimum in oratione uſum habens, variamq; ſignificationem, pro ratione rei per ablativũm quo cum jungitur ſignificatæ. Nam quum dicimus, Præditus virtute, Præditus ingenio, Eruditione præditus, idem eſt quod dotatus, ſive ornatus, κεκοσμημένος. Rurſus quum aliquem pravis moribus, perverſa indole, aut oris fœditate prædirum dicimus, idem eſt quod pollutus, contaminatus, dehonestatus. ¶ Interdũ idẽ eſt quod affectus: ut cùm morbo, mœroréve quempiam præditũ dicimus. ¶ Horũ omnium exempla, etiamſi nuſquã nõ occurrunt pauca ſubjungemus. Cic. pro Archia: Gloria ingenii ſummi præditus. Idẽ pro Cælio: Adoleſcens rectiſſimis ſtudiis, atq; optimis artibus præditus. Idem 2. Verr. Homo ſingulari cupiditate, audacia, ſcelere præditus. Idem pro Rab. Poſthumo: Senectute affectus, morbo præditus. Itẽ pro Murœna: Idẽ ſqualore ſordidus, confectus morbo, lachrymis ac mœrore prædi-tus. Vide plura de hoc apud Vallam, lib. 5 cap. 38.

Prædĭvĕs, itis, Valde dives. [πλουσιώτατος. Gal. *Fort riche.* Ital. *Molto ricco.* German. Hoch reich/ vberauß reich. Hiſpan. *Muy rico, de riquezas.* Polon. *Barzo bogati.* Vngar. *Dus, kazdag.* Ang. *Very riche.*] Sueton. de Clar. Gram. L. Apuleium ab Equitio Calvi-no Equite Romano prædivite quadringẽtis numis conductũ, multos edocuiſſe. Ovid. 6. Metam. -totumque tulit prædivite cornu Autumnum, & menſas fœlicia poma ſecundas. Aula prædives, Claudianus 2. in Rufinum.

Prædīvīno, as, Rem eventuram divino, prædico, præſagio. [סוּס *kaſám* נָבָא *nibbá* הִתְנַבֵּא *hithnabbé.* προφητεύομαι. Gall. *Deuiner & predire choſe auant qu' elle vienne.* Ital. *Antiuedere, indouinare.* Ger. Etwas künfftigs vorhin erzahlen. Hiſp. *Veer delan-te, ad eninar.* Pol. *Przyſz' a rzecz gadam, wieſz.ze.* Vng. *Meg idöuendö-löm.* An. *To deuine, and tell a thing before it come to paſſe.*] Plin. lib. 1. cap. 11: Prædivinant enim apes ventos, imbresque.

Prædīvīnātrīx, ĭcis, f. t. [סוּס *kéſem.* προμαντεία.] Plin. lib. 8. cap. 25: Parit ova quanta anſeres, caq; extra eum locum trans-ferens ſemper incubat prædivinatione quadã, ad quem ſum-mo auctu eo anno egreſſurus eſt Nilus.

Prædīvīnŭs, a, um, Valde divinus. [ὑπέρθεος, ἔνθεος. Gall. *Fort diuin.* Ital. *Molto diuino.* Germ. Gehr göttlich. Hiſp. *Muy diuino.* Polon. *Barzo ſwieti.* Vngar. *Igen iſtenes, zent.* Ang. *Very diuine or holy.*] Plin. lib. 37. cap. 10: Promittitur prædivina ſomnia re-præſentare.

Prædĭum, dii, n. ſ. Nomẽ eſt tàm ruſticis quàm urbanis poſſeſ-ſionibus cõmune. [שְׂדֵה *ſaddéh.* χωρίον. Gall. *Vn heritage.* Ital. *Poſſeſſione, podere, heredità.* Germ. Ein ligend Gut. Belg. Een hove. Hiſp. *Heredad de bienes rayzes.* Pol. *Folwark.* Vng. *Maior.* Ang. *A manour, a ferme, a place in the cuntrey with ground lying to it.*] A' præ-ſtando (ſi Varroni lib. 4 de ling. Lat credimus) deductũ: pro-pterea quòd pignori data, mãcipiis fidẽ præſtent. Cic. 3. Offic. Ac de jure quidẽ prædiorũ ſancitum eſt apud nos Iure Civili, ut in his vendendis vitia dicerentur quę nota eſſent. Idem pro Roſc. Amer. Fructuoſa prędia colenda ac tuẽda pater filio tra-diderat. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Servius Oppidius Canuſi duo prędia, dives, Antiquo cenſu, natis dediſſe duobus Fertur. Præ-diorum itaq; nomine veniunt tàm urbanę poſſeſſiones quàm ruſticę, & ſuburbanę: hoc eſt, urbi proximę: unde extant utuli aliquot apud Iuriſcõſultos de Servitutibus urbanorũ prędio-rum & ruſticorũ, & utriſq; cõmunibus. Ager aũt propriè dici-tur locus in rure quẽ colimus, Arvum, ea pars agri quę ſemẽti datur. Fundus etiam pars agri eſt. Singula enim prata ſingulæ vineę, ſinguli horti, ſingula oliveta, pomaria, paſcua, ſalicta, nemora venatoria, piſcatoria loca: ſive villam atq; ædificium, ſive piſcinã, ſive vivaria habeant, ſive nõ habeant, ſinguli fun-di ſunt, & hoc in agro duntaxat. Nam in urbe, oppido, vico, caſtello, quicquid tale eſt, prædium vocatur. Eſt itaq; fundus ruſtica poſſeſſio: prędium, & urbana & ruſtica: poſſeſſio gene-rale nomen eſt: nam & tabernæ, & hoſpitia, & horrea in urbe poſſeſſiones dicuntur, & generaliter omnia bona immobilia.

Prædĭŏlum, li, n. ſ. Parvum prędium. [χώδιον. Gal. *Vn petit herita-ge* Ital. *Poderetto, poſſeſſione piccola.* Germ. Ein klein ligend Gütlin. Hiſp. *Pequenna heredad.* Pol. *Folwarczek.* Vn. *Maiorotska.* Ang. *A little manour or ferme.*] Cic. M. Cælio: Sed mea prędiola tibi no-ta ſunt: in his mihi neceſſe eſt eſſe, ne amicis moleſtus ſim. Idẽ Att. lib. 16: Aedificata bellè prædiola noſtra, & ſatis amœna.

Prædĭātŭs, Prædiis munitus, prædiis abundans. Apul. lib. Flo-rid. Ipſe bene veſtitus, bene prædiatus.

Prædĭātōrĭŭs, ria, rium, Quod ad prędiũ pertinet: [τὰ χωρία. Gall. *Appartenant à heritage.* Ital. *Pertinente à heredità & poſſeſſione.* Ger. Das zu ligendẽ Gütern gehört. Hiſp *Perteneſciente à heredad.* Pol. *Folwarkowy.* Vn. *Maiorhoz valo.* Ang. *Belonging to a manour or ferme.*] ut Ius prędiatoriũ. Cic. pro Cornel. Balbo: Etenim ſi Qu. Scævola ille Augur, quũ de jure prędiatorio conſuleretur, homo juris peritiſſimus, conſultores ſuos nonnunquã ad Tu-rium & Caſcium prędiatores rejiciebat: ſi nos, &c.

Prædĭātōrēs, Dicuntur periti juris ad prædia pertinentis. χωρικοὶ νόμοι. Cic. Att. lib. 12: Etſi reus locuples eſt, & Apuleius prędia-tor liberalis. Ibidem: Procuratores Cornificii, & Apuleium prædiatorem videbis.

Prædo, prædónis, Vide PRAEDA.

Prædŏmo, as, pen. cor. Antè domo, cõprimo, ſedo. [προδαμά-ζω, προκαταπονέω. Gal. *Dompter auparauant* Ital. *Domare per auan-ti.* Ger. Vorhin demmen oder ſtillen. Hiſp. *Domar antes.* Pol. *Wprzod vskramiam.* Vng *Elöl meg enyhitöm zeleditöm.* Ang. *To tame or ſubdue before.*] Seneca Epiſtol. 114: Et omnes caſus antequam exciperet, prædomuit meditando.

Prædūco, is, Antè duco. [προάγω, προεκτείνω Gall. *Mener ou met-tre deuant.* Ital *Menare auanti.* Germ. Voran führen. Hiſp. *Guiar delante.* Pol. *Wprzod wiode.* Vng. *Elöl vizöm.* Ang. *To bring or lead before.*] Plin. lib. 35. cap. 16. Probat mollitie, & quòd ſi æra pręducantur, violaceum reddit colorem. Tacit. lib 14: Neque foſſam, neq; vallum præduxerunt. ¶ Prędücere foſſam homini obſeſſo, pro circumvallare. Seneca lib. 2. de Ira.

Prædŭlcĭs, & hoc prędulce, om. t. Valde dulcis. [πάνυ γλυκύς. Gall *fort doux* Ital. *Molto dolce.* Ger. Gar ſüß. Hiſp. *Muy dulce.* Pol. *Barzo ſlodki.* Ang. *Paſſing ſweet.*] Plin. lib. 12. cap. 5: Fructus per folia ſolibus coctus prędulci ſapore. Claud. Paneg. 2: Lu-xuries prædulce minantur. Virgil. 11. Aeneid. Haud ignarus eram, quantum nova gloria in armis, Et prædulce decus primo cer-tamine poſſet.

Prædūro, ras, pen. prod. act. p. Præter morem duro, ſive valdè durum reddo. [ὑπερσκληρύνω. Gall. *Endurcir fort.* Ital. *Far molto duro.* German. Gar verhertẽ, oder hert machen. Hiſpan. *Hazer muy duro, endureſcer mucho.* Polon. *Barzo vtwardzam.* Vngar. *Igen meg kemenyitöm* An. *To mak very hard.*] Colum. lib. 3. de rubri-ca: Verùm hoc eſt in opere difficilior, quòd neque humentem fodere poſſis, quòd ſit glutinoſiſſima: nec nimiùm ſiccam, quia nimiùm præduratur.

Prædūrŭs, a, um, Valde durus. [ὑπερσκληρός, πάνυ σκληρός. Gall. *Fort dur.* Ital *Molto duro.* Ger. Gar oder vberauß hert Hiſ. *Muy duro o muy terrible.* Pol. *Barzo twardi.* Vng *Igen meg kemenyitöt.* Ang. *Very hard.*] Col. lib. 6. ca. 2. Illa ętas adhuc tenera eſt, hęc jam prę-dura Virg. 2 Georg. Corporaq; agreſti nudat pẽdura palæſtra. Idem 10. Aen. Partheniumq; Rapo, & prædurũ viribus Orſen.

Præĕo, prĕis. Antè eo antecedo. [קָדַם *kadém* προέρχομαι, προεβαί-νω, καθηγοῦμαι. Gall *Aller deuant, mener le chemin* Ital *Andare innanzi.* Ger. Voigehn. Belg. Voorgaen. Hiſp. *Preceder yendo delante, o ander delante.* Pol. *Ide wprzod.* Vn. *Elöl megyök.* Ang. *To go before, to shew the way.*] Liv. 2. ab Vrb. Pręierat Aruns Tarquinius filius regis Rex ipſe cũ legionibus ſequebatur. ¶ Pręire verba, eſt certam verborum formulam alicui dictare, quã ille totidẽ referat verbis. Solebant enim veteres ad execrationes, vel de-votiones hoſtilis exercitus, & ad fœdera ferięda, ſimilesq; pu-blicos ritus peragendos, certã verborũ formulã habere cõce-ptam, quod carmẽ vocabant, à qua minima quidẽ ſyllaba re-cedere licebat. Itaq; ne imperatores, qui ſe hoſtilemq; exercitũ erant execraturi, aut ii per quos fœdera ſanciebãtur, in profe-rendis formulis laberẽtur, adhibebatur Pontifex aut ſacerdos qui verba pręiret: hoc eſt, conceptã verborũ formulam dicta-ret, quã alter totidẽ verbis repeteret. Sic pręire verba juris jurã-di, dicitur qui juris jurandi verba concepit, & juraturo dictat. Budæus: Præire, eſt verba præfari: & ſubſequi, eſt dictata verba pronuntiare Liv. 8. ab Vrbe: Agedum Pontifex publicus po-puli Romani præi verba, quibus me pro legionibus devo-veam. Gell. lib. 14. cap. 2: Si de omni officio judicis præire tibi me vis. Id eſt, pronuntiare quod ſequaris. Præire verba de ſcri-pto, quid ſit, declarat Budæus his verbis: Præire hodie verba damnationis actuarii, aut eorum vicarii carnifici ſolẽt, quum

damnati

damnati facinoroſi ad ſupplicia trahuntur, ſed de ſcripto id faciunt.

Præ ĕns, præeuntis, participium. [מקדם *mekaddém.* προηγούμενος, προάγων. Gall. *Qui va deuant.* Ital *Che va auanti.* Germ. Vorgehnd oder vorhingehnd. Hiſp. *Que anda delante.* Pol. Wprzod idący. Vng. Előtt menő. Ang. *That goeth before.*] Ovid. 8. Metam. -& duis præeuntibus, ambo Membra levant baculis. Idem ad Liviam: Lucifer in toto nulli comparuit orbe, Et vênit ſtella non præeunte dies. Inde Præitor ὁδηγός.

Præfăcĭlĭs, le, om. t. Valde facilis. [πάνυ ῥᾴδιος, σφόδρα ἄπαρος. Gal. *Fort facile.* Ital. *Molto facile.* Ger. Gar leicht. Hiſp. *Muy facil, muy diſpuesto à ser hecho.* Pol. Barzo łatwi. Vng. Igen kuny hayland. Ang. *Very eaſie.*] Plaut. Epid. -te profectò Apœcides nihil moror mihi. P. de præfacili exoras Epidice.

Præfāri, d. p. Ante fari, proloqui. [προεισιέναι, προλέγειν. Gall. *Auant parler.* Ital. *Parlare innanzi.* Ger. Vorreden/ein Vorred thun. Hiſp *Hablar antes.* Pol. *Przedmowę czynić* Vng. Elől zollani. An. *To ſpeak before.*] Colum. in Præfat. lib. 1: Quas ordine ſuo tunc demum perſequar, quum præfatus fuero quæ reor ad univerſam diſciplinam maximè pertinere. Cicer. de Vniverſ. Sed hæc ſatis ſunt dicta nobis, quæ de deorum qui cernuntur, quique ſunt orti, natura præfati ſumus. ¶ Præfari divos: id eſt, invocare. [קרא *kará.*] Virgil. 11. Aen. Præfatus divos, ſolio Rex inſit ab alto. Vbi Servius: Præfatus divos, more antiquo: nam majores nullam orationē, niſi invocatis numinibus, inchoabant. Catul. Argon. Talia præfantes quondam fœlicia Pelei Carmina, divino cecinerunt pectore Parcæ. ¶ Præfari honorem dicimur, quum rem non ſatis honeſtā dicturi, aliquot verbis præmiſſis mollimus, quod alioqui pudicis auribus indignū eſſet. Clauſulæ autem quibus honorem præfari ſolemus, hæ ferè ſunt. Si licet dicere, Si commemorare fas eſt, Quod dictu quoque fœdum eſt, Honor ſit auribus, & ſimiles. Cic. Papyrio Præto, lib. 9: Nos autem ridiculè, ſi dicimus: Ille patrem ſtrangulavit: honorem nō præfamur: ſin de Aurelia aliquid, aut Lollia, honos præfandus eſt.

Præfātĭo, nis, f. t. A præfando deducitur, & ſignificat id quod præloquimur antequam ad rem veniamus. [προλογος, προοίμιον Gal. *Preface, prologue.* Ital. *Prefatione, proemio.* Ger. Ein Vorred. Hiſp. *Aquella habla que ſe habla antes prologo.* Pol. *Przedmowa.* Vng. Elől iaro beszed. Ang. *A preface or ſpeaking before a mater.*] Plinius lib. 25. cap. 2: Inchoata etiam præfatione religioſa. Martial. lib. 3: Perfrixiſſe tuas queſta eſt præfatio fauces. Cic. 5. Verr. Quæ porrò præfatio tuæ donationis fuit? Hujus diminutivum eſt Præfatiuncula.

Præfectus. Vide PRAEFICIO.

Præfĕro, præfers, act. inconſ. Antè fero. Cic. 6. Ver. Siniſtra manu retinebat aram, dextra ardentem facem præferebat. ¶ Aliquando ſignificat præpono. [הקדין *hokír.* προτιθέναι, προτίμαμαι. Gall. Eſtimer plus, preferer. Ital. *Preferire preponere.* Ger. Fürſetzen/höher achten. Belg. Voer dragen. Hiſp. *Anteponer, preferir.* Pol. Wieczey ſobie waże. Vng. Elől vetőm. Ang. *To beare before, to preferre.*] Cic. pro lege Man. Salutem Reipublicæ ſuis commodis præferre. Præferre jus imperii amori patrio, de Finib. libro 1. ¶ Item dicto, facto aut geſtu, animi affectum oſtendo. Livius: Vultus tuus neſcio quod ingens malum præfert. Curt. Vultu & oculis motum præferens animi.

Prælātus dies dicitur apud Iureconſultos, pro anticipato, & quum nondum veniſſet, ſcripto quod vulgus dicit, *Antidato.* Contrariūm eſt repetitus dies, quum non dies qui eſt, ſed ex ſuperioribus elapſis aliquis ſcribitur. l. 28. D. de falſis 3. de fid. inſtr. Hotomanus.

Præfĕrĭcŭlum, à præfero, Vas æneum ſine anſa, patens, veluti pelvis, quod præferre in ſacrificiis ſolebant. Feſtus.

Præfĕrox, [πάνυ χαλεπὸς, ὁ ἄγριος & ἀπλωὺς σφόδρα. Gall. *Fort fier, fort rigoureux & aigre, fort cruel.* Ital. *Molto feroce.* Germ. Seht frech vnd vbermütig. Hiſp. *Muy cruel y duro.* Pol. *Barzo frzyt.* Vng. Igen kegyetten. Ang. *Very fearce and cruell.*] Livius 5. ab Vrbe: Mitis legatio, ut præferoces legatos, Gallisque magis, quàm Romanis ſimiles habuiſſet.

Præfĕrratus, a, um, Quod in caſumine habet ferrum: [σιδηρόδετος & ἐπ' ἄκρου. Gall. *Ferré par le bout.* Ital. *Ferrato in cima.* Ger. Das vornen mit eiſen beſchlagen iſt. Hiſpan. *Coſa herrada en la cima.* Polon. *Zelazem obyti.* Vngar. *Vaſas vegw rete itw* Ang *Poynted with yron.*] ut, Haſta præferrata, quæ cuſpidem habet ferream. Pilum præferratum, quod ferrum habet in ſummitate, quo Hetruſci olim utebantur ad pinſenda grana. Diverſumque eſt à pilo ruido, quod ſine ferro eſt, ad uſum molarum quas aqua verſat, utile Plin. lib. 18. cap. 10: Quippe & Hetruria ſpicam fartis toſti pinſente pilo præferrato.

Præfervĭdus, Valde fervidus: [ὑπέρθερμος, ὑπέρεξεος. Gall. *Fort ardent & bruſlant.* Ital. *Molto ardente.* Ger. Vberauß brünſtig oder hitzig Hiſpan. *Muy heruiente.* Pol. *Barzo goracżi.* Vng. Igen heu, forro. Ang. *Very hoat and burning.*] ut, Ira præfervida. Liv. 9. ab Vrbe: Quid ſi vini amor in dies fieret acrior? quid ſi trux & præfervida ira? de Magno Alexandro. Colum. lib. 3. cap. 1. de vite: Hanc nos cæteris ſtirpibus jure præponimus, nō tantùm fructus dulcedine, ſed etiam facilitate, per quam omni penè regione, & omni declinatione mundi (niſi tamen glaciali, vel præfervida) curæ mortalium reſpondet: tamque fœlix campis, quàm collibus provenit: & in denſa non minus, quàm reſoluta, ſæpè etiam gracili atque pingui terra, ſiccaque & uliginoſa.

Præfēſtīno, as, n. p. Ante tempus feſtino. [προεπείγω, πρὸ καιροῦ πράττω. Gall. *Se haſter auant qu' il en ſoit temps.* Ital. *Affretarſi auanti tiempo.* German. Vor der rechten zeit eylen/hefftig oder zu frü eylen. Hiſpan. *Acelerar, appreſſurarſe ante lo tiempo.* Pol. *Ranoſie.* Vngar. Idő előtt ſietők. Ang. *To haſt before the tyme.*] Plaut. Rud. -tace Sceparo. SCEP. Quid opus eſt adoleſcens? P. Iſti infortunium, Qui præfeſtinet, ubi herus adſit, præloqui. Liv. 3. bel. Pun. Concedendo plebi Senatum, ſe ne deficere præfeſtinarent, effeciſſe. Colum. lib. 11. cap. 2: Satis erit per dimidios mēſes exequi quodque negotium: quia neque præfeſtinatum opus nimium immaturè videri poſſit ante quindecim dies factum: nec rurſus poſt totidem, nimium tardé.

Præfēſtīnē, adverb. Celeriter. [ὑπερεπειγόμενος, σπουδῇ. Gall. *Fort haſtiuement.* Ital. *Molto frettoloſamente.* Germ. Gar eylends. Hiſp. *Muy appreſſuradamente.* Pol. *Barzo prętko.* Vngar. *Hirtelen wtő előt.* Ang. *Very haſtely.*] Plaut. in Rud. Vt ſine labore extraxi hanc præfeſtinè ſatis.

Præfēſtīnātim, Idem Siſenna Hiſtoriarum lib. 4: Iudices quos vellent, inſtituerent præfeſtinatim, & cupidé.

Præfĭcă, æ, pen. cor. f. p. Mulier in funere conducta ad lamentabilem cantum, quæ cæteris modum plangendi oſtendit & fortia defuncti facta laudat: ita dicta quaſi in hoc ipſum præfecta. [מקברת *mekonéneth.* ἡ θρηνοῦσα. Gall. *Femme loee pour pleurer vn treſpaſſé.* German. Ein Weib ſo vmb lohn beſtellet iſt ein abgeſtorbnen zu beweinen/ vnnd hiemit ſeine thaaten zu loben. Hiſp. *La endechadera de los muertos.* Polon. *Niewiaſta do opplakania vmarł ego naieta.* Vng *Berertel ſi rato.* Ang. *A woman conducted or hired to waill for the dead.*] Nævius: Hæc quidem mehercle præfica ſi mortuum laudet. Varro lib. 6. de ling. Lat.

Præfĭcĭo, eis, pen. cor. act. t. ex præ, & facio, Præpono. [השכיל *hiſphkidh.* ἐφίστημι, προίσταμαι, ἐπιτρέπω. Gall. *Commettre aucun ſur quelque affaire, luy en bailler la charge & ſuperintendence.* Ital. *Preporre, dare carico.* Germ Fürſetzen/vber etwas ſetzen/zu einē furgeſetznen machen. Belg. Voerſtematen. Hiſpan. *Anteponar en algun officio.* Polon. *Nad miſzimi przekładam* Vng. Elől botſatom ſwue tezőm. Ang. *To mak ouer ſeer and cheif doer, to giue rule.*] Terent. Evnuch. Chæream ei rei præfecimus. Liv. 4. ab Vrbe: Quos & pro centurionibus ſibi præfecerant, Tempanio autore, equites. Ovid. 1 de Arte: Me Venus artificem tenero præfecit Amori. Cicer 4. Verr. An aliquem curatorem præficere, qui ſtatuis faciund.s præeſſet.

Præfectus, ti, ſubſtantivum, m. ſ Qui rei alicui præficitur: [טקיד *pakidh* ἔπαρχος. Gall. *Preuoſt, commis ſur quelque affaire.* Ital. *Prefetto, capitano, praposto a qualche officio.* Ger Ein Furgeſetzter/ vber etwas verordnet vñ Hiſp. *Antepueſto en algun officio præfecto.* Pol. *Przełożony, woyty.* Vng Előtt taro, fwtiztw tizt tarto. Ang. *An ouerſeer, that hath charge and rule.*] ut Præfectus moribus dicitur qui ad componendos mores eſt conſtitutus. Cicer. Papyr. libi. 9: Quamdiu hic erit noſter hic præfectus moribus, parebo autoritati tuæ. Idem pro Cluent. Tu es præfectus moribus. ¶ Præfectus vigilum, cui diſponendorum per urbis regiones vigilū cura incumbit. Præfectus urbi. Gel. lib. 13. cap. 16: Qui præfectus urbi, & bis Cōſul fuit. Præfecti regii, Liv. lib. 36. Præfectus Annonę, Liv 4 ab Vrb. Dux præfectusq; claſſis, Cic. 7. Ver. Præfectus libidinum, Cicero poſt reditum in Senatu. ¶ Præfecti provinciarum, ſunt quos *Bailiuos & Seneſchallos,* Galli dicunt, inquit Budæus. Præfectus Prætorio, τῶν βασιλειων ἔπαρχος. Talis apud Cæſares erat, qualis olim apud Reges Tribunus celerum, & apud Dictatores Magiſter equitum. Gerebat enim ſecundas partes poſt Cæſarem, præeratque diſciplinæ publicæ emendandæ. Caſſiodor. Epiſt lib. 6: Poteſtati Præfecti Prætorio nulla dignitas eſt æqualis. Vice ſacra judicat. Nullus ei miles fori autoritate præſcribit, excepto officiali Magiſtri militum. Curiales etiam verberat. In officio ſuo jus retinet ſingulare: & talibus tantisq; noſcitur jubere, quos provinciarum non auderent ludices in qualibet parte contemnere.

Præfectūra, æ, f. p. Munus, officiū, vel dignitas Præfecti. [טקידה *pekudddh.* ἐπαρχία Gall. *Petite iuriſdiction, preuoſté.* Ital. *Prefettura, capitaniato.* Ger. Eines furgeſetzten ampt/alß ein Vogtey. Hiſpan. *Dignidad delos prepueſtos à algun officio, prefectura.* Polon. Vrzędnicztwo, woytoſtwo. Vngar. Elől taras fwtiztizt tarto. Ang. *Ouerſight, chief charge and rule.*] Cic. ad Att. Præfecturam petivit: negavi me cuipiam negotiāti dare: quod idem tibi oſtenderam. Idem alio loco ad Atticum: Dare præfecturā & deferre. ¶ Præfecturæ item dicebantur oppida quædam Italiæ, quorum incolæ cives Romani erant: hoc tamen à municipiis differebāt, quòd

quòd non ſuis legibus utebantur, nec ullos è ſuo corpore magiſtratus, ut coloni creare poterant: ſed à magiſtratibus qui Romæ quotannis mittebantur, Romanis legibus regebantur. De quibus Feſtus: Præfecturæ, inquit, eæ appellantur in Italia, in quibus & jus dicebatur, & nundinæ agebantur, quarumq; quædam erat Reſpublica, neque tamen magiſtratus ſuos habebant: ſed quotannis ad eas Præfecti mittebantur qui eis jus dicerent.

Præfectōrĭus, adjectivum, Præfectura perfunctus. [προεστηκὼς, προεστηκώς.] ſicut Prætorius, qui Præturam geſſit. Vlpianus de Senatoribus l. j. Sed vir Præfectorius an fœminæ Conſulari præferatur, videndum eſt.

Præfīdo, is, ere, act. t. Valde fido. [πεποιθέναι. Gall. *Se fier fort à ſoy* Ital. *Fidarſi molto.* Ger. Zu viel trauwen oder ſich verlaſſen. Hiſp. *Confiarſe mucho.* Pol. *Barzo wyfam.* Vng. *Igen bizom.* Ang. *To giue great truſt and confidence.*] Cic. 1. de Offic. Sic homines ſecundis rebus effrænatos, ſibique præſidentes, tanquam in gyrum rationis & doctrinæ duci oportere. ἡμιόλιοι πάντολμοι.

Præfigo, figis, pen. prod. act. t. Antè figo. [προπήγνυμι. Gall. *Ficher au deuant.* Ital *Ficcare innanzi.* Germ. Furſtecken oder voran ſtecken. Belg. Voerſticken. Hiſ. *Hincar delante.* Pol. *Naprzod wtikàm.* Ang. *To faſten or ſtik before.*] Plin. lib. 33. cap. 4: Lineas itineri prængunt Liv. lib. 26: Eis parmæ breviores quam equeſtres, & ſeptena jacula quaternos longa pedes data præfixo ferro, quale haſtis velitaribus ineſt. ¶ Nonnunquam accipitur pro præcludo. Virg 3 Georg. Multi jam excretos prohibent à matribus hœdos, Primaq; ferratis præfigunt ora capiſtris. Quo in loco non abſurdè præfigunt ora capiſtris, à Poeta videtur dictum eſſe κατ' ἀναλογίαν. pro eo quod eſt, præfigunt oribus (ut ita dicam) capiſtros. Caius tamen Iuriſconſultus etiã præfixas dixit feneſtras, pro præclu ſas. in L. 6. D de ſervit. urb. præd.

Præfĭguro, as, penult. prod. act. p. Præmonſtro, repræſento. [προτυπόω. Gall. *Repreſenter* Ital. *Repreſentare.* Germ Furbilden. Hiſp. *Repreſentar.* Polon Wprzod wyobrazam. Vngar. *Elòl meg mutatom, meg mondom, ki abrazatòm itwendèlòm.* An. *To foreſhew, to repreſent before by any figure.*] Lactantius lib 6 Inflammavit libidinem, quæ aſpectu maximè incitatur, ac ſe quiſque in illis imaginibus præfigurat.

Præfinĭo, is, pen. prod. act q. Preſcribo, determino, vel limites præfigo. [גבל *ghazir* προορίζω. Gall. *Preſinir, limiter deuant.* Ital. *Preſinire, determinare.* Ger. Furgreiſen/ fürſchreyben/ Ein gewiß zyl ſetzẽ. Belg. Te veren beſchanden Hiſ. *Determinar de antes.* Pol. Czeſkl'ade. Vn. *Hatart velòk, elòl el rendèòm meg hatarosom* Ang. *To determine before, to aſſigne how muche ſhalbe done.*] Cic Mario: Sed eo vidiſti multum quòd præfiniti: ne pluris emerem. Idem pro Roſcio Amer. Quæ dies in lege præfinita eſt.

Præfinītō, adverb [προορισμῶς, διωρισμένως Gall. *Par limitation.* Ita *Limitatamente.* Ger Mit beſtimmung oder furzehlung/ nicht vbers zyl. Hiſp. *Con medida.* Pol. *Vmiernie.* Vng *El rendòlue meg hatarozua.* Ang. *By determination.*] Terent. in Hecyr. Nam illi haud licebat, niſi præfinitò loqui: hoc eſt, quæ illi placebant, vel quæ ille præfinxiſſet: hoc eſt, permiſiſſet vel præſcripſiſſet.

Præfiſcinè, adverbium. Titinnius, in Setina: Paula mea amabò pol tu ad laudem addito præfiſcinè, ne puella faſcinetur, Soſipater lib. 11. Gram.

Præflōrĕo, es, n. ſ. Antè floreo. [προανθῶ Gall. *Fleurir auant que les autres.* Ital. *Fiorire prima che gli altri.* Germ Zuvor blühen. Hiſp. *Floreſcer primero.* Pol Wprzodktnie. Vng *Elòl virago zom.* Ang. *To budde and florish before.*] Plin. lib. 16. cap. 29: Ideoque & præflorent talia, & prægerminant.

Præflŏro, as, act. p Præbibo, inquit Budęus. [προαπαρχίζω. Gal. *Emporter la premiere fleur, deffleurer au parauant.* Ita. *Portar via il primo fiore.* Ger. Die blumen zuvor abbrechen / vòthin verſuchen. Hiſp. *Quitarſla primera flor, deſlorar.* Pol. Wprzod kwiat obſamuie. Vn. *Elsò viragat le xidòm.* Ang. *To tak away the firſt flour.*] Gellius: Et futuri gaudii fructum ſpes ibi jam præfloraverit.

Præfluo, is, n. t. Antè fluo, vel præterfluo. [παρεκρέω Gal. *Couler par deuant.* Ital. *Correre auanti qualche luogo.* Ger. Voranhin flieſſen oder furfliefſen. Hiſp. *Correr lo liquido primero ò antes.* Pol. Wprzod płine. Vng. *Elòl folyok.* Ang. *To runne or flow before.*] Plin libr. 4. cap. 5: Præfluente Alpheo amne. Idem lib 5. cap. 26: Et parte lęva in Meſopotamiam vadit per ipſam Seleuciam, circaq; eam præfluenti infuſus Tigri.

Præflŭxŭs, & Præfluvium, Pro fluore alicujus rei antè vel præterlabentis. ῥεῦμα.

Præfōco. cas, pen. prod. act. p. Spiritũ obſtructis faucib. intercludo. [חנק *chanák.* ἄγχω, ἀποπνίγω Gal. *Eſtrangler, eſtouffer.* Ita. *Affocare, ſtrangolare alcuno.* Ger. Erſtecken. Hiſp *Ahodar de antes.* Pol. *Zaduſſam.* Vn. *Meg foytom.* Ang. *To choke, to ſtrangle.*] Ovid. in Ibin: Præfocent animæ Gnoſſia mella viam

Præfŏcātĭŏnĕs, vulvæ, Uteri affectus dicuntur, ſenſum, pulſumque per intervalla intercipientes, ita ut iis laborantes immobiles jaceant, & mortuis ſimillimæ videantur, niſi quòd circa mediam corporis partẽ caloris nonnihil retineant, πνὸς ὑστερικαί. Quæ hoc mali genus patiuntur, utero præfocatæ à Latinis: à Græcis ὑστερικαὶ dicuntur. ἀπὸ τῆς ὑσίας, quo nomine vulvam, ſive uterum ſignificant.

Præfŏdĭo, præfodis, pen. corr. act. t. Ante fodio. [προορύσσω. Gall. *Fouir & creuſer la terre par deuant.* Ital. *Cauare la terra.* Ger. Vor etwas graben. Hiſp. *Cauar la terra de antes.* Pol. Wprzod kopam. Vngar. *Elòl meg kapalom aſom.* Ang. *To digge and delue before.*] Virgil. 11. Aeneid. Præfodiunt alii portas, aut ſaxa ſudesque Subjiciunt. Vbi Servius Præfodiunt: id eſt, ante portas foſſas faciunt. Ovid. 13. Metamorph. -fictumq; probavit Crimen, & oſtendit quod jam præfoderat aurum: hoc eſt, quod antea defoderat.

Præfœcundŭs, a, um, Valde fœcundus. [πολύφορος, ἄγαν εὔφορος. Gall. *Fort fertile* Ital. *Molto fertile.* German. Gar fruchtbar. Hiſpan. *Mui fertil.* Polon. Barzo vrzodzayni. Vngar. *Igen tenyzòs.* Ang *Very fertill.*] Plin. libr. 16. cap. 17: Omnia autem celeriùs ſenescunt præfœcunda.

Præformīdo, as, pen. prod. Valde formido. [προφρίσσω, προφοβοῦμαι Gall. *Craindre auant le coup.* Ital. *Hauergran paura, temer auanti al volpo.* Germ. Hefftig vorhin förchten. Hiſp. *Muchotemer, è temer ante del golpe.* Polon. Barzoſie boie. Vng. *Igen rettegòk, fòlòk.* An. *To feare before a thing be doone.*] Quintil. lib 4 cap. 5: Quem judex ſi providet, non aliter præformidat quàm ſi ferrum medici æger antequam curetur, aſpexit.

Præformo, as, penult. prod. act. p. Antè, vel priùs formo. [προτυπόω. Gall *Former & faconner parauant.* Ital. *Informare, dare & metter auanti la forma & il modello di fare.* Germ Vorhin geſtalten. Hiſpan. *Dar forma adelante, informar.* Pol. Wprzod formuie, wirazam. Vngar. *Elòl ki formalom.* Ang. *To ſhape, forme or faſhion before.*] Quintil lib. 2. cap. 7: Nanque incipientibus danda erit velut præformata materia ſecundum cujuſque vires. Idem libro 5. cap. 14: Nàm quid miſerius lege velut præformatas literas infantibus proſequentibus? Silius lib. 7: Atque his præformat dictis, fingitque monendo.

Præfrīgidus, m. ſ. Valde frigidus. [περίψυχρος. Gall. *Fort froid.* Ital *Molto freddo.* Germ Vberauß kalt. Hiſp. *Muy enfriado.* Pol. *Barzo zymni.* Vn. *Igenhideg.* Ang. *Very cold or chill.*] Plin. lib. 17: Septentrionalique, & præfrigidus Auſter.

Præfringo, præfringis, act. t. Frango, aut partem anteriorem frango. [προκατεάγνυμι. Gal. *Rompre auant, ou rompre fort* Ital. *Rompere frangere auanti.* Ger. Zerbrechen oder vor abbrechen. Hiſpi. *Quebrar antes.* Polon. *Przełamuie.* Vngar. *Elsò rezet el tòròm.* Ang. *To breake before.*] Plaut. Mil. -elephanto in India Quo facto pugno præfregiſti brachium. Livius 8. ab Vrbe: Et haſtas aut præfregiſſent aut hebetaſſent.

Præfractŭs, a, um, Fractus: ſive antè, vel priùs fractus. [προκατεαγὼς, προκατερρηγὼς. Gall. *Fort rompu, ou rompu parauant.* Ital. *Rotto prima.* Ger. Zerbrochen/ vorabgebrochen. Hiſpan *Quo brado antes.* Polon. Drzewiey przełomiony. Vngar. *Elòl ki tòrtènt.* Ang. *Broken before.*] Ovid. 12. Metam. -ſolidoq; revellere dumo Annoſam pinum magno molimine tentat, Quod quia non potuit, præfractam mittit in hoſtem. Col. lib. 2: Et præfractas ſtirpes, ſummasq; radices quibus ager arbuſto conſitus, implicatur omnis, refodiat, ac perſequat. Celſ. lib. 5: Surculus corpori infixus ſi præfractus eſt, vel altiùs deſcendit, quàm ut manu aut ferro ejici poſſit, medicamento evocandus eſt. ¶ Præfractus, durus, & inflexibilis. [ὁ σκληρὸς, αὐθάδης, ἀπειθὴς. Gall. *Rigoureux, obſtiné.* Ital. *Duro, oſtinato.* Germ *Hart oder hartneckig/ rauch/ vnmitt.* Hiſp. *Duro y oſtinado.*] Valer. Maxim. lib 6: Sed aliquanto Charondæ Tyrii præfractior & abſciſſior juſtitia advim & cruorem uſque. Cic. in Orat. Thucydides autem præfractior, nec ſatis, ut ita dicam, rotundus.

Præfractè, adverb. Obſtinatè [αὐθαδῶς. Gall. *Obſtineement.* Ital. *Oſtinatamente.* Ger Hartneckigklich/ eigenſinnigklich/ widſpennigklich, Hiſp. *Oſtinadamente.* Pol. *Zuchſulie, vpornie.* Vng *Atalkodua, engedelenwl.* Ang. *Stubburnelie, obſtinatlie. willfullie.*] Cicer. lib. 3. Offic. Ego etiám cum Catone meo diſſenſi: nimis præfractè videbatur ærarium, vectigaliaque defendere.

Præfŭlcĭo, is, act. t. Præmunio, fortifico, ſuſtẽto. [סמך *ſamách* סעד *ſahádh.* προστηρίζω, προστηρέω Gal. *Soustenir, appuyer, premunir.* Ital. *Soſtentare, fortificare.* German. Vornen vnder ſtützen/ wol vndetſetzen. Hiſpan. *Suſtentar, fortaleſcer.* Polon. *Podpieran.* Vn. *Meg tamaſtom meg eròſitòm.* Ang. *To fortifie, proppe and hold vp.*] Plaut. Pſeud. -vel ego omnibus parvis, magnisque miſeris præfulcior. Cic. ad Attic. lib. 5: Per fortunas, quoniam Romæ manes, primum illud præfulci atq; præmuni quæſo, ut ſimus annui, ne intercaletur quidem.

Præfŭlgĕo, es, n. ſ. Præter modum fulgeo. [יאיר *hophíah.* περιλάμπω. περιλάμπομαι. Gall. *Ietter lumiere deuant ſoy fort, fort reſplendir.* Ital. *Lampeggiare chiaramente.* Germ Vber die maß glantzen. Belg. Geer blincken. Hiſp. *Multo reſplandeſcer.* Polon. *Nadmiare ſię ſwe.* Vn. *Fölötte igen feniòm, tſillamiom tündöklöm* An. *To be bright and ſhyne much.*] Lib. 3. ad Herenn. Tum nec nimis illuſtres, nec vehementer obſcuros locos habere oportet, ne aut obcæcentur tene-

tur tenebris imagines, aut ſplendore prefulgeant. Virg. 8. Aen. Ducunt exſortem Aeneæ, quem fulva leonis Pellis obit totũ præfulgens unguibus aureis. ¶ Interdum antè fulgeo, præluceo, στεφαίνω.

Præfūlgŭro, as. [ברק *barák.* στεφράπτω. Gall. *Faire luire,* Ital. *Far riſplendere.* German. Zu gleiſſen oder zu zwitzeren machẽ Hiſp. *Hazer luſtris.* Pol. *Lukam ſie.* Vng. *Villamen eſidamom tvvndöklöm,* Angl *To ſend fort lighning.*] Val. Flac. Arg. 2: -ſtrictoq; vias præfulgurat enſe. Hoc eſt, vibrando enſem facit, ut quà incedit coruſcare videatur.

Præfūrnĭum, nii, n. ſ. Os patens furni, quo ligna in fornacem induntur, & deinde obſtruitur, ait Budęus. [στεφτιγάον. Gal. *La gueule ou entree d' vn four ou d' vne fournaiſe.* Ital. *Bocca del forno.* Germ. Das ofenloch. Hiſp. *La boca del horno.* Pol. *Dżiurapiecżowa.* Vn. *Kemenczе xay.* An. *The entrie of an ouen.*] Cato cap. 38: Ventus ad præfurnium caveto ne accedat.

Prægĕlĭdŭs, a, um, Multum, aut nimis frigidus. [στεχερυεδής. Gall. *Fort froid.* Ital. *Molto gelato.* Ger. Vberauß kalt. Hiſp. *Muy frio.* Pol. *Barżo zymni.* Vng. *Igen hideg, fagyos.* Ang. *Very chold, chille.*] Col. lib. 2: Ea locis prægelidis ac nivoſis, ubi æſtas humida, & ſine vaporibus rectè committitur. Silius lib. 4: Quoſque in prægelidis duratos Hernica rivis Mittebant ſaxa.

Prægermĭno, as, Antè germino. [στεβλαστέω. Gall. *Germer le premier.* Ital. *Germinare avanti gli altri.* Ger. Vor anderen für wachſen oder ſproſſen Hiſp. *Brotar antes.* Pol. *Wſitoś ki'ne.* Vng. *Elöl ki tſirazom bimbozom.* Ang. *To budde be fore.*] Plin. lib. 16. cap. 29: Ideoque & præflorent talia, & prægerminant.

Prægeſtĭo, is, n. q. Valde geſtio. [ὑπερεπιθυμέω. Gall. *Sauter de ioye, fretiller.* Ital. *Deſiderar molto, & di cio fame feſte cogeſti.* Ger. Hefftig begeren/oder vor freud auffſpringen. Hiſpan. *Appreſſurarſe con geſtos.* Pol. *Od wielkiei radoſci poskakuie, barżo ładam.* Vng. *Igen vigadok örvlök, tapſolok.* An. *To leape and mak geſtes for ioye.*] Cic. pro M. Cælio: Prægeſtit animus jam videre primũ lautos juvenes, mulieris beatæ ac nobilis familiares. Id eſt, valde cupit. Catul. Arg. Qui, dum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci, Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt. Horat. 2. Carm. Ode 5: -nunc in udo Ludere cum vitulis ſalicto prægeſtientis.

Prægĭgnŏ, prĕgignis, act. t. Antè gigno. [στεγγάω Gall *Engendrer au paravant ou le premier.* Ita. *Generare innanzi.* Ger. Von erſten gebären oder anrichten. Hiſp. *Engendrar delante.* Pol. *Wprżod rodżę.* Vng. *Elöl szülök nemzök.* Ang. *To engender or bege te before.*] Plaut. in Pseud. Quia nolebã ex me morem prægigni malum: id eſt, nolebam eſſe primus autor mali moris.

Prægnāns, tis, om. t. Propriè dicitur quę gravida eſt, quæque jam occupata eſt in generãdo quod conceperit. [הרה *hárâh.* ὄγκω, ἐγκύμων. Gall. *Preigne, groſſe d' enfant, enceinčte* Ital. *Pregna gravida.* Ger. Schwanger/die mit einem Kind geht. Belg. Bevrucht. Hiſp. *Coſa prennada.* Pol. *Samowtora, cżieżka.* Vng. *Nehezkes, haſáz.* Ang. *Great with chïld or young.*] Plaut. in Truc. Quæ nunquã fuit prægnans, quì parere potuit? Cic. 1. de Divin. Quum prægnans hunc ipſum Dionyſium alvo contineret, ſomniavit ſe peperiſſe ſatyriſcum. Vxor prægnans, Cic. pro Cluent. ¶ Dicitur etiã de brutis. Varr. lib. 2. de Re ruſt. cap 4. de ſuibus: Quatuor enim menſes eſt prægnans. Canis prægnans, Horat. 3. Carm. Ode 27. ¶ Item de arboribus. Plin. lib. 12. cap. 14. de thuris virga: Prior, atque naturalis vindemia circa Canis ortum flagrantiſſimo æſtu, incidentibus quà maximè videatur eſſe prægnans. Prægnans autem arbor, vel etiam fœta tunc dicitur quum humorem, & ſuccum ſibi familiarem exſuxit, necdum in folia aut flores propagavit.

Prægnātĭo, onis, f. t. [הרון *herón* הריון *heraión.* ἡ κύησις, τὸ κύημα. Gall. *Groſſeſſe, portee d' enfant.* Ital. *Graviderza di donna.* Germ. Schwangerheit. Hiſp. *Aquella prenez* Pol. *Zywota obcżnażenie.* Vn. *Nehezkeſwles haſaſſag.* Ang. *Greatneſſe with child.*] Var. de Re ruſt. Hinc enim primi prægnationis, & extremi fines.

Prægrădo, as, antiqui dixerunt, pro Prægredior, antevenio. Pacuvius in Atalanta: Extremum inter cauterem ipſum prægradat Parthenorem. Ex Nonio.

Prægrāndĭs. prægrăde, om. t. Valde grandis. [σφοδρός, ὑπερμεγας. Gall. *Fort grand.* Ital. *Molto grande.* Ger. Seht groß. Belg. Seer groot. Hiſpan. *Muy grande.* Polon. *Barżo wielki.* Vngar. *Igen nagy.* Ang. *Very great.*] Cicer. 6 Verr. Erat vas vinarium ex una gemma prægrandi, trulla excavata, manubrio aureo. Plin. libr. 4. cap. 13: In quibus nuda alioquin corpora prægrandes ipſorum aures tota integant.

Prægrăvĭs, & hoc prægrave, pe. cor. om. t. Valde gravis. [ὑπερβαρύς. Gal. *Fort griefe & peſant* Ital. *Molto graue.* Ger. Seht ſchwär. Hiſp. *Muy apeſgado y peſado.* Pol. *Barżo cżeſzki.* Vng. *Igen nehez.* Ang *Very weightie and heauie.*] Plin. lib 8. cap. 21: Caput tantũ prægrave ęgrè ferẽs: id eſt, dejectũ ſemper in terrã. Plin. l. 10. ca. 53: Perdix procurrit ad pedes aucupis fœta, prægravem, aut delumbem ſeſe ſimulans. Prægrave ſervitium, Idem lib. 7. cap. 8.

Prægrăvo, vas, pen. cor. act. p. Supra modũ gravo, ſive grave admodum reddo, & moleſtus ſum: [ὑπερβαρέω Gall. *Fort peſer, greuer fort.* Ital. *Graware ſopra modo.* Ger. Hefftig beſchwären/ beläſtigen. Belg. Seer beſwaren. Hiſp. *Mucho apeſgar.* Pol. *Obcżiążam.* Vng. *Igen el nehezitöm.* Ang. *To mak very weightie and heauie.*] Plin. li. 17. cap. 22: Ne prægravet fructus parte aliqua. Liv. li 38: Deinde quũ prægravaret multitudo, cedere ſenſim, nihil cõfuſis turmarũ ordinibus cœpit. ¶ Accipitur etiam pro prępondero. Suet. in Cęſ. cap. 76: Prægravat tamẽ cętera facta, dictaq; ejus, ut & abuſus dominatione, & jure cęſus exiſtimet.

Prægrĕdĭor, eris, Antè eo. [קדם *kiddém.* στεφχομαι Gall. *Aller deuant, paſſer deuant, paſſer outre.* Ital. *Andare innanzi.* Germ. Vorgehn oder voran gehn. Belg. Voergaen. Hiſp. *Andar adelante.* Pol. *Wprżodide.* Vn. *Elöl megyök.* An. *To go or walk before.*] Liv. 10. ab Vrb. Qui lictores prægredi viderũt, &c. ¶ Ponitur aliquãdo pro prętergredior. Plin. lib. 28. cap. 8: Quſi fugiunt venantẽ, declinant ad dextrã, ut prægreſſi hominis veſtigium occupent. ¶ Prægredi aliàs ponitur pro antecellere. Saluſt. ad Cęſ. de Repub. ord. Qui tantùm alios prægreſſus es, ut priùs defeſſi ſint homines laudando facta tua, quàm tu laude digna faciendo.

Prægrĕdĭens, tis, participium, Præcedens. [קדם *mekaddém.* στεφλήθων, στεφεχόμενος. Gall. *Qui va deuant.* Ital. *Che va innanzi.* German. Vorgehnd. Hiſp. *Que anda adelante.* Polon. *Wprżodidący.* Vngar. *Elöl iaro.* Ang. *Going before.*] Sueton. in Tib. cap. 7: Druſum in Germania amiſit, cujus corpus pedibus toto itinere prægrediens, Romam uſque pervexit.

Prægrĕſſĭo, onis, verbale, f. t. [στεπόδευσις, στέβασις. Gall. *Auancement en marchant.* Ital. *Eſſo andar innanzi.* Germ. Ein voigang. Hiſpan. *Aquella obra de andar adelante.* Pol. *Wprżod iście.* Vng. *Elöl iaras.* Ang. *A going before.*] Cic. de Fato: Dicent, ſi omnia fato fierent ejuſmodi, ut nihil fieret niſi prægreſſione cauſę, confitendum eſſe fato fieri omnia.

Prægŭſto, as, act. p. Antè guſto. [στεγεύομαι. Gall. *Gouſter deuant, faire l' eſſay des viandes ou bruuage.* Ital. *Far la credenza.* Ger. Vorhin verſuchen/ Credentzen. Belg. Voer ſmaeten. Hiſp. *Hazer la ſalua guſtando.* Pol. *Credencżuie, wprżodkoſztuie.* Vng. *Elöl meg koſtolom, credentiat tezök.* Ang. *To taſt before.*] Plin. lib. 21. cap. 3: Gratificationem ipſius reginæ Antonio timente, nec niſi præguſtatos cibos ſumente, &c.

Prægŭſtātŏr, m. t. [στεγεύστης. Gall. *Eſchanſon ou eſcuyer trenchant, qui fait l' eſſay & gouſte le premier.* Ital. *Chi fala credenza da mangiare & bere.* Ger. Ein Credentzer. Hiſ. *El que haze la ſalua guſtando.* Pol. *Credencżarz, kreicży.* Vngar. *Koſtolo credentia teuö.* Ang. *A taſter before.*] Qui cibos principis præguſtat, apud Suetonium in Claud. Cæſ. cap. 44. Pręguſtator libidinũ, Cic. pro Domo ſua.

Præhĕndo, is, di, ſum, & per ſyncopen Prendo, act. t. Capio, apprehendo. [אחז *acháx* לקח *lakách* השיג *hiſsigh.* λαμβάνω, λαμβάνομαι. Gall. *Prendre, mettre la main ſur quelque choſe.* Ital. *Prendere, pigliare.* Germ. Erwütſchen/ ergreiffen. Belg Bangben/ oft gryppen Hiſp. *Prenderò aſir.* Pol *Porwam, imam.* Vng. *Meg fogom.* Ang. *To take, to apprehend, to lay hand on a thing.*] Cic pro Quintio: Servulum unum quem iſte præhenderat, adducit. Ovid. de Medicamine faciei: Arentis q; roſæ, quantum manus una præhendat. Virg. 6 Aen. -Italiæ fugientis prændimus oras. Cato de Re ruſt. cap. 116: Arundinem prænde tibi virilem. Melius fortaſſis per e monophthongon ſcriberetur.

Præhēnsŭs, & prēnſus, participia, Captus, apprehenſus. [אחוז *achúx* נלקח *nilkách.* λαφθείς, κρατηλαφθείς. Gall. *Prins.* Ital. *Pigliato.* Ger. Ergriffen. Hiſpan. *Tomado.* Pol. *Iety.* Vng. *Meg fogattatot.* Ang. *Taken.*] Gell. Noct. Attic. lib. 11: Servos item furti manifeſti præhenſos verberibus affici. Seneca in Troade: Sic ille dextra prænſus hoſtili puer ferox.

Præhēnso, & Prænso, frequentativa, Quæ propriè de ſupplicibus dicuntur, & candidatis, quũ magiſtratum aliquõ ambientes, ſuffragatorũ manus præhendũt. [παλὰε λαμβάνω, δεξιόομαι. Gall. *Prendre ſouuent.* Ital. *Pigliar ſouente.* Germ. Gẽdte erwütſchen vnnd zupffen, wie die thun ſo einen gern erbetten wöllten. Hiſp. *Pomar à menudo.* Pol. *Prżej poczynagame prżſſe.* Vng. *Fegdo ſom.* Ang. *To tak often.*] Liv. lib. 3. ab Vrb. Tum demũ coactus, cũ multa indignitate præhenſabat ſingulos. Idem lib. 1: His muliebribus inſtinctus furiis Tarquinius, circumire & præhenſare minorũ maximè gentium patres, admonere paterni beneficii. Cicer. Att. lib. 11: Prænſat unus P. Galba ſine fuco, ac fallaciis, more majorũ. Virg. 2. Aeneid. -prænſant faſtigia dextris. ¶ Prænſare cõſilium, idem quod capere conſilium. Liv. 2. bell Pun. Ad conſilium prænſandum tempus opus eſſe.

Prænsātĭo, ſive Præhenſatio, verbale, f. t. [שיג *ſigh.* λῆψις, κρατάληψις, δεξίωσις, προχείρισις.] Cic. Attic. lib. 1: Fuit illius hæc præpropera prænſatio.

Præjăcĕo, præjaces, penultima corr. n. ſ: Antè jaceo. [στόκειμαι. Gall. *Eſtre couché, ou geſir deuant.* Ital. *Giacer dauanti.* Germ. Vor ligen. Hiſpan. *Iazer adelante* Polon. *Wprżod lieże.* Vngar. *Elöl le fekzöm.* Ang. *To lie or be ſituate before.*] Plin. lib. 3. cap. 4: Oppida de cætero rara, præjacentibus ſtagnis. Tacit. lib. 12: Campo qui caſtris præjacet.

Præjăcĭo,

Præjăcĭo, is, act. t. Antè jacio, oppono. [προβάλλω. Gall. *Ietter deuant, opposer.* Ital. *Gettare innanzi, opporre.* German. Für etwas werffen. Hispan. *Echar delante.* Pol. *Wprzodrzucam.* Vng. *Elől el baytom.* Ang. *To cast before.*] Colum. lib. 9: Mox præjaciuntur in gyrum moles, ita ut complectantur sinu suo, & tamen excedant stagni modum.

Præjūdĭco, act. p. Ante tempus judico, præjudicium facio. [προκαταγνώσκω. Gall. *Preiudicier, auant iuger.* Ital. *Pregiudicare.* Germ. Zuvor vrtheilen / ehe das recht vrtheil gefellt ist. Ein vorgehnd vrtheil fellen. Belg. Verordelen. Hisp. *Iuzgar de antes.* Pol. *Wprzod osądzam, ortel wydaie.* Vng. Előbbt itelők. Ang. *To iudge before.*] Hinc causa præjudicata, dicitur quæ præsumpta opinione damnata est, antequam causa agatur. προκατεγνωσμένη δίκη. Brutus ad Ciceronem: Quod enim nondum Senatus censuit, nec Populus Romanus jussit, id arroganter non præjudico. ¶ Interdum ponitur pro antè sive primus judico. Cic. 3. de Legib. Edant & exponant quid in magistratu gesserint, deque iis censores præjudicent.

Præjūdĭcātŭs, a, um, participium: ut Eventus belli præjudicatus, apud Livium lib. 42. Cicero pro Cluent. Cognoscite jam, ita reūm citatum esse illum, ut re semel atque iterum præjudicata condemnatus in judicium venerit.

Præjūdĭcātĭo, onis, verbale, f. t. Præjudicium. [πρόκριμα, προκατάγνωσις. Gall. *Auant iugement.* Ital. *Pregiuditio.* Ger. Ein vrtheil so den ordentlichen vorgeht. Hisp. *Obra de iuzgar de antes.* Pol. *Ortel przed rozsądzeniem.* Vng. Előbbt valo itelet. Ang. *A foreiudging.*] Quintil. lib. 4. cap. 2: Aut si jam præjudicatione Senatus damnatus esset Milo.

Præjūdĭcĭum, cii, n. s. ut inquit Asconius, Dicitur res quæ quum statuta fuerit, affert judicaturis exemplum quod sequantur in eâdem, vel paribus causis. [προκατάγνωσις. Gall. *Preiudice.* Ital. *Pregiuditio.* Ger. Ein vorauffgangen vrtheil / Oder ein vrtheil so vormals gefellt ist in einem gleichen handel / bey welchē die Richter verstehn könnē was recht sey. Belg. Een verordentinge. Hisp. *La sententia primero dada.* Pol. *Ortel, zdanie ktoregoy zwanie wronich przipatkach.* Vng. Elől meg itiltetőt dolog. Ang. *Preiudice.*] Judicium autē res quæ causam, litemque determinat. Cic. pro Cluent. Quum is duobus præjudiciis jam damnatus esset. Idem 1 Verr. De quo non præjudicium, sed planè judicium jam factum putatur. Liv. Præjudicium jam de reis & à Senatu, & à populo Romano, & ab ipsorum collegis factum esse. Quintil. Præjudicia sunt à rebus judicatis quæ pares fuerunt, aut ex judiciis ad ipsam causam pertinentibus, aut ab ejusdem causæ pronuntiatione. Præjudicium ergo quod in eâdem causa; vel simili prius est latum. Vlpian. Interdum evenit ut præjudicium judicio publicè fiat. Laurentius Valla: Præjudicium, quasi sententia quędam ante judicium: sicut si essent duo de officio aliquo contendentes, quīs in longum procedit, magistratus jure interea dum sententiam ferat, alterū officio fungi, quasi judicans jam nunc se pro ea parte sentire, penes quam vult esse rem de qua litigatur. Et hoc præjudicium dicitur quod possidentem adjuvat, & obest excluso. Hinc Actiones præjudiciales, de quibus Iustinian. in Instit. de actionibus.

Præjūro, as, Antè alios juro. [προόμνυμι. Gall. *Iurer le premier.* Ital. *Giurare auanti.* Ger. Vor anderen schweren / Die form des eids schwurs vorsprechen. Hisp. *Iurar de ante.* Polon. *Wprzodprzysięgam.* Vng. Előlesküzöm. Ang. *To sweare before.*] A quo Præjurator, Præjuratrix, & Præjuratio, quam ii facere dicuntur qui ante alios conceptis verbis jurant: hoc est, qui aliis juramenti formula præeunt. Quid sit præjurare, vide in verbo IVRO.

Præjŭvo, as, penultima correpta, Antè juvo. [προσωφελέω, προβοηθέω. Gall. *Aider deuant.* Ital. *Aintare auanti.* German. Vorhin helffen. Hisp. *Aiudar de antes.* Polon. *Wprzod pomagam.* Vng. *Elől meg segitlek.* An. *To help before.*] Tacit. libro 12: Et credebatur affectam ejus fidem præjuvisse, domo, agrisque pignori acceptis.

Prælăbŏr, penultima producta, prælaberis, d. t. Antè labor, præterfluo. [παραρρέω. Gall. *Cheair & tomber petit à petit, gliſſer ou couler deuant.* Ital. *Cadere lentamente, sdrucciolare, sorisciare.* Ger. Voranhin fallen / hinfallen / hinfliessen. Hispan. *Correr, deslizarse.* Pol. *Przepadam, vpływam.* Vng. Elől el ízamom el folyok. Ang. *To slide or slip before, or litle & litle.*] Colum. lib. 11. cap. 1: Prælabentis verò temporis fuga, quàm sit irreparabilis quis dubitet? Cic. 2. de Natur. deor. Pisces quorum alter paulò prælabitur anté. Lucan. libro 6: Quoque modo Romæ prælapsus mœnia Tibris.

Prælāmbo, Antè lambo, prægusto. [προλείχω, προλιχμάομαι, προγεύομαι. Gall. *Licher deuant.* Ital. *Leccare auanti.* German. Vorhin beschlecken oder versuchen. Hisp. *Lamer ò lamber adelante.* Pol. *Wprzod lyże kosztuie.* Vng. Elől meg nyalom. Ang. *To lick or tast before.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Continuatque dapes, nec non vernaliter ipsis Fungitur officiis, prælambens omne quod affert.

Prælārgŭs, a, um. Valdè largus, vel abundans & copiosus. Persius Satyr. 1: Scribimus Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet, in quod Cornutus Animæ prælargus, dicit, vento abundans.

Prælăutŭs, valde lautus. [Vng. igőnfris, kasdag bw'.] Suetonius in Nerone: Divitiarum & pecuniæ fiuctum non alium rutabat, quàm profusionem: sordidos ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret: prælautos vereque magnificos qui abuterentur ac perderent.

Prælĕgo, gis, pen. corr. act. t. Antè lego, ut solent præceptores discentibus. [προαναγνώσκω, προδιδάσκω. Gall. *Lire deuant ou à quelqu'vn, ſ relire.* Ital. *Leggere innanzi ad alcuno.* German. Vorlässen. Hispan. *Leer adelante.* Polon. *Wprzod czytam.* Vng. *Előbbt meg olvasom.* Ang. *To read before or to any.*] Quintil. lib. 1. cap. 14: Sed pueris quæ maximè ingenium alant prælegenda, atq; animum augeant. ¶ Prælego, prætereo, prætervehо παρέρχομαι, παραπλέω. Tacit. lib. 5; Campaniam prælegebat, ambiguus an urbem intraret.

Prælēctĭo, ſ. t. [προανάγνωσις, ἐξήγησις. Gall. *Lecture, exposition.* Ital. *Lettione, esposizione.* Germ. Ein vorlesung / Ein furgegebne lāzgen. Hisp *Lecion.* Pol. *Przeczytanie.* Vng. Előtte valo olvasás. Ang. *A forereading or lessom.*] Quintil. lib. 1. cap. 2: Attamen emendationi, prælectionique numerus obstat.

Prælēctŏr, oris, verbale, m. t. [προαναγνώστης, ἐξηγητής. Gall. *Lecteur.* Ital. *Lettore.* German. Ein vorleſer oder furleſer. Hispan. *Lector.* Polon. *Wprzod czytaiący.* Vngar. *Elotte olvasó.* Ang. *A forereader.*] Gell. lib. 18. cap. 5: Si magistrum prælectoremq; habuisset alicujus æris.

Prælĕgo, as, are, āst uni alicui ex hæredibus præter partem hæreditariam legare, ut id sibi præcipuum habeat: unde illa prælegati verba solennia fuerunt. Hæres meus præcipito: præcipuum habero. Differt autem prælegatum à legato: primùm quòd illud solis hæredibus, hoc verò iis tantùm qui hæredes non sunt, attribuitur: deinde quòd illius in hæreditatis restitutione nulla portio restituitur, hujus restituitur. Vide Hotomanum in suo Lexico. Deniq; prælegare, ferè est alicui rem, quæ jam quodammodo ipsius erat, restituere: unde prælegati filiæ dos dicitur. Prælegare dotem dicitur maritus, quum eam purè legat, propterea quod eam antè solvi jubet, quàm ab hærede debeatur. Dos enim olim annua bima, trima die debebatur.

Prælĭārĭs, & hoc præliare. vide PRAELIVM.

Prælibo, as, pen. prod. Antè libo, & degusto. [προγεύομαι. Gall. *Gouſter auparauant.* Ital. *Gustare innanzi.* Ger. Vorhin versuchen. Hisp. *Gustar antes.* Pol. *Wprzod kosztuie.* Vng. *Elől meg kostolom.* Ang. *To tast before.*] Statius 3. Syl. Chare puer, superis quæ prælibare verendum Nectar, &c. Vultum & pectora labiis præoptare vitæ, Stat. 2 Achil.

Prælĭcenter, Nimis licenter. [ὑπερφυῶς. Gall. *Fort licentieuſement, excessivement, d'vne grande & trop grande licence.* Ital. *Molto licentiosamente, con grandissima licenza.* Ger. Zu frei ſvenlich. Hisp. *Con mucha licentia y ſolcura.* Pol. *Barzo ſwobodnie.* Vng. Igen szabadon, ón. Ang. *To licentiouſlie.*] Gell. Quæ verba dixit prælicenter.

Prælĭbāneum vinum, n. ſ. Apud Catonem à prælegendo dicitur: estq; illud quod vel præmaturum est, vel præ omnibus legitur, quod & prælectum Virgilio dicitur. [πρόλεκτον. Gall. *Premier recueilly.* Ital. *Il primo raccolto.* Ger. Der erſt Wein so man fur dē gesundern herlesen richet auß ſawren vnd faulen trauben so man hin vñ her abſonderet. Teutrem Schwabenwein (ut Franci Orientales dicunt, Hepatitem vinum. Pol. *Obrzezowanie napodleiſzego.* Vn. Elől szüretelt. Ang. *Afore gathered.*] Cato de Re rustic. cap. 23: Vvas mitelas ... vinum prælibaneum quod operarii bibant, ubi tempus erit legere.

Prælĭgo, gas, pen. corr. Ab anteriori parte ligo. [πρόδεω, προδεσμεύω. Gall. *Lier par deuant, bander.* Ital. *Ligare prima.* Germ. Vornen anbinden. Hisp. *Atar de antes.* Pol. *Naprzotku przywięzuie.* Vng. Elől meg kötöm. Ang. *To tie and knit before.*] Liv. lib. 22: Fascesque virgarum, atque arida sarmenta Præligantur cornibus boum. Cic. 2. de Invent. Os autem obvolutum est folliculo, & prælig atum.

Prælĭnĕrĕ. [... Antè ... Vng. Előmeg kenni.] Gell. lib. 13. cap. 22: Marcus Cato ... incultas & rudes, ne tectorio quidem prælitas ... dicit.

Prælĭum, lii, n. ſ. Conflictus, ... certamen, pugna: [מלחמה *milchamáh* קרב ... Gall. *Guerre ouuerte, bataille, combat* Ital. ... Ger. Ein Streitt / ein Schlacht. Belg. ... Hisp. ... Pol. *Bytwa woyna* Vng. ... Ang. ... tion.] A premendo ut quidam putant ... quod ... do hostes se invicem premant: quanquam ... lo deduci malint, eò quòd in dimicat ... sanguis profluat non secus atque mustum. Aeglog. Quīs canerem Reges, & pr ... Idē 2. Georg. necdum horrida miscent ... diis Mars errat in armis. Audere in prælia. Virg. ...

ubi confertos audere in prælia vidi. Cic. Pręliorum exitus sunt incerti. Idem 2. de Orat. Quum Tarento amisso, arcem tamen Livius retinuisset, multaq; ex ea prędia prędara fecisset, &c. Idē 2. de Nat. deor. Quum A. Posthumius cum Octavio Mamilio prælio dimicaret. ¶ Virgil. 3. Georg prælii appellationem honesta metaphora ad coitum transtulit. Frigidus (*inquit*) in Venerem senior, frustraque laborem Ingratum trahit: & si quādo ad prælia ventum est, Vt quondam in stipulis magnus sine viribus ignis Incassum furit.

Prælĭor, aris, d. p. Dimico. [מלחם *nilchám. μάχομαι.* Gall. *Batailler, combattre.* Ital. *Combattere.* Germ. Streiten. Belg. Stryden. Hisp. *Pelear.* Pol. *Bye się, woinie.* Vng. *Harczolok vnok.* Ang. *To fight or striue, to combat.*] Cęs. lib. 4 bell. Gall. Equestribus prędis sæpè ex equis desiliunt, ac pedibus præliantur, equosque eodem manere vestigio assuefaciunt. Idem 2. bell. Gall. Ex loco superiore in ipsis fluminis ripis præliabantur. ¶ Prędiari per translationem pro contendere verbis: Cicer. ad Att. libr. 2: Ego enim quandiu Senatus autoritas mihi defendenda fuit, sic acriter & vehementer præliatus sum, ut clamor concursusque maxima cum mea laude fieret.

Prælĭans, tis, participium. [מלחם *nilchám.*] Cic. lib. 1. de Divin. Eudemus prælians ad Syracusas occidit.

Prælĭārĭs, vel præliare, om. t. Quod ad prælium pertinet. [*μαχικός, ἀψαμάχητος.* Gall. *De combat, de bataille.* Ital. *Cosa da guerra.* Ger. Das zu dem Streitt oder Schlacht gehört. Hispan. *Cosa perteneciente à pelea.* Pol. *Woienni.* Vng. *Haiczra, hadra való.* Ang. *Belonging to battail or fight.*] Præliares pugnæ. Plautus Curcul. meæq; pugnæ præliares obtritæ jacent. ¶ Præliares dies, quibus fas est hostem bello lacessere, vel ablata repetere. Solebāt enim Romani quoties bellum inferrent, certū dierum ad conferendum prælium delectum habere. Alioqui quum exciperent, nullus obstabat dies, quo minus vel salutem suam, vel publicam defenderent dignitatem.

Prælĭātŏr, ris, m. t. [*μαχητής, πολεμιστής*, bellator. Vng. *Viuo hadakozo, harczolo.*] Cornel. Tacitus in Dialogo: Plures tamen bonos prælĭatores bella quàm pax ferunt.

Prælōngŭs, a, um, Valde longus. [*ὑπερμακρός, ὑπερμήκης.* Gall. *Fort long.* Ital. *Molto longo.* Ger. Gar vberauß lang. Hispan. *Muy luengo.* Pol. *Przidł uzsim.* Vng. *Igen Hoszu.* Ang *Very long.*] Liv. 2. bell. Pun. Dispares ac dissimiles gladii, Gallis prælongi, ac sine mucronibus. Quintil. lib. 6. cap. 4: Quale refert Cicero de homine prælongo.

Prælōngo, as, are, act. p. Prælongum facio. [*μηκύνω, σφόμηκες ποιέω.* Gall. *Allonger faire fort long.* Ital. *Allongare far molto lungo.* Ger. Gar lang machen Hisp. *Hazer muy luengo.* Pol. *Przidł uzam.* Vng. *Meg hoszabitom.* Ang *To mak very long.*] Plin. lib. 11. cap. 2: Qua subtilitate pedum crura prælongavit.

Prælŏquŏr, pen. cor. d. t. Antè vel prior loquor, præfatione utor. [*σφολέγω, σφολαλέω.* Gall. *Parler deuant ou premier qu'vn autre.* Ital. *Parlar prima.* Ger Zuvor oder zum ersten redē. Belg. Voorspreecken Hisp. *Hablar antes ò primero.* Pol. *Przedmowe czinie.* Vng. *Elől zolok.* Ang. *To speake before.*] Plin. Epistol. 174: Fortè accidit ut eo die mane in advocationem subitam rogaret: quod mihi causam prędoquendi dedit. Cælius Cic. lib. 8: Vix hoc erat prędocutus, quum ego Appium Censorem eadem legē postulavi.

Prælūcĕo, præluces, penultima prod. Antè luceo. [האיר *heir.* *σφάω.* Gall. *Luire ou donner clarté deuant, esclairer à quelqu'vn.* Ital. *Far luce ad altri.* Ger. Voranhin scheinen oder leuchten. Hisp. *Luzir antes.* Pol. *Wprzod świecze.* Vngar. *Elől vilagoskodom fenlőm.* Ang. *To giue light to any, to light before.*] Martial. lib. 12: Præluxêre faces, vè larunt flammea vultus. Plin. libr. 2. cap. 10: Pulmone marino si confricetur lignum, ardere videtur adeò ut baculum ita præluceat. ¶ Prælucere alicui, significat facem præferre *διαδαυχεῖν.* Sueton. in August. cap 29: Quum expeditione Cantabrica per nocturnum iter lecticam ejus fulgur perstrinxisset, servumque prælucentem exanimasset. Plin. de vir. Illust. Duilio concessum est, ut prælucente funali, & præcinente tibicine, à cœna publicè rediret. ¶ Per metaphoram Prælucere est luce: hoc est, claritate & nobilitate sua alios illustrare, & superare. Cicer. in Salust. Ego majoribus meis virtute mea præluxi, ut si prius noti nō fuerint, à me accipiant initium memorię suę Horat. 1. Epist. 1: Nullus in orbe locus Baiis pręducet amœnis: hoc est, præpollet, sive amœnior est.

Prælūcĭdŭs, a, um, Valde lucidus. [*πολυφεγγής, σφοφανής.* Gall. *Fort luisant.* Ital. *Molto lucido.* Ger. Gar liecht oder scheinbar. Hisp. *Muy luzio.* Pol. *Barzo światł'y.* Vng. *Igen vilagos.* Ang. *Very lightsome.*] Plin. lib 37 cap 6: Arabicę excellunt candore circuli pręducido, atque non gracili.

Prælūdo, is, pen prod. act. t. Antè ludo, præcino: leve quiddā, sed majoris rei initium præmitto. [*σφοπαίζω, αὐλοδάκομαι, αὐλα κρούομαι* Gal. *S'essayer auāt que combattre, faire vne leuee de bouclier.* Ital. *Fare vna leuata come schermo & giuoco di spada.* Ger Vorspyten/ ein vorspyt oder ein versuchspyt thun. Belg. Voorspeten. Hisp. *Hazer leuada enel juego.* Pol. *Naprzod grām.* Vng. *Elől iatzodozom valami dologra* kezinlettőr kezdēk. Ang *To assay and to proeue before the mater.*] Virg. lib. 3. Georg. -& sparsa ad pugnam præludit arena. Senec. Epist. 103: Illi meliori vitæ longioriq́ue præluditur. Alii in Virgilii exemplo legunt, Proludit.

Prælūdĭum, dii, propriè est Prędcentio illa quæ ante cantū favoris conciliandi gratia à citharœdis solet præmitti: quanquam etiam generalius accipitur pro quovis initio rei seriæ præmissio. [*σφοίμιον.* Gal. *L'essay à iouer, vn essay de combat.* Ita. *Assaggiamento, proemio, canto precedente.* Ger. Ein vorläufftig vor dem rechten anfang eines Liedes/ein Vorspyl. Belg. Een Voorspel. Hisp. *Aquella lenada enel juego, prologo.* Polon. *Rożwereck przed gł'ownim granim, igrągką.* Vng. *Kezzelet kezdes, notalsato czifralas.* Ang. *An assaie or proeue before the mater.*] Præludium & portentum, metaphoricè in malam partem. Cicero 2. Philip. Quæque esset facturus in hac urbe, nisi eum hinc ipse Iupiter ab his mœnibus repulisset, declaravit in Parmensium calamitate: quos optimos viros, honestissimosq; homines, maximè cum autoritate hujus ordinis, populique Romani dignitate conjunctos, crudelissimè interfecit præludium illud & portentum L. Antonius, insigne odium omnium hominū: vel si etiam dii oderint quos oportet, omnium deorum. Alia exemplaria, Proludium habent, quo modo est legendum.

Prælūsĭo, onis, f. t. Idem quod præludium. *αὐάκρουσις.* Plin. Epist. 99: Cujus quasi prælusio, atque præcursio, has contentiones excitavit.

Prælum, præli, n. s. Propriè est trabs illa in torculari qua uva calcata premitur. [*λιωός.* Gall. *Vn pressoir ou presse.* Ital. *Torchio, torcolo.* Ger. Ein trottbawm/prässbawm, Hisp. *La prensa à husillo ò la vigà del lagar.* Pol. *Prasca.* Vng. *Sayto auagy Sajto orsa.* Ang. *A presse that ather printers or other occupation vseth.*] Torcular autē dicitur tota illa structura qua ad liquorem exprimendum utimur. Lacus autem, vas illud, in quo mustum de torculari influit. Dictum prælum (ut quibusdam placet) à præluendo, eò quòd humore profluente prælnatur: id est, madefiat. Alii potiùs à premendo deduci volunt, unde & sine diphthongo scribere malūt. Quæ quidem derivatio verisimilior videretur, nisi reclamaret primæ syllabæ quantitas, quæ in dictione prędum, producitur, quum in verbo premo corripiatur. Sed hoc omnino insolitum non est derivativum à primogenii quantitate discrepare. Virg. 2. Georg. -tu spisso vimine qualos, Colaque prælorum fumosis deripe tectis. Cato cap. 32: Prælum de sapino atra potissimùm facito.

Prælumbo, bas, Lumbos fuste dolo & præfringo. *λικροφύζω.* Nævius apud Nonium: Vindemiatoribus (ut citat Nonius) cœpit unumquenque prælumbare fustibus.

Prælŭo, is, Antè vel priùs abluo. *σφολύω, σφοκλύζω.* Nonnunquam etiam præterfluo. *παραῤῥέω.*

Prælūstrĭs, stre, om. t. Valde illustris. [*ὑπερφαιδρότατος.* Gall. *Fort illustre, de grand renom.* Ital. *Molto illustre.* Ger Gar berümpt vñ namhafftig/Gar herrlich. Hisp. *Muy claro y luzio.* Pol. *Barzozacżni.* Vng *Igen teknitetős sieles.* Ang. *Famous, of great renowme.*] Ovid. 5. Trist. Vive tibi, quantumque potes, prælustria vita, Sævum prælustri fulmen ab arce venit.

Præmăndo, as, Antè, sive priùs mando. [*σφοεπιτάσσω.* Gall. *Mander parauant.* Ital *Commandar prima.* Germ. Vorhan befehlen. Hisp. *Mandar antes.* Pol. *Wprzodrożkażnie.* Vng. *Elől meg hagyom parant solom.* Ang. *To command before.*] Vatinius Ciceroni, lib. 5: Dicitur mihi tuus servus anagnostes fugitivus Vardaci esse: de quo tu mihi nihil mandasti: ego tamen terra, mariq́ue ut conquireretur, præmandavi.

Præmănĭbŭs. In promptu, & ad manum. [*κατὰ χεῖρας.* Gall. *Promptement à la main.* Ital. *In pronto, alle mani.* Germ Vorhanden. Belg. Voor te hant Hisp. *En manifiesto.* Pol. *Przedrękami.* Vn. *Kezemben, jelőn.* Ang. *In readinesse.*] Gell Quod præ manibus est ponemus. Apuleius: Et æs si fortè præ manu non fuerit, nemo eum expirare patietur.

Præmātūrŭs, a, um, Ante tempus maturus, prędox: propriéq; de fructibus dicitur, qui ante alios matureścūt. [בכור *bichchúr* (vel) *bachchúr σφώρα.* Gall. *Auant meur, meur auant la saison, non encor venu au temps d'estre meur.* Ital. *Non ancora maturo, ò maturo auanti tempo.* Ger Zu früzeitig/vor rechter zeit zeitig. Belg *Te voor rech typ.* Hisp. *Cosa no madura, ò màdura ante tiempo.* Pol. *Wczas oterzał'y rani.* Vngar. *Előrert.* Ang. *Ripe before, or before the dule season.*] Colum. libr. 11. cap. 3: Sed qui præmaturum fructum cucumeris habere volet, *&c.* ¶ Transfertur & ad alia: ut Præmatura senectus: id est, præcipitata, legitimumque tempus prævertens. Præmatura mors: hoc est, immatura, & quæ ante tempus venit. Plin. lib 7. cap. 51: Senilem juventam præmaturę mortis esse signum.

Præmātūrē, adverbium: [*σφοώρως, σφὸ καιροῦ.* Gal. *Auant le temps, auant la saison trop tōst.* Ital. *Auanti tempo, troppo tōsto.* German. Gar zufrüh/ zu bald. Hisp. *Antes lo tiempo ò sazon.* Polon. *Barzorano.* Vng. *Idő előt, hamar.* Ang *Before the tymē very soone.*] id est, immaturè, & ante tempus legitimū. Plaut. in Mostel. Quia prę-

maturè

maturè vita careo: id eſt, quia mortuus ſum ante tempus.

Præmĕdĭcātŭs, ta, tum, participium, Pharmacis aut incantatione præmunitus. [προφαρμακεύθεις. Gall. *Medicinéparauant.* Ital. *Medicato auanti.* Germ. Dem zuvor artzneyen eyngegeben ſind. Hiſp. *Amalezimado antes.* Pol. *Lzekur iſlwi opatrzoni.* Vng. *Meg oruoztoltatot kanta irezőt bwbaioltatot.* Ang. *That hath taken medicine before.*] Ovid. Epiſt. 12: Iſſet anhelatos non præmedicatus in ignes. Immemor Aeſonides, oraque aduncа boum.

Præmĕdĭtŏr, aris, d. p. Priùs meditor, Præcogito. [προμελετάω. Gal. *Premediter, penſer ce qu' on veut dire ou faire.* Ital. *Diſcorrere, conſiderare innanzi.* German. Vor betrachten/vorhin bedencken. Hiſp. *Penſar antes.* Pol. *Przemuliam, rozmiſliam.* Vng. *Elől meg gondolom.* Ang. *To think or aduiſe vpon any thing before.*] Cic. ad Att. lib. 6: Ex qua me fingere poſſim, & præmeditari quo animo accedã ad Vrbem. Idem 11. Philip. Eſt enim ſapientis, quicquid homini accidere poſſit, id præmeditari ferendum modicè ſi advenerit, eſſe. Ad Heren. lib. 2: Si reus nihil horum fecerit, accuſator dicet eum uſqueadeò præmeditatum fuiſſe quid ſibi eſſet uſui venturum. Plaut. Epid. -ut paratè Eam præmeditatam meis dolis, aſtutiſq; Onuſtam mittam.

Præmĕdĭtātĭo, onis, f. t. Eſt meditatio, & cogitatio rei futuræ. [προμελέτησις. Gall. *Tel penſement.* Ital. *Tal penſamento.* Germ. Ein vorbetrachtung. Hiſp. *Tal penſamiento.* Polon. *Przemiulienie.* Vngar. *Elől meg gondolas előues vado gondolat.* Ang. *A thinking and aduiſing before of any thing.*] Cic. 3. Tuſc. Hæc igitur præmeditatio futurorum malorum lenit eorum adventum quæ venientia longè antè videris.

Præ me fero, præ te fers, præ ſe fert, præ me gero, non obſcurè fero, præfero quod animo ſentio, & vultum promptum habeo & linguam.

Præmĕrcŏr, aris, d. p. Priùs emo. [προαγοράζω. Gall. *Acheter ou marchander deuant.* Ital. *Comprare ò mercare innanzi.* Ger. Vor anderen aufftauffen. Hiſp. *Comprar, ò mercar antes.* Pol. *Przed miſyimi kupuie.* Vngar. *Elől meg vaſarlom, meg vexem.* Ang. *To bie or mak merchandiſe before.*] Plautus in Epid. Acdepol næ iſtam tempore ſuo, gnato tuo ſumus præmercati. Plin. lib. 32. cap. 2: Ni qui ad polluctum emerent, pretio minus parcerent, eaque præmercarentur.

Præmĕtĭŏr, iris, d. q. Antè metior. [προμετρέω. Gall. *Meſurer parauant.* Ital. *Miſurare innanzi.* Germ. Vorhinmäſſen. Hiſp. *Medir antes.* Polon. Wprzod mierzę. Vngar. *Elől meg merőm.* Ang. *To meaſure before.*] Vnde Prœmenſus participium, Tibul. lib. 3. Eleg. 3: Tunc quum præmenſæ defunctus tempore lucis, Nudus Lethæa cogeretur rate.

Præmĕſſum, ſi, Quod prælibationis cauſa præmetitur, ἀπαρχή. cujuſmodi erant ſpicæ quas primò demeſſas ſacrificabant Cereri. Autor Feſtus.

Præmĕtŭo, is, Antè metuo. [προφοβοῦμαι. Gall. *Craindre parauant.* Ital. *Temere innanzi.* Ger. Vorhin förchten/voran ſich vbel beſorgen. Hiſp. *Temer antes.* Pol. Wprzod ſie boie. Vn. *Elől felők.* Ang. *To feare before.*] Lucret. lib. 3: -at mens ſibi conſcia facti, Præmetuens adhibet ſtimulos, torretque flagellis.

Præmĭgro, as, pen. cor. Antè migro. [προμεταναίζω. Gall. *Deſloger deuant.* Ital. *Diſloggiare prima.* Ger. Von erſten außziehen. Hiſ. *Mudarſe de caſa antes.* Pol. Wprzod wyciągam. Vng. *Elől el költözőm el megyők.* Ang. *To change place or lodging before.*] Plin. lib. 8. cap. 28: Ruinis imminentibus, muſculi præmigrant.

Præmĭnĕo, [ὑπερέχω. Vng. *Mindőneket felől haladok.*] Corn. Tacit. lib. 12: Quem multa proſpera extulerant, ut cæteros Britannorum imperatores præmineret.

Præmĭtto, is, act. t. Antè mitto. [προπέμπω. Gal. *Enuoyer deuant.* Ital. *Mandare innanzi.* Ger. Voran ſchicken oder ſenden. Belg. Voer ſänden. Hiſp. *Embiar delante.* Pol. *Wprzod poſſel'am.* Vngar. *Elől el botſatom.* Ang. *To ſend before.*] Plaut. in Amph. Me à portu præmiſit domum, ut hæc annuntiem uxori ſuæ. Cic. 2. Offic. Præmittebatq; de ſtipatoribus ſuis qui ſcrutarentur arculas muliebres. Cæſar 4. bel. Gal. Quum id non impetraſſent, petebant uti ad eos equites qui agmẽ anteceſſiſſent, præmitteret. Virg. 1. Aen. -rapidum ad naves præmittit Achatem.

Præmĭſſŭs, a, um. [προπεμφθέις. Gall. *Enuoyé deuant.* Ital. *Mandato innanzi.* German. Voran geſchickt oder geſandt. Hiſpan. *Embiado delante.* Polon. Wprzod poſſ'ania. Vngar. *Elől el botſattatot.* Ang. *Send before.*] Virgil. 9. Aeneid. Interea præmiſſi equites ex urbe Latina.

Præmĭum, mii, n. ſ. Propriè dicitur id quod tanquam loco juſtæ mercedis pro rectè factis datur. [שכר *ſachár* שחד *ſchóchad.* γέρας. Gal. *Loer, remuneration.* Ital. *Premio, remuneratione.* Germ. Ein belohnung/beſoldung. Belg. Eenen loon/eenen prys. Hiſpan. *El gualardon dela buena obra.* Pol. *Zapł'ata, nagroda.* Vng. *Iutalom erdőmzerent valo vitalom.* Ang. *A reward.*] Cic. ad Att. Solon rempublicam duabus rebus cõtineri dixit, præmio & pœna. Idem de Orat. Legibus & præmia propoſita ſunt virtutibus, & ſupplicia vitiis. ¶ In ludis quoq; & certaminibus præmia dicũtur, quæ proponuntur victoribus ἆθλα. Virg. 5. Aen. Protinus Aeneas celeri certare ſagitta Invitat qui fortè velint, & præmia ponit. ¶ Accipitur aliquando etiam in deteriorem partem pro ſceleris cujuſpiam mercede. Cic. de pro Conſ. Provinciæ quas peſtiferi illi Conſules pro everſę Reipublicæ præmiis occupaverunt. Idem in Piſon. Totam rempublicã provinciæ præmio vendidiſti. Pretium autem propriè illud eſt quod pro re empta perſolvimus. Terent. Evnuch. Pretium ſperans, producit illicò, ac vendit. Poëtæ tamẽ hæc duo in eadẽ ſignificatione aliquãdo uſurpant. Virg. 5. Aen. Invitat pretiis animos, & præmia ponit. Et paulò antè: Munera principiò ante oculos, circoq; locãtur In medio ſacri tripodes, viridesq; coronæ, Et palmæ pretium victoribus. ¶ Aliquando præmium pro pecunia ponitur. Nævius: Sine præmio ſum, marſupium reliqui domi.

Præmĭōsŭs, Pecuniosus. πολλοῖς χέρσιν κεκοσμημένος, πολύδωρος. Accius: Divitem ac præmioſum avum.

Præmĭŏr, aris, d. p. [שחח *ſchachádh.* χαρίζω. Gall. *Guerdonner, remunerer.* Ital. *Premiare, guiderdonare.* Germ Gewinnen. Hiſpan. *Gualardonar.* Polon. Oddaie, ziskuie, dre. Vngar. *Iutal mat adoim.* Ang. *To giue a rewarde.*] Suet. in Tito Veſp. cap. 7: Quòd conſtabat in concionibus patris nundinari, præmiarique ſolitum: id eſt, lucrari, inquit Budæus. Ego verò, quod pace tanti viri dixerim, præmiari, prędari eſſe dixerim. Fretus teſtimonio Nonii: Qui præmiatores nocturnos prædones vocat. Ex Nævio antiquiſſimo poëta: Nam in ſcena nos nocturnos cœpit præmiatores tollere. Vide Nonium.

Præmĭātŏr, Prædo. Nævius: In ſcæna vos nocturno cœpit præmiatores tollere. ¶ Dicitur aliquando qui præmia ſolvit.

Præmŏdĕrŏr, d. p. Antè moderor. [προρρυθμίζω. Gall. *Gouverner, donnenreigle auant.* Ital. *Dar miſura prima che ſi faccia.* Ger. Zuvor antaitung geben oder anweiſſen. Hiſp. *Rehir ò templar antes.* Pol. *Przwodzę, naukedaie.* Vng. *Elől igaz gatom.* Ang. *To gouerne and giue rule before.*] Gell. lib. 7. cap. 9: Cretenſes quoq; prælia ingredi ſolitos præcinente ac præmoderante cithara greſſibus.

Præmŏdum, adverbium. Extra modũ, ſupra modũ. [על-חק *halé-chok.* παρὰ, ἢ ὑπὲρ τὸ μέτρον. Gal. *Outre meſure.* Ita. *Oltra miſura.* Ger. Vber die maaß. Hiſp. *Fuera de regla.* Pol. *Nadmiare.* Vn. Fölötte igön, mod fölöt. Ang. *Beyond meaſure.*] Gell. lib. 7. cap. 7: Parcentes (*inquit*) præmodum.

Præmŏlēſtĭa, leſtiæ, f. p. Moleſtia ex malo quod imminere putamus anticipata: hoc eſt, timor ipſe moleſtiam vel malum futurum antecedens. [προλυπία, προλυπεῖν πάθος. Gall. *Baſcherie qu' on prend d' vn mal à venir.* Ital. *Moleſtia preſa di vn de ſaſtro prima che venga.* Ger. Ein vorlauffende bekümmernuß/verdruß oder vnmut / eines zukünfftigen vbels. Hiſpan. *Enoio que ſe toma de vno mal venidero.* Pol. *Przeſł'e ſtaranie.* Vngar. *Artalom elől valo artalom.* Ang *Feare or trouble for a thing to come.*] Cicero 4. Tuſc. Alii metum præmoleſtiam appellabant, quod eſt quaſi dux conſequentis moleſtiæ.

Præmōlĭŏr, iris, d. q. Antè molior vel præparo. [προκατασκευάζω. Gall. *Preparer ſes forces deuant.* Ital. *Preparare.* Germ. Vorhin etwas vnderſtehn oder zu handen nemmen. Hiſpan. *Apareiar.* Polon. Wprzod nieczę zaczynam, przemyſliam. Vng. *Elől el inditom kezitőm.* Ang. *To prepare and go about to do a thing before.*] Liv. li. 28: Itaque præmoliendas ibi ratus jam res, conciliandosq; Regum gentiumq; animos, Syphacem primùm Regem ſtatuit tentare.

Præmōllĭs, le, om. t. Valde mollis. [ὑπερμαλακός. Gall. *Fort mol.* Ital. *Molto molle.* Germ. Gar weich. Hiſp. *Muy muelle.* Vng. *Igen lágy.* Ang. *Very ſofi.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Cor palpitat certe, & quaſi alterum movetur animal, intrà præmolli firmoque operum membranæ involucro. Idem lib. 9. cap. 51: Intra ſe parit ova præmollia.

Præmōllĭo, is, act q. Antè mollio. [προμαλάττω. Gall. *Amollir par deuant.* Ital. *Mollire innanzi.* Ger. Vorhin erweichen oder weich machen. Hiſp. *Mollentar delante.* Pol. *Wprzod to zmiekczam.* Vng. *Elől meg lagyitom.* Ang. *To make ſofi before.*] Hinc præmollitus participium Quintil. lib. 2. cap. 9: Et fruſtrà ſparſeris ſemina, niſi illa præmollitus fuerit ſulcus. Idem lib. 6. cap. 5: Quo genere defenſionis etiam offendiſſet nondum præmollitas Iudicum mentes.

Præmŏnĕo, nes, penultima correpta, Antè moneo. [הזהיר *hizhír.* προμιμνήσκω. Gall. *Amoneſter & aduertir parauant.* Ital. *Ammonire innanzi.* German. Vorhin warnen. Belg. Te voren waerſchouwen/vermanen. Hiſpan. *Amoneſtar antes.* Pol. Wprzod napominam. Vngar. *Elől meg nitlek.* Ang. *To aduertiſe and fore warne.*] Columel. lib. 1: Ideo præmoneo, ne villicum ex eo genere ſervorum qui corpore placuerunt, inſtituamus. Liv. lib. 21: Quum Aruſpices ad imperatorem id pertinere prodigium præmonuiſſent. Cic. 2. Verr. Animo ſanè benevolo, ut magnopere caverem, præmonebat.

Præmŏnĭtŭs, a, um, participium, Antè monitus. [נזהר *nizhár* מזהר *muzhár.* προπεφυλαγμένος. Gall. *Amonneſté parauant.* Ital. *Ammonito innanzi.* Germ. Vorhin gewarnet. Hiſpan. *Amoneſtado delante.* Pol. Przeſtrzeżoni. Vng. *Elől meg intetőt.* Ang. *Aduertiſed, warned before.*] Plin. lib. 16. cap. 39: Fuitque arbor illa fatalis ex-

cidio urbis præmonitæ oraculo, quum arbor arma peperisset, quod succisæ accidit ocreis galeisque intùs repertis.

Præmŏnĭtŏr, præmonitoris, m.t. [προπαρασκευάστης. Vng. *Elŏué meg inió.*] Apuleius de Deo Socratis: In rebus certis prospectator, dubiis præmonitor, periculosis vitator.

Præmŏnĭtus, us, verbale, Prædictio [προπαράσκλημα. Gall. *Amonition, amonnéstement, aduertissement.* Ital. *Ammonitio, auiso* Germ. Ein vorwarnung oder vorsagung. Hispan. *Amonestamiento.* Pol. *Przestrzeżenie.* Vng. *Elŏl valo intes.* Ang. *Aduertisment before.*] Valerius Max. lib. 1. cap. 6: Sic deorum ipsorum præmonitus excandescunt. Ovid. 15. Metam. Non tamen insidias, venturaq; vincere fata Præmonitus potuêre deum.

Præmŏnstro, as, act. p. Antè mŏstro, doceo, ostĕdo. [הראה *hireáh* הורה *horáh.* ὑποδείκνυω, προδείκνυω. Gall. *Monstrer deuant & enseigner.* Ital. *Monstrar prima.* German. Vorhin zeygen Belg. Te voren wysen. Hisp. *Mostrar de antes.* Pol. Wprzod pokazuie. Vn. *Elŏl meg mutatom.* Ang. *Toshew and let see before.*] Plaut. in Perf. Præmonstra doctè, præcipe astu filię. Quid fabuletur, ubi se natam prædicet. Idem Mil. -atq; hoc ei præmonstra & præcipe, ut teneat consilia nostra. Cic. 1. de Divin. Atq; etiã ventos præmonstrat sæpè futuros Inflatum mare.

Præmŏnstrātŏr, verbale, m.t. Qui præmonstrat, & docet quid faciendum sit ante periculum. [מורה *moréh.* προδέκτης Gall. *Celuy qui monstre & enseigne ce qu'il faut faire à l'auenir.* Ital. *Chi monstra & enseigna prima.* Ger. Ein verzeiger/ der einem vorhin zeigt wie er sich hernach etwarinn halten sölle. Hispan. *Mostrador y ensennador de lo venidero.* Pol. *Przestrzegacz, pokazatel.* Vngar. *Elŏl mutato oktato.* Ang *Hethat sheweth a thing before.*] Terent. in Heaut. Sed hic adjutor meus, & monitor, & præmonstrator Chremes, Hoc mihi præstat.

Præmordĕo, es, act. 2. Morsu dilacero [προπαδάκνω. Gall. *Mordre parauant.* Ital. *Mordere inanzi.* Germ. Vor abbeissen. Hisp. *Morder delante* Polon. *Przekessuie.* Vng. *Elŏl el mardosom.* Ang. *To bite vf or before.*] Gell. Plautus in Trinummo, neque præmordisse dixit, sed præmorsisse. Nisi fugissem (*inquit*) medium, credo, præmorsisset.

Præmŏrĭŏr, reris, d. t. Antè morior. [προαποθνήσκω. Gall. *Mourir deuant ou premier.* Ital. *Morire inanzi.* Germ. Vorm oder zum ersten sterben. Belg. Voor sterben. Hispan. *Morir antes.* Pol. Wprzodumieram. Vng. *Elŏl meg halok.* Ang. *To die before.*] Plin. lib. 7. cap. 50: Præmoritur visus, auditus, incessus. Ovid. Epist. 8: Aut egò præmoriar, primoq; extinguar in ævo, Aut ego Tantalidæ Tantalis uxor ero.

Præmōrtŭus, participio. Liv. 2 ab Vrbe: Scaptium ipse id quidem credo, etsi præmortui jam sit pudoris, non facturum.

Præmūnĭo, nis, secunda syllaba prod. Priùs munio, act. q. [προαποφαλίζω. Gall. *Premunir, fortifier vne place auant que les ennemis y viennent.* Ital. *Fortificare inanzi.* Germ Vorhin bevestigen oder wol verwaren. Hisp. *Fortalescer antes.* Pol. Wprzod obrone stawiam czinie. Vngar. *Azelŏt anagy elŏb meg erŏsitŏm.* Ang. *To fortifie before.*] Cæsar 3. bell. Civil. Isthmum præmunire instituit. ¶ Aliò transtulit Cic. pro Cælio: Quamobrem illa quæ ex accusatorum oratione præmuniri jam, & fingi intelligebam, fretus vestra prudentia non pertimesco.

Præmūnītĭo, onis, verbal. f. t. Præfatio. [προτείχισις, προαποφάλισις. Gall. *Munition & apprest.* Ital. *Monitione.* Germ. Ein vorbewarung oder wehrung. Hisp. *Fortalescimiento.* Pol. *Obrona, ochrona.* Vngar. *Elŏl valo meg erŏsites.* Ang. *A fortifying before.*] Cic. 3. de Orat. Præmunitio est etiam ad id quod aggrediare, & rejectio in alium.

Prænārro, as, Antè narro. [προλέγω, προδιηγέομαι. Gall. *Raconter parauant.* Ital *Narrare inanzi.* Germ. Zuvor erzehlen. Belg. Te voren seggen. Hisp. *Contra antes.* Pol. Wprzodwiescziam. Vng. *Elŏl meg bezellem.* Ang. *To tell before.*] Terent. in Eunuch. Rectè sanè interrogasti, oportuit rem prænarrasse me.

Prænāto, as, pen. cor. n. p Antè nato. [προνήχομαι. Gall. *Nager deuant.* Ital *Nuotar prima.* Germ. Vorhin schwimmen. Hisp. *Nader antes.* Pol Wprzod pl'ine. Vng. *Elŏl usŏk.* Ang. *To swime before.*] Plin. lib 9 cap. 45: Prænatante piscículo frontem suam spargit. ¶ Ponitur aliquando pro præterfluere. παραρρεῖν. Virg. 6. Aen. Lethæumq; domos placidas qui prænatat, amnem. Vbi Servius: Prænatat, præterfluit: contrariè dictum est: nam non natant aquæ, sed nos in ipsis natamus. Ennium igitur sequutus est qui ait: Fluctusq; natantes. Hæc ille.

Prænāvĭgo, as, Præternavigo. [παραπλέω. Gall. *Nauiger deuant ou apres.* Ital. *Nauicare auanti.* Ger. Fur schiffen/ furüber fahren. Belg. Voorby varen Hisp *Nauegar antes.* Pol Wprzodsie pl'awie. Vng *Elŏl euezem.* Ang. *To sayle before or by.*] Plin. lib. 6. cap. 23: Vt viginti dierum spatio prænavigavit insulam quæ Solis appellatur

Prænĭmĭs, Nimis multum. [עליתק *haléchok.* ἄγαν. Gall. *Par trop, beaucoup trop.* Ital. *Troppo.* German. Gar zuviel. Hisp. *Muy Mucho.* Polon *Nazbyt.* Ang. *To mucho.*] Gell. lib. 19. cap. 10: Hoc prænimis plebeium est.

Prænĭtĕo, es, Valde niteo: unde Prænitidus, valde nitidus.

Prænītĕns Luna, Plin. lib. 2. cap. 9. πάνυ φλέων, ὑπερλάμπων.

Prænōmĕn, Vide in dictione NOMEN.

Prænōmĭna, Romana prænomina ad triginta fuisse, ex Varronis sententia tradit Valerius: hęc aũt fuisse videnť, Agrippa, Appius, Aulus, Cæso, Caius, Cneus, Decimus, Hostus, Lucius, Mamercus, Mamus, Marcus, Numerius, Opiter, Posthumus, Proculus, Publius, Quintus, Servius, Sextus, Spurius, Tiberius, Titus, Tullus, Vibus, Volero, Vopiscus. Peregrina verò prænomina fuêre, Ancus, Aruns, Lar, Lucumo, Metius, Numa, Petro, Pompo, Sertor, Tallus, Turnus, Volusius, de quorum prænominũ origine, ac significatione, quoniam qui de nominibus modò scripsêre, nihil dixerunt, nos ea scribemus, quæ à veteribus tradita, à nobis, quãta maxima fieri potuit diligentia, sunt collecta. Agrippa, Festo autore, vocatus, qui cum labore matris sit natus, exempli causa in pedes cõntra naturã, & non in caput: id est, ab ægro partu: item Nonius Marcellus, & Quintil. lib 9, Appius ex Sabinorum prenomine Actio venit, ut ait Valerius: idq; Romæ Claudiorum fuit, quorum princeps Actius Clausus dictus est: de quo Liv. lib. 11: Auli dicti, qui diis alentibus nascerentur, ut ait Valerius. Cæso, qui ex uterò matris exectus est: quod tradunt Festus, Valerius, Plinius libro 7. cap. 9. Caius à gaudio patrum appellatus, ut ait Valerius. Cneus vel ab insigni aliqua re, quasi γνναῖος, vel γόγνος: id est, generatione futura, dictos tradit Valerius, & Festus. Quintus, Sextus, Decimus, à numero dicti sunt, teste Varrone, ut, qui quinto, sexto, & decimo quoque loco esset natus, is demum primis temporibus Quintus, Sextus, & Decimus diceretur. Hostus, *inquit*, Valerius, fuit prænomen in eo, qui peregrè apud hospitem natus est: fuitque prænomen Lucretii Tricipitini, collegæ L. Sergii consulis. Macrobius lib. 1. Sat. qui in hostico procreatus esset, eum Hostum fuisse vocatum scribit: est autem mẽdum apud Valerium: Hospes enim legitur, non Hostus, quòd autem legendum sit Hostus, ex eo intelligi potest, quòd Livius Lucretium Tricipitinum, cujus meminit Valerius, Hostum vocat, & in Consulibus Capitolinis scriptũ est, P. LVCRETIVS HOSTI F. Macrobius etiam lib. 1. Hosti Hostilii mentionem facit. Lucii duplex origo traditur à Valerio: aut enim à Lucumonibus Etruscis dictus est, ut Lucumo Tarquiniensis, qui se L. Tarquinium appellavit, aut is demum Lucius appellatus est qui lucis initio natus est, quod scribit etiam Festus, & Varro. Mamercus prænomen gentis Aemiliæ fuit, de quo Plutarchus in Numa & Aemilio sic: Mamercus fuit Pythagoræ filius, à quo Numa Pompilius rex filium Mamercum nominavit qui autor, & princeps gentis Aemiliæ fuit. Festus autem Prænomen Oscum esse putat, quòd Osci Martem Mamercum appellaverint. Manius dictus est, qui manè est ortus, aut ominis causa: quasi bonus: manum enim antiqui bonum dicebant, quæ tradit Varro libro 11. de analogia, Valerius, Festus, Macrobius lib. 1. Sat. Zosimus autem, Græcus historiarum autor, lib. 1. tradit: Manium in gentem Valeriam profectum esse à quodã Valerio, qui primus sacra diis Manibus fecit. Marcus dictus est, qui mẽse Martio natus est, ut ait Valerius. De Numerio sic Festus: Numerius prenomen unquã antea fuisse in patricia familia dicitur, quàm Qu. Fabius, qui unus post sex & trecentos ab Etruscis interfectos superfuit, inductus magnitudine divitiarum uxorẽ duxit Otacilii Maletrentani, ut tum dicebatur, filiam, ea conditione, ut qui primus natus esset, prænomine avi materni Numerius appellaretur, & Valerius ita: Numerio sola patricia familia usa est Fabia, idcirco quòd CCCVI. apud Cremeram flumen cæsis, qui unus ex ea stirpe extiterat, ducta in matrimonium uxore filia Numerii Otacilii Malevẽtani sub eo pacto, ut quem primũ filium sustulisset, ei Numerii prænomen imponeret, obtemperarit: hinc mendosè apud Cicer. lib. 1. dè Divinat. legitur ita: His adjungatur etiam somnium Aeneæ, quod in numerum Fabii Pictoris Græcis annalibus scriptum est: cùm sit legendũ, Quod in Numerii Fabii Pictoris: fuit enim alter Fabius pictor prænomine Quintus, qui de rebus Romanis Latinè scripsit, Gellio, & Nonio testibus, qui ejus sæpè verba Latina proferunt, itemq; Cicerone de Legib. l. b. 1: qui eum inter Historicos Latinos numerat: at qui Græcè iisdem de rebus scripsit, is videtur fuisse Numerius nominatus, quem tamẽ lib. 1. Dionysius Quintum nominat. Hac ratione in oratione pro Cluentio Numerios Aurios legimus, & lib. 3. de Oratore Numerium Furium, & lib. 2. de Divin. Numerium Suffucium, & apud Pædianũ Numerium Quintidium. Opiter dictus, cujus pater, avo vivo mortuus est: quasi qui post obitum patris genitus sit, aut qui ob patrem avum habeat, quod prænomẽ Virginio Tricosto consuli fuit. Valerius, & Festus. Posthumus, qui post humatum patrem est natus. Varro lib. 2. de Analogia, & Plutarchus in Coriolano. Vt Posthumus Cominius, & Posthumus Aebutius: de quibus Valerius. Proculus, qui natus sit patre peregrinante patria procul, ut ait Plutarchus in Coriolano. Valerius autem, qui patre sene natus sit, quasi procul ætate progresso, eum Proculum esse vocatum dicit. Publii, ait Valerius,

lerius, qui priùs pupilli facti erant, quàm prænomina haberent: alii, ominis causa à pube. Servius is primùm dictus est, quem serviens mulier peperisset, ut de Ser. Tullio rege scribit Dionysius, at Valerius, qui mortua matre, in utero servatus est. Spurius dictus, qui sine patre esset: antiqui enim iisdem literis S.P. Spurium, & sine patre, scripserunt: quod à Plutarcho in quæstionibus, & Valerio traditum est. Tiberii, ait Valerius dicti qui ad Tiberim nascerentur. De Tito controversia est. Valerius à Sabino quodam, nomine Tito, manasse ait. Festus à Titulo: Titulos autem milites fuisse, quòd patriam tuerentur, quasi tutulos. Tullus ominis causa dictus est, quasi tollendus, o litera in u versa: quod à Valerio proditum. Volero, inquit Valerius, in prænomen abiit: quia volentibus nasci liberis parentibus videbatur: quo usus est Publius Philo, qui nominatur in anno CCCLIII. Capitolino. Vibum prænomen esse, indicat annus CCC. Capitolinus, ubi est ita: P. SESTIVS Q.F. VIBI N. CAPITOLINVS, itemque Livius libro 26. Vopiscus dictus, qui ex duobus conceptis uno abortu excluso ad partum legitimum deduceretur: quo prænomine præcipuè Iulia gens usa est. Valerius, Festus, Plutarchus in Coriolano, Plinius libro 6. cap. 9. Hactenus de Romanorum prænominum vi. ac significatione: nunc de peregrinis, quorum est ratio, & significatio. Ancum scribit Varro à Sabinis ortum. Valerius autem tradit eum Ancum esse appellatum, qui vitiosum habuit cubitum, qui ἄγκων Græcè dicitur, cui etiam Festus assentitur. Ancus enim, *inquit*, ille vocatur, qui aduncum habet brachium ita, ut regi non possit: hinc Ancus Martius Rex, & Ancus Poblicius Imperator Lanuvinus contra Hostilium regem, Dionysio autore. Aruntem, & Lucumonem Etrusca prænomina fuisse, scribit Dionysius: itaque Aruntem Tarquinium, Superbi regis filium, & Aruntem Tolumnium, Porsenæ filium, legimus. Volusus Sabinum fuit: eoque usus est pater P. Valerii Poplicolæ, Livio, & Capitolinis lapidibus autoribus: quanquam Græci δόλεσον vocant. Lartis prænomen, ut tradit Valerius, à laribus sumptum est. Tuscùm autē antè creditum est esse, fuitque consulis Herminii, idem ferè Carisius, & Priscianus lib. 5. Lar, si familiaris est, facit laris, si Tolumnii & Porsenæ, Lartis, & Servius in 6. Aeneidos: Lar Tolumnius, à Cosso occisus, à loco dictus est: flectitur autem, Lar Lartis, & Livius libro 4. Daturos, quod Lar Tolumnius Vejentium Rex, de Larte Porsena ita Dionysius libro 5: Βασιλεὺς δὲ Τυρρηνῶν λάρ ὄνομα, πορσίνας ἐπίκλησιν. Quòd autem hoc prænomen Herminii consulis fuerit, ut ait Valerius, id etiam ex Dionysii libro 9. cognoscitur: à quo ita, anno CCCIIII. consul scribitur λάρ ἑρμίνιος, & à Diodoro, λαρίνος ἑρμίνιος. Ex his autem intelligi potest, quàm verè scripserint quidam in libro de nominibus, ita: Postea quàm in urbem migrarunt Sabini, duplicari nomina cœperunt, ut Numa Pompilius, Ser. Tullius, Lartes Porsena: quamvis hoc nomen Etruscum fuerit: in quo prænomine Lartes sciendum eo veluti prænomine usos veteres. Servius interpres Virgilianus ab oppido dictum putat: itidem Plutarchus in Publicola existimat, qui tamen λαίγετης scribit; sed malè. Hæc illi: quā aūt verè, ipsi viderint: neq; enim Lartes Porsena duobus tantùm nominibus usus est, cùm ex Tolumnia gente fuerit, Servio, quem antè nominavi, autore: nec Lartes in recto casu dicitur, sed Lar: quod superioribus testimoniis comprobatum est: nec Servius Lartem ab oppido dictum ait, sed à loco: nec item Plutarchus ullo in libro, nedum in Poplicola, ab oppido dictum scripsit: neque item est apud Plutarchum λαίγετης, sed λάρας, quanquam mendosè: inquit enim ἐκέτευσε λάρας πορσίνας: cùm sit legendum ex Dionysio, τὸν λάρα πορσίναν. Cur igitur hoc illi dixerunt? quia interpretem legerunt, qui ita vertit: Supplex ad Laërtem Porsenam confugit: illi verò in Græcis libris versati quid in Græco codice esse deberet, intelligentes, illud, quod non erat, esse affirmarunt. Merius Albanorum prænomen fuit, ut in Merio Suffetio, & Sabinorum, ut in Metio Curtio, & Latinorum, ut in Metio Geminio, & Merio Octavio, de quibus Livius. Numa Sabinorum fuit, ut in Numa Pompilio rege, & in Numa Martio pontifice maximo. Pomponis prænomine ulus est Pompo Pompilius Numæ regis pater: quod scripsit Dionysius in Numa, & Livius libro 41. Itaque Numa filium etiam habuit nomine Pomponem, qui ex se gentem Pomponiam propagavit, autore Plutarcho: quanquam quidam imperitè Pompilii filium Numam esse scripserunt. Tullus Sabinorum prænomen fuit, de quo Festus. Dionysius etiam cum Tatio rege Sabinorum Romam commigravisse ait Tullum cognomine Tyrannum. Turnus Latinorum nomen fuit, ut in Turno Herdonio Aricino. Sertor, autore Valerio, dictus est, qui per satione natus esset, eoque prænomine Sertor Resius usus est, is qui primus jus feciale instituit. Festus autem, Sertorem à prendendo dictum à quibusdam ait: quia, cùm cuipiam asserat manum educendi ejus gratia ex servitute in libertatem vocetur adsertor: cùm verisimilius sit, dictū, quod sereret quid, ac potiùs adsertorem à serendo, accepisse nomen, cùm aliquem serat, petēdo in libertatem eandem qua ipse sit: id est, jungat: quia fruges, cùm seruntur, terræ jungit. Statium prænomen à stabilitate dictum tradit Festus: servile autem nomen fuisse, Gellius. Nunc ostendamus, qua ratione hæc ipsa prænomina scriberentur. Romanorum prænominū alia singulis, alia binis, alia ternis literis scribi solita, cùm à veteribus traditum, tum ab antiquissimo quoque lapide, nummoque ita retentum est, ut nihil ea re possit esse illustrius. Autores sunt Plutarchus in quæstionibus, Sosipater, Donatus, & Priscianus: singulis literis scribebantur, Aulus, Cæso, Caius, Quintus, Decimus, Lucius, Marcus, Manius, Numerius, Publius, Titus, ut A. Posthumius, C. Iulius, C. Fabius, Q. Cælius, D. Iunius, L. Licinius, M. Valerius, M. Curius, N. Fabius P. Cornelius, T. Manlius: binis literis, Appius, Cneus, Spurius, Tiberius, Opiter, ut Ap. Claudius, Cn. Pompeius, Sp. Veturius, Tit. Aemilius, Op. Virginius: ternis Mamercus, Sextus, Servius, Tullus, ut Mam. Aemilius, Sext. Iulius, Ser. Cornelius, Tul. Hostilius. Fuisse præterea aliquot prænomina, quæ longo post tempore pro cognominibus usurpari cœpta sint, ex vetustis non solùm Grammaticis, sed etiā annalibus intelligitur, quod ipsum in Agrippa, Voluso, Mamerco, Proculo, & Tullo facilè percipi potest: quę in Lucio Vipsanio Agrippa, L. Valerio Voluso, M. Aemilio Mamerco, C. Plautio Proculo, L. Volcatio Tullo, viris consularibus, cognomina esse, perspicuū est: quod etiam tradit Valerius his verbis: Quæ olim prænomina fuerūt, nunc cognomina sunt, ut Posthumus, Agrippa, Proculus: itēq; Priscianus lib. 11. sic: Inveniuntur multa, quæ in aliis personis sunt prænomina, loco cognominū accipi. Mulieres quoq; prænominibus usæ sunt: de quo Valerius ita: Antiquarum mulierum frequenti in usu prænomina fuerunt, Rutilla, Cesella, Rodocilla, Mutrulla, Burra: ista prænomina à viris tracta sunt, Caia, Lucia, Publia, Mania. Festus verò sic: Prænominibus fœminas usas esse. testimonia sunt Cęcilia, & Terentia, quę ambę Caiæ solitæ sint appellari: pari modo Lucia, & Tita. Varro autem lib. 11. de Analogia sic: In nostris nominibus, qui sumus in Latio, & liberi, Analogia necessaria: itaque ibi apparet, Analogia: ac dicitur, Terentius vir, Terentia fœmina, Terentium genus: in prænominibus ideo non fit item, quòd hæc instituta ad usum singularia, quibus discernerentur nomina gentilia, ut à numero, Secūda, Tertia, Quarta: in viris, ut Quintus, Sextus, Decimus: sic ab aliis rebus, cùm essent duo Terentii, aut plures, discernendi causa, ut aliquid singulare haberent, norabant forsitan ab eo, qui manè natus diceretur, ut is Manius esset, qui manè: Lucius, qui luci: Posthumus, post patris mortē: è quibus quædam item cecidisse in fœminas, declarant prænomina antiqua mulierum, Mania, Lucia, Posthuma: videmus enim Maniam matrē Larum dici, Luciam Volaminiam Salioru̇, carminibus appellari, posthumam à multis post patris mortē etiam nunc appellari. Postremò Plutarchus in Mario Posidonium reprehendit, qui, cùm primū nomen proprium esse diceret, nulli tamen mulieri primum nomen esse dicebat, ex quo efficiebatur, mulieres proprio nomine caruisse: itaque idem in quæstionibus apertè scribit, mulieres duobus, viros tribus nominibus esse usos. Sunt etiam lapides, in quibus hæc prænomina legūtur, Prima, Secūda, Tertia, Quarta, Quinta, & Quintula, Lucia, Mania, Tita: quibus ipsis in lapidib. animadvertitur, prænomina quandoq; postponi consuevisse. nominatur enim Salvia Prima, Livia Quarta, Nonia, Quintula, quod idem in viris Livius etiam fecit, qui, Attius Tullus. Attius Nævius, Manlius Cneus, Octavius Metius, & Cicero, Maluginensi M. Scipio: & Suetonius, Claudius Appius Regillanus, & alia ejusmodi dixerunt Caiam præterea, quod commune omnibus mulieribus prænomē fuit, O inversa notatam fusse, contraq; Caium in viris, satis est ex Probo, aliisque veteribus Grammaticis, atque lapidibus perspicuum. Ex libro Caroli Sigonii de nominibus Romanorum: in quo & alia leguntur sanè præclara, admodumq; scitu digna.

Prænōsco, is, act. 1. Antè nosco, prædivino. [προγινώσκω. Gall. *Cognoistre auant, preuoir.* Ital. *Cognoscere innanzi, indouinare.* Ger. Vorhin kennen oder wissen. Hisp *Cognoscere des antes.* Pol Wprzod poznáwám. Vngar. *Eleb megismerem* Ang. *To know before, to foresee a thing.*] Cic. 1. de Divin Neq; non possunt futura prænoscere. Plaut Asin. Verùm meam uxorem tu nescis qualis sit. L. Tu primus sentis, nos tamen prænoscimus.

Prænōtio, verbale, fit anticipatio. [πρόγνωσις. Gall *Prenoyance, cognoissance de l' auenir.* Ital. *Conocimento che si prende di qualche cosa prima che se ne oda parlare.* German. Ein vorwissung/vorgehnde erkanntnuß. Hispan. *Conocimiento de lo venidero.* Polon Wprzod wiedzenie. Vngar. *Elebi ertes, tudas, ismeret.* Ang. *Fore knowing or foresein of a thing to come.*] Cic. 1. de Nat. deor. Fateamur constare illud etiam, hanc nos habere sive anticipationem, ut antè dixi, sive prænotionem deorum.

Prænŏto, pen. cor. ex præ & noto, Antè noto, inscribo. Ὑπομνηματίζω Noto verò frequentativum est à Nosco.

Prænūbilŭs, a, um, Valde nubilus, & obscurus. [ὑπερεζοφώδης. Gall. *Fort nubileux & obscur.* Ital. *Molto nugoloso & oscuro.* Germ. Gar gewölckt vnnd duncket. Hispan *Muy nubloso y annublado.* Polon. Wprzod cziemni: Vngar *Igen homalios.* Ang. *Very cloudie and darke.*] Ovid. 3. Amor. Stat vetus & densa prænubilus arbore lucus.

Prænūntĭo, as, act. p. Antè nuntio. [προαγγέλλω. Gall. *Anoncer deuant, predire.* Ital. *Annuntiar prima che auenga.* Ger. Vorhin verkünden/künfftigs weissagen Belg Te vozen voet scappen Hispan. *Traer nuevas antes.* Pol. Wprzod opowiedam opowiastam. Vng. *Elöl meg hirdetem.* Ang. *To shew tydinges or newes before.*] Terent. in Phorm. Abi, ac prænuntia hanc venturam. Cic. 1. de Divinat. Est enim vis & natura quædam quæ tum observatis longo tẽpore significationibus, tum aliquo instinctu, inflatuque divino futura prænuntiat.

Prænūntĭus, a, um, adject. Qui antè nuntiat, prædicit. [προάγγελος. Gall. *Qui anonce vne chose à venir.* Ital. *Che anuncia vna cosa à venire.* Germ. Ein vorbott/das vorhin etwas verkündet Hisp *Mensagero de antes.* Pol. Wprzod przepowiedacz Vngar. *Elöl meg hirdetö* Ang. *That goeth before and bringeth tydinges.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Quæ nuper bello Octaviano magnarum fuêre calamitatum prænuntię. Ovid. 3. Eleg. 5: Hoc utinam nitidi Solis Prænuntius ortus Afferat admisso Lucifer albus equo. Idem 3. Metam. Addidit hæc cladis prænuntia verba futuræ. Idem 2. Fast. An veris prænuntia venit hirundo?

Præŏccĭdo, dis, penult. corr. Antè occido. [προπίπτω. Gall. *Cheoir deuant.* Ital. *Cáder ò morir inanzi.* German. Vorhin nidergehn / vor zugnaden gehn. Hispan. *Caer antes.* Polon. Wprzod vpadam, zabyam, zachodze. Vngar. *Elöl meg ölom.* Ang. *To fall before*] Plinius libro 18. capite 20: Cui præoccidere Caniculam necesse est.

Præŏccŭpo, as, penult. corr. act. p. Prævenio, anticipo, anteverto, ex præ & occupo. [קדם *kiddém.* προκαταλαμβάνω. Gall. *Preoccuper, anticiper, prevenir.* Ital. *Preoccupare, anticipare.* German. Vorzynemmen/ fürkommen. Hisp. *Tomar de primero, prevenir.* Pol. Wprzedzam. Vngar. *Elöl vexem.* Ang. *To prevent, to seize before an other.*] Liv. 4. ab Vrbe: Vbi vident collegas principes agendæ rei gratiam omnem ad plebem præoccupavisse, nec locum in ea relictũ sibi. Cęs. 6. bel. Gal. Præoccupavit animos timor. Cic. 10. Philip Quas enim partes ipse mihi sumpserã, eas præoccupavit oratio tua. Senec. Epist. 51: Omnes præoccupati sumus virtutes discere, vitia dediscere.

Præŏccŭpātĭo, onis, f. t. Apud Rhetores schema quoddam, quũ id, quod ab adversario nobis objici posset, ipsi præripimus, dilumusq; : [προαγορεύλψις. Gall. *Anticipation.* Ital. *Anticipatione.* Germ Ein fürkommuß vnd vorabteinung eines dings so man jemand fürwerffen hette mögen. Hispan. *Obra de tomar de primero.* Polon. Vprzedzenie. Vngar *Elöl vetel.* Ang. *A preventing.*] ut apud Virgilium 2. Aen. - neq; me Argolica de gente negabo. Et libro 3. - scio me Danais è classibus unum.

Præŏpto, as, sive potiùs opto. [προαιρέομαι Gall. *Desirer plus vne chose.* Ital. *Desiderar più tosto, amar meglio.* German. Vorhin wünschen oder für etwas wünschen/ viel lieber wünschen. Hisp. *Dessear antes* Pol. Wprzod życzę wynyszie. Vng. *Elöb kevanom.* Ang. *To desire or wish rather.*] Terent. in Hecyr, Adeón' pervicaci es animo, ut puerum præoptares perire? Liv. 9 ab Vrbe: Quod tantopere optandum foret. Hernicos docuisse, &c. Idem lib. 23: Punicam Romanis societatem atque amicitiam præoptandã esse. Et libr. 28: Mortem in certamine quàm ut alter alterius subigeretur imperio præoptantes.

Præpandĕre, act. t. Antè aperire. [προπετάννυμι. Gall. *Ouurir deuant.* Ital. *Aperire auanti.* German. Vor auffthun. Hisp *Abrir antes.* Polon. Wprzod otwieram. Vngar. *Elöl meg nitom.* Ang. *To open before.*] Lucret. lib. 1: Clara tuæ possim præpandere lumina menti. ¶ Aliquando accipitur pro prætendere. Plin. lib. 11. cap. 24: Majores aranei in terra cavernarum exigua vestibula præpandunt. Budæus.

Præparcŭs, Valde parcus: qua voce utitur Plinius libro 11. cap. 19.

Præpărо, as, penult. corr. act. p. Antè paro quæ mihi utilia fore credo. [הכין *hechín* תכן *tichchén* ערך *zimmén* ארך *harách.* προετοιμάζω. Gall. *Preparer, apparseiller.* Ital. *Preparare.* Germ. Vorbereiten/vorhin zurüsten. Hisp *Aparejar antes.* Polon. Wprzod gotuie, narzadzam. Vng. *El kezitem* Ang. *To prepare or make readie.*] Cic. lib. 1. Offic. Facilè totius vitæ cursum videt ad eamque degẽdam præparat res necessarias. Idem 2. Tusc. Cultura autem animi philosophia est, quæ extrahit vitia radicitùs, & præparat animos ad satus accipiendos.

Præpărātŭs, a, um, particip. Antè paratus. [מוכן *muchán* מזמן *mezummán* προπαρασκευάζω. Gall. *Appresté, appareillé.* Ital *Preparato, apparecchiato.* Ger. Vorbereitet/zugerustet His *Aparejado.* Pol. Wprzod nagotowani, narzadzoni. Vn. *El kezittetet.* Ang. *Prepared, made readie.*] Cic. 1. de Invent. Pœnæ apud inferos sunt impiis præparatę. Idem 1. de Divin. Animo cùm bonis cogitationibus, tum rebus ad tranquillitatem accommodatis præparato, qui se ita quieti tradit, certa & vera cernit in somnis.

Præpărātŭs, us, pen. prod. substantivum, m. q. Præparatio. [προπαρασκευασμός. Gall. *Preparation, appareil.* Ital. *Preparatione, preparecchio.* German. Ein vorberettung. Hisp. *Aparejo de antes.* Pol. Przygotowanie. Vng. *El kezites.* Ang. *Preparing or making readie.*] Galen. lib. 19: Nanq; in præparatu rei rusticæ per tempestates, pluviasq; quum otium est, maturari potest: per serenas, quum tempus instat, properari necesse est.

Præpărātĭo, onis, verbale, f. t. Idem. προαγορεύω. Cic. 1. Offic Diligens præparatio in omnibus negotiis, priusquã aggrediare, adhibenda est. Idem Tusc. 3: Multum prodest provisio animi, & præparatio ad minuendum dolorem.

Præpărātò, adverbium, vel ablativus adverbialiter positus. [ἐν προπαρασκευῇ, προητοιμασμένως. Gall. *Auec preparation & appareil.* Ital. *Preparatamente, pensatamente.* Germ. Mit vorbereitung. Hisp *Con apparejo.* Pol. Zprzygotowaniem, gnar zadzenia. Vng. *El kezitue.* Ang. *With preparation.*] Quintil. libr. 4. cap. 42: Quàm nihil præparatò, nihil festinatò videtur feciſſe Milo? id est, ex præparatione.

Præpĕdĭo, dis, secunda syllaba corr. act. q. Idẽ quod impedio: quasi pedes vincio. [אגד *manáh.* κωλύω. Gal. *Empescher.* Ital. *Impedire.* Ger. Verhinderen/ als wann man einem die füß verwicklet daß er nicht gehn kan. Hispan. *Impedir.* Polon. Przekazam. Vng. *Meg kötelezem.* Ang. *To hinder, to lett.*] Videtur autem compositum esse ab antiquo verbo pedio: à quo etiam fiunt compedio, & impedio. Plautus in Casina: Timor præpedit dicta linguę: id est, valde impedit. Terent. Heavt. - an eo fit, quia in re nostra aut gaudio Sumus præpediti nimio, aut ægritudine? Liv. 8. ab Vrb. Sine modò, *inquit*, sese præda præpediant. Morbo præpeditus, Cic. pro Rabirio.

Præpĕdĭmēntum, ti, n. s. Impedimentũ [κώλυσις, κώλυμα. Gall. *Empeschement.* Ital & Hisp. *Impedimento.* Ger. Ein verhinderung. Pol. Przekazenie. Vng. *Meg kötelezes* An. *A lett or hinder.*] Plaut. Non fallaciæ præpedimentum objiciatur.

Præpĕndĕo, es, n. s. Antè pendeo. [προαιωρέομαι. Gall. *Pendre aũ deuant.* Ital. *Pendere auanti.* Germ. Vornen herab hangen. Hisp. *Estar suspenso de antes.* Polon. Wprzod zawieszam. Vngar. *Elöl fweggök.* Ang. *To hang before.*] Mart. lib. 9: Præpendet mento nec tibi barba minor.

Præpĕs, pĕtis, om. t. Velox. [אדיר *mahír.* ὠκύς. Gall *Qui vole soudain, legier à voler.* Ital. *Veloce, leggiero.* Ger. Schnell/ringfertig. Hisp. *Cosa legera à que buela.* Pol *Prędki. schotny.* Vng. *Giors, hamar.* Ang. *Swift in flight.*] Virg. 3. Aen. Trojugena interpres divum, qui numina Phœbi, Qui tripodas, Clarii lauros, qui sidera sentis, Et volucrum linguas, & prępetis omina pennę. Idem 6. Aen. Dædalus (ut fama est) fugiens Minoïa regna, Præpetibus pennis ausus se credere cœlo, &c. Volunt pleriq; hoc nomen significare velocitatẽ in altum volantis. ¶ Dicebantur & prępetes ab auguribus aves quæ opportunè pręvolabant, aut idoneas sedes capiebant; ut inquit Higinus. ¶ Verbũ est propriè ex augurali disciplina sumptum. Nam aves præpetes (οἰωνοὶ ταυνπτέρυγες, Homero) sunt quæ ingentibus alis patulæ atq; porrectæ prævolant, quas potissimùm Augures spectabant. πρὸ enim Græcè præ & πίτομαι Volare est: unde προπίτης provolans, ex quo Præpes. Avibus præpetibus contrariæ aves inferę. Nigidius Figulus in lib. 1. Augurii privati. Discrepat dextra sinistræ: præpetibus inferæ. Ex quo est conjectare, Præpetes appellatas quæ altiùs sublimiusq; volitent cùm differre à præpetibus Nigidius inferas dixerit. Alii volunt esse quæ ingentibus & patulis, & porrectis alis volitant. Ex Festo.

Præpĕto, is, pen. cor. Antè vel priùs peto: id est vado. προοίμαι, Festus Præpetere dicebant antiqui pro antire.

Præpĭlatæ hastæ, f. p. Sunt quæ ferreas habent cuspides, quasi præferratæ. [Δόρατα σιδηρόδετα Pol. *Kosłur.*] Prępilatum etiam dicitur ubi non est ferrum, si modò in mucronem acutum sit. [Pol. *Sprzys.*] Plin. lib. 8. cap 6: Ab operariis hastas præpilatas habentibus per circũ totũ actos. ¶ Cornua præpilata. Idẽ li. 9. cap 30. de locustis: Si nullus ingruat metus recto meatu cornibus, quæ sunt propria rotunditate præpilata, ad latera porrectis, &c. ¶ Exerceri præpilatis. Quintil. lib. 5. cap. 12: Quod eò diligentiùs faciendũ fuit, quia declamationes, quibus ad pugnam forensem velut præpilatis exerceri solebamus, olim jam ab illa vera imagine orandi recesserunt.

Præpīnguĭs, Valde pinguis. [ὑπερπαχυς. Gall. *Fort gras.* Ital. *Multo grasso.* German. Gar feist. Hispan. *Muy gruesso.* Polon. Barzoi tłusty. Vngar *Igen köver.* Ang. *Very fatt.*] Colum. libro 3: Itaque non est vineis apta, vix etiam arbusto, nisi præpingui, & vivida terra. Virgil 3. Aeneid. - & inde Exupero præpingue solum stagnantis Elori.

Præpŏllĕo, n. s. Ante alios, vel plurimùm polleo. [ὑπερίσχυω. Gall. *Auoir grand pouuoir, pouuoir plus que les autres.* Ital. *Poter assai, poter*

pater più de gl' altri. Ger. Für andere mechtig oder fürtreffentlich ſeyn. Hiſp. *Mulcho poder, poder mas que los otros.* Pol. *Inſzich przewyſzam.* Vng. *Hatalmaſo, erőſſagutatot.* Ang. *To haue greater power then other.*] Liv. 1. ab Vrb. Ardeam Rutuli habebant, gens, ut in ea regione, atq; in ea ætate, diutiùs præpollens. Idem lib. 5: Virtute fortunaq; tum ſua, tum publica præpollens.

Præpōndĕro, as, n.p. Gravior ſum, plus pondero. [ὑπερέχω. Gall. *Eſtre le plus puiſſant.* Ital. *Poter piu.* Germ. Mechtiger oder gewaltiger ſeyn. Hiſp. *Poder mas.* Pol. Wiecżeimage. Vng. *Hatalmaſt vagiuk.* Ang. *To bemore mightie.*] Tacit. lib. 21: Poſtquam Macedones præpotuêre, &c.

Præpŏtēns, om. t. Valde potens, vel valde dives. [ὑπερέχων, μάλα δυνάμενος, πολυτελής. Gall. *Fort puiſſant.* Ital. *Potentiſſimo.* Ger. Fürauß mechtig oder gewaltig. Hiſp. *Muy poderoſo.* Pol. *Barzomocni.* Vng. *Igen hatalmas.* Ang. *Very mightie.*] Cicero de Amic. Sic multorum opes præpotentium excludunt amicitias fideles.

Præpōſtĕrŭs, ra, rum, penult. corr. Perverſus, qui rerum ordinem conturbat aut in quo ordo eſt conturbatus. [מתעה *mehukkál* ἀνάπαλος. Gall. *Fait, dit, mis, ou autrement eſtant au rebours.* Ital. *Fuor d' ordine, al contrario.* Ger. Verkehrt/tág. Hiſp. *Labours.* Ital. *Fuor d' ordine, al contrario.* Pol. *Wſpacżny, przewrotni.* Vng. *Vizza fordult, rendnelkwol valo.* Ang. *Backward.*] Cicer. Caſsio: Præpoſteros habes tabellarios: etſi me quidem non offendunt, ſed tamen quum à me diſcedunt, flagitant literas: quum ad me veniunt, nullas afferũt. Quintil. Præpoſtera res, occidere, deinde erubeſcere.

Præpōſtĕrē, adverbium, Perversè, & ordine conturbato. [ἀνάπαλον, ἀναπόδως, ἀνάπαλιν. Gall. *Au rebours, ſans deuant derriere.* Ital. *Alla riueſcia.* Ger. Hinderfürſich/Nit ordentlich. Hiſp. *Al reues de otra coſa.* Pol. *Spacżnie, przewrotnie, poniewżanie.* Vng. *Vizza fordulua, rendnelkwl.* Ang. *Backwardlie.*] Cic. 1. Acad. Vt præpoſterè tecum agam, mox referam me ad ordinem. Cic. Attico: Omnes arbitror mihi tuas redditas eſſe, ſed primas præpoſterè, reliquas ordine.

Præprŏpĕrŭs, Valde ſeu nimis celer. [ὑπερφυής. Gall. *Fort haſtif & ſoudain.* Ital. *Frettoloſo.* Ger. Gar ſchnell oder zuvil ſchnell. Bel. *Seer raſ/ſnel.* Hiſp. *Muy preſſuroſo y ahincado.* Pol. *Barzopretky.* Vng. *Telettebgiors.* Ang. *Very haſtie and rash.*] Cic. Trebatio: Sed ex tuis literis cognovi præproperam quandam feſtinationem tuam. Livius libro 27: Quum toto eo bello damnoſa, præpropera ac fervida ingenia Imperatorum fuiſſent.

Præprŏpĕrē, penult. corr. adverbium, Nimiùm celeriter. [λίαν πρόχειρος, ὑπερφυῶς σφόδρα. Gall. *Trop haſtivement.* Ital. *Troppo frettoloſamente.* Ger. Zuvil ſchnelligkeitlich oder eytendts. Hiſp. *Muy preſſuroſamente.* Pol. *Barzo pretko.* Vng. *Feletteb giorſan.* Ang. *Ouer haſtelie.*] Livius lib. 37: Et feſtinans ipſe præproperè, cum quinq; ſolis navibus Annibali occurrit.

Præpūtĭum, tii, n. ſ. Pellis quæ glandem: hoc eſt, ſummã coli partem tegit: à præputando (ut putatur) nomen habens, eò quòd à Iudæis præputaretur: hoc eſt, præſcinderetur. [ערלה *horlâh.* ἀκροβυσία, πόσθη. Gall. *Prepuce, la peau du bout du membre viril.* Ital. *Pelle nella punta del membro virile.* Ger. Die vorhaut des mánnlichen gliedes. Hiſp. *Capullo del miembro del hombre.* Pol. *Skorkanameskim ciſ' onku.* Vng *Petſi bőre, kőrmwol metelettenſeg.* Ang. *The foreskinne of a mans member.*] Iuven. Satyr. 14. de Iudæis loquens: Nil præter nubes, & cœli numen adorant, Nec diſtare putant humana carne ſuillam, Qua pater abſtinuit, mox & præputia ponunt. Satyr. 6: Impatiensq; moræ pavet, & præputia ducit.

Præràdĭo, as, n.p. Prælucco. [ὑπερλάμπω. Gall. *Ietter grande lueur & clarté.* Ital. *Far luce inanzi.* Ger. Furauſgianzen Hiſp. *Luzir delante.* Pol. *Wprzodſwiecżę, bl'ikam.* Vng. *Elől feniesskedem.* Ang. *To ginegreat light.*] Ovid. 6. Epiſt. præradiant ſtellis ſigna minora ſuis: id eſt, prælucent.

Præràdo, is, penult. prod. act. p. Abrado, præcido. [הקציע *hikṣiah* חרד *gharádh* קצץ *charáts* κείρω. Gall. *Racler.* Ital. *Radere.* Germ. Vornen abſchaben Hiſp. *Raer.* Pol. *Odskrobuie.* Vng. *El nyrem.* Ang. *To ſhaue or ſcrape of.*] Cato cap. 41. Si vitis vitam contingat, vitis uti[illegible]que latus alterum præradito obliquè.

Prærāncĭdŭs, a, um, penult. corrept. Valde rancidus: [ὸ πάνυ σαπρὸς, σαπρὸς σφόδρα. Gall. *Fort rance & moiſi* Ital. *Molto rancio, non piu in vſo.* Ger. Gar ſchimmlig vñ vnangenem. Hiſp. *Mulcho rancio y ranciſo.* Pol. *Spleſnial' y y ſzel' kl'y.* Vng. *Igen el poſhat.* Ang. *Very ſlinking ar rotten.*] ut Prærancida caro. ¶ Per tranſlationem pro exoleto, & jam ingrato. Gell. libro 13. capite 19: Non finitiones illas prærancidas, neque ſactutinas Grammaticas ſpectaveris.

Prærăpĭdŭs, Valde rapidus: [πάνυ πρόχειρος. Gall. *Fort vite & ſoudain.* Ital. *Velociſſimo.* Germ. Vberauß ſchnell. Hiſp. *Muy ligero.* Pol. *Barzo pretki.* Vng *Igen ſebeſs.* Ang. *Very ſudden or ranenous.*] ut Prærapida fuga, apud Silium, lib. 16.

Prærĭpĭo, is, penult. corrept. Ante capio, præoccupo. [קדם *kadám.* προαρπάζω, ὑπεραναλίσκω. Gall. *Ravir & oſter de deuant.* Ital. *Rapire inanzi.* Germ. Vor dannen zucken/zuvor hinweg reiſſen oder nemmen. Bel. Te voren wechnemen. Hiſp. *Arebatar antes.* Pol. Wprzod wydzieram. Vng. *Előb el ragodom.* Ang. *To catch before an other, to preuent.*] Plaut. in Caſina: Huc veniſti ſponſam præreptum meam. Cicer. libro 1. Offic. Facilè celare, tacere, diſſimulare, inſidiari, præripere hoſtium conſilia: id eſt, præoccupare, ſive prænoſcere, aut prævenire. Plinius Iunior de Viris illuſtribus: Immatura morte præreptus, non potuit præſtare qualem promiſerat Regem. Cic. pro Gallo: Demoſthenes tibi præripuit ne eſſes primus orator, tu illi ne ſolus.

Prærĭpĭă, loca ſunt præ ripa fluminis. [Vng. *Part melleke, partimeżő.*] Apuleius in Apologia: Cùm egreſſus in præripia fluminis, hiavit.

Prærōdo, is, penult. product. act. t. Rodo, vel corrodo. [אכל *achál.* κατατρώγω, κατακόπτω. Gall. *Ronger.* Ital. *Rodere.* Germ. Vornen abnagen / zernagen. Hiſp. *Roer.* Pol. Wprzodgl'odzę, ogl'odiwam. Vng. *Előb el ragom.* Ang. *To gnawe of or about.*] Columella libro 2: Nam ſi ſæpiùs cacumina manu præfracta, aut pecore præroſa fuerint, in perpetuum corrumpuntur. Idem de arboribus, capite 15: Genus eſt animalis, volucra appellatur: id ferè prærodit teneros adhuc pampinos, & uvas.

Prærōgārĕ, act. p. Ante diem ſolvere. [προτίνειν. Gall. *Payer auant le terme, eſchen, auancer.* Ital. *Pagar prima che ſia il termino.* Germ Vor der beſtimpten zeit bezahlen Hiſp *Pagar antes.* Pol. *Przedcżaſſem pl'acżę.* Vng. *Idő nap elől meg fizetni.* Ang. *To paye before the tyme.*] Vlpian. l. Sed addes. ff. Locati & cõducti: Nam inter eum qui per errorem ſolvit, & eum qui penſionem integram prærogavit, multum intereſt.

Prærŏgātīvă, æ, ſubſtantiuum, ſ. p Præſtantia & eminentia, qua quis aut præfertur, aut præferri alteri debet. [יתרון *jithrón.* ὑπεροχή. Gall. *Prerogatiue, auantage.* Ital. *Prerogatiua, añantaggio.* Ger. Ein beſonderer vortheil für andere auß. Hiſp. *Grande excellentia.* Pol. *Przodek nadniſſimi.* Vng. *Inelteſag, bőtſwellet.* Ang. *Prerogatiue or dignitie wherby one is preferred.*] Paulus Iureconſult. Veteranorum privilegium inter cætera etiam in deliciis habuit prærogativam, ut ſuperentur à cæteris in pœnis: hoc eſt, cæteris præferantur. Nec ad beſtias itaque veteranus datur, nec fuſtibus cæditur. ¶ Prærogativus, a, um. Cicer. pro Muræna: Etenim ſi tantaillis comitiis religio eſt, ut adhuc ſemper omnem prærogativam valuerit: quid mirum in hoc fœlicitatis famam, ſermonemque valuiſſe? ¶ Prærogativa tribus vel prærogativa centuria dicebatur quæ primo loco ad ſuffragium ferendum vocabatur, cujus ſententia tantum momenti habebat & autoritatis, ut quaſi præjudicium in comitiis cæteris centuriis & tribubus afferret. Qui enim ferebat prærogativam, rarò rejiciebatur à cæteris. Livius libro 26: Autoritatem prærogativæ (ſubaudi centuriæ) omnes ſecuti ſunt.

Prærūmpo, is, Abrumpo, avello, diſjicio. [בתק *nathák*

נתץ *nathds.* προκαταρρήγνυμι. Gal. *Desfrompre.* Ital. *Rompere, estirpare* Germ. Vorabbrechen/zerbrechen. Hisp *Mucho romper.* Pol. *Przełamuie, przerwam.* Vng. *Elöbrel szakaztom.* Ang. *To break a funder.*]

Prærŭptŭs, a, um, Avulsus, arduus. [ἀπότομος, προβλής. Gall. *Desfrompu, dangereux à monter, mal-aisé à approcher.* Ital. *Rotto, luoco difficile da montare, inaccessibile.* Germ. Vornen abgebrochen/ abgeschlipfft/hoch vnnd gäch. Bel. Afgeschuert. Hisp. *Alto ò despennadero.* Pol. *Przerwany, przykrzewisoki.* Vngar. Meredek. Ang. *Broken of stiepe or dangerous togo on.*] Virgil. 3. Georgic. Adde tot egregias urbes, operumq; laborem, Tot congesta manu præruptis oppida saxis. Cic. 7. Verr. Qui aliqua promontoria aut prærupta saxa tenuisse dicuntur: id est, ardua, (inquit Budęus) non autem sensim acclivia. In qua significatione dicimus & prærupta absolutè. Plin. lib. 8. cap. 32: Ad prærupta ducunt, saltumq; demonstrant.

Præruptē, adverbium, Abruptè, & in præceps, & sine clivo. [ἀπότομως, κρημνωδῶς. Gall. *Mal aisément pour monter, en danger de choir.* Ital. *Altamente, con difficultà & malagevolezza di montare.* Germ. Gählingen/stotzechtig Hisp. *En despennadero.* Pol. *Przykrego, wstapienia.* Vng. Meredeken. Ang. *Stiepe without any bending.*] Plin. lib. 34. cap. 14: Mons præruptè altus (incredibile dictu) totus ex ea materie est.

Præs, prædis, com. t. Sponsor, qui se pro alio civitati aut magistratui obstringit, promittens si quid incommodi fiat plenè satisfacturum: [בן התערבה *ben hattaharubáh* ἐγγυητής. Gall. *Pleige, caution, respondant.* Ital. *Piezo, malevadore, pagatore,* Germ. Ein Burg/ der sich fur jemandts verspricht. Bel. Een Borge. Hisp. *Fiador por alguno.* Pol. *Rekoimia.* Vng. *Keszes.* Ang. *A pledge or suertie that is bound for an other.*] à præstando dictus: quia tam debet præstare quod promisit, quàm is pro quo præs factus est. Asconius: Prædes dicuntur satisdatores locupletes, pro re de qua lis est apud Iudicem, ne qui tenet, diffidens causæ possessionem deteriorem faciat. Differunt autem prædes à vadibus, quoniam vas appellatur qui pro alio vadimonium promittit, & propriè datur in re capitali: Præs verò in lite nummaria. Ausonius: Quis subit in pœnam capitali supplicio? vas. Quis quum lis fuerit nummaria, qui dabitur? præs. Prædes hodie sunt, inquit Budæus, qui sponsores Reipublicæ vel Principi facti sunt pro iis qui pecuniam publicam dispensant, quos *Receptores* vocant. Si etiam qui publicanos in locationibus vectigalium, aut eorum fidejussores locupletes affirmant (quod idoneos esse, & sufficientes testificari vocant) prædes dici propterea possunt, quòd locupletes eos præstare debent. ¶ Prædes etiam pro bonis ipsius prædis interdum accipiuntur. Cicero 2. Philipp. Et domi quidem causam amoris habuisti, foris etiam turpiorem, ne Lucius Plancus prædes tuos venderet: id est, bona tua sponsioni obnoxia. Possumus etiam hîc prædes pro sponsoribus accipere, quodam loquendi schemate non invenusto, ut sit prædes venderе, sponsorum bona & prædia auctioni addicere. Budæus.

Præsāgĭo, gis, penult. prod. præsagivi, gitum, n. q. Præsentio, quasi antè sagio. [פקח *kasám.* προμαντεύω, προαισθάνομαι. Gall. *Prevoir & predire les choses à venir, deuiner.* Ital. *Presagire, indouinare.* Germ. Vorhin mercken/ etwas künfftigs vorhin erschmecken vñ versehn Bel. Te voren gevoelen. Hisp. *Diuinare, prouecr antes lo que ha de ser.* Pol. *Prorokuie, wy baczam.* Vng. *Elöb meg erzem, ezembe vezem.* Ang. *To gesse before whatwill follow.*] Propertius: Venturam melius præsagit, navita noctem. Cicero libro 1. dè Divinat. Præsagiebat animus fruſtra me ire quum exibam domo. Ibidem: Sagire enim, acutè sentire est: ex quo sagæ anus, quia multa scire volunt: & sagaces dicti canes. Et paulò pòst: Is igitur qui antè sagit, quàm oblata res est, dicitur præsagire.

Præsāgĭor guris, deponens, pro præsagio, seu prędivino. Plaut. in Bacch. Plus præsagiunt mali.

Præsāgĭtĭo, ōnis, f. t. Præsentio [פקח *késem* προμαντεία, προαίσθησις Gall. *Prevoyance de ce qui doit auenir, sentiment de l'auenir* Ital. *Presagio, indouinare.* Germ. Ein vermerckung oder erspürung Hisp. *Obra de diuinar y prouer antes lo que ha de ser.* Pol. *Przebaczenie.* Vng. *Elöbvalo megerzés, iövendöles.* Ang. *A gessing of thinges to come.*] Cic. 1. de Divin. Inest igitur animis præsagitio extrinsecùs injecta, atq; inclusa divinitùs.

Præsāgĭum, gii, n. t. Præsentio, divinatio. [פקח *késem* προμαντεύμα. Gall. *Prevoyance de ce qui doit auenir.* Ital. *Presagio, esso indouinare* Ger Ein vorsagung. Hisp *Diuinacion, conoscimento ò significacion de las cosas por venir.* Pol. *Wieszczba, prorokowanie.* Vng. *Elömondás, eleb meg tudas.* Ang. *Foregessing.*] Columella libro 11. capite 1: Quantumvis utile continget villico tempestatis futura præsagium. Ovid. 2. de Ponto: Vera precor fiant timidæ [illegible] sagia mentis.

Præsāgŭs, a, um, penult. prod. Futura, instantiaque præsentiens [illegible] προμαντικός, προαισθητικός. Gall. *Qui prevoit ce qui doit auenir* [illegible] Ital. *Che sa le cose future.* Ger. Vor-

merckend/ zuvor empfindend/ weissagend. Hisp. *El que sabe ò adevina lo venidero, adeuino.* Pol. *Przyszłe rzeczy prorokuiacy wieszczek.* Vng. *Iövendöld, elein meg erzö.* Ang. *A diuiner, that gesseth thinges to come.*] Claud. de rapt. Pros. - heu mens præsaga futuri. Virg. 10. Aeneid. Agnovit longè gemitum præsaga mali mens. Ovidius 2. Metamorph. præsagaque luctus Pectore solicito repetens suspiria dixit.

Præsānāsco, præsanascis, præsanascere. [προϋγιαίνομαι, ὑγιαίνω ἐξαίφνης. Gall. *Se guarir auant & premier.* Ital. *Garir ò sanar prima.* Germ. Vorhin geheilet oder gesund werden. Hisp. *Sanarse antes.* Pol. *Wprzod ozdrowiam.* Vng. *Elab meg giogyulok.* Ang. *To waxe heale before.*] Ante sanum fieri.

Præsānātŭs, adjectivum. [προϋγιαίνων, προτεθεραπευμένος. Gall. *Guari parauant.* Ital. *Sanato per lo passato,* Germ. Vorhin geheilet oder gesundt gemacht. Hisp. *Sanado antes.* Pol. *Wprzod vzdrowioni.* Vng. *Meg giogiult.* Ang. *Healed or cured before.*] Plinius libro 26 capite 14; Vulneribus præsanatis asphodeli radix decocta efficacissima est. Ita legit Hermolaus: licet vulgò Persanatis legatur, & ita in antiquo legimus, inquit Budæus.

Præscătĕo, es, Scateo: & per translationem abundo. [ἀναβλύω, πλεονάζω. Gall. *Abonder, estre plein.* Ital. *Abundare, esser pieno.* Ger. Gat voll seyn. Hisp. *Ser lleno, abundar.* Pol. *Prawiem pełen.* Vng. *Igen bövelkedem.* Ang. *To abound and be full.*] Gell. lib. 14. cap. 6: Et simul dat mihi librum grandi volumine, doctrinis omnigenis, ut ipse dicebat, præscatentem.

Præscĭo, is, Antè scio. [προγινώσκω. Gall. *Sauoir parauant prouoir.* Ital. *Sapere inanti.* Ger. Vorwissen. Hisp. *Saber antes de tempo.* Pol. *Wiem przedtim.* Vng. *Elebmeg tudom.* Ang. *To knawe before.*] Terent. in Andr. Nónne oportuit præscivisse me antè?

Præscĭentĭă, Futurorum notitia. πρόγνωσις.

Præscĭscŏ, n. t. Præscio, vèl potiùs præsentisco. [προαισθάνομαι. Gall. *Sauoir parauant.* Ital. *Sapere auanti.* Germ. Vorwissen oder zuvor innen werden. Hisp. *Saber antes.* Pol. *Wprzod poznáwam, obaczam.* Vng. *Eleb ezembe vezem meg tudom.* Ang. *To knawe before or haue an inkling.*] Livius libro 7: Quamprimùm cos sortiri provincias, & præscíscere quam quisque eorum provinciam, quem hostem haberet, volebant. Virgil. 4. Georg. Continuoq; animos vulgi, & trepidantia bello Corda, licet longè præscíscere.

Præscĭtă, penult prod. n. f. Plinius identidem vocat, quæ Græci προμαντεύματα, inquit Budæus. [Gall. *Propostication, deuinemens.* Ital. *Diuinatione che precede le cose à venire.* Germ. Vorgewüsste ding/ weissagungen Hisp. *Sabiduria de antes, diuinacion.* Pol. *Wiadomie przyszłych rzeczy, prorokowanie.* Vng. *Iövendö dologuak tudni.* Ang. *Prognostications or gessinges.*] Plinius libro 10. capite 18: Unum eorum præscitum transire non queo: id est, augurium & ostentum. Ibidem cap. 75: Utrúmne sint aliqua præscita animi quiescentis.

Præscĭus, a, um, Præsentiens, præsagus. [προγνώστης. Gall. *Qui sait, cognoist & prevoit les choses à venir.* Ital. *Chi sa le cose future.* Germ. Vorwissend künfftiger dingen. Hisp. *Sabidor de antes.* Pol. *Wiadomie opatrzności rzeczach.* Vng. *Iövendöld, eleb tudo.* Ang. *That knaweth before.*] Virgilius 6. Aeneid. - tuque ô sanctissima vates Præscia venturi. Cœli venturi præscius. Valer. Flac. 5. Argon. Ovid. 1. Fast. Substitit in medio præscia lingua sono. Mens præscia, Silius lib. 6. August. lib. 5 Civit. Confiteri Deum esse, & negare præscium futurorum, apertissima insania est.

Præscrĭbo, is, act. t. Antè, sive priùs scribo. [προγράφω. Gall. *Prescrire, bailler patron.* Ital. *Prescrivere, dar ordine & carico.* Germ. Furschreyben Bel. Voorschryven. Hisp. *Prescriuir.* Pol. *Przepisuie.* Vng. *Elöbirok.* Ang. *To assigne or appoynte.*] Cicer. Serv. Sic enim præscripsimus iis quibus ea negotia mandavimus. ¶ Interdum significat inscribere: id est, titulum prænotare. ἐπιγράφειν. Virgil. - nec Phœbo gratior ulla est, Quàm sibi quæ Vari præscripsit pagina nomen. ¶ Interdum significat præcipere, imperare, constituere, decernere. προγράφειν, προστάττειν. Cicer. lib. 3. Offic. Sed hoc naturâ præscribit, ut homo homini, quicunq; sit, ob eam ipsam causam quòd is homo sit, consultum velit: necesse est secundum eam naturam omnium utilitatem esse communem. Varro: Quoniàm præscriptum erat, nequis angiportum transgrederetur. Secundum hanc significationē Præscriptum & Præscriptio, pari modo pro Præcepto, vel ordine, lege, regula, seu forma sumūtur, ὅρος, κανών, παράγραφή Tractum (ut docet Porphyrius) à magistris ludi, qui scripta pueris dāt, præcipiuntq; imitari, quod ὑπογράφειν Græcè dicitur. Seneca lib. 4. Epist. Pueri ad Præscriptum discunt. Præscriptio rationis, id quod recta ratio dictat & præscribit. Cic. 4 Tuscul. Omnium autem perturbationum fontem esse dicunt intemperātiam, quæ est à tota mente, à recta ratione defectio, sic averſa à præscriptione rationis, ut nullo modo appetitiones animi nec regi, nec contineri queant. ¶ Interdum Præscribere, est finem

nem ponere, & quod vulgo dicitur, *Limitare*. Terent. in Andria: Tute ipse his rebus finem præscripsisti patri: Propè adest quum alieno more vivendum est mihi. ¶ Ponitur aliquando pro excipere, sive exceptionem actori objicere, quæ consuetudo à Græcis hominibus in Latinam linguam inducta est: παραγράφειν enim dicunt, quod nos *præscribere*. Quintil. libro 7: Ignominioso patri filius præscribit, de eo solo judicatio est, an liceat.

Præscrīptĭo, tionis, f.t. Titulus. [ἐπιγραφή Gall. *Prescription, reigle donnee pour la suiure.* Ital. *Commendamento, ordine, regola.* Ger. Ein fürschreibung/ubergeschrifft. Hisp. *Prescripcion, titulo.* Pol. *Napis, przepis.* Vng. *Felirasvel valo irás, titulos.* Ang. *An appoynting, a rule geuen to follow.*] Cic. lib. 1. Offic. Ex quo fit ut ager Arpinas, Arpinatium dicatur: Tusculanus, Tusculanorum: similisq; est privatarum possessionum præscriptio. Ex quo quia suum cujusque fit eorum quæ natura fuerant communia, quod cuique obtigit, id quisque teneat. Præscriptio, inquit Bud. exceptio, & translatio, unum & idem in re forensi significant. Iurisconsulti in Pandectis promiscuè excipiendi verbo, & præscribendi usi sunt: licet præscriptionis vocabulum apud recentiores legum interpretes, & apud juris Pontificii conditores ad præscriptionis exceptionisq; longi temporis significationem coarctatum sit, & præfinitum. Budæus.

Præscrīptum, Vide PRAESCRIBO.

Præsĕco, as, penult. corrept. præsecui, præsectum, act. p. Prius seco, præcido. [ἀποτέμνω, διακόπτω. Gall. *Couper ou rogner au parauant.* Ital. *Tagliare via.* Ger Vorab schneiden oder abhauwen. Bel. Voor af besnyden. Hisp. *Cortar antes.* Pol. *Przerebuie, przekrawam.* Vn. *Elöl el metczem.* An. *To cutt before, to pare away.*] Colum. lib. de Arboribus, cap. 29: Radicem arundinis acuta falce præsectam impendenti pluvia disponito. ¶ Accommodatur quandoque immolationi. Livius libro 5: Inseritur huic loco fabula, immolante rege Vejentium, vocem Atuspicis, dicentis, qui ejus hostiæ exta præsecuisset, ei victoriam dari, exauditam. Suet. in Augu. Nuntiata repentè hostis incursione, semicruda exta rapta foco præsecuit, atq; ita prælium ingressus victus rediit: id est, partè reddidit Marti, partem ad vescendum reservavit.

Præsēgmĭna, n. t. Partes corporis inciſæ, vel amputationes rerum superfluarum. [ἀποκόμματα. Gall. *Rognures.* Ital. *Cose tagliate via & gettate.* Ger. Die abschnetdtletin / Das man alß vergliate via & gettate.

cheif rule, a president.] Dictus à præsidendo, sicut reses à residĕdo, & deses à desidendo. Accipitur tamen & generaliter pro Deo, Principe, aut magistratu qui rei alicujus tutelæ præest. Ovid. 15. Metam. Quàm tantùm genuisse virum, duo præside rerũ Humano generi superi favistis abundé. Idem 10. Metam. -& orbe In medio positi caruerũt præsidi Delphi. ¶ Custos & præses juventutis Mercurius, Cic. 7. Verr. Libertatis præses & custos. Tribunus plebis, Cic. 1. de lege Agr. Livius: Dii deæq;, qui Capitoliũ incolitis, siccine vestrum militem, ac præsidem sinitis vexari ab inimicis? Vide Vallam lib. 5. ¶ Præses locus, ponitur pro tuto. Plaut. in Casi. nec ullum quidem Nequiorem arbitror esse, qui locum præbet illi nunc præsidem.

Præsĭdĭum, sidii, n.s. Propriè dicuntur milites unius præfecti imperio parentes, custodiæ vel defensioni arcis, oppidi, vel personæ præsidentes. [מִבְצָר *matsṣâdh* מָצַד *metsádh*. Φρουρά, Φρούριον. Gall. *Garnison qu'on met en vne ville.* Ital. *Presidio, guardia, guarnigione.* Germ. Ein Zusatz mit Kriegsleuten so an ein ort gelegt werden/dasselb zu beschirmen. Bel. Hutp. Hisp. *Guarnicion de gente.* Pol. *Obrona, pol'ozenie linda dlia obrony.* Vng. őrző, *otalmaxa sereg, segitseg.* Ang. *A defence or garison in a citie.*] Cæs. 1. bell. Gall. Eo opere facto præsidia disponit, castella communit, quo facilius, si se invito transire conarentur, prohibere possit. Iureconsulti de Re militari: Qui relinquit præsidium, peccatum desertionis incurrit. Desertor autem capite puniri solet: quanvis non omnes desertores similiter puniendi sint. Dictum autem præsidium putat Varro, lib. 4. de Ling. Latin. quòd aliquo in loco extra castra soleat præsidere, quo sui sint tutiores. Cicer. pro Ligario: In præsidiis hostium versari. Ibidem: Versanturq; in hostium castris, ac sua præsidia dimittunt, &c. ¶ Præsidium stativum dicitur, quod firmum est & stabile, neq; loco movetur. Cic. 12. Philip. Hæc mea vigilia, hoc præsidium stativum. ¶ Per translationem verò omne auxiliũ, & salutis propugnaculum, præsidium dicitur, quam vulgò *Munitionem* dicere solemus, ἀσφάλειαν. Terent. in Hecyr. Illum autem esse unicum præsidium velle se senectuti suæ: Subsidium autem propriè dicitur, quod sociis laborantibus submittitur: cujus nominis ratio ducta est à triariis, qui in acie tertio ordine extremis subsidio ponebantur, complicatisq; cruribus subsidebant donec res exigebat ut suis opem ferrẽt. Plautus: Agitè subsidite omnes, quasi solent triarii. Cæs. de gestis in Italia: Ad eum mittit, nisi subsidium sibi submittatur, sese diutiùs sustinere non posse. Sed de hoc latiùs suo loco.

Præsĭdālis, Adjectivum: [Vn. *Feiedelbmsegi, vralkodo, vrasag hoz valo.*] Spartianus in Tetrico: Qui jure præsidali omnes Gallias retexerat.

Præsĭdātŭs, us, dignitas præsidis. [Vn. *Feiedelbmseg, vralkodas, kapitansag.*] Vopiscus in Carino: Tunc autem præsidatũ Dalmatiæ administrabat.

Præsĭdĭārĭus, ria, rium, Quicquid comparatur, ut præsidio sit. Φρουρικός. Columel. lib. 4. cap. 16. Et præsidiarii malleoli propagandi sunt. Præsidiarii milites, apud Liv. lib. 9. bell. Pun. [οἱ φρουροί. Gall. *Gensdarmes qui sont en garnison.* Ital. *Genti d'arme in guarniggione.* Ger. Kriegsleut die man zu einem Zusatz braucht. Hisp. *Hombres de guarnicion.* Pol. *Ten ktory dlia obrony iest.* Vng. *Segit segre valo.* Ang. *Any thing that is made for defence.*]

Præsĭdĕrātĭo, Est quum maturiùs tempestas byberna movetur, quasi ante sideris tempus. Festus: προαπροβολισμός.

Præsīgnĭfĭco, as, pen. corr. Prædico, prænuncio, portendo. [προσημαίνω. Gall. *Donner signe de l'auenir, monstrer par signe ce qui doit auenir.* Ital. *Monstrare per segno qualche cõse.* Ger. Vorhin anzeigen. Hisp. *Significar ò desir antes.* Pol. Wprzod oznaimuie. Vng. *Eleb meg telentem.* Ang. *To shewe or signifie before.*] Cic. 1. de Divinat. Aut non censent esse sanæ majestatis præsignificare hominibus quæ sunt futura.

Præsīgnĭs, Præsignis, om. t. Præstans, vel præ aliis insignis. [מְאֹדִיר *haadhír* הַנִּכְבָּד *hannichbádh*. ἔνδοξος, ἐπιφανής. Gal. *Fort notable* Ital. *Segnalato, excellente, illustre.* Germ. Furtreffentlich. Hisp. *Muy señalado, illustre y excelleute.* Pol. Znamienity. Vng. *Igen ekes, egiebek felet tettetes.* Ang. *Very excellent and notable.*] Ovid. 6. Fastor. Præsignis facie Corniculana fuit. Idem 7. Metam. Pervigilem superest herbis sopire draconem, Qui crista linguisq; tribus præsignis, & uncis Dentibus horrendus. Stat. 4. Syl. Gaudeat & Lybica præsignis avunculus hasta.

Præsīgnio, as, act p. Priùs signo. [προσημαίω. Gall. *Marquer au parauãt.* Ital. *Segnare prima.* Ger. Vorbezeichnẽ. Hisp. *Senalar antes.* Pol. Wprzodpoznaczan. Vng. *Eleb meg tedzem.* Ang. *To mark before.*] Cato cap. 154: Et ad summum, qua fini culeum capiet, præsignato. Plin. lib 17. cap. 4: Incidentes furunculos ter præsignare jejuna saliva.

Præsĭlĭo, præsilis, penult. corr. Antè salio. [προσηδάω. Gall. *Assaut saulter, saillir deuant.* Ital. *Saltare assanti.* Ger. Herfur entspringen. Hisp. *Saltar antes.* Pol. Przedskakuie. Vng. *Eleb vgrom.* Ang. *To leabefore.*] Plaut. in Stich. Vt præ lætitia lacrymæ præsiliant mihi.

Præspārgo, is, act. t. Antè spargo. [προπάσσω. Gall. *Espandre deuant.* Ital. *Spargere auanti.* Germ. Voran zerspreiten. Hisp. *Derramar antes.* Pol. Wprzod sieie. Vng. *Eleb hintem.* Ang. *To sprinkle before.*] Lucret. lib. 5: Flora quibus mater præspargens ante viai Cuncta coloribus egregiis, & odoribus opplet.

Præstābĭlis, Præstantia, Vide PRAESTO.

Præstĕgă, Locus ubi otii causa sumus sub tecto tantùm, patula reliqua parti, tanquam sub porticu. [אוּלָם *ulám* ξυστός. Gall. *Vn lieu couuert deuant la maison où l'on se retire pour deuiser.* Ital. *Luogo coperto da ritirarsi per raggionare.* Ger. Ein bedecktes ort das vnst offen ist an dem man fur die lange weil sich ersprachet. Hisp. *Lugar cubierto para hablar.* Pol. Podsionek, lietnie siedzenie. Vng. Erez, haylek. Ang. *A porche or voide place without the dore or entry.*] Plaut. in Pseud. facite ut offendam parata omnia, Versa Præstega, strata, lautaq;, coctaq; omnia uti sint.

Præstĕrno, act. t. Antè sterno, προστρώννυμι. Stat. 3. Syl. Quæ sibi præsternat vivax altaria phœnix. ¶ Per translationem aliquando usurpari solet pro præparato. [הָכִין *hechín* עָרַךְ *harách*. Gall. *Preparer & tendre deuant, tenir tout prest.* Ital. *Preparare.* Ger. Vorhin zubereiten. Hisp. *Aparejar.* Pol. Wprzodgotuie. Vn. *Eleb meg tõrtenem.* Ang. *To prepare and spreade before.*] Plin. Iun. lib. 5. Epist. Illud peto præsternas ad quod hortaris, eligásq; materiam, ne mihi jam scribere parato, alia rursus cunctationis & moræ justa ratio nascatur. Ducta est metaphora à viis publicis, quæ in viatorum usum silice sternuntur.

Præstĕs, præstĭtis, pen. corr. m. t. Præses, antistes. [כֹּהֵן *chohén*. ἐξάρχης, πρωτεύων. Gall. *Prelat, chef en quelque affaire.* Ital. *Presidente.* Ger. Ein fürgesetzter Oberherr. Hisp. *El prelado.* Pol. Panprzel'ozony. Vng. *Fh ember, elől iaro.* Ang. *Chief in any affaire.*] Nã antiqui sic Præstites dixerunt, ut nunc Antistites, teste Festo. ¶ Præstites itidem Lares dicti fuerunt, quòd in ædibus omnia tuta præstarent: hoc est, conservarent, & tuerentur. Ovid. 5. Fastor.

Præstitibus Majæ Laribus videre Calendæ,
Ara m constitui, parvaq; signa Deûm.
Vov rat illa quidem Curius, sed longa vetustas
Destruit: & saxo longa senecta nocet.
Causa tamen positi fuerat cognominis illis,
Quòd præstent oculis omnia tuta suis.

Præstĭgĭātŏr, ōris, m. t. Dicitur qui circumstantibus ita oculorum aciem præstringit, ut non advertant dolum: qui & præstrictor vocatur. [מְעֹנֵן *honén* מְעוֹנֵן *mehonén*. γόης, γοητευτής. Gall. *Ioueur de passepasse, basteleur, socier.* Ital. *Giocolatore.* Germ. Ein geschwinder Gaucker/ Ein betrieger der Augen/ Zauberer. Bel. Een Guychelaer. Hisp. *El que juega de passa passa.* Pol. Kugliarz, Szatbierz. Vng. *Zemfen vextõ.* Ang. *A iugler.*] Plaut. in Pœn. Præstigiator hic quidem Pœnus probus est.

Præstĭgĭātrix, fœmininũ, quo utitur Plaut. in Amphit. [עִבְדָה *honenáh*. ἡ γοητεύσασα, ἡ γοητεύουσα, ἡ ἀπατῶσα.] Aut pol hæc præstigiatrix mulier multo maxima est, &c.

Præstĭgĭæ, arum, f. p. Incantationes, delusiones, cujusmodi sunt quæ manuum quadam dexteritate alia apparent quàm re vera sint. [חֶבֶר *chéber*. γοητεία. Gall. *Enchanteries & abusemens, & ieux de passe passe.* Ital. *Incantesimi, inganni de giuocolieri che fanno parere vna cosa che non è.* Germ. Allerley geschwind Gauckelspyl. Bezauberung oder zauberey / Geschwinde griff vnnd renck durch welche auch die Augen betrogen werden. Hisp. *Los juegos de passa passa.* Pol. Szalbierstwo przez wartkosci rak. Vng. *Zemfen vextes, alak iatek.* Ang. *Delusions or deceites, as iugling castes, which mak thinges to seme that be not.*] ¶ Accipitur inde sumpta translatione pro quavis fraude & impostura. Plaut. in Cap. Operta quæ fuêre, aperta sunt: patent præstigiæ. Cicer. pro Rabirio Posth. Illinc omnes præstigiæ: illinc, inquam, omnes fallaciæ; omnia denique ab his nummorum argumenta nata sunt. Idem 4. Acad. Ne ab iis quæ clara sunt ipsa per sese, quasi præstigiis quibusdam, & captionibus depellamur.

Præstĭgĭōsŭs γοητοποιός, qui præstigiis eludit. [Vng. *Zemfenuextõ.*] Gellius lib. 8. cap. 10: Descriptio cum Grammatico quodam præstigioso.

Præstĭno, stinas, penult. corr. Antiquis idem erat quod emo. [קָנָה *kanáh*. ἀνέομαι, ἀγοράζω. Gall. *Acheter.* Ital. *Comperare.* Germ. Kauffen. Hisp. *Comprar.* Pol. *Kupuie.* Vng. *Meg vesszem.* Ang. *To buie.*] Plaut. Epid. Vt & præstines argento priusquam veniat filius. Idem Pseud. Ego eo in macellum, ut piscium quicquid est pretio præstinem. Idem Capt. Iubẽ annón jubes astitui aulas, patinas clui, Alum pisces præstinatum abire.

Præstĭtŭo, is, act 1. Priùs statuo, præscribo, prædestino. [עָרַךְ *harách* יָעַד *jahadh*. προτίθημι, ἀφορίζω. Gall. *Ordonner, assigner.* Ital. *Ordinare assignare, determinare* Germ. Vorbestimmen/ zuvor ansetzen. Hisp. *Establecer de antes* Pol. Wprzod znaczyc. Vng. *Eleb el rendelem.* Ang. *To appoynt before, to ordeine.*] Ovidius: diu summum præstituêre diem. Cic. 3. Verr. Diem præstituit operi faciundo Cal. Decemb.

Præsto,

Præſto, as, ſtiti, ſtirum, & ſtatutum: unde & præſtaturus: multiplicem in oratione uſum habet, variasq; ſignificationes. Nönunquam enim idem eſt quod antecellere, præcellere, excellere. [יקר *jakár* מבחר *nitstseáth*. ὑπερφέρειν, ἀλλφέρειν. Gall. *Valoir mieux, eſtre plus excellent, entrepaſſer.* Ital. *Eccedere, eſſer da più.* Ger. Fürtreffen / oder übertreffen. Bel. Te boven gaen. Hiſp. *Tener excellentia en algo.* Pol. Przewyſſam. Vng. *Iab vagiok, felwol haladom.* Ang *To be in greater price and eſtimation.*] In qua ſignificatione æquè & cum dativo, & cum accuſativo jungitur. Cicer. de Orat. Majores noſtri cæteris gentibus juſtitia præſtiterunt. Idem 1. Offic. Difficile eſt quum præſtare omnibus cupieris, ſervare æquitatem: id eſt, quum cupieris inter omnes eminere, potentiaq; omnibus antecellere. Idem de inventione: Zeuxis in muliebri corpore pingendo multum reliquis præſtabat. Quintil. lib. 1: Præſtat tamen ingenio alius alium. Virg. 11. Aeneid.· vel magnũ præſtet Achillem. ¶ Quandoq; ſolo ablativo contentum eſt cjus rei qua quis excellit. Saluſt. in Catil. Primùm omnium qui ubiq; probro atq; petulantia maximè præſtabant. Cic. de Orat. Piſiſtratus literis, doctrinaq; præſtitit. Cic. lib. 1. Offic. Quorum verò patres, aut majores aliqua gloria præſtiterunt ii ſtudent plerunq; in eodem genere laudis excellere. Illud verò Saluſtii: Omnes homines qui ſeſe ſtudent præſtare cæteris animantibus: quidam ſic interpretãtur, Qui cupiunt ſeſe præſtantiores reddere cæteris animantibus. Quanquam non abſurdè ſic accipi poteſt, ut accuſativus ſeſe à fronte verbi infinitivi regi intelligatur: ut ſit ſenſus, Qui ſtudent ut ipſi præſtent cæteris animantibus. ¶ Quandoq; præſtare ponitur pro cautionem dare: &(ut planiùs dicamus) eſt ſtare ponitur pro cautionem dare: & (ut planiùs dicamus) eſt rei alicujus exitum in ſe recipere, ſive alienæ culpæ diſpendiũ velle luere: ut quum dicimus, Præſtare eventum, Præſtare alienum promiſſum, quod eſt alienum promiſſum in ſe recipere, & quaſi proprium eſſet, velle ſatisfacere. βεβαιῶσαι, ἀναδέχεσθαι ἐγγυᾶσθαι, & eſt verbum Iureconſultorum, apud quos frequentes ſunt hujuſmodi locutiones, Præſtare dolum, Præſtare culpam alienam, Præſtare noxam, & aliæ conſimiles. Cicer. lib. 3: Quicquid eſſet in prædio vitii, id ſtatuerunt ſi venditor ſciret, niſi nominatim dictum eſſet præſtare oportere. Sic dicimus, præſtare aliquem, quod eſt prædam eſſe pro aliquo, & periculum quod ab eo timetur in ſe recipere. ¶ Quandoq; pro implere, perficere. Cic. 3. Offic. Si autem non omne dictum præſtandum eſt, quod dictum non eſt, id præſtandum putas? Cic. Emptorem indemnem præſtare oportet. ¶ Quandoq; beneficium dare. Plinius: Plura hic mihi præſtitit, quàm parentes. ¶ Quandoq; pro cavere, & providere ne quid accidat. Cicer. Torquato: Simus igitur ea mente, quam ratio & veritas præſcribit, ut nihil in vita nobis præſtandum præter culpam putemus: eaq; quum careamus, humana omnia placatè, ac moderatè feramus. Nam præſtare culpam dixit, prõ cavere nequid culpa noſtra accidat. ¶ Quandoq; re ipſa perficere ſive perſolvere. [השלים *hiſchlim*. ἀναπέμπειν. Pol. *Odprawuie wykoniwam*. Ang. *To do or perfourme.*] Cicer. Et quoniam præſtitimus quod debuimus moderatè quod evênit, feramus. Lactan. lib. 4: Homines maluut exempla quàm verba: quia loqui facilè, præſtare difficilé. ¶ Quandoq; pro tribuere. [נתן *nathán.*] Liv. lib. 6: Pacem quam nos præſtitimus, eam à vobis petimus. Lactantius lib. 1: Quid tales dii præſtare hominibus poſſunt. ¶ Quandoq; exhibere, reddere, præbere, repræſentare. παρέχειν. Cic. Lentulo: Sed præſta te eum qui mihi à teneris (ut Græci dicunt) unguiculis es cognitus. Idem Terentiæ: Neq; legis improbiſſimæ pœna deductus eſt, quo minus hoſpitii & amicitiæ ejus officium præſtaret. ¶ Ponitur interdum impersonaliter, idemq; ſignificat quod melius eſt. Saluſt. in Catil. Quæ quouſq; tandem patiemini, ô fortiſſimi viri, Nónne emori per virtutem præſtat, quàm hanc vitam miſeram, atq; inhoneſtã, ubi alienæ ſuperbiæ ludibrio fuerimus, per dędecus amittere? Cic. in Piſon. Emori potiùs, quàm ſervire præſtat. Idem Attic. lib. 14: Mori millies præſtitit, quàm hæc pati. ¶ Habet & alios hoc verbũ in oratione uſus: quos ex ſequentibus exemplis facilè erit perſpicere. Dicimus enim Præſtare benevolentiam: id eſt, exhibere. Præſtare diligentiam, operam in re aliqua, quæſtum, jusjurandum. Præſtare ſe incolumem, propugnatorem acerrimũ alicujus. Præſtare vicem alicujus rei., pro eſſe uſui vice alicujus rei: quo eſt Plinius uſus. Præſtare fidem alicui: Præſtare ultima jucunda: id eſt, efficere. Præſtare ſedulitatem alicui: id eſt, ſedulò alicujus negotium agere. Præſtare ãliquem ante ædes: id eſt, exhibere, ſive adducere eum ante oſtium. Præſtare aliquem alicui negotio: id eſt, præficere. Præſtare fidem promiſſi, fidem publicã, promiſſum. Præſtare rempublicam: id eſt, incolumẽ ab omni incommodo conſervare. Præſtare nihil debeo: id eſt, culpam in me recipere nõ debeo.

Præſtãtũrĭ, & præſtuiri vetuſtè dicitur, pro præſtitum iri. Pomponius L. 66. D De contrah. empt. Viam, iter, actum, aquæductũ præſtatuiri. Iavolen. L. 10. D. de hæred. vel act. vend. Quod ſi in venditione hæreditatis illud actũ eſt, ſiquid juris eſſet vẽditoris, venire, nec poſtea quicquã præſtuiri. Ex Hotomano.

Præſtãndŭs, a, um, participium. Ovid. 4. de Pont. Eleg. 10: Sed præſtandus amor, res non onerosa volenti.

Præſtãns, quod modò participium eſt, Excellens, antecellens. [מבחר *menatstséach*. ἀπερφέρων, ὑπερέχων. Gal. *Qui tient le premier lieu, excellent, qui eſt par deſſus les autres.* Ital. *Excellente di virtù & di gran coſe.* Ger Fürtreffentlich / außbündig in tugenden / ꝛc. Hiſp. *Excellente.* Pol. *Zacżni.* Vng. *Ieles, fő.* Ang. *Paſſing good, excellent.*] Cicero de Vniverſit. Altera pari numero præſtans, extremis pariq; numero ſuperata. Modò nomen idem ſignificans quod inſignis, ſive excellẽs: habetq; ferè ablativum. Virgil. 8. Aeneid. Quorum de numero, qui ſeſe in bella ſequantur, Præſtantes virtute legit. Cicero pro Plancio: Ingenio, juſtitia, integritate omnibus præſtans vir. Idem 3. de Orat. Literis doctrinaq; præſtans. Nonnunquam etiam genitivum: ut, præſtans animi. Virgil. 13. Aeneid. O præſtans animi juvenis: id eſt, cui eſt animi præſtantia. ¶ Hinc Præſtantior, & Præſtantiſſimus. Virgil 6. Aeneid. -quo non præſtantior alter Aere ciere viros, Martemq; accendere cantu. Cicero de Amic. Quo mortuo me ad Pontificem Scævolam contuli, quem unum noſtræ civitatis & ingenio & induſtria præſtantiſſimum audeo dicere.

Præſtãntĭă, æ, f. p. Excellentia, ab adjectivo præſtans, quod inſignem vel excellentem ſignificat. [יתרון *jithrón*. ἐξοχή. Gall. *Excellence.* Ital. *Grandeza excellenza.* Germ Fürtreffenheit / außbund. Hiſp *Excellencia.* Pol *Zacżność.* Vng. *Ieles volta, fődség.* Ang *Excellencie.*] Cic. de Amicit. Fructus enim ingenii & virtutis omnisq; præſtantię tum maximus accipitur, quum in proximum quenq; confertur. Idem 1. Offic. Nobis autem perſonam impoſuit ipſa natura, magna cum excellentia præſtantiaq; animantium reliquorum. Gel. lib. 1: Scitè, ſubtiliterq; ratiocinatũ Pythagoram philoſophum dicit, in reperienda, modulandaq; ſtatus, longitudinisq; ejus præſtantia. Plinius libro. 12. capite 3: Tentavére gentes ad ſe transferre, propter remedii præſtantiam.

Præſtãtĭo, f. t. Solutio. [שלם *ſchillém* (vel) *ſchillém.* ἀπαρχή, δόσις. Gall. *Reddition, quand on rend & baille ce à quoy on eſt tenu.* Ital. *Reſtitucione, eſſodare.* Ger. Leiſtung / erlegung. Hiſp. *Obra de dar, rendimiento.* Pol. Odkł*ad, zapł*ata. Vng. *Meg fizetes.* Ang. *Perfourming, payment.*] Paul. de Legat. iij. 1. Si plures gradus. Itaq; ſi quis velit non omnes hæredes onerare legatorũ præſtatione, ꝛc.

Præſtãbĭlĭs, le, om. t. Excellẽs. [מבחר *menatstséach*. ἔξοχος. Gal. *Excellent.* Ital. *Excellente.* Ger. Fürtreffentlich / fürbündig. Hiſp. *Coſa de grande excellencia, excellente.* Pol. *Zacżni.* Vng. *Ieles.* An. *Excellent.*] Gellius: Chilo præſtabilis homo ſapientiæ. Cicer. de Amic. Vos autem hortor, ut ita virtutem locetis, ſine qua amicitia eſſe non poteſt, ut ea excepta nihil amicitia præſtabilius eſſe putetis. Idem 1. de Finibus: Quem tandem hoc ſtatu præſtabiliorem, aut magis expetendum poſſumus dicere? Idem de Orat. Sumendæ autem res erant aut magnitudine præſtabiles, aut novitate primæ, aut genere ipſo ſingulares: neq; enim parvæ, neq; uſitatę neq; vulgares admiratione, aut omnino laude dignæ videri ſolent. Idem de Senectute: Nil mente præſtabilius natura homini dedit. Apud eundem præſtabilis virtus, præſtabilis dignitas.

Præſtĭtŏr, is, [παρέχων πρᾶξις. Prebitor. Vn. *Zolgaltato ado*] Apuleius in Hermetis Aſclepio: Sicuti enim Deus omnibus ſpeciebus, vel generibus, quæ in mundo ſunt, diſtributor diſpenſatorq; eſt bonorum: id eſt, ſenſus animæ & vitæ: Sic & mundus præſtitor eſt, & tributor omnium, quæ mortalibus videntur bona.

Præſtãuro, præſtauras, præſtruo. [Vn. *Előue be reke żtőm, be dugom.*] Diomedes Grammaticus libro primo: Secũdo verò ſuo uſu, materiam præſtaurat primæ dicenti.

Præſto, ſive adverbium loci ſit, ut quidam volunt: ſive nomen indeclinabile, ut aliis placet, idem ferè eſt quod præſens, ſive in promptu, & coram: jungiturq; ſoli verbo ſubſtantivo Sum, & nonnunquã ejus compoſito Adſum. [ὁ παρεστώς. Gall. *Preſent, tout preſt.* Ital. *Preſente.* Ger. Gegenwirtig oder zugegẽ. Bel. Tegenwoerdich. Hiſp. *Coſa preſente y efficax.* Pol. *Przytomny.* Vng. *Ielen, zentől zembe.* Ang. *Preſent or in readineſſe.*] Cicero 3. Verr. Quadruplatores ad fretum præſto fuerunt. Terentius in Evnuch. Præſto adſum. Cicero de lege Agrar. Te volo curare ut mihi ſummopere præſto ſis auxiliumq; adducas, dum eos agros quos tuo labore cepiſti, ego mea lege vendam. ¶ Accipitur aliquando Præſto eſſe, pro auxilio eſſe, ſive operam ſuam alicui præſtare. Idem pro Murena: Ius civile didicit, multùm vigilavit, laboravit, multis præſto fuit. ¶ Item præſto eſſe, ſignificat advenire, ſive comparere. Autor ad Heren. Hirundines æſtivo tempore præſto ſunt: hyeme pulſæ recedunt.

Præſtolŏr, pen. prod. aris, d. p. Manco vel expecto. [קוה *kaváh*. ἐκδέχομαι. Gall. *Attendre.* Ital. *Aſpettare.* Ger. Auff einen wartẽ. Bel. Verwachtẽ. Hiſ. *Eperar lo que hade venir.* Pol. Oczekywã. Vn.

Varoni,

Varom, lesem. Ang. To tary or abide for.] Festus: Præstolari is dicitur qui antè stando ibi quò venturum excipere vult, moratur. Plautus: Dum eum domi præstolor, adolescens advenit. Idem Trucul. Sed quid hæc hic autem tandiu ante ædes stetit? nescio quem præstolata est. Terentius Eunuch. Quem præstolare Parmeno hîc ante ostium? Cæsar 2. bell. Civil. Hujus adventum L. Cæsar filius cum decem longis navibus præstolans, &c. Cic 2. in Catil. dativo junxit: Qui te ad forum Aurelium præstolarentur.

Præstringo, is, xi, ctum, act. t. Antè stringo, præligo, obvincio. [צרר tsarár אסר asár. σφίγγω. Gall. Serrer de pres & estreindre. Ital. Chiudere forte stringere. Ger. Vornen zusammen stricken/wol anstreiffen. Bel. Seer vast douwen drucken. Hisp. Estrennir ò apretar fuertemente. Pol. Wprzodzadziergam. Vng. Elöb meg kötöm, szoritom. Ang. To bind fast.] Stat. 3. Syl. Ille tuis toties præstrinxit tempora sertis. ¶ Interdum idem est quod obtenebrare, interprete Nonio, ut, Præstringere aciem oculorum. Præstringere visum. δυναπᾶν. Plautus in Milite: Præstringit oculorum aciem in acie hostibus. Autor ad Herennium lib. 1: Existimat se gemmæ nitore, & auri splendore omniũ aspectus præstringere. ¶ Interdum idem est quod leviter attingere, & paucis percurrere. [ἀκροθιγῶς διεξιέναι. Pol Zacznietwam.] Cicero 7. in Verr. ut citat Nonius: Ignoscite: rei magnitudo me breviter præstringere atrocitatem criminis non sinit. ¶ Nonnunquam idem est quod radere eodẽ Nonio interprete, & transeunco attingere. Cicero in Philipp. Aratri vomere portam Capuæ penè præstrinxisti. ¶ Interdum idem est quod hebetare, sive obtundere: [Ang. To dasell the eyes.] ut Præstringere aciem ferri, apud Plinium libro 7. capite 15. & Præstringere aciem ingenii, apud Ciceronem in Divinat. Melius Præstringuo.

Præstruo, is, act. t. Antè struo, priùs ædifico.] προκατασκευάζω. Gall. Bastir devant & edifier, fonder parauant. Ital. Edificare inanzi. Germ Zuvor bauwen. Hisp. Edificar antes. Pol Wprzodbudzic. Vng. Eleb eppittek. Ang. To build before.] Colum. lib. 1. cap. 5: Quippe ab imo præstructa, valenter resistent contra ea quæ postmodum superposita incumbent. ¶ Præstruere sibi fidẽ, per translationem accipitur pro præparare. Liv. lib. 28: Non semper temeritas est fœlix, & fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut quum operæprecium fit, cum mercede magna fallat. ¶ Ponitur aliquãdo pro obstruo. Ovid. 1. Fast. Ille aditum fracti præstruxerat obice montis, Vix juga movissent quinq; bis illud onus. Hoc est, obstruxerat, clausérat.

Præstrūctŭs, a, um, Arte præparatus, & ex composito, sive ex industria factus. [κατασκευασμένος. Gall. Edifié devant. Ital. Edificato inanzi. Ger. Zugerüstet/vorbereitet Hisp. Edificado antes. Pol. Narzadzony, wygotowany. Vng. Eleb el kezittetet. Ang. Builded before.] Suet Tiber. cap. 53: Quondam verò inter cœnam porrecta a se poma gustare non ausam, etiam vocare desiit, simulans se veneni crimine accersitum: quum præstructum utrunque consultò esset, ut & ipse tentandi gratia offerret, & illa quasi certissimum exitiũ caveret. ¶ Interdum idem est quod obstructus. Ovid. in Ibin: Vtque Syracusio præstructa fauce Pœtæ, Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.

Præsudo, as, penult. prod. Antè sudo: & per translationem antè excrcor. [προϊδρόω, προγυμνάζομαι. Gall. Suer auparauant. Ital Sudare inanzi. Germ. Vorhin schwitzen/ sich vorhin biß zu dem schweiß üben Hisp. Sudar ante de tiempo. Pol. Wprzo sie pocze. Vng. Eleb verittezem Ang. To sweat before] Stat. 6. Theb. ludumque super quo Martia bellis Præsudare paret, sesèque accendere virtus.

Præsul, ulis, m. t. à veteribus dicebatur primus inter Salios Martis sacerdotes: à præsiliendo nomine impositio, quòd Saliis ancilia per urbem cantu & tripudiis circunferentibus præiret, & choream duceret. [ηγεμών chohén. ἡγεμονία. Gal. Prelat. Ital. Prelato. Ger. Ein oberister Priester Martu so vorzeiten seinem Gottesdienst vorstund. Hisp. Prelado. Pol. Prelat nawyższi. swarsowi kiedas slużaczi. Vng Elöl iaro, fö. Ang. A bushop or prelat.] Vide Vallam libro 5. Eleg. & Livius libro 1. ab Vrbe cond. Hodie tamẽ præsulis nomine quẽvis intelligimus antistitem.

Præsultor, oris, m. t. Qui saltantibus choream ducit, & omnibus præsilit. [ἔξαρχος, χορεύτης, κορυφαῖος. Gal. Celuy qui meine la dance. Ital. Colui che mena la danza. Germ. Ein vortänzer oder vorstender. Hisp. Que danca antes. Pol. Wprzodskaczacz. Vng. Elöl vgro. Ang. That danceth before or leadeth the ringe.] Cic. 1. de Divin. Exin rustico cuidam dormienti visus est venire qui diceret præsultorem sibi non placuisse.

Præsulto, as, Antè salto. [προορχέω. Gall. Mener la dance. Ital. Menare la danza. Germ. Vortantzen / vorher tantzen. Hisp. Saltar ò dancar delante. Pol. Wprzodskacze. Vng. Elöl vgrom. Ang. To lead the companie of dancers.] Livius lib. 7: Si tu permittis, volo ego illi belluæ ostendere quando adeò ferox præsultat hostiũ signis, me ex ea familia ortum quæ Gallorum agmen ex rupe Tarpeia dejecit.

Præsŭlsŭs, Valde salsus. [πάνυ ἁλικὸς. ἁλικάδης. Gall Fort Ital. Molto salso. Germ. Versaltzen/ hefftig gesaltzen. Hisp. salado. Pol. Przesolony. Vng. Igen sos. Ang. Very salt.] Colum. 6a capite 2: Libralesque offas in præsulsæ adipis liquamine tinctas.

Præsum, præes, præfui, præfectus, Præfectus sum, curam rei alicujus habeo. [שׂכל sichalát משׂל maschál. ἐπιστατέω, ἐφίστημι. Gall. Auoir la charge de quelque affaire, estre president. Ital. Esser sopra intende di alcuno affare, essere preposto. Ger. Vorstehn/ ein fürgesetzter oder Oberer seyn. Bel. Overste syn. Hisp. Presidir ò ser en gouierno sobre otros. Pol. Iestem przełożoni. Vng. Elöttök iaro vagiok, valamibe fö vagiok. Ang. To haue charge and ouersight.] Salust. Et pro cujusque opibus Romæ per totam urbem vigiliæ haberentur, bisque majores magistratus præessent. Cicer. 4. Acad. In Asiam Quæstor profectus, ibi per multos annos admirabili quadam laude provinciæ præfuit. Exercitui præesse, Plancus Senatui, lib. 10. Epist. Navibus & classi præesse, Cic. 7. Verr. Sacris præesse, Cic. de Arusp. resp. ¶ Præesse quoque verbum est, proprium Iurisconsultorum, cùm litigatori autores erant, ut jure agerent. Hinc illud P. Mutii Scævolæ, in lib. de Orat. 1: Id nisi hîc in tuo regno essemus, non tulissem, multisq; præessem qui aut interdicto tecum contenderent, aut te ex jure manu consertum vocarent. Hinc illud Ciceronis de Chelidone amica Verris; Statuunt petere auxilium à Chelidone, quæ isto prætore non modò in Iure Civili, privatorumq; omnium controversis populi Romani præfuit, verumetiã in his sartis tectis dominata est. Sic Pompon. in l. 2. de orig. juris: Augescente civitate & qui præerant, agendi genera composuerunt. Ex Hotomano.

Præsẽns, tis, ficut à possum, potens, absum, absens: & propriè significat quod nunc fit, vel sine mora: & qui in conspectu est, sive qui abest. [ὁ παρών. Gal. Present. Ital. & Hisp. Presente. Ger. Gegenwirtig. Bel. Tegenwoordich. Pol. Przytomni. Vng. Ielen valo. Ang Present.] Plautus: Agite si vultis, præda erit præsentium: id est, eorum qui hic adsunt. Virgil. 1. Aeneid. Præsentemq; viris intentant omnia mortem. ¶ Quandoq; præsens dicitur, non quod nunc fit, sed quod tunc fiebat: id est, tempore præterito, tunc præsenti: sive quod fiet futuro tempore, quod nunc erit præsens. Cicero: Ego incolumitati civium primùm, & postea dignitati: ille præsenti potiùs, quàm futuræ dignitati consulebat, de morsuo loquitur: ideoque non nunc præsenti, sed tunc. Cicero Quint. Frat. Cætera (ut tu scribis) præsenti sermoni reserventur: id est, sermoni qui aliquando inter nos præsens habebitur. ¶ Sic etiam, in præsens, in præsentia, & in præsentiarum significant præsenti tempore, quod vel præsens est, vel fuit præsens, vel præsens erit. Vlpianus de Tabul. exhib. Quid enim si occultatę tabulę postea prolatę sunt: cur noceat ei qui respẽderit quod in præsentiarum ei videbatur? Salust. in Iugurt. Si causa peccandi in præsens minus suppetebat. Horatius: Pleraq; differat, & præsens in tempus omittat: id est, in suum tempus. Terentius in Phorm. Provisum est ne in præsentia hæc hinc abeat. Cæs. in Comment. Cæsar suos in prælio continebat, ac satis habebat in præsentia hostem rapinis prohibere. Autor ad Herennium libro 2: In præsentiarum hoc interferre non alienum fuit, ut hujus instantiæ garrulam disciplinam cõtemneremus. ¶ Venire in rem præsentem, est eam in locum se conferre de quo est controversia. Cicer. pro Cæcin. Placuit de amicorum sententia constituere quo die in rem præsentem veniretur. Idem 1. Offic. Vt si promiseris te cupiam in locum præsentem esse venturum. ¶ Interdum præsens accipitur pro potenti & efficaci. ἐνεργός. Cicero Attic. libro 6: Præsens ad nocendum vires habet. ¶ Hinc præsentius, & præsentissimum. Virgil. 2. Georg. quo non præsentius ullum. Sic dicimus: Præsentissimum periculum, præsentissima medicina, præsentissimum remedium, præsentissimum venenum: id est, potens, & in primis efficax, & subitò, aut sanans, aut necans: quod etiam præsentaneum vocatur. Plinius libro 20. cap. 2: Idem podagris cum articulorum morbis decoctum, aceto illinunt, præsentaneo remedio suspiriosis prodest. ¶ Quãdoq; præsens valet idem quod ληπτέος. Terentius in Phorm. Animo virili, præsentiq; ut sis, para. ¶ Quando que pro propitio: quoniam is qui præsens est, nobis propitiatur facilè, si invocetur, & citiùs quàm is qui præsens non est. ἀρωγός, σωτηρός. Cicer. 4. Tusc. Hercules tantus, & tam præsens Deus. Virgil. lib. 1. Georg. Et vos agrestum præsentia numina Fauni; id est, propitia, quorum præsentia favor est, inquit Servius. Terentius in Phorm. Non tu hunc habeas præsentem Deum?

Præsentĭă, tiæ, f. p. [παρουσία. Gall. Presence. Ital. Presenza. Germ. Gegenwirtigkeit. Bel. Tegenwoordicheyt. Hisp. La presentia del que está presente. Pol. Przytomność. Vng. Ielem letel. Ang. Presence.] Salust. in Iugurt. Tum M. Tullius Consul sive præsentiam ejus timens, sive ira commotus, orationem habuit luculentam, atq; perutilẽ Reipublicæ, quam postea scriptã edidit. Terentius

rentius in Hecyr. Ne mea præsentia obstet. Idem Heaut. Multa fert libido: ea prohibet facere tua præsentia. Cicero Licin. lib. 5: Desiderium præsentiæ tuæ meò labore minuam. Idem ad de Divin. Declarant præsentiam suam sæpè divi. Præsentia animi, quæ Græcè παρρησία dicitur fortitudo, constantia & robur animi. Cicero pro Milone: Neq; verò sine ratione certa, causa Milonis semper à Senatu probata est. Videbant enim sapientissimi homines facti rationem præsentiam animi, defensionis constantiam.

Præsĕntĕ, pro præsentibus dixerunt antiqui, quemadmodum Absente pro absentibus: quod locutionis genus apud politiores scriptores minus est usitatum. Pomponius Syris, ut citat Nonius: Quid est apud forum præsente testibus mihi vendidit,

Præsĕnto, as, act. p. Offero, & quasi præsens exhibeo. [הקריב bikrib. παρίστημι. Gal. *Presenter, offrir.* Ital. *Presentare.* Ger. Zugebringen/fürtragen/oder fürbringen. Hisp. *Representar alguna cosa.* Pol. *Oddaie.* Vng. *Meg mutatom.* Ang. *To present or offer.*] Quintilianus lib. 11: Frustra docemur, si quicquid audivimus præterfluat, & exemplorum, legum, responsorum, dictorum, beneq; factorum velut quasdam copias quibus abundare, quasq; in promptu semper habere debet orator, eadem illa non præsentat. Plin. de Vir. illust. Caput ab Achilla Ptolemæi satellite, Aegyptio velamine involutum, cum annulo Cæsari præsentatum est. ¶ Præsentare, referre, speciem præbere, quod & repræsentare dicitur. Plin. lib. 2. cap. 19: Alterum è sylvestribus genus, herachon vocatur, ab aliis aphron, foliis (si procul intuearis) speciem passerum præsentantibus. ¶ Hujus compositum est Repræsento: de quo infrà suo loco.

Præsĕntānĕŭs, a, um, Quod præsentem habet efficaciam: [ἐνεργής. Gall. *Qui tost presentement fait son operation.* Ital. *Che opera subito.* Germ. Das eins wegs oder also bald trefftig ist. Hisp. *Cosa que obra luego son dilacion.* Pol. *Maiacżi wsobie mocżprzytomna.* Vng. *Iobra luego son dilacion.* Pol. *Maiacżi wsobie mocżprzytomna.* Vng. *Iolem valo.* Ang. *That hath a present operation and working.*] ut, Præsentanei boleti, apud Senec. Epistol. lib. 15. qui citò enecant. Plinius libro 91. capite 31: Præsentaneum remedium ad dentium mobiles firmandos. Idem libro 24. capite 1: Ferulæ asitium mobiles firmandos. Idem libro 24. capite 1: Ferulæ asitium mobiles firmandos: cæteris verò jumentis præsentis gratissimæ sunt in pabulo: cæteris verò jumentis præsentaneo veneno: qua de causa id animal Libero patri assignatur, cui & ferula.

Præsĕntārĭŭs, a, um, Quod præsens est, & in numerato: ut Præsentariæ pecuniæ, ἀργύριον χρῆμα. Plautus in Mostel. Vbi id erit factum, à me argentum petito præsentarium. Idem Pœn. Quia aurum poscunt præsentarium.

Præsūmo, is, act. t. Priùs sumo. [προλαμβάνω. Gall. *Prendre auparauãt, Presumer.* Ital. *Presumere, prendere auanti.* Ger. Vorhin nemen. Bel. Te voren nemen. Hisp. *Tomar antes presumir.* Pol. *Wprzodbiore.* Vng. *Eleb be vezem.* Ang. *To presume or tak before.*] Plin. lib. 36: Theophrastus autor est, potores in certamine bibendi præsumere farinam ejus. ¶ Præsumere animo, est præsagire, προγνῶναι, Valer. Max. lib. 1: Armis cum collega sub Cinna dissidens, præsumpsit animo, ea re significari exitium suum. Præsumere itè significat apud Iurisconsultos, ex verisimilibus argumẽtis & cõjecturis existimare. Vnde præsumptio, existimatio, quæ ex verisimilibus conjecturis ducitur, de qua in Rubrica, de probatione & præsumptione.

Præsūmptŭs, pta, ptum, participium. Sil. lib. 5: Ipsa suis manibus præsumpta piacula mittens. [προσλαμβάνω, πρόληψις. Gall. *Prins auparauant, anticipé.* Ital. *Preso auanti.* Ger. Vorhin genommen. Hisp. *Tomado antes.* Pol. *Wprzodwzięti.* Vng. *Eleb vetenomen.* Ang. *Taken before.*] ¶ Præsumpta opinio, est quę vulgò dicitur *Præsumptio.* Quintil. lib. 2. cap. 17: Nihil invidia valeat, nihil gratia, nihil opinio præsumpta. Apud Tacitum Præsumpta suspicio, pro eodem dicitur, Budæo teste.

Præsūmptĭo, f. t. Præacceptio, anticipatio. [πρόληψις. Gall. *Presomption, anticipation.* Ital. *Presuntione, anticipatione.* Ger. Ein vermutung/vermessenheit. Hisp. *Aquella obra de tomar antes.* Pol. *Osamim sobie wielkie rozumienie.* Vng. *Elõl vetel.* Ang. *Preuenting or taking before.*] Plinius Iunior in Epistola ad Paulum: Ego beatissimum existimo eum qui bonæ ac integræ famæ præsumptione perfruitur, certusq; posteritatis cum futura gloria vivit. Apud Rhetores præsumptio dicitur, quum id quod in adversarii causa, vel in Iudicis opinione contrarium nobis esse, aut fore arbitramur, præoccupamus dicere, & cum ratione dissolvere. Quintilianus libro 9: Mirè verò in causis valet præsumptio, quæ πρόληψις dicitur, quum id quod objici potest, occupamus, quæ præcipuè proœmio convenit. Apud Iurisconsultos præsumptio est opinio ex verisimilibus signis ducta: quam Cicero videtur existimationem appellare Verrin. 5: In hoc genere, *inquit*, facilior est existimatio, quàm reprehensio: idem, quòd eum qui hoc facit, avarum possumus existimare, crimen in eo constituere non tam facilè possumus.

Præsūmptum, Præsumptio, sive præsumpta opinio. [Vng. *Elõl vet velekõdes, magaba valo el hitel, magarà vetel.*] Vlpian. D. lib. 21. Tit. 1. l. 31: Qui mancipia vendunt, nationem cujusq; in venditione exprimere debent. Præsumptum etenim est quosdam servos bonos esse, qua ratione sunt non infamata.

Præsŭo, is, præsui, sutum, act. t. Antè suo. [προράπτω. Gall. *Coudre au deuant ou pardeuant.* Ital. *Cucire auanti.* Ger. Voran etwas sticken oder bünzen. Hisp. *Coser antes.* Pol. *Wprodszywam.* Vng. *Eleb meg varrom.* Ang. *To sowe before.*] Plin. lib. 12. cap. 19: Consecant surculos longitudine binûm cubitorum, mox præsuũt recentibus coriis quadrupedum ob id interemptorum, ut iis putrescentibus vermiculi lignum erodant, & excavent corticem tutum amaritudine. Hasta præsuta foliis. Ovid. 11. Metamorph. Quæ foliis præsuta notam sine vulnere fecit.

Prætĕgo, gis, pen. corr. act. t. Prævelo, antè tego. [προκαλύπτω, προσκάλλω. Gall. *Couurir.* Ital. *Coprire.* Ger. Verdecken. Hisp. *Cubrir.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *Befedem.* Ang. *To couer or hide.*] Lactant. lib. 5: Tum vitia sua capillis, & pallio & (quod maximũ est velamentum) divitiis prætegebat.

Prætĕndo, is, act. t. Antè tendo, oppono. [προκαλύπτομαι, προτείνομαι, προϊσχομαι, προβάλλομαι. Gall. *Mettre & tendre au deuant, pretendre.* Ital. *Porre inanzi.* Ger. Fürspannen/vor fürstrecken. Hisp. *Poner delante.* Pol. *Rozcżiągam.* Vng. *Eleiben vetem.* Ang. *To pretende, to put or streitch a thing before an other.*] Virgil. 9. Aeneid. & Marti prætendere muros. ¶ Quandoque ponitur pro præfero. Virgil. lib. 4. Georg. fumosque manu prætende sequaces. ¶ Quandoque pro prætexo. Virgilius lib. 1. Georgic. rivos deducere nulla Religio vetuit, segeti prætendere sepem. ¶ Lactantius per translationem lib. 4. dixit: Ne si fuissent alienigena, justam possent excusationem de lege prætendere: id est, allegare.

Prætĕnĕr, a, um, Valde tener. [λίαν τέρην, σφόδρα ἁπαλός. Gal. *Fort tendre.* Ital. *Molto tenero.* Ger. Gar zart Hisp. *Muy tierno.* Pol. *Barzo mł'odi, cżienki.* Vng. *Igen gienge.* Ang. *Very tender.*] Plinius lib. 22. cap. 13: Similis & nomine & effectu: sed alia est capnos, fruticosa, prætenera foliis coriandri.

Prætĕnto, as, act. p. Priùs tento. [προπειράομαι. Gall. *Tenter prémier, taster, aller à tastons.* Ital. *Tentare inanzi.* Ger. Vorhin versuchen. Hisp. *Tentare de primero.* Pol. *Wprzod kosztuie.* Vng. *Eleb meg probalom, kefertem.* Ang. *To essaie before.*] Tibullus lib. 2. Eleg. 1: Et pedibus prætendat iter suspensa timore. Ovidius 5. Metamorph. Calliope querulas prætentat pollice chordas. Misericordiam judicis prærentare. Quintilianus lib. 4: Sed quid? in egressu parcius & modestius prætentanda est judicis misericordia. Cicero 2. de Orator. Idcirco tota causa prætentata atque perspecta, locis omnibus inventis atque instructis, considerandum est quo principio sit utendum. Pertentata in emendationibus legitur Aldi Manutii, & recentiorum omnium.

Prætĕntātŭs, us. pen. prod. m. q. Actus ipse prætentandi. [προπείρημα, προπείρα. Gall. *Essay auparauant, taster ement.* Ital. *Tastamento, essaggiamẽto.* Ger. Das vor versuchen mit angreiffen. Hisp. *Obrar de tentar de primero.* Pol. *Drzewiei kosztowanie.* Vng. *Elõl valo probalas, kefergetes.* Ang. *An essaying before.*] Plinius libro 11. capite 37: Cochleis oculorum vicem cornicula bina prætentata adimplent.

Prætĕnŭis, Valde tenuis: [ὑπερλεπτός. Gall. *Fort tenure & delié.* Ital. *Molto tenue, molto sottenuato.* Germ. Gar rein oder dünn: item, Gar schmal. Hisp. *Muy delgado y sotil.* Pol. *Barzo cżienki, szczupły.* Vng. *Igen vekony.* Ang. *Very thinne, slender or small.*] ut, Fila prætenuia, apud Plin. lib. 11. cap. 15: Mel thymosum non coit, & tactu prætenuia fila mittit. Idem lib 8. cap. 50: Solertiam ejus animalis Mutianus visum sibi prodidit in põte prætenui, duabus obviis ediversò. De capris.

Prætĕpĕo, es, ui, n. s. Antè tepeo. [προχλιαίνομαι. Gall. *Estre tiede auparauant.* Ital. *Esser prima tepida.* Ger. Vorhin warm/lecht oder lauw seyn. Hisp. *Entibiarse de primiero.* Pol. *Wprzod sie grzeie, lżetnieie.* Vng. *Eleb meg melegwelõk.* Ang. *To be warme.*] Ovidius 2. Amor. Mollis in obsequium, facilisq; rogantibus esses, Si tuus in quavis prætepuisset amor.

Prætĕr, præpositio, à præ deducta, quemadmodum ab in, inter: & à sub, subter. [μὴ min. πλὴν, χωρίς. Gall. *Outre, fors, excepté.* Ital. *Ecceto, fuorche.* Ger. Außgenommen/weder allein/ohne. Bel. Sonder behalven. His. *Seccando, circa, fin.* Pol. *Oprocż, zitko.* Vng. *Kiwewll, nelkwel.* Ang. *Except.*] Et modò separatur, modò cõponitur. Separata vim excipiendi habet, & semper accusativo jungitur. Cic. lib. 1. Epist. Amicum ex Cõsularibus neminem tibi esse video, præter Lucullum. Idem pro Cluentio: Omnibus sententiis præter unã, Scamander condẽnatus est. ¶ Aliquãdo significat ultra. περίς. Quintil. Multa erant præter hęc, quæ objici meritò potuissent. Plinius lib. 10: Præter hominem somniare equos, canes, boves, pecora, capras, palàm est.

¶ Aliquando

¶ Aliquando significat anté. Cic. 5. Verr. Servi præter oculos Lollii hæc omnia ferebant. Legitur & pro sine. δίχα, χωρίς. Salustius: Prætet rerum capitalium condemnatos. ¶ Aliquando contrà παρά. Terentius in Andria: Præter civium morem atq; legem. ¶ Præter aliquando adverbium est, pro præterquam. Columella lib. 3. cap. 2: Omnis incommodi patientes præter caloris. Budæus. ¶ Præter hac apud Plautum sæpiùs legitur pro posthac, In Rud. Si præter hac tu verbum faxis hodie, &c. ¶ Præter modum, idem est quod supra modum. Cicero de Divinat. Lacus Albanus præter modum crevit. idē 5. Tuscul. Aristides expulsus est patria, quò præter modum justus esset. In compositione transitum vel prēteritionē significat. Componitur autē cum dictione incipiente ab e: ut prætereo: f, ut præterfluo: g, ut prætergredior, ut prætermitto: n, ut prætervolo. ¶ Præter spem, παρ' ἐλπίδα, significat ex insperato, ptæter opinionem, ex inopinato, vel contra spem, seu contra opinionem. παρὰ προσδοκίαν. Plautus in Mercat. Præter spem salvæ sumus.

Prætĕrăgo, gis, ere, act. t. Cogo ulteriùs ire, prēterire. [παράγω, παρελαύνω. Gall. *Mener ou faire passer outre.* Ital. *Menare, far passare oltra* Ger. Furtreyben. His. *Gutar, constremir de passar allende.* Pol. Wprzod pędzę. Vng. *Eleb wozni.* Ang. *To compell to go further.*] Horat. 1. Epist. 15: Mutandus locus est, & diversoria nota Præteragendus equus: hoc est, agendus est equus præter diversoria nota: id est, ultra: quod equi invitissimi solent facere.

Prætĕrbĭto, tas, penult. corr. frequentativū à prætereo, Quasi præterito, interpositō b. [עבר *habár.* παραμείβομαι. Gall. *Passer outre.* Ital. *Passare oltra.* Ger. Offt fürgehn His. *Passer allende.* Pol. Wprzodidę. Vng. *Mellette mendegelek.* Ang *To passe ouer or beyonde.*] Plaut. in Epid. Cave prætĕrbites ullas ædes quin roges, Senex hic ubi habitat Periphanes Platenius? Apud Comicos receptius est hoc verbum quàm apud Oratores.

Prætĕrdūco, præterducis, penult. prod. præterductum, præterducere, Antè duco, vel ultrà duco. [παρήμπω, παραπέμπω. Gall. *Mener outre.* Ital. *Menare oltra.* Ger. Furführen oder von bannen führen. His. *Fuiar allande.* Pol. *Mimowiodek.* Vng. *Eleb vizem* Ang *To bring or leade ouer or beyonde.*] Plautus in Milite: Vt te hodie quasi pompam illuc præterducam.

Prætĕrĕā, adverbium est, ex præpositione præter, & Pronomine ea, compositum, Insuper, vel adhæc. [עוֹד *hodh.* ἔτι, πρὸς τούτοις. Gall. *Outre ce, d'auantage.* Ital. *Oltre accio.* Ger. Vber das oder dieses/das zu. Bel. Daer toe noch. His. *Allende desto.* Pol. *Nadto.* Vng. Ezfelet. Ang *Moreouer, further more.*] Cicero in Epist. Nā & in omni genere prudentiam tuam mihi exposuit, & prætĕrea mihi non ignotam in consuetudine suavitatem tuam adjunxit, prēterea summam erga se liberalitatem. Idem pro Cornelio Balbo: Sed nos possumus & hujus civitatis esse, & cujusvis prætĕrea. Virg. 11. Aeneid. Si duo prætĕreà tales Idæa tulisset Terra viros. ¶ Accipitur nonnunquam pro postea, sive posthac. ἔπειτα. Virgil. 1. Aeneid. & quispiam nomen Iunonis adoret Prætĕrea, aut simplex aris imponat honores?

Prætĕrĕo, is, ivi, & tii, præteritū, Vltrà eo, prēter gredior. [עבר *habár.* παραβαίνω, παράγω, παρεμβαίνω, παρεμβάσεως, παρεξχωρῶ, παραφέρω. Gal. *Passer outre* Ital. *Trapassare, passare oltra* Ger. Furgehn/fürübergehn. Bel. Voor by gaen. His. *Trapassar, passar allende.* Pol. *Myam.* Vng. *Mellette el megiek, el mulom mellźle.* An. *To passe ouer or beyonde.*] Terētius in Evnuch. Dū hæc repeto, imprudēs villā prætĕrii. Ovid. 3. de Arte: Nec quæ prēteriit, rursum revocabitur unda: Nec quæ prætĕriit hora redire potest. Virgil. 3. Georgic. quum rapidus sol Nondum hyemem contingit equis, jam prætĕrit æstas. ¶ Ponitur aliquando pro effugere, vitare. Terentius in Hecy. Nescis quid mali prætĕrieris, qui nunquam es ingressus mare. ¶ Prætĕrire aliquid per metaphoram dicimur quum nullam ejus facimus mentionem. Cicero de Provin. consul. Omitto jurisdictionem in libera civitate contra leges, Senatusq; consulta: cædes relinquo, libidines prætĕreo. Ovid. 6. Fastor. Cætera jampridem didici juvenilibus annis, Non tamen idcirco prætĕreunda mihi. Prætĕrire silentio aliquid, idē. Prætĕrit me hæc res: id est, ignoro. ¶ Ponitur aliquando prætĕrire pro antecellere, vincere. Varro 1. de Re rust. cap. 1: Hos nobilitate Mago Carthaginensis prætĕriit Pœnica lingua. Hinc tempus prætĕritum, quod jam non est, sed elapsum est. παρεληλυθὼς, φθάσας, πολλαπλάσιον, χρόνῳ. Cicero de Senect. Tempus prætĕritum nunquam revertitur. ¶ Prætĕriti, dicuntur extincti. Propert lib. 2. Eleg 14: Fas est prætĕritos semper amare viros. ¶ Item Prætĕriti dicuntur qui in petitione magistratuum repulsam tulerunt. ἀπημφίσβητοι, κεκριμένοι ἥττες.

Prætĕrĕor, passivum. Cic. 2. de Leg. Ne sumptuosa respersione longæ coronæ, nec acerræ prætĕreantur.

Prætĕrĕquĭto, as, Equitando prætĕreo, vel transeo. [παρεππάζω. Gall. *Passer à cheual outre, chenaucher à cheual outre.* Ital. *Passar auanti à caualle.* Ger. Furreyten. His. *Passar allende canalgādo.* Pol. Iadacmyam. Vng. *El zaguldek.* Ang. *To ride ouer or beyonde.*] Livius 3. ab Vrbe: Prætĕrequitantes que abfterrent.

Prætĕrfĕrŏr, præterferis, præterlatus sum, Prætĕreo, vel transeo. [עבר *habár.* παραφέρομαι, παρεκδαίνω. Gall. *Estre porté ou transporté outre.* Ital. *Passare, esser portato oltre.* Ger. Furuber getragē werden. His. *Passar o ser lleuado allende.* Pol. *Mimo ieśtem niesion.* Vng *Mellette el vitetem.* An. *To be caried beyond.*] Livius 1. bell. Pun. Mago, Numidæq; simulac latebras eorū improvida prætĕrlata acies est, exorti à tergo, ingentem tumultum terroremq; fecēre. Lucretius lib. 4: At quæ pars vocum non aures incidit ipsas, Prætĕrlata perit, frustra diffusa per auras.

Prætĕrfluo, is, xi, xum, præterfluere, n. t. Fluendo prætĕreo; [παραρρέω. Gall. *Couler & passer outre.* Ital. *Correre vicino, trapassare scorrendo.* Ger. Fürfliessen/fürrinnen. His. *Correr lo liquido por alguna parte, trapassar corriendo.* Pol. *Mymopłine.* Vng. *Mellete folsok.* Ang. *To flow beyonde or runne by.*] Livius libro 24: Flumen quod medio oppido fluxerat, extra frequētia tectis loca prætĕrfluebat muros, procul iis quæ inhabitabantur. Varro 3. de Re rust. cap. 16: Cibi pars quoq;, potio, & ea iis aquæ liquida unde bibant, esse oportet: eamq; propinquam, quæ prætĕrfluat, aut in aliquem locum influat. ¶ Prætĕrfluere per metaphoram, pro elabi, pertransire. Cicer. 5. Tuscul. Quo circā corpus gaudere tamdiu dum præsentem sentiret voluptatē: animum & præsentem percipere pariter cum corpore, & prospicere venientem, nec prætĕritam prætĕrfluere sinere. Id est, non negligere prēteritam. Plinius lib. 3. in Præfat. Eorum ego orationes sino prætĕrfluere.

Prætĕrgrĕdĭŏr, ris, prēter gressus sum, d. t. Prætĕreo, vel transeo. [עבר *habár.* παραβαίνω, παρέρχομαι. Gall *Passer outre, marcher outre.* Ita. *Passare oltra.* Ger. Furgehn. His. *Passar cerca à allende.* Pol. *Myam.* Vng. *Mellete el megiek.* Ang. *To passe or go beyonde.*] Cicero Appio Pulchro, lib. 3. Epist. Currens Lepta mihi nuntiavit te jam castra prætergressum esse. Apul. Quumq; stabulum prætergressus fuissem, re cognita, cœpi retrocedere.

Prætĕrlăbŏr, penult. prod. eris, præterlapsus sum, d. t. Vltra labor, prēterfluo, prētereo. [παραρρέω. Gal. *Couler et passer outre, glisser plus outre.* Ital. *Trascorrere.* Ger. Neben anhin fallen/fur fliessen. His *Passar allende.* Pol. *Mimopłine.* Vng *Mellette el felsok.* An. *To slip and slide beyonde.*] Stat. 1. Theb. fluctivaga qua prætĕrlabitur unda Sicanios longè relegens Alpheus amores. Cicer. de Orat. Tum & in sensum, & in mentē judicis intrare nō potest: antè enim prætĕrlabitur, quum percepta est. Virgil. 3. Aeneid. Et tamen hanc pelago prætĕrlabare necesse est Idem 6. Aen. vel quæ Tybetina videbis Ostia, quum tumulum prætĕrlabēre recentem.

Prætĕrmĕo, as, Iuxtà meo, prætĕrfluo, παραρρέω.

Prætĕrmīttо, tis, act. t. Intactum relinquo, omitto, prætĕreo. [עבר *hinniach* עבר *haźáb.* παραλείπω. Gall. *Laisser ou mettre à dire ou faire, le passer.* Ital. *Pretermettere, tralasciare.* Ger Vnderlassen. Bel Onderlaten/verfurmen. His. *Dexar.* Pol. *Zamechiwam.* Vng *Ki hagion.* Ang *To passe or go ouer vnteuched.*] Terent. in Adelph. Nihil prætermitto, consuefacio. ¶ Prætermittere silentio, idem quod prætĕrire silentio. Cic. 13. Philipp. Prætermittere pœnam sceleris. Cicero ad Brutum; idem est quod remittere vel ignoscere. Prætermitti dicitur, quod aut ignorantia, aut oblivione, aut negligentia prætĕritur: Omitti verò, quod de industria relinquitur. Cic 3. Offic. Minimè verò assentior iis qui negant eum locum à Panætio prætermissum, sed consultò relictum.

Prætermīssĭo, onis, verbale, f. t. Omissio, prætergressio. [מחדל *náchath.* παράλειψις. Gall. *Delaissement derriere, omission.* Ital. *Esso pretermettere.* Ger. Vnderlassen. His. *Dexamiento.* Pol. *Zamechanie.* Vng. *Ki hagias.* Ang. *A letting passe.*] Cic. 2. Offic. Mamerco homini ditissimo Aedilitatis prætermissio, Consulatus repulsam attulit.

Prætērmōnstro, as, Gellius lib. 20. cap. 9: Vsus consilio sum magistri, quod docere me ipse debuerat, à quo discerem prætermonstrantis: id est, quasi prætereuntis, & aliud agentis, & præter officium suum monstrantis.

Prætērnāvĭgo, gas, Navigio prætereo, prætervehor. [παραπλέω. Ger. Furschiffen.]

Prætērnavĭgātĭo, verbale, f. t. [ὁ παράπλους, παράπλους. Gal. *Navigation outre ou par aupres.* Ital *Navigatione oltra* Ger. Furschiffung. His *Obra de navigar allende.* Pol. *Mimo płinienie.* Vng. *Mellette valo eueżes.* Ang *A sayling by or beyonde*] Plin. lib. 4. cap. 12: Ab hac Aegina liberæ conditionis XVII. M. P. prætĕrnavigatio est.

Prætērpropter, Vna dictio est composita, significans prætĕrquam, propter: hoc est, propter aliam causam quàm propter eam de qua loquimur: ut prēterpropter vitam vivitur: hoc est, propter aliā causam vivitur, quàm ut vivatur, ut putā propter laudem, vel propter gloriam. Ennius apud Gellium: Otio qui nescit uti, plus negotii habet, Quàm quum est negotiō in negotio. Nam cui quòd agat institutum est, nullo negotio. Id agit, studet ibi, mentem atq; animum delectat suum. Otioso animo

animus nescit quid velit. Hocidem est, neq; domi nunc nos, nec militiæ sumus. Imus huc, hinc illuc: quum illuc ventum est, ire illinc libet, Incertè errat animus, præterpropter vitam vivitur.

Prætĕrŏ, præteris, penult. corr. prætrivi. prætritum; pen. prod. [παρατρίβω. Gall. *Frotter auparauant.* Ital. *Fregare prima.* Germ. Vorab reyben oder schleiffen. Hisp. *Trillar antes.* Pol. *Przecżieram.* Vng. *El hagion.* Ang. *To weare in rubbing, to robbe before.*] Plinius lib. 34. cap. 40: Timarchus Nicoclis filius Paphii, duos ordines habuit maxillarum, Frater ejus non mutavit primores, ideoq; prætrivit.

Prætĕrrādo, præterradis, præterradi, penult. prod. act. t. [παραξύω. Gal. *Racler en passant.* Ital. *Rader passando.* Ger. Durchschaben/durchreyben. Hisp. *Raer passando.* Pol. *Przeskrobuie.* Vng. *Mellette el nyrem.* Ang. *To shaue or scrape in passing by.*] Lucr. libro 4: Præterradit enim vox fauces sæpè legitur, & Præterea radit vox, *&c.*

Prætĕrquam, Dictio est composita excipiendi quidem vim habens, quemadmodum & præter: sed casum exigens superiori similem, quia idem verbum subintelligitur: [πλὴν ἢ πλὴν ἐμοῦ. Gall. *Excepté que, fors que, sinon que.* Ital. *Se non che.* Ger. Dann nur/weder allein/außgenommē. Belg. Burgenommen/dan alleen/behalven. Hisp. *Si no que.* Pol. *Oprocz.* Vng. *Hanem tsak.* Ang. *Except.*] ut, Nemo id dixit, præterquā Cicero, Nullius id interest præterquam patris, Nulli id placuit præterquam Cæsari, Neminem præterquam Prætorem timeo, O vos omnes præterquam Plato legite, A nemine præterquam à Socrate didici. ¶ Significat etiam aliter quàm: ἄλλως ἢ. Livius lib. 1: Vocata ad consilium multitudine quæ coalescere in populi unius corpus nulla re præterquam legibus poterat, jura dedit. ¶ Præterquam ponitur aliquādo in oratione sequente semper, prō, cum semper. Gell. lib. 15. cap. 1: Declamaverat Antonius Iulianus rhetor, præterquam semper aliàs, tum nimium quàm delectabiliter, & fœliciter. Aliquando sequente etiam. Celsus: Aqua verò frigida infusa præterquam capiti, etiam stomachō prodest: id est, non tantùm capiti vel, præterquam quòd capiti prodest. ¶ Præterquā quòd: id est, nisi quòd, πλὴν ὅτι. Plin. Iun. Omnia nobis ex voto successerunt, præterquam quòd in itinere defunctam matrem audivimus.

Prætĕrvĕho, is, pen. corr. act. t. Navi, curru, vel jumentis aliquem præter locum aliquem veho. [παραδαίνω. Gall. *Transporter, ou faire passer outre* Ital. *Portare, & passare oltra.* Ger. Fürführen oder fürfahren. Bel. Voer by voeren. Hisp. *Traher y passar allende.* Pol. *Mimowiozę.* Vng. *Mellette el megyek.* Ang. *To carye by or de.* Pol. *Mimowiozę.* Vng. *Mellette el megyek.* Ang. *To carye by or beyonde.*] Cicero 5. de Finibus: Neq; enim vocum suavitate vi beyonde.] Cicero 5. de Finibus: Neq; enim vocum suavitate videntur, aut novitate quadam & varietate cantandi revocare eos solitæ, qui prætervehebantur: sed quia multa se scire profitebantur. Virg. 4. Aeneid. -vivo prætervehor ostia saxo Pantagiæ. Livius lib. 1: Tamen quum prætveherer navibus Galliæ oram, *&c.* ¶ Legitur & absolutè pro præternavigo. Sueton. in Augusto, cap. 93: Caium nepotem, quòd Iudæam prætervehens apud Hierosolymam non supplicasset, collaudávit. Vbi Prætervehens dixit, pro prætvectus. ¶ Oratio prætervecta scopulos, per translationem quę majorem difficiliorémve causæ partem superavit. Cicero pro Cęlio: Sed quoniā emersisse jam è vadis, & scopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur. Idem 7. Philippica: Magna spe ingredior in reliquā orationem P. C. quoniam periculosissimum locum silentiō sum prętervectus. Hoc est, quoniam vestro cum silentio nullaq; obmurmuratione, difficillimum orationis locum absolvi.

Prætĕrvĕctĭo, onis, verbale, f. t. [παραπομπή, παρέλασις. Gall. *Transport ou passage par deuant ou plus outre.* Ital. *Essō potare ò passare oltra.* Ger. Furführung. Hisp. *Trahimiento allende.* Pol. *Mimowiezenie.* Vng *Mellette vale el menetel.* Ang. *A carying beyonde.*] Cic. 7. Verr. Monimentū sceleris audaciæq; suæ voluit esse in conspectu Italiæ, vestibulo Siciliæ, prætervectione omnium qui ultrò citroq; navigarent.

Prætĕrvĕrto, is, Anteverto: & per translationem pro priùs dicō ponitur. Cic. 1. de Divinat. Neq; habet aliquid quod huic sermoni prætervertendum putes. Fortè Prævertendum.

Prætĕrvŏlo, as, are, Volando prætereo. [παρεπίπτομαι. Gall. *Voler & passer soudainement sans s'arrester.* Ital. *Trapassare volando.* Germ Fürüberfliegen. Hisp. *Trapassar volando.* Pol. *Mimo lecżę.* Vng. *Mellette el repvēlōk* Ang. *To passe by by flight.*] Cic. in Arat. Hic jam se totum cæcas equus abdit in umbras, Quem rutila fulgens pluma prætervolat ales. ¶ Per translationem accipitur pro velociter præterire. Sil. lib. 10: Stridentem gelidis vibravit viribus hastam, Quæ medias velox raptim prætervolat auras. Cic. 3. de Orat. Sententiæq; sæpè acutæ non acutorum hominum sensus prætervolant: hoc est celeriter, & antequam intelligantur, præterfugiunt.

Prætĕxo, is, texui, textum, act. t. Ante vel circū vestem, aliúdve quippiam attexo. [ארג *arágh.* περιυφαίνω. Gall. *Border, couurir le bord, tistre deuant.* Ital. *Tessere appresso.* Ger. Vor an wāben/besetzen. Hisp. *Texer antes ò cerca.* Pol. *Kol'o kraiow okl'adam lamure.* Vng. *Melleie zōuōm.* Ang. *To weaue before or to border.*] Hinc Toga prætexta dicta est, quòd purpura ei prætexeretur. ¶ Accipitur pro prætendere, sive velare, causamq; aliquam non veram afferre. [προφασίζομαι, προίσχομαι, προίσομαι. Gall *Bailler couleur & couuerture.* Ital. *Colorare, far vna coperta, trouar fouste.* Germ. Furwenden. Hisp. *Dár color, hallar excusa.* Pol *Zmuliona przyczyne daie.* Vng. *Fedeszegetem, szinwel ele vetem.* Ang. *To cloke or excuse.*] Virgil. 4 Aeneid. Conjugium voçat, hoc prætexit nomine culpam. Cic. in Pisonem: Nemo potest exercitum apertè petere, ut non prętexat cupiditatem triumphi. ¶ Nonnunquā accipitur pro præordiri, sive præordinare, tenuiaq; quædam rei alicujus fundamenta jacere. Cic. 3. de Orat. Sic omnia quæ fiunt, quæq; aguntur acerrimè, levioribus principiis natura prætexuit. ¶ Prætexere litora velis, est ea velis quodammodo operire, & abscondere. Ovidius in arte: Quid referam Bajas, prætextaq; littora velis? In eadem propemodum significatione usus est hoc verbo etiam Ausonius: Tu (*inquit*) Auguste venerabilis, distrīctus maximo bello, assultantibus tot millibus Barbarorum, quibus Danubii ora prærexitur.

Prætĕxtum, ti, n. g. vel prætextus, us, m. q. Falsa causa, simulatio. [πρόφασις. Gall. *Couleur, ou vn excuse* Ital *Pretesto, colore, ombraggamento, coperta* Ger Ein furwendung/furwort. Hisp. *So color, cobertura.* Pol. *Zmusliona przyczyna.* Vng. *Fogas szin.* Ang. *A pretence, cloke or colour.*] Sueton. de Cæs. Et prætextum quidem illi civilium armorum hoc fuit: causas autem alias fuisse opinantur. Sueton. in Tiberio: Omnium inimicitiæ hoc prætextu ad nos deferentur.

Prætĕxtŭs, a, um, adjectivè: ut Prætexta toga, prætextæ actiones: vel substantivè, hæc prætexta, hujus prætextæ. Prætextæ fabulæ, seu comœdiæ, in quibus reges Romani, vel Duces inducebántur, personarū dignitate penè tragœdiis similes. Horatius in Arte: Vel qui prætextas, vel qui docuêre togatas. Dictæ prætextæ, quòd principum, magistratuúmve personæ in iis inducerentur quæ prætextis uti solent. ¶ Prætexta toga, genus vestimēti oblongum ac talare, quod supra tunicas honoratissimi quiq; sumebant: ita dicta quòd ei purpura prætexebatur. ἀπὸ τοῦ φύω. Hoc una cum bulla ingenii pueri utebantur usq; ad 17. annū. Vnde prętextati dicebantur qui nondum decem & septem annos præterierant, à prætexta quam induebant, qua depositā, accipiebāt togam virilem, quum ad annum decimum septimū pervenissent, tanquam non puerīliter, sed viriliter vita essent peragēda. Nam pueri existimabantur, qui minores essent annis septemdecim. Hinc Vlpianus ait: Puertiam duntaxat annis septemdecim finiri: & qui eos non in totū complevit, prohiberi postulare. Cicero de Amicit. Ego autem à patre ita eram deductus ad Scævolam, sumpta virili toga, ut quoad possem & liceret, à senis latere nunquā discederem. Senec. lib. 1. Epist. Tenes utiq; memoria quantum senseris gaudium, quum prætexta posita, sumpsisti virilem togā. Ideo autē ingenuis pueris attributam existimant togam prætextam, ut ex purpuræ rubore, ingenui pudoris admonerentur. Lege Macrob. lib. 1. Satur. Ab hoc vestimenti genere olim Papyrius cognominatus est Prætextatus, ob tacendi loquendiq; in prætextata ætate prudentiam. Id postea cognomen in omnem ejus familiam translatū fuit. ¶ Erat & Prætexta vestis insignis genus magistratuum & regum Hac Tullus Hostilius primus usus est (ut inquit Plinius) qui debellatis Hetruscis, sellam curulem lictores, & togam pictam atq; prætextam (quę insignia magistratuum Hetruscorū erant) Romam transtulit. Sed postea Tarquinius Demarati filius, quum de Sabinis egisset triumphum, quoniam in eo bello filius ejus annos quatuordecim natus, hostem manu percusserat, & pro concione illum laudavit; & prætexta ac bulla aurea donavit, insignens puerum supra annorum sortem præmiis virilitatis & honoris. Prætextæ igitur ac bullæ gestandæ mos à Prisci Tarquinii filio deductus est. Sunt tamen qui tradunt Priscum regem, quum statum civitatis ordinaret, instituisse ut Patritiorū filii bulla aurea uterentur: & togam quæ purpura prætexitur, iis tantùm quorum patres curulem magistratū gessissent, cæteris prętextam tantùm indulsisse, usq; ad eos quorum parentes stipēdia justa meruissent. Fuit & in usu prætexta bulla, qua nulli alii licebat uti, nec ei qui funus faciebat

Prætĕxtā quatuor hominum genera utebantur: pueri, adusque tirocinii diem: hoc est, ad annum ætatis XVII. magistratus omnes urbani, quod utrunq; nemo, ut opinor, paulò humanior ignorat: præterea quod observatū non ita vulgo credimus, magistri collegiorum, dum ludos compitalitios faciebant, & senatores omnes, cùm deorū festos celebrabant dies: de magistris collegiorum docuit me locus in oratione in Pisonem, quo in loco sunt hæc: Qu Metellus designatus consul, cùm quidam tribunus pleb. suo auxilio magistros ludorū ludos facere jussisset, privatus fieri vetuit: tum cùm in calendas

Ian. compitalitiorum dies incidissent, Sex. Clodium, qui nunquam antea prætextatus fuisset, ludos facere, & prætextatum volitare passus est, quibus verbis Pædianus hęc subjungit: Solebant magistri collegiorum ludos facere, faciebant compitalitios prætextati. Erat autem satis turpe mendum in iis verbis, Magistros ludorum ludos facere: nam est in omnibus, qui ad hãc diem impressi leguntur, libris, Magnos ludos facere. cùm loquatur Cicero non de magnis ludis, sed de compitalitiis, ut omittam duo argumenta, unum, quòd illud, Facere jussisset? aliquid omnino desiderabat, quem enim tribunus ille ludos facere jussisset alterum, quòd Pædianus ita loquitur, ut significet magistrorum in oratione fieri mentionem: quàm facilè autem ex, magistros, fieri potuerit, magnos, literarum declarat similitudo, præsertim si, magistros, paucioribus literis, apice superimposito, scribatur. De senatoribus autem ex iis verbis, quæ sunt orationc 11. in Antonium, conjeci: Nescis, heri quartum in circo diem ludos Romanorum fuisse? te autem ipsum ad populum tulisse, ut quintus præterea dies Cæsari tribueretur? cur non sumus prætextati? cur honorem Cæsaris, tua lege datum, deseri patimur? Ex commentario Paul. Manutii in oratione pro Sextio.

Prætĕxtātŭs, a, um, adjectivum, Prætextatum sermonem (inquit Festus) veteres appellarunt ab eo quòd prætextatis nefas sit obscœno verbo uti. Vel (ut quidam ajunt) quòd nubentibus depositis prætextis à multitudine puerorum obscœna acclamarentur. Ideoq; prætextatum sermonem appellabant, qui nihil obscœnitatis haberet. Hæc ille. Contra hanc tamen Festi opinionem Suetonius, Gellius, & Macrobius Prætextatũ sermonem (αὐστηρολόγον λόγον) acceperunt pro eo qui apertè obscœnam rem significat. Suetonius in Vespasiano: Erat enim dicacitatis plurimæ, & sic scurrilis, ac sordidæ, ut ne prætextatis quidem verbis abstineret. Sic Macrobius lib 1. Satur. Hæc nobis sit literata lætitia, & docta cavillatio, vice planipedis & subulonis, impudica, & prętextata verba jacientis. Sic prætextati mores, dicuntur lascivi, & obscœni. αὐστηρολόγοι. Iuven. Satyr. 2: Sic prætextatos referunt Artaxatà mores. Prætextati anni à Plinio dicuntur lib. 33, pro annis pueritiæ: & prætextata ætas, à Gellio libro 1. Prætextatæ puellæ dicebantur ingenuæ, & innuptæ, à prætextis quas nubentes deponebant.

Prætĭmĕo, prætimes, penult. corr. Valde timeo. [חרד *charádh.* ὑπερφοβέομαι. Gall. *Craindre fort.* Ital. *Temere molto.* Ger. Gar vbel fürchten. Hisp. *Temer mucho.* Pol. *Barzo sie boie.* Vng. *Igen felek.* Ang. *To feare greatlie.*] Plautus Amph. Mirari non est æquum, si sibi prætimet.

Prætĭngo, tingis, tinxi, tinctum, ex præ & tingo. [προβάπτω, προφυρμόττω. Gall. *Teindre auant.* Ital. *Tingere auanti.* Ger. Vorhin getunckt Hisp. *Tennir adelante.* Pol. *Wprzodomaczywam.* Vn. *Elől meg festem.* Ang. *To dippe before.*] Ovid. Semina mollit humus valido prætincta veneno.

Prætŏr, oris, m. t. Athenis omnis magistratus appellabatur, à præeundo quasi præitor, quod populo præiret. [דיין *schallit* משה *moschél* טקיד *pakídh.* ἄρχων, πρυτάνις. Gall. *Preteur magistrat.* Ital. *Pretore, podestà.* Ger. Ein Schuldtheiß/ein Statvogt / ein jeder Oberer dem man muß gehorsamen/als ein Veldherr vnd Oberister vber ein Kriegsheer. Bel. Een Scoutet. Hisp. *Alcade tuex.* Pol *Magistrat na vrzędzie postanowioni.* Vng. *Feiedelem, biro, tizt viselő* An. *The mayor or chiefe officier in a citie.*] Vnde imperatores, Prætores quandoq; vocantur. Autor ad Heren. Epaminondas Thebanorum Imperator, ei qui sibi ex lege successerat Prætor, exercitum non tradidit. Vbi Victorinus: Notare debemus, omnes magistratus. Prætores appellatos. Sed patres quo tempore L. Sextius primus ex plebe Consul creatus est. Furium Camillum primum Prætorem urbanum, qui jus in urbe diceret, creaverunt: mox unico Prætore non sufficiente, quòd multi peregrini in civitatem venirent, alius creatus est peregrinus, eò quòd plerunq; inter peregrinos jus dicebat. Capta deinde Sardinia, aliisq; provinciis, totidem Prætores quot provinciæ in ditionem venerant, creati sunt: partim qui urbanis rebus, partim qui provincialibus præessent. Dictus prætor (ut Livius inquit) quòd præsit: ut Varro à præeundo, quasi præitor quòd præiret jure & exercitu. Idem Livius lib. 5. scribit primum Prętorem ex patribus, qui jus in urbe diceret, creatum fuisse, penes quem magistratum, omnis publici privatiq; juris erat potestas, ut & novum jus condere, & vetera abrogare facultas esset. Idq; ob magistratus honorem, Ius honorarium appellatum est, quũ tamen regia illi essent insignia, ut apparatu Consulibus penè par videretur. Creatus, quum Consules avocarentur bellis finitimis, nec esset qui in civitate jus diceret. Ejus dignitas Prætura dicitur.

Prætŏr de capitalibus criminibus quærebat, non omnibus tamen, sed tantùm de majestate, de vi, de repetundis, de crimine inter sicarios, de ambitu, de veneficio: de incestu verò, & perduellione populus: Prætores autem, quæ cujusq; futura esset quæstio, antè sortiebantur: ut deinde singulis de criminibus singuli, prout sors tulisset, cum consilio quærerent, etsi de crimine inter sicarios, cùm in judicium quandoq; ita multi vocarentur, ut prętor unus minimè sufficeret, non unus, sed duo prætores cognoscebant: quod in oratione pro Cluentio animadvertimus, idemq; eandem ob causam in aliis criminibus interdum esse factum licet existimare: nonnunquam etiam, diem dicente aliquo tribuno pleb. qui cogendi ad judicium populi jus haberet, non prætor, sed populus ipse de majestate quęstionem exercebat. itaq; Cn. Domitius tribunus plebis, qui cum C. Cassio postea consul fuit, accusavit M. Silanum, quòd injussu populi bellum cum Cimbris cõsul gessisset, cùm in eo bello graves ob eam causam calamitates acceptas esse diceret, qua de re suffragium tribus tulerunt. Quod autem dixi, prætores de criminibus quæsisse, unum excipio prætorem urban. qui nullo de crimine publico quæreba: itaq; nec quæsitor dicebatur: tantùm civilibus controversiis ad eum delatis, jus dicebat: hoc est, judices & judicii formulam, quam sequerentur, dabat: nec enim prætor ipse judicare solitus erat, sed, cùm judices ab ipso dati de controversia cognovissent ac judicassent, exequebatur: ideo in omnibus fermè edictis prætorum legitur, Iudicium dabo: in quo posteriores lapsi sunt. Est igitur aliud, jus dicere, aliud judicare: cõtra quàm qui veterum Iurisconsultorum libros ignorãt, opinantur: &, quemadmodum civilibus in rebus prætor non cognoscit, neq; judicat, sed jus dicit: sic, qui ab ipso judices dati sunt, non jus dicunt, sed cognoscũt, ac judicãt: hinc recuperatores, hinc centum viri, hinc arbitri, quos prætor dabat ut judicarent: atque hoc & Cicero sensit in epist. ad Quint. Frat. Prætor, *inquit*, solet judicare, deberi. Quædam tamen erant, in quibus nõ modò nõ judicabat, verùm nec jus dicebat prætor urb. sed omissa jurisdictione, imperio prętorio exequebatur, ut cùm bonorum possessionem secundum tabulas, aut contra tabulas dabat: item, cùm restituebat in integrum, & hujus generis nonnulla. Portò; cujus prætoris erat jurisdictio, ejus nõ erat quæstio publica: neq;, cujus quęstio publica, ejus jurisdictio: unus tamen de toto prætorum collegio, qui erant omnes octo, & juris dicendi, & quærendi potestatem habebat is qui prætor inter peregrinos vocabatur: nam & jus inter peregrinos ab eo dictum, satis constat: & quęsitum, sociorũ: hoc est, peregrinorum, causa de repetundis, Pædianus demonstrat in orationis commentario adversus competitores. Hæc de jurisdictione prætorum: nũc de origine primùm: deinde de numero eorum subjungemus, etsi videri posset ὕστερον πρότερον: sed hic doctrinam quærimus: de ordine non ita laboramus. Scriptum est igitur in Digestis Iustiniani libro primo, sic, ex Pomponio de origine juris: Cùm consules avocarentur bellis finitimis, neq; esse qui in civitate jus reddere posset, factum est ut prætor crearetur, qui urbanus appellatus est, quòd in urbe jus redderet: post aliquot deinde annos, non sufficiente eo prætore, quòd multa turba etiam peregrinorum in civitatem veniret, creatus est & alter prętor, qui peregrinus appellatus est, ab eo quòd plerunq; inter peregrinos jus dicebat, capta deinde Sardinia, mox Sicilia, item Hispania, deinde Narbonensi provincia; totidem prætores, quot provinciæ in ditionem venerant: creati sunt, partim qui urbanis rebus, partim qui provincialibus præessent: deinde Cornelius Sylla quęstiones publicas constituit, veluti de falso, de patricidio, de sicariis, & prætores quatuor adjecit: deinde C. Iulius Cæsar duos prætores, & duos ædiles, qui frumento præessent, & à Cerere Cereales, constituit: itaq; duodecim prætores, sex ædiles sunt creati: divus deinde Augustus sedecim prætores constituit: pòst divus Claudius duos adjecit, qui de fideicommissis jus dicerent: ex quibus unum divus Titus detraxit: & adjecit unũ divus Nerva: qui inter fiscum & privatos jus dicerent: ita decem & octo prætores in civitate jus dicunt. Sic in Digestis Pomponius: nos autem, quod sentimus de numero prætorũ, quod quidem legendis veterum libris observare licuerit, exponemus: de numero, inquam, eorum prætorum, qui fuerunt extremis Reip. temporibus: nam eversa Rep. tota ratio magistratuum arbitrio Imperatorum perturbata fuit; Octo igitur prætores nunquam plures, ut nos opinamur, stante Rep. fuerunt: argumenta, quibus adducor, ut ita esse credam, hęc sunt: Prætores, gesto magistratu, exibant in provincias: hoc in dubium vocari non potest, plena exemplorum omnia: videtur igitur esse rationi consentaneum ut earum provinciarum numerus cum prætorum numero congruerit: has porrò in S. C. quod M. Cœlius ad Ciceronem misit, octo video nominari: Itemq;, *inquit*, senatui placere, in Ciliciam provinciã, inq; octo reliquas provincias, quas prætorii cum prætore obtinerent: & quæ sequuntur. & in oratione pro Milone: Erat, *inquit*, id temporis consul P. Lentulus, septem prætores, octo tribuni pleb. defensores mei. Septem nominat, uno Appio de omnibus excepto: quòd apertè indicat in oratione in Pisonem. his verbis: De me cùm omnes magistratus promulgassent, prætereunum

unum prætorem, à quo non fuit postulandum, fratrem inimici mei: præterq; duos de lapide emptos tribunos pleb. legem comitiis centuriatis tulit P. Lentulus consul de collegæ Qu. Metelli sententia: & pro Sextio sic: Collegas Milo adjutores habebat, consulit alterius summum studium, alterius animus penè placatus: de prætoribus unus alienus. quod si quis putet, unum quidem Appium ex universo prætorum collegio à collegis in Cicerone revocando dissensisse, collegas tamen ipsos nō planè septem fuisse, locumq; jam à nobis ex oratione pro Milone recitatum, fortasse mendo non vacare, quod in notis numerorum faci è solet evenire: hinc opinor, hanc suspicionem eripiam, ipsius Ciceronis testimonio: nam in oratione post reditum in senatu, ubi commemorat eos magistratus, quorum ope redierat ab exilio, nomina ponit octo tribunorum pleb. & septem prætorum, eorum scilicet omniū, quos in ea pro Milone significaverat. Scriptum est etiam apud Dionem lib. XLII. de prætoribus à C. Cæsare, post Cn. Pompeiū in Pharsalia devictum, decem creatis, ut gratiam bene de se meritis referret. ἵνα δή, inquit, πλείους, αὐτῶν ἀμείψηται, στρατηγὸς τὸ δεκατὸν ἐς τὸ ἐπιὸν ἔτος ἀπέδειξε καὶ ἱερεὺς ὑπὲρ τὸ νενομισμένον. quòd si plures ut remunerari posset, decem Prætores, & plures, quàm antea fuerant, sacerdotes creavit: nimirum constat, prætores non antea decem fuisse. Nàm quòd in Pomponio de origine juris legitur, Cornelius Sylla quæstiones publicas constituit, veluti de falso, de patricidio, de sicariis, de injuriis, & prætores quatuor adjecit: deinde C. Julius Cæsar duos prætores, & duos ædiles, qui frumento præessent, à Cerere Cereales constituit, id me minimè conturbat: non enim dixit, adjecit quatuor prætores ad numerum veterum prætorum, sed adjecit quatuor de iis, qui prætores erant, ad publicas quæstiones, ut quatuor ab ipso quæstionibus institutis quatuor item prætores præessent: quos autem duos ait prætores à C. Cæsare adjunctos, eos, opinor, intelligit, de quibus meminit Dio, qui denarium numerū absolverunt. Patet igitur de Prætoribus octo usq; ad tertium C. Cæsaris consulatū: quid enim dubias conjecturas colligere opus est, in ea re, quæ satis manifestè probatur, & ex eo S. C. cujus verba recitavimus, & ex quatuor Ciceronis orationibus, & ex Dionis historia? Sed arguit nescio quis, ut decem prætores ostendat, hoc modo: Prætores publicis quæstionibus præerant, urbicæ quæstiones erant septem, inter sicarios, de repetundis, peculatus, de ambitu, de majestate, de vi, de falso, quę crimē veneficii, & alia quędam complectebatur: ergo, quū septem essent quæstiones, & quæstioni inter sicarios duo prætores præessent, quod patet ex oratione pro Cluentio, reliquis aūt singuli prætores: fuisse prætores octo, qui quæstionibus præessent, & duos præterea, quorum alter inter cives, alter inter peregrinos jus diceret, necessarium videtur: dixi jam, nō esse agendum conjecturis, aut argumentis, ubi veterum testimonia perspicua sunt, nec verò illa, quæ jam attuli, obscura videri possunt. Quòd verò ad numerum quæstionū attinet, diversa ratio est: nam si numerum prætorum ad numerum quæstionum accommodabimus, nō modò plures quàm octo, sed plures etiam quàm decem creari prætores necesse erit: est enim quæstio de falso, est de parricidio, inter sicarios, de injuriis, de veneficio, de vi, de ambitu, de majestate, de repetundis, de peculatu, de incestu, aliæ: ego autem ad argumentū illud, ne quis eo in aliquam dubitationem vocetur, ita respondeo: primùm, præesse potuisse unum prætorem quæstionibus pluribus, sicuti non unus prætor, sed duo quæstioni inter sicarios quandoq; præfuerunt: possunt exempli gratia, sex prætores ita distineri crebritate judiciorū, ut novis exorientibus quæstionibus vacare non liceat: potest eo tempore septimus prætor (reliquus erat unus urbanus, qui non quærebat, sed jus dicebat) in ea quæstione minimè occupatus esse, quæ sorte illi contigerat. hic, non dubito quin ad eas quęstiones exercendas decreto senatus traduceretur, quibus vacare sex reliquos prætores non potuisse jam dixi: non enim committendum, ut impunita crimina deserantur, nec sit locus quò nocentes rei adducantur. Age verò, concedatur quæstiones ab uno prætore plures exerceri nō licuisse, sequitúrne necessariò, ut ideo plures, quàm octo, fuerint? non sanè, mihi quidem ut videtur: nisi si mihi illud antè rationibus probetur, quæstiones non potuisse ab aliis, quām à prætoribus, exerceri: quòd si quis aggrediatur probare, fortasse hærebit: At nostra ratio quomodo procedit, optimè videlicet: nititur enim testimonio veterum: à quo ego, quantum in me est, do operam ut ne discedam: quid igitur veteres testantur? præfuisse & publicis quæstionibus, & capitalibus, qui prætores non essent: qui judices quæstionis dicebantur: nam quæstionem de veneficio, quam exercuit prætor Q. Voconius Naso, apud quem Cicero Cluētii causam egit, exercuerat antè C. Iunius, non ut prætor, sed ut judex qūæstionis, qui & quæsitor vocabatur: patet ex oratione pro Cluentio: patet etiam ex Asconii commentariis: judicum autem quæstionis duo fuisse genera, alios prætores ut Q. Voconium Nasonem in causa Cluentii, alios non prætores, ut C. Iunium in causa Oppianici, multis verbis demonstratū est à nobis in libro De legibus. Atq; hac ratione tueor locum illum in oratione pro Cluentio, in quo sex prætores cùm nominasset Cicero, Q. Voconium Nasonē, M. Pletorium, C. Flaminium, seipsum, C. Aquilium, subjunxit: Quid reliquæ quæstiones? quibus ex verbis reliquos prætores intelligi, falsò conjecit is, quem suprà significatione tantùm, ne cui videamur voluisse detrahere, appellavimus: vel enim, ut dixi, de iisdem prętoribus ibi nominatis, qui reliquas illas quæstiones exercere possent, licet intelligere, vel, quod jam probavi, de illis quæstionum judicibus, qui cùm prætores non essent, quæstionibus tamen non modo publicis, verùm etiam capitalibus (nec enim publicæ capitales omnes erant) interdum præerāt. Reliqui duo prætores. Ciceronis collegæ, P. Cassius & C. Antonius fuere, Cassius de majestate quæsivit: Antonium cùm reliqui septem, quos nominavimus, omnes quæsierint, prætorem urbanum fuisse, jusq; dixisse, necesse prorsus est. Hìc teneris, inquit, octo prætores nominasti, & peregrinum omisisti: quem adjungi necesse est: &, si adjungitur, plures erunt, quàm octo. Explico me Pædiani ope: cujus elegantem, plenumq; antiquitatis, ac verè aureū libellum nō me pœnitebit unquam legendo contrivisse: is igitur in commentario orationis adversùs Antonium, & Catilinam, prætorem eùm, qui de repetundis quæreret, eundem jus inter peregrinos dixisse demōstrat: quod nec à ratione videtur discrepare: non enim civium, sed sociorum: hoc est, peregrinorum causa, judicia repetundarum sunt instituta: jure igitur idem prætor & jus dicebat inter peregrinos, & iis petentibus de repetundis quærebat: quod cùm ita sit, jus inter peregrinos prętorem Ciceronem dixisse, qui de repetundis quæsivit, pro certo putandum est: verùm Pædiani verba, ut ejus testimonio res pateat, subscribamus. Antonius, inquit, multos in Achaia spoliaverat, nactus de exercitu Syllano equitum turmas: deinde Græci, quos spoliaverat, eduxerūt Antonium in jus ad M. Lucullum prætorē, qui jus inter peregrinos dicebat. & cùm Lucullus id, quod Græci postulabant, decrevisset, appellavit tribunos Antonius, juravitq; se ideo appellare, quòd æquo jure uti non posset: quem locum & Plutarchus attigit in vita Cæsaris, sed ita mendosè, ut mirer eum in rebus Romanis tam turpiter esse lapsum. Primùm P. Antonium nominat, qui Caius fuit: deinde Macedoniæ prætorem appellat M. Lucullum, qui prætor Romæ fuit tertiò, de corruptis judiciis accusatum ait Antonium, qui accusatus est de repetundis: postremò tradit eum ideo tribunos pleb. appellasse, quòd sibi non licere cum Græcis diceret æquo jure in Græcia contendere: cùm appellare in provincia ad tribunos pleb. qui Romæ erant, nemo soleret: quæstum potiùs ad senatum socii veniebant, nec de corruptis judiciis, sed de pecuniis ereptis, aut de nece injusta, aut hujusmodi flagitiis: de quibus aut ad prætorem, aut etiā ad populum quandoq, agebat accusator. quare Plutarchum hoc in loco non puto posse ab inscientiæ culpa vindicari Hęc paulò fusiùs tractavimus, non ambitione adducti, sed studio veritatis, ne confirmaretur opinio illa de decem prætoribus ante bellum civile Cæsaris & Pompeii. Ex P. Manutii cōmentariis in Epist. ad Quint. Frat.

Prætōrĭus, a, um, Quod est prætoris, seu quod ad prætorē pertinet: [ὁ πραιτωριανός, ὁ τῆς στρατηγίδος. Gall. *Du preteur* Ital. *Cio che s' appartiene al pretore* Ger. Das zu einem Schuldtheissen/Vogt oder Beldherren gehört. Hisp. *Lo que pertenesce al pretor* Pol. Vng. Fejedelemhez, tiztheli emberhez valo. Ang. *Belonging to the mayor or cheif officer in a citie.*] Ut Prætorii jus, Prætoria cohors, quæ à Prætore: hoc est, imperatore non discedebat. Scipio enim Africanus primus fortissimum quenq; delegit, qui a se in bello non discederet, & certo munere militiæ vacaret, & sesquiplex stipendium acciperet. Prætoria verò porta dicitur, qua exercitus in prælium educitur: qui initio Prætores erant qui nunc *Imperatores*, qui bella administrabant. ¶ Prætorium genus, ex quo majorum quisquam Præturam gessit. ad Consulatum tamen non pervēnit. Cicero pro Planc. to: Cedat Consulari generi prætorium, nec contendat cum Prætorio Equester locus. ¶ Prætorius vir, qui Præturam gessit, sicut Consularis, qui Consulatum. Cælius Ciceroni: Provinciæ, quas Prætorii pro Prætore obtinerent. Cicero Attico: Consulares atq; Prætorii viri.

Prætōrĭum, rii, n. s. Domus in qua Prætor habitat, sive dux, [πραιτώριον, στρατηγεῖον, πραιτώριος. Gall. *Le logis du preteur pretoire* Ital. *Palazzo da regime, il palazzo del principe.* Ger. Eines Schuldtheissen/Vogts oder Beldherrens behausung. Hisp. *La casa real o consular.* Pol. *Dom przełożonego magistratu, ratuż* Vng. *Vitezi haz, fejedelem haza.* Ang. *The house wherein the mayor dwelleth.*] Quia (ut dictum est) omnis magistratus cui parēret exercitus, Prætor dictus est. Liv. lib. 3: Quercus ingens arbor Prætorio nomine habebat, cujus umbra opaca sedes erat. Hoc alio nomine à Quintiliano dictur Au-

tur Augustale. ¶ Prætorium est pars villæ, quam Dominus si quando ruri sit, ipse solet inhabitare. Villæ enim tres partes erant, autore Columella: prætorium sine villa urbana: villa rustica in qua erat colonus: villa fructuaria, in qua condebantur fructus. De prætorio loquitur Suetonius de Calig. In extructionibus Prætoriorum atq; villarum omni posthabita ratione nihil tàm efficere concupiscebat, quàm quod effici posse negaretur. Pallad. lib. 1: Ipsius etiam Prætorii situs sit loco aliquatenus erectiore, & sicciore propter injuriam Fundamentorum, & ut læto fruatur aspectu. ¶ Figuratè item prætorium accipitur pro ipso concilio à Prætore in tentorium suum domúmve convocato: unde Dimittere prætorium legimus, sicut Dimittere Senatum. Liv. Fulvius ne idipsum impedimento incœpto foret, dimittens Prætorium, Tribunis militum, ac præfectis sociorum imperavit, &c.

Prætōrĭānī, m. s. Dicebantur cohortis prætoriæ milites, à Prætore; hoc est, Imperatore corporis sui custodiæ causa delecti. Cic. pro Cælio: Nemini unquam præsenti Prætoriani majores honores habuerunt, quàm M. Cælio. Plin. lib. 6. cap. 29: Nuper renunciavêre principi Neroni, missi ab eo prætoriani milites, cum Tribuno ad explorãdum, inter reliqua bella Aethropicum cogitanti.

Prætōrĭŭs, a, um, aliud adjectivum, Prætorius. Martial. lib. 8: De prætoritia folium mihi Paule corona Mittis, hoc phialæ nomen habere jubes.

Prætūra, æ, f. p. Prætoris dignitas, [שׁלטון *schilton* פקדה *pekadáh* ἀρχή, ἡγεμονία, ἡγεμονίη, ἡγεμονίς, ἡγεμονίη, ἡγεμονίη, ἡγεμονίη

Prævĕnĭo, act. q. Ante venio, anticipo. [קדם *kidám.* προφθάνω. Gall. *Venir deuant, preuenir.* Ital. *Preuenire, anticipare.* Ger. Zuuorkommen. Hisp. *Venir antes.* Pol. Vprzedzam. Vng. *Elől vexem.* Ang. *To come before or preuent.*] Livius lib. 24: Cæterùm prævenerat non fama solùm qua nihil in talibus rebus est celerius: sed nuntius etiam ex regiis servis. ¶ Prævenies interposita dictione. Virgil. 8. Eccloga: Nascere, præq; diem venies age Lucifer almum

Prævĕntŭs, [קדמ *mékuddám.* προφθάς. Gall. *Preuenu.* Ital. *Preuenuto.* Ger. Zuuorkommen. Hisp. *Venido antes.* Pol. Vprzedzenie. Vng. *Elől veteret.* Ang. *Preuented.*] Tacitus lib. 17: Atque in eo ipso sacramento vexillis inferioris Germaniæ prævenitus erat.

Prævĕrbĭum, Adverbium, apud Cornel. Frontonem libro de nominum verborumq; differentiis.

Prævĕrto, is, ĕre, & prævertor, eris, d. t. Prætereo, præcedo, anteverto. [προέρχομαι, φθάνω. Gall. *Aller deuant & gaigner, surmonter & occuper le premier.* Ital. *Trapassare, preporre, preoccupar.* Ger. Zuuorkommen / zuuorlauffen / zuuorucken lassen. Bel. Voorwenden / te boven gaen voorkommen. Hisp. *Yr delante ò anticipar.* Pol. Na iad pośtawiam, wyprzedzam. Vng. *Meg haladom.* Ang. *To go before and preuent.*] Virg. 1. Aeneid. - volucremq; fuga prævertitur Hebrum. Cic. pro Sylla: Nemo me unquam tenuissima suspicione perstrinxit, quĕ non præverterim. ¶ Interdum accipitur pro præfero, præpono. Cic. 2. de Divin. Ita tamen, si vacas animo neq; habes aliquid quod huic sermoni prævertendum putes. Gell. lib. 4. cap. 3: Iurisjurandi religionem animo atq; amori prætulisse. Plaut. in Amph. Illuc redeundum est mihi, ne me uxorem prævertisse dicant præ Republica. Hoc est, ne dicant me uxorem prætulisse Reipublicæ. ¶ Item pro revŏco. Plaut. Amph. Flebilis prævertitur metus: accurro ut sciam quid velit. ¶ Prĕversum fulgur (inquit Festus) quod ignoratur noctu, an interdiu sit factum. ¶ Prævertere seriò quod dictum est per jocum, est existimare dictum esse seriò quod joco dictum est. Plaut. in Amph. - si quid dictum est per jocum, Non æquum est id te seriò prævortier. Adrianus Cardinalis: Prævertere, & Præverti, non id significant quod præcedere: sed id quod præponere, prævenire: sed non suo, imò potiùs præpostero, ac perverso ordine. Id est, ut quod erat in animo ut postea fieret, fiat antea: & contrà, quod antè erat faciendum, postea fiat. Sed id quoq; præcipuè notandum est, dativum post se plerunq; trahere, ac deponens idem verbum etiam fieri. Livius 2. ab Vrbe: Nec posse, quum hostes propè ad portas essent, bello prævertisse quicquam Ibidem: Aegrè impetratum à Tribunis, ut bellum præverti sinerent. Idem: Si Punicum Romano prævertisset bellum. Cæsar 7. belli Gall. Cæsar huic rei prævertendum existimavit id est, occurrendum.

Prævĕto, as, [προκατακρούω. Gall. *Defendre auant.* Ital. *Vietar prima.* Ger. Vorher verbieten. Hisp. *Defender antes.* Pol. Wprzod zakazuie. Vng. *Elób meg tiltom.* Ang. *To forbid before.*] Silius.

Prævĭdĕo, prævides, penult. corr. act. f. Ante video. [προοράω. Gall. *Preueoir, veoir par deuant.* Ital. *Preuedere, antiueder.* Germ. Zuuorsehen / fürsich sehen. Bel. Voorsien. Hisp. *Ver antes.* Pol. Przejrzeć. Vng. *Eleb meg latem.* Ang. *To foresee.*] Plinius: Id nos futurum prævideramus. Cicero 1. de Divin. Tum meminit præteritorum, præsentia cernit, futura prævidet. Virgil. 5. Aeneid. -ille ictum venientem à vertice velox Prævidit. ¶ Hinc Prævidentia. πρόνοια, quæ duplex est. Aut enim animo, aut oculis prævidemus.

Prævīsŭs, a, um, participium. [ὁ προορατός. Gall. *Preueu.* Ital. *Preueduto* Germ. Vorgesehen. Hisp. *Visto antes.* Pol. Przejrzany. Vng. *Elób meg latatot.* Ang. *Foreseen.*] Cic. 5. Verr. Res mihi tota prævisa atq; præcauta est. Idem de Divinat. 1.

Prævĭtĭo, as, act. p. Antè vitio, vel corrumpo. [προδιαφθείρω, προδιαμαίρω. Gall. *Gaster au parauant.* Ital. *Vitiare prima, ò corrompere.* Ger. Vorhin geschenden oder verwüsten. Hisp. *Corromper antes.* Pol. Wprzod każe. Vng. *Eleb meg vextem.* Ang. *To deflore before.*] Ovid. 14. Metam. de Circe loquens: Hunc dea prævitiat, portentificisq; venenis Inquinat.

Prævīnci̇o, is, ire, act. q. Præligo, ligo. Gell. li. 15. cap. 10: Cum eodem laqueo quo essent prævinctæ efferrentur. [προδέω.] Gall. *Lier au parauant.* Ital. *Ligare auanti.* Germ. Vorhin binden. Hisp. *Atar, atar antes.* Pol. Wprzod wiaże. Vng. *Eleb meg kötöm.* Ang. *To bind before.*]

Prævĭus, a, um, Qui præëundo viam monstrant. [ὁδηγός, ἡγεμονικός. Gall. *Qui va deuant.* Ital. *Che va auanti.* Ger. Das vorgeht. Hisp. *Cosa que va delante.* Pol. Wprzod idący. Vng. *Kalauz, vt mutato.* Ang. *That goeth before.*] Cic. in Arat. Alcyonem genuit claris demissus ab astris, Prævius Auroræ, Solis, Noctisq; satelles. Ovid. 11. Metamorph. Nunc præcedentem sequitur, nũc prævius arcet.

Præumbro, as, are, act. p. Tego, caligine offundo, & involvo, inquit Budæus. [חשׁך *hechshich.* προσκιάζω, ἐπισκοτέω. Gall. *Obscurcir en sè mettant au deuant, offuscquer.* Ital. *Coprire d'ombra.* Ger. Beschattigen / verdunckten eben wie etwas das einem vor dem liecht steht. Hisp. *Cubrir de sombra.* Pol. Zacmiewam. Vng. *Be arnyekozom.* Ang. *To shadow, and mak dark by going before.*] Tacitus: Fama, in quantum præumbrante Imperatoris fastigio datur, clarus. Hìc præumbrare dicitur Imperatoris fastigium: quia primorum magnitudine superius splendorĕ eorum obfuscat: quemadmodum præcelsæ arbores fulgore in se recepto alias obscurant inferiores.

Prævŏlo, as, penult. corr. Antè volo. [προπέτομαι. Gall. *Voler deuant.* Ital. *Volare inanzi.* Germ. Voran fliegen. Hisp. *Volar delante.* Pol. Przelatuie. Vng. *Elől repwelők.* Ang. *To flee before.*] Plaut. Milite: Novine mores me tuos meditatè decet, Curamque adhibere ut prævolet mihi quò tu velis. Cicer. 2. de Nat. deor. Basis autem trianguli quem efficiũt grues, ea tanquam à puppi ventis adjuvatur, eæq; in tergo prævolantium cŏlla & capita reponunt.

Præŭro, is, præussi, præustum, act. t. Antè uro: unde Præustus, a, um, particip. in cacumine adustus. [προφλέγω, προκαταυλέω. Gall. *Brusler par deuant, ou auparauant.* Ital. *Abbrugiare nella cima.* Ger. Vornen herbrennen. Hisp. *Quemar antes.* Pol. Wprzod palie. Vng. *Szenes, elől meg egett.* Ang. *To burne before.*] Livius 1. ab Vrbe: Bellum erat consensu fieri solitum, ut Fecialis hastã ferratam, aut sanguineam præustam ad fines eorum ferret. Virgil. 7. Aeneid. - non jam certamine agresti Stipitibus duris agitur, sudibúsve præustis.

Prăgmătĭci, πραγματικοί, Apud Græcos erant infimæ sortis homines, qui mercede conducti ministros se præbebant oratoribus in judiciis. Quanquam postea hoc nomen omnibus iis communicatum est qui forensia negotia tractarent. Dicti Pragmatici à Græco nomine πρᾶγμα, quod inter cætera causam sive litem significat. Pragmatici erant homines quidam, inquit Budæus, forensis professionis, qui causarum actores, interdum juris ignaros monebant, juris responsa, formulasq; actionum subministrantes, quasi admonitores postici, dicendorumq; suggestores, quum ad juris disceptationem ventum erat. Quint. lib. 12: Quid si fortè peritus ille juris non aderit? neq; ego sum nostri moris ignarus, oblitúsve eorum qui velut ad arculas sedent, & tela agentibus subministrant, neque item quoq; Græcos nescio factitasse, unde nomĕ iis pragmaticorum datum est.

Prăgmătĭcum, ci, substantivum, n. s. Cicer. ad Attic. lib. 14: Tu si quid pragmaticon habes, scribe: hoc est, quod in republica geritur, inquit Budæus. Quintil. lib. 3: Hermagoras prima in hoc loco posuit exempla ex quæstionibus meis, sive quod Græci πραγματικὰς vocant juris interpretes. Iuven. Satyr. 7: Inde cadunt partes in fora dera pragmaticorum: hoc est, à judicio discedunt, & litem arbitrio forensium advocatorum seu procuratorum dirimendam permittunt. Cicero lib. 1. de Orat. Itaque non (ut apud Græcos) infimi homines mercedula adducti ministros præbent in judiciis oratoribus, ii qui apud illos pragmatici vocantur: sic in nostra civitate, &c. Idem ad Attic. lib. 2: Sed quia, ut video, pragmatici homines omnibus historicis præceptis, versibus denique cavere jubent, & vetant credere.

Prăgmătĭcæ sanctiones dicuntur principum rescripta, non de privatorum negotiis, sed corporum, ordinum & collegiorũ causis de consilii sententia emissa: inde fortassis deducto verbo, quòd pragmaticis & peritis viris in consilium adhibitis interponuntur. Hotomanus. De his, tit. in Cod. de divers. rescript. & pragmat. sanctionibus.

Pramnĭum vinum, πράμνειος οἶνος, Generosi vini genus, quòd in Smyrnæorum agro nascebatur, juxta delubrum Martis deûm, etiam Homeri carmine celebratum. Autor Plinius lib. 14. cap. 4.

Prāmnĭon, πράμνιον, Indica gemma est nigerrimo colore, sed pellucida, admistum habens & carbunculi colorem. Plin. lib. 37. cap. 10.

Prāndĭum, dii, n. s. Cibus qui circa meridiem sumitur, quam veteres cœnam appellabant. [ארוחה *aruchâh.* ἄριστον Gall. *Le disner, repas qu'on prend deuant midy* Ital. *Il desinare.* Ger. Ein imbiß oder imbißmal Bel. Een noenmael. Hisp. *La comida temprana ò ayantar.* Pol. Obiad. Vng. *Ebed.* Ang. *A dinner.*] Festus: Cœna apud antiquos dicebatur quod nunc est *prandium*: vesperna autem quam nunc *cœnam* appellamus. Nonius: Quæ nũc prandia sunt, cœnas Sabini habebant, & pro cœnis vespernas appellabant. Plautus Pœnulo: Partem prandii pignus cepi, abii foras. Cicero in Verr. Quid ego istius prandia & cœnas commemorem? Idem ad Atticum libro 5: Antecesserat Statius, ut prandium nobis præberet. Idem pro Muræna: Ac spectacula sunt tributim data, & ad prandium vulgò vocati. Suetonius in Vitel. cap. 13: Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat, in tentacula, & prandia, cœnas, comessationesque. Finire prandia nigris moris. Horatius 1. Serm. Satyr. 4: - ille salubres Aestates ducet, nigris qui prandia moris Finiet.

niet. Dictum prandium (ut quidam volunt) à peredendo, quòd pauxillulum quiddam in prandiũ pararetur, quod facilè posset absumi. Alii prandiũ dictum volunt quasi parandiũ: quòd levia tantùm quædam & paratu facilia apponerentur. Nam prandium non fuisse præcipuum cibum antiquis apparet ex Celso, libro 7, quum de hyeme loquitur: Si prandet aliquis, *inquit*, utilius est exiguum aliquid, & ipsum siccum sine carne, sine potione sumere. Idem lib. 4: Famem facilius fert adolescens quàm puer: & uno cibo, quàm prandio quoque assuetus. Idem lib. 7: Aestate verò & potione, & cibo corpus sæpiùs eget: ideo prandere quoq; commodum est. Plin. lib. 28. cap. 5: Hippocrates tradit non prandentium extà celeriùs senescere.

Prandĭŏlum, li, diminutivum, sive Prandiculum, n. s. Quod jentaculum appellatur. Festus. *τὸ ἀκρατίδιον.*

Prāndĕo, des, prandi, & pransus sum, n. s. Prādium sumo. [טעד *sahádh. ἀκρατίω.* Gall. *Disner.* Ital. *Desinare.* Ger. Zu imbiß essen. Bel. Nocnmaet eten Hisp. *Comer.* Pol. *Obiadwam.* Vng. *Ebellem.* An. *To dine.*] Plautus in Menæch. Prandi & potavi, scortumq; accubui. Cicero pro Cluent. Quum in ejus nuptiis more Larinatium multitudo hominum prãderet. Plautus in Menæch. Prandi in navi, inde huc sum egressus, te conveni. ¶ Interdũ activè accipitur, pro comedere id quod est in prandio, in accusativo positum. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Luscimas solti impenso prandêre coëmptas.

Prānsŭs, a, um, participium. [*ἀκρατήσας, ἀκρατηκώς.* Gall. *Qui a disné.* Ital. *Chi ha desinato* Ger. Zu imbiß gessen Hisp. *Que ha comido.* Pol. *Obiadwani.* Vng. *Ebellt.* Ang. *That hath dined.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 6: Pransus non avidè. Cicero pro Mil. Adde inscitiam pransi, poti, oscitantis ducis. Pransos veteres vocabant, teste Nonio, non solùm qui edissent, sed etiam quibus nihil decesset. Varro. Pransum te ac paratum esse oportere.

Prānsĭto, as, pen. corr. frequentativum à prandeo: [*πολὺς ἀκροπατέω.* Gall. *Disner souvent.* Ital. *Desinar souente.* Germ. Offt in imbiß essen. Hisp. *Comer muchas vezes.* Pol. *Vstawnie obiadwuie.* Vng. *Enedle gelem.* Ang. *To dine or eate often.*] quod Plaut. in Anphitr. cum accusativo construxit. Nequam homines (*inquit*) qui polentam pransitant.

Prānsŏr, soris, m. c. Qui prandet, aut qui invitatus est ad prandium. [טעד *sohedh. ἀκρατοποιὸς, ἀκρατίων.* Gall. *Qui dine, ou invité à disner.* Ital. *Che cena, ò inuitato à desinare.* Ger. Ein imbiß esser oder imbiß Gast. Hisp. *Yantador, ò combidado à yantar.* Pol. *Na obiad wezwani.* Vng. *Ebellő.* Ang. *That dineth.*] Plaut. in Menæch. Bonum anteponam prandium pransoribus.

Prānsōrĭus, adjectivum, *ὁ πρὸς τὸ ἀκρατὸν ἐπιτήδειος, ἀκρατικός*, ut Pransorium candelabrum, apud Quintilianum lib. 6. cap. 4: Mirantibus quòd humile candelabrum emisset: Pransorium erit, *inquit*.

Prāsĭnŭs, penult. corr. [*πράσινος.* Gall. *Verd.* Ital. & Hisp. *Verde.* Ger. Grün wie der lauch. Pol. *Zielony.* Vng. *Szőld.* Ang. *Grene.*] Color viridis ad similitudinẽ porri. Nam *πράσον*, Latinè porrum dicitur. Hinc vestes è viridi lana, prasinæ dicuntur. Martialis libro 10: De nostra prasina est syntheſis empta toga. Plautus: Prasina, occina, tyale, soccos, monilia amisit. Plinius lib. 37. cap. 10.

Prāsĭus, *πράσιος.* Gemma est è viridantium genere, virore tamen multò dilutiore quàm smaragdus, utpote quæ ad porri colorem (unde & nomen accepit) maximè accedat. Sunt autem tria prasii genera, quæ vide apud Plinium libro 37. cap. 8.

Prāsŏītēs, pen. prod. *πρασοειδὴς*, Gemma est ex genere topaziorum, à porri colore nomen habens. Nam *πρασοειδὴς* Græcis idem est quod *porraceus*. Vide Plin. lib. 37. cap. 8.

Prassocurides, Vermiculi, qui porros, brassicam & lactucam corrodunt.

Prātum, ti, n. s. Ager ex quo fœnum percipitur: [חיר *áchu. λειμών.* Gall. *Vn pré.* Ital. *Prato.* Ger. Ein Matten oder Wysen. Bel. Eenen beembt. Hisp. *Prado.* Pol. *Laka.* Vng. *Szena ret, mezö.* An. *A medow.*] nomen habens ex eo quod sine opera paratum sit, ut placet Varroni lib. 4. de lingua Latina: Pratum (inquit Vlpianus de verborũ significationibus) in quo ad fructum percipiendum falce duntaxat opus est, ex eo dictum quòd paratum sit ad fructum capiendum. Columell. lib. 2. cap. 17: Prato veteres Romani primas in agricolatione tribuerunt partes. Nomen quoq; indiderunt ab eo quòd protinus esset paratũ, nec magnum laborem desideraret. Ovid. 1. Metamorph. Figitur in viridi, si sors tulit, anchora prato. Idem: Area gramineo suberat viridissima prato. Virgil. 8. Aegloga: Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis. ¶ Prata item dicebãtur quæ nũc viridaria, ut plurimum buxo & lauro frequentata.

Prātŭlum, diminutivum, apud Plinium Epistol. 101. [*τὸ λειμώνιον, ικανὸς λειμών.* Gall. *Vn petit pré, vn preau.* Ital. *Piccol prato.* Ger. Ein Matt oder wisentin. Hisp. *Pequenno prado.* Pol. *Laczka.* Vng. *Retteke, meczptske.* Ang. *A litle medow.*] Cicero ad Atticum lib. 12: Pro isto asse sole quo tu abusus es in nostro pratulo. Idem de Claris Orator. Tum in pratulo propter Platonis statuam consedimus.

Prātēnsĭs, se, om. t. Quod est ex prato. [*ὁ λειμώνιος, ὁ ἐλειμώνιος.* Gal. *De pré.* Ital. *Cosa di prato.* Ger. Das auff der matten oder wysen wachßt oder auß der matten kompt. Hisp. *Cosa perteneſciente à prado.* Pol. *L'acany.* Vng. *Retböl valo.* Ang. *Of a medow.*] Colum. lib. 6. cap. 3: Eoq; nemo dubitat quin optima sint vicia in falcem ligata & cicercula, itemq; pratense fœnum. Pratenses flores. Plin lib. 21. cap. 8. pratenses fungi, qui in pratis nascuntur. Horatius lib. 2. Serm. Satyr. 4: pratensibus optima fungis Natura est: aliis malè creditur.

Prāvŭs, a, um, Distortum, perversum: cui opponitur Rectum. [עוה *nabaúh* מעקש *mehukkál. διάστροφος.* Gall. *Tortu.* Ital. *Torto.* Ger. Krumb, nicht gerad Hisp. *Torcido.* Pol. *Krziwy, ſtoſliwy.* Vng. *Horgas.* Ang. *Croked.*] Cicer. 1. Acad. Quid rectum in oratione, pravúmve. Horatius 1. Serm. Satyr. 3: hunc varum distortis cruribus, illum Balbutit scaurum, pravis fultum malè talis. Lucret. lib. 4: Deniq; ut in fabrica, si prava est regula prima, Omnia mendosè fieri, atq; obstipa necesſum est. ¶ Per translationẽ accipitur pro malo & vitioso. [עוה עשׂה *havvál bikkéſch πονηρὸς, φαῦλος.* Gall. *Peruers, mauuais* Ital. *Cattiuo, maluagio.* Ger. Böß, arg, verkehrt. Bel. Boßg, quaet verdeirven. Hisp. *Hecho al reues, delo bueno.* Pol. *Przewrotni.* Vng. *Gonox.* Ang. *Shrewd, euill, naughtie.*] Terentius in Adelph. Etsi hoc mihi pravum, ineptum, absurdum, atq; alienum à vita mea videatur. Cic. pro Rosc. Com. Nihil ab hoc pravum & perversum produci posse arbitrabantur. Cic. 2. de Finib. Bestiarum verò nullum judicium puto: quanvis enim depravatæ non sint, pravæ tamen esse possunt. Tenax pravi, Virgil 4. Aenecid. Obnoxius pravis, Horat. 2. Serm. Sat. 7. Stultitia prava, Horat. 2. Serm. Sat. 3. Ambitio prava, Horat. 1. Serm. Sat. 6. Pravo naso vivere, Horat. in Arte.

Prāvĭssĭmŭs, superl. [Vn. *Igön gonoz lator, el fordultchitoan.*] Velleius Paterculus Histor. 2: Evitatis quæ jussu hominis pravissimi tela in eum acta erant.

Prāvĭtās, f. t. Obliquitas mala & perversa alicujus rei constitutio, & compositio. [עקלקלה *hakalkallâh* מעקש *mahakásch. πονηρία, κακία, διάστροφη.* Gall. *Tortuosité, mauuaistié.* Ital. *Tortuosita, mainagitta* Ger. Die krumbe, vngerade. Hisp. *Torcedura de lo derecho.* Pol. *Złość, przewrotność.* Vng. *Horgassag.* Ang. *Crookednesse, shrewdnesse.*] Cic. 4. Tusc. Vitium, quum partes corporis inter se dissident, ex quo pravitas membrorum, distortio, deformitas. Idem 1. de Legib. Corporis pravitates, si erũt perinsignes, an habebunt aliquid offensionis, animi deformitas non habebit? ¶ Ponitur aliquãdo pro malitia. [עון עקשות *havón bikkeſchút. φαυλότης.* Vng *Gonoßág.*] Cic. 4. Acad. Taménne in ista pravitate perstabitis? Cic. in Parad. Animi pravitates rectè vitia dicuntur.

Prāvè, adverbium: ejus contrarium est Rectè. [*πονηρῶς, στρεβλῶς.* Gall. *Mauuaiſement, peruerſement.* Ital. *Bruttamente, tortamente.* Ger Böſſertigklich, tälz oder vbel. Hisp. *Contraccedura de lo derecho.* Pol. *Złe, opacznie.* Vng. *Gonoſzul.* Ang. *Naughtily, shrewdlie.*] Cic. 2 de Finib. Ille porro ma è pravè, turpiter cœnabat.

Praxibūlus, li, *πραξίβουλος*, Athenienſium magistratus, cujus meminit Plin. lib. 33. cap. 7.

Prāxis, praxeos. f. t. Latinè Actio. [מעשה עלילה *pehulláh maháseh. πρᾶξις.* Gall. *Action, negoce.* Ital. *Actione, negocio.* Ger. Ein handlung. Hisp. *Obra negocio.* Pol. *Sprawa, handel.* Vng. *Tſelekedet, munka.* Ang. *Doing, or byſsines.*] Vnde practicus, a, um, activus, & qui actu ipso aliquid proficit. Hinc artes dictæ sunt quædam practicæ, quæ in exercitatione & ipsa actione consistunt: diversæ ab illis quę theoricæ: id est, speculativæ, & quę *πνευματικαί*: hoc est, effectivæ dicuntur. De utriſq; Quintil. lib. 2. cap. 18: Quum sint autem artium aliæ positæ in inspectione: id est, cognitione & æstimatione rerum, qualis est Astrologia, nullum exigens actum, sed ipso rei cujus studium habet, intellectu contenta: quæ *θεωρητικὴ* vocatur. Aliæ in agendo, quarum in hoc finis est, & ipso actu perficitur, nihilq; post actum operis relinquit, quæ *πρακτικὴ* dicitur, qualis est saltatio. Aliæ in effectu, &c.

Prĕcŏcĭæ Vvæ; teste Servio, dicuntur quę ante alias matureſcũt, quasi præcoquæ. [Pol. *Rane winno.*] Virgilius 2 Georg. Et passo Psythia utilior, tenuisq; Lageos Tentatura pedes olim, vincturaq; linguam: Purpureæ, preciæq; : & quo te carmine dicam Rhetica?

Prĕcĭum, & precĭosus, Vide PRETIVM.

Prĕcŏr, aris, com. p. cum accusativo, Oro, peto. [חלה *chillâh* עתר *hathár* התחנן *hithpallél. δέομαι, παρακαλῶ.* Gal *Prier.* Ital. *Pregare.* Ger. Bitten. Bel. Bidden Hisp. *Rogar generalmente.* Pol. *Proſze.* Vng. *Kbayörgök* Ang *To praye.*] Cic 1. de Nat deorum: Quid venetamur, quid precamur deos? Ibidem: Dii quos nos colere, precari, veneraq; solemus. Iũctum verò cum dativo, idem est quod opto alicui bonam vel malam fortunam. *Compare.*

μαγ. Quintilianus: Et oram ſolventibus bene precemur. Horatius 2.Serm.Satyr.7:Milvius & ſcurrę tibi nō referenda precati diſcedunt. Dira precari alicui, Tibul. lib.2. Eleg.7. Malè precari alicui. Cic.in Piſonem: An quod tibi proficiſcenti evenit,ut omnes execrarentur,malè precarentur, unam tibi illam viam,& ſempiternam eſſe vellent? Precari ad Deos,Liv.lib.38. Precari deos bonas preces. Cato capite.134: Iane pater te hac ſtrue commovenda bonas preces precor. ¶ Hujus compoſita ſunt,Deprecor,Imprecor:de quibus ſuis locis.

Prĕcātŏr,m.t.Qui pro alio intercedit, vel poſtulat, deprecator. [עותר *hothér.ἱκέτης, δεητικός.* Gall.*Prieur,qui prie.* Ital.*Che prega.* Ger. Ein erbetter oder fürbitter. Hiſp.*El que roga,rogador.* Pol. *Proſzĉiciel.* Vng.*Könyörgő.* Ang.*He that prayeth.*] Terentius in Heaut. Nemo accuſat Syre te:nec tu aram tibi, neq; precatorem pararis.

Prĕcātĭo, onis, verbale, f.t. Obteſtatio, invocatio. [תחבה *techinnáh* תפלה *tephilláh. δεήσις.* Gall.*Priere.* Ital.*Preghiera.* Ger. Ein Bitt/oder Gebätt. Hiſp.*Ruego.* Pol.*Proszba,modlitwa.* Vng. *Könyörges,imatſág.* Ang.*A praying.*] Cicero pro Murę. Quòd ſi illa ſolennis comitiorum precatio,. Conſularibus auſpiciis conſecrata tantam habet in ſe vim & religionem, *&c*. Livius 9.ab Vrbe: Quid enim aut ſponſoribus in fœdere opus eſſet, aut obſidibus,ubi precatione res tranſigitur?

Prĕcĭs,preci, precem, *&c*. Obliqui ſunt ab inuſitato nominativo prex:Precatio, ſive obſecratio. [תחבה *techinnáh* תפלה *tephilláh. δεήσις, λιτή.* Gall.*Priere.* Ital.*Preghiera.* Ger.*Gebätt.* Hiſp.*Ruego.* Pol.*Proszba.* Vng.*Imadſág,könörges.* An.*Prayer.*] Terent. Phorm. Sed parúmne eſt quod omnibus nunc nobis ſuccenſet ſenex, Ni inſtigemus etiam ut nullus locus relinquatur preci? Quintil. lib.3. cap.10: Hac illi opus eſt occaſione,ne cum talium precum pudeat. Terētius in Andr. Nihil eſt preci loci relictum, jam perturbavi omnia. Horat.2. Epiſt.1: Cœleſtes implorat aquas docta prece blandus. Ovidius 2.de Ponto Eleg.2:Tempus adeſt aptum precibus.

Prĕcārĭŭs,a,um,adject. Eſt quod precibus petenti utendũ conceditur tandiu quãdiu is qui conceſſit,patiturꝰ. [*δεητικός.* Gall. *Emprunté à la charge de le rendre.* Ital *Preſo ad impreſtito.* Ger.*Das einem auß Bitt ein zeit lang geliehen vnd vergönnet iſt.* Hiſp. *Coſa de ruego.* Pol *Na czas do vżywania vproszoni.* Vng.*Engedelemből valo.* Ang.*That by ſute is granted to one for a while, borrowed on a condition to reſtore it at the will of the lender.*] In hanc ſententiam dictum eſt à Seneca, hominem eſſe precarii ſpiritus. Et apud Curtium ait Alexander:Mori præſtat quàm precario Imperatorem eſſe. Idem: Sed precarium ſpernebatur imperium. Vbi precarium Imperium dicitur id quod tandiu obtinetur,quandiu qui conceſſere,permittunt. Anima precaria. Tacit.libro 1; Meq; precariam animam inter infenſos trahere. Precarium auxilium,non juſtum ferre, Liv.8.ab Vrbe.Ius precarium,Tacitus de Germanis. Salus precaria,Brutus Ciceroni. Quæſtus precarius. Cicero Octaviano: Cujus avus fuerit argentarius; aſtipulator pater,utetq; verò precarium fecerit quæſtum.

Prĕcārĭo, nomen, ipſa terminatione dativi pro adverbio accipitur. [*μὴ δώσεως, σοῦ δώσει, δανείσματος.* Gall.*Par priere, par emprunt.* Ital.*Perprieghi,per importunità.* Germ.*Durch bitt/ bittlicher weiß.* Hiſp. *Alcancando por ruegos.* Pol. *Vprosjonym obyczaiem.* Vng.*Könyörges altal.* Ang.*By ſute or prayer.*] Terentius in Eunuch. Seu vi, ſeu clàm, ſeu precario. Paul. Iuriſcon. Precario habere videtur, qui poſſeſſionem corporis, vel juris adeptus eſt ex hac ſolummodo cauſa quod adhibuit preces, & impetravit,ut ſibi poſſidere aut uti liceat.*παρακαλέσας κιχρᾶσθαι* Veluti ſi me rogaveris ut per fundum meum ire, vel agere tibi liceat, vel ut in tectum meum ſtillicidium, vel tignum in parietem immiſſum habeas. Cicero pro Aulo Cecin. Neid quidem ſatis eſt, niſi doceat ita ſe poſſediſſe, ut nec vi, nec clàm, nec precario poſſederit. Idem 3.de Orat. Etenim verecunda debet eſſe translatio,ut deducta eſſe in alienum locum,non irruiſſe: atq; ut precario,non vi veniſſe videatur.

Prehēndo, Vide PRAEHENDO.

Prēlum,li, Vide PRAELVM.

Prĕmo,is,preſſi,preſſum,act.t. Propriè calco, & innitor alicui rei cum pondere, ſtringo. [דחק *dachák* מעך *mahách* הדעיך *hehík* בך *tsár* דרך *darách* עס *has* לחץ *lacháts.πιέζω, θλίβω.* Gall. *Preſſer, fouler, ſerrer, eſtraindre.* Ital.*Premere,calcare.* Ger.*Trucken/ tringen.* Bel.*Dwingen.* Hiſp.*Cargar ò apretar.* Pol.*Cyſne.* Vng. *Niomom,ſzoritom.* Ang.*To preſſe.*] Virg.4.Georg. -& ſpumantia cogere preſſis Mella favis. Idem Aeneid.2:-veluti qui ſentibus anguem Preſſit, humi nitens. ¶ Quandoq; ponitur pro adverſari, vexare. Virgilius 10.Aeneid. Numina nulla premunt: mortali urgemur ab hoſte. Plaut. Amphit. Fata iſthæc me premunt. ¶ Quandoque pro effodere. Idem 10. Aeneid. ſulcumque ſibi premat ipſa carinã. ¶ Quandoque pro inſequi; inſiſtere,urgere. [רדף *radháph* אחז *ats.ἐπιλαμβάνω.*] Virgil.1.Aeneid. Hãc fugerent Graii, premeret Trojana juventus. Idem Georg.3:Ingentem clamore premes ad retia cervũ. ¶ Quandoque occultare. [כסה *chasáh. κρύπτω.*] Virgil.1. Aeneid. Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem. ¶ Quandoq; expellere. [דחף *dacháph* נדף *nadhúph. ἐκθλίβων.*] Varro 2:Invitamq; preſſit ab ædibus. ¶ Quandoq; cohibere. [עצר *hatsár.*] Virgil.1. Aeneid.Imperio premit,ac vinclis & carcere frænat. ¶ Quandoq; claudere. Virg 9.Aeneid.-preſsive oculos ac vulnera lavi. ¶ Quandoq; vitiare. [עבה *hinnáh μοιχάω.*] Varro: Qui toties villici tui uxorem abſente preſſiſti viro. ¶ Quandoq; removere, excitare. Virg.1.Georg. -& ruris opaci Falce premes umbram. ¶ Quandoq; vaſtare. Virg. 1.Aeneid.-pelago premit arva ſonanti. ¶ Quandoque occidere. Virg.9. Aeneid. Armigerũq; Remi premit. ¶ Quandoque demergere,infodere. Idem 2.Georg. Quod ſupereſt,quæcũq; premes virgulta per agros Spargere humo pingui ¶ Quãdoque inſtare, & dicendo immorari. Plinius Epiſtol.9. lib.3: Quum Caſcam accuſarem, nihil magis preſſi quàm quod accuſator ejus,*&c*. ¶ Quãdoq; reprehẽdere,maledicere. Quintil.lib.12. de Cicerone: præcipuè verò preſſerunt eum qui videri Atticorum imitatores concupiebant. ¶ Aere alieno premi. Cic. in Catil. Qui quanquam premuntur ære alieno, dominationem tamen expetunt. ¶ Facta premunt annos: hoc eſt,ſuperant Ovid.7 Metamorph. Si titulos,annoſq; tuos numerare velimus,Facta prement annos:id eſt, plura erunt facta quàm anni, aut majora quàm pro ætate. ¶ Anguſtiis premi. Cæſ.3.bell.Gall. Quibus anguſtiis Cæſar à Venetis premebatur,docet. ¶ Hujus compoſita ſunt, Apprimo, Comprimo, Deprimo,Exprimo, Imprimo, Opprimo, Reprimo & Supprimo,quæ habent penultimam correptam.

Prēſſŭs,a,um, participium eſt. [מעוך *mahúch* בתוך *tsarúr* בלחץ *nilcháts.πεθλιμμένος.* Gall.*Preſſé,eſpraint,ſerré.* Ital.*Calcato,carcato.* Germ.*Getruckt.* Hiſp.*Apretado, ò cargado.* Pol.*Vciſniony.* Vng.*Niomot,ſzoritatot.* Ang.*Preſſed.*] Colum.lib.7.cap.8:Illa verò notiſsima eſt ratio faciendi caſei, quem dicimus manu preſſum. Virgil.2. Eclog.-ſunt nobis mitia poma, Caſtaneæ molles, & preſsi copia lactis. Idem 3. Georgic. Lacta magis preſsis manabunt flumina mãmis. ¶ Aliquando nomen eſt,& ponitur pro ſubtilis ac brevis. Cic. in Horten. Quis te autem eſt, aut fuit unquam in partiundis rebus, in definiendis & explicandis ſententiis preſsior? ¶ Aliquãdo dicitur onuſtũ,gravatum,*βεβαρημένος.* Virgil.lib.1. Georg. Ceu preſſæ quum jam portum tetigêre carinæ. ¶ Preſſo gradu incedere: hoc eſt, firmo, nec celeri, ſed quo cautòs incedere videmus. Livius lib. 28:Inde ubi incipiendæ jam pugnæ tempus erat,Hiſpanos(ea media acies fuit) preſſo gradu incedere jube. ¶ Preſſum vocat Ovidius quod eſt quaſi impreſſa nota ſignatum. lib.6. Faſtor. Certa fides facti eſt, dictus ſceleratus ab illa Vicus, & æterna res ea preſſa nota eſt.

Prēſſŭs, us, m.q. Ipſa preſsio ſive premendi actus. [מדרך *midrách* עקה *hakáh* מעוקה *mehukáh. θλῖψις, συνοχή.* Gall.*Preſſement,foulement.* Ital.*Eſſo premere.* Ger.*Das trucken* Hiſp.*Apretamiento.* Pol.*Vciąsk.* Vng *Niomas,ſzoritas.* Ang.*A preſſing.*] Cic. lib.1.de Orat. Nemo eſt quin literatiſsimũ togatorum omniũ Qu.Valerium Soranum lenitate vocis, atq; ipſo oris preſſu & ſono facilè vincat. Idem 2. Tuſcul. Sic animus intentione ſua depellit preſſum omnem ponderum.

Prēſſūrā,æ,f.p. Preſſus,hujus preſſus: hoc eſt, actus ipſe premendi. [מדרך *midrách* עקה *hakáh* מעוקה *mehukáh. θλῖψις, συνοχή.* Gall.*Preſſoirement, preſſurage.* Ital.*Eſſo premere ò ſtrignere.* Ger. Ein truck oder zwang. Hiſp.*Apretamiento.* Pol.*Vciąſnienie.* Vng. *Niomas,ſzoritas.* Ang.*A preſſing.*] Plinius lib.18.cap.31: Preſſura una culeos XX. implere debet. Colum.lib.2.cap.36: Muſtũ tortivum eſt quod poſt primam preſſuram vinaceorum circunciſo pede exprimitur.

Prēſſo,as,Frequentativum.à premo. [*πιεστίζω.* Gall.*Preſſer ſouvent.* Ital.*Premere ſouente.* Ger.*Embſig trucken eins truckens.* Hiſp. *Apretar muchas vezes.* Pol.*Vciąskam.* Vng.*Niomogatom.* Ang *To preſſe often.*] Virg.3.Eclog.-preſſabimus ubera palmis. ¶ Invenitur & preſſor,aris, deponens. Plautus in Perſa. Vomica eſt, preſſare parcè. ¶ Preſſatus, participium. Plaut. Aſin. Quin tradis hac crumena preſſatum herum.

Prēſsē, adverbium, Subtiliter, breviter. [*πυκνῶς, συνεσταλμένως.* Gal.*Serreement,ſans ſuperfluité,brevement.* Ital.*Brevemente, ſenza ſuperfluità,ſenza vagare* Ger *Kurtzlichẽ/eingezogẽlich/ohne vberfluß.* Hiſp.*Apretada ò cargadamente,brevemente.* Pol *Krotcze, ſubtilnie.* Vng.*Rewideden.* Ang.*Shortlie,briefflie.*] Cicero 1. Offic: Alterum exercitatio augebit, alterum imitatio preſsè loquentium, & leniter. Idem 4.de Finibus: Sed ut propiùs ad ea Cato accedã, quæ ad te dicta ſunt, preſsiùs agamus: eaq; quæ modò dixiſti, cum his conferamus quæ tuis antepono.

Prēſſōrĭŭs,a,um,adjectivum: [*πιεστικός, πιεστικός.* Gall.*Dequoy on ſe ſert à preſſer* Ital.*Coſa da premere.* Germ *Das zu dem trucken dienſtlich iſt.* Hiſp.*Coſa para apretar.* Pol.*Vciąski'y* Vng.*Niomo, ſzorito.* Ang.*That ſerueth for preſſing.*] ut preſſorium vas, in quo quid premitur. Colum. lib.12. cap.18: Tum ſacrificia Libero,

Liberæq;,& vasis pressoriis,quàm sanctissimè,castissimeq; facienda.

Prĕpŏn, Latinè decorũ. [בעים *naím* בעיות *nehimáh* בעם *nóham.* καλόν. Gall. *Honnesteté, bonne grace.* Ital *Decoro.* Ger *Der wolstand/ gezimmung vnnd erbarkeit in worten vnnd wercken.* Hisp. *Hermosura.* Pol. *Przystoinosć, wmowie y wspiawach.* Vng. *Illendő, tiztesseges.* Ang *Comlinesse, that is decent and becometh.*] Cicero de Orat. Vt in vita, sic in oratione nihil est difficilius quàm quod deceat. πρέπον appellant Græci, nos dicamus sanè decorum. Idem 1. Offic. Hoc loco continetur id quod dici Latinè decorum potest. Græcè enim πρέπον dicitur.

Presbўtĕr, eri, m.s. Senior. [זקן *zakén* πρεσβύτερος. Gall. *Ancien, prestre.* Ital. *Huomo, antico, prete.* Ger. *Ein Alter oder Eltister.* Hisp. *Anciano, viejo, presbytero.* Pol. *Starszy.* Vng. *Idős ember, tanito.* Ang. *An elder.*] Augustinus: Sanè etiam grandioris ætatis, & sicut Scriptura loquitur, plenum dierum posse dici seniorem: hoc est, presbyterum. Proinde omnis senex etiam presbyter, non omnis presbyter etiam senex: quia plerunque est hoc nomen ætatis, quæ infrà senectutem senectuti vicina est, & ex hoc etiam ipsa à senectute nomen accepit in Latina lingua.

Prĕstĕr, presteris, pen. genitivi prod. [שרף *saráph.* πρηστής. Ger. *Ein giftige art der vipernatern/ wird sonst Dipsas genannt.*] Serpentis genus est, quem alio nomine vocant dipladem. Lucanus lib. 9: Oraq; distendens avidus spumantia prester. Plinius lib. 20. capite 20: Sagittarum venena, & serpentium hæmorrhoidum, & presterum restingui. ¶ Est etiam prester cœlestis flammæ genus, quæ quicquid attingit, amburit, & proterit. Plinius libro 2. capite 48: Idem ardentior accensusque dum furit, præster vocatur, amburens contacta pariter & proterens.

Prĕtĭum, tii, n.s. Quod datur pro re empta. [יקר *iekár* מחיר *mechír* שכר *sachár.* τιμή. Gall. *Prix.* Ital. *Prezzo, pregio.* Ger *Der kosten oder das gelt mit welchem man ein erkaufft ding bezahlt/ die wirdigung.* Hisp. *Precio, estimacion de cada cosa.* Pol. *Zapłata.* Vng. *Valaminek aźara.* Ang. *Price or valew.*] Plautus in Pœn. Isto pretio tuas nos facilè feceris. Virgil 4. Aeneid. Fœmina quæ nostris errans in finibus, urbem Exiguam pretio posuit. Terentius Heavt. agrum in his regionibus meliorem, neque preti majoris nemo habet. ¶ Avellere pretium antequam ostendatur merx. Horatius 1. Serm. Satyr. 2: an tibi mavis Insidias fieri, pretiumq; avellier antè, Quàm mercem ostendi? ¶ Capi pretio. Tibul. lib. 3. Eleg. 1: pretio capiuntur avaré. ¶ Aliquando pretium accipitur pro mercede sive præmio: idq; interdum in meliorem partem. Terentius And. Feci è servo ut esses libertus mihi, propterea quòd servichas liberaliter. Quod habui summum pretium, persolvi tibi. Virgil 5. Aeneid. Et palmæ pretium victoribus. Interdum in deteriorem, ut idem ferè sit quod pœna. Ovid. 10. Metamorph. Mors pretium tardis: ea lex certaminis esto. Terētius in Andr. Ego pretium ob stultitiam fero. ¶ Legitur etiam pretium aliquando pro composito operæpretium. Tacit. lib. 2: Res eo anno prolatas haud referrem, ni pretium foret Cn. Pisonis, & Asinii Galli super eo negotio diversas sententias noscere. Pretium operæ, & pretium curæ, locutiones notatu dignæ. Plin. Id verò audire pretium operę sit. Plin. Epist. 159: Posthea mihi visum est pretium curæ, ipsum Senatusconsultum quærere.

Prĕtĭōsŭs, a, um, Quod est multi pretii. [יקיר *iakkír* τιμιος, εὐτιμος, πολύτιμος. Gall. *Precieux, riche, & de grand valeur.* Ital *Di summo prezzo.* Ger. *Köstlich/ viel wärt.* Hisp. *Di mucho precio.* Pol. *Drogi.* Vng *Draga, bőtswelletes.* Ang. *That is pretious and of great valew.*] Plaut. in Bacch. At nimium pretiosa operaria es. Cic. 3. Officiorum: Quærit, si in mari jactura facienda sit, equine pretiosi potiùs jacturam faciat, an servi vilis. ¶ Emptor pretiosus: hoc est, sumptuosus, qui magno pretio aliquid emit. Horat. 3. Carm. Ode 6: Seu navis Hispaniæ magister Dedecorum pretiosus emptor. Ovid. 3 Amor. Ingenium quondă fuerat pretiosius auro. Idem 1. Metam. subitq; argentea proles Auro deterior fulvo, pretiosior ære.

Prĕtĭōsē, adverbium. [πολυτίμως, ἐντίμως, πολυτίμως. Gall. *Richement.* Ital. *Riccamente.* Ger. *Köstlichen.* Hisp. *Richamente.* Pol. *Drogo.* Vng *Dragan, bőtswelletesen.* Ang *Pretiously, richelie.*] Cicer. 1. de Inven. Vasa magnifica, & pretiosè cælata. Gell. lib. 5. cap. 5: Pretiosè armatum exercitum.

Prĕtĭōsĭtās, f.t. [πολυτέλεια. Vng. *Keduesseg, dragasag.*] Macrobius Satur. lib. 7. cap. 13. ex Atteio Capitone: Electus autem, *inquit*, ipsa lęva manu digitus minimo proximus, quasi aptior cæteris cui commendaretur annuli pretiositas.

Priapeson, Viola purpurea apud Dioscor. lib. 4. cap. 123.

Prīdem. temporis adverbium, Paulò antè, vel parvo tempore prius. [כבר *chebár.* πρὸ ὀλίγου. Gall. *Il y a long temps.* Ital. *Gia tempo ha, gia buona pezza di tempo.* Ger. *Vntangest hievor/ vor etlichet zeit* Bel. *Te voren/ voryes.* Hisp. *Dias ha ya, luengo tiempo.* Pol. *Nie dawno, przed mal'im czasem.* Vng. *Ezelőt, nem regen.* Ang. *Long syne, a great while agoe.*] Plinius lib. 7. cap. 16: Ipsi verò pridem vidimus ea omnia præter pubertatem in filio Corn[illi] Taciti Equitis Romani. ¶ Aliquando etiam de longiore tempore dicitur, multo antè, vel multo tempore prius, πρὸ πολλοῦ. Apuleius: Quod pridem Plato affirmaverat. Quod si cùm pridem aut dudum addamus non, vel quàm, vel ita, significant multo tēpore anté. Plin. lib. 5: Medica non pridem venit in Italiā: id est, nō multo tēpore anté. Cicero pro Qu. Roscio: Quāpridē Fanni nomē in adversaria retulisti? Hoc est, quàm multo tempore anté. Terentius Evnuch. Huc evasit, quampridem pater mihi & mater mortui essent: id est, quantum temporis præteriisset. Cicero in Bruto: Nostra autem civitate non ita pridem dominatu regio liberata: id est, non multo tempore anté. Vide Vallam lib. 2. cap. 34.

Prīdĭē. adverbium, & Pridianus, a, um, vide in dictione POSTRIDIE.

Prīmārĭŭs, Primates, Primitiæ, Primipilus, vide PRIMVS.

Prīmŭs, a, um, Quandoq; ad numerum seu ordinem refertur quemadmodum & secundus, & tertius. [ראשון *rischón.* πρῶτος. Gall. *Premier.* Ital. *Primo.* Ger. & Bel. *Der erst.* Hisp. *Cosa primera en orden.* Pol. *Pierszy.* Vng. *Első.* Ang. *The first.*] Terentius in Adelph. Primus sentio mala nostra, primus rescisco omnia. Virgilius 2. Aeneid. Primus ibis ante omnes, magna comitante caterva, Laocoon ardens summa decurrit ab arce. Cicero Appio, lib. 3: Prima duo capita epistolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda sunt. Plancus Ciceroni libro 10: Primæ tuæ sententiæ infinitis cum muneribus, posteriores ad tempus arbitriumq; amicorum meorum compositæ. Horatius 2. Epistol. 2: Extremi primorum extremis usque priores. Iungitur autem frequenter apud bonos autores cum quisque: ut, Primo quoquè tempore, primo quoque die. Livius 6 ab Vrbe: Decreverunt ut primo quoque tempore de ea re ad populum ferretur. Cæsar 6. bell. Gall. Cupiebat Cæsar, si qua conditione posset, adversarios in æquum locum deducere, & primo quoque tempore bello decernere. Pompeius ad L. Domitium. Vt primo quoque die Luceriam advenires. ¶ Prima quaque occasione: id est, ubi primùm se, ulla offerret occasio ἐπὶ παντὶ ἐγχωρήσει ἢ πρώτῃ τοῦ ἐνδεχομένου χρόνου. Plinius Iun. Proinde prima quaque occasione mitte. ¶ Quandoque idem valet quod princeps. Virgilius 1. Aeneid. Prima quod ad Trojam pro charis gesserat Argis. ¶ Quandoque ponitur pro optimo, sicut & prior pro meliore. κράτιστος. Idem 9. Aeneid. primos juvenum tot misert Orco. ¶ Quandoque pro præcipuo. Idem 12. Aeneid. quantos primus patiare labores. ¶ Quandoque pro eo ante quem nullus est. Virgilius 1. Eclog. Hic mihi responsum primus dedit ille petenti. ¶ Prima, plurali numero, pro principiis. Livius lib 1: Quod bellum si prima satis prospera fuissent, haud dubiè perveniset ad Romanos. Curt. Adeoq; aciē versatilem posuit, ut qui ultimi stabant ne circuirentur, verti tamen, & statim circumagi possent: itaque non prima quàm latera, non latera minùs ora fuere quàm terga. Tacit. lib. 18. Quoniam prima consiliorum frustra cecidere. ¶ Primis labris gustare. Cic. 1. de Nat. deor. Hunc censes primis (ut dicitur) labris gustasse physiologiam: id est, naturæ rationem, qui quicquam quod ortum sit, putet æternum esse posse? ¶ Hinc fiunt adverbia, Primò, Apprimè, Primùm, Primitus, In primis, cum primis, de quibus suis locis.

Primæ, arum pluralis tantùm numeri, f.p. idem valet quod primæ partes vel primus in re aliqua locus. [τὰ πρωτεῖα τῶν πρώτων. Gall. *Les premieres parties.* Ital. *Le prime parti.* Ger. *Der fürnemest theil oder ort/ der vorzug oder vorsitz.* Hisp. *La ventaja o mayoria, o las primeras partes.* Pol. *Przednie rzemienie, przodek.* Vng. *Főlege. Sec.* Ang. *The chief parts or place in any thing.*] Vnde primas ferre, obtinere &c. cæteris quibuscunque in re aliqua locum obtinet. Cic. in Bruto: Ex his Cotta & Sulpitius, cùm meo judicio, tum omnium facilè primas tulerunt: id est, sapientissimi, & doctissimi habiti sunt. Et iterum: Erat excellens judicio vulgi, & facilè primas tenebat. τὰ πρωτεῖα ἔλαχεν. Idem de Clar. orator. Primus in causis agebat Hortensius. ¶ Dicimus in eadem significatione, Concedere, & dare primas alicui. Cicero 2. de Orator. Non possum equidem non ingenio primas cōcedere. Idem 8. Philipp. Pater tuus quotutebat sene autore adolescens, homo severus & prudens, primas omnium civium P. Nasicæ, qui Tiberium Gracchum interfecit, dare solebat. ¶ Deferre primas alicui: pro tribuere principem locum. Cicero 1. de Nat. deor. Ad quem tum Epicurei primas ex nostris hominibus deferebant. Idem ad Attic. libro 1: Amoris erga me, quum à fraterno amore, domesticoque discessi, tibi primas defero. Id est, post eos ille es qui maximo me amore prosequeris. Idem in Orat. Cui primæ sine controversia deferebantur.

Primùm, adverbium, Primò, primo loco. [בראשונה *barischonáh.* πρῶτον. Gall. *Premierement.* Ital. *Prima, primamente.* Ger.

ersten oder zum ersten. Belg. Den ersten. Hispan. *Primeramente.* Polon. Vng. Elsőször. Ang. *First.*] Ab hoc fiunt compostica, quam primùm, & ut primùm. ¶ Ponitur autem aliquando in oratione nulla alia sequẽte clausula. Plaut. in Asin. Censẽ' tu illum hodie primùm ire assuetum in ganeum? Aliquando alia sequente clausula, cui præponitur præterea, vel deinde. Terent. in Adelph. Næ ego sum infœlix? primùm fratrem nusquam invenio gentium: Præterea autem dum illum quæro, à villa mercenarium vidi. Idem in Prolog. Heavton. Id primùm dicam: deinde quod veni eloquar. Nonnunquam sequitur tertia clausula, cui præponitur postremò. Aliquando pro postremò bis subjungitur deinde.

Prīmō, Initiò, principiò, vel ante omnia. [בראשונה *barischonáh.* πρῶτον, πρῶτα. Gall. *Au commencement.* Ital. *Prima, vel principio.* German. Erstlich/von ersten. Hisp. *Primeramente.* Polon. *Na pierwsi.* Vng. Elsőzőr. Ang. *First or in the beginning.*] Terent. in Phorm. Cœpi adversari primó. ¶ Primiter dixit Pomponius in Maccis, geminis prioribus: Bono animo es, eripis primiter. vide infrá. ¶ Primè, Nevius in ἀνορτζομένῳ. Acontizomenus fabula est primè proba, Sosipater. lib. 11. Gram.

Prīmŭlŭs, pen. cor. dimmutivum. Plaut. in Amph. Primulo diculo abiisti ad legiones. ἐπὶ πρῶτον αὐτίκα ἔω.

Prīmŭlùm, adverbium, πῶῦ πρῶτον αὐτίκα. Terent. in Adelph. Paulatim plebem primulùm facto meam. Plaut. in Menæch. Nam tum dentes mihi cadebant primulúm.

Prīmārĭŭs, a, um. Primus, princeps, summus. [הראש *harósch.* πρῶτος. Gall. *Premier, qui est vn des premiers.* Ital. *Primario.* Germ. Das erst oder fürnemest. Hisp. *Cosa primiera en dignidad.* Polon. *Przednieyszy.* Vng. Első, elsö. Ang. *The first, chief or principall.*] Primarius lapis, qui primus in aliquo ædificii fundamento ponitur. Primarii cives, qui primi sunt in civitate, qui principes cives, & viri principes etiã dicũtur. οἱ πάνυ ἴσχυροι, ἐξαίρετοι. Cic. 5. Verr. Hæc omnia deceo civitatum & privatis primarjorum virorum testimoniis. Plin. lib. 7. cap. 43: Voluisse enim primarium bellatorem esse, optimum oratorem, fortissimum Imperatorem, &c. Plautus Sucho: Quin vos capitis conditionem ex pessuma primariam? Terent. Phorm. Neque hujus sis veritús fœminæ primatiæ, Quin tu novo modo ei faceres contumelias. Primatio loco esse, Cic. 3 de Finib.

Prīmātēs, m. t. Dicti sunt qui & summates sive optimates, qui sunt primi in civitate. [ראשים *raschím* גדולים *ghedholim* שרים *sarím* קבִיבים *keisinim.* οἱ πρῶτοι ὄντες. Gall. *Les premiers & principaux.* Ital. *Primati.* Ger. Fürnemesten/die zu oberist am brãt sitzen. Hisp. *Los principales del pueblo.* Pol. Przednieyszy. Vngar. Fő fő nepek. Ang. *The principalles or nobles.*]

Prīmātŭs, hujus primatus, pe. prod. m. q Ipsa primatũ dignitas, sive ordo, principatus. [משרה *misráh.* τὸ πρῶτεῖον, τὸ ἄρχειν, τὸ τῆς πρώτης τάξεως ἄξιος. Gall. *Principauté, primanté.* Ital. *Principato, primo luoco.* Germ. Der Fürnemesten oder Oberisten Stadt vnd Würde. Hisp. *Primeria en dignidad, principado.* Polon. Przednieyszy vrzad albo godnosc. Vng. Vraság, elsőség, meltóság. Ang. *Principalitie or primacie.*] Plin. libr. 15. cap. 12: Primatum mutavit Cæsar. Idem lib. 8. cap. 5: Ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent, & reliquo omni primatu donavit. ¶ Primatum dare alicui rei. Varro 1. de Re rust. cap. 7: Alii dant primatum bonis pratis, ut ego quoq; à quo antiqui prata, parata appellabant.

Prīmānī, m. f. Primæ legionis milites dicebantur, quemadmodum Secundani, secundæ: Tertiani, tertiæ. [οἱ τῆς πρώτης οἱ ἐν τῷ πρώτῳ λεγεῶνι μαχόμενοι. German. Die fürnemesten Roumeister im Krieg.] Tacit Annal. lib. 1: Primani stratis, una & vicesimanorum principibus, aquilam abstulêre. Primanus Tribunus is dicebatur qui primæ legioni tributum scribebat, ut tradit Festus, citans Catonis orationem quam de suis virtutibus contra Thermum habuit.

Prīmōrēs, aliquando adjectivum est, & valet idem, quod summi vel extremi: [ראשים *raschím* גדולים *ghedholim* שרים *sarím* קבִיבים *keisinim.* οἱ πρῶτοι, οἱ ἄκροι. Gall. *Les premiers.* Ital. *Primi, primarij.* German. Die vorderisten / oder ausseristen. Hispan. *Los primeros.* Polon. Przednieyszi, przodkowie. Vngar. Elől való. Ang. *The noble and speciall men.*] ut Primores ungues, Primores digiti, Primores nares, Primoribus labris: nam in neutro genere reliquos casus non habet. Primores (inquit Nonius) dicuntur summæ quæque res. Lucil. libro 8. Satyr. Gallinaceus quum victor se gallus honestè Sustulit in digitulis duobus sumebas primoribus? Idem in Trinummo: Atque etiam modò versabatur mihi in labris primoribus. ¶ Primoribus labris gustare, est leviter quippiã attingere, & quod barbarè dicitur, *superficialiter.* Cicero pro Cælio: Equidem multos & vidi in hac civitate, & audivi, non modò qui primoribus labris gustassent genus hoc vitæ, & extremis (ut dicitur) digitis attigissent: sed qui totam adolescentiam voluptatibus dedissent, emersisse aliquando. ¶ Primores viri: hoc est, primi, sive optimates. Suetonius: Scripta famosa, vulgoque edita, quibus primores viri ac fœminæ notabantur, abolevit. ¶ Accusativum singularem protulit Gell. libro 16. cap. 5: Animadverti quosdam (*inquit*) haudquaquam indoctos viros opinari, vestibulũ esse partem domus primorem, quam vulgus atrium vocat. Et Cato capite 81: Surculos in terram deprimito, extollitoque primorem partem. ¶ Ponitur aliquãdo primores substantivè pro optimatibus. Livius 1. ab Vrbe: Restitere Romani tanquam cœlesti voce jussi: ipse ad primores Romulus provolat. Virgilius 9. Aeneidos: Protinus armati incedunt: quos omnis euntes Primorum manus ad portas, juvenumque, senumque Prosequitur votis. Vbi Servius: Primorum: genitivus hic venit ab eo quod est, hi Primores, sicuti hi Proceres, quorum nominum nominativus singularis non invenitur, licet dicamus, hujus primoris. Horatius 2. Serm. Satyr. 1: Primores populi arripuit, populumque tributim. ¶ Nonnunquam pro dentibus anterioribus qui primi in ridendo reteguntur: Græcè τομᾶς & κόπους dicuntur. Plin. libro 11. capite 37: Terrestrium minutis quadrupedibus primores bini utrinque longissimi. Ibidem: Capræ superiores dentes non sunt, præter primores gemmos.

Prīmævŭs, a, um, In primo ætatis flore constitutus, ævo & ætate primus. [οἱ ἀκμάζων τῇ ἡλικίᾳ. Gall. *De la premiere aage, le plus aagé, ou plus viel.* Ital. *De eta fiorita.* German. Des ersten/blühenden alters. Hisp. *Cosa de la primera edad.* Pol. Pierwiego wieku. Vng. Viragaban elo. Ang. *The eldest, or of the first age.*] Virg. 9. Aeneid. -vix unus Helenor, Et Lycus elapsi: quorum primævus Helenor. Idem 10. Aeneid. - primævo corpore Lausus. Idem 7. Aen. -primævo flore juventus.

Prīmĭcērĭŭs, à cera (ut autor est Hieronymus in Chronicis, & Cassiodorus in Epistol.) dicebatur notarius principis qui cæteris honore antecedebat. Antiqui enim in ceratis tabulis scribebant. Idem & Græcè πρωτοκηρεύς dicitur. Ammianus Marc. Vexati sunt multi, & nocentes, & innocentes: inter quos Valentius ex primicerio protectorũ Tribunus. Ad eundem etiam modum secundicerius dicebatur qui secundum inter principis notarios gradum obtinebat.

Prīmĭgĕnĭŭs, a, um, Primitivus, quasi primogenitus. [בכור *bechór.* πρωτοτόκος, πρωτογενής, πρωτότοκος. Gall. *Premier né, creé, engendré* Ital. *Premieramente, generato, primogenito.* Germ. Erstlich erzeugt/fürgebracht. Hisp. *Primero engendrado.* Polon. *Pierworodny, pierwszy.* Vng. Elsőszületett, elsőszülött való. Ang. *The first begotten.*] Vnde Prim. - genia semina dicuntur quæ à natura nobis insita sunt, quæ Cicero prima naturæ, & Græci τὰ πρῶτα φύσεως appellant. In his numerant incolumitatem, conservationemque omnium partium, valetudinem, sensus integros, doloris vacuitatem, vires, pulchritudinem, cæteraque hujusmodi. Varro 1. de Re rust. ca. 40: In his intùs primigenia semina dedit natura. ¶ Primigenia pecuaria. Varro libro 2. cap. 2: Dicam de primigenia pecuaria: id est, de ovibus, quales sint ad fœturam utiles. ¶ Verba item vocantur primigenia. πρωτότυπα. ut lego, scribo, quæ non sunt profecta ab alio, sed suas quasi radices miserunt. ¶ Item primigenius sulcus dicitur, teste Festo, qui in condẽda nova urbe junctis tauro & vacca designationis causa imprimebatur. Et primigenia jura, primi & maximi natu filii. - Primigenia fortuna. Cicero 2 de Legibus: Fortunaque sit vel hujusce diei: nam valet in omnes dies: vel respicians ad opem ferendam: vel fors, in quo incerti casus significantur magis: vel primigenia à gignendo. Liv. lib. 34: Et ædem Fortunæ Primigeniæ in colle Quirinali dedicavit Qu. Martius Ralla, Duumvir ad ipsum creatus.

Prīmĭtīvŭs, a, um, Quod aliundè non habet originem. [πρωτότυπος. Gall. *Primitif, primeti-n, premier* Ital. *Primitivo.* Germ. Anfenglich oder vrsprunglich Hisp. *Cosa primero engendrada.* Pol. Przodawczy. Vng. Elsőszerzet nelkwel való. Ang. *The first, that cometh not of another.*] Vnde & primitiva verba quæ aliundè non derivantur: ut Amo. Primitivi anni. Colum. de Arbor. cap. 23: Ea res & fertilem arborem reddet, & primitivis annis fructum vinosum: postea verò etiam dulcem, & apyrinum.

Prīmĭpără, pen. corr. f p. Dicitur fœmina in quovis animalium genere, quæ primò peperit. [πρωτοτόκος. Gall. *Qui accouche de son premier enfant.* Ital. *Di primo parto.* German. Die zum ersten gebirt. Hispan *Hembra primeriza.* Polon. *Pierwaſtka.* Vngar. Első hasu. Vng. *That is broght a bed of hir first child.*] Plinius libro 8. cap. 40. de canibus: Et ab ea quæ fœmina sit, ex primipara genita, citiùs cerni.

Prīmĭpīlŭs, li, pen. prod. m. f. Centurio primæ cohortis, ut Liv. lib. 7. scribit. [πρώτου πίλου ἄρχων. Ger. Ein Hauptmañ der ersten Rott.] Nam ordo partes tres habebat, quarũ unamquanq; primipilum vocabãt. Ibidẽ: Id propter P. Solonium postulatũ est à cõjuratis qui alternis propè annis & Tribunus militũ, & primus Centurio erat, quẽ nũc *primipilum* appellant. Cæs. 2. bell. Gall. In his Primipilo P. Sextio Baculo fortissimo viro, multis gravibusq; vulneribus cõfecto. Primipilus (ut ait Veget. lib. 2.) cccc. milites ducebat in prima acie. eratq; caput legionis

Prīmĭpīlārĭs, dici videtur, non tàm miles qui ſub centurione primi pili merebat, quàm ipſe centurio qui olim præditus erat hac dignitate. Et ea ratione dicitur Primipilaris, qua Conſularis. Quintil. lib. 6 cap. 3: An Primipilaris ei teſtamento ſuadere ret ordinare ſuprema judicia. [Ger. Der der erſten Rott Hauptmann geweſen iſt.]

Prīmĭpŏtēns, [Vng. Elsŏ hatalmas, mindĕnŏk vagy hatalmásb.] Apuleius in Aſclepio Hermetis: Illē Divinus & pater, deus primipotens, & unus gubernator mundi.

Prīmĭtĕ̄ & Primitùs, adverbia à Primùm, primò, teſte Nonio. [בראשונה bariſchondh. πρῶτον. Gall. Premierement. Ital. Primieramente. Ger. Erſtlich/anfengtlichen. Hiſp. Primeramente. Pol. Wprzod. Vng. Elŏzŏr. Ang. Firſt] Lucil. lib. 5: Sicuti quū primiter ficos populare ſentis. Varro 2. de Re ruſt. cap. 2: Primitùs oritur herba imbribus primoribus evocata. Idem lib. 1. cap. 31: In vitiario primitùs quum exit vitis, tota reſecari ſolet. Lucret. lib. 4: Tum quibus ætatis freta primitùs inſinuantur.

Prīmĭtĭŭs, a, um, Quod in aliqua re primū eſt. [ראשון riſchón. τὸ πρῶτον. Gall. Premier ou principal. Ital. Principale. Germ. Das fürnemſt Hiſp. Primero y principal. Pol. Przedny. Vng. Elsŏ. Ang. The firſt or principall.] Ovid. 12. Metam. Ecce rapit mediis flagrantem Rhetus ab aris Primitium torrem.

Prīmĭtĭæ, arum, f. p. Primi fructus ex agro percepti qui Deo offeruntur. [ראשית reſchith בכורים bichchurim. ἀπαρχαί, πρωτογεννήματα. Gall. Primices, les premiers fruits de l'annee qu'on offre à Dieu. Ital. Primitie di frutto che ſi offeriſcono à Dio. German. Die erſtling der newen Früchten. Hiſp. Las primicias de cada coſa. Pol. Pierſze vzitkí zrolei. Vngar. Sengeye. Ang. The firſt fruites of the yeare offered to god.] Priſci enim Romani, teſte Plin. lib. 18. cap. 2, non guſtabant vina, aut novas fruges priuſquam ſacerdotes primitias libaſſent. ¶ Primitias vitis reſecare cenſuerūt, inquit Colum. lib. 4. cap. 10: id eſt, prima flagella. ¶ Primitiæ operum. Stat. 2. Thebaid. Tu bellis, tu pace feres de more frequentes Primitias operum, non indignante Diana. Primitiæ armorū. Idē lib. 11. Thebaid. Hei mihi primitiis armorū, & rite nefaſto Libatus, juſſuſq; mori. Primitiæ lachrymarum, Idem 5. Theb. Primitias egomet lacrymarum, & cædis acerbæ Ante tubas, ferrumque tuli.

Prīmŏdum, pro primò. [בראשונה bariſchonáh. Ger. Zum erſtē/fürs erſt.] Plaut. in Capt. Primodùm opus eſt piſtorienſibus.

Prīmŏgĕnĭtŭs, m. f. inquit Hieronymus contra Helvidium, Eſt qui aperit vulvam, & ante quē nullus eſt genitus, non is quem frater pòſt genitus ſubſequit. [בכור bechór. πρωτότοκος. Gall. Premier-né. Ital. Primogenito. German. Ein erſtgeborner. Hiſpan. Primero engendrado. Pol. Pierworodni. Vng. Elsŏ zweleſzt. Ang. The firſt begotten.] Nam & omnis unigenitus eſt primogenitus: Alioqui ſi non primogenitus eſſet niſi is tantùm quem ſequūtur fratres, tandiu ſacerdotibus primogenita non deberentur, quandiu & alia fuerint procreata, ne fortè partu non ſequente unigenitus ſit, & non primogenitus. Eſt igitur primogenitus, non poſt quem alii, ſed ante quem nullus eſt genitus. Plin. lib. 11. cap. 40: Primogenitis in quacunque parte ſues primas premunt. Intellige mammas. Quanquàm ibi in pleriſq; exemplaribus Primis genitis, legitur, diviſis dictionibus: & præbent pro premunt.

Prīmōrdĭă, n. ſ. Quæ primò ordimur: hoc eſt, initia. [ראשית reſchíth. τὰ πρωτοτόκια, ἀρχαί. Gall. Commencemens. Ital. Principij. Germ. Die erſten anfäng. Hiſp. Comienços. Polon. Początki. Vng. Eley, kezdeti. Ang. The firſt entrances or beginninges.] Plin. lib. 12. cap. 1: Quamobrem par eſt ordinem vitæ, & arbores ante alia dicere, ac moribus primordia ingerere. Cic. in Partit. Vt Primordia rerum & quaſi præcurrentia, in quibus ineſt aliquid argumenti. ¶ Belli primordia, Stat. 2. Achil. Dicēdi primordia. Quintil. lib. 1. cap 9: Geatis primordia, Ovid. 5. Metam: Aſpice, ait, Perſeu noſtræ primordia gentis.

Prīncĕps, principis, com. t. Propriè idem eſt quod primus. [הראשון harischón. πρῶτος. Gall. Prince. Ital. Principe. Germ. Ein Fürnemeſter oder Oberiſter / ein Fürſt. Belg. Een voirſt/overſte. Hiſp. Principe ò varon principal. Pol. Kſiąże. Vng. Fejedelem. Ang. A prince.] Cic. 3. Verr. Sicilia princeps ſe ad amicitiam populi Romani applicuit, & prima omnium provincia eſt appellata. Idē de Orat. Herodotus ille, qui princeps genus hoc ornavit. Ibidem: Gorgias princeps ex omnibus auſus eſt, &c. Virgil. 9. Aen. Princeps ardentē conjecit lampada Turnus: hoc eſt, primus conjecit. Sic Ianuarium Columella principem menſem appellat, lib. 11. cap. 2. Principem locū vel gradū obtinere: hoc eſt, primum vel præcipuum. Cic. pro Domo ſua: Locum principem autoritatemq; in ſalute mea tenuiſtis. ¶ Ab hac ſignificatione manavit ut qui in civitate reliquis autoritate antecelleret, quiq; primum dignitatis locū obtineret, Princeps appellaretur. [נשיא naſi שר ſar. בן־ראש naghidh] Cic. pro Domo ſua: Civitatis longè princeps Pōpeius. Idē 8. Philip. O dii immortales, quàm magnū eſt, in civitate locū tueri principis. Plin. lib. 7. cap. 3: Fuit inter principes civitatis ſine potētia, ſine invidia. Dearum princeps Iuhō. Ovid. 6. Faſt. Cur igitur regina vocor, princepsq; dearū? Romani item, Imperatores ſuos, quòd Regum nomen iis eſſet odioſius, Principes appellaverunt. Ovid. 4. Triſt. Eleg. 4: Nec tamen officium noſtro tibi carmine factum, Principe tam juſto, poſſe nocere puto. In militia Romana principes dicebantur ſecundæ aciei milites, ex robuſtiore ferè ętate collecti & armis maximè inſignes. Ita enim apud Romanos acies inſtruebatur; ut primi hoſtes aggrederentur manipuli haſtatorū ex flore juvenum pubeſcētium collecti: qui ſi hoſtē propulſare non poſſent, à principibus qui omnes ſcutati erāt, in intervalla ordinum recipiebantur: moxq; hi in eorum locū ſuccedebant: haſtati autem poſt eos ſubſequebātur. Si à principibus quoq; nō ſatis fœliciter eſſet pugnatū, à prima acie ad triarios paulatim referebantur, unoq; agmine facto, nullaque ſpe poſt ſe relicta, unà omnes in hoſtē procedebāt. Vide Liv. lib. 8. ab Vrbe. ¶ Octavum principem ducere, teſte Budæo, eſt octavum ordinem ducere inter principes. Cicer. ad Brutum: Cretenſi bello Metello imperatore, octavum principem duxit. ¶ Principis cura quæ debeat eſſe, vide Olaum Mag. in Præf. ſuper Goth. hiſtor.

Prīncĭpālĭs, le, om. t. Quod primū & præcipuum eſt, aut quod Principis eſt. [הראשון harischón, ἡγεμονικὸν, κύριον. Gal. Principal. Ital. Principale. German Das Fürnemeſt: Item, Fürſtlich. Hiſp. Principal. Pol. Przedniejszy, kſiążęcy. Vngar. Fő, felleb valo. Ang. Chieffe and principall.] Quintil. lib. 9. cap. 1: Eſt igitur Tropus ſermo à naturali & principali ſignificatione tranſlatus ad aliā, ornandę orationis gratia: id eſt, præcipua. Idem lib. 3. cap. 13: Hanc quæſtionem veluti principalem, vocant ἐφόδιον. Plin. lib. 18. cap. 3: Igitur de cultura agri præcipere, principale fuit & apud exteros. Cic. de Fato: Si omnia fato fiant, ſequi illud quidem, ut omnia cauſis fiant antepoſitis: verùm non principalibus cauſis, & perfectis, ſed adjuvantibus, & proximis. ¶ Principalis apparatus, & Res principales, quæ ſunt Principis, vel Principe dignæ. Tacit. lib. 3: Nullo principali apparatu, ſed vetere egeſtate conſpicuus. Plin. in Paneg. Tanta benignitas Principis, tanta ſecuritas temporum eſt, ut ille nos principalibus rebus exiſtimet dignos. ¶ Principalis porta caſtrorū, inquit Feſtus, nominatur, quòd in eo loco eſt in quo Principes ordines tendunt. Liv. 4 bell. Maced. Duæ legiones duabus principalibus portis ſigna efferre juſſæ.

Prīncĭpālĭtās, f. t. [Vngar. Fejeg, kiualkeppen valoſag.] Macrob. Comment. lib. 1. cap. 3: Tria illa quæ ſola ſunt genera principalitatis amplectitur.

Prīncĭpātŭs, m. q. Dominatùs, primæ. Cic. de Nat. lib. 2: Principatum id dico, quod ἡγεμονικὸν vocant.

Prīncĭpālĭtĕr, adverb. Præcipuè. [κυρίως, ἡγεμονικῶς. Gall. Principalement. Ital. & Hiſp. Principalmente. Germ. Fürnemlichen oder Fürſtlichen. Polon. Krzetkiem, pokſziazeczu. Vn. Fő keppen. Ang. Cheifflie, ſpeciallie.] Plin. in Paneg. Quid vitam, quid mores juventutis quam principaliter formas? Seneca: Ille qui non magis dolere, quàm gaudere principaliter poſſet.

Prīncĭpĭum, principii, n. ſ. Initium cujuſvis rei. [ראשית reſchíth. ἀρχή. Gall. Commencement. Ital. Principio. Germ. Ein anfang/vrſprung. Belg. Een Beginſel/voorſpronck. Hiſp. Comienco. Pol. Początek. Vngar. Kezdet, eleie. Ang. The beginning of any thing.] Cicer. 3. de Finib. Omnium rerum principia parva: ſed ſuis progreſſionibus uſa augentur. Idem 1. de Nat. deor. Cujus principium aliquod eſt, ejus neceſſe eſt eſſe extremum. ¶ Principium dicendi, pro orationis exordio: ut exalbeſcere in principiis dicendi, apud Cicer. de Orat. Ibidem: In utroque autem dicendi genere & principia tarda ſunt, & exitus, tamen ſpiſſi & producti eſſe debent. ¶ Interdùm accipitur pro fundamento artis vel ſcientię, cui innituntur reliqua omnia quæ in ea tradūtur. Cic. 3. de Leg. Quocirca vereor committere ut non bene proviſa, & diligenter explorata principia ponantur. ¶ Interdum accipitur, pro primo illo rerum omnium fonte unde cætera omnia fluxerunt: atque initium ſumpſerūnt. Idem 3. Tuſc. Principii nulla eſt origo: nam ex principio oriuntur omnia: ipſum autem ex re nulla alia naſci poteſt.

Prīncĭpĭă, principiorū, n. ſ. Locus in acie à principib. militibus ſic appellatus. Inde, Poſt principia eſſe, eſt eſſe in tuto, citraque periculum. Sumptum à bellis, in quibus tutiſſimus locus eſt poſt principia. Livius. Terent. in Eunuch. Tu hoſce inſtrue, hîc ego ero poſt principia. Vide Chiliadas Eraſmi. ¶ Principia in acie, pro principibus, ſæpè apud Livium ſumpta. Cic. ad Brutum: Spes libertatis nuſquam niſi in noſtrorum caſtrorum principiis eſt.

Prīncĭpĭō, adverb Primùm. [בראשונה bariſchonáh. πρῶτον. Gall. Premierement, en premier lieu, au commencement. Ital. Primieramente. Ger. Erſtlich/anfengtlich. Hiſp. Primeramente. Polon. Napoczątku, napoczętku. Vngar. Elŏzŏr. Ang. Firſt, in the beginning.] Terent. in Eunuch. Principiò vos credere ambos hoc mihi vehementer velim. Cicer. 1. Offic. Principiò generi animantium omni eſt à natura tributum, &c.

Prĭŏr,

Prĭŏr, prioris, com.t. Nomen comparativum, quod propriè de duobus dicitur. [הָרִאשׁוֹן *harischón.* πρότερος. Gall. *De deux le premier.* Ital. *Primo di due.* German. *Der vorder.* Hisp. *El primero entre dos.* Pol. *Przedniejszy.* Vng. *Elsŏb.* Ang. *The former or first of two.*] Cic in Pisonem: Me Quæstorem in primis, Aedilem priorem, Prætorem primum populus Romanus fecit. Idem de Claris Oratoribus: Etsi utrique primas, priores tamen deferunt Lælio. Sic, Prior eloco causam dicere, Idem pro Quintio. ¶ Nonnunquam tamen priorem de pluribus dici legimus, ut idem sit quod primus. Gell. lib. 14: Quotiesque usu venisset, ut eorum prior aliis esset, ei potissimum Senatus consulendi jus fuisset. Apul. lib. 2. Flor. Vt Hippias è numero Sophistarum est artium multitudine prior omnibus, eloquentia nulli secundus. ¶ Priores nostros, pro majoribus nostris dixit Plin. lib. 3. Epist. 4: Veniebat in mentem & singulorum hospitum injurias accusationibus voluntariis executos. Et Virg. 3. Aen. Sicanio prætenta sinu jacet insula contra Plemmyrium undosum: nomen dixêre priores Ortygiam.

Prĭorsum, ἐς τὸ ἐμπρόσθεν. Cui retrorsum opponitur. [Vngar. *Elŏl, elŏ fele.*] Macrob. Satur. li. 7. cap. 9: Septẽ corporei modus, aut enim accedit priorsum aut retrorsum recedit, &c.

Prīscŭs, a, um, Quod superiori ætate fuit, vetus, antiquus: [קַדְמֹנִי *kadhmoni.* ἀρχαῖος. Gal *Du viel temps, du temps iadis.* Ita. *Antico molto.* Ger. *Alt/des vergangnen alters.* Belg Out. Hispan. *Cosa antigua, de otro siglo.* Polon. *Stari.* Vngar. *Regi, ŏ.* Ang. *Ancient, of old tyme.*] ut Prisci Latini, qui fuêre antequam Roma conderetur. Cicero 3 de Orat. Et illud quod loquitur, priscum visum iri putat, si plane fuerit rusticanum. Virgil. 9 Aen. -prisca fides facto, sed fama perennis. Martial. lib. 1: Prisca fides taceat, &c. Gens prisca mortalium, Horat. Epod. 2. More prisco. Ovid. 2. Fast. Flamen ad hæc prisco more Dialis erat. Religio prisca, Ovid. 10. Metam. Severitas prisca. Cicer de Arusp. resp. Cujus priscam illam severitatem sacrificii, mirificè tua sŏror existimatur imitata.

Prīscē, adverbium, Priscorum more. [ἀρχαϊκῶς, παλαιῶς. Gall. *À la vieille mode, à l' antique.* Ital. *All' antica, dal tempo antico.* Ger. *Auff die alte weis oder gattung.* Hisp *A guisa y manera antigua.* Pol. *Po staremu.* Vng. *Regi modra.* Ang. *After the maner of the antiquitie.*] Cic. pro M. Cælio: Vtrum me secum severè, & graviter, & prisce agere malit, an remisse, ac leniter, & urbané.

Prīstĭnŭs, a, um, penult. corr. Quod superioribus annis, mensibus, diebus, nostra memoria fuit: [קַדְמֹנִי *kadhmoni.* παλαιός. Gall *Ancien, qui estoit par devant ou auparauant.* Ital. *Gia fatto per lo adietro.* Germ *Das vordertig oder vergehnd / das vor gewesen ist.* Hispan. *Primero, antiguo.* Polon. *Przedtym bedący, przeszły.* Vn. *Elebbi, minapi.* Ang. *Former, that hath bene heretofore or afore tyme.*] ut Pristina nostra benevolentia. Dictum pristinum, teste Prisciano, quasi primistinum. Cicero 5. de Finibus: Non necesse est & illa pristina remanere. Idem 2. de Divin. Quod quum accidisset nostræ reipublicæ, tum pristinis orbari muneribus, hæc studia revocare cœpimus. Cæs. 7. bell. Gall. Tanta tamen universæ Galliæ consensio fuit libertatis vindicandæ, & pristinæ belli laudis recuperandæ. Gloria pristina. Virgilius 10. Aeneid. Dignitas pristina, Cicero Lentulo libro 1: Aetas pristina, Claud. 3 Paneg. ¶ Dicitur etiam pristinum de iis quæ superioribus ætatibus fuerunt, modò de iis sit sermo quæ non senescunt: ut Pharos & Tyrus nunquam in statum pristinum redibunt. ¶ Aliquando pristinus idem est quod prior. Curtius: Dies pristino procelliosior.

Prīstĭnālis, pristinale. Col. lib. 7. cap. 9: Vel etiam pristinale albũ pasci potest. Vbi quidam, & fortè melius, legunt pistrinale.

Prīstĭs, f.t. [πρίστις. Germ. Ein besonderer Walfisch/gar lang vnnd schmal.] Genus piscis marini longissimi, atq; angusti corporis. Plin. lib 6. cap. 3, scribit pristes in mari Indico ducenûm cubitorum esse, balænas quaternûm jugerum. In hunc piscem fabulantur Poëtæ, Scyllę marini monstri extrema desinere. Virg. 3. Aen. Prima hominis facies, & pulcro pectore virgo Pube tenus, postrema immani corpore pristis. Ab hujus similitudine, navis oblonga dicta est pristis. Idẽ 5. Aen. Velocem Mnesteus agit acri remige pristin. Vbi Servius: Si navem, *inquit*, intelligas, hęc Pristis, hujus pristis facit: si de bellua, hęc Pistrix, pistricis. Etymi tamen ratio pristin & pristicen potiùs scribendum ostendit. Videntur enim deduci ἀπὸ τῦ πρίζειν τὰ κύματα: hoc est, à secandis fluctibus.

Prīvātŭs, Vide PRIVVS.

Prīvignŭs, gni, m. c. Filius mariti, ex alia conjuge, vel uxoris ex alio marito. [πρόγονος. Gall. *Vn beaufils, le fils d' vn marié en. gendré en vn autre mariage au parauant.* Ital. *Figliastro.* German. Ein Stieffsohn. Hispan. *Antenado.* Polon. *Pasierzbie, oiczymowe.* Vngar *Mustoha fiu.* Ang. *A stepsonne or sonne in law.*] Brutus Attico: Quanto autem magis illa callere videtur Philippus, qui privigno minus tribuerit quàm Cic. qui alieno tribuit. Propert. lib. 2. Eleg. 1: Pocula privigno non nocitura suo. ¶ Privigna. Cic. ad Att. libr. 13: De uxore Tuberonis, & privigna, neque possum jam abdere, neque volo Tuberonem defendere: observandum est non solùm privignum, aut privignam dici qui quæve uxoris meæ filius filiáve est, sed etiam qui quæve nepos neptísve est. l. adoptivus. 14. §. ult. D. de rit. nupt. Privignus dictus, inquit Festus, quòd priùs quàm mater secundò nuberet, est genitus. Pri enim veteres pro præ dixerunt. Hæc ille. Verùm quid vignus significat? Itaque dixerim ex Prius & Genitus concretum vocabulum esse: & quum fortassis ab initio esset priugenus, postea suavitatis causa litera i, interjecta, & e, sublata, factum est privignus.

Prīvĭlēgĭum, & Prīvo, Vide PRIVS.

Prĭŭs, comparativum, n.t. [הָרִאשׁוֹן *harischón.* πρότερον. Gall. *Auparauant, deuant, plustost.* Ital. *Primiero.* German. *Das vorder.* Hispan. *Primero.* Polon. *Wprzod, przedtym.* Vng. *Elsŏb.* Ang. *The former.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 4: . & quod prius ordine verbum est. Posterius facias. Terent. in Eunuch. Si quidem hercle possis, nil prius neque fortius: hoc est, nihil melius, aut præstãtius. Ovid. in Ibin: Néve sine exemplis ævi cruciere prioris, Sint tua Trojanis non leviora malis.

Prĭŭs, adverbum. Antè, vel citiús. [קֹדֶם קדמת *kadhmáth* קדם *térem.* πρίν. Gall. *Plustost, deuant.* Ital. *Più, tosto.* German. Eh oder vorhin. Hispan. *Ante, mas presto.* Pol. *Richlei.* Vngar. *Elęb.* Ang. *Before.*] Plautus in Amph. Priùs tua opinione hic adero. Terẽt. in Heavt. Nam si semel tuum animum intellexerit, Priùs proditurum te tuam vitam, & priùs pecuniam omnem, quàm abs te amittas filium: hui, Quantam fenestram ad nequitiam patefeceris. Virg. 1. Georg. Ac priùs ignotum ferro quàm scindimus æquor. Cic. ad Attic. lib. 4: Nihil priùs mihi faciendum putavi, quàm ut tibi gratularer.

Prĭŭsquam, una dictione, vel prius quàm duabus, Antequam. Prius quám. [קֹדֶם קדמת *kadmath* קדם *térem* πρίν ἤ. Gall. *Premier que, deuant ou auant que.* Ital. *Inanzi che.* Ger. Bor vnd eh/Eh dann. Hisp. *Antes que.* Pol. *Drzewie.* Vn. *Minek elŏtte.* Ang. *Before that.*] Iungitur quãdoq; Indicativo. Cic 1. Philip. Priusquam de Republica dicere incipio, pauca querar de hesterna M. Antonii injuria. Terent. in Hecyr. Priusquam hanc uxorẽ duxi, habebã alibi animum amori deditum. Quandoq; conjunctivo. Salust. in Catil. Priusquam incipias, consulto: & ubi consulueris, maturè opus facto est. Virg. 3. Georg. Cõtinuò ferro culpã cõpesce, priusquam Dira per incautum serpant contagia vulgus.

Prīvŭs, a, um, Privatus, proprius. [ἴδιος. Gall *Priué, propre & particulier.* Ital. *Particolare, proprio.* Ger. Besonder/oder sonderbar/eines etgen Hisp. *Cosa propria de cada vno.* Pol *Moti wł'asni.* Vng. *Tulaidon.* Ang. *Priuat, particuler or proper.*] Nonius: Privum, est proprium uniuscujusq;. Horat. lib. 1. Epist. -conducto navigio æquè Nauseat, ac locuples, quẽ ducit priva triremis. Antiqui priva dixerunt pro singulis, teste Gell. lib. 10. cap. 20: De singulis (*inquit*) concepta, privilegia potiùs vocari debẽt: quia veteres priva dixerunt quę nos *singula* dicimus. Liv. lib. 30. cap. 3: Feciales quum in Africam ad feriendum fœdus ire juberẽtur, ipsis postulantibus, Senatusconsultum in hæc verba factũ est, ut privos lapides silices privasq; verbenas secum ferrent. Hoc est, singulos silices, & singulas verbenas.

Prīvātŭs, privata, tum, à privus, Proprius, peculiaris, quod est uniuscujusq; civis: ejus antithesin est Publicus. [ἰδιῶτης. Gall. *Priué, appartenant à vn chacun.* Ital. *Priuato, particolare.* Ger. Eigen oder sonderbar Hisp. *Cosa propria de cada vno.* Pol. *Samswoi.* Vn. *Tulaidon.* Ang. *Proper, particulare, priuate.*] Cic. de Amic. Quja cũ Scipione vixerim, quo cũ mihi conjuncta cura de re publica & de privata fuit. Idem de Senect. Manẽt ingenia senibus, modò permaneat studium, & industria: nec ea solùm in claris & honoratis viris, sed in vita etiam privata & quieta. Idẽ 3. de Finib. Verbis tamen in dicendo quasi privatis utuntur ac suis. Idem 1. Offic. Deinde ut communibus utatur pro communibus, privatis ut suis. Sunt autẽ privata natura nulla, sed aut vetere occupatione, ut qui quondam in vacua venerũt, &c. Census privatus, Horat. 2 Carm. Ode 15 Domus privata, Cic. pro Quintio. Vita privata, Lucan. lib. 7. Odium privatum. Brutus ad Ciceronem: Quod autẽ tibi cũ Antonio privãtum odium. Privatæ feriæ etiam dicebantur sacrorũ propriorum, velut dies natales, ut ait Festus, fulgurũ procurationes, & hujusmodi quæ fiebant pro familiis singulis, & hominibus. ¶ Hinc privati homines dicuntur, qui nullũ gerunt magistratũ, quòd illi demũ sui juris sunt qui à publica cura abstinẽt [οἱ ἰδιωτεύοντες. Gall. *Qui n' ont aucun office n' estat.* Ital. *Quelli che non hanno officio ne dignità* Germ Leut die fursich selbs sind eines sonderbaren stadts/ vnnd keine gemeine Ehrenämpter tragen. Hispan. *Los que ne tienen officio publico.* Pol. *Sobie wolni.* Vng Kŏz *rendbely, tisztnelkwel valo.* An. *They which hath no charge or office in ruling a common wealth.*] Cicer. lib. 1. Offic. Privatum autem oportet æquo & pàri cum civibus jure vivere. Plaut. Capt. Hic qualis imperator, nunc privatus est. Cic. 1. de Invent. In fortuna quæritur, servus sit, an liber: pecuniosus, an tenuis: privatus, an cum potestate.

Prīvātim,

Prīvātim, adverb. cui opponitur Publicé. [ἰδίᾳ. Gall. *En privé, à part, en particulier, particulierement.* Ital. *Privatamente, specialmente, particolarmente.* Germ. Sonderlich oder sonderbarlich. Hisp. *Specialmente sin officio público.* Polon. *Osobliwie.* Vng. *Tsak magokon, titkon.* Ang. *Privatly.*] Saluſtius in Catil. Exiſtimans publicè privatimque alieno ære oppreſſos. Cicero 5. de Finibus: Nam aut privatim aliquid gerere malunt, aut qui, &c. ¶ Significat aliquando privatim pro eo quod vulgò dicitur, *ſeorſim, ſeorſum, particulariter*, vel *in particulari*. Plinius libro 6. cap. 17: De iis privatim condidit volumen. ¶ In eadem etiam ſignificatione legimus privatè. Cicero ad Atticum, libro 7: Illud privatè non ateribis, &c.

Prīvo, as, act. p. Adimo, ſpolio. [שכל *ſchichchél.* ἀφαιρέω, στερίσκω. Gall. *Priver, oſter à quelqu' vn.* Ital. *Priuare.* Ger. Berauben. Belg. Berooven. Hiſp. *Priuare, deſpojar à otro.* Pol. *Odcimuie, zbawiam.* Vng. *Megh fozom, megh mentem.* Ang. *To depriue, to ſpoile and tak away.*] Plautus in Aſin. Ego Poliſium portitorem privabo portorio. Cic. 4. Acad. Spoliatjnos judicio, privat approbatione omni, orbat ſenſibus. Idem in Top. Præpoſitio enim IN privat verbum, ea vi quam haberet, ſi IN præpoſitum non fuiſſet: ut dignitas, indignitas. Privare oculis, Cic. 4. Acad. Privare vita, Idē in Parad. Privare communi luce, occidere, Idem pro Quintio. Patriam privare aſpectu ſuo, Cic. Marcello lib. 5.

Prīvātus, ta, tum, participium à privor, aris, paſſivo, ſpoliatus. [שכול *ſchakl.* στερηθείς, στερηθέντος. Gall. *Privé, à qui on a oſté quelque choſe.* Ital. *Privato, à che è stato tolta qualche cosa.* Ger. Beraubet. Hiſp. *Privado, à ſpoliado.* Pol. *Zbawiony, obrany.* Vn. *Megfoztatot.* Ang. *Deprived, ſpoiled.*] Ovid. 1. de Ponto: Alter ob huic ſimilem privatus lumine culpam Clamabat media ſe meruiſſe via. Plaut. in Trucul. Tum pol ego & donis privatus ſum, & perii. Plin. de Viris illuſtribus: Privatus ſtipendio.

Prīvātĭo, onis, verbal. f. t. Spoliatio, ademptio. [שכול *ſchechól.* στέρησις, ἀποστέρησις. Gall. *Privation, oſtement.* Ital. *Privatione.* Ger. Beraubung. Hiſp. *Aquella obra de deſpojar.* Pol. *Obranie, odiecie.* Vngar. *Megfoztas.* Ang. *A depriuing ſpoiling.*] Cic. 2. de Finib. Quja dolori non voluptas contraria eſt, ſed doloris privatio. Idem 1. de Finib. Omni privatione doloris putat Epicurus terminari ſummam voluptatem.

Prīvi.legĭum, privilegii, n. ſ. Lex privatis facta, ſive lex ad privatos hominꝰ, ſingulosq; pertinēs. [νόμιον, στέρημα. Gall. *Priuilege.* Ital. & Hiſp. *Priuilegio.* Germ. Ein ſonderbar Geſatz/ ſonſt aber beſtet es auch ein Freyheit. Pol. *Przywiley, wolnoſci.* Vngar. *Priuilegium, Zabadſag, szabadsag valo.* Ang. *Priuiledge.*] Cic. pro Domo ſua: Leges privatis hominibus irrogari: id eſt enim privilegium. Gell. lib. 10. cap. 20: Neq; de imperio Cn. Pompeii, neq; de reditu Ciceronis, neq; de cæde P. Clodii quæſtio, neque alia id genus populi plebiſve juſſa leges vocari poſſunt nō ſunt enim generalia juſſa, neque de univerſis civibus, ſed de ſingulis cōcepta: quocirca privilegia potiùs vocari debent: quia veteres priva dixerunt, quæ nos *ſingula* dicimus.

Prīvĭlēgĭārĭus, dicitur cui aliquod privilegium conceſſum eſt: vulgò ab indoctis *Privilegiatus* nuncupatur. Unde Militēs privilegiarii dicti, qui vacabant officio. [ὁ νόμιον ἢ ἰδιοζωνον παρὰ ἄλλους. Gall. *Priuilegié.* Ital. *Priuilegiato.* German. Gefreyet. Hiſp. *Priuilegiado.* Polon. *Wolny, z, maiący.* Vng. Az kinek *priuilegiona vagion.* An. *To whome a priuiledge is granted.*] Vlp. in l. Sed an hic ff. Quod cum eo qui in alt. pot. Rectè inquit, dicetur occupantis meliorem eſſe conditionem, niſi quis privilegiatius venlat.

Pro, Præpoſitio eſt ablativo caſui ſervicns, varios in oratione uſus habens, variasque ſignificationes. Aliquando enim ſignificat ante: [בעד *bahádh* לנגד *lenégdh. κατά.* Gall. *Pour. au lieu.* Ital. *Per.* German. Vor. Belg. Voor. Hiſp. *Por.* Pol. *Przed.* Vng. *Ert.* Ang. *For, inſtead or place.*] ut pro curia, pro mœnibus. Saluſt. Quin maturaſſent pro curia ſociis ſignum dare. ¶ Interdum ponitur loco in: ut pro roſtris, pro ædibus, pro tribunali. Plin. Epiſt. 301: Poſtulavitque ut cognoſcerem pro tribunali. ¶ Interdum pro juxta, ſive ſecundū. κατά. ut pro Platonis ſentētia, pro hominū judicio. Sedulò moneo quæ poſſum, pro mea ſapientia. Pro meis viribus: id eſt, juxta vel ſecundum meas vires. ¶ Interdū ſignificat cauſam, & ponitꝰ pro propter. Plin. Epiſt. 189: Hæc tibi admonitus immodicæ ſeveritatis exēplo, pro amore mutuo ſcripſi. Terent. in Eunuch. Ego pol te pro iſtis dictis & factis ſcelus ulciſcar. ¶ Interdū pro loco. Terent. in Andr. Pro illo te ducam, illius loco. Plin. lib. 2. cap. 7: Pro diis habent obſcœna. ¶ Interdum imperandi jus & autoritatem præ ſe fert: ut Tribuni plebis pro poteſtate interceſſerunt. ¶ Nonnunquam defenſionē propugnationemq; habet. Terent. Nam niſi hæc ita eſſent, pro illo haud ſtares. Virgil. lib. 9: pro turribus aſtant: id eſt, pro defenſione turrium. ¶ Pro eo ac, vel Pro eo atque, legitur pro Ita ut, vel perinde ut. Sulpitius ad Ciceronem: Sanè quàm pro eò ac debuī, graviter moleſteque tuli. Ulpianus: Pro eo habendum, atq; ſi nullo jure factum eſſet. ¶ Eſt & interjectio admirantis. ὦ. Terent. in Adelph. Prò dii immortales, facinus indignum quod narras? Item interjectio dolentis, ſeu indignantis. Terent. in Heavt. Prò Deûm atque hominum fidem. Plautus: Prò ſancte Jupiter, quid video? Sed his duobus modis circumflectitur, & nominativo, accuſativo, vocativoque jungitur, ut patet ex ſuperioribus exemplis. ¶ In compoſitione quandoque privativa eſt, ut Profanus: id eſt, non ſacer, Prohibeo, propudium. Negatur enim in his ſanctitas, poteſtas, ac pudor. ¶ Quandoque accipitur loco e, vel ſuper: ut Prominet: id eſt, eminet, vel ſuperminet. ¶ Nonnunquam ſignificat porrò, ſive in longum: ut promiſſa barba. ¶ Nonnunquam diu: ut Protelo, propando. ¶ Interdū procul: ut Provincia quaſi Procul ab Italia devicta: Profugus, procul fugiens: Procella, quæ procul veniens percellit. ¶ Sæpè etiam ultra ad locum, vel ad aliquem tendere: ut Progredior, proveho. ¶ Interdum palàm & more ſolenni: ut Pronuntio, promulgo. ¶ Nonnunquam antè, ut procurro, propono. ¶ Quandoque valde: ut procurvus.

Prŏædĭfĭco, as, unde proædificatum veteres dicebant, teſte Feſto, quod ex privato loco proceſſerat in publicum ſolum.

Prŏăgōgĭ'ŏn, [προαγωγεῖον. Gall. *Production de paillardiſe que font les maqueraux & maquerelles.* Ital. *Mettere en proſtibulo virgini o meretrici, & à guadagno, come fanno voſſiani è roffiane.* German. Die herfürtreibung zu dem Huren wäſen. Hiſpan. *Obra de poner à la puteria.* Polon. *Zwodzenie do kureſtwa.* Vngar. *Fertelmeſſegre valo adas.* Ang. *An open ſetting out of baudes.*] Latinè productio, vel proſtitutio dici poteſt. Sueton. in Ner. capit. 28: Super ingenuorum proagogia, & nuptarum concubinatus, Veſtali virgini Rubriæ vim intulit. Dictum proagogium à verbo Græco προάγω ἄγειν, quod eſt proſtituere, vel lenocinium facere.

Prŏāmĭtā, æ, proavi ſoror. [Vng. *Iobatyam attyanak nennye.*] Ut propatruus, proavi frater. [Vn. *Iob atyam attyanak batty a.*] Caius. D. lib. 38 Tit. 10 l. 1.

Prŏautŏr proautoris, Pro progenitore legitur apud Suetoniū in Cl. ad o: Appium Cæcum geneſis ſui proautorem: id eſt, autorem, & principem, προγόνον. Budæus.

Proăvŭs, proavi, penult. corr. Avi paterni, vel materni pater. [πρόπαππος. Gall. *Ayeul, le pere du pere grand.* Ital. *Biſauolo.* German. Ein Aāne / meines Großvatters oder Großmutter Vater. Hiſpan. *Biſabuelo, padre del abuelo.* Polon. *Mego dziatka albo babki moiey oyciec.* Vng. *Iob atyamnak az attia.* Ang. *My grand-father or grand-mother's father.*] Plaut. in Milit. Pater, avos, proavos, adavos. Cic. de Clar. Orat. Nam & de duobus avis jam diximus, Scipione & Craſſo, & de tribus proavis, &c. Hujus relativum eſt Pronepos, à quo fœmininum, Pröneptis. ¶ A Proavo fœmininum proavia, aviæ mater. πρόμμη.

Prŏăvuncŭ'us, & promateretera: Id eſt, proaviæ frater, & ſoror. [Vngar. *Az iob anyam annyanak battya, es nennye.*] Caius D. lib 38 Tit 10. l. 1.

Prŏbabĭlis. Vide PROBVS.

Prŏbarĭcă piſcina. προβατικὴ κολυμβήθρα, Hieroſolymis erat, in qua ſacerdotes oves immolandas abluebant: πρόβατον enim Græcis ovis eſt: & προβατικὸς, ovinus: unde Probatica piſcina dicta, quaſi ovina.

Problēmă, problematis, n. t. & problematum, problemati, n. ſ. [πρόβλημα. German. Ein Frag / da man einem etwas zu erthaten aufſatzt / Räterſchen.] Propoſitio eſt interrogationem habens. Philoſophi propriè problemata appellant, rerum abditarum perquiſitiones & conjecturas, quibus magis animi quodā acumine, quā certa indagine remotiora naturæ arcana explorantur: cujuſmodi ſunt apud Ariſtotelē & Plutarchū.

Prŏbo. Vide PROBVS.

Prŏbŏſcis, probŏſcĭdis, f. t. [προβοσκίς. Gall. *Le muſeau ou la trompe d'vne beſte.* Ital. *La trumba del elefante.* Germ. Der Rüſſel eines Helffant. Belg. Ed nare eene olifant. Hiſ. *La troua pa del elephante.* Pol. *Nos elephantowy.* Vngar. *Az elephantnak az orra.* Ang. *The ſnowte of an elephant.*] Roſtrum elephanti, vel muſcæ: ita dictum, ut ait Nonius, quòd antè depaſcat. Latini in elephanto manum appellant, quòd ea veluti manu utatur. Plin. lib. 8 cap. 12: Reſolvunt elephanti nodos manu. Nonius Marcellus: Proboſcis, *inquit*, Græcum nomen eſt dictum quòd antè depaſcat. Eſt autem porrecta corporis pars inhærens naribus, quæ excepto homine in nullis animalibus invenitur. Varro: Inveniſſe ſe factum hericium cum proboſcide.

Prŏbrum, probri, n. ſ. t. turpitudo, a ſulterium, flagitium. [נבלה *nebalah* נבלות *nablōth*: חרפה *cherpah* זמה *zhiddúph.* αἶσχος. Gall. *Cas reprochable, vilenie, iniure.* Ital. *Qualunche coſa disho-neſta & brutta, che pare ſia in preta trata come adulterio, ſtupro, vituperio, villania.* Germ. Ein verbrüche thatem geſchendung/ ſchwechung alſ mit Hurerey oder Ehbruch: Item, ein ſchand vnd ſchmachwort. Belg. Een hurerye. Hiſp. *Deuneſto, vituperio, injuria.* Pol. *Zelzywoſć, ofiamoczenie.* Vngaric. *Paraxuſag, buyaſag.* Angl.

A repro-

A reprochefull act, as hooredome, aduoutrie.] Suetonius in Cæsare, cap.43: Diremit nuptias prætorii viri. Qui digressam à marito post biduum statim duxerat, quamvis sine probri suspicione peregrinarum mercium portoria instituit. Vnde lex fuit apud Romanos, ut probrum virginis Vestalis capite puniretur. ¶ Aliàs significat maledictum, contumeliam, sive infamiam, dedecus, quæ ex scelere sequi solet. αἰσχύνη, ὄνειδος. ut Datum est probro: id est, ignominiæ ascriptum. Livius libro 2: His fieri occurrant portis, ingerunt probra, ægrè abstinent quin castra oppugnent. Epistolæ plenæ probrorum, apud Cicero. ad Att. lib. 4.

Prŏbrōsŭs, probrosa, probrosum, adjectivum, Ignominiosum. [נִקְלָה nikleh. ἐπονείδιστον. Gall. Plein d'iniures, de deshonesteté & vilenie. Ital. Vituperoso, ignominioso. Germ. Schmächtlich / schandtlich. Hispan. Denostado y feo. Polon. Sramotlywi item pł'ostliwi. Vngar. Szidalmas. Ang. Reprochfull, rebukefull.] Gell. lib. 1: Manusque ejus inter agendum forent argutæ admodum, & gestuosæ, maledictis, compellationibus probrosis jactatus est. Cicer. 5. Verr. Vt simul illam quoque ejus vocem probrosam agnoscatis. Horat. 3. Carm. Ode 5: O pudor, ô magna Carthago probrosis Altior Italiæ ruinis.

Prŏbŭs, m. s. Bonus, quasi prohibus: quòd se à delinquendo prohibeat. [טוֹב teb חָסִיד chasidh. χρηστός, δόκιμος. Gall. Bon, debonnaire. Ital. Buono, da bene, approuato da buoni. Germ. From/auffrecht. Belg. Brom/goedt. Hispan. Bueno y aprouado y prouechoso. Pol. Cznotliwy, dobrotliwy. Vng. Iambor. Ang. Good, honest.] Plaut. in Trinum. Qualive amico mea cõmendavi bona? C A. Probo & fideli, & fido, &c. Cic. pro Cluent. Neq; enim hoc homine sanctiore, neq; probiore, neq; in omnibus officiis retinendis diligẽtior esse quisquã potest. ¶ Per metaphoram dicitur etiã de rebus inanimatis, argentũ probum, nõ adulteratum. Liv. 2 belli Maced. Carthaginienses eo anno argentũ in stipendium impositum Romã advexerunt: id quia probum non esse Quæstores renuntiaverunt, experientibusq; pars quarta decocta erat: pecunia Romæ mutua sumpta, interrimentũ argẽti supplerunt. ¶ Color probus. Colum. lib. 8. cap. 2: Sint matrices probi coloris, robusti corporis, quadratæ. Merx proba. Plaut. in Pœn. Proba merx facilè emptorẽ reperit, tametsi in abstruso sita est. Probi nummi. Plaut. in Persa: - nummi sexcenti hic erũt probi, numerati. Sapor probus. Colum. de Arbor. cap 3: Montibus, clivisq; difficulter vineę convalescunt: sed firmũ probũque saporem vini prębent. Ingenium probum. Cicer. 1. Offic. Sic in ipso joco aliquod probi ingenii lumẽ eluceat. ¶ Probis contrarii sunt Improbi ἀδόκιμοι. Improbi (ut inquit Asconius) contrarii sunt Improbi ἀδόκιμοι. Improbi (ut inquit Asconius) contra leges sunt: sicut Inofficiosus, contra merita, Inhumanus contra pietatem.

Prŏbīssĭmŭs, à quo probissimé. Terent. Plin. Epist. lib. 2. Apollinari: Adjutum tamen cuperem juvenem probissimum gravissimumque. [Vng. Igen iambor.]

Prŏbē. adverb. Bene, rectè, eleganter. [Δοκίμως, καλῶς. Gall. Bien. Ital. Bene. German. Eben wol. Hispan. Buenamente. Pol. Srogo, dobrze. Vng. Iamborul. Ang. Well, honestlie.] Plaut. in Mostel. Profectò nos probè, ut voluimus, vixímus. Omnibus autem rebus probè, ut voluimus, vixímus. Omnibus autem rebus probè, ut voluimus, vixímus. Omnibus autem rebus

des,pro pedibus nasci, vel in pedes gigni. Plin.lib. 7. cap. 8:In pedes procedere nascentem,contra naturam est. ¶ Procedere in Philosophia, est proficere. Cic.3.de Finib. Qui tum in philosophia, tum in optimo genere philosophiæ tantum processerit. ¶ Procedũt stipẽdia militibus,quod vulgò dicitur, *currũt*. Liv.lib.25:Tribuni Plebis,si iis videretur, ad populum ferrent, ut qui minores septem & decem annis sacramento dixissent, iis perinde stipendia procederent acsi septem & viginti annorum, aut majores milites facti essent. ¶ Procedere item apud Iureconsultos ponitur,pro valere & locum habere. Vlpian. l. 7.§.3.D.ad leg. Aquil. Hoc autem in servo non procedit,in filio fam.vulnerato procedit. Hotomanus.

Prōcēdēns, procedentis, participium. [נֹבֵא *jotsé* עבר *hobér*. προβαίνων, ὑπερδύμενος. Gall *Marchant outre, s' auancant*. Ital. *Chi passa auanti*. Germ Herfürgehnd. Hisp. *Que procede & anda adelante*. Pol. *Poste puiecy*. Vn. *Kbuetkezo*. Ang. *That goeth forward*.] Cicer.3.Tusc. Quod ita esse dies declarat:quæ procedens ita mitigat,ut iisdem malis manentibus non modò leniatur ægritudo,sed in plerisq; tollatur. ¶ Tenpore procedẽte,quod vulgò dicimus *Successu temporis*. Plin.lib.11.cap.16: Tempore procedente instillant cibos. Plin.Iun.Epist. 64: Sed vereor ne procedente tempore ex ipso remedio vitia nascantur.

Prōcēssĭo,nis,f.t. processus. [ἐμπόδισις,ἐξέλασις. Vng. *Ki menetel,elõ mentel pompaual valo láras*.] Iul. Capitolinus in Pertinace: Cùm Pertinax eo die processionem, quam ad Athenæum paraverat ut audiret poëtã, ob sacrificii præsagiam distulisset.

Prōcēssŭs,us,m.q.Progressus. [נְסִיעָה *mossá*. πρόβασις,πρόχωσις. Gall. *Marchement plus outre,auancement*. Ital.*Landare più auanti, auanzamento*. German. Ein fürgang oder furtzlehung. Belg Een voorgangt. Hispan.*Obra de yr adelante*. Polon *Postepek*. Vng. *Ele menetel*. Ang. *A going forward*.] Cicer. pro lege Manil. Vt ex iis locis à militibus nostris reditus maturus, quàm processus longior quæreretur. ¶ Nonnunquam accipitur pro promotione,sive profectu. προκοπή. Sueton.de Clar. Gram.Ad summam, philologus ab semet nominatus ipse, ad Lælium Herman scripsit, se in Græcis literis magnum processum habere.¶ Aliquãdo pro successu,sive evẽtu. Seneca Epist. 116:Quæruntur & de consiliis & de processibus suis:maluntque semper quæ reliquerunt.

Prŏcĕleŭsmătĭcŭs, κελευσματικὸς, Pes ex quatuor syllabis brevibus constans: ita dictus quòd ob celeritatem,breviumq; syllabarum concursum, celeusmati: hoc est,nauticæ cohortationi esset aptissimus:sive quòd sacris Minervæ carmen quoddam hoc pede constans primo loco cani solebat.

Prŏcĕllo,procellis,act.t.Concutio,everto. [שָׁעַר *sháhar* סוּפָה *súphah*. ῥιπίζω. Gall. *Abatre ruer ius,renuerser* Ital. *Percuotere,battere sotto sopra*. German. Vngestümigtlich vmbsturmen. Hisp *Reboluer,trastornar subuertir*. Pol. *Wywracam*. Vngar. *Fel forditom*. Ang. *To turne vpside downe,to strik*.] Plin.in Paneg. Erant sub oculis naufragia multorum , quos invidiosa tranquillitate proiectos, improvisus turbo proculerat.

Prŏcēllă, procellæ, f.p. Tempestas, imber,turbo. [סַעַר *sáhar* סוּפָה *súphah*. ῥιπίδια. Gall. *Tourmente & tempeste de vents*. Ital. *Procella,tempesta*. German. Ein Sturmwind sonderlich auff grossen Wasseren. Belg. Een Stormwindt. Hisp. *Grande tempestad*. Polon. *Burzkana wodzie*. Vngar. *Szelnez, haboru*. Ang. *A storme or tempest*.] Dicta ab eo quòd omnia procellat: id est, moveat,& concutiat. Virgil.1.Aeneid. -creberque procellis Africus. Ovid.11.Metamorph. Hic jubet:impediunt adversæ jussa procellæ: Nec sinit audiri vocem fragor æquoris ullam.Virg.1.Aeneid.Talia jactanti stridens Aquilone procella Velum adversa ferit,fluctusque ad sidera tollit. ¶ Translatè accipitur pro omni periculo,& rebus adversis. Cic.pro Cluent. Et vitam illam tranquillam & quietam, remotam à procellis invidiarũ,& hujusce modi judiciorum anfractu, sequi maluisse.Irarum procellæ,Silius lib.11.

Prŏcēllōsŭs,procellosa,procellosum,Procellis plenus. [ῥιπώδης. Gall.*Plein de tourmente & tempeste de vents*. Ital. *Pieno di tempesta & vento*. German. Voll Sturmwind oder vngestümigkeit/ vngestümig. Hispan. *Lleno detempestad*. Polon. *Burzliwi,sturmiacy nawodzie*. Vngar. *Szel vezzel telkyes*. Ang. *Stormie or full of tempestes*.] Livius libro 40:Ver procellosum eo anno fuit. Plin. libro 18. cap. 35: Nubecula quamvis parva ventum procellosum dabit.

Prŏcĕrŭs,procera,procerum,pen. prod. Prolixus,& in longitudinẽ productus. [רָם *rám* גָּבֹהַּ *ghabõah*. ὑψηλός, μέγας,ἔξοχος, προμήκης. Gall. *Fort long, fort haut*. Ital. *Lungo, alto*. Germ. Hoch/lang/hoch vnd groß. Hisp. *Cosa alta ò luenga en su especie*. Pol. *Wysoki,dl'ugi*. Vn. *Magasi hozzu*. Ang. *Long,or high, tall*.] Quod nomẽ quidam à cera derivant;quasi ad similitudinem ceræ protensum propter facilitatẽ. Alii à crescendo quasi procretum.Horat.2.Serm. Satyr.2: -quò pertinet ergo Proceros odisse lupos? Virgil 7. Aegloga: -atque solo proceras erigit alnos. Horat.3. Carm. Ode 25: Proceras manibus vertere fraxinos.¶ Hujus compositum est Improcerus: vide suo loco.

Prŏcĕllŭlŭs,diminutivum à procerus. [Vngar. *Magassatska*.] Lampridius in Alexandro Severo: Oblectatio fuit,ut catuli cũ procellulis luderent.

Prōcērē, adverbium. Longé. [εὐμήκως, ὑψηλῶς. Gall.*En haut fort hautement*. Ital. *Porgendo in fuori , porgendo inanzi altamente*. German. Jnn die höhe oder lenge. Hispan. *Alta y luengamente*. Polon. *Wdl'uż*. Vngar. *Magassan*. Ang. *Very highlie*.] Cicero 3.de Orat.Brachium procerius projectum, quasi quoddam telum orationis.

Prōcērĭtās, atis, f. t. Prolixitas, staturæ altitudo. [רוֹם *rom* גָּבְהַ *ghóbah* (vel) *ghebóah*,μῆκος. Gall. *Longueur & hauteur*. Ital. *Lunghezza*. German. Die höhe oder lenge in die gerede. Hispan. *Longura*. Polon. *Wyssokosci, dl'ugosci*. Vng. *Magassag*. Ang. *Highnesse and lenght, tall nesse*.] Plin.in Paneg. Tu sola corporis proceritate clarior aliis.Cicero de Senectute:Quum autem miraretur Lysander & proceritates arborum, & directos in quincuncem ordines.

Prōcĕrēs, procerum,pen.cor.m.t.plur.num. Capita trabium: hoc est, mutuli quidã in parietibus extãtes. προβόλοι. Hinc principes civitatis, proceres appellati sunt, quòd ii ita in civitate eminẽt,sicut in ædificiis illi. [שָׂרִים *sarim* קְצִינִים *katsinim*. οἱ ἄρχοντες. Gall. *Les plus grands & les principaux d'vne ville, les gouuerneurs*. Ital. *Principali & gouernatori della città*. German. Die fürnemesten oder gewaltigsten eines Volcks. Hisp. *Los principales de pueblo*. Pol. *Naiwiżsiy sprancy , albo senatorowie wl'anstwie*. Vng. *Fõf'õ nepek,vrak*. Ang. *The gouernours , the principales of a citie*.] Virgil.1.Aen. Pòst alii proceres. Idem 3.Aen. Delectos populi ad proceres,primumque parentem , Monstra Deûm refero,& quæ sit sententia posco. Liv.1.ab Vrbe: Quũ consensum deosque consociatos laudare mirè Servius inter proceres Latinorum, Castrorum proceres.¶ Hujus nominis accusativo singulari usus est Iuvenalis Satyr.8: Agnosco procerem.

Prōcĕrĭtŭs,(inquit Calepinus)Id est,malo spiritu afflatus, citans locũ Plauti ex Pœnulo: Neq; nos populus proceritis insectabit lapidibus. Quo tamen in loco qui vel primoribus labris literas degustarit, facilè deprehendet,Pro ceritis, duabus dictionibus esse legẽdũ, nẽpe, Tanquã ceritos:id est,furiosos.

Prōcĕstrĭum,procestrii.n. s. Aedificium patulum putatur ante castra, æqualibus distinctum intervallis columnarum, supra quarũ epistylia arcus curvabantur. Inde dictum quòd pro castris:id est,ante castra sitũ esset,aditumq; ad ea præberet. Quidam procestrium interpretantur locum ante cubicula virorũ principum, in quo quiescente hero , corporis custodes excubias agunt:decepti,opinor, depravata lectione loci cujusdam Plinii Iunioris, ex epistola ad Gallum: Post hanc cubiculum cum procestrio , altitudine æstivum , monimento hybernum: quum tamen castigatiora exemplaria , cubiculum cum procœtone legendum ostendant.

Prŏchēmăsĭs, sive Prochimasis, προχείμασις, Præcedens tempestatum significatio. [Pol *Znaknie pogodi*.] Plin.li.18.cap.26: Accidit confessa rerũ, obscuritas , nunc præcurrente, nec paucis diebus, tempestatum significatione, quod προχείμασιν Græci vocant:nunc pòst veniente, quod ἐπιχείμασιν.

Prōcheton,Tussilago,vel Bechion Dioscor. lib.3.cap.124.

Prochíros,vocant eos scribas,qui manu expediti sunt. Et Meloprochiti,exercitio & cura prompti, annotat Alc. ad l. peculiari C.de prox.sacr.lib.12.

Prŏchўtēs,m. g. προχύτης, Vasis genus erat quo in sacris utebantur quod & ipsum à profundendo nomen accepit.

Prōcĭdo, cidis, pen. cor. procidi,n. t. Pronus cado,humi me prosterno,vehementer inclinor. [נָפַל *naphal*. πρόπτωσις, προπτύω. Gall. *Cheoir & tomber*. Ital. *Gettarsi à terra*. Ger Niderfallt. Belg Nedervallen. Hisp. *Caer echarse à los pies*. Pol. *Vpádam*. Vng. *Le borulok*. Ang. *To fall downe*.] Gell. Nam quum multis a[illegible] postea scena quę procideral, refecta esset. Liv.lib.35:Saxum ingens sive imbribus , seu motu terræ leviore quàm ut alioqui sentiretur,labefactatum,in vicum lugarium ex Capitolio procidit,& multos oppressit. Idem lib.31: Muri quoq; pars arietc incusso subruta, multis jam locis procideral.

Prōcĭdĕntĭă, procidentiæ, f. p. Actus ipse procidendi. [מַפֶּלָה *mappeláh*. πρόπτωσις. Gall. *Cheutte, tombement*. Ital. *Cadimento*. Ger. Ein niderfallung oder herfurfallung. Hisp *Cayda*. Pol. *Vpadnienie*. Vng. *Le borulas*. Ang. *Falling downe*.] Plin.lib. 34 cap.18: Vsus enim ex eodem & in oculorum medicamentis. & maximè contra procidentiam eorum, & inanitatem, *etc*. Procidentia sedis. Plin.lib.24 cap.11.

Prōcĭdŭŭs,adject Quod procidit. [נָבֵל *nobél* נְבֵלָה *nobéla*. πτῶμα, πλῶσμος. Gall. *Qui chet & tombe facilement* Ital. *Che cade*. Germ. Das nider gefallen oder auß gefallen ist/niderfellig Hispan. *Cosa que cae*. Polon *Vpadl'i*. Vngar *Le borult,le esett*. Ang. *That falleth downe easilie*.] Plin.lib. 20.cap.20: Infantium cerebro imponitur,umbilicoq; prociduo. Idem libr.16 cap.12:Memoratur hocidem factum & in Philippis, salice procidua atque ve-

truncata.

truncata. Idem libro 11. capit. 20: Testes verò & sedem procliduam, quæq; illi sunt vitia.

Prōcĭĕo, procies, procivi, citum; pen. cor. [קרא *karà. μεταπαλέω, σπουδάζω.* Gall. *Demander, huscher.* Ital. *Domandare.* Ger. *Begeren.* Hisp. *Pedir, demandar.* Pol. *Zadam.* Vng. *Kerem.* Ang. *To aske or demand.*] Idem quod peto. Liv. Matrem procitum plurimi venerunt: id est, petitum, ut interpretatur Festus.

Prōcĭngo, cingis, act. t. Præcingo, instruo & apparo. [ערך *harách* הכין *hechin. παρασκευάζω.* Gal. *Appareiller.* Ital. *Apparecchiare.* Germ. *Rusten/sich vmbgürten zum Streit.* Hisp. *Aparejar.* Pol. *Przyrządzam sie.* Vngar. *Kezitem.* Ang. *To prepare or mak readie.*] Hinc procinctus procincta, procinctum, Paratus, expeditus. Vnde procincta classis, teste Festo, dicebatur exercitus ad pugnam paratus. *παρασκευὴ ἐς μάχην ἐξωπλισμένη, συγκεκροτημένη, ἐς σφοδρὸν κοπετόν*, quòd pugnaturi ritu priùs cingerentur Gabino: classem enim vetustius fuit, inquit Festus hominum dici, quàm navium multitudinem. Gell. lib. 1. cap. 11: Quū procinctæ igitur classes erant, & instructa acies.

Prōcĭnctŭs, us, m. q. Dicitur apparatus bellicus, sive ipsa præparatio, quæ fit ab iis qui aut in expeditionem profecturi sunt, aut ad prælium exituri. [בשק *néschek. σφοδρὸν, παρασκευή.* Gall. *L'appreſt & appareil de l'armee quand elle veut d'onuer dedans.* Ital. *Apparechiameato di guerra.* Germ. *Die rustung vnnd bereitschafft zur Gegenwehr oder zu dem Streit.* Hisp. *Aparechimiento para pelear.* Pol. *Gotowanie sie dopotrzebi.* Vng. *Kezwelet.* Ang. *Battayle raye, as they that stand readie to fight.*] Cicer. 2. de Nat. deor. Ex quo in procinctu testamenta perierunt. Plin. lib. 23. cap. 1: Curas, vigoremque animi impedit ad procinctum tendentibus. In procinctu facere: expeditè, & celeriter. Ovid. 2. de Pont. Eleg. 9: Hæc in procinctu carmina facta puta. In procinctu stare, est accinctum esse. Quintil. lib. 12. cap 9: Cui disciplina & studium, & exercitatio dederit vires etiam facilitatis: quemq; armatum semper, ac velut in procinctu stantem, non magis unquam in causis oratio, quàm in rebus quotidianis, ac domesticis sermo deficiet. In procinctu habere. Gell. libro 1. cap. 11: Atque fœminas etiam tibicinas in exercitu atque in procinctu habuit. ¶ Procinctum testamentum à Iustiniano appellatur in §. 1. Institut. de testament. quod veteres In, vel Endo procinctu nominabant. Id autem militiæ tantùm fiebat, quum viri ad prælium faciendum in aciem vocabantur, Autore Gell. lib. 15. cap. 27. Vide Hotomanum in Lexico.

Procio, procis, procivi, citum, pen. prod. Idem quod rumpo, atque irritum facio. Hinc Iureconsultus, irritum & ruptum testamentum procitum dicit. Festus.

Prŏcĭto, citas, pen. cor. Idem quod provocito. *σπουδάζω.* Citare enim vocitare est.

Prōclāmo, Proclamas, Palàm & valde clamo, vociferor. [זעק *Zahák. ἀναβοάω, ἀνακράζω.* Gall. *Crier deuant tous tant qu'on peut.* Ital. *Proclamare, gridare in publico.* Ger. *Offentlich außschreyen/außrüffen.* Belg. *Butroepen* Hisp. *Mucho de lexos llamar.* Polon. *Wołać/wołiwam.* Vng. *Weöltök, kialtok.* Ang. *To crie out or proclayme.*] Liv. lib. 1: Moti homines sunt in eo judicio, maximè Publio Horatii patre proclamante; se filiam jure cæsam judicare: ni ita esset, patrio jure in filium animadversurum fuisse. Cicer. 7. Verr. Adsunt, defendunt, proclamant, fidem tuam quæ nusquam erat, nec unquam fuit, implorant.

Prōclāmātŏr, oris, m. t. [זעק *Zohék. ἀνακράγων, ἀναβοάων.* Gall. *Vn crieur, grand criard.* Ital. *Gridatore, banditore, chi fa la grida.* Ger. *Ein außschreyer/oder außrüffer.* Hisp. *Aquel que assi llama.* Polon. *Wiwoł'swarcz.* Vng. *Kialto, porazlo.* Ang. *A proclaymer or crier.*] Cic. 1. de Orat. Non enim causidicum nescio quem neq; proclamatorem, aut tabulam hoc sermone nostro conquirimus: sed eum virum qui primùm sit ejus artis antistes.

Prōclīno, nas, pen. prod. inclino. [נטה *natáh. ἐγκλίνω.* Gall. *Pancher, encliner.* Ital. *Inclinare.* German. *Sich heiden oder neigen.* Hispan. *Inclinar.* Polon. *Skłaniam sie.* Vngar. *Haylok.* Ang. *To bend downe.*] Colum. lib. 7. cap. 10: Earum notanda sunt capita, quam in partem procliuentur.

Prōclīnātŭs, a, um, particip. [נטוי *natúi, σφενδυμμένος.* Gall. *Enclyné.* Ital. *Inclinato.* Ger. *Gehaldet/gesenckt.* Hispan. *Inclinado.* Pol. *Vpadł'i, łochiloni.* Vngar. *El hailott.* Ang *Bended downe.*] Ovid. 2. Trist. Quum cœpit quassata domus subsidere, partes In proclinatas omne recumbit onus.

Prōclīnātĭo, verbale, f. t. [*ἡ σφενδύνησις, ἡ ἔγκλισις, ἡ παραφορά.* Gall. *Panchement, inclination.* Ital. *Inchinatione.* Germ *Ein haldung/senckung für sich.* Hisp. *Inclinacion.* Pol. *Nachylenie.* Vngar. *El hailas.* Ang. *Bending downe.*] Vitruv. lib. 7: Non minus etiam observandum est, uti omnes structuræ perpendiculo respondeant, neq; habeant in ulla parte proclinationes.

Prōclīvĭs, clive, pen. prod. om. t. Quod pronum inclinatumq; est, ut ait Donatus. [*ἐπὶ φόρου, ἐπιῤῥεπής, εὐπτίφορον.* Gall. *Enclin, panchant.* Ita. *Inchinato all' ingiu.* Ger. *Sich neigend fürsich/haldend.* Hisp. *Inclinado ò acostado* Pol. *Pochel'i.* Vn. *Hajlando.* An. *Leaning or hanging downeward.*] Liv. 5. ab Vrbe: Quò successerit magis in arduum, eò pelli posse per proclive facilius rati. Colum. lib 9. cap. 5: de Apibus: ut cum onere per proclivia non egrè devolent. Impetus proclivis undarum, Lucr. lib 6. ¶ Per translationem secundum Cic. lib. 4. Tusc. dicitur propriè in malis, de iis scilicet qui ad aliquod vitium proni, inclinatiq; sunt. Terent. in Andr. Ita ut ingenium est omnium hominum à labore proclive ad libidinem. Cic. in Partit. Adolescentiam procliviorem esse ad libidinem. Silius lib. 13: -sceleri proclivis egestat. Cic. 4. Tusc. Vt natura ad aliquem morbū proclivior: sic animus alius ad alia vitia propēlior. ¶ Proclive etiā dicitur quod facile factu est. Vnde in proclivi esse, est facile, & in promptu. Plaut. in Capt. Tam hoc quidē tibi in proclivi, quàm imber est quādo pluit. Cicer. 2 Offic. Sed quum in hominibus juvandis aut mores spectari, aut fortuna soleat, dictu quidem est proclive.

Prōclīvĭtĕr, procliviùs, procliviſſimè, adverb. [*ἐπιῤῥεπῶς, εὐπαθῶς.* Gall. *Facilement.* Ital. *Facilmente.* German. *Ringer.* Hispan. *Facilmente.* Vngar. *Könnyen.* Ang. *Readely.*] Cicer. 5. de Finib. Qui sperant, facilius, & proclivius ad laudem nobilitatis pervenient.

Prōclīvĭtās, proclivitatis, f. t. Naturalis inclinatio in rem aliquā, præsertim vitiosam. [*εὐπαθεία, εὐκαταφορία.* Gall. *Inclination, facilité de cheoir.* Ital. *Inclinatione, facilità.* Ger. *Neigung furnemlich zum bösen.* Hisp. *Aquella inclination* Pol *Skłonność do złego.* Vn. *Haylandoság.* Ang. *Inclination or disposition to a thing.*] Nam in rebus bonis & laudabilibus, proprie facilitas dicitur. Cicer. 4. Tusc. Atq; hæc aliorum ad alios morbos proclivitas latè patet. Ibidem: Prolivitas ad ægrotandum: sed hæc in bonis rebus, quod alii ad alia bona sunt aptiores, facilitas nominetur: in malis proclivitas, ut significet lapsionem.

Prŏco, procas, procare, act. p. teste Festo. [*αἰτιολογῶ αἰτεῖ, ἀναισχύντως αἰτεῖ.* Gal. *Demander effrontément* Ital *Adimandare impudentemente.* Ger. *Vnschamhafftiglich anstrengen/vnzuchtiglich begeren/gutzten.* Belg. *Vryen.* Hisp. *Demandar desuergonçadamente.* Pol. *Niewstydliwie żadám.* Vng. *Zemtelenwel kerem.* Ang. *To dally with wanton language, to eye or behold wantonly.*] Antiqui dicebant pro poscere, seu impudenter petere: unde & Procacitas dicta est: quod & Nonius annotavit, citans illud Ciceronis ex lib. 4. de Repub. A procando: id est, poscendo procacitas nominata est. Livius Aegisthe: Quum quod parere vos majestas mea procat, Toleratis, extemploq; illam deducitis. ¶ Procari quādoque pro assentari. Seneca Quæst. natur. 4. præfat. Ajebat non esse occultè, nec ex dissimulato blandiēdum. Perit, *inquit*, procari si latet.

Prŏcax, procacis, pen. prod. Lascivus, petulans, improbus, protervus: [סורר *sorér.* זד *zedh. ἀσελγὴς, αἰσχρουργὸς, ὑβριστής.* Gall. *Demandeur effronté, & eshonté, insurieux, prompt à malfaire* Ital. *Procace, petulante, lascivo* German. *Vnverschampt mit gunsten/mutwilliger frävel.* Hispan. *Desuergonçado, pedigueno, destruydor.* Pol. *Nie wstydliwi, skłonni do zł'ego, w petecz.* Vng *Zemtelen, fartalan, melues.* Ang. *Shameles in craving, vnchaſte tongued.*] quod nomen à procando: id est, potendo, dictum esse, docet Nonius Marcellus ex sententia Cicer. libro 4. de Republica: cujus hæc citat verba: A procando: id est, poscendo, procacitas nominata est. Alii tamen à prociendo: id est, provocando, sive lacessendo dictū malunt. Cic. pro Cælio: Temeraria & procax mulier. Idem lib. 3. Epist. Scio te non esse procacem in lacessendo. Terent. in Hecyr Maligna multò & magis procax illicò facta est. ¶ Trāsfertur etiam ad inanimata, quod & Nonius annotavit. Virgil. 1. Aen. pontus & procacibus Austris.

Prŏcācĭtās, procacitatis, f. t. Petulantia, lascivia, improbitas, protervia. [זדון *zadhón. ἀσέλγεια, τὸ ἀηδὲς.* Gall. *Effrontement, eshontement.* Ital *Sfrontamento, sfacciataggine* Germ. *Ein mutwill/vnzucht mit gutzten/getrosse* Hispan *Desuergonçamiento* Pol *Swawolenstwo.* Vng *Zemtelenseg faytalanseg.* Ang. *Malapertnesse or wantonnesse in craving.*] Cicer. in Salust. Non enim procacitate linguæ, vitæ sordes eluuntur. Ibidem: Ne incidam in idem vitium procacitatis, quod huic objicio.

Prŏcācĭtĕr, adverbium, Protervè, petulanter: unde procaciùs & procacissimè. [*ἀσελγῶς, αἰσχρούργως.* Gall. *Effrontément, eshontément, insurieusement.* Ital. *Alasfacciata* German *Vnzuchtiglich / mit mutwilliger frävenheit.* Hispan. *Desuergençadamente.* Polon. *Wściekle.* Vngar. *Zemtelenwel, faytalanal.* Ang. *Wantonlie, without shame, malapertlie.*] Livius 8 bell. Pun. Flagitatum quoque stipendium procaciùs, quàm ex more & modestia militari erat.

Prŏcī, m. s. Dicūtur qui virginis mulierisve nuptias ambiunt: à procando: id est, poscēdo dicti, ut ait Festus. [*μνηστῆρες* Gal. *Pourſuiuans femme à mariage, corriuaux.* Ital *Procacciuali.* Germ. *Die nach einer Tochter od Frauwen werben/wärber* Belg *Vryers.* Hisp. *Los que demándan muger paro se casar, comblecos.* Polon. *Freiersze mie'osnicy.* Vng. *Lean kerők.* Ang. *Wooers.*] Ovid. Epist. 1: Turba ruunt

ruunt in me luxuriosa proci. Cicer. de Clar. Orat. Et hos ignotos, & impudentes procos repudiemus.

Prŏcœtōn, procætonis, m. t. vel Procœtium, n. s. [προκοιτών. Germ. Ein Saal oder Kammer vor dem rechten Gemach eines Fürsten/da die Gwardyknecht wacht haltē.] Locus ante cubiculum virorum principum, in quo quiescente domino, corpotis custodes excubant. Nam προκοίτης Græcis est *excubitor*, & προκοιτεῖν, *excubare*. Vnde προκοιτών, quasi excubitorium. Plin. Epistol. 41: Post hanc cubiculum cum procœtone, altitudine æstivum, munimentis hybernum.

Proconnon, Polenta ex hordeo recenti, aut etiam ex hordeo nondum tosto.

Prŏcōnsŭl, Proconsulis, pen. cor. mascul. t. Qui cum potestate Consulari in provinciam administrandam mittitur. [נגיד *nitstsáb*. αὐθύπατος. Gall. *Lieutenant du Consul*. Ital. *Luocotenente di consolato che ha nella prouincia autorità di consolo*. Ger. Ein Statthalter des Burgermeisterthumbs in einer Vogtey/der an statt des Burgermeisters ein Herrschafft mit vollmechtigem Gewalt verwaltet. Hispan. *El vonsul en la prouincia, proconsul*. Pol. *Namiestnik bormistrowski*. Vng. *Heli tarto, kiraly biro, tizt tarto*. Ang. *A lord deputie or president*.] Cic. 2. de Divin. Quàm multi sunt anni, quum bella à Proconsulibus, & proprætoribus administrantur.

Prōcōnsŭlātŭs, us, m. q. Dignitas Proconsulis. [ἡ αὐθυπατεία. Gall. *L' office ou dignité d' vn Proconsul*. Ital. *Tale dignità*. Germ. Die Wirde eines Statthalters des Burgermeisterthumbs in einer Vogtey. His. *Aquella dignidad de proconsul*. Pol. *Godnosć namiastka bormistrzowego*. Vng. *Hely tartas kiraly birosag*. Ang. *The office or dignitie of the lord deputie or president*.] Plin. lib. 14. cap. 22: Ad proconsulatum usque è Prætura honoribus gestis. Plin. Iun. Epist. 12: Summotum à Proconsulatu, quia se in legatione turpiter gesserat.

Prōcōnsŭlārĭs, re, Ad Proconsulem pertinens. Gell. lib. 5. cap. 14: Quum provinciam Africam Proconsulari imperio meus dominus obtineret.

Prōcrāstĭno, as, pen. cor. act. p. Diem de die traho, differo. [ὑπερημερῶ ἐμαυτόν. Gal. *Delayer, differer de iour en iour*. Ita. *Prolongare di giorno in giorno*. Ger. Von tag zu tag auffziehen. Belg. Van daghe te daghe wisetten/vertrecken. His. *Dilatar de dia en dia*. Pol. *Dzien odednia, odwłaczam*. Vng. *Halogatom*. An. *To delay, to differ from one day to day*.] Gell. lib. 16: Quæ reliquit perfecta expolitaq;, omni poëticæ venustatis laude florent. Sed quæ procrastinata sunt ab eo, ut pòst recenserentur, nequaquam poëtæ nomine atq; judicio digna sunt. Cic. pro Sexto Ros. Amer. Ac primò rem differre quotidie, ac procrastinare isti cœperunt, deinde aliquanto lentiùs agere atque deludere.

Prōcrāstĭnātŭs, dilatus. [ἀναβεβλημένος. Vng. *El halaztatot, haloguttatot*.] Gell. lib. 17. cap. 10: Quæ procrastinata sunt ab eo, ut pòst recenserentur.

Prōcrāstĭnātĭo, verbal. f. t. Dilatio. [ὑστερημέρια. Gal. *Delay, dilation de iour en autre, tardement*. Ital. *Dilatione, tardamento*. Ger. Verzug von einē tag auff den anderen. His. *Aquella obra de dilatar, tardanza*. Polon. *Odwłoka odednia dodnia*. Vngar. *Halogatas*. Ang. *A delaying, differring*.] Cic. 6. Philip. Nam quum plerisq; in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis.

Prōcrĕo, eas, are, act p. Liberos generò. [הוליד *holidh*. γεννάω. Gall. *Procréer, creer, engendrer*. Ital. *Procreare, generare*. Ger. Gebārē. Hispan. *Engendrar ò criar*. Pol. *Rodzę*. Vng. *Zwelök, szaporitok*. Ang. *To engender or beget*.] Plaut. in Milite: Nam procreare liberos, lepidum est onus. Cic. 3. de Finib. Consentaneum est huic naturæ, ut sapiens velit gerere, & administrare rempublicam atq;, ut è natura vivat, uxorem adjungere, & velle ex ea liberos procreare. Idem antequam iret in exil. Sic enim ab initio fui animatus, ut non magis me mea causa putarem esse natum, quàm Reip. procreatum.

Prōcrĕātŏr, procreatrix, & procreatio, vèrbalia. [יולד *molídh* הורה *horéh*. γεννήτωρ, γεννητής. Gall. *Qui engendre, createur*. Ital. *Generatore, procreatore*. Germ. Ein gebārer. His. *Criador, el que engendra*. Pol. *Rodzicziel*. Vng. *Szaporito*. Ang. *An engenderer, begetter*.] Cicero de Vniversitate: Animum igitur quum ille procreator mundi Deus ex sua mente, & voluntate genuisset. Idem 1. de Orat. Neque enim te fugit laudandarum artium omnium procreatricem quandam & quasi parentem esse eam quam φιλοσοφίαν Græci vocant. Idem 1. Tuscul. Quid procreatio liberorum? quid propagatio nominis?

Prōcrĕātŭs, Natus, Cicer. de Finib. Vt natura diligi procreatos non curaret.

Prōcrēsco, is, Cresco, vel augeor. [גדל *ghadhál*. αὐξάνω. Gall. *Croistre & augmenter*. Ital. *Crescere*. German. Wachsen oder herfür wachsen. Hispan. *Crescer*. Polon. Wzrastam. Vng. *Neuekedem*. Ang. *To increase and grow vp*.] Lucr. lib. 2: Et res progigni, & genitas procrescere posse.

Prōcŭbo, as, pen. cor. procubui, bitum, Procumbo. [נפל *nafál*: השתחוה *hischtachaváh*. κοπτόκεμαι. Gall. *S' encliner & paucher*. Ital. *Abbassar*. Ger. Nidertigen. Hisp. *Mucho caer, abaxar*. Pol. *Vkładam sie*. Vng. *Fekszem*. Ang. *To lie flatt or prostratt*.] Interdum idem quod vigilo, sive excubias ago. προκοιτέω. ¶ Nōnunquam idem quod demitto vel inclino. Virg. 3. Georg. Muscus ubi, & viridissima gramine ripa, Speluncæque tegant, & saxea procubet umbra.

Prŏcŭbĭtŏr, oris, m. t. Qui noctu custodiæ causa incubat quum castra hostium in proximo sunt. [שומר *schomér*. φυλάξ, προκοίτης. Gall. *Qui de nuict fait le guet deuant le camp, sentinelle*. Ital. *Chi fa le sentinelle, chi deue far la scholta auanti ell' essercito*. Germ. Ein Wächter vor dem läger. His. *La escucha del campo*. Pol. *Straż*. Vng. *Strasan allo*. Ang. *He that keepeth watch and warde without the campe*.] Festus.

Prōcūdo, is, pen. prod. act. t. Prolato, cudendo extenuo, seu probè cudo. [παχυτάνω, παχυνολεπίζω. Gal. *Attenurir en forgeant & aguisant, forger*. Ital. *Assottigliare, aguzzare battendo*. Ger. Breit schmiden/tengten/scharpff schlahen. Belg. Dun smiden/wel smiden. His. *Labrar de martillo*. Pol. *Rozkuwam*. Vng. *Kizellesite*. Ang. *To mak lesse or thinner by beating*.] Virgil. libr. 1. Georg. - durum procudit arator Vomeris obtusi dentem. Ira procudit enses, Horat. 4. Carm. Ode 15. Procudere dolos, Plaut. in Pseud. Linguam procudere. Cicer. 3. de Orat. Non enim solùm acuenda nobis, atque procudenda, lingua est: sed onerandum complendumque pectus maximarum rerum & plurimarum suavitate, copia, varietate.

Prŏcŭl, adverb. Longè, quasi procul ab oculis. [מרחוק *merchók*. ἄποθεν, πόρρω. Gall. *De loing, loing*. Ital. *Dilontano, dilungi*. Germ. Von fernuß oder weitnuß/fern/weit. Belg. Verde/van verde. His. *De lexos*. Pol. *Tralieko*. Vng. *Mezze*. Ang. *Farre, farre of*.] Dicitur & de loco minus longinquo. Virgil. 5. Aen. Est procul in pelago saxum. Quod certè non minus longè fuisse debet intelligi, ne periret voluptas spectaculi. Idem in Sileno: Serta procul tantùm capiti delapsa jacebant. Vbi Servius: Procul, modò propè: nam intulit, tantùm capiti delapsa, ut ostenderet non longiùs provolutam esse coronam. Dicimus aliquando, Procul hinc id est, longè ab hoc loco. Terent. in Hecyr. Quem cum istoc sermonem habueris, procul hinc stans accepi, uxor. ¶ Item procul alicunde. Cicer. 4. Verr. Quia non posset negare ab illis peeuniam datam non quæsivit procul alicunde. ¶ Procul pro longè, habet aliquando sequentem à, præpositionem cum ablativo. Terent. in Adelph. Postremò quando ego conscia mihi sum, à me culpam esse hanc procul. Aliquādo & procul & longè, simul in eadem oratione ponūtur. Plaut. in Curc. Hac nocte in somniis visus sum viderier procul cedere longè à me Aesculapium. ¶ Procul aliquando præpositio est, deserviens quandoque ablativo: ut Procul dubio, perinde est ac si dicas certè. Sueton. in Claud. Cæsar. Reliquit filium omnibus gentis suæ procul dubio præferendum. Ad eundē etiam modum dicimus procul vero, pro eo quod est à veritate abhorrens. Colum. in Præfat. lib. 1: Nam illud procul vero est quod plerique crediderunt, facillimam esse, &c.

Prōcŭlco, procŭlcas, act. p. Conculco, protero. [רמס *ramás*. κοπατέω. Gall. *Fouler aux piés*. Ital. *Conculcare, atterare*. Germ. Zertretten. Belg. Bettreden. His. *Hollar ò patear, ò pisar*. Polon. *Depcze, rozdeptuję*. Vng. *Et tapadom*. Ang. *To treade, to stampe, or trample vpon*.] Colum. lib. 2. cap. 20: Nam à pecudibus legumina proculcantur, herbæ etiam atteruntur ungulis: atque glaba resicit, & sit idonea trituris area. Liv. 10. ab Vrbe: Et turbatus eques sua ipse subsidia territis equis proculcavit. Ovid. 8. Metamorph. Is modò crescentes segetes proculcat in herba.

Prōcŭlcātĭo, f. t. [κοπετάσματα. Vng. *El tapodás*.] Senec. de Tranquil. vitæ cap. 11: Quod regnum est cui parata sit tuina, & proculcatio, & dominus & carnifex?

Prōcŭlĭūnt, Promittunt, ait significare Antistius de jure pontificiali, lib. 9. Festus.

Prōcŭmbo, bis, n. t. Prosterno, humi jaceo. [השתחוה *hischtachavá*. κατάκειμαι. Gall. *Estre couché, s' encliner & paucher*. Ital. *Abbassersi, gittare in terra, inclinarsi*. Ger. Nidertigen. Belg. Nidervtegen. His. *Abaxarse, inclinarse*. Pol. *Vpadam, vlegam*. Vng. *Le heueredem*. Ang. *To lie flat and bend downewad*.] Liv. lib. 1: Ipsum fessum via procubuisse. Colum. lib. 1: Lata bubilia esse oportebit pedes decem, vel ut minimum novem. Quæ mensura & ad procumbendum pecori & jugario ad circumeundū laxa ministeria præbeat. Virgil. 1. Aen. - ne gravidis procumbat culmus aristis. Idem 8. Aen. - & viridi fœdam Mavortis in antro Procubuisse lupam. ¶ Significat interdum den tti. Plin. lib. 16. cap. 36, de arundinibus: Omnibus verò folia à nodo orsa. cōplexu tenues per ambitum inducunt tunicas, atque à medio internodio quum plurimùm desinunt vestire, procumbuntq;. Hoc est, in terram inclinantur. Lucanus lib. 3: Et procumbentes ire um consurgere taxos.

Procuro, procuras, pen. prod. act. p. Administrationem rerū alienarum gero. [ἐπιτροπεύω, ἐπιμελοῦμαι. Gall. *Procurer, auoir la charge des affaires d' autruy*. Ital. *Procurare, amministrare cose d' altri*.

Ger.

Ger. Verwalten / versorgen oder versehen. Hispan. *Procurar negocios.* Pol. *Opatruie.* Vng. *Gongiat viselem.* Ang. *To haue the charge of an others businesse.*] Cicero Cornificio: Is procurat rationes Dionysii. ¶ Aliquando ponitur pro studiosè curare. ἐπιμελῶς. Apuleius: Hunc enim equulum suum curiosè nimis procurantem inveni. Cato de Re rust. Eodē modo cæteras arbores procurato. Plautus in Curcul. Tibi opus est hoc quo te procures. ¶ Procurare aliquando est expiare. Gell. lib. 4. cap. 6: Vt tertam movisse nuntiari solet, eaque res procuratur, unde & procuratio verbale in eadem significatione.

Prōcūrātŏr, procuratoris, m. t. Qui absentis negotia gerit. [διοικητής. Gall. *Procureur.* Ital. *Fattore, procuratore.* Ger. Ein Verwalter/ Schaffner/ Gewalthaber. Hisp. *El que procura, procurador.* Polon. *Opatrzicie, sprawca.* Vng. *Gond viselō.* Ang. *A proctour, that seeth to an others affaires.*] Vlpianus de Procuratoribus & Defenso. l. 1: Procurator est qui aliena negotia mandato domini administrat. Actores verò causarum, causidici dicuntur.

Prōcūrātōrĭus, a, um, Quod ad procuratorem pertinet: [κηδεμονικός. Gall. *Apartenant à procureur, de procureur.* Ital. *Di procuratore.* German. Das einem Verwalter oder Schaffner gehört. Hisp. *Cosa de procurador.* Polon. *Sprawczi.* Vngar. *Gond viselōhōz való.* Ang. *Belonging to a proctour.*] ut Procuratoriæ literæ, Procuratorium munus.

Prōcūrātrīx, procuratricis, verbale, f. t. [ἡ ἐπίτροπος, ἡ κηδεμών. Gall. *Procuratrice, celle qui a la charge ou soing de quelque chose.* Ital. *Procuratrice.* Germ. Ein Verwalterin/ Schaffnerin/ ein Versorgerin. Hispan. *Procuradora.* Polon. *Stafarka.* Vng. *Gond viselō aszony.* Ang. *She that doeth an others businesse.*] Cic. 4. de Finib. Sed quum sapientiam totius hominis custodem & procuratricem esse vellent, quæ esset naturæ comes.

Prōcūrātĭo, f. t. Administratio, cura. [διοίκησις. Gall. *Charge & administration qu'on a de quelques affaires, soing.* Ital. *Vfficio, governo d'altri, cura, amministratione.* German Verwaltung/ Versorgung. Hisp. *A quella obra de procurar negocios, procuracion.* Pol. *Starzanie.* Vngar. *Gond viselés.* Ang. *The office or charge in doing a thing.*] Cic. lib. 1. de Nat. deor. Sunt enim philosophi, & fuerunt qui omnino nullam habere senserunt rerum humanarum procurationem deos ¶ Procuratio item expiatio est. Cic. 1. de Divinat. Atq; etiam scriptum à multis est, quum terræmotus factus esset, ut sue plena procuratio fieret.

Prōcūrātĭuncŭla, f. p. [Vng. *Gondviselé fōtske.*] Seneca Epist. 32: Nec Scylla aut Charybdis adeundæ sunt, quæ tamen omnia transisti procuratiunculæ precio.

Prōcŭrro, is, procŭrri, procŭrsum, n. t. Velociter procedo. [τρέχω, προτρέχω. Gall. *Courir devant, s'avancer de courir* Ital *Andare innanzi velocemente, correre avanti.* Germ. Fürlauffen. Belg. Voorlopen. Hisp. *Andar adelante, correr à lexos.* Pol. *Wprzod biegę.* Vngar. *Ele futamodom.* Ang. *To runne before.*] Colum. lib. 6 Ex domitis bobus valentissimum, eundemq; placidissimum, cum indomito jungimus, qui & procurrentem retrahat, & cunctātem producat. Cæsar 7. bell. Gall. Quoties quæq; cohors procurrerat, ab ea parte magnus hostium numerus cadebat. Virg. 9. Aen. Et conferre manum, & procurrere longius audent.

Prōcūrrēns, procurrētis, participium. [προτρέχων, προδρόμων. Gall. *Qui court & s'avance devant.* Ital. *Che corre avanti.* Ger. Fürlauffend oder sich fürauß streckend. Hisp. *Que corre adelante.* Pol. *Wprzodbiezący.* Vng. *Ele futuan.* Ang. *That runneth before.*] Virgil. 5. Aen. Infelix saxis in procurrentibus hæsit. Hoc est, prominentibus, & velut obviam venientibus, inquit Servius.

Prōcūrsŭs, sus, m. q. Actus procurrendi. [ἡ ἐπιδρομή. Gall. *Course, saillie sur les ennemis.* Ital. *Correria, corsa.* Germ Das herfur lauffen. Hispan. *Corrida à lexos.* Pol. *Wprzodbieg.* Vng. *Ele futas.* Ang. *Running or assault vpon the enemeis.*] Liv. lib. 21: Tumultuario prælio, ac procursu magis militum quàm ex præparato, aut jussu Imperatorum orto, haudquaquam par Pœnis dimicatio fuit. Virgil. 12. Aen. Quem rota præcipitem, & procursu concitus axis Impulit effuditq; solo.

Prōcūrsĭo, procursionis, verbale, f. t. Excursio, vel digressio à causa. [παρέκβασις. Gall. *Course, digression.* Ital. *Corsa, correria.* German. Fürauß lauffung / außschweiffung. Hispan. *Corrida.* Polon. *Wibiczenie.* Vng. *Ele futamas.* Ang. *A going or running out frome the cause.*] Quintil. lib. 4 cap. 3: Non semper est necessaria post narrationem illa procursio.

Prōcūrsō, as, frequentativum. [ἐπιτρέχω, κατατρέχω. Gall. *Courir sus, courir souvent.* Ital. *Correre, spesso.* German. Offt herfür oder fürauß lauffen. Hisp. *Correr à menudo.* Pol. *Wprzod wibiegam.* Vngar. *Ele futamodom.* Ang. *To runne often.*] Liv. lib. 27: Ibi per dies aliquot quum ab stationibus procursaretur, mista equitum, peditumque tumultuosa magis prælia, quàm magna. Idem 3. ab Vrbe: Modò procursantes pauci, recurrentesque.

Prōcūrsātĭo, procursationis, f. t. [ἐπιδρομή. Gall. *Saillie & course sur les ennemis.* Ital. *Assalto ò corsa sopra nemici.* Germ. Das embsig herfür rennen oder hinauß lauffen. Hispan. *Corrida contra los enemigos.* Pol. *Wprzod wibieganie.* Vngar. *Futamodas.* Ang. *A running vpon the enemeis.*] Liv. lib. 28: A' quibus ubi per procursationem commissa pugna esset, &c.

Prōcūrvŭs, Valde curvus. [κυρτός, ἐπικαμπής. Gall. *Courbé par devant, fort courbé.* Ital. *Molto torto.* Germ. Vast krumb. Hisp. *Mucho corcobado, ò corvo.* Pol. *Barzo krzywi.* Vng. *Igen horgas.* Ang. *Very crooked.*] Virgil. 2. Georg. Contrà nonnulla est oleis cultura, nec illæ Procurvam expectant falcem. Littora procurva, Idem 5. Aeneid.

Prŏcŭs, proci, Vide PROCI.

Prŏcўon. Procyonis, gen. pen. corr. προκύων, Sidus æstivum, Canis ortum prævertens: unde etiam à Latinis verbum ex verbo exprimentibus, Antecanis, appellatur. Cicer. 2. de Natur. deor. -geminis est ille sub ipsis Antecanis, Procyon Graio qui nomine fertur. Ex Arato. Antecanis tamen nomen videtur minus usitatum fuisse, & à Cicerone primùm confictum: unde etiam Plin. lib. 18. cap. 28: sidus hoc nomen Latinum habere negat, nisi quis (*inquit*) Caniculam velit appellare. Columella tamen lib. 11. cap. 2: Caniculā manifestè distinguit à Procyone: hujus ortum, Idibus Iuliis: illius, VI I. Calend. Augusti assignans, Caniculam nimirum appellans quem nos *Canem* dicimus.

Prōdĕāmbŭlo, prodeambulas, Foràs deambulo. [προπερίπατέω. Gall. *Se promener devant ou hors la maison.* Ital. *Passeggiare davanti ad vni luoco.* German. Voraussen vmb einander gehn Hisp. *Passearse antes.* Pol. *Przechodzę sie.* Vn. *Kwewel iarok.* Ang. *To walk before or forth.*] Terent. in Adelph.

Prōdĕo, prodis, prodivi, vel prodii, proditum, n. q. ex pro & eo, d, interposita, Procedo, ultrà eo, sive foras exeo, quasi porrò eo. [Νὰ' ἰατρὸ. προέρχομαι, προέξοδος. Gall. *Sortir.* Ital. *Vscire fuori, comparire.* Germ. Herfur gehn/ hinauß gehn. Belg. *Gaen/ wecomen/ wtgaen.* Hisp. *Yr à fuera ò salir à plaça.* Polon. *Wychodzę.* Vng. *Ele iarulok.* Ang. *To come or go forth.*] Cic. App. Pul. An ego obviam tibi non prodirem, primùm Appio Pulchro, deinde Imperatori? Idem lib. 1. Offic. Scenicorum quidem mos tantam habet disciplinæ veteris verecundiam, ut in scena sine subligaculo prodeat nemo: id est, exeat. Cæsar 5. bell. Gall. Suo more conclamaverūt, uti aliqui ex nostris ad colloquium prodirēt.

Prōdĭtŭr, pen. prod. impersonale. Cic. pro Muræn. Eccui autem non proditur revertenti? Subaudi, obviam.

Prōdĭctātŏr, prodictatoris, m. t. Qui extraordinariam Dictaturam gerit, quiq; in locum Dictatoris substituitur. Liv. lib 22: Prodictatorem populus creavit Qu. Fabium Maximum.

Prodĭgæ hostiæ, à veteribus dicebantur quæ totæ consumebantur igni, unde & homines luxurioši, prodigi dicti sunt: ut ex Verannii sententia tradit Festus.

Prōdĭgĭum, prodigii, n. s. Monstrum, portentum, ostentum: dictum quasi prodicium, quòd porrò dicat, porrò significet, & aliquid futurum esse portendat. [מופת mopheth. τέρας. Gall. *Prodige, monstre* Ital. *Mostro, prodigio.* Germ. Ein wunderzeichen/ ein vnnatürlich ding/ ein wunderwerck der Natur. Hisp. *Milagro que significa mal* Pol. *Dzyw, znid.* Vng. *Tsuda.* Ang. *A monster that foretokeneth some thing*] Festus, prodigia, quòd prædicunt futura, permutatione g literæ: nam quæ nunc c appellatur, ab antiquis g vocabatur. Nonius: Prodigia, deorum minæ, vel iræ. Virgil 3. Aeneid. Sola novum, dictuque nefas Harpyia Celæno Prodigium canit. Cic 6 Verr. Etenim multa sæpè prodigia vim ejus numenque declarant.

Prōdĭgĭātŏr, m. t. Qui ex prodigio futura prænuntiat. [προφητικός. Gal. *Qui declare & interprete les prodiges.* Ital *Chi interpreta tals prodigi & segni* Germ Der auß den wunderzeichen oder wunderwercken der Natur künfftige ding weissaget. Hisp. *El que declara tal milagro.* Pol. *Wieszcżek cudow widzianiam.* Vng *Iuendōlō.* Ang. *He that sheweth any thing to come by a monster.*] Festus: Prodigiatores aruspices, prodigiorum interpretes.

Prōdĭgĭōsŭs, sa, sum, Monstrosus, portentosus: quod scilicet malum, cladē, exitium futurum portendit, quod præter naturā est & consuetudinem. [προφητώδης. Gall. *Prodigieux, monstrueux, contre nature.* Ital. *Prodigioso.* Germ Vnnaturlich/ gar wundersam/ das sich wider der Natur tauff zutregt. Hispan. *Cosa de aquel milagro.* Pol. *Dzywowi podobni.* Vng. *Tsudas.* Ang. *Monstruous, against the common course of nature.*] Plin. lib 10. cap. 63: Partus aliquando singuli: quod prodigiosum putant.

Prodĭgĭālis, prodigiale, om. t. Nonnunquam idem est quod prodigiosus. προφητικός. Aliquādo idem quod prodigium avertens: unde prodigialis Iupiter dictus est cui expiandorum prodigiorum gratia sacra fiebāt. Ζεὺς προφητικός. Plaut. in Amph Sed mulier postquam experrecta es, prodigiali Iovi Aut mola salsa hodie aut thure comprecatum oportuit.

Prōdĭgĭōsē, adverbium, Præter morem, vel naturam: [παραφυσικῶς. Gall. *Contre nature.* Ital. *Contra natura.* German. Vnnaturlichen/ wider den gemeinen lauff der Natur. Hispan. *Contra la naturā.* Pol. *Przeczżw przyrodzeniu.* Vng *Tsudalatosan.* Ang *Against nature.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Lien cum jecinore locum aliquando permutat, sed prodigiosè.

Prōdĭgĭālĭtĕr, adverbium, Prodigiosè. προφητικῶς. Colum. lib. 3.

cap. 3: Nam illa videntur prodigialiter in nostris Cerætanis accidisse Horat. in Arte: Qui variare cupit rem prodigialiter unã.

Prōdĭgo, prodigis, pen. cor. prodegi, supinum nō legi: ex pro, & ago, d, euphoniæ causa interpolita, Consumo, profundo, liberalitatis limites dando egredior, ultra modum erogo. [יכח achál. ἀναλίσκομαι, ἀναφορέω, σπαθάω. Gall: *Consumer & despendre tout.* Ital. *Consumare prodigamente.* Germ. Hindurch reyben/verthun/vergeuden. Belg. Doerbringen. Hisp. *Gastar demasiadamente.* Pol. *Vtracz am.* Vngar. *El tekozlom ks oztogatom.* Ang. *To spend muche, to consume and wastriotously*] Plaut. in Aulul. Festo die siquid prodegeris, profesto egere liceat, nisi peperceris. Næv ius in Tarentilla: Vbi isti duo adolescentes habent, qui hic antè parta patria prodigunt? ¶ Aliquando significat producere, quasi procul agere. Varr. 2. de Re rust. cap. 4 de suibus: Admissuras quum faciunt, prodigunt in lutosos limites. Idem lib. 3. cap. 9: Prodigendi in solem & sterquilinium, ut se volutare possint, quòd ita albiores fiunt.

Prōdĭgŭs, gi, m. f. Profusus, effusus, nepos, dissolutus, perditus. [ἄσωτος. Gall *Prodigue* Ital. *Prodigo.* German. Geudig/der das sein hindurch reibt/oder hindurch richtet. Belg. Verdoemtæ. Hisp. *Prodigo gastador.* Pol. *Vtratnik.* Vng. *Tekozlo.* Angl. *A waster, a great spunder or tasher out of money*] Cic. lib. 2. Offic. Omnino duo sunt genera largorũ, quorũ alteri prodigi, alteri liberales. Prodigi, qui epulis & visceratiombus, & gladiatorum muneribus, ludorũ, venationũq; apparatu pecunias profundũt, in eas res quarum memoriam aut brevẽ, aut omnino nullã sunt relicturi: liberales, qui suis facultatibus aut captos à prædonibus redimunt, aut æs alienum suscipiunt causa amicorum, aut in filiarum collocatione adjuvant, aut opitulantur vel in re quærenda, vel augenda Idem in Catil. Homo largitor & prodigus. ¶ Auri prodigus, Claudianus 2. Paneg. Aeris prodigus, Horat. in Arte. Cic. ad Brut. Quòd in honoribus decernendis essem nimis, & tanquam prodigus. ¶ Prodigus animæ, & sanguinis, qui vitæ suæ non parcit. Horat. 1. Carm. Ode 12: Animæque magnæ Prodigum Paulum superante Pœno, Gratus insigni referam Camœna. Vbi Porphyrio, Aemylium Paulum dicit fuisse prodigum: id est, contemptorem vitæ. Ovid. 3. Amor. Eleg 8. Sanguinis atq; animæ prodige Galle tuæ. ¶ Locus prodigus multæ herbæ. Horat. 1. Epist.

Prōdĭgĕ, adverb. Profusè, abundanter. [ἀσώτως. Gall. *Prodigalement.* Ital. *Prodigamente.* Germ Geudigtlich. Hispan. *Prodigamente* Pol *Vtratnie* Vng. *Tekozoluua.* Ang. *Prodigallie, with wasting or riotousnesse.*] Cic 11. Philipp. Sed non possunt nō prodigè vivere qui nostra bona sperant, quum effundunt sua.

Prodĭgĭtās, atis, f. t. Profusio, nimia liberalitas ἀσωτία. Lucil. lib. 6. Satyr. Nequitia occupat, hoc petulantia, prodigitasque. Alii os. pro hoc legunt.

Prōdĭgēntĭă, prodigẽtiæ, f. p. à prodigo, prodigis, Profusio. [ἀσωτία Gall. *Prodigalité.* Ital. *Dissipamento.* Germ. Geudigteit/verthũung/ verschwendung Hispan. *El habito vicioso de gastar, gastamiento.* Polon. Rozprosżanie, vtraczanie. Vngar. *Tekozlas.* Ang. *Wasting, riotousnesse.*] Tacit. lib. 13: Cujus abditis adhuc vitiis per avaritiam, ac prodigentiam mirè congruebat.

Prōdĭnūnt, Antiqui pro prodiunt dixêre. Ennius Annal. lib. 3: Prodinunt famuli, quum candida lumina lucent.

Prōdĭŭs, Antiqui dixerunt pro interius, longius (inquit Nonius) à prodeundo, quasi porrò eundo. Varro in Virgula divina: Primùm venit in urbem, atque intra muros, deinde accidit prodius, atque introivit domum.

Prōdo, prodis, prodidi, act. t. Projicio, desero, excludo, propello. [בדח nadhách. ἀποδίδωμι, ἀποίσμος. Gall *letter loing.* Ital. *Gettar via.* Ger. Hinstossen/verstossen/vertreybẽ. Hisp. *Echar à lexos.* Polon. *Wypicham.* Vngar. *El vetem, ki rekeztem.* Ang. *To cast farre of.*] Virgil. 1. Aen. Navibus (infandum) amissis unius ob iram Prodimur, atq; Italis longè disjungimur oris. ¶ Aliquando ponitur pro ostendere, patefacere. [לוה ghillah השמיע hischmiah, ἀναφέρειν, ἐξαγγέλλειν. Gall. *Diuulguer, publier.* Ital. *Manifestare, tradigare.* Ger. Anzeigen oder angeben/ außbringen/entdecken. Hisp *Demonstrar, manifestar.* Polon. *Wydawiac, obiawiam.* Vng. *Kinyilentem.* Ang. *To disclose, to bewray.*] Virgil. 3. Aen. Prodere voce sua quenquam, aut opponere morti. ¶ Item pro differre, protrahere, παρατείνειν. Terent. in And. Credo, impetrabo, ut aliquot saltem nuptiis prodat dies. ¶ Item pro propagare. Virgil. lib 4. Aeneid. Sed fore qui gravidam imperus, belloque frementem Italiam regeret, genus alto à sanguine Teucri Prodere t. ¶ Item ponitur pro tradere, dare. [מסר masár נתן nathán הסלים hisshlir. παραδίδωμι. Gall. *Trahir.* Ital. *Tradire.* German. Vbergeben/verrahten. Hisp. *Hazer traycion.* Pol. *Zdradzam.* Vng. *El arulni.* Ang *To betraye.*] Salust. Antequam arcem proderent hostibus. Cic. 3. de Finib. Nam ut peccatum est patriam prodere, parentes violare. ¶ Prodere item aliquando ponitur pro emittere & dimittere. Modest. l. 4. D. de cust. & exhib. reor. Non est facilè tyroni custodia credenda: nam ea prodita, is culpæ reus est qui eam commisit. Item: Quod si fugitivum domino reddendum prodiderit. Ex Hotom. Prodere posteris, est posteris tradere, vel ad posteros transmittere. Cicero de Sen. Non accipere modò hæc à majoribus voluerunt, sed etiam posteris prodere. ¶ Prodere memoriæ, est literis mandare. Δοῦναι τῷ λόγῳ, ἱστορεῖν, ἀναλαμβάνειν. Cicero Appio: Quum tuum studium consumes in virorum fortium factis memoriæ prodendis. Pro eodem etiã legitur, Prodere memoria. Cæs 5. bell Gall. Quos natos in insula, ipsi memoria proditum dicunt. Cicer. de Orat. Quia memoria sic esset proditum. Item prodere memoriam: id est, propagare, & ad posteros transmittere. Cæsar 1. bell. Gall Ne committerent ut is locus ubi constitissent, ex calamitate populi Romani, & exercitus internecione nomen caperet aut memoriam proderet. Interdum supprimitur nomen memoriæ. Plinius libro 6. cap 23: Regnabat ibi quum hæc proderem, Celebrotas. Cicero libr. 3. Offic. Vtile videbatur Vlyssi, ut quidam Tragici poëtæ prodiderunt. Plin. lib. 2. cap. 7: D. Augustus lævum sibi prodidit calceum præposterè inductũ, quo die seditione militari propè afflictus est id est, significavit, sive retulit. Sic dicimus, Fama prodit: id est, refert. Celsus: Quosdam fama prodidit in ipsis funerib. revixisse. ¶ Prodere, autore Donato, aliquando est decipere, deserere. Terent. in Adelph. Prodidisti & te, & illã miseram, & gnatũ. ¶ Prodere exemplum, est tradere, vel monstrare, vel aliquid designare unde alii sumant exemplum. Cic. pro Flacco: In hoc reo nequod perniciosum exemplum prodatur, pertimesco. Ibidem: Ne periculosam imitationem exempli reliquis in posterum proderetis. ¶ Prodere fidem, est jurejurando non stare. Salust. in Catilin. Sed ea sæpè antehac fidem prodiderat, creditum abjuraverat. ¶ Prodere officium, est officio deesse, aut contra officium facere. Cicero 4 Academ. Qui statuit omnem cruciatum perferre, intolerabili dolore lacerari potius quàm aut officium prodat aut fidem. ¶ Prodere vitam, est se vitæ periculo exponere. ¶ Prodere legem, destituere. Vlpian. ad legem Iul. de Adult. Legem prodidisse dicitur ob hoc quòd accusationem adulterii aggressus, accusare destitit. ¶ Prodere interregem, est nominare, renuntiare, ut ait Budæus. Liv. 6. ab Vrbe: Sed nos quoque ipsi sine suffragio, populi, auspicato interregem prodamus. Sic prodere flaminem, apud Cic. pro Milone.

Prōdĭtŭs, participium. Deceptus, circumvẽtus, destitutus. [בגד nittán. ἀποδιδοὺς, ἀποδιδρήσκω. Gall. *Deceu, trahi.* Ital. *Tradito, ingannato.* Ger Verrahten. Hisp. *Traido, engannado.* Pol. *Zdradzoni.* Vng. *El arultatot.* Ang *Deceiued, betrayed.*] Cicer. ad Att. lib. 3: Quando quidem, *inquit*, ego proditus, inductus, conjectus in fraudem, *&c.* Ovid. 13. Metam Proditus à socio est, *&c.*

Prōdĭtŏr, proditoris, m. t. [מסלים masghir. ἀποδότης. Gall. *Traistre.* Ital. *Proditore.* German. Ein Verrahter. Hispan. *El que haze traycion.* Polon Zdrayca Vngar. *Arulo.* Ang. *A traitour, he that betrayeth.*] Plaut. in Rud Vrbis proditor. Cicer. 3. de Finib. Nec magis vituperãdus est proditor patriæ, quàm communis utilitatis aut salutis desertor.

Prōdĭtĭo, onis, f. t. [ἀποδοσία. Gall. *Trahison.* Ital. *Tradimento.* German. Verrahtung oder verrahterey. Hispan. *Traycion.* Pol. Zdrada. Vng *El arulas.* Ang *Betraying.*] Cic. 4. Acad. Amicitiarum proditiones & rerũ publicarum. Ovid. 8. Metam. Nam pereant potiùs sperata cubilia, quàm sim Proditione potens. Lucan. lib. 4: Nunquam nostra salus pretium mercesque nefandæ Proditionis erit.

Prodrŏmŭs, prodromi, penult. corr. m. f. Latinè præcursor. [ἀποδρομὴ. Gall. *Auant coureur.* Ital. *Che corre inanzi.* Germ. Ein Vorlauffer/Vorbott. Hisp. *El que core adelante.* Polon. Wprzod posłaniec. Vng. *Elöl futo.* Ang. *A forerunner.*] Cic. ad Att. lib. 1: Nam mihi Pompejani prodromi nuntiant apertè Pompejum acturum. Vnde prodromi dicuntur à Græcis fici præcoces, quasi præcursoriæ, reliquarumque maturitatem prævertentes. Plin. lib. 16. cap. 26: Ficus & præcoces habet, quas Athenis *prodromos* vocant. ¶ Prodromi item venti Etesiæ, qui octo fermè diebus exortum Canicolæ antecedunt. Col. lib. 11. cap. 2: Sexto Idus Iulias Prodromi flare incipiunt.

Prōdūco, producis, act. t. profero, protraho, in longum duco. [האריך heerich. παρατείνω, ἐπιτείνω, παρέλκω. Gal. *Produire, prolonger, mettre hors.* Ital *Prolongare, menar fuori, produrre.* German: Verziehen. Belg. Verlengen/vertreeten. Hisp. *Llevar lexos guiando estender en luengo.* Polon. *Przedłużam.* Vng. *Halasztom, nyuytom, hozzabitom.* Ang. *To prolong, to drawe in length to stretch, out or bring forth.*] Virgil. 2. Aen. Abnegat excisa vitam producere Troja. Cic. in Cato. Convivium vicinorum quotidie compleo, quod ad multam noctem quàm maximè possumus vario sermone producimus: Id est, protrahimus. ¶ Terent. in And per translationem dixit pro detinere: Nónne tibi esse satis hoc solidum visum est gaudium, nisi me lactasses amentem, & falsa spe produceres? Id est, deluderes, detineres. ¶ Aliquãdo idem est quod foràs educere, coràm sive in medium adducere, vel præsentem sistere. [הוציא hotsi הביא hebi. παράγειν, παρασύρειν.] Plaut. Capt. Vbi sunt isti quos ante ædes jussi huc produci foras? Sic

produ-

producere teſtes dicimus, pro eo quod eſt, ad dicendum teſtimonium, in judicium eos adducere. Cicer. 6. Verr. Harum omnium rerum autores, teſtesque produco. ¶ Producere copias in aciem, eſt extra caſtra ad pugnam eas educere. Galba Ciceroni: Repentè Antonius in aciem ſuas copias de vico producit. ¶ Aliquando idem eſt quod vænum exponere. Terent. in Evnuch. Pretium ſperans, illicò producit, & vendit. Vbi Donatus: Propriè vænales produci dicuntur. Plaut. Aſin. pro proſtituere poſuit: Audientem dicto mater produxiſti filiam: id eſt, proſtituiſti, προάγειν, προαγωγεῖον. ¶ Interdum pro gignere. [יָלַד *holidh.* γεννᾶν, φύειν.] Plaut. in Capt. Quid hoc eſt homulus? quaſi in orbitatem filios produxerim: Cic. pro Qu. Roſc. Nihil ab hoc pravum & perverſum produci poſſe putant. Idem 2. Verr. Nihil à me audiet ex impura illa adoleſcentia ſua: quæ qualis fuerit, aut meminiſtis, aut ex eo quem ſui ſimilem produxit, recognoſcere poteſtis. Terent. Adelph. Seni animā prius extinguerem ipſi qui illud produxit ſcelus. ¶ Producere morā rei alicui, eſt moram interponere, ſive (ut Donatus ait) differre, protendere, protelare. Terent. in Andr. Dicam aliquid jam me inventurum, ut huic malo aliquam producam moram. ¶ Interdum proſequi. Virgil. 9. Aeneid. nec te tua funera mater Produxi. ¶ Interdum conſumere, terere. Terent. in Adelph. Et cyathos ſorbilans, paulatim hunc producā diem. ¶ Producere teſtem in judicium: id eſt, adducere. Cic. 7. Verr. Graviorem apud ſapientes judices ſe fore ab inferis teſtem, quàm ſi vivus in judicium produceretur. ¶ Producere aliquando eſt promovere hominem, & in medium honorificè proferre: cui contrarium eſt Subducere. Cic. pro Domo ſua, de Catone in Syriam ablegato: Quem tu non pro illius dignitate produxeras, ſed pro tuo ſcelere ſubduxeras.

Prŏdūctŭs, a, um, Abductus. [מוּשָׁךְ מוּבָא *mutsá mubá.* προαγόμενος, προηγμένος. Gall. *Prolongé.* Ital. *Allongato.* Germ. Herfürgeführt: *Item*, vertengeret/ꝛc. Hiſp. *Eſtendido en luengo.* Polon. *Przewiedzioni.* Vng. *Elŏ hoxatot.* Ang. *Drawen in length.*] Cic. poſt reditum: Quum ā Tribun. pleb. Conſul in concionem productus eſſet. ¶ Aliquādo nomē eſt, & ſignificat promiſſus, lōgus. [מְמוּשָׁךְ אָרֹךְ *memuſchſchách érech.* μακρός. Polon. *Przedłużoni.* Vng. *Meg niwytatot.*] Cic. Orat. Inclytus dicimus brevi media litera: inſanus, producta. Cic. 2. de Orat. Et principia tarda ſunt, & exitus tamen ſpiſſi & producti eſſe debent.

Prŏdūctĭŏr, & **productiſſimus**. Colum. lib 7. cap. 12: Quare ſtatus ejus longior, productiorque ad hos caſus magis habilis eſt, quàm brevis, aut etiam quadratus. Idem lib. 3. cap. 16: Extrema pars ejus, quod caput vitis appellant, id eſt, ultimum & productiſſimum flagellum.

Prŏdūctē, adverbium, Hujus contrarium eſt breviter. [ἐκτεταμένως, μακρῶς. Gall. *Longuement, ãs long.* Ital. *Lungamente, in lungo.* Ger. Nach ſeinge. Hiſ. *Lungamente, en luengo.* Pol. *Zprzedłużeniem.* Vng. *Hoſſzon, niwytua.* An. *At length.*] Cic. in Orat. Et ne multis, quibus in verbis eę primę literę ſunt, quæ in ſapiente atq; fœlice productè dicuntur, in cæteris omnibus brevitet.

Prŏdūctĭo, productionis, f. t. Prolongatio. [אֹרֶךְ *érech* (vel) *órech.* ἔκτασις, παράτασις. Gall. *Prolongement, allongement.* Ital. *Prolongamente, allongamento.* Ger. Verlengerung. Hiſp. *Eſtendimiento.* Pol. *Przedłużenie.* Vng. *Meg hoſſzabbitas, nagyitas.* Ang. *Prolonging, drawing in length.*] Cic. 3. de Finib. Et quemadmodum opportunitas (ſic enim appellemus εὐκαιρίαν) non fit major productione temporis: habent enim ſuum modū quæcunque opportuna dicuntur.

Prŏdūctĭlĕ, penult. cor. Quod tunſionibus malleorum productum eſt. ἐλατόν.

Prŏfānŭs, a, um, pen. prod. Dicitur irreligioſum, & à religione remotum: Cujus antitheta ſunt Sacrum, & religioſum. [חֹל חֻלִּין *chauíph chol* ΝΗΟ *tamé.* βέβηλος. Gall. *Profane, pollu, laique, lay.* Ital. *Profano, huomo laico.* Germ. Ungeweyhet/unheilig. Hiſp. *No conſagrado.* Pol. *Nie bogoboini, poganin, nie poſwięcony.* Vngar. *Zentſegtelen, ſſentelem, pogan.* Ang. *Profane, unhallowed or not conſecrated.*] Plaut. Sacrum, an profanum habeas, parvi penditur. Cic. pro Domo ſua: Si iſta cōſecratio legitima eſt, qui eſt quod profanum in tuis bonis eſſe poſſit? ¶ Interdum profanum accipimus pro ſcelerato, & impio. Statius in principio Theb. Fraternas acies, alternaque bella profanis Decertata odiis. ¶ Profanum etiam dicitur quod ex religioſo, vel ſacro in hominum uſum converſum eſt. Virg. 12. Aen. Faune precor miſerere (inquit) tuque optima ferrum Terra tene, colui, veſtros ſi ſemper honores, Quos cōtra Aeneadæ bello fecēre profanos. ¶ Profani item dicebantur ſacris non initiati, qui à fano & ſacris arcebantur. Idem 6. Aen. procul ô procul eſte profani, Conclamat vates. ¶ Nunc *Laicos* Gallr vulgò vocamus, quaſi populares, teſte Budæo. ¶ Profanos etiam dicimus imperitos, qui Muſarum ſacris non ſunt initiati. Horat. lib. 2. Carm. Odi profanum vulgus. Profanus uſus, dicitur communis & vulgaris, non ſanctus. Plin. lib. 15. cap. 30: Adeoq; in profanis uſibus pollui laurum & oleam fas non eſt.

Profanum dictum eſt id, quod, quum ſanctum fuiſſet poſtea in uſu hominum factum: hoc eſt, extra fanum. Ex Aggeno de Limitibus agrorum.

Prŏfāno, profanas, act. p. Ex ſacro profanum facio, violo. [הִחֹבִין *hechníph* חֻל *chillél.* βεβηλόω, φθείρω. Gall. *Profaner, ſouiller & gaſter.* Ital. *Profanare.* Ger. Entweyhen/unheilig oder unrein machen. Hiſpan. *Deſpojar la coſa ſagrada.* Polon. *Zſwiętego poſpolite czynić, pomazanie.* Vng. *Meg fertezetem.* Ang. *To profane, to defile and polute.*] Liv. lib. 31: Sacra, ſacerdotes quæ ipſius majorúmve ejus honoris cauſā inſtituta eſſent, omnia profanarent.

Prŏfānātŭs, participp. [מְחֻלָּל מְנֻבָּל *mechullál* מְנֻבָּל *t.m.i.* βεβηλωθείς. Gall. *Profané.* Ital. *Profanato* Ger. Entweyhet. Hiſp. *Enſuziado profanado.* Pol. *Pomazany, zswiatoſczi obl'upiony.* Vng. *Meg fertezetetŏtt.* Ang. *Profaned.*] ut profanatū templum: hoc eſt, ex ſacro profanum factum, vel flagitio aliquo pollutū. Stat. 9. Theb. Ergo profanatum Menalippi funus acerbo Vulnere. Manus profanatæ, Ovid. 2. Metam. Terræ profanatæ, Stat. 3. Syl.

Prŏfānātĭo, onis, verbale, f. t. Sacræ rei violatio. [חֹבֶן *chóneph* חֲנוּפָה *chanupháh* מְנֻאָה *tumeáh* βεβήλωσις. Gall. *Profanation, profanement.* Ital. *Profanamento.* German. Entweyhung. Hiſpan. *Ovra de profanar y enſuziar.* Pol. *Swiatoſczi pomazanie.* Vngar. *Meg fertezetetes.* Ang. *Profanation or pollution of holy thinges.*] Plin. lib. 16. cap. 4: Poſtquam civilium bellorum profanatione meritum cœpit videri, civem non occidere.

Prŏfāri, d.p. Eloqui, dicere, pronuntiare. [דָּבָר בְּמָא *dibbér bitrá.* ἐξαυτᾶν. Gall. *Parler, prononcer, dire.* Ital. *Parlare, pronunciare, dire.* Germ. Herauß reden/herauß ſagen. Hiſp. *Hablar, pronunciar, dezir.* Pol. Wymowicz. Vngar. *Ki mondani.* Ang. *To ſpeak, pronounce or ſay.*] Virgil. 1. Aen. Tum breviter Dido vultum demiſſa profatur. Silius lib. 11: magno clamore profatur. ¶ Propriè profari eſt quod Græci dicunt προφητεύειν: id eſt, futura prædicere. [נִבָּא *vibbá.*] Vlp. De Aedili. edict. l. 1. §. Exēpli: Si ſervus inter fanaticos non ſemper caput jactaret, & aliqua profatus eſſet, an nihilominus ſanus videretur?

Prŏfātŭm, ti, ἀξίωμα, dignitas ſive axioma, & effatum Ciceroni. [Vng. *Propoſitio, ſumma.*] Gell. lib. 16. ca. 8: τὰ ἀξιώματα, quę Marcus Varro alias profata, alias proloquia appellat. Vide Proloquium.

Prŏfātŭs tus, tui, nomen quartæ inflexionis, Ipſe profani actus. [נְבוּאָה *nebuáh.* προφητεία, προθέσπισις. Gal. *Profetie.* Ital. *Profetia.* German. Das herauß reden. Hiſp. *Profeciá.* Pol. Wymowienie.] Gell. lib. 18 cap. 11 Neque dictu, profatúve ipſo terræ, aut inſuaves eſſe. Statius 5 Syl. ſeu voce ſoluta, Spargere, & effreno nimbos æquare profata.

Prōfĕctŏ, adverbium confirmātis eſt: dictum quaſi pro facto. Nimirum ſane, certè, revera. [אָךְ אָכֵן *ach achén.* ὄντως, πανταπάσι. Gall. *Certes, certainement, pour vray.* Ital. *In vero, certamente.* Ger. Furwahr/warlich. Hiſp. *Ciertamente.* Pol. *Zaprawde.* Vng. *Bizony, mirem.* Ang. *Forſoth, in very deed.*] Terent. in Andr. Profecto hoc eſt. ¶ Plerunque autem ad reſponſionem adhibetur. [בְּרִית] Cic. Quis hęreret, nisi is profectò qui interfuit. Quod etiam percelebre eſt: Eius Idem. In quo meminimus? Certè in nullo. Eandem etiam uſum habent nimirum & nempe.

Prŏfĕro, pen. corr. & inconſ. Palàm fácio, prodo, pronuntio. [הוֹצִיא *hotsi* הוֹצֵא *hotsé* נָתַן *nathán* הֵאִיר *heeirh* ἐκφέρω, ἀποφέρω. Gall. *Porter, mener, aller.* Ital. *Portare manifeſtare, far fare.* Ger. Herfürbringen/herfur bringē/auſſſpreiten/auſſſpicken. Hiſp. *Sacar, publicar, eſtar feſtar, pronuntiar.* Polon. *Obrawiam wyna ſim.* Vngar. *Kivelentem, meg mondom.* Ang. *To bring out, to prononce, or vtter.*] Cic. pro Cęlio: Domus in qua nihil fiat quod foras proferendum ſit. Terent. in Hecyr. Ita me dii bene ament, haud propterea te rogo ut hoc proferam. Seneca: Antequam ſentētiam proferam. ¶ Aliquando ſignificat protendo, prolato. παρατείνω. Plin. Quum lineam protuliſſet longiſſimam, atque rectiſſimam. Iuſtin. lib. 11: Arbitria principum pro legibus erat, fines Imperii tueri magis, quàm proferre mos erat. Translatè Cic. in Orat. pro Murēn. Stoici mihi videntur fines officiorum, paulò longius, quàm natura vellet, protuliſſe. Terent. in Andr. Saltem aliquot dies profer, dum proficiſcar aliquò, ne videā. ¶ Quandoque promere, ſive in lucem efferre. Cicer. pro Sext. Roſc. Tu H-S. LIII. ex arca proferas. Plaut. in Amph. Tu Theſſala intùs paterā proferto foras. ¶ Proferre ſe (inquit Budæus) dicúntur qui ſine deductore innoteſcunt, & ipſi ſe producunt. Plinius junior: Proferunt ſe ingenia & oſtentant. ¶ Ponitur aliquándo pro allegare, quo Plinius in Epiſtolis eſt uſus. Cic. de Invent. Deinde cæteros proferre oportebit quibus majora delicta conceſſa ſunt.

Prōlātŭs, a, um, participium à paſſivo verbo proferor, Dilatus: ut quum diem judicii prolatum eſſe dicimus. [מוּבָא *mutsá* מְמוּשָׁךְ *memuſchſchách* נִדָּח *nadúi.* ἀναβεβλημένος. Gall. *Differé, prolongé.* Ital. *Differito, prolungato.* Ger. Auffgezogen/ auffgeſchoben. Hiſp. *Dilatado.* Pol. Odłożony, odemknions. Vng. *Elhalaxtatot.* Ang. *Differred, prolonged.*] Aliquando ponitur pro adductus, & productus. Lucan. libr. 4: prò lucri pallida tabes Non deeſt,

prolato jejunus venditor auro. ¶ Aliquādo idem est quod extensus, vel ulterius productus: ut quū terminum prolatum vel fines imperii prolatos dicimus. περεκτεταμένος.

Prōlātĭo, prolationis, verbale, f.t. Ipse actus proferendi. [ארך *órech* (vel) *érech* DIN *mot* NDN *mibtá* ארשרת *aréscheth*. ἐκφορά, ἐπιέτασις. Gall. *Prolation, dilay, estendue.* Ital. *Mostra, il produr fuore, estendimento.* Ger. Herfürbringung Hisp. *Prolunguamiento, estendimiento.* Pol. *Pokazanie, przemieszenie napl'iacy.* Vng. *El halaztas.* An. *Differring or prolonging, delay.*] Cic. in Orat. Cōmemoratio antiquitatis, exemplorumq; prolatio. ¶ Prolatio, Protensio, extensio. Liv. 1. bell. Maced. Lætaque exta fuisse, & prolationem finium, victoriamque & triumphum portendi. Iudicii prolatio, ἀνάδλασις. Cicer. pro Rabirio perduel. reo: Quum alteri ad prolationē judicii biduū quæreretur. ¶ Prolatio, dilatio, ἐπίτασις, ἀναβολή. Cornel. Tacit. lib 9: Sed omnem prolationem, ut inimicam victoriæ suspectabat.

Prōfessŏr, oris, professorius, a, um, & professio, Vide PROFITEOR.

Prōfestŭs, a, um, Quod contrarium est festo, unde dies profesti dicūtur, teste Nonio, qui vacui sunt à festivitate. [ἀνεόρτος. Gal. *Non festable, non festé, comme iour ouurier.* Ital. *Non di festa, giorno d' opera, di da lauoro* German. Auff dem kein Fäst ist/das man nicht feyret. Hispan. *Cosa nó fiesta.* Pol. *Powszjedni.* Vngar. *Mines nap, het hèz nap.* Ang. *Not holy or not a feasting day.*] Plautus in Aulul. festo die siquid prodegeris, Profesto egere liceat, nisi peperceris. Plin. lib. 18. cap. 6. ex Catone: Pejorem qui profestis diebus ageret, quod feriatis deberet. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Qui Vejentanum festis potare diebus Campana solitus trulla, vappamque profestis. Idem 4. Carm. Ode 15: Nosq; & profestis lucibus, & sacris, Inter jocosi munera Liberi Cum prole, matronisq; nostris, Ritè deos priùs apprecati.

Prōfĭcĭo, cis, Procedo, & promoveo, profectum sive progressum facio, & per translationem lucror. [יהוּעיל *hohil.* ἐπιδίδωμι, προκόπτω, πλέον ποιέω. Gall. *Proffiter.* Ital. *Far profitto, fare frutto in ogni arte.* Germ. Zunemmen/fürschreiten/schaffen. Hisp. *Aprouechar, hazer prouecho.* Polon. *Pomnazamsie.* Vng. *Valamibe hazonnal eleb megtek.* Ang. *To further or profite.*] Seneca: Sic enim & audiendo, & legendo in dies magis proficimus. Plin. Nec minorem sub eo præceptore profectum fecit. Cic. ad Toranium, lib. 6: Nunc verò eversis omnibus rebus, quum consilio profici nihil possit, una ratio videtur, quicquid evenerit, moderatè ferre. Cæsar 3. belli Civil. Apud quos quum proficere nihil posset. ¶ Ponitur aliquando pro prodesse. Vlpian. de Iurejurando: Matris igitur jusjurandum patri non proficiet: nec nocebit, si mater detulerit.

Prōfectŭs, us, m. q. Promotio sive progressus in re aliqua, sive fructus qui ex rei alicujus tractatione provenit. [προκοπή. Gal. *Prouffit, auantage.* Ital. *Profitto.* Germ. Zunemmung/furschreitung/beschluß. Hisp. *Prouecho.* Pol. *Pomnożenie, postępek wrzeczy.* Vngar. *Haszonnal valo elemenetel.* Ang. *A furthering or profite of a thing.*] Quintil. lib. 10. cap. 2: Vt terra altiùs effossa generandis, alendisque seminibus fœcundior fit: sic profectus non à summo petitus, studiorum fructus effundit uberiùs, & fidelius continet. Idem lib. 1. cap. 2: Firmiores in literis profectus alit æmulatio. Profectum facere, Plin. Epist. 2.

Prōfĭcīscŏr, eris, d. t. profectus, Iter facio, eo, abeo. [נסע *nasáh* הלך *halách.* πορεύομαι, ἐξεμβαίνω. Gall. *Partir pour aller, aller, venir.* Ital. *Andare, venire, partirsi.* Germ. Gehn/ziehen/reysen. Hisp. *Yr camino, andar.* Pol. *Iade.* Vng. *El megiek.* Ang. *To go a iourney, to depart.*] Cic. de Senect. Adolescentulus miles profectus sum ad Capuam. Propert. lib. 3. Eleg. 21: Magnum iter ad doctas proficisci cogor Athenas. Cicer. ad Quint. Frat. lib. 3: Idus Octobris Salvius Ostiam vesperi navi profectus erat cum his rebus quas tibi domo mitti volueras. Idem ad Att. lib. 2: Calendis Maiis de Formiano proficiscemur. Proficisci in exilium, Cic. 2. de Finib. Proficisci obviam, Cæsar 7. belli Gall. Proficisci ad reliqua, propergere. Cicer. 5. Verr. Nunc proficiscemur ad reliqua, si pauca antè erimus à vobis judices deprecati. ¶ Proficisci, pro originē habere. Cic. 4 Acad. Pythagoræi ex numeris, & Mathematicorum initiis proficisci volunt omnia.

Prŏfectŭs, profecta, profectum, particip. [נסע *nasáh* הלך *holéch.* πορεύεις, ἐκπεπορευμένος. Gall. *Qui est venu.* Ital. *Venuto.* Ger. Gezogen. Hisp. *Venido.* Vng. *Iött.* Ang *Gone or come.*] Virg. 1. Aen. Hunc lætum Tyriisq; diem, Trojaq; profectis

Prŏfectĭo, profectionis, verbale, f. t. Actus proficiscendi, iter. [נסע *masáh* מסע. Gall. *Aller.* Ital. *Esso andare.* Germ Ein reiß oder zug Hisp. *La ida de uno* Pol. *Iazda* Vng *El menetel.* An. *Going, departing.*] Cic 1. Phil Exponam vobis breviter cōsilium & profectionis, & reversionis meæ. Idem pro Quintio: Inveniturr dies profectionis pridie Calendas Februarii.

Prŏfectĭtĭŭs, a, um, ut Dos profectitia, quæ à patre vel parente proficiscitur

Prōfĭndo, profindis, profĭdi, profissum. Proscindo. [בקע *bikká* בקע. διαρρήγνυμι, διαιρέω. Gal. *Fendre, couper en fendant.* Ital. *Fendere, schiappare* German. Außbrechen/aufferren. Hispan *Hender alcar barnecho.* Polon. *L'upam.* Vngar. *Hasitom.* Ang. *To cleaue, to cute by cleauing.*] Stat. 10. Theb. quanta pariter cervice gementes Profindunt inarata diu Pagæa juvenci.

Prŏfĭtĕŏr, profiteris, d. t. Apertè seu palàm polliceor. [הודה *hodhàh.* ἐπαγγέλλομαι. Gall. *Dire franchement, & deuant le monde, faire profession, lire & enseigner publiquement.* Ital. *Far professione, legger publicamente ne le schole, dire francamente.* German. Offentlich anbieten oder verheissen. Hisp. *Confessar abierta y claramente, hazer profession.* Polon *Iawnie wyznawam, cżitam niecżo iawnie.* Vngar. *Vallom.* Ang. *To speak freelie, to mak open profession.*] Cic. 1. Acad. Qui philosophiam jam professus sum populo nostro exhibiturum. Liv. Palàm professi nusquam inde nisi in patriam vestigium esse moturos. ¶ Aliquando pro apertè ostendo & affirmo ponitur. Cicer. 5. Verr. Sed me omnium provinciarum defensorem esse profitebor. Idem pro Rabirio Posthumo: Quāobrem fateor atque etiam T. Labiene profiteor, & præ me fero, te ex illa crudeli, importuna, nō Tribunitia actione, sed Regia, meo consilio, virtute, autoritate esse depulsum. Ex quo Ciceronis loco constat plus esse profiteri, quàm fateri. Fatemur enim coacti, teste Servio: spontè autem & publicè profitemur. Polliceri & affirmare. Cicer. 1. Acad. Hinc Professio, Confessio palam facta. Cic. pro Plancio: Non me præteribat, in tam perturbato statu civitatis fructuosissimam esse professionem bonæ voluntatis. Cic. Tironi, lib. 16: Tu verò confice professionē, si potes: & si hæc pecunia ex eo genere est ut professione non egeat. ¶ Profiteri, item accipitur pro eo quod est artem aliquā, aut scientiam publicè docere. Plin. Epistol. 76: Audistine Valerium Licinianum in Sicilia profiteri? Cic. de Amic. Quamobrem quæ disputari de amicitia possunt, ab iis censeo petatis qui ista profitentur. Hinc professores artium liberalium vocamus, qui eas artes publicè docent. Plin. lib. 3. cap. 5: Diodorus dialecticæ sapientiæ professor. Sueton. de Clar. Gram. Reliquit filium Orbilium, & ipsum grammaticum professorem. Magni nominis professores, Quint. lib. 2. cap. 11. Consummati professores, Idem lib. 1. cap 9. ¶ Profiteri bona, censum, nomen, est apud magistratum suarum facultatum numerum, & nomen edere. ἀπογράφομαι Cic. pro Archia poēta: Quum hic domicilium Romæ multos jam annos haberet, professus est apud Prætorem Qu. Metellum familiarissimum suum. Liv. 6. bel Pun. Primò expectaverant, ut qui se tanto imperio dignos crederent, nomina profiterentur. Idem 2. ab Vrbe: Hoc proposito edicto & qui aderant nexi, profiteri extemplò nomina, & undiq;, &c. Sic profiteri natales parentes dicebantur, qui diem quo sibi nati essent liberi apud præfectos ærarii edebant, de quare Teruntius in l. 16. D. de proba, & Capitolinus in Antonio Pio. ¶ Profiteri æs alienum, est sua debita testari. Curtius lib. 10: Alexander priusquam secerneret quos erat retenturus, edixit ut omnes milites æs alienum profiterentur.

Prōfessōrĭŭs, a, um, διδασκαλικός. ut Lingua professoria, quæ meritoriam exercet eloquentiam. Tacit. lib. 13: Audiretur hinc Germanici filia, inde vilis Burrus, & exul Seneca, trunca scilicet manu, & professoria lingua.

Prōfligo, gas, pen. prod. act. p. Dejicio, sterno, dissipo, prodigo, depello, deperdo, & ad perniciem deduco. [הטיל *hippíl* נתץ *natháts*: האשים *heeschím* השם *heschám* עבה *hinnáh* הזנה *honáh* אבד *ibeadh* κατεράζομαι, καταβάλλω. Gall *Ruer par terre, destruire, gaster* Ital. *Gittare à terra, strug gere, guastare.* Germ. Zu boden schlahen/hinweg schlahen vnd zerstreuwen/abtreyben Hisp. *Echar à tierra, desbaratar batalla.* Polon. *Odganiam, zapedzam, rozproszam.* Vng. *Meg giözöm, le verem, el vertem.* Ang. *To ouer throw, to drue away, to put to flight, to bring to an end, to dispatche.*] Plaut. in Mil. Confidentia est nos inimicos profligare posse. Cicer. pro Rabir. Castris locum capere, exercitum instruere, expugnare urbes, aciem hostium profligare. Cæsar 2. bell. Civil. Quòd classem hostiū primo impetu adveniens profligaverim. ¶ Profligare bellum: id est, ferè absolvere & conficere. [השלים *hischlim.*] Cornelius Tacit. Profligaverat bellum cum Iudæis Vespasianus: id est, confecerat, & penè ad exitum deduxerat.

Prōflĭgātŭs, a, um, participium, Afflictus, perditus. [אבד *obédh* שאם *schomém.* ἀμφορεύς, διεφθαρμένος. Gall. *Destruit, gasté, presque mis à fin.* Ital. *Rouinato, destrutto, guasto & quasi annullato.* German. Erschlahen/hinweg geschlagen/vertrebt. Hisp *Echado à tierra, destruido.* Pol. *Zapedzoni, odbyti.* Vn. *Niomontatot, el vetett, romlot.* Ang. *Ouerthrowen, driwen away, put to an end.*] Cicer. 2 in Catil. Quanto tandem illum mœrore afflictum esse, & prostigatum putaris? Vnde profligatum exercitum dicimus: id est, prostratum, dejectum, afflictum & perditum: & Profligatas res: hoc est, perditas. Cic. pro Rosc. Amerin. Et denique omnia ad perniciem profligata, atque perdita. Hinc profligatos homines vocamus perditos, & in quibus nihil est sani, nihil integri, ἀπηνεσπλήρεις. Cic. pro Archia: Nunquam me pro salute vestra in tot ac tantas dimicationes atq; in hos profligatorum hominum quotidianos impetus objecissem. Idem 5 Ver. Profligatissimus

fligatissimus omnium mortalium, ac perditissimus. Sueton. in Tiber. Ex juventute utriusque ordinis profligatissimus quisq;. ¶ Profligata dicũtur quæ propè absoluta sunt. Cic. lib. 5 Tusc. Atque si ita est, profligata jam hæc, & penè ad exitum adducta quæstio est. Liv. 5. bell. Macedon. Vtis qui profligatum bellũ haberet, ad comitia Romam rediret. Cic. ad Cornificium, libr. 12: Sic vehementiùs nos laboramus, qui profligato bello, ac penè sublato, renovatum bellum gerere conamur. Affectum quoque dixerunt qui Latinè locuti sunt, id quod profligatum appellatur in hac significatione. Cic. in Orat. de Provin. consul. Bellum affectum videmus, & verè ut dicam penè confectũ. Idem in Oecon. Quum verò jàm affecta ætate uvas à Sole mitescere fas est.

Prōflīgātŏr, oris, verbale, m.t. [מאבד *meabbédh* מעבה *mehanéb.* Ἀφανιζών, ἀφθείρων, καταπαλίσκων. Gal. *Qui a perdu & dissipé tous ses biens à meschancetez.* Ital. *Che ha perduto ogni suo havere operando male.* Ger. Ein vnnützer vergeuder oder hindurchreyber seines Guts. Hisp. *Gastador de su bien.* Pol. *Przel'ikácz, vtratnik.* Vn. *El vezsò, tonto.* Ang. *A naughtie packe that lewdlie hath wasted all his goodes.*] Tacit. Habebaturque non ganeo, & profligator, ut plerique sua haurientium: sed erudito luxu.

Prōfligo, profligis, profligi, profligictum, (inquit Calepinus) Idẽ quod multum certo: citatque locum Columel. ex lib. 1. cap. 3: Flagitiosum videbatur quos hostis profligendo agros desolasset, novo more civem Romanum supra modum patrimonii possidendo deserere. Quo tamen in loco legendum constat, non profligendo.

Prōflo, flas, Flando resolvo, liquefacio. [χανδεύειν. Gall. *Souffler, faire fondre en soufflant.* Ital. *Fonder soffiando, soffiar fuori.* Germ. Mit blasen schmeltzen. Hisp. *Soplar macho ò lexos, derramar soplando.* Polon. *Roztymam.* Vngar. *Fuvassal meg oluaztom.* Ang. *To melt by blowing vpon.*] Plinius libro 34. cap. 9: Massa proflatur in primis: mox in proflatum additur tertia portio æris collectanei. ¶ Est etiam proflare idem ferè quod efflare. Valer. 9. Argon. Noctem tartaream proflantes pectore tauri. Hoc est, ignem & fumum ingentem, tenebris & flammis tartareis non absimilẽ. Idem 7. Argon. Taurus & immani proflavit turbine flammas. Proflare pectore somnum, est inter dormiendum sonoro flatu uti. Virgil. 7. Aeneid. -qui fortè tapetibus altis Extructus toto proflabat pectore somnum. ¶ Proflare iras, est flatu iram testari, ut solent feræ. Plin. lib. 8. cap. 4: Subsistere ab olfactu, circunspectare, iras proflare.

Prōflātŭs, us, penult. prod. m. q. Actus ipse proflandi [καταπνευσμός. Gall. *Soufflement, fondement en soufflant.* Ital. *Esse fondere soffiando.* Germ. Das blasen oder wäyen. Hispan. *Obra de derramár soplando.* Polon. *Roztopienie.* Vngar. *Fuvassál valo oluasztas.* Ang. *A melting with blowing vpon.*] Colum. lib. 5. cap. 9: Aestivo proflatu refrigerentur.

Prōflŭo, fluis, n. t. Abundanter effluo, promano, prolabor: & propriè de liquidis dicit. [נזל *nazál.* καταῤῥέω. Gall. *Couler, decouler.* Ital. *Scorrere, discorrere, colare.* German. Herfürfliessen / herauß rinnen. Belg. Wt oft afvloeyen. Hisp. *Mucho correr lo liquido.* Pol. Wyczíekam. Vng. Bővỏn foliok. Ang. *To flow or spring abundantlie.*] Colum. lib. 6: profluere lacrymas ab oculis dixit Cic. 1. de Divinat. Si lacus emissus lapsu, & cursu ad mare profluxisset. Virg. 4. Georg. In medium seu stabit iners, seu profluet humor. Plin. lib. 7. cap. 16: Profluit sanguis ex vulnere. ¶ Profluere ad hominum famam, per translationem, pro delabi, & devenire, Cic. Cælio: Equidem (ut ad me revertar) ab his fontibus profluxi ad hominum famam, & meus hic forensis labor, vitæque ratio dimanavit ad existimationem hominum paulò latiùs commendatione ac judicio meorum. Græcia profluit ore Romano. Ovid. ad Pison. Quin etiã facilis Romano profluit ore Græcia; Cecropiæque sonat gravis æmulus urbi. Cujus ore sermo melle dulcior profluebat, Ad Herennium, lib. 4.

Prōflŭens, profluentis, Abundanter effluens. [נזל *nozél.* ῥεῦμα. Gall. *Coulant decoulant.* Ital. *Che scorre.* Germ. Fürfliessend. Hisp. *Corriente.* Pol. Czekaczy'. Vng. Bővỏm ki folio. An. *Flowing abundantlie.*] Liv. lib. 1: Pueros in profluentem, aquam mitti jubet. Cicer. ad Qu. Frat. lib. 3: Ego locum æstate umbrosiorem vidi nunquam: permultis locis aquam profluentem, & eam uberẽ. Idem 2. de Orat. Genus orationis liquidum, fusum, ac profluens: cui opponuntur Exile, aridum, concisum, & minutum. ¶ Aliquando est substantivum, & generis masculini, ponitur-que pro flumine, seu fluento. [נהר יאור *nahár jeór.* ῥόος μέγας, ῥεῦμα. Gall. *Torrent, le courant d'vne riuiere.* Ital. *Torrente.* Germ. Ein Fluß oder fürfliessend Wasser. Hispan. *El venaje del rio caudal.* Pol. Czíekacza rzeká. Vngar. *Folio víz, foliam.*] Autor ad Heren. libro 1: Qui parentem necasse judicatus erit, is obvolutus & ligatus culeo, devehatur in profluentem: id est, fluminis procursum. Quintil. lib. 3. cap. 9: Quòd abjectus in profluentem non potuerit extingui.

Prōflŭēntĕr, adverbium, Abundanter. [ἀφθόνως, δαψιλῶς. Gall. *Abondamment.* Ital. *Abondantemente.* German. Vberflüssiglich / gnugsamlich. Hispan. *Abundamente.* Polon. *Nad miare, z przelaniem.* Vngar. Bővỏn. Ang. *With abundance.*] Cicero 5. Tusculan. Ergo omnia profluenter, absolutè, prosperè: igitur beatè.

Prōflŭēntĭă, profluentiæ, f. p. Abundãtia, copia. [שטף *schéphah.* Ἀφθονία. Gall. *Abondance.* Ital. *Abondanza.* German. Ein vberfluß. Hispan. *Abundancia.* Polon. *Zbytek, dostatek.* Vngar. Bővỏsẽkesség. Ang. *Flowing or abundance.*] Cicero in Partit. Et hanc oratoriam vim inanis quædam profluentia loquendi, subaudi, imitatur.

Prōflŭŭs, a, um, Quod profluit: ut, profluus amnis, qui perpetuò fluit. [נזל *nozél.* ῥέοντος. Gall. *Qui coule tousiours.* Ital. *Che scorre.* Ger. Furfliessig oder das stäts fleuße. Hisp. *Cosa corriente assi.* Pol. *Mimo pl'ynacy.* Vngar. *Folio.* Ang. *That floweth euer.*] Plin. lib. 19. cap. 4: Hortos villæ jungendos non est dubium, riguosque maximè habendos, si contingat profluo amne. Col. lib. 8. cap. 17: Humilis in duos pedes piscina deprimitur in eâ parte littoris, quæ profluo recessu nunquam destituitur. Ovid. 2. de Pon. Eleg. 1. Fluminaque & montes, & in altas profluas sylvas, Armaque cum telis instrue mista suis.

Prōflŭvĭum, profluvii, n. s. Fluxio: [זוב *zob.* ῥόος. Gall. *Fluxion, coulement.* Ital. *Profluuio, discorsione scorrenza.* German. Ein Fluß. Hispan. *A quel mesmo correr, fluxò continuo.* Polon. Zgnick. Vng. *Folias.* Ang. *A continuall flowing.*] ut Profluvium sanguinis, αἱμορραγία. Plin. lib. 29: Sanguinis profluvium sistit herbæ pæoniæ semen rubrum. Columel. libro 6. cap. 26: Sed minimè id permittendum, ne profluvio sanguinis intereat. Profluvium alvi. Idem libr. 9. cap. 13: Tali nocente cibo, qui quum se affatim repleverint, profluvio alvi, nisi celeriter succurritur, intereunt.

Prōfŏrĕ, penultima correpta, compositum à fore, Profuturum esse. [הועיל *hohil.* ὠφελήσειν, χρήσιμον ἔσεσθαι. Gall. *Deuoir faire prouffit, estre prouffitable.* Ital. *Essere vtile giouare.* German. Nutz vnnd verständig seyn. Hispan. *A prouechar, ser prouechoso.* Polon. Bycz pożytecznym. Vngar. *Haznalni, haznalotosnak lenni.* Ang. *For to be profitable.*] Horat. libro 1. Epist. Quæ nocuêre, sequar: fugiam quæ profore credam. Verbum est defectivum, sicut simplex fore.

Prōfŭgĭo, profugis, n. t. Procul fugio, aufugio. [נס *nas* נד *nad* נדד *nadad* נסע *nasá* Gall. *S'enfuir loin, eschapper.* Ital. *Fuggire lontano.* German. Entfliehen / weit hinweg fliehen. Belg. Wechvitten. Hispan. Huyr lexos. Polon. Vczekam. Vngar. *Elfutok.* Ang. *To flee away farre.*] Plaut. in Cas. Quid nunc agam nescio, nisi ut improbos tumulos uniter, ac domo profugiam. Cicer. in Læl. Hac itaque amentia perterritus in Asiam profugit. Terent. in Adelph. -quum hinc egens Profugiet aliquò nil. tatũ. ¶ Profugio cum accusativo, pro eo quod est fugẽdo relinquo. Curtius lib. 10 Quando enim regem universus exercitus deseruit? Nec servi quidem uno grege profugiunt dominos.

Prōfŭgus, a, um, penultima correpta, Qui à patria, domicilio, issve finibus in quibus antè agebat, profugerit. [נד *nadh.* ἀπόφυγος. Gall. *Fuitif, qui s'en est fuy de son pais bien loing* Ital. *Fuor' vscito, vagabondo* Ger. Flüchtig Hisp. *Fugitivo, que mucho ò lexos huye.* Polon Zbieg. Vngar Zanko vetet. Ang. *That fleeth away farre, a fugitiue.*] Sic Horatius profugos Scythas appellat, quòd crebrò domicilia mutent. Salust. Trojani qui Aenea duce profugi sedibus incertis vagabantur. Liv. 4. bell. Macedon. Annibal patria profugus pervenerat ad Antiochum. Ovidius 13. Metam. profugaq; per æquora clasis Fertur ab Antandro.

Prōfŭgĭum, profugii, n. s. Perfugium, asylum, portus. [מחסה *machaséh.* καταφυγή, καταφύγιον. Gall. *Lieu de refuge.* Ital. *Refugio.* German. Ein zuflucht. Belg. Een toevlucht. Hispan. *Guarida del que huye.* Pol. Vczieczka. Vng. *Segedelem, otalom.* Ang. *A place of refuge, a sanctuarie.*] Cic. lib. 1. Tusc. Portum potius paratum nobis & profugium putemus, quò utinam velis passis provehi liceat. Idem pro Cæcinna. Exilium non supplicium est, sed profugium, portusque supplicii.

Prōfundo, profundis, act. t. Largè, & copiosè effundo. [שטח *schaphách.* πεχύω. Gall. *Espandre en abondance.* Ital. *Spargere largamente.* Germ. Außgiessen / verschütten Belg. Vtgieten. Hispan. *Mucho derramar.* Polon. *Rozlewam.* Vng. Bővỏn kiöntöm. Ang. *To powre out aboundantlie*] Plautus in Aulul. Aquam hercle plorat, quum lavat, profundere. Idem Curcul. Profundis vinum? quæ tè res agitant? Virgil. 12. Aeneid. Vix ea quum lacrymas oculis luturna profudit. Cicero pro Fonteio: Quem ut vidi, equidem vim lacrymarum profudi. Sanguinẽ pro patria profundere, Cic. 2. de Fin. Verba profundere ventis, Lucret. lib. 4. Vitam profundere. Cicero 1. Offic. Inventi autem multi sunt qui non modò pecuniam, sed etiam vitam profundere pro patria parati essent. ¶ Profundere aliquando idem est quod prodigere, & inutiliter consumere, sive liberalitatis metas egredi: tractũ ab aqua quæ profunditur ex vãsis, καταπαλίσκειν. Terentius in Adelph. -tibi si istuc placet, Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet. Cicero 5. Verr. Ait omnia, pecunia effici

posse: dare, profundere, opponere, si velis vincere. Idem in Catil. Patrimonia sua profuderunt, fortunas suas abligurierunt. ¶ Profundere vota & preces, est multum & instanter precari. ¶ Profundere vires animi, est omnes nervos intendere, & omnem ingenii vim applicare. Cicer. ad Att. lib. 11: Vehemens sui, & omnes profudi vires animi atque ingenii mei.

P. ŏfūsŭs, a, um, participium, Largè fusus. [שטף *schuppách.* κρατεχυμένος. Gall. *Répandu en abondance.* Ital. *Sparso.* German. Außgegossen mit vile Hispan. *Derramado.* Polon. *Przelam.* Vngar. *Ki ontetet.* Ang. *Powred out aboundantlie*] Plin. libro 11. cap 41: Mulieri ante septimum mensem profusum lac inutile. Ovid. 11. Metamorph. - fletus super ora profusus. Plin. lib. 5. cap 9: Ex hoc lacu profusus, indignatur fluere per arenosa & squalentia.

Prŏfūsĭcŭs, nomĕ, m. f. Supra modũ sumptuosus. [δαπανηρὸς, περίῤῥυτος. Gall. *Abondant, somptueux.* Ital. *Sontuoso, abondante.* Ger. Gendig/verthůig/verschwendig. Belg *Overvloedich/ toeslyck.* Hisp. *Abundante, largo, gastador.* Pol. *Hoyny, rozrzutny.* Vngar. *Bŏ kŏltsegwe* Ang. *Flowing out, very aboundant.*] Salust in Catil. Alieni appetens, sui profusus, quasi profusor sui. Cicer. pro Mure. Odit popul. Rom privatam luxuriam, publicam magnificentiam diligitnon amat profusas epulas: sordes, & inhumanitatem multo minus. Idem 1. Offic. Ipsumque genus jocandi non profusum, neque immoderatum, sed ingenuum, & facetum. ¶ Ponitur aliquando pro abjecto, & jacente. Plaut. Profusus, squalens, sordidus, ab omnibus derelictus.

Prŏfūsĭssĭmē, Superlativus. [Vng. *Fŏlŏtte igŏn bw' kŏltsegw', tekozlo.*] Seneca de vitæ brevitate: Simul ad temporis jacturam ventum est, & profusissimi in eo, cujus unius honestissima avaritia est.

Prŏfūsē, n Iverbium, Effuse [πεφυρμένως, ἀκρίτως. Gall. *En grande abondance, excessivement.* Ital. *In grande abondanza, excessivamente* Germ Hauffechtig/ gar vberflüssigtlich. Hispan. *Con abondancia, largamente.* Pol *Hoynie, niezmiernie.* Vngar. *Bŏvŏn.* Ang. *With great plenty or great aboundance.*] Liv. 10. ab Vibe: Hæc ipse minutas obtinit profusè tendentibus in castra.

Prŏ ısĭssĭmē. [Vng *Fŏlŏtte igŏn bw'uen tekozolua.*] Sueton. in Augusto festos & solennes dies profusissimè, nonnunquam jocularier tantum celebrabat.

Prŏfŭndŭs, da, dum, adjectivum, Quod deorsum magnam habet altitudinem unita dictum quòd porrò: id est longè habeat fundum [עמק *hamók.* βαθύς. Gall. *Profond, creux.* Ital. *Profondo, alto.* Germ Tieff Belg Diep. Hispan *Alto, hondo.* Polon. *Gleboki* Vngar *Mely* Ang *Deepe.*] Virgil 5 Aeneid. Amissum Anchisen flevant, cunctæque profundum Pontum aspectabant. Ovid. ad Livium: Effugerent aliqua fragna profunda via. Lucret. lib. 2: Corpora solventes abeant per inane profundum. ¶ Quandoque sumitur pro alto. Virgil. 1. Aeneid. Ni faciat, maria ac terras cœlumque profundum Quippe ferant secum, &c. ¶ Profundus sæpè per translationem capitur pro ingenti, magno, sive immenso. Hinc profunda avaritia dicitur à Salustio in Iugurtha: Ibi fide data & accepta, Iugurtha Bocchiani. mum oratione accendit, Romanos injustos profunda avaritia communes omnium hostes esse. Sic profunda cupido, apud eundem loco jam citato. Namque Romanis cum nationibus, populis, Regibus cunctis una, & ea vetus causa bellandi est, cupido profunda Imperii & divitiarum. ¶ Profunda libido, Idem Salust. de Repu. ordinanda: Vt ex alienis malis deterrimi mortales ventri atque profundæ libidini sumptus quærerent. Nox profunda, Virg. 4. Aeneid.

Prŏfŭndĭtās, ſ. t. [βαθύτης. Vngar. *Mélység.*] Macrobius Comment. lib. 1. cap 7: Maronis est ex ihtima disciplinæ profunditate sententia.

Prŏfŭndum, substantivè acceptũ, n. ſ. Mare, pelagus. [ים *hémek* (vel) *hómek* העמק *hahamák.* τὸ βαθύ. Gall. *Creux, profondeur d'eau, la mer.* Ital. *Il mare profundo.* German. Das Meer. Hisp. *El mar hondo y alto.* Polon. *Glebokosć.* Vngar. *Mely tenger.* Ang. *The deep sea.*] Ovid. 17. Epistol. Frigora ne possim gelidi sentire profundi. Rubrum profundum, apud Lucan. lib. 8, pro mari Erythræo Indomito profundo jactari, Ovid. 1. Trist. Eleg. 10: Pater profundi, hòc est Neptunus, Valer. Flac. 2. Argon.

Prŏgĕmmo Progemmas, n. p. Gemmas emitto. [ὀφθαλμίζω. Gall *Boutonner, bourgeonner.* Ital. *Fare il bottone.* Ger. Die augen herfur trucken. Hisp *Hincharse las yemas enel arbol.* Pol. *Peski wypuścić jam* Vng *Meg bimbozom, ki ſirazom.* Ang. *To budde.*] Col. lib. 4 cap 27: Si palmis incipientibus, progemmantibusq; fossorem immiseris, magnam partem vindemiæ decusseris.

Prŏgĕnĕr, penult. corr. progeneri, m. ſ. Neptis meæ maritus: cujus correlativũ est Prosocer, sive socer magnus. [πενθερὸς. Gall. *Le mary de ma niepce.* Ital. *Marito di mianezza.* Ger. Meines Kindes Tochterman. Hisp. *El yerno delos abuelos.* Pol. *Maż moiei czorki dzieczieczta.* Vng. *Vnokamnakax ferie.* Ang. *My neeses husband.*] Suetonius progenerum videtur accepisse, pro generi patre, in Augusto cap 10: Luciliique Pauli progeneri sui, &c.

Prŏgĕnĕro, ras penult. corr act p. Genero [זרע *holíd.* γεννάω. Gall *Engendrer.* Ital *Generare.* German. Gebären. Hisp *Engendrar.* Polon *Rodzę.* Vngar. *Zwelŏk, nemzŏk.* Ang. *To engender.*] Plin. lib. 11. cap. 6: Fœtus quónam modo progenerarent, magna inter eruditos & subtilis fuit quæstio. Idem lib. 10. cap. 3: E' quibus vultures progenerantur minores. Horat. 4. Carm. Ode 4: Fortes creantur fortibus: & bonis Est in juvencis, est in equis patrum Virtus: nec imbellem feroces Progenerãt aquilæ columbam.

Prŏgĕnĕrātĭo, onis, f. t. Progenerandi actus. [תולדה *ledháh* תולדה *toledháh* דור *dor.* γέννησις. Gall. *Engendrement.* Ital. *Generamento.* Germ. Das gebären oder die herfür bringung mit der geburt Hisp. *Engendramiento.* Pol. *Porodzenie.* Vng. *Nemzes, ſzwelés.* Ang. *Engendring.*] Plin. lib. 8. cap. 43. de asinis: Opera sine dubio geruli mirifica, grando quoq; sed mulariũ maximè progeneratione.

Prŏgĕnĭ'es, ei, f. q. Genus, stirps, familia: à progignendo. [יחש *jéledh* יחש *jáchás* דור *dor* דורות מולדות *molédheth.* γένεσις. Gall. *Generation, lignee, race.* Ital. *Progenie.* Germ. Ein Geschlecht/ Stam. Hispan. *La generacion desde laxos.* Polon. *Narod.* Vngar. *Nem, nemzetseg.* Ang. *Succesſe in blood, offspring.*] Cic. 9. Philipp. Reddita est ei tum à majoribus statua pro vita: quæ multos per annos progeniem ejus honestaret. Virgil. 7. Aeneid. - hinc progeniem virtute futuram Egregiam, & totũ quæ viribus occupet orbem. Horat. 3. Carm: Ode 6: Aetas parentum pejor avis, tulit Nos nequiores, mox daturos Progeniem vitiosiorem.

Prōgĕrmĭno, nas, n. p. Germen produco. [צמח *tſamdch.* βλαστάνω, φύω. Gal. *Germer au parauant, ou bourgeonner* Ita. *Germogliare* Ger Herfur sprossen Hisp. *Echar renuevo los arboles.* Pol. *Wyrastam* Vng *Ki ſirazom, ſil nŏvŏk.* Ang. *To budde.*] Col. lib 4 cap. 10: Putandi autem duó sunt tempora: melius autem (ut ait Mago) vernum antequam surculus progerminet.

Prŏgĕro, geris, progessi, gestum, Extrà gero, effero. [הוציא *hotsi.* ἐκφέρω. Gall. *Porter ou mettre hors* Ital. *Portare fuora.* Germ. Hynauß tragen Hispan *Llevar à fuera.* Pol. *Wynaßem.* Vngar. *Ki hordom.* Ang. *To beare forth.*] Col. lib. 12. cap. 50: Vrcêi quibus oleum progeritur. Plin. lib. 11. cap. 18: Quum defunctas progerunt funerantumque more comitantur exequias.

Prŏgĭgno, progignis, progenui, progenitum, act. t. Generationem produco [הוליד *holidh.* γεννάω. Gall. *Engendrer.* Ital. *Generare.* Ger Gebären. Hisp *Engendrar.* Polon *Rodzę.* Vng *Nemzŏk.* Angl. *To engender, or beget.*] Plaut. in Truc. Neque natus est, neque progignetur. Cic 3. Offic. Sed hic qui illud lumen progenuit, ex filio est nominandus. Virgil. 4. Aen. Illam terra parens ira irr tata deorum Progenuit, &c.

Prŏgĕnĭtŏr, oris, verbale, m. t. Avus. [πεπρωμένως, πεπρωμένος. Gal. *Ayeul peregrand.* Ital. *Auolo* German. Ein Großvatter. Hispan. *Abuelo.* Pol *Dziad, ſtarck.* Vngar. *Iobatia.* Ang. *A grand father.*] Ovid. 11. Metam. Quid peperisse duos, & displacuisse duobus, Et forti genitore, & progenitore Tonante Esse satam prodest?

Prōgnārĕ, adverbium, Apertè, autore Festo.

Progn ĭtĕr. Audacter, strenuè [προθύμως. Gall. *Audacieusement, vaillamment, courageusement* Ital *Audacemente, ſtrenuamente.* Germ. Dapfferlich Hisp *Sabia y diligentemente, osadamente* Pol *smiele, męznie.* Vng *Merészen, vitezul.* Ang *Lustely, valiantlie.*] Plaut. in Pœn. Agam ea prognaviter Ennius 6. Annal. audire parumper, Vt pro Romano populo prognariter armis Certando, prudens animam de corpore mitto.

Prōgnārŭs Gnatus [יליד *jéledh.* γεννώς. Gall. *Qui est né & sorty de la race.* Ital *Nato, figliuolo.* Germ. Geboren. Hisp. *Hijo, engendrado de lexos* Pol. *Porodek.* Vng *Zwelettet ŏt, fiu, magzat.* Ang. *That is borne of some race or stock.*] Terent. in Phorm. Bonam bonis prognatam. Liv. 1. ab Vrbe: Vt in eadem civitate post centesimum ferè annum quàm Romulus Deo prognatus, Deus ipse tenuerit regnum. Horat. 2 Serm. Satyr. 1: - ovo prognatus, eodem Propriè tamen non filium à patre, sed nepotem ab avo, aut proavo, aut aliquo majorum prognatum dicimus. Cic 3. Tusc Thyestes Tantalo prognatus, Pelope natus. ¶ Prognati substantivè: hoc est, ipsi nati, vel liberi. Plaut. Amph. Res, in jure, parentes, patria, & prognati tutantur, servantur.

Propnigeum, vide PROPNIGEON.

Prŏgnōsis, pen prod προγνώσεως, Præscientia, prævidentia dicitur Cic 2 de Divin Præsagrionem vocat.

Prognostĭcŏn, Rei futuræ signum. [προγνωστικόν. Gall *Prognostication* Ital. *Pronostico.* German Ein zeichen etwas funfftig zu bedeutend Hisp. *Senna de cosa venidera.* Pol. *Znak przyszłey rzeczy.* Vngar. *Iŏvendŏ dólognak tele ſege.* Ang. *A token of a thing to come prognostication.*] à Græco verbo, προγινώσκω, quod præscio, sive præcognosco significat: unde & per g scribi debet, Cic. lib. 1 de Divin. Atq; his rerum præsensionibus prognostica tua referta sunt. Extat hoc nomine libellus Hippocratis, in quo signa ea persequitur, quibus medici ægrotorum convalescentiam, mortémve possint præsagire.

Prōgrĕdĭŏr, deris, progressus; Vltrà procedo. [עבר *habár.* προέρχω,

προάγω, πρόειμι Gall. *Aller auant, marcher auant, sortir.* Ital. *Andare inanzi, procedere.* German. Herfurgehn, weiter gehn/fortgehn oder fortfahren. Hispan. *Yr adelante.* Polon. *Postępuie, pochodze.* Vng. *Elb megek.* Ang. *I proceede, to go forewarde to come forth.*] Plaut. in Pseud. Si hic quò progredietur, pariter progredimini. Idem Casin. Sed tecum progreditur, cum corona & lampade Meus socer. Cæs. 4. belli Gall. Quum illi aut ex arido, aut paululùm in aquâ progressi, omnibus membris expediti, &c. Cic. 1 Offic. Atque ut regredi, quàm progredi malleut. Cæs. 2. belli Civil. Ipse quum equitibus sexcentis magnis itineribus progreditur. ¶ Progredi obviam Liv. lib 7 ab Vrbe: Romani alacres ab statione obviam militi suo progressi, laudantes gratulantesq; ad Dictatorem perducunt ¶ Aliquando est anteire. Plautus: Extremum intra carcerem ipsum progreditur pàrthenopæum. ¶ Progredi longiùs, per translationem est sermonem extendere. Cicero 5. Verr. Non dubito quin vobis satisfecerim, Iudices, verumtamen progrediar longiùs. Digitum non progredi, proverbialis quędam formula, pro ne minimum quidem. Cic. 4. Academ. Non quæro ex his illa Mathematicorum, quibus concessis digitum progredi non possunt.

Prōgrēssĭo, verbale, f. t. Processus. progressus. [ἡ προόδησις, ἡ προκοπή, ἡ ἐπιδοσις. Gall. *Auancement.* Ital. *Auanzamento.* Germ. Zur fahrung/ fürfahren, tung. Hisp *Obra de yr adelante.* Pol. *Postęp.* Vng. *Elev menetel.* Ang. *A going forewarde.*] Cic 3. Offic. Quæ & ingenii bonitate multi assequuntur & progressione dicendi. Progressio ad virtutem, Cic. 1. Acad. Origo & progressio virtutum. Cicer 4 de Finib. Idem 1. Tusc. Qui errantium stellarum motus, progressiones, institutionesq; notavit.

Prōgrēssŭs, us, m. q. Processus. ἡ προκοπή. Ciceró Att. lib. 1: Progressum præcipitem, inconstantem reditum videt. Idem 6. Philipp. Dolabellam irruentem in Asiam à progressu arcuit, à reditu refrenavit. ¶ Accipitur & pro promotione, sive fructu quem rei alicui operam dantes facimus. Cicero 3. Tusculan. Philosophi nunquam in studiis suis tantos progressus facere potuissent.

Prōgȳmnāsmătă, n. t. προγυμνάσματα, Latinè dici possunt præexercitamenta, à verbo Græco προγυμνάζω, quod est præexerceri.

Prōh, Interjectio indignantis, vide PRO.

Prohedri, dicebantur præsides, magistratus quidã primi subsellii, quibus cæteri omnes sedendi loco cedebant. Bud. in annot. ad tit. de Offic. Præfect. Prætor.

Prŏhĭbĕo, prohibes, penult. cor. act. s. ex pro & habeo, Veto, arceo, averto, impedio. [אסר מנע *manáh* חשך *chasách.* κωλύω, ἔργω, εἴργω. Gal. *Engarder, prohiber.* Ital. *Prohibere, vietare.* Ger. Verhüten/hinderen/wehren. Belg. Verbieden. Hisp. *Vedar.* Polon. *Zakazuie, bronie.* Vng. *Tiltom.* Ang. *To forbidde, to lett.*] Virg. 1. Aen. Oramus, prohibe infandos à navibus ignes. Plautus: Placidè egredere, & sonitum prohibe forium, & crepitum cardinum, Ne quod hìc agimus herus percipiat fieri. Inhibeo verò idē est quod retineo, comprimo. ἀναπαύω, ἐπίσχω. Hoc enim differt à prohibeo, quòd prohibere generale sit, etiam ante rem incœptam: Inhibere re jam inceptâ. Illud vetat nequid facere incipias: hoc ne pergas, sed potiùs desistas. Virg. 1. Aeneid. Quod genus, hoc hominum, quæve hunc tam barbara morem, Permittit patria? hospitio prohibemur arenæ. Idem 12. Aen. Parcite jam Rutuli & vos tela inhibete Latini. ἀναπαύειν τὰ ἀκοντίσματα. Sed de hoc plura suo loco in verbo Inhibeo.

Prŏhĭbĭtŏr, ris, m. t. [κωλύτης. Vng. *Meg tilto.*] Apuleius de Deo Socratis: Nullo adhortatore unquam indigebat, at verò prohibitore nonnunquam.

Prōjĭcĭo, cis, pen. cor. act. t. Abjicio, quasi porrò jacio. [יָרָה *jaráh* הִשְׁלִיךְ *hischlích.* ἀποῤῥίπτω. Gall. *Ietter hors, mettre hors.* Ital. *Tirari à lungi, iettare via.* German. Hinweg werffen. Belg. Wech worpen Hisp. *Echar lexos.* Pol. *Zarzucam, odmia tuie.* Vngar. *El vetem hagitom.* Ang. *To cast or sett forth.*] Virgil. 6 Aeneid. Projice manu. Ovid. Epistol. 10: Projicit ipse suas deducta fronte coronas. Virgil. 5. Aeneidos: galeam ante pedes projecit inanē. Cæsar 3. belli Civil. Ex superioribus locis in planitiem descendere atque arma projicere jussit. ¶ Transfertur & ad incorporea. Cæsar 4. bel. Gal. Increpitare atque incusare reliquos Belgas, qui se populo Romano dedidissent, patriam virtutē projecissent. ¶ Aliquādo ponitur pro extendo, porrigo. προβάλλω, ἐκτείνω. Cicero in Topic. Quoniam P. Scævola id solùm esse ambitus ædium dixerit, quantum parietis communis tegendi causa tectum projiceretur. ¶ Interdum prōjicere est ejicere, educere, ἐκβάλλειν. Cicer. Quid si eum ex urbe projeceris? ¶ Projicere se ad pedes, est se humi ad pedes alicujus prosternere. Cæsar 1. bell. Gall. Qui cùm eum in itinere convenissent, sese-que ad pedes projecissent, suppliciter locuti. ¶ Projicere lacrymas, est effundere. Hircius 4 bel. Alexand. Adeò contra Cæsarem bellum acriter gerere cœpit, ut lacrymas quas in colloquio projecerat, gaudiò videretur profudisse. ¶ Projicere se, est despondere animum. Cicero Attic. libro 9: Tuas nunc epistolas à primo lego: hæ me paulùm recreant: primæ monent & rogant ne me projiciam. Hoc est, despondeam animũ. Ibidem: Tum poterimus deliberare, non scilicet integra re, sed certè minus infracta, quàm si unâ projeceris te.

Prōjēctŭs, a, um, participium, Abjectus, derelictus. [משׁלך *musschlách.* ἐῤῥιμμένος, ἀποκεκλημένος. Gall. *Ietté au loing, reietté.* Ital. *Gittato lontano.* German. Hingeworffen. Hispan. *Echado lexos.* Pol. *Odrzuczoni.* Vngar. *El vettetet, hagittator.* Ang. *That is cast away and contemned.*] Cicero 2. de Divinat. Simonides ignotum quēdam projectum mortuum quum vidisset, humavit. Virgil. 11. Aeneid. Sternitur & toto projectus corpore terræ. Lucan. lib. 9: Ignavis manibus projectos reddidit enses. ¶ Projectus, extensus. Cicero 1. de Oratore: Brachium procerius projectum, quasi quoddam telum orationis. Virgil. 10. Aeneid. -projecto dum pede lævo Aptat se pugnæ. Idem 3. Aeneidos: Projectaque saxa Pachyni. Sisenna: Vetus atque ingens erat arbor ilex, quæ circum projectis ramis majorem partem loci summi tegebat. ¶ Projectus contemptus & vilis. Tacitus lib. 1: An cives quibus jam projecta Senatus autoritas? ¶ Projectus puer, dicitur expositus. ἔκθετος, προκείμενος. Plautus in Cistel. Parvulam puellam projectam, ex angiportu sustuli.

Prōjēctĭtĭŭs, Projectus. Plaut. Cist. Lemnique natam despondit adolescentulo amore capto illius projectitiæ.

Prōjēctă, in ædificiis dicuntur quæ provehuntur & extenduntur. [προστόλημμα. Gall. *Galeries, lieux couuers dependans de la maison.* Ital. *Luochi sospesi nella casa sporti poggiuoli.* German. Getüst so vor einem gebeuw ausser sind/ Lauben/ Vorschöpff. Hispan. *Lugares cubiertos antes la casa.* Polon. *Arkiery.* Vngar. *Killyeb vettetet.* Ang. *Garrettes or ouer loftes.*] Qualia sunt mœniana & suggrundia, & podia pensilia. Immissa autem dicuntur quæ ex nostro ædificio protensa, in alieno recumbunt: cujusmodi sunt tigna & trabes quę ex nostro pariete in parietem vicini immittimus. Dicta projecta, à verbo projicio, quod inter cætera significat porrigo, sive extendo.

Prōjēctŭs, hujus projectus, verbale, m. q. [שכרת *schallécheth.* ἡ ῥῖψις, ἡ ἀπόῤῥιψις, ἡ πρόκλισις. Gal. *Iettement.* Ital. *Gittamento.* Ger. Ein hinwurff/ außspreitung. Hispan. *Enchamiento.* Pol. *Wimiot, wyrzuczenie.* Vng. *Ki vetes, hagitas.* Ang. *A casting forth or a farre of.*] Plin. lib. 17. cap. 12: Omnium quæ projectu frontis ita diffunduntur, ut per ipsas non defluant imbres, stilla sæva est. Corpus projectus immanis, Lucret. lib. 3.

Projectĭo, onis, verbale, f. t. Extensio, idem quod projectus, us. [שכרת *schalécheth.* προκοπή, ἀπόῤῥιψις.] Cicer. in Orat. Brachii projectio in contentionibus, contractio in remissis.

Prōjēctō, as, frequentativum. [ἀκοντίζω. Gall. *Ietter souuent.* Ital. *Gittar, lanciare.* Germ. Offt hinwerffen. Hisp. *Echar à menudo.* Pol. *Vstawicznie miecze.* Vngar. *Ks hagigalom.* Ang. *To cast forth often.*] Plaut. in Bacch. Etiámne ultro tuis me projectas probris? id est, injuriis affers.

Projectūra, æ, f. p. Est prominentia & veluti supercilium quoddam parietis, arcendis stillicidiis inventum. [προβολή. Gall. *Auancement & ietter en dehors en vn bastiment, comme ce qu'on appelle larmier d'vne muraille.* Ital. *Ciglio ò corona spinta fuori del muro a salvarla dalle [illegible]re.* German. Ein abgeschlipffter absatz oder simpsen an einem gebeuw da das wasser abzutragen/ oder ein vortächtin/ &c. Hispan. *La corona en cima y fuera de la pared.* Polon. *Podstawecek poktorym y woda z przedaszek.* Vngar. *Kő fal parkani.* Ang. *A penthouse or ouerspreadinges.*] Fabri *Larmieros* appellant & *Intabulamenta.* Budæus.

Prōin, adverbium, Proindé. [כן לכן עַל *hál chén. τοιγάρτοι.* Gall. *Parquoy.* Ital. *Per tanto, però.* German. Darumb. Hispan. *Dende, por esso.* Polon. *Przeto.* Vngar. *Tovabba.* Ang. *Therefore.*] Terent. in Eunuch. Proin tu dum est tempus etiam atq; etiam cogita.

Prōindĕ, cum accentu in antepenultima, componitur ex pro & inde, significatque ideo, ideoque, propterea, propter hoc, quapropter: semper enim dependet ex superiore sententia. [כן לכן עַל *hal chén. τοιγαροῦν, τοίνυν.* Gall. *Par quoy, partant.* Ital. *Pertanto, però.* German. Darumb/ derhalben. Belg Daerom Hisp. *Por esso, à esta causa.* Pol *Dlia tego.* Vng. *Annako kaert.* Ang. *Therefore.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Satis scire origini Romanæ & deos affuisse, & non defuturam virtutem, proinde ne gravarentur, &c. ¶ Ponitur quandoque pro adverbio similitudinis; eandemque significationem habere videtur cum perinde, οὕτως. Terent. in Phorm. Proinde expiscare, quasi non nosses. Sallust. At hi contrà, ignavissimi hominum, per summum scelus, omnia ea sociis ademere quæ fortissimi viri victores reliquerant: proinde quasi victoria injuriam facere, demum id esset imperio uti.

Prōlābŏr, penultima prod. prolaberis, prolapsus, d. t. Leviter, sensimque provehor. [מעד נפל *naphál.* ὀλισθάνω. Gall. *Griller, glisser, tomber.* Ital. *Scorrere, sdrucciolare.* German. Fürfallen/ entschlipffen/ niderfallen. Hispan. *Caer deslizandose.* Polon. *Spádám.* Vng. *Lassan mendegelek.* Ang. *To slipe, slyde or fall forewarde.*] Cic.

2 de Nat.deor.ex aliquo veterum poëtarum: At canis ad caudam serpens prolabitur Argo. ¶ Sic prolabi longiùs in oratione, per metaphoram dicimus, pro eo quod est longiùs provehi, & modum egredi. Cicero pro Cæcinna: Tametsi de hoc judicio multa prætereo: tamen longiùs prolapsus sum quàm ratio vestri judicii postulabat. ¶ Prolabi ad orationem aliquam, est sensim ad eam accedere. Cicero 1.de Legib. Libenter ad istam orationem tecum prolaberer. Prolabi item dicuntur qui, vestigio in loco lubrico posito, procidunt, aut ægrè sese sustinent. Livius 1.ab Vrbe. Convertentem se inter hanc veneration em traditur memoriæ, prolapsum cecidisse, idque omen pertinuisse.

Prolāpsŭs, a, um, participium, Collapsus, delapsus. [נטל *nophél.* πεπτωκὼς, πεπτολιδήκως. Gall. *Cheut, tombé, gliſſé, grillé.* Ital. *Sbrisciato, caduto.* German. Nider gefallen/ entſchlipfft. Hiſpan. *Deslizado, caido, deslizandose.* Polon. *Zemkniony* ześlizgnioný. Vngar. *Le dolt, el remlott.* Ang. *Fallen or slippen forwarde.*] Virgil. 2. Aeneid. Hæc finis Priamidarum, hic exitus illum Sorte tulit, Trojam incensam & prolapsa videntem Pergama, tot quondam populis, terrisque superbum Regnatorem Asiæ: jacet ingens littore truncus, Avulsumque humeris caput, & sine nomine corpus. Equus prolapsus, Propertius lib 4.Eleg.1.

Prolapsĭo, onis, verbale, Et. Lapsio sive lapsus, aut vacillatio. [מעמד *mappsáh* (vel *mappalâh*. πτῶσις, ὀλίσθημα. Gall. *Grillement, glissement, cheutte.* Ital. *Esso cadere, sbrisciare* German. Ein niderfallung/ entschlipffung. Hiſpan. *Obra de caer resbalando ò deslizandose.* Pol. *Vpadek* Vng. *El dölles, romlas.* Ang. *A slipping, sliding or falsing forward.*] Cicero pro Cælio: Et interdum multas vias adolescentiæ lubricas ostendit, quibus illa insistere aut ingredi sine casu aliquo, aut prolapsione vix posset.

Prōlātĭo, vide Profero.

Prolāto, as, act. p. Amplio, dilato, extendo. [הרחיב *hirchíb* תדה *bittáh.* παρεκτείνω. Gall. *Eſlargir & faire eſtendre.* Ital. *Dilatare, ampliare* German. Erweiteren. Hiſpan. *Dilatar, estender, ensanchar.* Pol. *Rozſzerzam.* Vngar. *Kitetezem, ki zellesitem.* Ang. *To stretche large and spread out.*] Colum.in præfat lib.1: Largius tamen considerem quam nos, quibus diuturna permittente pace, prolatare licuit rem rusticam: hoc est, latiorem & ampliorem reddere. ¶ Interdum idem est quod differre, protrahere, sive prorogare. [משך *mischschéch* עקב *hikkéb* αὐαδάλλω. Gall. *Differer, prolonger, delayer.* Ital. *Differire, prolongare.* Germ. Auff, stehen oder verziehen. Hiſp. *Differir y dilatar en tiempo.* Polon. *Przedłużam* Vngar. *El halasztom.* Ang. *To prolonge or delay.*] Liv 2 ab Vrbe: Proratandis igitur comitiis, quum magistratu Dictator abiisset res ad interregnum redit. Vitam prolatare. Tacit lib. 11: Interim Messalina Lucullianis in hortis prolatare vitam. Idē lib.5: Sed ubi diem ex die prolatabant.

Prō.ātātŭs, ta, tum, participium: [משך *memuschschách* מעקב *me'ukkab* αὐαδαμβάς. Gall. *Dilayé, differé, prolongé* Ital. *Dilatato, differito.* German. Verzogen/ auffgeschoben. Hiſp. *Differido, dilatado en tiempo.* Polon. *Przedłużoný.* Vng. *Kitetiextetet zellesitetet.* Ang. *Delayed, prolonged, differred.*] ut Bellum prolatatum. Tacit. lib.13: Prolatatum inter Parthos Romanosque de obtinenda Armenia, bellum acriter sumitur.

Prōlātĭo, onis, verbale, f.t. [עקבה *hikkebáh.* αὐάδλωσις. Gall. *Delay, prolongement.* Ital. *Dilatione, prolongamento.* Germ. Verzug oder verziehung Hiſpan. *Obra de differir y dilatar en tiempo.* Pol. *Przedłużenie.* Vngar *Halogatas.* Ang. *A delaying or prolonging.*] Tacitus lib.19: Sed & omnem prolationem ut inimicam victoriæ suspectabant.

Prōlēpsis, προλῆψις. Latinè dici potest præacceptio, vel præoccupatio. ἀπὸ τοῦ προλαμβάνειν: hoc est, à præsumendo. Fit autem quum id quod in adversarii, aut judicis opinione esse, aut fore arbitramur contrarium nobis, præoccupamus dicere & ratione dissolvere.

Proles, hujus prolis, f. t. Soboles, progenies, neque hominum solùm, verùm etiam brutorum. [זרע *zéra.* תאומים *tseetsdim.* ἔκγονα. Gall. *Generation, lignee, race.* Ital. *Proc, stirpe* German. Ein geschlecht/ zucht. Hiſpan. *La generation de buo o bua.* Polon. *Potomstwo pl'od.* Vngar. *Magzat.* Ang. *Issue of ones body that is bring.*] Columel.lib.8. de caprino pecore: Parit autem si est generosa proles frequenter duos, nonnunquam trigeminos. Cicero 1. de Naturâ deorum: Ferrea tum verò proles exorta repentè est. Virgilius 1. Aeneidos: & pulchra faciat te prole parentem. Duellica proles equorum, Lucretius libro secundo. ¶ Per translationem etiam de plantis dicitur: ut Olivæ proles apud Vergilium 2 Georgic.

Prōlētārĭus, m.f. Qui in plebe Romana pauperrimi erant, neque amplius quàm mille quingentûm æris in censum deferebant: ita dicti quòd rarò ad militiam conscriberentur: & ferè procreandæ prolis gratia in urbe relinquerentur. Qui verò nullo aut perquam parvo ære censebantur, Capite censi vocabanturut ait Gell. libro 16. cap.10. Augustus lib.3. Civit. Tum verò tam multa bella ubique crebruerunt, ut inopia militum proletarii illi, qui eo quòd proli gignendæ vacabant, ob egestatem militare non valentes, hoc nomen acceperant, militiæ conscriberentur. Nonius: Proletarii dicti sunt plebeii qui nihil Reipub. exhibeant, sed tantùm prolem sufficiant. ¶ Proletarius sermo dictus est plebeius, & vilis. Plaut. in Milite: Nam proletario sermone nunc quidem hospes utere.

Prōlĭbo, as, pen.prod. Antè libo. [προλεύω. Gall. *Premier gouster tant soit peu.* Ital. *Gustar prima.* Germ. Zuvor ein wenig versuchen. Hiſpan. *Hazer la salua de primero.* Pol. Wprzod kosztuie. Vng. *Elöbb meg kostolom.* Ang. *To tasie before.*] Plin.lib.28.cap.4: Alii è tribus puteis pari mensura aquas miscent & prolibant, novo fictili Idem lib.35.cap.12.

Prōlĭcĭo, is, act.t. Induco, allicio. [משה *pittáh.* ἑλκύω, ἐπάγω. Gall. *Attraire, allicher, amadouer, induire.* Ital. *Induere.* German. Herfur locken Hiſpan *Induzir.* Pol. Wábie. Vng. *Hozzam vonogatom.* An. *To allure or intyse.*] Plaut.in Curcul. Ejus amor cupidam huc me per tenebras prolicitat ad est, inducit.

Prōlĕcto, as, are, Illectare: [משה *pittáh.* ἐπάγω. Gall *Attraire, allicher, amadouer.* Ital. *Attrahere, inescare, lusingare.* Germ. Embsig herfürtocken/ anreitzen Hiſpan. *Attraher halagando.* Polon. *Pilnie wabie.* Vn. *Hozzam vonogatom.* Ang. *To intyse or allure.*] Cic.pro Flacco: Egentes & leves spe largitionis & viatico publico, privata etiam benignitate prolectat.

Prōlĕctĭbĭlĭs, n. t. Quod alliciendi incitandiq; vim habet. [ἐπαγωγός. Gall. *Allichant attrayant, qui amadoue.* Ital. *Che attrahe con lusinghe.* German. Das trefftig ist an zureitzen oder zu locken. Hiſp. *Lo que attrahe con halago.* Polon. *Zwabný.* Vngar. *Hozza edesgetö* Ang. *That hath force to allure.*] Sidon.ad Vectionem: Nemo naturæ firmæ est, ut prolectibilibus careat occultis.

Prolixŭs, a, um, Quod longum latumque est & liberale, quasi pone à laxum. [ארך *érech.* ἐκτενὴς, ἐπίμηκης. Gall. *Long.* Ital. *Longo.* German lang vnnd breit Hiſpan. *Luengo.* Polon. *Dlugi y szeroki.* Vngar. *Hozzu zelles bö.* Ang. *Long and broade.*] Terentius in Heavtontim. Capillus passus, prolixus, circũ caput neglegenter rejectus Tuba prolixa, Virgil. 8. Ecloga. Comæ prolixæ Ovidius 4. Tristium, Elegia prima. Prolixas abietes dixit Varro de Re rustica libro 1.cap 6. & 9: Licet videre fructuosas segetes ac robustas & arbores prolixas. ¶ Prolixus interdum accipitur pro benevolo, & liberali. Cicero Epist. Prolixa & benigna natura. Idem Attico, lib 2: Ariobarzanes non in Pompeium prolixior erga ipsum, quàm per me in Brutum. Idem ad Att. lib 16: Quod quamvis sit, tamen interest nostra, Plancum hoc animo libenti prolixoque facere.

Prolixĭtās, tis f.t. Longitudo, quę & prolixitudo à veteribus dicta est. [ארך *érech* (vel) *úrech* τὸ μῆκος. Gall *Longueur* Ital. *Lunghezza.* German. Dietenge. Hiſpan *Longura.* Pol. *Dlugość.* Vngar. *Hozzusag.* Ang *Length.*] Pacuvius: Oro in me ne dictas tandi prolixitudinem.

Prōlixē, Liberaliter, largè [ἐκτενῶς. Gall *Longuement, Largement, amplement.* Ital. *Largamente, liberalmente.* German. Weitleufftigklich Hiſpan. *Copiosamente, abundantemente, liberalmente.* Polon. *Dlugo.* Vngar. *Bőuön.* Ang. *At length.*] Cicer. ad Cæsarem lib. 7 Neque enim cuiquam de meo prolixè de tua voluntate promisi, quàm tu etiam facilius de mea pollicere. Terent. in Evnuch. Accepit hominum nemo melius profusis, neque prolixius: id est largius, lenius. ¶ Aliquando significat, longè, lateque. Terentius in Adelphis. Agè prolixè Micio: id est, minus multis verbis remigis.

Prōlŏgĭus, gi m. [προλογος. Gall. *Prologue, preface.* Ital *Prologo, proemio.* German. Ein Vorred/ Hero.d. Hiſpan. *El prologo de libro o otra cosa escripta.* Polon. *Przedmowa.* Vngar *Elöl iaro beszed* Ang *A prologue.*] Prologus quum sive prefatio fabulę, in qua aut poëta excusatur, aut fabula commendatur, aut aliquid lucem rei afferens præmittitur. Terentius in prolog. Phorm. Vetus si poëta non lacesseret prior, Nullum invenire prologum potuisset novus, Quem [illegible] Ponitur aliquando pro ipso homine prologum id fecisse. Terent. ibidem: Orator ad vos venio ornatu prologi.

Prŏlŏgĭum gii, n. t. Principium, quasi proloquium. [προλόγιον. Gall. *Commencement.* Ital. *Principio.* German Ein Vorred/ Anfang. Hiſpan. *Comienco.* Polon *Poczęcie mowy.* Vngar. *Eley, elöbeszed.* Ang. *The beginning of a speach.*] Plautus. Examinavit me prologio suo.

Prōlŏngo, gas, act. p. Protraho, profero, prorogo: quasi longiùs facio. [משך *mischschéch* עקב *hikkéb.* αὐαδάλλομαι Gall. *Prolonger, dilayer.* Ita. *Prolungare, differire* German. Verlengeren. Hiſpan. *Prolongar, differir* Pol. *Przedłużam.* Vngar *Halasztom.* Ang. *To differre, to delay.*] Plin.lib.11.cap 3: Vestes prolongant rempus. Seneca de Benefic. Ut prolongetur tibi dies mortis, nihil proficiet ad fœlicitatem.

Prolŏquŏr, eris, dep. Animo sensa claris apertisq; verbis effero. [דבר *dibber.* ἀποφαίνω, ἀποφθέγγομαι. Gall. *Dire ce qu'on a sur le cœur.* Ital. *Esprimere con parole chiare il suo animo* Germ. Herauß reden/ Auß sprechen. Belg Vtspreken. Hiſpan. *Hablar o parlar claramente.*

Pol.

Pol. Wimawia. Vng. *Ki mondom, ki magiarazom.* Ang. *To speak at length, to vtter our mynd.*] Varro 6. de Lingua Latina: Proloquitur is qui in animo quod habet, loquendo effert. Teren. Andr. Censén'me ullum potuisse verbũ proloqui? ¶ Nonnũquam idem quod prologo utor, vel præfatiuncula quod dicturus sum præmollio. προλοιδορέω, προσομιλέω. Plaut Epid. Nam quid ego apud te parem proloqui? Ego illam hodie volo facere libertam meam.

Prōlŏquĭum, quii n. s. Præfatio, exordium, principium orationis. [προλόγιον. Gall *Proposition, maxime, preface.* Ital. *Essordio, prefatione.* Ger Ein Vorred/ anfang einer Red. Hisp. *Prologo ò habla antes, prefation.* Pol. *Wstęp wprowadzenie mowy.* Vng. *Az beszedlek eley.* Ang. *A prefice.*] ¶ Accipitur hẽ pro oratione vel vel falsi significativa quam Cicero Enuntiationem, Græci ἀξιώματα vocant. Gell. lib 5. cap. 11: Quod in proloquio disjunctivo necessarium est.

Prōlŭbĭum, bii, n. s. Cupiditas, & voluptas. [תאוה *taavdh* עברה *hednáh.* ἐπιθυμία. Gall *Desir, appetit, vouloir.* Ital. *Cupidità, dilettatione, desiderio.* Ger Ein gelust oder begierd. Hisp. *Codicia, deleyte.* Pol. *Pożadliwość.* Vng. *Keuansag, gyönörwesség.* Ang. *Will, pleasour.*] Gell. lib. 16. cap. 19: Feros, & immanes navitas prolubium tamen audiendi subit. Nonius tamen prolubium, amicitiam & fidem significare ait. Ex Accii Andromeda. Muliebre ingenium, prolubium, occasio. Ex Laberio in compitalibus. Quò quidem me à matronali pudore prolubium meretricis progredi coëgit. Apud Varronem de lingua Latin. Est prolubies & prolubido, quæ dicta sunt ab eo quod lubet.

Prōlūdo, dis, pen. prod. Futurum certamen meditor, & exercendarum virium causa confirmandiq; animi, veluti simulacrum quoddam certaminis ineo. [προαγωνίζομαι, προσομιλέω. Gall. *S'essayer premier qu'aller au combat, faire coup d'essay.* Ital. *Prouarsi, fare vn saggio.* Ger. Vorspyten/ versuchung thun vor dem rechten kampff/ vorfechten. Hisp. *Hazer leuada, probarse.* Pol. *Ćwiczenie przed zciężsim, dytwa.* Vng. *Az harczra kezitem magamat, giakorlom magam.* Ang. *To proue or assay what he can do or he come to a thing.*] Virg. lib 3. Georg. Et tentat sese, atq; irasci in cornua discit, Arboris obnixus trunco, ventosq; lacessit Ictibus, & sparsa ad pugnam proludit arena. ¶ Iurgia proludere. Iuven. Sat. 5: Iurgia proludũt, sed mox & pocula torques Saucius. ¶ Proludere, inquit Budæus, est aliquid agere quod ad justum certamen pertineat, quasiq; exordium legitimi pleniq; certaminis auspicari. Cic. 2. de Orat. Sed ut ipsis sententiis quibus præluserunt, vel pugnare possint. In armis levibus proludit, Ovid. ad Pison. Seneca Medea: Dolor proludit per scelera.

Prōlūsĭo, verbale, s. t. Ipse proludendi actus, simulata & ficta concertatio. [προγύμνασμα, προαγώνισμα. Gall. *L'essay qu'on fait premier que d'aller au combat, coup d'essay.* Ital. *Proua de' prima che si vada à combattere.* Ger Ein versechtung/ Das versuchen auff einen kampff/ Vorübung Hisp *La leuada antes que pelear.* Pol. *Zwrotowne rednego z kim w czym walczy.* Vng. *Ebben az harczra valo magakezites.* Ang. *A prouing or assaying before.*] Cicero 2 de Orat. Atque ejusmodi illa prolusio debet esse: non ut Samnitum, qui vibrant hastas ante pugnam quibus in pugnando nihil utuntur. ¶ Prolusionis vocabulum etiam ad causas translatum est. Sic Cicero Divinationem suam, Prolusionem Verrinæ accusationis vocat: in ea enim de cõstituendo accusatore Verris agebatur. Verba Ciceronis sunt Sin mecum in hac prolusione nihil fueris: quem te in ipsa pugna cũ acerrimo adversario fore putemus?

Prōlūdĭum, dii, n. s. Propriè est justi, legitimiq; certaminis quoddam veluti exordium, cujusmodi est illud quod à Citharœdis justo carmine solet præcini. [προαγών, προοίμιον. Gall. *Leuee de bouclier, le coup d'e, Jay* Ital. *Ricercata.* Ger. Ein vorspyl vorteuffiin. Hisp. *Leuada.* Pol. *Przebyerek rzeczy werek przed granim.* Vng. *Kezwelet, valaminek el kezdse.* Ang. *An assay or pro ofe before the mater.*] ¶ Per translationẽ accipitur pro leviore rei cujusvis initio, quod tamen ad alia graviora nonnihil afferat momenti. Gel. lib. 5. cap. 19: Sed majus mihi in ista victoria proludiũ est, quum te non causa tantùm, sed argumento quoq; isto vinco.

Prōlūgĕo, Tempus lugendi longiùs produco. [ἐπὶ πολὺ θρηνῶ, ἐπιθρηνῶ. Gall *Pleurer & porter le dueil vn fort long temps* Ital. *Piagnere longamente.* Ger. Zu lang weynen oder leid tragen. Hisp. *Traer luto mucho tiempo.* Pol. *Długo żałnie.* Vng *Sokaig kesergõk.* Ang *To wail and weep long for a thing.*] Festus: Prolugere dicũtur qui solito diutiùs lugent.

Prōlŭo, luis, act. t. ex pro, & lavo: quod è prima in tertiam trãsit conjugationem, quemadmodum & reliqua ejus verbi cõposita: significat idẽ ferè quod abluo, purgo, humecto. [רחץ *rácháts* כבס *chibbés.* ἀπολούω, βρέχω, διαβρέχω. Gal. *Fort lauer.* It. *Lauare, strugare, bagnare* Ger. Wol wäschẽ. Bel. Wel oft dick wasschẽ. Hisp. *Lauar, purgar, alimpiar, mojar.* Pol. *Przemywam.* Vng. *Meg mosom.* Ang. *To wash and mak cleane.*] Pers. in Prologo: Nec fonte labra prolui Caballino. Virg. 1. Aen. & pleno se proluit auro. Stat. 8. Thebaid. Cruor saucia proluit pectora. Hor. 2. Serm. Satyr. 4: leni præcordia mulso Prolueris melius. ¶ Proluere cloacã, est aquam in cloacã infundere quę secũ rapiat sordes. ¶ Plautus in Curcul. Ad annum ebriosam transtulit, vinum in ventrem nõ secus àtq; in cloacam quandam profundentem: Age (*inquit*) effunde hoc citò in barathrum, Prolue cloacam. ¶ Proluere terram dicuntur aquæ, quum impetu suo terram abradunt, secumq; rapiunt. Colum. lib. 2. cap. 18: Quoniam impetus aquarum proluit terram, nudatisq; radicibus germina non patitur coalescere. Vng 1 Georg. Proluit insano contorquens vortice sylvas Hydaspes Indorum rex Eridanus.

Prolūtŭs, a, um, participium [רחוץ *rachats* כבס *chibbá.* βεβρεγμένος. Gall. Ital *bagnato* Ger Gewäschen. Hisp. *Lauado.* Pol *Przemyty.* Vng. *Meg mosatot.* Ang. *Washed or made cleane.*] Horat 1. Serm. Sat. 5: absentem cantat amicam Multa prolutus vappa nauta, atq; viator Certatim.

Prōlŭvĭes, ei, f. q. Immunditia cujuscunque rei sordidæ. [שלג *pighghúl* גאה *tséah*, (vel) *tso ih.* ἀφέδρημα. Gall. *L'immondice & ordure qui s'en va en l'eau, lauage, ou lauaille.* Ital. *Sporcitia brutura, lordura di qualche cose.* Ger Wust/ auffwäschetẽ/ Allerley vnrad oder vnsauberkeit. Hisp. *Las lauaças suziedad.* Pol. *Plugastwo wszelakie.* Vng *Otsmansag, rutsag.* Ang. *The filth or ordure washed of from me anything.*] Virgil. 3. Aeneid. fœdissima ventris Proluvies: id est, sordis effusio, inquit Servius. Colum. lib. 12. cap. 38: Et ad alvi proluviem.

Prōlŭvĭum, ii, n. s. Proluvies. ¶ Per translationem dicitur profusio, & prodigalitas, quum quis more aquæ opes profundit. ἄσωτος. Terent. in Adelph. Quæ res tam repẽtè mores mutavit tuos? quod proluvium? quæ ista subita est largitas?

Prolytæ, Auth Iust. in Proœmio. ff. dicebantur scholares, qui in quintum jam annum Iuri civili operam dederunt, sicut Lytæ, qui quatuor.

Prōmānārĕ, [Vn *Zarmazni.*] Seneca 2. de vitæ trãquillitate, cap. 18: Sermo promanaverat, quod languidus sono, & infracta voce suspectior.

Prōmātērtĕră, æ, f. p. est soror proaviæ. [Vn. *Az Iob anyam annyanak nenneye.*] Cæsius. D. lib. 38. Tit. 10. l. 1.

Promēllĕrè. Verbum antiquum, quod litem promovere interpretatur Festus.

Prōmercālĭă, n. t. Mercimonia sunt vẽditioni exposita. [ὤνια. Gall. *Qui est à vendre, mis en vente.* Ital. *Merci da vendere.* Ger. Feyl waaren Sachen dem kauff gerust ist. Hisp. *Lo que se compra para vender.* Pol. *Towar.* Vng. *Arrw* Ang. *Thinges sett out to sale.*] Promercalia dicuntur (ait Budæus) quæ paterfamiliâs vænalia habet, exceptis eâ quæ usui suo servat. Quidam ajunt promercalia proprie esse merces quæ primò minoris emuntur, ut postea pluris distrahantur: quarum rerum negotiatores Græco vocabulo προπῶλαι nuncupantur. Suetonius in Cæsare, rarum promercale vocat id quod Cæsar vendidit superãs, sibi reservata tãta auri copia, quãta suo usui satis esset. ¶ Promercales vestes, quæ supervacant patrifamiliâs. Sueton. de Clar Gramm. Luxuriæ ita indulsit, ut sæpiùs in die lavaretur, nec sollicitaret sumptibus, quanquam ex schola quadragena ann. ac operet, ac non multo minus ex re familiari, cujus diligentissimus erat, quũ & officinas promercalium vestiũ exerceret. Colum. lib. 1. cap. 8: Pecuniamq; domini neq; in animalibus, aut aliis rebus promercalibus occupet.

Promercĭum, ii, n. s. Mercimonium, quodcunq; vendendi causa seponitur. Paul. in l. 4. §. 1. D. de pen. Legat. Si quis solitus fructus suos vendere, penum legaverit: non omnia quæ & promercii causa habuit, legasse videtur, Hotomanus.

Prōmĕrĕŏr, reris d. s. & Promereo, es. Mereo, beneficium cõfero, dignus sum: & in utranq; partem accipitur [προσήκομαι. Gall *Meriter & deserir* Ital. *far beneficio a vno, meritare, beneficare* Ger. Verdienen/ beschulden Hisp. *Mucho merescer* Pol *Zasługuie* Vng. *Meg erdemlem, erdemlem szolgalatomat.* Ang. *To deserue or earne wages.*] Virgil lib. 4. Aeneid. ego te quæ plurima fando Enumerare vales, nunquam regina negabo Promeritam. Terentius Adelph. Ita velim me ames promerentẽ patrem: id est, bene merentem. Plautus tamẽ in Amph. in malam partem sumpsit: Quid mali sum, here, tanta ex re promeritus? Plaut. in Trinum. Nam retineri nequeo quin dicam ea quæ promeres. ¶ Bene promereri de aliquo, est conferre in aliquem beneficium, Cic 3. Offic.

Prōmĕrĭtum, ti, n. s. [חסד *chésedh.* ὁ μισθὸς, τὸ ἀξιον, ἡ ἀπόδοσις. ἡ εὐεργεσία. Gall *Merite, ce qu'on a mertte & deserui, plaisir, seruice ou bien fait.* Ital. *Piacere, seruitio fatto ad vn altro.* Ger. Ein verdienst vmb einen. Hisp. *Grande merescimiento.* Pol *Zasługa.* Vng *Io tetemeny.* Ang *Deseruing, a plesour or deserte*] Cic. ad Quirites post reditum: Quare hoc majus est in vos vestrum promeritum, quod non, &c.

Prōmĭco, as, pen. corr. inquit Nonius, Est extendo, vel longè jacio. [Gall. *Ietter loing* Ital. *Gettare à lungi.* Ger. Außstrecken. Hisp. *Echar lexos.* Pol *Przewłaczam.* Vng *Kinyuytom.* Ang *To cast farre of*] Nævius: Siquidem loqui vis, non perdocere, multa longè promicanda oratio est.

Prōmĭnĕo, ptomines, pen. corr. n. ſ. ex pro, & maneo, Exto, emineo, propendeo. [ἐξέχω. Gall. *Saſort monſtrer, & faillir hors & ſortir, apparoir.* Ital. *Soraſtare, eſſere prominente.* Ger. Fürauß gehn/herab hangen. Bel. Vityden/vtſteken. Hiſp. *Sobrepuiar, eſtar mucho en cima.* Pol. *Nad inſtem ieſt widonii, wyczniagniony.* Vng. *Ki allok, welők.* Ang. *To appeare or ſtande out further then an other, or above or before.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Simię dentes ut homini, elephanto intùs ad mandendum quatuor, præterquam eos qui prominent. Horat. Epod. 5: Quum prominèret ore, quantū extant aquæ Suſpenſa mento pectora. Ovid. 13. Metam.: coma plurima torvos Prominet in vultus. ¶ Prominere in memoriā ac poſteritatem, pro extendi. Liv. 8. belli Pun. Tanquam nō longiùs, quàm quantum vitæ humanæ ſpatiū eſt, cupiditas gloriæ extendatur: maximàq; pars ejus in memoriam ac poſteritatem promineat.

Prōmĭnēns, tis, participium, Seſe extendens. [ἐξέχων, προέχων. Gall. *Qui ſe monſtre fort, fort apparent.* Ital. *Molto eminente, ſſporto infuori.* Ger. Fürauß gehend. Hiſp *Muy ſobrepuiado, y apparesciente.* Pol. Wyczniagaiący ſie. Vng. *Kin allo, welő.* Ang. *That appeareth or ſtandeth out further.*] Liv. 7. belli Pun. Gallos prominens collis tegebat.

Prōmĭnēns, nomen ſubſtantivum. Tacit. lib. 1: Inveneruntq; in litoris prominenti nihil, *&c.*

Prōmĭnŭlŭs, diminutivum à prominens: parùm prominens: [Vn. *Fel hozalkodottoſka, Magaſſatſka.*] Iulius Capitolinus in Pertinace: Fuit ventre prominulo, ſtatura imperatoria.

Prōmĭſcĕrĕ, [Vn. *Meg elegiteni.*] Macrob. comment. lib. 1. capite 6: Nec aliter tam controverſa ſibi, ac repugnantia, & natura communionem abnuentia promiſceri terram dico, & ignem potuiſſe.

Prōmiſcŭŭs, Miſtum, incertum, confuſum. [בלול *balúl.* Gall. *Meſlé, mis peſle meſle, commun à pluſieurs.* Ital. *Meſchio, confuſo.* Ger. Vermiſchet/vnunderſcheiden. Hiſp. *Mucho mezclado.* Pol. *Zmieſzani, nieroz, dzilni.* Vng. *Sue elegittetet.* Ang. *Mixed or mingled, commone to many.*] Saluſt. in Catil. Divina atque humana habere promiſcua, *&c.* Vnde Grammatici promiſcuum genus appellarunt, quaſi incertum, ſive confuſum: quod & Græco nomine *epicœnum* appellamus. Quint. lib. 1. cap. 4: Nec ſtatim diligentem putabo qui promiſcua (quæ epicœna dicūtur) oſtenderit. Cōnubia promiſcua, Liv. 4. ab Vrbe: Quam enim aliam vim connubia promiſcua habere, niſi ut feraram propè ritu vulgentur concubitus plebis, patrumq; ? Idem 9. belli Macedon. Nec unum genus noxæ, ſtupra promiſcua ingenuorum, fœminarumq; erant. ¶ Operàm promiſcuam dare, eſt mutuam operam tradere. Plaut. Rud. Eamus intrò omnes, quàndo operam promiſcuam damus.

Prōmiſcŭē, adverbium, Miſtè, confuſè, incertè, prò quo veteres etiam promiſcuam dixerunt, inquit Feſtus, [συμμιγῶς. Gall. *Peſle meſle, confuſément, ſans difference.* Ital. *Moſcolatamente, confuſamente, ſenza differenza.* Ger. Durch einanderen / Vermiſchterweiß/Vnunderſcheidentlich. Hiſp. *Mezcladamente, ſin differencia.* Pol. *Nierozdzielnie.* Vng. *Elegy.* Ang *Confuſedly, without order.*] Liv. 1. ab Vrbe: Eodemq; jure promiſcuè omnibus datum eſt. Idem, libro 3: Placet pecudum, ferarumq; ritu promiſcuè in concubitus ruere?

Prōmĭttō, tis, act. 1. Polliceor. [יעד *jahádh* הבטיח *hibtíach.* ὑπισχνέομαι. Gall. *Promettre.* Ital. *Promettere.* Ger. Verheiſſen/zuſagen. Bel. Beloven. Hiſp. *Prometer.* Pol. *Obiecuie.* Vng. *Igirem.* Ang. *To promiſe*] Cic. Iam enim totum quod tibi promiſeram, præſtiti. Terent. Adelph. Roga hunc tu ſtu promitte huic. M. Promitto. Cic. 2. de Divin. Quæ autem inconſtantia deorū, ut primis minentur extis, bene promittant ſecundis? ¶ Quā doq; eſt producere, porrigere, & projicere. προτείνω. Plaut. in Rud. Capillum promittam, optimum eſt, incipiamq; hariolāri. Plin. lib. 16. cap. 26: Nec ulla arborum avidius ſe promittit. Promittere barbam. Liv. 6. ab Vrbe: Conjecto in carcere Manlio; ſatis conſtat magnam partem plebis veſtem mutaſſe, multos mortales capillum ac barbam promiſiſſe, obverſatamq; veſtibulo carceris mœſtam turbam. ¶ Quandoque minati. ἀπειλῶν. Virg. 2. Aeneid. Promiſi ultorem, & verbis odia aſpera movi. ¶ Promittere ad cœnam, eſt promittere ſe iturum ad cœnam. Plaut. in Menæch. Sic promittere ad fratrem, eſt promittere ſe iturum ad fratrem. Cic. 1. de Orat. Quum ille dubitaret, quòd ad fratrem promiſerat. Promittere, & in ſe recipere, pulchrè junxit Cic. ad Brut. lib. 13: Sed tamen, inquit ſepatatim promitto, in meque recipio, fore eum tibi & voluptati, & uſui. ¶ Hujus compoſita ſunt. Adpromitto, Compromitto, à quo Compromiſſum, Repromitto, de quibus vide ſuis locis.

Prōmĭſſum, ſi ſubſtantivum, n. ſ. Quod promittitur. [דבר *dabár.* ἐπάγγελμα, ὑπαγγελόν. Gall. *Choſe promiſe, promeſſe.* Ital. *Coſa promeſſa.* Ger. Ein verheiſſung. Hiſp. *Coſa prometida.* Pol. *Obietnicza.* Vng *Igiret.* Ang. *A promiſe, a thing promiſed.*] Vnde dicimus, Conſequi promiſſa, Conficere promiſſum, Efficere promiſſum alicui, Exigere promiſſa, Expetere, promiſſa, Flagitare promiſſum, Facere promiſſum alicui, Implere promiſſum, Stare promiſſis, Servare promiſſa, Satisfacere promiſſo, Repetere promiſſum, Solvere promiſſa aliquibus, Manere promiſſis: quorum omnium teſtimonia legenti receptos autores nuſquam non occurrent.

Prōmĭſſĭo, onis, f. t. Promiſſum. [דבר *dabár.* ἐπαγγελία, ὑπόσχεσις. Gall. *Promeſſe.* Ital. *Promeſſa.* Ger. Ein verheiſſung/zuſagung. Hiſp. *Prometimiente.* Pol. *Obrecżanie.* Vng. *Igires.* Ang. *A promiſſe.*] Cic. 8. Philipp Scelerum enim promiſſio, & is qui expectant perniciosa eſt & iis qui promittunt.

Prōmnēſtrĭă, f p. [προμνήστρια. Ger. Ein Kupplerin. Pol. *Dſiewoſt'ebina.* Vn. *jerzső.*] Mulier nuptiarum conciliatrix: quæ Latino nomine pronuba dicitur. Nam προμνᾶσθαι inter cætera ſignificat Pronubæ, ſive nuptiarum conglutinatricis officio fungi.

Prōmo, mis, pſi, ptum, act. t. Profero, in mediū affero. [הוציא *hotsi.* προφέρω, προκομίζω. Gall. *Mettre hors, tirer hors.* Ital. *Dar fuori.* Ger. Herfür nemmen/herfür thun oder tragen. Bel. Vtdragen / vtbrengen. Hiſp. *Sacar loguardado à fuera.* Pol. *Dobywam.* Vng. *Ele vezem.* Ang. *To bring or tak out of a coffer or ſuch like thing.*] Plaut. in Ciſt. Accipias claves, ſi quid tibi opus erit promptu, promitto. Virgil. 2. Aeneid. Lætiq; cavo ſe robore promunt, Theſandrus, Sthelenusq; duces: id eſt, educunt. Pecuniam ex ærario promere. Cic. 5. Verr. Quum tibi Senatus ex ærario pecuniam prompſiſſet, & ſingulos tibi denarios adnumeraſſet. Idem 3. de Finib. Nam in Tuſculano quum eſſem, vellemq; è bibliotheca pueri Luculli quibuſdam libris uti, veni in ejus villam, ut eos ipſe, ut ſolebam, inde promerem. ¶ Promere conſilia, eſt aperire, palam facere. Cic. ad Attic. lib. 9: Nunc certè promenda tibi ſunt conſilia. ¶ Hujus compoſita ſunt Depromo, & Expromo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Prōmpto, as, frequentativum. [προχείζω. Gall. *Mettre hors ſouuent.* Ital. *Dar fuori ſouente.* Ger. Offt herfür thun. Hiſp. *Sacar fuera muchas vezes.*] Pol. *Vſtawnie dobywam.* Vng. *Ele veddegelem.* Ang. *To tak out often.*] Plaut. in Bacch. Quia malū ſi pompter, in dies faciat minus.

Prōmptŭs, a, um, Dicitur qui jam paratus eſt ad agendum, & in quo nulla mora eſt, quaſi jam productus, expeditus, alacer, ardens. [נכון *nachón.* ἀπροφάσιστος, πρόχειρος, ἕτοιμος, σύντομος. Gall. *Tiré hors, mis hors, prompt, appareillé.* Ital. *Prompto, apparecciato.* Ger. Gerüſt oder fertig etwas zu thun. Hiſp. *Aparesado o aperce bido.* Pol. *Gotowi, wartki do każdey rzeczi.* Vng. *Keſz, alkolmatos.* Ang. *Readie.*] Saluſtius: Natura ferox, vehemēs, manu promptus erat, maximū bonum in celeritate putabat. Sic dicimus, Promptus ingenio, qui ingenium ad omnia paratum habet. ¶ Iungitur ſæpiùs accuſativo cùm præpoſitione ad. Cicer. 1. Offic. Promptiores igitur debemus eſſe ad noſtra pericula, quàm ad crimina, *&c.* Interdum jungitur genitivo. Gell. lib. 20. cap 28: Plato veritatis homo amiciſſimus, ejusq; omnibus exhibendæ promptiſſimus. ¶ Res eſt in promptu, dicimus quum ſignificamus eſſe ad manum, eſſe facilem & manifeſtam πάρεστι καὶ ἑδῶ. Cicero libro 1. Offic. Quæ quanquam ita ſint in promptu, ut res diſputatione non egeat. Saluſtius: Aliud clauſum in pectore, aliud in lingua promptum habere. ¶ Promptum eſſe aliquando legimus pro facile eſſe. Quintil. lib. 9 cap. 9: Neq; enim me movent nomina illa quæ fingere utiq; Græcis promptiſſimum eſt: id eſt, facillimū. Hinc promptæ res dicuntur, inventu faciles.

Prōmptē, adverb Alacriter, ſine cunctatione. Vnde Promptius & promptiſſimè. [מהרה *meherah.* προχείρως, προθύμως. Gall. *Promptement, vittement.* Ital *Prontamente, preſtamente.* Ger. Handtlich/fertiglich vñ ohne vetzug. Hiſp. *Legeramente, preſtamente.* Pol. *Ochotnie, bez mieſzkania.* Vng. *Keſzen.* Ang. *Readelie with ſpeede and haſte.*] Plinius Epiſt. 28: Quare ego verò Corelliæ adero promptiſſimè, nec ſubire offenſas recuſabo.

Prōmptārĭŭs, a, um, vel promptuarius, Ex quo aliquid deprómitur. [παμιδοῦχος. Gall. *Propre pour ſerrer ou retirer.* Ital. *Proprio da guardare.* Ger. Auß dem man etwas herfür nimpt Hiſp. *Coſa para guardar algo.* Pol. *Rzecz taka zkto rei nieczego dobywami.* Vng. *Tar haz.* Ang *Out of the whic he any thing is taken out.*] Plaut. in Amphit. Inde cras è promptaria cella depromat ad flagrum. Nam ibi promptariam cellam pro carcere poſuit: quia è carcere ad ſupplicium promuntur noxii.

Prōmptārĭum, rii, n. ſ. Locus in quo res ad uſum neceſſarię ita repoſitæ ſunt, ut ſtatim promi ac proferri poſſint. [אוצר *oſár* ταμεῖον. Gall. *Gardemanger, deſpenſe.* Ital. *Diſpenſa.* Germ. Ein ort auß welchem man alle ding zur notturfft dienſtlich nemmen kan/Alß ein Speißkammer. Hiſp. *La deſpenſa ala mano.* Pol. *Mieſzcze doktorego chowámy, y zniego dobywami iako iest ſpichlerz, ſpizarnia.* Vng. *Tar haz, kamora.* Ang *A ſtoreouſe or ſuche lik place to keep tinges in.*] Cato capite 11: Armarium, promptuarium unum, ſcamna longa ſex. Pro eodem etiam legitur promptarium

Prōmptŭārĭŭdo,

Prōnuptĭ'tūdo, inis, f.t Est facilitas ingenii ad quævis ex tempore expromenda, εὐφυΐα.

Prōmus, condus, m. f. Apud veteres pro cellario sumebatur. [סכן *sochén* ταμίας. Gall. *Despensier.* Ital. *Dispensiere.* Ger. Ein Kellerer/der ein ding herfur gibt oder behaltet. Hisp. *Despensero para sacar de la despensa.* Pol. *Spiarnik, kluczник.* Vng. *Koltsar, lafar.* Ang. *A buttler, or yat hath the keeping of the storehouse.*] Plaut. in Asin. Ego sum promus condus, procurator peni. Promus dictus, quòd præesset penui promendo: conditus, quòd eundem in cellam recōderet Duo enim hæc officia ab eodem ferè administrabantur: licet in potentiorum ædibus aliquando fuerint distincta: ünde & nomina ipsa aliquando separatim collocantur, promumq; aliquando legimus sine adjunctione condi. Plaur. Pœn. Aedepol fecisti prodigum promum tibi. Colum. lib. 12. cap. 3: Promis quoq; & cellariis aliquid attendentibus, aut metuentibus, intervenire. ¶ Per translationem dixit Plautus in Trinum. ne admittam Culpam, ego meo sum promus pectori. Apuleius in Apolo. Promum librorum appellat illum qui libris promendis præest.

Prōmōntōrĭum, rii, n.s. Mons in mare prominens, [ἄκρον. Gall. *Vne petite montagne apparente en la mer escueil de mer.* Ital. *Scoglio sopr' acqua in mare, capo.* Ger. Ein vorgebirg des Meers/ Ein Berg der sich in das Meer hinauß streckt. Hisp. *El cabo de tierra en mar.* Pol. *Gora hegy, wmorze podana.* Vng. *Tengerből ki tetczö.* Ang. *A montaine appearing in the sea.*] Plin. lib. 36: Promontoria aperiuntur mari, & rerum natura ägitur in planum. Cæsar 2. belli Civilis: Hic locus duobus eminentibus promontoriis continetur. Cic. 6. Verr. Ab eo oppido non longè in promontorio fanum est Iunonis antiquum.

Prōmōnstrā, Prodigia, inquit Festus.

Prōmŏvĕo, es, act f. Proveho, quasi ulteriùs moveo. [הקדין *heerich.* προάγω. Gall. *Auancer, promouuoir.* Ital. *Promouere.* Ger. Furderen/furtrucken. Bel. Vortgaen/vorderen. Hisp. *Mouer à lexos.* Pol. *Porządzić, przdrzec.* Vng. *Előmoditom vinem.* Ang. *To promote to aduance.*] Terent. in Eunucho. Move verò ocyus te nutrix S. Moveo C. video, at nihil promoves. ¶ Ponitur aliquādo pro prolongare producere Terent in Andr. Quantū hunc promoveo nuptias. ¶ Aliquando pro proficere. Terent. in Hecy Abibo hinc, præsens quando promoveo parum.

Prōmōtĭo, f.t. [Vn *Elmoditas: anagy előbbre tétel, tiztra választás.*] Asconius Pædian. 3. in Verrem: Ascensus nomen est ordinis & promotionis in militia.

Prōmōtŭs, ta, tum, participium, Provectus. [προηγμένος. Gall. *Promeu, auancé* Ital *Promosso, posto auanti.* Ger. Gefurderet. Hisp. *Mouido, puesto antes.* Pol. *Fol drowani, ten ktoremu pomożono.* Vng. *Előmoditatot, uitetot.* Ang. *Promoted, aduanced.*] Stat. 1. Achill. -suasq; hyemes classis promota, suosq; Attollit fluctus. Promotus ad dignitatē. Plin. Epist. 151: Postea promotus ad amplissimas procurationes, nulla occasione corruptus, ab insito abstinentiæ amore deflexit.

Prōmūlgo, gas, act. p. Publico, palàm pronuntio, quasi provulgo. [השמיע *hischmiah.* ἀπαγγέλω, ἐξαγγέλω, αὐαγγέφω, αὐακηρύσσω. Gall. *Publier.* Ital *Publicare.* Ger. Außtunden/ offentlich lassen außgehn. Bel Vercondigen. Hisp. *Publicar.* Pol. *Obiawiam.* Vng *Kihirdetem.* Ang. *To publish to proclayme.*] Festus: Leges promulgari dicuntur quum primùm in vulgus eduntur, & legendæ proponuntur: ut sicut videatur, possit intercedere, Colum. lib. 1: C. Licinius damnatus est, qui agri modum, quem in magistratu rogatione Tribunitia promulgaverat, immodica possidendi libidine transcendisset. Cic. ad Q Fratrem lib. 2: Cato legem promulgavit de imperio Lentuli abrogando. Idē pro Sest. De meo reditu octo Tribuni promulgarūt. Promulgare autē propriè dicebatur de rogationibus & legibus, cùm per trinundinum in publico loco figebātur, ut cuiq; judicandi de iis esset potestas antequam ferrentur.

Prōmūlgātŭs, a, um, participium. [נשמע *nischmáh.* αὐαγεγυχθὲις, δημοσιευθέις. Gall *Publié.* Ital. *Publicato.* Ger. Außtündet/ außgebreitet Hisp. *Publicado.* Pol. *Obiawioni.* Vng. *Ki hirdettetet.* Ang. *Published, proclaymed.*] Cic. pro Muræna: Etenim, ut ait ingeniosus poëta, & autor valde bonus, præliis promulgatis, tollitur è medio non solùm ista vestra verbosa simulatio prudentiæ: sed etiam ipsa illa domina rerum prudentia.

Prōmūlgātŏr, Promulgatrix, Divulgator, divulgatrix. [משמיע *maschmiah.*]

Prōmūlgātĭo, f.t. Divulgatio. Cicero ad Lent li. 1: Subitò exorta est nefaria Catonis promulgatio. [שמועה *schemuhah* שמע *schémah* ἡ αὐαγόρευξις, ἡ αὐαγγέλσις. Gall. *Publication* Ital. *Publicatione.* Ger. Ein außtundung. Hisp. *Publication.* Pol. *Obiawienie.* Vng. *Ki hirdetes.* Ang. *A publishing.*]

Prōmulsĭs, idis, f.t. Genus cibi dulcioris, mulso conditum. [ὑδρόμελι. Germ. Ein tranck auß honig gemachē/ Mäd.] Cicer. Papy. Habuisses nō hospitē, sed contubernalē. At quē virū? nō eum quē tu es solitus promulside cōficere. Integram famē ad ovum affero: itaq; usq; ad assum vitulinum opera perducitur.

Prōmulsĭdārĭă, Vasa dicuntur, quibus promulsis continetur. Scribit Pomponius Iurisconsultus legatis vasis, scutellas, & promulsidaria contineri.

Prōmūrāle, Murus in cum civitatis murum ductus, qui & antemurale dicitur. προτείχισμα.

Prōmuscĭs, idis, f. Manus, sive proboscis elephantorum dicitur. [προβοσκὶς Gall. *Le musceau & la trompe d'vn elephant.* Ital. *La tromba dell' elefante.* Ger. Der rüssel eines Elephants. Hisp. *La trompa del elephante.* Pol. *Alos elefantow.* Vng. *Az elephantnak az orra.* Ang. *The snout of an elephant.*] Plin. lib. 8. cap. 7: Promuscidem elephantorum facillimè amputari, Pyrrhi præliorum experimentis patuit.

Promutuum, à Iureconsultis pro repræsentata pecunia, sive prænumerata, dicitur, quod Gallicè dicimus, *Auancé.* Vlpia. D. de locat. Cùm cuidam navē amissa, pecuniam quam promutuam acceperat, repoſceretur, &c.

Prōnĕcto, tis, ere, act. t. [κατακλίνω, ἀναπλήνω. Gall. *Attacher plusieurs choses l'vne auec l'autre en long.* Ital. *Attacare, annodare piu cose insieme.* Ger In die lenge aneinander knupffen. Hisp. *Atar muchas cosas juntamente.* Pol. *Zpaiam.* Vng. *Hozzan zönöm, hal. ſtom.* Ang. *To couple many thinges together.*] Stat. 4. Syl. Vidi quam seriem morantis ævi Pronectant tibi candidæ sorores: hoc est, in longum tempus nectant, producant, protrahant.

Prŏnĕpŏs pen corr m. t. Nepotis filius. [ἀνεψιὸς. Gall. *Arriere niepuen ou petit niepue, le fils du niepueu en droitte ligne.* Ital. *Figlinolo di nipote per diretta linea.* Ger Des Enckels oder Kindskind Sohn Hisp. *Bisnieto hijo de lo nieto.* Pol. *Mego dziecięcegea dziecięcia, wnuczek.* Vng. *Vnokam fia.* Ang. *My nephewes sonne.*] Cic. 3. Tusc Iovis iste quidem pronepos. Ovid 13. Metamorph. sed enim quia retulit Ajax Esse Iovis pronepos: nostri quoq; sanguinis autor Iuppiter est.

Prōnĕptĭs, is f.t. [ἀνεψιὰ. Gall. *Petite niepse, arriere niepse, fille de la niepte* Ital. *La figliuola di nipote nezza.* Germ. Des Kindskind Tochter. Hisp. *La bisnieta hija de los nietos.* Pol. *Wnuczka.* Vng. *Vnokamnek leanya.* Ang. *My neeses daughter.*] Nepotis filia.

Prōnōmĕn, inis, Vna est ex octo orationis partibus: ita dicta quòd vice nominis fungatur, ἀντωνυμία.

Prōnŭbă, æ, penult. corr. f.p. Dicitur quæ nuptiis præest celebrandis, ex parte uxoris, sicut auspex est ex parte viri. [παρανυμφία. Gall. *Celle qui meine & conduit l'espousee en la maison du marie.* Ital *Colei che mena la sposa à casa del marito.* Ger. Ein Verwalterin des Hochzeit auff der Braut seiten. Hisp. *La madrina dela boda.* Pol *Druchna.* Vng. *örömania, nözolio asszony.* Ang. *A brides mayde.*] Inde Iuno pronuba dicebatur, quia nuptiis præesset. Virgilius 4. Aeneid. -prima & Tellus, & pronuba Iuno Dant signum. Flamma pronuba. Claud. 1. de raptu Proserp. Iam virgo torosque pleni adoleverat annis Virginitas: teneum jam pronuba flamma pudorem Solicitat: hoc est, Ingenitus ardor quidam, qui ætate matura virgines ad nuptias provocat. Pronubæ inquit Donatus dicuntur quæ nubentes domum maritali decent, ac comitantur, & quæ in obsequio nubentium sunt.

Pronube, Nuptiis præsum. παρανύμφευμαι. Vide NVBO.

Prōnūntĭo, as, act p. Clara voce, decentiq, corporis motu aliquid profero. [נבא *bittá* דבר *dibbér.* φθέγω, ὑποκρίνομαι. Gall *Prononcer, dire par cœur.* Ital. *Pronunciare.* Ger. Herauß reden/ außsprechen. Bel. Vutspreken/ dte Sententie geven Hisp. *Pronunciar con voz clara.* Pol *Wimawiam.* Vng. *Halkkal ki bezeldegelem.* Ang. *To pronounce, to vtter clearly.*] Plin epist. 114: Nā pronunciat acrittet, sapienter, aptè, decenter. ¶ Ponitur aliquando, inquit Budæus, pro expressè & nominatim dicere, præfariq; ex bona fide in rebus cōtrahendis. Vlpian in l. 1. de Aedil. edict. sæpè in ea significatione usus est, & in l. Quod si nolit, Qui mācipia venditt, *inquit*, nationē cujusq; in vēditione pronuntiare debent. Cic. 3. Officiorum: Quum in vendendo eam rem scisset, non pronuntiasset, emptori damnū præstari oportere. ¶ Aliquando pro nominare. Liv. 4. bel. Pun. Postremò victi consensu & seditionem metuentes, pronūtiant eos prætores. ¶ Aliquando pro decernere, judicare. Plin. epist. 5: At ego ne interrogare quidem fas puto de quo pronuntiatū est. Cic. 2. de Finib. Aequā igitur pronūtiabit sententiam ratio adhibita primùm humanarū divinarūq; rerū scientia, &c. ¶ Nōnunquam pro palam & classico nūtiare. Curtius. Imminensq; Dario iter ad Euphratem pronuntiavit. ¶ Aliquādo pro palàm promittere. Liv. ab Vrbe: Aedem Castori vovisse fertur ac pronuntiasse militi præmia, qui primus, qui secundus castra hostium intrasset.

Prōnūntĭātŭs, a, um, participium. [מבאר *mebuttáh* מדבר *medbubbár* ἐκφωνηθὲις, αὐαγγελθέις. Gall *Prononcé* Ital *Pronunciato.* Ger. Außgesprochen. Hisp. *Pronunciado* Pol. *Wimowiony* Vng. *Ki bezelgettetet.* Ang. *Pronounced.*] Cic. in Partit. Versus pronuntiatus syllaba una brevior aut longior.

Prōnūntĭātum, ti, substantivum, n.s. Enuntiatio, enuntiatum.

[ארשת

[ארשת *areſcheth.* ἀξίωμα. Gall. *Propoſition, maxime.* Ital. *Propoſitione.* Ger. Ein vollkomner Spruch. Hiſp. *Propoſicion.* Pol. *Wirzeczenie.* Vng. *Ki magiarazo bezed.* Ang. *A propoſition.*] Cicer 1. Tuſcul. Omne pronuntiatum (ſic enim mihi in præſentia occurrit ut appellarē ἀξίωμα, utar pòſt alio, ſi invenero melius) id ergo eſt pronuntiatum quod eſt verum aut falſum.

Prōnuntĭātĭus, us, ui, m. q. Pronuntiatio. [מבטא *mibtá.* ἐκφώνησις, ἡ φωνῆς ἐκφορά. Gall. *Prononciation.* Ital. *Prononciatione.* Ger. Außſprechung. Hiſp. *Pronunciacion.* Pol. *Wirzeczenie.* Vng. *Ki mondas.* Ang. *A Pronouncing.*] Gell. libro 4. cap. 17: Ratio in pronuntiatu manet.

Prōnūntĭātĭo, onis, verbale eſt, f. t. Vocis, vultus & geſtus moderatio cū venuſtate inquit autor ad Herenniū libro primo. [מבטא *mibtá.* ἐκφώνησις, ἡ φωνῆς ἐκφορά. Gall. *Pronunciation.* Ital. *Pronunciatione.* Ger. Ein außſprechung. Hiſp. *Pronunciacion.* Pol. *Wymowonoſcz.* Vng. *Ekeſſen valo bezelgetes.* Ang. *A pronouncing.*] Cic. 1. de Inventione: Pronuntiatio eſt ex rerum & verborum dignitate, vocis & corporis moderatio. Idē 1. de Oratore: Quis enim cantus moderatæ orationis pronuntiatione dulcior inveniri poteſt?

Prōnūntĭātŏr, oris, m. t. Qui pronūtiat. [מבטא מדבר *mebatté medabbér.* ἐκφωνητής, ἀκροατής. Gall. *Prononceur, raconteur.* Ital. *Pronunciatore.* Ger. Ein Außſprecher/Verkündiger. Hiſp. *Pronunciador.* Pol. *Wimowca.* Vng. *Bezelgető, ki mondo.* Ang. *A pronouncer.*] Cic. de Clar. Orat. Thucydides enim rerum geſtarum pronūtiator ſyncerus & grandis etiam fuit.

Prōnŭpĕr, Valde nuper. [ἄρτι ὀλίγου. Gall. *Il y á ia aſſez long tẽps.* Ital. *Pur adeſſo, poco fa.* Ger. Vornechſt. Hiſp. *Agora, agora, luego.* Pol. *Niedawno.* Vng. *Tſak ez minap.* Ang. *Euen now, lately.*] Plaut. in Trin. Qua ſponſione pronuper tu exactus es pro illo adoleſcente.

Prōnŭrus, hujus pronurus, penult. corr. f. q. dicitur uxor nepotis. [γυνὴ ἢ ἀνδρὸς γαμφρὸς Gall. *La femme de nepueu.* Ital. *Meglie di mio nipote.* Ger. Des Enckels Ehefraw. Hiſp. *La nuera delos abuelos.* Pol. *Mego wnuczka zona.* Vng. *Vnokam feleſege.* Ang. *My wephewes wyfe.*] Ovid. epiſt. 16: Pronurus & magni Laomedontis ero.

Prōnŭs, ni, m. ſ. Propriè dicitur in anteriorem partem flexus. [κατωφερής, κύπτουσα, ἐπικλινής. Gal. *Penchant ſur le deuant, courbé en deuant, enclin.* Ital. *Chinato, chino, inchinato.* Ger. Fürſich geneigt oder togend. Hiſp. *Coſa enclinada cueſta ayuſo.* Pol. *Pochil'y.* Vng. *Arczal.* Ang. *That lyeth with the face downeward.*] Ovidius libro 1. Metamorph. Pronaq; quum ſpectent animalia cætera terram, Os hòmini ſublime dedit. ¶ Per translationem verò quis dicitur pronus: id eſt, inclinatus ad virtutes vel ad vitia, quanquam uſitatiùs in malam partem accipiatur. ἐπιφορῶς. Nam qui ad virtutem, aliámve rem laudabilem naturæ inclinatione feruntur, facilles potiùs dicuntur: ut ex Ciceronis ſententia docuimus ſuprà in dictione Proclivis. Plin. in Paneg. Nihil eſt tā pronū ad ſimultates quàm æmulatio in fœminis præſertim. ¶ Pronus & Supinus contraria. Plin. li. 7. cap. 17, & lib. 28. cap. 4: Supini cubitus oculis conducunt, ac proni tuſſibus. ¶ Pronum mare, littori vicinū dicitur, ſicut altum quod longius abeſt à littore. Virg. 5. Aen. -ventisq; vocatis Prona petit maria: id eſt, littori vicina. ¶ Dicitur & pronis in tertia declinatione, ut apud Varronē in Parmenone: Alia trabs pronis in humū accedens proximè frangit ramos cadentes. ¶ Et dicimus pronus huic rei. Colum. lib. 3. cap. 2: Aquiloni prona. Et pronus ad hanc rem. Idem lib. 2. cap 9: Campo patente & ad ſolum prono.

Prōnĭſſĭmŭs, Superlativus. [Vn. *Igẽn haylando.*] Spartian. in Anton. Ad indulgentias proniſſimus fuit.

Prōnĭtās, atis, f. t. Proclivitas. [τὸ κρεμὲς, κατωφέρεια. Gall. *Inclination, procliuité.* Ital. *Inchinatione in vitij.* Ger. Ein neigung. Hiſp. *Inclinacion.* Pol. *Pochilnoſcz.* Vng. *Haylandoſag.* Ang. *Readineſſe in doing any thing.*] Seneca in præfat. Declam. Neſcio qua iniquitate & ad malum pronitate naturæ eloquentia ſe retrotulerit.

Prŏœcŏnŏmĭă, miæ, οἰκονομία. Figurā poētis familiaris: de qua ſic Servius in illum verſum Virgil. 1. Aeneid. & Lybiæ defixit lumina regnis. Pulcra proœconomia: id eſt, diſpoſitio carminis. Vituperabile enim fuerat, ſi ex abrupto tranſitum faceret. Inducit enim hìc Iovem de rebus humanis cogitantē & Africam reſpicientem, ad quam venêre Trojani.

Prŏœmĭum, mii, n. ſ. [προοίμιον. Gall. *Proéſme, preface, commencement d'oráiſon.* Ital. *Proemio, eſſordio.* Germ. Ein anfang der Red/ Vorred. Hiſp. *El principio, del razonamiento.* Pol. *Przemowa.* Vng. *Kezdet, eley.* Ang. *A preface or beginning of an oriſon.*] Latinè initium, exordium, præludium, ex πρό & οἶμη: propterea quòd præcipuum legitimumq; carmen ſoleat præcedere. Propriè enim proœmium dicebatur quod à citharœdis certamen inituris præcini ſolebat. Quanquam deinde etiam orationum exordia hoc nomine dici cœperūt. Nam ſicut citharœdi pauca quædā antequam legitimum carmen inchoent, emerendi favoris gratia canunt: ſic Oratores nonnulla priuſquam causam exordiantur, ad conciliandos judicum animos præloquuntur: quæ illorum imitatione proœmia appellarunt. Cic. 2. de Legibus: Habes legis proœmium: ſic enim hoc appellat Plato. Cicero ad Attic. lib. 16: De gloria librum ad te miſi: & in eo proœmium id eſt, quod in Academico tertio. Id evēnit ob eam rem quod habeo volumen proœmiorum: ex eo eligere ſoleò, quum aliquod συγγράμμα inſtitui. ¶ Per translationē accipitur pro quovis principio. Iuvenal. Satyr. 3: -miſeræ cognoſce proœmia rixæ.

Prŏœmĭŏr, aris, d. p. Exordior. [προοιμιάζω. Gall. *Commencer.* Ital. *Comminciare.* Ger. Den anfang einer Red thun. Hiſp. *Hazer aquel principio, comencar.* Pol. *Przedmo wczinie.* Vng. *El kezdem.* Ang. *To beginne.*] Plinius epiſt. 27: Proœmiatur aptè, pugnat acriter, colligit fortiter, ornat excelsè: poſtremò docet, delectat, afficit.

Propāgo, propaginis, & propages, propagis penult. prod. f. t. Vitis vetula & ſuppreſſa, ut ex una plures fiāt: dicta quòd porrò pāgatur: id eſt, figatur. [שלוחה *ſchelucháh.* παραφυάς. Gall. *Vn prouin de vigne.* Ital. *Prouana, tralzo de vite.* Ger. Ein alter rābſtock/deſſen ſchoſſ man mit gruben eyntleget. Hiſp. *La prouana del ſarmiento de la vid.* Pol. *Stara macziczа winna ſktorą wkopanei ml'oda ſie rodzam.* Vng. *Homliatui valo vczkő.* Ang. *An old vyne cutt downe to mak ſettis to be planted.*] Virgil. 2. Georg. -preſſos propaginis arcus. Vbi prima producitur: unde & geminato p, quidam ibi ſcribendum exiſtimant more veterum poëtarum, qui quoties primam dictionis hujus ſyllabam producebant, duplicabant p: ut etiam annotavit Erythræus. Vſitatiùs corrumpitur, ut ex ſequentibus poëtarum exemplis manifeſtum eſt. Horatius 2. Epod. Ergo adulta vitium propagine Altas maritat populos. ¶ Aliquando ſignificat genus, ſtirpem, progeniem. [נאמנים שיטים *tſeetſaim mitſiim.* τὸ πατρῶον, τὸ γενεθλιόν. Gall. *Race, lignee.* Ital. *Razza, legnaggio.* Germ. Ein geſchlecht. Hiſ. *El hijo ò nieto ò deſcendientes.* Pol. *Narod.* Vng. *Nemſetſeg, nem.* Ang. *Offspring.*] Virgil. 12, Aeneidos: Si Romana potens Italia virtute propago. Ovid. 3. Faſtorum: Non hæc ille deus, tantæq; propaginis autor Credidit officiis eſſe minora ſuis. Lucret. li. 4: At conſueta domi catulorum blanda propago. Propages, inquit Nonius, eſt ſeries & affixio continua vel longè ducta. Pages enim compactio: unde compages: Pacuvius: Salvete gemina mea propages ſanguinis. Propago liberorum. Plin. lib. 7. cap. 14: Qua de cauſa aliorum ejus liberorum propago Licinianī ſunt cognominati.

Propāgo, as, pen. prod. act. p. Vitē vetulā ſupprimo, ut ex ea una plures fiant. [שתל *ſchathál* נטע *natáh.* παραφύω. Gall. *Prouigner & peupler vne vigne.* Ital. *Prouanare, anneſtare, germinare vna vite.* Ger. Rāben eyntlegen oder eyngruben. Hiſp. *Eſtender la vid ſo la tierra prouanar.* Pol. *Maczicze wkopuie, dlia wipu puſzczenia latorosl'y.* Vng. *Homlitok.* Ang. *To cutt downe old vynes that many yonge ſettes may be planted thereof.*] Cicero in Cat. Majore: Propagatio vitium, ſarmentorumq; ea quam dixi, &c. Cato cap. 32: Vites propages in ſulcos. ¶ Per translationem ponitur pro extendo, dilato, protraho, profero, prolato. [הטרה *hiphráh* הרבה *hirbáh.* αὐξάνω, παρεκτείνω. Gall. *Eſtendre, multiplier, dilater, amplifier.* Ital *Moltiplicare, ſtandere, dilatare.* Ger. Außſtrecken/erweiteren/fürzeugen Hiſp. *Eſtender, dilatar.* Pol. *Rozmnazam.* Vng. *Ki nyuytom, hozzabitom.* Ang. *To ſtreitch out, to dilate, to multiplie.*] Sueton. in Calig. cap. 29: Prætorium virum ex ſeceſſu Anticyræ quàm valetudinis cauſa petierat propagari ſibi commeatum ſæpiùs deſiderantem quum mandaſſet interimi: id eſt, produci, proferri ſibi commeatum. Cic. 7. Verrina: Quum ipſe ſui generis initium ac nominis ab ſe gigni & propagari vellet, hominum potentiſſimorum ſuſcepit inimicitias. Idem pro Seſtio: Hæc monumentis annalium mandantur, poſteritati propagātur. Idem 2. Offic. Vera gloria radices agit atq; etiam propagatur.

Propāgātŭs, a, um, participium. Cic. 4. in Catilinam: Memoria conſulatus mei propagata.

Propāgātĭo, onis, verbale, f. t. Productio, dilatatio. [ארבית *marbith.* παραφυὰς, παρέκτασις. Gall. *Prouignement, peuplement de vigne.* Ital. *Germinamento de vite.* Ger. Ein außſtreckung/mehrung des Geſchlechts. Hiſp. *La prouana del ſarmiento de la vid.* Pol. *Rozmnozenie.* Vng. *Homlitas, teriextes.* Ang. *The cutting downe of an old vyne that many yonge ones may be ſett thereof.*] Cicero 1. Offic. Quæ propagatio & ſoboles origo eſt rerum publicarū. Idem Luceio, lib. 5: Vita in qua nihil inſit niſi propagatio miſerrimi temporis.

Propāgātŏr, oris, m. t. Dilatator, amplificator. [מרבה *maphréh* מרבה *marbéh.* ἐπαυξητής. Gall. *Augmenteur, multiplieur.* Ital. *Moltiplicatore.* Ger. Erweiterer/mehrer Hiſp. *Multiplicador.* Pol. *Mnozicziel.* Vng. *Meg öregbitő, hozzabotto.* Ang. *That multiplieth or ſpreadeth abruade.*] Cicero ad Attic. lib. 8: Ille reſtituendi mei quàm retinendi ſtudioſior: ille provinciæ propagator, ille abſentis in omnibus adjutor. De Pompeio.

Prōpălam.

Prōpălam, pen. corr. Clarè, apertè & in propatulo. [ἐν τῷ φανερῷ, ἀναπεφασμένως. Gall. *Deuant tout le monde, manifestement, publiquement.* Ital. *In palese, apertamẽte.* Ger. Gar offentlich/vor menigklichem. Bel. Openlyck. Hisp. *Publica y placeramente.* Pol. *Iawnie.* Vng *Niluan, zem latomaſt.* Ang. *Openly, in the ſight of all.*] Cic. lib. 1. de Orat. Non explicata veſte, neq; propoſito argento, neq; tabulis & ſignis propalam collatis.

Prōpălo, as, pen. corr. Si apud idoneos ſcriptores inveniatur, idem erit quod aperio, manifeſto & palàm facio. [השמיע *hiſchmiáh.* φανερόω. Gall. *Publier, manifeſter.* Ital. *Propalare, manifeſtare.* Ger. Kundbar machen/außſpreyten/außbringen. Hiſp. *Diuulgar y publicar.* Pol. *Obiawiam.* Vng. *Ki ielentem.* Ang. *To open, to mak plaine.*] Nam quod Calepinus exiſtimavit idem etiam ſignificare quòd in longum creſcere, deceptus eſt corrupta Columellæ lectione ex lib. 13. cap. 7. ubi ſic legit: Deinde ex eo ſulco, quaſi ramos foſſarum facies, per quos ut quæq; virga poſtulaverit, propaletur atq; in terra adoperies. Ibi enim propagetur legendum conſtat, non propaletur.

Prōpătruŭs, m. ſ. Frater proavi, qui & patruus magnus dicitur. [πάππου ἀδελφός. Gal. *Grand oncle, le frere du pere grand.* Ital. *Zio grande.* Ger. Des ānis Bruder. Hiſp. *Hermano del biſabuelo.* Pol. *Brat mego prądziada.* Vng. *Iob atyam, attianak batrya.* An. *My great grandfathers brother.*]

Prōpătŭlŭs, a, um, adjectivum, Latè patens atq; apertũ, quaſi porrò patulum. [פתוח *pathúach.* φανερός. Gall. *Fort ouuert & deſcouuert, qui eſt à la veuë d'vn chacun.* Ital. *Aperto, manifeſto.* Ger. Weit oder weit offen. Hiſp. *Coſa publica ò pacera.* Pol. *Szeroko otwartỳ.* Vng *Niluan valo, ki teriedet.* Ang. *Open, in the ſight of all.*] Cic. 6. Verr. Ante ædem Cereris in aperto ac propatulo loco ſigna duo ſunt, *&c.* ¶ In propatulo, adverbialis formula eſt pro palam. Saluſtius: Viros muliebria pati, mulieres pudicitiam in propatulo habere: id eſt, in publico.

Prŏpĕ, Præpoſitio eſt compoſitionem non admittens, Iuxta. [ליד *hal* ἐγγύς. Gal. *Pres, aupres.* Ital. *Preſſo, appreſſo.* Ger. Nah oder bey Bel. By/oft hae. Hiſp. *Cerca.* Pol. *Bliſko.* Vng *Mellette, közel.* Ang. *Nere or nigh to.*] Curtius: Quum prope id oppidum copiæ conſtitiſſent. ¶ Sine caſu, adverbium eſt ejuſdem ſignificationis cum præpoſitione. Terent. in Andr. Propè adeſt, quum alieno more vivendum eſt tibi: ſub. tempus. ¶ Ponitur aliquando pro adverbio ferè, ſeu quaſi. Plinius: Et in foribus templi propè collapſus expavet. ¶ Iungitur aliquando cum conjunctione, ut Et eſt genus loquendi pudorem affirmantis & modeſtiam ſignificans. Papinianus D. de ſolut. l. 95. § 9: Si creditor à debitore petens culpa ſua cauſa ceciderit, propè eſt ut actione mandati nihil à mandatore cõſequi poſſit. Hotom. ¶ Interdũ ex propinquo, ἐγγύθεν. Mart. lib. 1: Hic ubi ſidereus propius videt aſtra coloſſus.

Prŏpĭŏr, propioris & hoc propius, comparativũ, propinquior. [ἐγγύτερος. Gall. *Plus pres.* Ital. *Piu appreſſo.* Ger. Näher. Hiſp. *Mas cercano.* Pol. *Blyſzy.* Vng. *Közelb valo.* Ang *Nerer or nigher.*] Cicero pro Qu. Tibi me propior nemo eſt. Ovid. Epiſt. 3: Ille gradu propior ſanguinis, ille comes. Plautus in Trinum. Tunica propior pallio eſt. Cic. 1. Tuſculan. Veniunt inde ad propiora. Horat. 3. Carm. Ode 15: Maturo propior deſine funeri Interludere virgines: de ſene. Ovid. Epiſt. 15: Exemplo tangi nõ propiore potes. Cicero pro Seſtio: Omnia ſua ſibi propiora eſſe pericula, quàm aliena. Virg. 9. Aeneid. . mea quem ſpatiis propioribus ætas Inſequitur. ¶ Propius verò id eſt, veriſimilius. Liv. 4. ab urbe: Capuamq; à duce eorum Capye, vel (quod propius vero eſt) à campeſtri agro appellatum.

Prŏpĭŭs, comparativum adverbium. [ἐγγύτερον. Gall *De plus pres.* Ital. *Piu da appreſſo.* Ger. Näher hinzu. Hiſp *Mas cerca.* Pol. *Bliżej.* Vng. *Közeleb.* An. *Nerèr or nigher.*] Plautus Bacchid Cedo manum, ac ſubſequere propius me ad fores. Livius: Caſtra propius hoſtem movit. Vt propiùs ventum eſt, Ovid. 4. de Ponto, Eleg. 7. Nihil propius factum eſt: id eſt parum abfuit quin hoc, aut illud factum fuerit, πλησὺ τοῦτον, ὧδε ἐλάχιστον, ὧδε ὀλίγου ἐγένετο. Cicero in Verrem: Nec quicquam factum eſt propiùs quàm ut vivus combureretur.

Prōxĭmŭs, ſuperlativum, Propinquiſſimus, maximè vicinus. [ἐγγύτατα. Gall. *Treſprochain, fort pres.* Ital. *Proſſimo.* Ger. Der aller nechſt. Hiſp. *Muy cercano* Pol. *Nabliſzy.* Vng *Igen közel, leg aller nechſt.* Hiſp. *Cerca.* Pol. *Bliſko.* Vng *Mellette, közel.* Ang. *Nereſt, higheſt.*] Ovid. 1. de Arte: Proximus ad dominam, nullo prohibente, ſedeto. Ibidem: Proximus huic labor eſt placidam exorare puellam. Terẽtius Hecyr. Deſpondent ei gnatam hujus vicini proximi. Cicero Attic. lib. 2: Arrius proximus eſt vicinus: imò ille quidem jam contubernalis. Terent. in Evnuch. Illum liquet mihi dejerare his mẽſibus, Sex vel ſeptem prorſum nõ vidiſſe proximis: id eſt, præteritis, inquit Donatus. Teren. in Adelph. Proximus mihi genere. Veteres tamen nõ ſolùm propinquum, & nobis hærentem proximum dicebant, verum etiam longè remotum: ſi tamen inter duo diſcreta nihil medium extitiſſet. Virg. 5. Aen. Proximus huic, longo ſed proximus intervallo. ¶ Aliquando ponitur pro maximè propitio. Varro: Gradivum teſtor, qui deus nobis omnium eſt proximus. ¶ Interdum nõ habet vim ſuperlativi, & propinquum ſignificat: quapropter comparativum facit proximior, quod propinquiorem ſignificat. Veget. Proximior & dextra ſit, quæ plagam poſſet inferre. Vlp. ad Edictũ ædil. Si quis proximior naſceretur cognatus. Sed benè faciũt, qui cũ Cicerone & aliis linguæ Latinę principibus, propiores & propinquiores dicunt, inſolentiãq; comparativi fugiunt.

Prōxĭmē, adverbium. [ἐγγύς. Gall. *Prochainement, tout au pres.* Ital. *Proſſimamente, vltimamente, dapoi.* Ger. Zum nechſten. Hiſp. *Muy acerca.* Pol. *Bliżnichno.* Vng. *Ez minap, ſak ez elõt.* Ang. *Nereſt or nigheſt.*] Cic. Lucceio, lib. 5: Literæ quas à te proximè accepi. Idem de Natura Deorum: Is quem proximè nominavi. Nonnunquam habet & accuſativum, quemadmodum & cætera à pro præpoſitione derivata. Idem Attico lib. 6: Habere exercitum quàm proximè hoſtem. Idem Attico, lib. 3: Quare nihil eſſet neceſſe, quàm proximè Italiã eſſe. Eidem lib. 1: Proximus Pompeium ſedebam. Propius urbem movent. ἐγγυτέρω. Saluſtius: Proximè Hiſpaniam Mauri ſunt.

Prōxĭmĭtās, atis, f. t. Propinquitas, cognatio propriè quæ per muliebrem ſexum conjungitur. [קרבה *kerabáh*: הלאה *ghelláh.* ἀγχιστεία. Gall. *Prochaineté.* Ital. *Proſſimità.* Ger. Ein nahe verwandtſchafft Hiſp. *Cercanidad.* Pol. *Bliſkoſcią.* Vng. *Közel valoſag rokonſag.* Ang. *Nereneſſe, nighbourhoode.*] Ovid. 2. de Arte: Et latent vitium proximitate boni. Idem de Nuce: Meq; ream nimiæ proximitatis agi. Quintil. lib. 3. cap. 8: Sed ea plures prætant, vel eodem jure, vel proximitatis, vel diverſo: ut quum hic teſtamento, ille proximitate nitatur.

Prōxĭmum, ſubſtãtivũ. Ter. Evnuc. Eamus ad me: ibi proximũ eſt ubi mutes. Hoc eſt, nullus eſt propior locus, ubi poſſis mutare veſtẽ. ¶ In proximo, non procul hinc. Cic. Tironi, lib. 16.

Prōxĭmò, Adverb. idem quod proximè. Cic. ad Attic. lib. 4: Ab Qu. Fratre accepi literas datas à littoribus Britanniæ proximò ad Cal. Octobr.

Prōxĭmo, as, are, Propè accedo. [קרב *karáb*, ἐγγύς ἁπτομαι ἀγχιστεύω ἐγγυσθίω, ὁμοιόω. Gall. *Eſtre fort prochain, s'approcher, eſtre pres.* Ital. *Auicinarſi, ò eſſere molto ſimile.* Ger Nähren oder nahẽ. Hiſp. *Acercarſe.* Pol. *Przybliżam.* Vng. *Közelgetek* Ang. *To come nere or nigh.*] Cic. 2. de Nat. deor. Capiti autem equi proximat Aquarii dextra, totusq; deinceps Aquarius. Solin. cap. 7. nõ procul à fine: Tertia huic proximat eodem nomine. Idem cap 65: Indo flumini proximantes, verſa ad Meridiem plaga ultra alios torrentur calore.

Prōpĕcto, is, xui, xtum, In longum pecto. [κατατείνω. unde Propexus, a, um, κατατετ Θ-, ἐς μακρὸν τετιθεὶς. Gal. *Peigné en long.* Ital. *Pettinato in longo.* Ger Herab ſträlen/in die lenge nidſich ſträlen. Hiſp. *Peinado en luengo.* Pol. *Wdłużz czeſze.* Vng. *Hoszan fweſſwellõm.* Ang. *To kembe in length.*] Ovid. 1. Faſt. Ille manu mulcens propexam ad pectora barbam. Virg. 10. Aen. propexam in pectore barbam,

Prōpĕdĭem, adverbiũ temporis, Brevi, vel poſt paucos dies. [בקרוב *bekaróv.* ἐν ἐγγύς. Gall. *De brief, en brief, bien toſt.* Ital. *Toſto, preſto, apocchi di.* Ger. Bald hernach/in kurtz. Bel. Corteltyck. Hiſp. *Deſdo aqui à pocos dias.* Pol. *Barzo richl'o, czodzien.* Vng *Rouid nap, hamar.* Ang *Within few dayes.*] Terent. in Heavt. Et illum tibi ſalvum affuturum eſſe hîc confido propediem. Cic. Attic lib. 6: Ego ut ſpero, propediem te videbo.

Prōpĕllo, is, puli, pulſum, act. t. Longè pello, procul amoveo. [הדף *hadháph*, בדף *nadháph* דחף *dachápha* דחה *dacháh* ἐκβάλλω. Gal. *Bouter, pouſſer loin, chaſſer, rebouter.* Ital. *Scacciare lontano.* Ger. Abtreyben/hinweg treyben. Hiſp. *Empuxar à lexos.* Pol *Odpędzam.* Vng. *El wezõm, hatra verem.* An. *To put ſarre away by force, to driue away.*] Cæſar 5 belli Gal. Varenus gladio cominus rem gerit: atq; uno interfecto, reliquos paulum propellit. Lucan. lib. 3: Propulit ut claſſem velis cedentibus Auſter Incumbẽs, mediumq; rates tenuêre profundum. Liv. 10 belli Maced Periculum vitæ propellere à me potes, puniendo eos qui ad me interficiendum ferrum ſumpſerunt. ¶ Orationem remis propellere, per translationem. Cic. 4. Tuſcul. Quærebam igitur utrum panderem vela orationis ſtatim, an eam antè paululũ dialecticorum remis propellerem.

Prōpūlſŭs, a, um, participium. [נדחף *niddáph* מדחף *midhcháph* מדחה *midhcheh.* ἐκπεσὼν ἐκβεβλημένος, ἀπωθούμενος Gall *Chaſſe.* Ital. *Scacciato.* Ger. Abgetryben/oder hinderſich getryben Hiſp. *Empuxado.* Pol. *Odpędzoni.* Vng. *El wezetõt.* Ang. *Driuen away.*] Lucan. lib. 7: cernit propulſa cruore Flumina.

Prōpūlſo, as, frequentativum, act p. Arceo, depello, quaſi procul pulſo. [הדף *hádháph* בדף *nadháph* דחה *dachéh* דחף *dachápha.* ἀπώθω, ἀπωσμένος, ἀπωθούμενος. Gall *Repouſſer, chaſſer.* Ital. *Propulſare, ſcacciare.* Ger. Offt hinweg treybt/oder abtreybt. Bel. Verdryven Hiſp *Defendiendo rechacar, empuxar à lexos.* Pol. *Odpędzã.* Vng. *Hatra verdegelẽ.* An. *To put or driue away*] Liv 1. Tamẽ quũ mœnib. bellũ propulſare poſſet in aciẽ copias educit. Terẽt. Andr. Nã quod tu ſperas, propulſabo facilé Cic. pro Cluent.

Cluent. Displiceátne mihi legum præsidio à capite periculum propulsare?

Prōpulsātĭo, onis, f.t. Depulsio. [דחי *dechi* מדחה *midhcheh* מדחפה *madhchephah*. ἐξώσεως. Gall. *Repoussement, chassement.* Ital. *Ributtamento, ripulsa.* Ger. Ein abtreibung / hinweg treibung. Hisp. *Rechacamiento, empexamiento.* Pol. *Odpędzenie.* Vng. *Hatraveres, otalmazas.* Ang. *Putting or driving away.*] Cicer. pro Sylla: Cum hujus periculi propulsatione conjungam defensionem officii mei.

Prōpulsātŏr, ris, m.t. [דחף *dochéph* דחה *dochéh* נדף *nodhéph* הדף *hodhéph*. Ἀμυντήρ. Gall. *Repousseur.* Ital. *Chi ributta* Ger. Ein abtreiber oder vertreiber. Hisp. *Rechacador.* Pol. *Odpędzacz.* Vng. *Otalmazo* Ang. *A driver far of or away.*] Valer. Max. lib. 7. cap. 9: Autorem harum rerum benevolentia, propulsatorem odio insecutus.

Prŏpĕmŏdum, Penè, ferè, fermè, quasi propemodū. [כמעט *chimhâth.* ὀλίγου δεῖν. Gall. *Presque.* Ital. *Quasi.* Germ. Garnah. Hisp. *Quasi, ò poco mas ò menos.* Pol. *Bez mal'a.* Vng. *Tsaknem.* Ang. *Almost.*] Plautus in Trucul. Propemodum expertæ estis quàm ego sim tranquillus usq; homo.

Propēmptĭcŏn προπεμπτικόν, Latinè comitativum, à προπέμπω, comitor, præmitto. Vnde est titulus apud Sidonium, Propempticon ad libellum.

Prōpendĕo es, n. s. Inclinor, deorsum vergo. [נטה *natáh.* ῥέπω. Gall. *Pancher, devant ou en avant, estre enclin.* Ital. *Pendere.* Ger. Herab oder nider sich hangen. Hisp. *Mucho inclinarse.* Pol. *Na dol' wyginać.* Vng. *Mahanyo.* Ang. *To hange downe to the fore part, to leane or incline more vnto.*] Cicer. Tusculan. Qui quum in alteram lancem animi bona imponat, in altera corporis, & externa tantùm propendere illam boni lancem putet, ut terram & maria deprimat. Propendere in aliquem inclinatione voluntatis. Cic 2. de Orat. Necesse est ut inclinatione volũtatis propendeat in nos. ¶ Propĕdere verò, pen. corr. est diu, sive multum aut diligenter ponderare, aut examinare. Quint. Dabam his otium, ut integrato inventionis amore diligentiùs repetitas tanquam propendere.

Prōpendens, tis, Demissus, deorsum pendēs. [תלה נטה *notéh tolé.* κρεμάμενος. Gall. *Pendant droit en bas.* Ital. *Che pende per dritto à basso.* Ger. Herab hangend oder lampend. Hisp. *Acostada abaxo.* Pol. *Obwisłaczą.* Vng. *Ala hajlott.* Ang. *Hanging downe wardes.*] Columell. lib. 7. cap. 12: Probatur quadratus potiùs, quam longus, aut brevis, capite tam magno, ut corporis videatur pars maxima, dejectis, aut propendentibus auribus. De cane villatico.

Prōpensŭs, a, um, Vehementer inclinatus, pronus, proclivis. [נכון *nachón* ἐγκεκλικώς, προπετής. Gall. *Fort enclin.* Ital. *Inclino grandemente.* Ger. Gar geneigt / hefftig geneigt. Hisp. *Cosa muy acostada y inclinada.* Pol. *Barzona chilonni.* Vng. *Igen hajlando.* Ang. *Great he inclined readie.*] Cicero 3 de Finib. Ita non solùm ad discendum propensi sumus, verumetiam ad docendum. Idem 2. Offic. A' quo enim expeditior, & celerior remuneratio fore videtur, in eum ferè est voluntas nostra propensior. Idem 1. Offic. Quinetiam siquis est paulò ad voluptatem propensior. ¶ Aliquãdo idem est quod propendens, prominens, sive extensus. [נטוי *natúi.* ἐκτενής.] Persius: Quum tibi Calve Pinguis aqualiculus propense sesqui pede extet. Vbi Cornutus interpres: Quum tu, ô Calve, Senator, abundantia ciborũ pinguis sis, & ventrẽ habeas ultra sex pedes extẽsum. Inde propensa munera id est, multa ac magna. [רב *rab.*] Plautus in Truc. Miles advenit, nãtiq; causa dat propẽsa munera.

Prōpensĕ, adverbium, Ex animo. [ἀφθύμως. Gall. *D'affection, de courage.* Ital. *Di core, con affettione.* Ger. Mit geneigtem willen. Hisp. *Muy encaminadamente, de voluntad.* Pol. *Chetliwie.* Vng. *Jan szivel kivol, szivakrol jovot.* Ang. *Readilie.*] Lentulus ad Senatum, hic. 12. Fecit Fatou Vt hanc concordiam & conspirationem omnium ordinum ad defendendam libertatem propensiorem crederent esse factam.

Propēnsio, onis, f.t. Animi inclinatio, proclivitas [ἐπιβλητικὸν προθυμικόν. Gall. *Inclination.* Ital. *Inclinatione.* Ger. Eine neigung. Hisp. *Inclinacion* Pol. *Nakl'onienie.* Vng. *Hallandosa.* Ang. *Inclination and readines to do a thing.*] Cic 4. de Finib. Qui nullã in re nisi in virtute, aut vitio propensionem, ne minimi quidem momenti ad bonum aut malum ad felicitatem esse dicerent.

Prŏpĕro, as, pen. corr. p. f. Festino, accelero, celeritate utor: à prope, ut à natura natum. [חיש *ihér.* σπεύδω. Gall. *Se haster d'aller à quelque chose.* Ital. *Affrettarsi.* Ger. Eilen. Bel. *Haesten.* Hisp. *Apressurarse.* Pol. *Spieszyć sie.* Vng. *Stetek, giorsolkodom.* Ang. *To hasten, to make speede.*] Propera, accerse, hinc ut aiunt, me tolle. Vetera Comitia, lib. 10. Arq; inde ventis, remisq; properavi. Ovid. 10. Metam. Ipse Deus properus ad unam. Virg. 7. Aen. quem regia conjux Ad sese gremio fovet, atro properabat amore. Sallustius: Quia illi discessus erat in Galliam properanti id est, celeriter eunti. ¶ Properare item dicitur qui festinanter aliquid agit, vel dicit. Virg. 1. Georg. Multa forẽt quæ mox cœlo properanda sereno, Maturare datur. Nonius: Festinare, & properare veteres diviserũt. Cato: Qui unum quid maturè transigit, properat: qui multa simul incipit, nec perficit, festinat. Verùm utraq; verborũ ratio sub hac significantia proxima est veritati, ut properare animi studiosè ad res aliquas contendentis: festinare, corporis necessitati obsequentis. Virgil. lib. 4. Aen. Et mediis properas Aquilonibus ire per altum. Et lib. 2: Festinate viri: nam quæ tam sera moratur Segnities? Hæc Nonius. Hujus composita sunt Apropero, Dépropero, & Impropero: quorum significata vide suis locis.

Prŏpĕrātĭo, onis, f.t. Festinatio. [מהרה *meherâh.* σπουδή. Gall. *Haste, auancement, hastiueté.* Ital. *Fretta.* Ger. Eilung Hisp. *Prissa,* Pol. *Kwapienie, spieszenie.* Vng. *Sietes, giorsasag, hamarsag* Ang. *A speeding, hasting.*] Cic. lib. 2. Epist. Sed ad properationem meam nonnihil interest, nõ expectare donec ad longum venias. Cicero Tironi, lib. 16. Epist. Nam quæ parcius frater perscripserat, verecundia videlicet & properatione.

Prŏpĕrātŏ, adverbium, Festinanter, præpropere. [מהרה *meherâh.* σπουδῇ. Gall. *Hastiuement.* Ital. *Frettolosamente.* Ger. Eilendts / flucks. Hisp. *Ahincadamente, appressuradamente.* Pol. *Pretko.* Vng. *Giorsan, sietue.* Ang. *With speede.*] Tac. lib. 13: Neq; nimis properatò Narcissus Claudii libertus ad mortem agitur. ¶ Properatò opus est, pro Properare. Cic. pro Mil. Primùm erat nihil cur properatò opus esset.

Prŏpĕrantĭa, æ, f.p. Festinatio. [מהרה *meherâh.* σπουδή. Gall. *Hastiueté.* Ital. *Essa affretarsi.* Ger. Ein eil oder eilung. Hisp. *Aquella priessa.* Pol. *Kwapienie.* Vng. *Sietes, harmarsag.* Ang. *Speed, haste.*] Sal. in Iug. Neq; ex tanta properantia tam facilè tractum bellum socordia magis quàm dolo crederent.

Prŏpĕrātŭs, us, ui, m. q. properantia, vel properatio. [Vng. *Sietés.*] Gell. lib. 10. cap. 11: Namq; in properatu rei rusticæ, per tẽpestates, pluviasq; cùm otium est, maturari potest.

Prŏpĕratim, pen. prod. adverbium, Celeriter. [מהרה *meherâh.* σπουδῇ. Gall. *Hastiuement.* Ital. *Frettolosamente.* Ger. Eilendts oder schnelliglich. Bel. *Haestelyck.* Hisp. *Apressuradamente.* Pol. *Spieszne, pretko.* Vng. *Hamar, sietue.* Ang. *Speedelie.*] Cæcilius: Properatim in tenebris istuc confectum est opus. Nonius.

Prŏpĕrāntĕr, adverbium factum à participio properans, Idem quod festinãter. [מהרה *meherâh* σπουδῇ. Gall. *Hastiuement.* Ital. *Frettolosamente.* Ger. In eil / eilendts. Hisp. *Appressuradamente* Pol. *Spiesznie, pretko.* Vng. *Giorsan, hertelen.* Ang. *Hastelie.*] Accius Tnelepho: Remisq; nisi properanter navim in fugã trahũt. Lucret. lib. 5: Vsq; adeò properãter ab omnib. ignib. ejus.

Prŏpĕrĭtĕr, Properè, antiquum. [מהרה *meherâh.* μετὰ σπουδῆς. Gall. *Hastiuement* Ital. *Frettolosamente.* Ger. Eilendts flucks. Hisp. *Apressuradamente.* Pol. *Spiesznie.* Vng. *Hertelen sietue.* Ang. *Hastelie.*] Catullus: Animula miserrima properiter abit. Pacuvius Teucro, ut citat Nonius: Mihi classem imperat Thessalum, nostramq; in altum ut properiter deducerem.

Prŏpĕrus, a, um, pen. cor. Celer. [מהיר *mahír* מהר *mahér.* σπουδαῖος. Gall. *Hastif, soudain, leger.* Ital. *Presto, veloce.* Ger. Schnell. Hisp. *Presuroso.* Pol. *Prędki.* Vng. *Hamar, giors, sietõs.* Ang. *Sudden, swift.*] Virgil: Properam video ancillam venientem. Iræ properus. Tacit. lib. 13. S. præcurrent Claudium, ut insidus incautum properum. Cinlus properus, Ovid. Epist. 16 Greslas properus. Val. Flac. 4 Argon. Pede propero sequũtur ducem Catullus. Oblatæ occasionis propera, Tacit. li. 12. de Agrippina. Hinc ut propior, Properissimus, & compositũ Præproperus.

Prŏpĕrĕ, adverbium, Celeriter. [מהרה *meherâh* σπουδαίως Gal. *Hastiuement.* Ital. *Frettolosamente* Ger. Eilendts / geschwind Bel. *Haestelyck* Hisp. *Apressuradamente presto* Pol. *Prędko.* Vng. *Giorsan hamar.* Ang. *Hastelie.*] Sallustius: Tum properè Cõsul ducit exercitũ. Virg. 6 Aeneid. His actis propere exequitur præcepta Sibyllæ.

Properro, as, pen. corr. Est mandare ut aliquid perficiatur, testante Festo Accius: Age verò, propetra quod cœpisti fieri.

Prōpexŭs, Vide PROPECTO.

Prŏphanŭs, Vide PROFANVS.

Prŏphēta, æ, & Prophetes, æ, m. p. Vates, qui futura prænuntiat à se primùm intellecta [נביא *nabi.* προφήτης. Gal. *Prophete.* Ital. *Profeta.* Ger. Ein Weissager auß Göttlicher offenbarung / ein Prophet Hisp. *El Propheta dela venidero* Pol. *Prorok.* Vng. *Profeta, jovẽndõ mondo* Ang. *A prophete.*] Nam qui spiritu pythonico, aut furore correpti, futura prædicunt, Prophetarum nomẽ non merentur. Veteres (ut inquit Festus) antistites fanorum, oraculorumq; interpretes, prophetas dicebant. Hujus fœminina est prophetissa, mulier divino instinctũ futura prædicens. [נביאה *nebiáh.* προφῆτις.]

Prŏphētĭa, æ, f.p. [נבואה *nebuáh.* προφητεία Gall. *Prophetie.* Ital. *Profetia.* Ger. Ein Weissagung künfftiger dingen. Hisp. *Profecia.* Pol. *Proroczstwo.* Vng. *Propfetia, jövendõ mondas.* Ang. *Prophecie.*] Est inspiratio, vel revelatio divina, rerum eventus immutabili veritate denuntians.

Prŏpīno,

Prŏpīno,nas,pen. prod. Præbibo, poculum prægusto, & deinde alteri trado. [משקה *hiſchkáh.* σπένδω. Gall *Boire à quelqu'vn, t'inuiter à boire en boiuant.* Ital. *Porger beuer ad alcuno.* Ger. Vortrincken vnnd es einem anderen bringen. Hiſp. *Dar à beuer de lo que beuiſte.* Pol *Przypiam.* Vng. *Read kozdom.* Ang. *To drink to one to brincke.*] Plaut. in Curc. Prōpino magnum poculum, ille bibit. Quæ conſuetudo inde initium habuit, quòd Græci in ſolennionibus compotationibus quas *philotheſias* appellabant, aurea argenteaq; pocula proferri, & vino impleri jubebant: eaq; præguſtata, cui viſum eſſet, dono offerebant. Πρόπινεν, inquit Pindari interpres, ἐπὶ κυλίκων, ἅμα τοῖς πώμασι τὸ πιεῖν φιλίας χαρᾶς ἕνεκεν. Cic. 1. Tuſc. Quo ſonitu reddito arridens: Propino, *inquit*, hoc pulcro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus. Græci enim in conviviis ſolebant nominare cui poculum tradituri eſſent. Mart. lib. 6: Nemo propinabit Calliodore tibi. Iuven. Satyr. 5: quando propinat Virro tibi? Propinare ſalutem. Plautus Stich. Propino tibi ſalutem plenis faucibus. Demoſthenes eos qui patriam produnt, προπίνειν τοῖς ἐχθροῖς: hoc eſt, propinare hoſtibus dicebat. ¶ Interdum eſt ſimpliciter porrigere. Terent. in fine Evnuch. Hunc comedendum, & deridendum vobis propino. Plinius lib. 20: Quidam ad vulvæ dolorem radicem cum vino dulci propinant.

Prŏpīnātĭo, onis, verbale, f t. Actus ipſe propinandi ſeu præbibendi. [שקיון *ſchikkúi.* σπόνσις. Gall. *Inuitement à boire.* Ital. *Eſſo porgere a bere ad alcuno.* Ger. Das vortrincken vnd bringen Hiſ. *Aquella obra de dar à beuer aſsi.* Pol. *Przipicie.* Vng *Reak özönes.* Ang. *Drinking to one, or an inuitation to drink.*] Seneca de benefic. cap. 21: Ego ab eo beneficium accipiam à quo propinationem accepturus non ſim?

Prŏpīnātŏr, oris, m. t. [משקה *maſchkéh.* σπονδός.] Ovid. 1. de Arte: Inde propinator nimium quoq; multa propinet.

Prŏpĭnquŭs, a. um, Quod propè eſt: [קרוב *karób.* πλησίον. Gal. *Procain voiſin.* Ital. *Propinquo, vicino.* Ger. Nah/oder nahgelegen. Bel. Naeſte. Hiſp. *Cercano como quiera.* Pol. *Blyski.* Vng. *Közel valo.* Ang. *Nere or nigh.*] cui opponitur Longinquus. Terent. in Evnuch. Ex meo propinquo rure hoc capio commodi. ¶ Nonnunquam idem eſt quod conſanguineus, vel ſanguine conjunctus. [גאל *ghoél* מודע *modhàh.* ὁ ἐγγιστα τῷ γένους, ὁ κατ' ἄγχιστα συγγενών. Vn. *Rakonſag.*] Cic. ad Cæl. lib. 2. Epiſtol. Virginius propinquus tuus familiariſſimus noſter.

Prŏpīnquĭſsĭmŭs, ſuperlat. [Vn. *Igön közel valo.*] Aſconius Pædian. in divin. Propinquiſſima extimatione frumenti.

Prŏpĭnquĭtās, atis, f. t. Sãguinis conjũctio, neceſſitudo. [קרבה *kerabáh* גאלה *gheullah* מודעת *modhàhath.* ἀγχιστεία. Gall. *Prochaineté, voiſinete.* Ital *Propinquita.* Ger. Verwandtſchafft/Blutsfreündtſchafft. Hiſp. *Cercanidad de parenteſco ò de lugar.* Pol. *Bliskoſć, powinowactwo.* Vng. *Rakonſag, attiafiuſag.* Ang. *Nereneſſe of blood or nighbourhood.*] Cic. de Amic. Adſciſcantq; ſibi quaſi propinquitate conjunctos, atq; natura. ¶ Ponitur etiam pro loci vicinitate. Idem 3. Offic. Nimis enim imminebat propter propinquitatem Aegina Piræo.

Prōpĭnquē, adverbium. [בקרוב *bekarób.* πλησίον. Gall. *Tout auprés.* Ital. *Propinquamente.* Ger. Nach da Hiſ. *Cercanamente.* Pol. *Blisko.* Vng. *Közel.* Ang. *Nere.*] Plautus in Truc. Atat, eccam adeſt propinquè, &c.

Prŏpĭnquo, as, act. p. Propinquus fio, aut propè accedo. [קרב *karáb.* ἐγγίζω. Gall. *Approcher.* Ital. *Auicinarſe.* Ger. Sich náheren/nahen. Bel Genaten. Hiſp. *Acecar algo.* Pol. *Przybliżamiſie.* Vng. *Közelitek* Ang. *To come nigh & approche.*] Virg. 2. Aeneid. Iamq; propinquabam portis, omnemq; videbar Evaſiſſe viam. Ibidem: nate exclamat, fuge nate, propinquant. Idem 9. Aeneid. nã lux inimica propinquat. A quo fit Appropinquo, de quo ſuprà προσεγγίζω, προσπελάζω.

Prŏpĭŏr, Vide PROPE.

Prŏpĭtĭŭs, a, um, Placidus, favẽsq; à propè, & ito, itas, ut quidam ajunt. [נוח *ſallách.* ἵλαος. Gall *Propice, fauorable, appaisé.* Ital *Propitio, fauoreuole.* Ger. Gunſtig/genedig Bel. Gnaedtich/günſtich. Hiſp. *Fauorable.* Pol. *L'askawi, miel'oſierni.* Vng. *Kegielmes, irgalmas.* Ang. *Fauorable, mercifull.*] Nam qui nobis favent, prorſus pios: aut porrò: id eſt, valde pius, autore Nonio. Plautus in Merc. Tam propitiã reddam, quàm quũ propitia eſt Iuno Iovi. Idem Amph. Et tibi, & tuis omnibus propitius cœli cultor advenit. Cic. pro Cælio: Huic homini ego fortaſſe, & pauci, deos propitios, pleriq; autem iratos putabant. Idẽ in Epiſt. ad Octavium, Perq; fortunam populi Romani, quæ quanquam nobis infeſta eſt, fuit aliquando propitia.

Prŏpĭtĭo, as, ſive Propitior, aris, d. p. Propitium reddo, placo. [כפר *chippér.* ἱλάσκομαι Gall. *Appaiſer.* Ital. *Placare.* Ger. Verſünen/begütigen/befridigen. Hiſp. *Hazer à otro fauorable.* Pol. *Bł'agã; vſmierz.m.* Vng. *Meg engeztelem.* An. *To appeaſe.*] Plaut. in Pœn. Illud faciet, niſi te propitio Sueton. in Otho. cap. 7: Per omnia piaculorum genera manes Galbæ, à quo deturbari, expelliq; ſe viderat, propitiare tentaſſe. ¶ Propitiare aliquid, pro conciliare, ſeu dare. Curt. lib. 4: Ille capite velato verbenas manu præterens, præibat preces Regis, Iove Minervaq; victoriam propitiãte. ¶ Propitiare animi ſolicitudinem, eſt lenire. Plin. lib. 28. cap 2: Alius ſaliva poſt aurem digito relata, ſolicitudinem animi propitiat.

Prŏpĭtĭabĭlĭs, inquit Nonius, eſt pronus ad propitiãdũ. [נוח *ſallách* ἱλαστὸς.] Enntus: Animus huic eſt propitiabilis. Propitiabilis hoſtia. id eſt, apta propitiationi.

Prŏpĭtĭātĭo, nis, f. t. [ἱλασμός. Vn. *Engeztelő, elegteuő aldozat.*] Senec. quæſt. natur. lib. 2. ca. 29: Quomodo ſi fati certus eſt ordo expiationes, propitiationesque prodigiorum, pericula avertant.

Prŏpĭtĭātōrĭum, rii, n. ſ. Quod nobis aliquem propitiũ reddit, placidum, & faventem. [כטר *chippúr* ἱλαστήριον. Vn. *Meg engeztelő.*] Erat & tabula quædam, qua cooperiebatur arca Teſtamenti. [כטרת *chippóreth.*] de qua in Exodo legitur: Facies & propitiatorium de auro mundiſſimo.

Prōplāſtĭcē, ces, f p. [πλαστική. Gall. *Art pour faire moules ou patrons, pour faire images enleuees.* Ital. *Arte di fare con terra imagini di relieuo.* Ger. Die kunſt mõdel oder bildwerck auß erdtrich zu machen. Hiſp. *Arte para hazer imagines de barro.* Pol. *Nauka zgliny obrazowczi, nienia.* Vng. *Forma öttes, formalas.* Ang. *The art of making images of earth or waxe.*] Ars faciendi typos ex argilla, cerâve, quos in æneis, marmoreisq; operibus artifices ſibi proponũt imitandos. Ponitur & figuratè pro ipſis typis. Plin. lib. 35. cap. 12: Arceſilai proplaſticen pluris venire ſolitam conſtat ab artificibus ipſis, quàm aliorum opera.

Prōpnīg͡ĕŭm. Os furni, præfurnium. [προπνιγεῖον. Gall. *La gueule ouuerte d'vn four ou d'vne fournaiſe.* Ital. *Bocca del forno.* Ger. Ein ofenloch/Mundtloch eines backofens Hiſp. *Boca del horno.* Pol. *Dżiura piecżowa, czeluſcż.* Vng. *Kemencze zaya.* Ang. *The forepart or mouth of an ouen.*] Græcis enim πνιγεύς, furnum ſignificat, ſive caminum: ἀπὸ τοῦ πνίγειν: hoc eſt, à ſuffocando, quòd ignis in eo ſuffocetur. Plin. Epiſt. 42: Adjacet unctorium hypocauſton, adjacet propnigeon balnei.

Prŏpōlă, æ, pen prod. [μεταβολεύς, προπώλης. Gall. *Reuendeur & regratier.* Ital. *Riuenditore.* Ger. Ein Fürkäuffer Bel. Voorcoopers. Hiſp. *El regaton que compra para reuender.* Pol. *Przekupien.* Vng. *Kereskedő, fukar, kufar.* Ang. *An huckſter, a regrater.*] Negotiator, qui menſes præmit minoris, ut poſtea pluris vendat: προ enim antè, πωλέω vendo. Cicero contra Piſonem: Piſtor domi nullus, nulla cella, panis, & vinum à propola, atque de cupa.

Prŏpŏlĭs, hujus propolis, penult. corr. f. t. [προπόλις. Gall. *Vné matiere comme cire à l'entree des lieux où les mouches font leur miel.* Ital. *Materia como ſera, trouata al buſo doue le api entrano nel ſuo alueo.* Ger. Die dicke vnd zähe matery mit welcher die Immen den eyngang des imbterbs verbauwen/oder das vorgebeuw ſelbs. Hiſp. *El betun delas colmenas.* Pol. *Woſk, zine zeżtego zakl'a du na miod.* Vn. *Lép ſonkolya.* Ang *A mater lik waxe about the places where the bees maketh there honie.*] In apum operibus dicitur tertium ceræ fundamentum, ex craſſiore, tenaciorecq; conſtans materia, frigoris, injuriæq; omnes aditus obſtruens, favosque ſtabiliens. Plinius libro 11. capite 7: Prima fundamentis operis, *comoſin* vocant periti: ſecunda, *piſſoceron*: tertia, *propolin* inter coria, cerasque magni ad medicamina uſus. Nigra cruſta eſt prima, ſaporis amari. Piſſoceros ſuper eam venit, picantium modo, ceu dilutior. Ceræ initium plerunque è mitiori gummi. Propolis craſsioris jam materiæ, additis floribus: nondum tamen cera, ſed favorum ſtabilimentum, qua omnes frigoris aut injurię aditus obſtruuntur, odore etiamnum gravi, ut qua pleriq; pro galbano utantur. Idem lib. 24. cap. 8: Populi ferunt in foliis guttam ex qua apes propolin faciunt.

Propomata, dulces prælibationes ex vino & melle præparatæ.

Prōpōno, nis, ſui, ſitum, act. t. Ad comedendũ appono. [שום *ſam.* προτίθημι Gall *Propoſer, mettre au deuant.* Ital. *Proporre, proponere.* Ger. Fürſetzẽ/fürſtellẽ/furlegẽ. Bel Voornemẽ/voorhandẽ Hiſ. *Anteponer.* Pol. *Przekł'adam, przeſtawiam.* Vng *Ele hozni.* An. *To put out or ſett before.*] Plin. li. 10. cap. 50: Cœnarũ interdictis invenio exceptũ, nequid volucrũ proponeretur, præter unã gallinã. ¶ Aliquãdo ponitur pro in publico ponere. Plin. li. 35: Idẽ perfecta opera proponebat in pergula tranſeuntibus. ¶ Aliquãdo pro ante oculos ponere. Cic. de Invent. Qui leges ſcribunt, utilitatem Reipublicæ proponere ſibi debent. Idem lib. 1. Epiſt. Omnibus propoſitum eſſe debet cum dignitate otium. ¶ Interdum pro exponere, & objicere. Cicer. Titio lib. 5. Epiſt. In animo habere debemus, homines nos ut eſſe meminerimus ea lege natos, ut omnibus telis fortunæ propoſita ſit vita noſtra. ¶ Proponere præmium, eſt in medio ponere. Cic. Quis eſt qui tantis propoſitis præmiis non excitetur? Proponere item Oratores dicuntur, quum ea de quibus dicturi ſunt, paucis antè enumerant. Cic. de claris Orat. Curio quum tria propoſuerat, aut quartũ addebat, aut tertiũ quærebat. Idẽ pro lege

pro lege Man. De tribus enim quæ proposui, hoc extremum est. ¶ Proponere animo, est constituere, & deliberare. προαιρεῖσθαι. Seneca: Id in primis animo proponendum, ut rectè vivamus.

Prōpŏsĭtĭo, onis, f.t. [πρόθεσις. Gall. *Proposition.* Ital. *Propositione.* Germ. *Ein furtzge vnd volkomne furhaltung eines dings / zu welchem man die gantze Red alß zu einem zweck richten will.* Hisp *Proposicion.* Pol. *Podanie, propozycja.* Vng. *Rizonitasndo summa.* Ang. *A proposition.*] A Rhetoribus appellatur pars orationis ad cujus probationem omnia diriguntur argumenta. Solent enim oratores breviter proponere, id circa quod totius negotii cardo versatur, idque deinde argumentis confirmare. Autor ad Herennium lib 2: Propositio dicitur per quam ostendimus summatim quid sit quod probare volumus. Cicer. de Invent. Propositio est per quam breviter locus is exponitur, quo omnis vis oportet emanet ratiocinationis. Recentiores Dialectici propositionem usurpant, pro oratione significativa veri vel falsi, quam Cic. Enuntiationem, sive pronuntiatum, Græci ἀξίωμα appellant.

Prōpŏsĭtus, n, ti, n.s. Dicitur quod mente statutum est, & intento hominis. [דעת *dáhath.* προαίρεσις, πρόθεσις, ὑπόθεσις. Gall *Propos, deliberation, intention.* Ital. *Proposito, intentione.* Ger. *Ein furnemmen / oder fursatz.* Bel. *Een voornemen.* Hisp. *El proposito que se anteponne.* Pol. *Przedsie wzięcie.* Vng. *El vegezet zandek, szieksget.* Ang. *A purpose, enterprise or intent.*] Plin. Hoc ei propositū erat, vel superare, vel cedere. Ovid. 10. Metam. Propositiq; tenax, quodcunq; est, orat ut ipsi Indicet. Venustè aūt dicimus, Quempiā averti à proposito: Declinare à proposito; Egredi à proposito: Nulla re à proposito deterreri posse: Permanere in proposito: Fugare aliquē à proposito alicujus rei: Aliquid ad propositum pertinere. Exempla passim occurrent studioso.

Prōpōrtĭo, onis, f.t. Est duarum rerum inter se comparatio. [משקל *mischkál* λόγος, ἀναλογία. Gall. *Proportion, mesure pareille.* Ital. *Proportione.* Ger. *Ein gegenhaltung oder vergleichung zweyer dingen gegen einander.* Hisp. *Proportion entre dos cosas.* Pol. *Dwuch rzeczy stosowanie iednej do drugiej.* Vng. *Hasonlitas.* Ang. *Proportion, like measure or comparison of two thinges.*] Cic. de Vniversi. Id optimè assequitur, quæ Græcè ἀναλογία, Latinè (audendum est enim, quoniam hæc primùm à nobis novantur) comparatio, proportióve dici potest. Idem 6. Verr. Vt hoc liceret suspicari, fuisse aliquando apud Siculos peræqua proportione cætera.

Prŏpōsĭtĭo, Vide PROPONO.

Prōpōrrō, Vlteriùs, vel præterea, πόρρω σφόδρα. Lucret. lib. 2: Et sibi proporrò quæ sint primordia quærunt.

Prōprætŏr, toris, m.t. Qui prætoria autoritate ad provinciā administrandam mittebatur. ἀνθύπατος. Solebāt autem prætores finito sui magistratus anno in provincias proficisci prętorio Imperio, & tum Proprætores appellari. Cic. 2. de Divin. Quàm multi anni sunt, quum bella à Prætoribus, & Proconsulibus administrantur.

Prŏprĭus, a, um, A prope fit: & dicitur quòd peculiare est uniuscujusq; [ἰδιος. Gall. *Propre & particulier à chacun.* Ital. *Proprio, particulare* Ger. & Bel. *Eigen* Hisp. *Proprio.* Pol. *Własni.* Vn. *Tulaidon.* Ang. *Propre, particuler to any.*] Hoc enim maximè propè est quod proprium est. Virg 7. Aeneid. Hunc mihi da proprium virgo fata Nocte laborem. ¶ Aliquando accipitur pro stabili, diuturno. Sisen. At qui metu, & suspicione propriam habere quietem non poterat. Plaut. Atq; illum amatorem tibi proprium futurum vita: Id est, perpetuum. Virgil. 6. Aeneid. propria hæc si dona fuissent. ¶ Dicimus eleganter, aliquid proprium esse oratori, vel epistolæ: hoc est, quod maximè observari debet & convenit oratori aut epistolæ: Cic. Qu. Frat. Hoc est epistolæ proprium, ut is ad quem scribitur, &c. ¶ Dicimus quoq; aliquid esse proprium alicujus. Cicer. pro Rosc. Amer. Quicquid maleficii, sceleris, cædis erit, propriū id Rosciorum esse debebit. ¶ Proprium & Cōmune contraria. Cic. in Cato. Maj. Ad id quidem non proprium senectutis est vitium, sed commune valetudinis. ¶ Constituitur cum genitivo, ut patet ex superioribus exemplis: & cum dativo. Quint. lib. 1: Propria est nobis mentis agitatio, atq; solertia.

Prŏprĭĕtas, atis, f.t. [ἰδιοπρέπεια, ἰδιότης. Gall. *Proprieté & appartenance de quelque chose.* Ital *Proprietà pertenescienta à cuasuno.* Ger. Eigenschafft. Hisp. *Propriedad.* Pol *Własność.* Vn. *Tulai donsag.* Ang. *Proprietie and belonging to one.*] Cicer. in Acad. Singulatū rerum singulæ proprietates sunt. Proprietas item vocabulum est Iurisconsultorum quo dominium intelligunt, usufructu deminutum, itaq; solent opponi usufructus & proprietas. toto tit. de usufruct.

Prŏprĭē Quod est peculiariter. [ἰδίως, κυρίως. Gall. *Proprement.* Ital. & Hisp. *Propriamente.* Ger. Eigentlich. Pol. *Własnie.* Vn. *Tulaidon keppen* Ang. *Properlie, peculiarlie.*] Cic. de Orat. Quàm propriè de unoquoq; dixit.

Proprĭtim, pen. prod. Antiqui dicebant pro propriè, teste Nonio. ἰδίως. Lucr. lib. 2: Quidē genus humanū propritim de quibus actum est.

Prōptĕr, Præpositio est causam significans: quæ nonnisi separata legitur. [על *hál.* ἕνεκα. Gall *A cause aupres.* Ital. *Per appresso.* Ger. *Von wegen.* Bel. *Om.* Hisp. *Por cerca.* Pol. *Dlia.* Vng. *Agert.* Ang. *For, nere or nigh.*] Cic. ante exilium: Non turpitudine vitæ, non pro magnitudine scelerum, non propter reliquæ ætatis infamiam, pœnas jure & lege persolvo. Virg 4. Aeneid. Te propter Libyæ gentes, Numidumq; tyranni Odere: id est, tui causa. ¶ Aliquando idem significat quod prope. Terent. in Adelph. Nimium istôc abisti, hîc propter hūc assiste. Ovidius: Propter humū volitat, ponitq; in sepibus ova. Lucr. tum portam propter ahena Signa manus dextras ostendunt attenuari. Idem aliquando etiā quod pĕr. Cic. pro Milon. Quod enim præmium satis magnum est, tàm bonis, tàm fidelibus servis propter quos vivit: id est, per quos vel quorū opera & defensione, vivit. ¶ Sine casu positū, migrat in adverb. Cic. 6. Verr. Etenim propter est spelunca quædam.

Prōptĕrĕā, Significat ob eam causam: sicut quapropter, propter quam causam. [לכן על כן *bal chen. lachén* ἕνεκα τοῦτου, τούτου εἵνεκα. Gall. *A ceste cause, pourtant, pource.* Ital. *Perciò.* Ger. *Darumb / derwegen / derhalben.* Bel. *Daerom.* Hisp. *Porende.* Pol. *Przeto.* Vng. *Annak okaert.* Ang *Because that.*] Terent. in Andr. Ego vitam deorum propterea sempiternam esse arbitror. ¶ Propterea quòd, idem valet quòd ideo, quia. διότι. Cic. 1. Acad. Si notionem veri & falsi, propterea quia non possint internosci, nullam habemus.

Prōpŭdĭum, n. s. Rem pudendā significat, teste Budæo, quasi porrò: id est, valde pudendum, vel à quo pudor, & pudicitia procul sint. [נבלות *nablúth* שערוריה *schahaururiyyah.* τὸ αἴσχος, ἡ αἰσχύνη. Gall. *Ordure, vilenie & infamie.* Ital. *Ordura, brutezza, infamia.* Ger. *Ein schand / Ein ding in welchem kein zucht noch scham ist.* Hisp. *Infamia, vergoncasa.* Pol. *Wstyd.* Vng *Zemerem.* Ang. *Disworship, shame.*] Propudia virorum apud Plin. lib. 28. cap. 8. Plautus quoq; meretriculam propudium vocat.

Prōpŭdĭōsŭs, a, um, cujus nos meritò pudeat. [נקלה *nikléh.* ὁ ἢ αἰσχρεργὸς αἰσχρεπαιος, αἰσχύνω. Gall. *Eshonte, vilain, infame.* Ital. *Infamato, scacciato.* Ger. *Schandtlich.* Hisp. *Cosa asi infamada.* Pol. *Die wśtydliwy.* Vng. *Zegienseges.* Ang. *Shamefull and disworshipfull.*] Sidonius: Igitur hic proximè abrupto contubernio ancillæ propudiosissimæ, cui se totum consuetudine obscœna addixerat: id est, impudicissimæ. Gell. lib 2. cap. 7: Sed enim si imperet uxorem ducere infamem, propudiosam, criminosam.

Prōpūgno, as, n.p. Pugnando defendo, protego. [גנן *ghanán.* ὑπερμαχίζω, προμάχομαι. Gall. *Defendre, combatre à l'encontre.* Ital. *Defendere.* Ger. *Mit streiten beschirmen / für etwas streiten vnnd sich in gegenwehr stellen* Bel. *Tegenweer doen.* Hisp. *Defender peleando.* Pol. *Bronie.* Vng. *Otalmazom.* Ang. *To fight for and defend.*] Plin. lib. 12. cap. 19: Casia circa paludes, propugnante unguibus diro vespertilionum genere decutitur. Cic. 1. Offic. Propugnare pro æquitate. Cic. 1. de Invent. Qui verò ita se armat eloquentia, ut non oppugnare commoda patriæ, verùm propugnare possit, &c.

Prōpūgnātŏr, m t. Defensor: cui opponitur Oppugnator. [גבן *ghonen* προβολεύς, ὑπερμαχιστής. Gall. *Defendeur.* Ital. *Defenditore.* Ger. *Ein schirmer mit streiten / der für etwas streitet.* Hisp. *Defendedor assi.* Pol. *Obronca.* Vng. *Otalmazo.* Ang. *A fighter for and defender.*] Liv. lib. 4: Quid à vobis speretur, an honores, quos adversariis vestris potiùs quàm Reipublicæ propugnatoribus datis? Cæsar 7 bell. Gal. Nec ille priùs est à propugnatoribus vacuus relictus locus.

Prōpūgnātĭo, onis, verbale, f.t. Defensio. [מגן *maghén.* ὑπερμαχισμός. Gall. *Defense.* Ital. *Difensa.* Ger. *Beschutzung mit worten.* Hisp. *Defension.* Pol. *Obrona.* Vng. *Otalom, otalmazas.* Ang. *A fighting for and defending.*] Cicero Licinio lib. 5: Suscepiq; mihi perpetuam propugnationem pro omnibus ornamentis ruis.

Prōpūgnācŭlum, li, n.s. Est arx vel moles, aut alius locus munitus, propugnandæ: hoc est, defendendæ urbi, vel castris idoneus. [בחן *báchan* (vel) *bóchan* בחון *bachún* עטן *hóphel* προβολή, ἔπαλξις. Gall. *Vn bouleuert & forteresse.* Ital. *Defensione, bastione.* Ger. *Ein Vorwehr / ein Bollwerck / Pastey.* Hisp. *La torra para defender.* Pol. *Zamek, basztа.* Vng *Var bastia, otalonira valo eppiuelet.* Ang. *A fortresse or bulwarke.*] Virgil. 4. Aeneid. & propugnācula bello Tuta parant. Cic. pro Font. Est in eadem provincia Narbo Martius, colonia nostrorum civium, specula pop. R. ac propugnaculum istis ipsis nationibus oppositum & objectū.

Prōpŭlso, vide Propello.

Prŏpўlæum, læi, n.s. [προπύλαιον. Ger. *Ein Vorschopff oder Gebeuw vor der thür oder poiten.*] Latinè vestibulum vel porticus quæ est ante domum. Cic. lib 2. Offic. Phaleræus Demetrius qui Periclem principem Græciæ vituperabat quòd tantam pecuniam in præclara illa Propylæa profuderit. Plin. lib. 35. cap. 10: Protogenes quū Athenis celeberrimo loco Minervæ

delubro

delubro propylæum pingeret, adjecit parvulas naves, longas in his quæ pictores *parerga* appellant.

Prŏquæstŏr, oris, m.t. Qui quæsturam extraordinariam gerit, quiq; in quæstoris locum substituitur. [ἀνθυπαρχίας. Gall. *Proqueſteur, lieutenant de queſteur.* Ital. *Chi non autorità di camerlengo governa vna prouincia.* Ger. Ein Statthalter des Seckelmeisters/ der mit vollmechtigem gewalt eines Seckelmeisters in ein Landtschafft gesandt wird. Hiſp. *Queſtor en lugar de otro queſtor.* Pol. *Nam iesiuk pobor czowi.* Vng. *Rend kiwl valo kores tarto.* Ang. *He that occupieth the treaſurers place.*] Cic. in Acad. Nec verò ineunte ætate solùm, sed & proquæstor aliquot annos. Idem 4. Acad. Quum Alexandriæ proquæstor essem.

Prŏră, æ, f.p. Anterior pars navis. [πρῷρα. Gall. *Le deuant d'vne nauire, la proue.* Ital. *Prora, proua.* Ger. Das vorder theil des Schiffs. Hiſp. *La prora de la naue.* Pol. *Pierſia czeſci łodzi.* Vng. *Hajonak axorra.* Ang. *The forepart of a ship.*] Livius 4 bel. Pun. Ferrea manus firmæ catenæ illigata quum injecta proræ esset, &c. Virgil. 5. Aeneid. sed cæca Menœtes Saxa timens, proram pelagi detorquet ad undas. Idē 5. Aen. illisa prora pepēdit. Prora & puppis proverbiali metaphora dicitur de eo in quo negotii totius cardo vertitur. Cic ad Tironem lib. 16. hanc paræmiam refert his verbis: Mihi prora & puppis', ut Græcorum proverbium est, fuit à me tui dimittendi, ut rationes meas explicares. Vide Eras. in Chil.

Prōrĕtă, æ, penult. prod. dicitur qui custos est & gubernator in navis prora. [πρωρεύς. Gall. *Le gouuerneur de la proue.* Ital. *Gouernatore à proua.* Ger. Der Schiffleiter im vorderen theil. Hiſp. *Regidor de la prora.* Vng *Haio orraban wlō reueſz.* Ang. *He that gouerneth the foreparte of a shippe.*] Plaut. in Rud. Si tu proreta isti navi es, ego gubernator ero.

Prōrĕus, prorcta, qui proram gubernat. [πρωρεύς. Gall. *Le gouuerneur de la proue.* Ital. *Gouernatore à prora.* Ger. Der Regierer des vorderen theils des Schiffs/ ein Schiffleiter. Hiſp. *Regidor de la prora.* Vn. *Haio erra igaz gato.* Ang. *He that gouerneth the foreparte of a shippe.*] ¶ Est etiā nomen propriū nautę, apud Ovid. 3. Met.

Prōrĕpo, is, pen. prod. n.t. Vltra repo, vel sensim in lucem prodeo. [שרץ *ſcharáts.* ἐξέρπω. Gall. *Sourdre, ſortir ou rampir hors.* Ital. *Sorgere, ſaltar fuori.* Ger. Herfür triechen. Hiſp. *Saltar à fuera.* Pol. Wyliezam. Vng. *Ele mazek.* Ang. *To glid forward.*] Colum. lib. 3. cap. 10: Illæ fertiles ac firmæ, quia è tenero prorepunt, & quicquid ad eas pervenerit alimenti, individuum est. Horat. 1. Serm. Sat. 3: Quum prorepserunt primis animalia terris.

Prōrĕtă & Prōrĕus dissyllabum, vide PRORA.

Prōrĭpĭo, is, pen. corr. Subduco vel subtraho. [ברח סר *barách ſar.* ἀνθρέω, ἐρεμέω, ὑπεξάγω ἑμαυτὸν, & ὑπεξαιρέομαι. Gall. *Fuir, ſe ſouſtraire.* Ital. *Fuggire, ſottraggerſi.* Ger. Schnell verschlieffen/ sich verzucken oder entziehen. Hiſp. *Huyr, arrebatraſe, arrebatar.* Pol. Wyrwam ſie. Vng. *El lopom magam.* Ang. *To withdraw e him ſelf quickely.*] Livius 2. bell. Pun. E' manibus sacrificantium quum sese proripuisset. Salust. in Catil. Deinde domum se ex curiâ proripuit. Virgil. 3. Eclog. quo nunc se proripit ille? Idem 6. Aeneid. Tandem proripuit sese, atq; inimica refugit In nemus umbriferū. ¶ Ponitur aliquādo pro rapere. Cic. 7. Ver. Deinde jubet undiq; hominem proripi, vehementissimeq; verberāri.

Prōrĭto, as, penult. prod. Provoco. [הסירת *heſith.* παροξύνω. Gall. *Prouoquer, inciter, ſtimuler.* Ital. *Prouocare.* Ger. Herfur reitzē. Hiſp. *Prouocar ò encender ò aſſomar.* Pol. *Pobudzam, wiwoł'iwam.* Vng. *Ingerlem.* Ang. *To prouoke or ſtirre vp.*] Colum. lib. 10: Vt Peluſiaci proritet pocula zythi. ¶ Ponitur aliquando pro allicere, invitare. Colum. lib. 2. cap. 10: Lini semen, nisi magnus est in ea regione quam colis proventus, & pretium proritat, serendū non est. Idem lib. 3. cap. 2: Cum hoc jungit & invitare.

Prōrŏgo, as, pen. cor. act. p. Protraho, differo, produco, extraho. [הארך *beerich.* παρατείνω, ἀναβάλλομαι. Gall. *Prolonger, proroger.* Ital. *Prolongare.* Ger. Verziehen/ vertengeren/ erstrecken.] Hiſp. *Eſtender ò dilator el tiempo.* Pol. Przedł'uzam. Vng. *Halogatom.* Ang. *To prolonge, to put of till a further day.*] Cic. Appio lib. 3: Illud pugna & enitere nequid nobis temporis prorogetur. Plaut. Amph. Spes prorogatur militi in alium diem. Imperiū prorogare. Cic. ad Qu. Frat. lib. 1: Quod si tibi bellum aliquod magnum & periculosum administranti prorogatum imperiū viderē, tremerē animo, &c. ¶ Prorogare itē est ante diē erogare & repræsentare. Vlp. l. 53. D. de pact. Sumptus quidē prorogare litigāti honestum est: id est, honestum est litigatori, pecuniam ad futuros sumptus necessariā, procuratori vel advocato suo numerare. Hotoman.

Prōrŏgātĭo, onis, verb. f.t. [ארך *órech vel órech.* ἀνάβλησις. Gall. *Prolongement.* Ital. *Prolongamento.* Ger. Verziehung/ vertengerung. Hiſp. *Eſtendimiento, prolongacion.* Pol. Przedł'uzenie. Vng. *Halogatas.* Ang. *A prolonging and putting of till a further day.*] Livius 8. ab urbe: Duo singularia hęc ei viro primū contigēre: prorogatio Imperii, nō antè in ullo facta: & acto honore triumphus. Cic. pro Mur. Confusionē suffragiorū flagitasti prorogationē legis Manlię æquationem gratię, dignitatis, suffragiorum.

Prōrsŭs, & prorsum, adverbia, Omnino. [παντάπασι, ἀμέλει, παντελῶς. Gall. *Du tout, totalement, tout outre.* Ital. *Al tutto, affato.* Ger. Gentzlich/ gantz vnd gar. Hiſp. *Del todo.* Pol. Prawie aż do końca, do szczętu. Vng. *Mindēnōſſlwi fogua.* Ang. *Vterly.*] Cic. in Tusculan. Prorsus hæc divina sunt. Terent. Evnuch. Ego nescio hercle neq; unde eam, neque quorsum eam: ita prorsus oblitus sum mei. Idē Andr. Prorsus à me opinionē hanc tuam ego esse amotam volo. ¶ Interdum ponitur pro rectè & verè, ut ait Donatus. Ter. in Adel. Eo pacto prorsus illic alligaveris filiū. ¶ Quando verò nomē est, significat rectū. Vnde Prorsi limites dicuntur in agrorū mensuris, qui ad Orientē directi sunt, ut ait Festus. ¶ Ponitur aliquando Prorsus adverbium, pro eo quod vulgò *generaliter* dicitur. Cic. ad Marc. lib. 4: Venies enim, mihi crede, expectatus, neque solùm nobis: id est, tuis, sed prorsus omnibus. ¶ Ponitur aliquando pro eo quod est planè & rectà ad locū aliquem. Plaut. in Mil. Prorsum Athenas protinus abibo, recū. Idem in Pseud. Non prorsus, verùm in trānsverso cedit, quasi cancer solet. Terentian Hecyr. Trepidari sentio, cursari rursum prorsum. Vbi Donatus: Rursum propriè retrò, prorsum antè significat.

Prōrŭmpo, is, n.t. Rumpo, effringo. [שבר *ſchibbér* בתץ *natáts* (vel) *nittéts* קרע *karáh* פרץ *paráts.* διαῤῥήγνυμι. Gall. *Rompre.* Ital. *Rompere.* Ger Durchbrechen/ zerbrechen. Hiſp. *Romper.* Pol. Przełamuie. Vng. *El rontom.* Ang. *To breake.*] Cæsar lib 4: Celeriter ad eas munitiones pervenerunt, atq; proruptis his, prius in hostium castris constiterunt, quàm planè ab his videri, aut quid rei gereretur, cognosci posset. Virgil. libro 1. Georg. Rursus in obliquum verso prorumpit aratro. ¶ Ponttur & absolutè pro eo quod est proruere: hoc est, cum impetu progredi. [טשם *paſchát* פרץ *paráts.* Gall. *Entrer par force & violence, ſortir impetueuſement.* Ital. *Intrare con empito.* Ger. Herfürbrechen/ herfür rumpten/ mit vngestüme außbrechen. Hiſp. *Entrar ò ſalir con impetu.* Pol. Wył'amuie ſie. Vng. *Rea rohanok.* Ang. *To go in with force.*] Cicer. pro Murēnā: Catilina prorumpet quà minatur: in agros suburbanos repentè advolabit. Idē pro Sexto Roscio: Hoc cogitate, Iudices, cò prorumpere hominum audaciam, ut hìc ante pedes vestros cædes futuræ sint. ¶ Quandoq; ponitur pro emittere sive evomere. Vnde próruptum est oleum fluenstį. Virgil. 1. Aeneidos: Vnde per ora novem vasto cum murmure montis It mare proruptum, & pelago premit arva sonanti. Et libro 3: Interdumque atram prorumpit ad æthera nubem. Quòd Servius exponit pro evomit, asserens novā hanc esse locutionē. Non enim dicimus, *inquit*, Ego prorumpo hanc rem. Hoc modo Terent. in Evn. usus est verbo erumpo: Iámne erūpere licet hoc mihi gaudiū?

Prŏrŭo, is, n.t. Ruere facio, projicio, facio ut aliquid cadat. [הטיח *hippíl* נתץ *natháts* (vel) *nittéts.* καταῤῥήγνυμι, καβάλλω. Gal. *Ietter par terre abbatre & mettre bas.* Ital. *Far caſcare, cadere con empeto.* Ger. Niderfellen/ niderwerffen/ vmbwerffen. Hiſp. *Mucho derribar, caer con impetu.* Pol. Vrwam. Vng. *Le rohantom le rontom.* Ang. *To caſt or throwe to the ground violently.*] Livius: Mare fluminibus invexit, montes lapsu ingenti prorui. Idem 9: Excitati arma capiunt, dolabræ calonibus dividuntur ad vallum proruendum, fossasq; implendas. ¶ Ponitur & absolutè, pro eo quod est cum impetu decēdere. Valer. Flac. 7. Argon. ille fatiscens In caput inq; humeros ipsa vi molis & iræ Prorui. ¶ Proruere se, prorumpere. Terent. Evnuch. Vix elocuta est hoc, foràs simul omnes proruunt se, Abeunt lavatum, ita ut fit domini ubi absunt.

Prōrŭtŭs, a, um. pen. cor. participium, Dejectus. [נתון *nathúts.* καταῤῥηχθεὶς Gall. *Abbatu, mis par terre.* Ital. *Caſcato.* Ger. Niedergefellet/ vmbgeworffen. Hiſp. *Caido, derribado.* Pol. Vrwani. Vng. *Rohantatot.* Ang. *Caſt or throwen downe violently.*] Liv. 4. ab urbe: Dictator proruto vallo, jam in castra prælium intulerat.

Prŏsă, æ, f.p. dicitur oratio soluta, quasi profusa. Cicero vocat liberam nullisq; numeris astrictam. [πεζὸς λόγος. Gall. *Proſe, oraiſon coulante.* Ital. *Proſa.* Ger. Die gemeine vnd ledige Red/ so in kein gewisse zahl wie die verß beschlossen ist. Hiſp. *Proſa, oracion ſuelta de ley de verſo.* Pol. Mowa rzeczą nie wwieszę wczinione wolna rzeczą: Vng *Zabad anag zeles oratio.* Ang. *Proſe.*] Gel. lib. 10. cap. 18: Extat nunc quoque Theodori tragœdia quę inscribitur Mausolus, in qua eum magis, quàm in prosa placuisse. Hyginus refert. Quintil. libro 10: Sed in prosa quoque quædam jam recepta immutatio. ¶ Est etiam PROSA, dea cujusdam nomen, quæ ad impetrandum facilem partum Romæ colebatur. Gell. lib. 16. cap. 16: Quando contra naturam fortè conversi in pedes pueri brachiis plerunque diductis retineri solent, ægriùs tunc mulieres enituntur. Hujus periculi deprecandi gratia, aræ statutæ sunt Romę duabus Carmentibus: quarum altera Postvorta nominata est, Prosa altera, à recti perversiq; partus & potestate & omine.

Prŏsāĭcŭs, a, um, adject. Plin. lib. 7. cap. 56: Prosaicam orationē cōdere primus Pherecydes Syrius instituit. Corn. in Pers. Cic. præcepit ut prosaica oratio ita componatur ut certis quibusdam pedibus & fiat & terminetur.

Prōsăpĭă, æ, f. p. sive prosapies, ei, f. q. Generis series sive progenies. [יחש *jachas.* γένος. Gall. *Generacion, lignee.* Ital. *Prosapia, stirpe, prole.* Germ Die linien eines Geschlechts oder Stammens. Hisp. *La generacion, stirpe, linaje.* Pol. *Narod, linia powinnowacjewa.* Vng *Nem seti͡eg nemnek rendi* Ang. *A pedigree or genealogie.*] Ita dicta à præsupando, ut Nonio placet: id est, à proferendo. Festus à prosipando: hoc est, spargendo & disseminando deductum mavult, quòd liberorũ procreatione progenies propagetur. Plaut. in Curc. De Coelitũ prosapia te esse arbitror. Cic. de Vniversi. vetus verbum esse dicit: quod & Quintil. asserit lib 8. cap 2: Vt obsoletæ (*inquit*) vetustatis universam ejus prosapiam dicere insulsum.

Prŏsăpŏdōsĭs, pen. prod. προσαπόδωσις, Figura est, quâ Aquila Romanus *Redditionem* interpretatur: quum scilicet duabus vel pluribus sententiis sua cuiq; ratio subjungitur. Exempla petito ex Rutilio.

Prōscēnĭum, nii, n. s. προσκήνιον. [Ger. Die Brüge vor der Hütten oder vor dē vmbhengt/ da die personē jhre Schawspyl hieltē/ Vorbrüge.] Locus erat, teste Bud. ante scenam porrectus, ubi pulpitũ excitatũ erat, quo actores fabularũ prodirent: ita ut scena altior esset pulpitum altius orchestra, qùi locus erat saltantium. Plaut. Amphit. Etiam histriones Nannico in proscenio hîc lovem invocarunt. Liv. 10. bel. Macedon. Theatrum & proscenii ad Apollinis ædẽ, Iovis in Capitolio, *&c.* Virgil. 2. Georg. caper omnibus aris Cæditur, & veteres ineũt proscenia ludi.

Prōscīndo, dis, act. t. Scindo, scindendo aperio. [קרע *karáh* בקע *bikkèah* פרס *perás.* χρεωκόπέω. Gall *Couper & inciser auant.* Ital. *Fendere schiappare.* Ger. Vorauffhauwẽ/ zerschneiden/ zerschürpffen Hisp. *Alcar barnecho hender.* Pol. *Przerznam.* Vng. *El hieteczẽ, meg hasitom.* An. *To cutt out or vnder.*] Vnde dicimus Terrã prõscindi (ut inquit Varr. lib. 1. de Re rust, cap. 29) quum primum aratur: quòd prima aratione glebæ grandes soleant excitari. Quum iteratur, offringere vocant. Tertiò quum arant jacto semine boves lirare dicuntur: id est, quum tabellis additis ad vomerem, simul & satum frumentum operiunt in porcis & sulcant in fossas, quò pluvialis aqua dilabatur. Colum. lib. 2. cap 17: Antiquissimi ferè omnes formam hujus operis conscripsere, quã velut scita legemq; in proscindendis agris prosequantur agricolæ. Virg. 2. Georg. & validis terram proscinde juvencis Lucan. li. 3: Implicitas magno Cæsar torpore cohortes Vt vidit, primus raptam vibrare bipennẽ Ausus, & aëriam ferro proscindere quercum. ¶ Proscindere aliquem per translationem, cõtumeliis lacessere & lacerare λοιδορέω. Plin. lib. 16. cap. 6: Hic nãq; est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus. Idem lib. 33. cap. 1: Vtinamq; posset è vita totum abdicari aurum, sacra fames, ut celeberrimi autores dixêre, proscissum convitiis ab optimis quibusq; & ad perniciem vitæ repertum. Ovid. 4 de Ponto, Eleg. 16: Ergo summotũ patria, proscindere livor Desine.

Prōscīssus, a, um, partic. [בבקע *nibkáh.* κεκοπωδὼς. λοιδορέω. Gall. *Labouré.* Ital. *Lauorato* Ger. Auffgehauwen/ auffgeeret oder auffgebrochen Hisp *Labrado.*] Virgil. 1. Georg. Et qui prosciss̃o quę scisscitat equore terga: id est, terra quã jã araverat. Servius.

Prōscissum, si, substantivum, pro terra prosciss̃a. Colum. lib. 2. cap 2: Pulcrum autem per prosciss̃um ingredi oportet.

Prōscīssĭo, onis, verbale, f. t. [בקיע *bekiáh* קרע *keráh* λοίσχισις, λοιδορία. Gall. *Coupement & briſement de terre* Ital. *Esso tagliare.* Ger. Zerschneidung/ auffbrechung/ auffertung Hisp. *Obra de alcar barnecho.* Pol. *Przerznienie.* Vng. *Meteles hasitas* Ang. *Cutting out or breaking of the earth.*] Colum. li. 2. cap. 13: Sesami sextarii sex tribus jugis à prosciss̃ione coluntur. Idem li. 6. cap. 2: Néve adhuc tenera colla dura prosciss̃ione terræ contundant.

Prōscrĭbo, is, act. t. Libellis propositis aliquid venale indico: [κατὰ φωνῶ, δημόσιον Gall. *Proscrire, mettre en criée & vente.* Ital. *Dare, porrè à vendere.* Ger. Feil schreiben/ mit einer offentlichen angeschlagnen geschrifft feil bieten. Hisp. *Dar ò poner para vender.* Pol. *Przez pyssanie przedaine bycz osnaimuie.* Vng. *Arura ki irom arura vetõm.* Ang. *To proclayme any thing to be sold.*] unde prõscriptum, vænale expositum: quia quæ erant vendenda, publicè scribebantur. Proscribi itaq; domus dicuntur, quando apposita inscriptione, vænales vel locandæ significantur. Cic. lib. 3 Offic. Itaq; Calphurnius quum præcognovisset Claudium ædes postea proscripsisse. ¶ Item prõscribere est relegare, & in exilium mittere. [הלך *hiphlàh.* φυγαδεύω. Gal *Bannir.* Ital *Bandire.* Ger Verschicken/ verweisen/ verächten. Hisp. *Encantar, desterrar.* Pol. *Zsiemie wiwol'aq* Vng *Zankuuetesre botsatom.* Ang. *To banish.*] Tractum ab eo quòd hi propriè prõscribi dicuntur, (ut Vlp. testatur in l. Sed etsi de instit. act.) quorũ nomina claris literis, ut de plano recitè legi possit, ante tabernãm, vel ánte eum locum in quo negotiatio exercetur, nõ in locõ remoto, sed evidenti scribuntur. Cicero pro Domo sũa: Hanc vos igitur Pontifices, judicio átq; auctoritate vestra Tribuno plebis potestatem dabitis, ut prõscribere possit quos velit. Quæro enim, quid sit aliud prõscribere, Velitis jubeatis, ut M. Tullius in civitate ne sit, bonaq; ejus ut mea sint. Ita enim fecit, et alijs verbis tulit Idem pro Rosc. Amer. Quum prõscriberentur homines, atque ex omni regione caperentur ii qui adversarii fuisse putabantur. Macrob. in Saturn. Non est facilè scribere adversus eum qui potest prõscribere.

Prōscrīptŭs, a, um, particip. Vænalis declaratus. [κεκηρυγμένος, ὠφακισμένος. Gall. *Mis en vente* Ital. *Posto in vendita.* Ger. Offentlich feil thun/ Außgerüfft zu verkauffen. Hisp. *Puesto para ser vendido.* Pol. *Wywol'any do przedania.* Vng. *Arura ki iratatot aruba vettetõt.* Ang *Proclaymed to be sold.*] Cic. Attic. lib. 16: Iste locare incipit non prõscripta neq; edicta die. Idem ad eundem li. 12: Horti quã in diem prõscripti sint, velim ad me scribas. ¶ Prõscriptus, relegatus. [הלך *mughlèh.* ὠφακισμένος, πεφυγαδευμένος. Gall. *Banni.* Ital. *Bandito.* Ger. Verschicket/ verwisen/ In die Ach gethan. Hisp. *Desterrado.*] Cic. 3. Ver. Lex Cornelia prõscriptum juvare vetat. Horat. 1. Serm. Satyr. 7: Prõscripti regis Rupilii pus, atq; venenum. Plinius de Sylla: Age, non exitus vitæ ejus omnium prõscriptorũ ab illo calamitate crudeliorem fuit?

Prōscrīptĭo, onis, f. t. Publicatio. [גלות *ghalúth.* δήμευσις, ἀπογραφή. Gall. *Proscription, banniſſement.* Ital. *Proscrittione, bando.* Ger. Ein offentliche feilbietung/ item, Ein verschickung/ verbannung/ verächtung. Hisp. *Encantamiento.* Pol. *Wywol'anie do przedania, albo zziemie.* Vng. *Arura ki iras, amba vetes.* Ang. *A condemnation, that whoso euer findeth a man may law fully kill him.*] Cic. pro Flacco: Emptiones falsas, prædiorum prõscriptiones cum mul. erculis aperta circũscriptione feceris. Idem pro Roscio Amerin. Cavete prô deos immortales, ne nova, & multo crudelior per vos prõscriptio instaurata esse videatur.

Prōscrīptŏr, oris, m. t. [מגלה *maghlèh.* ἀπογραφέων, φυγαδευτὴς. Gall. *Qui met en vente, & criée, banniſſeur.* Ital. *Chi mette en vendita ò bandisce.* Ger. Ein verweiser/ verächter. Hisp. *Encantador, desterrador.* Pol *Ten ktory wywol'awa.* Vng. *Arura ki iro arubam vetõ Aros.* Ang. *That proclayneth a thing to be sold, a banisher.*] Plin. libro 7. cap. 12: Adeoq; tempestivam admirationẽ intulit, ut ille prõscriptor animus, mero & contumelia furens, nõ aliud in censu majus, & in fortuna sua duceret.

Prōscrīpturĭo, prõscripturis, pen. cor. verbum desiderativum. ἀπογραφεῖν μέλλειν, ἀπογραφέω. Cic. Attic. li 9 Sed mediusfidius turpe nobis puto esse de fuga cogitare. Hoc turpe Cneus noster biennio antè cogitavit, ita Syllaturit animus ejus, & prõscripturit jandiu.

Prōsĕco, prõsecas, prõsecui, prõsectũ, act. p. Seco. [בצע *bitsſáh* גזר *ghazár* בתר *bittér.* λωτέω. Gall. *Couper, trancher* Ital. *Tagliare.* Ger. Zerschneyden/ zerschürpffen. Hisp *Cortar.* Pol. *Przerebanie.* Vng *El vagom.* Ang *To cutt.*] Liv. 5. ab Vrbe: Qui ejus hostiæ exta prõsecuisset. Valer. Flac. 3. Argon. Tunc piceæ mactantur oves, prõsectaq; partim Pectora, per medios partem gerit obvius Admon: Plaut. Pœn. Quoniam litare nequeo, abii illinc illico Iratus: vetuiq; exta prõsecarier.

Prōsēctă, orum, Dicta sunt ab antiquis viscera quę in sacrificiis prõsecuissent [בתרים *betharim,* גזרים *ghezarim.* λωτήματα.] Lucan. lib. 6: Si pectora plena Sæpè dedi, & lavi calido prõsecta cerebro. Ovid. 7 Meram. Inq; virũm soliti vultus mutare feminos Ambigui prõsecta lupi Nonius: Prõsecta, exta quæ aris dantur ex fibris pecudũ dicta. ¶ Invenitur & in fœm. gen: Lucil Sat. 14: Coenã . . . nullã, neq; divo prõsectam ullam.

Prōsedæ, pen. prod. Dicuntur meretrices, eò quòd ante tabula sedeant. [זונות *zonúth* αἱ ἐπ' ἐργασταλίς καθήμεναι.] Plaut. in Pœn. an ibi vis inter istos versarier prõsedas pistorum amicas, reliquias alicarias?

Prōsĕdămum, prõsedami, pen. cor. Tarditas in venerem est; arietibus & hircis, aliisq; pecudibus provenit ex nimio labore. Huic morbo rustici medentur genere satyrii, quod *crataegonon* appellant. [Pol *Krzegeiayka.*] quum in cibum porrigitur. Plin. lib. 6. cap. 10: Et à Sarmatis equis ob assiduum laborem pigritioribus in coitu: quod vitium prõsedamum vocant.

Prōsĕlēnŭs, pen. prod προσέληνος, Arcadũ epitheton est, qui se πρὸ τῆς σελήνης: id est, ante Lunam fuisse gloriabãtur. Statius 4 Theb. Arcades huic veteres astris Lunaq; priores Agmina fida datis.

Prōsēlўtŭs, ti, m. s. Advena, peregrinus: [גר *gher.* προσήλυτος. Gall. *Forain, eſtranger.* Ital. *Forestiere.* Ger. Ein frembding Hisp. *Estrangero.* Vng. *Budosо, idvemeny.* Ang *A stranger.*] à verbo Græco προσέρχομαι, quod est advenio. Prosciyti Hebræis *Gerim* dicebantur, & propriè ii qui ex Ethnicis, legibus Mosi & cæremoniis initiati, Iudaismum profitebantur; non illi quidem gente, sed adoptione Iudæi. Vnde est illud in Actis Apostolorum: Iudæi quoq;, & Prosclyti.

Prōsēmĭno, prõseminas, Quasi propago, dissemino. [זרע *zaráh.* λωτάω. Gall. *Semer* Ital. *Seminare.* Ger. Herfürsäyen oder außsäyen. Hisp. *Sembrar.* Pol. *Rozsiewam.* Vng. *El hinnõm. el vetõm el Zaparitom.* Ang. *To sowe.*] Manil. lib. 1: Semper enim ex aliis alios prõseminat usus. Cic. 3 de Orat. Nam quũ essent plures olim ferè à Socrate, quòd ex illius varijs & diversis, & in

omnem

omnem partẽ diffusis disputationibus, alius aliud apprehenderit, proseminatæ sunt quasi familiæ dissentientes inter se, & multum disjunctæ & dispares.

Prōsĕquŏr, eris, d.t Sequor, vel à lōgè sequor. [רדף *radháph.* ἀκολουθέω. Gall. *Poursuyure, accompagner.* Ital. *Seguitare, andar dietro,* Ger. *Nachvolgen.* Hisp. *Seguir de lexos.* Pol. *Naśladuie.* Vng. Kö.etőm Ang. *To follow on a farre, to accompanie.*] Plautus Cistel. Si is hâc, aut hâc: loci video vestigium in pulvere: prosequar hâc. ¶ Interdũ ponitur pro ad finẽ perducere. Cic. 2. Offic. Sequitur ut hæc officiorum genera p.osequar. Idem in Catone: Quam p.imam utinã dii immortales tibi reservent, ut tui avi reliquias prosequare: id est, ab illo fœliciter cœpta, ad finem perducas. ¶ Aliquãdo prosequi, est cum affectu animi sequi, habetq; post se ablativum: ut, Prosequor te amore, odio, laude, honore, contumeliis, & hujusce modi. κατασφέρομαι. Cic. in Ver. actione quarta: Iste iratus hominem verbis vehementioribus prosequitur: id est, insectatur. Idem Metello: Domus tua deniq; tota omnibus summis officiis prosequuta est. ¶ Interdum est quasi deducere & cõmitari. Liv. 2. ab Vrbe: Decedentem domum cum favore ac laudibus prosecuti sunt. Cic. pro Cluentio: Postremò etiam fortassis mater exequias illius funeris prosecuta mortem se filii lugere simulasset. ¶ Diversis aliis modis usurpatur. Plin. Epist. 8: Nam si medici, salubres ac vbluptate carẽtes cibos blandioribus alloquiis prosequũtur: id est, condiunt. Cic. lib. 1. Tusc. Quid totum propè cœlũ? ne plures prosequar, nónne humano genere completum est? id est, ut alios taceam. Prosequi præmio, est præmio afficere. Colum. lib. 1. cap. 8: Ac rursus præmio prosequamur eos qui strenuè, atq; industriè se gesserunt.

Prōsērpo, is, ere, n.t. Prorepo: & propriè dracones proserpere dicuntur, sive serpentes, qui nullis pedibus innixi, per terram devolvuntur. [זחז *zachál* רמש *rámas.* κατὰ γῆς κινῶ. Gall. *Couler, glisser, se trainer.* Ital. *Rampare, sbrisciare.* Ger. *Herfürtrichẽ* oder schleichen. Bel. Voor truppen. Hisp. *Gatear ò cundir.* Pol. Wyl'aze, *grabolesie.* Vng. *El máskok.* Ang. *To creepe forth lik a serpent.*] Plaut. in Asin. Fac me, proserpentem bestiam, duplicem ut habeam linguam. Idem Pœn. Qui huc advenisti nos captatum Magdalia, Bisulci lingua, quasi proserpens bestia.

Prŏsēucha, vel prosaucha, f.p. [תחנה תחנה *tephilláh* תחבה *techinnah.* προσευχή. Gall. *Oraison, priere.* Ital. *Oratione, preghiera.* Ger. Ein bitt oder gebätt. Hisp. *Oracion, ruego.* Pol. *Modlitwa.* Vng. Könyörges esedezes. Ang. *Prayer.*] Obsecratio, vel oratio quæ ad Deũ funditur: quasi προσοχή, propterea quòd in orationibus summa attentione opus sit: προσέχω enim attendo, vel intendo significat. Iuven. Sat. 3. videtur ponere pro eo loco ubi precibus, vel obsecrationibus mendici à transeuntibus stipẽ mendicabant, vel victitabant: ait enim: Ede ubi consistas, in qua te quæro proseucha. Nam in ingressibus pontium mendici tuguria habebant, ubi à prætereuntibus mendicabant stipem.

Prosĕrārī, Impetrari, inquit Nonius, verbum antiquũ. Lucr. lib. 6: Nec minimo prosferetur pax, quòd Cassandram signo deripuit.

Prosĭlĭo, is, prosilui, prosultum, n.q. Cum saltu & festinatione prodeo. [ἅλλομαι, ἐκθορεῖν. Gall. *Saillir hors.* Ital. *Saltar fuori.* Ger. Herfür springen/Hinauß springen. Hisp. *Saltar à fuera.* Pol. Wyskakuie. Vng. Elő vgrom. Ang. *To come out hastelie or to leape forth.*] Virg. 5. Aen. -finibus omnes, Haud mora prosiluêre suis. Liv. 2. ab Vrbe: Propè attonitus miraculo Rex, quum à sede prosiluisset. Hor. li. 1. Epist. ad Mecœnatem: Ennius ipse pater nunquã, nisi potus, ad arma Prosiluit dicenda. Vbi prosiluit, dixit. pro eo quod est impetu & furore poëtico incitatus se cõtulit.

Prōsĭmūrĭum, rii, Pontificale pomœrium, ubi Põtifices auspicabantur. Festus.

Prosĭtum, Veteres dixerunt pro propositum: quasi antè situm. Festus.

Prōsĭtĭum, Dicitur in sacris quod profectũ projicitur. Festus.

Prōsŏcĕr, pen.cor prosoceri, m.s. qui & socer magnus dicitur: est uxoris meæ avus: ego verò illius sum progèner. [προσπενθερός. Gall. *Le pere du beau pere.* Ital. *Avolo di mia moglie, ò di mio marito.* Ger. Ein Grossschwäher/des Schwähers vatter/Oder meiner Frauwẽ Grossvatter. Hisp. *Abuelo de la muger ò marido.* Pol. *Moiesz zoni dziadek.* Vng. *Felsse gomnek iob attya.* Ang. *Grandfather to my wife.*] Ovid. Epist. 5. Digna nurus socero, Iovis, Aeginæq; nepote. Cuiq. senex Nereus prosocer esse velit. Plin. Epist. 110: Eram cum prosocero meo, eram cum amica uxoris, eram cum amicis diu desideratis, circumibam agellos, &c. Prosocrus, uxoris meæ avia, quę & socrus magna dicitur, cujus ego sum progener, inquit Modestinus in l. 4. §. 4. de gradib. & affin.

Prŏsōdĭa, pen.acuta, f.p. [προσῳδία. Gall. *L'accent & ton de chasque mot.* Ital. & Hisp. *Accento.* Ger. Der accent oder thon einer jedẽ sylben. Pol. *Notakazdes sylabi.* Vng. *Notaltatas prosodia.* Ang. *The accent and tune of euery word.*] Latinè accẽtus dicitur, qui lex est, sive regula ad acuendam, deprimendã, circumflectendámve syllabam, uniuscujusq; particulæ orationis accommodata: & alio nomine apud Græcos τόνος dicitur. Fit autem prosodia à πρός Græca præpositione, quę significat ad, & ᾠδή, cãtus. Gel. lib. 3. cap. 6 Προσῳδίας Græci, Latini accentus dicunt. Eas veteres docti tum notas vocum, tum moderamenta, tum accentiunculas, tum voculationes appellabant. Sunt qui contendant debere scribi cum œ diphthongo in secunda syllaba, ut Comœdia, Tragœdia: quia est ejusdem originis.

Prŏsōnŏmăsĭă, προσωνομασία, Latinè Annominatio dicitur: quæ fit similitudine aliqua vocum, & vicinitate quadã verborum: ut, Quis locus aut lacus. Ex oratore arator. Deligere oportet, quem velis diligere: Amentium, haud amantium.

Prŏsōpŏpœĭă, προσωποποιία, Personæ confictio, quum rebus inanimatis personã orationemq; tribuimus: veluti quũ Rempub. ipsam loquentem inducimus, aut eorum hominum qui in humanis esse desierunt, tanquam vivorum & præsentium actionem, sermonemq; effingimus, defunctosq; quasi excitamus ab inferis, & in conspectu judicis collocamus. Exemplũ insigne est illud Ciceronis in Catilinam, quo patriam secum expostulantem inducit, quòd Vrbs, quantum in ipso fuerat, eversorem, quem jam pridem ad supplicium ductum oportuerat, mœnibus incolumem emitteret.

Prŏspĕctō, prospectas, & Prospectus, Vide PROSPICIO.

Prōspĕr, ra, rum, Secũdus, felix. [צלח *tsoléach,* משכיח *matsliach.* εὐπρόσωπος, εὐτυχὴς, εὐτυχία. Gall. *Prospere, qui donne prosperité & porte bon heur.* Ital. *Prospero.* Germ. Gluckich/das glück vnd wolfahrt bringt. Bel. Gheluckich. Hisp. *Cosa que da prosperidad.* Pol. Szczęsliwi. Vng. *Loszerencses bodog io allapatu.* An. *Prosperous, happie, luckie.*] Vnde prosperos deos dicimus, & prospera sidera, quasi felicitatem imperitientia: hominem autẽ ipsum cui omnia ex voto succedunt, fœlicem potiùs, quàm prosperũ dicimus. Contrà, fortunam prosperã rectiùs dixeris, quàm fœlicem: quemadmodum & prosperã valetudinem & prosperos exitus, vel successus. Liv. 1. ab Vrb. Cum bonis potiùs omnibus, votisq; ac precationibus deorum, dearumq;, si (ut Poëtis) nobis quoque mos esset, libentiùs inciperemus, ut orsis tanti operis successus prosperos darent. Cic. ad Attic. lib. 9: Ego enim nõ jam id ago (mihi crede) ut prosperos exitus consequar. Ovid. 3. Trist Eleg. 3: Prospera sic maneat vobis fortuna, nec unquam, &c. Cic. 3. de Nat. deor. Ad prosperam, adversámve fortunam, qualis sis, aut quemadmodum vixeris, nihil interest. Sic prospera valetudo, apud Suetoniũ in Cæsare. ¶ Prospera fama: id est, integra, vel inviolata. Tacit. lib. 17. Histor. Augustæ: Et p.ospera de Pisone fama consilio ejus fidem addiderat. ¶ Et fœlix aliquando ponitur pro prospero. Virgil. 1. Aen. Sis fœlix nostrumq; leves quæcunq; laborem.

Prōspĕr, ris, um, Cic. lib. 6. de Republica: Deinde est hominum genere prosperus & salutaris.

Prŏspĕrē, adverbium, Fœliciter, quasi pro spe, sive ad votum. [εὐτυχῶς. Gall. *Heureusement à souhait.* Ital. *Felicemente.* Ger. Gluckichen Hisp. *Prosperamẽte.* Pol. Szczęsliwie. Vng. *Szeren thesen bodogul.* An. *Happilie, luckelie.*] Cic. 2. de Natur. deor. Magna dii curant, parva negligunt, magnis autem viris prosperè eveniunt semper omnes res. Cujus contrarium est Improsperè. Vide suo loco.

Prospĕrĭtās, atis, f.t. Fœlicitas, & ad votum successus. [אשר *ósher* Σωτηρία, εὐτυχία. Gall. *Prosperité, bon heur.* Ital. *Prosperità.* Ger. Glück vnd wolfahrt. Hisp. *Prosperidad.* Pol. Szczęscie. Vng. Io szerencsęseg bodogsag. Ang. *Prosperitie, good lucke.*] Cic. 3. de Finib. Vt Aristoteles qui virtutis usum cum vitæ perfectæ prosperitate conjũxit. Idem 3. de Nat. deor. Commoditatem, prosperitatemq; vitę à dis habemus: virtutem deo acceptam nemo refert.

Prōspĕro, as, act. p. Secundo, prosperum efficio. [צלח *tsalách* הצליח *hitsliach.* εὐπροσωπῶ, εὐδαίμονα ποιῶ. Gall. *Donner prosperité, faire prosperer.* Ital. *Prosperare, far prosperare.* Ger. Glucken/das ist/Glucklich machen. Hisp. *Dar prosperidad à otro.* Pol. Szczyscie. Vng. *Io szerencsęsse tezõm.* Ang. *To mak thinges to prosper or luck.*] Liv. 6. ab Vrbe: Di manes vos precor, veneror, veniam peto, feroq;, ut pop. Rom. Quiritium vim, victoriamq; prosperetis. Plautus Persa: -nunc & amico meo Prosperabo, & genio meo multa bona faciam. Tacit. lib 3: Sed principio literarum veneratus deos, ut consilia sua Reipub. prosperarent, modica de moribus adolescentis, &c. ¶ Legitur & prosperor apud scriptores ecclesiasticos passivè. Augustinus in Prologo operis de Civitate Dei: Quibus humanas ita prosperari volunt, ut ad hoc multorum deorũ cultum, quos Pagani colere consueverunt, necessarium esse arbitrentur. Idem Psal. 1: Et omnia quæcunq; faciet prosperabuntur.

Prōspergo, is, act. t. Aspergo. [נזה *nazdh.* ῥαντίζω, δίνημι. Gall. *Arrouser, espandre.* Ital. *Aspergere.* Ger. Besprützen. Hisp. *Derramar ò rociar.* Pol. *Pokrapiam* Vng. *Meg himtõm.* An. *To sprinkle vpon.*] Tacitus lib. 15: Vnde hausta aqua, templum & simulacrũ deæ prosperstum est: & lectisternia ac pervigilia celebravêre fœminæ quibus mariti erant.

Prōſpĭcĭo, is, act.t. Video è longinquo, procu- ſitum intueor. [משקף *mischkáph* השגיח *hischghiách*. προορῶ, προσκόλο-μαι. Gall. *Regarder de loin, pourueir.* Ital. *Vedere da lungi, prouedere.* Ger. Von fernus ſehen/weit vor jhm ſehen. Bel. Voorſien. Hiſp. *Prouer, mira de lexos.* Pol. *Zdlieka widzę.* Vn. *Tamul nizŏm.* Ang. *To prouyd for. to ſee a farre of.*] Virg. 3. Aeneid. vaſtosq; ab rupe Cyclopas Proſpicio ¶ Transfertur & ad animū, pro eo quod eſt mente prævideo, præcognoſco. Cicero pro Muræna: Sapiens. ac multum in poſterum proſpiciens vir. Idem Attic. Eaque tempeſtate everſam eſſe Rempub. quam XIIII annis antè proſpexerim. Cum dativo conjūctum ſignificat prouideo, & commodis alicujus conſulo. Terent. in Adelph. Ego jam proſpiciam mihi: id eſt, conſulam, ſive prouidebo. Plin. Nam & rebus illius non minus quàm meis proſpiciebam.

Prōſpectŭs, ūs, m.q. Ipſe proſpiciēdi actus. [ראיה *roí.* προόψις. Gall. *Regard, veuë.* Ital. *Proſpetto, veduta.* Ger. Das außſehen. Hiſ. *El mirar de lexos.* Pol. *Wirzenie.* Vng. *Tamul nizes.* Ang. *Sigh of a thing a farre of.*] Virg. lib. 2. Georg. Non animum modò uti paſcat proſpectus inanem. Docet Paulus Iureconſultus, proſpectū ex inferioribus & ex ſuperioribus locis eſſe, lumē ex inferiore loco non eſſe. Liv. 10. ab Vrbe: Non proſpectu modò extra vallum adempto, ſed propinquo etiā inter ſe congredientium conſpectu. Impedire proſpectum, eſt quod vulgò dicūt *Viſum auferre.* Cæſar 4 belli Gall. Sepibusq; denſiſſimis interjectis proſpectus impediretur. In proſpectum populi producere. Cic. 3. Verr. Quum eum quem virgis iſtē ceciderat in proſpectum populi Romani produxit. Capere proſpectum pro conſiderando proſpicere. Liv. 1. ab Vrbe: Inde ubi proſpectu in urbem agrumq; capto deos precatus, regiones ab Oriente ad Occaſum determinavit. ¶ Quandoque proſpectus pro reſpectu, ac cōſideratione ponitur, ut quum dicimus Proſpectum habere, λόγον ἔχειν. Gell. lib. 5. cap. 11: Cujus rationē proſpectumq; Bias non habuit.

Proſpecto, as, frequentativum. [προσδοκῶ, προσπλημι Gall. *Regarder ſouuent.* Ital. *Guardar ſpeſſo.* Ger. Hinauß ſehen eines ſehens. Hiſp. *Mirar muchas vezes.* Pol. *Wyglądam.* Vng. *Tamul nizelőm, zőmi lőm.* Ang. *To look often a farre of.*] Virg. 7. Aen. Turbatq; miratu matrem & proſpectat euntem. Liv. 7. ab Vrbe: Stare omnem multitudinem ad portas, viam hinc ferentem proſpectantes, certum labe Ideni 4 bell Pun. Pars in ędium veſtibulis ſtat pars ex tectis feneſtriſq; proſpectat.

Prōſpectātŏr, ōris, m.t. [προσκοπός. Vn. *Szŏmlelŏ, niczŏ.*] Apuleius de Deo Socratis: In rebus certis proſpectator, dubiis præmonitor, periculoſis vitator.

Prōſpĭcĭentĭă, f.p. Cura, providentia [ראיה *roí.* πρόνοια, προμήθεια Gall. *Prouoyance.* Ital. *Prouidenza.* Ger. Fürſichtigkeit/furſorg. Hiſp. *Aquella obra de mirar de lexos.* Pol. *Opatrność.* Vng. *Gondviſelés* Ang. *Foreſight*]

Proſpĭcĭentĕr, adverbium, Providè, circunſpectè. [εὖ προνοίας. Gall. *En prouoyant, ſagement, conſidereément* Ital. *Prouidamente, circunſpettamente.* Ger. Fürſichtigklich/wolbedachtlich. Hiſp. *Mirando de lexos, à con mucho miramento.* Pol. *Opatrnie.* Vng. *Előrőſön, zőmőſön, zőmlelue.* Ang. *Warelie, circunſpectlie.*] Gell. lib 2. cap 29: Reſpiciebat, accipiebat, animadverſas, &c.

Prōſpĭcĕ, adverbium, Conſultè, conſideratè, providè [εὖ προνοίας. Gall. *Conſidéréement.* Ital. *Conſideratamente.* Ger. Fürſichtigklich/weißlich/rhatſamlich. Hiſp. *Conſideradamente.* Pol. *Oſtrożnie, rozważnie* Vn. *Zbmőſſön zőmlelue exeſſen.* An. *With aduiſement.*]

Proſpĭcŭŭs, Intentus, ac vigil, inquit Sipontinus ſed nullū proferet teſtimonium. [משקיף *mischkáph* שקד *ſchokédh.* προσκοπός. Gall. *Vigilant, attentif.* Ital. *Intento, vigilante.* Ger. Auffſehend/fleiſſig/wachbar Hiſp. *Velador.* Pol. *Oſtrożni.* Vng. *Vigyazo, zőmős, zőmlelő.* Ang *Attentiue.*]

Proſpiro, as, pen. prod. Spiritum lōgè lateq; diffundo. [נשב *niſchſchéb* πνέω. Gall. *Souffler loin.* Ital. *Soſiare da lungi.* Ger. Herfür athmē oder blaaſen. Hiſp. *Soplar de lexos.* Pol. *Dech rozpuſzczam.* Vng *Kifiuok ideſtoualelŏk* Ang *To breath a farre.*] Cato: Nam venæ eorum ubi ſuffl uæ ſunt ex cibo, non poſſunt proſpirare in toto corpore.

Prōſtăsis, ſive proſtaſia, προστασία, προστασία. Præfectura: vel præſidentia Latinè dicitur. ¶ Gell. item proſtaſin, quum qui pro alterius liti ſe opponit, & ejus defenſionem ſuſcipit, eventumq; præſtat. Budæus in Comment.

Proſterno ris, ſtrāvi, ſtrātum, 3 p. Intercā dejicio, proſtigo, protero. [הטיל *hittil* προσκλίνω, προσκλίνω. Gall. *Renuerſer, mettre par terre, abbatre.* Ital. *Gettare à terra, atterrare* Ger. Niderwerffen/niderſchlagen oder zu boden werffen Bel. Neder ſlaen/neder worpen. Hiſp. *Derribar, echar à tierra.* Pol. *Porzucam, opuſcie rzucam.* Vng *Le vetzem leuetzŏm* Ang. *To caſt to the ground and ouerthrowe.*] Colum. lib. 11 cap 3. Omnem viridem ſuperficiem intorquere. & in terrā proſternere conveniet. Apul. in Aſino: Puellamq; reluctantem tandem proſtravit. Liv. 9. ab Vrbe: Circa viā haud procul Capua omnium egena corpora humi proſtraverunt. Saluſt. Proſtratisq; militibus fugæ ſe dedit. ¶ Abjicere ſe atq; proſternere: id eſt, animum deſpondere. καταβάλλειν. Cic. in Parad. Sīve te abjicies, atq; proſternes, ut nihil inter te, &c. Proſtratæ religiones, à Cic. 2. de Leg. dicuntur dirutæ, & everſæ.

Prōſthĕſis, προσθεσις, Figura cōtraria aphæreſi, quam nos *additionem*, ſive *appoſitionem* vertere poſſumus, qua ſcilicet litera aliqua principio dictionis adjicitur: ut Gnatus, pro natus. A verbo Græco προστίθημι, quod eſt addere ſive apponere.

Prōſtĭtŭo, is, act.t. Pudicitiam vænalem habeo, corpus quæſtui expono. [προΐστημι, προαγαγών. Gall. *Abandonner à paillardér, faire l'office de maquereau ou maquerelle.* Ital. *Mettere femine in guadagno.* Ger. Herfürſetzen zur vnkeuſchheit/zur Hurey gemein vnd feil geben Bel. Voerſetten/gemeyn maken. Hiſp. *Ponel la maca al burdel y puteria.* Pol. *Kurwam fie ſtawam.* Vng *Bordelyba botſatom, teſtőnimel kereskődőm.* Ang. *To ſett open to euery one, to become a common harlot.*] Ovid. 1. Amor. Eleg. 10: Turpe tori reditu cenſus augere paternos, Et faciem lucro proſtituiſſe ſuam. Proſtituere pudicitiā, eſt pudicitiæ ſuæ nullo pacto parcere, nihilq; ſibi turpe putare quod alterius libidini collibuerit. Suetonius de Nerone, cap. 29: Suam pudicitiam uſq; adeò proſtituit, ut contaminatis penè omnibus membris, virorum ac fœminarum inguina invaderet. ¶ Trāsfertur & ad alia: ut, Proſtituere vocem foro: id eſt, ex cauſarum actione lucrum aucupari. Ovid. Eleg. 15: Non me verboſas leges ediſcere: nō me Ingrato voces proſtituiſſe foro.

Proſtĭtūtŭs, a, um, participium. [קדש *kadhéſch* זנה *zonéh.* πεπορνευμένος, πεπορνευκώς.] Plin. lib. 30. cap. 2: Vtinamq; inferos potiùs, & quoſcūque de ſuſpicionibus ſuis deos conſuluiſſet Nero, quam lupanaribus atq; proſtitutis mandaſſet inquiſitiones eas.

Prōſtĭbŭlum, ī, n.ſ. Locus in quo ſcorta proſtituūtur, lupanar, luſtrum [πορνεῖον, ἑταιρεῖον. Gall. *Bourdeau.* Ital. *Luoco meretricio lordido.* Ger Ein offen Hurenhauß. Hiſp. *La puteria ò burdel.* Pol *Zamtuz*, item kowal. Vng *Bordely.* Ang. *A houſe of bauderie or bawdy houſe.*] Aliquando meretricem ſignificat abjectiſſimam & vilissimam [זנה *zenáh* χαμαιτύπη, ἑταίρα. πόρνη, πόρνος. Gall. *Vne putain de bourdeau.* Ital. *Putana, meretrice.* Ger Ein gemeine Mār oder Dirn/ die ſich an offne örter herfür ſetzet. Hiſp. *Puta del burdel.*] Plaut. in Aulul. Bellum & pudicum verò prodibulum populi. ¶ Dicitur & proſtibula, læ, meretrix. Plaut in Perſa: nam hercle ſi abſq; me foret, & meo præſidio hic faceret te proſtibulā propediem. Feſtus: Alicarię meretrices appellabantur in campis ſolitę ante priſtina alicariorum veſtis, quæſtus gratia: ſicut eæ quæ ante ſtabula ſedebāt, proſtibulæ dicebantur.

Proſto, proſtas, proſtĭti, proſtatum, n.p. Pudicitiam vænalem habeo, corpore quæſtū facio. [זנה *zenáh.* πορνεύω. Gall. *S'abandonner.* Ital. *Proſtituta femina a chi viene à lei.* Ger. Zur Hurey offentlich feil ſeyn. Bel Voorſtaen/te koop ſyn. Hiſp. *Eſtar puesta à la puteria.* Pol. *Przedaie ſie do kurestwa.* Vng. *Teſtőmmel kereskődőm, bordélyos kodom* Ang. *To ſtand to be ſold or hyred.*] Plaut. in Cur. Hæ ſaltem in occultis locis proſtant, vos in foro ipſo. Iuven. Sat. 1. Quid referam, quāta ſiccum jecur ardeat ira, Quū populum grege ſuis comitū premit hic ſpoliator Pupilli proſtantis? Idem & de circumjuſtis proſtare puellas. ¶ Item ante ſtatuam Quinti Iubet proſtare gladio cinctum, Anguli proſtātes, hoc eſt promunturia exeunt a Lucri lib 2.

Proſtĭbĭlum, ī, n.ſ. Tabernæ [כרה *charah.* חנות *chanbáh.* καπηλεῖον. Gall. *Cabaret.* Ital. *Taberna.* Ger Außſchanken. Hiſp. *Mucho canar.* Pol. *Szynk piwny.* Vng *Magzom, nyomi.* Ang *To digge deepe*] ut, Proſtibilis ager, ut campus pecuarius. Virg. lib 3. Georg. Et pede prendat ager, tetram, ſitiat arbore cultas.

Proſtum, proſtis, proſtĭi, Quod pro aliquo ſum, utilitati ſum. [הושע *hóſchia.* Gall. *Aider & ſeruir, profiter à autrui* Ital. *Giouare.* Ger. Nutz ſein Bel. Vorderen. Hiſp. *Aprouechar, ayudar* Pol. *Pomagam, pożytek* Vng. *Haznalok* An. *To profit or y man, to do good to*] ferent in Hexyr. Quicquid eſt id quod reliquit, proſtat. Heſt nobis ſtat, ſicut exponit Donatus. Cōſtruitur aliquando cum dativo, cum præpoſitione Ad. Liv. 2. ab Vrbe: Non tantum quantum profuit ad cōcordiam civitatis, &c. ¶ Aliquando cum dativo. Cic. 4. Acad. Sed etiam ut multis proſimus [illegible]

Proſumĭa, æ, f.p. Genus navigii levis ſpeculatorii, quod & geſtoria vocant. πλοιάριον. Plautus: De nocte ad portum profectus ſum proſumia. Cęcilius: Qui pro gubernatore ſe gerens propè vertit proſumiam.

Prŏtăsis, [προτασις. Gall. *Propoſition.* Ital. *Propoſitione.* Ger Ein kurtzer vnd vollkommer ſpruch/ein ſchlußred. Hiſp. *Propoſition.* Pol. *Przełożenie, propoſika.* Vng. *Diſputalaſra ki iratot kerdes.* Ang. *A propoſition.*] A Græcis dicitur quæ à Latinis enuntiatio: à quibuſdam etiam propoſitio, & potiſſimùm ea quæ in diſputationem vocatur. A verbo προτείνω, quod inter cætera ſignificat, diſputandum propono, ſive in dubium revoco. Ariſtot. in Top. Protaſin eſſe ait quæſtionem quæ in unam duntaxat partem efferatur: ut Súntne divitiæ bonæ? quam ſi in utranq; efferas partem, problema fiet: ut Súntne divitiæ bonæ, an non?

¶ In fabulis

¶ In fabulis item protasis dicebatur prima pars dramatis, teste Donato in Prolegomenis in Terentium. Vnde protaticam personam appellabant, quę in initio fabulæ introducta explicandi argumenti causa, in tota deinde fabula nusquam apparebat. Ejusmodi est persona Sosiæ in Andria Terentiana.

Prōtĕgo, is, pen. cor. protexi, protectum, act. t. Tego, defendo. [סָכַךְ *sachách* בָּנָה *ghanán*. σκεπάζομαι, σκεπαστής. Gal. *Garder, defendre, couurir.* Ital. *Coprire & diffendere.* Ger. Bedecken vnd beschirmē. Hisp. *Cubrir estendiendo, defender.* Pol. *Nakriwam, bronie.* Vng. *Befödözöm, otalmazom.* Ang. *To couer, to defend.*] Plin. lib. 12. cap. 1: Arbor se vastis protegens ramis. Idem lib. 19. cap. 8: Primo anno stramento ab hyeme protegi. Cicero pro Sylla: Ego jacentem & spoliatum defendo & protego. Ovid. 8. Metamor. -suis licet hunc Latonia protegat armis: Invita tamen hunc perimet mea dextra Diana.

Prōtĕctŏr, ris, m. t. ὑπερασπιστής. propugnator. [Vn. *Otalmazo, födözgetö.*] Iulius Firmicus Mathes. lib. 3: Scutarii protectores Imperatorum.

Prōtĕctŭs, à, um, partic. Tectus, sive latè tectus. [סָכוּךְ *sachúch* בָּנוּי *ghanún*. σκεπαστὸς, κεκαλυμμένος. Gall. *Couuert.* Ital. *Coperto.* Ger. Bedeckt. Hisp. *Cubierto.* Pol. *Nakryty, obronioni.* Vng. *Befödöztetöt, otalmaztatot.* Ang. *Couered, defended.*] Ovid. 2. Met. Ecce venit rutilis humeros protecta capillis Filia Centauri. Hoc est, humeros habens tectos capillis. ¶ Aliquando nomĕ est, & ponitur pro cautus. Cicer. 5. Philip. Quid sapientia? cautioribus utitur consiliis, in posterum providet, est omni ratione prōtectior.

Prōtĕctŭs, us, ui, m. q. σκέπασμα, tegmen, tegumentum, tutela. [Vn. *Födel, födözes otalmazas.*] Scęvola D. lib. 8. tit. 2. l. 4: Lucius Titius aperto pariete domus suæ, quatenus stillicidii rigor & tignorum protectus competebat, januam in publico aperuit.

Protĕctum, cti, n. s. quod & projectum dicitur, Pars est domus prominens, qualia sunt meniana, & podia pensilia, unde prospectus est nobis in vicos. [γᾶσον. Gal. *Soußpenduë, soußpente, saillie.* Ital. *Poggiolo, poggio.* Ger. Erckel oder andere dergleichen fürauß gehende gebeuw. Hisp. *El ala del dejado que buela.* Pol. Al'kierę, *falka.* Vng. *Folioso, tornacz.* Ang. *A place of a house standing further out then the rest to look out at.*] Dicitur autem protectum à protegendo, sicut à projiciendo, projectum. Nam quod alii protegere dicunt, Cicero in Topicis, vocat tectum projicere. προστεγεῖν. Quoniam (*inquit*) Pontifex Scævola id solùm ambitus ædium esse dixit, quantum parietis communis causa tectū projiceretur, &c.

Prōtĕlŏ, as, pen. prod. act. p. Longè arceo, abigo, propello: [דָּחַף *dacháph* דָּחָה *dáchah*. ἀπέρχω. Gall. *Chasser loin, reietter loin.* Ital. *Scacciare lontano.* Ger. Abtreyben oder hinweg treybē. Bel. Wtsluyten/verdryuē. Hisp. *Empuxar à lexos.* Pol. *Odpedzaw.* Vn. *Tauul wzöm.* Ang. *To driue or chase away.*] à Græco adverbio πρόσω, teste Festo, quod significat procul. Sisenna li. 4. Hist. ut citat Nonius: Duæ cohortes de subsidio procedunt, atq; equites protelant. Turpilius Lemniis, apud eundem: Propter peccatum pusillum indignissimè patria protelatū esse sævitia patris. Protelare dictis, idem est quod perturbare. Terent. in Phorm. Neu te iratus suis sævis dictis protelet. ¶ Protelare pro protrahere, D. lib. 3. t. 1. l. 2: In omnibus autē causis in quibus protelatur admonitio, hoc procedere sinè tēporali damno creditorum oportet.

Prōtēlum, li, [Ger. Das hefftig nachtringen vnd beharren in einem Streit.] antiqui dixerūt pro jugi quippiā agendi tenore. Lucil. Satyr. lib. 6. ut citat Nonius: Quem neq; Lucanis oriundi montibus tauri Ducere protelo validis cervicibus possent. Idem lib. 12: Hunc juga prótelo malotum ducere centum nō possunt. Lucret. Vndiq; protelo plagarum continuato: id est, tenore, inquit Donatus.

Prōtēmpŏrĕ, adverbialiter, Pro ratione temporis, ut tempus monet. [κατὰ καιρόν. Gall. *Selon le temps.* Ital. *Secundo il tempo, per necessità.* Ger. Der zeit nach / nach gelegenheit der zeit. Hisp. *Segun tiempo, per necessidad.* Pol. *Wedlie czasu.* Vng. Az Időhöz képest. Ang. *According, to the tyme, as the tyme requireth.*]

Protēndo, is, act. t. Vltrà tendo. [דָּרַךְ בכח *beerich* נָטָה *natáh*. ἐκτείνω, ἐκτανύω. Gall. *Estendre & alonger, auancer.* Ital. *Porgere inanzi.* Ger. Fürauß strecken. Bel. Voorstrecken. Hisp. *Estender antes.* Pol. *Wyczągam.* Vng. *Ki nyuytom, elö nyuytom.* Ang. *To deferre or prolonge, to stretch forth.*] Ovidius ad Pisonem: Tu nanti protende manum, tu Piso latentem Exere. Plin. lib. 11. cap. 43: Inter digitos medius longissimè protenditur. Virg. 2. Aeneid. Ille humili, supplexq; oculos, dextramq; precantem Protendens: Equidem merui, nec deprecor, inquit. ¶ Item ponitur pro profero, differo, ἀναβάλλω. Cic. ad Fam. lib. 10: Comitia tamen in Ianuarium mensem protendimus.

Prōtēntŭs, a, um, participium. [נָטוּי *natúi*. ἐκτεταμένος. Gall. *Estendu, prolongé.* Ital. *Steso, prolongato.* Ger. Außgestrecht. Hisp. *Estendido, prolongádo.* Pol. Wyczągnioni. Vng. *Ki nyuytatot.* An. *Stetched forth, prolonged.*] Virg. 1. Georg. Hinc à sturpe pedes temo protentus in octo. Tacit. lib. 14: Et eques protentis hastis perfringit quod obvium & validum erat.

Prōtĕnŭs, adverbium, Quasi porro tenus, & longè à finibus, interprete Servio. [πηλοῦ. Gall. *Loin.* Ital. *Lontano.* Ger. Wett von dannen. Hisp. *Lexos.* Pol. *Dalieko stad.* Vn. *Tauul, hatartul mezze.* Ang. *A far of.*] Virg. Aeglog. 1: -en ipse capellas Protenus ægerago. Sic enim legit Caper, quanvis in vulgatis quibusdā codicibus Protinus, per i, legatur.

Prōtĕrmĭno, as, Propago, fines promoveo, à termino promovendo ductum verbum. [τὰς ὅρους παρεκτείνω. Gall. *Prolonger le temps, prolonger le terme.* Ital. *Prolongare il tempo, prolongare il termino.* Ger. Die Marcken erweiterē oder weiter hinauß rucken. Hisp. *Dilatar en luengo tiempo, poner terminos à lexos.* Pol. *Granicze rozszerzam.* Vng. *Határt kiliyeb vetök, halogatok.* Ang. *To delay.*] Apul. lib. 9: Fines usq; & usq; proterminaveris.

Prōtĕro, ris, pen. corr. protrivi, protritum, n. f. Pedibus conculco. [דָּרַס *ramás*. καταπατέω. Gall. *Fouler aux pieds, escacher.* Ital. *Calcare con piedi.* Ger. Zertretten mit füssen. Bel. Vertreden. Hisp. *Hollar con los pies.* Pol. *Nogami szperam.* Vng. *Meg tapodom.* An. *To treade with the feete.*] Plaut. Ego hic te mulier, quasi sus catulos pedibus proteram. Et in Amph. Fœdant & proterunt hostium copias jure injustas. Cæs. 2. bell. Civil. Equitatus hostiū ab utroq; cornu circuire aciem nostram, & aversos proterere incipit.

Prōtrītŭs, a, um, participium. Cōculcatus. [דָּרוֹס *nirmás*. καταπεπατημένος. Gall. *Foulé aux pieds.* Ital. *Calcato con piedi.* Ger. Zertretten mit füssen getretten. Hisp. *Hollado con los pies.* Pol. *Nogami starty.* Vng. *Meg tapottatot.* Ang. *Treaden with the feete.*] Liv. 4. belli Macedonici: Quod maturuerat circa demessum, & convectū est viride: ne hostes mox haberent protritum & corruptum.

Prōtĕrrĕo, res, act. s. A'lōgè terreo, vel terrore incusso abigo. [הֶחֱרִיד *hecherídh*. ἐκφοβέω. Gall. *Espouuenter.* Ital. *Spauentare.* Ger. Abschrecken. Hisp. *Espantar.* Pol. *Odstraszam.* Vn. *El ezötöm.* Ang. *To feare away.*] Strab. lib. 2. Theb. Protinus idem ultro jaculo parmaq; Menœten Proterrebat agēs. Virg. 12. Aeneid. Adverso proterret equo: ruit ille recedens.

Prŏtĕrvĭă, æ, f. p. Petulantia, lascivia. [זָדוֹן *zadhón* סָרָה *saráh*. ἀσελγεία, ἀπαιδευσία. Gall. *Fierté & arrogance.* Ital. *Soperbia, sfacciataggine, ribalderia, lasciuia, ostinatione, arrogantia.* Ger. Mutwilligkeit/frechheit/gottlose. Bel. Oertelheyt/brootdronckenheyt. Hisp. *Desuerguenca, soberuia.* Pol. *Zuchwalstwo.* Vng. *Zilayság, faytalanság.* Ang. *Malapertnesse, saucinesse, waywardnes, pride.*] Lucretius: Capripēdes agitat cūm læta protervia Panas. Quo etiam nomine significatur sacrificiū quoddam (ut testatur Macrobius) in quo mos fuit, ut siquid ex epulis superfuisset, igne consumeretur: quemadmodum Moses de agno Paschali præcepit. Hinc est jocus ille Catonis in Albidium quendam, qui quum bona sua comedisset, & novissimè domū quæ ei reliqua erat, incendio perdidisset, proterviam eum feciſſe dicebat. Quod enim comesse non potuerat, id combussisse.

Prŏtĕrvĭtās, tatis, f. t. Protervia. [זָדוֹן *zadhón* סָרָה *saráh*. ἀσελγεία.] Terent. in Heavt. Quām penè tua me perdidit protervitas. Cic. pro Cælio: De corruptelis, de adulteriis, de protervitate, de sumptibus immēsa oratio est. Horat. 1. Carm. Ode 19: Vrit grata protervitas, Et vultus nimium lubricus aspici.

Prŏtĕrvŭs, a, um, Petulans, procax, improbus. [זָדוֹן *zedh* סוֹרֵר *sorér*. ἀσελγὴς, ἀκόλαστος. Gall. *Fier & arrogant.* Ital. *Proteruo, tristo.* Ger. Mutwillig/frāch vnd stoltz/ meisterhafft. Bel. Oertel/hoomoedich. Hisp. *Desuergon cado.* Pol. *Zuchwały.* Vng. *Faytalan.* Ang. *Malapert, proude, saucie.*] Includit enim hoc nomē lasciviā quandam & libidinem cum superbia conjunctā, animiq; incontinentiam pronam ad quemvis lacessendum. Cic. pro Cælio: Si vidua liberè, proterva petulanter, dives effusè, libidinosa meretricio morè viveret: adulterū ego putarem si quis hanc paulò liberiùs salutasset. Terentius Heavt. Ne ineptus, ne protervus videar. Cic. 5. de Fin. Et flexi, fractiq; metus, quales protervorum hominum aut mollium esse solent, contra naturā sunt. Ovid. Epist. 6: Damnaret nati facta proterva pater. Iuvenes protervi, Horat. 1. Carm. Ode 25. Lingua proterva, Ovid. in Ibin. Oculi protervi, Ovid. Epist. 16. Manus proterve, Ovid. 12. Metam. Venti protervi, Horat. 1. Carm. Ode 6

Prŏtĕrvē, adverbium, Petulāter, procaciter, immoderatè, & superbè. [ἀσελγῶς, ὑβριστικῶς, ἀκολάστως, ὑπερηφάνως. Gall. *Fierement, & arrogamment.* Ital. *Fierramente, arrogantemente.* Ger. Frāchlich/mutwilligklich/vbermütigklich/trotzlich. Hisp. *Desuergon cadamente.* Pol. *Zuchwalie.* Vn. *Faytalanul.* Ang. *Malapertlie, proudlie.*] Plaut. in Rud. Quis est qui tam protervè foribus facit injuriam? Ovid. 1. Amor. Eleg. 4: Multa miser timeo, quia feci multa protervè. Terent. Hecyr. Ecce autem tu quoque protervè iracundus es. Ovid. 1. de Arte: Et quicquid dices, facésve protervius æquo, Credatur nimium causa fuisse merum.

Prŏtĕrvĭtĕr, in eadem significatione. Ennius Pancratiaste, ut citat Nonius: Quis est qui nostris foribus tam proterviter insultat?

Prŏtĕrvĭo, is, Lascivio, protervè & petulanter ago, ἀπλογαίνω, ἀκολαστέω.

Prŏtĕstŏr, protestaris, d.p. [העיד *hehídh.* διαμαρτύρομαι. Gal. *Protester.* Ital. *Protestare.* Ger. Offentlich bezeugen. Hisp. *Protestar.* Pol. *Oświadczam sie.* Vng. *Protestálok, tudomanteszök.* Ang. *To protest.*] Iurisconsultorum verbum est, quo illi utuntur pro eo quod est cavenda, & quę fieri nō debent, manifestè denuntio.

Prŏtĕstātĭo, verbale, f.t. Hoc est animi nostri declaratio, juris acquirendi, vel conservādi, vel damni depellendi causa facta.

Prŏthĕsĭs, πρόθεσις, Pars orationis apud Græcos, quam Latini præpositionem appellant. ¶ Est & figura contraria aphæresi, qua litera vel syllaba principio dictionis adjicitur: ut Gnatus, pro natus: tetulit pro tulit. Hanc tamen figuram alii prosthesin malunt appellare.

Prŏthўmă, prothymatis, [πρόθυμος. Pol. *Kurzawa.*] Dicitur vaporatio turis, siliginis, hordei, aliarúmve primitiarū, quæ ante sacrificium fieri solebat.

Prŏthўmĭă, æ, f.p. [προθυμία. Gal. *Promptitude, diligence, allegreté de courage.* Ital. *Prontezza, diligenza, animozita, accortezze.* Germ. Frutsamkeit/leichtsinnigkeit/ gutwilligkeit. Hisp. *Ligereza, prestezza.* Pol. *Dobrotliwość.* Vng. *Kezjeg, haylandosag.* Ang. *Readinesse and good will with courage.*] Latinè prōptitudo, alacritas, animi propensio. Plaut. in Stich. Vides benignitates hominum perire, & prothymias. Sic etiā πρόθυμον dicunt Græci pro prompto, alacri, & propenso. A` nomine θυμὸς oxytono, quod animum, sive animositatem significat: nam θῡμὸν paroxytonon, herbæ nomen est.

Prŏthyrĭs, pen. prod. hujus prothyridis, pen. corr. f.t. Vitruvius. [Ger. Vberthür.]

Prŏthўrŏn, pen. corr. [אולם *vlám.* πρόθυρον. Ger. Ein vorhof oder vorschopff / dardurch man ab der gassen in das Hauß geht. Pol. *Przedsionek.*] Vestibulum in privatis ædibus, teste Vitruvio: nā urbium, templorum, regiarumq; vestibula, propylæa potiùs dicuntur.

Prŏtĭnŭs, pen. corr. Statim, sine mora. [מהרה *meheráh.* αὐτίκα. Gall. *Soudainement, subit, incontinent, tout de suite.* Ital. *Di subito, senza di mora.* Germ. Eins wägs/von stundan/ohn verzug. Bel. Werde terston Hisp. *Luego.* Pol. *Hned, natichmiast.* Vng. *Ningyarust.* Ang. *Furthwith, by and by.*] Virgil. 4. Aeneid. Protinus ad Regem cursum detorquet Iarbam. ¶ Quandoque accipitur pro deinceps, deinde ἐφεξῆς, ἑνὰδὲν. Virg. lib. 3. Georg. Protinus aërii mellis cœlestia dona Exequar. ¶ Quandoq; pro jugiter, cōtinuó. Virg. trajecto missa lacerto Protinus hasta fugit, servatq; cruenta tenorem. Plinius lib. 5. cap. 9: Originem habet in monte inferioris Mauritaniæ, non procul Oceano, lacu protinus stagnante, quem vocant Nilidem. ¶ Quandoque pro omnino, ὅλωσιν. Virgil. - quum protinus utraq; tellus Vna foret: id est, omninò una, uel ut Servius exponit, continua. ¶ Ponitur aliquando pro simul, sive etiam. Virg. 6. Aeneid. - quin protinus omnem Perlegerēt oculis. Etenim quod statim fit, quasi simul fit, ait Valla. ¶ Aliquando pro eo quod vulgò dicitur *Directè, & immediatè*, autore Budæo. Vlpianus: Etenim parvi refert protinus patrono libertus cogatur dare, an per interpositam fidejussoris, vel rei personam. ¶ Aliquando pro primùm, sive à principio. Celsus: Aliquæ febres protinus à calore incipiunt. ¶ Aliquando pro uno, eodemq; tempore. Virgil. 8. Aeneid. Nam memini Hesiones visentem regna sororis Laomedontiadem Priamum Salamina petentem, Protinus Arcadiæ gelidos invisere fines. Servius. ¶ Quū autem additur negatio, significat non ideo: sicut fit in continuò, & statim. Quintilianus: Non autem ut quicquid præcipuum necessariò est, sic ad efficiendum oratorē maximi protinus erit momenti. ¶ Protinam veteres dicebant in eadem significatione: quod & Festus annotavit. Terent. in Phorm. Atque hinc me conjicerem protinus in pedes. Vbi Donatus: Protinam fuit, & sic Nigidius legit. ¶ Protenus verò per secundam vocalem in penultima, ex porro & tenus compositum. idem valet quod procul, sive usq; in locum longè dissitum. Virgil. 1. Aeglog. - en ipse capellas Protinus æger ago. Sic enim legit Caper: quanvis in vulgatis quibusdam exemplaribus protinus per tertiam vocalem legatur.

Protion. Veratrum nigrum, Dioscor. lib. 4. cap. 152.

Prŏtŏcōlum, unico l. pen. prod. [πρωτόκολλον. Gall. *Protocole.* Ital. *Protocolle.* Ger. Ein Protocoll/ das ist/ ein kurtze verzeichnuß eines gantzen handels / welchen man hernach weitleuffiger beschreyben kan. Hisp. *El protocolo del notario.* Pol. *Protocul, krotkie naznaczenie rzeczy dostatecznego napisiu.* Vng. *Ki notalas rövidelen valo kis iegyzes.* Ang. *That which is shortlie noted and observed.*] Propriè dicitur illud quod breviter & succinctè à tabellione notatur, ut postea per otium quoties opus sit, latiùs possit extendi. Dictum protocolum, quasi primum membrum, vel potiùs prima membrana. Sunt qui gemino l scribendum velint, putentq; deduci à Græco nomine κόλλα, quod nobis *gluten* significat: sive quòd glutine chartæ soleant conglutinari: sive quòd in glutine seu cera per tabulas extensa olim scriberetur. Vide ea quæ suprà annotavimus in dictione MACROCOLON.

Prōtŏgŏnŏs, Latinè Primogenitus. [πρωτόγονος. Gall. *Premier né, premier engendré.* Ital. *Primogenito.* Ger. Ein erstgeborner. Hisp. *Primero engendrado.* Pol. *Pierworodni.* Vng. *Elsö szülött.* Ang. *First begotten.*] Quo nomine ab Orpheo dictus est Deus, qui ante ipsum nihil sit genitum, sed ab ipso sint cuncta creata.

Protogonon, Sempervivum apud Dioscoridem libro 4. capite 91.

Prōtŏllo, is, Differo, prolongo. [האריך *heerich* משך *mischthéch.* μακρύνω. Gall. *Differer, prolonger.* Ital. *Differre, prolongare.* Germ. Verziehen/verlengeren. Bel. Vertrecken. Hisp. *Estender, luengo, differir.* Pol. *Przedłużam.* Vng. *El halaztom.* Ang. *To delay or prolonge.*] Gell. libro 3. capite 16: Neq; ultra decimum mensem fœtura mulierum protolli potest. Plaut. in Cas. Protollo mortem mihi. ¶ Ponitur & pro profero sive extendo παρατείνω. Plautus in Pseud. Manum protolle, & pariter profecto manum.

Prōtŏno, as, are, pen. cor. n.p. [קרא *kará.* προβοητία, πρὸ βοῆς. Gall. *Tonner avant, crier à haute voix le premier.* Ital. *Gridare avanti la voce.* Ger. Herfür thönen/ votan schreyen. Hisp. *Tronar ántes, gritar el primero.* Pol. Wprzod spiewam. Vng. Dörgök, *fel zavat kolok.* Ang. *To thunder.*] Val. 4. Argon. Devolat inde furens, nec quâ via, cúrve profecti, Nec genus antè rogat, sed tali protonat ira, Incipite, ó juvenes, &c.

Prōtŏmārtyr, com. t. πρωτομάρτυς, primus testis.

Prōtŏnŏtārĭŭs, πρωτονοταρίος, Primus notarius. Notarius verò à nota deducitur, sed primùm notarii barbarè dicuntur.

Prōtŏmўstă, [ראש הכהנים *rosch hachchohanim.* πρωτομύστης.] Mystarum princeps. Mystæ autem sacerdotes appellantur, qui mysteria, & Ecclesiæ secreta regunt & administrant.

Prōtŏplastŭs, πρωτόπλαστος, Epitheton Adāmi, cōmunis humani generis parentis: quem hominum primum Deus creavit, & ex luto finxit.

Prōtŏtŏcŏs, pen. acuta, πρωτότοκος, Quæ semel tantùm peperit, quam & Latini primiparā dicunt. Prototocos autem cum accentu in antepenultima, πρωτότοκος, primogenitum significat. Sed hæc, quoniam ad institutum nostrum nihil pertinent, satiùs fuerit petere ex Græco Lexico.

Prōtŏtŏmŭs, pen. corr. m.s. [πρωτότομος. Ger. Zum ersten abgehauwen oder abgeschnitten/ vom ersten schnitt.] adjectivum est, id significans quod primùm & ante omnia secatur: unde accipitur pro cymis tenerioribusq; caulibus qui verno tempore ex brassicis, aliísve herbis solent succidi. Colum. lib. 10: Sed jam prototomos tempus decidere caules. Martial. lib. 10: Et faba fabrorum, prototomiq; rudes.

Prōtŏtўpŏn, pen. corr. πρωτότυπον, Exemplar primitivū quod ad alterius similitudinem effectum non est: quod & archetypon dicitur. ¶ Est & prototypus adjectivum, πρωτότυπος, idē significans quod primitivus.

Prōtrăho, is, a ct. t. In lucem, seu in conspectum traho. [משך *maschách.* προσύρω. Gall. *Mettre & tirer en avant par force.* Ital. *Tirar fuora.* Ger. Herfür ziehen. Hisp. *Retraher, traher à fuera.* Pol. *Przeciągam.* Vng. *Elö vonzom.* Ang. *To drawe to light or before in presence.*] Liv. 8. bell. Pun. Nudi in medium protrahebantur, & simul omnis apparatus supplicii expromebatur. Cic. 6. Verr. Hinc in convivium Sext. Cominium protrahi jussit. Protrahere ad judicium, Liv. 3. bell. Maced. Verum protrahere alicunde: hoc est, elicere, Lucr. lib. 1. ¶ Protrahere, augere. Valer. li. 1. cap. 3. de C. Cassio: Vt rapacissimi victoris insolentiam dicti tumore protraheret. ¶ Protrahere, differre, prolōgare. [משך *mischschéch.* ἀναβάλλειν.] Sueton in Neron. cap 32: Vt stipendia quoq; militum, & commoda veteranorum protrahi ac differri necesse esset. Seneca in Herc. fur. - & longa fame Mors protrahatur lenta.

Prōtrĕptĭcŭs, προτρεπτικός, Instructivus, & exhortativus. Symmachus in Epist. Indulge stylo, aliquidve didascalicū, seu protrepticum scribe. Ausonius: Libellum (*inquit*) instar protreptici luseram Capitolinus ait librum cui titulus Hortensius, scriptum esse à Cicerone ad exemplar protreptici.

Prōtrĭmĕntă, protrimentorum, n.s. Dicūtur edulia minutim trita, concisa qualia hodieq; in pulmentariis plurima concinnant ex carnibus frustillatim concisis. A` tritura dicta quasi à proterendo.

Protrŏpon, pi, pen. corr. n.s. [תירוש *tiróschh.* πρότροπον, οἶνος. Gall. *Mere goutte, le vin ou mouſt qui coule avant que les raisins soyent foulez ou pressez.* Ital. *Vino che colla delle vue prima che siano fatte.* Ger. Der vorschutz des Mosts so man auff die trotten schuttet/ eh man anfahet trenen. Hisp. *Vino de vua no pisada.* Pol. *Musst sam przez sie zaczączy sie, niż grona prassuia.* Vng. *Az nyomatlan bor kis szörkedo must.* Ang. *Sweet wine, that floweth or runneth before the berries be pressed.*] Mustum quod sponte profluit antequam uvæ calcentur. Plin. lib. 14. cap. 9: Sed inter genera potuum ponere debeo

& protropum.

& protropũ. Ita appellatur à quibusdam mustum sponte defluens antequam calcentur uvæ. Colum. libro 12. cap. 27, lixivium mustum appellat, quod in lacũ musti profluit antequã uvæ calcẽtur: similitudine nimirum ducta à nostra lixivia quæ per colum madente cinere paulatim distillat. Athenæus prodromum, & protropon appellatũ scribit à Mitylenæis, quod apud eos dulce nascebatur. Quin & Plinius protropon Gaidium inter transmarina vina agnoscit.

Prótrudo, is, Impello, provolvo, quasi porrò trudo. [προωθῶ. Gall. *Pousser en auant.* Ital. *Spingere, riuolgere.* Ger. Furstossen/fuwschatten. Hisp. *Empuxar, rebolver.* Pol. Wypicham. Vng. *Elő tolyom.* Ang. *To thrust forward.*] Cicer. de Fato: Vt igitur qui protrusit cylindrum, dedit ei principium motionis, volubilitatem non dedit, sic, &c. Lucret. lib. 4: Paulatim moles protruditur atq; movetur.

Prótūtēlă, æ, Tutela. [Vn. *Vice gonduiseles, tutorsag.*] Vlpianus Dig. 27. tit. 5. l. 1: Protutelæ actionem necessariò prætor proposuit. Nam quia plerunq; incertum est utrum quis tutor, an verò quasi tutor pro tutore administraverit tutelam, idcirco in utrumq; casum actionem scripsit.

Protūrbo, as, Propello, abigo, arceo. [רשׁ gharásch הדיח *hiddidh.* ἀπάεχω. Gall. *Chasser, ietter hors par force, repousser.* Ital. *Scacciare.* Ger. Hinweg treyben/hinauß stossen/dañen stürmen Hisp. *Empuxar.* Pol. Wyganiam, wypicham. Vng. *El haygalom, el* wżőm, *el taxigalom.* Ang. *To thrust out or frome by force.*] Plin. lib. 11. cap. 19: Apes pigras & ignavas proturbant. Colum. lib. 8. cap. 37: Nisi ea prius muarem cognovit, assilientem admissarium calcibus proturbat. Virgil. 10. Aeneid. Telaq; conjiciunt, proturbantq; eminus hostem. Liv. 5. ab Vrbe: Iamq; & alii congregati, telis missilibusq; saxis proturbare hostes, ruinaq; tota prolapsa acies in præceps deferri.

Prōtўpum, protypi, pen. corr. πρότυπον, Quod in typi vicem formatum est. Plin. lib. 35. cap. 12: Primusq; personas regularum extremis imbricibus imposuit, quæ inter initia Protypa vocavit. Postea idem ectypa fecit.

Prōvĕho, is, actꝝ. Vlterius veho, à loco suo aliquantulũ promoveo. [προάγω. Gal. *Porter auant, pousser en auant, auancer.* Ital. *Menar lungi, menar oltra.* Ger. Furführen/weiter führen. Bel. Wort vueren Hisp. *Llenar à lexos.* Pol. *Dales wioze.* Vng. *Eleb vonżom,* vízőm *ki* możditom. Ang. *To promote, to aduance.*] Plaut. in Rud. Quid ego deliqui? TRA. Rogas? Qui arrhabonem à me accepisti ob mulierem & eam hinc abduxisti. LAB. Non avexi. TRA. Cur negas? LAB. Quia pol provexi: avehere non quivi miser. Liv. 10. belli Pun. Naves provectas in altum incendi jussit. Cicer. 8. Phil. Atq; etiam homines agrestes inani spe aquas usq; Puteolanas provehuntur. Virg. 7. Aeneid. Quum provectus equo, &c. Ratem provehere per freta, Valer. 4. Arg. & Virgil. 3. Aeneid. Provehimur Pelago vicina Ceraunia juxta. ¶ Provehi longiùs in scribendò vel orando: id est, progredi, vel procedere. Cic. 3. de Finib. Sed jam sentio me esse longiùs provectum, quàm proposita ratio postularet: verùm admirabilis compositio disciplinæ, incredibilis q; rerum traxit ordo. Paulò lõgius oratio mea provecta est. Cic. pro Roscio Com. Virg. 3. Aeneid. quid ultra Provehor, & fando surgentes demoror Austros? ¶ Provectus ætate id est, vergens ad senium. προβεβηκὼς τῇ ἡλικίᾳ. Cic. in Catone Majore: Quanquam eum colere cœpi non admodum grandem natu, sed tamen ætate provectum. Prudentia provectá ad extremum spiritum: id est, usq; ad vitæ finem perducta.

Prōvĕnĭo, n. q. Prodeo. [בּוֹא *jatsá* בא *ba.* προέρχομαι. Gall. *Venir en auant, apparoistre.* Ital. *Comparire, vscir fuore.* Ger. Herfur kommen. Bel. Voort komen. Hisp. *Acceder. salir à fuera, comparecer.* Pol. Wychodzę. Vng. *Ki megyők* żőm *elebben megyők.* Ang. *To come out and appeare.*] Plaut. in Pseud. Nam qui in scenam provenit novo modo, aliquod novum inventum afferre addecet. ¶ Interdum ponitur pro gigni, sive nasci. [φύεσθ. Gall. *Croistre.* Ital. *Nascere, crescere.* Ger. Wachsen/herfür kommen. Bel. Wassen. Hisp. *Reutar la heredad.* Pol. Wyrastam. Vng. *Ter mők,* leżők, żwlettőm.] Plin. lib. 9. cap. 10: Neq; ibi aliud animal provenit. ¶ Aliquando idem quod crescere, & felicitate cumulari. Plaut. in Trucul. Quum tu rectè provenisti, quumq; aucta liberis gratulor.

Prōvĕntŭs, m. q. Dicuntur reditus, & non tantùm bonarum rerum, sed etiam malarum [בִּיאָה *biáh* תְּבוּאָה *tebuáh.* πρόσοδος. Gall. *Reuenu, accroissement, abondance.* Ital. *L'vtile che ne viene.* Ger. Das eyntommen es sey guter oder bõser dingen. Hisp. *Renta que viene.* Pol. Dochodi. Vn. *Iduedelőm, io es gonoxnak reank itwuesse.* Ang. *Reuenewes yearlie profites.*] Plautus: Calamitatum & miseriarum tot proventus. ¶ Proventus pro successu. Cæsar libro 2. bell. Civil. Multum ad hanc rem adjuvat adolescentia, magnitudo animi, superioris temporis proventus, fiducia rei bene gerendæ.

Prōvĕrbĭum, bii, n. s. Accommodatum rebus, temporibusq; ädagium, omnium in ore versans. [משׁל *maschál.* παροιμία. Gall. *Prouerbe, vn dict commun.* Ital. *Prouerbio.* Ger. Ein Sprichwort. Bel. Een Spreckwordt. Hisp. *El refran.* Pol. *Przysłowie.* Vng. *Beldazezed.* Ang. *A prouerbe or commone saying.*] Et modò est simplex: ut, Obsequium amicos, veritas odium parit. Modò obtecta, & aliud significans quàm verba exprimere videantur: ut Equus Sejanus. Cic. 4. Acad. Vidésne ut in proverbio sit, Ovorum inter se similitudo. Idem de Senect. Pares enim cum paribus, veteri proverbio, facillimè congregantur. ¶ Inde Proverbialis, & hoc proverbiale, παροιμιώδης. ¶ Proverbium etiam ponitur pro propositione, ἀξίωσις. Gell. libro 7. capite 7: Addebat etiam quod ad proverbium tuum fermè accederetur.

Prōvĭdĕo, des, secunda syllaba correpta, n. s. Antè, vel à longè, & futurum aliquid video, antequam sit factum. [רשׁע hischghiách προοράομαι, προνοέω. Gall. *Prouoir de loin quelque chose à venir.* Ital. *Prouedere, antiuedere, pronedere.* Ger Fursehen/zuvor sehen |Bel. Voersien. Hisp. *Mirar de lexos, proueer.* Pol. *Przeglądam, przepatrzę.* Vng. *Elől meg latom meg gondolom, hożza latok.* Ang. *To prouide, to foresee.*] Plinius: Hoc enim sapientis est, omnia quæ ventura sunt providere. Cic. 2. de Divin. Medicus morbum ingravescentem ratione prævidet, insidias Imperator, tempestates gubernator: & tamen ipsi sæpè falluntur, qui nihil sine certa ratione opinantur. ¶ Quoniam verò ea quæ providemus, si mala sunt, aut vitamus, aut emendamus, factum est, ut providere ponatur pro vitare, sive cavere, ut apud Terentium in Andr. Quæ si non astu providentur: me, aut herum pessundabunt. ¶ Aliquãdo etiam pro consulere & prospicere. Cicero: Satis jam omnibus quæ necessaria erant, provisum putabant. Providere rebus necessariis, est res necessarias comparare. Cicero: Providere rei frumentariæ, Cæsar 5. bell. Gal. Providere rem frumentariam. Idem 6. belli Gall. Providere in hyemes pabulum. Plin. lib. 8. cap. 38: Provisum hoc legibus: hoc est, cautum. Provisum à diis immortalibus, Cic. 2. de Nat. deor.

Prōvīsŭs, a, um, participium. [προορατός. Gall. *Preueu.* Ital. *Preueduto.* Ger. Fürsehen/dem man fürsehung gethan hat. Hisp. *Proueido.* Pol. *Przejrzany.* Vng. *Elővue meg lattatot gondoltatot rendoltetőt.* Ang *Prouided for.*] Colum. lib. 9. cap. 8: Hæc de pabulationibus, domiciliis, & sedibus eligendis abundè diximus: quibus provisis, sequitur ut examina desideremus.

Prōvīsŭs, us, pen. prod. verbale, m. q. [πρόνοια, πρόοψις. Gall. *Prouoyance.* Ital. *Prouisione.* Ger. Ein fürsehung. Hisp. *Preueimiento.* Pol. *Przejrzenie.* Vng. *Hożza latas.* Ang. *Prouiding.*] Tacit. lib. 18. Dispositu, provisuq; civilium rerum peritus.

Prōvīsĭo, onis, f. t. Actus ipse providendi. [ἡ πρόοψις, πρόγνωσις. Gall *Prouoyance.* Ital. *Prouisione ò consideratione.* Ger. Das fürsehen/ fürsehung. Hisp. *Proueimiento.* Pol. *Przejrzenie, opatrzenie.* Vng. *Hożza latas.* Ang. *Forecasting.*] Cicero tertio Tuscul. Tamen quoniam multum potest provisio animi, & præparatio ad minuendum dolorem, sint semper omnia homini humana meditata.

Prōvīso, is, pen. prod. duo significat, inquit Donatus, Videre, aut ad videndum ire, & procedere. [προσέρχομαι ἀς ἰδεῖν, προελθὼν ἐπισκέπτομαι. Gall. *Aller voir.* Ital. *Andare à vedere.* Ger. Gehn sehen Hisp *Ye à veer.* Pol. *Przeglądam, przepatruie.* Vng. *Hożza latog::ok.* Ang. *To go to see.*] Terent. in Andr. Proviso quid agat Pamphilus. Idem in Evnuch. Hoc proviso, ut ubi tempus fiet, domum ducam.

Prōvīsŏr, oris, Comparator. [משׁל *maschghiách.* προνοητής. Gall. *Qui prouoit.* Ital. *Chi prouede.* Ger. Ein fursehér. Hisp. *El que proueo.* Pol. *Dozorcza.* Vng. *Hożza latogato vduar biro.* Ang. *A prouider.*] Horat. in Arte: Vtilium tardus provisor, prodigus æris.

Prōvĭdĕns, tis, providentior, providentissimus, Prudens, qui prævidet futura, & cavet. [משׁל *maschghiách.* προνοητικός. Gall. *Qui preuoit les choses de loin, & y pouruoit.* Ital. *Che prouede le cose dà longo tempo.* Ger Fürsichtig. His *El que prouee de lexos.* Pol. *Opatrzni.* Vng. *Hożza lato, ezes gonduiselő.* Ang. *Prouident and wise, that seeth thinges to come before, and is ware.*] Cicero 7. Verr. Iste in tabellas refert, obsignat signis amicorum, providens homo. Idem Appio Pulcro lib. 3: Id enim mihi & ad brevitatem est aptius, & ad reliquas res providentius. Plin. Epist. 82: Quod dum recordor, intelligo mihi laborãdum, nequa parte videar hanc de me fiduciam providentissimi viri destituisse.

Prōvĭdēntĭă, æ, f. p. Prudentia, sapiẽtia. [πρόνοια. Gal. *Preuoyance ou prouoyance.* Ital. *Prouidenzia.* Ger Fürsichtigkeit. Hisp. *Poueimiento.* Pol. *Opatrnosc.* Vng. *Gonduiseles, bwlts ezes hożza latas.* Ang. *Foresight, forecasting.*] Cicer. Id enim sapientis est providere: ex quo sapientia appellata est providentia. Idem 2. de Nat. deor. Talis igitur mens mundi quum sit, ob eamq; causam vel prudentia, vel providentia appellari rectè possit. Quidam prudentiam à providentia distinguũt: ut prudentiam dicant in rebus humanis, providentiam in divinis. Alii prudẽtiam definiunt, rerum bonarum & malarum, & utrarumque

scientiam: providentiam verò, per quam futurum aliquid videtur antequã factum sit. Cic.lib.1. de Leg. Sic ingenii aciem ad bona deligenda, rejicienda contraria: quæ virtus, ex providendo est appellata providentia. Quintilianus: Nullam ego res humanas despicere providentiam reor.

Prŏvĭdēntĕr, adverb. Prudenter. [ὡς προνοίας. Gall. *Auec prouoyance, en prouoyant bien l'auenir.* Ital. *Con prouidenza.* Ger. Fürsichtigtlich. Hisp. *Con prouidencia, prouidamente.* Pol. *Opatrznie.* Vn. *Exessen, gonduiseles keppen.* Ang. *Wiselie, with foresight.*] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ de providentia deorum ab istis sanctissimè, & providentissimè constituta est.

Prōvĭdŭs, a, um, Prudens, diligens, solers, qui non modò præsentia, & quæ ante pedes sunt, sed etiã futura prospicit. [προνοητικὸς, προμηθὴς. Gall. *Diligent & prouoyant à ses affaires.* Ital. *Diligente, & prouido à fatti suoi.* Ger. Fursichtig. Hisp. *Proueido.* Pol. *Opatrzni.* Vng. *Exes gonduiselõ.* Ang. *Forseing, circumspect.*] Cujus contrarium improvidus. ἀπρονόητος. Plinius Iunior: Sed dispice ne sit parum providum, sperare ex aliis quod tuipse non præstes. Cicer. pro Rosc. Itaq; nunc illi homines honestissimi propter istius insidias parum putantur cauti providique fuisse.

Prōvĭdē, pen. corr. Cautè, circunspectè, prudenter. [ὡς προνοίας. Gall. *Auec prouoyance, soigneusement, diligemment.* Ital. *Prouidamente.* Ger. Fürsichtigtlich. Hisp. *Proueidamente.* Pol. *Opoatrznie, bacznie.* Vng. *Exessẽn zomõssen.* Ang. *Warelie, circumspectlie.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Iam publicum quidem omnium est, tabulata ramorum sustinendo nido providè eligere.

Prōvĭncĭă, ciæ, s. p. Propriè dicitur regio extra Italiam bello acquisita. [מְדִינָה *medhináh.* ἐπαρχία. Gall. *Prouince.* Ital. & Hisp. *Prouincia.* Ger. Ein Landtschafft so mit Kriegen eroberet worden ist/ vnd bevogtet wird/ ein Herrschafft/ein Vogtey. Pol. *Panstwo mieczem wzięte.* Vng. *Tartomany.* Ang. *A prouince or out contrey subdued by force of armes and keept in iurisdiction.*] Scribit enim Hegesippus, Romanos quum vincendo in suam potestatem redigerent procul positas regiones, appellavisse provincias. Primò omnium Sicilia provincia est appellata, sicut docet Cicero quarto Verrin. Primò, *inquit*, quod omnium nationum exterarum princeps Sicilia se ad amicitiam fidemq; populi Romani applicuit, id quod ornamentum imperii est, prima provincia est appellata. Ovid. 1. Fastorum: Redditaq; est omnis populo provincia nostro. ¶ Redigere autē regiones in provinciæ formam, nihil aliud est quàm regionem subjicere Imperio Romano, & ad eam gubernandam mittere præfectum. In hac significatione dicimus quempiam habere provinciam. Cicero in Piso. Ille si non acerrimè fureret, auderet quam provinciam P. Lentulus amicissimus huic ordini, quum & autoritate Senatus, & forte haberet interposita religione sine ulla dubitatione depositisset, eam sibi tum ascíscere: quum etiamsi religio non impedíret, mos majorum tamen, & exempla, & gravissimæ legum pœnæ vetarent. Obtinere provinciam. Cicero pro Flacco: Quum provinciam Asiam Consulari imperio obtineres. Deponere provinciam. Cicero in Pisonem: Ego provinciam Galliam Senatus autoritate, exercitu, & pecunia instructam & ornatam, quòd ita existimabam tempora Reip. ferre, in concione deposui, reclamante populo Rom. Provinciarum autem duplex divisio fuit. Nam stante Repub. aliæ consulares, aliæ prętoriæ fuerunt. Imperatoribus autem constitutis, aliæ populi Rom. aliæ Cæsaris factæ sunt. Provinciæ consulares erant, quæ ab iis qui in urbe consulatum gesserant, consulari imperio obtinebantur. Provinciæ populi Roman. quas Cæsares populo relinquebant, ut suo jussu in eas proconsules & proprætores mitteret. Cæsaris verò eæ erant, in quas Cæsar ipse præsides suos mittebat. De his Strabo in fine sui operis, & Sueton. in Augusto. Vide latiùs de his tractantem Hotom. ¶ Per translationem accipitur pro quovis munere, sive onere. Terent. in Phorm. O' Geta, provinciam cepisti duram. Idem Heavt. Idcirco huic nostro tradita est provincia. Cic. 6. Verr. Ferebat graviter illam sibi ab isto provinciam datam, nec quid faceret habebat. Idem pro Sylla: Tunc tuus pater, Corneli, id quod tandem aliquando profitetur, illam sibi officiosam provinciam depoposcit, ut quum prima luce Consulem salutatum veniret, intromissus meo more & jure amicitiæ, me in meo lecto trucidaret. In hac verò significatione dicimus, Capere provinciam, Suscipere provinciam, Dare provinciam alicui, Deposcere provinciam alicui.

Prōvĭncĭă, Exponemus, quot omnino in ditione populi Roman. provinciæ fuerint, & quibus, quóve anno captæ, tum quæ consulares, quæq; prætoriæ. Quo anno M. Cicero Ciliciam pro consule administravit, qui fuit ab Vrbe condita DCCII. M. Marcello, Ser. Sulpitio coss provinciæ XV. fuerunt in ditione populi Romani Sardinia, Corsica, Sicilia, duæ Hispaniæ, citerior, ulterior: Asia, Aetolia, Macedonia, Illyricum, Dalmatia, Africa, Achaia, Galliæ duæ, cisalpina, transalpina: Cilicia, Bithynia, Pontus, Creta, Syria, Cyprus: quibus ex omnibus provinciis vectigal capiebat annuum respub ut à Plutarcho traditum est, octogies quinquies decies centena millia. Sardiniam cepit inter primum & secundum Punicum bellum consul T. Manlius Torquatus: de quo triumphavit, eaq; prima anno urbis DXVIII. provincia populi Romani facta est, missis ad eam componendam X. legatis: quod in faciendis provinciis servatum est. Corsicam vicit, ac provinciam fecit Caius Papirius Maso consul, & à Senatu triumpho non impetrato, ipse de sua sententia in monte Albano primus triumphavit anno DXXII. & hanc unà cum Sardinia semper unus rexit magistratus Romanus, Siciliam primus vicit, magnaq; ex parte provinciam fecit, Qu. Catulus primo Punico bello: post aliquot annos, captis Syracusis, universam in provinciæ formam redegit M. Marcellus bello Punico secundo aut certè, qui ei successit, M. Lævinus: nam de Marcello Velicius tradit: debellatũ verò in Sicilia à Lævino potiùs prætore, quàm à Marcello consule, & Cicero in Verrem, & Livius significant. Marcellus quidem sequutus exemplum Papirii Masonis, in Albano monte triumphum egit, urbemq; ovans est ingressus. Hispaniæ tum à Scipione Africano majore, secundo Punico bello, tum aliquot pòst annis, M. Catonis Censorii virtute, multis victoriis domitæ: & in eas magistratus Romani modò pro consulibus, modò pro prætoribus ierunt: variè tamẽ possessæ, &, ut ait Velleius, sæpè partibus amissæ, certæ ac inabilis esse populi Roman. possessio, stipendiumque pendere priùs, quàm Augusto principe cœperunt. Asiam cis Taurum montem bello Antiocho L. Scipio, majoris Africani frater, profectus in eam consul, ad imperium adjunxit, annoq; post consulatum proximo triumphavit, ab urbe cõdita DLXIIII. pòst eam possedêre beneficio senatus populiq; Rom. reges Attali, donec M. Perperna consul Aristonicum, qui eam Attalo rege mortuo, occupaverat, devicit, ac cœpit: eam tamen in provinciæ formam no Perperna, sed, qui ei successit, M. Aquilius consul redegit: qui etiam de Aristonico triumphavit, anno DCXXIIII. Aetoliam M. Fulvius Nobilior subegit: bellum gerere cœpit consul, procõsul confecit, & triumphavit biennio pòst, anno urbis DLXVI. Macedoniam XL. diebus devicit consul iterum. L. Aemilius Paullus, anno DCXXVI. neq; tamen provinciam fecit, sed de sententia X. legatorum, quos ad componendam Macedoniam atq; Illyricum senatus de more misit, Macedonas omnes liberos esse jussit: &, ut suis legibus viverent, suas urbes, & agros haberent, magistratus annuos crearent, permisit: veteris etiam stipendii, quod regibus pependerãt, dimidia parte relevavit: anno proximo. Perse rege inter captivos Romam ducto triumphavit: provinciam verò Macedoniam fecit anno urbis DCVII. Qu. Metellus, is, qui ex ea pro prætore triumphavit, & Macedonici cognomen est adeptus: hanc provinciam postea cum Achaia conjunxit, eq, duabus unã fecit, rogatione perlata, P. Clodius tribunus pl. & utranq; L. Pisoni, quasi præmium, quòd in Cicerone ejiciendo consensisset, dedit administrandam. Illyricum & Dalmatiam eodem anno, quo Macedoniam Paullus, L. Anicius prætor debellavit, & unam provinciam fecit, triumphavitq; post Paullum aliquot diebus, rege Illyriorum Gentio cũ fratre, conjuge, & liberis ante currum ducto. Carthaginem & Corinthum, illam Africæ, hanc Achaiæ caput, excidêrunt eodem anno, & triumpharunt, Scipio Aemilianus, & L. Mummius, tulitque inde Scipio cognomen Africani, Mummius Achaici, factæ sunt provinciæ duæ Africa, & Achaia. Africam autem intelligo regionem universam, quam Carthaginienses possederant: nam Numidia, & ipsa pars Africæ, Massinissæ regnum fuit, Syphace superato, paruitq; regibus, & à C. Cæsare demum, post Scipionem, & Iubam, Mauritaniæ regem, devictos, in formam provinciæ redacta. Mauritaniam verò & ipsam in Africa, multis pòst annis Caligula Imperator in duas provincias divisit. Galliam cisalpinam puto provinciam esse factam eo tempore, cùm M. Marcellus, is, qui consul quinquies fuit, primusque Annibalem acie vicit, Virdumarum Gallorum regem singulari certamine occidit, deque Gallis Insubribus triumphavit, anno DXXXI. patet enim provinciam esse factam, quia coloniæ plures annis sequentibus eò deductæ. Transalpinam verò Galliam, quæ Narbonensis quoque dicta est, Qu. Fabius, L. Paulli nepos devictis Allobrogibus, unde cognomen sumpsit, in provinciæ formam redegit, anno DCXXII. Ciliciam perdomuit P. Servilius pro consule: qui, quòd Isauron, Ciliciæ arcem, evertit, Isauricus est dictus: triumphavitque anno DCLXXIX. ex eo tempore Cilicia provincia fuit. Bithyniam populo Romano, Rex Nicomedes, ut antea Rex Attalus Asiam, testamento reliquit, eaque simul cum Ponto, in quo Mithridates regnavit, una provincia fuit, Bithyniæque nomine appellata: utranque verò provinciam fecit, Mithridate victo, Pompejus Magnus pro consule, triumphavitq; anno DCXXXII. ejusdem Pompeii lex à Plinio Iuniore in epistolis memoratur, Bithynis,

tur, Bithynis, & Ponticis data: ne quis annis XXX. minor magistratum caperet, néve in senatu esset: qui verò magistratum cepisset, ei liceret in senatu esse: ne decuriones, in curiam à censoribus lecti, pecuniâ pro introitu darent: item, ut senatores certis de causis à censoribus ordine moverentur: ut Bithynicis civitatibus adscribere sibi, quos vellent, cives liceret, dum ne civitatis essent alienæ, sed harũ quinq; civitatũ, quæ essent in Bithynia: atque hæc à Pompejo sunt ad exemplum Romanæ civitatis instituta. Cretam debellavit Qu. Metellus pro consule, & triumphavit anno DCXCI. Creticusq; postea nominatus. Syria, Pompeii Magni singulari virtute, ultimo bello Mithridatico victa, leges accepit, provinciarumq; populi Rom. numerum auxit: triumphavit ex ea Pompejus pro consule, item ex Asia, Ponto, Armenia, Paphlagonia, Cappadocia, Cilicia, Scythis, Iudæis, Albanis, Iberia, Creta, Basternis, præterea de regibus Mithridate, & Tigrane, anno DCXCII. Cyprus ultima, stante Republ. in provincię formã redacta, misso in eam M. Catone quæstore cum jure prætorip, l. P. Clodii tribuni pleb. Pisone & Gabinio cos. anno DCXCV. sed primum ea simul cũ Cilicia tanquam aná provincia S. C. tradita est P. Lentulo pro consule, quod illà verba Cic. in epist. ad Lentulum significant: Te posse perspicere, qui Ciliciã, Cyprũq; teneas, quid efficere, & quid cõsequi possis: postea quęstores in eam missi, quod ab eodem Cicerone didicimus, qui ad C. Sextiliũ Rufum in quàdam epistola ita scribit: Tuæ laudi cõducere arbitror, cùm primus in eam insulam quęstor veneris, ea instruere quę sequãtur alii. q Tertia pars supereſt, quę provincię cõsulares, quæve prętoriæ dicerentur. Ne quis erret, neutrum perpetuum fuit: non enim hæc, vel illa provincia semper aut cõsularis, aut prętoria: sed ita nomẽ mutabat, ut variè modò à cõsularibus, modò à prætoriis administrabatur: quã potestatẽ senatus habebat, ut, quos vellet, in quas vellet mitteret, administratione annuâ: quod lege Sempronia C. Gracchi tribũni pl. sanctũ erat. Cęsari tamẽ Gallię in quinquennium contra legem Gracchi, & lege Vatinia tribunitia: & S. C. mandatæ sunt, posteaq; in alterum quinquennium lege Trebonia item tribunitia, Pompejo Magno & Crasso ii. cos. confirmatæ: qua de re sic ad Lentulum Cicero: Stipendium Cęsari decretũ, &, nè lege Sempronia succederetur, facilè perfectũ est. Decerni aũt solitas lege Gracchi: non à populo, sed ab senatu provinciàs, idem in oratione pro domo, in P. Clodium invehens, planè demonstrat. Itáne verò? *inquit*, tu provincias cõsulares, quas C. Gracchus, qui unus maximè popularis fuit, nõ modò nõ abstulit ab senatu, sed etiã, ut necesse esset quotannis cõstitui per senatũ, lege sanxit: eas lege Sempronia per senatũ decretas, rescidisti? extraordinẽ sine sorte, nominatim dedisti, nõ consulib. sed Reip. pestibus? Erat igit eadẽ provincia, ex volũtate senatus, modò cõsularis, modè prætoria: itaq; Macedoniã (ut hæc exẽpli causa nominet) Cn. Dolabella, C. Curio, M. Lucullus, L. Torquatus, C. Antonius omnes cõsulares administrárũt: tũ C. Octavius Prętorius, pater Augusti naturalis: rursus consularis L. Piso, & Pisone revocato, Q. Ancharius prætorius: idemq; patet in cæteris. Quo autẽ anno S. C. illud Cælius in epistola ad Ciceronem mittit: in quo S. C. hæc sunt: senatui placere, in Ciliciam provinciam: inq; octo reliquas prætorias mitti: regebantur octo provinciæ, quæ in eo S. C. prætoriæ vocantur à magistratibus octo prætoriis, Cypro excepta, quã quæstor, ut proximè ostendi, cũ jure, ut opinor, prætorio, administrabat: quia lege Clodia missum esse in eam M. Catonem cum jure prætorio, adjecto etiam quæstore, Velleius prodidit: propterea Cyprum inter prætorias esse memoratam, facilè credo: reliquæ septem fuêrẽ, Cilicia, Sardinia, Asia, Macedonia, Bithynia, Creta, Africa: & cũ Sardinia Corsicam simul fuisse, cũ Bithynia Pontum, paulò antè dictũ est. Sed quæratur fortasse, quot fuerint, & quæ fuerint, & à quibus administratæ eo anno provinciæ consulares. Septem fuerunt: hæ duæ Galliæ, Illyricum & Dalmatia, quas unus C. Cęsar tres regebat: duæ Hispaniæ, quas Cn. Pompejus per legatos absens administrabat: Syria, cui M. Bibulus: Cicilia, cui M. Cicero pręerãt: ita fuerũt hoc anno XV provinciæ, consulares VII. prætoriæ VIII. & in unã consularẽ Ciliciam, in prætorias autẽ omnes eo S. C. successores mitti placere, decretũ est. Neq; verò miretur quisquam, si Aetoliam, Græciam, Achaiam, Thessaliam, Bœotiam, Pamphyliam, Phrygiam, Lycaoniam, Lydiam, Ioniam, Cariam, Mysiam, Gallogræciam, sive Galatiã, Pisidiam, Lyciam, Cappadociam, Armeniam non nominaverim: nam Aetolia Græciæ pars fuit: Græcia verò cum Achaia, Thessalia, Bœotia ad jurisdictionẽ Macedoniæ pertinuit, omnesq; simul ab uno regebantur: id servatum est post consulatũ Pisonis & Gabinii: nam eo anno legẽ tulit P. Clodius, ut omnes illæ provinciæ ab eo, qui Macedoniæ præesset, regerentur: non enim tulit, ut à Pisone nominatim regerentur, (nam fuisset privilegium, non lex) sed, ut ab eo, cui Macedonia daretur: is autem fuit eo anno L. Piso, cujus causa lata lex est. Pamphyliam verò, Phrygiam, Lycaoniam, qui Ciliciam, idem administrabat: at Lydiæ, Ioniæ, Cariæ, Mysiæ, etiam Phrygię parti prętat idem, qui Asiæ: nec mirum est, Phrygiam in duas jurisdictiones dispertitam fuisse, ut una pars Ciliciæ, altera tribueretur Asiæ: nam etiam ipsius Asiæ tres diœceses ad Ciliciam attinuisse, Cicero ipse aliiq; prodiderunt. Galatiam regebat Dejotarus Rex socius fidelissimus populi Rom. Pisidæ, & Lycii inter socios erãt, suisq; legibus line magistratu Romano utebantur: itaque Cicero eas gentes appellat auxilia, quod nomen de sociis usurpari solitum est in epistola ad Atticum: Exercitum, *inquit*, infirmum habebam, auxilia sanè bona, sed ea Galatarum, Pisidarũ, Lyciorum: hæc enim sunt nostra robora. Cappadociæ rex erat Ariobarzanes, ipse quoq; socius populi Romani: nam Pompejus reges multos à Mithridate pulsos, in regnum restituit, & fœdere ac societate Reip. obstrinxit, Armeniam Tigrani regi, qui Mithridatem armis juverat, venia data, concessit: nationes quasdã provincias fecit populi Rom. aliis, ut sui juris essent, suisq; legibus viverent, permisit. Hæc est Romanæ ditionis ab Hispania ulteriore extrema ad Occidentem provincia, ad Euphratem qui terminus ad Orientem imperii fuit, descriptio quædam, breviter à nobis informata: nec enim vagari longiùs licuit in ea tractatione, quæ nostri argumenti propria nõ est: quia tamen disjuncta nõ videtur, & afferre potest legentibus utilitatem cum jucunditate, hæc attigimus. In provincias ibant vel consulares cum duodecim fascibus, vel prætorii cum sex, totidem utriq; quot in urbe habebant: interdum etiam prætorios cũ jure consulari, & duodecim fascibus, senatùs ih provincias mittebat, ut Qu. Ciceronem in Asiam, de quo Sueton. Extant, *inquit*, Ciceronis epistolæ, quibus Quintũ fratrem, parum secunda fama proconsulatum Asiæ administrantem, hortatur, & monet, imitetur in promerendis sociis vicinum suum Octavium: proconsulatum vocat hominis prætorii administrationem: eadem ratione titulus est, Qu. Metello Celeri procos. in duabus epistolis, quæ libro quinto Famil. primæ leguntur: qui tamẽ consulatum nõ gesserat, sed ex prætura in Galliam cisalpinam profectus erat: & in oratione pro Flacco notavimus hæc: Cùm provinciam Asiam proconsulari imperio obtineres: cùm tamen prętorio de homine loquatur. Primis temporibus, cùm provinciæ tuendæ armis essent, & in discrimine versarentur, exibant in eas, nito statim magistratu, consules & prætores, vel, ut quæque cuique sorte obtigerat, vel etiam quándoque consulibus inter ipsos comparantibus: sic enim loquebantur, cùm inter eos de duabus consularibus provinciis convenisset: nam comparãdi consuetudinem apud prætores non video fuisse: quòd si bellum produceretur, imperium in iisdem provinciis proconsulibus; aut proprætoribus à senatu prorogabatur: postea L. Sylla lege cavit, ne quis plus anno provinciæ præesset: qui vid rit, ὀpinor, in Rep. diuturnis imperiis assuescere, tutum nõ esse. Itaq; Galliarũ illa per decennium Cæsaris administratio libertatis exitium fuit: hac de lege Cicero in epist. ad Appium his verbis: Eò discessisti, quò ego te ne persequi quidẽ possem triginta diebus, qui tibi ad decedendũ lege, ut opinor, Cornelia constituti essent. Et in eadem: ut habere rationẽ possis, quo loco me salva lege Cornelia convenias: in provinciam veni pridie Cal. Sext. Toleraríam ante Syllam C Gracchus tribunus pl. Tiberii frater, ut cõsulares provinciæ quotannis per senatum decernerentur. Post Syllam verò C Cæsar, qui dictator fuit, legem tulit, ne prætoriæ provinciæ plus, quàm annum, ceu plus, quãm biennium, consulares obtinerentur: tulit autẽ hanc legẽ victo Pompejo, cùm ipse jam per novem annos Galliam contra C. Gracchi, & L. Syllæ leges obtinuisset, consecutus id, quod nemo antea, & S. C. & lege. Leges verò, quæ rectoribus provinciarũ imperiũ dabant, duę fuerũt, curia dabat imperiũ populus: ut Liv. indicat lib. IX. Cornelia senatus: nam, cũ S. C. esset factũ, ut provincias magistratus sortirẽtur, aut cõpararent inter se, tum si ii, vel sine lege curiata in provincias proficiscerẽtur, imperiũ habere dicebãtur, donec in urbẽ revertissent: ideo quod in epistola Ciceronis ad Lentulũ scriptum est, Ap. Claudius, frater P. Clodii, cupidus provinciæ, dictitabat, sese, si licitum esset, legẽ curiatã ferre sorturum esse cũ collega provinciam, si curiata Lex non esset, cõparaturum cũ collega, Lentuloq; Spintheri, Ciliciam pro cõsule administranti, successurum: legem curiatam cõsuli ferre opus esse necesse nõ esse, se quoniam ex S. C provinciam haberet, lege Cornelia imperium habiturum quod in urbem introisset. Quod autem in Agraria II. scriptum est, Rem militarem sine curiata lege attingere non licet, propterea dictum, quia sumptu publico ibant in provincias, quorum de imperio lata curiata lex esset: poterant igitur publica pecunia milites alere, & bellum gerere: at sine curiata lege poterat quidem aliquis privato sumptu in provinciam ire, exercitum verò habere bellumque de suo gerere, cui tantæ opes erant, ut liceret? non igitur sine curiata lege, quæ pecuniam dabat, rem militarem attingere cuiquam licebat: nam, cùm ad Atticum Cicero ita scribit: Appius sine lege suo sumptu in Ciliciam cogitat:

non intelligit de pecunia in ſtipendia militum eroganda, (nec enim ſuſtinere ſumptum potuiſſet) ſed, opinor, de ſuo cohortis ſúque viatico: ipſe enim Cicero viaticum dari ſolitum comitibus eórum, qui irent in provincias, ſignificat in epiſtola ad Caſſium his verbis: Cętera cujuſmodi ſint, ex hoc judica, quòd legato tuo viaticum eripuerunt. Hæc ex lib. Pauli Màn. de legibus Romanis.

Prŏvĭncĭālĭs, & hoc provinciale, gen. t. adjectivum, Quod ad provincias pertinet: ut Sciētia provincialis, quæ de provinciarum admin ſtratione eſt. [ἐπαρχιώδης Gal. *De prouince, prouincial.* Ital. *Coſa di prouincia.* Germ Das der bevogteten Herrſchafften iſt. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à prouincia.* Polon. *Prynależący do państwa albo prowincyi.* Vngar. *Tartomany hoz valo.* Ang. *Belonging to a prouince.*] Cicero ad Quintum Frat. lib. 1: In qua ſcientiæ præſertim provincialis ratio ipſa expedita eſt. Negotia provincialia. Cicero ad Atticum libro 2: Neque enim iſta negotia provincialia eſſe putabam, neque te in decurionibus habebam: ſed ſcripſi ut debui diligenter. ¶ Provincialis dicti ſunt qui ex provinciis ſunt, ſive (ut Vlpianus inquit) qui in provinciis domicilium habent. ἐπαρχιῶται. Provincialium nomine omnes populo Romano ſubditi, præter Italicos appellabātur. Vnde Colum. lib. 3. cap. 4: Caput facit de Agricultura provincialium vinearum, quum alibi de agricultura Italicarum ſcribit Plinius Iunior lib. 8. Epiſt Italicus es, an provincialis?

Prŏvĭncĭātim, adverb. Per ſingulas provincias. [κατ' ἐπαρχίας. Gall. *De prouince en prouince, par prouinces.* Ital. *De prouincia in prouincia.* Germ Durch alle Vogteyen oder Herrſchafften / von einer zur anderen. Hiſpan. *De prouincia in prouincia.* Polon. *Od państwa do państwa.* Vng *Tartomanyonkent.* Ang. *Frome contrey to contrey.*] Suet. in Auguſt. cap. 49: Ex militaribus copiis legiones & auxilia provinciatim diſtribuit.

Prŏvīvo, is, pen. prod. n. t Vitam protraho. [πλείω. Gall *Prolonger ſa vie.* Ital *Prolongare ſua vita* Germ Fürtäben / lenger tähen. Hiſp. *Prolongar ſu vida.* Pol. *Dłużyć wie.* Vng. *Elők, elete met tovabuonyom.* Ang. *To prolong his life.*] Tacit. lib. 5: Nondum is dolor exoleverat, quũ de Agripina auditum: quam interfecto Sejano ſpe ſuſtentatam provixiſſe reor.

Prŏvŏco, as, pen cor. act. p. Ex ædibus, vel ex loco interiori fortàs voco, evoco. [קרא *karà.* ἐκκαλέω. Gall. *Hucher de loing.* Ital *Chiamare di lontano.* Ger. Außrüffen. Belg. Roepen / beroepen. Hiſp. *Llamar de lexos.* Polon. *Wywoływam, wyzywam.* Vngar. *Kihiuom* Ang. *To call one a far of.*] Plautus in Pſeud Herus ſi domi eſt tuus, quin provocas? ¶ Aliquādo provocare, eſt in aliquod certamen vocare, ſive ludendi, ſive lædendi gratia: id eſt, laceſſere, & poſtulare. [הסירת *hesith* הביר *hebir.* προκαλέομαι. Gall. *Deffier, prouoquer au combat.* Ital. *Sfidare.* German. Herauß heuſchen zum Streit / außbieten. Hiſp. *Desafiar al enemigo.*] Hinc dicimus provocare ad pugnam, provocare ad certamen, provocare in alea, provocare minimo. Horat. 1. Ser. Sat. 3: Criſpinus minimo me provocat digito ſcilicet. Solemus enim dicere nos tantùm digito valere quantum alius brachio. Budęus. Liv. lib. 7: Gallus, magnitudine atque armis, inſignis, provocat per interpretem unum ex Romanis qui ſecum ferro decernat. Provocare aliquem literis, eſt literas miſſitando, alium ad reſcribendum invitare. Cicero Mario: Tuis amantiſſimis literis provocatus. Provocare aliquem injuriis: id eſt, laceſſere & irritare. Plinius Iunior in Epiſtol. Quanvis etiam multis provocatus injuriis, nunquam tamen ab amicitia receſſi. ¶ Aliquādo provocare, eſt majoris judicis; poteſtatísve opem implorare, appellare, & conjungitur cum accuſativo, vel cum præpoſitione Ad vel ſine. [קרא *karà.* ἐπικαλέω. Gall. *Appeller par deuant vn iuge ſi peſieur.* Ital. *Prouocare, appellarſi ad giudice ſuperiore.* Germ. Ein Rechtshandel von einem Richter fur einen höheren ziehen / Appellieren. Hiſp. *Apelar para el ſuperior.*] Cic. Attic. Quum alter ad Senatum provocaſſet, alter verò appellaſſet Tribunos. Livius lib. 3: Quòd ſi Tribuni eodem fœdere obligatos ſe fateantur tollendæ appellationis cauſa, in quam conſpiraſſe Decemviros criminati ſunt, ait ſe provocare populum, implorare leges de provocatione, & Conſulares, & Tribunitias eo ipſo anno latas. Quem enim provacaturum, ſi hoc indemnato indicta cauſa, non liceat? Cui plebeio & humili præſidium in legibus fore, ſi Appio Claudio non ſit? Sed documento futurum, utrum novis legibus dominatio, an libertas firmata ſit, & appellatio, provocatioque adverſus injuriam magiſtratuum oſtentata tantùm inanibus literis, an vera data ſit. ¶ Provocare, autore Budæo, videtur aliquando poni pro vincere, ſeu ſuperare. Quintil. libro 10: Elegia quoque Græcos provocamus: hoc eſt, quaſi certi de victoria, in contentionem vocamus. ¶ Provocare in integrũ dixit Cic. ad Brut. De Cæſare verò quod fieri debuit, ac potuit, tranſactũ eſt: neq; jam provocari in integrum poteſt: hoc eſt, integrũ jam non eſt illi ut provocare poſſit jure.

Prŏvŏcātŏr, oris, verbale, m. t. Qui alterũ ad pugnã, certamẽve provocat. [מסירת *maſsith* מביר *mebir.* προκλητής, προκλητικός. Gall. *Prouoqueur & irriteur, deffiant.* Ital. *Chi ſfida, ſfidatore.* Germ. Außbieter oder lader zum Streit Hiſp *El que deſafia à otro.* Pol. *Wyzywacz.* Vng *Bayra hivo.* Ang. *A prouoker to fight.*] Plin. de viris illuſtribus: Adverſus ingentem Gallum provocantem ſolus Valerius Tribunus militũ omnibus territis proceſſit. Cic. pro Seſt. Quum verò ne de vænalibus quidem homines electos, ſed ex ergaſtulis emptos, nominibus gladiatoriis ornárit, & ſortito alios Samnites, alios provocatores fecerit, &c. ¶ Provocator item de eo qui provocat ad alium judicem. Labeo. D. de Verbor. ſignific. At multę provocatio eſt, nec antè debetur, quàm aut non eſt provocatum, aut provocator juſtus eſt.

Prŏvŏcātōrĭus, adjectivum. προκλητικός, ut Provocatoria dona militaria quę meruit provócatus: quod humanius eſt quàm provocaſſe. Gell. lib. 2. cap. 11: Populi militaria dona habuit multijuga, in his provocatoria pleraque.

Prŏvŏcātĭo, onis, verbale, f. t. [προκλησις, παρεκκλησις. Gall. *Deffiement.* Ital. *Diffida.* German. Außbietung / das außladen zum Kampff. Hiſp. *Deſafiamiento.* Pol. Wyzwanie. Vng. *Bayra hivas.* Ang. *Prouoking.*] Ex provocatione interfecit eum, Plin. lib. 37. cap. 1. ¶ Provocatio, appellatio. [ἔφεσις. Gall. *Appel ou appellation deuant vn iuge ſuperieur.* Ital. *Appellatione ad vn giudice ſuperiore.* Germ. Ein Appellation von einem Richter für einen höheren. Hiſp. *Aquella obra de apelar, apelacion.* Ang. *Apealing to an other iudge.*] Cicer. 4. Academ. Commemorant reliquos, qui leges populares de provocationibus tulerunt. Quid turpius quàm Senator ſine provocatione? Cic. 3. de Leg.

Prŏvŏlo, as, n. p. Avolo, ulterius volo. [ἀποθέλω. Gall. *S' enuoler, s' en aller haſtiuement.* Ital. *Volare, correre velocemente.* German. Herauß fliegen / hinweg fliegen. Hiſpan. *Volar à lexo, correr legeramente.* Polon. Wyliatuie. Vngar. *Elrȧpwlȯk.* Angl. *To flee away or farre of.*] Plin. lib. 10: Tunc univerſæ provolant, ſi dies mitis futurus eſt. ¶ Liv. lib 2: Per tranſlationem pro procurro poſuit: Sic primũ infenſis haſtis provolant duo Fabii, toramq; ſecum moverunt aciem. Idem lib. 3. ab Vrb. Is date negotio ſuis, ut corpus obtegerent, ipſe in locum vicemq; Conſulis provolat.

Prŏvŏlvo, is, act. t. Volvendo protrudo. [προκυλίω. Gall. *Rouler auant ſoy.* Ital. *Rivolgere.* German. Von dannen weltzen / furtrollen. Hiſpan. *Reboluer.* Polon. *Odwaliam.* Vngar. *Elő engerittöm.* Ang. *To roll forth before him.*] Livius: Ingentia faxa in ſubeuntes provolventibus Barbaris. Terent. in Andr. -jam ego hunc in mediam viam provolvam. ¶ Provolvere ſe ad genua alicujus, eſt ſeſe humi ſupplicem proſternere, & veniæ impetrandæ gratia, genua ejus amplecti, in quibus antiqui miſericordiæ ſedem eſſe voluerunt προκυλινδέομαι. Livius quarto belli Macedonici: Legati ubi hæc audierunt, flentes ad genua Conſulis provolvuntur.

Prŏŭt, adverbium ſimilitudinis, idem valens quod perinde ut, vel quemadmodum ut. [כאשר *chaaſchér* כמוש *chemóſche.* ὡς. Gall. *Selon que, ainſi que.* Ital. *Come, ſecondo che.* Germ. Nachdem. Hiſp. *Como.* Pol. *Rownie iako.* Vn. Ax *mint.* Ang. *According as.*] Cicero Attico: Tuas literas prout res poſtulat, expecto. Idem in Verr. Prout Thermitani hominis opes ferebant. Liv. lib. 9. ab Vrbe. Raptim collatæ ſarcinæ in medium, & prout tempus patiebatur, inſtructa acies.

Proxĕne, ēs, m. [ὁ τὰ ξένα. Gall. *Vn courtier ou moyenneur de quelque affaire.* Ital. *Sensale.* Ger. Ein mitler / der yhren zwen in einem Kauff oder anderem Contract / eins machet Belg. Een maeckenaer. Hiſp. *Intercambiador, homera leria.* Pol. *Sędziduk miedzy dwie, ma kupuiącym i [illegible]* Vngar. *Közbe iaro ember* Ang. *A broker.* [illegible]itor mediator, conciliator, ſive interpres duorũ inter ſe ſtipulantium ut ſpondentiũ, aliúmve quẽvis contractũ, conventumq; [illegible]tium. A verbo προξενέω, quod eſt concilio. Martial. lib. 10: Quæ ſulphurato nolit emota ramento, Vatiniorum proxineta tractorum.

Prŏxĕnētrĭa, ę, f. p. dicitur conciliatrix nuptiarum quæ & pronestria: quoniam id munus ſoleret per fœminas fieri, quando ſcilicet arræ ſponſalitię deponantur apud proxenetrias. Vide Alciat lib 1. diſpunct 21.

Prŏxĕnētĭcum, merces proxenetæ. Vng. *Aros al kottato morbaia, amrá*] Vlp. D. li. ult. Tit. 14. l. 1: Proxenetica jure licito petuntur.

Prŏxĭmŭs, Vide PROPE.

Prudēns, tis, om. t. Sagax, providus, multarum rerum peritus. [חכם *chaché im* משכיל *maſchíl* נבון *nabón.* ὁ ἔμπειρος, σοφός, συνετός. Gall *Prudent & ſage.* Ital. *Prudente, ſaputo.* Germ Weiß / verſtendig vnd woleerfahren. Belg. Voorſichtich / wys. Hiſp. *Prudente ſauio.* Pol. *Madri.* Vng. *Eszes.* Ang. *Wiſe prudent.*] Cic. de Orat. Vir natura peracutus & prudens. Idem de Clar. Orat. Lælius Torquatus elegans in dicẽdo, in exiſtimãdo admodũ prudẽs. ¶ Interdũ prudens idem eſt quod ſciens, & data opera aliquid faciens. ὁ ἐκ προαιρέσεως πράττων. Plaut. Capt. Et jam multis in locis plus inſciens qui fecit, quàm prudens boni. Cicero Attico: Ne prudens & ſciens eò te demittas, unde exitum videas nullum eſſe. Idem libro 10. Epiſt. Vt in fabulis Amphiaraus, ſic ego prudens & ſciens ad peſtem ante oculos poſitam ſum profectus. Differunt autem hæc duo, prudens & ſciens, ſecundum

Donatum,

Donàtum, quod prudens eſt qui intelligentiâ ſua aliquid cognoſcit: ſciens qui alterius indicio non percipit: hoc eſt, prudens per ſe, ſciens per alios. Terent. in Eunuch. Et prudens, ſciens, vivus, videnſque pereo. ¶ Prudens pro ſciens cum infinitivo. Plin. lib. 8. cap 32, de vitulo marino: Evomit fel ſuum ad multa medicamenta utile: item coagulum ad comitiales morbos, ob ea ſe peti prudens. ¶ Interdum prudens accipitur pro gnarò, perito, ſeu docto. ἔμπειρων. Vnde juris prudentes dicimus: id eſt, conſultos, & peritos juris. Cic. de Amic. L. Acilius prudens eſſe in jure civili putabatur. Prudens adulandi. Iuvenal. Satyr. 3: Quid quod adulandi gens prudentiſſima laudat Sermonem indocti, faciem deformis amici? Cic. de Clar. Orat. Omnes ferè Stoici prudentiſſimi in diſſerendo.

Prūdēntĭă, tiæ, f. p. Eſt rerum expetendarum (ut inquit Cicero 1. Offic.) fugiendarúmve ſcientia. [חכמה *chochmáh* בינה *bindh* תבונה *tebundh.* φρόνησις. Gall. *Prudence, ſageſſe* Ital. *Prudenza.* Ger. Weißheit/verſtand. Hiſp. *Prudencia, ſabiduria* Pol. *Madroſcj.* Vng. *Exeſſeg.* Ang. *Wiſdome.*] Idem 3. de Finib. Vt medicina valetudinis, ſic vivendi ars eſt Prudẽtia. Idem de Senect. Temeritas eſt videlicet florentis ætatis, prudentia ſenectutis. Prudẽtiæ eſt (ſicut docet Macrobius) ad rationis normam quæ quis cogitat, quæq; agit, univerſa dirigere, ac nihil præter rectũ vel laudabile facere. Prudentiæ inſunt ratio, intellectus, circumſpectio, providentiâ, dòcilitas, cautio. Græcè dicitur φρόνησις, quæ voce uſus eſt & Plautus in Trucul. Quę hìc habet Phroneſium, omnem ex pectore movit meo Phroneſin.

Prūdēntĕr, adverb. Sapienter, providè. [φρονίμως. Gall. *Prudemment, ſagement, ſcauamment.* Ital. *Prudentemente.* Germ. Weißlich/ fürſichtiglich. Hiſpan. *Prudente y ſabiamente.* Pol. *Madrze.* Vng. *Eſſẽn.* Ang. *Wiſely, wittelie.*] Cicero 5. de Finib. Facit igitur Lucceius noſter prudenter, qui audire de ſummo bono potiſſimùm velit. Plin. Epiſtol. 233: Prudenter autem conſtituis, interim navibus, interim vehiculis uti.

Prŭīnă, æ, à perurẽdo, quòd fruges & virgulta perurat. [כפור *chephór.* πάχνη. Gall. *Gelee.* Ital. *Brina.* Ger. Ein Reiff. Belg. Rym. Hiſpan. *La elada ò yelo que quema.* Pol. *Roſſa:* item *ſrzon.* Vngar. *Zuzmarazho hideg.* Ang. *Hoare or raw froſt.*] Ex rore gelido naſcitur, nec fit niſi ſamoto aëre, & ſerenò. Cic. 1. de Nat. deor. Pars obriguit nive, pruináve longinquo Solis abſceſſu. Virg. 2. Georg. -id venti curant gelidæque pruinæ. Idem lib. 3 Georg. -ſtant circunfuſa pruinis Corpora magna boum. Cicer. Catil. Quo autem pacto illi Apenninum, atq; illas pruinas, ac nives perferrent? niſi idcirco ſe facilius hyemem toleraturos putant, quòd in convivis nudi ſaltare didicerunt.

Prūnă, æ, f. p. A carbone ita diſtinguitur, quòd illa ardens ſit & viva, carbo autem extinctus. [לחל *ghechál* סחם *pechám.* ἄνθραξ. Gall. *Braiſe de feu, braſier, charbon ardant.* Ital. *Braggia di fuoco.* German. Ein glut/brennende kol. Belg. Een gloeyende kole. Hiſp. *La braſa, carbon encendida.* Pol. *Zarzeſti wagiel.* Vngar. *Paras eleuen ken.* Ang. *A cole burning or a liue cole.*] Dicta pruna à perurendo. Virgil. 5. Aeneid. Subjiciunt verubus prunas, & viſcera torrent. Plin lib. 19. cap. 6: Si radicem betæ in pruna toſtam ſuperedeiint. Horatius 1. Serm. Satyr. 5: Prętextam & latum clavum, prunæque batillum.

Pruneoli, fungi, qui & Spineoli dicti ſunt, ignoti prorſus veteribus, quòd certè in tot gulæ irritamenta mirandum eſt.

Prūnŭs, ni, f. f. Arbor quæ pruna producit. [κρανέμηλον. Gall. *Vn prunier.* Ital. *Arbore de prugni ſoſináro.* Ger. Ein pflaumenbaum. Belg. Eenen pruym boom. Hiſpan. *El ciruelo arbol.* Pol. *Slywina.* Vng. *Szilua fa.* Ang. *A plume tree.*] Colum. lib. 2. cap. 2: Multa ſunt quæ & dulcem terram, & frumentis habilem ſignificent: ut juncus, & calamus, ut gramen & trifolium, ebulum, rubi, pruni ſylveſtres. Virgil. 2. Georg. Et ſæpè alterius ramos impunè videmus Vertere in alterius, mutatamque inſita mala Ferre pyrum, & prunis lapidoſa rubeſcere corna.

Prūnum, ni, n. ſ. Arbotis fructus dicitur. [κρανέμηλον. Gall. *Vne prune.* Ital. *Soſino.* German. Ein pflaumen. Hiſpan. *La ciruela.* Polon. *Slywa.* Vngar. *Szilua.* Ang. *A plumme.*] Martial. lib. 11: Pruna peregrina carie rugoſa ſenectæ Sume, ſolent duri ſolvere ventris onus. Virg. 4. Georg. Eduramque pyrum, & ſpinos jam pruna ferentes. Idem 2. Eclog. Addam cerea pruna, & honos erit huic quoque pomo.

Prūnētum, Locus prunis conſitus. κρανεμηλών.

Prūrĭo, is, n q. quaſi peruror. [κνήθομαι. Gall. *Se demanger.* Ital. *Prurire, rodere, pizzare.* Ger. Beiſſig oder kretzig ſeyn. Belg. Iuecken. Hiſp. *Tener comeZon.* Polon. *Swierzbie.* Vng. *Vizketik.* Ang. *To itch.*] Eſt enim prurire propriè libidine ſcalpendi ardere, excrementis ſpirituoſis, ſibi per poros exitum quærentibus. Plaut. Pœn. An dentes pruriunt? Idem Mil. Ita dorſum totum prurit. ¶ Prurire item interdum fœdæ ſignificationis verbum eſt, idẽ ſignificans quod genitalium partium pruritum excitare, & rei venereæ appetitum gignere. Martial. libro 14 de puella Gaditana: Tam tremulum criſſat, tam blandum prurit, ut ipſum Maſturbatorem fecerit Hippolytum. Martial. lib. 11: Lex hæc carminibus data eſt jocoſis, Ne poſſint niſi pruriunt, juvare. Catul. in Gell. Epigr. 83: Quid facitis Gelli, qui cum matre, atque ſorore Prurit, & abjectis pervigilat tunicis.

Prūrītŭs, tus, penult. prod. m. q. Senſus levis morſicationis, circa cutem ad ſcalpendũ nos invitans. [חרס *cherés.* κνησμός, κνησμών. Gall. *Demangement.* Ital. *Prurito, rudimento, pizza.* German. Beiſſigkeit. juckung der haut. Hiſpan. *La comezon.* Polon. *Swierzb.* Vngar. *Vizketes.* Ang. *Itching.*] Fit autem ab excrementis ſpirituoſis, exitum ſibi molientibus. Plinius lib. 9. cap. 45: Vis pruritu mordax.

Prūrīgo, pen. prod. f. t. Pruritus. [חרס *cherés.* κνησμών. Gall *Demangement.* Ital. *Pizzicore.* Germ. Das beiſſen vnnd jucken. Hiſp. *Comezon.* Polon. *Swierzbiaczka.* Vngar. *Vizketes.* Ang. *Itching or the itche.*] Colum. lib. 7. cap. 5: Nam ſubeſt aſpera cutis, & velut quædam prurigo. Plin. lib. 20. cap. 8. Nigræ radices ita in aqua coctæ prurigínem tollunt.

Prūrīgĭnōſŭs, Qui laborat prurigine. [Vng. *Vizketegos.*] Caius D. lib. 21. tit. 1. l. 3: Vel pruriginoſi vel ſcabioſi.

Prymnēſĭum, n. ſ. [πρυμνήσιον. German. Schiffſeil/damit man es an das Landt bindet. Polon. *Lina ſkuczjana.*] Funis quo navis ad continentem religatur. Plinius rudentem vocat, nonnulli oram. Prymneſium autem dictum eſt ἀπὸ τῆς πρύμνης, cò quòd è puppi ſoleat emitti.

Pryt̆ănĭs, πρύτανις, à verbo Græco πρυτανεύω, quòd eſt magiſtratum exerceo, vel guberno: ſummus Athenis magiſtratus erat, cui reipublicæ adminiſtrandæ cura incumbebat. Erant autem πρυτάνεις numero quinquaginta, decimam partem tribuum quingenariæ efficientes, in orbem πρυτανεύοντες: hi eodem magiſtratum adminiſtrantes, ſingulisque menſibus vices commutantes.

P ante S.

P. S. In notis antiquorum, Poſuit ſibi. P. S. Plebiſcitum. P. S. F. Publicè ſibi fecit. P. S. F publicæ ſaluti vel ſibi fecit. P. S. F. C. publicæ ſaluti faciendum curavit, vel publico, vel proprio ſumptu faciendum curàvit. P S C. plebiſcita.

Pſăltēs, Latinè cantor. [זמר *zemmér.* ψάλτης.]

Pſăltrĭă, æ, f. p. [זמרת *mezammereth.* ψάλτρια. Gall *Chanteresse* Ital. *Cantatrice.* Ger. Ein Sengering. Hiſpan. *Cantadora* Pol. *Spiewaczka.* Vng. *Muſikas aZzony.* Ang. *A ſinging woman.*] Cantatrix, quæ ſcilicet inſtrumento aliquo muſico canit. Vnde fidicina dicitur, quaſi fidibus canens. Terent. in Adelph. jam penès vos pſaltria eſt? Cicer. 3. Tuſc. Qui in cœtum murum pro pſaltriis âdducitur.

Pſăllŏcĭthărĭſtæ, apud Tranquillum in Domitiano, cap. 4: Cantabant etiam & proſa oratione Græcè, Latinèq;, ac præterea tharœdos chorocithariſtæ quoq; & pſallocithariſtæ.

Pſăllo, is, n. t. [זמר *zemmér.* ψάλλω. Gall. *Chanter.* Ital. German. Singen. Hiſpan. *Cantar.* Polon. *Spiewam* Enckiſk. Ang. *To ſing, to play on harpe or lute.*] Verbum Græcum, idem ſignificans quod cano ſive id ore fiat, inſtrumento muſico. Vnde Budæus illud Gellii libro 15 Qui canerent voce, & qui pſallerent, interpretatur qui pulſarent. Horat. 2. Epiſtol. 1: -pingimus, atque pſallimus luctamur Achivis doctius unctis. Idem 4. Carm. Ode 13 virentis, & Doctæ pſallere Chiæ Pulcris excubat in Catil. Hi pueri tam lepidi, ac delicati, qui non tolum & amari, neque cantare & pſallere, ſed etiam ſicas ſpargere venena didicerunt.

Pſălmă, n. t. [מזמור *mizmór* זמרה *zimráh.* ψάλμα. Gall *Chanſon.* Ital. *Canto.* German. Ein Geſang oder Pſalm Hiſpan. *Cancion.* Pol. *Spiewanie.* Vng. *Enek.* Ang *A ſonge.*] Quod pſalmo Diapſalma, διάψαλμα, ſilentium & quies quædam inter canendum interpoſita. Nam ut ſympſalma dicitur vocum concentio, ſic diapſalma diſjunctio, ubi quædam vocum quies diſtinctæ continuationis oſtenditur.

Pſălmōdĭă, pen. acúta. [בנינה *neghináh* ψαλμῳδία.] ex ψάλλω & ᾠδή compoſitum eſt, Cantus miſtus: ut quum aliquis ad muſicum inſtrumentum voce accinit.

Pſălmŭs, mi. [מזמור *mizmór* זמרה *zimráh.* ψαλμός.] Latinè canticum: à ψάλλω, canto, quòd ad pſalterium cantaretur.

Pſăltērĭum, rii, n. ſ. [נבל *nébel.* ψαλτήριον. Germ. Ein gattung Inſtruments der Muſic oder Seytenſpyls / behalt noch bey vns den nam̃en *Pſalterium.*] Græca dictio eſt, quod Hebraicè *nablon*, Latinè organum laudatorium dicitur. Et eſt (ut Hieronymus ſcribit) in modum quadrati clypei cum decẽ chordis ſicut ſcriptum eſt: In pſalterio decem chordarum pſallite illi. Idem in expoſitione Pſalmorum ſic ait: Pſalterium propriè genus organi muſici, melius ſonans quàm cithara, ſimilitudinem habet citharæ, ſed non eſt cithara. Inter pſalterium & citharam hoc intereſt, quòd cithara deorſum percutitur: pſalterĭũ verò ſurſum: quod verbo vulgari *polyphthongum* dicitur. Et alio in loco: Cithara deorſum habet cavamẽ, & ſex chordas habet: Pſalterũ ſurſum habet cavamẽ. Auguſtinus: Pſalterium eſt organũ, quod quidẽ manibus portatur percutiẽtis, & chordas diſtinctas habẽt, ſed illum

illum locum unde ſonum accipiant chordæ, illud concavum lignum quod pendet, & tactum reſonat, quia accipit aërem, pſalterium ſuperiore parte habet. Cithara autem hoc genus ligni cavum & reſonans in inferiore parte habet. Itaq; in pſalterio chordæ ſonum deſuper accipiunt: in cithara chordæ ſonum ex inferiore parte accipiunt. Cic. de Aruſp. reſpon. P. Cornelius à muliebribus ſoleis, purpureisq; faſciolis, à ſtrophio, à pſalterio, à flagitio, à ſtupro factus eſt repẽtè popularis. Quintil. lib. 1. cap. 10: Nec pſalteria, aut ſpadices etiam virginibus probis recuſanda.

Pſĕcăs, cadis. [פ֫ק *déleph* ל֫ן *ighel*. ψηκάς. Gall. *Vne goutte*. Ital. *Gocciola*. German. Ein tropff. Hiſp *Gota*. Pol. *Kropla*. Vngar. *Tsöp*. Ang. *A droppe*.] Gutta, ſive ſtilla dici poteſt. Apul. libr. de Mundo ex Ariſtotele, pſecadas interpretatur ſtillicidia. Micæ quoq; inter arẽnas lucentes, pſecades dicuntur. ¶ Quinetiam ancillæ quæ delicatarum matronarum capillos medicato fuco conſpergunt, à Græcis hoc nomine appellatæ ſunt.

Pſēgmă, atis, ψῆγμα, Idem ferè quod flos æris. Plinius libro 34. cap. 13: In ærariis officinis & pſegma fit. ¶ Pſegma quoq; pro ramento auri uſurpatur, ut apud Herodotum in Thalia: Indi (*inquit*) ut ſunt multitudine multo numeroſiſſima omnium quos novimus hominum: ita tributum conferebant aliorum comparatione maximum trecenta ſcilicet, & ſexaginta pſegmatis talenta: id eſt, aurei ramenti. Ramentum auri arena eſt aurea, ob id alio nomine ab eodem autore chryſitis dicta. Chryſammos etiam ad verbum aurea arena dicitur, libro undecimo Codicis Iuſtiniani: Auru autem ramentitium (inquit ille) invenitur eſſe talentum Euboicorum quatuor millium ſexcentorum & octoginta, ſi ita ratio ineatur, ut ſpegma tredecies tanto argenti rependatur. Strabo lib. 3: Ac ne aurum quidem ſolùm effoditur, ſed etiam trahitur. Deferunt enim aurum amnes, & torrentes auream arenã, quæ etiam multis in locis aquarum indigis reperitur: ſed in his non apparet: in iis autem locis quæ fluminibus aluntur, auri pſegma: id eſt, ſcobs aurea reſplendeſcit.

Pſemes, Culices ficarios vocavit Ariſtot. Etiamſi quidam corruptè legunt Pſeras. Dicuntur autem Pſeres quaſi galbæ. Nam & pſenes poëtæ cùm dicunt, calvos & glabros intelligunt, ut eſt apud poëtam Simonidem: nos tamẽn galbas, eſculi vermiculos vocamus.

Pſephiſmă, atis, n. t. ψήφισμα, Græca dictio eſt, quæ Latinè interpretari poteſt decretum, vel plebiſcitum per ſuffragia factum. Cicero pro Flacco: Sic ſunt expreſſa iſta præclara quæ recitantur pſephiſmata, non ſententiis, neé autoritatibus declarata.

Pſephŏpæctæ, [ψηφοπάκται. Polon. *Kugliarze, ſzalbierze*.] Græco vocabulo dicuntur quos nos *præſtigiatores* appellare poſſumus, ſeu *ſaccularios*, ſeu *calcularios impoſtores*, qui habili, fallaciq; manuum motu ſpectatoribus imponũt. ψῆφοι enim inter cætera calculos ſignificant, quibus aut ratio ſubducitur, aut ſuffragia feruntur. Vnde qui calculis hujuſmodi luſitant, ſpectatorum oculos præſtringit, pſephopæctes dicitur.

Pſephos, phi, m. ſ. ψῆφος, Lapis anuli, & numerus pecuniarius, ſicut apud nos calculus.

Pſeūdŏs, [שקר *chazáb* כזב *ſchekér*. ψεῦδος. Gall. *Fauſſeté, menſonge*. Ital. *Falcità, mendacio*. German. Ein lug oder falſch. Hiſpan. *Falſidad, mentira*. Polon. *Kłamliwi*. Vng. *Hazugsag*. Ang. *A lie*.] Latinè ſonat mendacium, ſive falſum: eoque frequenter utimur in compoſitione Græcarum dictionum: ut Pſeudographus, & ſimilia. Quoties autem propriis nominibus in compoſitione jungitur, non tàm falſitatem ſignificat, quàm omnimodam ſimilitudinem, ut Pſeudophilippus, qui propter omnimodam ſimilitudinem à quibuſdam falsò habitus fuit pro Philippo.

Pſeūdānchūsă, ψευδάγχουσα, Herba anchuſæ ſimillima, ſed lanuginoſior, & minus pinguis, à quibuſdam enchuſa, & adoris appellata. Plin. lib. 22. cap. 20.

Pſeūdīsŏdŏmŏn, inquit Plinius libro 36. cap. 22, ſtructuræ genus appellant, quum parietes ex inæqualis craſſitudinis lapidibus cõnſtant.

Pſeūdŏbūnĭŏn, ψευδοβούνιον, Genus herbæ in Creta, palmi altitudine fruticans, foliis napi, acribus. Plin. lib. 24. cap. 19. Dioſc. lib. 4. cap. 126.

Pſeudŏdĭctămnum, ψευδοδίκταμνον, Falſum dictamnum, genus herbæ quæ in Creta ſimilis pulegio naſcitur. Plinius libro 26. cap. 9.

Pſeūdŏmĕnōs ſyllogiſmus, ψευδόμενος συλλογισμός, Argumenti ſeu ſophiſmatis genus fallaci ſtropha differentes implicans. Cic. 2. de Divinat. ratiocinationem mentientem interpretatur: Quomodo autem (*inquit*) mentientem, quem ψευδόμενον vocant, diſſolvas?

Pſeūdŏpōrĭcŭs, Falſa porticus. [ψευδοστοά. Polon. *Chworta ſkrita*.] Nam in ædificiis partes quæ fiunt ad imitationem, nec integrum, nec principalem, ſed precarium aut temporarium uſum præbent, quaſi alienum opus mentientia, hoc nomine inſigniri ſolent: ut Pſeudothyrum, & Pſeudoaulæ, ſimiliaque his complura apud Vitruvium.

Pſeūdŏprŏphētæ, ψευδοπροφῆται, Falſi Vates.

Pſeūdŏthyrŏn, ψευδόθυρον, Quaſi falſum oſtium, unde pro poſtico ſumitur. Oroſius: Veruntamen ſequenti anno tanta fames Romæ fuit, ut medio foro Imperator correptus à populo, & convitiis & fragminibus panis turpiſſimè infeſtatus, ægrè per pſeudothyrum in palatium refugiens, furorem excitatæ plebis evaſerit. Cic. in Verr. Ea quemadmodum ad iſtum poſtea per pſeudothyrum revertatur, tabulis vobis & teſtibus Iudices planum faciam.

Pſeūdŏūrbānă ædificia, Dicuntur à Vitruvio ædificia ruſtica, urbana elegantia extructa, Budæus.

Pſeudopathes, Staphiſagria, apud Dioſc. lib. 4. cap. 158.

Pſeūdūlŭs, ψευδόλος, Falſus ſervus. Vnde & Plautinæ fabulæ Pſeuduli nomen inditum eſt.

Pſilŏthrum, n. ſ. [ψίλωθρον. Ger. Ein Saltz darvon das haar auß fellt.] Vnguentum depilatorium quo mulieres, viriq; molliores utebãtur, ut corpus glabrum, & leve redderẽt: à ψιλόω, nudo. Vnde apud Galenum legitur ſalamandras habere vim pſilothri. Martial. lib. 2: Pſilothro nitet, aut arida latet oblita creta. ¶ Pſilothrum præterea dicitur vitis alba, quòd ejus ſemen, & uva vitia cutis in facie detergat, & quaſi faciem depilet. Vide Plin. lib. 23. cap. 1.

Pſimmўthĭum, [ψιμμύθιον. Germ. Bleyweiß.] Dicitur quod nos *ceruſſam* nominamus. Fit ex plumbo, acri aceto reſoluto. Plin. l. b. 22. cap. 18: Pſimmythium: hoc eſt, ceruſſam, plumbariç dant officinæ.

Pſĭttă. [ψίττα. Ang. *A plaice fiſhe*.] Piſcis plani genus, quem nos *paſſerem* vocamus, ut vertit Theodorus ex Ariſtotele, de natura animalium.

Pſittăcŭs, m. ſ. [ψιττακός, ψιττάκη. Gall. *Vn papegay, vn perroquet*. Ital. *Pagagalo*. German. Ein Sittuſt oder Papagey. Hiſpan. *Papagaio*. Polon. *Papuga*. Vngar. *Puplicany*. Ang. *A parret or popingay*.] Avis ex India, aut occidui Oceani inſulis, vocem humanam miro naturæ artificio exprimens. Martialis libro 14: Pſittacus à vobis aliorum nomina diſco, Hoc per me didici dicere, Cæſar ave. De hac ave Apuleius libro 2: Color pſittaco viridis, & intimis plumulis, & extimis palmulis, niſi quòd ſola cervice diſtinguitur. Enimverò cervicula ejus circulo minio, velut aurea torque, pari fulgoris circumactu cingitur, & coronatur. Roſtri prima duritia. Quum in petram quampiam concitus, altiſſimo volatu præcipitat, roſtro ſe, velut anchora, excipit. Sed & capitis eadem duritia qua ruſticum ſermonem noſtrum cogitur æmulari. Ferrea clavicula caput tunditur, imperium magiſtri ut perſentiſcat: hæc ferula diſcenti eſt. Diſcit autem ſtatim pullus uſque ad duos ætatis ſuæ annos, dum facilè os, ut conformetur, quum tenera lingua uti velit, convibretur. Senex autem captus & indocilis eſt, & obliviоſus. Verùm ad diſciplinam humani ſermonis facilior eſt pſittacus glande qui veſcitur, & cujus in pedibus, ut hominis, quini digituli numerantur. Non enim omnibus pſittacis id inſigne, ſed illud omnibus proprium, quòd eis lingua latior quàm cæteris avibus: eò faciliùs verba hominis articulantur, patentiore plectro & palato. Id verò quod dicit, ita ſimiliter nobis canit, vel potiùs eloquitur, ut vocem ſi audias, hominẽ putes: nam quidem ſi videas, idem conari, non eloqui. Verùm enimverò & corvus, & pſittacus nihil aliud quàm quod didicerunt, pronunciant. Si convitia docueris, convitiabitur, diebus ac noctibus perſtrepens maledictis. Vide Plin. lib. 10. cap. 42. & Varr. 3 de Re ruſt. cap. 9.

Pſōlē, f. t. ψωλή, Latinè mentula dicitur. Autor Priap. Pſoleon illè vocat, nos *ſpodolenta ceramion*.

Pſōră, f. p. [ψώρα. Gall. *Galle, rongne, maladie qu'on dit de ſainct Main*. Ital. *Rauidezza di pelle*. German. Ein ſchüppechtige raud/ Zittermal. Hiſpan. *La ſarna*. Polon. *Strup ſwierzbiaczi*. Vngar. *Vizketegrib*. Ang. *Scuruineſſe*.] Cutis aſperitas ſquamoſa: & videtur alia à ſcabie, quum Plinius libro 20. cap. 1. dicat: Arida cum reſina, impetiginem & ſcabiem, quam ψώραν & λειχῆνας vocant, ſanat. Fit autem à ψάλλω, ſcalpo. Nam qui pſora laborant, ulcera ſive puſtulas ſupra modum contingere, palpare & ſcalpere cupiunt.

Pſoriоſis, eſt durities ſcroti, cum abjecto pruritu, aliquando etiam exulceratione. Pſorioſis palpebrarum: id eſt, pſophthalmia. De qua Paulus lib. 3 cap. 23.

Pſoricon, quomodo præpararetur, vide apud Dioſcorid. libro 5. cap. 105.

Pſorophthalmía, æ. f. p. pturigiноſa palpebrarum pſorioſis, quam *ſcabiem* vel *ſcabrum* appellamus; ex falſo, nitroſoque humore ductus originem, Paul. lib. 3. cap. 22. [Germ. Schebigkeit vmb die Augen.]

Pſyche, Trypolium, apud Dioſc. lib. 4. cap. 136.

Pſychium, paſſivum genus, à colore appellatum nigro.

Pſychrŏlū-

Psychrolutrēs, ψυχρολούτης, Dicitur qui frigida aquâ corpus lavat, & balneo frigido lætatur. Vnde & verbum ψυχρολουτεῖν Græcis usitatum, pro eo quod est frigida lavor. Senec. lib. 12. Epist. Ille tantus psychrolutres qui Calendis Ianuariis Eurypum salutabat.

Psychomanthēum, pen. prod. ψυχομαντεῖον, Locus cujusdā vaticinii, ubi fiebat divinatio per Manium evocationem: ψυχὴ enim animam, & μαντεία divinationem significat. Cic. 1. Tusc. Ait enim Termaneum quendam Elysium, quum graviter filii mortem mœreret, venisse in psychomantium, quærentem quę fuisset tantæ calamitatis causa.

Psychrotrophum, [ψυχρότροφον. German. Betonien. Polon. *Bukwicza czerwona.*] Herba duorum cubitorum altitudine angulosum habens caulem, à radice spargens folia ferè lapathi, serrata, semine purpureo: in Italia *Serratula* dicitur, in Gallia *Betonica*. Autor Plin. lib. 25. cap. 8: Psychotrophon inde dictum, quòd locis potissimùm gaudeat algosis. ¶ Psychotrophi item pisces quidam appellātur, quòd umbrosos sectentur recessus, ac humido, frigidoque delectentur elemento.

Psychovacos, Helxine apud Dioscor. lib. 3. cap. 41.

Psychrophobi, Medici timidi ad propinandam frigidam in febribus continentibus. Galen. 9 Method.

Psychrola, Qui frigida lavat. Senec. Epist. 54: Mitto me in mare, quomodo psychrolam decet gausazatus.

Psyctalia, Ficuum genus, sic dictum ab algore. Sunt qui psyctalia interpretentur, quæ recentes non sunt quidem, non tamen siccatæ.

Psydrācĭŏn, ψυδράκιον, Genus pustularū durarū, & subalbidarum, acutarūq; caput præcipuè infestātium. Vide Aeginetam

Psyllĭŏn, [ψύλλιον. Ger. Pfitten kraut: wird noch also in den Apotecken genannt.] Herba quam vulgus noster *pulicarem* vocat, de qua vide Plin. lib. 25. cap. 11.

Psythĭă, Vvæ genus est ex qua optimum fit passum. Virgil. 2. Georg. Et passo psythia utilior.

P ante T.

Ptărmĭcă, æ, f. p. Frutex est succos habēs parvos, multos & rotundos, abrotono non dissimilis: & circa eos folia oleæ longa, & in cacumine capitulum uti Athemidis parvum rotundum, quod suo acri odore sternutamentum excitat, unde & nomen accepit. Meminit ejus Dioscor. lib. 2.

Ptărmŏn, sternutamentum.

Ptĕ, πτέ, syllaba abjectio: quære in dictione MET.

Ptĕră, πτερά, sive (ut Vitruvius libro tertio, capite secundo appellat) pteromata, πτερώματα, in templis, cæterisque majoribus ædificiis dicuntur muri duo in altitudinem consurgentes, alarum instar: unde & nomen habent. Nam πτερὰ Græci alas vocant.

Pterion, Dryopteris, apud Dioscor. lib. 4. cap. 199. Pterion, Trichomanes, apud Dioscor. lib. 4. cap. 138.

Ptĕrĭs, πτέρις, Latinè dicitur filix: qua voce usus est Plinius libro 27 cap. 9.

Ptĕrygĭum, n. s. [πτερύγιον. Ger. Ein fäl/oder der nagel im Aug.] In oculis vocatur nervosa quædam adnatæ membranæ excrescentia, à majori angulo ut plurimùm orta, ad oculi Coronam ita procedens, ut interim & pupillam operiat. Plin. lib. 34. cap. 10: Cadmiæ effectus siccatæ, sanare, sistere fluxiones, pterygia, & sordes oculorū purgare. ¶ Pterygion in digitis apud Paulum Aeginetam, est quum caro excrescit, partem illam cōtegens quæ in ungue pterygion appellatur: quod vitium ex paronychia ferè nascitur. At Celsus lib. 7: Pterygium dixit esse quum recedit ab ungue caruncula cum magno dolore. Videtur enim diminutivum esse à πτερὸν: id est, ala, quam tunc videtur efficere caro ab unguibus discedens. Plin. lib. 23. cap. 1: Illinitur eadem cum fico, & pterygiis digitorum ex vino. Idem: Cum oleo etiam paronychias, & pterygia tollit. [German. Ein gewechs vmb die nägel/gibt eyter/ein vmblauff.]

Ptĕrnă, πτέρνα, Vocatur pars inferior navalis mali: circa mediā ferè trachelos, summa pars carchesium nominatur.

Pteryx, Splenium apud Dioscor. lib. 3. cap. 152.

Ptĭsănă, penultima correpta, f. p. [πτισάνη. Gall. *Ptisane, ou orge mondé.* Ital. *Sugoli d' orzo, aqua cotta d' orzo.* German. Ein gerstenbrū Hispan. *Ordiate, ò cevada ò fiesada.* Polon. *Ptisana, iecznionna kaſza.* Vng. Főt arpa lenizź. Ang. *A potage made of barley meale.*] Hordeum decorticatum, vel hordei cremor, sive pultis genus ex farina hordeacea, in quo est maxima vis restaurandi vires, & nutriendi. De ptisana vide Plinium libro 18. cap. 7. & lib 22. cap. 25. Latini vocis hujus primam syllabam corripiūt, altero, ſ, ex Græca voce abjecto. Martial. lib. 12: Frumentum, milium, ptisanamq;, fabamq; solebas Vendere pragmaticus.

Ptĭsănārĭum, [πτισανάριον. Gall. *Vaſe à tenir orge mondé.* Ital. *Vaſo da tener aqua d' orzo, ò fugo d' orzo.* German. Ein geschirr in dem man gersten stampfft oder tochet. Hispan. *Vaſo del ordiate ò de estas leches.* Vngar. *Arpa leu ſőzŏ edeny.*] Pro vase in quo coquitur, vel tunditur ptisana. Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 3: Tu cessas? agedum sume hoc ptisanarium orizæ. Alii volunt ptisanarium orizæ esse orizam coctam, vel ptisanam ex oryza.

Prochodochium, chii, n. [Locus ubi recipiuntur mendici, & inopes. [Germ. Ein Elendcherberg Bettlerherberg.] πτωχὸς enim mendicus & inops dicitur. Vide Exeget. Hegendorf. in Republ. C. de Cler. & Episc.

Prŏchŏtrŏphă, penultima prod. [πτωχοτροφεῖα. Gall. *Hoſpitaux* Ital. *Spedali.* German. Ein Spittel / ein ort an welchem man die Armen ernehret Hispan. *Hoſpedales.* Polon *Spital.* Vngar. *Iſſtaly.* Ang. *A ſpittell houſe.*] Diversoria, sive domus in quibus mendici nutriuntur. πτωχὸν enim Græci mendicum dicunt, & τρέφω, nutrio.

Ptyăs, f. t. [πτυὰς Ger. Ein art der gifftigen Schlangen *Aſpis* genañt/welche den Menschen mit gifft anspeyet.] Aspidis genus colore subviridi, cinereoq;, sed in aurū tendēte, quo Cleopatra sibi mortem creditur conscivisse. Dicta Ptyas, ἀπὸ τῦ πτύειν: hoc est, à spuendo, eò quòd sputum habeat maximè lethale, quod in hominum oculos exuit. Vide de hoc Plin. lib. 28. cap. 7.

Ptynx, πτυγξ, Avis rapax, quam alii hybridem vocant, noctu vēlans. Venatur more aquilæ. Pugnat etiam cum aquila acriter, ita ut sæpè ambæ implexæ deferantur in terram, & vivæ à pastoribus capiantur.

P ante V.

PV. In notis antiquorum pupilla. PVB. Publicus.

Pubes, f. t. Propriè lanugo quæ maribus decimoquarto anno, fœminis duodecimo circa pudenda oriri incipit. [πώη. Gall. *Le poil qui croiſt és parties honteuſes de l'homme & de la femme, & donne à entendre qu'ils ſont en aage de pouuoir engendrer.* Ital. *Peluria che nasce intorno alle parti vergognoſe, à maſchi d' anni 14. & alle femine di dodeci.* German. Das schamhaar des Menschen. Hispan. *La mancebia* Polon. *Włoſſi nawſtidzie* [illegible]. Vngar. *Zömök n teſt mellet valo mohozas.* Ang. *Meane ſt mongſt in the priuie partes of man or woman about 14 yeares of aage.*] Quod quia maturitatis est signum, factum est ut mas pubes, sive puber vocetur, quum primùm ad generādum aptus est, & fœmina similiter ad concipiendum. Cicer. pro Rabirio: Nemo pubes tum fuit quin arma ceperit. Salustius: Puberes omnes interfici jubet. Cæsar 5. bell. Gal. Hoc more Gallorum est initium belli, quo lege communi omnes puberes armati convenire coguntur. Cicero 1. Officiorum: Nostro quidem more cum parentibus puberes filii, cum soceris generi non lavantur. A quo Impubes, bis, vel impuberis, qui nondum lanuginem emisit, sive qui nondum ad pubertatis annos pervenit. ἄπωος, ἀπώγων. Pubes etiam honestè pro parte pudenda ponitur. Virgil. 3. Aen. Prima hominis facies, & puchro corpore virgo Pube tenus. Inde Os pubis medici vocant ostium ipsum muribris pudendi, quod pube ambitur. ¶ Interdum Pubes, collectivum nomen est, ejusdem ferè significationis cum nomine Iuventus. [Gall. *La aueſſe, compagnie de ieunes hommes* Ital. *Compagnia de giouani* German. Die iugent oder iunge Burſch Hisp. *Los mancebos.* Pol. *Młodź* Ang. *A multitude of yonge folkes.*] Virgil. lib. 1. Aenei. Haud aliter puppe que tuæ, pubesque tuorum. Livius lib. 1: Quum pubem Sabinam in arcem, præsidio armisque ea tempestate munitam, advocasset. Cic. pro Milone: Sapotetis, cui senatus omnium talium pubem commiserat q Transfertur etiam ad alia. Virgil. lib. 12. Aen. Puberibus caulem solus: id est, ut inquit Servius, adultis. Et lib. 4. Aen. Pubentes herbæ. Sed pubes pro lanugine, pro parte pudenda, & pro ætate virili, substantivum, & facit genitivum pubis. Arimphæus: pro eo qui adhuc investis est, adjectivū est. Vnde Iuvenalis apud Lactantium Epaphroditum in Epod. Impube corpus. Ovid. lib. 3. Metam. Impubes genus.

Pūbĕs, bes, n. s. Pubes sum. [πώη. Gall. *Le poil qui croiſt d' aage, de dessous la ceinture, & nom[illegible]* Ital. *Peluria che nasce intorno, & in certe parti del corpo, per cagion de l'età.* Ger. Die scham haar an ſol enden statt ſeyn. Hiſ. *Commencar à barbar, ſer en edad de pubertad.* Pol. *Pierſzyhnichem obrāſtam.* Vng. *Ki mohoxom.* Ang. *To be in the floure of this age to begynne to haue a beard.*] Propriè de adolescentulis dicitur qui primam circa pudenda lanuginem emiserunt: quanvis etiam ad alia transferatur, ut pubentes herbæ, apud Virgil. 4. Aeneid. Vbi Servius: Pubentes, quia alias herbæ, sunt viridiores leguntur. Et sciendum inter homines & herbas esse reciprocam translationem. Sic enim pubentem herbam dicimus, quemadmodum florem ætatis. Idem 3. Georg. Pubentesque secant herbas. Vbi usus Servius: Pubentes adultas, maturiores, quibus robur acquiritur.

Pubēſco, scis, n. t. [Gall. *Commencer à auoir barbe, à deuenir homme.* Ital. *Cominciare ad hauer barba, à diuenir huomo.* German. Anfahen gebartet werden/mannbar werden. Hiſp. *Commencar à barbar.* Polon. *Włoſy puszczāmi pūszczą.* Vng. *Szakallom mohoxik.* Angl. *To begynne to haue a beard, to come to foure yeares of aage.*] Virgilius 3. Aeneidos: Et nunc æquali tecum pubescere cævo. Cicero 1. Officiorum: Nanque Herculem Prodicus dicit, ut est apud Xenophontem, quum primùm pubesceret (quod tempus à natura ad

tura ad deligendum quam quisque viam vivendi sit ingressurus, datum est) exisse in solitudinem, atque ibi sedentem diu secum, multumque dubitasse, quum duas cerneret vias, unam voluptatis, alterâ virtutis, utram ingredi melius esset. ¶ Interdum Pubescere ponitur pro crescere, sive maturitatem adsequi, Cic. lib. 1. de Nat. deor. Nam & fruges & reliqua, quæ terra parit, & tempestates, ac temporum varietates, cœlique mutationes, quibus omnia quæ terra gignat matûrata pubescant. Virgil. lib. 2. Georg. Hinc omnis largo pubescit vinea fœtu: id est, exuberat.

Pūbĕrtās, atis, f. t. Aetas in pueris, puellisve qua pudenda prima lanugine obducuntur: qui est in maribus annus decimus quartus, in fœminis duodecimus. [ם׳ויל *halumim.* ἐφηβεία, ἥβη. Gall. *L'aage de quatorze ans és masles, & de douze és femelles, iusques à dixhuit.* Ital. *Età d'anni diciotto.* Germ. Das erſt mannber vnd bartbringend alter/an Knaben vmbdas vierzehende jar/an Meydtinen vmb das zwölffte. Hiſpan. *Edad de los mancebos.* Pol. Wzroſt wml'odzei, *gdi pozna z obrá...* Vngar. *Ki mohoz wdŏ if vſag.* Ang. *The age of 14 yeares in men and in women 12 vntill 18 yeares.*] ¶ Item Pubertas est emissio ipsa pubis, à quo anni pubertatis dicti sunt. Cic. 2. de Nat. deor. Vt siquis dentes, & pubertatem natura dicat exitere. Pubertas autem plena annos octodecim cõplectitur. Modest. de Adop. l. Arrogatio. Non tantùm, *inquit*, quum quis adoptat, sed & quum arrogat, major esse debet eo quem sibi per arrogationem, vel per adoptionem filium facit: sed utique plena pubertate: id est, octodecim annis eum præcedere debet. Bud. Vvæ pubertas. Plin. in Proœm. lib. 23: Omphacium qua fieret ratione incipientis uvæ pubertate, in unguentorum loco docuimus.

Pūblĭcŭs, publica, publicum, Quod non est privati alicujus, sed totius populi, commune, quasi populicum. [δημόσιος. Gal. *Public, commun.* Ital. *Publico, commune.* Germ. Gemein. Hiſp. *Publico, commun de muchos.* Pol. *Obecny.* Vng. *Kŏſſeges, anagy, kŏzŏnſeges.* Ang. *Publick, commone.*] Plaut. in Rud. Istic ubi vis condormisce, nemo prohibet, publicum est. Cic. 1. de Invent. Publicum est, quod civitas universa aliqua de causa frequentat. Sic loca publica urbis, apud eundē contra Rullum. Publica fides, est quā vulgus Gallicũ *sal-vum conductum* appellat. Saluſt. in Iugur. Comes ejus qui Romā fide publica venerat. ¶ Publica vectigalia, intelligere debemus ea ex quibus vectigal fiscus capit vel ærarium. δημόσια, τέλη. quale est vectigal portus, vel venalium rerũ, & piscinarũ, & metallorũ. Vlp. de Verb. signif. l. Inter publica, Publica judicia, nõ omnia sunt in quibus crimen vertitur, sed ea tantùm quæ ex legibus judiciorũ publicorum vertũtur. δημόσια κρίσεις. ut, Iulia majestatis, Iulia de adulteriis, Cornelia de siccariis, & veneficiis, Pompeia de parricidiis, Cornelia de testamentis. ¶ Publica verba dicuntur quæ in communi sunt consuetudine, & usu. δημόσια ῥήματα. Seneca: Magnam ex epistola tua percepi voluptatem. Permitte enim mihi uti verbis publicis, nec illa ad significationẽ Stoicam revoca. Cic. 1. Acad. Dialecticorũ verò verba nulla sunt publica, suis utuntur. Ovid. 3. de Arte: Munda, sed è medio, consuetaq; verba puellę Scribite, sermonis publica verba placẽt. ¶ Publicũ consiliũ, dictus est Senatus. σύγκλητος βουλή. Cic. lib. de Orat. Pericles Athenis plurimos annos princeps consilii publici fuit.

Pūblĭcum, substantivè, n. s. pro conspectu publico. Hinc dicimus Carere publico, pro eo quod est non prodire in publicũ. Cic. pro Milo. Caruit deinde foro Pompeius, caruit publico. Iderb in Verr. In publico esse nõ audet, inclusit se domi. Liv. de pace Caudina loquens: Vt postero die, ac sequẽtibus duobus nemo forum ac publicum aspicere vellet. ¶ Publica pluraliter dicuntur pro vectigalibus & reditibus populi, unde & publicani dicti qui ea à populo redimebant. Cicer. ad Qu. Frat. Hic te ita versari, ut & publicanis satisfacias, præsertim publicis malè redemptis, ac socios perire non sinas, divinæ cujusdam virtutis esse videtur: id est, tuæ.

Pūblĭco, as, act. p. Publicum facio, manifesto. [הודיע *hodhiah* השמיע *hiſchmiah* הלה *ghilláh.* Φανερόω. Gall. *Publier, manifester, divulguer.* Ital. *Publicare* [illegible] Ger. Gemein machen/auſbringen/jederman offenbaren. Belg. [illegible] maken. Hiſpan. *Publicar, divulgar.* Polon. *Obiawiam* Vng. [illegible] *ŏnſegeſſé tezŏm ki hirdetŏm.* Ang. *To publish, to manifeſt.*] Iu[illegible] Non contentus voluptatum suarum tacito [illegible] etiam matrimonii reticenda publicaret. ¶ Publicare ponitur pro in populi potestatem & gratiam redigere, quod vulgo vocãt *confiscare.* [δημεύειν. Gall. *Confiquer.* Ital. *Confiscare.* Ger. Dem gemeinen Gut heimstellẽ/ in gemeinen Seckel ziehen. Hiſpan. *Confiſquar los bienes.* Pol. *Dobra czyie ſkonfiskuię.* Vng. *Tar hazba bŏtſwlŏm.* Ang. *To confiscat goodes to the vſe of the commone wel.*] Cic. 2. de Invẽt. Lex est apud Rhodios, ut siqua rostrata in portu navis deprehensa sit, publicetur. Quum magna in alto tempestas esset, vis ventorum [illegible] nauis, Rhodiorum in portum navim coẽgit. Quæstor navim populi vocat: navis dominus negat oportere publicari. ¶ Publicare librum aliquem, est edere in publicum. ἐκδίδωμι.

Meretrix quoque se publicare dicitur, quæ se publicè prostituit, nulli mercedem offerenti, sui copiam denegans. Plaut. in Bacch. Tum illam quæ corpus publicavit vulgo suum: id est, sui copiam palàm fecit.

Pūblĭcātĭo, onis, verbale, f. t. Bonorum alicujus in publicum redactio. [δήμευσις. Gall. *Confiscation.* Ital. *Confiscatione.* Germ. Eynziehung in gemeinen Seckel/ gemein machung. Hiſpan. *Confiscation de bienos.* Pol. *Dober confiſcowanie.* Vng. *Tar hazba valo bŏtſwlés.* An. *A publishing or confiscation.*] Cic. in Catil. Adjungit etiam publicationem bonorum.

Pūblĭcānŭs, ni, m. s. Qui vectigalia, & alios populi principúmve reditus exigendos, certo cõstituto pretio redimit, hodie *Datiarium* appellant. [πέλων, πελώνης, ἢ πελάτης. Gal. *Vn fermier publique, peager.* Ital. *Datiero, qui maneggia il danaro publico.* Germ. Der Zöll oder andere Eynkomẽn eines Furſtẽ oder Gemeind an sich kaufft. Belg. Een tollenaer. Hiſp. *El almoxarife, ò arrendador que coge ò recabda la rentas de la communidad ò del principe.* Pol. Cżelnik. Vngar. Fi[illegible] Ang. *A toller or gatherer of tributes.*] Horum ordinem Romæ & numero amplissimum, & personarum dignitate potentissimum fuisse constat, quippe cùm omnes Romani equites in hac re essent occupati. Cic. pro Planco: Flos equitum Romanorum, ornamentum civitatis, firmamentum reip. publicanorum ordine continetur. Vlpianus de Publ. & vect. l. 1: Publicani sunt qui publico fruuntur: nam inde nomen habent. Et omnes qui aliquid fisco conducunt, rectè vocãtur publicani. Cic. ad Qu. Frat. lib. 1: Non esse autem leniores in exigendis vectigalibus Græcos, quàm nostros publicanos, hinc intelligi potest, quòd, &c. Ibidem: Nomen autem publicani aspernari non possunt, qui pendere ipsi vectigal sine publicano non potuerunt. Mulier publicana. Cic. 5. Verr. Mulierculæ publicanæ noluit ex decumis nimium lucri dare.

Pūblĭcē, & Pūblĭcĭtus, adverbia à publicus nomine derivantur: idemque significant quod vulgò, seu palàm. [δημοσία. Gall. *Publiquement.* Ital. & Hiſp. *Publicamente.* Ger. Offentlich/vor der Gemeind. Belg. Openlijck. Pol. *Obecznie.* Vng. *Kŏzŏnſeges helyŏn.* Ang. *Publicklie.*] Cic. 5. Verr. Itaq; quũ Plinius Herbitensis, homo disertus & prudens & domi nobilis, de calamitate aratorum, & de fuga, & de reliquorũ paucitate publicè diceret. Terent. in Adelph. Haud citò mali quid ortum ex hoc sit publicé. Id est, non facilè aliquid detrimenti ab hoc capiet Respublica. Cic. pro Rosc. Amer. Anseribus cibaria publicè locari: id est, palàm, coramq; omnibus qui interesse voluerint, conductori anseres alendos addicere. ¶ Publicè dare sumptus alicui, est illi sumptus suppeditare ex ærario. ¶ Publicè aliquẽ deportare: hoc est, ex decreto publico. Terent. in Phorm. Nónne hoc publicitus scelus hinc deportarier in solas terras? Vbi Donatus: Publicitus, publica cura & consilio. Plaut. Amph. Hospitio publicitus accipiat: id est, carcere publico.

Pūblĭcŏlă, læ, Qui populũ colit & observat. ὁ τὸν δῆμον θεραπεύων, Plutarcho, quo cognomine dictus est P. Valerius, qui in locũ Tarquinii Collatini suffectus est Consul. Melius Poplicola.

Pūblĭcĭŭs, a, um, τοῦ δήμου. ut, Iter publicium. Ovid. 5. Fast. Vtile nunc iter est, publiciumq; vocant. Publicii ædiles. Ibidem: Plebis ad Aediles perducta licentia talis Publicios.

Pŭdĕt, puduit, vel puditum est. pudere verbum est impersonale, Erubescere, sive pudore affici. [בוש *bóſch* נכלם *nichlám.* αἰσχύνη. Gall. *Auoir honte & vergongne.* Ital. *Vergognarsi.* Germ. Sich schämmen. Belg. Schammen. Hiſp. *Hauer vergnenca, auergoncarse.* Pol. Wſtid ieſt. Vng. *Zegyenlŏm.* Ang. *To haue shame.*] Habet ferè accusativum cum genitivo. Cic. 2. Verr. Sunt homines quos infamiæ suæ neq; pudeat, neq; tædeat. Cicero pro Domo sua: Me non solùm piget stultitiæ meæ, verumetiam pudet. ¶ Differt autem Pudere à pigere: quòd pudere, verecundiæ sit; pigere, pœnitentiæ. Saluſt. in Iugurth. Nam postea quæ fecerit, incertum habeó pudeat; an pigeat magis. Donatus: Pudere est in his quæ turpiter fiunt: pigere, in his quæ cum damno ac malo. Pudere, ad dedecus: pigere ad dolorem refertur. Terent. in Adelph. Patris me quidem pudet, pigetque. ¶ Invenitur aliquando personaliter positum cum nominativo: verùm id non aliter quàm in tertiis personis. Lucanus: -semper metuet, quem sæva pudebunt. ¶ Composita ejus sunt Depudet, Dispudet, & Suppudet, de quibus suis locis.

Pŭdens, tis, o. m. t. Verecundus. [בוש *bóſch* נכלם *nichlám.* αἰδήμων. Gal. *Honteux, qui a honte.* Ital. *Verecondo non sfacciatato, sfattoſo.* Germ. Schämmig oder schamhafft. Hiſpan. *Caſto con verguenca, vergonçoſo.* Polon. Wſtydliwi Vngar. *Zŏmermŏs.* Ang. *Shamefaſt.*] Cic. 5. Verr. Metelli est filius in provincia, nón puer, sed adolescens bonus, ac pudens. Terent. in Heavt. Animi est pudentis signum, & non instrenui. Cicer. pro Flacco: Pudentissimus, atque optimus vir. Idem 3. Verr: Pudentissima, lectissimaque fœmina. Cujus contrarium est Impudens, de quo egimus suo loco. ἀναίσχυντος.

Pŭdēntĕr, adverbium, Verecundé. [αἰδημόνως. Gall. *Auec honte & humilité, d'vne contenance hontenſe.* Ital. *Con verecondia & modeſtia.*

German.

German. Schamhafftigkeit / mit schaam. Hispan. Castamente, con verguenca. Pol. Wstidliwie. Vng. Zömermösséen. Ang. With shamefastnesse.] Cicer. pro Quintio: Eum tum pudenter appellare nolebas. Horat. 1. Epist. 18: -distat, faciásne pudenter, An rapias. Cic. in Vatin. Vivere pudenter. Contrarium est Impudenter, de quo suo loco. αἰσχρῶς.

Pŭdēndŭs, da, dum, Quod pudore dignum est: sive quod ejusmodi est, ut illius nos pudere oporteat. [αἰσχυντηλόν. Gall. Dequoy on doit on deuſt on auoir honte, honteux. Ital. Cosa vergognosa. German. Des man sich schämmen muß oder soll. Hispan. Vergoncoso Polon. Wstidu godni. Vng. Zegen, zömerösme melto. Ang. To be ashamed of.] Plin. lib. 29. cap. 29: Quædam pudenda dictu tanta autorum asseveratione commendantur. Ovid. Epist. 5: Causa pudenda tua est. Idem lib. 3. de Arte: Perque aditus tales lucra pudenda petunt. Virgil. 11. Aen. -at non Evandre pudendis Vulneribus pulsum aspicies. Cic. 5. Phil. Vt jam pudendum sit, honestiora esse legionum decreta, quàm Senatus.

Pŭdēndă, dorum, substantivum, n. s. Naturales partes dicuntur, tàm in viro quàm in muliere, quæ & Verenda dicuntur, quòd (ut ait Augustinus lib 13. Civi.) libidinis non maximè pudeat. [בשר basár ערוה hervâh מבשים mebaschím. τὰ αἰδοῖα. Gall. Les parties honteuses de l' homme. Ital. Le parte dishoneste dell' huomo. Ger. Die Scham oder Schamglider der Mannen vnd Frawen. Hisp. Los membros genitales, las verguenças. Pol. Wstidliwe cżł'onky. Vng. Zömerösm test. Ang. The priuie partes of man and woman.]

Pŭdĭbĭlĭs, Pudendus. [Vngar. Zömerösm, zömermös.] Lampridius in Heliogabalo: Ad hõnores reliquos promovit, commendatos sibi pudibilium enormitate membrorum.

Pŭdĭbŭndŭs, a. um, Qui pudore ducitur, pudens, verecundus. [בוש bosch נכלם nichlám. αἰδήμων. Gall. Honteux. Ital. Rispettoso, vergognoso. German. Schamhafftig / züchtig Hispan. Vergoncoso, que tiene verguenca. Pol. Wstidliwy. Vng. Zömermös zegyönlö. An. Shamefull and bashfull.] Plin. libr. 10. cap. 20: Pudibundus ac mœrens, quærit latebiã. Ovid. lib. 2. Fast. Illa diu reticet, pudìbundaque celat amictu Ora, fluunt lachrymæ more perennis aquæ. Plin. lib. 10. cap. 20: Idem cauda annuis vicibus amissa, cum foliis arborum, donec renascatur iterum cum flore, pudibundus. Ac mœrens quærit latebram. Dies pudibunda, pro purpurea, apud Statium, lib. 5. Theb. de Aurora.

Pŭdĭbŭndē, Cum pudore. αἰσχυντηλῶς.

Pŭdĕfĭo, fis, Erubesco, pudore suffundor. [בוש bosch נכלם nichlám. αἰδοῦμαι, αἰσχύνομαι. Gall. Auoir honte. Ital. Vergognarsi. Ger. Schamrot werden. Belg. Scamrot wirden / beschaemt woorden. Hisp. Auergontarse à si mesmo. Pol. Wstidzesie. Vng. Magam meg szégyönlom. Ang. To become shamefull and bashfull.] Passivum est à Pudefacio, quod est pudore m alicui injecto Gell. lib. 15. cap. 17: Tibiam, pudefactus oris deformitate, abjecit.

Pŭdĭcŭs, pen. prod. Castus. [טהור tahór בקי nakí. ἁγνὸς, σεμνός. Gall. Pur, net, chaste. Ital. Pudico, casto. Ger. Keusch / züchtig vnnd schamhafft Hispan Cosa casta con verguenca. Polon Wstidliwy. Vngar. Zwzxtasa zömerösm. Ang. Chaste, honest of life.] Pudicum ingenium Pamphili, apud Terentium in Hecyr. & mores pudici, apud Plautum in Capt. Miles pudicus. Cicer. Epist. ad Octa. Audiet C. Marius impudico Domino parere nos, qui ne militem quidem habere voluit nisi pudicum? Mores pudici, Ovid. Trist. Mulier pudica, Horat. Epod. 2. Thalamos violare pudicos, Ovid. 1. Amor. Eleg. 8. ¶ Pudicior comparativum. Ovid. in Ibin: Nec tibi contingat matrona pudicior illa, Quæ potuit Tydeus erubuisse nuru.

Pŭdĭcē, adverb. Castè. [μετ' αἰδοῦς, ἁγνῶς. Gall. Chastement, pudiquement Ital. Castamente, pudicamente. Ger Zuchtigtlich / schamhafftigtlich / mit keuschheit. Hisp. Castamente. Pol. Wstidliwie. Vng. Zömermeteséen zwzen. Ang. Chastelie.] Ovid ad Liviam: Quid tibi nunc mores prosunt, actumq; pudicè Omne ævum? A quo sit Pudicitia, castitas, ἁγνεία. Quorum contraria sunt Impudicus, Impudicè, & Impudicitia: de quibus suis locis.

Pŭdĭcĭtĭă, æ, f. p. Castitas. [טהרה taherâh בקיון nikkajón. ἁγνεία. Gall. Chasteté, nettetè Ital. Castità, pudicitia. Ger. Keuschheit / zucht. Belg. Beschaemtheyt. Hisp. Castidad con verguenca. Pol. Wstidliwosc. Vngar. Zwzesseg tiztasag, zömermeteséeg. Ang Chastnesse, or chastitie.] Plin. lib. 17. cap. 25: A quo tempore pudicitiam subversam Piso gravis autor tradidit. Ovid. Epist. 5: Lis est cũ forma magna pudicitiæ. Ibidem: -nulla reparabilis arte Læsa pudicitia: deperit illa semel. Tacit. lib. 4: Impenetrabilis Agrippinæ pudicitia. ¶ Modò pro religiosa munditia ac puritate pœnitur. Virg. 2. Georg. Casta pudicitiam servat domus. ¶ Quandoque Dea quæ Romæ colebatur, Plin. lib. 2. cap. 7.

Pŭdŏr, doris, m. t, ut Stoici definiunt, Est metus infamię qui animum reprimit, ne procaciter, aut inordinatè, aut turpiter quid peragat. [בושת boschet בשנה boschnâh αἰδὼς. Gal Honte. Ital. Timór d' infamia, pudore. Ger. Scham / zucht. Belg. Scaemte / eutpoheyt Hisp. Verguenca con temor. Pol. Wstyd. sramnota. Vngar. Zegyön, zömerösm. Ang. shame.] Cur autem erubescant quos pudut, causam tradunt philosophi, quoniam pudefactis sanguis de corde in omnes corporis partes diffunditur, ita ut superficiem occupet. Pudor à verecundia sic separatur à quibusdam, ut pudor sit rei turpiter actæ: verecundia etiam rectè facti, atq; honesti: quæ tamen differentia, vera non est. Cicer. pro Cluent. Deinde ea flagrare cœpit amentia, sic inflammata ferri libidine, ut eam nõ pudicitia, nõ pietas revocaret. Plin. li. 11. cap. 37: Pudoris in malis sedes. Ovid. 1. de Arte: Este procul vittæ tenues, insigne pudoris. Erat enim vitta, matronarum ornatus. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: Infans nanq; pudor prohibebat plura profari Ovid. Epist. 16: -fines transire pudoris. ¶ Pudor etiam pro scelere, & probro, vel dedecore sumitur, quæ sunt pudoris causæ. Ovid. Epist. 11: Irruit, & nostrum vulgat clamore pudorem. Idem Epist. 9: O pudor hirsuti costis exuta leonis, Aspera texerunt vellera molle latus.

Pŭdŏrĭcŏlŏr. [Vngar. Piros haynal.] Vocatur hoc nomine aurora rubens, sicut Memnon nocticolor à Nævio in Alcest. teste Gellio lib. 19. cap. 7.

Pŭĕr, pueri, penult. corr. Primùm ponitur pro servo. [נער jéledh náhar. παῖς. Gall. Enfant, petit garson, seruiteur. Ital. Fanciullino. German Ein Kind / Knab / Knecht oder Diener. Hispan. Moco ò mochado de edad. Polon. Chł'opiacą. Vngar. Gyermek. Ang. A childe or boye or seruand.] Terent. in Andr. Et jam puerum inde abiens convenì Chremis. Cicero ad Quint. Frat. libro 1: Túne id veritus es, ne ego iracundia aliqua adductus, pueros ad te sine literis miserim? Secundò pro masculo, & opponitur puellæ. Ovidius 9. Metamorph. Cultus erat pueri, facies, quam sive puellæ, Sive dares puero, fieret formosus uterque. Et paulò pòst: Vota puer solvit, quæ fœmina voverat, Iphis. Tertiò pro ætate puerili. Cicero Bruto: Cæsaris verò pueri mirifica indoles virtutis. Virgilius 2. Eclog. O formose puer, nimiùm ne crede colori. ¶ Regii pueri, Apud Macedonas vocabantur Principum liberi ad ministerium regis electi, Liv. lib. 5. Decad. 6. [Gall. Pages d' honneur.] ¶ Interdum est ὁ πρὸς πατέρα: denotatque respectum erga patrem vel matrẽ: ut sit idem quod filius. Horat. 1. Epistol. 2: Quæritur argentum, pueris quæ beata creandis Vxor. Virgil. 8. Eclog. Crudelis mater magis, an puer improbus ille. ¶ Apud antiquissimos erat communis generis: quod & Priscianus annotavit, citans illud ex Livii Andronici Od. Sancta puer, Saturni filia. Declinatur & hic puerus, & hæc puera, sicut pùellus & puella. Plaut. in Mer. Tu puere abi hinc intrò ocyus. Varro περὶ φιλονικίας, ut citat Nonius: Properate vivere puerę, quas sinit ætatula ludere, & amare, & Veneris tenere leges. Sueton. in Calig. cap. 8: Quòd antiqui etiam puellas pueras, sicut & pueros puellos dictitarant.

Pŭĕrŭlŭs, li, diminutivum. [παιδίον. Gall. Petit enfant. Ital. Fanciullino, picciolo fanciullo. German. Ein Kindtin / Knäblin Hispan. Moco de edad pequenna, Moco pequenno Pol. Chł'opiatko Vng Gyermeketske. Ang. A little childe.] Cic. pro Rosc. Amer. Vt inter suos omniũ deliciarũ atq; omniũ artiũ puerulos, ex tot elegantissimis familiis lectos, velit hos versari homines penè operarios.

Pŭĕrpĕră, peræ, f. p. Mulier quæ recens peperit, quæq; ex dolore partus decumbit. [חלה choláh. λεχώ. Gall Vne accouchee, femme qui a enfanté. Ital. Donna di parto. Ger. Ein Kindbetterin. Hisp. La parida muger que parìo. Polon. Poł'ożnicza. Vng. Gyermök agyban tekvö. Ang. A woman lying in childe bed.] Terent. in Adelph. -multò rectius est, Quàm illam puerperam nunc duci huc per viam ægrotam. Plin. lib. 7. cap. 4: Editis geminis raram esse aut puerperæ, aut puerperio, præterquam alteri, vitam.

Pŭĕrpĕrŭs, ra, rum, adjectivum: ut Verba puerpera. [λεχωϊκὸς. Gall. Qui produit ou fait produire ou enfanter vne femme Ital Cosa di dona di parto. German. Der Kindbetterin dienstlich. Hispan. Cosa de muger parida. Polon. Poł'ożniczy przyśł'ugniaczy. Vngar. Gyermek agyban fekvöhözualo. Ang That maketh a woman beare children.] Ovid. 10. Metamorph. Admovitque manus, & verba puerpera dixit.

Pŭĕrpĕrĭum, rii, n. s. Nisus, & dolor parientis, vel etiam tempus ipsum quo parit mulier, quóve post partum ex dolore decumbit. [חיל chel. λοχεία. Gall. Enfantement, ou le temps d' enfanter, accouchement, gesine, douleur d' enfanter. Ital. Dolore del partorire. Ger. Die zeit der geburt / oder die kindbette. Belg. Een trancvrouwe Hisp. El parto ò dolor de muger parida. Pol. Rodzenie drzeczieczia. Vngar. Gyer mök zwleśnek faidalma, gyermek agy. Ang Childe bearing or deliuerance of childe.] Plin. lib. 28. cap. 8: Lingua adalligata pericula puerperii tollit. ¶ Aliquando etiam proles ipsa. Gellius: Divo Augusto imperante, ancilla ejus in agro Laurente peperit quinque pueros, qui pauculos dies vixerunt. Mater quoq; non multò pòst mortua, monumentumque ei factum jussu Augusti, in via Laurentina, in quo scriptum fuisse constat numerum puerperii. Sueton. de Calig. Quum Agrippina bis in ea regione filias enixa sit, & qualiscunque partus, sine ullo sexus discrimine puerperium vocitetur, quòd antiqui etiam puellas pueras, sicut pueros & puellos dictitarant. Plin. lib. 18. cap. 29: Vt in lacte puerperium necat. Idem lib. 7. cap. 11: Vno aborsu duodecim puerperia egesta.

Pŭĕrĭlĭs,

Pŭĕrīlĭs, puerile, penult. prod. om. t. Quod eſt pueri, vel quod puerorum proprium eſſe ſolet: [παιδικός, νηπιακός vel νηπιαχώδης. Gall. *Puerile, d' enfant.* Ital. *Coſa de fanciullo.* Ger. Kindtlich oder Kindiſch. Hiſp. *Coſa perteneſciente à moco.* Polon. Dziecięcy. Vng. *Gyermeki.* Ang. *Childish, boyishe.*] ut Aetas puerilis, apud Ciceronem pro Archia: Quibus artibus ętas puerilis ad humanitatem informari ſolet. Idem ad Attic. lib. 14: Acta enim illa res eſt animo virili, conſilio puerili. Virgil. 5. Aenĕ. ſi jam puerile paratum Agmen habet ſecum. Idem 11. Aen. Tela manu jam tum tenera puerilia torſit.

Pŭĕrīlĭtĕr, adverbium, More puerorum: [παιδικῶς, παιδαριωδῶς. Gall. *Puerilement, en facon d' enfant, en enfant.* Ital. *Amodo di fanciullino.* Ger. Kindtlichen/ Kindiſcher weiß. Hiſp. *Con mocedad, en guiſa de moco.* Polon. *Podziecęinsku.* Vng. *Gyermekűl.* Ang. *Childishlie, lik a boye.*] ut Pueriliter blandiri, Liv. lib. 1. bell. Pun. Cicer. 1. de Finib. Quæ quum res tota ficta ſit pueriliter, tum nec efficit quod vult.

Pŭĕrīlĭtās, atis, f. t. Ineptia, vel incōſiderantia puerilis. [טִפְּשׁוּת *pethajúth.* παιδαριώδης ἀσυνεσία. Gall. *Enfance, puerilité.* Ital. *Fanciullezza.* Ger. Die Kindiſche oder Kindiſcheweiß. Hiſp. *Mocedad.* Pol. Dziecięctwo. Vng. *Gyermekſeg.* Ang. *Childishhoode.*] Senec. Qui pueritiam ejus, ſive potius puerilitatem ludibrio habuit. ¶ Ponitur aliquādo pro ipſa pueritia. [יַלְדוּת *jaldúth.* παιδία.] Varr. de Liberis educandis: Velim me hercules, inquit ipſe, uſu magno puerilitatis formulam audire.

Pŭĕrĭtĭă, tiæ, f. p. Aetas puerilis. [יַלְדוּת *jaldúth.* νηπιάτης, παιδία. Gall. *Enfance.* Ital. *Pueritia, fanciullezza.* Germ. Die Kindtheit/ das Kindtlich alter. Hiſpan. *Edad del moco, mocedad.* Pol. Dziecięctwoſz. Vng. *Gyermekſeg.* Ang. *Childishhood.*] Cic. pro lege Manil. Qui extrema pueritia miles fuit ſummi Imperatoris. Idem Licinio, lib. 5: Qui me à pueritia ſua ſemper obſervavit. ¶ Quandoque etiam ſumitur pro puritate, ſive caſtitate: quod & Nonius annotavit, citans illud Varronis ex lib. 1. Rerum humanarum: Quæ pueritia eſt frequens polluta. Vide tamen num potius ibi puĕritia legendum ſit.

Pŭĕrāſcĕrĕ, dicuntur qui exacta infantia pueritiam inchoant, νηπιάζειν, νηπιάζω. A quo Repuerāſcere, de quo vide ſuo loco.

Pŭĕllŭs, li, diminutivum à puer, Parvus puer, ſive filiolus. [יֶלֶד *jóledh.* παιδίον. Gall. *Petit enfant.* Ital. *Fanciullino.* German. Ein Kindtin/ Knäblin. Hiſpan. *Pequenno moco.* Polon. Dziecżę. Vng. *Gyermeketske.* Ang. *A litle childe.*] Lucilius: Quumque hic tam formoſus tibi, ac te dignus puellus.

Pŭĕllă, læ, f. p. à puera, per diminutionem. [יַלְדָּה *jaldáh* בְּעֵרָה *naharáh.* παιδίσκη. Gall. *Fillette.* Ital. *Fanciulla.* Germ. Ein Meydlin oder Töchterlin. Hiſpan. *Moca pequenna.* Pol. Dziewczęinka. Vng. *Leany.* Ang. *A litle maid, girll or wench.*] Cic. ad Att. De tutela legitima in quâ dicitur eſſe puella nihil uſucapi poteſt. Virgil. 4. Georgic. Immanem ante pedes hydrum moritura puella Servantem ripas alta non vidit in herba. Ovid. 2. Amor. Elegia 16: Verba puellarum foliis leviora caducis. Ovid. 3. Amor. Eleg. 6: Aut non formoſa eſt, aut non bene culta puella. Virgil. 2. Aen. circum pueri, innuptæq; puellæ Sacra canunt.

Pŭĕllŭlă, æ, diminutivum à puella. [τὸ κορίδιον, τὸ παιδισκάριον. Gall. *Petite fillette.* Ital. *Picciola fanciulla.* Ger. Ein kleines Meydlin. Hiſp. *Moca pequenna.* Pol. Dziewczęinecżka. Vngar. *Leanyotska.* Ang. *A litle maid, girll or wench.*] Catullus in epith. Iuliæ: Floridam ipſe puellulam Matris è gremio ſuæ Dedis. Idem in Mamur. Socii puellularum.

Pŭĕllārĭs, puellare. [κορασιώδης, κορασιακός. Gall. *De fillette.* Ital. *Fanciullesco, puerile.* German. Kindtlich oder den Meydtinen zugehörig. Hiſp. *Coſa perteneſciente à moca.* Pol. Dziecżęinni, dziewczęinski. Vngar. *Leanyi.* Ang. *Of a maid.*] Quintilianus de uxore defuncta: Tum ætate ea puellari, præſertim meæ comparata, poteſt & ipſa numerari inter vulnera orbitatis. Plin. lib. 10. cap. 33: Livia Auguſta prima ſua juventa Tiberio Cæſare ex Nerone gravida, quum parere virilem ſexum admodum cuperet, hoc uſa eſt puellari augurio, ovum in ſinu fovendo, atq; quū deponendum haberet, nutrici per ſinum tradendo, ne intermitteretur tepor: nec falſo augurata proditur. Ovid. 4. Faſt. Præda puellares animos oblectat inanis.

Pŭĕllārĭtĕr, adverbium. [κορασιωδῶς. Gall. *En fillette, à la maniere des fillettes.* Ital. *A foggia di fanciulla.* Ger. Wie die Meydtin. Hiſp. *En manera de moca.* Polon. Podziewczęinsku. Vng. *Leanyul.* Angl. *Lika maid or wench.*] Plin. Epiſt. 163: Dum ſe prægnantem puellariter neſcit, ac per hoc, &c.

Pŭĕllāſcĕrĕ, n. t. Effœminari, θηλυδριᾶν. Pacuvius: Puellaſcunt laſcivia adoleſcentes. ¶ Aliquādo revireſcere, & quaſi ad puellarem ætatem redire. [αὐανεῦσθαι. Gall. *Retourner en aage de fillette.* Ital. *Ritornare in età di fanciulla.* German. Weibiſch werden oder widerumb jungen. Hiſpan. *Tornàr moca.* Pol. *Odmł adzaczęſie, niewieſcżięcz.* Vng. *Leanyoskodin* Ang. *To waxe lik a maid or wench.*] Varro apud Nonium: Quod non ſolùm innubæ fiunt communes, verumetiam veteres puellaſcunt.

Pŭgĭl, hujus pugilis, m. t. Qui pugilatu decertat, nomen à pugna, ſive à pugnis deductum. [πύκτης. Gall. *Qui ancienement s' exercoit au combat à grand coups de poings.* Ital. *Chi combatteua all' vſanza antica co' pugni in luoco publico.* Ger. Ein Fechter/ Kempffer. Belg. Een Kemper. Hiſp. *Combatidor con punnos.* Pol. Szermierz. Vngar. *Baynok bŏköllel kwżkŏdŏ.* Ang. *A champion.*] Cic. de Clar. Orat. Pugiles inexercitati etiam ſi pugnos, & plagas Olympiorum cupidè ferre poſſunt, Solem tamen ſæpè ferre non poſſunt. Idem 2. Tuſc. Pugiles cæſtibus contuſi, ne ingemiſcūt quidem Horat. li. 2. Epiſt. 1: media inter carmina poſcunt Aut urſum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.

Pŭgĭlātŭs, us, m. q. Pugilum certamen. [πυκτική. Gall. *Le ieu & exercice des pugils.* Ital. *Tale giuoco de pugni.* Ger. Ein Fechtſpyl oder Kampffſpyl. Hiſp. *Iuego ò exercicio con punnos.* Pol. Szermierſtwo. Vngar. *Baynok ſag, ŏköllel valokŏż kŏdes.* Ang. *A ſtriuing of champions or with fiſtes.*] Plaut. in Capt, Hic homo pugilatum incipit. Plin. lib. 8. cap. 22: Eundem decimo anno reſtitutum athleticæ, certaſſe in pugilatu.

Pŭgĭlātĭo, Idem. πυκτικὴ, Cic. 2. de Legib. Sunt corporum certationes curſu, & pugilatione, luctatione, &c.

Pŭgĭlĭcĕ, adverbium, Pugilū more. [πυκτικῶς. Ger. Fächteriſch.] Plaut. in Epid. Quid heriis noſter filius? EPID. Valet pugilicè, atque athleticé. Vbi pugilicè & athleticè valere dixit pro eo quod eſt proſperrima, ſummaque valetudine frui. Summam enim tam athletæ, quàm pugiles corporis robori curam impendebant: ita ut interdū ex nimia repletione venæ de ruptione periclitarentur.

Pūgillāris, Pugillus, vide PVGNVS.

Pūgĭo, onis, m. t. Brevioris gladii genus eſt, teſte Nonio: ita dictum ab eo quòd pugno facilè apprehendatur, vel quòd eo punctim pugnetur, ut inquit Feſtus. [שֶׁלַח *ſchélach.* ἐγχειρίδιον. Gall. *Vn poignard.* Ital. *Pugnale.* Germ. Ein Dolch. Hiſpan. *Punnal.* Pol. *Puginał, ſtulich.* Vng. *Hantſar.* Ang. *A dagger.*] Front. lib. 2. Stratag. Qu. Sertorius, quum acie decertaret, barbarum qui ei nuntiaverat Hirtuleium periiſſe, pugione trajecit. ¶ Pugionem plumbeum vocat Cicero invalidum argumentum, lib. 4. de Finib. O` plumbeum pugionem.

Pŭgĭūnculŭs, li, m. ſ. Parvus pugio. [ἐγχειρίδιον. Gall. *Vn petit poignard.* Ital. *Pugnaletto.* Ger Ein Dölchlin. Hiſp. *Pequenno punnal.* Pol. *Puginalik.* Vng. *Hantſarotska.* Ang. *A litle dagger.*] Cicer. Hiſpanienſem pugiunculum. Ca. Piſonem appellat. Idem in Orat. Nam in iis quibus ut pugiunculis uti oportet, brevitas facit ipſa liberiores pedes.

Pugio, Herba Xiphion, apud Dioſc. lib. 4. cap. 23.

Pūgnă, æ, prælium, dimicatio, certamen: quod nomĕ à pugnō deductum exiſtimat Donatus. [מִלְחָמָה *milchamáh* קְרָב *kerab.* μάχη. Gall. *Combat.* Ital. *Pugna, combattimiento.* Germ. Ein Streit. Belg. Een Stacht. Hiſp. *Pelea, ò batalla.* Pol. *Bytwa, walka, woina.* Vng. *Harcż viadal.* Ang. *A combat, or fight.*] Nam veteres, *inquit*, ante uſum ferri, & armorum, pugnis, & calcibus, & morſibus, corporumq; luctatione certabant. Virg. 3. Georg. Mox tamen ardentes accingar dicere pugnas. Idem 8. Aen. quem ſi fortuna ſequatur, Eventum pugnæ cupiat. Idē 11. Aen. Is que ubi ſe nullo jam curſu evadere pugna Poſſe, &c. Cic. pro Murēna: Ex omnibus pugnis, quæ ſunt innumerabiles, vel acerrima videtur illa quæ cum Rege commiſſa eſt, & ſumma contentione pugnata. Dicimus pulchrè Committere pugnam, Dare pugnam, Rem venire ad pugnam. ¶ Quandoque apud Poëtas pro ſtupro ponitur. Terent. Eunuch. Dabit hic aliquam pugnam.

Pūgno, as, n. p. Dimico, pugnam committo. [נִלְחַם *nilchám.* μάχομαι, διαγωνίζομαι. Gall. *Combatre.* Ital. *Combattere guerreggiare.* German. Streiten. Belg. Strüden/ vechten. Hiſp. *Pelear.* Polon. Walcze, *wouie.* Vngar. *Harczolok* γnuok. Ang. *To fight.*] Plaut. in Amph. Nam quum pugnabant illi maximè, ego fugiebam maximé. Cic. pro Corn. Balbo: Qui cum hoſte noſtro cominùs ſæpè pugnavit. Plin. lib. 32. cap. 1: Sed armatæ claſſes imponunt ſibi turrium propugnacula, ut mari quoq; pugnetur velut è muris. Pugnare pugnam: id eſt, pugnam committere, manus conſerere. Gell. lib. 2: Dum Pyrrhus rex in Italia eſſet, & unam atq; alteram pugnam proſperè pugnaſſet. ¶ Interdū Pugnare accipitur pro contendere, certare, litigare. Cicer. 2. de Natur. deor. Videtur Epicurus de diis immortalibus non magnopere pugnare: id eſt, de diis non valde laborare, aut pro eorum defenſione non magnopere cōtendere. Gell. lib. 2. cap. 15: Pugnare de poſſeſſione hominis. Terent. in Prologo Hecy. Tumultuantur, clamant, pugnant de loco. Pugnare ſecum, vel inter ſe, ea dicuntur quæ inter ſe ſunt contraria: ut, Pugnantia ſtudia, pugnantes ſententiæ. Quintil. lib. 3. cap. 10: Hæc autem quæ tantùm inter ſe pugnant, plerunque nominibus deflecti ſolent. Horat. in Serm. quid mea quum pugnat ſententia ſecum? ¶ Pugnare aliquando ponitur pro conari. Ovid. 1. de Remed. Pugnat in adverſas ire natator aquas. In qua ſignificatione non invenuſtè accuſativum admittit. Cic. Appio Pulchro: Illud pugna atque enitere, nequid mihi temporis prorogetur.

Idem

Idem 1. de Nat. deor. Illud video pugnare te, ſpecies ut quædam ſit deorum. ¶ Pugnaveris, veteres dicebant pro eo quod eſt, ſtrenuè te geſſeris. Terent. in Adelph. Et iſtam pſaltriam unà illuc mecum hinc abſtraham, M. Pugnaveris. Vbi Donatus: Pugnaveris: id eſt, magnam rem geſſeris. ¶ Habet autem hoc verbum ut cætera ejuſdem ſignificationis, varias conſtructiones. Dicimus enim Pugno in hoſtem, contra vel adverſus hoſtem, cum hoſte. Et apud poëtas, Pugno hoſti. Exempla nuſquam non occurrunt. ¶ Pugnatur imperſonale. Cæſar 4. bel. Gall. Quum ab hora ferè quartâ uſque ad Solis occaſum pugnaretur. Ovid. 3. de Arte: Ponite jam gladios hebetes, pugnetur acutis: Nec dubito telis quin petar ipſa meis. Cicer. lib. 3. Offic. Quum malè pugnatum apud Claudium eſſet. ¶ Item pugnatur paſſivum, ut Hoc pugnatur, pro hoc contenditur. Cic. pró Roſc. Amer. Hoc ſolum hoc tempore pugnatur, ut ad illam opimam præclaramque prædam damnatio Sex. Roſcii velut cumulus accedat.

Pūgnāns, antis, participium. [חם] *lochém.* μαχόμενος. Gall. *Bataillant.* Ital. *Chi combatte.* Ger. Streitend. Hiſp. *El que pelea, peleador.* Polon. Walczący, woiuiący. Vngar. *Harczolo vitez.* Ang. *Fighting.*] Ovid. 13. Metam. -ego Telephon haſta Pugnantem domui, victum orantemq; refeci. Idem 1. de Ponto, Eleg. 2: Hic me pugnantem cum frigore, cumq; ſagittis, Cumq; meo fato, quarta fatigat hyems. ¶ Interdum migrat in nomen; idemque ſignificat quod contrarius ſive repugnans: ut Pugnantes ſententiæ: hoc eſt, inter ſe contrariæ. Plin. Epiſtol. 167: Quæ diſtinctio pugnantium ſententiarum, &c. Pugnantia ſtudia. Cic. 1. de Finib. Atqui pugnantibus & contrariis ſtudiis cōciliisq; ſemper utens, nihil quieti videre, nihil tranquilli poteſt. Cicer. 1. Tuſc. Pugnantia te loqui non vides.

Pūgnātŭs, a, um, participium. [μεμαχόμενος. Gall. *Combatu.* Ital *Combattuto.* German. Geſtritten. Hiſp. *Peleado.* Pol. *Woiowanie.* Vngar. *Harczoltatot, viuattatot.* Ang. *Fighted and ſtriued for.*] Saluſtius Iugurth. Quæ negotia multo magis quàm prælium malè pugnatum à ſuis, regem terrebant. Horat. 3. Carm. Ode 19: Et pugnata ſacro bella ſub Ilio. Virgil. 8. Aen. -pugnataq; in ordine bella.

Pūgnātŏr, pen. prod. verbale, m. t. [חם] *lochém.* ὁ μαχητὴς, ὁ μαχόμενος. Gall. *Combatant.* Ital. *Combáttente.* German. Ein Stretter/ Kriegsknecht in einem Streit. Hiſpan. *Peleador.* Polon. Woiownik, walecznik. Vng. *Harczolo vitez.* Ang. *A fighter.*] Liv. 4. bel. Pun. Deinde occupata dextra tenendo caput, fortiſſimus quiſque pugnator eſſe deſierat.

Pūgnāx, cis, om. t. Bellicoſus. [μάχιμος, μαχητὴς. Gall. *Aſpre au combat, aſpre à combattre.* Ital. *Bellicoſo guerriero.* German. Streitbar/dem wol mit ſtreiten iſt: ſtriegiſch. Hiſpan. *Hombre que mucho pelea.* Pol. Woiowni, walieczni. Vng. *Nagy harczolhato vitato.* Ang. *A great fighter, warrelik; contentious.*] Cic. in Anton. Saxa Centurio pugnax & lacertoſus. ¶ Interdum idem quod vehemens & pertinax in pugnando ſeu contendendo. Cic. 1. de Orat. Carneades dicére ſolebat, me ſibi perfacilem in dicendo, te perpugnacem in diſputando eſſe viſum. Idem in Piſon. Græcus facilis & valde venuſtus, nimis pugnax contra Senatorem populi Romani eſſe noluit.

Pūgnācĭŏr, pugnaciſſimus, μαχιμώτερος. Plin. libro 22. cap. 21: Perdices & gallinaceos pugnaciores fieri putant in cibis eorum additis. Cicero de Clar. Orat. Sed & hujus oratio in philoſophiam tranſlata, pugnacior (ut ita dicam) videtur & illorum in judicio pacatior. Pugnax exordium dicendi: id eſt, efficax & vehemens apud Cic. 2. de Orat.

Pūgnātōrĭus, a, um. [μαχικός. Vng. *Viuo, viadali, viádolhoz valo.*] Suet. in Calig. Atq; ſaltator batuebat pugnatoriis armis.

Pūgnācĭtās, atis, f. t. pugnandi aviditas & pertinacitas. [τὸ μάχιμον. Gall. *Aſpreté de combattre.* Ital. *Aſprezza, oſtinatione de combattere.* Ger Streitbarkeit / begirig zum ſtreiten. Hiſp. *Aquel habito de mucho pelear.* Polon. Checi do walki. Vngar. *Harczolaſra valo ſerenyſeg.* Angl. *A deſire and readineſſe to fight.*] Plin. lib. 10. cap. 33: Perdices capiuntur quoq; pugnacitate ejuſdem libidinis.

Pūgnācĭtĕr, adverbium, Vehementer, pertinaciter, inſtanter. [μαχίμως. Gall. *De force & courage, aſprement & opiniaſtrement.* Ital *Con gran core, aſpremente, oſtinamente.* German Streitbarlich/ widerſpennigklich/ bapfferlich. Hiſp. *Mucho peleando, pertinamente.* Polon. Walecznie. Vngar. *Viaskodas keſſen, harczolua bennmyön, tüſakodna.* Ang. *Contentiouſly, eagerly.*] Cicero 4. Academ. Ergo de omni ſtatu, conſilioque totius vitæ aut certare cum aliis pugnaciter, aut fruſtrari cum aliis, tum etiam meipſum velim. Quintil. lib. 9. cap. 4: Vbicunq; acriter erit, & inſtanter, pugnaciterq; dicendum, membratim, cæſimq; dicemus.

Pūgnācŭlum, li, n. f. Propugnaculum: hoc eſt, locus munitus, ex quo hoſtilis vis arcetur. [חומה *báchan* (vel) *bóchan* חומה *bachón.* προβολή. Gall. *Bouleuert.* Ital. *Baſtione.* German. Ein Wehre/ Ein Paſtey ab deren man ſtrettet Hiſp. *La torre para defender.* Pol. *Baſtya, obrona.* Vng. *Baſtya.* Ang. *A bullwark.*] Plaut. in Mil. Meus illic homo eſt, deturbabo ego jam illum de pugnaculis.

Pūgnŭs, gni, m. ſ. Manus clauſa, & in condylos contracta. [אגרוף *eghróph.* δρὰξ, κόνδυλος. Gall. *Le poing* Ital. *Pugno.* Germ. Ein fauſt. Belg. Een vuyſt. Hiſpan. *El punno de la mano cerrada.* Polon. *Pieſci* Vngar. ökŏl. Ang. *The fiſte.*] Terent. in Adelph. Cretipho me pugnis miſerum, & iſtam pſaltriam uſque occidit. Vbi Donatus: Aut pugnus à pugnâ eſt dictus, aut ab illo pugna. Quidam à Græco πυγμὴ deducunt, quod & inter cætera pugnum ſignificat. Cicer. in Orat. Nam quum compreſſerat digitos, pugnumq; fecerat, Dialecticam ajebat ejuſmodi eſſe. Cato cap. 82: Sphæras pugnum altas facito. Hoc eſt, ad craſſitudinem unius pugni. Cicer. in Paradox. Quoniam verbis cōtendimus inter nos non pugnis. Virgil. lib. 11. Aeneid. Pectora nunc fœdans pugnis, nunc unguibus ora.

Pŭgīllŭs, li, diminutivum, Significat parvum pugnum. δράκιον.

Pŭgīllārēs, rium, maſcul. gener. vel pugillaria, rium, neutri gener. Tabellæ cereæ, vel ligneæ, ſive alterius materiæ, in quibus ſtylo ſcribimus, dictæ quòd pugno comprehendantur: vel à pungendo, quòd ſtylo in his pungendo ſcribebatur. [πινάκιον, πινακίδιον. Gall. *Tablette a eſcrire.* Ital. *Tauolette incerate ſopra le qua le ſcriuemano anticamente.* German. Ein Schreibtäfelin/ Schreibertäfelin. Hiſp. *Las Tabillas para eſcrivir.* Pol. *Kamienne kſiązki, pugillary.* Vngar. *Iro tabla.* Ang. *Writing tables.*] Plin. li. 13. cap. 11: Pugillarium enim uſum fuiſſe etiam ante Trojana tempora invenimus, apud Homerum. Catul. de Acme: En negat mihi veſtra reddituram Pugillaria, pati ſi poteſtis. ¶ Legitur & Pugillar in ſingulari numero. Auſonius: Bipatens pugillar expedi. Variis autem nominibus dicebantur pugillares apud veteres: alii duplices, alii triplices, alii quadruplices nominabantur. Erant & citrei, eborei, membranei dicti, qui ex citro, ebore, membranis erant cōfecti.

Pŭgīllārĭs, pugillare, adjectivum, om. t. Quod pugillum, ſive pugnum implere poteſt, ſeu quantum pugnus poteſt continere. δρακιαῖος. Iuven. Satyr. 12: Nec pugillares defert in balnea raucus Teſticulos, nec vellendas jam præbuit alas.

Pŭgĭlārĕ, per ſimplex l. more pugilis decertare. [πυκτεύειν. Vng. ökŏllel vinni.] Iulius Capitolinus in Galieno: Pugiles faculis non veritate pugilantes.

Pŭgīllātōrĭŭs, a, um, adjectivum, Quod pugno percutitur. [πυκτικός. Gall. *Feru à coups de poings.* Ital. *Ferito di pugni.* Ger. Das man mit der fauſt ſchlecht. Hiſp. *Herido con pugnos.* Polon. *Pięſcią byti.* Vngar. ökŏllel veretŏt. Angl. *That is ſtriken or beaten with the fiſt.*] ut Follis pugillatorius, maximū pilæ genus, quod ſpiritu inflatur, & pugno percutitur, non palma. Plaut. in Rud. -extemplò hercle ego te follem pugillatorium Faciam, & pendentem incurſabo pugnis, perjuriſſume.

Pūlcĕr, cra, crum, Formoſus, bellus, venuſtus. [יפה *japhéh.* καλὸς, εὐπρεπὴς. Gall. *Beau, honneſte.* Ital. *Bello, leggiadro.* Germ. Hubſch/ Schön: Belg. Schoon. Hiſp. *Bello ò hermoſo.* Pol. *Pieknı, nadobni.* Vngar. *Zep.* Ang. *Faire, beautifull.*] Cicer. 5. Tuſcul. Itaque nec pulcros illos adminiſtratores aſpiciebat, nec plenum artis argentum, &c. Ibidem: Suum cuique pulcrum eſt. Virgil. 2. Georgic. Nec pulcer Ganges auro nec turbidus Hermus Laudibus Italiæ certent. Idem 3. Aeneid. Sic fatus meritos aris mactabat honores, Taurum Neptuno, taurū tibi pulcer Apollo. Sunt qui pulcrum à pollendo dictum putent, quaſi pulcrum, quòd forma polleant pulcri. Illud certè vel Ciceronis teſtimonio conſtat, nomē hoc antiquitus ſine aſpiratione ſcribi ſolere, quanvis perpetuo deinde uſu effectum ſit ut eam receperit, ſed malé. ¶ Ejus diminutivum eſt pulcellus; lalum. Cic. Att. lib. 10: Redeo ad altercationem: ſurgit pulcellus puer. ¶ Interdum pulcer ſumitur pro bono, ſicut bonum pro pulcro. Gell. lib. 19. cap. 8: Ni quid contra ea dicis Poëtarum pulcerrime, quo & te purges, & non eſſe id vitium demōſtres: id eſt, optime. Econverſò bonam formā pro pulcra dicimus, quemadmodum & malam, pro deformi. Terent. Andr. Forma. S O S. Bona fortaſſis. ¶ Interdum pro forti. Virgil. lib 7: Aeneid. -ſatus Hercule pulcro Pulcer Aventinus. ¶ Pulcrior, comparativum & ſuperlativum pulcerrimus. Virgil. 9 Aeneid. -quo pulcrior alter Non fuit Aeneadûm. Cicer. de Senect. Vva quid poteſt eſſe tum fructu lætius, tum aſpectu pulcrius? Virg. lib. 1. Aeneid Regina ad templum forma pulcerrima Dido. Inteſſit, magna juvenum ſtipante caterva. Idē 6. Aen. Hic genus antiquum Teucri pulcerrima proles.

Pūlcrālĭs, Antiqui dixerunt pro pulcro, teſte Feſto. Ennius: Pulcralibus ludis.

Pūlcrē, adverbium, Bellè, benè, præclarè [καλῶς. Gall *Gentement, bien & honneſtement.* Ital. *Bene leggiadramente.* Ger Fein/ wol/ zierlich. Hiſpan. *Hermoſamente.* Pol. *Pieknie, nadobnie.* Vng. *Zepen.* Ang. *Beautifullie, honeſtlie.*] Plaut. Amph. Optumè optumo opmam operam das, datam pulcrè locas. Cic. lib. 10. Epiſt. Lepidum pulcrè noram Plaut. in Merc. Si tu vera dicis, & pulcrè, ædificaras arbitror. ¶ Ponitur aliquando pro ſapienter, interprete Donato. Terent. in Eunuch. Dixti pulcrè, nunquam vidi melius conſilium dari. ¶ Aliquando pro valde, fortiter, nimis, inquit Do-

quit Donatus. Terent. in Evnuch. At dum accubabam, quàm videbar mihi esse pulcrè sobrius.

Pūlcrĭtās, atis, f. t. Antiqui dixerunt pro pulcritudine, ut annotavit Nonius, citans illud Cæcilii: Dii boni, quid illud est pulcritatis? [יפי *iophi.* καλλος.]

Pūlcrĭtūdo, inis, f. t. Species, venustas, decor, elegantia: & ut Cic. lib. 3. Tusc. Quæst. inquit, quædã apta figura membrorum, cũ coloris quadam suavitate. [יפי *iophi.* καλλος. Gall. *Beauté.* Ital. *Bellezza.* Germ. Die hübsche/schöne/wolgestalt Belg. Schoonheyt. Hisp. *Hermosura, belleza.* Pol. *Packnosc.* Vng. *Zépség.* Ang. *Fairnesse, beautie.*] Venustas autem est gratia quam affert pulcritudo. Cic. 1. Offic. Pulcritudo corporis apta cõpositione membrorum movet oculos, & delectat, hoc ipso quòd inter se omnes partes quoddam lepôre consentiunt. Idem lib. 3. de Orat. Tantam habet pulcritudinem, ut nulla species ne excogitari quidem possit ornatior. Idem lib. 1. Offic. Quis non admiretur splendorem, pulcritudinemq; virtutis?

Pūlĕgĭum, gii, n. s. Herba hortensis est nota. [γλήχων, βλῆχων. Gal. *Herbe appellee polior.* Ital. *Pulegio.* Ger. Poley/ein kraut. Hisp. *Poleo.* Pol. *Poley.* Vng *Pole.* Ang *Penirial or pudding grasse.*] Col. lib. 8. cap. 5: Pulego turculis fumigentur: ea res videtur prohibere pituitam, quę celerrimè teneros inficit. Legitur etiam pro eodem puleium. Cic. lib. 1. de Divin. Nam & masculorũ jecuscula bruma dicuntur augeri, & puleium aridũ florescere ipso brumali die. ¶ Accipitur etiã puleium per trãslationẽ, pro suavitate sermonis. Cic. ad Tiro. lib 16 Cras expecto Leptam: etenim ad cujus rutam pulegio mihi tui sermonis utendum est.

Pulex, cis, m. t. Vermiculus notus, inde dictus quod ex pulvere generetur [טרש *parš hših.* ψύλλα. Gall. *Vne puce.* Ital. *Pulice.* German. Ein floch Hispan *La pulga.* Polon *Pchła.* Vngar. *Bolha.* Ang *A flea.*] Plin. lib. 30. cap. 10: Aliud est cuculo miracu.um, quo quis loco primum audiat alitem illam, si dexter pes ei conservatus ac vestigium id defodiatur, non gigni pulices subjecto; spargatur.

Pulĭcōsŭs, a, um, Pulicibus plenus. [ψυλλώδης. Gal. *Plein de puces.* Ital. *Pieno de pulci.* German Voll flöch. Hisp. *Lleno de pulgas.* Polon *Pchłami pełen.* Vng. *Bolhás.* Ang *Full of fleas.*] Colum. lib 7 cap. 13: Pulicosæ sunt remedia sunt: Sume cyminum tritum, pari pondere cum veratro, aquaq; mistum, & illitum, seu cucumeris anguinei succum, vel (si hæc non sunt) vetus amurca per totum corpus infusa.

Pulex araneus, ex. gui corpusculi, acuminatus assultim egrediens, & ob id pulex vocatus.

Pulicaría, psyllum apud Dioscor. lib. 4. cap. 63: Pulicaria Doniza apud Dioscor. lege Conyza.

Pullārĭŭs. Pullaster, vide PVLLVS, substantivum.

Pullārĭŭs, vide PVLLVS, adjectivum.

Pūllescо, Pullĭcenus, Pullĭties, vide PVLLVS substantivũ.

Pūllŭs, pulli, à puellus, ut quidam putant, per syncopen deductũ Quorumlibet animalũ fœtus. [אטרת *ephrâch* זאל *zhoxâl* זוהר *zhar* πῶλος. Gall. *Poulain, poulain.* Ital *Piccioli figliuoli nati di nuovo delle bestie, pollastro, pollino.* German. Das jung eines jeden Thiers. Hispan *Pollo de qualquier ave, ò pollino de qualquier bestia.* Polon *Pisklę, źrzyaky.* Vngar. *Fiatska.* Ang. *The yong of every living creature except man.*] Virgil. libro 3. Georg. Continuo pecoris generosi pullus in arvis Altius ingreditur. Iuven. Sat. 13: Quam tu gallinæ filius albæ, Nos viles pulli, nati infœlicibus ovis. De pullis gallinaceis est Epigramma apud Martial. lib. 13. Plin. lib. 8. cap. 44: Pullis eorum ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur. Pullus ranæ. Horat. lib. 2. Serm Satyr. 3: Absentis ranę pullis vituli pede pressis. ¶ Quinetiam prisci pullos dicebant tuos catamitos. Vnde Qu. Fabius, cui Eburno cognomen fuit propter candorem, quòd ejus naris icta esset fulmine, pullus Iovis appellatus est.

Pūllŭlō, m. s. Stolones sunt (ut quibusdam placet) ex arborum radicibus enascentes: [שתילים *schethilim* שחורת *schehuchóth.* βλαστοί, παραφυάδες Gall *Nargeons ou getton de vigne ou autre plante.* Ital. *I nuovi rezmogli degli alberi.* Germ. Die jungen sprõßlin oder schõßlin. Hisp. *Pimpollos que nascen der arbol.* Pol. *Mlode latorosly.* Vng. *Tsõmete.* Ang. *Braches of plantes.*] unde & pullulare dictũ putant, pro eo quod est, stolones, sive germen emittere. Plin. lib. 17 cap. 10: Nullis verò tales pulluli proveniunt, nisi quarũ radices, amore Solis atque imbris, in summa tellure spatiantur. In multis exemplaribus legitur pulli.

Pūllŭlo, las, pen cop. n. p. Fœtibus, quasi pullulos: hoc est, stolones emitto. [נתח *tsamách.* πανφαίνω βλαστάνω Gall *Pulluler, getter surgeons, produire surgeons.* Ital *Pullulare, germogliare.* Germ. Außsprossen/außschlahen/herfür wachsen/zu zweig. Hisp. *Nascer y crecer yervas como en el arbol.* Polon. *Wypuszczam latorosly.* Vngar. *Tsõmet tezõm kifera-om.* Ang. *To springe or come vp yonge.*] Nam pullulare dicimus stolones, quum à rădice novæ plantæ surgunt. Virg. 2. Georg. Pullulat ab radice aliis densissima sylva. Plin. lib. 17. cap. 10: Natura & plantaria demõstravit, multarũ radicibus pullulante sobole densa, & pariente matre quos enecet. Ejus quippe umbra turba indigesta premitur, ut in lauris, platanis, ceraſis, prunis: paucorum in hoc genere rami parcunt soboli, ut ulmorum palmarumque. Nullis verò tales pulli proveniunt, nisi quarum radices, amore Solis atque imbris, in summa tellure spatiantur. Virgil. lib. 7. Aeneid. Tam sævæ facies: tot pullulat atra colubris. ¶ Hujus compositum est expullulo, quod significat extrà pullulo, vel enascor. Columella libro 3: Nec dubium quin gemmæ quæ cacumini proximæ sunt, infœcundæ in eo relinquãtur, ex quibus pampinus expullulat.

Pullŭlāsco, scis, n. t. Pullulans fio, germẽ emitto. [נתח *tsamách.* βλαστάνω. Gal. *Pullular, bourgeonner.* Ital. *Pullulare, germogliare.* Ger. Schoß vbertommen/ grünen / anfahen außschiessen / oder außschlahen. Belg Nieuwe spruyten voortcomen. Hisp. *Nascer y crecer y como verdeçemuco el arbol.* Pol. *Pocżinam wyrastacz, pokazsie.* Vng. *Ki tsemetezõm ki sirazom.* Ang. *To beginne to budde and springe.*] Colum. lib. 4 cap. 21: Ex novello palmite vitis pullulascit.

Pūllēsco, scis, n. t. Pullulasco. [נתח *tsamách.* βλαστάνω.] Col. lib. 4 cap. 21: Quicquid est supra vetusti brachii, amputatur, & ita ex novello palmite vitis pullescit. Quo tamen in loco in emẽdationibus Columellæ exemplaribus legitur, pullulascit. ¶ A pullesco nonnulli deducunt compositum repullesco, citantes locum Columellæ eodem libro cap. 22: Quùm ferè plurimarũ stirpium natura sic se commodet, ut juxta cicatricem novellis frondibus repullescant. Verùm & ibi emendatiores codices, Repullulascant legendum ostendunt.

Pullāstĕr, & pullastra, Gallus sive gallina adolescens. [ὀρνιθίδιον. Gall. *Vn ieune coq, cochet.* Ital. *Pollo, pollastro.* German. Ein jung Hänlin oder Hennetin. Hispan. *Pollo grande quasi gallina.* Polon. *Mlode kurcze.* Vngar. *Tsirke, tyukfiu.* Ang. *A cockrell or yonge cock.*] M Varro libro 3. de Re rust. cap. 9: Et ea quæ subjicias, potius vetulis quam pullastris, & quæ rostra, aut ungues non habeãt acutos: quæ debent potiùs in concipiendo occupatæ esse, quam in cubando.

Pūllĭcēnŭs, à quibusdam, degenerante jam linguæ Latinę puritate, usurpatum est pro pullo gallinaceo. Aelius Spartianus, de Alexandro Severo: Et ne earum pastus gravaret annonam, servos habuit vectigales, qui eos ex ovis, & pullicenis & pipionibus alerent.

Pūllĭnŭs, na, num, Quod ad pullos pertinet. [πώλινος. Gall. *De poulain, ou poulaine.* Ital. *Di pollastro, o pollino.* Ger. Das eines jungen Thiers ist. Hisp *Di pollo o pollino.* Polon. *Mlodego kurczęcia.* Vng. *Tsirkes.* Ang *Of the yonge of any beast.*] Vnde pullini dentes, quos primùm equi jaciunt. Plin. lib 8 cap. 44: Quæ nõ priusquã dentes quos pullinos appellant, jaceat conceptio certis intelligitur.

Pūllārĭus, m. s. Qui è pullorum captat auspicia. [ὀρνιθομάντις. Gall *Pollastre.* Ital. *Pollastro.* German. Der mit Hünern weiß gehet/oder deren warnimpt/ Hünermeyer. Hisp. *El que cura de los pollos.* Polon *Kuropas* Vngar. *Tyuk etelbõl jõvendõ.* Ang. *A poulterer.*] Livius libro 10: Nam quum pulli non pascerentur, pullarius auspicium mentiri ausus, tripudium solistimũ nuntiavit Consuli. Cicero 2. de Divinat. Attulit in cavea pullos is qui ex eo nominatur pullarius. Liv. 8. ab Vrbe: Nanque Papyrius Dictator à pullario monitus, quum ad auspicium repetendum Romam proficisceretur. Cicero lib 10 Epist Fam. Litteris reditis, oblata est religio Cornuto pullarii cujusdam admonitu, non tam diligenter eum auspicii superam dedisse.

Pūllātĭo, onis, f. t. Accipitur pro fœtura pullorum quæ & pullitio dicitur. [τόκος πτηνῶν. Gall. *Nourriture ou conservation des poulins.* Ital. *Nascimento, ò il covare de polli.* German. Brutung. Hispani. *Nascimiento, ò crianca de los pollos.* Polon. *Leżenie mlodych kurcząt.* Vngar *Tyukok nyerese tyukkõltes.* Ang. *Hatching or bringing vp of chickens.*] Colum. lib 8. cap. 5: Plerique tamen etiam ab æstivo Solstitio non putant bonam pullationem.

Pūllĭcĭēs, ciei, f. q. Ipso pullatio. [νεοττεία, νεοττιά. Colum. lib 8. cap. 10, de turture: Hujus avis ætas ad saginam non tam vetus est idonea, quam novella. Itaq; circa messem quum jam confirmata est pullicies, eligitur. Idem libro 9. cap. 11. de apibus: Quum primo Vere in eo vase nata est pullicies, novus rex eligitur.

Pullŭs, a, um, Fuscus, in nigrum vergens, cujusmodi est color terræ, qui & Bæticus dicitur, sive Hispanus. [שחור *schachór.* φοινός Gall. *Noir, gris enfumé.* Ital. *Fosco.* Germ. Schwartzfarb/ sich auff die schwertze zeucht. Belg. Swert Hispan. *Negro.* Polon. *Szarawy.* Vng. *Fekete xinę.* Ang. *Black or darke colour, vsed for all maner of naturall colour.*] Virgil. lib 3 Georg. De maculis in fuscis corporibus pullis: id est, nigris, inquit Servius. Tibullus libro 1. Eleg. 2: Cõcidit ad magicos hostia pulla deos. Hoc colore olim in sacrificiis utebantur. Cic. in Vatin. Atque etiam id à te scire cupio, quo consilio, aut qua mente feceris, uti in epulo Q. Atrii familiaris mei cum toga pulla accumberes. Idem 6. Verrin. In hac autem vestimenta majorem partem diei cum tunica pulla & sordido sago, & pallio. Pure solum, & pullum. Colum. in Italia & aliis regionibus nigra terra quã terram pullam vocant. Plin. lib. 17. cap 4:

cap.4: Nec pulla, qualem habet Campania, ubique optima vitibus. Pullum olus: id est, olus atrum. πρασόλιον. Col.lib.17: Atque oleris pulli radix: hoc est, oleris atri.

Pūllātŭs, m.s. Pulla veste indutus, atratus. [קדר kodhér. μελανείμων. Gall. *Vestu de noir.* Ital. *Vestito di nero.* German. Der schwartz bekleidet ist oder leid treget. Hispan. *Vestido de negro.* Pol. *Wzalobe obleczoni.* Vngar. *Gyaszrahaban öltözöt, gyaszlo.* Ang. *Cladde in mourning apparell.*] Cicer. in Vatin. Quis unquam cœnavit atratus, quum ipse epuli dominus, Qu. Arrius albatus esset? Quandoque pullatus accipitur pro viliori persona, sive rudi & imperita: translatione sumpta à spectaculorum consuetudine, in quibus lautiores candidis togis spectabant: (ut non uno in loco indicat Martialis) tenuiores, quibus mutandæ togæ copia non erat, nigris. Suetonius in August. Militem secrevit à populo, multis ex plebe proprios ordines assignavit, prætextatis cuneum suum & proximum pædagogis: sanxitq; nequis pullatorum media cavea sederet. Quintil. li.2.cap.13: Iam collidere manus, tertæ pedem incutere, femur, pectus, frontem cædere, mirè ad pullatum circulum facit: hoc est, ad cumulum rudium atq; imperitorum hominum.

Pūl.īgo, ginis, Pullus color. [μελανία. Gall. *Noirceur, ou couleur enfumee.* Ital. *Color fosco.* German. Schwartzlechte farb / rauchfarb. Hispan. *Color negro.* Polon. *Szarzyzna.* Vng. *Fekete szin.* Ang. *Browne or naturall colour.*] Plin.lib.8.cap.48: Fulvas lanas Tarentum habet, & alias suæ pulliginis.

Pulmēntum, ti, n.s. Ipsa puls, vel aliud cibarium ad modum pultis factum. [ציר nazidh. ἔψημα. Gall. *Potage, & toute sorte de viande.* Ital. *Ogni vivanda con brodo.* Ger. Ein dicke brüe/ein Muß. Hisp. *Manjar delicado* Pol *Bryia.* Vng. *Pep.* Angl. *Potage.*] Apuleius: Ius porcorum, pullorum, piscium, & jus pulmentorum largissimas epulas. Plautus in Aulular. Pulmētum pridem eripuit milvius. Horat.1.Epistol.19: Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta.

Pūlmēntārĭus, a, um. Quod pertinet ad pulmentum. [τὸ πρὸς ὄψημα σπουδή. Gall. *Potage, & autre viande.* Ital. *Cosa de vivanda con brodo.* German. Das des Mahls ist. Hisp. *Cosa de manjar delicado.* Polon. *Jadło.* Vngar. *Pepher valo.* Ang. *Belonging to potage.*] Plin.lib.18.cap.12: Quinetiam fabacia prisco ritu sacrificiorum diis in sacro est, prevalens pulmentari cibo.

Pulmentārium, rii, n.s. propriè dicitur puls, vel cibus in modum pultis factus: quanquam & generaliùs pro quovis opsonio sumitur. [ὀψοφάγιον. Gall. *Potage, ou autre viande auec son potage.* Ital. *Ogni vivande con brodo.* Germ. Muß. Hisp *Manjar delicado y manjar de carne sin hueso.* Pol. *Rzatko wzmiony pokarm.* Vng *Pep.* Ang. *Potage or other meate made lik potage.*] Autor est enim Plin. lib.18.cap.8: primum in Latio cibum pultem fuisse, non panē: argumentoq; id esse, quòd pulmentaria pro cibis sua etiam ætate dicerentur. Colum.lib.11.cap.3: Satureia viridis esui est jucunda, nec arida, inutilis ad pulmentaria condienda. Horat. 2.Serm.Satyr.3: -tu pulmentaria quære Sudando. Umbrarum hilares [illegible] quid pūlmēntārĭus narcis?

Pulmo, onis, m.t. Viscus spongiosum, corporis totius secundū cor nobilissimum, ad ungulæ bubulæ similitudinem dissectū, follis modo spiritum attrahens, eundemque reddens, caloreque nativū leniter refrigerans. [πνεύμων. Gall. *Le poulmon.* Ital. *Pulmone* Germ. Die Lungen. Hisp. *El pulmon, livano.* Pol. *Płuca.* Vng. *Tüdö.* Ang. *The lightes.*] Pers. Satyra 1: Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet. Ovid. in Epist. Cernis ut è molli sanguis pulmone remissus, Ad Stygias certo limite ducat aquas. Apud veteres sæpiùs pluraliter pulmones dicebantur, sicut & cervices. Plautus in Curcul. Pulmones distrahuntur, cruciatur cor. Cic.2.Tusc.quæst. Lateri inhærens, morsu lacerat viscera, urgensq; graviter pulmonum haurit spiritus. ¶ Pulmo item piscis sensu carens, indubitata tamen nautis futuræ tempestatis signa præbens. Vide Plin. lib. 6. cap. 47. & lib. 17. cap ultim.

Pūlmonārĭus, a, ium, Pulmonis inflammatione laborans, quam & febris acuta & difficultas anhelitus solent comitari. [πεπνευμονικός, πνευμονικός. Gall. *Qui a mal ou sent douleur aux poulmons.* Ital. *Infermo del pulmone.* Germ. Das Lungensüchtig ist. Hisp. *Trefo de luianos.* Pol. *Dychawiczni* Vngar. *Dagadot tudeuv.* Ang. *That hath a desease in the lightes.*] Colum.lib.7.cap.5: Ovem pulmonariam similiter ut suem curari oportet, inserta per auriculam, quam veterinarii *consiliginem* vocant. Quin & morbum ipsum pulmonarium dicimus, quem Græci appellant πεπνευμονίαν. ¶ Pulmonaria item herba est quā nonnulli pepannum appellant, bugloss folio, sed prōmisso magis, atq; lævore, colore quoque dilutiore, albicantibus maculis notato, ad similitudinem pulmonis: unde & nomen accepit.

Pūlmōnĕă, Poma quædam pulmonis instar rumentia. Plin.lib. 15. cap. 14: Stolonē tument pulmonea. Perottus ea esse existimat quæ Itali sua lingua *Centum solida* appellant.

Pulpă, æ, f.p. Pars carnosa in corpore animalis, quam & musculum appellant. Dicta est quòd pulpitet, & sæpè resiliat: vel pulpa dicta à pulte, quòd pulte mista vescebatur. [μυς. Gall. *Poulpe, chair sans os.* Ital. *Polpa.* Germ Die mauß oder mauß fleisch. Hisp. *La pulpa, carne sin hueso.* Polon. *Liedwiczia.* Vng. *Husös in,* Item *Az, al manak hia es magua közöt valo husa.* Ang. *Flesh without bones.*] Mart.lib.3: Et pulpam dubio de Petasone voras. In arborum quoq; carne pulpæ dicuntur, meatuum quidā discursus venis similis, nisi quod venæ altiores candidioresq; sparguntur, pulpæ fistilibus insunt: unde fit ut ante ad caput trabis quanlibet longæ admota, ictus ab altero capite vel graphii sentiatur. Plin.lib.16.cap 38: Quibusdam arboribus pulpa sine nervis, mero stamine & tenui constat: hæcque maximè fistilia. Alia frangi celeriora quàm findi, quibus pulpa non est.

Pūlpāmēntum, ti, n.s. A pulpa deductū: quo nomine significātur cibi delicatiores, aliáve lautiora opsonia. [πεπτοφάγιον. Gall. *Viande, ou viande delicate & fisande.* Ital. *Vivanda ben sagionata.* German. Ein schlecker bafftige speiß / ein schleckbyssen. Hisp. *Manjar delicado, y carne sin huessos.* Polon. *Lakotky.* Vngar. *Enni valo kedvesseb anyag, y fusetek.* Ang. *A deintie dish well seasoned.*] Terent in Eu nuch Tute lepus es, & pulpamentum quæris? δεσπότου ἐ. ἐ κρεῶν ἐπιθυμεῖς, Cujus proverbii usum suprà explicuimus in dictione LEPVS.

Pulpĭtum, n.s Locus editior in orchestra, in quo chorus Tragœdiarum, & Comœdiarum, quoad Comœdiæ chorum habuerunt, cæteriq; personam non habentes, fabulæ subservibant, histrionibusq; in scenam aditus, populum gesticulatione retinebant. [ῥητειλογεῖον. Gall. *Pulpitre ou chaire a prescher.* German. Das höher oder inner theil einer Bruge / auff welchem man singt & schawspil haltet. Hisp. *El pulpito, tablado.* Pol. *Stolec.* Vng. *Predikalle zek mas kalodo szek.* Ang. *A pulpet.*] Plin. Epist. 90: Inde ista ludibria, scena & pulpito digna. [illegible] etiam pro suggesto: id est, quocunque edito loco si[illegible] dia: cujusmodi sunt ex quibus docent disciplinari[illegible] res, aut qui concionem habent ad populum. Sueton de [illegible] Grammaticis: Repeto quendam principem [illegible] diebus declamare, alternis disputare, nonnullis mat[illegible] re, post meridiem remoto pulpito declamare solitum.

Pūls, tis, f.t. Cibi antiquissimi genus, ex farina & [illegible] additis interdum ovis, melle, vel caseo. [πολτός, πόσις. Gall. *Vne sorte de viande dequoy vsoyent les anciens [illegible] de farine, eau, miel ou fromage, & œufs* Ital. *Po[illegible] condita con mele ò formaggio.* Germ Ein Muß [illegible] gattung auß wasser vnnd mãl mit eyeren / honig / &c. an[illegible] Pappe. Hispan. *Las puchas ò poleadas.* Polon [illegible] Vngar *Pep, domikaturos etek.* Ang. *Potage gr[illegible]* hoc est, pultem appellari aut sorbitionem omnem [illegible] ex cerealibus granis in succū resolutis. Plin.lib.18. [illegible] autem non pane longo tempore [illegible] est quoniam in[illegible] quidam à sono du[illegible] ma mq; tem edit dum coquitur. Festus tamen videtur [illegible] à pullis pultem appellari, quòd pullarii, ut tripudium [illegible] mam facerent, hoc potissimùm cibi genere pullos pa[illegible] Verba Festi sunt hæc: Puls potissimùm dabatur pulli [illegible] ciis, quia ex ea necesse erat aliquid decidere [illegible] puli. faceret: id est, terripavium. Pavire enim [illegible] augurium esse putabant, si pulli per quos auspicab[illegible] medissent, præsertim si eis edentibus, aliquid ex or[illegible] sin autem omnino non edissent, arbitrabant [illegible] minere. Hæc ille. πόλτον autem Græci rece[illegible] Romanorū videntur appellasse, quum à vetustioribus κρέας vocaretur.

Pūltĭcŭlă, æ, diminutivum à pulte. πολτάριον. Col.lib.8 [illegible] Nec minus quolibet frumento cocta pulticula. Pli[illegible] cap.8. de polypodio loquens: Coquitur in p[illegible] vel in febri leniter solvendam.

Pūltārĭŭs, rii, Vasculum culinarium, in quo [illegible] tur [illegible] χυτρίδιον, ἀβαξάριον. Gall. *Vaiss[illegible]* Ital. *Vn da tenere cose lepolenta* German. Ein [illegible] fässlin dem man Muß tocket Hisp. *El pold[illegible]* [illegible] Pol. [illegible] Ang. *A [illegible]* Germ Cellos [illegible] rium, calyculus aut pultarius ollæ comprehensorium [illegible] de aperitur. Plin.lib.7 cap 53: Edita cœna calidam portio in pultario poposcit. Colum.lib.12 cap.43: Sed uvæ [illegible] dentes à matre sic in pultarios condi debebunt, ne quæ partes vasa contingant.

Pūlso, Pulsus, Pulto, Vide PELLO.

Pulvīnăr, pen. prod. n.t. Est quod capiti dormituri subjicimus: dictum quasi pluvinar, quòd ex plumis soleat confici. [כסת chéseth. τὸ κατὰ κεφαλὴν προσκεφάλαιον Gall. *Vn oreiller.* Ital. *Guanciale cossino.* Ger. Ein Haupttüssin Belg. Een hooft puluw. Hisp. *Almohada de estrado.* Pol. *Podsiek[illegible]* Vngar. *Vanak [illegible] szal y* Ang. *A pillow or a cushin.*] Vtebantur autem pulvinaribus potissimùm lautissimi

lautissimi quiq;, præsertim in lecto conjugali. Quo factum est ut pulvinar figuratè pro ejusmodi toris accipiatur. Iuven. Sat. 6: -sumoque lucernæ Fœda lupanaris tulit ad pulvinar odorem Ovid.lib.2.de Pont.Eleg.2: Incolumis conjunx sua pulvinaria servat. ¶ Distinguit autem Placides in Glossis inter Pulvinum & Pulvinar:pulvinus,*inquit*,est privati hominis cervical, vel culcitral. Pulvinar verò ac pulvinaria principum sunt vel regum: id est,lectisterniá. ¶ Sedentibus quoque, & rei alicui innitentibus pulvinaria subjici solēt. Ovid.lib.1.de Arte: -fuit utile multis Pulvinar facili composuisse manu. Loquitur autē de iis officiis quę in Circo spectantibus mulieribus ab amatoribus præstari cōsueverant. ¶ Pulvinaria item in templis dicebantur lectuli diis dicati,in quibus illorum simulacra solebant reclinari,atque in hac significatione semper Cicero utitur. Cic. pro Domo sua:Ea aram: & ædiculam, & pulvinar sub saxo sacro dedicavit. Ovid.14.Metam. -& pulvinaribus altis Dignior est. Sternebantur autem hi lectuli quoties decreta erat supplicatio:unde & lectisternium nuncupabatur: sicut docet Augustinus lib.3.Civit.Livius:Curatum lectisternium, & per triduū habitum Decemviris sacrorum curantibus, & pulvinaria in conspectu fuēre Iovi & Iunōni: alterum Neptuno & Minervæ: tertium Marti & Veneri: quartum Apollini & Dianæ: quintū Vulcano ac Vestæ: sextum Mercurio & Cereri. ¶ Abusivè aliquando pulvinaria pro templis ipsis dicuntur: inde apud Liv. legitur ad omnia pulvinaria sacrificatum fuisse. Cic. in Catil. Quoniam ad omnia pulvinaria supplicatio decreta est, celebratote illos dies cum conjugibus ac liberis vestris.

Pūlvīnārĭum,rii,n.s. Pulvinar:quod scilicet capiti substerni, aut sessuro subjici solet. ¶ Item lectus qui in templis sterni consuevit. Liv.1.bell. Punici: Et corvum in ædem Iunonis devolasse, atque in ipso pulvinario consedisse.

Pūlvīnātŭs,ni,pen.prod.m.s. Pulvinar:hoc est,quo dormientium capita fulciuntur: à Plumis quibus farcitur, nomen habens, quasi pluminus. [כסת *chéseth*. κεφαλόπλουν. Gall. *Vn coussin ou oreiller*. Ital. *Guanciale*. Germ. Ein haupttuffin/küssin. Belg. Een cussen. Hisp. *Armohada de estrado*. Pol. Wezgłowie,poduszka. Vn. *Vankes parna fenaly*. Ang. *A pillow or a cushin*.] Cicero in Ver.act. 7:Nam ut mos fuit Bithyniæ regibus, lectica hexaphoro ferebatur, in qua pulvinus erat perlucidus, Melitensi rosa factus. Apuleius:Quatuor Evnuchi confestim pulvinis compluribus, vento tumentibus, pluma delicata, terrestrem nobis cubitum perstruunt. ¶ Pulvini item dicuntur qui sellis,scamnisve imponuntur quo mollior sit sessio, plumis, lana, vel tomento facti. Cic.Trebatio:Sella tibi erit in ludo:eam pulvinus sequetur. Idē de Orat.Tum Crassum pulvinos popposcisse,& omnes in iis sedibus quæ erant sub platano,consedisse dicebat. Iuvenal.Sat. 3: -exeat, inquit, Si pudor est, & de pulvino surgat Equestri. Cuius res legi nō sufficit, & sedeant hic Lenonum pueri quo-[illegible] agris à porrigēdo,porcam appellant. [illegible] irem in hortis dicitur terra distinguí, easque resupinis pulvinorum toris ambiri singulis tramitum sulcis qua datur accessus homini,scatebrisq; decursus. Colum.lib. 11.cap. 3:Vlpicum habet velut allium, plures cohærentes spicas:hæque quum sint divisæ, liratim seri debebunt,ut in pulvinis positæ, minùs infestentur hyemis aquis.

Pūlvīnātŭs,ta, tum, Quod est ad similitudinem pulvini,eminulum, & protuberans. [κεφαλοειδής. Gall. *Fait en façon d'oreiller,mol comme plume*. Ital. *Fata à fogia diguanciale*. Germ. Das bauchlechtig vnnd auffgeblasen ist wie ein küssin. Hisp. *Cosa mollida ò de estrado,ò echa en mapeta de almohada*. Pol. Nadety. Vng. *Fenaly; parna formaiara valo*. Ang. *Made lik a pillow or cushin*.] Plin. libr. 15.cap.22.de juglandibus loquens: Nec non & honos his naturæ peculiaris, gemino protectis operimento pulvinati primùm calycis, mox lignei putaminis. Idem lib. 17.cap 22: Clivosa loca altiores poscunt scrobes; præterea pulvinatis à devexitate labris.

Pūlvīnŭlŭs, li, diminutivum à pulvinus,varia habens significata,quemadmodum suum primitivum. [κεφαλείδιον. Gall. *Petit oreiller,petit duuet*. Ital. *Piumazetto*. Ger. Ein Kussetlin. Hisp. *Pequenna almohada*. Polon. Wezgłowie,poduszka. Vngar. *Fenalyotska parnatska*. Ang. *A litle pillow or cushin*.] Nam modò id significat quo dormientium capita fulciuntur: modò id quod scamnis,sellisve imponitur quò commodior sit sessio. ¶ Nonnunquam etiam pro areola in hortis in medio duorum sulcorum eminente. In qua significatione usus est Col.lib.de Arboribus,cap.10:Sed quæcunq; in clivis erunt positæ,ita ablaqueandæ sunt, ut à superiore parte secundum codicem lacusculi fiant,ab inferiori autem pulvinuli altiores excitentur.

Pūlvīllŭs, li, aliud diminutivum, m.s. ut Serici pulvilli, serico panno obducti. [τὸ κεφαλείδιον,ὑπαγκώνιον, ῥωμάριον ὑπωλένιον. Gall. *Petit oreiller*. Ital. *Picciol guanciale*. Ger. Ein Kussetlin. Hisp. *Pequenna almohada*. Pol. *Poduszeczka*. Vng. *Piczinok szeályotska,parnatska*. Ang. *A litle pillow or cushin*.] Horat. Epod.8:

Quid quod libelli Stoici inter sericos Iacēre pulvillos amant.

Pulvĭs, hujus pulveris, tàm masculini quàm fœminini generis,Terra minuta & arida. [אבק *abák* עטר *haphár*. κόνις. κονιορτός. Gall. *Poudre*. Ital. *Poluere*. Germ. Staub. Belg. Stof/poeyer. Hisp. *Poluo*. Polon. *Proch*. Vng. *Por*. Ang. *Dust,pouder*.] Propert.libr. 1. Eleg. 11: Sit mihi perpetuò pulvis Hetrusca dolor. Virg.lib.4.Georg. -ceu pulvere ab alto,Quum venit, & terram sicco spuit ore viator Aridus. Idem 1.Georg. Humida solstitia, atq; hyemes orate serenas Agricolæ, hyberno lætissima pulvere farra,Lætus ager. Quintilian. lib. 5.cap.6: Sed nec omne iter pulverem movet. Dicitur autem pulvis (ut quidam existimant)à pellendo,quòd ventorum impetu pellatur. ¶ Accipitur aliquando pro loco certaminis. κονίστρα. Cicero 3.de Legib. Doctrinam ex umbraculis eruditorum, otioque,non modò in solem atque pulverem,sed in ipsum discrimen aciemque perduxit. Virgil.7.Aeneid. Ante urbem pueri,& primævo flore juventus Exercentur equis, domitantque in pulvere currus. ¶ In suo pulvere currere:id est, ea in re versari in qua quis plurimū valeat. Ovid. in Fast. Inque suo noster pulvere currat equus. ¶ Citra pulverem cōtingere dicitur,quo quis facilè,& citra negotium potitur: quæ translatio sumpta est à palæstritis, qui certamen inituri se mutuo pulvere solebant aspergere, ut corpora ceromate, & sudore lubrica, mutuas prehensiones non frustrarentur, ἀκονητί. Gellius libro 5: Ovandi, *inquit*,causa est, quum deditione repentè facta,sine pulvere (ut dici solet) incruentaque victoria obvenit. ¶ Apud antiquos etiam pulver dicebatur: Sed ab eo quod est pulvis, genitivus erat pulvis: ut apud Catullum in Epithalamio Iuliæ: Ille pulvis Erythræi Siderumque micantium Subducat numerum prius:Pulver verò, pulveris. Verùm hodie tantùm in usu est pulvis in recto, pulveris in obliquis.

Pūlvĕrĕŭs,a,um,& pulverulentus,à,um,de quibus infrà.

Pūlvīscŭlŭs,li,diminutivum à pulvis: [τὸ κόνιορτον,ὁ μικρὸς & ὀλίγος κονιορτός. Gall. *Pouldrette*. Ital. *Poluerino*. German. Ein stäubletin. Hispan. *Pequenno poluo*. Pol. *Proszek*. Vng *Porotska*. Ang. *Small dust or fine pouder*.] quod quanvis generaliter pro omni fumatur pulvere, propriè tamen de eo dicitur quo mulierculæ utuntur, ut vel cutis colorem commendent, vel dentibus candorem inducant:qui & cinis dicitur:à quo alium cinerem, Immundi epitheto secrevit Virgilius primo Georgic. Et cinerem immundum lassos jactare per agros. Apuleius:Missi,ut petisti,mundicias dentium,Nitelas oris,ex Arabicis frugibus Tenuem,candificum, nobilem pulviscŭlum, Complanatorem tumidulæ gingivulæ, Converritorem pridianæ reliquiæ, Nequa visatur terra labes sordium Restrictis fortè si labellis riseris. ¶ Cum pulviscŭlo aliquid convetri dicimus,quoties omnia sic tolluntur,ut nihil sit reliqui,ne pulvis quidem. Plautus Ruden.Converret jam hic me totum cum pulviscŭlo.

Pulvĕrĕŭs,a,um, Quod ex pulvere est: [κονιαλέος. Gall. *Pouldreux*. Ital. *Polueroso*. German. Das aus staub ist. Hisp. *Nubes pulverea*. id est, *de polue*. Vng. *Porbol vala*. Ang. *Dusty*.] Virgilius 8. Aeneidos: Stant pavidæ in muris matres, oculisque sequuntur Pulveream nubem. ¶ Nonnunquam idem quod pulverulentus:hoc est,pulvere plenus κονιορτώδης. Ovid.7.Metam.Pulvereamque trahens per summa cacumina pallam, Verrit humum. Aequor pulvereum, pro arenā in qua pugnatur. κονίστρα. Stat.11.Theb.Iamque in pulvereum,furiis hortantibus,æquor Prosiliunt.

Pūlvĕrŭlĕntŭs,a,um Pulvere plenus [κονιορτώδης. Gal. *Poudreux*. Ital. *Polueroso*. German. Voll staub. staubig. Hisp. *Lleno de poluo*. Polon. *Pełen prochu*. Vngar. *Poros*. Ang. *Dusty or full of dust*.] Cicero ad Atticum libro 5: Nunc itet conficiebamus æstuosa & pulverulenta via. Virgilius 12. Aeneidos: -versique vicissim Pulverulenta fuga Rutuli dant terga per agros. Martialis lib. 3:Est illic conjunx, quæ te manibusque sinuque Excipiet, vel si pulverulentus eas. Varr.lib 3. de Re rust cap.18: Minus valentum signa,si sunt pilosæ & horridæ;aut pulverulentæ, nisi opificii eas urgeat tempus.

Pūlvĕro,as,act.p. Occo, glebas majores comminuo, & in pulverem resolvo. [βωλοκοπέω. Gall. *Pulueriser, poudrer, mettre en poudre*. Ital. *Ridurre in poluere, impoluerare*. German. Die erdschollen wol zu pulver zerbrechen. Hispan. *Hazer polvo, empoluorear con polvo*. Polon. *Zaprawiam rolia*. Vngar. *Baronalok gőrē[illegible]rőt rontok*. Ang. *To lay ouer with dust, or to dissolue into dust*.] Colum. libro 11.cap. 2: Priusquam vineæ pulverentur, si perexilis est, vel rara ipsa vitis, lupini modii tres, vel quattuor in singula jugera sparguntur. ¶ Pulveret, Plaurus dixit pro pulvere plenū sit. ait enim: Exi tu Dave,age, sparge, mundum esse hoc vestibulum volo: Venus ventura est nostra,nolo hic pulveret.

Pūlvĕrātĭo, f. t. Est genus culturæ (ut inquit Servius in librum secundum Georgicōn.) quo imminutæ glebæ vitibus applicantur. [ἡ κονιόρτωσις. Gall. *Pulverization, quand on met quelque chose en poudre*. Ital. *Esso pulverizare*. German. Die zerbrechung oder zermalmung

zerknitſchung der erdſchollen zu pulver. Hiſpan. *Obra de bazer poluo, y aporcar.* Polon. *Kotes zaprawienie.* Vngar. *Keneres.* Ang. *Diſſolning into duſt, or breaking of clodes.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Sed frigidioribus regionibus pulverationem faciunt, quam vocant ruſtici *occationem*, quum omnis gleba in vineis refringitur, & reſolvitur in pulverem.

Pumex, pumicis, m. t. Lapis cavernoſus, aquis innatans, ad ſcabra lævigandа laudatiſſimus. [κίσηρις. Gall. *Pierre ponce.* Ital. *Pomica, pomica, pietra pomica.* German. Bimeſtein. Belg. Bunſteyn. Hiſpan. *La piedra eſponia.* Polon. *Kamien l'ażniowy.* Vngar. *Kinyi ritkalab moſokö.* Ang. *A pumish ſtone vſed to mak perchment ſmooth.*] Virgilius libro 12. Aeneidos: Incluſas ut quum latebroſo in pumice paſtor Veſtigavit apes, fumoque implevit amaro. Idem 5. Aeneidos: -& dulces latebroſo in pumice nidi. Idem 4. Georgic. Poſtquam eſt in thalami pendentia pumice tecta Perventum. Pumicibus cavis. Ovidius 8. Metamorph. Pumice multicavo, nec lævibus atria tophis Structa ſubit, molli tellus erat humida muſco. Lævius pumice, pro molli, & effœminato. Iuvenalis Satyra 9: Nam res mortifera eſt inimicus pumice lævis. Ovid. lib 3. Triſtium: Quod neque ſis credo flavus nec pumice lævis. Plinius libr. 36. cap. 21: Sed & ii pumices qui ſunt in uſu corporum lævigandorum fœminis, jam quidem & viris, atq; (ut ait Catullus) liberis, laudatiſſimi ſunt Melo, Scyro, Aeoliis inſulis. Probatio eorum eſt in candore, ac minimo pondere, & ut maximè ſpongioſi, atque aridi ſint, ac teri faciles nec in fricando arenoſi. A Græcis dicitur κισηρὶς, à ſimilitudine vermiculi, qui κὶς dicitur, qui in tritico, hordeoque quũ referbuerunt, naſcens, ſemina illa cuſpide ſua multis foraminibus ſolet terebrare. Vis ejus in medicina eſt extenuare, ſiccare & abſtergere. ¶ A pumice aquam quærere, à Plauto dictum, pro eo quod eſt fruſtrà ab alio petere, cujus ipſe à quo petas, maximè ſit indigens: nihil enim pumice lapide ſiccius, nihil ſiticuloſius. Plautus Perſa: Qua confidentia rogare tu à me tantum audes Argentum impudens? quin ſi egomet totus væneam, vix poteſt Recipi quod tu me rogas: nam tu aquam à pumice nunc poſtulas. ¶ Pumex etiam fœminino genere reperitur. Catullus ad Cornelium: Cui dono lepidum novum libellum Arida modò pumice expolitum.

Pūmĭcōsus, a, um, Quod pumicis vel naturam, vel ſimilitudinẽ habet: hoc eſt, rarum & cavernoſum. [κισηρώδης. Gall. *Qui reſſemble aux pierres ponces.* Ital. *Di piccioli fori come la pietra pomica.* German. Das töcherechtig iſt wie ein Bimeſtein. Hiſp. *Coſa ſpongioſa.* Polon. *Dziurkowati.* Vngar. *Kinyi ritka lab inoſo köhöz haſonlatos.* Ang. *Drie, holow, lyk a pumish ſtone.*] Plinius libro 17. cap. 5: Pumicoſa terra. Idem lib. 32. cap. 8: Quartum Pumicoſius, ſpongiæq; putri ſimile, penè purpureum. Pumicoſus locus, pumicibus plenus.

Pūmĭcĕus, adjectivum, Quod ex pumice eſt, vel quod aridũ eſt ad ſimilitudinem pumicis. [κισηρώδης. Gall. *De pierre ponce, ou reſſemblant à pierre ponce.* Ital. *Di pomica.* Ger. Trocken wie ein Bimeſtein. Hiſp. *Coſa de ſponia.* Pol. *Suchi.* Vngar. *Kinyi ritka labmoſo köböl valo.* Angl. *Of a pumish ſtone.*] Plaut. in Pſeud. Pumiceos oculos habeo, non queo lacrymas exorare.

Pūmĭco, as, pen. cor. act. p. Pumice polio, lęvigo. [λειαίνω τῇ κισηρίδι. Gall. *Poncer, nettoyer & polir auec pierre ponce.* Ital. *Polire. liſciare* Ger Mit einem Bimſtein außreyben vnnd batteren/gletten. Hiſp. *Polir, eſponiar.* Polon. *Vgl' adjam.* Vngar. *Kinyi ritka labmoſo köuel tiztitrom.* Ang. *To poliſh with a pumish ſtone.*] Tibul. lib. 3. Eleg. 1: Pumicet, & canas tondeat antè comas.

Pūmĭcātŭs, a, um, Pumice politus Mart lib. 1: Mutare dominum non poteſt liber notus, Sed pumicata fronte ſi quis eſt nondum. Nec umbilicis cultus atq; membrana.

Pūmĭlĭo, onis, m. t. Propriè dicitur homo parvæ & humilis ſtaturæ, quem Græco vocabulo *nanum* appellamus. [גמד *ghammádh.* νάνος. Gall Nain ou naintre, de petite & baſſe ſtature. Ital *Nano, huomo picciolo.* German. Ein Zwergtin. Hiſpan. *Enano, hombre pequenno.* Polon. *Karlik.* Vngar. *Lyuki ember.* Ang. *A dwarfe or very litle perſone.*] Gellius libro 19. cap. 13: Quos *pumiliones* dicimus, Græci νάνους appellant. Martialis libro 14: - quæ vincere rarò, Parma tibi, ſcutum pumilionis erit. ¶ Transfertur etiam ad aves, aliaque cujuſvis generis animalia humilis ſtaturæ. Colum. lib. 8. cap. 2: Pumiliones aves, niſi quem humilitas earum delectat, nec propter fœcunditatem, nec propter alium reditum nimium probo.

Pūmĭlus, pen. cor. νανός. à Statio ponitur pro pumilione, lib. 1. Syl. Caſuræque vagis grues rapinis Mirantur pumilos ferociores. ¶ Legitur & Pumilo, onis, in eadem ſignificatione: ut ibidem apud Statium: Hic audax ſubit ordo pumilonũ. Quos natura brevi ſtatu peractu Nodoſum ſemel in globum ligavit. ¶ Item Pumilius, lii, apud Suetonium in Auguſto, eadem ſignificatione legitur cap. 83: Nam pumilios, & diſtortos, & omnes generis ejuſdem, ut ludibria naturæ, maliq; omnis abhorrebat.

Pūnctŭs, m. ſ. & Punctum, n. ſ. Dicitur minima indiviſibilisque lineæ pars, nullam neque longitudinem habens, neque latitudinem, neque profunditatem. [נקודה *nekuddáh.* ἄτομος, στιγμή. Gall. *Vn poinct.* Ital. *Punto.* Germ Ein punct oder düpflin. Hiſp. *Puncto en la geometria.* Polon. *Punkcyk.* Vngar. *Pont.* Angl. *A poynt, a prick.*] Seneca: Punctum, & adhuc puncto minus, mundi quod incolimus. Plin. lib. 2. cap. 68: Non aliud eſt terra univerſa quàm mundi punctus. Tradunt Geometrę, punctum eſſe corpus individuum, in quo neque longitudo, neque latitudo, neque altitudo deprehenditur, & ob incomprehenſibilem brevitatem ſui, in partes dividi non poſſe. Hoc protractum lineam efficit: id eſt, corpus unius dimenſionis. Longum enim eſt ſine lato, & duobus punctis ex utraque parte ſolam longitudinem terminantibus continetur. Hanc lineam ſi geminamus, alterum corpus efficitur, quod duabus dimenſionibus extruitur, ex longo, latoque, ſed alto caret. Punctis autem quatuor continetur, per ſingulas ſcilicet lineas binis, & hoc Græci ἐπίπεδον, noſtri *planum*, ſive *ſuperficiem* vocant. ¶ Quandoque tamen punctum ſumitur pro tempore vel horæ momento. ἄτομος. Cicero Cæcinnę, lib. 6: Itaque ne punctum quidem temporis in ipſa fortuna fuiſſes. Idem pro Cluentio: Neque poſtea Latini punctum eſt temporis commoratus. Cæſar libro 2. belli Civilis: Ita multorum menſium labor, hoſtium perfidia & vi tempeſtatis, puncto temporis interiit, ἐν ἀτόμῳ. ¶ Puncta item pro calculis ſive ſuffragiis accipiuntur. Græci vocant ψήφους. Cicero pro Planc. Nam quòd queſtus es plures teſtes te habere, quàm quot in ea tribu puncta tuleris. Horatius in Arte: Omne tulit punctum, qui miſcuit utile dulci: hoc eſt, ſolus ſuffragia judicum tulit, qui & utile, & dulce ſcripſit, quoniam prodeſſet & delectaret. ¶ In ſcriptura item puncta dicuntur quibus clauſulæ interpunguntur: hoc eſt, diſtinguuntur.

Pūnctim, adverbium, Pungendo. [ἐκ παλλίψεως. Gall. *De pointe, d' eſtoc, en picquant, en poignant.* Ital. *Di punta, di eſtocata.* German. Mit ſtächen oder ſtupffen. Hiſpan. *Hiriendo à eſtocadas.* Pol. *Pchaiacz kolnacz.* Vng. *Tſipue, nyomua gyakua.* Ang. *Foining.*] ſicut cæſim, cædendo. ἐκ κατατροχάσεως. Livius quinto belli Punici: Hiſpano punctim magis quàm cæſim, aſſueto petere hoſtem. ¶ Cæſim & punctim aliquem petere, proverbii ſpeciem habet pro eo quod eſt totis viribus, omniſque conatu aliquem aggredi, tranſlatione ſumpta à gladiatoribus, qui modò cuſpidem intentantes, modò ictum deſuper, modò à latere inferentes, in adverſarii necem incumbunt.

Pūngo, gis, pupugi, vel punxi, punctum, Cuſpide vel aculeo ictũ infero. [נקר תאיר *hiphriſih.* πλήσσω, στίζω. Gall. *Poindre, piquer.* Ital. *Pungere* German Stächen/ein ſtich geben/ſtupffen. Belg. Steken Hiſpan. *Puncar.* Polon. *Pcham kolte.* Vng *Gyakom tſipöm* Ang *To ſtinte, to pricke, to ſting.*] Varro: Admota aſpis quum pupugerit, ſi non occidat, ſciat ex Pſyllorum eſſe ſtirpe. Plautus Trucul. Næ iſta ſtimulum longè habet quæ uſque illinc cor pungit meum. Cicero pro Seſtio: Gladius qui per ſe pungere non poteſt. ¶ Per tranſlationem etiam de animo dicitur, quum quis ægritudine aliqua afficitur. Cicer. lib. 3. Tuſc. Si ignominia pupugit, ſiquid tenebrarum offudit exilium. Idem ad Atticum libro 13: Tu quid dicis? unum enim pungit, ne negleCtiores eſſe videamur. Idem ad Trebatium libro 7: Pungit me turſus, quòd ſcribis eſſe te iſtic libenter. ¶ Hujus compoſita, Compungo, Expungo, & Repungo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Pūngĕns, pungentis, particip. [Pol. *Koliacy.*] Plin. lib. 6. cap. 24: Pungentia folia prino.

Pūnctŭs, a, um, aliud participium. [ὁ ἐστιγμένος. Gall. *Poinct ou piqué.* Ital *Punto, beccato.* German. Geſtochen oder geſtupfft. Hiſp. *Puncado.* Pol. *Kłoti.* Vngar. *Gyakö, tſipö.* Ang. *Pricked, nipped, foined.*] Cic. pro Milone: Vulnus acu punctum.

Pūnctĭo, onis, verbale, f. t. [τὸ στίγμα, κέντημα. Gall. *Poigneure, piqueure.* Ital. *Pongimento, puntura.* German Ein Stich. Hiſpan. *Puncadura.* Polon. *Kłocżie.* Vng. *Gyakas tſipes.* Ang. *A foining or ſtinging.*] Plin. lib. 25 cap. 13: Bibitur & contra ſerpentes, & ante ſectiones, punctionesq;, ne ſentiantur.

Pūnctum, cti, n. ſ Punctio. Plin. lib. 8. cap. 50: Oculos ſuffuſos capta junci puncto ſanguine exonerat, caper rubi.

Pūnctŭs, us, hujus punctus, m. q. Actus videlicet pungendi, punctio. Plin. lib. 29. cap. 6: Muſtelæ etiam oculis punctu erutis, ajunt viſum reverti

Pūnctĭūncŭlă, æ, diminutivum. [τὸ στιγμάριον. Gall. *Petite piqueure.* Ital. *Picciola puntura.* Germ. Ein ſtichlin oder ſtupfflin. Hiſp. *Pequenna puncadura* Vng. *Gyakadotska tſipeſotske.* Ang. *A litle ſtinging.*] Seneca 3. de Ira: Magis ignoſco ei qui vulnus inimici, quàm qui punctiunculam concupiſcit.

Pūnĭcus, ca, cum. penult. corr. Poſſeſſivum eſt à Pœnus deductum, quaſi Pœnicus, idem valens quod Carthaginienſis. λιβυκός. Pœnorum autem nomen è Phœnicibus derivatum eſt, detracta aſpiratione. ¶ Punica mala, granata: quæ hoc cognómen ſibi circa Carthaginem vendicarunt, ubi & multa & inſignia naſci perhibentur. ῥοιαί. Granata dicuntur, à granis quibus

bus ſunt referta. Martial.lib.1: Aut imitata breves Punica malà roſas. Poma Punica. Ovid.4.Faſt. Rapta tribus, dixit, ſolvi jejunia granos, Punica quæ in lento cortice poma tegunt. Punica grana. Ovid.4.de Ponto, Eleg.15: Punica ſub lento cortice grana rubent. ¶ Punica fides: id eſt, levis & nulla, & nullis ſacramentis ſatis firmata. Pœnorum enim perfidia in proverbium abiit, quòd ea gens peculiariter perjurii, vanitatis q; notata ſit, quẽ admodum abundè teſtatur Liv. lib. 2. belli Pun. ubi ait: Quæ Punica religione ſervata fides ab Annibale eſt. Saluſt. in Iugur. Comperio Bocchum magis Punica fide, quàm ob ea quæ prę dicabat, ſimul Romanos & Numidam ſpem pacis detinuiſſe. Vide Erasmum in Chil. Punicum ſagum, Horat. Epod. 9. Gloria Punica, Virg. 4. Aeneid.

Pūnĕĕŭs, cea, ceum, Quod violæ flammeæ colorem refert. φοινικοῦς. quod genus coloris & rutilum & ſpadicem appellari, autor eſt Gellius libro 3. cap. 9. Sunt enim hæc omnia, ut ille inquit, ſynonyma, quædam roboris exuberantiam ſplendoremque ſignificantia. Puniceum autem colorem Latini Græcorum imitatione videntur appellaſſe: nam illi φοινίκεον nominant. Virgil 5 Aeneidos: Puniceis ibant evincti tempora tęnis. Idem 5. Eclog. Puniceis humilis quantum ſalliunca roſetis, Iudicio noſtro tantùm tibi cedit Amyntas. Idem 12. Aeneid. Puniceis invecta rotis aurora rubebat. Plautus Rud. Fiet. puniceas invecta rotis aurora rubebat. Plautus Rud. Fiet. puniceam corium, tibi poſtea atrum denuó. Colore puniceo matura aroma. Lucret. lib. 5.

Pūnĭcānŭs, a, um, Quod eſt Pœnorum, vel quod ex regione Punica affertur: ut lecti Punicani. λέκτης. Cic. pro Muræna: Atque ille ſtravit pelliculis hœdinis lectos Punicanos.

Pūnĭo, nis, nivi, nitum, act. 9. Pœna afficio, caſtigo, quod & pœnio dixerunt antiqui. [עבש haniſch. τιμωρέω, κολάζω. Gall. Punir, chaſtier. Ital. Punire, caſtigare. Ger. Straffen. Hiſpan. Punir ò caſtigar. Polon. Karzę. Vngar. Meg bwntetnj. Ang. To punish, or chaſtice.] Cic. pro Domo ſua: Tu eum ſupplicio puniendum putaſti. Idem 1. Offic. Prohibenda autem eſt maxime iram puniendo. Plin. Epiſt. 167: Illi qui puniunt capite, immo ſtatim in alia diſcedunt.

Pūnĭŏr, ĭris, paſſivum. Ovid. 9. Metam. Quòd videt hæc lucem, quòd non ego punioripſa, Conſilium, monitumq; tuum eſt: miſerere duarum. ¶ Invenitur & punior deponens apud Ciceronem pro Milone: Tu me iratum, Sexte, putas tibi, cujus tu iram... iſſimum multò crudelius etiam punitus es, quàm erat humanitatis meę poſtulare. Nonius quoq; citat locum ex officiis lib. 1: Neq; ad ejus qui punitur aliquẽ, aut verbis caſtigat, ſed ad reipublicæ utilitatem referri. Item ex Tuſc. lib. 1: Tenendum eſt igitur, nihil curandum eſſe poſt mortem quum multi imm cos & mortuos puniuntur. Sic enim legit Nonius.

Pūnĭendŭs, κολαστέος, τιμωρητέος. Cicer. lib. 1. de Orat. Iracundia eſt cupiditas puniendi doloris.

Pūnĭtĭo, onis, Actus puniendi.

Pūnĭtŏr, oris, m. t. Qui punit. [עבש honéfch. κολαστής, τιμωρητής. Gall. Puniſſeur, qui punit. Ital. Punitore, chi punisce. German. Ein ſtraffer. Hiſpan. Punidor, caſtigador. Pol. Karzą. Vng. Bwntetȯ. Ang. A punnisher.] Cic. pro Milon. At valuit odium, fecit hostis, fecit inimicus, fuit ultor injuriæ, punitor doloris ſui.

Pūnĭtŭs, ti, nomen. [Vng. Bwntetȯt.] Suet. in Tiberio: Nemo punitorum non in Germanias abjectus, uncoque tractus.

Pupă, pæ, f. p. Puella parvula & tenella. [παιδίον μικρόν. Gall. Fillette ou poupée. Ital. Puppina, fanciulla. Germ. Ein junge Meydlin oder Töchterlin. Hiſp. Muchacha ſuperannata, ò munneca. Polon. Dzierwecka. Vngar. Kiſſin leanyotska item, bab. Ang. A popper.] Mart. lib. 4. Pupam ſe dicit Gellia, quum ſit anus. Auſonius: Barbara quæ Latias vincis alumna pupas. ¶ Pupas item appellabant imagenculas quaſdã puellares quibus virgines in prima puericia luſitare ſolebant, donec jam pubertati vicinæ, eas Veneri offerrent. ἀγαλμάτια. Varro in Orig. Itaq; brevi tempore magna pars in deſiderium puparum, & ſigillorum veniebat. Perſius Sat. 2: Dicite pontifices, in ſacris quid facit aurum? Nempe hoc, quod Veneri donatæ à virgine pupæ.

Pūpillă, læ, f. p. Niger in cornea tunica, atque adeò in medio oculi circulus tunicæ, quæ ἰρις à Græcis dicitur, foramini reſpondens. [κόρη Gall. La pouppelle de l'œil. Ital. Pupilla, luce dell' occhio. Germ. Der Augapffel oder Stern des Augs. Belg. Eenen Oogapel. Hiſp. La manzana del ojo. Polon. Srzenica. Vng. Zẽm feny. Ang. The bau or apple of the eye.] Plin. lib. 11. cap. 37: Media oculorum cornea feneſtravit pupilla: cujus anguſtiæ non ſinunt vagari incertam aciem, & veluti canali dirigunt, obiterque incidentia facilè declinant, aliis nigra, aliis atra, aliis rufa, aliis glauci coloris orbibus circundatæ: ut habili miſtura accipiatur circunjecto candore lux, & tenuem ictu repercuſſu non obtrepat. Adeo quæ in ſe ſpectantes, etiam parva illa pupilla totam imaginem reddit oculis. Ea cauſa eſt ut plærique alibi ò in cunctis hominum cultoribus potiſſimum ſuperſtant quòd effigiem ſuam in iis cernentes, velut ad ſua deſideria ſua tendunt. Hactenus Plinius. Cic. 1. de Natur. Deor. Acies ipſa qua cernimus, quæ pupilla vocatur, ita parva eſt, ut ea quæ videri poſſint, facilè vitet. Plin. lib 28. cap. 6: Auguriũ ex homine ipſo eſt non timendi mortem in ægritudine, quandiu oculo in pupillæ imaginem reddant. Eadem & mox pupula dicitur.

Pūpŭlă, læ, f. p. Pupilla. [תוהא batáh. κόρη. Gal. La pynnelle de l'œil. Ital. Pupilla, luce dell' occhio. German. Der Augapffel. Hiſpan. Ninna del ojo. Polon. Srzenica. Vngar. Zẽm feny. Ang. The ball or apple of the eye.] Lucret. lib. 2: Et quoniam plaga quoddã genus exigit in ſe Pupula, quum ſentire dolorem dicitur album. Cic. 2. de Nat. deor. Palpebræ quæ ſunt tegumenta oculorum, molliſſimæ tactu, ne lædere tẽ aciem, apriſſimè tactæ & ad cavandas pupulas, nequid incideret, & ad aperiendas. Manil. lib. 4: Parvula ſic totum perviſit pupula cœlum. Horat. Epod. 5: Interminato quum ſemel fixæ cibo Intabuiſſent pupulæ.

Pupīllŭs, li, m. ſ. Impubes qui in patris poteſtate eſſe deſinit morte, vel emancipatione: ut docet Pomp. l. Pupillus. Digeſt. de verb. ſignific. [ילתי jathón. ὀρφανός. Gall. Pupille, le fils ou la fille en quatorze ans. Ital. Pupillo, ſenza patre. Ger. Ein Vatterlos Kind das vnder ſeinen 14. jaren iſt, ein Weiſſlin. Hiſp. El menor de bara... tor. Polon. Sierota. Vngar. Arua. Ang. One that hath neither father, alive, a warde.] Hujus fœminina eſt pupilla. Videntur autem hæ voces à pupus & pupa veluti per diminutionem deductæ, quanvis à primitivorum ſignificatione nonnihil degenerent. Hieronymus: Pupillus dicitur qui non habet patrem: orphanus qui nec patrem habet, nec matrem. Cic. 3. Verr. Is mortuus eſt, reliquit pupillum parvum filium. Idem in Topic. Non quemadmodum quod mulieri debes, rectè poſſis eodem modo ſolvere. Horat. 1. Epiſt. 11: ...ut piger annus Pupillis quos dura premit cuſtodia matrum. Cicer. 3. Verr. Ille infauti pupillorum patris ædemit.

Pāpīllārĭs, ris, m. f. n. Quod eſt pupilli: ut Pupillaris ætas, pupillare negotium, pupillaris pecunia. [ὀρφανικός. Gall. Appartenant à pupille. Ital. Pupillare. Ger. Des vnmündigen Alters. Hiſp. Coſa perteneciente à pupille. Polon. Sierocie. Vngar. Arvaſagi. Ang. Belonging to one vnder age. Pupillare nomen. Plin. lib. 4. bel Punic. Pecuniæ quoque pupillares primò ...ciendæ vidua... cœptæ conferri.

Puppĭs, ĭus, f. t. Propriè poſterior pars navis eſt. [πρύμνα. Gal. La pouppe, le derriere de la nauire. It. Poppa della naue. Ger. Das hindert theil des Schiffs. Hiſp. La popa ò la poſtrimera parte de la nao, o del nauio. Pol. Tyl okrętu, albo nawy. Vng. Hatsa hayo, fara. Ang. The vnder part of a ship.] Livius 2. bell. Pun. Naves omnes, quæ non aut perflegerant proras lapidibus, aut carinas fixerant vadis, rengatas puppibus in altum extrahit. ¶ Perſius ...echen tamen ...ce pitar p...o tota nave. Ovid. 4. de Ponto: Dixerat: in puppi ...erat vanda fundata carina. Virgil. 10 Aeneid. Interea Aeneas ſocios de puppibus altis Procedere expoſuit. Ovid. Epiſt. 12: Iaſius inexpertam Colchos ...vexere puppim. ¶ Pompilius almanando pro republica ...monſtratione, tra... ſtatic ...ere... à pube... ioribus, quum pupp... tes, clavum tenent. Cicero de Pappiano Pœnum. lib. 9. Senecas nus enim in puppi, ...arum que tenebamus: nunc autem ...vix ...ubernatores.

Pupula, Vide PVPILLA.

Pŭpŭlus, li, m. ſ. Populus, & tenellus. [קפא ...] Gall. ...ent ſont le Peuplier. German. ...maſſolder. Hiſpan. Mochi ho, ...ea ...ò arvoncillo. Pol. ...ke. Vngar. Kiſſin gyerm... Ang. A ...ie or impe like a young child or a ...e childe.] Var. Mamercarier ...ebant ſugentem paſcere, pupulum. Hujus ...rum eſt pupa de qua paulò antè.

Pūpŭlŭs, πυέριλος, & ...pulus, παιδάριον, diminutivũ à Pupus & pupa. Catullus: Deprendi modò pupulum puellæ ...

Pūrgo, gas, act. p. Mundo, ſordibus libero, ...ſpurgo. [נקה nikkáh. הבר hebar. καθαίρω, καθαρίζω, ῥύπτω. ... Ital. Purgare, mondare. German. Reinigen, ſeubern. Hiſpan. Purgar ò alimpiar. Polon. Chedoze. Vng. Meg tiſztitom. Ang. To purge, to make cleane.] Colum. lib. 2: Itaque cavatum foramen quum purgavimus undique, adraſos ſurculos inſeremus. Cato cap. 63: Si inquinata erit, lavito ...teris & ſtercore purgato. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 9: Nec dubitem longis purgare ligonibus arva. Idem 4. Faſtor. Omnia purgat edax ignis, vitiumque metalli Excoquit: ideirco cum duce purgat ovis. Horat. 1. ... tello proprios purgantem leniter ungues. ... alvi ſordes medicamento expellere. ... tione canis purgare alvos ibis ... cum genitivo. Horat. 2. Serm. ... purgatum te illius. Purgare piſces ... cæteros purga. Dromo: congrum iſtum maximum ... nito ludere pa... excuſa... me de ſtac Thaidi. Quòd ... Attic. lib. 1: Quibus Frater pu... Sexto Roſcio: Nervos ipſos n... rationes dicuntur quando deciduntur ...

collatione facta accepti & expensi. ¶ Purgare fastidium, est curare & remedium adhibere. Plin. lib. 8. cap. 27: Palumbes, graculi, merulæ, perdices, lauri folio annuum fastidium purgant.

Pūrgātĭo, onis, verbale, f.t. Ipse purgandi actus. [בִּדּוּי *nikkajón.* κάθαρσις. Gall. *Purgation.* Ital. *Purgatione.* Germ. Ein reinigung. Hispan. *Obra de purgar ò alimpiar.* Pol. *Chedożenie.* Vngar. *Meg tiztitas.* Ang. *Purging or making cleane.*] ¶ Ponitur aliquando pro excusatione, ἀπολόγημα, ἀπολογία. Terent. in Heavt. Nescio quid peccati portet hęs purgatio. ¶ Purgationes fœminarum, pro menstruis dixit Plinius libro 20. cap. 4: Purgationibus, *inquit*, fœminarum, & vesicæ, urinæ utile decoctum.

Pūrgātŏr, ris, m.t. [κάθαρτης. Vngar. *Tiztito.*] Apuleius in Apologia: Herculis lustrator orbis, purgator ferarum, gentium domitor.

Pūrgātōrĭŭs, [καθαρτικός. Vngar. *Tiztito, tiztitani valo.*] Macrobius Comment. lib. 1. cap. 8: Secundæ virtutes, quas purgatorias vocant, hominis sunt, qui divini capax est, solumque animum ejus expediunt, qui decrevit se à corporis contagione purgare.

Pūrgātĭsĭmŭs, [καθαρώτατος. Vng. *Legŏn meg tiztitator, fŏlŏtte tiztia.*] Pers. Satyr. 2: Somnia pituita qui purgatissima mittunt.

Pūrgāmĕn, minis, n.t. seu Purgamentum, ti, n.s. Sordes vel immundiciæ, quas rem aliquam purgantes, ejicimus. [אַשְׁפּוֹת *aschpóth* זֶבֶל *dómen.* σκύβαλον. Gall. *Baillieure, l' ordure & immondice qu' on oste de la maison.* Ital. *Sporchezza.* Germ. Die außwüschen ten/der wüst vnnd vnsauberkeit so man außwüschet. Hisp. *Suziedad, estiercol* Polon. *Smiecy.* Vngar. *Sŏprelek, xŏmet.* Ang. *Filth comming of any thing that is clensed.*] Colum. lib. 1: Sterquilinia quoque duo sunt: Vnum quod nova purgamĕta recipiat, & in annum conservet: alterum verò ex quo veterá vehantur. Liv. 1. ab Vrbe: Cloacamq; maximam receptaculum omnium purgamentorum urbis, sub terram agendam.

Pūrgābĭlis, le, om. t. Quod facilè purgatur. [καθαρτός. Gall. *Aisé à purger.* Ital. *Facile da purgare.* Germ. Das gut zu seubren oder zu reinigen ist. Hisp. *Cosa que se puede purgar.* Pol. *La czni do wichedożenia.* Vngar. *Kinnyen meg tiztitharo.* Ang. *That is easilie made cleane.*] Plin. lib. 15. cap. 23: Rotundior quæ balanitis vocatur, purgabilis maximè, & spontè prosiliens.

Pūrĭfĭco, Purĭtas, Vide PVRVS.

Pūrpŭrā, ræ, f.p. Piscis ex concharum genere, in faucibus habens liquorem, tingendis lanis maximè expetitum. [אַרְגָּמָן *arghamán.* πορφύρα. Gall. *Pourpre, soit le poisson ou la teinture qu' on en tire.* Ital. *Porpora.* Germ. Ein Meerschnecк auß des Schweiß oder Blut man Purpur ferbt. Hisp. *La concha de carmesi color ò el mesme color de carmesi.* Polon. *Ryba ktori wilg otnosc sposobna, do farbowania na zakth, sarlatu.* Vngar. *Barson festŏ tsiga barsony.* Ang. *Purple.*] Plin. lib. 9. cap. 36: Purpuræ vivunt annis plurimum septenis. Latent sicut murices, circa Canis ortum tricenis diebus. Congregantur verno tempore, mutuoque attritu lentorem cujusdam ceræ salivant. Simili modo & murices. Sed & Purpuræ florem illum tingendis expetitum vestibus in mediis habent faucibus. Liquoris hic est minimi in candida vena, unde pretiosus ille bibitur, nigrantis rosæ colore subluçens. Reliquum corpus sterile. Vivas capere contendunt, quia cum vita sua succum illum evomunt. Vitruvius autor est, purpuras pro soli proprietate alium atque alium habere colorem: & apud Tyron quidem rubrum, circá Aphricam autem puniceum succū emittere, quo & purpura tingitur, quam violaceam appellant. Cornelius Nepos: Me juvene violaceo purpura vigebat. Primum autem tingendæ Purpuræ initium ad Herculem referūt Phœnices, teste Iulio Polluce, qui quum Tyro puella comitatus, juxta maris litus iter faceret, accidit ut canis purpuram è mari ejectam nactus, carnem ejus depasceretur: cujus rictum quum Tyro gratissimo colore infectū videret, negavit sibi cū Hercule deinde quippiam futurum, nisi ille coloris ejusmodi vestem sibi attulisset. Cui morem gerens Hercules, primus cruorem ex purpuris collegit, lanaque eo infecta, amicæ, quā petierat vestem attulit. ¶ Accipitur quandoq; purpureus pro pulcro. Virgil. 1. Georg. Et pro purpureo pœnas dat Scylla capillo. Purpura, à pelago pelagia appellatur. ¶ Purpura antiquitus erat insigne Romanorum magistratuum: quod Martialis affirmat, quū ait: Divisit nostras purpura vestra togas. Vnde aliquando ponitur pro ipsis magistratibus. Idem: Purpurate fœlix, te colit omnis honos.

Pūrpŭrĕŭs, a, um, ut Purpureus color, qui purpurę succo tinctus est: aut certè qui succi ejus colorem refert: hoc est, qui ex subnigro rubescit. [πορφύρεος. Gall. *De pourpre.* Ital. *Porporino.* Germ. purpurfarb. Hisp. *Cosa de carmesi.* Polon. *Sarlatna farbe maiaci.* Vngar. *Barsony xinu.* Ang. *Of purple.*] Virgil. 11. Aeneid. Labitur exanguis, labuntur frigida letho Lumina: purpureus quōdam color ora relinquit. ¶ Purpureæ vestes, aliàs Tyriæ dictæ, à loco ubi purpura optimè tingebantur. Plin. libr. 11. cap. 37: Cæsari dictatori quo die primū veste purpurea processit, atq; in sella aurea sedit, sacrificanti bis in extis defuit cor. ¶ Quandoque tamen purpureum pro cæruleo positum legimus, præsertim quum de mari dicitur, ex nimia altitudine nigrescente. Virgil. lib. 4 Georg. In mare purpureum violentior influit amnis. Cic. 4 Acad. Mare illud quod nunc Favonio nascente purpureum videtur, idem huic nostro videbatur.

Pūrpŭro, as, n.p. In purpuram vergo. [πορφυρίζω, Gall. *Prendre couleur de pourpre, se teindre en pour pre.* Ital. *Tingersi in porpora.* Ger. Sich auff Purpurfarb ziehen. Hisp. *Colorarse de carmesi.* Pol. *Daie farbe farlatna* Vngar. *Barsony xinwue lezŏk.* Ang. *To become lik purple or waxe purple coloured.*] Col. lib. 10: Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro, Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris.

Pūrpŭrāsco, scis, scere, n.t. idem πορφυρίζειν. Cicer. 2. Acad. Quid, mare nónne cæruleum? aut ejus unda, quum pulsa est remis, purpurascit?

Purpŭrātŭs, ta, tum, Purpura ornatus. [אַרְגְּוָן *methulláh.* πορφυρίδι ἐσθῆτι κεκοσμημένος. Gall. *Vestu de couleur de pourpre.* Ital. *Vestito con habito di color porporino.* German. Mit Purpur bekleidet. Hisp. *Vestido de carmesi.* Polon. *Wpurpurze vbrani.* Vngar. *Barsonyba öltŏzŏt.* Ang. *Cladde with purple.*] Vnde purpurati dicti sunt qui apud principes cæteris dignitate anteuntes, purpurea veste utebantur. Cicer. lib. 1. Tusc. quæst. Istis quæso, *inquit*, ista horribilia minitare purpuratis tuis. Liv. 1. bell. Punici: Cum duce Athenagora uno ex purpuratis. Purpuratus Gabinius, Cicer. 4. Catil.

Pūrpŭrārĭŭs, ria, rium, Quod ad purpuram pertinet: ut Officina purpuraria, in qua purpura tingitur. [πορφυρικός. Gall. *De pourpre.* Ital. *Di porpore.* Germ. Das zu dem Purpur gehört. Hispan. *De carmesi* Polon. *Nalieżaci, do purpure.* Vngar. *Barsonyhoz valo.* Ang. *Of purple.*] Plin. lib. 35. cap. 6: Alterum genus est in purpurariis officinis.

Pūrpŭrīssum, si, n.s. Coloris genus, ex creta argentaria, purpuræ succo inebriata: quo & pictores utuntur, & mulierculæ purpureum genarum colorem sibi conciliant. αἰδοῖκλον Aristoteli, & Polluci. [Gall. *Croye de mine d' argent teinte de pourpre.* Ital. *Color finto di porporo.* German. Ein angemachte Farb auß Purpur mit deren die Weyber das Angesicht maalen. Hispan. *El barsilo alconcilla.* Vng. *Orcza verŏsitŏ kendŏzŏ, festek, barxony zinwo festek.* Ang. *A kind of purple most pretious.*] Plin. lib. 35. cap. 9: Ex reliquis coloribus quos à dominis dari diximus, propter magnitudinē pretii, ante omnes est purpurissum, à creta argentario cum purpuris paritet tingitur, bibitq; eum colorem celeriùs lanis.

Pūrpŭrīsso, sas, Purpurá inficio. [טָלָא *tillah.* ἀνθρακίλω χρίω. Gall. *Teindre de bresil, ou couleur de pourpre.* Ital. *Tingere tale colore.* German. Mit Purpurfarb ferben. Hispan. *Colora de brasilo alconcilla.* Vngar. *Barsony festŏ tsiga vereuel meg festŏm.* Ang. *To die purple or to mak of the colour of purple.*] Plin. in Truc. Istas buccas tam bellè purpurissatas habes. Purpurisso enim utebantur mulieres ad labra & genas rigendas, quemadmodum etiam hodie plerunque fieri videmus.

Pūrŭs, ta, rum, Mundus, sine sorde. [בָּר נָקִי D טָהוֹר *nakí tahór.* καθαρὸς, ἁγνός. Gall *Pur, net, clair.* Ital. *Puro, mundo, semplice.* German. Rein / sauber. Belg. Suyver. Hispan. *Puro y no mezclado, limpio.* Polon. Czysti, szczery. Vngar. *Tiztа.* Angl. *Cleane, vndefiled.*] Cic. pro Cæcin. Quicquid inde haurias purum, liquidumque te haurire senties Horat. 3. Carm. Ode 16: Puræ rivus aquæ, silvaque jugerum Paucorum, & segetis certa fides meæ. Cic. 2. de Nat. deor. Etenim licet videre acutiora ingenia, & ad intelligendum aptiora eorum qui terras incolant eas in quibus aër sit purus, ac tenuis, quàm illorum qui utantur crasso cœlo, atque concreto. ¶ Hinc pura vestimenta à veteribus dicebantur quæ non erant prætexta: purum argentū, quod est sine emblematis & simpliciter laboratum. Cicer. Verr. 6: Emblemata detrahuntur. Sic Haluntini excussis deliciis, cum argento puro domum revertuntur. ¶ Vlpian. in l. Locum. De reli. & sump. fune. purum locum esse definit, qui nec sanctus, nec sacer, nec religiosus est. Sic pura oratio, à Terent. in Heavt. prologo, dicitur quæ nihil fæcis barbaræ habeat admistum. ¶ Pura hasta, à Virgil. 6 Aeneid appellatur quæ est sine ferro, quæ pręmium fuit apud antiquos militum eorum qui ex memorabili aliquo prælio victores evasissent. ¶ Pura vasa, à Paulo in l. Si rem. De rei vendica. dicuntur quæ sunt sine emblemate, sine cælatura, & instructione. ¶ Purum judicium à Cicerone, 2. de Invent. ponitur pro simplici & eo cui adjecta non est exceptio. ¶ Hujus contrarium est Impurus, quod modò sordidum, contaminatumque significat. ἀκάθαρτος. Cic. 4 Philip. Quām multis illum ingenuis, quām multis, matribus familiās in illa terra atq; impura legatione vim attulisse existimatis?

Pūrē, adverbium, Castè, religiosé. [καθαρῶς. Gall. *Purement, nettement.* Ital *Puramente, nettamente.* Germ. Seuberlich mit reinigkeit. Hispan. *Puramente, limpiamente.* Polon Szczrze. Vngar. *Tiztan.* Ang. *Purelie, cleanelie.*] Cicero 1. de Nat. deor. Hæc enim omnia purè ac castè tribuenda deorū numini. Idem de Senect. Quietè, purè, & eleganter acta ętas. Loqui purè, & emendatè, Cicer.

de optim. gener. Orator. ¶ Legitur & puriter apud antiquos' Cato de Re ruſt. cap. 23: Succum puriter omnium dierum pariter in dolia dividito.

Pūrĭmē, dixerunt veteres pro puriſſimè: ut annotavit Feſtus.

Pūrĭfĭco, as, act. p. Mundo, purum facio. [תהר *tihér* הבר *hebár* בקה *ukkáh* ἁγνίζω, καθαίρω. Gall. *Purifier*. Ital. *Purificare, mondare*. Ger. Reinigen/rein oder ſauber machen. Belg. Reynighen. Hiſp. *Apurar ò alimpiar*. Pol. *Wieziſcam, chedogiem ſzyme*. Vng. *Meg tiztitom*. Ang. *To mak cleane*.] Sueton. in Auguſt. Pauloque pòſt egreſſum, illamq; expergefactam, quaſi à concubitu mariti puriſicaſſe, & ſtatim in corpore ejus extitiſſe maculam depicti draconis. Plin. lib. 10. cap. 41: Villaribus gallinis & religio ineſt: inhorreſcunt edito ovo, excutiuntq; ſeſe, & circumactę purificant, ac teſtuca aliqua ſeſe & ova luſtrant. Idem lib. 8. cap. 1. de elephantis: Autores ſunt, Mauritaniæ ſaltibus ad quendam amnem cui nomen eſt Amilo, niteſcente Luna nova, greges eorum deſcendere, ibiq; ſe purificantes ſolenniter aqua circunſpergi, atq; ita ſalutario ſidere in ſylvas reverti.

Pūrĭfĭcātĭo, onis, verbale, f. t. Purgatio. [טהר מהרה *tahorah* טהר *tóhar*. ἁγνεία, καθαρμός. Gall. *Purification, purgation*. Ital. *Purificatione*. German. Ein Reinigung. Hiſpan. *Purgation, apuramiento*. Polon. Oczyſzczenie. Vngar. *Meg tiztitas, tiztulas*. Ang. *A making cleane*.] Plin. lib. 15. cap. 30 de lauro loquens: Eadem & purificationibus adhibetur.

Pūrĭtās, atis, f. t. Munditia, caſtitas. [טהרה מהר *tahórah* טהר *tóhar*. ἁγνεία, καθαρότης. Gall. *Pureté, netteté*. Ital. *Purità, mondità*. Germ. Reinigkeit/ Sauberkeit/ Lauterkeit. Belg. Suyverheyt. Hiſp. *Pureza ò limpieza*. Vng. *Tizaſág*. Ang. *Cleaneſſe, puritie*.] Cujus contrarium eſt Impuritas: hoc eſt, turpitudo, ſeu improbitas.

Pūrĭtĕr, Vide PVRE.

Pūs, puris, n. t. Sanies coacta, & ex maturitate craſſa jam effecta & albida. [πύον. Gall. *La bonë & ordure qui ſort d' vn clou, apoſtume ou ſemblables*. Ital. *Marza, the eſce d' vna apoſtema ò di vn bruſco*. Hiſp. *La putrefatione ò podre*. Pol. German. Eyter. Belg. Etter. Hiſp. *La putrefatione ò podre*. Pol. Otok ropa. Vngar. Eu. Ang. *The matter or filthineſſe that cometh out of a ſore*.] Plinius libro 28 cap. 11: Si gravitas ſit audiendi, fel bubulum cum urina capræ vel hirci prodeſt, vel ſi pus ſit. ¶ Pus à ſanie diſtinguit Celſ. libro 5. cap. 6. his verbis: Sanguis omnibus notus: ſanies eſt tenuior hoc variè craſſa, & glutinoſa, & colorata: pus craſſiſſimû, albidiſſimumq́ue, glutinoſius & ſanguine & ſanie: Exit autem ſanguis ex vulnere recenti, aut jam ſeneſcente: ſanies eſt inter utrunque tempus: pus ex ulcere jam ad ſanitatem ſpectante. Movere pus, eſt pus excitare, & evocare. Celſus: Aliud emplaſtrum eodem nomine puri movendo eſt.

Pūrŭlēntŭs, ta, tum, Quod pure, ſive ſanie plenum eſt. [מרי *terí*. πυώδης. Gall. *Plein de boue & d' ordure, d' apoſtume*. Ital. *Pieno di marcia*. German. Eyterechtig / voll Eyter. Hiſpan. *Coſa podrida*. Pol. *Ropy pełny*. Vng. *Eues*. Ang. *Full of matter*.] Plin. lib. 22. cap. 11: Stœbe decocta in vino, præcipuè auribus purulentis medetur. Idem lib. 20. cap. 2: Purulenta autem expuentibus auxiliatur cum cumino, pari pondere.

Pūrŭlēntĕ, adverb. [ἐμπύως ἐκπύως. Gall. *Auec boue*. Ital. *Con marza*. German. Mit eyteren. Hiſp. *Con podre*. Vngar. *Eueſſen*. Ang. *Corruptly, as the matter of a ſore*.] Plin. in Proœmio libri 23: Cicatricibus marcidis, oſſibuſ purulentè limoſis plurimùm confert.

Pūrŭlēntĭă, tiæ, Ipſa puris plenitudo, vel vulnus plenum puris. τὸ πυοῦσθαι.

Pūsă, Pro puella apud antiquos acciptebatur. παιδισκάριον. Feſt.

Pŭsillănĭmŭs, mi, Qui eſt puſilli animi. [ἀνανδρος. Gall. *Puſillanime, craintif*. Ital. *Di poco animo*. German. Kleinmütig. Hiſp. *De poco coracon*. Polon. *Boiazny*. Vng. *Kitſin hitw, gyenge ztwuw*. Ang. *Of ſmall courage, cowardous*.] Græci μικρόψυχον dicunt: cui contrarium eſt Magnanimus. A' quo puſillanimitas, μικροψυχία, ἀνανδρία. & Puſillanimiter, adverbium, ἀνάνδρως.

Pŭsillŭs, a, um, Parvulus, exiguus: [חקטן *hkatón* מעט *meát*. μικρός. Gal. *Petit*. Ital. *Piccolo, picciolino*. Ger. & Belg. Klein. Hiſp. *Pequenno ò pequito*. Pol. Mały. Vng. *Kitſin*. Ang. *Little, ſmall*.] quod videtur eſſe diminutivum a puſus, quo veteres pro puerulo utebantur. A' quo rurſus fit aliud diminutivum puſillulus. Martial. lib. 1: Bellus homo, & magnus vis idè Cotta videri: Sed qui bellus homo eſt Cotta, puſillus homo eſt. Trebonius Ciceroni lib. 12: Ego tamen nactus in navigatione noſtra puſillum laxamẽtiid eſt paululum recreationis, relaxationis. Horat. 1. Serm. Sat. 4: Di bene fecerũt, inopis me, quodq; puſilli Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis. Cicer. ad Brut. Videlicet quũ illam puſillam epiſtolam tuam ad me dabas, nondum erat tibi id notum. Iuvenal. Satyr. 5: Terra malos homines nunc educat, atq; puſillos. Cic. Att. lib. 5: Habuimus in Tuſculano quaſi puſillam Romam, tanta erat in his locis multitudo. Vxor puſilla, Horat 2. Serm. Satyr. 3. Teſtis puſillus, Cic. 2. de Orat. Differt autẽ puſillus & brevis, quòd puſillus dicitur de corpore, ut homo puſillus, puſilla urbs: Brevis autem eſt in natura, ut brevis dies, nox, annus. Soſipater libro 1.

Puſĭo, onis, m. t. Parvus puer. [ילד *jéledh*. παιδάριον. Gall. *Petit enfant*. Ital. *Fanciullo*. Germ. Ein kleins oder junges Knäblin. Hiſp. *El muchacho de poca edad*. Polon. Dziecziatko. Vngar. *Kiſin gyermek gyermeketske*. Ang. *A litle child*.] Veteres enim puſum & puſam, pro puero & puella uſurpabant. Capitur tamen ferè ſemper pro ſcorto maſculo. Cicer. pro Cæl. Qui te amat plurimum, qui propter neſcio quam, credo, timiditatem, & nocturnos quoſdam inanes metus tecum ſemper puſio cum majore ſorore cubitavit. Iuven. Sat. 6. Nónne putas melius, quòd tecũ puſio dormit, Puſio, qui noctu non litigat.

Pūſtŭlă, læ, f. p. [שארת הבעבעת *ſeéth* הבעבעת *habaabuháh*. φλύκταινα, φλυκτίς. Gall. *Vne ampoulle ou veſſie*. Ital. *Braffolo, vaſcula, bolſola*. Ger. Ein potpeten oder butzlin ſo auß der haut entſpringt / wachſt gemeinlich ayter hartin / ein blater. Belg. Een puyſiten. Hiſp. *Poſtilla de ſarna ò buua*. Pol. *Kroſta oſpiczowatna*. Vng. *Reh vizketer, bohorſio*. Ang. *A bliſter, wheale, or litle puohe*.] Nomen generale eſt ad tubercula omnia, præter naturã in cute efflorescentia: à pure (ut quidã volunt) quod in ſe continet, deducta appellatione: quãquam etiã latius puſtularũ nomen ad ea extenditur quæ pure carent. Mart. lib. 14: Fervida ne trito tibi pollice puſtula ſurgat, Exornent docilẽ garrula plectra lyram. Quo in loco puſtulam appellare videtur ampullę genus, in manibus pedibúsve ex nimio labore proveniens. Celſ. lib. 5. cap. 28, puſtularũ nomẽ ad quatuor cõtraxit genera, in phlyctenas ſcilicet: hoc eſt, majores puſtulas, lividas, aut pallidas, aut nigras, humore diſtentas ex frigore, igni, vel medicamẽtis provenientes, ſub quibus quũ ruptę fuerint, quaſi exulcerata caro apparet. In exanthemata, quę Plin. modò eruptiones pituitę, modò papulas appellat. In pſydracia paulò duriora, ſubalbida, & acuta. Et in epinyctidas q̃ ſunt ſublividę, modicè tumeſcẽtes: & plenæ ſanguinis, tibias & pedes noctu ferè, maximè infeſtãtes: unde & nomẽ trahunt.

Pūstŭlātum, argentum, A' puſtulis dicitur, quæ in argento calato in aſprediném quándam exciſæ viſuntur, ſicut puſtulæ in corpore ex igni, frigore, vel labore naſcentes. ἀργύριον φλυκτιδωτὸν Mart. lib. 7: Sed jam ſcio, nulla venit à me Argenti tibi libra puſtulati. Tranquillus in Nerone, puſtulatum argentũ poſuit pro purgatiſſimo, & excoctiſſimo: cujuſmodi aurum obryzum à Græcis appellatur. Exegitq; inquit Suetonius Nero nti faſtidio & acerbitate nummum aſperum, argentum puſtulatum, aurum obryzum, ut pleriq; omnem collationem palàm recuſarent. Budæus. Nonnulli tamen judicant legendum eſſe puſulatum, quemadmodum legitur L. 31. D. locati. & illud videri deductum à puſula, quo nomine ignis acerrimus ſignificatur. Difficile eſt in hac re tam obſcura omnium ingenia ſatisfacere. Itaq; ſuum cuique relinquendum eſt judicium.

Puſtulago, Tuſſilago apud Dioſc. lib 4. cap 124.

Pūstŭlă, læ, pen. cor. ſ. p. Morbi genus à flavedine, vel renui ſanguine, vel ab utroq; proficiſcens: quẽ & ignem ſacrũ appellãt. [שארת *ſeéth* אבעבעה *abebhubáh*. ἐρυσίπελας. Gall. *Anpoſtume ou veſſie, ou le feu ſainct Antoine*. Ital. *Infermità, ſacro fuoco di Antonio*. Germ. Ein böſe brennende rõte mit blateren / S. Anthonis fewr ein böſe krandheit. Hiſp. *Ronna ò ſarna*. Pol. *Pukzelni ogien*. Vng. *Szent antal tüzo*. Ang. *The wild fyre*.] Colum. lib 7 cap. 3. eſt etiam inſanabilis ſacer ignis, quam *puſulam* vocánt paſtores.

Pūstŭlōsŭs, m. ſ. Qui eo morbo laborat. [ἐρυσιπελατώδης. Gall. *Puſtuleux, ou malade du feu ſainct Antoine*. Ital. *Chi ha il ſacro fuoco*. German. Das ein ſolche böſe / oder brennende rõte mit blateren hat. Hiſp. *Doliente de tal ronna o farna*. Polon. *Pukzeh czegom mayący*. Vngar. Az kinek *zent antal tüzevel ygyon*. Ang. *Sick of the wild fyre*.] Idem ibidem: Vivam pecudem, quæ fuerit puſulosa reſupinam obruamus.

Pŭtămĕn, Vide PVTO, putas.

Pŭtĕăl, lis, n. t. [Germ. Der Richterſtul.] Quid ſit, video vel inter primi nominis Grammaticos parũ conſtare. Acron locũ fuiſſe putat ad quẽ convenire ſolebant fœneratores. Porphyrio ſedẽ fuiſſe tradit Prætoris, prope arcũ Fabianum, in quo primũ tribunal & ſubſellia à Libone quodam fuerint collocata: unde & Libonis puteal ab Horatio ait appellatũ, Forum, putealq; Libonis Mandabo ſiccis. P. Victor in regione Vribis octava puteal conſtituit Libonis, & lanos duos, totumq́, eum locũ mercatoribus frequentẽ fuiſſe ait. Verùm omiſſis horum opinionibus, illud certè conſtat, Puteal locũ fuiſſe in comitio in gradibus ipſis ad lævam Curiæ in quo olim Accii Nævii ſtatua poſita fuit, quòd in eo loco is cotem novacula diceretur diſcidiſſe. Sub cujus ſtatua, locus erat ſubterraneus, quem Puteum appellabant, aram habens, & Accii novaculam ibidem defoſſam. Supra autem umbella impoſita erat, ſive petaſus, puteum tegens: unde & locus nomen accepit. Putealia enim puteorum opercula dicuntur. Cic. 1. de Divin. Cotem autem illam & novaculam defoſſam in Comitio: ſupraćq; impoſitum puteal accepimus. Fuiſſe autem hunc locum juri dicẽdo deſtinatum, ſatis apertè docet Horat. 2. Serm. 6: ante ſecundam Roſcius orabat, ſibi adeſſes ad Puteal eras.

Pūtĕo,

Pūtĕo, putes, putui, prima syllaba prod. n.f. Fœteo, & mali odoris sum. [באש baásch נאש neelách רקב rakáb. ᾠγκάομαι, ὄζω, μυδάω, βρωμᾶμαι, δυσώδης εἰμί. Gall. Puir, estre puant, sentir mal. Ital. Putire, puzzare. Ger. Stincken/ vbelschmecken. Hisp. Heder. Pol. Smierdze. Vn. Illatoszom, bwdós zagu vagyok. Ang. To stink or giue an euill sauour in the nose.] Horat. 2. Ser. Satyr. 2: Putet aper, rhombusq; recens. Satyr. 3: Nec invideas, quòd multa fidelia putet In locuplete penu. Quint. lib. 6. cap. 4: Aliquando desinet putere. Diurno mero putere, Horat. 1. Epist. 20.

Pūtĭdŭs, a, um, pen. cor. Quod est mali odoris. [באש boésch נאש neelách רקב rokeb. μυδαλέος, δυσώδης. Gall. Puant. Ital. Puzzolente, fetente. Ger. Stinckend/ vbelschmeckend. Hisp. Cosa hedionda. Pol. Smrodliwy. Vng. Bwdós dohos. Ang. That stinketh.] Plaut in Bach. Tanti est, quanti est fungus putidus. Cic. in Pis. Ego istius pecudis, & putidæ carnis consilio scilicet, aut præsidio niti volebam? ¶ Transfertur & ad orationem, quæ putida dicitur quum est insuavis, rancida, humilis, & abjecta, aurium judicio nõ satis faciẽs, neq; verborũ pondere rei dignitatẽ exæquans. Nonius: Putidum nõ solùm ab ore fœtido & gravi quod naribus præbetur: sed etiam quod auribus triste, insuave, austerum, rancidum, putidum dici posse autoritas vetustatis admisit. Cic. 1. Offic. Sonus erat dulcis, literę neq; expressæ, neq; oppressæ, ne aut obscurum esset, aut nimis putidum. Idem Attico: Vereor nè putidum sit scribere ad te quàm sim occupatus. Idẽ in Orat. Quonám igitur modo audiretur Mysius, aut Phryx Athenis, quum etiam Demosthenes exagitetur ut putidus?

Pūtĭdŭlus, diminut. [σμικρόν, δυσωδέστερος, ἀηδέστερος. Gal. Vn peu puant. Ital. Alquanto puzzolente. Ger. Zimlich stinckend Hisp. Hediondo vn poco. Vng. Dohosotska, bwdósbeske. Ang. That stinketh somewhat.] Cic. Cæs. lib. 7: Sumus enim putidiuiculi, quàm per te vix licet: verùm ut video, licebit.

Pūtĭdŭlus, aliud diminut. Mart. lib. 4: Altera ridicula est, altera putidula.

Pūtĭdē, adverbium, Insuaviter, austerè, rãcidè [δυσωδέστερον, ἀηδέστερον. Gall. Puamment, ordement et vilainement. Ital. Soxamente, con puza. Ger. Vnliebtich/ vnangenemlich Hisp. Hediendamente con hedion-dez Pol. Smrodliwie. Vng Dohosson bwdósan. Ang. Stinkingly, with to much affectation.] Cic. de clar. Orat. Nam siquis eos, qui nec inepte dicunt, nec odiosè, nec putidè, Atticè putat dicere, &c.

Pūtesco, cis, Putidus, vel mali odoris fió. [באש baásch נאש neelách רקב rakáb. δυσωδίαν ἔχω. Gal. Puir, estre puant. Ital. Diuenir puzzolente, puzare Ger Stinckend werden. Bel Stinckende woorden. Hisp. Hazerse hediondo. Pol Pozsinam smierdzieć Vng. Iddozom, gyozokbwdós zagu lezók. Ang. To waxe stinking] Cic. no. 2. de Fin. Non inscitè illud dictum videtur, insuavem animum illi pecudi datum pro sale, ne putresceret.

Pūtor, m.t. Fœtor, graveolentia. [באש bóesch רקב rakáb רקבון rikkabón. δυσωδία. Gall Puanteur. Ital Puzzore. Ger. Ein gestanck/ bòser geschmack. Hisp. Hedor y hediondez. Pol. Smrod. Vng. Dohosság, bwdósseg. Ang. Stink, an euill sauour.] Cato cap. 157: Ea omnem putorem adimet. Detergere putorem, Stat. 4. Syl. Lucr. lib. 2: Intempestivos quum putor cœpit ob imbres.

Pūtĕus, tei, Qui perpetuas habet aquas ex terrę venis manantes, nõ tamen fontium more foras prorumpẽtes. [באר bér בור bor. φρέαρ. Gal. Vn puits. Ital. Pozzo Ger. Ein sod oder sodbrunnen/ Schöpffbrunnen Bel. Eene Bomput. Hisp. El pozo. Pol. Zdroy, studnia. Vng. Kut. Ang. A well, a pitt.] Quint. lib. 7. cap. 3: Ille in puteo mortuus est juventus. Dictus quòd puteat ex alumine, & sulphure sæpè, dum cavatur: aut certè, ut Varroni placet, lib 4. de Ling. Latin. à Græco πύτος, quod potum significat Virg. 3. Georg. Ad puteos, aut alta greges ad stagna jubeto Currentem ilignis potare canalibus undam. Horat. 1. Epist. 15: Collectósne bibant imbres putcósne perẽnes lugis aquæ: nam vina nihil moror illius oræ. Differt autem puteus à cisterna, quòd ille suas habeat aquas ex terræ venis manantes: cisterna pluvias colo perpurgatas. Legitur & puteũ neutri generis, ut annotavit Nonius, citans locum Varronis ad Gallum Fundanium: Primùm de miris, secundò de statuis, deinde de aquis, ut sunt lacus, stagna, putea, & maria.

Pūtĕālis, le, om.t. Quòd ex puteo est. [φρεάτιον. Gal. De puits. Ital De pozzo. Ger. Auß dem sod/ oder des sods. Hisp. Cosa de pozzo. Pol. Studzienni. Vng. Kuti. Ang. Of a well.] Ovid. in Ibin: Vt quos dux Pœnus mersit putealibus undis. Col. lib. 11. cap. 3: Vel si non sit fluens aqua, fonte puteali possit alligari.

Pūtĕānus, a, um, ejusdẽ significationis: ut Aqua puteana. φρεάτιον. Plin. lib. 16: Deinde quantum expressere, adjiciunt vinaceis aquæ puteanæ, ut & secundarium passum faciãt. Colum. li. 12. cap. 26: Et aquæ dulcis puteanæ eodem agro partem decimam adjicias.

Pūtĕārius, ri, m.s. Qui puteos fodit. [φρεατορύκτης, φρεώρυχος. Gall. Puitier, qui fait les puits. Ital. Pozzziero, chi fa pozzi. Ger. Ein Sodgreber. Hisp. El pozzero, que haze pozos. Pol. Studniarsz. Vng. Kut ásó. Ang. That digg eth wells.] Plin. lib. 31. cap. 5: Depressis puteis sulphurata, vel aluminosa occurrẽtia puteatios necãt.

Pūtĭdŭs, Vide PVTEO, putes.

Putitus pro stulto à Plauto usurpatur, teste Festo.

Pŭto, as, act. p Inutilia, & superflua ex arboribus, fruticibúsve reseco, amputo. [זמר zamár. ἀλλοτριόω. Gall Couper les choses superflues, esmonder, tailler. Ital. Podare, brusçare. Ger. Beschauwen/ beschneitten/ das vnnutz abschneiden. Bel. Snyveren/ snoyen. Hisp. Podar vides ò arboles. Pol. Odcinam galezie. Vng Meg nyesdm el vagóm. Ang. To prune or cutt of superfluous bughes or branches.] Col. lib. 2: Neq; arent, neq; vitem aut arborem putent. ¶ Putare item ad animum transfertur, pro cogitare, considerare, & animo revolvere. [Gall Penser. Ital. & Hisp. Pensar. Ger. Betrachten. Pol. Mislie, mniemam. Ang. To think or iudge] Cogitando enim resecamus meate quæ falsa & inutilia sunt: & quod verum ac bonum est, huic cogitando hæremus. Ter. in Eunuch. Dum hęc puto, prętereì imprudens villam. ¶ Aliquando ponitur pro æstimare. κυβερνᾶσθαι. Cic. in Vęr Si denarius quadringentis Cupidinem illũ putasset. Terent. in Adelph. Mitto maledicta omnia, rem ipsam putemus. ¶ Putare rationem, est calculum subducere. λογίζεσθαι. Plaut. in Aulul. Putatur ratio cum argentario. ¶ Interdum accipitur pro aptare: Titinnius Fullonibus, ut citat Nonius: Da pensam lanam, qui non reddet tempore putatam, rectè facito ut multetur malo. ¶ Interdũ existimare, judicare. νομίζειν, οἴεσθαι. Ter. in Andr. Rectè putas Cicero de Amicitia: Attilius prudens esse in jure civili putatur, id est, existimatur.

Pŭtātor, ris, m.t Hoc est, qui vites, alásve arbores, aut frutices sarmentatis, ramisve inutilibus repurgat. [זמר zamár. κλαδευτής, ἀμπελοκλάδος Gall. Esmondeur, tailleur de vignes. Ital. Potatore d'alberi, o di vigne. Ger. Ein beschneitter / der von bäumen vnd stauden die vberflussigen schoß abhauet. Hisp. Podador de las vinnas ò arboles Pol. Odcinacz albo winiarsz, ktori drzewa obcżina. Vng. Nyesdi el vagó, irto. Ang. He that pruneth and cutteth away bõughes of trees.] Plin. lib. 27. cap. 8: Curarũ ea scio, omnibus ferè ollibus confractis, prolapsum ex arbore alta putatorem, circundata universo corpore vite. Colum. lib. 4 cap. 17: Putatoris officium est, pedali ferè spatio circa jugum vitem compescere. Virg. 2. Georg. summumq; putatori Haud dubitat tertiæ referens mandare cacumẽ. Cic. Orat. Vt quid sit sementis ac messis, quid arborum putatio ac vitium, quo tempore anni, aut quomodo ea fiant, omnes nesciat.

Pŭtāmĕn inis, n.t. rerum quarumlibet purgamentũ, [κάλυφος, ἐλαττώματα ἀμπέλου. Gal. Tout le superflu de vigne & oste de quelque chose, coquille, escaille. Ital. Taglia de qualche cosa. Ger. Die abschneittelũ an einem ding abhauwet. Hisp. La casca de nuez, lupina, luska. Vng Hulladek dió k vagyok, velek. Ang. Huskes, flurtie or that is taken and cast away from any thing] ex aliqua re projicitur, putamen appellatur. Putamen cleũ amisi, reliqui pignori putamina. Cic. Tusc. ut candentibus juglandium putaminibus barbarorum pillum adurerent. Putamina ovorum, Plin. Putamina ovorum, Plin. Studinum putamina secare in laminas, Plin. lib 9.

Pŭtātĭo, onis, f.r. Cic. de Orat. Nemo nescit quid sit [illegible] messis, quid arborum putatio ac vitium.

Putor, putoris, vide PVTEO.

Putris, putre, om.t. Quod est corruptum, ac [illegible] solutum. [באש beésch נאש neelách רקב [illegible] Pourri, gasté [illegible] Ital. Putrido, marcio, corrotto, fracido Hisp. Podrido, podrecido, podrezido, podrezido, podrez

or to be dissolued in to matter.] Pacuvius: Quandquã annis, & ætate hoc corpus putret, Plautus Mostel. Atq; ædepol ita hæc tigna humida putrent.

Putrẽsco, is, n.t. Putridus fio. [באש *baásich* נאלח *neelách* רקב *rakáb.* κηπαπύθομαι. Gall. *Se pourrir, corrompre & gaster.* Ital. *Marcirsi, putrefarsi.* Ger. Faul werden/anfahen faulẽ. Bel. Verrotten/vervuylen/eerrich worden. Hisp. *Podrirse.* Pol. *Gnyc̨ pocz̨inam.* Vng. *El rothadok.* Ang. *To waxe rotten.*] Col. lib. 2: Vt herbarum culmis, cæteris q; rebus immista putrescant. Idem in eodem: Totum sterquilinium rastris permisceri oportet, quò facilius putrescat, & sit arvis idoneũ. Horat. 2. Serm. Sat. 3: -vestis putrescit in arca. ¶ Hujus composita sunt, Computresco, Imputresco: quorum significata vide suis locis.

Putrẽfăcĭo, In putredinem resolvo, corrumpo, putre aliquid facio. [הבאיש *hibeísch.* σήπω, πύθω. Gall. *Pourrir, corrompre & gaster.* Ital. *Putrefare.* Ger. Feüley/faul machen. Hisp. *Podrir.* Pol. *Dopuscz̨a gangrenicz̨.* Vng. *El rothasztom.* Ang. *To mak rotten.*] Colum. lib. 3: Per apertam vitis medullam nimius humor trahitur, idemq; truncum cavat, unde formicis, aliisq; animalibus quæ putrefaciunt crura vitium, latebræ præbentur. Plaut. in Mostel. Venit imber, lavat parietes, perpluunt Tigna, putrefacitq; operam fabri: nequior jam factus est Vsus ædium. Liv. 1. bell. Punic. Ardentiaq; saxa infuso aceto putrefaciunt.

Pūrŭs, ra, rum, Purus, mundus. [טהור נקי *nakí tahór.* καθαρός. Gall. *Pur, purgé, sans mixtion.* Ital. *Puro, purgato.* Ger. Rein/lauter. Hisp. *Puro, alimpiado.* Pol. *Czyści, szczery.* Vng. *Tiszta.* Ang. *Cleane, pure, without mingling.*] Vnde putum argentum: id est, purgatum. Iuven. Satyr. 10: Pauca licet portes argenti vascula puti. ¶ Interdum putus in oratione legitur conjunctum cum adjectivo purus: unde argentum purum putum dicitur, quod ita excoctum est, itaq; purgatum, ut nihil alterius materiæ habeat admistum. Gell. lib. 6. cap. 5: Cautum fuisse, ut Carthaginienses quotannis pop. Rom. darent certum pondus argenti puri puti. ¶ Plaut. in Pseud. ad hominẽ transtulit, quũ ait: Polyma, chæroplacides Purus putus est ipsus: novi. Quasi dicat, ipse omnino est, & non alius prorsus aut adulterinus, aut supposititius. Festus: Putum antiqui pro puro dicebant: unde putum aurum, putatum dici solet id est, expurgatum. Orationes putissimæ. Cic. Attic. lib. 2: Vt sciat hic Hierosolymarius traductor ad plebem, quàm bonam meis putissimis orationibus gratiam retulerit.

P antè Y.

Pyanepsion, πυανεψιών, Mensis nomẽ apud Athenienses, nostro Octobri respondẽs, si Theodoro credimus: quo celebrabantur Pyanepsia, festa Apollini sacra, coquebanturq; fabæ aliaq; legumina, quæ mensi nomen fecerunt.

Pychon, dimensio ab ancone ad digitos si ipsos contraxeris.

Pycnŏcŏmŏn, πυκνόκομον, Herba est à comæ densitate nomen habens, quam Plin. lib. 26. cap. 8, describit his verbis: Alvum solvit & pycnocomon, erucæ foliis, crassioribus, & acrioribus, radice rotunda, lutei coloris, terram olente: caule quadrangulo, modico, tenui flore ocymi.

Pycnotĭca medicamenta, πυκνωτικὰ φάρμακα, A medicis appellantur quæ vim habent condensandi: quibus opponuntur manotica, μανωτικὰ, quæ rarefaciendi habent potestatem. πυκνὸν enim, densum: contrà μανὸν, rarum significat.

Pycnostўlŏn, πυκνόστυλον, Ædificium deambulationi aptum, cinctum columnis densioribus, modicoq; intervallo à se invicem distantibus. πυκνὸς enim nobis significat *densum*, & στύλος, *columnam.*

Pўctă, æ, m. p. vel Pyctes, πύκτης, Latinè pugil dicitur Lampridius in Heliog. Gladiatores ante convivium pugnates sibi, & pyctas frequenter exhibuit. Hinc Columella lib. 8. cap. 2, gallinaceũ in certaminibus gallorum pugnacem pycten vocat: Non rixosarum avium, *inquit*, lanistæ, cujus plerunque totum patrimonium pignus aleæ victor gallinaceus pyctes abstulit. Plin. lib. 7. cap. 47: Euthymus pycta semper Olympiæ victor.

Pўctăcĭum, cii, n.s. [πυκτάκιον. Ger. Ein täfele/Registertin/darin die namen der besonderen Richtern geschriben waren.] apud Lampridium in Alexandri vita dicitur album: hoc est, tabula dealbata, in qua nomina judicum selectorum describebantur: sic enim inquit: Deniq; quũ inter militares aliquid ageretur, multorum dicebat nomina. De promovendis etiam sibi annotabat, & perlegebat cuncta pyctacia: & sic faciebat diebus etiam pariter annotatis, & quis, & qualis esset, & quo innovante promotus.

Pўgărgŭs, gi, m. s. [πύγαργος. Ger. Ein frembd thier/von art der wilden Geissen oder Rechböcken.] Caprea quędã sylvestris, nõ dissimilis damis. Plin. lib. 8. cap. 58: Sunt & damæ, & pygargi, & strepsicerotes, multaq; alia haud dissimilia, Iuven. Sat. 11: -apud quem Sumine cũ magno lepus, atq; aper, atq; pygargus, Et Scythicæ volucres. ¶ Est itẽ pygargus, avis ex genere aquilarũ, in oppidis habitans, & in campis, caudã habens albicantem: unde & nomen accepit, quasi πυγὰς ἔχων ἀργάς. Idem Plin. lib. 10. cap. 3: Secundi generis pygargus, in oppidis mansitat, & in campis, albicante cauda. Sunt qui putant esse erodio rũ genus: quæ ales coitui infesta est, ut quum mas cum fœmina coire velit, acri dolore oculorum utrinq; solvãtur, ac morientium penè simíles abeant.

Pygísta, æ, m. p. πυγιστὴς, dicitur Græco vocabulo, quẽ alio nomine *pæditonem* appellamus, qui scilicet masculis ad præposteram libidinem abutitur. Dicti πυγιστὴ, à contrectandis natibus. Nam πυγὴ à Græcis dicuntur.

Pylæ, f. p. [שערים שחחים *pethachím shcheharím.* πύλαι. Gall. *Les portes.* Ital. *Porte.* Ger Ein Thor oder Port. Hisp. *Puertas.* Pol. *Wrota albo c̨iasnosci̇ miedzi gorami.* Vng *Kapu.* Ang. *Portes or gates.*] Græco nomine dicuntur quas nos *portas* dicimus: unde & pro angustiis montium faucibus accipiuntur: cujusmodi in Amano monte occurrere perhibentur, ex Cilicia Syriam petentibus: quas & Latinè Cilicias portas appellamus. Cic. Attic. lib. 5: Itaq; confestim iter in Ciliciam feci per Tauri pylas.

Pўlæă, πυλαία, Cõventus Amphyctionũ ad Thermopylas, ad quem quotannis è singulis civitatibus singuli mittebantur, quos vocabant *Pylagoras*, ἀπὸ τῆς ἐν πυλαίαις ἀγέρσεως, hoc ab eo quod ad pylæan convenirent.

Pўlōrŭs, ri, pen. prod. πυλωρός. A medicis appellatur inferius os ventriculi, per quod primę coctionis excrementa emittuntur in alvũ, & inde in secessum. Ratio nominis inde ducta est, quòd πυλωρὸν Græci *janitorem* vocant. Inferius autem os ventriculi in hoc vel optimi janitoris officio fungitur, quod nihil emittat nisi prorsùs cõcoctum: unde etiam meatus ille à natura factus est angustissimus.

Pynathes, Lacigne densatum.

Pyos, & Pyon Græcis primum lac vocatur: alii sic vocant sanguinem concretum, quem nos Latini vocamus pus.

Pyr, pyros, πῦρ, Latinè ignis: à quo multa per cõpositionẽ fiũt.

Pyren, πυρὴν, olivæ nucleus, quòd facilè ignem concipiat.

Pўră, Rogus. [דורה מדורה *dur medhuráh.* πυρά. Gall. *Vn monceau de bon pour mettre au feu* Ital. *Stipa, mocchio de legne.* Ger. Ein hauffbeigen/scheiterbeig. Hisp. *Hoguera.* Pol. *Stoss drew.* Vng. *Az egy tsutsos rakas fanak tüze.* Ang. *A bone fyre.*] Lignorum cõgeries, cujusmodi olim cremandorum corporum causa extrui solebant. Virg. 4. Aeneid. At regina pyra penetrali in sede sub auras Erecta ingenti, tædis atq; ilice secta, &c. Idem 11. Aeneid. Innumeras struxêre pyras.

Pўrăcānthă, πυράκανθα, nomen est herbæ apud Dioscor. lib. 1. cap. 15.

Pyralis, πυρὰλις, Pennàtum animalculum, magnitudine muscæ, ex igne proveniens. Vnde & nomen accepit. A quibusdã pyrausta, πυραύστης, appellatur. Quamdiu est in igne, vivit: quũ evasit longiore paulum volatu, tunc emoritur. Vide Plin. lib. 11. cap. 36.

Pyrama, ut legit Sipõtinus, vel potiùs Phyrama, ut hodie habent castigatiora Plinii exemplaria, lacrymæ genus ex meteopio arbore stillãs, pingue & resinosum. Vide Plin. li 13. ca. 28.

Pўrămĭs, idis, pen. cor. f. t. [πυραμίς. Gal. *Pyramide.* Ita. & His. *Piramide.* Ger. Ein viereckechtig gebeüw vnden her breit / das sich in die höhe zeucht/vnd je lenger je mehr biß in ein spitz verleurt/Ein Thewer seul. Pol. *Budowanie wieżerzi granie pochodzi̇ste.* Vng. *Te nyes epwlet.* Ang *A steeple, any thing foure square and broad beneth and small & sharp vpwardes.*] Moles maxima, quadrata, ita constructa ut è lato in acutum tendat in formã flammæ, quæ ima sui parte latior, in acuminatum desinit fastigium. Maximæ hujus generis in Aegypto fuisse memorantur circa Memphin, structuręq; ex quadratis lapidibus admirandę, fastigiatæ ultra omnem excelsitatem quæ manu fieri posset, (ut scribit Solinus) sub quibus sepeliebantur reges. Excogitatæ primùm à Regibus Aegypti, ne plebs esset otiosa, vel ne pecuniam successoribus relinquerent. Vide Plin. lib. 36. cap. 12.

Pўrămĭdātŭs, adjectivum. [πυραμοειδὴς. Gall *Fait en pyramide.* Ital. *A foggia di pyramide.* Ger. Dz ein solche gestalt hat wie ein viereckechtiger kegel. Hisp. *Echo en manera de piramide.* Pol. *Koncz̨ati wieżerzi̇ granie.* Vn. *Tornyos tsutsos.* An. *Made lyk a steeple.*] Quod in pyramidis formã factum est. Cic. 1. de Nat. deor. Quædam pyramidata. curvata quædam, & quasi adunca.

Pyramon, ex tritico panis.

Pyratum, ἀπὸ πυρῶν, genus potionis, quod ex pyris factum creditur, & loco vini sumebatur. Hier. cõtra Iovinianũ: Timotheo dolenti stomachũ vinũ suadet bibere nõ pyratũ. Hanc tamen vocem apud probatos autores non facilè invenies.

Pўraūstă, πυραύστης, Animal pennatum, magnitudine muscæ, in igne & nascens & vivens: à quo si paulò longius evolarit, statim emoritur. ¶ Vnde proverbiũ: Pyraustæ interitus, πυραύστου μόρος. In eos dicebatur qui sibiipsis exitiũ accersunt. Alio nomine pyralis dicitur, teste Plin. lib. 11. cap. 36. ¶ Pyrausta item apud Aristotelem, vermiculus est quem & cleron vocat, aranei specie, nocens favis.

Pўrēnes, pen. prod. Sunt ceraforũ ossa, seu baccarum: ut apud Aristotelem

Aristotelem lib.2. Meteororum,in fine, ubi sic legitur: γίνεσθαι ὥσπερ ἐπὶ τῶν ἀκροκόλων πηδῶντες: id est, fieri elisionem, ut nuclei è digitis exilientes. Nominativus singularis est πυρηλών.

Pyrethrum,n.s. [πύρεθρον. Gall. *Herbe nommée pié d'alexandre.* Ital. *Piretro.* Ger. Bertram oder Speichelwurtz. Hisp. *Pelitre.* Vng. *Tarkony.*] Non est herba eadem cum dracunculo,ut perperam credidit Calepinus,Perotti errorem secutus,sed ea quam Romani *salivarem*, vulgus Gallorum hodie *Pedem Alexandrinum* appellat. Folia & caulem emittit, dauco sylvestri & fœniculo similem,umbellamq; anthi circinatæ rotũditatis:radicem habet longam pollicis crassitudine, gustu fervidissimo. Ovid.2. de Arte: Tritaq; in annoso flava pyrethra mero. Macer: Est pyrethrum calidum, siccumq;, & quartus in illo Est gradus: excutiat dentes si frigidus humor, Masticet hæc patiẽs, teneatq; diutius ore. Vide Plin.lib.28.cap 9 & Dioscor.lib.3.cap 84.

Pyretus. [קדחת *kaddháchath.* πυρετὸς.] Febris,ab incẽdio appellata,à Græcis,quemadmodum apud nos *febris* à fervore.

Pyrgītis,Idem quod Phyllitis, apud Dioscor.li.3.cap.120.sic dicta à cutibus:quia à radicibus earum nascitur.

Pyrgitæ,passerculi.

Pyrgus,m.s. [מגדל *mighdal*(vel)*mighdol.* πύργος. Gall. *Vne tour.* Ital.& Hisp. *Torre.* Ger. *Ein thurn.* Pol. *Wieza.* Vng. *Torony.* Ang. *A toure.*] Latinè turris dicitur, quòd fulgureis ignibus ferriturres consueverunt. ¶ A cujus similitudine pyrgus etiã vasis genus dicitur cavitate sessili,quò conjecti tali,agitantur antequam in alveolũ emittantur. Horat.2. Serm.Satyr.7: Mittet in pyrgũ talos. Martialis turriculam Latino vocabulo appellavit. Persius orcam dixit: Scire erat in veto damnosa Canicula quantum Raderet,angustæ collo nõ fallier orcæ. Porphyrio pyrgum idem esse docet cum fritillo,vasculum scilicet in quo conjectæ tesseræ, agitatæq; mittuntur. Iuven. Sat. 14: - parvoq; eadẽ movet arma fritillo. Quibus verbis clarum fit, fritillum turriculam esse, non tabulam lusoriam, quæ lata, & spatiosa esse cõsuevit,& quæ alveus,sive alvcolus,sive latruncularia tabula dicitur.Pyrgus etiã militaris ordo dicitur,quadringentos viros continens: & turma equestris, ἀπὸ τοῦ πυργοῦ, ut quidã existimant,eò quòd in acutum desinat more ignis.

Pyriatæria,Vaporaria lenticula. Vtitur his in passione volvuli,Actius lib 9.cap.28.

Pyriasis, πυρίασις, Fomentum contra pyretum: hoc est, contra febrim.

Pyrini. Panes triticei. Idẽ & Sicanii ex quadrimestro tritico.

Pyrinon,Pyrethrum apud Dioscor.lib.3.cap.84.

Pyrites, pen. prod.m.t: πυρίτης. Silicis genus quod in metallis & fluminibus quibusdã invenitur, æris similitudine: cujus varia sunt genera,cognomen accipientia à metallis quæ in se continent. Nam in quo aurum elucet, chrysodes:in quo,argẽtum, argyrodes:in quo æs, chalcodes: hoc est, æreosus cognominatur. Plin.lib.36.cap.6: Sed est alius etiamnũ pyrites similitudine æris. In Cypro eum reperiri volunt,& in metallis quę sunt circa Acarnaniã,unum argenteo colore, & alterũ aureo. Dictus pyrites,quòd ægerrimè quidem ignem accipiat,semel tamen acceptũ diutissimè conservet. Vide Georg. Agricol. de Re metal.qui multò plura enumerat pyritarũ genera. ¶ Pyrites itẽ dicitur silex ille qui ferro illisus, ignẽ emittit. Plin.li.36. cap.19: Pyritarum etiamnũ,aliqui genus unum faciunt, plurimum habens ignis,quos *vivos* appellamus,& ponderosissimi sunt. Hi exploratoribus castrorũ maximè necessarii, qui clavo vel altero lapide percussi scintillas edũt,quæ exceptæ sulphuratis,aut fungis aridis vel foliis,dicto celerius ignem trahunt. Hæc Plin. ¶ Quidam etiã molarem lapidem pyriten appellavere,teste eodem Plin.lib.36.cap:19.propterea quòd plurimũ illi sit ignis.

Pyrobolī.pen.cor πυροβόλοι, Sunt tela ignita, & ardentia:quæ cum flamma mittuntur. Vnde Plutarchus in Dione scribit pyrobolorum incendio complures extinctos.

Pyrocorax, πυρροκόραξ, Avis luteo rostro, nigra, præcipuo sapore: nomen habet à colore rostri igneo: quasi ignitum corvum dicas. Vide Plin.lib.10.cap.48.

Pyroïs, pen. cor. genitivi, pyroentis, πυρόεντος, Martis sidus, ab igneo colore dictum. Colum.lib.10. ¶ Est item nomen unius ex equis Solis. Ovid.2.Metamorph. Vide AETHON.

Pyromantiã,pen.acuta, πυρομαντεία, Genus divinationis quę fit per ignem. Vide in dictione MAGIA.

Pyropus,pi,pen.prod m.s. [πύρωπος. Gall *Vn rubis ou escharboucle.* Ital. *Carbonchio.* Ger. *Ein fewerrot edelgestein.* Hisp. *Carombocle.* Vng *Lang zinto dragu kő.* Ang *A carbuncle or rubie.*] Gemma est flammæ colorem referens:unde & nomen. Ovid 2.Metam. flammas imitante pyropo.

Pyros, Chamelæa,apud Dioscor.lib.4 cap.183

Pyrrichă,æ,sive Pyrryche, es: [πυρρίχη. Ger. *Ein Mortischtẽ tantz den Pyrrhus erfunden hat.*] Genus fuit saltationis enoplia: hoc est, quã armati peragebant, quæ Lacedæmoniorũ juventuti loco bellici progymnasmatis erat, teste Aristoxeno, apud quos à quinto statim ætatis anno pueri incipiebãt πυρρίχειν, accinente interim aliquo carmẽ hypo orchematicum, ad cujus numeros motus componebant. Erat autem hoc laboriosum saltationis genus pugnantiũ, jaculantiũq; : itẽ ictus,jactusq; declinantiũ interdũ etiã subsistentiũ, & succiduo poplite excipientiũ, motus, gestusq; exprimens, ut abundè docet Plato lib.7. de legibus. Plin.lib.7. cap.57. à Pyrrho quodã Cretensi primùm instituta tradit in Creta. Aristoxenus originem ejus ad Pyrrhichũ quendam Laconem refert. Aristoteles contrà ad Pyrrhum Achillis filium, quem primùm omnium pyrrhicam ait saltasse ad Patrocli rogum. Suetonius in Cæs. Pyrrhichen saltaverunt Asiæ,Bythiniæq; principum liberi.

Pyrrhichārii, sive Pyrrhicharii, (ut scribebant veteres, nullam peregrinam literã recipientes) πυρριχάριοι, Qui pyrrhicam saltabant armati, pugnantiũ, ictusq; inferentiũ vicissim, & declinantium gestus motusq; ad rhythmum imitantes. Vtitur hac voce Vlp.l. aut damnum §. quicunq; in ludum.ff.de Pœnis.

Pyrrhichius, pen.cor.adjectivum, Liv.1.bell.Maced. Quum legibus cautũ esset ne de pace:bellóve nisi in Panętolico & Pyrrhiacho concilio ageretur. Vetus exemplar habet,Pylaico.

Pyrrhichius, πυρρίχιος, Pes metricus,constans ex duabus syllabis brevibus: dictus à Pyrrho, qui primus victoria potitus, frequentibus pyrrhichiis est laudatus.

Pyrrhopœcilites, πυρροποίκιλος, Marmoris genus, quod & à Syene Thebaidis urbe,circa quam effodiebatur, Syeniticũ dicebatur, sive lapis Syenites. Ex hoc Ægyptiorum reges obeliscos faciebant,quos Solis numini dicabant: teste Plin.lib.36. cap.8. Pyrrhopœcylon autem Græci à fulvarum macularum varietate videntur appellasse. Nam πυρρὸν fulvum appellant, ποικίλον variũm.

Pyrus,priore correpta, f.s. Arbor nota. [ἄπιος. Gal *Vn poirier.* Ital. *Peraro arbore.* Ger. *Ein byrnbawm.* Hisp. *Peral arbol.* Pol. *Grusza,grusskowe.* Vng. *Körtfely fa.* An. *A peare tree.*] Virg.4.Georg. Eduramq; pyrum,& spinos jam pruna ferẽtes. Idem 1.Eclog. Insere nunc Melibœe pyros,pone ordine vites,&c. ¶ Pyrum, fructus: [ἄπιον. Gall. *Vne poire.* Ital. *Pero.* Ger. *Ein byren.* Hisp. *La pera fruta.* Vng. *Körtsely.* Ang. *A peare.*] dictum quòd ad similitudinem pyramidis è lato tendat in acutum, flammæ similitudinem reddẽs. Autumnalia pyra, acidulo sapore jucunda,Tiberiana appellãtur, quòd maximè Tiberio principi placuêre. Plin lib.15:Cucurbitina pyra,ob cucurbitę similitudinẽ sic dicta,Caro cap 7. Decumana pyra, apud Columellam lib. 12. cap.10. Vesci pyris. Horat.1. Epist.7: Non quo more pyris vesci Calaber jubet hospes. Idem Epod.2:Vt gaudet insitiva decerpens pyra. De pyris multa vide apud Plin.lib.15.cap.15. Mammosa pyra, apud eundem ibidem.

Pythonion:Id est,Hiosciamus, apud Dioscor.lib.4.cap.72.

Pythonis oculus,id est,Lychnis apud Dioscor.lib.3.cap 17.

Pytilillare, Galen interpretatur τὸ ἐπὶ τῶν ἀκροδακτύλων, summis pedibus ingredi, manu altera retrorsum, altera prorsus protenta: exercitationis genus.

Pytisinã,atis, [פרק *rok* πύτισμα.] Levis sputi irroratio, à πυτίζειν, quod est sputo leviter & crebrò irrorare. Iuvenal. Satyr. 11:Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem: id est,qui lubricat annulũ sputo. Sunt tamen qui hoc in loco legant pedemate:alii etiam pytilismate. Vide Politiani Miscel. Centuria prima,cap.38.

Pyulcos πύουλκος, Chirurgicum instrumentum, puri eximendo accommodum: ita dictũ quasi τι πύου ἕλκον. Meminit hujus instrumenti Galen.lib.5.Methodi.

Pyxacanthum, πυξάκανθον, Frutex est spinosus, cubitalibus ramis, foliis buxi: unde & nomen accepit, quasi buxea acanthus. Nam πύξος nobis *buxum* sonat. Præstantissimum nascitur in Lycia: unde & medicamentum quod ex eo conficitur, Lycium appellatur:de quo suprà egimus suo loco.

Pyxionix, Aristolochiæ species tertia, de qua vide Dioscor. lib.3 cap.6.

Pyxis,idis,f.t. [πυξὶς. Gall *Vne boiste propre ment qui est de buis.* Ital. *Bossolo.* Ger. *Ein buchß in welche man salb oder ander dergleichen ding behattet.* Hisp. *La buxeta.* Pol. *Szkatuła,kropka,pudelko.* Vng. *Puzdon,kutsin tovaratska.* An. *A boxe made of boxe tree.*] Propriè vasculum e buxo,quod Græci πύξον appellant: ex quo ligno primùm fieri cœpit: quanquã & ex alia materia fieri possit. Nam (ut docet Quintil. lib 8. cap.6) Pyxides cujuscunq; materiæ sunt, quarum usus variis rebus est accõmodatus. Cicero pro Cælio:Eodem Licinium esse venturum,atq; iis veneni pyxidẽ traditurũ. Mart.li.9:Et tarentinã centũ cõdita pyxidibus. Plin.lib. 18.cap 11:Primori inest pyxis ferrea. Apuleius de Asino lib.3: Arcula quadã recluſa pyxides plusculas inde depromit. ¶ Pyxides item in ossibus per similitudinem quandam appellãtur acetabula, pixidum more excavata, quæ rotundum, ossium capita excipiunt.

Pyxidicula,diminutivum,in qua aromata continentur. [

dov. Gall. *Petite boiſte de bowys.* Ital. *Picciol boſſolo.* Ger. Ein büchſſin. Hiſp. *Pequenna buxeta.* Ang. *A litle boxe.*] Corn. Celſus lib. 6: Liquidum collyrium pixidicula ſervatur.

Pyxĭdātŭs, adjectivum, Quod pyxidis ſimilitudinem refert: [πυξοειδής. Gall. *Enboiſté, mis ou ſerré dans vne boiſte.* Ital. *Imboſſolato.* Ger. Den büchſſen gleich. Hiſp. *Coſa encaxada en buxeta.* Pol. *Sloiewi podobni.* Ang. *Layed vp in a boxe.*] Plin. lib. 31. cap. 6: Commiſſuris pyxidatis.

Q

LITERA muta eſt, propemodŭ ſupervacua, ſicut & K: quoniã c poteſt implere earum vicẽ: & propter nihil aliud ſcribenda videtur, niſi ut u vocalem ſemper poſt ſe ſequentẽ in eadem ſyllaba cũ altera vocali conjungat, quæ alioqui in eadem ſyllaba conjungi nõ poſſet, obliquioremq; & pinguiorem efficiat. Quintil. lib. 12. ca. 10: Duras & illa ſyllabas facit, quę ad conjungendas demũ ſubjectas ſibi vocales eſt utilis, aliàs ſupervacua: ut quũ Equũ, ac Equos ſcribimus, quũ ipſæ etiã vocales duę efficiant ſonũ, qualis apud Græcos nullus eſt, ideoq; ſcribi illorũ literis nõ poteſt. Quod ſanè terminatio ipſius q, & neceſſaria conſequentia alterius u poſt illud, & ante alterã vocalẽ indicare poteſt. Nunquã enim in eadẽ ſyllaba vocalẽ poſt q, ponere poſſumus, qn inter q & vocalẽ u interponamus, ut Qualis, quęror, ſequitur, loquor, & quũ. ¶ Mutatur aũt q in c. ut Loquor, locutus, Sequor, ſecutus: in ſ, ut Torqueo, torſi: in x, ut Coquo, coxi. Q. In notis aũtiquorũ Quintus, vel Quintius. Q vel Q Y quartus. Q M quomodo Q A M. vel A M. quemadmodũ. Q. S. S. S. Quæ ſuprà ſcripta ſunt. Q. R. F. E. V. Quod rectè factũ eſſe videtur. Q V A E S. Quæſtores. Q. L. Quinti liberti. Q V A E S. Quæſtor. Q N. A. N N. quandoq; neq; ais, neq; negas. Q. B. F. quare bonũ factũ. Q. E. R. E. Quanti ea res exit. Q. F. Quinti filius. Q L. F. Quinti Lucii filius. Q vel Q V I N T. Quintilian. Q. B. M. V. quæ bene mecũ vixit. Q. E. R. E. I V. D A. Quanti ea res erit, judiciũ dabo. Q V I R. Quirites. Q. L. Quinti libertus. Q M. Quintus Mutius. Q. B. F. Quare bene factum.

Quà, adverbium ſignificationem habens per locum. [אי־זה e-zeh. πῆ δή, ἧς. Gall. *Par où.* Ital. *Per che luogo.* Ger. Wodurch/da durch Bel. Langer/waer. Hiſp. *Por qual lugar.* Pol. *Ktoredy.* Vng. *Maly felé.* Ang. *By what waye.*] Autor Priapeæ: Ad fontẽ dic mihi quà ſit iter. Cicero pro Cęcinna: Omnes introitus quà adiri poterat in eũ fundũ. Idẽ 4. Philip. Ipſe in templũ, neſcio quà, per cuniculũ aſcendit. ¶ Aliquãdo ponitur pro in quantũ, ſive quatenus. καθόσον. Senec. Hominẽ quippe quà animal eſt, moveri ſenſu oportet. ¶ Aliquãdo pro partim vel tum. Plin. Epiſtol. 49. lib. 3: Medium tempus diſtentum, impeditumq; : quà officiis maximis, quà amicitia principũ egiſſe. Cicero Quinto Fratri: Omnia conveſtivit hedera, quà baſim villæ, quà intercolumnia ambulationis. Idem Attico lib. 1: Quà domini, quà advocati ſibilis conſciſſi ſunt: id eſt, Tum domini, tum advocati. Idem alibi ad eundem: At quàm honeſta, quàm expedita tua conſilia, quàm evigilata tuis cogitationibus, quà itineris, quà navigationis, quà congreſſus, ſermonisq; cum Cæſare? id eſt, tum itineris, tum navigationis, tum cõgreſſus & ſermonis cum Cæſare. Vel (ut Budæus interpretatur) qua in parte itineris, navigationis & congreſſus fit mentio. Et rurſum lib. 15: Intelligo te diſtentiſſimum eſſe quà de Buthrotiis: quà de Bruto: id eſt, partim ob Buthrotios, partim ob Bruti ludos. ¶ Interdũ quà idem valet, quoq; qua ratione vel quo modo. Virg. 1. Aeneid. Qua facere id poſſis, noſtram nunc accipe mentem. ¶ Aliquàndo idem quod qua parte. Ovid. in Epiſtol. Phyllidis: Quà patet umbroſum Rhodope glacialis ad Hæmũ. ¶ Eſt etiam qua ablativus fœminin. à nominativo quæ: nã qua nominativo non utimur niſi in cõpoſitis. Qua gratia pulchrè dicitur pro quamobrem. Plaut. in Amph. Amphitryo redire ad navim melius eſt nos. AM. Qua gratia? Qua de re ſimiliter aliquando pro quamobrem ponitur. Cic. Qua de re, Iudices, vobis magnopere providendũ eſt. Aliàs idẽ eſt quod de quare. Cic. 2. Rhetor. Firmatur ſimil.tudine ejus rei qua de re agitur, &c. ¶ Qua cauſa idẽ quod quamobrẽ Plaut. in Menæch. Quid de te merui, qua me cauſa perderes? S. militer qua de cauſa. Plin. li. 18 ca. 7: Qua de cauſa levior illis quam cæteris panis eſt.

Quacunquĕ, adverbium eſt loci, Per quamcunq; partem, vel per quecunq. ocum [ἤ κε, ὅπη, ὅπῃ. Gall. *Par ou ce ſoit, par quelque lieu que ce ſoit.* Ital. *Per ogni parte.* Ger. Geb wa hindurch/durch welches theil oder ort. Hiſp. *Por todas partes.* Pol. *Ktore dukolwiek.* Vn. *Mindõ fele.* An. *By what ſoeuer waye or place.*] Liv. 1. ab Vrbe: Vbi eò ventum eſt, quacũq; incedit armata multitudo, pavorẽ ac tumultũ facit. ¶ Eſt etiã quacunq; ablativus à quæcũq;. Ibidem: Is Aſcanius ubicunq;, & quacunq; matre genitus, &c.

Quādāntĕnŭs, antepen. acuta, Vſq; ad quandã partem, ſive aliquantulum. [ἐπιν ὡς, μίχρις πνός. Gall. *Par quelque part, lieu ou moyen.* Ital. *Al quanto.* Ger. Zum theil/etlicher maaß. Hiſp. *Per alguna parte.* Vng. *Nemineműv modon.* Ang. *By ſome waye or meane.*] Plin. lib. 26. cap. 10: Tria autem genera ejus, latum, & alterum longius, quadantenus rubens.

Quadrā, æ, f. p. Inſtrumentũ planũ, aut modicè concavũ, ſuper quo cibos diſſecamus: ita dictũ à figura quadrata: nam quæ orbiculati ſiunt figura, orbes nominãtur. [πίναξ. Gall. *Vn tailleur quarré.* Ital. *Quadrato tagliere.* Ger. Ein viereckechtiger teller. Bel. Een vierecante telloor. Hiſp. *Inſtrumento para cortar el manjar.* Pol. *Taliery quadratowy.* Vng. *Zeges tanyer.* Ang. *A trencher.*] Eadem & menſæ dicuntur: ſolentq; in iis cibi ſingulis convivis apponi. Neq; ſolùm ex ligno, ſtannóve, aut argento, ut hodie, verumetiam ex pane fiebant. Vnde eſt illud apud Virg. 7. Aen. patulis nec parcere quadris. Et paulò pòſt: Heus etiam menſas cõſumimus. ¶ Aliena quadra vivere, eſt alienis ſumptibus victitare. Iuven. Satyr. 5: Vt bona ſumma putés aliena vivere quadra. ¶ Quadra placẽtę. Mart. lib. 6: Quũ mittis turdúmve mihi quadrámve placentę, Sive femur leporis, ſive quid his ſimile. Bos in quadra argẽtea, βοῦς ἐπὶ πίνακος. In eos qui perſonam ſuſtinent officium aliquod egregium pollicentem, nec ulli tamen ſunt uſui niſi ad voluptatem, aut faſtum.

Quādrāgēnārĭŭs, a, um, Quod in ſe continet quadraginta: ut Quadragenarius lapis: id eſt, quadraginta librarum. Quadragenarius homo: id eſt, quadraginta annorũ. [ארבעים arbahim. τεσσαρακοντούτης. Gall. *Quarantain qui a veſcu quarante ans.* Ital. *De quaranta anni.* Ger. Vierzig jährig. Hiſp. *De quaranta annos.* Pol. Czterdzieſci maiacy. Vng. *Negyuen xamos negyenős.* An. *Of fourtye yeares.*] Grex quadragenarius: id eſt, quadraginta capitũ. Liv. 7. ab Vrbe: Quadragenariæ octo cohortes, lecta robora virorũ ſcribũtur. ¶ Quadragenariæ cohortes: id eſt, quadraginta viros continentes.

Quādrāgēnī, æ, a, Numerus diſtributivus, ſicut bini, & terni. [ארבעים arbahim. οἱ ἀνὰ τεσσαράκοντα. Gall. *Quarante.* Ital. *Quaranta.* Ger. Je vierzig vnd vierzig. Hiſp. *Quaranta.* Pol. Po, czterdzieſci. Vng. *Negyuenönkent.* Ang. *Fourtye.*] Columel. lib. 5. cap. 2: Centies vicies duceni quadrageni, fiunt viginti octo millia & octingenti.

Quādrāgēſĭmŭs, a, um, Vnus ex numero quadragenario. [ארבעים arbahim τεσσαρακοστός. Gall. *Quarantieſme.* Ital. *Quarantesimo.* Ger. Das vierzigeſt. Hiſp. *Quaranta an orden.* Pol. Czterdzieſty. Vng. *Negyuenödik.* Ang. *The fourtieth in number.*] Plin. lib. 14. cap. 20: Cocti parte quadrageſima. ¶ Aliquando ultimus ex quadraginta. Plin. lib. 2. cap. 8: Quadrageſimaſecũda Olympiade. ¶ Quadrageſima abſolutè dicitur pro quadrageſima parte, τεσσαρακοστή. Suet. in Caligula, cap. 4: Pro litibus, atq; judiciis ubicunq; conceptis quadrageſima ſummæ, de qua litigaretur, exigebatur. Sic dicimus, decimã, vigeſimã, quinquageſimam, centeſimam, PARTIS vocabulum venuſtè ſubintelligentes, quod ruſticè exprimeretur.

Quādrāgīntā, Quater decem adjectivũ eſt numeri cardinalis. [ארבעים arbahim, τεσσαράκοντα. Gal. *Quarante.* Ital. *Quaranta.* Ger. Vierzig. Bel. Veertich. Hiſp. *Quaranta.* Pol. Czterdzieſci. Vng. Negyuen Ang. *Fourtie.*]

Quādrĭēs, adverbium numerandi, Quater decem. [τεσσαρακοντάκις. Gall. *Quarante fois.* Ital. *Quaranta volte.* Ger. Vierzig mael. Hiſp. *Quaranta vezes.* Pol. Czterdzieſci. Vng. Negyuenör. Ang. *Fourtie tymes.*]

Quādrāngŭlŭs, adjectivum, Quod habet quatuor angulos. [רבוע rabúah. ארבע merubbáh. τετράγωνος. Gal. *Quadraugulaire, qui à quattre coins.* Ital. *De quattro cãtoni, quadrãgulo.* Ger. Viereckechtig. Hiſp. *Coſa de quatro angulos.* Pol. Czteri katy maiący. Vng. Negy zegw. Ang. *That hath foure corners.*]

Quadrāns, m. t. Quarta pars aſſis: hoc eſt, unciæ tres. [רבע robáh. τετρημόριον. Gall. *La quatrieſme partie d'vn tout, trois onces.* Ital. *Quarta parte di vna libra.* Ger. Der viertheil eines Aſſis oder pfapparts/drey heller. Hiſp. *Tres vncas de vna libra.* Vng. *Negyed reż.* Ang. *Three unces, a farthing.*] Plin. lib. 28: Ad tuſſim veterem recens decoquitur quadrantis pondere in vini ſextariis tribus. Quoties autem de re numaria ſermo eſt, quadrans, æreus numulus eſt, teſte Plinio, qui & triuncis, vel triunx vocatur, à tribus unciis. Vt enim Seſtertius quarta pars eſt denarii: ita quadrãs quarta pars aſsis. Iuvenal. Satyr. 7: Nam ſi Pieria quadrans tibi nullus in arca Oſtendatur. Quadrans operæ apud Colum. lib. 2. cap. 4. eſt quarta pars operæ. ¶ Eſt etiam quadrãs quũ de mẽſuris loquimur, quarta pars Romani ſextarii: hoc eſt,

hoc est, cyathi, vel unciæ très. ¶ Quadrans pedis, est mensura quatuor digitorum, quam etiam palmum minorem vocamus. [ⲡⲩⲇ *tóphach.* παλαιστή.]

Quadrāntālis, quadrantale, om.t. [τετραμυετῶν. Gal. *De quatre doigts.* Ital. *Di quattro dita.* Ger. Das den vierdten theil eines schuchs lang oder breit ist. Hisp. *Cosa de quatro dedos.* Pol. *Szerokości czterech palcyi.* Vng. *Negyed rezes.* Ang. *Of four fingers or inches.*] Plinius lib. 15. cap. 13: Quatuor pedum & semipedis per medium ambitum, crassitudine quadrantali: id est, pedis quartæ partis.

Quadrāntāl, n.t. Figura est omni ex parte quadrata, quales sunt cubi, & tesseræ, quibus in alveolo luditur. [κύβος. Gall. *Figure toute carree, comme vn dé.* Ital *Figura quadra ò squarrata.* Ger Das in allweg geviert ist alß ein würffel. Hisp. *Figura quadrada como dado.*] In quamcunq; enim partem incubuerint, immotam habent stabilitatem. Gell. lib. 1. cap. 20: Vel qualia sunt quadrata undiq;, quæ κύβους illi, nos *quadrantalia* dicimus. Est etiam quadrantal mensuræ genus, pedem quaquaversum quadratū habens, continens sextarios quadraginta octo: usitatiore nomine *amphorā* appellamus. ἀμφορεύς. Plaut. in Curcul. Anus hæc sitit. P A. quantillum sitit? P H modica est, capit quadrantal.

Quadrāntārĭus, a, um, adjectivum est à quadrante deductum: [τετραμισθιακῶν. Gall. *De trois mailles, de petite valeur.* Ital. *Da poco, di tre onze.* Ger. Das des vierdtheils ist eines blapparts. Hisp. *Cosa de la quarta parte y de poco precio.* Vng *Negyedrezes.* Ang. *Of small or litle price, for a farthing.*] ut, Quadratatia permutatio: id est, permutatio quadrantum. Cic. pro Cælio: Nisi fortasse mulier potens quadrantaria illa permutatione facta familiaris erat balneatoria. ¶ Accipitur pro vili & contemnendo: unde quadrantaria meretrix dicitur vilissimū scortum, quod quadrante se locat. Huc etiam respexisse videtur Cæcilius apud Quint. lib. 8. cap. 9, quum Clytemnestram, quadrantariam vocat, impudicitiam nimirum illius notans. Solet enim prostibulis aliquot quadrantum merces esse constituta.

Quadrārĭus, adjectivum, Quadratus, aut certè quadrangulus: ut Vas quadrarium. [רבוע *rebúah* מרבע *merubbáh.* τετράγωνος. Gall *Quarré, quarre.* Ital *Squarato.* Ger. Gefieret oder viereckecht. Hisp. *Quadrado.* Pol. Wieczeeri rogy czworograniſti. Vng. *Zeges, anagy negy zegü.* Ang. *That hath foure corners, oure square.*] Cato de Re rust. cap. 17: Torcularium si ædificare vis quadrariis vasis, uti contractiora sient, ad hunc modum vasa componito.

Quadrātarĭī, Quadratura, Quadratus, Vide QVADRVM.

Quadrĭcornium, dicimus quod quatuor cornua habet. τετράκερως.

Quadrĭdēns, om.t. Quod quatuor habet dentes. [τετράδους. Gall. *De quatre dents.* Ital *Di quattro denti.* Ger. Das vier zeen hat. Hisp. *Cosa de quatro dientes.* Pol. Czworo zębiaſti. Vng. *Negy fogu.* Ang. *That hath foure teeth.*] Cato cap. 10: Rutra quinq;, rastros quadridentes duos.

Quadrennĭum, nii, n.s. Spatium quatuor annorū. [τετραετία. Gall. *Espace de quatre ans.* Ital. *Spazzo de quattro anni.* Ger. Die zeit begreiffend vier jar. Hisp *Espaccio de quatro annos.* Pol. Czaſ czterech liath. Vng. *Negy eztendö.* Ang. *The space of foure yeares.*] Cic. 5. Verr. Nam quum quadriennio pòst in Siciliam venissem, &c.

Quadrĭfārĭam, adverbium, Quadripartitò, in quatuor partes. [τετραχῶς. Gall. *En quatre parts, en quatre sortes.* Ital *In quattro modi ò parti.* Ger In vier theil. Hisp. *En quatro maneras.* Pol. Na, czteri czeſci. Vng. *Negy keppen.* Ang *Foure foldly.*] Liv. 4. ab Vrbe: Quadrifariam divisо exercitu. Idem lib. 1: Quadrifariam enim Vrbe divisa regionib. collibusq;, quæ habitabātur partes, tribus eas appellavit. Suet. in Vitellio, cap. 13: Sed vel præcipuè luxuriæ sævitiæq; deditus epulas trifariā semper, interdum quadrifariam disperticbat, in jentacula, & prādia, & cœnas, & commessationes.

Quadrĭfĭdus, a, um, pen. cor. Quod in quatuor partes findi potest, aut fissum est. [τετράχηλος. Gall. *Qui a quatre fourchons.* Ital. *Che si può fendere in quatro parti.* Ger. Vierspältig oder in vier theil zerspalten. Hisp. *Cosa hendida en quatro parte.* Pol Naczworo rozlupiom. Vng. *Negy fele hasas.* Ang. *That is cloven in foure partes.*] Virg. 2. Georg. Quadrifidasq; sudes, & acuto robore vallos: hoc est, ita robustas, ut in quatuor partes dividi possint. Trabs quadrifida, Valer. 1. Argon. Labor quadrifidus, Clau. 5. Paneg.

Quadrĭfŏrĭs, quadrifore, Quod quatuor fores, sive foramina habet. [τετράθυρος. Gall. *Qui a quatre portes, entrees ou trous.* Ital. *De quàttro porte ò entrate.* Ger. Das vier löcher oder eyngeng hat. Hisp. *De quatro horados.* Pol. Czworo wesçie. Vng. *Negy aytoin, anagy likv.* Ang. *That hath foure gates, portes or holes.*] Plin. lib. 11. cap. 21: Vespæ nidos Vere faciunt ferè quadrifores.

Quadrĭformē, Quod habet quatuor formas τετράμορφον.

Quadrīgă, æ, pen. prod. f.p. Currus quatuor equis junctus. [מרכבה *merchabáh.* τέθριππον. Gal. *Char ou chariot à quatre chevaux, quatre chevaux attelez en vn harnois.* Ital. *Carretta di quattro cavalli.* Ger. Ein wagen vor dem vier Rossz eyngespannet sind. Hisp. *La carretta ò carro de quatro cavallos.* Pol. *Cugkoni poc zwormi.* Vng. *Negy lovu zeker.* Ang. *A cart drawen with foure horses, or foure horses drawing a cart.*] Gellius libro 19. capite 8: Quadrigas Cæsar etiamsi currus unus, equorum quatuor junctorum agmen unum sit, plurativo numero semper dicendas putat. Horat. 2. Car. Ode 16: tibi tollit hinnitum apta quadrigis equa. Cicer. de claris Orat. Nec enim in quadrigis secundum numeraverim, aut tertium, qui vix è carceribus exierit. Idem 3. de Natura deor. Minervam quadrigarum inventricem ferunt. ¶ Aliquando quadrigarum nomine intelliguntur equi, qui quadrigas agunt. Colum. lib. 3. cap. 6: Vnde sacrorum certaminum studiosi pernicissimarum quadrigarum semina diligenti observatione custodiunt, & spem futurarum victoriarum concipiunt propagata sobole generosi armenti Plaut. in Asin. Nam si huic occasioni tempus se subduxerit, Nunquam pol indipiscet quadrigis albis postea. Vbi quadrigas albas vocat equos Veneris, qui albi erāt, & citi: ut sit sensus, Etiamsi currum Veneris ab alitibus vectum, & per hoc summæ celeritatis, cōscenderet, & se qui vellet jam amissam occasionem, nunquam eam consequeretur. Virgil 8 Aeneid. Haud procul inde citæ Metium in diversa quadrigæ Distulerant. Claud. 7. Paneg. velut ordine rupto. Quum procul insanæ traherent Phaëthonta quadrigæ. Navibus atq; quadrigis, pro summo studio summaq; festinatione. Flac. in Epistol. ¶ Citis quadrigis & Iovis quadrigis fugere, pro eo quod est quàm ocyssimè fugere, legitur apud Plautum.

Quadrīgŭlă, diminutivum. [τεθρίππιον. Gall. *Petit char ou chariot à quatre chevaux.* Ital. *Picciola carretta di quattro cavalli.* Ger. Ein wägetin Hisp. *Pequeno carro de quatro cavallos.* Vng. *Negy lovu zekeretske.* Ang. *A litle cart drawen with foure horses.*] Cicer. de Fato: At Philippus hasce in capulo quadrigulas vitare movébatur.

Quadrīgārĭŭs, rii, m s. Qui quadrigas in circensibus agebat, inque Alcon. [רכב *rachchább.* τεθριππηλάτης. Gall *Charretier qui conduit vn chariot à quatre chevaux.* Ital. *Carrettiero chi conduce vn tal carro.* Ger. Ein Karrer oder Furmañ, der ein wagen führt vor dem vier Rossz gespannet sind. Hisp. *El rigidor de aquel carro.* Vng *Negy lovu zeker vezetö.* Ang. *A carter that guideth a cart with four horses.*] Varro 2. de re Rust. cap. 7: Docet aliter quadrigarius, & desultor. Fuit præterea hoc cognomen Q. Claudii, scriptoris vetustissimi, non semel ab A. Gellio citati.

Quadrīgātŭs, Numus erat argenteus, quadrigæ imaginem habens impressam: sicut Bigatus, qui Bigarum notam habebat. Plin. lib. 3. cap. 32: Notà argenti fuêre bigæ, atq; quadrigæ: & inde Bigati, & Quadrigati dicti. Liv. 2. belli Pun. Pacti uti arma, atq; equos traderent in capita Romana tricenis numis quadrigatis, in socios ducenis, in servos centenis.

Quadrĭgĕmĭnŭs, adjectivum. [ὁ ἐξ ἡ τετραπλάσιος. Gall. *Doublé en quatre.* Ital *Doppio in quattro.* Ger. Das zweyfach oder doppiet vier ist. Hisp. *Cosa quatro vezes doblada.* Pol. Czworzyſti. Vng *Negyzer kettös.* Ang. *Foure double.*] Plin. lib. 8. cap. 23: Cerastis corpore eminere cornicula sæpè quadrigemina, quorum motu, &c. id est, quatuor cornicula.

Quadrĭjŭgī, sive Quadrijuges, pen. corr. Equi quaterni ad unū jugum alligati: [τετράζυγες, τετράορος. Gall. *Attelé a vn ioug luy quatrieſme.* Ital. *Quattro cavalli à vn giogo.* Ger. Vier Rossz zusamen vnder ein joch eyngespannet. Hisp. *Quatre cavallos de vna ayunta.* Pol. Woſzinki albo czteri komi ſpolnie. Vng. *Egy zekerbe fogot negylo.* Ang. *Foure horses in one yoke.*] sicut Bijugi, Trijugi & Sejugi, quum duo, vel tres, vel sex equi ad unum jugum adhibentur. Ovid. 2. Metamorph. tritumq; relinquunt Quadrijuges spatium: nec quo prius, ordine currunt. Virg. 10 Aeneid. quin ecce Nymphei Quadrijuges in equos, adversaq; pectora tendit. Currus quadrijugi τέθριππον. idem quod quadriga: id est, currus quatuor equos junctos habens. Virg. 3. Georg. Quadrijugo vehitur curru.

Quadrĭlătĕrium, Quod habet quatuor latera. τετράπλευρον.

Quadrĭlībrĭs, quadrilibre, pen. prod. [τετράλιτρος. Gall. *De quatre livres.* Ital. *Peso di quattro libre.* Ger Vier pfundig. Hisp. *Cosa de quatro libras.* Pol. Czterech funtech. Vng. *Negy fontui.* Ang. *Of foure poundes.*] Quod est ponderis quatuor librarum. Plaut. in Aulul. Quadrilibrem ansam auro onustā habeo, qui me est divitior?

Quadrĭlĭngŭs, Qui quatuor linguas habet: aut qui quatuor diversis loquitur linguis. τετράγλωσσος.

Quādrĭmănŭs, [τετράχειρ. Vn Negy kezwe.] Qui quatuor habet manus. Eutrop. lib. 4 de bello Achaico: Eo tempore Romæ puer ex ancilla natus est quadrupes, quadrimanus, oculis quatuor, &c.

Quadrĭmembrĭs, Quatuor membrorum: hoc est, partium. τετραμερής

Quadrĭmŭs, ma, mum, pen. prod. Quod habet quatuor annos.

nos. πεζαετὴς. Gall. De quatre ans. Ital. Di quattro anni. Ger. Vierjährig. Hisp. Cosa de quatro annos. Pol. Czworoletni. Vng. Negy esztendős. Ang. Of foure yeares.] Plaut. in Capt. Perdidi unũ filium puerum quadrimum. Plin. lib. 8. cap. 44: Ad tales partus equis neq; quadrimis minores, neq; decennibus majores.

Quadrĭmŭlĭus, li, diminutivum. ὁ ὀλίγῳ ὑπὲρ πεζαετὴς ὤν. Plautus in Pœnul. Altera quinquẽnis, altera autem quadrimula, Cum nutrice unà periêre.

Quadrimatŭs, tus, m. q. Aetas quatuor annorum. [πεζαετία. Gal. L'aage de quatre ans. Ital. Di quattro anni. Ger. Das vierdtig alter. Hisp. Edad de quatro annos. Vn. Negy eztendős wdő. An. The age of foure yeares.] Plin. lib. 8. cap. 45: Id consequutus nõ est ante quadrimatum ad partus vocando. Idem lib. 19. cap. 11: Sed ex his quæ sunt fortissima, nullum extra quadrimatum utile est. Agere quadrimatum. Colum. lib 7. cap. 9: Quàm falacissimos oportet esse mares, qui & annicula ætate commodè progenerant, dum quadrimatum agant.

Quadringentī, tæ, ta, Quater centum, numeri cardinalis est. [ארבע מאות arbáh meóth. πεζακόσιοι. Gal. Quatre cens. Ital. Quattro cento. Ger. Vierhundert. Hisp. Quatrocientos en numero. Pol. Czterysta. Vng. Negyszaz. Ang. Foure hundred.] Cic. in Pisonem: Centum prope annos legem Aeliam & Fufiam tenuerunt: quadringentos judiciũ, rationemq; Censoriam. Idem de Divinat. Tali quadringenti jacti.

Quadringentĭēs, adverbium. [πεζακοσίακις. Gall. Quatre cens fois. Ital. Quattro cento volte. Ger. Vierhundert mal. Hisp. Quatrocientas vezes. Pol. Czterysta kroć, albo razow. Ang. Foure hundred tymes.] Cic. pro Rabirio: Sestertiũm bis millies & quadringenties, ne magnopere contemneret.

Quadringentēsĭmŭs, a, um, Vnus, vel postremus ex quadringentis [ארבע מאות arbáh méoth. πεζακοσιοστός. Gal. Quatrecentiesme. Ital. Quadringentesimo. Ger. Das vierhundertste. Hisp. Uno de quatrocientos. Pol. Oktatni czterechseth. Vng. Negy szazadik. Ang. The fourhundreth in order.] Plin. lib. 8. cap. 6. Anno Vrb 472.

Quadringēnārĭus, a, um, & (ut nonnulli legunt) quadrigenārius, vel quadricenarius. [ארבע מאות arbáh méoth. πεζακοσιοστός. Gall Quatre cens. Ital. Quattrocento. Ger Vierhundert Hisp. Quatrocientos en numero. Vng. Negy szazadik. An. Foure hundred.] Liv. 8. ab Vrb. Vectigal quoq; eis Campanus populus jussus pendere singulos quotannis (fuêre autem mille & sexcenti) denarios nummos quadrigenos quinquagenos.

Quadrinoctĭum, a, n. Tempus quatuor noctium: sicut Binoctium spatium duarum noctium. πεζανύκτιον.

Quadrinŭs, a, um, pen. prod. adjectivũ, Pro quatuor dicitur. [ארבעה arbábah רביעי rebiĭi. τετράπους. Gall. Quatre. Ital. Quattro. Ger Vierer Hisp. Quatro. Vng. Negy. Ang. Foure.] Plin. lib. 11. cap. 36 Mutationes, & in alias figuras transitus trinis, aut quadrinis diebus.

Quadrīmæ molæ, trapeta quædam & torcularia fuerunt, quadrinis vasis, ut apud Catonem legimus, quæ plus ulli viniquæ premebant: sic Quadrimæ molæ plurimum farinæ in pistrinis faciebant. Hinc illud Pomponii in Pistore: Nam plus quæsti facerem, quàm quadrinas si haberem molas.

Quadrĭpartĭo, [πεζαχῆ διαίρεσις. Vn. Negy reszre osztaty.] Fabius Victorinus, Rhetor. Cic. Hoc quoq; adversarius syllogismum quadripartitur.

Quadrĭpertĭo, ĭr, ĭtus, d. q. In quatuor partes divido. [רבע ribbéah πεζαχῆ μερίζω. Gall Deviser en quatre parties. Ital Dividere in quattro parti. Ger. Viertheilen. Hisp. Partir en quatro. Pol. Rozdzielam na cztery części. Vng. Negy reszre osztom. Ang. To devide into foure partes.] Vnde quadripertitum, in quatuor partes divisum. Plin. lib. 15. cap. 22: Nucleorumq; illis quadripertita distinctio. Cic. 3 Verr. Quare hæc eadem erit quadripertita distributio totius accusationis meæ.

Quadrĭpertĭtō, adverbium idem significans quod quadrupliciter, sive in quatuor partes, πεζαχῇς.

Quadrĭrēmis, hujus quadriremis, pen. prod. f. t. Navis quæ quatuor remorum ordines habet. [πεζήρης Gall Nauire ayant quatre rancs de rames pour banc. Ital. Galea di quattro remi per banco. Ger. Ein Schiff mit vier ruder ordnungen. Hisp. Naua de quatro ordenes de remos. Pol. Okata lodz, wiosłami czterzerna rzędoma robiona. Vng Negy rend euezõ vhaio. Ang. A ship or galey with foure owers ma seate.] Liv. 4. belli Punici: Præmissa quadriremis, quum intrasset fauces portus, capitur. Cic. 7. Ver. Egreditur Centuripina quadriremis è portu.

Quadrĭsyllăbum, Quod est quatuor syllabarum, πεζασύλλαβον.

Quadrivĭum, n. s. Dicitur locus publicus ubi quatuor viæ concurrunt. [πεζόδιον. Gal. Vn carrefour ou ayant quatre chemins. Ital. Luogo de quattro vie. Ger. Ein ort da vier wãg zusammen stossen, ein creützgaß. Hisp. Encruzijada de quatro vias. Pol. Rostanie drog. Vng. Negy vtnak találkozattya. Ang. A place where foure wayes do meete.] Catullus ad Cæsium de Lesbia: Nũc in quadriviis & angiportis Glubit magnanimos Remi nepotes. Iuven. Satyr. 1: Nónne libet medio ceras implere capaces Quadrivio?

Quadro, quadras, Vide QVADRVM.

Quadrum, quadri, n. s. Quadratum, quod scilicet quatuor æquales lineas, quatuorq; angulos rectos habet. [רבוע rabbiah מרובע merubbáah. Gall. Quarré. Ital. Quadro. Ger. Ein gevierter ding. Pol. Vierconatki. Hisp. Quadrado. Vng. Negyszeg. Ang. A figure foure square.] Colum. lib. 8. cap. 2: Pertinaciorem in quadrum. In quadrum sententiam redigere: hoc est, e qualiter fundere, & suo numero servata litera disponere. forma enim quadrata, inquit Quintilianus, nulla est ex parte neq; lõgior, neq; brevior. Cic. in Orat. Quum redigeret omnes ferè in quadrum, numerumq; sententiæ.

Quadro, as, act. t. In quadrum redigo. [רבע ribbéah. πεζαγωνίζω. Gall. Esquarrir. Ital. Squadrare. Ger. Gevieret machen, in die viereung bringen. Bel. Gevierct maken. Hisp. Quadrar en quadro. Pol. Czworowatym dzielę albo czworadzę. Vng. Negyszegelem. Ang. To make foure square.] Horat. 1. Epist. 6: Si quadret acervum. Colum. lib. 11. cap. 2: Arbusta atq. propagines, quibus operis ad unguem quadrantur. q. Per translationem ponitur pro convenire, & ex omni parte convenire. [רבב rabbéb. תכן tekên. תקן tekún. הכין hekín. Gall. Ajuster, accorder. Ital. Accordare. Ger. Richten, schicken, ordnen, fügen. Hisp. Acordar con otro.] Tractum à lapidibus quadratis, qui omnium laterum æquali proportione inter se optimè conveniunt, & ponitur vel simpliciter vel cum accusativo interveniente præpositione In, vel Ad: Virg. 2. Georg. nec tecius omnis in unguem Arboribus positis secto via limite quadret. Apul. Vt omnia ad calamitatem quadrarent. Cic. 3. de Orat. Et tamen cum conjunctionem, sicuti versum, numerose facere, & quadrare, & perfici volumus. Cic. ad Attic. lib 4: Verum est hos mihi ad multa quadrare. Cic. pro Cælio: Quod profectò nunquam hominem sermo, atq; ejus inio comprobasset, nisi omnia quæ cum turpitudine aliqua dicerentur, in istum quadrare appareremus. q. Summa rationum quadrãbit. r. in qua nihil deerit, & in qua nulla sunt reliquatio: cui, quum aqualis est summa accepti & expensi Budæus.

Quadratŭs, a, um, Quod habet quatuor angulos rectos, & æquales. [מרובע merubbáah. πεζάγωνος. Gall. Quarré, quarrée. Ital. Squadrato. Ger. Geviert, vierecht, viereckicht. Hisp. Cosa hecha del to lo. Pol. Czworo granisty. Vng. Negyszeges. Ang. Foure square.] Liv. 6. ab Vrbe. Capitolium quoq; saxo quadrato substructum erit Plin. Epist. 25. 4. Manent adhuc paucissimi arcus: possunt & emgi quinæ lapide quadrato, qui ex superiori opere derasus est Quadratum agmen. Cic. 2. Philip. Agmine quadrato cum gladiis sequuntur fortunatos. Liv. 2. ab Vrbe. Veientes quadrato agmine pedite ducit. Tres quadratæ id est, quadrilateræ, pyramides Lucret. lib 4. Domus quadrata, Cic. in Tusc. Mutare quadrata rotundis, Horat. 1. Epist. 1. Quadratum corpus id est, mediocre, quod neq; nimis procerum est, neq; nimis humile, sed medio quodãmodo spatio decorum. Cels. Medicinæ lib. 2. Corpus habilissimum quadratũ est neq; gracile neq; obesum. Nã longa statura, ut in juventute decora est, ita matura senectute conficitur. Colum. de canibus: Probatur, inquit, quadratus potius, quam longus aut brevis. Sic & Suetonius Vespasianum scribit quadratæ fuisse staturæ. Quod ita compositum est, æqualiter fusa. Quintil. lib. 2. cap. 5: Quæ vis Sq quadrata, sed similis tamen compositio

Quadrātus, quadrata, quadratum, Quadratus, hoc est, qui quatuor angulos rectos habens & æqualis [מרובע merubbáah. רבוע ribbéah. πεζάγωνος. Vng. Negyszegu. Ang. Foure square.] Cato, de re rust. cap. 7: Pertica debet esse in quadratum. Reliqua vide pauco antè in die [QVADRVM.

Quadratārĭus, Dicitur marmorarius, qui marmora ad amussim quadrat. [πεζαγωνάρχης, ὁ τὰς πλευρὰς τετραγωνίζων λίθων. Gall. Vn tailleur qui esquarrit les pierres. Ital. Squadratore. Ger. Ein Steinmetz der die Marmelstein eben in die viereung hauwet. Hisp. Cantero que quadra piedras. Vng. Mõtezõ, kw faragó. Ang. A carver or framer of stones.] Qua voce usus est Sidonius Apollinaris Vir (inquit) ut vitium non faciat in marmore lapicida: quod factum sive de industria, sive per incuriam, mihi magis, quàm quadratario, lividus lector adscribat.

Quadratūra, Ipsa quadratio: hoc est, alterius figuræ ad quadratam redactio. [רבוע rĕbah. πεζαγωνισμός.] Vnde Archimedes scripsit de Quadratura circuli.

Quadrŭpes, quadrupedis, om. t. Propriè adjectivũ est, quod de omni eo animali dicitur quod quatuor habet pedes. πεζάπους. Gall. Qui a quatre pieds. Ital. De quattro pieds. Ger. Vierfüssig. Hisp. Cosa de quatro pies. Pol. Bestia czterech nogach. Vng. Negy labu allat. Ang. Foure footed.] Terent. in Andr. tu tamen Cura adhibe ut hunc quadrupedem constringas: atq. hæc quadrupedem constringito. Ovid. 15. Metam. Editus in lucem jacuit tunc viribus infans, Mox quadrupes, rituq; tulit sua membra ferarũ. Sæpè tamen accipitur substantivè; idq; modò in masculino genere.

Ovid. 2.

Ovid.2. Metam. Nec tibi quadrupedes animoſos ignibus illis, Quos in pectore habent, quos ore, & naribus efflant, In promptu regere eſt. Virg.11. Aeneid. Quadrupedemq; citum ferrata calce fatigat. Idē 7. Aeneid. Saucius at quadrupes nota intra tecta refugit. Modò in fœm. gen. Quintil. lib.2. cap.10: Diſtentæ quadrupedes viridi pabulo. Cic. in Parad. Nihil inter te atq; inter quadrupedem intereſt. Plin.lib.10. cap.33: Vt nulla quadrupes poſſit accedere. Aliquando etiam in neutro. Columel.lib.11. cap.2: Nec minus majora quadrupedia charactere ſignari debent. Idem libro 2.capite24: Quinetiam pecus lanatum, cunctaq; quadrupedia tempus idoneum eſt caſtrandi.

Quadrŭpĕdo, as, pen. cor. n.p. Quatuor pedibus gradior. [*τετραποδίζω, τετραποδηδὸν βαδίζω.* Gall. *Aller à quatre piedz.* Ital. *Andare con quattro piedi.* Ger. Mit vier füſſen gehen Hiſp. *Ir à quatro pies.* Pol. Naczterzech nogach chodze. Vng. *Negy labon iarok.* Ang. *To go or walk on four feete.*] Vnde quadrupedantia animalia, quadrupedia dicuntur. Virg.11. Aeneid. de equis: perfractaq; quadrupedantum Pectora pectoribus rumpunt. Plin. lib.8. cap.45: Theſſalorum gentis inventum eſt equo juxta quadrupedante cornu intorta cervice tauros necare. Quadrupedans ſonitus. Virg.8. Aeneid. Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum.

Quadrŭplātōrēs, m.t. à Quadruplor, aris, dicuntur Delatores, & infimæ ſortis accuſatores: ita dicti quòd quartam partem ex damnati bonis conſequerentur. [*ὠδὲ ἔπεται, συκοφάνται, φιλεγκλήμονες.* Gall. *Accuſateurs, qui auoyent la quatrieme partie des biens confiſquez.* Ital. *Accuſatori ch' ha venano la quarta parte de beni confiſcati.* Ger. Ein Verächter oder angeber eines/daß jhme der vierdte theil des verdampten guts werde. Bel. Een verradet. Hiſp. *Acuſadores para auer la quarta parte de los bienes confiſcados.* Pol. Oskarzacz ktori czwarta czeſc wimodnoſci. Vng *Patuaros, az vadoltatos morbaisnak negyed reszeiert vadolo.* Ang. *Which for accuſing gett the fourt part of the goodes confiſcated.*] Cic.4. Verr. Petit Nævius Turpio quidam, iſtius excurſor, & emiſſarius, homo omnium ex illo conventu quadruplatorum deterrimus. Liv.3. ab Vrbe: Clarum hac fore imagine Scaptium nomen? Pop.Rom. quadruplatoris, & interceptoris litis alienæ perſonam laturum? Aſcon. Quadruplatores, delatores erant criminum publicorum, in qua re quartam partem de proſcriptorū bonis, quos detulerant, conſequebantur. Feſtus tamen eos quadruplatores eſſe affirmat, qui eo quæſtu ſe ruebantur, ut eas res perſequerentur, quarum ex legibus quadrupli erat actio.

Quadrŭplŏr, aris, d.p. Quadruplaturam exerceo, ſive delatorio, & damnati quartam partem accipio. [*φώρω, συκοφαντῶ.* Gall. *Emputer ou accuſer pour auoir la quatrieme partie des biens confiſquez.* Ital. *Accuſare per hauere la quarta parte de boni confiſcati.* Ger. Ein Verächter oder Kalthañs ſeyn / vnd den vierdten theil des angegebnen guts empfahen. Hiſp. *Acuſar para auer la quarta parte de los bienes confiſcados.* Pol. *Abych czwarta czeſc wſzral oskarzuie.* Vng. *Patuaroskodom, negyed reszert vadolok.* Ang. *To accuſe for to get the fourt part of the goodes confiſcated.*] Plautus in Perſa: Neque quadruplari me volo: neq; enim decet, ſine meo periculo abire aliena ereptum bona.

Qradrŭplex, hujus quadruplicis, pen.cor.om.t. dicitur quod aut quatuor eſt modorum, aut quatuor ſpecierum, aut ordinum quatuor. [*τετραπλοῦς.* Gal. *Quadruple, doublé en quatre.* Ital. *Di quattro doppie, doppiato quattro volte.* Ger. Vierfaltig oder vierfach. Bel. Viervoudich. Hiſp. *Coſa de quatro dobleces.* Pol. Czworaki. Vng. *Negreto, negy fele.* Ang. *Foure folde.*] Liv.10. bel. Pun. Onerariarum quadruplicem ordinem pro muro adverſus hoſtem oppoſuit. Cicer. in Arato: Præter quadruplices ſtellas in fronte locatas. ¶ Interdum multiplicativi numeri vim habet, idem ſignificans quod quadruplus. *τετραπλάσιος.* Plaut. in Curcul. Quam ego pecuniam quadruplicem abs te lenone auferam. Plin.lib.12. cap.11: Alia arbor floret, albæ violæ ſpecie, ſed magnitudine quadruplici.

Quadrŭplĭco, as, pen.cor. In quadruplū augeo. [*τετραπλασιάζω.* Gall. *Quadrupler, multiplier en quatre.* Ital. *Quatruplicare, doppiare quattro volte.* Ger. Vierfaltig oder vierfach machen. Hiſp. *Doblar quatro vezes.* Pol. Weczwor naſob, przyczynam, albo przym naſzani. Vng Negycerwue tezöm. Ang. *To multiplie by foure.*] Plaut. Sticho: Qui mecin mercimoniis luvit, lucrisq; quadruplicavit rem meam.

Quadrŭplĭcātĭo, pen.prod. n.f. Auctio quadrupli. [*τετραπλασιασμός, τετραπλασίασις.* Gall. *Quadruplication, multiplication par quatre.* Ital. *Quadruplicatione.* Ger. Vierfaltung. Hiſp. *Obra de doblar quatro vezes.* Ang. *An augmenting by foure.*] Vlp. in l.2.ff. de except. Et cōtra replicationē duplicatio, & contra duplicationē ſolet dari triplicatio, & contra triplicationem rurſus quadruplicatio.

Quadrŭplĭcātò, pen.prod. adverb. [Gall. *An quadruple, deuxfois au double.* Ital. *A quattro doppie.* Ger. Vierfaltiglich. Hiſp. *En quatro dobleces.* Vng. *Negy annyor.* Ang. *Foure fold.*] Plin.lib.14. cap.4: Emptis quadruplicatò vineis illis intra decimum fore curæ annum. Idem lib.1. cap.17: Veneris quindecim, & pluribus ſubit: rurſus Saturni & Iovis duplicatò digrediuntur, Martis etiā quadruplicató.

Quadrŭplŭs, a, um, Quater tantundem. [*τετραπλόος.* Gal. *Quadruple, quatrefois autant.* Ital. & Hiſp. *Di quattro tanto.* Ger. Vierfach / viermaal ſo viel. Vng. *Neny anni.* Ang *Foure tymes as muche.*] Plin. lib 7. cap.48: Cornici novem noſtras attribuit ætates: quadruplum ejus cervis: id triplicatum corvis. Plaut. in Trucul. Poſt id ego in te manum injiciam quadruplus venefica; id eſt, ego quartus, ſeu à tribus adjutus. Quintil. lib.7. cap.5: Quum duo fures pecuniam abſtulerūt, ſeparatim quadruplum quiſq; an duplum debeat. Id eſt, quater aut bis tantum, quantum abſtulit. Cato in præfatione operis de Re ruſt. Majores enim noſtri ſic habuēre, & ita in legibus poſuēre, furem dupli condemnari, fœneratorem quadrupli.

Quadrŭplŭs, adverbium, *τετραπλασίως.* Quadruplicatò. Plin.lib. 11.cap 37 de elephantis: Pulmo quadruplò major bubulo.

Quæ, fœminino à quis. [*זֹאת mi.zis.* Gall. *Quelle, laquelle* Ital. *Quale.* Ger. Welche/was. Hiſp. *Qual.* Vng. *Kitsodamely.* Ang. *Who.*] Modò interrogativè accipitur, modò relativè, modò infinitè, & cum æ diphthongo ſcribitur cum omnibus compoſitis, ut differat à que conjunctione. ut Quęnam, Quædam, Quævis, Quæcunq;, Quælibet, & cætera hujuſmodi.

Quæro, ris, quæſivi, quæſitum, & quæſtum per ſyncopen, act. t. Inveſtigo, exquiro. [בקש *bikkéſch* דרש *daráſch* חפש *chaphás* חקר *chakár.ζητέω.* Gall. *Cercher, enquerir.* Ital. *Cercare.* Ger. Suchen. Bel. Goecken/vragen Hiſp. *Buſcar.* Pol. *Sukam, ſtuedze, pytam.* Vng. *Keraöm keresöm.* Ang. *To ſeek for. to ask or gett.*] Terentius in Adelph Te quærebā ipſum: ſalve Demea. Idē Eunucho: Vbi quæram? ubi inveſtigem? quem perconter? quam inſiſtam viam? Donatus: Non reperitur, niſi quod quæritur: nō quæritur, niſi quod præſto non ſit. Iuvenal. Satyr.9: nec deerit qui te per æompita quærat Nolentem. Virgil.6. Aeneid. huc turpidus, atque huc Luſtrat equo muros, aditumq; per avia quærit. ¶ Item ponitur pro lucrari, & acquirere. [קנה *kanáh.* *κερδαίνειν ἑαυτῷ πορίζειν, κτᾶσθαι.*] Plautus in Curc Qui homo maturè quæſivit pecuniam, niſi eam maturè parcit, maturè eſurit. Idem Trinummo: Quibus ærumnis deluctavi, filio dum divitias quæro. Cicero pro Quint. Nec mirum ſi is qui vocem vænalem habuerat, ea quæ voce quæſiverat, magno ſibi quæſtui fore putabat. ¶ Aliquando ponitur pro percontari, ſciſcitari, petere, interrogare. *πυνθάνεσθαι, ἐρωτᾶν.* Plaut. in Amph. Atque ut ne, qui eſſem, familiares quærerent. ¶ Aliquando pro diſputare, conſulere, diſcutere. Plinius libro 31. capite 3: Quæritur inter medicos, cujus generis aquæ ſint utiliſſimæ. ¶ Aliquando quærere ponitur pro judicare, & de publicis criminibus dicitur. Quærere enim propriè dicitur quæſitor, qui publico judicio præeſt, cùm nocens an innocens ſit qui accuſatur, cum conſilio diſquirit. Veteres Anquirere dicebant. Cicerò pro Milo. Tulit enim de cæde, quæ in Appia via facta eſſet, in qua Publius Clodius occiſus fuit. Quid ergo tulit? Nempe ut quæreretur. ¶ Hujus verbi compoſita mutant æ in i productum, quæ ſunt, Acquiro, Circunquiro, Conquiro, Diſquiro, Exquiro, Inquiro, Perquiro, & Requiro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Quærēns, tis, participiū. [מבקש *mebakkéſch* דרש *doréſch* חפש *chophés* חקר *chokér.ζητῶν.* Gall. *Qui cerche.* Ital. *Chi cerca.* Ger. Suchend. Hiſp. *El que buſca.* Pol. *Sukaiacz.* Vng. *Keresö, kerdö.* Ang *He that ſeeketh or demandeth for.*] Cicero 1, de Oratore: Mihi percontanti, aut aliquid quærenti nunquam defuiſti. ¶ Quærendus. Seneca. Herc. Oetæo: Quoties genitor quęrendus eras?

Quæſītus, a, um, participium, ſive nomen ex participio, ut Artes quæſitæ. [דרוש *darúſch* בחקר *nechkár.ζητητός.* Gall. *Cerché.* Ital. *Cercato.* Ger. Geſucht. Hiſp. *Buſcado.* Pol. *Naleziony.* Vng. *Kereſtetöt, kerdetöt.* Ang. *Seeked for.*]. Virgil.3. Georg. Quæſitę; nocēt artes Ovid.14 Metamorph. Vixq; fuga quęſita ſalus comitiq; militq;. Tacit lib.3: Adulatio quæſitior fuit. Id eſt, exquiſitior. Idem lib.2: Excepêre Græci quæſiuſſimis honoribus. Hoc eſt, exquiſitiſſimis.

Quæſītum, ti, pen. prod. n.ſ. Res exquiſita & parta. [קנין *kinján.* *τὸ κτῆμα.* Gall *Acquis.* Ital. *Acquiſtato.* Ger. Das vberkommen/oder erüberiget. Hiſp. *Alcancado.* Pol. *Nabycie.* Vng. *Keresöt.* Ang. *A thing that is conqueſed.*] Ovid.7 Metam. parcum genus eſt, patiensq; laborum, Quæſitiq; tenax. Cic. in Parad. Cui quæſito autem opus ſit, quis unquam hunc verè dixerit divitem? Quæſitū, pro eo quod eſt rogatum, ſive interrogatum. Ovid.4. Metam. Accipe quæſiti cauſam.

Quærĭto, as, frequent. Inſtanter quæro. [כמש *chippés.ἐπιζητέω.* Gall. *Demander ſouuent ou inſtamment.* Ital. *Dimandare ſouuente, con inſtanza.* Ger. Suchen eines ſuchens/offt ſuchen Hiſp. *Demandar muchas vezes y con inſtantia.* Polon. *Beſq; przeſtanku ſukam pytam.* Vngar. *Keresgetöm, kerdozöm.* Anglic. *To demand often or inſtantly.*]

instantly.] Terent. in Adelph. Eheim opportunè: teipſum quærito. Propriè tamen quæritare dicuntur, qui quotidie inquirendò, vix victum inveniũt, ut inquit Donatus in illud Terentii in Andria: Lana actela victum quæritans. αὐτουργοῦσα. Plaut. Qui inops & ſordidus quæritando alit familiam: id eſt, oſtiatim quærendo victum, quod mendici faciunt, qui & rogatores dicuntur. πλωχοί.

Quæsĭto, as, pen. cor. frequentat. eſt exoletum à verbo quæſo. Priſcian. Quæro, quærito differentiæ cauſa fecit, quia à quæſo, quæſito ſit.

Quæstĭo, onis, f. t. Inveſtigatio, actus quærendi: à ſupino quæſitum. [חֵקֶר *cheker.* ζήτημα. Gall. *Cerchement.* Ital. *Cercamento.* Ger. Ein ſuchung/das ſuchen. Hiſp. *Obra de baſcar.* Pol. *Nalieżceme pytame, mocżenie.* Vng. *Kerdes kereſes.* Ang. *A ſearching or demanding.*] Plaut. Ciſtel. Iube domi operiri, ne quæſtioni mihi ſit, ſi quid eũ velim: id eſt, ne cogar eum quærere. ¶ Quandoq; ſignificat dubitationem ſive interrogationem. [ζήτημα, ἐρώτημα. Gal. *Queſtion, demande.* Ital. *Queſtione, diſputa.* Ger. Ein frag. Hiſp. *Queſtion que preguntanos.* Ang. *A demande or queſtion.*] Plin. lib. 7. cap. 28: Fortitudo in quo maximè extiterit, immenſæ quæſtionis eſt. Cicero ſecundo de Natura deorum: Dividunt noſtri totam iſtam de diis immortalibus quæſtionem in partes quatuor. Primùm docent eſſe deos: deinde quales ſint: tum mundum ab his adminiſtrari: poſtremò conſulere eos rebus humanis. ¶ Significat & quæſtio judicium publicum, non quemadmodum antea hic ſcriptum erat, informationẽ quæ judicia ſolet antecedere. Et hinc judex quæſtionis dicitur, qui quæſtioni: hoc eſt, publico judicio præeſt, qui alio nomine dicitur quæſitor. Cicero pro Milone: Num quæ nova quæſtio decreta eſt? Cicero pro Sexto Roſcio: Cùm huic quæſtioni judex præeſſes: id eſt, huic judicio publico, cùm hanc quæſtionẽ exerceres, quemadmodum locutus eſt Cic. de Fin. Quum prætor quæſtionem inter ſicariòs exercuiſſet, apertè cepit pecunias ob rem judicandam. ¶ Aliquando tamen ponitur pro judicio privato, in quo non de capite, ſed de pecunia diſceptatur. Calliſtratus l. ult. D. ne de ſtat. def. D. Claudius reſcripſit, ſi per quæſtionem numariam præjudiciũ ſtatim videbitur fieri, ceſſare quæſtionem. ¶ Quandoq; torturam corporis, eruendæ veritatis cauſa factam, quam βάσανον Græci vocant. Cic. pro Cluent. Saſſia habere quæſtionem de viri morte cõſtituit. Idem pro Roſc. Amer. Aliquoties duos ſervos paternos, in quæſtionem Sext. Roſcius poſtulavit.

Quæstĭuncŭla, f. p. Parva interrogatio vel dubitatio. [ἐρωτημάτιον. Gall. *Queſtionette, petite queſtion.* Ital. *Queſtionetta picciola.* Ger. Ein frăglin. Hiſp. *Pequenna queſtion.* Pol. *Pytanie maliuczkie.* Vng. *Kerdeſetske.* Ang. *A litle queſtion.*] Cic. 1. de Orator: Quæſtiunculam de qua meo arbitratu loquar, ponitis. Apud Rhetores item quæſtio appellatur, circa quam cauſæ totius cardo vertitur, quæq; ex conflictione in conſtitutione cauſarum gignit controverſiam.

Quæstŏr, oris, m. t. Præpoſitus pecuniæ publicæ, qui cuſtã ærarii habet. [גִּזְבָּר *gbezbár.* ταμίας, ταμιεύειν. Gal. *Vn threſorier.* Ital. *Threſoriere, camarlenga.* Ger. Ein Seckelmeiſter/ ein meiſter vber ein gemeine Schatzkammer, Rentmeiſter. Hiſp. *Contador mayor.* Pol. *Poborcza.* Vng. *Kentſtarto kereskôdô.* Ang. *A treaſurer of the common treaſure.*] Cic. lib. 2. de Inventione: Rhodii quoſdam legarunt Athenas, legatis quæſtores ſumptum, quem oportebat dari, nõn dederunt. Mittebantur quæſtores cum conſulibus & prætoribus in militiam ad adminiſtrandam rem pecuniariam, & prædam ac manubias in rationes publicas referendas. Cicero de Senectute, ex perſona Catonis: Sed tamen hoc quoq; dicere, non me quidem his eſſe viribus, quibus aut miles Punico bello, aut quæſtor in eodem bello, aut Conſul in Hiſpania fuerim. Hujuſmodi quæſtores hodie *Theſaurarios bellicos* vocamus. Quæſtores urbani, inquit Budæus, ærarium curabant, ejus pecunias expenſas & acceptas referre in tabulas publicas conſuevérant. Pro iis nunc præfectos ratiociniorum habemus, quos *Magiſtros computorum* vocamus. Pecunia publica Romæ in templo Saturni condita erat, quod Aerarium dicebatur, quàm Tribuni ærarii, quum opus erat, promebãt. Quæſtores ærarios hodie vocare poſſumus, eos quos mulctarum, & (ut ita loquitur Feſtus) *Emendarum receptores* vocãt. ¶ Quæſtor præterea dicitur qui præeſt judiciis exercendis & maleficiis puniendis, quemadmodum *judicem* appellare ſolemus. [דָּרַשׁ כֹּהֵן *doréſch cohen noghéſch.* ὁ κάθαρσιν. Gall. *Enqueſteur, juge en matiere criminelle.* Ital. *Giudice che intende le coſe criminale.* Ger. Ein Richter vber das Malefitz. Hiſp. *Peſquiſidor del maleficio.* Pol. *Szedzia ktori ogla vmih rzeczach norzina ſmi rzicz ſkaſtie albona meky wooth.* Vng. *Ewbe iaro dolognak itelb biroia.* Ang. *An inſourmer or iudge which inquireth of any thing criminall.*] Cicer. pro Fonteio: Quid mihi opus eſt ſapiente judice? quid æquo quæſitore? quid oratore non ſtulto? Virgil. 6. Aeneid. Quæſitor Minos urnam movet ille ſilentum Conſiliumq; vocat, vitasq; & crimina diſcit. Verùm de hoc latiùs paulò anté.

Quæsītŏr diſtinguendus eſt à Prætore; judicum enim quæſtionis duo video fuiſſe genera: unum eorum qui cùm prætores eſſent, quæſtionis etiam judices appellabantur: alterum eorum, qui cùm prætores non eſſent, capitali tamen de crimine quærebant. De judice quæſtionis prætore, patet ex oratione pro Cluentio, in qua ita ſcriptum eſt. Iubet lex judicẽ quæſtionis: hoc eſt, Q. Voconium, eosq; qui illi judices obvenerint, quærere de veneno. Voconium aũt prætorem fuiſſe duobus argumẽtis conjicio: primùm quòd in eo loco paulò antè Cicero dixit: Quid ſibi illi ſcribæ? quid lictores? quid cæteri, quos apparere huic quæſtioni video, volunt? lictores enim qui magiſtratum non gereret, non habebat: judicem autem quæſtionis magiſtratus nomen fuiſſe, certè nemo dixerit. Alterum argumentum eſt, quòd ibidem Cic. ſubjungit de aliis prætoribus ſuam unoquoq; quæſtionem exercente. Hæc, *inquit*, quæſtio ſola ita gubernatur? Quid M. Pletorii, & C. Flaminii inter ſicarios? quid C. Orchinii peculatus? quid mea de pecuniis repetundis? quid C. Aquilii de ambitu? quid reliquæ quæſtiones? Quibus ex verbis prætorem fuiſſe Voconium, qui judex quæſtionis appellatur, quis non intelligit? nam etſi prætores non nominat, ſatis tamen conſtat de prætoribus intelligi: à quibus enim & tot quæſtiones niſi à prætoribus; & tam graves exercerentur, inter ſicarios de repetundis, de ambitu, peculatus? præterea ſe quæſiſſe de repetundis in eo loco Cicero dicit: quod ab eo factum in prætura, Valerius & Plutarchus confirmantiut omittam quod quæſitorem Aquilium nominat: cujus annum fuiſſe legitimum; eundem qui Ciceroni ad petendum conſulatum prima docet ad Atticum epiſtola, ex quo fuiſſe collegas in prætura licet exiſtimare, quod etiam libro 2. de Offic. manifeſtum eſt: collegam enim ſuum Cicero appellat. Rurſus judicem quæſtionis Iunium; qui prætor non erat, quæſiſſe veneno in Oppianici cauſa, docet Pædianus his verbis: Iunius quæſitor fuit in Cluentii cauſa. Verte prætore, in qua Oppianicus dãnatus eſt. & alio loco: Damnato Oppianico, res in invidia fuit, quòd pecuniã reus videretur oppreſſus: & princeps illorũ judicũ damnatus eſt, C. Iunius, quòd diceretur alios ſuppoſuiſſe, qui reũ damnarent, nõ eos quos prætor Verres fuerat ſubſortitus: neq; hic eũ Pædianus, neq; ſuprà prætorem nominavit. Cicero aũt in oratione pro Cluẽtio: Condẽnatus eſt, *inquit*, C. Iunius qui ei quæſtioni præfuerat, adde etiam illud ſi placet: Tum eſt condemnatus cùm eſſet judex quæſtionis. & alio loco: Quinctius tribun. pleb. convitium C. Iunio judici quæſtionis maximum fecit: non fuiſſe autem prætorem, apertè, ſic in quam apertè, ut clarius eſſe nihil poſſit, idem demonſtrat in eadem his verbis: In hanc flammam recentem C. Iunium, qui illi quæſtioni præfuerat, injectum eſſe memini, & illum hominẽ addictum, [illegible] prætorem

bunal ſui quæſitoris aſcenderit, cumq; vi deturbarit, ſubſellia diſſiparit, urnas deleverit. Ad hanc autem ſimilitudinem (inquit Aſconius Pedianus) Virgilius Minoẽm judicem apud inferos, tanquam prætor ſit rerum capitalium, Quæſitorem appellat, dat ei ſortitionem, ubi urnam nominat, dat ei electionem judicum, quum dicit: Conſiliumq; vocat: dat cognitionem facinorum, quum dicit: vitasq; & crimina diſcit. Verba Virg. hæc ſunt 6. Aeneid. Nec verò hæ ſine ſorte datæ, ſine judice ſedes: Quæſitor Minos urnam movet: ille ſilentum Conſiliumq; vocat: vitasq; & crimina diſcit. Claudianus lib. 3. de Raptu Proſerp. quæſitor in alto Conſpicuus ſolio pertentat crimina Minos.

Quæstŏr, Creatos regnante Romulo, quæſtores, Vlp. prodidit à Iunio Gracchano traditũ in iis libris quos de poteſtatibus inſcripſit: idem tamen hæc ſubjũgit: Sicuti dubium eſt an Romulo & Numa regnantibus quæſtor fuerit? Ita Tullo Hoſtilio rege, quæſtores fuiſſe certum eſt: & ſanè crebrior opinio eſt, Tullum Hoſtilium primùm in Rempub. quæſtores induxiſſe. Fuit autem quæſtura patricius magiſtratus: nec à principio i multosq; deinde per annos, niſi ſolis patriciis datus eſt: poſtea non tàm quæſturam, quàm reliquos omnes magiſtratus plebi communicatos animadverto. Ex libro Publii Manutii de Legibus Romanis. ¶ Quæſtor aũt dictus à quærendo, quòd conquireret publicas pecunias & maleficia, quę triumviri capitales nùnc conquirunt.

Quæsītŏr, ōris, Iudex capitali quæſtioni præfectus, judex quæſtionis, prætor rerum capitalium. [דָּרַשׁ כֹּהֵן *doréſch cohen noghéſch.* ὁ κάθαρσιν. Gall. *Enqueſteur, juge en matiere criminelle.* Ital. *Giudice che intende le coſe criminale.* Ger. Ein Richter vber das Malefitz. Hiſp. *Peſquiſidor del maleficio.* Pol. *Szedzia ktori ogla vmih rzeczach norzina ſmi rzicz ſkaſtie albona meky wooth.* Vng. *Ewbe iaro dolognak itelb biroia.* Ang. *An inſourmer or iudge which inquireth of any thing criminall.*] Cicer. pro Fonteio: Quid mihi opus eſt ſapiente judice? quid æquo quæſitore? quid oratore non ſtulto? Virgil. 6. Aeneid. Quæſitor Minos urnam movet ille ſilentum Conſiliumq; vocat, vitasq; & crimina diſcit. Verùm de hoc latiùs paulò anté.

Quæsītŏr diſtinguendus eſt à Prætore; judicum enim quæſtionis duo video fuiſſe genera: unum eorum qui cùm prætores eſſent, quæſtionis etiam judices appellabantur: alterum eorum, qui cùm prætores non eſſent, capitali tamen de crimine quærebant. De judice quæſtionis prætore, patet ex oratione pro Cluentio, in qua ita ſcriptum eſt. Iubet lex judicẽ quæſtionis: hoc eſt, Q. Voconium, eosq; qui illi judices obvenerint, quærere de veneno. Voconium aũt prætorem fuiſſe duobus argumẽtis conjicio: primùm quòd in eo loco paulò antè Cicero dixit: Quid ſibi illi ſcribæ? quid lictores? quid cæteri, quos apparere huic quæſtioni video, volunt? lictores enim qui magiſtratum non gereret, non habebat: judicem autem quæſtionis magiſtratus nomen fuiſſe, certè nemo dixerit. Alterum argumentum eſt, quòd ibidem Cic. ſubjungit de aliis prætoribus ſuam unoquoq; quæſtionem exercente. Hæc, *inquit*, quæſtio ſola ita gubernatur? Quid M. Pletorii, & C. Flaminii inter ſicarios? quid C. Orchinii peculatus? quid mea de pecuniis repetundis? quid C. Aquilii de ambitu? quid reliquæ quæſtiones? Quibus ex verbis prætorem fuiſſe Voconium, qui judex quæſtionis appellatur, quis non intelligit? nam etſi prætores non nominat, ſatis tamen conſtat de prætoribus intelligi: à quibus enim & tot quæſtiones niſi à prætoribus; & tam graves exercerentur, inter ſicarios de repetundis, de ambitu, peculatus? præterea ſe quæſiſſe de repetundis in eo loco Cicero dicit: quod ab eo factum in prætura, Valerius & Plutarchus confirmantiut omittam quod quæſitorem Aquilium nominat: cujus annum fuiſſe legitimum; eundem qui Ciceroni ad petendum conſulatum prima docet ad Atticum epiſtola, ex quo fuiſſe collegas in prætura licet exiſtimare, quod etiam libro 2. de Offic. manifeſtum eſt: collegam enim ſuum Cicero appellat. Rurſus judicem quæſtionis Iunium; qui prætor non erat, quæſiſſe veneno in Oppianici cauſa, docet Pædianus his verbis: Iunius quæſitor fuit in Cluentii cauſa. Verte prætore, in qua Oppianicus dãnatus eſt. & alio loco: Damnato Oppianico, res in invidia fuit, quòd pecuniã reus videretur oppreſſus: & princeps illorũ judicũ damnatus eſt, C. Iunius, quòd diceretur alios ſuppoſuiſſe, qui reũ damnarent, nõ eos quos prætor Verres fuerat ſubſortitus: neq; hic eũ Pædianus, neq; ſuprà prætorem nominavit. Cicero aũt in oratione pro Cluẽtio: Condẽnatus eſt, *inquit*, C. Iunius qui ei quæſtioni præfuerat, adde etiam illud ſi placet: Tum eſt condemnatus cùm eſſet judex quæſtionis. & alio loco: Quinctius tribun. pleb. convitium C. Iunio judici quæſtionis maximum fecit: non fuiſſe autem prætorem, apertè, ſic in quam apertè, ut clarius eſſe nihil poſſit, idem demonſtrat in eadem his verbis: In hanc flammam recentem C. Iunium, qui illi quæſtioni præfuerat, injectum eſſe memini, & illum hominẽ addictum, [illegible] prætorem

prætorem opinionibus hominum constitutum, de civitate esse sublatum, ecce non prætorium, sed prætorem opinionibus hominum constitutum dicit: quòd eum prætorem sine dubio futurum homines opinarentur. Prætor autem si fuisset, non eum ædilicium, sed prætorium vocasset: laudabant enim veteres, ubi ornare aliquem vellent ab eo magistratu, quem postremum gessisset: Itaq; homo ædilicius, prætorius, consularis dicebant. Præterea cùm prætores in leges non juraverint, neq; sententias tulerint: quod & Cicero & Pedianus docent. At Iunio autem judice quæstionis ideo multa petita sit: ut in oratione pro Cluent. legimus: quia in legem non jurasset (erat enim illi jurandum idem, quod judicibus leges omnino se esse in ferenda sententia servaturum) satis constat, Iunium quum de Oppianico quæsivit, prætorem non fuisse. Quòd si quis dixerit, non tàm Iunium judicem quæstionis quàm Verrem prætorē, in illa Oppianici causa quæsisse, quia Pædianus ita dicat, Iunius quæsitor fuit in Cluentii causa, Verre prætore: & quia idem alio loco sortitionem & subsortitionem à Verre prætore factam tradiderit: huic ita responderi poterit: sortitionem & subsortitionem non illius modò judicii, verùm etiam aliorum ideò pertinuisse ad C. Verrem, quia prætor urb. erat: quod ipse declarat Cicero in ea pro Cluentio: prætor autem urbanus de criminibus non quærebat: quare nec unquam quæsitor dicebatur, sed jus tantùm dicebat: hoc est, judices & formam judicii dabat: idemq; judices, quibus alii prætores ad cognoscendas capitales causas uterentur, sortiebatur & subsortiebatur: quod ex Pædiano & ex ipso etiam Cicerone satis liquet. Accedit locus ex Oratione in accusationis in Verrem: quo in loco Q. Curtium Iudicem quæstionis appellat Cicero in causa Verris repetundarum de qua prætor M. Acilius Glabrio cognoscebat, eumq; Curtium ait Pædianus à Cicerone esse rejectum. Illud addo, cùm jam docuerim, judicem quæstionis & prætorem, & non Prætorem, de crimine capitali cognovisse; tertium genus judicum quæstionis interdum fuisse, quorum jus cognoscendi nō esset, sed tantummodo sortiendi, quod locus de Qu. Curtio proximus jam ostendit: quem cognovisse de repetundis absurdū est credere, cùm in ea causa prætorem quæsisse Glabrionem ex Cicerone & Pædiano satis cōstet: itaq; tertium hoc genus quæsitores dici non poterant: duo illa superiora genera, quoniā quidem quærerent quęsitores & erant & propriè dicebantur. Exhis P. Manutii de Legib. Romanis.

Quæstorĭus, a, um, Quod ad Quæstorē pertinet. [ταμιεῖον, ταμιευτικός. Gall. *Appartenant au questeur, ou tresorier.* Ital. *Pertinente à camerlengo.* Ger. Das eines Seckelmeisters ist. Hisp. *Cosa perteneciente al contador mayor.* Pol. *Sprzątaiący do skarbu.* Vng. *Kenits tartohoz valo.* An. *Belonging to the treasurer.*] Cicero Caninio lib. 2: Quòd ego officio quæstorio te adductum fecisse, &c. Idem 5. Verr. Tu in iisdem illis locis legatus quæstorius oppida parata sociorum atq; amicorum diripienda ac vexanda curasti. Persona quæstoria. Cicero pro Plancio: Ager quæstorius, qui ex hostibus captus, per quæstores pop. Roman. limitibus actis divisus & venditus. Autore Flacco & Hygino.

Quæstōrĭus, rii, m. s. Qui quæstura perfunctus est. [ὁ ταμιεύσας. Gall. *Qui autres fois a esté questeur ou thresorier.* Ital. *Chi è stato thesoriero ò camerlengo.* Ger. Der ein Seckelmeister gewesen ist. Hisp. *El que fue contador y no lo es.* Vng. *Kenstartosag viselt.* Ang. *He that hath bene treasurer.*] Cic. 13. Phil. Qui Aedilitii, qui Tribunitii, qui Quæstorii? Idem de Claris Oratoribus: Sicinius quæstorius mortuus est.

Quæstōrĭum, ii, n. s. substantivum, Quæstoris erat tabernaculū. [ταμεῖον. Gall. *Thresorerie.* Ital. *Luoco dove si tengono i thesori per la guerra.* Ger. Das Gezelt oder Losament eines Seckelmeisters. Hisp. *Lugar del cōtador mayor.* Vn. *Kenstartohoza.* Ang. *The treasurers house or mansion.*] sicut Prætorium, domus vel tabernaculum Prætoris. Livius lib. 10: Itaq; captum Quæstorium, Quæstorq; ibi Pansa occisus. Cic. pro Planc. Thessalonicam me, in Quæstoriumq; perduxit.

Quæstŭārĭus, m. s. Qui quæstus gratia artem aliquam exercet: [χερμογησικός, φιλοκερδής. Gall. *Mercenaire, qui fait quelque chose pour gaigner.* Ital. *Mercenario, chi lauora per salario.* Ger. Auff den gewin gerichtet. Hisp. *Iornalero.* Pol. *Nastkgomaczi.* Vng. *Keresköds.* Ang. *That vseth trafficke for gaine.*] & Quæstuariæ artes, quæ lucri gratia exercentur.

Quæstūră, æ, f. p. Quæstoris dignitas: sicut Prætura, Prætoris: [ταμιευτικὴ ἐξουσία. Gall. *La dignité de questeur, ou thresorier.* Ital. *Dignità de camerlengo.* Ger. Des Seckelmeisters Ampt vnd Wirde. Hisp. *Catadoria mayor.* Pol. *Poborstwo.* Vng. *Kents tartosag.* Ang. *The treasurers office or dignitie.*] Cic. Acilio lib. 12. Epist. Cujus cum parte mihi magna fuit amicitia, inde à quæstura mea Siciliensi. Idem 2. Verr. Quæstura primus gradus honoris.

Quæstŭs, us, m. q. dativum & ablativum plurales facit quæstubus, Lucrum numariū. [בֶּצַע *betsah.* πόρος, πορισμός, ἐργασία, κέρδος. Gall. *Gain, profit:* Ital. *Guadagno, profitto.* Ger. Gewin. Bel. Winninge. Hisp. *Ganancia.* Pol. *Zysk.* Vng. *Keresködés, nyereség.* Ang. *Vantage, gaine.*] Plautus Pœn. Istis est thesaurus stultis in lingua situs. Vt quęstui habeant malè loqui melioribus. Cic. 5. Ver. Tāntùm de quæstu ac lucro dicā unius agri, & unius anni. Quintilianus: Nā ut lingua primū esse cœpit in quæstu, institutūq; eloquētiæ bonis malè uti. Plautus Rudente: Omnibus modis qui pauperes sunt, homines miseri vivūt, Præsertim quibus nec quæstus est nec artem didicere ullam. Terentius in Eunucho: -imperavi egomet mihi omnia assentiri, is quæstus nūc est multò uberrimus. Antiqui declinabant quæstus, quęsti, p secundā inflexionē, sicut ornatus, ti: apparatus ti: & pleraq; alia apud Comicos passim obvia. Plaut. Aul. Apud nos nihil est aliud quęsti furibus. ¶ Interdū ponitur pro actione ipsa, atq; artificio lucrandæ pecuniæ. Cic. 1. Offic. Iam de artificiis & quęstibus, qui liberales habēdi, qui sordidi sint.

Quæstŭōsŭs, a, um, idem quod lucrosus: [κερδαλέος. Gal. *Qui gaigne beaucop.* Ital. *Huomo che fa gran guadagno & profitto.* Ger. Gewin reich/ das viel gewins bringt/ auff gewin gerichtet. Hisp. *El que haze mucha ganancia.* Pol. Zysk *wiel* ky *nosacy.* Vng. *Sok nyeresegw nyereseges.* Ang *That gaineth much.*] ut Quæstuosus homo, qui lucri quæstusq; avidior, undiq; lucellū captat. Ars quæstuosa, quæ plurimum quæstus affert. Plautus Milite: Dummodo eam des quæ sit quæstuosa, quæ alat corpus corpore. Cic. 4. Ver. Quā illa res calamitosa Heraclio, quæstuosa Verri, turpis Syracusanis, miseranda omnibus videbatur? Cato de Re rustica, cap. 1: Scio idē agrū quod hominem: quanvis quæstuosus siet, si sumptuosus erit, relinqui non multum. Col. lib. 6: In rusticatione vel antiquissima est ratio pascendi pecoris, eademq; quæstuosissima. Quæstuosus, cum genit. o. Cic. 2. Philip. Cujus domus quæstuosissima est talium commentariorum. Et cum ablativo Curtius lib. 4: Nabathæi sunt gens Syrtica, navigiorum spoliis quæstuosa: quippe obsident litora, & æstu destituta navigia notis sibi vadis occupant.

Quæstŭōsĭssĭmē, adverbium. [κερδαλέως. Vn. *Keresködöss nyeresegges.*] Seneca lib. 4. de Beneficentia: Istud nō est beneficium, sed fœnus, circumspicere non ubi optimè ponas, sed ubi quęstuosissimè habeas, unde facilè tollas.

Quæstŭcŭlŭs, li, diminutivum, Parvum lucrum. [κερδάριον. Gal. *Petit gain.* Ital. *Guadagno picciolo.* Ger. Ein gewintin. Hisp. *Pequenna ganancia* Pol. *Maly zysk.* Vng. *Nyeresegetske.* Ang *Small or little gaine.*] Cic. 2. de Divin. Aut fissum jecoris cum lucello meo, aut meus quæsticulus, cum cœlo, terra, rerūq; natura?

Quæso, primam personam indicativi tantùm habet, in utroq; numero: in singulari quæso in plurali quæsumus: cætera exoleverunt. Est autē quæso idem quod rogo. [הִתְחַנֵּן *hithpal.* עָתַר *hathár* חָלָה *chalah* בָּאָה *na. Βοαω.* Gall. *I prie, pous prions.* Ital. *Di gratia, ti prego.* Ger. Ich bitt. Ey vetter. Bel. Ick bidde. Hisp. *Rogar.* Pol. *Proszę.* Vng. *Kerek.* Ang. *I pray or beseech.*] Cic. 2. Ver. Quid est quæso Metelle judicium corrumpere, si hoc non est? Plaut. Amph. Quæso ædepol, num tum etiam insanis, quum id me interrogas? Terent. in Adelph. Deos quæso ut istæc prohibeant. Idem in Andr. Deos quæso ut sit superstes, quandoquidē ipse est ingenio bono. Cic. pro Archia: Quæso à vobis ut in hac causa mihi detis hanc veniam accommodatam huic reo: vobis, quemadmodum spero, non molestam. Brutus Cic. lib. 11: Deos quæsumus cōsilia tua Reipub. salutaria sint. ¶ Antiqui declinabāt, quæso, quæsis, quæsi, quæsumus: vel secūdum Probum, quæsivi, quæsitum. Lucret. lib. 1. tertia persona singulari præsentis usus est: Ni divūm pacē votis adit & prece quæsit. Apud Salustiū quoq; lib. 1. Histor. lectum est præteritum Quæsivit: Curionem (*inquit*) quæsivit uti adolescentior, & à populi suffragiis integer, ætati concederet Mamerci.

Quæsĭto, as, frequentativum est, de quo supra.

Quæsītĭcŭlŭs, Quæstio, Quæstor, Quæstuosus, Quæstura, Quæstus, Vide QVAERO.

Qualĭbĕt, sive Qualubet, pen. cor. adverbium, idem significās quod per quencunq; locum. [ὅπη αὖ ἤθελε ἐπῆν. Gall. *Par où tu voudras.* Ital. *Per ogni luoco.* Ger. Wo man will/ durch ein jedes ort. Hisp. *Do quiera que* Pol. *Ktoredy kolwiek.* Vng. *Mindön fele mindönwe.* Ang. *By whatsoever place.*] Quint. lib. 5. capite 13: Si vel maxima flumina in rivos deducantur, qualibet transitum præbent.

Quālĭs, quale, relativum qualitatis est, alicujus rei naturā declarās. [οἷος. Gal. *Quel.* Ital. *Quale.* Ger. Wie/ welcherley. Hisp. *Tal qual.* Pol. *Iaky.* Vng. *Minemw.* Ang. *Of what fashion or sort.*] Cic. de Amic. Non sicut vulgus, sed ut eruditi solent appellare sapientem, qualem in reliqua Græcia neminem. ¶ Ponitur & interrogativè. [מַה *mah.* ποῖος.] Cic. 4. Acad Qualis est istorum oratio, qui omnia nō tàm esse, quàm videri volūt? ¶ Interdum etiā infinitè. Terentius in Eunucho: Hoc metuo, qualem tu me esse hominem existimes. Cicero 1. de Legibus: Nulla gens est quæ non, etiam si ignoret qualem habere deū deceat, tamen habendum censeat. ¶ Qualis pro qualiter, comparationibus faciendis apta particula. οἷον. Virgil. 4. Georg.

Qualis populea mœrens Philomela ſub umbra, Amiſſos queritur fœtus. Et: Qualis ubi in lucem coluber mala gramina paſtus. Ovid. 3. Metamorph. - falcata noviſſima cauda eſt, Qualia dimidiæ ſinuantur cornua Lunæ.

Quālīſquālĭs, geminatum, Qualiſcunq; Iuriſconſultus in l. Reſcriptum. ff. de Diſtract. pign. Ex contractu qualiquali obligatione interpoſita.

Quālĭtās, tatis, f.t. Eſt ſecundum quam quales dicimur: [ποιότης. Gal. *Qualité, ſorte & maniere.* Ital *Qualità ſorte, maniera.* Ger. Die geſtalt oder gattung eines dings von welcher her man fraget/ wie oder welcherley iſt es? Hiſp. *Qualidad, manera.* Pol. *Iakoſć albo opiſtanie rzeczy* y *iaka ieſt ſtad przyrwaia.* Vng. *Minemwſeg, anagy neminemwſeg.* Ang *Qualitie, ſorte, or maner.*] ut, Albedo, nigredo, advocatio, procuratio, legatio, paternitas, quod ſecundū eas albos, nigros, advocatos, procuratores, legatos, patres, dicimus. Cic. 1. Academica: Qualitates igitur appellavi, quas ποιότητας Græci vocant, quod ipſum apud Græcos non eſt vulgi verbum, ſed philoſophorum. Colum. lib. 8. cap. 17: Qualitatem litoris noſtri contemplemur ſi vitemus, ſcopulos an probemus.

Quālĭtĕr, adverbium, Quemadmodum. [οἷον. Gall. *Quellement, comment, comme.* Ital. *Come, in qual modo.* Ger. Gerad wie/ welcher geſtalt. Hiſp. *En qual manera.* Pol. *Yako, yakiem ſpoſobem.* Vng. *Mikeppen.* Ang. *After the ſame maner or faſhion, as.*] Plin. lib. 8. cap. 48: Antiquis enim torus è ſtramento erat, qualiter nunc etiam in caſtris gauſape.

Quālĭtĕrcunquĕ, adverbium, Vtcunq; vel quomodocunque. [ὁπωσοῦν. Gall. *Tellement quellement, en quelque maniere que ce ſoit.* Ital. *Talmente qualmente, en qual modo che ſia.* Ger. Geb wie oder welcherley maß es je ſey. Hiſ *Como quiera que.* Pol. *Yakoskolwiek.*] Col lib. 11. cap. 3: Poteſt etiam citra hanc operam fieri criſpū, qualitercunq; ſatū. Idem li. 2. cap. 10: Et qualitercūq; obruas, ſuffinet coloni negligentiam.

Qualus, li, m. ſ. Genus eſt vaſis viminei per quod vinum guttatim defluit, quum calcatur uva: reliqua verò materia exire prohibetur. [סלסל חורים *ſal chorim* סלסלה *ſalſilláh*, κάλαθος, πλέκτη. Gall. *Vn panier d'oſier.* Ital. *Canagno, ceſto.* Ger. Ein flechtē oder ſigkorb / durch welchen der wein ab dem trotbetꝛ in die bunckē oder taffen laufft. Hiſp. *Canaſta ò ceſto.* Pol. *Koſz.* Vng. *Bor ẑwrò kofar.* Ang. *A panyer, fraile, or baſket.*] Virgil. 2. Georg. tu ſpiſſo vimine qualos, Colaq; prælorum fumoſis deripe tectis. ¶ Pomine qualos, Colaq; prælorum fumoſis deripe tectis. ¶ Ponitur etiam pro ciſtula, in qua mulieres ponebant penſa lanę. Horat. lib. 3. Carm. Tibi qualū Cytheręq; puer ales. Apud Apuleium accipitur pro caniſtro quo panis ſervatur. ¶ Eſt & qualus, in quo gallinæ ova edunt apud Columel. lib. 8. cap. 3. ¶ Legitur & Qualum neutr. gener. Cato de Re ruſtica cap. 11: Corbulas amerinas viginti, quala ſataria ſeptem, alveos quadraginta. Colum. lib. 7. cap. 3: Sint quala mundiſſima, neq; earum valetudo, quæ præcipuè cuſtodienda eſt, infeſtetur uligine. Ibi tamen nonnulli ſic legunt, & melius, mea quidem ſententia: Sit caula mundiſſima, &c.

Quāſillŭs, li, & Quaſillum, diminutivū, Ciſtula, ſeu vaſculum in quo mulieres reponebant ea quæ ad lanificium pertinerent. [κάλαθος. Gall. *Vn petit panier d'oſier.* Ital *Ceſtello.* Ger. Ein ſpinſen körblin der Weyberen. Hiſp. *Canaſtillo.* Pol. *Koſziczek, do przędzi.* Vng. *Vekatska koſaratska.* Ang. *A litle panyer, fraile or baſket.*] Feſtus: *Calathos* Græci dicunt, quos nos dicimus *quaſillos.* Cic. 1. Philip. An nō inter quaſilla Pendet aurum? Corripit aūt hoc nomen primam ſyllabam, quanvis qūalus illam producat. Tibul. 4. Eleg. Sit tibi cura togæ potior, pteſſumque quaſillum: Romani veteres quaſillum *Thalaſſionem* appellarunt, ut autor eſt Varro: unde Thalaſſii nomen in nuptis frequentabant, ad lanificium novas nuptias invitantes.

Quàm, Conjunctio diſcretiva, vel electiva. [ἤπερ, ὡς. Gall. *Que, quant, de combien.* Ital. *Che, quanto.* Ger. Dann/ weder Hiſp. *Que relativo de mas.* Pol. *Nyſi tylko yakom.* Vng. *Hegynem mint.* Ang. *Then.*] Cic. lib. 10. Epiſt. Tum ille, nihil ſibi fuiſſe lōgius, quàm ut me videret. ¶ Aliquando ponitur pro poſtquàm, ſive ex quo. Liv. lib. 6: Iupiter atq; dii omnes hæc dederunt, ut T. Quintius Dictator oppida novem caperet die vigeſimo quàm creatus erat. ¶ Aliquando pro antequā ponitur ſi jungatur cum pridie. Suetonius in Cæſare: Et pridie quàm occideretur, in ſermone nato ſuper cœnam, quisnam eſſet finis vitæ commodiſsimus, repentinum, inopinatumq; prætulerat. ¶ Aliquādo pro quum. Cicero Tironi: Menandrius poſtridie ad me venit, quàm expectaram. De quo genere locutionum nonnihil etiā annotavimus in dictione POSTRIDIE. ¶ Aliquando ſumitur pro quantum: & tàm poſitivo, quàm comparativo, & ſuperlativo jungitur. [מה *mah*, ὡς, ὅσον.] ut, Quàm bene marmorea directa eſt ſemita pontis: id eſt, quantum bene. Cicero: Quàm moroſi ſint qui amant, ex hoc poteſt intelligere. Quintilianus lib. 1: Quàm in his quoq; libris erunt omnia compoſitiora, & quàm nos poterimus elaboratiora: id eſt, quanto. Varro libro 2. de Re ruſtica, de canibus loquens: Quàm paucissimos relinquens, tam optimi in alendo fient: id eſt, quanto pauciores, tanto meliores. Cato de Re ruſt. cap. 65: Quàm acerbiſſima olea erit, dum oleum facies, tam oleum optimum erit. In cujuſmodi locutionibus loco tàm, & quàm ſæpiſſimè poſitum invenimus tantum, & quantum. Cicero: Niſi quòd tanta eſt inter eos, quanta maxima poteſt, morum, ſtudiorumq; diſtantia. ¶ Aliquando intenſiva particula eſt, ſuperlativum exigens, quemadmodum ὡς & ὅτι, apud Græcos. Cicero: Cum quo ſemper quàm familiariſsime vixerat. Curt. Collemq; trajecto quàm celerrimè flumine occupat. ¶ Aliquādo politivo jungitur. Cæſar li. 4. belli Gall. Vt quàm celerem atq; inſtabilem motum haberet: id eſt, valde celerem. Cic. ad Luceium lib 5. Epiſt. Genus ſcriptorum tuorum etſi erat ſemper à me vehementer expectatum, tamen vicit opinionem meam, meq; ita vel cepit vel incendit, ut cuperem quàm celeriter res noſtras monumentis commendari tuis. Sed hujuſmodi locutiones ſunt rariores. ¶ Aliquando etiam jungitur comparativo, niſi codices ſint mendoſi. Cicero 6. Tuſcul. Abacosq; quàm plures ornavit argento, auroq; cælato. Laurentius tamen negat, Quàm plures Latinè dici: putatq;, ſicubi inveniatur, codices eſſe mendoſos, legendumq; eſſe complures. Iungitur etiam in hac ſignificatione his dictionibus, per. Plin. Perquàm ſcire velim. Terentius: Perpol quàm paucos reperias meretricibus fideles evenire amatores: quod ſic reſolvitur: Pol perquàm paucos. Sanè. Gellius: Sanè quàm utile eſt. Cic. Nam quod Pompeio Caninius ait, ſanè quàm refrixit, Admodūm. Gel. Voce admodum quàm ſuavi. Oppido. Idem: Oppido quàm libens audivi. ¶ Aliquando quàm comparativè ponitur pro magis, vel potiùs quàm. Plaut. in Rud. Tacita bona eſt mulier ſemper, quàm loquens. Ita à Iuriſconſ. uſurpatur locis quàm plurimis. Paul. L. 2. D. de reb. cred. Mutui datio conſiſtit in rebus quæ numero, pondere, menſura conſtant, quoniam earum datione poſſumus in creditū ire, quia in genere ſuo functionem recipiunt per ſolutionem, quàm in ſpecie. Vlp L. 2. D. de judic. Alioquin compelletur judicium, accipere quàm invenire eos qui ſatis pro eo dent. De hujus particulæ uſu vide longè plura apud Vallam, libro 1. cap. 8. ¶ Quamlibet, Quantumvis, Quantumlibet. Idem ſignificant. ὅσον βούλει. Plin. Impudica mulier quamlibet audax facinus audet. Cic. de Amic. Quantumvis licet excellas. ¶ Quàm mox, idem ferè valet quod quàm citó. Plaut. Rudente: - ſed quàm mox coctum eſt prandium? Cic. pro Q. Roſc. Quid expectas, quàm mox ego eos dicam eſſe ordine Senatores, ætate grandes? non faciam. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Intenti quàm mox ſignum daretur. ¶ Quamobrem, quum ponitur cauſativè, tàm plurali reſpondet quàm ſingulari, ſignificatq; quapropter, vel quam ob cauſam. [διὰ τί περί ὅ. Gall. *Pourquoy, parquoy, à quelle cauſe.* Ital. *Per laqual caſa.* Ger. Darumb/ derhalben. Hiſp. *Porende, por laqual cauſa.* Vng. *Minek okaert.* Ang. *Fore what cauſe, where fore.*] Singulari ſic: Vnum eſt quamobrem te amandum putent: id eſt, propter quod unum. Plurali ſic: Quatuor ſunt, quamobrem Imperator maximè laudetur: id eſt, propter quatuor. Cicer. Appio: Multaq; mihi veniebant in mentem, quamobrem iſtum laborem tibi etiam honori putarem fore. ¶ Aliquando interrogantis eſt particula, & rationem alicujus rei petentis. Cic. 1. de Finib. Quamobrem tandem non ſatisfacit? Vnam dictionem quidam eſſe dicunt, quibuſdam tres eſſe putantur. Dicimus & quas ob res. Cic. 3. Philipp Quas ob res quòd Trib. Pleb. verba fecerunt, ut Senatus Calend. Ian. &c. ¶ Quàm pridem interrogantis particula eſt, idem valens quod quanto tempore anté. Cicer. pro Rabir. Quampridem nomen Fannii in adverſaria retuliſti?

Quāmprīmum, una dictio, Valdè citó. [בטרם טהאם *bephétheh pitheóm*, ὅσον αὐτίκα. Gall. *Soudain, tout incontinent.* Ital. *Subitò, incontinente.* Ger Außbald/ von ſtundan/ eins wegs. Hiſp. *Luego.* Pol. *Skoro, natych miaſt.* Vng *Mentul hamarab.* Ang. *By and by forth with.*] Terent. in Adelph. Obſecro hercle, hominem iſtum impuriſsimum quamprimum abſolvitote.

Quandĭū, Quanto tempore. [עד מתי *hadh mathái*, μέχρις αὖ, ἕως αὖ. Gall. *Combien longuement, combien long temps, juſques à quand, tandis.* Ital. *Quanto tempo.* Ger. Wie lang. Bel. Hoelange. Hiſp *De mientras que.* Pol. *Yako dawno, kiedy.* Vng. *Mig.* Ang. *How long.*] Cicero 7. Verrina: Quandiu vixit domi ſuæ, non ſolùm poſt mortem, tota Sicilia clarus, & nobilis. Huic reſpondet altera particula tandiu. Cicer. ad Atticum: Ego tandiu requieſco, quandiu ad te ſcribo. Idem lib. 14. Epiſtolarum: Qui ſe oppido tandiu tenuit, quandiu in provincia Parthi fuerunt. ¶ Ponitur aliquando interrogativè Plautus in Captivis: Quandiu id factùm eſt? ST. hic annus incipit viceſimus. Cic. in Catilina: Quandiu nos iſte furor tuus eludet?

Quāndo, cum accentu in priore ſyllaba, adverbium eſt temporis, idem valens quod quo tempore: ponitur q; modò interrogativè. [מתי *mathái*. πότε, *when*. Gall. *Quand, puis que.* Ital. & Hiſp. *Quando.* Ger. Wann/ zu welcher zeit. Bel. Wanneer.

Pol.

Pol. *Kiedy, ktorego czasu.* Vng. *Mikor.* Ang. *When, for asmuch as.*] Terentius in Heavton. Quando istuc erit? Modò relativé, haberq; ferè particulam tunc, sese antecedentem. ὅτε λώϊον. Cicero 2. Officiorum: Vtinam tu nec natus essem quando Romani dona cepissent. Quæ tamen particula aliquando non exprimitur. Plautus in Amphitryone: Ita se versipellē facit quando libet. ¶ Nonnunquam & indefinitè. Cicero de Senectute: Semper enim ex his studiis viventi, non intelligitur quando obrepat senectus. ¶ Ponitur interdum pro aliquando. πού. præsertim quum præcedit num, ut Nunquando me audisti? μή ποτε: id est, num aliquando. ¶ Interdum pro siquidē, quoniam, vel quandoquidem: & sic est conjunctio causalis, haberq; accentum in ultima. ὅπως ἐκεῖθι. Virg. 1. Aeneidos: Hic tibi, fabor enim quādo hæc te cura remordet. Terent. in Adelphis: Postremò quando conscia sum à me culpam hanc esse procul, &c. ¶ Quando gentium: id est, quando, absolutè: ea forma qua nusquam gentium, Vbi locorum. Plautus in Amphit. quis te misit Furcifer? S. qui me rogat? A. quando gentiū? S. dudum.

Quāndōquĕ, Aliquando, aliquo tempore. [ἐνίοτε, ἐπ' ὄπτ. Gall. *Quelquesfois, aucunesfois.* Ital. *Alcuna volta.* Ger. Vnderweylen/zu zeiten/Jeder maal. Bel. *Sometijds.* Hisp. *Alguna vez.* Pol. *Niekiedy mędy.* Vng. *Nihaniha.* Ang. *Some tymes.*] Horatius in Arte: quandoque bonus dormitat Homerus. ¶ Aliquando idem est quod post aliquod intervallū. Caius. L. 42. D. de jur. dot. Res in dotem datæ, quæ pondere, numero, mensura constant, ut quādoq; soluto matrimonio, alias maritus restituat.

Quāndōquĭdem, Conjunctio causalis, pro siquidem, seu quoniam. [כִּי *chí.* ὅπως, ὁπλώϊος. Gall. *Puis que.* Ital. *Gia che, dappoi che.* Ger. Dieweil/sitemal. Bel. *Want.* Hisp. *Pues que.* Pol. *Gdyż, poneważ.* Vng. *Mierthogy.* An. *For asmuch as.*] Virg. 3. Aeglog. Dicite quandoquidem in molli consedimus herba. Idem 10. Aeneid. Quandoquidem Ausonios conjungi fœdere Teucris Haud licitum est. Colum. lib. 7: Nam nisi procedat, stare debet: quandoquidem pastoris officium sublime, celsissimamq; oculorum veluti speculam desiderat.

Quāndūdum, interrogativa particula de modico quærens tempore, cui respondetur per jamdudum. πόσον χρόνον. Plautus: Quandudum è foro advenisti domum? P. Non ita dudū.

Quāntŭs, a, um, refertur ad numerum, ad pondus, & ad mensuram. [πόσος, πηλίκος. Gall. *Combien grand.* Ital. *Quanto grande.* Ger. Aiß groß oder wie groß. Hisp. *Quanto grando.* Pol. *Yako wielki.* Vng. *Menyi.* Ang. *How great.*] Et modò interrogativum est, modò relativum. ὅσος ἡλίκος. modò indefinitum, ποσός. Cic. ad Atticum libro 2: Videre mihi videor tantam dimicationem, quanta nunquam fuit. Idem pro Milone: Scio quāta, & quàm solicita cupiditas sit Consulatus. Terent. in Heavt. Quanta de spe decidi. ¶ Ejus composita sunt: Aliquantus, Quantisper, Quantuscunq;, Quantusquantus, & Quantuslibet.

Quāntùm, adverbium quantitatis.

Quāntispĕr, Quanto tempore. μέχρις ἕ. sicut Tantisper, tanto tempore.

Quāntŏpĕrĕ, Quàm vehementer: [ἡλίκον. Gall. *Combien grandement.* Ital. *Quanto grandemente.* Ger. Wie hefftig. Hisp. *Quanto grandemente.* Pol. Wielkie srodze. Vng. *Mely igen.* Ang. *How greatlie.*] habetq; ferè antecedentem particulam tantopere, præsertim quum relativè accipitur. Cicer. de Orat. Neq; enim tantopere desiderabā, quantopere delector. ¶ Accipitur & indefinitè. Idem lib. 13. Epist. Famil. Quantoq; opere ejus municipii causa laborarem, tibi ostendi. Idem Attico: Dici non potest quantopere gaudeant.

Quāntūscūnquĕ, Tantus quantus. [ὁπηλίκος ὤν, ὁπηλικοσοῦν. Gall. *Tant grand soit-il.* Ital. *Tanto come è grande.* Ger. Geb wie groß doch seye. Hisp. *Tamanno quanto anno.* Vng. *Valami kora.* Ang. *How great or little soever.*] Cic. 5. Philip. Quorum bona, quantacunq; erant, suis comitibus descripsit.

Quāntŭlūscūnquĕ, diminutivum, Quantumvis exiguus, ὁπηλικοσοῦν. Col. lib. 2. cap. 11: Nam si nox incesit, quantulocunq; humore, priusquam obruatur, corrumpitur.

Quāntūslĭbĕt, Quantum vis magnus. ὁποσοσοῦν. Plin. lib. 8. cap. 16: Vulneratus observatione mira percussorem novit, & in quantalibet multitudine appetit.

Quāntŭlūslĭbĕt, ut quātuluscūq;, [ὁποσοσοῦν. Vn. *Akarmenyitske.*] D. lib. 21. Tit. 1. l. 4: Non deniq; febriculam quantulamlibet ad causam hujus edicti pertinere.

Quāntūsquāntŭs, Quantuscunq;. ὁπηλικοσοῦν. Terent. in Adelph. Tu quantusquantus es, nihil nisi sapientia es.

Quāntŭlŭs, & Quintillus, diminutiva: sicut à tantus, tantulus, & tantillus, quàm exiguus. [ὁπηλίκος, σμικρὸς ὁσοσοῦν. Gall. *Combien petit, si petit soit-il.* Ital. *Quanto picciolo.* Ger. Aiß klein oder wenig. Hisp. *Quanto pequeno.* Vng. *Mikoratska, menyitske.* Ang. *How litle hete litle soever.*] Cicer. 4. Acad. Quantulus nobis videtur? de Sole loquitur. Plaut. in Capt. Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.

Quānvīs, & quanquam, conjūctiones adversativæ, Tametsi, etiamsi licet. [כִּי *chí.* καίτοι, καίπερ. Gall. *Iacoit que, combien que.* Ital. *Benche, ancora che.* Ger. Wiewol. Hisp. *Aunque.* Vng. *Jolde chet.* Ang. *Albeit, althoght.*] In quibus hoc animadvertendū est, quanquā indicativo: quāvis, subjunctivo potissimùm gaudere. Virg. 2. Aeneid. Quanquam animus meminisse horret. Cicer. 8. Phil. Quanvis intentus animus tuus sit ad fortissimum virum liberandum: tamen, &c. ¶ Interdum tamen quanvis ponitur pro quantumvis. ὅσον βούλει. Plaut. in Trin. Quamvis malam rem quæras, illic reperias: id est, quantumvis malam.

Quāpropter, adverbium, Propter quod, sive quamobrem. [כִּן] *lachēn* עַל כֵּן] *hal chen.* αὖθ', ὅτι. Gall. *Pourquoy, parquoy.* Ital. *Per laqual cosa.* Ger. Darumb/derhalben. Bel. Waerom. Hisp. *Porende.* Pol. *Dla czego.* Vng. *Minek okaert armakokaert.* An. *Wherefore.*] Terent. in Adelph. Quapropter quoquo pacto celato est opus.

Quāquā, adverbium. [ὁπῇπερ αὖ, ἤ αὖ. Gall. *Par où que ce soit, par quelque costé que ce soit.* Ital. *Per qual luoco si voglia.* Germ. Geb wo oder an welchem ort. Hisp. *Por do quiera que.* Pol. Aczkolwnk. Vng. *Valamelyfele.* Ang. *By what soever waye.*] Plaut. Epid. Quaqua tangit, omne ambutit. Hoc est, quancunq; partem attingit.

Quāquāvĕrsŭs, sive Quaquaversum, in omnem partem. [πανταχόσε. Gall. *Par quelque costé que ce soit, en toutes parts.* Ital. *Per qual luoco si voglia, in ogni parte.* Ger. Allenthalben hinauß. His. *Por do quiera que, per todas partes.* Pol. Gdzieś kolwiek.] Cæsar in Comm. Legatos quaquaversum dimittere.

Quārē, adverbium interrogandi, notæ significationis. [כִּן] *lachēn* עַל כֵּן] *hal chēn.* αὖθ' ὅτι. Gall. *Pourquoy, parquoy.* Ital. *Per qual causa.* Ger. Warumb/auß was vrsach. Bel. Waerom. His. *Porende.* Vng. *Miert.* An. *Wherefore.*] Cic. 1. de Orat. Nanq; illud quare Scævola negasti? ¶ Quare, infinitè positū. Cic. pro Lege Manil. Quare quū & bellum necessariū sit, ut negligi nō possit. Idem 2. Offic. Vtendum est excusatione, quare id quod feceris, necesse fuerit, nec aliter facere potueris. ¶ Quare, illativa, in principio orationis pro quamobrem. Cicero pro Quintio: Quare quòd socium tibi eum velles adjungere, nihil erat. Corn. Fronto de diff. vocab. Cur & quare ita distinguit: Cur simpliciter percontatur. Quare causam rationemq; desiderat.

Quārtūmvĭrī, creati erant, quibus deducendarum coloniarum, aut si quid novum nunciatum foret, ut curarent, ne damno Respub. afficeretur, obq; varia negotia munus mandatum erat, præter quos fuēre Quinqueviri, agris dividundis, muris, turribusq; reficiendis, sæpius ut plebem funebri pecunia leviarunt: utq; æs alienum pro his, qui solvendo non essent, de publico solverent, qui Mensarii nuncupati. Alex. de Alex. Genial. dier. lib. 3. cap. 16.

Quārtŭs, a, um, adjectivum, Proximum, à tertio significat. [רְבִיעִי *rebihi* τέταρτος. Gall. *Quatrieme.* Ital. & Hisp. *Quarto.* Ger. Das vierdt. Pol. Czwarti. Vng. *Negyedik.* An. *The fourth.*] Liv. 4. belli. Pun. Eosq; ubi quartæ vigiliæ signum cecinisset, ad eum locum scalas jussit ferre. Virgil. 4. Georg. Inde ubi quarta sitim cœli collegerit hora. ¶ Quarta classis continebat censum quinq; & viginti millium. τετραγωνον τμημα. Liv. lib. 1. ab Vrbe: In quarta classe cēnsus quinq; & viginti millium, totidem centuriæ factæ, arma mutata, nihil præter hastam & verutum datum.

Quārtō, & Quartùm, adverbia inter se differūt. [רְבִיעִית *rebihith.* τὸ τέταρτον. Gall. *Quartement, pour la quatrieme fois.* Ital. *La quarta volta.* Germ. Der vierdt oder zum vierdten maal. Hisp. *La quarta vez.* Vng. *Negyed zer.* Ang. *Fourtly, for the fuurt tyme.*] Nam quartò Consul, significat locum Consulum, vel ordinē, hoc modo: Marcus fuit quartò Consul: id est, tres Consules ab origine, & institutione, & ordine Consulatus antè fuerunt quàm Marcus fuisset Consul, qui quarto anno à primis consulibus factus est Consul. Quartùm autem Consul dicitur, qui tribus Consularibus jam perfunctus, quartum gerit Consulatum. Liv. 3. ab Vrbe: T. Quintio quartum Consule.

Quārtānŭs, a, um, adjectivum: [τεταρτῆος. Gall. *Quart.* Ital. & Hisp. *Quartano.* Ger. Das von vieten ist.] ut Quartana febris: Gall. *Fievre quarte.* Ital. *Febre quartana.* Ger. Das viertägig fieber oder tattweh. Hisp. *Calentura quartana.* Vng. *Negyed napi.* Ang. *The feuer quartane.*] quæ quarto quoq; die recurrit, ex humore melancholico originem trahens, quam & quartanam absolutè, suppresso febris nomine, appellamus. Cicero ad Attic. lib. 8: Modò etiam audivi quartanam à te discessisse: moriar si magis gauderem si id mihi accidisset.

Quārtānārĭŭs, Qui quartanam febrem patitur. ὁ τεταρταῖζων. Sipontinus.

Quārtārĭŭs, teste Festo, ab antiquis appellabatur mulio mercenarius, quòd quartam partem quæstus capiebat. ¶ Quartarius etiam apud Catonem, cap. 95, congii quartam partem significat, ut Tertiarius tertiam, & Sextarius sextam: Amurcæ (*inquit*) in vas æneum indito congios duos, postea igne levi coquito, rudicula agitato crebrò, usqueadeò dum fiat tàm

crassum, quàm mel. Quartarium, inquit Budæus, in mensura pro quadrante congii intelligo: sicut in pondere, pro quadrãte libræ. ¶ Quartariũ autem dicit vulgus Gallicum, non quartam partem alicujus majoris mensuræ, ut Latini vocaverunt, sed vas quod quatuor mẽsuras caperet: id est, quaternas cheopinas: sic tertiarium, quod tres.

Quăsĭ, adverbium similitudinis, ita, ut, tanquam. [כמעט *chimohaít* כ *che* מעט *chemó.* κατὰπαν ὁμοιόν.] Gal. *Quaſi, comme.* Ital. *Quaſi, come.* Ger. Gleich/wie. Bel Gelyck Hiſ *Quaſi, poco mas ò menos.* Pol. *Iako by.* Vng *Mintha.* An. *As.*] Plautus in Pseud. Verùm ex transverso cedit. quasi cancer solet. Innuit aũt nõ imaginis, sed substantiæ similitudinem, ut docet Valla libro 1. Elegant. Nam hæc oratio: Incedit quasi leo: non resolvitur per verbum repetitum, ad hunc modum, Incedit quasi leo incedit: sed per verbum substantivum, Incedit quasi esset leo. ¶ Quasi tu dicas, pulchrè dicimus pro eo qui est, verba tua eò tendunt, ut dicas, &c. Plaut. in Pseud. Quasi tu dicas me te velle argento circunducere. ¶ Interdum idem valet quod perinde, acsi. Cicer. 1. Epist. Non poteram, credo, ante hyemem: (sic enim scribis) quasi verò ad cognoscendum ego ad illos, non illi ad me venire debuerint. ¶ Ponitur aliquando pro ferè, pené. Sueton. in Calig. Nono Calend. Februarii, hora quasi septima, cũctatus ad prandium surgeret. Terent. in Heavt. Quasi talenta ad quindecim coegi.

Quăsillŭs, Vide QVALVS.

Quasso, quassas, Quatefacio, Vide QVATIO.

Quātĕnŭs, pen. cor. In quantum, sive usq; ad quem finem: [μεχρὶ ὅσου, κατὰ ὅσον, ἐφ' ὅσον, ἕως τούτου. Gall *Iuſques où.* Ital. *Sino doue.* Ger. Wie weit/oder wievel/wie fern. Bel. Hohe veel/ hohe verde. Hiſp. *Haſta tanto, en tanto.* Pol. *Iakodaleczie.* Vng. *Meddeg mig menyire.* Ang. *How farre, to what end.*] sicut eatenus ih rantum aut ad eum usq; finem. Cic. in Lælio: Videndum est quatenus amicitiæ tribuendum sit. Idem 1. Tus. Magna culpa Pelopidis, qui nõ erudierit nec docuerit, quatenus esset quicquã curandum. ¶ Aliquando significat quo fine: ut eatenus, hoc fine, inquit Festus: ut verberavi filium quatenus sit bonus. id est, ad hoc, vel ad hunc finem, ut sit bonus. ¶ Aliquando idem valet quod quoniam πεφ' ὅσον. Plin. lib. 3. Epist. 51: Et quatenus negatur nobis diu vivere, relinquamus aliquid quo nos vixisse testemur: Negant tamen Festus, Caper, Valla, aliiq; docti viri, quatenus pro quoniã accipi: atq; in omnibus exemplaribus in quibus quatenus pro quoniam positum putatur, mendum esse librariorum culpa affirmant, scribendumq; esse quatinus per i tertiam vocalem. ¶ Docet etiam Acron, quatenus esse adverbium loci significans, ad eum usq; locum. ¶ Interdum ponitur pro quomodo. Lactantius lib. 4: Quãto terrori sit dæmonibus hoc signum, sciet qui viderit quatenus adjurati per CHRISTVM, de corporibus quæ obsederint fugiant. Idem: Pleriq; vias sibi devias per præcipitia condiderũt, per quæ plebem incautam ad mortem deducerent, quod quatenus accidat, exponam. Cicero tamen, & quotquot eo sæculo fuerunt, quatenus solùm usurpaverunt, pro in quantũ, & eatenus pro in tantum.

Quātĕr, adverbium numerale. [τετράκις Gall. *Quatreſois* Ital. *Quattro volte.* Ger. Viermaal. Hiſp. *Quatro vez.* Pol. Czterỳ raſi. Vng Negyzer. Ang *Foure tymes.*] Plaut. in Pseud. Utrũ vis, vel quater quinis nimis. Colum. li. 5. cap 2: Hoc duco quater, fiũt LXXX. horũ pars dimidia est XL. ¶ Quater, pro sæpius. Virgil. 2. Aeneid. posuit: quater ipso in limine portæ Substitit, atque utero sonitum quater arma dedere.

Quātĕrnī, æ, Quãvis propriè numerũ significet distributivum, sæpè tamen idem valet quod primitivum suum quatuor. [ארבעה ארבעה *arbaháh arbaháh.* τέσσαρες, α. Gall *Quatre, de quatre en quatre.* Ital. *A quattro à quattro.* Ger. Je vier. Hiſp. *Cada quatro ò de quatro en quatro.* Pol. Poczterzỳ. Vng. *Negyen anag, negyen negyen.* Ang. *Foure, or foure and foure.*] Horat. 1 Serm. Sat. 4: Sæpè tribus lectis videas cœnare quaternos.

Quātĕrnĭo, m. t. Quatuor chartarum, sive alterius cujuscunq; rei compositio. τετράδιον, ut Quatuor quaterniones militum.

Quātĭnŭs, cum i correpta, conjunctio est causalis, Quia [ὅτι. Gall *Puiſque, pourtant que.* Ital. *Poi che, à tanta che.* Ger Dieweil. Hiſp. *Porque.* Vng. *Mert.* An. *Becaus.*] Iuven. Sat. 12: Quatinus hîc non sunt nec venales elephanti. Vide QVATENVS.

Quătĭo, is, ssi, ssum. Moveo cum violentia; concutio. [הרעיש *hirhiſich* רעץ *rahàts* רצץ *ratsáts.* σείω, κατασείω. Gall. *Esbranler, hocher, ecorcher, eſcouer.* Ital. *Crollare, ſcuottere.* Ger. Erschütt. Bel. Schudden. Hiſ. *Sacudir, quebrar.* Pol. Tluke, burze. Vn. ὄχυε verðm, rontom. An. *To shak.*] Liv. Carthaginis mœnia nũc quatit ariete. ¶ Aliquando ponitur pro molesto. Virgil. 9 Aeneid. Aut rastris terram domat, aut quatit oppida bello. ¶ Aliquãdo pro ejicio, κινοτέω, ἀπείργω. Terentius in Eunucho: Nimirum homo quatietur cerrè cum dono forás. ¶ Composita ejus mutant q in c, & abjicitur a: ut Concutio, Decutio, Discutio, Excutio, Incutio, Percutio, Recutio & Succutio, quorum significata vide suis locis. Recutio, iterum quatio. Succutio, subtus quatio, ὑποσείω.

Quassus, a, um Quassatus, fractus. [רצוץ *ratsúts.* κατεαγώς. Gall. *Esbranlé, caſſé, rompu.* Ital. *Scarlatto, concaſſato, rotto.* Ger. Erschuttet vnd zerbrochen oder bereget Hiſ *Sacudido, quebrado* Pol *Sbruzom, sbruzom.* Vng. *ðzuerontatot.* Ang. *shaken.*] Plin li. 18: Antelucanis ferramenta acuere, manubria aptare, quatta sarcire.

Quassŭs, hujus quassus, verbale, m. q. [רץ רעש *rábasch.* ὁ σεισμὸς, πναγμὸς. Gal. *Esbranlemẽt, caſſure. briſure.* Ital. *Scarlamento, crollamento.* Ger. Ein erschüttung. Hiſp. *Sacudimiento, quebramiento.* Pol. *Sluczeme, sburzeme.* Vng ðzue verefrontas. Ang. *Shaking.*] Cic. 2. Tuscul. Nam attrectatu & quassu sævum amplificatis dolorem.

Quătĕfăcĭo, is, Concutio, expello. [הרעיש *hirhiſch* רעץ *rahàts* רצץ *ratsáts.* κατασείω. Gall. *Esbranler, ou pouſſer auec violence.* Ital. *Commouere, crollare, ſcacciare.* Ger Offt erschut Hiſp. *Sacudir, empuxar.* Vng. *Kiuerðm ðzuerontom.* Ang. *To shak to cause to trembuble and quake.*] Cic. ad Brutum: Nulloq; præsidio quatefecit Antonium.

Quāssō, as, frequentativum, Sæpè quatio. [הרעיש *hirhiſch* רעץ *rahàts* רצץ *ratsáts.* κρούω, σαλεύω. Gall. *Esbranler, hocher, caſſer, rompre.* Ital. *Squaſſare, ſpeſſo crollare.* Ger. Offt erschuten oder rutten. Hiſp. *Sacudir muchas vezes.* Vng. ðzue ſsattogatom rontom. Ang. *To shake often.*] Plaut. in Trin. Quid quassas caput? ¶ Aliquando rumpo. κρούω. Virg. li. 1. Aeneid. Quassatam ventis liceat subducere classem. Hinc Concasso, de quo suo loco.

Quassātĭo, f. t. [κρούσις. Vn ðzue verðgetes ſsattogatas rontas.] Macro. Satur. lib. 7. cap. 15: Si quando catu aliquid paulo densius in pulmonem violentia spiritus trahente decidit, mox nasci tussim nimis asperam & alias quassationes, usq; ad vexationem salutis.

Quātrĭdŭum, quatridui, Spatium quatuor dierum. [τετραημέρου μεσῶ. Gall. *L'eſpace de quatre iours.* Ital. *Spatio di quattro giorni.* Ger. Die zeit vier tag lang. Hiſp. *Eſpacio de quatro dias.* Vng. Negyed nap. An. *The space of four dayes.*] Lentulus Senatui, lib. 12: Nuntiatum est eum quatridui iter à Laodicea abfuisse.

Quatrĭdŭo, adverbium. [τετάρτην ἡμέρᾳ. Gall. *En quatre iours, au quatrieſme iour.* Ital. *Quattro giorni prima.* Ger In vier tagen. Hiſ. *En quatro dias.* Vn. *Mig menyi ideig.* An. *In four dayes, or the fourth day.*] Cicero ad Brutũ: Triduò verò, aut quatriduò ante hanc rem pulcerrimam timore quodam perculsa civitas, &c.

Quātŭŏr, nomen numerale, Binarium numerũ in se bis continens. [ארבע *arbáh* τέσσαρες. Gal *Quatre* Ital. & Hiſp. *Quatro.* Ger. Vier. Pol Czterỳ. Vng Negy. Ang. *Foure.*] Virgil. 6 Aeglogæ: en quatuor aras. A quo quater, τετράκις, adverbium numerãdi: item Quartus, τέταρτος, Quaternus, Quaternarius, Quaternio, Quadruplus, Quadruplum, Quadrennium, Quadriennis, Quadriatum, Quadrum, Quadrantal, Quadrãs, & multa hujusmodi.

Quātŭordĕcim. pen. corr ex Quatuor & decem compositum. [ארבע עשר *arbáh ha-ár.* δεκατέσσαρα. Gall. *Quatorze.* Ital. *Quattordeci.* Ger. Vierzehen Hiſp *Quatorze.* Pol. Czternaście. Vng. Tizen negy. An. *Fourteene.*] Asinius Pollio ad Cic li. 10: Heterenium Gallum histrionem summo ludorum die, anulo aureo donatum in quatuordecim sessum deduxit. Plin. lib. 8. cap 36: Præter quatuordecim dies.

Quātŭordĕcĭĕs, adverbium [τεσσαρεσκαιδεκάκις. Gall *Quatorze fois.* Ital. *Quattordeci volte.* Ger. Vierzehen mal Hiſp *Quatorze vezes* Vng *Tizennegyzer.* Ang *Fourteene tymes.*] Plin. lib. 3 cap. 7. Sardinia abest à Gadibus, M. pass. quatuordecies centena.

Quātŭōrvĭrī, ut Triumviri: ut apud Pomponium l ij. de Orig. juris.

Quātŭōrvĭrātŭs, Ipsa quatuor virorũ dignitas. Asinius ad Ciceronem: Quatuorviratum sibi prorogavit.

Quĕ, conjunctio, subjunctivi ordinis, quæ modò est copulativa: [τε, καί. Gall. *Et, auſſi.* Ital. *Et, e.* Ger. Vnd Bel. Ende Hiſ Y. Vng. Es. Ang *And, also.*] ut Arma, virũq; cano. Modò causativa, pro quoniam. Cicer. 1. Offic. Non solùm nobis nati sumus, ortusq; nostri partem patria vẽdicat, partem amici. Modò expletiva, quando scilicet orbatus tantùm causã ponitur. Propert. lib. 3: Deiphobumq;, Helenumq;, & Polydamantas in armis. ¶ Quandoq; pro etiam, καί. Apul. Id ei tenoq; loquenti non crederem: id est, etiam serò loquenti. ¶ In compositione quoq; semper postponitur, ac conjunctionis vim amittit, vim tantùm syllabicæ adjectionis obtinens, ut nanq;, quoq;, atq;, itaq;, undiq;, uterq;, pleriq;. ¶ Componitur etiam cum quis, qui, quæ, quod vel quid: ut quisq;, quiq;, quæq;, quodq; quidq;. ¶ Et interposita particula cum, ut Quicunq;, quæcunque, quodcunq;. Et cum præpositione abs: ut Absq;: cum adverbio, ut Neq; cum conjunctione, ut Atque ¶ Differunt autem inter se que, ac, atque. Que enim postpositiva est & enclitica. Ac semper præpõsitiva: Atque tàm præpositiva quàm postpositiva. ¶ Invenitur autem que aliquando contra naturam suam produci. Virgil. 1. Aeneidos: Terrasq; tractus q;

ctusq; maris, cœlumq; profundum. Idem 3. Aeneid. Liminaq; laurusq; dei. Cujus generis licentia, cæsuræ ratione solet excusari. ¶ Ponitur quandoq; pro an. Horat. 2. Serm. Quid refert uri virgis, ferroq; necari? pro eo quod est, Quid refert uri virgis, an ferro necari?

Quemadmŏdum, dictio composita ex quem, ad, & modū. Sicut, ita ut. [כאשר *chaaſchér* ὥσπερ κρῶτος. Gal *Comme, comment.* Ital. *Come, in qual modo.* Ger. Gleich wie. Bel Gelyck. Hisp. *Como, assi como* Vng. *Ammint ammiskeppen.* Ang *As, lyk as.*] Cicero de Amicit. Pergratum mihi feceris, spero item Scævolæ, si quemadmodum soles de cæteris rebus, quum ex te quærūtur, sic de amicitia disputaris quid sentias. ¶ Ponitur nōnunquam interrogativè, pro quo modo, sive ad quem modum: πῶς, πίνα τρόπον. Cic. 7. Verrin. Quemadmodum est asservatus? ¶ Aliquando nam interponitur, & dicimus quemnam ad modum: sed tunc, ut arbitror, tres sunt dictiones separatim scribēdæ. Plaut. in Bacch. Qui scire possum? C. nullus plus. P. Quēnam ad modum?

Quĕo, quis, quivi, quitum, Valeo, possum. [יכל *jachól.* δύναμαι, ἔχω. Gal. *Pouuoir, auoir pouuoir & puissance.* Ital *Potere.* Ger. Mögen. Bel. Connen. Hisp. *Poder.* Vng. *Meg lehet. To may, to be able.*] Salust in Catil. Sed neq; pretio, neq; gratia impelli quivit. Cicero ad Terentiam lib. 14: Non queo reliqua scribere, tanta vis lacrymarum est. Horatius 2. Sermon. Satyr. 7: liber sum, dicage non quis? Lucretius libro 3: Mobilitate mali non quit sentire dolorem. Idem lib. 3: Disperisse, neq; in fructū convertere quisse. ¶ Queor, passivum. Lucret. lib. 1: Dum veniant aliæ ac tuppleri summa queatur. ¶ A queo deducitur compositū nequeo: hoc est, nō queo, non valeo, non possum. Virgil. 1. Aeneid. Explere mentem nequit, ardescitq; tuendo. ¶ Antiqui etiam nequeo dixerunt pro non eo: quod & Festus annotavit.

Quĭtŭs, a, um, à Queor dixit Terentius in Hecyr sed antiquè, ut ait Donatus. Nam (*inquit*) quum compressa est gnata, forma in tenebris non nosci quita est:

Quērcŭs, us, f. q. in dativo & ablativo plurali quercubus. Arbor est lignum habens durissimum, glandemq; ferens præstantissimam, quæ ante inventas fruges populis plerisque victum dicitur suppeditasse. [אלה *elah* אלון *elon.* δρῦς. Gall. *Chesne.* Ital. *Quertia, rouere.* Ger Ein eychbawm. Hisp *Enzina arbol* Pol. *Dab.* Vng. *Tser fa, tölgy fa.* Ang *An oake tree.*] Plin. lib. 16. cap. 6: Glans optima in quercu atq; grandissima, mox esculo: nam roboris partu. Virgil. 3. Georg. Sicubi magna Iovis antiquo robore quercus Ingentes tendat ramos. Festus: Quercus dicitur, quòd id genus arboris grave sit ac durum: tum etiam, in ingentem evadat amplitudinem. Querquerum enim quidam grave & magnum dici volunt. Olim etiam secundæ declinationis fuit: unde etiam apud Ciceronem legitur quercorum in plurali genitivo. Ibi (*inquit*) quercorum rami ad terram jacent.

Quērnŭs, a, um, Quod ex quercu est. [δρύινος. Gall. *De chesne.* Ital. *Di quercia.* Ger. Eychbäwmin. Hisp. *Cosa de enzina.* Pol. *Debowi.* Vng. *Tölgi fa.* Ang. *Of an oake.*] Virg. 1. Georg. Sed tamē & quernas frondes.

Quĕrnĕŭs, a, um, ejusdem significationis. δρύινος, ut Frons quernea apud Colum. lib. 6. cap. 3. & Quernæ glandes, apud eundem lib 9. cap. 1.

Quercĕŭs, a, um, idem cum superiori. δρύινος. Servius: Querceā coronam accipiebant qui in bello civem servassent.

Quērcĭŭs, a, um, idem. δρύινος. Sueton in Calig cap. 19: Primo diebus phalerato equo insignisq; quercia corona, &c.

Quĕrcŭlānŭs, a, um, Plin. lib. 16. cap. 10. Vbi lucus fageus fuit, porta querculana. Legitur & quercquetulana.

Quērcētum, ti. pen. prod. n. f. Locus ubi consitæ sunt quercus. [אלון *elón.* δρυμών. Gall. *Chesnaye, vn bois ou forest de chesnes.* Ital. *Luoco doue sono molte quercie.* Ger. Ein eychwald/ ein ort da viel eychbäwm stehen. Hisp. *Enzinal, lugar de enzinas.* Pol. *Debniak* Vng. *Tseres tölgy fak hely.* Ang. *A groue of oakes.*] Varro 1. de Re rust. cap. 16: Si enim ad limitem quercetum habet, non possis rectè secundum eam sylvam serere oleam.

Quērcērŭs, a, um, vel querquerus, Quod est frigidum cum tremore. φρικώδης. ut Febris quercera. Lucilius: Iactas me ut febris quercera. Idem: Querquera consequitur febris capitisq; dolores. Gellius lib. ult. cap. 1: An tu fortè morbum appellari hîc puras ægrotationem cum febri rabida & quercera?

Quĕrēlă, vide QVEROR.

Quĕrŏr, ris, questus sine diphthongo, Lamentor, conqueror. [אנה *anón.* μέμφομαι, ὀλοφύρομαι. Gall. *Se pleindre ou complaindre.* Ital. *Lamentarsi, querelarsi.* Ger. & Bel. Klagen. Hisp. *Quexarse.* Pol. *Zaluie, vskarżamsie.* Vng. *Pana Zolkodom siroa pana Zolkodom.* Ang. *To complaine, to bewaile and mak moone.*] Salust. Sæpè de luxuria & avaritia nostrorum civium questum sum. Admittit autem hoc verbum variam constructionem. In eadem enim significatione dicimus Queror hanc rem, vel de hac re, Cæsari, cum Cæsare, & apud Cæsarem. Cicero de Amic Quorum plerisq; aut queruntur semper aliquid, aut etiam exprobrant. Idem Lent. lib. 1, Epist. Multa de mea sententia questus est Cæsari Ovid. 1: Metam. Cum Iove visa queri. Dicimus etiā queror apud illū. Plin. de Viris illustribus: Quo cognito apud populum questus quod de se tale aliquid timuissent. Aliquādo absolutè, ut apud Ciceronem lib. 1, Epist. ad Lentul. Quid multa? questus est graviter.

Quĕrŭlŏr, pen. cor. queritaris, frequentativum, Multum sæpeq; queror. [ἀναμέμφομαι. Gall. *Se complaindre souuent.* Ital *Lamentarsi spesso, lamentarsi molto.* Ger. Hefftig oder offt klagen. Hisp. *Mucho se quexar, ò quexarse à menudo.* Pol. *Często sie vskarżam.* Vng. *Panazoldogalom sirua panazoldogalom.* Ang. *To complayne often.*] Liv 9. de bello Macedonico: Ne vox queritantis audiretur. Tacit. lib. 16: Igitur flentes queritantesq; qui aderant facessere propere jubet Thrasea.

Quĕrĭtŭs, us, sine diphthongo: in dativo & ablativo plurali questibus, m. q. Lamentatio, querela. [תשובה *telunáh.* μίμψις. Gall. *Plainte, complainte.* Ital. *Lamiento.* Ger. Ein klag mit weinen. Bel. Een beclagtinge Hisp. *Quexa ò querella.* Pol. *Skarga.* Vng. *Sirua valo panazolkodas.* Ang. *A complaynig or making of moone.*] Cicer. 5. de Finib. Quod ejulatu, questu, gemitu, &c. Virgil. 4. Georgic. & mœstis latè loca questibus implet. Idem 4. Aen. Tantos illa suo rumpebat pectore questus. Cicero pro Quintio. Qui denique questus, qui mœror dignus inveniri, &c.

Quĕrēlă, æ, f. p. Querimonia, questus. [תשובה *telunáh.* μομφή, μέμψις. Gall. *Querele, complainte.* Ital. *Querela.* Germ. Ein klag. Hisp *Quexa ò querella.* Pol. *Zaloba.* Vng. *Panazolkodas.* Ang. *A complainte, bewayling.*] Cicero de Senect. Sæpè interfui querelis meorum æqualium. Idem ad Brutum lib. 11: Sed tamen providendum est, ne qua justa querela esse possit. Ovid. 4. de Ponto, Elegia tertia: Nam nisi justa tua est, justa querela mea est. Horat. 2 Ode 9: desine mollium tandem querelarū: & potius nova Cantemus Augusti trophea. Virgil. 4. Aeneid. Desine meq; tuis incendere, teq; querelis.

Quĕrĭmōnĭă, æ, f. p. Querela, lamentatio. [תשובה *telunáh.* μίμψις, μομφή. Gal *Complainte.* Ital. *Querelamēto, lamentatione.* Ger. Ein klag mit trawren. Hisp. *Quexa ò querella.* Vng *Siralmas panazolkadas.* An. *A complaynte, a moone making.*] Cicero ad Q. Frat. lib 2: Eo metu injecto repentè magna querimonia omnium discessimus. Horat. in Arte: Versibus impariter junctis querimonia primum, Pòst etiam inclusa est voti sententia compos. Cicer 7. Verr. Vt si me in ea querimonia, quam sum habiturus de istius crudelitate, & de civium Romanorum indignissima morte, non modò vires, verumetiam vita deficiet. Quanquam aūt nulla ab autoribus ferè inter querelam & querimoniam videatur observata diff. rentia: tamen Corn. Fronto ita distinguit, ut querimonia certæ rei sit, & gravitatis cujusdam: querela verò supervacua & cum levitate quadam conjuncta.

Quĕrŭlŭs, a, um, pen. corr. Queribundus, vel querelis plenus. [ἐγκλημαπικὸς μεμψίμοιρος. Gall. *Qui ne fait que se plaindre, querelant.* Ital *Lamentenole.* Ger *Klagbar/ Das voll klagens ist/ sich ubel gehebend* Bel. *Klachachtig* Hisp *Querelloso.* Vng *Panazolkodo.* Ang. *That complayneth often.*] Ovid. 3. Trist. Eleg 8: Et nunquā querulis causa doloris abest. Martial. lib. 4 Missa nec a querulo mappa cliente fuit. Ovid Epistol. 5: Implevitq; sacram querulis ululatibus Idam. ¶ Quandoq; à poëtis pro canoro ponitur. Virgil. lib. 2. Georg. Et cantu querulæ rumpent arbusta cicadæ. Servius: Querulæ cicadæ id est, canoræ. Horat libro 3. Carm. Sub cantu querulæ despice tibiæ. Ovid. 5. Met. Calliope querulas prætentat pollice chordas.

Quĕrĭbūndŭs, Querulus vel plenus querelarum. μεμψίμοιρος. Cic pro P. Sylla: De supplicio P. Lentuli, de carcere, magna & queribunda voce dicebat. Senectus queribunda, Silius lib. 13.

Querquĕdŭlă, æ, f. p. Avis ex genere natantium sive aquaticarum, tàm in aqua quàm in terra vitam agens, quemadmodum anseres & anates: quod genus animalia Græco vocabulo ἀμφίβια vocantur. [Gal. *Cercerelle.* Ital *Cercerella.* Ger. Ein art wasservögel/ Murentē/ sind graw. Hisp. *Vn genero de anade.* Vng. *Tsirke fa.* Ang. *A water fowle called a teale.*] Varro 3 de Re rustic. cap 5: Altera species eorū quę non sunt contenta terra solùm, sed etiā aquā requirunt: ut sunt anseres, querquedulę, anates.

Quērquērā, æ, à κρύω, Frigus, horror. κρυερὸς, horridus: unde querquera febris, horrida. [Vn. *Ixonin hideglelos.*] Apul in Apolog. Posse dicitis ad res venereas sumpta de mari spuria & fascina (nempe veretillum & virginal) propter nominum similitudinem qui minus possit ex eodem littore calculus ad vesicam, testa ad testamentum, cancer ad ulcera, alga ad querceram. Malè scriptum quercerum.

Quĕrquērŭs, a, um, alias quercerus. Vide QVERCVS.

Quĕrŭlŭs, vide QVEROR.

Quī, quæ quod, Relativum est substantię, cujus significatio & usus nulli non est notus. [אשר *asher.* ος, ἥ, ὅ. Gal *Qui, lequel.* Ital. *Il quale, la quale.* Ger. Welcher/ welche/ welches. Bel. Die welche.

Hisp. Quien ò que cosa. Pol. Ktori. Vng. Ki mint. An. Which.] ¶ Ponitur aliquando adverbialiter pro quo modo. πῶς, τίνι τρόπῳ Cicero de Amicit. Quì fieri poterat ut ejus dolore non angerer, qui mecũ semper familiarissimè vixisset. ¶ Aliquando pro ut, ἵνα. Terent. in Andria: Nunc si quid potes, aut tu, aut hic Barbia, facite, fingite, invente, efficite qui detur tibi. Idem in Prolog. Non qui argumentum narret, sed qui veteris poëtæ maledictis respondeat. ¶ Aliquando, pro utinam. εἰ γάρ Terent. in Phorm. Quì illum dii omnes perdant. ¶ Aliquando pro unde. Terent. in Hecyr. Nec quì hoc mihi eveniat scio. Et in And. Nam quì isthæc tibi incidit suspicio? ¶ Aliquãdo pro cur, quamobrem, ἀντὶ τοῦ διὰ τί. Cicer. 1. Tusculan. Quì enim beatior Epicurus quòd in patria vivebat, quàm Metrodorus qui Athenis? Terentius in An. Non potest, P A M. Quì? Donatus, quia: id est, quamobrẽ. ¶ Componitur aliquando cũ Dum, & dicimus quidẽ in eadem significatione. Terentius in Eunucho: At nunquid aliud? P. Quidem. ¶ Est & qui. à quis, abjecto ultimo elemento quod accidit, & loco interrogativè tenetur pro quis. Plaut. in Amph. Quis me alter est audacior homo? aut qui confidentior? ¶ Ponitur aliquando pro nempe qui, vel utpote qui. Cic. Arat. lib. 5: Actio maluimus iter facere pedibus qui incõmodissime navigassemus. ¶ Aliquando pro qualis. Cic. 2. de Divin. Quis non, hunc Socraticus qui vir, & quantus. ¶ Composita à qui sunt Quidã, quicunq; quivis, quilibet, à quo Vnusquilibet. ¶ Quibus in extremis, eleganter dicitur pro quorum in extremo, ἐν τοῖς ἐσχάτοις. Cicer. Cœlãri: Literæ dantur mihi à te, quibus in extremis scriptum est

Quĭa, conjunctio causalis, idem valens quod quoniam. [כִּי *chi*. ὅτι. Gall. *Pource que, pource que.* Ital. *Perche.* Ger. Dieweil/darumb. Bel. Want] Hisp. *Porque.* Pol. *Iż woutenż.* Vng. *Mert.* Ang. *Because.*] Cic. de Amic. Sed quia natura mutari non potest, ideo vera amicitia sempiternæ sunt. Interdum bis ponitur, semel cum subjunctivo, vel indicativo. Quint. lib. 11. cap. 1: Non quia parcendum sit, tam satis sit, sed quià hoc prospicere debet quod, ne quam faciant.

Quĭa nam, adverbium interrogandi. Quare. [כִּי *chi* מָה *mah*. Gall. *Pourquoy?* Ital. *Perche?* Ger. Warumb oder weszhalben? Hisp. *Porque?* Pol. *Dlaczego?* Vng. *Mert?* Ang. *Wherefore?*] Virg. lib. 5: Heu quianam tantos cumulasti funere honores? Ilius.

Quĭa quidem, particula rei certæ & significat certè, revera. [כִּי *chi* אָמְנָם *amnam*. Gall. *Voirement, certainement* Ital. *In vero.* Ger. Warumb. Hisp. *Certamente* Vng. *Nekem igazam* Ang. *Truely, verely*] Virg. lib. 4. Aen. quia me manibus invitæ super ante levatos.

Quiatis, aut. qui pro cuias dixêre. Accius: Quì neq; quiatis sit unquam potuimus nulla rogantes fore.

Quicũnquè, ησις, Qualiquis, [ὁστισοῦν, ὁτιοῦν, ὁστισδήποτε. Gall. *Quiconque quelconque, chacun* Ital. *Chiunque.* Ger. Geb was oder weto er/wer doch. Hisp. *Qualquieraque* Vng. *Valaki* Ang. *Whosoever.*] Cic. pro Sestio: Eodo vos in omni fortuna quæcunq; erunt oblata complectar. ¶ Aliquando accipitur pro qualiscunq;. Cic. 3. de Orat. Nisq; nos primi quicunq; eramus, & quantulumcunq, discebamus, convertimus.

Quĭd nomen substantivum quod ferè interrogativè sumitur. [מַה *mah* מָה. Gall. *Quelle chose? quoy?* Ital. *Che cosa?* Ger. Was? Bel. Wat? Hisp. *Que cosa? Que cosa?* Pol. *Co?* Vng. *Mit?* Ang. *What?*] Cicero de Senect. Quid? de prætorũ virtute dicã? et paulò antè: Quid de utilitate loquar stercorãdi? Nonnun pià etiam indefinitè Virg. 10. Aeglog. Nunc scio quid sit amor. ¶ Aliquando est adverbium interrogandi, pro cur vel quare, τί. Terent. in Andria: Sed quì tam Pamphilum exanimatum video? Ovid. in Epistol. Oenones ad Paridẽ: quid irenæ fœminarum fata? ¶ Aliquando ponitur pro in quo. Cicero in Lælio: Quid enim tam indigens Africanus me? Quintilianus: Quid tibi, ut tam malum fieri? quid offendi? ¶ Aliquando in oratione vacat. Cicer. ad Servium. Trebatio mandavi ut si quid tu voles cum ad me mittere, ne recusaret. ¶ Cõposita sunt quicquid, quicquam, quiddam, quicq;, quippiam, nequicquam, quidnam, nunquid, quidni, quidlibet: Vtus habet ut d sequẽte q, mutetur in c: ut quicq;, quicquam: & sequente p, in p: ut quippiam. Quidcunq; autem & unumquicquid, aut unumquicq;, aut unumquidlibet nequaquam dicetur, sed quodcũcunq;, unumquodq;, quodlibet unum. Quid agimus? consilium quæritis est, inquit Donatus. τί δρῶμεν. Terent. in Eunuc. Quid nunc agimus? Quid hominem habes? cum contemptu dicitur. Terent. in Hecyr. Sed quid mulieris uxorẽ habes? Quid huc? adverbium est segnè consentientis, inquit Donatus. τί δῆτα. Terent. in Eunuch. Quid ist id? si certũ est facere, facias: verùm ne pòst conteras culpã in me. Idem in And. Quid istuc? Istuc, unum hoc esse utile, Nolo tibi ullum commodũ in me claudere. Quid hoc, significat cur, τίνος δή. Plaut. in Aul. Occepi. Quidem Donatus putat esse unam partem orationis. Quidquid, cum in adverbium in compendium redigẽtis, quidquam, quidnam, quidni, etiam quid plura? vel quid opus est verbis? quid ni? præterea? quid vis dicam? τί δὲ λέγω, τί περισσόν;

Cicero ad Attic. lib. 1: Quid quæris? num ad privata rediens? Horat. lib. 1. Epist. Quid quæris? vivo, & regnum mihi nihil istac reliquum. Quid tum, quid tum postea, & quid tum, dicis, idem valent quod ergo? quid itaq; quid interest? quid dicis? τί φῂς, τί λέγεις, quæ omnia significant, quòd pertinet istud de quo loqueris, sive quid attinet hæc dicere? sive quid sibi vult hic sermo?

Quĭdam, cum suis, personã certam dicit, & singulare potiùs signum est quàm particulare. τόδε τι. Gall. *Quelqu'un, aucun.* Ital. *Vnoso.* Ger. Einer. Hisp. *Vn certo* Pol. *Niektori.* Vng. *Egy bizonyos* Ang. *Some.*] Cicero pro Cluent. Quidam ex advocatis, homo summa virtute præditus.

Quĭdem, adverbium affirmandi, Profectò, certè [אָכֵן *achẽn* γέ. γήν. Gall. *Certes certainement.* Ital. *Certamente.* Ger. Zwar. Bel. Voorwaar Hisp. *Certamente* Pol. *Zaiste.* Vng. *Bizonyara, nyilvan.* Ang. *Truely*] Certiores modos in oratione accipi solet. Vno ad distinguendos res, ut Ego quidẽ scribo: tu verò legis: ille aũt dormit. Tu quo modo duobus tantùm comitibus uti potest, scilicet verò & aute. Altero, quasi per exceptionem ejus quod affirmas. Quint. hanc in latinis Terentiis quidem fere usu, ea fatebitur mater. Cic. lib. 2. Offic. Ab optimis illis quidem viris, sed non satis eruditis. μὲν δή. Futuris ita hoc modo comites habere potest ut Veram, veruntamen, sed tamen, at, atqui, etenim, cæterum. Tertio quasi nulla re adjuta ex præcedentis conjũctione, ut apud eundem: Atque enim is modo quod quidem magis credo) aut si quisquam est, ille sapiẽs fuit. ¶ Quidem, & certe, aliquando simul junguntur. Cic. ad Lentulum, hoc illud quidem certe nostrũ consilium fore tale, ut laudari etiam sit. Terent. in Phorm. quidẽ conjunxit eum hercle. Nam tua quidem hercle certò vita hæc expetẽda. Cicer. autem lib. 10. Epist. ad Attic. post quidem subjunxit profectò. Nunc quidem profectò nonnulli. ¶ Ejus compositum est, Etiamquidem, & quidem de quibus alibi.

Quĭdnam, aliquando interrogativè accipitur, aliquando indefinitè [מַה *mah* מָה. Gall. *Quoy, quelque chose* Ital. *Che?* Ger. Warumb doch oder warumb. Bel. Wat? Hisp. *Que?* Pol. *Czemu?* Vng. *Mit?* Ang. *What?*] Terent. in Phorm. Quidnam ille commotus venerit hoc est quamobrem vel propter quid? Item in Eunuch. Ne ego quidnã Chærea hæc eum gerat.

Quĭdnĭ, Certe, vel certum est, vel cur non [מַדּוּעַ *madúa*. Gall. *Pourquoy non?* Ital. *Perche non?* Ger. Warumb nicht? Bel. Waerom niet? Hisp. *Porque no?* Pol. *Iuprawdy?* Vng. *Sine kétsẽg?* Ang. *Why not?*] Terent. in Phorm. Quidnam duæ patres sunt secundum Pythianum. Item Terentius in Eunuch. Habesne hominẽ amabo? Ph. Quidnĭ habeam? Veteres enim ni pro ne ponebant, & ne pro nonne. Plautus Nonnulli sic. Et ne vult. pro non vult.

Quĭequĭd, ut quidam aiunt, mutat d in ne nisi bis interrogare videamur. [מְאוּמָה *meumah* מְאוּמָה *meumáh* מְאוּמָה. Gall. *Rien.* Ital. *Cosa, qualche cosa.* Ger. Nichts das Geringste. Bel. Iet. Hisp. *Todo que.* Pol. *Cos.* Vng. *Valami.* Ang. *Whatsoever*] Sed non est nimis satis pondero ita, ut putem: nõ reprehendendum aut temperent quicquam & quidquam. Quint. lib. 1. cap. de Orthographia. Ego illa hæc lib. ne quidq; ad quasdã habent, ne interrogare bis videremur. Et quoniam, non certè, aut si quod die. Est autem quicquid substantivum neutrum & casus nominativus & accusativus genitivum substantivum, vel adjectivum exigit ut Quicquid pecuniarũ, quicquid mollesciæ. Quidquam, ejusdem fere est. & ideo substantivum. in eodẽ casu patitur, sicut & quidnam. Quodcunq; cœlum: adjectivum verò respuit.

Quĭĕs, ētis, f. t. Vacatio a labore, sive cessatio à quocũq; opere [מְנוּחָה *menuchá* מְנוּחָה *menuháh* מְנוּחָה. Gall. *Repos.* Ital. *Quiete, riposo* Ger. Ruhe/rast. Bel. Rust. Hisp. *Holgança de trabajo* Pol. *Odpoczynienie, spokoy.* Vng. *Nyugodalom/fenek/ágy.* Ang. *Rest, quietness*] Cic. Card. Mors, laborum, aut miseriarum quies est. Quæ ultima accipitur pro somno, eò quòd dormientes somnum quietem curæ opponitur. Virg. 12. Quint. lib. 7. cap. 3. Labor an vigilia an quies? Horat. Epod. 17. Sit mea sanctus, & pinus tumnus in ora Delectat, hæc pumices, stipatque quotannis. Stillicidia. Sit laedit caupona, Ferentinum ire jubebo. Cic. 1. de Finib. Quæ eadem multò plura evenirent, si ad quietem integri irent. Nunc onusti cibo & vino, perturbata & confusa cernimus. Virg. 10. Aeneid. neq; enim membris dat cura quietem. Ovid. 4. Quæ quintam declinationem mihi struam. Quæ quies. quæ inflexio etiam hodie manet in composito requies. requiescere quanquam & hoc nonnunquã faciat requietis. Cæsar. in Commentar. tone: Vt meæ senectutis quietem, & tranquillitatem. ¶ Differũt (ut quidã volũt) quies & tranquillitas, quies est animi, tranquillitas corporis. Sed quibusdam non placet hæc differentia. Nam quibus quies non est, his neque tranquillitas esse videbatur, in eo maximæ molestiæ. Cicero. Quietissimæ tempestates exiterũt. Salust. Quietis imparibus duobus hominibusq; [illegible] cari potiùs: ita contentio mentium [illegible]

1. Offic. Ioco uti illo quidem licet, ſed ſicut ſomno, & quietibus cæteris. Verùm hæc differentia non eſt perpetua. ¶ Accipitur enim ſæpiſſimè quies pro otio, & trãquillitate animi. Plin. lib. 18. cap. 28: Quj paupertatẽ, & quietem doctrinarũ ei ſciebant in primis conducere eſſe. ¶ Quietes, in plurali pro cubilibus. Lucret. lib. 1: Nanq; canes, ut montivagæ perſæpè ferai Naribus inveniunt intectas fronde quietes. ¶ Accipitur aliquando quies pro trãquillitate, ſive ſerenitate aëris. Virg. 2. Georg. Si non tanta quies iret, frigusq;, caloremq; Inter, & exciperet cœli indulgentia terras.

Quĭēſco, quieſcis, quievi, quietũ, Quietem ago, ferior à labore. [מנח *nach* שבת *ſchabáth.* ἡσυχάζω, ἡσυχίαν ἄγω. Gal. *Se repoſer, dormir, ceſſer.* Ital *Repoſarſi.* Ger. Ruhen Bel. Ruſten. Hiſ. *Holgar.* Pol. *Odpoczywać.* Vng. *Nyugoznom.* Ang. *To reſt, to beat quiet or reſt.*] Virgil. 1. Aeneid. -nunc blanda compoſtus pace quieſcit. ¶ Accipitur & pro dormio. Cic. 6. Ver. Eo quum venio, Prætor quieſcebat. ¶ Aliquando pro ſto, non moveor. πρὸς χώρων μένω, ἡσυχίω. Virg. 6. Aeneid. Poſtquam collapſi cineres & flamma quievit. Idem 7. Aeneid. -poſtquam alta quierunt Aequora. ¶ Aliquando activè accipitur pro quieſcere facio. παύω. Plaut. in Moſtell. Quieſce tumultum hunc qui eſt ante oſtiũ. ¶ Quieſcere etiam dicitur, qui ſolitam petulantiã remittit. Terentius in Prolog. Andr. Dehinc ut quieſcant porrò moneo, & deſinant maledicere. ¶ Aliquando accipitur pro abſtinere, ſeu ſuperſedere. Gell. lib. 2. cap. 28: Statuere, atq; edicere quieſcebant. Plaut. in Moſtella: Quin tu ſi ſapis, quieſce hanc rem modò petere. ¶ Aliquãdo pro permitto. Cicero ad Attic. lib. 7: Quieſcat rem adduci ad interregnum. ¶ Quieſci, impersonale. Terent. Andr. Quibus quidem quàm facilè poterat quieſci, ſi hic quieſſet. ¶ Hinc componuntur acquieſco, conquieſco & requieſco: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Quĭ ētŭs, ta, tum, pen. prod. adjectivum eſt à nomine quies deductum aut potius nomen ex participio, idem valens quòd tranquillus, otioſus, placidus. [שלו *ſchelév* ἡσυχος. Gall. *Coy, qui eſt en repos.* Ital. *Quieto, chi ſta in ripoſo.* Ger. Ruwig. Hiſp. *Soſſegado y quedo.* Pol *Vſpokoiony ſpokojny.* Vng. *Nyugodalmaſ ſendező.* Ang. *Quiet or at reſt.*] Terent. in Phorm. Quietus eſto, inquam: ego curabo nequid verborum duint. Vbi Donatus: Quietus, ſecurus: ab eo quod præcedit, id quod ſequitur. Virg. 5. Aen. -mox aëre lapſa quieto Radit iter liquidum, celeres neq; commovet alas. Idem 1. Aeneid. -inprimis regina quietum Accipit in Teucros animum mentemq; benignam ¶ Reddere quietum, efficere ut quietè & ſecurè quis vivat. Terent. Eunuch. Sex ego te totos Parmeno hos menſes quietum reddam, Ne ſurſum deorſum curſites, néve uſq; ad lucem vigiles. Solutus & quietus animus. Cic. pro Roſcio Com. Hoc ego loco ſeluto & quieto ſum animo: & quorſum recidat reſponſum tuum, non magnopere laboro. Idem 2. Tuſc. Nam qui id quod vitari non poteſt metuit, is vivere animo quieto nullo modo poteſt. Idem 6. -Verr. Primò mirum omnibus videri, Diodorum reum hominem quietiſſimum. Horat. Epod. 10: Quietiore nõ feratur æquore, Quàm Graia, victorũ manus, cùm Pallas uſto vertit iram ab Ilio in impiam Ajacis ratem.

Quĭ ētē, pen. prod. adverbium, Tranquillè, placidè. [ἡσυχῇ, ἀταρέμνως. Gall. *En paix & tranquillité.* Ital. *Pacificamente, tranquillamente.* Ger. Rüwiglich/mit ſtille. Hiſp. *Quedamente, ſoſſegadamente.* Pol. *Spokoinie.* Vng. *Nyugodalmaſan ſendezen.* Ang *Quietlie, with reſt.*] Cic. 1. de Finibus: Qua qui utantur, benevolentiam ſibi conciliant: & (quod aptiſſimum eſt ad quietè vivendum) charitatẽ. Cæſar 3. bell. Civil. Noſtri compluribus interfectis, quinq; omnino ſuorum amiſſis, quietiſsimè ſe receperunt.

Quīlĭbĕt, Quivis, quaſi quencunq; ex multis libet delígere. [ישׁN *iſch.* ὅστις, ὁστισοῦν. Gall. *Qui que tu voudras, c'eſt tout vn lequel, chacun.* Ital. *Ciaſcuno, qual ti piace.* Ger. Was einer will/ein jeder. Bel. Ighelyck. Hiſp. *Quinquiera que.* Pol. *Kaſdi.* Vng. *Akarki.* An. *Euerie one, whome thow wil.*] Horat. in Arte: -pictoribus atq; Poëtis Quidlibet audendi ſemper fuit æqua poteſtas. ¶ Ponitur etiam aliquandò pro vili & obſcuro. ὀνυχίν. Plin. lib. 7: Bis ab Annibale captus, neq; cũ quolibet hoſte res fuit. Ovid. 1. de Arte amandi: Pollicitis dives quilibet eſſe poteſt: hoc eſt, vel tenuiſsimæ fortunæ homunculus. Cui locutionis generi non diſsimile eſt illud Horatianum: Non cuivis homini contingit adire Corinthum.

Quĭ mātŭs, Aetas quinq; annorum: [πενταετία. Gall. *L'aage de cinq ans.* Ital. *Spatio de cinque anni.* Ger. Das fünffjärig alter. Hiſ. *Eſpacio de cinco annos.* Pol. Wpiąci tiath. Vng. *Öt eztendö.* Ang. *The age of fyue yeares.*] ſicut bimatus, & trimatus, ætas duorum, & trium annorum. Plin. lib. 8. cap. 45: Fœminis vita quindecim annorum longiſsima, maribus viginti: robur in quimatu. De bobus.

Quīn, variis modis dicitur. Nã aliquando ponitur pro cur nõ: [τί μή; Gall. *Que ne, pourquoy non?* Ital. *Che non perche non, anzi?* Ger. Warumb / was iſt die vrſach / oder was hinderet es / daß nicht? Hiſp. *Que no, porque no, tambien como?* Vng. *Miert nem zöt nikab?* Ang. *why not?*] ut quum increpantes, vel interrogantes, vel exhortantes dicimus. Quin venis? quin fugis? Virg. 2. Aeloga: Quin tu aliquid ſaltem potius, quorum indiget uſus, Viminibus, molliq; paras detexere junco? Cicero pro Rabirio: Quin compeſcitis iſtam vocem indicẽ ſtultitiæ? ¶ Aliquando pro quòd, ſeu ut. Cic. Attic. Prorſus nihil abeſt quin ſim miſerrimus. Idem: Nõ dubito quin eo ſis animo quo ego eſſem, ſi quid tu me rogares. Terent. in Andr. Non dubium eſt quin uxorem nolit filius. ¶ Aliquando pro quinetiam: id eſt, inſuper, præter id, ſive atq; etiam. [אך *ach* גם *gham.* € μὴν, € ἔτι.] Virg. 1. Aeneid. -quin aſpera Iuno, Quæ mare nunc, terraſq; metu, cœlumq; fatigat, Cõſilia in melius referet: hoc eſt, quinimò, vel quod majus eſt. ¶ Aliquando idem valet quod ut non, vel quod nõ. μὴ ἐχὶ, μὴ ὰ. Cicero: Non idcirco cauſãs Iſocrates non defendit, quin id utile eſſe, & honeſtum exiſtimaret. Similiter quum dicimus, Non poſſum me continere quin geſtiam: id eſt, ut non, vel quo minus geſtiam. Virgil. libro 3. Aeneid. Hic tibi nequa moræ fuerint diſpendia tanti, Quin vatem inſanam inſpicias: id eſt, ut non. ¶ Aliquando ponitur pro qui non, ὅστις ὰ. Cicer. lib. 9. Epiſt. Nemo eſt noſtrorum quin vota victoriæ ſuæ fecerit. ¶ Aliquando pro imó. Terent. in Heavt. Quid dicam? quam cauſam afferam? S. quin nolo mentiare. ¶ Aliquando pro etiam. Terent. in Heavt. Syre, pudet me. S. Credo, neq; id injuriã. Quin mihi moleſtum eſt. ¶ Aliquando pro quamobrem. Plaut. in Epid. -hîc non eſt locus, Quin tu alium quæras cui centones ſarcias. ¶ Aliquando pro certè, profectó. Plaut. in Amph. At pol quin certa res hanc eſt objurgare.

Quīncẽntos, pro quingentis dixêre veteres, autore Feſto.

Quīncūnx, cis, m. t. Pondus vel menſura quinq; unciarum. [πέντε ἀγγίαι. Gall. *De cinq onces.* Ital. *De cinque onze.* Ger. Ein gewicht zehen lod. Hiſp. *De cinco oncas.* Vng *öt lotni nehezeknì.* Ang. *Of fyue vnces.*] ¶ In arborum quoque ordinibus quincunx dicitur, quũ ita diſpoſitæ ſunt arbores, ut binæ cum tertia proximi ordinis æquali intervallo ſibi oppoſita, quoquo te vertas, quincuncialem referunt. Quint. lib. 8. cap. 3: Nullúsne ergo etiam fructiferis adhibendus decor? quis negat? nam & in ordine. n, certaq; intervalla redigam eas arbores. Quid enim illo quincũce ſpecioſius, qui in quancunque partem ſpectaveris, rectus eſt? Sed protinus in id quoq; prodeſt, ut terræ ſuccum æqualiter trahant. Cic. in Catone Majore: Quum autem miraretur Lyſander & proceritatem arborum, & in directos in quincuncem ordines, &c. Colum. lib. 3. cap. 13: Nonnulli tamen omnẽ vitem per denos pedes in quincuncem diſponunt. Arborum ordines (inquit Bayfius) dicuntur in quincuncem digeſti, quando ſecundi ordinis arbores paribus intervallis ſic diſponuntur, ut figuram quincuncialem ſervare adinvicem videãtur. Eſt autem figura quincuncialis, ut ſuprà annotavimus in dictione DEGVSSIS, dimidia pars literæ X, per medium ſectæ, quæ decuſsis figuram refert. Ejus dimidium figura eſt literæ V, quæ quincuncem repræſentat. Ratio quare hujuſmodi figuræ quincuncis & decuſsis appellationem ſint ſortitæ, non eſt obſcura. Veteres enim, quemadmodum etiam hodie fieri videmus, numerum denarium & quinarium hujuſmodi notis X & V, pingere ſolebant. Arbores itaq; in quincũcem digeſtæ dicuntur, quum ita ſunt collocatæ, ut tertia duabus æquali intervallo oppoſita, V literæ ſimilitudinem faciat.

Quīncūncĭ ālis, le, pen. prod. om. t. [ἀγγίας, πέντε κυτίχων. Gall. *De cinq onces.* Ital. *De cinque onze.* Ger. Das nicht gar eines halben ſchuhs hoch iſt. Hiſp. *De cinco oncas.* Vng. *öt lotni, nehezeknì.* An. *Of fyue vnces.*] Quincuncialis herba dicitur quæ menſuram quincuncialis unius pedis habet: hoc eſt, ſeptenos ferè digitos. Plin. lib. 27. cap. 13. de lithoſpermo: Herba quincũcialis ferè foliis duplo majoribus quàm rutæ. Quincunces etiam uſuræ dicuntur, quoties ex centum numis (ut exempli gratia ſit) quinque numos uſuræ percipimus. Sic ſemiſſes uſuræ, trientes, beſſes, & hujuſmodi. ¶ Eſt & quincunx menſuræ genus, paulum ſupra mediam heminam continens. Martial. lib. 2: Te conviva leget miſto quincũce, ſed antè Incipiat poſitus quàm tepuiſſe calyx.

Quīncŭpĕdal, Menſura erat, ſive regula quinq; pedum, qua fabri murarii in dimetiendis parietibus uti ſolebant. Hujus formam & uſum ſic depingit Martialis lib. 14:

Puncta notis ilex, & acuta cuſpide clauta,
Sæpè redemptoris prodere furta ſolet.

Quīncŭplex, Numerus quinq; continens: [πενταπλάσιος. Gall. *Quintuple, qui a cinq doubles.* Ital. *De cinque doppie.* Ger. Fünfffaltig. Hiſp. *De cinco dobleres.* Ang *Fiue double, or fiue fold.*] ut duplex, & tiplex Martial. lib. 14:

Cæde juvencorum dominum careat area fœlix.
Quincuplici cera quum datur altus honos.

Quīndĕcim, pen. cor. Nomen numerale, indeclinabile, ſignificans ter quinq;. [חמשׁה עשׂר *chamiſch haſár.* δεκαπέντε. Gall.

Quinze. Ital Quindeci. Ger. Fünffzehen. Hiſp. Quinze en numero. Pol. Pietnaſcie. Vng. Tizẽn öt. Ang. Fyuetene.] Plaut. Pſeud. Et jam quindecim habeo minas. Horat. in Carm. ſecul. Quindecim Diana preces virorum Curet.

Quīndĕcĭĕs, adverb. numerandi, Quindecim vicibus. [δεκαπεντάκις. Gall. Quinze fois. Ital. Quindeci volte. Ger. Fünffzehen maal. Hiſp. Quinze vezes. Pol. Pietnaſcie razi. Vng. Tizẽn öttſzör. Ang. Fyuetenes tymes.] Mart. li. 7: Dicere quindecies poteram, Quid pertinet ad te?

Quīndĕcĭmvĭrī, Magiſtratus erant Romæ, quindecim numero, ſoli jus habentes Sibyllinos libros adeundi. πεντεκαιδεκάνδρους ἀρχοντας. Horum dignitas Quindecimviratus appellabatur.

Quīndēnŭs, a, um, adject. eſt num. diſtributivi. [חמשׁ עשׂר chameſch haſár. πεντεκαίδεκα. Gall. Quinze. Ital. Quindeci. Ger. Je fünffzehen. Hiſp. Quinze. Vng. Tizẽn öttödik. Ang. Fyftene.] Livius 5. belli Maced. Quindena jugera agri data in ſingulos pedites ſunt.

Quīnĕtĭam conjunctio copulativa qua nectimus quæ conjuncta ſignificare volumus: idem fere valens quod inſuper, ſive præterea, & ut vulgò, quod majus eſt. [גם gham אך ach πρὸς τούτοις, ἔτι. Gall. D'avantage, en outre, qui plus eſt. Ital. Oltre accio, ancora ma, di piu. Ger. Ja auch/viel mehr. Bel Daer toe. Hiſ. Mas preſto, mas ayna. Vn. Meg annakfölötte. An. Moreover.] Cic. de Ami. Quinetiam neceſſe erit cupere, & optare, ut quàm ſæpiſſimè peccet amicus. Virgil. 4. Aeneid. Quinetiam hyberno moliris ſidere claſſem.

Quīngēntī, æ, a, Quinquies centum. [חמשׁ מאות chameſch meóth. πεντακόσιοι. Gall. Cinq cens. Ital. Cinquecento. Ger. Fünffhundert Hiſp. Quinientos en numero. Pol. Pięćſets. Vng öt ßáz. Ang Five hundred.] Cic. ad Attic. Nec mirum, quingentos denarios dat. Virg. 10. Aeneid. Hinc quoq; quingentos in ſe Mezentius armat. ¶ Quingenti item, hoc eſt οἱ πεντακόσιοι. magiſtratus nomen erat apud Athenienſes, à numero quingentorum virorum, quorum officium erat civilia munera, rerũq; actiones de quibus quotidie lis inter populares erat, judicare. Dignitatem autem hi maximam obtinebant, ac ab Areopagitis ſecundum locum obtinebant.

Quīngēntēſĭmŭs, a, um, Numerus eſt ordinis. [πεντακοσιοστός. Gall. Cinqcentieſme, de cinq cens l'vn. Ital. Cinquecenteſimo. Ger. Das funffhundertſt. Hiſp. Quinientos en orden. Vng. öt ßázadik. Ang Five hundreth.] Plin. lib. 15. cap. 1: Anno Vrbis quingenteſimo quinto.

Quīngēntĭĕs, adverbium numerandi, Quinquies centũ. [πεντακοσίκις. Gall. Cinq cens fois Ital. Cinque cento volte. Ger Fünffhundert maal. Hiſp. Quinientas vezes. Pol. Pięćſeth razi. Vng. öt ßázßor. Ang. Five hundred tymes.] Cicero 4. Verr. Ob eam rem H-S quingenties Veneri Erycinæ de Sthenii bonis exacturum.

Quīngēnī, æ, a, numeri diſtributivi nomen eſt, Quingenti per ſingula: ut quum dicimus, Quingenos denarios militibus diviſos: id eſt, ſingulis quingentos. Sæpè tamen ita accipitur ut nihil amplius ſignificet quàm quingenti: [οἱ πεντακόσιοι. Gal. En nombre de cinq cens. Ital. In numero di cinquecẽto. Ger. Fünffhundert. Hiſp. Cada vno quiniento. Vng. öt öt ßázat. Ang. Five hundred.] Suet. in Cæſare: Annuam etiam habitationem Romæ uſq; ad bina millia numûm, in Italia non ultra quingenos ſeſtertios permiſit.

Quīngēnārĭŭs, a, um, nonnunquam ad numerum refertur: [πεντακοσιοστός. Gall. Cinqcentieſme. Ital. Cinquecenteſimo. Ger. Das fünffhundert ſhat. Hiſp. Quinientos in numero. Vng öt ßázadik. Ang. The five hundreth. Jut, Quingenarius grex: hoc eſt, pecudes continens quingentas, apud Varr. lib. 2. de Re ruſtica. ¶ Nonnũquam ad pondus, ut Lanx quingenaria: id eſt, quinquaginta pondo. Plin. lib. 33. cap. 11: Diſpenſator Hiſpaniæ citerioris quingenariam lancem habuit, cui fabricandæ officina exædificata fuerat. ¶ Poteſt & ad ætatem referri: ut quingenarium ſit, quod eſt quingentorum annorum.

Quīnīmŏ, Quin potius, imò verò, imò etiam. [בם gham אך ach. ἀλλὰ δή, ἔτι μᾶλλον. Gall. Mais qui plus eſt, & qui plus fore eſt. Ital. Anzi, piu tosto. Ger. Ja viel mehr/ja auch Hiſp. Antes, mas preſto, mas ayna. Vng. ßöt mikab, Ang. Yea rather.] Plin. Epiſt. 74: Prævaluit ſententia Ceptonis: quinimò cõſurgenti ei ad cenſendum, acclamatum eſt: quod ſolet reſidentibus.

Quīnquāgīntă, Numerus continens quinquies decem. [חמשׁים chamiſchſchim. πεντήκοντα. Gall. Cinquante Ital. Cinquanta. Ger. Fünffzig. Hiſp. Cinquenta en numero. Vng öttven. Ang Fifiue] Inde Quinquagies, adverbium numerandi πεντηκοντάκις. Plinius libro 7: Quinquagies collatis ſignis dimicavit. ¶ Pro eodem etiam dicimus Quinquageſies: ut apud Plautum in Menæch.

Quīnquāgēnārĭŭs, a, um, Annorum quinquaginta, quemadmodum ſexagenarius, annorum ſexaginta. [חמשׁים chamiſchſchim. πεντηκοντούτης. Gall. Choſe de cinquante ans, cinquantain. Ital. De cinquanta anni. Ger. Das fünffzigjärig iſt. Hiſp. Coſa de cinquanta annos. Vng. öttven extendöt. Ang. Of fiftie yeares.] Refertur & ad numerũ: ut quinquagenarius grex, id eſt, quinquaginta capitum. Varr. 2. de Re ruſtica: Ad equarum gregem quinquagenarium bini homines. Quinquagenaria urna: id eſt, quinquaginta capiens certi generis menſuras. Cato de Re ruſt. cap. 13: Vnam quinquagenariam unam, ſextarium olearium unum.

Quīnquātrĭă, orum, n. ſ. Feſta erant Romæ Palladi ſacra, non diſſimilia iis quæ ab Athenienſibus vocabantur πανάθηναια. Dicta quinquatria, à numero quinq; dierum quibus celebrabantur: quorum primo fiebant ſacrificia: ſecundo, tertio, & quarto gladiatorum ſpectacula edebantur: quinto urbis fiebat luſtratio. Videtur autem primus ex hiſce diebus fuiſſe quintus poſt Idus Martias: hoc eſt, XIII. Calendas Aprilis: quod non obſcurè colligi poteſt ex libro 3. Faſt. Ovidii, ubi ſic habet:

Idibus eſt Annæ feſtum geniale perenne,
Non procul à ripis advena Tybri tuis.
Deinde ſubdit:
Poſtera quum teneras Aurora refecerit herbas,
Scorpius à prima parte videndus erit.
Tertia pòſt Idus lux eſt celeberrima Baccho.
Bacche fave vati, dum tua feſta cano.
Et mox:
Stella Lycaoniam vergit declivis ad Arcton.
Milvius: hæc illa nocte videnda venit.
Et rurſus:
Vna dies media eſt pòſt fiunt ſacra Minervæ:
Nomina quæ à junctis quinq; diebus habent.
Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro:
Cauſa quòd eſt illo nata Minerva die.
Altera, tresq; ſuper ſtrata celebrantur arena.
Enſibus exertis bellica læta dea eſt.
Summa dies è quinq; tuba luſtrare canora
Admonet, & Forti ſacrificare deæ.

Varro lib. 5. de Lingua Latina autor eſt, antiquitus unũ tantũmodo feſti hujus diẽ fuiſſe, poſt quintũ ſcilicet Idus Martias: eumq; quinquatrũ vocatũ fuiſſe, tracto vocabuli exẽplo à conſuetudine vicinorum populorum qui dies poſt ſextum, & ſeptimum Iduum, ſexatrũ, & ſeptimatrum appellavêre: paulatim tamen nominis errore conſuetudinem irrepſiſſe ut quinque dies crederentur. Varronis ſententiæ Feſtus quoque ſubſcribit. Vnde apparet nonniſi mera eſſe ſomnia quæ à recentioribus Grammaticis de vocis hujus etymo ſunt excogitata: qui quinquatria inde dicta tradiderunt, quòd celebrarentur quinque diebus continuis poſt diem atrum, qui erat poſtridie Iduum, quum probatiſſimorum (quod jam adduximus) autorum teſtimoniis ſatis conſtet atrus, ſive atria particulas, in hiſce vocibus nihil ſignificare, ſed ſolas eſſe nominum productiones. Quinetiam apertè hoc oſtendit Soſipater antiquus Grammaticus libro 1. cùm ita inquit: Quinquatrus pluraliter, non quinquatria: non enim dictæ ſunt quinque dies atri, ſed quòd quinquatrus antiqui dicebant à quinquando: id eſt, luſtrando, quòd eo die arma ancilia luſtrari ſint ſolita. Fuerunt & minora quinquatria, ſive (ut Feſtus appellat) quinquatrus minuſculæ, quæ Idibus Iuniis à tibicinibus perſonatis celebrabantur in honorem Minervæ. Ovidius 6 Faſtorum:

Et jam Quinquatrus jubeor narrare minores:
Nunc ades ô cœptis flava Minerva meis.
Cur vagus incedit tota tibicen in urbe?
Quid ſibi perſonæ, quid toga longa volunt?

Huc etiam ſpectare videtur illud Plauti in Milite: Da quod dem quinquatribus, percantatrici, collectrici, &c. Sortitur autem hoc nomen varias declinationes. Nam modò per ſecundam, modò per tertiam declinationem inflectitur: unde & duplex manſit ablativus quinquatriis, & quinquatribus. Cicer. Cæl. libro 2: Ita tumultuoſæ conciones quinquatriis afferebantur: luven Satyr. 10: Incipit optare, & totis quinquatribus optat.

Quīnquātrŭs, uum, per quartam declinationẽ, ſicut Idus, uum. Cicero Attic. lib. 9: Fuit enim pridie quinquatrus egregia tempeſtas qua ego illum uſum puto. Quin & Diomedes Quinquatrias per primam inflexionem protulit.

Quīnquĕ, Nomen numer. & invariabile. [חמשׁה chamiſchſchdh. πέντε. Gall Cinq. Ital Cinque. Ger Fünff Bel. Bvve. Hiſ. Cinco. Pol. Pięć. Vng öt. Ang. Five.] Ovid. lib 8 Met. Quinq; ter implebat ulnas. ¶ A quo Quintus, a, um. πέμπτος. Quinus, a, um, Quinarius, a, um, Quinquies, πεντάκις Quincunx. Quinquemeſtris, πεντάμηνος. Quincupertitus, Quintuplex πενταπλοῦς. Quindecim, Quinquaginta, Quingẽti, Quinquageſimus: & hujuſmodi. ¶ Quinq; pedũ præcriptio, interdicti genus eſt, ex Solonis legibus in XII. Tabulis tranſlatũ: quo cautũ eſt ut qui arborẽ in agro ſuo ſereret, quinq; pedum intervallo

à vicino abesset, præterquam in oleâ & ficu: in quibus, quòd sine insigni nocumento aliis plantis admoveri non possunt, ut quæ & latiùs spargant radices, & humorem absumant, & succum noxium affundant, novem pedũ requirit intervallum. Vide Caium, l. ult. Digest. Fin. regund.

Quĭnquĕfŏlĭum, lĭi, Herba à numero foliorũ nomẽ habens: unde etiã Græcis dicitur πεντάφυλλον. De qua Plin. li. 25. cap. 6. & 9. [Gall. *Quintefueille.* Ital. *Herba cinquefoglie.* Ger. Fünffingerkraut. Hisp. *Cinco en rama.* Vng. *öt leuelwfw.*]

Quĭnquĕlĭbrālis, quinquelibrale, Quod est quinque librarum: [ὁ μιᾶς πέντε βαρὺς, ἢ λίτρας πέντε. Gall. *De cinq liures* Ital. *De cinque libre.* German. Fünffpfündig. Hispan. *Cosa de cinque libras.* Vng. *öt fontos.* Ang. *Of fyue poundes.*] ut, Quinquelibrale pondus, Colum. lib. 3. cap. 15.

Quĭnquĕmēstris, stre, om. t. Quod quinque mensium ætatem habet. [πενταμηνιαῖος. Gall. *De cinq mois.* Ital. *De cinque mesi.* Ger. Fünff Monat alt. Hisp. *De cinco mes.* Vng. *öt holnapi.* Ang. *Of fiue monethes.*] Varr. de re Rust. cap. 7. Quinquemestribus pullis factis.

Quĭnquĕnnis, & hoc quinquenne, om. t. Quinq; annos natus. [πενταετὴς. Gall. *De cinq ans.* Ital. *De cinque anni.* Ger. Fünffjärig. Hisp. *De cinco annos.* Vng. *öt extendõs.* Ang. *Of fiue yeares.*] Plaut. in Pœn. Duæ fuêre filiæ, altera quinquennis, altera quadrimula.

Quĭnquennālis, quinquennale, om. t. Quod fit quinto quoq; anno: [πενταετηρικός. Gall. *De cinq ans.* Ital. *De cinque anni.* Ger. Das alle fünff jar ist oder wäret. Hisp. *Cosa de cinco annos.* Vng. *öt extendõnkent valo* Ang. *That is done euerie fifi yeare.*] ut Quinquennales ludi, apud Plin. lib. 4. cap. 5. Quinquennalis magistratus, qui quinq; annis cõtinuis geritur. Liv. 4. ab Vrbe: Alios magistratus annuos esse, quinquennalem Censuram gravem esse.

Quĭnquennĭum, nii, n. s. Spatium quinq; annorum. [πενταετία Gall. *Espace de cinq ans.* Ital. *Spatio de cinque anni.* German. Die zeit fünff jar lang. Hisp. *Espacio de cinco annos.* Vngar. *öt extendõ.* Ang. *The space of fiue yeares.*] Cic. 3. de Legib. Bini sunto, magistratum quinquennium habento.

Quĭnquĕpārtītus, partita, partitum, pen. prod. Quod in quinq; partes divisum est [πένταχα, μεμερισμένον. Gall. *Party en cinq.* Ital. *Partito in cinque parti.* Germ. In fünff theil abgetheilt. Hisp. *Partito in cinque partes.* Vn. *öt rexre oztatot.* An. *Deuided in to fiue.*] Cic. 1. de Invent. Quinquepartitam igitur hoc pacto puãt esse argumentationem.

Quĭnquĕpārtītō, adverbium. [πέντε χα. Gall. *En cinq parties.* Ital. *In cinque parti.* Germ. Mit theilung in fünff. Hispan. *En cinquo partes.* Vng. *öt rexbe.* Ang. *Into fyue partes.*] Plin. lib. 25. cap. 6: Foliis per intervalla quinq; folii, aut cannabis, per ambitum incisis, quinquepartitò, nigris & ipsis, plumosisq;.

Quĭnquĕprīmī, apud Cic. in Verr. sunt quinq; viri, qui principem in Senatu locum habebant. Quinqueprimi autem & decemprimi muneribus quibusdam & functionibus obnoxii erant, ut Iurisconsulti tradunt.

Quĭnquĕrēmis, is, f. t. Navis quinq; remorum ordines habens. [πεντήρης. Gall. *Galee de cinq rames pour banc.* Ital. *Galea de cinque remi per banco.* Ger. Ein groß schiff das an einer zeytet fünff ruder hat. Hisp. *Naue ò galera de cinco ordines de remos.* Vn. *öt rend enexõiw haio.* Ang. *A galey with fiue oweres in a seate.*] Plin. de Vir. Illustr. Rhegium regni fuit. quinqueremẽ hostiũ copiis pedestribus cepit.

Quĭnquĕvĭrī, Magistratus quinq; cap tum numero constans: quorum officium sive dignitas Quinquevíratus appellatur. πενταπρωτοι.

Quĭnquĭēs, adverbium, quinq; vicibus. [πεντάκις. Gall. *Cinq fois* Ital. *Cinque volte.* Ger. Fünff mant. Hisp. *Cinco vezes.* Vngar. *öt ször.* Ang. *Fyue tymes.*] Cic. 11. Philipp. At hic me defendente quinquies absolutus est. Quinquies millies, Plinius libro 2. cap. 23.

Quĭnī, æ, a, nomen distributivi numeri, à quinque deductum. [ωπη ωπη *chamêsch chamêsch.* οἱ ἓ αἱ ἓ πέντε. Gall. *Cinq en nombre, de cinq à cinq.* Ital. *Cinque in numero, à cinque à cinque.* Ger. Je fünff vnd fünff. Hisp. *Cinco en numero, de cinco en cinco.* Vng. *öten öten.* Ang. *Fiue, or fiue and fiue.*] Cic. 3. Verr. Nam quum à multis quaterna, etiam quina exigerentur, *&c.* Horat. lib. 1. Sermon. Satyr. 2: Quinis hic capiti mercedes exigit: atq; Quanto perditior quisq; est, tanto acrius urget.

Quĭnquertĭum, tii, n. s. In sacris certaminibus dicebat quod Græci sua lingua πένταθλον appellabãt: utroque nomine deducto à quinque artium, seu certaminum generibus, quibus in sacris Græciæ certaminibus congrediebantur ii quos à professione Græci πενταθλους, Latini quinquertiones appellabant: quòd scilicet πύγμῃ, δρόμῳ, ἅλματι, δίσκῳ, ἓ πάλῃ; hoc est, cęstu, cursu, saltu, disco, & lucta certarent. Quibus omnibus si quis vicisset, pancratiastes dicebatur. Periodo autem victores dicebantur qui quatuor Græciæ ludos obiissent, & ex iis omnibus victoriam reportassent. Vide de his plura in dictionibus PANCRATIVM, & PENTATHLON.

Quĭntānă porta, Quintanis, Vide QVINTVS.

Quĭntĭlis, lis, m. t. Mensis anni totius septimus, olim Quintus, quum à Martio annum Romani auspicarentur, unde & Quintilis primùm dictus est. [μεταγειτνιών, ἑκατομβαιών. Gall. *Le mois de Iuillet.* Ital. *Luglio.* German. Der Heumonat. Hispan. *El mes de Iulio.* Polon. *Lipiec.* Vngar. *Zent iakay hauo.* Ang. *The moneth of Iulie.*] Postea verò in honorem Iulii Cæsaris Dictatoris, M. Antonio M. filio consulente legem ferente, Iulius appellatus est, ut in vita Cæsaris refert Suet. Cicer. Att. lib. 14: Si ergo est, volo mense Quintili in Græciam.

Quĭntŭs, a, um, Vltimus ex quinq;. [ωπη *chamischschi.* πέμπτος. Gall. *Cinquiesme.* Ital. *Quinto.* Germ. Das fünfft. Hisp. *Cosa quinta in orden.* Pol. *Piati.* Vng. *ötö dik.* Ang. *The fifi.*] Liv. 1. bell. Maced. Non quinto inde mense, quemadmodum à Sagunto Annibal, sed quinto inde die quàm ab Corintho solverit naves, in Italiam perveniet. ¶ Quinta classis, in censu à Servio Tullo descripto, ex triginta centuriis constabat, nihil aliud quàm fundas, & lapides missiles ferentibus: quibus adjuncti sunt cornicines, tubicinesq; in tres centurias distributi τὸ πέμπτον τέλος. Censebatur autem hæc classis undecim millibus æris. Vide Livium lib. 1. ab Vrbe condita.

Quĭntarĭum limitem ita nominavit Hyginus. Quintum quẽque quintarium volunt: pòtrò inter quintum & quintarium interest aliquid: quintus est, qui quinto loco numeratur: quintarius, qui quinque centurias claudit: hunc volunt esse quintum qui est sextus: nam & legum latoribus, quemadmodum perlatum est, sic caverunt ut à D. M. quintus quinque spatio itineris ampliaretur. Erat sanè interpretatio legis hujus ambigua, nisi eorum formæ sextum quenque limitem latiorem haberent significatione qua & minores: tractemus nunc diligentius quid dixerint à D. M. quintum quoq; latiorem decumano: quũ decumanus erat positus, positi sunt deinde quinq; limites quorũ novissimus factus est latior: his cũ decumanus accessit, sex fiunt: eandem observationem in reliqua limitum parte esse voluerunt, quemadmodum à D. M. quinque limites ducebantur, quorum esset summus latior, sic & ab eo quintario, cùm spatium definitum erat, quinque adjectis limitibus, summo, latitudinem suam servari placuit.

Quĭntō, & Quintum, Quinto loco: quanquam inter se nonnihil differant. [ωπη *chamischschith.* τὸ πέμπτον, πεντάκις. Gall. *Pour la cinquiesme fois.* Ital. *Per la quinta volta.* Germ. Das fünffte/ oder zum fünfften maal. Hispan. *Por la quinta vez.* Polon. *Poatiraz.* Vngar. *ötödzör.* Ang. *Fyftlie.*] Nam quintùm Consul esse dicitur, qui quatuor perfunctus Consulatibus, quintum jam gerit Consulatum. Quintò autem Consul fuisse dicitur qui quinto anno post exactos Reges, institutumque Consulatum, factus est Consul. Livius libro 7. belli Pun. Declarati Consules Quintus Fabius maximus quintùm, & Quintus Fulvius Flaccus quartùm.

Quĭntāna porta, In castris dicebatur quæ post prætorium erat, ubi venalium rerũ forum solebat esse. Liv. lib. 1. Decad. 5: Prætorio dejecto, direptis quæ ibi fuerant, ad Quæstorium forum Quintanamque hostes pervenerunt.

Quĭntānus, adverbium ea forma dictum, qua alternis: ut Quintanis semitare: hoc est, post quintum quinque palum semitam ducere. Plinius libro 17. cap. 22: Semper verò quintanis semitari: hoc est, ut quinto quoque palo singulæ jugo paginæ includantur.

Quĭntŭs, Vide QVINQVE.

Quīpŏtĕ, pen. cor. Qui fieri potest. [πῶς οὖν. Gall. *Comme est il possible?* Ital. *Come è possibile?* Ger. Wie ist es müglich? Hispan. *Como ès possible?* Pol. *Iakoto moze byc?* Vngar. *Hogy lehet?* Ang. *How is it possible?*] Compositum à qui interrogativo, & adjectivo potis, pote. Persius Satyr. 1: Et verum, inquis, amo, verum mihi dicite de me. Quipote? vis dicam? *&c.*

Quīppĕ, Particula est qua rationem reddimus ejus quod præcessit. [אמן *achên oîa.* Gall. *Attendu que, c'est à sauoir, certes.* Ital. *In vero perche.* German. Gittenmaal/ dann je. Belg. Want. Hispan. *Ciertamente porque.* Polon. *Ponieważ, zwłaszcze.* Vng. *Mert.* Ang. *Forasmuch as, for because.*] Exponitur autem aliquando per utpote, præsertim subsequente relativo, sive id nomen sit, sive adverbium. Cicer. pro Roscio Amer. Convivia cum patre non inibat, quippe qui ne in oppidum quidem nisi perrarò, veniret. Virg. lib. 1. Georg. Iampridem nobis Cæsar te regia cœli Invidet, atque hominum queritur curare triumphos, Quippe ubi fas versum, atque nefas, *&c.* ¶ Interdum pro etenim, sive nanque. Virgil. lib. 2. Georg. Sponte sua quæ se tollũt in luminis auras, Infœcunda quidem, sed læta & fortia surgunt Quippe solo natura subest. ¶ Interdum idem valet quod certè. Plaut. in Aulul. Redi jam nunc intrò, atque intùs serva. s. Quippe nil ego iatùs servem.

Quĭppĭnī, Antiqui dicebant pro quidni, sicut cur non. [πῶς οὔ, τί μάλ; Gall. *Pour quoy non?* Ital. *Perche non?* German. Warumb nicht? Hisp. *Porque no?* Pol. *A czemu nie?* Vng. *Hegyneni, miert nem.*

Angl. *Why not.*] Plaut. Menæch. Itan' censes? MED. Quippini?

Quĭrĭto, as, pen. prod. seu Quintor, aris, Lamentor, mœsta q; voce deorum, hom. num q; auxilium invoco. [קרא *karâ* שוע *schivvéah* זעק *zabák.* κεκλαυξ-, πεπλαξ, ἀλαμαγτίζομαι. Gall. *Crier & plaindre, crier & requerir secours.* Ital. *Lamentarsi, gridare.* German. *Klägtich schreyen/vmb hilff schreyen.* Hispan. *Gridar llorar con voxes gritando.* Polon. *Narzekam, opomoc proſic skwiercze.* Vngar. *Sirvan panazolkodom, ohaytuan ſegitſigre hiuom:* Ang. *To crie and mourne, to call for aide and help.*] Quæ significatio tracta est à consuetudine Romanorum, qui injuria affecti, Quiritium opem implorabant. Vnde Varro quiritare interpretatur Quirites ciere. Nonius: Quiritare est clamare: tractum ab iis qui Quirites invocant. Lucil. libro 12. Stat. Concursus velut aurai, clareque quiritans. ¶ Ab Apuleio ponitur pro suppetias petere. Quiritari, inquit Budæus, deos homines que implorare. Livius libro 9. belli Maced. Occulebat vim, quòd præ ululatibus, tympanorumque & cymbalorum strepitu nulla vox Quiritantium inter stupra, & cædes exaudiri poterat. ¶ Quiritare item (si Philomelæ autori credimus) verres dicitur, quum vocē emittit: Quiritat (*inquit*) verres: tardus rudit, oncat asellus.

Quĭrĭtātĭo, verbale, f. t. Lamentatio, humanæ, divinæque opis implorato. [שוועה *schavháh.* χεκλαυσμός. Gall. *Crieme nt, auec complainte, brayement.* Ital. *Grido, sbraiamento.* Germ. *Ein klägtich geschrey vmb hilff.* Hisp. *Llanto, lloro conguito, grito.* Pol. *Smetne narzekanie.* Vngar. *Sirua valo panazolkodas ohaytaſsul ſegitſygre valo ſiuas.* Ang. *Mourning, calling for the help of god and men.*] Livius lib. 3. bel. Maced. Fuga comitum, & quiritatio, & tumultus tota urbe discurrentium factus cum luminibus.

Quĭrĭtātŭs, hujus quiritatus, m. q. id est, clamor urbanorum, ut Iubilatus rusticorum, ut ostendit Valla ex autoritate Varronis. Quiritatus infantium. [שוועה *schavháh.* κεκλαυσμός, ἡ μεμψιμοιρία. Gall. *Crement auec complainte, brayement.* Ital. *Grido, sbraiamento.* Ger. Das schreyend oder greinend klagen. Hisp. *Llanto, lloro con grito, grito.* Polon. *Płacz wzwarzekanie.* Vngar. *Varaubeli ohaytas ſirua valo panazolkodas.* Ang. *Crying, and wailing.*] Plin. Epist. 106: Audires ululatus fœminarum, infantium quiritatus, clamores virorum.

Quīs, qui, quæ: [אשר מי *mi aschér.* מי *nis.* Gall. *Qui est ce, qui.* Ital. *Il quale, laquale.* German. Wer/ oder welcher/ welche. Belg. Wat. Hispan. *Quien ò que cosa.* Polon. *Kto, ktora paka.* Vng. *Kitſoda.* Ang. *Who.*] quod, vel quid, τὶ, quandoque interrogativè ponitur. Cicero pro Marcello: Quis omnium doctior Aristotele? Virgil. 1. Ecloga: Sed quæ tanta fuit Romam tibi causa videndi? Plaut. Quod facinus ausi tantum? Idem: Quid ad illas artes optes, si optio adveniat tibi? Aliquādo infinitē. *nis,* Plin. Iunior in Epistol. Tum mihi nescio quid in aurem insusurravit. Idem: Morbus nescio quis ante eam ætatem incognitus nostris. Cic. Quum præcepta nescio quæ discipulis suis palām tradidisset. Plaut. Nec mihi quod facinus conscirem, inveni. Seneca: Paululum nescio quid visus est balbutire? Qui, quæ, quod, ὅς, ἥ, ὅ, relativè etiam ponuntur: quis verò, & quid, nunquam. ¶ Qui, quæ, quod, relativè posita, quandoque dissentiunt à suo antecedente, & cum subsequenti conveniunt substantivo. Cicero: Omnes tenues, atque humiles, quæ maxima in populo multitudo est, sibi præsidium paratum putant. Salust. in Catil. Est locus in carcere, quod Tullianum appellatur. Verùm hæc quoniam vulgata sunt, & ad vocum significationem nihil attinent, pueris ex Syntaxi potius petenda relinquimus. ¶ Accipitur aliquando, quis, pro aliquis. *nis.* Suet. in Claud. Si quem alium, & se liberum esse. Plin. Epist. 6. lib. 3: Nec vitia, si qua sunt, celant. Verùm hæc aliaq; id genus compositа potius censenda sunt, ut suis locis latiùs docebimus. ¶ Ponitur item quis, admirantis, pro qualis. ποῖος. Virgil. 9. Aeneid. Quis globus ô cives. ¶ Olim tàm fœminino, quàm masculino genere proferebatur. Plaut. in Aulul. Dic mihi, si audes, quis ea est, quam vis ducere uxorem? Virgil. 11. Aeneid. Qui cum parturi curas: id est, cum qua. Loquitur enim de Acca quæ erat una ex comitibus Camillæ. Quod autem adjectivum est, ideo semper substantivo jungitur: quid verò substantivum. ¶ Accipitur aliquando qui, quæ, quod, pro quantus, quanta, quantum: sicut is, ea, id, pro tantus, tanta, tantum. Quintilianus: Hoc si scisses, pater affirmo, promitto, (cujus pietatis es) nemo te antecessisset: id est, quantæ pietatis es, vel pro magnitudine tuæ pietatis. Hujusmodi autem orationes tribus efferimus modis: ut, Qua es humanitate, Cujus humanitatis es, & Quę tua est humanitas. Idē contingit in pronomine is: ut, Ea patris est lenitas: & ejus lenitatis, sive ea lenitate est pater. ¶ Invenitur & quis, aut (ut nonnulli scribere malunt) queis in dativo & ablativo pluralibus: verùm hoc à singulari nominativo, tempore distinguitur: producitur enim, quum in nominativo corripiatur. Lucan. lib. 2: proh fata, quis ille, Quis fuit ille dies. Horat. in Sermon. Queis humana sibi doluit natura negatis. Fit autem queis à singulari quo, sicut à domino dominis. Contrà ab ablativo qui, fit quibus, sicut à facili facilibus. Servius in illud Virgil. 1. Aeneid. Queis ante ora patrum, *&c.* Quis, *inquit,* & Quibus secundum artem dicimus. Ab eo enim quòd est qui, in bus mittit: ab eo verò quod est quo, in is. Sed à tertia declinatione in usu sunt dativus & ablativus plurales: licet antiqui omnibus usi sint casibus. Deniq; Cato in Origin. Ques, quium, declinavit: sicut puppes, puppium: Ques, inquiens, sunt populi? ¶ Composita à quis sunt. Siquis, Aliquis, Nequis, Quisquis, Quisque, à quo unusquisq;: Quisnam, Quisputas, Quitpiam, Quisquā: de quibus partim jam egimus, partim suo loco sumus dicturi.

Quīsnam, Interrogativū est, Quis. [מי *mi.* מה *mah;* Gall. *Quel? qui?* Ital. *Chi è quello?* German. Wer? oder wer doch? Belg. Wie? Hisp. *Quien es aquel?* Pol. *Kto?* Vng. *Kitſoda?* Ang. *Who?*] NAM enim syllabica est adjectio, nihil addens significationi. Terent. in And. Quisnam homo est? ¶ Aliquādo infinitè ponitur. Plin. lib. 11. cap. 55: Delphini quónam modo audiant, mirum.

Quīsquam, & quispiam, Aliquis, nonnullus. [איש *isch.* Gall. *Quelqu' vn.* Ital. *Qualcheduno.* German. Einer/ jemandts. Hisp. *Alguno.* Polon. *Zaden, ani ieden.* Vng. *Valaki.* An. *Some, any.*] Quisquam, olim tàm masculino, quàm fœminino jungebatur. Terent. in Evnuch. Quando quidem illarum neque quisquam te novit, neq; scit qui sies. Ibidem: hunc oculis suis Nostrarum nunquam quisquam vidit. Verba sunt ancillæ Pythię. ¶ Quisquam aliquando ponitur pro Quivis, sive quilibet. *ὅστις.* Cicer. ad Terentiam: Nisi vos fortiores cognoscerem, quàm quenquam virum: hoc est, quemvis virum.

Quīsquĕ, universale signum est, Omnis, quilibet. [איש *isch.* ἕκαστος. Gall. *Chacun, vn chacun.* Ital. *Chiascheduno.* Ger. Ein jeder oder jetlicher. Hispan. *Todo hombre que.* Polon. *Każdi.* Vngar. *Mindón.* Ang. *Euery one.*] Virgil. lib. 7. Aeneid. Quisque suos patimur manes. Iungitur autem eleganter cum superlativis, aut iis quæ superlativi vim habent, qualia sunt numeralia ordinis, & eorum interrogativum quotus: vel cum positivis, quæ superlativa usitata non recipiunt. Cic. lib. 1. Acad. Quæst. Certè enim recentissima quæq; sunt correcta, & emendata maximè. Plaut. in Pseud. Nam in foro vix est decimus quisq, qui seipsum noverit. Cicer. 2. Tusc. Quota enim quæque eveniunt ut ab his sunt prædicta. Sic etiam dicimus, Eximius quisque, Singularis quisque. Vide de hoc Vallam lib. 1. Elegant.

Quīsquĭlĭæ, harum, f. p. Purgamenta terrarum, & quicquid ex arboribus surculorum, foliorumque & florum minutim decidit, veluti quicquid cadit, inquit Festus. [מות *mappál* מות *mots.* ἀποψήματα συφετός. Gall. *Nettoyeures, ballieures, petites branchettes ou autres choses de petite ou nulle estime.* Ital. *Scouazza di casa, & ogni foglia à fiore che cade da gli alberi ciascuna cosa di poco valore.* Germ. Alles klein vnnütz ding/ das abgehet/ gemüsel. Hispan. *Mondaduras de las mancanas ò semejante fructa, ò inutiles grancones, ò lo que se pisa y pierde de la yerua, y las barreduras de casa.* Pol. Wſzeliakiesci kiczemne ządzewa okruſzki, albo l'amoſig. Vngar. *Hulladek, gaz zómet sópredek.* Ang. *Any thing shaued or scraped of.*] Ob id Cælius Quisquilias volantes, venti spolia appellat. Cic. lib. 1. Epist. ad Att. Homines nihili, & perditorum fæcem, per translationem quisquilias appellat. Idem pro Sestio: Omitto jam Numerium, Serranum, & Aelium, quisquilias seditionis Clodianæ. Antiqui hoc nomen etiam in numero singulari declinarunt, ut docet Festus, afferens testimonium ex Nævii Tegularia: Abi, deturba te saxo, quisquilia non homo.

Quīsquĭlĭum, lii, n. s. κόκκος. Dioscoridi, Exiguus frutex ilicis, producens coccum, quod granum est ad tingēdas vestes gratissimum. Plin. lib. 16. cap. 8: Omnes tamen has roboris dotes ilex solo provocat cocco. Granum hoc primoq; ceu scapus fruticis parvæ aquifoliæ ilicis, quisquilium vocant, pensionem alteram tributi Hispanię pauperibus donat. Hinc natum esse putat Ruellius, ut vestis coccina, literis per imperitiam interceptis, *Scarlata* vulgò hodie dicatur, pro quisquiliata.

Quīsquis, Quicunque, omnis qui. [ὅστις. Gall. *Quiconque.* Ital. *Chiunque.* German. Geb wer oder welcher. Belg. Jeghelyck. Hisp. *Qualquier, ò todo aquel que.* Pol *Ktokolwiek.* Vngar. *Valaki, minden valaki.* Ang. *Whosoeuer.*] Plaut. in Sticho: Quisquis præteream, comesa tum volo vocari.

Quīvis, Quilibet, quasi unus è multis, quem velis. [איש *isch.* ὅστις, ὁστισοῦν. Gall. *Qui que tu veux ou voudras.* Ital. *Qual tu vuoi.* German. Ein jeder/ welchen man will. Hispan. *Quien quiera que.* Pol. *Każdi.* Vng. *Akarkis.* Ang. *Any man, any one of them.*] Cicer. pro Quintio: Vtrunque quivis intelligere potuisset.

Quō, Accipitur pro quanto, habetq; sibi respondentem particulam hoc, vel eo. ἥ, ὅσῳ. Cicer. pro Rosc. Comœdo: Quo quisque ingeniosior est, hoc docet laboriosius. Idem pro Quintio: Quę pro plura sunt, eo te meliore mēte nostra audire oportet. ¶ Aliquādo est adverbium loci. [איה *ephóh* אי-זה *e-zeh. mōi;* Gall. *Où/en quel lieu?* Ital. *Doue?* Ger. Wahin? Belg. Waer henen? Hispan. *Adondo van?* Pol. *Gdzie?* Vng. *Houa?* Ang. *Whether or to what place?*] Virgil. lib. 1. Aeneid. Quóve tenetis iter? id est, ad quē locū tenditis? ¶ Aliquādo est conjunctio, idē valens quod ut, ἵνα, ὅπως. Plin. Iunior: Neque id feci quo tibi molestus essem.

¶ Aliquan-

¶ Aliquando ponitur pro quare, inquit Donatus, διὰτί. Terent. in Andr. Quo æquior sum Pamphilo. ¶ Aliquando etiam accipitur quo, pro ad quid, vel in quem usum. εἰς τί. Horatius lib. 1. Epist. Quò mihi fortunam, si non conceditur uti? Id est, ad quid vultis mihi bona esse fortunæ? & ita apud Iureconsultos legimus; Quò bonũ est id, est quam ad rem. Cæsus l. 13. in fin. D. ad Vellejan. Quò enim bonum est expectare conditionem vel diem, cùm in ea causa sit prior iste debitor. Sic Vlpian. alibi: Cùm enim possit secundum tabulas habere possessionem, quò bonum est ei contra tabulas dari, vide Hotomanum de hac re in suo Lexico. ¶ Hinc fiunt composita, Vsquequo, quoad, quocirca, quousque, quomodo, quoquoversus, quoquũ, quoque, aliquò, aliquatenus.

Quŏād, Donec, quandiu, quousque. [עד *hadh*, μέχρι, ἕως, εἰς. Gall. *Iusques à quand, iusques à ce, tant que.* Ital. *Fin che, à tanto che.* Ger. Biß daß/ so lang biß. Belg So langhe. Hisp. *Hasta quando, hasta que, hasta tanto.* Pol *Iako długo, iąż.* Vng. *Quod miglen ammig.* Ang *Vntil.*] Ex ad, & quo compositũ, sed prępostero ordine, præpositione postposita: quod & in hactenus & quatenus videmus accidere: ut Quoad vivã, ero tibi amicus. Salust. Dummodo putetis vos tutos esse quoad reliqua multitudo advenerit id est, quousque. Cic. lib. 1. Offic. Tandiu autẽ velle debebis, quoad te quantũ profrias, nõ pœnitebitid est, quãdiu. Nihil autẽ differũt hæ locutiones, quoad vivam, & quoad móriar. Hæc enim quanvis cõtraria esse videantur, idem tamẽ significant, quoniam duo tempora quum inter se opposita sunt, atque ita cohærentia, ut alterius finis cum alterius initio misceatur, nõ refert utrum per extremitatẽ prioris, an per initium sequentis locus ipse confinis demonstretur. Potest etiam esse interrogativum ἕως τί; Terent. in Phorm. Senem quoad expectatis vestrum? Item relativum: ut Quoad jussisti, parui. Cic. ad Treb. Itaque ego quoad opinatus sum me in provinciam exiturum, quæ tibi ultrò obtulerim meminisse te credo. Idem ad Attic. Quousque inquies? quoad erit integrum. ¶ Accipitur & indefinitè. Cic. de Lege Agrar. Videte quoad fecerit iter apertius quàm anteand est, quanto apertius. ¶ Aliquando rei & ingenii facultatem, sive temporis commoditatem significat. Sic accipitur apud Ciceronem in Lælio: Vsque quoad posserã, & licebit ab ejus latere nunquam discedemus id est, quantum, vel quatenus. ¶ Quoad etiam, Vsque adeo idem valens quoad quatenus, in quibus vel quoad etiam particula ejus, partem continet [illegible] Cicer. Appio: Si eam quoad ejus facere possis quàm expedire tu mihi trades. Idem: Elaborabo quoad ejus facere possum, ut consilia hostium intelligam, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. Quousque, ejusdem significationis est cum donec, vel quoad, ἕως ἐστί. Accius. Nihil te impedio quousque rem peragas.

Quŏaxarè, Vide COAXARE.

Quŏcircă, conjunctio rationalis est, Quapropter, quãobrem, ideò, vel igitur. [לכן *lachen* עלכן *hut uuen. ὅθεν, διὸ.* Gall. *Parquoy, pourtant* Ital. *Perciò.* Germ. Darumb/ derhalben. Hisp. *Porende.* Polon Przeto, *dlatego* Vng. *annakokaert.* Ang. *Wherefore.*] Cic. in Catone Majore: Quocirca si sapientiam meam admirari soletis, quæ utinam digna esset, &c.

Quŏd, nomen adjectivum est, quod potest capi relativè, interrogativè, & infinitè, ut satis fusè suprà ostendimus in dictionibus Quis, & Qui. [אשר *aschér.* ὅς. Gall. *Lequel.* Ital. *Quello che, la qual cosa.* Germ. Was/ welches. Belg. Dat/ welcke Hisp. *Quanto, que cosa.* Pol Co, *ktore.* Vng. *Mitsoda* Ang. *Whiche.*] ¶ Ponitur aliquando in oratione, sine manifesta dictione regente, subaudita præpositione ob, vel propter. Terent. in Hecyr. Nam (ita me ament dî) quod me accusat nunc vir, sum extra noxiam. Plaut. in Epidico: Animum advorte, ut quod ego ad te venio, intelligas. ¶ Ponit aliquãdo pro quantũ Cic. pro Rosc. Amer. Qui omnes quod ad me attinet, vellem viverent. ¶ Aliquando in oratione pro quadam continuatione sive connexione accipitur: quoties utinam adjunctum habet. Cic. Terentiæ: Quum ad vos scribo, aut vestra lego, conficior lacrymis sic ut ferre nõ possim: quod utinam minus vitæ cupidus fuissem, certè nihil aut nõ multũ in vita mali vidissemus. ¶ Aliquando pro in quo. Idem sed si quid sit quod mea opera opus siet, &c. ¶ Aliquãdo pro quicquid. Cic. pro Domo sua: Ornamentorum quòd superfuit in fanis, & cõmunibus locis, tota è Græcia, sanè frugaliter domũ suam deportavit. ¶ Quod idẽ, sæpè ponitur pro id quod, sive quod ipsum aut quod etiam. Cic. de Aruspic. respon. Quod idem in judicio capitis durum, atque iniquum est. Idem pro Domo sua: Senatus quoties de me consultus est, toties legem nullam esse judicavit. Quod idem tu Lentule vidisti in ea lege quã de me tulisti. ¶ Aliquando verò est conjunctio causalis, idem valens quod quia: [כי *chi.* ὅτι.] ut Quòd scribas, lętor. Et, Non castigo te, quod odio habeam, sed quò meliorem efficiam. Vbi enim potest esse quòd, ibi etiam quia: & ubi potest esse ut, ibi potest esse quò, & ecõtrario: ut, Non te castigo quia odio hãc eam, sed ut meliorem efficiam. ¶ Quando ponitur pro sed, & in principio clausulæ, locari solet *nisi* cum subjunctivo. Cic. Quòd si quis à me hujus consilii mei causam quærat, ita respondeo. ¶ Quum autem Quòd pro Sed ponitur, fręquenter cum si, nisi, quũ, quia, aut quoniam jungitur: & dicimus, Quòd si, Quòd nisi, Quòd quum, Quòd quia, Quod quoniam. Testimonia passim studioso obvia fient. ¶ Ponitur aliquando pro cur, sive quamobrem Virgilius Pelega: Si ad virtutem spectes, nihil est quòd pocula laudes. Cicero ad Terentiam: In viam quòd te des hoc tempore, nihil est. ¶ Aliquando præcedentis verbi significationem determinat. Cic. in Catil. Credo quòd non omnes tui similes incolumes in urbem venissent. ¶ Ponitur aliquando pro ut, inquit Donatus. Terentius in Phorm: Vin' primum hodie facere quòd ego gaudeam Nausistrata, & quòd tuo viro oculi doleant? ¶ Quo jure, quaque injuria, Proverbiale est, quasi per fas, nefas, vel [illegible] Terent. in Andr. Quo jure, quaque injuria, præcipitem me in pistrinum dabit.

Quodammodo, adverbium est, Aliquo pacto, aliquo modo, quod barbarè dicitur, [illegible] Gall. *En quelque sorte, en aucune maniere* Ital. *In certo modo, qualche modo.* Ger. Etlicher maß oder gestalt Hisp. *En alguna manera.* Polon Nieiako *vsposobem.* Vng. *Valami keppen.* Ang *By some sorte or fashion.*] Cicero de Amic. Quippe quum propter virtutem & probitatem, eos etiam, quos nunquam vidimus, quodammodo diligamus.

Quŏdcunquĕ, Omne quod. [ὅσα, ὅσος. Gall. *Quelque chose.* Ital. *Ogni cosa que* German Alles das oder weldes Hisp. *Todo aquello que.* Polon. Każda rzecz, [illegible] Vngar. *Valamit.* Ang. *Whatsoever.*] Cicero contra Rullum: Non omnia quæcunque loquimur; ad aerem sunt revocanda. ¶ Aliquando accipitur pro quantuncunq; Cic. Bruto: Quodcunque multum contrahere poteris, contrahe.

Quominŭs, Vt non, ne. [μὴ ἐχί. Gall. *D'autant moins, que ne.* Ital. *Che non.* Germ. Daß nicht/ oder das deßminder Hisp. *Que no.* Pol *Zeby nie.* Vng. *Ammiertnem* Ang. *To the end, vt not.*] Cicer. lib. 1. Epist. Nemo est qui nesciat, quominus discessio fieret, per adversarios tuos esse factum.

Quōmŏdŏ, Sive una sit dictiõ cõposita, sive duę divisæ dictiones, interrogativa particula est, sive admirativa, Vt, quo pacto, qua via, qua ratione. [איך *ech* איכה *echáh.* πῶς, πῶς ἔχει. Gall. *Comment, en quelle maniere.* Ital. *A che modo.* Ger Wie/ wie gestalt/ auff was weiß. Belg Hoe. Hisp. *En que manera, en esse modo, o en que modo.* Pol *Iako.* Vng. *Hogyhogy mikeppen* Ang. *How.*] Cicer. ad Att. lib. 10: Tulliæ nostræ mirifica virtus: quomodo illa fert publicam calamitatem, quomodo domesticas tricas? ¶ Accipitur & interrogativè. Idem de Aruspic. respon. Et sua concio tristi hominem, quomodo se gloriari solet, ducentis confixum Senatusconsultis [illegible] & indefinitè Cicer. Lent. Hæc negotia quomodo se habeant, ne epistola quidem narrare audet. ¶ Semper non nunquam quomodo cum nam. & dicimus quomodónam. Cæsar Quint. Frat. li. 2: Quomodónam mi frater de nostris rebus Cæsar.

Quōmŏdŏcunquĕ, Sed est, qualicunque ratione, urcunque, quacunque, quo quo pacto. [ὁπωσοῦν, ὁπωσδήποτε, ὁπωσοῦν τρόπον. Gall. *En quelque maniere que ce soit.* Ital. *In qual modo si voglia* Cicer. Gall. [illegible] Ger. Wie oder welcher gestalt. Hispan. [illegible] Polon. Iakokolwiek Vng. [illegible] Ang. *Any way, what soever manner or way.*] Plaut. in Prol. Sed [illegible] quomodocunque, quanquam tamus pauper culi, est nostri quod edimus.

Quōnam, adverbium ad locum. [איה *ephóh* איה *e zeh.* ποῦ, Gall. [illegible] Ital. *Aqual luoco?* Germ Wohin? Hisp. *Adonde?* Polon. Gdzekolwiek? Vngar. *Hova?* Angl *To what place?*] Plautus Trinum. Eamus intro tequæso, quo tu te agis. Cæ. quonam, nisi domum? Cicer. Attic. libro 8. Cum. si nunc scripsi, quonam?

Quōnam, ablativus à quínam, jungitur ablativo modò: estque tanquam una dictio vice adverbii posita & modo interrogativè accipitur. Cicero secundo de Finibus: Quonam (inquit) modo? quia, &c. ¶ Modò indefinitè. Idem libro quarto de Finibus: Admirantes quæramus ab utraque, quónam modo vitam agere possimus.

Quŏndăm, adverbium temporis, Olim, aliquo tẽpore. [כבר *chebár.* πάλαι Gall. *Iadis, autrefois* Ital. *Altre fiate, per lo passato* Ger. Ehmalß/ vor zeiten Belg. Voortijts. Hispan. *En algun tiempo.* Pol. *Kiedas.* Vng *Regen.* Ang. *In tymes bygone once.*] Est modò præteritum tempus denotat. Cic. 2. de Invent. Croroniatæ quondã, quum florerent omnibus copiis. Idem: Fuit illa quondam in hac Republica virtus. Modò futurum. ἐσομένως. Virgil. Quondam tua dicere facta Tempus erit. Modò præsens. Idem 2. Aeneid Quondam etiam victis redit in præcordia virtus. ¶ Ponitur quandoque pro semper. Idem: Vt quondam in stipulis magnus sine viribus ignis.

Quŏnĭam, Conjunctio causalis. [כי *chi* πεφ, ὅτι Gall *Pourtant que, puis que.* Ital. *Perche.* Ger Darumb/ fürnemmal. Belg Want. Hisp.

Hiſp. *Porque.* Pol. *Poniewadz* Vng. *Mert.* Ang. *Becauſe.*] Terent. in Andr. Ea quoniam nemini obtuudi poteſt, mihi ad me. ¶ Poteſt eſſe ſubcontinuata. ἄγα. Cic. pro Plancio: Quoniam ita vis, me nimium gratum eſſe concedam. ¶ Interdum, autore Feſto, ſignificat poſtquam. Plaut. in Aſin. Quid nunc, quoniam ambo, ut eſt lubitum nos deluſiſtis, datísne argentum?

Quōquam, Aliquò: id eſt, in aliquam partem, locúmve. [ποῖ. Gall. *En quelque lieu.* Ital. *A alcuno luogo.* Germ. Etwan hin. Belg. Dewers henen Hiſp. *A algun lugar.* Pol. *Gdziekolwiek.* Vn. *Sohoua.* Ang. *Any whether.*] Cic. 4. Verr. O' Verrea præclara, quoquam ſi acceſſiſti, quò non attuleris tecum iſtum diem.

Quŏque, conjunctio eſt copulativa, poſtpoſitivi ordinis, Etiã. [גַּם *hodh* ☐ *gham.* καί. Gal. *Encores, auſſi.* Ital. *Ancora.* Ger. Auch. Belg. *Ock.* Hiſp. *Tambien.* Pol. *Tez.* Vng. *Es.* Ang. *Alſo.*] Seneca: Tu quoque ſimili modo exercere te debes. ¶ Aliquando ponitur pro ſimiliter. [ὁμοίως. Gall. *Pareillement, d' auantage.* Ital. *Parimente, ſimilmente.* German. Gleicherweiß. Hiſpan. *Y gual y ſemejantemente.*] Virg. in Daphnide: damnabis tu quoque votis. Huic particulæ quoque aliquando jungitur etiam. Terent. in Hecyr. Ego quoque hoc etiam credidi aliquando. Plinius lib 8. cap. 16: Sunt verò & fortuita eorum quoque clementiæ exempla.

Quóquoverſùs, vel quoquoverſum, adverbium ad locum, ſignificans Verſus omnes partes, ſive verſus quemcunque locum. [πανταχόσε. Gall. *De tous coſtez, que tu voudras.* Ital *Verſo ogni luogo.* Germ. Allenthalben hin Belg *In allen weghen/overal.* Hiſp. *Hazia todas partes y lugares.* Pol Zewſzad. Vngar. *Akar mely fele.* Ang. *To whatſo euer place thou will.*] Cæſar in Comment. Ejus imperio claſſem quoquoverſum dimittunt. Colum lib 2. cap. 5: In plano pedes intervalli quoquoverſus octo.

Quoquo, adverbium loci, Ad quencunq; locum. [ποῦ πῆχθ. Gall. *En quel lieu que ce ſoit.* Ital. *A ciaſcun luogo.* German. Geh wohin Hiſpan. *A todo lugar.* Polon. *Bądź kedy bądź.* Vng. *Akar houa.* Ang. *To what ſoeuer place.*] Plaut. in Merc Mensque mihi iam quærere quoquò hinc abducta eſt gentium. ¶ Eſt etiam quoquo ablativus à quiſquis. Cicer. ad Atticum libro 9: Confido igitur adventum noſtrum illi quoquo tempore futurum, ut ipſis, ἀσυμφόρων fore. ¶ Hinc fit cõpoſitum Quoquomodo, adem ſign ficans quod qualitercunque. Cicer ad Att. lib. 13. Epiſt. Quoquomodo autem res habeat, peto à te ut cum expedias.

Quōrſum, Verſum quem locum, quaſi quò verſum. [אֵפֹה *ephóh.* ποῖ? Gall. *Vers quel coſté, de quel coſté, à quel propos, quelle fin?* Ital *Verſo che luogo?* German. Wouñ/ wohin/ oder gegen welchem ort? Belg. Werwaert/waer henen? Hiſpan. *Hazia adonde?* Polon. *Gdzie, bokad?* Vn. *Mely fele?* Ang. *Toward what place? to what end?*] Et modò interrogativè accipitur: ut, Quorſum inſtituiſti iter? Modò relativè: ut, Meridiem verſus curſum tenetis, quorſum & nos. Modò indefinitè: ut, Neſcio quorſum eam. Terent. in Evn. Ego neſcio hercle neque unde eam, neque quorſum eam. Idẽ ibidem per tranſlationem dixit: Neſciebam quorſum tu res: hoc eſt, quid tuis verbis velles, quò tenderes. Idem in Adelph. Quorſum iſtuc? id eſt, quod vulgò dicitur, *Ad quod propoſitum?* ¶ Dicimus & quorſus. Cicer. de Clar. Orat. Quorſus inquam hæc? non enim intelligo.

Quŏt, nomen numerale, aut potius numeri cardinalis interrogativum: quod tam relativè & infinitè quàm interrogativè accipi poteſt: [כַּמָּה *chamméh.* πόσοι. Gall. *Combien* Ital *Quanti.* Germ Wieuiel Belg *Hoeveel* Hiſpan. *Quantos* Pol. *Wiele.* Vngar. *Hany.* Ang. *How many*] ut, Quod numi tibi ſunt? Scio quot numos habes. Habeo tot quot, tu. Plaut. in Rud. Quot ſunt? S. Totidem quot tu & ego ſumus.

Quŏtannis, Singulis annis. [ὀσέτη. καθ' ἕκαστον ἔτος. Gall *Tous les ans, par chacun an.* Ital. *Ogn' anno.* Germ Järlich/alle jar. Hiſp. *Cada anno.* Polon. *Nakazdi rok.* Vngar. *Mindõn, extendõ.* Ang *Euerye yeare.*] Plaut. in Epid. Quid iſtę quę quotannis inveniunt nomina nova? Cic. 4. Verr. Quòd omnes Siculi ex cenſu quotannis tributa conferunt. Sic 2. de Finib. Col. lib. 5. cap. 9: Omnis deinde ſoboles quæ ex uno ſtirpe nata eſt, quotannis extirpãda eſt. Quot menſibus, & quot diebus eodem modo dicitur, ut quotannis. Vlp. in l. 12. §. 2 D. quand. dies legat. Nihil intereſt utrum in annos ſingulos, vel quotannis an in ſingulos mẽſes, vel quot menſibus, an in ſingulos dies vel quot diebus legitur. Idem apud Varronem & Catonem perſæpé.

Quŏtẽnnis, gratis, interrogativum eſt, Quot annorum. [ἀμφὶ πόσα ἔτη; Gall. *De quel aage? de combien d' ans?* Ital. *Di che età? di quanti anni?* Ger. Wie alt? wie viel jarẽ haſtu? Belg *Hoe oudt?* Hiſ. *De qual edad? de quantos annos?* Pol. *Iako ſtari?* Vn. *Hany extendõs?* Ang *Of what age?*] ¶ Accipitur ramẽ relativé. Habet aũt antecedentia nomina numerabilia, & cõpoſita ex numeralib. & anno: ut annus quotus, bimus quotus, &c. Turnebus hic ait ſæpe tonsse. Quotẽnus, pro quotus eſt nunc reperitur apud Gellium. Priſcian. πόσος, Quotenis bobus aras? binis, ternis? Accipiũ & indefinitè. Cic. ad Att. In ripa neſcio quotenorũ jugerũ.

Quŏtidiẽ, Singulis diebus: à quotus & dies compoſitum, ut nonnulli putant. [☐' ☐' *jom jom.* ἡμέρᾳ ἑκάστῃ. Gall. *Tous les iours, chaſque iour, par chaſcun iour.* Ital *Ogni giorno.* German. Tägtichen/ alle tag. Hiſp. *Cada dia.* Polon. *Na kaz dzien.* Vngar. *Minden nap.* Ang. *Daylie, or euery day.*] Sunt qui ſcribant cotidie per ſecundam conſonantem: itaq; olim ſcribi ſolitum eſſe oſtendit Quint. lib. 1. Inſtit. quum ait fuiſſe quòſdam qui Quotidie ſcribendum præciperent, quòd compoſitum videatur à quotus, vel quot, & dies, verùm rationem hanc frigidam eſſe dicit, & etiam ſuo tempore inter ineptias evanuiſſe. Cicero: Quotidie, vel potius in ſingulos dies, breviores ad te literas mitto. ¶ Veteres etiam quotidio dixerunt, ut falsò, verò, teſte Soſipatro, qui exemplum ex M Cipionis oratione in M. Aemilium Scaurum profert. Quum ab iſto viderem quotidio hoſtes conſilio adjuvari. ¶ Eodem modo Quotidiano adverbialiter pro Quotidie veteres dixerunt. Afranius in Vopiſco: Etenim Cotidiano in rebus maximis qui præpoſitus nunc poteſt qui meo ſit nixus nomine. Fronto quoque ad Marcum Imperatorem: Mihi ſatis abundeque honorum eſt, quos mihi quotidiano tribuis. Soſipater Inſtit. Gram. lib. 11.

Quŏtidiānŭs, a, um, vel Cotidianus, Quod quotidiè fit. [כְּמוֹהֵן *cammẽn.* ὀσημερινός, καθημερινός. Gall. *Qui eſt ou dure chaſque iour.* Ital *Di ciaſcun giorno.* Ger. Tägtich. Hiſp. *Coſa de cada dia.* Pol. *Powſzedni.* Vngar. *Minden napi.* Ang. *That is daylie or euery day.*] Plaut. in Merc. Quoque habeat quotidianum familiæ coctum cibum. Cic. 2 de Divin. Quia ſunt hæc quotidiana, angues non item. ¶ Per tranſlationem quotidianus accipitur pro vulgari. Terent. in Evnuch. Tædet harum quotidianarum formarum.

Quŏtĭes, ſive Quotiens (nam utroq; modo ſcribitur) interrogativum eſt, numerale adverbialis, ſignificans quot vicibus. [πόσακις. Gall. *Combien de fois?* Ital *Quante volte?* Germ. Wie offt, wie manch maal? Belg *Hoe dick* His *Quantas vezes?* Pol. *Ilekroć?* Vng *Hanyszor?* Ang *How oftens?*] Plaut. Cur Quoties dicendum eſt? Cic 4 Verr. Verũ quoties, & quot nominibus auferes? Idẽ in Catil. Quotiens jam, quotiens tibi extorta eſt ſica iſta de manibus? ¶ Accipitur & relativè, habetq; antecedens toties. Cic de Orat. Toties, quoties præſcribitur.

Quŏtĭēſcunquĕ, Quotcũq; vicibus. [ὁσάκις. Gall. *Toutes & quãtes fois, toutesfois que.* Ital. *Qualunque volta che.* Ger Geb wie offt vnd dick, geb wie manches maal Belg. *Soe dickmaels.* Hiſpan. *Quãdo quiera que.* Pol. *Ilekolwiek razy.* Vn. *Valamenizer.* Ang. *How oft ſoeuer.*] Cicer. pro Cluen. Quotieſcunque dico, toties videór mihi in judicium venire.

Quŏtquŏt, quotcunq;, quotlibet, Quantumvis multi. [ὅσοι δή. Gall. *Tout autant qu' il y en a.* Ital. *Quanti che ſono.* Ger. Geb wie viel alß viel. His. *Todos aquellos los quales.* Pol. *Iakokolwiech wielie.* Ang *How many ſoeuer.*] Brutus Ciceroni: Peream, ſi te omnes quotquot ſunt eo nantem loqui ferre poterunt. Idem 2. de Invent. Si duæ leges, ſi plures, aut quotquot erunt. ¶ Ponitur etiã pro ſingulis, ſive omnibus. Varro de ling Lat. Fundus dictus quòd fundat quotquot annis multa. Et paulò pòſt: Reſtibilis ager eſt qui refertur ſingulis annis.

Quŏtuplex, plicis, interrogativum, ſignificans quot generũ, quot ſpecierum, vel quot modorum. [πόσαπλοῦς. Gall. *De combien de ſortes?* Ital. *Di quanti ſorti?* German. Wie mancherley/oder wie vielfaltig? Hiſpan. *En quantas maneras?* Pol. *Iako rożni, roż dzielny?* Vng *Hany fele?* Ang. *How manyfold, or of how many ſortes?*] ut ſi quis quærat, quotuplex ſit animæ facultas.

Quŏtuplŭs, a, um, interrogativum eſt numeri multiplicativi. πόσαπλάσιος. ut: Quotuplum reddit ager? ¶ Accipitur & relativè: ut Centuplum Aegyptii reddunt agri, quotuplum vix noſtri

Quotŭs, a, um, interrogativum eſt numeri ordinalis. [πόστος; Gall *Quantieſme?* Ital. *Di qual ordine?* Germ. Welcher in der zahl nach ordnung? Belg. *Hoe menichſte?* Hiſp. *Quanto pueſto in orden?* Polon. *Wielie wliązbie?* Vngar. *Hanyadik?* Ang. *How many?*] Horat. 2. Serm. Satyr 6: Hora quota eſt? ¶ Accipitur aliquando pro quot. Mart. Dic quotus es, quanti cupias cœnare, nec ullum Addideris verbum, menſa parata tibi eſt: id eſt, quot eſtis? ſeu quot recum habes? Eleganter autem adjunctam habet particulam quiſque. Cicer. 1. de Nat. deor. Quotus enim quiſque formoſus eſt? id eſt, quot ſunt formoſi? quaſi dicat, pauciſſimi. ¶ Quandoque ſignificat continuam quantitatem, & ponitur pro quantus. Iuven. Quota portio fecit Achææ? hoc eſt, quantilla portio, quaſi dicat, minima.

Quotūſquiſquĕ, interrogativum, Quis? quot? [πόστος; Gall. *Le quantieſme de tous?* Ital. *Di qual numero, ò ordine?* German. Wie mancher/wie viel ſind deren? Belg. *Hoe menichſte?* Hiſp. *Quantos en cada vna parte?* Polon. *Iak wielie?* Vngar. *Skitsoda shanyan?* An. *How many?*] ut, Quotuſquiſque eſt qui aliter ſentiat? Et eſt vetus, elegansque locutio per interrogationem, & ad paucitatem refertur: ut, Quotuſquiſque ſtudet? id eſt, quot ſtudent? hoc eſt, quàm pauci ſunt qui ſtudeant? Cicero pro Planc. o: Quotuſquiſque juris peritus eſt? quotuſquiſque diſertus eſt?

Rectus

Rectiùs tamen quotus quisque scribendum videtur divisis dictionibus. Sæpè enim particulam inventimus inter utranque interjectam. Cic. 3. de Orat. Quotus enim quisq; est qui teneat artem numerorum, ac modorum? Idem lib. 2. de Divin. Quota enim quæque res evenit prædicta ab his?

Quŏvĭs, adverbium ad locum, Quolibet: [ὁ πάνυτος. Gall. *Où tu voudras.* Ital. *Doue tu vuoy.* German. Geh wohin/wohin er wôll. Hisp. *Donde quiera que.* Polon. *Gdziekolwiek* Vng. *A karhoua.* Ang. *To whatsoeuer place thou will.*] ut apud Terent. in Heaut. Imò potius abeat quovis gentium, Quàm hic per flagitium ad inopiam redigat patrem.

Quŏūsquĕ, Quandiu, ad quod usq; tempus. [עד אנה *hadh mathái.* μέχρι πότε μέχρι πολ. Gall. *D'ici à quand, iusques à quand, d'ici à quel temps.* Ital. *Sino à che tempo.* Ger. Wie langt? *tem, wie fert.* Belg. *Hoe lange.* Hisp *Hasta quando.* Pol *Iak dalieko.* Vng. *Mig, meddig.* Ang. *How long.*] Cic. Att. lib. 1: Quousq; *inquit*, hunc regem feremus? Idem de Somn. Scip. Quousque humi defixa erit tua mens? Interdum idem valet quod Ad quem usque locum: ut Quousque Cæsari obviam progressus est?

Quum, adverbium temporis est, Quando. [כי *chi.* πότε. Gall. *Quand.* Ital. & Hispan *Quando.* German. Wañ/zu welcher zeit. Polon. *Ktorego czasu, kiedy.* Vngar *Mikor.* Ang. *When.*] Cicer. de Invent. Fuit quoddam tempus, quum in agris passim homines bestiarum more vagabantur. Idem in Somn. Quum in Africam venissem. ¶ Aliquando causalis conjunctio, valens quoniam. Salustius in Ciceronem: Sed quum in te modestiam nullam animadverto, respondebo tibi. ¶ Interdum adversativa, idem valens quod quanvis. Cicero libro 13. Epistol. Ego quum antea studiosè commendabam Marcellum, tunc multò nunc studiosius. ¶ De orthographia hujus dictionis variæ sunt opiniones. Sunt enim qui perpetuò scribant per c, sive adverbium sit, sive conjunctio, aut etiam Præpositio: solaque accentus nota superposita, adverbium, conjunctionemque à præpositione distinguunt. Victorinus autem in orthographiæ præceptis, Quum temporis adverbium, per q. & u, sive unum, sive duo, ut visum fuerit, scribendum asserit. Quintilianus lib. 1. capit. 13, de orthographia autor est, à multis hanc differentiam fuisse observatam, ut pro adverbio temporis scriberent quom, per quartam vocalem: pro conjunctione autem causali, quum per q, & geminum uu: pro præpositione verò, cum per secundam consonantem. Verba Quintiliani sunt hæc: Illa quoque servata est à multis differentia, ut Ad, quum esset præpositio, d literam: quum autem conjunctio, t acciperet. Item cum, si tempus significaret, per quom: si comitem, per cum: si verò causam per q, ac duas sequentes uu, scriberetur.

Quŏsĭm primum, Duæ partes sunt, duo exigentes verba. [כי *chi* ἐπειδὴ πάντως Gall *Soudain que, incontinent que.* Ital. *Subito che.* German. Alßbald. Belg *Terstont.* Hispan *Luego como.* Polon. *Iako skoro* Vngar. *Mihelt.* Angl. *As soone as.*] Idem enim valent quod Ubi primùm, vel quando primùm fieri potuerit. Virgil. Aegloga 7: Quum primùm pasti repetent præsepia tauri, Si qua tui Corydonis habet te cura, venito.

R

LITERA semivocalis est & liquida, quæ post mutam in eadem syllaba posita, præcedentem syllabam, si natura brevis sit, modò lõgam, modò brevem facit: ut Ovidius in dictione patrem, exemplum posuit: Iam patrem, famulosque patris, lucemque timebam: ubi pa, syllaba & producitur, & corripitur. In Græcarum dictionum initio recipit aspirationem ut Rhadamanthus, Rhea, & hujusmodi. ¶ Convertiturque nonnunquam in l. ut intelligo, p, interlego: Pelluceo, pro perluceo. In simplicib. ut Niger, nigellus: Vmbra, umbella In s, ut Arbos, pro Arbor: Odos, pro odor. Aliquando in duo ss, ut Vro, ussi: gero, gessi. In u, consonantem: ut, Sero, sevi: Tero, trivi. In n, ut Aeneus, pro æreus. ¶ Persius Literam caninam appellat, quòd tremula linguæ vibratione, canum, quum ringuntur, sonum imitari videatur. Profertur enim concitatius, lingua ad palatum juxta dentes exerta, & summa sui parte spiritum elisum vibrante, ictu quodam tremulo, tamq; horrifico sono auditum exasperans, quam l, eundem soni dulcedine blandiens demulcet. ¶ Auger suum & minuit eadem ratione, sicut de aliis suis similibus dictum est. In fine dictionis corripitur, præterquam in monosyllabis quibusdam, ut cur, fur, nar, ver, par, cum compositis, quæ producuntur. Similiter quæ in er, veniunt à Græco in ηρ aër, crater. æther, character, producuntur præter pater & mater, licet à Græcis ηρ veniant.

R. C. In notis antiquorum. Romana civitas. R. D. regis domus.

Răbĭēs, iei, f. q. A rapio, morbus canum, quum veluti furore quodam acti, huc atque illuc rapiuntur, nec ullum quietis locum inveniunt. [λύσσα. Gall. *Rage, fureur.* Ital. *Rabbia.* Germ. Das wüten vnd rasen/eigentlich der Hündt / Hundswuth. Belg. Dese woetheyt Hispan *Rauia.* Pol. Wściekliznie. Vngar. Dwhosseg. Ang *Rage furie, madnesse.*] Alii Rabiem, quasi raviem dici putant à raucitate vocis, qua canes præ calore infestantur. Plin. lib. 20 cap 5. Multò tamẽ utilissimè jecur ejus, qui in rabie momorderit, datur. Ovid. 14. Metam. Starq; canum rabies, subjectaq; terga ferarum, &c. ¶ Ponitur & pro furore, & ad homines transfertur. Cic. in Salust. Neque eos existimet sine rabie quicquam fortiter facere posse. Idem 3 Tusc. Hecubam aurè putant propter animi acerbitatem quandam & rabiem, fingi in canẽ esse conversam. Horat. in Arte: Archilochum proprio rabies armavit iambo. Lucretius libro 5: Licebat discedere Cæsar A rabie scelerum.

Răbĭă, æ, Antiqui dixerunt, quam nunc *rabiem* dicimus: ut annotavit Nonius, citans Cælium in Hypobolimæo: Ast rabia rabere se ait.

Răbĭōsŭs, a, um, propriè de canibus dicitur, qui rabie laborant: & de aliis animalibus, qui ex canis morsu rabiem contraxerunt. [λυσσώδης ὑδρόφοβος. Gall. *Plein de rage, enragé* Ital *Rabbioso.* German. Wuttig/tauo/rasend. Hisp *Rauioso.* Pol. Wściekli. Vngar. *Dühös.* Ang. *Full of rage, wood angrie.*] Plinius libro 29: Datur morsis à cane rabioso, ne rabidi fiant. ¶ Per translationem item rabiosus dicitur de homine furioso qui ita præceps fertur, ut rabie agitari videatur. Cicero 4 Tusculan. Vide ne fortitudo minimè sit rabiosa, sitque iracundia tota plena lenitatis.

Răbĭōsē, adverbium, Iracundè, & in modum rabie correpti. [λυσσωδῶς, μανικῶς. Gall. *Enragement, furieusement.* Ital *Con rabia & furore.* German. Wütigklich/mit rasen vnnd teübe. Hispan. *Con rauia.* Pol. Wściekle. Vn. Dwhösen. Ang. *Madlie, woodlie.*] Cic. 4. Tusc. Nihil ne in ipsa quidem pugna iracundè, rabiosè ve fecerunt.

Răbĭōsŭlŭs, diminutivũ. [ὁ σμικρόν τι λυσσῶν, παραλυσώδης. Gall. *Quelque peu furieux & enragé.* Ital. *Alquanto rabbioso & furi...* German. Ein wenig taub oder rasend. Hispan. *Rauioso vn poco.* Polon *Kes wściekły.* Vngar. Dwhösotske. Ang *Somewhat mad.*] Cicero Trebatio libro 7. Epistol. Primas illas rabiosulas sat fatuas dedisti.

Răbĭdŭs, da, dum, Propriè qui rabie laborãt. [λυσσῶν. Gall *Enragé* Ital. *Rabbioso.* Germ Wütig/taub. Belg. Verwoet Hisp. *Rauioso.* Polon. Wściekły. Vng. Dwhös. Ang. *Enraged, wood, mad.*] Plinius libro 29 cap. 5: In canis rabidi morsu tuetur à pavore aquæ, capitis canini cinis illitus vulneri. ¶ Per translationem tamen rabidum accipimus pro eo qui supra modum ira incandescit, quive alia de causa furibundo potius quàm sanæ mentis homini similis est. Autor ad Herennium lib. 1: Ille aspectu rabido circunspectans huc atque illuc. Cicer. in Arato: Vel toto spirans rabido de corpore flammam. Ovid. 7. Metam. Cerberum attraxit, rabida qui cõcitus ira Implevit pariter ternis latratibus auras. Virgil. lib 6. Aen. Vt primùm cessit furor; & rabida ora quierunt. Idem 2. Georgic. At rabidæ tigres absunt, & sæva leonum Semina.

Răbĭdē, adverbium, Furiosè. [λυσσωδῶς, μανικῶς. Gall *Auec rage & fureur, enragement* Ital. *Con rabbia & furore* Germ Wüttig... Hispan. *Con rauia.* Polon. Wściekle. Vngar. Dwhössen Ang. *Furiously, madly.*] Cicer. 5. Tusc. Quid verò illum, quem libidinibus inflammatum, ac furentem videmus, omnia rabidè appetentem cum inexplebili cupiditate?

Răbĭo, bis, bire, n. q. Nimia ira, & quasi rabie agitor. [λυσσάω. Gall. *Enrager.* Ital. *Rabbiare.* German. Wüten/toben. Belg Verwoet syn. Hispan *Rauiar.* Polon *Szaleie, wściekam sie.* Vngar Dwhoskódõn. Ang *To be mad or wood angrie.*] Varro: Quid est quod latres? quid rabis? quid vis? Nonius tamen in loco Varronis jam citato Rabis esse existimat à rabo, tertiæ conjugationis verbo: quo & Cæcilium usum ostendit in Hypobolimæo: Ast rabia rabere se ait.

Rabõnem. Pro arrhabone dici quidam putaverunt, atq; adeò tanquã minimè negligendã, hunc in locum retulerũt. citantes locũ Plauti ex Truc. Tene hoc tibi, rabonẽ habeto, Vt mecum hac nocte sies. Hi tamẽ si Plauti locũ paulò diligentiùs expendissent, animadvertissent sanè, Poëtam suo more jocari, vulgique barbarismũ irridere, qui λέξιν χαλοῦσι, καὶ ἀκέφαλον pro integra usurpabant, Prænestinos imitari, qui coniam dicebant pro ciconia. Sed hæc quò manifestiora sint, verba Poetæ adscribamus. STRA. Tene hoc tibi, rabonẽ habeto, Vt mecũ hac nocte sies.

sies. ASTAPH. peri, rábonæm quem esse dicam Hanc belluam? qui tu arrhabonem dicis? STRA. ita facio lucri, Vt Prænestinis conia est ciconia.

Răbŭlă, læ, m. p. Is dicebatur (inquit Nonius) quem nunc *advocatum*, vel *patronum causæ*, *eum* dicimus: sive à rabie, ut eidem Nonio placet, sive ravi: id est, raucitate, ut is sit rabula qui in negotiis agendis acer est, & rabiosus, quiq; (ut ait Festus) in multis intentus est negotus, paratusq; ad radendum quid, auferendumque. Hæc Festus. [ירים *jarib*. *διάλογος*. Gall. *Vn plaideyeur, criard, vn plaidereau.* Ital. *Auuocato, procuratore.* Germ. Ein Redner oder Fürsprách am Gerichte/ der ein schreyen hat alß ob er taub wäre/ ein vngestümer Schwätzer. Hisp. *Abocado.* Pol. *Prokurator.* Vngar. *Prokator.* Ang. *A iangling fellow, a babbling atturney.*] Alii rabulam dictum malunt à radendis auribus. Nam ut à fando fabula, à nando nabula: ita à radĕdo rabula. Nec alia ratione rabulas in foro dictos puto, quàm quòd radant: id est, offendant aures, &, (ut ait Quintilianus) nimia verbositate feriant, quasi ab instrumento illo nuncupati quod rabula commodiùs, quam radula vocari possit. Cicer. in Orat. Non enim declamatorem aliquem deludo, aut rabulam de foro, sed doctissimum & perfectissimum quærimus oratorem. Idem: Quasi rabulæ qui sibi diseri non videntur nisi omnia tumultu & vociferatione concusserint. Idem 1. de Orat. Non enim causidicum nescio quem neque proclamatorem, aut rabulam hoc sermone nostro conquirimus.

Racemaria, Cadmei species apud Dioscor. lib. 5. cap. 71.

Răcemŭs, mi, pe. prod. m. f. Pars botryonis, sive potius ipse botryon, qui & *botrys* more Græco, & *botrus* nostris dicit: hoc est, integra uva ex multis cõstans acinis [אבה *henab βότρυς*. Gall. *Grappe, soit de raisin, de lierre ou autre.* Ital. *Racimolo, grappolo.* Ger. Ein traubentrauben / oder der kamme daran. Belg. Eenen druyen tros. Hisp. *Racimo gajo* Pol *Grono, winna.* Vng. *Gĕrĕzd* Ang. *A cluster of grapes.*] Virgil. lib. 2. Georg. Tu mitis humanæ racemis. Horat. 2 Carm. Ode. 5: Iam tibi lividos Distinguet autumnus racemos Purpureo varius colore. Virg. tamĕ li. 2. Georg. apertè racemos distinguit ab uvis, quũ ait: Et turpes avibus prædă fert uva racemos. Quo tamen in illo Vvam nonnulli figuratè pro ipsa vite positam interpretantur. ¶ Dicitur item Racemus de aliis fructibus, qui uvæ in modum ex pluribus acinis sunt conglobati. Plin. lib. 16. cap. 34, de hedera: Aliis densus acinus, & candior racemis in orbem circumactis.

Răcemĭfĕr, a, um, Quod racemos fert. [*βοτρυοφόρος*. Gall. *Qui porte grappes.* Ital *Che porta grappe.* German. Das trauben tregt oder tammen hat Hispan. *Cosa q̃ e trahe ò lleua gajos.* Polon. *Gron marongaci* Vng. *Gĕrĕzdĕs* Ang. *That beareth or bringeth grappes.*] ut Vvæ racemiferæ, Ovid. 3. Metamorph. Ipse racemiferis frondem circumdatus uvis, Pampineis agitat velatam frondibus hastam. Bacchus racemifer. Ovid. 15. Metam. Victa racemifero lyncas dedit India Baccho.

Răcēnōsŭs, sa, sum, Quod est racemis plenum. [*βοτρυώδης*. Gall *Plein de grappes.* Ital *Pieno de grappe.* German. Voll tammen oder trauben/ trappechtig. Hispan. *Lleno de gajos.* Polon. *Pełen gron.* Vngar. *Gĕrĕzdĕs.* Ang. *Full of grapes.*] Plin. Hederę modo racemosa est.

Răcēmātŭs, a, um, Quod acinos habet, sive baccas, aut etiam grana racemi modo dispositа. [*βοτρυώδης*. Gall. *Qui a des grappes.* Ital. *Che ha grappe.* Germ. Das traubenbere oder trappen hat. Hisp. *Lo que tiene gajos.* Polon. *Maiący winne tagodi.* Vngar. *Gĕrĕzdĕs magos.* Ang. *That hath grapes.*] Plin. lib. 18. cap. 7. de Panico: Parvis racemato paniculis.

Răcēmārĭŭs, a, um, *βοτρυώδης*. Vt racemarius malleolus is dicitur ex quo pampini pullulant, vel steriles, vel certè minus feraces, ut inquit Colum. libro 3. cap. 18: Nec dubium quin gemmæ cacumini proximæ, quæ sunt infœcundæ, in eo relinquantur: ex quibus pampini pullulant vel steriles, vel certè minus feraces, quos rustici vocant *racemarios*.

Răcēmātĭo, onis, f. t. Collectio racemorum, qui à vindemiatoribus sunt præteriti: [עולל *holelah*: *βοτρυολογία*. Gall. *Grappage; recueil des grappes que les vendengeurs laissent.* Ital. *Il vendemiare le grappe.* Germ Das etzlen nachdem der recht Herbst fürüber ist. Hisp. *La rebuscа.* Polon *Pozostałe ego winna zbieranie.* Vngar. *Gĕrĕzdĕs.* Ang. *Gleauing of grapes.*] sicut messibus peractis quod supereat, spicilegium dicitur.

Racha, *ῥακά*. Nomen Hebræum est (inquit Hieronymus) quod idem est quod *κενὸς*: id est, inanis, aut vacuus, quem nos possumus vulgata injuria, absque cerebro nuncupare. Quidam etymologiam hujus nominis de Græco trahere voluerunt, putantes dici pannosum: Græcè enim pannus *ῥάκος* dicitur. ¶ Sed nos hujus verbi proprietatem subtilius perspicientes, nihil intelligimus aliud esse Racha, nisi vocem incognitam irati animi commotionem significantis, quales sunt interjectiones apud Grammaticos: sicut à dolente Heu, ab irascente Hem, & ejusmodi. Augustinus in Matthæum: Racha vox indignantis animi motum significans.

Rădīcĭtŭs, Radico, Radicula, Vide RADIX.

Răd ĭŭs, dii, m. s. Splendor à sole emicans [נהה *nghah*, *ἀκτὶς*. Gall. *Rayon du Soleil, ou autre lumiere.* Ital *Raggio.* German Ein streym eigentlich der Sonnen Bel. Cen Graec Hisp *Et rayo.* Pol. *Stromod sł'oneczn. strumien* Vng. *Napfeny* Ang. *A beame of the sunne or of a bright starre.*] Varro: O summe tot, qui totam hanc mũdi compagem tuis radiis illustras. Cic. 5. de Finib. Ita enim parvæ, & exiguæ sunt istæ accessiones bonorum, ut quemadmodum stellæ in radio Solis, sic istæ in virtutum splendore ne cernantur quidem. Ovid. lib. 2. Metam. Tum primum radiis gelidi caluêre Triones. ¶ Transfertur & ad fulgorem oculorum. Plin. Cujus ex oculis radii nocte micantes cernuntur. Gell. lib. 5. cap. 16: Stoici causas esse videndi dicunt radiorum ex oculis in ea quæ videri queunt remissionem. ¶ Item Radius dicitur virga, qua Geometræ lineas indicant. Virg 3. Aegl. Descripsit radio totum qui gentibus orbĕ. ¶ Radius item ponitur pro linea. Cicero de Vniv. Terra est corpus globosum, cujus omnis extremitas paribus à medio radiis attingitur. ¶ Item textoris instrumentum, quo subtegmen stamini inseritur, radius appellatur. [ארג *éregh*. *κερκὶς*, *πλοῖον*.] Virg. 6. Aen. Excussi manibus radii, revolutaque pensa. Radii quoque in rotis dicuntur qui hinc centro, illinc canthis inseruntur. [השקים *thischschukim*. Græcè *κνῆμαι* dicuntur. Polon. *Spicze wkolie.*] Virgil. 1. Georg. Hinc radios trivere rotis. ¶ Instrumentum etiam quo raduntur mensuræ, Radius vocatur, quod alio nomine Hostorium nominant. Plaut. Di Deæque omnes tantam nobis lætitiam, tot gaudia sine radio cumulent. ¶ Radii item dicuntur olivæ oblongæ. Virgil. libr. 2 Georg. Nec pingues unam in faciem nascuntur olivæ Orchites, & radii, & amara pausia bacca. Hos & radiolos nominant. Colum. li. 12. cap. 47: Albam (inquit) pausiam, vel orchitem, vel radiolum, &c. ¶ Est & radius pastinacæ pisci pro telo. Plin. lib. 9 cap. 42: Pastinaca latrocinetur ex occulto, transeuntes radio (quod telum ei est) figens. ¶ Radius item à rei Anatomicæ peritis dicitur minus brachii os, inter cubiti curvatu. am & carpum situm, majoriq; essi quod cubitum appellant, supeincumbens. *κερκὶς*.

Rădĭo, as, are, n. p. Radios emittere fulgere. [נהה *naghah* הוהי *hehel* הושיע *hophiah* ברק *barák*. *ἀκτινοβολῶ*, *λάμπω*. Gall. *Ietter rayons & luer* Ital. *Risplendere, mandar fuori raggi.* Germ. Streymen von sich geben/ glantzen. Belg. Een Straet van hem geven. Hispan. *Resplandecer, echar de si rayos.* Pol. *Stromienie wepuszczam, ľsnie* Vngar. *Fenlenam fenyessegemet kitebotsatom.* Ang. *To shyne, glance or cast beames lik the sunne.*] Ovid. libr. 2. Metamorph. Argenti bifores radiabant lumine valvæ. Colum. lib. 10: Nec tam nubifugæ Boreæ Latonia Phœbe Purpureo radiat vultu. Martial. lib. 8: Vera minus flavo radiant electra metallo. Propert. lib. 4. Eleg. 1: Necrudis infestis miles radiabat in armis. Ovid. 3. Amor. Eleg 3: Argutos habuit: radiant ut sidus ocelli, Per quos mentita est perfida sæpè mihi.

Rădĭŏr, aris, Ovid lib. 4. de Ponto, Eleg. 4: Scuta sed & galeæ gemmis radientur & auro.

Rădĭans, tis, participium. [נהה *noghéah* הושיע *mophiah* *ἀκτινοβολῶν*. Gall. *Iettant rayons.* Ital. *Che manda raggi.* German. Glantzend. Hispan. *Que echa de si rayos* Polon. *Lsnący sie.* Vng. *Fenlő twndöklő.* Ang. *Casting beames.*] Virg. 6. Aeneid. Arma sub adversa posuit radiantia quercu.

Rădĭātŭs, adjectivum, Quod radios habet, aut emittit. [נהה *noghéah* הושיע *mo; hiah* *ἀκτινωτὸς*, *ἀκτινοειδὴς* Gall. *Qui a des rayons.* Ital. *Che ha raggi.* Germ Streymechtig / das streymen von ihm wirfft. Hispan. *Que echa de si rayos* Polon *Lsnący sie.* Vng *Fenyes, as puiek fenye vagion.* Ang. *That hath beames of brightnesse.*] Cic 4. Acad. Solis autem magnitudo. (ipse etiam hic radiatus me intueri videtur) admonet, &c. Radiata rota. Varr. 3. de Re rust. cap. 5: In insula est columnella, in qua intùs axis, qui pro mensa sustinet rotam radiatam, ita ut ad extremum ubi orbile solet esse acutum, tabula cavata sit.

Rădĭātĭo, onis, f. t Radiorũ ejaculatio, splendor, verbale. [נהה *nóghah* ישעה *sp hhah* *ἀκτινοβολία*. Gal *Lueur & ret de rayons* Ital. *Luce, gittamento de raggi.* Ger. Glantzung/ anßwerffung der streymen. Hispan. *Obra de echar de si rayos, luz* Pol *Blask, strumienie wypuszczenie.* Vng. *Fenles, twndöklés.* Ang *Glancing or casting forth beames.*] Plin. lib. 36 cap. 5: Hecate Ephesi in templo Dianæ posita ædem, in cujus contemplatione admonent æditui parcere oculis, tanta marmoris radiatio est.

Rădĭōsŭs, adjectivum, Quod multos emittit radios. [נהה *noghéah* הושיע *mophiah*. *ἀκτινώδης*. Gall. *Qui iette force rayons, qui a grand lueur.* Ital. *Pieno de raggi.* Germ [illegible] streymechtig das viel streymen hat. Hispan. *Lleno de rayos.* Polon [illegible] *promieni.* Vng. *Sok fenyw.* An. *That casteth great beames.*] Plaut. in Sticho: Postquam misisti ad portum cum lucu simul, Commodùm radiosus ecce sol superabat ex mari.

Rādix, cis, f. t. Ima pars plantæ, qua alimentum attrahit [שרש *schóresch*. *ῥίζα*. Gall. *Racine.* Ital. *Radice* German [illegible] Belg. Een wortel. Hisp. *Rays.* Pol. *Korzen.* Vng. *Gyöker.* Ang. *A roote.*]

A roote.] Cic. 5. de Finib. Videmus ea quę terra gignit corticibus & radicibus validè ſervari. Virg. li. 2. Georg. Pullulat ab radice aliis denſiſſima ſylva, Vt ceraſis, ulmiſq;, &c. Idem lib. 3. Aen. Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos Vellitur. &c. Plin. Quum pali defixi radices cepiſſent. ¶ Radices montis dicuntur imæ partes montis: ſimilitudine ſumpta à plantis quarum radices infimæ ſunt. Cæſar libro 1. bell. Civil. Ab infimis radicibus montis intermiſſis circiter paſſibus quadringentis, caſtra facere conſtituit. Idem 7. bell. Gall. Erat eregione oppidi collis ſub ipſis radicibus montis egregiè munitus. In radice Palatii: id eſt, in ima parte Palatii. Cicero antequam iret in exil. Cujus templum à Romulo victis Sabinis in Palatii radice cum victoria eſt collocatum. ¶ Agere radices. ριζοῦσθαι, eſt radices emittere. ¶ Et per tranſlationem, pro ſtabilire, & firmitatem acquirere. Cicero libro 2. Offic. Vera gloria radices agit, atque etiam propagatur. Defixum radicibus. Cicero 4. Philip. Virtus eſt una altiſſimis defixa radicibus, quæ nunquam ulla vi labefactari poteſt.

Rādĭcĕlla, læ, f. p. Parva radix. [ῥιζίον. Gall. *Racinette, petite racine.* Ital. *Radicetta.* German. Ein Würtzlin. Hiſpan. *Pequenna rayz.* Polon. *Korzonek.* Vngar. *Gyökeretske.* Ang. *A little roote.*] Columella libro 3. cap. 15: Idemque Pœnus autor probat, vinacea permiſta ſtercori, depoſitis ſeminibus, in ſcrobem vites movere, quòd illa provocent, & alliciant novas radiculas. ¶ Radicula etiam vocatur herba, ſuccum habens lavandis lanis, & ab œſypo repurgandis accommodatiſſimum: quam ob id lanariam Latini appellant. Dioſcoridi ῥοιζίον dicitur. De hac Plin. lib. 19. cap. 3.

Rādĭcĭtŭs, pen. corr. adverbium, A radice, vel uſq; ad radicem, vel unà cum radice, funditùs. [ῥιζόθεν, ἀνασπάστως. Gall. *Depuis la racine, juſques à la racine, totalement.* Ital. *Fin d' alle radici.* Ger. Mit der wurtzen herauß/oder biß auff die wurtzlen. Hiſpan. *Arrancando de rayz, haſta ala rayz.* Pol. *Do gruntu y z korzenim.* Vngar. *Gökeretiul figya gyökereig.* Angl. *From the roote, vp to the roote, vterly.*] Plin. lib. 18. cap. 26: Herbas malas radicitùs erui. ¶ Per tranſlationē accipitur pro penitùs, ſive omnino. πάντως. Plaut. in Moſtel. Nam omnia malefacta veſtra reperi radicitùs. Catul. Argon. Nonacrias atque ille tulit radicitùs altas Fagos. Propert. lib. 3. Eleg. 7: Huic fluctus vivo radicitùs abſtulit ungues. Cicer. 1. de Finib. An poteſt cupiditas finiri? tollenda eſt, atque extrahenda radicitùs. Idem pro Domo ſua: Videsne me non radicitùs evellere omnes actiones tuas?

Rādīco, cas, penult. prod. ſive radicor, caris, Radices ago, radices emitto. [שרש *ſchoréſch.* ῥιζόω. Gall. *Ietter racine, prendre racine.* Ital. *Far le radici.* German. Wurtzlen. Belg. Worteren. Hiſp. *Raygar, hazer rayzes.* Polon. *Korzen puszczam.* Vng. *Meg gyökeresödm gökeret hanyok.* Ang. *To tak roote.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Frumēta multis radicantur fibris. Idem lib. 19. cap. 6: Scilla autem & bulbi, & cæpe, & allium, nonniſi in rectum radicantur. ¶ Hinc componitur eradico, quod eſt uſque ad radices, vel unà cum radicibus evello.

Rādīcātŭs, a, um, participium, Quod jam radices egit. [משרש *meſchoráſch.* ἐῤῥιζωμένος. ριζωθείς. Gall. *Qui á prins racine, enraciné.* Ital. *Ch' a preſo radice, rappigliato.* German. Gewurtzlet. Hiſpan. *Raygado.* Polon. *Wkorzemoni.* Vngar. *Gyökerezet.* Ang. *That hath taken roote.*] Colum de Arbor. cap. 20: Arbores aut radicata ſemina autumno ſerito.

Rādīcōsŭs, adject. Quod multas radices habet, πολύῤῥιζος. Plin. lib. 16. cap. 34: Omnium generi radicoſa brachia.

Rādo, is, ſum, Complanō, incīdo, extirpo, mundo. [חק *ghullách* חקצי *hiktziah.* ξέω, ξύω. Gall. *Racler, raire.* Ital. *Radere, mondare, nettare.* Ger. Schabē/beſchâren. Bel. Scherē/ſcheuē. Hiſ. *Raer, alimpiar.* Pol. *Golie wskrobuie.* Vng. *Ragom, metelöm nyirôm.* Ang. *To shaue or ſcrape.*] Col. li. 18: Sic tamē nequid radatur. Juven. Sat 6: -nam Sergiolus jam radere guttur Cœperat. Sueton. in Calig. cap. 5: Regulos quoſdam barbam poſuiſſe, & uxorum capita raſiſſe ad indicium maximi luctus. Virgil. lib. 7. Aeneid. Proxima Circeæ raduntur littora terræ. Lucr. lib. 5: -& ripas radentia flumina rodunt. ¶ Radere aures, eſt re aliqua inamœna aures offendere. Quint. lib. 3: Ne jejuna atque arida traditio averteret animos, & aures præſertim delicatas raderet: hoc eſt, offenderet, fatigaretque. ¶ Ponitur aliquando pro ſcalpere. [דרד *gharádh.*] Plaut. in Aul. Simul radebat pedibus terram, & voce crocitabat ſua. ¶ Hujus compoſita ſunt, abrado, adrado, circunrado, corrado, derado, erado, interrado, obrado, & prærado: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Rāsŭs, a, um, participium. [חלח *mezhullách.* ξεσθείς, ξυσθείς. Gall. *Raſé, raclé, ray.* Ital. *Raduto, touduto.* German. Beſchabet/beſchoren. Hiſpan. *Raide.* Polon. *Ogolioni.* Vng *Ragot metelt nyirt.* Ang. *Shaued, ſcraped, made ſmooth.*] Virg. lib. 2. Georg. Tum lævos calamos, & raſæ haſtilia virgæ. Ovid. lib. 2. de Ponto, Eleg. 4: Vtq; meus lima raſus liber eſſet amici, &c.

Rāsĭto, tas, pen. corr. Sæpè rado. [ξυέω. Gall. *Raire ſouuent.* Ital. *Radere ſpeſſo.* German. Offt ſchaben oder beſchâren. Hiſpan. *Raer á menudo.* Pol. *Vſtawnie golie.* Vng. *Ragdogalom, metezögetöm nyirögetöm.* Ang. *To shaue often.*] Gell. lib. 3. cap. 4: Comperimus autem cæteros quoque in his temporibus nobiles viros barbam in ejuſmodi ætate raſitaviſſe.

Rāsōrēs: id eſt, Tonſores à radendo dicti. [חלחים *ghallachim.* ξυρεῖς. Gall. *Rateur, rayeur.* Ital. *Chirade.* Germ. Schaber oder Schârer. Hiſp. *El que rae.* Polon. *Baltierze.* Vngar. *Metelöfôllolok nyirök barbelyok.* Ang. *Shauers or ſcrapers.*] ¶ Per tranſlationem quoque fidicines dicuntur raſores, teſte Nonio, Quòd videantur chordas ictu radere.

Rāsōrĭŭs, a, um, Quod ad radendū pertinet. [ξυστικός. Gal. *Appartenant à racler.* Ital. *Pertinente à radere.* Ger. Das zu dem ſchâren gehört. Hiſp. *Perteneſciente à raer.* Pol. *Do golienia przynalezący.* Vn. *Metelö nyirö.* Ang. *Belonging to shauing or ſcraping.*] Vnde Culter raſorius dicitur quem alio nomine novaculam appellamus, ξυστής. Cic. etiam tonſorium cultrum vocat, lib. 1. Officiorum.

Rāsūrā, ræ, Ipſe radendi actus. [ξυσμός Gall. *Raclure, raſure, raclement.* Ital. *Eſſo radere.* German. Schabung/beſchârung. Hiſp. *La raedura ò obra deraer.* Polon. *Golenia, golienie.* Vngar. *Metelés nyires.* Ang. *A shauing, or ſcraping.*] Colum. lib. 4. cap. 29: Eaque raſura ita diducitur, &c.

Rāsĭlĭs, & hoc raſile, pen. corr. om. t. Raſus ſeu politus, & nihil extantis ac redundantis plenitudinis habens, inquit Valla lib. 1. cap. 10. [ξύσιμος. Gall. *Rays, raſé, ayſe à raire ou racler.* Ital. *Acconcio da radere.* Germ. Glatt/battert. Hiſpan. *Coſa que ſe puede raer.* Pol. *Wigolioni, wipolerowani.* Vngar. *Meg nyrettetöt meg nyirhetö.* Ang. *Shauen, or that may be shauen or ſcraped.*] Ovid. 7. Meram. Raſilis huic ſummam mordebat fibula veſtem. Foris raſilis. Catul. in Epithal. Transfer omne cum bono Limen aureolos pedes, Raſilemque ſubi forem. ¶ Interdum idem quod aptum. radi. Virg. 2. Georg. -& torno raſile buxum.

Rādŭlă, æ, pen. corr. Inſtrumentum ferreum, à radendo ductum, quo doliorum veteſū pix liquata primùm vel in ſole, vel lampade ardenti educitur, ut deinde iterum picentur ad futuram vindemiam. [ξύστρα. Gall. *Ratiſſoire.* Ital. *Raſparola, radimandia.* Germari. Ein vaßſchaben/ vaßraſpen mit deren man das altbâch abtrahet/ aüff ein neuwes zu verbichen. Hiſpan. *La raedura, inſtrumento para raer.* Polon. *Radenektorim ſtara ſmole oskrobuia.* Vngar. *Bor kö vakaro zerzam, hordo vakaro kes.* Ang. *A coyners plane.*] Colum lib. 12. cap. 18: Sublata lampade rutabulo ligneo, & ferrea curvata radula ducitur, &c.

Rāgādēs, vide RHAGADES.

Raia, Genus piſcis plani, & cartilaginei, in tergo & cauda ſpinas habens his ſimillimas quę in rubo viſuntur: [ῥάια. Gall. *Raye.* Ital. *Peſce raza.* German. Ein Meerfiſch den etlich Roch nennen. Hiſpan *La raya poſcadó.* Vngar. *Swlö, figer.* Ang. *A thorne-backe.*] unde & βάτος Græci: hoc eſt, *rubum*, appellarunt. Vide Plin lib. 9 cap. 42. & Hermolai caſtigationes ibidem.

Rāllă Genus veſtis à raritate dictum, teſte Nonio. Nam Rarum facit diminutivum rallum. Plaut. in Epid. Tunicam rallam tunicam ſpiſſam.

Rāllum, A radendo ferrum illud quo vomeres idemūdem purgantur in arando. [ξύστρα. Germ. Pflugſcharen.]

Rāmālĕ. Vide RAMVS.

Ramenta, um, n. t. tenuis cujuſque rei particula à radendo, quamvis a [ῥῆγμα παντὸς ξυστοῦ πράγματος, ῥαφανὶς Gall. *Toute ſorte de raclure.* Ger. Ein ſtuck jmdtlin ſo man etwas abgeſchabet hat. Hiſ. *Raedura pedaco de lo rayda.* Po. Okrągki, trzyski. Vn. *Reszkálások.* An. *Any thing shaued or ſcraped of.*] Vnde Ramenta auri argenti, l. quoque & cęterarum rerum dicimus, quę ex ſectione earum rerum decidunt. ¶ Fluminum quoq; ramenta dicuntur, quæcunq; ita ex locis per quæ fluunt, abraduntur minutulæ arenæ partes. Plin. lib. 33. cap. 2: Apud nos tribus modis aurum invenitur: fluminum ramētis ut in Tago Hiſpaniæ. Nec ullum abſolutius aurum eſt, curſu ipſo, trituq, perpolitum.

Ramĕus, vide RAMVS.

Rāmex, micis, m. t. genus herniæ continens ſub ſe porocelam, quæ eſt quum ex abſceſſu aliquo circa ſcrotum materia induruit: ſarcocelam, quum in ipſo ſcroto concrevit caro: cirſocelam, quū venæ intumuerunt, ex quibus teſticuli dependent: bubonocelam, quū ipſi teſticuli intumuerunt, & ex inflammatione dolorē afferūt. [κήλη. Ger. Hodenbruch oder der Karnöffel. Pol. *Bebel.* Vn. Tökbőſſeg. An. *A kinde of burſting when the bowell es fall downe into the coddes.*] Plaut. in Mer. Tua cauſa rupi ramices, jandudū ſputo ſanguinem. Idē in Pœn. Tua cauſa nemo noſtrūm eſt ſuos rupturus ramices. Plin. lib. 30. cap. 15: Ramices infantium, lacertæ viridis admoræ dormientibus, morſu emendantur. De ramice vide Celſum lib. 7 cap. 22. Colum. lib. 9, aliter accipit ramices, quum de vivario conſtituendo ſic inquit: Deinde per tranſverſa laterum cava tranſmittuntur ramices, qui exitus ferarum obſerent.

Rāmōſcōsŭs, Qui ramicibus laborat. κηλώσης. Plin. lib. 30. cap. 15: Ramicoſis, cochlearum cinis cum thure ex ovi albi ſucco illitus per dies triginta medetur.

Rāmŭs,

Rāmŭs, mi, Arborum veluti brachium, quod à caudice fusum, & in latitudinem sparsum, frondes emittit. [עָנָף *hanáph* אָמִיר *amír* סְעִיף *sahéph* סְעָרָה *schappáh* טְאֹרָה *puráh*. κλάδος, κλών. Gall. *Rameau, branche.* Ital. & Hisp. *Ramo.* German. Ein Ast/ Wawmast. Belg. Eenen tack. Pol. *Gałąź.* Vng. *ág.* Ang. *A bought or braunche.*] Virg. 2. Georg. Tum fortes latè ramos, & brachia tendens. Cic. 3. de Orat. Quid in arboribus, in quibus nō truncus, non rami, non folia sunt denique, nisi ad suam retinendā, conservandamq; naturam, nusquam tamen est ulla pars, nisi venusta? Idem pro Cæcinna: Qui præteruntes ramum defringerent arboris. Virg. lib. 2. Georg. -qui me gelidis in vallibus Hæmi Sistat, & ingenti ramorum protegat umbra. Colum. lib. 4. cap. 10: Truncum deinde superposuit, velut quandam staturam corporis, & habitus: mox ramis diffudit, quasi brachiis. Virgil lib. 2. Georgic. -neque in vacuum poterunt se extendere rami.

Rāmŭscŭlŭs, diminutivum, Parvus ramus. [יָבְקֵרֶת *joneketh.* κλαδίον. Gall *Branchette, petite branche, petit rameau.* Ital. *Ramicello.* German Ein ästlin. Hisp. *Pequenno ramo, ramillo.* Polon. *Gałązka.* Vngar. *Agatska.* Ang. *A litle boughe or braunche.*] Plin. lib. 20. cap. 23: E viridi ferula ramusculus utilis est ad omnia ea vitia. Dicitur & Ramulus. Columella: Et quum primùm germina tumebunt, de ramulis anniculis eos ligato. Cic. 1. de Divin. Quum autem ille respondisset in agro ambulanti ramulum adductū, ut remissus esset, in oculum suū recidisse, &c.

Rāmōsŭs, adjectivum, Quod multos ramos habet. [κλαδώδης. Gall *Branchu, ramu.* Ital. *Brancuto, ramuto.* German. Astechtig/ voll ästen. Hispan. *Lleno de ramos.* Pol. *Gałęzisti.* Vng. *ágas.* Ang. *That hath many boughes or branches.*] Plin. lib. 8. cap. 34: Cornua comosa, ungula bifida, &c.

Rāmŭlōsŭs, adjectivum à ramulus. [ὁ ἐκ κλαδίων, κλαδοειδής. Gall *Branchu de petites branches* Ital. *Pieno de ramicelli.* Germ. Esstechtig/ aderästig. Hisp. *Lleno de ramillos.* Pol. *Zelewati.* Vng. *Agastska.* Ang. *That hath many litle branches.*] Plin. lib. 16. cap. 24: Ramulosa est ulmo, & cytiso.

Rāmālĕ, lis, penult. prod. n. t. Ramus inutilis ex arbore decisus. [κλάδος ξηρός. Gall. *Vne branche inutile qu'on coupe d'vn arbre.* Ital *Ramo in. tile.* German. Ein vnnutzer abgehawner Ast. Hisp. *Ramo ennuezesido.* Polon. *Nieużitecżna gałąź odcżięta.* Vngar *Régya nyesés.* Ang. *A dead boughe cleft frome a tree.*] Ovid. lib. 4. Metam. Multifidasq; faces, ramaliaq; arida tecto. Pers. Satyr. 1: Vt ramale vetus vegrandi subere coctum.

Rāmĕŭs, a, um, Quod ex ramo est. [κλάδινος. Gall. *De branche ou branches.* Ital. *De vn brancho.* Germ. Von einem Ast. Hisp. *Cosa de ramos ò ramones.* Pol. *Gałęziowi.* Vng. *Agbol valo.* Ang. *Of a braunche.*] Virg. lib. 4. Georgic. -& ramea costis Subjiciunt fragmenta, thymum, casiasq; recentes.

Rană, næ, f. p. Genus animalis palustris, ràm in terra præsertim humida, quàm in aquis vitam habens. [טְפַרְדֵּעַ *tsephardéah.* βάτραχος. Gal. *Vne grenouille, vne raine.* Ital. *Rana, ranocchia* Ger. Ein Frosch. Belg. Eenen vors. Hisp. *La rana.* Pol. *Żaba.* Vn Beka. An. *A frogge.*] Hæc solito vocalior pluviam denūtiat. unde est illud Virgil. 1. Georg. Et veterem in limo ranæ cecinére querelam. ¶ Sunt & ranæ terrestres omnium maximæ: quæ quòd inter vepres & rubos potissimùm vivant, rubetæ à Latinis, à Græcis verò φρυνίσκοι appellantur, teste Plin. lib. 8. cap 31. ¶ Est & alia ranæ species, quam calamitam appellant, eo quòd inter arundines, fruticesq; vivat. Est autem hæc ex omni ranarū genere minima & viridissima, teste eodem Plinio libro 32. cap. 10. ¶ Sunt item ranæ mutæ, præsertim in Scripho insula, unde & Rana Seriphia in proverbium cessit, pro homine muto & elingui. ¶ Est & Rana marina, quā à piscandi astu, piscatricem cognominant: totam enim se limo operit, sola exerens cornua, quæ eminentia sub oculis habet. Ea conspicientes pisciculi, quum prædam ex iis captantes propiùs accedunt, ipsi ranæ præda fiunt. Vide Plinium libr 9. cap 42. ¶ Præter hæc, rana à medicis, dicitur tumor sub lingua cum inflammatione, quē & Græci βάτραχον, Avicenna ranulam appellat. Quod morbi genus etiam boves nonnunquam infestat. Colum. lib. 6. cap. 8: Solent etiam fastidia cibo afferre vitiosa incrementa linguæ, quas ranas vocant veterinarii.

Ranunculŭs, li, diminutivum [βατράχιον. Gall. *Grenouillette, rainette.* Ital. *Ranoccio.* Germ Ein Fröschtein. Hisp. *Ranacuajo de la rana* Pol. *Żabka.* Vng. *Bekatska* Ang. *A litle frogge*] Ranunculos per jocum vocat Vlubrenses Cicero ad Treb. lib. 8, quòd sibi obstreperent tanquā ranæ, quæ præsertim instante vespere totas paludes coaxationibus implent. ¶ Est & ranunculus herbæ genus, quatuor sub se complectens species, quas vide apud Plinium libro 25 cap. 13.

Rancĕo, es, Putri lus sum, & rancidus. [אָזַל *hâsâh* σαπρὸς εἶμι Gall *Se moisir* Ital. *Diuentar rancido* Germ. Schmutzig vnnd faul seyn. Hispan. *Enranciarse* Polon *Zlec̀ sie pleśnieie.* Vng. *Meg fenvnedök penészkek.* Angl. *To grow mouldy or mortified, or rotten.*] Vnde Rancescere, quod est putrescere & corrumpi, & ex vetustate gravem odorem contrahere. σήπομαι.

Rāncĭdŭs, da, dum, Putridum, & putidum, quod scilicet nimia vetustate corruptum fœtorem contraxit, & ingratū saporem. [σαπρός. Gall. *Ranci, chansi, moisi, pourri.* Ital. *Rancio, rancido.* Ger. Schimlig vnd stinckend von feule. Belg. Stinckende, vuyl verscimmelt. Hisp. *Rancio o rancido.* Pol. *Spleśniały zgnieły.* Vngar. *Senyvedt, poshat rothat* Ang. *Mouldy, mortified, rotten, hoary.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 2 Rancidum, aprum antiqui laudabant, non quia nasus: Illis nullus erat, sed (credo) hac mente, quod hospes Tardius adveniens vitiatam commodius quàm integrum edax dominus consumeret. qui interdum pro indicavi ponitur. Plin. lib. 22. cap. 22: Quorundam ex his facilè noscuntur venena, diluto rubore, rancida aspectu, livido intùs colore.

Rāncĭdē, adverb [σαπρῶς. Gall. *Ou ment* [illegible] *proprement.* Ital. *Rancamente, [illegible]* German Stinckend [illegible] vnsein/häßlichen. Hisp. *Rancio [illegible]* Pol. *[illegible]* Vngar. *Senyvedtvel poshattul.* Ang. *Rottenlie, filthilie.*] Gell. libro 18. cap. 8: In collocandis verbis immodicè faciunt, & rancidé.

Rāncĭdŭlŭs, diminutivum. [σαπρόφατος. Gall. *Vn peu rance, bas, moisi.* Ital. *Alquanto ranco, mustio.* German Stinckend oder [illegible] schimlig vnd von feule stinckend. Hispan. *Rancioso vn poco.* Polon. *Nadpleśniały, nadgnoiony.* Vng. *Senyvedtetske, poshattatska.* Ang. *A litle mouldy, that hath somewhat a rotten sauour.*] Iuven. Satyr. 11: Non tamen his illa unquam opsonia fiunt Rancidula.

Rāncŏr, oris, m. t. Putòr quidam, atque odoris gravitas quæ ex vetustate & putredine, ac corruptione nascitur, à ranceo nomen verbale: [σαπρότης. Gall. *Ranci sient, moisissure.* Ital. *Puzzore de fracido.* German Der gestanck vō schimmel Belg. Dem stanck vanden vuyleyt Hisp. *Rancio* Pol. *Zgnilość zapach odgnyiony* Vng. *Senyvedtség, poshattság, rothadtság.* Ang. *Mouldiness, rottennesse.*] Hinc Acor, ab acco. Albor ab albeo. Paludibus de Rancore est. Receptacula olei semper sint munda, ne novos sapores veteri rancore infecta corrumpant.

Rāco, as. are, Verbum à tigride sono effectum, quem adhuc nondum tigre à voce leonum. Autor Philomelæ: Tigrides indomitæ rancent, iuxtaq; leones.

Rapă, pæ f. p. Herba cibi nulli non nota, radicem habens quodammodo cartilaginosam, crassam, & in orbiculatem formā conglobatam. [ῥάφυς. Gall. *Rabe, rave.* Ital. *Rauna, rapa* Germ. Ein Rāb Belg. Eenrape. Hispan. *El nabo redondo.* Pol. *Rzepa.* Vng. *Repa.* Ang. *A turnep, or rape.*] Ita dicta, ut nonnulli existimant, quòd pallim ex agro rapiatur. Quanquam non deerunt qui etymon eius à Græcis petere malunt, qui napi quoddam genus rapis simillimum ῥάφυν & ἴσατιν nominant. Palladius: Rapa mutatur in napos, in alio solo per biennium fata: alio verò napus transit in rapam. Col. lib. 1. cap. ult. Napus & rapa duas sationes habent. ¶ Dicitur & rapum, rapi, neutro genere. Mart. lib. 13: Hæc ubi brumali gaudentia frigore rapa Quærimus, in cœlo Romulus esse solet. Varr. lib. 1. cap. 11: Ex semine brassicæ vetere fato nasci ajunt rapam, & contrà ex rapo veterem brassicam. Colum. lib 2: ab his leguminibus ratio est habenda naporum, raporumque: magis utilia rapa sunt. De raporum natura, & cultura apud Plin. lib. 18. cap. 13. Theoph. lib 7. cap. 4. Dioscor. lib 2 cap. 121.

Rāpŭlum, li, diminutivum à rapum. [ῥαφανίς. Gall. *Petite rave.* Ital. *Piccola rapa, piccola rava.* German. Ein Rüblin. Hispan. *Pequenno nabo redondo.* Polon Rzepka. Vng. *Repatska.* Ang. *A litle rape.*] Horat. 2 Serm Satyr. 8. In primis Lucanus aper leni fuit austro Captus, ut ajebat cœnæ pater; acria circum Rapula. Idem Satyr. 2: -quum rapula plenus, Atque acidas mavult inulas.

Rāphănĭdĭs, dis, m. f. à quibusdam appellatur herba quam Dioscorides ῥαφανὶς ἀγρία, Plin raphanum vocare non vult [illegible] Ital. *Paponzolo.* Germ Ein Rapünsam. Hisp *Rapanillo*]

Rapacĭă, orum, n. f. Teneriores raporum frondes, & cauliculi, quos in brassica cymas appellamus, non ingratum ipsis etiam hominibus cibum præbentes. [ῥαφανίδες ἔνιοι. Gall. *Les fueilles de la rave.* Ital. *Rauizzo.* Ger Das zart Rüblaub. Belg. Het peentoof. Hispan. *Las hojas del nabho redondo.* Polon. [illegible] Vngar. *Gyenge repa czimi.* Angl. *The leaves of a rape.*] Plin. lib. 18. cap. 13: Quadrupedes & frondes raporum gaudent: & nominī non minor rapaciorum gratia quam cymarum. Tametsi quis codicibus manuscriptis rapiciorum legitur non rapacio rum. Vnde & rapicios coles apud Catonem legimus, non rapacios, cap. 35. de Re rust. Rapinam & coles, rapicii unde fiat, & raphanum in loco stercorato bene, aut in loco crasso serito.

Rāpīnă, prima syllaba prod. Locum significat rapis consitum, aut certè rapa ipsa uno quovis in loco nascentia. [ῥαφανῶν. Gall. *Rabiere, ravière.* Ital *Luogo d[illegible] rauo.* German Ein Rübacker / ein ort dahin man die Rüben gesäyet hat / ein Rübarth. Hispan. *Lugar do son nabos, sinienno [illegible] nabos.* Pol. *Rzepnik.* Vng. *Repas hely repa az.* Ang. *A rapefield.*] Cato de Re rust. capite [illegible] Rapinam coles, rapicii unde fiat, & raphanum in loco stercorato bene;

bene: aut loco crassa fecto. Col. lib. 11. cap. 2: Nam & rapinæ iteræq; rapinæ ficarum locis per hos dies fiunt.

Răpacĭtās, Rapax, & Rapor, Vide RAPIO.

Raphănĭus, m. f. & Raphanītis, Propterea quòd Græca sint à r aspirato initium sumentia, meritò hinc tanquam ex alienis sedibus sustulimus, & inter aspirata, velut in proprium retulimus municipium. [Germ. Reatch.]

Răpīnă, prima syllaba producta, vide RAPA & RAPIO.

Răpĭo, pis, pui, ptum, act. t. Vi, impetu, & celeritate quippiam aufero. [ז.ע.ל ghazál חטף chatáph ἅρπω, ἁρπάζω. Gall. *Rauir, emmener par force.* Ital. *Rapire, torre per forza.* Germ. Zucken/mit gewalt schnell hinreissen oder hinnemmen. Hisp. *Arrebatar ò robar.* Pol. Widzieram, porwam. Vngar. *El ragadom.* Ang. *To raush, to tak hastelie away, to pill by violence, to snatch.*] Terent. in Andr. Sublimem hunc intro rape, quantum potes. Idem in Adelph. Cæteros rugerem, agerem, raperem, tunderem. Virg. 4. Georg. Qui faceret? quò se rapta bis conjuge ferret? Id est, ablata. Et lib. 1. Georg. Atq; illum in præceps prono rapit alveus amni. Cicer. 3. Ver. Rapiunt eum ad supplicium dii patrii. Aliquando in præterito rapsi fecit. Cic. 2. de Leg. ex XII. Tab. Sacrum, sacróve commendatum qui irrepserit, rapserítve parricida est. ¶ Aliquādo rapere, est vim afferre, vitiare, & propriè de virginibus, atq; impuberibus pueris, etiāsi loco nō dimoveantur. βιάζομαι. Virg. li. 1. Aen. Et genus invisum, & rapti Ganymedis honores. Liv. 6. bell. Pun. Nec dirui, incendiq; patriam videbo, nec rapi ad stuprum mātres Campanas, virginesq;, & ingenuos pueros. Seneca: Rapta raptoris aut mortem, aut indotatas nuptias optet. ¶ Rapere aliquem in jus, est quovis modo aliquem compellere, ut se judicio sistat. Apud veteres enim cōsuetudo erat, si quis in jus vocatus ire recusaret, ut actor apprehensis præsentium auriculis, eosq; antestatus reum vel vi in judicium adducere posset. Quod & ipsum non obscurè docet Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 9: -casu venit obvius illi Adversarius: & quò tu turpissimè magna exclamat voce: Et licet antestari? Ego verò Oppono auriculam: rapit in jus: clamor utrinque, Undiq; concursus, *&c.* Plaut. in Pœn. Rapiamus in jus. ¶ Rapere ad pœnam, est punire. Rapere ad disciplinam, est attrahere, & impellere ad disciplinę cognitionē ¶ Rapere aliquē in invidiam, est odiū in aliquē cōcitare. ¶ Composita, Abripio, Arripio, Corripio, Deripio, Diripio, Eripio, Irripio, Præripio, Proripio, & Surripio, quæ vide suis locis.

Răptŭs, pti, m. s. Res rapta. [ז.ע.ל gházel חטף chetéph. λεία, λάφυρον. Gall. *Chose rauie, rapine, rapt.* Ital. *Ratto.* Ger. Ein Raub/das mit gewalt genommen ist Hispan. *Cosa robada ò arrebadata.* Polon. *Gwał towne widarcźie porwanie.* Vngar. *El ragattatot.* Ang. *A thing raushed or taken by violence.*] Liv. 7. ab Vrbe: Quòd rapto vivere necessitas cogeret. Ovid. 1. Metam. Vivitur ex rapto, non hospes ab hospite tutus: Non socer à genero: fratrum quoque gratia rara est.

Răptūră, æ, f. p. rapiendi actus. [ז.ע.ל ghazél חטף chetéph. ἁρπαγή. Gall *Rauissement.* Ital. *Rapimento* Germ Entzuckung/hinreissung/hinnemmung mit gewalt. Hisp. *Arrebatamiento.* Pol. Widarcźie. Vn. *Ragodas.* An. *Raushing or taking by violence.*] Plin. lib. 11. cap. 24: Quum verò raptura incidit, quàm vigilans, & paratus ad cursum.

Răptŏr, oris, m. t. Qui rapit. [ז.ע.ל ghozél. ἁρπαξ, ἁρπακτής. Gall. *Rauisseur.* Ital. *Rapitore.* Ger. Ein hinreisser/räuber/entführer. Hisp. *Arrebatador.* Pol. Widźierćźa. Vng. *Ragado.* Ang. *He that rausheth.*] Plaut. Epid. Raptor hostium glorioſus. Virgil. 2. Aen. Sic animis juvenum furor additus: inde lupi ceu Raptores atra in nebula, quos improba ventris Exegit cæcos rabies. Horat. 3: Carm. Ode 20: Dura pòst paulò fugies in audax Prælia raptor.

Răpo, raponis, m. t. Raptor. [ז.ע.ל ghozél. ἁρπαξ.] Pomponius: Ne vos conturbent avari atque rapones. Varro ἀπὸ ἐγκωμίων, ut citat Nonius: Prætor noster eripuit mihi pecuniam: de ea quæstum ad annum veniam ad novum magistratum: tum hic rapo umbram quoque spei devorasset.

Răpto, ptas, Frequenter rapio, traho. [ἁρπαγὴν ἁρπάζω. Gall. *Rauir pluſieurs fois, & trainer par force.* Ital. *Strasicare.* Germ. Offt hinreissen oder hinführen. Hisp. *Arrastrar.* Pol. Vśtawnie widźieram. Vngar. *El ragadozom.* Ang. *To draw or raush or tak often by violence.*] Virgil. 1. Aeneid. Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros. Idem 3. Georg. Sed me Parnassi deserta per avia dulcis Raptat amor. Tacit. lib. 12: Igitur raptare inter se, immittere latronum globos, *&c.* Cic. pro Sestio: Fortunæ vexatæ, dissipati liberi, raptata conjunx. Virg. 2. Aen. Raptatus bigis.

Răpax, cis, om. t. avidus & rapinis semper intentus. [ἁρπαξ. Gall. *Rauissant.* Ital. *Rapace.* German. Reubisch/darauffgreiffig/reissend. Belg Roofachtich. Hispan. *Lo que mucho arrebata.* Pol. Gwał towni widźierćźa, łakomiecź. Vng. *Ragadozo.* Ang. *Rauenous, that vseth extorsion or pillage.*] Sueton. Inopia rapax, metu sævus. Ovid. 8. Metamorph. Vtque rapax igni non unquam alimenta recusat. Plaut. Persa: Procax, rapax, trahax. Salust. in Ciceronē: Imò verò homo levissimus, supplex inimicis, amicis contumelioſus, modò harum, modò illarum partium, nemini fidus: levissimus Senator, mercenarius patronus, cujus nulla pars corporis à turpitudine vacat: lingua vana, manus rapacissimę, gula immensa, pedes fugaces, quæ honestè nominari non possunt, inhonestissima. Rapax procella: id est, violenta, quòd omnia secum rapiat, verratque per auras. Catul. Epig. 22: Idemque Thalle turbida rapacior procella. Rapax natura: id est, sui similium attractrix. Cic. de Amic. Nihil enim appetentius similium sui, nihil rapacius, quàm natura.

Răpācĭtās, atis, f. t. [τὸ ἁρπακτικὸν. Gall. *Pillerie & rauissement.* Ital. *Rapacità.* German. Raubung oder reubische art/ raubgirigkeit/das tippen. Hispan. *El habito de mucho arrebatar.* Polon. *Odźieranie.* Vng. *Ragadozoság.* Ang. *Rauing; pillage, extortion.*] Colum. lib. 1. cap. 7: Nisi maxima vel negligentia servi, vel rapacitas intervenit. Mart. lib. 12: Diræ filius est rapacitatis. Cicer. pro Cælio: Quis in rapacitate avarior?

Răpācĭdæ, arum, imitatione patronymicorum homines rapaces appellantur joco comico ficti: ut Acacidæ dicuntur ab Acaco. Plautus. Rapacid ru *inquit*, ubi tantùm sint in ædibus.

Răpĭdŭs, a, um, Velox, celer: propriēque de fluminibus, torrentibus, procellis, fulmine, aliisque id genus, quæ celeritatis imperu obvia quæq; secum rapiant: quanquam & ad alia transsumitur [מהיר mahir. ταχύς. Gall. *Soudain, viste.* Ital *Rapído, velace.* Germ Schnell mit stercke auß die strengen wasser/Reissend. Belg. Snel. Hisp *Raudo ò ligero.* Pol *Prętki u źadźieraiący.* Vng. *Gyors, sebes.* Ang. *Suddaine, swyft, hashe.*] Cic. 2 de Nat deor. ex Arato: Has inter rapido veluti cum gurgite flumen. Virgil. 6. Aen. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon. Idem lib. 12, Aen. Rapidoq; volans obit omnia curru. Idem lib. 5. Aen. Hic qui fortè velint rapido contendere cursu. Idem 4. Georg. Æstuat ut clausis rapidus fornacibus ignis. Horat. de Arte: Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosque leones. Oratio rapida: id est, concitata. Cicer. 2. de Finib. Quum enim fertur quasi torrens oratio, quamvis multa cujusque modi rapiat, nihil tamen teneas, nihil apprehendas nusquam rationem rapidam coërceas.

Răpĭdē, adverbium, Citò, velociter. [מהרה meherah. ταχύ. Gal. *Soudainement, vittement.* Ital. *Rapidamente, velocemente.* German. Schnelligtlich Hisp. *Rauda y ligeramente.* Polon. *Prętko, portwiśo.* Vng. *Pebessen gyorsan.* Ang. *Hastelie, swiftlie.*] Cicer. 2. de Leg. Rapideq; dilapsus citò in unum confluit. Idem in Orat. Quod quum rapidè fertur, sustineri nullo pacto potest.

Răpĭdĭtās, ditatis, f. t. Velocitas, & ipse celeritatis impetus. [מהרה meherah. ταχύτης. Gall. *Soudaineté, hastineté, vitteſſe.* Ital. *Velocita, prestezza.* German. Die schnelle vnd strenge/eigentlich der wasseren Hispan. *Agua ligereza ò prestezza.* Pol. *Bystra pretkoscź, na wodzie.* Vng. *Gyorsasag sebesseg.* Ang. *Hastineſſe, swiftneſſe.*] Cæsar lib. 1. bell. Civil. Tum etiam rapiditate fluminis ad trāseundum impedirentur.

Răptim, Per raptum, sive celeriter rapiendo. [מהרה meherah. ἁρπαγῆν ἁρπακτικῶς. Gall. *Soudainement, à la haste.* Ital. *Velocemente.* German Jn einem huy oder juck/stucks. Hisp. *Ligeramente, arrebatadamente.* Polon. *Portwiśam.* Vng. *Ragad ozua.* Ang. *Swiftlie, speedelie.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Semine raptim avium fame devorato. Sæpè tamen accipitur pro celeriter, sive velociter. Liv. 3. ab Vrbe: Fabius omissis omnibus, prædam ex castris raptim Antium vexit. Cicer. ad Att. lib. 1: Et raptim in eam sententiam Pedarii cucurrerunt. Cæsar 1. belli Civil. His de causis aguntur omnia raptim atque turbatè. Cicer. ad Attic. lib. 2: Hæc raptim scripsi.

Răptĭo, Rapina, & Raptus, distinguuntur ab invicem, quòd raptio, ἁφαρπαγμὸς, ad personam: rapina, ἁρπαγὴ, ad rem: raptus, βία, ad stuprum referatur. [ז.ע.ל ghazel חטף ghezelah חטף chéteph. Gall. *Rauissement, rapt.* Ital. *Rappina, rubberia, rapimento esso rapire.* Ger. Ein hinnemmung oder entführung mit gewalt. Belg Een wech ruckinge Hispan *Robo, obra de robar, arrebatamiento.* Polon. Widźieranie. Vn. *El ragadas ragado man.* An. *Raushing.*] Terent. in Adelph. Dispersi, Ctesiphonē audivi filium unà in raptione fuisse cum Aeschino. Cicero 1. Verr. Quas res luxuries in flagitiis, crudelitas in suppliciis, avaritia in rapinis, superbia in contumeliis efficere potuisset. Idē Act. 5: Cæterosq; decumanos, procuratores istius quæstus, & ministros rapinorū fuisse dico. Cæsar 1. bell. Gall. Satis habebat in præsentia hostē rapinis populationibusq; prohibere. Ovid. 1. Amor, Eleg. 8: Certior à multis, nec tam invidiosa rapina est. Cic. 4. Tusc. Quis aut de Ganymedis raptu dubitat quid Poëtæ velint? Claud. li. 2. de raptu Pros.-raptus metitur corde futuros. Idem: Matronarum cædes, virginum raptus. Cic. 6. Verr. Locus ut ipse raptum illū virginis quem jam à pueris accepimus, declarare videatur. ¶ In hac autem significatione, rapina primam syllabam habet correptam, quum à rapiendo derivetur. Ovid. 1. Amor. Eleg. 8: Certior è multis nec tam invidiosa rapina est.

Răpīnātŏr, m. t. Antiquis in usu erat pro eo quē hodie *raptorem* dicimus. [ז.ע.ל ghozél. ἁρπακτὴς. Gal. *Rauisseur.* Ital. *Rapitore.* Ger.

Ein Räuber. Hispan. *Robador, la tron.* Polon. *Zbuycza*] Quod & Nonius annotavit, citans Lucilium lib. 2: Homo impudicus impunè est rapinator.

Rāpum, rapi, Vide RAPA.

Rārus, a, um, Laxum, spongiosum, & denso contrarium. [*αραιος, ἐρανὸς* Gall. *Rare, clerſemé, non arrẽté.* Ital. *Raro.* German. Dünn. Hispan. *Ralo.* Polon. *Rzadki.* Vngar. *Ritka.* Ang. *Thin, rare, feild, not often.*] Virgil. 4. Aeneid. Retia rara, plagæ, lato venabula ferro. Ovid. 12 Metamorph. Ut ve liquor rari sub pondere cribri Manat. Virgil. 7. Aeneid. Et quæ vis rara virídis tegit arbutus umbra. ¶ Interdum rarus idem est quod infrequens, & non ubique obvius. *σπανιος.* Cicero de Amic. Digni autem in sunt amicitia, quibus in ipsis ineſt causa cur diligãtur. Rarum istud genus (& quidem omnia præclara rara:) nec quicquam difficilius quàm reperire quod sit omni ex parte in hoc genere perfectum. Idem Cælio libro 2: Raras tuas quidẽ, sed suaves accipio literas. Stat. 5. Syl. laudati juvenis rarissima conjunx. Horat. 1 Carm. Ode 35. Tetpes & albo rara fides colit Velata panno. Rarum & vulgare contraria, Cic. in Topicis.

Rārè, adverbium, Infrequenter, non de usè, non spẽsé. [*αραιως, μανὸν*, Gall. *Peu ſouvent, rarement.* Ital. *Raramente.* German. Dünn. Hispan. *Pocas vezes, raramente.* Polon. *Rzadko.* Vngar. *Ritkan.* Ang. *Seldome, thinnely.*] Colum. libr. 2. cap. 9. Nam nisi rare conſeritur, vanam & minutam spicam facit. Etsi verò apud Columellam legatur rarè, sic tamen Varro apud Gellium libro 2. cap. 25. Sed à rarus non dicitur rarè: sed alii rarò dicunt, alii rarenter.

Rārissimè, adverb. [Vng *Igẽn ritkán.*] Suet. in Tiberio: Rarissime interfuit.

Rārò, adverbium, Insolenter, infrequẽter, minus sæpé [*σπανιως.* Gall. *Rarement, peu ſouvent, quelquefois.* Ital. *Di raro.* German. *Selten: nicht offt.* Hispan. *Pocas vezes.* Polon. *Niezczęſto.* Vngar. *Ritkan.* Ang. *Seldome.*] Cicero pro Roscio Amer. Hoc miraculum ita raro exit, ut liquando auditum sit, portenti ac prodigii simile numeretur.

Rārissimè, superlativum, & superlativum, Rarissimé. Cicero Lentulo libro 1 epistol. Quod si rarius fiet quàm tu expectabis, id erit causæ quòd nõ ejus generis literę meæ sint ut eas audeam temere è manu emittere.

Rārĭtās, ātis, f. t. Proprièst laxitas: cui opponitur densitas [*αραιοτης, πυκνοτης.* Gall. *Rareté.* Ital. *Rarità.* German. *Lucht dünne.* Hispan. *Raridad.* Pol. *Rzadkość.* Vngar. *Ritkaſág.* Ang. *Thinneſs, seldomneſs.*] Cicer. 2. de Nat. deor. In pulmonibus autem ineſt raritas quædam: id est, laxitas spongiosa. ¶ Accipitur interdum pro paucitate, & infrequentia *σπανις, ὀλιγότης.* Plin. lib. 25. cap. 1 Tarpissima causa raritatis, quòd etiam qui sciunt demorsi are nolunt.

Rārĭtūdo, tudinis, f. t. Raritas: hoc est, spongiosa quædam laxitas: Densitati contraria. *Χαυότης, μανότης.* Colum. lib. de Arbor. cap. 3: Est mediocri raritu sine optima est vitibus terra.

Rārĕnter, adverbium, Raró [*σπανιως* Gall. *Rarement, peu ſouvent.* Ital. *Di rado.* Ger. *Selten, nicht offt.* Hispan. *Pocas vezes.* Pol. *Rzadko.* Vng. *Ritkan.* Ang. *Seldome, not often.*] Gell. lib. 2. cap. 25. Ararus non dicitur rarè, sed alii rarò dicunt, alii rarenter. Cato cap. 103: Dato rarenter bibere, Pomponius ergastulo: Lange ad urbem vellicari, quòd herus rarenter venit, non vellicari est, sed dominari: mea sententia.

Rāro, as, n. p. verũ inusitatũ. Rarum facio. [*Χαυόω, ἀραιόω.* Gall. *Faire rare une choſe, en eſpoiſſir.* Ital. *Diradare.* Germ. Dünn machen. Hispan. *Hazer rala cosa, o de poca raiz, aclarar.* Pol. *Rzedzieć.* Vngar. *Megritkitom.* Ang. *To make thinne.*] cujus tamen in usu fuisse participia, rarato & interraro, quod est in medio ratum facio. *Χαυόω* quo Colum. lib. 4 utitur.

Rārēfăcio, cis, Rarum facio. [DVNH *himbit.* *ἀραιόω.* Gall. *Eſclarcir une choſe trop eſpoiſſe.* Ital. *Far raro diradare.* Germ. Dünn machẽ. Hispan. *Rarear, hazer raro.* Polon. *Rzadko czynie.* Vngar. *Megritkitom.* Ang. *To make thinne.*] Colum. libro 2: Hoc autem facilè conſequẽris, si pras a decerpseris, etiam eas partes supra quas ramum secaturus es, fœno, aut stramentis texeris. Lucret. libr. 6: Et rarefecit calido mi tem e vapore.

Rarefio, fis, passivum a rarefacio [DVNH *mahat* *Χαυόομαι* Gall. *Devenir un peu, ou eſclaircir* Ital. *Diradarsi.* Cic. Dünn gemachet werden. Hisp. *Enralarſe.* Ang. *To be made thinne or seld or a thinne.*] Lucret. lib 1: Nil prodeſſe rerum calidum denſare vaporem, Nec rarefactum, partes ignis eandem Naturam quà totum habet ſuus ignis haberent.

Rarefio, as, avi, atum, are [DVNH *mahát.* *Χαυόω, διαχαυόω.* Gall. *Eſclarcir ou eſpoiſſir.* Ital. *Diradare.* Germ. Dünn gemachet. Hispan. *Rarear, hazer raro.* Polon. *Rzadko czynie.* Vngar. *Megritkitom.* Ang. *To make thinne.*] Lucret. lib. 3: conquaſſam ex aliquo rarefacit. Aeneid. 12.

Rarēfio, is, n. t Rarum fio, sive extenuor. [DVNH *mahát.* *ἀραιόομαι, μανὸμαι.* Gall. *Devenir en peu nombre, s'eſclaircir* Ital. *Diradarsi.* Germ. Dünn werden. Hispan. *Hazerse ralo, raleare.* Polon. *Rzedzieć, ſię ſtawam rzadzieć.* Vngar. *Megritkodom.* Ang. *To waxe thinne and rare, to become rare.*] Columella lib. 1. cap. 16. Ne [illegible] cultorem magna pars deperiit, & inter omnes feminum clades [illegible] ut rarescerent. Virgilius 3. Aeneid. & augusti rarescent in ſtia Pelori. Stat. lib. 1. Sylvar. Nubia rarescunt plavia. Colum. lib. 5. cap. 6: Sed ut densum arbustum commendabile fructu & decore ita: sic ubi vetuſtate rarescit, pariter inutile, & invenuſtum est.

Rārĭpĭlus, a, um, penult. corr. Quod habet raros pilos. [*Ψιλόθριξ.* Gall. *Qui a peu de cheveux* Ital. *Che ha peli rari* German. Dünn haritig. Hisp. *Lo que tiene los pelos rales.* Pol. *Rzadkowłosy.* Vng. *Ritka szőrü, haju.* Ang. *That hath thinne heares.*] Colum. in præfat. lib. 1: Et idipsum aliter curatur mutilum, & raripilum, aliter cornutum & setosum, quale est in Sicilia.

Rāsis, teste Colum. lib. 12. cap. 20: Genus est crudæ picis, quæ ex vetere lintea effecta, contunditur, & in pulverem redacta, pharmacis admiscetur.

Rāsĭcŭli, Vide RASTRVM.

Rāstrum, stri, n. s. & in plurali, m. g. & Rastra neutro. Instrumentũ dentatũ glebis cõfringẽdis idoneũ. [*Χαυόδους.* Gall. *Raſtre, raſtreau.* Ital. *Raſtello.* Germ. Ein Kraut ein Rechen/oder Egen. Hispan. *Rastrillo.* Pol. *Motyka, sohara* nẽ *bronowanie.* Vng. *Gereblye.* Ang. *A rake or harrow.*] Plin. lib. 18. cap. 20. Aratione pectranſve non tentata, occatur [illegible] ubi res poſcat, ac ne [illegible] Theophraſto fem. ne, trierario. Theophr. Heavr. *istos rastros interea tamen Depone.* Virg. 1. Georg. Multum adeò, rastris glebas qui frangit inertes, Vimineasque trahit crates, juvat arva. Rastris item magna vis herbis purgandarum. Idem: Quo lanti & assiduis herbam insectabere rastris. Hermagum. [illegible] frustra spectabis acervum. Quo in loco pro rastris pro farculis accipi tradit. ¶ Erant item rastri inſt inventa, quibus vites arbores que aplaqueabantur. Virgil. 2. Geor. 3. Contra non ulla est oleis cultura: nec ullæ Procurvam expectant falcem, rastrosque tenaces, Quum semel hæserunt arvis.

Rastellum, diminutivum, dicitur, quo defecto fœno, prata tantula purgabantur. [*Χαυόδους μικρὸν λεγόμενον.* Gall. *Petit raſtreau.* Ital. *Rastello.* German. Ein Räſtlin oder ein kleiner Rechen. Hispan. *Rastrillo pequeño.* Pol. *Grabek.* Vng. *Kereveske.* Ang. *A little rake or harrow.*] Varro libr. 1 de Re rust. cap. 6: Quum herba crescere desierit, & est bas are cum falcibus debet, & quod per ea relictum, farcul is versari quam primum debeat, & cumulos fieri, ac vehi ad villam. Tum de prato stipulam rastellis trahi atque addere fœnisecíæ cumulum. Quo facto scilicet de prata: id est, falcibus consectanda: quæ [illegible] fœnisecíæ prætereita, tac qui ubi barba tuberosum reliquerunt, e impum. ¶ Rastellum item Suetonius in Nerone, pro farculo, p fit aut si nulli instrumento, terræ effodiendæ idoneo: Terra (inquit) igno data, primus rastello humum effodit, & corbulo congestam humeris extulit.

Rătĭārĭus, vide RATIS.

Rătio, ōnis, f. t. Nobilissima animæ facultas, qua una à cæteris animantibus homo se ipse novit, & a qua ratiocinatio [illegible] [*Διάνοια, λογισμὸς, λόγος.* Gall. *Raiſon.* Ital. *Ragione.* Germ. Die Vernunft. Hisp. *Razon.* Pol. *Rozum.* Vngar. *Okossag.* Ang. *Reason, regard, discretion.*] Auguſt. lib. 2 de Ordine. Ad rationem [illegible] ad ea quæ discutiuntur, connectenda aut dijungenda. Cic. 1 Offic. Quam similitudinem natura, aut ratio ad [illegible] transferens, &c. Ibidem: Duplex est enim vis animorum, atque natura [illegible] petitu posita est, quæ est *ὁρμὴ* Græcè, quę hominem huc & illuc rapit: altera in ratione, quæ docet & explanat quid faciendum fugiendumque. Ita fit ut ratio, præsit, appetitus verò obtemperet. ¶ Accipitur & pro ipsa ratiocinatione: hoc est, pro discursu animi ad investigandum verum. Horat. Vincit enim fatos ratio insanire nepotes. ¶ Rhetores rationem appellant probatiunculam propositioni subjectam. Autor ad Herennium lib. 2: Ratio est causa quæ demonstrat verum esse id quod intendimus, brevi subjectione. ¶ Aliquando pro consilio & propositio ponitur. Cicero 2 Verr. Mea quidem ratio, cùm in præteritis res est cognita, tum in reliquis explorata, atque provisa est. *τὸ ἐμὸν, τὸ κρῖνον ἐμε.* Terent. in Adelph. Vestram nequeo satis mirari rationem. ¶ Aliquando pro respectu, & cura. Cic. Planco: Peto à te ut mei rationem habere velis, & salutis & dignitatis meæ. *λόγον ἐχῃς, ἀπολογίζῃ.* Sic dicimus: Habenda est ratio honoris, ratio rei familiaris. Idem lib. 1 Offic. Habenda ratio est rei familiaris: quam quidam [illegible] [illegible] est. ¶ Si verò jungatur cum præpositione cum, significat negotium. *πρᾶγμα, ὑπόθεσις.* Vnde habere rationem cum aliquo, est habere quod cum illo agas. Cicer. 4 Verr. Nihil [illegible] habui. Idem Attico: Cum omnibus musis [illegible] cogito. Idem pro Cælio: Cum hac aliquid adolescentem hominem habuisse rationis num tibi turpe videatur? ¶ Aliquando ponitur pro causa, ut apud eundem Ciceronem ad Catonem lib.

nem lib. 15: Quum autem ad Cybistra propter rationem belli quinque dies essem moratus. ¶ Aliquando pro modo, via & forma, μεθοδῳ. Salust. in Catil. At ego vobis, si modò vultis esse viri, rationem ostendam qua tanta ista fugiatis. ¶ Ratio item quandoq; dicitur supputatio, calculus. [λογισμός. Gall. *Conte, calcul.* Ital. *Calculo.* German. Ein Rechnung. Hisp. *Cuenta.* Polon. *Rachowanie.* Vngar *Zamuetes.* Ang. *An accoumpt or reckening.*] Plaut. in Aulul. Supputatur ratio cum argentario. Idem in Amph. Et ut res, rationes q́ vestrorum omnium bene expedire vultis. ¶ Ratio etiam proportio dicitur: ut quum tria ad quatuor epitriti, quatuor verò ad sex hemiolii rationẽ haberi dicimus. εὐλογία. ¶ Rationem sui ducere, est quod indocti dicunt, *habere respectum ad suum commodum.* Cic. ad Trebatium libro 7. ¶ Rationem inire, est modum & viam invenire. ¶ Ad rationem nostrorum temporum, dixit Cic. in Bruto: id est, comparatione nostrorum temporum. ¶ Rationem capere oculis, est ex visu tantam rationem concipere. ¶ Ponitur aliquando ratio pro eo quod recentiores quantitatem dicunt. Cato de Re rust. Vbi non erunt, scito pro ratione fructuum esse: id est, pro modo fructuum, aut quantitate. ¶ Ratio constare dicitur, quum justa, & legitima apparet. Plinius Iunior: Mirum est quum singulis diebus in urbe ratio aut cõstet, aut constare videatur, pluribus, cunctisq́ue non cõstet. Pro eodem etiam dicimus, Ratio apparet, quum scilicet accepta cum datis collocata, paria inveniuntur. Plaut. Trinum. Ratio quidem hercle apparet: argentum, *&c οἰχεται.*

Rătĭūnc̆ŭlă, æ, diminutivum à nomine ratio deductum: quod accipitur pro levi & futili ratione. [λογάριον. Gall. *Raisonnette.* Ital *Ragionella, ragionetta.* Ger. Ein schlechte vrsach der vernunfft. Hisp. *Pequenna razon.* Pol. *Mal'i rozumek.* Vng. *Okosságotska.* An. *A reason of litle effect.*] Cic. 2. Tuscul. Concludunt ratiunculis Stoici, cur non sit malum, quasi de verbo, non de re laboretur. Suggerere ratiunculas, Idem lib. 3. de Natur. deor. ¶ Aliquando pro supputatiuncula non magnæ pecuniæ. [Gall. *Conte, calcul.* Ital. *Calculo.* Germ Ein kleine rechnung Hisp. *Cuenta.* Polon. *Mal'e rachowanie.* Vng. *Zam vetesetske.* Ang. *A litle accumpt or reckening.*] Terent. in Phorm. - erat ei de ratiuncula Iampridem apud me reliquum pauxillulum Nummorum, id ut conficerem: confeci affero. Plautus in capt. Ibo intrò, atq; intùs subducam ratiunculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.

Rătĭonā̆lĭs, le, om. t. cui à natura insitũ est ut ratione uti possit: quod uni homini inter animantia est concessum. [λογικός. Gall. *Raisonnable, qui vse de raison.* Ital. *Rationale, rationeuole.* Ger. Vernünfftig Hispan. *Cosa de razon.* Pol. *Rozumni.* Vng. *Okos.* Ang. *Reasonable, that hath reason.*] Quintil. libr. 7. cap. 4: Falsa est Finitio si dicas, Equus est animal rationale: nam equus, animal, sed irrationale. Autor ad Herennium libr. 2: In causa rationali primùm quæretur, ecquid, *&c.* ¶ Rationales & procuratores Cæsaris iidem erant, ut ait Lampridius in Alexandro, teste Budæo. ¶ Rationales officiales dicuntur à Constantino, pro iis qui quũ in aliqua potestate curationeq́; fuerint, nondum rerum à se gestarum rationem retulerunt, ὑπεύθυνοι à Græcis appellantur: id est, reddendis rationibus obnoxii. l. 4. C. de Episcop. & cleric.

Rătĭonā̆lĕ, lis, n. t. Apud Ecclesiasticos scriptores accipitur pro vestis sacerdotalibus genere, quo usi sunt Hebræorum Pontifices. [חשן *chósthen.* λόγιον.] Hieronymus ad Fabianum. Rationale etiam dicitur genus vestis, apud Hebræos SOHAN. Græcè λόγιον, nos *Rationale* possumus appellare: pannus est brevior ex auro, habens magnitudinem palmi per quadrum, & duplex, ne facilè rumpatur.

Rătĭōnārĭum, narii, Liber rationum. [λογισμὸς, ἐφημερὶς. Gall. *Liure de contes, registre.* Ital. *Libro di conti.* Germ. Ein Rechenbuch. Hisp *Libro di cuentas.* Pol. *Regestr.* Vngar. *Zam vetõ könyw, zam tarto laistrom.* Ang *A booke of accoumptes and reckening.*] Suet. in Augusto: Rursus tædio diuturnæ valetudinis, magistratibus ac Senatu domum accitis, rationarium Imperii tradidit.

Rătĭōnārĭŭs, a, um, ut Rationarius apparitor. [λογιστικός. Gall. *De contes, de registre.* Ital. *De conti.* Germ. Der Rechnung. Hisp. *Cosa de cuentas.* Polon. *Rachownicyi.* Vng. *Zam vetõ zam tarto.* Ang. *Of accoumptes and reckening.*] Marcellus Iurisconsultus: Quidam ex mercatore opulento rationarius apparitor.

Rătĭōcĭnŏr, aris, pen. cor. d. p Ratiocinatione quadam deprehendo, colligo, computo. [חשב *chischschâb.* συλλογίζομαι. Gall. *Raisonner, discourir, syllogiser, conclurre par raison.* Ital. *Comprendere qualche cosa con ragione, far contor, contare.* Ger. Die rechonung machen. Hispan. *Razonar, hazer cuentas.* Polon Rozważam sobie, rozrachowanie, zwirozumienia zawieram. Vng. *Okoskodom, el melkõdõm.* Ang. *To reason, to proue and conclude by reason.*] Gell. lib. 1. cap. 1. Plutarchus in libro quem scribit, ὁπόσα, ψυχὴν ἔ σωμάτων αὐξήσεις ἀεὶ διδυίαν ἔ αἰτίαν λέγοντα, scitè, subtiliterque ratiocinatum Pythagoram philosophum dicit, in reperienda, modulandaq; statua, longitudinisq; Herculis præstantia. Cic. lib. 1. Tusc. Quæst. At nos metiendi, ratiocinandiq́ue utilitate inspecta, hujus artis terminavimus modum. Idem 2. de Invent. De pecunia ratiocinari sordidum est, quũ de gratia referenda deliberetur.

Rătĭōcĭnātōr ēs, m. t. Dicuntur qui subducendæ rationis periti sunt, quos & calculatores nominat Martial. [חחשבים *mechaschschebim.* συλλογισταὶ, λογισταὶ. Gal. *Qui tiennent contes.* Ital. *Quadernieri, computatori.* Ger. Ein Außrechner oder Rechenmeister. Hispan. *Contadores.* Polon. *Rachmistrzowie.* Vng. *Zam vetõk.* Ang. *Casters of accoumptes.*] Col. lib. 3. cap. 3: Vt diligens ratiocinator posito calculo videt id genus agricolationis maximè rei familiari conducere. Cic. ad Att. lib. 1: Libertum ego habeo sanè nequam hominem, hilarem dico ratiocinatorẽ, & clientem tuum. Idem 2. Offic. Hæc igitur & talia circunspicienda sunt in omni officio, & consuetudo, exercitatioq; capienda, ut boni ratiocinatores officiorum esse possimus: & in addendo, deducendoque videre, quæ reliqui summa fiat, ex quo quantum cuique debeatur, intelligas.

Rătĭōcĭnātĭo, onis, f. t. Principis animæ portionis: hoc est, mẽtis functio est ex singularibus quibusdam universalia inducens theoremata, communesq́; rerum ac generum summas: ex iisq́; deinde argumentatione plurima eliciens, de quibus scientia habetur, vel opinio. [חשבון *cheschbón.* λογισμός. Gal. *Raisonnement, disputе, conclusion par raison de faire ou de laisser.* Ital. *Quando l' animo troua per ragione di fare ò non fare vna cosa, disputa.* German. Ein außrechnung / schliessung auß gewissen anfengen / eygentliche ermässung Hispan. *Obra de razonar por hazer ò no hazer algo.* Pol. *Zamknienie zpewnego rozważenia, rozrachowanie.* Vng. *Okoskodas.* Ang. *Reasoning or disputing.*] Cic. 4. de Invent. Ratiocinatio autem est diligens, & cõsiderata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. Ea dicitur tum interfuisse, quũ aliquid faciendum, aut non faciendum certa causa vitasse aut secutus esse animus videtur. Ratiocinatio (inquit Augustinus de immortalitate animæ) est diligens & considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. ¶ Accipitur aliquando ratiocinatio pro argumentatione, ex duobus pronuntiatis conclusionem inferente, quam συλλογισμὸν vocant Græci.

Rătĭōcĭnā ĭvŭs, adject. Quod ad ratiocinationem pertinet: [συλλογιστικός. Gall. *Appartenant à tel raisonnement & dispute.* Ital. *Pertinente à tale Disputa, & raggionamento:* Ger. Das zu der außrechnung oder beschließlichen erwägung gehöret. Hispan. *Pertenesciente à tal razonamiento.* Pol. *Przinalezacz do rozrachowania.* Vng. *Okoskodashoz valo.* Angl *Belonging to reasoning or disputing.*] ut Ratiocinativum genus orationis, apud Cicer. 1. de Invent. Quintil. lib. 7. cap. 2: Ratiocinativa, atque collectiva quæstio orietur. Status ratiocinativus, Idem lib. 3. cap. 5.

Rătĭōcĭnĭum, nii, n. s. Supputatio, vel calculi subductio. [חשבון *cheschbón:* λογισμὸς; συλλογισμός. Gall. *Calcul, conte.* Ital. *Calculo, conto* Germ. Rechnung oder außrechnung. Hisp. *Calculo, cuento.* Polon. *Zrachowanie.* Vng. *Zam vetes.* Ang. *Reckening, accompting, or reasoning.*] Colum. lib. 5. cap. 1: Hæc non aliena nec procul à ratiocinio, quod traditurі simus, breviter præfari oportuit. Et paulò pòst: Iugeri autem modus si semper quadraret, & in agendis mensuris in longitudinem haberet pedes CCXL. in latitudinem pedes CXX. expeditissimum esset ejus ratiocinium.

Rătĭōnābĭlĭs, le, om. t. Rationalis: hoc est, cui rationem natura indidit: huic opponitur Irrationabilis. [λογικός. Gall. *Raisonnable, qui vse de raison.* Ital. *Rationale, rationeuole.* German. Vernünfftig Hispan. *Cosa de razon.* Pol. *Rozumni.* Vng. *Okos.* Ang. *That hath reason.*] Quint. lib. 2: Sed quia carent sermone quæ id faciunt, muta atque irrationabilia vocantur. Idem lib. 5 cap. 11: Nec si mutis finis voluptas rationabilibus quoque.

Rătĭs, ratis, sive Rates, rătis, f. t. si Probo credimus, Connexarum trabium compages, quæ antequam navigia essent inventa, navium usum præbebat. [דברות רטסדורת *raphsodhóth doberóth.* σχεδία. Gall. *Vn rasteau, vne nasselle, barc ou bateau.* Ital. *Zattera, naue.* Germ. Ein Floß. Hisp. *Balsa de maderos trauados, naue.* Pol *Komiega, flus.* Vng *Barona bol vot haio tsillye haio.* An. *A boate.*] Plin. lib. 7. cap. 56: Navem primus ex Aegypto in Græciam Danaus advexit: antè ratibus navigabatur, inventis in Mari rubro, inter insulas, à Rege Erythra. Cic. 7. Verr. Quum aut navibus aut ratibus conarentur accedere. ¶ Varro aũt à Probo dissentiens ita scribit: Ratis, *inquit,* dicta navis longa propter remos, quod hi quum per aquam sublati dextra & sinistra duas partes facere videtur, rarescunt: & hoc ratis. Eaq́; in significatione usi sunt poëtæ. [אניה *oniiyáh* סטיבה *sephinâh.*] Virg. lib. 1. Aen. Disjectiq́; rates, evertitq́; æquora ventis. Ovid. lib. 14. Metam. Fertq́; rates pronas, medioq́; sub æquore mergit Virg. 10. Aen. Quæ manus interea Thuscis committetur ab oris Aenean, armetq́; rates, pelagoq́; vehatur. Idẽ 3 Aen. Postquam altum tenuêre rates, *&c.*

Rătĭārĭŭs, rii, masc. sec. Qui ratem exercet, ut navicularius,

qui navem. [ὁ τῆς χελάνης νεὼς ἀγωγεύς, ἢ χελάνης ναυκλήρης. Gall. *Vn batelier, qui conduit vne naſſelle.* Ital. *Vn nauicante* Germ Ein Schyffer/Floß führet. Hiſp. *El que rige aquella balſa ò naue* Polon. *Fliſuwnik, ſtus prowadzący.* Vng. *Barona haios tſillye haios.* Ang. *The guider of a boate.*] Paul. de Pign act. l. Qui ratiario credidérat, quum ad diem pecunia non ſolueretur, ratem in flumine ſua autoritate detinuit: poſteaque flumen crevit & ratem abſtulit. Budæus.

Rătĭtŭs, quadrans, & Ratitus triens, ab antiquis appellati ſunt, quòd in iis ratis fuerit effigies, quemadmodum navis in aſſe. Autor Nonius.

Rătŭs, vide REOR.

Raucæ, [Ger. *Ein Wurm/ wachſt in dem wurtzen der Eychbäwmen/ verderbt auch die wurtzen am korn.*] Vermes terreni radices arborum lædentes. Plin. lib 17. cap. 18: Olea ubi quercus effoſſa ſit, malè ponitur: quando vermes, qui raucæ vocantur, in radice quercus naſcuntur, & tranſeunt.

Raūcŭs, a, um, Qui nimio calore vel frigore, aut etiam clamore, vel alia cauſa vocem obtuſam habet, compreſſam & impeditam. [βεβηχώδης. Gall. *Enroué.* Ital *Rauco, roco.* Germ. *Heyſer* Hiſp. *Ronco.* Pol. *Ochrapłiwi, chrapocząći.* Vng. *Rekot.* Ang. *Hoarſe.*] Virgil. 11 Aeneid Dant ſonitum rauci per ſaxa ſilentia cygni. Vbi raucos cygnos vocat, non quidem canoros, aut optimam vocem habentes, ſed alarum concuſſione inter volandum, raucum per aëra ſonum efficientes, qualis eſt clangor tubarum. ¶ Ponitur aliquando pro feſſo, & defatigato: ut, Rauca fama. Cicer ad Varr. lib. 9: Te verò nolo, niſi ipſe rumor jam raucus erit factus, ad Bajas venire: id eſt, niſi ipſe rumor defecerit Budæus.

Raūcĭſŏnŭs, adject. [βεβηχώδης, ἐκβοώμενος. Gall. *Qui rend vn ſon enroué.* Ital. *Che ha vn ſono rauco.* Ger. *Heyſer thönend.* Hiſp. *Coſa que tiene ſonido rauco.* Pol. *Chrapotliwi.* Vng. *Rekedőző zaua.* Ang. *That giueth an hoarſe ſound.*] Lucret. lib. 2: Concava rauciſŏnoque minantur cornua cantu.

Raūcĭtās, tātis, f. t. Vocis obtuſitas, ſive ex catarrhi defluxu, ſive ex aëre frigido, ſive ex febris calore, aliáve ex cauſa cōtracta. [βοήγχωσις. Gall. *Enrouement, enrouure.* Ital. *L' eſſere roco, raucità.* Ger. *Die heyſere oder heyſerkeit.* Hiſp. *Ronquedad.* Pol. *Chrapienie.* Vng *Rekedőzés.* Ang. *Hoarſeneſſe of the voice.*] Plin. lib. 11. cap 15: Elephas per nares, tubarū raucitati ſimilē edit ſonum. Legitur & Raucedo, dinis, in eadem ſignificatione.

Raū, ĕo, cŭi, Raucus ſum. [בחר *nichár.* βεβηχάζω. Gall. *Eſtre enroué* Ital. *Diuentar rauco* Ger. *Heyſer ſeyn.* Hiſp. *Enroquecerſe.* Polon. *Chrapiete* Vng. *Berekettem.* Ang. *To be hoarſe.*] A quo Rauceſco, raucus fio, & compoſitum Irrauceſco.

Rūdŭs, vel rodus, vel etiam rudus, teſte Feſto, ſignificat rem rudem, & imperfectam. [ἀνέργαστον. Gall. *Rude, mal poli, imparfait.* Ital *Rozzo, imperfetto.* Germ. *Vngereutet/vngewerckt.* Hiſp. *No labrado, imperfecto, rudo.* Pol. *Nie wyrobiony, chrupiaſty.* Vng. *Tſinalat lat, mŏ geben valo.* An. *Rude, imperfect.*] Nam & ſaxum quoque raudum appellant poëtæ. Accius Menalippe: Collocat ſeſe in locum celſum: Hinc manibus capere raudum ſaxū grande & grave. Aes quoque rude & impolitum, raudus, rodus, ſive rudus dicebatur. Cincius de Priſcis vocabulis apud Feſtum: Quemadmodum omnis materia ferè non deformata, rudis appellatur & veſtimentum rude, non perpolitum: ſic æs infectum, rauduſculum, ſive ruduſculum. Apud ædem Apollinis æs conflatum jacebat, id autē rudus appellabant. In æſtimatione Cenſoria tamen æs infectum rudus dicebatur.

Rūduſcŭlum, li ſive ruduſculum, diminutivum à raudus, ſive rudus, Propriè eſt æs rude & infectum: quanquam nonnunquam etiam pro ære ſignato accipiatur, ut ex Cincio annotavit Feſtus. Vnde in venditionibus mancupi ſcriptum erat: Rauduſculo libram ferito.

Răvĭs, hujus ravis, f. t. Raucedo: hoc eſt, vocis obtuſiras, ſive ex catarrho, ſive ex aëris frigiditate, ſive ex febris calore, aut etiam ex immoderato clamore contracta. [βοήγχωσις. Gall. *Enrouement, enrouure* Ital. *Rancità, l' eſſere roco.* Ger. *Die heyſere.* Hiſ *Ronquedad* Pol. *Ochrapienie.* Vng *Rekedezes.* Ang. *Hoarſe neſſe of the voice.*] Plaut. Aulul Hoccine deduxiſti me ad ſenem parciſſimū, Vbi ſiquid poſcamus, ad ravim poſcamus priùs, Quàm quicquam detur? id eſt, improbè, (inquit Eraſmus) ſæpiùs, clamosè, adeò ut vox etiam toties vociferāti rauceſcat. Apuleius lib. 3 Floridorū: Claritudo arteriæ obſoleſcit: identidē boando purgant ravim. Hinc Ravio, vis, & Ravus, a, um.

Răvŭs, va, um, Quod medium habet colorem inter flavum & cæſium, ut interpretatur Feſtus: ſive quod ex fulvo deſinit in nigredinē. χαροπός. Cicer lib 4 Acad. Quia nobiſmetipſis tum cæruleum, tum ravum videtur quodq; nunc ſole collucet. Sic ab Horatio rava lupa dicitur à colore oculorum, lib. 3. Carm. Ode 27. - aut ab agro Rava decurrēs lupa Lanuvino. Varr. 2. Re ruſt cap. 2: Cornibus pronis ad roſtrum, ravis oculis.

Răvĭdŭs, adject. Quod ex fulvo colore nonnihil ad nigredinē declinat: [μελανοπυῤῥός. Gall. *Azuré de la couleur du ciel* Ital. *Di colore del cielo.* Ger. *Schwartzgilt* Hiſp *De color entre garzo y castanno, color del cyel.* Pol *Czarnozołtawy.* Vng. *Barna* Arg. *Of the coulour of the heauen, azure,*] ut Ravidi oculi Colum. lib. 8 cap. 2: Sublimes ſanguineęque, nec obliquæ cruſtæ, ravidi, vel nigricantes oculi. χαροπὰ ὄμματα.

Răvĭſcĕllŭs, diminutivum, adject Plautus: Quis (*inquit*) hæc mulier & ille raviſcellus qui venit? Feſtus: Ravi coloris appellantur, qui ſunt inter flavos & cæſios, quos Plautus appellat raviſcellos.

Răvĭlĭæ, Dicuntur qui ravos oculos habent χαροπόφθαλμοι. quemadmodum qui cæſi, cæſiliæ. Feſtus.

R ante E.

RE G. In notis antiquorum Regio. R E I M. rei militaris. R E T. P. X X Retro pedū viginti. R. F E. D. rectè factum eſſe dicitur. R F E V rectè factum eſſe videbitur R. F E R R A R I N rerum ferrariarum. R G. F. Regis filius. R G C. re gerundæ cauſa.

Rĕ, Prępoſitio per apocopen à retrò facta videtur. ἀνά. Vnde Reſpicio, retrò aſpicio, Revertor, retrò vertor, Repoſco, rem datam retrò poſco. Et nōniſi cōpoſita reperitur. ¶ Habet & alias ſignificationes. Nam quādoq; perfectionē denotat, ut, Recognoſco. Quandoq; reciprocationem, ut Redamo Q. ădoq; cōtra, ſive adverſus, ut Reluctor: id eſt; repugno. relicto. ἀνά. Quandoque iterum atque iterum, ſeu ſæpè: ut Reputo. Quandoque reditum ad priſtinum ſtatum: ut, Repueraſco, ad puerītiam redeo: Renovo, ad novitatem reduco. Quandoq; valde, ut Redundo. ὑπέρ. ¶ Quandoq; longé. Virg. 1 b. 3 Iraham petere, & terras tentare repoſtas. Vbi Servius: Repoſtas: id eſt, longè poſitas. Sic Removeo, longè moveo. ¶ Quandoque denotat cōtrarietatem ſuorū ſimplicium: ut Retego. quod eſt tectū denudo Reſigno, quod ſignatū erat aperio, Recludo, clauſum patefacio. ¶ Quādoq; habet diverſam, licet non contrariā, à tuis ſimplicibus ſignificationē ut Recognoſco. Nam quū ſcire, id eſt cognoſcere: reſcire tamē, ſive reminiſcere, non eſt rurſus cognoſcere, ſed factū aliquod occultius & inopinatū, inſperatumq; cognoſcere, ſcitè advertere. ¶ Aliquando nihil omnino addit ſignificationi ſui ſimplicis Nā recaleo (ut mox docebimus) nihil aliud eſt quàm caleo. ¶ Componitur autē cū dictione ab a, incipiente: ut redamo, redarguo: b, ut rebelloc, ut recurro: d, ut reddo: e, ut redeo: f, ut refero: g, ut regredior: h, ut redhibeo: i, ut rejicio: l, ut relego: m, ut remigo: n, ut renitor: p, ut repugno: q, ut requiro: ſ, ut reſarcio: t. ut retineo: u, ut revertor. Sed cū a, e, & h, interponitur d, cauſa euphonię,

Reædĭfĭco, as, Inſtauro, ædificiū collapſum reſtituo. [הקים *hekim* בנה *banáh.* ἀναοικοδομέω. Gall *Reedifier, rebaſtir, baſtir derechef* Ital *Reedificare, rifare di nuouo.* German. Wider erbawen. Hiſp. *Edificar de nuevo* Pol *Znowu budnie.* Vngar. *Vyonnan ſel epitöm.* Ang. *To reſtore and build againe.*] Reædificare murum, pro reſarcire. Cic. ad Att. lib. 6: Cæſarem in merito reędificando diligentiorem fore.

Reāpse ſignificat reipſa. τῷ ὄντι. Pacuvius: Si non eſt ingratum reapſe quod feci. Cicer. 1 de Divin. Formæ quæ reapſe nullæ ſunt, ſpeciem autem offerunt. Idem 5. de Finib. Quod idem reapſe primum eſt.

Rĕaſſūmĕrĕ, ἀναλαμβάνειν Plin. epiſt. lib. 5. Apollinari: Immēſicq; fluminis nomen arenti alveo deſerit: autumno reaſſumit.

Rĕartŭs, tus, m. q Status, & conditio reorū [אשמה *aſhmáh* חובה *chóbh.* ἡ τῶν ἐνόχων κατάστασις, ἢ αἰτία. Gall *La condition, & l' eſtat de ceux qui ſont accuſez.* Ital *L' eſſere reo, la conditione del reo.* Ger *Der ellend ſtand vnnd wäſen eines bektagten vmb ein miſſethat/ auch die zeit weiche ein ſolcher zu dem rechten gefangen ligt* Hiſpan. *Culpa, obligación ala pena* Polon *Condicya ſtan albo poſtanowienie winnego* Vngar. *Vetekben valo leletzés* Ang. *A fault or offence, the giltineſſe of a perſon arrayned*] Iuriſconſultus: Si diutino reatore aliquis in reatu fuerit, aliquatenus pœna ejus ſublevanda erit: id eſt, in eum mitius animadvertendū qui diu ſordidatus fuerit: id quod evenire ſolet aut ludicū conſilio in diem longiorem judicium rejicientiū aut pro re nata, ſi, quia de cauſa planè non liquebat, reus ſæpiùs amplatus eſt. Pœna enim pœnæ eſſe viſa eſt, longa temporis inter ſpedore conſpectus calamitate, & miſeria. ¶ Hodie in reatu ſunt qui vel carcere detenti, ſqualore & illuvie cōficiuntur, aut qui honoris cauſa cuſtodiæ ſuæ, aut apparitorum commiſſi, aut vadimonio, aut vadibus obſtricti ſunt, aut expromiſſoribus. Iuſtin lib 4: Revocato igitur ad reatū Alcibiade, duo prælia ſecunda Niceas & Lamachus faciunt. Ad reatum: id eſt, ad cauſam dicendā, inquit Budæus. Erroꝛ autem nimio (ut inquit idem Budęus) hæc opinio inter noſtræ ætatis Iuriſperitos invaluit, ut reatus pro crimine exaudiatur. Eſt autē reatus vocabulum novum, Ciceronis ætati incognitum: proximo tamen ſeculo imperante Auguſto à Meſſala primùm uſurpatum, Quintil. lib. 8. cap. 3: Nam & quæ vetera nunc ſunt fuerunt olim nova, & quædam in uſu perquam recentia. Meſſalá primus reatū, munerarium Auguſtus primus dixerunt. Mart. lib. 2: Si dea iniqua ubi triſtem fortuna reatū, Squalidus hęrebo, pallidiq; o.

Rĕbello,

Rĕbĕllo, las, n. p. Repugno, bellum instauro: propriè; de iis dicitur qui in fide quam principi, aut Reipub. obligarunt, nõ permanent: aut qui aliquando victi, & in deditionem recepti, bellum redintegrant. [מרד *marádh* מרה *maráh* טשע *paschâh* מעל *maahál.* ἀφίστημι, ἀφίσταμαι, ἀφίστημι. Gal. *Rebeller, se reuanger.* Ital. *Rebellare, resorgere.* Ger. Sich wider abwerffen/ außfahl zur gegenwehr greiffen/ widerspennig seyn. Hisp. *Rebelar.* Pol. *Sprzeczyć wiam sȝie woyne znowiam.* Vngar. *Fel tamadok, hadat inditok, partot wetȍk.* Ang. *To rebell, or rise against.*] Cæs. 8. bel. Gall. Si tali ratione diversis in locis plures rebellare cœpissent. Liv. 8. ab. Vrb. Quia cum Latinis rebellare noluissent. Lucan. lib. 3: - nisi qui vinci potuêre rebellent. ¶ Rebellare dicũtur vulnera, seu alia vitia, quum semel curata repullulant. Plin. li. 25. cap. 13: Nostri herbarii *strumeam* vocãt, quoniam medetur strumis & panis: creduntq; ea rursus fata rebellare quæ curaverit vitia. Rebellat humor. Plin. lib. 13. cap. 12: Minus sorbet politura charta, magis splendet: rebellat sæpè humor curiosè datus, primoque malleo deprehenditur: aut etiã odore quũ fuerit indiligẽtior.

Rĕbĕllātŏr, oris, m. t. Qui semel victus, & in deditionem receptus, bellum instaurat, quive alioqui in fide principi aut civitati obstricta non permanet. [מרד *morédh* מרי *mari* טשע *poschéah* סרב *sarâb* שובב *schobéb.* ὁ ἀφιστάμενος, ἀφιστικός. Gall. *Celuy qui rebelle* Ital. *Rubello.* Ger. Einer der sich abwirfft vnd wider zur gegenwehr greifft / ein abfelliger vnnd widerspenniger. Hispan. *El que rebela.* Polon. *Przymierze złamiea.* Vng. *Part wetȍ, had fel tamaxto.* Angl. *A rebell, or one rebellious.*]

Rĕbĕllātrix, f. t. [מרדת *morédheth* טשעת *poschaháth.* ὁ ἀφιστάμενος. Gall. *Celle qui rebelle.* Ital. *Dona che si rebella.* Ger. Ein abfellige vnd widerspennige. Hisp. *La que rebela.* Pol. *Taktora l'amie przymierze.* Vngar. *Had indito azzony.* Ang. *A woman that rebelleth.*] Liv. lib. 10. bel. Maced. Dictu, quàm re, facilius sit, provinciam ingenio ferocem & rebellatricem confeciss̃e. Ovid. 3. Trist. Eleg. 12: Teque rebellatrix tandem Germania magni Triste caput pedibus supposuisse ducis.

Rĕbellĭo, onis, f. t. Defectio, seu belli instauratio. [מרד *méredh* מרדות *mardúth* מרי *meri* משובה *meschubáh.* ἀφίστασις, ἀπόστασις. Gall. *Rebellion.* Ital. *Rebellione.* Germ. Ein widerstellung mit Krieg/ widerspennigkeit/ widerstreitung. Hispan. *Rebeldia, obra de rebelar.* Pol. *Znowienie woyny.* Vngar. *Tamadȍs part wetés, had xerxés.* Ang. *Rebellion, or a rising against.*] Cæs. 3. bell. Gall. Rebellio facta post obsidionem. Tacit. lib. 3: Eodem anno Galliarum civitates rebellionem cœptavêre.

Rĕbellis, le, ădj. ectivum, Qui semel victus, & in deditionem receptus, bellum instaurat, quive principis aut reipublicæ suæ imperium detrectat. [מרד *morédh* מרי *meri* טשע *poschéah* סרב *sarâb* שובב *schobéb.* ἀποστατικός. Gall. *Rebelle.* Ital. *Rubello.* Germ. Abfellig vnd sich in gegenwehr stellend / widerspennig. Hisp. *Rebelde, ò que rebela.* Pol. *Ostáwaiące swoiemu obiecane l'amiaci.* Vng. *Hatȍ fel tamadȍ, part wetȍ.* Ang. *Rebellious.*] Virg. 6. Aen. - sternet Poenos, Gallumque rebellem.

Rĕbellĭo, onis, f. t. Rebellio. [מרד *méredh* מרדות *mardúth* מרי *meri* משובה *meschubáh.* ἀπόστασις, ἀπόστημα. Gall. *Rebellion.* Ital. *Rubellione.* Germ. Ein widerstreitung/ ein abwerffung des verdrigen jochs mit einem newen Krieg. Hisp. *Rebeldia.* Polon. *Sprzeciwienie sȝie, wiarȳnie dzierzenie.* Vngar. *Had, tamadás, part wetés.* Ang. *A rebellion, or rising against.*] Liv. 5. Decad. lib. 2: Qui deditis contra jus, & fas bellum intulisset, & paratos ad rebellum incitasset.

Rĕbĭto, as, Compositum à re, & ito, as, frequentativo verbi eo, is, quo antiqui utebantur pro revertor, redeo. [שוב *schúb.* ἐπανήκω. Gall. *Retourner, aller derechef.* Ital. *Ritornare.* German. Widerkehren an ein ort. Hispan. *Tornar de algun lugar.* Polon. *Wracam sȝie.* Vngar. *Meg térȍk.* Ang. *To returne and go againe.*] Interpositum autem est b, tantùm euphoniæ causâ. Plaut. in Capt. Ac si non rebitas huc, ut viginti minas dem pro te.

Rĕbŏo, reboas, n. p. Ex re, & boo, Remugio: & per translationẽ resono, resulto. [הגה *hamáh.* ἠχῶ, ἠχέω, ἀντηχῶ, ἀντιμυκάομαι. Gall. *Remugir, retentir contre, respondre à celuy qui mugit ou crie.* Ital. *Mugiare.* German. Widerthönen/ wider hällen. Belg. Tegen blären oft brullen. Hispan. *Dar voz, resonar.* Pol. *Ryczę.* Vng. *Bȍgȍk, dȍrgȍk.* Ang. *To lowe and sound againe.*] Virgil. lib. 3. Georg. - reboant sylvæq; & magnus Olympus. Vbi Servius. Reboo Græcum est: nam apud Latinos nullum verbũ est quod ante o finalem habeat o: excepto Inchoo: quod tamen majores aliter scribebant, aspirationem interponentes duabus vocalibus, & dicebant Incoho.

Rĕcălcĭtro, as, n. p. Calcitro: hoc est, calce ferio. [בעט *bahát.* λακτίζω. Gall. *Regimber.* Ital. *Recalcitrare, cio è percuotere con calci.* Germ. Mit dem Fuß hindersich schlahen. Hisp. *Tirar coces atras.* Pol. *Pieta bye.* Vng. *Ellene rugoldozom.* Ang. *To winche, to kicke.*] Propriè de equis dicitur, quanvis etiam ad homines transferatur. Horat. 2. Serm. Satyr. 1: Cui malè si palpêre, recalcitrat undique tutus.

Rĕcălco, as, Rursus calco. [ἀναπατέω. Gall. *Derechef fouler aux piés.* Ital. *Tornar di nuouo à calcare.* Ger. Widerzutretten. Hispan. *Hollar otra vez.* Polon. *Nadeptiwam.* Vng. *Ismet, vizontag nyomok.* An. *To treade vnder foote, to stampe downe.*] Col. lib. 2. cap. 2: Si velis scrobibus egestam humum recondere, & recalcare, quum aliquo quasi fermento abundaverit.

Rĕcălĕo, recales, pen. cor. Caleo. [חמם *chamám* חם *jachám.* ἠγομαι. Gall. *S' eschauffer derechef.* Ital. *Scaldare.* Germ. Warm seyn. Hispan. *Calentar.* Pol. *Cȳepliśie.* Vng. *Melegȝȍm.* Ang. *To be hoat againe.*] Virg. 12. Aen. - vix urbe tuemur Spes Italas, recalent nostro Tyberina fluenta Sanguine.

Rĕcălfăcĭo, pen. cor. Rursus calidum facio. [ἀναθερμαίνω. Gal. *Reschauffer.* Ital. *Riscaldare.* Germ. Wider erwermen/ oder warm machen. Hisp. *Calentar otra vez.* Vngar. *Ismet meg melegitȍm.* Ang. *To mak warme againe.*] Ovid. 8. Metam. - calidumq; priorıs Cæde recalfecit consorti sanguine telum.

Rĕcălĕsco, Rursus calesco. [ἀναθερμαίνομαι. Gal. *S' eschauffer de rechef* Ital. *Riscaldarsi.* Germ. Wider erwarmen. Belg. Wederom warm worden. Hisp. *Calentarse otra vez.* Pol. *Znowu zagrzewam.* Vn. *Ismet meg melegȝȍm.* An. *To waxe warme againe.*] Cic. lib 2. de Nat. deor. Quod nostris quoq; corporibus cõtingit, quũ motu atq; exercitatione recalescunt. Ovid. 2. de Remed. Am. Quid juvat admonitu tepidam recalescere mentem.

Rĕcălvus, a, um, Cui non totum caput, sed sinciput calvum est. [גבח *ghibbéach.* ἀναφαλαντίας. Gall. *Chauue par deuant.* Ital. *Caluo dauenti.* German. Ein Glatzkopff / der vornen kal ist. Hisp. *Caluo de antes.* Pol. *Zyśi.* Vn. *Kopaz.* Ang. *Balde.*] Plaut. in Rud. - ecquem Recalvum ac silonem senem.

Rĕcălvastĕr, stri, m. s. diminut. est à recalvus: eumque significat qui fronte subcalva est, non toto capite: quasi recalvatulus. Valla lib. 1. cap. 7. [גבח *ghibbéach.* ἀναφαλαντίας. Gall. *Chauue par deuant, vn peu chauue.* Ital. *Caluetto.* Germ. Ein kaltkopff/ der vmb die Stirnen kal ist. Hispan. *Vn poco caluo.* Polon. *Ten ktory maly ząbke.* Vngar. *Kopaczotska.* Ang. *Balde.*]

Rĕcāndĕsco, cis, A' verbo recandeo, Denuò candẽs, sive ignitus fio. [ἀναπυροῦμαι. Gall. *Estre reblanchi par force de feu.* Ital. *Ricaldarsi, dinuouo affocarsi.* Ger. Widerumb heiß oder fewrig werden/ wider erhitzigen. Hisp. *Tornarse a encender.* Polon. *Rozegam sȝie.* Vngar. *Ismet meg tweżesedȍm.* Ang. *To waxe white or glowing hoate.*] ¶ Accipitur aliquando pro recalesco. Ovid. lib. 1. Metam. Ergo ubi diluvio tellus lutulenta recenti, Solibus æthereis, altoque recanduit æstu. ¶ Per translationem quoque Ira recandescere dicitur quum semel propemodum lenita, rursus exasperatur. Ovid. lib. 3. Metam. Audito clamore recanduit ira. ¶ Interdum idem est quod candidum fieri. Ovid. lib. 4. Metam. Seque super Pontum nullo tardata timore Mittit, onusq; suum: percussa recanduit unda: Id est, alba & candida facta est ex spuma, quam mare concitatum solet emittere.

Rĕcĭno, recanis, recinui, recentum. Cantu revoco. [ἀνακαλέω. Gall. *Chanter apres.* Ital. *Recantare.* Germ. Mit singen widerumb herzũ rũffen oder locken. Hisp. *Cantar ò responder à loque otro canta.* Pol. *Znow śpiewam, odwoliwam.* Vng. *Vizza hinom, enekle semmel.* Ang. *To sing againe.*] Plin. lib. 10. cap. 33. de perdice loquens: A teroq; vincit libido etiam fœtus charitatem, ut illa furtim, & in occulto incubans, quũ sensit fœmina aucupem accedentem ad matrem recanat, revocetque.

Rĕcānto, as, are, diversa superioribus cano, & quod antè afferut retracto. [παλινῳδέω. Gall. *Rechanter, chanter au contraire.* Ital. *Cantare al contrario di prima.* Ger. Widerrüffen/ ein ander ziet singen. Hisp. *Desencantar, ò cantár otra vez.* Pol. *Rożmaiczie inśzem śpiewam.* Vng. *Meg hinom, vizza tagadom.* Ang. *To vnchant, or to revoke or vnsay a thing.*] ¶ Hinc recantatus, a, um, part. παλινῳδηθείς. ut, Opprobria recantata: id est, mutato carmine in laudem cõversa Horat. 1. Carm. Ode 16: - nunc ego mitibus Mutare quæro tristia, dum mihi fias recantatis amica Opprobriis, animumque reddas. Cure recantatæ. Ovid. 1. de Remediam. Nulla recantatas deponent pectora curas. ¶ Interdum recantare, est sonũ cantati carminis reflectere. Mart. lib. 2: Nusquã Græcula quod recantet Echo. ¶ Plin. lib. 28. cap. 2. pro incantare videtur usurpasse: Non pauci, (*inquit*) serpentes ipsos recantari credũt: & hunc unum esse ipsis intellectũ: contrahiq; Marsorum cantu, etiam in nocturna quiete.

Rĕcēdo, dis, quasi retrò cedo, Abeo! [סור *sur* הלך *halách.* ἀναχωρέω. Gall. *Se tirer arriere, se retirer, s' eslongner.* Ital. *Partirsi, farsi da canto* Germ. Abweichen / dannen weichen/ zu ruckweichen/ hinweg rucken. Hisp. *Partirse de algun lugar.* Pol. *Odśtępuie.* Vng. *Hatra terȍk, el mègyȍk.* Ang. *To departe or go away, to recoyle.*] Cic. Attic. lib 2: Advola in Formianum: unde nos pridie Non Majas recedere cogitamus. Plaut. in Capt. Proin tu ab istoc procul recedas. ¶ Ponitur aliquando pro revertor. ἀναχωρέω. Salust. in Iug. Albinus Aulo fratre in castris pro Prætore relicto, Romã recessit. ¶ Aliquando pro diminui. Plin. Epist. 6. lib. 3: Recessit venter. ¶ Aliquando pro disjungi. Celsus: Sed in aliis quidẽ ossibus ex toto sæpè fragmentum à fragmento recedit, &c. ¶ Recedere ab officio, est deserere officium. Cic. 3. Offic. Quã

si sequemur in comparatione rerum, ab officio nunquam recedemus. Recedere ab armis, est cessare, desistere. Cicer. pro Rosc. Amer. Posteaquam ab armis recesserũt, in summo otio, rediens à cœna Romæ occisus est. Recedere á vita, est mori. Cic. 4 Tusc. Quippe qui ob eam causam à vita recesserit Recedere ab oculis, est è conspectu abire: quod tamen ipsum accipitur pro mori, κατ' ἀφημισμόν. Plin. Epist. 25: Vivit enim, vigétque semper, atq; etiam latiùs in memoria hominũ & sermone versabitur, postquam ab oculis recessit. ¶ Recedere è conditione, persona, statu, est quod dicimus immutare personam, cõditionem, statum. Cic. Att. lib. 1: Nam neq; de statu nobis nostræ dignitatis est recedendum &c. Idem pro Quintio: Quæ ratione res ab usitata consuetudine recederet.

Rĕcessŭs, m. q. Actus recedẽdi, discessus, abitus. [ἀναχώρησις, ἄφοδος. Gal. *Reculement, eslongnement, retraitte.* Ital. *Il ritrarsi à dietro.* German. Hinweichung/hinruckung. Hispan. *Partida de lugar atraas.* Pol. *Odeszcie.* Vngar. *Hatra terés, fel fele menes.* Ang. *A recoyling, or going back.*] Cui opponitur Accessus. Cicer. 3. de Orat. Luna accessu & recessu suo, Solis lumen accipit. ¶ Interdum idem quod secessus: id est, locus secretior, turba & tumultu vacuus, ἡσυχία. Cic. Att. lib. 12: Mihi solitudo & recessus provincia est. ¶ Recessus oculi, est ipsa concavitas, in qua oculus reconditur. Plin. lib. 8. cap. 23 Oculi in recessu cavo, tenui discrimine &c. ¶ Recessus animi, per translationem dicũtur cogitationes reconditæ, quæ difficilè possunt pervestigari. Cicero M. Marcello: Quum in animis hominum tantæ latebræ sint, tanti recessus.

Recollo, lis, Apul. lib. 10. Metamorph. videtur accipere pro eo quod est reducere, retrahere. [השטין *hischpil.* αἰέλκειν. Gall. *Abaiſſer, fouler & presſer vers en bas.* Ital. *Ridure, inchinare.* Germ. Hinderſich ziehen Belg. Wederom trecken. Hisp. *Inclinar, tornar à trastorna cosa.* Pol. *Odwodze.* Vng. *Hatra vonszom.* Ang. *To make lowe, or cast downe.*] Illa (*inquit*) quoties ei parcens, nares recelleam accedens toties visu rabido & spinam prehendẽs, &c. Liv. autem lib. 4 bell. Pun. videtur usurpasse pro deprimere: quod & Budæus annotavit. Verba Livii sunt hæc: Ferrea manus quum injecta proræ esset, graviq; libramento plumbi recelleret ad solum, suspensa prora, navim in puppi statuebat: id est, deprimeret, inquit Budæus.

Rĕcens, om. t. Novus, novitius, qui nuper fuit: cujus antitheto est Vetus, sive vetustũ. [חדש *chadhásch* חן *lach.* νεαλὴς, καινὸς, φατὸς, νεαρός. Gall. *Nouueau, frais, recent.* Ital. *Fresco, nouo, recente.* Ger. Neuw frisch. Belg. Nieu/versch. Hisp. *Cosa reziengo nueua, ò fresca.* Pol. *Nowi.* Vng. Vy. Ang. *New, fresh.*] Cic. Aul. Cecinnę: Commemorarem non solùm veterũ, sed horũ etiam recentium, vel ducum, vel comitum tuorum gravissimos casus. Terent. in Adelph. Vtinam hanc in eos evomam omnẽ, dum ægritudo hæc recens. Virg. 3. Georg. jubeo frondẽtia captis Arbata sternere & fluvios præbere recentes. & Recens & lassus contracta Cretius lib 3. Timere ne nõ virtute hostium, sed lassitudine sua vincerentur Persas recentes inde successuros, si laxius starent potuissent. Ovid. 2. Metam. Ardua prima via est & qua vix mane recentes Enituntur equi.

Rĕcēns, adverb. Recenter. [νεωστί. Gall. *Nouuellement, de nouueau, il n'y a gueres.* Ital. *Freſcamente, nouuellamente.* Germ. Neuwlichen. Hisp. *Rezieto, ò freſcamente* Pol. *Szwiezo.* Vng *Mostan, vyonnan.* Ang. *Newly, lately.*] Plaut. Qui recens ex agro venerat. Virg 3. Georg Sole recens orto nd est, recenter, vel paulò anté. Suet. in Tiberio Cæs. cap. 1: Inde Romam recens conditam, cum magna clientum manu commigravit. Plin. libr. 18. cap. 22: Quam recentissimè stercorato solo.

Rĕcéntĕr, aliud adverb. cujus nullũ nunc occurrit exemplum.

Rĕcēnsĕo, es, act. f. Recognosco, & summã totius multitudinis per numeros colligo. [טקד *pakádh* (vel) *pikkédh* סטר *sipper* מנה *manáh.* καταλέγω, μετρέω, ἐξετάζω, ἀπαριθμέω, ἐπισκοπέω. Gal. *Faire vne reueue, faire vne monstre generale de gens de pied, nombrer ou conter.* Ital. *Riconoſcere, recommemorare ſoldati, ò altra cosa numerata generale la ſoldati.* Ger. Wider zehlen abzehlen mustern. Belg. Verrechen, verslaen, monsteren. Hisp. *Remembrar algo, ò hazer mandado de gente.* Pol. *Wyrachuie.* Vng. *Szamlalom.* Ang. *To reckon, to vew or to muster.*] Hi Xerxem recensuerunt exercitum, multumque ab his Persarum de acceptis nominibus civitatum, recensuerunt quot populi essent. Vlp. [illegible] Corrector populorum, numerumque recẽsens. & Recensere, nomine dare. Cic. Att. lib. 16 Objurgat recensuitque Ovid. lib. 9. Inmus, tolle animos & [illegible] ne. Stat. 3. Sy Dinamera fastos, nec priva exeat [illegible].

Rĕcensĕo, es, act. [חשב *chasáb* סטר *nisbár.* [illegible] *nombré.* Ital. *Reuedute* [illegible] Hisp. *Remembrado,* [illegible] *vósllaltatott* An. *Reckened or rehearsed.* [illegible] exhaustos cęde variâ, & contaminatos veteri negligẽtia prægavit, supplevitq; recẽso Senatu, & equite, submoti [illegible] simis, & honestissimo quoq; Italicorũ ac provinciarum auctore.

Rĕcēnsŭs, sus, sui, m. q. Lustratio, sive recognitio exercitus, aterúsve multitudinis. [מטקד *miphkádh* סטר *sephár.* [illegible] Gall. *Reneue, nombrement.* Ital. *Esſo riuedere & nominare.* Ger. [illegible] abzehlung/musterung Hisp. *El alarde.* Pol. *Okazowanie po* [illegible] Vi. *Mustra meg zamlalas.* An. *A reckening or rehearsing.*] Suet. in Cæs. Dict. cap. 41: Recensum populi vicatim per domuũs insularum egit.

Rĕcēnsĭo, onis, f. t. Multitudinis cujusvis lustratio, sive recognitio: [מטקד *miphkádh* סטר *sephár.* ἐξέτασις. Gall. *Reneue, reuenue du conte & du nombre.* Ital. *Riuedimento, essamine di gente & non du conte & du nombre.* Ital. *Riuedimento, essamine di gente & nombre.* Hisp. Ger. Das abzehlen oder besichtigen einer menge/ Musterung. Hisp. *El alarde* Pol. *Liczba okazanich.* Vng Mustra. Ang. *A reckening or rehearsing*] at Recensio copiarum, sive exercitus, quæ accipitur pro censu civium, eorumq, facultatibus, quarto quoque anno à Centoribus fieri solebat. Cic. pro M. Lepore: Qui Nymphæũm ædem incẽdio [illegible] publicæ recensionis tabulis publicis imprest [illegible] quæ [illegible] quam ex, um, partic. pium à verb. antiqu. [illegible] quam ex conjugationis, ut ait Georgius Valla, [illegible] quod recensas. [טקד *pakádh* סטר *sipper* מנה *manáh.* ἐξετάζω, ἀπαριθμέω, ἐπισκοπέω. Gall. [illegible] Ital. [illegible] to Ger. Gezehlt oder abgezehlt Hisp. *Remembrado, nombrado* [illegible] *Przeliczony.* Vng. *Meg szamlaltatot, vala gottatott.* Ang. [illegible] *or told.*] Suet. in Iul. Cæsare, cap 41: Instituit ut quotannis demortuorum locum ex iis qui recensiti non essent, sortitio a Prætore fieret. Claudian. in Eutrop. lib. 2. Prisca recentis evolvere sæcula fastis.

Rĕcentāri, Renoyer, & denuò recens fieri. [התחדש *hitchaddésch.* ἀνανεοῦσθαι, νεάζειν. Gall. *Renouueller.* Ital. [illegible] Ger. Wider neuw werden. Hisp. *Recentarse, renouarse, renouarse.* Pol. *Odnowiacsie* Vng *Megvyulni.* Ang. *To renew, renewed.*] Accius: Jamjam albicascit Phœbus & recentatur commune lucem hominibus & voluptas. Nonius.

Rĕcento, vide RĔCIPIO.

Recessŭs, vide RECEDO.

Rechamus, m. [Germ Die rüstung an einem Zug/darinnen die schreiben geht.] Idem quod trochlea. Est tractorium genus china cu æreo aut ligneo orbiculo, qui per axem [illegible] tur, trajecto fune ductario. Vtimur etiam hauriendæ [illegible] aqua. Vitruvius lib 10 cap. 2: Alligatur in summo Troch. quam etiam nonnulli Rechamum dicunt.

Recĭdo, dis, pen cor. recidi, recasum, Retrorsum, sive retro cado [ἀναπίπτω, ἄφαλλω. Gall. *Rechoir retomber.* Ital. [illegible] Ger. Wider hinderſich fallen/wider umbfallẽ Belg. Wederom nedervallen Hisp. *Tornar à caer, recaer.* Pol. *Zas upadam.* Vng [illegible] *ismet lesom* Ang. *To fall againe, to fall backewards.*] Exponitur accusativum cum præpositione ad, vel in. Cicero ad [illegible]: Nonne hoc est in easdẽ tenebras recedisse? Plaut. [illegible] Omnes in te istæc recident contumeliæ. Terent. in Phorm. Hecyr. Nolite sinere per vos artem musicã recidere ad paucos. Cic. Att. lib 4: Id ego puto, ut multa ejusdem, ad nihil recasurum. ¶ Invenitur aliquando apud Poëtas recido, cl. litera geminata, ut prima syllaba natura brevis producatur. Lucr. lib. 1: At neq; recidere ad nihilum res posse, &c. Propert. lib. 4: Recidit in que tuos mensa supina pedes.

Rĕcĭdīvus, a, um, pen prod Quod per [illegible] restitutũ, denuò concidit. [ἀναπεπλωκὼς, ἀναπλωσιμος. Gall. *Qui* [illegible] *reuient ſur* [illegible] Ital. [illegible] Widerumaufgericht worden war/das wider [illegible] ſchlecht Hisp. [illegible] *Odpadaia z wolna y ſelnato, y despues torna* [illegible] Vngar. [illegible] Ang. *That which after one fall falleth againe.*] A rep [illegible], actus iterationẽ significante, & nomine cadivus: unde Cadiva mala legimus apud Plin. lib. 15 cap. 16. Propriè itaq; recidivum quid dicitur, quod iterato recidit. Vng 4 Aen. Et recidiva manu posuissem Pergama victis: id est, quæ recidêrunt. Idẽ lib. 7: Quin idem Veneri partus suus, & Paris alter. Funestaq, reciditque iterum in Pergama tedæ. Vbi Servius interpretatur Recidiva, post casum restituta: respiciens, opinor, ad oppidulũ illud quod Aeneas, quũ primũ navibus egressus esset, nõ procul à Laurento cõdidit: & quod & ipsum à nomine relictæ patriæ Trojam appellavit, ut autor est Liv. lib. [illegible] ab Vib. Melius tamẽ, mea quidẽ sententia, recidiva Pergama [illegible] re possumus, quę cũ deciderint non [illegible] stat enim Trojam bis captã fuisse: semel ab Hercule [illegible] Laomedontis regis, quũ Hesionem sororem ab [illegible] marino monstro, liberassent: quo nomine quũ [illegible] cedẽ Laomedon solvere recusasset, Hercules cõtracto exercitu urbẽ expugnavit, Laomedontẽ occidit, Helionẽn & Priamum captivos in Græciã abduxit. Redẽptus postea à victis

Priamus,

Priamus, Trojam instauravit, multoq; splendidiorem reddidit: quę à Græcis duce Agamẽnone secundò fuit eversa. ¶ Febres recidivę dicũtur, in quas secundò recidimus, quũ scilicet morbo liberati, denuo in eundẽ relabimur. ἀναχωμιζόμενοι. Sed hoc nõ propriè, neq; ex vocabuli significatione fit, sed ex appellatione tantùm quasi recidivorũ febres, propter eos qui in eas incidũt, & post earũ depulsionem relabũtur. Febres enim ipsæ redivivę potius quàm recidivę dici debent: quia tũc non recidunt, sive nõ depelluntur, sed reviviscunt, & integrantur.

Rĕcīdo, dis, di, pen. prod. act. t. Abscindo, reseco: ex re, & cædo. [כָּרַת charáth גָּדַע ghadháh גָּזַר zamár חָצַב ghazár. ἀποκόπτω. Gal. Couper, roguer. Ita. Tagliare, recidere. Ger. Abhauwẽ / abschneiden. Belg. Affschnyden / afhouden. Hisp. Cortar, tornar à cortar. Pol. Odrznąć, odcynąć. Vng. El vagom el metczẽm. Ang. To cutt of or away, or to pare.] Cato cap. 2: Viam publicam munīri, vepres recidi. Mart. lib. 1: Quàm primũ longas Phœbe recîde comas. Horat. de Arte poët. ambitiosa recidet Ornamenta. Ovid. 1. Metam. Cuncta prius tentanda: sed immedicabile vulnus Ensе recidendum est, ne pars syncera trahatur.

Rĕcīsŭs, a, um, partic. Amputatus, præcisus. [חָרוּץ charúth נִכְרָת nichráth נִגְדַּע nighdáh. ἀποκεκομμένος, ἀποτετμημένος. Gall. Coupé, rogné Ital. Tagliato, troncato. Ger. Abgehauwen / abgeschnitten Hisp. Cortado. Pol. Odcięty, oderznięty. Vng. El metczetȯt, vagattatot. Ang. Cutte of or away, pared] Cic. de Provin. consul. Nationes eas, quæ numero hominũ ac multitudine ipsa poterant in provincias nostras redundare, ita ab eodem esse partim recisas, partim repressas. Luc. lib. 2: vidit fortuna colonos Prænestina suo cũctos simul ense recisos. Ovid. 3 Fast. Idque ancile vocat quod ab omni parte recisum est, Quumq; notes oculis, angulus omnis abest.

Rĕcīsĭo, onis, f. t. [גְּזֵרָה ghezráh. ἀποκοπή, ἀποτμή. Gall. Coupeure, coupement. Ital. Tagliamento. Germ. Abhauwung / abschneidung. Hisp. Cortadura, obra de cortar. Pol. Odcięcie. Vngar. El metczo vagas Ang. A cutting away or paring.] Plin. lib. 21. cap. 4: Omnis autem recisione, atque ustione proficit.

Rĕcīsāmĕntum, ti, n. s. Frustũ exiguum, & veluti ramentũ à re quapiã recisum. [גֵּזֶר ghézer פְּלָחִים pelách. ψῆγμα, ἀποκόμμα. Gal. Regnure, fragment, petit lopin. Ital. Picciol pezzo. Ger. Etwas so võ einem anderen ding abgeht / oder abgeschnitten wird / abschnietlicten. Hisp. Pequenno pedaco. Pol. Odcynek. Vn. Metelek halladek. An. A peece or morsell.] Plin. lib. 34 cap. 51: Ocyssimè verò æs coronarium æruginem contrahit, recisamentis in acetum additis.

Rĕcingo, recingis, act. t. Dis cingo quod cinctum erat solvo. [פָּתַח pittéach. λύειν. Gal. Dessaindre Ital. Discingere Ger. Entgurten: das ist / auffgurten. Hisp. Descennir. Pol. Odpasanie. Vn. Meg oldom, leõuedõm. Ang. To looſe which was girded.] Ovid. lib 4. Metam. ad inania magni Regna redit Ditis, sumptumq; recingitur anguem: Id est, deponit anguem; quo se antea velut cingulo præcinxerat. Virg 4. Aen. Vnum exuta pedem vinclis in veste recincta Testatur moritura deos. Ovid. 1. Amor. Ecce Corinna venit tunica velata recincta.

Rĕcĭnĭum, recinii, Vestis quadratę genus: inde dictæ, ut Servio placet, quòd laciniam ejus retrorsum rejiciebant. Recinium (inquit Festus) omne vestimentum quadratum. Hi qui XII. Tabulas interpretati sunt, esse dixerunt vinlem togam, (qua & mulieres utebantur) prætextam clavo purpureo. Vnde Mimi planipedes, reciniati dicuntur.

Rĕcĭno, recinis, pen. cor. Iterum vel frequenter cano. [ἀνᾴδω, ἀνηχέω. Gall Rechanter, retentir. Ital. Recantare. Ger. Widersingen / widerthönen / widerhällen Hisp. Cantar tra vez. Pol. Znowu śpiewam. Vn Ifmeg enekłõk gyakranenekłõk. Ang. To ſing againe.] Cic. de Clar. Orat. Illud est majus, quod in vocibus nostrotũ oratorum recinit quidam & sonat urbanius. Horat. libr. 1. Epist. 1: hęc recinunt juvenes dictata, senesq;.

Rĕcĭpĭŏ, pis, pen. cor. Ex re, & capio, act. t. Rem semel depositam traditámve, rursus assumo. [לָקַח lakách קִבֵּל kibbél. αὖθις λαμβάνω. Gall. Recevoir. Ital. Ricevere Ger. Widerneműen. Belg. Wederom nemen Hisp. Recebir. Pol. Zasię przymuię. Vng. Viszá vezõm, veam vecõm be vezõm. Ang. To receiue or tak againe.] Liv. lib. 9. Recipiant arma quę per pactionẽ tradiderunt. ¶ Quandoq; ponitur pro accipere, & honoris, vel beneficii, vel humanitatis causa suscipere. ἀποδέχομαι, ἀποδέχομαι. Cic. lib. 2. Offic. Cyrsilum quendã suadentẽ, ut in urbe manerent, Xerxemq; reciperent, lapidibus obruerunt. ¶ Quandoq; pro revocare. ἀναγκαλεῖν. Virg. 2. Aen. sic ore effata recepit Ad sese. ¶ Quandoq; in tutũ reducere, liberare, ἐπαυράειν. Virg. 6. Aen. Illũ ego per flãmas & mille sequẽtia tela. Eripui his humeris, medioq; ex hoste recepi. ¶ Recipere servũ, ut in l. j. de Serv. corru. Vlp. dicit, est refugiũ abscondẽdi causa servo præstare vel in suo agro, vel in alieno loco ędificióve. ¶ Quãdoq; simpliciter cõferre se, & proficisci. κομίζομαι. Plaut. in Capt. Inde me cõtinuò recipiam rursum domũ. ¶ Quãdoq; recuperare. αὖθις λαμβάνειν. Cic. in Catil. Tarentũ verò qua vigilãtia, quo cõsilio recepit? tum quidẽ me audiẽte Salinatori, qui amisso oppido fugerat in arcem, glorianti atq; dicenti: Mea opera, Quinte Fabi, Tarentũ recepisti. Et certè, inquit ridens, nisi tu, amisisses, nunquã recepissem. ¶ Quandoq; excipere ad usum suum, & reservare: quod fit quũ quis vẽditis cęteris, sibi quippiã reservat. ἐξαίρειν. Plaut. in Trinũ. Vbi nunc adolescens habet? C. posticulũ. Hoc recepit, quũ ędes vẽderet. Cic de Orat. lib. 2: Sed dicis te quũ ædes venderes, ne in rutis quidẽ & cæsis, solũ tibi paternũ recepisse. ¶ Recipere ensem, est retrahere, & è vulnere educere. Sic enim interpretatur Servius illud Virg. 9. Aen. -totũ cui cõminus ensem Cõdidit assurgẽti, & multa morte recepit. ¶ Accipitur interdum recipere pro promittere: nisi quòd recipere amplius quiddã significat, quàm promittere: quasi rei eventũ & periculũ in se suscipere. ὑποχρεῶ. Cic. Crasso: Quę tibi promitto, ac recipio, sanctissimè esse observaturũ Cęcin. ad Ciceronem: Sed tamẽ ego filio dixerã, librũ legeret, & ea cõditione daret, si reciperes te correcturũ. In qua significatione etiã dicimus Recipere in se. Cic. ad Brutũ, lib. 13: In ipsa causa exponẽda satis etiã de probitate dixi, sed tamẽ seperatim in me recipio, fore tum tibi & voluptati, & usui. Nã & modestũ hominem, cogaoſco, & prudentẽ, & à cupiditate omni remotissimũ: prętereа magni laboris, summæq; industriæ. Neq, hæc polliceri debeo, quę tibiipsi (si bene cognoris) judicãda sunt. Quo in loco Cic. morẽ suũ servat, ut difficiliùs verbũ recipio, pei facilius polliceor declarat. ¶ Ponitur aliquando pro approbare. δοκιμάζειν. Plin. lib. 25. cap. 4: Quartũ genus molle, lanuginosum, pinguius cæteris, candidi seminis, in maritimis nascens: hoc recepẽre medici. Quint. lib. 8: Vsus recepit, Bene moratas urbes, poculũ epotum, seculũ fœlix. ¶ Aliquãdo pro nominatim cavere. Iurecõsultus in l. emptorẽ. de Act empti: Quemadmodũ recipitur ut nummos vẽditor accipiat, quãvis merx ad emptorẽ nõ perveniat. Bud. ¶ Recipere se, aliquãdo est ad se redire, & animũ, ac vires resumere. Cic. in Somn. Scip. Quę quũ intuerer stupens, ut me recepi, &c. ¶ Recipere mandatũ, est totũ mãdati onus in se trãsferre. Cic pro Sext. Rosc. Quid recipis mandatum, si neglecturus es? Differunt aũt recipere, & suscipere, ut ait Asconius in Divin. quòd recipimus partẽ suscipimus totũ. Cic. 2. de Orat. In quo est illa quidẽ magna offensio, vel negligẽtiæ susceptis reb. vel pfidię receptis.

Rĕcĕptŭs, a, um, partic. à recipio: [מִלְקָח milkáh ἀναδεκτός, ἀποδεκτός. Gall. Receu. Ital. Receuuto. Ger Angenommen. Hisp. Recebido. Pol. Przyęty. Vng. Viszauetetȯt be vetetȯt Ang. Receiued.] ut Receptus mos, quẽ sponte (ut inquit Nonius) civitas alienũ ascivit. τὸ προσληπτόν. Recepti in civitatẽ, dicuntur qui cũ suffragio cives sunt effecti, ut apud Livũ sępè legitur ἀναγραφόμενοι πολίτας. Receptus cœlo. Quintil. lib. 3. cap 7: Quod ipsum quoq; cœlo receptum temporis ejus homines nõ dubitaverint. Ovid. 3. de Ponto: Tunc me (siqua fides) cœlesti fede receptũ Cum fortunatis suspicor esse deis. Virg lib. 1 Aen. -frugesq; receptas Et torrere parãt flammis. & frangere saxo.

Rĕcĕptum, pti, subst. n. s. Pollicitũ, sive promissum. [דָּבָר dabár תַּעֲרֻבָה taharubáh. ὑποχέσεις, ἐγγύη. Gall. Promesse. Ital Promessa. Ger. Ein verheissung / die jemandts eyngeht. Hisp. Prometsmiento, promessa. Pol. Obietnica. Vng. Igiret fogadas vea vetel. Ang A promise.] Cic. 2. Philip. Ille induxit ut peteret, promissum & receptum intervertit, ad sęq; trãstulit: tu ejus perfidię voluntatẽ tuam adscripsisti Idẽ 7. Verr. Satis est factum Siculis, satis officio ac necessitudini, Iudices, satis promisso nostro ac recepto.

Rĕcĕptŭs, us, m. q. Ipse actus recipiendi, sive subducẽdi se è pugna. [illegible] Gall. Retraire, Ital. Il ritirarsi. Ger. Ein abzug vo Etwas. Belg. Een wederkeringe. His. El retraymiente del trabaio. Pol. Odstąpienie zbytku. Vn. Hatra maxas hatra allas. An. A retraite in battayle a retiring.] Liv. 8. ab Vrb. Brevitate ipsa loci, facilię; receptu in tam propinqua castra, haud ęgrè militẽ à multa cędę est tutatus. Receptui signũ dare, & tubę signo copias à pugna revocare. τὸ αὐτικλητικὸν σημαίνειν. αὐτικρούειν. Liv. 2. ab Vrbe: Admirationẽ inde auxit, signo receptui dato, adeò trãquilla serenitas, &c. Canere receptui, idẽ. Cic. 12 Philip. Quis enim revocãte, & receptui canente Senatu, properet dimicare? ¶ Nonnunquã tamẽ per translationẽ accipitur pro recedere. Cic. 3. Tusc. Vetat igitur ratio intueri molestias, abstrahit ab acerbis cogitationib hebetè aciem ad miserias cõtemplandas: à quibus quũ cecinit receptui, impellit rursum, & incitat ad cõspiciendas, totaq; mente cõtrectandas varias voluptates: quib. ille & prętеritarũ memoria, & ipe cõsequentiũ, sapientis vitã refertã putat. ¶ Receptus prętеrea significat locũ ipsum in quẽ tutò se recepit exercitus. Virg. 11. Aen Planities ignota jacet, tutiq; receptus. Cic Att. lib. 9: Neq; ex omnibus oppidis contrahere copias expedit, ne receptũ amittã. Plancus Ciceroni lib. 10: Animadverti nullũ aliũ receptũ Antoniũ, reliquiasq; quę cũ eo essent, habere, nisi in his partibus.

Rĕcĕptŏr, m. t. Receptrix, & Receptator, verbalia à recepto, tas, quę sępè illos, aut illas significãt qui vel quę latrones, eorũq; furtа recipiunt, occultantque. Vulgus *recelatores* appellat. [κατάδυτης. Gall. Receleur. Ital. Ricettatore, recelatore. Germ. Ein

auffenthalter/oder auffnemmer der Mörderen vnd Räuber, oder oder die jnen vñ jhrem Raub vnderschlauff gibt. His. *Encubridor de hurtos.* Pol. *Przyniacz zbuncznow y ish kradzi iezt.* Vng. *Befogado, oro gazda.* Ang. *A receiuer.*] Cic. pro Milone: Sustinuisset hoc crimen primùm ipse ille latronũ occultator & receptor locus, dum neq; multa solitudo indicasset, neq; cęca nox obstẽdisset Milonem. Idem 6. Verr. Receptrix furtorũ, ac prędarum Messana. Metius Iurisconsultus titulo De receptat. Pessimũ, *inquit*, genus est receptatorum, sine quibus latêre nemo diu potest. Cic. pro Mil. Occultator ille, & receptator latronum locus.

Rĕcĕptĭ'o, onis, f. t. aliud verbale. [ὑποδοχή, ἀποδοχή. Gall. *Retirement, & recellement.* Ital. *Retiramento.* Ger. Auffnemmung. His. *Recibimiento.* Pol. *Przyiecie.* Vng. *Befogadas el titkolas oru gazdasag.* Ang. *A receiuing.*] Plaut. in Asin. Quid tibi huc receptio ad te est meum virum? Id est, Quare recipis ad te virum meum?

Rĕcĕptĭtĭ'us, a, um, Exceptitius: hoc est, quicquid in venditione aut quavis alia alienatione excipimus, & nobis reservamus. [ἐξαίρετος. Gall. *Ce qu' on a reserué, excepté, ou retenu en contractant.* Ital. *Quello che s' e riseruato vendendo qualche cosa.* Germ. Das vorbehalten ist/das man in einẽ kauff/ oder dergleichen mit anderen nicht hingeben hat. His. *Cosa sacada fuera quãdo se vende.* Pol. *Zachowanie sobie rzeczi niektorych, ktora widana bicznialem.* Vng. *El foglalt.* Ang. *Which we receiue in selling or any other alienation and keepe to our selfes.*] Vnde Receptitius servus appellatus est, nuptę mulieris proprius, quẽ reservavit quũ dotẽ marito daret. Quoties enim mulier in dãda viro dote, aliqua ex suis bonis retinet, nec ea ad virum transmittit, recipere ea dicitur. Vide Gell. lib. 17. cap. 6. Hinc receptitia dos, quã is qui dedit, soluto matrimonio sibi reddi stipulatus est, autore Vlp. Institut. c. 6.

Rĕcĕpto, as, freq. à recipio. [ὑποδέχομαι. Gal. *Retirer souuẽt.* Ital. *Ricevere spesso, retirar spesso.* Ger Offt auffnemmen/empfahen. His. *Recibir à menudo.* Pol. *Vfatowanie przymuie.* Vng *Befogadom el titkoldogalom.* Ang. *To receiue often.*] Terent. Hecyr. Meũ receptas filiũ ad te Pamphilum. Idẽ Heavt. Ibi tuę stultitię semper erit præsidium Clitipho, Victus, vestitus, quò in tectũ te receptes.

Rĕcĕptācŭ'lum, li, n. s. Quicquid rem aliquã in se recipit. [ὑποδοχεῖον, ὑποδοχή. Gall. *Le lieu où on retire quelque chose, retraitte.* Ital. *Ricettacolo, luogo sicuro, ricetto.* Ger. Ein gehalt/ein ort so etwas enthpfacht vñ in sich haltet. His. *El lugar ado nos retraemos.* Pol. *Przechowanie.* Vng. *Befogado hely enyiztẽ hely.* Ang. *A place that receiueth any thing.*] Vt quũ lienem melancholię, vesicam urinæ, & alvum fæcis dicimus esse receptaculũ. Cicer. 2. de Nat. deor. Alvus tibi potionis q; est receptaculum. Idem 1. Tusc. Nam corpus quidem est quasi vas, aut aliquod animi receptaculum. Idem 7. Verr. Illud tibi oppidum receptaculum prædæ fuit. ¶ Interdum idem est quod perfugium: hoc est, locus in quem quis se recipit ut à vi, aut injuria tutus sit. καταφυγή. Cæs. bell. 7. Gall. Præterea oppida incendi oportere, quæ non munitione & loci natura ab omni sint periculo tuta: neu suis sint ad detrectandã militiam receptacula. Cic. in Pison. Cui templum illud fuit arx civium perditorum, receptaculum veterũ Catilinæ militum, castellum forensis latrocinii.

Rĕcĭprŏcŭ's, a, um, pen. cor. Quod alicunde profectum, redit eò unde profectum est: à recipiendo dictum, ut docet Varr. lib. 6. de ling. Latina. [ἀντίστροφος. Gall. *Reciproque, qui retourne d' où il est sorti.* Ital. *Reciproco che torna in se.* Germ. Widerkehrig/ das wider hinder sich kehrt/oder tringt daher es kommen ist. His. *Cosa que buelue en si mesmo.* Pol. Przekakuiecy y odskakuiecy. Vng. *El hagyot helyere terõ.* Ang. *That returneth thither frome whence it come.*] Reciprocus amnis id est, refluus. Plin. lib 9. cap. 57: Cavernasque faciat sibi in terra, atque in iis vivat, etiam reciprocis amnibus siccato littore.

Rĕcĭprŏcātĭ'o, onis, f. t. Ejusdem viæ retrograda repetitio, & accessus & recessus. [παλινδρομία, ἀναπάλεια. Gall *Retour au lieu d' où on est sorti.* Ital. *Corrispondentia, ritorno la dì douesei partito.* Ger. Widerkehrung hinder sich. His. *Ritorno en si mesmo.* Pol. Wzadnawroczenie. Vng. *El hagyot helyere teres.* Ang. *A retourning hither frome whence it come.*] Plin. lib 9. cap. 8: Innumera vis mugilum statu tempore angustis faucibus stagni in mare erumpit, observata æstus reciprocatione.

Rĕcĭprŏco, reciprocas, act. p. In cõtrariam partem reflecto, alternatim attraho & remitto. [ἀναστρέφω, παλινδρομέω. Gall. *Retourner d' où on est sorti ou venu.* Ital *Ritornare, rimettere, reciprocare.* Ger. Widerkehren zu dem vorderen/widerschlahen/als wie der athem gefasset wird/vñ wider herauß gelassen wird. His. *Reboluar otra cosa.* Pol. Wpuszczam y wipuszczam, iako czynnichacy. Vng. *El hagyot helyem re terõk.* Ang. *To returne thither frome whence y come.*] Liv. lib. 2. bel. Pun. Quum jam spiritum includeret vĕtus, nec reciprocare animam sineret, aversi à vento parumper consedêre. Gellius: In eam fistulam per quam spiritus reciprocatur. ¶ Interdum est mutua quadam consequentia à se invicem dependere. Cic. lib. 1. de Divin. Si quidem ista sic reciprocantur, ut si divinatio sit, dii sint, & si dii sint, divinatio sit.

Rĕcĭprŏcĭcōrnĭ's, e, Arietem reciprocicornẽ dixit Laberius poëta, vocabulum licentia antiqua poëtarum confictum. Laberius: Reciprocicornem, lanicutem, vestitrahum.

Recisamentum, Vide RECIDO.

Rĕcĭ'to, tas, act. p. Clarè de scripto pronuntio ut alii audiant intelligantq; : unde Poëtę, & alii scriptores recitabant publicè opera sua, & nõnulli aliena. [קרא *kará* שנן *schinnéh.* ἀναγνώσκω, ἀπαγγέλλω. Gall. *Reciter, lire haut & clair.* Ital *Recitare, narrare.* Ger. Laut verlesen/erzehlen. Belg. Luy lesen/vertellen. His. *Leer, pronunciar.* Pol. *Czytam, wilicam, czytam.* Vng. *El olvasom, el mondom.* Ang. *To read out alowde, to rehearse, to tell by hart.*] Cic. ad Plancũ, li. 10: Cave enim putes ullas literas unquã gratiores, quàm tuas, in Senatu esse recitatas. Aliquando non legẽdo, sed memoriter referendo fit recitatio. Quint. At ista legem recitat. Loquens de muliere, quæ cæca erat.

Rĕcĭtātĭ'o, onis, f. t. De scripto pronunciatio. [מקרא *mikrá* שכינה *schenindh.* ἀνάγνωσις, ἀπαγγελία. Gal. *Lecture, recit à haute voix.* Ital. *Lettione in alta voce.* Ger. Ein laute verlesung. His. *Obra de leer à pronuntiar.* Pol. *Głosne czytanie.* Vng. *El olvasom el mondom.* An. *Reading alowde or rehearsing.*] Cic. pro Cluent. Crassus tam ita Brutum ultus est, ut illum recitationis suæ pœnituerit.

Rĕcĭtātŏr, oris, m. t. Qui aliquid de scripto pronuntiat. [קרא koré משנן *meschannén.* ἀναγνώστης. Gall. *Qui lit à haute voix, lecteur.* Ital. *Lettore, chi legge in chiara & alta voce.* Ger. Ein verleser. His. *El que lee alta voz, legidor.* Pol. Czytelnik. Vn. *El olvasó.* An. *That readeth with alowde voice.*] Cic. 3. de Invent. Neq; enim vos scripti sui recitatores, sed voluntatis interpretes fore putavit.

Rĕclāmo, as, pen. prod. Clamore adversor, non acquiesco. [ἀνθέω, ἀντλέω. Gall. *Crier à l' encontre, contredire,* Ital. *Reclamare, repugnare.* Ger. Darwider schreyen/mit schreyen widerreden/widerfechten. Belg. Tegben roepen/tegben staen His. *Reclamar, resistir.* Pol. *Odwoł'nie.* Vngar. *Ellene mondok ellene zolok.* Ang. *To crie against.*] Cic. pro Pomp. Propterea quòd istis reclamantibus, vos unum illum elegistis, quem bello prædonum præponeretis. Idem Lentulo: Ejus orationi vehementer reclamatum est. Reclamo tibi pro reo, dixit Plin. Epist. lib. 9: id est, cum clamore reprobo quæ in reum dicis.

Rĕclāmatĭ'o, onis, f. t. Contradictio, & propriè cum clamore. [ἀντλογία. Gall. *Contredit, criement contre, repugnance.* Ital. *Il gridare all' incontro di qualche cosa.* Ger. Widerschreyung/widerredung/ oder widerfechtung mit geschrey. His. *Obra de reclamar y resistir à menudo.* Polon. *Odwoł'nanie.* Vngar. *Ellene zolas.* Ang. *Crying against.*] Cic. 4 Philipp. Præclara & luculenta reclamatione vestra factum pulcerrimum Martialium comprobavistis.

Rĕclāmĭ'to, as, frequentativũ, Cũ clamore oppugno. [πολὺς ἀντίρρησις, συχνὰ ἀντλέω. Gall *Fort & souuent crier à l' encontre.* Ital. *Cridar forte & spesso all' incontro.* Ger. Schreyen eins schreyens wider etwas. His *Reclamar y resistir à menudo.* Pol. *Odwoł'nam.* Vng. *Ellene zollogatok.* An. *To crie against often.*] Cic. pro Rosc. Amer. Magna est enim vis humanitatis, multum valet communio sanguinis, reclamitat istiusmodi suspicionibus ipsa natura.

Rĕclī'no, as, are, act. p. verbum est adjectivum, idẽ fere è valens quod componere, vel inclinare se ad jacendum vel quiescendum. [נטה *natáh* חתה *hitháh.* ἀνακλίνω, κατακλίνω. Gall *Incliner, pencher.* Ital *Inclinarsi, humiliarsi con riuerenza.* Ger Neigen. Belg. Bieghen. His. *Recostarse.* Pol. Wspieramsie. Vng *Lehaylok magam meg haytom.* Ang. *To leane, to bend to a thing.*] Cæsar 6. bel. Gall. Hi sunt arbores pro cubilibus, ad eas se applicant, atq; ita paulum modò reclinate quietem capiunt.

Rĕclī'nātŭs, a, um, partic. [נטוי *natuí.*] Horat 2. Carm. Ode 3: Seu te in remoto gramine per dies Festos reclinatum beatis Interiore nota Falerni.

Rĕclī'vĭs, reclive, om. t. Reclinatus, sive procumbens. [נטוי *natuí.* ἀνάκλιτος, ἀνακλινόμενος, κατακλινής, ὁ ἀνακεκλιμένος, ὁ κεκλιμένος, ἀνακείμενος. Gall. *Encliné renuersé.* Ital. *Steso, riuerso.* Ger. Geleinet od der sich gelegt hat. His. *Recostado.* Pol. *Pochylony.* Vn. *Le haylo.* An. *Bending some what wpward.*] Mart. lib 9: Sic in gramine floreo reclivis, Quà gemmãtibus hinc & inde riyis, &c. Ovid. 10. Metam. Inq; sinu juvenis posita cervice reclivis.

Rĕclūdo, is, pen. prod. recludi, reclusum, Quod clausum erat aperio, retego. [פתח *pathach.* ἀνοίγω. Gall. *Ouurir.* Ital. *Aprire.* Ger. Entschliessen/auffschliessen/auffthun Belg. Stuyten/oft open doen. His. *Abrir.* Pol. *Otwieram.* Vng *Meg nyitom.* Ang. *To open.*] Plaut. in Capt. Cellas refregit omnes intùs, reclusitque armarium. Virg. 8. Aen. Infernas reserat sedes, & regna recludat Pallida. Ovid. 7. Metam. -stricto Medea recludit ense senis jugulum. Virg. 1. Aen. -vetereș tellure reclusi Thesauros, ignotum argenti pondus & auri. Horat. 3. Carm. Ode 2: Virtus recludens immeritis mori Cœlum negata tentat iter via.

Rĕclūsŭs, a, um, partic. Apertus. [פתוח *pathúach.* ἀνοιγτός Gall. *Ouuert.* Ital. *Aperto.* Ger Auffgeschlossen. His. *Abierto.* Pol. *Otwarti.* Vn. *Meg nyittatot.* Ang *Of pened.*] Ovid. 7. Metamorph. -venit Telamon properus, foribusque reclusis, Speque, fideque pater dixit, majora videbis.

Rĕcōgĭ'to, Iterum atq; iterum cogito. [ἀναλογίζομαι, πάλιν ἀναλογίζομαι.

ἐπιμέλομαι. Gall. *Penser & repenser à quelque chose.* Ital. *Ripensare.* Ger. Wider betrachten. Hiſp. *Mucho penſar.* Pol. *Znowu myſlie.* Vng. *Gyakorta meg gondolom.* Ang. *To think vpon a thing againe and conſider.*] Cic. Qu. Frat. lib. 2: Sic tu mihi videris in Sardinia de forma Minutiana nominibus Pompeianis in otio recogitaſſe. Colum. lib. 1. in Præfat. Quæ quum animadvertam ſæpè mecum retractans ac recogitans, quàm turpi conſenſu deſerta exoleverit diſciplina ruris.

Rĕcōgnōſco, is, act. t. Agnoſco, ad memoriam revoco, & rem olim cognitā denuò cognoſco. [זכיר *hichchir.* ἀναγνωρίζω, ἀναμιμνήσκω. Gal *Recognoiſtre.* Ital *Recognoſcere.* Ger. Widerkennen. Bel. Wederom kennen / wederom overleggen/oft overſien. Hiſp *Reconoſcer.* Pol. *Znowu rozpamiecz przywodze.* Vng. *Megiſmerőm.* An. *To know againe that we knewen before, to acknowledg*] Cic. 2. Verrin. Nō videtur hæc multitudo cognoſcere ex me cauſam voluiſſe, ſed ea quæ ſcivit, mecum recognoſcere. Idem ad Brutū: Verba tua recognoſce, & aude negare ſervientis adverſus regem iſtas eſſe preces. ¶ Interdū eſt curioſè aliquid inſpicere, quod vulgus vocat *Viſitare.* [פקד *pakádh.* ἐφορῶν.] Colum. lib. 1. cap. 8: Panis potioniſq; bonitatē guſtu ſuo exploret: veſtē, manicas, pedumq; tegmina recognoſcat. ¶ Interdum idem quod corrigo, emendo. [יסר *iaſſér* (vel) *iiſſér* תקן *tikkén.* διορθῶ] Cic. in Vatin. Is codicem nō recitandi cauſa legit, ſed recognoſcendi. Idem 4. Ver. Hęc omnia ſumma cura & diligentia recognita & collata, & ab hominibus honeſtiſſimis obſignata ſunt. Recognoſcere equitum turmas, pro recenſere. [פקד *pakádh.* ἐξετάζω.] Suet. in Octav. Auguſt. cap. 38: Equitum turmas frequenter recognovit.

Rĕcōgnĭtĭo, verbale, f.t. idem ſignificans quod Agnitio: hoc eſt, eorum quæ aliàs nobis nota fuerunt, iterata ex intervallo cognitio. [הכרה *hachcharáh.* ἀναγνώρισις. Gall. *Recognoiſſance.* Ital. *Ricognoſcenza.* Ger. Ein wider erkañtnuß / wider erinnerung. Hiſp *Riconoſcimiento.* Pol. *Znowu poznanie.* Vng. *Meg eſmeres.* Ang. *An acknowledging.*] Idem quod commemoratio, vel recordatio. ἀνάμνησις. Cicer. 6. Verrin. Qui tandem iſtius animus eſt nunc in recognitione ſcelerum ſuorum. ¶ Interdum idem quod inſpectio, quam vulgus *Viſitationē* vocat. [פקדה *pekuddáh.* ἐφορία.] Colum. lib. 11. cap. 1: Quare tàm veſtem ſervitiorum, quàm ut dixi, ferramenta bis debebit ſingulis menſibus recenſere: nam frequēs recognitio nec impunitatis ſpem, nec peccandi locum præbet.

Rĕcŏlo, is, pen. corr. Denuo colo, iterum ſubigo. [ἀναγεώω, ἀναφυτεύω. Gall. *Recouler, cultiuer derechef.* Ital. *Coltiuare, & lauorare da nouo.* Ger. Widerbauwē Hiſp. *Labrar la tierra otra vez.* Pol. *Znowu budzie, orze.* Vng. *Vyonnan mwuelőm.* Ang. *To till or dreſſe againe.*] Ovid. 5. Metamor. -partimq; rudi data ſemina juſſit Spargere humo, partim poſt tempora longa recultæ. ¶ Per translationem autem accipitur pro iterum polire, exercere, & excolere. ἐξεργάζεσθαι. Plinius Epiſt. 127: Vt enim terræ variis, mutatisq; ſeminibus: ita ingenia noſtra nunc hac, nūc illa meditatione recoluntur. ¶ Aliquando etiā idem valet quod cultui ſuo, & nitori reſtituere, & priſtinum decus reparare. Liv. lib. 9. Decadis 4: Sed metallā etiam & vetera intermiſſa recoluit, & nova multis locis inſtituit. Tacit. lib. 3: Quo tum exemplo Lepidus quanquam pecuniæ modicus, avitum decus recoluit. Idem lib. 17: Et recens ab exilio reverſos nobiles adoleſcentulos avitis ac paternis ſacerdotiis in ſolatium recoluit. ¶ Interdum ponitur pro meditari, perpendere, mente tractare, in memoriam revocare. [μελετάω, ἀναλογίζεσθαι. Gall *Reduire en memoire.* Ital. *Ridurre in memoria.* Ger. Widerumb bey im ſelbs betrachten/wider in gedechtnuß bringē Bel. Wederom gedencken/verhalen. Hiſp. *Tornar algo à la memoria*] Cic. 9. Philip. Quæ ſi tecū ipſe recolis, æquiore animo & majore conſolatione motiēre. Cic. pro Archia poëta: Quantum alii tribuunt tempeſtivis cōvivis, quantum deniq; aleæ, quantumq; pilæ: tantum egomet mihi ad hæc ſtudia recolenda ſumpſero. Plaut Trin. Hæc ego quum ago cum meo animo, & recolo, ubi qui eget, quàm pretii ſit parvi.

Rĕcōllĭgo, is, act. t. Iterum in unum colligo. [אסף *aſáph.* ἀναλέγομαι. Gall. *Recueillir.* Ital. *Adunare, raccogliere, metter inſieme.* Ger. Wider zuſammen leſen Hiſp. *Recoger ò tornar à cogер.* Pol. *Znowu zbieram.* Vng. *Vizontag ȝsue ȝedőm.* Ang. *To gather to gether againe.*] Colum. lib. 8. cap. 5: Confeſtim circumire oportebit cubilia, ut quæ mota ſunt ova, recolligātur. Plin Epiſt. 190: Actionem meam, utcunq; potui, recollegi. Lucan. lib. 1: Dat ſtragem latè, rurſusq; recolligit ignes. Ovid. 7. Metam. Nunc opus eſt ſuccis, per quos renovata ſenectus In florem redeat, primosq; recolligat annos. ¶ Recolligere animum alicujus, revocare ab ira, mitigare. [החניק *hechelik* שבח *ſhibbách* השביח *hiſchbiách* השקיט *hiſchkit* כעה *chaphách.*] Cic. Att. lib. 1: Quod ſcribis, etiā ſi cujus animus in te eſſet offenſior, à me colligi oportere, *&c.* ¶ Recolligere ſe ab ægritudine, eſt vires reſumere, ſive recipere. [נפש *nippáſch.* ἀναλαμβάνειν ἑαυτόν] Plin. li. 23. cap. 7: Recolligentibus ſe à longa valetudine utiliſſima, Idem lib. 20. cap. 5: Aegriſq; ſe recolligentibus, *&c.*

Rĕcōmmĭnīſcŏr, eris, pen. cor. d. t. Idem quod reminiſcor, & in memoriā reduco. [זכר *zachár.* ἀναμιμνήσκομαι. Gal *Reduire en memoire.* Ital. *Ricordarſi, douenir ricordeuole.* Ger. Etch wīl erinneren/wider eyngedenck ſeyn. Hiſ. *Tornar algo ala memoria.* Pol. *Znowu wſpominam.* Vng. *Rea emlekőzőm.* Ang. *To remember againe.*] Plaut. Trinum. Literis recomminiſcar.

Rĕcōmpōno, recomponis, pen. prod. recomponere, Iterum compono, recolligo. [ἀναθήγω, πάλιν διάθησις Gall. *Remettre enſemble, ragencer.* Ital. *Remittere inſieme, racconciare.* Ger. Wider zuſammen ſetzen/oder legen. Hiſp. *Recomponer, poner otra vez en orden.* Pol. *Znowu wkładam.* Vng. *Vizontag, ȝsue rakom.* Ang *To put together againe.*] Vlpian. in l. Argumento. §. Margarita Sed etſi in hoc ſint ſoluti, ut recomponantur, ornamentorum loco ſunt. De lapillis & margaritis.

Rĕcōmpŏſĭtŭs, pen. corr. Rurſus cōpoſitus. [ὁ πάλιν διατεταγμένος, ἐσ αὖθις διατεχθάς. Gal. *Remu en ordre, ragencé.* Ital. *Poſto in ordine di nuouo* Ger. Wider ordentlich zuſammen geſetzt/wider gerichtet. Hiſp *Recompueſto, pueſto otra vez en orden.* Pol. *Znowu.* Vng. *Vizontag ȝsue takarȝot.* Ang. *Put in order or together againe.*] Ovid. 1. Amor. Eleg 7: Pone recompoſitas in ſtatione comas.

Rĕcōncĭlĭo, as, are, act. p. In concordiam reducere, & in gratiā reſtituere eos qui ob offenſam quampiam fuerant abalienati. [כפר *chippér* עתר *hathár* רצה *ritzſáh* כטה *chaphách.* καταλλάττειν. Gall. *Reconcilier, remettre en paix, apoiſcher.* Ital. *Riconciliare, ritornare in gratia.* Ger. Widerumb verſünen / wider eins machen. Bel. Wederom verſoenē. Hiſp. *Tornar otra vez ala amiſtad, reconciliar, ſoldar la amiſtad quebrada.* Pol. *Vgadzam miȝgodne.* Vng *Meg engezteltetőm.* Ang. *To reconcile, and agree againe.*] Cic. Attico lib. 6: Quintus filius piè currentem animū patris ſororis tuæ reconciliavit. Liv. 2, ab Vrbe: Vt alio munere ſibi reconciliaret civiū animos. Idem 5 bell. Maced. Nō movit modò talis oratio Regem, ſed etiam reconciliavit Annibali. ¶ Reconciliare exiſtimationem, eſt eam recuperare. Cic 2. Verr. In quo reconciliare exiſtimationē judiciorum amiſſam poſſetis. ¶ Reconciliare filium, frequens eſt apud Plautum in Captivis, pro eo quod eſt efficere ut reducatur filius domum.

Rĕcōncĭlĭātus, a, um, partic. [מכפר *mechuppár* מרצה *meratzſéh.* διαλλακτός. Gall. *Reconcilié.* Ital. *Reconciliato.* Ger. Widerumb verſünt. Hiſp. *Reconciliado.* Pol. *Zaſie vſmierzoni.* Vng. *Meg engezteltetős.* Ang. *Reconciled or aggreed againe.*] Cic. Lentul. lib. 1: Videbatur enim reconciliata nobis voluntas Senatus eſſe.

Rĕcōncĭlĭātĭo, onis, f. t. [רצון *ratzón* כפר *chippúr* עתרת *hathéreth.* καταλλαγή. Gall. *Reconciliement, reconciliation.* Ital *Accordo di pace, reconciliatione.* Ger. Ein widerverſünung/ gütliche vertragung. Hiſp. *Reconciliamento* Pol. *Zgodzenie.* Vng. *Meg engezteles.* Ang. *Reconciling or aggrying.*] Cic. Attic. lib. 9: Vt ſimul Romam venerit, agat de reconciliatione gratiæ ſuæ & Pompeii.

Rĕcōncĭlĭātŏr, oris, m. t. Pacificator, diſſidiorum compoſitor. [מכפר *mechappér* מרצה *meratzſéh.* διαλλακτής. Gal. *Reconciliateur.* Ital. *Reconciliatore.* Ger. Einer der zwen widerumb eins machē vnd vertregt. Hiſp *Reconciliador.* Pol *Zgodziciel.* Vng. *Meg engezteltetőr.* Ang. *A reconciler or mitigater of ſtriffes.*] Liv. 5. bell. Macced. Phaneas reconciliatore pacis & diſceptatore de iis quæ in cōtroverſia cum populo Romano eſſent, utendum potius Antiocho cenſebat, quàm duce belli.

Rĕcōncĭnnārĕ, act. p. Inſtaurare, reparare, & iterum expolire. [בדק *badhák* ἀνασκευάζειν. Gall. *Rabiller, racouſtrer proprement.* Ital. *Riſare, rinouare.* Ger. Erneüweren/widerum̄ beſſeren Bel. Vermacken/vernieuwen Hiſp *Rehazer, renouar.* Pol. *Oprawiam.* Vng. *Vizontag ſöl epitőm.* Ang. *To mak new againe.*] Cic. ad Qu. Fratr. lib. 2: Tribus locis ædifico, reliqua reconcinno. Cæſar lib. 2. belli Civil. Diuturni laboris detrimentum ſolertia & virtute militum bene reconcinnatur.

Rĕcōndo, dis, act. t. Occulto, tego, repono. [אצר *atsár* חסן *chasán* צפן *ſaphán* כסה *cheſáh.* κρύπτω, κεύθω, ἀποθησαυρίζω Gal. *Cacher, ſerrer, mettre dedans.* Ital. *Coperchiare, naſcondere, rinchindere, ſerrare.* Ger Hinderſich tegen/verbergen/wider behalten thun. Bel. Achterwaer leggen/bewaren. Hiſ. *Eſconder, guardar.* Pol. *Zachowuie.* Vng. *El rutőm, el tezőm* Ang. *To hid, to lay vp.*] Cic. 1. de Invent. Gladium cruentum in vaginam recondidit. Horat 2. Carm. Satyr. 3: -quid diſcrepat iſtis, Qui nummos, aurumq; recondit nelcius uti Compoſitis, metuensq; velut contingere ſacrum? Virgil. 5. Aeneid. Multi præterea quos fama obſcura recondit: Ovi. 11. Metam. -& rurſus molli languore ſolutus, Depoſuitq; caput, ſtratoq; recondidit alto.

Rĕcōndĭtŭs, a, um participiū, ſive nomen ex participio, Occultus, abſtruſus. [באצר בחסן נצפן *neetsár bechesán tſaphún.* κεκρυμμένος, κεκρυφαῖος. Gall. *Caché, reſconſé, ſerré, couuert* Ital. *Naſcoſto, chiuſo, ſerrado.* Ger. Hinderſich getegt/ behalten thun/verborgen Hiſp. *Eſcondido, guardo, ceirado.* Pol *Zachowany.* Vng *El rutezőt, el tezetőt.* Ang. *Hidde or layed vp.*] Cicer 6 Verr Statuerunt teſte nihil tam clauſum, neque tam reconditum poſſe habere, quod

non istius cupiditati apertissimum, promptissimumque esset. Idem pro Quint. Vixit enim semper inculte, atq; horride: natura tristi ac recondita fuit: non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est.

Rĕconduco, is, pen. prod. reconducere, Iterum cŏduco. [ἀναμισθοῦσθαι, πάλιν μισθῶσαι. Gall. *Relouer, reprendre à louage.* Ital. *Prendere à fitto da nuouo.* Ger. Widerumb bestellen / auff ein neüwes dingen / oder entpfahen. Hisp. *Alquilar de otro otra vez.* Pol. *Znowu narmuie.* Vng. *Ismet meg fogadon* Ang. *To hire againe.*] Vlpian. in l. Item quæritur. §. Qui impleto. ff Locati & conducti. Qui impleto tempore conductionis, remansit in conductione nō solùm recŏduxisse videbitur, sed etiam pignora videntur durare obligata.

Rĕcōnflo, as, Denuò conflo, sive liquefacio: & per translationem, regigno, restituo, resuscito. [ἀναχαλάω. Gal. *Refondre, renouueller par fonte.* Ital. *Fondere da nuouo.* Ger. Widerumb giessen: item, widerumb zu recht bringen. Hisp. *Fundir otra vez.* Pol. *Znowu lacie, znowu naprawiam.* Vng. *Ismet meg olnaztom.* Ang. *To blowe or melt againe.*] Lucr. lib 4 Vnde reconflari sensus per membra repente possit? Vbi reconflari dixit pro eo quod est renasci, re- [illegible] ναι ἀνὰ ῥοῦν.

Rĕcōnvĕnĭo, is. [Ger Widerrechten.] Verbum est Iurisperitis peculiare, pro eo quod est contrariam actionem intentare: ut si reus in judicio conventus actorem vicissim conveniat. *ἀντεγκαλέω.*

Rĕcŏquo, is, pen. cor act. t Rursus coquo. [ἀναπτύω, διεκπέσσω. Gal. *Recuire.* Ital. *Ricuocere.* Ger. Widerumb kochen Bel. Herto- [illegible] *Cozer otra vez.* Pol. *Znowu warzę.* Vn. *Ismet meg fozom.* Ang. *To seethe againe.*] Martialis lib. 11: Altera non deerunt teneræ convivia lasanda, Et Velabrensi massa recocta foco. Cic. de Senect. Quò quidem me proficiscentem haud sanè quis facilè retraxerit, nec etiam quam Peliam recoxerit. ¶ Per translationem ponitur pro tritus polio, & formo, tanquam aurum, & similia quæ iterum coquuntur ut meliora fiant. Quintil. lib. 12. cap 6. Sed præcipuè tamen Apollonio Moloni, quem tamen Romæ quoq; audierat, se reformandum, ac velut recoquendum credit. Lucan. lib. 7. Spiculaq; extenso Pæan pythone recoxit.

Rĕcoctŭs, a, um participium, Secundo loco coctus, & ponitur pro iterato. [illegible] Gal. *Cuit.* Ital. *Recocco.* Ger. Widergekocht. Hisp. [illegible] *cocido otra vez.* Pol. *Znowu odwarzoni.* Vn. [illegible] *megfozött.* Ang. *Boyled or sodden againe.*] Stat. 4. Syl. vel passum Phythiis suis recoctū. Senex recoctus. Catul. Epig. 50: Sed nō omnia displicere vellem Tito & Suffetio seni recocto. Scriba recoctus, inquit Acron, dicitur qui sæpiùs cum Proconsule ad Provinciam missus, exercitatior est factus ex ipsa frequentia, & usu. Horat. 2. Serm. Satyr 5: plerunq; recoctus Scriba ex Quinqueviro corvum deludet hiantem.

Rĕcōrdŏr, aris, d. p. In memoriā, sive in mentem revoco: quasi iterum cordi do [זכר *Zachár* ἐνοεῖσθαι, ἀναμιμνήσκομαι. Gall. *Se ressouuenir, reuoquer.* Ital. *Ricordarsi, mettere in memoria.* Ger. Sich wider erinneren / widerumb daran gedencken. Hisp. *Recordarse, tornar algo ala memoria.* Pol. *Znowu wspominam.* Vng. *Rea emlekezom.* Ang. *To recorde, or to remember.*] Veteres enim cor, pro mente dixerunt. Cic. 1 Tusc. Ex quo effici vult Socrates, ut discere nihil aliud sit, quàm recordari Horat. 2 Ep. 1 2. Quocirca mecum loquor hæc, tacitus q; recordor. Virg. 9 Aeneid. - si rite audita recordor. Dicimus autem recordor hujus rei, & hāc rem Cic. in Catone: Vt pedestres navales q; pugnas, ut bella à se gesta, triumphos q; recordentur. Idem pro Plancio: Hujus meritii in me recordor. ¶ Recordare pro recordari Cornelius Tacites in Agricola: Agnoscent Britanni suam causam, recordabunt Galli priorem libertatem.

Rĕcōrdāns, tis, particip In memoriam redigens. [זכר *zochér.* ἀναμιμνησκόμενος, μεμνημένος. Gall. *Se souuenant, qui a souuenance.* Ital. *Che s'arricorda* Ger. Wider gedenckend Hisp. *Que se recorda.* Pol. *Znowu wspominaiacy.* Vng. *Rea emlekezos* Ang. *That remembreth.*] Cic. Attic. lib 4: O' navigationem amandam, quam mehercule ego valde timebam, recordans superioris tuæ transmissionis.

Rĕcōrdātĭo, onis, f. t Reminiscentia [זכר *zécher* זכרון *Zichcharón*, ἀνάμνησις. Gall. [illegible] Ital. *Ricordatione, esso ritornare alla memoria.* Ger. [illegible] Hisp. *Obra de recordarse* Pol. *Wspominanie.* Vng. *Rea emlekezes.* Ang. *Remembrance.*] Cic. de Senect. Conscientia benè actæ vitæ, multorūq; bene factorum recordatio jucundissima est. Idem ad Attic. lib. 12: Dum recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiunt, refugio à te admonendo.

Rĕcrāstĭno, as, act. p Procrastino, differo, protelo, prorogo, quasi in crastinum rejicio. [תאריך *haarich* משך *mischschésch.* ἀναβάλλομαι. Gal. *Differer, ou delayer au l'endemain* Ital. *Prolongare, differire di giorno in giorno* Ger. Widerumb auff einanderen tag anstzichen / wider auffschreiben biß zu einer anderen zeit Hisp. *Dilatar de dia en dia, prolongar el tiempo.* Pol. *Do iutra odkładam.* Vng. *El halogatom.* Ang. *To delay, to prolong from one day to day.*] Plin. lib. 17. cap. 14: Recrastinare mihimè utile. Colum lib. 2 cap 31: Propter quæ recrastinari nō debet: sed æqualiter flaventibus jam satis, antequam ex toto grana indurescant, quum rubicundū colorem traxerunt, messis facienda est.

Rĕcrēmentum, ti, n. s. Purgamentum sive excrementum rei cujuslibet. [περίψημα, ἀπόκαθαρμα. Gall. *Escume, ordure, fondrille, & chose superflue* Ital *Purgamēto, feccia, schiuma* Ger Der Wust so man von einem jeden ding abseuberet / oder außwirfft Hisp. *La hez, alimpradura* Pol *Plugastwo od kazdego rzeczy.* Vng. *Valaminek hulladekia sòprekoke.* Ang. *Dregges, lees or grounds or purging of any thing.*] Celsus libro 5: Vlcera illinenda sunt aut plumbi recremento aut cerussa. Vbi plumbi recrementū pro scoria posuit.

Rĕcrĕo, as, act. p Reficio, instauro, refoveo. [נפש *naphásch* חיה *chijjáh* הרעיש *hirghiáh.* ἀναζωπυρῶ, ἀναπαυομαι, ἀναλαμβάνω Gall. *Recreer.* Ital. *Recreare.* Ger. Wider erquicken oder ergetzen / wīd erlabē Bel. Vermaten. His. *Recrear ò renouar.* Pol. *Ochł'adzam, rozwesselam sie.* Vng *Meg ebrezòm meg vyitom vyoman teròmtòm, zwlòm.* Ang. *To refresh or recreat.*] Plin. Sic enim defecta lōgis ægritudinibus corpora recreantur. Idem lib. 12. cap. 1: Ex arboribus recreans membra olei liquor, viresq; potus vini. Cic. pro Rosc. Amer. Cum verò in isto bello non recreatus, neq; restitutus, sed subactus oppressusq; populus Rom. est. Idem post reditum ad Quir. Sed tanquam bona valetudo jucundior est iis qui è gravi morbo recreati sunt, quàm qui nūquam ægro corpore fuerunt: sic ea omnia desiderata magis, quàm assiduè perfecta delectāt Verùm hęc significatio translatitia est: nam propriè recreare, idem est quod denuo recreare. Qua voce utitur & Cic. 2. de Nat. deor. Atq; inquiēs, & nostrorum Augurum, & Hetruscorum, & Aruspicum disciplinā P. Scipione, C Figulo Consulibus res ipsa probavit: quos quū T. Grachus Consul iterum recrearet, primus togatorū, ut eos retulit, ibidem est repentè mortuus.

Rĕcrĕātĭo, verbale. t Refectio, & refocillatio. [מחיה *michjáh* מרגוע *marghuáh* מרגעה *margl ebíh* ἀνάπαυσις, ἀνάλειψις. Gall. *Creation derechef.* Ital. *Creatione da nuouo.* Ger Erquickung, ergetzung, erlabung. Hisp. *Aquella obra de recrear* Pol. *Rożwesselanie, odświeżenie.* Vng. *Meg vyitas, ebrezte. vyonnan teròmte. Zwlese.* Ang. *A refreshing.*] Plin. lib 22. cap. 23: Ab ægritudine recreationi efficax in cibo.

Rĕcrĕpo, as, pen. cor. Crepitum reddo, resono. [ἀναπτύω, ἀναψοφῶ. Gall *Retentir, rendre son au contraire.* Ital. *Resonare, rendere strepito.* Ger Erthönen / oder widerthönen Hisp *Resonar, hazer ruido y estruendo.* Pol. *Znowu dźwięczę.* Vng Zòn, òk zòngòk. Ang. *To sowne againe*] Catullus Epigramm. 58: Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant.

Rĕcrĕsco, is Renascor, rursus cresco. [ἀναφύομαι, ἀναξηραίνω. Gall *Renaistre* Ital *Rinascere, crescere un' altra fiata.* Ger. Widerumb wachsen. Bel. Weberom wassen, Hisp *Crescer otra vez.* Pol. *Znowu rosnę.* Vng. *Vyonnan fòlnòk.* Ang *To growe againe.*] Plinius libro 11. capite 37: Cartilago rupta non solidescit, nec præcisa ossa recrescunt. Livius 6. belli Pun. Vos modò milites favete nomini Scipionum, soboli Imperatorum vestrorum, veluti accisis recrescenti stirpibus. Ovid. Epist. 2: Luna quater latuit, tota quater orbe recrevit.

Rĕcrīmĭnŏr, aris, Criminatori vicissim crimen objicio. *ἀντεγκαλῶ, ἀντεγκλῶ.*

Rĕcrudĕsco, is, n. t. Ad pristinā cruditatem redeo. [ἐξαφρίσμαι. Gall. *Se rengreger, s'empirer, se renouueller.* Ital. *Rinouarsi, mrudescere.* Ger. Wider frisch oder rauw werden / wider werden wie anfengklich. Bel. Weerom rauw worden Hisp. [illegible] *renouarse.* Pol *Znowu sierowiese wracam. sie do pierwszej zgoiłości.* Vng. *Vyonnan meg nye sw. òk.* Ang *To waxe new or fresh, to waxe sore againe.*] ¶ Per translationem accipitur pro exasperari sive invalescere. παροξύνομαι Tractari a vulneribus, quæ quum agitatione nimia vel malè purgata interdum recrudescunt: id est crudā & nova fiūt, graviorem excitant dolorem. Cicero ad Sulpit um lib. 4: Nunc autem hoc tam gravi vulnere etiam illa quæ consenuisse videbantur, recrudescunt Recrudescit edictio I. iv. 6. ab Vrbe: Recrudescēre Manliana seditione Recruduit pugna. Liv 10 ab Vrbe: Ibi interventu Gelli, cohortiumq, Sabellārū, paulùper recruduit pugna.

Rectus, Rectitudo, Recte Rector Rectio, Rectrix. Vide REGO

Rĕcŭbo, bas, pen. corr. recubui, recubitum, Rursus, seu iterum cubo, denuo ad quiescendū me compono [שכב *schachāb.* ἀνάκειμαι Gall. *Estre couché tout plat, se reposer tout plat.* Ital *Riposare.* Ger Wider niderligen / sich wider legen Bel Ruſten, Hisp. *Acostarse, reposarse* Pol *Znowu śiekł'ade.* Vng *Ismet ejtkezòm.* Ang. *To lie all a long.*] Cicero 1. de Divinat. Eum priùs perterritum somnio, surrexisse deinde quum se collegisset, idq; visum pro nihilo habendum esse duxisse, recubuisse. ¶ Interdum idem quod cubo, quiesco, jaceo. Virgil 1 Eclog. Tityre tu patulæ recubans sub tegmine fagi. Ovidius 2 de

Arte

Arte: Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit. Colum.lib.7. cap.3: Neq; ab his longius recedat, ne aut recubet, aut concidat. Cic.3. de Orat. Sed in hortulis quiescet suis, ubi vult, ubi etiã recubans molliter, & delicatè nos avocat à Rostris. Plaut. Curcul. Anus hic recubare solet custos janitrix.

Rĕcŭbĭtŭs, us, pen. corr. m.q. Recumbendi actus, discubitus. [רבץ *rébets* סוֹד *mesób.* ἀνάκλισις. Gall *Couchement.* Ital. *Il sedere a mensa ò à tavola.* Ger. Das niderſitzen. Hiſp *Obra de aſſentarſe alla meſa.* Pol. *Poſſadzenieſie.* Vng. *Le fekues.* An *Lying all a long.*] Plin. lib.24 cap.13. videtur accepiſſe pro ſubſultu illo quem faciunt corpora in ſolum durum incidentia. Baculum (*inquis*) ex aquifolia factum, in quodvis animal emiſſum, etiam ſi citra ceciderit defectu mittentis, ipſum per ſeſe recubitu propius adlabi.

Rĕcūdo, pen. prod. act. t. Denuo cudo. [ἀναγλάφω. Gall. *Reforger.* Ital *Rebattere.* Ger. Widerumb ſchmiden. Hiſp. *Rebatir.* Pol. *Znowu kuie.* Vng. *Vyonnam verõri.* Ang. *To work or forge new againe.*] Varr. Vt ſolent ii qui vetera metalla recudunt.

Rĕcula, Vide R E S.

Recūmbo, is, n. t. Menſæ accumbo. [הסב *hitták.* ἀνακλίνομαι. Gall. *S'aſſeoir à table.* Ital. *Sedere alla menſa.* Ger. Zu Tiſch ſitzẽ. Hiſp. *Aſſentarſe alla meſa.* Pol. *Doſtoiu ſiadam.* Vng. *Aztalhoz wiõk* Ang. *To ſitt downe at table.*] Martial. lib.2: Debet Aricino conviva recumbere clivo, Quem tua fœlicem Zoile cœna facit Plin. Epiſt 200: Recumbebat mecũ vir egregius Fidius Rufinus: ſuper eum municeps ipſius. ¶ Interdum idem quod procumbere, & exporrectum jacere. Cicer. 2. de Orat. Marcus Lepidus quum cæteris in campo exercentibus, in herba ipſe recubuiſſet: Vellem hoc eſſet, *inquit*, laborare. ¶ Interdũ idem quod inclinari. Virg. 9 Aeneid. . pulcrosq; per artus, It cruor inq; humeros cervix collapſa recumbit. Ovid. 2. Triſt. Quum cœpit quaſſata domus ſubſidere, partes In proclinatas omne recumbit onus.

Rĕcŭpĕro, ras, pen. cotr. Rem amiſſam recipio. [ἀναχομίζομαι, ἀναλαμβάνω, ἀναπτέομαι. Gall. *Recouurer, reſcourre.* Ital. *Recuperare.* Ger. Wider vberkommen/wider erlangen. Bel. Wederom verkrygen/verhalen. Hiſp *Recobrar lo perdido.* Pol. *Znowu odzyſkac.* Vng. *Viſza venni.* Ang. *To gett againe and recouer.*] Cic. ad Sulpitium, lib.13: Ego ſi hominem per te recuperaro ſummo me beneficio affectum arbitrabor. Veterem belli gloriam recuperat, Cæſar 7. belli Gall. Cic.4. Verrin. Scipio qui hoc dignum populo Romano arbitraretur, bello confecto ſocios tua per noſtram victoriam recuperare. Liv. lib. 5: Fetro, non auro recuperare patriam jubet.

Rĕcŭpĕrātĭo, onis, f.t. Rei amiſſæ receptio, vel ipſe recuperandi actus. [ἀναχομιδή. Gall *Recouſtement, reſcouſſe.* Ital. *Recuperamento, riſcoſſa.* Ger. Widererholung/wider vbertommung. Hiſp. *Recobramiento.* Pol. *Straczonei, rzeczi nieiſzenie powetowanie.* Vng. *Viſza vetel.* Ang. *Getting or recouering.*] Cic. 10. Philippica: Ita præclara eſt recuperatio libertatis ut ne mors quidẽ ſit in repetenda libertate fugienda. Feſtus: Recuperatio eſt, ut ait Gallus Aelius, quũ inter populum & regem, nationesq; & civitates peregrinas lex cõvenit, quomodo per recuperationẽ reddantur res, recuperenturq; res privatas inter ſe perſequantur.

Rĕcŭpĕrātōrēs, m.t. Dicebantur judices qui à prætore in privatis controverſiis quacũq; de re ageretur, dabantur, à recuperando dicti, quod per eos ſuum quiſq; jus recuperare poſſit. Budæus delegatos judices poſtea appellatos ſcribit. [οἱ δικασταὶ τὰ ἰδιωτικὰ συμβόλαια διαιροῦντες. Gall *Iuges ou commiſſaires delegnez pour reconurer ce qu'on auoit perdu.* Ital. *Commiſſarij dati da vn magiſtrato per cognoſcere & giudicare in qualche materia.* Ger. Außgeſchoßne Richter / welchen ein Schultheiß oder Oberkeit ſonderbare Händel zu vertuchtẽ befilcht. Hiſp. *Iuezes dela appellacion.* Pol. *Commiſſarz dani od wierzchwoſczi.* Vng. *Kert, auagy fogot biro.* Ang. *Iudges or commiſſioners ſend to recouer which was loſt.*] Plaut. in Bacch Poſtquam quidem Prætor recuperatores dedit. Cic. 5. Verr. De conventu nullum unquam judicem, neq; recuperatorem dedit. Idem 1. Verr. Iudiciũ dat ſtatim, ſi pateret eam ſe & ſua Veneris eſſe dixiſſe. Iudicant recuperatores id quod neceſſe erat: neq; enim erat dubium quin illa dixiſſet. De recuperatorio judicio ſic ſcribit Cicero in Verrem: Vtrũ eſt æquius Decumanum petere, an aratorem repetere? judicium integrare an perdita iterũ? eum qui manu quæſierit, an eum qui digito licitus ſit poſſidere? Quid qui in ſingulis jugis arant, qui ab opere ipſo non recedunt, quid facient? quum dederint Apronio quod poſcerit, relinquent arationes, larem familiarem? Venient Syracuſas, ut te Prætore videlicet, æquo jure Apronium delicias ac vitam tuam judicio recuperatorio perſequantur? Quibus ex verbis apparet, judicium recuperatorium dici per quod rem nobis per injuriam ereptam repetimus: & Recuperatores, judices eſſe apud quos poſſeſſionem rei amiſſæ, & per vim extortæ repetimus. ἀναληπτικός, ἀνακτητικός. Cic. 2. de Invent. Non enim oportet in recuperatorio judicio ejus maleficus, de quo inter ſicarios quæritur, fieri præjudicium.

Rĕcŭpĭo, is, Valde cupio. [אוה *ivvah* חאב *tsáb* ἐπιθυμῶ. Gall *Deſirer grandement.* Ital *Deſiderare grandemente.* Ger. Hefftig begeren. Hiſp. *Codiciar mucho.* Pol. *Barzo pożądam.* Vng *Igen kevanom.* Ang. *To deſire greatlie.*] Plaut. Captiv. Quin ita faciam, ut recupias facere ſumptum, etſi ego vetem.

Rĕcūro, as, act. p Accuratè interpolo, magna cura diligẽtiaq; reficio. [ἀναπολάζω. Gall. *Regnarir, guarir ce qui eſt malade, & le remettre en ſanté.* Ital. *Curar diligentemente.* Ger. Fleiſſig verſorgen. Hiſp. *Tornar à curar otra vez.* Pol. *Pilnie oppatruie.* Vng. *Nagy gonddal matoſſaggal gongyat viſelõm.* Ang. *To do a thing diligentlie, to tak good heed to a thing heale.*] Plin. lib. 13. cap. 12, de generibus chartarum: Proximũ amphitheatricè datũm fuerat, à cõfecturæ loco. Excepit hãc Romæ Fannii ſagax officina, tenuata tamq; curioſa interpolatione, principalẽ fecit è plebeia, & nomẽ ei dedit: quæ nõ eſſet ita recurata, in ſuo mãſit amphitheatrica. ¶ Interdũ idẽ quod ſimplex curare: hoc eſt, mederi, ab ægritudine recreare, & priſtinæ valetudini reſtituere. [רפא *chũyáh* רפה *raphá.* ἰάομαι, ἀκέομαι, ἀναλαμβάνω, ἀναπαύω.] Catullus Epigram. 41: Hic me gravedo frigida, & frequens tuſſis Quaſſavit, uſq; dum in linũ tuum fugi, Et recuravi ocymoq; & urtica.

Rĕcurro, is Iterum vel retrorſum curro. [ἀναπέτομαι Gal *Recourir, retourner/ laſtruement* Ital. *Correr in dietro.* Ger. Widerumb lauffen/wider hinder ſich lauffen. Hiſp. *Correr atras, ò tornar a correr otra vez.* Pol. Wracz biec, Wracz imſie. Vng. *Viſza futok.* Ang. *To runne backe or againe.*] Cic. ad Terent. lib. 14: Deſippo quoq; ita imperavi, ſtatim ut recurreret. Terent. in Adelph Nunc ubi me illic non videbit, jam huc recurret, ſat ſcio. Ovid. 2. Faſt. Et metuit nequa verſa recurrat hyems. Cicer. 2. de Nat. deor. Lunæ ſpecies mutatur tum creſcendo, tum defectionibus ad initia recurrendo. Virg. 7. Aeneid. . quà ſol utrinq; recurrens Aſpicit Oceanum. Horat 2 Epiſtol. 1: Libertasq; recurrentes accepta per annos Luſit amabiliter.

Rĕcūrſŭs, us, ui, m.q. Recurrendi actus. [ἀναδρομή, ἐκπυρωσροφή. Gall. *Retour, recourſe.* It ritorno, ricorſo. Germ. Das widerumb/ oder hinderſich lauffen. Hiſp. *A quel obra de correr atras.* Pol. Wroczenie. Vng *Viſza futas.* An. *A running againe.*] Liv. 6. belli Pun. Vt ſubeundi ſæpè ad mœnia urbis recurſus pateret. Virg. 5. Aeneid. Ii de alios ineũt curſus, aliosq; recurſus Adverſis ſpaciis Ovid. Epiſt. 6: Abſtrahor Hypſipyle, ſi dent modò fata recurſum, Vir tuus hinc abeo, vir tibi ſemper ero.

Rĕcūrſo, as, are frequentativum. [πολὺς αὐτὸς χι. σχολὰς ἐπιπαυφέω. Gall *Retourner ſouuent.* Ital *Ritornare ſouente.* Ger. Offt widerumb oder hinderſich lauffen. Hiſpan. *Corer atras muchas vezes.* Pol. Wracz ſie. wracz ſie. Vng *Viſza fotoſok.* Ang. *To runne againe often.*] Plautus Moſtel. Quid ego huc recurſem, aut operã ſumã, aut conterã? Virg. 4. Aen. . multusq; recurſat Gẽtis honos. Idem 1. Aeneid Vrit atrox Iuno, & ſub noctem cura recurſat.

Rĕcūrvŭs, a, um, Valde curvus. [כפוף *chaphúph* κεκαμψὸς, κεκαμπυλωμένος. Gall. *Recourbé.* Ital *Ritorto.* Ger Krumb/hinderſich gebogen. Hiſ. *Corno haZia tras ò muy corno.* Pol. *Krzywi.* Vng. *Igen horgas.* Ang. *Very crooked.*] Colum. li. 9. cap. 33: Ad plaulum apertis, ad buccinam recurvis. Ovid. 1. de Remed. am. Vel quæ piſcis edax avido malè devoret ore, Abdere ſupremis æra recurva cibis. Colum. lib. 3. cap. 18: Quicquid recurvum, & turſum verſus ſpectans, demerſum eſt, quum tempeſtivum eximitur, in modum hami repugnat obluctanti foſſori. Ovid. 3. Amor. Epigram. 12: Duxq, gregis cornu per tempora dura recurvo.

Rĕcurvo, as, act. p Curvũ facio. [כפף *caphaph.* κεκαμπύλωμαι, κεκαμπυλαίζω. Gal *Recourber.* Ital. *Ricornare, ritorcere.* Ger. Wider krummen/ oder krumb machẽ. Hiſp *Encornar haZia tras, haZer corno.* Pol. *Nakrzywiam.* Vng. *Meg orgaſitom.* An. *To mak crooked.*] Colum. lib. 5. cap. 10: Quum ab ſcrobis ſolum radix pervenit, duritia humi coërcita recurvatur. Stat. 3. Thebaid. Horrentesq; ſitu gladios in ſæva recurvant Vulnera.

Rĕcūrvātŭs, a, um, partic. p. Quod factum eſt recurvum. [כפוף *caphúph* κεκαμπύλωμένος. Gall. *Recourbé.* Ital. *Ripiegato* Ger. Hinumb getrümbt Hiſp *Encornado.* Pol *Nakrzywiony.* Vng. *Meg horgaſitatot.* Ang. *Crooked.*] Celſus lib. 5: Id ſpecillo protrahendũ eſt, aut hamulo retuſo, parum recurvato. Vndis recurvatis ludit Mæander, Ovid. 2 Metam.

Rĕcuſo, ſas; pen. prod. Renuo, rejicio: à Re, & cuſo, quod eſt frequentativum verbi Cudo. [מאן *meén* מאס *mads.* ἀναδύομαι, ἀπάομαι. Gall. *Refuſer, denier & vouloir obeir.* Ital. *Recuſare, negare, refiutare.* Ger. Abſchlahen/verſagen / außſchlahen / wägeren. Bel Weigeren. Hiſp *Rehuzar, negar.* Pol Odmawiam. Vn. *Nem akarom hatra vetõm.* Ang. *To refuſe, or denie.*] Plin. de Viris illuſt. Imperatoris nomen à militibus, & à Senatu triumphum recuſavit oblatum. Virgil 9 Aen Cedo equidem: nec nate tibi comes ire recuſo. Cic pro Flacc. Pop. Rom. Diſceptatorem non modò non recuſo, ſed etiam depoſco. Virg. 1. Georg. Et quid

quæq;

quæq; ferat regio, quid quæq; recuſet. ¶ Ponitur quoq; pro accuſationem depellere, ut annotavit Budæus. Cic. in Bruto: Tum igitur Galba recuſans pro ſeſe.

Rĕcūsātĭo, verbale, f t. Ipſe recuſandi actus. [*ἀνάκλησις, παραίτησις.* Gall. *Refus.* Ital. *Rifiuto.* Ger. Abſchlahung/verſagung. Hiſp. *Rehuſamiento.* Pol. *Odmowienie.* Vng. *Hatra vekes, nem akaras.* Ang. *A refuſing.*] Cic. 2. de Orat. Nã hæc ipſa recuſatio diſputationis, diſputatio quædam fuit mihi quidem perjucunda. ¶ Ponitur quãdoq; pro defenſione. Cic. 2. de Leg. Pœna verò violatæ religionis juſtam recuſationem non habet.

Rĕcŭtĭo, tis, Repercutio, ſive reverbero. [הרעש *hirhiſch* הביא *heniáh.* *ἀναπλήττω, ἀνακρούω.* Gall. *Reſſapper.* Ital. *Repercuotere.* Germ. Widerſchlahen/widergellen. Hiſp. *Herir otra vez.* Pol. *Odbyam.* Vng. *Hatra verõm.* Ang. *To beat or ſtrik againe.*]

Rĕcūssŭs, partic. Repercuſſus. [*ἀνακεκρουσμένος, ἀνακεκλασμένος.* Gall. *Eſbranſlé, eſmeu.* Ital. *Coſſo, ſmoſſo.* Ger. Wider ergellet/erſchüttet. Hiſ. *Sacudido.* Pol. *Strząſiony.* Vng. *Vizza verehetõt.* An. *Striken againe.*] Aliquando tamẽ idem ſignificat quod cõcuſſus. Virg. 2. Aen. -uteroq; recuſſo Inſonuere cavæ. gemitumq; dedére cavernę Vbi Servius, recuſſo, per concuſſo, præpoſitio pro præpoſitione. Valer. Flac. 6. Arg. penitusq; recuſſo Aequore Cyaneas Minyæ timuêre relictas.

Rĕcūssŭs, hujus recuſſus, verbale, m. q Reverberatio. [רעש *ráhaſch.* *ὁ κτύπος σεισμός, ἡ καταπληξις.* Gall. *Bruſle, ſecouſſe.* Ital. *Scoſſamento, ſmouimento.* Ger. Ergellung/erſchütterung. Hiſp. *Succudimiẽto* Pol. *Strząſienie.* Vng. *Vizza veres.* Ang. *Striking againe.*] Plin. lib 8. cap. 3: In hæc ſe librant, ut tormento aliquo rotati in petras, potiſſimùm è monte aliquo in alium tranſilire quæreates, atq; recuſſu pernicius quò libuerit exultant. De ibicibus.

Rĕcūtītŭs, pen. prod. Cui à glande reſecta eſt cutis. [ערל *mul* ערלה *nimmól.* *ἀπεψολοπρίων.* Gall. *Iuif, circoncis.* Ital. *Circunciſo.* Ger. Beſchnitten an der vorhaut. Hiſp. *Iudio, circuncidado.* Pol. *Obrzezani poturecżku.* Vng. *Kõmytvl metelt.* Ang. *Circonciſed.*] Quo nomine dicti ſunt Iudæi, qui ex Legis præſcripto præcidebant præputia. Sidonius: Fert recutitorum primordia Iudæorum. Martial. li. 7: Nec recutitorum fugis ingenia Iudæorum. ¶ Aliquando ruptus, & exulceratus, & cute nudatus. Idem lib 9: Nec, ruptæ recutita colla mulæ,

Rĕdābsŏlvo, redabſolvis, Idem quod ſolvo, vel abſolvo. [השיב *hiſchlim.* *ἀπολύω.* Gall. *Abſoudre.* Ital. *Aſſoluere.* Ger. Wider entledigen/oder voſſendẽ. Hiſp. *Abſoluer, deſatar.* Pol. *Wolnim czynie.* Vng. *El vegezõm.* Ang. *To abſolue.*] Plaut. Curcul. Sequere hac te redabſolvam, qua advenisti gratia.

Rĕdambŭlo, as, penult. corr. Revertor. [שוב *ſchab.* *ἐπανήκω.* Gall. *Retourner.* Ital. *Ritornare.* Ger. Widerumbhin wandten. Hiſp. *Andar otra vez.* Pol. *Wracżamſie.* Vng. *Vizza terõk.* Ang. *To returne.*] Plaut. Capt. Cura quàm optimè potes. E R. bene ambula, & redambula.

Rĕdămo, redamas, pen. cor. act. p. Amantem viciſſim amo, in amore reſpondeo. [אוהב *ahãb.* *ἀντιφιλεῖ, ἀντιφιλῶ.* Gall. *Aimer celuy qui aime.* Ital. *Reamare, eſſere reciproco nell' amare.* Ger. Widerumb lieben Bel. Wederom lief hebben. Hiſp. *Reamar, ſer reciproco enel amar.* Pol. *Zaſie miel'uie.* Vng. *Vizon tagy aggal szeretõm.* An. *To loue againe.*] Cic. de Amicit. Quid enim tâm abſurdũ, quàm delectari multis inanibus rebus, ut honore, ut gloria, ut ædificio, ut veſtitu, cultuq; corporis: animo autem virtute prædito, eo qui amari, vel qui (ut ita dicam) redamari poſſit, nõ admodum delectari?

Rĕdandrŭo, druas, [Ger. Widerumb kehren/ widerkommen.] de priſcis dictionibus eſt, ex re & andruo compoſitum, quo antiqui utebantur pro redeo, teſte Nonio. Lucil. 9: -ut vu gus redandruet inde Redandruare, inquit Feſtus, dicitur propriè in Saliorum exultationibus, quum Præſul andruavit, quod eſt motus edidit, ei referuntur invicem iidem motus.

Rĕdārdēsco, is, Iterum flammã emitto, recandeſco: proprieq; dicitur de igne ſemel ſopito. [*αὖτις φλέγομαι.* Gall. *Ardre derechef, eſtre enflambé.* Ital. *Mad ir fiamma vn' altra fiata.* Ger. Wider entbrinnen/ oder auffflacken. Hiſp. *Arder, ò echar flamma otra vez.* Pol. *Znowugoram.* Vng. *Vizontag fõl gyuladok, langat vetõk.* An. *To be inflammed againe.*] Ovid 2. de Remedio amoris: Flamma redardeſcit, quæ modò nulla fuit.

Rĕdārgŭo, is, act. t. Accuto cum reprehenſione. [הוכיח *hochiach* ελεγχω. Gall *Reprendre, redargüer.* Ital. *Reprendere.* Ger. Straffen, vnd ſchelten mit worten. Bel Beruſpen. Hiſp. *Redarguir, reprehender.* Pol *Karzeſ'owi.* Vng *Megſedõm.* Ang *To reprooue or blame.*] Cic 2. de Fin Quos niti redarguimus, omnis virtus, omne decus, omnis vera laus deſerenda eſt. Cic. 2. de Fin. Poterat autem impunè. quis enim redarguereit? Virg. 11. Aeneid. Advenit qui veſtra dies muliebrib. armis Verba redargueret.

Rĕdāuspĭco, as, & redauſpicor, atiq, Significat incipio, & denuo auſpicium ſumo, & iterũ inchoo. [*πάλιν ἀρχόμαι, ἐπανοῦμαι πραγματείας.* Gall *Recommencer* Ital *Incommunciare de capo, & riſarelo auſpicio.* Ger. Wider anfahen Hiſp. *Tornar à comẽcar otra vez.* Pol. *Znowu poczynam.* Vng. *Vyonnan el kezdõm.* Ang. *To begine againe.*] Plaut. in Capt. Exauſpicavi ex vinculis, nũc intel ligo redauſpicãdũ hũc eſſe in catenas denuo: id eſt, cœpi ego illum à catenis eximere: nũc volo ut rurſus in catenas redeat.

Rĕddo, dis, didi, ditum, act. t. Propriè eſt acceptũ, vel ablatum reſtituo, rem pro re do. [השיב *hoſchib* השלים *hiſchlim.* *ἀποδίδωμι, ἀπονέμω, ἀποδίδωμι.* Gall. *Rendre.* Ital. *Reddere, ritornare.* Ger. Widergeben. Bel. Wederom geven. Hiſp. *Tornar ò reſtituir lo tomado ò recebido.* Pol. *Wracżam.* Vng. *Meg adom.* Ang. *To giue againe, to reſtore.*] Seneca lib. de Benefic. Vt: Cùm dicimus beneficiũ illi reddidi, nõ hoc dicimus, illud nos quod acceperamus reddidiſſe, ſed aliud pro illo reddere. Eſt enim rem pro re dare. Quid ni? cùm omnis ſolutio nõ idem reddat, ſed tantundem. Nã & pecuniâ dicimur reddidiſſe, quãvis numeravimus pro argento aurũ: quanvis nõ intervenerint numi, ſed delegatione & verbis perfecta ſolutio ſit. Terent. in Phorm. Siquis quid reddit, magna eſt habenda gratia. ¶ Ponitur tamen aliquando pro ſuo ſimplici, dare. Celſus Iurecõſultus: Reddendi verbum quanquã ſignificationem habet retrò dandi, accipit tamen & per ſe dandi ſignificationem: ut, Reddo tibi literas, quas mihi Cicero ad te dedit. Cicero Terent. Omnes ſunt redditæ, diligentiſſimeq; à te perſcripta ſunt omnia. ¶ Item pro efficere. *ἀποτελῶ, ἀπεργάζομαι.* Plin. lib. 16. cap. 35: Admota auribus levem ſonum reddit. ¶ Item pro reponere. Plaut. in Moſtel. Tempeſtas venit, cõſtringit tegulas, imbricesq;: Ibi dominus indiligens reddere alias non vult. ¶ Item pro producere. Idem in Trinum.: id frumẽti, quando alibi meſſis maxima eſt, Tribus tantis illis minus reddit quàm obſeveris. Terent. in Phor. Fructũ quem Lemni uxoris reddunt prædia. ¶ Itẽ pro exponere. Plaut. in Aulul. Tibi ego rationẽ reddam ſtimulorũ ſeges? ¶ Ponitur aliquando pro commemorare, ſive recenſere. Plin. in Præfat. lib. 11: Tria, non amplius, ut opinor, abſolutè quæ traduntur inſcripta, ille fecit, quæ ſuis locis reddam. ¶ Aliquãdo pro referre, ſive præſentare. Plin. Epiſt. 139: Tantæ fœminæ matrem rurſus videor amittere, quam hæc ut reddit, ac refert nobis! Reddere animã, reſpirare. Cic. 2. de Nat. deor. Excipiatq; animã ea qua eductus ſit ſpiritus, eamq; à pulmonibus reſpiret, ac reddat. Reddere anhelitum, Idem. Plin. lib. 9. cap 7: Nec piſciũ branchias habentes anhelitũ reddere, ac per vices recipere exiſtimant. Reddere animum, eſt recreare, reficere & cõfirmare. Terent. in Andr. Nuptias effugere ego iſtas malo, quàm tu adipiſcier. C. Reddidiſti animum Reddere beneficium: id eſt, referre. Plautus in Perſa: Improbus eſt homo qui beneficiũ ſcit ſumere, & reddere neſcit. Gratiam reddere, eſt remetiri & reponere. *χάριν ἀποτίθεμαι.* Colum. lib. 4. cap. 3: Experto mihi credo Sylvine, bene poſitam vineam, bonique generis, bono cultori nunquam non gratiam reddidiſſe. Latinè reddere, eſt vertere. Cicer. 1. de Orator. Vt ea quæ legerem Græcè, Latinè redderem, nõ ſolùm, &c. Reddere nomẽ alicui, eſt eum proprio nomine nuncupare Plin. lib. 27, cap. 24: Omnibus in exercitu ſuo militibus nomina reddidit.

Rĕddĭtĭtĭus, vetuſtè dicitur pro, redditum iri, quemadmodum præſtituri. pro præſtitum iri. Iulia L. 27. D. ad S. C. Trebell. Et cavet quidem amplius quàm per legem Falcidiam liceret, ceſſiſſet, redditurum. Ex Hotom.

Reddĭtŭs, a, um, participium, Solutus, iterum datus. [משוב *muſchãb* *ἀποδεδομένος, ἀπεπεδεδόμενος.* Gall *Rendu, reſtitué.* Ital *Renduto, reſtituito.* Ger. Widergegeben. Hiſp. *Reſlituido.* Pol. *Wroczony.* Vng. *Meg adattatot.* Ang *Reſtored, giuen againe.*] Cic. 14. Phil. O fortunata mors quæ naturæ debita pro patria eſt potiſſimùm reddita. Virg. 11. Aeneid.: patriis ut redditus oris. Idem 6. Aen. Redditus his primum terris tibi Phœbe ſacravit Remigium alarum, poſuitq, immania templa.

Rĕddĭtŭs, tus, ſubſtantivũ, m. q Pro proventu, vel obventione. [תבואה *tebúah* *εἰσόδιον.* Ger. Eyntomen zinß.] Plin. in Epiſt. Nec redditus incertus. Hoc tamẽ potius unico deſcribendum videtur, ut ſit à verbo Redeo. unde apud Poëtas prima ſyllaba corripitur Ovid. 2 de Põto: At reditus jã quiſq; ſuos amat, &c.

Rĕddĭtĭo, onis, verbale f t. Actus ipſe reddẽdi. [השלום *ſchalom* השבה *ſchabomiõ* *ἀποδόσεως* Gall. *Reſtitution* Ital *Reſtitutione* Ger Widergebung Hiſp *Reſtitucion.* Pol. *Wroczenie.* Vng. *Meg adás.* Ang *Reſtoring, giuing againe.*] Quint. li. 8. cap. 3: Redditio illam rem utranq; comparat.

Rĕdemptĭo. Vide REDIMO.

Rĕdĕo dis, divi & redii, reditum, n q Revertor, quaſi retrò eo. [שוב *ſchãb.* *ἀνέρχομαι, ἐπανήκω* Gall *Retourner, revenir* Ital *Ritornare* Ger. Widerkommen/wider humumb gehn Bel. Wederom gaen/ oft tomen Hiſp. *Tornar de algun lugar.* Pol *Wracżam ſie* Vng. *Vizzaterõk.* An. *To returne, to go againe.*] Terẽtius in And Redeo inde iratus, atq; ægrè ferẽs. Redire ad ingenũ dixit Terẽtius in Adelphis: id eſt, redire ad ſuã naturã, ſive priſtinos mores reſumere. In eadem ſignificatione dixit Cic. 1. Verr. Redire ad ſe, & ad mores ſuos. Quod tamen aliquando accipitur pro te re colligere, & ab ira (quam brevem furorem vocat Horatius) ad mentis ſanitatem redire. Terent. in Adelph. Tandem reprime

iracundiam

iracundiam, atq; ad te redi. ¶ Redire in mores patrios, est in libertatem venire. Liv. 9 bell. Pun. Vt ab omni imperio externo soluta in perpetuum Hispania, in patrios rediret mores, ritusq;. ¶ Ponitur aliquando redire pro provenire, unde fit reditus: id est, proventus, de quo paulò pòst. Plin. lib. 14. cap 4: Ac ne quis victam in hoc antiquitatem arbitraretur, idem Cato denos culeos redire ex jugeribus scripsit. ¶ Redire in orbem, est à fine ad principium revolvi; & revocari. ἀφικνεῖσθαι, ἀναπυκλεῖσθαι. Virg. 1. Georg. Redit agricolis labor actus in orbem. ¶ Redeamus ad rem. Cic. 1. de Finib. id est, revertamur ad institutum: quod idem Cic. 1. Tusc. dixit Ad propositum redire.

Rĕdĭēns, tis, participium. [שוב *schâb.* ἐπανιὼν, ἐπανερχόμενος.] Ovid. 10. Metam. Perq; novem erravit redeuntis cornua Lunæ Horat. 3. Carm. Ode 8: Hic dies anno redeunte festus, *&c.*

Rĕdĭtŭs, ūs, a, um, aliud participium. ἐπανιὼν, ἐπανελθούμενος. Ovidius 4. de Pon. Eleg. 3: Fluminaq; in fontes cursu reditura supino.

Rĕdĭtĭo, onis, verbale, f.t. Redeundi actus. [שיבה *schibâh* תשובה *teschubâh.* ἐπάνοδος, ἀναχωρισμός. Gall. *Retour.* Ital. *Ritorno.* Ger. Widerkommung/widerfahrt. Hisp. *Tornada de lugar.* Pol. Wrocżenie. Vng *Meg teres.* Ang. *Returning or comming againe.*] Cæs. 1. bell. Gal. Vt domum reditionis spe sublata, patariores ad omnia pericula subeunda essent.

Rĕdĭtŭs, tus, pen. corr. m. q Reversio, reditio. [שיבה *schibâh* תשובה *teschubâh.* ἀναχωρισμός, κάθοδος, ἐπάνοδος. Gall. *Retour.* Ital. *Ritorno.* Ger. Ein widerkommung/widerkehrung. Bel. Die wederkomste. Hisp *La tornada de lugar.* Pol *Nawrocżenie.* Vng. *Meg teres.* Ang. *Returning or comming againe.*] Cic. de Amic. Idem dicebat semper, animos hominum esse divinos, iisq; quũ è corporibus excessissent, reditũ ad cœlũ patere. Idem pro Cluent. Sic hominibus ignominia notatis, neq; ad honorem aditus, neq; in curiam reditus esset. Horat. Epod. 16: Hæc & quæ poterunt reditus abscindere dulces. Ovid. 1. Fast Vt pateant populo reditus ad bella profecto. ¶ Reditus et significat proventum, cò quòd quotannis redeat. [תבואה *tebûâh* תקופה. Gall *Revenu.* Ital. *Vtilità che ritorna.* Ger. Ein eyntkommen/järlich gefell Hisp. *La renta.* Pol *Dochod.*] Ovid. 2. de Ponto: At reditus jam quisq; suos amat: & sibi quid sit Vtile, sollicitis supputat articulis. Plin. lib. 17. cap. 1: Majore singularum reditu, quàm erat apud antiquos prædiorum.

Rĕdĭto, ās, pen. corr freq. à Redeo, Statim vel continuò revertor. [שוב *schâb.* ἐπαναστρέφω. Gall *Retourner.* Ital. *Retornare, tornare.* Ger. Schnell widerkommen. Hisp. *Tornar luego de lugar.* Pol. *Pretko śie wracżam.* Vng *Meg terdőgelők.* Ang. *To returne by and by.*] Plaut. in Cap Nunc ita convenit inter me atq; hunc, Tyndare, ut te æstimatum in Aulidem mittam ad patrem. Ac si nõ reditas huc, ut viginti minas dem pro te. Quo tamen in loco in castigationibus Plauti codicibus rebitas, legitur more antiquorum, nón reditas.

Rĕdhĭbĕo, bes, secunda syllaba corr. ex re & habeo, d interposita, causa melioris soni. [ἀποδίδωμι. Gall *Reprendre & rauoir ce qu'on a vendu & autrement aliené de soy.* Ital. *Rihauere la cosa venduta.* Ger. Dem käuffer etwas gekaufft wider bringẽ/oder wider zu handẽ stellẽ. Bel. Wederom gevẽ Hisp. *Deshazer la venta por tachas.* Pol. Wracżá toczom kupiel'. Vng. *Vizza adom vizza adatom.* Ang. *To take againe that which was sold or other wayes alienated.*] Est autẽ redhibere (ut Vlp. inquit de Aedil edic. 1. Redhibere.) facere ut rursus habeat venditor quod habuerat. Festus: Redhiberi id dicitur quod redditũ est improbatũq;, & qui dedit, rursus coactus est habere id quod antè habuit. ¶ Ponitur aliquando simpliciter pro reddo, restituo. Plaut. in Menæch Salvum tibi, ut mihi dedisti redhibeo marsupium.

Rĕdhĭbĭtĭo, f.t. Actus ipse restitutionis. [ἀπόκατάστασις. Gall. *Restitution.* Ital. *Restitutione.* Ger. Ein widergebung. Hisp. *Restitucion* Pol. Wrocżenie. Vng. *Vizza adas vizza adatas.* Ang *Restoring.*] ¶ Est & redhibitio, actionis nomen, quæ & actio redhibitoria vocatur, κατὰ φαλκιδικὴν ἀγωγή Ea verò actio contra eum intentatur, qui quid vitio corruptum commutaverit, vendiderítve, ut cogatur & restituere pretium, & retrò, quod tradiderat, accipere: hoc est enim redhibere.

Rĕdhĭbĭtōrĭŭs, a, um, Adjectivum: ut, Actio redhibitoria, Pomponius.

Rĕdhōstĭo, is, ire, verbum antiquum, ex re & hostio, significat Reddere & gratiam referre, ut autor est Festus & Nonius. Hostire enim, æquare & compensare veteribus erat.

Rĕdĭgo, gis, pen. cor ex re, & ago, a in i conversa, & d interposita. act. Vi, & industria reduco ad aliquid, vel aliquò. [ἀποκαθίστημι, ἀποκαθιστάω, καθίστω, παραγωγὰ ἄγω, ἀποστέργω Gall *Reduire, rediger* Ital *Ridurre* Ger Widerbringen/etwanhin bringen oder fürẽ mit gewalt. Bel. Wederom bryven. Hisp. *Riduzir.* Pol *Doprowadzic.* Vng *Valamire vizza hozom* Ang. *To bring by force, to make to bring againe to gather together in one.*] Et semper accusativum cum præpositione postulat, multisq; commodatur actibus, & in utranq; partem sumi solet Plautus in Amph. Deniq; Alcmenam rediget antiquam in concordiam conjugis. Idem in Asinaria: Redigam te, unde orta es, ad egestatis termines. Cic. 4. Philipp. Potentissimos reges, bellicosissimas gentes, in deditionem hujus Imperii redegerunt. Terent. in Adelph. Tu homo rediges me ad insaniam Et in Pborm. Ego me nego: tu qui ais, redige in memoriam. Et iterum. In id redactus sum loci ut quid agam ex illo, nesciam prorsus. ¶ Ponitur aliquando pro retrorsum agere, & ad redeundum compellere. Liv. 8. bel. Pun. Hi supra XXX. comprehensi, & cum transfugis novis mulctati virgis, manibusq; præcisis Capuam rediguntur. Livius 1. belli Pun. Hostemq; in ruinas muri expellunt: inde impedimum, trepidantemq; exturbant: postremò fusum, fugatumq; in castra redigunt. ¶ Accipitur aliquando pro coacervare, accumulare, & in unum redigere. Cic 1 Verr. Deinde prædam vendit, pecuniam redigit. Idem 5. Philipp. Quibus rebus tanta pecunia una in domo coacervata est, ut si hoc genus in unum redigatur, non sit pecunia Reipublicæ defutura. Hinc

Rĕdăctŭs, us, ui, m. q. Pecunia ex frugibus venditis redacta. Scævola L. 58. § j. D. de usufruct. Sempronio do, lego ex redãctu fructuum oleris, & porrinæ partem sextam.

Rĕdĭmĭo, redimis, redimivi, redimitum, act. q. Orno, corono. [עטר *hitter* עדר *hadbâr* טאר *peér.* ἀναπλέκω, στεφάνω, ἀναλαμπάνω, ἀναδέω. Gall. *Enuironner, orner tout autour, couronner.* Ital. *Ornare, pingere, coronare.* Ger Zieren/bekrönen. Bel Bercieren/kroonen. Hisp. *Afeitar, pintar, corvnar.* Pol. *Koronuie, ſ. lobieć* Vng. *Meg koronazom ekesitém.* Ang. *To crowne, to compasse about.*] Claudianus libro 2. de Rap. Proserp. Nec sic innumeros arcu mutante colores, Incipiẽs redimitur hyems, quum tramite flexo Semita discretis intervenit humida nimbis. Et lib. 3: mediis invenimus arvis Examinem Cyanen: cervix redimita jacebat. Cicero in Somnũ Scipionis: Cernis autem terram eandem, quasi quibusdam redimitam & circumdatam cingulis. Stat. 1. Syl. cristam redimire corymbis. Virg. 3. Æneid. Vittis & sacra redimitus tempora lauro. Nam ejus simplex Emio, orno, seu decoro significat.

Rĕdĭmĭcŭlum, culi, n. s. Ornamentum à mitra muliebri vel sacerdotali dependens: quod genus etiam Græco vocabulo *tenias* appellamus. [עטרה *pathil* ἡμίκωνιον, ταινία. Gall. *Ornement de teste de femme, banoles.* Ital. *Ornamẽto di testa di dõna* Ger. Etwas so vmb das Haupt gestrickt wird / oder von dem hinab hanget zur zierd/ ein zierliche Hauptbinden. Hisp. *Joya o ornamento para ornar là cabeca de la muger* Pol. *Rantuch, podwyka.* Vng *Gyöngyös tsaphrany, azzonyse ober fwy ekességek.* Ang. *The attyre ornamentes of a womans head or nek, as a bonet, french hoode, a paśt or such like.*] Iuven. Sat 2: accipien te Paulatim, qui longa domi ted micula sumunt Frontibus, & toto posuere monilia collo. Virgil. 9 Aen. Et munices manicas, & habent redimicula mitræ Ovid. lib 10. Metam. Aure leves baccæ, redimicula pectore pendẽt.

Rĕdĭmo, mis, act. t. Servum captivũmve ab eo qui in potestate eum habebat, pretio libero: [עדה *padhah* גאל *ghaál.* λυτρόω, ἐξωνέομαι. Gall *Racheter, recouurer.* Ital *Comparare, ricomprare, riscuotere.* Ger Erkauffen/ widererlösen/auß der gefengnuß lösen. Bel Koopen Hisp *Redemir o rescatar.* Pol *Wykup. te* Vng *Meg valtom.* Ang. *To redeme.*] Ut Redimere captivos à prædonibus. Cic. 6 Verr. Terentius Evnucho: Quid agas? nisi ut te redimas captum quàm queas minimo: si ne queas paululò, at quanti queas. ¶ Itẽ rem alienatã occupatámve pretio recipio, & iterum emo. Idem 10 Philip. Pompeio sua domus patebit, eãq; non minoris, quàm emit Antonius, redimet: redimet, inquã, Cn. Pompeii domũ filius. ¶ Interdũ idem quòd simplex emo. Cic. 5. Verr. Hæc verò, quæ vel ita redimi rectè possent, pecunia æstimare non queo. ¶ Redimere lites, est jacturæ nonnihil facere, & cum adversario pacisci, ut te litiũ molestia explices. Cic. pro Q. Roscio: Suas Roscius, non societatis lites redemit. ¶ Aliquando redimere litem etiã, est, mercede pacta litis periculũ in se recipere, & alterius litem tanquã suam persequi. Id quod potentioribus non concedebatur. Hinc Imp. in L. 15 C. de procur. Litem te redemisse contra bonos mores manifestè professus es. ¶ Ponitur & redimere pro aliquid certo pretiò faciendum suscipere, quod & conducere dicimus. ἐργολαβεῖν. Vlpianus: Idemq; si vestimenta texenda redemerit, vel insulam, vel navem fabricandam, *&c.* Cic. 3. Verr. Etenim qua stultitia fuissem, si quam diem quantum eripiendum redemerunt, in cautione viderent, *&c.* Redemerunt, inquit Budæus: id est, qui susceperunt procurationem corrumpendorũ judicum, & condùxerunt corrumpendum judicium. ¶ Redimere vectigalia, vel portoria, vel pecuaria, dicũtur Publicani, quum annorum aliquot reditum certa emunt pecunia, ut sibi ea interim liceat exigere, & in quæstum suum convertere. Cic. de Claris Orator Qui pecuaria de P. Cornelio, & L. Mummio Censoribus redemisset.

Rĕdēmptĭo, onis, f. t. Actus ipse redimẽdi. [פדיון *pidhjón* פדות *pedhúth* גאלה *gheullah.* λύτρωσις. Gal. *Rachet, rãcon redemption.*

redemption. Ital. *Redentione, riscatto.* Ger. Erlösung/widergeltung. Hisp. *Obra de redemir ò rescatar.* Pol. Wykupienie. Vng. *Meg valtas.* Ang. *Redeming.*] Plin. de Viris illustrib. Impetrata redemptione marito adulterum Centurionem interficiendum tradidit. ¶ Interdum idem quod emptio, sive corruptio. Cic. 2. Ver. Redemptio est hujus judicii facta grādi pecunia. Redemptio vectigalium: id est, emptio, quum quis à principe vel civitate vectigalium reditum certa pecunia redimit, ut ex eo faciat quæstum. Cic. de Provinc. Consul. Publicanos temeritate redemptionis penè esse eversos. ¶ Redemptio operis, est susceptio operis certo pretio faciundi: de quo vide latiùs paulò antè in ipso verbo Redimo.

Rĕdēmptŏr, oris, m. t. Qui redimit, & liberat. [גֹּאֵל *podhēh* גֹּאֵל *ghoēl.* λυτρωτὴς. Gall. *Redempteur, rachepteur.* Ital. *Redentore, riscotitore.* Ger. Ein erlöser / der für einen gefangnen bezahlt vnd jhn erlöst. Hisp. *El que redime à rescata.* Pol. Odkupiciel. Vng. *Meg valto.* Ang. *A redeemer.*] Redemptores item dicūtur qui certo pretio opus aliquod faciendum suscipiunt. Cic. 2. de Divin. Redemptor qui columnam illam de Cotta & Torquato conduxerat faciendam. Idem Q. Fratri: Redemptori tuo dimidium pecuniæ curavi. Redemptores (inquit Fest.) propriè, atq; antiqua consuetudine dicebantur, qui quum ad faciendum, aut præbendum quid conduxerant, illudq; effecerant, tum demū pecunias accipiebāt Nam antiquitus emere pro accipere ponebatur. At ii nunc dicuntur *redemptores,* qui quid conduxerūt præbendum, utendúmve. Hæc festus. ¶ Redemptores vectigalium dicebantur Publicani, qui certa pecuniæ summa tōtius anni reditum à fisco emebant, ut ex eo quæstum facerent, Sed de his plura in ipso verbo Redimo.

Rĕdēmpto, as. Frequentativum est à verbo Redimo: à quo rursus sit aliud frequentativum redemptito: quod magis est in usu. λυτρόω. Plautus: Redemptitavêre ad unum captos, Cato de Signis & tabulis, ut citat Pompeius: Facta benefactis non redemptitavêre: id est, remuneraverunt, aut compensaverunt.

Rĕdīntĕgĕr, a, um, Renovatus, instāuratus, quasi rursus integer. [חָדַשׁ *mitchaddēsch.* ἀνανεωμένος, ὁλόκληρος· ἐκ δευτέρου χούδρος. Gall. *Remis en son entier, recommencé & refait tout entier.* Ital. *Rinouato.* Ger. Wider erneüweret. Hisp. *Entregado otra vez.* Pol. Odnowiony. Vng. *Vyonnan meg epitetõt.* Ang. *Restored or made new againe.*] Livius 8. ab Vrbe: Tunc Papyrius redintegrata ira spoliari Magistrum equitum, ac virgas, & secures expediri jussit. Aliqua exemplaria habent, *redintegrata ira.*

Rĕdīntĕgro, as, are, act. p. Instauro, seu innovo, quasi in integrum restituo. [חָדַשׁ *chiddēsch.* ἀνανεόμαι, ἀνακαινίζω. Gall. *Refaire tout entier, renouueller.* Ital. *Rinouare.* Ger. Wider ergentzen/wider erneüweren Hisp. *Tornar à entegrar otra vez.* Pol. Odnawiā. Vng. *Vyonnan fõlepitõm.* Ang. *To restore or mak new againe.*] Plin. in Paneg. Hominísne istud ingenium est, hominis pectus, renovare gaudia, redintegrare lætitiam? Ad Herennīū lib. 2: Ut renovetur, non redintegretur oratio. ¶ Redintegrare animum: id est, resumere. Cæsar 2. belli Gall. Hujus adventu spe illata militibus, ac redintegrato animo, quum pro se quisque in conspectu Imperatoris in extremis suis rebus operam navare cuperet, paulum hostium impetus tardatus est. Bellū redintegrare. Brutus ad Ciceronem lib. 11: Ne bellum nobis redintegrare possit, Antonio sibi conjuncto. Cæs. 13. bell. Gallici: Nostri redintegratis viribus, quod plerunq; in spe victoriæ, accidere solet, acrius impugnare cœperunt.

Rĕdīntĕgrātĭo, onis, verbale, f. t. Renovatio. [ἀνανέωσις. Gall. *Renouuellement, refraichissement.* Ital. *Rinouellamento, rinfrescamento.* Ger. Wider ergentzung/erneüwerung. Hisp. *Aquello entregamiento.* Pol. Odnowienie. Vng. *Vyonnan fõlepites.* Ang. *Restoring or making new againe.*] Terentius in Andria: Amantium iræ, amoris redintegratio est. Cicero antequam iret in exilium: Nam quid ego improborum facta renovem oratione, ut redintegratione illius conjurationis animos vulnerem vestros?

Rĕdīpīscŏr, eris, redeptus sum, d. t. Rem amissam recipio, rursus acquiro. [ἀναπτίομαι. Gall. *Raquerir, ravoir, recouurer.* Ital. *Asseguire, conseguire, hauere.* Ger Wider vberkommen/oder erlangen. Hisp. *Alcancar, conseguir, hauer.* Pol. Dostaie. Vng. *El vextõt morhat vyonnam megtalalom.* An. *To gett againe or recouer a thing lost.*] Plaut. in Trinum. Inter cósne hominēs condalium te Redipisci postulas, *&c.*

Rĕdĭvĭă, æ, f. p. Abscissus circa radices unguium. [παρωνυχία. Gal *Vne maladie quand la peau se depart des ongles.* Ital. *Pannaruste, crepatura, schiappatura torna allogne.* Ger Ein böse finger plag da sich die haut von den negeln abschellet/ Nagelwurtzen weethumb. Hisp. *El respigon, repelo ò padastro de la vnna.* Pol Zanokcyce. Vng. Körömgyökér *meilet vzlo eueſwles.* Ang. *A white flawe.*] Plin. lib. 29. cap. 2: Lana succida redivias sanat ex aqua frigida. ¶ Legitur & reduvia duplici uu, apud Ciceronem pro Roscio Amerino, verba ejus sunt hæc: Intelligo me ante tempus, Iudices, hæc scrutari, & propemodum errare, qui quum capiti Sexti Roscii mederi debeam, reduviam curem.

Rĕdĭvĭŭs, m. s. Vermiculus, seu bestiola quædam quæ infixo semper sanguini capite vivit, cui uni ex omnibus animalibus cibi exitus nō est, sed usqueadeò intumescit satietate, ut ipso alimento moriatur. Hoc Græci πρόσωπα vocāt, Latini redivīū à rediviendo: id est, solvendo, quòd carnem animalium suctu resolvat. Vernaculi nostri *recas* appellant. Colum. lib. 6. cap. 2: Ventri quoq;, & sub femina manum subjicere convenit, ne ad hujusmodi tactum postmodum pavescant, & ut redivii (qui plerunq; feminibus inhærent) eximantur. Sic enim legit Calēpinus, sed corrupto, ut videtur. Columellæ codice deceptus. Nam in emendationibus exemplaribus, recini legitur, non redivii.

Rĕdĭvīvŭs, a, um, Quod ex vetusto renovatum est. [ἐπανακαινούμενος. Gall. *Vis ou remis en vie, derechef vigoureux, remis sus.* Ital. *Rinouato, renouato.* Ger. Wider erneüweret. Hisp. *Lo que resuscita de muerto, cesa que renasce ò torna à vneir.* Pol. Odnowioni. Vng. *Holt eleueny vizontag meg vyitator.* Ang. *That returneth to life againe or is reneued.*] Seneca lib. 3. Declam. Redivivum me senem meretrix vocat. Iuvenal. Satyr. 6: Prodiga non sentit pereuntem fœmina censum: Ac velut exhausta redivivus pullulet arca Numus, &c. è pleno semper tollatur acervo, Non unquam reputet quāti sibi gaudia cōstent. ¶ Rediviva, in ędificiis dicimus materiam dirutī ædificii, quæ rursus ad novum ædificium applicatur, vel potest applicari. Cicer. 3. Verr. Rediviva sibi habeto. Quasi quicquam redivivi ex illo opere tolleretur: ac non totum opus ex redivivis constitueretur: hoc est, ex veteri materia. Ibidem: Vtrum existimatis minus operis esse, unam colūnam efficere ab integro novā, nullo lapide redivivo an quatuor illas reponere? Bella rediviva, Silius lib. 10. Gens redivīva, Silius lib. 1.

Rĕdŏlĕo, es, n. s. Multum oleo, vel odorem alicujus rei refero. [ὄζω. Gall. *Rendre odeur, flairer.* Ital. *Rendre odore.* Ger. Starck schmecken/ein geschmack geben/ etwar nach schmecken. Hisp. *Bien oler, derramar oler.* Pol. Czuchne smierdze. Vng. *Zagu vagyok illatos vagyok.* Ang *To sauour or giue a smell ather good or bad.*] Virgil. 4. Georg. Fervet opus, redolentq; thymo fragrantia mella. Plin. lib. 12. cap. 12: Frutex est gravi & crassa radice, situm redolente. ¶ Per translationem accipitur simpliciter pro referre aliquid, vel ad aliquid accedere. Cic. de claris Oratoribus: Sed nescio quomodo hujus; quem constat eloquentia præstitisse, exiliores orationes sunt, & redolentes magis antiquitatem, quàm aut Cælii, aut Scipionis, aut etiam ipsius Catonis. Columella libro 12. cap. 18: Cella quoque vinaria omni stercore liberāda, & bonis odoribus sufficienda, ne quem redoleat fœtorem, acerémve. Cicero 2. Philip. Is vomens fructis esculentis vinum redolentibus, gremium suum, & totum tribunal implevit. Ovid. 8. Metam. Prunaq; & in patulis redolentia mala canistris.

Rĕdōno, nas, Reddo. [הָשִׁיב *heschīb.* ἀποδίδωμι, ἀναδίδωμι. Gall. *Redonner, rebailler, rendre.* Ital. *Redonare, rendere.* Ger. Widerschencken/widergeben. Hisp. *Tornar otra vez à dar.* Pol. Zasie oddawam. Vng *Vizza aiandekozom.* Ang. *To giue againe.*] Horat. 2. Carm. Ode 7: Quis te redonavit Quiritem Dis patriis, Italoq; cœlo? Idem 3. Carm. Ode 2: Invīsum nepotem Marti redonabo.

Rĕdōrdĭŏr, iris, redorsus sum, Retexo, quod orsum erat solvo. [ἀναφαίνω. Gall. *Diuuider, desourdir, retistre.* Ital *Ricominciare, ritessere.* Ger. Das angefangen wider auffldsen oder auffwöben Hisp. *Tornar à comencar, retexer.* Pol. L'rzestare konczicz czom poczan, y zasie zwou poczinam. Vng. *Vyonnan el kezdõm.* Ang. *To vnweaue or vnwist.*] Plin. lib. 9. cap. 17: Vnde geminus fœminis nostris labor, redordiendi fila, rursumq; texendi.

Rĕdōrmĭo, is, n. q Rursum dormio. [ἀναγκαδεύδω, ἀναγκαμῶμαι. Gal. *Redormir, se rendormir.* Ital. *Tornar à dormire.* Ger. Widerumb schlafen. Hisp *Tornàr à dormir otra vez.* Pol. *Spie znowu.* Vng. *Vizontag elaluzom.* Ang. *To sleep againe.*] Plin. Epistol. 215: Paulum redormio, dein ambulo, mox orationem Græcam Latinámve clarè & intentè, non tàm vocis causa, quàm stomachi, lego.

Rĕdōrmītĭo, onis, verbale, f. t. [δεύτερος ὑπνήσεως. Gal Rendormissement. Ital. *Essó dormire da unouo.* Ger. Widerentschlafung Hisp. *Obra de tornar a dormir.* Pol. Zuowu zasnienie. Vng. *Masodik alom, vyolag valo aluas.* Ang *A sleeping againe.*] Plin. lib. 10. cap. 75: In redormitione vana esse visa, propè convenit.

Rĕdōstĭrĕ, Est retribuere, teste Festo, vel gratiam referre. ἀμείβειν. Nonius verò ait: Redostitit id est, rediit Accius in Amphit. Quid hic redostit viam?

Rĕdūco, cis, pen. product. act. t. Retroduco, retraho. [הָשִׁיב *heschīb.* ἀνάγω, κατάγω. Gall. *Remener, ou ramener.* Ital. *Ridurre.* Ger. Widerumb führen oder binderſich führen Hisp. *Reduzir, tornar à otro guiandolo.* Pol. Wziad odwodze. Vng. *Vizza, hatra vizem.* Ang. *To lead or bring againe.*] Iustin. libro 2 Reliquas copias rex ipse reducere in regnum parat. Sueton. de Caligula: Equitem Romanum objectum feris, quum se innocentē proclamasset,

clamatũs, reduxit, abscissaque lingua rursus induxi[illegible] pro Quintio: Servum domum reduc[illegible]. Hunc Fabricius reducendum curavit[illegible]. ¶ Item ponitur pro replicare. Virgil. 4. Georg. -inq; sinus scindit sese unda reductos: id est, replicatos: ¶ Item p[illegible] liare: [כתר *chrpér* רבה *rischbáh*.] ut illud ejusdem 2 A[illegible] ramenq; reducant. ¶ Hujus verbi quandoque prima p[illegible] tur, d litera poëtica licẽtia duplicata: ut apud Horat. in Serm. Di tibi dent capta classem reddu[illegible]. Aliquoties tamen ponitur: ut apud Virg. li. 4. Aeneid. Ejectam classem, socios a morte reduxi.

Rĕdūctŭs, a, um, participium. [משוב *meschúb*. ἀναγόμενος. Gall. *Ramené, ramené.* Ital. *Ridutto.* Ger. Wider[illegible] gefũhrt oder gebracht. Hisp. *Reduzido.* Pol. *Odwiedziony.* Vng. Vissza hozattatot, *hatra tekerittetet.* Ang. *Brought a gaine.*] Horat. 1. Epist. 16: Virtus est medium vitiorum, utrinq; reductum. Virgil. 6. Aeneid. Interea videt Aeneas in valle reducta Secluſum nemus. Hoc est, secreta.

Rĕdūctĭo, onis, f. t. [ἀναγωγή. Gall. *Ramenement.* Ital. *Riducimento.* Ger. Wider einführung. Hisp. *Riduzimiento.* Pol. *Odwiedzienie.* Vng. Vissza vitel. Ang. *A leading or bringing againe.*] Cic. ad Lentul. lib. 1: Quoniam senatusconsultum nullum extat, quo reductio regis Alexandrini tibi adempta sit.

Rĕdūctŏr, oris, m. t. [משיב *meschíb*. ἀναγωγέυς. Gall. *Rameneur.* Ital. *Chi riconduce.* Ger. Ein wider hinumb führer. Hisp. *Reduzidor.* Pol. *Odwodziciel.* Vng. Vissza vivõ. Ang. *A bringer againe.*] Liv. 2. ab urbe: Reductori plebis Romanæ in urbem sumptus funeri defuit.

Rĕdux, reducis, pen. cor. omn. t. Qui è periculo in tutum, aut à captivitate longáve peregrinatione in patriam revertitur. [שלו *schelév* שלו *schalev*. ἀναστρέφων, κατάγων, ἀναγόμενος. Gall. *Revenu & ramené dans sa maison.* Ital. *Ritornato, ramenato.* Ger. Einer der gesundt vnd frisch auf einer reise oder sorglicher krieg wider heim kommen ist. Hisp. *Reducido de viage.* Pol. *Nawrocżony z woli, albo z woyny, albo z inney ostrożności.* Vng. *Hazatalalo meg tõrt, meg zabadult.* Ang. *That is returned, safe from any danger.*] Cicer. pro Milone: Quid reducem esse voluistis? cui ut spectante me expellerentur ii per quos eidem reditus? Virgil. 1. Aeneid. Nanq; tibi reduces socios, classemq; relatam Nuntio. ¶ Aliquando simpliciter ponitur pro participio rediens, Plin. libro 8 capite 5: Sexto die perfunduntur amne, non antè reduces ad agmen.

Rĕdūcĭo, cis, xi, ctum, Viceversum facio: [ἀναστρέφω. Gall. *Reconduire, ramener, reporter.* Ital. *Ritornare, ripigliare.* Ger. Wider verderben oder gebrechlichkeit bringen. Hisp. *Tornar a traher.* Pol. *Znowu wprowadzam, przywodzę.* Vng. *Hozattatom, meg tesztem.* Ang. *To make, bring againe, to make a broche againe.*] ut Cum reductionem putridis humoribus: id est, ulcerosa fiunt: vel etiam, Plaga reducitur, hoc est, redintegratur. Colum. lib. 7. cap. 5. Tum circumquaq; reducamẽtum illinitur scabræ parti, quæ prius aspera testa, vel pumice deficata redulceratur.

Rĕdūncŭs, a, um, Retrorsum inflexus. [ἀναγαμπτής. Gall. *Crochu, contrement.* Ital. *Repiegato, vncinato.* Ger. Hindersich getrumbt/ hinumb gebogen. Hisp. *Encorvado.* Pol. *Nakrzywiony.* Vng. Vissza rekeredet. Ang. *Bowed backward.*] Plin. lib. 11. cap. 56. de animalium cornibus loquens: Alius aduncа, aliis reduncа. Ovid. 12. Metam. Viribus usus avis, pennis, rostroq; reduncо, Hamatisq; viri laniaverat unguibus ora.

Rĕdūndo, das, Abundo, exundo, effluo. [שטף *schatáph* עדף *hadháph* סרח *sarách*. ἀναπλημυρίω. Gal. *Redonder, regorger.* Ital. *Esser tanto pieno che si sparga, redundare.* Ger. Vberlauffen von viele des wassers / vberfliessen. Bel. *Overvloyen.* Hisp. *Rebossar lo lleno.* Pol. *Przelewam się.* Vng. Bõdúlkódõm. Ang. *I ouerflow, to surround.*] Cicer. 2. de Divin. Si lacus Albanus redundasset, isque in mare fluxisset, Romam perituram. ¶ Per translationem accipitur pro abundè provenio. ἀφίημι, πλεονάζω. Cic. 3. Verrina: Hinc illæ extraordinariæ pecuniæ, quas nullo duce, tamen aliqua ex particula investigamus, redundarunt. Ovid. 2. de Remed. Am. Gutture fac pleno sumpta redundet aqua. Cicer. pro lege Manil. Testis est Africa, quę magnis oppressa hostium copiis, eorum ipsorũ sanguine redundavit. ¶ Aliquando verò ponitur pro recidere. ἀφικνέομαι. Plaut. Hoc facinus in tuam redundabit caput. ¶ Aliquando etiam accusativum habet cum prępositione Ad. Plin. in Paneg: Non ad ipsos gaudium magis, quàm ad similes redundat.

Rĕdūndantĭă, tiæ, f. p. Superfluitas, abundantia. [שפע *schéfeph* שטף *schéphah* סרח *sérach*. πλεονασμός. Gall. *Superfluité.* Ital. *Superfluità.* Ger. Vberfluß. Hisp. *Superfluidad.* Pol. *Przelanie, zbytek.* Vng. Bőség. Ang. *An ouerflowing or superfluous abounding.*] Cic. in Orat. Ipsa enim illa pro Roscio juvenilis redundantia, multa habet attenuata, quædam etiam paulò hilariora.

Rĕdūndāns, tis, Abundans. [שפע *schefeph* עדף *hadhéph*. ἀναπλεωζόμενος. Gall. *Redondant, avondant.* Ital. *Abondante.* Ger. Vberfliessend / vberlauffend. Hisp. *Que abunda.* Pol. *Zbytni.* Vng. [illegible] *wing.*] Cic. de Fato: Inter locorum na[illegible] ... fieri nemus: alios esse salubres, alios pe[illegible] ... in aliis pituitosos & quasi redundantes, in aliis exic[illegible]

Rĕdūndātŭs, a, um, [משפך *nischtáph* סרוח *surúach*.] Ovid. 6. Fast. Amne redundantis fossa madebat aquæ. Idem 3. Trist. Eleg. 10: Sive igitur nimii Boreæ vis sæva marinas, Sive redundatas flumine cogit aquas.

Rĕdūndātĭo, verbale, f. t. Abundatio. [שטף *schéteph* שטף *schéphah* סרח *sérach*. ἀναπλήρωσις, ἐκχύσις. Gall. *Regorgement, redondement.* Ital. *Inondatione.* Cicer. Ein vberfluß oder vberlauffung. Hisp. *Rebossamiento.* Pol. *Zbywanie, przelanie.* Vng. Bőueikedes, *el arradas* Ang. *Ouerflowing surrounding.*] Plinius lib. 11. cap. 37: Certè nulli sine redundatione ejus, eruitur oculus. Idem libro 7. capite 6. Fastidium in cibis, redundatio stomachi, indices sunt hominis inchoati: id est, nausea, vel quæ fluctuatio dicitur.

Rĕdūndānter, adverb. [Vn. Bwʼuen, *kell tenel bwʼuebben.*] Plinius lib. 1. Epist. Immodicè & redundanter.

Reduviæ, exuviæ, Induviæ, inquit Placiades in Glossis. [Vn. *Kigyo ruhaia, inge, haryaia.*] Dicuntur spolia serpentum quibus quotannis senescentes sese exuunt: quasi quibus exutæ in juventam redeunt. ¶ Suntq; Reduviæ apud Solin. ea, [illegible] dum reduvi[illegible] ũ affectat. Sic & tegumenta reliquasque conchi[illegible] cavit. Reduviæ, [illegible], conchyliorum & alia [illegible] quæ affatim mari inditato exputuntur.

Rĕfăcĭo, cis, antiquum apud Plautum legitur in Trucul. Nam refacere si velim, non est locus.

Rĕfello, lis, ex re & fallo. Quod dictum est, arguendo falsum ostendo, refuto, reda[illegible] [נכח *nechiách* מאס *mastz*. ἐλέγχω. Gall. *Confuter, refuter.* Ital. *Confutare, reprimere.* Ger. Verwerffen / das jemand beweisen wider legen. Hisp. *Redarguir lo dicho.* Pol. *Odpowiadam, odpieram się, zapalczywie.* Vng. *Megczalolom, megharagytom* Ang. *To confute, reprooue by argument to be false.*] Cic. 2. Tusc. Et refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia, parati sumus. Virgil. 4. Aeneid. -neq, te teneo, neque dicta refello. Cic. 4. de Fin. Vt audias me quæ à te dicta sunt refellentem. ¶ Differt à purgo, quòd refellere dicatur de eo qui factum negat: purgare vero de eo qui fatetur quidem factum, sed defendit.

Rĕfercĭo, cis, rsi, Ex re, & farcio, Repleo, quod alii quidem cum ablativo aliive cum genitivo construunt. [מלא *mále*. ἐμπίμπλημι. Gall. *Remplir tout plein.* Ital. *Empire.* Ger. Voll machen vnd stopffen. Hisp. *Recalcar.* Pol. *Napełniam.* Vng. *Betőltőm.* Ang. *To fill or stuffe, full with any thing.*] Cicer. pro Cor. Balbo: Quòd his rebus ornem, Italiamq; referserunt. Idem 2. Tusc. Famem enim dicuntur à multis, ex quo libris omnia referrentur.

Rĕfercŭlum, adjectivum ex participio, Plenus. [מלא *mále*. πλήρης. Gall. *Tout plein, tout farci.* Ital. *Pieno.* Ger. Voll oder erfullet. Hisp. *Lleno.* Pol. *Napełniony.* Vng. *Betőltő.* Ang. *Fuled or stuffed.*] Cicer. ad Quintum Fratrem, libro 2: Accepi tuas literas datas Placentiæ: deinde alteras prostridie datas Blandenovæ, cum Cæsaris literis, refertis omni officio, diligentia, suavitate. Idem 5. Verr. Tum refertius erit ærarium populi Rom. quàm unquam fuit. Idem ad Qu. Frat. lib. 1: Quare quoniam ejusmodi theatrum totius Asiæ virtutibus est datum, celeritate refertissimum, magnitudine amplissimum, &c. Jungitur aliquando genitivo. Cic. pro Font. Referta Gallia negotiatorum est, plena civium Romanorum. Gellius: Librum [illegible] varia[illegible]; historiæ refertum composuit.

Rĕfĕro, refers, pen. cor. Repercutio [illegible] Gall. *Refrapper, refrapper.* Ital. *Ripercuotere.* Ger. Widerumb vnschlahen. Hisp. *Tornar à herir al que herio.* Pol. *Zaś uderzam.* Vng. Vissza vetõm, *vissontag meg tsapom.* Ang. *To strike or beate againe.*] Terent. in Adelph. Quia miseram mulierem, & me servolum. Quia [illegible] rire non audebam, vicit. hui perfortiter. Ovid. 4. Met. [illegible]. Nõ aliter quàm quum puro nitidissimus orbe Oppositа lę[illegible] culi referitur im[illegible]: Phœbus.

Rĕfĕro, pen. cor. [illegible] ... paro, reduco, quasi retrorsum [illegible] [השיב *heschíb*. ἀναγομίζω, ἀναγω. Gall. *Reporter, rendre, rapporter.* Ital. *Riportare, riferire.* Ger. Widerumb bringen. Hisp. *Tornar traher lo llenado ò traher atras.* Pol. *Odnoszę oddaię.* Vng. *Hatra hozom, vissza vissem.* Ang. *To bring againe, to render or restore, to tell, to resemble.*] Cic. Attic. Epistolam ad me referri volo. Idem alibi ad eundem: Auster me in Italiam retulit. ¶ Aliquando ponitur pro eo quod vulgò dicimus *preponere*: & sic construitur cũ accusativo, mediante ad: idq; dupliciter. Dicimus enim referre rem aliquam ad Senatum, & referre de re aliqua, ἀναφέρειν πρὸς τὴν σύγκλητον. Cic. 2. Catil. Reliquis autem de rebus constituendis, maturandis, agendis, jam ad senatũ referemus: hoc est, in Senatu agitandas, decernendas q; proponemus. Virgil. 3. Aeneid. Delectos populi ad proceres, primumq; parentem Mõstra deũm refero. Referre autem ad Senatum pro-

prie erat

prìè erat Consulum, aut eorum quibus cogendi Senatus erat potestas. Vnde relationes dictæ sunt propositiones quę de re aliqua in Senatu proponebantur discęptandæ, Senatorumq; sententiis determinandæ permittebantur. ¶ Referre omnia ad unum, est omnia in unum cõferre, & unius arbitrio omnia committere. Cic. pro Lege Manilia: Si ad unũ omnia referenda sunt dignissimum esse Pompeium: hoc est, si uni omnia adscribenda sunt, sive in unum omnia conferenda sunt. ¶ Referre pedem: id est, regredi, sive retrorsum sę recipere. ἀναποδίζειν, ἐπαναχωρεῖν. Virg. 4. Georg. Iamq; pedem referens, casus evaserat omnes. ¶ Aliquando ponitur pro recensĕo, numero. [סטר *pakádh* סטר *sippér.* ἐξαπίζειν, ἀριθμεῖσθαι.] Virgil. 6. Eclog. Cogere donec oves stabulis, numerumq; referre lussit. ¶ Aliquando significat adscribo, ἐπαναφέρω, προστίθημι. Suetonius: Ea in deorum numerum retulit. ἀποθέωσε. ¶ Aliquando converto. Virgil. lib. 11: Multa dies, variusq; labor mutabilis ævi Retulit in melius. ¶ Aliquando renovo, & quasi rursus fero. [חדש *chiddésch.*] Idem li. 5: Hunc morem, hoc rursus, atq; hęc certamina primus Ascanius, longam muris quum cingeret Albam, Rettulit. ¶ Aliquando est retractare & iterare. Cicer. pro Domo: Si Decemviri sacramẽtum in libertatem injustam judicassent, tamen quotiescunque vellet quis hoc in genere rem judicatam referre voluerunt. Sic Terentius in prologo: Comœdiam referre dixit, pro denuò agere & iterare. ¶ Aliquando est in alium transferre, ut referre jusjurandum, est delatum sibi ab adversario jusjurandum in eum transferre. Paulus L. 38. D. de jurejur. Manifestæ turpitudinis & confessionis nolle nec jurare, nec jusjurandũ referre. Hotomanus. ¶ Aliquando produco. [חוֹצִיא *hotsí.*] Plin. lib. 21: Diximus & terram referre multum ¶ Aliquando nuntio, renuntio, narro, indico. [הגיד *higghídh* ἐπαναφέρω.] Virgil. 2. Aencid. referes ergo hæc & nũtius ibis Pelidæ genitori. ¶ Aliquando ostendo. [הורה *hordh.*] Lucretius: Vnde refert nobis victor, quid possit oriri, Quid nequeat. ¶ Aliquando dico, vel respondeo. Cicero pro Cæcinna: Ego enim tibi refero, si non sum ex eo loco dejectus quo prohibitus, &c. ¶ Aliquãdo exprimo, imitor, repræsento. παρεμφαίνω Iuvenalis: Et multum referens de Mecœnate supino. Plinius Epist. 111: Amisit enim filiam, quæ nõ minus mores ejus quàm os, vultumq; referebat, totumq; patrem mira similitudine exscripserat. ¶ Aliquando reddo, Virgilius libro 8: O mihi præteritis referat si Iuppiter annos. ¶ Referre gratiam, est ipso facto beneficium acceptum remetiri. χάριν ἀποδιδόναι, χάριν ἀποτίθεσθαι. Plautus in Mostel. Nunquam ego illi possem gratiam referre, ut meritus est de me. ¶ Aliquando etiam in malam partem accipitur, pro eo quod est, par pari reddere, & malam malo compensare. Cicero in Sallustium: Nam quòd ista inusitata rabie petulanter in uxorem & filiam meam invasisti, satis doctè & peritè fecisti. Non enim speraui me tibi mutuam gratiam relaturum, ut tuos vicissim compellarem. Pro eodem etiam dicimus referre gratias. Plautus in Amphitr. Næ illi ædepol, si merito meo referre gratiam debeant gratias, Aliquem hominem allegent, qui mihi adveniens eos osculet probè. ¶ Referre gratias, inquit Valla libro 5 est facto: ut si tu sublevatus à me aut patrocinio, aut pecunia, aut manu, aut aliquo simili subsidio, vicissim me aliquo modo sublevaveris, gratias retulisti: Habere verò gratiam, est animo: Agere autem gratias, est verbis. De hac differentia vide plura in verbo AGO. ¶ Referre acceptũ, propriè est quod ab aliquo acceperis, in tabulas referre: hoc est, in tabulis fateri & perscribere te accepisse: cui opponitur Expensum ferre, quod est in rationibus ascribere quod alicui dederis. [ἀναγράφειν. Gall. *Faire crediteur.* Ital *Far di receuere, far creditore.* Ger. Zů einẽ empfangen auffzeichnen oder eynschreiben. Hisp. *Escreuir lo recebido.* Pol *To czom przyiął wpisanie.* Vng. *Meg adoßitani, adoßt leuelt beirni.*] Cicer. lib. 1. de Orat. Quod minus Dolabella Verri acceptum retulit, quàm Verres illi expensum retulit. ¶ Per relationem autem accipitur pro eo quod est fateri nos aliquid beneficium ab altero accepisse. ἀναίδειαν. Vel etiam in malam partem, pro eo quod est alicujus mali causam alicui tribuere. Cic. pro M Marcello, vitam acceptam refert clemẽtiæ tuæ. In malam. Idem: Omnia deniq; quæ postea vidimus (quæ autem mali non vidimus?) si recte ratiocinabimur, uni accepta referemus Antonio. ¶ Habet autem hoc verbum prima syllabam correptam. Componitur enim ex præpositione re, & verbo fero. In præterito tamen & supino aliquando producitur consonans, ut syllaba alioqui brevis producatur. Horat. lib. 2. Epist. Rettulit acceptos regale numisma Philippos. Lucan lib. 9: Id rursum cœli rellatum in templa receptat. Inveniuntur tamen etiam retuli prioris syllaba correpta. Catullus: Si redirem remisset is, aut in tempore longo. Relatum autem ferè semper primam corripit. Ovid. 15 Metamor. digiti ad frontem sæpè relatis.

Refert, priore prod. compositum ex nomine res, & verbo fero, impersonale verbum est, aut certè per tertias tantùm perso-

nas singularis numeri declinatum: Interest, sive utile aut commodum est, vel alicujus momenti est. [Διαφέρει. Gall. *Ou a à faire, il touche, il appartient.* Ital. *Importare, esser necessario, appartenere.* Ger. Es ligt daran/ es trifft an. Hisp. *Ser necessario pertenescer.* Pol. *Zależy natym.* Vng *Haznal.* Ang. *It belongeth.*] Cic. Attico: Tua istud refert maximè. Διαφέρει σοὶ τῶν μάλιστα. Cicer. P. Servilio: Sperare tamen videor Cæsari collegæ nos fore curę, ut habeamus aliquam Rempublicam, cujus consilio magni referebat te interesse: id est, intererat. Plin. lib. 16. cap. 39: Infinitum refert lunaris ratio: nec nisi à vicesima in tricesimã cædi volunt. Hoc est, plurimum interest quo in statu sit luna, quũ ligna cæduntur. Idem: Quippe victimas cædi sine precatione non videtur referre, nec deos rite consuli. Terent. in Phorm. Quid tua (malum) id refert? G. Magni Demipho. Colum. lib. 8, de canibus loquens: Non multum refert an villatici corporibus graves, & parum veloces sint. Id est, non magni est momenti, sive non magnopere pertinet ad rem. Plaut. in Rud. Quomodo habeas, nihil id refert, jure ánne injuria? Liv. lib. 2: Adeóne est fundata leviter fides, ut ubi sim, quàm qui sim magis referat? id est, æstimetur, sive existimetur, curetúrve. ¶ Aliquando sumitur pro expedit, sive necesse est. Salustius: Quare vanum quidem hoc consilium est, si periculum ex illis timuit: sin in tanto omnium metu solus non timet, eo magis refert mihi, atq; vobis timere. Virg. lib. 2. Georgic. neq; enim numero comprendere refert. Id est, non est necesse enumerare. ¶ Cõstruitur autem refert cum his ablativis, mea, tua, sua, nostra, & vestra: in reliquis autem omnibus genitivum habet.

Rĕlātum, relatu, supino. In. Plin. li. 32. cap. 11: Præter hæc purgamenta aliqua relatu indigna, & algis potius annumeranda, quàm animalibus. Ovid. 15. Metamorp. res horrenda relatu.

Rĕlātŭs, a, um, participium, Redditus. [משוב *mushsháb* משב *mughghádh.* ἀπεστραμμένος, ἀναφερόμενος. Gall. *Rapporté.* Ital. *Rapportato.* Ger. Widergebracht. Hisp. *Trahido ò llenado otra vez.* Pol. *Nawrocżom, oddany.* Vng *Meg hozatot, titatot.* Ang. *Brought again, or reported.*] Cic. 2. de Natura deorum: Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multisq; cum flexibus, quòd his naturis relatus amplificatur sonus. Ovid. 3. Fast. Nomine mutato causa relata mea est.

Rĕlātŭs, us, ui, m. q. Commemoratio. [זכרון *xichcharón.* ὑπόμνησις. Gall. *Commemoration.* Ital. *Commemorazione.* Ger. Ein erzehlung. Hisp. *Recordacion.* Pol. *Wzmiąnienie.* Vng. *Ele bezalgetes.* Ang. *Commemoration, reporting.*] Tacit. lib. 17: Neq; enim relatu virtutum in comparatione Othonis opus est.

Rĕlātĭo, onis, f. t. Actus referendi. [ἀναφορά, ἐπαναφορά, δήλωσις. Gal. *Rapport, relation.* Ital. *Relatione, rapportamento.* Ger. Erzehlung/ widerẽferung. Hisp. *Relacion.* Pol. *Wypowiedzienie.* Vng. *Vizza hozas, vitel.* Ang. *Reporting or telling.*] Cic. in Piso. Nam relatio illa salutaris, & diligens fuerat Consulis animadversio quidem & judicium. Quint. lib 4. cap. 1: Nonnunquam contingit relatio meritorum. ¶ Relatio aliquando est recitatio & narratio. Iustinus Histor. li. 2: In relatione rerum à Scythis gestarum quæ satis amplæ magnificæq; fuerunt, principium ab origine repetendum est.

Rĕlātŏr, oris, m. t. [משיב *meshíb* מגיד *maghghídh.* ὁ ἀπαγγέλων, δηλωτής. Gal. *Rapporteur.* Ital. *Rapportatore.* Ger. Erzehler. Hisp. *Relatador.* Pol. *Wylicżaią.* Vng. *Vizza hozo, vitő.* Ang. *A reporter or teller.*] Balbus ad Cic. Incipiam sperare, etiam consilio Senatus, autor, te, illo relatore, Pompeium & Cæsarem conjungi posse.

Rĕfervĕo, es, Valde ferveo. [ἀναζέω, ὑπερθερμαίνομαι. Gall. *Reboullir, boullir fort.* Ital. *Bollire molto.* Ger. Gar heiß oder sũttig seyn/ hefftig sieden. Hisp *Heruir mucho.* Pol. *Barzo wram.* Vng. *Igen foriok buxgok.* Ang *To be feruent or scalding hoat.*] Plin. lib. 16. cap. 11: Alii utilius putant sine aqua coquere lento igne tota die, utiq; vase ęris albi. Idem terebinthinam in sartagine referventi. ¶ Aliquando contrarium significat, ut idem sit quod defervĕo: hoc est, fervere desino. λήγω. Cic. de Clar. Orat. Nam & contentio nimia vocis recíderat, & quasi referbuerat oratio: hoc est, refrixerat.

Rĕfervĕns crimen, à Cicerone pro Roscio Comœdo, per translationem dicitur pro vehementi & atroci. Nónne (*inquit*) ut ignis in aquam conjectus continuò restinguitur, & refrigeratur: sic refervens falsum crimen, in purissimam & castissimam vitam collatum, statim concidit, & extinguitur?

Rĕfervĕsco, is, Recalesco, denuò fervidus fio. [ἀναζεσθερμαίνομαι. Gal. *Reboullir, boullir vne autre fois.* Ital *Bollire vn' altra fiata.* Ger. Wider heiß vnd sũttig werden. Hisp. *Heruir otra vez.* Pol. *Znowu wram.* Vng. *Ismet fel forrok, buzdulok.* An. *To waxe scalding hoat.*] Cic. 1. de Nat. deor. Ex his Mercurium ex patera, quam dextra manu teneret, sanguinem visum esse fundere: qui quum terram attigisset, refervescere videretur, sic ut tota domus sanguine redundaret.

Rĕfĭbŭlārĕ, Fibulam peni inductam solvere. Martial. lib. 9: & cujus Refibulavit turgidum faber penem.

Rĕfĭcĭo,

Rĕfĭcĭo,cis,pen.cor.act.t.Instauro, renovo, quod corruptum erat in statum pristinum restituo. [בדק *badhák.* ἐπισκευάζω, ἀνανεόω.Gal. *Refaire,recreer.* Ital. *Rinovare,rifare,reficiare.* Ger. Wider gut machen/etwas zerbrochens wider machē. Hisp *Rehazer ò renovar.* Pol. *Czo bel'o zepsowanego naprawiam.* Vng. *Vyonnan meg epitem.* Ang. *To renew,to amend,to botche.*] Cæs.4.belli Gall. Omnia deerant,quæ ad reficiendas naves usui sunt. Cic.1. de Divin. Quinetiam memoria nostra templum Iunonis Sospitæ, L.Lucius, qui cum P. Rutilio Consul fuit, de Senatus sententia refecit. Idem 3. Verr. Locatur id opus, quod ex meâ pecunia reficiatur. Vlpian. de Rivis,l.j. Verbo reficiēdi,tegere,substruere,sarcire, ædificare, & advehere, apportareq; ea quæ ad eandem rem opus sunt,continentur. ¶ Aliquando reficio accipitur pro recreo, vel delecto. [בטש *naphásch* חיה *chijjáh* הרפיע *hirghiah* השיב *heschib.* ἀναλαμβάνω. Ger. Sich erlustigen/erquicken/erlaben. Pol. *Obwesseliam.* Vn *Gidhi örkötetem,meg elleztem ebreztem.* An. *To delight or refreshe.*] Plin. in Paneg. Ad hæc tam assiduus in tribunali, ut labore refici ac reparari videretur. Cæsar 7. belli Gall. Summamq; ibi copiam frumenti & reliqui commeatus nactus,exercitum ex labore atquè inopia refecit. Cicero ad Gallum, libro 7: Ego hîc cogito commorari, quoad me reficiam: nam & vires, & corpus amisi: Id est, quoad valetudinem reparem, & vires recipiam. Reficere vires cibo. Cicero de Senect. Tantum cibi sumendum ut reficiantur vires,non opprimantur. Liv.7. belli Maced.Quum in alto, ubi substiterant, cibo reficerent vires,contemplatus Eudamus hostes, *&c.*

Rĕfectŭs,a,um,participium. [בדוק *badhúk.* ἐπισκευασμένος, ἀνεθείς. Gall. *Refait.* Ital. *Rifatto.* Ger. Wider gemacht. Hisp. *Hecho otra vez.* Pol. *Zasie naprawioni.* Vng. *Meg ianulok meg ebredek.* Ang *Renewed.*] Ovid.4.Fast.Non secus indoluit, quàm si modò rapta fuisset, Mœsta parens, longa vixq; refecta mora est.

Rĕfectŭs,us,ui, m.q.Ipsa refectio. [מחיה *michjáh* מאכל *maachál.* ἀνάληψις, πεπτοφορία, τροφή. Gal. *Refection.* Ital. *Rifattione,pastura.* Ger. Nahrung/erlabung Hisp *Rehazimiento,apasentamiento.* Pol. *Odzywienie, ochlodzenie, posielenie.* Vng. *Tapla lo,eledel.* Ang. *Amending,refreshing.*] Plin.lib.18 cap.7: Panem ex hordeo antiquis usitatum vita damnavit, quadrupedumq; tradidit refectibus. ¶ Refectus aliquando ponitur pro reditu, & proventu. Scævola. *L.78. §.10 D. ad S.C. Trebell.* Interim ex refectū paupertatis, qui ad vos pervenerit, alatis cum usuris, pro quantitate numorum redactis: id est, ex reditu partis tertiæ hæreditatis. Nam paupertatem appellāt exiguæ hæreditatis partem tertiam. In eadem significatione Cicero verbum Refici posuit in Paradox. Nunquam eris dives antequam tibi ex tuis possessionibus tantum reficiatur, ut ex eo tueri sex legiones possis.

Rĕfectĭo, onis,verbale,f.t. Instauratio, renovatio. [ארוכה *aruohdh.* ἐπισκευή, ἄκεσις. Gall. *Racoustrement,rabillement.* Ital *Rifettione.* Ger. Widermachung/widerbringung eines zerbrochnē dings. Hisp. *Rehazimiento.* Pol. *Naprawienie.* Vng. *Meg vystas.eppites.* Ang. *Amending or botching.*] Colum.lib.12.cap.3: Cæteraq; si refectionem desiderant,fabris concinnanda tradantur.

Rĕfectŏr,oris, m.t. [בדק *bodhék.* ἐπισκευαστής, ἀποκαταστής. Gall. *Refaiseur,raccousteur,radoubeur.* Ital. *Racconciatore,rassettatore* Ger. Der ein zerbrochen ding wider machet. Hisp *Rehazedor.* Pol. *Oprawiacz.* Vng. *Meg vyito.* Ang. *A botcher.*] Sueton.in Vesp.cap.18: Item Colossi refectorem insigni congiario, magnaq; mercede donavit.

Rĕfigo,gis,pen.prod.refixi,xum,act.t. Quod fixum erat avello. [נתש *natbásch.* ἀποκαθηλόω. Gal. *Arracher ce qui est fiché.* Ital. *Distaccare,spiccare.* Ger. Etwas angehefftets abreissen. Hisp *Arrancar lo hincado.* Pol. *Odriwam.* Vng. *Fel szakaztom,fel bontom.* An. *To pluck away that was fastened.*] Inde refigere tabulas, & leges: id est, rescindere. Virg.6. Aeneid. -fixit leges pecio, atque refixit. Cic.13.Philip. Acta Antonii rescidistis,leges refixistis per vim. Idem 12 Philip. Num figentur rursus eæ tabulæ quas vos decreto vestro refixistis? ¶ Ponitur aliquando pro rursus, sive valde figere. Virg.4.Georg.-aulasq;, & cerea regna refigūt: id est, figunt, inquit Servius.

Rĕflagĭto,as,Instanter reposco,iterum flagito, [ἀπαιτέω. Gall. *Redemander impertuenement.* Ital. *Adimandare con instantia ò un' altra volta.* Ger. Widerumb ernstlich vnd trungentlich bitten. Hisp. *Demandar con importunidad,ò otra vez.* Pol. *Zasie zadam.* Vng. *Ismet meg kerem.* Ang. *To ask againe or importunatlie.*] Catul.in Epigr.39:Persequamur eam,& reflagitemus.

Rĕflecto,is, reflexi,reflexum, act.t. Retrorsum flecto. [השיב *heschib* כפף *chapháph.* ἀναγκάμπτω. Gall. *Reflechir, doubler arriere, retourner.* Ital. *Torcere adietro.* Ger. Hindersich biegen/hinumb biegen. Hisp. *Doblegar otras.* Pol. *Wzadnachiliam.* Vng. *Vissza tekeritem.* Ang. *To bowe againe,to bow back.*] Virg.11.Aeneid. rursusq; Latini Clamorē tollunt, & mollia colla reflectunt. Plin. lib.11.cap.50: Canū degeneres caudam sub alvum reflectūt. ¶ Per translationē, pro revocare, reprimere, ἀναγκάζειν. Cic. pro Sylla: Fero ego te Torquate jamdudum,fero: & nonnunquā animum incitatum ad ulciscendam orationem tuam revoco ipse & reflecto. Terent. Adelph. Quem neq; fides, neq; iusjurandum,neq; illum misericordia repressit,neq; reflexit.

Rĕflexŭs,a,um,partic. [אושב *muschāb* כפוף *chaphúph.* ὀπίσω κεκαμμένος. Gall. *Reflechi.* Ital. *Ripiegato.* Ger. Hinumb gebogen. Hisp. *Doblegado atras.* Pol. *Nakl'onioni,nachilioni.* Vng. *Vissza horgadot,tekeredett.* Ang. *Bowed or turned backward.*] Statius 1.Achil. Plin.lib.11. cap.37: Masculis reflexi, fœminis recti atq; proni. De dentibus elephantorum.

Reflo,as,avi,atum,Spiro ex adverso,contrà flo. [ἀντιπνέω. Gal. *Souffler à l'encontre.* Ital. *Soffiare all' incontro.* Ger. Entgegen wāyen. Hisp. *Soplar haxi atras.* Pol. *Przeciwni tensu dmuchan, oddmuchuie.* Vng. *Vissza fuvok.* An. *To blow againſt.*] Cic.Att.li.6:Inde quā primum Athenas, etsi Etesiæ valde reflaverint. Idem 4.Tusc. Si enim reflantibus ventis rejiciemur, tamen eôdem paulò tardiùs referemur. ¶ Venustè admodum transfertur ad fortunam quæ tunc dicitur nobis reflare, quum omnia nobis præter animi sententiam cadunt. Cic.1. Offic. Quum fortuna reflarit,affligimur.

Reflātŭs,tus,m.q.Flatus adversus,ventus contrarius. [ἀντιπνοή. Gall. *Vent contraire.* Ital. *Vento cõtrario.* Ger. Das entgegen wāyen/ gegenwind. Hisp. *Viento contrario.* Pol. *Przeciwni wiatr.* Vng. *Vissza fuvoszel.* Ang. *A contrarie wind.*] Cic.ad Atticum, lib.12: Naves relatas in Vticam reflatu hoc.

Reflōrĕo,res, pen. prod. n.s. Rursus floreo: unde Reflorescо, denuò florescо. [ἀνανθῶ. Gal *Reflorir.* Ital. *Tornar à fiorire.* Ger. Wider blūen/oder grunen. Hisp *Tornar à florecer.* Pol. *Znowukne.* Vng. *Vizontag meg viragzom.* Ang. *To spring and florish againe.*] Plin.lib.18 cap.16:Secatur incipiens florere, & quoties reflоruit, *&c.* Idem lib.19.cap.8: Cujus natura in carnariis reflorescens,sæpiùs dicta est.

Rĕflŭo,refluis,n.t. Cursu feror,retrogrado. [ἀναρρέω, πολίνδρομέω. Gall. *Recouler & retourner d'ou on est parti.* Ital. *Scorrere in dietro.* Ger. Wider hinderſich / oder hinweg flieſſen. Belg. Achter waerts oft wederom vloyen. Hispan. *Correr lo liquido atras.* Pol. *Wzad pl'yne.* Vng. *Vissza folio.* Ang. *That floweth againe or ebbeth.*] Plin.lib.2.cap.97: Et Pontus semper extrà meat in Propontidem, introrsus in Pontum, nunquam refluo mari. Ovid. in Metamorph. Et quas oceani refluum mare lavit arenas.

Rĕflŭŭs, a, um, Quod retrogrado fertur fluxu. [πολίνδρομος, πολιρρόθιος. Gal. *Qui recoule & retourne.* Ital. *Cosa che scorre in dietro.* Ger. Wider abflauffend/wider hinflieſſig. Hisp. *Lo liquido que corre atras.* Pol. *Wzad pl'inacy, zcziekaiacy.* Vng. *Vissza folio.* Ang. *That floweth againe or ebbeth.*] Plin.lib.2.cap.97: Et Pontus semper extrà meat in Propontidem, introrsus in Pontum, nunquam refluo mari. Ovid. in Metamorph. Et quas oceani refluum mare lavit arenas.

Rĕfŏcillo, as, act p. Recreo, reficio, refoveo. [נתש *naphásch* חיה *chijjáh* הרפיע *hirghiah* השיב *heschib,* ἀναζωπυρέω, ἀναλαμβάνω. Gall. *Refocciller,restaurer,recreer.* Ital *Restaurare,rinovare,rifare,recreare,rificiare.* Ger. Erquicken/erlabē. Bel Vermaken Hisp. *Recrear, rehazer, calentar.* Pol. *Ochl'adzam, siel'i pomnazam, posieliam.* Vng. *Meg szanitom, fel ebrezтem, meg ellezтem.* Ang. *To comfort,to refresh,to mak lustie againe.*] Plinius Epistol.58: Ipse paucis diebus ægrè refocillatus, non sine ultionis solatio decessit. Simplex verbum est focillo, as, quod à nomine focilus derivari putatur, quod est diminutivum à nomine focus deductum.

Rĕfŏdĭo, is refodi, refossum, act.t. Effodio, fodiendo eruo. [ἐξορύττω. Gall. *Desfouir,desterrer.* Ital. *Far fosse,rinacare.* Ger. Wider aufgraben. Bel Wederom begraven. Hisp. *Desanterrar,cauar, otra vez.* Pol. *Wykopuie,wigrzeham.* Vng. *Ki vayom.* Ang. *To dig or out of the earth.*] Plin.lib.2.cap.63: Si ulli essent inferi, jam profectò illos avaritiæ cuniculi,atq; luxuriæ refodissent. Cætera vide in FODIO.

Rĕformīdo, as, pen. prod. act.p. Valde formido. [חרד *charádh.* ἐκφοβέομαι. Gall. *Fort craindre.* Ital. *Hauer paura, temere grandemente.* Ger. Hefftig förchten/vbel entsitzen. Hisp. *Mucho temer.* Pol. *Bardzo sie liekam.* Vng. *Igen rettegök.* Ang. *To feare greatlie.*] Cicero in Oratore: Tum illos existimabo non desperatione reformidavisse genus hoc,sed judicio refugisse. Cæsar 1. bell. Civil. Neq; se reformidare quod in Senatu paulò antè Pompeius dixisset, Virg.4.Georg.Antè reformidant ferrum.

Rĕformīdātĭo, onis, verbale, f.t. Metus, timor. [חרדה *charadháh.* φόβος, δέος. Gall *Fort grand' crainte.* Ital. *Timore estremo.* Ger. Grosse forcht / entsitzung Hisp. *Miedo grande y demasiado.* Pol. *Wielkselieknam.* Vng *Retteges.* Ang. *Great feare.*] Cicero in Partit. In suasione autem aut spem, aut reformidationem deliberantis.

Rĕformo, as, act p. In aliam, seu meliorem formam redigo. [μεταπλάττω. Gall *Reformer,rebailler forme à quelque chose.* Ital *Riformare.* Ger. Widerumb in ein rechte gestalt bringen/anderst anrichten/oder gestalten. Bel. Hermaken. Hisp. *Reformar ò corregir.* Pol. *Inaczey*

Inaczei naprawiam. Vng. *Meg iobbitom.* Ang. *To bring on a new forme or shape.*] Quintil. lib. 12. cap. 6: Apollonio Moloni Rhodi rursus reformandum, ac velut recoquendum se dedit. Ovidius 11. Metamorph. Nec te decipiat centum mentita figuras: Sed preme quicquid erit, dum quod fuit antè, reformet.

Rĕfŏrmātĭo, nis, [*ἀνάπλασμα.*] Vng. *Vy es iob allapàtra valo alyatas, epitet, vyounan valo formalas*] Apuleius in Hermetis Asclepio: Hæc enim mundi genitura cunctarum reformatio rerum bonarum.

Rĕfŏrmātŏr, oris, m. t. Instaurator. [*ἀναπλάσης, ἀπυρπιστής.* Gal. *Reformateur.* Ital *Riformatore.* Ger. Ein widerbringer eines dings in sein rechte vnd vordrige gestalt. Hisp. *Reformador, corregidor.* Pol. *Naprawca rzeczy zkazonej.* Vng *Meg iobbito.* Ang. *That bringeth on a new shape.*] Plin. Epist. 165: Multorumq;, qui aliqua componunt, portus, sinus, prætum, omnium exemplum: ipsarum denique literarum jam senescentium reductor ac reformator.

Rĕfŏvĕo, es, ere, act. s. Alimento, vel calore moderato refocillo, reficio, recreo. [*ἀναλαμβάνω, ἀναζάλπω.* Gall. *Reschauffer & remettre en chalcur, estuuer.* Ital *Couare, nodrire* Ger. Wider erwermen Hisp. *Recrear abrigar.* Pol *Zagrzewam.* Vng *Taplalom, illeztem.* Ang. *To cherishe or comfort againe.*] Colum. lib. 2. cap. 1: Licet enim majorem fructum percipere, si frequenti, & temperativa, & modica stercoratione terra refovearur. Lucan. libro 8: - quam pectore Magnus Ambit, & adstrictos refovet complexib is natus.

Rĕfractarĭŭs, vide REFRINGO.

Refrăgĭo, as, act. p. Fræno: hoc est, cohibeo, & coërceo. [בלם *balám* מעצר *maatsár.* *ἀναχαιτίζω.* Gall *Refrener, retirer, arrester, tenir à l'escart, retenir court.* Ital *Refrenare, ritenere, ritirare, ritenere.* Ger. Hinderstich zäumen oder ziehen. Hisp *Enfrenar ò retener.* Pol. *Zawedzam.* Vng *Meg zabolazom.* Ang. *To refraine, to hold back from one any thing*] Cicer pro Cæl. Etenim semper magno ingenio adolescentes refrænandi potius à gloria, quàm incitandi fuerunt. Ovid. 6. Epist. 6: Illa refrænat aquas, obliquaq; flumina flectit.

Rĕfrænātŭs, participium. [מחשך *mechsách* מעצר *mehtsár.* *ἀναχαιτισθείς.* Gall *Refrené, refraint, tenu court.* Ital. *Rafrenato, ritirato* Ger *Hinderstich gezogen, hinderhalten.* Hisp. *Enfrenado, retenido.* Pol *Zawedzany.* Vng. *Meg zabolaztator.* Ang *Refrayned.*] Luc. lib. 5: Religione refrænatus, ne fortè rearis, *&c.*

Rĕfrænātĭo, verbale, s. t. Cohibitio. [מעצר *mahtsár.* *ἀναχαιτισμός, ἡ ἀναχαλί.* Gal. *Refrenement.* Ital. *Raffrenamento.* Ger. Ein zäumung / oder zemmung / das hinderstich ziehen. Hisp. *Enfrenamiento.* Pol *Zawedzagnienie.* Vng. *Meg zabolazas.* Ang. *Refraining.*] Senec. 3. de Ira: Necessaria est ista doloris refrænatio, utiq; hoc sortitis vitæ genus & ad regiam mensam adhibitis.

Rĕfrāgŏr, aris, pen. prod. d p. Resisto, repugno [מרה *marâh.* *ἀντιλέγω, ἀντικλάω.* Gall. *Resister contre, contredire.* Ital. *Repugnare, far resistanza, resistere.* Ger. Widerstehen / widersperren / oder widerstellen / zu widerstreben. Bel. Tegenstaen. Hisp. *Ser contrario en voto, resistir* Pol. *Zprzeciwiam sie.* Vng. *Ellent tartok, ellene állok* Ang. *To resist, or gainesay.*] Homer. *ἀντιφέρω.* Plin. li. 19 cap. 8: Quoniam hæc maximè refragetur Veneri. Cic. 11. Philip. Et si quis potest refragari non modò non petenti, verùm etiam recusanti. ¶ Legitur etiam refrago, as, teste Nonio, pro suffragari, apud antiquos. Sisenna lib. 22. Histor. Multi populi plurimq; concionis Dictaturam omnibus animis & studiis refragavêre: id est, Dictaturæ suffragati sunt. ¶ Refragari ingenium alicui dicitur, quando ingenio aliquid assequi nequit. Quint. lib. 10. cap. 6: Vt is cui non refragetur ingenium, *&c.*

Rĕfrĕo, as, pen corr. act. p. Renovo. [*ἀνακαινῶ, ἀναχαίζω* Gall. *Renouueler, renouueler.* Ital. *Rinouare.* Ger Erneweren. Hisp *Renouar.* Pol. *Odnawiam.* Vng. *Meg vyitom, fel vakarom.* Ang *To renue or make hard or againe.*] Tractum à vulneribus, quæ plerunq; fricando renovantur. Cic. ad Sestium, lib 5. Epist. Sin autem omnia quæ sentio, præscripserim, ne refricem meis literis desiderium, ac dolorem tuum. ¶ Propriè refricare, est rursus vel valde fricare. [Gall *Refrotter, ou fort frotter.* Ital. *Multo ò vn' altra fiata fregare.* Ger. Wider auffricken / oder hefftig sticken. Bel. Wederom trauwen Hisp. *Refregar.*] Cato cap. 87: Id omne ita facito, & reficato denuo. Cic. ad Attic. lib. 10. neutrum posuit: Crebrò, *inquit*, refricat lippitudo, non illa quidem perodiosa, sed tamè quæ impediat scriptionem meam.

Rĕfrīgĕo, ges. pen. prod. vel potiùs refrigesco, is. Frigidus fio. [*αὐαψύχομαι*] Gall. *Se refroidir, deuenir froid* Ital. *Rafreddirsi* Ger. Wider erkalten Hisp. *Resfriarse.* Pol. *Iadrznoczinie, wozladzam.* Vng. *Meg hwelök.* Ang. *To waxe cold*] Cato cap 105: Vbi jam vinum refrixerit, in dolium quadragenarium infundito. Colum. libro 2. capite 2: Et boves inhibeat, ut colla eorum refrigescant: quæ celeriter conflagrant, nisi assiduè refrigerentur. Ovid. 12 Metamorph. - parvo cor vulnere læsum Corpore cũ toto post tela educta refrixit. ¶ Refrigescit res, per translationem, pro cessavit & desiit. Quintil. lib. 10: Calor ille cogitationis scribendi mora refrixit, Cic. ad Dolabellam lib. 9: Ego cætera qui animo æquo fero, unum vereor, ne hasta Cæsaris refrixerit, Terent Adelph Nihil est, refrixerit res.

Rĕfrīgĕro, ras, pen. cor. act. p. Frigus induco, rem calidam, frigidam facio. [*αὐαψύχω, καταψύχω.* Gall. *Refroidir, raffraichir* Ital. *Rinfrescare, raffredare.* Ger. Kelten / kalt machen. Bel. Kout maken. Hisp. *Resfriar otra cosa.* Pol. *Zymno czie, odyabiam.* Vng *Meg hwetöm hidegitem.* Ang. *To mak cold*] Cic. in Catone: Vbi enim potest illa ætas aut calescere, aut apricatione melius, vel igni, aut vicissim umbris, aquisve refrigerari salubrius? Col. lib. 2: Atq; ita rursus in sole siccata, & mox refrigerata recondítur. ¶ Refrigerari item rumor vel sermo per translationem dicitur, quum paulatim evanescit, atq; minuitur, & in ore hominum esse desinit. Cic. Appio Pulcro: Refrigerato jam levissimo sermone hominum provinciarum. Sic etiam negotium aliquod refrigerari dicitur, quod jam minore cura studioque geritur. Accusatio item refrigerata dicitur, cujus aculei ludicum animis infixi, temporis tractu elanguerunt. Idem 1. Verr. Defessa, ac refrigerata accusatione, *&c.*

Rĕfrīgĕrātŭs, a, um, participium. [*αὐαψυχθείς.* Gall. *Refroidi.* Ital. *Raffredato, rinfrescato.* Ger. Erkeltet. Hisp. *Resfriado.* Pol. *Odyiabiony, rozladzony.* Vng. *Meg hideg gittetet, hwelt.* Ang. *Made cold.*] Cicer. 1. de Natura deorum: Quæ si mundus est deus, quoniam mundi partes sunt, dei membra partim ardentia, partim refrigerata dicenda sunt.

Rĕfrīgĕrātĭo, onis, f. t. [מקרה *mekeráh.* *ἀναψυξις.* Gall *Refroidissement, raffrechissement.* Ital *Raffredamento, rinfrescamento.* Ger. Erkülung / erkebung. Hisp. *Refrigamiento.* Pol. *Odczerstwienie.* Vng. *Meg hidegwoles, hwelt.* Ang. *A making cold, a cooling.*] Cicer. de Senect. Et refrigeratio ætate, & vicissim aut sol, aut ignis hybernus.

Rĕfrīgĕrātŏr, oris, f. t. & Refrigeratrix, cis. [*αὐαψυκτης, αὐαψυκτικὴ.* Gall. *Refroidissoir, refrigeratif* Ital. *Raffreddatore, rinfrescatore.* Ger. Ein erkülter / erkaber / erkülterin. Hisp. *Resfriador.* Pol. *Chłodzący, oczerstwiaiący.* Vng. *Meg hidegitheto, hwethető.* Ang. *He or she that maketh any thing cold.*] Plin. lib. 19. cap. 8: Est quidem natura omnibus refrigeratrix.

Rĕfrīgĕrātōrĭus, ria, rium, Quod refrigerat. [*αὐαψυκτικός.* Gal. *Refrigeratif* Ital. *Rinfrescatino.* Ger. Das kült / oder kettet Hisp. *Cosa que do resfriamiento.* Pol. *Chłodzący, Oczerstwiaiący.* Vng *Meg hidegitheto, hwethető.* Ang. *That hath the strength or nature to coole.*] Plin. lib. 22. cap. 22: Refrigeratoriam tamen vim esse convenit nigro, & hac causa imponendum cum polenta. Idem lib. 25. cap. 13: Semini & foliis refrigeratoria vis.

Rĕfrīnă, æ, pen. prod. Faba (ut inquit Festus ex Cincii sententia (quæ ad sacrificium referri solet domum à segete, auspicii causa. Aelius Gallus, teste eodem Festo, addubitat an ea sit quæ prolata in segetem, domum referatur: an quæ infringatur id est, teratur. Sed Cincii opinionem adjuvat, quòd in sacrificiis publicis, quum puls fabata diis præbetur, nominatur refrina. Hæc Festus.

Rĕfrīngo, is, refregi, refractum, act. t. Rumpendo aperio, effringo. [קרע *karáh.* *ἀναλάω.* Gall *Desrompre, briser* Ital. *Frangere, fracassare.* Ger. Auffbrechen Hisp. *Quebrar.* Pol. *Wyłamuie.* Vng *Fel tördöm, rontom.* Ang *To breake open*] Plaut. Capt. Cellas refregit omnes intus, reclusitq; armarium Liv. 4. belli Maced. Comparaverat homines qui pluribus simul locis urbis nocte incendia facerent, ut in consternata nocturno tumultu civitate refringi carcer posset. ¶ Refringere vim fortunæ per translationem. Livius 5. ab Vrbe: Adeò occæcat animos fortuna, ubi vim suam ingruentem refringi non vult.

Rĕfrāctŭs, a, um, participium. [קרוע *karúah* *ἀναλαθείς.* Gall. *Desrompu.* Ital *Fracassato.* Ger Auffgebrochen / zerbrochen. Hisp. *Quebrado.* Pol. *Wyłomioni.* Vng *Fel tört.* Ang. *Broken vp, weakened.*] Plin. Epistol 38: Nunc refractis pudoris & reverentiæ claustris omnia patent omnibus.

Rĕfrāctārĭŭs, a, um, contumax, pertinax: [סורר *sorér* *ἀπειθὴς.* Gall. *Opiniastre, rebelle.* Ital *Contumace, obstinato.* Ger Widerspennig / vnd eygensinnig / der von seinem kopff sich nicht abweisen tasst. Hisp. *Cosa que contradize, porfia lo.* Pol. *Oporządliwy, przeciwny* Vng. *Engedetlen, kemeny nyakú, kemenszziu* Ang. *Rebellious, stubborne, wilfull in opinion.*] à refringendo, quasi nimium libere, obstantiaq; omnia refringens, nullisq; rationum claustris se patiens coërceri. Seneca: Existimant philosophiæ fideliter deditos cõtumaces esse, ac refractarios. ¶ Equus refractarius est retrogradus, ac cessim sive recessim cedens, & imitans nepam, ut loquitur Plautus [Vn. *Segre mazo lo.*]

Rĕfrāctārĭŏlŭs, adjectivum, diminutivum. *ἀπειθέστερος.* Cic ad Atticum lib. 2: Et quòd se ab hoc refractariolo judiciali dicendi genere abjunxerit, *&c.*

Rĕfŭgĭo, gis, n. t. Aufugio, vel fuga me retrorsum recipio. [סג *nas.* *ἀποφεύγω.* Gall *Refuir, euiter, se retirer arriere.* Ital. *Fuggire, fuggire in dietro.* Ger Wider hinderstich fliehen. Hisp. *Huyr à huyr atras.* Pol. *Wz ad vcziekam.* Vng. *El futamodom, vizza futok.*

Ang.

Ang. *To flee away or to flee back.*] Gellius: Posteaquam prælio victus, in ultimam regionem refugisset. Cicero pro Cælio: Cur illecebris cogantis non refugisti? ¶ Per translationem sumitur pro detractare, recusare, & tanquam à re perniciosa resilire. Cic. de Oratore: Semper ego à genere hoc toto sermonis refugi. Idem 8. Philipp. Refugit animus, eaque reformidat dicere, &c.

Rĕfŭgă, gæ, pen. cor. & communis gen. p. Fugitivus vel fugitiva. [עבד *nas.* αὐτόμολος. Gall. *Qui s'en refuit.* Ital. *Fuggitivo* Ger. Flüchtig. Hisp. *Hombre ò muger que huye.* Pol. Wziad vcziekaiący, zbieg. Vng. Szökő, *futekos.* Ang. *A fugitive.*] Vlpian. in l. Aut damnum, de Pœnis: Quidq; refugæ ex opere metalli in metallum damnantur.

Rĕfŭgŭs, a, um, pro eo quod est reclive, ac rejectum. [עבד *nas.* ὀπισθόρμος, ὀπισθόδρομος. Gall. *Qui s'en fuit arriere.* Ital. *Chi fugge à dietro.* Ger. Das sich hinderſich zeücht/hinderſich fliehend. Hisp. *El que huye atras.* Pol. Wzad vcziekaiący. Vng. *Vizza hailot.* Ang. *That fleeth back.*] Sidonius: Capitis apex rotundus, in patulũ à planitie frontis verticem cæsaries refuga crispatur: id est, in frontem rejecta. Lucan. libro 10: -refugosq; gerens à fronte capillos. Mare refugum: id est, refluum, & quasi refugiens, Stat. 12. Theb.

Rĕfŭgĭum, gii, n.s. Perfugium, profugium, asylum, locus vel persona ad quam refugimus ut tuti simus. [מחסה *machaseh.* καταφυγή. Gall. *Refuge.* Ital. *Refuggio, luogo de saluarsi.* Ger. Ein zuflucht/oder fluchthauß, etwas darzu man flieht. Bel. Een toenvluchte. Hisp. *Lugar à donde huymos y adonde nos acogemos par escapar de algun peligro.* Pol. *Tendektorego sie iako do obroni vcziekami.* Vng. *Otalom, segedelem.* Ang. *A sanctuarie or place of refuge.*] Cic. lib. 2. Offic. Regum, populorum, nationum portus erat, & refugiũ Senatus. Suetonius in Tiberio: Ne refugium in tali fraude cuiquam esset.

Rĕfŭlgĕo, es, refulsi, refultum, Valde fulgeo. [נהל *naghâh* יהלם *hephiah.* αὐγελάμπω, ἀπολάμπω, ἀποφίλεω. Gall. *Resplandir, reluire.* Ital. *Resplendere, lampeggiare.* Ger. Hefftig glantzen/ oder ſcheinen. Hisp. *Resplendescer.* Pol. *Blukam sie, l'sneste.* Vng. *Igen fenlem, tuendöklöm.* Ang. *To shyne bright, to glister much.*] Plin. libro 11. capite 28: Nunc pennarum hiatu refulgentes. Virgil. 1. Aeneid. -claraq; in luce refulsit. Ibidem: -rosea cervice refulsit.

Rĕfūndo, is, act. t. Fundendo regero. [שטף *ſchaphách.* αὐαχύω. Gall. *Refonder, respandre.* Ital. *Refondere, spandere.* Ger. Widerum ẽ hinſchütten/ oder außgieſſen. Hisp. *Derramar.* Pol. *Zasie oattewam.* Vng. *Vizza öntöm.* Ang. *To melt, to dissolue, to cast out againe.*] Ovid. 11. Metamorph. Egerit hic fluctus, æquorq; refundit in æquor. Cic. 2. de Nat. deorum: Quibus altæ, renovataq; stellæ, atq; omnis æther refundunt eadem, & rursum trahunt indidem.

Rĕfūsŭs, a, um, adjectivum, Redundans. [בשטף *nischphách.* ὁ αὐαχυθεὶς, ὁ αὐαχεχυμβῶς. Gall. *Respandu, regorgeant.* Ital. *Sparso, andato per disopra.* Ger. Außgegoſſen/ oder vbergegoſſen. Hisp. *Derramado.* Pol. *Przeliani, wyliani.* Vng. *Vizza öntetöt.* Ang. *Melted, dissolued or cast out againe.*] Plin. libro 36. capite 26: Nonnisi refugo mari arenas fatetur. Virg. 2. Georgic. Ponto sonat unda refuso. Idem primo Aeneid. Stagna refusa vadis: id est, effusa.

Rĕfūsē, adverbium, Redundanter. [αὐαχεχυμβότως. Gall. *Largement, abondamment.* Ital. *Largamente, in copia.* Ger. Mit hauffen/ vberflüſſigklich. Hisp. *Rebossadamente, abundamente.* Pol. *Zbytnie.* Vng. *Bőven.* Ang. *Largelie, aboundantlie.*] Colum. lib. 4. cap. 1: Nam semper in plano refusius egesta humus stimidior est, &c.

Rĕfūto, as, pen. prod. act. p. à futo, quod frequentativum est à Fuo, fuis, quod protulit Plautus in Amphitr. Ne quisquã tam audax fuat homo qui obviam obsistat mihi. Præsertim quum dicat Festus, Futare, arguere est. Vnde & confutare, & refutare, redarguere est, sive refellere, & non vera esse ostendere. [תוכיח *hochiach.* ἀποσοβέω, ἀποσοβέομαι, ἀναστοβάζω. Gall. *Refuter, confuter, reprendre.* Ital. *Rifutare, accure.* Ger. Verwerffen mit widerweyſungen vmbſtoſſen. Hisp. *Redarguir, reprouar, destruyr por razones.* Pol. *Przekonywam wywodem.* Vng. *Meg czafolom, hamisitom.* Ang. *To refute, to reproue.*] Cicer. Dolabellæ: Non tàm id laboro, ut si qui mihi obtrectent, à te refutentur: quàm intelligi cupio (quod certè intelligitur) me à te amari. Alio modo dixit Cicer. de Aruſp. reſponſis: Et aut concedente, aut adjuvante Milone, ejus conatum refutabo: id est, aut facto, aut verbis reprimam. ¶ Refutare etiam ponitur aliquando pro repellere & profligare, ut quum dicimus refutare hostes, & refutare bellum, quemadmodũ Cicero locutus est in Orat. de provin. consul.

Rĕfūtātĭo, onis, verbale, f.t. Actus ipse refutandi. [תוכחה *tochechâh.* ἀναστοβή. Gall. *Confutation, refutation.* Ital. *Confutatione.* Ger. Ein verwerffung/widerlegung. Hisp. *Destruycion por razones, reprouamiento.* Pol. *Przekonanie.* Vng. *Meg czafolas hamisitas.* Ang. *A confuting.*] Cicer. in Top. Refutatio autẽ accusationis, in qua est depulsio criminis, quæ Græcis ἔνστασις dicitur, Latinè appellatur ſtatus in quo primùm insistit, quasi ad repugnandum congressa defensio. Firma refutatio, Quint. libro 5. capite 10.

Rĕfūtātŭs, tus, tui, m. q. Refutatio. Lucretius: Ancipitiq; refutatu convincere falsum.

Regalĭŏlus, li, m. s. Avis est exigua, eadem (ut docti credunt) cum regulo: quem Plinius lib. 8. cap. 24. & lib. 10. cap. 74: In Italia avium regem ait appellari, eoq; nomine aquilæ esse invisum, quòd regiam illi dignitatem præripere videatur. [τροχίλος. Gall. *Vn petit oiſeau appelé Rostelet.* Ital. *Vccelleto nimico all' aquila.* Ger. Ein königklin/iſt ein kleins vögelin. Hisp. *El aue rey delas aues.* Pol. *Krolik.* Vng. *Kiràlyfzem.* Ang. *A wrenne.*] Suet. in Iul. Cæs. Pridie autem eisdem Idus avem regaliolum cum laureo ramo Pompejanæ curiæ se infereatem, volucres varii generis, è proximo nemore prosecutæ, ibidem discerpserunt.

Rĕgālis, & hoc regale, vide REGO.

Regĕlo, las, pen. corr. Gelu resolvo: contrarium est suo simplici Gelo, congelo. [ἀπαχνόω. Gall. *Desgeler.* Ital. *Disghiacciare.* Ger. Entfieren, auffthauen. Hisp. *Deſelar.* Pol. *Odmrazam, mrozprzerwam.* Vng. *Lelo. tuuztom.* Ang. *To thaw or resolue that is frosen.*] Colum. libro 1. capite 5: Quantoq; fuerit ædificii solum promtius Orienti, & æstate liberius capere perflatus, & hyemis procellis minus infestari, & matutino regelari ortu poterit, concreti rores liquescant. Idem libro 10: Pòst ubi Riphææ torpentia frigora brumæ Candidus aprica Zephyrus regelaverit aura.

Rĕgĕnĕro, as, Iterum sive rursum genero. [αὐαζῳόω. Gall. *Regenerer, reſaire de nouueau.* Ital. *Rigenerare.* Ger. Wider gebären. Hisp. *Tornar à engendrar.* Pol. *Odradzam.* Vng. *Vizontag zzelöm.* Ang. *To engender againe.*] Plin. lib. 12. cap. 1: Sed ex ea primùm quæ est in Creta, platani fatæ regeneravêre vitiũ. ¶ Per translationem accipitur pro repræsentare, & formæ, morum ingenive similitudinem referre. Plin. lib. 14. cap. 22, de Tiberii imperatoris, & Drusi bibacitate verba faciens: Nec alio magis Drusus Cæsar regenerasse patrem Tiberium ferebatur.

Rĕgĕrmĭno, as, penult. corr. n. p. Iterum germino. [αὐαφύω, αὐαβλαστάνω. Gall. *Regermer.* Ital. *Germogliare di nuouo.* Ger. Wider herfur ſproſſen. Hisp. *Tornar à echar las plantas.* Pol. *Znowu ktnenie, zielenienie ſie.* Vng. *Vizontag ki ſziraſzom, ki nöuök.* Ang. *To ſpring or budde againe.*] Plin. lib. 16. cap. 33: Et in Aenaria succisa regerminat.

Rĕgĕrmĭnātĭo, onis, verbale, f.t. [αὐαβλάστησις. Gall. *Regermement.* Ital. *Rigermogliare di nuouo.* Ger. Das wider herfur ſproſſen/ oder keimung. Hisp. *Obra de echar renuebo.* Pol. *Znowu ktnienie, zielenienie.* Vng. *Vizontag ki ſziraſzas.* Ang. *Springing or budding againe.*] Plin. lib. 10. cap. 20: Regerminatione cædua, vel [illegible].

Rĕgĕro, ris, gessi, gestum, Refero, reporto, rejicio, reddo. [השיב *heſchîb* גלגל *gilgal* הלטיל *highhil.* αὐαπομίζω, αὐαδίδωμι. Gall. *Rapporter.* Ital. *Riferire, riportare.* Ger. Widerum hintragen/ entgegen gatten. Hisp. *Referir.* Pol. *Oddaie, zwracam, wetuie.* Vng. *Vizza vitetem, hazahozom.* Ang. *To cast vp againe to one, to cast bak againe to bare again.*] Plin. libro 2. capite 9: In coitu quidem non cerni, quo iam hausturn omnem lucis aversa illò regerat unde acceperit. Cic. li. 11. Epist. Pro quo tot tibi rusticos Stoicos regerebat Catium Athenis natum esse dicas. ¶ Interdum regerere, est retractare, quod quis legendo aut audiendo didicit. [illegible]. Quint. lib. 3. cap. 8: Sunt enim velut res regerendæ hi commentarios, quos puer deduxerat schola. Vide regesta dicuntur, quæ jam in tabulas, libróve redacta sunt [illegible].

Rĕgĕstŭs, ta, tum, participium: [משוא *muſchâb* נשא *nighhâl.* αὐαφορία. Gall. *Reporté, apporté.* Ital. *Regitato, riportato.* Ger. Wider hin zuſ gelegt/ wid[illegible]hin geworffen/ oder getragen. Hisp. *Referido llevado.* Pol. *[illegible] przyniesiony, wydani.* Vng. *Hatra veretet, vizza vitetet.* Ang. *Borne or brought againe, cast vp to one.*] ut Regesta crapula, apud Apuleium in Asino: id est, vomitu ejecta: Regesta (*inquit*) crapula vestem inquinaverat. Terra regesta: id est, eôdem relata unde fuerat egesta. Ovid. 11. Metamorph. recedit, humumq; Effodit, & domini quales conspexerat aures, Voce refert parva, terræq; immurmurat haustæ: Indiciũq; suæ vocis tellure regesta Obruit, & scrobibus tacitus discedit apertis.

Rĕgĕstum, ti, n. s. Terra ex sulco egesta, & in aliquantulam altitudinem elevata. Colum. lib. 3. cap. 13: Quum à parte superiore in inferiorem detrahitur humus, vix justum pastinationi [illegible] egestum. Idem libro 1. capite 3: Potest etiam in siccissimo loco opus custodiri si depressius pastinetur solum, ea[illegible] id est gradum effodere tribus pedibus, ut in quatuor [illegible]. ¶ Regestum etiam dici potest (in[illegible] quod nos *registrum* appellamus. Vide suprà in [illegible].

Reg[illegible], Regie, Regificus, [illegible] REGO.

Regifugium, Festum erat Romanorum, celebrari solitum postridie Terminaliorũ. hoc est, vj Cal Martias, quo die Tarquinius Roma profugit. Inter Terminalia autem & regifugiũ quarto quoq; anno intercalabatur dies unus, quem ob id intercalarem vocabant. Vide Macrobium & Censorinum.

Regigno is, act. t. Iterum gigno. [ἀναγεννάω. Gall. *Regenerer, regendrer.* Ital. *Rigenerare.* Ger Wiederumb gebaren Hisp. *Tornar a engendrar.* Pol. *Znowu rodzę.* Vng. *Vizontaz, vizontom, nemzem.* Ang *To engender againe.*] Regignor, passivum apud Lucretium lib. 5: quapropter eo maxime mundi Quum vicissim membra, ac partes consumpta recipiunt renascuntque.

Rēgillă, [Ger Ein gattung alter kleyder] Vestis regia, quæ & basilica & trabea dicitur, quoniam ea reges uterentur, auro & purpura intexta. Βασιλικὴ. ¶ Est & vestis muliebris genus, à superioris fortassis similitudine dictũ. Plautus in Epid. Quid erat induta? in regillam induculam, an mendiculam.

Rĕgimĕn, Regina. Regio, vide REGO.

Rĕgistrum, stri, n. s. Vocabulum est parum receptũ apud idoneos scriptores: quo tamen usus est Vopiscus in Probo: Vsus, inquit, etiam ex registris scribarum porticus porphyreticæ. Satis docet, Latinè regestum posse appellari.

Regĕstus, vide REGO

Rĕglūtĭno, as, Quod glutinatum erat dissolvo. [ἀναγλουτίζω. Gall. *Oster, desceller.* Ital. *Discolare.* Ger Etwas geleimets wider aufmachen/ein leimen/leimlos machen Hisp. *Desengrudar.* Pol. *Odklejam.* Vng *Feloragasztom, felragyogom* Ang *To vnglue that was glued* Plin. lib. 25: Purgant haec ex oculorum, exprimuntq;, & adcrescentem perducunt, palpebras reglutinant. Catullus. Remorpil in nam bi meum, quod involsti. Sidonius. Sidarumq; Setabum crustaphosq; thyinos Inepte, quæ palàm habere soles tanquam avita Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina & remitte.

Rĕglūtĭnōsus, a, um, Valde glutinosus [κολλώδης. Gall *Fort glueux.* Ital *Molto inviscolato.* Ger. Gar leimechtig oder klebrechtig Hisp. *Muy pegajoso, ò con mucho engrudo.* Pol. *Bardzo kleiowaty.* Vng. *Igen ragyogos, ragadó.* Ang *Full of glue*] Plin. lib. 11. cap. 15: Sequens probatio: ut sit odoratum ex dulcedine, reglutinosum, perlucidũ.

Rĕgo, gis, xi ctum, act. t. Guberno, administro. [מָשַׁל *mashal.* הִדְרִיךְ *hrahbir.* ἐπιτροπεύω, φορέω, διοικέω, ἀγχιστρεφέω, κυβερνάω. Gal. *Regir & gouverner* Ital. *Reggere, governare.* Ger. Regieren/herrschẽ Bel Regeren. Hisp *Regir ò gouernar* Pol. *Radzę, krolestwo, panuie.* Vng *Igazgatom, gubernalom.* Ang. *To order, gouerne.*] Virg. 4. Aeneid. Pacatũq; reget patriis virtutibus orbem. Cicer. in Somn. Scip. Siquidem deus est qui viget, qui sentit, qui memimit, qui prævidet, qui tam gerit & moderatur, & movet id corpus, cui præpositus est, quàm hunc mundum princeps ille Deus. Virgilius primo Georgic. Per duodena regit mundi sol aureus astra. Terent. Eunuch. Haec, quæ res in se neque consilium, neq; modum Habet ullum, eam consilio regere nõ potes. ¶ Regere, est rectum tenere. [יָשַׁר *iashshár.* ἰθύνω.] Cornelius Celsus: Qui nimio dolore regere caput nõ posset. Regi fines dicuntur, autore Boëtio, cùm propriis finibus quisque ager terminatur. Hinc finium regundorum, vel de finibus regundis judicium quod inter confines redditur. ¶ Hujus composita sunt, Arrigo, Corrigo, Dirigo, Erigo, Pergo, Porrigo, Surrigo, Surgo: quorum significata aperiuntur suis locis.

Rectŭs, cta, ctum, Quod nullam in partem flectitur: cujus antitheton est Obliquus. [יָשָׁר *iashár* ἰθύς, εὐθύς Gall *Droit, iuste.* Ital *Dritto, giusto* Ger. Recht schlecht eben schnurgerad Hisp. *Derecho, iusto.* Pol *Prosty.* Vng *Igyenes.* Ang *Streight, iust,*] Plin. lib. 12. cap. 19: Hi recto cursu per sinus impellũt. ¶ Per translationem accipitur pro bono, & laudabili: cui opponitur Pravus. Cicero prima Academica. Tertia de differendo, & quid verum, & quid falsum: quid rectum in oratione, pravúmve, quid consentiens, quid repugnet ja: candi. Cicero Attic. Saufeiũ sine meis literis ad te venire, vix rectum erat. Idem pro Murœna: Negat Cato rectum esse: hoc est, æquum, justum, & pro ratione officii. Conscientia recta. Cicero ad Attic. lib. 13: In omni vita sua quenq; à recta cõscientia tranvertum unguem non oportet discedere. Consilium rectum. Terentius in Andria: Facilè omnes quum valemus, recta consilia ægrotis damus Viae. Recta rem narrare, est narrare rem ut est & nullo colorum uti circuitu. Terentius in Heaut. Imò ut recta via rem narrem ordine Cicero secundo de Oratore: Ego me hercule, *inquit*, Antoni, ita per me fari, quæ recte oratori præcipiantur, rectum ea dicendo videri oportere primũ. ¶ Recta cœna, velocitate, absolute, a ceteris discebatur cœna quam clientibus, & convictoribus, & recto ordine discumbentibus lautè principes dabant. Sueton. de Aug Convivabatur & frugaliter, nec unquam nisi recta, non sine magno ordinum, tum hominum, delectu Idem in Domitia. Multa etiam in convivio mutavit: sportulas publicas sustulit, revocavit cœnam rectum conjuncto Juvenal. Martial. lib. 8: Promissa est nobis Ariana, recta cata est. Liberalitores cum dapes, civilio-

resq; salutatoribus suis legitimum convivium exhibebant, quæ recta cœna vocabatur. Sordidi aũt, & maligniores rectæ cœnæ loco sportulam tantùm præbebant, Sportula specimen erat pusilli, parciq; hominis. Suetonius in Nerone: Adhibitus sumptibus modus, publicæ cœnæ ad sportulas redactæ ¶ Recta tunica dicebatur quę ita contexta erat ut veluti rigens staret: vel quæ à plantis ab imo in altum texebatur ὀρθοστάδιος. Hac tyrones, & novæ nuptæ induebantur. Hanc parentes liberis suis conficiendam curabant, omnibus cautis, ut tradit Festus. ¶ Rectum intestinum, ἀνάδυσιλλον ἔντερον, sextum est & postremum in ordine intestinorum, à crasso intestino, quod κόλον appellant ad iredum usq; productum, nullis sinibus involutum, unde & nomen accepit.

Rēctŭs, aliquando procerus. ὄψιλος. Celsus Catullus de Quintia: Mihi candida longa recta est. Horat. 1. Sermon. Candida rectaq; sit.

Rēctum, ti, n. s. substantivum, Officium perfectum, omnes virtutis numeros complens, quod Graeci κατόρθωμα appellant. [משור *mischór* מישר *meschár*] Cic. 1. Offic. Perfectum autem officium, rectum, opinor, vocemus, quod Graec. κατόρθωμα. Idem 2 de Finib. Quæ autem nos aut recta, aut perfecte facta dicimus, si placet, illi aũtẽ vocant κατορθώματα, omnes numeros virtutis continent. ¶ Ponitur aliquando pro æquo & justo, non pro perfecto officio. Virg. 1. Aen. - & mens sibi conscia recti. Ovid. 1. Metam. - quæ vindice nullo Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.

Rēctā, adverbium, Per rectam viam. [דֶּרֶךְ יָשָׁר *hashmáh.* ὀρθῶς. Gall. *Tout droit.* Ital *Al dritto* Ger Denn rechten. Gutrades Hisp. *Por camino derecho.* Pol *Na prosto prowadzie.* Vng *Igasson* Ang. *Euen forward.*] Terent. in Evnucho: Quid hic itabat? cur ego recta non introibam? Cic. ad Attic. lib 6: E' navi rectà ad me venit.

Rēctāngŭlŭs, a, um, Quod habet lineas in rectum productas, itaq; coeuntes, ut nulla sit quæ magis promineat quam altera ὀρθογώνιος.

Rēctē, adverbium, Bene. [καλῶς. Gall. *Bien, proprement, droitement, à droit.* Ital *Bene, artificiosamente giustamente, ragionevolmente* Ger. Recht wo. Bel Wel. Hisp *Bien, y derechamente y rectamente.* Pol. *Dobrze.* Vng *Igazan, igyenesen, jol.* Ang. *Rightlie, well*] Cicer 4. Academ. Recte concludi tenet: sin vitiose, minam Diogenes reddet. Idem Attic lib 9 Recte auguraris de me: bene enim tibi cogitus sum. ¶ A. quando ponitur pro justè. δικαίως Terent. in And. Pater, non recte vinctus est id est, injustè. ¶ Aliquando pro non obliquè ὀρθῶς. Cicero 1. de Finib. Sive aliæ declinabunt, alię suo nutu rectè ferentur. ¶ Ponitur aliquando in responsione, quum sine injuria interrogantis aliquid recusemus, ait Donatus Terent. in Hecyr. Quid tu igitur ecquomas? aut quid es tam tristis? P. A. Rectè mater. Idem in Adelph. Quid fit? quid agitur? S. Rectè. ¶ Et quando positive, vel etiam. Ibidem: Tu rus hinc abis? D. Recte. ¶ Non rectè dicere alicui, est illi maledicere. Plaut. in Pseud. Nam quanti refert ei nec rectè dicere, qui rectè nihil facit? ¶ Ponitur aliquando pro tutò. ἀσφαλῶς. Cicer. ad Terent. libro 14: Rectè in præsentia domi esse potestis. Cic. ad Lentul. lib. 5: Quoties mihi certorum hominum potestas erit, quibus rectè dari non præterm ittam, id quibus tutò, & citra periculum dare possim literas. ¶ Rectè esse alicui, est, illum rectè valere, quod etiam dicimus pulcrè alicui esse. Cicer. ad Attic. De Attica pergratum mihi feceris, quòd curasti antè scirem rectè esse, quam non bene fuisse. Recte esse alicubi, est illic sine reprehensione manere. Cicer. ad Attic. Qui minus autem ego istic rectè esse possim, quàm Marcellus? ¶ Ponitur aliquando pro patienter Terent. in Eunuch. Nisi præterquam quas ipse amor molestias habet, addas & illas quas habet, rectè feras. ¶ Rectè otia ponere, dixit Horat. 2. Sermo. pro eo quod est similiter discipulare. ¶ Rectè parere, est non monstrum parere, inquit Donatus. Terent. in Hecy. Præsertim quum & rectè, & tempore suo peperent. ¶ Rectè dicere, est aptè & compositè loqui. Differunt aut rectè dicere, & verè dicere: quòd rectè dicere, ad verba verè dicere, ad sententiam referatur. Nam possumus rectè, & falsum dicere, dummodo nullo vitio verborum dicatur. Terent. in Adelph. Et rectè, & verè dicis. ¶ Rectè atque ordine: hoc est, nihil præposterè agendo. παραβύβως, ἀκόσμως. Cicero sexto Philip. Rectè atque ordine, exq; Repub fecisse videri. Idem 7. Philip. Literas Bruti rectè atque ordine scriptas videri.

Rectūra, ae, f. t. Administratio, gubernatio. [מִשְׁקֹלֶת *mishkólet* תַּחְבֻּלָה *tachbulàh* ἐπιτροπεία. Gall. *Gouvernement* Ital *Ammaestramento* Ger. Regierung/Verwaltung Hisp *Regimento o ordenanza* Pol. *Rządzenie.* Vng *Igazgatás* Ang *Rule, order, ordering.*] Cicer. 3. de Finib. Omniumq; rerum publicarum rectiones præscripsimus. Et paulò pòst: Ea quoq; non solum ad privatæ vitæ rationem, sed etiam ad rempublicarum rectionem relata

Rectŏr, oris, m. t. Gubernator, administrator. [מוֹשֵׁל *moshél* מֹשֵׁל *moshél*

menahégh מדביר *madhbir*, ἐπιτρόπος. Gall. *Gouuerneur* Ital. *Rettore, gubernatore.* Ger. Ein Regierer/ oder Herrscher. Hisp. *Regidor ò endere cador.* Pol. *Rzadzieziel, sprawca.* Vng. *Igazgato, gubernalo.* Ang *A ruler or gouerner.*] Cic. de Somn. Ciuitatum rectores & conservatores. Idem de Orat. Rector Reipub. & publici consilii autor. Rector navis, apud eundem 1. de Divin. κυβερνήτης.

Rectrix, tricis, f. t. Gubernatrix. [מנהלת *menahégheth* רעה *rohah*, ποιμήν. Gall. *Gouuernereſſe.* Ital. *Gouernatrice.* Ger. Ein Regiererin/ Herrscherin. Hisp *Regidora, ò endere cadora.* Pol. *Ta ktora rzadzi, krolnie.* Vng. *Igazgato azzony.* Ang. *She that gouerneth.*] Colum. lib. 3. cap. 10: Videmus hominibus inspiratam, velut aurigam, rectricemq; membrorum animam: sensusq; injectos ad discernenda, quæ tactu, naribus, auribusq; & oculis indagantur: pedes ad gressum compositos, brachia ad complexum, &c. Plin. libro 37. capite 13: Italia rectrix, parensq; mundi altera.

Rĕgĭmĕn, inis, n. t. Ipsa rectio. [טקדה *pekuddáh* תחבולה *tachbulah*, ἐπιτροπία. Gall. *Gouuernement, maniement.* Ital. *Gouerno, maneggio.* Ger. Ein Regiment. Hisp. *Regimiento.* Pol. *Rzadzenie, krolowanie.* Vng. *Igazgatas.* Ang. *Gouernement.*] Livius 3 ab Vrbe: Regimen totius magistratus penes Appium erat favore plebis. Plinius lib. 7. cap. 16: Vocis sermonisq; regimen primores tenent dentes. Lucretius lib. 3: In quo consilii vitæ regimenq; locatum est.

Rĕgŭlă, æ, f. p. Norma qua lineæ reguntur: id est, diriguntur. [קו *kav* פלס *péles* משקל *miſbkál.* γνώμων, κανών. Gall. *Reigle.* Ital. *Regola, misura retta.* Ger. Ein Richtscheit/ Regel/ Lintat. Bel. Een lintet Hisp *La regla para iuz gar lo derecho.* Pol. *Linial, prostamiara.* Vng. *Regula, igyenes linnya.* Ang. *A rule or squire.*] Colum. lib. 3. cap. 13: Nam duas regulas ejus latitudinis, quas pastinator sit cum facturus est, speciem Græcæ literæ χ decussavimus. ¶ Per translationem accipitur pro brevi rerum præceptione. Cicero quarto Acad. Hãc enim esse regulam totius philosophiæ, constitutionem veri, falsi, cogniti, incogniti. ¶ Ponitur aliquando regula pro baculo, quo aliquid rectum tenetur. Columel. lib. 6. cap. 19: Vt insecto capite descendentibus per foramina regulis, cervix tendatur. ¶ Ponitur quoque pro instrumento eundem usum præstante quem fiscus in factura olei. Colum. lib. 12. cap. 52: Suspensa mola oleum frangito, caimq; vel in regulas, vel in novos fiscos adjicito, &c. Vide FISCVS.

Rĕgŭlārĭter, & regulariter, adverbia sunt, teste Diomede Grammatices lib. 1. [Vn. *Regularment, regulariter.*]

Rĕgŭlārĭs, regulare, om. t. Quod secundum regulam est, vel quod in regulam trahi potest. [κανονικός. Gall. *Regulier, fait à la reigle.* Ital. *Fatto con regola à mi, ura.* Ger. Nach dem Richtscheit gemacht/ nach der Regel gerichtet. Hisp. *Hecho con regla.* Pol. *Wedlie miary uczinioni.* Vng. *Regula zerent valo.* Ang. *Made with a rule and squire.*] Vnde æs regulare dictum est quod à caldario, coronatioq; distinguitur: nam coronarium est quod tenuatur in laminas, taurosumq; felle tinctum, speciem auri præbet in histrionum coronis. Caldarium verò quod funditur tantùm, malleis fragile. Regulare quod obsequitur malleis, & ab aliis ductile appellatur. Sed in cæteris metallis regulare dicitur quod excoctum igni diligentius est, vitiisq; purgatum. Plinius li. 34. cap. 8: In Cypro coronarium æs, & Regulare est, utrunq; ductile.

Rex, Regis, m. t. Princeps qui ex legum præscripto suis imperat. Nam si pro libidine id fiat, Tyrannus est [מלך *méleth.* βασιλεύς. Gall. *Roy.* Ital. *Re.* Ger. Ein König. Bel. Een Koninck Hisp. *Rey.* Pol. *Krol.* Vng *Kiraly.* Ang *A king.*] Hinc regiones dictæ videntur quòd singulæ singulis parerent regibus: à quibus & Regna appellantur. Dici tamen & reges possunt, qui unius tantùm urbis imperium habeant. Sic principio Reges Romanorum dicti sunt, quibus imperium Vrbis permittebatur. Cicero 2. Offic. Mihi quidem non apud Medos solùm, ut ait Herodotus, sed etiam apud majores nostros justitiæ fruendæ causa videntur olim benè morati reges constituti. Idem 3. de Finibus: Rectiùs enim appellabitur rex quàm Tarquinius, qui nec se, nec suos regere potuit. Virgil. 1. Aeneid. divûm pater, atque hominum rex. Horat. 2. Ser. Satyr. 3: hæc magnos formula reges Excepto sapiente tenet. Ovid. 1. Amor. Eleg. 15: Cedant carminibus reges, regumq; triumphi. ¶ Hinc interrex, qui post prioris decessum, interea regis locum tenet, donec novus præficiatur, μεσοβασιλεύς: & interregnum, spacium illud quod est interrex. Sed de hoc latiùs suo loco. ¶ Reges item à tenuioribus per assentationem appellabantur potentiores, ditioresq;, quos illi sui alterius ve commodi gratia observabant Martial libro 9: Qui rex est, regem Maximè non habeat. Colum. in Præfat. lib. 1: An honestius duxerim mercenarii salutatoris mendacissimum aucupium circunvolitantis limina potentiorum, somnumq; regis sui rumoribus aucupantis. Neque enim roganti quid agatur intùs, respondere dignantur servi.

Rēgīnă, æ, f. p. Regis uxor. [מלכה *malcháh.* βασίλισσα, ἄναξ. Gall. *Royne* Ital *Regina, reina.* Ger. Ein Köngin Bel Een Koninginn. Hisp. *Reyna.* Pol. *Krolowa.* Vng. *Kiralne a zony.* Ang *A quene.*] Cicero Attic. lib. 14: Reginæ fuga mihi molesta est. Vel quæ regnum possidet, etiam si virum nunquam habuerit, utpote ad quam regnum ex successione pervenit, ut Cleopatra in Aegypto, Dido apud Carthaginienses. ¶ Quandoq; pónitur pro muliere divite. Terent. in Eynuch. Quia solæ utuntur his reginæ. ¶ Aliquando pro domina. Plaut. in Trucul, Sed reginæ domi suæ fuêre ambæ. ¶ Refertur & ad inanimata. Horat. 1. Epistol. 6: Et genus & formam regina pecunia donat. Oratio regina omnium rerum, Cic. 2. de Orat. Siderum regina bicornis Luna, Horat. in Carm. seculari.

Rĕgŭlŭs, m. f. diminutivum est à Rege deductum, non statuæ, sed potestatis diminutionem significans. [βασιλίσκος. Gall. *Vn roy de petite puissance, petit roytelet, tyranneau* Ital. *Duca signore, principe.* Ger. Ein König der kein groß Reich vnder jhm hat/ sonder eines kleinen gewalts ist. Hisp. *Duque, senor, principe.* Pol. *Krolik mal'ei ziemie.* Vng. *Kiralyotska, kis kiraly.* Ang. *The king of a litle kingdome.*] Salust. in Iugur. Postquàm illa justa more regio magnificè fecerant, Reguli in unum convênere, ut inter se de cunctis negotiis disceptarent. Plin. lib. 18. cap. 3: Magoni tantum honoris Senatus noster habuit Carthagine capta, ut quũ regulis Africæ bibliothecas donaret unius ejus duodetriginta volumina censuerit in Linguam Latinam transferenda. ¶ Reguli item vocabulum sunt qui & basiliſco serpēti, & trochilo ávi commodent, verùm ejus loco Græcis nominibus receptis utemur.

Rēgĭus, gia, gium, Quod est regis. [βασιλικός. Gall. *De roy, royal.* Ital. *Regale.* Ger. Königlich/ königisch. Hisp. *Cosa real ò perteneſciente al rey.* Pol. *Krolieweski.* Vng *Kirals.* Ang. *Of the king, kingly.*] Cicero lib. 3 Offic. Erat autem regius pastor. Idem 1. Tuscul. Codrum qui se in medios immisit hostes famulari veste, ne posset agnosci si esset ornatu regio. Virgil. 5. Aeneid. Intextus que puer frondosa regius Ida. ¶ Regius morbus, dictus est quòd mulso (quod genus potionis in regum deliciis erat) curaretur, inquit Varro, ἰκτερῶδες. Vel quia (ut Celsus scribit) eo morbo affectos, apparatu regio: hoc est, lecto, & cónclavi cultiore, & ludis lasciviaq; uti, perutile est: per quæ mens ægrotantis exhilaretur. Horat. in Arte: Aut mala quem scabies, aut morbus regius urget. Idem morbus aurigo antè dicebatur, à colore auri, quem bilis per totum corpus diffusa repræsentat. Atquatus quoque morbus appellatur, quòd cœlesti arcui sit concolor: vel quòd ita stringat humana corpora, ut in arcum ducat.

Regĭă, æ f. p. Domicilium & aula regis. [בית המלך *beth hammelech.* τὰ δοχεῖα, τὰ βασίλεια. Gall. *Le palais ou maison royale.* Ital. *Regia, casa regale.* Ger. Ein Königlicher pallast/ des Königs hof. Bel Een Koninckhoff. Hisp. *La casa real, palacio.* Pol. *Palac krolieweski.* Vng *Kirali vdvar.* Ang. *A palace or kinges house.*] Liv. lib. 1 ab Vrbe: Eo tempore in regia prodigium visu, eventuq; mirabile fuit omen. Iustin. lib. 1: In regiam se recipit. Ovid 2. Metamorph. Regia solis erat sublimibus alta columnis. Virg. 2. Georg. Iampridem nobis cœli te regia Cæsar Invidet.

Rēgĭē, adverb. Regio more & imperiosè, sæverè, crudeliter: [βασιλικῶς, τυραννικῶς. Gall *Royalement, en roy.* Ital. *Regalmente.* Ger. Königlichen/ herrschlichen/ prachtlichē. Hisp. *Realmente.* Pol. *Krolewsku, srodze.* Vng. *Kerali modra.* Ang. *Kingly, lyk a king.*] Cicero in Catilin. Si in hunc animadvertissem, crudeliter & regiè factum esse dicerent. Idem 5. Ver. Nunc ut hoc tempore eam, quæ regiè, seu potiùs tyrannicè statuit in aratores Apronius, proponam.

Regĭfĭcŭs, a, um, Regalis. [βασιλικός. Gall. *Royal.* Ital. *Regale.* Ger. Königlich. Hisp. *Real.* Pol *Krolieweski.* Vng. *Kiralyi valo* Ang. *Kingly.*] Valer. 2 Argon. Stāt gemmis, auroq; micantes, Regificoq; paratu Regifico.

Regĭfĭcē, adverbium, Splendidè, sumptuosè & regio apparatu. [βασιλικῶς. Gall *Royalement.* Ital *Regalmente.* Ger Königlichen/ vberauß köstlich. Hisp. *Realmente.* Pol *Krolieweskim strichem.* Vng. *Kirali modra.* Ang *kingly.*] Cic 3. Tuscul. Vidi ego te, astante ope barbarica, tectis cælatis, laqueatis auro, ebore, instructam regificè. Expoëta quodam.

Regālĭs, & hoc regale, om. t. ad claritudinem, eminentiam, & excellentiam pertinet, dignum rege. [βασιλικός Gal *Royal.* Ital. *Regale, pertinente al re.* Ger Königlich/ einē König zugehörig. Hisp *Cosa real ò perteneſciente al rey* Pol. *Krolieweskie.* Vng *Kirali* Ang. *Kingly.*] Cicer. in Cat. Nihil ei tàm regale videri quàm studium agri colendi. Idem 1. de Divin. Vt enim sapere, sic divinare regale ducebant: ut testis est nostra civitas; in qua & Reges augures, & postea privati eodem sacerdotio præditi religionum auctoritate rexerunt. Ovid 5. Metamorph. tremitu regalia turbæ Atria complentur. Virg 2. Aeneid. Regales inter mensas, Laticemq; Lyæum. Idem. At domus interior regali splendida luxu.

Rēgālĭtĕr, Sæverè, crudeliter, & regum more. [βασιλικῶς. Gall. *Cruellement, royalement.* Ital *Crudelmente, regalmente.* Ger. *Herrischlichen/ prachtlichen/ wie die König und Tyrannen.* Hisp. *Cruelmente, regalmente.* Pol *Po pańsku tak jako król.* Vng *Kirali modra.* An. *Cruelly, lyk a king.*] Ovid. 2. Metamorph. precibusq; minas regaliter addit.

Regĭo, onis, f.t. dicta à rego, quòd priusquam provinciæ fierent, regiones sub regibus erant, atque ab his regebantur. [אדיבה *medhinâh* מחוז *machóz.* מאה *pedh.* χώρα Gall. *Region, pays, province, contree.* Ital *Regione, contrata, banda, paese, provincia.* Ger Ein Landt oder Landtschafft. Bel Een landscap/ een gelegenheit. Hisp. *Region, provincia.* Pol. *Krayna.* Vng *Tartomany, orszag.* Ang *A region, province, or cuntrey.*] Cicero pro Sextio: Quæ regio, oráve terrarum erat latior, in qua non regnum aliquod statueretur Idem: Classem fugientem persecuti sumus usq; in Sidã, quæ extrema regio est provinciæ meæ. ¶ Postea majores in urbe partes, regiones appellari cœpte, à similitudine earum regionum in quas orbis dividitur. Quatuor aũt fuerunt antiquitus urbis Romæ regiones, è quibus prima regio Suburbana: secunda Exquilina: tertia Collina: quarta Palatina. ¶ Ponitur aliquando regio, præsertim in plurali numero, pro fine sive termino: ut quum Cicero pro Archia dicit: Vitæ spatium exiguis regionibus circumscriptum esse: id est, ut ait Budæus, finibus & terminis. Idem contra Rullum: Vix facilè sese regionibus officii continet: id est, terminis. Regiones vineæ, fines & limites Cic. 2 de Natura deorũ: An Accii Navii lituus ille, quo ad investigandum suem regiones vineæ terminavit, contemnendus est? ¶ Regiones itẽ appellantur quatuor cœli limites sive cardines [אזרח *perâh.*] Ortus, Occasus, Meridies & Septentrio. Cic. 2. de Natura deorum: Sed etiam regio, quæ tum est Aquilonaris, tũ Australis. Regio, inquit Budæus, Gallis vernaculo sermone *Quartier* dicitur. In eâq; significatione accepit Cicero pro Planco, qui etiam tractum vocat. Totus, *inquit*, ille tractus celeberrimus Venafranus Alifanus: tota denique illa nostra aspera & montosa regio. ¶ Ponitur aliquando regio pro orbita, & linea. Cicero in Ver. De omnibus nobis si quis tantulum de regione deflexerit, *&c.* ¶ A regio fit eregione: quod est ex adverso, in cõspectu, quasi rectis lineis, tanquam adverbium in oratione ponitur. [נגד *halpené* κὰτὰ πρόσωπον.] Cæsar 3. bel. Gall. Quum uterq; utriq; esset exercitui in conspectu, fereq; è regione castra castris poneret.

Rēgĭōnātim, adverbium, Per singulas regiones. [κατὰ χώρας. Gall. *Par regions, par quartiers.* Ital *De regione en regione.* Ger. Durch alle vnd jede Landtschafften. Hisp. *De region en region* Pol. *Po krainach.* Vng *Orszagonkent, tartomanonkent.* Ang. *Prouincy to prouincy, contrey to contrey.*] Sueton. in Cęsare: Ludos etiam regionatim urbe tota, & quidem per omnium linguarum histriones. Livius 10. bel Macedon. Mutarũt suffragia, regionatimq; generibus hominum, causisq; & quæstibus tribus descripserunt.

Rēgĭōnālĭtĕr etiam dicitur, ut regionatim. [κατὰ χώρας. Vn. *Tartomanyonkent, orszagonkent.*] Apuleius lib. de Mundo: Quæ tamen illi cùm regionaliter videantur esse pestifera, ad omnẽ salutaria sunt.

Rēgnum, gni, n.s. Dicitur tâm regio ipsa subjecta, quæ à rege possidetur, quàm ipse dominatus. [מלכות *malchúth.* βασιλεία. Gal. *Regne, royaume.* Ital *Regno, reame.* Ger Ein Reich/ oder König reich Bel Een Koninckryck Hisp *El reyno ò reynado.* Pol *Krolestwo.* Vng *Orszagh, birodalom.* Ang. *A kingdome or realme.*] Cicer. in Cassio: Non regno, sed rege liberati videmur. Virg. 1. Aeneid. Vultis & his mecum pariter considere regnis? Habere regna, pro regnare. Virg. 1. Aeneid. sed regna Tyri germanus habebat Pygmalion. ¶ Regnum etiam dici potest privata cujusq; domus, in qua quisq; est tanquam rex Cic. 1. de Orat. Quare negasti te fuisse laturum, nisi in regno meo esses? id est, in Tusculano. ¶ Vnde interregnum propriè appellatur id tempus, quo regnum vacat rege. μεσοβασιλεία. hoc est, antè quam in demortui locum novus rex præficiatur: quanquam & in libera civitate interregnum dici possit, medium illud tempus, ex quo magistratu abierũt Consules, usq; ad novorum creationem. Livius: Quum sine Curulli magistratu Respublica esset, patricii coire, & interregem creavére, contentio, Consulésne, an Tribuni militum crearentur in interregno rem complures dies tenuit.

Rēgno, as, act. p. Regnum possideo, & administro. [מלך *malách.* βασιλεύω Gall *Regner* Ital *Regnare* Ger Regieren/ ein Reich innhaben/ vnd verwalten Bel. Regneren Hisp *Reynar.* Pol. *Krolluie, rządzę* Vng *Vralkodom, orszaglok, regnalok* Ang. *To regne.*] Priscianus: Rex solùm quòd à regẽdo nascitur, peperit ex se aliud verbum, regno. Cicero pro lege Manil. Sed ab illo tempore annum jam tertium & vicesimum regnat, & ita regnat, *&c.* Idem 3 Offic. Nam si violandum est jus, regnandi gratia violandum est Liv 1. ab Vrbe: Manfit Silvius postea omnibus cognomen qui Albæ regnavérũt. ¶ Ponitur aliquando regnare pro autoritate valere & florere. Cicero ad Gallũ lib. 7: Olim quum regnare existimabamur. ¶ Regnatur, impersonale Virgil. 1. Aened. Hic jam tercentũ totos regnabitur annos Gente sub Hectorea. ¶ Regnor, aris, passivum. Tacit lib 7. Neque enim hîc ut in cæteris gentibus, quæ regnantur certa dominorum domus, *&c.* Ovidius 4. de Ponto, Elegia 15. regnata terra Philippo.

Rēgnātŏr, regnatoris, verbale, m. t Qui regnat. [מלך *melèch* βασιλεύων, βασιλεύσας. Gall *Qui regne, regnant.* Ital. *Che regna, regnatore.* Ger Ein Regierer/ Regent. Hisp. *Reynador* Pol *Krolujący.* Vng. *Vralkodo, regnalo* Ang. *He that regneth.*] Virgil 4. Aeneid. Ipse dehinc tibi clarò demittit Olympo Regnator cœlum & terras qui numine torquet. ¶ Aliquãdo pro possessore. Mart. lib. 10. Quisquis eris nostri post me regnator agelli.

Rēgnātrix, cis, verbale, f.t. ut Domus regnatrix [מלכת *melócheth* βασιλεύουσα δύναμις. Gall. *Regnante* Ital. *Regnatrice* Ger. Ein Regierrin. Bel. Een Regentin. Hisp *Reynadora.* Pol *Krolująca.* Vng. *Vralkodo aszszoni.* Ang. *She that regneth.*] Tacit. libro 1.

Regrador, quasi retrò gradior, & per gradus retrò cedo, ἀναχωρῶ.

Rēgrĕdĭŏr, d. t. Retrogredior, revertor. [שוב *schab* לאחור *sagh.* ἀναχωρέω, ἐπανήκω. Gal. *Se reculer, se retourner.* Ital. *Ritornare.* Ger. Wider hinder sich gehen. Hisp. *Tornar atras.* Pol. *Wracam się.* Vng *Vissza terek* Ang. *To go back, to recule.*] Plaut. Auis[illegible] e regredere ab ostio, illuc sis: vide ut incedit. Cic. 3 Offic. Cum utrisq; separatim locutum, ne cupidè quid agerent, nec appeterent, atque ut regredi, quàm progredi mallent. Liv. 10 ab Vrbe: Pars stare, incertiutrum progredi an regredi in castra tutius foret.

Rēgrĕssŭs, us, ui, m. q. Regrediendi actus. [שיבה *schibâh* תשובה *teschubhah.* παλινδρομία, ἀναχώρησις Gall *Retour, reculement.* Ital. *Ritorno.* Ger Der gang wider hinder sich Hisp. *Tornada atras.* Pol *Nawrot.* Vng *Vissza teres.* Ang. *A going back or returning.*] Liv. 4 bel Pun. Neq; locus pœnitendi, aut regressus ab ira relictus esset. Cicero secundo de Natur. deorum: Nihil enim erat, quod in omni æternitate conservat progressus & regressus, reliquosq; motus constantes & ratos.

Regŭla Regulus, vide REGO.

Rĕgŭsto, n. p. iterum gusto, & per translationem relego, recolo [ἀναγεύομαι Gall *Regouster, gouster derechef* Ital. *Gustare di nuouo* Ger. Wider versuchen Hisp. *Gustar otra vez.* Pol *Znowu kosztuie* Vng *Iznet megkostolom.* Ang. *To tast le againe.*] Cicero lib 4. ad Attic. Nam Vesterio dandi sunt dies, & ille Lucullus ἀπὸ τοῦ μεταξὺ ex intervallo regustandus. Eodem lib. 13: Sed crebrò regusto tuas literas: interva.lo acquiesco, tamen aspecto novas.

Rĕgўro, as, pen. prod. are, In gyrum reflectere. [הסב *hasab.*] Varro: Quã non solùm à lateribus per fenestras, sed etiã subtus a solo ventus regyrare posset.

Rējĭcio, cis, pen. cor. Retrorsum jacio, in tergum abjicio: [נחל *ghahal* אחר *achar* מאחורי *meachorai* ἀπωτέρω ἀπωθῶ ἀπωτέρω ποιῶ Gall *Reietter, ietter derriere* Ital *Gettare in dietro scacciare* Ger Hinder sich werffen hinweg werffen Bel Achterwarts werpẽ/ verwerpẽ. Hisp *Echar atras.* Pol. *Odrzucam.* Vng. *Hatrauetem.* Ang *To cast backward or away.*] Ut rejecto scuto fugere, apud Cic. de Orat. Virg. 11 Aeneid. Rejiciunt parmas & equos ad mœnia ducunt. ¶ Quandoq; ponitur pro repellere, arcere. [זרח *gharás.* ἀποπέμπω, ἀποδιώκω.] Virgil 3 Aeglog. Tityre pascentes à flumine rejice capellas. ¶ Quandoq; pro respuo, contemno, nihili facio. ἀποδοκιμάζω Cicer. 1. de Finib Quis Ennii Medeam spernat aut rejiciat? Idem 2. de Divin. Dicæarchus iisdem rebus fidem tribuit: cætera divinationis genera rejicit. ¶ Rejicere judicẽ. vel arbitrum, idem est quod repudiare, sive recusare ἀποδοκιμάζω, ἀποπέμπω. Cicer in Ver. Actio. 3: Sciebam in rejiciendis judicibus nonnullos memoria, *&c.* Receptum enim erat apud Romanos, ut editis judicibus reo liceret, siqui ex iis sibi suspecti essent, repudiare, in quorum locum alii subsortiebantur ¶ Accipitur interdum pro differre sive protrahere. [משך *mischschech* ἀναβάλλω. Pol *Odkladam.* Vng *El halazsam* Ang *To cast off vntill another tyme.*] Cicero Attico lib. 1: In mĕtem Quintilem rejecti sumus. ¶ Interdum pro remittere. [שלח *schilleach.* ἀφιέμενος.] Cicero pro Coinel. Balbo. Quint. Scævola, quum de jure prædiatorio consuleretur, cõsultores suos nonnũquam ad Furium & Cesellium prædiatores rejiciebat. Cic. ad Attic lib 9 Sed ne bis eadem legas, ad ipsam rem ipsam rejicio ¶ Rejicere causam ad Senatũ est [illegible] remittere, ejusq; judicio rem permittere ἀναγκὴν ποιῶ τὴν συγκλητον. Cic. ad Att. lib 2 ait se de consulum sententia rem ad Senatum rejecisse Idem ad Plancum lib 10. Tu quanquam consilio tuo eges, vel abundas potius: tamen hoc animo esse debes, ut nihil huc rejicias, néve in rebus tam subitis, tamq; angustis à Senatu consilium petendum putes. ¶ Quandoq; evomere ἀποκλύζω. Sueton. de Aug. Senos sextantes non excessit: aut si excessisset, rejiciebantur.

Rè, tertio.

Rĕjĕctĭo, f. t. & rejectus, us, m. q. Vomitus. [עגל *gghóhal*. ἀναγωγή. Gall. *Reiection, repoussement.* Ital. *Regettamento.* Ger. Außwerffung/erbrechung. Hisp. *Obra de echar atras.* Pol. Zrzuczenie. Vng. *Ki vetes, oka das.* Ang. *A casting back or away.*] Plinius. Et vomitio utilis erat, si postquam sorpta fuerat, statim rejectio sequebatur. Celsus: Et rejectus cibi non erit inutilis, si rarò fiat. ¶ Rejectio sanguinis, quũ sanguis per os quovis modo ejicitur, sive id per tussim fiat, pulmone, thoracéve affecto. ἐμέτου ἀναγωγή. sive per vomitum ex vẽtriculo, quum sanguis cò ex hepate lienéve defluxerit: sive per excreationẽ è faucibus, quum è capite ad interiores gurgulionis partes sanguis fuerit delatus. Contingit autem tribus potissimùm de causis: vase rupto, quod ῥηγμοχασμὸν vocant: erosione, quam ἀλίβρωσιν Græci appellant: aut ore venæ paulò latius patefacto, quę vocatur αἱματόμωσις. Plin. lib. 23. cap. 8: Item tussi & sanguinis rejectioni prodest.

Rĕjĕcto, as, frequentat. Spartianus de Anton. Pio: Quum caseũ Alpinum in cœna edisset avidiùs, nocte rejectavit.

Rĕjĕctanĕă, sive rejecta. [בלעים *nighbalím*. ἀποπλανήσια. Gal. *Choses reiettees, reculees & reboutees.* Ital. *Cose cattiue, cose da rifiutare.* Ger. Hinwürffing oder außwürffling/ alles dz man hinwirfft als böß. His. *Cosas que se deuen desechar.* Pol. Zwroczone plugastwo. Vn. *Meg vetendõ.* An. *Tinghes cast away and neglected.*] A Cicer. appellantur, quæ Stoici vocant ἀποπροηγμένα: cujusmodi sunt morbus, egestas, dolor, & id genus alia: quæ vulgò mala dicuntur. Illi verò quòd ἀδιάφορα: hoc est, indifferentia esse vellent: malis non annumerabant: ἀποπροηγμένα tamen id est, rejectanea vocabãt, quòd ab omnibus tanquã mala rejicerẽtur, qualia sunt morbus, egestas, dolor. Cicer. 4. de Finibus: Illa autem morbum, egestatem, dolorem non appello mala, sed si libet rejectanea. Idem 3. de Fin. προηγμένα, & ἀποπροηγμένα, quorum hęc quidem, præposita rectè: illa rejecta dicere licebit.

Rējĭcŭlŭs, a, um, Quod nullo est in pretio, quod ob vitiũ aliquod ab omnibus spernitur & rejicitur. [ἀπόβλητος. Gall. *Reietté, refusé comme chose vile.* Ital. *Cosa di picciol prezzo, cosa di niun valore.* Ger. Außwürffling / das man in keinem wärt haltet. His. *Cosa de meno precio.* Pol. *Na opas wignani.* Vng. *Meg hanyt, meg vettetõt.* Ang. *That is litle good worth or cast away.*] Hinc oves rejiculæ dicuntur, quæ propter ætatem vel morbum rejiciuntur. Var. 2. de Re rustic. cap. 1: Scire oportet in grege, quod rejiculæ sint alienandæ. Armenta rejicula. Cato cap. 2: Vendãt boves vetulos, armenta rejicula, oves rejiculas, lanam & pelles.

Rĕĭtĕro, as, Repeto. [שבה *schanáh* שׁוב *schinnún*. ἀναλαμβάνω. Gall. *Reietter, refaire.* Ital. *Replicare, repetere.* Ger. Widerumb thun/ widerãferen. His. *Repetir, rehazer.* Pol. *Powtarzam.* Vng. *Ismet ele hozom.* Ang. *To rehearse or do againe.*] Vnde reitĕratio verb. idem quod repetitio. [שׁניה *schenináh*. ἀναλῆψις.] Quint. li. 11. cap. 2: Vt crebra reiteratione firmetur.

Rĕlăbŏr, pen. prod. eris, Recido, redeo, remeo. [נטה *naphál* שׁוב *schób*. ἀναπίπτω, ἐκπίπτω. Gall. *Rechoir, retomber.* Ital. *Ricascare.* Ger. Widerumb fallen. His. *Tornar à caer.* Pol. *Odpadam.* Vng. *Vizza esem, vizza terek.* Ang. *To slide or fall againe.*] Ovid. in Epistol. Sapphus ad Phaonem: Huc ades, inq; sinus formose relabere nostros. Horat. 1. Epist. 1: Nunc in Aristippi furtim præcepta relabor.

Rĕlānguĕo, es, sive Relanguesco, is, n. t. Denuò langueo, vel in languorem recido. [ἀῤῥωστῶ. Gall. *Rechoir & tomber en langueur, desfaillir.* Ital. *Tornar languido.* Ger. Widerumb blöd/oder mugloß werden / widerumb in vordertge schwachheit fallen. His. *Tornar à dolerse.* Pol. *Zasie sl' abieie, mdleie.* Vng. *Vizontag betegsegsen esem.* Ang. *To be very feble and faint.*] Cicero ad Attic. lib. 13: Quod autem ille relanguisse se dicit, ego ei tuis literis lectis, significavi me non fore σολοικῶς ἀπάτειος. ¶ Refertur & ad animum, pro eo quod est effœminari. χαλᾶν. Cęsar 2. bel. Gal. Nihil pati, vini reliquarumq; rerum ad luxuriam pertinentiũ inferri: quod iis rebus relanguescere animos, eorumq; remitti virtutem existimarent.

Rĕlatĭo, Relator, Relatus, vide REFERO.

Rĕlāxŭs, a, um, Laxus, rarus, solutus. [רטה *ropéh* נרפה *nirpéh* נשׁמט *nischmat* χαῦνος, μανὸς. Gal. *Relasché, fort lasche.* Ital. *Largo, slegato.* Ger. Nachgelassen/auffgelößt/ludentecht. His. *Floxo, aflaxado, desfatado.* Pol. *Popuszczoni.* Vng. *Ritka, lagy.* Ang. *Loose, large.*] Colum. lib. 11. cap 3: Relaxa humo plenioris cralsitudinis fiat radix.

Rĕlāxo, as, act. p. remitto, quod tensum erat, laxũ facio, vel solvo: [רטה *rippáh* פתח *pittách* הרזיך *hittír*. χαυνόω. Gall. *Relascher, mettre au large.* Ital. *Aslargare, duligare, rilassare* Ger. Wider nachlassen das vorhin gespañen war/wider tuck machẽ. His. *Afloxar lo apretado.* Pol. *Popuszczam, rozwieznie.* Vng. *Meg erezsem, meg lagysom.* Ang. *To loose, or to mak large or wide.*] cui contrarium est Astringo. Cic. ad Attic. li. 16: Pater enim nimis indulgẽs, quicquid ego astrinxi, relaxat. ¶ Relaxare animũ, est animũ recreare, & curas intermittere. [שׁעשׁע *heschib*.] Cic. 1. Offic. Atque etiam quum relaxare animos, & dare se jucunditati volent, caveant intemperantiam, meminerintq; verecundiæ.

Rĕlaxātĭo, verbale, f. t. Recreatio, solutio. [רטין *riphjón* מרטא *marpé*. ἄνεσις, ἀναχαλασμὸς, χαύνωσις. Gall. *Relasche.* Ital. *Rilassamento.* Ger Ein vnderleibung/nachtassung zur ergetzung. His. *Floxura.* Pol. *Popuszczenie.* Vng. *Megoldas, ellezes.* Ang. *A releasing or loosing.*] Idem 2. de Orat. Verùm otii fructus est, non contentio animi, sed relaxatio.

Rĕlego, gas, pen. prod. act. p. Ablego, amando, separo, removeo. [שׁלח *schilléach* הסיר *hesír* הלך *higláh*. ἀποπέμπω, ἐκπέμπω. Gal. *Renuoyer au loing, bannir, confiner en quelque lieu.* Ital. *Separare, rimouere, rimandar in bando.* Ger. Hinwegschicken, hinfertigen vnd absunderen. Bel. Affscheyden. His. *Desterrar, ahuyentar, separar.* Pol. *Precz oddaliam, odkazuie zgienie.* Vng. *El kweldõm, el wezõm.* Ang. *To send away, to banish.*] Virg. 3. Georg. Atq; ideo tauros procul atq; in sola relegant Pascua. Cicer. 3. Offic. Criminabatur etiam quòd Titum filium, qui postea Torquatus est appellatus, ab hominibus relegasset, & ruri habitare jussisset. ¶ Aliquando remitto. ἀναπέμπω. Plin. lib. 7. cap. 1: Nec tamen ego in plerisq; eorum obstringam fidem meam: potiusq; ad autores relegabo, qui de dubiis rogentur omnibus. ¶ Aliquando in exilium rejicio, & in certum aliquem locum exulatum mitto. ἐξοριζω, φυγαδεύω. Plin. Epist. 35: Martianũ in quinquennium relegãt. Ovid. 2. Trist. Vnde precor supplex ut nos in ruta releges.

Rĕlegātī, m. s. Dicuntur in exilium missi. [גלים *mughlím*. οἱ φυγάδες, ἐξόριστοι, ἐξόριμα ἔθνη. Gall. *Releguez, chassez loing, bannis, confinez.* Ital. *Mandati in confino, confinati.* Ger. Verwisne/ oder verjchickte in das Ellend/ Banditen. His. *Desterrados.* Pol. *Zgnanie, wiwolani.* Vng. *Zarkai vettettek.* Ang. *Send away, banished.*] Cic. ad Attic. li. 2: Relegatus mihi videor postquam in Formiano sum. Ovid. 5. Trist. Eleg. 12: Ipse relegati, non exulis utitur in me Nomine: tuta suo judice causa mea est. ¶ Differt autem relegatus ab exule, quod ille in certum aliquem locum est missus, in quo se continere debet: Exul verò ab omni tanta tantum abest, ubicunq; demum sit. Nam olim exules Italia solùm prohibebantur. ¶ Ambitione relegata. id est, citra ambitionem, vel omissa omni ambitione. Horat. 1. Serm. Satyr. 10 Ambitione relegata te dicere possum Polio.

Relēgātĭo, onis, verba. e, f. t. Est exterminatio, cùm quis finibus patriæ exire jubetur, quod Cicero Sedibus expelliere interpretatur [גלות *ghaluth*. ἐξορία, φυγαδεία. Gal. *Bannissement, renuoy.* Ital. *Esilio.* Ger Verschickung vom Vatterlandt/verweysung in das Ellend. His. *Desterramiento.*] Liv. 3. ab Vrbe: Exilio, & relegatione civium alacrescentes Tribunos. Cic. pro Rosc. Amer. Taménne hæc attenta vita & rusticana, relegatio atq; amandatio appellabitur?

Rĕlĕgo, as, pen. corr. Rursus lego. [ἀναλέγομαι. Gall. *Relire.* Ital. *Rileggere.* Ger. Widerumb vberlesen. Bel. Herlesen. His. *Tornar a leer.* Pol. *Zas czytam.* Vng. *Vyzsza olvasom.* Ang. *To read again.*] Ovid. 3. de Ponto: Quũ relego, scripsisse pudet. Cicero de Natu. deor. Qui autem omnia quæ ad cultum deorum pertinent, diligenter pertractarent, & tanquam relegerent, sæpe dicebantur ex relegendo, ut elegantes ex eligendo. ¶ Relegere vias, est per eandem redire viam. ἀναπορεύομαι. Stat. 1. Achil. Plenaq; materni referens præsagia somni, Culpatum relegebat iter. Virgil. 3. Aeneid. Talia monstrabat, relegens errata retrorsum Littora Achæmenides. ¶ Relegere, colligere, ἀναλέγομαι. ut Relegere pecuniã, Horatius Epod. 2: Omnem relegit Idibus pecuniam. Pertinet autem hoc Horatii ad antiquam fœneratorũ consuetudinem, qua ultra statutum Calendarum diem in Idus concederent dilationem: itaq; fieri solebat ut quę in Calendas fœnerayerant, Idibus reciperent & relegerent.

Rĕlēntĕsco, is, n. t. Propriè est ad lentorem pristinum redire. [αὐχλισχραίνομαι. Gall. *Redeuenir lent.* Ital. *Diuenir di nuouo lento.* Ger. Widerumb zäh oder weich werden. His. *Tornar otra vez à ser liento, y flexibile.* Pol. *Zasie mieknieie.* Vng. *Meg lohadok.* Ang. *To relent, to waxe soft.*] ¶ Per translationem accipitur pro flaccescere, & vigorem amittere. Ovid. 1. Amor. Eleg. 8: Nève relentescat sæpè repulsus amor.

Rĕlĕvo, as, pen. corr. act. p. Allevo. [נשׂא הרים *herim*. ἐπαίρω. Gall. *Relever allever.* Ital. *Rileuare, tirar à sublime, auffheben.* Bel. Verlichten. His. *Alçar, leuantar.* Pol. *Zasie vizam.* Vng. *Meg kon[illegible] mak lighe.*] Ovid. 9. Meta[illegible] Traxit, & eter[illegible] lation[illegible] accipitur; [illegible] λαμβάνω.] Terent. in [illegible] bis, qui dolore & m[illegible] Rĕ[illegible] nuere. [הרים *hinhit*.] Plin. in [illegible] egyr. Vt studium omnium, laboremq; & tanquam actor intem[illegible] ticeps, socius q; relev[illegible] ra, mœstũ, [illegible] pimus, ut animus molestiis potissimùm relevaretur. [illegible]

deſſemus civibus noſtris. Ovid. 1. Triſtium, Eleg 4: Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt.

Rĕlĭcĭnŭs capillus. [Ger. Ein widerburſt.] Ab Apuleio dici videtur recriſpus, & verſus occiput quodammodo refugiens. Quod nomen quidam putant à recello deductum, quod ſignificat retraho, revibro, reclino, & ceſſim reduco. Et quoniã in recriſpis ad cranium capillitium retorquetur, inde reclinus, veluti recellinus, crinis appellatus, euphoniæ cauſa. Verba Apulei ſunt hæc lib. 1. Floridorum: Laudavit ſeſe, quòd erat & coma relicinus, & barba ſqualidus, & pectore hirſutus. Idem paulò pòſt, frontem relicinam laudat in Alexandro Magno: Et tabulis, (*inquit*) & toreumatis idem vigor acerrimi bellatoris, idem ingenium maximi bellatoris, eadem forma viridis juventę, eadem gratia relicinæ frontis cerneretur.

Rĕlĭgĭo, onis, f.t. Pietas in Deum. [עבודה *habodháh* יראת *jireáth* האלהים *haelohim* חסד *chéſedh*. δόσεβεια, θρησκεία, ἡ πρὸς τὸ θεῖον δίλαβεια. Gall. *Religion, devotion, crainte de Dieu.* Ital. *Religione, diligentia de ſeruire à Dio.* Ger. Der recht Gottes dienſt/der ernſt vnd andacht Gott zu dienen vnd zu verehren Bel Religion. Hiſp *Religion ò temor de Dios.* Pol. *Nabożeńſtwo, ſkł'ounoſcį do chwał'y bożei.* Vng *Iſteni félelem, tiztelet ſzentſeg.* Ang. *Religion, feare of god.*] Religio, inquit Cicero lib. 2. de Invent. eſt quæ ſuperioris cujuſdam naturæ, quam divinam vocant, curam, cæremoniamque affert. Plutarchus in Vita Pauli Aemilii, religionem interpretatur, divinarum rerum ſcientiam. Maſurius Sabinus ſcribit. Religioſum eſſe id, quod propter ſanctitatem aliquam remotum ac ſepoſitum ſit à nobis: à relinquendo dictum. Unde Virgilius: Eſt ingens gelidum lucus prope Cenitis amnem Religione patrum latè ſacer, undiq; colles Incluſêre cavi, & nigrã nemus abiete cingunt. Oſtendit enim religioſum locum eſſe à populi communione ſeparatum, difficultate adeundi Cicero 1. de Nat. deor. à relegendo deduxit. Qui (*inquit*) omnia quæ ad cultum deorum pertinerent, diligenter pertractarent, & quaſi relegerent, ſunt dicti religioſi à relegendo: contrà Lactantius à religando religionem dictam, lib. 4. aſſerit: Hac conditione (*inquit*) gignimur, ut generati, nos Deo juſta & debita obſequia præbeamus: Hunc ſolum noverimus, hunc ſequamur: hoc vinculo pietatis aſtricti Deo, & religati ſumus: unde ipſa religio nomen accepit, non (ut Cicero interpretatus eſt) à relegendo. Venire in religionem res aliqua dicitur, quum religioſa eſſe putatur, & ſancta: hoc eſt, quæ religioſè tractanda eſt. Religio, Latinè loquentibus, eſt id quod vulgò *Debitum officij*: hoc eſt, juſtam muneris functionem appellant. Cic. 4. Verr. Ego quos adhuc magiſtratus mihi pop. Romanus mandavit, ſic accepi, ut me omnium officiorum obſtringi religione arbitrarer. ¶ Ponitur aliquando pro anxia cura, Plin. Epiſt. lib. 4. ad Tacitum: Sed parentibus ſolis jus præceptoris conducendi relinquatur, iiſdemq; religio recti judicandi neceſſitate collationis addatur. Id eſt, ſolicita & anxia cura præceptoris eligendi. ¶ Aliquando pro *ſcrupulo conſcientiæ*. Cic. de Aruſp. Reſp. Quæ tãta religio eſt, qua nõ in noſtris dubitationibus, atq; in maximis ſuperſtitionibus unius P. Servilii reſponſo liberemur? Injicere alicui religionem, eſt deorum metum, & conſcientiæ ſcrupulum ei incutere. Cicero Cæcin. Quum Cotta Decemviris religionem injeciſſet, non poſſe ſacramentum noſtrum juſtum judicari. Pro eodem etiam dicimus, Offerre religionem. Idem in Epiſt. Oblata religio Cornuto eſt pullariorum admonitu, non ſatis diligenter eum auſpiciis operam deciſſe. Religioni habere, eſt conſcientia & deorum metu à re aliqua impediri. Cic. 2. de Divin. Nec eam rem habuit religioni, objecto ſigno ne committeret prælium. Eſt mihi religio: id eſt, conſcientia prohibeor. Idem in Catil. Quæ religio C. Mario non fuerat, quominus Glauciam prætorem occideret. In eadem etiam ſignificatione dicimus. Religioſum eſt: hoc eſt, religioni repugnans. Livius 2. ab Vrbe: Quem campi fructum, quia religioſum erat conſumere, deſectam cum ſtramento ſegetem magna vis hominum ſimul immiſſa cordibus fudere in Tiberim. Solvere, ſeu liberare religione, eſt religionem omnem eximere, & à deorum metu ſecurem reddere, & efficere nequid nos deorum iræ reddat obnoxios. Cic. pro Cæcin. Vt civitas religione ſolvatur. Idem in Catil. Ea nos religione in P. Lentulo puniẽdo liberati ſumus. ¶ Ponitur aliquando religio pro eo quod *Rectam conſcientiam* dicunt. Cicer. pro Cæcin. Splendor ordinis Senatorii, decus atque ornamentum judiciorum, exemplar antiquæ religionis Religio in dicẽdis teſtimoniis eſt deorum metus, ne pejerantes, eos offendamus. Cicer. pro Flacco: Itaque videte qua confidentia dicant, tum intelligetis qua religione dicant. Ibidem: Teſtimoniorum religionem & fidem nunquam iſta natio coluit. ¶ Quandoq; religio accipitur pro metu: connexa enim ſunt timor & religio. [יראה *jiereáth* δεισιδαιμονία.] Virgil 8. Aeneid. Iam tum religio pavidos reddebat agreſtes Dira loci. Vbi Servius, Religio: id eſt, metus, vel ſolicitudo, ab eo quòd mentem religet.

Rĕlĭgĭōsĭtās, tis, f.t. [δόσεβεια. Vng. Kŏrŏzyenſég, *zentſeg, iſteni félelem tiztelet.*] Apuleius lib. de philoſophia: Religioſitas Deũm honori ac ſuppliciis divinæ rei mancipata eſt.

Rĕlĭgĭōſŭs, a, um, Metuẽs deorũ, pius, integer. [עבד האלהים *hobédh elohim* יראי האלהים *jaré elohím* חסיד *chasidh*. δόσεβης, εὐλαβὴς. Gall. *Religieux, conſcientieux, craignant Dieu,* Ital. *Religioſo, huomo che teme Dio.* Ger. Gott vnd ſeinem dienſt ergeben / from vnd Gottsfürchtig Hiſp *Religioſo ò temeroſo de Dios.* Pol *Nabożni, bogoboini.* Vng. *Iſten félő, ſient.* Ang. *Of a good deuotion fearing god.*] Cicer. in Verr. Orat. 6: Homines integri, innocentes, religioſi. Idem pro Cęcin. Huic ego teſti gratias agam, quòd & in reum miſericordem ſe præbuit, & in teſtimonio religioſum. ¶ Interdum tamen religioſum in deteriorem partem dicimus, pro ſuperſtitioſo, timido & hæſitabũdo. Terent. in Heaut. Vt ſtultæ, & miſeræ omnes ſumus, Religioſæ. ¶ Loca religioſa dicuntur quæ ſunt religione obſtricta, præcipuè per mortui illationem, & nullam conſecrationem. Vlp. l. 2. ff. de Relig. & ſumptibus fune. Non totus qui ſepulturæ deſtinatus eſt, locus religioſus fit, ſed quatenus corpus humatum eſt. Religioſi dies (ut lib. 4. cap 9, docet Gellius) dicuntur triſti omine infames, impeditiq;, in quibus res divinas facere, & rem quampiam exordiri temperandum eſt, quos multitudo imperitorum pravè & perperàm nefaſtos appellant, quum potius atri dicendi ſint, vel religioſi. Hinc Cicer. ad Attic. diem Athenienſis pugnæ religioſum eſſe dicit. Macrob. li. 3. Satur. Religioſi ſunt dies qui facienda, & vitanda diſcernunt.

Rĕlĭgĭōsē, adverb. Integrè, piè, & cum deorum metu. [δοσίως, ἁγίως, θεοσεβῶς, εὐλαβῶς. Gall. *Religieuſement.* Ital. & Hiſp *Religioſamente.* Ger. Gottsfürchtiglich. Pol. *Bogoboinie, nabożnie.* Vng. *Zentwel, iſteni félelemmel.* Ang. *Godlie, deuotely, with the feare of god.*] Cic. pro Cæl. Vt ſapiens moderatusq; vir religioſè teſtimonium dixiſſe videatur. ¶ Interdum idem quod ſubtimidè, & verecundé. Cic. lib. 1. Epiſt. Faciamq; id quod facere debent ii qui religioſè, & ſine ambitione commendant. ¶ Aliquando ſolicitè, & accuratè. Colum. lib. 3. cap. 10: Nihil curioſè, nihil religioſè adminiſtrant.

Rĕlĭgo, as, act p. Ligo, vincio. [אסור קשור *aſúr kaſchúr* ברך *aſchár tſarar.* εἰρεδέω, εἰρεδετομέω. Gall. *Lier, reliер.* Ital. *Ligare.* Ger. Binden anbinden. Hiſp. *Atar.* Pol. *Zwięzuie, przywięzuie.* Vng. *Meg kŏtŏzętet.* Ang. *To faſten, to bind hard.*] Virgil 7. Aeneid. Gramineo ripæ religavit ab aggere claſſem. Cicer. Ante exilium: Manus ad demonſtrandam religantur injuriam. ¶ Religare religione bona alicujus, pro conſecrare alicui deo. Cic. pro Domo ſua: Vidimus hoc idem Cn. Lentulo Cenſori Tribunum plebis facere? nunquid igitur is bona Lentuli religionibus religavit?

Rĕlĭgātŭs, a, um, participium. [אסור קשור *aſúr kaſchúr* εἰρεδεθεὶς, εἰρεδετομεθεὶς. Gall. *Lié, relié.* Ital. *Ligato.* Ger. Gebunden. Hiſp. *Atado.* Pol. *Przywiązani.* Vng. *Meg kŏtŏzetet.* Ang *Faſtened, bound hard.*] Horat. 4. Carm. Ode 11: - eſt hederæ vis Multa, qua crines religata fulges.

Rĕlĭgātĭo, onis, verbale, f.t. Religãdi actus. [אסורר מסורת *aſúr maſóreth* חשך *chiſchſchúr* חשרה *chaſcharáh.* εἰρεδέσις Gal *Relie ment, attachement,* Ital. *Legamento.* Ger Das binden/ anbindung. Hiſp. *Atadura.* Pol. *Przywiązanie.* Vng. *Meg kŏtŏzęs.* Ang. *A binding or making faſt.*] Cic. de Senect. Et ipſa natura delectat, adminiculorum ordines, capitum conjugatio, religatio, propagatio vitium ſarmentorumq;.

Rĕlĭno, is, pen. cor. relevi, relitum, act. q. Quod oblitum, obturatumq; erat, aperio. [פתח *pathách.* ἀνοίγω, ἀνέῳγω Gall *Ouurir.* Ital. *Aprire* Ger. Die beſtreiche wider dannen thun/öffnen Hiſp. *Abrir lo cerrado* Pol *Odliepiam.* Vng. *Fel nitom* Ang. *To open vp or diſcouer which was ſmeered ouer with any thing.*] Terent in Heaut. Relevi omnia dolia, omnes ſerias. Solebant enim dolia, ne quid vaporis exhalaret, quàm accuratiſſimè oblinunde quũ aperirentur, dicebantur relini, ſoluta nimirum argilla qua erant oblita.

Rĕlĭnquo, quis, act t. Linquo, defero, omitto [עזב *hazáb* הניח *hunniach* השאיר *hiſcheir.* ἀφίημι, καταλείπω, ἀπολείπω. Gall. *Laiſſer.* Ital. *Riſciare, abbandonare, diſmettere.* Ger. Verlaſſen/ſeyn laſſen Bel. Verlaten. Hiſp. *Dexar.* Pol. *Zoſtawiam opuſzczam.* Vng. *El hagiom.* Ang *To leaue, to forſake.*] Plaut. in Moſtel. Reliquit, deſeruitq; me. Cæſar 5. bel. Galli. In littore molli, atq; aperto deligatas ad anchoras relinquebat. Relinqui item hæredibus dicũtur quæ ad eos parẽtis, propinquive morte devolvuntur Plaut. in Aulul. Agri reliquit et non magnũ modum, Quocunq, labore magno, & miſerè viveret. Terent. in Phorm. At ſi talentũm rẽ reliquiſſet decẽ, primus eſſes, memoriter Progeniem veſtram uſq; ab avo atq; atavo proferens. ¶ Relinquere aliquem, eſt ipſum nolle juvare. Cicer. ad Syl. li. 13 Tantùm à tè petimus ut agas eam rem, ne relinquas hominẽ innocentem ad alicujus tui diſſimilis quæſtũ. ¶ Relinquere animã eſt mori. Terent. in Adelph. Animã relinquã potius quàm illas deſeram. ¶ Reliquiſſe æs alienum dicitur,

qui mortuus

qui mortuus est non persoluto ære alieno. Cicero de Orat. Quum æris alieni aliquantulum esset relictum. Hujus compositum est Derelinquo.

Rĕlīnquĭtŭr, pro restat, sive reliquum est. [בשאר *nischeár.* κατάλειπται.] Cicer. ad Att. Relinquitur, ut si in Hispania vincimur, quiescamus.

Rĕlīctŭs, a, um, particip. [עזוב *bazúb* בשאר *nischeár.* ἐγκατάλειφθάς Gall. *Laisié.* Ital. *Lasciato.* Ger. Verlassen worden. Hisp. *Dexado.* Pol. *Opuszczoni.* Vng. *El hagiatot.* Ang. *Left, forsaken.*] Cic. Attic. Tironē ab altera quartana relictū audio. ¶ Relictus ab omni honestate: id est, modis omnibus inhonestus. Cicer. pro Rab Nemo est, *inquam*, invētus tam profligatus, tam perditus, tam ab omni nō modò honestate, sed etiā simulatione honestatis relictus, qui se in Capitolio fuisse cū Saturnino fateret. Horat. 2. Ser. Sat. 3: Invidiā placare paras virtute relicta.

Rĕlīctĭo, onis, verbale, f. t. Defectio, destitutio. [בחרת *náchath* שמטה *schemittáh.* ἀπόλειψις. Gall. *Delaissement* Ital. *Esso lasciare.* Ger. Ein verlassung. Hisp. *Dexamiento.* Pol. *Opuszczenie.* Vn. *El hagias.* Ang. *A leaving, or forsaking.*] Cic. 6. Verr. Quibus illā relictionem, proditionemque consulis, *&c.*

Rĕlīctă loca sunt, quæ sive locorum iniquitate, sive arbitrio conditoris relicta, limites nō acceperunt: hæc sunt juris subsecivorum, sicut etiam quę dicuntur extracluſa loca. Ex Frontino de limitibus. Relicta etiam loca nominat Cicero Orat. 1. in Rullum.

Rĕlĭquĭæ, reliquiarum, f. p. Quæ quacunque ex relicta sunt. [שאריה *schéerit* שאר *schéeri.* λείψανα. Gall. *Les restes, reliques ou reliquaires, le demeurant.* Ital. *Relique, auanzo, resto, rimanente.* German. Die vberbleybeten/ das man von einem ding vberlaßt. Hispan. *Los relieues.* Pol. *Pozostawki.* Vng. *Maradék* Ang. *That remaneth or resteth of any thing.*] Virgil. 1. Aeneid. His accensa super jactatos æquore toto Troas relliquias Danaûm. Cicer. 2. de Natur. deor. Cibi reliquiæ depelluntur tum astringentibus se intestinis, tum relaxantibus. Idem in Parad. Et reliquiæ conjurationis à Catilinæ furiis ad tuum scelus furoremque conversæ. Celsus lib. 3. cap. 4: Etiam manentibus reliquiis febrium. Cic. ad Cassium lib. 12: Vellem Idibus Martiis me ad cœnam invitasses: reliquiarum nihil fuisset.

Rĕlĭquŭs, qua, quum, pen. cor. Residuum, quódve ex re quapiam supereſt. [בשאר *nischeár.* λοιπὸς, περίλοιπος. Gall *Qui est demouré de reste, qui est de remanent.* Ital. *Resto, remanente, restante, residuo.* Ger. Das vbergelassen/ vberentzig/ vberig. Belg. Overgebluen. Hisp. *Lo restante, ò lo que queda.* Pol. *Pozostał'e, pozostawioni.* Vngar. *Hatra marat.* Ang. *The residue, or remanent.*] Cæsar 1. Comment. Demonstrant sibi præter agri solum nihil esse reliqui. ¶ Reliquum est: id est, supereſt, restat, κατάλειπται. Cicer. Curio. Reliquum est ut certemus officiis inter nos. Terent. in And. Vt pernoscatis quid spei sit reliquū. ¶ De reliquo: id est, quantum ad reliqua attinet. Cic. ad Cornif. lib. 12: De reliquo velim tibi persuadeas, *&c.* ¶ Reliquū feci, eleganter dicimus pro reliqui: sicut Missum feci, pro dimissi. κατέλειπται. Cic. in Verr. Quos belli calamitas reliquos fecerat.

Rĕlĭquŭm, qui, substantivū, Pars debiti, quæ initis subductisq; rationibus accepti & expensi supereſt: unde reliquari & reliquator, & reliqua trahere dicitur is, apud quem ea supereſt. [שאר *schéar* בשאר *nischeár.* λεῖμμα. Gal. *Le remanent.* Ital. *Resto, restante, rimanente.* Germ. Das vberbleiben/ vberig/ restantz. Hisp. *Lo restante, ò lo que queda.* Pol. *Ostatek.* Vng. *Hatra marat.* Ang. *The remanent or arrierage.*] Cic. Att. lib. 16: Maximè autem me angit ratio reliquorum meorum, *&c.* Plaut. Cist. Huic quod reliquum restat volo persolvere: Vt expungatur nomen ne quid debeat.

Rĕlĭquŏr, pen. cor. reliquaris, d. p. Reliqua traho: hoc est, post initas subductasq; rationes reliqua debeo. [ὀφείλω. Gall. *Demeurer endetté, devoir du reliqua.* Ital. *Rimanere restante, restare debitore.* Ger. Die restantz/ oder das vberig an einer Rechnung schuldig bleyben. Hisp. *Resta, deudor.* Pol. *Pozostaie dł'użen.* Vngar. *Adoſſa maradok.* Ang. *To be behind in arriearage, or in the payment of a certaine ſumme.*] Vlp. de Mune. & hono. l. Rescripto. Eos demum debitores Reip. accipere debemus, qui ex administratione Reip. relinquantur.

Rĕlĭquātŏr, ris, verbale, m. t. Qui integrū non solvit, aliquidq; adhuc reliqui debet. [ὁ λοιπὰ ἔχων, ὁ λοιπὸς, ὀφείλων. Gall. *Qui demeure en reliqua, qui doit du reliqua de ſon compte.* Ital. *Chi è ancora demeure en reliqua, qui doit du reliqua de ſon compte.* Ger. Der an einer Schuld noch etwas schuldig bleibt/ Der vber einer Schuld noch etwas vberig hat zu bezahlen. Hispan. *Que non ha pagada toda le deuda.* Pol. *Pozostał'i wdł'ugu.* Vng. *Az ki adoſſa maratt.* Ang. *He that is in arriearage, or oweth a certaine to be payed.*] Scævol. de solut. & liberal. Creditor. Accepi à Mario Marino ex ſumma majore tot aureos. Quæro an hæc ſumma in proximum annum ei accepta ferri debeat, quum superioris anni sit reliquator. Budæus.

Rĕlĭquātĭo, onis, f. t. Reliquorum debitio. Paul. l. 44. D. de admin. tut. Si pupillus post pubertatē rationibus à tutore accemptis, reliquationem ejus secutus, usuras acceptaverat.

Rĕlŏco, as, pen. prod. relocare, act. p. Rursum locare. [πάλιν ἐκμισθοῦν, ἐκ δευτέρου ἐκδοῦναι. Gall. *Reloyer, bailler à louage derechef.* Ital. *Affittare da nuouo.* Ger. Auff ein neuwes verleihen Hisp. *Arrendar otra vez.* Pol. *Znowu naimuie.* Vngar. *Ismet berbe adom.* Ang. *To lett for hire againe.*] Vlp. in l. item quęritur. §. Si lege. ff. Locati, & cond. Si in lege operis locati comprehensum esset ut si ad diem effectum non esset, alii relocare id liceret.

Rĕlucĕo, ces, penult. prod. n. f. Resplendeo, lucem diffundo. [נגה *naghàh* הוטיע *hophíah.* ἀναλάμπω. Gall *Reluire.* Ital. *Risplendere.* German. Wider scheinen/ ein liecht oder schein geben. Hispan. *Reluzir.* Polon *Znowu sie l'sne.* Vng. *Twendöklöm, fenlem.* Ang *To shine and glister brightlie.*] Cicero 2. de Nat. deor. Huic non una modò caput ornans stella relucet. Liv. 10. bell. Pun. Relucētem flammam primò vigiles Carthaginiensium; deinde excitati alii nocturno tumultu quum conspexissent, *&c.* Virg 12. Aen. illi ingens barba reluxit. Ovid. 11. Metam. vestis fulgore reluxit.

Rĕlŭctŏr, ctaris, d. p. Repugno, obnitor, sive renitor. [ἀντιμάχομαι Gall. *Repugner, resister.* Ital. *Repugnare, essere retinente.* Ger. Wider etwas sträben oder fechten/ entgegentringen. Hisp. *Resistir come luchando.* Pol. *Przeciwie sie.* Vng *Ellen tarto vagiok ellene allok.* Ang. *To gaine ſtand, to ſtruggle againſt.*] Ovid. 3. Amor. Eleg. 4: Vidi ego nuper equū cōtia sua frena tenacem, Ore reluctanti fulminis ire modo. Col. lib. 1: Nam quum veteri astruitur recens ædificium, quasi assurgenti reluctans oneri cedit.

Rĕlŭctātŭs, participium. ἀντιμαχόμενος. Claud. 1. de Rap. Proserp. Penè reluctatis iterum pugnantia rebus Rupissent elementa fidem.

Rĕlŭo, is, Quandoque compositum est à Lavo, lotionis iterationem importans. [ἀναπίπλω. Gall. *Laver encor vne fois.* Ital. *Rilauare.* German Wider wäschen Belg. Herwassen Hispan. *Tornar à lauar.* Polon. *Odmywam.* Vngar. *Ismet le moſom* Ang. *To wash againe.*] Aliquando à Luo idem significans quod solvo, seu repignero. ἀπολύω, ἀπολυτρόω. Plautus: Repignerat, reluit, vendit.

Rĕmacrĕsco, scis, scere, n. t. [ἰσχναίνομαι, ἀπισχνάμαι, φθίνω. Gall. *Remaigrir, deuenir maigre.* Ital. *Smagrirſi, deuenir magro.* German. Wider mager werden Hispan *Emmagreſcer.* Polon. *Zasie schne, wieune.* Vng. *Ismet el ötsöue redem.* Ang. *To waxe leane againe.*] Sueton. in Domit. cap. 18: Postea calvitio quoque deformis ventris obesitate, crurum gracilitate, quæ tamen ei longa valetudine remacruerant.

Rĕmălĕdĭco, is, pen. prod. act. t. Maledictum regero. [ἀντικατάρασθαι, ἀντιβλασφημεῖν, ἀντικακολογεῖν. Gall. *Redire iniures à qui en dit* Ital. *Ingiurare di parole chi t' ha iniuriato* German Widerumb böſe wort geben/ oder vbel zureden. Hisp. *Dezir mal del maldeziente.* Polon *Zasie zł'orzecze.* Vngar. *Rea mondom vizsga adonak, zidalmat.* Ang. *To ſpeak ill for ill.*] Sueton. in Vespasiano, cap. 9: Degurgio quondam Senatoris Equitisque Romani ita pronuntiavit: Non oportere maledici Senatoribus: remaledici, civilem fasque esse.

Rĕmăncĭpo, as. [Germ. Widerumb zu eigen geben.] Est rem sibi mancipatam, in mancipium ejus à quo eam accepimus, restituo. πάλιν χείρων ἢ ὑποχείριον ποιῶ. Boëthius in Topica Ciceronis: Fiduciam accepisse dicitur, cuicunq; res aliqua ea lege mancipatur, ut mancipanti aliquando remancipet. Hinc remancipatam Gallus Cælius esse ait, quæ mancipata sit ab eo, cui in manum convenerit: autore Festo.

Rĕmăndĕrĕ, Ruminata rursus mandere. [ἀναμασσάομαι. Gall. *Remascher.* Ital. *Ruminare, remasticare.* German. Wider kewen. Hispan. *Tornar otra vez à maxcar.* Polon. *Znowu zwe.* Vngar. *Vizontag meg ragni.* Ang. *To chew againe.*] Plin. lib. 10. cap 37: Pontici mures simili modo remandunt. Quint. lib. 11 cap. 2: Devoret initio tædium illud, & scripta, & lecta sæpiùs revolvendi, & quasi eundem cibum remandendi.

Rĕmănĕo, remanes, pe. cor. n. f. Persisto, persevero, supersum; relinquor. [שאר *schaár* בשאר *nischeár* שאר *hamádh.* ἀναμένω, ὑπολείπομαι. Gall. *Demeurer derriere.* Ital. *Restare, durare.* Germ. Verbleyben/ vberbleyben. Hisp *Remaneſcer ò quedar.* Pol. *Pozostaie.* Vng. *Meg maradok, alhatoſon meg allok.* Ang. *To remaine behind.*] Cicer. 1. Tusc. Expone igitur, nisi molestum est, primùm si potes, animos remanere post mortem. Cæsar 3. bell. Civil. An non audistis ex iis qui per causam valetudinis remanserunt, cohortes esse Brundùsii factas?

Rĕmānsĭo, f. t. A remaneo, sicut à maneo mansio. [שארה *hemdáh* אמנה Gall *Demeure.* Ital. *Dimora.* Ger. Verbleibung. Hisp *Obra de quedar.* Pol *Pozostanie.* Vng. *Meg maradas.* Ang. *Remaning or abyding ſtill.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 3: Primùm tuā remansionem etiam atque etiam probo.

Rĕmano, as, n. p. Restillo, refluo. [ἀναγαλάζομαι. Gall *Reſtuer, reculer* Ital. *Collare di nuouo all' indietro.* German. Wider hinumb fliessen. Hispan. *Colar lo liquido* Pol. *Znowu zpł'iwam.* Vngar. *Vizsga foliok.* Ang. *To droppe.*] Lucret lib. 5: Percolatur enim virus, re-

virus,retroque remanat. ¶ Aliquando accipitur pro repetere: ut annotavit Festus.citans locum Annii ex lib.5: Deserunt rivos,camposq; remanant.

Rĕmĕdĭum,dii,n. Curo,medeor,mederis,Medicina. [ארוכה *arwchah* רפואה *rephuah*. ἀκῶ. φάρμακον, ἀνάφορμακον. Gall. *Remede*. Ital *Remedio,medicina*. Ger. Ein Artzney Belg *Remedie*. Hisp *El remedio,medezina*. Pol *Lekarstwo*. Vng *Oruoslag*. Ang. *A remedse*.] Cic. Octavio: Nulla remedia quę vulneribus adhibentur,tàm faciunt dolorē,quàm quę sunt salutaria Transsumitur & ad alia. Cęs.3 bell.Civil Quibus rebus nostri usu docti hęc reperiebant remedia, ut alio loco ignes facerent. Cic. pro Cluent. Acrioribus salutis suæ remediis subveniendū putavit. Sequentibus verbis eleganter apponi solet, Adhibere remedium, Comparare remediū, Habere remediū, Vti remedio, Invenire remedium, Pati remedium, Quærere remedium. Exempla legenti bonos autores inventu facilia. Quòd autem Cornelius Fronto de differētis vocabulorū inter remedium & medicamentum distinguit hoc modo: ut remedium adhibeatur,ne perichitemur, & submoveat imminentia: Medicamentum verò ad subita pericula aptetur, & sanet insana ulus Latinè loquentiū repudiare videtur. Nam etsi medicamentū in præsentibus periculis locum habeat,tamen remedium de iis quoq; dicitur. ut ex exemplis hic positis apparet.

Rĕmĕtĭgo,inis. Quod remoratur Plaut in Patina, ut citat Festus. Quid nunc illę tandiu remorantur remigines?

Remendo,das,act.p. Corrigo,ut nonnulli volunt vel mendū denuo tollo. [יסר *iisser* תקן *tikkēn*. διορθόω Gall. *Corriger, amender* Ital. *Corregere, rimendare*. Germ. Widerumb verbesseren. Hisp. *Corrigir,emendar otra vez*. Pol *Znowu poprawiam*. Vngar. *Iſmet meg iobbitom, meg emendalom*. Ang *To correct, to amend*.] Col.lib 3.cap. 17. Quidam flagellum totum sicut erat matri detractum,crediderunt filiorum convenire: idq; per gemmas quinas,vel etiam senas partiti,complures tale ofcalter remēdaverunt. Quo tamen in loco castigatiora exemplaria legendum ostendunt,Taleas terræ mandaverunt.

Rĕmĕo.remeas Retrò meo,redeo. שוב *ſhūb*. ὑποστρέφω. Gal *Retourner* Ital *Ritornare* Ger Wider hinderſich gehn/ wider vmbkehren Hisp *Tornar boluer otra vez* Pol. *Nawracam ſie*. Vng. *Viſſza megiek,megtekk* Ang *To returne*] Virg.lib 2 Aen. Si patrios unquam remeassem victor ad Agros. Martial.lib. 1: Gaudia non remeant,sed fugitiva volant. Varro 3.de Re ruſt. cap.5: Idemq; faciunt quum ex Italia trans mare remeant. Tacit.lib. 1: Cæsum remeantem Armenia & vulnere invalidum, mors fato propera vel novercæ Liviæ dolus abstulit.

Rĕmĕātŭs, hujus remeatus, penult. prod. verbale. Redeundi potestas [שיבה *ſhibāh* תשובה *teſhubāh*. ὑποστροφή, ἀναστροφή, ἀναχώρησις. Gall. *Retour*. Ital *Ritorno*. Germ. Das widerumbkehren/der gang wider hinderſich Hisp. *Tornada*. Polon. *Nawrocenie*. Vngar. *Viſſza ielés, megtérés*. Ang *Returning*.] Murranus in l. Relegati in fine. ff de Pœnis: Et nemo potest commeatum remeatúmve dare exuli,nisi imperator ex aliqua causa.

Rĕmĕtĭor, iris, remensus sum,d.q. Iterum metior,ad mensuram reddo. [ἀναμετρέω. Gall. *Remeſurer* Ital. *Rimiſurare*. Ger. Widerumb meſſen Hisp. *Tornar à medir*. Pol. *Odmierzam*. Vng. *Viſſza merem,meg annit merek*. Ang. *To meaſure againe*.] Martial. lib. 6: Ille fide summa testa sua vina remensus. ¶ Aliquando idem quod reddo. Plin. Epist. 164. Iam mihi reddita incipit reficī,transmissumque discrimen convalescendo remetiri. ¶ Remetiri æquor, est renavigare. ἀναπλέω. Virg. 2. Aen. Pelagoque remenso Improvisi aderunt.

Rĕmex. Vide REMVS.

Rĕmĭgĕro,as, Antiquum verbum est,pro remigro, revertor. [שוב *ſhab*. ἀποκίζομαι. Gall. *Retourner*. Ital. *Ritornare*. Germ. Widerumb ziehen Hisp. *Tornar otra vez à mudar caſa*. Polon. *Wzad przechodzę*. Vn *Viſſza kŏltŏzŏm,megiek*. Ang. *To returne*] Plaut. in Persa. Crumenā hanc emere,aut facere,ut remigeret.

Rĕmĭgium,gii. Vide REMVS.

Rĕmigro, as. Revertor in domicilium unde emigravi. [שוב *ſhab* ἀποικίζομαι. Gall. *Retourner, en ſon premier domicile*. Ital. *Ritornare alla ſua prima ſtanza*. German. Widerumb hinziehen in das vorderig heimweſen Hisp. *Tornar otra vez à mudar caſa*. Pol. *Zuſie ſie wracam*. Vngar. *Viſſza kŏltŏzŏm* Ang *To returne to his lodging*.] Cicero 1. Tuscul. In nostram domum remigremus. Liv. 8. bell. Pun. Magna tamen pars autoritate COSS. compulsa in agros remigravit. Plaut. Epid. Remigret animus nūc domum mihi.

Rĕmillum. Repandum dicitur,à remi similitudine. Festus.

Rĕmĭniscŏr, sceris, d. t. Recordor: quod fit quum ea quæ mens renuit, repetuntur, inquit Varro, quasi iterum rem in mentem revoco. [זכר *zachár* ἀναπιμπάζομαι. ἀναμιμνήσκομαι. Gall *Seſouuenir, ſe rememorer*. Ital *Ricordarſi*. German. Widergedencken/wider erinneren. Hispan. *Recordarſe*. Pol. *Spominam ſobie*. Vngar. *Rea emlekezem*. Ang. *To remember*.] Iungiturque modò accusativo, modò genitivo. Cæsar 1. bell Gall. Sin bello persequi perseveraret, reminisceretur, & veteris incŏmodi Romanorū, pristinæq; virtutis Helvetiorū. S. Sulpitius Ciceroni: Ea potius reminiscere quę digna tua persona sunt Ovid. 1. de Ponto, Eleg 9: Nam modŏ vos animo dulces reminiscor amici.

Rĕmĭnĭscentĭă, verbale.f.p. Revocatio rei alicujus in mentē: [זכרון *zĕcher* זכרון *zichcharón*. ἀνάμνησις. Gall. *Souuenance, vn ſouuenir*. Ital *Ricordanza*. German. Widergedächtnuß, wider erinnerung. Hispan. *Aquella obra de ſe recordar*. Polon. Wſpomnienie. Vngar. *Rea emlekezem*. Ang. *Remembrance*.] differt a memoria quòd reminiscentia cōmunis est omnium animantium: memoria, ad homines tantùm, quū fit discursus rerum cum ratione ab universali ad particularia, & à remotis à sensu.

Rĕmĭscĕo,remisces, remiscui, act.s. [ἀναμιγνυμι, συγχέω. Gall. *Remeſler, meſler derechef*. Ital. *Rimeſcolare*. German. Widerumb vermischen. Hispan. *Tornar à mezclar*. Polon. *Znowu mieſzam*. Vngar. *Iſmet meg elegitem*. Ang. *To mixe or mingle againe*.] Iterum misceo, aut idem quod simplex misceo. Horat. in Arte: Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet. Senec. lib. 2. de Tranquil. vitæ. Venenum mihi dedit aliquis,sed vim suam remissum cibo perdidit. Idem. Epist. 27.

Rĕmitto, tis, act. t. Eò unde aliquid venerat rursum mitto. [שלח *ſchillēach* ἀναπέμπω ἀναπομπὴν δίνημι. Gall. *Remettre, renuoyer*. Ital *Rimandare in dietro* Ger Widerumb hinschicken. Belg. Wederom seynden Hispan. *Embiar otra vez atras*. Polon. *Nazpo ſe mieſzie odſel'am*. Vng. *Viſſza kiweldŏm*. An. *To send back againe*.] Plaut. Munera accipit frequens, remittit nunquam. Construitur quandoque cum ablativo pretio, ut apud Curt. lib 2: Captivos si placet reddi, honestius dono donabimus, quàm pretio remittemus. ¶ Aliquando sumitur pro suo simplici mitto. πέμπω. Lucil. lib. 29 Satyr. ut citat Festus: Continet domi se mœstus Albinus, quòd filiæ repudium remisit. ¶ Interdum pro relaxare: cui opponuntur indendere Plin. lib. 26 cap. 10 Superioris radix in facie ovis colonicæ data nervos intendit. ¶ Aliquando pro recreo, & refecto [רפה *rāpāh* שבת *ſhabath aurem* Gall *Ceſſer de trauailler* Ital *Ceſſar della fatica* Germ. in Nachlaſſen/unterbrung geben Hispan. *Dexar el trebajo* Pol *Przepuſzczam do wolnoſci*. Vng. *Meg eheztem*. Ang. *To ceaſe or ſtay, to ſlack*] Vnde animum remittere dicimur, quū deponimus curas: cujus contrarium est Intendo: sumpta translatione ab arcu. Cicer. in Horat. Quæro non quibus intendam animum rebus, sed quibus remittam. Sic remittere disciplinam vel custodiam, dicimus pro eo quod est negligētius disciplinam vel custodiam observare. Col lib 1 cap. 8 de Re rust. Nunquid absentia sua de disciplina & custodia remiserit: num aliqua vitis, num arbor, num fruges absint ¶ Aliquando remitto accipitur pro concedo & condono. [חנן *chanan* χαρίζομαι] Cic. Varin. lib. 5. Meam animadversionem & supplicium quo ut uris etiam in eum quem cepissem, remitto tibi & condono. Iosephus: gratiam magi ad favorem populi conciliandum, tributa & mulctæ vastationem in triennū remittunt: id est, concedunt. ¶ Aliquando pro dimittere: cujus antitheton est Erigere. [דמה *ſchamā* ἀφίημι.] Plin. li. 8. cap. 32: Quum erexére aures acerrimi auditus, quum remittére surdi. ¶ Aliquādo pro intermitto: hoc est, ad tempus cesso. ἀναπαύομαι Terent. in Heaut. Nullum remittis tempus neque te respicis. Idem in Hecyr. Nam si remittent quippiam Philomenæ dolores, omnē rem narrabit, scio. ¶ Remitti quoq; res empta dicitur, quū petenti venditori iterū conceditur. Plaut. in Mostel. Mœstus est has vendidisse se. TE Quid tandem? TR. Orat ut suadeam Philolacheti ut istas remittat sibi ¶ Remittere frænos dolori, est dolori habenas laxare: cui opponitur Adducere habenas. ¶ Remittere librum dicitur arbor, quādo sua sponte corticē relinquit. ¶ Remittere nūtium uxori, est uxorem repudiare. Cic ad Att. lib. 1: Vxori Cæsarem nuntium remisisse. Idem in Topic. Si mulier, quum fuisset nupta cum eo cui connubii jus nō esset, nuntium remisit: quoniam qui nati sunt, patrem non sequuntur, &c.

Rĕmissŭs, sa, sum, Languidus, cujus negligens: cui opponuntur Vehemens, & Intensus [כרטה *nirpēh*. παρειμένος. Gall. *Remis, laſché* Ital *Remiſſo, languido*. German Nimässig/der nit fleissig anhattet Hispan. *Floxo de trabaio*. Polon *Gnuſny, ſłabi*. Vngar. *Reſt, laſſu, tunia* Ang. *Slacked, looſed*] Cicero 2. de Divinat. Hæc scilicet in imbecillo, remissoque animo multa omnibus modis confusa & variata versantur. Cicero 2. de Finib. Itaque quanquam in eo sermone, qui cum Torquato est habitus, non remissi fuimus: tamen hic severior est cum Stoicis parata contentio. Idem pro Sestio: Facit enim, Iudices, vester iste in me animorum oculorumque contuitus, ut mihi jam licere putem remissiore uti genere dicendi. Cæsar 5. bell. Gal. Loca sunt temperatiora, quam in Gallia remissioribus frigoribus.

Rĕmīssĭssĭmŭs, superlat. [Vngar. *Tunya, lulnya*

Sueton.

Sueton. in Auguſt. Remiſſiſſimo ad otium & ad omnem comitatem animo.

Rĕmĭssă, æ, ſ.p. Id eſt, venia erati: vox eſt Eccleſiaſticis ſcriptoribus quàm Claſſicis linguæ Latinæ autoribus familiarior. [סליחה *ſelichâh.συγχώρησις.* Gall. *Remiſſion, relaſchement, relaſche.* Ital. *Remiſſione, perdono.* German Abtäg/nachlaſſung oder verzeihung. Hiſpan. *Perdon.* Polon *Przepuſzczenie.* Vng. *Meg bocſatas.* Ang. *Forgiueneſſe of a fault.*] Cypr. lib. 5 Epiſt 14. Omnia peccata remittentur filiis hominum & blaſphemiæ: qui autem blaſphemavit in Spiritum ſanctum, non habet remiſſam, ſed reus eſt æterni ſupplicii.

Rĕmĭssĭo, onis, ſ. t. verbale eſt à remitto, Recreatio. [רטיון *ripháyon* מרפא *marpéh.ἄνεσις.* Gall. *Remiſſion, relaſchement, relaſche.* Ital. *Relaſſatione, remiſſione.* Germ. Badertaſſung / vnderleibung. Hiſ. *Aquella obra de aſloxar el trabaio.* Pol. *Przeſtanek, odpoczynek.* Vng. *Gondunk el hagiaſa, ellextes.* Ang. *A refreſhing or ſlacking.*] Cic. pro Cælio: Quem non quies, non remiſſio, non æqualiũ ſtudia, non ludi, non convivia delectarent. Idem ad Gallum lib. 7: Sed viſa eſt mihi vel loci mutatio, vel animi etiam relaxatio, vel ipſa fortaſſe jam ſeneſcentis morbi remiſſio profuiſſe. ¶ Interdum ponitur pro venia ſeu gratia delicti vel pœnæ: [סליחה *ſelichâh.συγχώρησις.* Pol. *Przepuſzczenie.* Vng. *Meg bocſatas.* Ang *Forgiueneſſe.*] ut Remiſſio pœnæ apud Cicer. 4 Invect. in Catilin. ¶ Propriè tamen remiſſio eſt earum rerum quæ adducta ſunt, relaxatio: cui opponitur Contentio. Cic. 2 Offi Ex oculorum obtutu, ex elevatione, ex remiſſione ſuperciliorum, aut ex contractione.

Rĕmĭssĕ, Leniter, placidè: cui contraria ſunt Graviter, ſeverè, vehementer. [*ἀνειμένως, πραέως, ἠπίως.* Gall. *Laſchement, humblement.* Ital. *Humilmente, lentamente.* German. Hubſchtich/leiß/demütigtlich. Belg. Ootmpedelick. Hiſ *Baxamente, humilmente, lentamente.* Pol. *Pokornie, vnizenie, powolnie.* Vngar. *Engedelmeſem, gienyen.* Ang. *Negligently, ſloughtfully, ſlackely.*] Saluſt Iugurth. Pauca timidè, remiſſeque locutus, abceſſit. Cicer. 3. de Orat. Quis unquam res præter hunc, tragicas penè comicè, triſtes remiſsè, ſeveras hilarè, forẽſes ſcenia propè venuſtate tractavit? Idem 6. Verr. Iſte nihilo remiſſius atque etiam vehementius inſtabat.

Rĕmĭssārĭŭs, a, um, *adj.* Quod remittitur, quódve eum in uſum factũ eſt, ut poſſit remitti: ut, Remiſſarius vectis in torcular. Cato de Re ruſt. cap. 19: Vectes longiſſimos pedum decem & octo, ſecundos pedũ ſexdecim, tertios pedũ quindecim, remiſſarios pedum duodecim.

Remo, as, ut poſt Perottum annotarunt quidã, antiqui dicebant pro repeto. [Gall. *Retourner.* Ital. *Ritornare.* Ger. Wider hinumbgehen. Hiſp. *Tornar.* Pol *Obchodzic.* Vngar. *Vizza terek.* Ang *To returne.*] Ennius lib. 1: Rivos deſerunt, campos ſq; remant. Apud Feſtum tamen, unde hæc decerpſit Perottus, Remanant legitur non Remant: quod etiam in verbo Remano annotavimus.

Rĕmōlĭŏr, iris, d. q Multa vi loco moveo. [בזז *nathâts* בזם *nathâs.διωκισιν, διαφθειρω.* Gall *Demolir & ruer ius.* Ital. *Spinger va peſo di ſuo luogo.* Germ Mit gewalt verjagen oder dannen tüpffen. Hiſpan. *Mouer algo con difficultad.* Pol. *Gwałtem odzwalsam* Vn. *Nehezen meg mozditom.* An. *To put or tumble out of a place by force.*] Ovid lib. 5. Metam. Sæpè remoliri luctatur pondera terræ, Oppidaq; & magnos devolvere corpore montes. ¶ Nonnunquã magno labore quippiam reparo. [בדק *badhâk.*] Sil. 1: iterũ inſtaurata capeſſens Arma remolitur dux agmina. ¶ Aliquã do à conatu revoco. Sueton. in Auguſt. Vultu erat vel in ſermone vel tacitus, adeò placido ſerenoque, ut quidam ex primoribus Galliarum confeſſus ſit, ſe eo inhibitum, ac remolitum quo minus, ut deſtinarat, in præcipitium impelleret. Legitur & remollitum. Vide Remollio.

Rĕmōllītŭs, particip. [נתן *nittâts.*] Senec. Here fur. - nec orbe remollito queat Ad ſupera victor numina Alcides vehi.

Rĕmōllĭo, is, act. q. idem quod mollio. [הרך *herâch.* κατα μαλάσσω. Gall. *Ramollir, rendre mol & effeminé.* Ital *Ramollire.* Ger. Wider erweichen/weich machen. Hiſ. *Amollentar.* Pol *Odmiekczam.* Vngar. *Meg lagitom.* Ang. *To mak ſoft and effeminat.*] Ovid 4. Metam. Vnde ſit infamis, quare, malè fortibus undis Salmacis enervet, tactosque rèmolliat artus, Diſcite. Colum. lib 2. capit. 12: Nihil itaque amplius in iteratione quàm remolliri terra debet æqualiter.

Rĕmōllītŭs, a, um, pen. prod [רכך *ruchchâch.* κατα μαλακιθὲς ἀναμαλαχθὲις. Gall. *Ramolly.* Ital. *Amollito.* Germ Erweichet. Hiſp. *Amollentado.* Pol. *Odmiekczony.* Vng. *Meg lagyitatot.* Ang *Made ſofte.*] Suet. in Auguſto, cap. 79: Vultu erat vel in ſermone, vel tacitus, adeò tranquillo ſerenoq;, ut quidã è primoribus Galliarum confeſſus ſit inter ſuos eo ſe inhibitum ac remollitũ, quo minus ut deſtinarat in tranſitu Alpium per ſimulationẽ colloqui propius admiſſus, in præcipitium propelleret. Quo tamen in loco quidam legunt remolitum unico l, à verbo remolior, pro eo quod eſt, à molimine & conatu revocatum.

Rĕmōllĕſco, cis, n. t. Mollis fio. [רך *rach.* κατα μαλάσσομαι Gall. *Se ramollir.* Ital. *Remollirſi.* Ger Weich werden Hiſp. *Amollentarſe.* Pol. *Miekczeie.* Vng. *Meg lagiulok.* Ang. *To waxe ſofte.*] Cęlat 4. bel. Gal. Vinum ad ſe importari non ſinunt, quòd ea re ad laborem ferẽdum remolleſcere homines atq; effœminari arbitrantur. Ovid. 10 Metam. - ut Hymettia ſole Cera remolleſcit, tractataque pollice multas Flectitur in facies. ¶ Per tranſlationẽ accipitur pro mitigari ſive leniri. κατακαμπτόμαι Ovid. 1. Metam. - precibus ſi numina juſtis Victa remolleſcunt, ſi flectitur ira deorum.

Rĕmŏrŏr, vide REMOROR.

Rĕmorbĕſco, beſcis, n. t. In morbum recido, inquit Feſtus. [*αὖθις νοσέω.* Gall. *Retomber en maladie, rechoir.* Ital. *Ricaſcare nella malatia* Ger Wid vmbſchtahẽ in die vordertge kranckheit / widerumb kranck werden. Hiſp. *Tornar à enfermar.* Pol *Znowu do chorobi wpadam.* Vng. *Ismet meg betegzim* Ang. *To fall into ſickneſſe againe.*]

Rĕmōrdĕo, des, act ſ. Vicissim mordeo eum a quo fuerim morſus. [*ἀνδάκνω.* Gall *Remordre, reafflager & tourmenter* Ital. *Rimordere, cruciare.* Ger. Widerumbbeiſſen. Belg Weèrom bytẽ. Hiſp. *Remordar, atormentar, fatigar.* Pol. *Znowu vkąſzic.* Vng. *Vizza marom.* Ang. *To bite againe.*] Horat. Epod 6: Quin huc inanes, ſi potes, vertis minas. Et me remorſurum petis? ¶ Per tranſlationem accipitur pro crucio, ſolicito. Virgil. 1. Aeneid. - quando hæc te cura remordet. Lucret. lib. 3: Præteritis admiſſa malis peccata remordent.

Remŏres, pen corr. Aves in auſpicio dicuntur quæ acturum aliquid remorari compellunt. Feſtus.

Rĕmŏrŏr, aris, pen corr. d. p. Retardo, retineo. [עקב *hikkéb* עכר *hatsâr.κωλύω, ἐμποδίζω, ἐνέχω.* Gal. *Retarder. ou retainger.* Ital. *Retardare, ritenere.* Ger. Verhinderẽ auffhalten vnd ſaumen Belg. Behinderen/ophouden. Hiſp. *Retardar, retenere.* Pol. *Zwarzagan, zabawiam.* Vng *Meg tartoztatom.* Ang. *To tary, to ſtaye.*] Terent. in And. - ſed ſi quid eſt Quod mea opera opus ſit vobis, aut tũ plus vides, Manebo: nequod veſtrũ remorer cõmodũ. Apul. Sic me abire oppido volentẽ, ſuavi remoratur illecebra. Terent. Eunuch. Vt illũ dii deæq; ſenium perdant, qui me hodie remoratus eſt. Ovid. 11 Metam Littus habet ſolidũ, quod nec veſtigia ſervet, Nec remoretur iter, nec opertũ pendear alga.

Rĕmŏrātæ, ſ.p. Retardatio dicitur. [עקבה *hikkebâh* מעכור *mahatsôr* מעכר *mahatsâr.ἐμποδὼ.* Gall *Retardement.* Ital. *Ritardamento.* German. Ein verhinderung/oder ein verſaumung. Hiſp. *Tardanſa.* Polon. Zwłoczaganie, zatrzymanie, przekaza. Vng *Meg tartoztatas.* Ang. *A taryng or ſtayng.*] Lucilius apud Feſtum: Quænam vox ex te reſonans meo gradu remorã facit? Plaut. in Trinum. Quæ in rebus multis obſtant, odioſæque ſunt, remoramque faciunt rei privatæ & publicæ.

Rĕmŏrātæ, æ, pen. cor. ſ. p. [Germ Ein gattung eines kleinen fiſches / der die ſchiff/ſo er ſich anhendt/verhindert vnd auffhalt.] Piſcis exiguus, qui a Græcis *ἐχενηὶς* dicitur, ſpinis & cruſtis tectus: à remorando dictus, quòd navem cui annixus fuerit, remoretur. Plin. lib. 32. cap. 1: Tamen omnia hæc, pariterq; eodem impellentia unus & parvus admodum piſciculus, echeneis appellatus in ſe trahit. Ruant venti licet, & ſæviant procellæ, imperat furori, viresque tantas compeſcit, & cogit ſtare navigia, quod non ulla poſſunt vincula, non anchoræ irrevocabili pondere jactæ. Idem lib. 9: Eſt parvus admodum piſcis, aſſuetus petris, echencis appellatus, hoc carinis adhærente, naves tardiùs ire creduntur. Inde nomine impoſito remora à remorando dicitur.

Rĕmŏvĕo es, vi, tum, act. ſ. Amoveo, aufero, abdo. [הסיר *hesir* בער *bihâr.ἀφίημι, ἀνέχωρίω.* Gall. *Eſlongner, oſter* Ital *Rimouere, tor via.* Germ. Hindan bewegen / dannenthun. Hiſp *Quitar.* Pol. *Oddaliam.* Vngar. *Maſua vizem.* Ang *To put out of the place or aſide.*] Cicero ad Tironem lib. 16 Epiſtol. Accepimus conditiones, ſed ita ut removeãt præſidia ex his locis quæ occupavit. Idem 1. Offic. Quæ enim natura occultavit, eadẽ omnes qui ſana mente ſunt removent ab oculis. Idem pro Corn. Balbo: Fuiſſe judicem ex illis equitibus Rom. gravillimis viris neminem quin removeret oculos & ſe totum averteret. ¶ Removere ſe ab aliquo: id eſt, disjungere, alienare. *ἀποχωρίω, ἀναζεύγνυμι.* Cic. ad Att. lib. 4: Quid ſit quòd ſe à me removit, ſi modò removit, ignoro.

Rĕmōtŭs, a, um, part. Amotus [מוסר *muſâr ἀπωθὲς, ἀπεκδυσθὲις, ἀποκινηθὲις.* Gal Oſté. Ita. *Rimoſſo* Ger. Hinweg gethan demnẽ gethan. Hiſp. *Quitado.* Pol. *Oddalioni.* Vng *Maſua vitetet.* An. *Taken away put aſide.*] Virg. 1. Aen. Poſtquã exempta fames epulis menſęq; remotę ¶ Interdum migrat in nomen, idemq; ſignificat quod longinquus, ſeu procul diſſitus Cic 5 Verr. Etiámne hæc tam parva civitas, tam procul à manibus tuis, atq; à cõſpectu remota? Ovid. 3 Triſt. - lõga regione remotus. Cic. 4 Verr. Homines quietiſſimi qui max mè ab injuriis noſtrorũ magiſtratuũ remotiſſimi conſueverãt eſſe pũ ſidio fœderis. Col. li. 12 cap 1: Nã in primis conſiderandũ erit an à vino, ab eſcis, à ſuperſtitionibus, à ſomno, à viris remotiſſima ſit

Rĕmōtĭo,

Rĕmōtĭo, onis, verbale f.t. Amotio, translatio: [מסח *massách*. ἀπομάκρυσις, ἀπόκρουσις. Gall. *Eslement, eslongnement.* Ital. *Rimovimento* Ger. Verschupffung/ hinweg stossung. Hisp. *Quitamiento.* Pol. *Oddalenie.* Vng. *Majona valo vitel.* Ang. *A taking away or putting aside.*] ut Remotio criminis quæ & translatio à Rhetoribus appellatur ἀναφορά. Cic. lib 2. de Invent. Remotio criminis est quum ejus intentio facti quod ab adversario infertur, in alium aut in aliud dimovetur.

Rĕmūgĭo īs, n. q. Mugitum reddo, contrà mugio. [*ἀνταμυκάομαι.* Gall. *Regrogler, retentir, mugler contre.* Ital. *Remuggire, muggire all' incontro.* Ger. Wider einander lůyen/ widerumb lůyen. Hisp. *Bramar retumbando la voz.* Pol. *Odkrzykuie.* Vngar. *Bögék.* Ang. *To bawe or bellowe againe.*] Virg. 12. Aeneid. Quum duo conversis inimica in prælia tauri Frontibus incurrunt, pavidi cessêre magistri: Illi inter sese multa vi vulnera miscent, Colla armosq; lavant: gemitu nemus omne remugit. ¶ Per translationem tamen accipitur simpliciter pro resonare. Virgil. 3. Georg. Et vox assensu nemorum ingeminata remugit. Idem 9. Aeneid. -sequitur clamor, cœlumque remugit.

Rĕmūlcĕo, ces, Paulatim & quietè retraho. [*ἀναπαλίω, ἀναπαύω.* Gall. *Rappeller, retirer, reposer.* Ital. *Rippacificare, raddolcire.* Germ. Widerumb/ sinckten wol lieben. Hisp. *Halagar, atraher con halago.* Pol. *Za wabieniem.* Vng. *Lassan hatra vonzom.* Ang. *To pacifie or asswage again.*] Virgil. 11. Aen. -caudamq; remulcens subjecit pavitantem utero, silvasq; petivit.

Rĕmulco, trahere navem, Polybio & Diodoro, significat è scapha majorem navem remigans trahere. [*ὑπερετέω.* Gall. *Haler un navire d'un esquif.* Ital. *Rimorchiare.* Germ. Mit kleinen schifflinen ein grosses fein sittig zu Landt ziehen. Hisp. *Llevar la nave à remo.* Pol. *Odciągnąć do maią przy wiązawszy pomocą łodzi.* Vng. *Örcsb vaiot az kisseb mellet vonzok.* Ang. *To drawe a shippe on the sea after a boate.*] Quod aliquando necessitatis gratia fit, quum major navis quæ remis non agitur, vento destituta est, aut quando non aliam ob causam quàm ut quietiùs navigetur. Cæsar l. 3. bell. Civil. Ad Oricum venit, submersamq; navem remulco, multisq; contendens, funibus eduxit. Quo in loco remulco, videtur esse ablativus à remulcus, quanvis ille nominativus non admodum sit in usu: quo nomine significatur actus in remigandi, & majora navigia trahendi: non autem ipsa scapha qua major navis trahitur, ut quidã nõ satis pertè sunt interpretati. Vide Bayfium de Re navali.

Rĕmulco, cas, are, Propriè est remigando è scapha grandiorẽ navim trahere. [*ὑπερετέω.* Gall. *Tirer la nauire d'un esquif à la rame.* Ital. *Rimorchiare.* German. Mit kleinen schifflinen ein grosses schiff fein sittig ziehen. Hispan. *Llevar la nave a remo.* Polon. *Odciągnąć łodzią.* Vngar. *örcsb vaiot az kisseb mellet vonzok.* Ang. *To drawe a shippe on the sea after a boate.*] Quod aliquando necessitatis gratia fit, quum major navis vento destituta, alia ratione moveri non potest: aliquando non aliam ob causam quàm ut navis quietiùs agatur. Remulcare, inquit, dictum est quasi molli acleni tractu ad progressum mulcere. Sisen. lib. 2: Si qua celeriter solvi poterat, in altum remulcando trahitur.

Rĕmūnĕro, as, & Remuneror, aris, d. p. Retribuo, compenso, beneficium reddo, & mutuam gratiam refero: hoc est, munere aliquo munus aliud compenso. [שחד שלם *schachádh schillém.* ἀποδεκατεύω. Gall. *Remunerer, recompenser, guerdonner.* Ital. *Rimunerare.* German. Widerbegaben/ wider vergelten/ vnnd betohnen. Hispan. *Dar galardon, galardonar.* Pol. *Odpłacić.* Vng. *Vizont agymig viszadekozom.* Ang. *To rewarde, to recompense.*] Cic. Attic. lib 8. Te, si tibi eadem cadsa est, ne remunerare, tanèvelim. Cæsar 1. bell. Gall. Quòd si discessisset, ac liberam possessionem Galliæ sibi tradidisset, magno se illum præmio remuneraturum. Cic. post reditum in Senatu: Quibus autem officiis T. Annii beneficia remunerabo.

Rĕmūnĕrātĭo, nis, verbal. f.t. [שלום (vel) *schillúm* שלמה *schillémah.* ἀνταπόδομα, ἀποδεκατισμός, ἀπόδοσις. Gal. *Remuneration, recompense, guerdon.* Ita. *Ricompensa, guerdone, remuneratione.* Germ. Ein widergeltung, gegengab. Hisp. *Galardon.* Pol. *Odpłata.* Vng. *Vizont agymig valo viszadekozás.* Ang. *A rewarde, recompense.*] Cic. de Amic. Nihilum remuneratis amicitiis, nihil vicissitudine studiorum, nihil jucunditate consuetudinis.

Rĕmurĭa, orum, dicebantur olim, teste Festo, quæ post mortuorum sepulchrorum cultus [illegible] quotannis, quod tertio [illegible] unius mutationem facta sunt. Dicti sunt, Remuria putantur à Remo. Remuri sunt [illegible] hominis [illegible] fecerunt initia. Ovid. Fabor.

[illegible]
[illegible]
Atque [illegible]
[illegible]

Rĕnăscor, [illegible] [illegible] [illegible]

Rēnēs, m.t. [כִּלְיוֹת *chel ióth*. Gall Les *reins, les rognons.* Ital. *Reni.* Germ Die Nieren Hispan *Los riñones.* Pol. *Nerki.* Vng. *Vese.* Ang. *The reynes or kidneys.*] Viscera duo utrinque, non procul à vena cava sita, sanguinis serum: hoc est, utinam per venas emulgentes attrahentia, & per longos quoldam meatus, quos νεφρούς Græci nominant, ad vesicam transmittentia. νεφροί. Dicti renes, ut quidã existimant, à verbo Græco ῥέω, fluere, quòd per eos tanquam per colum quoddam fluat urina. Plaut. in Curcul. Lien necat, renes dolẽt. Cic 2. Tusc. Nam quum ex renibus laboraret, ipso in ejulatu clamitabat, falsa esse illa quæ antea de dolore ipse sensisset. Horat. 2. Serm. Sat. 3: Quod latus aut renes morbo tententur acuto

Rĕnīdĕo, renides, secunda syllaba producta, n. f. Reluceo, splendorem reddo. [נָגַהּ הוֹפִיעַ *naghâh hophiah.* λάμπειλλω. Gall. *Reluire, resplendir.* Ital *Risplendere.* Ger Glitzeren/ein weiter schein geben Hisp. *Resplandeser.* Pol *Błyskam się.* Vn. *Tsvendẽk.* Ang. *To shyne or glister.*] Horat. lib. 2. Carm. Non ebur, neque aureum Mea renidet in domo lacunar Plin lib. 37: Neq; in recessu gemmæ, aut in dejectu renident. Stat. libr. 10. Thebaid. Emicat effigies, & sparsa orichalca renident.

Rĕnītĕo, es, ere. [נָגַהּ הוֹפִיעַ *naghâh hophiah* λάμπειλλω.] Renideo. Plin. lib. 37. cap. 6: Arabicæ excedunt candore circuli prælucido atque non gracili, neque in recessu gemmæ aut in dejectu renitente, sed in ipsis umbonibus nitente, præterea substrato nigerrimi coloris.

Rĕnītŏr, pen prod. eris, pen cor renisus, vel renixus sum, d t. [ἀντερείδω ἀντίρροπος. Gall *Resister, s'effercer à l'encontre.* Ital *Resistere, sforzarsi all'incontro.* German. Widerstreben/ oarwider stemmen/widerstehen. Hisp. *Estribar.* Pol *Przeciwsię.* Vngar. *Ellene tusa kodom.* Ang *To gainstand, withstand or resist.*] Contra vel adversum niti Liv. 5. ab Vrbe: Quum illi renitentes pacto decerent sese, negat eam pactionem ratam esse. Plin. lib. 2. cap. 82 Postesq; alterno pulsu renitentes.

Rĕnixŭs, us, m q verbale. [ἀντίρεισις, ἀντιτυπία. Gall *Resistence & effort contre.* Ital. *Resistenza contra altri* German. Widerstand/widerhaltung. Hispan. *Obra de estribar.* Pol. *Przeciwsię.* Vngar. *Ellene all u.* Ang. *Gainstanding.*] Celsus 5. cap. de fistulis: At cartilago ubi subhæsit, ipsa sedes docet, proventumque esse ad eam ex renixu patet.

Rĕno, as, are, n.p. Iterum no, vel nari lo redeo. [αὖθις χωρέω. Gall. *Renager, revenir en nageant.* Ital. *Rinotare, ritorn nuotando.* Ger. Widerumb schwimmen Hisp *Nadar tras.* Pol. *Znowu pływać.* Vng. *Vizza vissek.* Ang *To swimme or runne or to returne by swimming.*] Ovid. ad Lvcã. Nunc q per lygios umbra renavit aquas. Horat. Epod. Simul imis saxa renarint Vadis levata.

Renōdo, as, pen. prod. dare, act p. In nodũ constringo [πάλιν δεσμέω, κἀκδέω. Gall. *Renouer.* Ital. *Rannodare.* Germ Wider knüpffen. Hisp *Anudar otra vez.* Pol *Wyᵹl'em zawiązuję.* Vn. *Ismonom, tsomobá kötöm.* Ang. *To cast a knott againe.*] Horat. Epod. 11: Aut teretis pueri longam renodantis comam. Val. 5. Argon Teq; renodatam pharetris, ac pace fruentem.

Rĕnūmĕro, as, penult. corf. Reddo. [ἀπαριθμέω Gall *Reconter & rendre ce qu'on auoit receu par conte* Ital. *Rendere cosa hauuta per conto.* German. Wider herauß zehlen. Hisp. *Tornar à contar to contado* Polon. *Odliczam.* Vng. *Vszza olvasom, adom.* Ang *To compt and paye.*] Terent. Hecyr. Sin alio est animo, renumeret dotem huc, eat.

Rĕnōnĕs, Vestimenti genus ex pellibus, dictum (ut quibusdã videtur) quod partes corporis renibus objectas tegat Νῶτα ἐκ τῶν πλευρῶν: Nobis potius ἀπὸ τῶν ῥινῶν: hoc est, ab ovibus dici persuasum est: unde & Rhenones scribendum putamus, prima syllaba aspirata: ut latiùs infrà docebimus suo loco.

Renŏvo, as, Instauro, interpolo, redintegro, refrico. [חָדַשׁ *chidásch.* ἀνανεόω Gall *Renouueler.* Ital *Rinouare.* German. Wider erneuweren Hispan. *Renouar.* Polon *Odnawiam.* Vngar. *Meg vyitom.* Ang *To renew, or restore to the former state.*] Cicero pro Dejot. Tu vetus hospitium renovare voluisti. Idem de Orat. Acerba sanè recordatio veterem animi curam molestiamque renovavit.

Rĕnŏvātĭo, onis, f. t. Instauratio, interpolatio, ad pristinum novumq; statum reductio [ἀνανέωσις. Gall *Renouuellement.* Ital. *Rinouatione.* Ger. Ein erneuwerung Hisp. *Renouacion, obra de renouar.* Pol. *Odnowienie.* Vng *Meg vyitas.* An. *A renewing.*] Cic 2. de Nat. deor. A quo rursum renovatio mundi fieret.

Rĕnŏvello, as, are Rursus novellum facio. [ἀναπαλαιόω, ἀνακαινίζω Gal. *Renouueler.* Ital. *Rinouare.* Ger. Wider zu einem newsetzing machen Hisp *Renouar.* Pol. *Nowinni sadze.* Vng. *Meg vyitom.* Ang *To renew.*] Col. de Arbor. cap. 6 Ejusmodi itaq; vinea si non aridos in corpore habet truncos, & flecti potest factis sulcis, optimè sternitur, atq; ita renovellatur.

Rentifolia, Rosa dicitur à foliorum multitudine, quæ nec odore, nec specie probabilis habetur, nec coronis a veteribus adhibebatur præterquã ad extremos cardines veluti. Hîc omnino legendum est Lentifolia, ut constat ex Plin. libro 21. capit. 4. unde hæc ad verbum sunt excerpta.

Rĕnūncĭo, cias, are, act. p. Propriè nuntiorum est, aut exploratorum, aut legatorũ, quũ reversi, quid egerint referũt. [שׁוּב הָלַךְ *highghidh.* ἀπαγγέλλω Gall *Renoncer, redire, faire raport.* Ital *Rinunciare, riportare.* Ger Widerumb verkunden/oder anzeigen/ wider zu wissen thun Belg. Wederom boetschappen/te kennen geven Hisp. *Renuncear lo mensaje.* Pol. *Oznaimiam, opowiedam, zpowiem, sprawiel'.* Vngar *Herre adom.* Ang. *To mak relation, to report, to bring word againe.*] Cicer 8 Philip. Quum legati renuntiarint (quod certè renuntiabunt) Antonium non esse ea vectura potestate. Cæs. 1. Comm. bel. Gal Qualis esset natura montis, & qualis esset in circuitu ascensus qui cognoscerent, militi renuntiatum est facilem esse. ¶ Aliquando ponitur pro enuntiare, significare, declarare. Terent. in And Quasi nõ renuntiata sint hęc si fore. Et item Id ego jam nunc tibi here renuntio futurũ, ut sis sciens. Nota hoc mihi postetius dicas Davi factũ consilio, aut dolis. Donatus: Renuntiare, est quasi secretum consilium, vel malũ nuntiare. Re enim syllaba apud veteres interdum abundat. ¶ Renuntiare Consules, renuntiare Prætorẽs vel Sacerdotem: id est, declarare. ἀναγορεύειν τοὺς ὑπάτους. Cicer. pro Pompeio: P. ętor primus cunctis centuriis renuntiatus. Idẽ lib. 9. Epist. Eo modo Climachias sacerdos renuntiatus ẽst. ¶ Renuntiare alicui hospitium, vel familiaritatem, est significare se ejus hospitio, vel familiaritate amplius nõ usurum, ἀπαναίομαι. Cic. 3. Verr. Atq; iste Sthenio vehementer infensus, hospitium ei renuntiat, domo emigrat Sic renũtiare conductionẽ apud eundem, Epist. ad Att. id est, irritam nuntiare, inquit Asconius.

Rĕnūntĭātĭo, onis, f. t. Nuntii, vel legati, vel alterius cujuspiam relatio. [ἀπαγγελία. Gal *Denouncement, rapport, proces verbal* Ital. *Denuntiatione o relatione* German. Ein verkundung / widersagung Hisp. *Aquella obra de renunciar.* Pol. *Oznaimienie, opowiedzenie.* Vng *Herre adas.* Ang. *A reporting, bringing of word againe.*] Cic. 5. Verr. Cæsio renunciat se dedisse: cognoscite renunciationem ex literis. Idem 2. Verr. Renunciationemque ejus quæ erat in publicas literas illata illorum legibus, tolli jusserat. ¶ Renunciationem quoque rectè vocare possumus relationem architectorum & magistrorum uniuscujusque opificii, quum inspecto opere judici referunt quæ comperierint. ¶ Renunciatio item dici potest quem *processum verbalem* vulgus appellat: cujusmodi est viatorum, & eorum qui edicta aut sententias exequuntur. ¶ Renunciatio, item dicitur recusatio ejus rei quæ in pactum & promissionem venerat. Hinc renunciatio sponsaliorum & nuptiarum.

Rĕnūntĭus, tii, m. f. Qui aliquid iterum nuntiat. [ἀπαγγελτὴς, ἀγγέλος ἀγγελτὴς. Gall *Denoncier, denonciateur* Ital. *Denonciatore.* Germ. Ein widersager/der einem ein ding wider verkündiget/vñ kund thut. Hisp *Denunciador.* Pol *Oznaimiacz* Vng *Vegmagyazo, herre hozo* Ang. *That brings word again.*] Plaut. in Trin. Cantici-cos stichaticos, pun. renuntii.

Renŭo, nuis, re, n.t. Est motu capitis, alióve signo renuere & recusare. [אָבָה *meén.* ἀνανεύω. Gall. *Refuser, proprement en faisant signe de la teste.* Ital. *Rifutare accenando col capo.* Germ Das haupt, oder ab schneiden / mit dem haupt ein zeichen geben das man etwas abschlecht oder versagt Hispan. *Negar, consentir.* Polon. *Kiwam głową odmowiam* Vngar. *Niakkal zegek, nem akarom.* Ang *To nod with the head, to take it of denying.*] ¶ Accipitur tamen pro quovis modo recusare, vel negare. Matt. lib. 2: Omnia quum fecit, sed renuente Deo.

Rĕnūtus, a, um, part. q Capitis signum quo repulsam, vel negationẽ significamus. [ἀνανεύσις. Gall. *Refus en faisant signe de la teste.* Ital. *Segno di negare con la testa.* Ger. Ein zeichen des abschlags mit dem haupt. Hisp. *Obra de negar con sennas.* Pol. *Trzęsienie głową odmowienie.* Vng. *Niakkal valo zeges.* Ang. *A refusing by nodding of the head.*] Plin. Epist. 7: Nam ego quoq; simili modo ac renutu respondere voto tuo possum

Rĕpūtātus, d. f. Existimo, opinor. [חָשַׁב *chaschâb, reputare.* Gall *Reputer, penser, estimer.* Ital. *Estimare, pensare, credere, hauer opinione* German. Achten/meynen. Hispan. *Pensar, estimar, tener opinion* Polon. *Mniemam, rozumiem.* Vngar. *Velem, gondolom, itélek* Ang. *To suppose, to iudge or esteme.*] Cicer. 1 Offic. Quòd si quis simulatione, & inani ostentatione, & ficto nõ modò sermone, sed etiam vultu stabilem se gloriam consequi posse putet, vehementer errant. Virg 6. Aen. Sic quidem ducebam animo, rebarque futurum.

Rătŭs a, um. Nomen adject. Firmus, fixus, constans, immobilis [נָאמָן חָזָק בָּטוּחַ *neemán chazák nuchón.* κύριος, βέβαιος, ἀκίνητος. Gall *Ferme & arresté, approuué, conferme* Ital. *Fermo stabile, constante* Ger Steiff/stät/west Belg. Vast/bevestight. His *Firme, cierto y estable.* Pol. *Mocny, trzęsiący.* Vn *Erőskellet, el vagyezet, állhatatos.* Ang *Firme, constant, stedie.*] Terent. in Hecyr Ne quod egissem, esset ratum. Cic. 2. de Nat. deor. Qui quũ tam certos cœli motus, tam ratos astrorũ ordines, tamq; inter se omnia cõnexa & apta videret. Ibidem: Astrorũ inveterata æternitate rati, & immutabiles cursus: cui contrarium est Irritus.

Cic. de

Cic. de provin. Conſ. Cujus Tribunatus ſi ratus eſt, nihil eſt quod irritum ex actis Cæſaris poſſit eſſe. Idem pro Cæcin. Si populus juſſerit me tuum, aut item rem meum ſervum eſſe, id juſſum ratum, atq; firmum futurum? ¶ Rato item opponitur Ruptum. Cic. de Orat. Teſtamentum ratum, aut ruptum. ¶ Ratum habere aliquid, eſt approbare, confirmare. Cic. pro Roſc. Com. Quis hoc frater fratri, quis parens filio tribuit, ut quodcunq; retuliſſet, id ratum haberet. ¶ Ratum facere, eſt quod vulgus dicit *ratificare*. Cic. 1. de Divin. Quid enim habet aruſpex, cur pulmo inciſus etiam in bovis extis diutinam tempus, & proferat diem? Quid augur, cur ſi dextra corvus, à ſiniſtra cornix faciat ratum? Subaudi augurium. ¶ Ratū mihi eſt: id eſt, approbo, confirmo. Cic. ad Gallum, lib. 7: Attamen iſta ipſa quæ te emiſſe ſcribis, non ſolùm rata mihi erunt, ſed etiã grata. ¶ Pro rata, ſive pro rata parte: id eſt, habita ratione proportionis, quod vulgus dicit *ad æquipollentiam*. ἀναλογικῶς. Cæſ. 1. bell. Gall. Quadraginta jugera in ſingulos proponit, & pro rata parte centurionibus, evocatisq;. Liv. 5. Decad. lib. 5: Tantum pediri daturum fuiſſe credunt, & pro rata aliis. &c. Cic. 1. Tuſc. Omnia iſta perinde ut cuique data ſunt pro rata parte à vita, longa aut brevia dicuntur. Pro rata portione. Plin. lib. 11. cap. 15: Æſtiva me latione decimam partē Tullio Dionyſio apibus relinqui placet: ſi pleni alvei: ſin minus, pro rata portione: aut ſi inanes, omnino non attingi. ¶ Rationes: id eſt, exauditę, Ovid. 1. Faſt Bud.

Rātĭfĭco, as, penult. cor. ratificare, Approbare, quod actum eſt confirmare. [קִים *kiyám* הקִים *hekim*.] Veteres Ratare pro ratificare dicebant: unde eſt irritare contrarium. Sipont. ναυπηγήσαμεν.

Repagŭlum, li, n. ſ. Obex ſive vectis qui oſtio adverſus vim opponitur. [בְּרִיחַ *bariah* μοχλὸς Gall. *Une barre ou barreau qu'on met au travers de l'huis.* Ital. *Cadenaccio: ſpranga da porta, chiauſtello.* Ger. Ein Rigel oder Sparen für die Thür. Belg. Een Regel/grendel. Hiſp. *La tranca de la puerta.* Pol. *Zapora, powerek.* Vngar. *Ayto ſzar, zegezö.* Ang. *A rayle or barre.*] à re & pango, propterea quòd non uno in loco pangatur: hoc eſt, figatur, ſed ad utrunq; poſtem. Repagula ſunt, inquit Feſtus ex Verrii ſententia, quæ patefaciundi gratia ita figuntur, ut ex contrario quoque oppangantur. Ovid. libr. 5. Metam. Raptaque de dextro robuſta repagula poſte Oſſibus illiſit. Cic. 1 de Divin. Herculis valvæ clauſæ repagulis ſubitò ſe ipſæ aperuerunt. Plin. lib. 16 cap. 42: Firmiſſima in rectum abies, eadem valvarum repagulis & ad quælibet inteſtina opera aptiſſima. ¶ Repagula item in ludis equeſtribus dicuntur quæ equis objiciuntur, ne ante tempus procurrant. Græci νεύειν, ἀφιστᾶναι & καμπῆρας nominant. In ſtabulis quoq; & paſcuis obices quibus armenta coërcentur, repagula dicuntur. Ovid 2 Metam. Interea volucres Pyroeis, Eous & Aethon, Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras Flammiferis implent, pedibusq; repagula pulſant. ¶ Per tranſlationē accipitur pro quovis obſtaculo ſive impedimento: unde perfringere repagula juris, pudoris & officii ait Cic. 7. Verr. pro eo quod eã nullo neq; jure, neq; pudore, neq; officio à re aliqua impediri.

Rĕpāndŭs, a, um. Recurvus, reflexus, latus. [ἀνάκυρτος, Gall. *Qui eſt cambre & cour bé dehors encontremont.* Ital *Ritorto, ripiegato, largo.* German Gebogen/hinauß oder vber ſich gebuckt Hiſpan. *Cornuo hazia tras, ancho.* Polon *Bezgorzenk s wiono.* Vng. *Hortas, xelles.* Ang. *Bent or bowed or broade backward.*] Plin libr 14. cap. 22. de ebrietate: Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes & volutatio in cœno, & pectoroſa cervicis repandæ oſtentatio. Cicer. 1. de Nat. deor. Quam tu, *inquam*, ne in ſomnis quidem vides, niſi cum pelle captina, cum haſta, cum ſcutulo, cum calceolis repandis Ovid. 3. Metam. truncoque repandus in undas Corpore deſilit.

Rĕpāngo, is, n. t. Pango ſive plãto. [תָּקַע *takáh*. φυτεύω. Gall. *Reficher, ficher fort.* Ital *Piantare, ficcare, congiugnere.* Ger. Einſetzē/ oder einſetzen zu pflantzē Hiſ *Plantar, hincar, annadir.* Pol. Wſtczepiam. Vn. *Plantalok, homlitok, oltok.* Ang. *To faſten, or diriue in.*] Colum. lib. 1. de arborib. cap 22: In quo ſcrobo deſtinaveris nucem ſerere, terram minutam in modum ſemipedis ponito, ibique ſemen ferulæ repangito.

Rĕparco, is, Parco. [חָמַל *chamál*. φείδομαι. Gall *Eſpargner, pardonner.* Ital. *Perdonnare, rimettere, ſpargnare.* Ger Sparen vñ ſchonen. Hiſp. *Perdonar, guardar eſcuſſamente.* Pol. *Szanuie.* Vn. *Kedvezik.* Ang. *To ſpare, to pardon.*] Plaut. Truc. utinam à principio ei item parciſſem malæ, ut nunc reparci ſuavis.

Rĕpāro, reparas, pen. cor. act. p. Reſtauro. & in priſtinum ſtatũ redigo. [בָּדַק *badhák* ἀποκαθιζω, ἀνακομίζω. Gall *Reparer, reſtaurer, refaire.* Ital. *Reparare, rifare, rinouare.* Ger Wider zurüſten/ widerbringen/ erneuweren Belg. Vernieuwen Hiſp. *Reparar, ò tornar à aparejar.* Pol. *Znowu gotowac, lub wiam.* Vngar Meg vyitom, meg vyitem. Ang. *To repaire, or change to the firſt ſtate.*] Curtius: Ille nõ ignarus & principes amicorũ & exercitũ offendi, gratiam liberalitate donisq; reparare tẽtabat. Plin. Epiſt. 291. Sed quæ ſunt vetuſtate ſublapſa, reparentur in melius. Horat. lib. 2. Serm. Sat. 5: Hoc quoq; Tireſia præter narrata petenti Reſponde: quibus amiſſas reparare queam res Artibus atque modis. Ovid. Epiſtol. 4: Quod caret alterna requie, durabile nõ eſt, Hæc reparat vires, feſſaq; membra levat.

Rĕpărātŏr, oris, m. t. Inſtaurator. [בּדֵק *bodhék*. ἐπιστοδομήτης. Gall *Reparateur, reſtaurateur.* Ital *Riparatore, riſtauratore.* Ger. Ein widerbringer/ zurüſter Hiſp. *Reparador.* Pol. *Naprawca.* Vn. *Megvyito, eppitö.* Ang. *A repairer.*] Stat. 4. Sylv. Ipſe etiam immenſi reparator maximus ævi Attollit vultus.

Rĕpărātĭo, nis, f. t. Inſtauratio, renovatio. [אֲרוּכָה *arucháh*. ἐπιστοδόμησις Gal. *Reparation.* Ital *Rinouatione.* Ger. Widerbringung. Hiſp. *Reparamiento.* Pol. *Odnowienie.* Vng *Meg vyitas.* Ang. *A repairing, or renewing.*] Saluſt. in Iugurth. Sed ſanè fuerit regni reparatio, plebi ſua jura reſtituere.

Rĕpărābĭlis, le, ore. t. Quod reparari poteſt ſive reſarciri. [ἐπιστοδομήσιμος, ἐπιδιορθωτός. Gall *Reparable, qu'on peut reparer.* Ital. *Che ſi puo riparare.* Ger. Widerbringlich. Hiſp. *Lo que ſe puede reparar.* Pol. *L'atwi dona prawienia naprawni.* Vn. *Meg vyithato.* An. *That may be repaired or reſtored.*] Ovid. Epiſt. 5: Tu quoq; clamabis, nulla reparabilis arte Læſa pudicitia eſt: deperit iſta ſemel.

Rĕ, ărāmĕn, n. t. Reparatio. [ἐπιστοδόμησις. Gall. *Rempar, reparation* Ital *Reparo, riparatione.* Ger. Widerbringung / erneuwerung. Hiſp. *Obra de reparar.* Pol. *Naprawa.* Vng. *Meg vyitas.* Ang. *A repairing.*] Sipont.

Repāſtĭno, nas, pen. cor. act. p. Refodio, ex re & paſtino, fodio [ἀνασκαλοτροφῶ. Gall *Rehouer, rebiner.* Ital. *Zappare, riſoſſare.* Ger Wider vmbhacken mit dem Karſt. Hiſp. *Cauar la vinna otra vez.* Pol. *Znowu motyka kopam.* Vng *Megkerem.* Ang. *To digge againe about vynes, to alter ground with ofen digging.*] Colum. lib. 3. cap. 8: Paſtinum vocant agricolæ ferramentum bifurcum quo ſemina panguntur: unde etiam repaſtinatæ dictæ fuêre vineæ veteres quæ refodiebantur.

Rĕpaſtĭnātĭo, onis, verb. f. t. [ἀνασκαλοτροφία. Gall. *Rehouement.* Ital *Ricoparamento.* Germ Das wider vmbhacken oder vmbgrabẽ. Hiſp. *Obra de cauar la, vinna otra vez.* Pol. *Nowe okopanie.* Vng. *Megkerestes.* Ang. *A digging againe about vynes.*] Cic. de Senect. Quid agri, foſſiones repaſtinationesq; proferam?

Repecto, is, act. t Ruſum pecto. [ἀναχτενίζω. Gall *Repeigner, peigner derechef.* Ital. *Ripettinare.* Ger. Wider ſträlen. Hiſp. *Peynar otra vez.* Pol. *Znowu czeſſe.* Vng. *Iſmet megfweſſellem.* Ang. *To kembe againe.*] Vnde Repexus partic. Ovid. 2. de Arte amand. Et negligẽta decet multas coma: ſæpè jacere Heſternam credas, ſi la repexa modò eſt.

Rĕpĕdo, repedas, Pedem retraho, redeo [ἀναποδίζω Gal. *Retourner.* Ital. *Ritornare.* Germ. Widerhinderſich treten oder gehen. Hiſpan. *Tornar pour el meſmo camino.* Pol. *Wzad vſtepuie.* Vn. *Viſza iduök.* Ang. *To come backe, to recule.*] Lucilius apud Nonium: Sancto ego à Metelli Romam repedabam munere.

Rĕpello, is, repuli, repulſum, act. t. Arceo, rejicio, [הִדִּיחַ *hiddiách* דָּחָה *dachách*. ἀπωθέω, ἀποδιῶ. ἀπωσμένος, ἀπωσέω. Gall. *Repouſſer* Ital *Cacciare, rebattere* Ger Hinderſich/ oder dannen treyben vmbſtoſſen/ verſchupffen. Belg. Verdruyven achterwerts dryven Hiſpan. *Rechazar.* Pol. *Wzad odpedzam, odpycham, odganiam.* Vngar *Hatra verem.* Ang. *To put backe, to put away.*] Cic. poſt reditu in Senatu: Tu meum generum prõpinquum tuum, tu affinem tuam meam filiam ſuperbiſſimis & crudeliſſimis verbis a genibus tuis repuliſti. Ovid. lib. 3 de Arte amand. Iudice me fraus eſt ẽconceſſa repellere fraudem: Armaque in armatos ſumere jura ſinunt. Ovid. lib. 1. Amor. Eleg 8 Neve relenteſcat ſæpè repulſus amor. Prima præteriti ſyllaba aliquando producitur, p litera carmine cogente duplicata. Lucan. Reppulit ã Libycis immẽſum Syrtibus æquor. Alioqui corripitur, quemadmodũ & Præſens. Ovid. in Epiſt. Medeæ ad Iaſ. Quæq; feros repuli doctis medicatibus ignes.

Rĕpūlsŭs, us, m. q. Actus repellendi. [דְּחִיָּה *maddudách* מִדְחֶה *midchéh* נִגְרָשׁ *nighráſch*. ἀπώσεως. Gall. *Repouſſement.* Ital. *Riſpingimento.* Ger. Hinweg ſtoſſung/ oder gegenſtoſſung/ abtreybung. Hiſp. *La rechaca* Pol. *Odepchnienie, odgnanie.* Vng *Hatras veres, wexes.* An *A repelling or putting backe againe.*] Plin. lib. 37: Vipera prægnans veneno impreſſo dentium repulſu virus fundit in morſus. Cic. 1. de Divin. Ortus adaugeſcit ſepulorum ſæpè repulſu.

Rĕpūlso, as, frequent. [ἀποδιῶζω, πολλὰκις ἀπωθῶμαι. Gall. *Repouſſer ſouuent.* Ital. *Scacciare ſouente.* Ger. Offt hindan treyben oder ſtoſſen. Hiſpan *Rechacar muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie odganiam.* Vng. *Hatra verdegelem, wedegelem.* Ang *To put backe often.*] Lucret. lib. 4: ita colles collibus ipſis Verba repulſantes iterabant dicta referre.

Rĕpūlsă, æ, f. p. Rejectio ab honore ſeu magiſtratu. [דְּחוּי *maddudách* מִדְחֶה *midchéh* נִגְרָשׁ *nighráſch*. ἀποδοκιμασία. Gall. *Repouſſement, refus, eſconduite.* Ital. *Repulſa; riſpingimento* Germ. Verſchupffung/ abſchtagung/ deſſen darumb jemandts gewortben hat. Hiſpan. *Rechaca en la demanda.* Pol. *Nie przyiposzczenie do vrzedu.*

do vrgedu. Vng. *Meg vetes, hatra hagias.* Ang. *A repelling or putting backe againe.*] Dicimus autem accipere repulsam & ferre repulsam. Cicero pro Planco: C. Marius duas ædilitias accepit repulsas. Idem ad Attic. libr 5 Quòd scribis libenter repulsam tulisse eum qui cum sororis tuæ filii patruo certaret: hoc magni amoris signum.

Rĕpendo, dis, act. t. Retribuo, recompenso, refero, reddo. [השיב *heschib* שלם *schillém.* ἀνταποδίδωμι, ἀνταπαιτέω, ἀνταποδίδωμι, ἀνταποτίνω, ἀνταπολαυτάω Gall. *Récompenser.* Ital. *Ricompensare, rimunerare.* German Widergelten. Hisp *Recompensar.* Pol. *Oddaie.* Vng *Meg fizetem, vizontag meg adom.* Ang. *To recompense.*] Tractum ab ære gravi quod ante pecuniam signatam appendi solebat nõ numerari. Virg. lib. 1. Aen. fatis contraria fata rependẽs. Ovid. 21. Epist. Ingenio formæ damna rependo meæ. Plin lib 12. cap. 25. Quum duplo rependebatur argento.

Repensŭ, a, u n, partic. [משיב *meschàb* משלם *meschullám.* ἀνταποδοτέος. Gall. *Donné en recompense.* Ital. *Dato in recompensa.* Germ. Widergotten. Hisp. *Donado in recompensa* Pol. *Oddani.* Vng *Meg fizetteted.* Ang *Recompensed.*] Cic. lib. 2. de Orat. Vt noster Scævola Septimulejo illi Anagnino cui pro C. Gracchi capite erat aurum repensum, *&c.*

Rĕpenso, as, frequent de quo infrà.

Rĕpēns, tis. om. t. Subitus & Repentinus. [מהיר *mahir.* αἰφνίδιος. Gall. *Soudain, subit.* Ital. & Hisp. *Subito.* Germ. Schnell. Polon. *Pretki, richl'y.* Vngar *Hertelen valo.* Ang. *Hastie, suddaine, comming vnwares.*] Cicero 3 Tusculan. Quanquam hostium repens adventus magis aliquando conturbat quàm expectatus: & maris subita tempestas, quàm antè provisa, terret navigantes vehementius. Liv. 10 ab Vrbe: Si quod repens bellum oriatur. Idem lib. 6. ab Vrbe: Fama repens belli Gallici allata perpulit civitatem, ut M. Furius Dictator quin tùm diceretur. Idem 9. belli Pun. Civitatem eo tempore repens religio invaserat.

Rĕpentè, adverbium, Subitò, statim. [טתאום *pethàh* טתע *pethéom.* ἐξαίφνης, αἰφνίδιον. Gal. *Soudainement, incõtinent, qui vient subitement.* Ital. *Subito, tosto, presto.* Germ Eins wegs / flucks / geschwindt, vnuersehentlich. Belg Ouerstenlyc Hispan *Subitamente, luego.* Polon. *Precko, richl'y.* Vngar. *Hertelen.* Ang. *Suddenly, hastely, vnwares.*] Cic. Epist. lib. 4. ad Ser Sulp. Nam & ipse Cæsar a se cusata acerbitate Marcelli (sic enim appellabat) laudataq; honorificentissimè & æquitate tua & prudentia, repentè præter spem dixit, se Senatui roganti de Marcello, ne homini quidem causa negaturum. ¶ Quidam à Repo, is, derivant per antiphrasim: sed non videtur verum, quòd repentè primam correptam habeat: sed magis à repens, cujus prima similiter corripitur. Ovid. in Fastis: Bina repens oculis occulit ora meis.

Rĕpentīnŭs, a, um, pen. prod. Subitus, repens, improvisus: ut Mors repentina, Bellum repentinum. [מהיר *mahir.* αἰφνίδιος. Gall. *Soudain, qui vient soudainement.* Ital. & Hisp. *Subito, presto.* Ger. Schnell / gähling vrplötzlich. Pol. *Richl'e, preiki, niespodzial'i.* Vng. *Hertelen valo* Ang *Suddaine, vnlooked for.*] Cic. ad Dolabel lib. 9: Oppressus est enim bello repentino. Idem 1. Offic. Leviora sunt ea quæ rèpentino aliquo motu accidunt, quàm ea quæ meditata & præparata inferuntur.

Rĕpentīnò, adverbium, Repentè. αἰφνίδιον, ἐξαίφνης. Cicer. pro Quint. Moritur in Gallia Quintius, quum adesset Mævius & moritur repentinò.

Rĕpēnso, as, Repondero, retribuo, compenso, frequētativum verbi Rependeo. [השיב *heschib* שלם *schillém.* ἀνταποδίζω, ἀνταμείβω. Gall. *Recompenser.* Ital. *Riponderare, ricompensare.* German Widergelten / widererstetzen / wider vergleichen. Belg. Vergelden / betalen Hispan. *Repensar, recompensar.* Polon. *Zastie oddaie.* Vngar. *Meg fizetem.* Ang. *To recompense.*] Lactant. Nam qui violaverit impiè humilem, sentiet in potestate ultorem, eaque omnia quæ leguntur & non intelligunt, repensante Deo patientur. Colum. libr. 3. cap. 2: Id tamen incommodum repensant uvarum multitudine.

Rĕpercŭtĭo, repercutis, pen. cor. Percutientem vicissim ferio, & per translationem reflo. [ἀνακρούω, ἀνακρούομαι. Gall. *Refrapper, releuer, rebattre.* Ital. *Repercuotere, defenderſi, ribattere.* Ger. Widerschlahen. Belg. Wederslaen Hispan. *Tornar à herir, defenderse.* Pol Odbyam. Vngar. *Vizza verem, vizza veröm.* Ang. *To strike again, to beate back.*] Plinius Epistol. 95: Ita est aliquid, quod hujus fontis excursum per momenta repercutiat. Repercussum lumen quod *reverberatum* vulgò vocant. Virgil. 8. Aeneid. Sicut aquæ tremulum labris ubi lumen ahenis Sole repercussum, *&c.* ¶ Repercutere alicujus dicta, est refellere. Repercutere fascinationes, est discutere. Ovid. 1. Metamorph. -positæque ex ordine gemmæ Clara repercusso reddebant lumina Phœbo. Livius 1. bell. Pun. Equi maximè infestum agmen faciebant, qui & clamoribus dissonis quos nemora etiam repercussæque valles augebant, territi trepidabant.

Rĕpercūssĭo, f. t. & Repercussus, hujus repercussus, m q. Actus ipse repercutiendi. [ἀνάκρουμα, ἀνάκρουσις. Gall. *Refrappement, reverberation, rebattement.* Ital. *Ribattimento, repercossa.* Germ. Widerschlahung / widergellung. Hisp. *Obra de tornar à herir.* Pol. *Odbycie, ottracenie.* Vn. *Vizza veres.* An. *A striking againe or beating back.*] Repercussus Solis quę vulgò *reverberatio* dicitur. Plin. li. 13: Aut Solis repercussu talem reddi colorẽ existimãtes. Plin. Epistol 282: Nec in flumen, sed in ipsum mare emittere, repercussis maris servabit, & reprimet quicquid è lacu veniet.

Rĕpĕrĭo, ris, pen. cor. reperi vel repperi apud poëtas, per duplex p, ex re & pario, Deprehendo, invenio, compertum habeo. [מצא *matsá* εὑρίσκω Gall. *Trouuer* Ital. *Trouare.* Germ: Ohn geferd finden. Belg Vinden Hisp. *Hallar* Pol *Nasduie.* Vn: *Meg talalom.* An. *To finde by aduenture.*] Propriè reperire fortunæ est: invenire consilii. Ovid. lib. 1. Metam. -tu non inventa reperta es. Ausonius uno disticho primam hujus præteriti & productam & correptam protulit: At qui cõsiderat, postquã non repperit aurum, Aptavit collo, quem reperit laqueum. ¶ Aliquando tamen reperire consilii est non fortunæ. Plaut. Cistel. Requirens servus reperit, *&c.* Terẽt. in Phorm Sed ubi Antiphonem reperiam? aut qua quærere insistam via? ¶ Reperire itẽ dicimur id quod palàm & apertè deprehendimus. Plaut. in Persa: Repertus es ingratus: id est, palam compertus es esse ingratus. Sic Cicero in Catone: Reperio sùm venisse Tarentum: id est, compertum habeo. Dicimus autem Latinè Reperire auxilium alicui rei, reperire cõsilium. Reperire causam: id est, invenire rationẽ quapropter aliquid fieri aut minus fieri debeat Reperire occasionem, rationes, viam, exitũ, aliquid novi, medicinam alicui rei, malefacta alicujus, negotium in aliqua re, parentes, gloriam armis.

Rĕpertĭtĭus, a, um, adject. Quod repertum est. [מצוי *matsúi.* εὑρετὸς, εὑρετὸν. Gall. *Trouué* Ital. *Trouato.* Ger. Das vngefert gefunden ist Hisp. *Hallado.* Pol. *Nalieżioni.* Vngar. *Meg talaltatot.* Ang. *That is found.*] Sal. in Cic. Repertitius, ascitus, & paulò antè insitus huic urbi civis: quo tamen in loco emendatiores codices scripti irreptitius legendum ostendunt.

Rĕpertōrĭum, rii, n. s. Index seu commentarius particulatim rerum recensitarum descriptionem continens. Vulgus *Inventarium* vocat. [מדרש *midráſch.* ἀναγραφή Gall. *Inuentaire, table, repertoire.* Ital. *Inuentario, indice, tauola.* German. Ein Register. Hispan. *Inuentario de los bienes, tabla del libro que muestra la materia* Polon *Regiſtr* Vngar. *Mutato tabla.* Ang. *An inuentorie, a regiſter, the table of a booke.*] Vlpianus lib. 6. ff. de Admin. & perit tut. Tutor qui repertorium non fecit, quod vulgò *Inventorium* appellatur, dolo fecisse videtur.

Rĕpērtor, oris, verbale. m. t. [מוצא *motsé.* ὁ εὑρετὴς, ὁ ἐφευρετής. Gall. *Trouueur, inuenteur.* Ital. *Trouatore, inuentore.* Ger. Ein erfinder Hisp. *Hallador.* Pol. *Naliezca.* Vng. *Meg talalo.* Ang. *A finder.*] Qui reperit. Ovid. 3. de Fastis. Doctrinarum repertores; Lucret. lib. 3. Legum repertores, Quintil. lib. 2. cap. 16. Opis medicæ repertor Phœbus, Ovid. 1. de Remed.

Rĕpĕto, tis, pen. corr. act. t. Iterum peto, & id quod meum est exigo, reposco. [ἀπαιτέω. Gall *Repeter, redemander.* Ital. *Ridemãdare.* Germ. Wider hãfschen / widerumb begeren. Belg. Wederom eyſschen. Hisp. *Tornar a pedir.* Pol. *Zaſie żadam.* Vng. *Vizza kerem:* Ang. *To aske againe, to aske often, to beginne againe.*] Libro 2. ad Herenn. Id quod argentario obtulerit expensum, à socio ejus rectè repetere possis. Terent. in Evnuch. Hanc tibi dono do, neq; repeto pro illa abs te quicquã pretii. ¶ Interdũ repetere est sæpiùs vel instãter petere. Cic. Cæs. Repetẽti negare nõ potui. ¶ Interdũ reiterare, refumere [שנן *ſchinnón* ἀνανεόω, ἀνανεάζω.] Cic. de Orat. Repetam ab incunabulis nostrę veteris, puerilisque doctrinę quendam ordinem præceptorum. Idem lib. 1. de Nat. deor. Quamobrem Vellei, nisi molestum est, repete quæ cœperas. ¶ Reperere pœnas ab aliquo, est debitum, meritũq; supplicium de eo sumere. Cic. pro Sext. Rosc. Furiæ quæ parentum pœnas à conscleratis filiis reperant. Cæsar Comm: lib. 1: Bello Helvetiorũ cõfecto, totius ferè Galliæ legati principes civitatũ ad Cæsarem congratulatum venerunt, intelligere sese tamẽtsi pro veteribus Helvetiorũ injuriis populus Romanus ab his pœnas repetisset, tamen eam rem nõ minus ex usu terræ Galliæ, quàm populi Romani accidisse. Repetere reum est absolutione facta rursus ejusdẽ criminis postulare. l. 12. & l. pen. D. ad Turpillia. ¶ Interdũ revolvere, sive volutare; sive recordari: idq; interdũ cum ablativo memoria. ἀναλογίζεσθαι. Cicer. in Orat Cogitanti mihi sæpenumerò, & memoria vetera repetenti. ¶ Nonnunquam & sine illo sæpiùs expresso. Liv. lib. 6. bell. Pun. Agè contrà quæ illi infestè in nos fecerint, repetite. ¶ Interdum significat redire. [שוב *ſchab.* ἀναστρέφω. Gall. *Retourner.* Ital *Ritornare.* Germ. Widerumbkommen / wiederkehren. Hisp. *Tornar à algun lugar.* Pol. *Wracam ſie.* Vng. *Vizzaterek.*] Virg. Eclog 7: Quum primùm pasti repetent præsepia tauri. Liv. lib. 1. ab Vrb. Quippe vera fuga, qui simulantes paulò antè secuti erant, oppidum repetebant.

Rĕpĕtĭtŭs,

Rĕpĕtītŭs, pen. prod. partic. Quod repetitur, & ad quod iterum reditur: [ἀπαιτητὸς, ἐπαναλημπτέος. Gall. *Repeté, redemandé, reprins.* Ital. *Ripigliato, ridemandato.* Ger. Wider begäret/wider genommen / oder wider angefangen. Hiſpan. *Repedido.* Polon. *Pozadam, powtorzoni.* Vng. *Vizza keretet, i ſinet ele hozatot.* Ang. *Asked againe or rehearſed.*] ut Repetita altè oratio. Cic. lib. 3. de Orat. Ovid. epiſt. 15: Tot prius abductis, ecquæ eſt repetita per arma? Cic. Att. lib. 13: Deinde quum ſomno repetito ſimul cum ſole experrectus eſſem datur mihi epiſtola à ſororis tuæ filio.

Rĕpĕtītŏr, pen. prod. Qui repetit. [ἀπαιτητής. Gall. *Redemandeur.* Ital. *Ridomandatore.* Ger. Wider heuſcher oder forderer. Hiſ. *Repedidor.* Pol. *Znowuzadacz.* Vngar. *Vizza kerö.* Ang. *An asker againe.*] Ovid. Epiſt. 8: Sit ſocer exemplo nuptæ repetitor ademptæ, Cui pia militiæ cauſa puella fuit.

Rĕpĕtītĭo, onis, Rei meæ, vel à me profectæ exactio, ἀπαίτησις. ¶ Aliquando idem quod reſumptio. [ἀνάληψις, ἐπανάληψις. Gall. *Repetition, redite.* Ital. *Replica, repedítione.* German. Wtderäferung/wider zuhanden nemmung. Hiſpan *Obra de pedir ò dezir otra vez.* Pol. *Powt orzenie, powtzadanie.* Vng. *Meg keres.* An. *A repeating or rehearſing.*] Cic. 3. de Orat. Et ejuſdem verbi crebra tum à primo repetitio, tum in extremum converſio.

Rĕpĕrūndæ, arum, ſimpliciter, vel conjunctim pecuniæ repetundæ, dicuntur quicquid à ſociis & provincialibus per magiſtratus contra leges exactum acceptúmve eſt, à repetendo ita dictæ, quod judicio Romæ repeterent & domum ſuam reportarent. Id quod ſociis Legibus fuit conceſſum. Prima repetundarum lex, à L. Piſone, cognomento Frugi, lata fuit: deinde quum temporis tractu, propemodum exoleviſſet, à D. Iulio relata. Hac cavebatur, nequis cum poteſtate in provinciam miſſus, pecuniam ullam à provincialibus aliſve acciperet, præterquam à perſonis ſanguine ſibi conjunctis. Itē ut urbani magiſtratus ab omni ſorde ſe abſtinerēt, néve plus domi muneriſve in anno acciperēt, quàm quod eſſet aureorum centum. Martian. l. j. ad Legem Iuliam repetund. Lex Iulia repetundarum pertinet ad eas pecunias quas quis in magiſtratu, poteſtate, curatione, legatione, vel quo alio officio, munere, miniſterióve publico cepit. ¶ Hac item lege plectebantur qui ob rem judicandam, aut non judicandam: ob denuntiandum, vel non denuntiandum teſtimonium pecuniā accepiſſent. Præcipuè tamen (ut docet Cic. in Verrem) tota lex repetundarum, ſociorum cauſa lata fuit: nam ſiquid ejus generis in Vrbe accidiſſet, privatis magis judiciis repetebatur. ¶ Hujus autem nominis ſoli genitivus & dativus plurales ſunt in uſu. Dicimus enim accuſare quempiam repetundarum vel de pecuniis repetūdis: quod Plutarchus ita effert: κρίσεων περὶ κοινῶν ἐπαρχίας. Cicer. pro Cluen. Clames te lege pecuniarum repetundarum non teneri Exercere judicium de pecuniis repetundis, apud eundem de Clar. Orat.

Rĕpĕrūndæ, crimen capitale, nécne fuerit, dubitatur à doctis: verūm omnem dubitationem tollit una diſtinctio: prioribus enim temporibus capitale non fuit: poſtea, cùm avaritia magiſtratuum haud paulò latiùs manare jam in provinciis cœpiſſet, viſum eſt, ut acrioribus remediis obviam iretur: itaque, lege lata, capitale crimē factum eſt: utrumq; probatur exemplis. L. Lentulum, de repetundis damnatum poſtea cum L. Martio Cenſorino cenſorem eſſe factum, tradit Valerius lib. 6 quo patet, damnatione jus Romæ manendi ademptum illi non eſſe: ſiquidem cenſuram ſit aſſecutus, quam geſſit anno ab urbe condita DCVI. idem illa cōfirmant, quæ ſcripta ſunt lib. 1. Rhetoticorum ad Heren. Lex vetat eum, qui de repetūdis damnatus ſit, in concione orationem habere: augur quidam, damnatus de repetundis, in demortui locum qui petat nominavit: veteris enim legis, non ejus, quæ poſtremis Reip. temporibus lata eſſet, exemplum videtur attuliſſe: cùm libro de Offic 2, ita loquatur Cic. Proximæ quæque leges de repetundis duriores. Hæc māſiſſe Romæ primis illis temporibus, qui jam de repetundis damnati eſſent, facilè demonſtrant. Rurſus, capitale crimen fuiſſe, eoque damnatos exulaſſe, interdictis aqua & igni, A. Gabinii, & C. Verris exemplo cognoſcetur: quòd ſi quis objecerit, non eos lege exulaſſe, ſed quia, cùm ſolvendo non eſſent, aut omnino cùm nollent ſolvere voluntarium in exilium profecti ſint, adjungemus de C. Catone: quem & eſſe damnatum de repetundis, Cicer. in Verr. Velleius que tradunt: & exulaſſe Tarracone, ex oratione pro Balbo perſpicuum fit, cùm tamen æſtimata ei lis eſſet tantūmodo H-S XVIII. millibus: ut exulaſſe videatur, non, quod fortaſſe poſſet aliquis de Gabinio & Verre ſuſpicari, nec ſolveret quod æſtimatum erat: quod minimum ſanè pecuniæ fuit, ſed quia legi, quæ repetundarum damnatis aqua & igni interdiceret, pariēre cogeretur Eſt etiam apud Velleium, Rutilii exemplum, repetundarum lege damnati. quem exulaſſe, & Cicero in oratione pro Balbo. & epitome Leiviana lib 70. declarat. Verùm, ut hæc ſint dubia, quæ tamen ſatis aperta mihi quidem videntur: Pædiani teſtimonio nihil illuſtrius, nihil certius: is ubi exponit illud Ciceronis in Verrem lib. 1: Avaritiæ ſupplicio communi: ſubjungit, Aeſtimatione litis, & exilio: ſatis manifeſtè exilium cum pecuniaria pœna in repetundarum crimine cōjungens. Actionem fuiſſe in hoc crimine adverſus hæredes, niſi ſi rei in reatu, ut Iuriſconſulti loquebantur, periiſſent, cùm ex ipſis cognoſcitur Iuriſconſultis, tum Valerius indicat his verbis: C. Licinius Macer, vir prætorius, Calvi pater, repetundarum reus, dum ſententiæ dicerentur, in Mænianum conſcendit, deinde M. Ciceronem, qui id judicium cogebat, prætextam ponentem cùm vidiſſet, miſit ad eum qui diceret ſe non damnatum, ſed reum periſſe, nec ſua bona haſtæ poſſe ſubjici: ac protinus ſudario, quod fortè in manu habebat, ore & faucibus coarctatis, incluſo ſpiritu pœnam morte prærcurrit: qua cognita re, Cic. de eo nihil pronuntiavit, igitur illuſtris ingenii orator ab inopia rei familiaris, inuſitato paterni fati genere, vindicatus eſt. Pœnā verò damnatis de repetundis, quod ex Pędriano ſatis liquet, dupli fuit. Lex per annos DC. hoc de crimine lata Romæ nulla eſt: conſulibus q; Cenſorino & Manilio L. Piſo Frugi tribunus pl. primùm de repetundis rogationē tulit, ut Cic. lib. 2. de Offic. & in Bruto docet: eo dēmq; anno, aut certè proximo, alia lex à Cælio tribuno pl. lata eſt: qua damnatū L. Lentulum, eum de quo proximè meminimus, qui poſteà cenſor fuit, prodidit Valerius lib. 6: aliæ deinde leges de repetundis, Servilia, Acilia, Cornelia, Iulia: quibus ſingulis aliquādiu judicia ſunt adminiſtrata: nam poſterior quæque proximam ſuperiorem abrogavit, ſic tamen, ut quædam retineret, atque adeò interdum multa: non enim dubito, quin, quod in rebus crimen repetundarū Servilius cōſtituit, iſdem in rebus, aut omnibus, aut pleriſque, idem crimen Acilius, cùm ſuam legem ferret, eſſe voluerit: pœnam verò ſemper ferè auxit poſterior lex, & judicii rationē aliqua re multæ mutatunt: itaque C. Servilius Glaucia, (redeo enim ad quatuor leges, quas proximè nominavi) is, qui cum Saturnino tribuno pl prætor eſt occiſus, cū de repetundis rogationem ferret, novum de comperendinatione caput primus intulit: intraq; ſpatium hoc judicii tempus concluſit, ut accuſatori dies viginti ad agendum, totidē defenſori ad defendendum darentur: ante hanc legem ampliari quidem licebat: comperendinari verò in judicio repetundarum non licebat. quorum alterum lege Servilia confirmatum: alterum, nulla in veteri lege ſcriptum, ſed novum inductum, Acilia ſuſtulit. qua de re Pędianus ſic: Ante legem Glauciæ de comperendinatione, aut ſtatim ſententia dicebatur, ſi abſolvendus eſſet reus: aut amplius pronuntiabatur, ſi videretur eſſe damnandus, cùm dixiſſent judices: Non liquet: hoc eſt, obſcura cauſa eſt: itaque ea pars, interpoſita dilatione, dicebat, in cujus peroratione videbatur obſcuritas: comperendinatio verò utriuſque partis recitatio eſt. Aciliam legem, quā tulit M. Acilius Glabrio, pater ejus qui Verris in cauſa prætor fuit, ſeveriſſimam fuiſſe Cic. lib. 1. in Verrem, & Pędianus tradunt: nec enim ea lege comperendinari, aut ampliari reum licebat: itaque multi, nulla omnino, neque comperendinationis, neque ampliationis, dilatione interpoſita, ſemel accuſati, ſemel dicta cauſa, ſemel auditis teſtibus, ea lege damnati ſunt. Quod autem eo in loco Cic. dixit: Ego tibi illam Aciliam legem reſtituo: non dixit, reſtituo, quaſi de lege ante Serviliam lata, ſed habuit rationem præſentis temporis, cùm ex lege Cornelia, non jam ex Acilia, de repetundis quærebatur. Acilia enim tollebat omnino & comperendinationem, & ampliationem: quæ utraque comperendinatio quidem certè lege Cornelia, permittebatur. Id Cicero ſignificavit ſatis apertè, cùm dixit: Adimo enim comperendinatum: quod habet lex in ſe moleſtiſſimum, bis ut cauſa dicatur, & in eo: Glaucia primus tulit, ut comperendinaretur reus: nam ſi primus Glaucia, ergo aliquis poſt eum: item de comperendinatione tulit: eum autem Acilium conſtat non fuiſſe: id quod oſtendimus: fuit igitur L. Sylla, cujus ex lege eo tempore judicia de repetundis adminiſtrabantur: idemq; declarat Pędianus, cùm ait, ideo teſtibus uſum eſſe Ciceronem, ut, ſi poſſet comperendinationem tolleret: fruſtrà enim Cicero conatus eſſet tollere, ac ne conatus quidem eſſet, ſi neceſſaria fuiſſet. Cùm autem ſubjunxit: Ita mittam in conſilium, ut, etiamſi lex ampliandi faciat poteſtatem, tamen iſti turpe ſibi exiſtiment non primo judicare: hoc dicit, Ita teſtes interrogabo, ita ſcelera Verris patefaciam, ut, etiamſi lex Acilia, quam, quod ad me attinet, tibi reſtituo, (adimo enim comperendinatum) permittat id, quod minimè permittit, dilationem videlicet, judices tamen, haudquaquam ampliantes, (comperendinationē non nominat, quia cōperendinatio, nō judicū, ſed accuſatoris & defenſoris erat, cū, eorū alterutro petente, fieret: ampliatio verò judicum) magnitudine criminum, & vi probationum inſpecta, ſibi turpe arbitrentur non primo judicare. Et, quòd Aciliam Cicero mitiſſimam vocat, quam

Aſconius

Asconius severissimam, uterq; rectè: severissimam, si cum veteribus: mitissimam, si cum Cornelia conferatur. Hæc pluribus verbis: quia locus Ciceronis in Verrem satis habet obscuritatis: & in eo interpretes omnes implicati, tànquam in salebra hæserunt. Cornelia, L. Syllæ dictatoris fuit, ut posterior quæq; lex, durior quàm Acilia: etsi comperendinationẽ concedebat, quam Acilia tollebat: sicuti lex Glauciæ durior, quàm vetus: cùm tamen Glauciæ lege comperendinari posset reus, vetere lege non posset. Id Cicero significat his verbis: Vtram putas legẽ molliorem? opinor, illam veterem, eodẽq; modo severior, quæ cõsecuta est, Iulia, quàm Cornelia: quod idem Cicero scripsit in oratione pro Posthumo. Sunt autem lege Cornelia judicia de repetundis omnia ũsq; ad C. Cæsaris, qui postea dictator fuit, primũ consulatum administrata: consul enim Cæsar novam de repetundis legem rogavit, cujus quidẽ capita, quæ ex veterum scriptis liceat colligere, hęc maximè fuerunt: ut repeterentur pecuniæ, quas quis in magistratu, potestate, curatione, legatione, vel quo alio officio, munere ministerióve publico cepisset, vel aliquis ex cohorte ipsius: ut urbani magistratus ab omni sorde se abstinerent, néve plus doni munerisve in anno acciperent, quàm quod esset aureorũ centum: névé quis ob judicem arbitrúmve dandum, mutandũ, jubendúmve ut judicaret: néve ob hominẽ in vincula publica conjiciendũ, vinciendũ, vinciríve jubendum, vel ex vinculis dimittendũ, néve quis ob hominẽ condemnãdum, absolvendúmve, néve ob litem æstimandã, judiciúmve capitis pecuniæve faciendum, vel non faciendũ, aliquid acciperet, quæ verba non minùs pertinebant ad provinciales, quàm ad urbanos magistratus: item, ne quis omnino ob negotium faciendũ, vel non faciendum, per calumniam pecuniam acciperet. Cautum præterea, ne provinciæ præsidum avaritia premerentur, aut exhaurirentur: ne illi, qui provincias regebant, quíve circa eos erant, negociarentur: nec mutuam pecuniam darent, fœnúsve exercerent: neq; hoc tantũ, sed ne uxorem quidẽ ducere quisquã posset ex ea provincia oriundam, vel domicilium ibi habentẽ: néve filio uxorem ducenti consentiret: ne iis in liberos populos jus de pecuniis creditis dicere liceret: item, ne quis de provincia exiret, aut exercitum inde sua auctoritate educeret, bellum sùa sponte gereret, in regnũ alienum injussu senatus ac populi accederet: ut libertas sociis, ac præmia, ob merita in Remp. data, integra essent, ne cui quã aurũ coronarium aut imperare, aut accipere liceret, nisi cui decretus esset à senatu triumphus: ne dona quæstores acciperẽt, aut xenia: ut rectores provinciarũ rationes, prius quàm decederent, apud duas in provincia civitates deponerent: ne quis pro cõsule, áut pro prætore legatũ suũ ante se dẽ provincia dimitteret: quod ab Vlpiano in lege meminisse, traditũ est: spectavit hæc lex non modò ad eos, qui cũ aliqua potestate erant, verumetiam ad eos, qui curabant aliquod opus publicè faciendũ, frumentum comparandũ, vel viam reficiendã: item ad legatos, qui provinciarũ rectorib. à Senatu dabantur, præfectosq;, & tribunos, quæstores etiam, totamq; cohortem prætoriam, si quid accepisse à provincialibus convicti essent: ea lege illud etiam sancitũ erat, quid rectoribus provinciarũ, dum in provinciam irent, à sociis populi Rom. liceret accipere, qua de lege Cic. dum in provinciã proficiscitur, ita scribit ad Att. libr. 10: Adhuc sumptus nec in me, aut publicè aut privatim, nec in quenquam comitũ: nihil accipitur lege Iulia, nihil ab hospite. Postea verò quã in provinciam pervenit, eodẽ libro sic: Scito nõ modò nos fœnum, aut quod lege Iulia dari solet, sed ne ligna quidẽ, nec præter quatuor lectos, & tectam, quenquã recipere quidquam. Ad hanc legẽ postea Cæsar, rerũ potitus, addidisse caput hoc addidit, ut repetundarũ convicti cum ordine senatorio moverentur: id quidẽ ab eo factum, Suet. narrat, quod vel aucta, ut dixi, sua vetere lege potuit, vel nova lege lata, vel etiam lege nulla, pro ea, quam omnium rerum unus habebat, potestate. Scriptum etiam apud Martianũ Iurisconsultum invenio, lege Iulia repetundarum cautum esse, ne judicare, néve testimonium dicere liceret ei, qui ob turpitudinẽ senatus motus, nec restitutus esset. Ex Pauli Mutii lib. de legibus Romanis.

Rēpīgnĕro, repigneras, Pignus recipio soluto pretio, pignus luo, pecuniam ob quam pignus datum erat solvo. [ἀνέγχυσις, ἀπόφορα. Gall. De[illegible] Ital. *Riscuotere il pegno.* Cic. in Catilinam. *Desempennar lo empenado, recebir la prenda.* Vn. Az *szallagot, ki-val recebir la prenda*: Pol. Z[illegible] *wykupie.* Ang. *To pay that which was borrowed, to fetche home a gage or pledge.*] Cic. Consolat. ad Philippum. Non commodati. l. Nunc videndum. Non repigneras, etc. Ibi Cuiac.

Rēplausĭbĭlis, e. Plausum reddo, sive repercutio. ἀνάκρουσις.

Rĕplĕo, ples, Impleo. [מלא *malé.* ἀναπληρόω. Gall. *Remplir.* Ital. *Riempire.* Hisp. *Mucho inchir.* Pol. *Napełniam.* Vngar. *Bet[illegible] tẽt.* Ang. *Filled.*] Virgil. 2. Aeneid. Talia vociferans gemitu tectum omne replebat. Ovidius 1. Metamorph. Littora voce replet sub utraq; jacentia Phœbo.

Rĕplētŭs, ta, tum, participium. [מלא *malé.* ἀναπληρωθείς. Gall. *Plein.* Ital. *Pieno.* Germ. Erfüllet. Hisp. *Lleno.* Pol. *Napełnioni.* Vngar. *Be tőltetẽt.* Ang. *Filled.*] Ovid 9. Metam. Najades hoc pomis, & odoro flore repletum Sacrarunt, divesq; meo bona Copia cornu est.

Rĕplĭco, cas, act. 1. Quod plicatũ erat explico, & plicas resolvo. [פשט *paschát.* ἀναλύω, ἀναπλίσσω. Gal. *Desployer.* Ital. *Dispiegare.* Germ. Auffwicklen / entwirren / vnd auffthũn. Hisp. *Desplegar.* Pol. *Rozwyani, odfal'duie.* Vng. *Kifeytem.* Ang. *To open out that which was folded.*] Plaut. Replica tricam & extende. ¶ Interdum idem quod plico. Plin. lib. 17. cap. 14: Ne luxuriem deprimitur, néve cortex replicetur in rugas. ¶ Interdum idem quod plico, reflico. [גלל *ghál* גלם *ghalám.* ἐξαναπλίσσω. Gal. *Retourner.* Ital. *Replicare.* Ger. Hinumbbiegen / hinderſich krumm[illegible] / *tornar à plegar.*] Plin. libr. 34. cap. 8: Menæchmi vitulus genua premitur replicata cervice. Sic etiam ferri aciem replicari dicimus quum ob temperaturæ mollitiem reflectitur. Senec. de benef. lib. 1. cap. 4: Cujus acumen nimis tenue [illegible] replicatur. ¶ Interdũ idem quod revolvo. Cic. pro Sylla: Respicite, qui sint Romæ regnum occupare conati: ut ne replices annalium memoriam, ex domesticis imaginibus invenies. Idem 3. de Legib. Nam licet videre si velis replicare memoriã temporum, qualescunq; summi civitatis viri fuerint, tale [illegible] civitatem fuisse. ¶ Nonnunquam eadem sæpiùs inculco Plin. in Epist. Quæ quum ille sæpiùs replicasset, tandem persuasit.

Replĭctŭs, pro replicatus. Stat. 4. Syl. 9: -non ellychnia sicca, non replictæ Bulborum tunicæ.

Replĭcātĭo, onis, f. t. Conversio. [ἀνάπλυξις, ἀναπλοκή. Gall. *Replique, repliquement.* Ital. *Replica.* Ger. Vmbtráyung / vmbwendung. Hisp. *Aquella obra de tornar à plegar.* Pol. *Obroczenie.* Vn. *Meg fordítas.* Ang. *An opening out of that which was folded.*] Cic. 1. de Nat deor. Modò alium quendam præficit mundo: eique eas partes tribuit, ut replicatione quadam mundi motum regat. ¶ Replicatio item vox Iureconsultis frequens ad eas allegationes pertinens, quæ intentionem sustentant adversum exceptionis iniquitatem: de quibus tractatus est libr. 4. Instit. Iustiniani. [Germ. Ein widerantwort oder Gegenred.]

Rĕplŭmbo, as, act p. Quod plumbo ferruminatum est, solvo & revello: vel à plumbo separo. [ἀναμολύβδευτος. Gal. *Souder.* Ital. *Dispiombare.* Germ. Das mit Bley vergossen oder [illegible] war auffthũn / oder von Bley schneyden. Hisp. *Quitar [illegible] soldadura.* Pol. *Zoł[illegible]* Vng. *[illegible] ezom, az onnot fel olvasztom.* Ang. *To dissolue that which was ioyned with lead.*] Vlp. l. Quũ aurum ff. de Auro & arg. legat. Si certũ pondo argẽti fuerint relicta, an replumbari debeant, ut sic appendantur? Proculus & Celsus ajunt exemptum non appendi debere. Nam & emptoribus replumbatæ obligantur. ¶ Aliquãdo tamẽ & generalius accipitur pro eo quod est quãvis ferruminatione dissolvere, etiã i plumbo glutinata nõ sit, sed aut chrysocolla, aut alio quovis genere ferruminis. Paul. Pedicul. dicitur. Aurea emblemata, quæ in lapidibus, [illegible] busq; argenteis sunt & replumbari possunt, dicebat Gal.

Rĕpo, pis, pi, n. t. [זחל *zachál.* ἕρπω, ἑρπύζω. Gal. *Ramper, grimper, grauir, se traisner.* Ital. *Rampare, strisciare.* Ger. Kriechen. Belg. *Kruypen.* Hisp. *Culebrear, andar arrastrando.* Pol. *Idzie, [illegible]* Vng. *Kuszek.* Ang. *To creepe, to crawle.*] Proprie dicitur de animalibus quæ pedibus carent, & ventre gradiuntur, ut sunt vermes, quæ inde reptilia dicuntur. Quævis & ea quæ parvos pedes habent, repere dicuntur, ut sunt lacertæ, & immania. Plaut. Amph. Quũ Veneris filia angueis reptat. Celsus Epirotica vidit. Lucan. lib 3: Sed per iter longũ causa repsêre latenti. ¶ Transfertur etiam ad res [illegible] & ipsæ repere dicuntur quum sese propagant. [illegible] Colum. lib. 5: Spatium autem radicibus quà repant, lapides præbent. Idem de arboribus: Ne antequam invaluerint, in altitudinem rep[illegible].

Rĕpĕns, participium. [זוחל *romé,* [illegible] Gallice *trainant, rampant grimpant.* Ital. [illegible] Germ. Kriechend. Hisp. *Que gatea po[illegible]* Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. [illegible]] Plin. lib 16 cap. 34: Repens hunc [illegible] & Repens [illegible] idem significans quod repentinus. Scribitarius, ἐμφρικῶς. Verùm hoc priorem syllabam corripit, quum repens participium eandem producat. Sed de hoc suprà satis multa suo loco.

Repti[illegible], a, um. Quod clanculum irrepit. [ἠρέμα ἢ λάθρα ὑποδυόμενος, παρεσπυσμένος. Pol. *Czicho, liezącz.* Vngar. *[illegible] mako.* Ang. *That creepeth in priuely.*] Salust. in Cicer. Vbi M. Tullius leges, judicia populi Roman. defendit, atque in hoc ordine ita moderatur, quasi unus reliquus ex familia vir clarissimi Scipionis Africani, ac non reptitius, alcitus, ac paulò antè insitus huic urbi civis. Sic enim habent vulgata exemplaria. In aliis tamen scriptis codicibus irrepritius legitur,

in quibuſdam etiam, repetitius: quorum utrumvis malim quàm reptitius: quod doctæ aures omnino reſpuunt.

Repto, ptas, frequentativum à repo, Sæpè, ſeu continuè repo. [ἑρπύζω. Gall. *Se trainer ſouuent ſur le ventre.* Ital. *Ramſ[illegible]* Ger Kriechen eins kriechens. Hiſ. *Gatear à menudo.* Pol *Vi[illegible]* Vng. *Tſuzdogalok, mazdogalok.* An. *To creep much, togo ſoftly lik a ſnaile.*] Claud. 2. in Eutrop. - cunctantia pronus Per vada reptabat cœno ſubnixa tenaci. Lucret. lib. 2: Nam ſæpè in colli tondentes pabula lęta Lanigeræ reptant pecudes. ¶ Reptare item dicimus eum qui ſegniter, & quaſi teſtudineo paſſu incedit: quales ſunt qui in hortis, aut vinetis ſpatiantur. Horat. 1. Epiſt 4: An tacitũ ſylvas inter reptare ſalubres. Plin. Epiſt. ultim. lib. 1: Scholaſticis porrò dominis, ut hic eſt, ſufficit abundè tantùm ſoli, ut relevare caput, reficere oculos, reptare per limitem, una ſemita terras, omnesq; viticulas ſuas noſſe, & numerare arbuſculas poſſint.

Rĕptātŭs, participium, ἑρπυσάς. Stat. 5 Theb. Et Nemees reptatus ager.

Rĕptātŭs, us, ui, m. q. Ipſe reptandi actus. [ἑρπυσμός. Gall. *Rampement, coul-ment, & gliſſement ſur le ventre.* Ital *Rampamento, ſſa[illegible]ſi, [illegible]l ventre.* Ger *Kriechung/ſchleichung.* Hiſp. *Aquella obra [illegible]ſe arraſtra.* Pol. *L'ażenie.* Vng *Tſuzas, mazas.* Ang. *A creeping or gaing ſlely*] Plin. lib. 14 cap. 1: Eædem modici hominis altitudine adminiculatæ ſudibus hærent, vineamq; faciunt: & aliæ improbo repratu, pampinorumque ſuperfluitate peritia domini amplo diſcurſu atria media complentes.

Rĕptĭlĕ, lis, pen. cor. Quicquid repit: hoc eſt, ſine pedibus progreditur, aut quod pedes habet adeò exiguos, ut eis carere videatur. [רֶמֶשׂ remés. ἑρπετόν. Gall. *Qui rampe & ſe traine ſur le ventre.* Ital *Cio che rampega, cianche rampa* Germ. Ein jedes Thier das da treucht Hiſ. *Loque gatea.* Polon. *Wſzelkie zwierzą[illegible]ażące.* Vngar. *Tſuzo, maſzo* Ang *What ſoeuer creepeth.*]

Rĕpŏlio, is, re. Rurſus polio, interpolio, repurgo. [ἀναξέω ἀναπεδάζω. Gall. *Repolir.* Ital. *Ripollire.* Ger. Widerumb außbutzen/ oder außſeuberen. Hiſpan. *Tornar à polir y aſſeytar.* Pol. *Znowu polerwie.* Vng. *Iſmet meg ſimitom, ekeſitem.* Ang *To polish and trimme againe.*] Col. lib. 2. cap 21: Pura deinde frumenta, ſi in annos recondantur, repurgari debent. Nam quanto ſunt expolitiora, minus à curculionibus exeduntur: ſin protinus uſui deſtinantur, nihil attinet repoliri, ſatisq; eſt in umbra refrigerari, & ita granario inferri.

Rĕpōno, nis, p[illegible]n. p. od act. Rurſus pono. [בתן ſam natháh. εἰς ἀνάθημα. Gall. *Remettre, poſer derechef, mettre pour garder.* Ital *Riporre.* Germ. Wider hinumb ſetzen/ oder tegen. Belg. Weederom ſetten. Hiſ *Gardar en lugar.* Pol. *Odkł'adam, wracza[illegible].* Vn. *Vi[illegible]zem.* An. *To put againe, to requite the lik, to lay vp to keep.*] Cicer. pro Seſtio: Hunc Pompejus erexit, atq; inſigne regium quod de capite ſuo abjecerat, repoſuit. Virg. 3 Aen. - arisque repontmus ignem: Id eſt, inſtauramus ignem. Mart. lib 2: Vlus ſi pudor eſt; repone cœnã Id eſt, rurſus appone. Vnde reponere fabulas, & ſcripta poëræ dicuntur, quũ ſecundò ea in ſcenam afferunt. Solebant enim (ut inquit Porphyrio) qui ludis apud veteres præerant, ſcriptores quum primùm in ſcenã prodirent, benignè excipere: ut ſi fortè nõ rectè egiſſent, iterũ ad ſcribendum audientium benignitate alliceretur. Vnde Horat. in Arte: Fabula quæ poſci vult, & ſpectata reponi: id eſt, ſemel, atq; iterum ſpectari, & denuò agi. ¶ Quandoq; reponere, eſt recondere. [עבר aſár בטן ſaphán. ἀποθησαυρίζω, παμιεύω.] Col. lib. 12. cap. 45: Vnumquodque genus ſeparatim propriis arculis reponat. Cic. 2. de Nat deor. Scientia condẽdi ac reponendi fructus. ¶ Animo vel mẽte reponere, eſt memoriæ imprimere, & veluti in intimo pectore recõdere. Virg. 1. Aen. - manet alta mente repoſtũ Iudicium Paridis. ¶ Quãdoque idem quod ponere ſeu collocare. Cic pro Seſt. Quos equidem in deorum immortalium numero ac cœtu repono. Idem 1. de Nat deor. Quo quid abſurdius, quàm aut res ſordidas, atq; deformes deorum honore afficere, aut homines jam morte defunctos, reponere in deos? Idem de Opt. gen. Orat. Tamẽ hunc in numero nõ repono. Idẽ Qu. Fratri: Virtutes tuas in numero deorũ repoſitas, vides. Lucr. lib 4: Et bona ſæpè valetudo quũ dicitur eſſe Corporis, & nõ eſt tamẽ hæc pars ulla valentis. Sic animi ſenſum nõ certa parte reponunt. ¶ Quandoq; reddo, vel reſtituo. [השיב heſchib שלם ſchillém השלם hiſchlim ἀποκαθιστάνω. Pol. *Oddaie.* Vng. [illegible]] Plaut. in Perſ. Des mihi [illegible] ſexcẽtos, quos pro capite illius pendã, quos cõtinuò tibi reponã in hoc triduo, aut quatriduo. ¶ Reponi (inquit Senec ad Lucil.) dicitur illud, quod credi non debemus. Virg. 2 Georg. Et quantũ longis carpent armenta diebus, Exigua tantum gelidus ros nocte reponet. Id eſt, reparabit, reſtituet, reſtituet. ¶ Reponere gratiam: id eſt, referre & beneficio ſuo beneficio cõpenſare. [השיב heſchib שלם ſchillém השלם hiſchlim ἀνταποδίδωμι.] ¶ Reponere poma in vetuſtatem eſt ad eam finẽ reponere, ut diu incorrupta ſervẽtur. Col. lib. 12, cap. 44: Omne aũt pomũ, quod in vetuſtatem reponitur, cum pediculis ſuis legendum eſt. ¶ Reponere in coronamẽta, eſt in eum uſum reponere, ut quũ opus ſit, coronamẽtis addatur. Plin. lib. 22. cap. 21, de anthemide herba, in macro ſolo, aut juxta ſemitas colligitur vere, & in coronamẽta reponitur. ¶ Reponere itẽ aliquid, dicuntur ſcriptores, quũ argumentum ab aliis tractatũ retractant. Horat. in Arte: Scriptor honoratum ſi fortè reponis Achillem: Id eſt, ſi de Achille aliquid ſcribendũ ſuſceperis poſt Homerum, qui primus mores ejus depinxit, geſtaq; celebravit. ¶ Reponere aliquid alicui, eſt viciſſim illud objicere, repliçare, recriminari. Cic. ad Lent. Ne tibi idem reponam quum venerit.

Rĕpōſĭtŭs, a, um, Iterũ poſitus. [מאֹצר neciſár. ἀποτιθέις, ἀναπεπαυμένος. Gall. *Remis, ſerré & gardé.* Ital. *Repoſto.* Ger. Wider darge ſetzt Hiſp. *Repueſto.* Pol *Zaſie odł'ożoni.* Vng. *Vi[illegible]zatetetet.* An. *Put againe, layed vp to keep.*] Quint lib. 2: Neceſſe eſt iis, quũ eadem pluribus judiciis dicunt, faſtidium ut moveant, ut repoſiti & frigidi cibi. Id eſt, rurſum appoſiti menſæ. ¶ Legitur & & repoſitus per ſyncopen. Virg 3 Georg. - atqui non Maſſica Bacchi Munera, non illis epulę nocuêre repoſtæ. Idẽ 3 Aen. - & cuncti ſuaſerunt numine divi Italiam petere, & terras tentare repoſtas: Id eſt, longè poſitas, inquit Servius.

Rĕpōſĭtōrĭum, rii, n ſ. Vas in quo reliquiæ ciborum, & menſæ inſtrumenta reconduntur, ſive ex corio ſit, ſive ex alia materia. [אוֹצר otſár. θηκη. Gall *Repoſitoire, buffet ou dreſſoir. boette.* Ita. *Repoſitorio.* Ger. *Renſterlin/ein behaltnuß* Hiſ *Lugar donde algo ſe guarda.* Pol. *Szawka, ſpiżwaſ[illegible]k.* Vn. *A houa az etek maradekat, rakiak.* An. *Any place where thinges ar layed vp to keep*] Plin. lib. 28. cap. 2: Bibente conviva, menſam vel repoſitorium tollit, inauſpicatiſſimum habetur. Idem lib. 9. cap. 21: Teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectoſque, & repoſitoria his veſtire, Catbilius Pollio inſtituit.

Rĕporro, tas, act p. Refero, reveho. [השיב heſchib הביא he-bi ἀναφέρω. Gal *Raporter, ramener.* Ital. *Riportare.* Ger Wider herzu tragen. Hiſ. *Traer o llevar, coger lo derramado.* Pol. *Odnoszę.* Vng. *Vi[illegible]za hor lem vi[illegible]zem.* Ang *To bring or carie againe or back*] Virg. lib. 1. Georg. aut atrę maſſam picis urbe reportat. Col. lib. 7 cap. 1: Qui pleraq; utenſilia & vehere in urbẽ, & reportare dorſo vel collo poteſt cõmodé. ¶ Reportare aliquid ad aures alicujus. Virg. 7. Aen. Quum provectus equo, longævi regis ad aures Nuntius ingẽtes ignota in veſte reportat Advenisſe viros. ¶ Reportare laudem ex hoſtibus. Cic 3 de Legib. Nihil enim prẽter laudem bonis atq; innocentibus, neq; ex hoſtibus neq; à ſocijs reportandum.

Rĕpoſco cis, R petо: hoc eſt, peto ab al quo quod mihi debebat, vel quod a me acceptt [בקש bekkęſch דרש daráſch בעה baháh αἰτέω ἀπαιτέω. Gll. *Redemander.* Ital. *Adimandare indietro.* German Wider begeren/wider forderen Hiſp. *Tornar à demandar, o demanda[illegible]s* Polon *Znowu, żadam.* Vngar. *Vi[illegible]za kerem.* Ang. *To ask a[illegible]e.*] Plaut. in Aulul Aulam auri, inquam te repoſco, quam tu confeſſus mihi, Te abſtulſſe. Vng 7 Aen. Parthosq; repoſcere ſigna. Terent in Adelph. - nam ambos curare, propemodum Repoſcere illum eſt ex ẽ dediſti. ¶ Repoſcere ad ſupplicium, & ad pœnas. Virg. l. 8. Aen. id Regem ad ſupplicium præſenti Marte repoſcunt. Idẽ 2 Aen. Qui [illegible] ſi illi fors ad pœnas ob noſtra repoſcent Effuga, & culpam nanc miſerorum morte piabunt.

Rĕpōſĭtōrĭum, Vide REPONO.

Rĕpōtĭa, orum, n. ſ. Dicta ſunt quum poſtridie nuptiarũ apud novum maritũ cœnatur: quòd quaſi reficiatur potatio [τὰ ἐπαύλια μεθέορτα, ἡμέρας. Gall *Le banquet q'on fait le lendemain des nopc[illegible]* Ital *C[illegible]* Germ *Nachtmá[illegible]* Hiſ *Convidado.* Pol. *Kol'atia ktora czyni zonnypow[illegible]ſzelin.* Vng *Menyeg[illegible]be maſod napi lakodalom.* Ang *Banketting of f[illegible]kes newwedded.*] Horat. 2 Serm. Sat. 2: Ille repotia, natales aſ. óve dierum Feſtos albatus celebret. Vbi Porphyrio: Repotia, *inquit*, dicebatur dies ille, qui nuptias ſtatim ſequitur Acron contrà. repotia interpretatur ſeptimum diem, quo nova nupta redire ſolet ad parentes ſuos.

Rĕpræſēnto, as, act. p. Præſentem ſiſto. [הקריב hikríb. παρίστημι Gall. *Repreſenter, offrir.* Ital. *Rappreſentare* Ger Zuvorgen ſtellen/ fur augen ſtellen. Hiſp. *Repreſentar contrabaciendo.* Polon. *Przed oczy ſtawiam.* Vng *Elę[illegible]atom.* Ang *[illegible]*] Col. lib. 11. cap. 1: Itaque villicus curabit, ut juxta reddatur: iſtaque non ægrè conſequetur, ſi ſemper ſe repræſentaverit. ¶ Aliquando retribuo, ſolvo. [השיב heſchib שלם ſchillém.] Suet. in Claud Repręſentaturus pro opera dignã cuiq; mercedem. ¶ Aliquãdo reddo, reſtituo. Cic 5 Phil. Ego corpus libenter obtulerim, ſi repręſentari morte mea libertas civitati poſſet. ¶ Nonnunquã refero. Col. Repręſentant viride ſaporem olivarũ. Cic pro Sext. Erat eo tẽpore Senatus in ædę Cõcordię: quod templũ repręſentabat memoriã Cõſulatus nęi. ¶ Repręſentare, eſt ante diem ſolvere. Cic. ad Att. lib. 12: Reliquæ pecuniæ vel uſuram Sillo pendemus, dum à Fabio vel alio-

vel aliquo qui Faberio debet repræsentabimus. Senec.libr. Epist. 15. cap.1: Petis à me ut id quod in diem suum dixeram debere differri,repræsentem.Hinc Cic.Tironi:Dies promissorum adest:quem etiam repræsentabo,si adveneris.

Rĕpræsĕntātĭo,verbale, f.t. [תמונה *temunáh*. *ὑποστάσεως.* Gal.*Representation*. Ital.*Rapresentatione*. Germ.Ein fürbildung/oder darstellung vnder augen. Hisp.*Representamiento*. Pol. *Postawienie*. Vng.*Megjelentes*. Ang.*Representation*.] Plin.lib 9. cap.6:Cujus imago nulla repræsentatione exprimi possit alia, quàm carnis immensæ dentibus truculentæ.

Rĕprĕhendo,dis vel per syncopen reprendo, act.t.Retraho, quasi retrò prehendo. [קחל *lakách* תשש *taphas*. *αἰκλαμβάνω*. Gall.*Reprendre,prendre par derriere*. Ital.*Riprendere,pigliar a dietro parole*. Ger.Wider hmumb ziehen. Belg. Achter waerts trecken. Hisp.*Reprehender*. Pol.*Nawracam*, *wzdragne*. Vn.*Vizza rantom*. Ang.*To plucke back againe,to reprove or rebuke*.] Liv.Adeò turbati erant dextræ alæ equites,peditesq;, ut quosdã Cõsul Cato manu ipse reprehẽderit,verteritq; in hostẽ. Proper. Quã possit nostros quisquam reprendere cursus. ¶ Aliàs significat arguo,increpo. [הוכיח *hochiach*.*ἐπιπλήττω*,*ἐλέγχω*. Pol.*Karze*. Vngar. *Zidalmazom*.] Cic.4.Acad. Licet enim hæc quivis arbitratu suo reprehendat.Idem ad Brut. Nihil ut in Cæsare reprehẽderes, nõnulla in Hirtio.Horat.1.Epist.19:Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes. Ovid. Epist.18: Non sum qui soleam Paridis reprendere factum.

Rĕprĕhēnsĭo, onis, verbale,f.t. [תוכחה *tochechâh*.*ἐπιπλῆξις*, *ἔλεγχος*. Gall.*Reprehension,reprise* Ital.*Reprensione*. Germ Das straffen mit worten/ beschältung.Hisp. *Reprehension*, *obra de reprehender*.Pol.*Strofowanie*. Vng.*Meg feddés*. Ang.*Plucking back,a gaine or reproving*.] Cic.1.de Finib. Quamobrem differentium inter reprehensiones non sunt vituperandæ.

Rĕprĕhēnsŏr,oris,m.t. Castigator, objurgator,qui reprehendit,arguitve. [תוכיח *mochiach*.*ἐπιπληκτὴς*, *ψεκτής*. Gall.*Reprenneur,blasmeur* Ital.*Reprenditore,correttore*. Ger.Ein Beschälter. Hisp.*Reprehendedor,corregidor*. Pol. *Poprawca,tentator radzi ze karze*. Vng.*Meg feddõ,dorgalo*. Ang.*A rebuker,a reprocher*.] Cic. 2.de Nat.deor.Nam ut profluës amnis a fonte vivo,aut nullo modo,concluſa aũt aqua facilè corrumpatur,sic orationis fluminе reprehensoris vitia diluuntur. ¶ Reprehensor, pro emendatore,& correctore. Cic.pro Plancio:Nam si nullus fuit,quod Patres apud majores nostros tenere non potuerunt,ut reprehensores essent Comitiorum,id haberent Iudices,*&c.*

Rĕprĕhēnso,as,frequent. [*πολὺς μέμφομαι*. Gall.*Reprendre souvent*.Ital.*Riprendere sovente*.Ger.Offt schälten vñ straffen. Hisp.*Reprehender à menudo*.Pol.*Vstawnie karze*. Vng.*Zidalmazdagalom*, *meg feddem*. Ang.*To rebuke and reproue often*.] Liv 2.ab Vrb.Reprehensans singulos,obsistens,obtestansq;,deũm hominũmq; fidem,testabatur, nequicquã deserto præsidio eos fugere.

Rĕprĭmo,mis,pen.cor.ssi,ssum,act.t. Contineo,coh.beo,refringo,comprimo. [אגע *in* ישך *hâsâch*. *ἐμφράσσω*, *κατασχέθω*. Gall.*Reprimer,retenir,brider,empescher*.Germ. Hinderstich trucken/hinderhalten/vertrucken. Belg.Verhangen/ verstaen. Hisp.*Tener appretado*. Pol.*Powstrzymam*. Vng. *Meg tartoztatom*. Ang.*To refraine,withhold,keep back*.] Cic. de Leg. Reprimam jam me,nec insequar longius,eoq; minus, quo plus pœnarũ habeo,quàm petivi.Rem.1.de Finib. Difficilem quandã temperantiam postulant,eo quod semel jam missum coerceri,reprimiq; non potest. Sallust Catina:Ita me dii bene ament,ut ego vix reprimo labra ab istam rem, quin te deosculer voluptas mea. Terent.in Adelph.Tandem reprime iracundiam,atq; ad te redi.D. Repressi, rediimitto maledicta omnia. Virgil.12.Aen. Restetit acer in armis Aeneas volvens oculos, dextramq; repressit.

Rĕprēssŭs,a,um,partic. Profligatus,repulsus. [אגע *nimnâh* מחשך *mechsâch*. *ἀναστέλλω*, *κάτεχω*. Gall *Reprimé,retenu*. Ital.*Represuto,ritenuto*. Ger *Hinderstellt/getruckt*. Hisp *Retenido, appretado*. Pol.*Zawczągnionu*. Vng.*Hatra veretet*. Ang.*Restrained,holden in,or keept backe*.]Cic.pro Lege Manil.Tamen impetus hostium repressos esse intelligunt, ac retardato

Rĕprēssŏr, oris, m.t. qui reprimit, compressor [אגע *monâah* חשך *chosech*. *κωλυτής*, *ἐφεκτικός*. Gall. *Qui reprime,reprimeur*. Ital.*Chi reprime*. Ger.Ein Vertrucker/der einem ding wehret das es nicht außbrechen vnd sich üben mõge. Hisp. Pol. *Powczięgacz*. Vng.*Meg tartoztato*, *elnyomo*. Ang.*A restrainer or holder in*.] Cic. pro Sextio: Extinctorem domestici latrocinii, repressorem cædis quotidianæ, defensorem templorum atq; tectorum,*&c.*

Rĕprŏbo,act.p.Improbo,rejicio,abjicio,contemno. [מאס *maás* געל *ghahál*. *ἀποδοκιμάζω*. Gall.*Reprouuer,reietter*. Ital.*Rifiutare,riprouare*. Ger. Verwerffen/nicht fur gut geben. Belg.Verworpen. Hisp.*No approuar,reprouar*. Pol.*Ganie, niemam zadobre*. Vng.*Meg vetem,nem szaallom*. Ang. *To disalow,to reproue,to reiect*.] Cic.4. Acad. Qui quum Zenonis fuisset auditor,reprobavit ea,*&c.* Idem lib. 1. de Finib. Confirmat autem illud vel maximè, quòd ipsa natura, ut ait ille,asciscat & reprobet: id est,voluptatem,& dolorem.

Rĕprŏbŭs, Non probus,inutilis:quod tamen apud veteres nõ facilè invenias. [מאס *nimeás* געל *nighal*.*ἀδόκιμος*. Gall. *Reprouué,reietté*.Ital. *Reprobo*. German. Ein verworffner vnnützer Mensch.Hispan *Reprouado*.Pol.*Zł'oslíwi*.Vng.*Nem iamlor, iátor*. Ang.*Worthie of reiection*.]

Rĕprŏmitto, is, m.t. Est ei qui mihi stipulanti antea aliquid promisit,nunc jam vicissim à me stipulanti promitto. [*ἀνεπιφωνέω*. Gall. *Promettre & s' obliger par stipulation*. Ital. *Obligar,per stipulatione*,Ger.*Hergegen verheissen*.Hisp.*Obligarse por promessa*. Pol.*Znowu obiecuie*. Vng. *Vizontag sel fogadom*. Ang.*To bind him self by promise or covenant*.] Plaut.Asin. Verùm istuc argentum tamen mihi si vis denumerare,Repromittam istoc nomine solutam rem futuram, Cic.post red.ad Quirit.Iu referenda autem gratia hoc vobis repromitto,semperq; præstabo, *&c.* Idem pro Q.Rosc. Repromittis tu ab hinc triennium Roscio: recita istam restipulationem clarùs. ¶ Repromitto, pro simplici promitto. Suet.in Claud. Cæs.cap.20: Fucinum aggressus est,non minus compendii spe quàm gloriæ: quum quidã privato sumptu emissuros se repromitterent, si sibi siccatis agri concederentur.

Rĕprōmīssĭo,onis,f.t.Ipse repromittẽdi actus. [*ἐπιφώνησις* Gall. *Promesse ou obligation par stipulation*.Ital. *Obligatione o promessa per stipulatione*.Ger.Ein gegen verheissung. Hisp *Promission, obligacion*. Pol.*Znowu obieczanie*. Vng.*Fogadás*. Ang.*A promise or obligation*.] Cic.pro Rosc.Com.Roscius qui ex jurisperitorum consilio & authoritate restipularetur à Fannio diligẽter, ut quod is exegisset à Flavio,dimidiam partem sibi dissolveret,siquidẽ sine cautione, & repromissione, nihilominus id Fannius societatis:hoc est.Roscio debebat.

Rĕptĭlĕ,Reptitius,Repto,Vide REPO.

Rĕpūbĕsco, is, n. t. Rursum pubesco,ad pubertatem redeo: [*αὐξάνω*.Gall. *Raieunir*. Ital.*Ringiouenire*. Ger.Wider jungen/ oder jung werden. Hisp. *Tornar ser mancebo*. Pol.*Odmłodzam sie*. Vng.*Meg ifiadom*.Ang.*To waxe youge againe*.] Col.lib. 2.cap. 2:Nec revirescere,nec repubescere potest,

Rĕpŭdĭum,dii,n.s.Propriè dicitur recusatio ea qua vir uxorẽ à se rejicit ob rem aliquã pudendam.[כריתות *cherithúth* *ἀποπομπή*. Gall. *Divorce,séparation de mariage*. Ital.*Repudio,ripudio*. Germ.Die verschupffung eines Eheweibs/ein Ehescheidung. Hisp. *El desecho por cosa vergon cosa*.Pol.*Rozł' aczenie stadł' amał' zen skiego*. Vng. *Feleségemõl,el valam, feleségemet el hagyom*. Ang.*A diuorse,a putting away of his wife*.] Iustin.lib 7.cap.36:M.Lepidus Apuleiæ uxoris charitate post repudium obiit. Cajus l.Divortium. D. de Divor.In repudiis id est,renuntiationibus, cõprobata sunt hæc verba Res tuas tibi habeto.Itẽ hæc:Tuas res tibi agito: q Repudium renuntiare. Plaut.Aul. Is me nunc renuntiare repudium jussit tibi.E. Repudium, rebus paratis,atque exornatis nuptiis Terent. in Phorm. Iam accipiet,illis repudium renũtiet Repudium remittere.Idẽ ibidem:Quũ ego vestri honoris causa repudium alteri Remiserim, quę tantundẽ dotis dabat.

Rĕpūdĭo,as, ict.p.Matrimonium dirimo,& uxori nuntium remitto [שלח *shâlach* *ἀποδοκιμάζω*,*ἀποπέμπομαι τὴν γυναῖκα* Gall. *Repudier,refuser,reietter*.Ital.*Repudiare,cacciar via la moglie,ripudiare* Ger *Sein Eheweib von jhm stossen vñ abscheiden*.Belg *Verstooten, verstooten*.Hisp.*Desechar por tachas la muger casada*. Polon. *Lacze,ie zzonam*. Vng *Felesegemtõl,el valam, felességemet el hagyom*. Ang.*To put away his wife from him*.] Suet.in Cæs. Neq; ut repudiaret illam,compelli à dictatore Sylla ullo modo potuit. Dicitur etiã uxor repudiare maritũ. Quint.lib.7.cap.9: Sæpè secubanti amatorium dedit,repudiavit.Vlp.de Divortiis. Iulianus lib.8. Digest. quærit an furiosa repudium mittere, vel repudiari possit:& scribit furiosum repudiari posse. ¶ Interdũ ponitur simpliciter pro nõ accipio, recuso, respuo, aspernor. [מאס *maás* שנא *ghahál*.*ἀποκήρυμαι*,*ἀποδοκιμάζω*.Pol.*Gardzę*.] Terent.in And.Repudio consilium quod primùm intenderã. ¶ Repudiare,& recipere sunt contraria. Vatinius ad Cic. lib. 5:Non repudiabis in honore quem in periculo recepisti. ¶ Dicimus autem Latinè, venustèq;, Repudiare beneficium,gratiam,conditionem, obsecrationem, periculum, voluntatem alicujus, authoritatem. Ille etiam repudiatus dicitur, qui in comitiis repulsus est.Cic.pro Plancio:Nunquam enim nobilitas præsertim integra, atque innocens populi Romani supplex repudiata fuit.

Rĕpŭdĭātĭo,onis,s.t. [שנא *ghóhal*.*ἀποποίησις*,*ἀποκήρυξις*. Gall *Repudiation,reiettement* Ital. *Rifiutamento,ripudio*. German.Verschupffung/verstossung/abschahung.Hispan.*Desechamiento*. Pol. *Odepchnienie,rozł' aczenie*. Vngar.*El valas,el hagias*. Ang.*A putting away of his wife*.] Cic.ad Att.lib.12:Sed mihi simulatio pro repudiatione fuerit.

Rĕpŭdĭōsŭs,adject.*ἐπιμόχθηρος*,*ἀποβλητός*. Plaut.in Pers.Verũ videto,me ubi voles nuptũ dare,ne hęc fama faciat repudiosas nuptias: Id est, ut hanc ob causam nuptiæ meæ repudientur.

Rĕpĕrāsco, is, n. t. In pueritiam ætatem revertor [ἀνακυκλοῦμαι. ¶ Gal. Retourner en enfance Ital. [illegible] Germ. Wider zu einem Kind werden / Kindisch werden Belg. Wederom kint worden Hisp. [illegible] Pol. Z[illegible]do [illegible] Vn. Gyermekkel[illegible] Aug. To grow childish.] Cic. in Cat. Ex hac ætate repuerascam, & in cantus vagiam ¶ Laërtiadam ad pueriles nugas & delicias meas edire. Cic. lib. 2 de Orat. Quem iis diceret, to eorum tamen Lælium semper ferè cum Scipione solitum rusticari, eosq; incredibiliter repuerascere esse solitos, quum rus ex urbe, tanquam ex vinculis evolavissent. Plaut. in Merc. Senex quòd ex tempore est, animo nec tenuit nec sapit, ajunt solere eum rursum repuerascere.

Rĕpŭgno, as, n. p. Resisto, cõtra eo, obsisto, reclamo [כחש *nechesh* סורר *sorer* ἀντιμαχομαι Gal. *Repugner, contredire, regimber.* Ital. *Resistere, contradire, contrariare.* Ger. Wider etwas streiten / wider rechten / an widerstreben Belg. Tegen staen / tegen stryden oft vechten. Hisp. *Contrastar, resistir.* Pol. *Obstawiam, ieść z kim się.* Vn. *Ellene mondok, ellenkezem.* Aug. *To gayn-stand or resist, to gayn-say.*] Cic. de Amicit. Cùm autem omnium rerum humanarum vitio, tum tollit enim judicium veri, idq; adulterat, tum amicitiæ repugnat maxime.

Rĕpūgnā-tĭo, æ, f. p. Dissensio. [מחלקת *machalócketh* הטר *héphech.* ἀντίστασις, ἀντιλογία. Gall. *Repugnance, contrariété.* Ital. *Contrarietà, repugnanza.* Ger. Widerwertigkeit / zweyspalt / widerstreit. Hisp. *Aquexa ó aborrecimiento.* Pol. *Przeczewnamowa.* Vn. *Ellenmondás.* Aug. *A gayn-standing, dissention.*] Cic. Philip. Sed qui tantum in re tam perspicua audet dicere, nihil profectò sapit. Tantum in epigrammate licet.

Rĕpūgnā-x, ācis, o. m. f. Cõtumax, qui obstitit & eluctatur. [סורר *sorer* ἀντιμαχος, ἀντιτυπος, φιλονεικος. Gall. *Qui est contrariant à tout ce qu'on propose.* Ital. *Che contradice à ogni cosa, & à tutto.* Ger. Wider spenstig / widerwertig / der stäts widerpart haltet. Hisp. *El que resiste, contrasta.* Pol. *Przeczny, sprzeciwny.* Vng. *Ellene allo, kemeny.* Aug. *He that is ever gayn-saying, gayn-standing, hard to all things.*] Cicer. 1. de Orat. Ingeni acumen & contentionem in disputando esse visum.

Rĕpūgnāns, antis, p. qui opponitur Patienter. [ἀνυπομονητος, ἀντιτυπος. Gall. *Qui ne veut point souffrir, qui est contraire à tout ce qu'on propose.* Ital. *Contrario, che contradice à ogni cosa.* Ger. Widerspenstig / widerwertig / der stäts widerpart haltet. Hisp. *Resistidor, contrastante.* Pol. *Zapalczywy, sprzeciwny sie.* Vn. *Ellenkedo.* Aug. *A gayn-saying, gayn-standing, gayn-striving.*] Cic. in Cat. Majore: Alterum partem accipere, non repugnanter.

Rĕpullŭlo, as, ĭterum pullulo [ἀναβλαστάνω. Gall. *Repulluler, rejetter surgeons & jettons.* Ital. *Ripullulare.* Ger. Wider umb herfür sprossen oder schiessen Belg. Uytspruyten. Hisp. *Renascer y crescer los arboles.* Pol. *Zawspeki[illegible]am.* Vng. *Ismet kisarjom.* Aug. *To burgen to spring again.*] Plin. lib. 16 cap. 10: Larix ustis radicibus non repullulat.

Rĕpullŭlasco, is, Rui, as pullulascere, & novos pullos: hoc est, nova germina emittere. [ἀναβλαστάνω, πάλιν βλαστάνω. Gal. *Repulluler.* Ital. *Germinare di nuovo.* Ger. Widerumb ausschiessen / hervor sprossen / herfürschiessen. Hisp. *Renascer y crescer los arboles.* Pol. *Nowe pączki wypuszczać.* Vng. *Ismet kisarjom.* Aug. *To burgen or spring again.*] Col. lib. 4 cap. 22: Vt juxta circulum novellis frondibus repullascant.

Rĕpūmĭco, as, Rui, atum, a. Repugno.

Repullŭlātĭo, verbal. f. Quod de arboribus dicitur, quando gemmæ hirsutæ propullulantur ipso Vere. [ἀναβλάστησις. Gall. *Rejettement.* Ital. *Polimento.* Ger. Widerumb aus / erberung / herfür sprossung. Pol. *Ochedożenie pączkow.* Vng. *Ismet kisarjadás.* Aug. *A spring again, or burgening.*] Plin. lib. 17. cap. 26. Gemmas sibi generatorias dat, mutatas quæ fecerit, remedio est repullulatio, & quæ hirsutam.

Rĕpungo, is, pŭpŭgi, pŭnctum, a. Gall. *Repoindre, repiquer.* Ital. *Ripungere, ripiccare.* Ger. Widerumb stechen oder stupffen. Belg. *Wederom steken.* Hisp. *Ponçoña.* Pol. *Zasię odpychać.* Vn. *Kisebbenimeg giakni.* Aug. *To prick again.*] Quã Jo de ratione, vel calendario loquimur, facit præteritũ repunxi. ἐξελείφα. Quãdo verò vicem redditam ostendimus, repupugi. ἀπενυσσα. Cicer. Lentulo: Duxit ad hospitium alium Publium, in quo possem illorum animos mediocriter lacessitos repungere.

Rĕpūrgo, as, a. p. idem quod Purgo, vel diligenter mundo. [שהר *shahar* καθαριζω, ἀναγλυφω. Gall. *Repurger.* Ital. *Repurgare, Ripulire, Nettare bene.* Ger. Sauberen. Hisp. *Mucho alimpiar.* Pol. *Oczyszczać.* Vng. *Megtisztitom.* Aug. *To purge deligently.*] Cato de re rust. Plin. lib. 19 cap. 10: Enecãt cyminum ab imo radicitus effodiendo, repurgando. Ovid. de Nuce: Dumq; repurgat humum, & lecto, quæ cadunt, arbore carpit. Idem 5 Metam. victoq; Aquilone, repurgata fugiebant nubila cœlo.

Rĕpūtātĭo, ōnis, f. [חשבה *machshebáh* λογισμος, ἀναλογισμος. Gall. *Reputation, consideration.* Ital. *Reputatione, considerazione.* Ger. [illegible] Hisp. *Aconsejamiento y consideracion.* Pol. [illegible] Vn. *Meggondolás.* Aug. *A thinking upon, a reckoning, a reputing.*] Plin. lib. 10 cap. 17: Hanc volatus [illegible] quoq; volucrũ nos impulit. Gel. lib. 12. cap. 1. Per hanc ætatis exorta è seminibus suis ratio est, & quasi prolis reputatio, & honesti contẽplatio. Reputationes sub rubr. C. de pœnis. Recuntur cõpensationes quæ contra minores in integrũ restitutos fiunt: sic enim illis cõtra venditionẽ restitutis, fundis cum fructibus restituũtur: sic illi pretiũ cũ usuris reddunt. Hotom.

Rĕquies, ētis, f. q. Cessatio à labore, quies, vacatio, otium. [מנוחה *menuchah* מרגוע *margnoah* כחרת *nachath* שבת *shabath* ἀναπαυσις. Gall. *Repos.* Ital. *Requie, riposo.* Ger. Ruh / rast. Belg. Rust. Hisp. [illegible] Pol. *Odpoczynek.* Vng. *Nyugodalom.* Aug. *Rest, ease.*] Ovid. Epist. 4: Quæ cessat alterna que, cui cedere mos est. Virg. 4. Aen. Tempus equis animisque rogat requiemque quietis. Cicer. in Catone Majore: Vetus quædam tenebricosus requiem, non ætatem aliquo nomine. Caus. ¶ Ponitur & genitivus requietis. Cic. 1. de Finib. Et ad dolores ita paratus est, ut meminerit maximos morte finiri, parvos multa habere intervalla requietis.

Rĕquiesco, is, ēvi, ētum, n. Cessare à labore, quietem agere. [שבת *shabat* נוח *nuach* הרגיע *hirgia* ἀναπαυομαι. Gall. [illegible] Ital. *Riposare.* Ger. Ruhen / rasten. Belg. Rusten. Hisp. [illegible] Pol. *Odpoczywać.* Vng. *Nyugodom.* Aug. *To rest, to take ease.*] Ovid. Epist. 4: Quæ cessat alterna que, cui cedere mos est. Virg. 4. Aen. Tempus equis animisque rogat requiemque quietis. Cicer. in Catone Majore: Vetus quædam tenebricosus requiem, non ætatem aliquo nomine. Caus. ¶ Ponitur & genitivus requietis. Cic. 1. de Finib. Et ad dolores ita paratus est, ut meminerit maximos morte finiri, parvos multa habere intervalla requietis.

Rĕquiro, is, quīsīvi, quīsītum, a. Multũ & diligẽter quæro [בקש *bikesh* דרש *darash* בקר *bikar* חקר *chakar* ζητεω. Gall. [illegible] Ital. *Ricercare.* Ger. Fragen / forschen / ersuchen / ersorgen. Hisp. [illegible] Pol. *Szukać, dociekać.* Vn. *Keresem.* Aug. *To seek, to search.*] Terent. in Phorm. Adphadium, amicum ejus hujus requirite. Cic. pro Cæc. Quæ quidem [illegible] Plaut. Epid. [illegible] Virg. [illegible] Ovid. [illegible] Cic. [illegible] ¶ Nonnunquam ponitur pro [illegible] Cic. in Lælio: Vt totam autem rixam hoc breviter à me dirimatur, quærit à Lælio Mucius. In hoc [illegible] virtutes, quæ est Cic. Pro [illegible] tæ & magnæ [illegible] Rĕquiro, is, ĭvi, ītum, a. Plaut. in Most. Quid ea otiosus res novas requirit?

Res, rei, f. Græca'em habet significationem [דבר *dabar* חפץ *chephets* πραγμα. Gall. *Chose, negoce.* Ital. *Cosa.* Ger. Ein ding / sach / handel / ein jedes damit man umbgehet. Belg. [illegible] Hisp. [illegible] Pol. *Rzecz.* Vn. *Dolog, valami.* Aug. *Thing, matter, cause.*] Nam ut Paulus fuit consulibus in provincia, corporalia, quàm incorporalia cõprehendit. ¶ Aliquando accipitur, ut verbo opponatur: hoc est, pro re per voces significata. Cic. 2. de Orat. Sine re, nulla vis verbi est. Idem 4. Tusc. Rem opinor spectari oportere, nõ verba. Horat. in Arte Poet. [illegible] rem nõ invita sequẽtur. ¶ Nonnunquã ita ut opponatur personæ. Vnde loci argumentorũ partes aliæ sunt rebus, partim à personis. Item dicuntur ¶ sumitur & pro [illegible] Cic. pro S. Rosc. [illegible] Cicer. Quid huic rei est? Idem. Quid huic rei defuit? Idem. [illegible] dum potuisse statuere luminibus [illegible] oporteret. ¶ Item pro imperio [illegible] 3. Aen. Postquã res Asiæ [illegible] visum superis. ¶ Item pro actu venereo, amore. Ter. [illegible] Ego cũ illo, quo cũ uno rem habeam [illegible] Res habet [illegible] strenuis significationibus Autoni verba [illegible] Imperium, litẽ, venerem, cui una notet res ista pro [illegible]

tia, sive effectu. ἔργον. Terent. in Adelph. Re ipsa reperi, facilitate nihil esse melius, neq; clementia. Cic. in Catone: Habui hęc de Senectute quę dicerē vobis, ad quā utinā perveniatis, ut ea quę ex me audistis, re experti probare possitis. ¶ Itē pro periculo: ut apud Terent. in Phorm. Verùm pone esse victum eum, Ad tandē tamen nō capitis ejus res agitur, sed pecuniæ. ¶ Dicere, vel cogitare quod res est: hoc est, veritatē dicere, vel cogitare. Terent. in Adelph. Verùm cogito quod res est. ¶ Res item pro bonis, sive substātia accipitur. οὐσία. Terent. in Phor. At si talentûm rem reliquisset decē, primus esses, &c. Vnde dicimus rem habere, pro eo quod est divitē esse. Cicer. 2. Offic: Non esse duo hominū millia qui rem habeant. Rem augere: id est, locupletari. Idē pro Rab. Posthumo: Rem bonis & honestis rationibus auxit. Rem facere, idem. Horat. 1. Epist. Is ne tibi melius suadet qui ut rem facias, rem, Si possis rectè: si nō, quocunque modo rem, &c. Avidus ad rem: id est, avarus. Terent. Evnuch. Ejus frater aliquantulū est ad rem avidior. ¶ Interdum res accipitur pro utilitate. τὸ σύμφορον. Terent. Hecyr. Si in rem est Bacchidis. Et rursum: Neq; in rem nostram est ut quisquam amator nuptiis lætetur. ¶ Ex reipsa natum dicitur quod extemporale est. E re nata: id est, occasione. Pro re nata: id est, pro eventu rei, & occasione. Ab re, aliquādo ponitur pro ab eventu. ¶ Ad rem verba conferre is dicitur qui aggreditur agere quod dixit. Terent. in Evnuch. Tam diu ejus magnifica verba pati possumus, quàm diu verba sunt. Cęterùm si ad rem conferātur, vapulabit. ¶ Res Romana, à Livio sæpè ponitur pro acie Romana: Sed res Romana, *inquit*, erat superior. ¶ Ponitur res aliquādo pro modo, seu ratione. Plaut. in Rud. Iam reperi rem quo pacto nec fur, nec socius sies. ¶ Re vera, duę dictiones sunt idē significantes quod reipsa, vel uti veritas se habet ✕ verbo, specie. Cicer. pro Cluent. Verbo ille reus erat, re quidē vera, & periculo, & tota accusatione Oppianicus. Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 7: velut si Re vera pugnēt, feriant, &c. ¶ Aliâs res agere dicitur qui nō attēdit ad id quod aut dicit, aut facit. Cic. ad Cassium, lib. 15: Itaq; facio me alias res agere, ne convicium Platonis audiam. Hujus diminutivū est regula. πραγμάτιον. ut à spes specula. ¶ Res comperendinata, dicitur quum judicium in diem tertium dilatum est. ὑστεραίας δίκη. ¶ Res judicata dicitur, quæ finem controversiarū pronunciatione accipit, quod vel condemnatione, vel absolutione contingit, ut autor est Vlp. ff. de Re judicata, τὸ κεκριμένον. ¶ Res forēsis, dicitur causa quæ agitur in foro, & ad causidicos pertinet. ἀγοραῖον πρᾶγμα.

Rerum prolatio, &, Res prolatæ, sæpè dixit Cicero: nec tamen, quid significet, intelligunt multi: significat autem, ut ex accurata multorum locorum examinatione collegimus, tempus illud, cùm homines feriarentur, declarat maximè Plautus in Captivis, in persona parasiti:

Vbi res prolatæ sunt, cùm rus homines eunt,
Simul prolatæ res sunt nostris dentibus.
Quasi cùm caletur, cochleæ in occulto latent,
Suo sibi succo vivunt, ros si non cadit:
Item parasiti rebus prolatis latent.

Et pro Muræna, ubi Iurecōsultos exagitat: Sapiens existimari nemo potest in ea prudētia, quę neq; est extra Romam usquam, neq; Romæ, rebus prolatis, quicquā valet. & ad Attic. lib. 7: Non istum rerū prolatio tardabit. & ad eundem lib. 14: Meam stultā verecundiam, qui legari voluerim ante res prolatas, ne deferere videret hunc rerū rumorem: & ad Qu. Frat. Res prolatæ, ad interregnū comitia adducta. Rerū igitur prolatio, sive res prolatæ idē est, ac si dicas, vacatio à muneribus: quæ maximè erat ludorū diebus. Ludorū aūt nomina, Votivi, Romani, Victoriæ, Plebeii, quorū primi Votivi XVII. Cal. Sept. cōmissi, per quindecim dies celebrabantur: & continuò Romani per decē dies: cùm interea res prolatæ dicebantur, confectis Votivis, & Romanis, rursus ad negocia: judicia fiebant: senatus habebatur, tum publicè tum privatim quisq; satagebat in sua re: hocusq; ad VIII. Cal. Novemb. nam cùm inter ludos Romanos & ludos Victoriæ dies intersint XLV. quod apertè ipse declarat libr. 4. in Verrem: rectè subducenti perspicuum fiet, ludorū victoriæ commissionem incidere in diem VIII. Cal. Novemb. quod significatur & ad Qu. Fratrē lib. 3. iterū igitur res prolatę. Victorię aūt ludi, cumq; his Plebeii cōjuncti, dies auferebāt octo ut ad IIII. nonas Novembris & magistratus, & cujusvis ordinis homines intermissam rei sive publicę, sive privatę administrationē repeterent: itaq; Cicer. lib. 4. Epist. ad Att. Pontinius, *inquit*, vult ad IIII. nonas Novemb. triumphare, ex quo patet, nō fuisse diem festū IIII. nonas Novemb. Ex Pauli Manutii cōmentario in Epist. ad Att.

Rĕcŭlă, læ, pen. cor. diminutivum: [κηπάδιον. Gal. [illegible], *chosette*. Ital. *Picciol cosa*. Ger. Ein klein ding oder [illegible]/ gůttin. Hisp. *Pequenna cosa*. Pol. Rzeczka, *matetnoszka* [illegible] *batska*. Ang. *A litle thing*.] quemadmodū specula à spe: quod quanvis generale sit suæ naturæ vocabulū, rebusq; omnibus exiguis commune: venustissimè tamen accipitur pro tenui re familiari, quæ ab Horatio curta supellex appellatur.

Rĕsălūto, tas, Salutantem saluto. [αὐτιπροσφωνῶ. Gall. *Resaluer*. Ital. *Risalutare*. Ger. Wider vmb grüssen. Hisp. *Tornar à saludar al que saluda*. Pol. *Zasie pozdrawiam*. Vn. *Vizontag kŏzŏntem*. Ang. *To halse againe*.] Martial. libr. 4: Securus nullum resalutas, despicis omnes. Cic. 2. Philip. Sed tum nimis inter omnes constabat neminem esse resalutatum.

Rĕsarcĭo, cis, si, tum, act. t. Quod dissutū, aut scissum erat dēnuò sarcio. [בדק *badhák* תמך *taphár*. αὐταρράπτω. Gall. *Rabiller, raccoustrer, radouber*. Ital. *Rifar di nuouo*. Ger. Wider buzen/ wider besseren/ wider flicken. Hisp. *Rehazer remendar*. Pol. *Oprawiam*. Vng. *Meg foldom*. Ang. *To amend, to botch*.] Terent. in Adelph. Fores effregit? restituentur, discidit vestem? resarcietur. Suet. in Claud. cap 6: Quod decretum abolitum est, excusante Tiberio imbecillitatem ejus, ac damnum liberalitate sua resarturum pollicente.

Rĕsārrĭo, is, Rursus sarrio. [αὐτασκαπτίζω. Gall. *Resarcler, sarcler derechef*. Ital. *Zappare da nuouo*. Ger. Wider jåten. Hisp. *Sachar ò escardar otra vez*. Pol. *Znowu wl'oczę*. Vng. *Vyolaz giomlalok*. An. *To rake or weed againe*.] Plin. l. 18. cap. 20: Quum hyeme prægelida captę segetes essent, resecuerunt, resarrientes campos.

Rēscīndo, is, act. t. Cædo, rollo, aufero, destruo, revello. [גדע *ghadhá* בקע *bikkáh* קדב *kithá*b. αὐαχίζω, ἀποτέμνω, ἀνατρέπω. Gal. *Couper, rogner, abolir*. Ital. *Tagliare, troncare, distruggere*. Ger. Abhauwen/ dannen hauwen/ oder schneyden: *item*, abwerffen. Belg. Wederom afbreken. His. *Cortar, destruyr*. Pol. *Odcżinam, zgruczam*. Vng. *El metzem, leuagom*. An. *To cut or break in sunder, to abolish, or fordoe*.] Cæs. lib. 1. bell. Gall. Pontem qui erat ad Genevam, jubet rescindi. Propriè tamen ad ea pertinet quę scinduntur, resecantúrve ferro, aut alio quovis instrumento. Col. lib. 2: Et quæ falx reliquerit, priusquā inaresçant, vomis rescindat, atque obruat. Id enim cedit pro stercore. Virg. lib. 1. Georg. Nō tamen ulla magis præsens fortuna laborum est, Quàm siquis ferro potuit rescindere summum Vlceris os: alitur vitium, vivitque tegendo: Id est, aperire. Idem lib. 1. Georg. - cœlum rescindere fratres, Ter sunt conati: id est, oppugnare. ¶ Aliquando non ratum habere, irritum facere, abrogare, abolere. αὐαιρεῖν. Salustius in Iugur. Iugurtha inter alias res, ait oportere quinquennii consulta, & decreta omnia rescindi: Id est, tolli, & destrui. Terent. in Phor. Mihi non videtur, quod sit factum legibus, Rescindi posse.

Rĕscīsŭs, part. [גדע *nighdháh* נבקע *nibkáh* נקדב *niktdb*. αὐαῤῥηγμένος. Gal. *Coupé, rogné*. Ital. *Tagliato, troncato*. Ger. Abgeschnitten. His. *Cortado*. Pol. *Oderznioni, odcżie*. Vng. *Le metzetet*. Ang. *Cutte in sunder*.] Luc. lib. 4: Rescissoque vocent suspiria dura palato.

Rĕscīsco, is, n. t. sive Rescio, is, Est factum aliquod occultius, aut inopinatum, insperatumq; cognosco. [ידע *jadhāh*. μανθάνω, αἰσθάνομαι. Gall. *Estre aduerti apres le fait, sauoir puis apres*. Ital. *Risapere*. Germ. Innenwerden/ ein heimliche sach erfahren vnnd vernemmen. Belg. Innerden. His. *Saber lo que se hizo*. Pol. *Dowiadam się*. Vng. *Meg ertem*. Ang. *To know and be aduertised afterward*.] Terent. in Adelph. En tibi, rescivit omnem rem: id est, quod occultū putabamus, præter nostrā opinionem cognovit. ¶ Aliquando significat rem, postquam gesta est, scio, quā nesciebam quū gereretur. Terent. Hecyr. Omnia omnes ubi resciscunt, hi quos par fuerat rescisçere, Sciunt.

Rēscrĭbo, is, act. t. Scripto respondeo. [αὐταπαντάω, αὐτηχέω. Gall. *Rescrire*. Ital. *Rescriuere*. Ger. Wider schreyben. Belg. Wederet schryven. His. *Responder à lo que otro escriue*. Pol. *Odpisuie*. Vng. *Iraszal meg feleletk*. Ang. *To write againe*.] Ovid. 1. Epist. Nihil mihi rescribas attamen ipse veni. ¶ Rescribere argentū, est renumerare, sive per mēsæ scripturam reddere. Terent. in Phor. Atq; illud mihi argentū rursum jubere scribi. Vbi Donatus (*inquit*) id est, reddi, seu per mēsæ scripturā dari. Quoniā enim ad pecuniæ renumerationē antecedit scriptura, quā hodie *chirographum* vocamus, ideò rescribere dicebat pro renumerare. Servius: Scribi est dari. Horat. lib. 2. Serm Sat. 2: Scribe decē Nerio: nō est satis, adde Cicutę Nodosi tabulas centum. Rescribi verò reddi. Idē paulò pòst: Putidius multò est cerebrum (mihi crede) Perilli, Dictātis quod tu nunquā rescribere possis. Quæ omnia ex antiqua cōsuetudine intelligēda sunt, quæ fuit, ut creditores in argentariorū apud quos suas pecunias collocarēt, tabulis expensum aliis ferrent, & argētario id nomen dictarēt, Debitores aūt cùm eam pecuniam reddidissent, eidem argentario, ut nomē expungeret, & pecuniam in acceptum referret, dictabat. ¶ Ponitur aliquādo rescribo, pro eo quod est scribere contraria iis quæ alii scripserunt. Quint. lib. 10. cap. 5: Melius hoc quā rescribere veteribus oratoribus. ¶ Aliquando pro respondeo, ut cùm Iurisconsultos rescribere dicimus, cùm consultoribus sua responsa scripta dabant.

Rēscrīptum, pti, n. s. Epistola qua imperatores vel ad libellos præsentium, vel ad absentium magistratuum consultationes

responderunt [דבר dath τὸ ἀπόκριμα, ἀπόκριμα. Gall. *Rescrit, lettres d'vn prince, lettres royaux.* Ital. *Lettere d'vn principe.* Ger. Ein Schrifftliche antwort/etc Gegenschreyben Hisp. *Letras de vn principe.* Pol. *Odpowiedź przezpissanie.* Vngar. *Iraſſal valo meg feleletet.* Ang. *A writing ag ine, letters of a prince.*] Vlp. in l. 1. ff. de Appellationibus: Quæritum eſt an adverſus reſcriptum principis provocari poſſit.

Rĕsĕco, cas, pen. cor. reſecui, ctum, act. p. Amputo, abſcindo. [זמר zamár קסב katáb גדע ghadháh גזר ghazár. ἀποτέμνω. Gall. Rogner, couper, reſequer. Ital. *Tagliar via, ritagliare,* Ger. Abſchneyden/beſchneyden/abhauwen. Belg. Affſnyden/wederom ſnyden. Hiſ. *Cortar ò tornar ā cortar.* Pol. *Odcinam.* Vn. *El metczen.* An. *To cut or pare away.*] Ovid. 11. Metam. Sed ſolitus longos ferro reſecare capillos Viderat hoc famulus. Cicer. 2. de Divin. Aut quorū linguę ſic inhęrerent ut loqui nō poſſent, hæ ſcalpello reſectæ liberarentur. Idem in Piſ. Quem Carthaginienſes reſectis palpebris illigatum in machina vigilando neca verunt. ¶ Reſecare ad vivū, eſt aliquid nimium ſtrictè, & quod deceat, ad regulam revocare: tranſlatione ſumpta ab iis qui vel ungues uſq; ad vivum, vel arbores uſq; ad radicem reſecant. Cic. de Amic. Nec id ad vivum reſeco, ut ii qui hæc ſubtiliùs diſſerunt. ¶ Reſecare libidinem. Cicer. ad Attic. lib. 1: In qua ego nactus (ut mihi videbar) locum reſecandæ libidinis, & coercendæ juventutis, vehemens fui. ¶ Reſecare audacias & libidines, apud eundem 5. Verr.

Rĕsĕctŭs, a, um, part. Abraſus. [בקסב בדע nikteáb נגזר nighdháh *Κόπτω, κόπτομαι, ἀποτεμνόμενος.* Gall. *Coupé* Ital. *Tagliato via* Ger. Abgehauwen/abgeſchnitten. Hiſ. *Cortado.* Pol. *Odcięty.* Vng. *El metczetet.* Ang. *Cutte of or away.*] Ovid. 4. Triſt. Eleg. 10: Barba reſectā mihi bíſve, ſemēve fuit.

Rĕsectĭo, onis, f. t. Amputatio, actus reſecandi. [גזר *ghézer.* Κόπτομαι, ἀπόκοπη Gal. *Coupeure.* Ital. *Tagliamento.* Ger. Beſchneidung abhauwung. Hiſp. *Cortadura.* Polon. *Odcięcie.* Vngar *El metczes.* Ang. *A cutting or paring away.*] Col. de Arboribus: Quę exciſa aut enata fuerit, vim inutilem habebit.

Rĕsectĭmĕntum. Quod à re quapiam reſecatur: [ἀπόκομμα. Gr. Ἀποκόμματα ſive Ital. *Tagliatura.* Ger. Ein abſchneittung/das man von einem anderen abhauwet. Hiſp. *Cortadura, mondadura.* Pol. Vngar. *Vagi el metczet aprolek, metelek.* Ang. *That which is cutte or pared away from ſome any thing.*] ut, Reſegmen unguium, quod ex digitis amputatur, ἀπύχισμα. Plin. lib. 28. cap. 15 Nec quidquam apud Græcos ſingulorum viſcerum, membrorumve etiam ſapores dixêre, omniā perſecuti uſq; ad reſegmina unguium.

Rĕsĕcŭla, æ, pen. cor. m. t. [τὸ τῆς ἀμπελοῦ κλῆμα ἀπότομον. Gall. *Sarment à deux yeux en tron.* Ital. *Raſolo.* Ger. Ein gerten an einer Weinreben ſo man ſchneidt. Hiſp. *El ſarmiento del cuerpo de la vid.* Pol. *Odgałęź, roczna latorośl potrzebna ſadzenia.* Vng. *Venike.* Ang. *A vine branche cutte.*] Sarmentum annotinum, quod putatur ut fructum ferat. Col. lib 3 cap. 10: Nam confitendi pampinarios quoq; quum è duro protepſerint, tempore anniſequente ipſis acquirere fœcunditatem, & ideò in reſecem ſummitti, ut progenerare poſſit. Verum ejuſmodi partum compertimus non tā aptius reſecis, quam materai eſſe munetis.

Reſecro, as, Iterum obtecto, itero obtecrationē. [αὖθις παρακαλῶ. Gall. *Reprier.* Ital. *Pregare piu volte.* Ger. Widerumb bitten Hiſp. *Rogar muchas vezes.* Pol *Znowu prozę.* Vng. *Az Istenhez gyakran meg vyntem.* An. *To pray againe.*] ¶ Item religione ſolvo. Varro quum reus populū comitia obtinuiſſet, & averat per deos, ut eo periculo liberaretur, jubebat magiſtratus eum reſecrare ἀφοσιοῦσθαι. Hæc Feſtus. Vſus eſt in hac ſignificatione Plaut. in Aul. Nunc te obſecro hac mentionem cum avunculo, mater mea, Reſecroque mater quod dudū obſecraverā. Marcellinus lib. 24: Exclamavit indignatus acriter Iulianus, Iovemque teſtatus eſt nullo Martis jam ſacra facturū, nec reſecravit celeri morte præceptus.

Rĕsĕdă, dæ, f. p. Herba quæ apud Ariminum coptosē provenit, ſedandis collectionibus inflammationibúsve utilis. Plin. lib. 27. cap. 12: Circa Ariminum nota eſt herba, quam *reſedā* vocant. Diſcutit colliquationes, inflammationesq; omnes. Qui curant ea, addunt hæc verba: Reſeda morbos reſeda, ſciſne, ſciſne, quis hic pullos egerit? radices, nec pedes, nec caput habeant. Hæc ter dicunt, totiesque deſpuunt.

Rĕsĕgmĕn, Vide RESECO.

Rĕsĕro, ras, pen. cor. act. p. Aperio ſera deductum. [פתח *patháh.* ἀνοίγω. Gall. *Ouurir.* Ital. *Aprire.* Germ. Auffſchlieſſen/das ſchloß auffthun Belg. Opdoen. Hiſp. *Abrir* Pol. *Odmikam, otwieram.* Vng. *Meg nyytom.* Ang. *To open.*] Cic. 2. Offic. Nec ita claudenda eſt res familiaris, ut eam benignitas aperire non poſſit; nec ita reſeranda ut pateat omnibus. Virg. lib. 12. Aen. Vrbem alii reſerare jubent, & panderé portas Dardanidis. Lucan. li 2: Vt reſeret pelagus, ſpargatq; per æquora bellum. Valer. Flac 2 Argon: hoſpitibus reſerans ſecreta Thyotes.

Rĕsĕrătŭs, part. p. [פתוח *piphtách.*] Ovid. 2. Faſt. -& tex reſerata diebus Carceris Aeolii janua latè patet.

Rĕsĕro, is, pen. corr. reſevi, reſatum, act. t. Rurſus ſemino, ſeu rurſus planto. [φυτεύω. Gal. *Replanter, reſemer.* Ital. *Riplantare, riſeminare.* Ger. Widerumb ſäyen Hiſ. *Replantar, ſembrar otra vez.* Pol. *Zaſiewam.* Vn. *Vyonnan vetek.* An. *To plant or ſowe againe.*] Plin. lib. 18 cap. 20: Nam quū hyeme prægelidą capræ ſegetes eſſent, reſeverunt, reſarrientes campos menſe Martio.

Rĕsĕrvo, as, act. p. In aliud tempus, vel in futurum ſervo, retineo. [אצר *aſár* טמן *tſaphán.* τηρέω. Gall. *Reſerver.* Ital. *Riſerbare.* German. Hinderſich behalten. Hiſpan. *Reſervar ò guardar.* Pol. *Napotym chowam.* Vng. *Mas idöre tartom.* Ang. *To keep vntill an other tyme.*] Cic. ad Qu. Fratrem lib. 2: Præſenti ſermoni reſerventur cætera. Idem in Orat. Vſum loquendi populo conceſſi: ſcientiam mihi reſervavi. Virg. 4. Aen. Nam quid diſſimulo? aut quæ me ad majora reſervo?

Rĕſes, V de RESIDEO.

Reſex Vide RESECO.

Rĕsĭdĕo, es pen. cor. n. ſ. Quieſco, ſedeo, firmiter ſto. [ישב *iaſchāb* נוח *nach* שקט *ſchakát* חנה *chanáh.* καθίζω. Gall. *Se raſſoir, eſtre aſſis.* Ital. *Reſedere, ſedere.* Ger. Entſitzen/ertzigen. Belg. Sitten. Hiſp. *Tornar otra vez à ſe aſſentar, eſtar mucho aſſentador.* Pol. *Odpoczywam, vſtawam.* Vng. *Niugzom, vezteg welök.* Ang. *To ſitt a long tyme.*] Virg. 7. Aen. - omnisq; repentè reſedit Flatus. ¶ Reſidere feſtiales ferias, eſt otiari, agereq; ferias feſtitione plenas. Plaut. in Capt. Ita venter, gutturq; reſident feſtiales ferias.

Rĕsĕs ſidens, om. t. Segnis, otioſus, diſſolutus. [עצל *laſſ* שקט *ſchokét* ἀργός, ῥᾳθυμος. Gall. *Aſſis de laſcheté, demouré, laſche, neſſeux* Ital. *Lardo otioſo.* Ger. Faul vnd trägmüſſig ſitzen Belg. *Sedichuyn* Hiſp. *Floxo ò perezoſo.* Pol. *Lenwiecz, gnuſek.* Vng. *Kel, hanyaku lo.* Ang. *Slouthfull, ſluggish, idle.*] Liv. lib. 2 Tiro- tries reſidē in urbe plebem, incerti, manere eam, an abire vellent Virg. lib. 6. Aen. Otia qui rumpet patriæ, reſidesq; movebit Tullus in arma viros, & jam deſueta triumphis Agmina. Idem 1. Aen. -& vivo tentat prævertere amore Iampridem reſides animos, deſuetaq; corda: Id eſt, pigros. Reſes aqua à Varrone 3. de Re ruſt. cap. 17, dicitur quæ non fluit.

Rĕsĭdŭus, a, um, adject. Reliquus. [נשאר *niſcheár* מותר *nothar.* λοιπὸς, περίλοιπος. Gall. *Le reſte, reſidu, demouré de reſte.* Ital. *Reſto, reſtante.* Ger. Vberig/vberentzig/vberbtyben. Hiſp. *Coſa que queda ò reſtante.* Pol. *Zoſtawek.* Vn *Maradek.* An. *The reſt, the reſi due.*] Plancus Ciceroni lib. 10. Epiſt. Cupio nullā reſiduā ſolicitudinem eſſe. Liv. 9 bel. Pun. Et ſive ex reſidua & vetere ſimultate ſive intempeſtiva jactatione ſeveritatis inflatus. ¶ Reſiduus pro relictus. Suet. Auguſt. cap. 73: Inſtrumenti ejus, & ſupellectilis parſimonia apparet etiā nunc reſiduis lectis, atque mēſis: quorū pleraq; vix privatę elegantiæ ſunt. Reſiduæ pecuniæ dicebātur, quę apud eum qui publicā pecuniā adminiſtrarat, ſupererant, cùm vel in uſum publicum, vel in ærariū referri deberent L. 22. D. ad Leg. Iuliam. de pecul & l. 4 eod

Rĕsĭdo, is, pen. prod. Idē ferè quod reſideo, niſi quòd motū aliquendā importat: quaſi ad reſidendū deſcendo. [ירד *iarád* יושב *ab* נח *nach* שקם *ſchakám* חבה *chanáh.* καθίζω. Gall. *Seraſſir.* Ital. *Poſiſſi- tare* Cic. Wider nider ſitzen. Hiſ. *Hazer ſe- ſobre no- nel monton* Pol *Osadzam.* Vn. *Le erezkedem, le welök.* Ang. *To light or ſitt downe as birdes after flight.*] Plin. Iun. lib. 9. Epiſt. Novi- ſſimo anno Conſul, Secunde, ſententiæ loco dices, ſiquid volueris. Permiſeris, *nuquam,* quod utique adhuc omnibus permiſiſti: reſido, aguntur alia interea. Virg. 6. Aeneid. - tumida exite tum corda reſidunt.

Rĕsĭgno, as, act. p. Quod ſignatum erat aperio, patefacio. [פתח *pathách.* παραλύω, ἀποφραγίζω. Gall. *Deſſeeler, erocheter, aberir* Ital. *Sbollare aprire, ſtaccare come ſon lettere.* Ger. Ein Siget auffbrechen / ein Siget oder Zetchen dannen thun. Belg. Opbreecken. Hiſp. *Abrir lo ſellado.* Pol. *Pieczęć odcisnąć, odpieczętuie.* Vn *Fel zakaztom.* An. *To vnſeall, or open that is ſealed.*] ut Reſignare literas. Eſt enim cōtrarium ſimplici Signo, quod eſt, anulo ſignū imprimo. Plaut. in Trin. Iam ſi obſignatas non feret, dici hoc poteſt, apud portitorem eas reſignatas tibi, inſpectasq; eſſe. Cicero Attico lib. 11: Quas ſi putabis illi ipſi utile eſſe reddi, reddes: nihil me lædet. Nam quòd reſignatę ſunt, habet, opinor, ejus ſignū Pompoma. ¶ Hinc reſignatio teſtamentorum appellata. Horat. 1. Epiſt 7: - & opella forenſis Adducit ſębres, & teſtamenta reſignat. ¶ Idem reſignare, eſt perfectè ſignare. [חתם *chatám* κατασημαίνομαι.] Col. lib. 3 Priuſquā arbores transferas, rubrica reſignato, ut iidem quo ſitu ſteterunt, conſtituas eas. ¶ Item claudere Virgil. lib. 4. Extrema morte reſignat. ¶ Antiqui etiam reſignare pro reddere dicebant: ſicut ſubſignare pro ſubſcribere ἀντιγράφειν. ¶ Item reſignare, reddere: quod fit quū in libris datorum & acceptorū pecuniam, quā acceptam ſignavimus, redditam demonſtramus. Horat. lib. 3. Carm. Ode 19. de Fortuna: Si celeres quatit pennas, reſigno quę dedit. Idem 1. Epiſt 7. Hæc tecum in imagine, cūcta reſigno. ¶ Ponitur aliquando prò permuto, abrogo, diſſolvo. Cic. pro Archia: Nam quū Appii tabul-

genitus

gentiùs aſſervatæ dicerentur, Gabinii, quandiu incolumis fuit, levitas: poſt damnationem, calamitas omnem tabularũ fidem reſignaſſet, &c. Budæus.

Rĕsīgnātum æs dicebatur militi, quum ob delictum juſſu Tribuni militum, nè ſtipendium ei daretur, in tabulas referebatur. Autor Feſtus.

Rĕsĭlĭo, lis, ſecunda ſyllaba corr. n. q. Saltu retrocedo, ſubitò pedem refero. [ἀναπηδάω, αὐτεφάκω. Gall. *Reſaillir, rejaillir, rebondir.* Ital. *Saltar in dietro.* Ger. Wider hinderſich ſpringen. Hiſp. *Saltar atras.* Pol. *Odskakuie.* Vngar. *Hatra vgrom, viſſza ſökõm.* Ang. *To leap back, to rebound or ſlippe away quickelie.*] Quadrigarius lib. 6: Sertorius cautè dextrum humerum ſauciat, atq; reſilit. ¶ Reſilire itē dicitur māma, quũ ſterileſcit, lactis materia deorſum revocata. Plin. lib. 11. cap. 40: Detracto māma alumno ſuo, ſterileſcit illicò, ac reſilit. ¶ Reſilire item dicitur quod corpori duro illiſum, repellitur atque repercutitur: unde per tranſlationē, crimen ab aliquo reſilire dicimus, pro eo quod eſt non hærere, aut non quadrare in illũ cui objicitur. Cic. pro Roſc. Amer. Vbi ſcopulum offendis ejuſmodi, ut non modò ab hoc crimen reſilire videas, verùm omnem ſuſpicionem in voſmetipſos recidere intelligas.

Rĕsŭlto, as, frequent. eſt verbi reſilio, Repercutior, ſive reflector: ut quum pila pavimento illiſa, ſurſum reſilit. [ἀναθράω, ἀναπηδάω. Gall. *Souuent reſaillir & rejaillir.* Ital. *Saltar all' insu.* Ger. Widergüpffen/widerhallen. Belg Wederom oft terug ſpringē. Hiſ. *Reſultàr de alguna coſa.* Pol. *Odskakuie, odpadam.* Vn. *Viſſza ſökõm.* Ang. *To leap backeſten.*] Transfertur tamē ſæpè ad vocis repercuſſionē, qua montes & nemora quodāmodo motari vidētur, & ſubſilire. Virg. 5. Aen. -pulſati colles clamore reſultant. Idem lib. 8: Conſonat omne nemus ſtrepitu, colleſque reſultant. Plin. lib. 11. cap. 19: Inimica apibus echo eſt, reſultanti ſono, qui pavidas æterno pulſat ictu.

Rĕsīmŭs, a, um, pen. prod. ex re, & ſimus, Simus: hoc eſt, qui nares habet depreſſas, extremitate ſurſum reflexa. [αὐάσιμος. Gall. *Qui a le nez camus & recroché.* Ital. *Chi ha le nari aperte inſu come mori.* Ger. Der ein Affen naſen hat: das iſt/zu vorderiſt obſich gezogen. Hiſp. *Coſa muy roma de narizes.* Polon. *Noſmaiacy kugorze nakrzywioni iako koczkodam.* Vng. *Fel horgatt orru.* Ang. *He that hath a camoiſe noſe or crooked vpward.*] Vnde à Virgilio capellæ dicuntur ſimæ 10, Aeglog. Dum tenera attondent ſimæ virgulta capellæ. Servius, Simæ, Græcum eſt nomen: id eſt, preſſis naribus: unde & ſimias dicimus. Reſimus, utitur Col. lib. 6. cap. 1, loquens de boum indole: Parandi (*inquit*) ſunt boves naribus reſimis, patulis. Varr. 2. de Re ruſt. cap. 9.

Rĕsĭnă, æ, pen. corr. f. p. Humor tenax ex arboribus defluens, in iiſdemq; reſidens. [בְּרִי ſ*ori* כֹּפֶר *nétheph.* ῥητίνη. Gall. *Reſine.* Ital. *Ragia che cola per lo piis del pino.* Ger. Hartz/die zähe matery ſo auß den Bäwmen herfür tringt. Hiſp. *La reſina del pino, trementina.* Pol. *Zywicza, kleina drzewie.* Vn. *Fanak ex enyue.* An. *Roſen, or all lik gumme running out of trees.*] Ejus duæ præcipuę ſunt ſpecies, arida una, humida altera. Et prorſus omnis ſtomacho cõducit, & ſanguinis rejectioni: in primisq; probat quę à terebintho arbore, terebinthina eſt appellata. Naſcitur in Arabia, in Iudæa, in Syria, in Cypro, in Lycia, & in Cycladibus. Quæ alba, præſtantior eſt, nitri colorem habens, & nonnihil cærulei.

Rĕsĭnācĕŭs, adject. Quod reſinam refert. [ῥητινώδης, ῥητινότης. Gall. *Semblable à reſine.* Ital. *Simile à ragia.* Ger. Dem Hartz gleich. Hiſ. *Semejante à reſina.* Pol. *Zywiczowi.* Vn. *Enyues, ragados.* An. *Lyk roſen or gumme of trees.*] Plin. lib. 24. cap. 11: Alterũ ſterile, alterũ cui & caulis, & ſemen reſinaceũ, quod canchrys vocatur.

Rĕsĭnātŭs, a, um, Quod eſt reſina illitũ, ſicut à pice, picatũ. [ῥητινωτός. Gall. *Frotté de reſine.* Ital. *Coſa imbrattata da ragia.* Ger. Gehartzet/mit Hartz beſtrichen/oder vermiſchet Hiſ. *Coſa vntada con reſina.* Pol. *Zywicza poliana.* Vn. *Meg enyueſitetet.* Ang *Dawbed or ſmered with roſen.*] Iuven. Sat. 8: -quid enim reſinata juventus? Reſinatum, cui reſina admiſta eſt. Vinum reſinatũ, reſina conditum. ῥητίνης οἶνος. Mart. lib. 3: Reſinata bibis vina, Falerna fugis. Plin. lib. 23. cap. 1: Novitium reſinatum nulli conducit.

Rĕsĭnōsŭs, adjectivum, Quod reſinā abundat [ῥητινώδης. Gal. *Reſineux. plein de reſine.* Ital. *Pieno di ragia.* Germ Voll Hartz gar harzechtig. Hiſp *Coſa llena de reſina.* Pol. *Pel'ni zwiczę.* Vngar. *Enyues.* Ang. *Full of roſen.*] Plin. lib. 15. cap. 7: Eſt enim pinguiſſima, reſinoſiſſima.

Rĕsĭpĭo, is, reſipui, & reſipivi, n. t. reſipere, ex re, & ſapio compoſitum. Saporem rei alicujus aufero: ut quum dicimus, Vinum reſipit picem: hoc eſt, ſaporem piſcis refert. [ὄσφομαι, ὄζω. Gal. *Sentir, auoir ſaueur.* Ital. *Patire, ſapore.* Ger. Nach etwas ſchmecken/etſchmecken. Hiſp. *Tener ſabor.* Pol. *Smack inſzi daie.* Vn. *Valaminek izit hozzam vezem.* Ang. *To haue a ſauour or taſte of any thing.*] Plin. lib. 14. cap. 1: Iam inventa vitis per ſe in vino picē reſipiens. ¶ Reſipere item dicitur is, qui ad mentis ſanitatem redit, quive ex prodigo & ex inutili factus eſt frugi. [שׁוּב ſ*chāb.* αὖθις φρονεῖν. Gall. *Retourner à ſon bon ſens.* Ital. *Ritornare al ſuo buon ſeſo.* Ger. Widerumb witzig oder verſtendig werden. Hiſp. *Tornar en ſu ſeſo.* Polon. *Medrzimſie ſtaie.* Vng. *Meg terek, ezemre terek.* Ang. *To waxe wiſe againe.*] Terent. in Heaut. Multò omniū nūc me fortunatiſſimum Factum puto eſſe gnate, quū te intelligo reſipuiſſe. Cic. ad Attic. l. 4: Vix aliquando te autore reſipui.

Rĕsĭpīſco, ſcis, Ad mētis ſanitatem redeo [שׁוּב ſ*chāb.* αὖθις φρονῶ. Gall. *Retourner à ſon bon ſens, reſageaſtrer.* Ital. *Tornar in ceruello.* German. Widerumb witzig/ oder rechtſinnig werden. Hiſp. *Tornar en ſu ſeſo.* Pol. *Kaie ſie poprawnie ſie.* Vn. *Meg terek, eſzemet meg kezdem.* Ang. *To amend and come to him ſelf againe.*] Liv. lib. 6. bel. Mac. Vt tunc ſaltem regiam vanitatem experti, reſipiſcerent.

Rĕsĭſto, is, n. t. Gradum ſiſto, reſtito. [עָמַד *hamádh.* ἐφίστημι, ἐνίσχομαι. Gall. *Reſiſter.* Ital. *Reſiſtere.* German. Widerſtehen: item, widerſtehen/ ein widerſtand thun. Belg. Tegen ſtaen Hiſp. *Reſiſtir.* Pol. *Zaſtawiamſie.* Vng. *Meg allo.* Ang. *To gainſtand or reſiſt.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Reſtitere Romani, tanquam cœlesti voce juſſi. Ovid. 5. Faſt. Reſtitit ad noſtras feſſa labore fores. Virg. 4. Aen. Incipit effari, mediaque in voce reſiſtit. ¶ Accipitur aliquando Reſiſtere pro adverſari, ſeu repugnare. [עָבִים *lephanim* הִתְיַצֵּב *hithjaſtſeb.* αὐτιστῆναι, αὐτιπεχθῶν. Ger. Widerſtehn/widerfechten/ſich widerſetzen. Pol. *Przeczi wieſie.* Vng. *Ellene allok.*] Cic. Attic. Serò reſiſtimus ei quem aluimus cõtra nos. Idem de Leg. Agrar. contra Rullum: Vis Tribunitia nonnunquam libidini reſtitit Conſulari.

Rĕsōlvo, is, act. t. Diſſolvo quod ligatum erat. [פָּתַח *pittéach.* αὐλόω. Gal. *Deſlier, diſſoudre* Ital. *Slegare.* Ger. Wider auffbſen/ oder auffbinden. Belg Ontbinden. Hiſpan. *Deſatar.* Pol. *Zaſie roz wiązuie.* Vng *Fel odom.* Ang. *To lewſe or vntie.*] Ovid. 1. Metam. Et velate caput, cinctasque reſolvite veſtes. ¶ Ponitur & pro mollire, ſive ſubigere. [הָרַךְ *herách.*] Col. lib. 2. cap. 2: Ex his nihil non melius reſoluta humo, quàm denſa provenit. ¶ Itē pro deſtruere, amovere. [הָסִיר *beſir.* κρεμάλόειν.] Virgil. lib. 1. Georg. Invitat genialis hyems, curasque reſolvit: id eſt, amovet. ¶ Nonnunquam etiam pro numerare pecunias creditoribus, aut aliis quibus promiſimus. [הִשִּׁיב *heſchib* שׁ֫לֶם *ſcillém.*] Plaut. in Epid. Nam leno omne argentum abſtulit profidicina, ego reſolvi. ¶ Item pro refellere. [הוֹכִיחַ *hochiách.*] Quint. lib. 5: Reſolvere ex parte diverſa dicta difficile erit.

Rĕsōlūtŭs, a, um, participium, Diſſolutus. [מְחֻתָּח *mephutách* מוּתָּר *muthár.* αὐλυθρὸς, ἀναλυθρός. Gal. *Deſtiè.* Ital. *Slegato.* Ger. Auffgetõſt. Hiſp. *Deſatado.* Pol. *Rozwiązani.* Vngar. *Meg odatot.* An. *Vntied, looſed.*] Tibul. lib. 1. Eleg. 3: -comas reſoluta puella. Col. li. 1. cap. 1: Nam ſic juvenum corpora fluxa & reſoluta ſunt, ut nihil mors mutatura videatur. Ovid. 15. Metamorph. -reſolutaq; tellus In liquidas rareſcit aquas.

Rĕsŏno, as, pen. cor. Sonū refero, quaſi iterū aut cõtrà ſono. [הָמָה *hamáh.* αὐτηχέω, αὐτηχέω. Gall. *Reſonner, retentir.* Ital. *Riſonare.* Ger. Widerthönen/ widerhällen. Hiſ. *Sonar otra vez, reſonar.* Pol. *Zſie brzmie.* Vng. *Zengök, tzengök.* Ang. *To mak an echoe.*] Virg. 1. Eclog. Formoſam reſonare doces Amaryllida ſylvas. Idem lib. 5. Aen. -reſonat clamoribus æther. Idem 2. Eclogas Sole ſub ardenti reſonant arbuſta cicadis. ¶ Accipitur & pro ſimplici ſonare, ſive ſonum edere. Cic. 1. Tuſc. Quj quū conjectus in carcerē triginta juſſu tyrannorum venenū, ut ſitiens obbibiſſet, reliquum ſic à poculo ejecit ut id reſonaret. Quo ſonitu reddito arridens: Propino, *inquit*, hoc pulcro Critiæ.

Rĕsŏnāns, tis, particip. [הָמֶה *homéh.* αὐταφθεγγόμενος. Gall. *Reſonant, retentiſſant.* Ital. *Riſuonante.* Germ. Widerthönend. Hiſp. *Coſa que reſuena.* Pol. *Zaſie brzmiacy.* Vng. *Tzengő.* Ang *Reſounding.*] Virg. 1. Georg. -aut reſonantia longè Littora miſceri, & nemorum increbreſcere murmur.

Rĕsŏnŭs, a, um. [הָמֶה *homéh.* αὐταφθεγγόμενος. Gall. *Reſonant, retentiſſant.* Ital. *Riſuonante.* Germ. Widerthönig/laut thönend. Hiſp. *Coſa que reſuena.* Pol. *Głoſno brzmiacy.* Vn. *Zengő.* Ang. *That ſoundeth againe.*] Ovid. 3. Metam. -hæc reſonis iterabat vocibus eheu. Valer. Flac. 1. Argon. Excuſſi manibus remi, converſaque frontem Puppis in obliquum reſonos latus accipit ictus.

Rĕsōrbĕo, bes, reſorbui, & reſorpſi, ptum, act. ſ. Propriè eſt iterum ſorbere quod quis evomuit. [ἀναῤῥοφέω, ἀναβροχίζω. Gall. *Rehumer, ranaller.* Ital. *Reſorbere.* Ger. Wider auffſupffen Hiſp. *Reſorber.* Pol. *Zaſie chłſtam.* Vng. *Viſſza ſzopom.* Ang. *To ſuppe vp againe.*] Ovid. 12. Epiſt. Quæq; vomit totidem fluctus, totidemq; reſorbet. Plin. lib. 9. cap. 43: Hamo devorato, omnia interanea evomunt, donec hamum egerant: deinde reſorbent. Virgil. 11. Aen. Nunc rapidus retrò atq; æſtu revoluta reſorbens Saxa fluit, litúsq; vado labente relinquit.

Rĕſpecto. Reſpectus, vide RESPICIO.

Rĕſpergo, gis, reſperſi, ſum, act. t. Perfundo aſpergo. [נָזָה *nazáh* זָרַק *zarák.* ῥαντίζω. Gall. *Eſpandre cà & là arrouſer.* Ital. *Reſpargere.* Ger Beſprützen/beſprengen Hiſp. *Deſſumar rociando.* Pol. *Pokrapiam.* Vngar. *Meg hintem, zentelem.* Ang. *To water or ſprinkle licour vpon.*] Liv. lib. 1. ab Vrb. Hinc patres, hinc viros ovantes, ne ſe ſanguine nefando ſoceri, generiq; reſpergerēt. Col. lib. 1: Deinde quum prædictum tectorium inaruit rurſus

amurca respergitur. Cic.7. Verr. Quum Prætoris nequissimi inertissimique oculos prædonum remi respergerent.

Rēspērsŭs,a,um,particip. Perfusus,conspersus. [מזה *mazzéh* זרק *zorák*. Gall. *Resparso, sprinxato*. Germ Besprützt/besprengt. His. *Derramado, rociando*. Pol. *Pokropioni*. Vng. *Meg hintet ŏt zentelteteet*. Ang. *Sprinckled vpon*.] Liv. 4. bell. Pun. Respersæ matris cruore virgines. Manus respersæ sanguine, Cic.pro Rosc.Amer.

Rēspērsĭŭs,us, ui, m. q. Ipse respergendi actus. [מזה *mazzéh*. Gal. *Arrousement, respandement*. Ital. *Spargimento, sprinzamento*. Ger. Besprützung. Hisp. *Rociamiento*. Pol. Zkropienie. Vng. *Meg hintes, zenteles*. An. *Sprinckling vpon*.] Plin.lib. 10. cap. 3: Hæc causa est gregatim avibus natandi: quia plures simul non infestantur, respersu pennarum hostem obcæcantes.

Rēspērsĭo,onis,f.t. Idem. [מזה *mazzéh*.] Cic. 2. de Divin. Habes & respersionem pigmentorum, & rostrum suis, & alia permulta.

Rēspĭcĭo,is,Retrò aspicio, oculos reflecto. [טבה רעה *panáh raáh* הביט *hibbít* נשקף *nischkáph* שזף *schazáph*. Gal *Regarder*. Ital. *Riguardare guardare in dietro*. Ger. Hindersich sehē/hyntrumbligē. Belg. Omsien. Hisp. *Mirar atras ò otra vez*. Pol. Wzad *patrzę, ogladam sie*. Vngar. *Hatra nezek, tekintek*. Ang. *To look back or to behold*.] Plaut.in Aul. Tu si ex hoc loco digitum transversum, aut unguem latum excesseris, aut si respexeris, donec ego te jussero. ¶ Interdum refertur ad animam, pro eo quod est, præterita mēte revolvo. [ראה *raáh*. *Gr.*] Cic.pro Archia: Nam quoad longissimè potest mens mea respicere spatium præteriti temporis, & pueritiam recordari, &c. ¶ Respicere se, est habere rationē sui, prospicere sibi, & rebus suis consulere. Plancus Cic. Quòd si aut Cęsar respexerit se, aut Africanę legiones celeriter venerint, securos vos ex hac parte reddemus. Terent.in Phor. Respice ætatem tuam: id est, prospice ætati tuæ. Idem Heavt. Deniq; nullum remittis tempus, neq; te respicis. Id est, nō parcis ætati tuæ, neq; ullam salutis tuæ rationē habes. ¶ Nonnunquam ponitur pro faveo, misereor, adjuvo, opem fero. Terent.in And. Charine, me & te imprudens, nisi quid dii respiciūt, perdidi. Et in Phorm. Dii nos respiciunt, gnatam inveni nuptam cū tuo filio: id est, diligunt. Terent.in Andr. Age, mea in tuis secundis rebus respice.

Rēspēctŭs,us,m.q. Modò ipsam respectionē significat. [מראה *mareéh*. Gal. *Regard*. Ital. *Riguardo*. Ger. Das hindersich sehen. Hisp. *Mirada*. Pol. *Obeirzenie*. Vn. *Hatra tekintes, nezes*. Ang. *A looking back or regard*.] Plaut. Et me respectu terruit. ¶ Modò rationem qua ad aliquid agendū movemur. Plin.Nanq; eo respectu commotus, abscesserat. ¶ Aliquando id quod respicitur. Cic. 1. de Divin. Fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore: Id est, horrendum spectaculum.

Rēspēcto, as, frequentativum est à respĭcio, n.p. Identidē oculos deorsum flecto, vel oculis reflexis quempiam aspicio. [Gall. *Regarder souuent*. Ital. *Guardare à dietro guardare con gli occhi volti alla terra*. Germ. Mit nidsich gewendten augen offt ansehen. Hisp. *Mirar à tras, ò mirar boluiendo los ojos haxia la tierra*. Pol. *Poglądam*. Vn. *Hatra tekintelek*. Ang. *To look often back*.] Virg. 11. Aeneid. Bis rejecti armis, respectant, terga tegentes. Cic.pro Sest. Verùm hæc ita prætereamus, ut tamen intuentes & respectantes intueamur. ¶ Per translationem nonnunquam significat misereri, seu propitium esse. Virgil. 1. Aen. Si qua pios respectant numina.

Rēspīro,as,pen.prod.n.p. Anhelitum recipio, spiritum duco, animā attraho & emitto. [רוח *ravách*. Gall. *Respirer, reprendre son haleine*. Ital. *Respirare*. Ger. Erteichē/erschnauffen/den Athem fassen. Belg Den Adem verhaten: His. *Espirar otra vez, respirar*. Pol. *Oddicham*. Vng. *Lelket vezek*. Ang. *To breath, to tak his breath*.] Plaut.in Epid. Mane, sine respirem quæso. P. Imò acquiesce. A. Animo male est, Recipiam anhelitū. Cic.pro Rosc. Amer. Quū tot, tantisq; negotiis distentus sit, ut respirare liberè nō possit. ¶ Interdum effluo, exhalo, odorem emitto. Stat. 2. Sylv. Inde malignum Aëra respirat pelago circunflua Nessis. ¶ Per translationem accipitur pro recreari, reficī. [נשם *nippásch*, Germ. Erquicken.] Cic. Aulo Torquato: Si armis, aut conditione positis, aut fatigatione abjectis, aut victoria detractis, civitas respiraverit: & dignitate tua tibi & fortuna uti licebit.

Rēspīrātĭo,onis, verbale, f.t. Anhelitus receptio, attractio, & emissio anhelitus, à pulmone per asperam arteriam. [רוחה *revacháh*. Gall. *Respiration, respirement*. Ital. *Respiratione*. Ger. Das schnauffen/ oder athmen. Hisp. *Aquella obra de respirar*. Pol. *Oddech, odetchnienie*. Vng. *Lehes, xugas, lelek venes*. Ang. *A breathing*.] Plin.li.9.cap.7: Quis enim sine respiratione somno locus? ¶ Nonnunquam evaporatio, Cicer.2.de Nat. deor. Ipse enim oritur ex respiratione aquarum: earum enim quasi vapor quidam aër habeadus est.

Rēspīrātŭs,us,ui,m.q. Respiratio. Cicer.2.de Nat.deor. In pulmonibus autē inest raritas quædā & assimilis spongiis mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima: qui tum se contrahunt aspirantes: tum in respiratu dilatant, ut frequenter ducatur cibus animalis, quo maximè aluntur animantes.

Rēspĭrāmĕn,inis,n.t. Pro halitu, seu meatu spiritus. [Gal. *Le conduit par ou on respire, souspirail*. Ital. *Condotto naturale per lo quale si respira*. Germ Der gang deß Athems/ die lufftröhr. His. *El respiradero*. Pol. *Oddech*. Vng *Lehes*. Ang. *The passage of the breath*.] Ovid. 2. Metam. vitalesque vias, & respiramina clausit. Ibidē: Elidūt fauces, & respiramē, iterq; Eripiūt animę.

Rēsplēndĕo,des,n.f. Splendeo, reluceo. [נגה *naghách* הזהיר *hezhír hophíah*. Gall. *Resplandir, reluire*. Ital. *Risplendere*. Germ. Widerscheynen/ ein glantz geben. Hisp. *Resplandescer*. Pol. *L'sneście*. Vn. *Twendöklöm*. Ang. *To giue light, to shyne*.] Cic. 2. de Fin. Adsint etiā formosi pueri q ministrētī: resplēdeat iis vestis.

Rēspōndĕo,des,di,sum, n.f. Posteriore loco dico. [עבה *hanáh* השיב *heschib*. Gal. *Respondre* Ital. *Rispondere*. Ger. Antworten / antwort geben. Belg. Aentwoorden. Hisp. *Responder à la pregunta*. Pol. *Odpowiedam*. Vng. *Meg felelek*. Ang. *To answer*.] Plaut. in Pseud. Responde quod rogo. Dicimus autem respondeo tibi, & ad te. Plin. Quum ad eos brevissimè respondissem. Marius ad Ciceronem, lib. 11. Epist. Respondebo criminibus quibus tu pro me, &c. ¶ Aliquando significat eventu & exitu convenire, consentire, & congruere. Virg. lib. 1. Aen. Dictis respondēt cętera matris: Id est, consentiunt, & conformia sunt. Plin.lib. 36. cap. 22: Structurā, ad normā, & libellam, & ad perpendiculū respondere oportet ¶ Aliquādo ponitur pro parē & similem esse. Cic. 1. Tusc. Nec tamē si qui magnis ingeniis in eo genere extiterūnt, non satis Gręcorū gloriæ respondérunt: id est, pares fuerunt. Idem in Trebon. Cui quidem amori, utinam cæteris rebus possem, amore certè respondebo: id est, satisfaciam, vel par ero. Virg. 1. Georg. Illa seges demum votis respondet avari Agricolæ. ¶ Aliquando pro objici, seu contrà positum esse. Virg. lib. 6: Contrà elata mari respondet Gnosia tellus.

Rēspōnso, as, frequentativum à respondeo. [Gall. *Respondre souuent*. Ital. *Rispondere spesse volte*. Ger. Offt antwort geben/ antwortē. Belg. Aentwoorden. Hisp *Responder muchas vezes*. Pol. Vstawnie odpowiedam. Vn. *Meg felelgetek*. An. *To answer often*.] Plaut. Menæch. Responsa aut loquere. Idem Most. Neu quisquam responset, quando hasce ædes pultabit senex. ¶ Respondare palato cibus dicitur qui minus tener est, duritiaque sua palato resistit. Horat.in præceptis Catianis: Si vespertinus subitò te oppresserit hospes, Ne gallina malum responset dura palato, Doctus eris vivam misto mersare Falerno, Hoc teneram faciet.

Rēspōnsĭto,as, are,n.p. De re dubia cōsultus, responsum edo: proprieq; ad juris prudētes, antistites, cæremoniarumq; conditores pertinet, & Romę olim ad Pontifices. Gellius lib. 13. cap. 19: Consulentibus de jure publicè responsitavit. Cic. 1. de Legib. Summos fuisse in civitate nostra viros, qui id interpretari populo, & responsitare soliti sint.

Rēspōnsum, si, n. f. Ipsa responsio. [תשובה *mahanéh teschúbah*. Gall *Response* Ital. *Risposta, risposta*. Ger. Ein antwort. Belg. Aentwoordt. His. *La respuesta*. Pol. *Odpowiedź*. Vng. *Felelet*. Ang. *An answer*.] Terent.in prolog. Phorm. Is sibi responsum: hoc habeat: in medio omnibus Palmam esse positam. ¶ Dicimus autem Dare responsum, & reddere responsum, pro respondere. Cic. 6. Ver. Senatus Soparro responsum nullum dat: sed commotus perturbatusq; discedit. Idem pro Plancio: Quum Senatus impediretur, quo minus id quod hostibus semper erat tributū responsum, Equitibus Romanis redderetur. ¶ Ponitur quoque Responsum pro oraculo. Plin.lib. 15. cap. 30: Lauriferam tellurem illā osculatus ex responso. Cic. 2. de Nat. deor. Multa ex aruspicum responsis commemorare possum. Virg. 9. Aen. Si qua Phryges prę se jactant responsa deorū. Idem 3 Georg. Nec responsa potest consultus reddere vates. ¶ Item responsa prudētum apud Iureconsultos dicuntur opiniones & sententiæ quas consultoribus suis viri prudentes & juris periti dederunt; Hæ partem juris scripti faciunt. Vide Iustinianum in § Responsa prudentum. De jur. nat gent. & civil.

Rēspōnsŭs,us,m.q. Convenientia, consensusque. [Gall. *Correspondance, proportion*. Ital. *Corrispondentia*. Germ. Zusammen reimung / oder stimmung / wann eines fein auff das ander geht. Hispan. *Consentimiento*. Polon. *Spolna zgoda, zgadzanie sie*. Vngar. Egienlőség. Ang. *Consention or an aggrying together of thinges*.] Vitruvius: Symmetria est ex ipsius operis membris conveniens consensus: ex partibusque separatis ad universæ figuræ speciem ratæ partis responsus. Idem lib. 3. cap. 1: Similiter verò sacrarum ædium membra ad universam totius magnitudinis summam ex partibus singulis convenientissimum debent habere commensum responsum. Ibidem: Et ex membris separatis ad universam corporis speciem ratæ partis commensum fieri responsum.

Rēspōnsĭo,

Rēſpōnſio, onis, f.t. ipſe reſpondendi actus. [שעבה *mahaneh* תשובה *teshubáh*. ἀπόκρισις. Gall. *Reſponſe.* Ital. *Riſponſione.* Ger. *Antwort.* Hiſp. *Reſpuesta.* Pol. *Odpowiedz.* Vng. *Feleletes.* Ang. *Answering.*] Cic. 3. de Orat. Et quod continuatum, & interruptum, & imago, & ſibi ipſi, reſponſio, & immutatio, & diſjunctio. Idem pro Corn. Balbo: Accuſatoris interpretatio indigna reſponſione.

Rēſpōnſŏr, oris, m.t. Fidejuſſor, qui pro aliquo ſpondet. [ערב *horéb.* ἐγγυητής. Gall. *Reſpondant, pleige.* Ital. *Riſpondente.* Ger. Ein Bürg / der für ein anderen verſpricht. Hiſp. *El que promete per otro.* Pol. *Rekoimia.* Vng. *Kezeſs.* Ang. *A ſuretie or pledge.*] Horat. 1. Epiſt. 17: Quo reſponſore, & quo cauſæ teſte tenentur.

Rēſpūblĭcă, cæ, f.p. Libera civitas, ſtatus liberæ civitatis. [πολιτεία. Gall. *Republique, vne communauté de bourgois.* Ital. *Republica, città libera.* Ger. Der gemein nutz / ein gemein Regiment in einer Statt oder Burgerſchafft. Hiſp. *Republica, ciudad franca que biue de ſu ley.* Pol. *Rzecz popolita, obecz.* Vng. *Szabad varos, közſeg.* An. *A commone weale.*] Cic. 1. Offic. In quo ſi mihi obtemperatum eſſet, ſi non optimam, at aliquam Rempublicam, quæ nunc nulla eſt, haberemus. Idē Attico: Hoc bello victores quā Rempublicā ſimus habituri, neſcio: victis certè nulla unquam erit.

Rēſpŭo, is, reſpui, tum, act.t. Repudio, & contemptim veluti cum ſputo rejicio. [געל *ghabál* מאס *maás.* ἀποπτύω. Gall. *Reietter, meſpriſer.* Ital. *Riſiutare, far poco conto, ſpeſſare.* Ger. Hinſpeuwen / verachtlich hinwerffen. Hiſp. *Menoſprecear.* Pol. *Odpluwam, gardzę.* Vng. *Meg vetem, meg vtálom.* Ang. *To put away, to lightlie or contemne.*] Cæſ. 1. bell. Gall. Nō reſpuit conditionem Cæſar, jamq; ad ſanitatē redīre eum arbitrabatur, Liv. 2. ab urb. Munera ejus in animis hominum reſpuebantur. Cic. 3. de Orat. Quinetiam guſtatus, qui eſt ſenſus ex omnibus maximè voluptarius: quiq; dulcedine præter cæteros ſenſus commovetur, quàm citò id quod vălde dulce eſt aſpernatur, ac reſpuit. ¶ Reſpuere auribus, per translationem, pro eo quod eſt loquentem nolle audire. Cic. in Piſ. Quis vos non oculis fugiat, auribus reſpuat, animo aſpernetur? Reſpuere itē aures dicuntur, quod earū judicio deprehendimus nō rectè ſonare. Idem de Part. Quod aures reſpuunt, immutandum eſt. ¶ Reſpuere ictus, eſt ictibus non lædi, & duritia ſua ictum quodammodo repellere. Plin. lib. 7. cap. 15: Ea eſt caro informis, inanima, ferri ictum & aciem reſpuens. Lucr. lib. 3: Præterea quæcunq; manent æterna, neceſſe eſt, Aut quia ſunt ſolido cum corpore, reſpuere ictus. Reſpuere ſecures dicitur lignū, quod ſe curibus nō poteſt findi. Plin. li. 17. cap. 10: Quid ſimile originis ſuę habent malorum pirorūq; ſemina: his enim principiis reſpuentē arbores velis, turribus, murisq; impellēdis arietes. ¶ Imperiū reſpuere: id eſt, recuſare. Colum. lib. 6. cap. 8: Vbi piger juvencus medius inter duos veteranos jungitur, aratroq; injuncto terram moliri cogitur, nulla eſt imperii reſpuendi facultas.

Rēſpŭŏr, eris, paſſivum. [געל נמאס *nighbál nimeás.*] Lucr. li. 2: Præterea lumen per cornua tranſit, at imber Reſpuitur.

Rēſpŭēns, tis, part. ſeu nomen ex participio. [געל *ghobel* מאס *moés.* ἀποπτύων. Gall. *Qui reiette.* Ital. *Chi rifiutta.* Ger. Verachtlich hinwerffend. Hiſp. *El que menoſprecia.* Pol. *Gardzący.* Vng. *Meg vtalo, meg vető.* Ang. *That putteth away or contemneth.*] Gell. lib. 6. cap. 15: Communium vocum reſpuens minus.

Rēſtāgno, gnas, are, n.p. Extrà redundo, aquam nō contineo, exundo, abundo, effluo. [שטף *ſcatáph.* ἀναπλημμυρέω. Gall. *Se desborder.* Ital. *Abondare di ſopra, andar fuori.* Ger. Vberlauffen. Bel. Overloopen. Hiſp. *Reboſſar elagua.* Pol. *Zbrzegu wilewam.* Vng. *Ki arradok.* Ang. *To ſorrounde, to ouerflowe.*] Colum. lib. 2. cap. 17: Itaq; ſiqua palus in aliqua parte ſubſidēs reſtagnat, ſulcis derivanda eſt: quippe aquarum abundantia atq; penuria graminibus æquè eſt exitio. Cæſ. 2. bel. Civilis: Sed hoc itinere eſt fons, quo mare ſuccedit longius, lateq; is locus reſtagnat. Ovid. 11. Metam. Quam reſtagnantis fecit maris unda paludem.

Rēſtāgnātĭo, onis, f.t. Inundatio. [שטף *ſchéteph.* πλημμύρα. Gal. *Deſbordement d'eau.* Ital. *Inondatione, allagamento.* Ger. Vberlauffung / außſchwellung. Hiſp. *Reboſſadura de agua.* Pol. *Zbrzegu wilsanie.* Vng. *Meg arradas.* Ang. *A ſurrounding, ouerflowing.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Ne reſtagnatio intempeſtiva alvi obſtrepat. Idem li. 6. cap. 28: Quod abeſſe à Petra decem dierum navigatione noſtri negotiatores dicunt: Characenorumq; regi parere: & Apamiam ſitam ubi reſtagnatio Euphratis cum Tigri confluat.

Reſtauro, as, act.p. Inſtauro, reſtituo, redintegro, renovo. [בדק *badhák.* ἀνακαινίζω, ἀνακαινόω. Gall. *Reſtaurer, refaire, renouueler.* Ital. *Reſtaurare, rinouare.* Ger. Erneüweren / wider vergentzen. Bel. Vernieuwen. Hiſp. *Reſtaurar, renouar.* Pol. *Odnawiam.* Vng. *Meg vyitom, meg eppitem.* An. *To reſtore to the former eſtate, to repaire.*] Iuſtin. lib. 2: Interea & Darius quum bellum reſtauraret, in ipſo apparatu decidit. Tacit. libro 3: At Pompeii theatrum igne fortuito hauſtum Cæſar extructurum pollicitus eſt: eo quòd nemo è familia reſtaurando ſufficeret.

Reſtibĭlĭs, le, om.t. Quod quotannis reſtituitur, & quo dammodo renovatur: [παλιμβλαστος, παλιμφυής. Gall. *Qui rapporte tous les ans.* Ital. *Coſa che ogni anno ſi torna à fare.* Ger. Das jährlich wider zugerüſtet / oder gebauwen wird. Hiſp. *Coſa que cada anno ſe renaze, como la ſembrada del rastrojo.* Pol. *Odnowioni czorok.* Vng. *Minden eztendőnkent valo.* Ang. *That is repaired or cometh yearlie.*] ut, Ager reſtibilis, qui quotānis ſeritur. Col. lib. 2. cap. 10: Phaſeolus terræ mandabitur, vel inveterato, vel melius pingui, & reſtibili agro. Feſtus: Reſtibilis ager fit, qui continuo biennio ſeritur farreo ſpico: id eſt, ariſtato: quod ne fiat, ſolēt qui prædia locant, excipere. Reſtibilis ſeges, eſt quæ regerminat, quaſi cujus fœcunditas in ſequentem quoq; annum reſtet. Plin. lib. 18. cap. 17: Vbertatis tamen tantæ ſunt, ut ſequente anno ſpontè reſtibilis fiat ſeges. Reſtibile vinetum, dixit Colum. lib. 3. cap. 18, pro eo quòd ſingulis annis repaſtinatur. Reſtibilis fœcunditas, eſt continua, & non intermiſſa fœcunditas. Plin. li. 28. cap. 19: Conceptum leporum utero exemptum, his quæ parere deſierint, reſtibilem fœcunditatem afferre putant.

Rēſtīnguo, guis, xi, ctum, act.t. à ſtinguo compoſitum eſt. Extinguo, reprimo, ſedo. [כבה *chibbáh* שבת *ſchibbéach* השבית *hiſchbiach.* ἀποσβέννυμι. Gall. *Eſteindre.* Ital. *Eſtinguere, ſmorzare.* Ger. Außlöſchen / tödten. Bel. Onderdrucken / vdoen. Hiſp. *Apagar.* Pol. *Gaſię.* Vng. *El oltom, lexallitom.* Ang. *To quenche, to put out any thing that burneth.*] Stinguo verò (vt opinor) ſignificat obſcuro: quod quanvis rarò in uſu ſit, legitur tamē apud Cic. ut in Arati Phænomenis: Quem neq; tempeſtas perimet, neq; longa vetuſtas Interimet, ſtinguens præclara inſignia cœlùm. Item in Prognoſt. Vt quū Luna meas, Hyperionis officit orbi, Stinguuntur radii cæca caligine tecti. Plaut. in Caſ. Ignem reſtinguunt aqua. Virgil. Aeglog. 5: - quale per æſtum Dulcis aquæ ſaliente ſitim reſtinguere rivo. Ter. in Eunuch. Hæc verba una mehercule falſa lacrymula, Quam oculos terendo miſerè vix vi expreſſerit, Reſtinguet.

Rēſtīnctŭs, cta, ctum, part. [מכבה *mechubbéh.* ἀποσβεσθείς. Gall. *Eſteint.* Ital. *Eſtinto.* Ger. Außgelöſchet / erloſchen. Hiſp. *Apagado.* Pol. *Zagaſſoni.* Vng. *El olta tot, le Zallittatot.* Ang. *Quenched.*] Cic. ad Brut. lib. 11: Ex tuis literis, & ex Græcei oratione, non modò non reſtinctum bellum, ſed etiam inflammatū videtur.

Rēſtīnctĭo, onis, verbale, f.t. [ἀπόσβεσις. Gall. *Eſtaignement, eſtanchement.* Ital. *Reſtintione, ammorzamento.* Ger. Außlöſchung / erlöſchung. Hiſp. *Apagamiento.* Pol. *Zagaſzenie.* Vng. *El oltas.* Ang. *Quenching.*] Cic. lib. 2. de Fin. Illa autem voluptas ipſius reſtinctionis in motu eſt.

Rēſtĭpŭlŏr, laris, lari, d.p. Eſt ab eo cui quid antè à nobis ſtipulanti promiſimus, viciſſim aliquid ſtipulari. [ἀνωμολόγησις. Gall. *Reſtipuler.* Ital. *Rapromettere.* Germ. Widerumb verſprechen / oder verheiſſen. Hiſ. *Prometer otra vez.* Pol. *Znowu przyrzeczenie.* Vng. *Vi zontag fel fogadas.* Ang. *Answering to an action, or laying in a gage.*] Cicer. pro Roſc. Com. Quis eſt hujus reſtipulationis ſcriptor, teſtis, arbiter?

Rēſtĭs, hujus ſtis, f.t. Funis, à reſto (ut quidam ajūt) quod quæcunq; ligata ſunt, ſtare facit. [יתר *jéther* חבל *chébel.* χοῖνιξ. κάλως. Gal. *Vne corde.* Ital. *Fune, corda.* Ger. Ein ſeyl / ein ſtrick. Bel. Een Seel. Hiſp. *Cuerda.* Pol. *Powroz, ſtrzek.* Vng. *Kötel, ſtrang.* Ang. *A rope or corde.*] Apul. Reſtim qua grabatulus erat intextus aggrediar expedire. ¶ Ad reſtim res rediit, dixit Ter. in Phorm. pro eo quod eſt, Res eū in ſtatū adducta eſt ut de ſuſpēdio ſit cogitandū. ¶ Reſtim ducere, dicūtur in ſaltatione chori puerorū, puellarūq; manu cōſerti. Ter. in Adelph. Tu inter eas reſtim ductitās ſaltabis. Liv. lib. 27: Per manus reſte data, virgines ſono vocis pulſu pedū modulātes inceſſerūt. ¶ A qua ſimilitudine alliorū cōnexa capita reſtes dicūtur. Plin. lib. 20. ca. 6: Allium ad ſerpentinū ictus potum, cum reſtibus ſuis.

Rēſtĭārĭŭs, Qui reſtes & funes torquet. [χοινοστρόφος. Gall. *Cordier.* Ital. *Colui chi fa le funi, cordaro, funiere.* Ger. Ein Seyler. Hiſ. *El que haze cuerdas.* Pol. *Powroznik.* Vng. *Kötel uerő.* Ang. *That maketh or pletteth ropes.*] Dicitur etiā Reſtio, onis, pro reſtiario. Quanquā Corn. Fronto de diff. voc. diſtinguit, reſtiarium eſſe qui reſtes torquet: reſtionem verò qui vendit. ¶ Reſtio apud Plaut. accipitur pro eo qui ſuſpendit: Illi, *inquit*, erunt buccidæ potius, quàm ego ſim reſtio. Id eſt, illi potius cædentur bubulis loris, quàm ego me ſuſpendam.

Rēſtĭcŭlă, æ, f.p. dimin. [τὸ χοινίον. Gall. *Cordelette, petite corde.* Ital. *Cordicella.* Ger. Ein ſeylin. Hiſ. *Pequenna cuerda.* Pol. *Powrozek.* Vng. *Kötelets ke, giepliő.* Ang. *A litle corde.*] Var. lib. 1. de Reruſt. cap.

ruſt.cap.41: Tum enim reſticulas per ficus quas edimus, maturas perferunt: & eas quum inarueriat, complicant, ac quò volunt mittunt.

Rēſtĭto, Vide RESTO.

Rēſtĭtŭo, is, act.t. Reddo. [שׁלם *ſchillém.* השׁיב *heſchíb.* ἀποκαθίστημι, ἀποδίδωμι. Gall. *Reſtituer.* Ital. *Reſtituere, rendere.* Ger. Widerumb zuſtellen/oder zuhanden ſtellen/wider gebẽ. Bel. Wederom geven. Hiſp. *Reſtituir.* Pol. Wracżam. Vng. *Viżża adom, meg adom.* Ang. *To reſtore or repaire.*] Terent. in Eunuch. Primùm quod ſoror eſt dicta: præterea ut ſuis Reſtituam, àc reddam. ¶ Aliquando ponitur pro inſtauro, renovo, & in ſtatum priſtinum reduco. ἀποκαθίστημι, ἐπανορθόω, μεταρρυθμίζω. Iuſtinus: Hũc regno à patre privatum filius reſtituerat: Et proprìè reſtituuntur volentes, cupientesq; ut civis patriæ, & filius patri. Ter. in Heavt. Somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis, Dum id quæro, tibi quî filium reſtituerem. Cic. in Top. Ei cui domus uſusfructus legatus ſit, non reſtituturũ hæredem ſi corruerit. Cæſ. lib. 1: Ipſos oppida vicosq; quos incenderant reſtituere juſſit. ¶ Reſtituere aliquẽ natalibus, ut ſuprà docuimus in dictione Natalis, idem eſt quod hodie dicimus *nobilitare*: & reſtitutio natalium, quam vocamus *nobilitationem*. ¶ In integrum reſtituere, eſt integrũ facere ut prius erat, inſtaurare, reparare. Cæſ. 3 bell. Civil. Quæ judicia, aliis audiẽtibus Iudicibus, aliis ſententiam ferentibus, ſingulis diebus erant perfecta, in integrũ reſtituit. Liv. 1. bell. Mac. Quũ præcipitata raptim conſilia neq; revocari, neq; in integrum reſtitui poſſent. ¶ Reſtitui ſibi dicuntur vina quæ mutata fuerunt. Plin. lib. 14. cap. 17: Vina in apothecis Canis ortu mutantur quædam, poſteaq; reſtituuntur ſibi. Reſtituiri, vel reſtitutuiri vetuſtè pro Reſtitutum iri in Iuriſconſultorum libris reperitur: quemadmodum Præſtituiri, Reddituiri, de quibus ſuo loco.

Rēſtĭtūtĭo, onis, verbale, f.t. Repoſitio. [שׁלום *ſchillúm.* השׁלמה *ſchillumáh.* ἀποκατάστασις. Gall. *Reſtitution, reſtabliſſement.* Ital. *Reſtauratione, reſtabilimiente.* Ger. Wider zuſtellung / widergebung. Hiſp. *Aquella obra de reſtituir.* Pol. Wrocżenie. Vng. *Viżża adas.* Ang. *A reſtoring.*] Cajus l. Plus eſt. Digeſt. de Ver. ſignif. Plus eſt, *inquit*, in reſtitutione quàm in exhibitione: nam exhibere eſt præſentiam corporis præbere: reſtituere verò eſt etiam poſſeſſorem facere, fructusq; reddere. Quint. lib. 6. cap. 2: Præmii nomine impetravit reſtitutionem patris. Cicer. in Piſ. Nemini eſt triumphus honorificentius quàm mihi ſalus, reſtitutioq; perſcripta.

Rēſtĭtūtŏr, ris, m.t. Qui reſtituit. [משׁיב *meſchíb* משׁלם *meſchallém.* ἀποκαταστάτης. Gall. *Reſtabliſſeur, qui remet en ſon premier eſtat.* Ital. *Chi rimette alcuno nel ſuo primo ſtato.* Ger. Ein widerbringer/ der etwas in ſein erſte ſtatt wider ſtellet oder einſetzt. Hiſp. *Reſtituidor.* Pol. Tenkstorizes wracża. Vng. *Viżża ado.* Ang. *A reſtorer.*] Cic. pro Milon. P. Lentulus ultor ſceleris illius, propugnator Senatus, defenſor veſtræ voluntatis, patronus illius publici conſenſus, reſtitutor ſalutis meæ.

Rēſto, as, n.p. Superſum, reliquus ſum. [שׁאר *ſchaár* נשׁאר *niſchaár* נותר *nothár.* ἀφαιρέτης, ἐπιλοιπος, περίσσος. Gall. *Reſter.* Ital. *Reſtare.* Ger. Vberig oder vberentzig ſeyn/vberbleyben. Hiſp. *Reſtar.* Pol. Zoſtaie. Vng. *Hatra vagiok.* Ang. *To reſt, to remane.*] Cic. in Caton. Nec cũ æqualibus ſolùm, qui pauci admodum reſtant. Idem 3. Offic. Qui è diviſione tripartita duas partes abſolverit, huic neceſſe eſt reſtare tertiam. Ovid. lib. 3. Metam. Et mihi, dum reſto, juvenili guttura pugno Rupit, & excuſſum miſiſſet in æquora, ſi non Hæſiſſem, quamvis amens in fune retentus. Idẽ lib. 2. Faſt. Iamq; duę reſtant noctes de menſe ſecundo. Cic pro Roſc. Amer. Cauſam dicit is, qui unus relictus ex illorum nefaria cæde reſtat. Terent. in Phorm. Reſtabat aliud nihil, niſi oculos paſcere. ¶ Item ponitur pro remotum eſſe, vel diſtare. [רחק *rachák.* διίστημι.] Enn. apud Feſt. Magnis regionibus reſtat. ¶ Itẽ pro in loco aliquo ſubſiſtere, ſive remanere. [עמד *hamád.* ἐφίστημι, ὑπίσχομαι.] Ter. in And. Hic nũc me credit aliquam ſibi fallaciã Portare, & ea me hìc reſtitiſſe gratia. Cic. pro Ligario: Tertium eſt tempus, quo poſt adventum Vari in Africa reſtitit: quod ſi eſt criminoſum, neceſſitatis crimen eſt, non volũtatis. Idem 4. in Cãtil. Sed tenentur ii, qui ad urbis incendiũ, ad veſtrũm omnium cædem, ad Catilinam accipiendum Romæ reſtiterunt. Terent. in Eunuch. Vtinam illum di, deæq; omnes ſenem perdant, qui me hodie remoratus eſt Meq; adeò, qui reſtiterim. ¶ Item reſiſtere, repugnare. [התיצב התיצב *hitjatsẽſeh lephanim.* αὐτομάχομαι.] Ter. in Heaut. Quid quæ tam confidenter reſtas ſtulta

Rēſtĭto, ras, Idem quod ſubſiſto, & moram traho. [עמד *hamádh* אחר *chár.* ἐφίστημαι, ὑπίσχομαι. Gal. *S'arreſter plaſieurs fois en chemin.* Ital. *Fermarſi piu volte per ſtrada.* Germ. Bleyben ſtehen etwo ſtehens. Hiſp. *Quedarſe muchas vezes por el camino.* Pol. *Pożoſtawam.* Vng. *Mulatżok.* Ang. *To reſt often in the way.*] Ter. in Eunuch.

Rēſtĭngo, is, act. r. Religo, revincio. [חבש *chabáſch* צרר *tsarár.* κατασφίγγω. Gall. *Reſtreindre, reſerrer.* Ital. *Legare, reſtringere.* Ger. Zuſtrecken/binden. Hiſp. *Atar ò reſtrinnir.* Pol. Zwięzuie. Vng. *Hatra kõtõm.* Ang. *To bind or ſtraigne harde.*] Plinius libro 35: Item belli imaginem pinxit reſtrictis à tergo manibus, Alexãdro in curru triumphante. ¶ Aliquãdo coërceo, cohibeo, cõprimo, reprimo. [עכר *hatsár* חשך *chaſách.* ἐπέχω, κατέχω.] Plin. Epiſt. 105: Nam ſumptus candidatorũ fœdos illos & infames ambitus lege reſtrinxit. Plin. lib. 8. cap. 27: Draco vernam nauſeã ſylveſtris lactucæ ſucco reſtringit. ¶ Aliquãdo ſolvo. [פתח *pittéach.* λύω.] Apul. Iumentum reſtringit, abireq; ſtabulo liberum ſinit: quod ſtabularius inventum, mox domum reducit. ¶ Aliquando rurſus ſtringo. Apul. Et dupliti, ne ſolvi facilè queat, nodo reſtringit.

Rēſtrĭctŭs, aliquando participium, & aliquando nomen: ſignificatq; parcum, tenacem. [כבוש *chabúſch* כילי *chilai.* πτωχαλαζ, ἀφειδιγχθής. Gall. *Reſtreint.* Ital. *Riſtretto.* Ger. Kundig/ kurtz angebunden/karg. Hiſp. *Reſtrinido y appretado.* Pol. Skąpi krotko związam. Vng. *Hatra kõtõzetẽt.* Ang. *Bound hard and ſtrained.*] Cic. ad Att. An exiſtimas illum in hoc genere lentulum, an reſtrictum? nemo eſt minus. Idem Appio Pulcro lib. 3: Quũ natura ſemper ad largiendũ ex alieno fuerim reſtrictior.

Rēſtrĭctè, adverbium, Parcè, tenaciter. [ἀφειδιγχθῶς. Gall. *Eſtroittement* Ital. *Stretamente.* Ger. Kundigklich, kargklich, beſchnittenlich. Hiſp. *Reſtrinida y appretadamente.* Pol. Krotko, ſ'apio. Vng. *Szoroſſan.* Ang. *Streitlie.*] Cic. de Amic. Nec obſervare reſtrictè, ne plus reddat, quàm acceperit.

Rēſtrĭctim, Idem. Afranius Thaide, ut citat Nonius: Ea quæ fermè cedere melius cõſultoribus, quàm reſtrictim, cogitata, *etc.*

Rĕſŭlto, tas, Vide RESILIO.

Rĕſumo, pen. prod. act.t. Rurſus ſumo, repeto. [ἀναλαμβάνω. Gall. *Reprendre.* Ital. *Repigliare.* Ger. Widernemẽn. Hiſp. *Tomar otra vez.* Pol. Znowu biore. Vn *Viżża vezem.* An. *To tak againe.*] Plin. Reſumptis poſt longam ægritudinem viribus. Ovid 9. Metam. Inſtat anhelanti, prohibetq; reſumere vires. Ibidẽ hìc q; vicem ſumptas ponit, poſitasq; reſumit.

Rĕſŭo, is, ſui, ſutum, act.t. Iterum ſuo: vel quod diſſutum erat, reſtituo. [ἀναῤῥάπτω. Gall. *Recoudre.* Ital. *Tornar à cuſire.* Ger. Wider butzen/wider flicken/wider nähen. Hiſp. *Tornar otra vez à coſer.* Pol. Znowu ſzyię wam. Vng. *Iſmet meg varrom.* Ang. *To ſowe againe.*] Aliquando tamen legitur pro diſſuere. Suet. in Auguſt. cap. 94: Sumenti y rilem togam tunica laticlavi reſuta ex utraque parte, ad pedes decidit.

Rĕſŭpīno, nas, act.p. Supinum aliquem colloco. [ἐξυπτιάζω. Gall. *Renverſer le ventre en haut.* Ital. *Rivoltarſi col' corpo in ſu, rivolgere ſotto ſopra.* Ger. Wider an rucken legen / den bauch vberſich kehren. Bel. Metten buyck boven keeren. Hiſp. *Traſtornar de arriba abaxo.* Pol. Nawznak kł'ade. Vn. *Fel dõytem.* An. *To turne vpright or the face vpward.*] Fit enim reſupino à nomine reſupinus, quod eſt ejuſdem ſignificationis cũ ſuo ſimplici ſupinus: cui opponitur Pronus. Terent. in Phorm. Ponè apprehẽdit pallio, reſupinat, *&c.* ¶ Ponitur aliquãdo pro pervertere. Iuven. Sat. 12: aulam reſupinat amici. ¶ Aliquando pro perturbare, vel rem cœptam revocare. Accius Antigone, ut citat Nonius: Quis agis? Perturbas rem omnem, ac reſupinas ſoror.

Rĕſŭpīnŭs, a, um, pen. prod. Supinus: hoc eſt, ita procumbens ut pars corporis anterior ſurſum, poſterior deorſum ſpectet: habetq; antitheton Pronus. [ὕπτιος. Gall. *Renverſé le ventre en haut.* Ital. *Coſa che ſta col corpo in ſu.* Ger. Rücklings ligend vnd den bauch vberſich kehrend. Hiſp. *Coſa traſtornada hazia arriba.* Pol. Na wznak poł'ożoni. Vng. *Arcxal fel dõlt.* Ang. *That lyeth with the bellie vpward.*] Plin. lib 7. cap. 2: Eosq; Sciopodas vocari, qui in majore æſtu humi jacentes reſupini, umbra ſe pedum protegunt Ovid. Epiſtol. 15: Et modò cantabam veteres reſupinus amores.

Rĕſurgo, gis, n.t. Iterum ſurgo, iterum me erigo. [קום *kam.* ἀνίσταμαι. Gall. *Reſſuſciter, ſe leuer.* Ital. *Riſorgere.* Ger. Wider auffſtehn Hiſp. *Leuantarſe, reſuſcitarſe.* Pol. Zaſie, wſtaie. Vng. *Fel tamadok, iſmet fel kelek.* Ang. *To riſe vp againe.*] Ovid. lib. 1. Faſt. Victa tamen vinces, everſaq; Troia reſurges: id eſt, reſtituêris. Sic etiam reſurgere dicitur herba, vel arbor, quæ iterũ creſcit. ἀναφύομαι. Plin. lib. 13. cap. 9: Sed præcipua utilitas, quod cæſa anno tertio reſurgit. Ovid. 2. Amor. Eleg. 16: Perq; reſurgẽtes rivis labentibus herbas Gramineus madidam cæſpes obumbrat humum. Virgil 4. Aeneid. rurſusq; reſurgens Sævit amor, magnoq; irarũ fluctuat æſtu. Plin. lib. 16. cap. 32: A' quo deinde tempore majeſtas populi Romani reſurrexit, quæ vaſtata cladibus fuerat.

Rĕſŭſcĭto, as, act.p. Ad vitam revoco: quodq; ſopitum vel extinctum erat, vigori ſuo reſtituo. [הקים *hekim.* ἀναβιόω. Gall. *Reſſuſciter, faire relever.* Ital. *Reſuſcitare.* Ger. Wider erwecken. Hiſp. *Deſpertar otra vez a otra, reſuſcitar.* Pol. Zaſie budzę. Vng. *Fel tamaſztom.* Ang. *To cauſe to riſe, to waken.*] Ovid. 8. Metam. poſitamq; reſuſcitat iram

Rētæ. [Pol. Kł'odżna wrzekach.] Sunt arbores, quæ ex ripis fluminum eminent, aut in alveis ipſorum extant. à reetibus dictæ,

dictæ, quòd prætereuntes naves retinerent instar retiũ, & quasi irretirent. Vnde ex dicto Prætorum, retanda flamina locari sõlebant: hoc est, purgãda, nequid morę, sive periculi navibus in ea virgulta incidentibus fieret. Haec ferè Gell. lib. 11. cap 17.

Rĕtārdo, as, act. p. Remoror vel detineo, vel moram affero. [משך *mischschéch* עקב *hikkéb.* κάμπτω βραδύνω. Gall. *Retarder, retargur.* Ital. *Ritardare.* Ger. Verhinderen/saumen Hisp. *Tardar ò detener à otro.* Pol. *Zawczjagam, zabawiam dl'uze.* Vng *Meg mulasztatom, kesleltetem.* Ang. *To hinder or stay*] Plinius Epistol. 123: Sed quid imprudens, quem revocare conor, retardo? Cic. 10. Philip. Quem nisi in via caducæ hæreditates retardassent, volasse eum, non iter fecisse diceres? Idem 2. de Nat. deorum: Stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, sæpè etiam insistunt. Ovid. 3. Trist. Eleg 7: Sed vereor ne nunc mea te fortuna retardet,

Rĕtārdātŭs, a, um, participium, Retentus, detĕtus. [משך *meschschschách.* ἀναδληθὲις, ἀναδεχθὲὶς ὑπὸς. Gall. *Retargé, retardé.* Ital. *Ritardato.* Ger. Verhinderet/gesaumet. Hisp. *Tardado ò detenido.* Pol. *Zawczjagniony, zatrzymany.* Vng. *Meg kesleltetet.* Ang. *Hindred or stayed, deteined.*] Suet. in Othon. cap. 8: Et primo egressu inũdationib. Tiberis retardatus. Claud. 1. in Eutro. Servatoq; diu pueri flore coëgit Arte retardatã Veneri servire juventã.

Rĕtardātĭo, onis, f. t. Detentio. [עקבה *hikkebáh.* ἀναδολὴ, βράδυσμὸς Gall. *Retardement, retargement.* Ital. *Ritardamento.* Ger. Verhinderung Hisp. *Tardanca.* Pol. *Zawczjagnienie.* Vng *Meg keslelek.* Ang. *A staying.*] Cic. 5. Philip. Vnde est adhuc bellum, nisi ex retardatione & mora?

Rĕtaxo, as, act. p. Vicissim taxo & reprehendo. [ἀντιγκλᾶν. Gal. *Retaxer & reprendre celuy qui reprend.* Ital. *Ritassare, riprendere il riprensare.* Ger. Widerumb schelten/vnd mangel anzeigen. Hisp. *Reprehender al que reprende.* Pol. *Zasie strofuie.* Vng. *Zidalmaszom, feddem.* Ang. *To reproue and rebuke againe.*] ¶ Aliquando tamẽ sumitur pro suo simplici taxare. [הוכיח *hochiach* ἐλέγχειν.] Suet in Vesp. cap. 13: Licinium Mutianum notæ impudicitiæ, sed meritorum fiducia minus sui reverentem, nunquam nisi clàm & hactenus retaxare sustinuit, ut apud communem aliquem amicum querens adderet clausulę: Ego tamen vir sum.

Rete, tis, n. t. A' rapiendo, vel à raritate dictum, ut Varroni placet, est instrumentum quo feræ, vel pisces capiuntur. [רשת *réschetth.* δίκτυον. Gall. *Vne rets à pescher ou à vener* Ital. *Rete* Ger. Ein garn/netz. Bel. Net Hisp. *Red.* Pol. *Siecz* Vng *Halo, halfogo.* Ang *A nett.*] Vlg. 3. Aeglog Si dum tu sectaris apros, ego retia servo. ¶ Apud antiquos etiã legitur nominativus Retis, tàm masculini, quàm fœm. gen. Plaut. in Rud. Non vides me referre uvidũ retem sine squamoso pecu? Hodie tamen hoc in loco legitur rete in neutro genere. Varr. 3. de Re rust. Intra retem aves sunt omne genus. Plaut. in Rud. Neque piscium ullam unciã pondo hodie Cepi, nisi hoc quod nũc fero in rete. Quibus in locis retem accusativus, & rete ablativus, procul dubio sunt à nominativo retis: Nominativum quoq; pluralẽ ab hoc singulari receptũ esse autor est Sosipater. Nam & consuetudine, *inquit*, dicimus, In retes meas incidisti. ¶ Rete etiã dicitur pro reticulo, pro texta fasciola, qua capillum in capite colligamus.

Rĕtĭculum, li, dim. nutivum. n. s. [ἄγκυον. Gall *Vne petite rets à pescher, vne coeffe.* Ital. *Retticella.* Ger Ein klein garn/oder netz Hisp. *Pequenna red* Pol. *Siatka.* Vng. *Halotska.* Ang *A little net, or coife.*] Plinius lib. 31 cap 6: Item demissæ reticulis in mari concavæ è cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulcem intra se colligunt humorem. ¶ Capitur & pro tegmine muliebris capitis, quod capillos continet. [κεκρύφαλος. Pol. Czepiecz. Vng. Fökötő.] Iuven. Satyr. 2: Reticulumq; comis auratum ingentibus implet. ¶ Est & reticulum, sacculus in modum retis, quo viatores pecuniam, & panem gestabant. Horat. lib. 1. Ser. Satyr. 1: ut si reticulum panis vænalis inter onusto Forte vehas humero. Alio nomine dicitur funda: qua voce utitur Macrob. in Satur. ¶ Est & reticulum, fascia quędam lanea, vel linea, ad formam retis facta, quam faciei admovemus ne agnoscamus. [פתיל *pathíl.*] Cic. 7. Ver. Reticulumq; ad nares sibi apponebat tenuissimo filo, minutissimis maculis, plenũ rosæ. ¶ Accipitur præterea reticulũ pro instrumento lusorio quo pilam remittimus. Ovid lib. 3. de Arte Amandi: Reticuloq; pilæ læves fundantur aperto.

Rĕtĭculus, li, aliud diminutivum ab antiquo nomine retis, ἄγκυον. Plin lib. 12. cap. 14: Persona adjicitur capiti, densúsve reticulus. Varr. li. 3. cap. 5: Inter columnas exteriores pro pariete reticuli è nervis sunt, ut perspici in sylvam possit.

Rĕtĭculātus, ta, tum, Quod est factum in modum retis: [δικτυωτὸς. Gall *Fait en facon de rets.* Ital. *Fatto à modo di rete.* Ger. Das gemacht ist wie ein garn / alß die gätter. Hisp. *Hecho à guisa de red.* Pol. *Vdziani iako siecz.* Vng *Szemes mint az halo.* Ang *Made lyk a nett.*] ut Structura reticulata, quæ figuram plagarum quæ in retibus sunt, imitatur. Plin. lib. 36. cap. 12: Dictyoton vocant reticulatam structuram, quam frequentissimè Romæ struunt, rimis opportunam. Fenestręque reticulatæ, reticulis objectis munitæ. Varr. 3. de Re rust. cap. 7: Περιστερεὼν fit ut testudo, magna camera tectus, uno ostio angusto, fenestris punicanis, aut reticulatis utrinq; ut locus omnis sit illustris, nève serpens, alióve quod animal introire queat.

Rētiārĭus, rii, m. s. Alter ex gladiatoribus dicebatur in arena depugnantibus, quòd rete sub scuto gestaret, quo adversariũ suum involveret, quem Mirmillonem & Gallum appellabãt, à Gallicæ armaturæ genere. δικτυοφόρος. Hic in summo galeæ cono piscis effigiem gestabat, & in primo congressu celsim ibat, retiario semper insequente, carmenq; illud occinente: Non te peto, piscem peto, quid me fugis? Pugnandi autem certaminis primum initium à Pittaco profectum existimatur, qui adversus Phrynonem dimicaturus propter finium cõtroversias reti occultè sub scuto allato, impedivit adversarium. Quintil. lib. cap 4: Et Pedo de mirmillone qui retiariũ consequebatur, nec ferebat: Vivum, *inquit*, capere vult.

Rĕrĕgo, gis, pen. cor. act. t. Quod tectum erat denudo, aperio. [גלה *ghillah* ערה *heráh.* ἀναπετάννυμι. Gall. *Descouurir, ouurir.* Ital. *Discoprire, aprire.* Ger Entdecken/ auffdecken. Bel Ontdecken. Hisp. *Descubrir, abrir.* Pol Odkriwam. Vng. *Fel fedem, ki ielentem.* Ang. *To discouer, to open vp.*] Virgil. lib. 1. Aeneid. cæcumq; domus scelus omne retexit. Iuvenal. Satyr. 16: Si tibi zelotypæ retegantur scrinia mœchæ Horat lib 3. Carm. Ode 21: tu sapientum Curas & arcanum jocoso, Consilii retegis Ivæo. Virg. li 4. Aeneid. ubi primos crastinus ortus Extulerit Titan, radiisq; retexerit orbem.

Rĕtēctŭs, a, um, participium, Detectus, apertus. [גלה *mgahulléh.* ἀναπεπταμένος. Gall *Descouuert* Ital. *Discoperto.* Ger Entdecket Hisp *Descubierto.* Pol. *Odkryti.* Vng. *Felfedetet.* Ang. *Discouered.*] Virg. lib 9. Aeneid. Iam sole insuto, jam rebus luce retectis. Catul. Nudantes retecta veste papillas.

Rĕtendo, is, Quod tensum est laxo, remitto, [χαυνόω. Gall *Destendre, desbander.* Ital. *Allentare, rillasciare.* Ger. Etwas gespannens ablassen. Hisp. *Afloxar lo estirado.* Pol. *Czobel'o napreżo spuszczam.* Vng. *Meg erestem.* Ang. *To slack.*] Ovid. 3 Metam. nympharum tradidit uni Armigeræ jaculum, pharetramq;, arcusq; retentos. Idem 2. Metam. Exuit hic humero pharetram, lentosq; retendit Arcus.

Rĕtĕnto, Vide RETINEO.

Rĕtĕro, is, Rursus tero, purgo, excerno. [ἀναπρίω Gall. *Breyer, piller derechef.* Ital. *Tirare da nuouo.* Ger Wider reiben vnd seuberen Hisp. *Trillar otra vez.* Pol *Chedoże przecieram.* Vng. *Ismet meg tiztitom, roszlalom.* Ang. *To weare and break small.*] Colum. lib. 1: Pura deinde fumenta, si in annos recondantur, reteri debent: nam quantò sunt expolitiora, minus à curculionibus exeduntur.

Rĕtexo, xis, act. t. Quod textum erat dissolvo: contrarium est suo simplici Texo. [ἀναλύω, ἀναφαίνω Gal. *Deslire, desfiler.* Ital. *Disfessere, disfare quello che è tessuto.* Ger. Wider auffwäben/ ein gewüp wider auffldsen Bel. Ontweven/ontdoen. Hisp. *Desfexer lo texido.* Pol. *Czobel'o tkanego rozrziwam.* Vng. *Fel feytem, vagy fejtem,* Ang. *To vnweaue or vntwist.*] Ovidius 3 Amor Eleg. 8: Tardaque nocturno tela retexta dolo. ¶ Penelopes telam retexere, proverbio dicuntur qui magno vel labore, vel sumptu rem quampiam conficiunt, quam postea cogantur destruere. Tractum à Penelope Vlyssis uxore, quæ quũ tantum temporis impẽrasset à procis, qui suæ pudicitiæ insidiabãtur, donec telam, quã tum fortè præ manibus habebat, absolvisset, quicquid interdiu rexuisset, noctu retexebat. ¶ Est etiam Retexere, in contrariũ mutare, expolire, emendare, vel potius rursus texere, & redordiri, quasi aliam telam. Cic. 2. Philip. Itaq; jam retexo orationem illam. Marius Ciceroni: An quod adolescẽ præstiti, quum etiam errare cum excusatione possem, id nunc ætate præcipitata commutem, ac me ipse retexam? ¶ Item significat dissolvere, revocare, irritum facere. Cic 4: Ver Omnia erant tum Metelli ejusmodi, ut totam suam Prætoram retexere videretur. Suprà dixerat, ut omnes istas injurias, quas posset, retexeret. Budæus.

Rētĭārĭus, Reticulum, Retĭculus, Vide RETE.

Rĕtĭcĕo, ces, cui, n. s. Subticeo, vel supprimo. [חרש *charásch* דמה *damáh* σιωπάω. Gall *Se taire, ne dire mot.* Ital *Astenersi di dire, tacere.* Ger. Verschweigen/ verhalten/ vnd nicht sagen. Hisp. *Callar.* Pol. *Przemilczam.* Vng *Elhalgatom, el titkolom.* Ang. *To keep silence, and not speak.*] Cic. 2. de Leg Quoniã mihi sermo est apud deos, nihil reticebo Terent in Heaut. Ne laciuma: atque istud quicquid est, fac me ut sciã: Ne retice. Cic. 3. Offic. Neq; enim id est celare, quid quid reticeas: sed quum, quod tu scias, id ignorare emolumenti tui causã velis eos, quorũ interfuit id scire Ovid. Epist. 18: Multaq; præterea lingua reticenda modesta. Quæ feciße juvat, facta referre pudet

Rĕtĭcentĭa, æ, f. p. Quum id non dicitur quod dici debuit, ut vitium ædium, vel rei venalis. [חרש *chéresch* דמי *domi* σιωπαι. Gall. *Reticence, quand on ne dit point ce qu'on deuſt*

qu'on deuſt dire. Ital. *Il tacere vna coſa che ſe douerobbe dire.* Ger. Verſchweigung/verhaltung. Hiſp. *Obra de cadar lo que ſe deuedexir.* Pol. *Przemilczenie.* Vng. *Elhagyas,el titkolas.* Ang. *Keeping of ſilence.*] Cic. lib. 3. Offic. A Iure contultis etiam reticentiæ pœna conſtituta eſt. Plaut. in Merc. Dic, enecas me miſerum tua reticentia. Cic. 4. Phil. Actum igitur præclarè vobiſcum fortiſſimi, dum vixiſtis: nunc verò etiam ſanctiſſimi milites, quòd veſtra virtus nec oblivione eorum qui ſunt, nec reticentia poſteriorum inſepulta eſſe poterit.

Rĕtĭnĕo, nes, ſecunda ſyll. cor. act. f. Remoror, detineo, retardo. [אחז *acház* תמך *tamách* החזיק *hechezík.* κώλυμα, ἐπέχω. Gall. *Retenir.* Ital. *Ritenere.* Ger. Auffhalten/ hinderhalten/ behalten. Bel. Ophouden. Hiſp. *Retener.* Pol. *Zatrzymiwam, zadzierżam.* Vn. *Meg keslelem, tartoztatom.* An. *To reteine and hold back.*] Terent. in Eunuch. Id faciebat retinĕdi illius cauſa. Cic. ad Attic. lib. 13: Quare niſi jam profecti ſunt, retinebis homines. Ovid. 1. de Arte amădi. Sauciusar. epto p feris reſinetur ab hamo. ¶ Aliquando pro cohibeo, coërceo. [עצר *hatsár* חשך *chasdch.* ἐφίσημι.] Ter. in Adelph. Pudore ac liberalitate liberos retinere ſatius eſſe credo, quàm metu. ¶ Aliquando pro ſuo ſimplici tenere. Cic. 6. Ver. Sagittæ pendebant ab humero, ſiniſtra manu arcum retinebat. ¶ Retinere officium, eſt in officio manere. Cic. pro Cluent. Neq; in omnibus officiis retinĕdis diligentior eſſe quiſquā poteſt. ¶ Aliquando retinere, eſt retrahere aliquĕ, ne cadat. Ter. in Heav. Ah retine me obſecro.

Rĕtĭnēns, tis, Participiū, ſeu nomen ex participio. [אחז *achéz* תמך *toméch* מחזיק *machazik* עצר *hotsér* חשך *chosech* κατέχων, ἐφεκτικός. Gall. *Retenant, qui retient.* Ital. *Chi ritiene.* Ger. Behaltig/behutſam. Hiſp. *El que retene.* Pol *Zatrzymaiacy.* Vng. *Meg tarto.* Ang. *Reteining, or holding back.*] Cic. ad Quint. Frat. lib. 1: Fert enim graviter homo, & mei obſervantiſſimus, & ſui juris dignitatis q; retinens. Gell. lib. 10. cap. 20. Saluſt. quoq; proprietatum in verbis retinentiſſimus.

Rĕrēntŭs, a, um, partic. Detĕtus, remoratus, retardatus. [אחוז *achúz* כתוך *nitkmách* עצור *hatsúr* נחשך *nechsách* κατεχόμενος. Gal *Retenu.* Ital *Retenuto.* Ger Auffgehalten/behalten Hiſp *Retenido.* Pol. *Zatrzimani.* Vng. *Meg tartoztatot.* Ang *Retained or holden back.*] Cic. 1. Ver. Potamonem Scribam, & familiarem tuum retentum eſſe à Verre in provincia, quum tu decederes. Ovid. 10. Metam. verbisq; dolore retentis.

Rĕtēntĭo, onis, verbale, f. t. Ipſe retinendi actus. [מעצר *mahtsár* מעכור *mahatiór.* ἐπίσχεσις. Gal. *Retention, retenue* Ital *Retenimiento.* Ger. Auffhaltung/behaltung. Hiſp. *Retenimiento.* Pol *Zatrzimanie.* Vng *Meg tartoztatas.* Ang *Arteining or holding back.*] Cic. ad Attic. lib. 13: Semperq; Caineades ἀσθολῶ pugillis, & retentionem aurigæ ſimilem facit. Idem 4. Acad. Illud certè opinatione, & perceptione ſubiata ſequitur, omnium aſſenſionum retentio: ut ſi oſtendero, nihil poſſe percipi, tu concedas, nunquam aſſenſurum eſſe.

Rĕtĭnācŭlă, n. f. Quibus aliquid retinetur ſive retardatur: [מחזיק *mèhegh.* ἔχεμα. Gall. *Arreſt, tout ce de quoy on retient, & arreſte.* Ital. *Ventbi, brene, & ogni coſa che ſi retiene.* Ger. Bandt/ein jettlichs ding ſo etwas hebt/ oder auffhaltet. Hiſp. *Coſa que retiene.* Pol. *Rzecz ktora nieczo przytrzymuiemi, tako l'ikawicz, powroz, lieiąc.* Vn. *Kötőlek, kötő żerżam.* Ang *Wherwith any thing is holden back or ſtayed, as a leash, or bridle.*] ut, Retinacula vitium: id eſt, vimina quibus vites religantur. Virg. lib. 1. Georg. Atq; Amerina parant lętæ retinacula viti. Retinacula navium: id eſt, funes quibus naves alligantur continenti. Virgil 4. Aeneid. vaginaq; eripit enſem Fulmineum, ſtricto q, ſeuit retinacula ferro. Retinacula equorum: id eſt, lora, ſeu habenæ, quibus equi regun tur. Idem lib. 1. Georg. Vt quum carceribus ſeſe effudere quadrigæ, Addunt ſe in ſpatia, & fruſtra retinacula tendens Fertur equis auriga: nec audit currus habenas. Saluſt. in Catil. Nā imperium facilè his artibus retinetur, quibus initio partū eſt.

Rĕtēnto, ās, Frequentativum, Sæpè retineo [ἰσχύω Gal. *Retenir fort & ſouuēt.* Ital. *Retinere, ritentare.* Ger. Stäts/oder offt auffhalten. Hiſ. *Retener muchas vezes.* Pol *Vſtawnie zatrzimuie.* Vng *Meg tartoztattdogalom.* Ang. *To hold back often.*] Plaut. in Aſin. Cur me retentas? ¶ Interdum iterum tento: id eſt, denuò experior, vel periculum facio. ἀναπείρομαι. Ovid. lib. 1. Metam. Erigitur, metuitq; loqui, ne more juvencæ Mugiat, & timidè verba interſa retentat: id eſt, iterum tentat proferre.

Rĕtĭnnĭo, is, [κώδωνίζω, πολλὰ βοάζω. Gall. *Retantir.* Ital. *Ritinger.* Ger. Wider eyntuncken/ oder eynſtoſſen Hiſp. *Tennir otra vez.* Pol *Znowu macżam.* Vng. *Meg edżem, ismet el boritom.* Ang. *To dite or dappe ag ine.*] Stat. 1. Syl. v. Permiſſum laxare animos, ferrumq; retingi.

Rĕto, as, are, ut retare fluminа: id eſt, purgare. Retæ enim arbores ſunt, quæ aut ex ripis fluminum emanent, aut in alveos eorum extant à retibus, quòd prætereuntes naves irretiāt. Hinc edictum vetus de fluminibus retandis, quod extat apud Gellium lib. 2. cap. 17.

Rĕtōndĕo, es, act. f. Iterato tondeo: [ἀναξέω. Gall. *Retondre.* Ital. *Tondare, toſare.* Ger. Wider beſchären. Hiſp. *Treſquilar.* Pol. *Znowu golse.* Vng. *Ismet meg beretualom, niren.* Ang. *To sheare againe.*] quanquam nonnunquam etiam accipiatur pro tondeo, ſive detondeo: ut apud Plin. lib. 18. cap. 17: Retonſarum verò etiam ſemel, omnino certum eſt granum longius fieri. De ſegetibus.

Rĕtŏno, as, pen. cor. n. p. Contra tono, reſono. [ἀντιβροντάω, ἀντηχέω, ἀντηχέω. Gall. *Retonner, retentir.* Ital. *Tonare à vincenda.* Ger. Widerthönen. Hiſp. *Tronar contrario.* Pol. *Zwiecze.* Vng. *Dörgök.* Ang. *To thunder or ſound againſt.*] Catull. Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.

Rĕtorquĕo, es, act. f. Ictu, vel tactu reciproco: ut quum quis ſaxum, telúmve adverſus ſe projectum rejicit in adverſarium, reflecto, repello. [השיך *hiſchzir* נוך *malak.* ἀντιρίπω. Gall. *Tirer, retourner, renuerſer.* Ital. *Tirare.* Ger. Wider hinderſich trätzen/ oder trewben/ wider hinumb ſchlahen oder werffen Bel Wederom werpen/ wederom ſlaen. Hiſp *Tirar al que tiro.* Pol. Wżad bye, odbyam. Vng. *Vizontag rea teritem, tekeritem.* Ang. *To turne back againe violentlie, to wreſt and ſhoote againe.*] Cato Major: Quòd quidem me proficiſcentem haud ſanè quis facilè retraxerit, nec tanquam pilam retorſerit. Alii legunt: Néve tanquam Peliam recoxerit. ¶ Nonnūquam reflecto: id eſt, retorſum flecto. Cic. in Catil. Oculos ſæpiùs ad hanc urbem retorquens. Ovid. 3. Metam. Ille dolore ferox caput in ſua terga retorſit. Virgil. 12. Aeneid. Averſos toties currus luturna retorſit.

Rĕtōrtŭs, a, um, participium. [משיך *meſchzár.* ἀνεσπασμένος. Gall. *Tors & renuerſé.* Ital. *Torto.* Ger Vmbgeträhet Hiſp. *Tortido, tirado.* Pol. Wkol'o obroczoni. Vng. *Vizza tekerittetet.* Ang. *Wreſted, ſhoote on turned back againe.*] Horat. 2. Epiſt. 1: Mox trahitur manibus regum fortuna retortis. Plin. in Paneg. Quum delatorum ſupina ora, retortasq; cervices agnoſcebamus & fruebamur.

Rĕtōrrĕo, rui, retoſtum, act. f. Aduro, arefacio. [יבש *jibbéſch.* κατασφύζω, αὐαξηράω. Gall. *Rendre ſec & aride, ardre.* Ital. *Arroſtire, arſare.* Ger. Dörren/röſten. Hiſp. *Toſtar.* Pol *Znowu przyſuſzam.* Vng. *Meg egetem, ſwerőm.* Ang. *To burne and mak drie.*] Plin. lib. 13. cap. 8: Marceſsitq; non retoſtus furnis.

Rĕtorrĕſcĕo, n. t. Retorridum fieri. [יבש *jabeſch.* αὐαξηραίνομαι, κατασφύζομαι. Gall. *Deuenir ſec & aride.* Ital. *Diuenir ſecco & arſo.* Ger Dürr werden/verdorren. Hiſp. *Hazerſe toſtado.* Pol. *Przyſuſzyc.* Vng. *El egni, el aszni.* Ang. *To waxe drie or parched with feruent heat.*] Col. lib. 3. cap. 3: Deinde ſata non ita enutriunt, ut antè convaleſcant, ac proſiliant, quàm retorreſcant.

Rĕtorrĭdŭs, a, um, Solis calore exuſtus: [יבש *jabeſch.* κατεσκληκώς. Gal. *Hauí, ſec & aride.* Ital. *Coſa aduſta, orſa dal calor del ſole.* Ger. Verdorret/ oder außgedorret. Hiſp. *Coſa toſtada al ſol.* Pol. Wyſuszony. Vng. *El egett, al aszott.* Ang *Burned, ſeared, or parched with feruent heat.*] ut, Retorrida zona: hoc eſt, nimio Solis calore ægrè habitabilis. Ramus retorridus: id eſt, arefactus, deficiente alimento. Col. lib. 3: Si in ea olea unus ramus aliquantò cæteris lętior eſt, niſi eum recideris, arbor tota fiet retorrida. Idem lib. 11. cap. 2: Et ſi ſunt parum fructuoſæ, vel cacuminibus retorridę frōdis, magis arboribus quaternos modios ſtercoris caprini circunſpergere.

Rĕtōrrĭdē, adverb. [ἀυλίως, κατεξήρως. Gall. *Sans humeur, aridement.* Ital. *Senza alcuno humore.* Ger. Mit dürre. Hiſp *Sin humor, toſtadamente* Pol. *Sucho, wiſchlie.* Vng *El aszattul.* Ang. *Without moiſt or humour, as burned with the ſunne.*] Plin. lib. 17. cap. 5: Terram amaram ſive macram ſiquis probare velit, demonſtrant atræ herbæ, frigidam autem retorridè nata.

Rĕtracto, as, act. p. Denuò ſive diligentiùs tracto, in manus reſumo, recognoſco. [חדש *paráh.* ἀναπραγματεύομαι, ἀναλαμβάνω. Gall. *Retiver, remanier, renoir.* Ital. *Tornar à trattare piu diligentemente.* Ger. Widerumb handlen. Hiſp *Retratar.* Pol. *Znowuzyczi zaczinam, odnawiam.* Vng. *Vyialag eleforgatom.* An. *To draw bach often, to reuoke, to handle againe and ſpeak of a thing.*] Cic. pro Murēn. Nunc tertius ille locus de criminibus ambitus à me retractandus: id eſt, rurſus tractandus poſt alios qui ante me dixerunt. Col. lib. 4, cap. 27: Hæc eorumq; ſimilia poſt putationem retractanda ſunt: id eſt, denuò, & diligentiùs adminiſtranda. ¶ Aliquando Retractare, accipitur pro refricare, ſive renovare. ἀνανεόω. Cic. Attic. lib. 8: Sed omittamus hæc, ne augeamus dolorem retractando. ¶ Nonnunquam pro detrectare, tergiverſare, ſeu ſubterfugere. ἀποδύομαι. Vnde Iuvencū retractantem vocat Colum. lib. 2. cap. 2, qui jugum ſubterfugit, & invitus paret bubulco.

Rĕtrāctātŭs, a, um, part. Denuò tractatus. [ὁ πάλιν μεταχειρισθείς, πάλιν διορθωθείς. Gall. *Reneu & recorrigé.* Ital. *Rimeduto, ricorretto.* Ger. Widerumb gehandlet. Hiſp. *Retratado, corregido otra vez.* Pol. *Znowu zaczęti.* Vng. *Vyonnan el forgattatot.* Ang. *Corrected, handled againe.*] Quint. lib. 2. cap. 4: Quoties eandem materiam rurſus à me retractatam ſcribere deintegro juberem. Retractatius opus: id eſt, diligentius emendatum, multis locis immutatis, ſecusq; atque antea tractatis. Cicer. Attic. libro 16

Sed tamen

Sed tamen idem σὺν παῤῥησίᾳ missi ad te retractatius, & quidem αὐχήτως ipsum, crebris locis inculcatum & refectum.

Rĕtrăctātio, verbale. f.t. Detrectatio, recusatio, reluctatio, subterfugium [ἀναποφασις. Gall. *Refus, recullement, fuyance, chose.* Ital. *Refutamento, ritiramento.* Ger. Enderung/widerrüffung/das hinderſich ſehen in einer handlung. Hiſp. *Rehuſamiento ò recuſamiento de hazer algo.* Pol. *Odmiana wimowka, wiereczenie ſie.* Vng. *Maga vonagatas.* Ang. *A renoking.*] Cicero Attic. libro 2: Corficies igitur, & quidem ſine ulla dubitatione, aut retractatione.

Rĕtrăho is, xi, ctum, act. t. Retrò, ſive in cõtrariam partem traho. [אסף *asáph* השיך *hiſſich.* αὐθελκω. Gall. *Retirer, retirer en arriere.* Ital. *Ritirare, tirare in dietro.* Ger. Hinziehen oder hinderſich ziehen. Hiſp. *Traher atras, tornar atras.* Pol. [illegible]. Vng. *Hatra venyom.* Ang. *To drawe backe.*] Cic. de Senect. Quo quidé me proficiſcentem haud ſanè quis facilè retraxerit.

Rĕtrăctŭs, a, um, part. [αὐθελκθεὶς. Gall. *Retiré en arriere.* Ital. *Ritirato, tirato in dietro.* Ger. Hinderſich gezogen/wider hinumb gezogen. Hiſp. *Trahido atra.* Pol. *Odciągnione.* Vng. *Hatra vonyatot.* Ang. *Draw n back.*] Cicer. 6. Philip. Ita mœſtus rediit, ut retractus, non reverſus videretur. Retracti propriè dicuntur, qui inter fugiendum capti, reducuntur eò unde fugerant. Saluſt. Catil. n. Cepanus (quanquè is paulò antè ex fuga retractus erat) Cneo, Terentio traditur.

Rĕtrĭbŭo, is, act. t. Recompenſo, remunero. [השיב *heſchib* חשיבם *hiſchlim* [illegible]. Gall. *Recompenſer, remunerer.* Ital. *Recompenſare, rimunerare.* Germ. Widergelten, wiedergeben. Hiſp. *Recompenſar galardonar, tornar el pago.* Pol. *Oddaie.* Vng. *Megfizeten.* Ang. *To recompenſe.*] Cicer. pro Qu. Roſc. Comœd. Nihil mihi detraham, quũ illis exactæ ætatis fœvetiſſimè fructum quem meruerunt, retribuam. Idem antequam iret in exilium: Fidei cõducit, in loco debitum retribuere. Inde retributio. ἀνταπόδοσις.

Retrimĕntum, ti, n. Cujuslibet rei excrementum: [ἔκκαυμα. Gall. *Ordure, reſydus, ſcome, & telles ſuperfluitez.* Ital. *Feccia.* Ger. Unſauberkeit der unſauberkeit oder wuſt von einem jeden ding. Hiſp. *Labes.* Pol. *Smiec, gustuſz.* Vng. *Gane.* Ang. *The ſcra[illegible]*] ut Retrimentum olei: id eſt, amurca, ſive humor aqueus. Varro lib. de Re ruſt. cap. 64: Amurca, ſive retrimentum olei, quæ ex [illegible] retrimentum in aliũ convenienter ſerebrum dimanavit. Chi.

Retro, adverb. Poſtea, à tergo. [אחור *achôr* אחרנית *achôrnith.* ὀπίσω. Gall. *Derriere, de reculons, en arriere.* Ital. *Dietro.* Ger. Dahinden/hinderwerts/hinderſich. Hiſp. *Atras, en [illegible].* Pol. *Wzadzie.* Vng. *Hatra, vizza.* An. *Behiud, on the b[illegible]*] Cæſ. opponit. Antè. Terent. in Heaut. Eſt mihi ultimis cõclave in ædibus quoddam retrò. Cic. 2. de Divinat. Tũ ei Deus præcepit ut pergeret protinus quid retrò, atq; à tergo fieret, ne laboraret. ¶ Interdũ motum importat retrorſum. Cic. lib. 5. Epiſt. Retrò mihi ad Apes iter [illegible]. Virgil. 4. Georg. [illegible] Fata vocant.

Retrōăgo, gis, retroegi, retroactum, act. t. Repello, retrorſum ago. [αὐαγκάω. αὐωθέω, αὐαποδίζω. Gall. *Ravaler & rabaiſſer, reietter derriere.* Ital. *Stacciare, retirare, trar in dietro.* Ger. Hinderſich treyben. Hiſp. *Guiár ò llenar atras.* Pol. Wzadpędzić. Vng. *Vizzatolom.* Ang. *To drive back.*] Plin. lib. 1 cap. 44: [illegible] nores, currusq; illa ſua violẽtia fortuna retrò egit, per mediã urbem Cenſore tracto. Quint. lib. 11. cap. 3: Capillos à fronte contra naturam retroagere, ut ſit horror ille terribilis.

Retrocēdo, s, re. Regredior, retrò fero, retrò [illegible] נסוג *naságh* סרם *parah.* [illegible]. Gall. *Reculer.* Ital. *Andare in dietro, arricularſi.* Ger. Hinderſich weichen. Hiſp. *Andar atras.* Pol. *Vſtepuie.* Vng. *Hatra mazok.*]

Rĕtrōcēſſŭs, us, ui, m q. [αὐαχωρησις, αὐαπόδισμός. Vn. *Hatra menes, vizza mazas.*] Apuleius in Dogmate Platonis: Hinc illi [illegible] ſeptem motus locorum habeantur, progreſſus, & retrocеſſus, dexterioris ac ſiniſtri.

Rĕtrōdūcĕrĕ, [αὐάγω. Vn. *Vizza, hatra vizõm.*] Marcianus Dig. lib 34. tit. 5. l. 15: Quædam ſunt in quibus res dubia eſt, ſed pòſt facto retroducitur, & apparet quid actum eſt.

Retrŏĕo, is, ire, Retrorſum eo. [αὐαποδίζω. Gal. *Aller en arriere, aller à reculons.* Ital. *Andar in dietro.* Ger. Hinderſich gehen. Hiſp. *Andar atras.* Pol. Wzadzidz. Vng. *Hatra mẽgek.* Ang. *To go back, to dar atras, recule.*] Plin. lib. 2. cap. 16: Retroire incipiunt ſtellæ.

Retrŏfĕro, retrofers, retrotuli, retrolatum, retroferre. [ἀναφέρω. Gall. *Porter derriere.* Ital. *Portare in dietro.* Ger. Hinderſich tragen. Hiſ. *Traher atras.* Pol. Wzadnieść. Vn. *Hatra vizem.* An. *To bring back.*] Seneca in Præfat. decla. Neſcio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturæ eloquentia ſe retrotulerit.

Rĕtrŏgrădĭŏr, [illegible], ad. t. Retrorſum gradior. [illegible]. Gall. *Marcher en arriere, ou à reculons.* Ital. *Tornar [illegible]* Ger. Hinderſich gehen oder tretẽ. Hiſp. *Tornar à atras.* Pol. [illegible] Vng. *Hatra mezek, vizza terek.* Ang. *To go back[illegible]*] Plin. lib. 2. cap. 15: Ab his retrogradiuntur ad Solem, & occaſu veſpertino delitescunt. Idem lib. 8. cap. 15: Ob id retrograditur in paſcendo.

Retrŏgrădŭs, a, um, Quod retrorſum graditur. [illegible]. Gall. *Qui va en arriere ou à reculons.* Ital. *Retrogrado.* Ger. Das hinderſich gehet. Hiſp. *Lo que anda hazia atras.* [illegible] Vng. *Hatra mazo, vizza menõ.* Ang. *That, [illegible]*] Vt retrogradus exortus, apud Plin. lib. 2. cap. 17: Retrograduma in Tauro & Geminis non fieri.

Retrorſŭs, vel Retrorſum, Retro verſum [illegible]. Gall. *En tirant en arriere, à reculons.* Ital. [illegible] Cic. Hinderwerts oder hinderwerg. Bel. Achterwarts. Hiſ. [illegible] Vng. *Hatra fel, fele* Ang. *Backward.*] Horat. lib. 1. Carm. [illegible] retrorſum, Vela dare, atque iterare cursus. Plin. lib. 7. cap. 15: Ab ea gente retrorſus ad Cyrum amnem produnter ducenta viginti millia.

Retrorſŭs, ſa, ſum, Quod eſt à tergo. [illegible]. Gall. *En arriere.* Ital. *In dietro.* Ger. Hinderwertig. [illegible] Pol. [illegible] Vn. *Hat more.* Ang. *That u behind.*] Ovid. 2. de Ponto Epiſt. 10. Negat Apollodorus poſſe eos, qui manducare ſolent, quatuor [illegible] retrorſa manu ter dicat, totiesq; ambo deſpuant. Apuleius lib. 2. de Aſino: Deniq; fœnè retrorſa reſpiciens ſubſtitutus eſt, reſ[illegible]

Retrūdo, is, pen. prod. Repello, quaſi retrorſum trudo [illegible]. Gall. *Repouſſer, pouſſer en arriere.* Ital. *Scacciare in dietro.* Germ. Hinderſich trucken. Hiſp. *Encerrar por fuerca ò empuxar atras.* Pol. Wzadrzucić. Vn. *Hatra taszitom.* An. *To thruſt back.*] Plaut. in Epid. Cœpi rursum vorſum ad illa pauxillatim accedere, quaſi retruderet hominum me vis invitum.

Rĕtŭndo, is, act. t. Repercutio, cuſpidem vel aciẽ alicujus rei uſu nimio, vel alio caſu perſtringo, atq; hebeto. [illegible]. Gal. *Reboucher, reſoûler.* Ital. *Ripercuotere.* Ger. Wider ſtumpff machen. Hiſp. *Rebotar.* Pol. *Tepo czinie, ztępiam.* Vng. *Meg tompitom, [illegible] verem.* Ang. *To mak blunt or dull.*] Plin. lib. 16. ca[illegible] Mollissima tilia, eadem videtur & callidissima: argumentum afferunt, quòd citiſſimè aſcias retundat. Gladios retundere, per transitionem, pro eo quod eſt uſum eorum [illegible] reddere. Cic. in Catil. Idemq; gladios in Rempublicam diſtrictos retudimus, mucronesq; eorũ à jugulis veſtris rejecimus. Mucronem ſtyli retundere. Cicero pro Cluent. Improbitatem alicujus retundere. Quint. lib. 6. cap. 4.

Rĕtŭs, a, um, partem. [illegible]. Gall. *Rompu, [illegible].* Ital. *Rotto.* Ger. [illegible] Hiſp. *Roto.* Pol. [illegible] Vng. *Megtompitom.* Ang. *Made blunt or dull.*] Colum. lib. 4. Quod evenit interdum ſo & ſuperrarenti. Plin. lib. 37. cap. 12: Tantaq; differentia retuſæ ferro ſcalpi non poſſint: aliæ, nonnulli retuſo: verum omnes adamante. Retuſum ingenium: cui contrarium eſt Acutum. Cic. 1 de Divin. Et ſunt partes agrorum, aliæ peſtilentes, aliæ ſalubres, aliæ quæ acuta ingenia gignant: aliæ quæ retuſa. Ovidius 12. Metamorph. Tela retuſa cadunt, manet imperfoſſa cutis.

Rĕtŭro, as, are. Eſt aperire, contrà quod Scioppius obturare. Varro in Agathone: Pueri obſcœnis verbis noyę nuptę aures rethurant. Ex Nonio: quanquam malè apud eum redurare legitur.

Revăleo, ŭi, ĭtum. Ad pristinam redeo. Cic. convaleſco. [illegible] *chajáh. ἀναζάω, αὐαβιόω, αὐαλαμβάνομαι.* Gall. [illegible]. Ital. *Risanarsi.* Ger. Wider geſundt werden. [illegible] worden. Hiſp. *Reconual. ſcer.* Pol. *Ozdrow.* Vng. [illegible] lek. Ang. *To wax whole.*] Gellius lib. 16. cap. 13: [illegible] Epiſt. 20. Ne tamen ignores ope qua revaleſcere potis.

Rĕvĭnesco, is, ĕre, Iterum evanesco. [ἀφανίζομαι. Gall. [illegible] nouir derechef, reſuanouir. Ital. *Venir de nuouo vano, ſcamin[illegible] nuouo.* Ger. Wider verſchwinden/oder zu nicht werden. Hiſp. [illegible] neſcerſe otra vez. Pol. *Znikam.* Vng. *El mulom, el enyezem.* Ang. *To vaniſh away.*] Ovi. 2. Amor. Eleg. 9: Quũ bene perteſum eſt, animiq; revaluit ardor. [illegible] turbine [illegible].

Rĕvĕlo, his, act. t. Novum integumentum refero [illegible]. Gall. [illegible] Ital. [illegible] Hiſp. [illegible] Pol. [illegible] Vng. *Vizza vizem.* Ang. *To bring or carie againe.*] Plin. lib. 12. cap. 17: Ex Syria revehunt ſtyracem. Stat. 2. Theb. figamq; ſuperbis Arma thoris, quæq; ipſe meo quæſita revexi Sanguine. Livius lib. 7. ab [illegible] ſamq; omiſſa cunctando victoria erat, quum Conſul vulnere allatum revectus ad prima ſignia. Quid ſtas miles, inquit? ibidem lib. 3. Conficerent equos, [illegible] revecheretur inde ad prælium, aut integraret pugnam. Cic. de Clar. Orat. Sed ad paulò ſuperiorem ætatem revecti ſumus: nunc ad

nunc ad eam, de qua aliquantum loquuti sumus, revertamur.

Révello, lis, act. t. Abstraho, avello, aufero, i. cogo. [נתק *natháḳ* נתש *nathásch* נתן *nathán* נסח *nasach.* αἰρω, ἁπαιρω, ἁποσπογγυμι Gall. *Arracher, oster à force.* Ital. *Estirpare.* Ger. Abreissen/wider hinweg reissen Hisp. *Arrancar.* Pol. *Odrwam.* Vng *Le rakaztom.* Ang *To pull away by force.*] Cic. Epistol. lib. 15: Tabulam, in qua civium nomina incisa erant, revelli jussit. Colum. lib. 2. cap. 3: Boves quum ab opere disjunxerit, substrictos cōfricet, manibusq; comprimat dorsum, & pellem revellat, nec patiatur corpori adhærere. Cicer. 6. Verr. Nec prius illam crucem, quæ etiam nunc civis Romani sanguine redundat, quæ fixa est ad portum, urbemq; vestram, revelliſtis, neq; in profundum abjeciſtis, locumq; illum omnē expiaſtis, quàm Romam, atq; in horum conventum adiretis.

Rĕvŭlsŭs, a, um, participium, Avulsus, abstractus. [נתק *nittáḳ* נתש *nittásch* נסח *nissách.* ἁποσπαθείς. Gall. *Arraché* Ital. *Estirpato.* Ger. Abgerissen/hinweg gerissen His. *Arrancado.* Pol *Oderwani.* Vng. *Le rakaztatot.* An. *Pulled away by force.*] Virg. caput à cervice revulsum. Ovid. 12. Metamorph. Vltor adest Phareus, saxumq; è monte revulsum Mittere conatur.

Rĕvŭlsĭo, onis, f. t. Avulsio, abstractio. [נסח *massách.* ἁπόσπασμα. Gall *Arrachement.* Ital. *Estirpamento.* Ger Abreissung/auß reissung/dannen reissung. Hisp. *Arrancamiento.* Pol. *Oderwanie.* Vng *Le rakas* Ang *A pulling away.*] Plin. li. 13. cap. 12: Sed ratio deprehendit vitium unius schedæ revulsione plures infestante paginas.

Rĕvēlo, as, pen. prod. act. p Detego, aperio. Cōtrarium est suo simplici velo. [גלה *ghillál.* κατακαλύπτω, ἁποφαίνω, αἰνιγματόω. Gal. *Descouurir.* Ital *Rivellare, discoprire.* Ger. Entdecken/ wider auffdecken His. *Descubrir lo cubierto.* Pol. *Odkriwam.* Vng *Megtakarom.* Ang. *To discouer.*] Os revelatum. Ovid. lib. 6. Fast. Ore revelato quum primùm luce patebit.

Rĕvĕnĭo, is, secunda syllaba corrept. act. q. Redeo, revertor. [שב *schab.* ἐπανήκω. Gall. *Reuenir.* Ital. *Ritornare.* Ger Widerkommen. Bel. Wederom komen His. *Tornar à venir.* Pol. *Wracam sie.* Vng. *Megiönök.* Ang. *To returne or come againe.*] Plaut. in Amph. Victis hostibus legiones reveniunt domum. Cic. de Orat. Quum miles domum veniſſet, egiſſetq; lege in hereditatem paternam. Tacit. lib. 2: Vt quisq; ex longinquo revenerat, miracula narrabant.

Rĕvĕrā, adv. s. dictionibus, vel Revera, unica dictione cōposita Re ipsa certè, & quod vulgò dicimus, *In rei veritate* [רצון *ratzon.* Gall *Veritablement, pour vray.* Ital. *In vero.* Ger Warlich. wie der handel an jhm selbst ist. His. *Ciertamente, en verdad.* Pol. *Zaprawde.* Vng. *Bizoniara nluan.* Ang. *In very deade or truely.*] Cic. pro Qu. Deinde habet adversarium P. Qu. verbo. Sext. Mævium, re vera hujus ætatis homines disertissimos.

Reverbero, as, Senec. [Ger. Widerumb schlahen vnd stossen.]

Rĕvĕrĕŏr, eris, com. t. Aetate, sapientia, vel dignitate antecedenti honorem defero, ejusq; respectum in re quapiam agenda, aut non agenda habeo. [כבד *chibbédh* αἰδέομαι. Gall *Reuerer, honorer.* Ital. *Riuerire, honorare.* Ger Jemandt ehren vnd förchten/ zucht vnd ehr beweysen Bel. Vreesen ontsien His. *Tener en reuerencia y acatamiento, tener con reuerencia.* Pol. *Wpoczyczi mam kogo, wſtidze ſie powaznieiſzego.* Vng. *Meg böſzwellem tiztelem.* Ang. *To reuerence, to honour.*] Terent. in Hecyr. Sed nunc adventum tuū ambas Pamphile, scio verituras Idem in Phorm. age, mitto imperium: non simultatem meam Revereri? saltem non pudere? Cic. Attic. Sed mihi nihil est molestius, quàm Statū manumiſſum: nec meū imperium, omitto imperium, non simultatem saltem revereri meam: id est, simultatem meam nihili facere, ejusq; respectu non commoveri. Cic. 2. de Inven. Observantiam, per quam ætate, aut sapientia, aut honore, aut aliqua dignitate antecedentes veremur & colimus. Ovid. 4. Epist. 1. nunc & meriti lectum reverere parentis.

Rĕvĕrens, Qui alteri defert honorem. [מכבד *mechabbéd.* αἰδήμων. Gall *Qui reuere.* Ital. *Che fa riuerenza.* Ger. Ehr beweisend mit forcht/ehrend vnd förchtend. His. *El que haze reuerencia.* Pol. *Czczaci powaznieiſzego* Vng. *Megtiztelö.* Ang *That honoureth another.*] Plinius Epistol. 307: Probrum industrium atque inter ista reverentissimum mei. Ovid. 1. Metamorph. Non illo melior quisquam nec amantior æqui Vir fuit, aut illa reverentior ulla deorum.

Rĕvĕrendŭs, m. f. Dignus reverentia: [נכבד *nichbéd* αἰδέσιμος. Pol. *Godny czczi.* Vng. *Böſzweletes* Ang. *Worthe of honour.*] ut, canities reverenda. Claud. 3. de Raptu Proserp. Nox reverenda specie renebrarum Ovid in Ibin.

Rĕvĕrentĭă, f. p. Hoc est ingenuus quidam pudor, cū observātia quadam conjunctus: qualis est minorum natu erga majores, & [illegible] & discipulorū erga præceptores [illegible] Gal. *Reuerence, reuerberable.* Ital. [illegible] Ehr erbietung His. *Reuerencia y acatamiento* Pol *Poczwoszenie wirzadzanie, wſtidliwoſzi.* Vng *Böſzwellet, tiztelet.* Ang. *Honour, reuerence.*] Cic. 1. Offic. Adhibenda est igitur quædam reverentia adversus homines. Colum. lib. 11. cap. 1: Nisi magnitudo rei peperit reverentiam vel discendi, vel profitendi penè immensam scientiam.

Rĕvĕrēntĕr, Cum reverentia sive honorificé. [σεμνῶς Gall *Reuerernment, auec reuerence* Ital *Con riuerenza, riverentemente.* Ger. Mit ehrerbietung/zuchtigtlich. His. *Con acatamiento* Pol. *Zposzanowaniem, z wſtidem, respekt.* Vng. *Böſzwöllettesen, tiztesſegesen.* Ang. *Reuerentlie.*] Plin. Epist. 151: Idem quàm reverenter, quam fideliter amicos colat, multorum supremis judiciis, *&c.*

Rĕvĕrtŏr, eris, d. t. & Reverto, i edo, quasi retrò verto. [שב *schab.* ἀναστρέφω, ὁπίσω, ἐπαναστρέφω, ἐπαναπέμπω. Gall *Retourner, reuenir.* Ital *Ritornar.* Germ Widerkommen / wider vmbkehren Bel. Wederom keeren. His. *Tornar atras.* Pol. *Wracam ſie.* Vng. *Meg terek, megiönök.* Ang. *To come againe or returne.*] Cic. prō Muræna: Vnde cum honore discesseris, eodem cum ignominia reverti. Idem Appio: Epheso Laodiceam revertit Et lib. 3. Offic. Factus est alter ejus sistēdi vas, ut si ille nō revertisset, moriendū esset ipsi Plaut. in Aulul. Iam ad te revertor. ¶ Aliquando reverti ponitur simpliciter pro venire, accedere. Cic. de Fato: Ad Chrysippi laqueos revertamur: quum nihil de Chrysippo antea dixisset. Sciendum apud Ciceronem sepè inveniri reverto activè, sed vix aliter quàm in præterito, aut in temporibus ab eo formatis. Exemplum habes paulò antè

Rĕvĕrtendī, Ovid. Epist. 1: Néve revertendi liber abesse velis.

Rĕvĕrsūrŭs, participium. Ovid. 1. de Arte aman. Pœna reversura est in caput ista meum.

Rĕvĕrsĭo, nis, f. t. Ipse revertendi actus, reditio, reditus. [שיבה *schibáh.* παλινοδία Gal. *Retour.* Ital. *Ritorno.* Ger. Widerkehrung/ widerkommung His *Tornada atras.* Pol *Nawroczenie* Vng *Vizzatörtetel.* Ang *A returning.*] Cic. 1. Philipp. Exponam vobis breviter consilium & profectionis & reversionis meæ.

Rĕvĕrtĭcŭla, n. n. f. dicitur ut de verticulum στροφεύς, regressio, revellio. [Vng. *Megtereo, vizzatereo.*] Apuleius Florid. lib. 4: Solis annua reverticula.

Rĕvīlĕsco, scis, scere, n. t. [נקל *nakál.* ἀποδειλόομαι, ὀλιγωρέομαι. Gall *Estre a vil, deuenir vil, & de petite est. me* Ital *Diuenir vile, di poca stima, esser in vilta.* Ger Schlecht vnd vnachtbar werden. His. *Tornar a ser vil.* Pol *Podlim ſie ſtaie, do wzgardi przychodze* Vng. *Alatsonalezik.* Ang. *To become vile and nothing eſtimed.*] Vt ne fieri. Seneca de Tranquil. vitæ: Sed nec virtus periculum est, ne admota revilescat.

Rĕvĭnco, is, xi, ctum, act. p. Religo, retrò vincio, vel vehementer & arctè ligo. [אסר קשר *kaschár.* αἰναδέομαι. Gall. *Relier, retacher, lier derriere.* Ital. *Legare molto à dietro.* Ger. Wider binden oder hinderſich binden. His. *Atar mucho à atras.* Pol. *Związuie.* Vng. *Meg kötöm, hatra kötöm.* Ang. *To tie hard, to tie behind.*] Virgil. 2. Aeneid. Ecce manus juvenem interea post terga revinctum. Cæsar 7. belli Gallici: Revinciuntur retrorsus, & multo aggere vestiuntur. Ibidem: Anchoræ pro funibus ferreis catenis revinctæ. Propert. libro 3. Eleg. 14: latus ense revincit.

Rĕvĭnco, cis, vici, victum, act. t. Convinco, confuto. [הוכיח *hochiach.* αἰναιδέω. Gall. *Conuaincre.* Ital. *Conuincere.* Ger. Vberwinden/vberweisen. His. *Vencer, redargüyr* Pol *Przekoniwam, zwyciężam.* Vng *Megczafolom.* Ang. *To conuict and confut.*] Cicero pro Archia: Nunquam enim hic neque suo, neque amicorum judicio revincetur. Gell. lib. 6. cap. 2: Quum in culpa & maleficio revicti sunt, perfugiunt ad fati necessitatem.

Rĕvĭrēsco, [illegible] n. t. Ad pristinam viriditatem revertor. ἀναθάλλω. Gall. *Reuerdir.* Ital. *Riuerdeggiare.* Ger. Wider grünen His. *Reuerdecer.* Pol. *Zielenieie.* Vng. *Vrommam megzöldülök.* Ang. *To waxe greene.*] Columell. libro 2. capitu 1. Non ergo exiguam in fingum causa terræ vetustas, si modò quam semel invasit tenectus, regressum non habet nec revincescere, nec repubescere potest. Ovidius 2 Metamorph. Læsasque jubet revirescere sylvas. ¶ Per translationem accipitur pro renascor, & revivisco, & vires resumo. Cicer. ad Atticum, libro 15 Epist. 11. Ille enim nunquam revixisset, si nos timor confirmare ejus facta non coëgisset. Idē de provin consul. Impolitæ vero res & acerbæ, si erunt relictæ, quanquam sunt absciſſæ, tamen efferent se aliquando, & ad renovandum bellum revirescent.

Rĕvīso, is, Redeo ut videam. [שוך *pakádh.* αὐτοπτεύω. Gall *Retourner voir* Ital *Ritornare a vedere.* Germ. Widerumb gehn sehen/oder tugen. His. *Tornar otra vez à ver.* Pol *Wraczam ſie do widzenia.* Vng *Meglátogatom.* Ang *To returne to see.*] Terentius in Andr. Revisō quid agant, aut quid captent consilii. Plaut. in Trucul. Num quídnam me vis aliud? P. Vt quando otium tibi sit, me revisas. Id est, ad videndū me revenias. ¶ Dicimus etiam, revisere ad aliquem. Gell. lib. 1. cap. 29: Quum valebo ab oculis, revise ad me.

Rĕvīsĭto, as, pen corr. frequentativum est à reviso. [πολὺς αὐτοπτέω. Gall *Reuisiter.* Ital. *Visitare spesso ò di nuouo.* Germ. Widerumb heimsuchen vnnd tugen wie es darumb stande. His. *Tornar*

Tornar otra vez à visitar, ò visitar à menudo. Pol. *Nawiedzam.* Vng. *Meg latdogalom.* Ang *To returne often to see.*] Plin. lib. 18. cap. 3: Nundinis urbem revisitabant.

Rĕvīvīsco, is, revixi, n.t. Ad vitam redeo, revirescо. [*ἀναβιῶ, ἀναζιώσκομαι.* Gall. *Renaitre, reconurer vie.* Ital. *Tornar in vita, resuscitare.* Ger. Wider lebendig werden Bel. Wederom levende worden. Hisp. *Tornar à vivir.* Pol. *Znowu ożywiam.* Vng. *Meg elevenedem.* Ang. *To recouer the life.*] Cicero 4. de Finibus: Quid si revixit à Platonici illi, & deinceps illi qui auditores eorum fuerunt, & recum ita loquantur? Cicero in Pisonem: Is ubi galli cantum audivit, avum suum revixisse putat. ¶ Ponitur aliquando reviviscere pro recreari, respirare, & vires resumere. Cic. Att. Civitates suis legibus suetæ, *αὐτονομίαν* adeptæ, revixerunt. Cic. ad Octavium. In quibus reviviscēte jam libertate, deinde rursus oppressa, senatus nihil consulitur. Idem in Philip. Senatus ad autoritatis pristinæ spem reviviscit.

Rĕunctŏr, oris, [Ger. Salber Die ſich vorzeitē mit öl tieffen ſalben/ wenn ſie von geſundtheit wegen den Leib mit ringen/ vnd anderm/ wotten vben.] Dicitur cujus ministerio utuntur medici qui jatralepticen: hoc est, unctoriam medicinam exercent. *ἀναλείπτης, ἰατραλείπτης.* Plin. lib. 29. cap. 1: Prodicus Selymbriæ natus discipulus ejus instituens, quam vocant jatralepticen, reunctoribus quoq; medicorum, ac mediastinis vectigal invenit.

Rĕvŏco, as, pen. corr Retrorsum voco, redire jubeo. [השיב *heschib. ἀναγκλῆσαι* Gall. *Revoquer, rappeler* Ital. *Revocare, richiamare, a dietro.* Germ. Wider vmb rüffen. Bel Wederom roepen. Hisp. *Tornar otra vez à llamar, revocar.* Pol. *Wzad wołam, wracam.* Vng. *Vissza hivom, vissza hivom.* Ang. *To call againe or back.* Terentius Phorm. Revocemus hominem. Salustius: Sextius vocatum est in eos qui contra imperium in hostem pugnaverant, quique tardiùs revocati prælio excesserant, quàm quotquot signa reliquerant, aut pulsi loco cedere ausi erant. Plautus in Circul. Postquam hæc mihi narravit, abii ab illo, revocat me illicò. ¶ Ponitur aliquando pro retraho. Cic. 2. de Legibus: Quàm multos divini supplicii metus à scelere revocavit? ¶ Aliquando pro rursus vocare. Cicero de Lege Agraria contra Rullum: Quò provocati à me venire noluerunt, revocari fortem revertantur. ¶ Revocare pedem, idem quod referre pedem: hoc est, redire. *ἀναχωρεῖν*: neq; solùm de iis quę pedes habent, verumetiam de inanimatis dicitur, ut de fluminibus. Virgil. 9. Aeneid.: cunctatur & amnis Rauca sonans, revocatq; pedem Tyberinus ab alto. ¶ Revocari item dicebantur anagnostæ, quum aliquid parum intellectum, perperámve recitatum, jubebantur repetere. *ἀναγνῶναι δίς.* Plin. Iun. Cæcilio: Memini quendam examicis, quum lector quædam pronunciasset, perperàm revocasse, & repeti cœgisse. Hunc avunculū meū dixisse, Intellexeras nempe. Cui quū ille annuisset, Cur ergo revocabas? decem amplius versus hac tua interpellatione perdidimus. ¶ Ponitur aliquando revocare pro reducere. Cic. pro Cluentio: Tribunus pleb. populo concitato rem penè ad manus revocasset. ¶ Aliquando pro instaurare Suet. in Claudio Neron. Revocavit, & præmia coronarū quę unquam sibi in certaminibus civitates detulissent. ¶ Revocare se, est recantare, & superiorem sententiam mutare. *παλινῳδῆσαι.* Cic. 4 Acad. Dubitant, hæsitant, revocant se interdum, hisq;, *&c.* ¶ Revocare ad vitam, resuscitare *ἀναζιώσκω.* Cicero ad Atticum, lib. 7: Cassium Tribunum plebis Philotimi literæ ad vitam revocarunt. ¶ Hujus compositū est Adrevoco. Cic. lib. 1. Officiorum: Danda igitur, opera est, ut si etiam aberrare ad alia cœperit, adrevocetur oratio.

Rĕvŏcātĭo, nis, f.t. Revocandi actus. [*ἀνάκλησις.* Gall. *Revocation, rappel* Ital. *Esso richiamare.* Ger. Ein berüffung wider hinderſich/ abmanung Hisp. *Aquella obra de tornar à llamar.* Pol. *Wzad ſzawołanie.* Vng *Hatra hivas.* Ang. *A calling back.*] Cic. 13. Philipp. Receptui signum: aut revocationem à bello audire non possumus. Idem 3. Tuscul. Levationē autem ægritudinis in duabus rebus bonis: avocatione à cogitanda molestia, & revocatione ad contemplandas voluptates.

Rĕvŏcāmĕn, nis, n.t. Revocatio. Ovid. 1. Fast. Accipio revocamen, ait, vocemque sequutus Impia per sylvas victor ad antra venit.

Rĕvŏcabĭlis, le, om t. Quod potest revocari. [*ἐπανάκλητος, ἀνάκλητος.* Gall. *Revocable, qu'on peut faire revenir.* Ital. *Revocabile, cosa che se puo rivocare* Ger. Widerüfflich. Hisp *Cosa que se puede revocar.* Pol. *Ktwi áo wrocżenia, ſzwoł'ania.* Vng *Vissza hihato.* Ang *That may be called back.*] Ovid. ad Liviam: Supprime jam lacrymas non est revocabilis istis, Quem semel umbrifera navita lintre tulit. Idem 9. Metam.: motus erat, quum jam revocabile telum Non fuit arcitenens.

Rĕvŏlo, as, pen. cor. n p. Retrò volo. [*ἀναπέτομαι.* Gall *Renoler, ravoler, en volant retourner.* Ital. *Volare in dietro.* Ger. Wider hinderſich fliehen. Bel. Wederom vliegen. Hisp. *Volar atras.* Pol. *Wzad lżeć.* Vng. *Hatra repvelök.* Ang. *To flee back or againe.*] Cic. lib. 3. de Nat. deor. Eæq; grues in tergo prævolantium colla, & capita reponunt, quod quia ipse dux facere non potest, quia nō habet unde nitatur, revolat, ut ipse quoq; quiescat: in ejus locum succedit ex iis quę assequuntur: sic q; vicissitudo in omni cursu conservatur. Varro 3. de Re rust cap. 5: De illo genere sunt turdi adventitii, ac quotannis trans mare in Italiam advolant circiter æquinoctium autumnale, & eodem revolant ad æquinoctium vernum. Virg. 1. Georg. Cum medio celeres revolant ex æquore mergi.

Rĕvŏlvo, is, ere, act. t. Iterum sive retrorsum volvo: [גלל *gal beseb. ἀνακυλίω.* Gall. *Rouler derechef, revoluer, retourner.* Ital. *Rivolgere, volger sotto sopra.* Ger. Wider hinumb weltzen oder trēten Hisp. *Rebolver.* Pol. *Wzad walie.* Vng. *Vissza hengeritém, haytom.* Ang. *To tumble back or roll awdy, to turne againe.*] ut Revolvere saxum: id est, eōdem volutare unde ad nos est advolutum Revolvere libros, est iterum atq; iterum evolvere. Liv. 4. belli Maced. Tuas adversus te Origines revolvam. Libros Originum Catonis intelligit. Martial. libro 11: Sunt illic duo, trésve qui revolvant Nostrarū tineas inepriarum. Virgil. 10. Aeneid.: iterumq; revolvere casus Da pater Iliacos Teucris. Cic. ad Attic. lib. 13: Itaq; revolvor identidem in Tusculanum. Idem 4 Acad. Ita imprudens cò, quò minimè vult, revolvitur: id est, recidit

Rĕvŏlūtus, a, um, participium, Redirectus, [גלגל *magal. ὀπισθοπορεία.* Gall *Revolu, retourné, roulé.* Ital. *Voltato, ritornato.* Ger Wider gewelzt / oder gebracht. Hisp. *Rebolvido.* Pol. *Zwrócony, przemieniony.* Vng. *Vissza, hengeredöt, hömpelieded.* Ang. *Turned away or rolled back.*] Liv. 4. ab Vrbe: Et revolutus ad dispensationem inepte, profiteri cogendo frumentum, & vendere quod usui mensumo superaret: fraudandoq; parte diurni cibi servitia, *&c.* ¶ Revolutus, apertus. Virg. 10. Aeneid.: & interea revoluta ruebat Matura jam luce dies.

Rĕvŏlūbĭlis, le, om. t. *ἀνακυλιτός.* Ovid. in Ibin: Sisyphe, cui tradas revolubile pondus habebis.

Rĕvŏmo, mis, pen. corr. Iterum rejicio, evomo. [*ἐξεμέω, ἐξεράγημα ἀναίρω.* Gall. *Revomir, reietter en vomissant.* Ital. *Revomitare.* Ger Wider von jhm tozen/ wider außwerffen. Hisp. *Tornar à gomitar.* Pol. *Zrzygam krzyżuiąc ſie.* Vng. *Iſmet ki ekadom.* Ang. *To vomite againe.*] Virgilius 5. Aeneid. Et saltos rident revomentem pectore fluctus. Silius libro 10: Ac miseri fluitant revomentes æquora nautæ. Plinius libro 10. capite 72: Dracones avibus devoratis solidis, contentione plumas & ossa revomunt.

Rĕŭs, rei, n. f. dicitur quicunq; in litem adducitur, etiamsi nihil admiserit. [חבר *aschém, ὁ φεύγων, ὁ ἀγορεύόμενος.* Gal. *Coulpable, defendeur en vn proces.* Ital. *Reo, colpevole.* Ger. Ein beſtlagter einer ſchuld haib. Hisp. *Acusado ò demandado en juyzio, ò culpado.* Pol. *Oskarżony.* Vng *Be idezetöt.* Ang. *Gitlie or faultie.*] Huic opponitur Actor, qui reum in judicium vocat: Reum fieri (ut Asconius inquit) nihil aliud est nisi apud Prætorē legibus interrogari. *εἰς ἀγῶνα, εἰς κίνδυνον καθίστασθαι.* Quum enim in jus ventum esset, dicebat apud Prætorem accusator reo, Ajo te (verbi gratia) Siculos spoliasse. Si tacuisset, lis ei æstimabatur: ut victor: si negasset, petebat à magistratu diem accusator inquirendorum criminum. & instituebatur accusatio. Hactenus Asconius. Reus autē dictus est à reor: id est, lite. Itaq; antiquitus tàm is qui agebat, quàm cum quo agebatur, dicebatur reus. Cicero lib. 2. de Orat. Reos appello nō modò eos qui arguuntur, sed omnes de quorum re disceptatur. Et Gallus Aelius apud Festum: Reus est, *inquit*, qui cum altero litem contestatam habet, sive is egit, sive cum eo actum est. Postea autem propriè is reus dici cœpit, qui rem promiserat, & debet, & à quo aliquid petitur. ¶ Reus agitur, qui accusatur. *κρίνεται, δικάζεται, ἀγωνίζεται* Reus peragitur, qui damnatur. *κατακρίνεται, ἁλίσκεται.* Plin. Iun. Dum ille peragitur reus, sedimus Iureconsulti, Peregisse reū nō aliàs quis videtur, nisi condemnaverit. ¶ Reus stipulādi, dicitur is qui stipulatur: quemadmodum reus promittendi, qui promittit. Autor utriusq; est Modest. l. 11. Dig. de duob. reis cōstitit. ¶ Reus voti, dicitur is qui suscepto voto se numinibus obligat. Virgil. 5. Aeneid. Vobis lætus ego hoc candentem in littore taurum Constituam ante aras voti reus. Vide de hoc plura in verbo Damno.

R ante H.

Rhābdūchī, [שוטרים *schoterim ῥαβδοῦχοι.*] Græco nomine dicebantur quos Romani *lictores* appellabant: tracta appellatione à virgis & fascibus, quæ magistratibus anteferebāt. Virgas enim *ῥάβδους* Græci nominant. [Ger. Stabtknecht.]

Rhăcĭnus, a, Piscis pulli coloris, à nemine eorum qui Halieutica scripserunt, præterquam ab Ovidio, commemoratus: ob id fortassis, quòd non alibi, quàm in Ponto nascatur, ubi supremis suis temporibus opus hoc Ovidius inchoavit. Vide Plin. lib. 32. cap. ult.

Rhacoma, [Ger. Rhabarbarē.] Herba de qua Pli. l. 37. c. 12: Rhacoma (*inquit*) affertur ex his quę supra Pontū sunt, regionibus: Radix costo nigro similis; minor & rufior paulò, sine odore, calefaciens

calefaciens gustu, & astringens. Ruellius eandem putat cum ea quam suprà Rha Ponticum vocari diximus: suspicatur tamen apud Plinium vocem esse corruptam.

Rhagădēs ἡαγάδες, & Rhagas ἡαγὰς, idem generis. [Ger. Schrunden oder spalt an Füssen Händen/Maul so von kelte entspringē Pol. Kwrekowme sie wpacku, albo mąg.] Vocantur rimæ quæ in talo & pedibus proveniunt. Dicta rhagades a verbo Graco ῥήγνυμι, quod significat abrumpo. Plin. lib. 23. cap. 4. Astringunt & fuligines, rhagadas, condylomata, articulos luxatos. Idem cap. 7 ejusdem libri: Arboris ipsius cinis ex melle.

Rhagōn, ῥάγων, Aranei genus acino moro simile, pedes brevissimos habens, oculos quàm minutissimos, idq; sub alvo: ita dictum ab acini parvi similitudine, quod Græci ῥάγον appellāt. Vide Plin. lib. 29. cap. 4.

Rhagōīdēs, tunica, [ῥαγοειδὴς χιτών. Ger. Ein heutle des Augs vmb den Augstern das aussieht wie eins.] Tertia oculi tunica est, inter ἀμφιβληστροειδῆ & ὑαλοειδῆ sita; nigræ uvæ acini similitudinē referens: unde & nomen accepit. Ducit originem ex tenui meninge, & ῥαγοειδὴς appellatur. Parte sui anteriore, & media, foramen habet, et quod pupillam vocamus. Celsus libro 7. cap. 7. de natura oculorum loquens: Oculus, inquit, humanus habet duas tunicas, ex quibus superior a Græcis ἀραχνοειδὴς vocatur, tenuissima, quæ putea alba est, satis crassa, pupillæ duo exteriora tegit. Hanc interior adjuncta est, media parte qua pupilla est, modico foramine concava, circa tenuis, ulterioribus partibus paulò plenior, quæ ῥαγοειδὴς, à Græcis nominatur. Hæc duæ tunicæ quum interiora oculi cingant, rursus sub his coeunt, extenuataq; & in unum coactæ, perforamen, quod inter ossa est, ad membranam cerebri perveniunt, eaq; hæc recipiunt. Sub his autem, qua parte pupilla est, locus vacuus est.

Rhamnūs, rhamni m. f. [ῬΑΜΝΟΣ αἰόδη. ῥάμνος. Gall. Bourg épine commune. Ital. Pruna albera spinosa. Ger. Rainstaudē stechpoom. Hisp. Carbon. Vng. Feter tovis. Ang. A white] Rubi genus est candidius & fruticosius, ramos spargens rectis aculeis, non ut cæteri adunci, solus majoribus. Sunt & alia Rhamni genera, quæ vide apud Plinium libro 24. capite 14, & Ruellium lib. 1. cap. 125.

Rāphănūs ni, m. f. [ῥάφανος. Dioscoridi. Gall. Raiffort. Ital. Radice, rauano. Ger. Rauch. Hisp. Rauano. Pol. Czosnek. Vng. Retek. Ang. Radish] Herba est notissima, quam Romani Radices vocant in assatum carnium condimentis præ cæteris habens gratiam.

Raphanus agria, Plinio, ῥάφανος ἀγρία. Dioscoridi. Herba est ad raphani similitudinem accedens, quam Romani & raphanam sylvestrem, & armoraciam vocant. Vulgus repentiam appellat.

Rhāpīnūs, Animal est effigie lupi, pardorum maculis, quod ante ludos Pompeii Magni Roma non viderat. Alio nomine dicitur chaus. Vide Plin. lib. 8. cap. 19.

Rhedārium, Genus levioris vehiculi, in quo gestabantur nobiliores matronæ, cujus & Juvenalis meminit, quos hodie coches vocant. [Ital. Carretta, carrozza. Ger. Carrage, Kutsch. Hisp. Coche, carro. Pol. Kotzi. Vng. Kotsi. Ang. A coche] Quintilianus Gallicum vocat non illum, qui duobus equis, sed qui quatuor trahitur. Gallicum vocat non effectum, sed ad celeritatem & levitatem accommodatum. Rhedarium est, quod Cicero Pisoni objicit, ut ad ostentationem & luxuriam factum. Rhedarium vocat Cicero, quod Pisonis filia ad nuptias Gabinii ducta, in rheda vehebatur. Rhedarium Cæsar vocat, quo Cæsar Germaniam transiit. Rhedarium Suetonius, quo Augustus Romam ingressus est. Rhedarium Ammianus, quo Constantius Romam ingressus est. Rhedarium Capitolinus, quo Antoninus Pius Romam ingressus est. Rhedarium Lampridius, quo Alexander Romam ingressus est. Rhedarium Vopiscus, quo Aurelianus Romam ingressus est. Rhedarium Eutropius, quo Constantius Romam ingressus est. Rhedarium Victor, quo Constantius Romam ingressus est. Rhedarium Aurelius Victor, quo Constantius

Pauſanias affirmat rhinocerota duo habere cornua, alterum inſigni magnitudine ex naribus extans: alterum quod ſupernè eminet, exiguum quidem, ſed validiſſimum. Feſtus: Rhinocerota quidam putant eſſe bovem Aegyptium. ¶ Compoſitum nomen à ῥὶν, ῥινὸς, quod naſum ſignificat, & κέρας cornu. ¶ Martial. lib. 14, rhinocerotem figuratè poſuit pro gutto ex rhinocerotis cornu confecto, quo oleum in balneis lotorum corporibus guttatim ſolebat inſtillari. Verba ejus ſunt hæc: Geſtavit modò fronte me juvencus: Verum rhinocerota me putabis.

Rhīnocliſia, Alterum callæ herbæ genus, de quo Plin. lib. 27. cap. 8.

Rhizĭās, ῥιζίας, Succus eſt è radice laſerpitii profluens: nã qui è caulibus exprimitur, caulias appellatur. Plin. lib. 19. cap. 3.

Rhŏdĭnum oleum, [ῥόδινον ἔλαιον. Ger. Roſẽöl.] Ex roſis, quod *roſaceum* noſtri nuncupaverunt. Eſt enim ῥόδινος adjectivum à ῥόδον, quòd Latinè roſam ſignificat. Olei hujus meminit Plin. lib. 15. cap. 7.

Rhŏdĭnum unguentum, ῥόδινον μύρον, Quod fit oleo roſaceo: de quo Plin. lib. 15. cap. 7.

Rhŏdĭtēs, ῥοδίτης, Gemma à roſæ rubore nomen ſortita. Plin. lib. ult. cap. 11.

Rhŏdŏdăphnē, ῥοδοδάφνη, Frutex eſt, quem alio nomine vocant Rhododendron, florem habens ſimilem roſæ, folium autem indeciduum ſimile lauri foliis: unde rhododaphne appellatur, nomine ex roſa, & lauro compoſito. ῥόδον enim Græci appellant, quã nos *roſam*: & quam nos *laurum* dicimus, illi vocant δάφνην

Rhŏdŏdēndrŏs, ſive Rhododendron. [ῥοδόδενδρον, Dioſcor. Ger. Ein bawm hat bletter wie ein Mandelbawm/vnd hübſch purpurfarbe blumen. Pol. Roſẽgelecżki.] Frutex eſt florem ferens roſæ ſimilem, foliumq; indeciduum, non diſſimile lauri foliis: unde & rhododaphnem appellarunt. Rhododendron autem idcirco vocãt, quòd in arbuſculæ altitudinem creſcat. δένδρον enim arborem vocant: quaſi dicas arborem roſas ferentem, vel roſam arboreſcentem. Naſcitur in Helvetia in montanis & ſylveſtribus locis juxta rivos ferè, herba ad hominis proceritatem, floribus purpureis, foliis ſalicis, flores ſiliquarum rudimentis præfixi hærent. Siliquæ trium ferè digitorum longitudine floccis ſive lanis albis plenæ ſunt, floret particulatim, caules & ramuli rubẽt, à nullo quod ſciam, qui noſtro ſeculo plantarum hiſtoriam exoluerunt, deſcripta, præter Geſnerum in Cane cap. VIII. Effertur autẽ tàm fœminino genere, quàm neutro. Plin. lib. 16. cap. 20: Et quanvis herba Sabina dicatur rhododendron. Idem lib. 24. cap. 11: Rhododendros ne nomẽ quidem apud nos invenit Latinum.

Rhŏdōnĭă, ῥοδωνία, roſarium: id eſt, locus roſis conſitus: Roſetum, idem. Eſt item nomen herbæ, quam λεοντοπέταλον vocãt, de qua ſuperiùs.

Rhŏdōră, ῥοδωρά, Herba quę caulem habet virgę ſiculneę modo geniculatum, folia urticæ, in medio exalbida, eadem procedente tempore tota rubentia, florem argenteum ad ſimilitudinem roſæ. Plin. lib. 24. cap. 19.

Rhœas, adis. ῥοιάς, Eroſio carunculæ quæ eſt in majore angulo oculi.

Rhŏĭcæ, ῥοϊκαὶ, Mulieres quarum vulvæ rheumatiſmo: id eſt, fluxionibus laborant.

Rhŏĭtēs, ῥοίτης, Vinum ex malis punicis expreſſum, quæ Græci ῥοιὰς appellant. Dioſcor. lib. 5. cap. 25.

Rhŏmbŭs, bi, m. f. [ῥόμβος. Gall. *Figure quadrangulaire.* Ital. *Figura quadrángula colati vguali.* Ger. Ein figur ſo gleiche ſeiten hat/ aber vngleiche vnd nicht rechte winckel/wie ein Fenſterramen. Hiſp. *Figura de quatro angulos de que vſauan las hechizeras.* Pol. Czworograniaſta figura. Vng. Negy ſzegwe. Ang. *A figure with foure corners.*] Græca vox eſt, ſignificans figuram tetrapleuron: id eſt, quadrilateram, cujus latera omnia ſunt æqualia, anguli verò obliqui. Vtebantur eo maleficæ mulieres ad deducendum Lunam, tortis filis confecto. Ovid. 1. Amor. quid torto concita rhombo Licia? Martialis lib 9: Quæ nunc Theſſalico Lunam deducere rhombo. Propert. lib. 2: Deficiunt magico forti ſub carmine rhombi. ¶ Item rhombus eſt machinula illa quam vertendo mulieres tramam ad lanificium nent. ¶ Eſt item rhombus piſcis plani genus, à figura dictum. Iuvenal. Satyr 4: Incidit Adriaci ſpatium admirabile rhombi Ante domum Veneris.

Rhŏmphæă, f. p. [חרב *rómach*. ῥομφαία. Gall. *Vne ſorte de longue eſpee.* Ital. *Vna ſorte di longa ſpada.* Ger. Ein lang ſchwert/oder gewehr Hiſp *Eſpada luenga.* Pol. *Miecz dl'ugi.* Vng. *Pallos.* Ang. *A ſorte of long ſword.*] Framea ſeu teli longioris genus. Val. Flac. lib. 6. Argon. penultimam ſyllabam corripuit, abjecta vocali præpoſitiva, aut certè diphthongo Græca licentia correpta: Aequaq; (*inquit*) nec ferro brevior, nec rhomphæa ligno.

Rhŏnchĭs, m. f. [בחרה *necharáh*. ῥόγχος. Gal. *Ronflement.* Ital: *Ronchegramento.* Ger. Das ſchnarchen. Hiſp. *El ronquido.* Pol. *Chrapanie weſnie.* Vng. *Hortiogas.* Ang. *A ſnorting in ſleaping.*] Sonus quem edũnt ſtertentes: à verbo Græco ῥόγχω, quod eſt ſterto. ¶ Per translationem accipitur pro irriſione. Martial. lib. 1: Majores nuſquam rhonchi, &c.

Rhōnchiſſo, as, Sterto. [ῥογχάζω. Gal. *Ronfler.* Ital. *Ronfare.* Ger. Ich ſchnarchte/oder ſchlaf hert. Hiſp. *Roncar.* Pol. *Chrapie.* Vng. *Hortiogok.* Ang. *To ſnort in the ſleap.*] Plautus: Cyatiſſat dum cœnat: dum dormit, ronchiſſat.

Rōnchĭſŏnŭs, adjectivũ, Quod rhonchorum ſonum imitatur, & ad irriſionem ſpectat. Sidonius: Nec nos ronchiſono rhinocerote notat.

Rhŏpălŏn, ῥόπαλον, Herba quę notiorè nomine nymphæa appellatur, Rhopalon autem appellatum exiſtimãt ab eo quòd radicẽ habeat ῥοπάλου: hoc eſt, clavæ ſimilitudinẽ referentem.

Rhūs, [ῥύς. Ger. Ein ſtaud/ von welcher die roten ſawren beere in den Apotecken Sumach genannt werden.] Frutex in petris naſcens, binũm cubitorum altitudine, foliis oblõgis, ſubrubentibus, in ambitu ſerratis, acino uvarum gracilium denſo, magnitudine terebinti. Quidam coriatum fruticem appellant, quòd coriarii eo utãtur ad inſpiſſandas pelles. Galli *Viurnam* vocãt. Rhus item Plinio herba eſt ſylveſtris, brevibus coliculis, foliis myrthi, tineas & vẽnena pellens.

Rhўpărŏgrăphŭs, [ῥυπαρογράφος. Ger. Ein ſchlechter Maler/ der nichts dann ſudelwerck malet.] Sordidarum rerum humilũq; pictor. Sic enim cognominatus fuit Pyreicus, pictor excellens quidem, ſed qui tonſtrinas, ac ſutrinas, aſellos, opſonia, aliaq; hujuſmodi humilia ſecutus eſt: nam ῥυπαρὸν Græci ſordidum dicunt.

Rhўtĭŏn, ῥυτὶς, Vaſis genus, lunari ſpecie. Martialis li. 2: Quum ſint crura tibi, ſimilent quæ cornua lunæ, In rhytio poteris Phœbe lavare pedes.

Rhўthmŭs, mi, m. ſ. Latinè numerus, harmonia. [ῥυθμός. Gal. *Rime.* Ital. *Numero, harmonia.* Ger. Ein zahl oder zuſammen ſtimung. Hiſp. *Numero, conſonantia en la muſica.* Pol. Wierſz, rym. Vng. *Vers, enek.* Ang. *A ryme or harmonie.*] Quintil. lib 9. de Inſtit. cap. 4: Sunt numeri rhythmi, qui neq; finẽ habent certum, nec ullam in contextu varietatem, ſed qua cœperunt ſublatione, ac poſitione, ad finem uſq; decurrunt. Diomedes: Rhythmus eſt verſus, imago modulata, ſervans numerum ſyllabarum, poſitionem ſæpè ſublationemq; continens. Differt à metro, quia temporum, ſyllabarum, pedumq; congruentia in infinitum multiplicatur, ac profluit. ¶ Hinc Rhythmicus, rhythmorum concinnator. ῥυθμικός. Cic. 3. de Orat. Nec ſunt hæc in rhythmicorum ac muſicorum acerrima norma dirigenda.

R ante I.

Rĭca, cæ. f. p. Veli genus erat, à ritu dictum, teſte Varrone libro 4. de ling. Lat. quòd eo mulieres Romano ritu ſacrificantes, caput velabant. [μίτρα. Gall. *Vne ſorte d' habillement à vſage de femme Romaine.* Ital. *Veſte da dona vſitata anticamente.* Ger Ein ſchleyer/oder Haupttüchlin den Weybern zu Rom brauchtich bey jhren Opfferen / etlich nennen es fur ein andere kleidung. Hiſp. *Vn cierto genero de veſtidura.* Pol. *Podwika, zantuch niewiaſt rzymskich.* Vng. *Fatiol, fő fedel.* Ang. *A kerchiefe.*] Ricæ (inquit Feſtus) palliola erant, ad uſum capitis facta. Idem paulò pòſt ex Granii ſentẽtia, cingulum capitis interpretatur, quo procincta Flaminica ſolet redimiri. Et alibi: Rica eſt quadratum veſtimentum fimbriatum, & purpureum, quo pro palliolo, ſeu vitta utebantur Flaminicæ. Alii dicunt quòd ex lana fiat ſuccida, alba, quod conficiunt virgines, ingenuæ, patrimæ, matrimæ, cives & inficiunt cæruleo colore. Hæc Feſtus. Plaut. in Epid. Supparum; aut ſubminiam, ricam, baſilicum, aut exoticum. Nonius: Ricã ſudarium interpretatur. Hujus diminutivum eſt Ricula, quod legitur apud Feſtum.

Rĭcĭnŭs, m. ſ. & ricinum, n. ſ. vel (ut quidam malunt) recinum; dicitur à rejiciendo, veſtis antiquiſſima quadrata, ut inquit Varro, cujus partem mediam retrorſum jaciebant. κεφάλαιον. unde Riciniati mimi. [Pol. *Kapieniak.*] Servius in lib 1. Aen. Ricinus dicitur ab eo, quòd poſt tergum rejicitur. Feſtus: Ricinum eſt omne veſtimentum quadratũ. Apud Cic 2. de Legib. legitur riciniũ per quatuor ſyllabas: Extenuato (*inquit*) ſumptu tribus riciniis, & vinculis purpuræ, & decem tibicinibus, tollit etiã lamentationem. ¶ Eſt & ricinus genus vermis canum boumq; aures acerrimè infeſtans. κρόταν. Varro 2. de Re ruſt. cap. 9: Quidam nucibus Græcis in aqua tritis perungunt catulorum aures, quòd ricini ſoleant (ſi hoc unguine non ſis uſus) eas exulcerare. ¶ Ab hujus animalis ſimilitudine ricinus dicitur frutex, aut herba inſtar arboris grana ferens ricinis animalibus ſimilia: quam Dioſcorides arboroſum fruticem eſſe dicit: ſimilem ficui, ſed minorẽ, folia habentem ſimilia platano, ſed majora, lævia, & nigriora, ex qua exprimitur oleum ricinium. κρότων. Vulgus *Palmam Chriſti* appellat.

Rictŭs, Vide RINGO.

Rīdĕo, des, riſi, riſum, n. ſ. [צחק *tſachák* שחק *ſachák*. γελάω, μειδιάω. Gall. *Rire.* Ital. *Ridere.* Ger. & Bel Lachen. Hiſ. *Reir, propria obra de*

ábra de hombre. Pol. Smieie ſie. Vng Neuetek. Ang. To laught.] Ponitur aliquando abſolutè. Gell. lib 1: Rex, quaſi anus ætate ſeſip ret, riſit. Cic. 5. de Finib M. Craſſus, quem ſemel ait in vita riſiſſe Lucilius: & ea re ἄγελαστον vocatum. Aliquando dativum admittit. Rideo tibi. Virg 5. Aeneid. - riſit patri optimus olli. Quum autem accuſativum habet, ſignificat derideo. κατα γελαω. Plaut. in Stich. Aecaſtor, riſi te hodie multùm. Terent. in Adelph. Rideo hunc: primùm ait ſe ſcire: is ſolus neſcit omnia. Cicero de Aruſp. reſp. Quum riſeritis impudentiam hominis, &c. Ovid 2. Faſtor. Ridet amatorem Lyda puella ſuum. ¶ Transfertur & ad plantas, quæ tidere dicuntur, quum coloris amœnitate ſpectantium oculos oblectant. Virgil. 4. Eclog. Miſtaq; ridenti colocaſia fundet acantho.

RĪdēns, tis, participium. [לָחַק ſchéc ſchéc. γελάων, μειδιάων. Gall. Qui rit. Ital. Chi ride. Ger. Lachend. Hiſp. Que rie. Pol. Smieiącẏ. Vng Neuetuen. Ang. That laugheht.] Horat. in in Arte: Vt tridentibus arrident, ita flentibus adſunt Humani vultus.

RĪdēndŭs, Deridendus. [γελαστός, γελοῖος. Gall. Digne de quoy on rie, digne d'eſtre moqué. Ital. Chi merita di eſſere ſchernito. Ger. Verlachens wärt. Hiſp. Digno de ſer burlado. Pol. Wiſmiania godzien. Vng. Neuetheto. An. Worthie of mocking.] Horatius 1. Epiſt. 1: Solvo ſeneſcentem maturè ſanus equum, ne Peccet ad extremum ridendus.

RĪdĭbundŭs, adjectivum. [ὁ γελῶνῃ ἐοικώς, ὁ πολυῶ γέλωτι γελῶν. Gal. Tout riant, ne faiſant que rire. Ital. Chi ride ſempre. Ger. Einem lachenden gleich/ oder lachen eins lachens. Hiſp. Coſa que mucho rie ò burla. Pol. Smiech ſtroiącẏ. Vng. Neuetò, moſolygo. Ang. That euer laugheth.] Plaut. in Epid. Illam ridibundam, atq; hilaram huc adduxit ſimul.

RĪdĭcŭlum, ridiculi, ſubſtantivum, n. ſ. Dictum, factúmve riſum excitans. [τὸ γελοῖον. Gall Mot pour rire, moquerie. Ital. Ridicolo, moto galante da ridere, beffa. Ger. Ein lächerlich ding/ ein lächerlicher poß. Hiſ. El donayre ò la que dizen gracia que haze reir ò da carcajada deriſa. Pol. Smieſzna rzecz. Vn. Neuetſeges delog. Ang. A thing to be laughed at.] Cicero lib. 2. de Orat Sæpè etiam ſententiosè ridicula dicuntur. Plautus in Stich. Me meum obtenturum ridiculis meis. ¶ Hinc Gell. lib. 17. cap. 1, formavit compoſitum Deridiculum, Vt vel ipſa re quòd ita dicebat, opprobaret adverſariis, & per facetias oſtentaret, façere eos deridiculum, quod perinde Cælio formam crimini darent, quaſi arbitrium ejus fuiſſet, quali forma naſceretur. Plaut. in Amph. Et quidē joco illa dixeram dudum tibi ridiculi cauſa. Terent. in Heavt. Ridiculum eſt iſtuc me admonere Clitipho. Idem in Eunuch. Ridiculum, non enim cogitaras.

RĪdĭcŭlārĭă, in plurali ridicula. [Vn. Neuetség, tſufság.] Cato apud Macrob. Satur. lib. 3. cap. 14: Deſcendit de Cantherio inde ſtaticulos dare, ridicularia fundere.

RĪdĭcŭlŭs, a, um, Qui aliis riſui eſt [κατα γέλαστος. Gall. Ridicule, de qui on ſe rit, de qui on ſe moque. Ital. Ridicolo. Ger. Lächerlich oder lächerig/ des man lachen muß. Hiſp. Coſa de quien ſe haze burla. Pol. Smieſzni. Vng. Neuetſeges. Ang. That is a mocking or ſcorne to others.] Iuven. Nil habet infœlix paupertas durius in ſe, Quàm quod ridiculos homines facit. ¶ Interdum accipitur pro ſcurra: hoc eſt, riſus concitatore, quem Græci γελωτοποιὸν nominant. Cic. Attic Facie magis, quàm facetiis ridiculus. Idem alibi: C. Sicinius homo impurus, ſed admodum ridiculus Sic dicimus jocos ridiculos. Plaut. in Sticho: Iocos ridiculos vendo, agite licemini.

RĪdĭcŭlē, adverbium. [γελοίως. Gal. Par moquerie. Ital. Ridiculoſamente, beffeggiando. Ger. Lächerlichen/ ſpöttlichen. Hiſp. Con burla, burlando. Pol. Smieſznie. Vng. Neuetſegeſen. Ang. By ſcorne or mockerie.] Cicer. 1. de Orator. Non modò acutè, ſed etiam ridiculè, ac faceté.

RĪdĭcŭlōsŭs, adjectivum, Ridiculum. [κατα γέλαστος. Gall. Ridicule Ital. Coſa da ridere. Ger. Etwas lächerigs. Hiſp. Coſa para burlar ò donayres. Pol. Niecżo ſmieſznego. Vng. Neuetſeges. Ang. That is worthie of ſcorne.] Plaut. in Asin. Mitte ridicularia: id eſt, ineptias dignas quæ riſu excipiantur. Gell. lib. 4. cap. 20: Qui jurabat, cavillator quidam, & canicula, & nimis ridicularius fuit: id eſt, riſum excitandi ſtudioſior quàm conveniret.

RĪsĭo, onis, verbale, f. t. [לָחַק tſechóc שחק ſechóc משחק miſchác. μειδιασις, γέλασμα. Gall. Ris, riſee. Ital. Eſſo ridere. Ger. Ein gelächter Hiſp Obra de reir, reimiento. Pol. Smiech. Vng. Neuetes. Ang Laughing.] Plaut. Quot riſiones, quot jocos.

RĪsŏr oris, m. t. Irriſor. [לָחַק tſechóc שחק ſechóc משחק miſchác. κατα γελαστής. Gall. Rieur, moqueur. Ital. Chi ride & beffeggia. Ger. Ein verlacher. Hiſp. Burlador querie. Pol. Haſmiew.za. Vng. Neuetò. Ang. A laugher or mocker.] Horat. in Arte: Verùm ita riſores, ita commendare dicaces Conveniet ſatyros.

RĪsŭs, hujus riſus, m. q. Ridendi actus. [לָחַק tſechóc שחק ſechóc משחק miſchác γέλως. Gal. Ris, riſee. Ital. Riſo, riſaglia. Ger. Das lachen Bel. Een lachinge. Hiſp. Obra de reir. Pol. Smiech. Vn. Neuetes. Ang Laughing.] Plaut. in Milit. Nequeo hercle quidē riſu meo moderarier. Tenere riſum. Cicer. de Clar. Orat. Equidem in quibuſdam vix riſum tenebam, Concitare riſum. Idem 2. de Orat. Atque illud primùm quid ſit ipſe riſus, quo pacto cōciterur, ubi ſit, quomodo exiſtat, atque ita repentè erumpat, viderit Democritus. Captare riſum, Idem 4. Tuſcul. Movere riſum, idē Attic. In quo ille mihi riſum magis quàm ſtomachum movere ſolebat. Edere riſus. Idem Quint. Frat. Memini miros nos riſus edere.

RĪdĭcă, pen. corr. f. p. Pedamentum vinearium quod è quercu, & junipero ſolet fieri optimum. [יתד jathēdh משען miſchán. μοχός. Gall. Vn eſchalat de vigne. Ital. Palo da ſoſtentare le pergole delle viti. Ger. Ein räbſteck. Hiſp. Rodrigon que ſoſtienne la vid. Pol. Podpora winnich macżicą, ſzczpiony kol. Vn. Szálá karo. Ang. A proppe or poſt to ſuſteine and vp hold any thing.] Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 8: Vnum robuſtum, quod optimum ſolet afferri in vineam in quercu ac junipero, & vocatur ridica. Colum. li. 11. cap. 2: Palos una opera cædere, & exputatos acuere centum numero poteſt: ridicas autem querneas, ſive oleaginas findere, & dedolatas utraq; parte exacuere numero ſexaginta. Idem lib. 4. cap. 12: Hic annus nondum vehementem palum, aut ridicam deſiderat. Pedamentum vinearū, inquit Budæus, aut eſt fiſſile, ut ridica: aut eſt teres, ut palus.

RĪdĭcŭlŭs, Vide RIDEO.

RĪgĕo, Rigidus, Vide RIGOR.

RĪgo, as, act p. Madefacio, humorem aſpergo, adaquo, irrigo. [רוה rivváh הרוה hirváh. δρόσω, βρέχω. Gall. Arrouſer, mouiller. Ital. Adaquare, inacquare. Ger. Wäſſeren/ befeuchtigen. Bel. Nat maken Hiſp. Regar. Pol. Odwilżam, woda napuſzczam, obiadzniam. Vng. ὄntözöm, meg vizeſitem. Ang. To water ground.] Plin. lib. 20. cap. 11: Rigatur arbor gelidis fontibus. Ovid. 2. de Ponto, Eleg 1: Iupiter utilibus quoties rigat imbribus agros. Virgil. 11. Aeneid. Congeminat vulnus, calido rigat ora cerebro. Idē 12. Aeneid. - & ſparſo latè rigat arva cruore. Ovid. 5. Faſt. Eſt mihi fœcundus dotalibus hortus in agris: Aura fovet, liquidę fonte rigatur aquæ.

RĪgātĭo, onis, f. t. Irrigatio. [רי ri. δεῦμα. Gall. Arrouſement Ital. Inaffiamento. Ger. Wäſſerung. Bel. Nat matung. Hiſp. La obra de regar. Pol. Woda nawadrzenie. Vng. ὄntözés, vizeſitės. Ang. A watering or moiſtling of ground.] Colum. lib. 11. cap. 3: Sin autem ſicco loco ſeri debuerint, quòd rigationem miniſtrari nō expediat, menſe Februario ſeſquipedali altitudine ſulci faciendi ſunt. ¶ Hujus compoſitum eſt Irrigo, as, de quo alibi.

RĪgŭŭs, a, um, Irriguus: hoc eſt, aquæ affluxu humectus, ſeu quod rigari facilè poteſt. [רוה ravéh. κατάβρυτος. Gall. Moiſte & arrouſé d'eaux qui ſourdent ſur le lieu. Ital. Che ſi può adacquare. Ger. Das man wol wäſſeren kan/ wäſſerig. Hiſp. Coſa que ſe riegá. Pol. Woda nawadrzymuie. Vng. Vizes, nedues. Ang. That may be eaſily watered or that watereth.] Colum. lib. 2. cap. 17. de prato loquens: Ejus (inquit) animadvertimus duo genera, quorum alterum eſt ficcaneum, alterū riguum: ficcaneum, quod rigari nunquam, aut non facilè poteſt, intelligo: riguum, quod facilé. Ovid. 8 Metam. Quotq; ſuus conjux riguo collegerat horto. ¶ Aliquandò & activè accipitur, pro eo quod irrigandi vim habet. Virgil, 2. Georg. Rura mihi, & rigui placeant in vallibus amnes.

RĪgŏr, oris, m. t Frigus. [צנה tſinnáh קר kor קרה karáh. ῥίγος. Gall. Quand on eſt tout roide de froid, roideur. Ital. Freddo, rigore, durezza. Ger. Grimme kälte / die zu geſtabten vnd erſtarten machet. Bel. Koude. Hiſp. Frio, rigor, dureza. Pol. Zymno ździewsenie. Vn. Hidegség. Ang. An exceading cold.] Plin. Epiſt. 161: Rigor aquæ certaverit nivibus nec color cedit. Colum. li. 9. cap. 14: Quàm recentiſſimi rigoris aqua infuſa. Plin. lib. 7. cap. 50: Certis peſtifer color remeat horis, aut rigor. ¶ Aliquando ponitur pro duritie, & inflexibilitate. [קשי keſchi טרך pérech. Pol. Twardoſcż. Vn. Kemenſég.] Virg. 1. Georg. Quum ferri rigor, atq; argutę lamina ſerræ. ¶ Transfertur & ad alia: ut Rigor naturæ: hoc eſt, ſeveritas, & implacabilitas. Plin. lib. 7. cap. 19: Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torvitatemq; naturæ duram & inflexibilem, affectusq; humanos adimit. ¶ Rigor orationis: id eſt, tenor quidam perpetuò ſui ſimilis. Quintil lib. 9 cap. 3: Oratio habeat rectam quandam velut faciem, quæ ſtupere immobili rigore non debeat.

Rigor, Terminus eſt, ſed hoc differt à limite, quòd limes eſt quodcunq; in agro opera manuum factum eſt ad obſervationem finium: rigor verò ſuæ rectitudinis naturalis nomen accepit. Sic Aggenus in libro de Limitibus.

RĪgĭdŭs, a, um, Frigidus, durus præ frigore. [קר kor ψυχρός, κρυερός. Gall. Roide de froid, roid & dur. Ital. Rigido, freddo, aſpro. Ger. Hefftig kalt/ von kelte geſtabet/ oder geraget Bel Kout. Hiſp. Elado, yerto, aſpero. Pol Vmarzły odzymiały. Vng. Hidegségtől merev kemenyedett. Ang. That is ſtiff for cold.] Virgil 2. Georg Nec tibi tam prudens quisquam perſuadeat autor, Telluriem Borea rigidam ſpirante moveri. Virgil. 6. Eclog. tum rigidas motare cacumina quercus. ¶ Per translationem etiam pro aſpero, levero, &

severo, & crudeli. [קשה *kaschéh* עז *haz* אכזר *achzár*. Pol. *Srogi*. Vn. *Kemeny, kegietlen.*] Plinius Epist. 74: Sententiam Macri ut rigidam, duramq; reprehenderunt. Martialis lib. 10: Nec dorcas rigido fugax leoni. ¶ Rigida caligo. Cicer. 1. Tusc. Per speluncas latis structas asperis, pendentibus maximis, ibi rigida constat caligo inferûm. Rigida innocentia. Liv 9. belli Maced. Invicti à cupiditatibus animi, & rigidæ innocentiæ, contemptor gloriæ, divitiarum.

Rĭgĕo, ges, gui, n.s. Frigeo, vel durus & inflexibilis sum præ frigore. [*ῥιγόω, πήγνυμι.* Gal. *Estre roid de froid, estre gelé & glacé.* Ital. *Esser freddo, esser aspro, esser duro.* Ger. Erstarten/oder gestabten/von kelte halben geragen. Bel. Kout zijn. Hisp. *Elarse, estar yerto y duro.* Pol. *Wmarznąć em iako kosci.* Vng. *Hideg vagiok, hideg miat meg kemeredem.* Ang. *To be stiff for cold.*] Cicer. 1. Tusc. Cæteras partes incultas, quod aut frigore rigeant, aut urantur calore. Plin. Major lib 6. cap. 19: Verùm Asiæ quoq; magna portio [illegible] septentrioni, injuria sideris rigentis, vastas solitudines [illegible]. ¶ Rigere gelu. Livius lib. 1. bell. Pun. Homines intonsi & inculti, animalia, inanimaq; omnia rigentia gelu, cætera vitu quam [illegible] fœdiora terrorem innovavunt. Martial. lib. 1: Quicquid miratur pingui se rore teneri, Concreto riguit victa repente gelu. ¶ Rigentes oculi apud Plinium, qui non circumagunt, ut ait Budæus. ¶ Rigens corpus, nullo modo flexum. Quintilianus: Adversa facies, demissa brachia, & junctí pedes, & à summo ad imum rigens corpus. Hujus composita sunt, Dirigeo, à quo Dirigesco: Obrigeo, à quo Obrigesco, quorum significata vide suis locis.

Rĭgĕsco, n.t. Frigesco, Per translationem Rigescere capitur pro indurari, vel erectũ, seu cõtractum esse: quoniam quæ frigent, horrent, & indurescunt. [קשה *kaschah*. *σκληρώσομαι.* Gall. *S'endurcir.* Ital. *Indurirsi.* Ger. Von kelte erstarret/oder gestablet sterben. Hisp. *Endurecerse.* Pol. *Vmarznąm.* Vng. *Meg hidegwelök, kemeredem.* Ang. *To waxe stiff for cold.*] Virg. lib. 2. Georg. Aeraq; cruentant vulgò, vestesq; rigescunt. Vbi Servius: Durantur, ut frangi potius, quàm scindi posse videantur.

Rĭgŭus, Rigua, Riguum, Vide RIGO.

Rĭma, æ, s.f. Proprie fissura dicitur in tabulis malè junctis, aut [illegible]. [*ῥῆγμα, σχίσμα.* Gall. [illegible] Ger. Ein [illegible] oder ryß. Bel. Een [illegible] Hisp. [illegible] Pol. *Skaľ, [illegible]* Vng. [illegible] Ang. A *crack, a chap or cleft.*] Quæ [illegible] fiunt, ut fissuræ omnes, rimæ [illegible] dicuntur. Sed [illegible] quæcunq; findantur. Plin. lib. 15. cap. 2. Amurca [illegible] cæteas retentorum vestibus, ut formicæ, itinera [illegible] absint. Cic. Att. 10. 14: Tabernaculi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt. Virg. 1 Aeneid. Laxis laterũ compagibus arcus Accipiunt inimicum imbrem rimisq; fatiscunt. Terentius Eunuch. Plenus rimarum sum hac atq; illac perfluo. ¶ Invenerunt rimam, dicuntur tergiversatores, inquit Erasmus, qui nullum in certa tot fidei vinculis possunt astringi, quin quà elabantur, aliquid inveniant. Plautus Casin. Iis præstigiis dux fuit uxoris ea hanc invenit rimam. ¶ Rimas explere, dicuntur oratores, per translationem, quum verba infarciunt, ut pleniorẽ orationem faciant. Cic. in Orat. Neq; infarciens verba quasi rimas expleat: nec minutos numeros sequens, concidat, delumbetq; sententias. Carminum item rimas explere dicuntur versificatores, qui tibicinibus passim insertis, carminis hiatum supplent. Hujus diminutivum est Rimula.

Rīmōsŭs, a, um, Quod est rimis plenum. [*κλειβεμώδης.* Gal. *Plein de fentes & crenasses.* Ital. *Pieno de fissure.* Ger. *Klecketchtig/voll spälten.* Hisp. *Lleno de endidura.* Pol. *Pełni rozpadlin skał'b.* Vng. *Hasadekos.* Ang. *Full of chapes or clefies.*] Colum lib. 1. cap. 5: Quicquid ab inferiore mox apposueris, fissum erit, rimosumq;. Virgil. 6. Aeneid. - gemit sub pondere cymba Sutilis, & multam accepit rimosa paludem.

Rīmŏr, aris, d.p. Diligenter quæro, scrutor, quasi rimulas quasque perquiro. [בקש *bikkósch* חטש *chippes* דרש *daráseh*. *ἰχνεύω.* Gall. *Fouiller par tout, chercher diligemment* Ital. *Cercar bene.* Ger. Fleiffig auch alle spält vnd eleck durchsuchen Bel. Nerstetück onderzoecken. Hisp. *Buscar diligentemente.* Pol. *Pełno szukam.* Vn. *Zorgalmatosan fel keresem.* Ang. *To seak and searche diligentlie.*] Tractum ab avibus, quæ escam inquirunt in terræ rimis. Virg. lib. 1. Georg. Dulcibus in stagnis rimãtur prata Caystri: Id est, pascuntur in pratis, & cibum per omnes rimas terræ perquirũt. Cic. 1. de Divin. Sed tamen id quoq; rimatur, quantum potest. Sil. lib. 8: Quæ natura loci, quod sit rimabere solers Armorum genus. Rimari jecur epulis. Virgil. lib. 6. Aeneid. de Tityo: - rostroq; immanis vultur obunco Immortale jecur tundens, fœcundaq; pœnis Viscera, rimaturq; epulis habitatq; sub alto Pectore. ¶ Interdum rimari est scindere & quasi in rimas agere. [בקע *bakah* *σχίζω.*] Idem 3. Georg. Ergo ægrè rastris, terram rimamur.

Rīngo, is, xi, rictum, Ringor deponens, Os torqueo, quod canes faciunt quum latraturi sunt, vel quum ex ira in rugas diducunt os. [טער טה *tahár peh*. *τὸ στόμα συσπάω* Gall. *Tordre la bouche comme vn homme courroucé, rechigner.* Ital. *Torcere la bocca come, de mato* Ger. Das maul rumpffen/oder zerrumen oder zersperren. Bel. Den mont tsamen trecken. Hisp. *Rifar los canes.* Pol. *Ceba krzywie maią, ieście* Vn. *Az szemeit felen vonogom, vigioritom.* Ang. *To grinne and shew the teeth as a dogge doeth.*] Hinc Ringi, pro irasci, indignari, allatrare, convitiari, murmurare ponitur. [התעבב *hithhábbesch.*] Terent. in Phorm. Quum ille & cura, & sumptu absumitur, dum tibi sit quod placeat, ille ringitur, tu rides. Dicitur autem ringi à narium tortura: nam *ῥὶν* naris dicitur: ut sit ringi, quasi narem agitare id est, torqueri.

Rictŭs, us, m.q. Non solùm hiatũ significat unde verba exeunt, sed totam illam partem circa ipsum hiatum, quæ in homine ridente, vel alio modo os torquẽte, lineis quibusdã terminatur. [*στομέος.* Gal. *L'ouverture de la bouche quand on ris, ou qu'on rechine.* Ital. *Cesso, apertura di bocca quando se ride.* Ger. Die auffsperrung des mauls/vnd bteckung der zänen. Hisp. *El abertura grande de la boca quando se rie.* Pol. *Otwarcięie gebi.* Vng. *Szay vigiorstas.* Ang. A *grinning or opening of the mouth.*] Budæus: Rictus, est oris distentio, qualis esse solet in ridentibus. Mart. li. 3: Quum comparata rictibus tuis ora Niliacus habeat crocodilus angusta. Contrahere rictum, eorum est qui mœsti, aut meditabundi sunt. *συσπάω* Nigidius [illegible]. Putant & Rictus esse figuram in ore ad tempus aliquod [illegible] contracta, vel producta, vel inversa, vel extẽsa, quæ paulò pòst reditura sit in naturalem formam. Est & communis tam in belluis quàm hominibus. Diducere rictum, est ad hilaritatem impellere. Horat. Ergo nõ satis est risu diducere rictum. ¶ Aliquando diducere rictum, est os aperire. Iuven. Satyr. 10: Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum Contentus. ¶ Ponitur aliquando rictus, pro minaci habitu oris. Cic. Verr. 6. de Herculis statua: Vsq; eò, Iudices, ut rictus ejus, ac mentum paulò sit atrocius. ¶ Dicimus & rictu in neutro genere. Lucret. lib. 5: Irritata canum quum primùm magna molossum Mollia ricta fremunt duros nudantia dentes. ¶ Aliquando accipitur pro rostro: unde nonnulli à Græcis deductum volunt, apud quos *ῥύγχος* rostrum dicitur. Verisimilius tamen est à Latino verbo ringo derivari.

Rīpă, æ, Crepido sive labrũ amnis: hoc est, terræ extrema ora, quæ utrinq; flumine alluitur. [שפה *sapháh* יד *jadh* גדה *ghedháh* *παραγιάλιον ὄχθη.* Gall. *Riue, riuage.* Ital. *Rimera, riua.* Ger. Ein gestad eines fliessenden wassers. Hisp. *La ribera.* Pol. *Brzeg, kraj.* Vng. *Part, mart.* Ang. A *riuer banke.*] Propriè enim fluminũ & torrentium ripæ dicuntur, ut littora maris. Ovid. 1. Metamor. - campoq; recepti Liberioris aquæ pro ripis littora pulsant. Cæs. 6. bell. Gall. Erat inter Labienũ atq; hostem difficilis transitus flumen, ripisq;, præruptis, *&c.* Invenitur tamẽ Ripa etiam de mari dici Plin. l. 9. cap. 15, de mari Pontico. Thynni dextra ripa intrant, læva exeunt.

Ripŭla, æ, Diminutivum. [*ὀχθίδιον.* Gall. *Petite riue.* Ital. *Picciola riua.* Ger. Ein gestädtlin/flusspörtlin. Hisp. *Pequenna ribera.* Pol. *Brzezek.* Vng. *Partotska.* Ang. A *litle riuer bank.*] Cicero ad Attic. lib. 3: Et tamen hæc *παραγεφύρια* ripulæ, videtur habitura celeritatis satietatem.

Rīpārĭŭs, adjectivũ, Quod in ripis habitat. [*ὀχθηρὸς, παραποτάμιος.* Gall. *Qui se tient és riuages.* Ital. *Che habita à la riua.* Ger. Das an dem gestad eines fliessenden wassers wohnet. Hisp. *Lo que esta en la ribera.* Pol. *Nad brzegu wodnim mieszkaiący.* Vng. *Parti, marti.* Ang. *That dwelleth by the bankes of riuers.*] Plin. lib. 34 cap. 4: Ripariæ volucres. Idem lib. 30: Multo tamen efficacissime, ripariarum pullitita vocant in riparum cavis nidificantes.

Rīpārēnsēs, dicebantur milites qui in Imperii limitibus excubabant pro republica adversus Barbaros: utputa qui citeriores Rheni, & Danubii ripas, ad compescendas Germanorum, vel Sarmatarum excursiones insidebant. Horum meminit Iustinianus C. de Re militari.

Rīscŭs, risci, m.s. [Ger. Ein tenstertin in einer wand/oder ein Reißkasten mit teder vberzogen.] Cistula est, interprete Donato, pelle contecta cui astipulatur Pollux, qui inter arculas memorat. Vlpian. in mũdo muliebri ponit. l. 25. §. 4. de aur. & arg *ῥίσκος.* Servius verò ait esse fenestram parvam in pariete. Terent. in Evnuch. Abi, cistellam domo effer cum monumentis. P. ubi sita est? T. in risco.

Rīsŭs, hujus risus, Vide RIDEO.

Rītŭs, tus, m.q. mos & approbata consuetudo, quam omnes ratam habent. [חק *chók* חקה *chukkáh* תורה *tordh* *νόμος, ἔθος, μεθοδεία.* Gall. *Coustume, facon, maniere de faire accoustumee.* Ital. *Rito, costume, vsanza.* Ger. Ein ordentliche gewonheit / ein breuchliche weiß Bel. Een maniere. Hisp. *La costumbre, modo ordenado de obrar.* Pol. *Obchod zwyczaj przi ofierzech.* Vn. *Szokas, mod, tbruemy.* Ang. A *maner or custome.*] Festus: Ritus, mos est cõprobatus in administrãdis sacrificiis. Ovid. 2. Fast. Hinc Populi ritus edidicêre novos. Tacit. lib. 2: Nisi certã ante diem profanos ritus exuissent. ¶ Accipitur tamẽ etiã generalius (quod & Festus fatetur) pro quovis more, & quavis consuetudine. Cicer. de Amic. De his qui pecu-

qui pecudum ritu omnia ad voluptatem referunt. ¶ Legitur & ablativus rite, tanquam à nominativo rites, sive ritis. Stat. libro 11. Theb. Hei mihi primitiis armorum, & ritè nefasto Libatus.

Rītĕ, Rectè & bene, teste Pompeio. [κ̀ρθῶς. Gall. *Bien & droittement, ainsi qu'il appartient.* Ital. *Drittamente, come è conueneuole.* Ger Ordentlich vnd wol/ nach rechter weiß. Bel. Wel. Hisp. *Bien y derechamente.* Pol. *Wedlie porządku.* Vng. *Iól, igazan.* Ang. *Right and well.*] Varro à ritu dictũ putat, propterea quòd quæ secundum ritum fiant, recta & rata sint. Cic. 2. de Finib. Quæ potest appellari ritè sapientia. Liv. lib. 4. Decad. 5: In monte sacrificio ritè perpetrato.

Rītuālēs libri, Hetruscorum libri erant, teste Festo, in quibus scriptum erat quo ritu Vrbes condantur, aræ, ædes q̃; sacrentur, curiæ, tribus, & centuriæ distribuantur, ἱερολογικὰ βιβλία. Cic. 1. de Divin. Quod Hetruscorum declarant, & aruspicini, & fulgurales, & rituales libri, nostri etiam augurales.

Rīvāles, m. t. Qui ejusdem mulieris amore tenentur. [ἀντερασταί. Gall. *Corriuaux, qui aiment vne mesme fille.* Ital. *Riuali, inamorati d'vna sola.* Ger Mitbuler/ zwen oder mehr die alle vmb eine buten. Hisp. *Comblecos, enamorados de vna sola.* Pol. *Freierze miel'ośći; zaiźrzący sobie gramratowie.* Vng. *Egi Zemely Zeretők.* Ang. *They which loue one woman.*] Plaut. in Sticho: Eadem est amica ambobus, rivales sumus. Terentius in Evnuch. Militem ego rivalem recipiendum censeo. Translatio sumpta est vel à bestiis quæ sitientes, quum ex eodem rivulo haustum petunt, prælium contra se invicem concitant, vel à re rustica: nam rivales dicuntur ii quorum agros rivus aliquis disterminat qui incertitudine, & mutatione crebra cursus, lites sæpè inter eos suscitat. Vlpian. de Aqua quotid. & æstiv. l. j: Rivales qui per eundem rivum aquam ducunt, inter quos sæpè contentio est de aquæ usu. ¶ Sine rivali diligere dicuntur ii qui stultè mirantur quòd nemo alius concupiscat: sumpta allegoria ab amantibus, quibus est amica deformis, & quã alius nemo velit Cic. ad Quint. Fratr. li. 3: O' dii quàm ineptus, quàm se ipse amans sine rivali.

Rīvālĭtās, atis, f. t. Aemulatio illa inter eos qui eandem amant. [קנאה *kineáh*. ἀντιζηλία. Gall. *L'enuie entre deux compagnons aimãs vne mesme fille.* Ital *Concorrentia d'inamorati.* Ger. Der eyfer vnd teid so die mitbuler gegen einander tragen. Hisp. *Competicion de comblecos.* Pol. *Zazrzenie wmiel'ośći.* Vng. *Egy zemeli, zeretők közt valo vetekedes.* Ang *Enuie betwene two that loueth one woman.*] Cic. in Tusc. Obtrectare verò alteri, aut illa vitiosa æmulatione, quæ rivalitati similis est.

Rīvālĭs, & hoc rivale, Vide RIVVS.

Rīvīnŭs, Rivalis, ἀντίζηλος. Plautus in Asin. Cedit noctem filius rivinus, amens ob raptam mulierem.

Rīvŭs, m. s. Aqua fluẽs à fonte vel flumine ducta. [נחל *pélegh*, ῥύαξ. Gall. *Ruisseau.* Ital. *Riuo, rio, fossatello.* Ger. Ein bach/ wasserrunst. Bel Eenen bete. Hisp. *El chorro ò rio pequenno.* Pol. *Struga, stok.* Vng. *Foliam.* Ang. *A riuer.*] Cic. in Topic. Tanquam rivorum à fonte deductio. Virg. 8. Eclog. Propter aquæ rivum viridi procumbit in ulva. Horat. 3. Carm. Ode 16: Puræ rivus aquæ sylvaq̃; jugerum Paucorum. Idem 2. Car. Ode 3: & obliquo laborat Lympha fugax trepidare rivo. Lapidosus rivus, Ovid. 3. Fastor. Sanguinis rivos vomens, Virgil. 11. Aen. Lacrymarum rivum, Ovid 9. Metam. ¶ Hinc derivo, as, & corrivo, as, de quibus suprà suis locis.

Rīvŭlŭs, li, diminutivum, Parvus rivus. [ῥυάκιον. Gall. *Ruisselet, petit ruisseau.* Ital. *Ruisselleto.* Ger Ein Bächlin. Hisp. *Chorro pequenno.* Pol *Strużeczka.* Vng *Foliatska.* Ang. *A litle riuer.*] Cic. pro Cælio: Vt rivulus accersitus, & ductus ab ipso capite. Idẽ 1. Acad. Sed meos amicos in quibus est studium, in Græciam mitto: id est, ad Græcos ire jubeo. ut ea à fontibus potius hauriant, quàm rivulos consectentur.

Rīvālĭs, le, om. t. Quod ex rivo est, sive quod in rivo nascitur. [ποταμηρός. Gall. *De ruisseau.* Ital. *Di ruscello.* Ger. Des bachs/ oder auß dem bach. Hisp. *Coso di chorro.* Pol. *Strużśći.* Vng. *Foliambol valo.* Ang *Of a riuer.*] Colum. lib. 8. cap. 15: Datur cammarus, & rivalis alecula, vel si qua sunt incrementi parvi fluviorum animalia.

Rīvātĭm, adverbium, Per rivos [Vn. *Folyamatonkent.*] Macrob. Satur. lib. 7. cap. 12: Quæ igitur ratio facit, ut rivatim aquæ de Ponto fluant.

Rīxă, æ, f. p. Lis, contentio, pugna, à ringendo, ut quidam volunt: quod propriè est canum quãdo irritantur. [מבה ריב *reb mattsáh* מצות *matstsúth*. ἔρις. Gall. *Riote, noise, estrif, debat.* Ital. *Rissa, discordia, contentione.* Ger. Ein zanck/ hader. Bel. Een geruff. Hisp. *La ranzilla, ò obra de rifar.* Pol. *Swar, zwada.* Vng. *Vizsa vetsse.* Ang *Brawling, chiding.*] Cicero in Verr. Ecce autem nova turbà, atq; rixa. Ovid. 3. de Arte: Nec tua frangetur nocturna janua rixa. Cicer. ad Pætum, libro 9: Etsi academiæ nostræ cum eo magna rixa est. Liv. 2. ab Vrbe: Consulum intercursu rixa sedata est.

Rīxōsŭs, a, um, Contentiosus, litigiosus. [ריב *rab* יריב *jarib*. ἐριστικὸς, δύσερις. Gall *Noiseux, rioteux.* Ital. *Contentioso.* Ger Zänckisch/ häderisch. Hisp. *Zenzilloso ò risador.* Pol. *Zwadliwi.* Vng. *Garazdas, vizsga vonio.* Ang. *That euer chideth and scoldeth.*] Festus: Rictus, rixæ, rixosè, ringitur, dici videntur quia in diversum rumpantur, contrariaq; sint recto. Colum. lib. 8. cap. 2: Nõ rixosarum avium laniſtæ, cujus plerunq;, &c.

Rīxŏr, aris, d. p. Iurgor, contendo, litigo. [ריב *rab* הלה *hitststsáh*. ἐρίζω. Gall *Rioter, esbriuer, noiser.* Ital. *Contendere, mouer rissa.* Ger. Zancken/ haderen. Bel Kuven. Hisp. *Rennir à risar.* Pol. *Swarzesie.* Vng. *Garazdalkodom.* Ang *To chide, to scolde.*] Cicero de Orat. Quum esset cum eo Tarracinæ de amicula rixatus. Plin. li. 16. cap. 2: Et ipsos inter se rixãtes, &c. Rixantur herbæ aridę. Varr. 1. de Re rustic. cap. 47: Aridæ factæ herbæ rixantur, ac celeriùs rumpuntur, quàm lequuntur. ¶ Rixari de lana caprina. Horat. 1. Epist. 19: Alter rixatur de lana sæpè caprina. Proverbium est in eos qui de re nihili disceptant.

R ante O.

Rōbīgo, ginis, sive Rubigo, f. t. Segetũ morbus, est quem *nuyllam* vocant Galli, quo spicæ torrentur, friatilesq; redduntur. [ירקון *jerakón*. ἐρυσίβη. Gall. *Niellure de bleds, nielle.* Ital. *Malatia che viene alle biaue per troppo humore.* Ger. Die rõte des Korns, wann die helm rot vnd fleckecht ig werden. Hisp. *El annublo quando se annubla el pan.* Pol *Rdzana zięcie alboplesn.* Vng. *Regia.* Ang. *Blasting of corne.*] Virgil. Georg. -ut mala culmos Esset robigo.

Rōbīgālĭă, sive Rubigalia, lium, sive rubigaliorũ, Dies festus erat, septimo Calẽdas Majas celebrari solitus, teste Festo, quo Robigo deo sacra fiebant, ut robiginem, sive (ut hodie usitatiùs loquimur) rubiginem à segetibus averteret. Est autem robigo sive rubigo, ἐρυσίβη, Aristoteli, segetum morbus, quam *nuyllam* vulgus Gallorum appellat, qua spicę aduruntur, prorsusq; redduntur friabiles. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 1: Quarto Robigum & Floram: quibus propriis neq; rubigo frumenta, atq; arbores corrumpit: neq; non tempestivè florent. Itaq; publicæ Robigo feriæ, & Robigalia: Floræ ludi, Floralia instituti. Plin. lib. 18. cap. 29: Tria tempora fructibus metuebant: propter quod instituerunt ferias, dies q̃; festos, Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui undecimo: quæ nunc aguntur ad VII. Calend. Maii, quoniam tunc ferè segetes rubigo occupat.

Rōbŭr, sive Robor, oris, pen. corr. n. t. Propriè species est arboris glandiferæ durissimæ. [אבה *ebáh*. ἀγρία ὀρὺς, ἀλίφλοιος. Gall. *Roure, chesne.* Ital. *Rouere, quercia.* Ger. Eychbawm. Hisp. *La enzina ò robre arbol.* Pol. *Dab.* Vng. *Tserfa, tölgy.* Ang *An oke tree.*] Plin. lib. 16. cap. 2: Roborum vastitas intacta, & congenita mundo. Cic. 2. de Divin. Itaq; perfracto saxo sortes erupisse in robore, insculptis priscarum literarum notis. Ibidem paulò pòst: Quis robur ille cecidit, dolavit, inscripsit? Virg 1. Georg. -grave robur aratri. ¶ Per translationem sumitur pro animi fortitudine. Cic. pro Fon. Equites tantum habuêre animi, tantum roboris, &c. Idem de Orat. Virtutes quę in animi magnitudine & robore positæ sunt. ¶ Capitur & pro corporis firmitate. [חיל *chav*. גבורה *ghebúrah* חזק *chózk* חזקה *chózkah* (vel *chezkáh*) אמץ *ómuts* אמצה *amtsáh* ἰσχὺς, κραταιότης. Gall. *Force, fermeté.* Ital *Forteżza, fermeżza.* Ger. Stercke Hisp. *Fuerca ò reżura* Pol *Moc* Vng. *Erö hatalom.* Ang. *Force or strength*] Cicer. pro Rosc. Amer. Messalla, qui si jam satis ætatis, ac roboris haberet, ipse pro Sexto Roscio diceret. ¶ Demum omnium rerum firmitatem, duritiamq;, robur dicimus. Colum. lib. 2: Quod protinus exile natum sit, nunquam robur accipere manifestum est. Vnde Servius dicit: Omne quod forte est, robur vocamus. Virg. lib 7: æternaq; ferri Robora. ¶ Robur itẽ, teste Festo, in carcere dicitur is locus quò præcipitatur malefactorum genus: quod antea arcis robustis includebatur. De hoc robore meminit Plaut. in Curcul. At ego vos ambo in robusto carcere, ut pereatis, &c. Erat enim genus supplicii, quod idem Plautus in Pœnu. Codicem robustum vocat

Rōbŏrĕŭs, a, um, Quod est ex materia roboris. [δρύϊνος. Gall. *De roure* Ital. *Fatto di rouere.* Ger. Eychin oder eychbaumin. Hisp. *Cosa de robre.* Pol. *Debowe.* Vng *Tserfabol valo.* Ang. *Of an oke.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Materies si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguem debet. Ovidius 5. Fastor. Tunc quoq; priscorum virgo simulacra virorum Mittere roborco ficirpea ponte solet.

Rōbŭrnĕŭs, adjectivum, Quod ex robore nascitur. δρύϊνος. Columell. lib. 9. cap. 1: Nam ut graminibus, ita frugibus roburneis opus habent: Id est, glandibus.

Rōbŭstĕŭs, denominativum à robur. δρύϊνος. ut Robustea materies, quæ ex robore facta erat, ut esset durior. Varro 1. de Re rustic. cap 38: In eo, si in medio robustea aliqua materies sit depacta, negant serpentem nasci.

Rōbŭstŭs, a, um, Quod est multi roboris. [חזק *chózk* אמיץ *ammits*. ἰσχυρὸς, κρατερός. Gall [illegible] *me.* Ital. *Robusto, forte.* Ger. Starck/ das viel stercke hat. Bel. Sterck. Hisp.

Hiſp *Fuerte ò rezio* Pol. *Mocny.* Vng. *Vaſtag, erőſs.* Ang. *That is very ſtrong*] Colum. lib. 12: Neq; dubium eſt ex robuſto ſemine poſſe fieri non robuſtum. Virgil. 4 Eclog. Robuſtis quoq; jam tauris juga ſolvet arator. Cic. 2. in Catil. Tertium genus eſt, ætate jam cõfectum, exercitatione robuſtum. Idem 5. Philipp. Omne malum naſcens facilè opprimitur: inveteratum fit plerunq; robuſtius. Idem 2. Philipp. Sed hæc quæ robuſtioris improbitatis ſunt, omittamus.

Rōbŏro, as, penult. corr. act p. Fortifico, firmo, robur addo. [חזק *chezek* החזיק *hechezik* אמץ *immets* האמיץ *heemits* חזוק *hezéc.* *κραταιόω, ἰσχυροποιέω.* Gall. *Roborer, affermir.* Ital. *Fortificare, rinforzare.* Ger Stercken / ſtarck vnd trefftig machen. Bel. Beveſtigen / ſtarck maten Hiſp. *Fortaleſcer, hazer fuerte.* Pol. *Vmocnyam.* Vng. *Meg vaſtagitom, erősitem.* Ang. *To mak ſtrong, to fortifie.*] Plinius lib. 10. cap. 33: Hirundines nidos luto conſtituunt, ſtramento roborant. Cic. 1. Offic. Catoni autem quum incredibilem tribuiſſet natura gravitatẽ, eamq; ipſe perpetua conſtantia roboraviſſet, ſemperq; in propoſito, ſuſceptoq; conſilio permanſiſſet, moriendum potius, quàm tyranni vultus aſpiciendus erat. Idem lib. 11. cap. 51: Vox roboratur XIII. annis: eadem in ſenecta exilior. ¶ Hinc componitur Corroboro, de quo ſuprà ſuo loco.

Rōbŏrārĭă, Antiqui appellaverunt omnia ædificia, ſepta, villas, quæ incluſa habent animalia: à rabulis roborcis, quibus ſepta erant antè quàm mœnibus cingerentur. *ἀμφιφράγματα.* Vide Gell lib. 2. cap. 20.

Rōbŭs, robŏris, m. g. [אדום *adhóm.* *ἐρυθρός.* Ger. Der aller hübſcheſt Weitzen.] Apud veteres dicebatur rubeus: & *Bovem robum* id circo ruſtici vocabant. Vnde & materia, quæ plurimas hujus coloris venas habet, dicta eſt robus: & homines valentes, ac boni coloris, robuſti Hæc Feſtus. ¶ Robus etiam genus tritici, maximè laudabile (ut inquit Col. lib. 2. cap. 6.) quũ & pondere, & nitore præſtet.

Rōbŭſtĕus, Robuſtus. Vide ROBVR.

Rōdo, is, roſi, roſum, act. 3. propriè mutium eſt. & ſimilium, qui dentibus ferè ſemper aliquid abrodunt. [אכל *achál.* *κόπτω, κατεσθίω* Gall. *Ronger.* Ital. *Rodere.* Ger. Nagen. Bel Knagen / byten. Hiſp *Roer.* Pol *Gryże.* Vng *Ragom* Ang. *To gnawe.*] Cic. de Divin. Quaſi verò quicquam interſit, mures noctem & diẽ aliquid rodentes, ſcuta an cribra corroſerint. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: & in verſu faciendo Sæpè caput ſcaberet, vivos & roderet ungues. ¶ Per translationem quandoq; pro detracto ſumitur, ſive obtrecto Cic. pro Corneſcio Balbo: More hominum invident, in conviviis rodunt, in circulis vellicant, Flumina rodunt ripas, Lucret. lib. 5. Ferrum roditur ſcabra rubigine, Ovid. 1. de Pont. Eleg. 1. Amicum abſentem rodere, Horat. 1. Serm. Satyr. 4. Dentem dente rodere, proverbium in illos qui carpunt eos qui pari ſunt præditi mordacitate: aut qui lædi non poſſunt, neque ſentiunt. Martial. libro 13: quid dentem dente juvabit Rodere? carne opus eſt, ſi ſatur eſſe velis.

Roſĭo, onis, f. t. [*βρῶσις, ἐνγμός.* Gall. *Rongement, morſure* Ital. *Rodimento roditura.* Ger. Das nagen / verſehrung. Hiſp. *Obra de roer.* Pol. *Grizienie.* Vng. *Ragas.* Ang *A gnawing.*] Plin. lib. 10. cap. 21: Succus decoctæ nervis prodeſt, & veſicæ, & inteſtinorum roſionibus.

Rŏgo, as, act. p Poſco, peto, contendo, oro, precor. [שאל *ſchaál* בקש *bikkéſch* בעה *baháh* דרש *daráſch* התחנן *hitpallél* העתיר *hebethír* עתר *hathár.* *αἰτέω.* Gall. *Prier, requerir, demander.* Ital. *Domandare, cercare, pregare.* Ger. Bitten Bel Bidden. Hiſp. *Rogar, preguntar, demandar* Pol. *Proſze* Vng. *Keren, kőnyörgők.* Ang. *To ask, to demande, or pray.*] Gell. lib. 13. cap. 20: Crepidarium cultellum rogavit à crepidario ſutore. Plaut. Rud. Intelligo: hanc quæ proxima eſt, illam pulſare juſſiſti, Atq; aquã rogare. Virgil. lib 7. Aeneid. Litusq; rogamus Innocuum, & cunctis, undamq;, auramq; patentem. Cic. 1. Verr. Rogate & orare, ne illos ſupplices aſpernarer quos me incolumi nemini ſupplices eſſe oporteret. Cic. in Verr. Profectò hinc natum eſt: Malo emere quàm rogare. Cato cap 5: Duas aut tres familias habeat, unde utenda roget, & quibus det. ¶ Aliquando ponitur pro interrogare, quærere. [שאל *ſchaál* *ἐρωτάω.*] Cic. Att. Roga ipſum, quemadmodum Arimini ipſum acceperim. Terent. in Adelph. Nunc ubi me illic non videbit, jam huc recurret, ſat ſcio, Rogabit me ubi fuerim. Idem And. Accedo ad pediſequas, Quæ ſit, rogo: ſororem eſſe ajunt Chriſidis. ¶ Roget quis elegãs loquendi formula, pro eo quod minus ornatè dicitur, Poſſet me aliquis interrogare: qua utimur quoties per antyphoram tacitæ objectioni volumus occurrere. Terent. in Evnuch. Roget quis, quid tibi cum illa? ¶ Rogare ſacramento milites: hoc eſt, jurejurando eos aſtringere. Livius 5. belli Maced. Ex Sicilia Hiſpaniam petentem, tempeſtate in Africam delatum, ſcribit vagos milites, de exercitu P. Africani ſacramento rogaſſe. ¶ Rogare aliquem ſententiam. Quintil. lib. 6. cap. 3: Poſſ acceptam hæreditatem primus ſententiam rogabatur. ¶ Rogare legem id eſt, ſtatuere. *νόμον ἀφίεναι.* Solebat enim populus rogari, num eam legem ratam vellet. Gell. lib. 1: Lex deinde Licinia rogata eſt, Cic. 2. Philipp. Ego ad eum belli civilis cauſam attuli: ego leges perniciosas rogavi. ¶ Compoſita ſunt, abrogo, arrogo, corrogo, derogo, erogo, irrogo, prorogo, & ſubrogo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Rŏgāns, tis, participium. [שואל *ſchoél* מבקש *mebakkéſch* דורש *doréſch* מעתיר *mathtír* מתחנן *mithpallél.* *δεόμενος, αἰτῶν.* Gall. *Priant, requerant.* Ital. *Che domanda, & prega.* Ger. Bittend. Hiſp. *El quereya.* Pol. *Proſzący.* Vng. *Kerő, kőnyörgő.* Ang. *That asketh, or prayeth.*] Ovid. 2. Amor. Eleg. 3: Mollis in obſequium facilisq; rogantibus eſſes. Idem in Epiſt. Medeæ: En iterum ſcribo, mittoq; rogantia verba. Idem 1. de Arte: Flectitur iratus voce rogante Deus.

Rŏgāndŭs, a, um, *δεητέος, παρακλητέος, ἐνδεητέος.* Ovid. 3 Triſt. Tunc quoq; ſollicita mente rogandus erit.

Rŏgātŭs, ta, tum. [מבקש *mebukkáſch* בקש *bukkáſch* דרוש *daruſch* נבעה *nibhéh.* *δεηθείς, παρακληθείς.* Gall. *Prié.* Ital. *Pregato.* Ger. Gebäuen / gefraget. Hiſp. *Preguntado, rogado.* Pol. *Proſzony, pytany.* Vng. *Kerdetet.* Ang *Prayed.*] Plinius lib. 7 cap. 48: Rogatus ſententiã in Conſulatu. Ovid. 1. de Arte: Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen eſſe rogatæ.

Rŏgātĭo, onis, verbale, f. t. Rogandi actus. [שאלה *ſcheeláh* בקשה *bakkaſcháh* תפלה *tephilláh* תחנה *techinnáh.* *δεησις, ἔντευξις.* Gal. *Preere.* Ital. *Preghiera.* Ger Ein bitt / oder frag. Hiſp. *Ruego.* Pol *Proszba, pitanie.* Vng. *Kerdes, kőnyörges.* Ang. *Praying.*] Legis quoq; rogatio dicitur, quoniam rogare populum Magiſtratus ſolebat an id placeret quod ſtatuerant. *νομοθετεῖν.* Hinc etiam derogare legi, & abrogare legem dicimus: de quibus abundè ſupra dictum eſt. Rogationis autem nomine intelligitur lex nondum à populo juſſa: ſæpè tamen pro lege juſſa & à populo approbata ſumitur. Rogationis autem hæc erant verba ſolennia: Velitisq;, jubeatisne, Quirites, ut hoc vel illud fiat. Vnde rogatio quaſi quædam interrogatio. Sueton. in Cæſare: Reditum in civitatem rogatione Plotia confecit: id eſt, lege à Plotio lata. ¶ Feſtus rogationem videtur accipere pro privilegio: eamq; ita diſtinguit à lege, quòd hæc in omnibus & rebus & perſonis locum habeat: rogatio, de uno, aut certè paucis feratur: neq; ad res omnes pertineat. Verba ejus ſunt hæc: Rogatio ea dicitur, quũ populus conſulitur de uno, plurĭbúsve hominibus, quod non ad omnes pertineat: & de una, plurĭbúsve rebus, de quibus nõ omnibus ſanciatur. Nam quod in omnes homines, ĭésve populus ſcivit, lex appellatur. Itaq; Gallus Aelius ait: Inter legem & rogationem hoc intereſt Rogatio eſt genus legis: quæ lex eſt non continuò, ea rogatio eſt nõ poteſt non eſſe lex, ſi modò juſtis comitiis rogata eſt. ¶ Ferre rogationem ad populum, Cæſar 3. belli Civil. Itẽ prætoribus, Tribunisq; pl. bis rogationes ad populum ferẽtibus, *ἐφ.* ¶ Perferre rogationẽ: id eſt, legem perferre. Cic. ad Q. Frat. lib. 2: Sed tamen ſuſpicor per vim rogationem Caninium perlaturum. ¶ Accipere rogationem: id eſt, legem accipere & approbare. Cic. ad Attic. lib. 10: Vt Conſules populũ cohortarentur ad rogationem accipiendam.

Rŏgātŭs, us, ui, m. q. Actus rogandi. [שאלה בקשה *ſcheeláh bakkaſchdh.*] Cic. 1. de Nat. deor. Nam quum feriis Latinis ad eum ipſius rogatu, accerſitusq; veniſſem, offendi eum ſedentem in exhedra.

Rŏgātĭŭncŭlă, diminutivum. [*τὸ δεηθήναι, ἡ σμικρὰ τοῦ ἐρωτᾶν δύναμις.* Gall *Petite priere.* Ital. *Picciola preghiera.* Ger. Ein bittlin / oder frăglin Hiſp. *Pequenno ruego.* Pol. *Mal'a proszba.* Vng. *Kerdeſetske.* Ang. *A little praying.*] Cic. pro Domo ſua: Eaq; te ex una rogatiuncula feciſſe.

Rŏgātŏr, oris, verbale, m. t. Qui rogat. [מבקש *mebakkéſch* מתחנן *mitchannén.* *ἱκέτης.* Gall. *Qui prie, prieur, ſupplyant.* Ital. *Chi prega.* Ger. Ein Bitter oder Bätter. Hiſp. *Rogador, que roga.* Pol. *Ten ktory proſzipyta ſie.* Vng. *Kerdő.* Ang *He that prayeth or asketh.*] Cic. ad Attic. lib. 16: Quanquam hæc epiſtola non ſuaſoris eſt, ſed rogatoris. Rogatores, Poſtulatores & Mendici, qui eleemoſynam poſtulãt. *ἱκέται.* Plautus: Vt rogator oſtiatim petam panem. Rogator comitiorum, qui populum in comitiis rogat & cum populo agit. Cic. 1. de Divin. Qui recentibus comitiis in Senatum introducti negaverunt juſtum comitiorum rogatorem fuiſſe.

Rŏgĭto, as, frequentativum à rogo: [*πολλὰ δεῖσθαι πολλάκις, πολλάκις* (vel) *πολλὰς δεήσεις.* Gall. *Prier inſtamment, requerir, demander.* Ital. *Pregare, cercare, demandare:* Ger. Bitten eins bittens / embſig bitten oder fragen. Hiſp. *Rogar, preguntar.* Pol. *Pilno pytam, proſze.* Vng. *Kerdezlegelem.* Ang. *To pray or ask often.*] Plinius: Patrem audit, rogitat ut ſui miſereatur. ¶ Aliquãdo ponitur pro iterum atque iterum interrogo, *αὖθις ἐρωτῶ.* Virgilius 1. Aeneid. Multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa. ¶ Hinc componitur Erogito, quod eſt interrogando extorqueo: de quo ſuo loco.

Rŏgĭtātĭo, verbale, Lex, plebiſcitum. Plaut. in Curc. Rogitationes plurimas propter vos populus ſcivit.

Rŏgŭs, gi, m. f. Strues lignorum ad cremanda cadavera: ita dictus, quòd in eo dii manes rogentur. [מדורה medhuráh. πυρά. Gall. *Vn tas de bois qu'on faisoit anciennement pour bruſler les corps des morts.* Ital *Stipa di legne da bruſciare, e corpi morti anticamente.* Ger *Ein Holtzbengen / oder holtzhauffen / ſcheyterbeygen auff welchen man bey den Heyden die abgeſtorbnen verbrañt.* Hiſp. *La hoguera para quemar muertos.* Pol. *Stos drew, na ktorim vmarl'e páliono.* Vng. *Holt teſtnek meg egetesere valo rakas fa.* Ang. *A bone fyre.*] Plaut. in Menæch. Age ianè igitur, quãdo æquum oras, quam mox incendo rogum? Cic. 3. de Finib. Nec ſi beatus unquam fuiſſet, beatam vitam uſq; ad illum à Cyro extructum rogum protuliſſet. Idem 1. de Divin. Siquidem ad mortem proficiſcens Calanus Indus, quum aſcenderet in rogum ardentem: O præclarum diſceſſum, *inquit*, è vita: quum, ut Herculi contigit, mortali corpore cremato, in lucem animus exceſſerit. Virgil. 4. Aeneid. Hoc rogus iſte mihi, hoc ignes, araq; parabant.

Rŏgālis, le, om. t. ὁ ἀ πυρᾶς, ὁ ἀ πυρκαϊᾶς. ut ignis rogalis. Stat. 1. Theb. hæc igne rogali Fulgurat. Ovid. 3. Amor. Eleg. 8: Tene ſacer vates flammæ rapuêre rogales.

Rŏnchŭs, Vide RHONCHVS.

Rŏs, roris, m. t. Humor qui ſereno tempore de cœlo fluit, ſerena nocte, neq; gelu, neq; ardoribus, neq; ventis exiſtentibus. [ὌΔ *tal δρόσος*. Gall. *Rouſee.* Ital. *Rugiada.* Ger. Der tauw. Hiſ. *El rocio.* Pol. *Roſſa.* Vng. *Harmat.* Ang. *The dewe.*] Ariſtot. lib. 1. Meteor. ſcribit, rorem fieri ex vaporatione modica, quum pluvia ex largo vapore progeneretur. Apul. lib. de Mundo: Ros nocturnus humor quem ſerenitatis tenuitas ſpargit: à Græcis dicitur δρόσος. Virgil. lib. 2. Georg. Exigua tantùm gelidus ros nocte reponet. Cicer. 1. de Divinat. Quum primùm gelidos rores Aurora remittit. Ovid. 3. Metam. Virgineos artus liquido perfundere rore. Virgil. 8. Eclog. Quum ros in tenera pecudi gratiſſimus herba eſt.

Rorĭfĕr, ra, rum: [δροσοβόλος. Gall. *Qui apporte la rouſee.* Ital. *Che apporta rugiada.* Ger *Das tauw bringt.* Hiſp. *Lo que trahe rocio.* Pol *Roſſe ſpuſzczaiący.* Vng. *Harmat hozo.* An. *That bringeth dewe.*] ut, Aurora rorifera. Seneca Hippol. Quà rorifera mulcens aura Zephyrus vernas evocat herbas. Biga Lunę rorifera. Statius 1 Thebaid Rorifera gelidũ tenuaverat aëra biga. Lucret. lib. 6. Hinc ubi roriferis terram nox obruit umbris.

Rōrŭlēntŭs, a, um, Quod eſt plenum rore. [δροσερὸς, πολύδροσος. Gall. *Couuert ou plein de rouſee.* Ital. *Ogni coſa piena di rugiada.* Ger. Tauwig / voll tauw / naſſ von tauw. Hiſp. *Coſa rociada, ò llena de rocio.* Pol. *Roſzyſty.* Vng *Harmatos.* Ang. *Couered and full of dewe.*] Colum. li. 5: Cavendum ne aut Septentrionalibus ventis, aut rorulentæ, ſed ſiccæ ſerantur vites. Idem lib. 12. cap. 38: Rorulentæ baccæ ne legantur cavendum.

Rŏscĭdŭs, a, um, Quod eſt rore perfuſum: unde Nox roſcida, dicitur quæ rore humecta eſt. [δροσερὸς. Gall. *Plein de rouſee, mouillé de rouſee.* Ital *Irrugiadato.* Ger. Voll tauw / naſſ vñ tauw. Hiſ. *Coſa ruciada.* Pol. *Vprzyſzoni, vroſzoni.* Vng. *Harmatos.* Ang. *Sprinkled with dewe.*] Plinius lib. 18: Quidam pridie rigant prata: ubi ſunt rigua, noctibus roſcidis ſiccari melius. ¶ Similiter Mala roſcida, quæ matutino rore humecta ſunt. Virgilius 8. Eclog. Sepibus in noſtris parvam te roſcida mala (Dux ego veſter eram) vidi cum matre legentem. Aurora roſcida, Ovid. ad Liviam. Gramina roſcida, Claud. 2. de Rapt. Proſerpinæ. Mella roſcida, Virgil. 4. Eclog. Pruina roſcida foliis excuſſa, Ovid. 5 Faſt.

Rorārĭī, Levis armaturæ milites dicebantur, qui antequam acies congrederentur, fundis & lapidibus pugnæ præludebãt. γυμνῆται, ἀκροβολισταί. Rorarii dicti, teſte Nonio, quòd illi prælium, ut ros pluviam, antecederent. Idem & Ferentarii dicuntur, teſte Feſto. Livius: Nam & rorarii procurrebant inter antepilanos. Hinc Rorarium vinum dicebatur, teſte eodem Feſto, quod rorariis militibus dabatur.

Rōrāt, Verbum eſt ex eorum genere quæ Grammatici vocant *verba excepta actionis*, quemadmodum Pluit, & Ningit, per ſe ſine nominativi adminiculo ſenſum explens: eſt enim rorat, idem quod ros decidit. [δροσίζει. Gall *Faire ou ietter rouſee.* Ital. *Inrogiadare, bagnare.* Ger. Es tauwet / das tauw fallt. Hiſp. *Rociar.* Pol. *Roſſe ſpuſzcza, daie.* Vng. *Harmatozo.* Ang. *To dewe or droppe dewe.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Idibus Octobris, & ſequenti biduo interdum tempeſtas, nonnunquã rorat. ¶ Per tranſlationem accipitur pro guttatim diſtillare. [רָהַף *rahάph* הִטִּיף *hittiph* נָטַף *natάph*.] Virgil. 8. Aeneid. Raptabatq; viri mendacis viſcera Tullus per ſylvam & ſparſi rorabant ſanguine vepres. Ovid. 3. Metam. Vndiq; dant ſaltus, multaq; aſpergine rorant: Emerguntq; iterum, redeuntq; ſub æquora rurſus: Inque chori ludunt ſpeciem, *&c.* ¶ Aliquando admittit poſt ſe accuſativum: ut, Rorare imbrem. Plin. lib. 17. cap. 10: Periculum tantum eo die eſt, ſi roraverit quantulumcunq; imbrem.

¶ Roror paſſivum, pro irroror, ſive irrigor, aut madefio. Ovid. Epiſt. 21: Scribimus, & lacrymis oculi rorantur obortis.

Rōrāns, tis, participium. [δροσίζων, ψακάζων. Gall. *Qui fait rouſee.* Ital *Che fa rugiada.* Ger. Tauwend. Hiſp. *El que rocia.* Pol. *Roſiſi.* Vng *Harmatozo.* Ang. *Dropping lyk dewe or deuwing.*] Virg. 3. Aeneid. Ter ſpumam eliſam & rorantia vidimus aſtra. Cic. de Senect. Pocula, ut in Sympoſio Xenophontis, minuta atq; rorantia.

Rōrātŭs, a, um, [δρόσου μεστὸς, μεμυσαγμένος. Gall. *Arrouſé & mouillé de rouſee.* Ital. *Inrogiadato.* Ger. Mit tauw beſprengt oder genetzt. Hiſp. *Rociado.* Pol *Vroſzoni.* Vng. *Harmatoztatot.* Ang. *Sprinkled with dewe.*] Ovidius 3. Faſt. Mollis erat tellus, rorata manè pruina.

Rōrātĭo, onis, f. t. Morbus eſt vitium, quum ille defloreſcentes rore læduntur: priuſq; corrumpuntur, quàm in acinos transformentur. [δροσερμός, ὁ δρόσου μεστερμός. Gall. *Coulement de rouſee, coulure de vignes.* Ital. *Colatura de vite.* Ger. Der gepráſt den rãben / wann ſie ſich im bluſt ſchutten vnd abreyſen. Hiſp. *Obra de rociar, coladura de la vid.* Pol. *Roſſa obrazoni* kwiat na winnie. Vn. *Rogiazas.* Ang. *Dropping of dewe.*] Cui vitio affine eſt illud, quod Galli *Colaturam* vocant, quum acini jam nati aut decidunt, aut indureſcunt in callum. Vtriuſq; meminit Plin. lib. 17. cap. 24: Siderationis (*inquit*) genus eſt in vinibus defloreſcentibus roratio: aut quum acini priuſquam creſcant, decoquuntur in callum. Theophr. lib. 4. de Plantis: Roratio, *inquit*, fit quum vitis defloreſcens, irroratur. Propter hoc vitium Floralia ab antiquis inſtituta ſunt, autore Plin. li. 18. cap. 19: Floralia quarto Calendas Maii inſtituerunt anno Vrbis quingenteſimo ſexto decimo ex oraculis Sibyllæ, ut omnia bene defloreſcerent. Et paulò pòſt: Aliud hoc quatriduum eſt, quo neq; rore fordere velint: exhorrent enim frigidum ſidus Arcturi poſtridie occidens, & multo minus plenilunium incidere, *&c.*

Rōrēſco, cis, n. t. Roſcidus fio, rore aſpergor: ab inuſitato verbo Roreo. [δροσίζομαι. Gall. *Eſtre arrouſé & mouillé de rouſee.* Ital. *Inrugiadarſe.* Germ. Mit tauw beſprengt vnnd naſſ werden. Bel. Bedaut worden. Hiſp. *Enrbciarſe.* Pol. *Vmokrzonem roſſa.* Vng. *Meg harmatoſom.* Ang. *To be ſprinkled with dewe.*] Plinius lib. 18, cap. 33: Aquilonem prænuntiat terra ſiccеſcens: ſed roreſcens repentè auſtrum immiſcet.

Rŏsa, roſæ, f. p. Flos è ſpina naſcens: [חֲבַצֶּלֶת *chabatſſeleth*. ῥόδον. Gall. *Roſe.* Ital. & Hiſp. *Roſa.* Ger. Roſen. Pol. *Roza.* Vng. *Roſa.* Ang. *A roſe.*] qui propter pulchritudinẽ, & ſuavem odorem Veneri ſacer eſt: & fortaſſe non abſurdè: quia ſicut roſa brevi viget, ita & venerea voluptas. Quo pacto autem roſa, quæ priùs candida fuit, cruore Veneris infecta, purpureum colorem traxerit, ex Aphthonii fabella cognoſces. De roſis plura apud Plin. lib. 21. invenies: & Theophraſt. lib. 6. cap. 6. & 7. & Dioſcor. lib 3. cap. 132. Cic. 5. Tuſcul. An tu me in viola putas, aut in roſa dicere? Idem 3 Tuſcul Scitis redimiri & roſa. Virg 4. Georg. Primus Vere roſam, atq; Autumno carpere poma Horat. 2. Carm. Ode 3: Huc vina, & unguenta, & nimium brevis Flores amœnæ ferre jube roſæ. ¶ Roſa pro oleo roſaceo, apud Celſum lib. 8. cap. 4: Quòd ſi membrana per inflammationem intumuerit, infundenda erit roſa tepida. Item apud Iuriſconſultum in l. 21. §. fi. D. aur & arg.

Rōsĕus, a, um, Qui roſæ colorem imitatur: [ῥοδινὸς, ῥοδεος. Gall. *De couleur de roſes, vermeil comme roſes.* Ital. *Ogni coſa che moſtra color di roſa.* Ger. Roſenfarb / roſenrot. Hiſp. *Coſa de color roſado.* Pol. *Czerwony iako roza, rumienni.* Vng. *Roſa ſzinue.* Ang. *Of a roſe or coloured lik a roſe.*] ut, Pannus roſaceus, Roſea veſtis. Plinius: Aſini à coitu ſpuma collecta roſeo panno, & incluſa argento, venerem ſtimulat Virgil. 12. Aeneid. Et roſeas lanata genas. Idem 6. Aeneid. Hac vice ſermonum roſeis Aurora quadrigis Iam medium ætherio curſu trajecerat axem. Idem 2. Aeneid. roſeoq; hæ inſuper addidit ore.

Rōsācĕus, a, um, Quod ex roſa factum eſt: [ῥόδινος. Gall. *De roſes.* Ital. *Ogni coſa fatta di roſe.* Ger. Auß roſen gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de roſas.* Pol. *Rozani.* Vng *Roſabol ſinaltatot.* Ang. *Of roſes.*] unde Roſaceum oleum, ex roſis, libro 20. cap. 3: Succus ex ſtrigmentis illitus cum roſaceo & aceto, febrium ardores refrigerat.

Rŏsārĭum, rii, n. ſ. Roſetum. [ῥοδωνία. Gall. *Roſier, vn lieu où croiſſent force roſes.* Ital. *Luogo che abonda di roſo.* Ger. Ein roſengebürtz / ein ort mit viel roſenſtauden. Hiſp *El roſal, donde ay muchas roſas.* Pol. *Mieiſcze roza naſadzone.* Vng. *Roſa kert.* Ang. *A place planted with roſes.*] Plin. li. 31. cap. 11: Roſaria à Favonio foſſa oportet eſſe, iterumq; Solſtitio.

Rŏsētum, n. ſ. ſignificat Locum roſis conſitum. [ῥοδωνία. Gall. *Vn lieu pour planté de roſiers.* Ital. *Luogo piantato di roſe.* Ger. Ein roſgarten. Hiſp. *Roſal.* Pol. *Ogrod rozypel'ni.* Vng. *Roſas hely.* Ang. *A place planted with roſes.*] Virgil. 5. Eclog. Puniceis humilis quantum ſaliunca roſetis, Iudicio noſtro tantum tibi cedit Amintas.

Rŏscĭdŭs, Vide ROS.

Rŏſĕus. Vide ROSA.

Rŏſĕto. Vide RODO

Roſmărīnus, m.f. ſive (ut apud Plinium legitur) Roſmarinū, in quadruplici eſt differentia. [λιβανωτὶς. Gall. *Roſmarin.* Ital. *Roſmarino.* Ger. Roſmarin. Hiſp. *Romero mata.* Pol. *Roſmarin.* Vng *Roſmarin.* Ang. *Roſemary.*] Sunt enim duo ejus genera fœcunda, quorum alterum folia habet fœniculi craſſiora, & latiora, in roſæ ſpeciem humi ſparſa, jucundè olentia, caulem cubiti altitudine, multis concavum aliis: in cacumine umbellam, in qua ſemen naſcitur copioſum, candidum, ſphondylio ſimile, rotundum, anguloſum, reſinaceum, quod in mandendo linguam exurit, radicem autem prægrandem, candidam, thus redolentem: unde & ruſtici *incenſoriam* appellant. Alterum ſuperiori omnino conſimile eſt, ſemen ferens latum, nigrum ùti ſphondylium, ſed minimè exurēs, radice foris nigra, ſed intùs, ſi frangatur, alba. Tertium, quod ad ſuperiorum differentiam ſterile dicitur, ſuperioribus non diſſimile: ſed neq; caulem, neque florem, neq; ſemen emittit: naſcitur in ſaxoſis & aſperis. Quartum, quod Græci non abſolutè λιβανωτίδα, ſed cum adjectione quadam λιβανωτίδα πφανωτικὴ appellant, frutex eſt notiſſimus, nuſquam non apud nos in hortis obvius, in agro autem Narbonenſi ſpontè tanta proveniens copia, ut non temerè alio ligno ad ignem utantur. λιβανωτίδα autem vocant Græci eadem ratione qua ſuperiora genera, quod ſcilicet thuris odorem referat: πφανωτικὴ autem: hoc eſt, coronariam, quòd coronamentis ſoleat intexi. Plin. lib. 19 cap. 12: Libanotis locis putridis & macris, ac roſcidis ſeritur ſemine. Radicem habet oluſatri, nihil à thure differentem. Vſus ejus poſt annum ſtomacho ſaluberrimus. Quidam eam nomine alio roſmarinum appellant. Idem lib. 17. cap. 13: Sabina herba propagine ſeritur, & avulſione tradunt fæce vini, aut è parietibus latere tuſo mirè ali: iiſdem modis roſmarinū ſerunt, & ramo: quoniam neutri ſemen. Sic lib. 24. cap. 11. & Colum. lib. 9. cap. 4.

Rōſmărīs, Frutex odoriferus, qui & roſmarinus dicitur. [λιβανωτὶς. Gall. *Roſmarin.* Ital. *Roſmarino.* Ger. Roſmarin. Hiſp. *Romero mata.* Pol. *Roſmarin.* Vng. *Roſmarin.* Ang. *Roſemary.*] Ovid. 3. de Arte: -tegit arbutus herbam, Roſmaris & laurus, nigraq; myrtus olent.

Roſtellum, Vide ROSTRVM.

Rōſtrum, roſtri, n.ſ. Quo aves cibum capiunt. [ῥύγχος. Gall. *Bec, muſeau.* Ital. *Becco, muſo, moſſaccio.* Germ. Ein ſchnabel. Bel. Een neb. Hiſp. *El pico, come de aue: ò hocico, come de puerco.* Pol. *Noſprasji.* Vng. *Madarakuak az orra.* Ang. *The beake of a birde or ſnoutt of a beaſt.*] Cic. 1. de Nat. deor. Procero, corneoq; roſtro aves. Ovid. 6. Faſt. Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinæ, Canities pennis, unguibus hamus ineſt. Virg. 6. Aeneid. -roſtroq; immanis vultur obunco Immortale jecur tundens, &c. ¶ Nec ſolùm de avibus, ſed de reliquis quoq; animalibus, & de ipſo homine dicitur. Plaut. Menæch. Apud menſam plenam homini roſtrū deliges. Plin. Et mugilis roſtrū. Caprarum roſtra. Varro 2. de Re ruſt. cap. 3: Duo enim genera earum, ſub roſtra duas ut mammulas penſiles habeant, quòd hæ fœcundiores ſint Canum. Plin. lib. 8. cap. 4: Quum ſignificans demonſtratio eſt, cauda primùm, deinde roſtro. Ibidem: Ventos & odorem captantes, prodentesque roſtro cubilia. Suum. Cic. 1. de Divin. Sus roſtrò ſi humi literam impreſſerit, num propterea ſuſpicari poteris Andromacham Ennii ab ea poſſe deſcribi? ¶ A similitudine autem roſtri avium, pars navis exporrecta, & acuminata, ex ære, ferróve, in prora eminens, roſtrum appellatur. [ἔμβολον. Gall. *La hec au deuant du nauire, muni & garni de cuiure ou de fer.* Ital. *Sperone della naue.* Germ. Der vorder ſpitz oder ſchnabel eines Schiffs. Hiſp. *La guarnicion dela prora de la naue.*] A. Hircius de bello Alexand. Navibus actuariis, quarum numerus erat ſatis magnus, roſtra impoſuit.

Rōſtră, orum, Polybio templum erat Romæ in foro, ante curiam Hoſtiliam, navium Antiatium roſtris adornatum: ex quo ad populum concio haberi ſolebat. [οἱ ἔμβολοι. Ger. Ein Tempel zu Rom auff dem platz vor der Curia Hoſtilia / in welchem ein Canthet war auß ſchiffſchnäbten gemacht / von welchē herab man Red hielt.] Livius libro 8. Decad. 1: Naves Antiatium partim in navalia Romæ ſubductæ, partim incenſæ: è roſtriſq; earum ſuggeſtum in foro extructum adornari placuit, Roſtraq; id templū appellatum.

Rōſtrātŭs, a, um, Roſtro armatus; [ὁ ἐμβολωτὸς. Gall. *Qui à vn bec, beccu.* Ital. *Che ha becco.* Ger. Geſchnäbtet. Hiſp *Coſa que tiene pico.* Pol. *Noſati.* Vng. *Az minek orra vagion.* Ang. *Beaked, or that hath a beak.*] ut, Naves roſtratæ, quæ in prora æneo munitæ erant roſtro, quo in hoſtium naves cum impetu impacto facè eas diſſolvebant. αἱ χαλκέμβολοι Liv. 4. Decad. lib. 6: Una & octoginta roſtratis navibus, multis præterea minoribus quæ aut apertæ, roſtratæ: aut ſine roſtris ſpeculatoriæ erant, Delum trajecit. Idem lib. 8. bell. Pun. Provinciæ ita decretæ: alteri Conſuli, Sicilia, & triginta roſtratæ naves, quas C. Servilius ſuperiori anno habuiſſet: ædem & aratæ dicebantur. Cæſar 2. belli Civilis: Interim L. Naſidius ab Cn. Pompeio cùm claſſe navium ſedecim, in quibus paucæ erant æratæ. ¶ Corona roſtrata: id eſt, navalis, quòd exiguis quibuſdam veluti navium roſtris exornaretur. Plin. lib. 16. cap. 4: Civicis cedunt murales, vallaresq;, & aureæ, quanquam prælio antecedentes: cedunt & roſtratæ, quanvis in duobus ad hoc ævi maximè celebres, M. Varrone è piraticis bellis, dante Cn Pompeio: itémque M. Agrippa, tribuente Cæſare è Siculis. Tempora roſtrata: id eſt, navali, ſive roſtrata corona exornata. Virgil. 8. Aeneid.- cui belli inſigne ſuperbum Tempora navali fulgent roſtrata corona. Roſtratus impetus, qui fit roſtro impacto, apud Plin lib. 10. cap. 12.

Rōſtro, as, act. p. Roſtrum impingo, roſtro penetro. [ῥυγχόω, ῥυμφόω. Gall. *Becquer, piquer & donner du bec.* Ital. *Ponere il becco dentro.* Ger. Mit dem ſpitz oder ſchnabel auffſchürpffen Hiſp. *Poner el pico dētro alguna coſa.* Pol. *Noſen przebyam.* Vng. *Orrommal meg vayom.* Ang. *To pearſe with the beak.*] Plin. lib. 10. cap. 19 Omne arvum rectis ſulcis, mox & obliquis ſubigi debet: in collibus tranſverſo tantùm monte aratur, ſed modò in ſuperiora, modò in inferiora roſtrante vomere: id eſt, roſtum impingente, ait Budæus.

Rōſtĕllum, li, n ſ. Parvum roſtrum. [ῥύγχιον. Gall. *Petit bec.* Ital. *Picciolo becco.* Ger. Ein ſchnäbelin. Hiſp. *Pequenno pico.* Pol. *Noſek.* Vng. *Kis orrotska.* Ang. *A litle beake.*] Plin. lib. 30 cap. 11: Muris roſtellum. Colum. lib. 8. cap. 5: Animadvertat an pulli roſtellis ova percuderint.

Rŏtă, æ, f.p. Cujus converſione currus procedit: à rotunditate, ſeu à ruendo: ruit enim facilè in ſuos orbes. [גַּלְגַּל *ghalghál* אוֹפָן *ophán.* τροχός. Gall. *Vne roue.* Ital. *Rota, ruota.* Ger. & Bel. Ein rad. Hiſp. *La rueda de carro ò de ollero.* Pol. *Koło.* Vng. *Kerek.* Ang. *A wheele.*] Plaut. in Capt. Pro rota me uti licet: Vel ego huc, vel illuc vortar, quò imperabitis. Plinius lib. 16. cap. 40: Sed ſignum non alio penè, quàm ad radios rotarum utile. Horat. 1. Epiſtol. 18: -ſi te pulvis, ſtrepitusq; rotarum, Si lædit caupona, Ferentinum ire jubebo. Ovid. 2. Metamorph. Hâc ſit iter, manifeſta rotæ veſtigia cernes. ¶ Figuratè tamen rota accipitur pro toto curru. Virg. 12. Aeneid.- cq; rotis magnam reſpexit ad urbem. Cicer. in Arati Phænom. Hunc rangit rota fervida Solis. ¶ Rota Fortunæ: id eſt, inconſtantia, & volubilitas. Cicer. in Piſonem: In quo ne tum quidem Fortunæ rotam extimeſcebat. ¶ Rota, tormenti genus. Cic. 5. Tuſc. In eò etiam putatur dicere, In rotam beatam vitam non aſcendere. ¶ Rotæ etiam à Latinis dicuntur capræ quædam feræ, quarum magna eſt copia in Samothrace inſula. Varro lib. 2. cap. 1: Etiam nunc multis in locis pecudum feratum genera ſunt aliquot ut in Phrygia ex ovibus, ubi greges videntur complures: ut in Samothrace caprarum, quas Latinè rotas appellant. ¶ Eſt & rota, piſcis, ſive belluæ marinæ genus à rotæ, quæ in curru volvitur, ſimilitudine dictum. Plin. lib. 9. cap. 4: Apparent & Rotæ appellatæ à ſimilitudine, quaternis, diſtinctæ radiis, modiolos earum oculis duobus utrinq; claudentibus. ¶ Rota item in figlinis dicitur, qua fictilia tornantur: cujus primum inventorem fuiſſe tradunt, Anacharſin Scytham, aut (ut alii malunt) Hyperbion Corinthium. Horat. de Arte: -amphora cœpit Inſtitui: currente rota cur urceus exit.

Rŏtŭlă, f.p. eſt diminutivum. [τροχίσκος. Gall *Petite rouë.* Ital. *Rota piccola.* Germ. Ein Redlin / ſcheiblin. Hiſp. *Pequenna rueda.* Pol. *Kołko.* Vng. *Kerekets ke.* Ang. *A litle wheele.*] Plin. lib. 18. cap. 18: Galliæ verò duas addiderunt rotulas.

Rŏto, as, act. p. Verto, in modum rotæ verſo, circumago. [גָּלַל *hegbél.* γυρόω, κυκλόω. Gall. *Faire la roüe, rouër, rouler.* Ital. *Rotare, ruotare, voltar' atorno, girare.* Ger. Vmbtreyben wie ein rad / vmbrüten / vmbwelltzen. Bel Draeyen. Hiſp. *Rodar ò traher en derredor, hazer buelta en derredor.* Pol. Obracżać wkoło. Vng. *Forgatom.* Ang. *To turne about lik a wheele.*] Mart. lib. 1: Præceps ſanguinea dum ſe rotat urſus arena, Implicitam viſco perdidit ille fugam. Ovidius 4. Metamorph. Deq; ſinu matris ridentem, & parva Learchum Brachia tendentem rapit, & bis terq; per auras More rotat fundæ, rigidoq; infantia faxo Diſcutit ora ferox. Lucretius lib. 6: -rotamq; cavis flammam fornacibus intús. ¶ Rotare item ſe pavones dicuntur, quum veluti pulcritudinem ſuam admirántes, gemmantes caudæ pinnas in orbem explicant, rotæq; orbem imitantur. ἀναγίζουσι.

Rŏtātĭo, nis, f.t. & rotatim, adverbium. [Vng *Kerek modra forgas kerŏnges.*] Diomedes Grammat. libro 3. Huic contrarius Trochæus quam χορεῖον appellant. Conſtat ex longa & brevi, temporum trium, ut Roma, dictus ἀπὸ τῦ τρέχειν: hoc eſt, rotatione: Quippe ejus modulationem poématum ſive metrorum compoſitioni accommodatam rotatim & volubiliter dicebant.

Rŏtālĭs, adjectivum. [Vng. *Kereks kerékhŏz való.*] Iulius Capitolinus in Macrino: Tribunum qui excubias deſeri paſſus eſt,

carpento rotali superadnexum per totum iter vivum atque exanimem traxit.

Rŏtāns,tis, [] *meghél.xυκλάων.*] Horat.4. Carm. Ode 11: Sordidum flammæ trepidant rotantes vertice fumum.

Rŏtātŭs,a, um, [] *naghól. xυκλωθέις.*] Ovid. ad Pisonem: & nunc cervice rotata Incipit effusos in gyrũ carpere cursus. Iuven. Sat.6: aut currũ sermone rotato Torquet enthymema.

Rŏtundŭs,a,um, Globosum: hoc est, quod globi sive sphæræ figuram habet, unica superficie contentum, & in medio sui punctum habens, à quo omnes lineæ ad circumferentiam ductæ, sunt æquales. [] *haghól. ghalil. σφαῖρεις, στρογγύλον, σφαιρίσειν, σφαιροειδὲς.* Gall. Rond. Ital. Rotundo. Ger. Rund/ rundlecht. Hisp Redondo. Pol. Okragli. Vng. Gömbelig, körek. Ang. Round, well compact or fashioned.] Dictum Rotundum, (ut quidam volunt) à retundendo, quòd omnis undique retusa sit angulorum asperitas. Plin.lib.10.cap.52: Aquatilium ova rotunda. Ibidem: Ova exeunt à rotundissima sui parte, dum pariuntur. Cicero 1. de Natura deorum: Nunc autem hactenus admirabor eorum tarditatem, qui mundum animantem, immortalem, & eundem beatum & rotundum esse velint, quòd ea forma neget ullam pulcriorem esse Plato. Horat.8. Epod. Nec fit marita, quæ rotundioribus Onusta baccis ambulet. Cic. de Vniver. Idq; ita tornavit, ut nihil effici possit rotundius, nihil ut asperitatis haberet, nihil offensionis, &c. Columell. libro 8. capite 8: Quum deinde quis volet quamplurimos mares excludi, longissima quæq;, & acutissima ova subjiciet: & rursus quum fœminas, rotundissima. ¶ Ore rotundo loqui, est volubili, & concinno orationis genere uti. Horatius in Arte: Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo Musa loqui. Gellius: Crispum sanè agmen orationis, rotundumq;, ac modulo ipso numerorum venustum. Cic. in Orat. Thucydides autem præfractior, nec satis (ut ita dicam) rotundus, primus instituit dilatare verbis. Rotundæ clausulæ dicũtur, intra quas sententiæ clauduntur cũ sequentibus non hærentes. Budæus.

Rŏtundĭtās,atis,f.t. [στρογγυλότης, σφαιρείκεια. Gall. Rondeur. Ital. Rotondita. Ger. Die ründe Hisp. Redondez per totas partes. Pol. Okragloscz. Vng. Göbeligseg, kerekseg. Ang. Roundnesse.] Plin.lib. 2.cap.3: Cornibus quæ sunt rotunditate præpilata, ad latera porrectis. Ibidem, cap.36: Rotunditas oris.

Rŏtundē, adverbium, Aptè, eleganter. [στρογγύλως, σφαιρέως. Gall Rondement. Ital. Rotondamente. Ger. In die ründe/ tiarlich. Hisp. Redondamente. Pol. Okraglie. Vng. Göbeligen. Ang. Roundlie, compactlie.] Cic.4. de Finib. Ista ipsa, quæ tu breviter, Regem, Dictatorem, divitem solum esse sapientem, à te quidem aptè, ac rotundè, &c.

Rŏtundo,as,act p. Rotundum facio. [σφαιρόω. Gall. Arrondir, faire rond. Ital. Rondare, far rotondo. Ger. Rund oder tugelecht machen. Bel Rondt maten. Hisp. Redondear per totas partes, hazer redondo. Pol Okrazam. Vng. Meg gömbelytem kerekitem. Ang. To mak round.] Cicero de Vniver. Quumque similes universitatis natura efficere vellet, ad volubilitatem rotundavit. Vitr. libro 10. capite 11: Id ad circinum rotundatur. ¶ Per translationem accipitur pro explere sive perficere, eò quòd rotunda forma nulla sit perfectior. Horat. 1. Epistol. 6: Mille talenta rotundentur: totidem altera: porrò Tertia succedant.

Rŏtundātĭo, verbale, f.t. [σφαίρωμα. Gall. Arondissement. Ital. Rotondomento. Ger. Ein rund machung Hisp. Aquella obra de redondear. Pol. Okrazenie. Vng. Göbelites. An A making round.] Vitr. lib. 10. cap. 11: Sic & in rotundatione & in longitudine æqualia spatia fient.

R ante V.

Rŭbēdo, Rubefacio, vide RVBEVS.

Rŭbēllĭānæ vites, sive rubellæ, quæ dicantur, vide RVBELLVS.

Rŭbēllĭo,onis,m t. Piscis est prægrādi capite, ex genere mullorum, (quem ἐρυθρῖνον vocat Aristoteles, ut Gaza arbitratur) à coloris rubedine nomen habens. Vnde Galli *rougeretum* appellant. Ger Ein Meerfisch/ zu Pariß/ ein Ruget genannt/ dieweil er rotlecht ist. Ang Arochet fishe.] Hic in vino necatus, in posterum vini tædium inducit. Plinius libro 32. capite 10: Mullus in vino necatus, vel piscis rubellio, iis qui inde biberint, vini tædium affert.

Rŭbĕtă, æ, f.p. Ranæ genus venenosum, in sicco semper vivens. & à rubis nomen trahens, in quibus plerunque victitat. [ῥεμῶδες. Gall. Certaine espece de grenouille ou reine ventmeuse qui vit es hayes & arbrisseaux. Ital. Rana sammartina, rossa, botta. Ger. Ein Gartenrot / Ein gifftig thier von dem geschlecht der Krotten oder Frösch/ weiches sich in stauden enthaltet. Hisp. La rana de los carcalas. Pol Zaba krostawia. Vng Varas beka. Ang. A kinde of venemous fragge.] Iuven. Satyra 12: quæ molle Calenum Porrectamq; vitro misceat sitiente ruberam. Plinius libro 8. capite 31: Auxiliantur contra ranam ruberam. Idem libro 32. capite 5: Sunt quæ in vepribus tantùm vivunt, ob id rubetarum nomine, ut diximus, quas Græci *phrynos* vocant, grandissimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plenæ veneficiorum. Mira de his certatim tradunt autores.

Rŭbĕŭs, a, um, & Rufus, generalia nomina sunt, ad omnia quæ quomodolibet rubent. [אדם *adhóm. ἐρυθρὸς.* Gall. Rouge Ital Rosso Ger. Rot Bel Root Hisp Bermejo. Pol. Czerwonawy. Vng Veresspiros Ang. Redde.] Etenim sanguineus, croceus, aureus, ostrinus, fulvus, flavus, rubidus, phœniceus, rutilus, luteus, spadiceus, rubei seu rufi coloris sunt, aut acuētes eum, & quasi incendentes, aut cum colore viridi miscentes, aut nigro infuscantes. Gell. lib. 2. cap. 26: Sed quum aliter rubeat ignis, aliter sanguis, aliter ostrum, aliter crocum: has singulas rufi varietate, Latina oratio singulis, propriisq; vocabulis non demonstrat, omniaq; ista significat una ruboris appellatione: quum tamen ex ipsis rebus vocabula mutuatur, & igneum aliquid dicit & flammeum, & sanguineum, & croceum, & ostrinum, & aureum. Sunt tamen qui negent rubeum Latinam vocem esse: illud certè constat rubentem, seu rubrum colorem usitatiùs dici, quàm rubeum.

Rŭbĕo,bes, bui, n.s. Rubens sum. [אדם *adhám. ἐρυθραίνομαι, ἐρυθριῶ.* Gall. Estre rouge, devenir rouge. Ital. Esser rosso, arrossirsi. Ger. Rot seyn. Bel Root zyn. Hisp. Embermejecerse. Pol. Czerwienieie. Vng. Veres vagiok, piros vagiok. Ang. To be redde.] Virgil. 2. Georg. Sanguineisq; inculta rubent aviaria baccis. Idem 4. Georg. Antè novis rubeant quàm prata coloribus, &c. ¶ Aliquando ponitur pro pudore suffundor & erubesco, quòd ii quos pudet rubere soleant. Cicero ad Attic. libro 15: Rubeo, mihi crede: sed jam scripseram, delere nolui: id est, præ pudore rubore suffundor. Idem quarto Verr. Hærere homo, aversari, rubere. Mart. lib. 1: Præstanis rubeant æmula labra rosis. Ovid. 2. Fast. Diffugiunt hostes, inhonestaq; vulnera tergo Accipiunt: Tusco sanguine terra rubet.

Rŭbēns, tis, participium, sive nomen ex participio, Rubrum. [אדם *idhóm. ἐρυθρόν.* Gall. Rouge Ital. Rosso. Ger. Rot. Hisp. Bermejo. Pol. Czerwieniacy sie. Vng. Vörösödö, vörös. Ang. Redde.] Virgilius 1. Georg. Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni. Ovidius quarto Fastor. tremula dat vina rubenti dextra.

Rŭbēsco,is,n.t. Rubens fio, erubesco. [אדם *adhám. ἐρυθραίνομαι.* Gall. Devenir rouge. Ital. Arossirsi, divenir rosso. Ger. Rot werden. Bel. Root worden. Hisp. Embermejecerse. Pol. Czerwienie sie. Vng. Vörösödöm. Ang. To waxe redde.] Virg. 2. Aeneid. Iamq; rubescebat stellis Aurora fugatis. Ovid. 2. Metamorph. Tum pater ut terras, mundumq; rubescere vidit. Plin. lib. 9. cap. 35: Miror ipse tantum eas cœlo gaudere, sole rubescere, colorēq; perdere ut corpus humanum. ¶ Hinc componitur Erubesco, de quo suo loco.

Rŭbĕfăcĭo, rubefacis, penult. corr. act. t. Rubro colore tingo. [אדם *iddém. φοινίσσω, ἐρυθρόω.* Gall Rougir, faire rouge. Ital. Far rosso, tingere di rosso. Ger. Rot oder rotfarb machen. Hisp. Embermejar à otra cosa. Pol. Czerwienie. Vng. Meg veressitöm verössé tezöm. Ang. To mak redde.] Cujus passivum est rubefio. Silius lib. 16: Visq; Atlantiadum rubefecerat ora suorum.

Rŭbĕfactŭs, a, um, participium. [אדם *meoddám. ἐρυθραθείς.* Gall. Fait rouge. Ital. Arrossito. Ger. Rot gemacht. Hisp. Hecho bermejo. Pol. Czerwono far bowani. Vng Meg veressitetöt. Ang. Made redde] Ovid. 13. Metam. Expulit ipse cruor, rubefactaq; sanguine tellus.

Rŭbĕr, bra, brum, Rubeus. [אדם *adhóm ἐρυθρὸς, ἐρυθρίας.* Gall. Rouge. Ital. Rosso. Ger. Rot/ rotfarbig Hisp. Bermejo. Pol. Czerwoni. Vng. Vörös. Ang. Redde.] Horat. in Serm Obscœnoque ruber porrectus ab inguine palus. Ovid. 1. Fast. At ruber hortorum deus, & tutela Priapus, &c. Martial. lib. 1: Flavaq; de rubro ponere mella cado. Ovid. 11. Metamor. Fulmineus rubra suffusus lumina flamma. Horat. 3. Carm. Ode 13: nam gelidos inficiet tibi rubro sanguine rivos. Rubrum mare. Cic. 1. de Nat. deor. An quicquã tàm puerile dici potest, quàm si ea genera beluarum, quæ in Rubro mari, Indiáve gignantur, nulla esse dicamus? Rubrior, comparativus. Plin. lib. 10. cap 63: Colorem illicò mutant rubriore pilo.

Rŭbŏr, oris, m. t. Ipse color rubeus, qui & rubedo dicitur. [הכלורת *hachlilúth ἐρύθρωμα, ἐρυθρότης.* Gall Rougeur. Ital. Rossore. Ger Die röte/ rote farb. Bel. Roetheyt Hisp. Bermejura. Pol. Czerwonosc. Vng Vörösseg Ang Reddenesse] Plin. li. 11. ca. 37: In malis maximè ostenditur rubor. Ovid. 3. Metam. Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem. Lucan. lib. 5: rubor igneus inficit ora Tyri rubores, pro purpura Virg. 3 Georg. Tyros incocta rubores. Virgineus rubor, pro pudore. Virg. 1. Georg. At si virgineum suffuderit ore ruborem.

Rŭbĭcūndŭs, a, um, Rubore plenus, sive abundè rubens. [הכלילי *hachlili. ἐρυθρίας, ἐρυθρός.* Gall. Rouge. Ital Rubicondo, rossegiante. Ger. Bon rotfarb. Hisp. Bermejo. Pol Czerwoni. Vng. Veressöllö vörös. Ang. Redde.] In quo alterutrius causa (ut inquit Priscianus) c loco b ponitur, ne sit absonum si rubibũdus dicatur,

dicatur. Terent. in Hecyr. Magnus, rubicundus, crispus, crassus, cæsius. Plaut. Pseud. Magno capite, acutis oculis, ore rubicundo admodum. Plin. lib. 18. cap. 35, de luna loquens: Si rubicunda, ventos portendere creditur. Martial. lib 14: Hanc tibi Cumano rubicundam pulvere testam Municipem misit casta Sibylla suam.

Rŭbĭcūndŭlus, dimin. Subrubens. [אדמדם *adhamdám.* ὑπέρυθρος. Gal. *Vn peu rouge, rouget.* Ital. *Alquanto rosso.* Germ. Etwitich oder ein wenig rotfarb. Hisp. *Bermejo vn poco.* Pol. Czerwonawi. Vng. Rőssetske. Ang. *Somewhat redde.*] Iuvenal. Satyr. 6: -tandem illa venit rubicundula totum Oenophorum sitiens.

Rŭbĭdŭs, a, um, Rufus cũ aliqua nigredine. [הדמי *adhmoní.* ὑπέρυθρος, αὐχμώδης. Gall. *Rougeastre.* Ital. *Rossardo.* German. Schwartzrot. Hisp. *Runio, roxo.* Pol. Czarwawi rudawi. Vng. Vörhőnyős. An. *Having a swat red.*] Aul. Gel. lib. 2. cap. 26 Nõ enim hæc sunt sola vocabula rufum colorẽ demonstrantia, quæ tu modò dixisti, rufus & ruber, sed alia quoq; hactenus plura, quàm quæ dicta abs te Græca sunt. Fulvus enim & flavus, & rubidus & phœniceus, & rutilus, & luteus, & spadix, appellationes sunt rufi coloris. Hæc ille. ¶ Aliquando tamẽ rubidus, pro scabro, & aspero accipitur. Plaut in Stich. Rubiginosam strigilem, ampullamque rubidam. Hinc & panis bis coctus, à scabritie rubidus dicitur, qui & à nautarum usu nauticus etiã appellatur. Plautus: Exiguam buccellam rubidi panis. Quo tamen in loco Festus (si modò emendati sunt codices) rubidũ panem interpretatur panem parum coctum.

Rŭbēllŭs, a, um, Subrubrum: [אדמדם *adhamdám.* ὑπέρυθρος. Gall. *Rouget, rougeastre, tirant sur le rouge.* Ital *Rosseto.* Ger. Rotechte. Hisp. *Bermejo vn poco.* Pol. *Przyczerwieniony.* Vng. Vörhős. wyőtske. Ang. *Reddish, or somewhat redde.*] ut, Vinum rubellum, sive rubellum absolutè, dicitur, quod modicè, & dilutè rubet. Mart. lib. 1: Et Vejentani bibitur fæx cassa rubelli. Rubellæ vites: id est, Nomẽtanę, à materię rubedine cognominatæ. Plin. lib. 14. cap. 2: Proxima dignitatis Nomentanis, rubente materia: quapropter quidam rubellas appellavêre. Easdem & rubellianas vocat. Col. libr. 3. cap. 2: Nomentanæ, *inquiens*, vini nobilitate subsequuntur Ammineas, fœcunditate verò etiam præveniunt: quippe quum frequenter impleatur, & id quod ediderunt, optimè tucantur. Sed earum quoque feracior est minor, cujus & folium parciùs scinditur, & materia nõ ita rubet: ut Amminei: à quo colore rubellianæ nuncupantur.

Rŭbĭă, ę, f. p. Herba radicẽ habens rubram, tingendis lanis, ac coriis idoneam. [ἐρυθρόδανον. Gall. *Herbe nommee Garance.* Ital. *Grana robbia.* Ger. Rőte oder Fetberrőte ein Kraut. Hisp. *La rubia de los tintores.* Pol. *Marzana wełna.* Vng. Festő fw. Ang. *Madder hearbe to die or colour with.*] De qua Plin lib. 24. cap. 21: Erythrodanus, quem aliqui ereuthrodanum vocant, nos *rubiam*, qua tinguntur lanæ, pelles q; perficiuntur: in medicina urinã ciet. Idem lib. 35. cap. 6. & lib. 19 cap. 3. Pharmacopolæ *rubiam tinctorum*, Galli sua lingua *garanciam* nominant.

Rŭbĭcūndŭs, Rubĭdus, Vide RVBEVS.

Rūbigo, pen. prod. rubiginis, f. t. [ירקון *jerakón.* ὸ ἰός. Gall. *Rouil, ou rouille, rouilleure* Ital. *Ruggine, ruggineżża.* Germ. & Belg. Rost. Hisp. *Herrumbre de hierro.* Pol. Rdza. Vng Rosda. Ang. *Rust or canker.*] Vitium metalli, & propriè id quod ferro contrahi videmus, aridum & rubrum, metallũ paulatim erodens. Dicta rubigo à rubro, sive rubido colore: unde & antiquis robigo dicebatur: nam illi *robum* dicebant, teste Festo, quod nos *rubrum.* Aerugo verò propriè fit in ære: sicut ferrugo in ferro: & contrahitur ex humore: neq; rufa est, & sicca, qualem diximus rubiginem esse, sed viridis, atq; humida, Plin. lib. 17. cap. 4: Ferroq; argilla omnis rubiginẽ obducit. Virg. 1. Georg. Exesa inveniet scabra rubigine tela. Catul. Argo. Squallida desertis rubigo infertur aratris. Ovid. 2. Metam. -livent rubigine dentes. ¶ Rubigo vel robigo. [ירקון *jerakón.*] In segetibus, inquit Budæus, est quam *Nuyllam*: hoc est, nebulam, nostrates agricolę vocant: spicę enim marcidæ fiunt hoc vitio, & in pulverem fœtidũ confriatiles dicitur etiam ærugo. [ἰερυσίδη. Gall. *Nielle de blez* Ital. *Rubigine che vsene alle biaue.* Germ. Dier rőte oder der Brennet / Brandt. Hisp. *El annuble de los panes.* Pol. *Plesń na zyczie.* Vng Rogya. Ang. *Blasting of corne.*] Horat. lib. 1. Carm Nec pestilentem sentiet Africum Fœcunda vitis, nec sterilẽ seges rubiginẽ. ¶ A rubigine Rubigalia dicta: id est, festi dies, amolitędę rubigini instituti ab antiquis: quales sunt supplicationes amburbiæ, aut ambarvales, quæ hodie propter ejusmodi causas factitãtur. Plin. lib. 18. cap. 29: Rubigalia Numa constituit, quę nunc aguntur ad septimũ Calen. Maii: quoniã tunc ferè segetes rubigo occupat. Hactenus Budęus.

Rŭbĭgĭnōsŭs, a, um: [ἰώδης, ἰερυσιβόδης. Gall. *Enrouillé.* Ital. *Ruggineso.* German Rostig Hispan. *Cosa con herrumbre.* Pol. Zerdzawi. Vng. *Rosdas rogyas.* Ang. *Rustie or cankred.*] ut apud Martial. libro 5. Rubiginosi dentes. Cætera vide in dictione ROBIGO.

Rŭbĭgĭnŏr, aris, pen. corr. Rubiginem contraho. [ἰόω. Gall. *S'enrouiller.* Ital. *Arrugginirsi.* Germ Rostig werden. Hisp. *Hazer se con herrumbre.* Pol. *Rdzeie.* Vng. *Meg rosdasodom, meg rogyasodom.* Angl. *To waxe russtie.*] Apul. lib. 3. Floridorum: Profectò ut gladius usu splendescit, situ rubiginatur: ita vox in vagina silentii condita, diutino torpore hebetatur.

Rŭbŏr, Vide RVBEVS.

Rubrĭcă, æ, penultima prod. f. p. Terra rubri coloris, qua fabri materiarii lineas ducunt. [שׁשׁר *sósachár* μίλτος. Gall. *Terre rouge.* Ital. *Terra rossa:* German. Rot erdtrich / das rot ferbet / Rötelstein / Rubric Hispan. *Barro bermejo.* Polon. *Rubrica:* Vngar. Vörős föld, vörős tenta vörős Creta, bonus armenius. Ang. *Redde chaulke or earth.*] Columel. libro 2: Omnes arbusculas priusquam transferas, rubrica notare convenit: ut quũ serentur, easdem cœli partes aspiciant, quas etiam in seminariis conspexerunt. Hac librorum indices: id est, titulos & capita notabant. Ovid. lib. 2. de Tristib. Nec titulus minio, nec cedro charta notetur. Persius Satyr. 5: Præsertim siquid Masuri rubrica notavit. Hinc

Rubrĭcātŭs, ta, tum, Quod est rubrica intinctum. [מאדם *meudddám.* μιλτωτός. Gall. *Teint de terre rouge.* Ital. *Cosa imbratadis di terra rossa.* Ger Rot geferbt. Hisp. *Cosa ensuziada de barro bermejo.* Pol. *Farba kvora sie maluia bial'egl'owi.* Vng. *Veres cretaual meg festetős.* Ang. *That is dipped with redde chaulke.*] Hieron. in Exodum: Pelles arietũ rubricatas. Rubricata linea, est qua fabri utuntur ad opus suũ dirigẽdum & bene cooptandum, nè ulla inæqualitas appareat. Cornutus in Pers Sat. 1.

Rubrĭcĕtă, Color est quo mulieres genis ruborem inducunt. [φύδρακελος. German. Farb / damit sich die Weyber anstreichen. Polon. Vczerwienioni, vrumienioni.] Plaut. in Truc. Buccas rubriceta, & omne corpus intixit tibi. Alio nomine purpurissum dicitur: unde Plautus ibidem Buccas purpurissatas & rubriceta tinctas, in eadem effert significatione.

Rubrĭcōsŭs, a, um, adject. Rubrica abundans, vel rubricæ similis: [μιλτώδης. Gall. *Plein de terre rouge.* Ital. *Pieno de terra rossa.* Ger. Das voll rot erdtrichs / oder rotferbender matery ist / der Rubric gleich. Hisp *Lleno de barro bermejo.* Pol. *Pełni rubryki.* Vng. Vörhönyős vörős feste khez hasonlo. Ang. *Full of redde chaulk or ruddle to mark sheepe.*] ut, Terra rubricosa, ex qua rubrica effoditur: aut quæ rubra est ad similitudinem rubricæ. Colum. libr. 4. cap. 33: Spissum solum, & rubricosum reformidat.

Rŭbus, bi, masc. vel fœm. s. Frutex notissimus, passim in dumis proveniens, flagellis lentis, & nisi quid occurrat, quod aduncis spinis cõprehendat, humi sparsis, capitibus q; nonnunquã in terram defixis, & radicem denuò ex se agentibus: quæ res agricolas primùm propagandarum vitium rationem videtur docuisse. [סנה *seneh.* βάτος. Gall. *Vne ronce.* Ital *Rubo, rogo.* Germ Brumber staud Hisp. *Carca.* Polon Yeżyny. Vng. *Tsipkè bokor.* Ang. *A bramble, the black berie tree.*] Florem habet candidum, & fructum moris non absimilem. Horat. 1 Carm. -seu virides rubum Dimovere lacertæ. Virg. 3. Aeglog. Mella fluãt illi: ferat & rubus asper amomũ. Quint. lib 9. cap. 4: Rubos arvis excidimus. ¶ Rubus Idæus. [Pol. *Maliny.*] frutex est superiori non dissimilis, tenerior tamen, & minoribus horrens spinis: quanquam & sine spinis inveniatur. Copiosissimè provenit in Ida monte: unde & nomen habet. ¶ Rubus caninus, frutex est arbusculæ instar, rubo longè major, folia ferens multo latiora myrto, firmis circa ramos spinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo olivę simili, qui per maturitatem fulvescit, & flocculos intùs continet, lanæ quandam speciem præ se ferentes. κυνόσβατος. Galli *eglanteriam* nominant.

Rubetum, ti, n. s. Locus in quo rubi copiosè proveniunt, vel ipsa ruborum copia. [βατών. Gall. *Vn lieu où croissent force ronces & eglantiers, buissonniere.* Ital *Macchione.* Ger. Ein ort an dem vil Brambeer stauden stehen. Hisp. *El carcar, lugar de carcas.* Pol. *Miescze pełne yeżyn.* Vngar. Tsipke bokros hely. Ang. *A place where many brambles growe.*] Ovid. 1. Metam Cornaque & in duris hærentia mora rubetis.

Rūctŭs, us, ui, m. q. Est propriè cibi & potus in stomacho malè concocti ventosa per os efflatio. [ἐρυγή. Gall *Rot, rottement.* Ital. *Rotto.* German. Ein görpß / topp / oder reupß. Hisp. *Regueldo.* Pol. Rzganie. Vng. Bőfoges. Ang. *A belche and breaking of wind vpward.*] Mart. lib 1: Ista linunt dentes jentacula, sed nihil obstant, Extremo ructus quum venit à barathro. Cic. Pæto, lib. 9: Stoici crepitus ajunt æquè libros ac ructus esse oportere: Col. lib. 6: Cruditatis signa sunt crebri ructus, at ventri sonitus, fastidia cibi, nervorũ intentio, hebetes oculi. Plin. lib. 21: cap. 13: Anethum quoq; ructus movet, & tormina sedat.

Rūcto, as, Est ructus emitto. [ἐρεύγω. Gall *Rotter.* Ital. *Ruttare:* Germ. Görpsen / Reupsen. Belg. Ripsen. Hisp. *Regoldar.* Pol. Rzigam. Vng. Bőfögők. Ang. *To belche, or bealk or breake wind vpward.*] Iuvenal. Satyr. 4: -laudare paratus, Si bene ructavit, si rectùm minxit amicus. Cic. ad Cornificium lib. 12: Quem ego ructantem, nauseantem conjeci in Cæsaris Octaviani plagas: Plaut. Pseud. Pergín' ructare tu mihi?

Rūctŏr, aris, d. p. Ructo. ἐρεύγομαι. Varr. 3. de Re ruſt. cap. 2: Ego, *inquit*, te præſertim, cujus aves hoſpitales etiam nunc ructor, quas mihi appoſuiſti paucis antè diebus. Horat. in Arte: Hic dum ſublimeis verſus ructatur & errat.

Rūctātŭs, a, um, Pro eructatus, vel ructando ejectus: [ἐπερεύγεσθαι, ἀπερυγές. Gal. *Iettè en rottant.* Ital. *Gittato ruttando.* Germ. Außgeworffen mit görpſen. Hiſp. *Echado, regolgando.* Pol. Wirzi*gnioni.* Vngar. Bŏfŏges. Ang. *Caſt forth ly bealking.*] ut Ructati cruores. Silius libr. 15: Permiſcetque mero ructatos ore cruores.

Rūctātŏr, oris, m. t. & Ructatrix, verbalia, f. t. Mart. lib. 10: Nec deeſt ructatrix mentha, nec herba ſalax, ἡ ἐρεύγουσα, ἡ ἐρευκτική.

Rūctŭōsŭs, a, um. ὁ ἢ ἐρεύγματώδης, ἐρυγματώδης. Spiritus ructuoſi, Quint. lib. 4. cap. 2.

Rudatum, pro Rudimento poſuit Apuleius.

Rŭdēns, Vide RVDO.

Rŭdĕro. Rudetum, Vide RVDVS.

Rŭdĭārĭŭs, Rudicula, Vide RVDIS ſubſtantivum.

Rŭdĭmēntum, Vide RVDIS adjectivum.

Rŭdis, ſubſtantivum, f. t. Virga rudis & impolita, ſive ea lignea eſſet, ſive ferrea, quæ variis olim uſibus accommodabatur. [ῥάβδη. Gall. *Vne verge de bou ſans eſtre accouſtree.* Ital. *Verga di legno no ornata che ſi daua à ſoldati vecchi, quando ceſſauano della militia.* Ger. Ein vngehoblete vnbereitete Ruten ſie ſey hültzen oder eyſen. Hiſp. *Vara no polida y labrada.* Polon. *Nieowiprawiona rozga bądź żelazna albo drzewiana.* Vng. Wŏgŏlcz valo vezŏtske anagy rudŭska. Ang. *An vnprepared or poliſhed rodde.*] Nam & rudibus agitabantur ea quæ adignem coquebantur, aut alia ratione miſcebantur. Plin. libro 34: Vritur in patinis per laminas minutas cum ſulphure, verſatum rudibus ferreis, aut ferulaceis. Cato de Re ruſt. cap. 104: Hæc rude miſceto ter in die, quinq; dies continuos. ¶ Rudibus item depugnabant gladiatores, teſte Lampridio, qui refert Commodū in arena rudibus inter cubiculares gladiatores depugnaſſe. Hinc Ad rudem cōpellere, idem eſt quod cogere depugnare. Cic. Octavio: Qui veteres gladiatores reliquias ludi Cæſaris ad rudem compuliſti. Idem quoties aut ætate emeriti, aut multis jam relatis palmis, vacatione digni videbantur, rude à Prætore donabantur. Cicer. 5 Philip. Tam bonus gladiator tam citò rudem accepiſti? Horat. 1. Epiſt. Spectatum ſatis, & donatum jam rude, quæris Mecœnas iterum antiquo me includere ludo. Vbi Donatus rude, per tranſlationem dixit pro eo quod eſt, ætate emeritum. Gladiatores enim accepta rude, ab omni depugnandi neceſſitate eximebantur. Quo fit ut Rudem pro libertate, & optato rei cujuſvis fine accipiamus. Iuvenalis: Ergo ſibi dabit ipſe rudem.

Rŭdĭcŭlă, æ, diminutivum, f. p. Parva virga impolita, ad multa utilis, potiſſimùm autem ad movenda & agitanda ea quę ſuper ignem decoquuntur. [ῥάβδη. Gall. *Vne petite verge ou eſpatule dequoy on remue les choſes qu'on cuit ſur le feu.* Ital. *Verga ò ſpadola da meſcedare nelle coſe che ſi muouono ſopra il fuoco.* Germ. Ein vngehobtet oder vnbereitet rütle oder ſtengtin / alß die ſind mit denen man etwas ob dem Fewer vmbrüret. Hiſp. *El rodauillo ò palo para mecer.* Pol. *Przygrzebacz żelazni.* Vngar. Wŏgŏben valo vezŏtske anagy rudŭska. Ang. *A ſtick or ladell wher with men do ſturre the things that ar ſodden on the fire.*] Cato cap. 9: Igni bene coquito, rudicula agitato crebrò, uſque adeò dum fiat tàm craſſum, quàm mel. Plin. lib. 20: Non eſt opus in hoc uſu lanas rudiculis eſſe curatas.

Rŭdĭārĭŭs, m. ſ. Dicti ſunt qui impetrarunt miſſionem artis gladiatoriæ, donati rude. οἱ ἀπηλλαγμένοι. Suet. in Tiber. cap. 7: Rudiariis quoque quibuſdam revocatis autoramento centū millium dedit. ¶ Item Rudiarii dicūtur qui ſaga rudia, & nova poliunt, ut ait Hermolaus ex Feſto.

Rŭdis, & hoc rude, adjectivum, om. t. Impolitus: [αὐτομάθης, αὐτόμαθος, ἄξεστος, ἄγναφος. Gall. *Rude, nouueau, ruſtaut.* Ital. *Ogni coſa roza.* Germ. Vnbereitet / vngewerckt / rauw. Belg. Rou / groſ. Hiſp. *Coſa no labrada ò no enſennada.* Pol. *Grubi, niewipolerowani.* Vng. *Goromba tudatlan.* Ang. *Rude, ruſticall.*] ut, Rude marmor, ebur rude cui artificioſa forma nulla adhuc eſt inducta. Rude argentum: id eſt, infectum, quod neq; ſignatum eſt, neq; alium in uſum laboratum. Liber rudis: id eſt, non ſatis diligenter excultus. Cicero de Orat. Quæ pueris nobis inchoata & rudia exciderunt. ¶ Transfertur inde ad animū, rudesq; illi dicuntur, qui adhuc animū non expolivêre diſciplinis, & doctrina rerumq; uſu, ἀμαθεῖς, ἀπαίδευτοι. Cic. 2. de Natur. deor. Rudem me diſcipulum integrumque accipe. Plinius libro 2. cap. 7: Sedere cœpit ſententia hæc, pariterque & eruditū vulgus, & rude in eam curſu vadit. ¶ Rudis, genitivo aliquando jungitur. Cic. pro Flacco: Homines imperiti, rerum omnium rudes ignariq; Idē lib. 1. Offic. Rudes Græcarū literarū. Aliquando accuſativo cum prępoſitione Ad. Liv. 4. bell. Pun. Rudem ad pedeſtria bella Numidarū gentem eſſe, equis tantùm habilem. Aliquādo ablativo cū prępoſitione In. Cic. lib. 1. de Orat. Rudem in jure civili. ¶ Ponitur aliquando rudis pro ruſtico. Iuvenal. Satyr. 11: Tunc rudis, & Grajas mirari neſcius artes, Magnorum artificum frangebat pocula miles. ¶ Interdum pro duro & inclementi. Terent. in Phorm. Adeon' te eſſe ingenio rudi, & inexorabili?

Rŭdĭtās, ruditatis, f. t. Diſciplinarum, rerumq; imperitia. [ἀμαθία, ἀπειρία. Gal. *Rudeſſe, ignorance.* Ital. *Ruſticità, ignoranza totale.* Ger. Grobheit des verſtands / vnkönnenheit / vnerfahrung. Hiſp. *Nouedad ò ignorancia.* Pol. *Gruboſć.* Vng. *Gorombaſag, rudatlanſag.* Ang. *Rudneſſe, ignorance.*]

Rŭdĭmēntum, ti, n. ſ. Primum artis cujuſvis tyrocinium, ſeu prima diſciplina qua rudes imbuuntur. [ἀπαρχαὶ ἐπιτεχνήσεως, ἐπιτέχνησις. Gall. *Les premiers cōmencemens de quelque art, apprentiſſage.* Ital. *Primo ammaeſtramento.* Ger. Der anfang oder einfeltigeſt bericht / ſo man einem furgibt / der noch rauw iſt / vnnd erſt anfahet zu lernen. Hiſp. *To principio ò comienco de alguna arte.* Polon. *Pierwſze początki nauki wſzelyakie.* Vn *Tudomanyoknak elsŏ kezdeti aprod exten dŏſeg.* Ang. *The firſt rudiment or inſtruction or teaching of any thing.*] Vnde Ponere rudimenta dicimus pro eo quod eſt artis alicujus principiis operam dare: quanquam figuratè ſimplicitèr accipiatur pro rem quamlibet incipere. Cic. in Saluſt. Verūm eò magis odiſſe debetis hominem, qui ne incipiens quidem peccare, minimis rebus poſuit rudimentum: ſed ita ingreſſus eſt ut neque ab alio vinci poſſit, &c. Liv. 1. bel. Maced Reſpōſum, & patrem ejus Syphacem ſine cauſa ex ſocio & amico hoſtem repentè populi Romani factū: & eum ipſum rudimenta adoleſcentiæ bello laceſſentē Romanos poſuiſſe. Iuſtin. lib. 9: Alexandrum filium XVIII. annos natum ut ſub militia patris tyrocinii rudimenta deponeret, ad ſe acceſſit. ¶ Rudimenta & incunabula virtutis. Rudimentum lucis: pro vitæ initio, apud Plin. in Procœm lib. 7.

Rŭdo, rudis, rudi, n. t. Propriè ad aſinos pertinet, qui rudere dicantur quum vocem emittunt. [נער *nahár.* ὀγκάομαι. Gall. *Recaner, rugir, braire comme vn aſne ou lion.* Ital. *Ragghiare.* Germ. Gigagen / ſchreyen wie ein Eſel. Hiſpan. *Rebuznar, proprio del aſno.* Pol. *Rzęzeć iako oſieł.* Vngar. *Zamar orditas.* Ang. *To braye lik an aſſe or lyone.*] Ovid. 3. de Arte: Vt rudit à ſcabra turpis aſella mola. ¶ Abuſivè & de leonibus, & de hominibus dicitur. Virgil. 7. Aeneid. Hinc exauditi gemitus, iraéque leonum Vincla recuſantum, & ſera ſub nocte rudentum. Idem 8. Aeneid. de Caco: Incluſumque cavo ſaxo, atq; inſueta rudentem. Perſius primam verbi hujus ſyllabam produxit, quum in exemplis jam citatis corripiatur.

Rŭdēns, tis, participium. [נער *nahár.* ὀγκώμενος. Gall. *Qui recane, ou rugit, rugiſſant.* Ital. *Che ragghia.* Germ. Schreyend wie ein Eſel. Hiſp. *Coſa que rebuzna.* Pol. *Rzęząci.* Vngar. *Ordito.* Ang. *That brayeth lik an aſſe.*] Ovid. 1 Faſt. Ecce rudens rauco Sileni vector aſellus, Intempeſtivos edidit ore ſonos. ¶ Rudens ſubſtantivum, vide ſequentia.

Rŭdēntĭŏbŏlārĭŭs, Sibilus qui rudendo emittitur, vox antiqua poëtarum licentia à Pacuvio conficta, quemadmodum incurvicervicum pecus. Var. lib. 4. de ling. Latin. eodem modo Lucilius domiporta, & repandiroſtrum.

Rŭdens, tis, ſubſtantivum, tàm maſc. quàm fœm. gener. Funem nauticum majorem ſignificans, à rhalo ad puppim religatū: [חבל *chebél.* κάλως. Gall. *Chable ou groſſe corde de nauire.* Ital. *Corda, funo, ſpago, ſarta.* German. Ein groß Schiffſeil Hiſpan. *La cuerda de la naue.* Pol. *Lyna miażſza iakiei na wielkich łodźiach pozwala.* Vngar. *Hajo kŏtel, alattſag.* Ang. *A cable rope.*] quanquam etiam pro eo Plinius accepiſſe videtur quo naves continenti alligantur, quem Græci appellant περιπήσιον. Virgil. 3. Aen. -excuſſoſque jubet laxare rudentes. Plautus: Rud Dum hanc rudentem complico. Catullus: Candidaque intorti ſuſtollant vela rudentes. Cicero 5. Tuſc. Vt mihi illud Laconis dictum in hos cadere videatur, qui glorianti cuidam navicatori, quòd multas naves in omnē oram maritimā dimiſiſſet: non ſanè optabilis eſt quidem, *inquit*, rudētibus apta fortuna. Idem 1. de Divin. Sed eſt quaſi rudentis explicatio. Rudentes autem ea de cauſa ſapientiſſimi dictos volunt, quod funes cū vento verberantur, rudere exiſtimentur, atque hunc ſonum proprium funium non aſinorum putant. Ex Nonio.

Rŭdŭs, eris, n. t. Lapidum fruſta, & ruinarum materies. Eſt autem duplex, novum ſcilicet & vetus. [ἐρείπιον. Gall. *Toute rude matiere, ſoit vieille, ſoit neufue, moillons, plaſtras & ſemblables.* Ital. *Scaglia, ogni vecchia materia de rotti edificio, come pietre, calci & ſimili.* German. Allerley matery von einem zerbrochnen Gebeuw / alß zerbrochne Stein / Kalchſcherben / vnnd dergleichen Hiſpan. *La raſſura.* Polon. *Gl'aze, l'amoſz.* Vngar. Kŏ romladek Ang. *Shardes or peeces of ſtones broken, rubbell or rubbuſh of old houſe.*] Novum rudus, eſt materia pavimenti: hoc eſt, ſaxa recentē cōtuſa, ſeu teſtæ confractæ cum calce ad pavimentum faciendum. Vitruv lib. 7: Deinde ruderi novo tertia pars tuſæ adveniſceatur, calcisq; duæ partes ad quinq; mortarii miſti omnibus præſtent reſponſum. Vetus rudus, eſt materia veterum pavimento-

pavimentorum, & dirutorum ædificiorum, quę lapidibus & teſtis confractis, calceq; árena cõmiſta conſtat. Plin. Complanatæ veteri rudere erant viæ. ¶ Antiqui Raudus dicebant, téſte Feſto, coq; nómine, non ſolùm lapidum fragmẽta, verum etiam rem omnem rudem, & impolitam ſignificabant. Quæ de re vide plurà paulò antè in dictione RAVDVS.

Rŭdusculum, vide ſuprà Raudus.

Rŭdĕro, as, act p. eſt rudus induco. [ῥαπεμπλόω. Gall. *Pauer ou remplir de mouillon neuf ou de vieilles matieres d' edifices ruinez.* Ital. *Empire di tale materia, meſcolatui calcina.* German Mit ſtein vnd kalck gemüſet beſchütten. Hiſpan *Xaharrar ò ripiar la pared.* Pol. *Kamieniera ſwapiem zmieſzanim polierwam.* Vng. Kõ *romludekot behordok.* Ang. *To paue or fill with rubbuh of old houſes.*] Vitruv. lib. 7. cap. 1: Ne minori ſaxo quàm quod poſſit manus implere, cruſtuminationibus inductis ruderetur. ¶ Eruderare verò eſt rudus ejicere. ἐξεμπλόω. Varro de Re ruſt. lib. 2. cap 2: Solum oportet eſſe eruderatum, & proclivum, ut everti facilè queat.

Rŭdĕrātus ager, dicitur qui veterum ædificiorum materia ſcatet. ῥαπωτὸς, ῥαπιώδης, ῥαπίων μεστός. Plin. lib. 21. cap. 4: Roſam ſiccis locis quàm humidis odoratiorem conſtat naſci: ferendam nec pinguibus, nec argilloſis locis, contentamque raris: propriéque ruderatum agrum amare.

Rŭdĕrātĭo, onis, verbale, ſ. t. ῥαπίωσις. Vitruv. lib. 7. cap. 1: Primumque incipiam de ruderatione, quæ principia tenet expoſitionum.

Rŭdĕrārium cribrum, ab Apulejo appellatur cribri genus majus, ex membrana minútis foraminibus pertuſa, quo rudera: hoc eſt, lapilli, conſimiles q; ſordes è frumento expurgantur. [Pol. *Przetak, rzeſzoto.*] Pollinarium autem, ſive excuſſorium cribrum dicitur, quod ex ſetis equinis aut linteo rariore confici ſolet, ad pollinem à furfuribus ſecernendum.

Rŭdĕtum, ti, n. ſ. Locus plenus rudere: hoc eſt, lapidum fragmentis & materia ruinæ. [ῥαπιώδης τόπος. Gall. *Vn lieu plein de vieilles matieres de baſtimens, cheutz ou abatus.* Ital. *Luoco pieno di ſchaglie.* German. Ein ort das da ligt voll ſcherben/ſteinen/vnd anderem gemuſel eines zerbrochnen gemewers. Hiſpan. *Coſa llena de los caſcajos de los edificios viejos.* Pol. *Mieſzcze pieſ'ne ſ' amorza wſziakiego.* Vng. Kõ *romlaſſál be tintót bol hely.* Ang. *A place full of rubbell or ſhardes of old houſes.*] Cato: Lentem in rudeto & rubricoſo loco qui herboſus non ſiet, ſerito.

Rufŭs, a, um, Color non planè ruber, ſed ad flavum nonnihil declinans. [אדמוני *adhmoní* אדמדם *adhamdhám.* ξανθὸς, πυῤῥός. Gall. *Roux* Ital. *Roſſo.* German. Fewrot oder rotprecht. Belg. Blam root/ros. Hiſp. *Ruuio, roxo ò bermejo.* Polon. *Ryſſawi.* Vng. Vörhönyös vörös, *ſarga zinnu* vörös Ang. *Reddiſhe, or ſomewhat redde with yallow.*] Martial. lib. 14: Roma magis fuſcis veſtitur, Gallia rufis. Terent. in Heavt. Rufámne illam virginem, *&c.* Plin. libro 12. cap. 12: Sincerum quidem levitate deprehenditur & colore rufo. Rufior comparativus. Plin. libro 16. cap. 14: Namque & materies maris dura, rufiorque ac nodoſa.

Rūfŭlus, diminutivum. [πυῤῥούλιος. Gall. *Rouſſelet.* Ital. *Roſſeto.* Ger. Rotlecht Hiſpan. *Ruuio vn poco.* Pol. *Troche ryſſawi.* Vng. Vörhönyoſzke *ſarga zinnu vereſetske.* An. *A litle reddiſh and yallow.*] Plaut. in Amph. Vt primum coivit cicatrix rufula.

Rūfŭli, appellati ſunt Tribuni militum, non à populo, ſed à Conſule facti, quod de eorum jure Rutilius Rufus legem tulerit. Hi poſtea mutatione unius literæ Rutuli ſunt appellati. Feſtus.

Rūfĕo, es, n. ſ. Rufus ſum: [אדם *adhám.* ξανθός εἰμι. Gall. *Deuenir roux.* Ital *Eſſer roſſo.* German. Rot ſeyn. Hiſp. *Enruuiarſe, enroxarſe.* Polon. *Ryſſawieie.* Vngar. Vörhönyos, *ſarga zinnu* vörös *vagyok.* Ang. *To waxe ſomewhat reddiſh and yallow.*] unde Rufeſco, ξανθίζομαι. Plin. lib. 10. cap. 29: Grues ſenectute nigrę ſcunt: merula ex nigra rufeſcit.

Rūfo, as, act p. Rufum facio. [ξανθίζω, πυῤῥόω. Gall. *Rouſſir, faire roux.* Ital. *Far roſſo.* German Rot machen Hiſp. *Enruuiar ò enroxar otra coſa.* Pol. *Ryſſawo farbuie.* Vngar Vörhonyoue, *ſarga zinnu voroſſé tezom.* Ang. *To mak reddiſh.*] Plin. lib. 15. cap. 22: Rufatur capillus primum prodeuntibus nucleis. Et lib. 23. cap. 2: Tunc addito lentiſco oleo illita una nocte rufat capillum.

Rūgă, æ, f. p. Contractio cutis in plicas & quoſdam quaſi ſulcos: cujuſmodi in ſenibus conſpici ſolent. [כהה *chehâh, rúzis.* Gall. *Ride, plis.* Ital. *Rappa, falda, reſpargreccia.* German. Ein Runtzen. Hiſp. *La ruga.* Polon. *Zmarſzczenie.* Vng. Sömörgözes. Ang. *A wrinckle.*] Cic. de Senect. Non cani, non rugæ repentè auctoritatem arripere poſſunt, ſed honeſtè acta ſuperior ætas. Ovid. 14. Metam. -& rugis peraravit anilibus ora. Idem 1. de Arte: Iam venient rugæ, quæ tibi corpus arent. ¶ Plicæ quoq; in veſtibus eminentes, rugæ dicuntur: quemadmodum contrà cavitates inter plicas, ſinus appellamus. Plin lib. 35. cap. 8: Præter quæ in veſte rugas & ſinus invenit ¶ In arborum quoque fructibus qui ante maturitatem ſunt decerpti; aſperitates quædam, & corticis contractiones oriuntur, quæ à ſimilitudine rugarum anilium veniunt & ipſæ in nominis hujus cõmunionem. Plin. li. 12. cap. 7: Semina piperis diſtant à junipero parvulis ſiliquis, quáles in phaſeolis videmus. Hæ priuſquàm dehiſcant, decerptæ, toſtæq; ſole, faciunt quod vocatur piper longum. Paulatim verò dehiſcentes per maturitatẽ, oſtendunt candidum piper, quod deinde toſtum ſolibus, fugis coloreq; mutatur. Et paulò pòſt: Deeſt toſta illa maturitas, ideoq; & rugarum coloribusque ſimilitudo.

Rūgōsŭs, a, um, adjectivum, Rugis plenum. [ῥυτιδώδης. Gall. *Plein de rides, ridé, plein de plis.* Ital *Pieno di criſpe.* Gerin. Runtzechtig/voll runtzeln. Belg. Vol vouwen. Hiſpan. *Coſa llena de rugas.* Pol. *Pel'ni marsk.* Vngar. Sömörgözös. Ang. *Full of wrinckles or plaites.*] Colum. lib. 12. cap. 43: Sed hæc ratio facit rugoſa acina, & penè tam dulcia, *&c.* Idem lib. 16. cap. 31: Cortex omnibus in ſenectute rugoſior. Facies rugoſior uva paſſa, Claudian. 1. in Eutrop. Martial. lib. 5: Rugoſiorem ſtola quum geras frontem, Et aranearum caſſibus pares mammas.

Rūgo, as, act p. Rugas contraho. [כהה *chahâh* קמט *kamát.* ῥυτιδόω. Gall. *Faire ride, ſe rider & plier en plis comme vne robe ſe plie.* Ital. *Infaldare, increſpare.* Ger. Fältechtig/oder gerumpffen machen. Hiſp. *Arrugarſe.* Pol. *Marſzcze.* Vng. *Meg sömörgözom.* Ang. *To mak wrinckles.*] Plaut. in Caſ. Vide palliolum ut rugat. Rugata teſta, apud Plin. lib. 9 cap. 33. ¶ Vnde Corrugo, in rugas contraho. συμπτύσσω εἰς ῥυτίδας, ῥυτιδῶ. Horat. 1. Epiſtol. 3: -ne turpè toral, ne ſordida mappa Corruget nares. Huic contrarium eſt Erugare, de quo ſuo loco.

Rŭgĭo, is, rugivi & rugii, n. q. [שאג *ſchaágh.* βρυχάομαι. Gall. *Rugir, bruire, bugler.* Ital. *Ruggire.* Ger. Brüllen oder rurren wie ein löw. Hiſpan. *Bramar el leon.* Pol Ryczeiako lew. Vngar. *Siuok oroslan modra ſiuok.* rewok. Ang. *To roare lyk a lyon.*] unde Rugitus qui propriè leonis eſt, quum vocem emittit. βρυχηθμός. Hieron. Amos 3: Leo rugiet, quis non timebit? Autor Philomelæ: Tigrides indomitæ tancant, rugiuntq; leones. ¶ Hinc componitur Irrugio, gis: de quo ſuprà ſuo loco.

Rūgĭtŭs, us, verb. à Rugio. [שאגה *ſcheaghâh.* βρυχηθμός.]

Rŭĭdŭs, a, um, adjectivum à ruendo; hoc eſt, à cadendo, ut quidam volunt, deductum: ut pilum ruidũ, cujus crebro caſu frumenta pinſuntur. [ἄζω. Ger. Rauch/ vneben/ nicht außgeebnet. Pol. *Tſuk*] Plin. lib. 18. cap. 10: Piſtura nõ omnium facilis. Quippe & Hetruria ſpicam farris toſti pinſente pilo præferrato, fiſtula ferrata, & ſtella intus denticulata: ut niſi intenti pinſant, concidantur grana, ferroque frangantur. Major pars Italiæ ruido utitur pilo, rotis etiam quas aqua verſet obiter, & molat. Quem tamen Plinii locũ explicans Hermolaus, ruidum pilum dictũ innuit, nõ à ruendo, ſed ab aſperitate quaſi ruvidum: ſive (ut alii ſcribunt) rubidum: quod nomẽ antiquis aſperum & impolitũ ſignificabat. Verba Hermolai ſunt hæc: Præferratum pilum in molendo propterea vocatur Plinio, ut à pilo ruido (ſic enim ipſe vocat) quod ſine ferro eſt, id nomẽ habeat, quàm quod aſperum, impolitumque.

Rŭĭnă, vide RVO.

Rūllă, æ, f. p. Inſtrumentum ferreum ſtimulo ruſticorum additum ad vomerem detergendum. [σκοῦός τι χαμερπὲς βελονοειδὲς ᾧ αὖις κεντίζεται. Gal. *Vn inſtrument duquel les laboureurs curent le ſoc de leurs charrues.* Ita. *Inſtrumento di ferro da nettare il vomero dell' aratro.* Ger. Ein ſtäcken mit einem eyſen damit man das pflugeyſen abſchöret. Belg. Eenen ptoech ſcherder. Hiſp. *El ara jeda del que ara.* Pol. *Othka, kosica.* Vng ökörke. Ang. *An inſtrument of yron to cleanſe the culter of the ploughe.*] Plin. lib 18. cap. 19: Purget vomerem ſubinde ſtimulus cuſpidatus rulla. Eſt autem diminutivum à Runa, quod eſt teli genus latiorem habens cuſpidẽ. Vnde Runatum dixit Ennius pro runa armato, ſive (ut Feſtus interpretatur) pro pilato: hoc eſt, pilo inſtructo.

Rūmă, æ, f p à veteribus dicebatur mamma, ut annotavit Nonius, citans locũ Catonis ex opere de liberis educandis. [שד *ſchad,* דד *dadh.* μαστὸς, θηλή. Gal. *Mammelle.* Ital. *Poppa, poccia, tetta.* German. Ein Duten. Hiſp. *Teta.* Polon. Cycek. Vng. Tsöcz. Ang. *The dugge or pape or teat of a beaſt.*] Rumam (inquit Cato) priſco vocabulo mammam appellarũt: à qua ſubrumi etiam nunc appellantur agni ¶ Hinc etiã Irrumare dicebant antiqui pro lactare: quaſi rumam in os inſerere: quod tamen verbum poſtea ad fœdę libidinis ſignificationẽ eſt tranſlatũ, ut latiùs videre licet ſuo loco. ¶ Rumam præterea Servius interpretatur, eminentiorem colli partem, ad quam demiſſus cibus à certis revocatur animalibus. Quod & ipſum Feſtus innuere videtur, quum rumare antiquos dixiſſe ait pro ruminare.

Rumĕn, inis, n. t. propriè in animalibus quibuſdam dicitur quidam quaſi ventriculus, quo illa pabulum ad tempus demittunt, indeq; rurſus ad os revocant: unde & ruminatio nomen accepit. [τὸ ἄνω τῆς γαστρὸς, ὁ κιχῦφαλος. Gall. *Le haut du ventricule de beſtes ruminantes.* Ital. *La gola.* Ger Der vorwanſt der Thieren auß dem ſie die Speiß widerholen / vnd widerkeuwen Belg. Den gorgel. Hiſp. *La etucera con que tragamos.* Pol. *Zoł adek bydlęcy.*

liecęi. Vngar. Kerőragas, kero. Ang. The cudde.] Rumen, inquit Nonius, locus est in vētre, quo cibus demittitur, & unde redditur. ¶ Per translationem tamen pro ipso etiam sumitur ventriculo, cibi & potus receptaculo. Pomponius Prostibulo, ut citat idem Nonius: Ego rumorem parvi facio, dum sit rumen qui impleam. Festus rumen interpretatur partem colli qua esca devoratur. ¶ Rumē item antiqui pro ruma accipiebant: hoc est, pro ubere sive mamma. Plin. lib. 15. cap. 18: Colitur ficus arbor in foro ac Comitio Romæ nata, sacra, fulguribus ibi conditis: magisque ob memoriam ejus, quæ nutrix fuit Romuli ac Remi conditoris appellata, quoniam sub ea inventa est lupa infantibus præbens rumen: ita enim vocabant mammam.

Rūmĭno, as, pen. cor. & Ruminor, aris, d. p. Remando, & cibū à rumine ad os revoco: proprieq; de iis dicitur animantibus, quæ in superiore mandibula dentes primores non habent. [רה] ghar. αἰωμηρύκημαι, αἰωμῶσθαι. Gall. Ruminer, remascher ce qu' on a mangé. Ital. Ruminare, quando è buoi è pecore rimasticano, quando hanno mangiato. Ger. Widerteuwen, mōuwen. Hisp. Rumiar los animales, è ruminar. Pol. Znowu zwe. Vngar. Kerőt ragok kerőzőm. Ang. To chaw the cudde.] Colum lib. 7: Propter quæ bos neque ruminat, neq; lingua se detergit. Virg. 6. Aeglog. Ilice sub nigra pallentes ruminat herbas. Plin. lib. 10. cap. 73: Ruminant præter jam dicta sylvestrium cervi quum à nobis aluntur. ¶ Per trāslationem ponitur pro in memoriam revoco, & diligenter perpendo. αἰωπεμπάζομαι. Varro Bimargo, ut citat Nonius: Odysseam enim Homeri ruminari incipies. Idem, Tanaquile, apud eundem Nonium. Varro: Non modò absens de te sæpiùs cogitabit, sed etiam ruminābitur humanitatem tuam.

Rūmĭnātĭo, onis, verbale, f. t. [רה] gherdh. μηρυκισμός. Gall. Ruminement, remaschement. Ital. Rumasticamento. German. Widerteuwung. Hispan. Obra de ruminar è rumiar. Polon. Rozżuwanie. Vng. Kerőzes. Ang. A chawing of the cudde.] Plin. lib. 11. cap. 37: Quibus neque dentes utrinque neque ruminatio. ¶ Ruminatio, rei cujuspiam in memoriam revocatio. [Pol. Rozmiśliánie.] Cicero ad Attic. lib. 2: Quanto magis vidi ex tuis literis quàm ex illius sermone quid ageretur de ruminatione quotidiana, de cogitatione, &c.

Rūmĭnālĭs ficus, Romæ fuit in Comitio, fulguribus sub ea conditis sacra, à ruminando, ut quidam volunt, dicta, quòd sub ea pecudes ætatis tempore frigora captantes, herbas ruminare consueverint. Aut certè (ut Plinio lib. 15. cap. 18, placere video) ab eo quòd sub ea inventa sit lupa Romulo & Remo rumen: id est, mammam præbens. [German. Der Feigenbaum vnder welchem die wölffin Romulum vnd Remum gesäuget hat.] Livius libro 1. ab Vrbe: Primum Romularem ficum à Romulo dictam putat, quæ deinde voce paulatim depravata, Ruminalis cœpit appellari. Verba Livii sunt hæc: Ita velut defuncti regis imperio in proxima alluvie, ubi nunc ficus ruminalis est (Romularem vocatam ferunt) pueros exponunt. ¶ Ruminales hostiæ, eorum animalium quæ ruminant. Plin. lib. 8. cap. 51: Coruncanus ruminales hostias, donec tridentes fierent puras negavit.

Rumēntum, inquit Festus, idem quod abruptio.

Rŭmĕx, rumicis, m. t. Herba est sylvestris ex lapathi generibus, à quibusdam oxalis appellata, sativæ proxima, foliis acutis, colore betæ candidæ, radice minima. [λάπαθον. Gall. Ozeille, pareille, patience. Ital. Rumice. German. Mentzelwurtz, oder Grindtwurtz. Hispan. La romaza yerua conocida. Polon. Kóby li ficiaw. Vngar. Seska. Ang. Sower dock or sorrell.] Quidam etiam lapathum canthefinum appellant, ad strumas cū axungia efficacissimum. Virgilius in Moreto: Fœcundusque rumex, malvæque, violæque virebant. Sunt ex recentioribus qui rumicis appellationem latiùs accipiant: ut ad omnia lapathi genera extendatur. Plinius tamen speciem jam depictam, à cæteris generibus, rumicis nomine distinguit. Vide ipsum lib. 20. cap 21. l. b. 19 cap 12.

Rūmĭfĕro, Rumigero, Vide RVMOR.

Rūmĭgārĕ, Apuleius usus est pro ruminare, & quod Quintilianus ac Plinius ajunt, remādere, & cōmanducare. [רה] ghar. μηρυκάομαι. Gal. Ruminer, remascher ce qu' on a maschè. Ital. Ruminare, masticare bene. Ger Widerteuwen. Hisp. Rumiar. Pol. Pożuwam. Vng. Kerőzni. Ang. The chaw the cudde.] Verba Apuleii sunt hæc lib. 4. de Asin. Iam ferè tertium palàm rumigabam.

Rūmĭno, Ruminor, Vide RVMEN.

Rūmis, Ruma: id est, mamma. Rumis (inquit Festus) mamma dicitur: unde & rustici appellant hœdos *subrumos*, qui adhuc sub mammis habentur. [שד schadh ד dadh. μαστὸς, θηλή. Gall. Mamelle. Ital. Mammella. Germ. Ein Dutten Hisp. La teta. Pol. Cycek, wimiono. Vngar. Tsőts. Ang. The teator dugge of a beast.] Varro de Re rust cap. 11: Mamma rumis, sive ruma: ut antè dicebant: inde dicuntur subrumi agni lactentes.

Rūmo, mas, Antiquis idem erat, quod lacto, quasi rumam in os infero. [θηλάζω. Gall. Donner la mammelle, allaitter. Ital. Lattare, mettere la mammella in bocca. German. Säugen. Hispan. Dar à mamma la leche. Polon. Daie ssać. Vngar. Zopok. Ang. To giue suck.] Vnde deducitur compositum Irrumare, quod olim nihil aliud erat quàm rumam: hoc est, mammam in os pueri inserere. ¶ Rumare item antiqui dixerunt pro ruminare, teste Festo. Nam & rumam, si Servio credimus, iidem pro rumine dixerunt: hoc est, pro eminente sub collo parte, ad quam cibus demissus, à certis revocatur animalibus.

Rūmŏr, oris, m. t. Fama, & sermones populi. [שמע schémah. φήμη. Gal Renommee, brust de ville Ita. Rumor, fama, novella. Ger. Ein geschrey das von einē ding außgeht/ ein gemeine gassenred. Belg. Een gerucht/ fame/ den gemeinen roep. Hisp. La fama de nuevas inciertas. Pol. Wieśćz rozgł'ośenie. Vng. Kőz, hir. Ang. Fame, brute.] Cic. in Philipp. Improbissimis rumoribus dissipatis. Terent. in And. Meum gnatum rumor est amare. Cic. ad Cassium, lib. 12. Epist. Nihil perfertur ad nos, præter rumores de oppresso Dolabella: satis illos quidem constantes, sed adhùc sine autore. Idem Attico, libro 16: Sed tamen rumoris nescio quid afflaverat. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Frigidus à rostris manat per compita rumor. Virg. 12. Aen. Rumoresq; serit varios, ac talia fatur. ¶ Aliquando ponitur pro favore, seu studio. εὐνοΐᾳ. Virg. 8. Aen. Ergo iter inceptum peragunt rumore secundo.

Rūmūscŭlus, diminutivum, Parvus rumor. [τὸ θρυλλίον, τὸ δεξάριον. Gall. Petit bruit. Ital. Picciola fama, rumore. Ger Ein geschreyn lin/ ein schlechte sag von einem ding. Hisp Pequenna fama. Polon. Mal'a wieśćz. Vng. Kőz, hirőcske. Ang. A smal or litle brute.] Cic. ad Attic. lib. 2: Quas quidem ego multò magis vereor, quàm eorum hominum, qui hodie vivunt, rumuscŭlos.

Rūmĭfĕro, as, pen. cor. Rumorem fero: hoc est, famam spargo: quod & Rumigero, as, dicitur. [רה hischmiah. ἀναφημίζω. Gall. Faire courir vn bruit, semer vn bruit. Ital. Spargere rumore. Ger. Außsagen gemeintich/ ein geschrey außgehn lassen. Hisp. Accarear nueuas. Pol. Rozwieśćzam, rozsi awam. Vngar Kőz kirt hirők. An. To sowor spread a brute and rumour.] Plaut. in Amph. Quamquæ adeò cives Thebani non rumiferant probam.

Rumigerulus, qui rumorem spargit, ὁ ἀναφημίζων.

Rūmpo, pis, rupi, ruptum, act. t. Frango, revello, scindo. [טרף paráts קרע karáh טרם parám. ῥήγνυμι, ἀγνύω, κατεαγότων. Gall. Rompre, mettre en pieces. Ital. Rompere, spezzare, dissolvere. Germ. Brechen/ oder zerbrechen/ zerknellen/ zerreyssen. Belg. Breken. Hisp. Romper, quebrar. Polon. Przeriwam, rozrywam. Vng. El rontom el zakaztom. Ang. To break.] Virgil. libro 5. Aeneid. nodos, & linea vincula rupit. Idem 9. Aeneid. Rumpere claustra manu, sociosque immittere portis. Rumpere vincula, est effracto carcere, vel ruptis compedibus, aliáve è custodia eximere. Cicero in Catil. Adjungit gravem pœnam municipibus, si quis eorum vincula ruperit. Idem 4. Tuscul. Nec tamen ulla vincula carceris ruperit. ¶ Interdum rumpere ponitur pro defatigare. Terentius in Hecyr. Vt me ambulando rumperet. ¶ Rumpere silentium, & rumpere vocem, est in vocē prorumpere, & rem silentio aliquādiu suppressam eloqui. ῥῆξαι φωνὴν. Virg. 19. Aen. quid me alta silentia cogis Rumpere? Idem 2. Aeneidos: Composito rumpit vocem, & me destinat aræ. ¶ Rumpere moras, est auferre moras, sive festinare. Virgilius libro 3. Georgic. en age segneis rumpe moras. ¶ Rumpere fidem, est fidem violare. Ovidius Epistol. 23: Rumpi quam ruptam sum mihi questa fidem. ¶ Rumpi item dicuntur, quæ nimia tensione dissiliunt. ἀναῤῥήγνυσθαι. Cicero in Vatin. Vt aliquandō ista, quæ sunt inflata, rumpantur. ¶ Inflatas rumpere vesiculas, apud eundem 2. de Divinat. Horat. Serm. 2. Satyr. 3: quum magis, atque Se magis inflaret, Non si te ruperis, inquit, Par erit. ¶ Hinc sumpta translatione, rumpi invidia, & rumpi malis dicimus, pro eo quod est, graviter discruciari, & vix ferre posse. Virgilius 7. Aeglog. invidia rumpantur ut ilia Codro. Cicero Quint. libro 3: Vt his malis Reipub. licentiaque audacium, quibus antea rumpebar, nunc ne moveat quidem. ¶ Rumpo, pro rumpi facio. Martial. libro 10: Grandis ut exiguam bos ranam ruperat olim. Sic, puto, Torquatus rumpet Otacilium. ¶ Hujus verbi composita sunt, Abrumpo, corrumpo, dirumpo, erumpo, irrumpo, interrumpo, perrumpo, & prorumpo, de quibus suis locis.

Rūptĭo, [ῥῆξις αἱματικός. Polon. Przetargnienie. Vngar. Zakadas.] Vlpianus D. libro 9. Tit. 2. l. 27: Rupisse enim utique accipiemus qui vulneravit: vel virgis vel loris vel pugnis cecidit, vel telo, vel quo alio ut scinderet alicui corpus, vel tumorem fecerit. Aquila enim eas ruptiones quæ damna dant persequitur.

Rūptŏr, oris. m. t. [טרף porétz קרע korèah טרם porém ὁ ἀλλοτρίωτης, ὁ ῥηγνύων, ὁ κλάστης. Gall. Rompeur, qui rompt. Ital. Chi rompe. German. Ein brecher/ zerreisser. Hispan. El que rompe. Polon. Rozrywacz. Vngar. Ronto zagato. Angl. He that breaketh.] Liv. 4. ab Vrbe: Hiccine est, inquit, ruptor fœderis humani, violatorque gentium juris?

Rūptŭs,

Rūptŭs,a,um,Fractus. [טָרוּף *parúts* קָרוּעַ *karúab.* *ῥαγές.* Gall. *Rompu,creué.* Ital. *Rotto,creuatto.* Ger Zerbrochen. Hisp *Quebrantado.* Pol *Rozerwani.* Vngar. *El rontatot el zakat.* Ang. *Broken.*] Virg Georg.2:-qua vi maria alta tumescant Obicibus ruptis. ¶ Testamentum ruptum: id est, irritū: cui opponitur Ratum. Cic.de Orat.Testamentum ruptum aut ratum. ¶ Aliquando ruptum dicimus fatigatum & membris fractum ex diutino labore. Apulejus: Quousq; ruptum istum asellum,nunc etiā claudum,frustra pascemus? ¶ Aliquando ruptus, pro eo sumitur qui vestibus est laceris, & pannosus. [קָרוּעַ *karúab.* *ῥαγαλέος.*] Martial. Qui sanct ruptos,dic mihi Galle quis est?

Rūmpī,porum,m.f. qui & traduces dicuntur Brachia sunt vitium,quibus illę ex arboribus in arbores traducuntur, & sibi mutuò connectuntur. [Gall. *Amantins de vigne.* Ital. *Rampoli, rasoli.* German. Die tangen knebel an den Rāben so man in die höhe von einem Bawm biß zu dem anderen zeuget. Hisp. *Sarmientos de la parra.* Pol. *Krzewienie sie winna.* Vng. *Lugas veszö mas fura altal folyo veszö.* An. *Branches wherby the vine tree is brought frome trees to trees and tied together.*] Varr.lib. 1. de Re ruſt.cap.8:Quartum pedamentum est nativum ejus generis, ubi ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit: quos traduces, quidam *rumpos* appellant.Quibus ex verbis Varronis,quoniam manifestum est eosdem esse rumpos,qui alio nomine traduces dicuntur, reliquum est ut doceamus, hisce nominibus non arbores ipsas significari, (ut quidam putaverunt)neque rursus vites ipsas, sed quædam vitium veluti brachia à sua utrinque matre porrecta, & circa medium arborum intervallum sibi occurrentia,ibidemq; connexa. Id autem planum fiet Columellæ testimonio lib.5.cap.7, ubi sic habet:Cætera simili ratione atque in arbusto Italico administrantur,ut vites longis scrobibus deponantur, ut eadem diligentia curentur, atque in ramos diducantur, ut novi traduces omnibus annis inter se ex arboribus proximis connectantur, & veteres decidantur.Si traduces traducem non contingit, media virga inter eas deligetur: Quum deinde fructus pondere urgebit, subjectis adminiculis sustineatur.

Rūmpōtĭnum arbustum, Genus arbusti Gallici est,à rumpis:id est,traducibus nomen hàbens, qui utrinque à matre exporrecti,& circa medium arborum duarum intervallum sibi occurentes cōnectuntur. [Pol.*Wirostlina zwiumego ſztoki.*] Col. lib.5.cap.6: Est & alterū genus arbusti Gallici,quod vocatur rumpotinū. Id desiderat arborem humilem, nec frondosam. Cui rei maximè videtur idonea populus: ea est arbor corno similis.Quinetiam cornus, & carpinus,& ornus:nonnunquā & salix. Hoc genus arbusti frequens est in agro Mediolanēsi, ubi etiam hodie nomen servat.¶ Arbores rumpotinę,quibus vites rumpotinæ innituntur. Vites autem rumpotinas (ut ex prædictis facilè intelligi potest)eas vocamus,ex quibus rumpitur id est,traduces ducuntur. Columella loco jam citato: Arboribus rumpotinis si frumentum nō subseritur inter utranque partem, viginti pedum spatia interveniant. At si segetibus indulgetur, in alteram partem quadraginta pedes, in alteram viginti relinquuntur.

Rūmpōtĭnetum, Locus rumpotino arbusto cōsitus,vel ipsum arbustum rumpotinum. Col.lib.5.cap.6:Nam ita ferè constitutum rumpotinetum animadverti, ut ad octo pedes locis siccis,& clivosis, ad duodecim pedes planis & uliginosis tabulata disponantur.Reliqua vide in dictione præcedenti.

Rumūscŭlŭs, Vide RVMOR.

Rūnă.Teli genus latiorem habens cuspidem:è quo deducitur adjectivum Runatus:id est, runa armatus.Ennius:Runata recedit:id est,pilata, ut interpretatur Festus. [Polon. *Oſtrzep ſzeroki na zwierz.*] ¶ Hujus diminutivum est Rulla,de quo paulò antè.

Rūncīnă.næ, f.p. [Germ.Ein ſchrotſāg. Belg. Een groote ſage. Pol.*Pił a wielka.* Ang. *A bush ſyth to cut bushes.*] Fabrile instrumentum esse cōstat:id tamen quale sit, video nō satis convenire inter eruditos: aliis asserentibus genus esse serræ majoris,qua fabri materiarii secent arborū moles,subjectis canteriis:aliis rustici ferramenti genus esse existimātibus,ad dumeta excidenda accommodatū. Nos contrà runcinam eandem putamus quā vulgus hodie *planulam* vocat,qua fabri assamēta radunt & lævigant. Idque ut ita censeamus, facilè adducimur Plinii testimonio lib.16.cap 42.ubi sic habet: Firmissima ad tectum abies. Eadem valvarum repagulis, &ad intestina opera aptissima,sive Græco,sive Campano,sive Siculo fabricę artis genere spectabilis, ramentorū crinibus pampinato semper orbe sese volvens ad incitatos runcinarum raptus.

Rūnco,as,act.p.Herbas inutiles,fruticésve noxios evello,sive exturpo: [*βοτανίζω* Gall. *Sarcler,oſter les meſchantes herbes.* Ital. *Eſtirpar l' herbe cattiue.* Ger Außjätten/außreütē Belg. Wuyecken. Hisp.*Rocar.* Pol. Zkorzenim wirzw im. Vng.*Kigyo latom.* Ang. *To weed or pluck out weedes.*] ut Runcare spinas,apud Catonē de Re ruſt.cap.2: Runcare segetem, est herbis noxiis expurgare. Plin. lib.18.cap. 21: Siliginem,far, triticum, semen hordeum occato; sarrito, runcato, quibus dictum erit diebus. ¶ Hinc componitur Erunco, de quo suprà suo loco.

Rūncātĭo.verbale,f.t. [*βοτανισμός.* Gall. *Sarclement.* Ital. *Essoroncare.* German. Jätung. Hisp. *Racamiento.* Pol.*Pliewidł'o.* Vngar.*Kigyomlalas.* Ang *A weeding.*] Columel.lib.2.cap.9: Frequentem tamen exigunt sarritionem & runcationem, ut herbis liberentur.

Rūncātŏr, oris, m. t. [*βοτανιστής.* Gall. *Sarcleur.* Ital *Roncatore.* German Ein jäter/außreütter.Hisp *Rocador.* Polon. *Pliewacz.* Vngar. *Gyomlalo.* Ang. *A weeder.*] Colum.lib. 11.cap.3: Quæque præterieto, intelligi oportebit nullam operam postulare runcatoris.

Rŭo,is,rui,rutum,& ruitum,n.t. Cado, concido. [נָטַל *naphál.* *ἐράσσω,καταφέρομαι.* Gal.*Choir dū haut en bas,tomber,aller en ruine.* Ital.*Reuinar,cadere,precipitare.* Ger Zu hauffen fallen/under fallen. Belg. Omvallen. Hiſpan. *Derribar,caer.* Pol. Walesie vpadam. Vngar.*Le roha nok,le esōm.* Ang. *To fall downe or go violently.*] Virgilius 2.Aeneid. -ruit alto à culmine Troja. Terentius in Heavt. Quid si nunc cœlum ruat? Ovidius quarto de Ponto, Eleg.3: Et subito casu quæ valuêre, ruunt. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro effundi. [נשטך *nischpách.*] Virgilius libro 6: Vnde ruunt totidem voces responsa Sibyllæ. ¶ Quandoque pro decipi. [טמה *pathdh* בטמה *nphtáh.*] Cicero libro 3. Officiorum : Si hoc non est emptorem pati ruere,& per errorem in maximam fraudem incurrere ¶ Quādoque pro cumulare, vel corradere ponitur. Et sic habet accusativum,quum alioqui sit absolutum. Virgil.lib.1.Georg. Quid dicam jacto qui semine cominus arva Insequitur cumulosque ruit malè pinguis arenæ? Idem libro 1. Aeneid. -spumas salis ære ruebant. Plaut. -æris acervos ruit, *ἐπισωρεύει* scilicet. Horat. idem intellexit, ut metiretur nummos:id est, etiam si modus metiretur & rueret acervos nummorū. Hinc est quod Cicero dixit ad Attic.libro 16: De Dolabellæ laudibus deruam cumulum ¶ Quandoque pro festinanter ire, seu in præceps ferri, & sine cautela in aliquem impetum facere. [פגע *pachdx* חטף *chaphdx* *ἐμπίπτω.*] Virgilius lib.10: Quo moriture tuis,majoraque viribus audes? ¶ Quandoque pro impellere. [הדיח *hiddiuch.* *ἐλαύνειν.*] Terentius in Adelph.Cæteros, ruetem, agerem, raperem, tunderem, prosternerem. ¶ Quandoq; pro eruo,sive eximo. [הבין *hitsil.* *ἐξαιρέω.*] Virgilius libro 11:-confusa ruebant Ossa focis. ¶ Quandoque pro crepare, & gravi sonitu quodammodo ruinam minari. Virgilius libro 1. Georgic. -ruit arduus æther: id est, tonitru percrepat. Ad eundem modum cœli ruinam idem libro 1. Aen. pro tonitru posuit: Fluctibus (*inquit*) oppressos Troas; cœliq; ruina. ¶ Ver ruit:id est, præcipitatur,& ad finem properat.Idem lib.1.Georg. Vel quum ruit imbriferum ver. Nox ruit.Idē sexto Aen.Nox ruit,Aeneas,nos flendo ducimus horas.¶ Ruere nubem, est egerere,emittere. Virgil. 2 Georgic. -& ruit atram Ad cœlum picea crassus caligine nubem.¶ Hujus composita sunt, adobruo, corruo, diruo, eruo,irruo,obruo,& subruo:quorum significata vide suis locis.

Rŭīnă.æ, f.p.Casus,excidiumq; dicitur. [מַפֵּלָה *mappalάh*(vel) *mappelάh.* *πτῶσις,κατάπτωμα.* Gal.*Ruine,cheutte* Ital.*Rouina,caso.* Germ. Ein fall/vmbfallung.Belg Eenen val. Hisp.*Caida.* Pol. *Obalienie,vburzenie.* Vng.*Romcas.* Ang. *Decay of houſing or falling downe.*] Nam (ut inquit Hieronymus)ruinæ est quum parietes domorum diruuntur. Cic.3.Tusc.Magis me moverunt Corinthi subitò aspectæ parietum ruinæ;quàm ipsos.Corinthios.¶ Ponitur aliquando pro morte. [מוֶת *maváth.*] Plin. lib.17.cap.25: Prodigiū in nostro ævo Neronis principis ruina,factum. ¶ Cœli ruina,pro tonitru. [רעם *rahám*] Virg. 1. Aen.Fluctibus oppressos Troas,cœlique ruina. Vbi Servius: Cœli ruina:id est,tonitribus,quorum sonus similis est ruinis. ¶ Transfertur & longius, ut pro quavis pernicie, seu calamitate accipiatur. [אידה *edh.* Pol.*Szkoda.*] Cic.1.Invect.in Catil: Prętermitto ruinas fortunarū meārū.Idem Att.Magna proximis Idibus ruina impendet. ¶ Subducere caput ruinæ,est exponere se periculo. Curt.lib.5: Hinc spe, hinc metu militares animos versant: ruinę rerū illos subdere capita, in perniciem trahi, quū Bactra pateant exceptura eos donis & opulentia.

Rŭīnōsŭs,sa,sum,Caducus,seu ruinā minans: [*πτωτικός.* Gal. *Ruineux.* Ital.*Ruinoso,che minaccia rouina.* Ger. Bauwfellig/vmbfellig. Hisp.*Cosa que está para caer.* Pol. *Obalyśli l'atwi do obalienia.* Vng.*Romlo.* Ang.*Ruinous,that decayeth.*] ut Aedes malè materiatę,ruinosę, apud Cicer.3.Offic.Ignoretur in omnibus cubiculis apparere serpentes,malè materiatæ,ruinosæ.

Rŭpēs,is,f.t. Petra, sive mons præruptus: à rumpendo. [צוּר *tsur* כֵּף *cheph* סֶלַע *sélah.* *κρηπὶς,πέτρα.* Gall. *Vne roche,vn rocher.* Ital.*Rupe.* Ger.Ein schroff/oder felß. Belg Een staen rotse Hisp. *La penna.* Pol.*Skał'a.* Vng *Meredők kőzikla.* Ang. *A rucke.*] Cęsar 2.bell.Gall. Quod quum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes, despectusq; haberet, una ex parte, *&c.*

Rūpĭcēs;

Rūpĭcēs: Festus. [Pol. *Ostreskali.*] Petrones rustici ferè dicuntur propter vetustatem, & quod deterrima quæque, ac præruptis jam agri petræ vocantur, ut rupices iidem à rupinis, aliter à petrarum asperitate & duritia dicti.

Rūpĭcōnēs: Apulejus Floridor. lib. 1: Quis ex rupiconibus, bajulis tabernariis, tam infans est, ut si pallium accipere velit disertis maledicat?

Rūpsĭt, Videntur veteres Latini in imminutione præteritorum tenues in duplices mutare soliti esse plerunque: ut ceperis rapsis, præceperis præcepsis, ruperis rupsis: ut in 12. Tabb. apud Festum, si membrum rupsit, pro ruperit.

Rūpĭcaprā, æ, f. p. Capra sylvestris, quasi rupium capra. [יעלה *jahaláh.* αἴξ ἀγρία. Gall. *Un cheureul.* Ital. *Capra saluatica.* Ger. Ein wilde Geyß die in Bergen vnnd Felsen hin vnnd her stäget / alß die Gembsen. Hispan. *Vngenero de cabra montes.* Pol. *Koza dzyka wgorach howsuia.* Vngar. *Vad ketske.* Ang. *A wilde goat.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Rupicapris in dorsum adunca cornua, demissa in adversum, lib. 8. cap. 53: Capræ tamen in plurimas species latitudines transfigurantur. Sunt capreæ, sunt rupicapræ in ipsis pernicitatis mirandæ.

Rurĭcŏla, Ruricola, Ruro, Vide RVS.

Kursŭs, & Rursum, Iterum, denuò. [עוד *hodh.* αὖ, αὖθις. Gall. *Derechef, d'auantage.* Ital. *Di nuouo, vn' altra volta.* German. Widerumb. Belg. Wederom. Hispan. *De nuouo, otra vez.* Pol. *Zasie.* Vngar. *Megvizontag.* Ang. *Againe, eft soones.*] Cic. pro Murœna: Tacens ut [ursus plebs in Aventinum sevocanda videatur. Terent. in Eunuch. Inimicitiæ, induciæ, bellum, pax rursum. ¶ Invenimus interdum rursus & denuò conjuncta. Plautus in Pœnulo: Revertor rursus denuò Carthaginem. ¶ Rursum prorsum. Terent. in Hecyr. Tacè, trepidari sentio, & cursari rursum prorsum. Donatus: Rursum, propriè retrò: Prorsum, antè significat: & est proverbiale, sicut dicimus, Sursum deorsum, Intrò foras, Hac illac. ¶ Quandoque ponitur rursus pro e contrario. Virgil. Haud rursum enodes trunci resecantur.

Rūs, ruris, n. t. Prædium rusticum: ita dictum, teste Varrone lib. 4. de lingua Latina, quod in eo quotannis rursus eadem fiant, ut capiatur fructus, quod tamen ineptum videri potest, cùm verisimilius sit esse ex Græco ἄρουρα, prima litera abjecta: ut ἀμέλγω, mulgeo, & similia. Scaliger in Varronem. [שדה *sadeh* χωρίον ἀγροῦ, ἀγροικία. Gal. *Vn lieu és champs, vn village, les champs.* Ital. *Villa, possessione, contado, campo.* German. Ein Feld / oder Gut / ein Bauwren besitzung. Hispan. *El campo que se labra ò ara, aldea.* Polon. *Folwark.* Vngar. *Mezö parazt maiors.* Ang. *The cuntrey.*] Plautus in Captiv. Rus iit. Horat. 1. Epist. 10: Rusticus amatores hac in re scilicet una Multum dissimiles. Cicero pro Roscio Amer. Habet animi relaxandi causas rus amœnũ & suburbanum. Idem 3. Offic. Ab hominibus relegasset, & ruri habitare jussisset. Virgil. 3. Georg. Luciferi primo cum sidere frigida rura Carpamus. ¶ Rus saturũ dixit Persius, quòd omnibus rebus abundet, Satyra 1.

Rūscŭlum, diminutivè à rus. [Polon. *Wioseczka.* Vngar. *Mezötske.*] Gell. lib. 19. cap. 9: Cœnam dabat amicis ac magistris in rusculo.

Rūrālis, rurale, om. t. Quod ad rus pertinet. [ἀγροικός. Gall. *Champestre, de village.* Ital. *Cosa di villa.* German. Das zu dem Feld gehört. Hisp. *Cosa de campo que se labra, ò de aldea.* Polon. *Folwarkowi.* Vngar. *Mezö höz valo.* Ang. *Of the cuntrey.*] Vnde Rurales dii, Mercurius, Panque, quibus sacrificabant placentas, & vinum, qua de re extat non invenustum Leonidæ Græci poëtæ Epigramma:

Αὐλίε καὶ νυμφῶν ἱερὸς πάγε, σήν τ' ἀπὸ πέτρης
Πίδακες, ἢ δ' ὑδάτων γειτονέουσα πίτυς,
Καὶ σὺ περισκάλλων μάλοτος μεμελημένε ἱερεῦ,
Ὅς τε τὸν αἰπεσσάλῳ πυκνὸν πατέχεις σκοπέλον,
Γλαυκὸν πιὼν ἀπύρωτον, τό τε σαυρωτὸν ἐρωτῆσον εἶναι,
Ἀκτῆς, Αἰακίδαο δόμῳ Νεοπτολέμου. Id est, Stabula & Nympharum sacer pagus, vos sub saxo fontes, tuque aquis vicina pinus, & quadrate ovium servator Majæ Mercuri, quique capris depastum Pan occupas scopulum: propitii hæc liba, populumq; plenum vino suscipite, Aeacidæ dona Neoptolemi.

Rūrātĭo, onis, res rusticæ. [Pol. *Zabawka na wsy.* Vng. *Paraztsag mezei kalandos.*] Apulejus in Apologia: Iste vero ò nec Dus rurationis qui eum pascunt ac vestiunt segetis, ullas aut vitis, aut [ullius pinnatas imperavit.

Rūrĭcĭus, rurestre, om. t. Quod est ruris, vel eorum proprium quorundam est [ἀγροικός. Gall. *De village, rustique.* Ital. *Di villa.* German. [illegible] Hisp. *Cosa de aldea.* Pol. *Chłopski.* Vng. *Paraztos.* Ang. *Of the cuntrey.*] Apul. Rusticum vocabulo [illegible] cum rosas laureas appellat.

Rūsticābar, [illegible] Ochus, [illegible] רעה *rechebar* רעה *hhi'lo hac Ghe* [illegible] *eur des champs, villageois.* Ital. *Contadino.* Ger. Ein Bawr / einer der dgo Feld bauwet.

Hisp. *Aldeano.* Pol. *Chłop, gbur, siodlak, oracz.* Vn. *Mezö mvuelö.* Ang. *That dwelleth in the cuntrey.*] Col. lib. 10. cap. 31: Hęcne ruricolæ paterentur monstra? Ovid. lib. 5. Metam. Ruricolasque boves letho dedit. Aratrum ruricula. Ovid. 4. Trist. Tempore ruricolæ patiens sit taurus aratri.

Rūrĭgĕnă, com. g. Qui ruri natus est. [ἀγροῖώτης. Gall. *Qui est né, ou habite és champs.* Ital. *Nato in villa.* German. Der auff dem Feld oder Landt: das ist / nicht in der Statt erborẽ ist. Hisp. *Engendrado ò nascido in addea.* Pol. *Wieśniak.* Vng. *Mezö ben zwlatet.* Ang. *Borne in te cuntrey.*]

Rūro, ras, Rusticor, ruri ago. [ἀγρωλίω. Gall. *Se tenir ou demener aux champs.* Ital. *Star in villa.* German. Auff dem Feld seyn / mit Feldwerck vmbgehn. Hispan. *Estar enel aldea.* Polon. *Rolniasie bawie, na folwarku mieszkam.* Ang. *To dwell in the cuntrey to exercise husbandrie.*] Plaut. in Capt. Dum rurant homines. ¶ Dicitur & Ruror, aris, deponens. Varr. Serrano, ut annotavit Nonius: Dum in agro studiosius ruror.

Rūstĭcŭs, a, um, penultima correpta, Quod ruris vel rustici est, vel ruri degit: [ἀγρόικος &c. Gall. *Rustique, rural.* Ital. *Rustico.* Germ. Bäwrisch / eines Bauwren. Hispan. *Cosa de aldea.* Pol. *Chłopi.* Vngar. *Mezei.* Ang. *Rustical, of the village or cuntrey.*] ut Domus rustica. Cicero pro Quintio: Erat ei pecuaria res ampla, & rustica, sanè bene culta, & fructuosa. Liv. 11 Bell. Punici: Quæ vox in rusticum inde proverbium [illegible] Cic. pro Roscio Amer. Vita autem hæc rustica, quam tu agrestem vocas parsimonię, diligentiæ magistra est. ¶ Quandoque rusticus dicitur moribus, & vita incultus, quasi semibarbarus. ἀγροικός. Virg. 2. Aeglog. Rusticus es Corydon. Quintil. lib. 2. cap. 12: Manus indoctæ ac rusticæ.

Rustĭcĭŏr, comparativus. [Polon. *Barzei chłopski.* Vngar. *Paraztob.*] Senec. Epist. 90: Simus hoc titulo rusticiore contenti: ó vitam bonam.

Rūstĭcŭs, ci, substantivum; Agricola sive ruri habitans. [ἄγροικος &c. Gall. *Rustique, villageois, rustiaut.* Ital. *Rustico, contadino, villano.* Germ. Bauwr / oder Bauwrsman. Belg. Den Boer. Hisp. *Aldeano, rusco villano.* Pol. *Chłop, oracz.* Vng. *Parazt mezöben lako.* Ang. *A husband man, or vplandish man.*] Plautus in Mercat. Vrbani fiunt rustici. Virg. 1. Georg. Iam dum acer ceras venientem extendit in annum Rusticus. Cicer. in Orat. Sermo non modò urbanorum, sed etiam rusticorum. ¶ Rustica vinalia, quarta decimo Calendas Septembris celebrabantur, quo die primum in urbem vinum deferebant. τὰ λήνια. Festus autor est, a Latinis primum diem hunc fuisse institutum, qui adversus Mezentium pugnaturi vinum Iovi eo die libarunt.

Rūstĭcē, Veteres pro barbarè usurpabant, sive imperitè. [ἀγροικως, ἀγροικικῶς. Gall. *En villageois, rustiquement, lourdement.* Ital. *Villanamente, rozzamente.* Germ. Bäwrisch weiß / Karsthänsisch. Hispan. *Rudamente.* Pol. *Po chłopsku, grubie.* Vng. *Paraztul.* Ang. *Like an vplandish or rusticall man.*] Cic. 3. Offic. Vrgent sanè rustice: negant enim posse, & in eo perstant.

Rūstĭcĭtas, atis, f. t. Morum incivilitas, urbanitati contraria. [ἀγροικία. Gall. *Rusticité, lourdise.* Ital. *Rusticità, vigliaccaria.* Ger. Bäwrische grobheit / vnhöflichkeit der Sitten. Belg. Boerscheyt. Hisp. *Simplicidad ò mureza, ò sin doctrina.* Pol. *Chłopski obyczaj, grubość.* Vng. *Paraztsag.* Ang. *Inciuilitie of maners.*] Martial. lib. 7: Quære aliquem Curios semper, Fabiosque loquentem, Hirsutum, & dura rusticitate trucem. ¶ Ponitur quandoque pro inepta & timida verecundia, quam ἀγροωσύνην vocant Græci. Ovid. in Arte: Et si rusticitas non vetat, ipsa rogat. Ibidem: Hei mihi rusticitas, non pudor ille fuit.

Rustĭcŭlŭs, a, um, diminutivum, Subrusticus: id est, qui moribus nonnihil rusticis est præditus. [ὑπαγροικος. Gall. *Vn peu rústique qui sent aucunement son rustique & lourdaut.* Ital. *Alquanto rustico, vn poco villano colui che ha costumi villanesci.* Germ. Zimlich bäwrisch vnd grob mit Sitten. Hisp. *Villano vn poco.* Polon. *Przygrubszemu, nieobyczajni.* Vng. *Parazt fotska.* Ang. *That hath vplandish and not cuntu maners.*] Cic. pro Sestio: Sensit rusticulus non incautus (neq; enim homines nequam tacere potuerunt) suũ sanguinem quæri ad restinguendam invidiam facinoris Clodiani. Martial. lib. 10: Nec doctum satis, & parum severũ, Sed non rusticulum nimis libellum Facundo mea Plinio Thalia dedi, perfer. ¶ Rusticula, avis perdici similis, nisi quod rostrum longius habet. Plin. lib. 10. cap 38: Ambulant aves aliquæ, ut passeres, merulę: currunt, ut perdices, rusticulæ: ante se pedes jaciunt, ut ciconiæ, & grues. Extat de hac ave distichon apud Martialem lib. 13:

Rustica sum perdix, quid refert, si sapor idem?
Cantor est perdix, sic sapit illa magis.

Rustĭcānŭs, a, um, Rusticus. [ἄγροικος. Gal. *Rustique.* Ital. *Rustico.* Ger. Bäwrisch. Hisp. *De aldea, aldeano.* Pol. *Chłopski.* Vn. *Paraztparazsi.* Ang. *Rusticall, of the village or cuntrie.*] Cic. 3. de Orat. Et illud quòd loquitur, priscum visum iri putat, si planè fuerit rusticanũ. Idem pro Rosc. Amer. Tamẽne hæc attenta vita & rusticana, relegatio, atq; amandatio appellabitur.

Rustĭcārĭŭs.

Rŭs, ārĭŭs, ria, rium, Quod ad rus, aut rusticum pertinet. [Gall. *Appartenant à village.* Ital. *Pertinente à villa.* German Den Bawren zugehörig Hiſpan. *Perteneſciente à aldea.* Polon *Chłopi.* Vngar. *Paraztho, valo.* Ang. *Perteining to the cuntrey or village.*] Vnde falces ruſticarias dixit Varro 1. de Re ruſt cap 22.

Rūſtĭcŏr, aris, d p. Ruri dego. [Gall. *Se tenir ou demeurer aux champs.* Ital. *Stare in villa per ſpaſſo, & piacere.* German. Auff dem Feld ſeyn / oder wohnen/mit Feldwerck / oder Bawrenwerck vmbgehn Hiſp. *Eſtar ò morar enel campo ò aldea.* Pol. *Bawieſie ko'oroli, na wſy mieſzkam.* Vng. *Paraztolkodom, mezőn elők.* Ang. *To dwell in the cuntrey, to exerciſe husbandrie.*] Plin. Quum ſimul æſtate ruſticaremur. Cic. Tironi: Liceat modò ruſticari. Idem 1. de Leg. Vt dum conſiſto in Tuſculano, ſciam quid garriat: ſin ruſticatur, quid ſcribat ad te.

Rūſtĭcātĭo, onis, f. t. Actus ipſe ruſticandi. [Gall. *Demeurance és champs* Ital. *Eſſo dimorare in villa.* Ger. Die wohnung auff dem Feld: das iſt/ auſſerhalb der Statt Hiſp. *Aquella eſtancia del campo.* Pol. *Mieſzkanie we wſy.* Vng *Paraztolkodas, mezőn eles.* Ang. *An abiding in the cuntrey.*] Cicer. de Amic. Neque ſolùm militia, ſed etiā peregrinationes, ruſticationesq; communes. Colum lib. 11. cap. 1: Et hoc undecimum præceptum ruſticationis memoriæ tradita.

Rūſtĭcātim, adverbium, pro ruſticé. [Gall. *Ruſtiquement, ruralement.* Ital. *Ruſticamente, villaneſcamente.* German. Bäwriſchen. Hiſp. *Ruſticamente.* Pol. *Po chłopsku.* Vng. *Paraztul.* Ang. *Ruſticallie, vncivillie.*] Pomponius: Ego ruſticatim tangam, urbanatim neſcio.

Rūſtĭcŭlă, ſive perdix ruſtica Martiali. [Angl. *A woodcock.*] Avis eſt perdici ſimilis, ſed roſtro oblongo, vermibus victitans. Plinius libro 10. cap. 38: Currunt ut perdices ruſticulæ.

Rūſtĭcārĭæ falces, apud Varronem ſunt quibus ruri ſecantur rubi, qui per agros ſerpunt: ita ſentit Turneb. propter Feſtum ſic ſcribentem, ruſtum ex rubus.

Rūſcum; ruſci, n. ſ. vel ruſcus, Humilis frutex eſt, foliis myrti, ſed latioribus, cuſpidis ſpecie, mucronato cacumine baccis per maturitatem rubeſcentibus, quæ à mediis foliis dependent, nucleo intùs oſſea duritia. [Gall. *Meurte ſauuage.* Ital. *Ruſco albero ſaluatice.* Germ Meußdorn/oder Rehzbeſen/ſcharpffer Myrtus. Hiſp. *El bruſco.* Pol. *Miotła, miert polni.* Ang. *A certaine roughe and ſprickled shrubbe, petegrew.*] Græci χαμαιμυρσίνλω, ὀξυμυρσίνλω, & μυρσίνλω ἀγρίω: hoc eſt, humilem, acutam, & agreſtem myrtum appellant. Virgil 7. Aegloga: Horridior ruſco, projecta vilior alga. Idem lib. 2. Georg. -necnon etiam aſpera ruſci Vimina per ſylvam. ¶ Ruſco etiam ſepes muniebantur antiquis. Colum. lib. 10: -hirſuto ſepes nunc horrida ruſco Prodit.

Rūſcĕŭs, a, um, Ruſceam faciem pro colore dixit Cato, qui è viridi rutilus eſt, aut flavus: coronas aureas rūſcea facie, galbeas, lineas, pelles, redimicula. ¶ Legit & Adrian. Turneb. in antiquo quodam Lexico ruſcum pro ſordido, cui pro ſuo merito quiſque fidem vel addat vel detrahat.

Rūſpŏr, ſparis, Antiquis in uſu fuit pro ſcrutari, ſeu diligenter inquirere. [*chippés.* Polon. *Pylno przepatrzyam.* Vngar. *Tudakozom, ertekezőm, fityezők.* Ang. *To ſearche diligentlie.*] Accius Nyctereſia, ut citat Nonius: Vagent ruſpantes ſylvas. Sic ruſpari latebras, apud Feſtum. Tranſlatio ſumpta eſt à gallinis, quæ ruſpari propriè dicuntur, quum eſcam quærentes, terram ſcalpunt. ¶ Hinc componitur Corruſpor, pro conquiro. Plaut. Corruſpare tua conſilia in pectore.

Rūſſŭs, & Ruſſeus, Nomina ſunt coloris, ad rufum inclinantis, diſlutius tamē rubentis. Vnde in factionibus aurigantium ruſſati dicebantur, qui hoc colore erant exornati. [Pol. *Rumienni.*] Vide Thyleſium in libello de Coloribus.

Rŭtă, orum, Apud Iureconſultos, quaſi eruta dicuntur ut arena, creta, & his ſimilia, nondum in opus converſa. Feſtus: Ruta cæſa dicuntur quæ venditor poſſeſſionis, ſui uſus gratia conciderat, eruendaque contraxerat. [Polon. *Gł'ęb wſzelyaki do budowania, iako kámienpiaſek, wapno.*] Vlpian. in l. Fundi, de act. empt. & vend. Si ruta cæſa excipiantur in venditione, ea placuit eſſe ruta quæ eruta ſunt: ut arena, creta, & ſimilia. Cæſa ea eſſe, ut arbores cæſas, & carbones, & his ſimilia. Mutius l. In rutis, de Verb. ſignif. In rutis, & cæſis ea ſunt quæ terra non tenentur, quæque opere ſtructili, tectoriove non continentur. ¶ Ne in rutis quidem & cæſis, proverbialis locutio eſt, qua uſus eſt Cic. 2. de Orāt. pro eo quod eſt, nulla in parte. Sed dicit te (inquit Cicero) quum ædes venderes, ne in rutis quidem & cæſis ſolum tibi paternum recepiſſe. Vide de hoc plura in Adagiis Eraſmi.

Rŭtă, æ, f p Herba eſt nulli non nota, etiam hodie nomen vel apud vulgum retinens, luminibus claritatem afferens, ſed venerem coërcens. [πηγανον. Gal. *Herbe appellee rue.* Ital. *Herba detta ruta.* German Rauten ein kraut Hiſpan. *La ruda yerua conocida.* Polon *Ruta.* Vngar. *Ruta.* Ang. *Rue or herb grace.*] Dictam aũt volunt rutā quòd ut[illegible] ex omnibus herbis, propter multiplicem ejus uſum maximè celebretur. Ovid. 2. de Remed. amor. Vtilius ſumas ácuentes lumina rutas, Et quicquid Veneri corpora noſtra negat. Rutā muſtelæ contra ſerpentes dimicaturæ ſe muniunt: habet enim præſentaneum adverſus venena omnia remedium. Vide Plinium libro decimo, capite decimotertio.

Rŭtācĕŭs, a, um, Quod ex ruta confectum eſt: ut aqua rutacea.

Rŭtātŭs, ta, tum, Quod ruta conditum eſt: [ὁ πηγανωτὸς, ὁ πηγάνῳ ἠμμένος. Gall. *Meſlé auec de la rue, ou enueloppé dedans.* Ital. *Coſa meſcolata con ruta.* German. Mit Rauten vermiſchet. Hiſpan. *Coſa meſclada con ruda.* Polon. *Zruta zmieſzani.* Vng. *Rutas.* Ang. *Mingled with rue*] ut Muſtum rutatum. Plinius: Invenio muſtum rutatum populo datum. Rutati lacerti, ruta conditi. Martialis libro 10: Secta coronabunt rutatos ova lacertos.

Rŭtabŭlum, li, n ſ. autore Feſto, propriè dicitur inſtrumentum quo ruſtici utuntur in proruendo igne, panis coquendi gratia. [σκαλὶς ἢ ἀρτοπυϊὸς πρὸς τὸ, τὸ πυρίκαυστα κατασκάπτειν. Gall. *Vn fourgon, ou furgon.* Ital. *Spatola de meſcolare in coſe che ſi euoceno.* German Ein Ofengabel mit deren man das Fewr rüret/ eim Ofentruck. Hiſpan. *Mecedero ò burgonero.* Polon. *Grzebło.* Vng. *Aſug, zen vanyo.* Ang. *Amakron or colerake.*] Colum. lib. 12. cap. 18: Sublata lampade rutabulo ligneo. Hodieq; id nomen ſervatur apud Italos.

Rŭtĭlo, las, Rutilum facio. [הזעיף *hophiah* נגה *naghah.* ξανθίζομαι. Gal. *Faire comme or, iaunir, reluire.* Ital. *Far riſplendere, riſplendere.* Germ. Gitzerend/oder ſcheinend machen. Hiſpan. *Arrutiar ò arroxar, reſplendeſcer.* Polon. *Rożzegam, rożgaliam.* Vngar. *Tündöklő vörösse tezőm.* Ang. *To mak lyk gold, to shyne, to gliſter as gold.*] Plin. lib. 28. cap. 1: Gallorum hoc inventum rutilandis capillis & cinere & ſevo. Comæ promiſſæ & rutilatæ, Plinius lib. 28 cap. 12. Crinis propexus ac rutilatus, Tacit. lib. 20. ¶ Interdum neutrum eſt abſolutum, ſignificans idem quod rutilo colore reſplendere. Virg. 8. Aen. Arma inter nubem cœli in regione ſerena, Per ſudum rutilare vident.

Rŭtĭlēſco, is, n. t. Rutilus fio. [ξανθίζομαι. Gall. *Reluire & ietter lueur comme or.* Ital. *Diuenir ſplendente, chiaro.* German Gitzerend werden/gelbrot werden. Hiſpan. *Enrruiaſterſe, enroxarſe.* Pol. *Starzeſie.* Vng. *Tündöklő vörösse lezők.* Ang. *To waxe gliſtering lyk gold.*] Plin. lib. 8 cap. 55: In Alpibus candidi lepores quibus hybernis menſibus pro cibatu nivem credunt eſſe certè liqueſcente ea, rutileſcunt annis omnibus.

Rŭtĭlŭs, a, um, Color eſt è flavo rubeſcens cum quadam ſplendoris exuberantia. [ירקרק *jerakrák* πυρρόεις, πυῤῥός. Gall. *De couleur iaune comme or, reluiſant, reſplendiſſant.* Ital. *Riſplendente, di color giallo come oro.* German. Goldtgelt vnnd gitzerend. Hiſpan. *Coſa rubia.* Polon. *Zarzyſti, bliesczący, rożpalony.* Vngar. *Tündők lő vörös.* Ang. *Gliſtring, coloured lyk gold.*] Plinius libro 8. cap. 18: Albis maculis colorem rutilum diſtinguentibus. Cicer. in Som. Scipionis: Tum rutilus fulgor horribilisq; terris, quem Martem dicitis. Rutilæ mulieres dicuntur, inquit Varro, valde rufæ.

Rutrum, rutri, n. ſ. Quo quid eruitur: à ruendo. [σκαφεῖον. German. Ein pflaſter hawen/oder pflaſter tetten. Polon *Ridl, łopata.* Vngar. *Aſo.* Ang. *A mattock or pikeaxe.*] Nam ſicut aratum aratrum: ſic rutum rutrum facit. Feſtus: Rutrum tenentis juvenis effigies in Capitolio ephebi fuit, more Græcorum arenam eruentis, exercitationis gratia: quod ſignum deportavit ex Bithynia Romam Pompejus Bythinicus. Plin libro 36 cap. 23: Experimentum marmorati eſt inſubigendo, donec rutro non cohæreat. Cato cap. 11: Oportet habere vilicum palas ſex, rutra quatuor, raſtros quadridentes duos. Significat & hoſtorũ: quod Græci ῥόζανον. Hinc dimiautivum Rutellum. Lucilius: Frumentarius eſt, modium hîc ſecum, atq; rutellum Vnũ affert. Ruere eſt enim modio cumulũ adæquare Cicer. ad Atticum lib. 16: De laudibus Dolabellæ: Deruam cumulum. Plautus: -æris acervos ruit. ἀπὸ μέτρου, ſcilicet: Scaliger in Varronem, ex Nonio.

Rutellum, diminutivum, Lucil. lib. 9. Satyr. 1. ut citat Nonius: Frumentarius eſt, modium hîc ſecum, atque rutellum Vnum affert.

Rŭtŭbam, veteres turbationem appellabant, teſte Nonio. [ῥεμβός. Polon. *Rożruch, gomou.*] Varro Sexgeſ. Id poſtea viderimus, nunc ſumus in rutuba.

S

LITERA est semivocalis, ut quę sonum suum a vocali auspicetur, & in seipsam terminet. Hęc si antecedat m, vel p, vel t, in simplicibus dictionibus, ad subsequętem pertinet syllabam: ut in cosmus, prosper, testis. In compositis verò aliud est: nam in aruspex (teste Quintilian.) quia pars ejus posterior à spectando est, s tertiæ da- [illegible] quia ex abstinentia temeti cōposita vox est, primæ relinquitur. ¶ Transit quandoq; s in m, ut Rursus, prorsum: in n, ut Sanguis, sanguinis: in r, ut Flos, floris. Sabbathum, sabbathi, n. s. [שבת *sabbáth*. σάββατον. Gall. *Le [illegible] qui est le tour du repos aux Iuifs*. Ital. *Sabbato, riposo*. Ger. Der Ruhetag/ oder Sabbath tag/ist bey dē Hebreeren der sibend e. aer jeruchen Wochen Hisp. *El sabado fiesta de los Hebreos*. Pol. *Sobota/ z-wstrzymanie od poczynienia z u żydow*. Vngar. *Szombat*. Ang. *The day of rest, which was sotterday to the Ietwes*.] Hebræi septimum quemque hebdomadæ uniuscujusq; diem appellabant: quem Ethnici *Saturni diem* nominabant, quo die Iudæi ab opere omni feriabantur, Deum mundi architectum imitati, quem Sacræ literæ tradunt, cōfecta sex diebus mundi machina, eaque exornata, septimo die quievisse: unde & sabbathum vocaverūt, quæ vox Hebræis diem quietis significat. Prima itaque sabbathi dicitur, primus dies septimanæ, quem *Dominicum* etiam nominamus. Secunda sabbathi, secundus dies. Tertia sabbathi, tertius dies. Quarta sabbathi, quartus dies. Quinta sabbathi, quintus dies. Sexta sabbathi, sextus dies à die Dominico. Et ipsum sabbathū, septimus dies. Plin. lib 31. cap. 2 In Iudæa rivus sabbathis omnibus siccatur. Hæc Ethnici planetarū nominibus appellāt, quod nunc quoq; retinemus: [illegible] Secunda sabbathi à Luna, dies lunæ sit, tertia à Marte, quarta à Mercurio, quinta à Iove, sexta à Venere. Apud Hebræos quoq; sabbathum, reste Iosepho, pro septimana accipitur. Vnde est illud in Evangelio: Ieiuno bis in sabbatho. Vltimam hujus dictionis syllabam aspiramus: quia à verbo Hebræo fluxit, quod scribitur per ת *th* שבת *schabbáth* quievit, quam s Græci per τ scribant.

Sabbătārĭi, ōrum, dicti sunt Iudęi à Romanis, quòd sabbatha superstitiosè colerent. [οἱ σαββατίζοντες. Pol. *Zydowie, sobotnostwietowi*.] Mirtial. lib. 4. Quod jejunia Sabbatharianorum, &c.

Sabbăthĭsmŏs, σαββατισμός. Celebratio sabbathi.

Sabbătizātē, est sabbatum observare. [שבת *schabdth*. σαββατίζειν.] Hieron. in Levit. Quando fueris in terra hostili, sabbathizabit, & requiescet in sabbathis solitudinis suæ.

Sabīnă, æ, f. p. Herba est duorum generum, quarum altera cupressi, altera tamaricis folia refert. [βραθυ. Gall. *Herbe appellee du Sauvier*. Ital. *Savina*. Ger. Sevenbawm. Hisp. *Sabina yerua*. Pol. *Sa[illegible]ſowe wedrzewo*. Ang. *Sauin hearbe*.] Plin. lib. 24. cap. 11: Herba sabina *brathy* appellata à Græcis, duorum est generum: altera tamaricí similis folio est, altera cupresso. Col. lib. 6. cap. 4: Absinthium, sabinam, hyssopum, rutamque cum mero diluunt.

Sibĭnam pen. cor. Illyrii appellabant telum venabuli simile. Festus. Sibynes dicuntur in siccis sabinisq; fodentes. Hæc Festus.

Sambūcŭs, ut Ruellio scribendum videtur: sive Sambucus, ut alii malunt: frutex est duorum generum: quorum alter ad justæ propemodum arboris robur assurgens, à Græcis ἀκτὴ appellatur. [Gall. *Sureau, ou Suscau*. Ital. *Sambuco*. Ger. Holder oder Rauch. Hisp. *El sauco arbol*. Pol. Bez. Vng. *Bozza fa, földi bozza*. Ang. *An [illegible] tree*.] Alter humilis flore tamen & folio superiorum similis, a Latinis ebulus, a Græcis χαμαιακτη nominatur. Vtrumque genus baccas fert in umbella, per maturitatem nigrescentes, succumq; atri sanguinis colore reddentes. [illegible] subjecta ejusdem nominis descriptione SAMBVCVS.

Sabulo, ōnis, & sabulum, i, n. Arena crassior, ponderosiorque. [ψάμμος. Gall. *Sablon*. Ital. *Sabia[illegible] arenosa*. Ger. Grob Sand. Hisp. *Tierra arenisca*. Polon. *Piasek*. Vng. *Homokos*. Ang. *Sand rybtio and ponderous [illegible] of a ship*.] Plin. lib. 17. cap. 43: Invicem sabulum albumen: Tiberi, multique locis aprum, itemque tubrum, etiam pingui terræ permistum, infœcundum est. Col. lib. 4. cap. 33: Pullam terrā, & resolutam desiderat, sabulonem humidum, vel refractū tophum nō respuit. Varr. 1. de Re rust. cap. 9: In quois lapis, marmor, rudus, arena, sabulo, argilla, &c. ¶ Sabulum instrumentum musicum apud Apulejum. Macrobius Sabulo sabulonis videtur pro eodem posuisse. Apud Festum & Varronem Sabulo tibicinem significat, de quo infrà, quod non longè videtur à sabulo aut sabulone recedere.

Sabŭlōsŭs, a, um. Plenum sabulo. [ψαμμώδης. Gal. *Sablonneux*. Ital. *Sabbionoso*. Ger Sandechtig/voll Sand. Hisp. *Lleno de tierra arenisca*. Pol. *Piaszczysty*. Vng. *Homokos*. Ang. *Full of ponderous sand*.] Plin. lib. 13. cap. 4: Palma gignitur levi sabulosaq; terra.

Sabŭlētum, leti, n. s. Dicitur locus in quo sabulum abundat. [ψαμμών. Gall. *Sablonniere*. Ital. *Luogo doue è molto sabbio*. Germ Ein ort an dem viel Sand ist/ein Sandgrub. Hisp. *Lugar de aquella tierra arenisca*. Pol. *Piaskowatosc*. Vng. *Homokos*. Ang. *A place full of ponderous sand*.] Plin. lib. 27. cap. 8: Crocodilion nascitur in sabuletis.

Saburrā, æ, f. p. Propriè sabulum vilius, & crassius, quo naves onerari solent usque ad certam mensuram, quò stabiliores sint. [σαμμα. Gall. *Grosse arene ou grauier dequoy on charge les nauires pour estre plus fermes contre la tempeste, la Saprne*. Ital. *Sabbione, bellota, zauorna*. Ger. Gar grob Sand mit dem man die Schiff beschwäret daß sie sau daher fahren. Hispan. *El lastro para assentar la naue*. Pol. *Gl'az, albo piasek miazgi ktorim okreti l'adnia abi gl'eby ſil'e*. Vng. *Kōuetsōs homok*. Ang. *Balase wherwith shipes ar euen poysed to go vpright*.] Plin. lib. 10. cap. 23: Certum est, Pontum transvolaturas, primùm omnium anguſtias petere, inter duo promontoria, Criumetopon, & Carambin, mox saburra stabiliri. Liv. 7. bell. Pun. Se in animo habuisse, tota classe Ephesum petere, & onerarias ducere multa saburra gravatas, atq; eas in faucibus portus supprimere. Priscianus præcipit in hac voce, b literam esse geminandam: quod an verum sit, ipse viderit. Virgilius certè primam syllabam corripit lib. 4. Georg. - & sæpè lapillos, Vt cymbæ instabiles fluctu jactante saburram. Tollunt.

Săburrāre est saburra onerare, & se stabilire adversus vim ventorum [ψαμμοῦν. Gal. *Charger d' arene*. Ital. *Mettere la zauorna nella naue*. Ger Mit grobem Sand beschwären. Hisp. *Alastrar la naue*. Pol. *Pyzak [illegible] nal'adowac*. Vng. *Kōuetsōs homokkal meg terhelni*. Ang *To balase a shipe*.] Plin. lib. 18. cap. 35: Echini affigentes sese, aut arenas saburrantes, tempestatis signa sunt. Solinus: Grues volaturæ arenas devorant, sublatisque lapillis ad moderatam gravitatem saburrantur.

Săburrātŭs, a, um. [ψαμμωδης. Gall. *Chargé d' arene ou de grauier*. Ital. *Carica di grossa arena, ò di sabbia grossa*. German. *Mit grobem Sand beschwäret oder gefüllt*. Hispan. *Cargado de lastro, alastrado*. Pol. *Miazgim piaskiem nal'adowani*. Vng. *Kōuetsōs homokkal meg terhelt*. Ang. *Balased or loden with grauel*.] Saburra oneratus, & per translationem quovis modo expletus. Plaut. Cistel. - quæ ubi saburratæ sumus, Largiloquæ extemplò sumus.

Sacal, Aegyptiorum lingua electrum significare existimavit Nicias, & in Aegypto ex radiis Solis nasci: ut refert Plin. libr. 37 cap 2. [Pol. *Kontrysal*.]

Sacchărum, ri, per cor. n. i. [σάκχαρον. Gall. *Du sucre*. Ital *Succharo*. Ger Zucker Belg Suycker Hisp. *El azucar de cannas*. Pol. *Cukier*. Vng *Nadmex* Ang *Sugar*] Dicitur mel arundinibus collectum, gummi modo candidum, ac fragile. Nascitur in Arabia, India, Creta, Italia, & Sicilia. Vnde oxysaccharum, potionis genus ex saccharo & aceto. Plin. lib. 12. cap. 8: Saccharum & Arabia fert, sed laudatius India. Est autē mel in arundinibus collectum, gummi modo candidum, dentibus fragile: amplissimum nucis tantùm avellanæ magnitudine, ad medicinæ tantùm usum. Hæc Plinius. Hodie præstantissimū adversus saccharum ex Fortunatis insulis, quas *Canarias* vocant in usum formam redactum. Nascitur & in Aegypto, Cypro, & Rhodo. Galeni seculo saccharum vix notum erat, hodie tam vulgatum, ut ne quotidianus quidem cibus placeat sine saccharo.

Sacciperium, rii, n. s. Major crumena, & minoris marsupii receptaculum. [σακκομίφιον. Pol *Wacyek mysli w.ki*.] Plaut. in Rudente Mercurium marsupium, quod plenum argenti fuit in sacciperio. Dictio composita ex sacco & pera.

Saccŭs, ci, m. s. [שק *sak*. σάκκος. Gall. *Sac*. Ital. & Hisp. *Sacco*. Ger. Ein Sack. Pol. *Miech, wor*. Vng. *Sak* An. *A sack*.] Nota significationis est: quippe qđ nō modò apud Hebræos, Græcos & Latinos, verumetiā apud Italos, Hispanos, Flandros, Germanos, Gallos, multarūq; aliarū linguarū homines eodē nomine dicatur. ¶ Et à Sacco Poloni appellant *Zak*: hoc est, scholasticus, quòd ex literis victū quęrentes, perpetua premantur penuria, & instar mendicorū saccos bajulantiū, sibi difficulter victū quęrunt. Horat. 1. Serm. - congestis undiq; saccis Indormis inhians. Cic. 5 Verr. Quum iste civitatibus frumentū, coria, cilicia, saccos imperaret, neq; ea sumeret, pro iis rebus pecuniam exigeret. Saccus frumentarius, quo frumentum geritur. Saccus nivarius: id est, colum ex lapide spongioso, ad colandas aquas ex nivibus resolutas.

Săccŭlŭs,

Sāccŭlŭs, & Saccellus, diminutiva, Exiguus ſaccus, marſupium [σακκίον Gall. *Sacher.* Ital. *Sacheto.* Germ. Ein Säcklin. Hiſp *Pequenno ſacco* Pol. Woreczek. Vngar. *Sakotska, ſeb, taſoly.* Ang. *A little ſack, bagge or purſe.*] Cic. 2. de Finib. Ius, & ſacculos abſtulerit. Aſconius, Sàcci, unde ſacculi, & ſaccelli.

Sāccārĭă, riæ, Saccorum mercatura. σακκηρπολική. Apul. lib. 1. de Aſino aureo: Saccariam faciens merebam.

Sāccārĭŭs, m. ſ. Dicitur bajulus, vel gerulus, qui ſaccis geſtādis victum quæritat, [ναυφόρος &c. Gall. *Vn porteſac, portepoche, porteſaix.* Ital. *Porta ſacco ò peſi.* Ger. Ein Säcktrager. Hiſp. *El baſtaje ò ganapan.* Polon *Miechones.* Vngar. *Sak hordo.* Ang. *A bearer of ſackes.*] Paul. l. Qui fundum. de Contrahen. empt. Siquid ex ſacco ſaccarii cecidiſſet.

Sāccŭlārĭi, orum, m. ſ. [ῥαδιουργοί. Gall. *Pilleurs de bourſes, affronteurs.* Ital. *Fraudatori, ingannatori.* German. Leutbeſcheiſſer/der die Leut betreugt mit böſen künſten / vnnd in ſeinen Sack machet. Hiſp. *Engannadores.* Polon. *Oſzuſtſziliel'a.* Vngar. *Sakba lopok.* Ang. *Robbers of purſes*] Apud Iureconſultos accipiuntur pro fraudulentis impoſtoribus, qui vetitas artes exercent, & in ſacculos partem ſubducunt, partem ſubtrahunt, quos Vlpianus ait, plus quàm fures puniēdos, de Extraordin. crim. l. Sacularii.

Săcellum, Vide SACER, adjectivum.

Săcĕr, cra, crum, Conſecratus, religioſus. [קדוש *kadhóſch.* ἱερός. Gall. *Sacré, ſainct, de dié à Dieu.* Ital. *Sacro.* Germ. & Belg. Heilig. Hiſp. *Coſa ſacrada.* Pol. *Poſwieczoni.* Vngar. *Zent.* Ang. *Holy, conſecrate.*] Virg. lib. 8. Aen. Extulit os ſacrum cœlo tenebrasque reſolvit. Plaut. Menæch. At ego te ſacram coronam ſurripuiſſe Iovi ſcio. Plin. Epiſt. 177: Reverere gloriam veterē, & hancipſam ſenectutem quæ in homine venerabilis, in urbibus ſacra eſt. Miſcere ſacra profanis, Horat. lib. 1. Epiſt. 17. Aedes ſacra, Cic. Bruto, lib. 13. Arces ſacræ, Virg. lib. 3. Georg.

¶ Capitur nonnunquam pro execrando, ſceleſto. [ארור *aríór* באלה *neeléh* בזעוב *vithbáh.* κεκατάρατος &c. Pol. Przeklęt'eſt.] Virg. lib. 3. Aen. - quid non mortalia pectora cogis Auri ſacra fames? ¶ Antiquitus homo ſacer dicebatur, qui poſt diras execrationes, peſtis, alteriúsve calamitatis expiandæ gratia, alicui deorum immolabatur: quanvis per tranſlationem etiā latiùs accipiatur pro quovis homine ſcelerato, & deteſtabili, κεκατηραμένος. Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 6: Inteſtabilis & ſacer eſto. Vide plura de hoc apud Macrobium libro 3. Satur. ¶ Sacer ignis, morbus cujus multa ſunt genera, quæ apud Plinium habentur, lib. 26. cap. 11. ἐρυσιπέλας. Celſ. lib. 5: Sacer quoque ignis malis ulceribus annumerari debet. Ejus duæ ſunt ſpecies. Alterum eſt ſubrubicundum, aut miſtum rubore atque pallore, exaſperatumque per puſtulas continuas, quarum nulla altera major eſt. In his ſemper ferè pus, & ſæpè rubor cū calore eſt. Fit maximè in pectore, aut lateribus, aut eminentibus partibus, præcipueq; in plantis: alterum autē eſt in ſumma cutis exulceratione, ſed ſine altitudine latum & ſublividum. Hæc Celſus. In pecudibus (nam & eas infeſtat) puſula appellatur. Col. lib. 7. cap. 5: Eſt etiam inſanabilis ſacer ignis, quam *puſulam* vocant paſtores. Ea niſi compeſcitur intra primam pecudem, quæ tali morbo correpta eſt, univerſum gregem contagione proſternit. Siquidem nec medicamentorum, nec ferri remedia patitur. Nam penè ad omnem tactum excandeſcit. Inter ſacri ignis ſpecies numeratur, quem vulgus ignem *S. Antonii* vocat. A' Plinio, ni fallor, zoſter appellatur, medium hominem cingens, & ubi cinxerit, enecans. ¶ Sacer morbus, idem qui comitialis, quòd comitia diſſolveret: & Herculeus, propterea quòd Hercules eo laboraſſe dicatur. ἱερὸς νόσος, ἐπιληψία. Sacer autem idcirco dici putatur, quòd ſanctiſſimam hominis partem: hoc eſt, animæ rationalis domiciliū præcipuè infeſtet. Sacer locus, qui publicè eſt dedicatus. ſive in civitate ſit, ſive in agro: ſimiliter ſacræ res, q̄ publicè ſunt conſecratæ. ¶ Sacer ſerpens, ſerpentis genus admodū exiguum, adeò tamen peſtilens, ut vel maximi angues venenum ejus reformident, eoq; adveniente diffugiant, ἱερὸς ὄφις. Magnitudo huic ad cubitum, ſpecies hirſuta. Quicquid mormorderit, continuò putreſcit.

Sācrum, ſacri, ſubſtantivum, n. ſ. Sacrificium. [קרבן *chagh korbán* זבח *zébach* זבחה *zibchdh.* θυσία, λειτουργία Gall. *Sacrifice, ſacrement.* Ital. *Sacramento, ſacro, conſacro.* Germ. Gottesdienſt/opffer/heilig werck. Hiſp. *Sacrificio.* Polon. *Swiatoſc, offiara, miſſa.* Vng. *Zentſeg, aldozat.* An. *A ſacrifice, any thing dedicated to god.*] Virg. 3. Aeneid. Sacra Dioneæ matri, divisq; ferebam. Idem 5. Aen. Sacra Iovi Stygio, quæ ritè incepta paravi. Ovid. 2. Faſt. Ecce anus in mediis reſidens annoſa puellis, Sacra facit tacitè, nec tamē ipſa tacet. ¶ Nonnunquam idem quod templum. [היכל *hechál* מקדש *mikdáſch.* ἱερόν. Gall. *Temple.* Ital. *Tempio.* Germ Ein Kirch/Tempel/heilig ort. Hiſ. *Templo.* Polon. *Mieſcze poſwie czone, koſczioł'.* Ang. *A churche or temple.*] Paulus Iureconſultus: Sunt autem Sacrilegi, qui publica ſacra compilarint. At qui privata ſacra, vel ædiculas inculto ditas tentaverint, amplius quàm fures, minus quàm ſacrilegi merentur.

¶ Inter ſacrum & ſaxum, proverbialis locutio eſt, qua utimur, quoties nos in ſummo diſcrimine cōſtitutos volumus ſignificare. Vide Eraſmi Adagia. ¶ Stata ſacra quę dicātur, vide ſuprà in dictione FERIAE, & infrà in dictione STATA.

Săcellum, li, n. ſ. diminut. à ſacrum: & ſignificat locum parvum Deo ſacratum cum ara. [רמה *ramáh.* ἱερόν. Gall. *Vn petit temple, vne chapelle.* Ital. *Capellata.* Ger. Ein Cappel/ Kirchlin. Hiſp. *Templo pequenno.* Pol. *Kopliczą, koſczioł'ek.* Vng. *Kapolna.* Ang. *A chappell or litle temple.*] Cicer. de Lege Agrar. Sunt enim loca publica urbis, ſunt ſacella, &c. Trebatius Iureconſultus ſcribit, Sacellum compoſitum eſſe verbum, quaſi ſacra cella. Sed hoc neque verum eſt, neque veriſimile.

Sacro, cras, act. p. Deo dedico, & ſacrum facio, cōſecro. [קדש *kiddéſch* חנך *chanách.* τελετουργεῖν, ἱερόω, κατηρόω Gall. *Sacrer, conſacrer, dedier à Dieu.* Ital. *Sacrare.* Ger. Weyhen/heyligē/einem heiligen brauch zuegnen. Hiſp. *Conſagrar.* Pol. *Poſwieczam, oddaie na boża ſł'użbe.* Vng. *Meg zentßlöm ißtennek zentßlöm.* Ang. *To conſecrate to god, to mak holy or dedicat.*] Plin. lib. 36: Ejuſdem remanet & alius centum cubitorum, quem poſt cæcitatem viſu reddito, ex oraculo Solis ſacravit. ¶ Sacrare votum diis, eſt voto ſeſe aſtringere. Virg. 8. Aen. - diis Italis votum immortale ſacrabat. ¶ Ponitur aliquando Sacrare pro devovere, & deteſtabile decernere, & ita morti addicere, ut impunè occīdi, & violari poſſit. [החרים *hecherim.*] Liv. 2. ab Vrb. Ante omnes de provocatione adverſus magiſtratus ad populum, ſacrandoque cum bonis capite ejus, qui regni occupandi conſilia iniſſet, gratę in vulgus leges fuēre. ¶ Hujus compoſita ſunt Conſecro, Deſecro, Obſecro, Proſecro, & Reſecro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Sācrātĭo, nis, f. t. ſacrandi ritus. [ἱερωσις. Pol. *Poſwiacżanie.* Vng. *Zentßles.*] Macrob. Saturn. lib. 3. cap. 7: Sacrationis vocabulo obſervantiam divini juris implevit.

Sacrŏr, aris, paſſivum. Ovid. 1. Faſt. Vtque ego perpetuis olim ſacrabor in aris, Sic Auguſta novum Livia numen erit.

Sacrātŭs, a, um, participium: [מקדש *mekuddáſch.* ἱερωθὲις, κατηρωθέις. Gall. *Sacré, dedié à Dieu, conſacré.* Ital. *Sacrato.* Germ. Geweyhet/Geheyliget. Hiſp. *Conſagrado.* Pol. *Poſwieczoni, offiarowani.* Vng. *Meg zentßlteteßt.* Ang. *Conſecrated, dedicated to god.*] ut Caput ſacratū. Virg. 3. Aen. Exorat pacem divûm, vittasq; reſolvit Sacrati capitis. Idem 2. Aen. Fas mihi Grajorum ſacrata reſolvere jura. Sacratæ leges, vide ſuprá Opus alicui ſacratum. Ovid. 2. Triſt. Idq; tuo nuper ſcriptum ſub nomine Cæſar, Et tibi ſacratū ſors mea rupit opus. ¶ Sacratę leges quibus ſancitum erat ut ſi quis adverſus eas feciſſet, ſacer alicui deorum cū familia, pecuniaq; eſſet. ὅσιοι νόμοι. Liv. 2. ab Vrb. Præcipuus pavor Tribunos invaſerat, quàm nihil auxilii haberēt ſacratæ leges, morte collegæ monitos. Idem: Sub idem fermè tempus, Ligures lege ſacrata coacto exercitu, nocte caſtra Proconſulis aggreſſi ſunt. ¶ Sacratior, & hoc Sacratius, Sacratiſſimus. Plin. lib. 16. cap 44: Nihil habent Druidæ (ita ſuos appellant Magos) viſco & arbore in qua gignatur, ſacratius. Idem lib. 33. cap. 4: Numine illis gentibus ſacratiſſimo.

Sacrārĭum, rii, n. ſ. Locus in quo ſacra reponuntur. [מקדש *mikdáſch.* ἱεροφυλακεῖον, ἄδυτον. Gall. *Le lieu où on met & ſerre les choſes ſacrees, ſacriſtie.* Ital. *Sacreſtia.* Ger. Ein Sacryſtey/Ein ort einer Kirchen in welches man heilige ding hinbehattet. Hiſp. *El lugar donde ſe guarda lo ſacrado.* Pol. *Zakryſtya, kruchta.* Vngar. *Zentel tetőt hely, zenſeg tarto hely.* Ang. *A place to keep thinges conſecrated in.*] Nam Sacer locus & Sacrarium differunt. Sacer enim locus, eſt locus conſecratus. Sacrarium ſimpliciter in quo ſacra reponuntur, quod etiam in ædificio privato eſſe poteſt. Vnde à Cicerone Sacrarium Bonæ Deæ nominatur. Seneca lib. 5. Quæſt. Arcana illa rerum naturæ ſacra non promiſcuè & omnibus patēt: reducta, & in interiori ſunt clauſa ſacrario. Aegeſippus lib. 5 ſcribit, ſacrarium templi Hieroſolymorum fuiſſe profanatum à Gentibus, quò ſolus ſemel in anno princeps ſacerdotum ſolebat intrare, non ſine ſanguine. ¶ Quid interſit inter ſacrum locum & ſacrarium, oſtendit Vlpian. in l. Sacra. de Diviſ. re. inquiens, Sacer locus, eſt conſecratus: Sacrarium, in quo ſacra reponuntur. Suetonius tamē de Auguſto, non tàm pro ſacrorum repoſitorio, quàm pro ſacello, locoq; ſacrato ſumpſit: Natus eſt (*inquit*) Auguſtus ad capita bubula, ubi nunc ſacrarium habet, aliquantò pòſt quàm exceſſit, conſtitutum. ¶ Ponitur & ſacrarium pro lararıo in ædibus privatis. Cicero ad Memmium, lib. 15: Cajo Aviano Evandro, qui habitat in tuo ſacrario, & ipſo multū utor, & patrono ejus M. Aemilio familiariſſimē.

Sacrēs porci, appellabantur qui puri eſſent ad ſacrificium, ut immolarentur quum primùm depulſi eſſent ab ubere: id autē contingebat die circiter decimo à partu: & ob id appellabantur ab antiquis ſacres, quòd tum ad ſacrificia idonei primū eſſent. [χοῖροι ἀγνοί. Pol. *Oſſiſek.*] Plautus in Menæch. Quanti hi porci ſunt ſacres?

Sacrāmentum, n. ſ. Pecunia dicebatur à duobus contendenti-

bus in jure depoſita, ea conditione ut qui vicisſet, ſuam auferret, victi verò ærario cederet. [Pol. *Zakł'ad.*] Varr. libro 4. de Lingua Latina: Sacramentu a ſacro: & qui petebat, & qui inficiabatur, uterq; quingenta æris ad Pontificem deponebat. De aliis item rebus alio certo numero. Qui judicio vicerat, ſuum ſacramentum à ſacro auferebat: victi, ad ærarium redibant: id eſt, victus ea pecunia, quam depoſuerat, mulctabatur in pœnâ injuſtæ litigationis, quę ærario cedebat. Cicer. lib. 9. Epiſt. Pugna, ſi me amas, niſi arguta apparebunt, ut ſacramẽto contendas mea non eſſe. Idem de Orat. Agerent enim tecũ Pythagorei, quibuſcum tib. juſto ſacramẽto contendere non liceret. ¶ Injuſtis vindiciis & ſacramentis fundos alienos petere, Cic. pro Milone. ¶ Sacramentum item, interprete Feſto, dicitur quicquid jurejurando interpoſito geritur. [ἐγγυασία, ὅρκος, ἐγγύη. Ger. Dar vorzeiten das gelt ſo zwo rechtgende Partheyen hinder den Dorffen Prieſter legten, mit dem geding, daß deſſen gelt zu dem Gotes dienſt ſolte verfallen ſeyn, ſo den Rechtshandel verlüre: Gementlich heiſt es ein Eyd. Pol. *Obwarowanie przyſięgam.*] Hinc Sacramentum militare dicebatur, quo milites in verba imperatoris ſui jurabant, quod niſi præſtitiſſent, juſti milites non videbantur, eoque abſoluti, in hoſtem legitimè pugnare non poterant. Legitima (inquit Servius) militia erat eorum, qui ſinguli jurabant pro Repub. ſe eſſe facturos, nec diſcedebant niſi completis ſtipendiis: & Sacramentũ vocabatur. Vegetius de Re militari libro ſecundo: Milites jurare ſolent, & ideo militiæ ſacrati dicuntur. Iurant autem ſe omnia ſtrenuè facturos quæ præceperit Imperator, nunquã deſerturos militiam pro Romana Republica. ¶ Iuvenalis Satyra 15: Sacramenta figuratè pro ipſis militibus poſuit: Præmia nunc alia acq; emolumenta notemus Sacramentorum: Id eſt, militum juratorum & ſacramento rogatorum. ¶ Suetonius in Cæſare: Sanxit neminem civis major viginti annis, minórve decem, qui ſacramento non teneretur, plus triennio continuo Italia abeſſe. Teneri ſacramento, eſt obligari per ſacramentũ. ¶ Sacramento rogati, eſt jurejurando adigi. Quint. lib. 12. cap. 2: Sed hæc inter ipſos, qui velut ſacramento rogati, vel etiam ſuperſtitione conſtricti, nefas ducunt à ſuſcepta ſemel perſuaſione diſcedere.

Sacroſanctum, n. i. Dicebatur, teſte Badæo quod jurejurando interpoſito erat ſolutum, ut qui violaſſet, morte pœnas penderet. [קדוש *kadúſch* ἐκτεθειμένον ἱερόν. Gall. *Sainct & ſacré.* Ital. *Sacroſancto.* Germ. Das allerheiligeſt, das ſo heilig vnd theuer geachtet wirdt, daß es bey verluſtung Leibs vnnd Lebens von niemands verletzt oder ſchmächlich gehalten werden ſoll. Hiſp. *Lo ſacrado con juramento, muy ſanto.* Pol. *Przenaſwietſze.* Vng. *Zentſéges.* Ang. *Hallowe de holy.*] Cicero pro Cornelio Balbo: Quid fuit in rogatione, ea quæ de Pompejo à Gellio, & Lentulo COSS. lata eſt, in qua aliquid ſacroſanctum videretur? Idem ibidẽ: Sacroſanctum nihil eſſe poteſt, niſi quod per populum, plebémve ſanctum videretur. ¶ Sacroſanctus Tribun. plebis dicebatur, quem violari nefas erat, qui ſine capitali piaculo attingi violenter non poterat. Ideo principes Romanos legimus Tribunitiam poteſtatem aſſumere ſibi ſolitos, ut auguſtiores, & ſacroſanctos facerent: id quod & in numiſmatis quoque eorum extat. Tranquillus in Auguſto, cap. 27. Tribunitiam poteſtatem perpetuam recepit. Tacitus libro 12: Accurrunt Patres, decernitur Othoni Tribunitia poteſtas, & nomen Auguſti, & omnes principum honores. Item ſacroſancta templa in quibus eſt, aut aram: è quibus quempiam per vim extrahi nefas putatur.

Sacrifĭco, as, act. p. Sacrum facio. [זבח *zabách* העלה *heleláh* הקריב *hikríb.* Θύω, προσφέρω, ἱερουργέω. Gall. *ſacrifier* It. *Sacrificare.* Ger. Opfferen. Hiſp. *Sacrificar, ofrecer por ſacrificar.* Polon. *Offiaruie.* Vngar. *Aldozom: zentſéget tſinyalok.* Ang. *To ſacrifice.*] Plaut. in Captiv. Quinetiam ut magis noſcas, Genio ubi tuo quando ſacrificat, ad rem divinã, quibus eſt opus, Samiis vaſis utitur. ¶ Interdũ per ſacrificia veniam petoli: interdũ, veniã impetro. Plaut. in Pœn. Si hercle iſtuc unquã factum eſt, tum me Iuppiter faciat ut ſemper ſacrificem, neq; unquam litem. Confunduntur tamen quandoque.

Sacrificātĭo, onis, verbale, f. t. [זבחה *zebhach* קרבן *korbán.* Θυσία, προσφορά. Gall. *Sacrifice.* Ital. & Hiſp. *Sacrificio.* Germ. Opfferung. Polon. *Offiarowanie.* Vng. *Aldozás ennek tſinyalása.* Ang. *A ſacrificing or offering vp.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Itaq; in ea ædes quòd eſt earum cuſtos intimarum, omnis & precatio, & ſupplicatio extrema eſt.

Sacrificātīvus, a, um, adj. Sacrificium: [ἱερουργικός. Gall. *Apartenant à ſacrifice.* Ital. *Pertinente à ſacrificio.* Germ. Das zu dem opfferen gehört. Hiſp. *Tocante à ſacrificio.* Pol. *Do offiarowania przynależący.* Vngar. *Zentſéghez tartozo.* Ang. *Belonging to ſacrifice.*] ut Apparatus ſacrificativus. Feſtus lib. 12: Sacrificalem apparatum, feſtum Apollinis ſupplicium per lictores proturbat.

Sacrificŭlus, i, m. ſ. Qui ſacra facit. [כוהן *chohén* עמדה *amadáh.* Ἱερεύς, ἱερεῖον. Gall. *ſacrificateur.* Ital. *Chi fa ſacrificio.* Germ. Ein Opfferer. Hiſp. El *que haze ſacrificio.* Pol. *Ofiarownik.* Vng. *Zentſéges.* Ang. *He that offereth ſacrifice.*] Ovid. 6 Fast. Mos fuit infidos ductum a gente Sabina ab Anco.

Sacrĭficŭs, a, ĭcet. Quod ad ſacra attinet: [ἱερουργικός. Gall. *Appartenant à ſacrifice.* Ital. *Pertinente à ſacrificio.* Germ. Das zu dem opfferen gehört. Hiſp. *Tocante à ſacrificio.* Pol. *Do ofiarowania przynależący.* Vng. *Zentſéghez tartozo.* Ang. *Belonging to ſacrifice.*] ut Sacrificæ res, quibus attendebatur in ſacrificiis. Plin. lib. 16, cap. 27. Nunc ſacrificæ Tuſcorum è boxo tibiæ. Dies ſacrificus. Ovid. 13. Metam. - dies q; Des mihi ſacrificos, calitura q; ignes eras. Ritus ſacrificus, Ovid. 15. Metam. Veſtis ſacrifica, Silius lib. 3.

Sacrĭfĭcŭlus, li, m. ſ. Sacerdos: à ſacris faciendis. [כמר *chamár.* ἱερομνήμων, ἱερεύς. Gall. *Sacrificateur.* Ital. *Che fa ſacrificio.* Germ. Ein Opfferer oder die Opffer vnd ſolche heilige ding verbringt. Hiſp. *El que haze ſacrificio.* Pol. *Ofiarownik.* Vng. *Aldozó pap: zentſéges zárdoknak tartozo.* Ang. *A preaſt that offereth ſacrifice.*] Suet. in Domit. cap. 1. Ardente templo, apud Aedituum clam pernoctavit, ac manè Iſiaci celatus habitu, lineaque ſacrificulos vanæ ſuperſtitionis, &c. Rex ſacrificulus (quem & Athenienſes βασιλέα appellabant) Romæ poſt ejectos Reges primum creatus eſt, quòd quædam ſacra ita inſtituta eſſe, ut neceſſe eſſet ea per Regem obiri. Vide Livium lib. 2. ab Vrbe, Columni lib. 10 cap. 15: Super Flaminem Dialem in convivio, ad Rex ſacrificulus, haud quiſquam alius accumbit. Livius libro 6. bell. Pun. Vulgò ergo pontifices, augures, ſacrificuli Reges creantur, cuilibet apicem Dialem, dummodo homo ſit, imponamus.

Sacrĭfĭcŭlum, i, n. ſ. Sacrum, ſeu res divina. [זבחה *zebhách* קרבן *korbán.* Θυσία, προσφορά. Gall. *ſacrifice.* Ital. & Hiſp. *Sacrificio.* Ger. Ein Opffer Pol. *Ofiara.* Vngar. *Aldozat* Ang. *A ſacrifice.*] Cic. ad Att. Cujus Laurentinæ vos Pontifices ad aram in Velabro ſacrificium facere ſolent. Idem de Aruſp. reſpon. De illo porro ſacrificio quod fit pro ſalute populi Romani. Liv. lib. 4. Decad. 5: In monte Iove ſacrificium perpetrato.

Sacrĭfĭcus, a, um, adj. com. p. Minister ſacrorum, vel ipſe ſacrificus, qui ſacra colens. [ἱερεύς, ἱερουργός. Gall. *ſacrificateur* Ital. *Sacrificatore.* Ger. Ein Diener zu heiligen dingen, oder ein Opffrer, prieſter Hiſp. *Sacrificador.* Pol. *Popeſz ofiarowaiący.* Vng. *Zentſéges papi rendbeli.* Ang. *A ſacrificer.*] Tacit. lib. 15: Damnatus primâ nuptione apud Aedituum occultatus, ſolertia hoſpitis, ac ſimulato turbæ ſacrificolarum immiſtu, ignoratus apud Cornelium Primum, paternum clientem, juxta verabulum delituit.

Sacrifer, a, um, Sacra ferens. [ἱεροφόρος. Gall. *Qui porte les choſes ſacrées & ſainctes.* Ital. *Che porta le cose ſacre.* Ger. Das heiligthum dahin treget. Hiſp. *El que haze los officios ſagrados.* Pol. *Offiarownik.* Vng. *Zentſéges.* Ang. *That bringeth holy things, or ſacrifices.*] Ovid. 4 Fast. Quum Troiam Aeneas Italos portaret in agros, Et dea ſacrifero ſpernere iuſſa rates.

Sacrĭlĕgus, a, um, adj. com. f. Qui rem ſacram, aut rem profanam de loco ſacro quid ſubripit. [ἱερόσυλος. Gall. *ſacrilege, larron de choſes ſacrées.* Ital. *Sacrilego, che ruba cose ſacre.* Ger. Ein Kirchendieb, oder der aus heiligen orten etwas stilt. Hiſp. *Sacrilego.* Pol. *Swiętokradzca.* Vng. *Szentségtelenitő.* Ang. *That ſtealeth holy things.*] Terent. in Adelph. Verùm hæc inter ſe quid Cicero de Legib. Sacrilego pœnam eſſe vult? Si quis eſt is qui ab æde ſacra, aut de communi, aut de publico aliquid tollit. Id commune quidem jure cautum, quod & nunc multis in locis manet. Satyr. Inde ſacrilegi non ſunt, minor extat ſacrilegus, qui ædes ſacras aut ſepulchra violat.

Sacrificŭlus, a, um, adj. Qui ſacrificant. Artes ſacrificulæ, Manes ſacrilegæ Ovid. de Arte dicit an Roma ibi ſacrificulæ artes, Cum tot deum lingas, tot ſint ad templa ſacerdotes. Cic. 7 Ver. Cacerdotes item deos, deasq; omnes, templa, obtinebo quamvis templis ipſi non utantur, aras quoque furore & ſacrilegia imbuam, bonum factum, in templum impune quemquam non condidiſſe, ſolos ſacrilegos adhibere templi cultum. Liv. lib. 1. [illegible].

Sacrilegĭum, ii, n. ſ. Sacrum ſacrilegium furtum. [ἱεροσυλία. Gall. [illegible] Ital. [illegible] Germ. Ein Kirchendiebſtal, oder diebstal heiliger dinger. Hiſp. [illegible] Pol. [illegible] Vng. *Zentſéghlopás.* Ang. [illegible] Lex ſacrilegii, Quint. lib. 4. [illegible] Nonnulla ſacrilegii habitum facit. [illegible] ſacrilegii, Quint. lib. 4. [illegible]

Sacerdos, ōtis, com. g. Qui ſacra facit, à ſacrificando dictus. [ἱερεύς. Gall. *Sacerdote* [illegible] Ital. *El ſacerdote* [illegible] Germ. [illegible] Hiſp. [illegible] Pol. [illegible] Vng. [illegible] Ang. [illegible] Sacerdos Romanus [illegible] Gallus [illegible]

Martiales, Quirinales, Salii, Pontifices minores, Pontifices maximi, Reges sacrorum, Sacrificuli, & Galli, qui Cybeles sacra faciebant. Ovid. 3. Amorum, Eleg. 7: Ille ego Musarum purus, Phœbiq; sacerdos Ad rigidas canto carmen inane fores. Virg. 6. Aen. Quiq; sacerdotes casti dum vita manebat, Quiq; pii vates, &c. ¶ Sacerdos, otis, genere fœminino. ἱέρεια. Virgil. 6. Aeneid. Deiphobus contrà, ne sævi magna sacerdos: Discedam, explebo numerum, &c. Idem 3. Aeneid. - cursusque dabit venerata sacerdos.

Săcērdōs, Non eadem semper Romæ fuit creandorum sacerdotum ratio: cùm enim, veteri lege, ac more, augures ab auguribus, pontifices à pontificibus, reliqui sacerdotes à suis quique collegiis crearentur, unus pontifex maximus à populo: quod omnium penè historicorum, Livii maximè testimonio constat: Cn. Domitius tribunus plebis, Neronis Imperatoris atavus, pontificibus offensior, quòd alium, quàm se, sui patris in locum cooptassent, lege latâ jus sacerdotum subrogandorum à collegiis ad populũ transtulit, eo anno, quo C. Marius tertium consul fuit: nec multò pòst ipse pontifex maximus populi suffragio creatus est: hujus legis in 11. in Rullũ oratione Cicero meminit, item in ea pro C. Cornelio, quę integra non extat. Postea L. Sylla, rerum potitus, cùm alia multa contra populum, qui Marianas partes foverat, tum hoc sanxit, ut rursus sacerdotes à collegiis crearentur: de quo sic Pædianus in divinationis commentario. Victore Sylla, spoliatus est populus Romanus, arbitrio creandorum sacerdotum. Sed quemadmodum legem Domitiam sua lege Sylla: sic legem Syllæ, aliquot pòst annis, T. Atius Labienus tribunus pleb. ábrogavit, Domitiamq; restituit, fecit autem hoc autore C. Cæsare: qui, si populus in mandãdo sacerdotio suffragium ferret, se, qui popularis admodum erat, pontificem maximum, in demortui Metelli Pii locum creatum iri; non sine causa putabat, quod re comprobatum est: nam P. Servilio Isaurico, & Q. Lutatio Catulo, consularibus viris; & provecta jam ætate dejectis, ipse, nondum prætorius, in amplissimi sacerdotii gradum ascendit. Tulit & ipse legem, non quæ à Labieni lege discreparet, (fuit enim uterque popularis) sed quæ novum aliquod jus ascriberet. Domitiam quidem legẽ in eo capite confirmavit, ut absentibus petere sacerdotia liceret: rursus à populo ad collegia, lege Labieni abrogata, jus cooptandorum sacerdotum retulit post obitum Cæsaris M. Antonius consul, eo consilio, ut facilius ac certius M. Aemilius Lepidus, cujus filio filiam suam collocaverat, pontifex maximus in Cæsaris locum subrogaretur, ita jus creandi sacerdotes quater immutatum est, à Domitio, Sylla, Labieno, Antonio: atque hoc quidem satis ex historia patet: mihi tamẽ & de quinta mutatione oritur opinio (ut puto) satis certa, primùm ex epistola ad M. Brutum: in qua ita scriptum est: Pansa vivo, celeriora omnia putabamus: statim enim collegam sibi subrogasset: deinde, ante prætorem sacerdotum comitia fuissent: cùm enim, quo tempore hæc epistola scripta est, tum non à collegiis, sed à populo subrogari solitos esse sacerdotes, manifestum sit, quia comitia de populo dici nemo nescit: hæc autem epistola eo anno scripta sit, quo Hirtius & Pansa consules fuerunt: id est, eo, qui Antonii consulatum primus consecutus est: liquet Antonii legem non esse servatam, sed eam, quam Domitius tulerat, iterum esse restitutam: nitor etiã Dionis testimonio: qui libro XLVI. leges Antonii à Pansa cõsule abrogatas esse narrat, quod etiam fecit Lentulus ille, qui scripsit his verbis ad Ciceronem: Primus ego leges Antonianas fregi. Est etiam ex ipso Cicerone minimè dubium de abrogatis Antonii legibus argumentum. Acta, *inquit*, oratione XIII. in ipsum, Antonii rescidistis: leges refixistis: per vim, & cõtra auspicia latas decrevistis. Præterea patet hoc eò clarius, quòd in ea de qua proximè memini, ad Brutum epistola proximam legem de sacerdotiis Cicero Iuliam appellat: quòd si post Antonii consulatum, in quo legem tulit de lege cooptandi proxima dicitur C. Cæsaris lex: nimirum sublata jam erat Antonia. Ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Săcerdōtĭssă, fæ, f. p. dixit Gellius, quanvis Sacerdos communis generis sit, lib. 10. cap. 15: Eædem fermè cæremoniæ sunt, quas Flaminicas sacerdotissas Dialeis seorsum ajunt observitasse. [ἱέρεια. Gall. *Femme dediee à quelque religion, nonnain.* Ital. *Sacerdotessa, monaca.* Ger. Ein Priesterin/ Pfäffin/ ein Nunn. Hisp. *Sacerdotissa, monja.* Pol. *Mniszka.* Vngar. *Azzony pap avagy apatzá.* Ang. *A noone.*]

Săcerdōtālis, tale. Quod ad sacerdotem pertinet. [ἱεροφαντικός. Gall. *Appartenant a sacrificateur ou prestre.* Ital. *Pertinente à Sacerdote ò prete* German. Priesterisch/ das den Priesteren oder Pfaffen zugehört. Hispan. *Pertenesciente à sacerdote ò presbytero.* Polon. *Kszięzy, popowski.* Vngar. *Papi, paphoz, valo.* Ang. *Belonging to a preast.*] Liv. lib. 5. ab Vrbe: Virgines, sacraq; in plaustrum imposuit: & Cære, quò iter sacerdotalibus erat, pervexit. Melius sacerdotibus.

Săcerdōtĭum, tii, n. s. Officium & dignitas sacerdotis. [כהנה *chehunnáh.* ἱερωσύνη. Gall. *Prestrise, cure, benifice.* Ital. *Sacerdotio, beneficio.* German. Das Priesterlich ampt vnd wirde/ Priesterthumb. Hispan. *Dignidad dé sacerdote.* Polon. *Kszieństwo.* Vng *Papsag.* Ang *Preasthoode.*] Cicero pro Domo sua: Quum Licinia virgo vestalis, summo loco nata, sanctissimo sacerdotio prædita, &c. ¶ Sacerdotium etiam appellatur quod nos dicimus vulgò *beneficium* aut *præbendam.* Liv. lib. 9: Gens Potitia, cujus ad aram Herculis familiare sacerdotium erat. ¶ Sacerdotiorũ autem, sicut & beneficiorum duo fuerunt genera. Vnũ quod sacris esset addictum locis, quæ Reipublicæ aut Principum, aut Pontificum collegii collationis essent: alterũ, quod ædis aut sacelli juris essent, à patrefamiliâs ea ratione erecti, dedicatiq;, ut & sacrorum cura, & fructuum ipsius sacerdotii perceptio, ad solam gentem, familiamq; suam perpetuis successionibus devolveretur. Quod sacerdotiorum genus à priscis *Gentilitia sacerdotia*, à nostris *Beneficia juris patronatus*, appellata sunt. Cornel. Tacit. de Othone: At recens ab exilio reversos adolescentes avitis & paternis sacerdotiis in solatium recoluit. Liv. 10. bell. Pun. In ejusdem locum Pontifex (nam duo sacerdotia habuit) Servius Sulpitius Galba inauguratus.

Sacodíos, σακώδης, Gemma est hyacinthini coloris unde ñomen habet Nam Indi hyacinthinum colorem *Sacon* vocant, Vide Plin. lib. 37. cap. 9.

Săcōmă, pen. prod genitivo, sacomatis, n. t. [σάκωμα. Gall. *Contrepoin, equivalent, autant poisant.* Ital. *Contrapeso, piombino della stadella.* German. Das gewicht so man zu den leichteren legt/ biß in gleicher schwäre die wag innstehet/ gleich schwär gewicht. Hispan. *Contrapeso.* Pol. *Kamien ktorim waza.* Vngar. *Hasas font fól toltõ font nehésség, avagy mertek eggyes wetteõ, avagy iga xito nehezketske.* Ang. *Equall poize or weight.*] Est æquipondium: hoc est, quod in libra apponitur ad æquilibrium faciendum. Vitruv. lib. 9. cap. 3. de Archimede: Quum auream coronam votivam diis immortalibus in quodam fano constituisset ponendam, immani pretio locavit faciendam, & aurum ad sacoma appendit redemptori. Is ad tempus opus manufactum subtiliter regi approbavit, & ad sacoma pondus coronæ visus est præstitisse Budæus.

Sacon, Indi vocant colorem hyacinthinum: unde sacodios dicta gemma ex genere amethystarum, in hyacinthi colorem declinans. Autor Plin. lib. ult. cap. 9.

Sacrāmentum, Vide SACER.

Sacratŭs, Sacrifico, Sacrilegus, Sacro, Sacrum, Vide SACER.

Sacrīmă, (inquit Festus) antiqui appellabant mustum quod Libero patri sacrificabant pro vinea, & vasis & ipso vino cõservandis: [ἀπαρχαὶ τῶ γλεύκους. Polon. *Brzerzka,*] quemadmodum præmessum, de spicis quas primùm messuissent, Ceri sacrificabant.

Sacrŭm. Scythárum lingua succinum dici credidit Xenocrates, referente Plin. lib. 37. cap. 2.

Sæculum, Vide SEGVLVM.

Sæpĕ, adverbium, frequenter: recipitque diphthongum, ut differat à sepe ablativo nominis sepes. [טמוים *pehamim.* πολλάκις. Gall. *Souuent, souuentesfois, plusieursfois.* Ital. *Spesso, souente.* Ger Offt/ offtermaalen. Belg. Dickwils. Hisp. *Muchas vezes.* Pol. Często, wiáwnie. Vn. *Gyakorta.* Ang. *Often tymes.*] Terent. in Heavt. Non licet hominẽ esse sępè ita ut vult, si res nõ sinit. ¶ Aliquando ornatus causa jungitur nomen Numero, & fit una dictio Sæpenumeró. Cic. Filius ad Tironem lib. 16. Epist. Sum totos dies cum eo, noctisq; sæpénumerò partem. ¶ Hujus compositum est Persæpè, de quo suprà suo loco.

Sæpĭcŭlē, diminutivum à sæpè: sicut à sæpiùs, sæpiusculé. ϑαμινά. Apul. Nam ut lacrymæ sæpiculè de gaudio prodeunt. Plautus in Casin. Sæpiusculè peccas.

Sævŭs, va, vum, Durus, horridus, crudelis. [אכזר *achzár* אכזרי *achzarí* קשה *kaschéh.* χαλεπὸς, ἀπηνής. Gal. *Cruel, furieux, rigoureux.* Ital. *Crudele, aspro, duro.* Germ. Grausam/ grim/ rauch/ vngeheursam. Belg. Bruet. Hisp *Cruel, aspero, duro.* Pol. *Srogi, okrutny.* Vng. *Kegyõtlen.* Ang. *Cruell, fierce, outragious.*] Virgil. 5. Aen. Quum lævo è scopulo multa vix arte revulsus. Idem 1. Aeneid. - sævæ memorem Iunonis ob iram. ¶ Quandoque ponitur pro forti: apud Virgilium 1. Aeneidos: Sævus ubi Aeacidæ telo jacet Hector. ¶ Quandoque pro irato. Idem ibidem: - & sævum ambobus Achillem. ¶ Quandoque pro magno. Idem de Aenea pio, 12. Aeneid. - maternis sævus in armis. ¶ Quandoq; pro potenti. Idem libro 1. Aeneid. Non illi imperium pelagi, sævumq; tridentem, Sed mihi sorte datum. ¶ Sævior. Ovidius 13. Metamorph. - tua fulmine sævior ira est: Virgilius 3. Aeneid. Tristius haud illis monstrum, nec sævior ulla Pestis, & ira deûm Stygiis sese extulit undis. ¶ Sævissimus. Ovidius 12. Metamorph. Nam tibi sævorum sævissime Centaurorum Euryte, &c. Livius libro 4. belli Maced. Sævissimo & violentissimo in suos tyranno. Virgil. 2. Aeneid.

-hic Iuno Scæas sævissima portas Prima tenet.

Sæviter, adverbium, Crudeliter. [χαλεπῶς. Gall. *Cruellement.* Ital. *Crudelmente.* Germ. Mit grimme / schentzlichen/grausamlich. Hisp. *Cruelmente.* Polon. Okrutnie. Vngar. Kegyetlenwl. Ang. *Cruellie.*] Plautus in Pseudol. Magis cogito, sæviter blanditérne alloquar.

Sævitiă, æ, f.p. & Sævitudo, nis, f.t. Crudelitas. [אכזריות *achzerijúth* עֹרֶךְ *perech.* ἀπάνευε, χαλεπότης. Gall. *Cruauté.* Ital. *Crudelità.* Germ. Grausamkeit/grimme Belg. Wreetheyt. Hisp. *Crueldad.* Pol. *Srogość, okrucieństwo.* Vng. Kegyőtlenség. Ang. *Crueltie, fiercenesse, outragiousenesse.*] Cic. 1. Offic. Sed heris sanè adhibenda sævitia in famulos, si aliter teneri non possunt. Plin. lib. 8. cap 17: Proxima inculta, sævitia gentium, Ovid. 6. Metam. - quid enim mea tela reliqui, Sævitiam, & vires, iramque animosque minaces? Idem Epist. 7: Da breve sævitiæ spatium, pelagique tuæque. Tacit. lib. 5: Quantumque sævitia gliscceret, miseratio arcebatur. Idem lib. 13: Italiam luxuria, sævitiaque afflictavissent.

Sævĭo, sævis, sævivi, & sævii, sævitum, n. q. Crudeliter in aliquẽ ago. [κατασκήπτω, ἀγριαίνω, χαλεπαίνω. Gall. *Estre cruel, vser de cruauté.* Ital. *Crudeleggiari, incrudelirsi.* Germ. Wüten vnd sich tăg gestellen/grimmigklich etwar mit vmbgehn. Belg. Tornich sijn woorden Hisp *Encruelecerse.* Pol. *Srożesie.* Vng. Kegyőtlenkődőm. Ang. *To be fierce, cruell and rigorous.*] Pacuvius: Quid commerui? quid in me sævis pater? Liv. 7. ab Vrbe: In Tarquinienses acerbè sęvitum, multis mortalibus in acie cæsis. Idem alibi: Quũ post victoriam quoque in hostem sæviret. ¶ Aliquando sævire, est fortiter, & strenuè sese gerere. Martial. Belliger invictis quod Mars tibi sævit in armis. ¶ Sęvire animis, pro vehementer irasci. Virg. li. 5. Aen. Tum pater Aeneas procedere longius iras, Et sævire animis Entellũ haud passus acerbis. ¶ Hujus cõposita sunt, Consęvio, Desęvio, & Obsævio, de quibus suis locis.

Săgă, æ, f.p. Anus superstitiosa, vel mulier incantatrix, veneficа, quę malis vetitisq; artibus cuiquã boni aliquid vel mali cõciliat: ita dicta à sagiendo, propterea quòd multa scire velit, ut ait Cic. 2 de Divin. [מכשפה *mechaschschephâh.* φαρμακεύτρια Gall. *Sorcicre, deuinereresse, enchantereresse.* Ital. *Saga, incantatrice.* Germ. Ein Hăr/Vnhold/ ein Weib die mit zauberey vmbgeht. Belg. Een Trooverresse. Hisp. *Muger que adeuina lo venidero, encantadora de palabras.* Pol. Czarownicza. Vng. Bũ baioskantanes kofa. Ang. *A witche.*] Horat. 2. Car. Quæ saga, quis te solvere Thessalis Magus venenis, quis poterit deus? Vbi Acron: Saga dicta est venefica, quòd satis agat, & ea est quę carminibus, & herbis mala hominibus dicebatur vel arcere vel impellere.

Săgănă, pen. corr. Vas in quo aliquid teritur. [מדוכה *medhochâh.* ὑδέα. Gall. *Mortier.* Ital. *Mortaio.* Ger. Ein Mörsel. Hisp. *Mortero.* Pol. *Donicza.* Vng. *Mosar.* Ang. *A morter.*] Est & nomẽ veneficæ, apud Horatium in Epod. At Expedita Sagana per totam domum Spargens Avernales aquas, Horret capillis, ut marinus asperis Echinus, aut currens aper.

Saga, ę, Cato. [Ger. Ein gattung eines kleids/leibrock.]

Sagaría, Sagarius, Vide SAGVM.

Săgăpēnum, pen. prod. σαγάπηνον, Succus est herbæ ferulaceę, quæ in Media nascitur, gustu acri, odore medium quiddam inter laser & galbanũ referens: Officinæ vocant *Serapinũ.*

Săgātŭs, Vide SAGVM.

Săgāx, cis, om. t. à sagiẽdo, Perspicax, odorus. [μυκλάσης. Gal. *Sagace, qui flaire bien le trac.* Ital. *Sagace.* Ger Scharpffschmeckend/ gespürig Hisp. *Ventor ò sabueso.* Polon. Byśtrego rozumu wietrzni do śledzenia. Vng. *Fityezŏ eles zaglosb.* Ang. *Wittie, that hath the senses sharpe, that perceiueth quickely.*] Propriè enim canes sagaces dicuntur, qui odoris ductu venatores ad ferarum cubilia perducunt. Cic. 2. de Divin. Sagire, acutè sentire est: ex quo sagaces dicti canes. ¶ Per translationẽ tamen accipitur pro callido & solerti. [ערום *harúm* חרוץ *charúts* חכם *chachám.* ἐυγλώσσους. Gall. *Sage & prudent, caut & fin.* Ital. *Diligente, acuto.* Ger. Scharpffsinnig/gescheid/klug/ der ein ding bald merckt vnd versteht Belg. Scherpsinnich/cloecktoos. Hisp. *Sabio, prudente y astuto.* Vng. *Sereny okos.*] Cic. 3. de Legib. Homo animal providum, sagax, multiplex. Martial. libro 12: Excogitavit homo sagax, & acutus.

Săgācĭtās, tatis, f.t. Acuta illa sentiendi vis in canibus, & odoratu aliquid prehendendi. [μυκλασία. Gall. *Excellence de sentiment, bon flaitement.* Ital. *Sagacità, excellenza di sentimento.* Germ. Scharpffspürung. Hisp. *Obra de bien sacar el rastro por olor.* Pol. Wietrzność. Vng. *Fityezes, elŏs zaglas.* Ang. *A quickneśse in smelling.*] Cic. 3. Tusc. Canum incredibilis ad investigandũ sagacitas narium. ¶ Per translationem tamen sumitur pro astutia, seu calliditate. [ערמה *hormáh* חכמה *chochmáh.* εὐγλωσία. Gal. *Bon esprit pour sentir ce qu' il faut.* Ital. *Bontà d' ingegno quando vno prouede di subito qualche cosa futura.* Ger. Geschwinde/ gescheydigkeit. Hisp. *La astucia ò prudencia.* Polon. Ostrożność. Vngar. *Serenyseg okossag.* Ang. *A sharpneśse of witt.*] Cicero 4. Verr. Quia est iste sagacitate in his rębus.

Săgācĭtĕr, adverbium, Astutè, prudenter, callidè [ἐυγλώσσως, δεξιῶς, εὐμηχάνως. Gall *Sagement & finement.* Ital. *Accortamente, sagacemente.* German. Geschcidigtlich/fürsichtigklich. Hisp. *Astuta y prudentemente.* Polon. Ostrożnie, rozumnie. Vng. *Serenyŏn okosan.* Ang. *With quickneśse of witt and senses.*] Liv. 7. bell. Pun. Ibi duo duces sagaciter moti sunt: alter ad inferendam, alter ad cavendam fraudem.

Sāgdă, Gemma porracei coloris, quam Chaldæi adhærentem navibus habent. Invenitur & in Samothracia ejusdem nominis gemma nigra, ac fine pondere, ligno similis, Plinius libro ult. cap. 10.

Sāgēnă, nę, pen. prod. [חרם *cherém* σαγήνη. Gall. *Vn grand filé à prendre poissons.* Ital. *Rete da pescatore.* Germ. Ein Zuggarn der Fischeren. Hisp. *La red para pescar.* Pol. Wĭ'ok, niewod. Vngar. *Varsa, awagy met.* Ang. *A nett.*] Genus retis piscatorii: Latini verriculum appellant. Manil. lib. 5: Excipitur vasta circumvallata sagena.

Săgīnă, næ, pen. prod. Cibus lautus, & ad saginandum aptus. [σπαρός. Gal. *Graisse qu' on acquiert pour estre bien traité.* Ita. *Cibo da ingrassare ò grassonel corpo che viene per darsi buon tempo.* Germ. Ein mastspeiß/ein speiß die feißt vnd mastig machet. Hisp. *La gordura ò satin ò sainete.* Pol. *Pokarm ktorim karmimi, tł'uka.* Vng. *Ers kŏueritŏ etek.* Ang. *Superfluous fatneśse, cramming feeding.*] Iuven. Satyr. 4: - genialis agatur Iste dies, propera stomachum laxare saginis. ¶ Sagina dicendi apud Quint. lib. 10 cap. 5, est dicendi ubertas. [Pol. *Wimowność.*] ¶ Quandoq; etiã dicitur pinguedo supervacua, cujusmodi avibus quibusdam arte & fartura inducitur, & in hominibus quibusdam nimio otio contrahitur. Iustinus libro 20: Sublatis deinde æmulis, in segnitiam lapsus, saginam corporis ex nimia luxuria, oculorumque valetudinem contraxit.

Săgīnārĭum, rii, n.s. Locus ubi saginantur altilia. [ארבך *marbek.* σπηδεών. Gall *Le lieu où on engraisse les beśtes, mue.* Ital. *Luogo doue singrassano le beśtie.* German. Ein meststall/ein ort da man die Thier mestet. Hisp. *Lugar dośe engordan los animales.* Pol. Koczsecz. Vng. *Hizlalo bely.* Ang. *A feeding place, a coupe or stie, or franke.*] Varro lib. 3. cap. 10. de Re rust. Pullos anserum includunt in Saginario, ibique polentã, & pollinem aqua madefactũ dant cibum, ita ut perinde se saturent.

Săgīno, as, pen. prod. Pinguefacio. [הבריא *hibrí.* σπιδάω. Gall. *Engraisser vne beśte.* Ital *Ingrassare vna beśtia.* Germ. Meśten/wol feist machen. Hispan. *Cevar ò engordar animal.* Pol. *Tuczę.* Vng. *Megizlalom.* Ang. *To mak fatt, to franke.*] Colum. lib. 6. cap. 38: Ea herba viridis nec tardè tamen arida fœni vice saginat jumenta, verùm modicè danda, ne nimio sanguine strangulentur pecora. Interdum ablativo jungitur, quum res qua quid saginatur, exprimitur: ut apud eundem libro 5: Formantur offæ quibus avis saginatur. Et rursus lib. 6. cap. 27: Hordeo saginandus equus.

Săgīnātŭs, ta, tum, participium. [אבוס *abús.* σπιδάς. Gall. *Engraissé* Ital. *Ingrassato,* German. Gemestet. Hispan. *Cevado ò engordado.* Polon. *Vtuczoni.* Vngar. *Hizlattatot.* Ang. *Made fatt, crammed.*] Propert. lib. 4. Eleg. 1: Parva saginati lustrabant compita porci.

Săgīnātĭo, onis, verbale, f.t. [σπισμός. Gall. *Engraissement.* Ital. *Ingrassamento di beśtie.* German. Meśtung. Hispan. *La gordura.* Polon. *Tuczenie.* Vngar. *Hizlalas.* Ang. *A making fatt.*] Plin. lib. 8. cap. 51: Pinguescunt sexaginta diebus, sed magis tridui inedia saginatione orsa.

Sĭgĭo, is, ivi, itum, Propriè de canibus dicitur, qui odoris ductu ferarum vestigia pervestigant: quanvis etiam per translationẽ accipitur pro eo quod est aliquid acutè & callidè præsentiscere. [μυκλατίω. Gall *Sentir & flairer excellemment.* Ital. *Sentire & odorare perfettamente.* German. Geschwind erschmecken/ einswege mercken. Hisp. *Sacar perfectamentè el rastro por olor.* Pol. *Czuie, zawietrzam.* Vngar. *Fityazŏk.* Ang. *To be quicke of sent.*] Cic. 1. de Divin. Sagire enim, sentire acutè est: ex quo sagæ anus, quia multa scire volunt: & sagaces dicti canes. Is igitur qui antè sagit, dicitur presagire: id est, futura antè sentire.

Sāgĭttă, tæ, f.p. Genus teli qđ arcu emittĭt. [חץ *chets.* τόξευμα, βέλος. Gal. *Vne flesche, vn trait à tirer.* Ital. *Saetta, freccia.* Ger Ein pfeil. Belg Een pyl Hisp. *Saeta ò yra ò frecha.* Pol. *Strzał'a* Vn. *Nyil.* Ang. *An arrow*] Virgil. 11. Aen. Non secus ac nervo per nubem impulsa sagitta. Tacitus de Germanis: Sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant. Virg. 11 Aen. Dixit, & aurata volucrem Threissa sagittam Deprompsit pharetra. Ovid. 3. Trist. Eleg. 10: longaque volante sagitta. Horat. 3. Carm. Ode 10 Interim dum tu celeres sagittas Promis, hæc dentes acuit timendos. ¶ Sagitta etiam à rei rusticæ scriptoribus sumitur pro novissima furculi parte: sive quia longiùs recessit à matre, & quasi emicuit, atq; prosilivit: seu quia cacumine attenuata, prædicti teli speciem gerit. Vide Col lib 3. ca. 17. ¶ Est & sagitta, herba ex ulvæ generibus, de qua Plin li. 21. cap. 17. ¶ Est & signum cœleste, stellas habens quinq;, quæ

fere in

ferè in fine Capricorni cernuntur. Plin.lib.18.cap.26.

Săgittārĭus,ria,rium,Quod ad ſagittas pertinet,ſive idoneum ut ex eo fiant ſagittæ. [τοξότικός. Gall. *Appartenant à flesche.* Ital.*Pertinente à freccia.* German.Zu pfeylē fügtich oder dienſtich. Hiſp.*Perteneſciente à saeta.* Pol.*Do strzał' dobri.* Vng.*Nyilhoz való.* Ang.*Belonging to an arrowe.*] Plin.lib.16.cap. 36: Suum genus ſagittario calamo eſt.

Săgittārĭus, rii, m. ſ. Qui ſagittas ex arcu emittit. [רֹמֶה *kaſchſchâth.* τοξότης. Gall. *Archer.* Ital.*Sagittario, baleſtriere, arciere.* Germ. Ein Schütz. Belg. Een Schutter. Hiſp. *Frechero, balleſtero, archero.* Pol.*Strzelec gł'uku.* Vng.*Iyas nyilas.* Ang.*An archer.*] Cic.ad Att.lib.5:Magna tormentorum copia, multis ſagittariis,magno labore, apparatu,multis ſauciis ex noſtris, incolumi exercitu negotium cõfecimus. ¶ Eſt & Sagittarius, ſignũ cœleſte, quem alii Centaurũ Chironem arbitrãtur, alii Crocum filium Euphemes nutricis Muſarum, & habitaſſe in Parnaſſo cum Muſis,& venationi incubuiſſet,& uſum eſſe ſagittis,& equo inſediſſe. Poſt mortem precibus Muſarũ à Iove inter aſtra relatũ, & varia forma conſcriptũ. Idibus Februarii veſpere occidit,ac vehementer hyemat,inquit Columella.

Săgittĭfĕr,ra,rum,Qui fert ſagittas: [ὀϊστοφόρος. Gall. *Qui porte fleſches,archer.* Ital.*Che porta saete.* Germ. *Das pfeyl tregt.* Hiſp. *Coſa que tiene è trahe saetas.* Polon.*Strzał'y noſząci.* Vngar.*Nyil hordozo.* Ang.*That beareth arrowes,a fletcher.*] ut Geloni ſagittiferi.Virg.8.Aen. Hic Lelegas, Carasque,ſagittiferosque Gelonos,Finxerat.Sagittiferæ pharetræ, Stat. 1.Achil. Pecus ſagittifera, Claudianus de hiſtrice.

Săgittĭpŏtēns,pen.corr.Pro ſigno cœleſti,quẽ & Sagittarium dicimus. [Pol.*Strzelisc.*] Cicer.in Arato:Menſe Sagittipotens Solis quum ſuſtinet orbem.

Săgītto,tas,Sagittas ex arcu emitto. [τοξεύω. Germ. Schieſſen. Bel. Schieẽ.] Iuſtin.Hiſt.li.41.de Parth. Hos pari cura ac liberos ſuos habẽt,& eqtare, & ſagittare magna induſtria docẽt.

Sāgmă,atis,n.t.σάγμα, Græcis ſcuti thecam ſignificat.[Pol. *Pokrowiecz natarczą.*]nam σάγω illi dicunt quẽ nos *clypeum*,aut *ſcutum* appellamus. Sunt & qui pro jumenti ſella, ſive ſtrato accipi tradant , in qua ſignificatione & Veteris inſtrumenti interpres ſumpſiſſe videtur. [Pol.*Woił'ok, podkł'ad.* Ang.*A pack ſadle.*] Levitici cap.15,ubi ſic legitur:Sagma ſuper quod ſederint,immundum erit.

Sāgmĭnă, Romani herbam appellavêre, quam Græci ἱεροβοτάνην, & εἰρεσιώνην nominãt,noſtri etiam *verbenam*,ſive *verbenacam*: [Germ. Eyſenkraut. Pol. *Koſzyczko ſamiec,żelezník.*] qua Pater patratus & Feciales,tàm fœdera percuſſuri, quàm bellũ denuntiaturi ſolebant coronari. Feſtus : Sagmina vocantur verbenę:id eſt, herbæ puræ: quia ex loco ſancto ſecabantur à Conſule, Prætoréve, legatis ad indicendũ bellum aut fœdus faciendũ proficiſcentibus.Plin.lib.22.cap.2: Quoniã non aliunde ſagmina in remediis publicis fuêre,& in ſacris legationibus,quàm verbenæ. Certè utroq; nomine idẽ ſignificatur, hoc eſt gramẽ ex ara cum ſua terra evulſum.Hac ſemper & legati,quum ad hoſtes,clarigatumq; mitterentur,uſi ſunt.Vide Liv.lib.1.ab Vrb.& lib.10.bell.Punici.

Săgum,ſagi,n.ſ. [σάγος-ἱππικὸς,στρατιωτικὴ, Plutarcho. Gall.*Vn ſaye ou ſayon.* Ital.*Saio, ſaglio, habito da guerra.* Germ. Ein kurtz kriegskleid. Belg. Een vitmantel. Hiſp. *El ſayal ò albornoz.* Pol. *Saian.* Vng.*Curtamente zeke,item tserge.* Ang.*A caſſocke or clok.*] Genus erat veſtis brevioris, qua tempore belli omnes Romani utebantur, exceptis viris Conſularibus: quemadmodum contrà,quum urbs nullo bello premebatur,utebantur togis. Vt enim toga pacis,ita ſagum erat indicium belli:ut non obſcurè colligi poteſt ex Cicerone 8.Philip. ¶ Eſt & Sagum veſtis ſtragulæ genus, nõ diſſimilis cilicio. Suetonius in Othone:Ferebatur & vagari noctibus ſolitus,atq; invalidũ quenq; obviorum vel potulentum corripere,ac diſtento ſago impoſitum in ſublime jactare. In maſculino genere uſus eſt Afranius.Quod quadrati ſunt ſagi.Et Ennius in fœminino.Sagas cærulas Therna purpureis gemmavit pampinus uvis. Soſipater lib.1.& Plinius.

Săgŭlum, diminutivum, Hoc eſt veſtis genus, quod armis ſuperindui ſolet. [καθοπλιστικόν. Gall.*Petit ſayon.* Ital.*Picciolo ſaglio.* Germ. Ein vberkleid / ein kleid ſo man vber den harniſch anhat. Hiſp.*Pequenno ſayal.* Pol.*Sᵴata ktora naᵴbroᵴe obł'oczimeᵴa.* Vng. *Fölsö ruha.* Ang.*A litle caſſocke or cloke.*] Virg.lib.8:Virgatis lucent ſagulis. Liv.lib. 1. bell. Pun. Multi ſæpè militari ſagulo opertum, humi jacentem inter cuſtodias, ſtationesque militum conſpexerunt.

Săgārĭă,ę,f.p. Exercitiũ vendẽdi ſaga:[ἱματοπωλεῖα. Gal.*Marchandiſe de ſayes.* Ital.*Mercantia de ſagli.* Ger. Feilhabung oder verchauffung kurtzer kriegskleyderen. Hiſp.*Mercaderia de ſayales.* Pol. *Taktora przedawa ſacamki.* Vng. *Curtamente, zeka arulas.* Ang. *Merchandiſe or ſelling of caſſockes.*] quemadmodum Linteania, linteorum mercatura. Vlpian. de Trib.act. Duas negotiationes exercebat puer, ſagariam,& linteariam.

Săgārĭŭs,rii,m ſ.Qui ex ſagorum negotiatione quęſtum facit. [ἱματοπράτης. Gal.*Vendeur de ſayes & hocquetons.* Ital.*Chi vende ſagli.* Germ.Ein Krämer oder Verkeuffer der harniſch kleyderen. Hiſp.*El que haze ò vende ſayal.* Pol. *Przekupien ſaiami kow.* Vng. *Zeke kurta mente aros.* Ang.*A ſeller of caſſockes.*]

Săgātŭs,m.ſ. Qui ſago indutus eſt. [χλανιδωτός. Gall.*Qui eſt veſtu d' vn ſaye.* Ital.*Veſtito di ſaglio.* Ger.Der ein kriegs kleid oder kriegs ſchopen anhat/ mit einem prägedin bekleidet. Hiſp.*Veſtido de ſayal.* Polon.*Wſaian oblieczoni.* Vng. *Zekes kurta mentes.* Ang. *Cladde with a caſſocke or cloke.*] Suet.in Cæſare: Duobus triciniis,uno quo ſagati, palliative , altero quo togati cum illuſtrioribus provinciarum diſcumberent. Martial.libr.6:Vis te purpureum Marce ſagatus amem?

Săl,ſalis,per metathelin à Græco deducitur,quod eſt ἅλς:eſtq; illud quo utimur in condiendis cibis. Declinatur utroq; numero.In plurali tamẽ tantùm maſculini eſt generis,quum in ſingulari etiam neutrum admittat. [מֶלַח *melách.* Gall.*Du ſel.* Ital.*Sale.* Ger.Saltz. Belg.Sout. Hiſp.*Sal.* Pol. *Sol.* Vn.*Só.* Ang.*Salt.*] Cato:Ex ſale qui apud Carthaginienſes fit. Saluſtius in Iugurtha: Neque ſalem , neque alia gulæ irritamenta.Columella:Carnem ſalibus aſperſam. Paulus Iureconſultus:Cotem ferro ſubigendam , neceſſaria quoque hoſtibus venundari,ut ferrum,& frumentum, & ſales,non ſine capitis periculo licet. Colum. lib. 12. cap.53: Deinde in ſeriam ſubſternitur ſal coctum,ſed modicè infractum.Dicitur etiam Sale neutro genere,ſecundum Priſcianum pro mari.Ennius lib. 14.Annalium: Cæruleum ſpumat ſale conferta rate pulſum. ¶ Aliquando ſal ponitur pro ſapientia, in qua ſignificatione maſculino tantùm genere proferri conſuevit. Terent.in Evn. Qui habet ſalem qui in te eſt. Vbi Donatus: Sal neutraliter, condimentum:maſculinum,pro ſapientia. ¶ Aliquando pro urbanitate,joco,& ridiculo, & dictis ad riſum,vel delectationem compoſitis,idque tàm ſingulari, quàm plurali numero, δεξαμενίαι,ἀστεισμός. Catullus Epigr. 81. de Quintia: Nulla eſt in toto corpore mica ſalis. Hoc eſt, nihil venuſtũ, nihil argutum,nihil facetum. Cicer.de Clar.Orat.P. Scipio omnes ſale & facetiis ſuperabat. Lucanus: Non ſoliti luſere ſales.Quintil.lib.6:Salſum (*inquit*) in conſuetudine pro ridiculo tantùm accipimus: natura non utique hoc eſt,quanquam & ridicula oporteat eſſe ſalſa: Nam ſicut ſal ſuavitatem quandam cum mordacitate habet, ita etiam urbanorum joca. Sales enim, Ciceronis ſententia, ſunt ipſa ridicula, quæ neceſſariò ſalſa oporteat eſſe.Nam ſalſum erit quod non erit inſulſum, velut quoddam oris condimentum, quod ſentitur latente judicio, & veluti palatum excitat. ¶ Quandoque ſal pro mari ponitur,quemadmodum & ἅλς fœmininum apud Græcos: quia ſalſum eſt, & ex ipſius aqua ſal elicitur. Virg. 1. Aen. -& ſpumas ſalis ære ruebant.

Sălārĭŭs,rii,ſubſtantivum, m. ſ. Qui ſal,vel ſalſamenta vendit. [ταριχοπώλης. Gall. *Qui vent du ſel ou de la ſaline, ſaunier.* Ital. *Chi vende ſale ò ſalumi.* German. Ein verkauffer des ſaltz oder geſaltzner dingen/Grempler. Hiſpan.*El que vende ſal ò coſas ſaladas.* Pol.*Praſoł',przekupien rzeczi naſſolonics.* Vng.*So aros.* Angl.*That ſelleth ſalt.*] Martial.lib.1:Quod viles pueri ſalariorum.

Sălārĭŭs, a, um, adjectivum, Quod ad ſal pertinet. [τὸ ἐξ ἁλός. Gall.*Appartenant à ſel.* Ital.*Pertinente à ſale.* Germ. Das zu dem ſaltz gehört. Hiſp.*Perteneſciente à ſal.* Pol.*Solnyczi.* Vngar.*Sohoz való.* Ang.*Perteaning to ſalt.*]Liv.lib.9.bel.Pun. Vectigal etiam novum ex ſalaria annona ſtatuerunt.

Sălārĭum,rii,ſubſtantivum,n.ſ.Dicitur ſtipendium, vel merces quam quis pro opera perſolvit. [שָׂכָר *ſachár.* Gall. *Salaire, loyer qu' on receit de ſon labeur.* Ital.*Salario, paga, mercede.* Germ. Die beſoldung/lidlon. Hiſ.*El ſalario ò acoſtamiento del ſennor.* Pol. *Zapł'ata za praczę.* Vng. *Ber, vitalom.* Ang.*Wage payed to hired folkes.*] Plin.lib.31.cap.7: Sal honoribus etiam militiæque interponitur,ſalariis inde dictis,magnâ apud antiquos autoritate. Dictum ſalarium, quòd ita neceſſarium ſit, ut homini ſal. Cornutus in Perſium ſcribit ſalarium victum eſſe unius dici,atque hoc valde congruit cum verbis Plinii: victus enim quotidianus tàm eſt neceſſarius quàm ſal.

Sălārĭārĭŭs,rii, Cui ſalarium ſolvitur. Vlp. L.10. §. 8. D.mandat.Niſi ſi ſalariarius fuit, & hoc convenit,ut ſumptus de ſuo faceret:hoc eſt, de ſalario.Hotomanus.

Salĭctarius,rii,apud Cat.cap.11:Eſt qui ſalictum curat,& ex eo materiam ſalignam viti pedandæ,jugandæq; parat.

Sālsŭs,a,um,Quod ſalis ſaporem habet,ſive quod ſale conditum eſt. [ἁλμυρός. Gall.*Salé.* Ital.*Salato.* Ger.Geſaltzen. Hiſp. *Salado.* Pol.*Przeſoloni,sł'oni.* Vng.*So izɯos.* Ang.*Salted.*]Plaut. in Rud.Itaq; alvum prodiſperavit nobis ſalſis poculis.Horat. Epod.16:Ametq; ſalſa levis hircus æquora. Lucr.lib.1: Et lacrymis ſalſis humectant ora,genasque. Virgil.lib.2. Aeneid. -ſalſusq; per artus Sudor iit.Idem 5.Aen.Et ſalſos reddent revomentem pectore fluctus. ¶ Per tranſlationem ſalſus dicitur pro faceto & urbano. Quintil.lib.6,cap.3: Ridiculum dictum ple-

ctum plerunque ſalſum eſt. Cic. ad Papyrium lib 9: Accedunt non Attici, ſed ſalſiores quàm illi Atticorum Romani veteres atque urbani ſales.

Sālsē, adverbium, Facetè, & urbanè, & cum quadam mordacitate. [ἁλμυρῶς, ἀστείως, σκωπτικῶς, χαριέντως. Gall. *En picquant, en mordant, en rencontrant* Ital. *Piacevolmente, con gratia.* German. Schimpfflich / mit räſſen poſſen oder ſchimpffreden. Hiſp. *Donaſamente, con denayres.* Pol. *Ostrze a nieobrazliwie.* Vngar. *Eles trefa, helyes trefa.* Ang *Merilie, tauntinglie*] Cic. 2. de Orat. Valde hęc rident ur, & hercle omnia, quæ à prudentibus quaſi per diſſimulationem non intelligendi ſubabſurdè, falſeque dicuntur. Idem eodem lib. Quod eſt hominibus facetis & dicacibus difficillimum, habere hominum rationem, & temporum: & ea quæ occurrāt, quū ſalſiſſimè dici poſſent, tenere. Quint. lib 6. cap. 4: Sed repetam neceſſe eſt infinitas eſſe ſpecies, tàm falsè dicendi, quàm ſeverè, quas præſtat perſona, locus, tempus, caſus denique, qui eſt maximè varius.

Sālsāmēntum, ti, n. ſ. Quod eſt ex ſale compoſitū, ſive quod eſt ſale cōditum ad diuturnū uſum ciborū: [πίερχος. Gall. *Toute ſalure, ou choſe ſalee, ſoit chair, ſoit poiſſon.* Ital. *Salame, ſalſamento.* Germ Allerley eyngeſaltzne ſpeiß / es ſeye fiſch / fleiſch / ꝛc Hiſpan. *Salſas de coſas ſaladas.* Polon. Rzecz każda naſſolona bądź riba, albo mieſſo. Vngar *Sos, ſozot.* Ang *Made of ſalt, or any thing that is ſalted.*] ut piſces ſalū, & lardum: quæ & per ſyncopen ſalſamenta dici poſſunt. Terent. in Adelph. -ſalſamenta hæc Stephanio Fac macerentur pulcrè.

Sālsāmēntārĭus, Qui ſalſamenta vel facit, vel vendit, qui & ſalarius. [πίερχοπώλης. Gall. *Vendeur de ſalines, chaircuitier.* Ital. *Luganegaro, peꝛzicaruolo.* German. Ein Eyngeſaltzene ſpeiß verkaufft. Hiſpan. *El que vende ſaladura.* Pol. *Naſcolonich rzeczy przekupien.* Vngar. *So aros.* Ang. *A ſalter or that ſelleth any ſalt thing.*] Autor ad Herennium libro 4: Vt ſi ſalſamentarii filio dicas, Quieſce tu, cujus pater cubito ſe emungere ſolebat.

Sālsāmēntārĭŭs, ria, rium, Quod ad ſalſamenta pertinet. [πιερχοπικός. Gal. *Appartenant à ſalures & ſauſſes.* Ital. *Pertinente à ſalame & ſalſamento.* Ger. Das zu dem eyngeſaltzen dienſtlich iſt. Hiſ. *Perteneſciente à ſalſa de coſas ſaladas.* Pol *Do naſſolenia przyndlezaci.* Vng *Soshoz valo, ſozotti* Ang *Veſſeles to ſalt in, or any thing belonging to ſalting.*] Plin. lib. 31: Quin & teſtis cadi ſalſamentarii tutis cum axungia vetere, miruin in modum prodeſt. Colum. lib. 2. cap. 10: Ita rurſus in ſole ſiccata, & mox refrigerata recondatur, ſi major eſt modus, in horreo: ſi minor, in vaſis olearijs, & ſalſamentarijs.

Salsūră, æ, f. p Salſamentum [πίερχος. Gall. *Salure.* Ital *Salame.* German. Eyngeſaltzene ſpeiß / Sultz. Hiſpan *Saladura.* Pol. *Naſſolenie.* Vngar. *Sozot ſag.* Ang. *Salting or powdring.*] Colum. lib 8. cap. 17: Nulla tamen æquè, quàm prædictæ ſalſuræ pabula, commodè dantur.

Sālsēdo, dinis, Ipſe ſalis ſapor. [ἅλμη. Polon. *Sł'onoſc.*]

Sălīnă f. p. Locus in quo ſal aut effoditur, aut ex aqua marina paratur. [ὁ τόπος ἐξ οὗ ἅλας ἐξορύττουσι, ἢ ἐν ᾧ κατασκευάζουσι. Gal. *Saline.* Ital. *Salina.* Ger. Ein ſaltzgrub / oder ein ort da man auß waſſer ſaltz ſeudet / ſaltzhütten. Hiſp. *Las ſalinas donde ſe haze la ſal.* Pol. *Hutawktorei ſol warzą, gruba zktore, ſol wiczyagaia.* Vng *So akna.* Ang *A place where ſalt is made.*] Plinius libro 13: Fit ſal vulgaris, plurimusque in ſalinis effuſo mari, non ſine aquæ dulcis rivis, ſed imbre maximè juvante. Cicer. ad Attic. libr 5: Deſtrue ſalinarum planè rogo. Idem pro lege Manilia: Quum publicani familias maximas, quas in ſalinis habent, quas in agris, quas in portubus atque cuſtodiis, magno periculo ſe habere arbitrentur.

Sălīnum, ni, n. ſ. Vaſculum in quo ſal reponitur tum ad menſæ uſum, tum ad ſacrificia paratum. [ἁλοδόχος. Gal. *Saliere.* Ital. *Saluno, ſaliera.* Ger Ein Saltzfaß. Hiſp. *El ſalero, vaſo donde ſe pone la ſal.* Pol. *Solniczka.* Vngar. *So tarto.* Ang. *A ſalt cellar, or ſalt fatt to ſett ſalt on the table.*] In eo enim cū ſale dius primitiæ oferebantur Perſius Satyr. 3: -purum & ſine labe ſalinum. Idē Satyr. 5: Vare reguſtatum digito terebrare ſalinum Contentus peragis. ¶ Ponitur tamen pro quocunq; vaſe fictili menſæ pauperis. Horat. lib. 2. Carm. Vivitur parvo bene, cui paternum Splendet in menſa tenui ſalinum.

Sălīllum, li, diminutivum, Parvum ſalinum. [τὸ μικρὸν ἢ βραχὺ ἁλοδοχεῖον Gall. *Vne petite ſaliere.* Ital. *Salinetto.* Ger. Ein Saltzfäſſlin / Saltzbüchſlin Hiſp *Pequenno ſalero.* Pol. *Salczenka.* Vng. *Sotarotska* Ang *A little ſalt fat or ſalt cellar.*] Plaut in Trinum. -utrum nos homunculi, Salillum animæ quæ quum extemplò animamus, æquè mendicus, Atq; ille opulentiſſimus cenſetur ad Acherontem mortuus.

Sălĭo, lis, act. q. & prima correpta, Sale condio. [מלח *malách.* ἁλίζω Gall *Saler.* Ital. *Salare.* German. Saltzen Belg Couten. Hiſpan. *Salar.* Polon. *Naſaliam.* Vngar. *Meg ſozom.* Ang. *To ſalt*] Tibul Farre pio placet, & ſaliente ſale. Hujus præteritum Salivi, ſupinum ſalitum. Vnde ſalitus, & ſaliturus. Celſ. lib. 2. cap. 18: Item piſces omnes qui ſalem non patiuntur, ſolidiùs ſaliuntur. Legitur etiam pro eodem ſallio duplici l. Corn. Severus: Ad quem ſalliti pomiliones offerebantur.

Sāllo, lis, per duplex l, tertiæ cònjugationis, ſalli, ſalſum, Salio, ſale condio. [מלח *malách.* ἁλίζω. Gall. *Saler.* Ital. *Salare.* Ger. Saltzen. Hiſp. *Salar.* Pol. *Solie.* Vng. *Meg ſozom.* Ang. *To ſalt.*] Lucilius lib 4: Sallere murænas, & frigidaria terræ. ¶ Participio paſſivæ ſignificationis in dus, uſus eſt Colum. lib. 7. cap. 7. quum inquit: Quòd ſi ea res ægritudinem non depellit, vēdenda ſunt pecora: vel ſi neque id contingere poteſt, ferro necanda ſallendaque.

Sălĭtŏr, toris, m. t. Qui ſalis tributū colligit. [Ger Saltzzoller / der den zoll vom Saltz auffhebt Pol. *Czelnik nadzolia.*] Cic. ad Att. lib. 4: Cōfecta Britānia, obſidibus acceptis, multa pręda, imperata tamē pecunia data ſalitoribus Britānię. Vbi interpres, Salitoribus prefectis, quos juriſperiti Murilegulos appellāt, relictis à Cæſare in Britannia, qui ſalū ſcrutarentur, margaritas q; Britannicas. Quidam codices habent, nō ſalitoribus, ſed data à littoribus.

Sălĭtūră, turæ, f. p. Actus ſaliendi: hoc eſt, ſale cōdiendi. [ἅλισις. Gall. *Quand on ſale.* Ital. *Eſſo ſalare.* German Eyngeſaltzung / Das ſaltzen. Hiſp. *Obra de ſalar.* Pol. *Naſſalanie.* Vng. *Sozas.* Ang. *Salting, when one ſalteth.*] Colum. lib. 12. cap. 21: Poſt ſalituram muſti cochlear cumulatum.

Sālsĭlāgo, laginis, f. t Salſugo. [ἅλμη. Gall. *Saumure, ſalure, liqueur ſalee.* Ital. *Liquore, ſalata, ſalamora.* Ger Saltzbrühe / ſaltzlab. Hiſp *Sudor de la coſa ſalada, ſalmuera.* Pol *Roſſol'.* Vng. *So nedueſſęge* Ang. *Salt liquour, brine.*] Plin. lib. 20 cap. 12. Natura ciceris eſt gigni cum ſalſilagine, ideo ſolum urit. Idem lib. 31. cap. 7: Præter hoc etiamnum appellatur in ſalinis ſalſugo, ab aliis ſalſilago.

Sālsĭtūdo, dinis, f. t. Humor ſaporem ſalis referens. [ἅλμη. Gall. *Liqueur ſalee, ſalure, ſaumure.* Ital *Liquore ſalata, ſalamora.* Germ. Ein räſſe oder geſaltzne feuchte. Hiſp. *Sudor de coſa ſalada, ſalmuera.* Pol. *Oſſolenie.* Vngar. *Sos neduęſſeg.* Ang. *Salt liquour, brine.*] Plin. lib 20. cap. 14: Salſitudines corporis, ſi cum vino tradatur, minuit.

Sālsūgo, inis, f. t. Quivis humor ſalſus: cujuſmodi in ſalinis eſt aqua ſalſa, ex qua ſal conficitur. [ἅλμη. Gall. *Liqueur ſalee, ſaumure.* Ital. *Liquor ſalata, ſalamora.* Ger. Saltzwaſſer / ſaltzlab / ſaltzbrühe. Hiſp. *Sudor de coſa ſalada, ſalmuera.* Pol. *Sł'ona woda.* Vn. *Sos neduedſeg.* Ang. *Any ſalt liquour or brine.*] Plin. lib. 31. cap. 7: Præter hoc etiamnum appellatur in ſalinis ſalſugo, ab aliis ſalſilago, tota liquida marina aqua ſalſior ut diſtans.

Salaconĭa, pen. prod. [σκαλακωνεία. Pol. *Chł'uba, chel'pliwoſc.*] Vox Græca eſt jactantiam ſignificans cum vanitate, & ſuperbia conjunctam. Quidam & mollitiem interpretantur.

Salacones, σκαλάκωνες, Dicuntur homines jactabundi, qui quū iro pauperiores ſint, Crœſos tamē quoſdam ſe eſſe ſimulant: quumq; Sardanapalo ſint effœminatiores, fortitudinis tamē opinionem captant. [Pol. *Chł'upcowie.*] Cic. M. Fabio Gallo: Cognoſti meam cauſam, & iſtius ſalaconis iniquitatē. Suidas hanc ſignificationem fluxiſſe exiſtimat à Salacone quodam, ejuſmodi, quales jam depinximus, moribus prædito.

Sălămāndră, f. p. [σκαλαμάνδρα. Gal. *Salamandre.* Ital. *Salamandra.* Ger Salamandra / iſt ein art der Molen Hiſp. *Salamanqueſa.* Pol. *Salamandra podobny robak iaſzczurce.* Vng *Merges tarka menet auagy gyek.* Ang. *A creket.*] Animal lacerti figura, ſtellatum, nunquā niſi magnis imbribus proveniēs, & ætate deficiens: cujus tantus rigor eſt, ut ignem nulla ſui læſione tactu extinguat, non aliter quàm glacies. Autor Plin. lib. 10. cáp 67: Et licet venenatiſſimum ſit (nam ſi arbori irrepſerit, omnia poma veneno inficit, & eos, qui ederint, interimit: idem facit ſi in puteum cadat) à ſuibus tamen ſine nocumento manditur.

Sălăpusĭus, à ſale, & puſio compoſitum nomen. [Polon. *Niedorosl'ek, karlik.*] Puſius enim, ſive puſio. apud Latinos dicitur puer. Quo nomine dictus eſt Calvus, Catulli familiaris, tanquam puer, ob ſtaturam puerilem, plenus ſalis, & oratoriæ mordacitatis.

Sălārĭum, Vide SAL.

Sălax, cis, om. t. Propenſus in venerē, multa libidine pruriens: à ſaliendo (ut quidam volunt) hoc eſt, ab arrigendo. Aut certè ab eo quòd ex humore ſalſo citatur libido. Vnde Venus fingitur è mari orta. [עפלי *hogheb.* ἀφροδισιακός Gall *Fort enclin à ſailler & paillarder, luxurieux.* Ital. *Salace, luſſurioſo* Ger. Geil / vnkeuſch / oder zu vnkeuſchheit geneigt. Hiſp. *Luxurioſo* Pol. *Iurni, miel'oſni gamrat.* Vngar. *Kacser.* Ang. *Cockish, lecherous or luſtie.*] Colum. lib. 7. cap. 9: Maximeque quod ad rem pertinet, quàm ſalaciſſimos oportet eſſe mares, qui & annicula ætate commodè progenerant. Galli *ſalaces*, Varro 3. de Re ruſt. Nymphæ ſalaces, Ovidius 4 Faſt. Aries ſalax, ibidem. ¶ Salaces cibi, venerem citantes: ut erucæ, & bulbi. Ovidius 2. de Rem amo. Nec minus erucas aptum eſt vitare ſalaces, Et quidquid Veneri corpora noſtra parat.

Sălācĭtās,

Sălācĭtās, atis, f. t. Id eſt, laſcivia & propenſio in Venerem. [עגבה haghbáh. νὸ ἀφροδισιακόν. Gall. Haſtiueté à paillardiſe, inclination à paillarder, luxure. Ital Leſſuria. Ger. Geilheit/neigung zur vnkeuſchheit/der gammet. Hiſp. La luxuria. Pol. Skłonność do mieł oſtri, gamrathliwość. Vng. Kaczerſag. An. Lecherie or vnchaſtneſſe.] Plin. lib. 10. cap. 36: Paſſeri minimũ vitę cui ſalacitas par.

Sălebræ, f. p. Sunt loca inęqualia, & aſpera, & pręruptà: ita dicta quòd vix ſine ſaltu pręteriri poſſunt. [ἐνεήγματα, ῥωγμαί, ῥήγματα γῆς. Gall. Lieux mal vnis, hauts & bas, qu' à grand peine on peut paſſer ſans ſauter. Ital. Luoghi male vniti per i quali à fatica ſi può andare ſenza ſaltare. Ger. Rauhe/vnebne/vngebanete vnnd ſchrofechtige ort. Hiſp. Camino pedregoſo y aſpero. Pol. Mieiſcza chropowate, oſtre a przepadł'e, przepadliska. Vngar. Hataopas hely. Ang. Places that ar not plaine, going vp and downe, which can not be paſſed but le aping.] Propertius libro 3. Eleg. 16: Luna miniſtrat iter, demonſtrant aſtra ſalebras. ¶ Per tranſlationem accipitur pro quavis aſperitate, ſive difficultate. Martial. lib. 11: Carmina nulla probat, molli quæ limite currunt, Sed quæ per ſalebras altaq; ſaxa cadũt. Cic. de Orat. Alter enim, quaſi ſedatus amnis, ſine ullis ſalebris fluit. Cic. 2. de Finib. Hîc ſi definire, ſi dividere potuiſſet, ſi loquendi vim, ſi deniq; conſuetudinẽ verborũ teneret, nunquã in tantas ſalebras incidiſſet. ¶ Triſtitiæ ſalebra, ſingulari numero dixit Valerius Maximus li. 6. Legitur & apud Cic. 5. de Finib. Salebra, numero etiam ſingulari, ubi ſic ait: Hæret in ſalebra: cupit enim dicere, nihil poſſe ad beatam vitam deeſſe ſapienti, &c.

Sălebrōsŭs, ſa, ſum, Quod multas habet ſalebras: [איתן ethán. κατρώγης. Gall. Mal vni, defrompu. Ital. Aſpro da caminare. Ger. Das vtel rauhe/herte vnd abgetriſſene ort hat. Hiſp. Coſa aſpera, llena de piedras. Pol. Nierowni pel'ni oſtrego kamienia, przepadł's. Vng. Hata hepor ixs. Ang. Vneuen, vneaſie to go in.] ut iter ſalebroſum: hoc eſt, crebris ſalebris interruptũ. Salebroſa oratio: id eſt, abrupta, interciſa, & quibuſdã veluti ſalebris remorans impetũ auditoris. Quint. li. 11. cap. 11. inde interruptus actionis impetus, & reſiſtens, ac ſalebroſa oratio. ¶ Salebroſus ſcriptor: id eſt, difficilis, inamœnus, & in cujus lectione ſępiùs ſit reſtirandum. Martial. lib. 11: Scriptores tetrici ſalebroſum ediſcite Sanctram.

Săl Ammoniacus, Terræ ſalſugo eſt, in Libyæ arenis creſcẽte luna effervescens, alumini ſciſſili non diſſimilis, glebis oblongis, venisque in longitudinem rectis, ἀμμωνιακός Dioſcoridi. Invenitur potiſſimùm in tractu Cyrenaico, juxta Iovis Ammonis templum, unde & nomen accepit. Qui ſalem Ammoniacum metopii arboris lacrymam ſunt interpretati, in errorem ſanè quàm puerilem incidẽrunt, lacrymam Ammoniacam à ſale Ammoniaco non diſtinguentes: quum tamen ſint res diverſiſſimæ, ut latiùs annotavimus ſuprà in dictione AMMONIACVM.

Sălgămă, pen. cor. n. t. Appellabantur à priſcis quæcunq; cõditanea ad victũ noſtrum in vaſis ſervabantur, utputa mala, pyra, fici, uvæ, rapæ. [τὰ τάριχα. Gal. Toutes choſes ſalees ou confites & miſes dans des pots pour garder. Ital. Coſe condite & aſſaggionate, acconciate nei vaſi. Germ. Allerley eyngemachet ăſſig ops/ercuter vnd wurtzen. Hiſp. La conſerua que ſe garda en cartido. Pol. Wſzeliakie konſekti, albo naſſolone rzeczi. Vngar. Be ſozot auagrakot eledel. Ang. Thinges condite and conſerued, as peares figges grappes.] Columel. lib. 10: Tempore non alio vili quoq; ſalgama merce, Capparis, & triſtes inulæ, ferulæq; minaces Plantantur. Idem lib. 12. cap. 4: Poſt hoc præceptum locum & vaſa idonea ſalgamis præparari jubent.

Sălgămărĭŭs, m. ſ. Qui ſalgama vendit. [ἁλμοδότης. Gall. Vendeur de telles confitures. Ital. Chi ſa condire & aſſaggionare ò chi vende tal coſe. Ger. Der obs/ercuter/ wurtzen/ vnd dergleichen ding eynmacht vnd vertaufft. Hiſp. El que vende aquela conſerua. Polon. Ten co konfeckti ſprzedaie. Vng. Berakot be ſozot eledel aros. Ang. He that ſelleth thinges conſerued.] Colum. lib. 12. cap. 44: Libros tres edidit, quos inſcripſit nominibus Coci, & Gerarii, & Salgamarii. Ibidem cap. 54: Raporum quàm rotundiſſima ſumito, eaque ſi ſint lutoſa, detergito, & ſummam cutem novacula decerpito: deinde, ſicut conſueverunt ſalgamarii, decuſſatim ferramento lunato incidito.

Sălī, per ſimplex i, aviculæ ſunt, quas Ariſtoteles ἀμφίβους, & ἀμφιβόλους appellat, fœcunditatis magnæ, ut perdices, gallinæque. Plin. lib. 10. cap. 52: Plurima ova pariunt ſtruthiocameli, gallinæ, perdices, ſali.

Salĭca lex, Vide SALII, Germaniæ populi in PROPRIIS.

Sălĭcāſtrum, Genus labruſcæ in ſalictis naſcens. ἄμπελος ἀγρία. Plin. lib. 23. cap. 10: Eſt labruſcæ ſimilis, ſed in ſalictis naſcens, ideo diſtinguitur nomine, quum eoſdem uſus habeat, & ſalicaſtrum vocatur.

Sălĭcētūm, Salictum, Saligneus, Vide SALIX.

Sălĭēntēs, Vide SALIO.

Sălīnă, ſalinum, Vide SAL.

Sălĭo, lis, ſalivi, vel ſalii, vel ſalŭi, diviſis ſyllabis, ſupinum ſaltũ, Salto. [רקד rakádh דלג dalágh בתר nitter ἅλλομαι, πηδάω. Gal. Sauter. Ital. Saltare. Ger. Springen/ gumpen Hiſp. Saltar. Pol. Skacze. Vngar. Szökök ugrandozom. Ang. To leape.] Virgil. 2. Georgic. Mollibus in pratis unctos ſaliêre per utres. Horat. 1. Epiſt. 14: Nec meretrix tibicina, cujus ad ſtrepitum ſalias terrę gravis. Plaut. Bacch. Ibi curſu, luctando, haſta, diſco, pugillatu, pila, Saliendo ſe exercebant magis quàm ſcorto, aut ſuaviis. ¶ Salire è terra, pro prodire, emitti. [יצא jatsá'.] Lucret. lib. 1: E' terraq; exorta repentè arbuſta ſalirent. Virg. 1. Georg. Tam multa in tectis crepitãs ſalit horrida grãdo. ¶ Salit mihi cor, per tranſlationem. Plaut. Mil. Dicito doctè, & cordatè, ut ei cor ſaliat. Subau. præ gaudio. ¶ Salire dicuntur animália carentia ratione, quando mares ineunt fœminas: nam ſaliendo aſcendunt. [רבע rabáh.] Ovid. 2. de Arte: Læta ſalitur ovis, tauro quoq; læta juvenca eſt. Varr. 2. de Re ruſt. cap. 7: Quum equus matrem ut ſaliret, adduci nõ poſſet, & eum càpite obvoluto peroriga adduxiſſet, & coẽgiſſet matrẽ inire: quum deſcendenti velum dempſiſſet ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit. Idem 3. de Re ruſtic. cap. 10: Saliunt ferè in aqua, de anſeribus. ¶ Compoſita ſunt, aſſilio, abſilio, cõſilio, deſilio, diſſilio, exilio, inſilio, proſilio, pręſilio, reſilio, & tranſilio: quæ omnia mutant a, ſimplicis in i, faciuntq; præteritum uſitatiùs per ŭi, diviſis ſyllabis. In ſupino autẽ mutant a, ſui ſimplicis in u: ut Aſſilio, aſſilui, aſſultũ, Diſſilio, diſſilui, diſſultum. Significata vide ſuis locis.

Sălīentēs, m. t. à Latinis dicuntur fiſtularum capita, atq; etiam ipſæ tubulorum, fiſtularumq; ſcaturigines, quæ & ſiphunculi dicuntur, & ſipunculi, ab aquæ expreſſione, tanquam ex ſiphone ſalientis. [נבורים tſimorim κρουνοί. Gall. Les bouts des tuyaux des fontaines par où l' eau ſort. Ital. Canoni per condure le acque dalle fonti altroue. Ger. Waſſerröhren / oder die vorderſten theil der teuchten auß welchen das waſſer herfur ſpringt/ brunnröhren/ ſpringröhren Hiſp. Los chorros del agua viua. Pol. Ruri wodne, item ſykawka, item kurek. Vng. Forrás tſeu tſatorna. Ang. Pypes to conuey h water.] Vitruv. lib. 8: Hæc maximè conſiderantur Athenis: nei enim ex ejuſmodi locis, & fontibus, & in aſty, & ad portum Pirçum ducti ſunt ſalientes, è quibus bibit nemo, ſed lavationibus & reliquis rebus utuntur. Bibunt autem ex puteis. Cic. ad Qu. Frat. lib. 3: Equidè hoc quod melius intelligo, affirmo, mirifica ſuavitate te villam habiturum, piſcina & ſalientibus additis, palæſtra & ſylva viridicata.

Sāltō, tas, n. p. Tripudio. [חגג chágh רקד rak / ſ כרכך chirchér. ὀρχέομαι Gall. Sauter, danſer. Ital. Ballare. Germ Sprungen vnnd tantzen Belg Danſen. Hiſp. Dancar ò baylar. Pol. Tanczyc, wskakuie. Vng. Vgrandozom xökölösöm Ang. To leape òr ſien, to dance.] Saluſt. in Catil. Sed in his Sempronia, multa virilis audaciæ commiſerat. Hæc mulier genere atque forma, præterea viro, liberisque ſatis fortunata fuit, literis Græcis atque Latinis docta, pſallere & ſaltare, & cantare elegantiùs quàm neceſſe eſt probę, multaque alia quæ luxuriæ inſtrumenta ſunt. Cicero in Catilinam: Hi pueri tàm lepidi, ac delicati non ſolùm amare, & amari, neque cantare, ſaltare, ſed etiam ſicas vibrare, & ſpargere venena didicerunt. Idem pro Muræna: Nemo ferè ſaltat ſobrius. ¶ Carmina ſaltantur theatro, Ovid. 5. Triſt. Eleg. 8. Saltata poemata populo, Idem 2. Triſt. ¶ Saltare laudes alicujus, eſt ſaltationibus immiſcere, ait Budæus. Plinius in Paneg. Quum laudes Imperatorum ludis etiam, & comeſſationibus celebrarentur, ſaltarenturque, &c. ¶ Hujus compoſita mutãt a, in u, ut Aſſulto, Exulto, Profulto, Præſulto, Subſulto, & Tranſſulto, de quibus ſuis locis.

Sāltātĭo, onis, f. t. illa hominum jactatio, quam vulgus *tripudiũ* vocat. [חגג chágh χορεία, ὄρχησις. Gall. Danſement, ſautement, danſe. Ital. Eſſo ballare. Ger. Ein Tantz. Belg. Een danſinge. Hiſp. Danca ò baylo. Pol. Taniec. Vng. Vgrandozas xököldezes. Ang. A leaping, danſing.] Cic. pro Muræna: Multarũ deliciarum comes eſt extrema ſaltatio. Quint. lib. 1. cap. 11: Nam Lacedæmonios quidem etiam ſaltationem quandam, tanquã ad bella quoq; utilem, habuiſſe inter exercitationes accepimus. Cic. de Clar. Orat. Quos Sextus Tityus conſecutus, homo loquax ſanè, & ſatis acutus, ſed tam ſolutus & mollis in geſtu, ut ſaltatio quædam naſceretur, cui ſaltationi Tityus nomen eſſet.

Sāltātŏr, m. t. Tripudiator, qui ſaltat. [חגג chogh רקד rokédh, ὀρχηστής, ἀλλητής. Gall. Danſeur. Ital. Danzatore. Ger Ein Tänzer. Hiſp. Dancador ò baylador. Pol. Skoczek, taniecznik. Vng. Vgrandozo xököldezö. Ang. A dancer or iumper.] Cic. lib. 1. Offic. Adde huc, ſi placet, unguentarios, ſaltatores, totumq; ludum talarium. Quint. lib. 1. cap. 12: Non Comœdum in pronuntiando, nec ſaltatorem in geſtu facio. Cicer. pro Muræna: Saltatorem appellat L. Murænam Cato: maledictum eſt, ſi verè objicitur, vehementis accuſatoris: ſin falsò, maledici convitiatoris.

Sāltātrīx, verbale. f. t. [חגג chogheghéth רקדת rokédheth. ὀρχήστρια. Gall. Danſereſſe. Ital. Ballerina. German Ein Tänzerin. Hiſp. Lancadora ò bayladora. Pol. Taniecznicza. Vng. Vgrandozo xököldezö aszony. Ang. She that danceth.] Cicer. in Piſon. Tu ex

tenebricosa popina Consal extractus, cum illa saltatrice tonsa, Senatum Reipub. occalum atq; interitum lugere vetuisti.

Sāltatiscŭlă, diminutivum. [ὑ μικρὸς ὁ ὀρχηστρὶς, ἡ μικρὸς ὀρχήτρις Gall. *Sautereelle, faut. de, d'un ver.* Ital. *Ver da ballarina.* German. Ein kleine Tantzerin Hiſpan. *Pequenna saltadora, dancadora.* Polon. *Skoczka.* Vrig. *Vgrandozo azo nyenka.* Ang. *A little dancer.*] Gell.lib.1: Dionyſiamque eum notiſſimæ ſaltatriculæ nomine appellaret.

Sāltātōrĭŭs, ria, rium, Quod ad ſaltationem pertinet ὀρχηστικός. ut Ludus ſaltatorius, in quo ſaltare docetur. [Gall *Eſcole pour apprendre à danſer le bal.* Ital. *Luogo doue ſi impara a ballare.* German Ein ort da man lernet ſpringen vnnd tantzen Hiſpan. *Eſcuela de dnuar y baylar.* Pol *Mieyſce gdzy tan.ą wuczą vczą.* Vng. *Vgrindozohoz valo.* An. *Belonging to leaping or danſing.*] Macrobius lib.3 Saturn. Filii Senatorũ in ludum ſaltatorium commeabant, vbi lectis tabulis geſtantes, ſaltare diſcebant. Cicer. in Piſonem: Quumque ipſe nudus in conviuio ſaltaret, in quo ne tunc quidem, quum illum tuum ſaltatorium verſaret orbem, Fortunæ rotam pertimeſcebat.

Sāltā.ŭs, tus, m. q. Saltatio. [Ἰπ *chagh.* ὄρχησις. Gall. *Danſement, danſe* Ital. *Eſſo danzare.* Ger. Tanz oder tantzung. Hiſpan. *Danca ò buyle.* Pol. *Tanczowanie.* Vng. *Zokdoſes, vgrandozas* Ang. *Danſing.*] Liv.lib.1.ab Vrbe: Per urbem ire canentes carmina cum tripudiis, ſolennique ſaltatu juſſit.

Sāltŭcă, turæ, Saltatio, πήδησις, πήδημα. Plaut. in Curc Nũc dum ſaltura ſat bona eſt, ſi id feceris, Venire poteris inteſtinis vilp.

Sāltŭ.. m. q Ipſe ſaltandi actus. [πήδησις. Gall. *Saut.* Ital. Hiſp. *Salto.* Ger Ein ſprung. Pol. *Skok.* Ang. *A leap or iumpe.*] Virgil. 9. Aeneid. Tum demum ſaltu præceps ſeſe omnibus armis In fluvium dedit.

Saltum, apud antiquos, ſive ſaltuatim, Saltus. [πηδητικῶς. Gall. *De ſaut en ſaut, en ſautelant.* Ital. *Di ſalto in ſalto.* Ger Mit ſpringen oder hoppen Hiſpan. *Salto à ſalto.* Pol. *Skaczącz.* Vng. *Zokdelſolue vgrandozua.* Ang. *From one leape to leape.*] Gell.lib. 9. cap.4: Atque item eſſe alia apud ultimas Orientis terras miracula: homines, qui monomeri appellantur, ſingulis cruribus ſaltuatim currentes, vivaciſſimæ pernicitatis. ¶ Saltuatim ſcribere, eſt carptim ſcribere, non ſuo ordine, ſed ut ſeſe offert. Sisenna lib.3 Hiſtor. Nos una æſtate in Aſia, & Græcia geſta, literis idcirco convenientia mandavimus, ne vellicatim, aut ſaltuatim ſcribendo, lectorum animos impedremus.

Sā ĭsātōrĭēs, inquit Rhabanus Maurus de Magorũ præſtigiis, vocati ſunt, quia dum eis membrorũ quęcanq; ſal.cinit, aliquid ſibi exinde proſperum ſeu triſte ſignificari prædicunt.

Sălĭuncă, f.p. Herba eſt eadem, ut Ruellius putavit, cũ nardo Celtica [Ger Mariamagdalenen kraut, ſangenkraut katzenſeiterſe. Pol. *Spikanardi.* Ang *A kendo of lewander.*] Plin.lib.21.cap.7: Saliunca foliоſa quidẽ eſt, ſed brevis, & quæ necti non poſſit. Radici numeroſæ cohæret herba vertus quàm flos, denſa veluti manu preſſa brev.terq; cæſpes ſui generis. Pannonia hãc gignit, & Norici, Alpiumiq; aprica: urbium Epotheodia, tantæ ſuavitatis, ut metallum eſſe cœperit. Veſtibus interponi eam gratiſſimum. Virgil. Aeglog 5: Puniceis humilis quantum ſaliunca roſetis, Iudicio noſtro tantum tibi cedit Amyntas.

Sălīvum, ſalivi, n.ſ. & Saliva, ſalivæ, f.p. Sputũ, quòd ferè ſalis ſaporem habeat: vel à ſaliendo, quod in ore ſaliat, & creſcat. [ריק *rok* πτύελον σίελος Gall *Salive.* Ital. *Saliua, ſputo.* Germ. Der ſpeichel/gragſen/geiffer. Belg. Speecſel. Hiſpan. *La ſaliua de la boca.* Pol. *Slyna.* Vn *Nyal.* Ang. *Spittle.*] Plin.lib.7.cap.2: Feruntq; ictas ſaliva, ut fervẽtis aquę cõtactu fugere. Idẽ lib.23: Sua cuique vino ſaliva innocentiſſima, ſua cuiq; ætas gratiſſima: hoc eſt, media. ¶ Ponitur aliquando ſaliva pro guſtu. Perſius Satyr. 6: Nec tenuem ſolers turdorum noſſe ſalivam.

Sălīvo ŭ , adjectivum, Quod ſalivæ ſimilitudinem habeat. [πτυελώδης. Gall. *Plein de ſaliue, reſemblant à ſaliue* Ital. *Che rende guſto di ſaliua, pieno de ſaliua* German Dem ſpeichet gleich Hiſp. *Coſa llena di ſaliua ò ſemejante à ſaliua.* Pol. *Slyſne podobni.* Vng. *Nyalas.* Ang *Full of ſpittle or lik ſpittle.*] Plin.lib.16.cap.38: Humor ulmis ſalivoſus.

Sălīvo, as n.p Salivam facio. [ירק, *arák* ירק *rok* σιελίζω πτύω, πτυελίζω. Gall. *Iecter ſaliue, cracher* Ital. *Gettare ſaliua* German. Gragſen/geifferen. Hiſp *Hazerò echar de ſi ſaliua.* Pol. *Sline toczę, ſlinieſie.* Vng. *Nyalat gyöytök.* Ang. *To ſpitte, to caſt out ſpittle.*] Plin. lib. 6. cap. 36: Congregantur verno tempore purpuræ, mutuoq; attritu lentorem cujuſdam ceræ ſalivant. ¶ Aliquãdo id no, ſive perungo. Colum.lib.6.cap.5: Tunc panacis, & cryngii radices fœniculi ſeminibus miſcendæ, & cum defrui ac molliti tritici farina, candentiq; aqua conſpergendæ, eoq; medicamine ſalivandum ægrotum pecus.

Sălīvārĭŭ , ria, rium, adjectivum, Quod ad ſalivam pertinet. [σιελικός Gal *Appartenant à ſaliue.* Ital *Pertinente à ſaliua.* Ger. Das zu dem ſpeichel oder geiffer gehört. Hiſpan. *Perteneſciente à ſaliua.* Pol. *Slymani.* Vngar *Nyalhoz valo.* Ang. *That belongeth to ſpittle.*] Plin.lib.9.cap. 51: Quæ durioris teſtę ſunt, ut murices, purpuræ, ſalivario lentore pariunt: id eſt, viſcoſitate ſaliuæ.

Sălix ſalicis, f.t. Arbor nota, à taliendi: hoc eſt, celeriter crescendo dicta [עֵרָבָה *harau.* ἰτέα. Gall. *Saulx.* Ital. *Salice, salzo.* German. Ein weyden oder weydbaum Hiſpan. *Sauze.* Polon. *Wierzbá* Vngar. *Fwz ſ.* Ang. *A wil.. tree or withie.*] Nam ſive tabe, ſive ex intervallo impact.. ſtatim fugit. Virg. 10. Aeglog. Mecũ inter ſalices lenta ſub vite iacebit. Ouid. lib. 10 Metam. Amnicolæq; binal ſalices, & aquatica lotos. Vrg. 1 Aeglog. Florentem cytiſum, & ſalices carpetis amaras.

Sălignŭs, a, um, Quod ex ſalice confectum eſt. [ἰτινεος Gall. *Qui eſt de ſaulx.* Ital. *De ſalzo.* German. Weyden/ weydbawmin/ von weyden gemacht. Hiſpan. *Coſa de materia de ſauze.* Polon. *Wierzbowi.* Vng. *Fwz ſ boi vale* Ang *Made of ſwillowes.*] Virg. Eſt tuguri cuſtos armatus falce ſaligna. Idem 4. Georg. Et cuſtos furum, atque avium, cum falce ſaligna Helleſpontiaci ſervet tutela Priapi. Colum.lib. 7 cap.1: Quippe vel ſolis, ſpinisque, vel perticis ſalignis alitur. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: donec cerebroſus proſiliit unus, Ac mulæ, nautæque caput lumboſq; ſaligno Fuſte dolat.

Sălignĕŭs, a, um, Idem. Colum.lib. 7. cap.10: Deinde ab ictu virgæ oportet tumentem venam ferro reſcindi, detractoque ſanguine colligari ſaligneo libro, vel etiam ulmo. ¶ Salignea clavis apud eundem lib.6 cap.2.

Să.ĭctum, ſalicetum, & per ſyncopam ſalictum, n.ſ. Locus ſalicibus conſitus. [עֲרָבִים *hasabim.* ἰτέαι. Gall. *Vne ſaulſaye.* Ital *Luogo piantato di ſalici.* German. Ein ort an dem viel weyden ſtehen. Hiſpan. *El ſauzedal, lugar de ſauzes.* Pol. *Wierzbina.* Vng. *Fwzes* Ang. *A place ſett with willow trees.*] Varro: Idoneus locus eligendus ubi facies ſalictum, & arundinetum. Cicero 1. de Divin ex Ennio: Nam me viſus homo pulcer per amœna ſalicta, Et rip is rapidis Idem prolege Agr. Accedit ro moenus Gnatus, accedent ſa ictaIM nemoras. Vrg. 1 Aeglog. hybleæis apibus florem depaſta ſalicti Iuvenal Sat. 11: Necdum auſus virgas humilis mordere ſalicti.

Salſo S lo. Vide SAL.

Salmo, Piſcis marinus, qui & fluvios ſubit, ſemelque guſtata aqua dulci vix unquam in mare regreditur. [Gall. *Saulmon.* Ital. *Salmone peſce.* Germ. Ein Salm. Hiſp. *Salmon peſcado.* Pol. *Loſos.* Vngar. *Sal* Ang *A ſalmond fiſhe.*] Plin.lib.9.cap.18: In Aquitania Salmo fluviatilis marinis omnibus præfertur.

Salnĭtrum, n.ſ. Vt modò conſuetudine vulgi dicitur, factitium eſt, & ad tormenta ignium miſſilia repertum, veteribus autem fuiſſe videtur incognitum. [ἁλοπέτρον Polon. *Salpetra.*] Corrupta tamen dictio eſt. Nam legitur apud Plinium, Sal, & nitrum ſalphari concoctum in lapidem vertitur. Vide in dictione NITRVM.

Salpa, [σάλπη Ger. Ein Meerfiſch behalt zu Venedig fem? Nattan/ hat mit e durch den leib hin ab etwas goldfarbe ſtrymen / iſt mit ein Stockfiſch.] Genus piſcis, circa Ebuſum Hiſpaniæ inſulam, optimus: Cœnus alibi & qui coqui non poſſit, niſi fortuna perculſus, ut ait Plin lib.9 cap.18.

Salpygă pea. prod. Genus formicarum venenatarum. Luc. lib. 10 Quis calcare tuas metuat Salpyga latebras? Cicero appellat ſ. fugas.

Salsum, Salsum, Salsè Salſedo. Vide SAL.

Sa.ſĭcorex, ĭcis m. is, A nõnullis appellatur arbor ex genere glandiferarũ quæ Græci ἀλίφλοιος nominãt. Eſt aũt hæc arbor cortice, atq; caudice craſſiſſimo, & plerũq; cavato, fungoſoq; Sola corde, caret etiã quũ vivit, putreſcens. Fulmine frequenter dicitur etiã ſi altitudine nõ excellat: ideo ad ſacrificia utilis fas erat apud Aeoles. Eadem ferè ſterilis eſt: & ſi quã ferat glande tulerit, ea adeò eſt amara, ut præter ſues, á nullo attingatur animali: ac ne ab iis quidẽ, quũ aliud pabulũ poſſunt nãcisci.

Salsĭjāgo. Salſitudo Salſura. Vide SAL.

Saltātŏr, Salſatrix, Saltatricula. Vide Salto in SALIO.

Sāltem, conjunctio per defectionẽ dicta, quaſi, ſi alter nõ poteſt. Vel (ut inquit Gellius) u litera abjecta. [ϛ γοῦν, ἀλλ' ἀγοῦν, τὰ λάχιστον. Gall. *Au moins, à tout le moins.* Ital. *Almeno, pure* Ger. Doch vnr/zum wenigſten oder mindeſten. Belg. Alleen/ ten minſten. Hiſp. *Alomenos ò ſi al queno.* Pol. *Tylko.* Vn Ak.. tpak Ang. *At the leaſt.*] Nam à principio ſalutem dicebant, quo.. dicimus Nam quũ alia quædam petita & no impetrata ſunt, hic ſolemus, quaſi ad extremũ aliquid perituri, quod negari minimè debeat, dicere, Hoc ſaltẽ fieri, aut dari oportere: Itaquam ſalutẽ poſtremò petentes, quã impetrare ſperamus. Servius: Saltem tractũ à captivis, qui quũ tr.. bus, dicebant ſublatis manibus, Salu.. ſynæreſin natus eſt ſermo, ut in co.. petituri aliquid, ſaltem dicamus. V.. pta Salus, & te pater optime Teu.. nec ſpes jam reſtat Iuli: At freta Si.. tas, Vnde huc advecti, regemq; pe.. Aeneid. Da deinde auſcri, & tecum .. Sedibus ut ſaltem placidis in morte q..

lib.9: Eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem.

Salto, Vide SALIO.

Saltus, ūs, m. q. Locus incultus propter sylvas, inquit Varro, aut montes, ubi pecus pasci possit. [יער jahár ἄλσος. Ger. Ein Forst / ein vngebauwen waldechtig ort / da man das Vych weyden vnnd summeren mag. Pol. Chroſtyńa gdźe bydło paſſa ſie ſpotyka. Vng Berek liget. Ang. A foreſt. a lawne in a parke or foreſt. De altu ita scribit Festus, Saltum Cajus Aelius lib. 2. Significationū, quæ ad jus civile pertinent, ita definivit: Saltus est ubi sylvæ & pastiones sunt, quarum causa casæ quoq; : si qua particula in eo saltu pastorum, aut custodum causa aiatur, ea res nō permit nomen saltus, nō magis quàm fundi, qui est in agro culto & ejus causa habet ædificium, si qua particula in eo habet sylvam. Cæs. 6. bell. Gall. Atq; ille latebris, aut sylvis, aut saltibus se eriperet, & noctu occultaret. Idem 1. belli Civi. Celeriterq; Pyrenæos saltus occupari jubet. Virg. 1. Georg. - & magnos canibus circundare saltus. Ovid. Epist. 5: Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos? Vide plura de hac voce apud Vallam Elegant. lib 5. cap. 106 & lib. 4. cap. 57.

Sāltŭārĭŭs, ii, m. Sylvarum, seu saltus custos. [δρυμοφύλαξ. Gall. Maiſtre, garde ou ſergeant de foreſt. Ital. Guardiano di foreſta Ger. Ein Forſtmeiſter Hiſp. Montarax, que guarda los boſques. Pol. Gaiowy, leśny: Vng Berek liget őrző. Ang. A maiſter or keeper of foreſtes.] Pomponius l. ſi ita ff. de Vſu & habitat. Dominus proprietatis, etiā invito usufructuario, fundum, vel ædes per saltuarium vel insularium custodire potest.

Sāltŭōsŭs, a, um, Id in quo multi sunt saltus. [δρυμώδης. Gall. Plain de forẽts, boſcageux. Ital. Boſcoſo, pieno di foreſte. Ger. Waldächtig. Hiſp. Coſa de muchos boſques y paſtos. Pol. Pełni kaſſu. Vn. Ligetős berkős. Ang. Full of foreſtes.] Liv. 9. bell. Pun. Aperta erat regio, sine ullis, ad insidias latebris: itaq; in loca saltuosa cedere inde cœpit.

Saluber, Salve. vide SALVS.

Sălvĭă, æ, f. p. Frutex est nulli nō notus, virgas habēs quadrangulas, foliaq; aspera, crassa, & iacava, odore suavi quidem, cę rerum ingrato. [ἁλιλίσφακος. Gall. Saulge. Ital. & Hiſp. Salvia. Ger. Salbey. Pol. Szałwya. Vng. Salya. Ang Sauge.] Dicta sanatia (ut putatur) quòd multis incōmodis medeatur, ægroq; que salvos præstet. Prodest enim paralyticis, & contra serpentium morsus remedium exhibet. Plin. lib. 22. cap. 25. Dioscor. lib. 3 cap 38

Sălvĭātum, salviati, n. f. Genus medicamenti est, quo veterinarii, & mulomedici utuntur in ægrotantium animalium curatione. [τὸ ἁλισφακωτὸν πτόν. Gall. Brunage de ſaulge, vn ſaulgé. Ital. Bevanda di ſalvia. Ger. Ein artzney oder tranck von ſalbeyen. Hiſp. Saluado. Pol. Lekarſtwo ſzałwiowe. Vng. Salya bol ſzinialt oruoſſag. Ang. A drink made of ſauge] Colum. lib 6. cap. 9: Recens tussis optimè salviato farinæ ordeaceæ discutitur. Idem lib. 6. cap. 24: Lupini semicrudi conterunturr, & offæ salviati more faucibus ingeruntur. Et paulò pòst: Potest etiam cum arido fico & eruo conteri herba santonica, & formata in offam, sicut salviatum demitti. Quibus tamē in locis salviatum ponūs legendum crediderim: quod & eruditioribus placere video: qui salvatum interpretantur medicamēti genus, quod pecori ægroto datur deglutiendum.

Sălvĭo, salvias, act. p. Salviato medeor, vel salviatum deglutiēdum præbeo. [ἁλισφακῳ πυτίζω, ἢ ἄλλον πτὸν ἁλισφακωτόν. Gall. Faire boire vn ſaulge. Ital. Dar à bevere bevanda di ſalvia. Ger. Salbeyen eyngeben Hiſp. Senar con ſelmados. Pol. Lekarſtwo ſzałwiowe dáć wydáć. Vng. Salya bol ſzinalt oruoſſag gal meg oruoſſom. Ang. To geve a drinke of ſauge.] Colum. lib. 6. cap. 24: Vel tenero okre commisto, tosto, molito, mulso, & per triduum in noctem lacte macerato salviatur. Quo tamen in loco doctioribus quibusdam salviatum, legendum videtur: quorum judicio nos quoq; hoc ordine libenter assensus, alio Columellæ loco adducti, qui est ejusdem lib. cap. 5. ubi sic habet: Evincendi sunt quanvis pestiferi morbi, & cæquantis remediis propulsandi. Tunc panacis & eryngii radices, fœniculi semina mulcendæ, & cum defruti, ac molti tritici farina, candenti q; aqua conspergendæ: eoq; medicamine salivandum ægrotum pecus. Vbi salivandum pecus dixit, pro eo quod est, salivato per os immisso curandum.

Sălum, sali, n. f. Mare: [ἅλς jam ἅλς. Gall. Mer. Ital. Mar. Ger. Das Meer Hiſp. El mar. Pol. Morze. Vng. Tenger ſos tenger. An. The ſea.] à sapore salis: vel à verbo Græco σαλεύειν, quod significat movere, fluctuare. Virg. 1. Aeneid. Perq; undas superantē salo. Cic. pro Cæcin. Vt à quo loco depulsus esset, in eum se fortuna restitueret, non in salum, sed in ipsam urbem quam petebat. Idem 3. Tuscul. Nec tam ærumnoso navigassem salo. Virg. 3. Aeneid. Fit sonitus spumante salo. ¶ Veteribus etiam in [illegible] usu fuit, ut annotavit Nonius, Ennius in Hecuba: Vndantem salum.

Sălūs, salutis, f. t. Incolumitas. [ישע jeſthah תשועה teſchuháh. σωτηρία. Gal. Salut, ſauuement, ſante. Ital. Salute, ſanità. Ger. Gluck vnd heil / gesundheit / wolstand / wolfahrt. Bel. Salichent / welvaert. Hiſp. Salud. Pol. Zdrowie, szczęście. Vng Wdi, ẏłłegelet meg maradás. Ang Health] Cicero Attico: Salutē, si me amas, consule. Terent. in Adelph. Quod cum salute ejus fiat Cic. lib. 3 de Leg. Cum ille reditus quidem ad bonos, salutem à bonis potuit afferre. Plaut. in Merc. Spem teneo, salutē amisi: redeat, an nō, nescio Ovid. lib 3. Metam. - te scilicet omnis in uno Nostra salus posita est. ¶ Salutem dicere alicui rem id est, vale dicere, & jubere valere, relinquere. Cic. ad Volum. lib. 6: Quas si, ut volumus, exceperimus, ego verò multam salutem & forò dicam, & curiæ: vivamq; tecum & cum communibus nostris amatoribus. Hoc est, jubeo valere curiam: nihil mihi amplius cum curiā erit commune. ¶ Accipitur aliquando salus pro remedio. Virgil. 2. Aeneid. Vna salus victis, nullam sperare salutem, ¶ SALVS item dea salutis credita est: unde salutaris porta Romæ appellata, ab ejus deæ æde, quæ ei proxima fuit. Terent. in Adelph. Ipsa si cupiat Salus, servare prorsus non potest hanc familiam. ¶ Dicimus Latinè, Nuntiare salutem, Adscribere salutem. Dicere salutem, est salutāre. Cic. Attic. lib. 4: Misit ad me statim, qui salutem. nuntiaret. Et lib. 6: Filiola tua gratum mihi fecit, quòd tibi diligenter mandavit, ut mihi salutem ádscriberes. Plaut. in Cap. Omnium primum salutem dicito patri & matri. Mittere salutem, Remittere salutem: id est, salutare, & resalutare. Ovid. Epist. 15: Hanc tibi Priamides mittō Ledæa salutem.

Sălūbĕr, peri prod. mit salubris fœminini, salubre neutri: & hic & hæc salubris, & hoc salubre. Quod præbet sanitatem. [ὑγιεινὸς, σωτήριος. Gall. Salutaire, qui donne ſalut, ſain. Ital Salubre, ſalutifero, ſalutare. Ger. Das gesundt ist oder gesundtheit bringt / genäß reich. Hiſp. Coſa ſaludable. Pol. Zdrowie zachowuiący, zdrowy. Vng. Wdwöſſeges hazios. Ang. Helſome or that giueth health.] Vade aër, cibus, locus, salubres dicūtur. Colum. lib. 2. cap 4: Fundum sicuti ne fœcundissimi quidem soli, quum sit insalubris: ita ne effœti, si vel salubertimus sit, parandū. Cic. 1. de Divin. Vti enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis solere servare, conjecturāq; capere, ut scribit Ponticus Heraclides, salubrisne, an pestilens annus futurus sit. Nam si obscurior, quasi caligino sa stella extiterit, pingue & concretum esse cœlum, ut ejus aspiratio gravis & pestilens futura sit. Sin illustris & perlucida stella apparuerit, significari cœlum esse tenue, purumq;, & propterea salubre. Aquæ salubres, Horat. in Carm. secul. Fluvius saluber, Virg. 1. Georg. Salubre alicui rei, Plin. lib. 8. cap 29: Chelidoniam visui salubertimā hirundines monstravēre. Consilium salubre, Cicero ad Atticum lib. 8. ¶ Aliquando salubris accipitur pro sano. Salustius in descriptione Africæ: Genus hominū salubri corpore. Liv. 3. ab Vrbe: Graviore tempore anni circūacto, defunctorum corpora, salubriora esse cœpēre.

Sălūbrĭtas, tis, f. t. Sanitas. [רטאזר riphuáh. ὑγιεία. Gall Santé, ſanteur. Ital Sanità. Ger. Gesundtheit / gesunde. Hiſp. Sanidad. Pol. Zdrowie. Vng. Egeſſeg. Ang. Holeſomneſſe] Plin. lib. 27. cap. 13: Iam situ ac salubritate cœli atq; tēperie, &c. Cæs. 6. belli Gall. Ipse tantū itinerū faciebat, quantū satis esse ad mutationem locorum propter salubritatem existimabat.

Sălūbrĭtĕr, adverbium. [ὑγιεινῶς, σωτηρίως. Gall. Sainement Ital. Sanamente. Ger Mit gesundtheit / heilſamlich Hiſp Saludablemente. Pol Zdrowo. Vng Egeſſegeſſen Ang. Holſomelie.] Liv. 3 ab Vrbe: Et tractabellum salubriter, & maturè perfici potest. Cic. de Senect. Et enim potest illa ætas aut æquè calescere, vel apricatione melius, vel igni: aut vicissim umbris, aquisq; refrigerari salubrius?

Sălutārĭs, tāre, om. t Salubre: hoc est, sanitatem præbens, vel ad sanitatē præbendam idoneū. [σωτήριος. Gall Salutaire, ſain; qui dōne ſanté Ital. Salutare, ſalubre, ſalutifero. Ger Heilſam / gesundtreich / gesundt / das heil oder gesundtheit bringt / heilfürderlich. Hiſp. Coſa ſaludable. Pol. Zdrowie zachowuiący, zdrowy. Vng. Wdwöſſeges hazios. Ang. Helſome or that giueth health.] Cicero ad Octavium: Nulla enim remedia quæ vulneribus adhibentur, tàm faciunt dolorem, quàm quæ sunt salutaria. ¶ Salutares literæ dicuntur quæ consolationem afferunt. Cicero ad Atticum libro 7: Sic ergo habeto, salutares te mihi literas misisse, &c. ¶ Salutaris litera à Cicerone dicitur A, quæ absolutionis notā erat: ut tristis C, quæ cōdemnationis. Cicero pro Milone: Nec nobis tàm salutarem hanc judicando literam, quàm illam tristem dedisset Budæus. ¶ Invenitur & Salutare substantivum. Plin lib. 12. cap 5: In præsentia externa prosequemur à salutari maximè orsi. ¶ Salutaris digitus, qui pollici est proximus, qui & index dicitur. λιχανὸς. Sueton. de Aug cap 80 Dextrę q; manus digitum salutarem tàm imbecillū interdum sentiebat, ut torpentem, contractumq; frigore, vix cornei circuli supplemento scripturæ admoveret. Martianus de Nupt. Verùm quidem redimitus puer ad os cōpressō digito salutari, silentium commonebat. Dicitur autem sălutaris, vel quia nos salutamus, nisi visa & indicata. Virgil. 3. Aen. Italiam læto socii clāmore salutāt. Vel quia eo comprimimus os ad silentiū, quod

salutare est præceptum. Inter salubris tamen & salutaris multum interest: non enim salutarem locum, cibum, aquam dicimus ut salubrem. Itaq; intelligendum est, salubris dici de loco, cibo & aliis quę natura affert & largitur: Salutaris verò de reliquis ómnibus, quæ arte, ingenio aut alio modo parantur. Cornel. Fronto de diff. vocab.

Sălūtărĭtĕr, adverbium, Salutis ergô, sine discrimine salutis, tuendæ salutis gratia. [σωτηρίως. Gall. *Salutairement, sainement.* Ital. *Sanamente.* Ger. Heilsamlich/zu heil oder gesundtheit. Hisp. *Saludablemente.* Pol. Zdrowim. Vng. Egeſſegeſſen. Ang. *Holsomelie, without hurt or danger.*] Plancus Ciceroni: Quadraginta millium passuum spatio relicto, consedi eo consilio ut vel celeriter accedere, vel salutariter recipere me possem. Cicer. de Clar. Orat. Tum arma sunt ea sumpta, quibus illi ipsi qui didicerant eis uti gloriosè, quemadmodum salutariter uterentur, non reperiebant.

Sălūto, salutas, act. p. Salutem dico, inviso. [ברך *berèch.* εὐφημέω, ἀσπάζομαι. Gall. *Saluer, donner le bon iour.* Ital. *Salutare.* Ger. Grüſſen. Bel Groeten. Hisp. *Saludar denunciando saludes.* Pol. *Pozdrawiam.* Vng. Kőzőntlek. Ang. *To halse, to giue good morrow.*] Cicero Attico: Quum Philogenes libertus tuus ad me salutandi causa venisset. Terent. in Adelph. Opperiar hominem hic, ut salutem, & colloquar. ¶ Neque verò accedentes tantùm salutare dicimur, verumetiam recedentes. Statius 4. Theb. Stant tamen, & nota puppim de rupe salutant. ¶ Salutare item venerari. [השתחוה *hischtachavàh.*] Terent. in Phorm. At ego deos Penates hinc salutatũ domum divortar. Mart. lib. 12: Multis dum precibus Iovem salutat. Ovid. 15. Metam. lætoq; Deum clamore salutant. ¶ Composita, Consaluto, & Resaluto, de quibus suis locis.

Sălūtātŏr, oris, m. t. Qui salutat. [אברך *mebaréch,* ἀσπαστής. Gall. *Salueur, qui salue & fait la reuerence.* Ital. *Chi saluta & fa riuerenza.* Ger Ein grüſſer. Hisp. *El que saluda.* Pol. *Pozdrawiacz.* Vng. Kőzőntő. Ang. *He that halseth.*] Quint. Cicer. de Petit. Consul. Deductorum officium quod majus est quàm salutatorum.

Sălūtātĭo, onis, f. t. Salutandi actus. [ברכה *berachàh.* ἀσπασμός, εὐφημισμός, εὐφώνησις. Gall. *Salutation.* Ital. *Saluto.* Ger. Ein grüſſ/begrüſſung. Hisp. *Salud.* Pol. *Pozdrawianie.* Vng. Kőzőntés. Ang. *Halsing.*] Cic. in Pisonem: Quis enim te aditu, quis ullo honore, quis deniq; communi salutatione dignum putet?

Să.ūtātōrĭus, ria, rium, adjectivum [εὐφημιστικός, ἀσπαστικός. Gall. *Appartenant à salut.* Ital. *Pertinente à salute.* Ger. Das zu dem grüſſen oder heilwünſchen gehört. Hisp. *Perteneſciente à salud.* Pol. *Pozdrowienia należący.* Vng. Kőzőntesre valo. Ang. *Belonging to health.*] Plin. lib. 15. cap. 11: Omnia jam & virorum salutatoriis cubilibus inclúsa.

Sălūtĭfĕr, ra, rum, Salutaris. [σωτήριος. Gall. *Qui donne santé, sain.* Ital. *Salutifero.* Ger. Das heil oder gesundtheit bringt/heilsam. Hisp. *Cosa que trahe ò tiene salud.* Pol. Zdrowie daiący, zdrowy. Vng Wduőſſegős egeſſeg, wduőſſeg hozo. Ang. *That bringeth or reſtoreth health.*] Ovid. 2. Metam. Aspicit infantem, totoq; salutifer orbi, Crescе puer dixit, tibi se mortalia sæpè Corpora debebunt. Martial. lib. 5: Seu placet Aeneæ nutrix, seu filia Solis, Sive salutiferis candidus Anxur aquis. Ovid. 15. Metam. Vtq; salutifera miseris succurrere rebus Sorte velit, tantæq; urbis mala finiat, orans.

Sălūtĭgĕr, salutigeri, m. f. Quo nomine utitur Apuleius, videtur esse non qui suo nomine alicui dicit salutem, sed qui nuntiat, tanquã interpres & administer ejus à quo mittitur. [ἀσπασμοφόρος. Pol *Pozdrawiacz.*]

Sălūtĭgĕrŭlŭs, [Pol. *Pozdrowienie odnoszący.*] Idem. Vnde Plautus Aul. Salutigerulos pueros, vocat servos, qui jussu dominæ, hunc, illúmve salutant, suntq; nuntii & renuntii.

Sălvē, verbum salutantis, idem valens quod salvus sis: solumq; declinatur per secundas personas imperativi utriusq; numeri, & præsens infinitivi [שלום *schalóm.* χαῖρε. Gall. *Dieu te garde, bien te soit.* Ital. *Dio ti salui.* Ger. Gott grüß dich/ biß gegrüſſet. Bel. Wilt gegroet. Hisp. *Sey saluo.* Pol. *Bądź pozdrowioni.* Vng. *Egeſſeg gel.* Ang. *Good morrow, good euening, good saue.*] Terent. in Phor. Here salve, salvum te advenisse gaudeo. D. Oh bone custos, salve. ¶ Iubeo te salvere: id est, precor tibi salutem. Horat. lib. 1. Epist. 10: Vrbis amatorem Fuscum salvere jubemus Ruris amatores: hac in re scilicet una Multùm dissimiles: at cætera penè gemelli. Cic. Attic. lib. 4. Dionysium velim salvere jubeas. Virg. 5. Aen. Salve sancte parens, iterum salvere recepti Nequicquam cineres, animæq; umbræq; paternæ. ¶ Salveo dixit Plautus Truc. pro salvus, & sanus sum. ¶ Salvebis in futuro dixit Cic. Att. lib. 6: Salvebis à Cicerone meo: id est, Cicero meus te salutat. Vide in dictione VALEO.

Salvŭs, salva, salvum, Sanus, incolumis. [σῶος. Gall. *Sain, sauue, eschappé hors de danger.* Ital. *Sano è saluo, scampato da vn pericolo.* Ger Frisch vñ gesundt/ auffrecht. Bel. Gesondt. Hisp. *Cosa salua de peligro.* Pol. Zdrowi. Vng. Egeſſegős. Ang. *Saue, whole.*] Terent. in Phor. Salvum te advenisse gaudeo. Idẽ in Andria: Salvus sum, si hæc vera sunt: hoc est, in tuto, & sine periculo sum. ¶ Transfertur & ad inanimata. Plaut. in Rud. Heu heu, scelestus galeã in navi perdidi: Nunc mihi opportuna hîc esset, salva si foret. Cic. 2, de Fin. Simulatq; ipse gravi vulnere exanimari vidit se, ut primum despexit, quæsivit, salvúsne esset clypeus, &c. Terent. Adelph. Salva res est: id est, rectè se habet.

Sālvo, salvas, act. p. Salvum facio, servo. [הושיע *hoschiah.* σώζω. Gall. *Sauuer, rendre sain & sauue.* Ital. *Saluare.* Ger. Erhalten bey dem heil vnd wolstand. Hisp. *Hazer saluo, saluar.* Pol. *Przyzdrowiu zachowuie.* Vng wduőzitőm meg tartom. Ang. *To saue.*] Cicer. in Pisonem: Me posse iterum Rempub. salvare, si cessissem, infinitam cædem fore, si restituissem: quanquam meliora exemplaria hîc habent servare.

Sālvātŏr, salvatoris, m. t. Vox in Sacris literis nusquam non occurrens: [ישועי *moschiah.* σωτὴρ. Gall. *Sauueur.* Ital. *Saluatore.* Ger Ein Heiland/Seligmacher. Hisp. *Saluador.* Pol. *Zbawiciel.* Vng Wduőzitő meg tarto. Ang. *A sauiour.*] quamtam eruditiores, tanquam parum probam, religiosè fugiunt, quemadmodum & verbum Salvo: quod nec ipsum satis Latinum judicant: putantq; locum Ciceronis, quem jam citavimus, menda non vacare: præsertim quum id verbum non facilè apud quempiam veterum, apud Ciceronem certè alibi nusquam liceat invenire.

Sambucă, sambucæ, f. p. sive Sambyca, sive Sambyx, sambycis. [σαμβύνη, ἡ σάμβυξ Ger. Ein seytenspil. *item,* ein Kriegsrüſtung zum Sturm/ wird inwendig mit seylen gespannen wie das seytenspil Sambuca mit seyten.] Instrumenti musici genus, triangulo, teste Porphyrio in Ptolemæi Harmoniaca, quod ex nervis tum lõgitudine, tum crassitudine inæqualibus constabat: solebatq; leviori carminum generi adhiberi. Vnde sambucam cothurno aptare, proverbii schema habet, pro eo quod est, res levissimas, planeq; nugatorias, negotiis gravibus seriisq; admiscere. Persius Sat. 5: Sambucam citiùs caloni aptaveris alto. Nomẽ habet, ut Diomedes existimat, à Sambyce inventore, quãquam Athenæus ad Ibycum Rhegynum poëtam ejus originẽ referre malit. ¶ Est & genus machinæ militaris, qua urbes expugnare consueverant, in qua sic funes intendebantur, sicut in organo musico chordæ.

Sămbūcĭnă, pen. corr. Quæ sambuca canit, σαμβυκίστρια, sicut fidicina, quæ fidibus. Plaut. in Stich. Fidicinas, tibicinas, sambucinas advexit secum forma eximia.

Sămbūcĭstrĭă, sambucistriæ, σαμβυκίστρια, Mulier sambuca canens, quæ sambucina dicitur. Liv. 9. bell. Maced. Tunc psaltriæ, sambucistriæq;, & convivalia ludionum oblectamenta addita epulis.

Sāmbūcŭs, ci, f. f. Arbor nota, surculos spargens arundinaceos, teretes, cavos, candicantes, fungosa medulla plenos, folia juglandis terna, quaternáve, ex intervallis circa ramos exeuntia, gravi odore, minutim in ambitu secta, & in ramulorũ cacuminibus, caulisq; circinatas habens umbellas, quæ florem candidum pariunt, mox acinũ terebinthо similem in nigredine purpureum, racemosum, atri sanguinis succo madentem. [ἀκτή Gal. *Vreau, ou seseau, ou sus.* Ital. *Sambuco.* Ger Ein holder baum. Hisp. *Sauco arbol.* Pol. Bez. Vng Bőzsa fa. Ang. *An elder tree.*] ¶ Fit & alterum sambuci genus, quod ob humilitatem χαμαιάκτιον vocant Græci, herbaceo magis generi assignandum, caule quadrangulo, geniculato, foliis amygdalæ, exintervallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisq; in ambitu, serratis, muscario flore, & acino superioris sambuci. Latini ebulum vocant. Vide Plin. lib. 24. cap. 8.

Sāmbūcĕus, adj. ct. [ἀκτινος. Gall. *De sureau.* Ital. *Di sambuco.* Ger. Holderbáwmin/auß holder. Hisp. *Cosa de sauco.* Pol. Bzowi. Vng. Bőzsa fas bőzsei faboi valo. Ang *Made of elder.*] Quod ex sambuco est. Plinius de vir. illustr. Iuvenibus regius Delphos euntibus, ridiculi gratia comes adscitus, baculo sambuceo aurum infusum deo donũ tulit. ¶ Sambucea arbor. Plin. lib. 29 cap. 4.

Sămĕră, sameræ, f. p. Semen est ulmi. [τὸ σπέρμα τῆς πτελέας. Gal. *Semence ou graine d'vn orme.* Ital. *Seme di olmo.* Ger Der saamen des rüſtholtz oder ulmenbáwm. Hisp. *Simiente de olmo.* Pol. *Siemie iesionowe.* Vng. *Ignye fa mag.* Ang. *The seed of the elme tree.*] Colum. lib. 5. cap. 6: Atineam ulmum Tremellius Scrofa non ferre lameram (quod est semẽ ejus arboris) falsò est opinatus. Apud Plin. li. 17. cap. 11. legitur, samara, per primam vocalem in media syllaba. Vlmorum (*inquit*) priusquam folio vestiantur, samara colligenda est, circa Martias Cal. quum flavere incipit. Et rursum lib. 16. cap. 17: Atineæ non ferunt samaram: ita vocatur ulmi semen.

Samniones, um, m. t. σαμνιόνες, à Samniis dicuntur, qui sunt in dictis farui, & in moribus obscœni. Cicer. lib. de Orat. Quid porrò tàm ridiculum quàm Samnio est? qui ore, vultu imitãdis moribus, voce, deniq; corpore ridetur ipso? ¶ Quidã tamen Samniones à sanna deductum nomen arbitrantur, & rectiùs n gemino scribi debet.

Sămpsă,

Sāmpſā, ſive Sanſa, f p. (ut ex Gregorii Tiferni ſententia tradit Georgius Alexādrinus in ſuis ad Columellam Annotationibus) nucleus eſt olivæ, quem Græci κυρῆνα vocant. [Gall. *Le noyau d'vne oliue.* Ital. *Oſſo dell' oliua.* Ger. Die frucht des ölbawms/ wird in der zeytigung ſchwartz/ hat ein kern in jhr verſchloſſen. Hiſp. *Hueſſo de azeytuna.* Pol. *Koſtka oliwowa.* Vng. *Olay mag, awag mag vatu ki tsts tatot olay mag.* An. *The kernell of an oliue.*] Quorum ſententiæ ſubſcribit & Cælius Rhodiginus, & Ruellius, aliiq; nonnulli eruditione non contemnenda viri. Locus autem cui, qui primi ſententiæ hujus autores ſunt, innituntur, eſt apud Colum lib. 12. cap. 50 ubi ſic habet: Quū primùm baccę variare cœperint, & jam quædam nigræ fuerint, plures tamen albæ, ſereno cœlo manibus deſtringi oliva oportebit, & ſubſtratis tegetibus, aut cannis cribrari & purgari. Tum diligenter mundatam protinus in torcular deferri, & integram in fiſcinis novis includi, prælisq; ſubjici, ut quantum poſſit, paulatim exprimatur. Poſtea reſolutis corticulis, emolli debebūt, adjectis binis ſextariis integri ſalis in ſingulos modios: & aut tegulis, ſi conſuetudo erit regionis, aut certè novis fiſcinis, ſampſæ exprimi. Quo in loco Columellæ, Sampſas exprimere, idem eſſe putant, quod ſampſas: hoc eſt, oſſa, ex olivis premere, ſive olivas oſſibus liberare. Quorū ſententiæ quominus ſubſcribam, facit alter ejuſdem Columellæ locus qui eſt libro eodem, cap. 49. ubi ſic legitur: Oliva nigra maturiſſima ſereno cœlo legitur, eaq; ſub umbra uno die in cannis porrigitur, & quæcunq; eſt vitioſa bacca ſeparatur. Item ſiqui adhæſerant pediculi, adimuntur, foliaq; & furculi, quicunq; ſunt intermiſti, eximuntur. Poſtero die diligenter cribratur, ut ſiquid ineſt ſtercoris, ſeparetur. Deinde intrita oliva novo fiſco includitur, & prælo ſubjicitur, ut totā nocte exprimatur. Poſtero die injicitur quàm mundiſſimis molis ſuſpenſis, ne nucleus frangatur. Et quum eſt in ſampſam redacta, tūc ſal coctus tritusq; manu permiſcetur cum cæteris aridis condimentis. Quo certè in loco ſampſas nulla ratione pro olivarum oſſibus accipere poſſumus. Neq; enim ullo pacto fieri poteſt ut oliva in nucleos ſuos redigatur. Quinetiam is ipſe locus, quo illi præcipuè nituntur, interpretationi, quā adducunt, prorſus reclamat: ut non magno negotio deprehendet qui locū eum paulo penſiculatiùs examinarit. Quid autem ea voce ſignificetur, non facilè fuerit pronūtiare, præſertim quum præter unū Columellam (quod quidem ſciam) nemo ea fuerit uſus. Si tamen conjecturę locus ſit, quantum partim ex jam citatis Columellæ locis, partim ex variis Catonis, Varronis, & Palladii locis colligere licuit, crediderim ſampſas dici ipſas olivarū carnes, mola ſuſpenſa leviter comminutas & oſſibus liberatas: quæ deinde exprimuntur, oleūq; fundunt: aut aridis quibuſdā herbis ſeminibúsve conditæ, in uſum cibarii condimentíve reponuntur.

Sāmpſūchum, ſive Sampſychum. [σάμψυχον. Gall. *Mariolaine.* Ital. *Maggiorana.* Ger. Meyeran. Hiſp. *Amoradux.* Pol. *Maieronowi.* Vng. *Maiorana.* Ang. *Maioram.*] Herba quam nunc *Majoranam* appellant, alioq; nomine Amaracus dicitur. Plin. lib. 21. cap. 22: Sampſuchum ſive amaracum in Cypro laudatiſsimū, & odoratiſsimum.

Sāmpſūchĭnŭs, adject. [σαμψύχινον. Gall. *De mariolaine.* Ital. *Di maggiorana.* Ger. Von meyeran. Hiſp. *Coſa de amoradux.* Pol. *Maieronowi.* Vng. *Maiorana, maiorana bol valo.* Ang *Of maioram.*] Idem quod amaracinus. Plin. ibidem: Fit ex eo oleum, quod ſampſuchinum vocatur, aut amaricinū, vide AMARACVS.

Sānābŭlis, Sanatío, vide SANO.

Sāncĭo, cis, civi, citum, vel xi, ctum, act. q. Statuo, ſtabilio, ratū facio, firmo: [חקק חוקק chokék קים kiyyám הקים hekím χυρόω, χυρῶμαι. Gall. *Ordonner & decerner, eſtablir & confermer ſur peine grande au tranſgreſſeur.* Ital *Conſacrare, ordinare, determinare, confirmare, ratificare.* Ger. Getzen oder ordnen/ ſteiff vnd vnzerbrüchlich zu halte/ beſtätigen. Bel. Heylich maten/ beveſtigen. Hiſp. *Eſtablecer, ordenar, confagrar.* Pol. *Poſtanawiani tak abi ſtaliezandi trfal'o.* Vng *Vege Rezönmel meg erösitem.* Ang. *To decree, to mak firmo and ſtable.*] à ſanguine, ut putatur, dictum, eò quòd mactatę hoſtię ſanguine fœdera ſolerent confirmari: ut eſt videre apud Liv. lib. 1. ab Vrbe condita, ubi veteſtiſsimum fœdus inter Romanos Albanosq; initum, porcæ immolatione docet ſancitum fuiſſe. Hinc etiam Servius explicans illud Virgil. 12. Aeneid. Audiat hæc genitor, qui fœdera fulmine ſancit: Sanctum, *inquit*, dicitur quaſi ſanguine cōſecratum. Vnde & Sanctio vocatur pars iſta legis, qua eam violantibus pœna præſcribitur. Sed de hoc ſuo loco. Eſt itaq; ſancire, ſanctè aliquid & inviolabiliter conſtituere. Cicer. de Amic. Hæc igitur prima lex in amicitia ſanciatur, ut neq; rogemus res turpes, nec faciamus rogati. Idem 1. de legib. Populariter interdum loqui neceſſe erit & eam legem quæ ſcripto ſanciat quod vult, aut jubendo, aut vetando, ut vulgus appellat. Cæſ. 1. bel. Civil. Hæc quò facilius certisq; conditionibus ſanciantur, aut, *&c.* Horat. 1. Serm. Satyr. 3: -cheu, Quàm temerè in noſmet legē ſancimus iniquā! Cic. Attic. lib 10: Ego verò Solonis popularis tui, ut puto etiā mei, legem negligam, qui capite ſanxit, ſiquis in ſeditione non alterutrius partis fuiſſet: id eſt, legibus ſuis capitis pœnam ſtatuit. Idem de Aruſp. reſp. Hoc ſi minus jure civili perſcriptum eſt, lege tamen naturæ, communi jure gentium ſancitum eſt: id eſt, receptum & corroboratum.

Sānctŭs, a, um, participium à ſupino ſanctum, Idem quod ſancitum. [מוקם mukám מחוקק mechokkák. ὁ νομοθετηθεὶς, νενομοθέτης. Gall *Ordonné.* Ital. *Ordinato.* Ger. Geordnet darob zu halten/ beſtätiget. Hiſp. *Ordenado.* Pol. *Poſtanowioni y potwierdzony.* Vng. *Vegezeſſel meg erösitetet.* Ang. *Decreed, or deined.*] Liv. 10. ab Vrbe: De provocatione legem diligentiùs ſanctam. ¶ Hinc deducitur & Sanctus, a, um, nomē quod ſignificat propriè id quod neque religioſum eſt, neq; profanum, ſed ſanctione quadam confirmatum, ita ut violari non liceat. [קדוש kadhóſch, ἅγιος. Gall *Sainct, & ſans tache de vice.* Ital. *Santo, ſanza machia di vitio.* Ger. Heilig. Hiſp. *Sancto, dedicato à Dios.* Pol *Swieti.* Ang. *Holy.*] Cic. poſt reditum: Numenq; veſtrum æquè mihi grave & ſanctum ac deorum immortalium, erit. Idem 2. de Nat. deor. Aſtypalæa inſula Achillem ſanctiſsimū colit. Idem de Aruſp. reſpon. Id omnibus ſemper ſanctum, anguſtum, & religioſum eſſe viſum eſt. ¶ Sancta loca, dicuntur quæ adverſus injuriā & vim religione quadam muniuntur, & (ut inquit Donatus) quæ omni obſervatione inviolata ſunt. Sanctum (inquit Martianus de rerum diviſione) propriè dicitur quod ab injuria hominum defenſum atq; munitum eſt. ¶ Sanctum interdum idem quod purum & impollutum. Virg. 12. Aeneid. Sancta ad vos anima, atq; iſtius inſcia culpæ Deſcendam. Idem 11. Aeneid. tuq; ô ſanctiſsima conjux Fœlix morte tua: id eſt, caſtiſsima conjux.

Sānctŭlŭs, ſanctula, ſanctulum, diminutivū à Sanctus, per contemptum deductum. Hieronymus in Rufinum: Tibi quaſi religioſus, & ſanctulus perſonam humilitatis imponis.

Sānctē, adverb Religioſé [ὁσίως. Gall. *Sainctement.* Ital *Santamente.* Ger. Heiliglich. Hiſp. *Sanctamente.* Pol. *Swiecie.* Vng. *Zentſeg.* Ang. *Holy.*] Cic. pro Font. Ab his quicquam ſanctum, aut moderatè dictum putabis? Plaut. Cap. An tu dubium habebis, etiam ſanctè quum ego jurem tibi? ¶ Aliquando idem quod firmiter & conſtanter. [βεβαίως. Gall. *Fermement, conſtamment.* Ital. *Fermamente.* Ger. Veſtigklich. Hiſp. *Firme y fuertemente.*] Cicer. Licin. lib. 5. Epiſt. Meq; ea quæ tibi promitto, ac recipio, ſanctiſsimè eſſe obſervaturum, diligentiſsimeq; eſſe facturum. ¶ Hinc compoſitum perſanctè. Terent. in Hecyr. Thais perſanctè dejerat. Plaut. Perſanctè juravit ſe facturum.

Sānctŏr, ris, m. t. Sancitor: ut Sanctor legis, idē quod legislator. [מקים mekím (vel) מחוקק mechokék. νομοθέτης. Pol. *Vſtawca.* Vng. *Törvenyado vegezö.* An. *A lawmaker.*] Tacit. lib. 3: Sed præcipuus Servius Tullius ſanctor legum fuit.

Sānctĭo, onis, f t. Confirmatio: [חק chók חקה chúkkáh. βεβαίωσις. Gall *Ordonnance, ratification, confirmation.* Ital. *Confirmatione, ratificatione.* Ger. Ein beſtätigung/ ein ſatzung/ ein bot oder verbot das man bey einer peen ſteiff halten ſoll. Hiſp. *Eſtablecimento.* Pol. *Vſtawa, vtwierdzenie.* Vng. *Vegezeſſel meg erösites.* Ang *Ordonance, ratifying, or decreting.*] ut Sanctio fœderis, apud Cicer. pro Cor. Balbo, ponitur pro lege, conſtitutione & decreto. Ibidē: Sanctiones ſacratæ ſunt aut genere ipſo, aut obteſtatione, & conſecratione legis, aut pœna, quum caput ejus qui contra facit, conſecratur. ¶ Aliquando ſanctio ſignificat partem illam legis qua ſe contra violatores munit, qua pœna conſtituitur. Sanctio (inquit Servius) latio legis eſt, cum terrore pœnæ. Cicero 6. Verr. Niſi vehementiùs homini minatus eſſem, niſi legum ſanctionem, pœnamq; recitaſſem, tabularum mihi poteſtas facta non eſſet. Idem ad Attic. lib. 3: Sed vides nunquam eſſe obſervatas ſanctiones earum legum quæ abrogarentur.

Sānctĭtās, ſanctitatis, f. t. Pietas, reverentia, ſanctimonia. [קדש kódheſch. ἁγιότης, ὁσιότης. Gall. *Saincteté.* Ital. *Santità.* Ger. Heiligkeit/ frombkeit. Hiſp. *Sanctidad.* Pol. *Swiatoſć, poboznoſc.* Vng. *Zentſeg.* Ang. *Holineſſe, deuoteneſſe.*] Cic. 1. Offic. Deos placatos pietas efficiet, & ſanctitas. Idem pro Cælio: Si matrem familiās ſecus quàm matronarū ſanctitas poſtulat, hominamus. Idē 2. de Fin. Iam ſi pudor, ſi modeſtia, ſi pudicitia, ſi uno verbo temperantia, pœnæ, aut infamiæ metu coërcebuntur, non ſanctitate ſua ſe tuebuntur.

Sanctĭtudo, ſanctitudinis, f. t. Sāctitas. [קדש kódheſch. ἁγιότης.] Cic. 4. de Rep. ut citat Nonius: Eoſdem terminos hominum curæ atq; vitæ, ſic Pontificio jure ſanctitudo ſepulturę. Accius Tereo, apud eundem: Alia hîc ſanctitudo eſt, aliud & nomen, & numen Iovis.

Sānctĭmōnĭă, ſanctimoniæ, Sanctitas. [קדש kódheſch. ἁγιότης.] Cic. pro Quintio: Quid mihi, *inquit*, cū iſta ſanctimonia ſumma ac diligentia? Idem pro Rabirio: Mentes quæ ex hominum vita ad deorum immortalium religionem, ſanctimoniam demigrarunt.

Sānctĭmō-

Sānctĭmōnĭālēs dicuntur monachæ, ἐρημίτριαι. Auguſtinus in pſalmum Iubilate: Iuvenes ſanctimoniales indiſciplinatas, nunquid ideo ſanctimonium reprehendendum eſt?

Sānctĭmōnĭum, n.ſ. ἀσκητέα vocatur ſanctimonialiũ profeſsio.

Sānctŭārĭum, ſanctuarii, n.ſ. Abditiſſimus templi locus, ſacrarium. [מקדש mikdâſch דביר debir. ἁγιαστήριον, ἀδυτον. Gall. *Sanctuaire, vn lieu ſainct & retiré.* Ital. *Santuario.* Ger. Das Heiligthumb. Bel. Een Sacriſtey. Hiſp. *Lugar donde guardan las coſas ſanctas.* Pol. *Mieiſcze ſwiete, gdzie ſam tylko kapłan wchodzi.* Vng. *Zentſeg tarto hely helsõ auagy ritek zent hely.* Ang. *A ſanctuarie, the moſt holie and ſecret place in the churche.*] Sanctuaria quoque Mithridatis appellavit Plin.lib.23.cap.8, quæ alio loco vocat arcana: Plutarchus ἀπόῤῥητα: In ſanctuariis, *inquit*, Mithridatis maximi Regis devicti Cn. Pompeius invenit in peculiari commentario ipſius manu compoſitionem antidoti, Sanctuariũ Cæſaris appellat Siculus Flaccus, ſanctius tabularium principis.

Sāndălĭum, lii, n.ſ. [σανδάλιον, ἢ σανδαλιον. Ger. Ein gattũg ſchuh: etlich ſagen pantoffeln. Pol. *Patenki.* Ang. *A ſhoe called a ſlipper or pantouffle.*] Luciano muliebris calceamenti genus. Terent. in Evnuch. Vtinam tibi committgari videam ſandalio caput. ¶ Hinc Sandalarius Apollo dictus eſt: à vico, cujus meminit Gellius libro 17: In Sandalario fortè apud librarios fuimus. ¶ Item Sandaligerula, σανδαλιοφόρος, ὁ, quæ ſandaliis utitur. Plautus in Trinum. -ducitur familia tota, Veſtiſpiçii unctor, auri cuſtos, flabelliferæ, ſandaligerulæ, Cantrices, ciſtellatrices, nuntii, renuntii, raptores panis & peni.

Sāndălum, li, n.ſ. Farris Gallici genus, plus alio quovis farre panis reddens. Plinius lib.18.cap.7: Gallię quoq; ſuum genus farris dedêre, quod illinc *Brance* vocant, apud nos ſandalum, nitidiſsimi grani. Eſt & alia differentia, quòd quaternis libris plus reddat panis, quàm far aliud. Ruellius autor eſt, etiã hodie Gallis unius literæ immutatione *Blance* appellari.

Sāndălĭdēs, σανδαλίδης, Palmæ genus, à ſimilitudine ſandalii dictum. Plin.lib.13. cap.4: Quarta autoritas ſandalidum, à ſimilitudine appellatum.

Sāndăpĭlă, ſandapilæ, pen.corr.f.p. [πτοὸν τ νῆσθ φορέως νεκρο-φόρος. Gall. *Biere à mettre les treſpaſſez.* Ital. *Cadaletto da morti.* Ger. Ein todenbar. Hiſp. *Lecho en que llevan à enterrar los muertos.* Pol. *Mari.* Vng. *Zent mihaly loua ſelye.* An. *A biere or cophin wherein dead men ar caried.*] Genus feretri, quo tenuiorum cadavera efferebãtur. Mart.li.8: Grãdis in anguſta ſarcina ſandapila.

Sāndăpĭlārĭī, dicebantur veſpillones, qui pauperum cadavera in ſandapila efferebant.

Sāndărăchă, ſandarachæ, f.p. [σανδαράχη. Ger. Roſsgel oder Bergrot. An. *A bright redde colour vſed of peinters, arſenik.*] Coloris rubri genus eſt, quod in aurariis & argentariis fodinis invenitur, eò melius, quò magis rufum, quoq; magis virus redolet, quoq; purius eſt magisq; friabile. ¶ Eſt & ſandaracha factitia, quæ ex cocta ceruſſa confici ſolet. Plin. lib.35. cap.6: Sandaracha quo modo fieret, diximus. Fit & adulterina ex ceruſſa, non in fornace cocta. Colos eſſe debet flammeus. Pretium in libras aſſes quini. Hæc ſi torreatur, æqua parte rubrica admiſta, ſandycem facit. ¶ Sandaracha, item herbæ nomẽ apibus gratiſsimæ, quam allo nomine cerinthum appellant. Vide Plin.lib.11.cap.7.

Sāndărăchĭnŭs, a, um, pen.cort. σανδαράχιν@-, Quod colorem ſandarachæ refert: hoc eſt, quod flammæ colorem imitatur. Nævius apud Nonium: Merula ſandarachino colore.

Sāndărăchātŭs, adject. Cui ſandaracha admiſta eſt. Plin.lib.35. cap.15: Item lentes tollit cum ſquamis çris, aceto ſandarachato admiſto.

Sāndăſtrŏs, Gemma eſt ex genere ardentium, quã aliqui garamantiten vocant. Habet velut in translucido ſtellantes intùs aureas guttas, & ferè Hyadum numero. Hanc nõnulli eandem putaverunt cum ſandaſere, quam Nicanor ſandaſerion & ſandaſeron appellat: ſed falsò, ut inquit Plinius, vicinitate nominum decepti: quum ſint gemmæ prorſus diverſæ. Vide Plin.lib.37.cap.7.

Sāndўx, ſandycis, m.t. [σανδυξ. Ger. Gammetrot oder Bergrot/ Menning Pol. *Minium.*] Coloris rubri genus, quod fieri ſolet ex ceruſſa vehementiùs aduſta, teſte Galeno ad finem lib.9. Simplic. Plin. & ex ſandaracha fieri tradit, æqua parte rubricæ admiſta. Quo in loco & Virgilium tacitè imperitię videtur reprehendere, quod ſandycem herbam eſſe crediderit: quũ ait: Spõte ſua ſandyx paſcẽtes veſtiet agnos. Verùm (quod viri totius memorię doctiſſimi bona cũ venia dictũ velim) eo ex verſu colligi nõ poteſt, Virgiliũ ſandycem pro herbæ genere poſuiſſe: quod & ante nos annotavit Virgilius Marcellus eo capite quo de ſandaracha agit Dioſcorides. Illud enim ſolùm videtur ſpectaſſe Maro, eam fore rerũ omnium & felicitatẽ, ut ſponte ſua colores in oviũ velleribus naſcerentur, & inter paſcendũ lanæ coloraretur: neq; id paſtu ſandycis futurũ ſignificaſſe, ſed id tantùm voluiſſe: fore ut ſponte ſua lanę ſandycis colorem contraherent, nõ detonſæ, ſed in ipſis agnorum tergoribus, quum interim illi paſcerentur.

Sane, adverb. Profectò, certé. [אכן *achén* אולם *ulám.* μέντοι, ὄντως. Gall. *Certes, vrayement.* Ital. *Certamente, veramente.* Ger. Zwar/warlich. Hiſp. *Ciertamente.* Pol. *Iowſzem.* Vng. *Bizonyara.* Ang. *Truely, ſurely, verely.*] Cic. ad Lentulum lib.1: Sanè moleſtè Pompeium id ferre conſtabat. ¶ Aliquando in conceſſionibus locum habet: ut, Sit ſanè ut vis pro eſto ut vis. Cicero: Quid enim habet commodi? quid non potius laboris? ſed habeat ſanè. Quint. Tulerit ſanè filius noſter meritò pœnas, dederit ſpiritum ſupplicio, nihil de præteritis loquimur, quaſi dicat: Eſto ità, ſit ut tu vis. ¶ Quandoq; ponitur pro valde, quoniam qui ſanus eſt, validus eſt. μάλα. Sueton. Bellum ſanè difficile geſſit. ¶ Iungitur nonnunquã cum &, affirmativaq; eſt. Quint. Et ſanè quis concipiat vel declamãtis habitum, vel orantis vocem, inceſſum, pronuntiationẽ, illum deniq; animi & corporis motũ? Item cum quàm, Gellius: Sanè quàm utile eſt. ¶ Non ſanè, pro non admodũ. Cic.2.de Finib. Poſt enim Chryſippum nõ ſanè eſt diſputatũ. Budæus. ¶ Sanè bene: id eſt, bene quidem. Cic.pro Quint. Erat ei pecuaria res ampla, & ruſtica: ſanè bene culta & fructuoſa. ¶ Ponitur aliquando in principio ſententiæ, Cicer.2. de Natura deor. Sanè reſtat ut qualis corũ natura ſit, conſideremus. ¶ Ponitur aliquando pro Satis. Cicero: Sopater, quum hoc illi improviſum accidiſſet, commotus eſt ſané. ¶ Aliquando pro multum. Terent. in Andr. Sanè pol illa temulenta eſt mulier.

Sānēſco, vide SANVS.

Sangenos, Gemma eſt ex opali generibus, quam ob eximiã gratiam, & παιδίσκην quidam appellaſunt. Plin.lib.ult.cap.6.

Sānguĭs, ſanguinis, m.t. quod & ſanguen, neutri generis ab antiquis dicebatur. [דם *dam.* αἷμα. Gal. *Sang.* Ital. *Sangue.* Ger. Blut. Hiſp. *Sangre.* Pol. Krew. Vng. Ver. Ang *Bloode.*] Lucret. Viſceribus viſcus gigni, ſanguenq; creari. Dicitur aũt propriè ſanguis, qui eſt intra venas: cruor verò, qui jam extra vaſa eſt effuſus. Cic.2. de Nat. deor. In quam ſanguis à jecore per venã illam cavã influit, eoq; modo ex his partibus & ſanguis per venas in omne corpus diffunditur, & ſpiritus per arterias. Idem 2.de Orat. Reliquæ duæ, ſicut ſanguis in corporibus, ſic illæ in perpetuis orationibus fuſæ eſſe debent. Virg.2. Aen.-nec ſoli pœnas dant ſanguine Teucri. Idẽ Egl.8: Sævus amor docuit natorũ ſanguine matrem Cõmaculare manus. ¶ Detractio ſanguinis, & Sanguinis miſſio, φλεβοτομία: &, Sanguinem mittere, & ſanguinẽ detrahere, φλεβοτομεῖν, apud Celſum lib.2.cap.8.& 9, ſæpiùs leguntur. Quint. lib.2.cap.10: Impleat ſe declamator aliquando, dũ ſciat, ut quadrupedes, quũ viridi pabulo diſtentæ ſunt, ſanguinis detractione curantur, &c. ¶ Sanguis ærarii, pro ſubſtantia in ærario cõtenta: metaphoricé. Cic.5. Verr. Quæ quũ de pop. Rom. victu, de vectigaliũ nervis, de ſanguine detraxiſſet ærarii, Tertiæ mimæ cõdonavit. Plenus ſanguinis, pro ſanguinario. Plaut. in Bacch. Magiſtrón' quenquã diſcipulũ minitarier? Nil moror diſcipulos mihi eſſe tã plenos ſanguinis. ¶ Sãguis pro vigore ac vi. Cic. ad Att.li.4: Amiſimus, mi Põponi, omnẽ ſuccũ & ſanguinẽ, ſed etiam colorẽ & ſpeciem priſtinã civitatis: nulla eſt Reſp. quæ delectet, in qua acquieſcã. ¶ Sanguis, pro Progenie. [זרע zérah. τὸ μὴ φυλον αἷμα. Gall. *Lignee & race de quelqu'vn.* Ital. *Generatione, progenie.* Ger. Ein Geblüt/ Geſchlecht. Hiſp. *Generacion, linaje.* Pol. *Narod.* Ang. *The ſtock or parentage where of one cometh.*] Virg.4. Aen.-Trojano à ſanguine duci Italiã regeret: genus alto à ſanguine Teucri Proderet, ac totũ ſub leges mitteret orbẽ. Idẽ 2. Aen.-hortamur fari quo ſanguine cretus, Quídve ferat, memoret: quę ſit fiducia capto. Cic. pro Roſc. Amerin. Magnã vim, magnã neceſſitatẽ, magnã poſſidet religionẽ paternus maternusq; ſanguis. Quint. lib.8.cap.3: Vt medici abalienata morbis mẽbra præcidũt: ita turpes ac pernicioſos, etiã ſi nobis ſanguine cohæreãt amputãdos. ¶ A Sãguis fit cõpoſitũ Exãguis. Item denominativũ Sãguineus, ejusq; compoſitũ Cõſanguineus: de quibus ſuo loco. ¶ Sanguine flere. αἵματα κλαίειν, proverbialis hyperbole, ſignificãs nihil nõ fieri quo fleãtur aliquis. Sic enim antiquitus loquebãtur. Haud flectes illũ, ne ſi ſanguine quidẽ fleveris. Translatũ videtur à prodigiis, quibus interdũ ſtatuæ ſanguineis guttis lacrymare videntur.

Sānguĭcŭlŭs, Sanguis hœdi, ſive ſuis, in cibũ formatus. αἱμάτιον. Plin.lib.28.cap.14: Vtuntur ad utrunq; vitium & coagulo hœdi in vino myrteo magnitudine fabæ poto, & ſanguine ejuſdem in cibum formato, quem ſanguiculum vocant.

Sānguĭnālĭs, & hoc ſanguinale, pen.prod. ut ſanguinalis herba. πολύγονον. eadem quæ Sanguinaria. Col.lib.7.cap.12.

Sānguĭnŏlēntŭs, a, um, Plenus ſanguine, & ſanguine conſperſus. [αἱματώδης. Gall. *Sanglant, plein de ſang.* Ital. *Sanguinolento, pieno de ſangue, tutto ſangue.* Ger. Blutig/voll blut. Hiſp. *Coſa llena de ſagre.* Pol. Krwawi. Vng. Verõs vercel tellyes. Ang. *Full or ſprinkled with bloode.*] Varro de Vita popul. Roman. Itaque propter amorem imperii, magiſtratus gradatim, ſeditionibus

ſanguinolentis urbem perturbavêre. Ovid. Epiſt. 3: Vidi quātus erat, fuſum tellure cruenta Pectora jactantem ſanguinolenta virum. Idem 1. Amor. Eleg. 12: Ille color verè ſanguinolentus erat. ¶ Litera ſanguinolenta, pro invectiva, ſeu famoſo libello. Idem in Ibin: Nullaq; quæ poſſit, tot ſcriptis millibus, extat Litera Naſonis ſanguinolenta legi. Sanguinolenti præterea appellabantur infantes expoſiti, quòd recens nati efferrentur, de quibus in C. ſub Rubr. de infant. expoſit. & de iis qui ſanguinolentos nutriendos acceperunt.

Sānguĭnārĭŭs, ria, rium, adjectivum, Sævus & crudelis. [φιλαίματος, αἱμοχαρής. Gall. *Sanguinaire, cruel.* Ital. *Crudele, ſanguinario.* Ger. Blutdurſtig/blutthund/rauw vnd grawſam. Hiſp. *Enſangrentador, cruel* Pol. Okrutnik, krwieprzelicwcza. Vng. *Ver zopo kegyetlen.* Ang. *Cruell, bloode thriſtie or bloodie.*] Cic. Itaq; gravem illam, ac ſanguinariam vocem audivimus. Sic ſanguinarius homo dicitur à Seneca, qui gaudet humano ſanguine, & crudelis eſt. Cic. ad Att. lib. 2: Megabrotus, & hæc ſanguinaria juventus inimiciſſima eſt. Plin. lib. 19. cap. 5: Tarquinius nuntiũ illum ſævum atq; ſanguinarium filio remiſit ex horto. ¶ Sanguinaria, herba eſt quam Græci à multitudine geniculorum πολύγονον appellant. Sanguinaria dicta, propterea quòd ſuccus ejus infuſus naribus, ſupprimit ſanguinem. Colum. lib. 7. cap. 5: Eſt etiam gravis pernicies herbæ ſanguinariæ, quam ſi paſta eſt ovis, toto ventre diſtenditur contrahiturq́; & ſpumã quandam tenuem tetri odoris expuit. Vocatur & ſanguinalis herba. Colum. lib. 7. cap. 12, cujus hæc ſunt verba: Poſſunt etiam ut Cornelius præcipit, lilii radix, aut ſcylla cum ſale, vel ſanguinalis herba, quã πολύγονον Græci appellãt, vel marrubiũ, ferro recluſa ſanare. Vulgus *corrigiolam* vocat, & *centinodiam*.

Sānguĭnĕŭs, a, um, is cui plurimum ineſt boni ſanguinis. [αἱματώδης αἱμώνιος. Gall. *Sanguin, de ſang.* Ital. *Sanguigno.* Ger. Blutreich/blutig. Hiſ. *Lleno de ſangre.* Pol. Krwiſte pełni. Vng. *Veres akkibe ſokio ver vagyon.* Ang. *That hath much bloode, of a ſanguine or bloodie colour.*] Medicis enim ſanguineus dicitur, cui plurimum inſit boni ſanguinis: hoc eſt, qui temperamento calido ſit & humido. ¶ Aliquando id eſt quod ex ſanguine conſtat: ut Imber ſanguineus, apud Ciceronem 3. de Diviſiat. Plin. lib. 11. cap. 37: Coſtæ nulli, niſi ſanguineum pulmonem habenti. Ovid. 2. Metam. -at inde Sanguineæ manant tanquã de vulnere guttæ. ¶ Interdum idem quod ſanguinolentus. αἱματώδης. Ovid. 3. Triſt. Eleg. 9: Pallentesq́; manus, ſanguineumq́; caput. ¶ Modò ad animum refertur: & ſignificat crudelem cruentumq́;. Ovid. 12. Metamorph. Hunc ego ſanguineæ ſucceſſu cædis ovantem Eminus ingenti reſupinum pondere fudi. Horatius 1. Carminum, Ode 27: Tollite barbarum morem, verecundumq́; Bacchum ſanguineis prohibete rixis. ¶ Sanguineus frutex, à corticis ſanguineo colore nomen accepit, vimina ferens lenta, vitibus vincula ſuppeditantia, teſte Plin. lib. 16. cap. 37: Virgæ ſanguineæ, ex ſanguineo frutice detractæ. Idem lib. 19. cap. 10: Sunt qui virgis ſanguineis tangãt ea quæ crucis nolint eſſe obnoxia. Idem li. 24. cap. 10: Nec virga ſanguinea felicior habetur. Cortex ejus interior cicatrices quæ perſanavêre aperit,

Sānguĭno, ſanguinas, ſanguinare, Eſt ſanguine manare. [αἱμόω, αἱμόρροος. Gall. *Saigner, jetter ſang* Ital. *Inſanguinare.* Ger. Bluten. Hiſp. *Enſangrantar, haziendo ſangre.* Pol. *Krew puſczam.* Vng. *Verrel folyok.* Ang. *To lett out bloode.*] Quint. in Declam. 10: Tum repetitis ſanguinavêre planctibus jam convaleſcentes lacerti. Et iterum: Mulier quæ ſanguinantes porrigit ad judicem lacertos. Tacitus in Dialogo de Oratoribus: Nã lucroſę hujus & ſanguinãtis eloquētiæ uſus recẽs, & malis moribus natus.

Sānguĭſŭgă, ſanguiſugæ, pen. prod. Vermis in aqua degens, ſanguinemq́;, ſeſe lavantium exugens: qui & hirudo dicitur. [עלוקה *haluká*ḥ. βδέλλα. Gall. *Vne ſangsue.* Ital. *Sanſuga, ſanguiſuga, ſanguetta.* Ger. Ein ägel ſo das blut ſauget. Hiſ. *Sanguiſuella.* Pol. Pyawka. Vng. *Nadaly pioka.* Ang. *An horſeleach or bludeſucker.*] Plinius lib. 32. cap. 7: Idem præſtare ſanguiſugarum cinis ex aceto illitus putatur.

Sānĭēs, hujus ſaniei, f. q. Sanguis corruptus, necdum ad puris albedinẽ craſſitudinẽq́; coctus. [חבורה *chabburáh.* ἰχώρ, βρότος. Gall. *Sang meurtri ou venant à corruption.* Ital. *Marza, ſangue marcito.* Ger. Wundſchweiß / die matery auß welcher der eyter wachſet. Bel. Eiter. Hiſp. *Sanguaza de la ſangre.* Pol. Drzen, krow zropa. Vng. *Eu gõnietſeg eretlenni.* Ang. *Mater comming of putrefaction, corrupted bloode.*] Virg. 8. Aeneid. & ſanie, taboq́; fluentes. Celſus lib. 5: Sanguis omnibus notus eſt: ſanies eſt tenuior hoc, variè craſſa, & glutinoſa, & colorata: pus craſſiſſimũ, albidiſſimumq́;, glutinoſius, & ſanguine & ſanie. Exit autem ſanguis è vulnere recenti, aut jã ſeneſcente: ſanies inter utrunq́; tẽpus eſt: pus ex ulcere jam ad ſanitatem ſpectante. ¶ Ponitur aliquando ſanies pro lanæ infectura. Plin. lib. 9. cap. 38: Rurſusq́; carminata mergitur, donec omnem ebibat ſaniem. ¶ Sanies oleæ, eſt ipſa amurca: hoc eſt, fæx olei. Plin. lib. 15. cap. 3: Oliveę conſtãt nucleo, oleo, carne, amurca: ſanies eſt hęc ejus amara.

Sānĭōſŭs, adjectivum, Sanie, & impuro ſanguine conſperſus. [βροφώεις. Gall. *Saigneux, plein de ſang meurtri.* Ital. *Guaſto di marza o pieno di eſſa.* Ger. Schweiſſig vnd eyterächtig. Hiſp. *Lleno de ſanguaza.* Pol. *Pokrwawioni, poſoczony.* Vng. *Eretlen eues, gõn yerſeges.* Ang. *Full of putrefaction and corrupted bloode.*] Plin. lib. 7. cap. 15: Aut non vitales partus eduntur, aut ſaniosi, ut autor eſt Nigidius.

Sānĭtās, Vide SANVS.

Sānnă, ſannæ, per duplex n, f. p. Irriſio, quæ (ut inquit Hieronymus) ab occipitio diſtorto ore, & labris cõtractis fit, anteriorum dentium oſtentatione. Cornutus verò in Perſium Satyr. 1. Tria Sannarum genera eſſe ſcribit, cùm aut manum contractis digitis, & ad inferiorẽ partem inclinatis Ciconia ſignificatur: aut auriculæ aſini apponũtur: aut lingua in modum ſitientis canis protenditur. [קלס קלסה *kéles kallasáh.* χλεύη. Gall. *Mocquerie.* Ital. *Irriſione, diſleggiamento.* Ger. Verſpottung mit zerzertem maul/vermupffung. Hiſp. *Ronquido ò eſcarnio.* Pol. Oſzczerſtanie. Vng *Zay vigyo ritaſſal valo gunyolas.* Ang. *A ſcoffe, a mocke.*] Quo vocabulo uſus eſt Iuven. Satyr. 6: I nunc, & dubita qua ſorbeat aëra ſanna Tullia. Et Perſ. Satyr. 1: Vos ô patritius ſanguis, quos vivere fas eſt, Occipiti cæco poſticæ occurrite ſannæ. Proverbialiter hoc dixit pro clancularia irriſione. ¶ Hinc Sanniones, & ſannii, ut inquit Probus: de quibus paulò pòſt. Item Deſanno, deſannas, quod eſt, per faſtidium derideo. Subſanno, de quo alibi. χλευάζω. ¶ Similiter ſannatores, qui eo modo irrident. χλευαστής.

Sānnĭo, ſannionis, m. t. Qui ſoluto riſu, & contortis corporis totius partibus quempiam irridet, moresq́; aliorum tam inepto geſtu exprimit, ut quum alios irrideat, ipſe omnibus ſit ridiculus. [מתקלס *mithkallés* χλευαστής. Ariſtot. Gal. *Mocqueur, le fol en vn ieu ou en vne farce.* Ital. *Chi fa il buffone, ò contrafà altrui nelle comedie.* Ger. Ein gläffer / ein ſchalcknarr / der mit ſeinen ſpöttlichen poſſen jederman zu lachen macht / ein täppiſcher ſpötter. Hiſp. *El mofador ò eſcarnidor, bono.* Pol. Oſzczerca. Vng. *Zay vigiortas ſal valo gunyolo, bahatalua valo tſufolo.* Ang. *A ſcoffer or mocker.*] Cic. 2. de Orat. Quid enim poteſt eſſe tàm ridiculum quàm ſannio eſt, qui ore, vultu, imitandis moribus, voce deniq; corpore ridetur ipſo? Idem ad Papyrium, lib. 9: Salis enim ſatis eſt, ſannionum parum. ¶ Sannio quoque per metaphoram dicitur, qui rectum vultum non habet, quòd ſanniones alios irridendo, os & vultum diſtorqueant, Cornutus in Perſ. Sat. 1.

Sāno, ſanas, vide SANVS.

Sānqualĭs, Avis, quam quidam oſſifragam appellant. φλών. de qua vide Plin. lib. 10. cap. 7: Sanqualem autẽ atq; immuſſulum, Augures Romani in magna quæſtione habent. Immuſſulum aliqui vulturis pullum arbitrabantur eſſe, & Sanqualẽ Oſſifragę. Maſſurius Sanqualem oſſifragã dicit eſſe: immuſſulum aũt pullum aquilæ, priuſquam albicet cauda. Quidam, poſt Mutium Augurem non eſſe viſos Romæ affirmavêre.

Sanſucus, vide SAMPSVCHVM.

Sanſă, vide SAMPSA.

Santălum ſantali, [σανδαλον. Ger. Sandelholtz/Sandel.] Aëtio, quod vulgus *ſandalum* vocat, Lignum eſt quod India mittit: cujus tria ſunt genera, candidum, rubrum, luteum: quibus ſimul commiſtis fit compoſitio vulgaris, quæ triſantálων appellatur. Vide Ruellium.

Sāntērnă, ſanternæ, f. p. [Ger. Berggrün.] chryſocollæ genus eſt, quo aurifices utũtur ad auri ferruminationẽ. Temperatur Cypria ærugine, & pueri impubis urina, addito nitro. Vide Plin. lib. 33 cap. 5.

Santonĭca, Tertia abſinthii ſpecies eſt minore folio quã Ponticum: aliis nominibus abſinthium marinum, & abſinthium ſeriphum appellatum. ἀψίνθιον θαλάσσιον. Dicta ſantonica, ſive (ut apud Plin. lib. 17. cap. 7. legitur) Abſinthium Santonicum; à Santonibus Galliæ Aquitaniæ populis, apud quos copioſiſsimè provenit.

Sānŭs, a, um, Integer, incorruptus, bene habens, proſpera utẽs valetudine, cujusq́; partes omnes probè ſuas obeunt functiones. [בריא תמים *barí tamim* חי *cháj.* ὑγιής. Gall. *Sain:* Ital. & Hiſ. *Sano.* Ger. Geſundt. Pol. Zdrowi. Vng *Egeſſegõs ep.* Ang. *Whole or in health.*] Cicero in Philip. Quaſi medicus illẽ te ſanum feciſſet. Cato cap. 137: Quum plurimũ ederit, tum citiſsimè ſanus fiet ex eo morbo. Propert. li. 2. Eleg. 13: Nec quiſquam ex illo vulnere ſanus abit. Cic. 3. Offic. Siquis medicamentũ cuipiam dederit ad aquam intercutem, & eo medicamento ſanus factus fuerit. ¶ Transfertur & ad animũ. Vnde dicimus hominẽ ſana mente, ſanoq; cõſilio. Terent. in Heaut: Satin' ſanus es, aut ſobrius? Plaut. Trinum. Satin' tu ſanus mẽtis, aut animi tui, qui conditionem Hanc repudies? Cicer, 2. de Nat. deor. Eſſe igitur deos, ita perſpicuum eſt, ut id qui neget, cum ſanæ mentis non exiſtimem. ¶ Nihil ſanum, οὐδὲν ὑγιὲς. Proverbiũ, quo indicatur ſumma moriũ corruptio, & nullius honeſti reſpectus. ¶ Hinc inſanus dicitur, cui mentis ſanitas deeſt: hoc eſt, qui inſtrumẽtũ principũ animæ facultatũ habet vitiatum.

vitiatum. ἄλυς, ανόητος. Vnde insania, pro dementia: & Insanio, pro deliro, desipio, mentis compos non sum: de quibus copiosiùs egimus suis locis.

Sānĭtās, tatis, f.t. Bona valetudo: hoc est, status corporis actiones omnes suas probè obeuntis. [רפואה *rephuáh* רפואות *riphoúth* מרפא *marpé* תעלה *tehaláh*. ὑγεία. Gall. *Santé*. Ital. *Sanità*. Ger. Gesundtheit. Hisp. *Sanidad*. Pol. Zdrowie. Vng. Egesség *epség* Ang. *Health of bodie*.] Quintil. lib. 5. cap. 10: Si robur corporibus bonum non est, minus sanitas. Cic. 3. Tusc. Corporis temperatio, quum ea congruunt inter se è quibus cōstamus, sanitas est. ¶ Per translationem quoq; de animo dicitur, quū ille functiones suas probè obit. Vnde redire ad sanitatem dicimus, pro eo quod est resipiscere. Cicer. Cassio lib. 11. Epist. Quibus tamen ad sanitatem redeundi ante Calend. Septemb. potestas facta est.

Sāno, sanas, act. p. Sanum facio, redintegro, & incolumitati restituo. [רפא *rippá*. רפאה *ghaháh* חיה *chüjáh*. ἰάομαι, ὑγιάζω, ἀλθαίνω. Gall. *Guarir*. Ital. *Sanare, guarire*. Ger. Heylen vnd gesundt machen Bel. Gesondt maten. Hisp *Sanar à otra cosa*. Pol. Vzdrawiam. Vng. *Meg gyogitom*. Ang. *To heale*.] Cic. 4. Tusc. Citiusq; oculorum tamor sanatur, quam diuturna lippitudo depellitur. Idē 3. de Nat. deor. Nec enim Herculi nocere Dejanira voluit, quum ei tunicā sanguine Centauri tinctā dedit, nec prodesse Pheræo Iasoni is, qui gladio vomicam ejus aperuit, quā sanare medici non potuerant. Ovid. 10. Metam. habeo quod carmine sanet, & herbis. ¶ Vulnera Reip. sanare, per translationem. Cic. 4. de Fin. Quæ hic Reipubl. vulnera imponebat, eadem ille sanabat. Idem 2. in Catil. Quos quidem ego, si ullo modo fieri posset, nō tam ulcisci studeo, quàm sanare, & ipsos placare Reip. Tibul. lib. 2. Eleg. 3: Nec potuit curas sanare salubribus herbis. ¶ Hinc fiunt Consano, & Resano, composita: quorum significationes suprà explicantur suis locis.

Sānātĭo, sanationis, f.t. Valetudinis restitutio. [רפואה *rephuáh* רפאות *riphút* מרפא *marpé* תעלה *tehaláh*. ἴασις, ὑγιασμός. Gall. *Guarison*. Ital. *Il restituir la sanità*. Ger. Heilung/widerbringung der gesundtheit. Hisp. *Obra de sanar*. Pol. Vzdrowienie. Vng. *Meg gyogittas*. Ang. *A healing or curing*.] Cic. 3. Tusc. Quumq; ad corporum sanationem multum ipsa corpora, & natura valeant, &c. Et paulò post: Eorum igitur malorum in una virtute posita sanatio est.

Sānābĭlis, le, om.t. Qui sanari potest. [ἰάσιμος. Gall. *Facile & aisé à guarir, guarissable* Ital. *Cosa atta à risanarsi*. Ger. Gnäsertig/das sich leichtlich heylen lasst. Hisp. *Cosa que se puede bien sanar*. Pol. *L'atwi do vzdrowienia*. Vng. *Meg gyogittato*. Ang. *That may be healed or cured*.] Plin. lib. 29. cap. 4: Aspides percussos torpore, & somno necant, omnium serpentum minimè sanabiles. Ovid. 1. de Rem. amor. Vidi ego, quod primò fuerat sanabile vulnus, Dilatum longæ damna tulisse moræ. Cic. 4. Tusc. Qui autem natura dicuntur iracundi, aut immisericordes, aut invidi, aut tale quid, ii sunt ejusmodi cōstituti, quasi mala valetudine animi, sanabiles tamen.

Sānēsco, sanescis, n.t. Sanus fio. [חיה *chajáh* ברטא *nirpá*. ὑγιάζομαι. Gall. *Se guarir*. Ital. *Sanarsi*. Ger. Heil oder gesundt werden/genäsen. Hisp. *Sanarse*. Pol. Poczynam ozdrawiaci. Vng. *Meg gyogyulgatok*. Ang. *To waxe heale*.] Colum. lib. 6. cap. 7: Sed vulnera facta igne, dum sanescūt, defricare bubula urina convenit: at ferro rescissa, melius pice & oleo curātur. ¶ Hujus compositum est Consanesco. Colum. lib. 4: Tum etiam vitem minus cicatricosam reddit, quoniam id ex quo virtde, & tenerū decerptum est, celeriter consanescit.

Săpă, æ, f p. à sapiditate, Vinum ex musto ad tertias decocto confectū. σίραιον, Græcè, & ἕψημα ab ἑψεῖν, quod decoquere dicitur. [Gall. *Du vin cuit*. Ital. *Sapa, vin cotto*. Ger. Eyngesotten Wein / oder most biß auff das dritt theil. Hisp. *La meloxa ò arrope*. Pol. *Winno przewarzone*. Vng. *Fôt bor torsia* Ang *Sodden wine*.] Plin. lib. 23. cap. 2: Vino cognata res sapa est, musto decocto, donec tertia pars supersit. Idem lib. 14. cap. 9: Siræum, quod alii hepsema, nostri *sapam* appellant, ingenii, non naturæ opus est, musto usq; ad tertiam partem mensuræ decocto. Martialis: Et Lalætanæ nigra lagena sapæ. Ovid. 4. Fast. Lac niveum potes, purpureamq; sapam.

Saperdă, f p. σαπέρδης, Piscis pontici genus, teste Athenæo, lib. 3. qui in Mæotide optimus capiebatur. Pers. Satyr. 5: Ecquid agam, rogitas? En saperdam adveho Ponto. Festus saperdam vilissimum piscem interpretatur. Quinetiā Phocion, referente Cœlio Rhodigino, saperdā pro apua accepit arundini inserta. ¶ Nonius per translationē pro sapiente, & venusto accipi annotavit, citās locum Varronis in Modio: Omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdæ quum simus κατ' ἀντίφρασιν.

Sapīdŭs, Sapiens, Sapientia, Vide SAPIO.

Sapīnŭs, pen. prod. Pars est abietis inferior, quæ enodis est: [ἐλάτη. Gal. *Vn sapin*. Ital. *Abiete albero, parte piu bassa d'esso*. Ger. Das vnderist theil einer tannen so ohne knöpff ist. Hisp. *La parte baxa del abeto arbol, ò abeto ello, ò pinsabo*. Pol. *Pien iodl'owi*. Vng. *Brotketlen iegnye fatöue*. Ang. *The neather part of a firret tree*.] sicut superior, quæ nodosa est susterna. Hodie tamen vulgus Gallorum totam arborem sua lingua *sapinum* vocat. Vide Pliniū lib. 6 cap. 39.

Sapīnĕŭs, a, um, Quod ex sapino est. [ἐλάτινος. Gall. *De sapin*. Ital. *Di abiete*. Ger. Das auß dem vnderisten stammtoch ist. Hisp. *Cosa de abeto*. Pol. *Ziodl'iniçinioni*. Ang. *Of firre*.] Colum. lib. 12. cap. 5: Alii nucibus ardentibus sapineis idem efficiunt.

Săpīnŏs, Genus gemmæ est, ex amethysti generibus, colore hyacinthi, sed paulò dilutiore, quæ & paranites dicitur. Autor Plin. lib. ult. cap. 9.

Săpĭo, pis, pivi, vel sapii, sapitum, pen. prod. vel sapui, sapitum, pen. corr. n. t. Propriè pertinet ad sensuum gustus: proprieque res ipsa sapere dicitur, quæ habet in se aliquem saporem. [χυμίζω. Gall. *Sentir, auoir saueur & gouſt*. Ital. *Hauer sapore*. Ger. Ein geschmack oder tust haben am versuchen. Bel. Smaten. Hisp. *Tener sabor*. Pol. *Smakuie, kosztuie*. Vng. *Kostalassal meg ezöm*. Ang. *To saiuour, to haue a tast in the mouth*.] Iuven. Satyr. 11: Qui meminit, calidæ sapiat quid vulva popinæ. Cicero 2. de Finib. Nec enim sequitur ut cui cor sapiat, ei non sapiat palatus. Colum. lib. 7. cap. 8: Nec dubium quin fici ramulis gallarus caseus jucundissimè sapiat. ¶ Hinc sapor, & sapidus: quorum significationes vide suis locis. ¶ Transfertur & ad animum, pro sapientem esse, seu recta mēte præditum esse. [חכם *chachám*. φρονεῖν. Gall. *Estre sage & posé*. Ital. *Esser in cervello, esser savio*. Ger. Weiß oder witzig seyn/verstendig seyn. Hisp. *Saber o tener prudencia*. Pol. *Iestem madri*. Vng. *Exesmagyok bolts vagyok*. Ang. *To be wise and wittie*.] Terent. in Evnuch Si sapis, neque præterquam quas ipse amor molestias habet, addas: & illas quas habet, rectè feras. Martialis: Nubere vis Prisco? non miror, Paula: sapisti. Cicero 3. Offic. Quem qui audiunt, intelligere etiam & sapere plusquā cæteros, arbitrantur. ¶ Quandoq; dativo jungitur. Plaut. in Trinum. Habén' tu amicum, aut familiarem cui pectus sapiat? Hic sapit rem suam: id est, scit quid tibi agendum sit. Sapit ad genium: id est, novit curare cuticulam, & indulgere genio. ¶ Accipitur etiam sapio pro refero: ut illud apud Persium: Quum sapimus patruos: hoc est, quum sapientiam patruorum referimus. Ad hunc modum dicimus, Liber hic sapit hæresin, Phrasis sapit Græcanismum: hoc est, refert hæresin, vel Græcanismum. ¶ Hujus composita sunt, desipio, & resipio: quorum significata explicantur in verbo DESIPIO.

Săpĭens, tis, om.t. Qui sapit. [חכם *chachám* בבון *nabón*. σοφός. Gall. *Sage, prudent, bien auisé*. Ital. *Sapiente, saggio, saputo*. Ger. Weiß / verstendig. Hisp. *Sabio ò prudente*. Pol. *Rozamni, madri*. Vng. Exös *bölts*. Ang. *Wise*.] Cicero 4. in Catil. Misero mors sapienti non potest accidere. Horat. lib. 1. Epist. 7: Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratū. Idem lib. 2. Epist. 1: Sed tuus hic populus sapiens. Tacit. lib. 3: Cæteri ad sapientiora converterere. ¶ Sapiens tribus modis dicitur: Primò qui scit etiam aliquam optimè tenet: ut Aristoteles in philosophia, Acilius in jure civili. Secundò, qui per longā ætatem rerū multarum cognitionem adeptus est: ut Cato. Tertiò, qui circa præcepta bene vivendi, & cognitionem versatur: qualis fuit Lelius. Cic. de Amic. Vnum accepimus Apollinis oraculo sapientissimū judicatum.

Săpĭentĭă, sapientiæ, f p. Est (ut ait Cic. 4. Tusc.) rerum divinārum, atq; humanarū scientia, cognitioq;, quæ cujusq; rei causa sit. [חכמה *chochmáh* תבונה *tebunáh*. σοφία. Gall. *Sagesse*. Ital. *Sapientia*. Ger. Weißheit. Hisp. *Sabiduria, prudencia*. Pol. *Madrosc, rozum*. Vng. *Bölcseség, ékesség*. Ang. *Wisdome*.] Idem 2. Offic. Sapientia est (ut à veteribus Philosophis definitum est) rerum divinarum & humanarum, causarumq;, quibus hæ res continentur, scientia. Idem 1. Offic. Princepsq; omnium virtutum est illa sapientia, quam σοφίαν Græci vocāt: & qui eam profitetur, sapiens, σοφὸς, appellatur. Vnde qui nunc *Philosophi* dicuntur, primùm σοφοὶ à Græcis, à nostris *sapientes* dicebātur. Neque quemlibet eo nomine olim dignabantur. Vix enim septem eodem tempore invenit Græcia, quibus id nominis deferret: quorum nomina & patria sic se habēt: Thales Milesius: Solon Salaminius, seu Athenienſis: Chilon Lacedæmonius: Pittacus Mitylenæus: Bias Prienæus: Cleobulus Lindius: Periander Corinthius. Sed postea Pythagoras primus non sophum se, sed Philosophum appellavit: hoc est, nō sapientem, sed sapientiæ amatorem: & scientiam ipsam, nō Sophiam, sed Philosophiam nuncupandam existimavit, quòd hominū neminem, sed solum Deum sapientem judicaret.

Săpĭentĭpŏtens, tipotentis, penult. corr. Qui sapientia multùm valet, quemadmodum Bellipotens, qui plurimum potest bello. Est autem vox Enniana satis durè composita. Cicero 2. de Divin. Postremò quanquam semper fuit, ut apud Ennium est, stolidum genus Aeacidarum, bellipotens magis quàm sapientipotens, tamen hanc versus amphiboliam intelligere potuisset.

Săpĭentĕr,

Săpĭĕntĕr, adverb. [σοφῶς Gall. *Sagement.* Ital *Sauiamente.* Ger. Weißlich. Hiſp. *Sabia, ò prudentemente.* Pol. *Madrze, rozumnie.* Vng. *Bölczeſſeghöſſen.* Ang. *Wiſely*] Terent. in Andr. Sapienter vita inſtituit. Cicero pro Domo ſua: Quia jus à majorib. noſtris, qui non fictè & fallaciter populares: ſed verè & ſapienter fuerunt, ita comparatum eſt, &c. Idem Curioni lib. 2: Nemo eſt qui tibi ſuadere ſapientiùs poſſit ipſo. Ovid 13 Meram. Perq; deos oro, quos hoſti nuper ademi, Per ſiquid ſupereſt quod ſit ſapienter agendum, &c.

Săpŏr, ſaporis, m.t. Eſt qualitas illa quam guſtu dignoſcimus. [טעם *táham.* χυλὸς χυμός. Gall *Saueur, goût.* Ital *Sapore.* Ger. Der geſchmack eines dings ſo man verſucht Hiſp. *Sabor de lo que ſe guſta.* Pol. *Smak, koſztowanie.* Vng. *Kóſtolás, ízleſs.* Ang. *A taſt, ſauour or ſmacke.*] Saporum verò decem ſunt genera (ut docet Plin. lib. 15. cap. 17.) ſcilicet dulcis, ſuavis, pinguis, amarus, auſterus, acer, acutus, acerbus, acidus, & ſalſus. Cicer. 3. de Finib. Vt enim mel etſi dulciſſimum eſt, ſuo tamen proprio genere ſaporis, non comparatione cum aliis dulce eſſe ſentitur. Plin. lib. 15. cap. 18: Quæ odoratiora, non eadem in guſtu tenera: quia non ſunt pariter odor & ſapor. Quamobrem citreis odor acerrimus, ſapor aſperrimus, quadantenus & cotoneis: nullusq; odorificis. Virg. lib. 4 Georg. Aſper in ora ſapor. Quintil. lib. 1, cap. 10: Et muta animalia mellis illum inimitabilem humanæ rationi ſaporem vario florum ac ſuccorum genere perficiunt. Idem lib. 1. cap. 1: Vt ſapor, quo novas imbuas, durat, &c. ¶ Ponitur aliquando ſapor per translationem pro jucunditate ſermonis. Cic. de Clar. Orat. Gravius obruebat neſcio quo ſapore vernaculo.

Săpĭdŭs, ſapida, ſapidum, Quod gratum ſaporem habet, [ἡδύχυλος. Gall. *Sauoureux.* Ital *Saporito.* Ger Wolgeſchmackt am verſuchen Hiſp. *Sabro al guſto.* Pol. *Smaczni.* Vng. *Io ízw'.* Ang. *That hath a good taſt, ſmak or reliſh.*] Cujus contrarium eſt Inſipidus, ſine ſapore: ut Caſeus ſapidus, Vinum inſipidum.

Săpo, m g. [סבון *ſabún* σαπών, σάπωνος, ὁ σάπων. Gal. *Du ſauon.* Ital. *Sapone.* Ger Seiffen Hiſp. *El xabon.* Pol. *Mydło.* Vng. *Zappan.* Ang. *Sope, or any thing to waſhe and cleanſe with.*] Plin. lib. 28. cap. 12 Prodeſt & ſapo: Gal. oto m hoc invêtum rutilandis capillis & ſevo & cinere. Optimus ſagino & carpino duobus modis, ſpiſſus ac liquidus: uterq; apud Germanos major in uſu viris quàm fœminis.

Săpŏr, Vide SAPIO.

Săpphīrŭs, pen. prod. [סטיר *ſappír.* σάπφειρος. Gall. *Saphir.* Ital *Zaffiro.* Ger. Das edel geſtein ſo man Saphir nennet. Hiſp. *El caſir piedra preciosa.* Pol. *Safier kamien.* Vng. *Saphir kő.* Ang. *A ſaphirre ſtone.*] Lapis pretioſus, coloris aërei, aureis pũctis collucens, de quo vide plura apud Plin. lib. 38. cap. 9.

Săpphīrātŭs, σαπφειρώδης. Sapphiris intertextis variegatus. Sidonius: Ac ſi ſub verſicoloribus figuris vernans herbida cruſta ſapphiratos.

Săpphīrĭnŭs, pen. corr. adject [σαπφειρένος Gall. *De ſapphir.* Ital. *Di zaffiro.* Ger Eines Saphirs. Hiſp. *Coſa de caſir.* Pol. *Safieroui.* Vng. *Saphir kőből valo.* Ang. *Of ſaphirre.*] ut ſapphirinus lapis, Plin. lib. 37. cap. 2.

Saprum, [σαπρόν. Ger Ein angemacht tranck von zerſtoſſenẽ früchten des Bawms *Corni* (das iſt ein kurtzerbawm oder Thierlebawm) mit Saltz vnd Wein vermiſcht / den hefftigen Bauchlauff zu ſtillen.] Plin. lib. 28. cap 9, appellat caſei quoddam genus putridum, quod cum ſale & ſorbis ſiccis è vino tritum epotumq; medetur cœliacis. Græci σαπρὸν vocant putridum: unde & σαπροφάγοι dicuntur, qui putridia veſcũtur: & verbum σαπροφαγεῖν, quod eſt putridis veſci. Quo quidem verbo etiam Martialis utitur lib. 3: Neſcio quod ſtomachi vitium ſecretius eſſe Suſpiceriut quid enim Bætice σαπροφάγος;

Saprophagus, gi pen. corr. Martial. [Ger. Einer der die obgenañte Artzney braucht]

Sarcĭă, à veteribus dictum eſt pro ipſa, vel ſeipſa. Ennius: Quæ res ſaſſam loco ſeſe oſtendat.

Sarcasmŏs, σαρκασμός. Latinè dicitur jocus cum amaritudine, vel hoſtilis inſultatio. [Pol. *Podrzeznianie.*] ut apud Virg. 2. Aeneid. Referes ergo hæc, & nuntius ibis Pelidæ genitori, illi mea triſtia facta, Degenereimq; Neoptolemum narrare memento

Sarcĭnă, ſarcinæ. Vide SARCIO.

Sarcĭo, ſarcis, ſarcire, ſarſi, ſartum, Verbo conſuo. [טפר בדק *taphár* בדק *bádak* κερκίζω. Gall. *Racouſtrer, refaire, reparer.* Ital *Cuſire veſti, rà conciare veſti.* Ger Zuſammen flicken oder bũtzen Bel. Geheel maken Hiſp. *Coſer, reparar.* Pol. *Iſzwam, oprawiam.* Vng. *Meg varrom, ðzue varrom.* Ang. *To amend, to mende, to ſtoure or renew.*] Vnde Sartores dicti, qui veſtes ſarciunt vere arciũt. ¶ Accipitur & pro reſtituere, inſtaurare, ἀναπληρόω. ¶ Per translationẽ ponitur pro damnũ ſolvere, reparare, ἀντιβαλλω. Pacuvius: Tu damni noſtri cauſa fuiſti, tu nobis ſarcito ut debes. Colum. li. 10. cap. 15: Quæ quum fuci aliquam partem cibariorũ abſumunt, ſarciendo damna, ſiunt agilliores. Dicimus quoq; Sarcire detrimentum, pro reparare. Cæſar 1. belli Civilis: Dum ſarcire acceptum detrimentum volunt, temerè inſecuti fugientes, in locum iniquum progrediuntur. Sarcire infamiam. Idem 3. belli Civilis: Exercitui quidem omni tantus inceſſit ex incõmodo dolor, tantumq; ſtudium infamiæ ſarciendæ, ut nemo aut Tribuni, aut Centurionis imperium deſideraret Generis lapſi ſarcire ruinas. Virgil 4. Georg. de Apibus: Quo magis exhauſtæ fuerint, hoc acrius omnes Incumbẽt generis lapſi ſarcire ruinas. ¶ Hinc componitur Reſarcio pro inſtauro, & quaſi novam formam induco.

Sartŭs, ſarta, ſartum, participium. [בדוק *bádúk* ἐπανορθωτός, κατηρτισμένος. Gall *Racouſtré.* Ital *Racconciato* Ger Zuſammen geflickt / gantz gemacht. Hiſp. *Coſido.* Pol *Zſzity.* Vng. *Meg varratot ðzue varratot.* An. *Amended or botched*] Horat. 1. Epiſt. 3: an malè ſarta Gratia nequicquam coit, & reſcinditur?

Sārtē, adverbiũ, pro integrè, Sarcire enim eſt integrum facere, Soſipater Inſtit. Grammat. lib. 11.

Sartŏr, ſartoris, m.t. Qui veſtes facit, aut reſarcit: [טפר *tophér.* ἀκεστής. Gall. *Rauaudeur, rapetaſſeur.* Ital. *Racconciatore.* Ger Ein Schneider. Hiſp. *El ſaſtre.* Pol *Krawiec.* Vng *Szabo.* Ang. *A cobler or botcher.*] de quo vide plura in SARRITO, ſarris.

Sartrix, cis, f.t. Mulier quę ſarcit. [טפרת *tophéreth.*] Differt aũt Sartrix & Sarcinatrix, quòd Sartrix eſt tantũmodo quæ ſarcit: Sarcinatrix verò quę ſarcinas ſervat. Cornel. Fronto de differ. vocabul.

Sartă tecta. Opera publica quæ locantur ut integra præſtentur. ἐπανορθώσεις, κατασκευαί. Dicimus aũt exigere ſarta tecta, locare ſarta tecta, cõducere ſarta tecta, tradere ſarta tecta, habere ſarta tecta, præſtare ſarta tecta Locabãt ſarta tecta Cenſores, exigebãt ipſi quoq; Cenſores, interdũ Aediles, aliquando etiam Prætores, nec niſi quũ Senatus decreverat, tradebãt, habebãt, præſtabant, conducebant ſarta tecta, redemptores. Dicimus interdũ cum conjunctione, ſarta tecta, & tarta & tectum. ¶ Vtũtur antiqui hac locutione per tranſlationẽ. Cic. ad Ariſtium. lib. 13. Epiſt Hoc mihi da, atq; largire, ut M. Curiũ ſartũ & tectum, ut ajunt, ab omni incommodo, detrimento, moleſtia ſiacerum integrumq; conſerves. Plautus in Trinum Sarta tecta tua præcepta pater uſq. habui mea modeſtia: hoc eſt: exacta, & conſtante undiq; obedientia, præceptis tuis parui.

Sārcīmĕn, inis, Sutura, ραφή. Apuleius: Tũc tenui ſarcimine ſummas oras cutis adæquavimus, & junctũræ rimam ferę denſitate replumus.

Sarcĭnă, æ, pen. corr. f. p. Propriè utenſiliũ eſt, & eorum quæ ad cultũ, & ſimilem uſum pertinẽt: veluti faſcis, quem quis in itinere faciendo comportare poſſit: atq; ita Corn. Fronto diſtinguit ab onere, quum ait: Onus eſſe vehiculorũ: ſarcinas hominum. [משא *maßa* משאת *mahamaſáh.* σκεῦος, ἐπισαγμα, βαστάγιον. Gall *Charge, fardeau, paquet qu'on porte.* Ital. *Carica, carrico.* Ger Ein burde / puntel Bel Een packt Hiſp. *La carga, farcia, ò fardaje.* Pol *Brzemie, ſtl'omok.* Vng. *Terhh.* Ang *A burden, a fardell or pack cariage.*] Plaut in Moſtell. Hinc ſpeculabor primũ, Vnde adventi farcinam imponã ſeni Hinc milites ubi caſtra movere volunt, farcina colligere dicũtur: & qui in aliã domum immigrant, ſarcinas ſuas cõponere ſolent. Cæſar 2. belli Gall. Quũ prima legio in caſtra veniſſet, reliquæq; legiones ſarcinarũ impedimenta abeſſent, hanc ſub ſarcinis adoriri. Ovid. Epiſt. 3: Non ego ſum claſſi farcina magna tuæ. ¶ Res etiam noſtras domi ciſtis, capſiſq; compoſitas, ſarcinas vocamus. Quę facent relictæ ſine hærede ſarcinæ. ¶ Per translationẽ pro domo: Farcina ponitur pro inutili onere.

Sarcĭnŭla æ, diminutivum f. p. [τὸ μικρὸν ἐκβόλιον, φορτίον. Gall *Petit fardeau, petit paquet, fardelet.* Ital. *Piccolo fardello.* Ger. Ein burdelin / pantelin. Hiſp. *Pequenno fardaje.* Pol. *Tł'omoczyk, brzemiaczko.* Vng. *Terhecske.* Ang *A litle fardell or pack.*] Iuven. Satyr. 5 Quis genuer hic placuit cenſu minor, atque puellæ Sarcinulis impar? Idem Satyr. 6: Colliphe ſarcinulas, dicet libertus, & exi: Iam grave ſestertium [illegible] Ocyus.

Sarcĭno, ſarcinavi, pen. corr. [illegible] Pol. *Tł'omoks cżynie.* An. *To make fardles or packes.*] ¶ Interdum ſarcinare capitur pro ſuere. [טפר *taphár* ῥαπίζειν Pol. *Opiawiã* Vng. *Varrom.*] ¶ Hujus compoſitũ eſt contarcino, de quo ſuo loco.

Sarcĭnārĭus, a, um, adject. [illegible] Gall *Chargé de bardes* Ital *Caricato di carga* Ger Mit einer burde beladen Hiſp. *Cargado de fardaje.* Pol. *Tł'omoks obczążony.* Vng. *Meg terhelietõt.* Ang. *That hath or beareth a far dell.*] Sarcinis onuſtus. Plaut. in Pœn. Vidén' homines ſarcinatos ſequi.

Sarcĭnātĭvŭs, a, um, adject. Quod ad ſarcinas pertinet: [σκευοφόρος, ὑποζύγιος Gall *Appartenant à charge & fardeaux* Ital. *Pertinẽte à carica & fardeaux* Ger. Zu den burdinen dienet. Hiſp. *Pertenecziente a carga y fardajes.* Pol. *Do tł'omokow należący* Vng. *Terhhöz valo.* Ang. *Belonging to fardelles or packes.*] Sarcinativa jumenta, quæ ſarcinis vehuntur. Cæſar 1. belli Civ. Et inopes habuit adductos, & quo eſſent ad id capiendi ampliores omnia ſarcinaria jumenta intercepit jubent.

Sārcĭnātŏr,

Sārcĭnātŏr, oris, m.t. Qui ſuit, & veſtes reficit. [תפר *tophér.* ἐπιῤῥάπτης, σκυτοτόμος Gal. *Radoubeur, rauaudeur, racouſtreur d' habits* Ital. *Racconciatore ſtracciaruolo.* Germ. Ein Kleyderbützer / Hoſenflicker. Hiſp. *El ſaſtre de veſtiduras.* Pol. *Ten ktori ſłati opprawia, opprawiacz, partacz.* Vng *Foldozo vawo.* Ang. *A botcher, that amendeth garmentes.*] Lucilius: Sarcinatorem eſſe ſummum, ſuere centonem optimè. Plaut. in Aulul. Petunt fullones, ſarcinatores petunt. Paulus in l. Fullo. ff de fur. Fullo, vel ſarcinator, qui polienda, & ſarcienda veſtimenta accepit, ex contrectatione eorum furtum facit.

Sārcĭnātrīx, cis, f.t. Mulier, quæ veſtes ſuit, & reficit. [תפרת *tophéreth.* ῥάπτρια. Gall *Rauaudeuſe, radoubeuſe* Ital. *Donna che raccõcia le veſti.* Ger. Ein Fitckerin / Kleyderbützerin Hiſp. *La ſaſtra de veſtiduras.* Pol. *Taktorá opprawia.* Vng. *Fol dozo varro aʒzony.* Ang. *She that amendeth garmentes.*] Cajus in l. Et ancillarum. de pecul. Maximè ſiqua ſarcinatrix, aut textrix erit, aut aliquod artificium vulgare exerceat. Cajus autem hîc differentiam ſuprà in voce Sartrix traditam, non obſervavit.

Sārcĭŏn, σαρκίον, Eſt veluti carnoſa quædam vena gemmarũ, vitiumq; carchedonius ſmaragdis admodum peculiare. Vide Plin. lib. ult. cap. 5.

Sārcŏcōllă, [σαρκοκόλλα. Ger. Ein Gummi / behalt noch dieſen Nammen bey den Apoteckern.] Lacryma arboris in Perſide naſcẽtis, ſimilis thuris pollini, inquit Dioſcorides: ita dicta à glutinandis vulneribus. Vide Plin lib. 24. cap. 14, & lib. 13. cap. 11.

Sārcŏphăgŭs, pen. corr. m.ſ. [σαρκοφάγος. Ger. Ein todtengrab: *item*, ein gattung eines ſteins / der die eyngelegte Leyb in dem Grab verzehrt.] Lapidis ſive marmoris genus, quod circa Aſſum Troadis exſcinditur: in quo corpora defunctorum condita, abſumi intra quadrageſimũ diem conſtat, exceptis dentibus: ut tradit Plin. li. 36. cap. 17. Vnde & nomen habet à carne edẽda: σὰρξ, σαρκὸς, enim caro eſt, φάγω, comedo. Vnde cõvenienter pro ſepulcro poni conſuevit. Iuven. Satyr. 10: Sarcophago contentus erit. Auguſtin. lib. 18 de Civit. Quia enim arca, in qua mortuus ponitur, quod omnes jam ſarcophagum vocãt, σορὸς Græcè dicitur, à noſtris pro ſepulcro uſurpatur.

Sārcŭlum, li, n.ſ. Genus raſtri: hoc eſt, cratis illa dentata qu ſegetes herbis purgantur: à ſarmẽdo, ut inquit Varro. [מעדר *maʕdér.* σκαλὶς. Gall *Sarcloir, ou ſarclet.* Ital *Zappa, arpego, ſarchiello.* Ger. Ein jäträchen. Hiſp. *Eſcardillo para eſcardar.* Pol. *Grabie, wł'oka.* Vng. *Gereblye, auag ðzłðke.* Ang. *A rake or weeding hook.*] Cato cap. 10: Sarcula octo, palas quatuor. ¶ Alii putant eſſe ligonem, aut ſimile aliquod inſtrumentum ferratum quo ferra foditur. Horat. lib. 1. Carmin. Gaudentem patrios findere ſarculo Agros. Ovid 1. Faſtor. Sarcula ceſſabant, verſiq; in pila ligones. Idem 11. Metamor. vacuosq; jacent diſperſa per agros, Sarculaq;, raſtriq; graves, longiq; ligones.

Sārcŭlo, ſarculas, actũm. Sarculo abſcindo. [σκαλίζω. Gall. *Sarcler.* Ital. *Arꝛe et ʒappare.* Ger. Jätten / abſchneyden Hiſp *Eſcardar los panes.* Pol. Okrʒeſnie. Vng. *Ki ðzłðkelðm, gereblyelðm.* Ang. *To weed with a weeding hooke or rake.*] Colum. lib. 5: Primò plantæ ſarculari debent, ita ut ſimplex ſtylus altitudinem maximè ſcrobis excedat.

Sārcŭlātĭo, ſarculatiõnis, verbale, f.t. Sarritio. [σκαλισμός. Gall. *Sarclement, ſarclure.* Ital. *Arpegamento, ʒappamento.* Ger. Das jätten. Hiſp. *Aquella obra de eſcardar los panes.* Pol. Okrʒeſowanie. Vng *Ki ðzłðkeles, gereblyeles.* Ang *A weeding with a weeding hook*] Plin. lib. 18. cap. 1: Sarculatio induratam hyberno rigore ſoli triſtitiam laxat temporibus vernis.

Sārdă, dæ, f.p. [σάρδιον. Ger. Ein Carneol / iſt ein gattung eines roten Edelgeſteins.] Gemma eſt vulgaris non pellucida, rubedine diluta carnis colorem referens: unde & apud vulgum *Carnalinæ* nomen obtinuit. Facilè ſcalprum admittit, unde in literis obſignandis plurimus ejus eſt uſus. Sarda dicta eſt, quòd Sardibus primùm fuerit inventa. Vnde Plin: lib. 37. cap. 7. ¶ Eſt & Sarda piſcis ex genere pelamidum, teſte Plinio lib. 32. cap. ultimo.

Sārdăchātēs, pen. prod. σαρδαχάτης. Gemma eſt ex Achatæ generibus, ad ſardæ colorem nonnihil declinans. Hujus gemmę meminit Plin lib. 37. cap. 10.

Sārdĭănŭs, adject. vum. Vide SARDIS.

Sardínia. æ. Colum. [Ger. Meerfiſch / behalten noch bey den Frantzoſen vnd Italienern jhren Nammen / ſind den häringen nit vngleich.]

Sārdo, as, Verbum eſt obſoletum, quo antiqui utebantur pro intelligere. [הבין *hebín.* δάνημι.] Nævius apud Feſtum: Quod bruti nec ſatis ſardare queunt.

Sārdŏă, pen. prod. Herba apiaſtro ſimilis, quæ naſcitur in Sardinia. & in fontiũ defluviis largiùs provenit. [σαρδόνιον πόα. Ger. Ein kraut *Apium riſus* genañt / iſt ein art von dem breñenden Hanenfüß oder Gleyßblumen / Feygwartzeneppich.] Ea ſiquis veſcatur, nervos contrahit, & rictu diducit ora, ut qui moriuntur, veluti ridentium facie intereant. Inde Sardonius riſus, proverbio celebratur pro riſu ficto, aut amarulento, aut inſano. Vide Chiliad. Eraſmi.

Sārdŏnўx, nychis, pen. corr. [שהם *ſchóham.* σαρδόνυξ.] tãm maſcul. quàm fœm gener. quemadmodum & onyx. Gemma eſt in ſumma ſui parte unguis humani candorẽ, inferiore autem dilutum ſardæ raborem referens: ita ut cuipiam videri poſſet non ſimplex eſſe gemma (ut tamen eſt revera.) ſed ex onyche & ſarda compoſita. Plin. lib. 37. cap. 6: Sardonyches olim (ut ex nomine ipſo apparet) intelligebantur ex candore: hoc eſt, veluti carnibus unguc hominis impoſito, & utroque translucido. Sardonychem inſignem habuit Polycrates Samiorum tyrannus: quem ut fortunæ nimium blandientis inſidias alicujus rei charæ jactura redimeret, in mare abjecit, qui tamen in ventre piſcis paulò pòſt inventus, ad eum relatus eſt. Iuven. Satyr. 6: In manibus denſi radiant teſtudine tota Sardonyches. Perſius fœminino genere uſus eſt: Et natalitia tandem cum ſardonyche albus.

Sārdŏnўchātŭs, σαρδονυχωτὸς, Sardonyche ornatus. Mart. lib. 3: Cujus & hinc lucet ſardonychata manus.

Sārgŭs. gi, m.ſ. [σαργός. Ger Ein viſch behalt noch zu Venedig dieſen Nammen.] Piſcis genus qui in Aegyptio mari copioſiſſimè capitur. Hic piſcem lutarium perpetuò comitatur, ipſoq; lutum fodiente, excitatum devorat pabulum, Plinius libro 9. cap. 17. & 51.

Sarí, σάρι, neut. genul. Genus fruticis proveniens in aqua, radice dura, intortaq;, ferrariis officinis utile: de quo Plin. lib. 13. cap. 23: Fruticoſi eſt generis & ſari circa Nilum naſcens, duorum cubitorum altitudine, pollicari craſſitudine, coma papyri ſimili q; manditur modo: radice ferrariis officinis præcipua, carbonis uſu propter duritiam.

Sario, ónis, m.t. Piſcis nomen, Auſonius. [Ger. Ein Fohrenen oder halb gewachſener Salmen.] Piſcis ætate media inter ſalmonem & ſalarem Auſonio.

Sărīſſă, f.p. [σάρισσα. Gal. *Vne ſorte de longue lance, comme vne picque.* Ital. *Lancia, lanza, picca.* Ger. Ein lang gtãn oder ſpieß. Hiſp. *Lanca.* Pol Kopya, drzewcze ſpiſ. Vng *Lantſa copia.* Ang. *A long ſpeare.*] Haſta prælonga qua Macedones in bello utebantur. Liv 7. bel. Maced. Prælongas haſtas Macedones *ſariſſas* vocãt. Aelianus docet ſariſſam eſſe lanceam qua utebatur phalanx Macedonica longitudine quatuordecim cubitorum, quorum duo manus continent, reliqua duodecim prominent. Inde σαρισσοφόροι, qui ſariſſas geſtant. Ovid. 12. Metam. Qui clypeo, gladioq; Macedonicaq; ſariſſa.

Sārmēntă, ſarmentorum, n ſ. Virgulæ ſupervacuæ (inquit Feſtus) à vitæ abiciſſæ. [κλημάδες, οἰναρίδες, φρύγανα Gall *Sarmens de vigne* Ital. *Sarmenti, gli tagli de vite bruſcati.* Ger. Geräſp / allerley vnnütze oder vberflüſſige abgehauwene zweyg Hiſp *Sarmientos de la vid.* Pol. *Obcʒinkrwʒelnakie okrʒos.* Vng. *Saramonta venyike.* Ang. *Twiges or branches of a tree or vine cut of.*] Virgil. 2. Georg. Primus humum fodito, primus devecta cremato Sarmenta, & vallos primus ſub tecta referto. Cic. 3. Ver. Ligna & ſarmenta circundare, ignem ſubjicere cœperunt. ¶ Frequentiſſimè tamen etiam ſarmentum accipitur pro flagello adhuc in vite hærente, ſive id frugiferum ſit, ſive ſterile. Colum. lib. 3. cap. 10: Numerus uvarum, qui plerunq; conſpicitur in productiſſimo ſarmento. Idem li. 4. cap. 24: At ubi ſpiſſa intermedia, frequentesq; oculi ſunt, quanvis breve ſarmentum multis palmitibus vireſcit. Varr. rei Ruſtic. lib. 1. cap. 31: Emucidum enim ſarmentum, propter infirmitatem ſterileſcit.

Sārmēntĭtĭŭs, ſarmẽtitia, ſarmentitiũ, Quod eſt ex materia ſarmentorum. [κλημάτινος. Gall. *De ſarment.* Ital. *Di ſarmento.* Ger Das von ſötchem geräſp iſt. Hiſp *Coſa de materia de ſarmientos.* Pol. *Chroſtiany.* Vng. *Venyikebðl valo.* Ang. *Of twiges of trees.*] Columel lib. 6. cap. 26: Verùm vulnera ejus ſarmentitio cinere linienda ſunt.

Sārmēntōſŭs, adject Quod plurimum habet ſarmenti. [φρυγῶδης, ὑλώδης. Gall. *Qui a force ſarmens.* Ital. *Che a molti i ſarmenti.* Ger. Das viel ſchoß oder geräſp hat. Hiſp. *Coſa llena de ſarmientos.* Pol. *Pełni chroſtu, okrʒeſſu.* Vng. *Venyikes, ſaramontas.* Ang *Full of twiges or braunches cutt of.*] Plin. lib. 25. cap. 11: Radice tenui, ſupervacua, ſarmentoſum.

Sarapoda, Qui latos habet pedes, cujuſmodi ferunt fuiſſe Pittacum.

Sārpă, Vinea putata: id eſt, pura facta, ut interpretatur Feſtus. [ἄμπελος τρυφῶσα. Gall *Vigne pouee & taillee.* Ital *Vigna bruſcata.* Ger. Ein geſchnittener rábacker. Hiſp. *Vinna cortada ò podada.* Pol. Wynnicʒa wiprawiona. Vng *Metʒőt szőlő.* Ang. *A vine that is pruned.*] Vnde & virgulæ abſciſſæ ſarmenta dicuntur Nam Sarpere antiqui pro purgare uſurpabant. Vnde fortaſſis deductum vulgare noſtrum, hoc eſt Gallicum vocabulum ut *Sarpam* pro falce putatoria accipiamus.

Sarracum, pen. prod. n.ſ. Plauſtrum, ſive vehiculi genus, quo ligna & lapides vehi conſueverunt. [עגלה *haghaláh.* ἅμαξα. Gall. *Vn charret ou vne charrette à porter bois ou pierres.* Ital. *Carro da vettura.* Ger. Ein karren oder wagen auff dem man ſtein oder holtz führet. Hiſp. *Carro ò carretta de carga.* Pol. Wuʒ do wozenia drʒewa.

kamieniu.

kamienia. Vng. *Fa kõ hordo ẓeker.* Ang. *A cart to carie timber and ſtones*] Iuven. Saty. 3: longa coruſcat Sarraco veniente abies. Idẽ Sat. 5: Frigida circũagunt pigri ſarraca Bootę. Quint. lib 8. cap. 3: An quũ dicit in Piſonem Cicero: Quũ tibi tota cognatio in ſarraco advehatur: incidiſſe videtur in ſordidum nomẽ?

Sārrĭo, ſarris, ſarrivi, ſarritũ, act. q. Sarculis fodio, purgo, quod fit quum ſegetes leviter ſcalpendo raſtris, à noxiis herbis purgamus. [עדר *hadhár.* σκαλεύω. Gall. *Sarcler les bleẓ ou biner les vignes.* Ital. *Sappare, ſarchiare.* Ger Jäten/außſchauen oder außhacken. Hiſp. *Eſcardar.* Pol. *Ograbuie.* Vng. *Gereblielue gyom lalom, tiztitom.* Ang. *To weede.*] Plaut. in Capt. Semper occant, priuſquam ſarriunt ruſtici. Plinius lib. 18: Qui ſarriet, caveat ne frumenti radices effodiat. ¶ Hinc componitur Reſarrio, quod eſt rurſus ſarrio. Plin. Quum hyeme prægelida captæ ſegetes eſſent, reſeverunt, reſarrientes campos.

Sārrītŏr, penult. prod. m.t. Qui ſarrit. [עדר *hodhér.* σκαλεύτης. Gall. *Sarcleur, bineur.* Ital. *Zappatore.* Ger. Der ein ſaamen jätet oder außhacket. Hiſp. *Eſcardador.* Pol. *Tenkiors grabi.* Vng. *Gereblyelõ, gomlalo.* Ang. *He that weedeth.*] Colum lib. 2. cap. 23: Tritici modii quatuor vel quinq;, bubulcorum operas occupant quatuor, occatoris unam, ſarritoris duas.

Sārrītūră, ſarrituræ, f.p. Purgatura, ſive ipſum ſarriendi actus. [σκαλεύσις. Gall. *Sarclure, binure.* Ital. *Zappamento.* Ger Das jäten oder außſeüberen. Hiſp. *Obra de eſcardar.* Pol. *Wygrabiwanie.* Vng. *Gereblyeuel valo gomlalas irtas.* Ang. *A weeding.*] Colum. libro 11. capite 2: Sarritura quoque frumentorum iteratur egregiè, *&c.*

Sārtŏr, oris, m.t. à ſarrio, Sarritor: id eſt, purgator. [עדר *hodhér.* σκαλεύτης. Ger. Hacker/jätter/karſthans. Pol. *Zawdzięgarz, ograbuiacz.* Vng. *Gereblyeuel gyomlalo irto.* Ang. *A weeder.*] Plaut. in Capt. Sator, ſartorq; ſcelerum, & meſſor maxumé. TYN. Non occatorem dicere debebas prius? Nam ſemper occant priuſquã ſarriunt ruſtici. ¶ Eſt & ſartor à ſarcio: de quo ſup[illegible] mus. Sartor, inquit Nonius Marcellus, non ſolùm à ſarciendo, ſed etiam à ſarriendo deducitur: & tàm eum qui ſarcit, quam qui ſarrit ſignificat.

Sārtūră, ſarturæ, penult. prod. Sartitura: hoc eſt, frugum, vinearúmvè à noxiis herbis purgatio. [σκαλεύσις. Ger. Das jätten oder hacken.] Plinius libro 18. cap. 27: Sartura nocere & vineæ, & ſegeti exiſtimatur.

Sārtāgo, ſartaginis, f.t. Patella in qua caro frigitur [illegible]: hoc eſt, à carne nomen habens. [מרחשת *marḥeſhéth*, מחבת *machabath*, τηγανον. Gall. *Poelle à frire* [illegible]. Ger. Ein röſtpfann/oder braatpfann. Bel. Een braetpanne. Hiſp. *Sarta para freir.* Pol. *Brotfanna [illegible]*. Vng. *Serpenyõ.* Ang. *A frying panne.*] Plin. lib. 16. cap. 11: Item rete [illegible] in Sartagine referventi. Sartago loquendi. Perſius Satyr. 1: Hos pueris monitus patres infundere lippos, Quum videas, quærisne unde hæc ſartago loquẽdi, Venerit in buccas? Forte Sartago.

Sās, Veteres pro ſua dixere & Sam. pro eam. Ennius lib. 1. Virgines nam ſibi quiſq; domi Romanus habebat. Idem lib. 4: Nec quiſquam philoſophiam in ſomnis vidit, priuſquam ſam dicere cœpit.

Sāt, adverbium eſt per apocopen à ſatis deductum: cujus etiã retinet ſignificationem. [דיי *dái* ικανῶς, ἀλις. Gall. *Aſſez.* Ital. *Aſſai, à baſtanza.* Ger. Genug. Bel. Genoech. Hiſp. *Aſſaz.* Pol. *Doſec.* Vng. *Eleg.* Ang. *Ynough.*] Cic. 2. de Nat. deor. Qui non ſat habuit conjugem illexiſſe in ſtuprũ, *&c.* Idem de Senect. Tantum quantum ſat eſt.

Sātăgo, ſatagis, pen. cor. ex ſat, & ago, compoſitum videtur: unde ſategi præteritum, ſatactum ſupinum facit n.t. Eſt autem ſatagere, anxium eſſe, & diſtorqueri difficultate alicujus rei conficiendæ. [חרד *charádh* דאג *daágh.* πολυπραγμονῶ. Μεταπεμπομαι ἐυεργῶ, ὀλοπονέμαι. Gall. *Eſtre fort aſpre à faire quelque choſe, ſoigner & diligenter à la faire.* Ital. *Anſiare, cruciarſi.* Ger. Sorgſam oder angſthafft ſeyn einem ding genug zu thun. Hiſp. *Eſtar ſolicito ò congoxoſo.* Pol. *Vſiel'nie, zwielkim ſtaraniem.* Vng. *Zorgalmatoskodom.* Ang. *To be very ſharpe, earneſt, carefull or diligent.*] Terent. in Heavton. Nam hic Clinia, etſi is quoq; rerum ſuarum ſatagit, attamen Habet bene & pudicè edoctam, ignaram artis meretriciæ. ¶ Aliquando ſignificat diligentem eſſe, ſeu feſtinare. σπουδαζομαι Plaut. in Aſin. Nunc ſatagit, adducit domum etiã ultro & ſcribit nũmos. Quintil. lib. 6. cap. 4: Afer venuſtè Manlium Suram multum in agendo diſcurſantem, ſalientem, manus jactantem, togam dejicientem, & imponentem: non agere dixit, ſed ſatagere

Sātanās, m.p. σατανᾶς, Interpretatur adverſus, à verbo Hebræo [illegible] *ſatán.* Pol. *Szatan, żart.* Vn. *Satan.* An *Anadverſaire*] quod adverſari declarat. Quo nomine appellatus eſt diabolus, quòd Chriſti adverſarius ſit. Quicquid enim animæ ad Deũ tendenti reſiſtit, & adverſatur, & quicquid paci contrariũ eſt, hoc ſatanas eſſe dicitur: ſicut legitur in Regum libris: Quia ſuſcitavit Deus Salomoni ſatanã, auverſus eum qui erat pacificus. Et: Filii Sarviæ cur efficimini mihi hodie in ſatan?

Sātēllēs, ſatellitis, m.t. Stipator, miles mercede conductus qui ſemper eſt à latere. [שמר *ſhomér.* δορυφόρος. Gall. *Satellite, garde de corps ſergent, miniſtre.* Ital. *Satellitte, birro, ẓaffo.* Ger. Ein trabant. Bel. Een trawant. Hiſp. *El que armado acompana à otro.* Pol. *Drabant.* Vng. *Katona.* Ang. *An officer or ſergeant of the garde of a prince.*] Liv. 2. ab Vrbe: Quum concurſu ad clamorem facto, comprehentum regii ſatellites retraxiſſent ad tribunal regis. Ovid. 5. Faſt. Ille deæ cuſtos ille ſatelles erat. Cic. contra Rullum: Ianitores ducentos in annos ſingulos ſtipatores corporis conſtituit, eoſdem miniſtros & ſatellites poteſtatis. Satelles Iovis, aquila. Cic. 2 Tuſc. Miniſtri & ſatellites cupiditatum alicujus. Cic. 5. Ver. Qui primus certos inſtituerit, nomine decumanos, re vera miniſtros ac ſatellites cupiditatum ſuarum. ¶ Satelles item dicitur, qui ſontibus capiendis præeſt, qui & apparitor & viator dicitur.

Sātellĭtĭum, ſatellitii, n.ſ. [δορυφόρημα, τὸ δορυφορικόν. Pol. *Drabancẓi.* Vn. *őrzők, katona ſereg.* An. *The gard or office of a ſergeant.*] Luciano, collectivum nomen eſt, ipſos ſignificans ſatellites, tuendi corporis cauſa adhibitos: quemadmodum ſervitium accipitur pro ipſis ſervis: ſodalitium, pro ipſis ſodalibus.

Saterona, Animal amphibitum in humorẽ pariter & ſicco vivens, σαθρέων apud Ariſtotelẽ. Nam apud Latinos nondũ legi.

Satĭn', Vide SATIS.

Sătĭo, ſatias, act. p. Saturo, expleo, à ſat deducitur, pertinetq; ad omnes ſenſus, & frequenter ad animum. [השביע *hubiáh.* πορέω, κορεννυμι, χορταζω. Gall. *Saouler, aſſouuir* Ital. *Satiare, faſtidiare.* Ger Settigen. Bel. Verſaden. Hiſp. *Hartar haẽta el haẽtio.* Pol *Naſiczam.* Vng *Meg elegitẽm.* Ang *To fill or ſatisfie.*] Cic. in Carone: Satiari delectatione non poſſum, ut meæ ſenectutis requietem oblectamentũq; noſcatis. Cic. in Paradoxis: Nunquam expletur, nec ſatiatur cupiditatis ſitis. Idem lib. 2. de Finibus bonorum & malorum: Veniebat enim ad cœnam, ut ſatiaret animo quieto deſideria naturæ. Ovid. 3. Triſt. Eleg. 8: Forſitan hoc olim, quum jam ſatiaverit iram. Propriè ad famis ſitisq; expletionem pertinet. Colum. lib. 9: Satiatq; ſe modius cibi in diebus ſingulis, vicenos & cẽtenos turtures. Ovidius 8. Metam. Vtq; fretum recipit de tota flumina terra, Nec ſatiatur aquis peregrinosq; ebibit amnes: Sic epulas omnes Eriſichthonis ora profani Accipiunt, poſcuntq; ſimul: cibus omnis in illo Cauſa cibi eſt, ſemperq; locus fit inanis edẽdo.

Sătĭātŭs, ſatiata, ſatiatũ, participiũ, Expletus ſaturatus. [שבע *ſabeah.* κορεσθεὶς, ἐμφορηθεὶς, κατατραφεὶς Gall. *Saoulé, aſſouui.* Ital. *Satio.* Ger Geſettiget Hiſp *Hartado con haẽtio.* Pol *Naſiczony.* Vng *Megelegitetõ* Ang *Filled, ſatisfied.*] Liv. 2. ab Vrbe: Vbi illuxit, Romanus integer, ſatiatusq, ſomno productus in aciẽ, feſſum ſtando & vigiliis primo impetu Volſcum perculit. Iuven Sat 6. Et laſſata viris, nondum ſatiata receſſit.

Sătĭĕtas, ſatietatis, f.t. Saturitas. [שבע *ſabáh* (vel) *ſobáh* שבעה *ſibbáh* κορος Gall *Saoulement, repletion, aſſouuiſſement* Ital *Satietà ſaſiamento, abbondanza* Ger Genügen/ſettigung/maſſleide. Bel. Verſaethent. Hiſp *Harturaẓò haẽtio.* Pol. *Naſiczenie.* Vng. *Eleg feg, meg elegedes* Ang. *Satietie, filling.*] Licet frequẽtiùs accipiatur pro taſtidio quod ex rei alicujus aſſiduo uſu nobis ingignitur. Cicero in Catone: Omnino quidem, ut mihi videtur ſtudiorum omnium ſatietas facit vitæ ſatietatem. Idem 1. de Inventione: Omnibus in rebus ſimilitudo eſt ſatietatis mater. Quint. lib. 5. cap. 14: Et odium ex quadam ſervitute, & ex copia ſatietatem, & ex amplitudine faſtidium tulerit. Liv. 4. belli Punici: Pluribus vos militibus hortarer ſi cum armatis dimicatio futura eſſet: inermes, incautos ad ſatietatem trucidabitis. ¶ Soſipater lib. 1: Satietatem à ſaturitate ita diſtinguit, ut ſaturitas dicatur in cibo & potione: ſatietas verò in cæteris omnibus: quam diſtinctionem Latinè loquentium uſus comprobare videtur.

Sătĭas, ſatiatis, f.t Satietas. Terent. in Evnuch. Ex meo propinquo rure hoc capio cõmodi: Neq; agri, neq; urbis odium me unquam percipit: Vbi ſatias cœpit fieri, commuto locum. Sallust. Hi ſaltibus occupatis externorũ agros invaſere, frumentiq; ex inopia gravi ſatias facta.

Sătĭē, ſatiei, Idem. Silius lib. 4: Nec finis, ſatiésve, novi ſed ſanguinis ardor Gliſcere.

Sătĭābĭlĭs, ſatiabile, om. t. Qui ſatiari poteſt facilé. [κορετός. Gall. *Aiſé à ſaouler, & aſſouuir* Ital. *Satiabile, che ſatia.* Ger Erſettlich Hiſp. *Coſa que facilmente ſe puede hartar.* Pol. *Latwo do naſiczenia.* Vng. *Meg elegithetõ.* Ang. *That is eaſilie ſatisfied.*] Cujus contrariũ eſt, Inſatiabilis, inexplebilis: ἀκορεστος. Salluſtius: Avaritia inſatiabilis eſt [illegible]; copia, neq; inopia minuitur.

Sătĭo, ſationis, Vide SERO, ſeris.

Sătĭs. Quantitatis adverbium abundè, vel quantum opus eſt: [דיי *dái* ἀλις ικανῶς Gal. *Aſſez ſuffiſamment.* Ital. *Aſſai, abundamẽte, à baſtanza.* Ger. Genug. Bel. Genoech. Hiſp. *Aſſez.* Pol *Doſiẓ.* Vng. *Eleg* Ang *Ynough.*] Cicero de Inventione: Longũ eſt, quod pluribus ſententiis ultrà quàm ſatis eſt, μακρὸν λογον. producitur. ¶ Aliquãdo ponitur loco nominis: ut, Satis eloquentiæ

quentiæ habeo. ¶ Hinc satius, comparativum: id est, melius. Nam quanvis satis significet quantitatem, satius tamen comparativum qualitatem denotat: quia derivatum non semper servat sensum primitivi. Virgil. 2. Aeglog. Nónne fuit satius tristes Amaryllidos iras Atq; superba pati fastidia? ¶ Dicimus pulchrè, Non satis est æstimare, pro eo quod est, Non posset quis satis ęstimare. Plin. lib. 7. in Præfa. Vt non sit satis æstimare, parēs melior homini, an tristior noverca fuerit. ¶ Non satis habeas semel circuire, dixit Cato cap. 1. id est, Non satis sit tibi, non sufficiat tibi, sive non sis contentus semel circuire. ¶ Iungitur Satis cum semper, & dicimus, Satis superq; id est, satis, & plus quàm satis. Cic. 2. de Nat. deor. Nam contra Epicurum satis superq; dictum est. ¶ Satin' pro satisne. Terent. in And. Satín' sanus es?

Sătīsăccĭpĕrĕ, Est accepto fidejussore sibi cavere: cui opponitur Satisdare. [μεσγυόω. Gall. *Prendre caution & respondant de quelqu'vn.* Ital. *Prender cautione ò segurtà per alcuno.* Ger. Ein genugsamme versicherung mit Bürgen empfahen oder nemmen. Hisp. *Recepir de otro caution ò fiancas.* Pol. *Rękoimiemsie oppatrzicz, wziąc cautią.* Vng. *Valakit kezessęg alut meg hinni kezęst kęuanni.* Ang. *To tak suretie or a pledge of one.*] Cic. pro Roscio Com. Qua de causa Flavius, quum de tota lite faceret pactionem, neq; satisacciperet à Roscio, neq; absolveretur à Fannio, &c. Nam satisaccipere dicitur creditor, quum accepit fidejussorem à debitore: contrà debitor satisdare dicitur, quum interposito fidejussore securum reddit creditorē Cic. pro Quintio: Si veretur ut res judicio facto parata sit, judicatū solvi satisaccipiat: quibus à me verbis satisaccipiet, iisdē, quod peto, satisdet.

Sătĭsăccēptĭo, quæ est (ut Pōponius inquit) stipulatio, quæ ita obligat promissorē, ut expromissores quoq; ab eo accipiantur: id est, qui idem promittant. [ἐκδυτὴ ἐγγυητῆ λῆψις. Gall. *Caution prinse de quelqu'vn.* Ital. *Cautionè ò sigurtà presa.* Ger. Die genugsame versicherung durch Mitschuldner so einer von einem anderen empfacht. Hisp. *Aquella obra de recebir fiancas.* Pol. *Zarecżenie, zaśtawienie.* Vng. *Kezessęg alat valo meg hitel.* Ang. *Caution, taking of suretie.*]

Sătīsdo, satisdas, satisdare, act. p. Est dato fidejussore creditorē securum reddo [ἐγγυητὴν κατασῆσαι Gall. *Donner, ou bailler caution.* Ital. *Sicurare, far la sigurtà.* Ger. Einē mitbürgē vnd mitschuldner / ein genugsamme versicherung thun. Hisp. *Dar à otro caucion y fiancas.* Pol. *Zapissuie sie, zarecżam.* Vng. *Kezes vetue bator sagossa tęzlek, kezęst vetők.* Ang. *To giue suretie.*] Cic. Sulpitio: Primùm ut siquid satisdandum erit amplius eo nomine non peti cures ut satisdetur fide mea. Cajus: Satisdatio eodem modo appellata est quo satisfactio. Nam ut satisfacere dicimur ei cujus desiderio implemus: ita satisdare dicimur adversario nostro, quum aliquem damus qui pro eo quòd à nobis petitur ita caveat, ut cum hoc nomine securum faciamus.

Sătīsdătĭo, satisdationis, f.t. [ἐκνοσοδοσία. Gall. *Donnement de caution.* Ital. *Essu dare sicurtà.* Ger. Genugsame versicherung so einer mit Bürgen dem anderen gibt oder thut Hisp. *Aquella obra de dar fiancas.* Pol. *Zarecżenie, zapissanie sie danie.* Vng. *Kezes vetes.* Ang. *A geuing of suretie or caution.*] Cic. ad Attic. De satisdando vero te rogo, quoad eris Romæ, tu ut satisdes: & sunt aliquot satisdationes secundum mancipium in his & Menianorum prædiorum vel Attilianorum.

Sătīsdătum, satisdati, pen. corr. ut Satisdato aliquid debere. *ἐκνοσοδοσία.* Cicer. Att. lib. 16: Sed & illi turpe arbitror, eo nomine, quod satisdato debeat, procuratores ejus non dissolvere

Sătīsfăcĭo, satisfacis, act. t. Exolvo, persolvo. [הִשִּׁיב *heschib* הִשְׁלִים *hischlim.* ἐκτίνω. Gall. *Satisfaire, contenter, faire son deuoir.* Ital. *Satisfare, contentare alcuno, far suo debito.* Ger. Vergnügen / ausrichten vnd bezahlen. Bel. Betalen. Hisp. *Satisfazer de fiancas y deuda.* Pol. *Płacże, doścż czynić.* Vng. *Meg elegitlek, meg fizetőm.* Ang. *To satisfie, to paye.*] Cic. pro Flacco: Hermippus Fusiis satisfacit, & fidem suam liberat. ¶ Interdum idem quod placeo, & efficio ne quid habeat quod de me queratur. Cic. ad Att. li. 7: Cui nos valde satisfacere multi ad me scripserunt. ¶ Aliquando idem ferè quod purgo me, sive excuso. Cic. Philip. 2: Acceperam jam enim antè Cæsaris literas, ut mihi satisfieri paterer à te: id est, ut acciperem tuam purgationem, & excusationem. ¶ Satisfacio, præter dativum, aliquando ablativum habet cū præpositione de. Cæs. 5. belli Gal. Seseq; paratos esse demonstrant, omnibus rationibus de injuriis satisfacere. ¶ Satisfieri. Cic. Acilio, lib. 13: Quanquam à te quidem cumulatè satisfit & mihi & omnibus.

Sătīsfăctĭo, f.t. Purgatio, & excusatio. [πλημοφορία. Gall. *Satisfaction, cõtentement, excuse.* Ital. *Excusatione, satisfattione.* Ger. Vergnügung / entschuldigung Hisp. *Excusa, obra de satisfazer.* Pol. *Wyprawa winowatka.* Vng. *Leg tetel.* Ang. *Satisfaction, a contenting.*] Cic. ad Treb. lib. 7: Hic tu me etiam insimulas, nec satisfactionem meam accipis.

Sătīspræstārĕ, Satisdare: hoc est, pro re quæ petitur, fidejussorē dare. [ἐγγυητὴν κατασῆσαι. Pol. *Zarecżic.*]

Sătĭus, comparativum videtur esse ab adverbio satis, licet à positivi significatione nonnihil recedat. [טוֹב *tob* מִן *min.* βελτίων. Gall. *Mieux.* Ital *Meglio.* Ger. Besser / wäger. Hisp. *Mejor.* Pol. *Lepiei.* Vng. *Iob.* Ang. *Better.*] Idem enim significat quod melius sive potius. Virg. 2. Aeglog. Nónne fuit satius, tristes Amaryllidos iras, Atq; superba pati fastidia?

Sătĭvus, Sator, Vide SERO, seris.

Satrăpēs, vel Satrapes, satrapæ, pen. corr. m. p. [סַרְבִּים *seranim* אַחַשְׁדַּרְפְּנִים *achaschdarpenim.* σατράπης. Gall. *Satrape, gouuerneur d'vne prouince & pays.* Ital. *Prefetto, presidente.* Ger. Ein landtvogt / Statthalter. Hisp. *Prelado, prefecto.* Pol. *Starośta mektorego powiatus.* Vng. *Tiżt tarto.* Ang. *A piere of a realme, a lieutenant.*] Dictio Persica, apud nos significans *præfectum provinciæ.* Terent. in Heavt. Satrapes si siet Amator, nunquam sufferte ejus sumptus queat.

Satrăpīă, satrapiæ, [σατραπάα. Gall. *Prouince.* Ital. *Prouincia.* Ger. Vogtey / Herrschafft Hisp *Prouincia* Pol. *Państwo, starośtwo.* Vng. *Tarto many, egy tizt tarto birodalma.* Ang. *A duckedome or duchie.*] Idem quod præfectura, quam Græci νόμον appellant: hoc est, regio quæ ab uno administratur præfecto. Suidas, Σατραπάα ἐπαρχία, Σατράπης ὁ σατράπου, καὶ ἀξιώματος. Plin. lib. 6. cap. 20: Etenim pleriq; ab Occidente, non Indo determinãt, sed adjiciunt quatuor Satrapias, Gedrosos, &c.

Sătŭr, satura, saturum, Quod est cibo plenum. [שָׂבֵעַ *sabéah.* ἐμπλεως, κορεσθές. Gall. *Saoul, plein* Ital. *Satollo, pieno.* Ger. Satt / wol gesettiget. Hisp. *Harto.* Pol. *Nasiczoni, nakarmioni.* Vng. *Meg elegędőt.* Ang. *Full of meat, or full fedde.*] Terent. in Hecyra: Sed tu quum satura atq; ebria eris, puer ut sit satur facito. Cicer. 1. de Divinat, Præclara verò auspicia, si esurientibus pullis res geri poterit, saturis nihil geritur. Terent. in Adelph. Sed postquam intùs sum omnium rerum satur, Prodeambulare huc lubitum est. Virgil. Aeglog. 10: Ite domũ saturæ venit Hesperus, ite capellæ. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: Inde fit ut ratiò qui se vixisse beatum Dicat, & exacto contentus tempore vitæ, Cedat, uti conviva satur, reperire queamus. ¶ Sumitur interdum pro fœcundo, & abundante, εὔφορος. Persius Satyr. 1: Nec rus saturum laudare. Virgil. lib. 2. Georgic. Saltus & saturi petito longinqua Tarenti. Vbi Servius: Saturi, aut fœcundi, aut quòd juxta oppidum Saturum. Tarentum enim, & Saturum vicinæ sunt Calabriæ civitates. ¶ Satur color: id est, plenus, vehemens, cui opponitur dilutus. Plin. lib. 37. cap. 10: Ion apud Indos violacea est, sed rarò saturo colore lucet.

Sătŭrĭtās, saturitatis, f.t. Cibi, potusq; plenitudo, satietas. [שָׂבַע *sabâh* (vél) *sobâh* שְׂבְעָה *sibhâh.* πλησμονή, κόρος. Gall. *Saoulete, repletion* Ital. *Saturita.* Ger. Sette oder ersettigung. Hisp. *Hartura, hastio.* Pol. *Nasiczenie.* Vng *Męg elegedes.* An. *Fulnesse of feeding.*] Plautus Captivis: Proinde tu deum hunc saturitate tranquillum facias tibi. ¶ Aliquando accipitur pro fœcunditate, seu fertilitate. εὐφορία. Cicero in Catone: Meq; solùm officio, quòd hominum generi universo cultura agrorum est salutaris, sed etiam delectatione quàm dixi, & saturitate copiaq; rerum omnium quæ ad victum hominum, & ad cultum etiam deorum pertinent.

Sătŭro, as, act p. Saturum reddo, satio, cibo, potuq; expleo; [הִשְׂבִּיעַ *hisbiah* κορέννυμι, χορτάζω. Gall *Saouler.* Ital *Satollare.* Ger. Satt machen / ersettigen / erfüllen. Hisp. *Hartar.* Pol. *Okarmiam, hasiczam.* Vng. *Meg elegitőm.* Ang. *To make full with meat and drink.*] Cic. 2. de Nat. deor. Nuper nati mammas appetunt, earumq; ubertate saturantur. ¶ Transfertur & ad animi cupiditates, ut Saturare odium, apud Cic. in Vatinium. Saturare sanguine, apud eundem 4. Philip. Habet autem saturandi verbum vim majorem quàm explendi. Cicer. pro Domo sua: Explevi animos invidorum, placavi odia imperitorum: saturavi etiam perfidiam, & scelus civium. Expleri (inquit Nonius) & Saturari hanc habent differentiam, Expleri, est tantummodo plenum esse: saturari, supra modum, Cicer. libro 6. de Repub. Graves enim dominæ cogitationum libidines, infinita quædam cogunt, atq; imperant, quæ expleri atque saturari nullo modo possunt. ¶ Composita sunt, Exaturo, & Obsaturo: de quibus alibi.

Sătŭrātŭs, ta, tum, partic. idem quod Satiatus: quanquam volunt ita distinguere, ut Satiatus, ventris sit: Saturatus, animi. Corn. Front. de voc differ.

Sătŭllo, satullas, Antiqui dicebant pro saturò. κορέννυμι, χορτάζω. Varro: Neq; in pulvere mihi coquam carnes, quibùs satullem corpora & famem ventris. Nonius.

Sătŭrēiă, f.p. Herba fragrantis odoris, quæ & cunila ducitur, & origanum Heracleoticum. [θύμβρη. Gal. *Sarriette.* Ital *Herba satureia* Ger. Sedeney oder Saturey ein kraut. Hisp. *Axedrea.* Pol. *Cambr.* Ang. *Sauery.*] Plin. libro 19. cap. 8: Thymbra, quæ & cunila, Hæc apud nos habet & aliud vocabulum, *satureia*, dicta in condimentario genere. Venerem emortuam suscitat in cibis sumpta. Vnde ex Græco (ut quidam volunt) nomẽ sibi vendicavit, quasi satyrea, à Satyris, qui sunt in Venerẽ pro-

ni &c

ni & salaces: vel à virili membro, quod σάθω Græci vocant. Diotcor.lib.1.cap.43.

Saturnalia, Vide in PROPRIIS.

Sătŭro, saturas, Vide SATVR.

Sătŭs, sata, satum, Vide SERO.

Sătyră, satyræ, pen.cor. [σατύρα. Ger. Ein miſchteten mancherley dingen. Ein Gedicht der Poeten wider mancherley laſter ohne ordnung beſchriben.] Quaſi ſatura dici videtur, ob carminis varietatem, ſeu propter copiam rerum quæ ibi tractantur. [Pol. Pyſſanie wſzeteczne y wſzyſtkiwe.] Eſt enim Satyra carmen maledicum, & ad carpenda vitia compoſitum, quale ſcripſerunt Lucilius, Horatius, Iuvenalis, Perſius. Accepit & id carminis hunc titulum, quòd perſonis, factisq; ſatiatum abūdare videatur. Quidam à Satyra lance, quæ referta multis, variisq; primitiis in ſacrificiis diis offerebatur. Alii à lege Satyra dictam exiſtimabant, quæ uno rogatu multa ſimul complectebatur. De qua lege Saluſt. in Iugurth. Deinde quaſi per Satyram ſententiis exquiſitis in deditionem accipitur. Varro à quodam fàrciminis genere, quod multis rebus referciebatur dictam Satyram eſſe ſcribit. Vnde in ſecundo libro Plautinarum quæſtionum habetur: Satyra eſt uva paſſa, & polēta; & Nuclei pinei ex muſto conſperſi. Sunt qui à Satyris derivent, quòd in hoc genere carminis res ridiculæ, pudendæq; ſcribuntur: quemadmodū proferri à Satyris ſolent. Donatus in Terēnt. Deinde aliud genus fabulæ: id eſt, Satyra, ſumpſit exordium: quæ à Satyris, quos illotos ſemper, ac petulantes eſſe legimus, vocitata eſt. Poteſt etiam dici, Satyram ideò vocatam, quòd in antiqua Satyra introducebantur Satyrorum perſonæ, aut ſi quæ erant ridiculæ ſimiles Satyris. Duo quippe Satyrarum genera fuiſſe conſtat: alterum antiquius, quod ſola carminū varietate conſtabat: alterum recentius, apertam hominum reprehenſionē continens, & acrem vitiorum objurgationem.

Sătyrĭcŭs, σατυρικός, Quod ad Satyram pertinet, aut Poëta ipſe qui Satyram ſcripſit.

Sătyrĭcē, adverbium, Acriter, cum convitio.

Sătyră, avis, vel ut alii legunt Satyria, à L. Floro pro corvo accipitur. [Ger. Ein rapp. Pol. Kruk wodni.] Verba ejus ſunt hæc: Quum ſingulari certamine Manlius aureum torquem Barbaro detraxiſſet, inde Torquati. Iterum in Pontino agro, quum in ſimili pugna L. Valerius inſidente galeæ S.. yra alite adjutus, Gallum viciſſet, inde Corvini. C.. in loco illud quidem conſtat, Satyrā avem pro corvo accipi cu tamen ita dicatur, video à pleriſq; omnibus ignorari. Quidam ad naturam ejus avis id referunt, quòd ſola ſit Satyrorum more, & ad libidinē proclivior. Quin etiam Anaxagoras ore coire credidit: quod tamen negat Ariſtoteles. Olim tamen vulgò ita perſuaſum fuiſſe ſatis conſtat ex Martialis diſticho: Corve ſalutator, quare fellator haberis? In caput intravit mentula nulla tuum. Veriſimilius tamen eſt, Satyram avem, dictam à loco quo res geſta eſt. Conſtat enim non modò Flori, verumetiam Livii & Gellii teſtimonio, ſingularem hanc Valerii cum Gallo pugnā in agro Pontino factam fuiſſe, quem agrum palus alluebat, quam Plinius Pontoniam, Virgilius Saturæ, ſive Satyræ paludem appellat. Satyra itaq; avis dicta videtur, quaſi avis Satyræ paludis. Corvos enim locis aquoſis delectari, autor eſt Theon apud Aratum, propterea quòd corpora eorum vehementiùs inaruerint. Vide Cælium Rhod. lib 19. cap. 25.

Sătyri, [שעירים ſehirim. σάτυροι. Ger. Satyri ſind vierfüſſige chter in Wälden vnd Bergen Indie / haben Menſchliche geſtalt. Pol. Satyrowie:] Dicti ſunt quòd in libidinem ſemper proni ſint, à virili membro, quod veteres Græcè σάτυρον appellabant. Hi ſunt (ut Plin lib. 7. cap. 2. ait) animalia quadrupedia, in ſubſolanis Indorum montibus perniciſſima, humana effigie, rectè currentia. Veteres hujuſmodi monſtra pro ſylveſtribus diis coluerunt: cujuſmodi à D. Antonio viſum fuiſſe in eremis Aegypti, autor eſt Hieronymus in vita Antonii. Vidit homunculū (inquit) aduncis naribus, & fronte cornibus aſpera, cui extrema corporis in caprarum pedes deſinebāt. Et præmiſſo ſigno crucis, quū quiſnā eſſet, interrogaſſet Antonius, reſpondiſſe fertur: Mortalis ego ſum, unus ex accolis eremi: quos vano error deluſa gētilitas, Faūnos, Satyroſq;, & Incubos appellat.

Sătyrĭcum ſignum: id eſt, Priapi effigies, quæ in hortis conſtitui ſolet, ad faſcinationes hortorū arcendas. [σατυρικὸν ἄγαλμα. Pol. Straſzidl'ona ogrodziech.] Plin lib. 19 cap. 4: Quam rem comitata eſt & religio quædā: hortosq; & fores tantum contrā invidentiū faſcinationes dicari videmus. In remedio Satyrica ſigna: quanquā hortos tutelę Veneris aſſignante Plauto.

Sătyrĭă, ſatyriæ, σατυρεῖα, Cibus ex variis compoſitus herbis. [Pol. Pokarm ziol' rożnionych.]

Sătyrĭăſis, vel Satyriſmus, σατυρίασις, σατυρισμὸς, Pulſus teſtium, & velut ſingultus quidam inguinis, ſequens inflammatam quandam paſſionem ſeminalis receptaculi, cum intentione, & tentigine. Quòd ſi non ceſſaverit pulſus ille, ſolent ſeminis receptacula intendi, vel ſpaſmus naſci, Satyriſmus, inquit Gal. lib. 2. Methodi, eſt virilis membri præter naturam arrectio. σατυριᾶν enim Græcis arrigere eſt, & rei venereæ prurītu extimulari. Idem & Priapiſmus dicitur, ab obſcœno hortorum cuſtode ducto nomine, qui veretro prægrandi ſculpi ſolet, & erecto.

Sătyrĭŏn, ſ. σατύριον, Herba foliis lilii rubri aliquanto minoribus, tribus non amplius à terra exeuntibus, caule lævi, cubitali modo, radice gemina. Vulgus Teſticulum ſacerdotis appellat. [Ger. Ein vnbekañt kraut in Teutſchland / die gemeinē Artzet vñ Apotecker nennen es Teſticulos canis oder Marienträhern darfur / aber vnbillich: andere Teſticulum ſacerdotis, vnſer frawē träbern / Stendelwurtz mit dreyen blettern / Ragwurtz. Pol. Kſyeze iayka, lyſye iayka. Vng. Kosbor.] ¶ Eſt & alterum Satyrii genus, quod ἐρυθρόνιον cognominant, ſive ἐρυθρόκηκυν, Venerem, etiamſi manu tangatur, extimulans. Semē habet lini, ècoq; majus, durius & lævius [Pol. Kozieł'ki.] Eſt & tertium, cognomento βατραχίων, foliis nigra plumbagine maculoſis, reliqua ſuperficie cynoſorchi ſimilibus, radix eſt lutea, crebriſq; ramis, ad manus effigiem accedens. Officinę Palmam Chriſti appellant. [Pol Rączki dl'on kryſtowa.] Deniq; herbas propemodum omnes, libidinis deſiderium extimulantes, Græci Satyrii nomine ſunt complexi.

Saūcĭo, ſaucias, ſaciare, act. p. Vulnero. [טָבַע patsáh. κεντέω-μαι, τιτρώσκω. Gall. Bleſſer, naurer. Ital. Ferire, impiagare. Ger. Verwunden / vbel wirſen. Bel. Woonden. Hiſp. Herir, llagar. Pol. Raniam, zranſzczam. Vng. Meg ſebeſitēm. Ang. To hurt or wound.] Cic. 3. Ver. Servi nonnulli vulnerantur: ipſe Rubtius in turba ſauciatur. Col. lib. 6. cap. 14: Ferro palatum opus eſt ſauciare, ut ſanguis profluat. Idē li. 4. cap. 25: Saucianda ferro eſt atq; exulceranda vitis in ea parte qua pampinum ſtudemus elicere. Ovidius 3. de Arte: tenues à pectore veſtes Rumpit & indignas ſauciat ungue genas.

Saūcĭātŭs, a, um, participium, Vulneratus. [טָבוּעַ patsúah וְחָלָל chalál. ὁ τετρωθὲς, τετρωμένος, τρωθείς. Gall. Bleſſé, nauré. Ital. Ferito, impiagato. Ger. Verwundet / verwirſet. Hiſp. Herido, llagado. Pol. Ranioni, okrwawiony. Vng. Meg ſebiſitetōt. Ang. Hurt, wounded.] Colum. lib. 11. cap. 1: Sive quis (quod plerunq; accidit) ſauciatus in opere noxam ceperit, &c.

Saūcĭātĭo, onis, verbale, f.t. Vulneratio. [טֶבַע pétſah. τραύτρωσις, τρωῦμα. Gal. Bleſſeure, naureure. Ital. Eſſa ferire, impiagare. Ger. Verwundung. Hiſp. Herimiento, de llaga. Pol. Ranienie. Vng. Meg ſe beſites. An. A hurting, wounding.] Cicero pro Cæcinna: Et ſauciatio quæreretur, quum fugam factam eſſe conſtabit.

Saūcĭŭs, a, um, Vulneratus. [טָבוּעַ patsúah וְחָלָל chalál. τετρωμένος. Gal. Bleſſé, nauré. Ital. Ferito, impiagato. Ger. Verwündt. Bel. Gewondt Hiſp. Herido con llaga. Pol. Ranioni. Vng. Seber. An. Hurt, wounded.] Virg. 2. Aeneid. Quales mugitus, fugit quum ſautius aram Taurus. Cæſ. 3. bel. Civil. Sauciorum modo, & ægrorum habita ratione. Cic. pro Cæcinna: Nemo, inquit, occiſus eſt, neq; ſaucius. ¶ Tranſlumitur & ad animū: ut Amore ſaucius. Cic. pro Cæl. ex vetuſto quopiam Poëta: Medea amore ſævo ſaucia. ¶ Saucius fatigationis: id eſt, feſſus, ſeu fatigatus. Apul. lib. 2. de Aſino: Mihi verò fatigationis heſternæ etiam nunc ſaucio da veniam.

Sāvĭŏr, Savium, Vide SVAVIVM.

Saūră σαῦρα, Lacerta quæ in maceriis; & in ſepibus deliteſcit. [Pol. Iaſzczurka miedzi pl'oti mieſzkaiąca.] Eſt & piſcis nomen, quem & Latini lacertam nominant.

Saūrītes, ſauritæ, σαωρίτης, Gemmæ ſpecies, quæ in ventre viridis lacertæ traditur inveniri. Plin. lib. 37. cap. 10.

Saurix, Avis de qua infrà in dictione SORIX.

Săxum, ſaxi, n.ſ. Majus, aſperius, duriusq;, quàm lapis: licet quādoq; ſaxum pro lapide ponatur. [אבן צוּר tſúr ében. λίθος. Gal. Caillou, pierre, roche ou rocher. Ital. Saſſo piedra, quadrello. Ger. Ein groſſer rauher vnd harter ſtein. Bel Eenen herden ſteen. Hiſp. Piedra toſca y no labrada. Pol. Opoka, skał'a. Vng. Kő zikla. Ang A rocke.] Cic. pro Cæcin. Qui ſaxa jacerent. Ovid. de Nuce: A populo ſaxis prætereunte petor. Virg. 2. Aeneid. Iamq; faces & ſaxa volant, furor arma miniſtrat. Idē 2. Georg. Adde tot egregias urbes, operumq; laborem, Tot congeſta manu præruptis oppida ſaxis. ¶ Volvere ſaxum dicuntur, qui inexhauſto quopiam, atq; inutili labore fatigātur. Teren. in Evnuc. Satis diu jam hoc ſaxum volvo. Donatus admonet proverbium fuiſſe dictum in eos qui inextricabili ſudore affligerentur: tractumq; putat à notiſſima Siſyphi fabula, ſaxum apud inferos ſurſum ac deorſum volventis. Ad quem reſpexit & Virgil 6. Aeneid. Saxum ingens volvunt alii, radiisq; rotarum Diſtricti pendent, &c. ¶ Ponitur aliquando pro ſcopulo, ſeu monte ſaxoſo, πέτρα. Plautus in Moſtel. Iterum jam ad unum ſaxum me fluctus efferunt. Virgil. 1. Aeneid. Perq; undas ſuperante ſalo, perq; invia ſaxa Diſpulit. Ovid. 3. Metamorph. Per rupes ſcopulosque, aditusque carentia ſaxa. Virgil. 2. Aeneid. - ſtupet inſcius alto Accipiens ſonitum ſaxi de vertice paſtor. Idem 2. Georgic. Mitis in apricis coquitur vindemia ſaxis.

Sāxŭlum, saxuli, diminutivum. [λιθάριον. Gall. *Petit caillou.* Ital. *Picciol sasso.* Ger. *Ein steinlin/felßlin* Hisp. *Pequenna piedra tosca.* Pol. *Opoczka skałka.* Vng. *Kőzyklaczka.* Ang. *A litle roike.*] Cicer. lib. 1. de Orat. Vt Ithacam illam in asperrimis saxulis tanquam nidulum affixam.

Saxētum, saxeti, n. s. Locus saxosus, & petricosus. [πετρώδης τόπος. Gall. *Vn lieu pierreux.* Ital. *Luogo sassoso, pietroso.* Ger. *Ein steinächtig oder felßächtig ort.* Hisp. *Lugar pedroso.* Pol. *Opoczyste mieysce.* Vng. *Kőzyklas.* An. *A place full of rockes or stones.*] Cicero pro Lege Agraria: Quod solum tam exile & macrũ est, quod aratro perstringi non possit? aut quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarum cultus non elaboret?

Sāxētānus, adject. Quod inter saxa habitat. πετραῖος, λιθήρης. Martialis lib. 7: Quum saxetani ponatur cauda lacerti.

Sāxĕus, saxea, saxeum, Quod è saxo est. [λίθινος. Gall. *De caillioux, ou de pierres, dur comme pierre.* Ital. *Fatto di sasso, duro come saxo.* Ger. *Steinin.* Hisp. *Cosa de materia de piedra.* Pol. *Kamienni, opokowi.* Vng. *Kőzyklabol valo.* Ang. *Of a rock, hard lik a rocke or stone.*] Lucr. lib. 1: Strataq; jam vulgi pedibus detrita viarum Saxea conspicimus. Lucan. lib. 4: Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu. Ovid. 12. Metamor.-socium quoque saxea moles Oppressit spatio stantem propiore Cometem. Pons saxeus. Lucan lib. 4.

Saxōsus, saxosa, saxosum, Saxorum copiam habens: ut, Saxosa via, quę saxis abundat. [πετρώδης. Gall. *Pierreux.* Ital. *Sassoso, pien di pietre* Ger. *Steinächtig/voll steinen.* Hisp. *Cosa llena de piedras tescas* Pol. *Kamienisty, skalisty.* Vng. *Kőzyklas.* Ang. *Full of rockes or great stones.*] Col. lib. 5 cap. 10. Loca aprica calculosa, glareosa, interdum & saxosa amat. Saxosus frutex, in saxis crescens, vel saxosis locis. Plin. lib. 15 cap. 7. Simillimum huic inest & chamaeleæ frutici saxoso. Virgil. 5. Aeglog. nec quæ Saxosas inter decurrunt flumina valles. Idem 2. Georg. Fluminibus salices, crassis q; paludibus alni Nascuntur, steriles saxosis montibus orni.

Saxātĭlis, saxatile, pen. corr. om. t. Quod saxa incolit: [πετραῖος. Gall. *Qui est parmi les pierres, pierreux.* Ital. *Ogni cosa che sta sopra gli sassi.* Ger. *Das in steinen oder felsen wohnet.* Hisp. *Cosa que está entre las piedras tescas.* Pol. *Wopokach mieszkaiący.* Vng. *Kőzyklanlako.* Ang. *That inhabiteth rockes, or is stonie.*] ut Piscis saxatilis. Colum. lib. 8. cap. 16: Rursus optimè saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui scilicet, quòd in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt: ut merulæ, turdiq;, nec minus melanuri. Saxatiles aves, quæ saxa incolunt. Varro 3. de re Rust. cap. 7: Vnum agreste, ut alii dicũt, saxatile, quod habetur in turribus, ac columinibus vil æ, à quo appellat. q columbæ Piscatus saxatilis, qui fit inter saxa Plautus in Rud. Piscatum hamatilem, saxatilemq; aggredior.

Sāxĭfĭcus, fax fica, saxificũ. ut: Os saxificum: id est, vultus aspicientes in saxa vertens. [πετροποιός, λιθοποιός. Gall. *Qui fait devenir pierre ou caillou* Ital. *Che converte qualche cosa in saxo.* Ger. *Das zu steinen machet.* Hisp. *Cosa que haze ò cria piedras.* Pol. *Wopoke obroczmi.* Vng. *Kőzyklaualtoztato.* Ang. *That maket rockes or stones.*] Sen. in Herc. Furen. Tete laborum socia, & adjutrix, precor Belligera Pallas, cujus in læva ciet Aegis feroces ore saxifico minas. Ovid. 5. Metam. Vincis, *ait*, Perseu: remove tua monstra: tc æq; Saxificos vultus, quæcũq; ea, tollt Medusæa.

Sāxĭfrăgum, saxifragi, vel Saxifraga, saxifragæ, vel Saxifragia, saxifragiæ. [σαξίφραγον. Pol. *Panny maryey wł oski.*] Dioscoridi, Herba, à frangendis in corpore calculis appellata: vel quòd in locis saxosis quum enascatur, saxa ipsa frangat. Vulgus *Salvam, vitam* appellat.

Saxĭfrăgæ undæ, Cic. 3. de Orat.

S ante C.

Scābēllum, Vide SCAMNVM.

Scăbĕr, scabra, scabrum, Scabrosus. [שעיר *sabir.* ψωριάω. Gall. *Rude & aspre à manier.* Ital *Aspero, scabroso.* Ger. *Rauch ungreiffen/schebig.* Bel. *Ron/ruydich.* Hisp. *Aspere, barrancoso.* Pol. *Chrupiaſty, skrobowati.* Vng. *Darabos.* Ang. *Rough to handle.*] Cato de re Rust. cap. 96: Si hæc sic feceris, non scabræ fient, & lanæ plus, & meliorem habebunt Colum. li. 7. cap. 4: Hoc modo curatum pecus toto anno scabrum fieri non potest. Varr. 2. de re Rust. cap. 2: Non enim solùm ea uligo lanam corrumpit ovium, sed etiam ungulas scabras fieri cogit. ¶ Quoniã verò quæ scabiosa sunt, cutem asperam habent: factum est, ut scabrum pro aspero ponamus, & impolito. τραχύς. Virg lib. 1. Georg. Exesa invenies scabra rubigine pila. Cic. 4. Tusc. Pectus illuvie scabrum. Celsus lib. 7: At ubi scabri ungues sunt, circũ aperiri debent, quà corpus contingunt.

Scabrōsŭs, scabrosa, scabrosum, Plenus scabritia. [שעיר *sabir.* τραχώδης. Gall. *Scabreux, rude & aspre à manier.* Ital *Rozzo, aspero nel toccare.* Ger. *Wol rauher/schrundechtig.* Hisp. *Aspero, barrancoso.* Pol. *Chrupowati.* Vng. *Dura bosis.* Ang *Full of roughnesse in handling.*] Plin. lib. 20. cap. 21: Hippolapathi radices privatim ungues scabrosos detrahunt.

Scabrum, scabri, substantivum, n. s. Scabrities. τραχύτης. Plin. l. b. 37. cap. 2: Infestantur plurimis vitiis, scabro, [illegible] macula nube, &c. De crystallis.

Scabrātŭs, brata, bratum, Adjectivum τραχυφθαλμῶν. Colum. li. 4. cap. 24: Quo plerunq; fit, ut quod præcidi debeat, perfringatur, & sic vitis laniata scabrataq; putrescat humoribus.

Scabrēdo, inis, f. t. Scabrities. hoc est, asperitas, & inæqualitas. τραχύτης. Quo vocabulo usus est Hieronymus in divi Hilarionis vita.

Scabrĭtĭă, æ, f. p. & Scabrities, scabritiei, f. q. Asperitas: [τραχύτης. Gal. *Asperté et dureté au toucher.* Ital. *Asprezza che si sente nel maneggiare.* Ger. *Reuhe oder schebigkeit.* Bel. *Ruydicheyt/grindicheyt.* Hisp. *Aspreza.* Pol. *Chruposcią.* Vng. *Dara bossag.* Ang. *Roughnesse in handling.*] Vnde Plin. Vnguiũ scabritiam dixit. ¶ Nonnunquam accipitur pro scabie, Colum. lib. 7. cap. 5. Potest etiã scabritiem tollere succus viridis cicutæ.

Scăbĭes, scabiei, f. q. Asperitas cutis cum pruritu, natura corporis interiora expurgante, noxiosq; humores foras expellente. [חרב *gharáb* חרס *chéres.* ψώρα. Gall. *La rongne.* Ital *Rogna, scabbia.* Ger. *Raud/kretzigkeit.* Bel. *Krauwagtei/schorftcheyt.* Hisp. *La sarna ò semejamente.* Pol. *Krosti, swierzb,* Vng. *Rih senyuedeg.* Ang. *A scab, a scalde or scabbednesse.*] Iuven. Satyr. 2: licut grex totus in agris Vnius scabie cadit, & pori[illegible]i, Vvaq; conspecta livorem ducit ab uva. Virg. 3 Georg. T[illegible] oves tentat scabies, ubi frigidus imber Altius ad vinũ pertcdit, &c. de Arte: Vt mala quem scabies, aut morbus regius urget. ¶ Quoniam verò scabiem comitatur pruritus, pruritum autem scabiẽdi cupiditas, & exfricatione quædam voluptas: factũ est, ut scabies pro voluptatis illecebris accipiatur. Cic. 3. de Legibus: Nos voluptatis blanditiis corrupti, quæ natura bona sunt, ea dulcedine hac & scabie carẽt nõ cernimus satis.

Scăbrōsŭs, scabiosa, scabiosum, Qui scabie laborat [ψωρολέος. Gall. *Rongneux, teigneux, galleux.* Ital. *Rognoso.* Ger. *Reudig/schebig.* Hisp. *Lleno de sarna.* Pol. *Krostawi.* Vng *Rihes.* Ang *Scabbie or full of scailles.*] Persius Satyr. 2: nanq; est scabiosus, & acri Bile tumet. Colum. lib. 11. cap. 2: Nam si paucioribus diebus detur, ut ait Hyginus, per ver scabiosi boves fiunt.

Scăbo, scabis, scabitum, act. t. Frico, scalpo. [ξύω. Gall. *Galler, gratter.* Ital. *Grattare, fregare.* Ger. *Ruckẽ/tratten/schaben/gyffen.* Hisp. *Rascar la sarna ò comezon.* Pol. [illegible] Vng. *Ribalõdom, vakarodom.* Ang. *To scratch or clawe.*] [illegible] 8. cap. 27: Si verò squamæ obtorpuêre, spinis juniperi [illegible] bit. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: & in versu faciendo Sæpè caput scaberet, vivos & roderet ungues.

Scæ̆vă, Qui sinistra manu utitur pro dextra, & dextra pro sinistra. [אסר יד ימין *ittér jadh jemino* שמאלי *semali.* ἀριστερός. Gal. *Gaucher, senestre, gauche, mal droit.* Ital. *Mancino, sinistro.* Ger. *Ein tinckentauß.* Hisp. *Cosa izq quierda.* Pol. *Manczysti.* Vng. *Balog.* An. *That vseth the leaft hand in stead of the right.*] Hoc nomine dictus fuit fortissimus quidam Cæsaris miles, qui apud Dyrrachiũ, magna Pompeianorum vi oppugnatus, multisq; vulneribus acceptis, adduci tamen non potuit ut castelli sibi commissi custodiam desereret. Sueton. in Cæs. Scæva excusso oculo, tra[illegible] humero, centum & viginti ictibus scuto perforato custodiam commissi castelli obtinuit.

Scæ̆vŭs, a, um, adjectivum, Bonum significat, eam ob causam, ut inquit Varro, quòd quæ sinistra sunt, bona auspicia existimantur.

Scălă, æ, f. p. Scalæ, scalarũ, utroq; modo dicitur, à scandendo, quòd his altiora scandamus. [κλίμαξ. *sollám.* κλίμαξ, πασσάλη. Gall. *Eschelle.* Ital. *Scala.* Ger. *Ein tetter/ stägen.* Bel *Een tecre.* Hisp. *La escalera.* Pol. *Drabina.* Vng. *Laytoria garadits labitto.* Ang *A ladder.*] Nam propriè scalæ sunt, quæ ex pluribus gradibus constant. Distinguunt quidã sic, Scala est quæ ex teretibus lignis, aut funib. aliáve materia simili huc atq; illuc transferri potest: scalæ verò, quæ latiores habent gradus, & immobiles permanent. De hac Plin. lib. 14. cap. 11 Etiamnũ scalis tectum Ephesiæ Dianæ scanditur. De illa Cajus Iurisconsultus: Vel scalã sciens accõmodaverit ad ascendendũ. Sed sæpè cõfunduntur, & scalæ magis in usu esse, quàm scala dicimus. Salust. in Iuguith. Vnæ, atq; alteræ scalæ cõminutæ sunt: qui superiores erant afflicti sunt. Nõ dixit, Vna atq; altera, singularem numerum tanquam parum usitatum refugiens. Cic. pro Milone: Quum se ille fugiens in scalarum tenebris abdidisset. ¶ Scalæ quibus per gyrum ascendimus, à cochleæ forma cochlides, & cochleæ dicũtur: quæ verò ex lignis teretibus constant, sive cannabinis, funibus, à Capanco inventæ primùm fuerunt, ut est apud Vegetium de re militari.

Scalmŭs, m. s. [σκαλμός. Gall. *La cheuille d'vn nauire, à laquelle on attache l'auiron.* Ital. *Palaſch[illegible]* Ger. *Der naget oder rund holtz darauff man das ruder legt / ein ruder staffen.* Hisp. *El esculmo en que se ata el remo.* Pol. *Kol'ek nakuiem rudel albo porazda chodzi.* Vng. *Euezőgio ragaztoia.* Ang. *The brode end of the oare.*] Lignum teres, cui nautæ remos loro quodã alligant:

alligant: sive lignum crenatum, ac feneſtratum in apſidem, capiens remum, ut faciliùs, & ſolidiùs impellatur. Cic. de Clar. Orat. At verò contrà Craſſus ab adoleſcente delicato, qui quũ in littore ambulans ſcalmum reperiſſet, eamq; ob rem ædificare navim concupiviſſet, exorſus eſt. Idem 1. de Orat. Navicula duorum ſcalmorum. Idem 3. Offic. Venit ipſe maturè: ſcalmum nullum videt: hoc eſt, nullam non modò videt ſcapham, ſed ne ſcaphæ quidem ſcalmum. Hinc Interſcalmus, & Decemſcalmus: de quibus ſuis locis.

Scălpellum, Scalper, Vide SCALPO.

Scălpo, tealp s, tealpſi, ſcalptum, act. t Scabo, frico. [גרד *gharadh.* κνάω, κνίζω. Gall. *Gratter, galer, grauer, racler.* Ital. *Grattare, intagliare, ſcolpire.* Ger. Kratzen/ſchaben/ſcharren. Bel. Schrabben/krawen. Hiſp. *Eſcaruar, raſcar, ò raſpar.* Pol. *Drapie, skrobie.* Vng. *Vaiogatom vakarom vakartſalom.* Ang. *To ſcratch or clawe, to carue or graue.*] Plin. lib. 9: Attrituq; petræ ſcalpentes piſces pruritus invadit. Iuvena. Sat. 9: undiq; ad illos Conveniunt, & carpentis, & navibus omnes Qui digito ſcalpũt uno caput. Colum. lib. 7. cap. 5: Vitioſum locum pecudes aut morſu ſcalpunt, aut cornu, aut ungula tundunt.

Scălpĕrĕ, Item gallinæ, cæteræq; id genus aves dicuntur, quũ eſcam humi quærentes, pedibus diſſipant quiſquilias. [Pol. *Grzeſc.*] ¶ Scalpere item gemmam, aut aliquid aliud, inquit Diomedes, dicimus, non ſculpere: quod ſi verum eſt, innumeri ferè libri mendoſi erunt, in quibus ſculpo, ſculptor, ſæpiſſimè occurrũt. [חתם *pittách* חק *chak* חקה *chikkáh.* γλάφειν.]

Scălptŏr, ſcalptoris, m. t. Qui ſcalpit, ut Scalptor gemmarum, ſculptor, & inciſor. [מחתה *mephatteách.* γλάφης. Gall. *Tailleur ou grauenr.* Ital. *Intagliatore, ſcultore.* Ger. Ein graber Hiſp. *Eſcaruador, eſculpidor, ò entallador.* Pol. *Rzezacz kamienia.* Vng. *Vaiogato, vakartſalo.* Ang. *A grauer or caruer.*] Plin. lib. 37: Expetuntur à ſcalptoribus, ferroq; includuntur, nullam non duritiam ex facili cavantes.

Scălptūră, ſcalptùræ, f. p. Scalpendi actio. [מחתה *pittúach* מקלחת *miklahuth.* γλυφή. Gall. *Tailleure ou grauenre.* Ital. *Intagliatura, ſcultura.* Ger. Das graben. Hiſp. *Eſculpidura ò entalladura.* Pol. *Rzezanie.* Vng. *Vaiogarás vakartſalas.* Ang. *A graning or carving.*] Plin. lib. 37. cap. 7 Omnia autem hæc genera, ſcalpturæ contumaciter reſiſtunt Diomedes grammaticus, Scalpturam dici probat, non ſculpturam: Scalpta enim, ut gemma dicendum eſt, non ſculpta, quoniam adjecta præpoſitione facit inſculpta.

Scălpturātŭs, adject. [מחתה *mephuttách* מחקה *mechukkáh.* κεκολαμμένος. Gall. *Entaillé ou engrauc* Ital. *Intagliato* Ger. Verſchroten oder eyngetegt/auſgehawen. Hiſp. *Eſculpido ò entallado.* Pol. *Wirzezany.* Vng. *Rakot.* Ang. *Graued or carued.*] ut Pavimentum ſcalpturatum. Genus pavimenti, quod & vermiculatum dicitur, quod Romæ primùm fieri cœpit poſt tertium Punicum bellum ex teſſellis minutis, diverſicoloribus, ut in templis antiquis. ἀσσάριωτον. Nos *Muſaicum opus* dicere ſolemus. In his pavimentis picturæ radendo fiebant, quo modo nunc ſcalpturata albaria in exteriore parte parietum ac murorum fiunt. Alii volunt ſculpturatum pavimentum eſſe, quod ſcalpturis variorum lapidum, & quibuſdam veluti imbricibus compoſitum eſt adornatum. Plin. lib. 37. cap. 25: Romæ ſcalpturatum pavimentum in Iovis Capitolini æde primùm factum eſt.

Scălpturĭo, ſcalpturis, ſcalpturivi, ſcalpturitũ, n. q. Propriè deſiderativum verbum eſt, idem ferè ſignificans quod prurio, vel ob pruritum ſcalpendi deſiderio teneor. [גרד *gharádh.* κνησμοῖς κατεχόμαι. Gall. *Grater.* Ital. *Raſpare.* Ger. Zu gyffen oder kratzen begeren/kratzen/ſcharren. Hiſp. *Raſcar, ò hauer gana de raſcar.* Pol. *Drapacſie chcze, swierzbiese.* Vng. *Vakarodhatnam.* Ang. *To ſcratch or clawe.*] Plautus tamen in Aulularia, pro ſimplici ſcalpo poſuit: Vbi erat hæc defoſſa, occepit ibi ſcalpturire unguibus.

Scălpĕr, ſcalpri, m. ſ. Scalprum: hoc eſt, chirurgicum inſtrumentum, quo caro putrefacta, aut os vitioſum exciditur. [ἰητρὸς. Gall. *Vne lancette de barbier ou de chirurgien.* Ital. *Lanceta de barberio, ò di chirurgico.* Ger. Ein ſchrotmeiſſel. Hiſp. *El raſcador, inſtrumento para raſcar, la lanceta.* Pol. *Rzezak abo noż barwierski.* Vng. *Iſpot.* Ang. *A ſurgeons inſtrument to tak corrupted flesh frome the bones.*] Vnde & Exciſorius ſcalper dicitur. Celſus lib. 8. cap. 3: Tunc exciſorius ſcalper ab altero foramine ad alterũ malleolo adactus, id quod inter utrunq; medium eſt, excidit.

Scălprum, ſcalpri, n. ſ. Ferramentũ quo quid inciditur, aliis atq; aliis artificibus alios atq; alios præbens uſus. [κολαπτήρ. Gal. *Inſtrument ou ferremẽt à tailler, grauer, racler, vne lancette, vn tranchăt ou trenchet.* Ital. *Scarpello.* Ger. Ein ſchrotcyſen/meiſſel. Hiſp. *El buril ò trinchete ò raſpa.* Pol. *Dłotko rzemieſnicze.* Vng. *Iſpot metelő, ki vakaro penna aptalo kefetske.* Ang. *A graving yron, a shauing or riping knife.*] Interdum enim Chirurgorum eſt inſtrumentum, quo illi carnem putrefactam, vel oſſa vitioſa excidunt. Celſus lib. 8. cap. 7: Tum demum ad manum ſcalprumq; veniendum.

¶ Scalprum librarium, quo ii utũtur qui libros deſcribunt, ad eradendas lituras. Sueton. de Vitellio: Scalpro librario venas ſibi incidit. ¶ Scalpra ſutoria. Horatius ſecundo Sermon. Satyr. 3: Si ſcalpra & formas nõ ſutor, nautica vela Averſus mercaturis, delirus, & amens Vndiq; dicatur. ¶ Fabrile ſcalprum Livius appellat, quo magiſtri elephantos interimebant, inter aures beluæ adacto, in ipſa compage qua conjungitur capiti cervix. ¶ In falce quoq; putatoria ſcalprũ dicitur ea pars quę à flexu procurrit. Colum. lib. 4. cap. 25: Quæ pars vinitoriæ falcis à flexu procurrit, ſcalprum, quod deinde aduncum eſt, roſtrum appellatur. Cato de re Ruſt. Ficos & oleas altero modo, quod genus aut ficum aut oleam eſſe voles: deinde librũ ſcalpro eximito.

Scălprātŭs, prata, atum, adject. σμιλοειδὴς ξυσήεις. Col. lib. 9. cap. 15, ferrāmentum ſcalpratum dixit ad ſimilitudinem ſcalpri formatum, quo ait opus eſſe ad caſtrandos apum alveos.

Scălpĕllum, ſcalpelli, diminutivum, n. ſ. Inſtrumentum Chirurgorum quo venam aperiunt. [γραφεῖον μικρόν. Gall. *Vn petit burin ou lancette.* Ital. *Lanceta da barbieri ou d'ingegno.* Ger. Ein flietmen/taſſerſenlin. Hiſp. *Lancet a para ſangrar.* Pol. *Rzezadło.* Vng. *Ervago vas.* Ang. *A little riping inſtrument to ripe wounds with.*] Celſus lib. 2. cap 9: Poſtero die averſo medio digito, non autem ſcalpello, vena ferienda, ut recẽs coitus ejus reſolvatur. ¶ Accipitur & pro alio ferramento, quo putrida in carne excidunt Colum. lib. 6: Ferro cæſa ſcabies perluatur urina. Etiam ſæpè ſcalpello uſq; ad imũ reſecare, & amputare ſcabiem ſæpe profuit. Cicero in Oratione pro Seſtio: Non eſt (*inquit*) ea medicina, quum ſanę parti corporis ſcalpellum adhibetur, atque integræ: carnificina eſt iſta, & crudelitas.

Scammŏnĭă, vel ſcammonea. [σκαμμωνία τὸ φυτόν. Gall. *Scammonie ou ſcamonee.* Ital. *Scamnonea herba.* Ger. Ein purgierend kant cruts krauts an ſeiner geſtalt der ſpringwurtz gleich. Hiſp. *La eſcamonea.* Herba eſt radice ramoſa: pinguib. foliis trigulis, albis, crassa, madida, nauſeoſa: quę excavata, ſuccum emittit, quem ſcammonium appellant. Vide Plinium lib. 24. cap. 15. & Cic. de Divin.

Scāmnum, ſcamni, n. ſ. Eſt quod lecto veluti gradus apponitur, ut per id in lectũ faciliùs aſcẽdatur. [כבש *chébeſch* הדום *hadhóm.* βάθρον. Gall. *Vn banc, vn marchepied.* Ital. *Scanno, banche.* Ger. Ein ſchemel/bettſchemel. Bel. Een banck. Hiſp. *Eſcannio ò bancho para ſubir ſe a dormir.* Pol. *Ławka.* Vng. *Pad zek.* Ang. *A footſtoole or an, ſtoole to ſit on.*] Varro ſcribit ſcamnũ eſſe quo duplici gradu in lectũ aliorem eo. ſcendebant: ſcabellum, quo ſimplici ſcanſione in lectum ſolitum ſcandebant. ¶ Interdum tamẽ & ſcamna dicũtur quæ pedibus ſedentium ſubjici ſolent, quæ Græci ὑποπόδια vocant Ovid. in Arte: Et cava ſub tenerũ ſcamna tediſſe pedẽ. Item ſcamnũ dicitur terra illa altior, quę inter duos ſulcos in colẽdo relinquitur. Plin. Scamna inter duos ſulcos cruda relinquantur. Colum. lib. 2. cap. 2, vocat ſcamnum crudũ, ſolum immotũ, minimeq; aratro proſciſſum. Idem lib. 3: Duabus gemmis ſupra terrã eminere paſſi poſita humo, cætera coæquãt: quæ faciunt in eadẽ linea, intermiſſis totidem pedibus ſcamna duna; eragant ordinẽ. ¶ Quandoq; etiã ſcamna accipiuntur pro ipſis ſedilibus, in quibus ſedere conſuevimus. Ovid. lib. 1. Faſt. Ante focos olim ſcamnis conſidere longis Mos erat. Et ſcamna etiã in arboribus dicuntur rapti & brachia ſedẽtium præbentia. Plin. li. 12. cap. 1: Aliud exẽplũ, Caii principis in Veliterno rure mirati platani unius tabulata, laxis q; ramorũ trabibus ſcãna patula, & in ea epulati, *etc.*

Scamilli, ſignificat parvula ſcamna. Scribit aũt Vitruvius adjectionem per ſcamillos impares. Vt enim à mamma, mamilla diminuitur: ſic à ſcamnum ſcamillum, auctor Priſcianus, qui & illud affert. Verùm infirma ſcamillorum obice fultæ fores. Alii Scabillorum legere malunt.

Scābĕllum, n. ſ. Scamnũ exiguũ, quod ſedentiũ pedibus ſubjicitur. [כבש *chébeſch* הדום *hadhóm.* ὑποπόδιον. Gall. *Scabelle, ſcabelle ou petit banc.* Ital. *Banchetta, ſcabello, deſchetto.* Ger. Ein ſchẽmelin/fuſſchẽmelin. Bel. Een voetbanck/een baverken Hiſp. *Eſcannillo, chico, banquillo.* Pol. *Poduocek* Vng. *Lab alat valo ſzeketske, ſamoly.* Ang. *A footſtoole.*] Cic. pro Cælio: Deinde ſcabella concrepant, auleum tollitur. ¶ Scabellum item, teſte Varrone, dicitur illud quo ſimplici ſcanſione in lectum conſcendimus. Quòd ſi duos habeat gradus, jam non ſcabellum, ſed ſcamnum dicitur, à ſcendendo. Vide paulò antè in dictione SCAMNVM.

Scabile, bilis, n. t. Idem quod ſcabellum. ὑποπόδιον. Cato cap. 10: Scamnum in cubiculo unum, ſcabilia tria, ſelles quatuor.

Scāndălĭdēs palmæ, Vide SANDALIDES

Scāndalum, ſcandali, n. ſ. [מכשול *michſchól* מכשלה *machſchelàh.* σκανδάλιον, πρόσκομμα. Gall. *Scandale, eſclandre, offenſe.* Ital. *Scandolo, offenſione.* Ger. Ein anſtoß/ergernuß. Bel. Ergerniſſe Hiſ. *Trompecadero, eſtropieco, eſcandalo.* Pol. *Obrazenie, otrucenie.* Vng. *Botrau kozas.* Ang. *A ſclander or offence.*] Græca vox eſt, quam nos *offendiculum*, vel *ruinam*, vel *impactionem* poſſumus dicere. Quando ergo legimus, Quicunq; de minimis ſcandalizaverit quemi-

rit quempiam: intelligimus qui dicto, factóve occasionē ruinæ sive cadendi cuiquam dederit.

Scāndălizo, scandalizas. [הכשיל *hrnschil* σκανδαλίζω Pol. *Pogorszam.*] quod est, Alicui scandalum præbeo, aliquē offendo.

Scandīx, f.t. [σκανδὶξ Ger. Wilderbietkraut.] Oleris sylvestris genus, gingidio simile, amarū, & subacre, quo tenuiores in cibo utebantur. Athenis olim notissima erat Aristophanis Poëtæ in Euripidem dicteriis: quibus illi objecit, matrem ejus ne legitimum quidem olus, sed scandicem venditasse. Vide Plin. lib. 21 cap. 15.

Scāndo, scandis, scandi, scansum, n.s. Ascendo. [עלה *haláh.* ἀναβαίνω. Gall. *Monter amont.* Ital. *Ascendere, andare in su, andare all' alta.* Ger. Hinauff steygen. Hisp. *Subir arriba.* Pol. Wstępuie. Vng Föl *hagok.* Ang. *To clymme.*] Cic. in Catone: Vt si qui gubernatorem in navigando nihil agere dicant, quum alii scandant malos, alii per foros currant. Virgil. 2. Aeneid. scandit fatalis machina muros. Ibidem: pars ingentē formidine turpi Scandunt rursus equum, & nota conduntur in alvo. Liv. 3. ab Vrbe: Exquilias quidem ab hoste propè captas: & scandētem in aggerem Volscum hostem hemo submovit. ¶ Scandor, eris, passivum. Plin. lib. 14. cap. 1: Etiam nunc scalis tectum Ephesiæ Dianæ scanditur via una Cypria. Hinc Scalæ dictæ sunt, per quas in altum ascendimus. ¶ Scandere in subrectū, dixit Plin. lib. 10. cap. 18. pro eo quod est felium modo ascendere. ¶ Hujus composita sunt, Ascendo, Cōscendo, Inscēdo, Superscādo, & Transcendo: quorū significata vide suis locis.

Scansōrius, scansile, pen. corr. om. t. Per quod facilē ascenditur. [αἰωρητὸν. Gall. *Aisé à monter.* Ital. *Che si può ascendere facilmente.* Ger. Dauauff gut zu steigen ist. Hisp. *Cosa que se puede subir.* Pol. *L'atwo do wstępienia.* Vng. Föl *haghato.* Ang. *That may be easily clymmed.*] Plin. lib. 17. cap. 11: Ficumq; sic etiam scansilem fieri. ¶ Scansilis annorum lex à Plin. lib. 7. cap. 49. dicitur, per quam ad ætatem veluti quibusdā annorum gradibus ascendimus.

Scansōriæ machinæ apud Vitruv. lib. 10: Sunt quæ à Græcis *aërobaticæ* appellantur, ut multi censent, quòd in altum homines tollant, & in aërem sublimes levent. Verùm Turneb. acrobaticas appellat, quòd in earum summum speculandi causa ascendatur.

Scandŭlācă. [Ger. Glockenblumen. Pol. *Barwinek.*] (inquit Festus, Herba est frugibus inimica, quòd eas velut hedera implicans necat. Cred tur esse secunda species clematidis, quā Latini convolvulum vocant.

Scandŭlæ, scandularum, f.p. [αἰ χίδυκες. Gall. *Petis aix ou aissetes, & hardeaux à couurir maisons.* Ital. *Cantinelle.* Ger. Schinden. Hisp. *Ripias de madera rajada.* Pol. Gunty *ſtindzioły.* Vng. *Sendely.* Ang *Swyngles, or ſlates to couer houſes withall.*] Asserculi è ligno in tenues laminas scissi, quibus ante inventas tegulas ædes tegebantur. Constat enim Romam ad bellum usq; Pyrrhi: hoc est, annos CCCCLXX, scandulis tectam fuisse. Fiunt autem ex robore, abiete, & picea fissis, vel assulatim desectis. Dictæ scandulæ, à scindendo, quasi scindulę: vel à scandendo, quoniam in culminibus tectorum, ad tegulas, imbricesq; sustinendos collocantur, quò scandentes pervenire solemus. Inde tectum scandulare, quod ex scandulis constat. Hinc

Scandulārius, rii; Qui ædes scandulis tegit. [Ger. Tachtecker. Pol. *Pobyacz dachow, guntownik.*] Hujus mentionem facit Tarruntenus Paternus l. ult. D. de jur. immunitat.

Scāntĭānă poma, à Scantio inventore dicta, quæ Cato tradit in doliis optimè condi, referente Plin. lib 15. cap. 14. Scantiana uva, à Varrone dicta est, quę alio nomine Amminea major appellatur: ut refert idem Plin lib 14. cap 4.

Scăphă, scaphæ, f.p. Naviculā parva, quæ majorem alligata sequitur. [עבורה *habarāh.* σκάφη, ἰφέλκιον. Gal. *Nasselle, barchote.* Ital *Barchetta, batello.* Ger. Ein weidling oder kleins schifflin. Bel. Een boorten. Hisp. *Esquife, pequenna barcha.* Pol. Baczyk. Vng. Tsonak. Ang. *A cock boat or boat.*] Cic. li 2. de invent. Postea: Iquantò ipsos quoq; tempestas vehementiùs jactare cœpit, usqueadeò ut dominus navis, quū idem gubernator esset, in scapham confugeret Iustinus lib 2: Scaphā pro piscatoria navicula posuit: Vbi (*inquit*) solutū pontem hybernis tempestatibus offendisset, piscatoria scapha trajecit trepidus. Liv. lib. 5. bell Pun. Quum mersissent eas in alto, exceptis in præparatas scaphas nautis, multiplices fuisse merces ementiebātur. Dicta est autem scapha ἀπὸ τῆ σκάπτειν: hoc est, ab excavādo, propterea quòd primùm ex prægrandi arbore cœptæ sint excavari.

Scăphĭum, scaphii, n. s. [σκάφιον. Gall. *Pot à pisser, ou chaire percee.* Ital. *Necessario, cacatoio.* Germ. Ein geschirr zu allerley vnrath fügtich/ein brunzkachel. Bel. Eenen pispot. Hisp. *Servidor ò orinal.* Pol. *Vrinal' albo nacznie iakie, doczynienia potrzebi.* Vng. *Desa, sefel.* Ang *A pispot or chamber pot.*] Vasis genus, quo excrementa tàm liquida quàm sicca excipiuntur: à quadam scaphę similitudine nomen habens. Propriè aūt mulierū erat, quem admodum lasanum virorū: ut annotavit Iulius pollux Onomastici sui li. 10. cap. 9. Vlpian. l. Quin. Mutius. Digest. de Auro & argen. leg. Legato argento, puto habita ventris causa scaphia nō contineri. ¶ Erat item scaphū, fornacula genus, quo athletæ exercendarū virium gratia terram effodiebant, ἀπὸ τῆ σκάπτειν: hoc est, à fodiendo dictū. [Pol. *Motyka.*] Latini bidentem vocant. Vnde Plutarchus in Arato, athleticā ei speciem fuisse tradit à pugilum victu & scaphio non abhorrentem. In qua item significatione à Iuvenale positū existimant, Satyr. 6. ubi virilis mulierum exercitationes insectatur, ne à pugilum quidem & palæstritarum armis abstinentium.

Aspice (*inquit*) quo fremitu monstratos perferat ictus,
Et quanto galeæ curvetur pondere, quanta
Poplitibus sedeat, quàm denso fascia libro.
Et ride, scaphium positis quum sumpserit armis.

¶ Erat & scaphium vas æneum, in quo styli in medio siti proceritas horarum ductus discriminabat. Vitruvius scaphem, & hemisphęriū appellat. Plutarchus in Numa, Scaphiū appellat, quo ignis sacer extinctus, solis tantùm radiis accendebatur. Suidas præterea Scaphion, ἄδος κυρῶς: hoc est, tonsuræ quoddam genus interpretatur: citatq; Aristophanē in Vespis: σὺ δ' ἴσως εἶναι, σκάφιον ὀπτητὸν μέλει: hoc est, Tu verò Copsycho similis es, cui revulsum est scaphiū. ¶ Athenæus quoq; lib. 4. Scaphium inter vasa potoria enumerat. In qua significatione videtur & Plautus accepisse in Sticho: Quibus divitiæ domi sunt, scaphio, cantharis, batiocis utuntur.

Scăpĭlĭum, scapilii, Veteres pro tergo usurparunt, & aliquādo pro ipsa scapula, νῶτον. Vnde & spatium quod inter scapulas quasi vallecula, est, interscapilium dicitur.

Scăpŭlæ scapularum, f.p. Propriè dicuntur ossa, quo in posteriore corporis parte, figura triquetra, externa facie tumescente, interiore reducta, extrema sui parte in acetabula quædam desinētia, quæ humerorū capita excipiūt. [כתף *catēph.* שכם *schechém.* ἀμφωμίδες. Gall. *Espaules.* Ital. *Spalle, homeri.* Ger. Die scherten/oder schulterbein Hisp. *Las espaldas, los hombros.* Pol. *Plecze.* Vng. *Val lapoczka.* Ang. *The shulder blades.*] Celsus etiā scapula operta nominat lib. 8. cap. 1. Passim tamen apud scriptores scapulas acceptas invenies pro tota illa regione quæ ponè pectori objecta est. Plaut. in Asinar. Mirabar quid dudū scapulæ gestibant mihi, Hariolariq; occœperunt, sibi esse inundo malum. Varr. 2. de Re rust. cap. 7: Lumbis deorsum versum pressis, scapulis latis, spina maximè duplici. Claud. 1. in Eutrop. quā miseri scapulas tutabimur arte?

Scăpŭlāris, scapulare, adjectivum: [ὠμοφόρος. Pol. Okol'atarczb *pliecze.*] ut Scapularis servus, cujus scapulæ ad flagra denudātur, quiq; tergum habet assiduis verberibus lividum. Scapularis vestis, qua scapulæ teguntur.

Scāptŭs, scapi, Ab architecturæ peritis dicitur ipsum columnæ corpus quod est inter basim & epistylium. [σύλος. Gall. *Le corps ou membre d'vne colonne.* Ital. *Il corpo della colonna* Ger Das theil einer saul so sich vom fuß bis zu dem Capital hinauff erstrecket. Hisp. *El cuerpo ò assil de la columna.* Pol Krzal't st'up.a od zpotku azdowierzchnia Vng Oszlop derek Ang. *The bodie of a piller betwene the chapstre and the base.*] Scapus inquit Budæus corpus columnæ: nam quod super Columnā imponitur, capitulum, vel epistylū vocatur: infra scapū, spira, quæ basis sæpè appellatur: inter scapum & spiram, stylobates. Vitr. lib. 3. cap 3: Scapis columnarum statutis, capitulorū ratio, &c. Et paulò pòst: In summis columnarū scapis. Et cap. 4: Qua crassitudine fecerunt basim scapi. ¶ Scapus item in herbis dicitur caulis simplex in styli modum surrectus. [ὁ καυλὸς ἀπὸ μηκίστης ὁ ῥίζης. Gall. *La tige des herbes.* Ital. *Gambo tronco di herbe.* Ger. Der gerad oder gestracht tengel eines krauts. Hisp. *El tallo ò assil de las yeruas.* Pol. *Glab.* Ang. *The vpright stalk of an hearbe.*] Ruellius lib 1 cap. 2: Radix est id quo alimentum allicitur, & teriæ cohæret: caulis verò, in quod idem defertur nutrimentum, simplexq; super terram assurgit, is si in styli modum sursum prorepat, aut in altum feratur, scapus Latinis nominari consuevit, ducta à columnaribus scapis similitudine. Varro de re Rust. libro 1. cap. 31. ad finem: Vicia dicta à vinciendo, quod item capreolos habet ut vites, quibus quum sursum versum serpit ad scapum lupini, aliúmve quem hæreat, solet vinciri. Plin. lib. 18 cap. 10: Inventus est jam & scapus unus centum fabis onustus. Hos constat classicis autoribus scapum pro caule frequentatum. Idem quoq; quod in virgulæ modum, vel tenuitudine consurgat, thyrsi nomē sibi vendicat. Hactenus Ruellius. ¶ Scapus cardinalis, rectum illud, & paulò crassius lignum in valvis quo fores ipsæ sustinentur, & reguntur prægnantibus ejus capitibus, seu ambabus extremitatibus in superiori & inferiori cardine insertis valvæ ipsæ volvuntur, aut aperiendæ, aut claudendæ. Vitru. lib. 4 cap. 6 Fores ita cōpingantur, ut scapi cardinales sint ex altitudine liminis totius duodecima parte: inter duos scapos tympana ex duodecim partibus, &c. ¶ Scapos itē nōnulli appellāt tenues illos, lignosos q; ramusculos, è quibus uvarum acini dependent. Varro libro primo Re rustic. capite 54. Quæ calcatæ uvæ erunt, eorum scapi cum folliculis

culis ſubjiciendi ſunt ſub prelum. Quo tamen in loco alii ſcopi, legendum exiſtimant.

Scărăbēŭs, pen. prod. m. ſ. Inſecti genus, teneras habens pennas, & ob id cruſta tectas, ſtercore potiſſimùm ſeſe alens. [κάνθαρος. Gal. *Eſcharbot* Ital. *Scarafaggio, ſcauara χχο.* Ger. Ein taſttäfer/roſſtäfer. Hiſp. *Eſcaruajo.* Pol Krowka wkobyliencach grzebaca. Vng. *Zarnas χar hatto bogar.* An. *A betell.*] Varia ejus ſunt genera. Sunt enim grandiores, cornua prælonga habentes, biſulcis denticulata forcipibus, in cacumine quum libet, ad morſum coëuntia, quæ infantibus remedii vice ex collo ſuſpenduntur. Hos Nigidius Lucanos appellat. Alii ex fimo ingentes pilas averſis pedibus volutantes, parvosq; in iis cõtra rigorem hyemis vermiculos fœtus ſui nidulãtes. Hos Aegyptii ſacerdotes ſummo venerabantur cultu, animatam Solis imaginẽ eſſe putantes, ut ſcribit Euſebius de Præpar. Evan. volitant alii magno cum murmure, & quodam quaſi mugitu. Alii focos & prata crebris foraminibus excavãt, nocturno ſtridore vocales. Scarabeorum generi adſcribuntur & Lampyrides, nunc pennarum hiatu refulgentes, nunc verò compreſſu obumbratæ nõ ante matura pabula: aut poſt defecta conſpicuæ. Sunt & alia ſcarabeorum genera, quæ vide apud Plin. libro 11. cap. 28.

Scărĭfĭco, ſcarificas, act. p. Scalpello aperio, leviter vulnero quò aliquid facilius exeat. [ἐπιχράφω, ἐπιζέω. Gall. *Scarifier, faire petites inciſions & ouuertures à fin que le ſang ou autre humeur ſorte.* Ital. *Far piccioli tagli nella carne, perche ne eſca piu facilmente il ſangue.* Ger Schräpffen Bel. Koppen. Hiſp. *Iaſſar para ſacar ſangre.* Pol. *Zacznam puſczadl'em, naſiekuie.* Vng. *Sebet meg nyitom ki vaiom koppõlyãsõm.* An. *To launce or open a ſore.*] Plin lib. 12. cap. 7: Dentium dolores ſedantur oſſibus draconis marini ſcarificatis gingivis. Scarificare dolorem: id eſt, ſcarificando dolorẽ expellere. Idem lib. 28. cap. 11: Præterea in corde equorum invenitur os dentibus caninis maximè ſimile: hoc ſcarificari dolorem putant.

Scărĭfĭcātĭo, verbale. f. t. [χαραμός. Gal. *Scarification.* Ital. *Eſſo dare tagli piccioli.* Ger. Schräpffung. Hiſp. *Obra de iaſſar para ſacar ſangre.* Pol. *Naſiecznemai'e, paſczanie baniek.* Vng. *Sebki nyitas, köppõlyãsxes.* Ang. *A launcing or opening of a ſore.*] dicitur levis vulneratio, quum aut arborum cortex, aut animalis cutis levi inciſione aperitur. Plin li. 17 cap. 27: Interim eſt & ſcarificatio quædam in remediis, quũ macie corticis ex ęgritudine aſtringente ſe juſtoq; plus vitalia arborum comprimente exactam falcis aciem utraq; manu imprimentes, perpetuis inciſuris diducunt, ac veluti cutem laxant. Colum. lib. 6. cap. 12: Si ſanguis adhuc ſupra ungulas in cruribus eſt, aſſidua ſcarificatione diſcutitur.

Scărĭtes, ſcaritæ, σκαρίτης, Gemma eſt quę ſcari piſcis colorem refert, ut ait Plin. lib. 37 cap. 11.

Scārŭs, ſcari, σκάρος, Piſcis nobiliſſimi genus, mari Carpathio maximè frequens, qui ſolus piſcium ruminare dicitur, & herbis, non aliis piſcibus, veſci. Lecton Troadis promontorium ſponte non excedit Hunc optatus Elipertius claſſis ſub Claudio præfectus, à mari uſq; Carpathio petitum, navibusq; advectum, inter Oſtienſem & Campaniæ oram diſſeminavit: adhibita etiam cura, ut proximo quinquẽnio capti, mari redderentur: ut refert Plin. lib 9. cap. 17. Oppianus: hic ſcarus ſaxa frequentat, Qui mites inter piſces clamore tremẽdo Intonat, & ſolus pallentes ruminat herbas. Hor. 2. Serm. Satyr. 2: pinguem vitiis, albumq;, nec oſtrea, Nec ſcarus, aut poterit peregrina juvare lagois.

Scātĕo, tes, ere, n. ſ Emano, erumpo, ebullio, & propriè de fontibus dicitur. [נבע nabáh הקיר hekír βλύζω, αἰαβλυζω, αἰαβλυσαω. Gall. *Bouillonner, ietter ſources, abonder.* Ital *Vſcire, ſorgere fuori.* Ger. Herfür quellen/herfür wallen oder fliessen. Bel Overloopen/overvloyen. Hiſp. *Bullir lo que mana.* Pol. Wyſſiączam ſie czieke. Vng. *Ki buzgok, kifoliok.* Ang *To ſpring out aboundãtlie, to haue great plentie, to runne or braſt out with aboundance.*] Cic. 1. Tuſc. fontes ſcatere, prata herbis conveſtirier. Ablativo aliquando jungitur. Plaut. Aulul. Quæ mihi inter bibere ſola, ſi vino ſcateat, Corinthienſem fontem Pyrenen poteſt. ¶ Per translationem accipitur pro abundare. Horat 3. Carm. Ode 27: Scatentem beluis Pontum. Colum. lib. 6. cap. 16: Solent etiam neglecta ulcera ſcatere vermibus. ¶ Aliquando etiam pro exagitari, ſive æſtuare, idq; aliquando cum genitivo. Gell. lib. 1. cap. 17: Irarumq; & moleſtiarum muliebrium per diem, perq; noctem ſcatebat. Nonnunquã etiam cum accuſativo, dependente à præpoſitione ob, vel propter ſubauditis. Plaut. Perſa: Potíu'ne me moneas? memini & ſcio, Et calleo, & commemini: amas pol miſera: id tuus ſcatet animus.

Scātebră, tebræ, pen. corr. f. p. Scaturigo, origo aquæ ex terra provenientis. [נבוע mabbúah מקור makór. βλυσμός. Gall Vne *ſource.* Ital. *Sortiua.* Ger. Ein Brunquall/brunnader/eins waſſers vrſprung. Bel Putaderem. Hiſp. *Aquella obra de bullir para manar, bullidura.* Pol. Zrzodl'o. Vng. *Forrás kutſw.* Ang. *The boyling or riſing out of water out of a ſpringe.*] Virg. lib. 1. Georg. ſcatebris q; arentia temperat arva. Plin. lib. 31. cap. 10: Mirũ eſt & illud ſcatebra fonticuli ſemper emicante, ſacum nec augeri nec effluere. Idem lib. 5. cap. 1: Eundẽ opacũ, nemoroſumq; & ſcatebris fontiũ riguũ, quà ſpectat Africã, fructibus omniũ generũ ſpõtè ita ſubnaſcentibus, ut nunquã ſatietas voluptatibus deſit.

Scātūrīgo, pen. prod. genitivo ſcaturiginis, f. t. Scatebra. [נבוע mabbúah מקור makór. ἀναβλυσις. Ger. Ein vrſprung/auffwallung/ Brunquellen. Pol. *Sitok.* Vng. *Forras.* Ang. *The borling of water out of a ſpring.*] Colum. lib. 3. cap. 13: Nã præſtat non conſerere, quàm in ſumma terra ſuſpendere, niſi tamen ſcaturigo paluſtris obvia, ſicut in agro Ravennate, plus quàm ſeſquipedem prohibeat infodere. Plin. lib. 33. cap. 3: In nigra ſcaturigines non ferè ſunt perennes.

Scātūrĭgĭnōſus, adjectivum, Abundans ſcaturiginibus. [πολυπιδαξ, ὕυδρ. ἐκπαίζων. Gall. *Plein de ſources.* Ital. *Pieno de ſortiue.* Ger. Brunquellig/das viel brunquellen: das iſt/ ſpringender brunnen hat. Hiſp. *Lleno de tales bullduras.* Pol. *Pel'ni zrzodl'.* Vng. *Forrásos.* Ang. *That bruſteth and runneth ouer, full of ſpringes.*] Colum. lib. 5. cap. 8: Creta ex toto repudianda eſt, magis etiam ſcaturiginoſa, & in qua ſemper uligo conſiſtit.

Scātūrĭo, ſcaturis, n. q. Pro ſuo primitivo Scateo ponitur, quod propriè fontium eſt: quãvis etiam per translationem accipiatur pro quovis modo abundare. [נבע nabáh הקיר hekír. βλύζω. Gall. *Ietter ſources, ſourdre.* Ital. *Saltare fuori, ſorgere.* Ger. Auffwallen/entſpringen/herfur quellen. Hiſp. *Bullir lo que mana, ſalir hazia arriba.* Pol. *Sacząc ſie, wipuſczam ząſiebie.* Vng. *Ki forruk bux gok bugiogok bwuãlkõdõm.* Ang. *To boyle vp and ſpring out aboundantly.*] Colum. lib. 3. cap. 1: Modicè tamen roſcidum ſolum, quod fontibus non in ſummo, non in profundo terræ ſcaturiat, ſed ut vicinum radicibus humorem ſubminiſtret.

Scātĭnĭă lex, Qua præpoſteræ veneris uſus coërcebatur: ita dicta à Scatinio latore. Iuven. Satyr. 2:

Quòd ſi vexantur leges, ac jura, citari
Ante omnes debet Scatinia.

Scāurī, m. ſ. [σκαῦροι. Gall. *Qui ont les talons gros, piebots.* Ital. *Chi anno le cauecchie groſſe.* Germ. Einer der groſſe knoden hat / oder ein Tſchiegget. Hiſp *Los que tienen los pies tuertos.* Pol. *Koſtki wielkie maiaci, koſtlawi.* Vng. *Ki ficzamodot bonkos labu.* Ang. *Which hath great hanckles or heles.*] Dicti ſunt qui talos pedum tumentes, ac porrectos habent, vel quibus pedes inflexo talo tardigradi ſunt. Horat. lib. 1. Serm. illum Balbutit Scaurum pravis fultum malè talis. Ab hujuſmodi pedum vitio cognomẽ traxit, qui primus in Aemylia gente SCAVRVS dictus eſt. Vide in ONOMASTICO.

Scazon, ſcazontis, σκάζον, Carminis jambici trimetri genus, in quinta ſede Iambum, in ſexta habẽs ſpondeum, in cæteris nihil differẽs à recto Iambico. Nos delumbes, ſive claudos Iambos nominare poſſumus. Σκάζειν enim claudicare eſt. Hujus generis ſunt illi in Præfatione ſatyrarum Perſii: Nec fonte labra prolui Caballino, Nec in bicipiti ſomniaſſe Parnaſſo, &c.

Scĕlŏtȳrbē, ſcelotyrbes, σκελοτύρβη, Morbi genus quo cõpages in genibus reſolvũtur. Plin. li. 25. cap. 3: In Germania trans Rhenũ caſtris à Germanico Cæſare promotis, maritimo tractu fons erat aquæ dulcis, qua pota intra biẽnium dentes decidierent, compagesq; in genibus ſolverentur: *ſtomacen* medici vocant, & *ſcelotyrben*. Hoc mali genere Aelii Galli exercitũ laboraſſe ex Arabicorum fructuum eſu, autor eſt Strabo lib. 15: Fit etiam mali hujus mentio in Medicis definitionibus Galeno attributis.

Scĕlŭs, ris, n. t. Grave aliquod peccatum, ſeu atrox facinus. [זמה zimmáh עון havél רשע réſchah רשעה riſchhdh. μοχθηρία, μιαρία. Gal. *Meſchanceté, meſchant acte, miſfait.* Ital. *Muſatto, ſceleragine.* Ger. Ein grob laſter/ſchwãre miſſethat/laſterſtuck Bel. Een quade daet/een quaet feyt Hiſ. *El grande y deforme pecado* Pol. Wyſtępek nieczno ti'ewi, wielka zł'oſć. Vng. *Latorſąg, bwn.* Ang *A miſchief of a miſchieuous deede.*] Plautus in Sticho: Advorſari ſine dedecore, & ſcelere ſummo haud poſſumus. Quint. lib. 6. cap. 1: Veſtis tamen illa ſanguine madens, ita repręſentavit imaginem ſceleris, ut non occiſus eſſe Cæſar, ſed tum maximè occidi videretur Virg 6. Aeneid Quid moror? Ii tũpunt thalamos, comes additur unà Hortator ſcelerum Aeolides. Dicimus autem facere ſcelus, edere ſcelus in aliquẽ, aſtringi ſcelere, perficere ſcelus, ſuſcipere ſcelus, quorũ exempla nuſquã non occurrunt. ¶ Ponitur aliquãdo ſcelus pro ſcelerato. Plautus in Amphit. Ego tibi iſtam ſceleſtam ſcelus linguam abſcindam.

Scĕlĕrĭtās, tis. f. t. Pro ſcelere obſoleta dictio, qua uſus eſt Martian. in l. 3. D. de bon. eor. qui ant. ſent.

Scĕlĕſtŭs, a, um, Sceleratus, impius, flagitioſus. [עון havvál רשע raſchdh. ἀθεσι. μοχθηρός. Gall. *Meſchant, malheureux.* Ital. *Pien di ſcelerità.* Ger. Laſterhafftig. Hiſp. *Scelerado, lleno de grandes pecados.* Pol. *L'otr nieczuota.* Vng *Lator.* Ang. *Miſchieuous, vengeable, full of naughtineſſe.*] Cicero pro Sexto Roſcio: Res ſceleſta, atrox, nefaria. Plautus Mihte: Atqui rimprobi & ſceleſti, iis

animam adimerent citó. Liv.lib.5.ab Vrbe condita: Ibi scelesto facinori scelestiorem sermonem addidit.

Scĕlĕstē, adverbium, Sceleratè, flagitiosè, impié. [μιαρῶς, αἰσχίως. Gall *Meschamment*. Ital. *Sceleratamente*. Ger. Laſterhafftig-lich/oder leſterlichen Hiſp. *Con grande y deforme pecado*. Pol *L'otrowskie, niecznotliwie*. Vng. *Latrul*. Ang. *Mischiewouslie*.] Cic. Att. lib.5: Clodium nihil arbitror malitiosè, quanquā scelestè quidem egerit. Liv. lib.4. bell. Pun. Quæcunq; post Hieronis mortem, scelestè, atque impiè facta essent, Andronodorum atque Themistium arguit feciſſe.

Scĕlĕrōsŭs, a, um, Sceleratus. [עון *havvál* רשע *raschâh*. μιαρὸς, μοχθηρὸς, κατάρατος. Gall. *Plein de meschancetez*. Ital. *Pieno di scelerag gini*. Ger. Laſterhafftig/ mit ſchalckheit durch getybt. Hiſp. *Scelerado, lleno de grandes pecados*. Pol. *L'otrzik*. Vng. *Lator*. Ang. *Mischieuous, vengeable, vngracious*.] Terent. in Evnuch. Vbi ego illū scelerosum, misera, atq; impium inveniam? Facta scelerosa atque impia, Lucr. lib.1.

Scĕlĕro, as, act.p. Polluo, coinquino. [חלל *chillél*. μιαίνω. Gall. *Faire meschanceté, souiller & polluer*. Ital. *Maculare*. Ger. Beſtecken mit ſchand vnd laſter. Hiſp *Ensuziar con tal pecado*. Pol. *Poważnie niecznota*. Vng. *Latrul meg fórt bźzetźm*. An. *To do mischief or a mischieuous deede, to defyle*.] Vir.3. Aen. Parce pias scelerare manus.

Scĕlĕrātŭs, ta, tum, Sceleſtus, nefarius, perditus, impius, profligatus. [עון *havvál* רשע *raschâh*. κατάρατος, μιαρὸς. Gall. *Meschant, meffaisant*. Ital. *Scelerato, ribaldo*. Ger. Laſterhafftig/ſchandtlich. Hiſp. *Scelerado, corrupto, lleno de grandes pecados*. Pol. *Niecznotliwi, gal'eźnik*. Vng. *Lator hires lator*. Ang. *Wicked, naughtie, mischieuous*.] Cic. ad Att. Ego autem illum malè sanum semper putavi: nunc etiam impurum, & sceleratum puto. Ovid. 3. Metamor. facto pius & sceleratus eodē. Lucan. lib.2: Quenq; suę rapiunt scelerata in prælia causæ. Ovid. 11. Metamorph. A me causa data est, ego sum sceleratior illo. ¶ Veteres etiam sceleratum accipiebant pro cōtaminato, & scelere aliquo polluto. Vnde Sceleratā portam dixerunt, qua egressi Fabii, ad Cremeram amnem ad unū omnes à Vejentibus sunt interempti: & Sceleratum campū, proximè portam Collinam, in quo virgines Vestales quæ incestum fecerant, defodiebantur. Et sceleratum vicū, in quo quum Tarquinius Superbus interficiendum curasset Servium regem socerum suum, corpus ejus jacens, filia carpento supervecta est, properans in possessionem domus paternæ. ¶ Transfertur & ad inanimata, ut idem sit quod noxius. Virg.2. Georg. at sceleratum exquirere frigus Difficile est: Hoc est, nocens, omnia exurens.

Scēnă, scenæ, sine diphthongo, f.p. [סוכה *soch* סכה *suchchâh*. σκηνή. Gall. *Vne ramee, vn eschaffaut couuert*. Ital. *Scena, loco vmbroso & doue stauano i rappresentatori delle comedie*. Ger. Ein laubhütten vmb des ſchattens willen gemacht Hiſp. *Morada sombria, cabannuela, tienda, pauellon*. Pol. *Lietnik, budaigal'eźka, chł'odnik*. Vng. *Leuel zen*. Ang. *A scaffold or stage te behold playes*.] Propriè significat tabernaculum ex frondibus inumbrationis causa compositum: ἀπὸ τῆ σκιᾶς: hoc est, ab umbra, deducto nomine. Vnde & Scenopegia, dicta sunt festa quędam Hebręorū, quibus agentes sub hujusmodi tabernaculis, ex ramis frondibusq; compositis, memoriam renovabāt ejus temporis, quo Aegyptiorum servitute liberati, in solitudine sub tentoriis agitaverant. Ad hanc vocis hujus originem respexit Virgil. lib.1. Aencid. Africæ portum quendam his versibus describens: Hinc atque hinc vastę rupes, geminiq; minantur In cœlum scopuli: quorū sub vertice latè Aequora tuta silent: tum sylvis scena coruscis Desuper, horrentiq; atrum nemus imminet umbra. Quanquā ibi scenæ vocabulum, nō pro tabernaculo arte, manúve facto acceperit, sed pro loco, situ naturaq; umbroso. ¶ Et quoniā in ejusmodi tabernaculis Attica juventus, quum adhuc vicatim ageret, carmina quædam incōdita decantabat, fabulasq; quasdam suo more agebat: factum est ut postea in urbem redactis Athenienſibus, nomē idem illi manserit contabulationi, quę inter utrunq; theatri cornu erat protensa, in qua ab histrionibus fabulæ agebantur: quod etiam nomē Romani unà cum re ipsa ab Athenienſibus acceptum, assiduo usu veluti suum effecerunt. Latiùs tamen Scenæ vocabulum interpretatur Labeo, referente Vlp.l.ij.ff de his qui not. inf. cujus verba sunt hæc: Scena est (ut Labeo definit) quæ ludorum faciendorū causa, quolibet loco ubi quis consistat, moveaturq;, spectaculum sui præbiturus, posita sit in publico privatóve, vel in vico: quo tamē loco passim homines spectaculi causa admittebantur. ¶ Scenarū olim varia fuerūt genera: ex quibus, quę Tragica dicebatur, columnis, fastigiis, palatiis, & signis, cæteroq; apparatu prorsus regali instruebatur; Comica, privatorū ædificiorū, & Menianorū, mediocrisq; cultus speciem habebat: Satyrica, arboribus, montibus, speluncis, opereq; topiario exornabatur. Erat & scena versilis, quæ subitò tota machinis quibusdam vertebatur, & aliam picturæ faciem ostendebat. Item alia ductilis, quæ contractis tabulatis hac atq; illac interiorem picturæ speciem denudabat. ¶ Produci in scenā dicebantur histriones, mimíve quum ab eo qui ludos edebat, mercede, auctoritate, aut gratia adducebantur, ut in scenam ad agendum prodirent. Reduci autem in scenam dicebantur, qui aliquanto intervallo postquàm primum sui spectaculū præbuerant, ad agendum revertebantur. Plin.lib.7. cap.48: Valeria Copiola Emboliaria reducta est in scenam à Pompeio Magno, quæ producta fuerat à M. Pōponio Aedili plebis. ¶ Servire scenæ: id est, servire tempori, & rebus præsentibus sese accommodare. Cicero ad Brutum: Tibi nunc populo & scenæ, ut dicitur, serviēdum est. ¶ Scena totius rei hæc est, dixit Cælius ad Cicer. lib.8. pro eo quod est, hæc est totius rei actio, in hoc rei totius cardo vertitur. ¶ Scena minore aliquid agere: id est, minore apparatu, & ostentatione.

Scēnālĭs, scenale, adjectivum, Scenicus. σκηνικός. ut, Species scenalis. Lucretius lib.4: Namq; ibi confessum caveat subter, & omnem Scenalem speciem patrum, matrumq;, deorumq; Inficiunt.

Scēnātĭlĭs, le, & scenaticus, idem quod scenicus. Varro in Modio: Sed ô Petrulle nemeum taxis librum, Si te pepigat hic modò scenatilis. Idem ὅ, ὃ λύχας, ut comici, nitidi, scenatici. Ex Nonio.

Scēnĭcŭs, a, um, [σκηνικός. Gall. *De scene ou eschaffaut*. Ital. *Pertinēte à scena*. Ger. Dz zu den laubhütt ſo man in ſchawſpylē auffrichtet/ gehört. Hiſp. *Perteneſciente à morada sombria à cabannuela ò tenda*. Pol. *Do zaśl'ons przinależącꝛ*. Vng. *Leuol zenhźz valo*. Ang. *Of a scaffold*.] Quod ad scenā pertinet: ut, Scenici ludi. Cic. de Orat. Quis unquam res præter hunc tragicas penè comicè, tristes remisse, severas hilarè, forenses scenica prope venustate tractavit? Cic. pro Archia Poēta: Quod scenicis artificibus largiri solebat, id huic summa ingenii prædito gloria noluisset? ¶ Scenicus verò absoluto vocabulo, histrio dicitur, qui in scena agit ὑποκρίτης. Suet. de Nerone: Ac spectaculis theatri clàm illatos cuidam scenico placenti nuntium misit.

Scēnĭcē, adverbium: ut, Facere aliquid scenicé. σκηνικῶς. Quint. lib 6 cap. 1.

Scenofactorius, a, um, σκηνοποιητικὸς: ut, Ars scenofactoria, qua fiunt umbracula, vel tabernacula quacunque re fiant vel funes.

Scēnōmă, scenomatis. [σκήνωμα. Pol. *Buda*.] Tabernaculum, tentorium, sive habitaculum à verbo σκηνόω, quod est castra metari, sive tabernacula figere.

Scēnŏgrăphĭă, σκηνογραφία, In pictura dicitur frontis & laterum abscedentium adumbratio.

Scēnŏpēgĭă, [חג הסכות *chagh hassuchchóth*.] Vide SCENA.

Scēptĭcă, sceptice, σκεπτικὴ, Philosophica quædam secta, nihil astruens, nihil definiēs, aliorū tantùm decreta oppugnās, & in veritatis inquisitione perpetuò versans: unde & Sceptica dicta est, quasi cōsideratrix, ἀπὸ τῆ σκέπτεσθαι, quod est cōsiderare. Primus sectæ hujus autor Pyrrho Eleus fuisse existimatur: unde & Pyrrhonismi quidam appellarūt: ejusq; sectatores, Pyrrhonicos. Gellius lib.11. cap.5: Quos nos *Pyrrhonios Philosophos*, ii Græco cognomento σκεπτικοὶ appellantur. Id fermē significat quasi quæsitores, & consideratores. Nihil enim decernunt, nihil constituunt: sed in quærendo semper, considerandoque sunt, &c.

Scēptrum, sceptri, n.s. [שבט *schébet* שרביט *scharbit*. σκῆπτρον. Gall. *Sceptre, baston royal*. Ital. *Sceptro, bacchetta regale*. Ger. Ein Königsſtab/ Scepter. Hiſp. *El sceptro insigna real*. Pol. *Kroliewsky sceptri*. Vng. *Kiraly tbot, paza*. An. *A scepter, a rodde, a mace royall*.] Baculus regni insigne, quo Reges majestatis gratia utebantur. Propriè autem Iovis sceptrū erat, ab eo ad Reges & principes, & magistratus translatum. Ovid. lib.3. Amor. Eleg.1: Lęva manus sceptrum latè regale tenebat. Hinc ad fœdera facienda semper adhiberi sceptrum consuevit: quando veteres in hoc Iovis simulacrū adhibere solebant cum sceptro. Quod quum difficile esset aliquando, præsertim quando fœdera cū remotissimis fiebant, inventum est, ut sceptrum, quasi imaginem Iovis tenentes, fœdus percuterent.

Scēptrĭfĕr, a. um, [σκηπτοῦχος, σκηπτροφόρος. Gall. *Qui porte sceptre ou baston royal*. Ital *Che porta il sceptro*. Ger. Ein Scepterträger/der des Königs ſtab tregt. Hiſp. *El que lleua el sceptro real*. Pol. *Sceptr kroliewski nośiaci*. Vng *Kirali parcza hordozo*. Ang. *That beareth a mace royall*.] Ovid. 6 Fastor. Sceptriferas servi templa dedisse manus.

Schantzkörb/ Paul. Iov. lib.3. in princip. vocat vimineas turriculas, quas etiam caveones appellari ait. Verba ejus hæc sunt: Sequēti, *inquit*, die multa materia, & viminеis turriculis, quas *caveones* vocant, arena repletis aditus quoſq; cōtinenti totius populi labore præsepsit. &c.

Schĕdă, f.p. [χάρτη. Gall. *Vne fueille de papier ou de parchemin ou autre chose à escrire, tablette*. Ital *Carta, cartella, tauoletta* Germ. Ein blat papyr/ ein zedel: *item*, ein ſchreibtäfelin/ welches man außwtſchen kan. Hiſp. *La carta ò hoja*. Pol. *Czedul'a*: item *tablicza do napiśsania* y *zas źmazania*. Vng. *Ea heybol iſinalt, papyros, cedula*.

Ang.

Ang. *A sheet or shed of paper.*] Tabella ſive pagella philyracea: hoc eſt, tiliacea, qua pro chartis priſcos uti ſolitos Euſtathius & Aelianus aſſerunt, hodieque Græcum vulgus χάρτας vocat tabulas eas, quibus ſupputatores numeris ſcribendis utuntur, ut mox litu ſpongiæ leviter aboleri poſſint. ¶ Accipitur aliquando ſcheda pro charta ſeu libello extẽporaneo, non ſatis expolito, cujuſmodi ſunt, quas tanquã relecturi reponimus. Quintil. Nam qui omnes etiam indignas lectione ſchedas excutit, anilibus quoq; fabulis accõmodare ſeſe poteſt. Martial. lib. 4: Ohe jam ſatis eſt, ohe libelle, Tu procedere adhuc, & ire queris, Nec ſumma potes in ſcheda teneri. ¶ Soſipater ſcidam ſcribi à nonnullis ſine aſpiratione, à ſcindendo: & ab aliis ſchidam ex Græco ἀπὸ τῦ χίζειν, confirmat.

Schĕdŭlă, æ, diminutivum à ſcheda. [χεδίον. Gal *Petite charte ou tablette.* Ital. *Carticella, polizetta breue.* Ger. *Ein zedzlin/blettlin papyr darauff man ſchreibt* Hiſp. *Cartezilla à eſcriptura que ſe toma por nota.* Pol. *Czedul'ka.* Vn. *Czedulat ska.* Ang. *A litle sheet or scrow of paper.*] Cicer. ad Caſſium, lib. 15: Hæc te tertia jam epiſtola antè oppreſſit, quàm tu ſchedulam aut literam.

Schĕdĭcŭs, a, um. [χεδιάζω. Gall. *D'improuiſte, baſtif.* Ital. *D'improuiſo.* Ger. *Vnverſehentlich/vrbötzlich* Hiſp. *Appreſurado.* Pol. *Niespodzial'i pretki, odre ku vczinione.* Vngar. *Hertelen valo.* Ang. *That is baſtie or cometh vnwares.*] Extemporarius, ſubitarius, tumultuarius, inelaboratus, qua voce uſus eſt Apuleius de Dęmonio Socratis: In iſto, *inquit*, ſchedico, & incondito experimini, an idem ſim repentinus, qui præparatus. Græci in eadẽ ſignificatione dicunt χέδιον, quũ ſubitarium quiddã ſignificare volũt, neq; magna cura elaboratũ. Vnde & χεδιάζειν dicũt, pro eo quod eſt celeriter, & extempore aliquid conficere: & χέδιον pro ſubitario navis genere, quam ratem Latini appellant: ſive etiã pro ponte tumultuario, quales aut ex funibus, aut ex connexis naviculis extempore ſolent confici.

Schẽmă, ſchematis, n.t. Latinè figura, habitus, modus, ornatus [χῆμα Gall. *Figure, forme, ornement.* Ital. *Forma, figura, ornamento.* Ger. *Ein figur/geſtalt/gezierd.* Hiſp. *El habito, ò modo, ò forma, ò figura.* Pol. *Kſztal't, obraz.* Vng. *Bezednek zollaſnak miuolta, ekeſſege.* Ang. *A figure, or ornament.*] Nævius Lycurgo, ut citat Nonius: Pergite thyrſigerę Bacchæ modo Bacchico cũ ſchemate. Lucil. lib. 29 apud eundem: In gymnaſio, ut ſchema antiquo eſt, ſpectatores retinerem. ¶ Schemata item dicuntur quędam tàm verborũ quàm ſententiarũ lumina, quibus tanquã inſigniori ornatu, tota oratio diſtinguitur. Cic. de Clar. Orat. Schemata enim quę vocant Græci, ea maximè ornant orationẽ, eaq; nõ tàm verbis pingẽdis habent pondus, quàm illuminandis ſententiis. Quintil. lib. 9 cap. 1: Schema propriè dicitur quod eſt à ſimplici, ac in promptu poſito dicendi modo poëticè vel oratoriè mutatũ. ¶ Legitur & ſchema fœm. genere apud antiquos. Plaut. in Prolog. Amph. Quòd ego huc proceſſi ſic cum ſervili ſchema: id eſt, ſervili habitu.

Schĕsĭs, χέσις, Vox Græca eſt habitudinem ſignificans vel affectionem. Accipitur aũt pro figura nõ abſimili antipophoræ, qua adverſariorum affectum quemlibet fingimus, cui mox reſpondeamus. Exemplum vide apud Rufinianum.

Schīdĭă, [חִדּוּ *pélach.* χίδια. Gall. *Fragmens, petites pieces.* Ital. *Scheggie.* German. Zimmerſpän/ hauwſpän. Hiſpan. *Podocos de madera.* Polon. *Trzaski, okrawki.* Vng. *Forgatsfa hulladek faragas.* Ang. *Chippes that carpenters mak*] Sunt aſſulæ ſive fragmenta, quæ fabri materiarii ex ligno dejiciunt: à verbo Græco χίζω, quod eſt findo ſive ſeco. Vnde χίδες ſive χίδακες, & per diminutionem χίδιον ſive χιδάκιον, pro minutioribus illis fragmentis quæ à lignis quum finduntur, dolantúrve, diſſiliunt. Vitruv. lib. 2. cap. 1: Intervallaque quæ relinquuntur propter craſſitudinem materiæ ſchidiis & ludo obſtruunt. Hinc ipſi etiam cunei quibus ligna finduntur, à Græcis, ἐκχιδία appellantur. Cælius lib. 4. cap. 13.

Schīnŏs, χίνος, Arbor eſt eadem cũ lentiſco, maſtichen exudans: ex cujus ligno cuſpides fiunt purgandis dentibus accommoda. Vnde χιονοδόντες à Græcis dicti ſunt homines delicatiores, qui ut dentibus candorem concilient, perpetuò lentiſcum arrodunt.

Schīſmă, ſchiſmatis, n.t. [חִלְקוֹת *machalóketh.* χίσμα. Gall. *Diſcorde, diuiſion, ſeparation.* Ital. *Diſcordia, diuiſione, ſeparatione, diſpartione.* Ger. *Ein ſpaltung/zertrennung/zweyung.* Hiſp. *La ſciſma, diuiſion, diſcordia.* Pol. *Odſzczepienie, odlaczenie.* Vng. *Partwtes, zakadas.* Ang. *Diſcord, diſſention.*] Latinè ſciſſura, à Græco χίζω, quod eſt ſcindo. Hinc diviſionem Eccleſiæ, ſchiſma dicimus, quum ejus membra diviſa, diverſa ſequuntur capita.

Schīſtŏn lac, γάλα χιστόν, in quo pars caſeoſa quodam coctu. ræ genere à ſero eſt ſeparata. [Ger. *Geſcheidene Milch da der Zieger vnd der Schotten noch bey einander ſind.* Pol. *Mliekoz ſiadl'e dlia czinienia ſerow.*] Plin. lib. 28. cap 9: Medici ſpeciem unã addiderũt lactis generibus quod *ſchiſton* appellavêre. Id fit hoc modo. Fictili novo fervet maximè caprinum, ramisq; ficulneis recentibus miſcetur, additis totidem cyathis mulſi quo ſint heminæ lactis. Deinde igne demptum refrigẽratione dividitur, & diſcedit ſerum à lacte.

Schīſtŭs, ſive Schiſtos, χιστὸς, Lapis eſt crocei coloris, in tenuiſſimas bracteas fiſſilis: unde & nomen habet, ἀπὸ τῦ χίζειν, idq; κατ' ἐξοχὴν: multi enim præterea ſunt lapides fiſſiles, quos hoc nomine non dignamur. Effoditur in quibuſdam Hiſpaniæ locis, circa Iberum fluvium, morſus omnino expers: unde & ophthalmicis medicamentis in primis idoneus eſt. Hodie ſeplaſiarii ejus loco utuntur creta alba.

Schœnīſmŏs, χοινισμὸς, Menſura quædam terræ eſt, & torturæ genus, quod fit per funes.

Schœnŏs, [χοῖνος. Gall. *Vne chorde, ou du jonc.* Ital. *Corda, giunco.* Ger. *Ein ſeyl.* Hiſp. *Cuerda, junco.* Pol. *Powroz ſytowi, powrozsl'o.* Vngar. *Kõtel, kaka.* Angl. *A rope or bulrushe.*] Latinè funis & juncus. Plaut. in Ruden. Hi ſchœni enim atque hæ arundines ſunt nobis quæſtu & cultu. Quo nomine etiã dicta fuit urbs in ora Bœotiæ, infra Thebas: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 7. ¶ Schœnos quoq; menſura terræ apud Aegyptios, ſexaginta ſtadia continens, ut inquit Herodotus lib. 2. Contrà Plin. lib. 5. cap. 10: Schœno quadraginta tãtùm tribuit ſtadia. Nec mirum eſt de menſuræ ejus longitudine non ſatis convenire inter ſcriptores: quum Strabonis teſtimonio conſtet apud ipſos etiam Aegyptios variè & inconſtanter obſervatam fuiſſe ſchœni longitudinem, quum quibuſdam in locis ſchœni ſinguli centum viginti conſtent ſtadiis, in aliis ſexaginta, in alus tantùm triginta.

Schœnŏbătēs, pen. cor. m.t. [χοινοβάτης. Gal. *Qui marche ſur vne chorde, baſteleur qui danſe ſur vne chorde.* Ital. *Colui che giuoca caminando ſu la corda.* Ger *Ein gaucker der auff dem ſeyl gehet.* Hiſp. *El trepador.* Pol. *Kugliarz po powrozichodzaci.* Vn. *Kõtelõn iaro.* An. *That danſeth on a corde.*] Qui per funes ludẽdo graditur: χοῖνος funis dicitur, & βαίνω, aſcendo. Iuvenal. Sat. 3: Augur, ſchœnobates, medicus, magus, omnia novit. Hi à Firmico dicuntur neurobatę, funerepi ab Apuleio, funambuli ab omnibus.

Schœnŏbătĭcă, [χοινοβατική. Gall. *Art de danſer ſur la chorde.* Ital. *Arti di balare ſur la corda.* Germ. *Das gauckelſpyl/ oder kunſt auff dem ſeyl zu gehen.* Hiſpan. *Arte para dancar ſobra la cuerda.* Pol. *Kugliarstwo chodzenia po powrozie.* Vngar. *Kõtelõn iaro meſterſeg.* Ang. *The art of danſing on a corde.*] Ars ipſa ſive exercitium funambulorum. Cælius ad Ciceronem libro 8: Ego qui ſcirem Qu. Pompeium Bauli ſcœnobaticam facere & uſque eò, ut ego miſererer ejus eſuriei.

Schœnŏplŏcŏs. [χοινοπλόκος. Polon. *Powroznik.*] Qui funes torquet, quem Latini reſtionem appellant.

Schŏlă æ, f. p. Ludus literarius: [γυμνάσιον, παιδοτρίβειον, διδασκαλεῖον, φοιτητήριον, ἐργαστήριον. Gall. *Vn eſchole, ou college.* Ital. *Schuola, collegio.* Ger. *Ein ſchul/tehrhauß.* Belg *Een ſchoel.* Hiſp. *Eſcuela* Pol *Szkol'a, dom dziacżwiczenia.* Vn. *Eskola.* An. *A ſchoole.*] à verbo Græco σχολάζω, quod eſt vaco, quia cæteris rébus omiſſis vacare liberalibus ſtudiis pueri debent. Auſonius tamen ἀπὸ τῆς σχολῆς deduci mavult: id eſt, ab vacatione & laxamẽto, quod pueris interdũ dandũ eſſe præſcribit. Sic enim ait: Graio ſchola nomine dicta eſt, Iuſta laboriferis tribuantur ut otia Muſis. Plurali numero ſcholę apud Feſtum. Cic. 2. Offic. Sed toto hoc de genere, de quærẽda, de collocanda pecunia, etiam de utenda commodiùs à quibuſdam optimis viris ad Ianum medium ſedentibus, quàm ab ullis philoſophis ulla in ſchola diſputatur. Quintil. lib. 3. cap. 8: Hæc vel ad ſcholarũ exercitationes pertinere creduntur. Idem in Procem. lib. 2: Quiſi fuiſſet aliquando perfectus, non à philoſophorũ ſcholis virtutis præcepta peterentur. Eligere ſcholas. Quintil. lib. 1. cap 2: Sed ut fugiendę ſint magnę ſcholę, cui ne ipſe quidẽ rei aſſentior (ſi ad aliquẽ meritò cõcurritur) nõ tamen hoc eo valet, ut fugiendæ ſint omnino ſcholæ: aliud eſt enim vitare eas, aliud eligere. Explicare ſcholam, eſt præcepta doctrinæ exponere. Cicer. 2. de Finib. Primùm, *inquam*, deprecor, ne me tanquã Philoſophum putetis ſcholam vobis aliquã explicaturũ: quod ne in ipſis quidẽ philoſophis magnopere unquã probavi. ¶ Erat & in balneis ſchola apud Vitruv. hoc eſt, pars labri ſive alvei, à præſtolando (ut quidam arbitrantur) dicta, ut occupato ab his qui priores veniſſent labro, in ſchola cæteri circumſpectãtes, rectè ſtare poſſent. Erat & in porticibus, autore Plinio. Alexandrum, *inquit*, & Philippum cũ Minerva, qui ſunt in ſchola in Octaviæ porticibus & Philippi. ¶ Cic. lib. 1. Tuſcul. poſuit ſcholas pro diſputationibus & controverſiis quæ in ſcholis inter doctorẽ & diſcipulos otioſè agitari ſolent, quũ inquit: Hanc perfectã philoſophiam ſemper judicavi, quę de maximis quęſtionibus copioſè poſſet ornateq; dicere: in quã exercitationem ira nos ſtudioſè operã dedimus, ut jam etiam ſcholas Græcorum more habere auderemus.

Schŏlārĭs, ſcholare, om. t. Quod ad ſcholam pertinet. [σχολαστικός. Gall. *Appartenant à eſchole.* Ital. *Pertinente à ſchuola.* Germ. *Schuteriſch.* Hiſpan. *Pertenesciente à eſcuela.* Pol. *Szkolni.* Vng. *Eskolahoz valo.* Ang. *Belonging to a ſchoole.*] Hieronym. ad Da-

maſ. Nec aures Quintiliani floſculis & ſcholari declamatione mulcendæ.

Schŏlāſtĭcŭs, a, um, Quod ad ſcholam pertinet. [σχολαστικός. Gall. *Appartenant à eſchole, ſcholaſtique.* Ital. *Pertinente à ſchuola.* Ger. Das zu der ſchul gehört/ ſchuteriſch. Hiſp. *Coſa perteneſciente à eſcuela.* Pol. *Szkolne.* Vngar. *Eskolaba valo.* Ang. *Belonging to the ſchoole.*] Vnde Scholaſtica diſciplina, & ſcholaſticos vocamus diſcipulos, qui diſcēdi gratia ſcholas frequentant. Plin. epiſt. 24: Scholaſticis porrò dominis, ut hîc eſt, ſufficit abundè tantum ſoli, ut relevare caput reficere oculos, reptare per limitē, unamq; ſemitam terere, &c. ¶ Ponitur quandoq; Scholaſticus pro declamatore ſolùm in fictis cauſis & otioſis verſato, non in veris litibus. Plin. Epiſt. lib. 2: Scholaſticus tantum eſt, quo genere hominum nihil aut ſimplicius aut ſincerius aut melius: nos enim qui in foro, veriſque litibus terimur, multum malitiæ, quamvis nolumus, addiſcimus.

Schŏlĭum, ii, n. ſ. Interpretatio brevior, breve ſcriptū. [σχόλιον. Gall. *Vne gloſe, vne brieue interpretation.* Ital. *Breue dichiaratione.* Ger. Ein kurtze erclerung oder auſlegung/ Gloß. Hiſp. *La poſtilla ò gloſa.* Pol. *Krotki wikł ad, glozo wanie.* Vng. *Rövid magiarazat.* Ang. *An ſhort expoſition.*] Cicer. Att. libr. 16: Velim, σχόλιον aliquod elimes ad me, oportuiſſe te id facere.

Sciăgraphĭă, [σκιαγραφία. Gall. *Premier delineament, vmbragement.* Ital. *Bozzatura, imbozzatura.* Germ. Erſte entwerffung eines gemähls. Hiſp. *La traca ò debuxo.* Pol. *Pierſze pol'ozenie cżinieniu.* Vng. *Ki linealas ki tegyzes.* Ang. *The firſt draught or delineation of any thing.*] Prima illa & rudis picturæ delineatio, quæ & ichnographia dicitur, quum ſcilicet futuri operis lineamenta carbone, creta aut rubrica ducuntur.

Sciămachĭă, ſive Sciomachia, σκιαμαχία, ἡ σκιομαχία, Pugna umbratilis, teſte Gellio, & armorum meditatio quæ fieri ſolet robois agilitat sq; exercendæ gratia.

Sciătherĭcum, Horologium quo horas ex umbra Solis colligimus [ἀφολογεῖον, σκιαθηρικόν. Gall. *Horologe du ſoleil, vn quadran.* Ital. *Horologio da ſole.* German. Ein Sonnen vhr/ oder Sonnenzeit. Hiſp. *Relox deſombra.* Polon. *Zegar ſłonecżni.* Vngar. *Napſzám.* Ang. *A dyall.*] Cicero primo de Natura deorum Solarium appellat.

Sciătherās, æ, ſive Sciotheron. [σκιαθήρας, ἡ σκιόθηρον. Gal. *La broche ou verge d'vn quadran qui monſtre le heures par ombre.* Ital. *Brocca, raza ò verga de horrologio da ſole che monſtra le hore.* Germ. *Brocca, raza ò veſga de horrologio da ſole che monſtra le hore.* Hiſpan. Der zeiger des ſchattens in einem Sonnen inſtrument. Hiſpan. *La verga del relox del ſombra.* Polon. *Inſtrument gwiazdarſki ktori zcżienia godzini y wiatr pokaſuie.* Vngar. *Arnik hely merö czirkalom.* Ang. *The threade or any thing whereby we knawe the houres in a dyall.*] Inſtrumentum gnomicum quo umbras indagamus. Hoc architecti in metandis urbibus utebantur, octoque cœli regiones exactè colligentes, ventorum vim moleſtam urbibus oppoſitis platearum, angiportorumque angulis frangebant, aut amoliebantur: aurasque corporibus ſalubres platearum directionibus admittebant. Vide Vitruv. lib. 1. cap. 6.

Sciēns, Scienter, Scientia, Vide SCIO.

Scīlĭcĕt, Videlicet, nempe, nimirum, certè, profectò. [δήπου, δηλαδή, ἀμέλει. Gall. *Penſez, que voire, certes, Dieu ſcait que non, pour certain.* Ital. *Certo, certamente.* German. Nemlich / freylich. Hiſpan. *Conuienne à ſabir ò ciertamente.* Polon. *Toczież, zaprawde.* Vngar. *Tudni illik, enbizem byzonyara.* Ang. *Truely, without doubt, that is to ſay.*] Cicero 2. Verr. Reſpondit id quod neceſſe erat, ſcilicet dicto audientem fuiſſe prætoris. Idem pro Cælio: Quum ſcires quantum ad ſcelus aurum hoc quæreretur, ad necem ſcilicet legati. Cicer. lib. 9. Epiſt. Quid eos interpretari putas, quū hoc faciunt; ad hoſtem ſcilicet portari. Ovid. in Epiſtol Canaces: Scilicet eſt aliquid cum fœvis vivere ventis id eſt, multum profectò ad rem facit. q Venuſt. ſimè autē ponuntur ironicēſs, præſertim quum rem aliquam abſurdam eſſe, & minimè credibilem volumus ſignificare. Terentius Andr.: Meum gnatum rumor eſt amare. DAV. Id populus curat, ſcilicet. Virg. 4 Aen. Scilicet is ſuperis labor eſt.

Scīllă, f. p. [σκίλλα. Gall. *Squille ou oignon marin.* Ital. *Squilla.* Ger. Meerzwibel/ oder meyſſe bol. Hiſp. *La cebolla albarrana ò ſyluestre.* Pol. *Zamorskie cebula.* Vng. *Kigyo hagyma.* Ang. *A ſhrimpe fiſhe.*] ſive ut apud Varronem legitur, Squilla. Herba eſt ex genere bulborum, radices habens caparū modo multipliciter tunicatam. Officinæ cum Varrone *ſquillam* nominant. Ariſtot. lib. 1. de Plantis: Quædam habent unam tantùm radicem, ut ſcilla: quia illa naſcitur ex ſolo raro, proceditque infernè dilatando ſe. Colum. lib. 10: Sed etiam remedio cum dulci vino tritum ſerpillum, & conciſa, & in aqua macerata ſcilla.

Scīllĭtĭcŭs, a, um, adjectivum. [σκιλλιτικός. Gall. *De ſquille.* Ital. *De ipolla.* German. Auß meerzwibeln gemacht. Hiſpan. *Cebolla albarrana.* Polon. *Zamorskiee cebulie wzinsoni.* Vngar. *Kigyo hagymabol valo.* Ang. *Of a ſhrimpe fiſhe.*] Quod ex ſcilla factum eſt. Plinius libro 24 cap. 8: At cum aceto acri, magisque ſcillitico, &c.

Scīllĭnŭs, aliud adjectivum. Idem Plin. lib. 23. cap 2: Acetum ſcillinum inveteratum magis probatur, &c.

Scīllītēs, acetum, Dicitur in quo ſcillarum bulbi ad medicamentum macerati ſunt. ὄξος σκιλλιτικόν. Plinius lib. 32. cap. 10: Vrtica marina trita ex aceto ſcillite, &c.

Scīmpodĭŏn, ſcimpodii. [σκιμπόδιον. Gal. *Petit lit.* Ital. *Picciol letto.* Ger. Ein Gautſchen / Lotterbett. Hiſp. *Lecho pequenno.* Pol. *Mal'e l'ożko do przeſpaniа ſie wednie.* Vng. *Alatſon agy.* Ang. *A litle bed to reſt on.*] Grabatum, ſive humilior lectulus, diurnæ quieti accommodatus. Gell. lib. 18: Offendimus eum cubantem in ſcimpodio Græcienſi. Eſt aūt diminutivum à Græco σκίμπους, quod eſt ejuſdem ferè ſignificationis.

Scīncŭs, σκίγκος, Genus crocodili terreſtris, ab aquatico diſtans tum candore, & tenuitate cutis, tum ſquamarum ſitu, quas habet ad caput verſas. Affertur ſalſus ex India, & Arabia. Roſtrum ejus, & pedes in vino albo poti, cupiditates Veneris accendunt. Vide Plin. lib. 28. cap. 8

Scindo dis, di, ſſum, per duplex ſſ, act. t Findo, frango, divido. [קרע *karăh* בקע *bakăh.* נתח *patăch.* σχίζω. Gall. *Trencher, couper, deſchirer.* Ital. *Scheappare fendere.* Ger. Schneiden/ Spaltē. Belg. Snyden. Hiſp. *Cortar ò tajar o hender.* Pol. *Rzeże l'upam.* Vng. *Metczöm.* Ang. *To cutt, to deuide, to rent, to teare.*] Virgil. 6. Aen. Procumbunt piceæ: ſonat icta ſecuribus ilex, Fraxineæque trabes, cuneis & fiſſile robur Scinditur. Ovid. 3. Triſt. Eleg. 19: Nec poterit rigidas ſcindere remus aquas. Cic. 3. Tuſcul. Scindens dolore identidem intonſam comam. Scindere dolorem ſuum, eſt patefacere commemorando. Cic. ad Att. lib. 3: Nolo commemorare, quibus rebus ſim ſpoliatus: non ſolùm quia non ignoras, ſed etiam ne ſcindam ipſe dolorem meum. ¶ Penulam ſcindere dicimur quū ſummo ſtudio hoſpitem diſcedentem retinemus. Cic. ad Att. lib. 13: Venit enim ad me, & quidem id temporis, ut retinendus eſſet: ſed ego ita egi, ut nō ſcinderem penulam. Et paulò pòſt: Horum ego vix attigi penulam, tamen remanſerunt. Scindere ſententiam, eſt mutare. Cic. ad Att. lib. 13: Non licet ſcindere ſententiam ſuā: ſed tamen quæ tum acta ſunt, non poſſum nō probare: & tamen non curare pulcrè poſſum, ſicuti facio. Virg. 2. Aen. Scinditur incertum ſtudia in contraria vulgus: Id eſt, Dividitur, & in diverſas ſententias, veluti partes quaſdā, it. ¶ Scindo, ſcindidi, olim in præterito habuit. Plaut. in Pſeud. Nam ego cicilendrum quando in patina ſcindidi. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt. Abſcindo, Conſcindo, Diſcindo, Interſcindo, Proſcindo, & Reſcindo: de quibus ſuo loco.

Scīſsŭs, ſciſſa, ſciſſum, particip. [קרוע *karūah* בקע *nibkăh.* ἐκκοπή, ῥηγνυμένος. Gall. *Fendu, coupé, rompu, deſchiré.* Ital. *Tagliato, feſſo, rotto, ſtracciato.* Ger. Zerſchnitten/ zerriſſen/ zerſchrentet. Hiſp. *Cortado, tajado, hendido.* Pol. *Rozerżnioni, rozpadli.* Vng. *Metczetöt.* Ang. *Cutte, rent, torne.*] Virgil. 12. Aen. Ut ſciſſa velle Latinus Conjugis attonitus fatis, urbisq; ruina. Ovid. Epiſt. 11: Quum ſuperincumbens, ſciſſa tunicaque, comaq;, Pectora roſviſti pectora noſtra tuis.

Scīſsūs, ſus, ſui, Pro ipſa ſciſſura. [קרע *kéăh* בקיע *bekiah.* ῥῆξις, ῥαφή. Gall. *Coupure, rompure.* Ital. *Schiappatura, ſfendimento.* Ger. Ein ſchnitt/ ſchrot/ riſſ/ ein klaff. Bel. Clauage ſnydinge. Hiſp. *Cortadura, hendidura.* Pol. *Rozpadlina, rozłupienie.* Vng. *Metczes.* Ang. *A cutting.*] Vnde Sciſſu materiæ fatigatus, quiſcebat lectulo.

Scīſsĭlĭs, le, pen. corrept. Quod ſcindi poteſt, vel quod ſciſſū eſt. [ῥαγίς. Gall. *Facile à couper, aiſé à rompre & deſchirer.* Ital. *Che ſi poſſe ſchiappare.* Ger. Das gut zu ſchneyden oder zu ſpatten iſt. Hiſp. *Coſa que ſe puede cortar o hender.* Pol. *Lupiſli.* Vngar. *Könnyczkeö.* Ang. *That is eaſily cutte or deuid'd.*] ut Sciſſile alumen, apud Celſum lib. 6. ulceribus, quæ ulcera debent alumine ſciſſili.

Scīſsĭo, nis, f. ſ. ῥῆξις. Pol. *Rożganie.* Vngar. *Haſadas.*] Macrob. Comment lib. 1. cap 6: Sed ille ratione ſciſſionis, hic numero.

Scīſſūră, ſciſſurę, f. p. Ipſa ſciſſio. [קרע *kéăh* בקיע *bekiah.* ῥῆξις. Gall. *Fente, rompure, deſchirure.* Ital. *Schiappatura, fenditura, rompitura, ſtracciatura.* Ger. Ein riſſ/ ſpalt/ zerſchneidung/ ſchrot. Hiſp. *Cortadura, hendidura.* Pol. *Rozpadlina, rozłupienie.* Vng. *Metczes hasadas.* Ang. *A cut, chap or cleft.*] Plin. lib. 11. cap 28: Pennæ inſectis omnibus ſine ſciſſura. Idem lib. 5 cap. 9: Vnde ad Ammonis oraculum duodecim dierum iter eſt: ad ſciſſuram autem Nili quod appellavimus Delta, quindecim M. P.

Scīntīllă, ſcintillæ, f. p. Igniculus, propriè qui è ſilice ſuccenditur exilire ſolet. [שביב *ſchebib* נצוץ *nitſotz.* σπινθήρ. Gal. *Eſtincelle* Ital. *Scintilla.* Ger. Ein funck oder gneiſt. Hiſp. *Centella de fuego.* Pol. *Iskierka.* Vng. *Zikra.* Ang. *A ſparke of fire.*] Virg. 1. Aen. At primū ſilicis ſcintillam excudit Achates. Ovid 4. Faſt Pars quoq; quum ſaxis paſtores ſaxa feribant, Scintillam ſubitò proſiluiſſe ferūt. ¶ Per tranſlationem accipitur pro minima lucis alteriúsve rei particula. Cic. 4. Acad. Iſti autem, quos tu probas, tantis effuſis tenebris, ne ſcintillam quidē ullam nobis ad aſpiciendum reliquerunt. Scintilla belli, pro reliquis. Cicer. ad Plancum libr. 10: In illam igitur curam incumbe, mi Plance, ut nequa ſcintilla terrerrimi belli relinquatur.

Scīntīllŭlă,

Scintillŭla, diminutivum. [ἀστυγμάδιον. Gall. *Petite eſtincelle.* Ital. *Scintilleta.* German Ein fünckiin oder gneistin. Hiſpan. *Pequeña centella.* Polon. *Iskiereczka.* Vngar. *Zikratska.* Ang. *A little ſpark of fier.*] Cic. lib. 5. de Finib. Virtutum quaſi ſcintillulas videmus, &c.

Scīntillo, as, n.p. Splendeo, mico, & veluti ſcintillas quaſdam emitto. [ברק *barak.* ἀστυγμάζω. Gall. *Eſtinceller.* Ital. *Splendere, reſplendere, ſcintillare.* Ger. Gneisten / zwitzeren alß ob gneist darvon führen. Hiſp. *Centellar, echar centellas, reſplendeſcer.* Pol. *Skrzęſie, bl'iskam ſie.* Vng. *Szikrazom.* Ang. *To ſparkle or caſt forth ſpark es.*] Plaut. in Menæch. Vt oculi ſcintillant, vide. Virg. 1. Georg. Ne nocturna quidem carpentes penſa puellæ Neſcivêre hyemem, toſta quum ardente viderent Scintillare oleum, & putres concreſcere fungos. Plin. lib. 20. cap. 1: Hoc enim veri experimentum eſt, ſi admotum prius quàm extinguat, ſcintillare ſurſum ac deorſum cogat.

Scintillātĭo, ſcintillationis, f.t. Actus ſcintillādi. [ἀστυγμασμός. Gall. *Eſtincellement.* Ital. *Scintillamento.* German. Das gneisten vnnd zwitzeren. Hiſpan *Obra de centellar.* Polon. *Bl'iskanie, skrzenie.* Vngar. *Zikrazas* Ang. *A ſparkling.*] Plin. lib. 29. cap. 8: Prodeſſe tradit capitalis dolentibus, oculorum caligini, ſcintillationibusque.

Scĭo, ſcis, ſcivi, ſcitum: futuro, ſciam & ſcibo. [ידע *jadbáh.* οἶδα, γινώσκω, ἐπίσταμαι. Gall. *Scauoir, entendre.* Ital. *Sapere, eſſere dotto.* Germ. Wiſſen Belg. Weten teunen. Hiſp. *Saber, ſer docto.* Pol. Wiem. Vng. *Tudom.* Ang *To know, to vnderſtand.*] Terent. in Adelph. Hinc ſcibo jam ubi ſiet. Et propnè ſcire, eſt rem per cauſam cognoſcere. Plaut. Epid. - quia ego hāc quæ ſiet, Neq; ſcio, neq; novi. Cic. 1. de Orat. Nihil certum ſciri, nihil planè recognoſci & percipi poſſit. Liv. 5. bell. Punic. Iam tumultus erat, clamorq; qualis eſſe in capta urbe ſolet: ſed qd rei eſſet, nemo ſatis pro certo ſcire. Scire linguas: hoc eſt, noſſe, ſive callere. Plaut. Pen. Et is omnes linguas ſcit: ſed diſſimulat ſciens ſe ſcire. Scire fidibus. Terent. Evnuch. Is ubi hanc forma videt honeſta virginem, Et fidibus ſcire, pretium ſperans illico producit. Scire Latinè, vel Græcé Cic. de Clar. Orat. Nō enim tàm præclarum eſt ſcire Latinè, quàm turpe neſcire. Idem 2. de Finib. Quum Græcè, ut videor, luculenter ſciam. ¶ Sciri, paſſivum. Cic. 5. Verr. Id adeò ſciri facillime poteſt ex libris publicis. Idem 2. de Orat. Ars enim earum rerū eſt quę ſciuntur. oratoris autem omnis actio opinionibus, non ſcientia continetur. ¶ Hujus compoſita ſunt, Adſcio, Abſcio, Conſcio, Deſcio, Neſcio, Præſcio, & Reſcio: A' quibus Aſciſco, Conciſco, Deſciſco, & Reſciſco de quibus ſuis locis.

Sciēns, ſcientis, participium. a ſcio: ſive nomen ex participio, non ignorans, non neſcius. [ידע *jodbéah.* εἰδώς. Gall. *Scachant, ſcauant, qui ſcait.* Ital. *Sciente, entendente.* Germ. Wiſſend. Hiſp. *El que ſabe, ſabidor.* Polon. Wiedzący Vngar. *Tudo.* Ang *Knowing, vnderſtanding.*] Terent. Andr. Id ego jam nunc tibi renuntio here futurum, ut ſcis ſciens. ¶ Aliquando idem quod prudens, & data opera. Terent. Heaut. Sciens non faciam. Cicero 7 Verr. Nam mihi videor de omnibus jam rebus ejus geſtis dixiſſe, quæ quidem ad belli fugitivorum pertinerent ſuſpicionem: certè nihil ſciens prætermiſi. Idem pro Sylla: Nullum à me ſciente facinus occultatur. ¶ Sciens cum genitivo pro gnarus, ſive peritus Gell. lib. 18. cap. 5: Lucilius adeò vir adprimè linguæ Latinæ ſciens equum equitare dicit. Horat. 3. Carm. Ode 9: Me nunc Threſſa Chloë regit Dulceis docta modos, & citharæ ſciens. ¶ Scientior, comparativus. Cic. pro Lege Manilia: Quis igitur hoc homine ſcientior unquam aut fuit, aut eſſe debuit? ¶ Scientiſſimus, ſuperlativus. Cicer. 1. de Invent. Nam navis optimè curſum conficit, ea quæ ſcientiſſimo gubernatore utitur.

Sciēntĕr, adverbium, Prudenter, & data opera. [ἐπιστημόνως, ἐπιστημονικῶς. Gall. *Scauamment, à ſon eſcient, & à ſon gré.* Ital. *Sauiamente, ſapendolo.* Ger. Wiſſentlich / mit wiſſen. Hiſp. *Sabia, ſcientificamente.* Pol. Wiedząc. Vng. *Tudua* Ang. *Wittinglie.*] Plin. in Paneg. Explanavitq; verba, quibus caput ſuū, domum ſuam ſcienter ſe fellisſet, deorū inę cōſecraret. ¶ Aliquādo Scitè, Peritè, docté. Cic. in Bruto: Quam omnino multa de jure civili, quę quidē peritè & ſcienter, tum ita breviter & preſſè, & ſatis ornatè, & pereleganter diceret. ¶ Scientius, Scientiſſimé. Cic. in Orat. Nam neminem in eo genere ſcientius verſatum Iſocrate confitendum. Idem lib. 1. de Divinat. Hetruria autē cœlo tacta, ſcientiſſimè animadvertit, eadēq; interpretatur, quid quibusq; oſtendatur monſtris atque portentis.

Scientĭa, ſcientię, f.p. Certa rei alicujus per cauſam cognitio. [דעת *dáhath* מדע *maddáh* חכמה *chochmáh.* ἐπιστήμη. Gall. *Science, cognoiſſance.* Ital. *Scienza, dottrina, ſapienza.* Ger. Wiſſenheit / kunſt Belg. Wetenheit. Hiſ. *Scientia propriamente dicta.* Pol. *Vmieiet noſć, nauka.* Vng *Tudomany.* Ang. *Science, knawledge, vnderſtanding.*] Philoſophi definiunt eſſe habitū, una vel pluribus demonſtrationibus acquiſitum, quo certò ſcimus rem aliter ſe non poſſe habere. Cicer. 1. de Nat. deor. Vt magno argumento eſſe debeat, cauſam: id eſt, principium philoſophiæ eſſe ſcientiam. Idem de Officiis: Modeſtia eſt ſcientia opportunitatis idoneorum ad agendum temporum. Ibidem. Prudentia eſt rerum, expetendarum, fugiendarumque ſcientia. Idem 2. de Nat. deor. Futurorum malorum ignoratio utilior eſt quàm ſcientia. Idem 3. de Orat. Omnes enim trahimur, & ducimur ad cognitionis & ſcientiæ cupiditatem. ¶ Dicimus autem conſequi ſcientiam, dare ſcientiam, habere ſcientiam, profiteri ſcientiam, tenere ſcientiam alicujus rei: quæ locutiones viris doctis familiares ſunt. ¶ Contrarium eſt inſcientia: quæ & inſcitia dicitur: de quibus ſuis locis.

Scītŭs, a, um, Venuſtus, elegans, ad ornatum ornatus. [חכם *chacham* ἐπιστήμων Gal. *Sage & ſcauant, fin, accort, bien apris* Ital. *Dotto, ſaputo, arguto, accorto.* Ger. Fein / Zierlich / Klug Belg Wijs / kloeck Hiſp *Sabio, ſcientifico.* Pol. *Slużni, nadobny.* Vng. *Tudos elmes.* Ang *Wiſe, trimme, wittie, feat.*] Terent. in Evnuch. Scitum hercle hominē, hic prorſus ex ſtultis inſanos facit. Cic. in Lælio: Scitum eſt illud Catonis: Multò melius de quibuſdā acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos qui dulces videātur. ¶ Interdū accipitur pro formoſo. [טוב *tob* יפה *japhéh.* ὡραῖος. Gall *Gentil, ioly gratieux, mignon* Ital. *Gentile, galante, gratioſo.* Ger. Hubſch. Hiſp. *Hermoſo.* Pol. *Piekni.*] Terent. in And Scitus puer natus eſt Pamphilo. Plaut. in Amph. Hæc nox ſcita eſt in exercendo ſcorto, cōducto malé. Huic opponitur Inſcitus, penultima producta: de quo ſuprà ſuo loco.

Scītum, pro juſſu, vide paulò póſt.

Scīte, adverb. Doctè, pulcrè, benè. [ἐπιστημόνως. Gall. *Gentement, fort bien, mignonnement.* Ital. *Saputamente, dottamente, leggiadramente.* Ger. Fein / Kunſtlich / wol vnnd wäſentlich. Belg. Fray / ſchoon. Hiſp *Hermoſa y ſientemente.* Pol. *Vmieietnie.* Vng. *Tudoſan, ſimeſſen.* Ang. *Featlie.*] Cic. ad Brutum, lib. 11: Satis ſcitè, & cōmodè tempus ad te cepit adeundi. Gell li. 1. cap. 1: Scitè ſubtiliterq; ratiocinatū Pythagoram philoſophum dicit. Hujus contrarium eſt Inſcitè: id eſt, indoctè, imperitè, ineleganter. Col. lib. 4: Nam id plurimum refert inſcitè non facere.

Scītŭlus, diminutivum. [χαριέστερος, κομψότερος. Gall *Gentillet, jolliet.* Ital. *Galentino.* German Zimlich hubſch vnd holdſälig. Hiſpan. *Hermoſo vn poco.* Polon. *Niezadny.* Vngar. *Tudakos.* Ang. *A little feat one.*] Plaut. in Rud. Atque ambas forma ſcitula atque ætatula.

Scīſco, is, n.t. Intelligo, vel operam do ut ſciam. [שאל *alaph* למד *lamádh* μαθαίνω. Gall. *Entendre, ſcauoir, s' enqueſter.* Ital. *Sapere, cercare d' informarſi.* Ger. Erfahren / innen werden. Hiſp. *Entender, buſcar para ſaber.* Vng. *Tudom meg tudom.* Ang *To inquire & vnderſtand.*] Plaut in Amph. Ocyus accurro, ut ſciſcam quid velit. ¶ Aliquando etiam ponitur pro ſtatuere, decernere, ſancire, edicere. [χειροτονέω, χειρόω. Gall. *Ordonner.* Ital. *Ordinare.* German. Ordnen / ſetzen / anſehen. Hiſp. *Ordenar.* Pol *Dowiaduie, doſwiadczam ſie.* Ang. *To ordeine.*] Idē in Curc. Rogationes plurimas propter vos populus ſcivit quas vos rogatos rumpitis. Cic pro Flacco: Quæ ſciſceret plebs, aut quæ populus juberet ſumma vota concione, diſtributis partibus. Idem 3. Offic. Durius etiam Athenienſes, qui ſciverunt ut Aeginetis qui claſſe valebant pollices præciderentur. Idē pro Planco: Plancus primus legem ſcivit de publicanis.

Scītor, ſciteris, d.p. Interrogo, ſeu inveſtigo quæ occulta magis, ac ſecretiora ſunt. [שאל דרש *ſchaál* דרש *daráſch* בקש *bikkeſch.* πυνθάνομαι, ἐρωτάω. Gall. *S' enquerir de quelque choſe, interroguer.* Ital *Interrogare cercare d' intendere.* German. Erforſchen / Fleiſſig erfragen Belg Vragen. Hiſp. *Preguntar para ſaber.* Pol. *Pilno ſie wywiaduie.* Vngar. *Tudakozom.* Ang *To inquire for to knaw.*] Virg. lib. 2. Aen. Suſpenſi Eurypylum ſcitatum oracula Phœbi Mittimus. Ovid. lib. 10. Metam. - at Cinyras, quem copia digna procorum Quid faciat, dubitare facit, ſcitatur ab ipſa Nominibus dictis, cujus velit eſſe mariti. Cicer. de Orat. Sentiebam non te id ſcitari; qualem. &c.

Scīſcĭtor, aris, d.p. Scitor, ſive inquiro. [שאל דרש *ſchaál* דרש *daráſch* בקש *bikkéſch.* πυνθάνομαι. Gall. *S' enqueſter, s' enquerir, interroguer* Ital *Interrogare, cercare d' intendere.* Ger. Erforſchē / Nach fragen. Belg Onderfragen. Hiſp. *Perguntar para ſaber.* Pol *Wypytuie ſie.* Vng *Tudakozom.* Ang. *To ſearche or inquire*] Plautus Amph. Ibo adverſum, ut ſiquid habent ſe ſciſciter. Cicer. 1. de Nat. deor. Epicuri ex Velleio ſciſcitabar ſententiam. Plaut. Capt. Secede huc: nam ſunt quæ ex te ſolo ſciſcitari volo. ¶ Legitur & ſciſcito, in eadem ſignificatione. Idem in Merc. Imò mane, paucula etiam priùs ſciſcitare volo.

Scītāmēntă, mentorum, n.ſ. Sunt edulia, ex eo dicta, quòd ſciti ſaporis ſint: hoc eſt, egregii & præcellentis [מטעמים *mathammim.* ἐδέσματα. Ger. Artlich vnnd fein erdacht oder erfunden. Pol. *Pokarm przyiemny.*] Macrob. lib. ult. Saturnalium: Apud propinatores pleraque ſcitamentorum cernimus, propoſita amphora ſpecie, quàm corpore: id eſt, jucundiora pulmenta. ¶ Gell. lib. 18. cap. 8, per tranſlationem poſuit pro exornationibus orationis; quæ in collocandis verbis (ſi immodicè uſurpentur)

usurpentur) non carent reprehensione κακοζηλίας. Cæteraq;, *inquit*, hujusmodi scitamenta: id est, scrupulosa & argutulè, ut ipsis videntur, excogitata orationis ornamenta.

Scītumĕn, tis, substantivum, n. s. Decretum, sive jussum. [מִצְוָה *mitsvá*. ψήφισμα. Gall. *Decret, ordonnance.* Ital. *Decreto.* Germ. Ein ertañtnuß Satzung. Hispan. *Statuto, decreto.* Polon. *Decret vznanie.* Vngar. *Decretom vegezes.* Ang. *A decrete or ordinance.*] Liv. lib. 1: Cætera quoque omnia publica, privataque sacra Pontificis scitis subjecit. Hinc Plebiscitum, plebis statutum. Autor ad Heren. lib. 1: In rem confertur, ut si quis ex testamēto, quod facere jussus est, ex plebiscito vetetur.

Sciŏlŭs, penult. corr. Semidoctus, literis leviter tinctus: qui quum in Musarum ædem vix à limine inspexit, nihil tamen non audet, falsaque eruditionis opinione intumescit. [Pol. Medrek. Ang. *A smatterer in learning.*]

Scĭŭs, a, um, ἐπιστήμων, Qui scit: à quo conscius, insciius, nescius & præscius.

Scĭomantĭă, σκιομαντία, Divinatio quæ fit per umbram.

Scīpĭo, onis, m. t. Propriè dicitur baculus ille, cui senes innitentes, gradum stabiliunt. [מִשְׁעָן *mischhán* מַטֶּה *mattéh*. σκῆπτρον. Gall. *Vn baston à s' appuyer.* Ital. *Vn bastone da sostentarse.* Germ. Ein steck an dem alte oder schwäche leut gehen. Hispan. *Cayado.* Pol. *Laska do podpierania.* Vn. Stap. Ang. *A staffe that eldmen leane vpon.*] Liv. 6. ab Vrbe: Scipione eburneo in caput imum lo, manu ivisse. ¶ Scipio in vineis, quo ipsa uva veluti baculo sustinetur: scapum Varro, nostri *caudam* appellant, *ab opere vitæ.* Colum. lib. 12. cap. 39: Vbi satis erunt corrugata arena, demito, & sine scipionibus in dolium conjicito, pedibusque bene calcato.

Scirpī, m. s. Iunci fragiles palustresq; sunt, non in fruticum vepriumve, non in caulium, sive herbarum genere numerati. [גֹּמֶא *aghmón* אַגְמוֹן *ghóme.* βούτομα. Gall. Ionc. Ital. *Giunco.* Germ. Ein binz vberal glatt ohne knöpff/ oder gleich Hisp. *Los iuncos.* Pol. *Rogoż, sytowie.* Vng. *Kakabol.* Ang. *A bullrush.*] Ex his tegetes fiunt domus, & tegetes fiunt, quibus velificāt in Pado nautæ & in mari Africo piscatores. Donatus: Scirpus, sine nodo, est herbæ junci species palustris res. Hinc factū est proverbiū: Nodum in scirpo quæris, de his qui in rebus claris atq; apertis scrupulum quærunt, hoc adagium refertur apud Plautus in Menæch. & verbis iisdem apud Terentium in Andria. Hieronym. in Pamph. Qui inimicus est, etiam in scirpo nodum quærit. ¶ Quidam etiam scirpos accipi putarunt pro nodosis & implicatis ænigmatibus: citantes locum Gellii lib. 11. ubi sic legunt: Quæ Græci αἰνίγματα, Latini scirpos appellaverūt: tales etiam Græcis itidem γρίφοι vocitantur. Quo tamen in loco scirpos legendum est, non scirpos.

Scirpĕus, a, um, Quod ex scirpis confectum est: [σπάρτινος, χοίνικος. Gall. *De ionc.* Ital. *Di giunco.* German. Bintzen/ auß bintzen. Hispan *De iunco.* Polon. *Sytowi, rogozani.* Vngar. *Kakabol valo.* Ang. *Made of bullrushes.*] ut scirpea ratis: Plautus in Asin. Quasi pueris qui nare discunt, scirpea inducitur ratis. Scirpea simulacra, Ovid. 5. Fastor.

Scirpĕă, æ, f. p. Cratis ex scirpis contexta, quæ plaustro imponitur, ut commodiùs stercora in agros vehantur. [φορμός. Gal. *Panier de ionc ou autre matiere à porter fiens ou telles choses.* Ital. *Cesto à portar di vetro di ginochi.* German. Ein Bännen/ oder geflochtner Korb Hispan *Canistrillo hecho de junchos.* Polon. *Koss z sytowia do wywożenia gnoiu.* Vng *Tserény Zekerkas.* An *A basket or skip long made of bullrushes.*] Ovid. 6 Fastor. in plaustro scirpea lata fuit. Cato cap. 10: Crates stercorarias quatuor, scirpeas stercorarias tres.

Scirpĭcŭlæ, f. p. Falces quibus in scirpandis: hoc est, in præcidendis vineis utimur, ad amputanda superflua lignamentorum. [ἀκρόσπονα, τὰ ἐκφυόμενα. Gall. *Sarpette, serpill.* n. Ital. *Cortelet, falcetta da ceusire le viti.* Germ. Rebmesser. Hisp. *Podadera.* Polon. *Sierkacz albo nożyce maly.* Vng *Metczó kes kaczor.* Ang. *A kyn leof hook or sickle in the fyng of vines.*] Varr. lib. 1. cap. 22. Falces dicuntur vineaticæ opus esse sex, scirpiculæ quinque. Hæ etiam dicuntur scirpariæ falces.

Scirpĭcŭlum, li, n. s. Canistrum: vel quod de scirpis, seu lento vimine confectum est: vel, quod verius videtur, à scirpando: hoc est, figādo, sive vinciendo. [Ιο *fal.* τὸ σπάρτινον σκεύασμα. Gall. *Vn panier de ionc, d' oster ou telles choses.* Ital. *Canestro, cestello.* Ger. Ein bintzen körblin, oder krättlin. Hispan. *Canastrillo de juncos.* Pol. *Sytowi koszyk.* Vngar. *Kötöt valo.* Ang. *A basket or basket made of twig es or bullrushes.*] Col. Rec. lib. 10: Cano jam vimine textum Scirpiculum ferrugine cumulate hyacinthis.

Scirrŏphŏrĭon, σκιῤῥοφορεῖον, Mēsis, qui Latinis dicit Majus.

Scirrhōsus, σκιῤῥώδης, Tumor induratus, cum nullo aut modico calore, oriundum trahens ab atra bile, aut a pituita. Vide Celsum, Medicos.

Scīsco, Scītum, Vide SCIO.

Scīsde, Scīsio, Scissura, Scissus, Vide SCINDO.

Scīūrŭs, [σκίουρος. Gall. *Vn escurieu.* Ital. *Schirato.* German. Ein Eichhörnlin. Hispan. *La harda ò esquilo animal noto.* Polon. *Wiewiorka.* Vng. *Enet.* Ang. *A squirell.*] Animal quod caudam pro tecto, atq; umbra, quum est sub dio, habet: ἀπὸ τῆς σκιᾶς, & τῆς οὐρᾶς: id est, ab umbra caudæ. Vide Plin. lib. 8. cap. 8.

Sclōppŭs, pi, Sonus est qui ex inflatione buccarum erumpit. [Pol. *Mlásk.*] Persius Satyr. 5: Nec scloppo tumidas intendis rumpere buccas.

Scnipes, qui & ipes, σκνῖπες, ῖπος. Vermiculi sunt culicibus similes, vitium oculos erodentes: quos rustici ampelitide terra enecabant. Vide Galenum lib. 9. Simpl.

Scōbs, scobis, f. t secundum Priscianum, vel hic scops, secundum Phocam, quod ab aliqua materia minutissimum decidit, dum vel per seram secatur, vel terebram perforatur, vel lima politur. [שֹׁבֶב *schabáb.* ῥίνημα, πρίσμα. Gall. *Sciure, ou limeure.* Ital. *Rescatura, segatura.* German. Sägmät/ feylspän/ was vom sägen / feylen oder boren abfallt. Belg. Brisel/ sachmeel. Hispan. *Las asserraduras de la lima ò de la madera.* Polon. *Proch od pil'i.* Vngar. *Hulladek gaz esßlek sõprelek.* Angl. *Any powder or dust that cometh off a wing, filing or boring.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 4: Vilibus in scopis, in mappis, in scobe quantus Consistit sumptus, neglecti, flagitium ingens. Tén' lapidis varios lutulenta radere palma, &c. Plin. libr. 34: Alii climatam scobem in fictili cado coquunt, in caminis, donec percoquatur figlinum. Iuven. Satyr. 14: & tamen uno Semodio scobis hęc emendat servulus unus.

Scŏbĭnă, æ, penult. corr. f. p. [טְבִירְהִטִים *petsiráphim.* ῥίνη. Gall. *Vne rape, ou vne lime.* Ital. *Lima, raspia.* Germ. Ein Feyl/ Raspen. Hisp. *La escofina para limar madera.* Pol. *Pil'ka.* Vng. *Rezelő.* Ang. *A grauer wherwith bowyers vse to shaue bowes.*] A scops, inquit Varro, lima dicitur. Plin. lib. 11. cap. 37: Novissima asperitas, ut scobina fabri. ¶ Vnde Descobinatus, teste Nonio: id est defectus, saucius, abrasus. Varro Meleagro, ut citat idem Nonius: Sin autem delectationis causa venamini, quanto satius est salvis cruribus in circo expectare, quàm his descobinatis in sylva currere.

Scōlēcĭă, Aerugo, A vermiculorum specie nomen accepit. ἰὸς σκωληκοειδής. Fit ex Cyprio ære, trito alumine & sale, aut nitro pari pōdere, cū aceto albo quàm acerrimo, trito (*inquam*) donec viride fiat, contrahatque se in vermiculorum speciem. Vide Plin. lib. 34. cap. 12.

Scōlēcĭum, σκωλήκιον, Genus est cōcci, in Attica & Asia nascētis, quod celerrimè in vermiculum commutatur: unde nomen habet. Vide Plin. lib. 24. cap. 4.

Scŏlŏpăx, σκολόπαξ, Avis est rostro oblongo, quam nonnulli gallinaginem appellant, *Vue becasse.*

Scŏlŏpēndră, [חֲגָבִים *ghazám.* σκολοπένδρα. Gall. *Vne chenille.* Ital. *Cento piedi verme.* German. Ein haarechtig Würmlin mit viel füssen Hispan. *El ciento pies.* Pol. *Stonog robak, gasl'anka.* Vng. *Zõros hirnyo pap matskaia.* Ang. *A rough worme, with many feet.*] Animal è vermibus terræ, pilosum, multis pedibus: unde & millepedam, centipedam, & multipedam vocant. Diversa tamen est ab ea multipedæ specie, quam Græci vocant *oniscon*, arcuatum serpentem, tactuque sese contrahentem. Vide Plin. lib. 29. cap. ult. ¶ Est & piscis ejusdem nominis, à terrestris animalculi similitudine dictus, de quo Plin. lib. 9. cap. 43: Scolopendræ, *inquit*, terrestribus similes, quas centipedas vocant, hamo devorato omnia interanea evomunt, donec hamum egerant: deinde resorbent.

Scŏlŏpēndrĭon, [σκολοπένδριον. Gall. *Ceterach.* Ital. *Ceterace.* German. Miltzkraut. Hisp. *Doradilla.*] Herba est quam alio nomine asplenum vocant, sine flore, sine caule, sine semine, pediculo nigro. Folia filiculæ modo dividuntur, subter flavescentia, hirsutaq;, supernè virentia. Vulgus pharmacopolarum *Ceteracum* vocant.

Scŏlymŏs, [σκόλυμος. Gall. *Artichaut.* Ital. *Scarcioffolo, artichioco.* German Welschdistel/ Strobildorn. Hispan. *Cardo arrociſe que es de comer.* Polon. *Artisiak.* Vngar. *Artisiok.* Ang. *An artichoke.*] Herba est ex genere aculeatarum, quam & Strobilum vocant, propterea quòd capita ferat pineæ nucis similitudinem referentia, mensis hodie gratissima: quæ vulgus *Articocola* vocat. Vide Plin. lib. 22. cap. 22.

Scombrŭs, [σκόμβρος. Gall. *Vn poisson appellé Maquereau.* Ital. *Scombro.* German. Ein gattung eines Meerfischs der im wasser schwäbet farb ist. Hispan. *El alache pesce.* Ang. *A makrell.*] Genus piscis marini, cui in aquis sulphureus color est: extra aquam, qui cæteris. Horum tanta est multitudo in mari Hispanico circa Carthaginē novam, ut vicina Herculis insula ab eo dicta sit Scombraria, teste Strab. lib. 3. Laudabantur autem potissimùm scombri ad gari confectionem, quod sociorum cognominabant: cujus bini congii singulis millibus nummum permutabantur. Autor Plin. lib. 31. cap. 8.

Scommă, n. t. Latinè cavillum dici potest. [שְׁבִיבָה *schenimáh.* σκῶμμα. Gall. *Vn brocard & lardon.* Ital. *Motto, botton.* German.

Ein

Ein ſchmähwort/ein ſuch mit dunckten worten Hiſpan. *Donayre motejando.* Polon. *Sjtich nie krwawi dotknienie.* Vngar. *Homalios gunioló buſsá.* Ang. *A ſcoffe, a mocke.*] Nam (ut Macrobius inquit lib.7. Saturn. cap.3.) eſt morſus figuratus, qui ſæpè fraude vel urbanitate tegitur, ut aliud ſonet, aliud intelligatur: nec tamē ſemper ad amaritudinem pergit. Ejuſmodi eſt illud in ſalſamentarii filium: Tace tu cujus pater ſe cubito ſolet emungere. Item illud Ciceronis in Caninium: Vnius diei Conſulem, olim Flamines, nunc Conſules ſunt Diales. Lœdoria verò, eodem Macrobio teſte, apertum eſt convitium & manifeſta contumelia, nullo feſtivitatis, ambiguitatisve velamento adumbrata.

Scōpæ, arum, plurali, f.p. Inſtrumētum quo pavimenta eversuntur. [מטאטא *mataháim. σαίρωθρον, κόρημα.* Gall. *Vn balay ou vne verge à nettoyer* Ital. *Scopa, granata* Ger. Beſem Belg Een beſem. Hiſp. *Eſcoba.* Pol. *Miotł'a.* Vn. *Sȫprw.* Ang. *A broome, a brushe.*] Plaut. in Sticho: Munditias volo fieri hic: ferte huc ſcopas ſimulq; arundinēm ut operam omnem aranearum perdam & texturā improbam. Dejiciamq; earū telas. Dictæ ſcopę quaſi ſcobæ: quòd his purgamenta veluti ſcobē educimus. Hoc inſtrumento plectuntur fontes ob nexam quum cęduntur ſcoparum faſciculo manuali, circumducti per fora ut vibices rubentes exiſtant in tergo. ¶ Scopæ diſſolutę, proverbiali metaphora dicuntur homines nihili nulliusque prorſus conſilii. Cicer. ad Atticum lib.7: Cæſarem vidi Minturnis ad VIII. Calend. Februar. manè quum abſurdiſſimis mandatis: nō hominem, ſed ſcopas ſolutas: ut idipſum mihi illic videatur irridēdi cauſa feciſſe. Idem in Orat. Scopas diſſolvere dixit, pro eo quod eſt, rem prorſus inutilem facere. Iſti (*inquit*) quum diſſolvunt orationem, in qua nec res nec verbum ullum eſt niſi abjectum: non clypeum, ſed (ut in proverbio eſt) ſcopas mihi videntur diſſolvere. Vide de hoc plura apud Eraſmū in Adagiis. ¶ Scopæ manuales herbarum, *λεῖα κόμαι*, dicuntur quas medici vocant *manipulos*: hoc eſt, faſciculi, quos una manu poſſumus apprehendere. Plin. lib.24. cap. 15: Incipientibus hydropicis efficax, manualibus ſcopis ejus in tribus heminis aquæ decoctis uſque ad tertias.

Scōpŭlă, æ, diminut. [*τὸ σαιρώθριον, τὸ κορημάριον* Gall. *Vn petit balay, eſcouette, verges à nettoyer.* Ital. *Peccíola ſcopa, ſconetta.* Germ. Ein Beſemlin/oder ein Gewandtburſt. Hiſp. *Pequenna ſcoba.* Pol. *Miotel'ka.* Vng *Sȫprwſke.* Ang. *A little broome or brushe.*] Col. lib.12. cap.38: Scopulis aridæ virgultia ſufficiatur.

Scopārii, orum m.n. ſ. dicuntur ſervi quorum miniſterium eſt ut ſcopis deverrant pauimenta [*σαιροῦντες, σαιρωτῆρες.* Gall. *Balieurs de maiſon.* Ital. *Scopatori.* Germ. Beſen knecht/ die Knecht ſo das Gaſſ wiſchen kehren. Hiſp. *Los que barren, barrenderos.* Pol *Sługi do zamiatánia.* Vngar. *Haz sȫprȫ.* Ang. *Sweepers of the houſe.*] Varro rer. ruſt. de fundo inſtructo: Si villa cultior ſit, accedere inſtrumento fundi atrienſes ſcoparios.

Scopa regia, teſte Dioſcoride, à Latinis appellata eſt herba; quam Græci *βάσιον* nominant, caule quadrangulo, apii folio: flore anethi, ſemine odorato. Plin. verò ſideritim eam quę latiſſimo eſt folio, eo nomine intelligi voluit, vulneribus præcipuam, ut quæ vel præciſos nervos glutinare poſſit. ¶ Idē alibi ſcopam regiam violæ genus eſſe affirmat, violentum ſpirans odorem, ſed hoc foliis, non floribus.

Scopei, homunculi parvi, qui ab aliquibus Stilpones vocantur. Vide infrá.

Scōpēs, *σκώψ*, Aves ſunt noctuinę ex genere noctuarum, eædem cum iis quas bubones Latini appellant. [Pol. *Puhacz.*] Dictę ſcopes, quaſi *σκεμνὰ ἢ κεχηνότες.* Sunt enim raucæ & minimè canoræ. Plin. lib. 10. cap. 49: Nominantur ab Homeró ſcopes, avium genus, neq; harum Satyricos motus quum inſident pleriſque memoratos facilè conceperim mente: neq; ipſæ jam aves naſcuntur.

Scōptŭlă opera, quæ medicis dicātur, docet his verbis Celſ. lib.8. cap. 1: A cervice duo lata oſſa utrinq; ad ſcapulas tenduntur: noſtri *ſcopulæ opera*, *ὠμοπλάτας* Græci nomināt. Ea in ſummis verticibus ſinuata, ab his triangula paulatimq; lateſcētia ad ſpinā tendūtur: & quo latiora quaq; parte ſunt, hoc hebetiora. Hæc Celſ. Latos humeros quidā vocāt, alii oſſa humeraria.

Scŏpŭlŭs, vide SCOPVS.

Scōpŭs, ſcopi, m ſ. Meta ad quam ſagittę diriguntur. [מטרה *mattaráh. σκόπος.* Gal. *Scopo, but à quoy on viſe.* Ital. *Mira, ſegno, intentione.* Ger. Ein Zweck Belg Dwtt/den doel. Hiſp. *Mirada, ſennal.* Pol. *Cżel.* Vn. *Czél.* Ang. *A mark or butte to shoote at.*] Inde manarūt proverbiales locutiones, Attingere ſcopū, aberrare à ſcopo, & ſimiles. ¶ Per metaphorā ſcopus accipitur pro fine illo quo mentē & propoſitū noſtrum dirigimus. Cic. Att. li.19: Scopus enim hic eſt huic noſtro nihil prębere. ¶ Scopus etiam in uva dicitur ramoſum illud ex quo dependent acini. Varro 1. de Re ruſtic cap 54: Quæ calcatæ uvæ erunt, earum ſcopi cum folliculis ſubjiciendi ſub prelum, ut ſi quid reliqui habeant muſti, exprimatur in eundem lacum.

Scŏpŭlōſus, adject Scopulis plenus. [*σκοπελώδης.* Gall *Plein de rochers* Ital. *Pieno di ſcogli.* Ger. Felſecht/ voll felſen/ vnd felſen. Hiſp. *Lleno de peñas.* Pol. *Skalisty.* Vng. *Kȫ zȫklos.* Ang. *Rocky.*] Plin. lib.6. cap.17: Deſertum, per ſcopuloſa & abrupta, &c. ¶ Per tranſlationem ponitur pro difficili. Cic. 1. Verr. Intelligo quàm ſcopuloſo & difficili loco verſer.

Scōrdĭum, dii, n.ſ. [*σκόρδιον.* Gall. *Stordeo* [illegible] *chamarzu* Ital. & Hiſpan. *Scordio.* German. Lachen knobtauch/ waſſer bathenig. Polon. *Gesi poley.*] Herba eſt, teſte Dioſcoride, tam in montibus quàm in paluſtribus locis naſcens, folius triſſagonis, majoribus tamen & in ambitu nō uſqueadeò diviſis, caule quadrangulo, flore ſubrubro. Dictum ſcordion, *ἀπὸ τῆς σκορόδου*: hoc eſt, ab allio, cujus odorem refert & acrimoniam, teſte Galeno lib.8. Simpl. Facultat.

Scorĭă, æ, f. p. [illegible] Gal *Eſcume de metal.* Ital *Schiuma & feccia del metallo* Germ. Der ſchlack vnnd ſchaum von einem metall Belg Slabet Hiſp *La hez del metal.* Polon. *Szum, żużel.* Vngar. *Vasnak es egieb oluadeknak az ſzara, ſepreie.* Ang. *The ſcowring or droſſe of metall.*] Spurcitia ſive ſordes quæ ex metallo inter coquendū veluti ſpuma quędam expurgatur. Celſus recrementum nominat. Sic enim habet medicinę ſuæ lib. 5. cap. 18: Plumbi recrementum *σκωρίαν μολύβδου* Græci vocāt. Plin. lib 33. cap 4: Spurcitia in omni metallo ſcoria vocatur. ¶ Ponitur interdū pro miſeria: propterea quòd qui in luctu cōſtituti ſunt, omni prorſus cultu neglecto, ſordidati conſpiciantur. Virg. ad Meſſal. & ſcoria patiar tabeſcere tali.

Scŏrŏdŏn [שום *ſchum. σκόροδον* Gall. *Ail.* Ital. *Aglio.* Germ. Knobtauch Hiſp *Ajo.* Polon *Cżoknek.* Vng *Fokhagymá.* Ang. *Garlick.*] Herba eſt nulli non nota, quam Latini allium appellant. ¶ Eſt & ſylveſtris allii genus quod Græco nomine *ὀφιοσκόροδον*, quaſi allium anguinum appellatur.

Scŏrŏdŏpraſsŏn, *σκοροδοπράσσον*, Herba eſt magnitudine porrum æquans, qualitatum porri & allii particeps.

Scŏrpænă, Genus piſcis apud Plin. li. 32. cap. ultim. Meminit ejus & Ambroſius: Scorpæna, *inquiens*, quoq; caſtitatē immaculatam conſervat genus ſuo ſervat, non percutit, ſed refici.

Scorpītēs, *σκορπίτης*, Gemma eſt ſcorpionis colore. Plin. lib. 37 cap. 11.

Scorpĭus, pii & Scorpio, onis [עקרב *akráb. σκορπίος.* Gall *Scorpion* Ital. *Scorpione, Scorpio.* Germ. Ein Scorpion. Hiſpan. *Escorpion, Alacran* Pol *Skorpion, Jaszczurka* Vngar. *Scorpio* Ang. *A Scorpion*] Animal venenoſum, cauda feriens: de cujus natura vide Plin. lib. 11. cap. 25. ¶ Scorpius etiam ſive Scorpio, cœleſte ſignum Colum. Sol ingreditur Scorpion XIIII. Calend. Novemb. ¶ Item militare inſtrumentum, ita dictum, quod parvis ac ſubtilibus ſpiculis inferat mortem: ſive quòd ſcorpionis ſimilitudinem habeat quum arcus hinc atque illinc chelarum ſimilitudine præ ſe ferant ſpiculum caudæ. Vulgus *Arcubaliſtam* appellat. ¶ Quidam etiam accipiunt ſcorpium pro genere tormenti, ut ſunt rubi aculeati, vel flagellum virgarum, ut ſcutica habens in ſummitate glandes plumbeas. Quo quidem tormenti genere ſæpè legimus martyres afflictos fuiſſe. Plinius lib. 7. cap. 56: Et in tormentis ſcorpionem Cretas invenitſſe ferunt. ¶ Præterea ſcorpius herba eſt ſemen habens ad ſimilitudinem ſcorpionis, quæ valet adverſus animal ſui nominis: de qua Plin. lib. 22 cap. 15. ¶ Eſt & ſcorpius piſcis apud eundem Plin. lib. 32. cap. 11.

Scorpionarii, orum, m. ſ. *σκορπιοφόροι*, qui ſcorpiis: id eſt, arcubus utuntur, ut ſagittis feriant.

Scōrpiūrŭs, *σκορπιούρος*, Herba quæ & ſcorpius dicitur, ſemen habens ſimile ſcorpionis caudæ: unde & nomen habet. Plin lib. 22. cap. 21.

Scōrtum, ti, n. ſ. Meretrix: inde dicta, teſte Feſto, quòd tanquam pellicula ſubigatur. [זונה *zonáh. πόρνη.* Gall. *Putain de bordeau.* Ital. *Meretrice.* German Ein Hur oder Hurenſack/ Kȫtz. Hiſp *La puta.* Pol. *Kurwa, nierządnica.* Vngar. *Kurva.* Ang. *An harlot of a common brothell houſe.*] Omnia nanque pellibus facta, antiqui *ſcortea* appellabant. Cicero prō Milone: Clodius ſemper ſcorta, ſemper exoletos, ſemper lupas ducebat. Idem de Aruſp. Reſpon. Quis unquam nepos tām liberè cum ſcortis, quàm hic cū ſororibus voluptatus? ¶ Dicitur aliquando & de

& de maribus, præpostęrè virorum libidini obsequentibus. Cic. pro Sextio: Nec mihi res erat cũ Saturnino, sed cũ scurrarum locupletum scorto, cũ fororis adultero, &c. Quo in loco Clodium intelligit. ¶ Propriè tamẽ scortũ est corium animalium, præsertim corũ quę crassiorem habent pellem ac duriorem. τὸ σκύτος. Scortũ, inquit Festus, pellis testium arietinorũ.

Scŏrtĭllum, dimin. [τὸ πορνίδιον, τὸ παλλάκιον. Gall. *Petite putain.* Ital. *Picciola meretrice.* Ger. Ein Hürtlin. Hisp. *Pequenna puta.* Pol. *Kurewka.* Vngar. *Kurvatska.* Ang. *A litle harlot.*] Catul. Scortillum mihi quum repentè visum est Non sanè illepidum nec invenustum.

Scŏrtĕŭs, a, um, Coriaceus, pelliceus. [σκύτινος. Gal. *Fait de cuir ou de peaux.* Ital. *Fato de pezzi, di cuoro.* German. Ledern. Hisp. *Cosa hecha de cuero ò pelleja.* Polon. *Skorzani.* Vngar. *Bőrből valo.* Ang. *Made of leather or of an hide.*] Ovid. 1. Fast. Scortea non illi fas est inferre sacello. Scortei numi, σκύτινα νομίσματα, qui fiebant ex corio. Donat. quoq; in comment. Virg. pecuniam autumat ex corio bubulo priscis temporibus fuisse, & inde dictam pecuniam, quod ex pecore fieret.

Scortŏr, aris, d p. Meretricor. [זנה *zanáh.* πορνεύω. Gall. *Paillarder.* Ital. *Andare à meretrice.* Ger. Huren/oder hurerey treyben. Hisp. *Andar tras putas ò en puteria.* Pol. *Kurestwo pł'odzę.* Vng *Paraznal Kodom, kurvalkodom.* Ang. *To haunt or companie with harlottes.*] Terent. in Heavt. Scortari crebrò nolunt. Idem in Adelph. Nõ est flagitium (mihi crede) adolescentulum scortari.

Scortātŏr, oris, verb. m. t. Meretricum sectator. [זנה *zonéh, ὁ πορνεύων.* Gall. *Putier, paillard.* Ital. *Puttaniero, fornicatore.* Ger. Ein Hurer/Hurenjäger/ Hurenbub. Hisp. *Putannero, que anda tras putas.* Pol. *Kurewnik.* Vn. *Paraxna, kurvalkodo.* Ang. *An haunter of harlottes.*] Cic. 2. in Cat. O bellũ magnoperè pertimescendũ, quũ hunc sit habiturus Catilina scortatorum cohortẽ prætoriam.

Scōtōmă, n. t. [σκότωμα. Ger. Das schwindlẽ/ein vertunklung der Augen/wañ einer meynt es laufft alles vmb. Polon. *Zawrot gł'owi.*] Vertigo capitis, quum omnia quæ foris oculis occurrunt, in gyrum circumagi videntur: quam & visus obtenebratio, nõnunquam & casus solet comitari. Dictum scotoma quasi obscuratio: σκοτόω enim Græcè tenebras significat: unde σκοτία, obtenebro, obscuro: à cujus præterito pas. deducitur verbale σκοτωμα. Latini hoc mali genus vertiginem appellant.

Scrāntĕum, tei, n. s. Pellem vocant, in quo sagittæ reponuntur, & à scorto deductum existimant.

Scraptĭă, æ, f. p. Vermiculus in frõdibus habitans, unde Scraptiæ, & Scrupeæ, meretrices fordidæ & deformes dicuntur, vel ab excreando, quod vitium est in vetula: Scrupeæ verò à duritie molestiaque lapillorum, qui scrupi, & per diminutionem Scrupuli dicuntur. Plautus: Scruptæ, scrupeæ, de strato vulvæ fordidæ.

Scrĕo, as, act. p. Cum conatu quodam de pectore sputũ ejicio. [ירק *jaráḳ* רק *rak.* χέμπλομαι. Gall. *Cracher.* Ital. *Carcassare, sputare per forza.* Germ. Mit reusperen außwerffen/gragsen. Hisp. *Escupir tossiendo ò gargajear.* Pol. *Charkam.* Vngar. *Hakkogok.* Ang. *To spitte.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Eadẽ in jumento, hominęq; phlegma, aut sanguinẽ qui screatur, talo circumligata sanat.

Scrĕātŏr, screatoris, m. t. Qui screat. [ירק *jorék.* ὁ πτυέμπλης, χεμπλυτής. Gall. *Cracheur.* Ital *Sputatore.* Germ. Ein Koderer/ der rotz oder gragsen außwirfft. Hisp. *Escupidor.* Polon. *Wipluwacz charkot.* Vng. *Hakkogo.* Ang. *He that spitteth.*] Plautus in Milite: Screator sum itidem minimè succidus.

Scrĕābĭlĕ, Quod screari potest. [χεμπλόν. Gall. *Qu' on peut cracher.* Ital. *Che si puo sputare.* Ger. Das gut außzuwerffen oder außzukoderen ist. Hisp. *Que se puede escupir.* Pol. *Co wsplwano byc może.* Vn. *Hakkogbato, ki pőthető.* Ang. *That may be spitted out.*] Vnde compositum Excreabilis. Plin. lib. 20: Pulmonum vitia excreabilia facit.

Scrĕātŭs, tus, Ipsa screatio. [ירק *rok.* χέμψις. Gall. *Crachement.* Ital. *Sputamiento.* Ger. Das reusperen vnd rotz außwerffen/ außtoderung. Hisp. *Obra de escupir tossiendo.* Pol. *Charkanie.* Vngar. *Hakkogas.* Ang. *A spitting.*] Terent. in Heavt. Gemitus, screatus, tussis.

Scranctĭæ, Meretrices dicebantur contemnẽdi causa, quemadmodum blitidæ diobulares, &c. Var. lib. 6. de ling. Lat. Apud Festum & Nonium manifestò legitur scraptæ. Tintimnus Prilla rectiùs mecastor piculetæ posthumę lectum hodie stratum vidi scraptæ mulieris. Vide Scaligerum in Varr.

Scrĭbă, Vide SCRIBO.

Scriblītă, pen. prod. f. p. Genus cibi appellatum, quòd in circuitu ad restis modum torqueretur. [Germ. Ein Fladen oder Küchen. Pol. *Obarzanek, praczel, filesys, bugiel.* Ang. *A tarte.*] Hoc solum differens à placenta, quòd fine melle coquebatur, & ferventissima edi solebat. Mart. lib. 3: Circunlata diu mensis scriblita secundis Vrebat nimio sæva colore manus. Plaut. in Pœn. Dum ludi fiũt, in popinam pedisequi irruptionẽ facite: nunc dum occasio est, nunc dum scriblitæ æstuant occurrite.

Scrĭbēllo, Veteres usi sunt pro scribo, à quo compositum

fit Conscribello. ἐγγράφω, ἐπιγράφω, ἐπιζέω. Varro: Astrologi non sunt, qui conscribellaverunt pingentes cœlum.

Scrĭbli̇̆go, scribendum potiùs Stribligo, Vide suo loco.

Scrĭbo, is, psi, ptum, act. t. Conscribo, opus aliquod compono. [כתב *chathább.* συντίθημι, λογογραφέω, συγγράφω. Gall. *Escrire.* Ital. *Scriuere.* German. Schreyben. Belg. Screyven. Hisp. *Escreuir.* Polon. *Pysze.* Vngar. *Irok.* Ang. *To write.*] Cicer. Sed proximè scripsi de optimo genere dicendi; in quo, &c. Idem Lentulo lib. 1: Scripsi etiam versibus treis libros de temporibus meis. Plin. lib. 12. cap. 14: Iuba rex iis voluminibus quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium. Horat. 2. Epist. à: Præter cæterá Romæ méne poëmata censes Scribere posse inter tot curas, totque labores? ¶ Interdum tamen scribere accipitur pro literas exarare. γράφειν. Plaut. in Pseudo. Quasi in libro quum scribuntur literæ calamo. Cicer. Attic. Neque semper mea manu literas expectabis. ¶ Quandoq; ponitur pro pingere. Plinius de Nicomacho pictore: Scripsit & Apollinem, & Dianam, Deumque Martem in leone sedentem. Vnde & picturas legere dicimus. Virgil. 6. Aen. -quin protinus omnia Perlegerent oculis. ¶ Scribere notis, est celeriter excipere, & dictionibus decurtatis aliquid scribere, quemadmodũ olim faciebant notarii, quibus etiam nomen à notis hujusmodi remansit. Quintil. lib. 11. cap. 2: Habemus sanè, ut qui notis scribunt, certas imagines omnium, &c. ¶ Scribere leges, quod & condere, & dicere, & facere dicitur. Cicer. pro Rosc. Amer. Ejus porrò civitatis sapientissimum Solonem dicunt fuisse eum, qui leges quibus hodie quoq; utuntur, scripserit. ¶ Scribere hæredem, est instituere, facere. Martial. lib. 10: Hæredem scripsit me Numa, convaluit.

Scriptum, pti, n. s. Scriptura: hoc est, idipsum quod literis mandatum est. [כתב *chethább* מכתב *michtáb.* συγγραμμα. Gall. *Escrit, escriture.* Ital. *Scritto, scrittura.* German. Ein geschrifft. Hispan. *Escriptura.* Polon. *Pyssanie.* Vngar. *Iras, meg iratot.* Ang. *Any thing writen, a writing.*] Lib. 1. ad Herenn. Ex scripto sententiæ controversia nascitur hoc modo: Quum videbitur scriptoris voluntas cum scripto ipso dissentire. Cic. Luceio: Ardeo cupiditate incredibili, neque, ut ego arbitror, reprehendenda, nomen, ut nostrum scriptis illustretur, & celebretur tuis. ¶ Scriptum facere, est scribendo victum quærere. Gell. lib. 6. cap. 9: C. Plautus patre libertino natus, scriptum faciebat.

Scrīptŭs, ptus, ptui, Scriptũ, sive scriptura. [כתב *chetáb* מכתב *michtáb* γραφή. Ger. Ein Geschrifft. Pol. *Pysmo.* Vng. *Iras.* Ang. *A writing.*] Gell. lib. 6. cap. 9: Dicitur tabulas posuisse, scriptu sese abdicasse. De Cn. Flavio.

Scrīptĭto, as, frequent. est à verbo minus usitato scripto, as, quod & ipsum frequentativum est à verbo scribo. [πολὺς γράφω. Gall. *Escrire souuent.* Ital. *Scriuere souente.* Ger. Offt schreyben. Hispan. *Escrimir muchas vezes.* Pol. *Vstawnie pisze.* Vngar. *Irkalok.* Ang. *To writte often.*] Cic. Att. lib. 7: Et hæc, & si quid aliud ad me scribas, velim, vel potius scriptites.

Scrīptĭo, onis, f. t. Actus quidpiam literis mandandi, sive id ipsum opus quod cõscribitur. [כתב *chethább* מכתב *michtáb.* συγγραφή. Gal. *Escriture.* Ital. *Scrittura.* Ger. Ein beschreybung/oder geschrifft. Belg. Een screvinge. Hisp. *Escriptura, obra para escreuir.* Pol. *Pyssanie.* Vng *Iras.* Ang. *The act of writing.*] Cic. 5. Tusc. A quo non modò impulsi sumus ad philosophicas scriptiones, verumetiam lacessiti. Idem Dolabellæ: Oratiunculã pro Dejotaro quã requirebas, habebam mecum, quod nõ putaram: itaq; eam tibi misi, quam velim sic legas, ut rem tenuem & inopem, nec scriptione magnopere dignã: id est, non magnopere dignam quę literis mandetur. ¶ Ponitur etiam pro quacunq; scriptura, aut ipso scribendi actu. Cic. ad Att. lib. 10: Crebrò refricat lippitudo, non illa quidem prodigiosa, sed tamen quæ impediat scriptionem meam. Varro: Avarus fœnerator, spe lucri rem scriptione duplicarat.

Scrīptĭlĭs. [Polon. *Do pissania dobri.* Vngar. *Irot meg irhato.*] Diomedes Gramma. lib. 1: Vox literalis vel scriptilis appellatur, quia literis comprehendi potest.

Scrĭbă, æ, m. p. Rerum publicè gestarum jussu magistratus scriptor. [כתב *chotheb* סטר *sophér.* γραμματεύς. Gall. *Escriuain, scribe, greffier.* Ital. *Scriuano, cancelliere, notaio.* Ger. Ein Schreiber. Belg. Een Scryver. Hisp. *Escriuano, notario.* Pol. *Pyssarz* Vng. *Iro deak.* Ang. *A scribe or notarie, a clerk.*] Liv. lib. 2. de Cneo Murio loquens, ibi quũ militibus stipendiũ fortè daretur, & scriba cum Rege sedens pari ferè ornatu multa ageret. Et paulò pòst, Scribam pro Rege obtruncat. Cicer. Rufino: Ad ea quæ scripsisti commodiùs equidem possem de singulis ad te rebus scribere, si M. Tullius scriba meus adesset.

Scrīptŏr, oris, m. t. Operis alicujus autor, q̃ quippiã literis mãdat. [בעל *báhal* מחבר *mechabbér* כתב *chotheb* סטר *sophér.* συγγραφεύς. Gall. *Escriuain.* Ital. *Scrittore, cõpositore.* Ger. Ein Schreiber. Hisp. *El que escriue cõponiendo libros.* Pol. *Kśiąg widawcza.* Vn. *Iro, szerzo.* Ang. *A writer.*] Horat. in Arte: -scriptor honoratum si fortè

si fortè reponis Achillem. Liv. lib. 1: Etsi in tantâ scriptorum turba mea fama in obscuro est. Donat. in prologo Terentii: Indifferenter, *inquit*, omnis qui aliquid scripsisset, scriptor à veteribus dicebatur ¶ Scriptor legum, legum lator. [מחוקק *mechokék.* νομοθέτης.] Cic. ad Brutum: Neque solùm ut Solonis dictum usurpem, qui & sapiens unus fuit ex septem, & legum scriptor solus ex septem.

Scrīptōrĭŭs, a, um, Quod aptū est ut ex eo scribatur, seu quod ad scriptorē pertinet: [γραφικός. Gall. *Seruant à escrire ou à escrinain.* Ital. *Cosa da scriuere ò da scrittore.* German. Zu dem schreiben dienstlich. Hisp. *Cosa para escreuir ò para escriuano.* Pol. *Spossobni do pyssania.* Vng. *Irni valo.* Ang *Belonging to write or a writer.*] ut Atramentum scriptorium, μέλαν γραφικόν, apud Cels. li. 6. cap. 4: Id autem quod subinde raditur, illini atramento scriptorio satis est Idem lib. 5: Sed eadem medicamenta in calamū scriptorium conjicienda sunt, isq; ori fistulæ aptandus, inspirandumq; ut ea medicamenta intùs compellantur.

Scrīptūră, æ, f. t. Scriptio, stylus, vel ipse actus aliquid literis mandandi. [כתב *chetáb* מכתב *michtáb.* γραφή. Gall. *Escriture.* Ital. *Scrittura.* Germ. Ein geschrifft. Hisp. *Escriptura.* Pol. *Pysmo.* Vng. *Irás.* Ang. *A writing.*] Autor ad Herenn. lib. 3: Non sum nescius quantù susceperim negotii, qui motus corporis exprimere verbis, & imitari scriptura conatus sim voces. Scriptura, *inquit*: id est, scribendo, vel (ut Cicero loquitur) scriptione. Et lib. 5: Reliquū scripturę consumetur in exemplis: id est, reliquū ejus quod scribendū est Cic. Treb. lib. 15: Quum verò ea quæ scriptura persecutus es sine summo amore cogitare nō potueris. Cęcinna Ciceroni: Genus aūt hoc scripturę non modò liberum, sed incitatum, atque latum esse quis ignorat? ¶ Scriptura ponitur aliquādo pro vectigali quod percipitur è portoriis, seu pascuis: vel ipsa ratio eorum qui præsunt hujusmodi vectigalibus: & ii, qui portus, aut portoria curabant, vectigalia describentes, aut colligentes, Magistri scripturæ, & portus dicebantur. Scriptura hujusmodi hodie est eorū mancipum qui glandiarios, & pascuos saltus redimunt. Plaut. in Truc. Nam adversum legem à me ob meam scripturā pecudē accipi, Fieriq;. A. idem quod tu facis, faciunt rem malè gerentes: ubi non Est scriptura, unde dent, incusant publicanos, ¶ Scripturę magister, Qui vectigalia describebat in portu, eorumque rationes conficiebat. ἀλφιγραφεύς. Cic. ad Att. Magister scripturæ, & portus, quidam L. Carpinatius.

Scrīptūrārĭī, Olim dicebātur, teste Nonio, qui postea tabularii dicti sunt quòd scripturis & cōmentariis omnes aut civitatū, aut provinciarū res complecterentur. ἀλφιγραφεῖς. Lucil. lib. 26: Publicarū rerū assuefiam, ut scripturarius. Scripturarius ager, teste Festo, is dicitur qui publicus est, in quo ut pecora pascātur, necesse est ut certum æs pastor pendat publicano.

Scrīnĭum, n. ſ A secernendo, arca dicitur qua servantur pretiosa ac secreta. [ארון *arón.* κιβώτιον. Gal. *Coffret ou cabinet.* Ital. *Scrigno, cassetta.* Germ. Ein schrein/kisten/laden. Hisp. *La caxa en que se gardan las cosas preciosas.* Pol. *Skrzinia.* Vng Zekreni, lada. Ang. *A coffer to keep pretiouse thinges in.*] Plin. lib. 13. cap. 1: Alexander cepit scrinium unguentorum. Horat. 2. Epist. 1: Et prius orto Sole vigil calamum, & chartas, & scrinia posco. Idem 1. Serm. Satyr. 1: Iam satis est, ne me Crispini scrinia Lippi Compilasse putes, verbum non amplius addam. Hujus diminutivum est Scriniolum.

Scrīnĭārĭŭs, Scriniorū custos: id est, rerum secretarum. χαρτοφύλαξ.

Scrōbs, scrobis. [טחרת *páchath* שחרת *scháchath* בור *bor.* ὄρυγμα. Gall. *Vne fosse.* Ital. *Fossa, busa, poro, caua da piantar vigna ò arbori.* Ger. Ein grub. Belg. Een putten. Hisp. *El hoyo para plantar.* Pol. *Gruba, dol'.* Vng. *Verem, arkolas.* Ang. *A pitte or diche.*] Generis tàm masc. quàm fœm. secundū Priscianū. Servius tamen ait magis masculinū esse, quàm fœmininū, & citat Plautum, qui dixit: Sexagenos scrobes. Quod verò Lucanus ait: Exigua posuit scrobe: id vult esse contra artem. Sunt autem Scrobes, fossiones, ut putei, vel foveæ intra terram manu factæ, ad vineas, vel arbores cōserendas, vel ad metalla, & quæcunq; alia fodiēda. Col. li. 4. cap. 1: Cōtenti bipedanea scrobe. Idē: Ante annū quàm poma disponere voles, scrobes fodito.

Scrōbĭcŭlŭs, diminutivum. [τὸ παφείδιον, τὸ βοθρίον. Gal. *Fossette, petite fosse.* Ital. *Fossetta.* Ger. Ein grübtin. Hisp. *Pequenno hoyo.* Pol. *Dol'eczeti.* Vng. *Vermetske.* Ang. *A litle doche.*] Plin. lib. 21. cap. 5: Atque ita in scrobiculis seruntur, heminis fæcis circunfusis. Colum. libr. 15: Et id quod à matre abscissum recessit, confestim à latere circunfoditur & scrobiculo facto ad imum solum præciditur.

Scrōfă, æ, f. p. Sus fœmina quæ fœtus causa alitur. [ὗς. Gall. *Vne truye vieille.* Ital. *Porca vecchia, scrotta.* Germ. Ein zuchtmor. Bel. Een soech Hisp. *Puerca ya vieja ò parida.* Pol. *Swinia.* Vng. *Eme dizno, mag dizno.* Ang. *An old sow.*] Varro: Propterea matrem scrofam sua quæque hara suos alat oportet, quæ alios aspernatur. Plaut. Capt. Eorum si cujusquam scrofam in publico conspexero, Ex ipsis dominis, meis pugnis exculcabo furfures. Col. lib. 7. cap 9 Scrofæ probantur longissimi status, & ut sint reliquis membris similes descriptis verribus.

Scrōfĭpāscŭs, Qui pascit scrofas. [ὑοτρόφος. Gall. *Porcher, qui paist ou nourrit truyes* Ital. *Nutritore de porche.* Germ Der den schweinen zu essen gibt Hisp. *Criador de porcas.* Polon. *Swinopas.* Vng. *Emedíznok paztora.* Ang. *A feeder of old swine.*] Plaut. in Capt. Tum pastores scrofipasci qui alunt furfure sues.

Scrōfŭlæ, f. p. Propriè dicuntur indurati adenes, in collo præcipuè, in alis & in inguinibus consistentes, ita dictæ à suibus, qui peculiariter hoc morbo infestantur. [χοιράδες. Gall. *Escrouelles.* Ital. *Scrouole.* Ger. Trüsen. Hisp. *Lamparones.* Pol. *Sadzelnassy, gruczoł'i.* Vngar. *Futoso mirigy.* Angl. *The kinges euill, or ain impostume in the throat.*] Latini strumas appellant. Vide Cel. lib 5. cap. 28. & infrà in dictione STRVMA.

Scrōtum, n. ſ. Rugosus ille testiculorum sacculus, quem nonnulli etiam scortum appellant, quòd quandam coriacei sacculi similitudinem referat. [ὄσχεον. Gall. *La peau en laquelle sont contenues les genitoires.* Ital. *La pelle che pende sotto i testicoli.* Germ. Der hodensack Hispan. *La bolsa de los cojones* Pol. *Moszenki.* Vn. *Monia tőkj* Ang. *The skinne or hid wher the stones n keped called the bacode.*] Scortea enim veteres appellabant quæcunque ex aluta aut pelle constabant.

Scrūpĕdŭs, Qui ægrè incedit, ab eo quòd qui per scrupos & lapillos incedūt, difficilè ingrediuntur. [Pol. *Tenktori nachrámuiac chodzi.*] Hinc scrupedas mulieres veteres eas vocabant, quę tardè ingrederentur, aut difficulter consisterent, Actius apud Varronem Scrantiæ scrupedæ, stritabillæ.

Scrupŭs, pi, m. ſ. Calculus, seu lapillus exiguus, pedes ambulantium offendens. [יסח *chatsáts.* λίθος, ψηφίς. Gall. *Vne petite pierre ou grauois.* Ital. *Pietrella, pietricella.* Ger. Ein steintin Belg. Reyten. Hisp. *China ò pedrezita.* Pol. *Kámik wbocznie czyśnaci.* Vng. Kőuets. Ang. *A litle stone.*] Festus: Scrupi dicuntur aspera saxa, & difficilia attrectatu.

Scrūpĕŭs, a, um, Quòd est lapillosum. [λιθώδης. Gall. *Pierreux, graueleux.* Ital. *Sassoso.* Ger. Voll steintin vñ tisst. Hisp. *Cosa de china ò pedrezita, pedregoso.* Pol. *Kamienśti.* Vngar. *Kouetses.* Ang. *Full of litle stones or grauell.*] Virg. lib. 6: Spelunca alta fuit, vastoque immanis hiatu, Scrupea, tuta lacu nigro. ¶ Scruposus, Idem. Lucanus: Scruposisq; angusta vacant ubi littora saxis, Imposuit terræ. ¶ Scrupus etiam accipitur pro ænigmate, seu pro nodoso quopiam argumento. Gell. lib. 11: Quæ Græci ἀπίγματα, Latini scrupos appellaverunt: tales etiam Græcis itidem γρῖφοι appellantur. Ea enim est genuina lectio: quanquam in vulgatis exemplaribus scirpos perperam legamus.

Scrūpŭlŭs, li, diminutivum à scrupus, m. ſ. Propriè lapillus brevis, & asper, qui in calceo latens, plerunq; nos lædit, pressusq; dolorem creat. [חלץ *chatsáts.* ψηφίς. Gall. *Vne petite pierre ou grauou.* Ital. *Scrupolo, picciola pietra, pietrella, pietricella.* Germ. Ein klein steintin/ als die sind so einē offt in den schuhen trucket. Belg *Keyten* Hisp. *China ò pedrezita.* Pol. *Kamik wbocznie czyśnaci.* Vng. *Lab sertő kőuetske.* Ang. *A litle stone in the shooe that an noyeth.*] Vnde pro solicitudine & difficultate ponitur. [דאגה *deagháh* דאבה *deabáh* חרדה *charadháh.* ἡ ὀλυχέρεια ἡ ἀπορία. Gall. *Difficulté, scrupule, doute, souci.* Ital. *Dubbio, difficultà, pensiero.* Ger. Ein zweyfel oder angst so einem im busen ligt / etwas das einen in seinē Gemüt trucket Hispan. *Duda, cuyda, difficultdad.* Polon. *Frassunek, bolieść.* Vngar *Zgato gond.* Ang. *A difficultie, a doubt.*] Cicero pro Sexto Rosc. Hunc mihi ex animo scrupulum evelle, qui me dies noctesque stimulat, ac pungit. Idem pro Cluentio: Hic tum injectus est homini scrupulus, ac dubitatio. ¶ Scrupulus etiam, vel scrupulum, genus est exigui ponderis pendentis tertiam partē drachmæ: hoc est, obolos duos. A Græcis dicitur γράμμα: hoc est, litera, quòd alphabetum apud Græcos quatuor & viginti literas habet, in quot scrupula dividitur uncia. [Gall. *Scrupule, le poix de deux oboles.* Ital. *Scropola* German. Der drithett eines quintlins: dann zwölff scrupel machen ein lod. Hispan *Escrupulo.* Polon. *Trzeccza częsćod kwintlie.* Vngar. *Lotnak harmad resze.* Ang. *The thride part of a dramme.*] Fannius apud Priscianum: In scrupulis trinis drachmam. Valer. Max. lib. 4. de Paup. Eadem gens nullum antè scrupulum auri habuit. Ovid. de Remed. Quinque parant marathri, scrupula myrrha novem. Cicero Att. Illud cognitum est, nullum esse argenti scrupulum in illa insula. ¶ Scrupulus etiam mensurā est in metiendis terris, continens pedes quadratos centum. Colum. lib. 5. cap. 1: Igitur jugerum, ut diximus, habet quadratorum pedum millia XXVIII & DCCC: qui pēdes, efficiunt scrūpula CCLXXXVIII.

Scrūpōsŭs, unde scrupulosus. [Polon. *Chrupowati.* Vngar. Kőuetsős, *darabos.*] Apul. Florid. lib. 2: Pariter enim ut qui hæredi olum sterilem, & agrum scruposum, meras rupinas, & senticeta miseri colunt.

Scrūpŭlōsŭs, a, um, Quod scrupulis abundat. [πολύψηφος, λιθώδης. Gal. *Pierreux, graueleux, ou grumeleux.* Ital. *Pieno di sassetti.* Ger.

Ger. Voll ſteinlingen/tiſſig/oder grien. Hiſp. *Lleno de aquellas chinas ò pedrezitas.* Pol. *Kamieniſti.* Vng. *Követsös, darabos.* Ang. *Full of litle ſtones.*] Plaut. in Capt. Nam meus ſcrupuloſam victus cõmeat viam. Cic. 4. Tuſc. E' quibus, tanquam ex ſcrupuloſis cotibus, enavigavit oratio. ¶ Per translationem accipitur pro anxio, triſti, & ſolicito. [ὁ ἐν ὑπερακριβοῦς, δυσχερὴς, ὁ ἐν πολλῇ ἀκριβείᾳ. Gall. *Scrupuleux, trop curieux, plein de doutes & difficultez.* Ital. *Pieno de dubij & difficultà.* Germ. Angſthafftig/voll zweiffels/oder tieff nachſuchens. Hiſpan. *Muy dudoſo, cuidado, lleno de dudas.* Polon *Fraſſöwitwi.* Vng. *Gondos, zorgalmatos.*] Val. Max. lib. 1: Qui tam ſcrupuloſa, curà, parvula quęque momenta religionis examinare videntur.

Scrupŭlōsē, adverb. Anxiè, difficulter, religioſé. [ὑπερακριβῶς, δυσχερῶς. Gall. *Scrupuleuſement, auec difficulté & chagrin.* Ital. *Con diſſicultà & dubbio, ſcropoloſamente.* Ger. Schwärtlich/Mit zweyfel vnd ſorg/grüblechtig. Hiſpan. *Con mucha cuida, muy dudoſamente.* Polon. *Ztrudnoſcią.* Vngar. *Nehezen.* Ang. *With doubt or difficultie.*] Colum. lib. 8. cap. 8: At quæ dono, vel aucupio conſtiterunt, minus ſcrupulosè probanturid eſt, difficulter.

Scrupŭlōsiſsĭmē, Admodum exquiſitè atque anxié. [Pol. *Barzo pilnie.* Vng. *Söttetögön nyughatatlanul, ſzorgal matoſſan.*] Colume. In operis mit. o: Nec minus corporis geſticulatorem ſcrupuloſiſſimè inquirant, ſaltationis ac muſicæ rationis ſtudioſu, ſic legendum correctè.

Scrūpŭlōsĭtās, f. t. Anxietas, difficultas. [דאבה *deagháh* דאבה *deabáh* חרדה *charadháh.* τὸ ὑπερακριβοῦς, δυσχέρεια. Gal. *Scrupuloſité, diffi cultè.* Ita. D *ffieulta, penſiero* Ger Angſtaffftigkeit, Nachgrubtung. Hiſp. *Cuida, mucha duda.* Pol. *Trudne ſiperamie.* Vng. *Gondos dolog, nehezſég.* Ang *Difficultie*] Colum lib. 11 cap 1: In hac autem ruris diſciplina non deſideratu ejuſmodi ſcrupuloſitas.

Scrūpŭlāris, ſcrupulare, om. t. Quod ad ſcrupulum pertinet. [γραμμαικῶς. Gall. *Appartenant à ſcrupule, du poix de deux oboles.* Ital. *Pertinente à ſcropolo.* Germ. Das zu einem ſcrupel gehört. Hiſp. *Pertenesciente à eſcrupulo.* Vng. *Az mi az lothoz valo.* Ang. *Of the weight of the thride part of a dramme.*] Plin. lib. 33. cap. 8: Plotinus dicunt quantum auri ſit in ea, quantum argenti, vel æris, ſcrupulari differentia.

Scrupu.atim, Per ſcrupula. [κατὰ γράμματα. Gall. *Par le menu, par ſcrupules.* Ital *Minutamenti, à ſcropoli.* Ger. Bey den minſten ſtucklin. Hiſpan. *Deſmenuzadamente, por eſcrupulos.* Polon. *Po kąſku.* Vngar. *Aprönkent.* Ang. *By litle ſtones, by litle peeces.*] Plin. lib. 22. cap. 24 Scrupulatim quidem colligere, ac miſcere vires, non conjecturæ humanæ opus, ſed impudentiæ eſt.

Scrūtă, orum, n. ſ. [בלוים *beloſim* γευπέλια. Gall. *Vieux fers, ou vieux drappeaux.* Ital. *Straci, baronzi.* Germ. Allerley alt gerumpel/vnd grumpel werck das nicht viel mehr wärt iſt. Hiſp. *Veſtiduras viejas* Pol. *Biotche y witarterzecze.* Vng. *Omworoz, el kopot marha.* Ang. *Old and worne garments.*] Attritæ uſu veſtes, dimidiatæ ſtrigiles, & jumentorum ſoleæ, refixi clavi, idque genus alia quæ viliſſimi proxenetæ venalia habent, quos antiqui ſcrutarios χευπωλὰς appellabant. Horat. lib. 1. Epiſt. - Vulteium manè Philippus Vilia vendentem tunicato ſcruta popello Occupat. Lucil. apud Gell. Noct. Attic. lib. 3: Quidni? ſcruta quidem ut vendat ſcrutarius, laudat. Cæl. lib. Antiq. 10. cap. 6: Verbo Scruta, veteramenta ſignificari puto omnifaria, quæ quũ uſu jam detrita ſint, pretio item diminuta cẽſentur.

Scrūtārĭă, riæ, Scrutorum venditio: [χευπωλία. Pol. *Taktora ſtare rzeczi przedaie.*] Jut Sagaria, cœnacularia, lintearia. Apul. lib. 4: Scrutariam facitis.

Scrūtŏr, aris, d. p. Inquiro, inveſtigo. [חטש *chippés* דרש *daráſch.* ἐξετάζω, μεταπέμπω. Gal. *Fouiller & cercher ſoigneuſement.* Ital. *Cercare.* German. Nachſuchen/ergründen/fleiſſig erforſchen. Hiſp. *Buſcar ò eſcudrinar.* Pol. *Pilnie wartuie ſzukam.* Vng. *Kereskedem, tudakozom.* Ang. *To ſearche diligentlie or to ſeek.*] Cic. pro Roſc. Amer. Non excutio te, ſi quid fortè ferri habuiſti, non ſcrutor, nihil ad me pertinere arbitror. Plin. lib. 5. cap. 1: Polybius annalium conditor ab eo accepta claſſe, ſcrutandi illius orbis gratia circunvectus prodidit, *&c.* Horat. 1. Epiſt. 18: Arcanum neque tu ſcrutaberis ullius unquam, Commiſſumq; teges, & vino tortus, & ira. Plin. lib. 8. cap. 40, de canibus: Sed in venatu ſolertia & ſagacitas præcipua eſt. ſcrutatur veſtigia, atq; perſequitur, *&c.* ¶ Legitur & ſcruto apud antiquos activa voce: quod & Nonius annotavit. Vnde compoſitũ perſcruto, quo uſus eſt Plaut. in Aul. Poſtremò hunc jam perſcrutavi.

Scrūtātŏr, oris, m. t. Inveſtigator: [מחטש *mechappés* דרש *doriſch.* ἐξεταστὴς, ἐρευνητὴς. Gall. *Fouilleur, cercheur.* Ital. *Cercatore.* Germ. Ein erſucher, erforſcher/nachgründer. Hiſp *Buſcador, eſcudrinnador.* Pol. *Spe ä-ez.* Vng. *Kereskedő, tudakozo.* Ang. *A diligent ſearcher.*] ut Pallidus ſcrutator auri, Juc lib. 4. Stat. 3. Syl Quodque legit merſus pelagi ſcrutator Eoi.

Scrūtātĭum, nii, n. ſ. Inveſtigatio, inquiſitio, à ſcrutor. [חטש *chéphes* חקר *chéker* מחקר *mechkár.* ἐξερεύνησις. Gall. *Cerchement, inquiſition.* Ital. *Inquiſitione, cercamento.* Germ. Ein erforſchung/nachgründung/erſuchung. Hiſp. *Obra de eſcudrinnar, buſcamiento.* Pol. *Wwiadowanie, wmiacwanie.* Vng. *Kereſes, tudakozas.* Ang. *Diligent ſearching or ſeaking.*] Apul. lib. 9: Poſtremum magiſtratibus placuit, obſtinatè denegantem ſcrutinio deregere.

Scūlnam, Veteres pro ſequeſtro uſurparũt, quaſi ſequulnam, quo verbo uſus eſt Varro. Gell. lib. 20. cap. 10.

Scūlpo, is, pſi, ptum, act. t. Cædendò imaginem aliquam efficio, imaginem in materiam aliquam incido. [פתח *pittách* חקה *chikkáh.* γλύφω. Gal. *Tailler, grauer.* Ital. *Scolpire.* Ger. Etwas bildwercks ſchnitzen/ grabẽ/außſtechen. Belg. Snyden/houwen/graven/ſteenhouwen/beelden ſtecken. Hiſp. *Eſculpir ò entallar.* Pol. Rye, *wirzezuie.* Vngar. *Kepet faragok.* Ang. *To carue or graue.*] Et propriè in marmore & aliis lapidibus ſculptura fieri dicitur: conflatura verò in metallis quæ ſolvi poſſunt, atq; conflari, ut auro, & argento, & cæteris. Plin. lib. 36. cap. 4: Marmore ſculpendo primum omnium inclaruerunt Dipœnus & Scyllis. Ovid 10. Metam. Interea niveum mira fœliciter arte Sculpſit ebur. Diomedes tamen contendit ſculpo Latinum non eſſe, ejuſq; loco ſcalpo dicendum eſſe. Quod ſi verum eſt, codices ferè omnes mendoſos eſſe oportet, in quibus ſculpere frequenter occurrit.

Scŭlptŏr, ris, verbale, m. t. Qui ſculpit. [מתחת *mephatteach* מחקה *mechakkéh.* γλύπτης, γλυφεύς. Gall. *Tailleur, grauеur.* Ital. *Intagliatore, ſculptore.* German. Ein bildſchnitzer/ büdhauwer/der etwas grebt oder außſticht. Hiſpan. *Eſculpsdor ò entallador.* Pol. *Spiczerz.* Vngar. *Kegfarago.* Ang. *A caruer or grauer.*] Plin. lib. 20. cap. 13: Sculptores, & pictores utuntur. Idem lib. 38. cap. 5: Iam fuerat in Chio inſula Malas ſculptor, dein filius ejus Micciades, *&c.*

Scu.ptĭlĭs, ĭe, f p Quæ auro, argento, ære, ferro, ligno, ebore, marmore, vitro, gemma, opera noſtra efficit. [מתחת *pittúach* מקלחת *miklábath.* γλυφὴ. Gall *Taillure, grauure* Ital *Intagliatura, ſcultura.* German. Bildſchnitzerey/das ſchnitzen oder graben zu bildwerck Hiſpan. *Eſculpidura, antalladura.* Pol. *Spiczerſtwo.* Vngar *Kepfaragas.* Ang. *A caruing or grauing.*] Plin. li. 16 cap. 40 Horum in ſculpturis facilitatem.

Scŭlptĭlĕ, n. t. Quod ſculptum eſt: ut Sculptile ſimulacrum. [מתחת *mephuttách.* γλυπτὸν. Gall. *Graué, taillé.* Ital. *Intagliato, ſcolpito.* German. Ein geſchnitzlet oder gegraben bildwerck. Hiſp. *Coſa eſculpida ò entallada.* Pol. *Wiobrazenie.* Vngar. *Faragot kep.* Ang. *That is grauedor carued.*] Ovid. 4. de Ponto: Signa quoq; in ſella noſſem formata curuli, Et totum Numidæ ſculptile dentis opus. Numidam dentem vocat ebur è dente elephanti Numidici.

Scŭlpōnĕæ, arum, f. p. Calcei ex lana confecti. Plaut. Caſin. Qui quæſo potius quàm ſculponeas, Quibus batuatur tibi os? Nævius: Sculponeis batuenda ſunt latera. [ποδὸν πιλωτὸν ἐρεοῦν. Gal. *Soliер fait de laine.* Ital. *Scarpa di lana.* German. Wollin ſchuh oder filtzſchuh. Hiſp. *Capato de fieltro.* Pol. *Kapczie pilſniane.* Vng. *Botos.* Ang. *Shooes of woll.*] Hinc Sculponeatus, dicitur qui eſt ſculponeis indutus. [ὁ ἐρεοῦν ὑποδήματα ὑποδεδυκώς. Gall. *Chauſſé de ſouliers de laine.* Ital. *Calciato con ſcarpe di lana.* Ger Der wollin od filtzin ſchuh antregt. Hiſ. *Calcado con cabaos de lana.* Pol. *Wpilſu obuti.* Vn. Ak *kibotosba iar.* Ang. *That weareth woll'n ſhooes.*] Varro: Aſpicio ſculponeatã, bigas ſequi comitas. Scribit Cato, Sculponeas bonas altermis annis dari oportere familiæ ruſticanæ.

Scurrā, æ, m. p. Turpiter facetus, in jocando invercundus. & qui ridiculum audientibus turpibus dictis commovet. [γελωτοποιὸς, βωμολόχος. Gall. *Vn plaiſanteur, vn bouffon.* Ital. *Buffone.* German. Ein ſpeyvogel/ tollerobub/ der nichts thut dann die leut zu lachen machen Belg. Een rabbaut/een ſchuympeper Hiſp. *El truhan ò vano* Polon. Wſzeteczny k ſziderz. Vngar. *Tſelſap, fel bolond, neuetſeg zerzö.* Ang. *A ſaweie ſcoffer or flattering ieſter.*] Dictus ſcurra (ut quidam volunt) à ſequendo, quòd id genus homines ſequi ſoleant opulentiores aliquid promerendi cauſa. Cic pro Quintio: Memini, vetus eſt, de ſcutra multò facilius divitem, quàm patrem familiâs fieri poſſe. Idẽ 5. Verr. Albam habebo judicẽ, cum hominẽ qui ſe ipſe ſcurram improbiſſimum exiſtimari vult, qui à ſcurris potiùs ſemper gladiator, quàm ſcurra appellatus ſit. Iuven. Satyr. 13: urbani fugitivus ſcurra Catulli.

Scūrrĭlĭtās, f. t. Turpis, & procax dicacitas, neque temporis, neque loci, neque perſonarum reſpectum habens. [עון משחת *Illag.* mábogh. βωμολοχία, γελωτοποιΐα. Gall. *Plaiſanterie.* Ital. *Maniera di compracere con motti diſhoneſti.* German Spevwerck/ tendiert ungeit mit tächerlichen vnd vngereimpten reden. Hiſp *Aquel habito de truhanear.* Pol. Wſzeteczenſtwo. Vng. *Tſel iſapsa.* Ang. *Malapertſcoffing.*]

Scurrĭlis, pen. prod. Qui movet riſum cum turpitudine. [γελωτοποιὸς βωμολόχος. Gall. *De plaiſanteur* Ital. *Boffone.* German. Etwas grobyoſſechtig oder ſchamper. Hiſpan. *De truhan.* Polon. *Chl'op mewparzonei gebi plugawi wmowie.* Vngar. *Tſelſap, semtelen, ſatekos.* Angl. *Belonging to a malapert or ſaweie ſcoffer.*] Cic. 2. de

2. de Orat. Ne aut ſcurrilis jocus ſit mimicus.

Scūrrĭlĭtĕr, adverbium, Procaciter. [γελωτοποιητικῶς. Gall. *En bouffon, en plaiſanteur.* Ital. *Boffoneſcamente.* Ger. Mit ſchamparen ſchimpffpoſſen. Hiſp. *Truhaneando aſsi.* Pol. Szyderskie. Vng *Zombelonwel, embertelenwel.* Ang. Lik *a fawcie or flattering ſcoffer.*] Plin. Epiſtol. 90: Quid hunc putamus domi facere, qui in tanta re, tam ſerio tempore, tam ſcurriliter ludat?

Scūrrŏr, aris, d. p. Scurram ago. [βωμολοχεύω, γελωτοποιῶ. Gall. *Plaiſanter & dire mots pour rire.* Ital. *Fare il boffone.* Ger. Schampare vnd leicht fertige poſſen treyben/wie die Lottersbuben. Hiſp. *Truhanear.* Pol. Wßetecznie żartuie. Vng. *Tſeltſapok.* Ang. *To ſcofflik a fawcie mocker.*] Horat. 1. Epiſt 18: Scurror ego ipſe mihi, populo tu. Idem 1. Epiſt. 19: Scurrantis ſpeciem præbere profeſſus amicum. Hoc eſt, turpiter adulantis.

Scūtālĕ, hujus ſcutalis, pen. prod. n. t. Liv. 8. Bel. Maced. Centum funditores ab Aegio & Patris & Dymis acciti. A' pueris in more quodam genus, ſaxis globoſis, quibus fermè arenæ immiſtis ſtrata litora ſunt, funda mare apertum inceſſentes exercebantur. Itaque longius, certius & validiore ictu quàm Balearis funditor eo telo uſi ſunt, & eſt non ſimplicis habenæ, ut balearica, aliarumq; gentium funda: ſed triplex ſcutale crebris ſuturis duratum, ne fluxa habena volutetur in jactu, glans, ſed libiata quum ſederit velut nervo miſſa excutiatur.

Scuta, vel potius Scutra, vaſis genus, Vide SCVTVLA & SCVTELLA.

Scŭtĕllă, Vide SCVTVM.

Scŭtĭcă, æ, penult. corrept. f. p. Genus verberis è loris facti: à Græco σκύτος, quod corium ſignificat, vel pellem. [σκυτάλη. Gal. *Eſcourgee, vn fouët de lanieres de cuir.* Ital. *Scorreggiata fruſilo, bachetta, ſferza.* German. Ein lâderine geyſel/ein geyſel auß lâderriemen. Hiſpan. *Acote liuiano como para ninno.* Pol. *Bycz.* Vng. *Oſtor.* Ang. *A ſcourge or whippe.*] Martial. lib. 10: Scuticaque locis horridis Scythæ pellis, Qua vapulavit Marſyas Celenęus. ¶ Rubere ſcutica. Iuven. Satyr. 6: hic frangit ferulas, rubet ille flagellis, Hic ſcutica. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: adſit Regula peccatis, quæ pœnas irroget æquas, Ne ſcutica dignum horribili ſectere flagello.

Scŭtrīſcum, Vaſis genus apud Catonem de Re ruſt. cap. 10. & videtur ex figura Græca derivari à ſcutra. Eſt enim ſcutra vaſis genus, quod & ſcutula dicitur.

Scutum, ti, n. ſ. Armorum genus, quo pugnantes corpus tegunt, ἀπὸ τῆς σκύτους: hoc eſt, à corio, ſive pelle, qua obtegebantur: [מגן *maghén* סוחרה *ſocherdh.* ῥινοῦν, ὅπλον. Gall. *Bouclier, rondelle, eſcu.* Ital. *Scudo, targa* Germ Ein ſchilt den man im Streit braucht. Belg. Eenen Schilt. Hiſp. *Eſcudo ò paues.* Pol. *Tarcz* Vn. *Pan.* An. *A buckler or ſhield.*] vel à ſectura, ut inquit Varr. quòd à minutis cõfectum ſit tabulis. Plin. lib. 35. cap. 3: Scutis enim, qualibus apud Trojam pugnatum eſt, continebantur. Cæſ. 5. bel. Gall. Quo percuſſo, & exanimato, hunc ſcutis protegunt hoſtes, & in illum univerſi tela conjiciunt. Cic. 2. Tuſc. Ignavus miles ac timidus ſimulac viderit hoſtem, abjecto ſcuto fugiat quantũ poſſit. Virg. 8. Aen. ſcutis protecti corpora lõgis. Ovid. 7. Faſt. Iacta ſuper galeas, ſcutaque longa ſonant.

Scūtŭlum, li, Parvum ſcutum. [ὁ πλάξ, ονος. Gall. *Petit eſcu* Ital. *Picciolo ſcudo.* Ger. Ein ſchiltlin. Hiſpan. *Pequenno eſcudo* Polon. *Tarczinka.* Vngar *Paiſorska.* Ang. *A litle buckler or ſhield.*] Cic. 2. de Nat. deor. Cum pelle caprina, cum haſta, cum ſcutulo, cum calceolis repandis.

Scūtārĭus, m. ſ. Qui ſcuta facit. [ἀσπιδοποιός. Gall. *Faiſeur de boucliers & eſcus.* Ital. *Colui che fa i ſcudi ò le targhe!* German. Ein ſchiltmacher. Hiſpan. *El que haze eſcudo ò paues.* Polon. *Tenktori tarczi robi.* Vngar. *Paiſos, pais gtarto* Ang. *That maketh buklers or ſhieldes.*] Plaut. in Epid. Id modò videndum, ut materia ſuppetat ſcutariis.

Scūtŭlă in arboribus emplaſtratis. Plin. lib. 17. cap. 16: Ergo amputatis omnibus ramis, ne ſuccum avocent, nitidiſſima in parte, quaque præcipua cernatur hilaritas, exempta ſcutula (ita ne deſcendat ultra ferrum) cortici, imprimitur ex alia cortex par cum ſui germinis mamma.

Scūtārĭus, ria, um, Quod ad ſcuta pertinet. [ἀσπιδικός. Gall. *Appartenant à bouclier & eſcu.* Italic. *Pertinente à ſcudo ò targa.* Germ. Das zu den ſchitten gehört. Hiſp. *Perteneſciente à eſcudo ò paues.* Pol. *Tenktori do tarczi przinależi, paweznicżi.* Vng. *Paubox valo.* Ang *Belonging to bucklers.*] Vnde Virg. lib. 2: In Romana militia habebant fabricas ſcutarias, & loricarias, quibus armorum genera formabantur.

Scūtātŭs, a, um, Scuto armatus. [ἀσπιδωτός. Gall. *Garni ou armé de bouclier ou rondelle.* Ital. *Armato di ſcudo ò di targa.* Ger. Der mit einem ſchilt gerüſtet iſt/ſchiltknecht. Hiſp *Armado de eſcudo, eſcudado con eſcudo.* Polon. *Tenktori ſie tarczą broni, paweznik.* Vng. *Paiſos:* Ang. *Armed with a ſhield.*] Cic. 2. Philip. Agmine quadrato, cũ gladiis ſequuntur ſcutati milites, &c. Virg 9. Aen. Tercentum ſcutati omnes Volſcente magiſtro.

Scūtŭlă, læ, f. p. Forma rotunda, quales aranea contexit. Inde ſcutulata figura dicitur quæ telæ aranearum ſimilitudinem habet. Plin. lib. 11. cap. 23: Quanta arte celant pedicas, ſcutulato rete graſſantes. ¶ Eſt & ſcutula vaſculi genus, unde diminutivum deducimus ſcutella. [קערה *keharáh.* πυξοψιδιον, σκυφύλ☉, πινακίσκ☉. Gall. *Vne platte eſcuelle, vn petit plat.* Ital. *Scudella.* Germ. Ein kleine ſchüſſeln. Belg. Een Scotel. Hiſp. *El eſcudilla.* Polon *Miska.* Vng. *Talatska.* Ang. *A plater or diſhe.*] Martial. lib. 8: Beſſalem ad ſcutulam ſexto pervenimus anno. Idem lib. 11: Sic implet gabatas, paropſides que, Et leves ſcutulas, cavasque lances.

Scūtēllă, æ, f. p. Vaſis genus rotundi, concavi, quo minutal ex carne, vel oleribus in menſam exhibetur. [קערה *keharáh.* πινάκιον. Gall. *Eſcuelle.* Ital. *Scodilla.* Germ. Ein kleine ſchüſſeln. Belg. Een Scotel. Hiſp. *Eſcudilla.* Polon. *Miſſa, miſſeczka.* Vng. *Talatska.* Ang *A diſh.*] Eſt autẽ diminutivum à ſcutra, ſicut à mitra mitella, aut certè à ſcutula. Cicer. 3. Tuſc. Eripiamus huic ægritudinem. Quomodo? Collocemus in culcitra plumea, pſaltriã adducamus, hedychrũ incendamus, demus ſcutellam dulciculæ potionis, aliquid provideamus & cibi.

Scūtŭlātă veſtis, Dicitur quæ quibuſdam orbibus, ſeu circulis, quaſi ſcutulis eſt diſtincta, ad aranearum ſimilitudinem accedentibus. Iuven. Satyr. 2: Cærulea indutus, ſcutulata, & galbana raſa. Hoc autẽ texturę genere olim præcipuè cõmendabatur Luſitania. Id autem ferè erat ejuſmodi, quale cernimus in aranearum telis: quorũ retia etiam ſcutulata dicuntur à Plin. lib. 11. cap. 23. ¶ Eſt & ſcutulatus color, in equis præcipuè commendatus, quem vulgus ab exiguorum pomorum ſpecie *Pomulatum* appellat. Meminit ejus coloris & Palladius in menſe Martio, cap. 13.

Scūtĭgĕrŭlŭs, à Plauto ſumitur pro armigero, qui ſcutum domini gerit, qui & ſcutifer dicitur. [ἀσπιδοφόρ☉. Gall. *Qui porte l' eſcu ou bouclier.* Ital. *Chi porta ſcudo.* Germ. Ein ſchiltbub/der einen ſchilt tregt Hiſpan. *El que trahe lo eſcudo.* Polon. *Chł' opiecz tarczą noſzaci.* Vngar. *Pais hordozo.* Ang. *A page or cuſtrell that beareth a ſhield to his maiſter.*]

Scўlax, [גור *ghur.* σκύλαξ.] Catulus Latinè dicitur. ¶ Eſt præterea ſcylax, apud Suidam, nomen inſignis Mathematici, qui ad Polybii hiſtoriam ſcripſit Antigraphem.

Scylleta, Loca in quibus ſcyllæ piſces capiuntur. Cic. de Leg. Agrar. contra Rullum: Hac lege Tribunitia, Decemviri vendent agrum Campanum, accedet ei mons Caurus, accedent ſcylleta ad Minturnas.

Scўmnŭs, [גור *ghur.* σκύμν☉. Gall. *Lionceau, le petit faon d' vne lione.* Ital. *Leoncine.* German Ein jung löwlin. Hiſpan *Leoncillo, hijo de leon.* Pol. *Mł'ode lwiek, lwie.* Vngar. *Oroslan kőſyők.* Ang. *A lyons whelpe.*] Significat leonis catulum, ut aliarum ferarum ſyncera Iulio Polluce autore. Lucret. lib. 5: Ac catuli pantherarum, ſcymnique leonum.

Scўnĭpes, σκνῖπες, Genus animalis, quod pennis ſuſpenditur per aera volitans, ſed adeò ſubtile & minutum, ut oculi viſum, nil acrè cernentis, eludat. Corpus tamen cùm inſederit, acerbiſſimo terit ſtimulo ita, ut quem volitántem quis videre non valet, ſentiat ſtimulantem. Vide CYNIPES

Scўphŭs, phi, m. ſ. [גביע *ghabiah* כוס *cos.* σκύφ☉ Gall. *Vn hanap pour boire* Ital. *Coppa, tazza, bicchiero, gotto.* Germ Ein trunckgeſchirr/ein weiter bächer. Hiſp. *Cierto vaſo para beuer.* Pol. *Kubek.* Vng. *Pohar.* Ang. *A cuppe or taſſe to drink in.*] Vaſis potorii genus, quod propriè Herculi attribuitur, teſte Macrobio Saturn. lib. 5. cap. 21: ſicut cantharus Libero patri. Hoc veteres in ſacris uſi ſunt, & in conviviis. Virgil. 8. Aen. Et implevit dextram ſcyphus. Horat. Epod. 9: Capaciores adfert huc puer ſcyphos.

Scyricum, Coloris genus apud Plin. lib. 33. cap. 7.

Scytala, æ, vel Scytale, les, f. p. σκυτάλη. Mus araneus Latinè dicitur. Columel. lib. 6. cap. 17: Musque araneus quem Græci σκυτάλην appellant: quanvis exiguus, dentibus non exiguam peſtem molitur. Plinius libro 31. cap. 5: Eadem vis contrà venenatorum omnium morſus, privatim ſcytalem & angues. ¶ Eſt etiam ſcytale, genus ſecretioris epiſtolæ quo ad res arcaniores utebantur Lacedæmonii: unde & Scytale Laconica appellata eſt. Id autem erat hujuſmodi, Imperatori ad bellum proficiſcenti Lacedæmonii ſurculum dabant teretem, alterũque omnino ſimilem penes ſe retinebant. Deinde ſiquid ſecretioris rei inciderat, in loro quodam tenui prius ad ſurculum adaptato, quod viſum eſſet præſcribebant, illudque minutim conciſum ad Imperatorem mittebant, qui loro illo per ſurculum ſuum circumplicato, literisque coëuntibus, commodè quod ſcriptum erat, perlegebat. Vide de hoc plura apud Gell. lib. 17. cap. 9.

Scythis, dis, genus lapilli. Martial. Vt quarũ ſmaragdus una, Scythia altera: Iaſpis tertia notabat.

S ante E.

Se, Præpoſitio eſt ex earum numero, quæ quòd extra compoſitionem non inveniantur, inſeparabiles à Grammaticis dicuntur.

cuntur. ἀλέω. Composita verò divisionem sive separationem ferè significat: quemadmodum ἀλέω apud Græcos: ut Separo, Seduco. ¶ Nonnunquàm & privationem seu negationem: à c: ut Secedo: d, ut Seduco: g, ut Segrego: i, ut Sejungo: l, ut Seligo: p, ut Separo: u, ut Sevoco. ¶ Est & se pronomẽ reciprocũ accusativi casus à genitivo sui. αὐτὸν: quod etiam cum ipso componitur. Virgil. 3. Aeglog. At mihi sese offert ultrò meus ignis Amyntas.

Sebum, bi, n. s. Sevum. [στέαρ. Gall. *Suif.* Ital. & Hispan. *Sevo.* German. Vnschlit. Polon. Loy. Vngar. *Faggiu.* Ang. *Sewet or tallow.*] Vnde Sebaceus, a, um, quod ex sebo sive sevo confectum est στεάρινος: ut Candela sebacea.

Sebārĕ, verbum, Sevo obducere. [στατόω. Gall. *Mettre ou adiouster du suif, faire suif.* Ital. *Oguere con seuo.* Ger. Mit vnschlit bedeckẽ oder bestreichen/ vnschlit Kertzen machen Hisp. *Ensebar, vntar con seuo.* Pol. *Losem oczyegacz.* Vng. *Meg faggyazom.* Ang. *To smere ouer with sewet or tallow.*] Col. lib. 2. cap. 22: Feriis autem ritus majorum etiam illa permittit, far pinsere, faces incidere, candelas sebare. Quid autem propriè sit Sebum sive sevum, & quomodo differat ab adipe & pingui, abundè suprà explicavimus in dictione ADEPS.

Sĕcāle, pen. prod. n. t. [Pol. *Siecżka.* Ang. *Rie.*] Frugis genus, tantum ad arcendam famem tenuiorum utile, fœcunda, sed gracili stipula. Huic milium in Italia miscetur, panisq; fit melior. Galli, inquit Ruellius, una litera detrita *Seclam* vocant: de quo vide Plin. lib. 18. cap. 16.

Sĕcāmēntum, Vide SECO.

Sĕcēdo, is, pen. prod. secessi, sum, n. t. Seorsum ab hominũ frequentia recedo. [סר *sar* הלך *halách.* ἀναχωρέω, μεθίστημι. Gall. *Se retirer part, & à l'escart.* Ital. *Partirsi, andar via, venir.* Germ. Mãbend sich weichen/ dannen weichen/ etwan hin von den Leuten gehen. Belg. Ter syden gaen. Hisp. *Retraherse ò partirsi.* Pol. *Vstępuie.* Vn. *Fel fele megyek.* An. *To go a part frome other.*] Plaut. in Amph. Secede huc tu Sosia. Idem in Curcul. Fugite omnes, abite, & de via secedite. Liv. 10. bel. Maced. Posteaquam venisse eos nuntiatũ est, secessit in partem interiorem cũ duobus amicis, totidem custodibus corporis. Ovid. libr. 4. Trist. Eleg. 8: Sed modò, quos habui, vacuos secedere in hortos.

Sĕcēssĭo, onis, f. t. Secessus, discessus sive recessus in locum secretiorem. [סרה *saráh.* ἀναχώρησις. Gall. *Retirement à part, separation.* Ital. *Partimento, comiato, partita.* Ger. Abweichung oder abtrettung in ein sonderbar ort. Hisp. *Partida à lugar secreto.* Polon. Vstęp. Vng. *Fel fele valo menetel.* Ang. *A going a part.*] Hinc secessionem subscriptorum dixit Cic. pro Muræna, pro secreta collocutione quæ fit sine arbitris, non sine suspicione cõspirationis. Etenim, *inquit*, seductiones testium, secessiones scriptorum animadverti. ¶ Ponitur aliquãdo pro seditione, quũ populus in diversas partes discedit. Cicer. pro Ligario: Secessionem tu illam existimavisti, Cæsar, non bellum.

Sĕcēssŭs, us, ui, m. q. Discessus in locum solitarium, minúsve frequentẽ [סרה *saráh.* ἀναχώρησις. Gal. *Retirement à part, le lieu où on se retire à part.* Ital. *Luoco doue si retira.* Ger. Abweichung/ abtrettung von den Leuten: *item*, ein still vnd abgesünderet ort Hisp. *Retrahamiento, lugar secreto do nos recogemos, apartamiento.* Polon. *Odlaczenie sie od liudzi, vstąpienienie.* Vng. *Fel fale valo menes.* An. *A going a part frome other: also a place where one goeth a part.*] Ovid. Carmina, secessum scribentis & otia quærunt. ¶ Nonnunquã locus ipse secretior, & ab hominum turba aspectuque remotus. ἐρημία. Virgil. 1. Aen. Est in secessu longo locus. Plinius Epist. 13. lib. 2: Ille meus in urbe, ille in secessu contubernalis: id est, in villa. Idem Epist. 15. lib. 3: Petis ut libellos tuos in secessu legam. Secessus avium. Plin. lib 10. cap. 29: Sed in secessu avium & noctuæ paucis diebus latere traduntur.

Sĕcērno, is, secrevi, tum, act. t. Divido, separo, discerno, segrego. [הבדיל *hibdíl* והפריד *hiphrídh.* διαπάσσω, ἀφορίζω, χωρίζω, διακρίνω. Gall. *Separer, mettre à part.* Ital. *Spartire, dividere, separare.* Ger. Von einander scheiden oder abtheilen/ absünderẽ/ vnderscheiden. Belg. Deylen, afscheyden Hisp. *Dividir ò apartar* Pol *Odl'uczam, przegradzam.* Vng. *El valaztom.* Ang. *To separat or seuer.*] Cicer. Luceio: Si à continentibus tuis scriptis secernas hanc quasi fabulam rerum eventorumque nostrorũ. Cic. in Caul. Secernant se mali à bonis. Idem de Amicit. Secerni aũt blandus amicus à vero, & internosci tàm potest adhibita diligentia, quàm omnia fucata & simulata à sinceris atq; veris. Horat. in Arte: fuit hæc sapientia quondam, Publica privatis secernere, sacra prophanis.

Sĕcrētŭs, ra, um, particip. Sejunctus, separatus. [מרד *mephorádh* נבדל *nibdhál* ἀφωρισμένος. Gall. *Separé & mis à part.* Ital. *Separato, messo diuisamente* Ger. Abgesünderet/ abgeschieden. Hisp. *Apartado, puesto apartadamente.* Pol. *Odl'aczony.* Vng. *El valaztatot.* Ang. *Severed, and put a part.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Habent igitur suam sphæram stellæ inerrantes ab ætherea conjunctione secretam & liberã. Virg. 8. Aen. Secretosq; pios: id est, ab impiis separatos. ¶ Interdũ idem est quod selectus. Quint. lib. 9. cap. 3: Secretæ & extra vulgarem usum positæ, ideoque magis nobiles, ut novitate autem excitant, ita copia fatiant. ¶ Migrat interdum in nomen, & admittit comparationem. Col lib. 9. cap. 4. Probatis apibus destinari debent pabulationes, eæq; sint secretissimæ, ut noster Maro præcipit, viduæ pecudibus, aprico, & minimè procelloso cœli statu. ¶ Secretum locum dicimus, solum, & quasi à cæteris separatũ. Cicer. 2. de Legib. Loco publico, privatóne: celebri, an secreto: aliena civitate, an tua: in castris, an foro dicas, interest plurimum.

Sĕcrētum, ti, n. s. Pro secessu. [חדר *chédher.* ἀπόκρυφον. Gall. *Secret, vn lieu retiré & separé où on se retire à part d'auec les autres.* Ital. *Luogo donde si ritirano separatamente.* Ger. Ein abgesunderet heimlich ort an dem einer von den Leuten ist. Hisp. *Lugar secreto do nos recogemos apartadamente.* Pol. *Odl'aczenie.* Vng. *Fel fele valo.* An. *A place separated a part.*] Plin. Epistol. 1. lib. 1: Quàm pulchrum illud, quàm dulce secretum, quantum ibi antiquitatis? ¶ Aliquando secretum accipitur pro re arcana quam nulli temerè communicamus, sed apud nos tacitam servamus. [סוד *sódh.* ἀπόῤῥητον. Gal. *Secret.* Ital. & Hisp. *Secreto.* Ger. Verborgene vnnd heimliche sachen Pol. *Taiemaiczą.* Vngar. *Titok.* Ang. *Any priuie and close thing.*] Quintil. lib. 11. cap. 1: Profert enim mores plerunque oratio & animi secreta detegit. Ovid. 2. Metam. Et legem dederat sua ne secreta viderent.

Sĕcrētĭo, onis, verbale, f. t. Separatio, divisio [פלוג *pelaghgháh.* הפלוג *pelaghgháh.* ἀποκρισις, ἀφορισμός. Gall. *Separation.* Ital. *Separatione.* Ger Absunderung Hisp. *Apartamiento.* Pol *Odl'aczenie, oddalenie.* Vngar. *El valoztas.* Ang. *Separation or putting a part.*] Cicer. 1. Tusc. Est enim interitus quasi discessus, & secretio ac diremptus earum partium quæ ante interitum junctione aliqua tenebantur.

Sĕcēspĭtā, interprete Festo, Culter est ferreus, oblongus, manubrio eburneo, rotundo, solido, juncto ad capulum argento, auroque fixo clavis æneis, ære Cyprio: quo Flamines, Flaminis virgines, Pontifices q; ad Sacrificia utebantur: à secando dicta. [τομὶς. Germ. Ein gattung eines Messers/ so die Götzen opfferer brauchten. Pol. *Noż kreiczego.*] Suet. in Tib. Nam & inter Pontifices sacrificanti simul pro secespita plumbeum cultrũ subjiciendum curavit. Idem alibi: Secespitam, alii securim, alii dolabram æneam, alii cultellum putant:

Sĕcīvĭum, inquit Festus, à veteribus dicebatur libum quod in sacrificio secespita secabatur.

Secĭŭs, adverb. Quidam à secus derivant, quidã à serò: unde quandoq; sumitur pro positivo, quãdoq; pro minus, vel tardius. [ἧττον, ἧσσον. Gall. *Moins, autrement,* Ital. *Meno, altramente.* Ger. Desto minder / langsamer. Hisp. *Menos, en otre manera.* Pol. *Tym mniey.* Vngar. *Kwelõmben.* Ang. *Or elles, otherwise.*] Virg. 2. Georg. nec secius omnis in unguẽ Arboribus positis secto via limite quadret. Apul. Nec eo secius approbabitur tibi nũc etiam firmitas animi mei. Accius Amphitryone, ut citat Festus: Si fortè paulò quàm dixi veniam.

Sĕclūdo, is, pen. prod. Seorsum claudo, sejungo, disjungo. [הסגיר *hisghír* הבדיל *hibdíl* חלק *chalák* διακλείω. Gall. *Enfermer à part.* Ital. *Serrar, chiudere.* Germ. Rãben sich beschliessen. *item*, außschliessen Bel. Af sluyten. Hisp. *Cerrar, apartar.* Pol. *Odłączam, oddaliam.* Vn. *Kwelõn rekeztem.* An. *To shute a part.*] Cic. 1. Tusc. Nam qui se humanis vitiis contaminassent, & se totos hordinibus dedissent: iis devium quoddam iter esse, secludum à cõsilio deorum. ¶ Quandoque excludo. Virgil. 1 Aen. Solvite corde metum Teucri, secludite curas. ¶ Secludere vitam corpore, dixit Plautus, pro occidere.

Seclūsă sacra, A' priscis dicebantur, quę Græci μυστήρια appellant: ab eo quòd separata, ac seorsum clausa à nobis propter sanctitatẽ aliquam esse debeant. [Pol. *Swiatosczy whamknienia zchowane.*] Id genus sacra Plin. appellat operanea, quòd in operto occulta sint, ne oculis profanorum obvia polluantur.

Sĕclūsōrĭum, rii, n. s. In quo aliquid seorsum concluditur. [אוצר *otsár.* διάκλεισμος. Gall. *Vn lieu où on enferme quelque chose à part.* Ital. *Luoco doue si ripongono le cose diuisamente.* Ger. Ein ort in das man etwas nähen sich beschleusst. Hisp. *Lugar do nos recogemos algo aparta damente.* Pol *Zamknienie* Vngar. *Kwelõn valo rekesz.* Ang. *A place where any thing is shute a part.*] Varr. 2. de Re rust. cap. 5: Quum opus sunt ex hoc aviario, ut fumantur idoneæ, excluduntur in minusculum aviarium, quod est conjunctum cum majori ostio, & lumine illustriore: quod Secluforium appellant.

Sĕco, as, secui, sectum, act. p. Precido, amputo, item divido, distribuo. [זמר *zamár* גזר *ghazár* בתר *batár* חתך *chatákh* τέμνω, κείρω. Gall. *Couper, trancher, tailler, scier.* Ital. *Tagliare, segare, spartire dividere.* Ger. Schneydẽ/ hauwẽ Belg. Kneyen/ afsnyden/ afhouwen. Hisp. *Cortar, partir.* Pol. *Rabie, rozrzynam* Vngar. *El vagom, metczem.* Ang. *To cutt, to cut of or a sunder.*] Colum. lib. 2 Quum secueris autem herbam medicam, sæpiùs eam rigato. Plaut. Merc. Vel ut scias me amare, cape cultrũ, seca Digitũ vel aurẽ. Cic. de Orat. Atq; isti quidem causas in plura genera secuêre.

Virg.

Virg.1.Aen. Pars in frusta secant,verubusq; trementia figunt. ¶ Secare viam, est celeriter proficisci, translatione sumpta ab avibus,quæ aërem inter volandū dividunt.Virg.lib.6:Ille viā secat ad naves.Servius exponit:id est,tenet. ¶ Accipitur item Secare pro sequi. Virg. libr. 10: Quæ cuiq; est fortunā hodie, quam quisque secat spem:id est,sequitur, tenet, habet.

Sĕctŭs,a,um,participium. [בָּצַר *nighzár* חָדַם *chatúb.* πτίμμ@ν,κεκόμμ@ν. Gall.*Taillé,coupé,scié.*Ital.*Tagliato.* Germ. Geschnitten. Hispan.*Cortado.* Polon.*Rozcięti.* Vngar.*El vagatot,metczetet.* Ang.*Cutte of.*] Cicero 2.Tuscul.At verò C.Marius rusticanus vir,sed planè vir,quum secaretur,principio vetuit se alligari:nec quisquam ante Marium,solutus dicitur sectus. ¶ Legitur tamē participium futuri temporis,secaturus, pro secturus apud Colum.lib. 5.cap.9.

Sĕcāmĕntum,ti,n.s. Lignum sectile,aut quippiam ex ligno sectili confectum. [שֶׁבֶב *schebáb.* τὸ πρίσμα,τὸ κόκκομμα. Gall. *Toute ayßerte ou rongneure de bois qu' on scie ou fend.*Ital. *Ogni cosa divisa segando, come tauolette & simili.* Germ. Ein abgehauwen stuck von holtz. Hispan.*Cosas tajadas y cortadas, come tablas demadera.* Pol. *Vcynek, vrzinek.* Vngar. *Hasado fa,hasado fabol tsinaltatot.* Ang. *Any thing that is cutt of.*] Plin.lib. 16 cap. 10: E' diverso materia abieti pulcherrima, piceæ ad fissiles scandulas, cuparque,& pauca alia secamenta.

Sĕctĭo,onis,f.t. Actus ipse secandi. [גֵּזֶר *ghézer* בֹּתֶר *béther.* τομή. Gall.*Tailleure,coupeure,fongneure.* Ital. *Tagliatura.* Ger. Schneidung/zerhauwung Hisp.*Cortadura.* Polon *Zaczięcie,zarznienie.* Vng.*Vagas,metczes.* Ang *A cutting of or a sunder.*] Plin. lib.25. cap.13 Bibitur & contra serpentes,& ante sectiones,punctiones q;, ne sentiantur. ¶ Aliquando accipitur pro bonis damnatorum & præda hostium, quæ sub hasta venditur, pro ea denique quæ postea appellata est confiscatio. [ἡ τῶν ὑπαρχόντων κατακυρωσις, ἢ ἀφαίρεσις ζημίας ἕνεκα δημοσίας. Gall. *Butin, confiscation de biens.* Ital. *Bottino, confiscatione de beni.* German. Eines verfallenen Guts zertrennung / wie da beschicht wann es vergantet wird/ da eines hie hinaus/das ander dort hinaus kompt. Hisp. *Compra de bienes de desterrado.* Polon. *Przypadł ego dobra confiskowanie.* Vng. *Kotia vetye.* An. *Forfetting of some mens goodes.*] Cæsar comment. 3:Postridie ejus diei refractis portis, quum jam defenderet nemō, atq; intromissis militibus nostris,sectionem ejus oppidi universam Cæsar vendidit: id est, bona oppidi vendidit sub hasta.Tacitus: Reliquias sectionum Neronianarum nondum in fiscum conversas revocatis ab exilio cōcessit. Hoc est, reliquiás eorum bonorum,quæ Nero, dominis in exilium actis,fisco vendicaverat.

Sĕctŏr, oris,m.t. verbale est à secando deductum,eum significans qui aliquid incidit, aut dividit: [גֵּזֶר *ghozér* מְבַתֵּר *mebatér.* τμήσης. Gal.*Coupeur,rongneur.*Ital.*Tagliatore.* Germ. Ein abschneidet/hauwer.Hisp. *Cortador.* Pol.*Obrzinacz,przeczinacz, przekrawacz.* Vng. *El vago,metczö.* An. *A cutter that cutteth any thing of or a sunder.*] ut,Sector zonarius, qui alterius zonam, aut marsupium incidit. βαλαντοτόμ@ν. Plautus in Trinummo: Mira sunt, ni illic homo est, aut dormitator, aut sector zonarius. ¶ Sectores item dicuntur, ut autor est Asconius,qui spem sui lucri secuti, bona damnatorum emebánt in auctionibus,ac postea pro compendio venditabant. Inde à Cicer á. Philip.M.Antonius sector Pompeii appellatur,quoniam bona Cn. Pōpeii emerat. [ὁ δημοθοίνης ἕνεκα τελώνης. Gall. *Acheteurs de butins ou biens confisquez.*Ital.*Comparatori del bottino.*Ger. Der ein verfallen Gut/ so man vergantet/ an sich kaufft Hisp.*Compradores,de los bienes del desterrado.* Pol.*Skupien przepadłich dobt.* Vn. *Fukar,nieresegte a? ki kotiauetien marhat vezen.* Ang. *That byeth the forfaite of some man.*] Cic. pro Rosc.Nescimus per ista tempora eosdem ferè sectores fuisse bonorum & collorū. Asconius innuit Sectorem in hac significatione dici à sequendo: arbitror ab antiquo verbo Seco,secas,dictum: quod idem significat,quod Sequor: Vnde Sector,sectaris, & Secta, sectæ. ¶ Item Sectores, teste Valla lib.1. Elegant. sunt accusatores, qui ex damnatione accusati dimidium bonorum expectant, aut certam reliquam partem,& id persequuntur.Budæus eos propriè dicit sectores appellari posse, qui delationibus faciendis confiscationes à principibus impetrant,ut homines interdum insontes fortunis omnibus everrant.

Sĕctōrĭus, verbale, f. t. ejusdem significationis. Plin.libr.36.cap. 17: Vnde enim vitricus Sylla, & Metella mater, proscriptionum sectrix?

Sĕctūră,æ,f.p.Ipsa sectio, sive secandi actio. [גֵּזֶר *ghézer* בֹּתֶר *béther.* τομή. Gall.*Coupeure,rongneure.*Ital.*Tagliatura* German. Ein schnitt oder das schneydē. Hispan.*Cortadurā.* Polon *Zaczięcie,ięzyk.* Vngar. *Vagas, metczes.* Ang. *A cutting a sunder.*] Plin. lib.37.cap.8: Et venatus quidem Callaidis talis sectura, formantur, aliás fragiles. ¶ Secturæ item dicuntur fodinæ, sive cuniculi subterranei, in quibus metalla exciduntur. Cæsar Comment.4:Quibus fortiter resistentibus, vineas, turresque subegit:illi aliás eruptione tentata, aliás cuniculis ad aggerē vineasq; actis, cujus rei sunt longè peritissimi Aquitani, propterea quòd multis æreriæ secturæ sunt.

Sectĭlĕ,pen.cor. Quod sectum est,sive secari solet,aut sectu facile est. [πρίσον. Gall.*Aisé à couper,tailler,scier,ou fendre.*Ital.*Tagliáta,ò facile da tagliare.* Ger. Schneydig/geschnitten/das sich gern schneyden oder hauwen lāßt. Hisp.*Cosa cortada ò que se puede cortar.* Pol.*L'atwi do przerznienia, do przeczięcia.* Vng. *Metczhetö,el meteltetet.* Ang. *Easie to be cut.*] ¶ Sectile porrum,idem quod sectivum,cujus folia identidem solo tenus secantur.πράσον πρίσον.Iuven. Satyr. 3. -quis tecum sectile porrum Sutor, & elixi verrucis labra comedit? Medulla sectilis. Plin.libr.16. cap.39. Ebur sectile, Ovid.de Medicam.faciei.

Sĕctīvŭs, a, um, pen. prod. Quod sectum est, aut secari solet: [πρίσος.Gall.*Taillé,coupé, chiqueté.*Ital. *Tagliato, fesso.* Ger.Geschnitten/das man abschneydet. Hisp *Cortado,tajado.* Pol. *Przerznioni,przeczieti.* Vng. *El metczetöt, vag metelendö.* Ang. *That is cuté or vsed to be cutt.*] ut Porrum sectivum, quòd folia ejus sæpiùs secantur,ut profundiùs crescat. Duo enim sunt porri genera; unum capitatum,alterū sectivum. Col.lib.11.cap.3: Porrum si sectivum facere velis; densius satum præceperunt priores relinqui:& ita quum increverit,secari.

Sĕgmĕn,nis,n. t. Segmētum,quod à re aliqua resecatur:à quo fiunt præsegmen, & resegmē. [בֹּתֶר *béther.* τμῆ Gall.*Rongneure,piece.*Ital. *Tagliamento.* Ger.Ein abschnitzling/abgehauwen stuck. Hisp. *La tajada.* Pol. *Vczinek,vrzinek,okrawka.* Vng.*Metölek,le meteltaprofag.* Ang.*That is cutt of from any thing.*] Plin. lib. 13; cap.12:Segminibus utrunque amputatis. Gell.lib.10.cap.15: Vnguium Dialis & capilli segmina subter arborem fœlicem terra operiuntur. Composita vide suis locis.

Sĕgmēntă,n.s.Propriè segmina, & ramenta quæ à re quapiam resecātur:à secando,quasi secamēta,c in g mutata. [שְׁבָבִים *schebabim.* κόκκομμα Gall.*Mourceaux,pieces,lopins.*Ital.*Tagliamenti, pezzi tagliati da qualche cose,rassatura.* Germ.Abschnitzling/ülles das so von einem ding abgehauwen wird. Hispan.*La scortaduras,tajadas.* Pol. *Vczinki,okrawki,strucżini.* Vng.*Halla dek, aprólek,metölek.* Ang. *Thinges that is cut of from other.*] Plin.lib.36. dè ratione secandi marmoris loquens: Crassior arena laxioribus segmentis terit, & plus erodit mármoris. Hinc etiam partes,&(ut ita dicam)membra mundi, quæ in universā terra digeritur (quæ nostri *circulos*, Græci *parallelos* appellant,& *climata*)segmenta dicuntur. Plin lib. 6 cap. 33: Plurá autem sunt segmenta mundi. Principium habet Indiæ pars versa ad Austrum, patetque usq; ad Arabiam,& Rubri maris ácolas: Idem: Quod supererat terrarum, tribus assignatur segmentis: ¶ Segmenta itē, dicebantur minuta auri,& purpuræ,alterius-ve materiæ segmina, ex quibus vermiculatim cōpositis, pretiosissimæ conficiebātur vestes, quæ segmētatæ dicebantur: quanquā non rarò proipsis etiā vestibus segmēta posita legamus.Ovid.3 de Arte:Quid de veste loquar?nō jam segmēta requiro, Nec quæ de Tyrio murice lana rubet. Val.Max: Datum est mulieribus ut segmenta aurea gestárent: Iuven. Satyr. 2, segmenta enumerat inter nubentium ornamentà. Segmenta (*inquit*) & longos habitus & flammea sumit Arcano qui tacra fetens nutantia loro Sudavit clypeis ancilibus. Non desunt tamen qui Segmenta interpretentur monilia ex auro & gemmis confecta.

Sĕgmĕntātŭs, a, um, Segmentis ornatus, sive ex segmentis & fruitis factus: [σὺν ποικίλων © ἀ|φόρων μιγαδ', πεποιημέν@ν. Gall. *Fait de plusieurs pieces de diuerses couleurs.* Ital. *Ricamato.* Ger. Eyns gelegt/verseżt mit vielerley hölżz. Hisp. *Trepado,pintado.* Polon: *Sżtuk werkowani, ssżitow czek ż' ozoni.* Vng.*Hasogatot, sok darabbol tsinaltatot.* Ang.*Made of many and diuerse pieces of diuerse colours.*] ut Vestes segmentatę, de quibus jam egimus. ¶ Segmentatæ cunæ,quæ confectæ sunt ex tenuissimis segmentis diversorū colorum, & quodam quasi vermiculato emblemate pictæ. Iuven.Satyr 6:Et segmentatis dormisset parvula cunis. Quāquam non desunt qui cunas segmentatas ibi intelligant, veste segmentata tectas.

Sĕcōrs,& socors, om. t.Ignavus,segnis,tardus,vel negligēs in consulendo,meditando, prospicióve quid opus sit facto, quasi sine corde. [בָּטוּר *nabúb* אָוִיל *evil* כְּסִיל *thesil* עָצֵל *hatsél.* ῥᾳθυμ@ν, ὀκνηρὸς,ἢ μελημέν@ν. Gall. *Estourdi ; lourd ; paresseux,negligent.* Ital. *Pegro,tardo,negligente,poltrone,misero.* Ger. Dabeherżt/trág/hintessig.Belg. *Luy/ traech/slap* Hispan *Descóraxnado,perezoso,negligente.* Pol. *Gnuśni,item Boiaźliwi, nieśmiał'i.* Vngar.*Tunia,vesö,henielö.* Ang. *Slutish, slouthfull,hartles or with out spirites.*] Terent.in Adelph. Nolim cæterarum rerum te socordem eodem modo. Cic.1.de Nat.deor Contra quos Carneades ita multa disseruit, ut excitaret homines non socordes ad veri investigandi cupiditatem. Col.lib.1.cap.1: Itaquē istam vitam socordem pérsequitur valetudo.

Sĕcōrdĭă, & socordia,ignavia, inertia,segnities. [עַצְלָה *hatsláh* עַצְלוּת *hatslúth:* כְּסִילוּת *chesíl* כִּסְלוּת *chesłúth:* רְפִיוֹן *rephión* רְפִיּוֹת *rephiót:* אִוֶּלֶת *evéleth* נְבָלָה *nebálah.* ἀνωτεία,ῥᾳθυμία. Gall.*Sottise,nonchalance,paresse,bestise & lourdise.* Ital:

Mancamento di core, di giudicio. Ger. Trägheit/hinteſſigkeit/mangel an gutem verſtand vnd vrtheil. Hiſp. Deſcoraznamiento. Pol. Gnuſnoſć, item gl'upſtwo. Vng. Herieles, reſtſeg, tunniaſag. An. Slouthfulneſſe, ſluggubneſſe.] Secordiam, inquit Feſtus, quidam pro ignavia poſuerunt. Cato pro ſtultitia. Plaut. in Pœn. Nimia nos ſocordia hodie tenuit. Terent. in Andr. Enimvero Dave nihil loci eſt ſegnitiei, neq; ſocordiæ. Liv. 2. Bel. Pun. Sed Pœnus advena ab extremis orbis terrarum terminis noſtra cunctatione & ſocordia jam huc progreſſus.

Sĕcōrdĭtĕr, ſive Socorditer, Ignaviter, negligenter. [ῥᾳθύμως. Gall. Lourdement, & negligemment. Ital. Con dapocaggine. Germ. Hinteſſigetlich/fantleit. Hiſp. Deſcoraznadamente. Polon. Gnuſnie, leniwie. Vngar. Reſtwel, tunniaul. Ang. Slouthfullie, ſluggiſhlie.] Inde Socordius, comparativum, Liv. 1. ab Vrbe: Ab Albanis ſocordiùs res acta.

Sĕcrēto, Secretus, Vide SECERNO.

Sĕctă, Sectarius, Sectator, Vide SEQVOR.

Sĕcŭbo, as, pen. cor. Seorſum, ſive ſolus cubo. [ἀποκοιτέω. Gal. Coucher à part. Ital. Sederſi ò dormire da vn canto ſolo. Ger. Beſonder ligen. Hiſp. Aſſentarſe ò dormir à parte. Pol. Oſſob nolieże. Vngar. Egiedtwel halok. Ang. To lye a part.] Liv. 4. Decad. lib. 9: Per jocũ adoleſcens vetat eam mirari, ſi per aliquot noctes ſecubuiſſet religionis cauſa, ut voto pro valetudine ſua facto liberaretĕ.

Sĕcŭbĭtŭs, us, m q. ipſe ſecubandi actus. [ἀποκοίτησις. Gall. Couchement à part. Ital. Eſſo dormire ſeparatamente. Ger. Das beſonder ligen Hiſp. Aquel apartamiento de cama. Pol. Oſſobne leżenie. Vn. Egiedtwel alas. Ang. A lying a part.] Ovid. 3. Amor. Eleg 9: Qui tibi ſecubitus triſtes dea flava fuiſſent, Has cogor ſacris nunc ego ferre tuis. Catullus Argonaut. Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.

Sĕcŭlă, pen. cor. ſp. Falx à ſecando dicta, ut ait Varro libr. de ling. Lat. 5. [לַחְמָה maghghál. ὁρπάγιον. Gall. Faucille. Ital. Falce. Ger. Ein Sichel. Hiſp. Hoce para ſegar. Pol. Koſſa. Vng. Kaſza. Ang. Sikle or hooke.] Hac utuntur qui in pratis herbas ſecant.

Sĕcŭlum, ſeculi, n. ſ. ſive à ſecando, ut quibuſdam placet: ſive, ut alii malunt, à ſequendo deducatur, abſq; diphthongo melius ſcribitur, producitq; antepenultimam contra primitivi rationem. [חֹלֶם holám. αἰὼν, ἡλικία. Gall. Siecle, l'eſpace de cent ans. Ital. Secolo, età. Ger. Ein zeit von hundert jaren/ein alter Hiſp. Siglo, edad. Pol. Wiek, to ieſt czas ſtoletni. Vngar. Hoſzu idő, ſzas extendő. Ang An age, the ſpace of an hundred eyares.] Eſt autem ſeculum idem ferè quod hominis unius ætas. Feſtus interpretatur ſpatium centum annorum. Vnde carmen Horatii ſeculare dicitur, quo deſcribuntur ſacrificia quæ centeſimo quoque anno fiebant. Id etiam colligi poteſt ex lib. 2. Ciceronis de Oratore, quum ait Numam Pompilium duobus ſeculis Pythagoram præceſſiſſe: quem ex Livii autoritate conſtat ducentis annis fuiſſe ante Pythagoram. Sunt qui ſpatium triginta annorum, ſeculum putent: alii verò mille annos ſeculum habere exiſtimant. Cicero Bruto, lib. 11: In multa ſecula videbamus Rempublicam liberatam: hoc eſt, in multum tempus, ſive in multas ætates. Idem 2. de Orat. Seculis multis antè gymnaſia inventa ſunt, quàm in his philoſophi garrire cœperunt: Id eſt, multis retrò ætatibus. Idem 6. Verr. Parietes quorum ornatus tot ſecula manſerat. Idem 4. Acad. Nihílne tot ſeculis ſummis ingeniis, maximis ſtudiis explicatum putamus? Seculum, ſive ſeclum, per ſyncopen, Lucretius pro genere ūſurpat: ut Serpentia ſecla, lib. 6: Naribus alipedes ut cervi ſæpè putantur Ducere de latebris ſerpentia ſecla ferarum. Idem libro 3: Deſiperent homines, ſaperent fera ſecla ferarum. Et libro 1: Efficis ut cupidè generatim ſecla propagent. ¶ Sæpè etiam ſeculum accipitur pro tempore. Cicer. in Parad. Etiam ipſe fortaſſis in hujus ſeculi errore verſor. Id eſt, in errore noſtri tĕporis vel noſtræ ætatis. Aurea ſecula. Virg. 6. Aeneid. Auguſtus Cæſar divum genus aurea cõdet Secula. Aſpera ſecula. Ovid: 1. Metam. Aſpera tum poſitis miteſcent ſecula pellis. Impia ſecula. Virg. 1. Georg. Impiaque æternam timuerunt ſecula noctem.

Sĕcŭlārĭs, ſeculare, om. t. Quod centeſimo quoq; anno inſtauratur. [ὁ κατ' αἰῶνα γιγνόμενος. Gall. Qui ſe fait de cent en cent ans, de ſiecle. Ital. Di cent' anni di ſecolo. Ger. Das vber die hundert jar wider gehalten wirdt. Hiſp. De ciento annos, de ſiglo. Pol. Rzecz ktora odnawiaga ſię ſtolatą. Vng. Zaz extendőnkent valo. Ang. That is done euery hundred yares.] Vt ludi ſeculares, qui ita inſtituti erãt, ut nonniſi centeſimo quoq; anno fierent: quanquam poſtea Principum ambitione, minore ſpatio interjecto, ſæpiùs fuerint inſtaurati. In his ludis præco pronuntiare ſolebat, Populum Romanum eos viſurum eſſe ludos, quos nemo ejus ætatis unquam vidiſſet, aut viſurus eſſet poſthac. Plin. lib. 7. cap. 48: Minus miror Stephanionem, qui primus togatus ſaltare inſtituit, utriſque ſecularibus ludis ſaltaſſe.

Sĕcum. Dictio compoſita ex ablativo ſe, & præpoſitione cũ: notæ eſt ſignificationis. [אִתּוֹ himmó. σὺν ἐαυτῷ. Gall. Auec ſoy. Ital. Conſeco. Ger. Mit ſich/mit jhm ſelbs. Hiſp. Conſigo. Pol. Sam ſobą. Vng. Velle. Ang With him ſelf] Cic. Att. lib. 8: Quis autem eſt, tanta quidem de re, quin variè ſecum ipſe diſputet? Virg. 4 Aen. Ille meos, primos qui me ſibi junxit, amores Abſtulit: ille habeat ſecum, ſervetque ſepulcro.

Sĕcŭndo, ſecundas, Vide SECVNDVS.

Sĕcundŭs, a, um, Qui immediatè ſequitur primum: & tàm numeri, quàm dignitatis ordinem denotat. [שֵׁנִי ſcheni. δεύτερος. Gall. Second, deuxieme. Ital. Secondo. Ger. Das ander. Belg. Die tweede. Hiſp. Segundo en orden. Pol. Wtori, drugi. Vng. Masodik. Ang. The ſeconde.] Cic. in Orat. Quoniam id ſecundum erat de tribus. Virg. 11. Aen. Turnus ego, haud ulli veterũ virtute ſecundus. Hirtius 4. belli Alex. Bellonæ templum, quod tanta religione colitur, ut ſacerdos ejus deę majeſtate, imperio, & potentia ſecundus à rege conſenſu gentis illis habeatur. ¶ Per translationē ponit pro proſpero: [מַצְלִיחַ matſliach. εὐημερῶν. Gall Heureux, favorable, qui vient à gré. Ital. Proſpero favorevole. Ger. Gluckſich Hiſp. Coſa proſpera, favorable. Polon. Szczeſliwy. Vn Zerentses, bodog. Ang. Proſperous, luckie.] ut ſecunda fortuna: id eſt, proſpera, quòd vel conatus noſtros ſequatur, vel quòd nobis obſequatur. ἀγαθὴ τύχη. Virgil. 9. Aeneid. -tantum fortuna ſecunda Aut diverſa cadat. Sic res ſecundæ, quæ pro noſtro deſiderio ſequuntur. Virgil. 10. Aen. Neſcia mens hominũ fati, ſortiſq; futuræ, Et ſervare modum rebus ſublata ſecundis. Ventus ſecundus, qui à puppe ſequitur. οὖρος. Virgil. 4. Aen. -nec Zephyros audis ſpirare ſecundos? Secundo flumine nare, ſive navigare: hoc eſt, in eam partẽ in quam flumen decurrit. Ovid. 4. de Ponto: ſed flumine ſæpè ſecundo Augetur remis curſus euntis aquę. Virgil. 3. Georg. -miſſuſq; ſecũdo defluit amni. Secundis auribus aliquid accipere: id eſt, benevolis, clementibus. Liv. Omniaque ſemper quæ magiſtratus ille dicet, ſecundis auribus: quæ ab noſtrũm aliquo dicentur, adverſis accipietis? Secundo populo philoſophiam vituperare, dixit Cicer. 2. Tuſc. id eſt, favente, & nõ repugnante. ¶ Secundo lumine, pro ſecundo die, poſuit Cic. ad Att. lib. 7. Epiſt. 144. ¶ Secunda claſſis, in cenſu Servii Tullii Romanorũ regis, dicebatur ea pars populi, quæ æris LXXV. M. aut eo amplius, intra tamen centum millia, in cenſum deferebat: iiſdemque armis utebatur, quibus prima claſſis, præter loricam & clypeum, cujus loco ſcuto utebatur. δεύτερον τίμημα. Vide Livium lib. 1. ab Vrbe condita. ¶ Secundę menſæ dicuntur fructus, cæteraque bellaria, quæ ſublatis carnibus ſecundo loco appõnuntur. πρωτόκολλα. Quæ nominis ratio inde ducta eſt, quòd antiqui menſas appellabant ipſos diſcos, ſive quadras, quibus epulæ in convivium inferebantur. Virgil. 2. Georg. Non ego te dius & menſis accepta ſecundis Tranſierim Rhodia. Horat 2. Serm. Satyr. 2: -tum penſilis uva ſecundas Et nux ornabat menſas cum duplici ficu. Legitur ſecunda menſa, in ſingulari numero. Cic. Att. lib. 14: Hæc ad te ſcripſi appoſita ſecunda menſa. Plin. lib. 9. cap. 35: Inferri menſam ſecundam juſſit.

Sĕcŭndum, Præpoſitio accuſat. caſui ſerviens, & ponitur pro ex. [עַל hál: אַחַר achár. κατά. Gall Pres, aupres, apres, ſelon. Ital. Secundo, appreſſo. Ger. Nach. Belg. Byna. Hiſpan. Segun ò cerca. Pol. Wedł'ug. Vng. Zerent. Ang. According.] Cic. 6. Verr. Secũdum arbitrium tuũ teſtes dabo: id eſt, ex tuo arbitrio. Idem de Senect. Quid autem tàm ſecundũ naturam eſt, quàm ſenibus emori? ¶ Interdum idem valet, quod poſt. μετά. Servius Sulpitius ad Cic. lib. 4: Duo vulnera accepiſſe, unũ in ſtomacho, alterum in capite ſecundum aurem. Quintil. Nam quod unum mihi ſecundũ patrem, fortuna videbatur paraſſe præſidium: id ego ſperare in alia ſorte non poteram. Cic. 1. Offic. Proximè autẽ & ſecundũ deos, homines hominibus maximè utiles eſſe poſſunt. ¶ Interdum idem valet quod pro: ut Prætor ſecundum me decrevit: id eſt, pro me Cic. pro Q. Roſcio. Secundum nos judicari volumus. Idem Attico: Quiſq; eorũ ſecundum cauſam noſtram judicavit. ¶ Aliquando in: ut Secũdum quietem: id eſt, in quiete. Suetonius in Auguſto: Affirmabat ipſum eſſe, cujus imago ſecundum quietem ſibi obverſata ſit. ¶ Aliquando ſuper, ſive de. περί. Saluſt. in Iugurtha: Secundum ea ut deliberetis, &c.

Sĕcŭndō, adverbium, Secundo loco, ſecunda vice, iterum, rurſus. [שֵׁנִית ſchenith עוֹד hodh. δεύτερον. Gall. Secondement, pour la ſeconde fois. Ital. Secondamente, ſecondariamente. Ger. Zum andern maal. Belg. Ten tweeden maet. Hiſp. Segundamente, ſecunda vez. Pol. Wtorim razem. Vng. Masodzor. Ang. Secondlye.] Cicero Attico: Semel hominem allocutus fueram: an ſecundò mihi redeundum eſſet, ignorabam.

Sĕcŭndæ, arum, f. p. Membrana illa qua partus obvolutus ex utero prodit: dictæ quòd naſcentem infantẽ ſequatur. [שִׁלְיָה ſchiljáh. πλακόεις, ὑστέρα. Gal. La peau dequoy eſt enuelopé l'enfant au ventre de ſa mere, l'arriere faix. Ital. Secondine, la pelle nella quale è inuolto il fanciullo nel ventre materno. Ger Das büſchelin/burde oder nachgeburt/ iſt das fellin in welchem das Kind in Mutter leib ligt. Hiſp. Las pares de la muger deſpuer del parto. Pol. Bł'anka wktorey ſie rodzime,

sie rodzime, czepek. Vngar. *Giermek tarto lantorna, hartika.* Ang. *The skinne wherein the infant lyeth in his mothers wombe.*] Plinius Brassicę succus contra ardorem febrium facit & stomachi vitia, & ad secundas.

Sĕcūndānī, m. s. Dicebantur secundæ legionis milites, sicut Primani, primæ legionis. [*οἱ ἀπὸ τῆς δευτέρας πέξεως στρατιῶται.* Pol. *Posliedni zołnierze.*] Liv. 4. bell. Maced. Dum repetunt enixè signum priores, secundani se porta ejecére. Et paulò pòst: Secundani terga hostium cædunt: cæteri castra diripiunt. Plin. lib. 3. cap. 4: In Mediterraneo colonia Arelate sextanorũ, Bliteræ septimanorum, Atausio secundanorum.

Sĕcūndārĭus, a, um, Quasi secundi ordinis: [שֵׁנִי *schenî.* *δευτερεῖος.* Gall. *Second apres le premier.* Ital. *Secondario, della seconda volta.* Ger. Des anderen. Hisp. *Lo segundo que se saca.* Pol. Wtori. item, *Chlieb poślredni.* Vng. *Masod rendbeli.* Ang. *The seconde.*] ut Panis secundarius: id est, vulgaris & sordidus, ut qui confectus sit ex farina, ex qua pollinis pars antè sit excussa. [*μυπαρὸς ἄρτος.* Gall. *Du pain bis, gros pain.* Ital. *Pane grosso per la famiglia.* Germ. Schwartz vnd rauch Gesindbrot. Belg. Ruggenbroot. Hisp. *El panbaco.*] Suet. in August. Cibi minimi erat, atq; vulgatis ferè: secundarium panẽ, & piscículos minutos maximè appetebat. Hic etiam secũdus dicitur. Horat. -pasti siliquis, & pane secundo. ¶ Legimus & secundarium neut. gen. pro ea parte farinę ex qua conficitur panis secundarius. Plin. lib. 18. cap. 9: Iustum est è grano Campanæ, quum vocant *castratam*, è modio redire sextarios quatuor siliginis, vel è gregali sine castratura sextarios quinq; Præterea floris semodium, & cibarii (quod *secundarium* vocant) sextarios quatuor, furfuris sextarios totidẽ. ¶ Ponitur aliquando pro proximo, & secundo. Cic. 2. de Invent. In hoc aũt loco caput illud erit accusatori, si demonstrare poterit alii nemini causam fuisse faciendi: secũdarium, si tantam, aut tam idoneam nemini. ¶ Cic. de Clar. Orat. Q. Arrium M. Crassi secundarium appellat: hoc est, secundum à M. Crasso eloquentiæ locũ obtinentem. Idem (*inquit*) faciebat Q. Arrius, qui fuit M. Crassi quasi secundarius.

Sĕcūndo, as, act. p. Prospero, prosperum reddo. [הִצְלִיחַ *hitsliach* *εὐποιέζω.* Gall. *Donner prosperité, faire prosperer.* Ital. *Prosperare:* Ger. Glücken: das ist/glücklich machen. Belg. Gelücklich maken. Hisp. *Prosperar ò fortunar.* Pol. *Szczęść ſtiwo czynie.* Vngar. *Zerentsesiten, bodogitom.* Ang. *To mak prosperous or to luck well.*] Propert. Iam liquidum nautis aura secundat iter. Virgil. 7. Aen. -dũ nostra incœpta secundent. Ovid. Epistol. 13: Blandaque compositas aura secundet aquas. ¶ Hinc obsecundo, as, de quo alibi.

Sĕcūris, hujus securis, f. t. Instrumentum ad secanda ligna: quasi semiquiris, ut inquit Servius, vel, ut verisimilius videtur, à secando. [קַרְדֹּם *kardúm* כַּשִּׁיל *chaschschíl* גַּרְזֶן *gharzén* כֶּלֶף *cheláph.* *πέλεκυς.* Gal. *Vne hache ou cognée.* Ital. *Scure, manara.* Ger. Ein Axt/Beyhel. Belg. Een büt. Hisp. *La segur ò seguron.* Pol. *Siekiera.* Vng. Feyze, zekercze. Ang. *An axe or hatchet.*] Virg. lib. 11: -æratam quatiens Tarpeia securim. Cicer. 3, Verr. Agunt eum præcipitem pœnę civium Romanorũ, quos partim securi percussit, partim in vinculis necavit Idem in Pison. Quum miser ille securibus hospitis sui cervices subjicere gestiret. Hujus instrumenti inventrix fuit Penthesilea Amazon, teste Plin. lib. 7. cap. 56. Vnde & Amazones securigerę à Poëtis dictæ sunt. ¶ Secures magistratibus, qui animadvertendi potestatem habebant, solebant præferri illigatæ fascibus. Cic. 6. Verr. Quamobrem fasces Prętoribus præferantur, cur secures datæ? ¶ Infligere Reip. securim, per translationem dixit Cicer. pro Plancio, pro eo quod est vehementer lædere, vel graviter ei officere. Idem pro Mur. Quam te securim putas injecisse petitioni tuæ? Id est, quantum detrimenti putas te attulisse tuæ petitioni? quasi dicat, Omnem petitionis tuæ spem quadam quasi securi præcidisti.

Sĕcūrĭcŭlă, læ, Exigua securis. [*πελεκύδιον.* Gall. *Vne hachette, petite hache.* Ital. *Piccola scure, manara.* Ger. Ein ärtlin. Hisp. *Pequenna segur, ò seguron.* Pol. *Siekierka.* Vng. Zekerczetske. Ang. *A litle axe or hatchet.*] Plin. lib. 18. cap. 19: Securiculam insitivam pendere, qua intercidantur radices.

Sĕcūrĭfĕr, ra, rum, Qui fert securim. [*πελεκυφόρος.* Gal. *Qui porte hache ou cognée.* Ital. *Chi porta la scure.* Ger. Ein Axt tragen. Hisp. *El que trahe la segur.* Pol. *Ste kiernik.* Vng. *Szekerczes.* Ang. *That beareth an axe.*] Ovid. 12. Metam. Quinq; necì Cæneus, dederat, Stiphelumq;, Bromumq;, Antimachumq;, Helimumq;, securiferumq; Pyracmon.

Sĕcūrĭgĕr, ra, rum, Securifer. [*πελεκυφόρος.* Ger. Ein Beyheltrager. Pol. *Siekieronos.*] Ovid. Epist. 4: Prima securigeras inter virtute puellas Te peperit, nati digna favore parens. Sil. lib. 16: -hic fera gentis More securigera miscebat prælia dextra.

Sĕcūrĭclă, clæ, Ligneum retinaculum, quod fuscus, sive subfscus dicitur: quo duo ligna inter se tenacissimè vinciuntur. Vnde securiclati cardines apud Vitruv. lib. 10: Nostri, inquit Budæus, ut arbitror, *hirundinum caudas* appellant.

Sĕcūrĭdăcă, Herba est ciceris foliis, pusilla, foliculos habens corniculorum modo aduncos, & in iis semen rufum, securiculæ ancipitis figura, à quo argumento & nomen invenit, *πελέκιον.* Nascitur in hordeo, & tritico, quæ & amplexu suo non rarò enecat. Alio nomine hedysarum dicitur. Apud Gallos varia sortitur nomina, aliis *fabam lupinam*, aliis *erbum*, aliis *granum* appellantibus.

Sĕcūrus, a, um, Tranquillus, cura & anxietate vacans: quasi sine cura. [בָּטוּחַ *batúach* נְאֶמָן *neemán* שָׁלֵו *schalév* שַׁלְוָה *schelév.* *ἄφροντις, εὔθυμος, ἀσφαλὴς.* Gall. *Asseuré, seur.* Ital. *Sicuro.* Ger. Rüwig/ohne sorg/sicher. Belg. Geruſt/sorgeloos. Hisp. *Seguro ò descuydado.* Pol. *Bespieczny, spokoini, bez frassunku.* Vng. *Bator, batorsagban elő.* Ang. *Quiet, slack, slouthfull, assured.*] Et differt à tutus: quòd securus dicatur is qui nõ timet, etiamsi imminet periculum: tutus aũt is qui est extra periculum, quãvis etiam timeat. Ciceroni Plãcus, lib. 10: Si Africanę legiones celeriter venerint, securos vos ab hac parte reddemus. Ovid. 1. Metam. Mollia secutæ peragebant otia gentes. Ibidẽ: Néve fóret terris securior arduus æther, Affectasse ferunt regnũ cœleste Gigantas, *&c.* ¶ Aliquando securus capitur pro cõtemptore, & curioso, & negligente: tuncq; regit genitivum. *ὀλίγωρος.* V. 1. Aen. -securus amorũ Germanæ. Quint. lib. 8: In quod sæpè etiam incidit Cicer. securus tam parvæ observationis. Lucan. lib. 1: Per ferrum tanti securus vulneris exit. De leone.

Sĕcūrĭtās, tatis, f. t. Tranquillitas curę, anxietatis & periculi expers. [בְּטָחוֹן *bétach* בִּטָּחוֹן *bittachón* שַׁלְוָה *schalvá* שַׁלְיוֹ *scholi* *ἀσφάλεια, ἀσφάλεια, εὐθυμία.* Gal. *Seureté, assurance.* Ital. *Sicurtà, sicurezza.* Ger. Sicherheit/ruhe/vnd stille des gemüts. Hisp. *Securidad ò descuydo.* Pol. *Bespieczność.* Vng. *Batorsagos elet, gondnalkwel valo.* Ang. *Quietnesse, securitie, sureneſſe.*] Cic. de Amic. Caput esse ad beatè vivendum securitatem, qua frui non possit animus, si tanquam parturiat unus pro pluribus. Idem 5 de Finibus: Democriti autem securitas, quæ est animi tanquam tranquillitas, quam appellant *εὐθυμίαν*, eò separãda fuit ab hac disputatione, quia ista animi tranquillitas ea ipsa est beata vita. Plin. Epist 332: Sicut largitiones ex publico fieri mãdata prohibent, ita vivendum ne multorum securitas subruatur. Philosophi definiunt Securitatem, rectam esse placidamq; animi constitutionem, malorum impendentium cura vacantem

Sĕcŭs, Præpositio cũ accusativo, idẽ significans quod juxta. [*παρά.* Gall. *Pres, aupres.* Ital *Appresso* Ger. Nähend. Belg. By. Hisp. *Cerca.* Polon. *Podlie.* Vng. *Mellette.* Ang. *Nere or nigh to.*] Sempronius Asellio Histor. lib. 14: Ne possent stationes facere secus hoc. ¶ Aliquando adverbium est, & significat aliter. [*ἄλλως.* Gall. *Autrement.* Ital. *Altrimenti.* Ger. Anderſt Hisp. *En otra manera.*] Sequuntur aũt elegãter particulę ac, atq;, quám. Cic. pro Muræna: Qui me non secus amavit ac si meus esset frater. Idem de Orat. Sed paulò secus à me quàm ab illo distributa. Idem de Nat. deor. Sed quoniam cœpi secus agere atq; initio dixerã. ¶ Hinc cõparativus Secius. Virg. 3. Georg. Interea toto non secius ære repulsa. Afranius pro Repub. Sin id quod non spero, ratio talis secius ceciderit. ¶ Secus etiam neutri generis nomen, idem significans quod sexus, notatum à Sosipatro ex Salustio. Virile secus.

Sĕd, conjunctio est discretiva, sive adversativa. [כִּי אִם *chi im.* *ἀλλά* Gall. *Mais.* Ital. *Ma.* Ger. Aber. Belg. Maer Hisp. *Mas ò empero.* Pol *Ale.* Vng. De. Ang. *But.*] Cicer. de Orat. Non de præstanti quadã & eximia, sed propè de vulgari, & communi prudentia disputo. ¶ Aliquãdo incipientis particula est, aut certè ad diversa transeuntis. Terent. And. Sed Pamphilum video. ¶ Jungitur aliquando cũ autem. Plaut. in Rud. Sed autẽ quid si hanc hinc abstulerit quispiam sacram urnam Venetis? Aliquando cum verò. Cicero 7. Verr. O præclarum imperatorem, nec jam cum M. Aquilio fortissimo viro, sed verò cum Paulis, Scipionibus, *&c.* ¶ Ponitur aliquando pro sed etiam. Cicero pro Milone: Obliti estis non modò inimicorum Milonis sermones, sed nonnullorum imperitorum.

Sĕd ĕnim, Adversativa particula, quandam etiam probationis vim habens adjunctam. [כִּי אִם *chi im.* *ἀλλὰ γάρ.* Gall. *Mais pource que, mais.* Ital. *Ma pur.* Ger Aber doch/dañ je Hisp. *Mas, empero mas.* Pol. *Ale y tez.* Vng. *De mind az altal* Ang. *Bot becaus, bot.*] Virg. 1. Aen. -hoc regnũ dea gentibus esse, si qua fata sinant, jam tum, tenditq; fovetq;. Progeniẽ sedem in Troiano à sanguine duci Audierat, Tyrias olim q̃ verteret arces. ¶ Accipitur & pro autẽ, sive verò. Cic. pro Archia Poëta. Statim Luculli, quũ prætextatus etiam tum Archias esset, eum domum suam receperunt. Sed enim hoc non solum ingenii ac literarum, verum etiam naturę atq; virtutis, ut domus, quæ hujus adolescentiæ prima fuerit, eadem esset familiarissima senectuti. ¶ Aliquãdo pro etenim sive certè. Plaut. Curc. Sed enim nequeo durare quin herum accusem meum.

Sēdate, Sedatio, Sedatus, Vide SEDO, sedas.

Sĕdĕo, des, sedi, sessum, n. s. Ejus antitheta sunt sto, ambulo. [יָשַׁב *jaschább.* *καθῆμαι, καθίζομαι, καθίζω.* Gall. *Se seoir, s' asseoir, estre assis.*

ẽſſre aſſis. Ital. *Sedere, ſentare, ſtar à ſedere, ſtar aſſentato,* German. Sitzen Belg. Sitten. Hiſp. *Aſſentarſe, eſtar aſſentado.* Pol. *Siedze.* Vng. *Vezteg welȯ* Ang. *To ſitt.*] Cic. 2. de Divin. Quum virgo ſtaret, & Cæcilia in ſella ſederet. Plaut. Stich. Si nõ ubi ſedeas locus eſt: at eſt ubi ambules. Dicimus aũt, Sedeo ſuper equũ, Sedeo equo, & Sedeo in equo Quintil. An ſit credibile, ſuper caput Valerii pugnantis ſediſſe corvum. Cic. de Orat. In ſolio ſedens domi. Idem 2 de Finib. Sedere in ſolio ornatu regali. Idem Att. lib. 2: Maloq; in illa tua ſedecula ſedere, quàm in iſtorum ſella curuli. Martial. libr. 5. Epigr. Vno credis equo poſſe ſedere duos? ¶ Sedere in ovis, pro incubare. Plin. libr. 9. cap. 51: Polypus fœmina modò in ovis ſedet: modò cavẽrnã cancellato brachiorũ implexu claudit. ¶ Aves quoq; ſedere dicuntur, quũ arbori, tecto, alíve rei inſiſtentes, nõ movẽtur. Virgil. 12. Aen. Altis in parvæ ſubitò collecta figuram, Quæ quondam in buſtis, aut culminibus deſertis Nocte ſedens, ſerum canit importuna per umbras. ¶ Aliquãdo ponitur pro otiari, & ignavum eſſe. Cic. Att. Quid enim? ſedere totos dies in villa iſta? Virg. 11. Aen. -ſedeant ſpectentq; Latini. Terent. in Adelph. An ſedere oportuit domi virginem tam grandem? ¶ Aliquando Sedere ponitur pro placere, & tunc cum dativo conſtruitur. Virg. 5. Aen. Idq; pio ſedet Aeneæ, probat autor Aceſtes. Hierom. in Devter. Si aũt poſtea nõ ſedet animo tuo, dimittes eam liberam. ¶ Aliquando pro manere, immorari. Cic. lib 9 Epiſtol. Si venti eſſent, nos hîc Corcyræ non ſederemus. Liv. lib 2 bell Pun Id horreum fuit præſidium Pœnis ſedẽtibus ad Ticoiam. ¶ Item ſecundũ Augures, Sedere, eſt augurium capere. Nam poſt deſignatas cœli partes à ſedẽntibus captabantur auguria. ¶ Veſtis ita ſedere dicitur, quæ apta eſt. Quint. Nam & ita ſedet melius toga, & continetur. A qua loquendi conſuetudine ſumpta tranſlatione, Imperatũ humeris alterius bene ſedere dicimus, quod ille probè convenit & abillo probe cognitate rectè ſuſtinetur. Plin. in Paneg. Quũ abundè expertus eſſet, quàm bene humeris tuis ſederet imperium.

Sĕdēns, part. opium, apud Martial. lib. 10: Sedens lactuca, pro ſeſſili. [ישב *joſchéb.* καθήμενος, καθεζόμενος. Gall. *Seant, qui eſt aſſis.* Ital. *Che ſenta aſſentato.* Ger. Sitzen. Hiſp. *Aſſentado.* Pol. *Siedząca.* Vng. *Vezteg welȯ.* Ang. *Sitting.*] Martial. lib. 10. Epigr. 48 In quibus eſt lactuca ſedens, & ſectile porrum.

Sĕdes, bujus ſedis f. r. Sella in qua ſedemus. [מושב *moſchãb.* ἕδρα, βῆμα. Gall *Siege, ſeiour, logis & demeure.* Ital. *Sede. ſedio, luogo da ſedere, cadrega, ſcagno, seggio.* Ger. Ein ſitz/ ſeſſet. Belg. Eenen Setel. Hiſp. *Aſsiento, ſilla lugar parar aſſentarſe.* Polon *Siedzenie, ſtolek.* Vng. *Szek, pad.* Ang. *A ſeat, or place of remaning.*] Plin. in Paneg. Iamdudum illi radiatum caput, & media inter deos ſedes auro ſtaret, aut ebore. ¶ Interdum ponitur pro habitatione vel domicilio, idq; tàm ſingulari, quàm plurali numero. [Pol *Mieſzkanie.*] Cicer. de Provinc. Conſular. Nam ſi ille aditus Gallis patuiſſet, nunquã hęc urbs ſummo imperio domicilium ac ſedem præbuiſſet. Idem pro Cluent. Sceleratorũ ſedes atq; regio. Virg. 1. Aen. Hic tamen ille urbem Patavi, ſedesq; locavit Teucrorum. ¶ Interdum ponitur pro ſepulcro. Virgil. 6. Aen. Sedibus ut ſaltem placidis in morte quieſcam. ¶ Interdum pro podice, & ani circulo. Plin. lib 23: Cinis ſarmentorum, vitiumque, & vinaceorum condylomatis, & ſedis vitiis medetur. ¶ Sedes luxuriæ, per tranſlationem, pro loco in quo maximè viget luxuria. Cic. contra Rullum: Coloni Capuæ in domicilio ſuperbiæ, atque in ſedibus luxuriæ collocati.

Sĕdĭcŭlă f. p. Parva ſedes: [ἑδράζιον. Gal. *Petit ſiege.* Ital. *Sedietta.* Ger Ein ſitzlin/ ſeſſelin. Hiſ. *Aſsiento pequenno.* Pol. *Stolʼeczek.* Vn. *Szeketske* Ang *A little ſeat.*] ſicut ędicula, parva ædes: quanquã non deſunt, qui Sedecula ſcribendũ contendant: quo pacto etiam legitur apud Cic. in Epiſt ad Att. lib. 4: Maloq; in illa tua ſedecula quã habes ſub imagine Ariſtotelis, ſedere, &c. Valla tamẽ putat omnino ſedicula eſſe ſcribendũ per tertiã vocalẽ.

Sĕdīlĕ, lis, pen. prod. n. t Sedes, ſubſellium, ſcamnum ad ſedẽdum aptũ. [מושב *moſchãb.* ἕδρα, καθέδρα. Gall. *Siege, chaire* Ital. *Sedia, ſeggia* Ger. Ein ſitz/ ſtul, ſeſſel/ ſchãmel Belg Een Stoel/ een ſetteel: Hiſp *Aſsiento, ſilla.* Pol *Stolek, lawka* Vngar *Pad, zek* Ang *A ſeat or ſtoole to ſitt vpon.*] Plin. Epiſt. 101: Sunt locis plurimis poſita ſedilia è marmore. Virgil. 1. Aeneid Inũs aquæ dulces, vivoque ſedilia ſaxo.

Sĕdĭtātĭōnālĭs, ne, Quod ſedendo fit: [ἑδρᾶιος. Gall *Ce qu'on fait aſſis.* Ital. *Che ſi fà a ſedere* Ger. Das man ſitzend thut. Hiſp *Coſa que ſe haze à aſſentadas.* Pol *Pracza ktora bywa ſiedząca.* Vng *Vezteg welȯ* Ang *That is made ſitting.*] ut ars ſedentaria, quæ ſedendo exercetur: quam & ſellulariam vocant: Opera ſedentaria, quæ fit à ſedentibus. Col. lib. 12. cap. 3: Neq; enim ſedentaria ejus opera, ſed modò ad telam debebit accedere: modò eos qui eidem familiæ conficiunt viſere.

Sĕdēntārĭŭs, a, um, Qui ſedẽdo opus facit: ſicut ſutor, ſartor, & id genus alii. [σκυτικὸς, ῥαπτικὸς, ὁ ἐργαζόμενος. Gall. *Vn artiſant qui fait ſon ouurage eſtant aſsis.* Ital. *Chi fa arte ſtando a ſedere,* Germ. Der ſitzlingen ſein arbeit verrichtet. Hiſp. *Haxedor de arte à aſſentado.* Polon. *Ten ktori ſiedząc pracuie.* Vng. *Vereg welȯ, ſeggen welȯ.* Ang. *That ſitteeth and worketh.*] Plaut. in Aului. Calceolarii, ſedentarii, ſutores.

Sēssĭo, onis, f. t. Actus ſedendi. [שבת *ſchébeth* שיבה *ſchibáh.* ἑδρασις. Gall *Aſsiette, lieu à s' aſſeoir, aſsiement* Ital. *Il ſedere.* Ger. Das ſitzen. Hiſp *Obra de aſſentarſe.* Pol. *Siedzenie.* Vngar *Weles.* Ang. *A ſitting.*] Cic. 2. de Nat. deor. Accubatio, inclinatio, ſeſſio. ¶ Aliquãdo ponitur pro ſedili. [מושב *moſchãb* ἕδρα. Gal. *Siege, chaire.* Ital. *La ſedia.* Ger. Ein ſitz Hiſp. *El aſsiento.*] Cic. 2. de Orat. Num tandem aut locus hic non idoneus vĩdetur, in quo porticus hæc ipſa, ubi inambulamus, & palæſtra, & tot locis ſeſſiones, gymnaſiorum & Græcarũ diſputationũ memoriam quodammodo commovent? id eſt, tot ſedilia.

Sēssĭto, as, frequẽtativum, [συχνάκις ἐφεζόμαι. Gall. *S' aſſeoir ſouuent.* Ital. *Sedere ſpeſſo.* Ger. Stäts oder offt ſitzen. Hiſp. *Aſsentarſe à menudo.* Pol. *Vſtawnie ſiedze.* Vngar. *Weldegelek.* Ang. *To ſitt often.*] Cicer. de Clar. Orat. Quam deam in Periclis laboris ſcripſit Eupolis ſeſſitaviſſe: id eſt, ſæpiùs ſediſſe.

Sēssĭlĕ, lis, pen. prod. n. t Super quod ſedemus, & quieſcimus. [מושב *moſchãb* ἑδρασμα. Gall. *Siege.* Ital. *Sedia.* Ger. Ein ſeſſet darauff man ſitzt Hiſp. *Aſsiento, ſilla.* Pol. *Siedzenie.* Vng. *Weló hely.* An. *Any thing to ſitt vpon.*] Plaut. in Pœn. Quæ tibi oleant ſtabulum, ſtatum, ſellam & ſeſſibulum merum.

Sēssĭlis, le, om. t. penult. corr. Quod ſedet, vel ſedere videtur. [ἑδραῖος. Gall. *Qui eſt aſsis.* Ital. *Che ſenta à monſtra di ſentare.* Ger Das da ſitzt/ oder ſich anſehen läßt als wann es ſäſſe. Hiſpan. *Aſſentado, rellanado y ancho.* Polon. *Siedząci.* Vng. *Euezteg welȯ.* Ang. *That ſitteth or ſeameth to ſitt.*] Plin. libr. 15. cap. 15: Incerta nominum cauſa eſt barbaricis, venereisque, quæ colorata dicunt, regiisq; quę minimo pediculoſo ſeſſilia, &c. Hinc ſeſſiles lactucę dicuntur, quaſi ſedẽtes: hoc eſt, quæ ita humi projectæ ſunt ut ſedere videantur, neq; ſurſum rectæ eſſe, aut in ſublime aſcendere. Martial. libr. 5: Illic videres frutice nobili caules, Et utrunque porrum, ſeſſilesque lactucas. ¶ Tergum ſeſſile, in quo quis poſſit ſedere. Ovid. 11. Metam. -ſic tergum ſeſſile, ſic ſunt Pectora celſa toris.

Sēssŏr, m. t. [ישב *joſchéb.* ἑδρᾶτης, ὁ καθήμενος, καθεζόμενος. Gall. *Qui eſt aſsis.* Ital. *Chi ſenta.* Ger. Ein Sitzer. Hiſp. *Aſsentado* Pol. *Ten ktori ſiedzi.* Vng. *Vezteg welȯ.* Ang. *He that ſitteth.*] Horat. 2. Epiſt. 2: In vacuo lætus ſeſſor plauſoq; theatro.

Sedimentum. Vide SIDO.

Sēdĭtĭo, onis, f. t. à ſe, hoc eſt ſeorſum, & itio componitur. [מהומה *mehumáh* קשר *kéſcher.* στάσις. Gall. *Sedition, mutinerie.* Ital. *Seditione, diſcordia.* Germ. Ein auffrur/ aufflauff des Volcks. Belg. Een oproer. Hiſp. *Bullicio ò alborote de pueblo.* Polon. *Rozruch.* Vng. *Part wetes, tamadas.* Ang. *Sedition, variance, diſcord.*] Cic. lib. 6. de Republ. docet ſeditionis proprietatem à diſceſſione civium dictam eſſe, quòd ſeorſum eant alii ad alium: eſt enim propriè quum populo diſcordante itur ad manus: qualem deſcribit Virgil. libr 1. Aen. Ac veluti magno in populo quum ſæpè coorta eſt Seditio, ſævitque animis ignobile vulgus: Iamque faces, & ſaxa volant, furor arma miniſtrat. ¶ Similiter ſeditio in exercitu dicitur, in claſſe, in campo, & ubicunque eſt multitudo hominum adverſus Duces, Magiſtratúsve arma capientium, vel imperium detrectantium. Ovid. 12 Metam. Seditioque recens, dubioque autore ſuſurri. Idem 9 Metam. -creſcitque favore Turbida ſeditio. Cæſar 7 bell. Gall. Verius nequa in caſtris ex eorum cõcurſu & miſericordia vulgi ſeditio oriretur. Pollio Ciceroni, libro 12: Singulæ quædam cohortes ſeditionem fecerunt. Dicimus autem Latinè, eleganterque, Concitare ſeditionem, Facere ſeditionem, Commovere ſeditionem, Oriri ſeditionem, Sedare ſeditionẽ.

Sēdĭtĭōsŭs, a, um, Proclivis ad ſeditionem. [στασιώδης. Gall *Seditieux, mutin.* Ital. *Seditioſo, deſcordeuole, ſcandaloſo.* Ger. Auffrürriſch/ der gern auffruren anſtiffet Belg. Oprocriſch Hiſp. *Alborotador.* Pol. *Rozruch czyniący.* Vng. *Partolkodo, haborusag indito.* An. *Seditious, that ſtirreth vp ſtriffe or diſcorde.*] Cic. 3. Verr. Malus civis, improbus Conſul, ſeditioſus homo Cn. Carbo fuit.

Sēdĭtĭōsĭŏr, comparativus. [Pol *Rozruch harzęi czyniący.* Vng. *Part wetȯb, partoſob vizza vonyob.*] Aſconius Pædian. in Orat. pro Milone: Nam ejus ſeditioſior fuit conditio.

Sēdĭtĭōsē, adverbium, Per ſeditionem, aut more ſeditioſorũ. [στασιαστικῶς. Gall. *Seditieuſement, auec mutinerie.* Ital. *Seditioſamente, con ſeditione.* German. Auffrürriſch. Hiſpan. *Con luciſſion ò alborote.* Polon *Zrozruchem.* Vngar. *Tamadas keppen, partölkodua.* Ang *Seditiouſlie.*] Cicero pro Cluent. Quæ concionibus ſeditioſè cõcitatis accommodatior eſt quãm tranquillis, moderatisque judiciis. Idem ad Atticum libr 2: Multa quum ſeditioſiſſimè diceret, vocem exprimere non potuit.

Sedo, as, act. p. Mitigo, placo, lenio, removeo, frẽno, extinguo. [הרגיע *hechelík* שבח *ſchibbéach* השביח *hiſchbiach* השקיט *hiſchkit.* παύω, καταστέλλω, κατεύνω Gall. *Appaiſer, rendre coy* Ital. *Sedare, aſſettare, mitigare.* Ger. Stillen/ zu friden vnd zu ruhe machen.

Belg.

Belg. Setten. Hiſp. *Aclarar lo turbio ò aſſoſſegar.* Pol. *Vſpokaiam, vbl'agrwam.* Vngar. *Le xallitom, tſendezitem.* Ang *To appeaſe or mittigat.*] Saluſt. in Catil. Nanque animus impurus, diis, hominibusque infeſtus, neque vigiliis, neque quietibus ſedari potuit, ita conſcientia mentem excitatam vexabat. Lib. 4. ad Herenn. Et hic ſitiens quàm maximè loquatur, neque habeat qui ſitim ſuam ſedet: id eſt, extinguat. ¶ Dicimus præterea, Sedare arrogantiam, bellum, controverſiam, diſcordias; infamiam, iram, lites, mentes commotas, motus animi, pavorem, tempeſtatem, tumultum: quorum omnium exempla in probatiſſimis quibuſq; autoribus nuſquam non ſunt obvia. Cic. 2. in Catil. Atque hæc omnia ſic agentur, Quirites, ut reſ maximæ minimo motu, pericula ſumma nullo tumultu, bellum interſtinum ac domeſticum, poſt hominum memoriam crudeliſſimum & maximum, me uno togato duce & imperatore ſedetur. ¶ Sedare & incendere contraria. [כבה *chibbah.*] Cic. 3 de Leg. At aliquando incenditur, & quidem ſæpè ſedatur.

Sēda ăs, a, um, nomen ex participio, Tranquillus, quietus, minime præceps. [שקם *ſchoket.* ἡσυχῶν, κεχαρηκώς, πραΰνων. Gall. *Paiſe & raſſis, coy & tranquille.* Ital *Acquetato.* Germ Geſtillet/geſetzt/beruwiget. Hiſ. *Soſſeſſado.* Pol. *Spokoini.* Vng. *Tſendez.* An. *Aſſwaged, appeaſid or mitigated.*] Virgil. 12. Aen. Olli ſedato reſpondit corde Latinus. Cicer. Att. lib. 8: Hæc ſcripſi ſedatiore animo quàm proximè ſcripſeram. Horat. in Epiſt. Oderunt hilarem triſtes, triſtemque jocoſi Sedatum celeres.

Sēdātē, Placidè, quietè, tranquillè, & citra commotionem. [ἡσυχῇ, ἡσύχως, πραέως. Gall. *Coyement, ſans trouble.* Ital. *Placidamente, quietamente.* Ger. Ruwigtlich. Hiſp. *Soſſegadamente.* Pol. *Spokoinie.* Vng. *Tſendezes.* Ang *Quietlie, without trouble.*] Cic. in Orat. Cujus oratio, quum ſedatè placideque loquitur, &c. Placidè, & ſedatè ferre dolorem, Idem 4. Tuſc.

Sēdātĭo, onis, f. t. Moderatio, placatio. [שקם *ſchéket.* ἡσυχία, πραότης. Gall. *Tranquillité, appaiſement* Ital. *Moderatione, placaſicamento.* Germ Stillung. Hiſpan. *Soſſiego, aquella aclaration.* Pol. *Spokoinoſci.* Vng *Le tſendezites.* Ang. *An appeaſing.*] Cicer. 1. Offic. Temperantia & modeſtia, omnisque ſedatio perturbationum animi.

Sēdūco, is, pen. prod. act. p. Seorſum duco, ab aliis duco & ſejungo. [טרד *peredh* הטריד *hiphridh.* ἀποχωρίζω. Gall. *Tirer & mener à part.* Ital. *Trargin de la via.* Ger. Raben ſich führen. Belg. Terſijden leyden. Hiſp. *Apartar.* Pol. *Odwodze.* Vng. *Fel fele vizem.* Ang. *To lead or bring a part*] Terent. in Hecyr. Pòſt Pamphilus me ſolum ſeduxit foras. Cic. ad Att. lib. 2: Quum hæc diſſeruiſſem, ſeducit me Scaptius, ait ſe nihil contradicere. Plaut. in Aulul. Eò nunc ſecretò te huc foras ſeduxi. Cic. lib. 1. Tuſc. Quæſt. ad animum tranſtulit, inquiens: Quum à negotio omni ſevocamus animũ, quid, *inquam*, tum agimus, niſi animum ad ſeipſum advocamus, ſecum eſſe cogimus, maximéque à corpore ſeduximus? ¶ Accipitur & in malam partẽ pro decipio, & in fraudẽ induco. [טמה *pittédh* רמה *rimmádh*, ἐξαπατάω, φενακίζω. Gall. *Seduire, tromper, decevoir.* Ital. *Inganpare.* Germ. Vberführen / verführen / hinder das liecht führen. Hiſp. *Engannar.* Pol. *Powodze.* Vngar. *Meg tſalom, el altatom.* Ang. *To beguile or deceive.*] Terent. in And. Etiam nunc me ſeducere iſtis dictis poſtulas?

Sēdūctĭlis, penult. corr. Qui facilè ſeduci: id eſt, decipi poteſt. ἐξαπατητός.

Sēdūctĭo, onis, verbale, f. t. Abductio, ſejunctio. [ἀπαγωγή. Gall. *Deſtournement à part.* Ital. *Eſſo tirare alcuno à parte per parlargli.* Germ. Raben ſich führung. Hiſp. *Apartamento.* Polon. *Odwiedzienie.* Vn. *Fel fele valo vitel.* An. *A leading or conueighing a part.*] Cic. pro Muræna: Mœſtos amicos, obſervationes, teſtificationes, ſeductiones teſtium, ſeceſſionem ſubſcriptorum animadvertebant.

Sēdūctŭs, us, idem. Senec. de Tranquil. vitæ: Sic hominũ, quorum maximæ in ſeductu actiones ſunt, &c.

Sēdūcŭlum, li, n. ſ. Quaſi ſudaculum dictum, genus eſt flagelli, quòd vapulantes ſudare faciat. Feſtus.

Sēdŭlus, a, um, pen. cor. Diligens, officioſus, intentus. [חרוץ *charúts* שקד *ſchoked* חרד *charedh* תמיד *tamídh.* ἐπιμελὴς, ἀκριβὴς. Gal. *Diligent, ſoigneux.* Ital. *Diligente, officioſo.* Ger. Fleiſſig/ernſthafftig/embſig. Belg. Neerſtich/ernſtlich. Hiſ. *Cuidadoſo ò deligente.* Pol. *Pylni, dbal'i.* Vngar. *Zorgalmatos, tixtibe el iaro.* Ang. *Diligent, geuen to worke, carneſt.*] Cicero de Clar. Orat. Eloquentes videbare, non ſedulos velle conquirere. Tib. 1. Eleg. 3: At tu caſta precor / maneas, ſanctique pudoris, Aſſideat cuſtos edula ſemper anus. Ovid. 1. de Remed. amoris: Nec deſunt comites ſedula turba canes.

Sēdŭlĭtās, f. t. Pro inſtanti & fideli officio, ac diligẽtia. [חרדה *charadháh* דאגה *deaghdh.* ἐπιμέλεια. Gall. *Soing & diligence.* Ital. *Solicitudine, diligenza.* Ger. Fleiß vnd ernſt / emſigkeit / ernſthafftigkeit. Hiſpan. *Cuidado, y diligentia.* Polon. *Pilnoſcz, dbal'oſcz.* Vngar. *Zorgalmatoſſag, tixtben valo el iara.* Ang. *Diligence, or carneſtneſſe in doing.*] Cicero Attico lib. 11: Quæ ſi non eſſent ſedulitate effectæ, & benevolentia tua, liceret mihi abire in ſolitudines aliquas. Ovid. 10. Metamorph. Senſimus (*inquit*) amas: & in hoc mea (pone timorem) Sedula caſa erit apta tibi. Horat. 1. Epiſtol. 7: Officioſaque ſedulitas, & opella forenſis adducit febres.

Sēdŭlō, adverbium, Inſtanter, diligenter, & ſimpliciter, quaſi ſine dolo, ut inquit Nonius. [ἐπιμελῶς, ἀπεχθῶς. Gall. *Soigneuſement, diligemment.* Ital. *Solicitamente, diligentemente.* Ger Fleiſſigklich / ernſtlichen / embſigtlich. Belg. Neerſtelyck. Hiſp. *Cuydadoſa y diligentemente.* Pol. *Pilnie, dbalie.* Vng. *Zorgalmatoſon.* Ang. *Diligentlie.*] Plaut. in Aulular. Nam nunc quum celo ſedulò, ut omnes neſciant, Omnes videntur ſcire. Terent. in Phorm. Ego ſedulò hunc dixiſſe credo. Id eſt, ſimpliciter inquit Donatus. Idem in Hecyr. Non clam me eſt, mi gnate, tibi me eſſe ſuſpectam, uxorem tuam Propter meos mores hinc abiiſſe, etſi ea diſſimulas ſeduló.

Sēdŭlŏ, adverbium Seduló. ἐπιμελῶς. Colum. lib. 9. cap. 9: Semper quidem cuſtos ſedulè circumire debet alvearia.

Sēdum, di, n. ſ. Herba perpetuò virens: unde etiam ſempervivum appellatur. [ἀείζωον. Gall *De la ioubarbe.* Ital. *Sempreuiua.* Ger. Haußwurtz / mawrpfeffer. Hiſ. *Yerua puntera.* Ang. *Houſleke, ſenegrene or ſemegrene or ayegrene.*] Plin. lib. 18. cap. 17: Democritus ſucco herbę, quæ appellatur aizoon, in tegulis naſcẽs, tabulísve, Latinè verò ſedum, aut digitellum, medicata ſeri jubet omnia ſemina. Col. lib. 2. cap. 9: Id ne fiat, remedio eſt miſtus ſuccus herbæ, quam ruſtici *ſedum* appellant. Duo autem ſedi ſunt genera, quorum alterũ in tectis ferè & ſuggrundiis naſcens, quòd folia habeat latiora ſedum majus appellant. [Pol. *Roiownik.*] Alterum in petris & parietinis provenit, à Latinis ſedum, ſive ſempervivum minus dictum. [Polon. *Roſchodnik.*] Græci, quia quotannis ter floreat, τεθαλὲς cognominarunt. Vulgus à foliis vermiculorum ſimilitudinem referentibus *Vermicularem* nominat.

Sĕgĕs, hujus ſegetis, f. t. Propriè fruges eorum ſeminũ ex quibus conficitur panis, nondum demeſſa, ut ait Valla lib 4. cap. 24. [קמה *kamádh.* ἀγρὸς. Gall. *Grain, où blé en terre.* Ital. *Frua biáda in herba, ſegete.* Ger. Die ſaat des getreidts / Kornſaamen. Belg. Waſſende koren. Hiſp. *La meſſe.* Pol. *Naſienie, zyto.* Vng. *Gabona, vetemeny.* Ang. *Corne growing or ſtanding.*] Plin. lib. 18. cap. 17: Si in articulum ſeges ire cœperit, runcare remedium eſt, ne herbæ vincant. Et paulò pòſt: Luxuria ſegetũ caſtigatur dente pecoris, in herba duntaxat. Virgil. 1. Georgic. Quid qui, ne gravidis procumbat culmus ariſtis, Luxuriem ſegetum tenera depaſcit in herba. Ovid 1. de Arte: Fertilior ſeges eſt alienis ſemper in agris. Horat. 2. Epiſt. 2: - & villicus Orbi Quum ſegetes occat, tibi mox frumenta daturus, Te dominum ſentit. ¶ Seges per tranſlationem: ut Seges ſtimulorum, apud Plautum in Aulul. Tibi ego rationem reddam, ſtimulorum ſeges? ¶ Ferrea ſeges telorum. Virg. 3. Aeneid. Nam Polydorus ego: hìc confixum ferrea texit Telorum ſeges, & jaculis increvit acutis. Clypeata ſeges virorum, Ovid. 2. Metam. Seges materia gloriæ. Cicer. pro Milone: Quid enim odiſſet Clodium Milo, ſegetem, atq; materiem ſuæ gloriæ? ¶ Quandoq; accipitur pro ipſa humo jam ſubacta, & ſata, ἐσπαρμένη γῆ. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 29: Seges dicitur, quod aratum eſt ſatum eſt: arvum, quod aratum, nec ſatum eſt: novalis, ubi ſatum eſt antè, quàm ſecunda aratione renovetur. Virgil. 2. Geor. Nulla ſeges, demũ votis reſpondet avari Agricolæ, bis quæ Sol excoquit, bis quæ frigora ſenſit. Plin. lib. 18: Segetes quæ interquievêre, roſam odoratiorẽ, ſativa adeò terra non ceſſat parere. ¶ Seges quoq; aliquando de leguminibus dicitur. Col. lib. 2. cap. 14: Quod prædictorum leguminum ſegetibus fatiſcit.

Segmĕn, Segmentarius, Segmentum. Vide SECO.

Segnis, & hoc ſegne, hujus ſegnis, om. t. Tardus, ignavus, quaſi ſine igne, ſicut contrà. Ardens pro ſolerti, diligenti, & moræ omnis impatienti. [עצל *hatsél.* ἄεργος, ῥᾳθυμος, νωθρός. Gal. *Laſche, pareſſeux, nonchalant, tardif* Ital. *Pegro, tardo, poltrone.* Germ Träg / faul / langſam. Belg Traecheyt. Hiſp. *Perezoxo, floxo; negligente.* Pol. *Gnuſni, lemtwi.* Vng. *Reſt, tunia.* Ang. *Slouthfull, ſlack, ſluggish.*] Virg. lib. 3. Aen. Haud ſegnis ſtrato ſurgit Palinurus, & omnes Explorat ventos. Cic. ad Att. lib. 8: Ego ſicut adhuc videor ſegnior fuiſſe, dum ne tibi videar, non laboro. Cic. pro Fonteio: Segniores ad imperandum poſthac cæteri ſint, quum videant eos oppugnari, quibus oppreſſis populi Romani imperium incolume eſſe non poſſit. ¶ Interdum ponitur pro infœcundo & inutili, libr. 1. Georg. - ſanisq; horret in arvis Carduus.

Sĕgnĭpēs, dis, pen. corr. Qui tardè incedit. [βραδύπους. Gall. *Qui va lentement, & peſamment.* Ital. *Chi va lentamente, peſatamente.* Ger. Der träg oder gemach zu fuß iſt. Hiſp. *El que camina floxamente.* Pol. *Leniwiecz, gnuſnik.* Vng. *Laſſu.* Ang. *That goeth ſluggishlie or ſlowlie.*] Iuvenal. Satyr. 8: - tritoque trahunt epirhedia collo Segnipedes.

Sĕgnĭtĭēs, tiei, f. q. ſive Segnitia, tiæ, f. p. Tarditas, negligentia.

[עַצְלָה *hatsléh* עַצְלוּת *hatsléuth* עַצְלוּת *hatsléuth* עַצְלָה *hatsléh

Sēmbēllă, Libræ dimidium, quasi semilibella. ἡμίλιτρον. Varro lib. 4 de lingua Latina.

Sĕmĕl, adverbium, Vnica vice. [טעם אחרת *páham áchath. ἅπαξ.* Gall. *Vne fois, tout à vne fois.* Ital. *Vna volta* Ger. Ein mal. Bel. Een maal. Hisp. *Vna sola vez.* Pol. Raz! Vng. Egyszer. Ang. *Ones or one tyme.*] Plaut. in Capt. Satis sum semel deceptus. ¶ Aliquando accipitur pro summatim, aut summa. κεφαλαιώδως. Quint. Deniq; (ut semel finiam) sic ferè componendum quum pronuntiabis, erit. Idem: Vt semel omnia complectar. ¶ Nonnunquam & pro omnino, penitus, immutabiliter, sive irrevocabiliter poni cõsuevit: quia quod semel tantùm fit, nõ habet regressum, ut rursus fiat. Virgil. 11. Aeneid. - qui nequid tale videret, Procubuit moriens, & humũ semel ore momordit. Ovid. Epist. 5: nulla reparabilis arte Læsa pudicitia est, deperit illa semel: id est, omnino, prorsus.

Sēmĕn, inis, n.t. quasi serimen, à sero, ris. [זרע *Zeráh. σπέρμα.* Gall. *Semence.* Ital. *Seme, semenza, semente.* Ger. Ein saamen. Bel. Saet Hisp. *La simiente generalmente.* Pol. *Siemie, nasienie.* Vng. Mag. Ang. *Seed.*] Columel. lib. 1. cap. 7: Et maximè vexant servi qui boves elocant, cosdemq; & cætera pecora malè pascũt, nec industriè terram vertunt, longeq; plus imputant seminis jacti, quàm quod severint, &c. Virgil. 1. Georg. Debita quàm sulcis committas semina, &c. Horat. Epod. 16: Pinguia nec siccis utantur semina glebis. ¶ Nonnunquam etiam de virgultis, & surculis dicitur. Virg. 2. Georg. Seminibus positis superest deducere terram Sępius. Colum. lib. 3: Si compluribus vindemiis eundem tenorem servaverint, ex ejusmodi vitibus lecta semina multum, bonumq; vinum præbebunt. ¶ Est & semen frumenti genus, quod zeam ζειὰν appellant, simile farri. Plin. lib. 18. cap. 11: Alica fit ex zea, quam semen appellamus. ¶ Translatè sumitur pro autore & causa alicujus rei. Cic. Phil. 2: Vt igitur in seminibus causa est arborũ, & stirpium: sic hujus luctuosissimi belli semen tu fuisti. ¶ Ponitur aliquando pro genere. Sueton. in Calig. cap. 25: Nec ullo firmiore judicio sui feminis esse credebat, quàm feritatis: quæ illi quoq; tanta jam tunc erat, ut infestis digitis ora & oculos simul ludentium infantium incesseret. Virg. 7. Aeneid. - geminosq; jugales Semine ab ætherio, &c. Ovid 10. Metamorph. - coëuntq; animalia nullo Cætera delicto: nec habetur turpe juvencę Ferre patrem tergo: fit equo sua filia conjux, Quasq; creavit init pecudes caperipsaq; cujus Semine concepta est, ex illo concipit ales.

Sēmĭnĭum, nii, n.s. Semen, vel planta, aliúdve quidvis, quod de se aliquid potest producere. [זרע *zeráh. σπέρμα.* Gall. *Semence.* Ital. *Seme, pianta.* Ger. Ein sämling/ darvon man etwas anders zeuget. Hisp. *Semiente, planta.* Pol. Wsadzenie na nasienie. Vng. Mag. Ang. *Seed.*] Colum. lib. 2: Nonnũquam superfusa terra latentibus seminiis. Varr. 2. de Re rust. cap 6: Ego, *inquit*, de asinis potissimùm dicam, quòd sim Reatinus, ubi optimi, & maximi fiũt: è quo seminio ego hîc procreavi pullos. Plaut. in Amphit. - anguineo Repẽte hostes peperit semínio. Lucretius lib. 5: Deniq; cur acris violentia triste leonum Seminium sequitur? vulpes dolus? & fuga cervis A patribus datur? ¶ Quandoq; accipitur pro seminis lucro. Plaut. in Rud. - vænundatur merces non hoc suo seminio.

Sēmĭnārĭum, rii, n.s. Est locus ex quo transferuntur plantæ in aliam terram. [φυτόκηπος. Gall. *Vne pepiniere.* Ital. *Luogo dal quale si trasferiscono le piante in altro terreno.* Ger. Ein ort in dem man junge zweig oder setzling zeucht/ so man hernach außgrabẽ vnd anderßwo hin setzen kan. Hisp. *El al maciga para arboles.* Pol. *Miesce dlia pl'odzenia, zktorego widzei zasie przesadzaia.* Vng. *Plantalo hely.* Ang. *A place or bed wher sead is sowen.*] Colum. libro de Arboribus, capite 1: Qui vineam, vel arbustum constituere volet, seminaria priùs facere debet: sic enim sciet cujus generis vitem posituras sit. Idem lib 5. cap. 6: Operam dabit ne emortuis arboribus rarescat, ac primam quanque senio, aut tempestate afflictam summoveat, & in vicem novellam sobolem substituat. Id autem facilè consequi poterit si ulmorum seminarium paratum habuerit. ¶ Ponitur & seminarium per translationem pro rei alicujus fonte & origine: idq; tàm in bonam partem quàm in malam. Cicero in Catilinam: Qui nisi exeunt, nisi pereunt, etiamsi Catilina perierit, scitote hoc in Republica seminarium Catilinarium futurum. Cicer. 1. Offic. Id autem est principium urbis, & quasi seminarium Reipublicę. Idem in Pisonem: Ex illo fonte & seminario triumphorum quum arida folia laurea retulisses, quum ea abjecta ad portam reliquisti, tum turpe de te sententiam tulisse videris, tum judicium pronuntiavisti.

Sēmĭnārĭŭs, a, um, Quod ad seminandum pertinet. [φυτευτικός. Gall. *Appartenant à semence.* Ital. *Cosa pertinente à semenza.* Ger Den saamen zugehörig. Hisp. *Cosa para simiente.* Pol. *Do nasienia przynalezaci.* Vng. *Magos.* Ang *Belonging to sead.*] Ambrosius: Inest nascentibus singulis aut semen, aut vitus aliqua seminalis.

Sēmĕntĭa, hujus semẽtis, f.t. Satio, seminatio. [זרע *Zérah* זריעה *σπορὰ.* Gall. *Semaille, semoison, le temps de semaille.* Ital. *Il seminare, seminatura, tempo di seminare.* Ger. Säyung/ saamen Bel. Een saayingen dẽ saetudt. Hisp. *La sementera, tiempo de sembrar.* Pol. *Nasienie.* Vng. *Veres.* Ang. *Sowing or tyme of sowing.*] Plin. lib. 18: Sunt qui properent, atq; ita pronuntient, Festinatũ serentem sæpè decipere, serotinam semper. Colum. lib. 13: Quibus magna sementis præparatur. Liv. Vt campani sementem facere possent. Ovid. lib. 1. Fast. Villice da requiem terrę semente peracta. ¶ Nonnunquã pro seminãdi tempore. Col. lib. 2: Prima sementis rarius serere permittit, novissima spissius postulat: Id est, primũ tempus sationis Idem seminari debet post æquinoctium media ferè sementi, læto solo. ¶ Ponitur aliquando pro segete. Gell. li. 2. cap. 29: In sementes fortè cõcesserat tempestiviores. Facit sementis aliquãdo in ablativo sementi, & in accusativo sementim. Cato cap. 27: Sementim facito ita. Col. lib. 2. cap. 12: Peracta sementi.

Sēmĭnālĭs, seminale, om. t. Quod ad sementem faciendam pertinet. [σπόριμος, σπερμαντικός. Gall *De semence, servant à semer.* Ital. *Di semenza da seme.* Ger Das man säyet. Hisp. *Cosa para simiente.* Pol. *Siemie pl'odzace.* Vng. *Veteshez valo.* Ang. *Belonging to sowing.*] Colum. lib. 11: cap. 21 Viciæ pabularis modios septem, vel octo, viciæ seminalis modios quinq;, vel sex.

Sēmēntīcŭs, ca, cum, pen. corr. Quod seminari potest. [σπόριμος. Gall. *Bon à semer.* Ital *Buono da seminare.* Ger. Gut zu säyen. Hisp. *Cosa buena para sembrar.* Pol. *Nasienni.* Vng. *El plantalhato* Ang *That may be sowen*] Plin. lib. 18: Sementica autem triticum, hordeum, fabum, napum, rapam.

Sēmēntīnŭs, a, um, adjectivum: [ὁ κατ' ἄρχων σπόρου ἀκμάζων. Gall. *Qui dure iusques aux semailles.* Ital. *Che dura fin' al seminare.* Ger. Das biß zu dem säyen wäret. Hisp. *Que dura hasta las sementeras.* Pol. *Trwaiacy do nowego.* Vng. *Veteſig tarto.* Ang *That continueth vnto seed tyme.*] ut Sementina pyra, vel à seminum multitudine, vel quòd usq; ad sementis tempus durent, dict. Cato cap. 7: Pyra volema, aniciana, & sementina Feriæ sementinæ. Festus: Sementinæ feriæ fuerant institutæ, quasi ex iis fruges grandescere possent. Dies sementina, festum fuit antiquis celebratum, postquam terræ mãdassent semina agricolæ. Ovid 1. Fast. Nec sementina est ulla reperta dies.

Sēmēntō, tas, Semen produco. [זרע *hizríah. σπερματίζω.* Gall. *Ietter & produire semence* Ital. *Far semenza, andar in semenza.* Germ. Saamen bringen. Hisp. *Sementar para simiente.* Pol. *Nasienie pl'odze.* Vng *Meg magzom.* Ang. *To beare or bring forth seed.*] Plin. lib. 18. cap. 28: Est in primis inutile nasci herbas sementaturas.

Sēmĭnō, nas, act. p Sero, semen spargo. [זרע *Zaráh. σπείρω, φυτεύω.* Gal *Semer.* Ital. *Seminare.* Ger. Säyen. Bel Sayien. Hisp. *Sembrar.* Pol. *Siewie.* Vng. *Magot vetők.* Ang. *To sow.*] Dicimus autem, Seminatur hordeum, & Seminatur ager hordeo: sicut spargitur humor, & spargitur vestis humore. Colum. li 2. cap. 9: Seminari debet hordeum post æquinoctium. Idem li. 3: cap. 8: Ne seminarentur agri. ¶ Semino, progigno. Virg 6. Aeneid. Quale solet sylvis brumali frigore viscũ Fronde virere nova, quod non sua seminat arbos. Colum. lib. 6. cap. 24. de taur. s: Vnumq; marem quindecim vaccis sufficere abũdè est, qui ubi juvencam supervenit, certis signis comprehendere licet, quẽ sexum generaverit: quoniã si parte dextra desiluit, marem seminasse manifestum est: si læva, fœminam. Plaut. in Amph. Alter decumo pòst mẽse nascetur puer, Quàm seminatus. ¶ Per translationem significat spargo, divulgo. Λέγειν ἀφιέναι. Lactan. lib. 4. Et cultum Deum per totam terrã seminant. Hujus composita sunt, Dissemino, & Intermino: de quibus supra suis locis.

Sēmĭna ſo onis, verbale, f.t. Satio. [זריעה *Zeriah. σπορὰ.* Gall. *Semeure: le fait de semer.* Ital. *Il seminare.* Ger. Säyung Hisp. *Sambradura.* Pol. *Sianie.* Vng. *Veres.* Ang. *A sowing.*] Varr. 2. de Re rustica, cap 6: Ad seminationem onagrus idoneus, quod è fero fit mansuetus facilè, & è mansueto ferus nunquam.

Sēmĭnātŏr, ris, m. t. Qui serit, seminátve. [זרע *Zoréah. σπορεύς.* Gall. *Semeur.* Ital. *Seminatore.* Germ Ein säyer/ oder säymañ. Hisp *Sembrador.* Pol. *Rosiewca.* Vng. *Vetős.* Ang *A sower.*] Cic. 2. de Nat. deor. Omnium autem rerum, quæ natura administrantur, seminator, & sator & parens, ut ita dicam, atque educator, & altor est mundus: omniaq;, sicut membra sua, & partes suas, nutricatur, & continet.

Sēmēstrĭs, semestre, om t. Quod est sex mensium: ut Semestris Tribunatus. [ἑξαμηνιαῖος. Gall. *De six mois, semestre.* Ital. *Di sei mesi.* Ger. Sechs monat während. Hisp. *Cosa que dura seis meses.* Pol. *Sześć miesięczny.* Vng. *Fel eżtendős.* Ang. *Of six monethes.*] Plin. Epist. 69: Hunc rogo semestri Tribunatu splendidiorem & sibi, & avunculo suo facias. Plin. lib. 10. cap. 25: Temporum magna differentia avibus: perennes, ut columbæ: semestres, ut hirundines: trimestres, ut turdi, & turtures: & quæ quum fœtum eduxêre abeunt, ut galguli, upupæ. ¶ Semestre regnum. Cicero Attic. lib. 10: Sed tamen ea pone ante oculos, jam intelliges, id regnum vix semestre esse posse.

Sēmígro, as, Ad ſeorſum habitandum me confero. [Χαπιχέω. Gall. *Se retirer ou partir & aller demeurer en autre lieu.* Ital. *Partirſi.* Ger. Nåben ſich an ein ſonder ort ziehen. Hiſp. *Partirſe à mudar caſa de con otro.* Pol. *Na inſze mieiſzcze prowadzę ſie.* Vng. *Kwelön költözöm.* Ang. *To go dwell a part.*] Cicero pro Cęlio: Reprehendiſtis, à patre quòd ſemigrarit: quòd quidem in hac ętate minimè reprehendendum eſt.

Sēmĭănĭmĭs, & cætera à ſemis compoſita. Vide SEMIS.

Sēmĭs, Cujuſcūq; rei dimidium. [ἡμισ-, ἡμίσεια, ἥμισυ. Gall. *Demi.* Ital. *Metà, mezzo.* Ger. Das halb eines jeden dings. Bel. Halff. Hiſp. *La meytad de qualquier coſa.* Pol. *Pol' owiecza od każdey rzeczi.* Vng. *Valaminek az fele.* Ang. *The half or moitie.*] Dicitur quaſi ſemi as, itaq; pro dimidio aſſe: hoc eſt, ſex unciis, & dimidia libra ponitur. [ἡμιλίτρον. Gall. *La moitié d'vne liure, demie liure.* Ital. *La metà de la libra, mezza libra.* Ger. Ein halb pfund. Hiſp. *La meytad de la libra ò ſeis vncas.*] Quandoq; etiam ſignificat dimidium, & indeclinabile eſt: ut, duos & ſenis cubitos habet. Quandoq; ſemiſſis genitivum facit.

Sēmēsŭs, a, um, pen. prod. Semicomeſtum. [ἡμίεφατον. Gall. *A demi mangé.* Ital. *Mezzo mangiato.* Germ. Halb geeſſen/begnaget. Hiſp. *Coſa medio comida.* Pol. Wpoł'i ziedzioni. Vng. *Felig meg ßt.* Ang. *Half eaten.*] Eadē enim forma dicitur qua ambeſum, & comeſum. Suetonius in Tiberio: Solennibus ipſe cœnis pridiana ſæpè, ac ſemeſa opſonia appoſuit. Virgil. 8. Aeneid. Oſſa ſuper recubans antro ſemeſa cruento. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: -ſemeſaq; lardi Fruſta dedit. Silius lib. 6:

-nunc fractis oſſibus atram
Abſorbet ſaniem, & tabo manante per ora.
Mutat hians hoſtem, ſemeſaq; membra relinquit.

Sēmĭănĭmĭs, me, om. t. vel Semianimus, a, um, Semivivus, ſive ſemimortuus. [ἡμιθανής. Gall. *A demi mort.* Ital. *Mezzo morto, tramortito.* Ger. Halb todt. Hiſ. *Medio muerto.* Pol. Wpoł'i vmarł'y. Vng. *Holtreleuen, felig meg holt.* Ang. *Half quick or half dead.*] Plinius de Viris illuſtribus: Ipſe cum trecentis pugnans cecidit, & poſtea ab Attilio ſemianimis inventus, & ſanatus, magno poſtea terrori hoſtibus fuit. Ovid. 1. Triſtium, Eleg. 3: Illa dolore amens tenebris narratur obortis Semianimis media procubuiſſe domo. Virg. 11. Aeneid. Semianimes volvuntur equi, pugna aſpera ſurgit. Lucret. lib. 6: Languida ſemianimo cum corpore membra, videres Horrida pædore, & pannis cooperta perire Corporis illuvie.

Sēmĭăpērtŭs, a, um, Dimidiata ſui parte ápertum. [ὑπανοίκτον. Gall. *A demi ouuert.* Ital. *Mezzo aperto.* Ger. Halb offen. Hiſp. *Medio abierto ò entreabierto.* Pol. Wpoł'i othwarti. Vng. *Felig nitua.* Ang. *Half open.*] Liv. 6, bell. Punic. Paucos ex multis trepida fuga incedentes, ſemiapertis portarum foribus in urbem compulit.

Sēmĭāſſŭs, a, um. [ἡμιοπ-. Gall. *A demi roſti.* Ital. *Mezzo arroſtito.* Ger. Halb gebraten. Hiſp. *Medio aſſado.* Pol. Wpoł'i vpieczoni. Vng. *Felig meg ſwelt.* Ang. *Half roſted.*] Cic. 1. Tuſculan. Heu reliquias ſemiaſſi Regis denudatis oſſibus, Per terram ſanie delibutas fœdè diu vexarier. Ex poëta quopiam vetuſto.

Sēmĭbārbărŭs, [Pol. Wpoł'i grubi. Vng. *Fel paraxt*] Iulius Capitolinus in Maximino: Hic adoleſcens & ſemibarbarus.

Sēmĭbŏs, pen. corr. hujus ſemibovis, m. t. Epitheton eſt Minotauri, quem Poëtæ fingunt, dimidia ſui parte bovem fuiſſe. [ἡμίβους. Gall. *A demi bœuf.* Ital. *Mezzo boue.* Ger. Halb ein rind oder ochs. Hiſp. *Medio buey.* Pol. *Pol' woł'u.* Vng. *Felig ökör.* An. *Half an oxe or cowe.*] Ovid. 4. Trift. Eleg. 6: Centimanumq; Gygen, ſemibovemq; virum.

Sēmĭcăpĕr, pen. cor. hujus ſemicapri, Faunorum & Satyrorum epitheton eſt, qui inferiore ſui parte capris ſimiles pingūtur. [ἡμίτραγος. Gall. *A demi bouc.* Ital. *Mezzo capra.* Ger. Halb ein bock. Hiſp. *Medio cabron.* Pol. *Pol' koźl'a.* Vng. *Felig ketske.* Ang. *Half a goate.*] Ovid. 5. Faſt., Semicaper coleris ſuccinctis Faune Lupercis. Deus ſemicaper, Ovid. 4. Faſt. Pan ſemicaper, Ovid. 14. Metamorph.

Sēmĭcīrcŭlŭs, m. ſ. Medius circulus. [ἡμίκυκλος. Gall. *Demi cercle.* Ital. *Mezzo circolo.* Ger. Ein halber ring oder circket. Hiſp. *Medio circulo.* Pol. *Pol' cirkl'a.* Vng. *Felig kerecg.* Ang. *An half circle.*] Colum. lib. 5. cap. 2: Omnis ager aut quadratus, aut longus, aut cuneatus, aut triquetrus, aut rotundus: aut etiam ſemicirculi, vel arcus, nonnunquam etiam plurium angulorum formam exhibet. Cic 5 de Finib. Quumq; non habeant ingenuas ex doctrina oblectationes, circulos aliquos & ſemicirculos conſectari.

Sēmĭcīrcŭlārĭs, re, om. t. Mediam circuli formam habens. [ἡμικύκλιος. Gall. *Demi rond.* Ital. *Mezzo rotondo.* Ger. Das ein geſtalt hat wie ein halber circket. Hiſp. *Medio rodondo.* Pol. *Pol' circkliowi.* Vng. *Fel kerek.* Ang. *Half round.*] Colum. lib. 1. cap. 2: Semicircularis agri forma.

Sēmĭcīnctĭum, ĉtii, n. ſ. Succinctorium, quòd medium hominē cingat & veſtiat. [חגור *exór* חגורה *chaghór* חגורה *chaghorah.* ζῶμα, μα. Gall. *Vn demi ceint.* Ital. *Cintura.* Ger. Ein ſchurtz ſo nur den halben Menſchen nidſich bedeckt Hiſp. *La cinta para ceñir.* Pol. Szorcz, *inderak*: item, Cziaſnocka. Vng. *Felig be fedö.* Ang. *An apron or any ſuch thing.*] Eſt enim genus veſtis breviſſimæ, quo venter, & velanda teguntur. Apud Martial. libro 14 de ſemicinctio tale eſt epigrammā: Det tunicam dives, et quę præcingere poſſum: Eſſem ſi locuples, munus utrunque darem.

Sēmĭcōctŭs, ta, tum, Semicrudus, dimidia ex parte coctus. [ἡμίεφθος. Gall. *A demi cuit.* Ital. *Mezzo cotto.* Ger. Halb gekochet Hiſp. *Medio cozido.* Pol. Wpoł'i vwarzoni. Vng. *Felig meg főtt* Ang. *Half ſodden.*] Columell. libro 8. capite 5: Semicoctum hordeum. Et apud Plinium libro 22. capite 25: Semicocta aqua.

Sēmĭcrēmātŭs, a, um. [ἡμίφλεκτος, ἡμίπυρος. Gall. *A demi bruſlé.* Ital. *Mezzo abruſciato.* Ger. Halb verbrennt. Hiſp. *Medio quemado.* Pol. Wpoł'i zpalioni. Vng. *Felig meg eget.* Ang. *Half burnt.*] Ovidius in Ibin: Membra feras Stygiæ ſemicremata neci. Martial. libro 11: Thuraque de medio ſemicremata rogo.

Sēmĭcrūdŭs, a, um, penult. prod. [ἡμίωμος. Gall. *A demi cru.* Ital. *Mezzo crudo.* Germ. Halb rauw. Hiſp. *Medio crudo.* Pol. Wpoł'i ſyrowi. Vng. *Felig nyers.* Ang. *Half rawe.*] Columell. libro 6. capite 26: Si jam tali vitio laborant, lupini ſemicrudi conteruntur, & offæ ſalviati more faucibus ingeruntur. Statius 4. Syl. Quid ſi quum bene manè ſemicrudus Illatam tibi dixero.

Sēmĭdĕŭs, adjectivum. [ἡμίθεος. Gall. *Demi Dieu.* Ital. *Mezzo Dio.* Ger. Halb ein Gott. Hiſp. *Medio Dios y medio hombre.* Pol. Pol' boga. Vng. *Fel iſten.* Ang. *Half a god.*] Lucan. lib. 8: Nec templa tuam Romana accepimus Iſin, Semideosq; canes. Ovid. in Ibin: -vos quoq; plebs ſuperûm Fauni, Satyrique Fluminaq;, & Nymphæ, ſemideumq; genus. Reges ſemidei, Statius 2. Achill.

Sēmĭdŏctŭs, Mediocris eruditionis. [ἡμιμαθής. Gall. *A demi ſauant.* Ital. *Mezzo dotto, ciò è non molto.* Ger. Halb gelehrt. Hiſp. *Medio enſenado.* Pol. Wpoł'i vczoni. Vng. *Valamenire tudos.* Ang. *Of half learning.*] Cicer. 2. de Orat. Hæc ut & properās & apud doctos, & ſemidoctus ipſe percurro, ut aliquando ad illa majora veniamus.

Sēmĭērmĭs, me. [ἡμιοπλος. Gall. *A demi armé.* Ital. *Mezzo armato, diſarmato.* Ger. Halb gewaffnet oder gerüſt. Hiſp. *Coſa medio armada.* Pol. Wpoł'i zbroini. Vng. *Felig fel f-gyuerkezet.* Ang. *Half armed or weaponed.*] Livius 2. bell. Pun. Binis in caſtris quū multitudo ſemiermis, ſine ducibus eſſet, nuntium qui in majoribus erant, mittunt.

Sēmĭfactŭs, a, um. [ἡμιτελής. Gall. *A demi fait.* Ital. *Mezzo fatto.* Ger. Halb gemacht. Hiſp. *Coſa medio hecha.* Pol. *Na poł'i vczynoni.* Vng. *Felig meg ſinalt.* Ang. *Half made.*] Tacit. lib. 15: Semifacta opera fuga perrupit.

Sēmĭfĕr, a, um, vel ſemiferus, Ex dimidia parte ferus. [ἡμίθηρ, ἡμιθήρ, ἡμόθηρ. Gall. *A demi ſauuage.* Ital. *Mezzo ſalvatico.* Germ. Halb grimm oder wild. Hiſp. *Coſa medio fiera medio manſa.* Pol. Wpoł'i dzyko. Vng. *Felig vad.* Ang. *Half wilde.*] Ovid. 2. Metam. de Chirone Centauro: Semifer interea divinæ ſturpis alumno, Lætus erat. Plin. lib. 8. cap. 57: Semiferū & ipſum animal, cui vivaria in doliis idem qui apris inſtituit.

Sēmĭfĕrŭs, pen. corr. idem. ἡμίθηρ. ut Centaurus, quaſi medius equus, ut inquit Servius in ſecūdum Aeneidos: Nam Centaurus anteriore parte homo eſt, poſteriore equus.

Sēmĭfōrmĭs, me, om. t. Mediam habens formam, media ex parte formatus. [ἡμίμορφος, ἡμιμόρφωτος, ἡμίτυπος. Gall. *A demi formé.* Ital. *Mezzo formato.* Ger. Halb geſtaltet. Hiſp. *Medio formado.* Pol. *Do pol'owicze kſztał'towni.* Vng. *Felig formaltatot.* Ang. *Half formed or ſhaped.*] Columell. libro 8. capite 5: Pulliq; ſemiformes interimuntur, antequam totis partibus ſuis conſumentur.

Sēmĭfūltŭs, a, um, [ἡμιτέφωτος Gall. *A demi appuyé.* Ital. *Mezzo ſoſtentato.* Germ. Halb vnderſtürtzt. Hiſp. *Medio ſoſtenido.* Pol. *Do pol'owicze podparti.* Vng. *Felig meg tamaztatot.* Ang. *Half propped.*] Martial. libro 5: Subſellioque ſemifultus extremo, Et malè receptus altero genu, jactat Equiti ſedere, Lectioq; ſe ſtare.

Sēmĭgĕrmānŭs, pen. prod. m. ſ. [ἡμιγέρμανος. Gall. *A demi Alemand.* Ital. *Mezzo Tedeſco.* Ger. Halb Teutſch Hiſp. *Medio Aleman.* Pol. *Pol' niemcza.* Vng. *Felig Nemet.* Ang. *Half a Dutchman or Aleman.*] Liv. 1. bell. Pun. Vtiq; quum quę ad Apenninum ferunt, obſepta gentibus ſemigermanis fuiſſent

Sēmĭgrācŭs, [ἡμιέλλην Gall. *A demi Grec.* Ital. *Mezzo Greco.* Ger. Halb Griechiſch. Hiſp. *Medio Greco.* Pol. *Pol' greka.* Vng. *Felig Börög.* Ang. *Half a Greek.*] Var. 2. de Re ruſt. cap. 1: Vt ſemigræcis paſtoribus dicam Græcé.

Sēmĭgrăvĭs, ve, pen. cor. [ἡμιβαρύς. Gall. *A demi peſant & chargé.* Ital. *Mezzo graue & carricato.* Ger. Halb ſchwärfertig. Hiſp. *Medio graue y cargado.* Pol. Wpoł'i ciężki. Vng. *Felig nehez.* Ang. *Half*

Half weightie or heauie.] Liuius 5. bell. Punic. Quia magnâ pars in turribus epulati aut sopiti vino erant, aut semigraves potabant.

Sēmĭhŏmo, pen. corr. [ἡμιανθρωπος.] Gall. *A demi homme.* Ital. *Mezzo huomo.* Ger. Ein halber Mensch Hisp. *Medio hombre.* Pol. *Pol' cł'owieka.* Vng. *Felig ember.* Ang. *Half a man.*] Colum. lib. 10: Quanvis semihominis vesano gramine fœta Mandragoræ pariat flores, mœstamq; cicutam. Virg. 8. Aeneid. Hîc spelunca fuit vasto submota recessu Semihominis Caci.

Sēmĭhōrā, æ, pen. prod. f. p. Horæ unius spatiū dimidiū. [ἡμιώρια.] Gall. *Demi heure.* Ital. *Mezza hora.* Ger. Ein halbe stund. Hisp. *La meitad de vna hora, ò media hora.* Pol. *Pol' godzini.* Vng. *Fel ora.* Ang. *An half houre.*] Cicer. pro Rabir. perd. reo: Nunc quoniam Tite Labiene diligētiæ meæ temporis angustiis obstitisti, meq; ex comparato & constituto spatio defensionis in semihoræ circulū coēgisti, parebitur, &, quod iniquissimū est, accusatoris conditioni: & quod miserrimum, inimici potestati. Plinius libro 22. capite 9: Omne autem curatur recens præligato ore, lino crasso, demissum in ferventem aquam semihora.

Sēmĭjŭgĕrum, geri, pen. cor. n. s. [ἡμιπλέθρον. Gal. *Arpent de terre.* Ital. *Mezzo vn campo.* Ger. Ein halbe juchart. Hisp. *La meytad de vna huebra de tierra.* Pol. *Pol' iarock.* Vng. *Fel hold.* Ang. *Half so much land as two oxen yoked can plough in a day.*] Colum. li. 5. cap. 1: At Galli candetum appellant in areis urbanis spatium centum pedum: in agrestibus autem pedum CL. quòd aratores *candetum* nominant: semijugerum quoque *arepennam* vocant. Idem lib. 4. capite 18: Vel in semijugera omnibus modis dirimatur.

Sēmĭlăcĕr, pen. corr. m. s. [ἡμιδιωγής. Gall. *A demi dechiré.* Ital. *Mezzo stracciato.* Ger. Halb zerissen. His. *Cosa medio despedacada.* Pol. *Wpol'i zdarti.* Vng. *Felig el zeg gattatot.* Ang. *Half rent or torne.*] Ovid. 7. Metam. Ille cruore fluens, subitò tamen allevat artus, Semilacer toto tentat consurgere.

Sēmĭlĭbĕr, pen prod. m. s. [ἡμιελεύθερος. Gall. *A demi libre ou en liberté* Ital. *Mezzo libero.* Ger. Halb frey. Hisp *Cosa medio libre.* Pol. *Wpol' wolni.* Vng *Felig zabados.* Ang. *Half free.*] Cic. Attic. 15 13 Obsecro abjiciamus ista, & semiliberi saltem simus: quod assi quemur & tacendo & latendo.

Semĭmădĭdŭs, pen. corr. m. p. [ἡμισεληνοφόρος. Pol. *Polsiergi.*] Livius 8. belli Pun. Sed illi primùm non Annium Umbrum semilixam, nominis etiam abominandi ducem, sed Decium Iubellium Tribunum militum sequuti sunt. Vide LIXA.

Sēmĭmădĭdŭs, pen. corr. adjectivum. [ἡμιβρεχος. Gall. *A demi moite, à demi mouillé et trempé* Ital. *Mezzo bagnato.* Ger. Halb nass. His. *Cosa medio mojada.* Pol. *Wpol'i mokri.* Vng. *Felig meg azott, neduesedet.* Ang. *Half wett.*] Colum lib. 2. cap. 4: Sed quandoq; arabitur, observabimus ne lutosus ager tractetur, néve exiguis nimbis semimadidus.

Sēmĭmārīnŭs, pen. prod. adjectivum, n. s. [ἡμιθαλασσιος. Gall. *A demi marin.* Ital. *Mezzo maritimo.* Ger. Halb des Meers. Hisp. *Medio marino, ò de mar* Pol. *Wpol'i morski.* Vng. *Fel tengeri.* An. *That belongeth half to the sea.*] Lucretius lib. 5: Aut rapidis canibus succinctas semimarinis Corporibus Scyllas.

Sēmĭmās, pen. corr. hujus semimaris, m. t. Castratus, eviratus. [ἡμιάνδρος. Gall. *A demi maste, chastré.* Ital. *Castrato, mezzo maschio.* Ger. Ein halber Mann/verschnitener Hisp. *Cosa medio masculo.* Pol. *Pol' chł'opa, omnissoni, wirznioni.* Vng. *Felig ferfi, meg herelt.* Ang. *Half gelded.*] Varr. 3, de Re rust. cap. 8: E' queis tribus generibus proprio nomine vocantur fœminæ, quæ sunt villaticæ gallinæ, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati. Liv. 1. bell. Maced. Ante omnia abominati semimares, jusiq; in mare extemplò deportari. Ovid. 1. Fast. Semimaris flammis viscera libat ovis. ¶ Semimares item dicuntur androgyni, utrunq; habentes sexum. Ovid. 4. Metam. de Hermaphrodito: Ergo ubi se liquidas, quo vir descenderet undas Semimarem fecisse videt.

Semimetrum, media mensura, ἡμίμετρον.

Sēmĭmĭtræ. [Pol. *Pol' czepcza.* Vng. *Fél zkofia.*] Vlp. D. lib. 34. tit. 2. l. 25: Ornamentorum hæc vittæ, mitræ, semimitræ, calantica.

Sēmĭmōrtŭŭs, a, um. [ἡμιθανής. Gall. *A demi mort.* Ital. *Mezzo morti.* Ger. Halb gestorben/halb tod Hisp. *Cosa medio muerta* Pol. *Wpol'i martwi,* Vng *Felig meg holt, holt eleuen.* Ang. *Half dead.*] Catullus ad Licinium, Epigr. 48: Ad defessa labore membra, postquā Semimortua lectulo jacebant, hoc lucunde tibi poēma feci. Ex quo perspiceres meum dolorem.

Sēmĭnĕcēs, Semimortui: proprieq; de iis dicitur qui gravi vulnere accepto, morti sunt vicini. [ἡμιθανᾶς. Gall. *A demi morts.* Ital. *Mezzo morti.* Ger. Halb tod. Hisp. *Cosas medio muertas y medio vivas.* Pol. *Wpol'i vmarli, y żabyti.* Vng. *Felig meg holtak.* Ang *Half dead.*] Liv. 9. bell. Pun. Tandem postquā ii qui circa regem seminecē restantem, deinde pilo terrę affixū pugnabant, oppressi telis occubuerunt. Ibidem lib. 3: Seminecem cum ad Cannas in acervo cæsorum corporum inventum, curatumq. benignè etiam cum donis Annibal domum remiserat. Ovid. 1. Metam. Atq; ita semineces partim ferventibus artus Mollit aquis, partim subjecto torruit igni.

Sēmĭnūdŭs, pen. prod. adjectivum. [ἡμιγυμνος. Gall. *A demi nu.* Ital. *Mezzo nudo.* Ger. Halb bloß oder nackend. Hisp. *Cosa medio desnudo.* Pol. *Wpol'i nagi.* Vng *Felig mezztelen.* Ang *Half naked*] Livius 9 ab Vrbe: Primi consules propè seminudi sub jugum missi: tum ut quisq; gradu proximus erat, ita ignominiæ objectus.

Sēmĭŏbŏlŭs, m. s. Oboli dimidium: & per translationē quævis res vilissima. [ἡμιοβόλιον. Gal. *Demi denier, vne maille.* Ital. *Mezzo dinaro.* Ger. Ein halber heller Hisp. *Medio dinero.* Pol. *Pol' pienszaika.* Vng. *Fel filler.* Ang *Half a farthing*]

Sēmĭpăgānŭs, ni, pen prod. adjectivum. [ἡμιδιώτης, ἡμιάγροικος. Gall. *A demi rustique.* Ital. *Mezzo rustico.* Ger Ein halber Bawr oder Dorffmañ Hisp. *Medio aldeado.* Pol. *Pol' siodl'aka kmiecisza.* Vng. *Felig pogan.* Ang. *Half an vplandish man.*] Persius prologo: ipse semipaganus Ad sacra vatum carmen affero nostrum.

Sēmĭpătĕr, (quòd hîc corruptè legebatur) vide Semicaper.

Sēmĭpēs, pen. cor. semipedis, pen. cor. & m. t. Mēsura dimidiati pedis: hoc est, digitorum octo. [ἡμίπους. Gall. *Demi pié.* Ital. *Mezzo piede di misura.* Ger. Ein halber schuh. Hisp. *Cosa de quantidad de medio pie.* Pol. *Na pol' stopy.* Vng. *Fel lap.* Ang. *The measure of an half foote.*] Plin. lib. 1. cap 18: Cassiæ colos triplex. Quum primùm emicat, candidus, pedali mensura: deinde rubescit addito semipede: ultra nigricans.

Sēmĭpĕdālĭs, le, penult. prod. om. t. Quod dimidii pedis longitudinem habet. [ἡμιποδιαῖος. Gall. *De demi pié.* Ital. *Di mezzo piede.* Ger. Halb schühig. Hisp. *De medio pie.* Pol. *Dł'ugi na pol' stopi.* Vng. *Fel labni.* Ang. *Of the measure of half a foote.*] Plin. lib. 14. cap. 4: Semipedales ramorum relinquentes truncos. Idem lib. 36. cap. 25: Materia crassitudine semipedali ad regulam & libellam exigitur.

Sēmĭpērfectŭs, [Pol *Wpol'i doskonał'i.* Vng. *Fel kész, fel ep, fel egez.*] Suetonius in Caligula: Opera sub Tiberio semiperfecta absolvit.

Sēmĭplăcentīnŭs, Cic. in Pisonem: Quum esses interrogatus, quid sentires de Consulatu meo, gravis autor, Calatinus credo aliquis, aut Africanus, aut Maximus, & non Cæsonius semiplacentinus Calventius, respondes, altero ad frontem, &c. ubi Pisonem Cicero vocat Semiplacentinum, quòd matrem ex Placentino municipio habuerit.

Sēmĭpiăgĭum, gii, n. s. Parvum rete. [ἡμιδίκτυον. Pol. *Siatka.*]

Sēmĭplenŭs, a, um, [ἡμίπλεως. Gall. *A demi plein.* Ital. *Mezzo pieno.* Ger. Halb voll. Hisp. *Cosa medio llena, medio vazia.* Pol. *Wpol'i pel'ni.* Vng. *Felig telo.* Ang. *Half full.*] Liv. lib. 5. belli Pun. Qui improviso adorti semiplenas stationes, & adapertas fores portæ, qua paulò antè excurrerant armati, haud magno certamine Nassum cepêre. Semiplenæ nares, Cicer. 7. Verr. Semiplenæ scrobes, Col. lib. 5. cap 5.

Sēmĭpŭtātŭs, a, um, [ἡμικάθαρτος, ἐκ τῆς ἡμισείας κλαδαφεθείς. Gall. *A demi esmondé.* Ital. *Mezzo tagliato ò brusçato.* Ger. Halb geschnitten. Hisp. *Cosa medio podada.* Pol. *Wpol'i oberznioni.* Vng. *Felig meg metczet.* Ang. *Half cut or cleansed of the branches.*] Virg. 2 Aeglog. Semiputata tibi frondosa vitis in ulmo est.

Sēmĭplōtĭa, Soleę quibus utebantur in venando, quo planiùs pedem ponerent.

Sēmĭquīnāria divisio, Cæsuræ genus, quum post duos pedes relinquitur syllaba, partem orationis terminans. πενθημιμερής. ut arma vi-rumq; ca-no. Dicta Semiquinaria, quòd constet ex duobus pedibus & semisse: quod est dimidium quinq; pedum. ¶ Semiseptenaria autem divisio, dicitur quū post tres pedes similiter relinquitur syllaba, partem orationis terminans. ἑφθημιμερής. ut arma vi-rumque ca-no Troiæ.

Sēmĭrāsŭs, a, um, [ἡμίξυρος. Gall. *A demi rais & tondu, à demi rasé.* Ital. *Mezzo raso.* Ger. Halb beschoren. Hisp. *Cosa medio rasda.* Pol. *Wpol'i ostrzyzoni.* Vng. *Felig meg nirbtt.* Ang *Half shaven or shorne.*] Catullus epig. 55: Quam devolutum ex igne prosequens panem, A' semiraso tonderetur ustore.

Sēmĭrĕductŭs, adjectivum. [ἐξ ἡμισείας αὐτοχθόνος. Gall *A demi retiré.* Ital. *Mezzo ritirato.* Germ. Halb wider hinumb gefürt. Hisp. *Medio traido.* Pol. *Wpol'i odwiedzioni.* Vng *Felig hatra vontatot.* Ang. *Half brought againe.*] Ovidius 2 de Arte: Ipsa Venus pubem, quoties velamina ponit, Protegitur læva semireducta manu.

Sēmĭrĕfactŭs, adjectivum. [κατ' ἡμισυ αὐτοκαθαρθείς. Gall. *A demi refait.* Ital. *Mezzo rifatto.* Germ Halb wider gemacht Hisp. *Cosa medio restaurada y rehecha.* Pol. *Wpol'i wzniony.* Vng *Felig meg kezitteto.* Ang. *Half made againe.*] Ovidius Epistol. 7: Et socii requiem poscunt: laniataq; classis Postulat exiguas semirefacta moras.

Sēmĭrŭtŭs,

Sēmĭrŭtŭs,a,um,pen.corr.Quaſi ſemidirutus. [ἡμίπλεως.Gal. *A demi abatu et ruiné.*Ital.*Mezzorotto.*Ger.*Halb vnder gerüſſen oder geſchleifft.* Hiſ.*Coſa medio derocada.* Pol.*Wpol'i rozerwani.* Vng. *Felig el rontatot.* Ang.*Half caſt downe and deſtroyed.*] Liv. lib.2. bell. Macedon. Purgato loco qui ſtrage ſemiruti muri cumulatus erat, turrim ingentis altitudinis, magnam vim armatorum multiplici tabulato portantem, promovit. Idem 6. bell. Punici:Quin ubi ſemirutam, ac ſpoliatam patriam reſpexerit, ingrediens Romam, *&c.* Lucretius lib.1: At nunc ſemirutus pendent quod mœnia tectis.

Sēmĭſĕnex,penultima correpta,vel Semiſeneus antiqué. [ἡμιγέρων. Gall. *A demi vieil.* Ital. *Mezzo vecchio.* Ger. *Halber alt.* Hiſp.*Medio viejo y medio moco.* Pol.*Na pol'i ſtarzal'i.* Vng.*Felig meg ag got.* Ang.*Half old.*] Plautus in Milite: O Lepidum ſemiſenem, næ ſi quas memorat virtutes habet, Atque equidem planè eductum in nutricatu Venereo. Alii legunt ſemiſenem.

Sēmĭsĕptēnārĭă, diviſio, vide ſuprà SEMIQVINARIA.

Sēmĭſĕpūltŭs,a,um,adjectivum. [ἡμιθαπτός. Gall.*A demi enſeueli, ou à demi enterré.* Ital. *Mezzo ſepolto.* Germ. *Halb begraben.* Hiſp. *Medio enterrado.* Pol. *Wpol'i zagrzebioni.* Vng. *Felig el temettetes.* Ang.*Half buried.*] Ovid.Epiſtol.1: Semiſepulta virûm curvis feruntur aratris Oſſa: ruinoſas occulit herba domos.

Sēmĭſŏmnŭs,a,um,Vix dũ experrectus, ſomno plenus. [ἡμιϋπνος. Gall.*A demi endormi.*Ital.*Che ſi riſueglia con il ſonno ò gli occhi.* Ger.*Halb entſchlafen.* Hiſp.*Coſa medio adormeſcida.* Pol.*Na pol'i ſpiaczi.* Vng.*Felig aluuo.* Ang.*Half ſleeping half waking,in a ſlumber.*] Cicero ad Marium, lib.7: Quum illi interea, qui te iſtic reliquerunt, ſpectarent communes mimos ſemiſomni. Livius 9. ab Vrbe: Fuga cuncta complentur, portæq; à ſemiſomnis, ac maxima parte inermibus refringuntur. Tacitus libro 1:Sine vulnere milites, qui ſemiſomnos, inermes, aut palantes ceciderant.

Sēmĭſōmnĭs,mne,idem.Cic.7. Verr.Confitmant ipſi ſe,quum is etiam tum ſemiſomnis ſtuperet:arma capiunt: totum forũ. atq; inſulam,quæ eſt urbis magna pars,complent. Liv.7.bell. Maced.Pedites verò ordinati, & præparati, ſparſos per negligentiam, & ſemiſomnes propè adorti ſunt: cædes paſſim, fugaq; per campos facta eſt.

Sēmĭſŏpītŭs.a,um,pcã.prod.Semiſomnis: [ἡμινοήμων. Ger. *Entruckt/halb entſchlafen.* Pol.*Na pol'i vſpioni.*] Liv.5.bell.Pun. Pars ſemiſopitos hoſtes cædunt, par ignis eſcas ſtramento arido tectis injiciunt. Ovid.1. Amor.Eleg.14: Purpureo jacui ſemiſopita toro.

Sēmĭſpathĭum,thii.n.ſ. [ἡμισπάθιον. Gall *Demi eſpee, vn verdun.* Ital.*Mezza ſpada, verdugo.*Ger.*Ein duſack/turtzer ſebel.* Hiſp.*Media eſpada,terciado.* Pol.*Kord theſſak.* Vng.*Reuid kard.* Ang.*An half ſword.*] Brevior enſis, quaſi dimidiata ſpatha.

Sēmĭſŭpīnŭs,a,um, [ἡμιῦπτιος. Gall. *A demi renuerſé le viſage en haut.*Ital.*Mezzo ſteſo col ventro in ſu.*Ger.*Halb rücking.*Hiſp.*Medio papo arriba.* Pol.*Wpol'i nawznak liezaczi.* Vng.*Felig haniotta.* Ang.*Lying with halfe the face vp and half down.*] Martialis lib.6: At tu multa diu dicis, vitreisq; tepentem Ampullis potas ſemiſupinus aquã. Ovid.3.de Arte: Quum jacet in dextrũ ſemiſupina latus.

Sēmĭtŏgĭum,gii,n.ſ.Brevis,& quaſi dimidiata toga: à quo Semitogatus ἡμιπάλουν.

Sēmĭtrītŭs,ta,tum,pen.prod. [ἡμίτριπτος,ἡμιτριβής. Gall.*A demi batu & broyé.* Ital. *Mezzo battuto & tridato.* Ger. *Halb zerſtoben oder zermalen.*Hiſp.*Medio trillado.* Pol *Wpol'i roztarty.*Vng. *Felig meg tört.* Ang.*Half worne or brayed.*] Colum.lib.1.cap.6: Huic autem nubilarium applicari debet, maximeq; in Italia propter inconſtantiam cœli,quo collocata ſemitrita frumenta protegantur,ſi ſubitaneus imber inceſſerit.

Sēmĭvĭrĕtŭs,a,um,pen.prod. Mollis, flaccidus. [רך *rach.* ἥμισυ πάσχων. Gall. *A demi mol & fané.* Ital.*Molle, fiappo.* Ger. *Halb tuck / tubentecht.* Hiſp. *Coſa medio marchita y muella.* Pol. *Wpol'i wiotchi.* Vng.*Felig meg lankatt.* Ang.*Half ſoft and flagging.*] Colum.lib.12. cap.16: Alii ſolis vitigineis, nonnulli plantaninis ſemivietas uvas contegunt, & ita in amphoras recondunt.

Sēmĭvĭr,ri, m.ſ.Mollis, effœminatus,ſpado,evnuchus. [ἡμίανδρος. Gall.*Demi homme,chaſtré.* Ital.*Mezzo huomo.* Ger. *Ein halber Mann/verſchnittner/der keins Manns wärt iſt.*Hiſp.*Medio varon.* Pol.*Pol'czl'owieka,omnißoni.* Vng.*Felig ferſi,herelt.* Ang.*Half a man or a gelded man.*] Livius 3.bell Maced. Errare ait homines, qui tam atrocem cædem pertinere ad illos ſemiviros crederet. Plinius lib.11. cap.49: Teſtes homini tantùm injuria, aut ſponte naturæ franguntur: idq; tertium ab hermophroditis, & ſpadonibus ſemiviri genus habent. Virgilius 4. Aeneid. Et nunc ille Paris cum ſemiviro comitatu. Ovid.4. Metamorph. Quiſquis in hos fontes vir venerit,exeat inde Semivir,& tactis ſubitò molleſcat in undis. ¶ Eſt etiam hoc Centaurorum epitheton, quos Poëtæ fabulantur interiore ſui parte homines, cætera equos fuiſſe.Idem de Centauro Neſſo,Epiſt.9:Semivir occubuit vi, Lerniferoq; veneno Neſſus, & infecit ſanguis equinus aquas.

Sēmĭvīvŭs,a,um,penult.prod.Semimortuus. [ἡμίζωος. Gall. *A demi vif,à demi mort.* Ital.*Mezzo viuo.* Ger.*Noch halb lebendig.* Hiſp. *Coſa medio viua.* Pol. *Na pol'i żywi.* Vng. *Felig eleuen.* Ang.*Half quicke.*] Cicero 3. Verr. Ibi hominem ingenuum, domi nobilem, populi Romani ſocium atque amicum,fumo excruciatum,ſemivivum reliquit.Idem pro Sextio:Et quũ erat reclamatum ſemivivis mercenariorum vocibus. Pop. Rom. negare dicebat.

Sēmĭũnĭă,æ, aut potius Semũcia,f.p.Dimidia uncia. [ἡμιούγκιον. Gal.*Demi once* Ital.*Mezza onza.*Ger.*Ein lod.*Hiſ.*Media onca.* Pol.*Pol' vncy.* Vng.*Fel nebezek.* Ang.*An half ounce.*] Perſius: .ſed nullo thure litabis, Hæreat in ſtultis brevis ut ſemuncia recti.Liv.4.bell.Maced. Nequa mulier plus ſemuncia auri haberet:neu veſtimento verſicolori uteretur. Cic. pro Cæcinna: Facit hæredem ex deunce & ſemuncia Cæcinnam.

Sēmūncĭālĭs,le,om.t Quod menſurã,põdus,vel valorẽ ſemũciæ exæquat. [ἡμιουγκιαῖος. Gall.*De demi once.* Ital.*Di mezza onza.*Ger *Lõtig/eines lods ſchwär.*Hiſp.*Coſa de media onca.*Pol.*Pol' vncyowi.*Vng.*Fel nebezekes.*Ang.*Of an half ounce*] Plin.lib.33. cap.3:Mox lege Papyriana ſemunciales aſſes facti.

Sēmūncĭārĭŭs, a, um, Semuncialis. Livius 7. ab Vrbe: Idem otium domi, foriſq; manſit, T.Manlio Torquato, C. Plautio ſecundùm Conſulibus: ſemunciarium tantùm ex unciario fœnus factum.

Sēmĭvŏcālēs,Dictæ ſunt ſex numero conſonantium, quaſi dimidium vocalium ſonum habentes.ἡμίφωνα.

Sēmĭuſtŭs,a,um,Dimidia parte uſtus,ſemiuſtulatus. [ἡμίφλεκτος. Gall.*A demi roſti & bruſlé.* Ital.*Mezzo arſo.* Ger.*Halb verbreñt.* Hiſp.*Coſa medio quemada.* Pol.*Na pol'i zpalioni.*Vng *Felig meg egett.* Ang.*Half burned.*] Et Semuſtus, pro Semiuſtus. Ovidius 4. Faſt. Semuſtamq; facem vigilata nocte viator Ponet,& ad ſolitum ruſticus ibit opus.Virgilius 3,Aeneid.Fama eſt Enceladi ſemuſtum fulmine corpus Vrgeri mole hac.Robora ſemuſta. Lucan. libro 8. Membra ſemuſta, idem libro 9.

Semĭuſtŭlatŭs,a,um Semiuſtus.ἡμιφλεγής. Cic.pro Milone:Tu P. Clodii cruẽtum cadaver ejeciſti domo, tu in publicum ejeciſti, tu ſpoliatum imaginibus, exequiis, pompa, laudatione infœliciſſimis lignis ſemiuſtulatum nocturnis canibus dilaniandum reliquiſti.

Sēmĭŭſtŭlāndŭs,a,um,ἡμιφλεκτέος. Sueton.in Tiberio cap.75: Corpus ut moveri à Miſeno cœpit, conclamantibus pleriſq; Atellam potius deferendum,& in amphitheatro ſemiuſtulandum,Romam per milites deportatum eſt,crematumq; publico funere.

Sēmĭzōnārĭŭs, m.ſ. Qui ſemizonia, ſive ſemicinctia conficit. Plaut.Aulul.Strophiarii aſtant,ſemizonarii.

Sēmĭſsis,m.t.Eſt dimidia pars aſſis:hoc eſt, unciæ ſex. [ἡμίσσεον. Gall.*La moitié de quelque choſe.* Ital.*Mezza libra.* Ger.*Das halb theil eines dings das in zwölff theil mag abgetheilt werdẽ.* Hiſp. *La meytad de la libra ò ſeis oncas.* Pol.*Pol' l'otowi, vncy wſobie ſzeſc maiacz.* Vng.*Fel penz.* An.*The half of any thing.*] Cic.ad Att.lib. 15: Sed ſicubi inciderit de Tulliano ſemiſſe, Maxianam adhibebis,ut ſcribis. Ad monẽtam quoq; refertur, ut ait Budæus, quemadmodum triens,& quadrans.Cic.pro P.Sexto: Sed ab uno gladiatore innumerabilis alia nova conſcriberentur: ut remiſſis ſemiſſibus & trientibus, quinta propè pars vectigalium tolleretur. ¶ Semiſſis homo:id eſt, nullius pretii, & vix ſemiſſe æſtimandus. [ἡμισοβολιαῖος. Pol.*Nikczemnik.*] Vatinius Cic.lib.5: Simul verò ſemiſſis homo contra me arma tulit.Semiſſis uſura, dicitur quoties de centum numis ſenos numos uſuræ nomine quotãnis percipimus. Capitol. in Alex. Trientarium fœnus ait eum, æquiſſimum, & leviſſimum exercuiſſe, ad uſum Reipub.Plin.lib.14.cap.4:Ex his tamen uſuræ multiplicatæ ſemiſſibus.

Sēmĭſsālĭs, le, Quod eſt unius ſemiſſis, ut Semiſſales uſuræ, cùm ſeni aurei quotannis in centenos penduntur, L.10. D.de pollicitat.

Sēmĭſsārĭŭs,a,um,idem,ut Hæres ſemiſſarius,qui eſt hæres ex ſemiſſe.L.116.D.de leg.& fideicom.Ex Hotomano.

Sēmĭtă,æ,penult. corr. f.p. Via arcta, & anguſtior, dicta quaſi ſemi iter, ut autor eſt Varro, lib.4. de ling. Lat. [נתיב *nathib* נתיבה *nethibáh* שביל *ſchebil* מסלה *meſillãh.* ἀτραπός. Gall *Vne ſente,vn ſentier,vn chemin eſtroit.*Ital.*Sẽtiero,calle,viotello.* Ger. *Ein fußweg.*Bel.*Een voetpaeytẽ.* Hiſ.*La ſenda ò el ſendero.*Pol.*Sterzka, chodnik.*Vng.*öſueny.*Ang.*A path or footway.*] Cæſ.7.belli Gall. Acne ſinguli quidẽ homini unquã eo tempore anni semitæ patuerant. Virgil.9.Aeneid. Rara per occultos ducebat ſemita calles. Semitam pro via dixit Cic.4. Verr. Attendite, jam intelligetis, hanc pecuniam qua via modò viſa eſt exire ab iſto,eadem

rò, eàdem ſemita revertiſſe. Horat. 1. Epiſtol. & fallentis ſemita vitæ.

Sēmĭtārĭus, m. ſ. Qui ſemitas percurrit. [ὁδοιδόκος. Gall. *Qui eſt ſouuent par les chemins, ou qui guette les chemins.* Ital. *Chi è ſempre per i ſentieri.* Ger. Ein gaſſenrenner/gaſſentreter. Hiſp. *Aquello que anda por la ſendas.* Pol. Wſzedsibel', biegacz. Vng. ösuenyes. An. *That runneth through the pathes.*] Catullus ad contubernales: Omnes puſilli, & ſemitarii mœchi.

Sēmĭto, as, are, act. p. Eo modo dictum, quo Limito, as, [ὁδοποιέω, ῶ. Gall. *Faire vn ſentier.* Ital. *Fare, vn ſentiero.* Ger. Ein fuſſweg machen/pfaden. Hiſp. *Hazer ſenda.* Pol. Ścieżkę, ſtworzyć. Vng. Ösuent ösinalok. Ang. *To mak a path or foot way.*] Plinius lib. 17. cap. 22: Vineas limitari decumano XVIII. pedum latitudinis ad contrarios vehiculorum tranſitus, aliisq; tranſverſis limitibus denûm pedum diſtingui per media jugera. Aut ſi major ſit modus, totidem pedum cardine, quot decumano ſemitari. Semper verò quintanis ſemitari: hoc eſt, ut quinto quoque palo ſingulæ jugo paginæ includantur.

Sēmĭvīvus, Semiuſtus, & cætera à ſemis compoſita, Vide in SEMIS.

Sēmŏdĭus, dii, m. ſ. Quaſi ſemis modius. [ἡμιμεδίμνος. Gall. *Vn demi boiſſeau.* Ital. *Mezzo mozzo.* Ger. Ein halber ſeſter. Hiſp. *Medio celemin ò modio.* Pol. *Pol'korcowi.* Vng. *Fel veka.* Ang. *Half a bushell.*] Iuven. Satyr. 14: - & tamen uno Semodio ſcobis hæc emundat ſervulus unus. Martial. lib. 7: Semodiusq; fabæ cum vimine Picenarũ. Colum. lib. 2. cap. 11: Quòd eadem quatuor modiis nõnunquam & tribus, interdum etiam duobus ac ſemodio jugerum occupat.

Sēmŏvĕo, ves, pen. cor. act. f. Seorſum moveo, ſejũgo, disjungo. [חסיר hesir קח lakách. ἀφαιρέω. Gall. *Oſter, retirer à part.* Ital. *Leuare via.* Ger. Rãben ſich rucken/oder thun. Bel. Terſidenwaert doen. Hiſp. *Mouer à parte.* Pol. *Odmykam.* Vng. *Kwelõn rekeztem.* Ang. *To tak away and put a part.*] Plaut. in Aſinar. Culpa tua iſthæc, quæ diſcipulum ſemidoctum abs te ſemoves. Cic. de Aruſp. reſp. Itaq; qui antea voce præconis à liberis ſemovebantur, tuis ludis, non voce, ſed manu liberos à ſe ſegregabant. Terent. in Andr. - jam fermè moriens me vocat: Acceſſi, vos ſemotæ, nos ſoli.

Sēmōtē, adverb. [ἀπαχθέως. Pol. *Naſtronie.* Vn. *Feldntők.*] Diomedes Grammat. li. 1: Separatio, ut ſeorſum, ſeparatim, ſemotè, ſegregatim.

Sēmper, adverbium temporis. [לעולם leholám תמיד tamídh. ἀεί. Gall. *Touſiours, à iamais.* Ital. *Sempre.* Ger. Allwegen/immerdar. Bel. Altyt. Hiſp. *Siempre.* Pol. Zawżdi, vſtawnie. Vng. *Mindenkor.* Ang. *Euer.*] Terent. in Andr. Rectè ego ſemper fugi has nuptias.

Sēmpērlēnĭtās, atis, ſt. unica dictio eſt apud Terent. in Andr. aut certè duæ per ſubunionem conjũctæ. Verba Terentii ſunt hæc: Et heri ſemperlenitas verebar quorſum evaderet.

Sēmpĭtērnŭs, a, um, Quaſi ſemper æternum, perpetuum, & ſemper durans. [תמיד tamídh. ἀίδιος, ἀπολόμενον. Gal. *Sempiternel, eternel, perpetuel.* Ital. *Sempiterno.* Ger. Ewig/immerwãrend. Bel. Eeuwig. Hiſp. *Coſa que ſiempre dura.* Pol. Wieczni. Vng. örökke valo. Ang. *Perpetuall, eternall.*] Plaut. in Merc. Homo me miſerior nullus eſt æquè, opinor, neq; adverſa cui plura ſint ſempiterna. Terent. in Andr. Ego vitam deorum propterea ſempiternam eſſe arbitror, Quòd voluptates eorum propriæ ſunt. Cic. Luceio lib. 5: Neq; autem ego ſum ita demens, ut me ſempiternæ gloriæ per eum commendari velim.

Sēmpĭtērnò, adverbium, idem eſt, quod in ſempiternum. Cato de conſulatu ſuo: Ego mihi monumenta ſempiternò poſui, quæ cepi. Sosipater lib. 11. Inſtit. Grammat. ¶ Item ſempiternè idem quod ſemper. Pacuvius in Medo: Populoq; ut fauſtũ ſempiternè ſuſpirent. Ex Nonio.

Sēmpērvīvum, vi, Herba quæ Græcè ἀείζωον dicitur, utroq; nomine à perpetua viriditate deducto. [Gall. *Ioubarbe.* Ital. *Sempreuiua.* Ger. Hauſwurtz. Hiſp. *Yerua puntera.* Ang. *Ayegrene, ſenegrene, or ſemegrene.*] Herba hæc folio eſt carnoſo, leni, atque oblongo. Duo ejus genera ſunt: majus in fictilibus vaſculis ſeritur, quod aliqui Buphthalmon, à ſimilitudine: hoc eſt, bovis oculũ vocant. βῦς enim bos, ὀφθαλμὸς oculus. Alii ζωόφθαλμον: hoc eſt, animalis oculum. Alii Hypogeſon, quoniam ferè in ſuggrũdiis naſcitur. [Pol. *Panny maryey ztele, &, wol'etwe oko.*] Alterum genus eſt minuſculum, quod Erithales vocatur, quaſi amor floreſcens. θάλλω enim floreſco ſignificat. Item Trithales, quòd ter floreat. Item Chryſothales, quòd aureum florem producat. Naſcitur in parietinis & petris. Latini utrunque genus Sedum appellant. [Pol. *Rocz chodnik.*] Vide Plin. lib. 25. cap. 13.

Sĕnācŭlum, li, n. ſ. Vbi Senatores conſultandi gratia conſiſtebant. [שער ſchahár. βουλοστήκιον, γερουσία. Gall. *Le parloir ou le lieu où s'aſſemblent les ſenateurs, ſenat* Ital. *Palazzo di conſiglio.* Ger. Ein Rhathauß/oder Rhatſtuben. Hiſp. *Lugar do ſe ayuntauan los ſenadores.* Pol. *Senatorska izba.* item, *ratusz.* Vng. *Tanaczhaz.* Ang. *A conſaile houſe.*] Valerius Maximus ſcribit, Senatũ apud ſenaculum habitare conſuevisſe, ut quum ad Curiam vocaretur, præſtò adeſſet. Fuerunt autem tria præcipua ſenacula Romæ. Vnum ubi nunc eſt ædes Concordiæ, inter Capitolium & forum, in quo ſedebant magiſtratus, de Republica cum ſenioribus deliberantes: alterum ad portam Capenam: tertium intra ædem Bellonæ. Autor Nicoſtratus libro de Senatu habendo. Feſtus: Senaculum, locus Senatorum. ¶ Senaculum item de ſenatu mulierum. Lampridius in Heliogabalo: Fecit & in colle quirinali ſenaculum: id eſt, mulierum ſenatum, in quo antè fuerat conventus matronalis ſolennibus ſaltem diebus

Sĕnārĭus, adjectivum, Vide SEX.

Sĕnātorēs, m. t. inquit Plutarchus in Problematis, Alios Patres vocãt, alios Patres conſcriptos, quia primis à Romulo lectis alii additi, & cõſcripti: vel quia qui ſententiã dicũt, cõſcripti ſunt: qui non ſolùm patres vocati ſunt, ſed cum additione Patres conſcripti. [זקנים zekenim. βουλευτά. Gall. *Senateurs, conſeillers.* Ital. *Senatori.* Ger. Rahtsherren. Hiſp. *Los ſenadores.* Pol. *Radni panowie, ſenatorowie.* Vng. *Tanaczbelsek.* Ang. *Senatours or conſaillours.*] Vlpian. de Senat. l. Nuptæ. dicit Senatores eſſe, qui à Patritiis & Conſularibus uſque ad omnes illuſtres viros deſcendũt, quia hi ſoli in Senatu dicere ſententiam poſſunt: appellatiq; ſunt ab ætate provecta, quòd tales in principio in Senatum electi fuêre. Sed & à ſinendo dici poſſunt Senatores quoniam ipſi agendi facultatem dabant.

Sĕnātōrĭus, a, um, Quod eſt Senatoris: [βουλευτικός. Gall. *De ſenateur.* Ital. *Coſa de ſenatore.* Ger. Rhatsherrlich/ des Rhatsherren. Hiſp. *Coſa de ſenador.* Pol. *Radni, ſenatorski.* Vng. *Tanaczbelyec.* Ang. *Belonging to a ſenatour.*] ut Senatoria dignitas, Senatorium conſilium. Cic. 3. Verr. Reſpub. Senatorio conſilio maximè poſſe defendi. Tacit. lib. 15: Et Vivianus Annius gener Corbulonis nondum Senatoria ætate, ſed pro legato quintæ legioni impoſitus. Cic. pro Flacco: Liſanias adeptus eſt ordinem Senatorium.

Sĕnātŭs, tus, & ti, A` ſenectute, vel à ſinẽdo, quia magiſtratibus non plus licebat quàm Senatus permitteret. [שער ſchahár. βουλή, γερουσία. Gall. *Senat, la compagnie des Senateurs & conſeillers.* Ital. *Senato, palazzo di conſiglio.* Ger. Ein Rhat. Bel. Een Raeth. Hiſp. *Senado ò lugar do ſe ayuntauan los ſenadores.* Pol. *Senat, rada.* Vng. *Tanats.* Ang. *The compaſſe or aſſemblie of the conſaillours.*] Et ſignificat tàm locũ in quẽ Senatores cõveniũt, quàm ipſos Senatores. Cic. pro Sextio: Senatus princeps ſalutis, mentisq; publicæ. Idem alibi: Nec antè in Senatum accederem, quàm rem confeciſſem. Cogere Senatũ, Convocare, vel vocare Senatum. Efficere frequentem Senatũ, eſt farè omnes Senatores cogere. Senatum haberi, eſt cogi. Senatus erit: id eſt, convocabitur, cogetur. Senatus mitti, aut dimitti dicitur, quum datur facultas Senatoribus abeundi domum. Senatus diſcedit, quũ Senatores à Conſule miſſi facti, domum abeunt Senatum cooptare, eſt Senatum conſtituere. In ſenatum legere, eſt Senatorem facere. In Senatum venire, aliquãdo eſt Senatorem fieri. Movere Senatu, & ex Senatu rejicere, idem. Senatum extinguere, eſt Senatus autoritatem & dignitatem deprimere, vel tollere. ¶ Senatũ conſilii in cor convocare, dixit Plautus in Amph quod eſt conſulere apud ſe quid agendum ſit. Huc (*inquit*) conceſſero, dum mihi Senatum conſilii in cor convoco. Idem in Epid. Iam Senatum convocabo in corde conſiliarium.

Sĕnātŭs, Primi ſententias in ſenatu à conſule rogabantur conſules deſignati, ſi modò poſt conſularia comitia ſenatus haberetur: ſin antè, rogabat conſul arbitratu ſuo, non quem vellet ex omni ſenatorum frequentia, ſed quem vellet è numero conſularium: & antiquæ conſuetudini dabatur, ut, quem ordinem interrogandi ſententias conſul calendis Ianuariis inſtituiſſet, eum toto anno conſervaret: quo ordine, Cæſar, neglecto, primùm Pompeiũ poſt affinitatem conſul rogare ſententiam cœpit, cùm antea Craſſum ſolitus eſſet. Quoniã autem cùm deſignati cõſules fuiſſent, ii ſententiam primi rogabantur, venit in mentem, quæri uter poſſe, ex ipſis deſignatis prior rogaretur, nec difficile eſt quærenti reſpondere: nam me quoq; olim ex ipſa re in eandem dubitationem adductum, & aliquandiu hærentem; obſervatio vetuſti moris expedivit. Sciendũ igitur, ſive patritius, & plebeius, ſive duo plebei deſignati conſules eſſent, qui priore loco declaratus eſſet cõſul, eum ih magiſtratu priorem quoq; ſententiam rogaſſe: ideoq; rogavit in re Catilinaria non C. Antonius, ſed M. Cicero, quia conſul priore loco declaratus: nam genere pares erant, uterque plebeius. & lib. 1. epiſtol. ad Attic. Rogat ſententiam M. Puppius Piſo conſul, ex familia plebeia: M. Valerius Meſſala, etſi patritius, tamen non rogat: plebeius igitur anteponitur patritio: cur? quia priore loco declaratus conſul. Vter in magiſtratu prior rogaret, oſtendi, quo conjicitur, & uter rogaretur, cùm deſignati eſſent; Ex noſtro cõmentario in epiſtol. ad

Atticum:

Atticum: Legitimi habendo senatui dies erant, calendæ, nonæ, idus, reliquis diebus, modò comitiales non essent, haberi quidem senatus poterat, sed certus neq; lege, neq; more statutus erat dies, positum id erat in voluntate magistratuum. Ex nostro commentario ad Qu. Fratrem: Animadversione dignũ est, quod legendo observavimus: qui ex equestri ordine senatoriæ dignitatis ad gradum ascendissent, eos inter senatores quidem esse censos, ut, si quid ordine senatorio minus dignũ admisissent, senatu moverentur, verùm eosdem, cùm deinde equitum centuriæ recognoscerentur, inter equites, quandoquidem ipsi quoque equum publicum haberent, citatos esse, ut, si flagitium ullum, quod in equite Romano dedeceret, fecissent, equum publicum amitterent: patet hoc apud Livium duorum censorum exemplo, Neronis, & Salinatoris: quorum alter alteri, cùm census equitũ ageretur, equum ademit: quos tamen antè, cùm senatorum census ageretur, in recitandis senatorum nominibus esse lectos, dubitari non potest. Atque ego, hujus generis cives, minimè crediderim, sua manu, ut cæteros equestris ordinis, equum per forũ traduxisse: proprius enim eorum census non in equestri, sed in senatorio erat ordine: nec equestris ordinis, sed senatorii dicebantur, nec ideo, quod equestris essent ordinis, quem, adepti senatorium, amiserant, sed quia equum publicum haberent, inter equites citabantur: qui verò in senatum, etsi nondum à censoribus lecti: jure tamen magistratus, quem aut gererent, aut gessissent, aditum haberent, cos video, si equites essent, equum publicũ inter cæteros equestris ordinis cives ante censores per forum traduxisse, nec inter senatores, cùm tamen irent in senatum, esse lectos, quod de Pompeio, qui postea cognomentũ Magni est adeptus, à Plutarcho traditum observavimus: is enim eques adhuc, nondum in senatum lectus, consul ob virtutem ac singularia in rempublicam merita ante legitimam ætatem creatus, (solvebantur enim legibus boni viri) equum publicũ ipse ad censores adduxit: præclarumq; fuit populo Romano spectaculum, consulem sua manu equum publicum ducentẽ intuenti. Atque hæc quæ diximus de civibus Romanis, & ex equestri ordine, & ex plebe in senatum lectis, ita tradimus, ut ad reipubl. tempora spectemus: nam regum ætate solis patritiis curia patuit: cùm tamen quod Dionysius Halicarnasseus docet, non omnes patritii senatores essent, sed alii senatores, alii equites, alii de plebe: ut verè diceres: senator est, ergo patritius: non contrà, patritius est, ergo senator: & quanquam ex familiis tum patritiis, tum plebeiis senatus constaret, veteres tamen ita loquutos animadverti, ut de universo planè senatu nobilitatis nomen usurparent: quia scilicet summus ordo senatus esset, eumq; adepti præter cæteros nobiles esse viderentur: quando quidem ob virtutem, quæ nos sola nobiles, sola patritios, sola reges verè facit, dignitas illa mandaretur. Ex P. Manutii observationibus.

Sĕnātūscōnsūltum, ti, n.s. Senatus sententia, senatus autoritas jam perscripta. [דרת *dath* חק *chok* חקה *chukká*. βέλδμμα. ψηφίσμα, τὸ ἀμφιδόξαλδμμον. Gall. *La deliberation ou le conseil des senateurs ou conseilliers.* Ital. *Senato, consolto, deliberatione del senato.* Ger. Ein Rhats erkañtnuß. Hisp. *Establescimiento ò decreto de senado.* Pol. *Vchwalenie wyższych raiczow.* Vng. *Tanats vegezese.* Ang. *A decrete of the senat or consaile.*] Quod fiebat aut per rogationem, quum rogabatur unusquisq; sententiam, aut per discessionẽ, quãdo pleriq; idem sentientes, in unã partem pedibus ibant, sicut testatur Gell. lib. 3. cap. 18. Flavius Vopiscus de Aureliano: Deinde aliis manum porrigentibus, aliis pedibus in sententiam euntibus, plerisq; verbo consentientibus conditum est Senatusconsultum.

Sĕnĕcĭo, onis, Herba est cauliculo cubitali, subrubro, foliis continuis, divisura erucæ, sed multo minoribus, floribus luteis, qui celeriter in pappos vanescunt capillorum modo canescentes, idq; potissimùm vere: unde & *erigeron* à Græcis appellatur. [ἠεραγέρων. Gall. *Senecon.* Ital. *Cardonello.* Ger. Creutzwurtz oder grindtraut. Hisp. *Los berros ò bon varon.* Pol. *Przymiotowe ziole.* Ang. *Groundsell.*] ¶ Fuit item hoc Oratoris cujusdam cognomen Neronis tempore, qui quòd omnia grandia affectaret, per jocum pro Senecione Grãdio dicebatur. Vnde Senecam Suasoriarum lib. 1.

Sĕnĕcĭtās. Senectus, Senesco, Vide SENEX.

Sĕnex, hujus senis, Dictus videtur quasi seminex, quòd acta majori suæ ætatis parte, jam morti propinquior sit. [זקן *zakén* ישיש *jaschísch.* γέρων πρεσβύτης. Gall. *Vieil, vieillard, ancien.* Ital. *Vecchio.* Ger. Alt/ wolbetaget Bel. Out. Hisp. *Viejo.* Pol. *Starzec* Vng. *Ven, agh.* Ang. *An old man or woman.*] Et est generis cõmunis secundum Priscianũ. Tibull. lib. Eleg 6: Cõmemorãt meritò tot mala ferre senẽ: loquitur de meretrice vetula. Apertè aũt Pomponius apud Varronẽ li. 6. de ling. Lat. in fœminino posuit: Dic tu pusam illã, sic fiet mutuo muli. Nam verè pusus tu, tua amica senex. ¶ Hujus genitivus est senis, olim etiã senicis, secundum analogiam. Plaut. in Cistell. Vos negotiosi senicis soletis esse. Comparativum est senior, quod valde senem significat. Ovid. li. 12. Met. Tum senior quãvis obstet mihi longa vetustas. Quint. de Isocrate: Eo nanq; seniore (octavum enim & nonagesimũ complevit annũ) præcipere Aristoteles pomeridianis scholis cœpit. ¶ Capitur quãdoq; etiam senior pro magis sene. Senec. Epist. 75: Quemadmodũ ex duobus sapiẽtibus, qui senior discessit, nõ est beatior eo, cujus inter pauciores annos terminata est virtus. ¶ Est & senior, generis cõmunis: in obliquis verò cõmune trium generũ. ¶ Senes vocantur quantũ ad privatam ipsorũ vitam, quòd usq; ad senilem ætatẽ vixerunt. Veteres, quantũ ad publicũ tempus, quòd alia ætate vixerunt, etiãsi ad seniũ non pervenerũt: utrique Antiqui dicũtur, sed magis veteres, quàm senes. ¶ Seniores pro Senatu aliquando dicuntur, quo aiam ex provectioris ætatis hominibus legi solet Senatus. Liv. 4. bell. Maced. Scriptum erat Aristonem privatũ ad neminem, publicè ad seniores (ita Senatum vocabant) mandata habuisse.

Sĕnĕctŭs, senectutis, f.t. & Senecta, æ, f.p. Aetas senilis. [זקנה *zíknah* זקן *zóken* זקנים *zekunim.* γῆρας. Gal. *Vieillesse.* Ital. *Vecchiezza, vecchaia.* Ger. Das alter. Bel. Den ouderdom. Hisp. *La vejez.* Pol *Starość* Vng. *Venség, agsag.* Ang. *Old age.*] Terent. in Phorm. Senectus ipsa est morbus. Est aũt senectus, sexta hominũ ætas: unde & senes à senario numero quidã dictos existimãt. Aetas enim prima incipit ab infantia, nomen à nõ fando accipiens. In ea enim ætate nõ fatur homo: aut si fatur, imperfectus est ejus sermo. Secũda, pueritia: cujus pars est pubertas, usq; ad XIIII. annum. Tertia, adolescentia. Quarta, juventa. Quinta, virilis ætas. Sexta, senectus, cujus pars est ætas decrepita. Alii tamen senes à segnitie dictos malunt, quòd tardi sint, & ad res gerendas inutiles. Alii rursus à mortis vicinitate appellatos cõtendunt, quasi semineces. Cic. in Topicis: Senectus est occasus vitæ. Idẽ de Senectute: Hoc enim onere (quod mihi tecũ cõmune est) aut jam urgentis, aut certè adventantis senectutis, & te, & meipsum levari volo. Iuven. Sat. 9: obrepit nõ intellecta senectus. Cic. de Senect. Aedepol senectus si nihil quicquã aliud vitii apportet secum, quum advenerit, unũ id satis est, quòd diu vivendo, multa quæ nõ vult, videt. ¶ Senectus præterea dicitur pellis quam verno tempore serpentes exuunt, quæ & à Græcis γῆρας, à nobis etiam *vernatio* dicitur: unde & senectutem exuere dicuntur. Plin. libro 8. capite 30: Angues modo eodem & stelliones senectutem exuere, eamque protinus devorare, præripientes comitiali morbo remedia.

Sĕnĕctŭs, a, um, Senilis: ut, Membra senecta. [עתיק *hattík* γηραλέος. Gall *Enuiellis, chose de vieil.* Ital. *Cosa de vecchio.* Ger Alt/ eines alte. Hisp. *Enuegescido, cosa de viejo.* Pol. *Starzenie sie.* Vng. *Meg venhodes, meg aggott.* Ang *Old.*] Lucr. lib. 3: Quidve foras sibi vult membris exire senectis. Aetas senecta. Plaut. Aulul. Video hercle ego te me arbitrari Euclio hominem idoneum, Quem senecta ætate ludos facies haud merito meo. Senectũ corpus. Salustius lib. 4. Histor. Omne, quibus senecto corpore animus militaris erat. Senica idẽ veteribus fuit quod Senex. Pompon. Pistorib. Pappus hic medio habitat senica. Idẽ præcone posteriore: Sed me exercet Senica nequã, neq; illo quid faciam scio. Ex Nonio.

Sĕnĭum, senii, n.s Senectus: [זקנה *zíknah* זקן *zokén* זקנים *zekunim* γῆρας. Gal. *Vieillesse.* Ital. *Vecchiezza.* Ger. Das alter. Hisp. *Vejez.* Pol. *Starość.* Vng. *Venség.* Ang. *Old age.*] ut Confectus senio, apud Plin. lib. 7. cap. 55. Mens senio fluxa, Tacit. lib. 5. Terent. Eunuch. pro improbo & moroso sene posuit, quũ ait: Vt illum dii deæq; senium perdant, qui me hodie remoratus est. ¶ Seniũ lunæ, pro decursu. Plin. lib. 7. cap. 48: Quidam lunæ senio annum terminabant, ut Aegyptii. ¶ Quandoq; etiã dicitur tædiũ, tristitia, & molestia: quòd senes omnibus odio sint. Cic. pro Milone: Tota civitas confecta senio est: squalent municipia. Turpilius: Quja odio, ac senio mihi nuptiæ sunt. Nævius senium sanctum appellat, quasi nocẽs, quia senectus naturalis morbus est, ut inquit Aristoteles.

Sĕnĕo, senes, senui, n.s. & Senesco, cis, n.t. Senex fio. [זקן *zakén* בלה *baláh.* γηράσκω. Gall. *S'enuieillir, deuenir vieil.* Ital. *Esser vecchio, enuecchiarsi.* Ger. Alten/ alt werden. Bel. Out worden. Hisp. *Enuejescer.* Pol. *Starzeie sie.* Vng. *Meg venhedem, aggok.* Ang. *To waxe old.*] Catul. Nunc placida senet quiete. Plin. lib 6. cap. 4: Fœminas gigni celeriùs quàm mares, sicut celeriùs senescere. Vnde & Consenesco, de quo suprà suo loco. Senescit civitas otio: id est, otio torpescit. Senescunt consilia, quũ nimia diuturnitate & mora vana fiũt. Senescere fama dicitur, quũ tempore minuitur. Senescit hyems: id est, declinat. Senescit laus: id est, defloreſcit. Senescit morbus: id est, remittitur, relaxatur. Senescunt vitia, abolentur.

Sĕnīlis, le, om. t. Quod ad senem pertinet. [עתיק *hattík.* γηραλέος, γεροντικός. Gall. *De vieillard.* Ital. *Cosa da vecchio.* Ger. Eines alten / das zu einem alten gehört. Hisp. *Cosa pertenesciente à viejos.* Pol. *Do starego przinalezący, dziadowski.* Vng. *Venhez, aghoz valo,* Ang.

Ang. *Belonging to an old man or woman.*] Cic. 1. de Divin. Is autem Tages, ut est in libris Herruscorum, puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudētia. Ovid. 1. de Ponto: Iamq; meos vultus ruga senilis arat. Cic pro Sestio: Te sororis filius Posthumius, adolescens gravis, senili judicio notavit. Ovid. 5. Metam. hyems senilis tremulo venit horrida passu.

Sĕnĭlĭtĕr, adverbium. [γεροντικῶς, πρεσβυτικῶς. Gall. *En vieillard.* Ital. *Da vecchio* Ger. Nach der alten weiß/wie die alten. Hisp. *Con vejez, en viejo.* Pol. *Wedl'ugstarich.* Vng. *Vén modra.* Ang. *Lik old men and women.*] Vt tremere seniliter, Quint. lib. 1. cap. 11.

Seni, senæ sena, Vide SEX.

Sĕnĭo, senionis, m. t. Latus tali sex puncta continens, & à senario numero dici videtur: ejusq; jactus perutilis erat. [ἑξίμης. Gall. *Six poincts ou dé, ou vn dé qui contient six poincts.* Ital. *Sei punti nel dado.* Ger. Ein sęß auff einem würffel. Hisp. *Seys puntos en el dado.* Pol. *Kośtka ô ſześćiu okach.* Vng. Az kockának hat pontos oldala. Ang. *A sise, the nomber of sixe in the dice.*] Persius Sat. 3: Iure etenim id summum, quid dexter senio ferret, Scire erat in voto. ¶ Nonnunquam & damnosus, quemadmodum & canis. Erat enim quædā ludi ratio, qua quicunq; aut canem jecisset, aut senionem, numum unum in medium conferre cogebatur: ut est videre in epistola quadam Augusti apud Suetonium. Martialis lib. 13: Non mea magnanimo depugnat tessera talo, Senio nec nostrum cum cane quassat ebur.

Sĕnĭum, Vide SENEX.

Sensĭlĕ, Sensim, Sensus, Vide SENTIO.

Sēntēntĭă, Sententiosus, Vide SENTIO.

Sēntĭcētum, [Pol. *Cięternia.*] Vide SENTIS.

Sentīnă, æ, pen. prod. Pars navis inferior, in quam omnes cōfluunt sordes, à sentiendo dicta. [σέντλον. Gall. *L'essec.* Ital. *Sentina, vna parte bassa nella naue.* Ger. Das vnderiſt theil eines Schiffs in welches allerley vnradt vnd wüſt waſſer zuſammen rinnet. Hisp. *La sentina dose coge agua en la nao.* Pol. *Zyża wokrecżie gdżie pługa-wa wode ſcżagara.* Vng. Az haionak alsó reże. Ang. *The pumpe of a shippe.*] Iuvenalis Sat. 6: Si jubeat conjux, durum est cōscendere navem, Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur aër. ¶ Per translationem sentina dicitur omnis locus qui sceleratorum hominum receptaculum sit. Cicero in Catilinam: O fortunatam Rempublicam, si quidem hanc sentinam hujus urbis ejecerit. Vno mehercule Catilina exhausto, relevata mihi, & recreata Respublica videtur.

Sentino, nas, Satago, ac subtiliter periculum evitoià sentina navis, quam quisq; ut aqua liberet, evacuare cōtendit. Cæcilius: Capit consilium postquam sentinat satis. Festus.

Sēntĭo, tis, si, sum, act. t. Sensu percipio. [ראה raáh הבין hebín. αἰσθάνομαι. Gall. *Sentir, percevoir.* Ital. *Sentire, pigliare in sentimento.* Ger. Empfinden. Bel Gevoelen. Hisp. *Sentir.* Pol. Czuię. Vng. Erzem. Ang. *To perceiue or feele.*] Plaut. in Curcul. Sentio sonitum. Vnde quinq; corporis sensus appellati sunt, visus, auditus, gustus, odoratus, & tactus. Lucret. lib. 1: Quin porrò varios rerum sentimus odores, Nec tamen ad nares venientes cernimus unquam. ¶ Interdum sentire ponitur pro intelligere. [νοεῖν. Gall. *Entendre.* Ital. *Intendere.* Ger. Verſtehen/vermerckē. Hisp. *Entender.* Pol. Rozumiem. Vng Ertem. Ang. *To vnderstand.*] Cicero pro Archia: Nam & ipse animus sentit, nescio quid in se esse divinum. ¶ Interdum pro judicare, opinari, φρονεῖν, γνώμην ἔχειν. Plin. Iunior: Cupio abs te intelligere quid sentias. Cic. de Amicitia: Sed hoc primum sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. ¶ Interdum pro advertere. Plaut. in Amph. Nec nostrum quisquā sensimus, quum peperit. ¶ Sentire pro aliquo, sive ab aliquo, est sententia sua alicui favere. ¶ Sētire graviter de aliquo, est *malam* (ut vulgus loquitur) *de eo opinionem habere*: sive graviter de aliquo judicare, statuere. Budæus. Sentire medicinā, apud Celsum, est melius habere post medicinam. Sic Plin. lib. 22. cap. 25, atropha dixit, quæ cibum non sentiunt: hoc est, quæ ob debilitatem alimentum attrahere non possunt, aut in substantiam sui convertere. Sentire cariem, sentire vetustatem. Plin. lib. 12. cap. 7: Celeriter ea càriem sentit. Hoc est, efficitur carioſa. Idem lib. 11. cap 42: Tradunt Zoroastrem in desertis caseo vixisse annis XX. ita temperato, ut vetustatem non sentiret. Id est, non senescceret. Budæus. ¶ Hujus cōposita sunt, assentio, consentio, dissentio, præsentio, subsentio, quæ vide suis locis,

Sēntīsco, scis, Sentio. [ראה raáh הבין hebín. αἰσθάνομαι.] Lucr. lib. 3: Vsq; adeò prius in nobis sunt multa cienda Semina, corporibus nostris immista per artus, Quàm primordia sentiscūt concussa animai.

Sēnsŭs, us, ui, m. q. Facultas animæ, qua objecta sensilia apprehenduntur. [αἴσθησις. Gall. *Sens, sentement ou sentiment, apprehension.* Ital. *Senso, sentimento.* Ger. Ein ſinn oder empfindtligkeit. Bel. Eenen ſin/oft gevoelen. Hisp. *Sentido, potentia para sentir.* Pol. Zmysł Vng. Erzekenseg. Ang. *The sense, feeling or perceiuing.*] Sensuum autem alii sunt exteriores, visus, auditus, gustus, tactus & olfactus. Alii interiores, sensus communis, imaginatrix, & memoria. Plin. lib. 10. cap. 69: Ex sensibus ante cætera homini tactus, deinde gustus: reliquis superatur à multis Aquilæ clariùs cernunt: vultures sagaciùs odorantur: liquidiùs audiunt talpæ obrutæ terra, tam denso, atq; surdo natutæ elemento. Cicero 2. de Nat. deor. Gustatus præclarè septus est: ore enim continetur, & ad usum aptè, & ad incolumitatis custodiam: omnisq; sensus hominum multa antecedit sensibus bestiarum. Differunt autem sensus, & sensa: nam sensus sunt facultates ipsæ quibus sentimus: sensa verò, quæ sentiuntur. Sensus humanitatis. Cicero 3. Verr. Non dubito quin tametsi nullus in te sensus humanitatis, nulla ratio unquam fuit religionis: nunc tamen in metu periculoq; tuo, tuorum tibi scelerum veniat in mentem. Idem 7. Verr. An vos quoque hic acerbissimus innocentium cruciatus & mœror pari sensu doloris afficit? ¶ Sensus vitalis. Lucret. lib. 3: Deniq; sæpè hominem paulatim cernis obire, Et membratim vitalem deperdere sensum: In pedibus primùm digitos livescere, & ungues: Inde pedes & crura mori: pòst inde per artus Ire alios tractim gelidi vestigia lethi. ¶ Mentis conceptus etiā sensa dicūtur. [מחשבה machaschabáh. εὐθυμήματα, νοήματα, λογισμοί.] Quintil. lib. 8. cap 5: Sententiam veteres, quòd animo sensissent vocaverunt: id cùm est apud Oratores frequentissimum, tum etiam in usu quotidiano quasdam reliquias habet. Nam & juraturi ex animi nostri sententia, & grātulantes ex sententia dicimus. Non ratò tamen & sic loquuti sunt, ut sensa sua dicerent: nam sensus corporis videbantur. Sed consuetudo jam tenuit, ut mente concepta sensus vocaremus: lumina autem, præcipueq; in clausulis posita, sententias. Cicero 1. Acad. Quod autem erat sensu comprehensum, idipsum sensum appellabat. Idem 1. de Oratore: Hoc uno præstamus feris, quòd colloquimur inter nos, & quòd exprimere dicendo sensa possumus. ¶ Sensus communis. Quintil. libro 1. capite 3: Sensum ipsum, qui dicitur communis, ubi discet, quum se à congressu qui non hominibus solùm, sed mutis quoque animalibus naturalis est, segregarit? Vbi interpres, Communis sensus accipitur pro rerum peritia, ex multorum hominum congressu comparata, non pro sensu communi, qui in anteriori cerebri ventriculo à Physicis collocatur. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: Communi sensu planè caret.

Sēnsĭcŭlŭs, li, diminutivum, [αἰσθητήριον. Gall. *Petit sens.* Ital. *Piccioł senso.* Ger. Ein kleine empfindtigkeit/ſinnlin. Hisp. *Pequenno sentido.* Pol Zmiſł ek. Vng. Erzękenségetske. Ang. *A small sense.*] Quint. lib. 8. cap 5: Inde minuti, corruptiq; sensiculi, & extra rem petiti.

Sēnsim, adverbium, Paulatim seu pedetentim. [דם at דם leát. ὀλίγον κατὰ μικρόν, ἠρέμα. Gall. *Peu à peu, tout bellement, petit à petit.* Ital. *A poco à poco.* Ger. Gemächlich/ſittlich/leiß. Bel. Alleystens/hoetjes. Hisp. *Poco à poco.* Pol. *Leśnko, pomał'u.* Vn. *Lassan lassan.* Ang. *At leasure.*] Plaut in Casin. Sensim super attolle limen pedes nova nupta. Cic. 5. Verr. Quibus rebus non sensim, atq; moratè, ad istius amicitiam adrepserat: sed brevi tempore totum hominem, totamq; ejus Præturam possederat. Sensim & repentè contraria. Cicer. libro 1. Offic. Magis decere censent sapientes amicitiam sensim dissuere quam repentè præcidere.

Sēnsĭbĭlĭs, le, om. t. ferè passivè accipitur, pro eo quod sentiri potest, quod sub sensum aliquem cadit: hoc est, quod vel auditu, vel visu, vel olfactu, vel gustu, vel tactu potest deprehendi. [αἰσθητός. Gall. *Sensible.* Ital. *Sensibile.* Ger. Empfindtlich Hisp. *Cosa que se siente, ò que se puede sentir.* Pol. *L'atwi do obaczenia doczucżia.* Vng. Meg erezhető. Ang. *Sensible, that may be perceiued by the senses*] Nonnunquam & activè, pro eo quod sensus facultate præditum est. αἰσθητικόν. ¶ Hujus contrarium est Insensibilis: quo utitur A Gellius noct. Attic. lib. 17. cap. 10.

Sēnsĭfĕr, ra, rum, Sensum ferens. [αἰσθητικόν, ἢ αἰσθητικὰ φέρων Gall. *Qui porte sentiment.* Ital. *Che porta sentimento.* Ger. Das empfindūg bringt. Hisp. *Que tiene ò haze sentido.* Pol. *Zmiſł daiący.* Vng. *Erzékenseg hozo.* Ang. *That beareth or hath sense.*] Lucret. li. 3: Ideo concluſa movebūt Sensiferos motus. Ibidem: Longè absensiferis primordia motibus errant.

Sēnsĭfĭcŭs, ca, cum, adjectivum, Quod sensus causam præstat. [αἰσθητικός. Gall. *Qui fait sentir, qui donne sentiment.* Ital. *Che fa sentire.* Ger. Das empfinden macht. Hisp. *Que haze à otro sentir.* Pol. *Zmiſł czyniący.* Vng Erzékenseg zerző. Ang. *That giueth the cause of feeling.*] Macrobius: Spiramentum sensificum, ad sua quæq; loca naturali lege ducentes.

Sēnsĭlĕ, pen. corr. Sensibile: Hoc est, quod sensui subjectum est. αἰσθητόν. Insensibile, quod sentiri non potest. Lucret. lib. 2: Ex insensilibus ne credas sensile gigni.

Sēnsŭālĭă, αἰσθητικά, sensilia. [Pol. *Smiſtianie.* Vn. Erzék, erzékönségösök.] Apuleius in Hermetis Asclepio: De sensu autē & de omnibus sensualibus quando & de spiritu, tunc totam vobis præstabo rationem.

Sēntēntĭă, æ, f. p. Iudicium, animi conceptio, mens, animus.

[מחשבה

[מחשבה *machaſchabáh* דעת *dahátH.* γνώμη, νῦς. Gall. *Sentence, opinion, avis.* Ital. *Sentenza, parere, opinione.* Ger. Ein meynung/ vrtheil: *item,* ein ſpruch. Bel. Een meyninghe/ voordeel/ propooſt/ voornemen/ gedachten. Hiſp. *Sententia ò pareſcer* Pol. *Zmiſlenie, mierſyk, pro wieſcą.* Vng. *Ertelem.* Ang *An opinion, ſentence, iudgement.*] Saluſt. At M. Porcius Cato rogatus ſententiã, hujuſmodi orationem habuit. Plautus in Pſeud. Hæc mea ſentẽtia eſt, ut hinc porrò quid agas conſulas. Terent. in Phorm. Alere nolũt hominem edacem, & ſapiunt, mea quidem ſententia. Sic ſententia eſt: id eſt, ita ſtatui in animo. Res poſita in ſententiis dicitur de qua variæ ſunt hominum ſententiæ. In ea ſum ſententia: id eſt, ita ſentio. Omnibus ſententiis abſolutus eſt, dixit Cicero ad Quintum Frat. lib. 2: Id eſt, omnium conſenſu, & calculo. Paulus: Dicere ſententiam æſtimatur is qui ea mente id pronuntiat, ut ſecundũ hoc diſcedere eos, qui litigant, à tota controverſia velit. ¶ Sententias etiam vocamus, inquit Quint. lib. 8. cap. 5, lumina orationis, præſertim quæ in clauſulis ſunt breviter collecta, quas γνώμας vocant Græci: cujuſmodi eſt illa apud Terentium: Obſequium amicos, veritas odium parit.

Sententĭōſŭs, ſa, ſum, Quod ſententiis abundat, & dictis quibuſdam breviter collectis. [γνωμολογικός. Gal *Sententieux.* Ital. *Pieno di ſententie.* Ger. Der voll hübſcher ſprüchen iſt. Hiſp. *Lleno de ſentencias.* Pol. *Pełen pieknich ſentency.* Vng *Ekes mondaſſokkal tellies.* Ang. *Full of ſentences.*] Cic. de Clar. Orat. Genera autem Aſiatice dictionis duo ſunt: Vnum ſententioſum, & argutum: ſententiis, non tàm gravibus & ſeveris, quàm concinnis, & venuſtis.

Sententĭōsē, adverbium. [γνωμολογικῶς, γνωμικῶς. Gall. *Sententieuſement, auec bon ſentiment.* Ital. *Sententioſamente, con buon ſentimento* Ger. Mit hübſchen ſprüchen. Hiſp. *Sententioſamente, con buono ſentido.* Pol. *Zpieknimi powieſciami.* Vng. *Ekes mondaſſul.* An. *With many and good ſentences.*] Cic. 2. de Orat. Sæpè enim ſententiosè ridicula dicuntur. Autor ad Herennium definit ſententiam hoc modo: Sententia eſt oratio ſumpta de vita, quæ aut quid ſit, aut quid eſſe oporteat in vita breviter oſtendit.

Sententĭŏlă, æ, f. p. diminutivum. [γνωμίδιον. Gal. *Petite ſentence.* Ital. *Picciola ſentenza.* Ger. Ein ſinnlin oder kurtzer innhalt: *item,* ein hübſch ſprüchlin. Hiſp. *Pequenna ſentantia.* Pol. *Piekna powieſtka.* Vng. *Ekes mondaſotska.* Ang. *A litle ſentence.*] Cic. 3. Philippic. Sententiolas edicti cujuſdam memoriæ mandavi.

Sentis, is, m. t. Spina, quòd à tangentibus quàm primùm ſentiatur. [סיר ſir סלון ſillón קוץ kóts. ἄκανθα. Gall. *Eſpine.* Ital. *Spina.* Ger. Ein dorn Hiſp. *Eſpina.* Pol. *Cżierne.* Vng *Tövis.* Ang. *A briar, thorne, or bramble.*] Colum. lib. 6. cap. 4: Liberantur arva ſentibus, qui æſtivo tempore per Caniculæ ortum reciſi, plerunq; intereunt radicitus. Virg. 2. Aeneid. Improviſum aſpris veluti qui ſentibus anguem Preſſit humi nitens. ¶ Sentis canis, frutex eſt arbuſculæ inſtar, rubo multo major folia ferens multo latiora myrtho, firmis circa ramos ſpinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo olivæ ſimili, qui per maturitatem fulveſcit, & flocculos intùs continet. κυνόβατος. Alio nomine rubus caninus, & Gallorum vocabulo, *Engleteria* nominatur. Colum. lib. 11. cap. 3: Et ejus quam Græci vocant κυνόβατον, nos *ſentem canis* appellamus.

Sentĭcōſŭs, ſa, ſum, Spinoſus & aſper. [ἀκανθώδης. Gall. *Eſpineux.* Ital. *Spinoſo.* Ger Dörnächtig. Hiſp. *Eſpinoſo.* Pol. *Cżernioſty.* Vng. *Tövisses.* An. *Full of brieres and brambles.*] Lucil. Quàm ſenticoſa verba prætorquet.

Sentĭcētum, ti, n. ſ. Locus in quo ſentes abundant. [ἀκανθών. Gall *Vn lieu où croiſſent forces eſpines, buiſſonniere.* Ital. *Spineto, fratta.* Ger. Ein dorngeſtäud. Hiſp. *Eſpinar, lugar de eſpinas.* Pol. *Cżiernina.* Vng. *Tövisses hely.* Ang. *A place wher brambles grow.*] Plaut. in Capt. Non enim es in ſenticeto, eo non ſentis.

Sentĭus, a, um, Horridus, piloſus, ſitu & ſquallore obſitus. [λάσιος, δασὺς, ωχμηρὸς, ἀρεώδης. Gall *Eſpineux, aſpre comme eſpines & buiſſons.* Ital. *Peloſo ſpinoſo.* Ger. Rauch alß wann es voll dörnen wär/ ſtraubicht/ ſcheußlich. Hiſ. *Lleno de eſpinas.* Pol. *Plugawiecż, ſmarkacż* Vng. *Borzas, ſzennies.* Ang *Rough, couered with pricking heares or ſwine, brierie or bramblie.*] Terent. in Eunuc. Video ſentum, ſquallidum, ægrum, annis, pannisq; obſitum. Virgil. 6. Aeneid Sed me juſſa divûm, quæ nunc hàs ire per umbras Per loca ſenta ſitu cogunt, noctemq; profundam, Imperiis egêre ſuis.

Sĕorſum, adverbium, Separatim. [בד *lebádh.* χωρίς. Gall. *A part, ſeparément, à part ſoy.* Ital. *Separatamente, à parte de parte.* Ger. Sonderbar an einem ort. Bel. Alleen/ terſyden Hiſp. *Apartadamente, à parte.* Pol *Oſſobnie.* Vng *Kwelön.* Ang. *A part, a ſunder, ſeuerallie.*] Cicero lib. 7. Epiſtol. Seorſum à collega puto mihi omnia paranda. Autor ad Herennium lib. 1: Seorſum hoc ab illo tractandum eſt. Plaut. in Epidico: In ædiculam ſeorſum iſthęc eat jube. ¶ Eſt & ſeorſus adverbium. Afranius in emancipato: Principium hoc oro in animo ut ſic tuo ſtatuas, officiis cogi ut abs te ſeorſus ſentiam de re uxoria. Autor eſt Soſipater lib. 11. Inſtit. Grammat.

Sĕōrſŭs, a, um, adjectivum, Separatus. [מבדל *mibdál* מטרך *mephorádh.* κεχωρισμένος, ἀφωρισμένος. Gall. *Separé.* Ital. *Separato.* Ger. Abgeſünderet. Hiſp. *Apartado.* Pol. *Rozsadzoni.* Vng *El valaztatot.* Ang. *Separated, put a part.*] Virgil. in eo opuſculo cujus eſt initium, Eſt & Non: pariter nonnunquam, ſæpè ſeorſis Obſiſtunt dubiis.

Sēpăro, ras, penult. corr. act p. Divido, diſtraho. A se & paro. [הבדיל *hibdíl* הטריך *hiphrídh.* ἀφορίζω, διακρίνω, χωρίζω. Gall. *Separer, departir.* Ital. *Separare, ſpartire, diſtinguere.* Ger. Von einander ſcheyden/ abſünderen/ abtheylen. Bel. Scheiden. Hiſp. *Apartar vna coſa de otra.* Pol. *Rozłączam, rozsadzam.* Vng. *El vallaztom.* Ang. *To ſeparat a part, to ſeuer, to put one frome an other.*] Plinius lib. 13. cap. 17: Mox ſeparant lavando, & ſiccata tundunt. Cic. 4. Acad. Quoniam vera à falſis nullo diſcrimine ſeparantur. Idem contra Rullum: Quum illa duo maria pertenui diſcrimine ſeparentur. Idem 1. Offic. Quod cogitatione magis à virtute poteſt, quàm re ſeparari. Ovid. 1. Amor. Eleg. 4: Separor à domina nocte jubente mea.

Sēpărātŭs, a, um, participium. Sejunctus, disjunctus. [מבדל *mibdál* מטרך *mephorádh.* κεχωρισμένος, ἀφωρισμένος. Gall. *Separé.* Ital. *Separato.* Ger. Abgeſünderet. Hiſp. *Apartado.* Pol. *Odłączoni.* Vng. *El vallaztator.* Ang *Put a part, ſeuered.*] Cic. 4. Tuſculan. Quando igitur virtus eſt affectio animi: & virtus ipſa per ſe ſua ſponte ſeparata etiam utilitate laudabilis. Idem Attico lib. 14. Iſta verò quæ tu contexi vis, aliud quoddam ſeparatum volumen expectant.

Sēpărābĭlĭs, le, pen. corr. om. t. Quod ſeparari poteſt. [χωριστός. Gall. *Aiſé à ſeparer.* Ital. *Facile da ſeparare.* Ger. Abſunderig/ das ſich von einem anderen ſünderen laßt. Hiſp. *Que ſe puede apartar.* Pol. *L'atwi do rozł'acżema.* Vng *El vallaztható* Ang. *That is eaſily ſeuered.*] Cic. 1. Tuſcul. Nec ſeparabilem à corpore eſſe.

Sēpărātim, adverbium, Diviſim, ſeorſum. [בד *lebádh.* χωρίς. Gall *Separément, primément.* Ital. *Separatamente.* Ger. Beſonder/ inſonderheit/ ſonderbarlich. Hiſp. *Apartadamente.* Pol. *Oſſobno.* Vng *Kwelön.* Ang. *A part, a ſunder, ſeuerallie.*] Saluſt. Omnia virtutis præmia ambitio poſſidet: neq; mirum ubi vos ſeparatim quiſq; conſilium capitis. Separatim de probitate alicujus dicere, dixit Cicero ad Brutum, pro eo quod eſt ſigillatim: cui opponitur Acervatim. ¶ Legitur & ſeparatè, à quo fit comparativum, Separatius. Cicero 2. de Invent. Quædam ſeparatius ad finem quò referri ad omnem orationem oportet, adjungentur.

Sēpĕlĭo, his, pen. cor. livi, ſepultum, act q. quod verbũ à ſepio quidam deducunt, quia cadaver terra, vel alio materiæ genere circunſepitur. Humo, terra obruo, in ſepulcrum infero, tumulo mando. [קבר *kabár.* θάπτω. Gall. *Enſeuelir, enterrer vn corps mort.* Ital. *Sepelire, ſot terrare.* Ger. Begraben/ zu der Erden beſtatten. Bel. Begrafen. Hiſp. *Enterrar.* Pol. *Pogrzebam.* Vng. *El temetem.* Ang. *To burie, to interre, to lay in te grave.*] Cicero 2. de Legibus: Mortuum in urbe ne ſepelito, nève urito. Cic. lib. 4: Vt in quo vellemus gymnaſio eum ſepeliremus, nobis permiſerunt. ¶ Sepelire dolorem per translationem, eſt deponere, tegere. Cicero 2. Tuſcul. Amittenda igitur fortitudo eſt, aut ſepeliendus dolor.

Sĕpūltŭs, a, um, Humatus, in ſepulcrum illatus. [קבור *kabŭr.* ταφείς. Gall. *Enſeuely.* Ital. *Sepolto, ſepelito.* Ger. Begraben. Hiſp. *Enterrado.* Pol. *Pogrzebioni.* Vng. *El temettetet.* Ang. *Buryed, interred.*] Plin. lib. 7. cap. 64, Sepultus intelligitur quoquomodo conditus: humatus verò, humo tectus. ¶ Sepultus, pro ſopitus. Virgil. 3. Aeneid Nam ſimul expletus dapibus, vinoq; ſepultus Cervicem inflexam poſuit. Idem 2. Aeneid. Invadunt urbẽ ſomno, vinoq; ſepultã Idẽ 6. Aen. Occupat Aeneas aditum cuſtode ſepulto. Cic. pro Lege Manil. Quod bellum expectatione Pompeii attenuatum, atq; imminutum eſt: adventu ſublatum & ſepultum. ¶ Sepultus ſum id eſt, perii. Et plus eſt, quàm nullus ſum, autore Donato in Phor. Ter. Phorm. Lemni habuit aliam. C. nullus ſum. P. ex quo filiam Suſcepit, & eam clàm educat. C. ſepultus ſum.

Sĕpūltūră, æ, f. p. Quandoq; pro ipſo ſepulcro dicitur. [קבורה *keburáh* קבר *kéber.* τάφος. Gall. *Sepulture, enterrement.* Ital. *Sepoltura.* Ger. Begrebnuß. Bel. Een begräeffentſſe. Hiſp. *Sepultura.* Pol. *Pogrzeb.* Vng. *Temetö hely, el temetes.* Ang. *Buryng, or interring.*] Sulp. ad Cic. lib. 4: Ab Athenienſibus locum ſepulturæ intra urbem ut darent, impetrare non potui. ¶ Quandoque pro funeratione, atq; ipſo ſepeliendi actu. ἐνταφιασμός. Plinius: Poſt ſepulturã aliæ manium ambages ſunt. Cic. 1. Tuſc. Cujus hoc dicto admoneor, ut aliquid etiam de humatione & ſepultura dicendum exiſtimem.

Sĕpūlcrum, cri, n. ſ. Locus in quo corpus, oſſáve hominis ſepulta ſunt: à ſepeliendo dictum, vel à ſeorſum & pulcrum, quod propter recordationem doloris minimè pulcrum & jucundum ſit. Soſipater lib. 1. [קבורה keburáh קבר kéber. τάφος. Gall. *Sepulcre, tombeau, monument.* Ital. *Sepolcro, ſepoltura, auello.* Ger. Ein grab. Bel. Een graſe. Hiſp. *Sepultura generalmente.* Pol.

Grob. Vng. *Koporſo, temetŏ hely.* Ang. *A ſepulcre, grane or burying place.*] Sicut Simulacrum à ſimulando, & Lavacrum à Lavando. Vnde etiã ars exigit ut ſine aſpiratione ſcribatur: cõſuetudo tamen (ut inquit Gellius) obtinuit ut vegetioris ſoni cauſa aſpirationem recipiat. Virg. 1. Georg. Grandiaq; effoſsis mirabitur oſſa ſepulcris. Idem tertio Georg. animamq; ſepulcro Condimus Cicer pro Archia: Ennius in ſepulcro Scipionum putatur eſſe cõſtitutus. Idem pro Sext. Roſc. Cui de tanto patrimonio, ne iter quidem ad ſepulcrum patrium relictum eſt. Idem de Senectute: Nec ſepulcra legens vereor, quod ajunt ne peream memoriam. Sepulcri autem appellatione omnis ſepulturæ locus continetur, ut ait Vlp. de Sepul. violat. l. Prætor ait.

Sĕpūlcrum, Sacra fuiſſe Romanis jura ſepulcrorum, antiquæ legis illa verba declarant: ubi corpus demortui hominis condas, ſacer eſto. & illa: Nequis veſtibulum aditúmve ad ſepulcrum uſucapito, neu buſtum violato. & illa: Deorum manium jura ſancta ſunto: quod & antea ſervatum eſſe, irrogata violantibus pœna, poſteriores Iuriſconſulti Vlpianus, Paulus, Cajus tradiderunt. Quod aũt Cicero ſcripſit lib. 2. de legibus: Credo fuiſſe aut eos, quibus hoc ante hanc legẽ virtutis cauſa tributum eſt, ut Poplicolæ, ut Tuberto: quod eorum poſteri jure tenuerunt: aut eos, ſi qui hoc ut C. Fabricius, virtutis cauſa ſoluti legibus, conſecuti ſunt: id plane ſignificat, etiam ante XII. tabulas intra urbẽ ſepeliri non licuiſſe: ſiquidem Poplicolæ & Tuberto virtutis cauſa tributũ eſt, quod ipſum & Dionyſius confirmat, & Plutarchus. Servius quidẽ ubi exponit illud Virg. lib. 11: Finitimos tollunt in agros, urbiq; remittunt, Duilio conſule primùm à ſenatu decretũ eſſe ait, nequis in urbe ſepeliretur, quod imperatores quoq; Adrianus & Antoninus Pius renovarũt: & fuiſſe hanc veterem conſuetudinẽ patet in lege mortuorum. C. de religioſis, & ſumptibus funerum. legis quidem XII. tab. illa nota ſunt: In urbe ne ſepelito, néve urito: quæ ſcripta ſunt ob eam cauſam, tum ut ab oculis viventium cadavera, quæ mœſtitiam animis inferunt, quamprimum amoverentur: tum ne cœlum illud urbanum, unde próximè ſpiritus duceretur, tetro putreſcentiũ corporũ nidore corruptum, peſtem aliquam importaret. Datum aũt decreto ſenatus iis, qui triumphaſſent, ut cùm eorũ corpora extra urbem cremata eſſent, in urbem oſſa & cineres referrẽtur, humiq; mandarentur. hoc Pyrrhonem Lyparæum ſcripſiſſe tradit Plutarchus in libro Romanarum rerum. Illa verò non inutile eſt cognoſcere, in agris ſepulcra fuiſſe, in agri vẽditione, jura tamen ſepulcrorum penes eum, qui venderet, remanſiſſe: eumq; ſibi tantum agri in venditione excepiſſe, quantum adeundo ſepulcro ſatis eſſet: quod qui non faceret, ei ſummo probro ac turpitudini fuiſſe: unde illud in oratione Ciceronis pro Roſcio Amerino: Cui de tanto patrimonio ne iter quidẽ ad ſepulcrũ patrium relictum eſt: hac autem ipſa de re Pomponius Iuriſconſultus ita ſcripſit: Dominis fundorum, in quibus ſepulcra fecerint, etiam poſt venditos fundos adeundorum ſepulcrorũ jus eſt, tum igitur in agris, tum juxta militares, vel publicas vias cadavera, aut ſi cremata eſſent, cineres condebantur: nã & ſepeliendi cadaveris, & cremandi conſuetudinẽ fuiſſe, indicat illud in XII. tab. in urbe ne ſepelito, néve urito: & illud, quod in II de legibus ſcripſit Cicero: P. Cornelium Africanũ ſepultũ eſſe, L. Cornelũ Syllam primũ è Corneliis cremari voluiſſe. Sepeliri autem antiquius fuiſſe, quàm cremari, Plinius lib. VII. cap. LIIII, declarat his verbis: Ipſum cremari apud Romanos nõ fuit veteris inſtituti: terra condebantur: at, poſtquã longinquis bellis obrutos erui cognovêre, tũc inſtitutũ: & tamẽ multæ familiæ priſcos ſervavére ritus: ſicut in Cornelia nemo ante Syllam dictatorẽ traditur crematus, idq; voluiſſe veritũ talionem, eruto C. Marii cadavere: hęc Plinius cui, quod ante XII. tab. in more fuerit, id vetus non videri, mirum eſt. Cremandi conſuetudo uſq; ad Antoninorum imperatorum ætatem perduravit, ruiſus terra condi certum eſt. Legimus & illud: Majores natu ad tubas, minores ad tibias ad ſepulcrum eſſe delatos: qui verò claris majoribus orti eſſent, his eorum imagines in funere prælatas. addit Servius Honoratus, ante ſepulcrum aram fieri ſolitam. quod & Cicero in epiſtolis ad Atticum ſignificat: tametſi non aram modò, ſed fanum quoq; filiæ mortuę cogitabat. Illud ex Feſto: ſic tu, dignum, antè, quàm cadaver ad pyram deferretur, digitũ abſciſſum eſſe: ut, reliquo corpore peruſto, ad eum juſta fierent. Cadavere pyræ impoſito, qui propinquitate mortuo devinctus arctiſſimè fuerat, is avérſus rogo facẽ accẽſam inferebat. Signum hominis ſepulti non unum fuit: nam & lapis & tegula, & cæſpes, & tumulus, & cippus ſepulturæ locũ indicabant ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Sĕpūlcrālis, le, om. t. Quod ad ſepulcrum pertinet: *ταφικός.* Gall. *Appartenant à ſepulcre.* Ital. *Pertinente à ſepolcro.* Ger. *Das zu dem grab gehört.* Hiſp. *Perteneſciente à ſepultura.* Pol. *Pogrzebowi.* Vng. *Az temeteshez valo.* Ang. *Belonging to a graue.*] ut Ceremoniæ ſepulcrales, quæ pertinent ad funerationẽ, impenſam, ſtructuramq; ſepulcrorum. Ovid 8 Metam. Ante ſepulcrales infelix aſtitit aras. Idem Epiſt. 12: Fax ſepulcralis.

Sĕpūlcrētum, ti, pen. prod. n. ſ. Locus ubi ſepulcrorum eſt frequentia. [*τάφων μνῆμα.* Gall. *Vn lieu plein de ſepulcres, vn cimetiere.* Ital. *luogo pieno di ſepolcri, vn cimiterio.* Ger. *Ein Gottesacker/ Kirchhof/ Greberſtat* Hiſp. *Lugar de muchas ſepulturas.* Pol. *Cmentarz, kierchow.* Vng. *Temetŏ hely.* Ang. *A churcheyard.*] Catul. Epigr. 55: Vxor Meneni, ſæpè quam in ſepulcretis Vidiſtis ipſo carpere è rogo cœnam.

Sĕpĕlĭbĭlis, le, Quod ſepeliri debet, aut poteſt. [*θαπτὸς, θαπτέος.* Gall. *Qui peut eſtre enſeuely.* Ital. *Che puo eſſere ſepolto.* Ger. *Das man begraben ſoll oder mag.* Hiſp. *Que puede ſer enterrado.* Pol. *Latwsdopogrzebienia.* Vng. *El temeteudo.* Ang. *That may or ought be buried.*] Plaut. Ciſtell. facito, ut facias ſtultitiã ſepelibilem. S. Quid faciam? G. in latebras abſcondas pectore penitiſſimo Tuam ſtultitiam.

Sēpēs, pis, f. t Quæ objecta introitum prohibet in agrum aut hortum. [מסוכה (vel) משוכה *meſuchàh. φραγμός* Gall. *Vne haye.* Ital. *Siepo, ceſa, ſpinata.* Ger. *Ein zaun/hag* Bel *Een tuyn.* Hiſ *Seto ò ſoto.* Pol *Pl'ot.* Vng *Sbueny.* Ang. *A hedge, a mound.*] Colum. lib. 10: Talis humus, vel parietibus, vel ſepibus hortis claudantur, neu ſit pecori, neu pervia furi. Virg. 8. Eclog. Sepibus in noſtris parvam te roſcida mala (Dux ego veſter eram) vidi cum matre legentem Idem 1. Georg Quippe etiam feſtis quædã exercere diebus Fas & jura ſinunt: rivos deducere nulla Relligio vetuit, ſegeti prætendere ſepem, Inſidias avibus moliri, incendere vepres.

Sēpĭo, pis, pivi, pitum, vel ſepſi, ſeptum, act. q. Circunvallo, circundo. [שׂך *ſach* סבב *ſabab* גדר *ghadhár* הסב *heseb* עזק *hizzék. περιτάσσομαι, φράττω.* Gal. *Enuironner, clorre de hayes* Ital. *Circundare, intornare.* Ger. *Verzeünen/verhagen/mit einem zaun vmbgeben* Bel. *Tuynen.* Hiſp. *Cercar de ſeto o ſeto.* Pol. *Ogradzam.* Vng. *Be kertelem, be fonyom.* Ang. *To hedge or incloſe.*] Dictũ à ſepibus, quæ objectæ intercludũt iter. Cic. 2. de Nat. deor. Latent præterea utiliter, & excelſis undiq; partibus ſepiuntur. Idẽ Epiſt. lib. 15: Vallo & foſſa circundedi, ſex caſtellis, caſtriſq; maximis ſepſi. Tacit. lib. 1: Acribus nanq; cuſtodiis domum & vias ſepſerat Livia. Virgil. 1. Aeneid. At Venus obſcuro gradientes aẽre ſepſit. ¶ Sepire veteres ambage quadam verborum [illegible] ſcurare, & ſepe quadam obducta dixerunt: ut & [illegible] re vetus poẽta apud Cic. Quãdoquidem iſte circumveſtit dictis, ſepit ſeduló. Vnde & ſeptuosè pro obſcurè dixit Livius.

Sēptŭs, a, um, participium, Circundatus, munitus. [מסוכ *meſúb* מקף *mukkáph. περιφραγμένος* Gall. [illegible] Ital. *Circundato.* Ger. *Vmbgezeunt/vmbgeben.* Hiſp. *Cercado.* Pol. *Ogrodzony.* Vng. *Be kerteltetet, be fonyattatot.* Ang *Incloſed with a hedge.*] Liv. 1. ab Vrbe: Ad hęc Albana pubes inermis ab armatis ſeptum variis voluntatibus, communi tamẽ metu coercente ſilentium tenuit. Virgil. 1. Aeneid. Infert ſe, ſeptus nebula, mirabile dictu, Per medios, miſcetq; viris, neq; cernitur ulli.

Sēptă, orum, n. ſ Generali vocabulo dicuntur omnia lo[illegible] munita, & quodam ſepimẽto vallata: [גדרות *ghedherót* δρύφακτα, *κλῆθρα, φραγμοί, ἕρκη.* Gall. *Parc, cloſture de haye.* Ital. *Mandria, bronco* Ger *Jettiche örter die vmgezeünt oder eyngeſchrancket ſind / pferch* Hiſp. *Seto ò ſoto ò vallado, circuito.* Pol. *Wſzelakie [illegible]* Vng. *Be kerteltetet, be fonattatot.* Ang. *Places hedged or [illegible] cloſe or encloſure.*] ut Septa villę, quibus villa circunſepi[illegible] ro lib. 1. de Re ruſt. cap. 14: Nunc de ſeptis, quæ tutan[illegible] cauſa, aut partis fiant, videamus. ¶ Hinc etiam pecorum [illegible] bula: ut ſtabula ovilia, bubilia, caprilia, & id genus reli[illegible] Septa nuncupantur. Virg. 1. Aeclog. Quanvis multa meis e[illegible] ret victima ſeptis. E' converſo Lucanus, Ovilia pro ſept[illegible] fuit: -& miſerę maculavit ovilia Romę. ¶ Septa etiam d[illegible] tur loca in campo Martio circundata & circũcluſa, in qui[illegible] populus Romanus ſtans ſuffragia ferebat. Cic. pro Mil. [illegible] ille vi in ſepta irruiſſet. Hæc ſepta Ciceronis tempo[illegible] more facta ſunt. Cicero ad Atticũ: In campo Martio ſ[illegible] morea ſumus facturi, eaq; cingemus excelſa porti[illegible] tial. lib. 9. In ſeptis Mamurra dim multũq; vagatus: Iuniſ[illegible] accipiunt Septa, pro obicibus, & clauſtris quibus utimur ad impetus fluviorum coẽrcendos. Vlp. de rivis l. 1. ¶ Septum tranſvetſum à Mediciș, reiq; anatomicæ peritis appellatur, quód Græci vocãt *διάφραγμα*, quo partes vitales: hoc eſt, cor & pulmo, à naturalibus diſcluduntur: de cujus ſubſtantia, figura & uſũ vide plura ſuprà in dictione DIAPHRAGMA.

Sĕptĭŏsē, adverb. à ſepio. Obſcurè. [*σκοτεινῶς.* Gall *Obſcurement.* Ital *Oſcuramente.* Ger *Verborgentlich/ dunckel* Hiſp *Eſcuramento.* Pol. *Cziemno.* Vng. *Homalioſon.* Ang *Obſcurelie, darklie.*] Liv. Antiopa: Ita ſeptuosè dictio abs te datur quòd cautam agris ſapiens ægrè contulit.

Sēpīmentum, ti, n. ſ. Id dicitur quo aliquid ſepitur. [גדרה *ghedheráh. φραγμός.* Gall. *Cloſture de hayes* Ital *Intermezzat[illegible]* Ger. *Verzeünung.* Hiſp. *Seto ò ſoto, eſpinal.* Pol. *Pl'ot, opparkan[illegible] nie.* Vng.

nio. Vng. *Altal rekextð, kðx fal, anagy ſoueny.* Ang. *A hedge or enclosing with a hedge.*] Varr. 1. de Re ruſt. cap. 14: Primùm naturale ſepimentũ, quod obſeri ſolet virgultis aut ſpinis, quod habet radices vivæ ſepis. Cic. 1. de Leg Atq; hęc omnia quaſi ſepimento aliquo vallabit, differendi ratione, veri & falſi judicandi ſcientia.

Sepĭo, vide SEPES.

Sepĭă, æ, f. p. [σηπία. Gall. *Seiche.* Ital. *Sepa.* Ger. Ein Meerſpin oder Blackfiſch/der ein ſchwartzen ſchweiß von jhm leſt wañ man jhn fahen will/vnd ſich darein verbirgt. Hiſp. *Laxibia peſcado.* Ang. *A fiſhe called a cuttell.*] Genus piſcis, atrum cruorẽ dum ſe peti animadvertit, per aquam effundens, atq; ita piſcatoribus iter veluti præſepiens. Plin. lib. 9. cap. 29: Sepiarum generis mares varii & nigriores, conſtantiæq; majoris. Percuſſæ tridente fœminæ auxiliantur? at fœmina icto mare fugit. Ambo autem, ubi ſenſêre ſe apprehendi, effuſo atramẽto, quod pro ſanguine iis eſt, infuſcata aqua abſconduntur. Perſ. Satyr. 3: Sepiam pro atramento ſcriptorio poſuit, reſpiciens nimirum ad piſcis ejus ſanguinem, atramenti nigrorem referentem. Verba ejus ſunt hæc: Tum querimur, craſſus calamo, quòd pendeat humor, Nigra quòd infuſa vaneſcat ſepia lympha.

Sēpĭŏlă, diminutivum. Plaut. in Caſ. Emitto ſepiolas lepidas. *&c.*

Seplaſiarius, pro unguentario, & effœminato. Lampridius in Heliogabalo: Pinxit ſe ut cupedinarium, ut ſeplaſiarium, ut popinarium.

Sēpōno, nis, pen. prod. act. t. Seorſum pono, ſeparo, ſejungo, diſjungo. [אבד *atſál* אבד *atſár.* παρατίθω, ἀποτίθημι. Gall. *Separer, mettre à part, reſerver.* Ital. *Mettere da banda, ſeparare.* Ger. Abſeits ſich ſetzen oder legen. Bel. Terſyden leggen. Hiſp. *Poner à parte.* Pol. *Odkładam.* Vng. *El tezem, fel fele tezem.* Ang. *To put aſide, or a part, to lay a part.*] Cicer. in Orat. Vt ii qui docerent, nullum ſibi ad eam rem tempus ipſi ſeponerent. Idem 3. de Orat. Vt alius aliam ſibi partem, in qua elaboret, ſeponeret. Horat. in Arte: Scimus inurbanum lepido ſeponere dicto. Quint. lib. 12: In conſiliis verò, quæ ratio ſuadendi eſt, ab honeſti quæſtione ſepoſita eſt: id eſt, diviſa, ſeparata. Livius libro 1. ab Vrbe: Captivam pecuniam in ædificationem ejus templi ſepoſuit.

Sēpŏsĭtĭo, f. t. [ἀπόθεσις. Pol. *Odłożenie.* Vn. *Felðn, kwlðn tenés.*] Vlp. D. lib. ult. Tit. 2. l. 2: Si fortè qui decimam vovit, deceſſerit ante ſepoſitionem.

Sēpŏsĭtŭs, Remotus, disjunctus. [אבד *neetſál.* ἀπεκτεθαμμένος. Gall. *Mis arriere des autres, retiré, reculé & lointain.* Ital. *Tirato à dietro, allontanato.* Ger. Fern gelegen. Hiſp. *Apartado, puesto à parte.* Pol *Odłożony.* Vng. *Tauul valo.* Ang. *Put à part, reculed.*] Mart. lib. 1: Quæ tam ſepoſita eſt, quæ gens tam barbara, Cæſar, Ex qua ſpectator non ſit in urbe tua?

Sēps, ſepis, m. t. σήψ, Parvus ſerpens, ex cujus ictu membra percuſſa putreſcunt: à σήπω, verbo Græco, quod eſt putrefacio. Nam quicquid momorderit, reſolvitur in putredinem. [Ger. Ein beſondere böſe Schlang/den Natern gleich. Pol. *Padalisec.*] Lucan. lib. 9: Oſſaq; diſſolvens cum corpore tabificus ſeps. Plin. libro 29 cap. 5: Lacerta quam hi Sepa, alii Chalcidem vocant. Auſon. An Lybiæ ferale malum ſit Romula vox, ſeps?

Sēptă, ſeptorum, vide Sepio in SEPES.

Septem, Numerale nomen notæ ſignificationis, à Græco ἑπτὰ deductũ, ſpiritu aſpirato in ſ, mutato, & vocali ultima in em. [שבעה *ſchibháh.* ἑπτά. Gall. *Sept.* Ital. *Sette.* Ger. Siben. Bel. Seven. Hiſ. *Siete en numero.* Pol. *Siedm.* Vng *Het.* Ang. *Seuen.*] Virg. 6. Aeneid. Necnon Threicius longa cum veſte ſacerdos Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum.

Sēptāngŭlŭs, Dicitur quod ſeptem angulos habet. ἑπτάγωνος.

Septembĕr, m. t. Menſis ſeptimus à Martio, à quo Romani olim annum ſuum auſpicabantur. [תשרי *tiſchri.* μεμφακτηριών, σεπτέμβριος. Gall. *Septembre* Ital. *Settembre.* Ger. Der Herbſtmonat. Hiſ. *El mes de ſetiembre.* Pol. Wrzeſien. Vng. *Mihaly hava.* Ang. *The moneth of ſeptember.*] ¶ Aliquãdo ſumitur adjectivé. Horat. 1. Epiſt. 16: Hæ latebræ dulces, etiam (ſi credis) amœnæ, Incolumem tibi me præſtant Septembribus horis.

Sēptēmflŭŭs, a, um, Quod ſeptẽ alveis, rivis, aut fontibus fluit. [ἑπτάῤῥους. Gall. *Qui coule par ſept lieux.* Ital. *Che cola per ſete luoghi.* Ger. Das ſiben fluß oder furt hat. Hiſp. *Que corre por ſiete partes.* Pol. Wſiedmioro ciekaci. Vng. *Het foliamu.* Ang. *That floweth or ronneth in ſeuen places.*] Ovid. 15. Metam. Perq; papyriferi ſeptemfluа flumina Nili Victrices egiſſe rates.

Sēptēmgĕmĭnŭs, a, um, Quod ſeptem habet partes, ſive membra. [ἑπτάμοιρος. Gall. *Qui double en ſept.* Ital. *Che ha ſette parti à membri.* Ger. Das ſiben theil oder arm hat. Hiſp. *Coſa de ſiete doblezes.* Pol. *Siedm cześci maiaci.* Vngar. *Het reſzes.* Angl. *Seuenfold.*] Virgil. 6. Aeneid. Et ſeptem gemini turbant trepida oſtia Nili.

Sēptēmpĕdālĭs, le, om. t. Quod ſeptẽ pedes eſt longum. [ἑπταπόδαιος. Gall. *De ſept pieds.* Ital. *Longo di ſette piedi.* Ger. Sibenſchůhig Hiſ. *Luengo de ſiete pies.* Pol. *Naſiedmi ſtopach długi.* Vng. *Het labni.* Ang. *Seuen foote long.*] Plaut. Curcul. ibi nunc ſtatnã vult dare auream, Solidam faciundã ex auro Philippeo, quæ ſiet Septempedalis.

Sēptēmplĕx, cis, om. t. Quod in ſeptẽ partes diviſum eſt. [ἑπτάμοιρος. Gall *De ſept doubles, ſeparé en ſept parties.* Ital. *Sparto in ſette parti.* Ger. Gibenfach/oder das ſiben theil hat. Hiſp. *Coſa de ſiete doblexes.* Pol. *Siedmioraki.* Vng. *Het retwe.* Ang. *Seuenfold.*] Virgil 12. Aen. & clypei extremos ſeptemplicis orbes Per mediũ ſtridens tranſit femur. Ovid. 2. Triſt Solus ad ingreſſus miſſus ſemptemplicis Iſtri Parrhaſiæ gelido virginis axe premor.

Sēptēmvĭr, ri, ſicut Triumvir, à numero virorum: qui eo Magiſtratu fungebantur, dictum. Cic. 5. Philip. Iudicandumq; nullos Septemviros fuiſſe, nihil placere ratum eſſe quod egiſſent, aut quod ab iis actum diceretur.

Sēptēmvĭrālĭs, ſeptemvirale, Ad ſemptemviros pertinens. Liv. 4 belli Punici: Vt proditio pro Septẽvirali judicio eſſet, ſemperq; aliud ſentiret, infidus ſocius, vanus hoſtis, *&c.*

Sēptēmvĭrātŭs, us, pen. prod. Septemvirorum dignitas. Cic. 1. Philipp. Eundem in Septemviratu nónne deſtituiſti? intervenit enim.

Sēptēnārĭŭs, a, um: ut Septenarius numerus, qui cõſtat ſeptem rebus. [ἑπτάς. Gall. *Contenant ſept.* Ital. *Numero de ſette.* Ger. Die zaht von ſiben. Hiſp. *Numero de ſiete.* Pol. *Liczbá ſiedm wſobie maiaca.* Vng. *Het dologol allo.* Ang. *That conteineth ſeuen.*] Septenarius verſus, ἑπτάμετρος. Cic. 1. Tuſc. Nõ intelligo quid metuat, quum tam bonos ſeptenarios fundat ad tibiam.

Sēptēmdĕcim, pen. corr. Numeri nomen indeclinabile, notæ ſignificationis. [δεκαεπτά, ἑπτακαίδεκα. Gall. *Dix ſept.* Ital. *Dieciſette.* Ger. Gibenzehen. Hiſp *Diez y ſiete.* Pol. *Siedmnaſcie.* Vng. *Tizen het.* An. *Seuentene.*] Cic. 7. Ver. En quod Tyndaritani libẽter prædicent, nos in ſeptendecim populis Siciliæ nõ eramus.

Sēptēnŭs, a, um, Septem. [שבעה *ſchibbáh.* ἑβδομος. Gall. *Sept.* Ital. *Sette.* Ger. Siben/je ſiben. Hiſp *Siete.* Pol. *Siodmi.* Vng. *Het.* Ang. *Seuen.*] Cic. 4. Ver. Et pueri annorum ſenũm, ſeptenumq; denũm. Senatorium nomen nundinati ſunt. Virgil. 5. Aeneid. Dixerat hęc, aditis quum lubricus anguis ab imis Septem ingens gyros, ſeptena volumina traxit. Propert. lib. 2. Eleg. 17: Non quia ſeptẽnas noctes ſejuncta cubaris.

Sēptennĭs, ne, Septem annorum: [ἑπταετής. Gall. *Qui a ſept ans, aagé de ſept ans.* Ital. *De ſetti anni.* Ger. Gibenjärig. Bel. Gevenjärich. Hiſp. *Coſa de ſiete annos.* Pol. *Siedmroczny.* Vng. *Chet eztendös.* Ang. *Of ſeuen yeares.*] pro quo legitur & Septuennis, & hoc ſeptuenne. Plaut. in Menęch. Poſtquã jam pueri ſeptuennes ſunt.

Sēptentrĭōnēs, m. t. Sunt ſeptem ſtellæ, ex quibus quaſi junctis Triones figurantur. [עש *haſch* ἄρκτος. Gall. *Septentrion, la partie ſeptẽtrionale oppoſite au midi.* Ital. *La parte ſettentrionale oppoſta à mezzo di.* Ger. Das Mitternächtiſch ſibengeſtirn/der Heerwagen oder Bär. Hiſp. *El norte.* Pol. *Woz niedzwiedzie.* Vng. *Gönczöl ſzekere.* Ang. *The north, or ſeuen ſtarres in the north.*] Scribit Varro *triones* ruſticorũ vocabulo boves vocari, quaſi teriones: hoc eſt, arandæ terræ, ac colendæ idoneos. Alii triones à ſitu dictos malunt, quoniam ita ſitæ ſunt, ut ternæ quæq; ſtellæ proximę inter ſe trigonon: id eſt, triquetram figuram cõſtituant, quam recentiores vocant *triangulum.* Hoc ſydus à figura, quia ſimile plauſtro videtur, antiqui Græcorum ἅμαξαν: id eſt, plauſtrum dixerunt: noſtri à bobus junctis, *Septentriones* appellarunt. Ab his etiam ventus ſpirat, qui Auſtro objectus eſt: & Latinè Septentrio, & Septentrionalis ventus, & Septẽtrionarius: Græcè verò, quòd ab arcto fiet, *Aparctias* appellatur. Cic. ad Attic. li. 9: Ex ea die fuêre Septentriones venti.

Sēptēntrĭōnālĭs, pen. prod. adject. [ἀρκτικός. Gall. *Septentrional, du ſeptentrion.* Ital. *Settentrionale, di ſettentrione.* Ger. Mitnächtiſch. Hiſ. *Coſa de la parte del norte.* Pol. *Pol'nocżni.* Vng. *E zaki.* Ang. *Of the north.*] Vt Septentrionalis ventus, à Septentrione flans. Plin. lib 9 cap. 17.

Sēptĭēs, adverbiũ, Septem vicibus. [ἑπτάκις. Gall. *Sept fois.* Ital. *Sette volte.* Ger. Siben mal. Hiſp. *Siete vezes.* Pol. *Siedm razow.* Vng. *Hetzer.* Ang *Seuen tymes.*] Cic. 2. Philip. Vbi eſt ſepties millies ſeſtertium, quod in tabulis, quæ ſunt ad Opis, patebat. Plin. lib. 16. cap. 40: Septies reſtituto templo.

Sēptĭfārĭam, Septem modis, ea forma qua multifariam. [ἑπτάχα. Gall. *Diuiſé en ſept.* Ital. *A ſette modi.* Ger Sibnerleyweiß Hiſ. *En ſiete maneras.* Pol. *Siedmiorako.* Vng. *Het keppen.* Ang *Seuen diuerſe wayes.*] Satra de Verborum antiquitate: In quod volumen unum eos ſectitavimus, & poſtea invenimus ſeptiſariam diviſum. Nonius.

Sēptĭmŭs, a, um, Vltimus, ſive unus ex ſeptem. [שבעי *ſchibbhé.* ἑβδομος. Gall. *Septieme.* Ital. *Settimo.* Ger. Der ſibent/einer auß ſibnen Hiſp. *Coſa ſetena en orden.* Pol. *Siodmi.* Vng. *Hetedik.* Ang. *Seuenth in order.*] Plinius li. 7. cap. 52: Vt tamen in ſeptimum & quinquageſimum, atq; centeſimũ vitæ duraret annum. Plaut. Pſeud. Aedes eſſe ſeptumas à porta.

Septĭmùm,

Sēptĭmùm adverb. Septimó. [שבעים *schibhim*, τὸ ἑβδομον, ἑπτάκις. Gal. *Pour la septieme fois, sept fois.* Ital. *La settima volta.* Ger. Zů ſibenden mal. Hiſ. *La ſietesa vez.* Pol. *Siedmim razem.* Vn. *Hetedzer* Ang. *Seuenthlie.*] ut Septimùm Conſul: ſicut & Secundùm Conſul. Cic. 3. de Nat. deor. Cur enim Marius tàm fœliciter ſeptimùm Conſul domi ſuæ ſenex eſt mortuus?

Sēptīngēnārĭŭs, a, um, Quod ſeptingentorum numerũ complectitur: [שבע מאות *ſchebáh meoth*, ὁ ἑπτακοσιοστός. Gall. *De nombre de ſept cens, ſeptcentieme.* Ital. *Di ſettecento, ſettecenteſimo.* Ger. Das ſibenhundert hat. Hiſp. *De ſietecientos.* Pol. *Siedm ſeth wſobie maiacy.* Vng. *Het ſzazas.* Ang. *Of the nomber of ſeuen hundred.*] ut Septingenarius grex. Varr. 2. de Re ruſt. ca. 10: Septingenarii enim mei, tu octiagenarios habuiſti.

Sēptīngēntī, tæ, ta, pluraliter tantúm. [שבע מאות *ſchebáh meóth*. ἑπτακόσιοι. Gall. *Sept cens.* Ital. *Settecento.* Ger. Sibenhundert. Hiſp. *Sietecientos en numero.* Pol. *Siedm ſeth.* Vng. *Het ſzazom.* Ang. *Seuen hundred.*] Plin. lib. 35. cap. 2: Et M. Varro benigniſſimo invento inſertis voluminũ ſuorum fœcunditati nõ nominibus tantùm ſeptingentorum illuſtrium. Livius 3. bell. Pun. Caſilinum oppidum redditum Campanis eſt, firmatis ſeptingentorum militum de exercitu Annibalis præſidio.

Sēptīngēntēsĭmŭs, a, um, pen. cor. Vltimus, ſive unus ex ſeptingentis. [שבע מאות *ſchebáh meóth*. ἑπτακοσιοστός. Gal. *Septcentieme.* Ital. *Settecenteſimo.* Ger. Der sibenhundertiſt / oder einer auß ſibenhunderten. Hiſp. *Sietecientos en orden.* Pol. *Siedmiſethni.* Vng. *Het ſzazadik.* An. *The ſeuenhundreth.*] Liv. 3. ab Vrbe, in Proœm. Res eſt præterea & immenſi operis, ut quæ ſupra ſeptingenteſimum annum repetatur.

Sēptĭcōllĭs, Vrbis Romæ epitheton, à ſeptem collium numero impoſitum: [ἑπτάλοφος. Gall. *De ſept collines.* Ital. *Di ſette colle, ò montagnette.* Ger. Das ſiben Bühet hat. Hiſp. *De ſiete colinos.* Pol. *Mieſcze oſiedmi gorach.* Vng. *Het hegyue.* Ang. *Of ſeuen hilles.*] quorum nomina erant, Capitolinus, Palatinus, Quirinalis, Aventinus, Cælius, Viminalis, & Exquilinus.

Sēptŭāgīntā, Decies ſeptem. [שבעים *ſchibhim* ἑβδομηκοντα. Gall. *Septante.* Ital. *Settante.* Ger. Sibenzig. Hiſp. *Setenta en numero.* Pol. *Siedmdzieſiat.* Vng. *Hetuen.* Ang. *Seuentie or threeſcore and ten.*] Cic. 5. Verr. Vnus ager Agyrinenſis centum ſeptuaginta oratoribus inanior quum ſit.

Sēptŭāgēnŭs, a, um, Quanvis propriè ad diſtributivum numerum pertineat, ſæpè tamen idem ferè valet quod ſeptuaginta. [שבעים *ſchibhim* ἑβδομηκοστός, vel ἑβδομηκοντα. Pol. *Siedmdzieſiati.* Vng. *Hetuen.* Ang. *Seuentie.*] Plin. lib. 26. cap. 10: Septuageno coitu durare libidinem contactu herbæ cujuſdam.

Sēptĭānă mala, σπληνικὰ μῆλα, Dicuntur à Septio Libertino, corũ primo inſitore, inſigni rotunditate prædita. Apud Columellam tamen lib. 5. cap. 10. Vnde Calepinus hæc ſe ſumpſiſſe profitetur, Sextiana poma legimus, non Septiana.

Sēptĭcŭs, a, um, σηπτικὸς, Putrefactivus, ἀπὸ τῦ σήπειν, quod eſt putrefacere. Vnde & σήπλαν dicũtur medicamenta quæ putrefaciendi vim habent. Plin. lib. 28. cap. 9: Quin & ſanguis eorũ ſepticam vim habet.

Sēptūnx, cis, m. t. Menſura, vel pondus ſeptem unciarum: hoc eſt, aſſis partes ſeptem. [ἑπτάγκιον. Gall. *Sept onces.* Ital. *Sette onze, ò ſette parti di dodeci.* Ger. Siben theil eines dings das in zwölffe abgetheilt wirdt. Hiſp. *Siete partes de doze.* Pol. *Siedm vncei.* Vng. *Het lot.* Ang. *Any weight of ſeuen ounces.*] Vnde & in agri menſuris ſeptunx dicitur qui continet ſemijugerum, & jugeri partẽ duodecimam. Colum. lib. 5. cap. 1: Pars dimidia, & una duodecima, pedes ſexdecim millia & octingẽtos: hoc eſt, ſeptunx, in quo ſunt ſcrupula CLXVIII. ¶ Accipitur etiam ſeptunx pro ſeptẽ cyathis vini. Solebant enim veteres, quando ſe paulò liberiùs invitabant, tot vini cyathos ebibere, quot erant literæ in amaſiorum, amicarúmve nominibus: ſingulosq; cyathos appellabant uncias. Mart. lib. 8: Si Telethuſa venit, promiſſaq; gaudia portat, Servabor dominæ Rufe triente tuo, Si dubia eſt, ſeptunce trahar: ſi fallit amantem, Vt jugulem curas, nomen utrunq; bibam. Tale eſt illud ejuſdem poëtæ lib. 11: Quincunces, & ſex cyathos, beſſemq; bibamus, Cajus ut fiat Iulius, & Proculus. Quincunces ait: id eſt, quinque cyathos: beſſem: id eſt, cyathos octo. In Cajus enim quinq; ſunt literæ, in Iulius ſex, in Proculus octo. Idem lib. 1: Nævia ſex cyathis ſeptem Iuſtina bibatur, Quinq; Lycas, Lyde quatuor, Ida tribus: Omnis ab infuſo numeretur amica Falerno, Et quia nulla venit, tu mihi Somne veni.

Sēptūncĭālĭs, le, om. t. Quod eſt unciarum ſeu partium ſeptem. [ἑπτουγκιαῖος. Gall. *De ſept onces.* Ital. *Di ſette onze.* Ger. Das siben theil hat eines zwölfftheiligen. Hiſp. *De ſiete oncas.* Pol. *Siedm l'otowi.* Vng. *Het lottos.* Ang. *Of ſeuen ounces.*] ut Septuncialis ſatio, qua ſeritur ſemijugerum, & duodecima jugeri pars. Colum. lib. 2. cap. 10: Media ſementi pars ſeri, & pars ultima debet, quæ ſeptuncialis ſatio dicitur.

Sēptŭōsē, Vide SEPTES.

Sēpŭlcrum, Sepultura, Vide SEPELIO.

Sēpum, Vide SEVVM, & SEBVM, ſtinc.

Sequax, Sequela, Vide SEQVOR.

Sĕquēstĕr, ſtris, ſtre: & hic & hæc Sequeſtris, & hoc Sequeſtre, & Sequeſter, ra, rum, Apud quẽ plures rem aliquã, de qua cõtroverſia eſt, depoſuerũt, ut inquit Modeſtinus de verb. ſign. [παραθηκοφύλαξ, μεσέγγυος. Gall. *Gardien de biens ou depoſitaire en juſtice, ſequeſtre.* Ital. *Chi ha in depoſito danari d'altri, intromeſſo.* Ger. Ein Mittelmann / hinder welchen zwo partheyen etwas gelegt haben darumb ein ſpan iſt / ein Scheidmañ / Vnderhandler. Hiſp. *El tercero, aquel en qui en ſe reponen los rehenes ò prendas en terceria.* Pol. *Roziemcza rzeczy ſpornei, na ktorego rozſatku obie ſtronie przeſtawaią, poruwnywacz.* Vng. *Közbiro, az kiremind ket fel haggia magat.* An. *A ſollicitour, or atturney in the law, an indifferent man betwene two parties.*] Dictus (ut docet Gell. lib. 20. cap. 10.) quòd ejus qui electus ſit, utraq; pars fidẽ ſequatur: eſt enim medius inter duos altercantes, apud quem aliquid ſeponitur. Quapropter Virg. lib. 11: Pacem ſequeſtram, inducias appellavit, quòd mediæ ſint inter bellũ prætetitum & futurum: Bis ſenos (*inquit*) pepigêre dies, & pace ſequeſtra Per ſylvas Teucri, miſtiq; impunè Latini Erravêre jugis. Sequeſter (inquit Aſconius) apud quẽ pecunia deponitur. ¶ Tribuum quoq; corrumpendarũ conductor, Sequeſter dicebatur: quod etiam annotavit Budæus: Sequeſtri, *inquiens*, verbo Oratores pro iis interpretibus utuntur, qui judiciis corrumpendis, aut ejuſmodi maleficiis ſuſcipiendis operam ſuam locant. Cic. 2. Verr. Moneo, prædico, antè denuntio, qui aut deponere, aut accipere, aut recipere, aut polliceri, aut ſequeſtres, aut interpretes corrũpendi judicii ſolent eſſe: quiq; ad hanc rẽ aut potentiã, aut impudentiã ſuam profeſſi ſunt, abſtineãt in hoc judicio manus, animosq; ab hoc ſcelere nefario. Idem pro Cluent. Quo ſequeſtre in illo judice corrumpendo dicebatur eſſe uſus. ¶ Sequeſter apud Quintilianum eſt, qui à litigatore doctus, docet patronum: is enim ait lib. 12. cap. 8: Quomodo autem ſequeſter ille, & media litium manus, *&c.*

Sĕquēstro adverbium, Apud ſequeſtrem: ἐπὶ μεσεγγύῳ. ut Pecuniã tequeſtrò deponere: hoc eſt, in manibus ſequeſtris, donec ſententia deciſum fuerit cujus eſſe debeat. Sequeſtrò ſe ponere, dixit Cato, pro eo quod eſt ſeſe ſeparare ab eo cũ quo antea fueris conjũctus. Nolite (*inquit*) per Deum immortalẽ vos ſequeſtrò ponere. Hinc S. queſtropoſitus, a, um, quicquid apud ſequeſtrũ poſitum eſt. Differt autem res ſequeſtropoſita à Depoſito, quòd rei depoſitæ proprietas apud deponentem manet unà cum poſſeſſione, at ſequeſtropoſitæ poſſeſſio ad ſequeſtrum tranſit. Id enim agitur ea diſpoſitione, ut neutrius poſſeſſioni id tempus procedat. Horom.

Sĕquestro, ſequeſtras, apud ſequeſtrem depono. Vnde ſequeſtrata res dicitur. Interdum ſequeſtrare eſt ſeparare. ἀπαγορεύειν.

Sĕquēstrārĭŭs, adject. ut Actio ſequeſtraria. Pompon. in l. ſi in agro. §. Cùm ſequeſtre. ff. depoſiti, vel contrá.

Sĕquŏr, ſequeris, ſequutus, d. t. à Seco deductum eſt verbum commune, ſecundum Priſcianũ. [הלך אחר *halách achár* רדף *radhaph* ἕπομαι, ἀκολουθέω. Gal. *Suyure.* Ital. *Seguire, ſeguitare.* Ger. Folgen / nachfolgen. Bel Volgẽ. Hiſ. *Seguir.* Pol. *Naſladuie.* Vn. Követem, vtanna megyek. An. *To follow.*] Plaut. in Amph. Sequere hâc igitur me. Teren. And. funus interim procedit, ſequimur, ad ſepulcrũ venimus. Cic. 1. Offic. Neq; enim attinet repugnare naturæ, nec quicquam ſequi quod aſſequi nõ queas. Virg. 1. Aeneid. Hos tota armenta ſequuntur A tergo & longum per valles paſcitur agmẽ. Sequi amicum, eſt facere quod amico placet, & obtemperare illi. Cicero de Amicitia: Vt nequis conceſſum putet, amicũ bellum patriæ inferentem ſequi. Sequi conſuetudinem, eſt facere ſecundum cõſuetudinem. Plin. epiſt. 30: Tu ergo, *inquit*, quam cõſuetudinem ſequeris? ¶ Sequi fidem alicujus. Cic. 2. de Divinat. Quòd fidẽ ſecutus, amicitiamq; pop. Rom. functus ſit officio. ¶ Sequi ſuam fortunam, eſt ſucceſſu, & occaſione fortunę uti. Sequi naturam ducem, facere quemadmodũ natura nos inclinat. Sequi verbum aliquod, eſt ſummæ dictionis cuti inſiſtere, omiſſa interim ſententia. ¶ Hujus compoſita ſunt, aſſequor, conſequor, exequor, inſequor, obſequor, perſequor, ſubſequor, pediſequus, & pediſequa: de quibus ſuis locis.

Sēquūtŏr, oris, m. t. Qui præcũtem ſequitur. [הלך אחר *holéch achár* רדף *rodhéph*. ἀκολουθῶν. Gall. *Qui ſuit.* Ital. *Seguitatore.* Ger. Der nachfolger. Hiſp. *El que ſigue ò va tras otro.* Pol. *Tenktori mnie naſladuie.* Vng. Követő, vtanna menő. Ang. *He that followeth.*] ¶ Sequutores item inter gladiatores dicuntur, qui adverſus retiarios pugnabant, alio nomine mirmillones dicti. Vtitur hac voce Suetonius in Caligula.

Sectĭlis, ris, d. p. Multùm & cõtinuè ſequor. [הלך אחר *halách achár* רדף *radhaph* παρακολουθέω. Gall. *Suyure ſa nature.* Ital. *Seguitare ſua natura, ò dietro.* Ger. Stets oder embſig nachfolgen. Hiſp. *Mucho ſeguir, ò andar tras otro.* Pol. *Pilnie naſladuie.* Vng. Követedegelem, vtannam-degyidek. Ang. *To follow often.*] Plaut. in Ciſtel. Anum ſectatus ſum clamore per vias. Cic. 4. Verr. Is cùm Prætorem

circa omnia fora sectarétur. Idem pro Sext. Rosc. Ii servi ubi sunt? Chrysogonũ, Iudices, sectantur. Propriè autem hoc verbum (quod & Donatus annotavit) ad Philosophorum discipulos pertinet, qui præceptorem assiduè comitantur, ut colloquio ejus, & usu eruditiores, eráq; per omnia similes evadãt. Huc respexit Gnato ille Terentianus in Eunucho: Ibi homo cœpit me obtectare, ut sibi liceret discere id de me: sectari jussit, Tanquam Philosophorũ habent disciplinæ ex ipsis Vocabula paratitu, ita ut Gnatonici vocentur. ¶ Sectari beluas, apros, cervos, est venando cõsectari, persequi, investigare, perquirere, ſ qui θήκειν. Virgilius in Bucolicis tertia Aegloga: Sidum tu sectaris apros, ego retia servo. Horat. 2. Sermonũ Satyr. 2: Leporem sectatus, equóve Lassus ab indomito.

Sectātŏr, ōris, verbale, m. t. Qui assiduè aliquem assectatur. [ὁ ἀκολουθητικός. Gall. *Qui suit & haute autrui pour apprendre de luy, sectateur.* Ital. *Chi segue alcuno per imparare da lui.* Ger. Ein embsiger oder fleissiger nachfolger. Pol. *Pilni naśladownik.* Vng. *Követő, valaki után tartozgalo.* Ang. *He that followeth often or haunteth one.*] Cicero pro Murena: Quid opus est sectatoribus? Idem pro Rabirio Perduellionis: Num Gabinii comes est, vel sectator? ¶ Sectatores Philosophorum: id est, discipuli, qui ut aliquid ab iis addiscant, ab eorum latere nunquam discedunt. Gell. li. 2. cap. 2: Tarentinus sectatoribus commodùm dimissis, sedebat pro cubiculi foribus.

Sectātus [αἵρεσις. Gall. *Vne secte, opinion suiuie par quelques gens contre... communes des autres.* Ital. *Setta, liga, opinione.* Ger. Ein sect/ein Rott einer besunderen Meynung. Hisp. *La secta que cada vno sigue.* Pol. *Secta, rozmaitość opiny.* Vng. *Parth, fel, reſz.* Ang. *A sect, or opinion of some against the commone opinion.*] Propriè est ratio illa dogmatum, quam quis sibi in philosophia imitandam proposuit, & tuendam suscepit: à sectando (ut volunt) dicta, quòd plures primum opinionis cujuspiam autorem sequantur, vel à sectione (ut alii placet) quòd quum omnes philosophi dicantur, scitorũ tamen diversitate à se invicem sint divisi. Aliud enim de summo bono sentiunt Stoici, aliud Academici, aliud Peripatetici, aliud Epicurei. Cic. 1. de Orat. Est aũt secta, disciplina, seu certa quædam disciplinæ formula, factio, studium, ratio vitæ. Col. lib. 6. Quare antiquissimum est formam hujus operis conscribere, quã velut sectam, legemq; in proscindendis agris sequantur agricolæ. Cicero pro Cælio: Qui hanc sectam, rationemq; vitæ re magis quàm verbis secuti sumus. Idem 2. de Nat. deor. Omnis natura artificiosa est, quòd habet quasi viam quandam, & sectam quam sequatur. Idem ad Brut. Reliquias hostium Brutus persequitur. Et Cæsar: Hostes aũt omnes judicari, qui M. Antonii sectam secuti sunt. ¶ Hinc Cõsectaneus qui ejusdem sectæ est, ὁμοδόξος. Augustinus lib. 10. de Civit. Quantò humaniùs, & tolerabiliùs consectaneus tuus Platonicus Apuleius erravit.

Sectīlis, vervex, Qui gregem ovium præcedens, ducem se illis præbet. [ὁ ἄλλος τῆς ἐπιτυμ, ὃ ἀκολουθῶ, ὁ ἐν ἡγεμὼν Gall. *Le mouton qui va devant le troupeau, que les autres suiuent* Ital. *Montone che precede il grege.* Ger Ein hamel oder herman dem die Schaffherd nachzeucht Hisp. *El cabestro de qualquiera ganada.* Pol. *Baran.* Vng. *Eldl iaro bak* An. *A ramme that goeth before and gardeth the flock.*] Plautus in Captivis: Qui Petroni nomen indunt vervecis sectario.

Sequax, cis, om. t. Facilis, sive aptus ad sequendum quocunq; trahatur: [ἀκολουθητικός. Gall. *Qui suit facilement.* Ital. *Segace.* Ger. Zugig, das gern volget wohin man es zeücht. Hisp. *Cosa que mucho sigue o persigue.* Pol *Rad naśladuiący.* Vng *Könnien vtanna menő.* Ang. *That followeth easilie.*] ut Lanæ sequaces, quæ nentis manum sequuntur. Mart. lib. 13: Nil tacum ridebis olus, lanasq; sequaces, Improba quum morsu fila, manuq; trahes. Cornuum natura, sequax: id est, flexilis, & ductilis. Plin. lib. 11. cap. 37: Adeò sequax natura est, ut in ipsis viventium corporibus ferventi cera flectantur. ¶ Aliquando significat id quod se spargendo dilatat. Persius in Proœmio: Quorum imagines lambunt Hederæ sequaces. ¶ Sequacem verò materiam, dixit Plin. lib. 11. cap. 2 pro tractabili, & facili. Idem Bitumen sequax, dixit lib 7. cap 15: id est, lentũ & quod attactum digitos sequitur, pricis vel viscimore. ¶ Sequaces capreæ: hoc est, aliæ aliam sequentes. Virg. 3. Georg. - capreæq; sequaces Illudunt, pascuntur oves, avidæq; juvencæ ¶ Aliquando sequax, idẽ est quod sectator. Seneca: Cæteriq; Aristippi sequaces

Sequēla, æ, pen. prod. Ipse sequendi actus. [ἀκολουθία Pol. *Przidatek* Ang *The act of following.*] ¶ Aliquando ponitur pro accessione & appendice. Scævol. l. 93 D. de solut. Et quasi generale quid retinendum est, ut ubi ei obligationi, quæ sequelæ locum obtinet principalis accedit, *&c*

Sera, æ, f. per simplex r. Instrumentũ est, quo claudũtur ostia. [μοχλὸς πυλῶν, σανίδας κλεῖθρον. Gall. *Vne ferrure ou vn cadenats à huis.* Ital. *Serratura, serratura, chiasera, toppa.* Ger. Ein thürschloß Bel. Ein slot Hisp *Cerradura, instrumento para cerrar* Pol. *Zamek, klotka.* Vng. *Lakat.* Ang. *A iucke.*] Iuvenal. Satyr. 6: Addere seram, cohibe: sed quis custodiet ipsos Custodes? Ovid. 1. Amor. Eleg 6: Quid facies hosti, qui sic excludis amantẽ? Tẽpora noctis eunt, excute poste seram. Dictæ seræ, teste Festo, quòd foribus admotæ opponuntur, defixæ postibus, quemadmodum ea quæ terræ inseruntur. Varro lib. 3. de Ling. Lat. à serare derivat, quod est aperire.

Seraphim. שרפים. Vox est Hebraica, pluralis numeri, idem significãs quod igniti, candentes: à verbo [שרף *saráph.*] succendo, uro, exuro, cõburo. Num. 21: M. sit Dominus in populum hannehasim haseraphim: id est, ignitos serpẽtes. ¶ Significat & certũ ordinem angelorũ cœlestis hierarchiæ: estq; generis tàm masculini, quàm neutri. Isai 6: Seraphim stabãt subter illud. Ibidem: Et volavit ad me unus de seraphim. D. Hieronymus ad Furiam: Hæc sunt duo seraphim ter glorificantia Trinitatem.

Sērāpias, [σεραπιάς. Ger. Ein geschlecht von der Ragwurtz] Herba, quæ & orchis dicitur, eò quòd habeat radicem geminis testiculis similem: de qua Plin. lib. 26. cap. 10.

Sērēnus, a, um, pen. prod. Tranquillum, sine nubibus, sine imbre: a serendo, ut quidã volunt, quòd id maximè tempus sationi aptum sit. [בָּהִיר *tsach* טָהוֹר *tahór.* εὐδίος, αἴσπιος. Gall. *Clair & serain, sans nuees & pluyes* Ital. *Sereno, tranquillo, senza nube.* Ger. Schön/heiter/hubsch. Hisp. *Cosa serena y clara.* Pol. *Iasny.* Vng. *Tiszta.* Ang. *Faire, cleere, without clowdes or rayne.*] Virgil. 6. Aen. Ac veluti in pratis, ubi apes æstate serena Floribus insidunt variis. Idẽ 1. Georg. Humida solstitia, atq; hyemes orate serenas Agricolæ. Ad Herennium lib. 4: Ita ut hirundines æstivo tempore præsto sunt, frigore pulsæ recedũt: ita falsi amici sereno vitæ tempore præsto sunt, simulatq; hyemem fortunæ viderint, devolãt omnes. Mart. lib 1: Cœlo perfruitur sereniore. ¶ Serena fions per translationem ponitur pro læta Idem lib. 2. Sic me fiõte legat dominus Faustine serena. ¶ Serenus color, lucidus. Plin. lib. 9. cap 35: Serenum colorẽ margaritæ pro claritate matutina contrahunt. ¶ Serenum, substantivè, idem quod serenitas, εὐδία, αἴσπια Virg 1. Georg. Nec minus ex imbri soles, & aperta serena Prospicere. ¶ Sereno, casus ablativi, pro sereno tempore: cui opponitur nubilo. Plin. lib. 11. cap. 24: Aranei sereno nõ texunt: nubilo texunt. ¶ Quandoq; ponitur serenus, pro sicco: quod & Nonius annotavit. Virg. 1. Georg. - unde serenus Ventus agat nubes. Id est, siccas nubes, quas alibi Arida nubila appellavit: atq; arida nubila differt

Sērēnitās, tatis, f. t. Puritas & tranquillitas aëris. [בְּהִירוּת *tsachtsachih* טָהֳרָה *tahorah.* αἴσπια, εὐδία. Gall. *Serain, beau temps.* Ital. *Serenità, serenezza* Ger. Wätterschöne. Hisp *Aquel sereno ò claridad.* Pol. *Iasność* Vng. *Tiztaweduő* An. *Fairnesse of weather.*] Plin. lib. 10 cap 67: Salamandra animal lacerti figura, stellatũ, nunquam nisi magnis proventens imbribus, & serenitate deficiens. Cic 2 de Divinat. Hæc igitur quum sint, tùm serenitas, tùm perturbatio cœlestium sanorum nominũ, hoc ad nascentium omnia pertinere non dicere? Liv. lib. 6. belli Punici secundi: Vbi recepti in castra, mira serenitas cum tranquillitate orta est.

Sĕrēno, āre, act. Clarifico, tràquillo [שִׁבְּחַ *shibbách* הִשְׁבִּיחַ *hishbiach* הִשְׁקִיט *hishkit* αἴσπιον Gal *Faire clair, & serain* Ital. *Serenare fur l'aria chiaro & sereno.* Ger. Schön und better machen. Hisp *Hazer claro y sereno.* Pol. *Obiasniam.* Vn. *Meg tiztitom, le ſzendeztem.* An *To mak faire weather, to quiet.*] Virg. 1. Aeneid. Olli subridẽs hominũ sator, atq; deorum, Vultu quo cœlum, tempestates q; serenat. ¶ Translatè dicitur & de aliis, quàm aëris constitutione. Idem 4. Aeneid Consilium vultu tegit, ac spem fiõte serenat. Plin. lib 2. cap 6: Atq; etiam nubila humani animi serenat.

Sĕrēnātŭs Phœbus [בָּהִיר *tsach* טָהוֹר *tahór* αἴσπιος.] Silius li. 7. Dena serenato referat solennia Phœbo.

Sĕrēsco, scis, n. t. Siccus fio, quasi serenesco, & serenus fio, quoniam serenitas siccat [יָבֵשׁ *jabésch* ξηραίνομαι. Gall *Deuenir sec* Ital *Seccarsi* Ger Trocknen/trocken werden. Hisp *Secarse.* Pol. *Wisuszam* Vng. *Meg aszik.* Ang. *To waxe drie.*] Lucret. lib. 1: Deniq; fluctivago suspensæ lumine vestes Vvescunt, eædem candenti Sole rigescunt. Hæc Nonius. ¶ Aliquando serescere, est in senium abire διορρώσκω Plin. lib. 11. cap 41. Omne autem lacigne spissatur, frigore serescit.

Sergĭlo, Olivæ genus, apud Col. lib 5. cap. 8

Sertārium, ſ p Vas vinarium fictile, oblongum [πίθος Gal *Vaisseau au longuet à mettre du vin ou de l'huyle, baril.* Ital. *Botte lo orbetta.* Ger Ein lang irdin Weingeschirr Hisp. *Vasija luenga de barro.* Pol. *Barel'a.* Vng *Bor tarto edeny* Ang. *A pipe, a wine vessell din fashion long*] Liv. lib 4 bel Pun. Et in vico Istrico fontem sub terra tanta vi aquarũ fluxisse, ut serias, dolia q;, quæ in eo loco erant pervoluta: vèluti impetus torrentis tulerit. Terent. in Heaut. sodes vide Relevi dolia omnia, omnes serias Pers Satyr. 4: & ô si sub rastro crepet argenti mihi seria dextro Hercule. Columel lib 12 cap. 18: Dolia quoq; & seriæ, vasa antiq; vasa ante quadragesimum vindemiæ diem picanda sunt.

¶ Seria

¶ Seriæ olearię. Varro tertio de Re ruſtica cap.2: Nec tamen ibi ſe vidiſſe tabulam pictam, neq; ſignũ æneum, aut marmoreum ullum: nihilo magis torcular vaſa vindemiatoria aut ſerias olearias, aut trapetas.

Sēr̆ĭŏlă, læ, Doliolum fictile, in quo vinum ſolet aſſervari. [πιθάριον. Gall. *Petit baril.* Ital. *Picciola bote.* Ger. Ein tangtecht ſrdin geſchirrlin/ in das man Wein thut. Hiſp. *Tinajuela vaſija pequenna.* Pol. *Dzban.*] Perſ. Sat. 4: Seriolæ veterē metuēs deradere limũ.

Sērĭcum, pen. cor. n. ſ. [σηρικόν. Gall. *Soye.* Ital. *Seta.* Ger. Seyden. Bel Syden. Hiſp. *Seda* Pol. *Iedwab.* Vng. *Seliem.* Ang. *Silke, fine flexe.*] Id dici poteſt quod à Seribus fiebat, & depectebatur ex arboribus ad veſtimentorũ nobilitatem, ut refert Plin. lib. 6. cap. 17. Vnde Virg. 2. Georg. Velleraq; ut foliis depectãt tenuia Seres. Vulgus aũt noſtrum Sericũ accipit pro eo texturæ opere, quod ex bombycum lanificio depecti ſolet.

Sērĭcŭs, a, um, Quod ex ſerico confectum eſt. [σηρικός. Gall. *De ſoye.* Ital. *Di ſeta.* Ger. Seyden/ auß ſeyden gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de algodon, ò ſeda.* Pol. *Iedwabny.* Vn. *Seliembòl valo.* An. *Of ſilk.*] Eſt autem ſericum, lanæ pretioſiſſimæ genus, quod apud Seras Scythiæ Aſiaticæ, aut (ut alii malunt) Indiæ populos, ex arborum frondibus dicitur depecti. Quanquã non deſunt, qui vermiculi lanificium eſſe putent, qui genus illius lingua *Ser*, σὴρ, appellatur. Quam ſententiam ne Julius quidem Pollux diſſimulavit, ſic ſcribens Onomaſtici ſui lib. 7: Ἔνιοι δὲ καὶ τὰς σήρας λέγουσι τοὺς ἐντεῦθεν ἐνίων ζώων ἀφαιρεῖν φασὶ τὰ ὑφάσματα. Priorem opinionem ſequitur Virgil 2. Georg. Velleraq; ut foliis depectant mollia Seres. Hinc ſerica veſtimẽta dicta ſunt, quæ ex ſerico conficiebantur. Vlpianus l. Veſtis de auro & argento leg. Veſtimentorum ſunt omnia lanea, lineaq;, vel ſerica, vel bombycina, quæ induendi, præcingendi, injiciendi, incubandíve cauſa parata ſunt. Plin. lib. 21. cap. 1: Lautiſſimũ quippe habetur è nardi foliis eas dari, aut veſte ſerica, verſicolores, unguentis madidas. Pulvilli ſerici, Horat. Epod. 8: Quid, quod libelli Stoici inter ſericos lacere pulvillos amãt. Pallia ſerica, apud Stat. 3. Syl. 4 ¶ Legimus & ſerica abſolutè pro veſtibus ſericis. Mart. lib. 6: Non aliter dentes quàm ſerica, nocte reponis. ¶ Serici olim tanta erat caritas, ut auro penderentur: ut eſt videre apud Flavium Vopiſcum in Aureliano, ubi ſic habet: Veſtem ſericam neque ipſe in veſtiario ſuo habuit, neque alteri utendam dedit. Et quum ab eo uxor ſua peteret, ut unico pallio blatteo ſerico uteretur, ille reſpondit: Abſit ut auro fila penſentur. Libra enim auri tunc libra ſerici fuit. Hæc ille.

Sērĭcārĭŭs textor, Qui veſtes ſericas texit [σηρικοπλόκος. Gall. *Rubennier, faiſeur de ſoye, tiſſeran de ſoye, marchand de ſoye.* Ital. *Teſſitor di panni di ſeta.* Ger. Ein ſeydenwäber. Hiſp. *Texedor de ſeda.* Pol. *Tkacz ie dwabni.* Vng. *Selyem zönö.* Ang. *That weareth ſilken clothes.*] Iulius Firmicus lib. 8. Matheſeos refert, ſericarium textorem naſci, qui habuerit horoſcopum in vigeſima octava parte Arietis.

Sērĭcātŭs, m. ſ. Qui eſt indutus ſerico. [σηρικοφόρος. Gall. *Veſtu de ſoye.* Ital. *Veſtito di ſeta.* Ger. Mit ſeyden bettendet Hiſp. *Veſtido de materia de ſeda.* Pol. *Wſedwabne ſzati oblaczons.* Vng. *Selyem rubain.* Ang. *Aparailled in ſilk.*] Suet. in Caligula, cap. 52: Armillatus in publicum proceſſit, aliquando ſericatus, & cycladatus.

Sērĭēs, ſerĭei, f. q. Ordo & quaſi quædã rerum continuata progreſſio. [ΤΟΟ *ſédher* ΠΙΟ *tur* τάξις, ἁρμός. Gall. *Ordre bien continué, ſuitte, continuation.* Ital. *Ordine.* Ger. Ein ordnung die aneinanderen hangt/ ein zelleten. Hiſ *Orden continuada vniformemente* Pol. *Rzad.* Vng *Rend.* Ang. *An order or proces in any mater hanging well together, a rewe.*] A' ſerendo: id eſt, ordinando dicta: ut Series orationis: id eſt, contextus Quintil. Quod non niſi in contextu orationis, ſerieq; contingit. Cic. 1. de Divin. Fatum autem id appello, quod Græci εἱμαρμένην: id eſt, ordinem, ſeriemq; cauſarum. Idem 1. de Nat. deor. Eſt enim admirabilis quædam continuatio, ſeriesq; rerum, ut alia ex aliis annexa, & omnes inter ſe aptæ colligataq; videantur. Virgil. 1. Aeneid. - cælataq; in auro Fortia facta patrum, ſeries longiſſima rerũ. Ovid. 15. Metamorph. - trepidosq; obitumq; timentes. Sic exhortari, ſeriemq; evolvere fati. Valerius Max. Quis compos mentis; domeſticæ, peregrinęq; hiſtorię ſeriem fœlici ſuperiorum ſtylo conditam, vel attentiore cura, vel præſtantiore facundia traditurum ſe ſperaverit?

Sĕrīllă, n. ſ. inquit Feſtus, Verrius appellari putat Iſtrica navigia, Liburnica, quæ lino ac ſparto condenſantur: à conſerendo: hoc eſt, contexendo dicta. Qua tamen in re à Verrio videtur diſſentire Feſtus. Vide ipſum de ver. veter. ſignif. lib. 17.

Sĕrĭphĭum abſynthium, Abſynthii genus, quod alio nomine marinum appellant: [ἀψίνθιον σηρίφιον. Gall. *Abſynthe marin.* Ital. *Aſſenſo marino.* Ger Wurmkraut/ iſt ein geſchlächt des Wermuts Hiſp. *Aſſenſios, aloſna marina.* Pol. *Pſia trzeucha.* Vng. *Ieh wetöm, barani weröm.* Ang. *A kind of wormewood growing by the ſea.*] à Seripho inſula nomẽ habens, in qua copioſiſſimè provenit. Vide Plin. lib. 27. cap. 7.

Sĕrĭŏr, ius, m. f. Sericus, a, um. Gall. *Plus ſoyeux.* Ital. *Piu ſeroſo.* Ger. Mehr ſeydens. Hiſp. *Mas ſeroſo.* Pol. *Bardziey iedwabny.* Vng. *Inkab ſelyemböl valo.* Ang. *More ſilken.*] Plin. lib. 6. cap. 17: Ad Caſpium mare ſunt Albani, Sericiores his.

Sĕrĭŏr, ius, pen. cor. n. ſ. [σηρικώτερον. Gall. *Soye.* Ital. *Seta.* Ger. Seyden. Bel Syden. Hiſp. *Seda* Pol. *Iedwab.* Vng. *Seliem.* Ang. *Silke, fine flexe.*] Id dici poteſt quod à Seribus fiebat, & depectebatur ex arboribus ad veſtimentorũ nobilitatem, ut refert Plin. lib. 6. cap. 17. Vnde Virg. 2. Georg. Velleraq; ut foliis depectãt tenuia Seres. Vulgus aũt noſtrum Sericũ accipit pro eo texturæ opere, quod ex bombycum lanificio depecti ſolet.

Sĕrĭŏsŭs, a, um, Grave & minimè jocoſum. [σπουδαῖος. Gall. *Fait à bon eſcient, graue & de conſequence.* Ital. *Da douere, graue, importante.* Ger. Ernſthafftig/ da kein ſchimpff gilttet. Hiſp. *Coſa de veras y no de burlas.* Pol. *Zuwazenim, nie żartem.* Vng. *Valo, bizoni aba valo dolog, nem trefa.* Ang. *Earneſt, of a mater of weight.*] Terent. in Eun. Ait rem divinam feciſſe, & rem ſeriam velle agere mecũ. Cic. 1. Offic. Ludo autẽ & joco uti illo quidem licet, ſed ſicut ſomno & quietibus cęteris, tum quum gravibus, ſeriisq; rebus ſatisfecerimus. Quint. li. 6. cap. 4: Dictorum urbanorum alia ſeria, alia jocoſa, alia media. Serium (inquit Nonius) id eſt, triſte, & quaſi ſine riſu, vel ſine ridiculo.

Sĕrĭă, orum, n. ſ. Res graves, ſeveræ, & minimè jocoſæ. [σπουδαῖα. Gal. *Choſes graues & d' importance.* Ital. *Coſe de douero, graui, importanti.* Ger. Ernſtliche ding. Hiſp. *Coſas de veras y no de burlas.* Pol. *Rzeczi wazne, ſtateczne.* Vng *Nem iatek, nem trefa dologok.* An. *Maters of weight or earneſt.*] Mart. Parce precor ſocero, ſeria forſan amat. Ovidius 4. Faſtor. Nulla coronata peraguntur ſeria fronte. Horat. 1. Ser. 1. Sat Sed tamen amoto quæramus ſeria ludo. Quoties omnia noſtra cum aliquo communicamus, cũ eo joca ſeriaq; conferre dicimur. Cic. 1. de Fin. At quicum joca & ſeria, ut dicitur, qui cum arcana, quicum occulta omnia? Tecum optimè, deinde etiam cum mediocri amico. Vide Adagia Eraſmi.

Sĕrĭò, adverbium, Sine joco: quod vulgus barbarorũ dicit *Pro bono.* [σπουδαίως. Gall. *A bon eſcient, ſans moquer.* Ital. *Da douere.* Ger. Ernſtlichen/ ohn ſchimpff/ in ernſt Hiſ. *De veras y no burlando.* Pol. *Bez żartu, ſz ſtecznie.* Vng. *Trefa kwwel, valoba, bizon iaba.* Ang. *Earneſtlye.*] Plaut. Amphit. An id joco dixiſti? equidem ſerió ac verò ratus. Idem Calin. Ego eo quò me ipſa mittit. S. veróne? A. ſerió. Terent. Miſit porrò orare ut ventrem ſerió. Cic. Attic lib 5: Inde ad Taurum cogitabam, ut cum Mophragine ſignis collatis, ſi poſſem ſerió decernerem.

Sermo, onis, m t. Locutio, verba, colloquium, mentio. [דבר *dabár* דברה *dabberáh* אמר *ómer* λόγος, ὁμιλία. Gall. *Parole, propos, deuis, bruit.* Ital *Sermone, parlamento, ragionamẽto, loquela.* Ger. Red/ ſprach. Bel. Een reden/ ſpraake. Hiſp. *Sermon, razon ò palabra.* Pol. *Mowa.* Vng *Beszed.* Ang *A word, ſpeach, a purpoſe or communication, a brute.*] Cic. 1. Offic Sermone uti debemus, qui notus eſt nobis, ne, ut quidam, Græca verba inculcantes, jure optimo rideamur. Dictum autem putant ſermonem, à verbis ſerendis: hoc eſt, conſerendis ſive connectendis. Servius: Sermo eſt conſertio orationis, & confabulatio duorum, vel plurũ. Virg. 1. Aeneid. Amiſſos longo ſocios ſermone requirunt. Idẽ 6. Aeneid Nec magis incœpto vulrũ ſermonę movetur, Quàm ſi dura ſilex, aut ſtet Marpeſia cautes. Tractare aliquid Græco, vel Latino ſermone. Cic. lib. 1. de Finib. Nõ eram neſcius Brute, quum quæ ſummis ingeniis, exquiſitaq; doctrina philoſophi Græco ſermone tractaviſſent, ea Latinis literis mandaremus, fore ut hic noſter labor in varias reprehẽſiones incurreret. Inſtituere ſermonem cum aliquo, eſt cum illo verba facere, vel incipere colloqui. Cic. de Orat. Quum mihi ſermo cum hoc ipſo Craſſo multis audiẽtibus eſſet de te inſtitutus. ¶ Diſſipare ſermonem, eſt vulgare, & diſpergere. Διασπείρειν τὸν λόγον. Cic. pro Flacco: Sermo eſt tota Aſia diſſipatus. Ordiri ſermonem: id eſt, excogitare, comminiſci. Idem de Orat. Craſſus princeps ejus ſermonis ordiendi fuit. Habere ſermonem, eſt verba facere. Cic. de Senect. Cyrus in eo ſermone quem moriens habuit. Tribuere alicui ſermonem, eſt inducere eum loquentem. Cic. de Senect. Omnem autẽ ſermonem tribuimus Catoni ſeni. Incidere in ſermonẽ alicujus. Idem de Amicitia: Conferre ſermonẽ cum aliquo: hoc eſt, colloqui. Cic. 2 de Invent Sermo capite carens, & pede: hoc eſt, cujus neq; initium facilè fuerit invenire, neq; exitum.

Sermūncŭlŭs, diminutivũ. [λογίδιον. Gall. *Petite parole, petis bruit de ville.* Ital. *Picciola fama, picciol ragionamento.* Ger Ein kleine red. Hiſp *Pequenno ſermon o razon y fama.* Pol. *Rzeczka.* Vng *Beszedetske.* Ang. *A litle talk or brute.*] Plin. epiſt 103: Vt ſermunculis etiam & fabellis ducantur. Cicero ad Atticum lib. 13. Sermunculum enim omnẽ aut reſtrinxerit, aut ſedarit. Idem pro Dejotaro: Nónne intelligis, Cæſar, ex urbanis malevolorum ſermunculis hæc ab iſtis eſſe collecta?

Sermōcĭnŏr, aris, pen. corr. d. p Sermonem facio, loquor. [דבר *dabbér* ὁμιλέω Gall. *Sermonner, parler, deuiſer.* Ital *Parlare, ragionare.* Ger. Reden/ red oder ſprach halten. Bel Spreken. Hiſp. *Parlar, hablar, razonar.* Pol. *Rozmawiam, na odmiane mowie.* Vng *Beszelgetek.* Ang. *To ſpeak, to talk or commone.*] Plin. lib 10: Super omnia humanas voces reddunt pſittaci, & quidem ſermocinantes.

Cic.2. de Invent. Et quibus in rebus hominēs in consuetudine scribendi, aut sermocinandi eo verbo uti soleant, considerabitur. Idem 3 Verr. Respondit illa, ut meretrix, non inhumanè, libenter se ait esse facturam, & se cum isto diligenter sermocinaturam.

Sermō, ōnis, m. & n. Po. f.t. [ἐμιλία. colloquium. Pol. Wodmiani mowa. Vng Bezedes, bezelgetes.] Macrobius Saturn. lib. 1. cap. 6: Præcantates, quidnam offenderint sermocinationis.

Sermōcĭnātrix, cis, f.t. Διαλεκτική. Quint. lib. 3. cap. 4: Quam sanè permittamus dicere sermocinatricem.

Sĕro, seras, act. p. Claudo. [שרג nahál κλάω. Gall. Clorre, ferrer. Ital. Serrare, chiudere. Ger. Beschliessen. Hisp. Cerrar con cerradura. Pol. Zamikam. Vng. Belakatalom, bezegezem. Ang. To lock, to shute a dore.] Colum. lib. 6 de mulæ feminibus loquens: Femina (inquit) serari, & interdum inuri solent. ¶ Hujus composita sunt Obsero, pro occludo, κατακλείω. Ter. in Eun. Tu abi atque obsera ostium intus. Et resero, aperio, ἀνοίγω. Virg. 7. Aeneid. reserat stridentia limina Consul.

Sĕro, seris, sevi, satum, act. t. Semino. [זרע zarâh. σπείρω. Gall. Semer. Ital. Seminare. Ger. Säyen. Hisp. Sembrar. Pol. Sieie. Vn. Vetek. Ang. To sowe.] Cæs. 5. bell. Gallici: Frumenta non serunt, sed lacte, & carnibus vivunt. Idem lib. 1. Georg. Nudus ara, sere nudus, hyems ignava colono. Ibidem: Exercete viri tauros, serite hordea campis. ¶ Aliquando significat Planto. [נטע natâh שתל schathâl. φυτεύω. Gall. Planter. Ital. Piantare. Ger. Pflantzen. Bel. Planteń. Hisp. Plantar. Pol. Sczepie. Vng. Planta lok. Ang. To sette.] Cic. 1. Tuscul. Serit arbores, quæ alteri seculo prosint. Col. lib. 3. cap. 20: Si unū genus severimus, quum id accident quod ei noxium est, tota vindemia privabimur. ¶ Per translationem serere quandoque capitur pro generare. [ילד yâlad.] Unde satus: id est, generatus. Virg. 7. Aeneid. -satus Hercule pulchro Pulcher Aventinus. ¶ Per translationē quoq; dicimus Serere bella, & serere certamina: id est, movere lites, & pugnas, sive bellis causam dare. Liv. 7. bell. Pun. Annibal turmatim per equites peditūq; jaculatores levia certamina serens, casum universæ pugnæ non necessarium ducebat. Liv. 2. ab Urbe: Et in aliena urbe cum patribus serere certamina, priusquam pignora conjugū, ac liberorū, charitasq; ipsius soli, cui lōgo tempore assuescitur, animos eorū consociasset. Serere bella ex bellis, est bello uno extincto, alterū aggredi. Liv. 1. belli Macedon. Tum Qu. Bebius Tribunus plebis viâ antiquâ criminandi Patres aggressus, incusaverat bella ex bellis seri, ne pace unquā plebs frui posset. ¶ Hujus cōposita sunt, assero, circumsero, cōsero, desero, dissero, exsero, intersero, insero, obsero, resero, & subsero, quæ habent penultimam correptam: de quibus suis locis. ¶ Fuit etiam antiquis in usu sero, servi, sertum: à quo manserunt Assero, rui, assertū, Consero, rui, consertū, aliaq; cōplura: de quibus egimus suis locis.

Sătŭs, ta, tum, participium, Seminatus. [זרוע zarûah. σπαρείς. Gall. Semé. Ital. Seminato. Ger. Gesâyet. Hisp. Sembrado. Pol. Siano. Vng. El vettetet, plantaltatot. Ang. Sowen.] Virg. 3. Georg. Sed frumenta manu carpes sata. Idem 8. Aegl. Atq; satas alió vidi traducere messes. ¶ Per translationem etiam accipitur pro participio natus, sive genitus. [נולד nolâdh (vel) nullâdh.] Virg. lib. 2. Aen. At non ille, satū quo te mentiris, Achilles Talis in hoste fuit Priamo. Liv. 8. bell. Macedon. Vt fidem fecerit, non sanguine humano, sed stirpe divina satum se esse.

Sătŭs, us, m. q. Ipsum serēdi actum sive plantationem denotat. [מזרע mizrâh. σπορά. Gall. Semaille, semoison, plantain. Ital. Semenzà, seminata, piantagione. Ger. Säyung/pflantzung. Hisp. Sementera, semiente. Pol. Sianie, sczczepienie. Vng. Vetes, plantalas. Ang. A sowing, planting.] Plin. li. 17. cap. 17: Quapropter de talearum satu nunc dicendum: id est, plantatione. Cic. de Senectute: Quid ego vitium ortus satus, incrementa commemorem? Idem 1. de Divinat. Ob eandem causam multa insuisata partim è cœlo, alia ex terra oriebantur: quædam etiam hominum, pecudúmve conceptu, & satu. ¶ Quandoq; etiā satus, pro ipso accipitur semine, sive semento. [זרע zêrah. σπέρμα.] Cic. 2. Tusc. Cultura autem animi philosophia est, quæ extrahit vitia radicitus, & præparat animos ad satus accipiendos.

Sător, oris, verbale, m. t. Qui serit, aut plantat. [זרע zorêah נטע notêah σπορεύς, φυτευτής. Gall. Semeur, planteur. Ital. Seminatore, piantatore. Ger. Ein sâyer/ pflantzer. Hisp. Sembrador, plantador. Pol. Ten ktori sczete albo sczczepi. Vng. Vetŏ, plantalo. Ang. A sower or planter.] Colum. lib. 3. cap. 16: Satoris officium est, primùm quàm recentissimam, & si fieri posset, eodem momento quo serere velit, de seminario transferri plantam diligenter exemptam & integram: deinde, &c. Plin. li. 25. cap. 1: Heliodus negavit satorem oleæ fructum ex ea percepisse quenquā, Sator cœlestium, Cic. 2. Tusc. Id est, creator, & genitor. [מולידו molidh אב ab. Vng. Atia.]

Sătōrĭus, a, um, adject. Quod ad satorem pertinet. [σπορεῖος. Gall. Appartenant à semeur. Ital. Pertinente à seminatore. Ger. Das zu dē sâyen gehöret. Hisp. Perteneściēte à sembrador. Pol. Rozsiewaczow.

Vng. Vetŏhŏz, plantalahoz, valo. Ang. Belonging to a sower.] Colum. lib. 2. cap. 9: Nonnulli pelle hyænæ satorium trimodiam vestiunt, &c.

Sătĭo, onis, f.t. Satus, seminatio. [מזרע mizrâh. σπορά. Gall. Semaille, semoison, semement. Ital. Semenza, seminata. Ger. Säyung. Hisp. Semiente, sementera. Pol. Sianie. Vng. Vetes, plantalas. An. Sowing.] Cic. de Univers. Post eam autem sationem dūs (ut ita dicam) junioribus permisit ut corpora mortalia effingeret. Idem 5. Ver. Nec si tempus sationis præteriisset, granū in provincia Sicilia nullum haberemus. Virgil. 2. Georg. Optima vinetis satio est, quum vere rubenti Candida venit aquis, longis invisa colubris.

Sătīvŭs, a, um, Quod seminatur, vel quod idoneum est, ut seminetur. [σπορεῖος, σπόριμος. Gall. Bon à semer. Ital. Bon da seminare. Ger. Gut zu sâyen/ das man sâyet. Hisp. Cosa que se puede sembrar. Pol. Do siania dobri. Vng. El welsethetŏ, plantalhato. Ang. Sowen or serving to sowe.] Cui contrarium est agrestis. Plin. lib. 15. cap. 7: Eadem ratio & in sativa myrto. Gellius. Sed hi plerasq; naves loris suebant: Græci magis cannabe, & stuppa, cæterisq; sativis rebus.

Sērō, adverbium, Serotinus. Vide SERVS.

Serpēns, serpentis, Vide SERPO.

Sērpĕastră. Varro vocat instrumenta, quę geniculis puerorū ambulare discentium alligantur ne vari fiant, aut comperner. Dicta à serpendo: serpunt enim magis pueri quàm gradiūtur.

Sĕrpo, pis, psi, ptum, n. t. Repo, ventre ingredior, more serpentis incedo. [זחז zachâl רמש ramás ἕρπω. Gall. Se trainer, se couler se glisser. Ital. Rampegare, andar carponi. Ger. Kriechen/ schleichē. Bel. Kruppen. Hisp. Gatèar por el suelo. Pol. Lezę, czol'gam sie. Vng. Maszok, eszek. Ang. To creepe.] Cic. 5. de Fin. Deinde suo quæq; appetitu movētur: serpere anguiculos, nare anaticulas, evolare merulas, cornib. uti videmus boves, vespas aculeis: suā denię; cuiq; naturā esse ad vivendum ducē. Plin. li 9. cap. 13: Pinnis, quibus in mari utuntur, humi quoq; vice pedum serpunt. ¶ Serpere quoq; dicuntur plantæ, quum ob caulis infirmitatem stare non possint, humi procumbunt. Plin. lib. 22. cap. 16: Aculeatarum caules aliquarum per terram serpunt, ut ejus quam coronopum vocant. Virgil 8. Aeglog. -atq; hanc sine tempora circum Inter victrices hederam tibi serpere lauros. ¶ Serpere itē humi dicuntur scriptores, qui nimis humili utūtur genere dicendi. Horat. de Arte: Serpit humi tutus nimiū, timidusq; procellæ. ¶ Transfertur & ad inanimata, ut idem sit quod spargi, crescere, seu dilatari. Cicero in Lælio: Serpit enim nescio quomodo per omnium vitas amicitia. Idem pro Rab. Posth. Serpet hoc malum, mihi credite, longiùs quàm putatis. ¶ Composita sunt Inserpo, & Proserpo: de quibus egimus suis locis.

Sērpēns, tis, participium, Quod lōgiùs, ac latiùs serpit, & divagatur. [זחז zochél רמש romés. ἕρπων. Gall. Qui coule & se traine, qui s'estend & s'auance. Ital. Chi se stende auanti. Germ. Kriechend/ das sich weit ausstrecht. Hisp. Cosa que gatea por el suelo. Pol. Rozczagaiaca sie. Vng. El folio, maszo. Ang. That creepeth.] Cicero de Senectute: Vitis, quæ natura caduca est, & nisi fulta sit, ad terram fertur, tandem ut se erigat, clavicŭlis suis, quasi manibus, quicquid est nacta, complectitur, quam serpentem multiplici lapsu, & errantico, ferro amputans coërcet ars agricolatū, ne sylvescat sarmentis. ¶ Aliquando Serpens nomen substantivum est, & significat anguem, & omne quicquid serpit, tàm masc. quàm fœm. generis. [נחש nachâsch. ἐχεντὸν, ὄφις. Gall. Serpent. Ital. Serpente. Ger. Ein schlang. Hisp. Sierpe. Pol. Waż, gad. Vng. Kigio, tsuzo maxo fereg. Ang. A serpent.] Plin. lib. 8. cap. 23: Nec pedibus pavendas tantùm serpentes, sed & missili volare tormento. Idē lib. 8. cap. 14: Nota est in Punicis bellis ad flumen Bagradā à Regulo Imperatore, ballistis, tormētisq;, ut oppidū aliquod, expugnata serpens CXX. pedum longitudinis. Virg. 1. Georg. Ille malum virus serpētibus addidit atris. Ovid. 3 Metam. longo caput extulit antro Cęruleus serpens, horrendaq; sibila misit. ¶ Serpentia secla ferarum, pro serpentum genere. Lucr. lib 6: Naribus alipedes ut cervi sæpè putantur Ducere de latebris, serpentia secla ferarum.

Serpēntīnŭs, na, num, ut Vox Serpentina ὀφικός. Iustinus Histor. lib. 32: Omne serpentinum genus in fictiles lagenas conjici jussit

Serpentĭgĕr, a, um, [ὀφιοῦχος. Gall. Qui porte serpent. Ital. Che porta serpente. Ger. Schlangentrager Hisp. [illegible] serpente. Pol. Wężenosiaci. Vng. Kigio hordoz. Ang. That beareth a serpent.] Ovid 4. Trist. Eleg 6: Sphyngaq;, & Harpyas, serpentigerosq; Gigantes.

Serpentĭgĕnă, Ex serpentibus natus. [ὀφιογενής. Gall. Engendré d'vn serpent, ou de race de serpent. Ital. Generato [illegible] de serpente. Ger. Von schlangen erboren. Hisp. [illegible] de serpente o de linaie de serpente. Pol. Zwężow wrodzony. Vng. Kigobol lŏt. Ang. Engendred of a serpent.] Ovid. Metam. Vos serpentigenis in se fera bella dedistis.

Sērpūllă,

Sērpūllă, læ, A veteribus dicebatur, quam nos *serpentem* dicimus Festus. ἑρπετὸν, ὄφις.

Sērpyllŭs, m. ſ. vel Serpyllum, n. ſ. [ἕρπυλλον. Gall. *Serpolet.* Ital. *Serpillo, ſerpolino.* Ger. Coſtentz/ Hünerſerb/ Wildpoley/ Quendel/ iſt ein traut. Hiſp. *Serpo yerua conocida.* Pol. *Macyierzą duſzka.* Vng. *Kakuk fwe.* Ang. *Wild or creeping tyme.*] Herbæ nomen nulli nō notæ, παρὰ τὸ ἕρπειν: hoc eſt, à ſerpendo dictū, mutatione aſpirationis in ſ literam. Habet enim ramuſculos tenues humi ſerpentes: & quacunq; terram attigerint, radicem agentes, & ſeſe propagantes. Officinæ etiam hodie Latinum nomen retinent. Vulgus Gallorum *Serpolatum* appellat. Virgil. 2. Aeglog. Allia ſerpyllumq; herbas contundit olentes. Idem 4. Georg. & olentia latè Serpylla.

Sērră, æ, f. p. per duplex r, Inſtrumentum dentatum, quo ligna & lapides ſecantur: à Dædalo primùm inventum, teſte Plin. lib. 7. cap. 56. [משור *maſśór* מגרה *megherâh.* πρίων. Gal. *Vne ſcie.* Ital. *Seca, raſega, ſega.* Ger. Ein ſäge. Bel. Een ſage. Hiſp. *La ſierra de hierro.* Pol. *Piel'a.* Vng. *Fwerez,* Ang. *A ſawe.*] Colum. lib. 5: Vno ictu arborē præcidi: ſi minus, ſerra deſecari. Mart. Et pingues tunicas ſerra ſecare poteſt. ¶ Eſt & genus piſcis marini, apud Plin. lib. 32. cap. 11.

Sērrŭlă, æ, diminutivum, Parva ſerra. [πριόνιον. Gall. *Petite ſcie.* Ital. *Seghetta.* Ger. Ein kleine ſäge / ſäglin. Hiſp. *Pequenna ſierra.* Pol. *Piel'ka.* Vng. *Fwerezetske.* Ang. *A litle ſawe.*] Colum. lib. de Arboribus, cap. 6: Et ſi fieri poteſt, juxta aliquem nodū ſerrula deſecato.

Sērro, ras, Serra per medium ſeco. [זרר בשר *nasár ghorér.* πρίω, πρίζω. Gall. *Scier, fendre ou couper auec vne ſcie.* Ital. *Segare, raſegare.* Ger. Sägen oder ſagen. Hiſp. *Aſſerrar con ſierra.* Pol. *Fiel'uie,* Vng. *El fwerezelem.* Ang. *To cutt with a ſawe, to ſawe.*] Silius li. 6: -qualisq; comantes Auro ſerravit ramos Iunonius anguis. Sic enim legit Calepinus, ſed inemendatis deceptus exemplaribus, culpamq; librariorum ſuam, ut ſolet, faciēs. Nam qui vel leviſſimè in poëtarum fabulis fuerit verſatus, facilè deprehendet, ſervavit, ibi legendum eſſe, non ſerravit: quod vix putaverim eſſe Latinum, ſenſui certè nullo modo congruit.

Sērrātŭs, a, um, Quod ſerrę in modum eſt denticulatum: [πριονοειδής. Gall. *Fait en facon de ſcie, qui a des dents comme vne ſcie.* Ital. *A foggia di ſerra.* Ger. Zertärffet oder gezänet wie ein ſäge. Hiſp. *Coſa que tiene dientes como ſierra.* Pol. *Zebati iako piel'a.* Vng. *Fogas, fwerez zobaſu.* Ang. *Toothed lik a ſawe.*] unde ſerrati dentes dicuntur, qui ad ſimilitudinem dentium ſerrę pectinatim ſunt ſtipati. Plinius lib. 11. cap. 37: Dentium tria genera, ſerrati, aut continui, aut exerti. Serrati pectinatim coëuntes, ne contrario occurſu atterantur, ut ſerpentibus, piſcibus, canibus continui, ut homini, equo, exerti, ut apro, elephanto. ¶ Serrati itē numi quidam dicebantur apud Romanos, ab impreſſa ſerræ nota. Tacitus de moribus Germanorum: Pecuniam probant veterem & diu notam, ſerratos, bigatosq;.

Sērrātă, Frutex eſt dodrantalis, in petroſis & aſperis naſcens, folia habēs exigua, amara, effigie & diviſura quercus, flore parvo, penè purpureo. [χαμαιδρύς. Ger. Kleine oder edle Betonien/ das edel Gamanderle.] Alio nomine triſſago dicitur. Vide Plin. lib. 24. cap. 15.

Sērrātŭlă, æ, pen. cor. f. p. [Ger. Betonien. Pol. *Bukwica czyrwona.*] Herba eſt, caulem habens quadrangulum, tenuem, cubiti altitudine, folia mollia, quernis ſimilia, per ambitum inciſuris diviſa, odorata, properadicem majora, ſemen in ſummo caule thymbræ modo ſpicatum, radicem tenuem, ut ellebori. κέφαλον. Naſcitur in pratis, montoſis, frigidis & opacis locis: unde & ψυχότροφον Græci appellarunt. Latini etiam Vetonicam appellant, nomine à Vetonibus Hiſpaniæ populis, qui eam primi invenerunt, indito: qua appellatione etiam hodie utuntur officinæ. Plin. lib. 25. cap. 8: Vetones in Hiſpania eam invenerunt, quæ *Betonica* dicitur in Gallia, in Italia autem *Serratula;* à Græcis *ceſtron,* aut *pſychotrophon,* ante cunctas laudatiſſima.

Sērtŭlă campana, Herbā incana, croci odorem referens, folia habens breviſſima atq; pinguiſſima, in coronamentorum uſu commendatā: unde & ſertulæ nomen invenit. [μελίλωτος. Gall. *Melilot.* Ital. *Meliloto.* Ger. Der gemein oder groß Steinklee. Bärentlee. Hiſp. *Corona de Rei.* Pol. *Otylia, nozdrzek zol'ti:* item, *koni kowy kwiat.* Ang. *Melilot.*] Cato ſertam Campanicam vocat; propterea quòd circa Nolam Campaniæ urbem laudatiſſima proveniat: quanquam & in agro Attico, & circa Cyzicum, & Chalcedonem naſcatur. Vide Plin. lib. 21. cap. 9.

Sērtŭs, a, um, Conſertus; vel compoſitus. [מחבר *mechubbár* עשוי *haſuí.* συμπεπλεγμένος. Gall. *Compoſé.* Ital. *Compoſto.* Ger. Geflochten. Hiſp. *Compueſto.* Pol. *Zwwitt.* Vng. *Kötött.* Ang. *Made.*] Lucan. lib. 10: Accipiūt ſertas nardo florente coronas, Et nunquam fugiente roſa.

Sērtum, ti, n. ſ. Serta, corollę ex herbarum frondibus, floribusq; conſertæ: hoc eſt, cōnexæ: unde & nomen acceperūt. [עטרה *tſephiráh* עטרה *hataráh.* στέφανος, στέφανος. Gall. *Vn chapeau de fleurs.* Ital. *Ghirlanda.* Ger. Ein krantz. Hiſp. *Guirnalda.* Pol. *Wieniecz kwiecyia.* Vng. *Koszoru, bōkreta.* Ang. *An hatt of floures.*] Virgil. lib. 4. Aeneid. -ſertisq; recentibus halant. Idem Aeglog. 6: Serta procul tantùm capiti delapſa jacebāt. ¶ Fœminino genere dixit Corn. Severus: Huc ades Aonia crinem circundata ſerta. Item Properius: Quum tua propendent demiſſæ in pocula ſertæ. Soſipater lib. 2. Quanquam in vulgaribus Propertii exemplaribus, aliter nunc legitur.

Sērtă, Vide SERVVS.

Sērtă, æ, f. p. Sertum quod ex floribus fiebat. [עטרה *tſephiráh* עטרה *hataráh.* στέφανος, στέφανος. Gal. *Chapeau de fleurs.* Ital. *Ghirlanda.* Ger. Ein blumenkrantz. Hiſp. *Guirnalda.* Pol. *Wieniecz kwiecyia.* Vng. *Koszoru, bōkreta.* Ang. *An hatt of floures.*] Plin. lib. 21. cap. 1: Quum verò ex floribus fierent ſerta, à ſerendo ſertę appellabantur.

Sērvĭlis, Serviliter, Servio, Servitium, Servitudo, Servitus, Vide Servus in SERVO, ſervas.

Serum, ſeri, Vide SERVS, ádverbium.

Servo, as, act. p. Libero, incolumen præſto, cuſtodio, tueor: [שמר *ſchamár* נצר *natár* הושיע *hoſchiáh.* σώζω, φυλάττω. Gall. *Garder, ſauuer la vie à quelqu'vn, deliurer, contregarder.* Ital. *Seruare, ſaluare, cuſtodire.* Ger. Erhalten/ erlöſen. Bel. Behouden/ verloſſen. Hiſ. *Guardar, ſaluar.* Pol. *Chowam.* Vng. *Meg tartom; otalmazom.* Ang. *To keepe, to ſawe, to preſerue or deliuer.*] Virg. 3. Aeneid. Servatum ex undis Strophadum me littora primum Accipiunt. Virgil. 2. Aeneid. Dii patrii ſervate domum, ſervate nepotem. ¶ Itē ponitur pro ſolicitè, ac diligēter obſervo. Plaut. in Aſin. Tuus ſervus ſervet, Veneríne eas det, an viro. ¶ Item pro inhabito, poſſideo. [שב *achâz* ישב *jaſchâb.*] Virg. lib. 4. Georg. Centū quæ ſylvas, centū quæ flumina ſervant. ¶ Item teneo. Virg. lib. 7: -curvam ſervans ſub imagine falcem. ¶ Ponitur aliquando pro recuperare. Iulianus: Si mandato meo decem Titio credideris, ſi cum Titio egeris, ego non liberabor: ſed in id dūtaxat tibi obligatus ero, quod à Titio ſervare nō potueris. Cic. ad Qu. Frat. lib. 3: Calvus ajebat, aqua dempta, & ejus aquæ jure conſtituto & ſervitute fundo impoſita, tamen nos pretiū ſervare poſſe, ſi vendere vellemus. Qui modus loquēdi frequens eſt apud Iuriſconſultos. Bud. ¶ Servare de cœlo, eſt nuntiare, aut pluiſſe, aut intonuiſſe, & ideò diruptum eſſe auſpiciū: qua obnuntiatione facta, ſi quis tamē in re cœpta perſiſteret, id contra auſpicia fieri dicebatur. Cic pro Domo ſua: Negant fas eſſe agi cum populo, quum de cœlo ſervatum ſit. ¶ Servare fidem, eſt præſtare promiſſum. Terent. Hecyr. Pollicitus ſum, & ſervare in eo certum eſt, quod dixi fidem. ¶ Servare in vetuſtatē, eſt aliquo in loco reponere, ut diu, ſive in aliquot annos integrum, incorruptumq; duret. Col. lib. 12. cap. 28: Si in vetuſtatem ſervare voles, in cado duarum urnarum, quàm optimi vini ſextarium, aut fæcis generoſæ recentis ſextarios tres addito. ¶ Dicimus quoq; Servare modum, ordinem, officium, inſtitutū, promiſſum, temperamentum, & gloriam. Exempla ſtudioſis paſſim occurrent.

Servāns, tis, participium, ſeu nomen ex participio. [שמר *ſchomér.* σώζων, φυλάττων, τηρέων. Gall. *Qui garde & obſerue.* Ital. *Seruatore, oſſeruatore.* Germ. Ein erhalter/ achthaber das etwas unverſert bleib. Hiſp. *Guardador.* Pol. *Zachowiwatel.* Vng. *Meg tarto, őrző.* Ang. *That keepeth or preſerueth.*] Virgil. 2. Aeneid. -cadit & Riphous juſtiſſimus unus Qui fuit in Teucris, & ſervantiſſimus æqui.

Sērvātŭs, a, um, [נשמר נשמר *niſchmár* נושע *noſchâh.* σεσωσμένος, τετηρημένος. Gall. *Garde, ſauué & deliuré.* Ital. *Seruato, conſeruato.* Ger. Erhalten. Hiſp. *Guardado.* Pol. *Zachowani.* Vng. *Meg tartatot.* Ang. *Saued, preſerued, keept.*] Ovid. 3. Triſt. Eleg. 1: Cauſa ſuperpoſitæ ſcripto teſtata coronæ, Servatos cives indicat hujus ope.

Sērvātŏr, oris, m. t. Qui ſervat & liberat, conſervator, liberator: [מושיע *moſchiah.* σώτηρ. Gall. *Qui ſauue & deliure, ſauueur.* Ital. *Chi libera & conſerua.* Ger. Ein erhalter oder behalter/ Erlöſer. Hiſ. *Guardador.* Pol. *Zbawiciel, zachowatel.* Vng. *Meg tarto. Zabadito.* Ang. *A keeper, preſeruer or ſauiour.*] Liv. 4. bell. Maced. Quorum agmen Imperator ſequutus perſequentibus cunctis, ſervatorem, liberatoremq; acclamantibus, ſalutatis dimiſſisq; eis, eadem qua venerat, via Elatiam rediit. Ovid. 4. de Ponto, Eleg. 15: Teq; meæ cauſam ſervatoremq; ſalutis, Meq; tuum libranorit & ære magis.

Sērvātrīx, tricis, f. t. [מושעת *moſchâhath.* σώτειρα. Gall *Celle qui ſauue & deliure.* Ital. *Donna che libera & conſerua.* Ger. Erhalterin. Hiſp. *Guardadora.* Pol. *Zachowatelka.* Vng. *Meg Zabadito aZzony.* Ang. *She that keepeth and preſerueth.*] Cic. 5. de Finib. Non dubitemq; dicere, omnem naturam eſſe ſervatricem ſui: idq; habere propoſitum quaſi finem & extremum, ſe ut cuſtodiat quam in optimo ſui generis ſtatu. Terētius Hecyr. O Bacchis; ô mea Bacchis, ſervatrix mea.

Sērvābĭlis, le, om. t. Quod ſervari poteſt. [σώσιμος, σωτός. Gall. *Qu'on peut ou qu'on doit garder.* Ital. *Che ſi può conſeruare.* Ger. Das zu erhalten iſt. Hiſp. *Coſa que ſe guarda ò puede guardar.*

Pol. *L'atwi do tachowania.* Vng. *Meg tarthato.* Ang. *That may be keept.*] Ovid. 4. Trist. Eleg. 5: Et tutare caput nulli servabile.

Sĕrvăcŭlum, li, n. s. Hotomanus ab Vlpiano dictum putat pro anchora, quasi σωτήριον, in l. 29. §. j. D ad leg. Aquiliam: Parvi refert navē immittendo, aut servaculū ad navē ducendo, aut tua manu damnū dederis. Nam anchora tollēda, scapha proximæ noceri poterit. ¶ Videtur tamen servaculū potius dici ἐρυμάτιον, parvus portus asservandis in statione navibus. Vlpian. D. lib. 9. Tit. 2. l. 29: Si navis tua impacta in meam scaphā damnum mihi dedit, quæritū est, quæ actio mihi competeret: Et ait Proculus: Si in potestate nautarū fuit ne id accideret, & culpa eorum factū sit, lege Aquilia cum nautis agendū: Quia parvi refert navem immittēdo aut servaculum ad navem ducendo (legendum aut servaculum navem ducēdo) an tua manu damnum dederis.

Sĕrvŭs, servi, m. f. Propriè is dicitur, qui sui juris nō est, sed alieni dominio subjicitur [עבד *hébedh.* δοῦλος. Gal. *Serf, seruiteur.* Ital. *Seruo, seruidor,* Ger. Ein knecht/leibeigner. Hisp. *Sieruo.* Pol. *Sługa, niewolnik.* Vng. *Zolga.* Ang. *A manservand.*] Cui opponitur Liber. Cicero pro Cornelio Balbo: Servi quorū jus & fortunæ cōditio infima est. Ibidē: Servos de Republica bene meritos persæpè libertate: id est, civitate publicè donari vidimus. Idem 6. Verr. Neq; tam servi illi dominorū, quàm tu libidinū. Idem primo Officiorū: Vlysses contumelias servorū ancillarūq; pertulit. Auguſt. lib. 19. Civit. Origo vocabuli servorū inde creditur ducta, quod ii, qui jure belli possent occidi, à victoribus conservabantur, & servi fiebant, à servando appellati: quam etymologiam confirmat l. 3. & l. 4. D. de statu hom.

Sĕrvŭlus, dimin. [δουλάριον Gall. *Petit serf, ou seruiteur.* Ital. *Picciol seruo.* Ger. *Knechtlin* Hisp. *Pequenno sierno.* Pol. *Sługa.* Vng. *Zolgatska, inas.* Ang. *A litle seruand.*] Ter. in And. obsevabam manè illorum servulos Venientes, &c.

Sĕrvus, a, um, adjectivum, à servo deductū, Servitute obstrictus, mancipatus, deditus. [δουλικός. Gall *Seruant, ou de condition seruile.* Ital. *Seruo, di conditione seruile.* Ger *Knechtisch.* Hisp. *Sierno.* Pol. *Sługbie podlieglʼs.* Vng. *Zolgalat ala vettetet.* Ang *Bound to seruice.*] ut, Serva prędia, quæ servituti alicui obstricta sunt. Cicero cōtra legem Agrariam: Libera prædia meliore jure sunt, quàm serva. Lucanus lib. 6: Oʼ famuli turpes, servum pecus. Ovid. 1. Amor. Eleg. 6: Nec tibi perpetuò serva bibatur aqua. Idem 1. de Remedio amoris: Vtile propositū est sævas extinguere flammas, Nec servum vitiis pectus habere tuum.

Sĕrvă, æ, f. p. Ancilla, quæ servitutē servit: [אמה שפחה *amáh schiphchah.* δοῦλη, δούλις Gall. *Seruante, chambriere.* Ital. *Serua, massara, ancilla.* Ger. Ein dienstmagd/leibeigne. Hisp. *Sierua ò esclaua.* Pol. *Sługebnicza.* Vng. *Zolgalo.* Ang. *A maid seruand.*] cujus antitheton est Libera. Virg. 5. Aeneid. Olli serva datur operum haud ignara Minervæ.

Sĕrvŭlă, diminutivum, Ancillula. [δουλάριον. Gall. *Chambrillon, petite chambriere, petite meschine.* Ital. *Picciola serua.* Ger. Ein dienstmägdlin. Hisp. *Pequenna sierua ò esclaua.* Pol. *Sługebniczka.* Vng. *Zolgalotska.* Ang. *A litle maid seruand.*] Cic. Att. lib. 10: Eumq; per manum servulæ servatum, atq; eductum.

Servīlis, le, om. t. Quod servorum est, vel quod ad servos pertinet, despectus, contēptus, abjectus: [δουλικός. Gall *Seruile, appartenant à seruiteur.* Ital. *Seruile, da seruo.* Ger. *Knechtisch/das zu dē knechten gehört.* Hisp *Cosa pertenesciente à sierno.* Pol. *Sługebniczi.* Vng. *Szolgake.* Ang. *Belonging to seruandes, vile or abiect.*] ut, Servilis conditio, & servile officiū. Indoles servilis. Liv. 1. ab Vrb. Comparando eorum ætatem, & ipsam minimè servilem indolem, tetigerat animum memoria nepotum. Iugum servile. Cic. 1. Philip. Patriæ liberatores urbe carebant ea cujus à cervicibus jugum servile dejecerant.

Sĕrvīlĭter, adverbium, Servorum more. [δουλικῶς. Gall. *Seruilement, en seruiteur.* Ital. *A foggia di seruo* Ger. *Knechtischer weiß* His. *A manera de sierno.* Pol. *Sługebniczo.* Vn. *Zolgai modra.* Ang. *Like a seruand.*] Cic. 2. Tusc. Neqd serviliter, muliebritérve faciamus.

Sĕrvĭtŭs, secunda syllaba cor. tutis, f. t. Ipsa serviendi necessitas, aut servorū conditio: cui opponitur Libertas. [עבדות *habdúth* עבודה *habodháh.* δουλεία Gall *Seruitude, seruage* Ital *Seruitù.* Ger *Knechtschafft/leibeigenschafft/dienstbarkeit* Bel. *Dienstbaerheyt.* Hisp. *Seruidumbre.* Pol. *Sługba, podliegłość, usługa, służebnosc.* Vn. *Zolgalat.* Ang. *Seruice, bondage.*] Cic. Philip. Pax est tranquilla libertas: servitus postremū malorum omniū, non modò bello, sed morte etiam repellendū. Tacit. lib. 17: Sed imperaturus es hominibus, qui nec totā servitutem pati possint, nec totā libertatem. Terent. in And. Vt semper tibi apud me justa & clemens fuerit servitus, Scis: id est, quàm justa & clemēti dominatione in te fuerim usus. ¶ Servitus item de rebus dicitur, quę alteri serviūt: id est, in quibus alteri quoddam jus est, ut servitus urbanorum & rusticorum prędiorum, de qua apud Iurisconsultos magna disputatio.

Sĕrvĭtĭum, tii, n. s. Servitus. [עבודה *habodháh* עבדות *habdúth.* δουλεία. Ger. Dienst/leibeigenschafft. Pol. *Sługba.* Vng. *Zolgalat.* Ang. *Seruice.*] Terent. in And. Ego, Pamphile, hoc tibi pro servitio debeo, Conari manibus, pedibus q̄; noctesq; & dies Capitis periculū adire, dùm prosim tibi. Virg. 6. Aeglog. Quid facerem? neq; servitio me exire licebat: Nec tàm præsentes alibi cognoscere divos. Idem 1. Aen. Quū domus Assaraci Phthiā, claras q; Mycenas Servitio premet, ac victis dominabitur Argis: ¶ In plurali verò Servitia, nō rarò pro ipsis servis accipimus. Salust. Catil. Interea servitia repudiabat, quorū in initio magnæ copiæ ad eū concurrebāt. Cic 4. in Catil Hic ad evertenda fundamēta reipublicæ Gallos accersivit, servitia concitavit, Catilinam evocavit. In qua significatione aliquādo etiā legimus Servitiū singulari numero. Cic. de Arusp. resp. Omne servitium in alteram scenā immissum, atq; hoc cum Sosipat. antiqui Grammatici sententia congruit Scribit enim lib. 1. suę grammat. Servitiū propriè multitudinem servorum significare: quānquam apud veteres pro servitute: id est, serviendi cōditione in usu fuerit.

Sĕrvĭo, vis, vivi, vitum, n. q In servitute sum, in alicujus manu & dominio sum, domino ministerium exhibeo. [עבד *habádh.* δουλεύω. Gall. *Seruir.* Ital. *Seruire.* Ger. Dienen. Hisp. *Seruir.* Pol. *Służe.* Vng. *Zolgalok.* Ang. *To serue, to do seruice to any.*] Plaut. in Menæch. Propterea heri imperium exequor benè, & sedulò servio. Propertius lib. 3. Eleg. 24: Quinq, tibi potui servire fideliter annos. Horat. 1. Epist. 10: Sic qui pauperiē veritus, potiore metallis Libertate caret: dominū vehet improbus, atq; Serviet æternum: quia parvo nesciat uti. ¶ Dicitur etiā de iis, qui alli alicui rei ita mancipati & dediti sunt, ut dominis servi. Ovid. 2. Amor. Eleg. 17: Siquis erit, qui turpe putet servire puellæ, &c. Interdū idem quod obtemperare, seu morem gerere. Cic. in Catil. Qui aliorum amori flagitiosissimè serviebat. ¶ Servire rei, est rei augendæ incumbere. Terentius Hecyr. Rus habitatum abii, concedens vobis, & rei serviens. Cic. pro Sext. Roscio: Rei familiari maximè servire, & in prędiis colendis operæ plurimum studiiq; consumere. ¶ Servire item prædia dicuntur, quæ servitutem debent. Cicero de lege Agraria contra Rullum: Capite hoc prædia omnia, quæ serviebant, nō servient. Idem de Orat. Quum Marcus ædes Auratæ vendidisset, neq; servire quandam partem ædium in mancipii lege dixisset. ¶ Servire posteritati, valetudini, honori, dignitati vel commodis, est eorum rationē habere. Cic. 3. Tusculan. Optimus quisq; posteritati servit. Idem Tironi lib. 16. Epistol. Sed indulge valetudini tuę, cui quidem tu, dum mihi deservis, serviſti non satis. Idem Quint. Fratri: Consulere populi cōmodis, & utilitati ejus salutiq; servire. ¶ Servire tēpori, est sese tempori accommodare. Cicero pro Sext. Sed agam moderatè, & huic tempori serviā potiùs, quàm dolori meo. Servire scenæ, idem quod servire tempori, & se præsentibus hominum moribus accommodare: quæ metaphora tracta est ab iis, qui in orchestra cantu, vel gestu, histrionibus in scena fabulam agētibus subserviebant. Cicero Bruto: Ac mihi tum, Brute, officio solùm erat, & naturæ, tibi nūc populo, & (ut dicitur) scenæ serviendum est. ¶ Servitus, impersonale. Cic. 1. Offic Primùm, ut necui no eatu: deinde ut communi utilitati serviatur. Martialis lib 2: Non bene (crede mihi) servo servitur amico. ¶ Servibo, in futuro Plautus Menæch. Tanquam si emeris me argento, liber servibo tibi. ¶ Hujus compositа sunt Asservio, Deservio, Inservio, Reservio, Subservio: quorum significata explicātur suis locis.

Sĕrum, ri, pen. cor. n. s. Pars lactis aquea à caseosa parte separata. [ὀρός Gall. *Lasct clair, mesgue.* Ital *Scolo di latte.* Ger *Käßmolcken.* Hisp. *El suero, agua de la leche.* Pol. *Serwatka.* Vng *Sauo.* Ang *Wheie of milk.*] Virg. 3. Georg. -acrēq; molossum Pascē sero pingui. Ovi. 4. Fastor. Dērq; viā liquido vimina rara sero.

Sērŭs, a, um, Tardus. [מאחר *meachér* χρόνιος. Gal. *Tardif* Ital. *Tardo.* Ger *Spat/langsam* Bel. *Spade.* Hisp *Tardio.* Pol. *Pozni, nierichl'y.* Vng *Kesedelmes, keßö.* An *Late, that is long a comming.*] Mart. lib. 1. Sera nimis vita est crastina, vive hodie. Hinc Col. l. b. 1. comparativum formavit: Sationes (*inquit*) ejus duas servamus, alteram maturam per mediam semeatem, seriorē alteram mense Februario. Plin. lib 15. cap. 15: Patrię cognomina habent seriſſima omnium Amerina ¶ Aliquādo ponitur pro gravi, tristi, & magno. Salust Serum bellum in angustiis futurum. Virg. 5. Aeneid. Seraq; terrifici cecinerunt omnia vates. ¶ Serus conviva Tonantis, qui serò moritur. Mart lib 8: Esse velis, oro, serus conviva Tonantis. Serum lumen, est, nocti vicinum. Virgil. 1. Georg Illic sera rubens accendit lumina Vesper Seræ frondes, dicuntur serò cadentes. Idem 2. Georg. Et jam olim seras posuit quum vinea frondes.

Sērō, adverbium, Tardè [ὀψέ. Gall *Au soir, tard, trop tard.* Ital. *Tardamente, tardi, di sera* Ger Spat. Bel. Spade His. *Tarde* Pol. *Pozno.* Vng. *Kesen.* Ang *Latelie, in the euen or euening.*] Cicer de Clar Orat. Eloquentia serò prodiit in lucem Idem lib. 1. Epist. Longè absum, audio serò. ¶ Aliquando significat vesperè: hoc est, post occasum, atq; hęc est ejus vera significatio, inquit

Valla

Valla lib.4. Cic. Attico: Eo die alter Consul venit serò. ¶ Aliquando post tempus quæ significatio tracta est ex superiori: quòd enim post Solis lucē est, id verè post tempus dici potest. Ovi. E. de Remed amor. Principiis obsta, sero medicina paratur, Cùm mala per lōgas invaluēre moras. Autor ad Heren. lib. 1. Serò, atq; actō negotiō venisti. Sic etiam Cicero: Quū accusator Milonis identidē interrogatus persisteret, quo tempore Clodius esset occisus, ut hanc responderit: Serò respondit: iudens nimirū in vōcis ambiguitate. Nam quū illud videretur dicere, Vesperi Clodium fuisse occisum: illud potiùs voluit significare, seriùs quàm oportuerat, fuisse interemptū. ¶ Hinc seriùs comparativū: id est, tardiùs. Cic. in Catil. Hoc seriùs à me factum est. Et Serissimè, tardissimè. Plin. lib. 15, cap. 17: Tarentina serissimè legi.

Sērōtīnŭs, a, um, pen. cor. à serò, Vespertinus. [ὀψιμος. Gall. Du soir, tardif. Ital. Di sera, tardi. Ger. Das spat ist. Bel. Spadech tig/Spade Hisp. Cosa tardia ò pertenesciente à la tarde. Pol. Wieczorni. Vng Kesō, estueli An. Of the euen or euening, late.] Hora serotina, tempus serotinū. ¶ Aliquando ponitur pro Tardus: ut poma serotina, quę post legitimū tempus, vel tardiùs cęteris matureſcunt. Colum. lib. 3: Locis frigidis, & autumni temporibus aquosis, præcoces serito, &c. locis hybernis serotina serito. Idem li. 8. cap. 5: Item serotini pulli, quia ab solstitio nati capere justum incrementum non potuerunt.

Sērum, ri, pen. prod. substantivum, n. s. significat extremam partem diei. [ערב hereb, δείλη, ὀψία, ἑσπέρα. Gall. Le soir. Ital. Sera. Ger. Der abend. Bel. Den avont. Hisp. La tarde. Pol. Czas wieczorni. Vng. Estue. Ang. The euen or last part of the day.] Livius: Erat jam diei serū. ὀψὲ δὲ τῆς ἡμέρας. Suetonius in August. Nec multò pòst, navali prælio apud Actium vicit, in serum dimicatione protracta, ut in navi victor pernoctaverit: id est, in horam vespertinam. Liv. li. 10. ab Vrbe: Extrahebaturq; in quàm maximè serum diei certamen.

Servus, Vide SERVO.

Sesămă, mæ, f. p. sive Sesamum, mi, n. s. [σήσαμον. Ger. Ein samē wird Sisamum in den Apotecken genannt.] Frugis genus, à Plinio Frumenti, à Columella leguminum generibus annumeratū. Culmum habet ferulaceū, foliis sanguineis, semine candido, infra magnitudinem lini, quod vasculis, ut papaver, continetur, radice simplici & alba. Officine *sisamum*, Itali hodie *jugiolinam* appellant. Plin. lib. 18. cáp. 10: Aestiva frumenta diximus sesamam, milium, panicum. Colum. lib. 2. cap. 10: Sesama, quæ rigantur maturiùs, &c.

Sēsămĭnŭs, adject. ut Sesaminū oleū, de quo Plin. lib. 23. cap. 4.

Sesămis, idis, σησαμὶς, Placētæ genus, ex sesamo & crudo melle confectum, quod & σησαμοῦντα Græci appellāt. Vide Galen. lib. 1. de Aliment. facult.

Sēsămŏīdēs, dis pe. prod. [σησαμοειδὴς. Ger. Ein vnbekañt kraut purgiert wienteſwurtz.] Herba est ex ellebori generibus, similis senecioni, aut ruscō. Longo folio, flore candido, radice gracili, ignava, semine gustu amaro, cætera sesamo similis, unde & nomē accepit. Nascitur in Anticyra insula, purgationibus utilissimum. Vide Plin. lib. 22. cap. 25.

Sēscūnx, cis, m. g. & Sescūcia, ciæ, f. p. Vnciam significat, & unciæ dimidium, ut aut Bud. [ἡμιούγγιον Gall. Vne once & demie. Ital. Vn' onza e mezza. Ger. Drey tod. Hisp. Vna onca y media de peso. Pol. Pol'tora l'ota. Vng Hat lot Ang. An vunce and an half] Colum. lib. 12. cap. 57: Laseris radicis, quod σίλφιον Græci vocant, sescunciam.

Sēscūncĭālis, le, Quod pondus aut mensuram habet sescūciæ. [ὁ μιᾶς ἡγησίας ἢ ἡμίσεως ὢν, ὁ ἢ δωδεκάδραχμος. Gall. Contenant vne once & demie. Ital. Di vn' onza & mezza. Ger Anderthalb vnzen dick oder schwār. Hisp. De vna onca y media. Pol. Wazni na pol'tora l'ota. Vng. Hat lotos, fontos. Ang Of an ounce and an half.] Plinius lib. 13. cap. 15: Tota crassitudine sescuntiali.

Sescuplum, sive Sesquiplum, Quod numerum, pondus, aut mensuram totam in se continet, & præterea ejus dimidium, ἡμιόλιον. Sic Senarium dicimus esse sescuplum quaternarii, & semissem quadrantis.

Sēsēlis, fœm. gen. sive Seseli, neutro, [σέσελι. Ger. Ein kraut von welchem der samen in den Apotecken Silermontanum genēnt wird: mag Steinkümich geheissen werden/wachst in den steinechtigen hohen Bergē. Pol. Sml'od czarny.] Herba est folio fœniculi, sed crassiore, semine quoq; non absimili, sed callosiore & hebetiore, capite anethi: in quo granum habet oblongū & angulosum: & quū estur, acre: radice autem longa, & odore non ingrato. Vulgus herbariorum *Saxifragam majorem* appellat. Cic. 2. de Nat. deor. Paulò ante partum cervæ se purgant quadam herbula, quæ Seselis dicitur. Dioscorides quatuor facit seselis genera. Massilioticum, Aethiopicum, Peloponnesiacum, & Creticum.

Sēsquī, Tantūdem, & ejus dimidium: qua voce non modò in compositione utimur, ut sesquialtera, sesquimodius: verum etiam extra compositionē. [ἡμι. Gall. Autant & moitié d'auantage. Ital. Altretanto è la metà. Ger. Anderthalb. Hisp. Otrotanto y la meytad. Pol. Pol'drugiego, pol'tora. Vng. Mas fel anny. Ang. As much and the half more.] Cicero de Perf. Orat. Pes enim qui adhibetur ad numeros, partitur in tria, ut necesse sit partem pedis aut æqualem esse alteri parti, aut altero tanto, aut sesqui esse majorem, ita fit æqualis dactylus, duplex jambus, sesquiplex pæon.

Sēsquĭāltĕră proportio, Quæ quantitatem aliquam in se continet, & ejus dimidium. [ἡμιόλιος. Gal. Contenant vne fois & demie autant. Ital. Vna parte piu grande la meta che l'altra. Ger Die vergleichung da ein ding das ander anderthalb mal in sich haltet. Hisp. Vna vez y media. Pol. Poltrzeciego. Vng. Mas fel anny. Ang Conteyning ones and half asmuch.] Cicero de Vniver. Sesquialteris autem intervallis, & sesquitertiis, & sesquioctavis sumptis ex his, &c.

Sēsquĭcŭlĕātŭs dolium, Quod culei mensuram continet, & dimidii. ἡμιόλιον κάλλεον δεχόμενον. Colum lib. 12. cap. 18: Sunt aūt satis sesquiculearibus doliis picis duræ pondo vicenaquina.

Sēsquĭhorā, f. p Vna hora cum dimidia. [ἡμιώριον. Gall. Vne heure & demie Ital. Vn' hora e mezza. Ger. Anderthalbe stund His. Vna hora y media. Pol. Pol'torei godzini. Vng. Mas fel ora. Ang. An houre and a half.] Plin. Epist. 84: Egerā horis tribus & dimidia, supererat sesquihora.

Sēsquĭjŭgĕrum, pen. corr. n. s. [ἡμιπλέθριον. Gall. Vn demi arpent, & la moitié d'vn demi arpent. Ital. Vn campo, e mezzo. Ger. Anderthalb juchart. Hisp. Vna huebra de tierra y media. Pol Pol'tora zagonu. Vng Masfel hold. Ang An aker and a half.] Plin. li. 28. cap. 19 Iterari sesquijugerum.

Sēsquĭlībră, Vna libra cum dimidia alterius. [ἡμιλίτριον. Gal. Vne liure & demie. Ital. Vna libra e mezza. Ger. Anderthalb pfund. Hisp. Vna libra y media. Pol. Pol'tora funta. Vng. Mas fel fone. Ang. A pound weight and a half.] Columella libro 12. capite 36: Sat erit autem rorismarini sesquilibram in duas musti adjicere.

Sēsquĭmēnsis, Vnus mensis cum dimidia parte alterius. [ἡμιμήνιον. Gall. Vn mois & demi. Ital. Vn mese e mezzo. Ger. Anderthalber Monat. Hisp. Vn mes y medio. Pol. Pol'tora miesiaca. Vng. Mas fel holnap. Ang. A moneth and a half.] Varro li. 1. de Re rust. cap. 27: Annus est divisus in quatuor partes, & idem subtilius sesquimensibus in octo.

Sēsquĭmŏdĭus, m. s. Qui continet unum modium cum dimidia parte alterius. [ἡμιμεδίμνου. Gall. Vn muy & demi. Ital. Vn mozzo e mezzo. Ger. Anderthalber sester. Hisp. Vn celemin y medio. Pol Pol'tora korcza. Vng. Mas fel veka, kóból. Ang. A bushell and a half.] Varro lib 1. de Re rust cap. 42: Vt nuces integras, quas uño modo comprehēdere possis, quòd putamina suo quæq; habent loco natura composita, quum eafdem si fregeris, ut sesquimodio concipere possis.

Sēsquĭŏbŏlus, Obolus cum dimidio. [ἡμιωβόλιον. Gall. Vne obole & demie. Ital Obolo e mezzo. Ger Anderthalber heller Hisp. Vn obolo y media. Pol Pol'tora piemadza. Vng Mas fill filler Ang. A farthing and a half] Plinius lib. 25. cap. 8: Dejectoq; quod supernatat, reliquus succus purgat, utraq; parte sesquioboli in aqua mulsa.

Sēsquĭoctāvus, Octavam rei alicujus partem in se continens, & ejus dimidium. ὁ ἐπόγδοος. Cic de Vniver. In primis intervallis sesquioctavi intervallo sesquitertia omnia explebat.

Sēsquĭŏpĕrĭă, f. p. Opera diei unius, & dimidiati. [τὸ ἔργον ἡμιόλιον. Gall. Vne iournee & demie d'œuure. Ital Vna giornata e mezza di opera. Ger Anderthalb tagwerck Hisp Huebra d'vn dia y medio. Pol. Praca pol'drugie godziney. Vng. Mas fel napi munka. Ang. An iournay and a half.] Col lib. 2. cap. 13: Fabæ occantur sesquiopera, iterum farriuntur una opera.

Sēsquĭpēs, pen. cor. m. t. Mensura unius pedis & semissis. [πεντεμιπόδιον. Gall. Vn pié & demi. Ital. Vn piede e mezzo. Ger Anderthalb schuh. Hisp. Vn pie y medio de medida. Pol. Pol'torej stopi. Vng. Mas fel labni Ang. The measure of a foote and a half.] Columb. lib. 3. cap. 13: Nisi tamen si scaturigo palustris obvia (sicut in agro Ravennate) plus quàm sesquipedem prohibeat infodere. Martialis lib 8: Summa Palatini poteras æquare Colossi, Si fieres brevior Claudia sesquipede.

Sēsquĭpĕdālis, le, om. t. [ὁ τῶν ποδῶν ἡμιόλιος. Gall D'vn pié & demi. Ital. Di vn piede & mezzo. Ger. Anderthalb schúhig. Hisp. De vn pie y medio Pol. Szeroki napol'torej stopi. Vng. Mas fel labni. Ang. Of a foote and a half.] Cato cap. 10: Sesquipedalis paries. Plin. lib 7. cap. 16: Sesquipedales quosdam gigni longiores, in trimatu implentes vitæ cursum, haud ignotum est. ¶ Sesquipedalia verba: id est, gravia & turgida, qualia Tragicis poëtis solent esse familiaria. Horat. de Arte: Projicit ampullas, & sesquipedalia verba.

Sēsquiplum, sive sesquiplex, Sesquialterū, ἡμιόλιον. Vt quum dicimus senariū esse sesquiplum quaternarii: cōtinet enim eum totum, & insuper dimidiā ejus partem. Budæus. Cic. in Orat. Ita fit æqualis dactylus, duplex jambus, sesquiplex pæon. Et paulò pòst: Modus aut duplex, aut sesquiplex, aut par.

Sēquĭtērtĭus, vide paulò antè in Sesquioctavus.

Sessĭlis, Sessio, Vide SEDEO.

Sessimonium, nii, n.s. Est templum & sedes: deduciturq; à sessu vel sede, ut à merce mercimonium. Vitruv. Suspectus habent in deorum sessimonio: id est, in deorum ædificandis templis & sedibus statuendis: ac sessimonium dici videtur, ut τὸ ὦν Græcé.

Sestāns, tis, sive Sextans, m.t. Sexta pars assis: hoc est, unciæ duæ. [ἑκτημόριον. Gall. *Deux onces.* Ital. *La sesta parte d'vna libra, cio è due oncie.* Ger. Der sechste theil eines dings/zwey theil eines gantzen/das zwölff theil hat. Hisp. *Dos vncias de peso.* Pol. *Dwie vncie, szosta część całości.* Vng. *Egy penznek hatod resze.* Ang. *Twoo ounces.*] Plin. lib. 26. cap. 11: Prodest & vino myrteo fovere: menthæ sestans, vivi sulphuris uncia. ¶ Est item sestans, numulus æreus, tertia parte minor quadrante. Liv. lib. 2. ab Vrb. Extulit eum plebs, sextantibus collatis in capita. ¶ Nonnunquam etiam mensura continens sextam partem jugeri. Varro 1. de Re rust. cap. 10: Ab hoc principio mensores nonnunquam dicunt in succisivum esse unciam agri, aut sextantem, aut quid aliud, quum ad jugerum pervenerunt, id habet scrupula ducenta octoginta octo.

Sēstāntārĭus, a, um, Quod habet pondus aut mensurā sestātis, ἑξάγιος. Plinius lib. 33. cap. 3: Constitutumq; ut alles sestantario pondere ferirentur.

Sēstertĭus, sestertii, m.s. σησίγενος. Apud Romanos moneta erat argentea, valens quartam partem denarii argĕtei: hoc est, (ut ad Gallicæ pecuniæ æstimationem redigamus) decem denariolos turonicos & semissem. Hic alio nomine numus dicebatur. Interdum utrunq; conjungentes, numum sestertium vocabant. Dictus est autem sestertius, quasi semis tertius, eò quòd in se cõtinebat asses duos, & tertium dimidiatum. Notaturq; apud veteres per geminum LL, qua nota duæ libræ, sive dupondius: & per S, qua semissis sive dimidia libra significabatur. Hæ tres literæ transversa interveniẽte linea postea ad hunc modum sunt conjunctæ H-S. Veteris consuetudinis fuit, ut Semis in compositione antè poneretur: ut Semisquartus, Semisquintus, Semistertius: unde sublatis duabus literis, dictus est Sestertius: Est autem compositio Attico more facta Illi enim ἑπτὰ ἡμισυ τάλαντα: hoc est, septem semitalenta dicebant. ¶ Sestertium autem in neutro genere, & in plurali numero sestertia, singula valebãt mille numos sestertios. Habetq; sestertium in neutro genere eandem proportionem ad libram Romanam, quæ & mina, & pondo dicitur, quam numus sestertius ad assem; hoc est, ad libram æris gravis. Continent enim singula sestertia in se duas libras Romanas & semissem. Singulæ autem libræ drachmas, vel denarios centũ: hoc est, sestertios quadringentos. Duæ itaq; libræ & dimidia, ut clarum est, valebãt sestertios numos mille: idq; uno nomine sestertium dicebant in neutro genere. Decem ergo sestertia valebant decem millia numorum sestertiorum. Quòd si hunc numerũm per adverbium extuleris ad hunc modum, Decies sestertiũm, jam reddideris hanc summam centuplo majorem. Idem enim est dicere Decies sestertiũm, quod Decies centena millia numorum sestertiorum. Vide Budæum de Asse, diffusiùs hac de re tractantem. ¶ Est etiam sestertium, genus veli triplici licio texti, ut tertium filum duobus impar sit. Suet. in Aug. Ita ut in extremis spatiis subsultim discurreret, sestertio vel lodicula involutus.

Sēstērtĭŏlŭs, diminutivum, vel Sestertiolum, Cum accentu in antepenultima. Martialis li. 1: Sed sestertiolum donavit mentula Phœbo Bis decies, &c.

Setæ, arum, f.p. Dicũtur pili crassiores, rigidiq; atq; erecti, quales sues habent. [שערים *seharim.* τρίχες. Gall. *Soye ou posil comme de pourceau.* Ital. *Sede, setole.* Ger. Borstbar/burst. Bel. Borsteten. Hisp. *Las sedas, como de puercos.* Pol. *Szczeciny.* Vng. *Serte.* Ang. *Bristles orbig ge heares.*] Vnde dicrę sunt setę, quasi suetę. A` quo & suo, suis deducitur. ¶ Dicitur tamen & de durioribus aliorum animalium pilis. Cic. 5. Tusc. In hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari seta equina appẽsum demitti jussit, ut impenderet illius beati cervicibus. Ovid. 8. Metam. Protinus exuvias rigidis horrentia setis Terga dat. Setæ Leonis. Cicero 3. de Orat. Oculos autem natura nobis, ut equo, & leoni setas, caudam, aures ad motus animorum declarandos dedit.

Sētĭgĕr, setigera, setigerum. Quod setas gerit. [χαίτην ἔχων, φερεχαίτης. Gall. *Qui a de la soye sur le dos.* Ital. *Porta sede porta setole.* Ger. Der borst hat. Hisp. *Lo que trahe ò tiene sedas.* Pol. *Szczecinisty.* Vng. *Serte hordozo.* Ang. *That hath bristles.*] Mart. lib. 13: Qui Diomedeis metuendus setiger agris, Actola cecidit cuspide, talis erat. Ovid. lib. 8. Metam. Vulnera fecissent, nisi setiger inter opacas, Nec jaculis isset, nec equo loca pervia sylvas. Virgil. 12. Aeneid. Setigeræ fœtum suis, intonsamque tridentem Attulit.

Sētōsŭs, sa, sum, Quod est setis plenum. [שעיר *sahir.* λαχνώδης.

Gall. *Qui a force soye.* Ital. *Sedoso, pieno di sede, pieno di setole.* Ger. Burstechtig/voll borsthar. Hisp. *Lleno de sedas.* Pol. *Pełen szczeciny.* Vng. *Sertes.* Ang. *Full of bristles.*] ut, Setosum animal. Plinius lib. 8. cap. 45: Torva fronte, auribus setosis. Virgil. 7. Aeglog. Setosi caput hoc apri tibi Delia parvus, Et ramosa Mycon vivacis cornua cervi. Propertius lib. 4. Eleg. 1: Verbera Pellitus setosa movebat arator.

Setanum, Setanium, Vide SISANION.

Seu, Disjunctiva particula, qua jungimus ea, quorum alterũ, nõ utrunq; affirmamus. [ἤ. Gall. *Ou, ou bien, soit que.* Ital. *Ouero.* Ger. Oder. Hisp. O. Pol. *Albo.* Vng. *Vagy.* Ang. *Or.*] Plaut. in Trinum. Hæc sunt, seu rectè, seu perversè facta sunt, egomet fecisse Confiteor.

Severiana pyra, à Severo insitore dicta: quorum meminit Plin. lib. 15. cap. 15.

Sĕvērus, ra, rum, pe. prod. Gravis, tetricus, tristis, asper. [קשה *kaschéh.* δύστροπος, σεμνός. Gall. *Seuere, rigoureux, rude.* Ital. *Seuero, graue.* Ger. Rauch vnd streng/ernsthafftig. Bel. Strenge/rou/stuer/wreet. Hisp. *Graue y riguroso.* Pol. *Srogi, ostry, straszny.* Vng. *Kemeny tekintetwe, meltosagos zemeliwe.* Ang. *Seuere, cruell, rigorous, rough.*] ut, Severi agricolæ, apud Lucretium lib. 5. Severus autor. Plin. lib. 11. cap. 5. pro gravi, & cui maximè sit fidendum. Virgil. 8. Aeneid. Romulidis, Tatioq; seni, Curibusq; severis. Terentius Heavt. Sed ipse egreditur, quàm severus, rem quum videas, censeas. Cic. 2. Verr. L. Cassius ex familia tùm ad cæteras res, tùm ad judicandum severissima. Cic. 3. Offic. Magnus vir in primis, & qui perindulgens in patrem, idem acerbè severus in filium. ¶ Aliquando activè accipitur pro eo quod horrorem aspectui incutit. Virg. 3. Georg. Invidia infœlix Furias, amnemq; severum Cocyti metuet.

Sĕvērē, adverbium, Graviter, asperè. [σεμνῶς, αὐστηρῶς, αὐχμηρῶς. Gal. *Seueremẽt, rigoureusement, rudement.* Ital. *Rigorosamente.* Ger. Mit reuche vnd strenge. Hisp. *Graue y riguroſamente.* Pol. *Ostrze, srodze.* Vng. *Kemenyen.* Ang. *Cruellie, rigorouslie.*] Cic. 2. de Finibus: Ita graviter & severè voluptatem secernit à bono. Idem pro Rosc. Com. Nihil mihi detraham, quum illis exactæ ætatis severissimè fructum, quem meruerunt, retribuam.

Sĕvērĭtĕr, pen. corr. Severé. Titinnius: Severiter hodie sermonẽ amica mecum contulit.

Sĕvērĭtās, tis, f.t. Gravitas & constantia in judicando, & imperando: est pars justitiæ, qua judex nihil omnino de supplicio remittit, neq; à vero discedit: cui vocabulo cõtraria sunt facilitas, & misericordia [קשי קשי *keschí* עורף *pérech.* σεμνότης, ἀπαιδευσία. Gall. *Rigueur, rudesse, seuerité.* Ital. *Seuerità, grauità, durezza.* Ger. Strenge vnd reuche/ernsthafftigkeit. Bel. Strengicheyt. Hisp. *Grauedad y rigor.* Pol. *Srogość, ostrość.* Vng. *Kemenyseg, tökelletes, alhatatos.* Ang. *Crueltie, fierceneſſe, rigorouſneſſe.*] Cic. 7. Verr. Quum iste vestra severitate permotus multa signa dederat quamobrem is respõsurus nõ videretur. Ibidem: Summæ diligentiæ summam imperii severitatem addidit. ¶ Quæ etiam extra judicium dicitur de morum gravitate, & quadam naturæ torvitate, quæ & severitudo dicitur. Plaut. in Epid. Quid illud est, quòd illi cœperat frons severitudine?

Sēvŏco, cas, pen. corr. act. p. Seorsum, seu in alteram partem voco, seduco, sejungo. [χωρὶς καλέω. Gall. *Appeler à part, retirer.* Ital. *Chiamare da banda separatamente.* Ger. Nähensich berüffen. Bel. Ter syden roepen. Hisp. *Llamar à otra apartandolo.* Pol. *Na stronę odwołwam, odwodzę.* Vng. *Felen hiwom, fel fele hiwom.* Ang. *To call a part or away, to withdraw frome.*] Cicer. 2. Philip. Et ob cjus consilii societatem quum interficeretur Cæsar, tum te à Trebonio vidimus sevocari. Ovid. 2. Metamorph. Sevocat hunc genitor, &c. ¶ Sevocare ad se de communi: est de eo quod multis commune est furari. Cicero pro Quint. Itaq; hercule, haud mediocriter de cõmuni, quicquid poterat, ad se in privatam domum sevocabat. ¶ Sevocare animum ab omni negotio, est animum laxare, & nulli rei intendere. Cicero 1. Tusculanarum: Quum à re familiari, quæ est ministra & famula corporis, quum à Republica, quum à negotio omni sevocamus animum.

Sēvum, vi, quod & sebũ, & sepum dicitur, n.s. Vnctuosum illud, quod in animalibus quibusdam musculorum extremitatibus membranisve adcrescit, ex frigida portione sanguinis, quæ è venis excidens exanguibus, ideoq; frigidis membranis adhæret, ibidemq; non secus atq; oleum frigore concrescit. [σέαρ. Gall. *Suif.* Ital. & Hisp. *Seuo.* Ger. Vnschlitt. Bel. Ruet. Pol. *Łoy.* Vng. *Faggiu.* Ang. *Tallow of beastes.*] Differt aũt ab adipe, quòd sevũ propriè est cornigerorum duntaxat, quæ in una parte dentata sunt, & quæ in pedibus talos habẽt. Bisulca verò, & quæ pedes scissos in digitos habẽt, & carẽt cornibus, non sevũ, sed adipem habent. Vterq; aũt concretus est, & quũ refrixit, facilè frangitur, semperq; est in fine carnis, sine sensu, quia nec arterias habet, nec venas. Contrà pingue inter carnem, cutemque est, succo liquidum, quod etiam in aliquibus sine sensu esse manifestum est. Vnde sues viventes à muribus legi-

bus legimus aliquando fuisse erosas, nido etiam in iis constructo.

Sēvŏĭūs, ſa, ſum. Quod inſtar ſevi unctuoſum eſt. [στεατώδης. Gall. *Plein de ſuif, ou reſemblant à ſuif* Ital. *Simile à ſeuo.* Ger Feißt oder ſchmirbig wie vaſchtit. Hiſp. *Seuoſo ò enſeuado* Pol. *Lotowati.* Vng. *Fegyes.* Ang. *Fat or like tallow, greaſie and fatt.*] Plin. libro 11 cap 37 Sevoſi corrigentis medul.a.

Sēvo, as, ſeu Sepo, pas, Quod eſt ſevum impono, ſeu candelas ex ſevo facio. [στεατόω. Gall *Enduire de ſuif, faire des chandelles de ſuif.* Ital. *Far candelas di ſeuo, vngere con ſeuo.* Ger Vnſchlitterten machen. Hiſp. *Enſeuar, vntar con ſeuo.* Pol. *Lotowe ſmierzę czynie.* Vng. *Fag gyazok, giertiat martok.* Ang. *To mak tallow candles or ſmere with tallow.*] Col. lib. 2. cap. 22: Fetiis autem ritus majorũ etiam illa permittit, far pinſere, faces incidere, candelas ſevare, ſeu, ut quidam legunt, ſebare, aut ſepare.

Sex, Numeri nomen, notæ ſignificationis, à Græco deductum, mutatione aſpirationis in ſ literam. [שֵׁשׁ *ſchiſchſchäh.* ἕξ. Gall. *Six.* Ital. *Sei.* Ger *Sechs.* Bel Ses Hiſp. *Seys en numero.* Pol. *Szeſcz.* Vng. *Hat.* Ang. *Sixe.*] Hinc multa deducũtur tùm compoſita, tùm derivata quæ ſuo ordine explicabimus.

Sēxāgēnŭs, a, um, Quanvis propriè ſit numeri diſtributivi nomen, ſæpè tamen idẽ eſt quod ſexaginta. [שִׁשִּׁים *ſchiſchſchim.* ἑξηκοντα. Gall. *Soixante* Ital. *Seſſanta.* Ger. Sechtzig. Hiſp. *Seſenta.* Pol. *Szeſcz dzieſiąt.* Vng *Hatuan.* Ang *Sixtie or threeſcore.*] Liv. 8. ab Vrb. Ordo ſexagenos milites, duo centuriones. Cic. 7. Ver. Sexagena millia modiorum.

Sēxāgĭēs, adverbium. [ἑξηκοντάκις. Gall. *Soixante fois.* Ital. *Seſſante volte.* Ger. *Sechtzig mahl.* Hiſp. *Seſentas vezes* Pol. *Szeſcz dziesiąt razow.* Vng. *Hatuanzor.* Ang *Sixtie tymes.*] Cic. 2. Philip. Orabat ut te contra ſuum patrem, ſi ſeſtertiũm ſexagies peteret, defenderem.

Sēxāgĭntā Decies ſex. [שִׁשִּׁים *ſchiſchſchim* ἑξήκοντα. Gall. *Soixante.* Ital. *Seſſante.* Ger. Sechtzig Hiſ. *Seſenta.* Pol. *Szeſcz dziesiąt.* Vng *Hatuan.* Ang. *Sixticor three ſcore.*] Cic. 3. Verr. Poſſum ſexaginta decreta proferre, in quibus ut ego pecuniã nõ dicam interceſſiſſe, ipſa decretorum novitas, iniquitasq; declarat.

Sexāngŭlŭs, a, um. Quod habet ſex angulos. [ἑξάγωνος. Gall. *Qui a ſix anglets.* Ital. *Che a ſei cantoni* Ger. Sechseckig Hiſp *Figura de ſeys angulos.* Pol. *Szeſciorogi.* Vng. *Hat ſegwe.* Ang. *That hat ſixe corners.*] Plin. lib. 37. cap. 3: Quare ſexangulis naſcatur lateribus, non facilè ratio inveniri poteſt. Idem lib. 11. cap. 11: Apum ſexangulæ omnes cellæ. Ovid. 5. Metam. Nónne vides quos cera tegit ſexangula fœtus, Melliferarũ apium ſine mẽbris corpora naſci?

Sēxcēnŭs, na, num, Numeri diſtributivi nomen, Sexcentenus. [שֵׁשׁ מֵאוֹת *ſcheſch meóth.* ἑξακόσιοι. Gal. *Six-cens.* Ital. *Sei cento.* Ger. Je ſechshundert. Hiſp. *Seyſcientos.* Pol. *Szeſcząſetni.* Vng. *Hatſzaz, ſzaz.* Ang. *Sixe hundred.*] Cic. 7. Verr. Civitatibus pro numero militum pecuniarũ ſummas deſcribere certũ pretiũ ſexcenos nummos nautarum miſſione conſtituere. Col. lib. 2. ca. 3: Quibus & antè jam M. Cato, & mox Terẽtius Varro prodidit ſingula jugera vinearum ſexcenas urnas vini præbuiſſe.

Sēxcēntēnŭs, a, um, Numeri diſtributivi nomẽ ἑξακόσιοι. Idem Col. lib. 3 cap. 5: Qui ducentos quadragenos pedes obtinent, ſexcenteni malleoli pangendi ſunt. Id eſt, ſexcenti unicuiq;.

Sēxcēntī, tæ, ta, plurale tantùm. [שֵׁשׁ מֵאוֹת *ſcheſch meóth.* ἑξακόσιοι. Gall. *Sixcens* Ital. *Seicento.* Ger. Sechshundert Hiſp. *Seyſcientos en numero.* Pol. *Szeſcz ſeth.* Vng *Hat zazon.* Ang. *Sixe hundred.*] Cic. 2. de Divinat. Sexcenta licet ejuſmodi proferre, ut diſtantiũ rerum cognatio naturalis appareat. Terent. in Phor. Sexcentas proinde potiùs ſcribito dicas. Vbi Donatus: Apud nos ſexcẽta dicere pro infinito numero ferè uſitatum eſt. Cic. pro Roſc. Amer. Sexcenti ſunt, qui inter ſicarios, & de veneficiis accuſabant.

Sēxcēntēſĭmŭs, a, um, pen. cor. Vltimus, ſive unus ex ſexcentis. [ἑξακοσιοστός. Gall. *Sixcentieſme.* Ital. *Seicentoſimo.* Ger Das ſechshundertiſt. Hiſp. *Cada vno, de ſeyſcientos.* Pol. *Szeſcz ſeth maiaci.* Vng. *Hat zazadik.* Ang. *The ſixe hundreth.*] Plin. lib. 8. cap. 7: Anno Vrbis ſexcenteſimo quinquageſimo quinto.

Sēxcēntĭēs, adverbiũ numeri, Sexcentis vicibus. [ἑξακοσάκις. Gall. *Sixcens fois.* Ital. *Seicento volte.* Ger. Sechshundert mahl. Hiſp. *Seyſcientas vezes.* Pol. *Szeſcz ſeth razow.* Vng. *Hat zaſzor.* Ang. *Sixe hundred tymes.*] Cic. Attic. li. 4: Vt forum taxaremus, & uſq; ad atrium Libertatis explicaremus, cõtempſimus ſexcenties H-S. Plin. Epiſt. ultima, lib. 1: Quàm citò ſeſtertiũ ſexcenties impleturus eſſet.

Sēxcēntoplāgŭs, Fictũ à Plauto nomen eſt in Capt. pro eo, qui ſexcentas plagas accepit.

Sexcuplŭs, V. de SESCVPLVS.

Sēxdĕcĭēs, adverbium, Sedecim vicibus. [ἑκκαιδεκάκις. Gall. *Sexe fois.* Ital *Sedeci volte.* Ger. Sechszehen mahl. Hiſp. *Dies y ſeis vezes.* Pol. *Szeſnaſcie krotcz.* Vng. *Tizen hatzor.* Ang *Sixtene tymes.*] Plin. lib. 16. cap. 29: Sebuſus ab Aegypti extremis ſexdecies centena LXXV. M. paſſuum.

Sēxĭēs, adverbium, Sex vicibus. [ἑξάκις. Gal *Six fois.* Ital *Sei volte.* Ger. Sechs mahl Hiſp. *Seis vezes.* Pol. *Szeſcz kroc.* Vng. *Hatzor.* Ang *Sixe tymes.*] Liv. 4. ab Vrbe. Vejentem hoſtem ſexies victum pertimeſcant. Col. lib. 5. cap. 2. Hoc ſexies ducendum eſt, quoniam ſex latera ſunt.

Sextans, tis, V. de SESTANS.

Sēxtŭs, a, um, Vltimus, ſive unus ex ſex: [שִׁשִּׁי *ſchiſchſchi.* ἕκτος. Gall *Sixieſme.* Ital. *Seſto* Ger. Das ſechſt. Hiſp. *Coſa ſexta en orden.* Pol *Szoſti.* Vng. *Hatodik.* Ang. *The ſixte.*] ut, ſexta ætas.

Sextārĭŭs, m. ſ. Dicitur ſexta pars congii, quæ menſura apud antiquos tàm liquidis, quàm aridis ſerviebat. Capit autem ſextarius cotulas binas, quæ & heminæ dicuntur. Sextarius vini. [ℲΙ *hogh.*] Livius 7. ab Vrbe: Iiſdem militibus legiones libras farris, & ſextarios vini contulerunt. ¶ Ducere ſextarium, eſt ebibere. Iuven Satyr. 7: de quo Sextarius alter Ducitur ante cibum, rabidam facturus orexim. ¶ Sextarius aquæ. Cic. 2. Offic. Si emere ſextarium aquæ mina cogeretur. Sextarius olearius, Cato cap. 13 Sextarium, rii, vas ſextarii: id eſt, heminarum duarum capax.

Sēxtĭlĭs, Menſis qui nunc *Auguſtus.* [Pol. *Szerpien.*] Sic autem dicebatur, quòd ſextus eſſet in ordine menſium à Martio: à quo Romani annum auſpicabãtur. Horat. 1. Epiſt. 11: Per brumam Tyberis, Sextili menſe caminus.

Sēxtŭlă, æ, Vnciæ pars ſexta, quatuor cõtinẽs ſcrupula: hoc eſt, aſſis partẽ LXXII Cic. pro Cæcin. Facit hæredem ex deunce, & ſemuncia Cæcinnã: ex duabus ſextulis M. Fulcinium libertum ſuperioris viri, Ebutio ſextulam aſpergit: hoc eſt, hæreditatis totius partem LXXXII. Col. lib. 5. cap. 1: Pars LXXII. pedes CCCC. hoc eſt, ſextula, in qua ſunt ſcrupula quatuor.

Sēxtŭs, ſenę, ſena. à ſex. [שִׁשִּׁי *ſchiſchſchäh.* ὁ ἕκτος. Gall. *Six.* Ital. *Sei.* Ger. Je ſechs. Hiſp. *Seys.* Pol. *Szeſti.* Vng *Hat.* Ang. *Sixe.*] Cic. 4. Verr. Ab iſto & præco qui voluit iſtum ordinem pretio mercatus eſt, & pueri annorum ſenũm, ſeptenumq; denũm Senatorium nomen nundinati ſunt. Anni decies ſeni: id eſt, ſexaginta, Ovid 5 Faſt.

Sēxarĭŭs, a, um, Quod conſtat ſex rebus. [ἑξαδικός Gall. *De ſix.* Ital. *Di ſei* Ger. Das ſechs hat. Hiſp. *De ſeys.* Pol. *Szeſciorakі, poſzoſni.* Vng. *Hatos, hatbol allo.* Ang. *Of ſixe.*] Vt ſenarius numerus. ἑξαμέτρος. Hinc ſenarii verſus, qui & ſenarioli dicti ſunt, à ſex pedibus. Cic. lib. 5. Tuſc. Tenebam enim quoſdã ſenariolos, quos in ejus monumento eſſe inſcriptos acceperã, qui declarabant in ſummo ſepulcro ſphęrã eſſe poſitam cum cylindro.

Sexŭs, us, m. q. Maris & fœminæ diſcrimen. [φύσις. Gall. *Sexe.* Ital *S. Natura.* Ger Geſchlecht/natur/bildenuß/ aiß durch die der Man vnd Weib vnderſcheid in wird. Hiſp. *Sexo, miembro por do ſe diferencia.* Pol *Rodzay rożni miedzy ſam czoma ſamicza* Vng. *Kw ſnbenſeb, meg vallazto termezet.* Ang *A kind or ſexe* [illegible] a Greeke [illegible] vt Feſtus exiſtimat, quod habitum ſignificat Plin. de Viris illuſtr. Ad quos quum utriuſq; ſexus multitudo veniſſet, dato ſuis ſigno, virgines raptæ ſunt. Colum. lib. 6. cap. 24: Certis ſignis comprehendere licet quem ſexum generaverit. Cic. 1. de Invent. Hominum genus in ſexu conſideratur, an virile, an muliębre ſit. ¶ Mentiri ſexum Colum. in Præf. lib. 1: Attonitiq; miramur æſtus effœminatorum, quòd à natura ſexum viris denegatum muliębri motu mentiantur, decipiantq; oculos ſpectantium. ¶ Antiqui Sexus, neutro genere efferebant: quod poſt Nonium etiam Priſcianus annotavit. Plaut Rud. Virile ſexus nunquam habui ullum. Varro lib. 1. de Analog. Sexus utrum virile, an muliębre, an neutrum ſit. Saluſt. lib 2. Hiſt. ut citat Nonius: At Metellus in ulteriorem Hiſpaniam poſt annum regreſſus, magna gloria concurrentium undiq; virile ac muliębre ſexus per vias & teſta omnium viſebantur.

S ante I.

Sī, Conjunctio eſt conditionalis. [אִם *im.* ἐὰν, ἐαὰν, λὺ. Gall. *Si, puis que, iacoit que.* Ital. & Hiſp. *Se, ſi.* Ger. Wann/ſo. Bel. Iſt ſache. Pol *Ieſli.* Vng *Ha.* Ang. *Giſ or if.*] Cicero Attic. lib. 6: Moriar ſi magis gauderem, ſi id mihi accidiſſet. ¶ Ponitur interdũ pro utinam. Virg. lib. 6: Si nunc ſe nobis ille aureus arbore ramus Oſtendat. ¶ Interdum pro poſtquam. Terent. in Phorm. Herus ſi redierit, molendum uſq; in piſtrino. ¶ Nonnunquã pro quia, ſeu ſiquidem: ut ſit confirmantis. Plaut. in Amph. Si ſimilem rem ipſe in legem juſſit eſſe Iupiter. Virg. li. 1. Georg. veſtro ſi munere tellus Chaoniam pingui glandem mutavit ariſta. Idem alibi: Si conceſſa peto. Et rurſum: Si qua eſt cœlo pietas. Vbi Servius *Si*, exponit pro ſiquidem: in qua ſignificatione ferè indicativum exigit, quum alioqui ſubjunctivo ſæpiùs jungatur: quem tamen modum etiam tunc invenitur hãbere, quum meram conditionem importat. Terent. in And. Si illum relinquo, ejus vitæ timeo. Ibidem: Si id facis, hodie poſtremùm me vides. ¶ Ponitur *Si* aliquando pro quanvis, etſi, ſive etiam: idque indifferenter cum indicativo, aut ſubjunctivo. Terent. in Evnuch. Nam ſi ego digna hac contumelia ſum maximè, hac tu indignus, qui faceres tamen.

Plaut.

Plaut. in Mercatore: Decẽ vocasset si ad cœnã summos viros, nimium opsonavit. ¶ Aliquando pro an. Terent. in Heavt. Visam si domi est. Cic. de Divin. Dicito si pascuntur aves. ¶ Aliquando subauditur si. Plin. Iunior: Dedisses huic animo par corpus, fecisset quod optabas. Cic. 1. de Nat. deor. Roges me, quid sentiam, nihil respondeam: id est, si roges. ¶ Si est ut admiserit: id est, si admisit, apud Terent.

Stălŏchī, [σάλοχοι. Pol. *Wipluwacze vſtawni.*] Dicuntur qui inter loquendum unà cum verbis salivam expuũt: σίαλος enim Græcis dicitur spuma vel saliva ex ore emissa.

Sibaris, vide SYBARIS.

Sibĭlŭs, li, pen. cor. m. f. Sonus exilis qui fit ore, cõpressis dentibus & parũ diductis labris. [שׂרקה *sſiberekáh. συριγμός, ῥοῖβδος.* Gall. *Siblement, ou ſifflement, ſifflet.* Ital. *Sibilo, ſubbio, Zuffolo.* Ger. Ein pfeiff des Mundes. Hiſp. *El ſiluo.* Pol. *Kſzykanie.* Vng. *Swewedlues.* Ang. *A whiſteling or hiſsing.*] Col. lib. 2: Sibiloq; allectari, quò libentiùs bibant. Liv. 5. bell. Pun. Vbi jam eò consuetudinis adducta res est, ut quocunq; noctis tempore sibilo dedisset signum, porta aperiretur. Solebat autem populus Rom. in concione & theatro, siquid nõ placeret, sibilo ostendere. Hinc illa Ciceronis, sibilo & convitio explodere, sibilis consectari: itemq; sibilum metuere. pro Rosc. Com. Qui posteaquam è scena nõ modò sibilis, sed etiã convitiis explodebatur. Idem in Pis. Da te populo, committe laudis, sibilũ meturis *&c.* ¶ Dicitur etiam in neutro genere Sibilum. Ovid. Sibila dant, saniẽq; vomunt. Corn. Sever. Et sua concordes dant sibila clara dracones. Sosipater lib. 1. Transfertur etiam ad sonitum venti leviter flantis. Virg 5o Aeglog. Nam neq; me tantũ veniẽtis sibilus Austri, Nec percussa juvãt fluctu tã littora.

Sĭbĭlŭs, a, um, adject. vum: [שׂרק *ſcharák. συρίττων, συριστικός. συριττόν.* Gall *Sifflant, qui ſiffle.* Ital. *Che ſiffola.* Ger. Pfeifend. Hiſp. *Quelle que ſilua.* Pol. *Kſzykanie, gwizdanie.* Vng. *Swewedlŏ.* Ang. *That whiſteleth or hiſſeth.*] ut, Ora sibila, pro sibilãtia, inquit Servius. Virg. lib. 2, Aeneid. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora. Sibila colla. Idem 3. Georg. - cape robore pastor, Tollentemq; minas, & sibila colla tumentem Dejice.

Sĭbĭlo, as, n. p. Sibilũ edo. [שׂרק *ſcharák. συρίττω, σιφλίζω.* Gall. *Siffler, ſibler.* Ital *Zuffulare, ſibilare, ſiſchiare, ſubbiare* [illegible] Ger. Pfeifen. Hiſp. *Siluar.* Pol. *Gwizdam kſzykam.* Vng. *Swewedlŏk, ſipolok.* Ang *To hiſſe or whiſtle.*] Cic. ad Att. l. 2: Populares isti jam etiã modestos homines sibilare docuerunt. Ovid. 4. Metam. - quotiesq; aliquot parat edere questus, Sibilat. Virg 11. Aen. Arrectisq; horret squamis, & sibilat ore. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: - populus me sibilat: at mihi plaudo Ipse domi, simulac nummos contemplor in arca. ¶ Hujus composita sunt, Assibilo, & Exsibilo: quorum significata suis locis explicuimus.

Sibus, Veteribus erat callidus, & acutus. *σαυθεγ⊙-.* Festus.

Sibylla, f. p. [נבואה *nebeáh. σίβυλλα* Gal. *Sibylle, prophetesſe.* Ital. *Sebilla.* Ger. Ein weyssagerin/ Sibyll. Hiſp. *Sibylla, prophetiſſa.* Pol. *Sibylla, prorokini* Vng. *Idvenuô mondo aʒzoni, sibylla.* Ang. *A ſibylla, a propheteſſe*] Virgo fatidica ab enuntiandis deorum consiliis dicta. *σὸς* enim deos vocant Aeoles: *βουλὴ* autem Græci omnes dicunt, quod nos *sententiam*, sive *consilium*. Hieronymus contra Iovinianum: Quòd si Aeolici sermonis genere Sibylla θεοβόλη appellatur, rectè consilium Dei sola scribitur nosse virginitas. Sibyllas decem fuisse scribit Varro: Prima fuit Persica: secũda Libyca: tertia Delphica: quarta Cumæa in Italia: quinta Erythræa: sexta Samia: septima Cumana Amalthea nomine: octava Hellespontiaca: nona Phrygia: decima Tyburtina nomine Albunea. Vide plura de his Suidam.

Sĭbўllīnŭs, adjectivum, pen. prod. Quod est Sibyllæ, vel quod à Sibylla factũ est. [ὁ σιβυλλικός. Gall. *De Sibylle, Sibyllin.* Ital. *Di Sibilla, Sibillino.* Ger. Sibyllinisch/ von einer Sibyllen oder weyssagerin. Hiſp. *De Sibylla.* Pol. *Sibyllinin prorokini.* Vng. *Sibyllakhos valo.* Ang. *Of Sibylla.*] Cicer. de Aruſp resp. Ne hoc quidem tibi in mentẽ veniebat Sibyllino sacerdoti: hoc est, ei cujus erat sibyllinos libros aperire, & proferre, siquando vaticinium aliquod petendum erat. De librorum Sibyllinorũ origine prodidit Gellius lib. 1. cap. 19: Anum quandam ignotam, quæ Sibylla Cumana credita fuit, ad Tarquiniũ Priscum regem novẽ libros attulisse, ac pro eis trecentos popoſciſſe Philippeos, regesq; aspernante pretii magnitudinẽ, in conspectu ejus tres libros exussisse, & pro reliquis idem pretiũ postulasse, cumq; à rege velut delira irrideretur, tres præterea alios combussisse, nihiloq; minus pretii pro tribus petisse: regemq; mulieris cõstãtia commotũ, tres illos libros trecentis Philippeis cõparasse, jussisseq; hos libros in Capitolio religiosissimè asservari, & de reb. dubiis à Quindecim viris velut oraculũ cõsuli. Hos libros Stilico, quũ adversus Honorium & Arcadiũ principes defectionẽ moliretur, exusit. De quo Rutilius: Ne rãtùm patris sæviret, ditor armis, Sãcta Sibyllinæ fata cremavit opis.

Sīc, adverbiũ est similitudinis, Ita, hoc, vel eo modo. [כן *chen. οὕτως. αὕτω* Gall. *Ainſi, pareillement.* Ital. *Sì, coſi, in tal modo, in tal guiſa.* Ger. Alſo/ ja. Hiſp. *Aſsi, en tal manera.* Pol. *Tak.* Vng. *Vgy,* *ekkeppen.* An. *So, ſwenſo.*] Virg. 2. Aeneid. Non sic aggeribus rũptus quũ spumeus amnis Exit. Cic. li. 16. Epist. Apud eũ sic fui, tanquã domi meæ. ¶ Aliquãdo respõsiva est particula, affirmandi vim habens, quemadmodũ & Etiam. *vaí.* Cic. 4. Philip. Visne igitur te inspiciamus à puero? Sic opinor. ¶ Quandoq; oprandi. Virg. 10. Aen. Sic pater ille deûm faciat, sic magnus Apollo. ¶ Est & conjunctio illativa, idem valens quod igitur. Cic. 4. Tuscul Sic tot simul virtutes cõtinentiæ, gravitatis, justitiæ, fidei defecerunt. ¶ Nonnunquam capitur pro valde. Apuleius: Nec ego rebar sic multorum id opus dierum esse. ¶ Duplicatur etiam majoris expressionis causa. Virg. 4. Aen. - sic juvat ire sub umbras. ¶ Aliquando demonstrativum est. Terent. in Eunucho: Ego limis aspecto sic per flabellum clanculum, *&c.* ¶ Ponitur aliquando pro tam, Plautus in Trinũ. Nihil sic celere est neq; volat.

Sīccĭnĕ, adverbium interrogantis est pro, an sic. [ἀτωσί. Gall. *Eſt il ainſi?* Ital. *E coſi?* Ger. Alſo? der gestalt? Hiſp. *Es aſsi? es en tal manera?* Pol. *Atakże?* Vng. *Vgye?* Ang. *Is it ſo?*] Plautus: Siccine tu illam? Siccine nos habes ludibrio omnes?

Sĭcă, cæ, f. p. Genus gladii brevioris, quasi seca, à secãdo. [שׂלח *ſcheldch* רצח *rétsach. ξιφος.* Gall. *Vne dague ou vn poignard.* Ital. *Daga, daghetta.* Ger Ein dolch/ oder dergleichen kurtz gewehr. Bel. Een dagghe. Hiſp. *Dagua, ò cuchillo ſecreto para matar.* Pol. *Pumal', tulich, tujak.* Vng. *Rewid kard.* Ang. *A litle hanger or ſworde.*] Cic. 3. in Catilinam: E' quibus ille maximum sicarum numerũ, & gladiorũ extulit. Ibidem: Nõ enim jam inter latera nostra sica illa versabitur: nõ in campo, nõ in foro, nõ in curia, nõ denique inter domesticos parietes pertimescemus. Idẽ 3. de Nat. deor. Tum hæc quotidiana, sicæ, venena, peculatus, *&c.*

Sĭcŭlă, diminutivum. [τὸ μαχαιρίδιον. Gall. *Vne petite dague, vn petit poignard.* Ital. *Daghetta.* Ger. Ein dölchlin, dägetlin. Hiſp. *Pequenna dagua.* Pol. *Pumalik.* Vng. *Hanczar, dakos.* Ang. *A litle hanger or ſworde.*] Plautus in Rudente: Pòst est situla argenteola, & duæ connexæ maniculæ.

Sīcārĭŭs, rii, m. f. Qui sicam id est, gladio hominem interfecit: vel sicã maleficii alicujus gratia gerit. [φονεύς, ξιφηφόρος, πυλαμυδόν. Gal. *Vn brigãd ou meurtrier.* Ital. *Homicida, aſsaſsino.* Ger. Ein Todschleger / oder der ein dolchen oder kurtz wehr tregt einen heimtich zu ferggen/ ein Ryphyãner. Hiſp. *El que tiene tal cuchillo pequenno eſcondido para matar.* Pol. *Morderz, zabyak.* Vng. *Gilkos, ember öldöklö.* Ang. *A murtherer, that killeth with a litle hanger or ſworde.*] & κατασχεπικῶς, quicunq; eadem telo quocunq; commiserit. Cic. pro Roscio Amer. Vetus videlicet sicarius, homo audax, & sæpè in cæde versatus. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui Famosus.

Sīcarĭŭs, vide SICA.

Sīccĭne, vide SICE.

Sīccŭs, sicca, cum, Aridus, sine humore. [יבש *jabéſch. ξηρός.* Gall. *Sec.* Ital. *Secco, ſutto, arido, aſciuto.* Ger. Gantz trocken/ dürr. Bel. Drooch. Hiſp. *Seco.* Pol. *Succhi, wyschł'y.* Vng. *Szarraz, axxu.* Ang. *Drye.*] Virg. lib. 5. Aen. Sũma petit scopuli, siccaq; in rupe resedit. Idem 1. Georg. Et sola in sicca secum spatiatur arena. Ovid. lib. 3. Amor. Eleg. 5: At tibi pro meritis opto, nõ candide, torreas, Sint rapidi soles, siccaq; semper hyems. ¶ Per translationẽ ponitur pro exercitio, quod etiã Nonius annotavit. Nã exercitii vehementia sudantes, corpus siccamus. Lucil. lib. 26: Quum studio in gymnasio duplici corpus siccassem pila. ¶ Item pro continente, sobrio: cujus contrariũ est Madidus, ebrius. Plaut. Asin. Siccũ, frugi, continentem, amantem uxoris maximé Idẽ in Pseud. vini modò cupidæ Estis, eo vos panticesq; adeò madefacitis, quum sim ego hic siccus. ¶ In sicco: id est, extra aquã. Plin. lib. 8. cap 8: Non reversum in maria, atq; in sicco expirasse. Virg. lib. 1. Georg. - cumq; marinę In sicco ludunt fulicæ.

Sicc', adverbium [ξηρῶς Gall. *Seichement.* Ital. *Siccamente.* Ger. Trockentlich/ mit trõcke. Hiſp. *Secamente.* Pol. *Sacho, wyschlie.* Vng. *Zarazon, aʒzusa.* Ang. *Dryely, without humour.*] Colum. li. 6. cap. 12: Vt sicce irriguletur. Dicimus per translationem Siccè dicere, ut jejunè dicere. Cicero in Orat. Id verò desinãt dicere, qui subtiliter dicũt eos solos Atticè dicere: id est, quasi siccè, & integrè, & amplè, & ornatè, & copiosé.

Sīccĭfĭcŭs, [ξηραντικός. Pol. *Wyſuſzaiacz.* Vng. *Szaraxto axalo.*] Macrob. Satur. li. 7. cap. ult. Aeri vis quædã remedialis & siccifica.

Sīccĭtās, atis, & Siccitudo, inis, f. t. Ariditas: cui opponitur Humiditas. [יבושת חרב *jebóſchéth chóreb. ξηρότης.* Gall. *Seicheresſe.* Ital. *Siccita, ſeccagine.* Ger. Trõckne/ dürre. Hiſp. *Secura, ſequedal.* Pol. *Zachoſcz, wyſuſzenie.* Vng *Zaraxag, aʒzusag.* An. *Dryneſſe.*] Col. lib. 2: Si verò tepor cœli, siccitasq; regionis suadebit, Februario statim proscindẽdi sunt. Cæs. 4. belli Gallici: Qui quũ propter siccitates paludũ, quò se reciperent, non haberent, *&c.* Cic 2. de Nat. deor. Neq; enim flumine conturbor inanũ verborũ, nec subtilitate sentẽtiarũ, si orationis est siccitas. ¶ Ponitur aliquando pro firmitate, interprete Nonio. Cic. in Catone Majore: Summam esse in eo corporis siccitatem.

Sīcco,

Sĭccō, cas. āvi, p. Quod humidum erat siccum reddo. [יבשׁ *jabéfch* חרב *hecherib* ξηραίνω. Gal. *Seicher.* Ital. *Secare.* Ger. Trócken machen/trocken machen. Bel. Droogen. Hisp. *Secar.* Pol. Wysuszam. Vng. *Meg axalom, Zarraxtom.* Ang. *To drye or mak drye.*] Col. lib. 2: Si humidus erit, abundantia uliginis antè siccetur fossis. Plin. lib. 8. cap. 24: Mergit se limo sæpiùs, siccatq; sole. Virg. 4. Aeneid. atq; atros siccabat veste cruores. Idem lib. 10. Aen. Interea genitor Tyberini ad fluminis undam Vulnera siccabat lymphis, corpusq; lavabat Arbore de scisa. declivis trunco. Ovid. 8. Metam. Lacrymas siccaverat ardor. Sicco item aliquando ponitur pro exhaurio & ebibo. Horat. Serm. Satyr. 6: Siccat inæquales calices conviva solutus Legibus insanis. ¶ Hujus cōposita sunt, Assicco, quod est valde sicco. Plin. lib. 8 cap. 24: Ea quum spicas ediderint, prius quàm semina hient æstibus, manu carpuntur, & suspensa in sole quū assiccaverint, recondūntur, atq; ita reposita perennant ævo diutiùs, quàm cætera. Absicco, idem quod exicco. διαξηραίνω. Plin. Plurimum refert, non absiccato succo simum vires continere, & assiduo macerari liquore. Desicco, Exicco, vide suprà suis locis.

Sĭccēsco, scis. à Sicceo, cis. Siccus fio. [יבשׁ *jabéfch* חרב *chardb.* ξηραίνομαι. Gall. *Se seicher, deuenir sec.* Ital. *Seccarsi.* Ger. Trocken werden. Bel. Droogh worden. Hisp. *Secarse, hazerse seco.* Pol. Wysicham. Vng. *Meg Zarradok, azok.* Ang. *To waxe drye.*] Plin. lib. 18. cap. 34: Aquilonem prænuntiat terra siccescens repentè, Austrū, humescens rore occulto. Col. lib. ult. Fœnum Græcum vetere vino macerato, deinde in sole exponito, aut in furno, ut siccescat. ¶ Hinc Assiccesco, siccus & aridus fio. Idem ibidem: In muria luere oportet, & expressos in cratibus pendere dum assiccescant.

Sĭccŏcŭlŭs, adjectivum. ξηρόφθαλμος. Plaut. in Pseud. Genus nostrū semper siccoculū fuit. Nomen videtur à Plauto fictum, pro eo quod est siccis oculis: id est, nec lippis, nec lacrymosis.

Sĭccānĕus, nea, neum, Quod est naturaliter siccum, vel quod nullo humore irriguum, vel aspersum est. [ξηρώδης. Gall. *Sec de nature, qui n'a pas grand humeur.* Ital. *Secco di natura.* Ger. Trocken oder dürr von Natur. Hisp. *Cosa seca ò de sequedal.* Pol. *Suchs, wiefchl'i fprzirodzenia.* Vng. *Szarrax, aszzu termezetwe.* Ang. *Drye of the a wun nature, that hath no ſpringes to water it.*] Col. lib. 2. cap. 17: Ejus prati animadvertimus duo genera quorum alterum est siccaneū, alterum riguum. Idem cap 2: De siccaneis & irriguis non comperimus utræ numero vincant.

Sĭcĕlĭŏn, [ψύλλιον Dioscoridi. Ger. Ein kraut/wird in den Apotecken *Pſyllium* genañt.] Herba est, quæ alio nomine pulicularis dicitur, à semine pulicis similitudinē referente. Vide Plin. lib. 25. cap. 11.

Sĭcĕrā, ræ, pen. cor. f. p. [שכר *ſchechár* σίκερα. Ger. Ein ſedes tranck/das da trucken macht. Pol. Wszeliaki napoi wytrzyznioni, iakim ſie upic może. Vng. *Meg rexgitő ital.* Ang. *Sider, drink made of apples.*] Omnis potio apud Hebræos, quæ inebriare potest (ut scribit Hieronymus ad Nepotianum) sive illa frumento conficiatur sive pomorum succo sive favi decoquātur in dulcem & barbaram potionem, aut palmarum fructus exprimantur in liquorem, coctisve frugibus aqua pinguior coloretur.

Sĭcĭlĕo, les, sicilui, vel Sicilio, lis, livi, litum, Verbū est propriè ad prata pertinens, quæ tunc siciliri dicuntur, quū ea quæ prima sectione relicta sunt à fœnisecis, iterata sectione demetūtur. [χόρτον δὶς θερισθὲν ἀμβλύνω. Gall. *Refaucher, couper & recueillir ce que les fauſcheurs ont laiſſé à faucher.* Ital. *Segare le coſe mal ſegate.* Ger. Nachhin abmähen was die Mäder haben ſtehen laſſen. Hisp. *Segar la ſecunda vez el prado.* Pol. Znowu po koſnikach ſicke trzo pozoſtałe. Vng. *Masod Zor kazalock, aratok.* Ang. *To cutt againe that was not well cutt before, as graſſe in medowes.*] Plin. lib. 18. cap. 28: Prata quoties secta sunt, sicilire oportet: hoc est, quod fœnisecis prætermerunt secare. Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 29: Quo facto sicilienda prata: id est, falcibus consecanda, quæ fœnisecæ prætermerunt, ac quasi barba tuberosum reliquerūt campum: à qua sectione arbitror dictum sicilire pratum.

Sĭcĭlĭmĕntum, ti, n. s. Herba sicilitione resecta: id est, ea quæ à fœnisecis prima sectione relicta, iterata sectione demetitur. [δὶς θερισθὲν ἢ χόρτος σιωπώμενος. Gal. *Ce qu'on recueille en vn pré apres les faucheurs.* Ital. *Eſſo ſegare vn prato mal ſegato.* Ger. Das graß ſo im nachmähen abgehawen wird. Hisp. *Aquello que entonces ſe ſiega.* Pol. *Potraw.* Vng. *Masod kazalasbol, aratasbol valo fwe.* Ang. *That is cut or mowed after it was cut before.*] Cato cap. 5: Item fœnū cordum, sicilimenta de prato demito, eaq; arida condito.

Sĭcĭlĭces. Hastarum spicula lata, inquit Festus. Ennius: Incedit veles vulgò sicilicibus latis.

Sĭcĭlĭcum, ci, pen. cor. n. s. Pars assis quadragesimaoctava: hoc est, scrupula sex, sive (quod in idē recidit) drachmas duas continens. [ἧμι *ſchékel.* ὀβολὸς ἥμισυς.] Dictum Sicilicum, à sicilendo: id est, secando, quòd semunciam per medium secet. Neq; solùm de ponderibus dicitur, verumetiam de mensuris. Plin. lib. 13 cap. 15: Qua in re non omittendum videtur, Tiberio principi mensam quatuor pedes sextante, & sicilico excedentem, tota verò crassitudine sescunciali, operimento laminæ vestitam fuisse.

Sicimina, inquit Hieronymus, quidam interpretantur genus arborū, quæ Palæstinæ nascuntur in campestribus, quæ si non vellicentur, amarissimas caryculas faciunt, & à culicibus corrumpuntur. [שקמים *ſchikmim*] Nobis autem (*inquit*) quia solitudo in qua morabatur Amos, nullam hujusmodi gignit arborem, magis videtur rubos dicere qui afferūt mora, & pastorum famem ac penuriam consolantur.

Sicinnis, σίκιννις, Saltationis Satyricæ genus, teste Athenæo, à Sicinno inventore (sive is Barbarus fuit, sive Cretensis) ita dictum à quo & Satyri ipsi Sicinnistæ appellantur. Gellius lib. 20. capite 2. de Sicinnibus loquens: Eos, *ait*, habuisse proprium genus tubæ qua canerent, à cæterorū tubicinum proprietate differens, quos *Sicinnistas* vulgus dicit. Qui rectiùs loquuti sunt Sicinnistas litera n. geminata dixerunt. Sicinnium enim genus veteris saltationis fuit. Saltabundi autem canebant, quæ nunc stantes canūt. Posuit hoc verbum Lucius Accius poëta in Pragmaticis.

Siclus, m. s. [שקל *ſchékel.* σίκλος. Ger. Ein Hebraiſcher pfennig Sickel genannt / thut ohngefehrd 4 *drachmas* oder 30 creutzer.] Apud Hebræos dicitur uncia: apud Græcos Latinosq; quarta pars unciæ est, & stateris medietas, drachmas duas appendens. Iosephus ait Hebræorum numisma esse, quatuor drachmas Atticas valens.

Sĭcŭbī, pen. cor. Si alicubi. [ἄπου. Gall. *Si en quelque lieu.* Ital. *Si in qualche luogo.* Ger. Wo etwan/wo etwan. Hisp. *Si en algun lugar.* Pol. Ieſliby gdzie. Vng. *Ha valahol.* Ang. *If in any place.*] Liv. 3. ab Vrbe: Consul providere omnia, laudare fortes, increpare sicubi segnior pugna fuisset. Cic. 7. Verr. Atque hæc sicubi facta sunt, &c.

Sĭcŭndĕ, adverbium de loco, Si ex aliquo loco, si alicunde. [ἄνωθεν. Gall. *Si de quelque part, ou de quelque lieu.* Ital. *Si di qualche luogo.* Ger. Wo etwan her. Hisp. *Si de algun lugar.* Pol. Ieſliby skad. Vng. *Ha valahonnat.* Ang. *If frome any place.*] Cic. ad Atticum, lib. 13: Sicunde potes eruere qui, &c.

Sicŭt & Sicuti, adverbia similitudinis sunt. [כאשר *chaaſchér* כמושׁ *chemóſchc.* ὡς ὥσπερ. Gall. *Comme, ainſi que, ainſi comme.* Ital. *Come, ſicome.* Ger. Eben wie/gleich wie. Bel. Gelyck. Hisp. *Aſsi come.* Pol. Rownie, iako. Vng. *Mint Zinte, mikeppen.* Ang. *As, like as.*] Plaut. in Rud. Quibuscum parva penit Athenis, sicut dixi. ¶ Interdum tamen non res similes, sed diversas, & planè contrarias denotant, & ita in priore membro ponuntur. Quint. lib. 10 cap. 1: Sed hæc eloquendi præcepta, sicuti cognitionī sunt necessaria, ita non satis ad vim dicendi valent, nisi illis firma quædam facilitas, quæ apud Græcos ἕξις nominatur, accesserit. ¶ Habent etiam venustatem, atq; utilitatem magnā, quoties antecedentē sententiā annectunt cum sequenti. Plin. lib. 7. cap. 19: Ferūt Crassum, avū Crassi in Parthis interempti, cui quā[illegible], ob id Agelastū vocatū, sicuti nec flesse multos.

Side, [שׁקד *ſchkmim* σίδη.] Græcis, Arbor punica, & malum punicum. Est etiam alia arbor non omnino ei dissimilis apud Aegyptios vasculo ampliore & candidis membranis obducto, quę in lacu Orchomenio quoq; est frequēs, ut auctor est Theophrastus. Ab hujus similitudine Martialis ridet calvum: Inter Spondephorum Telesphorumq; Sidē stare putabis Almyroden. Vide in dictione Almyrode.

Sidĕrātĕo, Siderari, Sidereus. Vide SIDVS.

Sĭdĕrĭŏn Heracleum, σιδηρεῖον ἡρακλεῖον, Herba est ab Hercule inventa, caule tenui, digitorum quatuor altitudine, flore puniceo, foliis cucumeris, juxta amnes & lacus nascens, & omnia vulnera ferro illata sanans. Autor Plin. lib. 25.

Sĭdĕrītĭs, ſt σιδηρῖτις, Herba est foliis marrubii, sed longioribus, cauliculis quadratis, palmæ longitudinē nō multū excedentibus, gustus nō injucundi, & subastringentis, in quibus per interstitia orbiculatæ vertebræ, ut in marrubio, spectātur, & semen in iis nigrū. Vulgus *Tetrahit* sive *Iudaicam herbam* appellat. ¶ Est & sideritis altera, binūm cubitorū, ramulis exilibus, folio filicis numeroso, utrinq; per oras diviso, pediculo longo prodeuntibus è summo alarum sinu furculis lōgis, tenuibus, capitulo in cacumine orbiculato, aspero, in quo semē continetur, quàm betæ rotundius aliquanto & durius. Hodie chymici & herbarii nōnulli *Lunariam majorem* appellant. ¶ Sūt & alia sideritis genera, quæ ex Dioscoride & Plinio tibi petēda relinquimus.

Sĭdērītĭs, σιδηῖτις. Lapis occulta naturæ vi ferrum ad se trahens: unde & nomen accepit. Nam σίδηρον Græci ferrum appellant. Idem & Magnes dicitur, & Heracleus lapis, eò quòd primùm inventus fuerit in Magnesia Asiæ, circa Heracleam urbem. Plin. tamen in Ida monte primùm repertū arbitratur à Magnete quodam pastore, & ab eo nomen accepisse.

Sĭdērītēs, m. t. [σιδηῖτης. Ger. Ein gattung Demants.] Gemma est ex genere adamantum, à ferri splendore nomen habens, pondere cæteris præstans; sed ictibus fragilis, & ab alio adamante

mante perforabilis, Autor Plinius libro 37. cap. 4.

Sīdo, dis, sedi, sessum, n. t. Deorsum feror, subsido, ad sedendū me demitto, consido resido. [תָּוָה *jaradh.* κατα φέρομαι, δύομαι, ἵζανω Gall. *Aller à fond, descendre, defendre en bas, s' asseoir.* Ital. *Descendere, abassarsi, andare à fondo, sedere.* Ger. Sich setzen oder sich nider lassen. Belg. Sincken Hisp. *Assentarse, hazer assiento la cosa pesada* Pol. *Vsiadam.* Vngar Le erezkedem, el silliedek. Ang. *To sitt downe, lo light as birdes on a tree, to sinke.*] Virg. li. 6: Sedibus optatis gemina super arbore sidūt. Plin. lib. 6. cap. 22. Mare interest vada sum, senis nō amplius altitudinis passibus, sed certis canalibus adeò profundū, ut nullę anchoræ sidant. ¶ Hujus cōposita sunt, Assido, Consido, Circunsido, Desido, Insido, Obsido, Resido, & Subsido: quorum significata vide suis locis.

Sēdīmēntum, tí, n. s. Quod in re aliqua subsidit. [ὑπόστασις. Gall. *Affaissement, quand quelque chose s' abaisse & s' affaisse.* Ital. *Ogni materia graue che va à basso.* Ger. Das sich etwan zu boden setzt/ niderseñckung. Hisp. *El assiento ò orruras de cosa liquidas.* Pol. *Vsadzenie, vstanie.* Vng. *Le xallos, le rogygiant.* Ang. *Grounds, or that sinketh to the bottome.*] Vnde crassiorem urinæ partem, in fundo matulæ subsidentem, Medici *sedimentum* appellant. In ædificiis quoq; sedimentum dicitur ipsa subsessio, quum scilicet ob fundamenti infirmitatem ædificium subsidit. Plin. lib. 36. cap. 10: Sive inundationibus Tyberis sedimento molis facto: quanquam ad altitudinem impositæ rei quoque dicantur jacta fundamenta.

Sīdŭs, n. t. [כּכב *chocháb.* ἄστρον. Gall. *Astre, signe au ciel, planette, estoille.* Ital *Stella, segno celeste.* Ger Ein gestirn. Belg. Een geserte. Hisp. *Estrella, ò costellacion de las estrellas.* Pol. Gwiazdy. Vngar. Tsillagbol allo iegy. Ang. *A starre.*] Licet quidam Græcum esse velint, διὰ τὸ σαὸ, simul & ἄσθαι, videre, quòd plures stellæ simul conspiciantur: aut παρὰ τὸ συνοδεύω, quod est commeo & convenio, ut sit plurium stellarum conventus: rectiùs tamē Latinum esse putatur, & à sido deduci: propterea quòd sidera occidentia in mare subsidere videantur. ¶ Est autem sidus signū ex pluribus stellis compositū, ut Aries, Taurus, Andromeda, Perseus, Corona, & quęcunq; variarum genera formarum feruntur in cœlum recepta, stella verò singularis est. Sic etiam apud Græcos, ἀστὴρ, & ἄστρον diversa sunt, teste Suida. Nā ἀστὴρ est stella una: ἄστρον verò signū stellis coactum: quod nos *sidus* vocamus. ¶ Quandoq; tamen sidus pro stella ponitur. Cic. Itaque nesciunt hos siderum errores. Quintil. Quid hæc fulgentium siderum veneranda facies quæ quadam veluti infixa ac cohærentia perpetua semel capta luce collucent, alia tòto sparsa cœlo vagos cursus certis emetiuntur erroribus.

Sīdĕrālis, siderale, om. t. Quod ad sidus pertinet. [ἀστρικὸς, ἀστρονομικὸς. Gall. *Des astres, des estoilles ou constellations.* Ital. *Pertinente à stelle ò à costellationi* Ger. Das zu den gestirnen gehört. Hisp. *Cosa de costellacion ò estrella.* Pol. Gwiazdzisty. Vng. *Eg beli iegyhez valo.* Ang. *Belonging to the starres.*] Plin. lib. 7. cap. 49: Poscere videtur locus ipse sideralis scientiæ sententiam.

Sīdĕrĕus, a, um, Stellatus. [ἀστερόεις. Gall. *D' astres, d' estoilles, estoillé* Ital. *Stellato, pieno di stelle.* Germ. Gestirnet/ das sternen hat. Hisp. *Estrellado.* Pol. Gwiazdowi. Vngar. Tsillagos. Ang. *Of the starres.*] Sidereа sedes, apud Virg. 10. Aen. id est, sphęra stellata. Cœlū sidereū, Ovid. 10. Meta. ¶ Aliquando ponitur pro alto. Martial. libr. 1: Hìc ubi sidereus propiùs videt astra colossus. ¶ Aliquando pro fulgenti, & lucido: ut ignes siderei, apud Ovid. 1. Metam. Virg. 3. Aen. nec lucidus æthra Siderea polus.

Sīdĕrārī, pass. p. Est sidere pestifero afflari: [ἀστροβολίζομαι. Gall. *Estre gasté du chaut, froid, ou autre iniure du ciel, pluye, orage, vent, gelee, ou tempeste.* Ital. *Sedrarsi, assidrarsi.* Ger. Durch eines gestirns eynfluß/ fürnemlich von hitz vberteriben werden. Hisp. *Pasmarse subitamente.* Pol. *Schnac dlia nieiakiego zł' ego powietrza obwiania.* Vn. *Eghi haboru miat, zaraſſag miat ki vezvi.* Ang. *To be stricken with a blast of winde or planet.*] & propriè de arboribus dicitur, quum per sideris cujuspiam, & præcipuè Caniculæ exortum, æstu vehementer invalescente, aut alia quavis ratione humor cōsumitur, totæq; vel aliqua sui parte subitò inarescūt. ¶ Transfertur & ad animalia, quæ & ipsa siderata appellantur, ἀστροβλητα, quum simili sideris afflatu aliqua sui in parte sphacelismon: hoc est, ossium cariem patiuntur, ita ut subitò ea pars, cum ipsis etiam ossibus inarescat, omnemque prorsus sensum amittat. Plinius libro 28 cap. 16: Sideratis urina pulli asnini nardo admisto perunctione prodesse dicitur. Idem lib. 9. cap. 16: Fluviatilium silurus Caniculæ exortu sideratur, & aliâs fulgure sopitur. Plaut. Sideratus est, moveri non potest.

Sīdĕrātĭo, onis, f. t. proprièplantarum morbus est, quum nimio æstu humore absumpto, vel totæ, vel aliqua sui parte inarescunt. [ἀστροβολία, ἀστροβολισμὸς. Gall. *Corruption de plantes ou membres des animaux* Ital. *Guastatione, ò corrottione totale d' vn mẽbro.* Ger. Schwechung oder verenderung der feldgewächsen von hitz. Hisp. *Aquella obra de astri pasmar.* Pol. *Vrodzaiow zarazenie.* Vng. *Ki aszas, el vezes.* Ang. *Blasting in trees with great heate.*] Quod quoniam sideris alicujus afflatu fieri putatur, & præsertim caniculæ (quam Theophrastus peculiariter ἄστρον vocat) factū est, ut hoc plantarū vitium Græci ἀστροβολισμὸν, nos *sideriationem* dicamus. Plin. lib. 17. cap. 24: Sideratio tota è cœlo constat. Et paulò pòst: Proprium tamen sideriationis est, sub ortu Canis siccitatū vapor, quum insitæ ac novellæ arbores moriuntur præcipuè ficus, ac vites. ¶ Quin & in animalibus sideratio dicitur: quum pars aliqua corporis pestifero sidere percussa subitò inarescit, ipsaque etiam ossa carie consumuntur. Quod morbi genus Galenus σφακελισμὸν appellat.

Sĭfĭlātōrēs, A veteribus dicebantur sibilatores: & sifilare, quod nos *sibilare* dicimus σφλώζειν. Nonius.

Sĭgāla, Genus frumenti, quod alio nomine Siligo dicitur. Hieron. in Ezech. Quam nos *Vitiam* interpretati sumus, alii *Avenā*, alii *Sigalam* putāt. Secale Latiniùs pro eodē dici puto.

Sĭgillum, **Sigillare**, Vide SIGNVM.

Sĭgillātim, Vide SINGVLVS, adjectivum.

Sĭgma, [σίγμα. Germ. Ein Tafel oder Tisch dar an sechs Personen mögen sitzen/ gemacht wie der Grechisch buchstaben Σ.] Dictæ, sive stibadii, aut cœnationis genus erat, à Græcis (ut quidam volunt) elementi similitudine dictum. Lampridius in Heliogabalo, primus invenit sigma in terras sternere. Idem: Vt de croco sigma straverit, quū summos viros vocaret ad prandium.

Sīgninum opus. [Ger. Ein werck von steingemüsel vnd scherben/ mit pflaster gemacht.] Quod fractis testis, addita calce conficiebatur. Col. lib. 15: Cujus solum terrenum priùs quàm cōsternatur, perfossum, & amurca recenti non salsa madefactum, velut signinum opus, paviculis condensatur.

Sīgnum, ni, n. s. propriè est parva quædam nota, indicans tōtius rei qualitatē, inquit Donatus, indiciū, nota. [אוֹת *oth.* σημεῖον. Gall. *Signe, marque, signet, enseigne.* Ital. *Segno.* Germ. Ein zeichen/ gemerck. Belg. Een teecken. Hisp. *Sennal para sennalar algo.* Pol. *Znach.* Vng. *Iegy.* Ang. *A marke or token, a seale, a signet.*] Terent. in Andr. Vide num ejus color pudoris signum usquā indicat? Ovid. 2. Metam. Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris. ¶ Signa ad salutem, pro signis quæ salutem demonstrant. Terent. in Andr. Adhuc Archillis quæ adsolent, quæq; oportet Signa ad salutem esse, omnia huic esse video. Virgil. 3. Georg. Morborum quoq; te causas & signa docebo. ¶ Dare signum militibus, est pugnam ineundam significare. Terent. in Eunuch. Tu hosce instrue: hìc ego ero post principia, inde omnibus signum dabo. Liv. 2. ab Vrb. Senserè vigiles exercitus, signo dato concursum est ad arma. ¶ Item notæ quæ pecudibus inuruntur, signa dicuntur. Virg. 1. Georg. Aut pecori signū, aut numeros impressit acervis. ¶ Hinc duodecim illa sidera, quę in Zodiaco animaliū figuris imaginamur, signa dicūtur. Sunt enim notæ quædā, ad quæ naturā Solis referūt. Eorum nomina sunt, Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo, Libra, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, Aquarius, Pisces. ¶ Item signū vexillum dicitur, ab effigie animalium quæ in vexillis fieri consueverunt. [דֶּגֶל *dęghel.* σύμβολον, σωζήμερα.] Lucan. lib. 1: infestisq; obvia signis, Signa, pares aquilas, ac pila minantia pilis. Plin. li. 7. cap. 25: Signis collatis quinquagies dimicavit. Liv. 3. bell Macedon. In eo prælio supra quadraginta millia hominū cæsa. Valerius Antias scribit, & quingēta septem signa militaria capta. ¶ Hinc Antesignani dicuntur, qui in acie ante signa constituuntur, de quibus egimus suprà suo loco. ¶ Signa quoq; dicūtur sculptilia sive fusilia ad effigiem animalium fabricata. [פְּסִיל *pesilim.* ἀγάλματα.] quē admodum tabulæ, opera pictorū. Vnde signa & tabulas dicimus pro cęlatis operibus atq; pictis. Siquidem in tabulis antiqui pingebant, nō in parietibus. Tabulæ igitur picturæ sunt: signa verò statuæ. Vnde apud Sallustium: Signa & tabulas pictas, vasa cælata mirari, ea privatim & publicè rapere: delubra spoliare. Cic. 3. in Verr. Delum venit, ibi ex fano Apollinis religiosissimo noctu clàm sustulit signa pulcherrima atq; antiquissima, eaq; in onerariam suā navem conjicienda curavit. ¶ Pocula aspera signis, quæ etiam dicebantur sigillata: id est, signis decorata & ornata. qui mos fuit apud antiquos. Virg. 9. Aen. Bina dabo argento perfecta atq; aspera signis Pocula, devicta genitor quę cepit Arisba. ¶ Signū etiam dicitur quo quid cōsignamus, vel obsignamus & notamus: quod sigillū dicitur. [חוֹתָם *chothám* חוֹתֶמֶת *chothémeth.* σφραγὶς.] Cicer. pro Quintio: Tabulę maximè nobilium hominū signis cōsignantur. ¶ Dicitur & signū id quod pro tabernis suspendi solet. Quint. lib. 6. cap. 4: Tabernę aūt erant circa forū ad scutum signi gratia positum. ¶ Signum etiam dicitur miraculū, prodigium, ostentum vel augurium, & tanquam omen boni aliquid malive prænuntians. Cic. lib. 1. de Divin. Equus ejus repentè concidit, nec eam rem habuit religioni, objecto signo ut peritis videbatur, ne committeret prælium.

Sigillum, li, n. s. diminutivum est à signū. Parvum signū parva statua [חוֹתָם *chotham* חוֹתֶמֶת *chothémeth.* ἀγαλμάτιον, σφραγὶς.] Gall. *Signet, marque, cachet, seau des gens de ville.* Ital. *Sigillo, bollo.* Ger. Ein erhebt bildtin oder siget. Hisp *Sello ò sortija para sellar.* Pol.

Pol. *Pieczecz, pieczenie.* Vng. *Iegyetske, peczet.* Ang. *A ſeale or ſigne, a ſigne manuell.*] Cic. 6 Ver. Appoſuit patellam in qua erāt ſigilla egregia. ¶ Aliquando ponitur pro parva imaguncula qua literas obſignamus. Idem 1. Acad. Si in ejuſmodi cera cētum ſigilla hoc annulo impreſſero.

Sīgillātŭs, a, um, participium, Obſignatus. [חתם *chathúm.* ἐσφραγισμένος. Gall. *Marqué, cacheté.* Ital. *Sigillato, bollato.* Ger. Beſiglet. Hiſp. *Sellado.* Pol. *Zapieczetowani.* Vng. *Be petſeteltetet.* Ang *Sealed, marked.*] ut Literæ ſigillatæ. ¶ Aliquando eſt nomen, & ſignificat ſigillis ornatus. Cic. 8. Verr. Iubet me ſcyphos ſigillatos ad prætorem afferre.

Sīgīllo, as, act. p. Signum imprimo, ſigillum alicui rei appono. [חתם *chathám.* σφραγίζω. Gall. *Marquer, cacheter, noter & fermer.* Ital. *Sigillare, bollare* Ger. Beſigten. Hiſp. *Sellar con ſello.* Pol. *Pieczetuie.* Vn. *Betſetelem.* An. *To ſeale, to ſette a mark on a thing.*] Hinc Sigillatæ dicuntur literæ: id eſt, clauſæ & annulo impreſſæ. Propter quod veteres ſigillare ſimpliciter pro claudere uſurpabant. Varro: Contrà, lex nimis impia eſt, Ne filii patribus luce ſigillent oculos.

Sīgnācŭlum, n. ſ. Signum impreſſum. [σφραγίς. Polon. *Znak, cecha.* Vngar. *Belyeg, iegy pētſet.* Ang. *A ſeale.*] Vlpian. D. lib. 16. tit. 3. l. 1: Si pecunia facculo ſignato depoſita ſit, ſi reſignetur ſigillis priùs impreſſis, vel à prætore, vel ab his quibus coram ſignacula remota ſunt.

Sīgnātē, adverbium, Significanter. [ἀσημάνως. Vng. *Tulaydon ietczeſſel.*] Macrob. lib. 6. cap. 7: Quæ à veteribus, qui propriè & ſignatè loquuti ſunt.

Sīgillārĭs, adjectivum à ſigillis deductum. [ὁ σφραγιστής. Gal. *De cachet, ou marque & ſeau.* Ital. *Di ſigillo.* Ger. Der bildtnē. Hiſpan. *De ſello ò ſortija.* Polon. *Pieczetowi.* Vng. *Petſet meczeshes valo.* Ang. *Of a mark or ſeale.*] ut Ars ſigillaris, ἀγαλματοπλαϊκή. Sigillaria opera: id eſt, parva ſigna ſive imagunculæ ex metallo confecta. ἀγαλμάτια.

Sīgnĭfĕr, ri, m. [Qui ſigna fert: hoc eſt, vexillifer. [נסס *noſés,* σημειοφόρος. Gall. *Porte, enſeigne, qui porte marques & ſignes.* Ital. *Porta ſegno, banderale, ſignifero, alfere.* Germ. Ein Fenderich/der das Kriegszeichen tregt. Hiſpan. *Coſa que tiene ò trahe ſenna, alferez.* Pol. *Fenrich, chorąży.* Vng. *Zaxlo tarto.* Ang. *A ſtanderd bearer.*] Cic. 4. Verr. Sit in ejus exercitu ſignifer, &c. Idem 1. de Divin. Quo tempore quum ſignifer primi haſtati ſignum non poſſet movere loco. &c. Ovid. 5. Faſtor. Romanæque aquilæ ſignifer hoſtis erat. ¶ Signifer item dicitur circulus ille obliquus in quo duodecim ſigna ſunt, qui Græcè ζῳδιακὸς appellātur, ab effigie animalium quæ in eo Aſtrologi imaginantur. Cicero 2. de Natura deorum: Infra autem hanc ſtella Mercurii eſt, quæ anno ferè vertente ſigniferum luſtrat Plin. lib. 2. cap. 4: Adjuvat rerum ordo, deſcripto circulo, qui ſignifer vocatur, in duodecim animalium effigies, & per illas Solis curſus congruens tot ſeculis ratio.

Sīgnĭfex, m. t. Qui facit ſigna: hoc eſt, ſtatuas. [ἀγαλματοποιός. Gall. *Faiſeur d' images & enſeignes.* Ital. *Che fa inſegne, ò ſtatue.* Germ. Ein Bildmacher/Bildſchnitzer/Dockenmacher. Hiſp. *El que haze imagines ò eſtatuas.* Pol. *Sznicząrz.* Vng. *Kep tſinalo.* Ang. *A maker of images.*] Apul. lib. 2: Egregius ille ſignifex.

Sīgno, as, act. p. Signo imprimo. [חתם *chathám.* σημειῶμαι, σφραγίζω. Gall. *Signer, marquer, monſtrer par ſigne.* Ital. *Segnare, ſigillare, bollare* Ger Zeichnen. Belg. Teeckenen. Hiſp. *Sennalar, firmar, ò ſellar ſcriptura.* Pol. *Znacze.* Vngar. *Meg iedzem, belyegzem.* Ang. *To ſeale or mark.*] Virgil. 3. Georg. - & ſummo veſtigia pulvere ſignent. Vade Signare epiſtolam dicimus, anulo ſignum imprimere: cui opponitur Reſigno, quod eſt deleto ſigno aperio. Sic Signatam pecuniam dicimus, & ſignata pecora, quæ ſignis notata ſunt & quæ notam inuſtam habent. ¶ Interdū ſignare ſignificat oſtēdere, indicare ſigno. [הראה *hereáh* הודיע *hodhiah* הגיד *higghidh* חוה *chiuvdh.* σημαίνειν. Pol. *Pokazuie.* Vngar. *Meg mutatom.*] Plaut. in Ciſtel. - cui hæc excidit ciſtella? rectè, Eccam locum ſignat ubi ea excidit. Idē: Hic meretricem deperit, ſignat tamē ſe eam non amare. ¶ Interdum ſcribere. [חתב *chathábh.*] Colum. lib. 1. cap. 3. Huc pertinet præclara noſtri poëtæ ſententia: - laudato ingentia ruſea, Exiguum colito: quod vir eruditiſſimus (ut mea fert opinio) traditum vetus præceptum numeris ſignavit. Vnde & ſubſignare, ſubſcribere dicimus. ὑποσημαίνειν. ¶ Accipitur etiam ſignare pro deſignare. Virgil. lib. 2. Georg. Quinetiam cœli regionem in cortice ſignant. ¶ Hujus compoſita ſunt Aſſigno, Conſigno, Circumſigno, Deſigno, Obſigno, Reſigno, & Subſigno: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Sīgnātŭs, a, um, aliquando participium eſt, idem ſignificans quod inſignitus: hoc eſt, quod ſignum habet impreſſum: ut Pecunia ſignata. [נכסף רשום *niſmán raschúm* σεσημασμένος, σεσημειωμένος. Gall. *Signé, marqué, cacheté.* Ital. *Segnato, bollato.* Ger. Gezeichnet. Hiſpan. *Sennalado, ſellado* Polon *Naznaczoni.* Vngar. *Iegyes, meg ſedzetet.* Ang. *Sealed or marked.*] Cicero 6. Verria. Argentum factum atque ſignatum. Virgil. 2. Georg. - & admorſo ſignata nitet cicatrix. Ovid. 2. de Arte amand. Aſpice ſignatum ſanguine pectus habet. ¶ Aliquando nomē eſt & tunc pro inſigni aliquando captum à veteribus legitur, [illegible] lib. 29, ut citat Nonius: Primùm Chryſidem negat ſignatam reddere.

Sīgnātōres, m. t. Dicebantur qui aut teſtamēris aut cauſis ſeſe ſubſignabant [ἐπισφραγισταί. Gal. *Teſmoins qui ſignent ou ſeellent.* Ital. *Teſtimoni chi ſegnano.* Germ Ein Beſigler der Erbgemechten oder anderer händten. Hiſp. *Teſtigos que ſignan ò ſellan.* Pol. *Pieczetarze.* Vng. *Petſetlők.* Ang. *Witneſſes that put to there ſeales.*] Saluſt. Multis modis mala facinora docebat. Ex illis teſtes ſignatoresq; falſos commodare fidem, fortunas, pericula vilia habere. Sueton. in Tiberio, cap. 23: Illatum deinde Auguſti teſtamentum, non admiſſis ſignatoribus niſi Senatorii ordinis. Iuven. Satyr. 10: - veniet cum ſignatoribus auſpex. Idem Sat. 1. Et multum referens de Mecœnate ſupino Signator.

Sīgnātōrĭus, a, um, Quod ſignat ſeu quo ad ſignandum utimur [σφραγιστικός. Gall. *Qui ſert à ſeeler & cacheter.* Ital. *Coſa che ſegna, coſa da ſegnare.* German. Mit dem man beſiget. Hiſpan. *Coſa para ſignar ò ſellar, coſa que ſenna.* Polon. *Pieczecz.* Vngar. *Petſetlō* Ang *That ſerueth to ſeale with.*] ut Signatorius anulus. Valerius Maximus, ut anulo quo ſignatorio utebatur. Paulus Iureconſul. Anulus ſignatorius ornamenti appellatione non continetur.

Sīgnātĭtĭo. cas. pen. corr act p Indico, notū facio, demonſtro, oſtendo. [הראה *hereáh* הודיע *hodhiah* הגיד *higghidh* חוה *chiuvdh* σημαίνειν. Gall. *Signifier faire ſigne non loer, donner a cognoiſtre & entendre* Ital *Significare, dimoſtrare, far ſapere, far intendere* Ger Ein zeichen geben / anzeigen. Belg Teekennen geven/bedeeckenen Hiſp. *Significar algo por ſennales, demonſtrar.* Pol. *Oznaſmiam* Vng. *Meg ſelentem.* Ang. *To ſignifie, to ſhewe, to aduertiſe.*] Plaut. in Trucul. Etenim ſic iſtuc volo, ne inter vos ſignificetis, &c. Cic. pro Roſc. Amer. Quid hęc tanta celeritas feſtinatioq; ſignificat? Idem ad Att. lib. 1: Ac ne illud quidem mirere, cur quum ego antea tibi ſignificarem per literas me ſperare illum in noſtra poteſtate fore, nunc idem videar diffidere.

Sīgnĭfĭcāns, tis, nomen ex participio, Apertus & evidens. [מודיע *modhíah* מראה *mareēh* מגיד *maghghidh* מחוה *mechavéh.* ἐμφανής. Gall. *Signifiant, monſtrant bien ce qu' il veut dire.* Ital. *Significante.* Ger. Deutlich. Hiſp. *Coſa que ſignifica.* Polon. *Znaczący.* Vngar. *Niluan valo.* Ang. *That ſheweth or ſignifieth.*] Quintil. lib. 4. cap. 2: Verbis propriis & ſignificantibus. Idem lib. 8. cap. 2: Quo nihil inveniri poteſt ſignificantius.

Sīgnĭfĭcānter. [ἐμφανῶς. Gall. *Clairement, ouuertement, manifeſtement.* Ital. *Chiaramente, apertamente.* German. Deutlichen/ verſtendtlich Hiſpan. *Significativamente, claramente.* Polon. *Znaczące.* Vngar. *Nilvan valagoſon.* Ang. *Manifeſtly, clerely.*] & Significantius, ἐμφανέστερον: id eſt, expreſsè & expreſſius, & quod vulgus dicit *intelligibiliter, notabiliter.* Quintil. lib. 6. cap. 3 Non parum ſignificanter etiam illa in ſchola ὕλη dixerimus. Quintil. lib. 3. cap. 6: Colligere tantùm eadem, ac diſponere parū ſignificantiùs conor.

Sīgnĭfĭcātĭo, onis, verbale, f. t. Indicatio, indicium. [אחוה *achvāh.* ἐπισημασία. Gall. *Signification, demonſtrance, apparence.* Ital. *Significatione, apertimento.* Germ. Ein anzeigung/bedeutung. Hiſp. *Aquella obra de ſignificar ò demonſtrar.* Pol. *Znaczenie.* Vng. *Meg ielentes.* Ang. *A ſhewing or declaring.*] Cicero Heu quæ ſignificatio lucis! Idem de Amicitia: Quum autem contrahatur res amicitiam, ut ſuprà dixi, ſi qua ſignificatio virtutis elucebit ad quam ſe animus applicet, & adjungat. Id quorum contigerit, amor exoriatur neceſſe eſt. Ibidem: Ipſi autem intelligamus à nātura gigni ſenſum diligendi & benevolentiæ charitatem facta ſignificatione probitatis. Cæſar lib. 6. bel. Gal. Monet ut ignes fieri in caſtris prohibeat, nequa ejus adventus procul ſignificatio fiat.

Sīgnĭfĭcātŭs, us, ui, m. q Significatio. [אחוה *achvāh.*] Plin. libr. 18. cap. 25: Ipſi dies ratiò non aliquos tempeſtatum ſignificatus habent. Idem lib. 2. cap. 25: Acontiæ jaculi modo vibrantur ocyſſimo ſignificatu.

Sīgnĭfĭcāntĭă, æ, f. p. Significatio. [σημασία. Polon. *Znaczenie.* Vngar. *Ietczes.*] Fabius Victorinus in 1. Rhetoricor. Cicer. Alia nominis ſignificantia talis eſt.

Sīgnĭfĭcatĭvŭs. [σημαντικός. Vng. *Ietczō*] Caius D. de verborū ſignificatione. Hæc enuntiatio, Quæ ſunt pluris aureorū 30, ſimul & quantitatis & æſtimationis ſignificativa eſt.

Sīgnĭfĭcŭs. [σημειοφόρος. Pol. *Tenktori cſinigaki.* Vngar. *Kep, abrazat, farago.*] Qui ſigna facit, ut ſtatuarius. Apuleius de Deo Socratis: Neſcio ut Hiſmenias tibiis canere, aut Apelles pingere, ut Lyſippus fingere, ſed non pudet me me non eſſe ſignificum.

Sīl, ſilis, n. t. [Ger. Ein gattung gāls teimechtige Erdtrichs/ſo man in Goldgruben vnd Silbergruben find/ Ochragel.] Genus pigmenti luteum colorem quemadmodum ochra reddens: invenitur q; ceu limus quidam in argenti & auri fodinis, quemadmodum

etiam

etiam id aliud pigmentum quod cæruleum à colore dicitur. Vide Plin.lib.34.cap.12. Ausonius in Monosyl. Sitne peregrini vox nominis, aut Latii sil?

Silaceus color, Luteus ex sile cõpositus. Vide Plin.lib.37.c.7.

Silatum antiqui (inquit Festus) dicebant, quod nunc *jentaculum* dicimus, cò quòd tum jejuni vinum sili herba conditum absorbebant.

Sĭlăŭs, ut nonnulli legunt apud Plin.lib.26.cap.8: Herba est in perennibus & glareosis rivis nascens, apii similitudine. Hermolaus tamẽ in castigationibus Plinianis exemplaria corrupta asserit, contenditq; laver esse legendum: sumitq; laver pro ea herba quam vulgus *Crescionem* vocat.

Sĭlē, is, Herba quam alio nomine seselim, σέσελι vocant. [Pol. *Smł'od czarny.*] cujus vel radice, vel semine vinum condiebant, quod ante meridiem sumere mos erat. Propterea Silatum antiqui dixêre, quod nunc *jentaculum* dicimus. Fest. Dioscorid. lib 3 cap 58.

Sĭlĕo, es, ui, n. s. Taceo, conticeo: [דם *dam* דמה *damáh* חשה *chaschàh* חרש *charásch* שקם *schakát.* σιγάω. Gall. *Se taire, ne dire mot, se tenir coy.* Ital. *Tacere.* Germ. Still schweigen. Belg. Stilsvvghen. Hisp. *Callar.* Pol. *Milczę.* Vng *Halgatok.* Ang. *To keep silence to be still.*] quanvis hæc ita inter se differre velit Servius, ut S. dicatur qui nondum cœpit loqui: tacere, qui jam cœpit. Quæ differentia si vera est, falsi sunt qui dicunt silere factitivum verbum esse, s literæ quæ silentii nota est: quoniam in ludis literariis publicisque conventibus dum volũt silentium indicere, s literam quasi sibilando pronuntiant. Cornel. Fronto, Servio etiam scribit cõtrarium. Tacet, *inquit*, qui nec loqui quidem cœpit. Silet verò cujus oratio comprimitur ab ipsa significatione, S. Iungitur aliquando accusativo. Cicero Attico lib.2: Hæc tu silebis. Frequentiùs ablativo cum præpositione de. Cicero sexta Verrina: Me non solùm de vestris monimentis silere oportebit, sed etiam lætari, P. Africani ejusmodi esse fortunas mortui, ut ejus honore, *&c.* Passivum habet. Plin.lib.12.cap.1: Nullum sileatur rerum naturæ opus. Idem lib.16.cap.21: Idque mirum est Græcis autoribus proditum, apud nos postea sileri. Silent Musę Varronis, dixit Cic. 4. Acad. id est, Varro nihil scribit, nihil edit.

Sĭlens, participium. [חשה *choschéh* מחריש *macharísch* שקם *schakét.* σιγάων, ὁ σιωπῶν. Gall. *Qui se tait, qui est à recoy.* Ital. *Che tace.* Ger Stillschweigend. Hisp. *Que calla.* Polon. *Milczący.* Vngar *Halgato, tsendes.* Angl. *That is still and keepeth silence.*] Quod aliquando fit nomen ex participio. Vnde Silens cœlũ pro tempore sereno & tranquillo. Plin.lib. 18. cap. 28: Alia sunt illa quæ silente cœlo serenisq; noctibus fiunt, nullo sentiente nisi quum facta sunt. ¶ Silens flos, qui nõ amplius crescit & quãodmodo declinat. ¶ Silens luna dicitur quando fit conjunctio ejus cum sole, quod contingit ipso die novilunii. Plin. libr. 16 cap. 39: Inter omnes verò convenit utilissimè in coitu ejus sterni, quem diem alii interlunium: alii silentis lunę appellant. Col.lib. 2. cap. 10: Silente luna fabam vellito ante lucem. ¶ Silentes surculi, silentes vineæ: id est, nõdum germinantes. Col.lib.11.cap. 2: Surculi quoq; silentes ad insitionẽ nunc præcipuè utiliterque leguntur. Col.lib.4.cap.27: Fossor protinus adhuc silentibus vineis inducendus est: id est, nondum gemmãtibus. ¶ Silentes pro mortuis. Ovid.5.Fast. Mox etiam Lemures animas dixêre silentum: id est, mortuorum. Virg.lib.6. Aen. Quæsitor Minos urnam movet: ille silentum Conciliumq; vocat, vitasq; & crimina dicit.

Sĭlentĭum, tii, n. s. Taciturnitas. [דמאז *demamáh* חרש *chéresch* שקם *schéket.* σιγή, σιωπή. Gall. *Silence, taciturnité.* Ital. *Silencio, il tacere, taciturnità.* Germ. Stillschweigung. Belg Stillswyghinge. Hisp. *Silentio ò obra de callar.* Pol *Milczenie czichosć.* Vng. *Halgatas, tsendesség.* Ang. *Silence.*] Plin.lib.10.cap.69: Silentium in mari piscantibus ostrea. ¶ Silentium agere de re aliqua, est illam tacere. Quintil.lib.10.cap.1: Quippe quum Tullius tot millibus versuum de Romanis tantùm Oratoribus loquatur, & tamen de omnibus ætatis suæ, quibuscum convivebat, exceptis Cæsare atque Marcello, silentium egerit: quis erit modus si & illos qui postea fuerunt, & Græcos omnes, & Philosophos, & Poëtas persequi velim? ¶ Silentium est de aliqua re: id est, de re illa nihil dicitur. Cic. ad Att. lib.5: De Partho silentium est: sed tamen concisos equites nostros à barbaris nuntiabant ii, qui veniebant. Silentio aliquid ferre, est dissimulare, & de re illa nihil cõqueri. ¶ Descendere in silentium, incipere taciturnum esse. Quintil.libr. 10.cap.3: Accidit etiam ingeniosis adolescentibus frequenter, ut labore consumantur, & in silentium usque descendant nimia bene dicendi cupiditate. ¶ Silentium dicimus in auspiciis, quod omni vitio caret, ut ait Cic. lib.2.de Divin. ¶ Silentium noctis, pro intempesta nocte ponitur, quam alii concubium, alii conticinium vocant. Lucr. ab Vrb. Supra ædem Vestæ vocem noctis silentio auditæ clamorem humana.

Silentĭārĭī, m. s. [Pol. *Secretarz.*] Dicti sunt, quorum ministerio Imperator utebatur ad ea, quæ ad quietem palatii pertinebant. Accursius Silentiarios dici putat, quos vulgò *Secretarios* appellamus. Sic enim ait Iustinianus C. de Silentiariis: Viros clarissimos sacri nostri palatii silentiarios circa latus nostrum militantes, de tutelis & curationibus excusari sancimus. Procopius lib. 2. belli Pers. Romani, *inquit*, ad ea quæ quietis sunt in palatio, ministrum silentiarium vocant.

Sĭlĕsco, is, n. t. Tacitus, seu quietus fio. [דם *dam* דמה *damáh* חשה *chaschàh* חרש *charásch* שקם *schakát.* σιγηρὸς γίνομαι. Gall. *Se taire, ne dire mot, se tenir coy.* Ital. *Tacere, acquetarsi.* Ger. Still vnd rũwig werden. Hisp. *Callar.* Pol *Zamilczam.* Vngar. *Le tsendezedem, halgatoua lezek.* Ang. *To be still or to keep silence.*] Terent. in Adelph. Quid ego nunc agam, nisi dum hæ silescũt turbæ, interea in angulum aliquò abeam, atque edormiscam hoc vĩni? Virgil. 10. Aen. Tum pater omnipotens rerum cui summa potestas, Infit: eo dicente, deûm domus alta silescit: Et tremefacta solo tellus: silet arduus æther. Furor cœli silescit, Catul. Epigr 43.

Sĭlĕr, n. t. [German Wasserweyd. Pol. *Smł'od.* Ang. *An osier tree.*] Frutex nonnunquam arborescens, adeò ut baculos rustici ex eo faciant: aquosis locis crescit, quasi pumila salix, cujus etiam generibus annumerari creditur, inquit Ruellius: contenditq; non esse id, quod sesseli Massiliense officinæ, & silet montanum appellant. Virgil.libr.2.Georg. Nanque aliæ nullis hominum cogentibus ipse Sponte sua veniunt, camposque & flumina latè Curva tenent, ut molle siler, lentæque genistæ.

Sĭlex, cis, m. t. Lapis durus, ex quo ignis excuti solet: unde & nomen habet, quòd ignis ex eo saliat: vel quòd silentem intra se ignem habeat, qui attritu aut percussu excitetur. [חלמיש *challamisch.* πυρίτης. Gall. *Vn caillou, pierre à feu.* Ital. *Pietra, battisfuoco.* Ger. Ein tißting. Hisp. *El pedernal, ò piedra dura.* Polon. *Krzemien.* Vng. *Koua.* Ang. *A flint stone.*] Virg. 1. Aen. Ac primùm silicis scintillam excudit Achates, Suscepitque ignem foliis. Idem 1. Georg. Et silicis venis abstrusum excuderet ignem. Ovid. 7. Metam. Aut ubi terrena silices fornace soluti, *&c.* ¶ Accipitur nonnunquam latiùs silicis appellatio, ut etiam de petris & marmoribus dicatur. Plin lib. 36. cap. 18: Idem Varro Lunensem silicem serra secari tradit. Virg. lib. 8. Aen. Stabat acuta silex, præcisis undique saxis. ¶ Est autem hoc nomen tàm masc. quàm fœm. gen. Lucret. libr. 1: Vnde queant validi silices ferrumque creari. Virgil. 1. Eclog. Spem gregis, ah, silice in nuda connixa reliquit. ¶ Lapidem silicem manu tenebant fœdera ferientes, itaq; precabantur: Si ferens fallo, qui me despicit, salva urbe, arceque, is me ejiciat, ut hunc ego lapidem.

Sĭlĭcĕus, a, um, Quod ex silice. [λίθινος, πετρώδης. Gall. *De caillou, de pierre à feu.* Ital. *Di pietra foccaia.* Germ. Kißtingin/ von kißling steins. Hisp. *De pedernal.* Pol. *Krzemieniśti.* Vng. *Kouats kőből valo.* Ang. *Of flint.*] Cato cap. 18: Inibi lapides siliceos in totum forum stratuito, *&c.*

Sĭlĭcĕrnĭum, nii, n. s. Varie exponi solet. Scribit Nonius esse funebre convivium, quod senibus exhibetur. Festus docet esse farciminis genus, quò familia in luctu à fletu purgatur: quia cujus nomine instituebatur ea res, is jam silentium cerneret. Cælius: Credidi mi silicernium ejus esse esurum. Donatus inquit esse cœnam, quæ infertur diis manibus, vel quòd eam silentes cernant umbræ: id est, umbræ possideant: vel quòd qui hæc inferunt, cernant, neque degustent. Nam de iis quæ libantur inferis, quisquis ederit, aut biberit, funestatur. Hinc Terent. in Adelph. appellat senem silicernium, qui jam-jam silentibus cernendus sit. Alii silicernium nomen fictum à Terentio existimarunt pro sene, quòd incurvitate silices spectet. Ab hoc convivio abeuntes, veluti se ampliùs non visuri, mutuò se salutabant. Varro: Funus executi, lautè ad sepulcrũ antiquo more silicernium confecimus. Id est, convivium, in quo pransi discedentes dicimus aliis alii, Vale Silicernium: ergo Terentius senem vocat, atq; decrepitum: id est, dignum vel cui silicernii fiat, vel qui ad silicernii vocetur, πυθοχόρων.

Sĭlĭcŭă, sive Silicula. [πῆλις. Germ. Jenogrecum. Pol. *Boża trawka.*] Dioscoridi, Herba quæ alio nomine fœnum Græcũ, à Theophrasto buceras vocatur, ab aliis ægoceras nuncupatur. Vide Plin lib. 24. cap. 19.

Sĭlĭgo, inis, f. t. Frumenti species est, quæ Gallis olim *arinca* dicebatur, ex qua laudatissimus conficitur panis. [σίλιγνις, ὄλυρα. Gall. *Certaine espece de froment blanc & menu & fort delicat.* Ital. *Fromento bianco, minuto, in che non è segala.* Ger. Rocken oder Weitzenkorn. Hisp. *El trigo candial.* Polon. *Zboże, zyto.* Vng. *Rosz.* Ang. *A kind of small and fine wheat.*] Plin.lib.18.cap.10: Siligo nunquam maturescit pariter: nec ulla segetum minus dilationem patitur, propter teneritatem iis quæ maturuêre, protinus granum dimittentibus: sed minùs quàm cætera frumẽta in stipula periclitatur, quoniam semper habet rectam spicam, nec rorem continet qui rubiginem faciat. Idem lib. 18. cap. 8:

cap.8: E` siligine laudatissimus panis, pistrinarũq; opera laudatissima, prę cellit in Italia. Colum.lib.2: Omne triticum solo uliginoso post tertiam arationē convertitur in siliginē. Plin. eodem lib.cap.8: Siliginē propriè dixerim tritici delicias: candor est, & sine virtute, & sine pondere, cõveniens humidis tractibus, quales Italiæ sunt, & Galliæ comatę. Sed & trans Alpes in Allobrogũ tantùm, Arvernorumq; agro pertinax: in cęteris verò partibus biennio in triticũ transit. Ex his omnibus satis constat siliginem tritici genus esse, quod jam aliquot sationibus in aliam speciem degenerayit, minus quidem potentem ad nutriendum, cæterùm gustui non injucundiorem.

Sĭlīgĭnĕŭs, a, um, Quod est ex siligine: ut panis siligineus: [σιλιγινίτης. Gal. *Fait de froument blanc.* Ital. *Fatto di tale formento.* Ger. Das auß Rocken oder Weitzen gemacht ist. Hisp. *Hecho de aquel trigo, candial ò flor de harina.* Pol. *Rjani.* Vng. *Rosbol valo.* Ang. *Made of fine wheate.*] quem Seneca commendat his verbis: Malum panem, *inquis*: Expecta, bonus fiet, & jam illum tenerum tibi & siligineum fames reddet.

Sĭlīgĭnārĭŭs, ii, m.s. Siliginis vēditor vel distributor. [ὁ σιλιγινοπώλης, ὁ ἀλφιτοπώλης. Gall *Vendeur de ce froument blanc.* Ital. *Venditore di simil formẽto.* Ger. Ein Kornverteuffer/oder Kornhert. Hisp. *Vendedor de aquel trigo candial.* Pol. *Przekupsen zyta.* Vng. *Rosarros.* Ang. *That selleth fine wheate.*]

Sĭlĭquă, pen.cor.f.p. Folliculus, seu integumentum, cui grana leguminũ includuntur, & siquid leguminibus est simile. [[ἐν τοῖς λοβοῖς, κεράτιον. Gall. *L'escosse ou gousse de febues, pois & semblables.* Ital. *Tega, teca, tiga, tauella, scorza.* Ger. Die hülsen oder täfen darin das gemüs wachßt. Bel. *Hulse.* Hisp. *Hollejo de qualquiera legumbre.* Pol. *Ottrebi, l'uska zzyta.* Vng. *Vetemeni magoknak aj toka.* Ang. *The huske or codde of beanes peasons or such like.*] Virg. lib.1. Georgicòn: Grandior ut fœtus siliquis fallacibus esset. Plin.lib.18. de fabis loquens ait: Nam siliquæ caulesq; gratissimi sunt pabulo pecori. ¶ Item siliqua, κεράτιον, sive siliqua Græca, fructus est arboris, quę a Galeno κερατωνία appellatur, siliquis tectus falcatis humani digiti longitudine, iisq; prædulcibus, & ob id in cibis expetitis, quum sæmẽ propter amaritudinem negligatur. Vide Plin.lib.15.cap.24. Horat.2. Epist. 1: vivit siliquis, & pane secundo. Colum.lib.5.cap.19: Siliquã Græcam, quã quidã ceration vocant, & persicũ, ante brumam per autumnũ serito. ¶ Est & alia arbor, siliqua dicta, in Syria nascens, quã Iones *ceraunian* appellant, omnino diversa à siliqua Græca, de qua vide Plin. lib.13.cap.8. ¶ Est etiam siliqua minimi ponderis apud Romanos nomen, quod & à Græcis *Ceration* appellatur, scrupuli sextam partem, drachmę verò decimam octavam conficiens. Sex itaq; siliquæ conficiunt scrupulũ. Scrupula aũt tria, sive octodecim siliquæ, explent drachmam. Sextula autem sexta pars unciæ est, unde & nomen habet: continetq; scrupula IIII, sive siliquas XXIIII. Continet itaq; sextula drachmam unam, & tertiam ejus partem. Drachma Græcum nomẽ est, Latinoq; vocabulo Denarius dicitur, ut Budæus non uno loco prodidit: quanvis Agricola hoc putet interesse inter denarium & drachmam, ut septem denarii octo drachmas, sive unciam expleant. Supra sextulam, semũciam legimus, dimidium unciæ continentem. Vncia ab uno denominatur, quòd ex duodecim ea una est pars assis, & ex octo drachmis conficiebatur, aut ex totidẽ denariis, ut putavit Budæus: quamvis ut suprà diximus, Agricola ex septẽ denariis, qui octo drachmis respondebant, unciam cõstare asserat. Vnciæ duę Sextans, quasi sexta pars assis, nuncupatur. ἑξαμόριον. Quadrans, quarta pars: Trięns, tertia pars: Semis, unciæ sex, quasi semias: Septunx, unciæ septem: Bes, unciæ octo: Dodrans, unciæ novem: Dextãns, unciæ decem: Deunx, unciæ undecim. Inde as, ex duodecim unciis constans, quæ & libra dicitur: minorq; est quàm mina Attica quatuor drachmis. Habet enim Romana libra nonaginta sex non amplius drachmas, quum Attica mina ex centũ drachmis constet. Ex duobus assibus cõficitur Dupondius: ita dictus quòd fit duorum pondo. Vltra dupondium est sestertius, qui ex duabus libris & semisse cõstat, quasi semistertius, de quo vide suo loco: Quod enim fiebat ex duobus assibus, & tertio semisse, *Sestertium* veteres vocavetunt. Supra Sestertiũ, tressis, à tribus assibus. Octussis quoq; ac nonussis, decussisq; reperitur, octo, novẽ, ac decẽ asses. Decussem verò denariũ à decem assibus nominaverunt. A` duobus deinde decussibus, vicessis: id est, viginti asses. A` tribus, tricessis, triginta asses A` centũ, centussis, centum asses: qui erant breves ex æte numi. Supra centussem majus æris vocabulum non habemus.

Sĭlĭquŏr, aris, Siliquas facio: hoc est, siliquis tegor, quod de leguminibus siliquis tectis dicitur. [ἐκκελύφω. Gall. *Venir en escosse, en gousse.* Ital. *Far tega ò tauella.* Ger. *Hülsen oder täfen gewinnen.* Hisp. *Echar hollejo la legumbre.* Pol. *L'uskami obraßam.* Vng. *Tokossodom.* Ang. *To growe to a huske or codde.*] Plin.lib.17. cap.9: Inter omnes autẽ constat, nihil esse utilius lupini segete, prius quàm siliquetur aratro vel bidentibus versa. Idem lib.18.cap. 7: Siliquãtur verò omnia diversis diebus, & ima primùm parte paulatim flore subeunte.

Sĭlĭquāstrum, n.s. Herba hortensis, quæ alio nomine πασσίμη nominatur, cujus meminit Plin.lib.19.cap.12. [Gall. *Herbe de coq, ou de la pourette.* Ital. *Herba di gallo.* Ger. *Heydnisch wündtraut/Hanenfuß/ein traut.* Hisp. *Pimiento ò pebre de Hispania.*]

Sĭllŏgrăphŭs, σιλλογράφος, Sillorũ scriptor: qualis fuit Timon ille Phliasius, qui librũ quendam convitiorũ, & irrisionis plenum, quem in Philosophos edidit, Sillos inscripsit: quo nomine Græci maledicta, & irrisiones intelligunt.

Sĭlo, m.t. Qui prominentia habet supercilia; à Sileno, quẽ hirsutis superciliis fuisse tradunt. [חרום *charúm.* ἐξοφθαλμος. Gall. *Camus, qui a le nez crochu contremont.* Ital. *Chi a le ciglie alte.* Ger. Der grosse augbrawen hat/oder ein ubersich gebogne naß. Hisp. *Hombre de nariz romo.* Pol. *Ten ktori kośmate brwima, albo nos ku gorze nakrziwiony.* Vng. *Borzas, kin welő zemöldekwe.* Ang. *He that hath a camoised or flatt nose, turned vpward lyk a shooing horne.*] Autor Nonius, citans locum Varronis, ex Satyra, cui titulum fecit, γνῶθι σεαυτόν, Nónne unum scribis esse grandibus supercĭliis lilonem quadratum? Plin. tamen lib.11. cap.37, non obscurè innuit silones dictos fuisse homines repando naso. Altior (*inquit*) homini tantùm, quem novit mores subdolæ irrisioni dicavêre, nasus. Non alii animalium nares eminent. Avibus, serpentibus, piscibus foramina tantùm ad olfactus, sine naribus Et hinc cognomina Simorum, Silonum. Hæc Plinius.

Sĭlphĭŏn, σίλφιον, Idem quod laserpitium, cujus succum laser appellari suprà suo loco ostendimus. Vide Plin. lib.19.cap.3. & lib 22.cap.23.

Sĭlūrŭs, pen.prod. [σίλουρος. Ger. Ein grosser fisch/den etlich für ein Rheinfisch oder ein Wolch hatten.] (si credimus Theodoro) piscis prægrandis, fluviatilis pariter ac marinus, præcipua autẽ magnitudine in Nilo & Gange, carne prædulci, nullis ossibus aut spinis intersitis: rostro autem caudaq; delphino similis. Paulus Iovius in eo libello, quem de piscibus Romanis conscripsit, eum conjicit esse, quem hodie *siurionem* vocamus.

Sĭlŭs, [חרום *charóm.* Ger. Ein kumpffnaß. Pol. *Krziwonos.*] Nasum habens sursum versus aduncum. Vnde galeæ quoq; à similitudine, silæ appellatæ sunt. Cic.1. de Nat.deor. Ecquos Silos, Flaccos, Frontones, Capitones, *&c.*

Sĭmbĕllă, lę, Quasi semilibella: hoc est, dimidia libella. Est præterea Simbella, instrumentũ parvum quo singuli numi ponderantur. Sipont.

Sīmĭæ, & Simii, Hominũ figuris proxima animalia, quæ cauda carent, & in Lybia nascuntur: dictæ quòd simæ sint: id est, naribus depressis: vel quasi mimæ: hoc est, imitatrices, [בְּיִים *tsiyim* שְׁמָנִית *semanith.* πίθηκοι. Gal. *Singes, guenons.* Ital *Simie, bertuchie.* Ger. Affen. Hisp. *Monas, ximios, ò monos.* Pol. *Kocżkodamy, małpa.* Vng. *Maiom.* Ang *Apes.*] Martialis lib.14: Callidus emissas eludere simius hastas. Vide Plin.lib.8.cap.54. ¶ Simia per translationem dicitur, qui ridiculè & stultè alium imitatur. Plin. Epist.5: In quo rusticum insectatur, atq; etiam Stoicorum simiam appellat.

Sīmĭŏlŭs, diminutivum, Qui utcunq; alterum imitatur. [πίθηκιον, Gall. *Petit singe, singereau.* Ital. *Picciola simiola.* Ger. Ein äffiin. Hisp. *Pequẽno ximio ò mono.* Pol. *Koczkodanik.* Vng *Maimorska.* Ang *A litle ape, he that somewhat imitateth a man.*] Cic. ad Mart. lib.7: Hic simiolus animi causa me, in quem invecheretur, delegerat.

Sĭmĭlă, læ, pen.cor f.p. Medulla farinæ triticeę: hoc est, ea pars quæ media est inter pollinẽ, & secundariũ potissimùm nutriendi vim habens. [סֹלֶת *sóleth.* σεμίδαλις. Gall. *La pure farine de froument, la fleur de farine, farmoule.* Ital. *Amito, amido, pura farina di fermento.* Ger. Semmelmäl/gretzmäl/das zartist vnd reinist mäl Bel: Semelmeel/de bloome van dem meele. Hisp. *Semola ò acemite, la flor de harina.* Pol. *Swiatł a mąka.* Vng. *Az lisztnek az beli, az iobbik resze.* Ang. *Fine floure of wheate.*] Sũt enim molitæ farinæ partes quatuor, pollen, simila, secundaria sive cibarium, & furfures. Eadem & similago dicitur. Plin.lib.18.cap.10: Similago ex tritico fit laudatissima. Ex Africo justũ est è modiis redire semodios, & pollinis sextarios quinq; ita enim appellãt in tritico, quod florẽ in siligine. Præterea secundarii sextarios quatuor, furfuruмq; tantũdem. Mart.lib.13: Nec dotes poteris similæ numerare nec usus.

Sĭmĭlāgo, pen.prod. Simila. [Pol. *Zemła tararezuch.*] Plin.lib. 18 cap.10: Simila ex tritico fit laudatissima.

Sĭmĭlāgĭnĕŭs, adject. ut similagineus panis. [σεμιδαλίτης ἄρτος. Gall. *Pain de fleur de farine.* Ital. *Pan di fior di farina.* Ger. Auß semmelmäl. Hisp. *Pan de flor de harina.* Pol. *Zswiatł ei maki vczynioni.* Vng. *Liszbol swelt.* Ang. *Bread of fine floure.*] Senec. Epistol 119.

Sĭmĭlis, le, om.t. Aequalis, par. [דמה *domeh* בשתוה *nischdvéh.* ὁμοῖος, ἐμφερής. Gall. *Semblable, pareil, resemblant.* Ital. *Simile, assomigliante.* Ger. Gleich oder gleichförmig. Bel. Ghelijck Hisp. *Cosa semejante.* Pol. *Podobni.* Vn. *Hasonlatos, egy arami.* An Lik.]

Conſtruiturq; indifferenter cum genitivo aut dativo. Solet tamen ita diſtingui, ut quoties ad morum vel doctrinæ, vel hujuſmodi imitationem refertur, genitivo jungeretur. Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 2: ſimilesq; meorum Mille die verſus deſcribi poſſe. Trebatius Ciceroni: Vt aliquorum ſimiles in dicendo valeamus eſſe. ¶ Quando verò vel in forma vel in ætate, vel in fortunis, aut aliis hujuſmodi rebus ſimilitudo eſt, cum dativo. Virgil. libro 1. Aeneid. Os humerosque Deo ſimilis. Plinius: Effigie ac lineamentis corporis patri ſimilis. Sed confunditur apud autores hæc differentia: nam utrunq; indifferenter reperitur. Cic. Ver. 4: Si aliqua in re Verri ſimilis fuero. Idem lib. 5. de Fin. Non video cur non potuerit patri ſimilis eſſe filius. Liv. lib. 1. ab Vrb. Fratri ſimilior quàm patri. Quibus in locis de moribus, non de figura ſermo eſt. ¶ Hinc Similior & ſimilimus. Cic. pro M. Marcello: Hæc qui faciat, non ego eum cum ſummis viris comparo, ſed ſimillimum Deo judico. Plaut. Aſinar. Hic noſter quæſtus aucupii ſimillimus. Virgil. 6. Aeneid. - preſſitq; jacentem Dulcis & alta quies, placidæq; ſimillima morti. Ovid. lib. 4. Metamor. - violæq; ſimillimus ora Flos tegit. Plin. lib. 12. cap. 17: Maſtiche tertia in Ponto bituminis ſimilior.

Sĭmĭlĭtĕr, adverb. Aequaliter, pariter: [כן־גם *gham chen. ὁμοίως.* Gall. *Semblablement.* Ital. *Similmente.* Ger. Gleich/zu gleicher weiß. Hiſp. *Semejantemente.* Pol. *Podobnie, rownie.* Vng. *Haſon latoſon, azon keppen.* Ang. *Likwiſe, after the ſame faſhion.*] ad Herennium lib. 4: Similiter cadens exornatio dicitur, *&c.* Simillimè, ſuperlativum. Cic. 2. Tuſc. Simillimè animus intentione ſua depellit preſſum omnem ponderum: remiſſione autem ſic urgetur, ut ſe nequeat extollere. Idem pro Lege Agrar. Hic tamen excipit Pompeium: ſimillimè, ut mihi videtur, atq; in illa lege, qua peregrini Roma ejiciuntur, Glaucippus excipitur. ¶ Similis, & ſimiliter nonnunquam in prima orationis parte ponuntur, pro ita, ſequente in ſecunda Vt, vel Ac, aut Atque pro Vt. Colum. lib. 5: Cætera ſimili ratione atq; in arbuſto Italico adminiſtrantur. Livius: Similem pavorem, inde, fugamq; fore, ac bello Gallico fuerat. Cic. de Senect. Similes ſunt ut ſi qui gubernatorem in navigando agere nihil dicant. Idem de Nat. deor. Similiter facis ac ſi me roges, *&c.* Idem Philip. 1: Neque verò illum ſimiliter atq; ipſe eram, commotum eſſe vidi. Idem de Offic. Similiter eos facere, qui inter ſe contenderent, uter Remp. potiùs adminiſtraret, ut ſi nautæ inter ſe certarent, quis eorũ potiſſimùm gubernaret. ¶ Similes inter ſe: id eſt, ſibi invicem ſimiles. Cic. pro Cluent. Homines inter ſe cùm forma, tùm moribus ſimiles.

Sĭmĭlĭtūdo, inis, f.t. Aequalitas. [דמות *demúth* דמין *dimjón* ומו *ſemél ὁμοιότης.* Gall. *Semblance, ſimilitude.* Ital. *Similitudine, imagine, forma.* Ger. Gleichheit/gleichförmigkeit. Bel. Gheltjcheyt/ghetijckenisse. Hiſ. *La vna y otra ſemejanca, imagen.* Pol. *Podobieńſtwo.* Vng. *Haſonlatoſſag.* Ang. *Likneſſe.*] Cic. lib. 1. Offic. Nihil autem amabilius, nec copulatius, quàm morum ſimilitudo bonorum: in quibus enim eadem ſtudia ſunt, eædem voluntates: in iis fit, ut æquè quiſq; altero delectetur, ac ſeipſo. Liv. lib. 5. bel. Pun. Gracchus fraudem & ſermoni, & rei abeſſe ratus, ac ſimilitudinè veri captus, cum lictoribus ac turma equitum è caſtris profectus, duce hoſpite in inſidias præcipitatus. Ejus contrarium eſt Diſſimilitudo. Cicer. in Lælio: Diſpares mores, diſparia ſtudia ſequuntur: quorum diſſimilitudo diſſociat amicitias.

Sĭmĭlĭtās, atis, f.t. Antiquitus in uſu erat pro ſimilitudine. [דמות *demúth* דמין *dimjón* ומו *ſémel ὁμοιότης.*] Cælius apud Nonium, vide quid ferat morum ſimilitas.

Sĭmĭlo, las, Refero, repræſento: exigitq; accuſativum. [דמה *dimmáh. ὁμοιόω.* Gall. *Reſembler.* Ital. *Semigliare.* Ger. Gleich ſeyn. Bel. Gheltjchen. Hiſp. *Semejar.* Pol *Podobni ieſtem.* Vng. *Abrazatiat viſelem.* Ang. *To repreſent or reſemble.*] Mart. Quũ ſint cruta tibi, ſimilent quæ cornua Lunæ. ¶ Hinc componitur aſſimilo, de quo ſuprà ſuo loco.

Sĭmĭtŭ, Antiqui utebantur pro ſimul: quod & Nonius annotavit. [יחד *jáchadh. ἅμα.* Gall. *Enſemble.* Ital. *Inſieme.* Ger. Miteinander/eins mahls. Hiſp. *Iuntamente.* Pol. *Spol'em.* Vng. *Egyzerſmind.* Ang. *Together.*] Plaut. in Mercat. Ita tres ſimitu res agendæ ſunt Idem in Amph. Non ego cum vino ſimitu ebibi imperium tuum.

Sĭmōnēs, [חרומים *charumím. σίμωνες.* Pol. *Pł'askonoſi.* Ang. *Flatt noſed.*] Idem qui ſimi: hoc eſt, qui nares habent preſſas.

Sĭmōnĭam, vulgò dicunt à Simone Mago, quam Latini ambitum vocant, quum quis Eccleſiaſticas functiones, quæ mera Dei dona ſunt, pecunia nundinatur.

Sĭmplex, ĭcis, om. t. cui opponitur Cõcretus. Philoſophis propriè appellatur quod nullo modo compoſitum eſt: quemadmodum elementa quatuor, quæ ſola, ſi rationem cõſulamus, ſunt ſimplicia. [ἁπλᾶς. Gal *Simple, pur, ſangle, qui n'eſt point double.* Ital. *Semplice, ſempio, puro.* Ger. Einfeltig/Nicht auß viel dingen zuſammen geſetzet/einfach. Bel. Eenvoudich/ſlecht. Hiſp. *Coſa ſenzilla ò ſin dobles.* Pol *Nie podſiti, nieſ'ożoni.* Vng. *Zwex, ὁ ẓinte, maſikot nem eppitetőt.* Ang. *Single or ſimple.*] ¶ Aliquando tamen in ſimplicibus diſcernendis à compoſitis, ſenſum, non rationem judicem adhibemus. Et ita partes corporis, partes ſimulares: item plantas omnes ſimplices dicimus, propterea quòd ſenſus in iis compoſitionem nullam poſſit deprehendere. ¶ Argumentum ſimplex, quod in plures partes non eſt diviſum. Terent. Prolog. Heaut. Duplex quę ex argumẽto facta eſt ſimplici. ¶ Aliquando ponitur pro vero, & ſincero, ſicut econtrariò, duplex pro fallaci & vafro. [תם *pethí. ἀφελὴς, ἀπλοϊκός.* Pol. *Szczeri, nieobl'udni.* Vng. *Egyſegiwe.*] Marius Cic. lib. 11: Trebatio noſtro magnas ago gratias, quòd tuum erga me animum ſimplicem, atque amicum aperuit. Horat. Et curſus duplicis per mare Vlyſſæi. ¶ Simplex homo, purus, apertus, nihil tectum, nihil ſimulatum habens. Cic. 4. Acad. Cum ſimplici homine ſimpliciter agerem, nec magnoperè contenderem. Anni ſimplices: id eſt, rudes, & doli nondum capaces, cujuſmodi ſunt in pueritia, aut prima adoleſcentia, in quibus etiam ſimplex toga pura, quæ prætexta dicebatur, ſumi ſolebat. Mart. lib. 10: Tu mihi ſimplicibus Mani dilectus ab annis Et [illegible] amicitia. ¶ Simplex cibus, Purus, nõ adfectatus, aut aliquo condimento corruptus, vel compoſitus [illegible]. Plin. lib. 11. cap. 53: Homini cibus utiliſſimus ſimplex. Condimentum orationis ſimplex, Quint. libro 6. capite 3.

Sĭmp. ĭcĭſſĭmŭs, [ἁπλούστατος. Pol. *Szczeri, proſtak.* Vng. *Igőn egyes igőn egygyw.*] Senec. 2. de ira: Simpliciſſimi omnium habentur iracundi.

Sĭmplĭcĭtas, atis, f.t. [טהרה *pethajúth. ἁπλότης, ἀφέλεια.* Gall. *Simplicité, ſimpleſſe.* Ital. *Simplicità.* Ger. Einfalt/einfaltigkeit. Hiſ. *Simplicidad.* Pol. *Szczeroſć.* Vng. *Egyſegweſeg, elegtetlenſeg.* An. *Simplicitie, plainneſſe, ſingleneſſe.*] Martial. lib. 10: Vitã quæ faciunt beatiorem, Iucundiſſime Martialis hæc ſunt: Res non parta labore, ſed relicta: Non ingratus ager, focus perẽnis, Prudens ſimplicitas, pares amici. Ovid. 3. de Arte: Simplicitas rudis antè fuit: nunc aurea Roma eſt, Et magnas domiti poſſidet orbis opes. Quint. lib. 5. cap. 7: In paucis atque humilibus accuſator ſimplicitate gloriari poteſt.

Sĭmplĭcĭtĕr, adverbium, Purè, apertè. [ἁπλῶς. Gall. *Simplement, rondement, ſans feintiſe, à la bonne foy.* Ital. *Semplicemente, ſempiamente.* Ger Einfeltigklich/ſchlechtlich/rund heraus. Hiſp. *Simple y ſenzillamente.* Pol. *Po proſtu, oth worziſcie.* Vng. *Tiztan, niluan.* Ang. *Plainelie, ſimply ſingly.*] Plin. Epiſt. 98: Amicè, & ſimpliciter reprehenderunt. ¶ Simpliciter oberrare, eſt imprudenter ab itinere deflecterè. Plin. lib. 8. cap. 4: Elephas homine obvio fortè in ſolitudine, & ſimpliciter oberrante, clemens, placidusq; etiam demonſtrare viam traditur. Quint. lib. 2. cap. 12: Præterea ſecundum aliam ætatis illius facilitatem, velut ſimplicius docentes ſequuntur.

Sĭmplĭcĭſſĭmē. [Pol. *Szczerze.* Vn. *Igőn eggywegőn, eggwgyw kepſen, alazatoſſan, eggyesőn, egyatullyaba.*] Cornel. Tacitus lib. 17: Ego ac tu ſimpliciſſimè inter nos hodie loquimur.

Sĭmplĭcĭtŭs, vereres pro ſimpliciter utebantur. Plaut. in Merc. Vt ſimplicitus dicã. Sic enim legit Nonius: nequis fortè ſciolus librariorum incuria Simplicitus pro Simplicius irrepſiſſe ſuſpicetur.

Sĭmplŭs, nomen numerale, Vnicum, & minimè multiplex. [ἁπλᾶς. Gall. *Simple, ſangle, qui n'eſt point double.* Ital. *Sempio.* Ger. Einzig / einfeſt alß viel. Hiſp. *El tanto en coſa ſenzilla ſimple.* Pol. *Iednaki.* Vng. *Egyes.* Ang. *Single, one only.*] Plaut. in Moſt. Simpla eſt habitatio. Idem Pœn. Liceat ſimplum ſolvere. Sic duplus, bis tantum, Triplus, ter tantum, & hujuſmodi.

Sĭmplārĭŭs, adjectivum à ſimplo, ſive ſimplici deductũ, cujus etiam propemodum habet ſignificationem. *ἁπλοϊκός.* Simplariæ venditiones (inquit Budæus) ſunt pro quibus vẽditor neceſſe non habet de dupla emptori repromittere: quarũ meminit Vlpianus in l. Emptoria, de Evictionibus. Ita enim ſimplariæ venditiones à Pomponio dicuntur: ut ſimplariæ actiones, & duplariæ, & quadruplariæ dicebantur, quę in ſimplum, duplum, quadruplum dabãtur. Eadem ratione armaturę ſimplares, duplaresq; à Vegetio dicuntur, 2. de re milit. quas qui geſtabant, ſingulas, & duplas conſequebantur annonas. Et à Modeſtino de vocabulis rei militaris, Torquati ſimplares, duplaresq;, quòd qui illa præmia virtutis, & decora militiæ meruiſſent, ſingulas, & binas præter alios conſequebantur annonas. Sic hodie in ſacerdotalibus collegiis ſacerdotia quędam ſimplaria dici poſſunt, & quædam duplaria: à ſimplice, duplicęq; ſtipe in conceſſu Eccleſiaſtico accipienda. Vide plura de hiſce in dictione DVPLARIVS.

Sĭmpŭlum, li, n. ſ. Calix fictilis, quo vinũ in ſacrificiis libaturis ſumendo, quòd eo vinum ſumebant minutatim. [ποτὸν ἢ κυλικίον ὀστράκινον. Gall. *Vn vaiſſeau de terre à boire, dequoy ils ſe ſeruoyent iadis és ſacrifices.* Ital. *Vaſo da bere di terra vſato [illegible].* Ger. Ein irdener teich oder becher / vorzeyten bey dẽ Opffern [illegible].

Hiſp.

Hiſp. *Cierto vaſo di barro en los ſacrificios.* Pol. *Dzbanek gliniany.* Vng. *Peher az kivel aldoznak or eltek.* Ang. *A cuppe or chalice of earth vſed in ſacrifices.*] Plin. lib. 35. cap. 12: Sed fictilibus prohibatur ſimpulis innocentius. Apuleius catinum, & ſimpulum ſacrificiis adhiberi ſolita oſtendit his verbis: Paupertas populo Romano imperium à primordio fundavit, proque eo in hodiernum diis immortalibus ſimpulo & catino fictili ſacrificat. Feſtus: Simpulum, vas parvum, non diſſimile cyatho: unde mulieres divinis rebus deditæ, ſimpulatrices vocãtur. Varro ſcribit vas eſſe minutim fundens, in cujus locum ſucceſſerit epichyſis: unde veteres res minutas, nulliusq; pretii, *ſimpularias* appellabant. Sunt qui pro ſimpulo, ſimpuvium legunt: cujus meminit Iuvenalis ſatyr. 6: Aut quis Simpuvium ridere Numæ, *&c.* Sunt etiam qui velint ſimpullum geminol, ſcribendum, forma qua ampullam dicimus. ¶ In ſimpulo aliquid facere, proverbii ſpeciem habet: de quo vide Chiliad. Eraſm.

Sĭmŭl, adverbiũ cõgregandi, Vnà, pariter. [יחד *jachádh* יחדיו *jachdáv.* ἅμα, ὁμῦ. Gall. *Enſemble, auec.* Ital. *Inſieme, di compagnia.* Ger. Mitteinãder/zumal/oder eins mals/ Bel. Zſamen. Hiſp. *Iuntamente y en vno.* Pol. *Wespol.* Vng. *Egyxerſmind.* Ang. *Together.*] Ter. in Evnuc. Simul conſilium cum re amiſiſti. ¶ Aliquando ponitur pro deinde, vel etiam, vel præterea. Vatinius Ciceronì: Cives Romanos occidit, abripuit, diſperdidit, regiones vaſtavit: ſimul verò ſemiſſis homo contra me arma tulit. Saluſtius: His amicis ſocíſq; confiſus Catilina, ſimul quòd æs alienũ per omnes terras ingens erat. ¶ Invenitur quandoq; geminatũ, & habet quaſi eandem vim quã cùm & tùm ſive partim. Quintilianus: Simul ut pleniori obſequio demererer amantiſſimos mei, ſimul ne vulgarem viam ingreſſus, alienis veſtigiis inſiſtérem. ¶ Ponitur aliquando ſimul pro eadẽ opera. Plautus in Merc. Duas res ſimul nunc agere decretum eſt mihi. Dicimus venuſtè, ſimul, tecum, nobiſcum, & ſimul cum aliquo. Cicero pro Domo ſua: Optimi cives fruũtur nobiſcum ſimul hac civitate. Cicero de Amicitia: Diſſerere cœperunt cum corporibus ſimul animas interire, *&c.* ¶ Accipitur aliquando ſimul pro poſtquã, ſimulac, ſive ſimulatq; Cic. 4. Acad. Et ſimul inflavit tibicen, à perito carmen agnoſcitur.

Sĭmŭlāc, & Simulatq;, Quamprimùm vel ſtatim, quũ, ſive poſtquam. [כאשר *chaaſchér.* ἐπεὶ δὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα. Gall. *Incontinent que, apres que.* Ital *Subito che, poi che.* Ger. So bald als. Bel. Zoo haeſt/na dat. Hiſp. *Luego que, ſubito que.* Pol. *Wneskoro, zaraz iako.* Vng. *Mihelt.* Ang *As ſoone as.*] Saluſt. Iam primùm juventus ſimulac belli patiens erat. Columel. lib. 5: Semper conveniet ſimulatq; folia agere cœperint, ficus rubricam amurca diluere. Cicero Appio. Gratiſſimum mihi feceris ſi ad me ſimulatq; adeptus eris, miſeris. In eadẽ etiã ſignificatione dicimus ſimulac primùm, ſimul primùm & ſimul ut Cicer. 5. Verr. Simulac primũ ei occaſio viſa eſt; averſa pecunia publica Quæſtor Conſulem, exercitũ provinciamq; deſeruit. Idem: Simulac poteſtas primùm data eſt, adeũt hi quos dixi. Liv. 6. ab urbe: Interim Quint Fabio, ſimul primùm magiſtratu abiit, ab C. Martio tribuno dicta dies eſt. Plin. lib. 11. cap. 49: Vrſo quoque ſimul ut expiraverit, corneſcere ajunt genitalia. ¶ Ponuntur aliquando ſimul & ſimulq; pro atq; etiàm, vel præterea: ut quum dicimus, Vir fortis ſimul & prudens. Plin. Epiſt. 7. lib. 2: Sordidum ſimul & ſumptuoſum. Plin. lib. 9. cap. 35: Superbo ſimul ac procaci faſtu. Quintil. li. 10. cap. 1: Qualis ferri fulgor, quo mens ſimul viſusq; perſtringatur:

Sĭmŭlācrum, pen. prod. n. ſ. Imago ad ſimilitudinem rei alicujus efficta. [צלם *tſélem* דמות *démuth* דמין *dimjón.* εἴδωλον, εἰκών; ἀπεικόνισμα, ὁμοίωμα. Gall. *Image eſleuée, ſemblance, ſtatue, idole.* Ital. *Simolacro, ſtatua, forma, imagine, idole, effigie.* Ger. Ein bild oder bildnuß. Bel. Een beelt. Hiſp. *Imagen, ò ſemejança.* Pol. *Wiobrazenie.* Vng. *Abrazat, kep.* Ang. *An image, proportion, lykenes, or reſemblance of a thing.*] Cicero pro Domo ſua: Mulieri ſimulacrũ è marmore. Ovid. 10. Metamor. quò multa ſacerdos Lignea contulerat veterum ſimulacra deorum. ¶ Simulacrum civitatis per translationem pro ſigno & nota. Cicero ad Plancũ lib. 10: In qua nec Senatus, nec populus vim habet ullam, nec leges ullæ ſunt, nec judicia, neĉ omnino ſimulacrum aliquod ac veſtigium civitatis. Sic Simulacrum virtutis pro indicio & veſtigio virtutis dicitur. Ne ſimulacrum quidem virtutis in eo apparet, Cicero.

Sĭmŭlo, as, Præ me fero quod non eſt, & fictam rei alicujus ſimilitudinem refero & pro vero falſum oſtendo. [חנף *chaneph* כחד *chachád.* σκιαγραφέομαι, ὑποκρίνομαι Gall. *Feindre, contrefaire, faire ſemblant.* Ital. *Simulare, fingere.* Ger Gleichſnen/ der gleichen thun. Bel Geliicken. Hiſp. *Fingir lo que no es.* Pol. *Zmiſliam, poſtawiam ſie, pokrewam.* Vng. *Tettetẽm.* Ang. *To fayne, to counterfaite, to make a ſemblance.*] Cicero Attico: Simulabat ſe Romam rediturum, quum in Africam navigaturus eſſet. Virgilius primo Aeneidos: Spem vultu ſimulat, premit altum corde dolorem. Ovid. 1. de Arte: Vt ſimulet vultu gaudia, triſtis erit. Ejus antitheton eſt Diſſimulo. Cicer. lib. 7. Epiſt. Multa & ſimulavi invitus, & diſſimulavi cum dolore. ¶ Simulo non ſentire: id eſt, diſſimulo. Plin. epiſt. 14. lib. 3: Ille ſive quia non ſentiebat, ſive quia non ſentire ſimulabat, immobilis & extentus fidem peractæ mortis implevit. ¶ Eſt & Similo, as, per tertiam vocalem in ſecunda ſyllaba, quod ſignificat ſimilitudinem rei alicujus repræſentare. [דמה *dimmáh.* ἐξομοιῶν:] de quo ſuprà.

Sĭmŭlātĭo, onis, verbale, f. t. Fictio & ſimulata fictaq; alicujus rei repræſentatio. [חנף *chóneph* חנפה *chanpháh.* σχηματισμός. Gall. *Feintiſe, ſimulation.* Ital. *Fintione, ſimulatione.* Ger. Gleichſnung/ oder gleichſnerey/ ein erdichte geſtaltung. Hiſp. *Aquella obra de fingir lo que no es.* Pol. *Zmiſliona poſtawa.* Vng. *Tettetes.* Ang. *A fayning, counterfayting, or making of a ſemblance.*] Vnde pro deceptione & circumventione ponitur: quòd animo vel vultu aut volũtate ſimulata fiat. Cicero ad Lentul. lib. 1: A' quibus tuendus fuerat, derelictus: idq; nón ſolùm fronte, atq; vultu, quibus ſimulatio facillimè ſuſtinetur. Idem 3. Verr. Nullæ ſunt occultiores inſidiæ quàm hæ quæ latent in ſimulatione officii, aut in aliquo neceſſitudinis nomine.

Sĭmŭlātŏr, oris, m. t. Qui ſimulat. [חנף *choneph.* Gall. *Simulateur, contrefaiſeur, qui feint, hypocrite.* Ital. *Chi finge, ſimulatore.* Ger. Ein gleichſner. Hiſp. *El que finge lo que no es.* Pol. *Zmiſliacz, pokrywcza.* Vng. *Tettető, kepmutato.* Ang. *That fayneth or pretendeth that which is not.*] Cic. 1. Offic. De Græcis autem dulcem & facetum, feſtiviq; ſermonis, atq; in omni ratione ſimulatorem, quem εἴρωνα Græci nominaverunt, Socratem accepimus. Ovidius 2. de Arte: Tantum ne pateas verbis ſimulator in illis.

Sĭmŭlātē, adverbium, Fictè. [εἰρωνικῶς; πανουργότερον. Gall. *Par feintiſe, par ſimulation.* Ital. *Fintamente.* Ger. Gleichſnerliſch/ mit gleichſnerey Hiſp. *Fingiendo lo que no es.* Pol. *Nie oto hworzyſcye, pokrycye.* Vng. *Tettetes keppen.* Ang. *Counterfaitly, with a pretence only.*] Cicer. 2. de Natura deorum: Mala enim & impia conſuetudo eſt contra deos diſputandi, ſive ex animo id fit, ſive ſimulatè.

Sĭmŭlāmĕn, nis, vel Similamen, n. t. Repræſentatio, ſimulatio. [צלם *tſelém* דמות *démuth* דמין *dimjón.* εἰκόμοίωσις, μίμησις. Gall. *Repreſentation, imitation, ſemblance.* Ital. *Repreſentatione, ſimigliança.* Ger. Anbildung/ gleichſnete anzeigung. Hiſp. *La ymagen ò ſemejança.* Pol. *Pokrita poſtawa.* Vng. *Ki abrazolas, haſonlatos tettetes.* Ang. *A fayning or pretending of that which is not.*] Ovidius de Adonide, libro 10. Metamorph. Annua plangoris peraget ſimulamina noſtri: id eſt; repræſentationem noſtri doloris. Loquitur enim de ſacris annuis quæ Adoniã dicebantur, in quibus Adonis plangebatur; ac luctus Veneris referebatur.

Sĭmŭltās, ātis, f. t. Inimicitia, à ſimulando, ut quidam volunt, quòd propriè latens & diſſimulatum odium nomine hoc ſignificari exiſtimẽt: quanquam re vera etiam dẽ apertis inimicitiis dicatur. [איבה *ebáh.* ἔχθρα. Gall. *Haine couuerte* Ital. *Odio coperto.* Germ. Ein heimlicher eyb vnd neyd zwiſchen etlichen/ feindtſchafft/ groll Bel. *Haedt/ heimelijcken nijdt.* Hiſp. *Competicion odioſa entre dos, odio cubierto.* Pol. *Taiemna nieprzyaźn.* Vng. *Allatomba valo gimelősség, ellenkőzes.* Ang. *A couered hatred, grudge.*] Cicero pro lege Manilia: Vt multas etiam ſimultates, partim obſcuras, partim apertas intelligam mihi non neceſſarias, vobis non inutiles ſuſcepiſſe. Iuvenal. Satyr. 15: Inter finitimos vetus atq; antiqua ſimultas. Plaut. Pſeud. Nam hic id metuit, ne illã vendas ob ſimultatem ſuam.

Sĭmŭltĕr, adverbium dixerunt antiqui pro ſimiliter. [כן כם *gham chen.* ὁμοίως.] Plaut. Exoſſabo ego cum ſimulter ut murænam coquus.

Sīmŭs, a, um, [חרום *charóm.* σιμός. Gall. *Camus.* Ital *Con le narre voltate in ſu.* Ger. Ein ſchafonas/ flachnas. Bel. Ingebout/ vlack. Hiſp. *Coſa que tiene las narizes romas.* Pol. *Płaskonos.* Vng. *Simaorru.* Ang. *That hath a flatte noſe.*] Qui preſsis eſt naribus: unde proprium eſt caprarum epitheton. Virgil. 10. Aeglog. Dum tenera attondent ſimæ virgulta capellæ. Hieronymus de Socratis uxoribus: Quæ cum crebrò inter ſe jurgarentur, & ille eas irridere eſſet ſolitus, quòd propter ſe fœdiſsimũ hominẽ ſimis naribus, recalva fronte, piloſis humeris, & repandis cruribus diſceptarent. Martial. lib. 6: Atq; ille ſima nare, turgidis labris.

Sīmŭlus, diminut. Martial. li. 6: Simulus iſte quis eſt, uxori ſemper adhæret Qui Menedore tuæ?

Sin, λὺ δὲ, κεἰ, cum ſubjunctivo, ex ſi & ne componitur, abjecta e, ſignificatq; Si verò: & nunquam in prima parte collocatur, & niſi præceſſerit ſi, ſed in ſecunda, ubi duorum eſt oppoſitio: & ferè ſemper ſi, in priore parte præcedit. [Gall. *Mais ſi, ſi non.* Ital. *Ma ſe* Ger. Oder ſo/ oder wann/ wann aber. Hiſp. *Mas ſi* Pol. *Ieżli.* Vng. *Hapenig.* Ang. *But if, if not.*] Terent. in Andr. Si illum relinquo, ejus vitæ timeo: ſin opitulor, hujus minas: habent enim quandam vim negationis, perinde acſi diceretur; Si autem non relinquo, ſed opitulor. ¶ Aliquando ſin ſolum reperitur, ità tamen ut conditio aliqua intelligatur præceſsiſſe. Saluſtius in Iugurt. Imperat ut pretio, ſicuti multa

cõfecerat, insidiatores Massinæ paret, ac maximè occultè, sin id parũ procedat, quovis modo Numidam interficiat: id est, si potest, occultè: si non potest, utcunq; queat.

Sĭnāpi, pen prod. neut. gen. & indeclinabile. [*σίναπι.* Gall *Senevé, moustarde.* Ital. *Sanaura, sanauro, senape.* Ger. Senff. Bel. Mostaert Hisp. *Mostaza.* Pol. *Gorczycza.* Vng. *Mustar.* Ang. *Mustarde.*] vel Sinapis fœm. gen. Herba est semen ferens tanta acrimonia ut cieat lacrymas comedenti, in hybernis condimentis usitatissimum. Plin. lib. 18. cap. 8: Acerrimum sapore, ignei effectus ac saluberrimũ corpori, sinapi. Plaut. in Pseud. fœm. gen. usus est. Teritur (*inquit*) scelerata sinapis cum illis. Item Colum. lib. 10: Seq; lacessenti fletum factura sinapis.

Sinciput, itis, n. t. Pars anterior capitis, aures temporaq; complectens. [*Βρίγμα.* Gall. *Le devant de la teste.* Ital. *Parte dinanzi de la testa.* Ger. Das vorder theil des Haupts so die ohren vnd schlafaderen begreifft/ das Vorhaupt. Hisp. *Pedaco de cabeca ò pestoreyo.* Pol. *Tył głowi.* Vng *Borcza, az fónek elsõ rexe.* Ang. *The forepart of the heade.*] Sinciput, inquit Cornutus in Persium, anterior pars capitis: Occiput posterior. Plautus Menæchmis: Nõ est tibi sanum sinciput, adolescens. Iuvenal. Satyr. 13: Si verò & pater est, comedam, *inquit*, flebile nati Sinciput elixi, Pharioq; madentis aceto. ¶ Neq; solùm in homine sinciput dicitur, verumetiam in brutis animantibus: & præcipuè in genere suillo. Erant enim olim in deliciis sincipitia verrina sive aprugna, aceto condita, & ad esum præparata. Plin. lib. 8. cap. 51: Interdicta quoq; abdomina, glandia, testiculi, vulvæ, sincipitia verrina.

Sindŏn, f. t. [סדין *sadhin σινδών.* Gall. *Vn linge fort deslié, crespe.* Ital. *Linzuolo molto sottile.* Ger. Reiner vnd köstlicher leinwat. His. *Lienco sutil.* Pol. *Cienniuskie przędzieradło.* Vng. *Giolt.* Ang. *Lawn or fine linnen cloth.*] genitivo sindonis, pen. cor. Amictus ex lino Aegyptiaco: inde, ut creditur, nomẽ habens quòd primùm in Sidone urbe fuerit inventus: ob id Tyria Sindo à Martiale dicta, lib. 4: Ridebis ventos hoc munere tectus & imbres, Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

Sincērāstum, vide SYNCERASTVM.

Sine, præpositio separativa, idem significans quod absque: [בלי *béli* בלתי *bilti.* *ἄνευ.* Gall. *Sans.* Ital. *Senza, sanza.* Ger. Ohn. Hisp. *Sin.* Pol. *Bez.* Vng *Nelkwel.* Ang. *Without.*] ut sine Cerere & Baccho friget Venus, Terent. Evnucho. Virgil. 1. Aen. Imperium sine fine dedi. Ovid. 2. Metam. Immotosq; oculos in se sine fine tenentem Nescius extimuit.

Singŭlī, æ, a, non nisi plurali numero, Vnusquisq; per se: hoc est, separatim ab aliis. [איש כל אחד *ĭsch chol échad.* *ἕκαστοι, οἱ καθ' ἕνα.* Gall. *Chacun, l'vn apres l'autre.* Ital. *Ciascuno da per se.* Ger. Jetlichs besonder. Hisp. *Cada vno, sendos.* Pol. *Każdi zosobna.* Vng. *Feienkent, ki ki mind.* Ang. *Euerichone, seuerally.*] Cicero 7. Verr. Vt non modò plures, sed ne singuli quidem possint accedere. Virgil. 1. Aeneid. Namq; sub ingenti lustrat dum singula templo, *&c.* Idem 6. Aeneid. Suscipit Anchises atq; ordine singula pandit. Dicimus autem Latinè Aliquid fieri singulis diebus, vel in singulis diebus, cum præpositione in: vel cũ accusativo in singulos dies, pro eo quod est quotidie. Cicer. pro Muræna: Qui singulis diebus ediscendos fastos populo proposuit. Idem 2. de Nat. deor. Sol binas in singulis annis reversiones facit. Idem ad Atticum: Quotidie vel potius in singulos dies, breviores literas ad te mitto. In dies tamen, sive in dies singulos, licet idem significent quod quotidie, vix unquam tamen in oratione ponũtur sine comparativo aut verbo incrementi. Cic. in Catil. Crescit in dies singulos hostium numerus. ¶ Antiqui etiam singulũ dicebant pro unico & singulari Plaut. in Cistel. At at, singulum video vestigium.

Singŭlāris, re, om. t. Vnicus, peculiaris. [*εἷς μόνος, ἄμφορον.* Gall. *Singulier, seul, vnique.* Ital. *Singulare, vnico.* Ger. Einig/ einzig/ allein. Bel. Een sonderlijck. Hisp. *Cosa singular.* Pol. *Osobliwi, samiuściek.* Vng *Egy gyes, ki valt keppen valo.* Ang. *Singulare, one.*] Plin. lib. 28. cap. 10: Democritus etiamnum effectus auget ejus qui singularis natus sit. Verbis singularibus gratias agere: hoc est, quæ unum tantùm non etiam plures complecterentur. Cicero in Catil. Primùm quòd mihi gratias egistis singularibus verbis, *&c.* ¶ Dicitur aliquãdo singulare quod est excellens, & tàm in malum quàm in bonum sumitur: *ἐξοχήν.* Cicero pro Sylla: Me singulari immanitate & crudelitate præditum. Plin. epist 45: Mox vehiculum ascendit, assumit uxorem singularis exempli, *&c.* Pro eodem antiqui dicebant singularius: quod & Nonius annotavit citans locum Turpilii in Demetrio: Homini natura unica est & singularia. Plaut. in Capt. His indito catenas singularias: hoc est, singulis catenam unam.

Singŭlārĭter, adv. Vnicè, excellẽter, magnopere, mirũ in modũ. [*ἐξαιρέτως, ἐξόχως.* Gall *Singulierement.* Ital. *Singolarmente.* Ger. Sonderlich/ einig für andere. Hisp. *Singularmente.* Pol. *Osobliwie.* Vng. *Kiualt keppen.* Ang. *Singularly, passingly.*] Cic. 4. Ver. Quĕ ego singulariter in prætura mea dilexissem.

Singŭlātim, aliud adverb. Minutatim, seorsim, separatim, per singulos. [*κατὰ ἕνα-νον.* Gall. *Chacun à part soy, l'vn apres l'autre, singulierement.* Ital. *Singolarmente, à vno per vno.* Ger Insonderheit/ besonder. Hisp. *Singularmente, vno à vno, apartadamente.* Pol. *Osobno.* Vng Eggyenkent, kwlõn. Ang Particularly, seuerally, euery one a part.] Cicero 1. Ver. Si tantulum offensum, titubatumq; sit, ut ea quę singulatim ac diu collecta sint, uno tempore universa perdamus. Idem 1. de Invent. Singulatim de unoquoq; genere in secundo libro dicemus. Pro eodem etiam dicimus sigillatim. Cæsar lib. 5. bel. Gal. Centuriones sigillatim, Tribunosq; militum appellat: quorum egregiam fuisse virtutem testimonio Ciceronis cognoscitur.

Sīngillātim. Singulatim: hoc est, unumquodq; per se. *κατὰ ἕνα-νον.* Cic. 4. Phil. Civitas non singillatim, sed provinciis totis dabatur. Lucilius: Singillatim unusquisq; nostrũm movetur. Sueton. in Augusto: Atque etiam singillatim è certo genere hominum libentes, ac pro facultate quisque pecunias contulerunt.

Sīngultŭs, us, ui, m. q. [אנקה *anakdh.* *λύγξ.* Gall. *Hoquet, ou hochet* Ital. *Singolto, singhiozzo.* Ger. Das kluxē/ auffstopffung Bel. Den hick Hisp. *Solloco, ò obra de hipar.* Pol. *Szkanie.* Vng. *Tsuklas.* Ang *Yexing, hichet or sobbing.*] Species est convulsionis, quæ fit vel nimia spirituum suppressione, vel propter inanitionem, vel repressionẽ immoderatã, vel ob erosionẽ ab acrioribus in ventriculo humoribus: quas cùm facultas expultrix per se expellere non possit, motricem in auxilium accersit, spiritumq; aut humores noxios vi quadã & nõ sine sonitu expellit: atq; ita cietur convulsionis quoddã genus in ventriculo quod *singultum* appellamus. Cicer. pro Plan. Non modò lacrymulam, sed multas lacrymas & singultum cum fletu videre potuisti. ¶ Neq; solius hominis est singultus, verumetiam brutorum animantium, ut equorum. Virgil. 3. Georg. imaq; longo Ilia singultu tendunt. Idem 9. Aeneid. & longis singultibus ilia pulsat. Ovid. 3. Amor. Eleg. 7: Oraq; singultu concutiente sonant. Item gallinarum. Colum. lib. 8. cap. 5: Assiduus autem debet esse custos, & speculari parientes: quod se facere gallinæ testantur crebris singultibus interjecta voce acuta.

Sīngūltĭo, n. q. hoc est, singultus emitto. [אנק *anák.* *λύζω.* Gall. *Hoqueter, auoir le hoquet.* Ital. *Singoltire.* Ger. Kluxen. Hisp. *Sollocar ò hipar.* Pol. *Szkam.* Vng. *Tsuklok.* Ang. *To yexe, or haue the hichet.*] Plin. lib. 23. cap. 21: Nec singultientibus, nec si cum febre dyspnœa sit, *&c.*

Sīngūlto, as, frequentativum, Quod est frequenter singultio. [*πολὺς λύζω.* Gall. *Sangloter, hoqueter souuent.* Ital. *Singultire spesso.* Ger. Kluxen eins kluxens. Hisp. *Sollocar ò hipar muchas vezes.* Pol. *Vstawnie szkam.* Vng. *Giakran tsuklok.* An. *To yexe often.*] Virg. 9. Aeneid. Tum caput ipsi aufert domino, truncumq; relinquit Sanguine singultantem: Id est, cum Singultu animam efflantem.

Sīngultim, adverbium. [Gall. *En hoquetant.* Ital. *Facendo singolti.* Ger. Mit kluxen oder abgebrochnen worten. Hisp. *Sollocando ò hipando.* Pol *Przeriwszy szkaiąc.* Vng. *Akadozua.* Ang. *With yexing.*] Horat. lib. 1 Ser. Sat 6: Vt veni coràm, singultim pauca locutus: id est, verbis interruptis. Budæus.

Sĭnistră, æ, f. p. Manus læva, à sino, is, ut placet Festo, eò quòd aves, quę ad lævam apparent, rem institutam nos agere sinãt. [שמאל *semól.* *σκαιὰ, ἀριστερά.* Gall. *La main senestre ou gauche.* Ital. *Mano sinistra, man manca, man zanca, man stanca, man mancina.* Ger. Die linche Hand. Hisp. *Mano siniestra ò yzquierda.* Pol. *Lewareka.* Vng *Balkez.* Ang. *The left hand.*] Virg. 10. Aeneid. clypeum tum deinde sinistra Extulit ardentem. Idem 5 Aeneid. Nunc dextra ingeminans ictus, nunc ille sinistra. Ovidivs 3. de Ponto: Dicitur infirma cornu tenuisse sinistra. ¶ Sinistra ponitur aliquando pro ea parte quæ sinistram manum versus est. Cic. 1. de Divin. Cur à dextra corvus, à sinistra cornix faciat ratum. ¶ Ponitur aliquando adverbialiter pro à parte sinistra. Cic. 4. Acad. Et quum in uno mundo ornatus hic sit tam mirabilis, innumerabilis, suprà, infrà, dextrà, sinistrà, antè, póst. ¶ Sinistra manus furtifica appellata à Plaut. in Persa: Vbi illa altera est furtifica læva? eam ob causam, quòd hac manu furta potissimùm fiebant, dum dextra aliud simulabatur. Catullus in Asinum: Inter cœnam Asini manu sinistra Non belle uteris in joco atq; vino, Tollis lintea negligentiorum. Inde apud eũdem sinistra liberalitas in Epigram. ad Cæsarem, quæ ex furtis & concussionibus facta est.

Sĭnistĕr, tra, trum, Quod ad sinistram est: [שמאל *semdli* *λαιὸς, σκαιὸς, & ἀριστερὸς, κατ' ὄφησιν μόν.* Gall *Senestre, à gauche.* Ital. *Chi è alla sinistra.* Ger. Linck/ auff der lincken seiten. Hisp *El que es puesto à la mano siniestra* Pol. *Polowes stronie.* Vng. *Balkes fele.* Ang *That is on she leafi hand.*] ut. Sinistra manus, Sinistrũ cornu. Livius 3. ab Vrbe: Nam quum æquasset aciem, duo extra ordinem millia, quæ in sinistrum cornu Romanorum in ipso certamine impressionem facerent, renuere. Virgil. 10. Aeneid. Pallasq; sinistro Affixus lateri. Idem 7. Aeneid. vestigia nuda sinistri Instituêre pedis. ¶ Sinisterior, & sinisterius. Var. 2. de

Re ruſt. cap. 5: Siquidem ſi mas eſt, in dexteriorẽ partem abit: ſi fœmina, in ſiniſteriorem. Cicero: Cornu ſiniſterius, quod erat infirmius. ¶ Siniſtrum autem, quantum ad auguria pertinet, ſignificat proſperum, teſte Feſto, propterea quòd nos agere aliquid finat. Cic. de Leg. Is ave ſiniſtra dictus populi magiſter eſt. Aliã tamẽ ejus rei rationẽ affert Varr. lib. 5. Epiſt. quæſtionum his verbis: A' deorum ſede quum in Meridiem ſpectes, ad ſiniſtram ſunt partem mundi exorientes, ad dextrã occidentes: quo factum arbitror ut ſiniſtra meliora auſpicia, quàm dextera, eſſe exiſtimentur. ¶ Aliquando accipitur pro adverſo, noxio, ominoſo: quòd quæ ſiniſtra manu fiunt, minus rectè fieri videantur. [Gall. *Malheureux, malfortuné.* Ital. *Infelice, nocevole, contrario.* Ger. Vngtücklich/ſchedlich. Hiſp. *Coſa de mal aguero.* Ang. *Vnproſperous, vnhappie.*] Virg. lib. 1. Georg. Arboribusq́; ſatisq́; Notus pecoriq́; ſiniſter. Plin. Epiſt. 9: Nemo me apud quenquã ſiniſtris ſermonibus carpit: neminem ipſe reprehendo, niſi unum me. Virgil. 9. Aeglog. Antè ſiniſtra cava monuiſſet ab ilice cornix.

Sĭnīstrē, adverbium, Malè. [σκαίως, δεινῶς. Gall. *Du coſté ſeneſtre, à la mal'heure, gauchement.* Ital. *Da banda ſiniſtra, infelicemente.* Ger. Vngtücklichen/tälp. Hiſp. *Hazia la mano yzquierda, diſdechadamente.* Pol. *Nie dobrze, nie ſzczęśliwie.* Vng. *Gonoxul, nem iol.* Ang. *Vnluckely.*] Tacit. lib. 17: Cæterùm utraq́; cædes ſiniſtrè accepta. Exceptus ſiniſtrè, Horat. in Arte.

Sĭnīstrorſum, adverbium, Ad, ſive verſus ſiniſtram partem. [ἐπ' ἀριστερὰ, ἐπὶ τὰ λαιά. Gall. *A gauche, à la main gauche, du coſté ſeneſtre.* Ital. *Da banda ſiniſtra.* Ger. Auff die lincke hand oder lincke ſeiten. Hiſp. *Hazia la mano yzquierda.* Pol. *Na lieiwą ſtronę.* Vng. *Balkez fele.* Ang. *Towardes the leaſt hand.*] Horat. 2. Ser. Satyr. 3: Ille ſiniſtrorſum, hic dextrorſum abit. Legitur & ſiniſtrorſus: quod & Feſtus annotavit, citans locum Cæſar. 6. belli Gall. Hinc ſe flectit ſiniſtrorſus, diverſis à flumine regionibus.

Sĭnīstĕrĭtās, atis, f.t. Perverſitas, improbitas. [שד *hável.* σκαιότης. Gall. *Gaucheté, ſottiſe, lourdiſe.* Ital. *Seneſtrezza, malignità.* Ger. Der tinck oder tãp ſinn/gemüchtrey/verkehrung. Hiſp. *Aquella diſpoſicion del ſiniestro, maldad.* Pol. *Złoſći przewrot noſcią.* Vng. *Gonoſſag.* Ang. *Lack of grace in doing a thing vnhandſomeneſſe.*] Plin. Epiſt. 182: Pleriq́; autem dum verentur ne gratiæ potentium nimium impartire videãtur, ſiniſteritatis, atq́; etiam malignitatis famam conſequuntur.

Sĭnīstĭmum, inquit Feſtus, antiqui dixerunt pro ſiniſtro: ut, Siniſtimum auſpicium, quum aves à ſiniſtra conſpiciuntur. Id autem dextro felicius habebatùr. Cujus rationem hanc reddit Feſtus, ex ſententia Varronis, quòd veteres deorum ſedem ad Septentrionem eſſe voluerint, atq́; inde eos in Meridiem ſpectare. Quò fit ut Ortum ad dexterã, Occaſum habeant ad ſiniſtram.

Sĭno, is, ſivi, ſitum, Permitto. [הניח *hinniach.* ἐάω, ἀφίημι. Gall. *Permettre, laiſſer faire.* Ital. *Permettere, laſciare.* Ger. Laſſen oder zulaſſen/geſtatten. Bel. Toelaten/gedooghen. Hiſ. *Dexar ò deſemparar.* Pol. *Dozwaliam.* Vng. *El hagyom meg engedõm.* Ang. *To ſuffer, to permitte.*] Varro: Sine is ad pubertatis annos perveniat. Terent. Andr. Sine nunc meo me vivere interea modo: Ibidem: Sine te hoc exorem. S. Sino. Cæl. 4. bell. Gall. Vinum ad ſe importari omnino non ſinunt.

Sĭtŭs, [אמן *munnách.*] & ſiturus, particip. Permiſſus, & permiſſurus. Cic. pro Seſtio: Accuſare eum moderatè, à quo ipſe nefariè accuſatur, per Senatus autoritatem non eſt ſitus. Idem ad Q. Frat. lib 2: Cato concionatus eſt, comitia haberi non ſiturum. ¶ Hujus compoſitum eſt Deſino: de quo ſuo loco.

Sĭnŏpis, pen. prod. genit. ſinopidis, f.t. [ששר *ſchaſchár.* σινωπίς. Ger. Rubrick oder Rötelſtein.] Rubricæ genus præſtantiſſimum, quod circa Sinopen Ponti urbem effodiebatur: unde & nomen habet. Plinius lib. 35. cap. 6: Naſcuntur ſinopis, rubrica, parætonium, melinum, eretria, auripigmentum, cæteri finguntur. Et paulò pòſt: Sinopis inventa eſt primùm in Ponto: inde nomen à Sinope urbe. Species ejus ſunt tres, rubens, minus rubens, & media. Hæc ille. Vitrũv. lib. 7, eam rubricam ſinopicam appellavit, Strabonem arbitror ſequutus, qui lib. 12, μίλτον σινωπικὴν eam nominat, & in Cappadocia eam naſci aſſerit: idcirco autem ſinopicam vocari, quòd à mercatoribus Sinopem ſoleret ad mercatum deferri, priuſquam Epheſiorũ emporium tam celebre eſſet.

Sĭnŏpĭcŭs, pen. corr. Adjectivum: ut, ſinopica rubrica, Vitruvius. Idem.

Sĭnŭo, as, Sinuoſus, Vide SINVS.

Sĭnŭs, us, priore correpta, m. q Curvitas illa quæ eſt intra pectoris, brachiorumq́; complexum. [חיק *chek.* κόλπος. Gall. *Sein, replis.* Ital. & Hiſp. *Seno.* Ger. Der buſem. Bel. Den boeſem. Pol. *Zantadua, l'ono.* Vng. *Kebel.* Ang. *The boſome.*] Terentius in Adelphis: Hic non amandus? hiccine non geſtandus in ſinu eſt? Ovidius Epiſtola tertia: Te tenet in tepido mollis amica ſinu. Seneca Troade: Blando ſinu fovens nepotem. Fovere dextram ſinu, Ovidius 1. Amorum, Eleg. 4. Hinc ſinus veſtium appellati ſunt, laxitates inter plicas intermediæ. Virgilius 1. Aeneidos: Nuda genu, nodoq́; ſinus collecta fluentes. ¶ Per translationem quoque ſinus vocantur littora curva, duobus quaſi brachiis longiùs in mare procurrentibus incluſa, Græci κόλπους appellant. [Gall. *Gouffre ou golfe de mer.* Ital. *Golfo.* Ger. Ein Meerſchoß. Hiſp. *Golfo de la mar entre dos cabos.* Pol. Wyrwa wbrzegu morskim, buchta. Vng. *Haylas.* Ang. *The boſome of the ſea.*] Hinc Plinius totam Europam, qua Mediterraneo mari alluitur, in quatuor præcipuos dividit ſinus, quorum primus Calpæ Hiſpaniæ, & Lacinio extremo Italiæ promontorio includitur: ſecundus à Lacinio initium ſumens, Acroceraunii montibus terminatur: tertius ab Acroceraunii ad Helleſponti anguſtias extenditur: quicquid reliquum eſt Europæ uſque ad Tanaim fluvium quarto ſinu includitur. ¶ In oculis item ſinus dicuntur concavitates illæ quibus lacrymæ erumpentes, primùm excipiuntur. Sic enim interpretatur Servius illud Virgilii 4. Aeneidos: Sic effata ſinum lacrymis implevit obortis. ¶ Accipitur item ſinus pro gremio, ſive ea parte veſtis qua verenda teguntur. Iuvenal. Satyr. 9: Fata regunt homines: fatum eſt in partibus illis, Quas ſinus abſcondit: nam ſi tibi ſidera ceſſant, Nil faciet longi menſura incognita nervi. ¶ Nonnunquam etiam pro caſſibus venatoriis. Martialis libro 13: Pulcher adeſt onager, mitti venatio debet Dentis Erythræi, jam removere ſinus. ¶ Aliquando pro velo, quod ventis flantibus curvatur, & ſinuoſum redditur. Virgil. 5. Aeneidos: Colligere arma jubet, validisq́; incumbere remis, Obliquatque ſinus in ventum, *&c.* Iuven. Satyr. 1: Totos pande ſinus. ¶ Sinum ex toga facere, eſt extremas togæ oras ita contrahere, ut in medio ſinus: hoc eſt, capacitas quædam relinquatur. Livius 1. bel. Punic. Tum Romanus ſinu ex toga facto. Hic (*inquit*) vobis bellum atque pacem portamus: utrum placet, ſumite. ¶ E' ſinu alicujus eſſe dicimus, quod ex intima familiaritate ejus eſſe volumus intelligi. Cicer. 3. Verrin. Verres ſimulac tetigit provinciam, ſtatim Meſſanam literas dedit. Dionem evocavit: calumniatores ex ſinu ſuo appoſuit: qui, *&c.* In ſinu ſuo habere, pro eo quod eſt habere in poteſtate ſua. Caius Iureconſultus: Titio centum do lego, quæ mihi pertulit, quæ ideo ei non cavi, quòd omnem fortunam & ſubſtantiam, ſi quam à matre ſuſceperat, in ſinu meo habui ſine ulla cautione. ¶ Sinus ſolutus pro liberalitate ponitur: quo modo accipitur à Seneca: Non recipit ſordidum virtus amatorem: ſoluto ad eam ſinu veniendum eſt: id eſt, plena liberalitate, & copia effuſa, ut interpretatur Bud. ¶ Sinus, nus, prior. prod. Genus vaſis ſinuoſi, interprete Nonio, quemadmodum & galeola. Plaut. in Curcul. Hic cum vino ſinus fertur. Varro de vita populi Romani, ut idem Nonius citat: Vbi erat vinum poſitum in menſa, aut galeola, aut ſinu. Virgil. Aeglog. 7: Sinum lactis, & hæc te liba Priape quotannis Expectare ſat eſt, *&c.* Varro in hac ſignificatione in neutro genere ponit lib. 4. de ling. Lat. Sinum, *inquit*, à Sinu: quòd ſinum majorem cavationem habeat quàm poculum.

Sĭnŭo, as, Curvo, in ſinus flecto. [κυρτόω. Gall. *Entortiller, ou tortiller en pluſieurs plis, courber.* Ital. *Ingobbire, intorcere.* Ger. Krümmen oder biegen in rend oder fält. Hiſp. *Enroſcar, entorcer.* Pol. *Krecze y tamyſam, fal'duie.* Vng. *Meg haytom, horgaſitom kebe leſſe tozõm.* Ang. *To turne and wind in forme of a ſerpent.*] Virgilius libro 2. Aeneidos: ſinuatque immenſa volumine terga: id eſt, in ſinus flectit. Ovidius libro 2. Metamorph. tremulæ ſinuantur flamine veſtes. Id eſt, rugantur, vel in ſinus colliguntur. ¶ Hinc componitur Inſinuare: de quo ſatis multa dicta ſunt ſuo loco.

Sĭnŭōsŭs, a, um, Quod habet multos ſinus, flexuoſus: [κολπώδης. Gall. *Qui a pluſieurs plis, qui a pluſieurs deſtours.* Ital. *Tortuoſo gombitoſo, golfoſo.* Ger. Das viel krümb oder fält hat/voll wincklen. Hiſp. *Tuerto, torcido, lleno de golfos.* Pol. *Fal'dziſti, pokrecżony.* Vng. *Kobeles horgaſos.* Ang. *That hath many turninges or windinges.*] ut mare ſinuoſum, Vela ſinuoſa, quæ vento inflata in ſinus turgeſcunt. Claudian. libro 1. de Rap. Proſerp. ſinuoſa draconum Membra tegens, volucri per avia nubila, *&c.* Plinius lib. 11. cap. 37: Cor prima domicilia intra ſe animo & ſanguini præbet, ſinuoſo ſpecu, & in magnis animalibus triplici, in nullo non gemino. Virgilius 11. Aeneidos: Sanciùs at ſerpens ſinuoſa volumina verſat. Ovid. 5. Metam. tamen ſinuoſa veſte pependit.

Sĭnŭōsē, adver. [σκολιῶς. Pol. Krecżiſto, wężikowato. Vng. Tekerkõſſen, horgaſſan, homalyoſan.] Vnde ſinuoſius, obliquius ac magis involutè, tectius. Gell. lib. 12. cap. 6: Sed ut tibi à me mos geratur, dicam ego indoctius (ut ajunt) & apertius quæ fuiſſe dicturum puto ſinuoſius, atque ſolertius, ſi quis nunc adeſſet Stoicorum.

Sĭŏn, ii, n. ſ. σίον, [Ger. Bachbun/wie etlich wöllen/iſts aber nicht/ſonder einanõ wolgeſchmackt kraut in den Bächen den Girgeln gleich.] Herba eſt in locis aquoſis naſcens, frutice pingui, recto, foliis latis, oluſatro ſimilibus, ſed minoribus, & odoratis. Alio no-

mine Laver dicitur, & vulgò *Berula*. Plin. lib. 22. cap. 22: His adnumerant Sion, latius apio, in aqua nascēs, pinguius, nigriúsque, copiosum semine, sapore nasturtii.

Sipărium, rii, n. s. Veli genus, quo utebantur mimi, scenicíq; artifices ad scenam velandā. [מסך *masách*. αὐλαία. Gall. *Vn rideau dequoy se seruoyent les ioueurs*. Ital. *Velo da ornare il teatro, tapezzarie*. Ger. Ein vmbhang oder verhenckdecke der heüßtinen in schaw spylen Hisp. *Velo para sombra y ornar el teatro*. Pol *Zasłona, kotrzina*. Vng *Iackó hely beburiba fódozó zoryam*. Ang *A courtaine vsed in stages*.] Cic. de provinciis Cōsul Itaq; ille alter (ut ipse est homo doctus, & à suis Græcis subtilius eruditus) quibuscum jam in orchestra helluatur, antea post siparium solebat.

Sīphōnēs, pen prod. m. t. [גבורים *tsinnorim*. σίφωνες. Gall. *Siringues ou tuyaux*. Ital *Canoni condotti da acqua*. Ger Ein rör durch welche man mit dem blast wasser herfür treibt. Hisp. *Los aguatoches ò atenores de agua* Pol. *Rury wodne*. Vng. *Tsótsatorna*. An. *Pipes to conueigh water, a conduite pipe*.] Canales, tubi, sive fistulæ in fontibus, quibus aqua vel alius liquor emittitur: à sono dicti, quem edit aqua per eos erumpens. Iuvenal Satyr. 6: Effigiemq; deæ longis siphonibus implent. Plin. lib. 2, de aqua in summa juga erumpente: Quo spiritu acta, & pondere terræ expressa siphonum modo emicat.

Sīphūnculus, li, diminutivum est à siphone, Exigua fistula ex ære, vel marmore, aliáve materia, ex qua aqua exilit è fonte. [ὁ μικρὸς ἢ βραχὺς σίφων, τὸ σιφώνιον. Gall. *Petite siringue ou petis tuyau* Ital *Picciol canone è condutto da aqua*. Ger. Ein wasserröhrlin/ brunnröhrlin. Hisp *Pequenno aguatocho, ò atenor de agua*. Pol. *Rurka, kurek* Vng. *Tsónetske tsatornatska*. Ang. *A cocke or a conduite, or a litle cunduite pipe*.] Plin. ad Apollinarem: In hoc fonte crater, circà siphunculi plures miscent jucundissimum murmur.

Sīpo, as, are, Antiquis in usu erat pro spargere. [זרק *zarák* זרה *zaráh*. σκεδάζειν, πάσσειν. Ger. Vergeüdē/ auß spreyten. Bel. Verdoen/ verstroyē. Pol. *Sypam*. Vn. *El hintom*. Ang. *To sprinkle or statter abroade*.] A quo manserunt composita Dissipo, insipo, & obsipo: quorum significationem explicuimus suis locis.

Sīquāndo, adverbium temporis, Si aliquando, vel si aliquo tempore: primam productam, & acutam habet. [ἔποτε. Gall. *Si quelque fois*. Ital. *Se qualche volta, se pur vna volta*. Ger. Wann etwan. Bel. Wanneer. Hisp. *Si alguna vez*. Pol. *Ieśliekiedi*. Vng. *Ha valaha*. Ang. *If at any tyme*.] Cicer. de Amicit. Non erunt ergo homines divitiis affluentes audiendi, siquando de amicitia, quam nec usu nec ratione habent cognitā, disputabunt.

Sīquidem, antepenultima acuta, componitur ex si, & quidem: quanvis Si, per se producatur, ibiq; correpta sit, nec significationem partium habeat ex quibus componitur. Significat enim nam, seu quoniam. [כי *chi*. ἔγε. Gall. *S'il est ainsi, car*. Ital *Se pur, poi che, perche, certamente*. Ger Dann je/ dieweil Bel. Want. Hisp. *Certamente*. Pol. *Ponieważ, gdyż*. Vng. *Mert*. Ang. *For, if it be so*.] Cicer. Dolab. Gratulór Batis nostris, siquidem, ut scribis, salubres repentè factæ sunt. ¶ Ponitur & pro Si certè, dubitativa conjunctione. Asinius Cic. Nam & robur, & soboles militum interiit, siquidem quæ nuntiantur vera sunt. Columel. in Præf. lib. 1: Accedit huc, quòd ille, quem nos perfectum esse volumus agricolam, siquidem artis consummatæ non sit, nec in universa rerum natura sagacitatem Democriti, vel Pythagoræ non fuit consecutus: multum tamen profecerit, si usu Tremellios, Saserna sq;, & Stolones nostros æquaverit. Terent. Eunuch. Biduum saltem ut concedas solùm. PH. Siquidem biduum: & non fiant isti viginti dies. Verùm in hac significatione duę divisę dictiones esse videntur: unde Si producendum est, quum in composita dictione corripiatur. Profertur tamen testimonium ex Ovidio, in quo Si, corripi volunt, etiam extra compositionem: id autem est hujusmodi: Quæ mihi ventura est, siquidem est ventura senectus, Quum desit numeris ipsa juvēta suis? Sic enim legit Laurentius Valla: quum tamen emendatiores codices genuinam lectionem hanc esse ostendant: si qua est ventura senectus.

Siquĭs, siqua, siquod, vel siquid, compositum à quis: Quod si aliquis. [ἔτις. Gall. *Si aucun, si quelqu'vn*. Ital. *Se alcuno*. Ger. So einer oder jemandt/ was jenen etwas Hisp. *Si alguno, si alguna*. Pol. *Ieśliktо* Vng. *Ha valaki*. Ang *If any one, or if any*.] Plin. Epist. 6. lib. 3: Nec vitia, si qua sunt, celant. Siquis alius, ἔτις ἄλλος, clausula est in primis elegans, qua utimur quum significare volumus quempiam in re aliqua vehementer excellere: ut, Varro totius antiquitatis, siquis alius, peritissimus: id est, Aut Varro peritissimus est antiquitatis, aut nemo. Suetonius in Claudio: Siquem alium & se liberum esse.

Sirēmps, Vox antiqua, & prorsus obsoleta: qua tamen Catonem usum tradit Festus, pro eo quod omnimodam rei alicujus similitudinem refert: quasi similis res ipsa.

Sirĭăsis huius Siriasis, f t [σειρίασις. Ger. Ein entzündung am hirne vnd hirnhewtle der jungen kindern.] Inflammatio est partium earum, quæ circa cerebrum aut ejus membranas sunt, ἀπὸ τῆς σειριᾶν, quod est capitis inflammatione laborare. Plin. lib. 20 cap. 10: Ossibus in canino fimo inventis, adustio infantium, quæ vocatur siriasis, adalligatis emendatur. Idem lib. 22. cap. 21: Folia infantium ustulationibus: quod siriasim vocant, illita medentur.

Sirpĕa veles, quæ virgis, ut inquit Varro, sirpatur: id est, colligādo implicatur, in qua stercus aliúdve quid evehitur. [Pol. *Woz ykswow dowiezienia gnoiu narzędzioné*.] Hinc sirpicula diminutione factum vocabulum, quo usus est Lucilius: Tintinnabulum abest hinc, sirpiculæq; oletorum.

Sīrpo, as, are, Est colligando implicare. [Pol. *Oppliatuie*.] Varro αἰεὶ μέλλης: Cupas vinarias sirpare noli Ex Nonio.

Sīrrhŭs, σίῤῥος Suidę, Cuniculus sive fossa subterranea, in qua frumentum quàm diutissimè incorruptum asservatur. [Pol. *Loch*.] Vide infrà in dictione SIRVS.

Sīrŭs σῖρος, sive Sirrhus, duplicato r, σίῤῥος Suidæ, Spelunca subterranea, condendo servandoq; frumento accommodata. [Pol. *Podziemne wdoliech zyta chowanie*.] Varr. lib. 1. de Re rustic. cap 57: Item hujus generis granaria alia quidam habent sub terra, uti speluncas, quas vocāt *siros*: ut in Cappadocia, ac Thracia, Russia & Moscovia: alii, ut in Hispania citeriore, puteos, ut in agro Carthaginiensi & Oscensi. Horum solum paleis substernunt, & curant ne humor aut aër tangere possit, nisi quum promitur ad usum. Vide in SYRVS.

Sīs, pro si vis dixêre veteres. Ad verba enim imperativa, quia videbantur contumeliosa, addebant sis, pro, si vis: ut Fac sis, Vide sis. Plaut. in Amph. Modò sis veni huc, invenies infortunium. Cicer. pro Sext. Roscio: Age nunc, refer animum sis ad veritatem.

Sisămus, (quod hìc pro Paphlagoniæ urbe corruptè legebatur) Vide SESAMVM.

Sisara, æ. pen. corr. Plin. [Ger Heyd/ ein stäudle also genannt.]

Sisărŏn, sive Sisarum, sisari, pen. corr. σισαρον, Herba est pastinacæ nō dissimilis, quæ Latinè siser appellatur. Vide paulò pòst in dictione SISER.

Sīsĕr, eris, n. t. σίσαρον Dioscoridi. Herba est pastinacæ non dissimilis, quæ hodie vulgò *Servilla* sive *Chervilla* appellatur. [Ger. Girgele/ Geirlin. Pol. *Kucmorka*.] Ejus duo sunt genera, sativum & erraticum. Sativum, caulem habet angulosum, folia oblonga, & in extremitatibus incisa, semen latum, & foliaceum, radices candidas, jucundi gustus, esuq; gratissimas. Sativi rursus duo sunt genera, floris colore distincta. Nam quod ex iis majus est, flores habet luteos, minus candidos. Erraticum verò caule est bicubitali, foliis biximellæ, sed majoribus, flore luteo, & umbella anethi, semine lato & rotundo, ut sativum, radice tenui & longa. Plin. lib. 19. cap. 5: Inter medica dicendum siser: quod ipsum Tiberius princeps nobilitavit: flagitans omnibus annis à Germania. Geldúba appellatur castellum Rheno impositum, ubi generositas præcipua. Inest longitudine nervus, qui in decoctis extrahitur, amaritudinis tamen magna parte relicta, quæ mulso in cibis temperata, etiam in gratiam vertitur.

Sīson, σῖσων, Semen est exiguum, in Syria nascens apio simile, nigrum, fervens, & oblongum. Vide Dioscor. lib 3.

Sīsto, is, stĭti, sine supino, n. t. Stare facio, coërceo, reprimo, seu retineo: [עמד *hebemidh*. ἐφίστημι, στάσιν. Gall. *Retenir & arrester, presenter, faire comparoir*. Ital *Fermare, reprimere*. Ger. Stetten/ stillstellen. Hisp *Entancar* Pol. *Zastanowiam*. Vng. *Meg allatom*. Ang *To mak to tary or stand still, to appeare as one doth sued in the law, to stoppe or hold back*.] ut Siste gradum, Siste lacrymas. Plinius: Sanguinis profluvium sistit herbæ pæoniæ semen rubrum. Alvum sistere: id est, reprimere. Plinius lib. 20. cap. 6: Capita bis aqua mutata cocta, alvum sistunt, &c. Fugam sistere, Liv. 10. bell. Pun. Ibi Syphax dum obequitat hostium turmis, si pudore, si periculo suo fugam sistere posset, equo, &c. Profluvium genitale, vel sanguinem sistere. ¶ Quandoque ponitur pro sui copiam facere, & se præsentem exhibere ἐφίστημι, παρίστημι. Cicero ad Atticum: Des operam id quod mihi affirmasti, ut te ante Calendas Ianuārias, ubicunque erimus, sistas. Idem 3. Offic. Vas factus est alter ejus sistendi, ut si ille non revertisset, moriendum esset ipsi. ¶ Sistere etiam pro consistere & stare. ἱστάναι. Cicero 5. Verr. Qui Rempublicam sistere negat posse, ni ad Equestrem ordinem judicia referantur. ¶ Quandoque est confirmare, corroborare, & quasi nutantem fulcire. στηρίζειν, ἐρείδειν. Virgil 6. Aeneid Hic rem Romanam magno turbante tumultu Sistet eques. ¶ Hujus verbi præteritum est Stiti, non, ut quidam existimarunt, steti: supinum autem nullum habet. Nam statum, à sto, non à sisto deducitur. Vnde & stator Iupiter à stando, non à sistendo, cognominatus est Priscianus præteritum hujus verbi statui esse existimavit: quod certè à verbo statuo esse constat, quemadmodum & supinum statutum. Stiti autem verum verbi hujus præteritum esse, in Noctibus suis Atticis docet Gellius: cujus

hæc sunt

hæc sunt verba: In libro vetere M. Catonis, qui inscribitur Contra Tyberium exulem, scriptum siquidem sic erat: Quid si vadimonium capite obvoluto stitisses? Rectè ille stitisses scripsit, sed falsi, & audaces emendatores, exscriptos per libros stetisses fecerunt, tanquam stitisses vanum & nihili verbum esset. Quin potiùs ipsi nequam & nihili sunt, qui ignorant stitisses dictum à Catone, quoniam sisteretur vadimonium, nō staretur. Quibus ex Gellii verbis quum satis constet, stiti à sisto præteritum esse, non steti, illud quoq; obscurum esse non potest, supinum stitum esse, non statum: statorisq; appellationem non à sistendo, sed à stando esse deductam. Verùm quoniam hoc ad præsens negotium non multum pertinet, omnē hanc disputationē suum in locum reservabimus, quo ex professo de vocis ejus significatione sumus acturi. ¶ Verbi hujus composita sunt, absisto, assisto, consisto, circunsisto, desisto, existo, insisto, obsisto, persisto, & resisto: quorum significata vide suis locis.

Stător, oris, verbale, m.t. Apparitor, viator, qui magistratui præstò est, ut illius jussu quemlibet accersat, & corā illo sistat: à jugi astandi munere dictus. [שׁוֹטֵר *schotér.* κλητὴς. Gall. *Messager, sergent, ou huissier.* Ital. *Vfficiale, sbirro, Zaffo, mezzo, famiglio de la corte.* Ger. Ein Stattrecht/der stehn muß vnd warten/ wo man jhn hin schicke/ein Weibet. Hisp. *El que está a en pie delante el principe para seruirlo.* Pol. *Mieuski sługa*, item, *woźni.* Vng. *Porozlo.* Ang. *A beadle or sergeant, a somner which warneth men to appeare.*] Cic. lib. 2. Epist. Vt ad te statores meos, & lictores cum literis mitterem. Idem lib. 9: Præstò mihi fuit stator ejus cum literis, quibus ne venirem denuntiabat. ¶ Stator item Iovis cognomen fuit apud Romanos, Græci στήσιον vertunt, nonnunquam etiam ἐπισώσιον: inde dictum quòd Romanos à Sabinis in fugam versos stare fecerit: qua de re sic scribit Liv. lib. 1. ab Vrbe: Vt Hostius cecidit, confestim Romana inclinatur acies, fusaq; est ad veterem portam Palatii. Romulus & ipse turba fugientium actus, arma ad cœlum tollens: Iupiter tuis (*inquit*) avibus jussus hìc in Palatio prima urbi fundamenta jeci: arcem jam scelere emptam Sabini habent: inde huc armati superata valle media tendunt. At tu pater deùm, hominumq; hinc saltem arce hostes, deme terrorem Romanis, fugamq; fœdam siste: hìc ego tibi templum Statori Iovi, quod monumentum sit posteris, tua præsenti ope servatam urbem esse, voveo. Hæc precatus, veluti si sensisset auditas preces: Hinc *inquit*, Romani Iupiter optimus maximus resistere, atq; iterare pugnam jubet. Hæc ille. Cicero antequam iret in exilium: Iupiter Stator, quem verè hujus urbis statorem majores nostri nominavêre: cujus templum à Romulo victis Sabinis in Palatii radice cum victoria est collocatum.

Sīstrum, sistri, n.s. [σεῖστρον. Ger. Ein Egyptisch Pfaffengöcklein. Pol. *Rzegotki, klekotki vnas.*] Crepitaculum æneum, quo Aegyptii sacerdotes in Isidis sacris uti solēt: ita dictum ἀπὸ τῦ σείειν: hoc est, à quatiendo, propterea quòd concussum, argutum, sonorumq; ederet tinnitum. Ovid. 2. Amor. Per tua sistra precor, per Anubidis ora verendi. Apuleius: Aereis & argenteis, & aureis sistris argutum tinnitum constrepentes. Mart. lib. 14: Si quis plorator collo tibi vernula pendet, Hæc quatiat, tenera garrula sistra manu. Hoc instrumentum apud Aegyptios vicem tubæ exhibebat. Virg. 8. Aeneid. patrio vocat agmina sistro. Ovid. 3. Amor. eleg. 8: Quid nos sacra juvant? quid nunc Aegyptia prosunt Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?

Sīstrātus, ta, tum, Sistrum tenens: quod est proprium epitheton sacerdotum Isidis. Mart. lib. 12: Linigeri fugiunt calvi, sistrataq; turba.

Sīsymbrium, n.s. [σισύμβριον. Gall. *Balsamite, mente romaine, cresson.* Ital. *Balsamita, menta acquatica.* Ger. Wassertressig/Brunnkressig/wilder quendel. Hisp. *Yerua buena de agua, axedrea.* Pol. *Lebiotka.* Vng *Kakukfw.* Ang. *Wilde tyme or creeping tyme.*] Herbæ genus est, teste Dioscoride, quod alio nomine serpyllum sylvestre vocatur. Nascitur in solo inculto, menthæ hortensi simile, odoratius tamen, & latiore folio. Officinæ *balsamitam* vocant. Solet autē hæc herba unà cum myrto coronis adhiberi. Ovid. 4. Fastorū: Cumq; sua dominæ data grata sisymbria myrto. ¶ Est præterea aliud Sisymbrii genus, locis riguis gaudēs, quod alii Cardaminam, alii sion, vulgus autem *Nasturtium aquaticum* vocat. Vtriusque meminit Dioscor. lib. 2. cap. 120.

Sīsyrinchion, σισυρίγχιον, Bulbi genus, cujus imę radices hyeme crescunt: verno autem tempore, quum apparuerit viola, minuuntur ac contrahūtur, bulbo interim pingescente. Autor Plin. lib. 19. cap. 6.

Sītanion, σιτάνιον, Frumēti genus, quod quoniam tertio à satu mense metitur, à Græcis τριμηνιαῖον, à Latinis etiam trimestre dicitur, toti Alpino tractui, atque adeò frigidioribus omnibus regionibus notissimum certissimumq; agricolis famis levamen, quoties aut nives altiores, aut aquæ affluentiores maturam sationem prohibuerunt. [Pol. *Iáre żyto.*] ¶ Hinc Sitanius panis ex sitanio frumento confectus. Plin. lib. 22. cap. 25. de panis generibus loquens: Sitanius: hoc est, trimestris incussa in facie, aut desquamata cum melle aptissimè curat.

Sītārchīa, σιταρχία, Annonæ vel commeatus præfectura: Sitarchus annonæ vel commeatus præfectus. [Pol. *Ten ktori żywności obmislia wprzestwie.*] A Græco σῖτος sive σῖτον, quorum illud cibum, hoc frumētum significat: & ἀρχὴ, quod magistratum denotat, sive præfecturam.

Sītella, Vide SITVLA.

Sīticīnēs, pen. corr. Dicti sunt, teste Gellio, qui apud sitos cānere soliti essent: hoc est, vita functos, & sepulcro ad tempus conditos. Plura de hoc Gell. lib. 20. cap. 2, ex sententia Attei Capitonis, & Nonius de Proserpina.

Sītīs, hujus sitis, f.t. Est appetitus bibēdi. [צָמָא *tsamá* צִמָּא *tsimedh* צִמָּאוֹן *tsimmaón.* δίψος. Gall. *Soif, conuoitise, & enuie de boire.* Ital. *Sete.* Ger. Durst. Bel. Dorst. Hisp. *La sed, appetito de beuer.* Pol. *Pragnienie.* Vng. *Zomusag.* Ang. *Thrist, or appetit of drink.*] Cic. 1. de Finib. Quum cibo, & potione fames, sitisq; depulsa esset. Idem 2. de Fin. Est'ne quæso, *inquam*, sitienti in bibendo voluptas? Quis istud, *inquit*, posset negare? Eadémne, *inquam*, quæ restincta siti? Imò alio genere: nam restincta sitis stabilitatem voluptatis habet, *inquit*: illa autē voluptas ipsius restinctionis in motu est. Virgil. 5. Aeglog. Tale tuum carmen nobis divine poëta, Quale sopor fessis in gramine: quale per æstū Dulcis aquæ saliente sitim restinguere rivo. ¶ Per translationem etiam sitis dicitur nimia rei alicujus aviditas. Cic. in Parad. Neq; enim unquā expletur, nec satiatur cupiditatis sitis. Horat. 1. Epist. 18: Quem tenet argenti sitis importuna, famesque.

Sītīo, is, ire, n.q. Appeto bibere, siti laboro. [צָמָא *tsamá.* δίψάω. Gall. *Auoir soif.* Ital. *Hauer sete.* Ger. Dürsten/durst haben. Bel. Dorst hebben. Hisp. *Hauer sed.* Pol. *Pragne.* Vng. *Zomuhozom.* Ang. *To thrist.*] Cic. in Pison. Ipse cum paucis ad portam sitiens perveni. Transfertur etiam ad plantas, quæ tunc sitire dicuntur, quum sicciores sunt, humoremq; desiderant. Cic. in Orat. Translatione fortasse crebrior, qua frequentissimè sermo omnis utitur non modò urbanorum, sed etiam rusticorum: siquidem est eorum, gemmare vites, sitire agros, lætas esse segetes, luxuriosa frumenta. Virgil. 4. Georg. Quum sitiunt herbæ, & pecori jam gratior umbra est. ¶ Aliquando etiam Sitire accipitur pro vehementer cupere, sicut sitis pro vehementi rei alicujus aviditate. Iustinus: Satiare sanguine, quem semper sitisti. Cic. ad Qu. Frat. lib. 3: Nec sitio honores, nec desidero gloriam, Idem 5. Philip. Etenim aderat L. frater gladiator Asiaticus, qui Myrmillo Mylasis depugnarat, sanguinem nostrum sitiebat. ¶ Passivo sitior, usus est Ovid. lib. 1. Fast. Quò plus sunt potæ, plus sitiuntur aquæ.

Sītiēns, tis, participium, & aliquando nomen, & ponitur pro cupido, avido: [צָמֵא *tsomé.* διψάων, διψαλέος. Gall. *Qui a soif, sec.* Ital. *Chi a sete* Ger. Dürstend/durst habend. Hisp. *Que tiene sed.* Pol. *Pragnaci.* Vng *Zomui hozo.* An. *That thrísteth or is drie.*] ut, Sitiens hortus. Ovid 1. de Ponto, Eleg. 9: Nec dubitem longis purgare ligonibus arva, Et dare, jam sitiens quas bibat hortus aquas. Virg. 4. Georg Iam rapidus torrens sitientes Sirius Indos Ardebat cœlo, & medium Sol igneus orbem Hauserat, &c. Idem 1. Aeglog. At nos hinc alii sitientes ibimus Afros.

Sītiēnter, adverbium, Ardenter. [διψόντως, διψαλέως. Gall. *Ardemment, auec grande conuoitise.* Ital. *Ardentemente, con grand desio.* Ger. Durstiglich/begirlich als ob einen dürstete. Hisp. *Con mucho ardor y codicia.* Pol. *Pragnac.* Vng. *Zomuihozo.* Ang. *With great desire and thrist.*] Cic. 4. Tusc Nec sitienter quid appetens

Sītīculōsus, a, um, Sitim afferens. [צָמֵא *tsomé.* διψῶν Gall. *Sans humeur, essardé & alteré.* Ital. *Che fa sete.* Ger Das durst bringt. Hisp. *Cosa que haze sed.* Pol. *Pragnienie cżyniący.* Vng. *Zomuisag hozo, Zomuihoztato.* Ang. *Very thristie, without humour, drie.*] Plinius lib. 23. cap. 6: Melimela, & reliqua dulcia stomachum & ventrem solvunt, siticulosa, æstuosa, sed nervos non lædunt. ¶ Interdum significat siccus, aridus, & vehementer sitiens. [διψαλέος. Gall. *Qui a grande soif: essardé & alteré.* Ital. *Chi a grand sete.* Ger. Vast dürr vnd durstig. Hisp *Cosa que tiene mucha sed.*] Loca siticulosa. Colum. lib. 23. cap. 6: Sed si aspera, & siticulosa loca arboribus observenda sint, neq; populus neq; ulmus tàm idoneæ sunt, quàm orni. Horat. 3. Epod. Nec tantus unquam siderum insedit vapor Siticulosæ Apuleiæ.

Sītībundus, Vehementer sitiens: & per translationem idem quod siccus, & humoris omnis expers. [צָמֵא *tsomé.* διψαλέος.]

Sītōcōmīa, f.p. [σιτωνία. Ger. Kornherrē Ampt/Prouiandtmeisterey. Pol. *Vrzad tego ktori żywność obmisla.*] Dignitas eorū qui frumentum & annonam curabant. Qui verò magistratu hoc fungebantur, σιτώνας dicebantur: quasi τῦ σίτου νόμους, quasi præfecti seu curatores annonæ. Arcad. l. Munerum, de Muneribus & honoribus: Personale munus est, cura emēdi frumen-

ti & olei: nam harum ſpecierum curatores, quos σπογγίτους Græci vocant, creari moris eſt.

Sĭtŭlă, æ, f.p. Vas eſt ad hauriendam aquam accommodum: à ſitiendo dictum, quòd aquam ſitiat. [יָדָל *deli* כַּד *chadh.* κάλπη, κάλπις. Gall. *Seau ou ſeille à porter eau.* Ital. *Secchiella.* Ger. Ein geſchirr mit dem man waſſer ſchöpfft / ein kübel / ſchuffen. Bel. Eenen emer/ater. Hiſp. *Herrada para ſacar agua.* Pol. *Wiadro, weborek.* Vng *Kaponya.* Ang. *A paile or bucket to drawe or carie water in*] ¶ Nonnunquam etiam urna, è qua ſortes ducuntur. Plautus Caſin. Et ſitulam huc tecum afferto cũ aqua, & ſortes. Plaut. in Caſin. Sortiar illa in ſitula.

Sĭtĕllă, læ, diminutivum eſt à Situla. [κάλπίδιον. Gall. *Petite ſeau, petite ſeille à porter eau.* Ital. *Secchiella, picciola ſecchia da portare acqua.* Ger. Ein klein geſchirrlin waſſer zu ſchöpffen/ein ſchapff/ein gätze. Bel. Een kãũe. Hiſp. *Pequenna herrada para ſacar agua.* Pol. *Weborecżek.* Vng. *Kaponyatiska.* Ang. *A litle paile or bucket to carie water in.*] Quemadmodum Matella à matula. Accipitur frequenter pro ſitula ſive urna, è qua ſortes duci conſueverunt. Livius 5. bel. Pun. Tribuni populum ſummoverunt: ſitellaq; allata eſt ut ſortirentur, ubi Latini ſuffragium ferrent. Plaut. Caſ. Conjiciam ſortes in ſitellam, & ſortiar Tibi & Chalino.

Sĭtŭs, a, um, Poſitus. [מבֹרָן *munnách.* κείμενος. Gall. *Situé, mis, & poſé.* Ital. *Poſto, meſſo.* Ger. Gelegt oder geſetzt. Hiſp. *Pueſto, ſituado.* Pol. *Pol'ożenie.* Vng. *Helyhextetes.* Ang. *Placed, ſituate.*] Liv. 10. Bel. Pun. Ea ſinum ab alto claudit, in quo ſita eſt Carthago Terent in Adelphis: In te ſpes omnis Hegio nobis eſt. Cicer. 1. de Finibus: Eſt autem ſitum in nobis, ut & adverſa quaſi perpetua oblivione obruamus, & ſecunda jucundè ac ſuaviter meminerimus. ¶ Accipitur aliquando ſitus, pro conditus. Tacitus lib. 3: Vrbemq; Philippopolim à Macedone Philippo ſitam. ¶ Situs præterea dicitur pro ſepulto. Plaut. in Milite: Scio crucem futuram mihi ſepulcrum: ibi enim mei majores ſunt ſiti.

Sĭtŭs, tus, m q. Lanugo ex humore creata, præſertim in locis Sole carentibus. [αὐχμὸς, ῥυπός. Gall. *Chanſiſſure, moiſiſſure, & relend, craſſe & ordure.* Ital *Sito, ruto, ruffa, muffa.* Ger. Schimmel oder ſchimtigkeit/die grawe wollechtige matery ſo von feüle entſpringt. Bel Mos. Hiſp. *Suziedad, moho.* Pol. *Pleſn.* Vng. *Penisz.* Ang. *Ordure and mouſineſſe in a weet place wher the ſunne ſhyneth not.*] Valla lib 6: Situs, ſordes, & illuvies illa, qualis naſcitur inter opaca domus, quæ diu non repurgatur. Virgil. 6. Aeneid. Sed me juſſa deûm, quæ nunc has ire per umbras, Per loca ſenta ſitu cogunt, noctemq; profundam, Imperiis egére ſuis. Solet autem in locis ſitulentis odor quidam teter & fœdus olfactantium nares offendere, qui & ipſe ſitus dicitur. Plin. lib. 21: Peſſimum eſſe crocum quod ſitum redolet. ¶ Accipitur & ſitus pro ſqualore quodam corporis, quũ ſcilicet cultu omni neglecto corpus horriditatem quandam, & ingratum contrahit odorem, quem etiam pædorem dicimus, cujuſmodi libro 5. deſcribit Lucretius: Fœda ſitu macies. ¶ Quinetiam vitibus ipſis Colum. lib. 5, ſirum aſſignat: Iam verò (*inquit*) muſcus qui more compedis crura vitium, & vineta comprimit, ſituq; & veterno macerat, ferro diſtringendus, & eradendus eſt ¶ Accipitur aliquando ſitus pro torpore & inertia ex diutino otio. Virgil. 7. Aeneid. Sed te victa ſitu, veriq; effœta ſenectus. O mater, curis nequicquam exercet. Quem locum explicans Donatus: Situs, *inquit*, eſt corruptio ex humore & diuturnitate contracta, qua deteriores fiunt ſpecies, uno in loco prolixo tempore conſtitutæ. Vnde Senectus vita ſitu, quaſi otio, & nihil agendo corrupta. Huic non diſſimile eſt illud apud Virg 1. Georg. Et ſegnem patiere ſitu dureſcere campũ: id eſt, quiete & intermiſſione arandi. ¶ Situs præterea dicitur qualitas, & poſitio loci. [בחרת *náchath* תשועת *teſúmeth.* τοποθεσία Gall. *Situation, aſſiette.* Ital. *Situatione.* Ger Gelegenheit Hiſp. *El ſitio ò diſpoſition de lugar.* Pol. *Pol'ożenie.* Vng *Helhexetes allas.*] Cæſar 5. bel. Gall. Sub caſtris ejus vagabantur, aliâs ut ſitum caſtrorum cognoſceret, aliâs collocandi, aut territandi cauſa.

Sīvĕ, conjunctio, quum ex ſi & ve compoſita ſit, duorum generum vim ſimul obtinere videtur. [אוֹ o, κἄν. Gall. *Ou bien, ou ſi, ſoit que.* Ital. O, *ouero, che.* Ger. Gãb/oder. Hiſp O. Pol. *Ieſli, albo, bądź, chociaż.* Vng. *Akar, anagy.* Ang. *Or elles.*] Itaq; quum orationem inchoat, minimè mirum eſt, ſi præter morem aliarum conjunctionum tres minimum ſenſus poſtulat, quum & SI continuativa ſuam apodoſin, & VE alteram disjunctivam exigit: ut, Sive me amas, ſive odiſti, non magni æſtimo. Aliquando quatuor. Ovidius in Epiſt Penelopes: Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore victũ, Antilochus noſtri cauſa timoris erat: Sive Menœtiadem falſis cecidiſſe ſub armis, Flebam ſucceſſu poſſe carere dolos. ¶ Aliquãdo ſimpliciter pro Vel ponitur Cic. ad Qu. Frat. Quapropter hoc te primùm rogo, ne cõtrahas, aut demittas animum, néve te obrui, tanquã fluctu, ſic magnitudine negotii ſihas, contraq; te erigas, & reſiſtas, ſive etiam ultrò occurras negotiis.

Smărăgdītēs, σμαραγδίτης. Gemma viridis coloris, quam alio nomine carchedoniam vocãt, quòd circa Carchedonem: hoc eſt, juxta Carthaginem legebatur. Vide Plinium libro 37. capite 5.

Smărăgdŭs, m. f. [σμάραγδος. Gall. *Vne eſmeraude.* Ital. *Smeraldo.* Ger. Ein Smaragd/iſt ein grün edelgeſtein. Hiſp. *La eſmeralda piedra preciosa.* Pol. *Szmaragd.* Vng. *Smaragd.* Ang. *A ſmaragd ſtone*] Gemma viridis & translucida, tertiam in ordine gemmarum nobilitatem obtinens. Plin. lib 37. cap. 5: Tertia autoritas ſmaragdis perhibetur pluribus de cauſis. Nullius coloris aſpectus jucundior eſt. Nam herbas quoque virentes & frondes avidè ſpectamus: ſmaragdos verò tanto libentiùs, quoniam nihil omnino viridius comparatum illis viret. Præterea ſoli gemmarum contuitu oculos implent, nec ſatiant. Martialis lib. 5: Sardonicas, ſmaragdos, adamantas, jaſpides uno Portat in articulo. Ovid. 2. Amor. Eleg. 6: Tu poteras virides pennis hebetare ſmaragdos. ¶ Eſt autem ſmaragdus ferè generis maſculini, ut ſæpiùs apud Plin. lib. ult. cap. 5. Apud Suidam tamen invenitur articulo fœminino junctum.

Smărĭs, idis, σμαρίς, Piſcis exigui genus mari peculiare, quod Theodorus ex Ariſtotele cerrum vertit. Plinius libro 32. capite 2: Mulieribus lactis copiam facit glaucíſcus è jure ſumptus, & ſmarides cum ptiſana ſumptæ, vel cum fœniculo decoctæ.

Smĕgmă, ſmegmatis, n. t. [בורית *borith.* σμῆγμα. Gall. *Savon, nettoyement, ce qui ſert à nettoyer,* Ital. *Sapone.* Ger. Seiffen/oder ein jedes ſo reiniget vnd abfeüberet. Hiſp. *Xabon.* Pol. *Mydło.* Vng. *Zappan.* Ang. *Sope, or any thing to clenſe with.*] Sapo, alitúdve quid abſtergendi habens facultatem. ἀπὸ τῦ σμήχειν, quod eſt abſtergere, ſive purgare. Plin. libro 22. cap. 25: Si verò cœleſti aqua decoquantur, ſuccus ille ſmegma fit, quo ſolent fovere gangrænas.

Smĕgmătĭcŭs, adjectivum. [σμηκτικὸς, σμηγματικός. Gall. *Qui a vertu & puiſſance de nettoyer, purger ou abſterger.* Ital. *Coſa ch' ha virtù di purgare & nettare.* Ger. Das die krafft hat zu reinigen oder ab zu feüberen. Hiſp. *Coſa para limpiar.* Pol. *Rzecz wſzelaka dlia wichedożenia.* Vng. *Tiztito mint az Zappan.* Ang. *That hath force to clenſe, as ſope.*] Idem quod abſterſivus. Plin. lib. 31. cap. 7: Sudorem cit, alvum ſolvit in vino & aqua, acopicis & ſmegmaticis utilis: hoc eſt, medicamentis quæ laſſitudinem tollunt, & deterſoriis.

Smĕctĭcŭs, a, um, σμηκτικὸς, Quod habet vim abſtergendi, unde ſmectica vis dicitur, quæ & ſmegmatica: id eſt, abſterſiva. Plin. lib. 30. cap. 4: Omnium autem cochlearum cinis ſpiſſat, calfacit ſmectica vi.

Smīlăx, ſmilacis, penult. genitivi corr. f. t. [σμίλαξ Gall. *Vn arbre nommé if.* Ital. *Naſſo, taſſo.* Ger. Eybenbawm. Hiſp. *Taxo.* Pol. *Iedlina.* Vng. *Merges segnie fa.* Ang. *An ewe tree.*] Arbor eſt abietem magnitudine & foliis referens, in Italia & Narbonenſi Gallia, Hiſpaniæ contermina, abundans: quam Latini, Dioſcoride teſte, taxum appellant. Baccas habet lethales, in Hiſpania præcipué. Ligno quoq; exitialis eſt, adeò, ut compertum ſit lagenas viatorias ex eo cõfectas, ex iis bibentibus exitio fuiſſe. In Arcadia verò etiam umbram lethiferam eſſe tradunt ſub ea aut dormientibus, aut cibum ſumentibus. Galli *Iſum* vocant, puniceam arcubus materiã ſuppeditans. ¶ Smilax hortenſis. [σμίλαξ κηπαία Gall. *Faſeoles.* Ital. *Fagioli, faſeli.* Ger. Kleine faſſeln/ſind ein art welſcher bonen. Hiſp. *Fayones.* Pol. *Wie łogroch, wł'oski bob.* Vng Török *bab.*] Frutex eſt hederæ foliis, ſed moll. oribus, caulibus tenuibus, & capreolis vicinis fruticibus circunvolutis, qui in tantam altitudinem excreſcunt, ut topiarias ſcenas repręſentare videantur. Siliquas habet fœnogræci, ſed longiores, & toroſiores, in quibus ſemina includuntur renibus ſimilia, inæqualiter fulveſcentia. Aërius unà cum recentioribus eandem hanc plantam eſſe exiſtimat, quam alio nomine phaſiolum appellant, non illum quidem candidum, ſed rubentem, qui & lobos & dolichos dicitur. ¶ Eſt & ſmilax aſpera. [σμίλαξ τραχεῖα. Gall. *Smilax aſpera.* Ital. *Hedera ſpinoſa, roua cernino.* Ger. Stechendowinden/ oder ſcharpff winden/ſtechtẽ ſich vmb die zeün vnd weinſtöck Hiſp *Biguorda.*] Frutex hederæ ſimilis, denſis geniculatis caulibus, ſpinoſus, fruticoſis ramis, folio hederaceo, flore candido, olente lilium, infauſta omnibus ſacris & coronis, eò quòd lugubris ſit, puella ejuſdem nominis ob amorem Croci juvenis in hunc fruticem, aut in flores ejus commutata. Ovid. lib 4. Metamorph. Et Crocon in parvos verſum cum Smilace flores. ¶ Eſt & ſmilax lævis. [σμίλαξ λεῖα Gall *Liſes.* Ital. *Volubbio maggiore.* Ger. Glatt winden/zaungtocken. Hiſp. *La campanella, correuela mayor.*] Foliis hederæ non diſſimilibus, ſed mollioribus, lævioribus, & tenuioribus, nullis horrens ſpinis. Circunvolvitur arboribus: fructumq; parit lupini modo nigrum, exiguũ, floribus in cacumine perpetuis, multis, & rotundis.

Smўrnĭum, n. ſ. [σμύρνιον. Ger. Lybſtickel/wie maß meynet. Pol. *Lubſtzęck.*]

Lubſtęck.] Herba eſt ex dauci generibus, myrrhæ odorem referens: unde & nomen accepit. Vulgus *Leviſticum* appellat. Deſcriptionem ejus vide apud Plin.lib.12.cap.15.Theophraſtum lib.6 cap 3.& Dioſcor.lib.2.cap.77

S. ante O

Sŏbŏlēs, ſt. Proles, ab oleſcendo, i. creſcendo dicta. [זֶרַע *jéledh* מִיבְּיאִים *mitſium* נְאֻמִּים *tſeetſaim.* ϕυτά. Gall. *Race, lignée, engeance.* Ital *Succeſtione. figliuolanza.* Ger. Ein zucht / geſchlächt/junge/auffwachſende Bel Racom etinqen. Hiſp *La generacion ò linage que deſciende.* Pol. Rozpłodzenie. Vng. *Magzat.* Ang. *Succeſſion of children, offspring.*] Plin.lib.20 cap 34 Amor utrique ſobolis æqualis. Cic 1. Offic. Sequuntur connubia & affinitates, ex quibus etiam plures propinqui: quæ propagatio & ſoboles, origo eſt rerum publicarum. Virgil. 4. Eclog. Chara deûm ſoboles, magnum Iovis incrementum. Idem 4. Aeneid. Saltem ſiqua mihi de te ſuſcepta fuiſſet Ante fugam ſoboles. Cic. 3. de Legib. Cenſores populi ævitates, ſoboles, familias, pecunias q; cenſento.

Sŏbŏlēſco, ſcis, ere, n t. Subnaſcor, ſuccreſco. [זֶרַע *jaládh* רְבָה *rabáh* פָּרָה *parádh.* αὐξάνομαι. Gall *Croiſtre & multiplier la lignée, ſe peupler.* Ital. *Figliuolare.* Ger. Sich mehren/auffwachſen Hiſp. *Creſcer en generacion* Pol *Rozradzam ſie.* Vng *Temzŏm.* Ang *To encreaſe and multiplie.*] Livius 9. bel. Pun. illis Romanam plebem, illis Latium juventutem præbuiſſe majorem ſemper, frequentioremque pro tot cæſis exercitibus ſoboleſcentem. Quo tamen in loco ſuboleſcentem potiùs legendum viderur.

Sobrīnī, m.ſ. Duarum pluriúmve ſororum filii, quaſi ſororini. [ἀνεψιοί. Gall. *Couſins germains.* Ital *Cugini germani, figliuoli di ſorelle.* Ger Geſchwiſterte kind/ zweyer Schweſteren kind. Hiſp. *Primos hijos de hermanas.* Pol. Cyoteczni bracia. Vng. *Ket attya fi azzony fi ay.* Ang. *Couſins germanes, ſiſter ſonnes.*] Terent. in And. Quem video eſtne hic Crito ſobrinus Chryſidis? Idem in Phorm. Eho tu ſobrinum tuum non noras?

Sōbrĭŭs, a, um, Non ebrius, ſanæ mentis. [νήφων, νηφάλιος. Gall. *Sobre, ſage.* Ital. *Sobrio.* Ger Nüchter/ mäſſig mit eſſen vnnd trincken. Bel. Nuchter. Hiſp. *Coſa templada en beuer.* Pol. Trzezwi. Vng. *Iozan.* Ang. *Sober, wiſe, temperat.*] Terent. in Andr. Tu pol homo non es ſobrius. Cic. 4. Acad. Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt qua ſobrii. Pocula ſobria. Tibul. lib. 1. Eleg 1: at ipſe bibebam Sobria ſuppoſita pocula victor aqua. ¶ Rura ſobria: id eſt, in quibus antea vinum non naſcebatur. Statius 4. Syl. ſic vitifero ſub palmite nudos Vmbravit colles, & ſobria rura Lyæus.

Sōbrĭē, adverbium, Temperanter. [νηφαλίως. Gall. *Sobrement, ſagement.* Ital *Sobriamente, ſauiamente.* Ger. In nüchterkeit/mäſſigkeit. Hiſp. *Templadamente.* Pol. Trzezwie. Vng. *Iozanon.* Ang. *Soberlie, temperatlie.*] Cicer. 1. Offic. Intelligemus quàm ſit turpe diffluere luxuria, & delicatè, ac molliter vivere, quamq; honeſtum parcè, continenter, ſeverè, ſobriè.

Sŏccŭs, ci, per duplex c, Genus calceamenti, humilius cothurno, quòd non tantùm comœdorum erat (ut apud Horatium: Hunc ſocci cepêre pedem) ſed etiam mulierum. [ἐμβάς. Gall. *Brodequin commun aux hommes & aux femmes.* Ital. *Foggia antiqua di ſcarpe.* Ger. Sockſchuh oder ſockſtifel. Hiſp. *El abarca de madera ò cueco.* Pol Szkarpetka, *kapcia.* Vng. *Kapcza.* Ang. *A kinde of ſhooes, brodekins.*] Sueton. de Calig. Sæpè gemmatas, depictasque penulas indutus, manuleatus & armillatus in publicum proceſſit: aliquando ſericatus & cycladatus ac modò in crepidis vel cothurnis, modò in ſpeculatoria caliga, nonnunquam ſocco muliebri.

Sŏccŭlŭs, li, diminutivum, Parvus ſoccus. ἐμβάδιον. Suetonius in Vitell. Pro maximo munere à Meſſalina petiit, ut ſibi pedes præberet excalciandos: detractumq; ſocculum dextrum, inter togam, tunicasq; geſtavit aſſiduè. Plin lib. 9. cap. 35: Quin & pedibus margaritas, nec crepidarum tantùm obſtragulis ſed totis ſocculis addunt.

Sŏccātŭs, Socculos gerens. [Pol. Obkapczie obuti. Vn *Kapczas, kapczą viſelŏ.*] Seneca libro 2. de Beneficentia: Parum enim fœdè, furioſeq; inſolens fuerat, qui de capite conſularis viri ſoccatus audiebat niſi in os ſenatoris ingeſſiſſet imperator pictos ſoccos.

Sŏcĕr, ceri, pen. corr. m.ſ. Vxoris meæ pater, à quo fœminina, Socrus, uxoris meæ mater. [חוֹתֵן חָם *chothén cham* γαμβρός. Gall. *Le pere de la femme de marié, le beau pere.* Ital. *Socero, meſſer padre della moglie, padre del marito.* Ger. Schwäher. Bel. Een Swager. Hiſp. *El ſuegro padre del marido ò de la muger.* Pol. Oczieczoni moiei. Vng. *Ipa.* Ang. *My father in law.*] γαμβρός. Cic. 1. Offic. Noſtro quidem more cum parentibus puberes filii, cum ſoceris generi non lavantur. ¶ Socer magnus, uxoris meæ avus, qui & proſocer dicitur: cujus relativum eſt progener. Sic etiam avus meus, ſocer magnus eſt uxoris meæ, illa illi pronurus. ¶ Socer autem & ſocrus dicuntur, quia ſibi generum aſſocient. Conſoceros vocant, quorum filii inter ſe matrimonio copulati ſunt. Verbi gratia. Ego illi cõſocer ſum, & ille mihi conſocer eſt, cujus filio filia mea nupſit.

Sŏcĕrŭs, ri, Idem qui & ſocer. Plaut in Menæch. Abiit ſocerus, abiit medicus, nunc ſolus ſum.

Sŏcĭālĭs, Sociabilis, Socio, Vide SOCIVS.

Sŏcĭŭs, ſocii, m ſ. Qui pari conſilio, ſpe, & periculo rem alliquam cum altero aggreditur. [חָבֵר רֵעָה *chabér* רֵעַ *rehá.* רֵדַע *redh* ἑταῖρος. κοινωνός. Gall. *Compagnon.* Ital *Compagno.* Ger. Ein Geſell. Bel. Een medegeſell / deelachtich. Hiſp. *Compannero.* Pol. Towarzyſz. Vng. *Tars.* Ang. *A companion, or fellow*] Cicero 5. Verr. Nam ſocii putandi ſunt, quos inter res communicata eſt Idem ad Att. libro 11: Ita præter Lælium, neminem habeo culpæ ſocium. Lucan. libro 1: Nulla fides regni ſocius. Virgil. 2 Aeneid. Addunt ſe ſocios Riphæus, & maximus armis Iphitus. ¶ Hinc Romani ſocios ſuos appellabant, quos ita fœdere conjunctos habebant, ut & belli & pacis eſſent participes. συμμάχους. ¶ Inter negotiatores quoque ſocii dicuntur. qui lucri damnique communionem inierunt. Cicer. pro Q. Roſc. Qui ſocium fallit, in virorum bonorum numero non eſt habendus. Societatis itaque conjunctio fortunarum, & periculi communionem importat: fitq; propemodum inter pares. ¶ Comitum verò appellatio propriè ad eos pertinet, qui non tàm ſui cauſa, quàm ut alium proſequantur, iter, aut expeditionem arripiunt. Cæſar de Labieno: Quum ſe victoriæ Pompeii comitem eſſe mallet, quàm ſocium Cæſaris. ¶ Sodales verò (ut Cajo Iuriſconſulto placet) propriè dicuntur qui ejuſdem ſunt collegii: aut certè qui rerum leviorum jucundiorumq; inter ſe ſunt participes. ¶ Hinc deducitur fœmininum Socia. [חֲבֶרֶת *chabéreth* ἑταίρα. Gall *Compagne.* Ital. *Compagna.* Ger. Ein Geſellin/Geſpil. Hiſp. *Compannera*] Vt Tori ſocia: id eſt, uxor, quæ quum marito non proſperæ ſolùm fortunæ, ſed & adverſæ ſocietatem iniit. Ovid. 10. Metamorph. Appellatq; tori ſociam.

Sŏcĭī Latīnī, dicebant veteres conjunctè, quum tamen & de ſociis: id eſt, Italis extra Latium, & de Latinis intelligerent: ſicuti, æquum bonum, copula omiſſa pro æquum & bonum. Sic, Socii Latini nominis, pro, ſocii, & qui erant Latini nominis: nam Latini, quum ipſi quoque ſocii eſſent, proprio etiam nomine à reliquis Italis diſtinguebantur, & proprio tamen jure fruebantur. Vnde, jus Latii, & jus Italicum, diversè poſita. Erat igitur ſocii nomen generale, ſicuti & fœderati: tàm enim ſocii fœderatique Latini, quàm reliqui Itali. Livius lib. XLI: Moverunt ſenatum, *inquit*, legationes ſociûm nominis Latini, ſumma querelarum erat, cives ſuos, Romæ cenſos, pleroſq; Romam commigraſſe: quod ſi permitteretur, perpaucis luſtris futurum, ut deſerta oppida, deſerti agri nullum militem dare poſſent dixit, Sociûm nominis Latini, pro ſociorum, & nominis Latini, quod idem Livius ibidem oſtendit: ſubjungit enim: Lex ſociis, ac nominis Latini, qui ſtirpem ex ſeſe domi relinquerent, dabat ut cives Romani fierent. ea lege malè utendo, alii ſociis, alii populo Rom. injuriam faciebant: nam & ne ſtirpem domi relinquerent, liberos ſuos quibuſquibus Romanis in eam conditionem, ut manumitterentur, mancipio dabant; libertiniq; cives eſſent: & quibus ſtirps deeſſet, quam relinquerent, cives Romani fiebant. hîc duo ſunt animadvertenda, primùm de quibus dixerat, ſocium nominis Latini, de iiſdem intuliſſe ſociis, ac nominis Latini: deinde, cùm in eo Sociis, ac nominis Latini, diſtinxiſſet, ac ſeparaſſet ſocios à Latinis, uno tamen poſtea nomine ſimul omnes comprehendiſſe, cùm dixerit: Alius ſocius, alii populo Rom. injuriam faciebant, ut appareat, quanquam Latini ac reliqui Itali non eodem jure eſſent, æquè tamen omnes ſocietate junctos fuiſſe populo Rom. eſt etiam eadem de re, verſibus aliquot interjectis, ejuſdem generis exemplum: Legem, *inquit*, de ſociis C. Claudius tulit S C. & edixit: qui ſocii ac nominis Latini ipſi majoréſve eorum, M. Claudio, T. Quintio cenſoribus, poſtque ea apud ſocios nominis Latini cenſi eſſent, ut omnes in ſuam quiſque civitatem ante Cal. Novembr. redirent. & lib. XLII. cùm de iiſdem loqueretur: Poſthumius, *inquit*, conſul pro concione edixerat: qui ſocium Latini nominis ex edicto C. Claudii conſulis redire in civitates ſuas debuiſſent, nequis eorum Romæ, & omnes in ſuis civitatibus cenſerētur: ſexcēta ſunt hujuſmodi tùm apud hunc, tùm apud alios: quæ legendo, ſiquis voluerit, obſervet. Ex Pauli Manutii obſervationibus.

Sŏcĭŭs, a, um, adject. Commune, quod eſt ſociorum. [חֲבֶרֶת *chabereth.* κοινωνικός, ἑταιρικός Gal. *Compagnon complice, aliué* Ital. *Compagno, complice.* Germ Geſellig. Hiſp *Compannero.* Pol. *Towarzyſke.* Vng Kŏz. Ang. *Belonging to companions or fellowes.*] Ovid 3. Metam. Dii maris exceptum ſocio dignantur honore: id eſt, honoris ſocietate dignātur. Ovid. 5. Triſt. Eleg 11: Exercent illi ſociæ commercia linguæ. Virg 2. Aen. Primus ſe Dacent illi ſociæ commercia linguæ. Virg 2. Aen. Primus ſe Danaûm magna comitante caterva Androgeos offert nobis ſocia agmina credens Inſcius. Socia nox, quæ alicujus facinoris

perpetrationem juvat. Cicer. 2. Philip. Quum tamen tu nocte socii hortante libidine.

Sŏcĭālĭs, sociale, om. t. Quod est sociorum: ut amor socialis, qualis esse solet inter socios. [συμμαχικὸς, ἑταιρικός. Gal. *De cõpagnie, d'alliance ou d'alliez.* Ital. *Compagneuole, da compagno.* Ger. Gesellig / das der Gesellen ist. Hisp. *Cosa pertenesciente à tales compañeros.* Pol. *Towarzyski.* Vng. *Tarsalkodeke* Ang. *That is sociable or beareth companie or fellowship.*] Ovid. 7 Metamorph. Mutua cura duos, & amor socialis habebat. Ant. sociales. Idem 2. Tristium: Livia sic tecum sociales impleat annos. Sociale bellum, quod cum socius gestum est. Fœdus sociale, Liv. 4. belli Macedon. Quum qui hostes nunquam fuerint, ad amicitiam sociali fœdere inter se jungendam coëant.

Sŏcĭālĭtĕr, adverbium, quo usus est Horatius de Arte: non ut desede secunda Cederet, aut quarta socialiter. [ἑταιρικῶς, συμμαχικῶς. Gall. *Selon le droit de societé & compagnie.* Ital. *Come se conuiene alla compagnia.* Ger. Gesellgetlich. Hisp. *A compañando ò en compañia.* Pol. *Towarzyskie.* Vng. *Tarsalkodua,* Ang. *Lyk companions, or like fellowes.*]

Sŏcĭābĭlĭs, sociabile, om. t. Quod facilè conjungitur alteri. [κοινωνικός. Gall. *Compagnable, qui s'accompagne* Ital. *Compagneuole, sociabile.* Ger Gesellig / das sich zusammen gesellen oder fügen lasst. Hisp *Cosa compañera.* Pol. *Skłonni do towarzystwa* Vng. *Tarsasagra valo tarsalkodo.* Ang *Sociable, that beareth or hath compante with an other.*] Plinius lib 16. cap. 42: Eadem & curribus maximè sociabilis glutino, in tantum ut findatur antè quam solida est. Livius bell. Maced. Meliora quoque exempla parte altera posui, sociabilem consortionẽ inter binos Lacedæmoniorum reges, salutarem per multa secula ipsis, patriæq;.

Sŏcĭālĭtās, tatis, f. t pro societate seu sodalitio. Vox est satis infrequens classicis scriptoribus, qua tamẽ usus est Plinius Iunior in Paneg. [חבר *chéber* חברה *hebrâh* ἑταιρία. Gall *Bande & compagnie, assemblée de compagnons* Ital. *Compagnanza, compagnia.* Ger. Gesellschafft Hisp. *Compañia en trabajos.* Pol *Towarzystwo.* Vng. *Tarsasag* Ang. *A companying, a fellowshipe.*] Nõ remissionibus tuis eadem frequentia, eademque illa socialitas interesset.

Sŏcĭĕtās, f. t. Communitas, communio fortunæ, & periculi participatio, quæ fit quum socium ad aliquod negotium gerendum nobis adjungimus. [חבר *chéber* חברה *chebrâh.* κοινωνία. Gall. *Societé, compagnie.* Ital *Compagnia.* Ger. Gesellschafft. Hisp. *Compañia.* Pol. *Towarzystwo.* Vng *Tarsasag.* Ang. *Fellowship, companie, societie.*] Cicero 1. Ver. Video enim permulta esse crimina, quorum tibi societas cum Verre ejusmodi est, ut ea in accusando attingere non audeas. Idem pro Quintio: Cum eo tu voluntariam societatem coibas, qui tem hæreditaria societate fraudarat. Liv. 8 bell Maced Decreverunt renuntiandam societatem Achæis. Livius 1. ab Vrbe: Infida regni societas.

Sŏcĭo, as, act. p Iũgo: quasi sociũ socio appono. cõsocio, conjũgo [חבר *chibbér.* συμμιγνυμι. συναγελάζω. Gall. *Accompagner, conioindre, essocier, assembler.* Ital. *Accompagnare.* Ger. Zusammen gesellen oder fügen. Hisp. *Accompañar.* Pol. *Stowarzyszam.* Vng. *Tarsalkodtatom felekõztetõm tarsul adom.* Ang. *To ioyne together, to confederate, to accompanie.*] Col. lib. 4: At si qui cum scientia sociaverint diligentiam. Virgilius 1. Aeneidos: terræq; marisque Omnibus exhaustos jam casibus, omnium egenos, Vrbe domo socias. Ovid. 10. Metamorph. quòd si fœlicior essem, Nec mihi conjugium fata importuna negarent, Vnus eras cum quo sociare cubilia vellem. ¶ Ejus composita sunt, Associo, Consocio, & Dissocio: quorum significata vide suis locis.

Sŏcĭāns, tis, part. [מחבר *mechabbér* συναγελάζων.] Ovid. 11. Metamorph. tumuli de vertice cernunt Orphea percussis sociantem carmina nervis.

Sŏcĭandŭs, a, um. Horat. 4. Carm. Ode 9: Verba loquor socianda chordis.

Sŏcĭātŭs, a, um. [מחבר *mechubbâr.* συζυγὴς, συμπαθὴς. Gall. *Accompagne.* Ital. *Accompagnato.* Ger Zugesellet. Hisp. *Accompañado.* Pol. *Stowarzyszoni.* Vng. *Tarsalkodot tarsul adarot.* Ang. *Accompanied.*] Ovid 2. Amor. Eleg. 7: Quis fuit inter nos sociati corporis index? Idem in Ibin: Perpetuoq; mihi sociatam fœdere lecti.

SŏcĭātrIx, cis, verbale, f. t. [מחברת *mechabbéreth.* συζυγικὴ.] Valet. Flac. 5. Argon. Sed me nuda fides, sanctiq; potentia justi Huc tulit, ac medii sociatrix gratia Phryxi.

Sŏcĭenŭs, Antiquis in usu fuit pro socio: quod & Nonius annotavit. Plaut. in Aulul. Ibo intrò, atque illic socieno tuo jam interstringam gulam.

Sŏcŏrs, Socordia, Vide SECORS.

Socrŭs, hujus socrus, f. q. Vxoris mater, aut mariti: nam & ad generum, & ad nurum refertur. [חמות *chamóth.* γαμβρὸς. Gall. *Belle mere, la mere de la femme ou du mari.* Ital. *Socera, madonna, madre de la maglie ò del marito.* Ger. Ein Schwiger / des Ehemañ oder Ehefrauwen Mutter Hisp. *Suegra, madre de marido ò muger.* Pol. *Swiekra, matka meza.* Vng. *Napa.* Ang. *My wifes mother or mother in law.*] Cicer. pro Cluent. Nubit genero socrus, nullis auspicibus, nullis auoribus, funestis omnibus omnium. Claud 1. in Eutrop. qualis venit arida socrus, Longinquam visura nurum.

Sŏdālĭs, hujus sodalis, m. t. Rerum lętiorum, læviorumq; cum altero particeps. [חבר רעה *chabêr reheh.* σύνευνος, ἑταῖρος. Gall. *Compagnon proprement à boire & à manger.* Ital. *Compagno de conuiti* Ger. Ein Gesell in schlechten vnd geringen sachen / Burßgesell / Zächgesell Hisp. *Compañero en los plazeres.* Pol. *Towarzysz swopodi'sch. rze. tach.* Vng. *Vigasag bely tars nyasas tars.* Ang. *A compañon in eating and drinking.*] Quint. in Gladiatore: Et tempestiva convivia & pervigiles jocos, advocata sodalium turba, solutus atq; affluens agerem. Cic. pro Planc. Quos tu si sodales vocas, officiosam amicitiam nomine inquinas criminoso. Virgil. 10. Aeneid. nam Pallas antè ruentem Dum furit incautum crudeli morte sodalis, Excipit, atq; ensem tumido in pulmone recondit. Horat. 1. Car. Ode 63: Caris multa sodalibus, &c. Ovid 1. de Arte: Heu facinus, non est hostis metuendus amanti, Quos credis fidos, effuge, tutus eris. Cognatum fratrem, q; cave, fidumq; sodalem: Prębebit veros hæc tibi turba metus. ¶ Cajus Iurisconsultus Sodales interpretatur, qui sunt ejusdem collegii.

Sŏdālĭtās, atis, f. t. Collegium, seu familiaritas, & convictus multorum. [חבר *chéber* חברה *chebrâh* συσσιτία. Gall *Communauté, compagnie de gens beuuans & mangeans ensemble.* Ital. *Compania à tauola.* Ger. Ein Gesellschafft als der Zunfftbrüderen / Burßgesellen / ꝛc Burß. Hisp *Compañia en los plazeres.* Pol. *Towarzystwo, wierna bursa* Vng. *Tarsasag.* Ang. *Fellowship at table.*] Cic. de Senec. Sodalitates autem me Quæstore constitutæ sunt. Idem pro Cælio: Fera quædam sodalitas, & planè pastoritia atque agrestis germanorum Lupercorum.

Sŏdālĭtĭum, tii, n. ſ Sodalitas. [חבר *chéber* חברה *chebrâh.* Ger. Gesellschafft / Bruderschafft / Zunfft.] ad Herennium 4: Venit in ædes quasdam, in quibus sodalitium erat eodem die futurũ. Cic. pro Planc. Sed aliquando veniamus ad causam, in qua tu nomine legis Liciniæ, quæ est de sodalitiis, omnes ambitus legis complexus es. Idem in Salust. Non ita est, sed abiit in sodalitium sacrilegii Nigidiani. Dulce sodalitiũ, Catul. Epig. 95.

Sōdēs, Quidam adverbium precationem vel exhortationem denotans, arbitrantur. ἄγε. Priscianus putat esse verbum defectivum, quum ait: Quædam verba esse, quæ in usu deficiunt personis, ut Cedo, Sodes, Salve, Ave, Furis, Infit, Inquam, Foret, Fio. Dictum Sodes, pro si audes, ut Sis, pro si vis: Illico. pro in loco. Cic. in Orat. Libenter etiam copulando verba jungebant: ut Sodes, pro si audes, Sis pro si vis. Soluto hoc verbo usus est Plautus: Dic mihi, *inquit*, si audes quã ducere vis uxorem. Cornutus in Persium, Sat. 3.

Sōl, hujus Solis, m. t. Planetarum omnium medius & temporum dispensator, ut qui adventu suo diem, recessu noctem efficiat. [שמש *schémesch* ἥλιος. Gall. *Soleil.* Ital *Sole.* Ger. Die Sonn. Hisp *El sol* Pol *Sł'once.* Vng. *Nap.* Ang. *The sunne.*] Dictus Sol, quasi solus, quòd unus sit, & non plures, ut sentit Cicer. 2. de Nat. deor. quodq; tantam claritatem solus obtineat, ut solus quũ est exortus, obscuratis omnibus aliis appareat, quanquam Varro ostendit vocabulum esse Sabinum. Cic. 2. de Nat. deor. Sol, qui astrorum obtinet principatum. Idem 1. Tusc. Sol moderator & dux temporum. Idem de Somn. Scip. Deinde subter mediam ferè regionẽ Sol obtinet, dux & princeps, & moderator luminum reliquorũ. mens mundi & temperatio, tanta magnitudine, ut cuncta sua luce lustret, & compleat. Virg. 3 Georg. Diffugiunt, nõ Eure tuos, neq; Solis ad ortus. Ibidem: & pascere rursus Solis ad occasum, quũ frigidus aëra Vesper Temperat, & saltus reficit jam roscida Luna. ¶ A primo Sole. hoc est, statim post Solis ortum. Iuven. Sat. 2: officium cras Primo à sole mihi peragendum in valle Quirini. ¶ Niger Sol: hoc est, infaustus. Hor. 1. Serm. Sat. 9: hũcci, ne solem Tam nigrũ surrexisse mihi? Sole novo. Virg. 1. Geor. At quum sole novo terras irrorat Eous. Id est, oriente die & sole adhuc recenti, necdum ferventi, ut interpretatur Servius. ¶ Soles plurali numero, pro diebus legimus. Virg. lib. 3. Aen. Tres adeò incertos cæca caligine soles Erramus pelago. ¶ Et soles. Solis splendores vel radii dicuntur. Martialis: Hybernis objecta Notis specularia puros Admittunt soles, & sine face dies. ¶ Item Soles, æstus, vel ardores Solis Horat. 1. Epist 21: Corporis exigui, præcanum, solibus aptum. ¶ Hinc insolo, as, de quo suprà ἡλιάζω.

Sōlĭfĕr, ra, rum, adjectivum. [ἡλιοφόρος. Gall *Qui apporte le soleil.* Ital. *Chi porta il sole.* Ger. Das die Sonnen dahar bringt Hisp. *Que trahe el sol.* Pol *Sł'once przynoszący.* Vng. *Nap hordozo* Ang. *That beareth or bringeth the sunne*] Seneca Hercul. Oetæo: Aut qui soliferæ supposítus plagæ Vicino Nabathæ vulnera dirigit.

Sōlĭgĕnă æ, pen. corr. [ἡλιογενής. Gall. *Né du soleil, de la race du soleil.* Ital. *Nato da'sole, di razza dal sole.* Ger. Von der Sonnen geboren. Hisp. *Hijo del sol, ò de linaje del sol.* Pol. *Narodzony z sł'onca.* Vng. *Naptul zwletöt.* Ang. *Engendred of the sunne.*] Valer. Flac. 5. Argon. nec fama fefellit Soligenam Aeten media regnare sub Arcto.

Sōlārĭs, solare, Quod est Solis: [ἡλιακός. Gall *Du soleil.* Ital. *Dè sole, solare.* Ger. Der Sonnen. Hisp. *Cosa del sol, solar.* Pol *Sł'onecznè.* Vng. *Napi naphoz valo.* Ang. *Of the sunne.*] ut Radii solares, Annus solaris, quum sol expleto per omnia signa circuitu, ad id unde digressus fuerat, redit, quod fit ferè CCCLXV. diebus & quadrante. ¶ Solaris herba, teste Celso, quæ Græcè ἡλιοτρόπιον dicitur, quòd se cum sole circumagat, etiam nubilo dicitur tantus est ejus sideris amor. Lumen solare, Ovid. 5. Trist. Eleg. 10.

Sōlānŭs, a, um, pen. prod. Idem quod solaris, ἡλιακός. ¶ Hinc subsolanus vētus, qui sub sole oriēte nasci videtur, ἀπηλιώτης.

Sō'ārĭum, rii, n. s. Instrumentum in quo horæ ad solem conspiciuntur, veruto umbram faciente, vel pinnula. [חַלְּשְׁעוֹת *tsel hammahalóth*. ἀρολογεῖον ἡλιακόν. Gall. *Vn quadran ou horloge au soleil.* Ital. *Horologio del sole.* Ger. Ein Sonnen zeitt/ Sonnen vhr. Hisp. *Relox de sol.* Pol. *Zegar sł'onecznè* Vng. *Hora mutato szamos linea awag, nap armikara mutato hora.* Ang. *A diall.*] Cicero pro Quintio: Non ad solarium, non in campo, non in convivtis versatus est. Id est, in eo loco fori Romani, in quo erat solarium, ubi otiosi deambulare solebant. Primus Romanis hoc statuisse dicitur L. Papyrius Cursor ad ædem Quirini, duodecim annis, antequam cum Pyrrho bellatum est. Nam prius ortus tantùm & occasus Solis nominabantur, post aliquot annos adjecto meridie. ¶ Est item solarium, locus apricus in summa ædium parte, Solis calori fruendo accommodatus. Græci ἡλιοκαμινον appellant. Vlp. l. si arborem. ff. de Servitut. urban. præd. Si arbor in heliocamino, vel solario solem adimat, dicendum erit, quia umbram fecit in loco, cui Sol fuit necessarius, contra servitutem impositam fieri. Plautus in Mil. Nam certò neq; solarium apud nos est, neque hortus ullus, neq; Fenestra, nisi clatrata. ¶ Solarium pro vectigali. Vide SOLVM, soli.

Sōlātī, m. s. Dicuntur qui sole correpti sunt, quemadmodum Siderati, qui Sidere. [ἡλιαζόμενοι Gall. *Gastez, du soleil.* Ital. *Guasti ò corrotti d'al sole.* Ger. Krancke so von der Sonnen hitz vbertriben worde sind. Hisp. *Guastados del sol.* Pol. *Od sł'onca zemdlone* Vn. *Naptul meg egetöt rontatot.* Ang. *Burnt with the sunne.*] Plin. lib. 29. cap 6. Sic & solatis prosunt.

Sōlstĭtĭum, tii, n. s. Solis statio, quum sol ultrà non progreditur, sed retrocedere incipit. [ἡλίου στροπή. Gall. *Solstice, le plus court iour ou le plus long de l'année.* Ital. *Solstitio, il giorno più longo & il più curto d'ell anno.* Ger Die widerkehrung der Sonnen/ Sonnenwendung. Hisp. *El mayor ò menor dia del solstitio.* Pol. *Przestąpienie sł'onca na inszekrąg.* Vng *Nap meg teresö.* Ang. *The standing of the sunne, when he goeth neither higher nor lower.*] Singulis autem annis duo solstitia sunt: unum æstivum, alterum hyemale. Sunt enim duo tropici, hybernus & æstivus. Hybernus est per quem sol transmittens octavam Capricorni partem solstitiū hybernum facit, quo tempore Sol altiores incipit circulos petere. Aestivus verò, per quem Sol octavam partem Cancri transmittens, solstitium æstivum facit, quo tempore remeare Sol ad inferiores incipit circulos. Hoc autem Cæsaris ætate fiebat octavo Calen. Ianuarias, quemadmodum Aestivum solstitium octavo Cal. Iulii. Verùm ea ratio hodie nonnihil est mutata propter minuta supra CCCLXV. dies & quadrantem exuperantia. Hodie enim solstitium æstivum incidit in ipsas Idus Iunii, quemadmodum hybernum in Idus Decembris. ¶ Solstitii tamē nomine veteres, si nihil adjiceretur, æstivum ferè intelligebant. Virgil. lib. 1. Georg. Humida solstitia, atq; hyemes optare serenas Agricolæ. Nam quum hyberaum solstitium intelligi volebant, id non absolutè Solstitium, sed quum adjectione brumale solstitium nominabant. Colum. XVI. Cal. Ianu. quum Sol in Capricornū transitum facit, brumale solstitium.

Sōlstĭtĭālĭs, le, om. t. ad solstitium pertinens: [χειμερός. Gall. *Solstitial, du solstice.* Ital. *Solstitiale.* Ger Das zu der Sonnen widerkehr gehört. Hisp. *Solsticial.* Pol. *Przinależący do obrocżenia sie sł'onca.* Vng. *Nap meg teresere valo.* Ang. *Belonging to the tyme when the sunne is at the fardest.*] ut Circulus solstitialis: id est, tropicus Cancri. Plin. lib. 2. cap. 11: Item quia circa solstitialem circulum habitantium meridie ad Septentrionem umbræ cadant: ortu verò ad Occasum. Tempus solstitiale. Ovid. 6. Fast. Solstitialis dies, Cicer. 1. Tusc. Id est, dies anni totius longissimus, quo Sol altissimum in nostro hemisphærio locum obtinet: dies brumalis, anni totius brevissimus. ¶ Solstitialis herba quæ Græcè dicitur ἡλιοτρόπιον & ἡλιοτροπος, quod τρέπεται: id est, solstitia spectet. Plin. lib 26. cap. 5: Condurdon herba solstitialis, flore rubro, suspensa collo, comprimere dicitur strumas.

Solipunga, Vide SOLIFVGA.

Sōlis gemmă, Quæ ad speciem Solis fulgentes in orbem radios habet. ἡλίου λίθος. Plin. lib. 37. cap. 10.

Sōlamĕn, solaminis, Vide SOLOR.

Sōlanum, [σφύχνος. Ger. Nachtschatt.] Herba est quatuor generum, quorum unum, quod solanum sativum, sive hortense dicitur, σφύχνος κηπαῖος, cui aptum est, haud magno fructice, sed alis frequentibus nigro folio, majore quàm ocymi, acinis rotundis, quum maturuerint, nigrantibus aut rufescentibus. Officinæ *solatrum* vocant, vulgus *morellam.* [Pol *Psinki, psye wisnie.*] De hac herba lege Gesn. lib. 1. de Animal. Alterum halicacabon cognominant, foliis supradicto similibus, sed latioribus, caulibus quum increvêre, in terram inclinatis. Semen fert in folliculis rotundis ad speciem vesicarum, orbiculatū, rubens, & lævę, acinorum uvæ figura. Mauritani *alcáquengi* nominãt: rustici in Gallia *cocretū.* [Pol. *Mosżenki*, Simon de Lonicz vocat herbario, *michonki.*] Tert. ū figurę genus ὑπνωτικόν: hoc est, somniferum dicitur, ab effectu. Est enim naturæ frigidissimæ: ita ut & velociùs quàm opium necem afferre credatur. Vulgus *solatrum marinum* vocitat. Quartum solani genus peculiariter dicitur à vi insaniā gignendi, μανικόν. Nā drachmę pōdere datur, ut sibi quis placeat, pulcherrimumq; existimet: duplicato pondere, vana spectra animo offert: triplicato legitimus, perpetuusq; subit furor, siquid adjicitur præsentanea mors rapit. Vulgus *Solatrum mortale* nominat. Vide plura de his generibus apud Plin. lib 27. cap. 13.

Sōlarĭs, Solarium, Vide SOL, & SOLVM, soli.

Solatium, Vide SOLOR.

Sōldum, pro solidum. Mart. lib. 1: Ex insulis fundisq; tricies soldum.

Sōldūrĭī, Gallicum est vocabulum, arctissimum amicorū genus significans, quos Latinè devotos dicere possumus: eorumq; ejusmodi erat conditio, ut omnibus in vita commodis unà cum his fruerentur, quorum se amicitiæ addixissent: & siquid eis per vim accidisset, aut eundem casum subirent, aut sibi mortem consciscerent. Autor Cæsar belli Gal. lib. 2.

Sōlĕă, æ, f. p. Calceamenti genus, quo solæ obteguntur plantæ, cæteris pedis partibus nudis relictis, ansulis tantùm quibusdam in superiore parte coëuntibus revinctum, quòd solo pedis subjiciātur. [נַעַל *náhal.* ἐμβάς, ὑπόδημα. Gall. *Semelle, espece de soulliers ou pantoufles, qui ne couurent que la plante du pié, patins.* Ital. *Suola.* Ger. Weit außgeschnittne schuh / ein gattung schuhen so nur ein solen hat / vnd mit einem riemen auff dem rist an fuß gebunden wird/ pantoffien. Hisp. *Alcorque, chapin, o chinela suela.* Pol. *Bandery, sołuliari.* Vng. *Solya ezs pelles.* Ang. *A kind of shooes that couer only the sole of the foote, also the sole of a shooe.*] Plaut. in Truc. Date jam soleas, atque intrò me actutum ducite. ¶ In equis quoque & mulis soleæ dicuntur ferramenta illa quę pedibus illorum subjiciuntur. [Pol. *Podkowa.*] Catul. Et supinam animam gravi derelinquere cœno, Ferream ut soleam tenaci in voragine mula. ¶ Est etiam solea instrumentum quo oleum ex olivis exprimebatur. Colum. lib. 12. cap. 50: Oleo autem conficiendo molæ utiliores sunt, quàm trapetum, quàm canalis & solea. ¶ Item solea genus piscis plani, à similitudine soleæ. [Gall *Sole.* Ital *Suola.* Ger Ein gattung eines Meerfischs/ hat ein gestalt wie ein fuß solen. Hisp. *El lengado.*] Plinius l. b 11: Rhombi, soleæ, passeres, habent formam planam. ¶ Soleæ item dicitur materia roborea, super quam paries cratitius extruitur: ut ex Verrii sententia annotavit Festus.

Sŏ ĕārĭī, m. s. Solearum sutores. [ἐμβαδοποιοί. Gall. *Cordonniers qui font de semelles* Ital. *Scarpolini.* Ger Solenschuster/ Pantoffelmacher. Hisp. *Capateros que hazen suelas.* Pol *Ten ktori pantoflie robi.* Vng. *Solya ezipelles tsinyalo varga.* Ang. *Sole makers, or sowers of shooes.*] Plaut. in Aulul. Solearii astant, astant molochinarii.

Sōlĕātŭs, m. s. Qui soleis indutus est. [χειροδωτός Gall *Qui porte des patins.* Ital. *Solato.* Ger. Der weit außgeschnittene schuh oder pantoffien antregt. Hisp *Calcado de alcorques.* Pol. *Ten ktori wirzewikach wirzezanich chodzi.* Vng *Solyas ezipelles ös* Ang *That weareth shooes to couer the soles.*] Gel. lib. 13 cap. 20: Cur soleatos dixisset, qui Gallicas non soleas haberent? Cic. 7 Verr Strem Soleatus Prætor pop. Rom. cum pallio purpureo, tunicaq; talari, muliercula nixus, in littore. Martial. lib. 12: Etsi jam lotus, jam soleatus erit.

Solēnēs, σωλῆνες, Genus concharum, quod & *onychas* & *digitos* vocamus, itemque *donacas* & *aulos*. Solenes, ut arbitror, dicti à canaliculata longitudine. σωλῆνες enim Græci *canales* appellant.

Sōlēnĭstæ, σωληνιστά, Dicuntur qui id genus concharum piscantur. Quo cognomine Philoxenum quēdam dictum legimus, quòd primùm σωληνοθήρας fuisset, deinde Demagogus, & postremò tyrannus effectus. Vide Cælium lib 13 cap. 5.

Solennĭs solenne, om. t Quod quotannis fieri solet. [ἐτήσιος. Gal. *Solennel, ordinaire, accoustumé.* Ital. *Solenne.* Ger. Jarzeitlich/

duo alia

das alle jar geſchicht. Bel. Jaerlycx. Hiſp. *Coſa ſolenne è cadannerà.* Pol. Vroczny. Vng. *Mindõn extendõn kent Zokot.* Ang. *Solemne, ordinarie, accuſtomed.*] Val. Max. Majores ſtatas ſolennesq; cæremonias Pontificum ſcientia bene gerendarum rerum autoritatę, &c. Virg. 2. Aeneid. Solennes taurum ingentem mactabat ad aras. Horat. 4. Carm. Odyſſ. 11: Quj dies menſem Veneris marinæ Findit Aprilem, Iure ſolennis mihi, ſanctiorq; Pene natali proprio. Ovid. 5. Faſt. Solennes ludos circi celebrare Quirites. Saluſt. in Catil. Sicut in ſolennibus ſacris fieri conſuevit. ¶ Accipitur aliquando ſolenne pro ſolito, recepto, & conſueto. Sueton. de Auguſt. Fœminis ne gladiatores quidẽ, quos promiſcuè ſpectari ſolenne olim erat, niſi ex ſuperiori loco ſpectare conceſſit. Cic. ad Attic. lib. 7: Tantùm igitur noſtrum illud ſolenne ſervemus, ut nequem iſtuc euntem ſine literis dimittamus.

Sŏlēnnĕ, nis, & ſolennia, ſolennium, ſubſtantivũ, Feſta quæ ſingulis annis certo tempore fiunt. [מועד *mohédh* חג *chagh* εορτή. Gall. *Feſte en certa in temps, feſte ſolennelle, ſolennité.* Ital. *Solennità, ſolenne.* Ger. Jaarzeit/Feſttag ſo man alle jar begeht. Hiſp. *Solennidad.* Pol. *Vroczne ſwieta.* Vng. *Mindõn extendõnkent Zokot innep.* Ang. *Solemnitie, feaſtes that cometh euerie yeare.*] Iuven. Sat. 10: Incolumi Troia Priamus veniſſet ad umbras Aſſarici magnis ſolennibus. Tacit. lib. 12: Et funeris ſolenne perinde ac divo Auguſto celebratur. Idem lib. 11: Cuncta nuptiarum ſolennia celebrat. Virgil. 6. Aeneid. Et ſtatuent tumulum, & tumulo ſolennia mittent.

Sŏlēnnĭtās, atis, f. t. Cæremonia cum quadã majeſtate. [מועד *mohédh* חג *chagh* εορτή. Gall. *Solennité.* Ital. *Solennità.* Ger. Ein zeit/ oder die feſthaltung eines jaarzeitlichen tags. Hiſp. *Solennidad de cada vn anno.* Pol. Dzen zwielkimi obchodi. Vng. *Pompaſag frin ceremoniasdolog.* Ang. *Solemnitie.*] Gell. lib. 1, cap. 24: Per dierũ varias Solennitates.

Sŏlēnnĭtĕr, adverbium. [Gall *Solennellement.* Ital. *Solennemente.* Ger. Nach jãrlichem oder gewohnlichem brauch. Hiſp. *Solennemente, con ſolennidad.* Pol. *Zwielkim obrzedem przigotowanym.* Vng. *Pompaſſan friſſen ceremoniaſſan.* Ang. *Solemnelie.*] Liv. 5. ab Vrbe: Ibiq; omnibus ſolenniter peractis eadẽ revertẽs. Plin. li. 9. ca. 1: Ibiq; ſe purificantes ſolenniter aqua circunſpergi, atq; ita ſalutato ſidere in ſylvas reverti, &c.

Sŏlēnnĭtŭs, Veteres pro ſolenniter uſurparunt: quod & annotavit Nonius citans Lucilium in Aegyptho: Solennitusq; eum laudet lubens.

Sŏlĕo, es, ſolitus, n. paſſ. Conſuevi, pro more habeo. [נהג *lummádh.* ἔωθα, φιλέω. Gall. *Souloir, auoir de couſtume.* Ital. *Hauer per coſtume.* Ger. Gewohnt ſeyn/pflegen. Bel. Gewoon ſyn/plege Hiſp. *Acoſtumbrar ò ſoler.* Pol. *Zwikł'em.* Vng. *Zoktam.* Ang. *To vſe, to haue an accuſtome or vſe, to be wont.*] Virg. unde omnis Troia videri Et Danaũ ſolitæ naves & Achaica caſtra. Terent. in And. Quod vulgus ſervorum ſolet, dolis ut me deluderes. Virg. 10. Ecl. ſolet eſſe gravis cantãtibus umbra. Cic. de Amic. Si prius, quod maximè reprehendere ſolitus ſit, edixero. ¶ Solere cũ viro, aut muliere, eſt rem ſive conſuetudinem habere. συμπλέκεσθαι. Plaut. in Ciſtell. frigidam Subdolè ſuffundunt: viris cum ſuis nos ſolere prædicant. ¶ Apud antiquos legitur præteritum ſolvi: quod & Feſtus annotavit, citãs locum Cælii ex Annalium lib. 7: Duos & ſeptuaginta lictores domum deportaviſſe, qui ductoribus hoſtium antea ſolverint ferri. Saluſt. lib. 2. Hiſt. Neq; ſubſidiis uti ſolverat cõpoſitis. ¶ Solet, aliquando impersonaliter ponitur: & cum particula ut, vel ſimili, non invenuſtè longiori orationis contextui interjicitur. ἔωθε, φιλεῖ. Cic. pro Cluent. Quum quædam in collibus, ut ſolet, controverſia paſtorum eſſet orta. Hoc eſt, ut ferè fit. Eundem uſum habet ejus compoſitum Adſolet. Cic. in Lælio: Quum in hortos D. Bruti auguris commentandi cauſa, ut adſolet, veniſſemus, tu non affuiſti.

Sŏlens, tis, participium, Aſſuetus. [נהג *limmúdh.* εἰωθώς. Gal. *Ayant de couſtume.* Ital. *Chi a per coſtume.* Ger. Pflegend. Hiſp. *Que tiene coſtumbre.* Pol. *Zwikł'y.* Vng. *Zoketan.* Ang. *That accuſtometh wonteth, or hathã accuſtome.*] Plaut. in Epid. ego abſceſſi ſolẽs Paulùm ab illis. Id eſt, ut ſoleo. Idem in Amphit. Si dixero mendacium, ſolens meo more fecero.

Sŏlĭtŭs, a, um, aliud particip. Conſuetus. [נהג *limmúdh.* εἰωθώς. Gall. *Qui a accouſtumé, accouſtumé.* Ital. *Solito, vſato, aſſueto.* Ger. Gepflegt. Hiſp. *Acoſtumbrado.* Pol. *Zwikł'y.* Vng. *Zokot.* Ang. *Wonte, accuſtomed.*] Cic. de Orat. Quod optimo cuiq; Athenis accidere ſolitum eſt. ¶ Legitur & ſolitus pro Solus, apud antiquos. Plaut. Amphit. Qui ſoliti inviti cubant.

Sŏlĭtŭs, a, um, nomẽ ex particip. Ovid. 6. Metam. ut ſolito finẽ impoſuêre labori.

Sŏlĭtō, ablativus. [Ger. Mehr dann einer gewohnt iſt / oder eines brauch iſt/ vber gewohnliche maaß. Pol. *Nadzwiczai.* Vn. *Zokaſanal.* Ang. *More then it was wont.*] Qui ſolis comparativis nominibus aut adverbiis jungitur. Liv. 5. bell. Pun. Reate ſaxũ ingens viſum volitare: ſol rubere ſolito magis, ſanguineoq; ſimilis. Ovid. 14. Metam. Ille fugit, ſed ſe ſolito velociùs ipſe Curretẽ miratus. Idem 2. de Arte: Tu neq; ſubjectus ſolito, neq; blandior eſto.

Sŏlĭto, as, Frequenter ſoleo. [ἔωθα. Gall. *Auoir ſouuent de couſtume, auoir ſouuent accouſtumé.* Ital. *Accoſtumare molto.* Ger. Offt pflegen oder gewohnt ſeyn. Hiſp. *Mucho acoſtumbrar.* Pol. Wſtawniem zwikł'. Vng. *Zokdogalok.* Ang. *To be often wonted or acuſtomed.*] Gell. lib. 7. cap. 1: Scipionem Africanum ſolitaviſſe noctis extremo, priuſquam dilucularet, in Capitolium ventitare.

Sŏlers, hujus ſolertis, om. t. Induſtrius, ingenioſus, acutus, dexter. [חרוץ *charúts* ערום *haróm* חכם *chachám* שקד *ſchokédh.* ἀγχίνους, δεξιὸς, πανοῦργος. Gall. *Ingenieux, caut & fin.* Ital. *Solicito, diligẽte, induſtrioſo, ingenioſo, ſottile.* Ger. Klug/geſchcid/ſcharpffſinnig. Bel Kloeg/verſtandtitch. Hiſp. *Cauto, prudente, y ſabio, y induſtrioſo en lo que haze.* Pol. *Dowczipni, ſprawni, madri, biegłi.* Vn. Sereny, gyors. Ang. *Wiſe, wittie, quick in doing, diligent.*] Terent. in Evnuch. fac periculum in literis, Fac in palæſtra, in muſicis, quæ liberum Scire æquum eſt adoleſcentem, ſolertem dabo. Cicer. pro Roſc. Com. Iam quò quiſque eſt ſolertior, & ingenioſior, hoc docet iracundius & laborioſius. Colum. libro 8. capite 13. de anſere: Solertiorem cuſtodiam præbet quàm canis. Virg. 4. Georg. Quem mihi vix frugum & pecudum cuſtodia ſolers Omnia tentanti extulerat. Cicer. de Senect. Nec conſitiones modò delectant, ſed etiam inſitiones, quibus nihil invenit agricultura ſolertius.

Sŏlērtĭſſĭmŭs, ſuperlat. [Vn. *Igõn Zorgalmatos.*] Seneca Epiſt. 118: Tranſcurramus ſolertiſſimas nugas.

Sŏlērtĭă, æ, f. p. Ingenii acumẽ, & dexteritas ad rẽ aliquã agendam, induſtria, malicia. [חכמה ערמה *chochmáh hormáh.* ἀγχίνοια, δεξιότης. Gall. *Ingenioſité deſprit.* Ital. *Ingegno, diligentia.* Ger. Klugheit / ſcharpffſinnigkeit / geſchwindigkeit des Verſtands. Hiſp. *Tal ſolercia, diligencia, induſtria, vigilancia ò aſtucia.* Pol. *Biſtroſtz rozumu, dowczip.* Vng. *Gyorſaſag ferenyſeg.* Ang. *Wittineſſe, quickneſſe of witt, craftineſſe in practiſing.*] Cicer. in Catone: Tum eum dixiſſe mirari ſe non modò diligentiam, ſed etiam ſolertiam ejus à quo eſſent illa dimenſa, atque deſcripta. Idem libro 1. Offic. Itaq; eorum fines, ſicut ipſi dixerant, terminavit, & in medio relictum quod erat, populo Rom. adjudicavit. Decipere hoc quidẽ eſt, nõ judicare. Quocirca in omni re fugienda eſt talis ſolertia. Claudianus lib. 3. de Raptu Proſerpinæ:

rerumq; remotas
Ingenioſa vias paulatim explorat egeſtas,
Vtq; artes pariat ſolertia, nutriat uſus.

Sŏlērtĕr, adverbium, Ingeniosè, perſpicaciter, ſubtiliter. [δεξιῶς. Gall. *Subtilement, & ingenieuſement.* Ital *Sottilmente, ingeniosamente.* Ger. Geſcheidlich / ſcharpffſinnigklich / ſpitzfündigklich. Hiſp. *Prudente, y diligentemente.* Pol. *Dowczipnie, rozumnie.* Vng. *Serenyõn el meſſen, Zombſſen.* Ang. *Craftelie, quickelie, wittelie.*] Cicero 1. de legib. Artes verò innumerabiles repertæ ſunt docente natura: quam imitata ratio, res ad vitam neceſſarias ſolerter conſequuta eſt. Idem 6. Verrina: Tu illius æris temperationem, tu operum lineamenta ſolertiſſimè perſpicis? Ovid. lib. 11. Metam. Non illo juſſos ſolertiùs alter Exprimit inceſſus, vultumq; ſonumq; loquendi.

Sŏlĭcĭtūdo, inis, f. t. Cura, anxietas, & mentis inquietudo. [דאגה *daaghdh* חרדה *charadháh.* μέριμνα, ἀγωνία. Gall. *Solicitude, ſoing & chagrin.* Ital. *Solicitudine, affanno.* Ger. Sorgfeltigkeit/ vnruhwigkeit des Gemüts vñ der Gedancken. Bel. Sorgfuldicheyt. Hiſp. *Cuydado, cõgoxa.* Pol. *Staranie, fraſzunek.* Vn. *Zorgalmataſſag.* Ang. *Care, cark, penſiueneſſe.*] Ter. in And. Quantas hic confecit ſolicitudines. Cic. 4 Tuſc. Solicitudo, eſt ægritudo cum cogitatione. Idem 1. de Finib. Easq; ipſas ſolicitudines, quibus eorum animi noctes, dies q; exeduntur, à diis immortalibus ſupplicii cauſa importari putant. Idem ad Attic. lib. 6: Solicitudine provinciæ tamen vel maximè urgebamur.

Sŏlĭcĭtŭs, a, um, Inquietus, anxius, & curis affectus. [דאגה *doégh* חרד *charédh* שקד *ſchokédh.* μεριμνῶν. Gall. *Qui eſt en ſouci & chagrin.* Ital. *Solicito.* Ger Sorgfeltig/vnruhwig von sorgen. Bel Goischfuldich. Hiſp. *Cuydadoſo con congoxa.* Pol. *Fraſzowliwi.* Vng. *Zorgalmatos.* Ang. *Carefull, penſiue.*] Cicero Cælio: Mirificè ſum ſolicitus quidnam de provinciis decernatur. Solicitus ex aliqua re, in eadem ſignificatione dicimus qua Solicitus propter rem aliquam. Terent. in Andr. Laborat è dolore, atque ex hoc miſera ſolicita eſt, ne ſe deſeras. Cic. 2. de Fin. Num igitur eum poſtea cenſes anxio animo aut ſolicito fuiſſe? ¶ Interdum activè accipitur pro eo quod ſolicitudinem & curam affert. φροντικός. Virgil. 10. Aeglog. Incipe, ſolicitos Galli dicamus amores.

Sŏlĭcĭtē, pen. cor. adver. Anxiè, cum cura & ſolicitudine. [ἀμεριμνησίως, πεφροντισμένως. Gall. *Songneuſement.* Ital. *Sollecitamente.* Ger. Sorgfeltigklich. Hiſp. *Cuydadoſamente.* Pol *Fraſzowliwie.* Vng. *Zorgalmatoſſan.* Ang. *Carefullie, penſiuelie.*] Ovidius 4 de Ponto, eleg. 16: veſtri non immemor unquam, Qui mala ſolicitè noſtra levatis, ero.

Sŏlĭcĭtŭs,

Sŏlĭcĭtĭŭs, adverb. Compar. magis solicitè. [Vn. *Sxorgalmatosſ bæn.*] In Epitome Sex. Aurelii Vict. in Theodosio. Annonæ curam solicitius attendere.

Sŏlĭcĭtissĭmè, superl. [Vn. *Földötte igön xorgalmatoſſan.*] Seneca Epist 94. Minimum est de quo solicitissimè agitur,

Sŏlĭcĭtĭŏr, Comparat Magis solicitus. [Φροντικώτερος. Gall. *Plus songneux.* Ital. *Piu sollecito.* Ger. Mehr ſorgfeltiger. Hiſp. *Mas cuydadoſo con congoxa.* Pol. *Frasſowliwſzi.* Vng. *Zorgalmatosbi.* Ang. *More penſiue.*] Senec. de Benefic. li. 3: Multò tardiores futuros ad accipienda beneficia si periculũ causæ dicendæ adituri erant, & innocentiam solicitiore habituri loco. Plancus Cic. lib. 10: Solicitiorem certè hominem non suis contractis, neminem puto fuisse.

Sŏlĭcĭto, as, pen. cor. act p. Inquieto, curam injicio, seu contristo. [עִצֵּב *hitstséb* חִרְחִיק *hecherídh.* ἀθύμως. Gall. *Solliciter, & preſſer de faire, pourchaſſer, faſcher en pourſuiuant.* Ital. *Attriſtare, affannare, ſolicitare.* Ger. Sorgfeltig machen/ mit ſorgen beladen. Hiſp. *Poner cuydado congoxoſo, acruciar.* Pol. *Frasſunek, gadaie, zasmeczam.* Vng *Zorgalmaztatom.* Ang. *To diſquiet, to trouble, to mak carefull, to prouok & lie inſtantly vpon one.*] Ter. in Andr. Cur meam senectutem solicito hujus amentia? Plin. Epist. lib. 9: Nulla spe, nullo timore solicitor, nullis rumoribus inquietor. ¶ Aliquãdo instо, aut spẽ, metúmve ostẽdendo allicio: [שִׁקֵּר *pittáh* שׁקר *ſchakádh* הִסִּית *hesith.* πείθω. Vn. *Kiſergetöm.* An. *To prouoke or intiſe to do a thing.*] ut solicitare pudicitiam mulieris: hoc est, attentare, & conari labefactare. Solicitare animos militũ est ad seditionẽ, defectionem, proditionémve conari impellere. Ἀλλοπροσάζειν. Curt li. 2: Verùm enimverò quũ modò milites meos literis ad proditionẽ, modò amicos ad pernicię pecunia solicitet, ad internecionẽ mihi persequendus est, non ut injustus hostis, sed ut percussor veneficus. Dictum solicitare, quasi solo citare: id est, suo loco movere: propriè enim significat terrã vertere: ideoq; unico l, scribendum videtur. In carmine tamen assũmit alterum, quia alioqui tot cõcurrentibus brevibus syllabis, carmen ingredi nón posset. Tibullus: Et teneram ferro sollicitavit humum. Virg 2. Georg Sollicitanda tamen tellus pulvisq; movendus. ¶ Sed quia solum etiam de mari dicitur, ponitur quãdoq; pronavigare, & mare vertere. Claud. in Præfat. lib. 1. de Rap. Proser. Et rudibus remis sollicitavit aquas. ¶ Solicitare forem, pro eo quod est aperire januam. Ovid. 3. Amor. Eleg. 1: Per me decepto didicit custode Corinna Liminis adstricti solicitare forem.

Sŏlĭcĭtātĭo, verbale, f. t. contristatio. [עִצָּבוֹן *hétseb.* ἀνίασις. Gall. *Sollicitation et pourchas, ſongneuſe pourſuite.* Ital. *Solecitudine, procaccio.* Ger. Bewrũwigung/ bemũung. Hiſ. *Cuydado, congoxoſo, obra de power en cuydado cõgoxoſo.* Pol. *Staranie, fraſſunek.* Vn *Zorgalmaztatas.* Ang. *A ſoliciting or intiſing to do a thing.*] Terent. in Andr. Tot me impediũt curę, quę mẽũ animũ diversè trahũt, Amor, misericordia hujus, nuptiarum solicitatio. ¶ Sumitur & pro tentatione & incitatione ad aliquam rem. [מַסָּה *mephattéh* מַסֵּית *maſith.* πάγος.] Cicer. in Catil. Iam verò illa Allobrogum solicitatio, à Lentulo, cæterisq; domesticis hostibus, tanta res, tam deměter credita & ignotis & barbaris, *&c.*

Sŏlĭcĭtātŏr, oris, verbale, m. t. Tentator, incitator, impũlsor. [מַסָּה *mephattéh* מַסֵּית *maſith.* πάγος. Gall. *Soliciteur, ſolicitateur.* Ital. *Sollecitatore.* Ger. Ein anſtrenger / der ein verſuchſtuck thut ob es gerahten wölle. Hiſp. *Que pone en cuydado congoxoſo* Pol. *Ten ktory poruſza, pobiedza, przemawia.* Vng. *Zorgalmaztato.* Ang. *An intiſer to do any thing.*] ut Solicitator alieni lecti: hoc est, qui pudicitiã matronæ conatur labefactare. Paulus de Extraord. crimin. Solicitatores alienarum nuptiarum, itemq; matrimoniorum interpellatores.

Sŏlĭdŭs, a, um, Propriè de eo dicitur, quod habet tres dimensiones, longitudinis, latitudinis, & profunditatis. [קָשֶׁה *kaſcheh* חָזָק *chazák.* στερεός. Gall. *Solide, ferme, maßif.* Ital. *Saldo, fermo.* Ger. Ein jedes das ſein lenge/ breitte/ vnd dicke hat. Hiſp. *Firme, fortalecido.* Pol. Rzecz każda wſobie maiaca, dł uż, ſzerz a y miąſzoſcz, *Zupel'ni, doskonal'i czal'i.* Vng. Merő, ſzerw, eros. Ang. *Sound, wholl, maſſie.*] Linea enim sola longitudine contenta est. superficies, præter longitudinem habet & latitudinem: quibus si profunditas accesserit, tum demum solidum quiddam intelligimus. Cicer. 1. de Nat. deor. Duæ formæ præstantes sunt; ex solidis globus, ex planis circulus, aut orbis. ¶ Accipitur aliquando solidum, pro integro, quod neq; concavum est, neq; ex partibus compositum, sed quod ex uno, eoq; jugi constat corpore. Si colũnas dicimus esse ex solido marmore, non quæ marmoreis tectæ sunt crustis, sed quæ ex uno confectæ sunt lapide. Virgil. 6. Aeneid. Tum Phœbo & Triviæ solido de marmore templa Instituam. Ibidem: solidoq; adamante columnæ: Idem 3. Georg. In foribus pugnam ex auro, solidoq; elephanto Gangaridum faciam. Id est, ex integro ebore, non sectili, inquit Servius. Cicer. 1 de Divin. Annibalem Cœlius scribit, quum columnam auream, quæ esset in fano Iunonis Lacinię, auferre vellet, dubitarctq; utrum ea solida esset, an extrinsecus deaurata, perterebraviſſe. ¶ Transfertur & ad alia, accipiturq; pro toto, sive perfecto, quòd scilicet omnibus suis partibus constat, cuiq, nihil est detractũ. [תָּמִים תם *tamim.* ὁλόκληρος, ὁλόμισος.] Sic solidam hæreditatem accepisse dicimus eum, qui ex asse institutus est hæres. ¶ Solidus annus: id est, integer, & non interruptus. Plaut. Decem annos solidos erravit puer. ¶ Solidum beneficium: id est, plenum, & ad cujus perfectionem nihil desideratur. Terent. Eunuch. Vt solidũ paterem hoc mihi beneficium. Solida lętitia, Solida fœlicitas: hoc est, nulla ægritudine aut infortunio contaminata. Plin. li. 7. cap. 44: Nulla est profectò solida fœlicitas quam contumelia ulla vitæ rumpit, nedum tanta. Terent. in And. nónne tibi satis esse hoc visum solidũ est gaudiũ, Nisi me lactasses amantem, & falsa spe produceres? Vbi Donatus: Solidum, plenum, idoneũ, integrũ In solidum aliquid promittere dicuntur plures debitores, fidejussorésve, quorum unusquisq; se rei totius debitorem, fidejussorémve constituit: quod locutionis genus frequens est apud Iurisconsultos.

Sŏlĭdŭs, m. s. substantivũ, quo Romani utebantur pro genere quodã numi aurei: ita dicti, quòd justo põdere erat percussus, non dimidiato, aut trientali, quemadmodum semisses, & tremisses. Lampridius in Alexãdro: Vectigalia publica in id cõtraxit, ut qui decem aureos sub Heliogabalo præstiterant, tertiam partem aurei præstarent, tuncq; primùm semisses aureorum formati sunt, tùm etiam quum ad tertiam partem aurei vectigal decidisset, tremisses, dicente Alexandro, etiam quartarios futuros. Sed quum non potuisset per publicas necessitates, constari eos jussit, & tremisses tantùm, solidosq; formari. Ex his verbis Lãpridii facilè intelligimus solidos primùm dictos esse aureos numos cujusdam, suiq; ponderis, quasi integros. Bud.

Sŏlĭdē, adverbium, Integrè, omnibus modis. [ὅλως. Gall. *Solidement, entierement.* Ital *Soldamente, intieramente.* Ger. Gãnzlich/ eigentlich. Hiſp. *Firme y enteramente.* Pol. *Zupel'nie, doskonale.* Vng. *Meren erőſſen alhatatoſſan.* Ang. *Soundly, maſtily.*] Terent. And. Nam hũc scio mea solidè solum gavisurũ gaudia. Plaut. Trinum Hic homo solidè sycophanta est.

Sŏlĭdĭtās, atis, Firmitas, stabilitas. [קְוֹמִיּוּת קוממיות *komemiyúth* חֹזֶק *chózek* חֲזָקָה *chezkáh* (vel) *chezkáh.* κράτος. Gal. *Soliditè, maſſiuetè.* Ital *Saldezza, ſaldamento.* Ger. Beſte/ ſteiffe/ oder gãnze. Hiſp. *Firmeza.* Pol. Cał'oſcz, mocz, vgruntowanie. Vng. *Merőſég erőſség alhatatoſſág.* Ang *Soundneſſe, maßineſſe.*] Cicer. de Nat. deor. Ve manu doceat, eam esse vim & naturam deorum, ut primùm non sensu, sed mente cernatur, nec soliditate quadam, nec ad numerum. Idem de Vniverſ. Sed quum soliditas mundo quæreretur, solida autem omnia uno medio, nunquam duobus, semper copulentur, *&c.*

Sŏlĭdĭpes, pen. cor. hujus solidipedis, pen. cor. ồm. t. Quod solidos habet pedes, non bifurcatos. [στερεόπους. Gall. *Qui a les pieds pleins ſans fourcher.* Ital. *Di piedi ſodi non biffurcati.* Ger. Das gantze fůß hat wie ein roſſ. Hiſp. *Animal de vnnas macicas.* Pol. *Wnogi tegi.* Vng. *Merőlabu haſadattan kőrmű.* Ang *Surefooted.*] Plin. lib. 10: Contra naturam solidipedum, aut bisulcorum supra cuncta est murium fœcus.

Sŏlĭdo, as, act. p. Solidum & firmum reddo, stabilio, fulcio. [הָקִים *hekím* קִיֵּם *kiyyám* στερεόω. Gall. *Affermir, faire ſolide.* Ital. *Soldare, affermare, far duro.* Ger. Beveſtnen / hart oder ſteiff machen. Bel. Gantſche maten. Hiſ. *Fortalecer, fundar.* Pol. *Vtwierdzam, vmaczniam.* Vng. *Merőue erőſſe alhatatoſſá tezőm, meg erőſitőm.* An. *To mak ſound, wholl or maſſie.*] Virg. 1. Georg. Area tum primum ingenti est æquanda cylindro, Et vertenda manu, & cretâ solidanda tenaci. ¶ Nonnunquam quod ruptũ, fractúmve erat, cõglutino, συγκολλάω. Plin. li. 24. cap. 16: Boũ nervos abscissos vomere, solidari ea, rursusq; jungi, addita axungia, affirmans.

Sŏlĭdēsco, cis, n. t. Consolidor, conglutinor, coëo, solidus fio. [דָּבַק *dabák.* συγκολλῶμαι, στερεῦμαι. Gall. *Se reſoudre & reprendre.* Ital. *Saldarſi.* Ger. Gantz werden. Hiſp. *Hazerſe firme, fortaleſcerſe.* Pol. *Mocznim ſie ſtaie, vtwierdzam ſie.* Vng *Meg erőſődőm, merőne lezők.* Ang. *To waxe ſound and wholl, to cloſe as a wound doth.*] Plinius lib. 11. cap. 37: Vesica membrana constat, vulnerata cicatrice non solidescit.

Sŏlĭfĕrrĕum, n. s. Genus telĭ appellatum, quasi totum ferreũ. Tractum ex Oscorum lingua, teste Festo, qui *Solon* dicebant, quod nos *tótum.* [Gal. *Armure toute de fer* Ital. *Arma tuta di ferro.* Ger. Ein gantzung eines gantzen eiſnen pfeils Hiſp. *Arma di hierro macica.* Pol. *Bron ſzczerego zelaza.* Ang. *A weapon all of yron.*] Liv. 4. bel. Maced. Vt emissis solliferreis falaricisq; gladios strinxerunt, tum velut redintegrata est pugna.

Sŏlĭfŭgă, æ, pen. cor. [Ger. Ein giffttige art der Erdſpinnen.] Genus formicę venenatę, à fugiędo sole dicta. Plin. li. 22. ca. 25: Et leguminib. innascũtur bestiolæ venenatæ, quæ manus pũgũt, & periculũ vitæ afferũt solifugarũ generis. Idem lib 29 cap. 4: Est formicarum genus venenatũ, non eas novêre in Italia. Solifugas Cic. appellat; salfugas Bęuca. Festus Solipungã vocat; indeq;

indeq; nomen sortitum existimat, quòd fiat acrius concitatiusq; fervore Solis. A Lucano dicitur Solpuga, li. 9: Quis calcare tuas metuat solpuga latebras?

Sŏlĭlŏquĭum, n.s. Quod per nos contemplando loqui solemus μονολογία.

Sōlĭlŏquŭs, pen. cor, qui solus loquitur. μονολόγος.

Solīstĭmum, tripudium, Dicebatur quum in auspicādo, esca ex ore pulli decidens, solum paviebat: hoc est, terram feriebat: unde & Tripudium dictum, quasi terræ pavium. ¶ Soliſtimŭ autem à solo dictum est, sicut à medio mediastimum. Vide latiùs infrà in dictione TRIPVDIVM.

Solitanæ cochleæ, Ab Africæ loco dictæ, quibus Plin. lib. 30. cap. 6, principatū tribuit. Laudatissimę (*inquit*) sunt cochleæ Africanæ, ex his solitanę. Varr. lib. 3. cap. 14: Nam & valde amplæ sunt quædā ex Africa cochleæ, quæ vocātur Solitanæ, ita ut earum calyces quadrantes octoginta capere possint.

Sōlĭtārĭus. Vide SOLVS.

Sōlĭtaurĭlĭa, orum, neut. gen. plural. numeri, Solennia apud Romanos sacrificia erāt diversi generis, tauri, arietis, & verris, quibus Censores quinto quoq; anno urbem lustrabant, teste Asconio. Dicta Solitaurilia, ut placet Festo, ab integris genitalibus hostiarū, quę immolabātur. Solum enim Osci integrum dicebant: taurum autem etiam Græci eam pudendorum partem, quæ à castratore eximitur: unde & lastauri dicti sunt, qui egregiè sunt mentulati. Liv. 8. ab Vrbe: Si potiatur, Marti Solitaurilibus piaculum fieri.

Sŏlĭto, solitas, Vide SOLEO.

Sŏlĭtudo, Solivagus, Vide SOLVS.

Sŏlĭum, lii, n.s. Sella regia, in qua Reges jus dicentes sedebāt. [כסא *chiſſé*. θρόνος. Gall. *Siege royal*. Ital. *Cadrega, sedia, selio*. Ger. Ein Königtlicher stul. Hisp. *La silla propria delos reyes*. Pol. *Stolicz kroliewski*. Vng. *Kiralyszek*. Ang. *A royall seat, a throne*.] Dictum solium (ut quidam volunt) quasi solidum, propterea quòd olim Reges in thronis ligneis, & quibusdam quasi armariis ob corporis sui tutelam sedebāt. Alii inde dictum malunt, quòd soli in eo Reges sederēt. Asper κατ' ἀντίφρασιν appellatum putat, quasi sedium: quemādmodum & sella dicta est, quasi sedda. Virgil. Præfatus divos, solio Rex infit ab alto. ¶ Quandoq; pro vase saligno, vel abiegno ponitur, quo utimur ad vinum, plurimosq; liquores transferendos, & ad pannos lineos cum lixivio calido, & cinere emaculandos. ¶ Est & solium vas, quo in balneis utebantur, & in quo sedentes lavabantur. Celsus: Interpositis duabus horis, in solium is aquę calidæ resupinus demittendus est, sic ut à genibus ad umbilicum aqua pertingat. Martialis: Non vis in solio prius lavari. Suet. in Auguſt. At quoties nervorū causā, marinis, albulisq; calidis utendum esset, contentus hoc erat, ut insidens ligneo solio, quod ipse Hispanico verbo *duretam* vocabat, manus ac pedes alternis jactaret. ¶ Nonnunquā etiam solium dicitur loculamentū sepulcrale in quod conduntur defuncti. Plin. li. 35: Quin & defunctos sese multi fictilibus soliis condi maluēre. Curtius lib. 10: Septimus dies erat ex quo corpus Regis jacebat in solio.

Sŏlĭvăr, ris, dicitur quo solium tegitur, ut toral, quo torus. Varro: Phrygio, qui pulvinar poterat pingere, soliar defingebat.

Sōlo, solas, Vide SOLVS.

Sŏlœcĭsmŭs, [σολοικισμός. Ger. Vngeschicktigkeit vnd mißbrauch zu reden vnd zu schreyben.] Est impar, & inconveniens compositura partiū orationis: à nostris *imparitas*, à vetustioribus Latinis *stribligo* dicebatur, quasi strobligo: hoc est, inversura & pravitas tortuosa orationis. Siquidem στρέφω, torqueo, ac depravo significat. Iuven. Sat. 6: Solœcismum liceat fecisse marito. Martial. in Calliodorum: Vnus quum sitis, duo, Calliodore, sedetis: Surge, solœcismum, Calliodore, facis. Dictus solœcismus, ut in vita Solonis annotavit Laërtius, à colonis quibusdam Athenienſibus, quos Solon Salaminius in Solos Ciliciæ urbem transtulit: qui quum non multo interjecto tempore, patrii sermonis nitorem corrupissent, & parum convenienti partium structura uti cœpissent, factum est, ut qui in ea parte peccarent, σολοικίζειν dicerentur. ¶ Per translationem tamen latiùs solœcismi nomen accipitur, ut quicquid perperam fiat, nec rectè, nec ordine peragatur, solœcismum vocemus.

Sŏlœcŏphănēs, σολοικοφανὲς, Quicquid speciem habet solœcismi, qui ratione aliqua potest excusari: ut quum genus superioris jūgitur inferiori diversi generis: ut Eunuchus Terentiana, respiciendo ad genus superioris, Comœdia.

Sōlŏr, aris, verbū est cōmune, prim. conj. Consolationē do, vel consolationē accipio, cōsolor. [נחם *nichám*. παρηγορέω, παραμυθέομαι. Gall. *Consoler, conforter, se consoler*. Ital. *Consolare, consolarsi*. Ger. Tröſten oder getröſtet werden. Bel. Troosten/vermaken. Hisp. *Consolar à consolarse* Pol. Cżieſze. Vng. *Vigasztalak* Ang. *To comfort*.] Cic. in Vatinium: C. Antonius hac una re miseriam suam solatur. Virg. 5. Aen. Quos bonus Aeneas dictis solatur amicis. Ovid. 2. Fast. Hinc pater, hinc conjux lacrymas solātur, & orant, Indicet, *&c.* ¶ Solari laborē, vel famē, idē est quod sublevare, Virgil. 1. Georg. Interea longū cantu solata laborē, Arguto conjux percurrit pectine telas. Ibidem: Concussāq; famē in sylvis solabere quercu. Idē 10. Aen. & mœstū Musa solatur amorē. ¶ Hinc fit compositum Consolor: item verbalia Solator, Solamen, & Solatium: quorum significata vide in sequentibus.

Sōlātĭum, n.s. Cōsolatio, miserię mitigatio. [נחם *nócham* (vel) *nichúm* נחמה *nechamáh*. παρηγορία. Gall. *Soulas, consolation, confort*. Ital. *Consolatione, piacere, solazzo*. Ger. Ein troſt. Bel. Vermaetinge. Hisp. *Solaz, consolacion de obras*. Pol. *Pocżiecha*. Vng. *Vigasztalas*. Ang. *Confort, solace*.] Quintil. in Pariete palmato: Cæcitatis miseræ solatiū est, habere tē videntiū. Cic. Mario, lib. 7: Vacare culpa magnum est solatiū. Virg. 9. Aeglog. - heu tua nobis Penè simul tecū solatia rapta Menalca. Quintil. in Procem. lib. 6: Credendumq; doctissimis hominibus, qui unicū adversorum solatium literas putaverunt. Ovid. 8. Metam. - sed vincite fratres, Dummodo quæ dedero vobis solatia, vosq; Ipse sequar. ¶ Solatiū aliquando accipitur pro mercede. l. 13. §. j. D. commun. prædior. Nisi talis cōsuetudo in illis lapicidinis cōsistat, ut si quis voluerit ex his cædere, non alter hoc faciat, nisi prius solitum solatium pro hoc domino præstet. Alciatus tamen hìc legit Solarium. Sed non convenit, præsertim cùm solatium pro mercede in locis multis aliis reperiatur. Vide Lexicon Hotomani.

Sōlātĭŏlum, li, pen. corr. diminutivum. [παρηγορημάτιον, παραμυθίδιον Gall. *Petit soulas, petit confort*. Ital. *Piccioł solazzo*. Ger. Ein geringer oder schlechter troſt. Hisp. *Pequenno solaz*. Pol. *Mała pocżiecha*. Vng. *Vigasztalasotska*. Ang. *Litle or small confort*.] Catul. ad passerem Lesbiæ, epigram. 2. ut solatiolum sui doloris.

Sōlāmĕn, inis, n.t. Solatium. [נחם *nócham* (vel) *nichúm* נחמה *nechamáh*. παραμύθιον. Gall. *Soulas*. Ital. *Solazzo*. Ger. Ein troſt. Hisp. *Solaz*. Pol. *Pocżiecha*. Vng. *Vigasztalas*. Ang. *Solace, confort*.] Cic. in Læl. Etsi illis planè orbatus essem, magnum tamen afferret mihi ætas ipsa solamen. Virg. 3. Aeneid. Solamenq; mali de collo fistula pendet.

Sōlŏx, m.t. (inquit Festus) Est lana crassa, & pecus, quod passim pascitur nō tectū. Titinnius Barathro: Lana soloci ad puram data. Lucil. Montano hirco, atq; soloce. Hæc Festus, sed succinctiùs, quàm ut à quovis possint intelligi. Fient aūt notiora, si sciamus, duo veteribus in usu fuisse ovilis pecoris geneta: quod vulgatissimū erat & robustissimum, à velleris hirsutie hirtum dicebatur: alterū à lanæ mollitie molle nominabant, hirto pecore multò infirmiùs, sed velleris nobilitate lōgè præstātiùs. Vnde & pellibus quibusdā tectū pasci solebat, ne aut spinis adhærescens lana minueretur, aut luto sordidaretur. Hoc genus è magna Græcia, & præcipuè è Tarento peti solet: unde & Græcū pecus, & Tarentinū solet appellari: nonnunquam etiā ex agro Gallico quod *Altinum* vocitabant. Ex hisce igitur satis constat quid Solocis nomine intellexerit Festus, nimirū vulgatū illud pecudis genus, quod ab hirsutiore vellere hirtum appellat Columella: Id enim nullis pellibus tectum pascebatur, cujus etiam lanam eodem nomine appellabant.

Sōlpūgă, æ, f.p. [Ger. Ein art giffriger ambeissen oder erdspinnen.] Genus est venenatę formicæ, quod etiam à fugiendo sole, solifuga nominatur. Cōcitatur enim acriùs fervore Solis: idcoquè eum fugit quantū potest. Lucian. lib. 9: Quis calcate tuas metuat solpuga latebras? Plin. lib. 8. cap. 29: Latè deserta regio est, à scorpionibus & solpugis gente sublata. A Festo dicitur Solipunga, nisi codex mēdosus sit. Vide suprà in dictionibus SOLIPVNGA, & SOLIFVGA.

Sōlstĭtĭum, Vide SOL.

Sōlum, li, priore cor. n.s. Dicitur omne quod quid sustinet, & rei cuipiā velut fundamentū subjicitur. [קרקע *sadhéh* קרקע *karkáh*. πέδον, ἔδαφος. Gall. *Le parterre, fond de terre*. Ital. *Suolo, suolaro, suola*. Ger Der Boden. Hisp. *Suelo de la tierra*. Pol. *Grunt, dno*. Vng. *Föld, anagy, mindön fundamentum az mi valamit tart*. Ang. *The ground*.] Vnde aquæ superficies dicitur solum, quia navium fundamentum est. Virg. lib. 5: Subtrahiturq; solum. ¶ Cœlum stellarum solum est. Ovid. lib. 1. Metamorph. Astra tenent cœleste solum. ¶ Nævius verò sola terrarum, plurali numero dixit: Sed sola terrarum postquam permensa parumper. Sic etiam Cic. in Orat. pro Corn. Balbo: Vos mutæ regiones implorо, & sola terrarum ultima. ¶ Aër etiam solum dicitur, quia avium sustentaculum. ¶ Item terra ipsa quòd hominum & animalium fundamentum sit. Colum. lib. 2: Nam quod sicco solo ingestum est, & jām inoccatū est, perinde ācsi repositum in horreo non corrumpitur. Ovid. 2. Metam. - inde solo quod texerat herba jacebat. Quint. lib. 2. cap. 19: At in solo fœcūdo plus cultor, quàm ipsa per se bonitas soli efficiet. ¶ Virgil. lib. 7. etiam mensam appellavit solum: Et cereale solum pomis agrestibus augēt. ¶ Aliquādò solū est inferior pedis pars,

dis pars, quam vulgò *soleam* vocāt, quæ calloſa fit, & dura diſcalciatis. Cic. 5. Tuſc. Mihi amictui eſt Scythicum tegmen, calciamentum ſolorum callum, cubile terra. ¶ Et ſolum dictum eſt, pro ſolea calciamenti, & corio. ὑπόδημα. Martialis: Dentibus antiquas ſolitus producere pelles, Et mordere luto putre, vetuſq; ſolum. ¶ Propriè tamē ſolum terra dicitur, unde Natale ſolū dicimus, pro patria in qua nati ſumus: quemadmodum exulem qui extra ſolum: hoc eſt, extra patriā ejectus eſt. Vertere ſolum, eſt ſedem & habitationē mutare. Cic pro Cecinna: Nam qui volunt pœnam aliquam ſubterfugere, aut calamitatem, eò ſolum vertunt: hoc eſt, ſedem ac locum mutāt. ¶ Solum foſſæ, pro ima foſſæ parte. Cæſar 7. belli Gall. Foſſam pedum viginti latam directis lateribus duxit, ut ejus ſolū tantundem pateret, quantum ſumma labra diſtabant.

Sŏlārĭum, rii, n. ſ. à nomine ſolum, ſoli, Vectigal quod pro ſolo pēditur. [מדה *midhâh*. τὸ πρὸς τὸ πέδον τελούμενον ὑπὲρ ἐπιφανείας πόσου, ἢ ἐδάφους. Gall. *Ce qu'on paye pour le fond de la terre par chaſcun an, cenſive.* Ital. *Datto, fitto che ſe paga per lo terreno, cenſo.* Ger. Ein Boden zinß. Hiſp. *Renta que ſe paga por el ſuelo de la tierra.* Pol. *Czynſz.* Vng. *Föld ber, kepe.* Ang. *Tribut that is payed for ground or land.*] Qua voce utitur Vlp. 1. ff. Nequid in loco, vel itin. publ. fiat. Siquis nemine prohibente in publico ædificaverit, is tamen obſtet ædificium id publico uſui: utiq; is qui operibus publicis præeſt debebit id deponere: aut ſi non obſtet, ſolarium ei imponere. Sic enim vectigal hoc appellatur, ex eo quòd pro ſolo pendatur.

Sŏlvo, is, vi, ſolutum, act. t. Diſſolvo quod erat ligatū. [שתה *pittách* נתיך *hittír*. λύω. Gall. *Deſlier, foudre, rompre, laſcher.* Ital. *Sciogliere, ſoluere, diſlegare, diſfare.* Ger. Auffbſen oder auffbinden. Bel. Ontbinden. Hiſp. *Deſartar, deshazer.* Pol. Rozwiązuie. Vng. *Meg oldom.* Ang. *To lowſe, to releaſe.*] Virg. lib. 7: Solvite crinales vittas, capite Orgia mecum. Terentius in Andr. Iube ſolvi obſecro. Solvere item dicuntur, qui navi vehuntur, quum ſoluto func quo navis retinetur, recedunt. Et dicimus ſolvere ſimpliciter, nullo adjecto, & ſolvere navem. Cic. ad Tironem lib. 16: Nos eo die cœnati ſolvimus. Cæſ. 1. bell. Civil. Pompeius ſub noctem naves ſolvit. Cic. 3. Offic. Si idem ſciat cōplures mercatores Alexandria ſolviſſe, *&c.* ¶ Et quoniam qui debent, quodammodo obligati ſunt creditori, ſolvere etiam pro debitum reddere ponitur. [Gal. *Payer.* Ital. *Pagare* Ger. Zahlen/ entrichten. Hiſp. *Apagar.* Pol. *Płacę.* Vng. *Meg fizetöm.* Ang. *To paye.*] Cic. 4. Verr. Pro quo frumento pecunia ſoluta non eſt. Solvere ab aliquo: id eſt, per aliquē, quum non ipſi ſolvimus, ſed alium ſubſtituimus, qui ſolvit noſtro nomine. [השיב *heſchíb* השלים *hiſchlím*. ἐπίσαγε παρά τινος.] Cic. ad Atticū: Frater laborat ut tibi quod debet, ab Egnatio ſolvat. Et alibi: Sed etiam dixit ſe à me quodāmodo ſolvere. ¶ Hinc per translationem Solutionis vocabulū ad omnē liberationē quoquo modo factā transfertur, magisq; ad ſubjectū obligationis, quam ad numorū ſolutionem. Vnde ſolvo pro ſatisfacio, ἐκπω. Terent. in Adel. Neq; tu verbis unquā ſolves quod mihi re malefeceris. ¶ Solvere ebrietatē, pro diſcutere, Celſ. Niſi febris acceſſit eo tēpore quo ebrietas ſolvi debet. ¶ Solvere aliquem legibus, eſt eum legū vinculo eximere, & efficere ac legibus teneatur. ¶ Solvere juſta funeri. Cic. pro Roſc. Amer. Hūc miſerū luctu perditū, qui nondū etiā paterno funeri juſta ſolviſſet. ¶ Quādoq; ponitur pro liberare. Virg. 1. Aen. Solvite corde metū Teucri. Vnde Solutus riſus, dicitur magnus, & à curis liber. Idē: -riſuq; ſoluto. Sic etiā dicimus, ſolvere religione: id eſt, religione liberare, & efficere neq; religionis ſcrupulus relinquatur. Cic. pro Cecin. Vt religione civitas ſolvatur. ¶ Solvi cera igni, vel ſole dicitur: hoc eſt, molleſcere, ſive liquefieri. Sic etiam hyemē ſolvi dicimus: hoc eſt, miteſcere, & molliorē fieri. Hor. lib. 1. Carm. Solvitur acris hyems. ¶ Solvere fidem, eſt rumpere, vel nō ſervare fidē. πιστὸν λύειν πίστιν. Terent. in And. Solviſti fidem. ¶ Solvere venā, eſt venam aperire. φλεβοτομῶν. Col. lib. 7: Ea porrò vena, quæ in aure videtur eſſe amplißima, ſarmēto prius verberatur: deinde quū ad ictum intumuit, cultello ſolvitur. ¶ Cōpoſita hujus verbi ſunt, Abſolvo, Diſſolvo, Exſolvo, Perſolvo, & Reſolvo: de quibus ſuis locis. ¶ Solvendo nō ſum: hoc eſt, ſatisfacere nō poſſum id pro quo obligatus ſum, ſive pecunia, ſive remuneratione, ἀξιοχρέως ἐκ ἐμοῦ. Cic. 2 Philip. Tu nec ſolvēdo eras: id eſt, ſolvere debita nō poteras. Idē 2. Offic. Nam cui res erepta eſt, eſt inimicus: cui data eſt etiā diſſimulat ſe accipere voluiſſe, & maximè in pecuniis creditis occultat ſuū gaudiū, ne videatur nō fuiſſe ſolvendo.

Sŏlūtŭs, a, um, nomē ex participio, Securus, liber, cura & ſolicitudine vacuus. [חפשי *chophſchi* מתרת *mephuttách*. ἀμέριμνος. Gall. *Deſlié, deluré, laſché.* Ital. *Sciolto, diſfatto.* Ger. Auffgelößt. Hiſp. *Deſatado, deshecho.* Pol. Rozwiązani, wolni. Vng *Zabados, meg oldatos.* Ang. *Sure and free, ſett a liberte.*] Cic. Attic. Quæ ſoluto animo ſcribi ſolent, ea his temporibus excludūtur. Terra ſoluta: id eſt, rara & lāxa, cui opponitur denſa. πυκνός. Col. lib. 1: Soli pinguis vel macri, ſoluti vel ſpiſſi, humidi vel ſicci.

Sŏlūtī, agri ſunt, quorum fines deprehendi non poſſunt: ut ait Siculus Flac.

Sŏlūtē, adverbium, Sine cura aut ſolicitudine. [ἀμεριμνῶς, ἀμεριμνητεί. Gall. *A deloure.* Ital. *Liberamente.* Ger. Liederlich oder ledigklich Hiſp. *Libremente.* Pol. *Swobodnie.* Vng. *Gondatlanul.* Ang. *Lewſely, diſſolutely.*] Cicer. de Clar. Orat. Tam ſolutè egit, tam lenitèr, tàm oſcitanter. Cic. 2. de Divin. Si aut furore divino incitatus animus, aut ſomnio relaxatus ſolutè moveatur ac liberé.

Sŏlūtĭo, onis, verbale, f. t. Diſſolutio ejus quod compactū fuit: ut quum mortē animæ & corporis ſolutionē dicimus. [תמים *temes* שלום *ſchillúm* (vel) *ſchilem* שלומה *ſchillumáh* λύσις. Gall. *Deſliement, payement.* Ital. *Solutione, pagamento.* Ger. Auffloſung. Hiſp. *Obra de pagar ò deſatar.* Pol. Rozwiązanie. Vng. *Meg oldas*, item *meg fizetes.* Ang. *A lewſing or paying.*] Cic. 4. Tuſc. λύσιν, qua ſi λύσις: id eſt, ſolutio totius hominis. ¶ Solutio ſtomachi, quā & diſſolutionem dicimus, quū naturales ejus facultates aut amiſſæ ſunt, aut viciatæ, aut certè imbecilliores redditæ Plin. lib. 20: Cum melle, aut adipe, aut cera, ſtomachi ſolutiones inſperſum polentæ modo. ¶ Solutio ad omnem liberationem quoquo modo factam transfertur, magisq; ad ſubjectum obligationis, quàm ad nummorum ſolutionem. Vlp. de Verb. ſign. Solutionis nomine ſatisfactionem quoq; omnem accipiendam placet. Cic. 2 Offic. Nec enim ulla res vehementiùs Remp. continet, quàm fides: quæ eſſe nulla poteſt, niſi erit neceſſaria ſolutio rerum creditarum.

Sŏlūtĭlĭs, le, pen. cor. Quod ita compactū eſt, ut quoties opus ſit, ſolvi poſſit. [λύσιμος. Gall. *Aiſé à diſſoudre, & deſlier* Ital. *Facile da ſuolgere.* Ger. Auffloßlich / das man wol wider auffloſen kan. Hiſp. *Coſa que ſe puede deſatar.* Pol. *L'atwe do rozwiązania.* Vng. *Meg oldhato.* Ang. *Eaſie to be lewſed.*] Sueton. in Neron cap. 34: Solutilem navem cujus vel naufragio, vel cameræ ruina periret, commentus eſt.

Sŏlŭs, a, um, Incomitatus unicus, quā vocē Feſtus ex Oſcorū lingua ductā putat, qui *ſolū* dicūt, quod nos *totū*: nā qui unus eſt, totus eſt. [יחיד *jachídh* בדד *bedhédh* (vel) *badhádh*. μόνος. Gall. *Seul, ſeuler.* Ital. & Hiſp. *Solo.* Ger Alleinig/einig Pol *Sam.* Vng. *Egyedwl.* Ang. *One alone.*] Cic. 3. Offic. Cui quum viſum eſſet utilius, ſolum ſe, quàm cum altero regnare, fratrem interemit. ¶ Solus, & Vnus pro ſolus, more ſuperlativorum genitivum regunt, vel ablativum mediante præpoſitione ex, vel accuſativum mediante præpoſitione inter. Plin. lib. 9: Solus omnium accipenſer ſquamis ad os verſis contra aquas natando meat. Cic. de Orat. Gorgias ſolus ex omnibus. Idem de Provinciis Conſularibus: Gracchus ſolus ex toto illo collegio. Et quum ſingularitatem ſignificet, invenitur tamē pluraliter. Terent. in Adel. Solæ ſumus. ¶ Ponitur aliquando ſolus pro ſolitario, & deſerto. ἔρημος. Virg. li. 3. Georg. Heu malè tum Libyæ ſolis erratur in arvis. Terent. in Andr. Venit meditatus alicunde ex ſolo loco. Idem: Nónne hinc abjici opo. tet in ſolas terras? Salūſt. in Iugurtha: Marius interea exercitu in hybernis compoſito, cū expeditis cohortibus, & parte equitātus proficiſcitur in loca ſola, obſeſſum turrim regiā. ¶ Genitivum facit, ſolius. Olim etiam ſōli, læ, li. Terent. Eunuc. Mihi ſolæ ridiculo fuit.

Sōlŭm, adverbium, Tantùm, tantummodo. [רק *rak* בד *lebádh*. μόνον. Gall. *Seulement.* Ital. & Hiſp. *Solamente* Ger Nur/allein. Pol. *Tylko, iedno.* Vng. *Tſak.* Ang *Only.*] Cicer. 4 Philip. Nos nuntiationem ſolùm habemus, Conſules etiàm inſpectionē. Idem 2. de leg. De una re ſolùm diſſident, de cæteris mirificè congruunt.

Sōlĭtārĭŭs, a, um, Solus agens, ſolivagus, frequentiam vitans. [בדד *bodhéhd* (vel) *badhádh* גלמוד *ghalmúdh* μονήρης, μοναζών. Gall. *Solitaire, ſeulet.* Ital. *Solitario.* Ger. Einſam/abgeſunderet von den teuten/ Einſidler. Hiſp. *Solo y ſennero.* Pol *Puſtelnik, ſammiſtkaiacl.* Vng. *Maga nak valo, egyedwl valo.* Ang *Solitare, alone*] Cic. 1. Offic. Solitarius homo atq; in agro vitam agens. Vita ſolitaria, quæ agitur in ſeceſſu, & procul ab hominum frequentia. μοναστικὸς βίος. Locus ſolitarius: id eſt, locus deſertus, nullisq; incolis frequentatus: ἔρημος. Res ſolitaria: id eſt, ſola, & ſine alterius conſortio. Cic. de Amic Sic natura ſolitarium nihil amat, ſemperq; ad aliquid, tanquam adminiculum adnititur.

Sŏlĭtūdo, dĭnis, f. t. Plaga inhabitata, locus deſertus. [ערבה *harabáh* חרבה *chorbáh* ישימון *jeſchimón* מדבר *midhbár* ἔρημος, ἐρημιά. Gall. *Deſert, delaiſſement, vte ſolitaire.* Ital. *Luoco abbandonato.* Ger. Einöde Hiſp. *Soledad ò lugar deſierto* Pol *Puſtinia.* Vng. *Puzta.* Ang. *A deſert, or place not inhabited.*] Cæſ 6 bell. Gall. Civitatibus maxima laus eſt, quàm latiſſimis circum ſe vaſtatis finibus ſolitudines habere. ¶ Veteres & ſolitas pro ſolitudine dixerunt. Accius in Eurysace: Tuam ſolitatem memorans, formidans tibi

Sōlĭvăgŭs, a, um, pen. cor. Qui ſolus vagatur. [μοναύζων, μονότης, μοναπολῶν. Gall. *Qui va cà & là tout ſeul, qui n'aime cōpagnie.* Ital.

Solivago. Ger. Das alleinig oder einſam hin vnd här ſchwebt. Hiſp. *Coſa ſolitaria braua, fiera.* Pol. *Samiedim, ſie przechodzaci.* Vn. *Egyedul bodoſo.* Ang. *That wandreth bu alone.*] Plin. lib. 8: Nec niſi lacellitæ nocent, ideoq; gregatim ſemper ambulent, minimè ex omnibus ſolivagi. Cic. 5. Tuſc. Alias volucres cœlo frui libero: ſerpentes quaſdam, quaſdam eſſe gradientes: earum ipſarum partim ſolivagas, partim congregatas.

Sōlo, as, act. p. Locum aliquem deſertum & ſolum reddo, depopulor, vaſto, deſolo. [שדד *ſchadhdh* השם *heſchdm.* ἐρημόω. Gall. *Rendre vn lieu deſert, & abandonné.* Ital. *Far' vn luoco deſerto è abbandonato.* Ger. Öd machen. Hiſp. *Aſſolar, hazer algun lugar deſierto.* Pol. *Puſtoſzyć.* Vng. *El puztitom, puztana tezöm.* Ang. *To mak ſolitare and deſert, to ſpoile and deſtroye.*] Stat. 5. Theb. furor omnibus idem. Idem animus ſolare domos, juvenumq; ſenumq; Præcipitare colos: plenisq; adfringere parvos Vberibus ferroq; omnes exire per annos.

Sōmătŏphȳlăcēs, [σωματοφύλακες. Pol. *Gwarda.*] Cuſtodes corporis, quos Latini priſco vocabulo *Latrones* dixerunt, quaſi laterones: quòd principum latera cingerent adverſus vim inſidiatorum. [Ger. Gwardiknecht.]

Sōmătŏpœĭă, σωματοποιία. Figura affinis proſopopœiæ, qua rei incorporeæ corpus tribuimus.

Sōmnŭs, ni, m. ſ. Sopor, quies, quæ ab humoribus à corde ad cerebrum ſublatis concitatur, qui quum ibi fuerint refrigerati, recidentes ad cor, calorem ejus refrigerant. [שנה *ſchenáh* תרדמה *tardemáh.* ὕπνος. Gal. *Sonne, le dormir.* Ital. *Sonno.* Ger. Der ſchlaf. Bel. Den ſlaep: Hiſp. *El ſuenno quando dormimos.* Pol. *Sen.* Vng. *Alom.* Ang. *Sleepe.*] Dictum autem volunt Somnum à Græco ὕπνος: unde mutata aſpiratione in ſ literam, primùm ſypnum, ſive ſupnum, mox ſopnum, & poſtremò ſomnū volunt appellatum. Virgil. 1. Georg. Nec ſomnos abrumpit cura quietos. Cicer. de Divin. Animus per ſomnum curis vacuus. ¶ Somnum Deum finxit antiquitas, cujus ſedem apud Cimmerios collocat. Ovid. 11. Metamorph. Eſt propè cimmerios longo ſpelunca receſſu Mons cavus, ignavi domos, & penetralia ſomni. Quò nunquā radiis Oriens, mediúsve, cadénsve Phœbus adire poteſt. ¶ Hinc fit compoſitū Inſomnis, ἄϋπνος: de quo egimus ſuo loco.

Sōmnĭum, nii, n. ſ. Inſomniū: hoc eſt, quod videre nobis videmur dormientes. [חלום *chalóm.* ὄνειρον. Gall. *Songe, reſuerie en dormant.* Ital. *Sogno.* Ger. Ein traum/ ein geſicht ſo einem im traum fürkompt. Bel. Een droom. Hiſp. *El ſuenno, que ſonnamos.* Pol. *Sen ktori ſie wnoci ſwi.* Vng. *Alma dozas.* Ang. *A dreame.*] Virg. 8. Aeglog. an qui amāt, ipſi ſibi ſomnia fingunt? Cic. de lege Agraria contra Rullū: Hæc per deos immortales, utrum eſſe vobis conſilia ſiccorum, an vinolentorum ſomnia, & utrum cogitata ſapientum, an optata furioſorum videntur? Macrob. lib. 1. in Somn. Scipionis, eorum quæ dormientes videre nobis videremur, quinq; tradit eſſe genera: Somniū ſcilicet, quod Græcè eſt ὄνειρος: Viſio: id eſt, ὅραμα: Inſomniū: id eſt, ἐνύπνιον: Oraculum: id eſt, χρηματισμός: & Viſus, qui Græcis φάντασμα dicitur. Ex his inſomnium & phantaſma quum falſa ſint, interpretatione nō indigent: tria reliqua vates interpretantur. Et oraculum quidem eſt, quum in ſomniis aliquid nobis denuntiatur: Viſio, quum id quis videt quod eodem modo, quo apparuerat, evenit. Somnium autem propriè vocatur, quod tegitur figuris, velatur ambagibus nonniſi interpretatione intelligendis.

Sōmnĭo, as, n. p. Per quietē aliquid quaſi vigilās video. [חלם *chalám.* ὀνειρόπλω. Gall. *Songer, reſuer.* Ital. *Sognare, inſognare.* Ger. Traumen/ ein geſicht im ſchlaff ſehen. Bel. Droomen Hiſp. *Sonnar alguna ſuenno.* Pol. *Snimſie.* Vng. *Almado zok.* Ang. *To dreame.*] Cic. de Divin. Nec mihi magis uſquam videor quàm quum in Curia Senatū video ſomniare. Et paulò antè: Defert ad conjectorem ſomniaſſe ſe ovum pendere ex faſcia lecti ſui cubicularis. ¶ Somniare item ponitur pro ineptire, & fallere, quòd ſomnia inepta ferè ſint & falſa. Plaut. in Curcul. Quos tu mihi luſcos libertos, quos ſummanos ſomnias? Id eſt, ſomniādo loqueris. Terent. in And. num ille ſomniat Ea quæ vigilans voluit? Cōlum. li. 1. cap. 8: Nunquā non eaſdem ineptias ſomniat. Cic. 2. de Divin. Quod ſi ita natura paratum eſſet, ut ea dormientes agerent, quę ſomniarent, alligandi eſſent omnes, qui cubitum irent: majores enim quàm ulli inſani, efficerent motus ſomniantes. ¶

Sōmnĭātŭr, impersonale. Plin. lib. 28: Ariſtoteles & Fabianus plurimum ſomniari circa ver & autumnum tradunt: magisq; ſupino cubitu, at prono nihil.

Sōmnĭōſŭs, a, um, Qui crebris ſomniis vexatur. [ὀνειρώδης. Gal. *Qui ſonge ſouuent ou pluſieurs ſonges, ſongeureux.* Ital. *Sonnachioſo.* Ger. Treumig/ dem offt traumet. Hiſp. *Cargado ò fatigado de ſuenno.* Pol. *Vſtawne ſne maiacy.* Vng. *Almadozo.* Ang. *That dreameth often.*] Plin. lib. 28: Somniosos fieri, lepore ſumpto in cibis, Cato arbitratur.

Sōmnĭfĕr, a, um, Quod affert ſomnum. [ὑπνοποιός. Gal. *Qui fait dormir.* Ital. *Sonnacchioſo, porta ſonno.* Ger. Das den ſchlaf bringt. Hiſp. *Coſa que haze ò trahe ſuenno.* Pol. *Sen przinoſzaci.* Vn. *Alomhozo.* Ang. *That bringeth one aſleape.*] Plin. lib. 18: Visq; ſomnifera etiam ſativo papaveri. Ovid. 9. Metam. Plenaq; ſomniferis ſerpens peregrina venenis.

Sōmnĭfĭcŭs, a, um, Quod ſomnum inducit. [ὑπνωτικός. Gall. *Qui fait dormir.* Ital. *Che fa dormire.* Ger. Das den ſchlaf machet. Hiſp. *Que haze ò trahe ſuenno.* Pol. *Senczyniaci.* Vng. *Alom tſinyalo, zárzó.* Ang. *That cauſeth ſleape.*] Plin. lib. 37. Et viſo dracone ſpargere ſomnifica medicamenta, atq; ita præcidere. Idem lib. 29. cap. 4: Quoniam vincatur aſpidum ſomnifica vis.

Sōmnĭcŭlōſŭs, a, um, à ſomniculo magis fit quàm à ſomno: & is dicitur qui ſomno plenus eſt, & ignaviæ. [נרדם *nirdám.* ὑπνηλός. Gall. *Tout endormi, nonchalant.* Ital. *Adormentato, che ſempre voria dormire.* Ger. Schläferig/ ſchläfig/ voll ſchlafs. Bel. Slaperich/ traeg. Hiſp. *Cargado de ſuenno.* Pol. *Oſpal'i, gnuſni.* Vng. *Zunnyadozos, zunnyata.* An. *That is geuen to much ſleape, ſlouthfull, ſlug gard.*] Cic. de Sen. Quæ vitia ſunt non ſenectutis, ſed inertis, ignavæ, ſomniculoſæ ſenectutis. Colum. lib. 11. cap. 1: Nā & ebrioſo cura officii pariter cū memoria ſubtrahitur: & ſomniculoſo plurima effugiunt. ¶ Interdum ſomniculoſum dicimus, nō quod ſomno indulget, ſed quod ſomnum inducit, habetq; vim ſomnificā. ὑπνωτικόν. Vnde Siſenna aſpidem vocat ſomniculoſam, non quòd ipſa dormiat, ſed quòd vi ſomnifica homines percuſſos enecet.

Sōmnĭcŭlōsē, adverb. Negligenter. [ὑπνωτικῶς, ὄναρ. Gall. *Negligemment.* Ital. & Hiſp. *Negligentemente.* Ger. Schläferig oder liederlich Pol. *Gnuſnie, oſpalie.* Vng. *Zunnyad agoſſan.* Ang. *Slug gardly, ſlumberly.*] Plaut. in Capt. Haud ſomniculosè hoc agendum eſt.

Sōmnŏlēntŭs, a, um, Somniculoſus: & per translationē tardus, ignavus. [נרדם *nirdám.* ὑπνηλός. Gall. *Tout endormi, plein de ſomne.* Ital. *Adormentato, pien di ſonno.* Ger. Voll ſchlafs/ faul/ träg. Hiſp. *Senoliento.* Pol. *Spania zadoſczyni, lien.* Vng. *Zunny adozo, zunyata reſt tunya.* Ang. *All geuen to ſleape.*]

Sōmnŏrīnŭs, na, num, Apud antiquos dicebatur id quod in ſomnis videtur. Varro in Prometheo, ut citātur à Nonio: Hic ſomnorinas imagines affatur.

Sōmphŏs, σομφός, Cucurbitæ ſylveſtris genus, digitali craſſitudine, non niſi in locis ſaxoſis naſcens, intus inane: unde & nomen invenit. Nam Græci σομφὸν vocant inane. Quidam Cucurbitam marinam appellant. Vide Plin. lib. 20. cap. 3.

Sŏnābĭlĭs, Vide SONVS.

Sōnchŏs, [σόγχος. Gall. *Laitteron, ou lacerons.* Ital. *Cicerbita, creſpina.* Ger. Haſentāl oder haſenſtrauch. Hiſp. *Serraja, ſerralla.* Pol. *Mlieci.* Vng. *Zamar tmuis.* Ang. *An herbe called ſowthiſtle.*] Herba eſt ex genere aculeatarum, cujus duæ ſunt ſpecies: una ſylveſtrior, & ſpinoſior: altera tenerior, olim etiam eſculenta, caule cubitali, anguloſo, intùs cavo, interim rubeſcente, ſed qui fractus copioſo lacte manet, foliis per oras ex intervallo ſciſſis: quum perfectè adoleverit, aculeis quibuſdam aſpera. Galli à lactis copia *Lacteronem* appellant. Plin. lib. 22. cap. 22: Eſtur & ſonchos, ut quem Theſeo apud Callimachum apponat Hecate, uterq; albus & niger, lactucæ ſimiles ambo, niſi ſpinoſi eſſent, caule cubitali, anguloſo, intus cavo, ſed qui fractus copioſo lacte manat.

Sŏnĭpēs, Sonitus, Sono, Sonor, ſoneris, Sonorus, Vide SONVS.

Sōns, ſontis, om. t. Nocens, noxius, criminis alicujus cōvictus. [אשם *aſchém.* ἁμαρτωλός, ἀσεβής. Gall. *Coulpable, maſfaicteur.* Ital. *Colpeuole, maligno.* Ger. Schuldig eines laſters. Hiſp. *Culpado.* Pol. *Winni.* Vng. *Artalmas, bwnös vetkes.* Ang. *Giltie, faultie.*] Cic. 3. de Legib. Vincula ſontium ſervanto, capitalia vindicanto. Idem 1. Offic. Idq; eſt viri magnanimi rebus agitatis punire ſontes, multitudinem conſervare in omni fortuna, recta atq; honeſta retinere. Virgil. 10. Aeneid. Omnes per mortes animam ſontem ipſe dediſſem. Ovid. 13. Metamorph. Immergitq; manus, fœdataq; ſanguine ſonti, Non lumen (neque enim ſupereſt) loca luminis haurit. ¶ Hujus contrarium eſt Inſons, de quo ſuprà ſuo loco.

Sōntĭcŭs, a, um, Idem quod Gravis, noxius, vehemens. [קשה *kaſchéh* כבד *chabédh* ἡαχηπικὸς, βλαπτικός. Gall. *Malin, meſchant.* Ital. *Maligno, iniquo.* Ger. Heffitig ſchedlich. Hiſp. *Culpado, malicioſo, injuſto.* Pol. *Barzo ſzkodliwi.* Vng. *Analmas; vetkes nehezzö.* Ang. *Wicked, euill, or an euildoer.*] Nævius apud Feſtum: Sonticam cauſam eſſe oportet, quamobrem perdas mulierē. Vnde Sonticum morbum veteres appellarūt, qui ita gravis eſſet, ut ſolitas functiones impediret, quē qui pateretur, juſtā excuſationē habere putabatur, quò minùs in judiciū vocatus, ſe ſiſtere cogeretur: à nocendo ita dictus putatur, autore Feſto, & Caſſio, quòd Sontes ſignificet nocentes. Quæſitū eſt (inquit Iuriſconſultus) quū alter ex litigatoribus febricitans deceſſiſſet, & judex abſente eo pronuntiaſſet, an jure videretur pronuntiaſſe? Reſpondi, quòd ſonticus morbus etiam invitis litigatoribus

gatoribus ac judice, differret diem. Sonticus autem morbus existimandus est, qui cuiq; rei agendæ impedimento est. Porrò quid magis impedimento est, quàm morbus corporis cõtra naturam, quam *febrim* appellant? Potest tamen dici esse aliquam etiam febrium differentiam. Nam si quis sanus aliàs ac robustus, tempore judicandi levissima febri correptus fuit, aut siquis tam veterem quartanam habet ut in ea omnibus negotiis suis superesse soleat, poterit dici morbum sonticum non habere. Plin. lib. 36. cap. 19. de gagate lapide: Deprehendit sonticum morbum, & virginitatem suffitus.

Sŏnŭs, soni, m. s. Quicquid auribus percipitur, sive id ab ore animalis proficiscatur (quam *vocem* appellamus) sive ex aliorum corporum collisione. [קול *kol* שאון *schaón*. ἦχος. Gall. *Son, bruit.* Ital. *Suono di ogni voce.* Ger. Ein thon. Bel. Een geluyt. Hisp. *Son, sonido.* Pol. Dźwiek. Vng Zõnges. Ang. *A sowne or a noise.*] Cicer. de Divin. Qui sono quodam vocum & Phrygiis cantibus incitantur. Idem in Som. Scip. Quis est qui complet aures meas tantus & tàm dulcis sonus? Idem 2. de Nat. deor. Aures quum sonum recipere debeant, qui natura in sublime fertur, rectè in altis corporum partibus collocatæ sunt. Virg. 4. Georg. Tum sonus auditur gravior, tractimq; susurrant. ¶ Sonum fundere. Cic. in Acad. Ac mihi videtur dignissimum rebus his, de quibus loquitur, sonum fundere. ¶ A sonus fiunt Absonus, Altisonus, Armisonus, Consonus, Dissonus, Dulcisonus, aliaq; nonnulla, quorum significata explicantur suis locis.

Sŏhŏr, oris, m. t. Vehementior sonus. [שאון *schaón* המיה *hemijáh* חמית *hamith*. βρόμος. Gall. *Vn son fort.* Ital. *Strepito.* Ger. Ein starcker thon. Hisp. *Estruendo, sonido* Pol. *Głośni dźwiek.* Vng. *Hangos Zõnges.* Ang. *A great sowne or noise.*] Virgil 7. Aeneid. - magno veluti cum flamma sonore Virgea suggeritur costis undantis aheni. Item 9. Aenecid. Et crines albos, & sæva sonoribus arma.

Sŏnōrŭs, ra, rum, pen. prod. Clarus, valde sonans. [המה *homéh*. ἠχώδης, ἠχητικός. Gall. *Qui rend ou fait grand son, de grand bruit.* Ital. *Strepitoso.* Ger. Laut thönend / das ein grossen thon gibt. Hisp. *Cosa que mucho suenna.* Pol. *Głośno brzmiaci.* Vng. *Hangos Zõngõ.* Ang. *That maketh a vehement sowne, shrill.*] Virg. 1. Aeneid. Luctanteis ventos, tempestatesq; sonoras. Flumina sonora, Idē 12. Aeneid.

Sŏnōrĕ, [ἠχέντχῶς. Pol. *Głośnie.* Vng. *Hangossan.*] Gel. lib. 4. cap. ult. Clarè nimis ac sonore oscitavit.

Sŏno, as, sŏnui, sonitum, & aliquando sonavi, sonatum. [המה *hamdh*. ἠχέω. Gall. *Sonner, bruire.* Ital. *Suonare, far strepito.* Ger. Thönen / ein thon geben. Hisp. *Sonar, hazer sonido.* Pol *Brzmie.* Vng. Zõngõk. Ang. *To sowne or to make a noise.*] Horat. 1. Ser. Sat. 4: Magna sonaturum des nominis hujus honorem. Est autem Sono, sonũ edo. Virgil. 4. Aeneid. - pharetramq; fuga sentêre sonantem. ¶ Aliquando activè accipitur, pro eo quod est sono referre, sive repræsentare. Virg. lib. 1. Aeneid. Nec vox hominem sonat. ¶ Sono item ponitur pro significo. Cic. 3. Offic. Honestate igitur dirigenda utilitas est: & quidem sic, ut hæc duo verba inter se discrepare, re unum sonare videantur. ¶ Hujus composita sunt, Assono, Cõsono, Circunsono, Dissono, Insono, Intersono, Persono, Resono: de quib. suis locis.

Sŏnāns, tis, particip. [המה *homéh*. φωνίων, ἠχέων. Gall. *Sonnant, resonnãt, qui sonne bien.* Ital. *Cosa che risbona.* Ger. Thönend / klingtẽd. Hisp. *Cosa que mucho suena y haze grandè sonido.* Pol. *Brzmiaci.* Vng. Zõngõ. Ang. *That sowneth shrilly.*] Ovid. 12. Meram. Nocte dieq; patet: tota est ex ære sonanti. Virg. 3. Aeneid. Turba sonans prædæ pedibus circunvolat uncis.

Sŏnāntĭŏr, comparat. [Pol. *Głośniejsi.* Vng. *Hangosb.*] Plin. Epist. lib. 6. Tacito: Nam meatus animæ qui illi propter amplitudinem corporis gravior, & sonantior erat.

Sŏnātĭdŭs, a, um, Ovid. 2. de Arte: Et magno nobis ore sonandus eris: id est, gravi carminis genere celebrandus.

Sŏnābĭlĭs, le, om. t. Sonorum. [φωνίεις. Gall. *Qui sonne & resonne, qui meine grand bruit.* Ital. *Che rende gran suono ò strepito.* Ger. Laut thönend. Hisp. *Cosa que mucho suena.* Pol. *Głośni.* Vng. Zõngõ *hangos.* Ang. *That sowneeth shrilly.*] ut Sistrum sonabile. Ovidius 9. Metam. - crepuitq; sonabile sistrum.

Sŏno, nis, sonere, tertiæ conjugationis. [המה *hamdh*.] Lucret. lib 3: Caligare oculos, sonere aures, succidere artus.

Sŏnĭtŭs, us, pen. corr. Crepitus vel sonus. [שאון *schaón* המיה *hemijáh* חמית *hamith*. ἦχος. Gall. *Son, bruit.* Ital *Suono, strepito.* Ger. Ein thon / getõß. Hisp. *Sonido* Pol. Dźwiek. Vng Zõnges zõrges. Ang. *A sowne, a noise.*] Virg 6 Aeneid. Dum flammas Iovis & sonitus imitatur Olympi. Idem 8. Aeneid. Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum. Idem lib. 2. Georgic. Ingentem cœlo sonitum dedit. Cic. de Som Scip. Hoc sonitu completæ aures absurduerunt. Idem 1. Tusc. Quo sonitu reddito, ridens: Propino, *inquit*, hoc pulchro Critiæ.

Sŏnĭpēs, pedis, pen. corr. m. t Significat celerem equum, quòd pedibus sonet. [καναχήπους. Gall. *Vn cheual qui a bon pié & puissant, cheual vitte, qui en marchant fait sonner la terre.* Ital. *Cauallo veloce.* Ger. Ein pferd das mit einem gethön eynher trabt / ein klepper. Hisp. *Cauallo ligero, ò pateador.* Pol. *Kon wartki.* Vng. *Futo, gyors lo.* Ang. *A swift and weelfooted horse, that cause the ground to sowne.*] Virgilius 4. Aeneid. Stat sonipes ac fræna ferox spumantia mandit.

Sŏphĭă, æ, f. p. [חכמה *chochmdh*. σοφία. Gall. *Sagesse, sapience.* Ital. *Sapientia.* Ger. Weißheit. Hisp. *Prudencia, sabiduria.* Pol. *Madrość.* Vng Bõltseség. Ang. *wisedome, knawledge.*] Latinè sapientia dicitur: & qui eam profitentur, Sophi, σοφοὶ, appellantur. Martial. lib. 1: Quum tibi sit sophiæ par fama, & cura deorum. Cicer. 1. Offic. Princepsq; omnium virtutum est illa sapientia, quam σοφίαν Græci vocant.

Sŏphŭs, phi, m. s. [חכם *chachám*. σοφός. Gall. *Sage.* Ital. *Sapiente, savio.* Ger. Ein Weiser. Hisp. *Sabio, prudente.* Pol. *Medrzecz.* Vng. Bõltes. Ang. *Wise.*] Latinè sapiens. Cicer. 5. Tusc. Itaque & illos septem, qui à Græcis σοφοὶ, *sapientes* à nostris & habebantur, & nominabantur. Martial. lib. 7: Te pia Cecropiæ comitatur turba Minervæ: Te secreta quies, te sophos omnis amat. Grande sophos. Martial. lib. 1: Audieris quum grande sophos, dũ basia captas, Ibis ab excusso missus in astra sago. Vbi Sipontinus: Mos est Græcorum, dum scripta alicujus vel legerint, vel audierint, assentando dicere, Σοφὸς: hoc est, sapiens, doctus. Neutro autem genere dixit poëta, Grande sophos: id est, grandem illam & adulatoriam vocem tot hominum clamantium, Sophos. Sic alibi: Quòd tam grande sophos clamet tibi turba togata, *&c.* Hoc autem nomine primùm appellati sunt qui postea dicti sunt Philosophi. Pythagoras enim primus modestiæ gratia, non Sophum, sed Philosophum voluit se appellari, ut Cicero testatur libro 2. de Finib.

Sŏphīstă, sive sophistes, sophistæ. [σοφιστής. Gall. *Sophiste, philosophe pour vaine gloire.* Ital. *Sophista, filosofo per vana gloria.* Ger. Ein Sophist oder falschweiser / der vmb eigens rhums willen oder dergleichen dingen andere betreugt: vorzeiten war es ein Ehrentitel / deren so sich der Weißheit vnd freyer Kunsten befliessen Hisp. *Sophista, philosopho por vana gloria.* Pol. Wikretacz, *sophista.* Vng *Patuaros philosophus*, vr Zalkodo magahanyo bõlts. Ang. *A sophist or vaine philosopher.*] Olim honesta appellatio erat communis iis omnibus, qui in arte aliqua excellerent: unde & rhetores: & sapientiæ professores olim sophistæ dicebantur: quanquam ad eos postea hoc nomen transierit, qui fallacibus conclusiunculis inanem quandam sapientiæ speciem ostentarent. Suidas: Σοφιστὴς πᾶς τεχνίτης, & ὁ τὸ λεκτικὸν ἠσκηκὼς, & ὁ ἐπηρεάζων ἐκὼν οὐ τοῖς λόγοις & ἀπατῶν: id est, Sophista omnis artifex, & qui eloquentiam profitetur, & qui in verbis calumniatur, atque fallaciis. Plato ait sophistas esse rhetores, qui veluti venatores parati sunt ad capiendos juvenum animos. Aristotel. lib. 10. Ethic. Scientiam gubernandarum rerum publicarum sophistæ profitentur, quorum nullus rempublicam gerit. Olim autem sophistæ dicebantur Philosophi, & sapientiæ professores: deinde verò rhetores: postremò abiit nomen in invidiam, ut sophistæ dicerentur, qui fictam quandam sapientiæ speciem jactitarent. Cicer. lib. 1. de Nat. deor. Abderites quidam Protagoras, cujus à te modò facta est mentio, sophistes temporibus illis, vel maximus. Idem 4. Acad. At quis est nunc hic sophistes? sic enim appellantur hi, qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur. Idem libro 2. de Finib. Eorum erat iste mos, qui tunc sophistæ nominabantur. ¶ Hinc antisophistæ à Suetonio in Tiberio dicuntur, inter se pugnantes sophistæ.

Sŏphīstĭcă, f. p. σοφιστικὴ, Pars dialecticæ plus ostentationis habens, quàm utilitatis, qua docemur fallacibus conclusiunculis adversarium irretire, atq; argumenta ita acutè invenire, ut quæ falsissima sunt, vera esse videantur.

Sŏphīsmă, atis, n. t. σόφισμα, Græcis fraudem significat; deceptionem, sive cautelam: unde pro fallaci argumenti genere accipitur, ita ingeniosè excogitato, ut quum mendosissimũ sit, incauto tamen rectè conclusum videatur. [Pol. Wikres.] Cicer. 4. Acad. Atqui habebam molestos vobis, sed minutos, Stilbonem, Diodorum, Alexinum, quorum sunt contorta & aculeata quædam sophismata: sic enim appellantur fallaces conclusiunculæ.

Sŏphrŏnistæ, σωφρονισταὶ, Magistratus quidam erant apud Athenienses, non dissimiles iis, quos Romani *Censores* vocabant, licet longè plures essent, & potestate aliquantò inferiores. Legebantur enim ex singulis tribubus decem, qui juvenum mores censerent.

Sŏphrŏnīstĕrĕs, σωφρονιστῆρες. Dentes duo, qui omnium extremi nascuntur, circa annum ætatis vigesimum; κατὰ τὸν τῆς φρονῆν ἥβην: hoc est, circa id tempus, quo jam sapere incipimus.

Sŏphrŏsўnē, nes. [σωφροσυνὴ. Gall *Temperance, modestie.* Ital. *Temperanza, modestia.* Germ. Messigkeit / zucht / tenschheit Hisp.

Temperantia, modestia. Pol. Cnięłoścć, wstrzemięźliwość. Vng. Mertekletessig. Ang. Temperance, sobrietie.] Temperantia, modestia, castitas. Hieron. contra Iovin. Non enim (ut malè habetur in Latinis codicibus) sobrietas est legenda: sed castitas: id est, σωφροσύνη. Fit autem à Græco σώφρων, quod Latinè temperantem, seu castum significat, seu moderatum. Cic. 3. Tusc. Veri simile etiam illud est, qui sit temperans, quem Græci σώφρονα appellant: eamq; virtutem σωφροσύνην vocant, quam soleo equidem tùm temperantiam, tùm moderationem appellare, nonnunquam etiam modestiam, &c.

Sŏpŏr, oris, m.t. Somnus. [שנה schenáh תרדמה tardemáh. ὕπνος. Gall. Somneil, faim de dormir, le dormir. Ital Sonno, dormire. Ger. Der schlaf Bel. Slaep. Hisp. Suenno quando dormimos, ò obra de adormecer. Pol. Zasnienie. Vng. Alom. Ang. A deade or sounde sleape.] Cicer. 1. de Divin. Quum jam quieti corpus nocturno impetu dedi, sopore placans artus langu●dos. Idem in Salust. Noli nobis languorem ac soporem nimium exprobrare. Virgil. 6. Aeneid. Tum consanguineos lethi sopor, & mala mentis Gaudia. Horat. 5. Epod. Formidolosis dum latent sylvis feræ Dulci sopore languidæ. Ovid. 15. Metam. Aut furit, aut patitur mirum gravitate soporem.

Sŏpōrĭfĕr, fera, ferum, Quod soporē inducit, somnifer. [ישן mejaschschén. ὑπνωτικός. Gall. Qui engendre & cause sommeil, endormant. Ital. Porta sonno. Ger. Das den schlaf bringt. Hisp. Cosa que haze adormecer, ò que trahe suenno. Pol Vśpiacaci. Vng. Alom hozo. Ang. That causeth sleape.] Plin. lib. 9. cap. 13: Præterea dextræ pinnæ vim soporiferam inesse, somnosq; allicere subditam capiti, tradunt. Virg. lib. 4. Aeneid. Spargens humida mella, soporiferumq; papaver. Ovid. 11. Metam. Vise soporiferam somni velociter aulam.

Sŏpōro, as, pen. prod. act. p Soporem induco, stupefacio. [ישן jaschschén. κατακοιμίζω. Gall Endormir, assopir. Ital. Adormentare. Ger. Entschläfen / in schlaf bringen. Hisp. Adormecer à otro. Pol. Vśpiewam. Vng. El alutom. Ang. To cause or to bring on asleape.] Plin. lib. 28: Cauda flumina & aquarum impetus sisti, serpentes sopōrari. Idem lib. 21. cap. 31: Nec illud præteribo, aspidum naturæ halicacabum in tantum adversam, ut radice ejus propiùs admota soporentur.

Sŏpōrātŭs, ta, tum, particip. Sopore obrutus. [ברדם nirdám. κατακοιμισθείς. Gall. Endormi, assopi de dormir, ensomné. Ital. Adormentato. Ger. Entschläft/in schlaf gebracht Hisp. Adormecido. Pol. Vśpiony. Vng. El alutot. Ang. That u brought asleape.] Vt, Artus soporatos premit quies. Plinius lib. 10 cap. 75: Aquatilia ipsa quiete cernuntur placida, ceu soporata. Dolor soporatus: id est, lenitus. Curt. lib. 7: Recruduit soporatus dolor. Offa soporata melle, apud Virg. 6. Aeneid. id est, soporifero melle imbuta. Ramus soporatus vi Stygia, Ibidem.

Sŏpōrŭs, a, um, Somnum inducens: ut nox sopora: id est, nox intempesta, quæ placida rigat membra quiete. [ישן mejaschschén. ὑπνωτικός. Gall. Qui fait dormir, qui assopit. Ital. Porta sonno, che fa dormir. Ger. Schlaf machig. Hisp. Cosa que haze adormecer. Pol. Sen czyniący. Vng. Alom hozo. Ang That bringeth on a sleape.] Lucan. lib. 2: sed nocte sopora Attia cognati pulsat non ampla Catonis. Stat. 1. Theb. eadem sub nocte sopora Lustra terit.

Sŏpĭo, pis, pivi, tum, act. 3. Soporo, soporem induco. [ישן jaschschén κατακοιμίζω. Gall. Assopir, endormir. Ital. Adormentare. Ger. Entschläfen. Bel Slapende maten. Hisp. Adormecer à otro. Pol. Vśpiewam. Vng El alutom. Ang. To bring a sleape.] Liv. 9. ab Vrbe: Die festo alii alios per speciem celebrandarum cantu epularum causa invitant, & vino, cujus avidum fermè genus, oneratos sopiunt. Idem 4. bel. Pun. Lentior deniq; æqualiorq; accidens auribus, magnam partem hominum sopivit. Ovid. 7 Metam. Custodemq; rudem somno sopistis. ¶ Vnde sopitum dicimus, qui jam cœpit dormire. Liv. 5. belli Pun. Nico ex improviso ad portas sopitos vigiles in cubilibus suis obtruncat, portamq; aperit. Virg. 1. Aeneid. Hunc ego sopitum somno super alta Cythera, Aut super Idalium sacrata sede recondam. Aras sopitas excitet ignibus, Virgil. 8. Aeneid. Brachia sopita, Ovid. Epist 14. Ignis sopitus: id est, propemodum extinctus, aut cineribus occultatus. Virg. 8. Aeneid. Impositum cinerē, & sopitos suscitat ignes Manus sopitæ, Ovid. lib. 3. Fast. Sopitus ictu: id est, stupefactus Liv. 1: Iubet bono animo esse, sospitum fuisse regem subito ictu, ferrum haud altè in corpus descendisse, jam ad se rediisse, inspectum vulnus, abstersо cruore, omnia salubria esse: confidere propediem ipsum eos visuros. ¶ Hujus compositum est Cōsopio, quod est totum sopore obruo. Cic. 1. Tusc. Quæst. Num igitur eum curare censes quum Luna laborat, à qua consopitus putatur, ut eum dormientem oscularetur?

Sōrbĕo, es, ui, tum, vel sorpsi, sorptum, act. 2. Liquidum aliquid deglutio. [בלע baldh בלה lah. ῥοφέω Gal. Humer & avaler en tirant à soy, engloutir Ital. Sorbire. Ger. Supffen oder sürpffen. Bel Suypen/soupen. Hisp. Sorber. Pol. Chłostam, sarkam. Vng. Zirs tsŏlŏm hŏrpŏlŏm. Ang. To suppe.] Factitium verbum à sono quem edunt qui sorbent. Plaut. in Milite: Sorbet dormiēs. P. A. Quid sorbet? L V. Illud stertit, volui dicere. Sed quia consimile est quod stertas, quasi sorbeas. Plin. lib. 7. cap. 53: Ap. Saufeius quū à Balneo reversus mulsum bibisset, ovumq; sorberet, &c. ¶ Transfertur & ad alia. Ovid. 2. de Arte: Terraq; cœlestes arida sorbet aquas. Virg. 3. Aeneid. Dextrum Scylla latus, lævum implacata Charybdis Obsidet, atq; imo barathri ter gurgite vastos Sorbet in abruptum fluctus. Lucan. lib 4: Sordidus exhausto sorbetur ab ubere sanguis. ¶ Sorbere odia alicujus, pro perferre. Cicer. ad Quin. Frat. Sed me ab alio ità observari scie, ut ejus ista odia non sorbeā solùm, sed etiam concoquā. ¶ Sorbere animo. Cic. 2 Philip. Quē gurgitē, quā voraginem, quid eum nō sorbere animo, quid nō haurire cogitatione, cujus sanguinē nō bibere censetis? ¶ Hujus composita sunt, Absorbeo, exorbeo, obsorbeo, & resorbeo: de quibus suis locis.

Sōrbĭtĭo, onis, f.t. Ipse sorbendi actus, vel potio ad sorbendum apta. [בלע bélah ῥόφημα. Gall. Humement, humet, chaudeau. Ital. Sorbitione. Ger Supffung oder sürpffung. Hisp Sorbo ò sorbedura. Pol Polewka. Vng. Zinśeles hŏrpŏles. An. A supping.] Pers Sat. 4: barbatum hæc crede magistrum Dicere, sorbitio tollit quē dira cicutæ. Socratem intelligit. Plin. lib. 20. cap. 6: Pulmonis & arteriæ sanat vitia, datum in sorbitione ptisanæ.

Sōrbĭtĭŭncŭlă, læ, diminutivum, Sumitur pro potiuncula, vel cibo liquido, qui facilè sorbetur. [ῥόφημα. Gall. Humet, ou chaudeau. Ital. Sorbitionella. Ger. Ein süpfflin Hisp. Pequenna sorbedura, manjar liquido dispuesto para beuer. Pol. Polewczka. Vng. Leues etketske. Ang. A litle supping meat.]

Sōrbĭllo, las, diminutivum à sorbeo, Minutim & paulatim sorbeo. [κατὰ μικρὸν καταῤῥοφέω. Gall Humeter, bueter, humer peu à peu. Ital Sorbir e poco ma spesso. Ger. Gemächlich supffen. Hisp Sorber poco y à menudo. Pol Po mal'u chl'ssam, posarkiwam. Vng Zirits ŏldŏ gelŏm. Ang. To suppe litle and litle.] Teren. in Adelph. & cyathos sorbillans paulatim hunc producam diem.

Sōrbīllum, li, n. s. Potiuncula sorbitioni apta. [ῥόφημόνον. Gal. Humet. & chaudeau. Ital Picciola sorbitione. Ger. Ein süpfflin/brüllin. Hisp. Pequenna seruedura. Pol. Polieweczkam. Vng. Leues etketske. Ang. A litle supping meat.] Plaut in Pœnul Hem mihi jā video propter te victitandum sorbillo.

Sōrbĭlĭs, sorbile, pen. cor. om. t. Quod facilè sorbetur, [ῥοφητός. Gall. Qu'on peut humer. Ital. Cosa che facilmente si sorbe, cosa da sorbire. Ger. Supffitch/das gut außzusupffen ist. Hisp. Cosa que se sorbe ò puede sorber Pol. L'atwo dochl'ssiam. Vng. Föl Zirits ŏl herŏ hŏrpŏ gethetŏ. Ang. That is easily supped.] ut, Ovum sorbile, apud Celsum lib. 2. cap. 10. & 25. Col. lib. 8. cap. 17. Quiq; sunt cibi sorbilibus proximi ut mulctra, recens caseus.

Sōrbŭs, sorbi, fœm. s. Arbor est procera, quam Græci ὄλυν, & οὔλον, fructumq; ejus ὄα, & ὖα vocant: cujus longiorem descriptionem videbis apud Theophrast. lib. 3. cap. 21. [Gall. Cormier. Ital. Albero di sorbe, sorbolero. Ger Sperwerbawm oder sperbyrnbawm/sorbŏpffel Hisp. El serual arbol conocido. Vng. Berkenyé fa. Ang A seruis tree.

Sōrbum, sorbi, n. s. Sorbi arboris fructus, similis pyro: [ὄα Gal. Vne corme, le fruit d'vn cormier Ital. Sorbo. Ger Speierling/sperbyrlin. Hisp. Serua fruta. Vng. Berkenye. Ang. A seruis fruite.] quod malum sorbum etiam Columella appellat li. 5. cap. 10. Et mala sorba, pruna, post mediā messem usq; ad Idus Febr. ferito. Hæc mala ut docet Mart. lib. 3, alvū sistunt. Sorba sumus molles nimium durantia ventres, Aptius hæc puero, quàm tibi, poma dabis. Columella: Sorba manu lecta, in urceolos picatos adjicito. Plin li. 15. cap 21: Sorbis quadruplex est differentia: aliis enim eorū rotunditas mali, aliis turbinatio pyri: aliis ovata species, ceu malorū aliquibus. Hęc obnoxia acori: odore & suavitate rotunda præcellunt: cæteris vini sapor: generosissima, quibus circa pediculos tenera folia. Quartum genus torminale appellant: æmedio tantùm probabile, assiduū proventu, minimumq; pomo, arbore dissimili, foliis penè platani. Non ferunt ante trimatum ex ullo g nere. Cato cap. 7: Sorba in sapa quum vis condire vel siccare, viridia facias.

Sōrdēs, sordis, f.t immunditia. [טאה tsóah (vel tsóah טנוף tumedh. ἄκαν, ῥύπος. Gall. Ordure, saleté. Ital. Sporchezza, bruttura, sporcitia. Ger. Wüst/vnsauberkeit/vnflat Bel. Wuitcheyt Hisp. Suziedad, fealdad. Pol. Nieczystość, plugastwo, smrod. Vng. Gaz vndokság Zömet Zeny. Ang. Filthines, the sweeping of an house.] Plaut. in Pœn. Vidén' tu? pleni oculi sordium qui erant, jam splendent mihi. N. Imò etiam in medio oculo parum sordis est. Horat. 1. Epist. 2: juvat illum sic domus aut res, Vt lippum pictæ tabulæ, fomenta podagram, Auriculas citharæ collecta sorde dolentes. ¶ Iacere in sordibus est nimio animi dolore squallere. Cic. ad Terent. Te nunc mea Terentia sic vexari & jacere in lacrymis & sordibus. ¶ Sordem urbis vocat Cicero fæcē plebis, Attico sic scribens: Apud bonos itdē sumus, quos reliquisti: apud sordem urbis & fæcem, multò melius nūc, quàm reliquisti. ¶ Sordes itē accipimus pro immoderata parsimonia, &

nia, & avaritia, ex minimis etiam rebus lucrum captante. *φιλαργία, σμικρολογία.* Quint.lib.6: Incusans ejus sordes, calceos cum veteres dicebat vendere solere. Horat.1 Sermonum, Sat. 6: Si neq; avaritiam, neq; sordes, ac mala lustra Objiciet verè quisquam mihi. Luxuriæ sordes. Iuven. Sat.1: sed quis ferat istas luxuriæ sordes? Id est, summâ prodigalitatem cum insigni avaritia conjunctâ: loquitur enim de illis, qui quum ventribus suis indulgerent, omnia in aliorum egestate sublevanda parcissimi essent. Gaudet autē Iuvenalis antitheta hoc pacto conjungere, ut alibi: Socraticos cinædos, tristitia obscæna, lacernatam amicam.

Sōrdĭtūdo, inis, Sordes. [טִנּוּף *tsóah* (vel) *tsíah* טִנָּאָה *tumeáh*. *ῥύπος.*] Plaut. in Pœn. Vt mihi absterserunt omnem sorditudinem.

Sōrdĭdŭs, da, dum, Quod est sordibus infectū. [טָנוּף *tsó* טִנָּאָה *tamé*, *ῥυπαρός*. Gal. *Ord et sale.* Ital. *Sporco, imbrattato.* Ger. Wüst/ vnsletig/ vnsauber. Hisp. *Suzio.* Pol. *Plugawi, nieczysti.* Vng. *Zennyes, zömetes, gazos rusnya.* Ang. *Fulthie, vncleane.*] Cic.3.Tusc. Sæpè est etiam sub palliolo sordido sapientia. Virg.6.Aeneid. Sordidus ex humeris nodo dependet amictus. Ovid.3.de Arte: Quas geritis vestes, sordida lana fuit. ¶ Sordidus homo, tenax, avarus, & ex rebus vilissimis quæstum captans. *ῥυπαρόδουλος, σμικρολόγος.* Cic.1. Offic. Sordidi etiam putantur, qui mercantur à mercatoribus, quod statim vendant. ¶ Sordido loco natus: id est, ignobili. Liv.2.belli Pun. Vnus inventus est suasor legis C. Terentius Varro, qui priore anno prætor fuerat, loco non humili solùm, sed etiam sordido ortus: patrem lanium fuisse ferunt, ipsum institorem mercis, filioq; hoc ipso in servili ejus artis ministerio usum. ¶ Sordida lingua, impura, mendax. Tibullus lib.3. Eleg.7: Aut fallat blanda sordida lingua fide.

Sōrdĭdē, adverb. Avarè, tenaciter, nimis parcé. [*σμικρολόγως.* Gall. *Villaquement.* Ital. *Vigliaccamente, auaramente.* Ger. Vnsletigklich/ geitziglich. Hisp. *Escassa, y auariciosamente.* Pol. *Plugawie, lakomie.* Vng. *Pösuenyön rusnyaul.* An. *Filthelie, nig gardlie.*] Plin. Epist.9: Proconsulatum, sed sordidè, gesserat. Cic.2. de Orat. Si asperè, si arroganter, si turpiter, si sordidè, si quoquo animi vitio dictum esse aliquid videatur.

Sōrdĭdŭlus, adjectivum, diminut. [*ῥυπαρώτερος.* Gall. *Vn petit souillard, souillardeau.* Ital. *Alquanto sozzo.* Ger. Zimlich oder ein wenig wüst. Hisp. *Suzio vn poco.* Pol. *Prziplugawszim.* Vng *Zenyesebb ke rusnyatska.* Ang. *Somewhat slutish.*] Plaut. in Pœn. Scrvulorum sordidulorum scorta diobolaria. Iuven. Satyr.3: Si toga sordidula est.

Sōrdĕo, sordes, sordui, sordidus sum, n.s. [טָנַף *nitmá.* *ῥυπάω.* Gall. *Estre ord & sale.* Ital. *Esser sporco.* Ger. Wüst oder vnsletig seyn. Hisp. *Ensuziarse.* Pol. *Smierdzę.* Vng. *Rusnyaua zennyesse galadda lezök.* Ang. *To be slutish or filthie.*] Martial.lib.1: Dum nulla teneri sordent lanugine vultus. ¶ Sordere alicui res aliqua dicitur à quo contemnitur, & vilis æstimatur. [נִבְזֶה *nibzáh.*] Plin.lib 35. cap.10: Sordebat ille suis, ut plerunq; domestica. Cic.ad Octavium: Cui sordebat Macedonia provincia, quam victor sibi sumpserat Cæsar. Liv.4 ab Vrbe: Adeò se suis etiam sordere, nec à plebe minùs, quàm à patribus contemni. Plin. lib.15: Vitam non juvare fortasse credet aliquis, quum hæc quoq; cura frivola existimetur, adeò deliciis sordent, & quæ ad salutem pertinent.

Sōrdĕsco, is, n.t. Sordidus fio. [טָנַף *nitmá.* *αἰσχύμην, ῥυπώσαμαι.* Gall. *Deuenir ord & sale.* Ital. *Diuenir sporco.* Ger. Wüst oder vnsletig werden. Bel. Wyt worden. Hisp. *Ensuziarse.* Pol. *Poczęnă smierdzieć, cuchnieie.* Vng. *Rusnyaua galadda zennyesse lezök.* Ang. *To waxe slutish, or filthie.*] Hor.1. Epist.20: Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi Cœperis. Plin.li.1.cap.12: Nūc verò è tanta cadens altitudine, multumq;, dum venit, sordescens. ¶ Hinc exsordescere, de quo suo loco.

Sōrdĭdātus, a, um, Pannosus, sordidis vestib. indutus. [לָבוּשׁ *labúsch tsoim.* *ῥυπώδης, ῥυπαλέος.* Gall. *Vestu ordement & salement.* Ital. *Vestito sporcamente* Ger. Wüst oder vnsletig bekleidet. Hisp. *Vestito de vestidura suzia.* Pol. *Plugawie obliczoni.* Vng. *Zennyes zakadezot ruh aiu loutsos.* Ang. *Slutuhlie arayed.*] Plaut. in Asin. Quanquam ego sum sordidatus, Frugi tamen sum, nec potest peculium enumerari. Id est, sordidè indutus. Cic.6 Ver. Diodorus Romæ sordidatus circum patronos atq; hospites cursare, rem omnibus narrare.

Sōrex, soricis, pen.cor.m.t. Animal est notissimum, majus mure, clatiusq; strepens, domos nostras frequentans, omniaq; arrodens. [עַכְבָּר *hachbár.* *ὀρυκτὸς μῦς.* Gall. *Vne souris.* Ital. *Sorzo, rato, topo.* Ger. Ein Mützer/ Spitzmauß/ sind etwas gifftig/ daß auch die katzen darvon siech vnd schebig werden. Hisp. *Raton pequenno.* Pol. *Wodna myss.* Vng. *Barna patkan, eger, gözw.* An. *A rat.*] Colum.lib.12.cap.31: Si serpens, aut mus, soréxve in mustum ceciderit. Idem libro de Arboribus: Vites quæ secundum ædificia sunt, à soricibus, aut muribus infestantur. ¶ Sorex suo judicio perit, proverbialis metaphora est, qua utimur quoties significare volumus quempiam à seipso proditum esse, cui vel in primis expediebat cautissimè latere. Terent. in Eunuch. Egomet meo judicio miser, quasi sorex, hodie Perii. Vide Adagia Erasmi.

Sōrĭcĕus, cea, ceum, Ad soricem pertinens.

Sōrĭcīnus, na, num, [*μύειος.* Gall. *De souris.* Ital. *Di sorzo, di topo.* Ger. Von einer spitzmauß. Hisp. *Cosa pertenecziente à raton.* Vng. *Gözwhöz patkanhoz valo.* Ang. *Of a rat.*] Vnde soricinos dentes dixit Plautus.

Sōrĭcŭlātă vestis, Quæ variis conserta coloribus erat. [ἀλφιτόκοκκος.] Gall. *Robe & habillemens de diuerses couleurs.* Ital. *Veste di più colori.* Ger. Ein getheilt kleid von farben. Hisp. *Cierta manera de vestidura de diuersas colores.* Pol. *Pstra suknia.* Vng. *Sok zinw ruha.* Ang. *Garments of diuerse colours.*] Varro: Vermiculatam ac soriculatam vestem. Plin.lib.8.cap.48: Vndulata vestis primò lautissimis fuit: inde soriculata defluxit.

Sōrīllă, Navigia Istrica vocantur, quòd lino & sparto conserantur, & condensentur.

Sōrītēs [σωρείτης. Ger. Ein betrügliche vnd vielfaltige art zu argumenteren/ vnd zu disputieren/ in welchem/ so man eins nachlaßt/ mag man darnach viel andere ding/ so darauß volgen/ beschliessen.] à Græcis vocatur captiosum & multiplex argumentandi genus, in quo ex uno concesso, ad multas conclusiones connexas assumitur. Dictus Sorites, ἀπὸ τοῦ σωροῦ, quod Græcis *acervum* significat, quoniam semper adjiciendum in cumulum hæc argumenta. Cic. de Divin. Quemadmodum soritæ resistamus, quem, si necesse sit, Latino verbo liceat acervalem appellare. Sed nihil opus: ut enim ipsa philosophia, & multa verba Græcorum, sic sorites satis Latino sermone tritus est. Idem 1. Acad. Posthac potiùs differemus de obscuritate naturæ, quàm de oculorum sensuum; reliquorum mendaciis, & de sorite, aut Pseudomeno, quas plagas ipsi cōtra se Stoici texuerunt. Idem 4. Academ. Captiosissimū genus interrogationis, quod genus maximè in Philosophia probari solet, quum aliquid minutatim, & gradatim additur aut demitur. ¶ Soritas hos vocant, qui acervum efficiunt uno addito grano, vitiosum sanè, & captiosum genus.

Sorix, aut Saurix, Avis tributa Saturno ab auguribus: quia tarditati & vetustati & senectuti convenit. Nā & in veteranis maximè versatur locis & noctis maximè primæ est, & tempestatis nuntius atq; index.

Sŏrŏr, oris, f.t. Dicta est quòd quasi seorsum à sua stirpe nascatur, separeturq; ab ea domo, in quā oritur, & in aliā familiam transgrediatur, ut docet Gell.lib.13.cap.10, ex sententia Antistii Labeonis. [אָחוֹת *achóth.* *ἀδελφή.* Gall. *Sœur.* Ital. *Sorella, sorore, sirocchia.* Ger. Ein Schwester. Bel. Suster. Hisp. *Hermana.* Pol. *Siostra.* Vng. *Nene, hugom.* Ang. *A sister.*] Cicer. pro Milone: Clodius cum sorore germana nefarium stuprum fecit. Virg.2.Georg. Panaq;, Sylvanumq; senem, nymphasq; sorores. Ovid.5. Metamorph. Constitit, & doctas fic erit effata sorores. ¶ Sorores palmulæ id est, simillimæ, & quasi gemellæ. Plin.lib.13 cap.4: Minus speciosæ, sed sapore caryotarum sorores, ob hoc adelphides dictæ.

Sŏrŏrĭcīdă, æ, pen prod. Qui sororem occidit. [*ἀδελφοκτόνος, ὁ κτείνας τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ* Gal. *Qui a tué sa sœur.* Ital. *Che ha uccisa sorella.* Ger. Ein Schwestermörder/ der sein Schwester tödet. Hisp. *Que mate su hermana.* Pol. *Morderzca siostry.* Vng. *Nenyt ölö* Ang. *That killeth his sister.*] Cicer. pro Domo sua: Quid, de me quod tu, insidiose dicis, patricida, fratricida, sororicida, nónne extra ordinem tulisti?

Sŏrōrĭārĭ quellarum mammæ dicuntur, quum jam intumescunt, quòd non singulæ, sed veluti geminæ sorores simul nascantur. Vide Crinitū, & quæ suprà annotavimus statim post dictionem FRATER.

Sŏrōrĭus, ria, rium: [*τῆς ἀδελφῆς ὢν, ὁ ἀδελφικός.* Gall. *De sœur.* Ital. *Di sorella.* Ger. Der Schwester. Hisp. *Cosa de hermana.* Pol. *Siestrzany.* Vng. *Hugahoz nenyuhez valo.* Ang. *Of a sister.*] ut, Cœna sororia. Plaut. in Curcul. Nobis omnibus tu, ut hodie adveniens, cœnam des sororiam: Hic nuptialem cras dabit. Cic.pro Sextio: Qui enim in ejusmodi vita nervi esse potuerunt, hominis fraternis, flagitiis, sororiis stupris, omni inaudita libidine infamis? ¶ Sororium tigillum appellabatur locus sacer in honorem Iunonis, quem Horatius ille unus ex fratribus trigeminis statuerat causa sororis à se interfectæ, ob suam expiationem. Festus.

Sōrracŭs, ci, Quo portantur instrumenta scenicorum. Plaut. Peri. Librorum enim ecce plenum illum sorracum habeo. Festus. *σώρηκον*, Græci dicunt vas aut instrumentum pro ficubus.

Sōrs, sortis, f.t. à serie secundum Varronem, ponitur pro fortuito alicujus rei eventu, fortuna, casus. [גּוֹרָל *ghoral* שׁוּר *pur.* *κλῆρος.* Gall. *Sort, condition, fortune.* Ital. *Sorte, fortuna, caso.* Ger. Ein glückfal/ loß. Bel. Dat lot. Hisp. *La suerte, ò la fortuna.* Pol. *Szczęscze, przypadek, los.* Vng. *Sors szerentse.* Ang. *A lot, kauell, fortune.*] Cic.lib.2.de Divin. Dicendum igitur putas de sortibus?

Quid enim ſors eſt? Idem propemodum quod micare, quod talos jacere, quod teſſeras: quib. in rebus temeritas & caſus, non ratio, nec conſilium valet. Tota res eſt inventa fallaciis, aut ad quæſtum, aut ad ſuperſtitionem, aut ad errorem. Idem 1. Ver. Accuſavi eum quicum Quæſtor fuerã, quicum me ſors, conſuetudoq; majorum, quicum me deorum, hominumque judicium conjũxerat. ¶ Accipitur etiam ſors pro munere, vel officio. Livius: Si ita videretur Patribus, mitterent ad Collegã, ut is, qui profligatũ bellum haberet, ad Comitia Romam rediret: ſi id facere gravaretur, quod non ſuæ ſortis id negotiũ eſſet, ſe quidem id facturum quod Senatus cenſuiſſet. ¶ Eſt præterea ſors, ſumma, ſive caput, & prima pecunia, quæ confertur in ſocietatem, ut inde lucrum fiat. [ראש *róſch.* ἀρχαῖον, δάνειον, δάνεισμα, κεφάλαιον. Gall. *Le ſors & principal, premier argent ſur lequel eſt conſtitué l'vſure & interest.* Ital. *Principale ſomma, capitale.* Ger. Die haupſum̃ ſo man etwan anlegt damit zugewinnen. Hiſ. *Caudal de lo que ſe da à logro.* Pol. *Piemadze naźiſk dane.* An. *The ſpeciall ſumme of money where of vſurie is take.*] Teren. in Adelp. Hei mihi etiam de ſorte nunc venio in dubium. Hoc eſt, de pretio quo empta erat fidicina. ¶ Inde conſortes, qui ſortes contulerunt, & qui unam aliquam rem inter ſe habent Communem. ¶ Item ſors eſt fatalis neceſſitas. Virg. 3. Aeneid. hic exitus illum Sorte tulit. ¶ Item dicitur judicium. Virg. 6. Aeneid. Nec verò hæ ſine ſorte datæ, ſine judice ſedes. Tractum ex Romano more, non enim audiebantur cauſæ, niſi per ſortem ordinatę. Nam quo tempore cauſæ agebantur, conveniebant omnes, & ex ſorte dierum ordinem accipiebant, puta quòd poſt triginta dies cauſas ſuas exequerentur. ¶ Sortes etiam oracula, ſeu reſponſa dicebantur, quæ à diis eorúmve ſacerdotibus conſultoribus edebantur. χρησμοί. Valer. lib. 1: Cujus rei explorandæ gratia, legati ad Delphicum oraculum miſſi, retulerunt præcipi ſortibus, ut aquã ejus lacus emiſſam per agros diffunderent. ¶ Accipitur etiam ſors pro progenie. Ovid. lib. 6. Faſt. Si genus aſpicitur, Saturnum prima parentẽ Feci, Saturni ſors ego prima fui.

Sŏrtĭcŭlă, læ, diminutivum à ſors. [ὁ μικρὸς κλῆρος. Gall. *Petit ſort* Ital. *Picciol ſorte.* Ger. Ein ſchlechter oder kleiner glückſal. Hiſp. *Pequenna ſuerte.* Pol. *Mal' eſzczęście.* Vng. *Sorſotska ſzerentſetske.* Ang. *A litle lott or kaneli.*] Suet. in Nerone, cap. 21: Ac ſine mora nomen ſuum in albo profitentium citharœdorum juſſit adſcribi, ſorticulaq; in urnam cum cæteris demiſſa, intravit ordine ſuo.

Sŏrtĭŏr, tis, d. q. Sortes duco. [κληρόω, ῶ. Gall. *Ietter par ſort, faire ſort.* Ital. *Sortire, farle ſorti, buttar le ſorti.* Ger. Loſſen/das Los fellen oder werffen. Bel. Loten. Hiſp. *Sortear.* Pol. *Puszczam, miesźie loſuję.* Vng. *Sorſot vetök* Ang. *To caſt lottes.*] Plaut. Caſina: Nam ſi ſic nihil impetrare potero, ſaltem ſortiar. Ibidem: ego ſic agam, Conjiciã ſortes in ciſtellam, & ſortiar Tibi & Chalino. ¶ Sortiri remos. Virg. 3. Aen. Sternimur optatæ gremio telluris ad undam, Sortiti remos. Vbi Servius Sortiti remos, per ſortẽ diviſi ab officio remigãdi, quis eſſet proreta, quis pedẽ teneret. Idẽ 8. Aen. Ocyus incubuêre omnes, pariterq; laborem Sortiti. Id eſt, diviſerunt inter ſe laboris officium Sortiti Iudices, per ſortem eligere. Cicer. ad Quint. Fratr. lib. 2: Sententiam dixit, ut ipſe Iudices per Prætorem urbanum ſortiretur. ¶ Sortior, pro ſortito capio, & ſorte conſequor. Cic. 7. Philip. Eſt enim patronus trigintaquinq; Tribuum, quarum ſua lege qua cum C. Cæſare magiſtratum ſortitus eſt, ſuffragium ſuſtulit. Suet. in Aug. Ex Prætura Macedoniam ſortitus. ¶ Sortiri provinciam, eſt ſorti committere, cujus provincia futura ſit. Cic. ad Attic. lib. 1: Senatus decrevit ut Conſules Galliam ſortirentur. Idem Lentulo lib. 1. Epiſt. Si licitum eſſet legem curiatam ferre, ſortiturum eſſe cum collega provinciam. ¶ Sortiri provincias, eſt ſorte provincias dividere. Idem Att. lib. 1: Prætores nondum ſortiti ſunt provincias. Sortiri filium, pro ſuſcipere. Vlp. l. 3. D. de bon. poſſ. cont. tab. Si emancipatus filius, uxore non ex voluntate patris ducta, filium fuerit ſortitus. ¶ Aliquando ſortiri ſignificat diſponere. κληροδοτεῖν. Virgil. 3. Aeneid. ſic fata deũm rex Sortitur, volvitq; vices, is vertitur ordo. ¶ Sortiri pro ſubſtituere & ſubminiſtrare. Virg. 3. Georg. Semper enim refice, ac ne pòſt amiſſa requiras, Anteveni, & ſobolem armento ſortire quotãnis. Vbi Servius: Sortire, ſubſtitue, ſubminiſtra.

Sŏrtĭtĭo, verbale, f. t. Ipſe ſortiendi actus. [κλήρωσις. Gall. *Le iet du ſort.* Ital. *Sortitione.* Ger. Loſſung/loſwerffung Hiſp *Obra de ſortear.* Pol. *Lioſowanie.* Vng. *Sors vetés.* An. *A caſting of lottes.*] Cic. pro Cluentio: Ecce tibi ejuſmodi ſortitio, ut in primis Bulbo & Staleno & Guttæ eſſet judicandum. Ibidem: Statuerunt enim ita majores noſtri, ut ſi à multis eſſet flagitium rei militaris admiſſum, ſortitione in quoſdam animadverteretur: ut metus videlicet ad omnes, pœna ad paucos perveniret. His verbis Cicero morem illum antiquum ſignificat, quo in decimum aut centeſimũ quemq; militem ſortitò animadvertebatur capitaliter: unde & legiones decimatas & centeſimatas legimus apud Livium.

Sŏrtītŭs, tus, m. q. Pro ſortitione. κλήρωσις. Cic. pro Domo ſua: Quid, ſi etiam pluribus de rebus uno ſortitu retuliſti? Virg. 3. Aeneid.

O' felix una ante alias Priameia virgo,
Hoſtilem ad tumulum Troiæ ſub mœnibus altis
Iuſſa mori, quæ ſortitus non pertulit ullos,
Nec victoris heri tetigit captiva cubile.

Sŏrtĭlĕgŭs, gi, pen. cor. m. ſ. Qui per ſortes futura prænuntiat, & qui per ſortem aliquid eligit. [χρησμῳδός. Gall. *Sorcier, qui deuine par ſors.* Ital. *Chi con ſorte predice le coſe à venire.* Ger. Der auß dem loſſen etwas künfftigs liſet oder abnimpt. Hiſp. *Adeuino por ſuertes.* Pol. *Wieszczek zlioſzowania.* Vng. *Sors veteſſél iwendölök ſors veteſſél valamit valaztok.* Ang. *A ſoothſayer by caſting of lottes.*] Cic. 1. de Divin. Hæc habui, *inquit*, de divinatione, quæ dicerem: nunc illa teſtabor, non me ſortilegos, nec eos, qui quæſtus cauſa ariolantur, ne pſychomantia quidem, quibus Appius amicus tuus uti ſolebat, agnoſcere. Horat. de Arte: & divina futuri Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.

Sŏrtĭlĕgĭum, gii, n. ſ. Sortitio. [χρησμῳδία. Gall. *Sorcelerie, diuination par ſort.* Ital. *Diuinatione con ſorte.* Ger. Die abnemung künfftiger dingen vom loſſen. Hiſp. *Diuination por ſuertes.* Pol. *Przeſzłi' ſch rzeczi prorokowanie zlioſzowania.* Vng. *Soſs vetes.* Ang. *Sorcerie, or witcherie by caſting of lottes.*] Plin. accepit pro magicis quibuſdam ſuperſtitionibus, lib. 28. cap. 4, ubi titulus capitis ſic habet: De ſortilegiis quibuſdam, & ſaliva hominis. Quid autem ibi ſortilegiorum nomine intelligat, ſatis declarat capitis totius tenor, quo non niſi vaniſſimas Magorum perſuaſiones exequitur.

Sŏrtĭ, adverb. [κληρωτῶς. Gall. *Par ſort.* Ital. *Per ſorte.* Ger. Durch das loß. Hiſp. *Por ſuerte.* Pol *Przez puszczenie lioſzu.* Vng *Sorſal, zerentſen.* Ang. *By lotte.*] Virgil. 4. Georg. Sunt quibus ad portas cecidit cuſtodia ſorti. Vbi Servius, ſorti: id eſt, ex ſorte, vel in ſortem. Nam adverbium eſt, quod traxit à militia.

Sŏrtĭtō, pen. prod. adverb. Ex ſorte vel per ſortem. [κληρωτῶς. Gall. *Par ſort.* Ital. *Par ſorte.* Ger. Mit der loſſfellung/durch das loß. Hiſp. *Sorteando ò per ſuertes.* Pol. *Przezlios, loſem.* Vng *Zerentſen ſorſal.* Ang. *By lotte.*] Cicer. 4. Verr. Lex Iovis ſacerdotem ſortitò capi jubet. Idem lib. 6. Epiſt. Eos ſortitò in provincias mitti placere. ¶ Aliter accipitur apud Horat. 4. Epod. Lupis & agnis quanta ſortitò obtigit, Tecum mihi diſcordia eſt: hoc eſt, naturaliter vel occulta quadam fati ratione.

Sōry, σώρυ, Corpus metallicum, ſimillimum melanteriæ, niſi quòd hæc dẽſior eſt & ſolidior, illud rarius & fiſtuloſius. Facultates habet eaſdem cum chalciti, & miſy, aſtrictoriam videlicet & cauſticam: craſſioris tamen eſt eſſentiæ: unde & in metallis infimo loco naſcitur, ſub chalciti nimirum, quemadmodum & chalcitis ſub miſy. ¶ Eſt autem Sory tantum foſſile, quod & temporis progreſſu in chalcitin commutatur, quemadmodum chalcitis in miſy. Vulgus hodie, ut cætera ferè omnia ejus generis, *Vitriolum*, appellat.

Sōs, Pro eos antiqui dicebant, teſte Feſto.

Sōſpĕs, tis, com. t. Salvus, incolumis. [שלם *ſchelém* שלם *ſchalém.* σῶος. Gall. *Sauué d'vn danger.* Ital. *Sano & ſaluo.* Ger. Geſund vnd friſch/vnverletzt. Hiſp. *Coſa ſalua de peligro.* Pol. *Zdrowi, nie obrażoni, cżerſtwi.* Vng *Egeſſéges egeſſégben leuő.* Ang. *Saue or heale.*] Livius 2. ab Vrb. Soſpitesq; omnes Romam ad propinquos reſtituit. Virgil. 11. Aeneid. at non Evandre pudendis Vulneribus pulſum aſpicies, nec ſoſpite dirum Optabis nato funus pater. Idem 8. Aeneid. Maxime Teucrorum ductor, quo ſoſpite nunquam Res equidem Troiæ victas, aut regna fatebor. Horatius primo Carm. Ode 36. Vix uno ſoſpes navis ab ignibus. ¶ Antiqui item ſoſpitem accipiebant pro ſoſpitatore, ſive ſervatore: unde Iovem ſoſpitem dixit Ennius, quem alii Iovem ſervatorem appellant.

Soſpĭtă, æ, pen. corr. f. p Servatrix. [מושעת *moſchahdth.* σώτειρα. Gall. *Sauuée d'vn danger.* Ital. *Donna che libera & conſerua.* Ger. Ein Heilbringerin/ Heiſſerin in der noht. Hiſp. *La que libra de peligro, ſaluadora.* Pol. *Zdrowie przinoſząca wpotrzebie.* Vng. *Io egeſſégben leuő aszony.* Ang. *She that u heale and ſaue or that preſerueth.*] Hoc cognomine Iuno colebatur apud Lanuvinos. Cic. pro Muræna: Nolite à ſacris patriis Iunonis ſoſpitæ, cui omnes Conſules facere neceſſe eſt, domeſticũ & ſuum Conſulem potiſſimùm avellere. Idem 1. de Divin. Quinetiam memoria noſtra templum Iunonis ſoſpitæ L. Iulius, qui cum P. Rutilio Conſul fuit, de ſenatus ſententia refecit ex Cæciliæ Balearici filiæ ſomnio.

Sōſpĭtālĭs, & hoc le, om. t. Salutifer, ſalutaris. [מושיע *moſchiah.* σωτήρ. Gall. *Qui deliure de peril, ſalutaire.* Ital. *Salutifero.* Ger. Heilbringend/erhaltend. Hiſp. *Saludable, coſa que trahe ò tiene ſalud.* Pol. *Zdrowie daiaci.* Vng *Egeſſeges.* Ang. *That delivereth from danger.*] Plaut. in Pſeud. Quis eſt qui moram occupato moleſtam obtulit? P. qui tibi ſoſpitalis fuit.

Sōſpĭto, as, pen. corr. act. p. Incolumem ſervo, ſoſpitem facio.

[מושיע

הושיע *hoschiah.* σώζω. Gall. *Garder ſain & ſaune, deliurer de peril.* Ital. *Conſeruare ſano & ſaluo.* Ger. Geſund vñ in wolſtand erhalten. Hiſp. *Librar à otro de peligro.* Pol. Vzdrowiam. Vng *Egeſſegben meg tartan.* Ang. *To ſaue out of danger.*] Livius lib. 11: Pacem precibus expoſcunt, uti volens propitium ſuam ſemper ſoſpitet progeniem.

Sotādēum carmen, σωτάδειον μέτρον, Pedes habet ſeptem, Primus ſpondęus, ſecundus periambus, tertius ſpondæus, quartus periambus, quintus & ſextus tribrachys, & ultimus ſpondęus. Et (quod magis mirũ eſt) totus ſotadeus numerus è trochæis poteſt conſtare pedibus. Hæc Fortunatianus Attilius. Alii de hoc vocabulo ſic: Sotadeũ carmen cõſtat è quinq; pedibus: primis duobus Ionicis à majore, & tribus reliquis trochęis. Et quia Ionicus à majore cõſtat è duabus primis lõgis, & reliquis duabus brevibus, primus pes interdũ, ſoluta prima Ionici in duas breves, fit meſomacros, cõſtans è media longa, & duabus utrinq; brevibus: ſoluta ſecũda, fit paropæon, conſtans è prima longa, & quatuor brevibus.

Sōtĕr, ſoteris, m.t. Latinè Servator, qui ſalutem dat. [ישוע *moſchiah.* σωτὴρ. Gall. *Sauueur.* Ital. *Seruatore, ſaluatore.* Ger. Ein Heiland/ Erlöſer/ Seligmacher. Hiſp. *Saluador.* Pol. *Zbawiciel.* Vng. *Megtarto wdubzto.* Ang. *A ſauiour.*] Cicer. in Verr. Act. 4. Itaq; non ſolùm patronum iſtius inſulæ, ſed etiam ſotera inſcriptum vidi Syracuſis. Hoc quãtum eſt? Ita magnum, ut Latino uno verbo exprimi non poſſit. Is eſt nimirum ſoter qui ſalutem dedit.

Sōtērĭă, orum, n.ſ. σωτήρια. Dicuntur munera, quæ pro convaleſcentia diis voventur. [Ger. Gaben oder Geſchenck/ die man Freunden zuſchicket vor frewden/ ſo ſie von ſchweren kranckheiten widerumb entſtunden. Pol. *Offiara zazdrowie.*] Solebant autem hujuſmodi munera ab amicis corrogari. Vnde non invenuſtè Martialis jocatur in Soſibianum, qui quoties viſum eſſet, ſe ægrotum ſimulabat, ut munuſcula ab amicis prætextu ſoteriorum extorqueret. Verba Martialis ſunt hæc: Agrotas quoties ſoteria poſcis amicos: Iam precor ægrotá Soſibiane ſemel.

S. ante P.

Spādīx, icis, pen. gen. prod. m.t. [σπάδιξ. Ger. Braunrot. Pol. *Ciſawy.*] teſte Gell. lib. 2. eſt avulſus à palma termes cum fructu: qui quoniam puniceum refert colorem: hoc eſt, rubrum cum exhuberantia quadam ſplendoris, factum eſt ut ſpadicem pro puniceo colore accipiamus, qui potiſſimùm in equis commendatur. Virg. lib. 3. Georg. Luxuriatq; toris animoſum pectus: honeſti Spadices, glauciq;. ¶ Eſt etiam ſpadix, genus inſtrumenti muſici, cujus meminit Iulius Pollux libro 4. & Cælius libro 9. capite 4. Quintil. libro 1. capite 17. de Muſica: Pſaltéria, & ſpadices etiam virginibus probis recuſandá.

Spādĭcĕŭs, a, um, Puniceus, ſive baius, quod coloris genus in equis potiſſimùm commendatur. φοινίκεος. Significatur autem hac voce exhuberantia quædam ruboris & ſplendoris q;, qualis cernitur in termitibus palmarum, qui ſpadices appellantur. Vide Thyleſium in libello de Coloribus.

Spădo, onis, m.t. [סריס *ſaris.* σπάδων. Gall. *Chaſtré.* Ital. *Caſtrado, eunucho.* Ger. Ein verſchnittener/ hodentoß. Hiſp. *Varon caſtrado.* Pol. *Wirzezani, wal'ach.* Vng. *Herelt.* Ang. *A gelding be it man or beaſt.*] Propriè is dicitur, cui aut teſtes evulſi ſunt, aut ipſi cremaſteres: hoc eſt, nervi, è quibus teſtes dependent. A' verbo Græco σπάω, quod eſt evello. Evnuchus autem etiam natura quis eſſe poteſt, ut quum frigidior temperatura veneris uſum cuiquam pernegat. Plin. lib. 11. cap. 37: Defluvium capillorum in ſpadonibus non viſum. ¶ Spadones item dicuntur ſurculi infrugiferi. Colum. lib. 1. de Arbor. Ejuſmodi ſurculos, qui nihil afferunt, ſpadones appellant.

Sparganion, [σπαργάνιον. Pol. *Wilcze bobki.*] Herba eſt folia habens ſimilia gladioli, ſed anguſtiora, magisq; in terrã procumbentia', circa ſummũ autem caulem ſemen capitulis quibuſdam incluſum. Autor Dioſc. lib. 4.

Spārgo, gis, ſi, ſum, act. t. Huc illuc projicio, diſſemino, latè diffundo. [זרה *zarah* פזר *pizár* בזר *bazár* זרק *zarák.* σπείρω, πάσσω. Gall. *Eſpandre, ietter cà & là, ſemer.* Ital. *Spargere.* Ger. Außſpreyten. Bel. Stroyen/ wtſpeyten. Hiſp. *Derramar.* Pol. *Roſſiewam, rozrzucam.* Vng. *El hintöm.* Ang. *To ſcatter, to ſprinkle, to caſt or ſpread abroade.*] Virgil. 3. Ecloga: Iam cornu petat, & pedibus qui ſpargat arenam. ¶ Spargere aquam, eſt aquam effundere. Plaut. Trucul. Sparſiſti aquam: jam rediit animus. Inſulæ ſparſæ per æquor: id eſt, latè diffuſæ. Virgil. 3. Aeneid.: niveamq; Paron, ſparſasq; per æquor Cycladas. Colum. libro 2. capite 16: Si tamen aliqua cauſa tempeſtivam ſtercorationem facere prohibuerit: ſecunda ratio eſt, antè quàm farrias, more ſeminantis ex aviariis pulverem ſtercoris per ſegetem ſpargere. ¶ Spargere humum foliis: id eſt, ſternere vel operire. Virgil. 5. Aeneid. Spargite humum foliis, inducite fontibus umbras. ¶ Spargere ſe in ariſtas, vel brachia, dicitur herba, quando in ariſtas vel in brachia dilatatur. Plin. lib. 12. cap. 12: Cacumina in ariſtas ſe ſpargunt. ¶ Compoſita ſunt Aſpergo, Cõſpergo, Diſpergo, Inſpergo, & Reſpergo: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Spārſŭs, partic. Longè lateq; diffuſus. [מזרה *mezoréh* מטיר *mephuzzár.* ἐσπαρμένος. Gall. *Eſpars, ietté cà & là, ſemé.* Ital. *Sparſo.* Ger. Außgeſpreitet. Hiſp. *Derramado.* Pol. *Rozrzucżoni.* Vng. *El hintetöt.* Ang. *Sprinckled, ſcattered.*] Cic. in Arat. Stellæ ſparſæ fuſæq; videntur. ¶ Os ſparſum: id eſt, latum, & plus ſatis diffuſum. Terent. in Heaut. Rufámne illam virginem, cæſiam, ſparſo ore, adunco naſo. ¶ Aliquando idem quod Conſperſus. Ovidius 8. Metamorph.: raris jam ſparſus tempora canis. Corpus ſenatus ſparſum: id eſt, disjectum. Lucan. lib. 7: Calcatosq; ſimul reges, ſparſumq; ſenatus Corpus, & immenſa populos in cæde natantes.

Spārſim, adverbium, Multis, variisq; in locis, hîc & illic. [σποραδὸν. Gall. *Par ci, par là, peſle meſle.* Ital. *Sparſamente, qui & li.* Ger. Hin vñ her/ ſprentzlechtig/ treufflechtig Hiſp. *Derramadamẽte.* Pol. *Iny y owdzie.* Vng. *Zellel, el hintue.* Ang. *Here and there, mingledly.*] Gel. lib. 11: Præterea ex eodem lib. Catonis hæc etiam ſparſim & intercisè commeminimus.

Spārtum, ſparti, ſive ſpartium, n.ſ. Σπάρτιον Dioſc. lib. 4. Id eſt, quod noſtri *Geniſtam* appellant, fortaſſis quia genu modo flexilis adnexus ſit: vel quia genib. medeatur dolentib. [רתם *róthem.* Gall. *Geneſt.* Ital. *Geneſtra.* Ger. Pfrimmen/ iſt von der gnſten art Hiſp. *Geneſtra, gieſta, gieſterra.* Pol. *Zarnowiec*, aliis *ptáſia ruta.*] ¶ Eſt & aliud ſparti genus, quod in Hiſpania naſcitur: de quo Plin. lib. 19: Sparti quidem uſus multa poſt ſecula cœptus eſt: nec ante Pœnorum arma, quæ primùm Hiſpaniæ intulerunt. Herba & hæc ſponte naſcens, & quæ non queat ſeri, juncusq; propriè aridi ſoli, uni terræ dato vitio: nanq, id malum telluris eſt, nec aliud ibi ſeri aut naſci poteſt. Idem lib. 24: Geniſta quoq; vinculi uſum præſtat: flores apibus gratiſſimi. Dubito an hæc ſit, quam Græci autores *Sparton* appellavêre, quum ex ea lina piſcatoria apud eos factitari docuerim. Et nunquid hanc deſignaverit Homerus, quum dixit: Navium ſparta diſſoluta. Nondum enim fuiſſe Africanum, vel Hiſpanũ ſpartum in uſu, certum eſt: & quum ſutiles fierent naves, lino tamen non ſparto unquam ſutas. Semen ejus quod Græci eodem nomine appellant, in folliculis phaſeolorum modo naſcens, purgat hellebori vice, drachma & dimidia pota in aquę mulſæ cyathis quatuor, jejunis.

Spārtārĭum, rii, n.ſ. Locus ſparto abundans. [σπαρτιών. Gall. *Vn lieu où il y a force geneſt.* Ital. *Luoco one ſono molte geneſtre.* Ger. Ein ort an dem viel pfrimmen ſtehn. Hiſp. *Lugar de muchas geneſtras y ſpartos.* Pol. *Miejſce pel'ne zarnowcza.*] Plin. lib. 11: Falsò excipiunt ſpartum: quippe in Hiſpania multa in ſpartariis mella eam herbam ſapiunt

Spārtĕŭs, a, um, adjectivum, E' ſparto compactum & compoſitum. [ὁ ἐκ σπαρτίου ῥυόμενος. Gall. *De geneſt.* Ital. *De geneſtra.* Ger. Auß pfrimmen oder guißen gemachet. Hiſp. *Coſa de geneſtra.* Pol. *Zarnowczowi.*] Cato de re Ruſt. cap. 3: Trochleas Græcanicas binas, quæ ſparteis funibus ducantur.

Spārtĕă, σπάρτεια, ſunt utenſilia ad majoris ſummæ pecunias capiendas. Numorum enim receptacula, variis nominibus appellata fuêre. Nam ut ſacci ſacculi, ſaccelli, crumenæ manticæ & marſupia: ita fiſcinæ & fiſcellæ.

Spărŭs, ſeu ſparum, Telum ruſticum, in modum pedis recurvum.]πεῖόν τι ξύλον, ἀκοντίου βραχέος, ἀγροικικὸν, & πολεμικόν. Gal. *Petit dard, ruſtique & militaire.* Ital. *Picciol dardo ruſtico da guerra.* Ger. Ein gattung eines Bauren geſchoß oder pfeils. Hiſp. *Pequeño tiro ruſtico para pelear.* Pol. *Vczinek zaczioſſani alys Skal'.* Vng. *Fentö, Zigonyos dardatska.* Ang. *An vplanduh or ruſticall weapon or dart.*] Virg. lib. 5: Agreſtisq; manus armat ſparus. Saluſt. Sed ex omni copia circiter quarta pars militaribus armis inſtructa: cæteri ut quoſq; caſus armaverat, ſparis aut lanceis, alii præacutas ſudes portabãt. Feſtus: Spara, minimi generis ſunt: jacula: à ſpargendo dicta, quòd paſſim pugnando ſpargerentur. Lucilius: Tùm ſpara, tùm murices, portantur tragula porró. ¶ Eſt & ſparus, σπαρὸς, piſcis marini nomen circa vẽnum æquinoctium parientis: ut tradit Plin. lib. 9. cap. 51.

Spāſmŭs, mi, m.ſ. ſive ſpaſma, ătis, n.t. [σπασμὸς, σπάσμα. Gal. *Spaſme, retirement de nerfs.* Ital. *Spaſmo, ſpaſimo.* Ger. Der krampff. Hiſp. *Paſmo.* Pol. *Kurcz.* Vng. Görcs. Ang. *The crampe.*] Contractio nervorum, rigor, ſive diſtentio, convulſio. A' verbo Græco σπάω, quod eſt convello. Plin. libro 22. capite 8: Item ex mulſa auxiliatur renibus, ſtranguriæ opiſthotonicis, ſpaſmis, lumbis.

Spāſtĭcŭs, [σπαστικὸς. Gal. *Qui a les nerfs retirez.* Ital. *Chi ha gli nerui retirati.* Ger. Krämpffig/ dem die Aderen geſtrupfft ſind. Hiſp. *Paſmado.* Pol. *Kurczem pol'amani.* Vng. *Görczös, meg vont inu.* Ang. *Sick of the crampe.*] Dicitur cui aliquid intùs convulſum eſt. Plin. lib. 31. cap. 19: Radicem decoctam pipere ſpaſticis, everſis, convulſis, ſuſpirioſis ſalutare.

Spăthă, æ, f.p. [חרב *chêreb.* σπάθη. Gall. *Eſpee.* Ital. *Spada.* Ger.

Ein groß ſchwert oder hawdägen. Ein langer ſebel. Hiſp. *Eſpada.* Pol. *Miecz, ſzeroki.* Vng. *Pallos ßablya.* Ang. *A ſword.*] Gladii genus, ἀπὸ τῦ σπάζειν: hoc eſt, à ſcindendo, ſive divellendo: aut certè ἀπὸ τῦ σπᾶν, quod inter cætera ſignificat ſtringere. Apuleius, & militaris ſacramenti genium ob amiſſam ſpathàm verebatur. Vegetius gládios majores ſpathas vocari docet: minores verò ſemi-ſpathas. Hęc etiam, autore Auguſtino, dicitur framea, & alio nomine romphæa. ¶ Eſt item ſpatha, rudicula qua utimur in verſandis rebus quæ coquuntur. Colum. lib. 12. cap. 22: Deinde permiſceto ſpatha lignea. ¶ Spatham præterea vocamus inſtrumentum illud culinarium, quo ſpumam detrahimus. ¶ In palmis item ſpathæ dicuntur, ramuli ex quibus palmulæ dependẽt: à frondis, ut videtur, figura nomen habentes, quæ ad gladioli folium ſatis accedit, licet duplex ſit, minor & tenuior. Plin. li. 16. cap. 26: Palma ſola in ſpathis habet fructum, racẽmis propendentem.

Spāthālĭŏn, [*σπαθάλιον.* Gall. *Rameau ou branche de palme auec le fruit pendant.* Ital. *Ramo di palma.* Ger. Ein zweig von einem Dattelbawm/an dem die Dattelkernen noch hangen. Hiſp. *Ramo de dátiles.* Pol. *Gałąſka na ktorey owoce wiſzą.* Vng. *Gömbölyűfenel fwgő palmaág.* Ang. *A braunche of a date tree with the frute.*] diminutivum à Spatha, ſignificans ramulum palmæ cum dactylis inde pendentibus. Vnde apud Martial. lib. 13: Spathalion caryotarum numeratur inter munera tenuiorum, quæ Calendis Ianuariis ſolent miſſitari. Aurea (*inquit*) porrigitur Iani caryota Calendis: Sed tamen hoc munus pauperis eſſe ſolet. ¶ Eſt etiam ornamentum muliebre, inter delicias fœminarum annumeratum. A verbo Græco *σπαθάλαω*, quod ſignificat delicias ago, & laſcivio. Plin. lib. 13. cap. 15: Iuba tradit circa Troglodytarũ inſulas fruticum in alto vocari iſidos plocamon, corallio ſimilem, ſine foliis: præciſum, mutato colore in nigrum dureſcere, quum cadat, frangi. Item alium qui vocatur caritoblepharum, efficacem in amatoriis: ſpathalia eo facere, & monilia fœminas. Plautus Menæchmis: Amabo Menæchme in aureis da mihi faciendas, pondo duûm numûm ſpathalia, ut te libenter videam, quum ad nos veneris.

Spāthĕ, es, *σπάθη.* Involucrum eſt, ſive operimentum fructus palmarum adhuc florentium, quo in ſpiſſandis unguentis utuntur unguentarii, ut docet Dioſcorides libro primo, cui ea in re optimè convenit cum Theophraſto, quî libro tertio de Plantarum hiſtoria de palmis agens, in eo maſculum à fœmina differre ſcribit, quòd maſcula prior florem ferat in ſpathe. Plinius lib. 23. cap. 6, ſpathes, ſive elates nomine propriũ quoddam palmæ genus videtur intellexiſſe, quod medicinæ conferret germina, folia, & corticem. Vide Marcellum in Dioſcoridem.

Spă·hŭlă, læ, f. p. [*σπαθίον, ὑ ὁμοιῶς Ϲ βραχέως σπάθη.* Gall. *Eſpatule.* Ital. *Spatola* Ger. Ein hawdägelin/ſchwertlin. Hiſ. *Spatula* Pol. *Sſabelka, item ſpatul'a.* Vng *ßregi ſpot.* Ang. *A litle ſkiſſe.*] diminutivum à ſpathe, ſive ſpatha, quo Celſus lib. 8. cap. 15. uſus eſt pro inſtrumento chirurgico, ad humeri luxati curationem accommodato. At (*inquit*) ſi vaſtius corpus nervíve robuſtiores ſunt, neceſſaria eſt ſpathula lignea, & quæ craſſitudinem duorum digitorum habeat.

Spātĭum, ſpatii, n. ſ. Capedo, intervallũ, tàm temporis quàm loci [רוח *rêvach* מרחב *merchâb.* *διάστασις, ἀλάτημα.* Gall. *Eſpace.* Ital. *Spatio, agio, tiempo.* Ger. Ein weyte/ eip zwiſchenfallender begriff. Hiſp. *Eſpacio, ò anchura.* Pol. *Mieyſce prożne, czeże.* Vng. *Kőz.* Ang. *Space.*] Cic lib. 1. de Nat. deor. Sidus ſpatiis immutabilibus ab Ortu ad Occaſum commeans. Virg 3. Georg. Hic vel ad Eleı metas, & maxima cãpi Sudabit ſpatia, & ſpumas aget ore cruentas. Ovid. 2. Metamor. tritumq; relinquunt Quadrijuges ſpatium, nec quo prius ordine currunt. Cic. pro Archia: Quoad longiſſimè poteſt mea mens reſpicere ſpatium præteriti temporis. Autor ad Herenn lib. 2: Spatium ita conſideratur, ſatisne longum fuerit ad eam tranſigendam: ſcierítne, ſatis ad perficiendum ſpatii futurum. ¶ Spatium, pro menſura & temporibus pedum in carmine. Cic. in Orat. Trochæus, qui in eodem ſpatio eſt, quo choreus. ¶ Spatium pro dilatione. Liv. lib. 8: Orabant ut rem in poſterũ diem differret, & iræ ſuæ ſpatium, & conſilio tempus daretur. Bud.

Spătĭŏr, aris, d. p. Deambulo. [התהלך *hithhallêch.* *περιπατέω.* Gall *Se pourmener, s'esbanoyer.* Ital. *Andar à ſpaſſo.* Ger Spatzieren/hin vnd her gehen Hiſp. *Eſpaciarſe.* Pol. *Przechadzamſie.* Vng. *Spatialok ſetalok.* Ang. *To walk abroad.*] Virg. lib. 1. Georg. Tum cornix plena pluviam vocat improba voce, Et ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena. Idem 4. Aeneid. Aut ante ora deûm pingues ſpatiatur ad aras. Ovid. 2. Metam. nam quũ per littora ſentis Paſſibus. ut ſoleo, ſumma ſpatiarer arena.

Spătĭāns, tis, [מתהלך *mithhallêch.* *περιπατῶν, ἀδιατρίβων.* Gall. *Qui ſe pourmene.* Ital. *Che anda à ſpaſſo.* Ger. Spatzierend/weit außgethan. Hiſp *Que anda à eſpacio.* Pol. *Przechodzaiaci ſie.* Vng. *Spatialo ſetalo.* Ang. *That walketh abroade.*] Ovid. 14. Metam. & ſpatiantia paſſim Brachia compeſcit.

Spătrĭātus, a, um, *περιπατήσας, διανοσήσας.* Ovid. 3. Faſt. Flebáſi amans conjux, ſpatiataq; littore curvo Edidit incultis talia verba comis.

Spătrĭātorem pro erratore poſuit Cato. Feſtus.

Spătĭōſŭs, ſa, ſum. Amplus, capax, vaſtus, magni ſpatii. [רחב *rácháb* רחב *rachâb.* *εὐχωρος.* Gall. *Spatieux, large & de grand eſtendue.* Ital. *Spatioſo, grande.* Ger. Hefftig weit/das ein groſſe weite begreifft. Hiſp. *Eſpacioſo, largo, grande, ancho.* Pol. *Barzo ſzeroki.* Vng. *Bw nagy es ßelős kőzw.* Ang. *Ample, broade, wide, ſpatious.*] Colum. lib. 6. cap. 2: Primùm omnium ſpatioſum ſtabulum præparetur, ubi domitor facilè verſari, & unde digredi ſine periculo poſſit. Idem 2. de Arte: Omnibus Andromache vtſa eſt ſpatioſior æquo. ¶ Interdum non loci, ſed temporis ſpatium importat. Ovid. lib. 1. Amorum, Eleg. 8: Sed nunquam dederis ſpatioſum tempus in iram: Sæpè ſimultates ira morata facit.

Spătĭōsē, adverb. Latè, diffuſé. [*εὐρέ.* Gall. *Largement, au large.* Ital. *Largamente.* Ger. In die weite/ weit hinauß/ weitteuffigtich. Hiſp. *Largamente.* Pol. *Szeroczę.* Vng *Bonen zeleſſen.* Ang. *Amply, largely, abroade.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Quoniam ſpatioſè fruticat. Spatioſiùs, & ſpatioſiſſimé. Plin. Epiſt. 62: Bono civi convenientiſſimum credidi, eadem illa ſpatioſiùs & uberiùs volumine amplecti.

Spĕcĭēs, ei, f. q. Forma, effigies, facies, vel imago. [תמונה *temunáh* תאר *tóar* מין *min* *ὄψις, εἶδος.* Gall. *Eſpece, forme, figure, beauté, mine, face.* Ital. *Specie, imagine.* Ger. Ein geſtatt. Hiſp. *Hermoſura ò forma, eſpecie.* Pol. *Kſztał't, ſpoſob, wyobrażenie.* Vng. *Kep abrazat forma.* Ang. *The fourme, figure, or ſhape of a thing, beautie, apperance, face.*] Cicero lib. 1. Offic. Quæ autem ſpecie quadam utilitatis, hanc Græci *εἰδέαν* vocant. Et in Topicis: In diviſione formarum, quas Græci *εἴδεας* vocant, noſtri (ſi qui hæc fortè tractant) *ſpecies* appellant. Cæſar Comment. 4: Auxiliaresq; quibus ad pugnam non multum Craſſus confidebat, lapidibus, telisq; ſubminiſtrandis, & ad aggerem cæſpitibus comportandum, ſpeciem, atq; oppugnationem pugnantiũ præberent. Cicer. de Amicitia: Quæ eſt enim iſta ſecuritas? ſpecie quidẽ blanda, ſed re ipſa multis locis repudianda eſt. ¶ Quandoq; ſumitur pro aſpectu, & re viſa. Virg. 2. Aeneid. Non tulit hanc ſpeciem furiata mente Choroebus. ¶ Quandoque pro pulchritudine, ſeu deformitate: à ſpeciendo. Plaut. in Bachid. Bellán' videtur ſpecie mulier? ¶ Inde ſpecioſius pro pulchro & formoſo accipitur, de quo infrá. ¶ Species item (ut definitur à dialecticis) eſt quæ dicitur de pluribus differentibus numero: ut homo eſt ſpecies, quoniam de Socrate, Platone, & aliis, nõ ſpecie, ſed numero differentibus prædicatur. Ob eam rationem ita appellata, quòd multorum collectio una quaſi viſione comprehendatur. Genus autem eſt, quod prædicatur de pluribus differentibus ſpecie: ut animal, quod de homine, equo, aſino, & hujuſmodi dicitur, quæ ſpecie differũt. ¶ Species item aliquando ponitur pro cõtroverſia. L. 18. D. de mins. Species in auditorio finita. Quod ex eo ductum eſt, quod finitam quæſtionem Græci appellant *εἶδος.* ¶ Quandoque ſpecies in plurali numero ſumitur pro aromatibus. Macrob. lib ult. Saturn. Species, & acres; & calidæ, ſuper faciem, quum apponuntur, exulcerant. Martianus Iureconſultus: Species pertinentes ad vectigal, cinnamomũ, piper longũ, piper albũ. Sic dicitur Vicus ſpeciarius, à Speciebus Arabicis, peregriniſque. ¶ Aliquando in plur. num ſignificat fruges. Arcad. l. ult. D. de muneribus, & honoribus: Cura quoq; emendi frumẽti, olei. Nam harũ ſpecierũ curatores, *&c.* Eodem modo in L. 26. C. de uſur. in trajectitiis contractibus vel ſpecierũ fœnori dationibus. Hotoman. ¶ In ſpeciem, ſimulaté. Liv. 4 ab Vrbe de Sempronio reo: Aegrè Hortenſius pati, tentationem eam credere eſſe perſeverantiæ ſuæ: nec precibus tribunorum, quæ in ſpeciem modò jactentur ſe auxilio confidere reum.

Spĕcĭālĭs, ſpeciale, om. t. Particulare, proprium, & veluti peculiare. [*ἰδικὸς, ἴδιος.* Gall. *Special, propre & particulier.* Ital. *Speciale, ſingulare, próprio.* Ger. Sonderbartlich/eigen Hiſp. *Coſa eſpeciál en ſu genero, proprio.* Pol. *Oſſobliwi wł'aſzni.* Vng. *Kiualo keppen valo talaydon.* Ang. *Particular, p.roper.*] In qua ſignificatione utitur hoc nomine Iulius Capitolinus quum ait: Macrinorũ familiam id ſpeciale ſemper habuiſſe, ut Alexandrum magnum in auro & argento exculptum ſemper haberet.

Spĕcĭālĭtĕr, adverb. Particulariter. [*ἰδικῶς, ἰδί.* Gall *Specialement, en eſpecial.* Ital. *Specialmente, ſingularmente.* Ger. Inſonderheit. Hiſp. *Eſpecialmente, de ſpecie, en eſpecie.* Pol *Oſſobliwie, oſobna.* Vng. *Kiualkeppe neuezet.* Ang. *Speciallie, chiefliе.*] Cic. poſt Reditum in Senat. Multa de me C. Meſſinius & amicitiæ & Reipublicæ cauſa dixit, legem ſpeciatim initio de ſalute mea promulgavit.

Spĕcĭālĭtĕr, adverb. Speciatim. *ἰδικῶς, ἰδί.* Colum. lib. 3: Atq; de cura eligẽdi malleoli generatim præcipimus: nunc illud propriè ſpecialiter, ut non ſolùm ex feracisſima vite, ſed etiam è vitis parte feracisſima ſeminà eligantur.

Spĕcĭfĭcŭs,

Spĕcĭfĭcŭs, a, um, ἰδιωτικὸς, quod eſt peculiare.

Spĕcĭōsŭs, ſa, ſum, Pulcer, formoſus, elegans: ſemper enim in bonum accipitur, quāvis ſpecies medium vocabulū ſit. [יפה *japhéh. ὡραῖος.* Gall. *Beau.* Ital. *Viſtoſo, apparente, bello, ben formato.* Ger. Wolgeſtalt/hübſch. Bel. Schoon. Hiſp. *Coſa de mucha hermoſura, hermoſo, bello.* Pol. *Piekni, ozdobny.* Vng. *Zep ekes.* Ang. *Faire, beautifull goodlie to ſee.*] Virg. 4. Aeneid.- neq; enim ſpecie famáve movetur: hoc eſt, nec preſenti deformitate, nec rumore mox futuro. Sic & formoſus, licet forma indifferēter ponatur, ſemper tamen in meliorē partem accipitur. Plin. li. 13. cap. 4: Minus ſpecioſæ, ſed ſapore caryotarum ſorores. Celſ. lib. 2. cap. 2: Si plenior aliquis, & ſpecioſior, & coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bona ſua debet. Horat. de Arte: Interdum ſpecioſa jocis, morataq; rectè Fabula, *&c.* Ovid. 7. Metamor.- ſpecioſaq; nomina culpæ Imponis Medea tuæ: quin aſpice quātum Aggrediare nephas.

Spĕcĭōsē, ſpecioſiùs, ſpecioſiſſimè, Pulcrè, ornatè. [ὡραίως, εὐσχημόνως, εὐειδῶς. Gall. *Brauement, magnifiquement.* Ital. *Honeſtamente, magnificamente.* Ger. Zierlichen/ſchön. Hiſp. *Con mucha hermoſura hermoſamente, ornadamente.* Pol. *Pieknie.* Vng. *Zepõn ekeſſen.* Ang. *Trimmelie, gaielie, goodlie to ſee.*] Liv. 4. bel. Macēd. Et quum tibi viro liceat purpura in veſte ſtragula uti, matremfamiliâs tuam purpureum amiculum habere nō ſines? & equus tuus ſpecioſiùs inſtratus erit, quàm uxor veſtita? ¶ Speciosè ingredi: id eſt, cum ornatu. Colum. lib. 2. cap. 2: Igitur in opere boves arctè junctos habere convenit, quo ſpecioſiùs ingrediantur ſublimes & elatis capitibus.

Spĕcĭmĕn, nis, pen. cor. n. t. Propriè in quavis merce dicitur exiguum quiddam, quod à venditore ſpectandum profertur, ut ex eo emptor rem totā æſtimet. [תבנית *tabnith.* ὑπόδειγμα. Gall. *Monſtre, eſchantillon, exemplaire, eſpreuue, patron.* Ital. *Speranza, taſta, proua, moſtra.* Ger. Ein ſchawſal/ſchawſtuck/ auß welchem man abnemmen kan welcher geſtalt das gantz ſey/zeigſtuck/probierſtuck. Hiſp. *La muestra de lo mejor.* Pol. *Pokazanie probi.* Vng. *Iegy proba.* Ang. *The shewe of ſome thing, the cantell, an exemplary or paterne.*] Frequentiſſimè tamen per translationem accipitur pro quovis documento, experimēto, ſive exemplo, ex quo rei totius capimus conjecturam. Cic. in Tuſc. Quid illud? num dubitas quin ſpecimen naturæ capi deceat ex optima quaq; natura? Apul. in Flor. Sed Marſyas, (quod ſtultitiq; maximum ſpecimen) non intelligens ſe deridiculo haberi, quædam delira menta effutiunt. ¶ Dare, præbere ſpecimen ſui, eſt re aliqua inſigni declarare, quid de ſe ſit ſperandū. Cic. in Divin. in Verrem: Tu verò, Cecili, quid potes? quo tēpore, aut qua in re nō modò ſpecimen cæteris aliquod dediſti, ſed tute tui periculū feciſti? ¶ Specimen innocentiæ, prudentiæ, virtutis: id eſt, exemplar. Cic. 3. de Nat. deor. Cur temperantiæ prudentiæq; ſpecimen ante ſimulacrum Veſtæ pontifex maximus eſt Q. Scævola trucidatus.

Spĕcĭo, cis, xi, ctum, Apud antiquos in uſu fuit pro video. [ראה *raáh. σκοπῶ.* Gall. *Regarder, auiſer.* Ital. *Vedere.* Ger. Sehen. Hiſp. *Mirar, veer.* Pol. Widze. Vng. *Latok nizŏk.* Ang. *To ſee, to aduiſe or behold.*] Vude augures ſpecire: hoc eſt, inſpicere aves dicebantur. Ennius apud Varronem: Vos epulo poſtquā ſpexit. Hodie abiit in deſuetudinem, utimurq; tantùm ejus compoſitis, Aſpicio, conſpicio, circunſpicio, deſpicio, diſpicio, inſpicio, perſpicio, proſpicio, præſpicio, reſpicio, introſpicio, ſuſpicio, & tranſpicio: de quibus ſuis locis.

Spĕcĭto, as, are, frequentativum antiquum. [πολὺς βλέπω. Gall. *Regarder ſouuent.* Ital. *Guardare ſpeſſo.* Ger. Offt oder embſig ſehen. Hiſp. *Mirar muchas vezes.* Pol. *Pilno patrze.* Vng. *Lutogatok vizegetŏk.* Ang. *To behold often.*] Plaut. in Ciſtel. Per Dionyſia Mater pompam me ſpecitatum duxit.

Spĕcto, as, act. p. aliud frequentativum à ſpecio antiquo verbo, Multùm & fixè intueor. [ראה בשקף נשׂה *raáh bſchqph niſchkáph tſaphāh. ὀφθῶ, ἡδόμαι.* Gall. *Regarder ferme & attentiuement.* Ital. *Guardare, guardare ſpeſſo.* Ger. Sehen eins ſehens / fleiſſig ſchawen. Bel. Neerſtetiēt aenſien. Hiſp. *Mucho mirar.* Pol. *Vſtawnie ſie przipatruie.* Vng. *Vizŏm zŏnŏmet reatigezŏm.* Ang. *To behold and look vpon a thing attentiuelie.*] Cic. de Aruſp. reſp. Quòd ni tu Megaleſia eo die ſpectare voluiſſes, haud ſcio, *&c.* Terent. in Evnu Here, ne me ſpectes: me impulſore hæc non facit. ¶ Accipitur non rarò pro judicare, probare, ſive æſtimare. [בחן *bachán. ἐξετάζει, κρίνει.*] Cic. pro Roſcio Com. Nemo enim illum ex trūco corporis ſpectabat, ſed ex artificio comico æſtimabat. Ibidem: Quem ſi tu ex cenſu ſpectas, eques Romanus eſt: ſi ex vita, homo clariſſimus eſt: ſi ex te, judicem ſumpſiſti: ſi ex veritate, id quod ſcire potuit & debuit, dixit. Idē lib. 5. Tuſc. Non igitur ex ſingulis vocibus philoſophi ſpectādi ſunt. Aurum ſpectatur in ignibus. Ovid. 1. Triſt eleg. 4: Scilicet ut fulvum ſpectatur in ignibus aurum: Id eſt, probatur. Vnde & ſpectatores pecuniæ, dicuntur qui válorem ejus explorant. Huc etiam pertinet illud Virgil. 2. Eclog. Si ad vitulam ſpectes, nihil eſt quod pocula laudes: hoc eſt, ſi vitulæ pretiū tecum reputes: vel (ut Servius interpretatur) ſi pocula cum vitula cōpares. ¶ Interdū ſpectare, idem eſt quod attendere, cavere, diſpicere, &, ut Cic. loquitur etiā atq; etiam videre. Plaut. Spectandum ne tibi anulū det, neq; roget. ¶ Eleganter item accipitur ſpectare pro eo quod eſt ad rem aliquam pertinere, tendere ſeu referri, quod & Græci dicunt, ἀνήκειν, ἐπὶ τέλος εἶναί τι. Cic. 3. de Fin. Hæc ſtudia ad imitandos ſummos viros ſpectant. Idem lib. 2. Epiſt. Omnia utriuſq; conſilia ad concordiam ſpectaverunt. Idem 2. Offic. Ad extremum, ſi ad pernicië patriæ res ſpectabit, patriæ ſalutem anteponet ſaluti patris.

Spĕctātŭr, impersonale. Plin. lib. 10. cap. 70: Plauſu congregari feros ad cibum conſuetudine ſpectatur.

Spectātū, ſupinum. Cic. 2. Offic. Maximeq; admirātur eum qui pecunia non movetur: quod in quo viro perſpectum ſit, hunc dignum ſpectatu arbitrantur.

Spĕctāndŭs, adject. θεατός. Plin. lib. 10. cap. 42: Nec vulgaris pſittaci forma, quanvis non ſpectanda.

Spĕctātŭs, m. f. Probatus, cognitus, cujus ſcilicet perſpecta jam virtus eſt. [בחון *nibchán. δεδοκιμασμένος.* Gall. *Louē, approuuē.* Ital. *Lodato, probato.* Ger. Bewāret auß tangem zuſehen/erkennet was hinder einem ſtecke Hiſp. *Alabado, prouado.* Pol. *Doznany.* Vng. *Meg probaltatot kefertetŏt.* Ang. *Approued, well tried and cōſidered.*] Virgil. 8. Aeneid.- ſunt nobis fortia bello Pectora, ſunt animi, & rebus ſpectata juventus. Plaut. Perſa: Vitam equidem jam ſatis tibi ſpectatam eſſe cenſuerā, Et meos mores. Spectatæ integritatis vir. Liv. 6. bel. Pun. Spectatiſsima fœmina. Cic. pro Sext. Roſc. Quaſi verò neſcias hunc & ali, & veſturi à Cæcilia Balearici filia, Nepotis ſorore, ſpectatiſſima fœmina: quæ quū patrem clariſſimum, ampliſſimos patruos, ornatiſſimum fratrem haberet: tamen, *&c.*

Spĕctātē, adverb. Feliciter, egregiè [εὐτυχῶς, καλοκἀγαθῶς. Gall. *A la veuë de tout le monde, clairement, heureuſement.* Ital. *Felicemente, egregiamente.* Ger. Anſichtiger weiß/ztertichen/fein. Hiſp. *Bienauenturadamēte, fennaladamente.* Pol. *Ozdobnie.* Vng *Zerentſeſſen ekeſſen.* Ang *In the ſight of all, gaielie goodlie to ſee.*] Plin. li. 21: Flores verò odoresq; in diem gignit, magna (ut palàm eſt) admonitione hominum, quæ ſpectatiſsimè floreant, celerrimè marceſſere.

Spĕctātĭo, onis, verbale, f. t. Ipſe ſpectandi actus. [ראי *roí. θέα.* Gall *Regard, eſgard.* Ital. *Eſſo guardare.* Ger. Anſehung/beſchawung. Hiſp. *Mirada, obra de mirar.* Pol. *Przipatrowanie.* Vng. *Nizés.* Ang. *A looking or beholding*] Cic. ad Attic. Eſt quiddam etiā animum levari tùm ſpectatione, tùm religione opinionis & fama. ¶ Spectatio, pro probatione pecuniæ. Cic. in Verrem, actione 4: Ex omni pecunia, quam aratoribus ſolvere debuiſti, certis nominibus deductiones fieri ſolebant: primùm pro ſpectatione & collybo: deinde pro neſcio quo ceratio. Budæus.

Spĕctātōrēs, m. t. Qui ad ludos ſpectandi cauſa conveniunt. [ראה *roáh. θεατής.* Gall. *Contempleurs, regardeurs.* Ital. *Spettatori.* Ger. Zuſeher / die zuſehen wie ein ding verhandlet werde. Hiſp. *Los que miran los juegos.* Pol *Dozorcy, przyglądacze.* Vng *Nizŏk tyudalok.* Ang *Beholders, lookers vpon.*] Plaut. Amph. Nunc ſpectatores Iovis ſummi cauſa clarè plaudite. ¶ Spectatores rerū cœleſtiūm id eſt, contemplatores. Cic. 1. de Nat. deor. Homo rerū ſuperarū, atq; cœleſtium ſpectator. ¶ Spectator pugnæ, qui ſe pugnæ nō admiſcet, ſed ſecurus ejus exitū expectat, tractū à ludorū ſpectatoribus, qui hiſtrionibus in ſcena fabulā agētibus, otioſi interim deſident. Cicer. 2. Offic. Spectatoresq; ſe otioſos præbuerunt Leuctricæ calamitatis. ¶ Spectator formarū: id eſt, judex, æſtimator, probator. *ἐξεταστής.* Ter. in Evnuc. Quū meipſum noris quàm elegās formarum ſpectator ſiem. Vbi Donatus: Spectator elegans eſt, qui ſit cunctantis & faſtidioſi judicii, cui non quidvis facilè placet. ¶ Spectator, probator: ut ſpectatores pecuniæ dicuntur.

Spĕctātrīx, icis, verbale, f. t. à ſpectando deductum. [ראה *roáh. θεάτρια.* Gall. *Regardereſſe, celle qui regarde & contemple.* Ital. *Donna che guarda.* Ger. Ein zuſehertin/anſchawerin. Hiſp. *La que mira.* Pol. *Dogliedaczka.* Vng. *Nizŏ aZZony tſudalo.* Ang. *She that beholdeth.*] Plaut. Merc. Divûm atq; hominum quæ ſpectatrix atque hera eadem es hominibus. Lucan. lib. 3: Detege jam ferrum: neq; enim tibi turba verenda eſt Spectatrix ſceletum, *&c.*

Spĕctātīvŭs, adject. Speculativus ſive contemplativus. [θεωρητικός. Gall. *Contemplatif, ſpeculatif* Ital. *Contemplatiuo* Ger. Das des iſt ſo ein ding nur im gemüt betrachtet vnd anſchawet. Hiſp. *Coſa para mirar, y contemplar.* Pol. *Rozważaiacy.*] Quint. lib. 3. cap. 5: Vtrum illa ſit ſpectativæ partis, hæc activæ.

Spĕctābĭlĭs, le, om. t. Spectatu dignus, clarus, illuſtris. [נכבד *nichbádh. θεατὸς ἀξιοθεατός.* Gall *Digne d'eſtre regarde, illuſtre.* Ital. *Spettabile, illuſtre.* Ger Achtbar/wolgeacht/anſichtig Hiſp *Lo que ſe puede mirar, claro, illuſtre.* Pol. *Zacżni, ſl' awni.* Vng *Tekin telŏs.* Ang. *Worthie to be beholden, goodly to ſee.*] Plin. lib. 11. cap. 14: Aliubi enim favi cera ſpectabiles gignuntur. Ovid. 2. de Pont. Eleg. 2: Ipſe ſuper currum placido ſpectabilis ore. Idem 7. Me-

tamorph-ſpectabilis heros, Et veteris retinens etiam nũc pignora formæ Ingreditur. Iuvenal. Satyr. 8: Ipſi deinde lares, ſi quod ſpectabile ſignum, &c. Tacitus in vita Agricolæ: Et extremo metu corpora defixêre in his veſtigiis, in quibus pulchram & ſpectabilem victoriam ederetis.

Spĕctăcŭlum, li, n.ſ. Ludi gladiatorii, id quod ſpectandum exhibetur. [ראי roi. θέα, θέαμα. Gal. *Spectacle, ce qu'on regarde.* Ital. *Spettacolo.* Ger. Ein ſpectackel/ ein ſchawſpil. Bel. Een Schouſpel. Hiſp. *Luego que ſe mira.* Pol. *Comedia, gra.* Vng. *Chudalas iaczas.* Ang. *A publick or commone ſight.*] Virgil. in quodam Epigram. Nocte pluit tota, redeunt ſpectacula mane. Livius lib. 1: Indici deinde finitimis ſpectaculum jubet. ¶ Aliquãdo dicitur ipſa ſpectatio. θέα. Cic. 7. Verr. O' ſpectaculum miſerum, atq; acerbum, ludibrio eſſe urbis gloriam. ¶ Aliquando locus unde ſpectatur. θέατρον. Sueton. De ſpectaculo excitatus deſcendit. Liv. Tùm primum circo, qui nunc maximus dicitur, deſignatus eſt locus, diviſa loca Patribus, Equitibusq;, ubi ſpectacula ſibi quiſq; faceret, Fori appellati.

Spĕctāmĕn, inis, n.t. Specimen. [ὑπόπτευμα, ὑποψία. Gall. *Monſtre, regard.* Ital. *Monſtra di qualche coſa, riguardo.* Ger. Ein anzeigung/ ſchawſtuck. Hiſp. *Mirada, la mueſtra.* Pol. *Pokazanie.* Vng. *Zõm leles hoczza latas, nizes.* Ang. *A ſhew a ſight.*] Plaut. in Menæch. Spectamen bono ſervo: id eſt, qui rem herilem procurat, videt, collocat.

Spĕctāmĕntum, ti, n.ſ. idem quod ſpectaculum, id quod ſpectatur. Intereſt tamen illud, quòd ſpectaculum locũ etiam ſignificat, ex quo ſpectatur: ſpectamentum verò tantùm res quæ ſpectantur.

Spĕctĭo, onis, f.t. verbum eſt propriè ad Augurum diſciplinam pertinens, in qua officia ita diſtributa erant, ut qui ſpectionem habebant, nuntiationem non haberent. οἰωνοσκοπία. Vide Varronem libro 5. de lingua Latina, & Pompeium Feſtum libro 17.

Spĕcŭlum, cii, n.ſ. Inſtrumentũ teres & parvum, quo medici ad tentandum vulnerum ac fiſtularum viam & profunditatem utuntur. [μηλωτής. Gall. *Vne eſprouuette de chirurgien.* Ital. *Taſto, tenta.* Ger. Ein meiſſel oder dergleichen inſtrument der Wundartzten/ mit welchem ſie die tieffe der wunden erſuchen. Hiſp. *La tenta ò cala del chirurgiano.* Pol *Inſtrument balwierſſiy ktorim gl'ebokoſczi rani doſwiatczaia.* Vng Gõmbölyw ſima iſpot. Ang. *A lancelette or lyk inſtrument.*] Pacuvius: Vt medici faciunt, qui priùs ſpecio vulnus tentant Fit autem à verbo ſpecio.

Spectābĭlĭs, Spectaculum, Spectator, Spectatus, Specto, Vide SPECIO.

Spĕctrum, tri, n.ſ. Simulacrum, ſeu imago oculis ſeſe offerẽs, viſio, viſum. [רְאִי chizzajón. φάσμα, εἴδωλον. Gall. *Phantoſme, viſion.* Ital. *Simulacro, imagine, fantaſia, imaginatione.* Ger. Ein geſicht das einem vor den augen ſchwebt/ Geſpenſt. Hiſ. *Imagen ò idolo, phantaſia.* Pol. *Strach, dziw.* Vng. *Latas iſuda latas.* Ang. *A bugge, a goaſt, an image in mannes imagination.*] Cicer. lib. 15. Epiſt. Qui putant, δεινοπαθεῖς φαντασίας ſpectris Catianis excitari. Ibidẽ: Quæ ille Gargettius, etiam antè Democritus εἴδωλα, hic ſpectra nominat. Et rurſus: His autem ſpectris etiam ſi oculi feriri poſſint, animus quî poſſit non video.

Spĕcŭlă, æ, f.p. Locus editus, & eminens, unde aliquid eminus videri & proſpici poteſt. [אִבְטָה mitſpéh. σκοπιά, φυλακή. Gall *Beffroy, ou eſchaugette, ſentinelle.* Ital. *Vedetta.* Ger. Ein ort da man von der höhe hüten/ vnd außſehen kan/ ein ſchawthurn/ hochwacht/ ein Warte. Bel. Een wacht/ eenen wachtoren. Hiſp. *La atalaya, lugar para atalayar.* Pol. *Wieza dla ſtrazei.* Vng. ör *allo hely.* Ang. *An eſpying tower.*] Valla in Raudenſem: Specula, locus unde fiunt excubiæ, an hoſtes veniant, tranſeántve, an maneant, quot ſint, & quæ ſunt id genus. Virg. 8. Ecloga: Præceps aërii ſpecula de montis in undas Deferat. Ovid. in Epiſt. Leandri: in ſpeculis omnis Abydos erat. Liv. 8. belli Punici: Ipſe in Ciſſeo (mons eſt in altitudinem ingentem cacuminis editi) ſpeculam poſuit, ut ignibus procul ſublatis, ſignum, ubi quid molirentur hoſtes, momento temporis acciperet. Virg. 3. Aeneid. -dat ſignum ſpecula Miſenus ab alta.

Spĕcŭlă, ſpeculæ, diminutivum à ſpe, vide SPES.

Spĕcŭlŏr, laris, lari, d.p. Exploro, contemplor, quaſi à ſpecula proſpecto. [צָפָה tſapháh. κατασκοπέω, σκοπιαζόμαι. Gall. *Guetter, eſpier.* Ital. *Contemplare, ſpeculare.* Ger. Außſpähen/ ein wachbars auffſehen tragen/ ſchaw vnd ſpách haben. Bel. Sien/ verſpien. Hiſp. *Contemplar, mirar, atalayar.* Pol. *Szpieguie, wipatruie.* Vng. ör *allok ſtraſat allok* zõmlelõk. Ang. *To ſpie and watch in a high tower, to ſie a farre of, to conſider diligentlie.*] Plaut. in Mil. Sed ſpeculabor nequis aut hinc ab læva, aut ab dextra Noſtrõ conſilio venator adſit cum auritis plagis. Cæſar 8 belli Gall. Qui ſpeculandi gratia eſſent remiſſi. ¶ Per translationem ſpeculari ponitur pro ſcrutari, & exactè conſiderare. [חָשַׁשׂ chippés. ἐρευνᾶν.] Tacitus lib. 18: Satis patuit iis, qui principum offenſas acriter ſpeculantur. Cic. in Catil. Multi te etiam oculi & aures non ſentientem, ſicut adhuc fecerunt, ſpeculabuntur atq; cuſtodient. ¶ A quo fit compoſitum Præſpeculor, quod eſt antè ſpeculor, vel præmiſſis ſpeculatoribus exploro. Suetonius in Cæſ. Exercitum neq; per inſidioſa itinera duxit unquam, niſi præſpeculatus locorum ſitus.

Spĕcŭlātōrēs, m.t. Exploratores, qui è ſpecula ſpeculantur, vel qui in bello ante exercitum explorandi gratia mitti ſolent. [טֹפִים tſophím תָּרִים tarím מְרַגְּלִים meraghgelím. κατάσκοποι. Gall *Eſpies, guettes, eſpions, guetteurs.* Ital. *Spie, guardiè.* Ger. Außſpáher/ lawrer. Hiſp. *Atalaydores, miradores.* Pol. *Spiegierze, ſtraż.* Vng. ör *allok.* Ang. *Eſpiers.*] Cæſ. 2. belli Gall. Hac re Cæſar ſtatim per ſpeculatores cognita, inſidias veritus.

Spĕcŭlātrix, cis, ver. f.t. [מְרַגְּלָה tſopháh מְרַגְּלָה meraghgelah. κατάσκοπος, ὑποψία. Gall. *Celle qui eſpie & fait le guet.* Ital. *Speculatrice.* Ger. Ein außſpáherin/ beſchawerin. Hiſp. *Atalaydora.* Pol. *Spiegierka.* Vng ör *allo, azzony.* Ang. *She that eſpieth.*] Cic. 3. de Nat. deor. Furiæ deæ ſunt, ſpeculatrices, credo, & vindices & facinorum, & ſceleris.

Spĕcŭlātōrĭŭs, a, um, adjectivum, Quod ſpeculationi eſt accommodatum: [κατασκοπικός. Gall. *Appartenant à eſpier.* Ital. *Che ſerue à ſpiare.* Ger. Das zu dem außſpähen gehört. Hiſp *Pertenesciente à atalayar.* Pol. *Szpiegierski.* Vng. ör *allaſra alkolmatos.* Ang. *Belonging to eſpying.*] ut ſpeculatoria navigia, quibus in mari ſpeculamur quid fiat. Cæſ. 4. bell. Gall. Item ſpeculatoria navigia militibus compleri juſſit.

Spĕcŭlātŭs, hujus ſpeculatus, m. q. ipſe ſpeculandi actus. [מִרְגָּלָה mitſpéh. κατασκοπή. Gall *Eſpiement, guet, guettement.* Ital. *Eſſo ſpiare & guardare.* Ger. Ein ſpächt. Hiſp. *Atalaymẽto, mirada.* Pol. *Szpiegowanie.* Vng. ör *allas.* Ang. *Eſpying.*] Plin. li. 10. cap. 73: Feles quàm occulto ſpeculatu in muſculos exiliunt.

Spĕcŭlārĭs, ſpeculare, adjectivum, à ſpecula deductum: ut ſpecularis ſignificatio, quæ fit igne è ſpecula oſtenſo. κατοπτευτικός. Plin. lib. 7. cap. 56: Specularem ſignificationem Trojano bello Sinon invenit.

Spĕcŭlum, li, n.ſ. inſtrumentum ex vitro, chalybe, ſtanno, argentóve intuentium imaginem repreſentans: cujus inventionem Aeſculapio aſſignat Cicer. 2. de Natura deor. [רְאִי reí מַרְאָה mareáh צִיּוּן tſhillajón. κάτοπτρον. Gal. *Miroir.* It. *Specchio.* Ger. Ein Spiegel. Hiſp. *Eſpejo en que nos miramos.* Pol *Zwierciadl'o.* Vng. Tvkör. Ang. *A looking glaſſe, a mirrour.*] Terent. in Adelph. Inſpicere tanquam in ſpeculum vitas hominum lubeo. Ovid. 3. de Arte: -quid quanque decebit, Eligat, & ſpeculum conſulat ipſa ſuum. Cic. 2. de Fin. Nec tamen argumentũ hoc Epicurus à pueris petivit, aut etiam à beſtiis quæ putat eſſe ſpecula naturæ.

Spĕcĭllum, li, n.ſ. Inſtrumentum quo utuntur chirurgi ad ſcrutationem vulnerum & fiſtularum. [μηλωτής. Gall. *Eſprouuette de chirurgien* Ital. *Taſto.* Ger. Ein meiſſelin oder dergleichen inſtrument/ mit welchem die Wundartzt die tieffe erſuchen der wunden/ rören. ꝛc Hiſp. *La tienta ò calla de chirurgiano.* Pol. *Inſtrument do doſwiadczenia yl'ebo koſcziran.* Vng. Twkörötske. Ang. *A lancelette or eare-peker.*] Eſt autem diminutivum à ſpecium, quo antiqui uſi ſunt in eadem ſignificatione. Cornel. Celſ. lib. 5. de fiſtulis & earum curationibus: Ante omnia autem ſpecillum dimitti in fiſtulam convenit, ut quo tendat, & quàm altè perveniat, ſcire poſſimus. Hinc auricularium ſpecillum dicitur, quod curandis auribus adhibetur. ¶ Eſt & ſpecillum, inſtrumentum quo oculos inungimus. Plin. lib. 7. cap. 53: Super omnes Caius Iulius medicus, dum inungit, per oculum ſpecillo ſuper oculum inducatur. ¶ Quidam etiam ſpecilla appellant vitreos illos orbiculos, quos quò clariùs cernamus, oculis admovemus, quò faciliùs ſpectemus aliquid. [τὸ μικρὸν ἐς βραχὺ ὑαύπλεον Gall. *Petites lunettes.* Ital. *Gli occhiali.* Ger. Augenſpiegel/ brylen. Hiſp. *Los antojos para ver.* Pol. *Brille, aculari.* Vng. *Ocular, papa* zõm. Ang. *A paire of ſpectacles.*] Varrò de ling Lat. lib. 5: Hinc quo oculos inungimus, quibus ſpecimus, ſpecillum.

Spĕcŭlārĕ, ris, ſive ſpecular, aris, ſive ſpecularium, rii, Feneſtræ genus admittendæ in ædificium lucis, & excludendæ pluviç, ventiq; gratia excogitatum: quod primum ex ſpeculari lapide fieri cœpit, hodie magis ex vitreis orbibus, vel teſſellis plumbo junctis. [τὸ ὑαύπλεον, τὸ κάτοπτρον. Gall. *Des guettes, des lunettes ou feneſtres de voirre par à trauers quoy on voit.* Ital. *Vetriata, feneſtra di vetro.* Ger. Fenſter ſo man vorzeiten auß durchſichtigen ſpiegelſteinen/ ſo genannt werden vnſer frawen eiß/ gemacht hat/ wie jetz auß glaß. Hiſp *Feniestra de vidrio* Pol. *Okno.* Vng ötz[illegible]k, *ablag warg tanyer.* Ang. *A kind of windowes to let in light and to looke out at.*] Mart. lib. 8: Hybernis objecta Notis ſpecularia puros Admittunt Soles, & ſine luce diem. Vlpianus: Specularia vela quæ frigoris cauſa, vel imbrium in domo ſunt, inſtrumento domus non contineri Caſsius exiſtimavit. In hortis quoque ambulationes ſpecularibus claudi ſolere docet Budæus, citans illud Iuvenalis, Satyr. 4: Quæ vehitur clauſo latis ſpecularibus antro.

Spĕcŭlārĭŭs, rii, m.ſ. Specularium artifex: [κατοπτευτικός. Gall.

Lunettier ou voirrier, vitrier. Ital. *Chi fa vetro ouero occhiali.* Germ. Spiegler/augspiegel macher. Hisp. *El que haze antojos ò vidrio.* Pol. Zwierciadelnik. Vng. *Sueg ablak tsinyalo tanyer ablak mester.* Ang. *A glasier, that maketh glasses windowes.*] qua voce utitur Vlpian. l. Quæsitum. ff. de Fund. instruct.

Spĕcŭlāris lapis, γυψος, Lapidis pellucidi genus, in tenuissimas crustas sectile, ex quo olim specularia conficere solebant: hoc est, fenestras admittendæ luci, & excludendo vento imbriq; idoneas: quod genus hodie ex orbibus, tessellísve vitreis magis conficimus. Dictus specularis, sive quòd specularia ex eo fierent, sive quòd speculi modo luceret. Plin. lib. 21. cap. 13: Multi alvearia ex speculari lapide fecerunt, ut operantes intùs spectarēt. Vide plura de hoc lapide apud eundē, li. 36. cap. 22.

Spĕcŭs, cus, tàm masc. quàm fœm. gen. & Specus, oris, neutri generis, Spelunca, antrū. [מערה *meharáh.* σπήλαιον, σπέος: Gall. *Vne fosse tenebreuse, profonde & grande.* Ital. *Spelonca, cauerna.* Germ. Ein höle/ein loch oder grub in dem erdtreich. Belg. Een hol. Hisp. *La cueua, hoya ò cauerna.* Pol. *Iama, iaskinia.* Vng. *Barlang.* Ang. *A denne, a caue or priuie hole.*] Gell. lib. 5. cap. 14: Sole medio & arido ac flagranti specum quandam nactus remotam, latebrosamq; penetro. Horat. lib. 3. Carm. Quæ nemora, aut latebrosamq; penetro. Horat. lib. 3. Carm. Quæ nemora, aut quos agor in specus. Ovid. 3. Metam. Est specus in medio sylvis & vimine densus. Virg. 7. Aen. Hic specus horrendum, & sævi miracula ditis Monstrantur.

Spēlæum. [מערה *meharáh.* σπήλαιον. Gall. *Cauerne, tasniere.* Ital. *Cauerna, grotta.* Ger. Ein höle Hisp. *Cauerna, hoya.* Polon. *Iaskinia.* Vng. *Barlang.* Ang. *A denne or priuie corner.*] Nomen Græcum, quod à nostris dicitur *spelunca.* Virg. 10. Eclog. Certum est in sylvis inter spelæa ferarum Malle pati.

Spēlūncă, cę, f. p. Antrum, specus subterraneus, vel montis cavitas. [מערה *meharáh.* σπήλαιον. Gall. *Cauerne, tasniere.* Ital. *Spelonca.* Ger. Ein höle. Hisp. *Cueua ò hoya.* Pol. *Iama.* Vn. *Barlang.* Ang. *A caue or denne.*] Virg. 6. Aen. Spelunca alta fuit vastoq; immanis hiatu, Scrupea, tuta lacu nigro, nemorūq; tenebris. Cic. 2. de Finib. At jam decimum annum in spelunca jacet.

Spērmŏlŏgŏs, σπερμολόγος, Aviculæ nomen apud Aristotelem, quam *frugilegam* interpretatur Gaza, utroq; nomine à semine legendo originem sumente. Alioqui σπερμολόγον appellant Græci, quem nos *loquutuleium* dicimus: hoc est, hominem magnam verborum vim inaniter profundentem.

Spĕrno, his, sprevi, spretum, act. t. Fastidio, despicio, cōtemno, vilipendo. [בזה *bazáh* שנא *ghabál* זהם זיהם *zihém* מאס *maás.* ἐκφαυλίζω, ἐξουδενέω. Gall. *Mespriser, despriser.* Ital. *Risiatare, sprezzare.* Ger. Verachten/vernichtigen/verschmehen. Belg. Versmaden. Hisp. *Menospreciar.* Pol. Wzgardzaiaci. Vng. *Meg vtalom.* Ang. *To dispise, to disdaine, to sett naughtby.*] Cic. de Sen. Tùm quòd spernerentur ab iis à quibus essent coli solti. Terent. Evnuch. Ob hæc facta abs te spernor. Virgil. 3. Eclog. Quid prodest. quòd me ipse animo nō spernis Amynta? Cic. 2. de Nat. deor. Veritas auspiciorū spreta est, species tantū retenta. Catul. Epig. 20: Hęc tu cōmoda tàm beata Furi Noli spernere, nec putare parvi. Horat. 1. Epist. 2: Sperne voluptàtes, nocet empta dolore voluptas. Ovid. 8. Metam. pater hujus erat q numina divûm Sperneret, & nullos aris adoleret ǫdores. ¶ Antiqui spernere dicebāt pro segregare, quod & Nonius annotavit, citans Enniū in Hectoris Lytris: Ius atq; æquū se à malis spernit, pcul.

Spērnāx, cis, Contemptor. [בוזה *bozéh* שנא *ghobél* מאס *moés.* καταφρονητής, ὀλίγως. Gall. *Mesprisseur, desprisant.* Ital. *Refiutatore, sprezzatore* Germ. Verachtlich. Hisp. *Menospreciador.* Pol. Wzgardzaiaci. Vng. *Met vtalo.* Ang. *A dispiser, that setteth naught by.*] Silius lib. 8: Ductor Piso viros spernaces mortis agebat.

Sprētŏr, oris, m. t. Ejusdem significationis. Ovid. 8. Metam. utque deorum Spretor erat, mentisq; ferox Ixione natus.

Spēro, sperās, Vide SPES.

Spēs, ei, f. q. Opinio futuri boni. [תקוה *tikváh* בטחון *bittachón* מבטח *mibtách.* ἐλπίς. Gall. *Esperance, espoir.* Ital. *Speranza.* Ger. Ein hoffnung. Belg. Hoop. Hisp. *La esperança de algun bien.* Pol. *Nadzieia.* Vng. *Remenseg.* Ang. *Hope.*] Cic. 4. Tusc. Spes est Spectatio boni. Cęs. bel. Civil. lib. 2: Plenus spei bonę, atq; animi adversus eos proficiscitur. ¶ Spes aliquādo ponitur pro lætitia. [שמחה *simcháh* תוחלת *tochéleth* שבר *séber.*] Virg. 1. Aen. Spem vultu simulat, premit altū corde dolorem. Vbi Servius, Spem, lætitiam interpretatur. Est & crebra apud Virgilium figura, quæ fit quoties significatur ab eo quod præcedit, id quod sequitur. Nam spem lætitia sequitur: spes verò in vultu non videtur, sed lætitia. In numero plurāli habet nominativū, accusativum & vocativum. Horat. 1. Epist. 5: Quid nō ebrietas designat: operta recludit, Spes jubet esse ratas, ad prœlia trudit inermem. Liv. 1. ab Vrbe: Has spes, cogitationesq; secū portantes, urbem ingressi sunt. ¶ Spem pretio emere, proverbialiter dicitur pro eo quod est certū & præsens detrimentum facere spe incerti lucri Terent. in Adelph. Spem pretio non emo. Antiqui, autore Festo, declinabant, Hæc speres, hujus speris. Varr. Quibus suam delectet ipse amicam, & sese speribus jactent suis. ¶ Hinc dictum putat Asperè, quasi sine spere: & prosperè quasi pro spere.

Spĕcŭlă, diminutivum, sicut à Res, recula. [ἐλπίδιον. Gall. *Petite esperance.* Ital. *Picciola speranza.* Germ Ein kleine oder schlechte hoffnung. Hisp. *Pequenna esperanza* Pol. *Nadzieienka.* Vngar. *Remensegetske.* Ang. *Small hope.*] Cic. Cælio: Hac tamen oblectabar specula, scilicet Tullia. Idem pro A. Cluent. Qui aliquid ex ejus sermone speculæ degustarat. Plaut. Pers. Ecquid quod mandavi tibi, est mihi in te speculæ.

Spĕro, as, act. p. Spem habeo, expecto. [בטח *batách* שבר *sabár.* ἐλπίζω. Gall. *Esperer, auoir esperance.* Ital. *Sperare, hauer speranza.* German Hoffen. Belg. Hoopen. Hispan. *Esperar algun bien, tener esperança.* Polon. *Nadzieiwam sie.* Vngar. *Remenlek.* Ang. *To hope or trust.*] Plin. lib. 11: Speratur largior proventus. Horat. 1. Epist. 4: Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora. Cicero Attico libro 1: A quo nihil speres boni Reipub. quia, &c. Idem de Amicitia: Amicitiæ nostræ memoriam spero sempiternam fore. Idem pro Dejot. Iubeo te sperare, & bono animo esse. ¶ Aliquando sperare est existimare, seu confidere: & tàm de præsenti, quàm de præterito dicitur. De Præsenti, Quintil. Facilis (ut animadvertere vos spero) defensionis meæ cursus est. De Præterito. Idem: Et innocentiam quidem puellæ satis, (ut spero) defendimus. ¶ Accipitur item sperare, pro timere, propterea quòd in omni spe timor aliquis insit. [ירא *iaré.*] Virg. 1. Aeneid. Si genus humanum, & mortalia temnitis arma, At sperate deos memores fandi, atque nefandi. Vbi Servius, Sperare, abusivè, timere: ut libro 4: Hunc ego si potui tāntum sperare dolorem, Et perferre foror potero. Quum alioqui propriè speremus bona, timeamus adversa. ¶ Accipitur & sperare, pro gaudere. [שמח *saméach.*] Terent. in Adelph. Sperabam jam defervisse adolescētiam. Vbi Donatus: Rectè Sperabam, pro Gaudebam. Sic enim dicimus, quum erraſſe nos cernimus. ¶ Speratum, teste Nonio, veteres dicebant eum, qui uxorem petit: & speratam virginem, quæ petitur. Aframus: Curre, & nuntia venire: & mecum speratam adducere, ut videat puellam. Postquam verò sponsio facta erat, non Sperata, sed vel Dicta, vel Pacta, vel Sponsa vocabatur.

Spērātŭs, participium. [מיחל *mejuchál.* ἐλπισθάς. Gall. *Esperé.* Ital. *Sperato.* Ger. Gehoffet. Hisp. *Esperado.* Polon. *Spodziewani.* Vng. *Remenlettöt.* An. *Hoped or looked for.*] Plaut. in Merc. Spem speratam quum hanc obtulisti mihi, grates ago.

Spērābĭlĭs, bile, om. t. Quod sperari potest. [ἐλπιστός. Gall. *Qu'on peut esperer.* Ital *Cosa che si può sperare.* German. Zu hoffen/ des man mag hoffnung haben. Hispan. *Cosa que se puede esperar.* Polon *Spodsiał'i.* Vngar. *Rementhetö.* Ang *That may be hoped for.*] Plaut. in Capt. Hic ille dies est, quum nulla vitæ salus sperabilis est mecum.

Spetile [Pol. *Poliedwiczka.*] Pars carnosa infra umbilicū suis. De qua Festus: Spetile, *inquit*, vocatur infra umbilicum suis exos. Plaut. enumerādis vilibus obsoniis sic meminit in Carbonaria: Ego pernam, sumen superes, spetile, callum, glandia. Græcè ἦπαρ, τὸ ὑποκάτω τῆ ὀμφαλοῦ μέρος.

Spēustĭci panes, m. f. [σπουδαῖοι. Gall. *Faits à la haste, faites & cuits soudainement.* Ital. *Fatti in fretta.* German. Brot das in einer eil gebachen ist. Hispan. *Hechos à cozidos de presto.* Pol. Wichopien, podpl'omik. Vng *Hamar sutöt kinyer.* Ang. *Breade baken in haste.*] Dicti sunt à festinatione: σπουδὴ enim Græcè, significat festino. Plin. lib. 18 cap. 11: Panis ipsius varia genera prosequi supervacuum videtur, aliâs ab opsoniis appellati, ut ostreārii: alhâs à deliciis, ut Artolagani: alhâs à festinatione, ut Speustici.

Sphăcĕlŭs, pen. cor σφάκελος. Propriè ossium est affectus, teste Galeno, quum tota illorum substantia corrumpitur. Latini ossium cariem appellant.

Sphăcĕlismŭs, σφακελισμός, Morbi genus ipsis etiam plantis cū animalibus commune: de quo abundè multa suprà diximus in vocibus Astrobolismus, & Siderātio.

Sphæră, f. p. Latinè globus. [כדור *chidhór.* σφαῖρα. Gall. *Vne sphere ou globe, vne chose ronde, massiue & espoisse.* Ital. *Sfera, palla, globo.* Ger. Ein Kuget. Hisp. *Pella, redonda, pelota.* Polon *Kulta okragl'a.* Vn. *Kerek ser.* Ang. *A boule, any thing round and massie.*] Geometræ definiunt esse corpus solidum, unica superficie contentum, in medio sui punctum habens, à quo omnes lineæ ad superficiem ductæ sunt æquales. Cic. 2. de Nat. deor. Quumque duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus (sic enim sphæram interpretari libet) ex planis autem circulus aut orbis, qui κύκλος Græcè dicitur: his duabus formis contingit solis ut omnes earum partes sint inter se simillimæ, à medioque tantum absit extremum, quantum idem à summo: quo nihil fieri potest aptiús.

Sphærŭlă, diminutiv. Id est, parva sphęra, globulus. σφαιρίδιον.

Sphærālĭs. [σφαιρικός. Pol. Okragl'i. Vng. Gömbölyü kerek.] Macrob. Comment. lib. 1. cap. 22: Sphęralis extremitas quæ si paululùm à medio declinaverit, fit cuicunq; vertici propior.

Sphærĭcă, cæ, f. p. [Ger Ein beſondere runde gattung eines fladens oder küchens.] Placẽtæ genus, quod ex multis globulis in ſphęram, & rotundam formam coactis, ac deinde ſimul compactis fiebat Cato cap. 82: Sphæricam ſic facito, ita uti ſpiram, niſi ſic effingito, detractis caſeo, melle: ſphæras pugnum altas facito, eas in ſolo componito, denſas eodem modo componito atque ſpiram, itemque coquito.

Sphærĭſtĕrĭum, ĭi. n. ſ. [σφαιριστήριον. Gall. *Vn ieu de paume ou de boule.* Ital. *Luoco di bagno rotondo da giuocare alla balla da mano.* Germ. Ein runder Platz an dem man badet oder die Ballen ſchleche. Hiſp. *El jugar de pelota.* Pol. *Mieiſzcze gdzie piel'e graia.* Vng. *Kerek banya.* Ang. *A place to play at the tennis.*] Locus balnei, ſpecie rotunda, cùm aliis pleriſq; exercitationum generibus, tùm pilæ ludo præcipuè deſtinatus, quem Græci σφαῖραν vocant. Vnde σφαιρίζω, pila ludo, & σφαιρεύω, pilæ ſtudioſi. Plin. in Epiſt. Apodyterio ſuppoſitum eſt ſphæriſterium, quod plura genera exercitationis, pluresq; circulos capit. Lampridius in Alexandro: Poſt lectionem, operam, palæſtræ, aut ſphæriſterio, aut curſui, aut luctaminibus mollioribus dabat.

Sphærŏmăchĭă. [σφαιρομαχία. Gall. *Le ieu ou exercice de la paume ou de la boule.* Ital. *Giuoco della balla da mano.* Ger. Das Ballen ſpyl/Kugelſpyl. Hiſp. *Juego de la pelota.* Polon. *Wkulie albo wpil'e granie.* Vng. *Lapta iaczas viadallya.* An. *Tennis play or bowling.*] Pilæ luſoriæ certamen, quæ à ſphærica, circulariq; figura σφαῖρα dicta eſt.

Sphagitĭdes, σφαγίτιδες, Venæ duæ inſignes, utrinque ad jugulum apparentes, omnes tùm colli, tùm capitis partes nutrientes. Latini jugulares venas interpretantur. σφαγλὼ enim illi *jugulum* appellant. Agit de his Galen. lib. 6. de Vſu partium.

Sphēnīdă, inquit Perottus, Pilæ genus, majus paganica, & tenuius quàm follis, ex panno ferè conſtans, nonnunquã etiã ex pelle. [Pol *Piel'a wielka.*] Alio nomine dicũ harpaſtũ. Hæc ille, ſed nõ rectè: conſtat enim hoc pilæ genus phennida, φεννίδα, non ſphenidã appellari: vide Cęlium Rhodig. lib. 20 ca. 14.

Sphīnx, gis, vel ſphingos, f. t. σφίγξ Monſtrũ apud Thebas, cujus caput & manus puellæ, corpus canis, alę avis, vox hominis, ungues leonis, cauda draconis ſimilitudinem referebant. [Ger. Ein ſchentzlich wunderthier bey den Thebaneren/ſo den fürgehenden rätterſchen furwarff auff, utõſen.] dicta eſt autem ſphinx ἀπὸ τῦ σφίγγειν: hoc eſt, à conſtringendo, vel vinciendo, quòd prætereuntes ſuis quæſtionibus ita ſtringeret, ut ſe expedire non poſſent. Scribit Lactantius Papinianæ Thebaidos interpres, Sphinga monſtrũ fuiſſe, alas & ungues habens. in ſimilitudinem Harpyiarum, quod inſidens ſcopulo viæ imminenti, inſolubilia ænigmata tranſeuntibus proponebat: & quotquot diſſolvere non poterant, unguibus & alis interficiebat. Aenigma autem erat ejuſmodi: Quódnam animal manè quadrupes, meridie bipes, veſperi tripes eſſet. Cujus ęnigmatis nodũ Oedipus ita diſſolvit, ut hominem eſſe diceret, qui in infantia manibus & pedibus repens verius, quàm incedens, quadrupes eſt: factus vir, ut qui nullo alio quàm pedũ adminiculo nititur, bipes: ingraveſcentibus autẽ annis, aſſumpto ſcipione, tripes. Quam ſolutionẽ illa tam ęgrè tulit, ut ſe ſtatim de ſaxo præcipitârit. Hinc ſumpſit originem adagium in Terentiana Andria: Davus ſum, nõ Oedipus. Sed hæc fabuloſa ſunt. Conſtat enim cùm aliorũ multorum, tùm Alberti Magni teſtimonio, ſphingem animal eſſe ex genere ſimiarũ, inſigne duabus in maxilla maculis nigricantibus, cauda coloris ſubnigri oblonga. Solin. Inter ſimias habentur & ſphinges villoſę comis, mammis prominentibus, dociles ad feritatis oblivionem. De ſphingibus ſic Diodorus Sicul. lib. 4: Sphinges & apud Troglodytas, Aethiopesq; naſcuntur, forma haud ei diſſimili qua pinguntur, ſed paulò pinguiores. Naturã habent manſuetam, pluribus exercitus, diſciplinisq; aptam. De his & Plin. l. 8. c. 21.

Sphrăgĭs, idis, σφραγίς, Species eſt optimę rubricę, teſte Plinio libro 36. cap. 6, quæ in Lemno inſula effodiebatur: ita dicta quòd ſignata venderetur. σφραγίζειν enim Græci dicunt, quod nos *ſignare.* Quo autẽ in loco, quibusq; cæremoniis hęc terra colligatur, docebimus infrà ſtatim poſt dictionẽ LEMNOS. ¶ Eſt item ſphragis, gemma viridis, & non tranſlucens: ita dicta quòd optimè ſignet: ut apud eundem Plin. lib. ult cap. 8.

Sphygmŏs, σφυγμὸς, Eſt motus arteriæ, celeriùs, tardiúsve, ſalientis, pro ratione dilationis, & cõtractionis ipſius cordis. Dictus σφυγμὸς, ἀπὸ τῦ σφύζειν, qđ inter cętera ſignificat ſalire.

Sphўrænă, σφυραίνη, Græcis animal marinũ, quod Latinis ſudis dicitur, ut ait Plin. lib 32 cap. 11: Sunt prętera à nullo autore nominati, ſudis Latinè appellata, à Græcis *ſphyræna*, roſtro ſimilis nomine, magnitudine inter ampliſſimos, rarus, ſed tamen nõ degener, & pernæ concharũ generis, circa Pontias inſulas frequentiſſimæ Stant velut ſuillo cruore longo in arena defixæ, hiantesque quà limpitudo eſt, pedali non minus ſpatio, cibum venantur Dentes in circuitu marginum habent pectinatim ſpiſſatos. intus pro ſpondylo grandis eſt caro.

Spīcă, æ, f. p. In frumento dicitur totum illud quo granum continetur: cujus partes ſunt glumę & ariſtę. [שִׁבֹּלֶת *ſibbóleth* מְלִילָה *melilâh*, στάχυς, ἄσταχυς. Gall. *Eſpic de blé.* Ital. *Spica di biana.* Ger. Ein ähr. Belg Een are. Hiſp. *Eſpiga.* Pol. Kł'os. Vn. *Kalazos buza hay.* Ang. *The eare of corne.*] Cic. 3. de Fin. Ne ſeges quidem igitur ſpicis uberibus & crebris, ſi avenam uſpiam videris. Dicta ſpica, quaſi ſpeca, à ſpe, ut inquit Varr. de Re ruſt. lib. 1: Nam quũ fruges in ſpicam exit, ſpem præbet hominib. Servius: Spicam dictã putat à figura ſpiculi, quam refert, ubi primũ è folliculò erumpit. Tunc enim ſolùm propriè ſpicam dici arbitratur: ſed hoc nõ eſſe uſquequaq; verum, ſatis docet Varr. lib. 1. cap. 48, quũ granum ſpicæ partem facit: quod certè de ſpica jam primũ erumpente intelligi nõ poteſt, quæ quum nondum floruerit, granũ habere non poteſt. Verba Varronis ſunt hęc: Spica in hordeo & tritico tria habet continẽtia, granum, glumam, ariſtam, & etiam primitus ſpica quũ oritur, vaginam. Ovid. 9. Metam. inerant lunaria fronti Cornua, cum ſpicis nitido flaventibus auro. Cererem in ſpicis intercipere. Ovid. 8. Metam. de Apro Calydonio: Is modò creſcẽtes ſegetes proculcat in herba: Nũc matura metit fleturi vota coloni, Et Cererem in ſpicis intercipit. Quid ſit Cererem in ſpicis intercipere, jam ipſe expoſuit, quũ inquit: matura vota coloni. Primò enim herbeſcit ſeges, unde illud eſt: ſegetes proculcat in herba: & in Epiſtolis: adhuc tua meſſis in herba eſt. Deinde verò ubi maturuit, in ſpica eſſe dicitur. ¶ Spicę allii. Ruell. lib. 1. cap. 2: Cohærentes bulbi, in quos allii caput extumuit, qui ſeorſum cõſiti novam creant ſobolem, & nuclei, & ſpicæ Latinis autoribus appellantur. Col. lib. 11. cap. 3: Habet enim allium plures cohærentes ſpicas, eæq; quũ ſint diviſæ, liratim ſeri debent. ¶ Antiquis etiã in uſu erat ſpicus maſc. gen. & ſpicum neutro, quod & Nonius annotavit. De neutro genere exemplum eſt apud Cic. in Arato: Spicum illuſtre ferens inſigni corpore virgo. Item apud Varr. de lege Mœnia: Neq; in bona ſegete nullũ eſt ſpicum nequã, Neq; in mala nõ aliquod bonum. De maſculino genere citatur verſus vetuſtus à Feſto, ſed ſine autoris nomine: Quaſi meſſor permeſſum unũquenq; ſpicum colligit. ¶ Eſt & ſpica ſignũ cœleſte, oriens in Virginis parte decima. Iul. Firmicus: Quicunque in ortu ſpicæ natus fuerit, erit ruralibus officiis ſemper applicatus, & multas fruges horreis condet. ¶ Spica mutica, quæ non habet ariſtam, quaſi mutila. Ariſtæ enim quaſi cornua ſunt ſpicarũ, Varr. de Re ruſt lib. 1. cap. 48. [Gal. *Eſpic ſans barbe.* Ital. *Spica con le reſte, ſpica ſenza barba.* Ger. Ein glatt ähr ohne ſpitzlin oder ägten. Hiſp. *Eſpiga mocha ſin raſpas.*]

Spīcĕŭs, cea, ceum, Quod ex ſpicis eſt. [σταχύινος. Gall D' *eſpic, fait d' eſpic.* Ital. *Di ſpica.* Ger. Auß ähr gemacht/ähren. Hiſp. *Coſa de materia de eſpiga.* Pol. Kł'oſiani. Vng. *Kalazos buza haybol valo.* Ang. *Of the eares of corne.*] Tibul. Flava Ceres tibi ſit noſtro de rure corona Spicea. Meſſis ſpicea. Virgil. 1. Georg. Spicea jam campis quum meſſis inhorruit, & quum Frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent. Ovid. 2. Metam. Stabat nuda æſtas, & ſpicea ſerta gerebat.

Spīcĭfĕr, cifera, ferum, pen. cor. Quod fert ſpicas: [σταχυοφόρος. Gall. *Qui porte eſpics.* Ital. *Che porta ſpiche.* Ger. Das ähr tregt. Hiſp. *Que trahe eſpigas.* Pol. Kł'oſi noſiaci. Vng. *Kalazos buza hay hozo termõ.* Ang. *That beareth or hath eares of corne.*] ut Ceres ſpicifera à pœtis dicitur. Senec. Hercul. Oetęo: Et ſpiciferæ conceſſa deæ Attica Myſtas claudit Eleuſis. Mart. lib. 10: Non Hybla, non me ſpicifer capit Nilus.

Spīcĭlĕgĭum, n. ſ. Collectio ſpicarum, quę à meſſoribus relinquuntur: & ipſum tempus quo ſpicæ leguntur. [σταχυολογία. Gall. *La glane qu' on amaſſe apres les moiſſonneurs, cueillette d' eſpics.* Ital. *Spicolo, raccoglimento di ſpiche.* Germ. Die nachſamlung oder auffleſung der ähr ſo man verzeret hat. Hiſp. *Obra de coger ò cogimiento de eſpigas.* Pol. *Zbieranie kł'oſſow.* Vng. *Buza ſzw (auag) kalazos buza heyzedes.* Ang. *Gleaning of corne, gathering of eares, leaſing of corne.*] Varro 1. de Re ruſt. cap. 52: Meſſe facta ſpicilegium venire oportet, aut domi legere ſtipulam. ¶ Hinc ſpicilegium facere dicuntur, qui meſſorum terga inſequentes ſpicas ab iis præteritas colligunt. σταχυολογῶν.

Spīco, as, act. p. Spicas emitto. [σταχυοφυῶ. Gall. *Ietter hors les eſpics* Ital. *Spiciolare, mandar fuori le ſpiche.*, Ger. Aehere gewinnen/in ähr ſchieſſen Belg. Aren triegen. Hiſp. *Echar fuera las eſpigas.* Pol. Kł'os puſzczam. Vng. *Kalazos buza hetat ki botſatok, meg kalazodom, feiet vetõk.* Ang. *To iett out eares as corne.*] Plin. lib. 18. cap. 7: Grana in ſtipula crinito textu ſpicantur.

Spīcātŭs, ta, tum, nomen adjectivum, Quod habet ſpicas. [ἐσταχυωμένος, σταχυηρός. Gall. *Qui a des eſpics.* Ital *Che ha ſpiche.* Ger. Das ähr hat/das ſchon in ähr geſchoſſen iſt. Hiſp. *Coſa eſpigada.* Pol. Kł'oſiſti. Vngar *Kalazos buza haias, buza feies.* Ang. *That hath eares:*] Plin. lib. 21: Aliud rurſum ſpicatarum genus herbarum. Et lib. 24 cap. 15: Chamęciſſos ſpicata eſt tritici modo, ramis quinis ferè foliòſa. ¶ Spicatum nobile unguentum Romæ dici ſolitum Galenus prodidit, & fœminis, præſertim divitibus familiare. Idem & Nardinũ dictũ, ut refert Hermolaus

In Corolla. Dictum ſpicatum, quòd ex ſpica nardi conficiatur, ut docet Marcellus interpres Dioſcoridis.

Spĭcĭo, ſpicere, verbum eſt obſoletum, quo antiqui utebantur pro Aſpicere, ſeu inuerĭ: [ראה *radh* תשפה *iſaphàh*. ὁρᾶν, θεᾶσθαι. Gal. *Voir, regarder.* Ital. *Vedere, riguardare.* Ger. Anſchawen. Hiſp. *Ver, mirar.* Pol. *Patrzę.* Vng. *Nizȯk.* Ang. *To ſee, to beholde.*] quod & Feſtus annotavit, citans locum Plauti in Milit. Flagitium eſt, ſi nihil mittetur, quo ſupercilio ſpicit.

Spĭcŭlum, li, n. ſ. Lancea brevis, ſeu (ut Vegetius ait) telum miſſile, cujus ferrum eſt triangulum, unciarum novem, haſtile pedum quinq; & ſemiſſis. [רמח *rómach*. λόγχη, ξυσός. Gall. *Vne iaueline, lefer d' vne lance ou dard, le piquant.* Ital. *Dardo, punta.* Ger. Ein gtán / ſchäfftin ſechſthalb ſchuh lang mit einem dreyecketen eiſen. Hiſp. *Lanca, caxquillo, ò hierro de lanca.* Polon. *Oſtrze wo trzi granie konczati.* Vng *Zeges darda lȯkȯ zeges darda zeges nyil.* An. *A ſhort ſpeare or iaueline.*] Antiqui pilum neutro genere vocaverunt. Ad hujus jactum exercebantur milites, ita ut arte & virtute directa, ſcutatos pedites, & loricatos equites ſæpè transverberarent. Plautus in Caſin. Si nõ impetravit, ſpicula etiam inſortita ſunt mihi. Cic. in Piſon. L. Craſſus homo ſapientiſſimus noſtræ civitatis, ſpiculis propè ſcrutatus eſt Alpes, ut ubi hoſtis non erat, ibi triumphi cauſam aliquam quæreret. Virg. 5. Aeneid. Gnoſſia bina dabo levato lucida ferro Spicula, cælatamque argento ferre bipennem. Idem 7. Aeneid. Aut acres tendunt arcus, aut lenta lacertis Spicula contorquent: cursuque ictuque laceſſunt. ¶ Accipitur & pro ſagitta. [חץ *chets.*] Virgil. 11. Aen. Spicula converſo fugientia dirigit arcu. ¶ Aliquando ſagittæ ferrum, ſeu cuſpis ipſa, & aculeus, ut ſunt ſpicula ſagittarum, & aculei apum. Curtius: Alexander ſagitta ictus eſt, quæ in medio crure reliquerat ſpiculum. Virgil. 4. Georgic. de apibus: - & ſpicula cæca relinquunt Affixæ venis. Dictum ſpiculum, à ſpicarum ſpecie.

Spĭcŭlo, as, Cuſpidem acuo. [ἀκονάω. Gall. *Faire aigu, faire la pointe à quelque choſe* Ital. *Aguzzar la punta.* German. Spitzen oder wetzen. Hiſpan. *Aguzar la punta.* Polon. *Zaoſtrzam.* Vng. *Darda zegit ki fenyȯm neſit ki fenyȯm.* Ang. *To ſharpe the poynt of any thing.*] Plin. lib. 11: Telum verò perfodiendo tergori quo ſpiculavit ingenio.

Spĭcŭlātōrēs, m. t. Dicti ſunt ſatellites principum, à ſpiculis quę geſtant. [δορυφόροι. Gall. *Sergeans ou officiers portans iauelines, archers de la garde.* Ital. *Sbirri, ſaffe, ſatelli.* Ger. Trabanten die ſchäfftin oder glän tragen wie die Fürſten haben. Hiſp. *Hombres armados que acompannan los principes.* Pol. *Drabanczi ſoſzczepami.* Vng *Dardas feiedelȯm ȯrzȯ katonak.* Ang. *Sergeants or officers bearing ſhort ſpeares or iauelines.*] Corn. Tacit. Dilapſis ſpiculatoribus, cætera cohors non aſpernata concionantem.

Spilumenen, μιλυμβάλω, Græci dicunt inquinatam & ſordidã mulierem. Pſilumenen verò, ψιλουμβάλω, glabram & depilem, unde nomen etiam Pſilothro.

Spĭcus. & Spĭcum, Vide SPICA.

Spīnă, ę, f p. Propriè eſt aculeus ſentis, vel rubi, quo pungitur. [חוח *chóach* קוץ *kotz* סיר *ſillón* סיר *ſir.* ἄκανθα. Gall. *Eſpine.* Ital. *Spino.* Germ Ein Dorn. Hiſp. *Eſpina.* Pol. *Cżiern, oſtę, chrzybiet.* Vng. *Tȯuis.* Ang. *A thorne, the backbone, the ſting of a bee.*] Virg. 5 Eclog Carduus & ſpinis ſurgit paliurus acutis. Col. lib. 11. cap. 3: Ea ſint vaſtiſſimarum ſpinarum, maximeq; rubi, & paliuri, & ejus quam Græci vocant χαμαίδαφνην, nos *ſentem canis* appellamus. ¶ Spinam facere dicitur aſparagus, quum percrevit, & ſpinoſus fit. Col. lib. 11. cap. 3: Deinde quũ ſpinã fecerit, collectis ſeminibus ipſis, ſcorpiones, ita uti ſunt, in ſuo lõco perurendi ſunt. Spina etiam dicitur, vertębrarum in quocunque animali contextus inter ſe (quam & Græci ἄκανθαν nominant) qui eſt à collo ad extremum uſq; os, quod ſacrum dicitur: ſic aũt appellata eſt, quòd ipſæ vertebræ in ſuo contextu proceſſus utriq; oſtendant ſpinis haud abſimiles. Plin. lib. 11. cap. 37: Spina lumbis oſſea, ſed tereti ſtructura, per media foramina à cerebro medulla deſcendente. Eandem eſſe ei naturam quã cerebro colligunt: quoniam prætenui ejus membrana modò inciſa ſtatim expiretur. ¶ Spina etiam pro aculeo, qualis ſerpentibus, & hyſtricibus, & pleriſq; piſcibus ineſt. Plin. lib 8. cap. 35: Hyſtrices generat & Africa, ſpina contectas. ¶ Spinæ per trãſlationem pro difficultatibus. Cicer. 4. Tuſc. Peripatetici autem ad placandos animos multa adferunt. ſpinas partiendi, & definiendi prætermittunt.

Spīnĕŏlī, ex ſpinis fructus ſunt, qui & pruneoli dicuntur, veteribus proiſus ignoti.

Spīnĕŭs, a, um, Quod ex ſpinis factum eſt: [ἀκάνθινος. Gall. *D' eſpine, fait d' eſpines.* Ital. *De ſpine.* Ger Dörnin. Hiſp *Coſa de materia de eſpina.* Pol. *Cżierniſt.* Vng *Rȯnubȯl vala.* Ang. *Made of thornes.*] ut Corona ſpinea. Vincula ſpinea. Ovid. 2. Metam. - baculumq; capit quem ſpinea tortum Vincula ángebant.

Spīnōsŭs, a, um, Spinis abundans. [ἀκανθώδης. Gall. *Eſpineux, plein d' eſpines.* Ital. *Spinoſo, pieno de ſpine.* Ger. Dornechtig / voll dörnen Hiſp. *Lleno de eſpinas.* Pol. *Pełni cżierniei.* Vng. *Tȯuſes.* An. *Thornie or full of thornes.*] Varr. lib. 2. de re Ruſt. cap. 3: Quod uſũ ſæpè venit his quæ inter ſe cornibus pugnant, arq; in ſpinoſis locis paſcuntur. ¶ Spinoſa oratio, per tranſlationem, pro dura, & aſpera. Cic. 1. de Orat. Sed hæc erat ſpinoſa quædam & exilis oratio, longeque à noſtris ſenſibus abhorrebat.

Spīnētum, ti, pen. prod. n. ſ. Locus ſpinis abundans. [ἀκανθών. Gall. *Vne eſpinaye, lieu planté d' eſpines.* Ital. *Luoco piantato di ſpine.* Ger. Ein dorngeſtud / ein örť an dem viel dörn ſtehn. Hiſp. *Eſpinal, lugar de eſpinas.* Pol. *Cżierniſte miieſcze.* Vngar. *Tȯuu termȯ hely.* Ang. *A thornie place.*] Plin. lib. 10. cap 74: Aſinus ſpinetis ſe ſcabendi cauſa atterens, nidos ægithi diſſipat. Virg. 2. Eclog. Nunc virides etiam occultant ſpineta lacertos.

Spīnĭfĕr, fera, ferum, adject. [ὀξύφυλλος. Gall *Portant eſpines.* Ital. *Che porta ò produce ſpine.* Germ. Das dörn tregt. Hiſp. *Coſa que tiene ò trae eſpinas.* Polon. *Cżiernie noſzaci.* Vngar. *Tȯuu termȯ.* Ang. *That beareth thornes.*] Cicer. in Arato: Quod ſupereſt gelido delapſum flumine fontis Spiniferum ſubter caudam piſtricis adhæſit.

Spīntĕr, n. t. Armillæ genus erat, teſte Feſto, quo mulieres utebãtur in ſummo brachio ſiniſtro. [אצעדה *etsbadháh* צמיד *tſamídh*. βραχιόνιον. Gall. *Vn braſſelet, ou boucle ou agraphe.* Ital. *Fibia, armilla, maniglia.* Ger. Ein weibiſch armgezierd / vorſpang des arms / vorhaffte. Hiſp. *Hevilla ò candado, manillo ò manya.* Pol. *Manelle na camiona wczlagnione.* Vng. *Kapotſzombos twarany kȯſȯntyw.* Ang. *A boucle, a claſpe, a braſelet.*] Plaut. Menæchmis: lubeas ſpinter novum reconcinnarier.

Spīntrĭæ, Dicti ſunt repertores monſtroſæ libidinis, novique concubitus. Sueton. in Tiber. cap. 43: Monſtroſique concubitus repertores, quos ſpintrias appellabat.

Spīntūrnīx, cis, f. t. Inauſpicata avis, quæ & incendiaria dicitur. πυρφόλις. Plin. libr. 10. cap. 13: Inauſpicata eſt, incendiaria avis, & propter quam ſæpenumerò luſtratam urbem in Annalibus invenimus, L. Craſſo, C. Mario COSS. quo anno & bubone viſo luſtrata eſt. Quæ ſit avis ea nec reperitur, nec traditur. Quidam ita interpretantur, Incendiariam eſſe quæcunq; apparuerit carbonem ferens ex aris & altaribus. Alii ſpinturnicem eam vocant.

Spīnŭs, f. f. Agreſtium prunorum arbor, quòd ſpinis referta ſit. [קוץ *kotz* סיר *ſir.* κοκκυμηλέα ἀγρία, ἀγρία πρῦνη. Gall. *Prunelier, prunier ſauuage.* Ital. *Soſtinaro, ſalvatico pruno.* Germ. Wilder pflaumbawm / ſchlehendorn Hiſp. *Circuello montes.* Polon. *Tarnki.* Vng. *Galagonya (auagy) kȯkeny fa.* Ang. *A wild plumme tree, as of floes, bulleſes, &c.*] Virg. 4. Georg. Eduramq; pyrũ, & ſpinos jam pruna ferentes. ¶ Dicitur etiam, Hæc ſpinus indeclinabiliter. Varr. in Aſia ſilax ex ſpinu alba præfertur, quod purgationis cauſa adhibetur. Soſipater lib. 1.

Spĭōnĭă. Vitis Ravennati agro peculiaris, æſtum, imbres, & nebulas facilè ferens, quæ & ſpinea quibuſdam dicitur. Col. lib. 3. cap. 2: At ſpionia dapſilis muſto, & amplitudine magis uvarum, quàm numero fertilis. Vide Plin. lib. 14. cap. 2.

Spĭōnĭcŭs, a, um, adject. ut Spionicus guſtus: id eſt, guſtus uvæ ſpioniæ. Colum. libr. 3. cap. 21: Iam & illud magnæ dotis eſt, poſſe guſtum cujuſque generis non miſtum, ſed verè merum condere, ac ſeparatim reponere, ſive eſt ille bituricus, ſeu baſilicus, ſeu ſpionicus.

Spīrabĭlĭs. Spiraculum, Vide SPIRŌ.

Spīræ, ſpirarum. [σφῖγα. Gall. *Collier.* Ital. *Collana del collo.* Ger Vnvolkomne circkel ſo ſich ſelbs nicht beſchlieſſen / alß die ſchnür ſind / ſo die Knaben vmb die Töpff winden. Hiſpan. *Collar que ſe hecha al cuello.* Polon. *Sznurna czapce, wárkoż kol'ogl'ewi obwiti.* Vngar. *Tekergȯs kerek forma az ki ȯzue nem zakad.* Ang. *The round turning of a cable, a bande or lace wherwith a hatt is made faſt vnder a manis chinne, the baſe of a pillour.*] Sunt revolutiones, ſive circuli, qui in ſeipſos non recurrunt: unde in matronarum ornamentis ſpiræ dicuntur, quidam quaſi circuli caput aliquoties ambientes. Plin. lib. 9 cap. 35: Lolliam Paulinam, quæ fuit Caii principis matrona, nec ferìò quidem, aut ſolenni cęremoniarum aliquo apparatu, ſed mediocrium etiam, ſponſalium cœna, v. di ſmaragdis, margaritisq; opertam, alterno textu fulgentibus, toto capite, crinibus, ſpiris, auribus, collo, manibus, digitisq;. ¶ In ſerpentibus quoq; ſpirę dicuntur, quũ in orbem contracti quoſdam quaſi circulos imitãtur. [Gall. *Pliement en rond, comme celuy qui fait vn chable ou vn ſerpent entortillé.* Ital. *Piegamento intorno che fa vn ſerpente.* Germ. Die Schlangen geringel. Hiſpan. *Roſca como de culebra.* Polon. *Zwięzki wężowe.*] Virgil. lib. 2. Georgic. Nec rapit immenſos orbes per humum, neque tanto Squammeus in ſpiram tractu ſe colligit anguis. Et libro 2. Aeneid - ſpirisque ligant ingentibus, & jam Bis medium amplexi. ¶ Funes item nautici in orbem convoluti, propriè ſpiræ dicuntur. ¶ Item Spira dicitur funiculus, qui à pileo ad fauces extenditur, & ſub mento alligatur. Iuven. Satyr. 8: - de faucibus aurea quum ſe Porrigat, & longo jactetur ſpira galero. ¶ Baſis itẽ columnæ unius toti aut duorũ ſpira dicitur. Plin. lib. 36. cap. 33: In Epheſię Dianæ æde primũ

columnis

columnis ſpiræ ſubditæ, & capitella addita. ¶ Item Spira genus operis piſtorii, ut ait Feſtus. Cato: Spiram ſic facito: quãtum voles pro ratione, ita uti placenta ſit, eadem omnia facito, &c. ¶ Ennius etiam ſpiram hominum multitudinem vocavit. Feſtus.

Spīro, ras, n p. Spiritum duco, animã emitto & attraho. [בטח naphách שאן ſchadph בשב naſchább. πνέω. Gall. *Halener, ietter hors ſon vent, ſouffler.* Ital. *Spirare, mãdar fuora il fiato, eſalare.* Ger. Athmen. Belg. Aſemen. Hiſp. *Eſpirar ò reſpirar, echar à fuera el ſoplo.* Pol. *Tchnąc.* Vngar. *Lehők zugok lelegzet ők vezők fuok.* Ang. *To breath, to blowe.*] Plin. Hæc duo genera fiſtulis ſpirant, quæ ad pulmonem pertinent. Idem lib. 9. cap. 7: Spirant autem confeſſione omnium & pauciſſima alia in mari. ¶ Spirare interdũ ponitur pro flare: ut, Valentiùs ſpirat Eurus: id eſt, flat. Ovid 11. Metam. Quum mare ſub noctem tumidis albeſcere cœpit, Fluctibus, & præceps ſpirare valentiùs Eurus, &c. Clementiùs ſpirant Auſtri, Stat. 2. Syl. ¶ Aliquando Spirare, eſt odorem aliquem emittere, ſive exhalare: & ſic conſtruitur cum accuſativo. Virg. 1. Aen. Ambroſiæq; comæ divinum à vertice odorem Spirayêre. Colum. lib. 1: Reliquisque immunditiis tectum odorem ſpirantibus. Exta ſpirantia: hoc eſt, Palpita... Virg. 4 Aen. ſpirantia conſulit exta. Spirantia ſigna: hoc eſt, tãm artificioſè facta, ut vivere, atque adeò ſpirare videantur. Virg. 3. Georg. Stabunt & Parii lapides ſpirantia ſigna. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Aſpiro, Conſpiro, Exſpiro, Interſpiro, Proſpiro, Reſpiro & Suſpiro.

Spīrĭtŭs, m. q. Halitus, & anima. [רוח *rvách* נשמה *neſchamáh.* πνοὴ, πνεῦμα. Gal. *Haleine, vent, eſprit, ame. ſouffle.* Ital. *Spirito, animo, fiato.* Ger. Der Athem. Belg. Den Adem. Hiſp *Eſpirito, ſoplo.* Pol. *Oddech, duch.* Vngar. *Lelők, Ző, Zugas lehei, fuas* Ang. *The breath, the ſoule or blowing.*] Cicer. 2 de Nat. deor. Tribus rebus animantium vitã tenetur, cibo, potione, ſpiritu. Idem de Senectute: Quorum uſq; ad extremũ ſpiritum provecta eſt prudentia. Auferre ſpiritum ſine ſenſu doloris, Cic. in Verr. ¶ Accipitur aliquando Spiritus pro vento. Virg. 12. Aen Ac veluti Edoni Boreæ quum ſpiritus alto Inſonat Aegæo. ¶ Nonnunquam etiam pro animi elatione. Cic. pro Sylla: Res enim geſtæ, credo meę, me nimis extulerunt, ac mihi neſcio quos ſpiritus attulerunt. Cæſar libr. 3. bell. Civil. His rebus tantum fiduciæ ac ſpiritus Pompejanis acceſſit, ut non de ratione belli cogitarent, ſed viciſſe jam ſibi viderentur.

Spīrĭtŭālĭs, le, om. t. & per ſyncopem ſpiritalis, & le, Quod halitum emittit. [πνευματικός. Gall. *Spirituel.* Ital. *Spirituale.* Ger. Das den athem oder blaſt faſſet. Hiſp. *Coſa ſpiritual.* Pol. *Oddechowi.* Vng. *Lehő lelek zet vező, zuggo.* Ang. *Spirituell.*] Vnde Spiritales auras dicimus: id eſt, vitales: & Spiritalem fiſtulam, pro aſpera arteria.

Spīrābĭlĭs, le, om. t. Vitalis, quo ſpiramus & vivimus. [ἔμπνευσις. Gall. *Dequoy nous halenons, qui cauſe qu' on iette vent.* Ital. *Spiraglio, con quale reſpiramo.* Germ. Athmig / dadurch wir leben vnnd athmen. Hiſp. *Coſa que ſpira, y con ella eſpiramos.* Pol. *Tchnaci.* Vn. *Lelek zet vező.* Ang. *Wherby we breath and liue.*] Virg. 2. Aeneid. - per ſidera teſtor, Per ſuperos, atq; hoc cœli ſpirabile lumen. Spirabilis animus. Cic. 2. de Nat. deor. Quin & humorẽ, & calorem, qui eſt fuſus in corpore, & terrenã ipſam viſcerũ ſoliditatem, animũ deniq; ipſum ſpirabilem, ſiquis quærat, unde habemus, apparet: quòd aliud à terra ſumpſimus, aliud ab humore, aliud ab igne, aliud ab aëre eo, quem ſpiritum dicimus.

Spīrāmĕn, minis, n. t. Per quod exit ſpiritus: [נתיח *mappách.* φυσητὴς. Gall. *Reſpirement, ſouſpiral, trou par où ſort l' air ou la fumee.* Ital. *Spiramento, ſpiraglio.* Ger. Ein tufftloch / gang des athems. Hiſp. *Eſpiradero.* Polon. *Oddech.* Vngar. *Az kin az leleg zet ki megȯn.* Ang. *An iſſue or hole of breathing.*] ut Naris ſpiramina. Lucan. lib. 2: Hic aures, alius ſpiramina naris aduncæ. Stat. 12. Theb. - reficit ſpiramina, feſſi Ignis.

Spīrāmēntum, ti, n. ſ. Eſt per quod exit ſpiritus. [נתיח *mappách.* φυσητήριον. Gall. *Souſpiral.* Ital. *Spiramento.* Germ. Ein tufftloch / athemloch. Hiſpan. *Eſpiradero.* Polon. *Odetchnienie.* Vngar. *Az minaz lelegzet ki megyen.* Ang. *The paſſage of the breath.*] Virg. lib. 4. Georg. Nequicquam in tectis certatim tenuia cera Spiramenta linunt. ¶ Spiramenta, pro poris. Plin. libr. 32. cap. 6: Spiramentum cavernæ. Iuſtinus: Vbi acrior per ſpiramenta cavernarum ventus incubuit. Virg. 1. Georg. Seu plures calor ille vias, & cæca relaxat Spiramenta.

Spīrācŭlŭm, li, n. ſ. Per quod odor, aërve expiratur, aut exhalat. [נתיח *mappách.* φυσητήριον. Gall. *Souſpiral, reſpirement.* Ital. *Spiracolo.* Ger. Ein tufftloch / dampfloch / windloch. Hiſpan. *Reſpiradero.* Pol. *Oddech.* Vng. *Az mint leheſt (auag) lelket ki borſatunk.* Ang *A breathing hole or iſſue of the breath.*] Virg. 7. Aen. Hic ſpecus horrendum, & ſævi ſpiracula Ditis Monſtrantur: Id eſt, aditus, ait Servius. Plin. lib. 2. cap 93: Vt in Sinueſſano agro & Puteolano ſunt, quæ ſpiracula vocant, mortiferum ſpiritum exhalantes.

Spīrarchŭs, ἀπόσπειρχος, Quaſi primipilaris, aut cohortis præfectus. Nam σπεῖρα inter cætera cohortem ſignificat.

Spirillum, Antiqui dicebant barbam capræ. Feſtus ex ſententia Opilii Aurelii.

Spiſsŭs, a, um; Denſus: cui opponitur Rarus. [עב *hább.* πυκνός. Gall. *Eſpois, maſſif.* Ital. *Speſſo, maſſiccio.* Ger. & Belg. Dick. Hiſ. *Eſpeſſo, macico.* Pol. *Miąſzy.* Vng. *Sworw.* Ang. *Thick, hard cloſed together.*] Virgil. 2. Georg. - ſcrobibus ſuperabit terra repletis Spiſſus ager. Ovid. 1. Metam. Et liquidum ſpiſſo ſecrevit ab aëre cœlum. Idem lib. 1. Amor. Eleg. 23: Aut caderet ſpiſſa nube retẽtus equus. Plin. lib. 12. cap. 24: Aſpalathi probatio eſt in colore rufo, vel igneo, tactuq; ſpiſſo. Corona ſpiſſa viris. Virg. 9. Aen. Quã rara eſt acies interlucetq; corona Non tã ſpiſſa viris. ¶ Quandoq; ſignificat tardum. [מאחר *meachér.*] Plaut. in Ciſtel. Spiſſum hoc eſt, amanti dicere, Veniet. Cic. ad Att. lib. 10: Sed hoc quoque timidè ſcribo, ita omnia adhuc tarda, & ſpiſſa. Idem ad Q. Frat. lib. 2: Scribebam illa quæ dixerat πολιτικὰ, ſpiſſum ſanè opus & operoſum. ¶ Hinc etiam Spiſſiùs legimus pro tardiùs. Var. Myſteriis, ut citat Nonius: Naſcimur enim ſpiſſiùs, quàm emorimur. Vix duo homines decem mẽſibus edolatum unum reddunt puerum: cõtrà una peſtilentia totas acies puncto tẽporis immanes acervos facit. ¶ A` Spiſſus fiunt Spiſſior & Spiſſiſſimus: hoc eſt, denſior, & denſiſſimus. Plin. lib. 12. cap. 21: Ediverſò Arabica glans viridis ac tenuior: & quoniam montoſa ſit, ſpiſſior. Idẽ lib. 16. cap. 40: Spiſſiſſima ex omni materia, ideo & graviſſima judicatur ebenus.

Spīſsē, adverbium, Denſè, ſive ad multam ſpiſſitudinẽ. [συκνῶς, πυκνοῦς. Gall. *Eſpoiſſement, ſerréement.* Ital. *Speſſamente, ſtrettamente.* Ger. Dick / dicht auffeinanderen. Hiſp. *Eſpeſſamente.* Pol. *Miąſzo.* Vng. *Sűrűn.* Ang. *Thickly and cloſely together.*] Plin. li. 36. cap. 25: Deinde ſpiſsè calcatis carbonibus inducitur, ſabulo, calce ac favilla miſtis. Cic. de Clar. Orat. Quandiu in eorum enumeratione verſamur, quum tamen ſpiſsè atque vix, ut dudum ad Demoſthenem & Hyperidem, ſi nunc ad Antonium Craſſumque pervenimus.

Spīſſo, as, act. p. Spiſſum facio, denſo, condenſo. [עבה *hibbáh.* πυκνόω, πήγνυμι. Gall. *Faire ou rendre eſpois, reſerrer & reſtraindre.* Ital. *Iſpeſſare.* Ger. Dick machen. Hiſ. *Eſpeſſar lo ralo ò liquido.* Pol. *Miąſzo czinie.* Vng. *Meg ſwrwdőm.* Ang. *To thicken or mak thick.*] Plin. lib. 11. cap. 41: Omne lac igne ſpiſſatur. Spiſſari in panem farinæ modo. Plin. lib. 13. cap. 4: Dentes pectinatim ſpiſſati. Idem lib. 31. cap. 11: Dentes in circuitu marginũ habent pectinatim ſpiſſatos. Ovid. lib. 15. Metam. Ignis enim denſum ſpiſſatus in aëra tranſit. Nubes ſpiſſatæ, Lucan. lib. 4: Spiſſatæque fluunt, nec ſervant fulmina flammas. ¶ Hujus cõpoſita ſunt, Inſpiſſo, & Conſpiſſo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Spīſsēſco, ſcis, ſcere, n. t. Spiſſum fieri. [עבה *habáh.* πυκνόω, πήγνυμαι. Gal. *S' eſpoiſſir, deuenir eſpois.* Ital. *Inſpeſſirſi* Ger. Dick werdẽ. Hiſp. *Eſpeſſarſe.* Pol *Miąſzeie.* Vng. *Megſzw wődm.* Ang. *To waxe thick.*] Celſ. lib. 5. de Curatione adverſus ictum aſpidis: Eadẽ ergo vi veriſimile eſt ſpiſſeſcentem quoq; intùs humorẽ hominis ab eo diſcuti, & ſic dari ſanitatem. Lucr. lib. 6: Fecit ut ante cavam docui ſpiſſeſcere nubem.

Spīſſāmēntă, vocantur, quæ à Græcis σύμμεικτα dicuntur, quę in unguentorum cõfectionibus, & olivarũ, aliorumq; id genus, fructuum cõdituris extrema adduntur, ne fluitet quod cõditum fuerit. Col. lib. 12. cap. 46, de conditura inulæ: Poſt hæc in umbra triduo ſiccentur: & ita in fideliam picatam recondantur adjecto paſſo, vel defruto, quod ſupernatet: ſpiſſamentoq; cuniculæ impoſito, contectum vas pelliculetur.

Spīſsĭgrădŭs, Qui tardo paſſuum motu in ambulando utitur. βραδύπους. Antiqui enim ſpiſſum dicebant pro tardo, ut paulò pòſt latiùs docebimus ſuo loco. ¶ Hinc ſpiſſigradior & ſpiſſigradiſſimus. Plaut. in Pœn. - homines ſpiſſigradiſſimos Tardiores multò quàm corbitæ ſunt in tranquillo mari.

Spīſsĭtās, atis, f. t. Spiſſitudo, denſitas. [עבי *habi* מעבה *mahabéh.* πυκνότης. Gall. *Eſpoiſſiſſure.* Ital. *Speſſezza.* Ger. Dicke. Hiſp. *Eſpeſſura.* Pol *Miąſzoſcz.* Vng. *Swrwſeg.* An. *Thickneſſe.*] Plin. lib. 28. cap. 30: Quoniam ſpiſſitate ſua concaleſcit.

Spīſsĭtūdo, f. t. [πυκνότης. Pol. *Miąſzoſcz.* Vng. *Swrwſeg.* Ang. *Tickneſſe.*] Seneca Queſt Natur. lib. 8. cap. 3: Eſt autem nubes ſpiſſitudo aëris craſſi.

Spĭthămă, f. p. [σπιθαμή. Germ. Ein ſpann / oder máß zwiſchen finger tang. An. *A ſpanne.*] Palmus, cõſtans ex duodecim digitis, quẽ Latini dodrantem appellant. Plin. lib. 7. cap. 2: Supra hos extrema in parte montium ſpithamæi Pygmæi, narrãtur, ternas ſpithamas lõgitudine: hoc eſt, ternos dodrantes nõ excedẽtes.

Splēn, hujus ſplenis, m. t. [σπλήν. Gall. *La rate.* Ital. *Milza.* Ger. Das miltz. Belg. Die milte. Hiſ. *El baco.* Pol. *Sliedzona.* Vng. *Lep.* An. *The milte.*] Viſcus eſt in ſiniſtra animalis parte ſitũ, ſuccos craſſos & melancholicos in hepate genitos ad ſe attrahens, quorũ parte ſubtiliſſima quũ ſe aluerit, quod ſupereſt proprio quodã meatu ad ventriculũ remittit. Latini lienẽ appellant. Celſ. lib. 4: Splen in ſiniſtra parte eſt inteſtino innexus, natura mollis & rarus lõgitudinis & craſſitudinis modicę. Plin. lib. 8.

cap. 23.

Cap. 23: Sanguis in corde, & circa oculos tantùm: viſcera ſine ſplene. Perſ. Satyr. 1: Quid faciam? ſed ſum petulanti ſplene cachinno.

Splēnĕticŭs, adject. [ἀσπληνικός. Gal. *Qui a mal en la ratè.* Ital. *Chi a male di milza.* Ger. Miltzenſuchtig Hiſp. *Doliente del baco.* Pol. *Nasłie dzione.* Vng Dagadot lepw. Ang. *That hath a diſeaſe in the milte.*] Id eſt, lienoſus, cui poſt inflammationem lien in priſtinum non reſtituitur habitum, ſed tumor permanet, ac durities. Plin. lib. 20. cap. 9: Item ſpleneticis in vino albo per dies 40.

Splēnĭum, nii, n. ſ. [σπλήνιον. Gall. *Emplaſtre qu' on applicque ſur vne playe.* Ital. *Empiaſtro da vna piaga.* Ger. Ein lang pflaſter oder zůgtin wte ein miltz. Hiſp. *Emplaſtro para llaga.* Pol. *Plaſtr.* Vng. Hozzu *ires ruha (auag) kerő.* An. *A plaiſter layed to a wound.*] Emplaſtri genus oblongũ, quòd ferè fronti ad ſedandos capitis dolores ſolet adhiberi, quanquam & aliis partibus interdum accommodetur: nomen habens ab oblonga ſplenis figura. Martial. Splenia tolle leges. Plinius libro 29, de oculis cruore ſuffuſis loquens: Superimponi oportet ſplenium è melle decoctum.

Splēnĭātŭs, a, um, Splenio obvolutus. [σπληνιωτός. Gall. *Qui a vn emplaſtre.* Ital. *Chi a vn empiaſtro.* Ger Mit zůglinen bekleibet. Hiſp. *Que tiene emplaſtro.* Pol. *Obwinion plaſtri.* Vngar. Hozzu *ires ruhaual be fődőzőt.* Ang. *That hath a plaiſter.*] Martial. libr. 10: Cur ſpleniato ſæpè prodeam mento, Albáve pictus ſana labra ceruſſa, Philæni quæris: baſiare te nolo.

Splēndĕo, es, ui, n. ſ. Luceo. [בָּהַר *naghâh* הוֹשִׁיעַ *hophiah* בָּהַח *tſach.* λάμπω. Gal. *Reluire, reſplandir.* Ital. *Reſplendere, rilucere.* Ger. & Belg Scheinen/glantzen. Hiſp. *Reſplandecer.* Pol. *L'ſne ſie.* Vn. *Twn ilőklőm.* Ang. *To gliſter, glitter or ſhine.*] Martial. lib. 4: Et facies multo ſplendeat alba pilo. Virg. 7. Aen. Splendet tremulo ſub lumine pontus. Cic. pro Sext. Quid deniq; virtus valeret, quæ intempeſtate ſæva quieta eſt, & lucet in tenebris, & puſa loco manet tamen, atq; hæret in patria, ſplenderq; per ſe ſemper, neq; alienis unquam ſordibus obſoleſcit.

Splēndēſco, ſcis, n. t. Splendidus fio, nitorem acquiro. [בָּהַר *naghâh* הוֹשִׁיעַ *hophiah* בָּהַח *tſach.* λαμπυρίζω. Gall. *Commencer à reſplandir & reluire.* Ital. *Cominciare à riſplendere.* Ger. Scheinend oder glantzend werden/ ein glantz gewinnen. Hiſp. *Commencar à reſplandecer* Pol. *Poczynam ſiel ſnacz.* Vng Twnődőklőm *fenlőm tſillamlom.* Ang. *To waxe gliſtring or ſhyning.*] Apuleius: Quũ jam aurora ſplendeſceret. Martial. lib. 8: Defluat, & lento ſplendeſcat turbida limo Amphora cẽteno Cõſule facta minor. Cic. in Parad. Nihil tàm horridum, tàm incultũ, quod non ſplendeſcat oratione, & tanquam excolatur. Idem de Senect. Omnino canorum illud in voce, ſplendeſcit etiam neſcio quo pacto in ſenectute.

Splēndŏr, oris, m. t. Lux, nitor, claritas. [נֹגַהּ *nóghah* יְשׁוּעָה *iſphháh.* αὐγή, λαμπρότης. Gall. *Reſplandiſſement, lueur, clarté.* Ital. *Splendore, luce.* Ger. Ein ſchein/glantz. Hiſp. *Reſplandor.* Pol. *Swiatł'oſcz, iaſnoſcz.* Vng. *Feny fenyeſſeg.* An. *Light, brightnes gliſtering.*] Plaut. in Merc. Cœlum ut ſplendore eſt plenũ, nonne ex adverſo vides? Horat. 1. Serm. Sat. 4: Hunc capit argenti ſplendor, ſtupet albius ære. ¶ Per tranſlationem ponitur pro decore, dignitate, gloria. εὐδοξία. Vnde ſplendor nominis, ſplendor familiæ, ſplendor virtutum: hoc eſt, Claritas. Cic. pro Pompeio: Nunc imperii noſtri ſplendor illis gentibus lucet. Idem pro Cluentio: Honeſti homines & ſummo ſplendore præditi.

Splēndĭdŭs, a, um, Clarus, lucidus, nitidus, magnificus, lautus. [בָּהַר *noghéah* בָּהַח *tſach* מוֹפִיעַ *mophidh.* λαμπρός. Gall. *Clair & reluiſant, reſplandiſſant.* Ita. *Splendido, reſplendente.* Ger. Scheinend/gleiſſend oder Glitzerend. Hiſp. *Reſplandeciente.* Pol. *Iaſni, swiatł'i.* Vng. *Fenlő twndőklő.* Ang. *That shyneth or glittereth.*] Cicer. in Parad. Reviviſcat M. Curius, aut eorũ aliquis, quorum in villa ac domo nihil ſplendidum, nihil ornatum fuit, præter ipſos. Virg. 1. Aen. At domus interior regali ſplẽdida luxu. Horat. li. 3. Carm. Ode 13: O' fons Blanduſiæ ſplendidior vitro, Dulci digne mero. Cic. 1. Offic. In maximis animis, ſplẽdidiſſimisq; ingeniis plerũq; exiſtunt honoris, imperii, potentiæ, gloriæ cupiditates. Splendidus homo: id eſt, magnificus, dives, lautus, liberalis: cui opponitur ſordidus. Cic. 1. de Finib. C. Plotius Eques Romanus ſplendidus.

Splēndĭdē, adverbium, Lautè, magnificé. [λαμπρῶς. Gall. *Illuſtrement, magnifiquement.* Ital. *Splendidamente, magnificamente.* Ger. Scheinbarlichen/ herrlichen. Hiſp. *Reſplandesientemente, magnificamente.* Polon. *Swietno, ozdobnie.* Vng. *Fenyőluetwndők őluesriſſen* Ang *Clearlie, brightlie.*] Cic. 3. Tuſc. Et acta ætas honeſtè ac ſplendidè, tantã adfert conſolationẽ, ut eos qui ita vixerint, aut non tangat ægritudo, aut perleviter tangat animi dolor.

Splēndĭdĭſſĭmē. [λαμπρότατα. Pol. *Barzo ozdobnie.* Vn. *Fődőtte ſriſſen, kaxdagon.*] Suetonius in Veſpaſiano: Vitellii hoſtis ſui filiam ſplendidiſſimè maritavit.

Splēnĭtĭcŭs, Splenium, Vide SPLEN.

Spŏdŏs, ſive Spodium, σποδός, σπόδιον. Cineris genus eſt quod ex fornacibus æratiis ſurſum evolat, atque inde recidit in pavimentum. Nam quod teſtudini fornacis adhæret, pompholyx dicitur. Vide Galenum lib. 9. Simpl.

Spŏlĭum, ſpolii, n. ſ. Quicquid hoſtibus detrahitur, ut ait Servius. [שָׁלָל *ſchalâl* מַלְקוֹחַ *malkóach* בַּז *baz* בִּזָּה *bizzâh.* σκῦλον. Gall. *Deſpouille, pillage, butin.* Ital. *Bottini, ſpoglie d' inimici.* Ger. Ein Raub/Beut. Hiſp. *Deſpoſo de los enemigos. preſa, ò robo.* Polon. *L'up.* Vngar. *Ragad omany, præda.* Ang *Spoile, bootie.*] Virgil. 8. Aeneid. nam maximus ultor Tergemini nece Geryonis, ſpoliisque ſuperbus Alcides aderat. Spolia opima, quæ dux duci detrahit: qualia fuerunt ea, quæ primus omnium Iovi Feretrio obtulit Romulus, rege Cecinenſium manibus ſuis in acie occiſo: út eſt videre apud Livium lib. 1. ab Vrbe.

Spŏlĭo, as, act. p Exuo, nudo, orbo, privo, ſpolia detraho. [שָׁלַל *ſchalâl* בָּזַז *nitſſel* בָּזַז *bazâz.* σκυλεύω Gall. *Deſpouiller, piller, deſtrouſſer.* Ital. *Spogliare.* Ger. Berauben/außziehẽ Belg. Berooven. Hiſp. *Deſpojar.* Pol. *Obieram, obł'upiam.* Vng. *Meg foxtam.* An. *To ſpoile or robbe.*] Liv. lib. 1. ab Vrbe: Exercitum fundit fugatq; fuſum perſequitur, regem in prælio obtruncat, & ſpoliat. Cic. 6. Verr. Apollonium omni argento ſpoliaſti, & depeculatus es. Terent. in Heaut. Quin ſpolies, mutiles, laceres. Virgil. 5. Aeneid. Pars ſpoliant aras. Lucan. lib. 3: triſti ſpoliantur templa rapina. Cic. 3. Verr. Neſciebas ab eo Cn. Carbonem Conſulem, cujus re vera Quæſtor fuit, non modò relictum, ſed etiam ſpoliatum auxiliis, pecunia nefariè oppugnatũ, & proditum? Idem pro Quint. Neceſſe eſt, iſte qui amicum, ſocium, affinem, fama & fortunis ſpoliare conatus eſt, vanum ſe, & perfidioſum, & impium eſſe fateatur. ¶ Hujus compoſita ſunt Deſpolio, Diſpolio, de quibus ſuis locis.

Spŏlĭŏr, inquit Nonius, Antiqui dicebant pro ſpolio: unde Deſpolior, & expolior, in activa ſignificatione leguntur. Afranius: Quos impunè depopulatur & deſpoliatur dedecus. Quadrigarius, Agrum Campanum expoliabatur.

Spŏlĭātĭo, tionis, verbale, f. t. Spoliorum detractio, depopulatio. [שָׁלָל *ſchalâl* בִּזָּה *bizzâh.* σκύλευσις. Gall. *Pillerie, deſpouillement.* Ital *Spoliamento.* Ger. Beraubung/außziehung Hiſp. *Deſpojamiento, obra de deſpojar.* Pol. *Obł'upienie, obranie.* Vn. *Meg foxtas.* Ang. *A ſpoiling or robbing.*] Cic. 4. Verr. Quum in legatione oppidorum, fanorumque ſpoliationes cogitaret.

Spŏlĭātŏr, toris, verbale, m. t. Qui alterũ ſpoliat. [שָׁלַל *ſcholél* בּוֹזֵז *bozézeth.* ὁ σκυλεύων, ὁ σκυλοῦσαι, ὁ συλήσας. Gall. *Celle qui pille & deſpouille.* Ital. *Donna che ſpoglia.* German Beraubertin/oder Reuberin. Hiſp. *Deſpojadora* Pol. *L'upieznicżka.* Vngar. *Meg foxto aszony.* Ang. *She that robbeth or ſporieth.*] Martial. lib. 11: Sic ſpoliatricem commendat Fauſtus amicam.

Spŏndă, dæ, f. p. Latus lecti: nam ſpondæ ſunt tabulæ, quæ utrinque lectum ſuſtinent. [מִשְׁכָּב *demiſchek.* ἡ κλίνη; vel τὸ τῆς κλίνης πλαγίον. Gall *Vn chalit, ou les coſtez d' vn chalit.* Ital. *Sponda del letto.* German. Ein Spanbett/ oder ein ſeiten bret eines ſpanbetts Hiſpan. *La cama ò lecho de madera ò mejor, los lados de la cama, ò las orillas.* Polon. *L'oznica, łożko.* Vngar. *Agy odal.* Ang. *A bedſtede or the ſides of a bedſtede.*] Martial. lib. 11: Sed ſi nec focus eſt, nudi nec ſponda grabati. Virg. 1. Aen. Quum venit aulæis jam ſe regina ſuperbis Aurea cõpoſuit ſponda, mediamque locavit. Horat. Epod. 3: precor Manum puella ſuavio opponat tuo, Extrema & in ſponda cubet.

Spŏndĕo, des, ſpopondi, ſponſum, Promitto, polliceor. [יָעַד *jahádh* הֵקִים *hekim* נָדַר *nadhár* עָרַב *haráb.* ὑπισχνέομαι, ὑφίσταμαι. Gall. *Promettre de franche volonté.* Ital. *Promettere.* Ger Gutwilliglich verheiſſen. Belg Beloven. Hiſp. *Prometer.* Pol. *Sliubuie, obiecuie.* Vng. *Igerőm, fogadom.* Ang. *To promiſe, to aſſure.*] Spondere, inquit Varro, eſt dicere, Spõdeo à ſponte. Nam id valet vo-

luntate, ab eadẽ ſponte declinatũ ſpondet. Spondet enim qui dicit ſua ſponte, Spõdeo. Cic. 14. Philipp. Panſa aut morte, aut victoria ſe ſatisfacturũ Reipublicæ ſpopondit. Idẽ ad Att. lib. 16: Egit autẽ pater & filius, ut tibi ſponderem: ſed ita, ut tum

crederes, quum ipſe cognoſces. Idem Lentulo lib. 1: Dependendum tibi eſt quod mihi pro illo ſpopondiſti. Virg. 12. Aen. Nam quid ago, aut quæ jam ſpondet fortuna ſalutē? Ovid. in Ibin: Te fera nec quicquā placidū ſpondentia Martis, Sydera preſſerunt. ¶ Spondere puellam dicitur pater alicui, cui eam uxorem promittit. Plaut. Trin. -ſpondén' ergo Tuam gnatam uxorem mihi? ⊂H. ſpondeo, & mille auri Philippûm dotis. ¶ Ejus compoſita ſunt, Conſpondeo: unde veteres Conſponſos dicebant, teſte Feſto, fide mutua obligatos. Et conſponſores duo, pluréſve eandē rem promittentes. Cic. Leptæ: De negotio tuo, quòd ſponſor es pro Pompeio, ſi Galba conſponſor tuus redierit. Deſpondeo & Reſpondeo, de quibus alibi.

Spōnſŭs, a, um, part. Promiſſus. [מוּעָד *muhádh.* μνηςεύθεὶς, ἐγγυητός. Gall. *Promis.* Ital. *Promeſſo.* Ger. Verheiſſen/verſprochen. Hiſp. *Prometido.* Pol. *Obiecani.* Vng. *Igirtetőt fogattatot.* An. *Promiſed, bethrothed.*] Terent. in Evnuch. Scis ſponſam mihi? Subaudi Eſſe. Idem Phorm. -etiam nunc ſi vult Demipho Dare, quantum ab hac accipio, quæ ſponſa eſt mihi, Nullam mihi malim, quàm iſtanc uxorem dari.

Spōnſŭs, ſponſi, m. ſ. Cui ſpondetur puella, vel cui deſponſa eſt. [חָתָן *chatán.* νυμφίος. μνήστωρ. Gall. *Accordé & fiancé.* Ital. *Sposo.* Ger. Ein Breütigam. Hiſp. *Eſposo.* Pol. *Oblubieniec, ženich.* Vng. *Vő legeny.* Ang. *A bridgrome, or hethat affianceth.*] Spōnſă, f. p. Puella quę ſpondet. [כַּלָּה *challáh. μνηστή.* Gal. *Accordée ou fiancée, eſpouſe, promiſe.* Ital. *Sposa.* Germ. Ein Braut. Hiſp. *Eſposa* Pol. *Oblubienica.* Vn. *Meny a ʒxony.* An. *A bride, or she that is affianced or promiſed to a man.*] Plaut. Caſin. Huc veniſti ſponſam prę̄reptum meā? Iuven. Satyr. 1: Quē patitur dormire nurus corruptor avaræ? Quē ſpōſę turpes, & prętextatus adulter.

Spōnſĭō, ſus. m. q. ſponſio. [עֲרֻבָּה *harubbáh* תְּעָרְבָה *taharubáh.* ἐγγύη. Gall. *Promeſſe.* Ital. *Promiſſione, promeſſa.* Ger. Ein verheiſſung/zuſagung. Hiſp. *Obra de prometer, promeſſa.* Pol. *Obieczanie, przyrzeczenie.* Vng. *Fogadas igires.* Ang. *A promeſſa.*] Servius Sulpit. Si poſt eas ſtipulationes uxor non dabatur, qui ſtipulabatur, ex ſponſu agebat, judices cognoſcebant.

Spōnſum, i, Sponſio, ſponſus. [עֲרֻבָּה *harubáh* תְּעָרְבָה *taharubáh* ἐγγύη.] Cic. pro Quint. Sponſionem facere maluit: fecit. Te judicem ſumpſit, ex ſponſo egit.

Spōnſŏr, oris, m. t. Fidejuſſor, qui pro altero ſpondet. [עֵרֶב *horéb.* ἐγγυητής. Gall. *Qui promet, promettant.* Ital. *Segurtà, chi promete.* Ger. Ein Bürg/der fur ein anderen verſpricht. Hiſp. *Prometedor, fiador.* Pol. *Rekomie.* Vng. *Fogado igirő kezes.* Ang. *A Suretie, that anſwereth or promiſeth for another.*] Cic. Att. lib. 1: Tulliola, noſtræ deliciæ, tuum munuſculum flagitat, & me, ut ſponſorem, appellat. ¶ Sponſor item dicitur is, qui puellam viro promittit. Ovid. Epiſt 2: Qui mihi conjugii ſponſor & obſes erat.

Spōnſĭo, ſponſionis, verbale, f. t. Promiſſio. [עֲרֻבָּה *harubbáh* תְּעָרְבָה *taharubáh.* ἐγγύη Gal. *Promeſſe.* Ital. *Promiſſione, promeſſa.* Ger. Ein freywillige verheiſſung/zuſagung. Bel. Een beloovinge. Hiſ: *Promeſſa, fianca ò apueſta.* Pol. *Obietnica debrowolna.* Vn. *Igeres fogadas kezeſſeg.* An. *A promiſing or promiſſe.*] Paul. de verb. ſign. Spōſio appellatur nō ſolùm quę pér ſponſi interrogationē fit, ſed omnis ſtipulatio, promiſſioq; ¶ Sponſio item, eſt promiſſio certę pecunię, quam qui litem intendit daturum ſe, nī veram cauſam habeat, promittit. Actor enim primùm ſpondebat: id eſt, ſponte atq; ultrò ſponſionē deferebat adverſario, quem ideo ſponſione laceſſere & provocare dicebatur: ab eo nanq; poſtea ſummā eandē ſtipulabatur. Hic aūt aut fateri cogebatur, aut ſi inficiaretur, reſtipulari. Tum actor iterum ſtipulanti adverſario ſpondebat. Hotomanus in Orat. Cicer. pro Quint. Erat autē decima pars controverſę rei in cauſis privatis: in publicis autē quinta apud Grę̄cos, autore Polluce, pœna ſcilicet temerè litigantium. Cic. lib. 3. Offic. Fimbriam Conſularē audiebam de patre noſtro puer, judicem M. Luctatio fuiſſe equiti Romano, ſanè honeſto, quū is ſponſionē feciſſet, ni vir bonus eſſet. Fiebat ſponſio plerunq; in interdictis: id quod oſtēdit Quintil. in 7: Quoties autem, *inquit*, poterimus, efficiendū eſt, ut de re quacunq; bene ſentiat judex: ſic enim juri noſtro libentiùs indulgebit, ut in ſponſionibus, quæ ex interdictis fiunt, etiam ſi nō proprietatis eſt quæſtio, ſed tantùm poſſeſſionis: tamen nō tantùm poſſediſſe nos, ſed etiam rem noſtrā poſſediſſe dicere oportebit. Cic. pro Cæcinna: Erat enim Cæcinna de fundo vi armata dejectus: propterea Prætor interdixerat, ut [illegible] dejecſſet, reſtitueret: reſtituiſſe ſe dicit: ſponſio facta eſt, hac de ſponſione vobis judicandum eſt. ¶ Sponſio voti. Cic. 2. de Legib. Diligentia votorū ſatis in lege dicta eſt, ac voti ſponſio, [illegible] deo. pœna verò violatæ religionis juſtam [illegible] non habet

Spōnſālis, [illegible] ſponſionē ptinet. [μνηςευτικός. Gal. *Appertenant à promeſſe.* Ital. *Pertinente a promeſſa.* Ger. Das ő verheiſſung oder verſprechung zur Ehe zugehörig iſt. Hiſ. *Perteneſciente à promeſſa.* Pol. *Dzierzy kowania mal'zenski.* Vn. *Igireshez fogadashoz kezeſſeghez valo.* Ang. *Belonging to promiſſe.*] Vnde ſponſalis dies dicitur, quo puella ſperato promittitur. [Ger. Ein Ehetag.]

Spōnſālĭă, orum, Mutua repromiſſio futurarum nuptiarum. [μνηςεῖα. Gall. *Fiancailles, l' accord & appointement du mariage à venir.* Ital. *Sponſalitio, maritaggio.* Ger. Verſprechung zur Ehe/verheüratung/Eheberedungen Hiſp. *Promeſſa por caſamiento.* Pol. *Zrekowanie.* Vng. *Hazaſulaſnak ʒhuetſege.* Ang *The ſpouſage or betrothing of a man or woman before full mariage.*] Sponſalia hoc modo fiebant, quemadmodū Servius Sulpitius autor eſt: Qui uxorē ducturus erat, ab eo unde ducēda erat, ſtipulabatur ſibi in matrimonium datū iri. Qui daturus erat, itidē ſtipulabatur eam traditū iri. Is contractus ſtipulationū, ſponſionūq; dicebatur ſpōſalia. Vide Gell. lib. 4. cap. 4. Vlp. l. 2. de Sponſ. Sponſalia dicta ſunt à ſpondendo. Nam moris fuit veteribus ſtipulari, & ſpondere ſibi futuras uxores. Iuven. Satyr. 6: Conventū tamen & pactum, & ſponſalia noſtra Tempeſtate paras.

Spōnſo, ſas, freq. à Spondeo, Vxorē ſtipulor & peto, & ſponſalia contraho. [יָעַד *jahádh* אָרַשׂ *arás.* μνηςεύω. Gall. *Accorder & fiancer vne fille la promettre en mariage.* Ital. *Promettere, ſponſare.* Ger. Vermählen. Hiſp. *Prometer como por caſamiento.* Pol. *Zrekowini czinie do ożenienia.* Vng. *Leant kerők haʒaſſagra xhuetſeget tenők.* Ang. *To betroth, to affiance.*] Paul. de ritu nupt. l. 1: Siquis officium in aliqua provincia adminiſtrat, inde oriundam, vel ibi domicilium habentem uxorem ducere non poteſt, quāvis ſponſare non prohibeatur: ita ſcilicet, ut ſi poſt officium depoſitum noluerit mulier nuptias contrahere, liceat ei hoc facere, arrhis tantummodò redditis, quas acceperit. Budæus.

Spōndēŭs, pen. prod. σπονδεῖος. Pes duabus ſyllabis longis conſtans: qui in Heroico verſu omnem ſibi vendicat locum, licet rarò quinto loco reperiatur. Dictus, quòd in ſacrificiis & libamentis eo maximè uterentur. Nam σπονδὴ libamentum, fœdusque ac ſponſionem ſignificat.

Spōndўlĭŏn, lii, ſive Sphondylion, σφονδύλιον Dioſcoridi, Herba eſt in locis paluſtribus naſcens, foliis propemodū platani, caulibus cubitalibus, vel etiā amplioribus, fœniculi caulibus nō diſſimilibus, qui ſemen afferūt in cacumine ſilis ſimilitudine, ſed duplex & latius, candidū, paleoſum, grave olens, flore candido, vel pallēte, radice alba, raphano ſimili. Romani, teſte Dioſcoride, *herbam rutinalem* appellarunt. Plin. lib. 12. cap. 26 & inter ferulæ genera annumerat, panaciq; ſimilem facit, niſi quòd minora habeat folia, & platani diviſura.

Spōndўlĭs, dilis, f. t. σπονδύλη Ariſtoteli ſerpētis genus, quod Gaza ex Ariſtotele verticellam vertit. Plin. lib. 27. cap. 13: Et animalium quidem cæterorum nullum aliud radices à nobis dictas attingit, excepta ſpondyli, quæ omnes perſequitur, genus id ſerpentis eſt.

Spōndўlŭs. li, ſive Sphondylus, m. ſ. [σπόνδυλος, ἡ σφόνδυλος. Gall. *Spondile, neu de l' eſchine.* Ital. *Spondiglio, nodo della ſchena.* Ger. Ein knopff oder gleych des ruckgrats. Hiſp. *El eſpondil, nnudo del eſpinazo.* Pol. *Paczierz wchrzipcie.* Vng. *Tekergő mergős kigyo.* Ang. *Places in the backbone where the ioyntes turne.*] Nodus, ſeu vertebra ſpinę dicitur. Sunt aūt in ipſa ſpina ſpōdyli quatuor & viginti, quorū ſeptem collū conſtituunt, duodecim thoracem, quinque alii lumbos. ¶ Spondylus in mari animal apud Plin. lib. 32. cap. 11. ¶ Spondylus, calculus æneus, quo ſuffragia ſua Iudices Athenis dabāt, ut eſt apud Iulū Pollucē. ¶ Spondylus, verticulū quod apponitur fuſis, ut nendo melius vertātur. [Ang. *A wherne or wherle.*] ¶ Spondylus, callus, ſive caro interior oſtreorū. Plin. lib. 32. cap. 6: Neq; in luto capta, neq; in arenoſis, ſed ſolido vado, ſpondylo brevi, atq; non carnoſo, nec fibris lacinioſo, ac tota in alvo. Spondylo utitur Martialis pro animalium oſſiculis, libro 7: Roſos tepenti ſpondylos ſinu condit.

Spōngĭă, ę, f. p. [σπόγγος. Gal. *Eſponge.* Ital. *Sponga, ſpugna.* Ger. Ein Schwam. Belg. Een Spongie Hiſ. *Sponja.* Pol. *Gebka.* Vng. *Spongia.* An. *A ſponge or that wherwith any thing is wiped.*] Quiddā eſt in natura tertium ordinē habens, ut neq; animal, neq; frutex, ſed tertium quiddā ac mediū inter utrūq; genus dici poſſit, quod Greci ζώφυτον appellāt. Plurimis locis in ſaxis marinis naſcuntur ſpongiæ, diverſiſq; nominibus ab antiquis diſtinctæ, quoniam nō una eſt carū bonitas & uſus. Senſum iis ineſſe apparet: quia ubi avulſorem ſenſēre, contractę multò difficiliùs abſtrahuntur, avulſę relinquūt in petris veluti cruoris veſtigium, atq; ex his quaſi molliores penicelli recreſcunt. Spongias antiqui in deliciis habuerunt, ſtrigilum vice, linteorumque illis utentes ad diſtringenda & mundanda corpora. Quapropter purpura tingebant eas, alias cura candidas faciebant, tinctas per eſtatē ſalis ſpuma ad lunā & pruinas ſternentes inverſas, ut candorem biberent. Apud antiquos in uſu erat tergendarū menſarum, adhibebanturq; ad obſcœna emundanda. Mart. lib. 14: Hæc tibi fortè dātur tergendis ſpongia menſis Vtilis expreſſo quum levis imbre tumet. Senec. lib. 10. Epiſt. Vnus è Germanis lignum id quod ad emundanda obſcœna adhærente ſpongia, totum in gulam farſit, & in præcluſis faucibus ſpiritum emiſit. ¶ Accipitur & Spongia pro aſparagi ſativi radice, apud Plin. & Colum. lib. 11. cap. 3.

Spōngĭŏlă,

Spōngĭŏlă, læ, f.p. diminutivum à ſpongia, quo nomine etiam ſignificatur quiddam ſquamatim compactum è cynorrhodi ramis parvę ſpongiæ modo dependens. *κυνοσβόδιον*. Plin. lib. 25. cap. 2: Aliàs apud autores cynorrhodi una medicina erat, ſpongiolæ quæ in mediis ſpinis ejus naſcitur, cinere cum melle alopecias capitis expleri. ¶ Spongiolæ radiculę aſparagorũ inter ſe implicitæ. Col. lib. 11. cap. 3: Sulci autem inter ſe pedali menſura diſtantes fiunt non amplius dodrantalis altitudinis, in quam ita ſpongiolæ deprimuntur, ut facilè ſuperimpoſita terra germinent.

Spōngĭōsŭs, adject. Quod ſimilitudinem ſpongiæ habet. [*κυνοσβώδης*. Gal. *Eſpongieux*. Ital. *Spongoſo*. Ger. Schwammig/ tuchvnd löcherechtig wie ein ſchwam. Hiſp. *Sponjoſo, à coſa à manera de ſponja*. Pol. *Dziurko watamieki iako gebka*. Vng. *Puha zömös zömös*. Ang. *That is lyk a ſponge*.] Plin. lib. 11. cap. 37: Ildeirco pulmo ſpongioſus.

Spōngĭārĕ, ſignificat ſpongia extergere, quo frequenter utitur Apicius. *ἀποκυνοσβίζειν*.

Spōngĭātōrēs, Qui ſpongias captant. *κυνοσβῆσθαι*. ea forma dicti, qua purpuratores appellantur, qui purpuras piſcantur. Vide Cælium Rhodig. lib. 8. cap. 11.

Spōngītēs, *κυνοσίτης*. Gemma eſt à ſpõgiæ ſimilitudine dicta. Plin. lib 37 cap. 10.

Spōnſă, Sponſalis, Sponſio, Sponſo, Sponſus, vide SPONDEO.

Spōntĕ, Nomen ablativi caſus, idem valens quod adverbium ultrò: hoc eſt, propria voluntate. [*αὐτομάτως*. Gall. *De bon gré, ſans contrainte, volontairement*. Ital *Da ſua poſta, di volontà*. Ger. Freywillig/ von jhm ſelbs. Belg. Van ſelfs. Hiſp. *Voluntariamente*. Pol. *Dobrowolnie*. Vng. *Zabat akaratom*. Ang. *Willingly, with a good will*.] Cic. Attico: Gaudeo id te mihi ſuadere, quod ego mea ſponte pridie feceram. Virgil. 4. Eclog. Sponte ſua ſandix paſcentes veſtiet agnos. ¶ Sunt qui putent ſponte adverbium eſſe, quod certè verum eſſe non poteſt, tùm quòd admittat ſecum adjectivum, quemadmodum alia nomina ſubſtantiva: ut mea, tua, vel ſua ſponte: tùm quòd non rarò legatur ejus genitivus ſpontis. Celſus lib. 1. cap. 1: Sanus qui & bene valet, & ſuæ ſpontis eſt, nullis obligare ſe legibus debet. Varro lib. 2. de Re ruſt. Spontis ſuæ ſtatuerat finem.

Spōntānĕŭs, a, um, adject. Quod eſt voluntarium aut naturale. *αὐτόματος*.

Spōntālĭs, ſpontale, ore. Spontaneus, ultroneus. [*αὐτόματος*, *αὐθαίρετος*. Gall. *Volontaire*. Ital. *Volontario, ſpontaneo*. Germ. Freywillig/ das auß eignem trib iſt. Hiſp. *Coſa de ſu propria voluntad, voluntariaſo*. Pol. *Dobrowolni*. Vng *Zabat akarattya xerent valo*. Ang *Willing*.] Apul. lib. 4: Quumque nulli noſtrùm ſpontale parricidium ſuadẽs perſuadere poſſet, gladium per medium pectus ictu fortiſſimo tranſadigit.

Spōrtă, æ, aut à ſporto herba quæ frequens apud Hiſpanos naſcitur: aut ab aſportando: erat vaſis genus ex vimine, junicis, aut ſparto, aut ſimili leviore materia. [לס *ſal* סלסל *ſalſilláh*. *σπυρίς*. Gall. *Vn pannier ou vne corbeille*. Ital. *Sporta*. Germ. Ein geflochtner Korb. Belg. Een korf. Hiſpan. *La eſpuerta*. Polon. *Koſz*. Vngar. *Koſar*. Ang. *A baskette or maunde*.] Saluſt. libr. 2. Hiſtor. E muris canes ſportis dimittebant. Colum. lib. 8. cap. 7: Locus ad hanc rem deſideratur calidus maximè, & minimi luminis, in quo ſingulæ caveis includãtur anguſtioribus, vel ſportis incluſæ pendeant aves.

Spōrtŭlă, æ, diminut. [*σπυρίδιον*. Gall. *Petit panier, corbillon*. Ital. *Sportella*. Ger. Ein geflochten Körblin. Hiſpan. *Pequenna eſpuerta*. Pol. *Koſzik*. Vngar. *Koſaratska*. Ang. *A litle baskette or maund*.] Plaut. in Curcul. Qui incedunt ſuffarcinati cum libris, cũ ſportulis. Idem in Menæch. Sportulam cape, atq; argentum: ecce numos tres habes. C. Habeo. E. abi, atq; opſonium affer. ¶ Et quoniam in ſportulis pecunia, quandoq; etiam cibus in quotidianum uſum deferri ſolebat, factum eſt ut ſportula pro iis cibis, & pro ea pecunia acciperetur, quæ à magnatibus iis quotidie dabatur, qui ipſos officii gratia eſſent comitari, aut domi ſalutaviſſent togati. *τὸ ἐν σπυρίδεσι φερόμενον ἢ διδόμενον*. Iuvenal. Satyr. 1: -nunc ſportula primo Limine parva ſedet turbæ rapienda togatæ. Idem Satyr. 3: Nónne vides quanto celebretur ſportula fumo?

Spōrtēllă, diminutivum, Genus quoddam bellariorum ſignificans. *σπυρίδιον*. Cicero ad Papyrium Pætum: Dediſcendæ tibi ſunt ſportellæ & artolagani tui.

Spudăſtēs, æ, *σπουδαστής*. Fautor, ſtudioſus. Hieron. lib. de ſcript. Eccleſiaſt. ubi de divo Luca agit: Sed & Tertullianus vicinus eorum temporum, refert presbyterum quendam in Aſia *σπουδαστὴν*: id eſt, amatorem Pauli, convictum apud Iohannem, quòd autor eſſet libri, & confeſſum ſe hoc Pauli amore feciſſe, loco excidiſſe.

Spūmă, æ, f.p. Rara quędã fæx q̃ per ebullitionẽ aut vehemẽtem agitationẽ rebus liquidis ſupernatat. [קצף *keſéph* חלאה *chaledh*. *ἀφρός*. Gall. *Eſcume*. Ital. *Spuma, ſchiumah*. Ger. Schaum. Belg. Schuym. Hiſp. *Eſpuma*. Pol. *Piana*. Vng. *Nyaztayrek*. An. *Fome or frothe*.] Virg. 1. Aen. ſpumas ſalis ære ruebant. Ovid. 3. Metam. Spumaq; peſtifero circumfluit albida rictus. Virg 3. Aen. Ter ſcopuli clamorem inter cava ſaxa dedêre, Ter ſpumã eliſam, & rorantia vidimus aſtra.

Spūmĕŭs, a, um, Spuma abundans. [*ἀφρώδης* Gall D' *eſcume, plein d' eſcume*. Ital. *Che rende grand ſpuma*. Ger. Schaumig. Hiſp. *Lleno de eſpuma*. Pol. *Pieniſty*. Vng. *Taytekos* Ang. *Fomie or full of fome*.] Virgil 10. Aen. Spumea semifero ſub pectore murmurat unda.

Spūmōſŭs, a, um, idem. *ἀφρώδης*. Plin. libro 12. cap. 7: Lycium aptiſſimum medicinæ, quod eſt ſpumoſum. Virg. 6. Aen. Inter ſaxa virum ſpumoſa immerſerat unda.

Spūmātŭs, adject Spuma aſperſus. [*ἀφρώδης*. Gal. *Couuert ou plein d' eſcume*. Ital. *Schiumato, ſpumato*. Ger. Mit ſchaum beſprengt. Hiſ. *Eſpumado*. Pol. *Vpienione*. Vn. *Betaytekozot*. Ang. *Fomie or smered with fome*.] Cic. 1. de Divin. Saxaq; cana ſalis niveo ſpumata liquore, Triſtificas certant Neptuno reddere voces.

Spūmĭfĕr, a, um, Spumoſus: [*ἀφρώδης*. Gal. *Qui porte eſcume, eſcumant*. Ital. *Che fa la ſpuma*. Ger. Das viel ſchaum tregt Hiſp. *Coſa que tiene ò trahe eſpuma*. Pol. *Piani pel'ni*. Vng. *Tayte kázó*. Ang. *Fomie or frothie*,] ut Fluctus ſpumiferi. Stat. lib. 1. Achil. Illi ſpumiferos glomerant à pectore fluctus.

Spūmĭgĕr, a, um, ejuſdem ſignificationis cũ ſuperiore: ut Fons ſpumiger. Ovid. lib. 11. Metam. Spumigeroq; tuum fonti qua plurimus exit, Subde caput. Lucret. lib. 5: Ejectiq; domo fugiebant ſaxea tecta Spumigeri ſuis adventu, validiq; leonis.

Spūmo, ās, Spumam emitto. [*ἀφρίζω*. Gall *Eſcumer, rendre eſcume*. Ital. *Mandar fuora la ſpuma, far la ſpuma*. Germ Schaumen. Belg. Schuymen Hiſ. *Hazer eſpuma, echar de ſi eſpuma*. Pol *Pienie ſie*. Vn. *Tay tekozom*. Ang. *To fome, to frothe*.] Plin. lib. 31. cap. 7: Subinde ſpuma pennis deterſa: & poſtquam deſierit ſpumare, tepidum infundere. Virg. 2. Georg. ſpumat plenis vindemia labris. Idem lib. 5. Aen. ferit æthera clamor. Nauticus, adductis ſpumant freta verſa lacertis.

Spūmāns, antis, participium [*ἀφρίζων*. Gall. *Rendant ou iettant eſcume*. Ital. *Che rende ſpuma*. Ger. Schaumend Hiſ. *Que echa de ſi eſpuma*. Pol. *Pieniaci ſie*. Vng. *Taytekozo* An *Foming or frothing*.] Virg. 1. Aen. Aut ſpumantis apri curſum clamore prementem. Idem 4. Aen. Stat ſonipes, ac fræna ferox ſpumantia mandit. Col. lib. 10: Sordibus & muſto ſpumantes exprimit uvas.

Spūmātŭs, us, ui, m. q ſubſtantivum. [*ἀφρεσμός*. Gall. *Iettement d' eſcume*. Ital. *Eſſo rendere ſpuma*. Ger. Schaumung/ das ſchaumen, Hiſp *Echamiento de eſpuma*. Pol. *Piana*. Vng *Taytekozas*. Ang: *A caſting of fome*.] Stat. 1. Sylv. Dictamni florentis opem, quoque anguis abundat Spumatu.

Spūmēſco, is, ere, n. t. Spumoſus fio. [*ἀφρίζω*. Gall. *Eſcumer, rendre ou deuenir eſcume*. Ital. *Spumare, mandar fuora la ſpuma, diuentar ſpuma*. Ger. Schaumend werden. Hiſp. *Echar de ſi eſpuma, ò hazerſe eſpuma*. Polon. *Pienie ſie*. Vngar. *Meg tayteko zom*. Ang: *To waxe fomie*.] Ovidius Epiſt. 2: At ſi noſtra tuo ſpumeſcant æquora remo.

Spŭo, is, ui, utum, Salivam ejicio. [יריק *iarák* רק *rak*. *πτύω*. Gal. *Cracher*. Ital. *Sputare*: Germ. Speuwen oder ſpeutzen Belg. Spouwen. Hiſpan. *Eſcupir*. Pol. *Pluie*. Vng. *Pökök*. Ang. *To ſpitte*.] Virg. lib 4. Georg. Namq; aliæ turpes horrent, ceu pulvere ab alto Quum venit, & terram ſicco ſpuit ore viator Aridus. ¶ Hujus compoſita ſunt Adſpuo, conſpuo, deſpuo, expuo, inſpuo, & reſpuo: de quibus ſuis locis.

Spūto, as, ſpuo frequentativum. [*πτύω*. Gall. *Cracher ſouuent*. Ital. *Sputare ſouente*. Ger. Offt speuwen. Hiſp. *Eſcupir à menudo*. Pol. *Vſtawnie pluie*. Vng. *Pökdösök*. Ang. *To ſpitte often*.] Plaut. Nam illic iſti qui ſputatur, interdũ morbus venit: id eſt, morbus comitialis, quem nominantes ſolemus deſpuere.

Spūtātŏr, oris, m. t. Qui frequenter ſpuit. [*πτυσμώνης* Gall. *Cracheur*. Ital *Sputatore*. Ger. Ein speuwer oder speutzer. Hiſp *El que mucho eſcupe*. Pol. *Vſtawnie pluuaci*. Vn. *Pökdösö*. Ang. *That ſpitteth often*.] Plaut. in Milite: Minimè ſputator, ſcreator ſum.

Spūtum, ti, n. ſ. Saliva à ſpuendo dicta. [ריק *rok*. *πτύελον* Gall: *Crachat*. Ital. *Sputo*. Ger. Speichel/ ſpeuteten. Hiſ. *Eſcopetina*. Pol. *Slyna*. Vn. *Pök nyal* Ang. *Spittle*.] ¶ Dicitur & ſputus, tus. Lactantius lib. 4: Dabant autem Deo alapas manibus inceſtis, & impurato ore expuebant venenatos ſputus.

Spūtātĭlĭcŭs, adject. eſt inuſitatum à verbo ſpuo: quo quum uteretur Siſenna in defenſione cujuſdam Chritilii, meritò à C. Ruſcio eſt irriſus, ut refert Cic. de clar. Orat. Fuit accuſator, *inquit*, vetus, quo accuſante Chritilium, Siſenna defendẽs, dixit quædam ejus ſputatilica eſſe crimina. Tum C. Ruſcius: Circumvenior, *inquit*. Iudices, niſi ſubvenitis. Siſenna, quid dicas neſcio, metuo inſidias, Sputatilica quid eſt hoc? Sputa quid ſit, ſcio: tilica neſcio. Maximi riſus: ſed ille tamen familiaris meus rectè loqui, putabat eſſe, inuſitatè loqui.

Spūrcŭs, impurus; obſc. œnus, lutulentus: [נדה *tamé*. *μιαρὸς, ῥυπαρὸς*. Gall. *Ord & ſale, deshonneſte, vilain*. Ital. *Sporco, lordo, mal netto*.

netto. Ger. Vnrein/ vnflättig/ wüſt. Belg. Wyt. Hiſp. *Coſa ſuzia.* Pol. *Stpetni, plugawi.* Vn. *Otſmany tiszt atalã.* An. *Vncleane, filthie, dishoneſt.*] à ſpuendo dictũ, quòd tale ſit quòd deſpuẽtes averſemur. Plaut. Tot noctes reddet ſpurcas, quot puras habuit. Cic. 2. Tuſc. ex poëta quodam: Samnis ſpurcus homo, vita illa dignus locoque. Idem pro Domo ſua: Spurciſſimus homo, præguſtator libidinum. ¶ Aliquando ponitur pro fœtido, *ὀμφώδης.* Apuleius: Tam multæ res ſpurcæ & graves nares infeſtant. ¶ Aliquando pro vehementi, aſpero, *ὀξυός.* Cic. Lactati tempeſtate ſpurciſſima. Columella in præfatione libri primi: Atq; in his ipſis haberet cognitum quid recuſaret collis, quid campeſtris poſitio, quid humidus & graminoſus, quid ſiccus & ſpurcus ager. ¶ Aliquando pro ſævo & ſanguinario. Varro: Spurcus gladiator & carnifex.

Spūrcē, adverbium. [*αἰχρῶς.* Gall. *Ordement & ſalement, deshonneſtement, vilainement* Ita. *Sporcamente, dishoneſtamente, villanamente.* Ger. Vnflättiglich/ häßlichen. Hiſp. *Fea y ſuziamente.* Pol. *Stpetnie, plugawie.* Vng. *Otſmanyon tiztatalanul.* An. *Vncleanely, filthely.*] Cic. Att. lib. 7: An bene cõveniat, inquit Carneades: ſpurcè, ſed tamen prudentiùs quàm Lucius noſter & Patron. Eidem lib. 11: Deinde perſcribit ſpurciſſimè quas ob cauſas fecerit.

Spūrcĭtĭa, f. p. & ſpurcities, Immūditia. [טָמֵא *tameh* טֻמְאָה *tſoáh* (vel) *tſeáh.* *ἀκαθαρσία.* Gal. *Ordure, ſaleté.* Ital. *Sporcitia, ſporchezza* Ger. Vnflat/ vnſaubertelt/ wüſt. Belg. Vuticheyt/ onreynicheyt. Hiſp. *Suziedad.* Pol. *Plugaſtwo.* Vng. *Otſmanyſag, tiztatalanſag.* An. *Vncleaneſſe, filthineſſe.*] Lucret lib. 6: At contrà nobis cœnum tèterrima quum ſit Spurcities, eadem porcis hæc munda videtur. Colum. lib. 12. cap. 22: Cinis autem odorem aufert, & eluit ſpurcitiam. Idem libr. 1. cap. 5: Nulla alia vis poteſt nocturnas pruinas, & quodcunque rubiginis aut ſpurcitiæ reſedit, ſiccare atque detergere.

Spūrco, as, Fœdo, vitio, contamino, maculo. [טָמֵא *timmé.* *ῥυπόω.* Gall. *Souiller, vilainer.* Ital. *Sporcare, lordare, imbrattare.* Ger. Vnſauber machen / verwüſten / geſchenden. Belg. Vuyt oft onreyn maken Hiſp. *Enſuziar.* Pol. *Plugawie, ſtpece* Vngar. *Meg otſmanyitom rutitom tiztat alannatexőm* Ang. *To mak filthie, to defile.*] Celſus Iureconſul. Cum eo agi poſſe Aquilia, qui vinum ſpurcavit vel effudit, vel acetum fecit, vel alio modo vitiavit. Plautus in Menæch. Spurcavit naſum odore illutibili. Antiqui ſpurcum vinum dicebant cum aqua miſtum, tanquam non amplius purum fŏret, aut igne calefactum, aut muſtum antequam deferveſcat. Catullus Epigram. 103. ad Siconium: Siconi arbitrio populi tua cana ſenectus Spurcata impuris moribus intereat. ¶ Hinc Conſpurco, de quo ſuo loco.

Spūrcĭfĭcus, m. f. Qui ſpurca & fœda facit. [טָמֵא *tamé.* *αἰχροποιός.* Gall. *Qui fait vne choſe orde & vilaine.* Ital. *Che fa ſporco.* Germ. Ein wüſter vnflat/ der mit vnflättigen ſachen vmbgeht. Hiſp. *Que haze alguna coſa ſuzia.* Pol *Plugawiec.* Vng *Otſmanyito rutito.* An. *That doeth any filthie or dishoneſt thing.*] Plaut. in Trinũ. Spurcificum, immanem, intolerandum, veſanum.

Spūrcĭlŏquus, Qui ſpurca loquitur. *αἰχρολόγος.* Plaut. in Capt. Neque ſpurcilici inſunt verſus.

Spŭrĭus, adjectivum, incerto patre natus. [זָנָה *mamzér.*] *ἀπὸ τῆς πρόσθεν*: hoc eſt, à ſemine: propterea quòd nihil habeat à patre niſi ſemen, vel quaſi *προρρέψαν* conceptus. [טָמֵא *tamé.* *νόθος.* Gall. *Baſtard, né d' vne paillarde publique.* Ital. *Baſtardo, nato di meretrice.* Ger. Ein Baſtart/ oder Banckart/ ohnehrlich geboren/ Hurenkind Belg. Een Baſtaert. Hiſpan. *Qualquiera coſa baſtarda.* Pol. *Bekart.* Vng *Fattyu.* Ang. *A baſtarde borne of a common woman vncertane who is his father.*] Servius: Spurius dicitur, qui ex muliere non nota ortus eſt. Modeſt Iureconſ. ſpurios eos dici affirmat, quos & vulgò *conceptos* appellamus, eos ſcilicet qui incerto patre nati ſint, vel qui eum habeant patrem, quẽ habere non liceat. Plutarch. in Problem. de hoc verbo loquẽs, ita inquit: Spurius proprium eſt nomen apud Romanos, ut Sextus, & Decimus & Cajus. Prima autem nomina non tota ſcribunt, ſed aut una litera, ut T. Titum: aut duabus, ut Cn. Cneum: aut tribus, ut Sex. Sextũ. Sic Spurius Sp. ſcribebatur. Eos autem qui ſine patre erant, qui *ἀπάτορες* Græcè dicuntur S. & P. deſignabant, quaſi ſine patre. Hoc errore factum: ut ſpurii, qui ſine patre ſunt, dicerentur. Transfertur etiam ad alia, & ponitur pro quovis adulterino & falſo, ut Spurii verſus. Auſon. Quique notas ſpuriis verſibus appoſuit.

S ante Q.

Squălĕo, les, ui, n. f. à ſquamarum crebritate & aſperitate dictum eſt, teſte Macrob. lib. 6 Saturn. [טָמֵא *tamé.* *αὐχμέω.* Gal. *Eſtre plein de craſſe & ordure* Ital. *Eſſer ſporco.* Ger. Wüſt vñ öd ſeyn/ vnſauber ſeyn/ von kaut gleiren Belg. Wyt ſijn. Hiſp. *Eſtar ſuzio.* Pol. *Brzydkim od plugaſtwa.* Vng. *Darabos xennyes vagyok.* Ang. *To be ſlutiſh, to be out of faſhion for lack of dreſſing.*] Olim enim hoc verbum de omnibus rebus dicebatur, quæ dura eſſent, denſa & rigida, & ſquamarum ſimilitudinem imitãtia. Hinc Virg. 10. Aen. tunicam auro ſqualentem dixit: hoc eſt, rigentem & denſam, & in ſquamarum modum contextam. Virg. 12. Aen. Ipſe dehinc auro ſqualentem, alboque orichalco Circundat loricam humeris. Poſtea tamen aſſiduo uſu effectum eſt, ut hoc verbum de iis tantùm dicatur quæ inculta ſunt, horrida, deformia, & multarum ſordium congerie contaminata. Virgil. 12. Aen. Squalentem barbam & concretos ſanguine crines. Quint. lib. 10. cap. 1: Neque ego ſqualere arma ſitu & rubigine velim. Cic. pro Sest. Erat igitur in luctu ſenatus: ſqualebat civitas publico conſilio veſte mutata. Virg. 1. Georg. -non ullus aratro Dignus honos: ſqualent abductis arva colonis.

Squales & ſcabres, pro ſqualidus es & ſcabes, dictũ eſt à priſcis, Pacuv. apud Feſtum: Squales, ſcabresq; inculta vaſtitudine.

Squālĭdŭs, a, um, Sordidus, incultus. [טָמֵא *tamé.* *αὐχμηρός.* Gall. *Craſſeux, ord & ſale.* Ital. *Sporco.* Germ. Vnflättig/ vnſaubert/ kaatig/ mûd vnd öd. Belg. Wyt/ onreyn. Hiſp. *Suzio.* Pol. *Plugawi, ſmrodliwy.* Vng. *Darabos xennyes.* Ang. *Filthie, foule, ſlutiſh.*] Terent. Evnuch. Video ſentum, ſqualidum, ægrum, pannis, anniſque obſitum. Liv. lib. 1. bell. Pun. Otium etenim ex labore, copia ex inopia, cultus ex illuvie, tabeque ſqualida, & propè efferata corpora variè efferebant. Ovid. 1. Faſt. Ora ſuper poſtes, affixaq; brachia pendent: Squalidaque humanis oſſibus albet humus. Cicer. in Orat. Sed quia ſua ſponte ſqualidiora ſunt, adhibendus erit in his explicãdis quidã orationis nitor. Squãldam veſtem, Pro ſqualida veſte dixêre veteres, ut annotavit Nonius, citans locum Ennii ex Telamone: Elavêre lachrymis veſtem ſqualdam & ſordidam.

Squālĭdē, adverbium, Horridè, inculté. [*αὐχμηρῶς, ῥυπαρῶς.* Gall. *Salement, mal proprement.* Ital. *Sporcamente, lordamente.* Ger. [illegible]/ vnflättiglich. Hiſp. *Suzamiente.* Pol. *Plugawie, ſtpetnie.* Vng. *Darabosſan xennyeſſen.* Ang *Filthelie and vnproperlie.*] Cicer. 4. de Finib. Primùm enim ipſa illa, quæ ſubtiliter diſſerenda erant, politè, aperteq; dixerunt, cùm definientes, tùm partientes, ut veſtri etiam: ſed vos ſqualidiùs, illorum vides quàm niteat oratio.

Squālŏr, oris, m. t. Inquinatio, ſordes, immunditia. [טָמֵא *tumeáh* טֻמְאָה *tſeáh* (vel) *tſeáh.* *αὐχμός.* Gall. *Craſſe & amas d' ordure.* Ital. *Sporchezza.* Ger. Vnraht/ wüſt der ſich an einding allgemach hencket/ wann man es nicht ſauber vnd in ehren hattet. Hiſp. *Suziedad.* Pol. *Plugaſtwo, niecyſtoſć.* Vngar. *Zeny, otſmanſag xenny eſſeg.* Ang. *Slutiſhneſſe, filthineſſe, deformitie of any thing for lacke of trimming.*] Gell. In corporibus incultis, & ſquamoſis alta congerie ſordium ſqualor appellabatur. Liv. 2. ab Vrbe: Obſita erat ſqualore veſtis, fœdior corporis habitus pallore ac macie perempti. Cicer. ad Terent. Nam mihi ante oculos dies noctesq; verſatur ſqualor veſter, & mœror, *&c.* Virg. 6. Aen. Portitor has horrendus aquas, & flumina ſervat Terribili ſqualore Charon, cui plurima mento Canities inculta jacet.

Squālŭs, li, Piſcis marinus ex genere cartilaginoſorum, qui parit circa æquinoctium vernum, teſte Plin. lib. 9. cap. 51. Var. 3. de Re ruſt. cap. 3: Et in ea duntaxat ſqualos ac mugiles piſces. *ſtyn.* vide QVATINA.

Squāmæ, arum, f p. Quibus corium piſcis aut ſerpentis tegitur. [קְשַׂקְשֶׂת *kaskéſeth.* *λεπίδες.* Gall. *Eſcailles.* Ital. *Scaglie.* Ger. Ein ſchüp. Belg Schubben. Hiſp. *Eſcamas.* Pol. *L'uska na ribie albo na wężu.* Vng. *Hal hay.* Ang. *Scailes.*] Plin. lib. 9. cap. 10: Aquatilium tegmenta plura ſunt: alia corio & pilis teguntur, ut vituli: alia ſquamis, ut piſces: Virg. 11. Aeneid. Saucius at ſerpens ſinuoſa volumina verſat, Arrectisque horret ſquamis, & ſibilat ore. ¶ Hinc deſquamo, mas, de quo ſuo loco. ¶ Ab harum ſimilitudine loricarum quoque catenulæ ſquamæ dicuntur. Virg. 11. Aen. -quem pellis ahenis In plumam ſquamis auro conſerta tegebat. ¶ Eſt & ſquama æris, de qua Plin. lib. 34. cap. 11: Et ſcoria æris ſimili modo lavatur, minor effectu quàm æs ipſum. Sed & æris flos medicinæ utilis eſt: fit ære fuſo, & in alias fornaces tranſlato: ibi flatu crebriore excutiuntur velut milii ſquamæ, quas vocant florem.

Squāmĕus, a, um, adject. Plenum ſquamis. [*λεπιδωτός.* Gall. *Plein d' eſcailles.* Ital. *Scaglioſo.* Germ. Schüppechtig/ voll ſchüppen. Hiſp. *Lleno de eſquamas.* Pol *L'uſk pel'ni.* Vng. *Hal hayas.* Ang. *Scaillie or full of ſcailes.*] Virg. 2. Georg. Nec rapit immenſos orbes per humum: neque tanto Squameus in ſpiram tractu ſe colligit anguis.

Squāmōsŭs, idem. Plin. lib 9. cap 16: Vagantur gregatim ferè cujuſque generis ſquamoſi. Virgil. 4. Georg. Squamoſusque draco, & tulva cervice leæna.

Squāmĭger, a, um, Quod haber ſquamas. [*φολιδοφόρος, λεπιδοφόρος.* Gal. *Qui a eſcailles.* Ital. *Che a ſcaglie.* Germ Das ſchüppen hat. Hiſp. *Que tiene eſcamas.* Pol. *L'uſigzyſti.* Vng *Hal hayos.* Ang. *That hath ſcailes.*] Lucr. lib. 1: -è terra poſſet oriri Squamigerum genus: id eſt, piſces. Plin. lib. 11. cap. 37: Simili modo ſquamigeris atque ſerpentibus.

Squāmātim, adverbium, Ad ſimilitudinem ſquamarum [*λεπιδηδόν.* Gall. *En facon d' eſcailles.* Ital. *A foggia di ſcaglie* Germ. Wie die ſchüppen. Hiſp. *A manera de eſcamas.* Pol *Tak iako l'uski.* Vng. *Hal hay rendi zerent.* An. *Lyk ſcailes.*] Plin. lib. 16 cap. 10:

Nucamen-

Nucamenta ſquamatim compacta dependent: Id eſt, velut ſquamæ compactæ, & colligatæ.

Squārōsŭs, A ſquamarum ſimilitudine dicitur, cujus cutis exurget ob aſſiduam illuviem. Lucil. apud Feſtum: Varonum ac rupicum ſquaroſa incondita roſtra.

Squātĭnă, f. p. Ex planorũ piſcium genere, quo propter ſquãioſẽ. hoc eſt, aſperitatẽ cutis, ligna & ebora poliuntur. [*ſiyn.* Gal. *Ange ou eſquaque, ou eſcaye ou eſquadre.* Ital. *Creadibuch.* Ger. Ein vnbekannter fiſch bey vns/der ſo ein rauche haut hat/ daß man mit deren holtz/helffenbein/ꝛc. außreibet/oder außpatieret. Hiſp. *La lexa peſcado.* Pol. *Riba chrapowatei ſkory.* Vng. *Fóueny kezeg.* Ang. *A ſcate.*] Plin. lib. 9. cap. 12: Aſpera cute, ut ſquatina, qua lignũ & ebora poliuntur.

Squillă, æ, f. p. Varroni, reliquis ſcilla. [*σκίλλα*, Dioſcoridi. Gall. *Oignon marinou ſquile.* Ital. *Squilla.* Germ. Meerzwibel / oder meußzwibel. Hiſp. *Cebola al barrana.* Pol. *Zámorska cebulia.* Vng. *Fokos hagyma.* Ang. *A ſhrimpe.*] Bulbus nobiliſſimus, cę pę modo multipliciter tunicatus: qui etiam hodie in officinis nomen retinet. ¶ Eſt præterea ſquilla parvus piſcis, qui cum pinna piſce comparandi cibi init ſocietatem. Cicer. de Natur. deor. Pinna verò (ſic enim Græcè dicitur) duabus grandibus patula conchis, cum parva ſquilla quaſi ſocietatem coit comparãdi cibi. Alio nomine pinnotherem, ſive pinnophylacem appellant. Plin. lib. 9. ca. 42: Concharum generis & pinna eſt. Naſcitur in limoſis ſubrecta ſemper: nec unquam ſine comite, quã pinnotherem vocant: alii pinnophylacem: id eſt, ſquillam parvam: alibi cancer dapis affectator. Iuven. Satyr. 5: Aſpice quam longo diſtendat pectore lancem, Quæ fertur domino ſquilla.

S ante T.

St, Vox eſt ſilentium indicẽtis. Terent. in Phorm. Quid? non is obſecro es, Quẽ ſemper te eſſe dictitaſti? C. St. S. quid has metuis fores? C. Concluſam hîc habeo uxorem ſævam.

Stăbĭlimẽn, Stabĭlĭo, Stabĭlĭs, Stabĭlĭtas, vide STO.

Stăbŭlum, li, n. ſ. à Stando, locus dicitur in quẽ longo itinere feſſi ſuccedere ſolent, quod & diverſoriũ, & hoſpitiũ dicitur. [אורה *aueráh* ארוה *uraudh* ארית *urajáh.* ἔπαυλις, σηκὸς, στεβλεύς. Gall. *Eſtable* Ital. *Stalla.* Germ. Ein herberg/vnderſchleiff. Itẽ ein ſtall. Hiſp. *Eſtablo.* Pol. *Stainia.* Vng. *Istallo (auagy) xallas fogádo haz* Ang. *A ſtall, ſtable or other place for cattaile.*] Vnde & proſtibula meretrices dictæ, quòd quæſtus copioſioris gratia, concurrentibus illuc advenis, manſiones ante ſtabula habuêre. Plaut. in Aulul. Neutrobi habeã ſtabulum ſtabile. ¶ Stabula quoque dicuntur loca generaliter omnia, in quibus armenta, gregesq; conſiſtunt, veluti quædam ſtationes animalium. Nam ubi equi tenentur, ſpecialiter equile: ubi oves, ovile: ubi ſues, haram dixêre: bovile quoq; à bobus: caprile, à capris nomen traxerũt. Virg. 8. Aeneid. Quatuor à ſtabulis præſtanti corpore tauros Avertit. ¶ Stabulum etiam ſumitur pro quacunq; ſtatione, ſeu habitatione & loco, ubi quis ſtare conſuevit. Virg. 7. Aeneid. Ardua tecta petit ſtabuli, & de culmine ſummo Paſtorale canit ſignum. ¶ Stabulum confidentiæ, flagitii, nequitiæ. Plaut. in Moſtel. Nuſquam ſtabulum eſt confidentię. Idem Trucul. Túne ais impudentem me eſſe, ipſa quæ ſit ſtabulum flagitii.

Străbŭlo, as, act. p. In ſtabulũ recipio, in ſtabulo guberno. [*σταθμίζω.* Gall. *Eſtabler, mettre à l'eſtable.* Italic. *Allogiare, metter nella ſtalla.* Germ. In ſtall thun/in ſtall halten. Belg. Herberghen/te herberghen ſyn/ſtallen. Hiſpan. *Tener meſon ò eſtablo, recebir algo en el eſtablo.* Pol. *Doſtainiei ſtawian.* Vng. *Istalloba tartom xallaſon lukon.* Ang. *To put in a ſtable*]. Varro libr. 1 de Re ruſtic. Si prata ſint, & in fundo neq; pecus dominus habet, danda opera, ut pabulo vendito, alienum pecus in ſuo fundo paſcat & ſtabulet, Stat. lib. 1, Theb. Gæticoq; pecus ſtabulare ſub Henno.

Străbŭlŏr, aris, d. p. In ſtabulum recipior, in ſtabulo ſum: paſſivum à ſtabulo [*αὐλίζομαι, ἐπισταθμεύω.* German. Ein Stelle haben / ſtallen.] Inepte enim hîc ſtabulari apud Columellam & Ovidium, activè accipiemus, quemadmodum Calepinus fecerat. Colum. libr. 7: Si idoneis temporibus ad præſepia, ad aquam, ad exercitationem pecus duxerimus, curæq; fuerit, ut ſtabulentur ſicco in loco, ne humore madeſcant ungulæ. Ovid. 13. Metamorph. Hoc pegus omne meum, multæ ſtabulantur in antris.

Străbŭlātĭo, onis, f. t. Manſio in ſtabulo. [*ἐπισταθμεύσις.* Gall. *Eſtablement, eſtablage, demeure en l'eſtable.* Ital. *Stallaggio.* Germ. Stallhattung/wohnung im ſtall/Stallung Hiſp. *Apoſentamiento en eſtablo.* Polon. *Staine w ſtaini.* Vng. *Istalloba, xallaſon valo letel.* Ang. *A tarying in a ſtable or ſtall.*] Col. lib. 7: Calore boves ſub dio, frigoribus intra tectum manere oportet: itaq; ſtabulatio eorum præparanda eſt.

Străbŭlārĭus, rii, m. ſ. Caupo viatores pretio recipiens. [*πανδοκεύς* Gal. *Hoſtelier, qui loge, vallet d'eſtable.* Ital. *Stallaro allogiatore, oſtiero, tauerniero.* Ger. Ein Wirt: Item, ein Stallknecht. Hiſp. *Eſtablerizo, meſonero ò ventero.* Pol. *Goſpodarz goſcżie przymuiacy:* itẽ, *maſztalierz.* Vng. *Zallas fogado.* Ang. *An hoſtler.*] VIp. Caupones & ſtabularios eos æquè accipiemus, qui cauponam & ſtabulum exercent. ¶ Stabularius itẽ dicitur, qui ſtabuli: hoc eſt, loci ubi animalia ſtant, curam gerit. Col. lib. 7: Hic enim recognoſci grex poterit, numeruſq; conſtare, ſi velut ex militari diſciplina intra ſtabularii caſtra manſerunt. Varr 2. de Re ruſt. cap. 10: In quibus ſtabularii ſolent equas abigere. ¶ Stabulariæ mulieres, inquit Auguſtinus libr. 8. de Civit. Dei, dicuntur quæ exercent ſtabulum, & viatores mercede paſcunt, *κωμίδες.*

Străchўs, hujus ſtachyos. [*στάχυς.* Ger. Wilde Salbey/ *Fuchſius*, verteutſcht es wilder Andorn. Pol. *Szał wya leſna.*] Frutex eſt marrubio ſimilis ſed lõgior, folia ferens numeroſa, hirſuta, rara, prędura, cana, odoris jucundi, & complureis virgas ab radice exeuntes, marrubio candidiores. Naſcitur in mõtanis & aſperis. Dicta ſtachys, quaſi ſpicata ob caulem quem exſe mittit floribus & ſemine ſpicatum. Nam *στάχυν* Græci *ſpicam* vocant. In officinis quibuſdã dicitur *pituitaria*, quòd ejus ſemen manſum, pituitam ex capite in os deducat: porrò illitum ex oleo capiti puerorum pediculos enecat, unde à quibuſdam appellatur *herba pedicularis.* Plin. lib. 28. ca. 15: Ea quoq; quæ ſtachys vocatur, porri ſimilitudinem habet, longioribus foliis, pluribuſq; & odoris jucundi, coloriſq; in luteum inclinati, pellit menſtrua.

Stactē, ſtactes, fœm. gen. [נטף *natáph.* στακτή. Germ. Ein edle ſtilticher ſafft von Myrrha außgetruckt] teſte Dioſcoride, vocatur pinguitudo recentis myrrhæ, cum exigua aqua tuſæ, & organo expreſſæ: à diſtillando dicta, quod Græci *στάζειν* dicunt: quia ĕ ſtillatitia duntaxat myrrha fiat. Lucret. lib. 2: Sicut amaracini blandum ſtactęq; liquorum.

Stăctĕŭs, a, um, adjectivum: ut, Myrrha ſtactea: id eſt, ſtillatitia, è qua ſtacte exprimitur, quam Theophraſtus factitiæ opponit. Plin. libr. 12. cap. 16: Genera myrrhæ complura, Troglodytica, ſylveſtrium prima, Erythræa ſequens, & Minæa, in qua Stactea Atramitica eſt, *&c.*

Stădĭum, dii, n. ſ Curriculum, locus in quo curſu, & luctatione exercemur. [*στάδιον.* Gal. *Vne ſtade, meſure de cent vingt & cinq pas, lieu pour s'exercer, à la courſe.* Ital. *Stadio, luoco ordinato dal publico per correre, ſpatio di cento venticinque paſſi.* Ger. Ein Rennplatz: das iſt/ ein ort an dem man ſich mit rennen/ vnd lauffen übt: Item, Ein weite CXXV. ſchrittlang. Hiſ. *Carrera da cauallos, ò lugar donde corian eſpacio de* CXXV. *paſſos, ò de* DCXXV. *pies.* Pol. *Mieſzẽ do cżwiczenia wbieganiu.* Itẽ, *dłuż na* CXXV. *ſżritow.* Vng. *Pallya fiuto hely.* Ang. *A place where running u exerciſed as well of men as of horſes.*] Dictum Stadium, ἀπὸ τῆς στάσεως: hoc eſt, à ſtatione, quòd Hercules eo ſpatio uno ſpiritu confecto, conſtitiſſet. Nam clariſſimũ fuit curriculum ſtadii Olympici, quod Hercules ſuis pedibus metatus fertur, continetq; octavã mille paſſuum partem, quod centum viginti quinque (inquit Plinius lib. 2. cap. 23.) noſtros efficit paſſus: hoc eſt, pedes ſexcentos viginti quinque. Quæ menſura octies ſumpta, efficit mille paſſus. Dicimus autem, Curro ſtadium, in ſtadio, & per ſtadium. Cicer. 2. Offic. Qui ſtadium currit, eniti & contendere debet, quàm maximè poſſit, ut vincat. Idem de Senectute: Olympiæ per ſtadium ingreſſus eſſe Milo dicitur, quum humeris bovem ſuſtineret vivum.

Stădĭālĭs ager habebat paſſus CXXV: id eſt, pedes DCXXV: cujus menſura octies cõparata milliariũ facit, qui cõſtat quinq; millibus pedum, ex libello variorum autorum De limitibus.

Stădĭodrŏmī, orum, *σταδιοδρόμοι*, Dicti ſunt qui in ſtadio curſu certant. Iul. Firmicus: Si Mars reſpexit Leporem cœleſtem in horoſcopo, faciet ſtadiodromos. ¶ Stadiodromos etiam locus in quo ludi & curſus exercentur. Plin. libr. 34. cap. 8: Eundem vincit & Leontius, qui fecit ſtadiodromum aſtylon, quĩ Olympiæ oſtenditur.

Stăgnum, ni, n. ſ. A ſtando, dicitur aqua ſtans, vel à Græco, ut autor eſt Feſtus, *στυγνός.* [ברכה *berechâh* ים *iam.* *λίμνη.* Gall. *Eſtang.* Ital. *Aqua morta, ſtagno.* Germ. Ein ſtillſtehend waſſer/ ein See/ oder Weyer. Belg. Een ſtaende water. Hiſ. *Eſtanque, aguare-preſada* Pol. *Iezioro.* Vng *To* Ang. *A ponde or poole, a ſtanding water.*] Plin. lib. 10 cap. 55: Poſtremò lamẽta circa piſcinę ſtagna mergentibus ſe pullis natura duce. Virgil. 4. Georgic. At liquidi fontes & ſtagna virentia muſco Adſint. Idẽ 1. Aeneid. Stagnum pro parte maris profundiſſima poſuit, quod ea minimè moveatur, ſemperque ſtet: id eſt, quieſcat: Emiſſamque hyemem ſenſit Neptunus, & imis Stagna refuſa vadis.

Stăgno, gnas, act. p. Stagnum facio, proprieq; de mari aut flumine dicitur, quum litora aut ripas prætergreſſum, aliquo in loco ſtagnum efficit. [*λιμνάζω.* Gall. *Faire eſtang, devenir eau de lac ou d'eſtang, & ne retourner en la mer comme les eaux qui ſe desbordent.* Ital. *Tenere, ſtagnare l'acqua ſerrata intorno.* Germ. Auß ſchwellen/zu einem See machen. Hiſ. *Hazerſe eſtanque el rio ò la mar.* Pol. *Iezioro cżinie.* Vng. *Tauat tſinalok.* Ang. *To ſtand as water and net to flow.*] Virg. lib. 4. Georg. Nã quà Pellæi gens fortunata Canopi

nopi Accolit, effuſo ſtagnantem flumine Nilum. ¶ Aliquando àctivè accipitur pro inundare. Tacitus lib. 1: Tiberis plana urbis ſtagnaverat: id eſt, plana loca inundaverat. Stagnare item agri dicuntur, qui non abſorbent, ſed contineat aquam. Idem: Agris humidis atq; ſtagnantibus. Hujus compoſitum eſt Reſtagno, quod eſt exundo: ut apud Tacit. lib. 9. Idem tradit in Paphlagonia effodi piſces gratiſſimos cibis terrenos, altis ſcrobibus, in his locis, ubi nullæ reſtagnent aquæ.

Stāgnāntĭŏr, comparativus. Claudian. de Nilo: Effluit Aegæo ſtagnantior.

Stāgnātŭs, adjectivum, λιμναζόμενος. Aqua ſtagnante humidus. Colum. lib. 10: Nam neq; ſicca placet, nec quæ ſtagnata palude Perpetitur querulæ ſemper convitia ranæ.

Stălāgmŭs, σταλαγμός, Puriſſimum genus calcanthi, ita dictũ quod è guttis, ſive ſtiriis fieret, hyberno tempore in ſcrobes effoſſos decidentibus. Nam σταλάζειν Græci dicunt *ſtillare*. Vide Plin. lib. 34. cap. 13. ¶ Stalagmum item antiqui appellarũt genus inauris, guttæ figuram imitantis, quam σταλαγμὸν vocant Græci. Cęcilius apud Nonium: Ex auro ejus ſtalagmum domi habeo. Quo in loco Perottus, & Perottũ ſequutus Calepinus corruptè legunt Stalagnium.

Stămĕn, inis, n. t. στήμων. Dicitur ipſum filum quod è colu ducitur, non cannabis, aut lana ſive linum unde fila ducuntur: quemadmodum ineptè hìc antea ſcriptum erat. [Germ. Ein kunckleten / es ſey Wollen / flachs / hauff / ꝛc. Polon. Nicz wſzelyaka wprzędziona. Vng. Nyalas fonal. Ang. *Cloth in the loome or frame, a threade.*] Plin. lib. 8. ca. 48: Inde factum ut nubentes virgines comitaretur colus compta, & fuſus cum ſtamine. Ovid. 1. de Arte: Rejice ſuccinctos operoſo ſtamine fuſos. ¶ Stamina (inquit Sipontinus) etiã dicuntur fila recta in opere textorio, & ſtabilia per pectinẽ tranſmiſſa, quibus alia, quæ ſubtegmina vocant, intertexuntur. [ערב *hereb*. Ger. Ein Zettel / Wäbzettel Belg. Een webbe,] Idẽ 6. Metam. Tela jugo juncta eſt: ſtamẽ ſecernit arundo. Inſcritur medium radiis ſubtegmen acutis. ¶ Dicuntur præterea ſtamina in ligno vel herbis quædã quaſi filamenta. Plin. lib. 21. cap. 5: Ita odor, colorq́ue duplex: alius calycis, alius ſtaminis, differentia anguſta.

Stāmĭnĕŭs, a, um, adjectivum: [σταμίνεος. Gall. D'eſtain. Ital. Di ſtame. Germ. Auß dem vtel ſtreimen / oder fäden gehn wie auß einer kunckleten. Hiſp. *Coſa de ordiembre.* Pol. *Strumienisti.* Vng. *Nyalas fonalas.* Ang. *That hath in it as it were threades*] ut, Vena ſtaminea. Plin. lib. 16. cap. 43: Stamineã hæc uſu probant venam, & vocant fertilem, argumento ſimilitudinis, quoniã lacrymosè criſpã. Propert. lib. 3. eleg. 3: Staminea rhombi ducitur ille rota.

Stānnum, ni, n. ſ. Metalli genus, quod in fodinis invenitur cũ argento, & in fornace primum liqueſcit. [אבר *anách.* κασσίτερος. Gall. Eſtain. Ital. *Stagno.* Ger. Zinn. Belg. Tenn. Hiſp. Eſtanno. Pol. Cyna. Vng. Erez. Ang. *Pewter or tinne.*] Plin. multis in locis plumbum album vocat, ad differentiam plumbi nigri, quod velut argenti ſtanniq́ue quoddam purgamentum in fornace remanet. Verba ejus ſunt hæc, ex lib. 34. ca. 16: Plumbi nigri origo duplex eſt. Aut enim ſua provenit vena, nec quicquam aliud ex ſe parit, aut cum argento naſcitur, miſtiſq; venis conflatur. Ejus qui primus fluit in fornacibus liquor, ſtannum appellatur: qui ſecundus, argentum: quod remanſit in fornacibus, galena: quæ portio eſt tertia addita venæ. Hæc rurſus conflata dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus. Ibidem cap. 17: Stannũ illitum æneis valis, ſaporem gratiorem facit, & compeſcit æruginis virus: mirumq; pondus non auget.

Stānnĕŭs, a, um. Factũ ex ſtanno. [κασσιτέρεος. Gal. D'eſtain. Ital. Di ſtagno. Ger. Zinnin / auß zinn gemacht. Hiſ. *Coſa de eſtanno.* Pol. Cyniani. Vng. *Erizbŏl eſinalt.* Ang. *Of pewter or tinne.*] Plin. lib. 29. cap. 2: Tum in ſtannea pyxide conditur.

Stăpĕdēs, pen. corr. Machinulę ferreæ, in quibus pedes habere ſolemus, quum equitamus. [Germ. Steegreiff.]

Stăphўlē, σταφυλή, Vitis alba, quam alii Ampeloleucen vocãt, alii Melothron.

Stăphўs, hujus ſtaphylis, f. t. [σταφίς. Gall. L'herbe aux poulx. Ital. *Staphiſaria, ſemenza de fiatti.* Ger. Leußeraut. Hiſ. *Fabaz, hauarraz.* Vng. Haalyagfa. Ang. *Staun agre.*] quæ etiam ſtaphys agria, & Latinis pituitaria, & pedicularis dicitur: Vitis eſt cauliculis nigris, rectis, foliis labruſcę, folliculos veriùs, quàm racinos ferens, viridibus, ſimiles ciceri. Vide Plin. lib. 23. cap. 1.

Stăphўlīnŭs, [σταφυλῖνος. Gal. *Paſtenade, panets.* Ital. *Paſtinaca.* Ger. Paſteney, Möhrenwurtz. Hiſp. *Canahoria.* Ang. *A parſnep or carret.*] Quam paſtinacam vocant Latini, duorum generũ eſt: hortenſis, quem σταφυλῖνον κηπαδῆν nominat Dioſcorides: & agreſtis, quem idem σταφυλῖνον ἄγριον appellat. Romani etiã *paſtinacam erraticam.* Hæc folia habet gingidii, ſed latiora, & ſubamara, caulem rectum, ſcabrum, umbellam ſimilem anethi, in qua flores inſunt cãdidi, & in medio purpureum quiddam fermè croceum, radicẽ digiti craſſitudine, & dodrantalem, odoratam, quæ cocta manditur. Galli peculiari nomine *paſtinacam* appellant. Staphylinorum autem nomine, ſi nihil addatur, ſativos potiùs intelligimus, quas idẽ *carotas* ſua lingua nominant. Sic Col. lib. 10: Lætetur, mollemq; ſinum ſtaphylinus inumbret. Loquitur enim de iis quæ in hortis ſeruntur. Idem lib. 11. cap. 4: Tunc agreſtis paſtinaca, & ejuſdem nominis edomita, quam Græci *ſtaphylinum* vocant.

Stăphўlŏdēndrŏs, σταφυλόδενδρος, Arbor trans Alpes ſimillima aceri, alba materia, ſiliquas ferens, & in eis nucleos nucis avellanæ. Quidam eandem exiſtimant cum Theophraſti colicia. Vide Plin. lib. 16. cap. 16.

Stătārĭŭs, vide STO.

Stătēr, ſtateris, pen. prod. m. t. [שקל *ſchékel.* στατήρ. Germ. Ein gattung Münt / galt ſiben guter batzen.] Genus numiſmatis duo didrachma: hoc eſt, quatuor valens drachmas, ſive ſolidos Turonenſes quatuordecim. Dictus ſtater à verbo Græco ἱστάναι, quod inter cætera ſignificat ponderare. Erat autẽ hæc appellatio Perſis cum Macedonibus cõmunis. Vnde & Philippeos, & Daricos, & Alexandreos ſtateras paſſim legimus.

Stătērā, ræ, f. p. Inſtrumẽtũ quo res ſine lancibus ponderãtur. [מאזנים *moznáyim*, στάθμος, ζυγός. Gal. *Balance, trebuchet.* Ital. *Statera da peſare, bilanza.* Ger. Ein bottzwag / ſchnellwag / ein wag die kein ſchuſſel hat. Belg. Een wage oft ſchale. Hiſ. *Balanca ò peſo para peſar.* Pol. *Waga ktora niema miſſek.* Vng. *Lanczos ſont.* Ang. *The gold ſmithes balance.*] Nã quod lances habet, propriè *libram* dicimus. Dicta ſtatera à verbo Græco ἱστάναι. Cic. 2. de Orat. Hęc enim noſtra oratio multitudinis eſt aurib. accõmodãda, ad oblectãdos animos, ad impellendos, ad ea probãda, quæ nõ aurificis ſtatera, ſed quadã populari trutina examinãtur. ¶ Erat itẽ ſtatera vaſis genus in argentea ſupellectili, quod & tympanum & magida appellant. Plin. lib. 33. cap. 11: Tympana verò ſe juvene appellata ſtateras & lances, quas antiqui *magidas* appellaverant.

Stathmŭs, ſtathmi, m. ſ. [מלון *malón.* σταθμός. Gall. Hoſtellerie. Ital. *Hoſteria.* Ger. Ein ſtelle, herberg / ſtall. Hiſ. *Hoſpederia, venta.* Pol. *Stanowisko, ſtamia.* Vng. *Zallas fogado, iſtallo.* Ang. *A place of ſtanding or remaning, hoſtelerie.*] Græca vox eſt, nobis *ſtabulum, diverſorium*, vel *ſtationem* ſignificans. ¶ Item menſuræ geometricæ genus apud Perſas maximè uſitatum, quorum regnum univerſum in ſtathmos regios diviſum erat, diſpoſitis certo intervallo diverſoriis, quò quæ vel in extremis regni angulis gererẽtur, celeriùs ad Regem poſſent perferri. Fuit autẽ ſtathmorũ menſura non ubiq; eadem, ut eſt videre apud Herodotum lib. 5: Ferè tamen res eò redibat, ut ſingulr ſtathmi ſeſquiſtadium ſupra centena continerent, eodẽ Herodoto teſte, qui CXI. ſtathmos, XIII. M. D. ſtadiis exæquat. Sunt & aliæ vocis hujus ſignificationes, quæ quoniã ad Latinæ linguæ inſtructionẽ nihil pertinẽt, ex Græcorũ Lexicis petẽdas relinquimus.

Statice, ſtatices, Herbæ genus ſeptem caulibus veluti roſæ capita ſuſtinens. Vide Plin. lib. 26. cap. 8.

Stătĭcŭlum, ſtaticuli, n. ſ. genus vehiculi, ſeu geſtatorii, ſicut eſſedum & petoritũ. [πάσσον τε ἁρμάμιον. Gal. *Petit chariot branſlant.* Ital. *Picciol carro.* Germ. Ein gattung eines hangendẽ wagens. Hiſp. *Pequenno carro.* Pol. *Lektika kolsebka.* Vng. *Kitſin zeker kotſi* Ang. *A kind of chariot, or a ſtirrup.*] Plin lib. ult. cap. 10. de achatæ generibus loquens: Reddunt ſpecies fluminum, nemorũ, & jumentorum, & eſſeda, & ſtaticula, & equorũ ornamenta. ¶ Apud Plautum in Perſa ſtaticuli ſunt motus ex arte ſaltatoria, & geſticuli, in quibus ad numeros, modulosq; muſicos nũc ſubſiſtendum erat, nunc ſubſiliendũ. χειρόσφα, ὑποσφύγματα. Cato quoq; (referente Gellio) Cæcilium Senatorem, ſaltatorem, & feſcennium vocare ſolet, quòd elegantiùs ſaltaret, & ſtaticulos daret, quàm deceret virum probum.

Stătim, adverbium, Conſtanter, perſeveranter, cõtinuè, quaſi inſiſtẽdo, & uno ſtatu: à ſtãdo [מתאם *péthah pitheóm.* βεβαίως. Gal. *Incontinent, ſoudain.* Ital. *Di ſubito.* Germ. Stendtingen: item, Einswägs / von ſtund an. Belg. Ter ſtondt. Hiſp. *Luego, al a hora.* Pol. *Hned, zaraz.* Vng. *Mingya raſt.* Ang. *Incontinent, forthwith.*] Plaut. in Amph. Nec recedit loco, quin ſtatim rem gerat. Terent. in Phorm. Bina talenta capiebant ſtatim. ¶ Sæpiùs ponitur pro mox, illicò, continenter, αὐτίκα, ἐξαίφνης. Cic. in Verrem: Statim Meſſanam literas dedit. Idem ad Attic. Has literas ſcripſit ſtatim ut tuas legerem.

Stătĭo, Statĭva, vide STO.

Stătŏr, vide SISTO.

Stătŭă, Statuarius, Statumen, Statumino, vide STATVO.

Stătŭo, ſtatuis, ſtatui, ſtatutum, act. t. Pono, colloco, erigo. [השיב *hoſthib* הציב *hitſtsib* הקים *hutſtsigh.* ἀνάστημι. Gal. *Poſer & mettre, aſſeoir, arrẽter.* Ital. *Statuire, deliberare, ordinare.* Germ. Stellen / ſetzen / auffrichten. Belg. Setten / ordineren / vornemen. Hiſ. *Eſtablecer, ordenar, deliberar.* Pol. *Stawiam.* Vng. *Helyheż tetẽm vegeżtem rendẽlẽm.* Ang. *To ordeine, to ſtand vpon ſome purpoſe, to put or ſett, to aſsigne or appoynt.*] Cic. 2. de Invẽt. Thebani in finibus

bus æneum trophæum ſtatuerũt. Idem 3. Verrina: Syracuſani ſtatuam poſtea ſtatuerunt. ¶ Nonnunquam accipitur pro conſtituo, delibero. [בחר *bachár.* αἱρεσιεύομαι.] Liv. 1. ab Vrbe: Ferro igitur eam arcere contumeliam ſtatuunt. Cicer. 3. Verrina: Iſte certè ſtatuerat, ac deliberaverat nõ adeſſe. ¶ Aliquando pro decerno, judico, cenſeo. [גזר *ghazár.*] Idem 5. Verrina: Statuit Senatus, hoc ne illi quidem eſſe licitum, cui conceſſerat omnia, à populo factarum, quæſitarumq; rerum ſummas imminuere. Idem 2. de Orat. Sine ulla dubitatione ſic ſtatuo & judico, neminem omnium tot & tanta, quanta ſunt in Craſſo, habuiſſe ornamenta dicendi. ¶ Statuo pro dedico. [חבך *chandéch.*] Virgil. 5. Eclog. Cratetasq; duos ſtatuam tibi pinguis olivi: id eſt, dedicabo. ¶ Terentius pro concutere poſuit, quum ait: Sublimem illum arriperem, & caput primùm in terram ſtatuerẽ, Vt cerebro diſpergat viam. ¶ Statuere, providere, exiſtimare, vel expectare, & prorſus ita opinari. Cic. ultim. Ver. Statuerat cauſam ſibi eſſe dicendam, etiã antè, quàm hoc uſu venit. ¶ Exemplum ſtatuere in homine, idem quod edere exemplum. Cic. 4. Verrina: Sed ut illi quoq; qui in ea provincia nõ fuerunt, intelligere poſſint in quo homine tu ſtatueris exemplum ejuſmodi, &c. Budæus.

Stătūtŭs, participium, Conſtitutus: [מוּעד *muhádh* מוּקם *mukám.* τεταγμένος, ἀποτεταγμένος. Gal. *Ordonné, aſſigné, eſtabli.* Ita. *Statuito.* Ger. *Angeſetzt/beſtimpt.* Hiſ. *Eſtablecido.* Pol. *Stanowiony.* Vng. *Rendẽlitetõt regezetetõt, helyheztetõt.* Ang. *Ordeined, appointed.*] ut ſtatuta die: hoc eſt, conſtituta, ac decreta ex conventione. Liv. 1. bel. Maced. Conciliũ Aetolorum ſtatuta die, quod Panætolium vocant, futurum erat.

Stătŭă, ſtatuæ, f. p. Simulacrum ex ære, alióve metallo, quod alicui vel mortuo, vel etiam viventi antiquitus decernebatur, & in foro, aut aliquo loco conſpicuo collocabatur, ad alicujus rei bene geſtæ memoriam. [מבצה *maſſſebah* פסל *peſil.* ἄγαλμα, ἀνδριάς. Gall. *Statue, image de pierre, de bois, & de metail.* Ital. *Statua, imagine, ſimulacro, effigie.* Germ. Ein auffgericht bild jemandts zu ehren etwan hin geſetzt / ein bild ſaul. Belg. Een beelt. Hiſp. *Eſtatua, imagen.* Pol. *Sl'up: item grob zkamienia albo zdrewna wyrzezani.* Vng. *õntõt agas.* Ang. *An image of weod ſtone, or met all.*] Generalius eſt autem imaginum nomen, quàm ſtatuarũ quũ pictas etiam tabellas imagines vocemus: ad quas certè ſtatuarum appellatio non extenditur. Suet. in Tyber. Etiã ſtatuas atq; imagines, niſi permittẽte ſe, poni nõ prohibuit. Cic. 9. Philip. Majores quidem noſtri ſtatuas multis decreverunt, ſepulcra paucis: ſed ſtatuæ intereunt tempeſtate, vi, vetuſtate: ſepulcrorũ autem ſanctitas in ipſo ſolo eſt, quod nulla vi moveri, neq; deleri poteſt. Catullus: Inaurata ſtatua pallidior.

Stătŭārĭă, ſtatuariæ, f. p. Ars ſtatuas ex ære, alióve metallo conficiendi. [ἀγαλματοποιία, ἀνδριαντοποιία. Gall. *L'art de tailler images.* Ital. *Arte d'intagliare imagini.* Ger. Die kunſt bilder zu machen / es ſey mit gieſſen / ſchnitzten / oder außhawen / Bildhawerkunſt. Hiſ. *Arte de hazer eſtatuas.* Pol. *Nauka wirzynania obrazow.* Vng. *Agas, oZlop õntes faragas.* Ang. *The art of caruing of images.*] Plin. lib. 36. cap. 5, de marmoris ſculptura loquens: Non omittendum, hanc artem tantò vetuſtiorem fuiſſe, quàm picturã, aut ſtatuariam, quarum utraq; cum Phidia cœpit LXXXIII. Olympiade. ¶ Quo in loco Plinius manifeſtè ſtatuariã diſtinguit à ſculptura, Statuariæ nomine intelligens fuſoriam, qua ex ære potiſſimùm, nonnunquam etiam ex alio metallo ſtatuæ conficiebantur: ſculpturam autem, qua ex marmore, lignóve, aut alia materia ſimulacra ſcalpro exculpebantur. Idẽ quoque non temerè ſtatuam appellat, niſi ex metallo confectam: nam quæ ex marmore exculpitur, ſimulacrum potiùs, vel imaginem, vel ſignum appellat.

Stătŭārĭŭs, rii, m. ſ. Propriè is dicitur, qui ex ære alióve metallo fuſoria arte ſigna cõficit: [ἀγαλματοποιὸς, ἀνδριαντοποιός. Gal. *Imageur, tailleur d'images.* Ital. *Intagliatore d'imagini, maeſtro d'intagli.* Ger. Ein Bildhawer/bildſchnitzer/bildgieſſer. Belg. Een beelt mater. Hiſp. *Entallador de ſtatuas.* Pol. *Sznicarz obrazow.* Vng. *Agas oZlop õtõ farago.* Ang. *A caruer or maker of images.*] quo in genere maximè claruerunt Lyſippus, Phydias, Praxiteles, Polycletus, & Alcamenes, quorum meminit Plin. lib. 34. ca. 7, quod de ſtatuariis, antiquis inſcribitur.

Stătŭārĭŭs, a, um, Quod ad ſtatuarum conficiendarum rationẽ pertinet. ἀγαλματοποιικὸς, ἀνδριαντοποιικὸς. ut Ars ſtatuaria. [ἀγαλματοποιική. Gall. *L'art de tailler images.* Ital. *Arte d'intagliare imagini.* Germ. Dao zu dem bilder machen / oder bildſchnitzlerey gehört. Hiſp. *Arte de hazer eſtatuas.* Pol. *Do rzezania obrazow przynalez aci.* Vng. *Agas oxlip õnteshez valo.* Ang. *Perteaning to the making of images.*] Plin. lib. 34 cap. 7: Fuiſſe autem ſtatuariam artem familiarem Italiæ, indicat Hercules ab Evandro ſacratus.

Stătūră, æ, f. p. Corporis magnitudo. [ϑ] *ghodhêl.* μέγεθος. Gal. *Stature, grandeur de corps.* Ital. *Statura grandezza ò picciolezza.* Ger. Die leibs maß / die gröſſe vnd lenge des leibs. Belg. Die groote. Hiſ. *Eſtatura corpulencia y altura de hombre.* Pol. *Czial'a wielkoſcz, ſtanowienie.* Vng. *Allapat, teſt allaſa.* Ang. *The ſtature, and greatneſſe of the boodie.*] Sueton. Statura fuit eminenti, corpore pallido. Cic. 2. Phil. Velim mihi dicas, niſi moleſtum eſt, L. Turſecius qua facie fuerit, qua ſtatura. ¶ Statura de vinibus. Col. lib. 5. cap. 5: Producat in tantam ſtaturam, quantam permittit agricola.

Stătūmĕn, pen. prod. n. t. Pedamẽtum, ridica, vel palus, quo vitis fulcitur. [יתד *jathédh* מוט *mot.* χάραξ. Gal. *Pieu ou eſchalas.* Ital. *Giaccio.* Germ. Ein rebſtäck/pfal/ſtütz. Hiſp. *El altura ò eſtado de arbol.* Pol. *Tyka, podpora.* Vng. *Vezze karo.* Ang. *A proppe, poſte or shore to hold vp any thing.*] Columel. lib. 4. cap. 30: Quum menſem trigeſimum exceſſerit poſita vinea: id eſt, tertio autumno, vehemẽtioribus ſtatuminibus ſtatim impendẽda eſt: ibidem cap. 33: Spatia hujuſce ſationis capita caſtanearũ recipiunt, MM. DCCCLXXX. cujus ſummæ ex facili jugera ſingula præbebunt ſtatuminum duodena millia. Non tamen de ſolis vitium pedamentis ſtatumina dicuntur, verumetiam de quibuſvis fulcimentis: unde etiam Colum. lib. 6. cap. 18, in deſcriptione machinæ cujuſdam, qua jumenta clauduntur, ſtatumina accipit pro ſtipitibus erectis, quibus lignum quoddã tranſverſum, quod jugum vocat, ſuperincumbit. Primus (*inquit*) duobus ſtatuminibus imponitur firmũ jugum, ad quod jumenta capiſtrantur.

Stătūmĭno, ſtatuminas, act. p. Fulcio, firmo, & quaſi ſtatuminibus quibuſdam ſuſtineo. [חשמיך *hehemidh.* ἐρείδω, στηρίζω. Gall. *Eſchalaſſer, entourner ou clorre de pieux.* Ital. *Agghiacciarſi le viti.* Germ. Sticken/vnderſtützen. Hiſp. *Poner eſtado al arbol.* Pol. *Podieram.* Vng. *Meg karazom.* Ang. *To proppe, to ſett a poſte, or shore to any thing.*] Plin. libr. 18. cap. 6: In ſolutione terra ſepibus firmari, ora utrinq; lapidibus ſtatuminari, & alio ſuperintegi.

Stătŭs, a, um, & Status, hujus, us, vide STO.

Stĕātītēs. στεάτης, Gemma ſimilitudinem ſevi oſtẽtans, quod Græci στέαρ vocant. Autor Plin. lib. ult. cap. 11.

Stĕātōmă. [שאדן *ſchéfth.* στέατωμα.] Tumor eſt fotis in corpore apparens, pinguem intus materiam cõtinens ſevo ſimillimam, unde & nomen accepit: nã στέαρ, ατος, ſevum ſignificat.

Stĕgă. [στέγα. Gal. *Vne loge.* Ital. *Luoco in naue, coperto, vna loggia.* Germ Ein bedeckt ort in einem ſchiff/ ſchirmheußlin. Hiſp. *Tejado.* Pol. *Buda albo komora na l'odzi.* Vng. *Az hatoban be fõdõzõt hely.* Ang. *A lodge, a litle cottage or houſe.*] Locus in navi contectus: ἀπὸ τῆ στεγάζειν, quod eſt tegere. Plaut. in Bacchid. Fortè ut adſedi in ſtega. Hinc triſtega, τρίστεγα dicitur pro triplici tabulato.

Stĕllæ, unico l, [מצבות *matſebóth.* στήλαι. Ger. Ein ſteinene ſaul oder creutz / wie mans auff die wegſcheid macht.] Vox eſt Græcis quàm Latinis uſitatior, qua ſignificãtur pilæ cum inſcriptione ad rei alicujus memoriam propagandam erectæ. Plin. lib. 6. cap. 29: Stelæ lapideæ literis incognitis. Latini cippos vocant. His fœderã & proſcriptorum nomina inſculpebantur, quò facilius omnibus innoteſcerent, ut eſt videre in Paneg. Iſocratis, & pleriſq; in locis apud Demoſthenem. Hodie ſtelas vocare poſſumus cruces lapideas, quæ paſſim ad viã militarem erectæ cõſpiciuntur cum inſcriptione, ad rei alicujus memoriam propagandam.

Stellă, æ, f. p. A ſtãdo, quòd ſtare ſtellę videãtur. [ככב *chochãb.* ἀστήρ. Gal. *Eſtoille.* Ital. *Stella.* Germ. Ein ſtern. Belg. Een Sterre. Hiſp. *Eſtrella.* Pol. *Gwiazda.* Vng. *Tſillag.* Ang. *A ſtarre.*] Cic. 2. de Divin. Ita te nec terræ fremitus, nec cœli diſceſſus, nec lapideus, aut ſanguineus imber, nec trajectio ſtellæ, nec faces viſæ terrebunt. Virg. 5. Aeneid. Poſtera quùm primo ſtellás oriente fugarat Clara dies. Idem 4. Aen. ubi maximus Atlas Axem humero torquet ſtellis ardentibus aptum. Differũt autem ſtellæ à ſyderibus, quòd illæ ſingulæ ſint: ſydera verò ex pluribus ſtellis compoſita, quæ & ſigna cœleſtia vocamus: cujuſmodi ſunt Aries, Taurus, &c. ¶ Eſt & ſtella piſcis marinus, à ſtellæ effigie nomen habens. Plin lib. 9. cap. 60; Præter hæc claros ſapientia autores video mirari ſtellam in mari. Ea figura eſt parva admodum, caro intùs, extrà duriore callo. Huic tam igneum fervorem eſſe tradunt, ut omnia in mari cõ tacta, adurat, omnem cibum ſtatim peragat.

Stĕllārĭs, adjectivum. [Vng. *Tſillagi iſillaghoZ valo.*] Macro. Commentar. lib. 1. cap. 14: Heraclytus Phyſicus dixit animam ſcintillam ſtellaris eſſentiæ eſſe.

Stĕllātŭs, adjectivum, Stellis plenus, propriũ cœli epitheton, quum eſt clarum & ſerenum: quanquam ad alia etiam tranſfertur. [ἀστερόεις. Gall. *Eſtoillé, plein d'eſtoilles.* Ital. *Stellato, pien di ſtelle.* Germ Geſtirnet/voll ſternen. Hiſp. *Eſtrellado, lleno de eſtrellas.* Pol. *Gwiazdziſti.* Vng. *Tſillagos.* Ang. *Starrie, or full of ſtarres.*] Plin. lib. 20. cap. 67: Salamandra animal lacerti figura ſtellatũ. Cic. 5. Tuſc. Nec verò Atlas ſuſtinere cœlum, nec Prometheus affixus Caucaſo, nec ſtellatus Cepheus cũ uxore, genero, filia traderetur: niſi cœleſtium divina cognitio nomen eorum ad errorem fabulæ traduxiſſet. Ovid. 1. Metam. Talia dicenti ſtellatus ſummovet Argus. Virgilius quarto Aeneidos:

-atque illi ſtellatus jaſpide fulva Enſis erat.

Stēllĭfĕr, a, um. Quod ſtellas fert: proprium cœli epitheton. [ἀστροφόρος. Gal. *Qui porte eſtoilles, eſtoillé.* Ital. *Stellifero.* Germ. Sternentragend. Hiſp. *Coſa que trahe eſtrellas.* Pol. *Gwiazdi rodzący.* Vng. *Tſillago viſelő.* Ang. *Starrie, or that beareth ſtarres.*] Cic. in Som. Scip. Quā ob cauſam ſummus ille cœli ſtelliferi curſus, cujus converſio eſt concitatior acuto & excitato movetur ſono: graviſſimo autem hic lunaris atq; infimus.

Stēllĭgĕr, a, um, ejuſdem ſignificationis cum ſuperiori, ἀστροφόρος. Stat. 12. Theb. radios declinat & horret Stelligeri jubar omne poli. Idem 3. Syly. Nondum ſtelligerum ſenior demiſſus in axem.

Stēllo, as, n. p. Luceo, & quaſi ſtellas imitor. [בלה *naghdh* הושׁיע *hophiah.* ἀστεράζω. Gal. *Luire comme les eſtoiles.* Ital. *Lucere, far à guiſa di ſtelle.* Ger. Scheynen wie ein ſtern. Hiſ. *Luzir, hazer à manera de eſtrellas.* Pol. *Swiece iako gwiazda.* Vng. *Tſillagok mogyara fenlēm tſillamlom.* Ang. *To twinckle and glyſter as a ſtarre.*] Mart. lib. 2: Et numeroſa linunt ſtellātem ſplenia frontē. Plin. lib. 37: Quoniam ſtellarum Hyadum & numero & diſpoſitione ſtellantur. Claud. libr. 2: Ducitur in thalamum virgo, ſtat pronuba juxta Stellantes nox picta ſinus.

Stēllĭo, ſtellionis, m. t. Animal non diſſimile lacertæ, multò tamen minus, tergum habens lucentibus quibuſdā guttis depictum ad modum ſtellatum [σαλαύρης. Gal. *Vne petite beſte comme vne liſarde.* Ital. & Hiſp. *Tarantola.* Germ. Ein geſtäckets heidöchſlin/ſchier wie ein moll/doch kleiner. Vng. *Tarkgayek.* Ang. *An euet, alitle beaſtelyk a liſarde.*] Veſcitur rore & araneis. Exuit quotannis cutem, exutamq; devorat, invidens nimirū homini, comitialis morbi remedium. Vnde & ſtellionum nomē in maledictum abiit. Morſus ejus perrarò interimit hominem, tamen ſemiſtupidum facit & variè afficit. ¶ Eſt & alius ſtellio ex phalangiorum genere, lentiginoſus, acerbi ſtridoris, in cavernulis dehiſcentis per æſtū terræ habitans. Olim Italiæ incognitus, nunc in Apulia frequens viſitur, & ſimiliter *tarantula* dicitur: ſcorpionibus ita contrarius, ut viſus ab eis pavorē ipſis afferat & torporem. Plin. lib. 30. cap. 18. ſtellionem tranſmarinum appellat: eundemq; à Græcis ἀσπαλαξάυτλω vocari tradit: ab eo, opinor, quòd circulatim progrediatur. ἄσπαλος enim Græcis circulus eſt, & βῶ, αὐτὴ τῦ βάινω, incedo.

Stēllĭōnātŭs crimen à Iuriſconſultis dicitur, quando quis alterū callida quapiam impoſtura defraudat: ut ſi quis rem alii obligatam, diſſimulata obligatione, per calliditatē alii vendiderit: aut ſi quis merces corruperit, aut impoſturam fecerit, cujus nulla ordinaria pœna eſt, ſed extraordinariè plectitur, & ad præſidem ſpectat cognitio. Dictus ſtellionatus à ſtellionis natura, quo nullum animal homini fraudulentiūs invidet, ut inquit Plin. li 30. ca. 10: Cutē enim quā quotānis ponit, protinus devorat, ut præripiat homini præſentiſsimum comitialis morbi remedium. Inde eſt (inquit Plinius) quòd ſtellionum nomen in maledictum eſt tranſlatum.

Stēllātūră, æ, Stellionatus: hoc eſt, fraus, deceptio, impoſtura. Lāprid. in Alexand. Annonas (*inquit*) militū diligenter inſpexit: Tribunos qui per ſtellaturas militibus aliquid abſtuliſſent, capitali pœna affecit.

Stĕmmă, atis, n. t. Latinè corona: [עטרה *hattaráh* צית *tſits.* στέμμα. Gal. *Couronne, guirlande.* Ita. *Ghirlăda, mazzo di fiori.* Ger. Ein kron/krantz. Hiſ. *Corona, guirnalda.* Pol *wieniec, korona.* Vn. *Korona, czimer.* Ang. *A crowne.*] à verbo στέφω, quod ſignificat coronare. Iulius Firmicus libr. 2: Magnos viros faciet Mercurius qui ſacris & glorioſis ſtemmatibus coronentur. ¶ Stemmata item dicebantur majorum imagines, quæ in atriis magnatum ad nobilitatis oſtentationem ſolent collocari: quanquam nonnunquam etiam pro ipſa ſtirpe ſive generis nobilitate accipiuntur Martial. Atria Piſonum ſtabant cum ſtemmate toto. Iuven. Satyr. 8: Stemmata quid faciunt? quid prodeſt Pontice longo Sanguine cenſeri. Suet. in Neron. Quod in vetere gentilium ſtemmate, C. Caſſii percuſſoris Cæſaris imagines retinuiſſet. ¶ Quoniā verò mos erat apud antiquos, ut viri ob res bene geſtas coronis donarentur, & eædem ſtatuarū capitibus imponerentur, invaluit conſuetudo, ut ſtemma aliquando pro facinore accipiatur. Martial. lib. 1: Cæſaris atque Iovis confer nunc ſtemma juventus, Par onus ut tuleri nt altiūs iſte tulit. Plin. lib. 35. cap. 2: Stemmata accepiſſe videtur pro ipſa generis ſerie, gradibusq; deſcendentium, qui ramis quibuſdam, & velut incurrentibus lineis diſtinguebantur. Stemmata verò lineis diſcurrebāt ad imagines pictas. Legimus præterea ſtemmata aliquando accipi pro inſcriptionibus ſaxorum. Mart. Triſtia ſaxorum ſtemmata delet herus.

Stĕphănŭs, m. ſ. [עטרה *hataráh.* στέφανος. Gal. *Couronne.* Ital. & Hiſp. *Corona.* Germ. Ein kron/krantz. Pol. *Korona.* Vng. *Korona.* Ang. *A crowne.*] Latinè corona: à quo ſtephanium & ſtephaniſcus diminutiva: à quorum poſteriore fit rurſus aliud diminut. Stephanicidium.

Stĕphănōmă, pen. prod. στέφανωμα, Coronamentū: hoc eſt, materia coronarū: id eſt, flores, frondésve, quæ odoris colorísve gratia coronis ſolent intexi.

Stĕphănŏplŏcŭs, Coronarius, coronarum confector. [στεφανοπλόκος. Gal. *Faiſeur de couronnes.* Ital. *Chi fa corone.* Germ. Ein Kräntzemacher/krentzlin flechter. Hiſ. *El que haze coronas.* Pol. *Ten ktori wience czinie.* Vn. *Korona tſinialo.* Ang. *A maker of crownes.*] στέφανος enim coronam ſignificat, & πλέκω, texo. Apud Græcos eſt communis generis. Vnde Plin. libr. 35. cap. 11: Glyceram quandam à Pauſia Sicyonio adamatam, corollarum confectricem ſtephanoplocon appellatam ſcribit.

Stĕphănītæ vites: hoc eſt, coronariæ: nempe quæ per ſtatumina calamorum materiis ligatis in orbiculos gyroſq; flectuntur, & materiis ſubmiſſis earundem ſtatuminibus, per orbem & in coronam connectuntur. Colum. lib. 3. cap. 1: Nec ſolùm quæ jucunditate ſaporis, verumetiam quæ ſpecie commendari poſſint, conſeri debent, ut Stephanitæ, ut trepidaneæ.

Stĕphănŏpōlĭs, pen. prod. Corollarum venditrix. [στεφανόπωλις. Gall. *Qui vend couronnes.* Ital. *Chi vende corone.* Germ. Ein krantzkrämerin. Hiſ. *Muger que vende coronas.* Pol. *Ta ktora wience przedaie.* Vng. *Korona kozoor bukreta.* Ang. *A woman that ſelleth crownes.*] Plin. lib. 35. cap. 11: Amavit in juventa Glyceram municipem ſuam, inventricem coronarum, certandoq; imitatione ejus, ad numeroſiſſimā florum varietatem perduxit artē illam. Poſtremò pinxit illam ſedentem cum corona, quę nobiliſſima tabula appellata eſt ſtephanoplocos, ab aliis ſtephanopolis, quoniam Glycera coronas venditādo ſuſtinuerat paupertatem.

Stĕrcŭs, ſtercoris, pen. cor. n. t. ab extergendo deduci videtur, quod undique abſtergi ſoleat. [אשׁתּוּת *aſchpóth* טרשׁ *peréſch* בּאה *tſoáh* [vel] צאה *tſeáh* דמן *dómen.* ἀφόδευμα, κόπρος. Gal. *Fiente, merde, eſtron, fiens.* Ital. *Sterco, merda.* Ger. Dreck/kaat/miſt. Belg Dreck. Hiſp. *Eſtiercol.* Pol. *Gownogniot.* Vng. *Gane.* Ang. *Dung.*] Plaut. in Aſin. Iuſſin' ſceleſte ab janua hoc ſtercus hinc auferri? Colum. lib. 2. cap. 6: Vineis emaciatis & arvis, optimū ſtercus lupinum præbet. Cicer. 1. de Divin. Tum & dormienti eundem illum viſum eſſe rogare, ut quoniam ſibi vivo non ſubveniſſet, mortem ſuam ne inultam eſſe pateretur, ſe interfectum in plauſtrum à caupone eſſe conjectum, & ſuprà ſtercus intectum, &c. Iuvenal. Satyr. 14: Ergo miſer trepidas, ne ſtercore fœda canino Atria diſpliceant oculis venientis amici. Horat. Epod. Colorq; ſtercore fucatus crocodili.

Stĕrcŏrĕŭs, a, um, Ex ſtercore factus: & ponitur pro vili & nullius pretii. [κόπριος. Gall. *De fiente, de merde.* Ital. *Di ſtierco.* Germ. Dreckig. Hiſ. *Coſa de eſtercol.* Pol. *Gnoiowati.* Vng. *Ganebol tſinalt.* Ang *Of dung.*] Plaut. in Mil. - miles meus eſt herus, Qui hinc ad forū abiit: glorioſus, impudens, ſtercoreus, plenus perjurii atq; adulterii.

Stĕrcŏro, ſtercoras, act. p. Fimum agris fœcunditatis gratia adhibeo. [κοπρεύω. Gal. *Fumer ou femer.* Ital. *Letamare, ingraſſare.* Germ. Miſten/Miſt oder kaat antegen. Hiſp. *Eſtiercolar la tierra* Pol. *Gnoiem pokł adam.* Vng. *Ganezok.* Ang. *To dung or compeſſe.*] Plin. libr. 18: Ager ſi non ſtercoratur, alget: ſi nimium ſtercoratus eſt, aduritur. Colum. Lupinum ubi in florem verterit, nihil agrum ſtercoraveris. Idem lib. 2. ca. 16: Nec ignorare colono oportet, ſicuti refrigeſcere agrum qui non ſtercoretur: ita peruri ſi nimium ſtercoretur: magisq; conducere agricolę frequēter id potius quàm immodicè facere. Stercorari item ager dicitur quum quovis modo pinguefit, etiam nullo adhibito fimo, ſed alia quavis re quæ fimi vicem ſupplet. Colum. lib. 12: Vicia & faba ſtercorare agrum dicuntur.

Stĕrcŏrātŭs, a, um, participium, vel nomen ex participio, Stercore infectum, vel fœcundatū. [κεκοπρισμένον. Gal. *Fumé.* Ital. *Letamato, ſmerdato, imbrattato.* Ger. Gemiſtet. Hiſp. *Eſtercolado, enſuziado.* Pol. *Nagnoioni.* Vng *Meg ganezot.* Ang. *Dunged.*] Colum. lib 1: Pomaria quoq; & hortus oportet ſepto circundari & eſſe in propinquo, atq; in ea parte qua poſſit omnis ſtercorata colluvies cohortis, balineorumque & oleis expreſſa amurcæ ſanies influere, & apud Catonem libr. 2: Locus ſtercoratiſſimus.

Stĕrcŏrātĭo, onis, f. t. Ipſe ſtercorandi actus. [κοπρισμός. Gal. *Fumement de terre.* Ital. *Eſſo letamare la terra* Germ. Das miſten/Miſt antegung. Hiſpan. *Obra de eſtercolar la tierra.* Pol. *Gnoienie.* Vng. *Ganezas* Ang. *A dungimg.*] Colum. lib. 2. cap. 16. Si tamē aliqua cauſa tempeſtivam ſtercorationē facere prohibuerit, ſecunda ratio eſt antequam farrias more ſeminantis, ex aviariis pulverem ſtercoris per ſegetem ſpargere.

Stĕrcŏrārĭŭs, a, um, Quod ad ſtercora pertinet. [κοπρικός. Gal. *Qui ſert à porter fiens.* Ital. *Che ſerue à portare letame.* Germ Das zu dem Miſt/oder kaat gehört. Hiſp. *Coſa para eſtiercol.* Pol. *Gnoiowi.* Vng. *Ganehoz valo.* Ang. *Belonging to dung.*] Varro lib. 1. de Re ruſt. Sic è ligno & ferro ut plauſtra majora tria, aratra cum vomeribus ſex, crates ſtercorarias quatuor.

Stĕrcŏrōſŭs, a, um, adjectivum, Plenus ſtercore. [κοπρώδης. Gal. *Plein de fiens, fort fumé.* Ital. *Ben letamato, pien di ſtercore.* Ger.

Voll kaat/dreck oder miſt. Hiſp. *Lleno de eſtiercol.* Pol. *Pel'en gnoiu.* Vng. *Ganes.* Ang *Full of dung*] Columell lib.9.cap.4: Villaticū quod naſcitur in oleribus & ſtercoroſis herbis. Idem lib.8. cap.3: Nam plurimum refert aquam non eſſe in ea niſi uno loco quam bibant, eamq; mundiſſimam: nam ſtercoroſa pituitam concitat. Cato cap.52: Locus ſtercoroſiſſimus.

Stĕrquĭlĭnĭum, nii, n.ſ. Locus ſtercoribus plenus, ſeu ſtercoris receptaculum. [גֵּל *domén.* κοπρία, κοπρεμπόριον. Gall. *Fumier.* Ital. *Foſſa da ſterco.* Ger. Ein miſtgrub/oder miſthauff. Hiſp. *Muladar, lugar de eſtiercol.* Pol. *Gnoiowuica.* Vng. *Ganes hely.* Ang. *A dunghill or mixen.*] Columell. lib.1: Sterquilinia duo ſint: unum quod nova purgamenta recipiat, & in annum conſervet: alterum ex quo vetera vehantur: ſed utrumque more piſcinarum devexum leni clivo, & extructum, pavitumq; ſolum habeat, ne humorem tranſmittat.

Stĕrĭlĭs, Infœcundus & fructū nō ferens, ἀπὸ τῦ στερεῖν. quod inter cætera ſignificat carere. [עקר *hakár* שכה *ſchachchúl.* ἄκαρπος, ἄφορος, ἄγονος, στεῖρος. Gall. *Sterile.* Ital. *Sterile.* Ger. Vnfruchtbar. Hiſp. *Eſteril, coſa ſin fructo.* Pol. *Niepl'odni, ial'owi.* Vng Meddw. Ang. *Barrayne, vnfrutefull.*] Plinius libro 11. capite 39: Pubeſcit homo ſolus, quod niſi contingat, ſterilis ingignendo eſt, maſculus ſeu fœmina. Virgilius 6. Aeneidos: -ſterilemq; tibi Proſerpina vaccam. Idem tertio Aeneidos: -tùm ſteriles exurere Sirius agros. Ovid 5. Faſtorum: -ſterilem quoq; tange juvencam. ¶ Sterilis veri qui verum neſcit. Perſius Satyr.5. ¶ Sterilis pecunia eadē dicitur quæ otioſa, quæ nullum ſuo domino fructum affert.

Stĕrĭlĭtās, atis, f.t. Infertilitas, infœcunditas. [שכול *ſchechól* στέιρωσις. Gall. *Sterilité.* Ital. *Sterile.* Ger Vnfruchtbarkeit, Bel. Onfruchtbaerheyt Hiſp *Eſterilidad.* Pol. *Ial'owizna.* Vn Meddwſeg. Ang. *Barraynenes, vnfrutefolnes.*] Cicer. pro leg. Agrar. Alterum genus agrorum propter ſterilitatem eſt incultum. Cicer. 1. de Divin. Quorū ex habitu atq; ex colore cùm ſalubritatis, tùm peſtilentiæ ſigna percipi, nonnunquam etiam quæ ſit vel ſterilitas agrorum, vel fertilitas futura. Plin. lib. 31 cap. 2: In eadē Campaniæ regione, Sinueſſanæ aquæ ſterilitatem fœminarū, & virorum inſaniam abolere produntur.

Stĕrĭlĕſco, is, ĕre, n.t. Sterilis fio. [στεῖρόω. Gall. *Devenir ſterile.* Ital. *Divenir ſterile.* Ger. Vnfruchtbar werden. Bel. Onfruchtbaer worden. Hiſp. *Ser alguna coſa eſteril, ſin fructo.* Pol. *Ial'owim ſie ſtaie.* Vng. *Meddwne lezők.* Ang. *To waxe barrayne.*] Palladius de gallinis loquens: Vinaciæ (*inquit*) cibo ſterileſcunt, hordeo ſemicocto & parere ſæpè coguntur, & reddunt ova majora. Plin. lib. 8. cap. 50: Caprę pinguedine ſterileſcunt. Idem eodem lib. cap. 16: Is ergo tradit leænam primo fœtu parere quinq; catulos, ac per annos ſingulos uno minus, ab uno ſterileſcere.

Stĕrno, ſternis, ſtravi, ſtratum, act.1. Humi dejicio, & quaſi in terram extendo, proſterno, affligo. [הביש *biſhſhiah* רטש *raphádh* הרבין *hirbits.* κατασάσσω. Gall. *Mettre bas, abatre, couurir.* Ital. *Gittare per terra, diſtender giu, atterare.* Ger. Niderwerffen/zu boden werffen. Bel Nederwerpen. Hiſp. *Derribar por el ſuelo.* Pol. *Obiemie vderzam.* Vng. *El hinîom le teritõm.* Ang *To throwe to the ground, to ſpread.*] Liv.7. bel. Pun. Ita deſertum à ducibus agmē, primò per agros palatur, feſsiq; aliquot ſomno ac vigiliis ſternūt corpora paſſim. Idem 1. ab Vrbe: Stratis ariete muris. Horat. 5. Carm. Ode 14: Primosq; & extremos metendo Stravit humi ſine clade victor. Ovid. 2. Metam. Dicit, & arreptā prenſis à fronte capillis Stravit humi pronā. ¶ Aliquando pro occidere ponitur. [המית *hemith.*] Virg. li. 10. Aeneid. Sternitur infœlix alieno vulnere: cœlumq; Aſpicit, & dulceis morlens reminiſcitur Argos. Liv. 1. bel. Maced. Et corhua ab equitibus, & mediis à pedite pulſi: ac repētè quum omni parte cæde ingenti ſternerentur, Galli terga vertunt. Hinc cæſum exercitum ſtratum dicimus. Item ſtragē pro ingenti clade. ¶ Per translationem ſterno, pro extendo quàndoq; pònitur. [נטה *natáh.* τρώννυμι, κατατρέχω.] Vnde ſternere humi tapetas, frondes, & hujuſmodi dicimus. Valla: Sternimus quidē veſtes humi, rámos arborum, flores, & multa ejuſmodi. Tamen frequentiùs dicimus, Sterno humū floribus, ramis, veſtibus. ¶ Et quoniā ſternendo fit, ut id ſupra quod ſternimus: hoc eſt, extendimus aliquid tegamus: ſternere etiā pro tegere ſumitur. Vnde ſternere equos, cooperire. Liv. 8. bel. Pun. Teſſerā veſperi per caſtra dedit, ut ante lucē viri equiq; pranſi eſſent, armatus eques frænatos ſtratosq; teneret equos. ¶ Sternere menſam, vel lectū id eſt, adornare, inſtruere, apparare. [ערך *harách.*] Terent. in Heavt. Video alios feſtinare, lectos ſternere. Cœnam apparare, *&c.* Cic. 2. de Leg. Credoq; quod erat factitatū ut uni plura fierent, lectiq; plures ſternerentur. Triclinia ſternere. Cic. 2. Verr. Publicè ſibi convivia parari, ſtetni triclinia etiam in foro jubebat. ¶ Item quoniam ſternendo: id eſt, extendendo, & id quod extendimus, complanamus arq; cōponimus, fit ut ſternere quoq; pro componere ac cōplanare uſurpemus: & ſtratum dicamus, complanatū arq; compoſitū. Vnde ſtratū mare dicimus, quando nullo urgente in fluctus vento, æquatū manet. [נשחוה *niſchtaváh.* ἐστρωμένον.] Virg 9. Eclog. & nūc omne tibi ſtratum ſilet æquor. Et ſtratas vias dicimus, ſive quòd complanatæ ſint, ſive quòd lapidibus tectæ. Liv. 8. ab Vrbe: Facto judicio, viva ſub terrā ad portam Coll nam dextra via ſtrata defoſſa ſceleratо campo. ¶ Item, quia jacendo quodā modo extendimur, fit ut eos etiā ſe ſternere dicamus, qui ſe ad jacendū collocant, ut quieſcant. Idem lib. 4. Georg Sternūt ſe ſomno diverſo in littore Phocæ. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Aſterno, Conſterno, Externo, à quo Superexterno, Deſterno, Inſterno, Proſterno, & Subſterno, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Strātŭs, ſtrata, ſtratum, partic. Proſtratus, humi extenſus. [מטע *matſtsádh* בסוי *natûi.* στρωτος. Gall. *Couché deſſus, eſtendu.* Ital *Diſteſo, buttato giu per terra.* Ger. Nidergeworffen/geſpreitet. Hiſp. *Derribado por el ſuelo.* Pol. *Opiemie vderzoni.* Vng *El teritetöt meg hintöt, meg vetetetöt.* Ang. *Throwen to the ground, ſpread.*] Virgil 7. Eclog. Strata jacent paſſim ſua quæque ſub arbore poma. Idem 1. Aeneid. -ſtratoq; ſuper diſcumbitur oſtro. Cic. ad Att. lib. 10: Alter is, qui nos ſibi quondam ad pedes ſtratos ne ſublevavit quidem. ¶ Stratū verò nomē ponitur pro lecto. [יצוע *jetsúah.* στρωμνή.] Liv. 1. bell Punic. Id quod gerendis rebus ſupereſſet, quieti datū, ea neq; molli ſtrato: neq; ſilentio accerſita. Ovidius: Strataq; membris intepuēre tuis. Virgil. 3. Aeneid. Haud ſegnis ſtrato ſurgit Palinurus, & omnes Explorat ventos. ¶ Strata item dicuntur quæ & ſtragula: hoc eſt, quęlibet veſtes, quę homini aliſve animalibus inſternūtur. Vnde ſtrata ſeu inſtrata generaliter dicuntur omnia quæ equis, muliſve inſternuntur: & dicimus equos ſtratos, inſtratosq;, hoc eſt, ſtratis ornatos. [מרבדים *marbaddim.*] Liv. lib. 7: Strata detrahi jubet. Idē de ſecundo bello Punico: Armatos deinde, inſtratisq; equis ſignum expectare. Seneca ad Lucilium: Stultus eſt qui equum empturus, non ipſum inſpicit, ſed ſtratum ejus & frænos.

Strātŏr, m.t. Qui equum domini ſella inſternit, ipſumq; in equū ſuſtollit. [מטעים *matſtsiah.* αἰαζολάβις. Gall. *Eſtafier, palefrenier, valet d'eſtable eſcuyer.* Ital. *Stafiere, palafrentere* Ger Ein Roſſ/ſatler/der einem das Roſſ rüſtet vñ bedeckt vñ auch darauff hilfft Hiſp. *El que haze eſtrado, cauallerizo.* Pol. *Ten ktory konia ſiodła, maſztalierz.* Vng. *Nierg elö, henederlö.* Ang. *He that ſadleth an horſe.*] Spartianus in Caracalla: Quum illum in equum ſtrator ſuus levaret, pugione latus confodit. Vlpian. de officio Proconſulis: Proconſul ſtratores ſuos habere non poteſt, ſed eorum vice in provincia milites funguntur.

Stēnax equus, Dicitur qui ſeſſorem excutit, ac in terram dejicit. [καταβλητικός. Gall. *Qui iette par terre.* Ital. *Chi gitta per terra.* Ger. Ein abwürffig Roſſ. Hiſp. *Que derriba por ſuelo.* Pol. *Konktori zrzuca.* Vng. *Hatatlan lo.* Ang. *That caſteth and throweth to the ground.*] Virg. 12. Aeneid. Et ſternacis equi lapſum cervice Thymœten. Servius.

Stĕrnŭo, nuis, nui, nutum, n.t. Flatum è pectore exurgentem cum capitis concuſsione emitto. [זרר *zorér.* πλαγνυμι. Gall. *Eſternuer.* Ital. *Sternutire, ſternutare.* Ger. & Bel Nieſſen. Hiſp. *Eſternudar.* Pol. *Kicham.* Vng. *Hakogua köhögue hortyogua ki pököm.* Ang. *To neeze.*] Plin lib. 7. cap. 6. Oſcitatio quidē in enixu lethalis eſt: ſicut ſternuiſſe à coitu abortivum. Idem li. 28 cap. 6: Theophraſtus ſenes laborioſiùs ſternuere dicit. Proper. lib. 2. Eleg. 3: Num tibi naſcēdi primis mea vita diebus Aridus argutum ſternuit omen amor? Colum. lib 8: At ſi moleſta pituita eſt, cunilæ bubulę, vel ſurculi nepetæ ſylveſtris lana involuti, naribus inſeruntur, verſantur q;, donec ſternuat ovis.

Stĕrnūto, as, are, frequentativum. [זרר *zorér* συχνὰ πτέρω. Gall. *Eſternuer ſouuent.* Ital. *Sternutare ſpeſſo.* Ger Hefftig oder offt nieſſen. Hiſp *Eſternudar à menudo.* Pol. *Vſtawnie kicham.* Vng. *Hortyogok.* Ang. *To neeze often.*] Plin. lib 28 cap 8: Proboſcidis tactu capitis dolor levatur: efficacius ſi & ſternutet.

Stĕrnūtā'tio, ſternutationis, verbale, f.t. Ipſe ſternutandi actus. [עטישה *hatiſchâh.* πτάρμος. Gall *Eſtuernuement* Ital. *Starnuto.* Ger. Nieſſung. Hiſp. *Eſternudo.* Pol. *Kichanie.* Vng. *Hortyogas.* Ang. *A neezing.*]

Stĕrnūtāmĕntum, ſternutamenti n ſ Sternutatio. πτάρμος. Plin. lib. 20 cap. 12: Semen tritum, & hauſtum naribus, ſternutamēta movet.

Stĕrquĭlĭnĭum, vide STERCVS.

Stĕrrhŏgŏnĭă. στρογγυλία, Genus thuris, quod Latini maſculū dicunt, a ſoliditate. στρόγγυλον enim Græci ſolidum dicunt.

Stĕrto, ſtertis, ſtertui, n.t. Dormio, ſive dormiendo rhonchos emitto. [ῥέγχω. Gall. *Ronfler.* Ital *Roncheggiare, ronfare.* Ger. Schlafen das rauſchet Bel. Slapen/ronckeu. Hiſp. *Roncar dormiendo.* Pol *Spiac chrapie.* Vng *Aluua horty ogok horty ogua aluzom.* Ang *To ſnorte, to route.*] Terent in Eun Faruus, inſulſus, tardus, ſtertit noctes dies q;. Plaut. in Mil. ſorbet dormiens. P A. Quid ſorbet? L V. Illud, ſtertit volui dicere. Sed quia conſimile eſt quod ſtertas, quaſi ſorbeas. Cic. 2 de Divin Et quū ſtertentē aliquē viderint, *&c.* Iuven. Satyr. 1: Doctos & ad calicē vigilāti

ſtertere naſo. Horat. 1. Serm. Sat. 3: -noctes vigilabat ad ipſum Mane, diem totum ſtertebat: nil fuit unquam Sic impar ſibi. ¶ Hinc fit compoſitum Deſterto, pro evigilo, ſeu expergiſcor. Perſius: Cor jubet hoc Enni, poſtquam deſtertuit eſſe Mæonides, quintus pavone ex Pythagoræo.

Stēsĭchŏrītē, στησιχόριτος, In talis numerus eſt octonarius, ita dictus, teſte Polluce, à Steſichori Poëtæ ſepulcro, quod omnibus ſuis partibus octonis conſtaret, angulis videlicet, columnis, & gradibus.

Stĭbădium, dii, n. ſ. [στιβάδιον. Gal. *Siege ou lit d'herbes, ou de joncs.* Ital. *Sedso d' herbe ò di gionchi.* Ger. Ein laubbett. Hiſp. *Silla hecha de hieruas ò de juncos.* Pol. *Siedzenie albo loze ziaterosli rozmaitich roſzinione.* Vng. *Agas ſiwues paſitos agy (anagy) ſek.* Ang. *An herbour or banketting place ſpread with bowes and herbes.*] Propriè eſt ſedile, ſive lectulus, ex herba ſive frondibus fultus, quo conviva menſæ accumbere ſolebant. Dicta ſtibadia à ſtibadibus herbis ad diſcumbendum idoneis, Latini à tortis herbis torum appellant. Plin. lib. 5. Epiſt. Ex ſtibadio aqua velut expreſſa cubantium pondere ſiphunculis effluit. Servius in primum librum Aeneid. Stibadia (*inquit*) antiqui non habebant, ſed ſtratis tribus lectis epulabantur. Vnde & triclinium dicitur. Mart. lib. 14. de ſtibadio: Accipe lunata ſcriptum teſtudine ſignum, Octo capit, veniat quiſquis amicus erit. Fiebant etiam ſtibadia è tabulis quæ ebore atq; auro ornabantur, transferebanturq; de loco ad locum, prout libido animi ferebat. De hoc loquutus eſt Martialis, quum inquit: Et teſtudineum menſis quater hexaclinon Ingemuit atrio non ſatis eſſe ſuo. Hexaclinon vocat ſtibadium ſex capiens lectos.

Stĭbĭum, ſtibii, n. ſ. quod & Stibi, & Stimmi, [στίμμι. Gall. *Antimoine.* Ital. *Antimonio, coſa da ornare gli occhi.* Ger. Spießglaß. Hiſp *El alchol.* Pol. *Alabaſter*: item, *gleita.* Vng. *Alabaſtrum arany glet.* Ang. *A kind of metall.*] Metalli genus eſt ſimile galenæ, ſed magis radians, quod vulgò *antimonium* dicitur. Plin. li. 33. cap. 6: In argenti enim metallis invenitur lapis ſpumæ candidæ atq; nitentis, quem alii ſtibium, alii alabaſtrum, alii larbaſon appellant. Duo ejus genera, mas & fœmina. Magis probant fœminam: horridior eſt mas, ſcabriorq;, & minus ponderoſus, minusq; radians, & arenoſior. Fœmina contrà nitet, friabilis, fiſſuriſq;, nõ globis dehiſcens. Cujus vis principalis eſt circa oculos quos dilatat, quorumq; fluitiones, exulcerationesq; inhibet. Ideò id Græci πλατυόφθαλμον dixêre, ab oculorum dilatatione. Vnde in Ieremia propheta: Quum pinxeris ſtibio oculos tuos, fruſtra componeris. Hieronymus ad Furiam: Non habuit criſpantes mitras, nec ſtridentes calceolos, neq; orbes ſtibio fuliginatos.

Stĭbĭnŭs, a, um. pen. prod. Quod ſtibii colorẽ habet. στιμμιοειδής.

Stĭchos, στίχος, Latinè verſus ſive ordo dicitur, unde Diſtichon.

Strĭgmă, ſtigmatis, [קעקע *kahakáh.* στίγμα. Gall. *Signe & marque de playe, pointure.* Ital. *Segno ſegnale, bollatura, ſuggellatura, puntura.* Ger. Ein malzeichen/brandzeichen/brandmal. Bel. Brantteecken/ladeecken. Hiſp. *Sennal que dexa la llaga deſpues que ſana, puntura, punctura.* Pol. *Znak wipaloni piatno.* Vng. *Bilyeg.* Ang. *A ſcarre made with an hoat yron.*] Nota ſive ſignũ quod inuritur: à στίζω, pungo. Mart. lib. 12: Frons hæc ſtigmate nõ meo notanda eſt. Plin. li. 25. cap. 13: Ideo ad lepras & pſoras utũtur, & ad tollẽda ſtigmata. Iuve. Sat. 10: Mitius id ſanè, quod non & ſtigmate dignum Credidit. ¶ Per translationem quandoq; ponitur pro infamia. Sueto. in Cęſare Dictat. Valer. Catullũ à quo ſibi verſiculis de Mamurra perpetua ſtigmata impoſita non diſſimulaverat, ſatisfacientem eadem die adhibuit cœnæ: hoſpitioq; patris ejus, ſicut conſueverat, uti perſeveravit.

Strĭgmătĭcī, m. ſ. [στιγματίαι. Gall. *Marquez de playes, ou ferrez par meffait.* Ital. *Bollati, ſignati per mal fare.* Ger. Denen ein ſchandzeichen angebrennet iſt/mit ſchandflecken bezeichnet. Hiſp. *Herrados en la cara por mal hazer.* Pol. *Cychowani piatna wipalone neſtaci.* Vng. *Bilyeges ők iegyzők meg iegyzettek.* Ang. *Marked with an hoat yron, notablie defamed for a naughtie perſone.*] Dicuntur famoſi & nocẽtes, quibus ſtigma: hoc eſt, nota aliqua ita inuſta eſt, ut ſemper appareat. Cicero ſcribit Alexandrum Pheræum, quum ad uxorem in cubiculum veniret, ſolitum præmittere ſervum ſtigmaticum, compunctum notis Threiciis, diſtricto gladio, ob metum. Ejus verba ſunt hæc lib. 2. Offic. O' miſerum, qui fideliorem & barbarum & ſtigmaticum putaret, quàm conjugem. Nonius tamen in hoc Ciceronis loco ſtigmatiam legit, quã lectionẽ omnia vulgaria exemplaria retinẽt. Stigmatias, *inquit*, veteres compunctos notis dici voluerunt, indeq; Cicero: O' miſerum qui fideliorem & barbarum & ſtigmatiã putaret quàm conjugem.

Strĭgnōſŭs, a, um, idem. Plin. Epiſt. 5: In quo ruſticum inſectatur, atq; etiam Stoicorum ſimiam appellat, adjicit Vitelliana cicatrice ſtigmoſum.

Strīllă, æ, f. p. diminutivũ à Stirla (ut inquit Feſtus) & accipitur pro gutta. [זלף *déleph* אגל *égel* רסיס *reſis.* σταγών, σταλαγμός. Gall. *Vne goutte qui cheoit.* Ital. *Goccia, ghiozza.* Ger. Ein tropff.

Hiſp. *Gota que cae deſtillando.* Pol. *Kropia.* Vng. Tsẽp. Ang. *A droppe of water or any liccour.*] ut Stilla olei, ſtilla aquæ. Plin. lib. 29 cap. 4: Ex eo, quum opus ſit, ternis ſtillis additis in oleum, perunguntur, ut omnes beſtiæ fugiant eos. Apuleius: Et ſanguinis eruptionem ventriculo admoto excipit diligenter, ut nulla ſtilla compareat uſquam. Virgil. lib. 2: Faſtigia facientes, luto inducto, proclinatis tectis, ſtillicidia deducebant: per id ſtillæ decidũt in impluvium. Martialis: Atq; olei ſtillam donaret Opellicus unctor. Inter guttam tamen & ſtillam ita diſtinguit Corn. Fronto, ut gutta ſit quæ manet: ſtilla quæ cadit.

Strīllātĭtĭă reſina, Quæ rufo colore lenteſcit, dicta quòd guttatim ſtillaret, κατάσταγος. Plin. lib. 17. cap. 11: Eadem reſina ſi cũ aqua leviùs decoquatur, coleturq;, rufo colore lenteſcit, ac ſtillatitia vocatur.

Strīllĭcĭdĭum, n. ſ. Locus in quem è tecto guttæ decidunt: quaſi ſtillarum cadium. [זלף *déleph.* σταλαγμός. Gall. *Degout, ou eſgout, qui chet d'enhaut.* Ital. *Gronda, grondona.* Ger. Ein tachtrauff/ein ort dahin es tropffet. Bel. Huysden. Hiſp. *Gotera.* Pol. *Mſcięgdzieka pie.* Vng. Ixtorba, tsẽpgõ hely. Ang. *The dropping or eaues of an houſe, a ſinke or gutter.*] Cic. de Leg. Quamobrẽ quòd me vocas? aut quid hortaris? ut libellos conficiam de ſtillicidiorum, ac parietum jure? Idem in Orat. Quàm enim indecorũ eſt, de ſtillicidiis, quum apud unum judicem dicas, ampliſſimis verbis & locis uti communibus: de majeſtate populi Romani ſubmiſsè & ſubtiliter.

Strīllo, as, Guttatim fluo, per ſtillas cado. [זלף *daláph* נטף *natáph.* στάζω, λείβω. Gall. *Degoutter, choir goutte à goutte.* Ital. *Stillare, gocciare.* Ger. Tropffen Bel. Druppen. Hiſp. *Gotear, deſtillar alguna coſa gota à gota.* Pol. *Kapse.* Vng. Tsẽp õgõk. Ang. *To droppe.*] Plin. lib. 28. cap 7: Et contra morſum ejuſdem bibitur, ſtillaturq;. Horat. de Arte: Palleſcet ſuper his, etiam ſtillabit amicis: Ex oculis rorem. Lucan. lib. 7: Omne nemus mihi miſit volucres omnis q; cruenta Alite ſanguineis ſtillavit roribus arbor. Iuven. Sat. 3: -nam quum facilem ſtillavit in aurem Exiguum de naturæ, patriæq; veneno, Limine ſubmoveor. ¶ Hujus compoſita ſunt, Deſtillo, extillo, & inſtillo: quorum ſignificata ſuprà explicuimus ſuis locis.

Strīllāns, tis, participium. [זלף *doléph* נטף *notéph.* στάζων, ψεκάζων. Gall. *Qui degoutte.* Ital. *Che goccia.* Ger. Tropffend. Hiſp. *Que gotea.* Pol. *Kapiacy.* Vng. Tsẽpgõ. Ang. *Dropping.*] Cicer. 2. Philip. Ille qui ſtillantem præ ſe pugionem tulit, is à te honoris cauſa nominatur? Ovid. 1. Amor. Eleg. 8: Sanguine (ſi qua fides) ſtillantia ſidera vidi.

Strīllātŭs, a, um, participium. [ἐσταλαγμένος. Gal. *Degoutté & ſorty goutte à goutte.* Ital. *Che è ſtillato, gocciato.* Ger. Getropffet. Hiſp. *Goteado, deſtillado.* Pol. *Pokapani.* Vng. Letsẽpgõt. Ang. *Dropped.*] Ovid. 2. Metam. Inde fluunt lacrymæ, ſtillataq; ſolo rigeſcunt De ramis electra novis.

Strīllātĭo, ſtillationis, verbale, f. t. Actus ſtillandi.

Strípiones, ναῦοι, dicuntur ab aliquibus hominibus parvi, qui nani vocitantur.

Strimmi, ios, στιμμι. Metalli genus, quod & ſtibium à Latinis, & vulgò *antimonium* appellatur. Vide paulò antè in dictione STIBIVM.

Strĭmŭlŭs, ſtimuli, m. ſ. ἀπὸ τῦ στίζω, Propriè dicitur fuſtis acutæ cuſpidis, quo ruſtici boves ſuppungunt. [דרבן *malmádh* דרבן *dorbán.* κέντρον. Gall. *Eſguillon ou aguillon.* Ital. *Stimolo, puncicchio.* Ger. Ein gert ſo man braucht die Ochſen mit zu ſtupffen vnd manen/Stupffgert. Bel. Een prickel. Hiſp. *Aguijon, o incitamento.* Pol. *Palcząt wkoncu maiaci oſtre zelazo, ktorim woł'ow popychaia.* Vng. ökõny. Ang. *A prick or ſting.*] Plaut. in Aſinar. Vtinam nũc ſtimulus in manu mihi ſit. ¶ Per translationẽ dicitur omne illud à quo vexamur. Cic. 2. Tuſcul. Nã ſi omnia fugiendæ turpitudinis, adipiſcendæq; honeſtatis cauſa faciamus, non modò ſtimulos doloris, ſed etiam fulmina fortunæ contemnamus licebit. ¶ Hinc Stimulum carnis & vitiorum dicimus. Plaut. in Trucul. Næ iſta ſtimulum longè habet, quæ uſq; illinc Cor pungit meum. Virg. 3. Georg Sed non ulla magis vires induſtria firmat, Quàm venerem, & cęci ſtimulos avertere amoris. Idem 11. Aęn. -& ſtimulis haud mollibus incitat iras.

Strĭmŭlo, as, act. p. Pungo, commoveo, ago, concito, incito, extimulo, incendo, impello. [הדאיר הטריש *hiphriſch himéir hiſſith.* παροξύνω, παροξύνω, διεγείρω, κεντέω. Gall. *Eſguillonner, poindre, piquer, poinſonner, ſuciter.* Ital. *Stimolare, pungere.* Ger. Stupffen/treyben. Bel. Steken/nopen. Hiſp. *Aguijonear, ò incitar.* Pol. *Pobiedzam, popycham.* Vng. ökõnyõkõm õzõkelõm. Ang. *To moue, to ſtirre, and prick forward.*] Terent. in Heaut. Magis me nunc amicæ dicta ſtimulant. Cic. pro Sext Roſc. Hunc mihi ex animo ſcrupulũ evelle, qui me dies noctesq; ſtimulat ac pungit. Idẽ ad Attic. lib. 9: Me congreſſus Cæſaris ſtimulat, & primas ejus actiones horreo. Idem in Parad. Te conſcientiæ ſtimulãt maleficiorũ tuorũ. Liv. 2. ab Vrb. Hęc ira, indignatio q;, ferocem animũ ad vexandũ ſævo imperio exercitũ ſtimulat. Plaut. in Ciſtel. Iactor, crucior, agitor, ſtimulor, verſor in amo-

ris rota.

ūs rota. Virg. 4. Aeneid. Ecce iterum ſtimulat, &c. ¶ Hinc Extimulo, & inſtimulo; de quibus ſuprà.

Stĭmŭlātĭo, onis, verbale, f. t. Ipſe ſtimulandi actus, concitatio, incitatio. [κεντησμὸς, παροξυσμός. Gall. *Aguillonnement ou eſguillonnement.* Ital. *Stimolatione, puntione.* Ger. Das treibẽ mit ſtupffen. Hiſp. *Obra de aguijonear.* Pol. *Popychanie.* Vng. ösztönyözés ösztökelés. Ang. *A pricking and ſtirring forward.*] Plin. lib. 35. cap. 2: Eratq; hæc ſtimulatio ſumma & ingens, exprobrantibus tectis, quotidie imbellem dominũ intrare in alienũ triumphũ.

Stĭmŭlātŏr, ſtimulatoris, verbale; m. t. Concitator, excitator. [מטרישׁ *maphríſch* מאאיך *mameír* : מסירת *maſsíth*. κεντητὴς. Gall. *Eſguillonneur, eſmouueur* Ital. *Chi punge, ſtimola, ſmuoue.* Ger. Ein ſtupffer / anſtiffter / treyber. Hiſp. *Aguijador.* Pol. *Popichacz.* Vng ösztönyözö ösztökelö. Ang. *A mouer or ſtirrer forward.*] Cic. pro Domo ſua: Sin in cauſa fuit annona, ſeditionis quidẽ ſtimulator & concitator tui fuiſti.

Stĭmŭlātrīx, ſtimulatricis, f. t. [מטרשׁת *maphréſcheth* מאאירת *mameéreth* κεντρὶς. Gall. *Celle qui point & eſguillonne.* Ital. *Donna che punge ò ſtimola.* Ger. Ein anſtifftterin / anweiſerin. Hiſp. *Aguijadora.* Pol. *Popychaiacy.* Vng ösztökelö ösztönyözö aszony. Ang. *She that pricketh.*] Plautus in Moſtel. ut veneficĭ illi Fauces prehendam, atq; enecem ſceleſtam ſtimulatricem.

Stĭmŭlĕus, lea, leum, pen. corr. [מטרישׁ *maphríſch* מאאיך *mameír*. κεντητικὸς. Gall *Qui point & eſguillonne.* Ital. *Che punge.* Ger. Das mit ſtupffen geſchicht. Hiſp. *Coſa que aguijona.* Pol. *Rzecz ktora kolenim odprawiamy.* Vng ösztö kelue vala Ang. *That pricketh or hath prickes and ſtinges.*] ut, Supplicium ſtimuleum; quòd ſtimulis infligitur. Plaut. in Milit. Niſi tibi ſupplicium ſtimuleum deditur, Dedecoris pleniorem herum faciam tuũ.

Stĭmŭlātŭs, a, um, participium, ut Rabie furẽti ſtimulatus animus. [מטרשׁ *muphráſch* מאאר *mumeár*. κεκεντρὶς. Gall. *Eſguillonné, eſmeu, & incité.* Ital. *Stimolato.* Ger. Geſtupfft / getriben / bewegt. Hiſp *Aguijoneado* Pol. *Poruszony, przymuszony.* Vng ösztökeltetöt, ösztönyözetöt. An. *Pricked or ſtirred vp. prouoked.*] Catull. Epigr. 58. Ovid. 1. de Arte: Iurgia præcipuè vino ſtimulata cavetó.

Stĭngo, ſive Stinguo, ſtinguis, ſtinxi, ſtinctum, Eſt extinguo, reſtinguo, deleo. [כבה *chibbáh*. σβέννυμι. Gall. *Eſteindre.* Ital. *Eſtinguere, ſpegnere, amorzare.* Ger. löſchen. Hiſp. *Apagar.* Pol. *Gaſsic.* Vng. *El oltom.* Ang *To quenche or put out fier.*] Cicero in Progn. Vt quũ luna means Hyperionis officit orbi, Stinguntur radii cæca caligine tecti. Lucret. lib. 2: ut cernere poſſis, Evaneſcere paulatim, ſtinguiq; colorem. ¶ Hujus compoſita ſunt; Diſtinguo, extinguo, interſtinguo, inſtinguo, & reſtinguo.

Stipatĭo, ſtipationis, Stipator, vide STIPO,

Stipēndĭum, ſtipendii, n. ſ. Aes militare, ſeu præmium quod militibus datur.] שכר *ſachár* δόσφορά. Gall. *Les gages de gens de guerre, leur ſolde, loyer.* Ital *Paga, ſtipendio.* Ger. Kriegsſold. Hiſp. *Sueldo ò ſalario.* Pol. *Zold.* Vng. *Sold.* Ang. *Wages payed to ſouldi oures or ſeruandes.*] Compoſitum nomen ex ſtipe & pendo, quòd ante numum ſignatum Quæſtores ſtipem militibus appendere ſolebant, non annumerare. Stips autem dicebatur ab antiquis à ſtipādo, quòd eo tempore, quo populus Rom. ære gravi utebatur, in cellulis æs ſolebat ſtipari. Nam etiam æris gravis ſummæ majorem faciebant cumulum, quàm ut crumenis, vel loculis poſſent includi. Paulò aliter Vlpianus de Verbor. ſignif. l. Ager. Stipendium (*inquit*) à ſtipe appellatũ, quòd per ſtipes: id eſt, modica æra colligatur. ¶ Emeritis ſtipendiis, & Confectis ſtipendiis in eadem dicuntur ſignificatione. Dicebantur enim ſtipendia confecta, vel emerita, quum elapſo tempore juſtæ militiæ, militeſ jurejurando ſolvebantur. Cic. pro Pompeio: Partem militum qui jàm ſtipendiis cõfectis erant, dimiſit. ¶ Emerita ſtipendia ambitionis. Cic. de Senect. At illa quanti ſunt, animum tanquam emeritis ſtipendiis libidinis, ambitionis, contentionis, inimicitiarum, cupiditatum omniũ ſecum eſſe, ſecũmq; (ut dicitur) vivere? ¶ Explere ſtipendia. Tacit. lib. 3: Quanquam ipſe plures per provinciàs quadraginta ſtipendia, expleviſſet. ¶ Facere ſtipendia pedibus. Livius: Sed qui tum ſtipendia pedibus propter paupertatem feciſſet. ¶ Stipendium etiam dicitur tributi genus, quod quis tenetur ſolvere principi aut Reipublicæ ad ſuſtentationem militum. φόρος. Liv. lib. 2: Vt divites conferrent qui oneri ferendo eſſent, pauperes ſatis ſtipendii pendere ſi liberos educent.

Stipendiālis, ſtipendiale, ſtipendiarius: [φορολὴς. Gall *Tributaire, taillable.* Ital. *Tributario.* Ger. Dz Gold oder Stewr gebẽ ſoll. Hiſp *El pechero.* Pol. *Zol'downi.* Vng. *Soldos.* Ang *He that payeth wages.*] Unde Fœdus ſtipēdiale, apud Sidonĭũ Apollinarẽ.

Stipendiārium, rii, n. ſ. Certum vectigal. [δόσφορὰ. Gall *Tribut, gabelle, daze.* Ital. *Tributo, ò gabella, ò datio determinato.* Ger. Ein Stewr / ſchatzung. Hiſp. *Pecho ò pecha.* Pol. *Czy'o nazy'd.* Vn. *Sold.* Ang. *A certane tribut or tolle.*] Cicer. in Verr. act. 5: Inter Siciliã, cæteraſq; provincias, ludices, in agrorum vectigalium rationibus hoc intereſt, quòd cæteris aut impoſitum vectigal eſt certum, quod ſtipendiarium dicitur: aut cenſoria locatio conſtituta eſt.

Stipendiārius, a, um, Tributarius, qui ſolvendo ſtipendio obnoxius eſt: [φορολὴς. Gall *Tributaire, taillable.* Ital. *Tributario.* Ger. Der Stewr oder Schatzung vnderworffen / das Stewr geben muß Hiſp. *Pechero que paga aquel dinero.* Pol. *Zol'downik.* Vng. *Ado fizetö ſold fizetö.* Ang. *That payeth wages or tribute.*] ut Civitates ſtipendiariæ, quibus certum ſingulos in annos imperatum erat tributum. Cæſ. Comment. 1: Reliquasq; civitates ſtipendiarias haberent: id eſt, tributarias.

Stipēndĭārĭi, ſubſtantivè, Stipendiariæ civitatis incolæ. Cic. 1. Ver. Socii, ſtipẽdiariiq; populi Romani, afflicti, miſeri, &c. Idẽ pro Cornel Balbo: Quæ pateãt ſtipendiariis, pateãt hoſtibus.

Stipēndĭor, aris, d. p. Stipendia facio, vel mereo. [μισθοφορέω. Gall *Eſtre ſoldoyé, gagner loyer.* Ital. *Meritare ſoldo.* Ger. Verſoldẽt / vmb Sold dienen. Hiſp. *Merecer ſueldo.* Pol. *Za zold ſl'uze.* Vng. *Soldot keresök erdömlök.* Ang. *To be heired for wages.*] Plin. lib. 6: Regi eorum peditum ſexcenta millia, equitum triginta millia, elephantorum novem millia, per omnes dies ſtipendiantur: id eſt, ſtipendia faciunt, & merent.

Stīpĕs, hujus ſtipis, m. t. Truncus, aut validus fuſtis humi defixus. [גזל *ghezáh* κορμός. Gall. *Vn tronc d'arbre, ou vn gros piru & gros baſton.* Ital. *Tronco, palo, zocco.* Ger. Ein ſtock / pfal / ſparie. Bel. Eenen pael / eenen ſtaeck Hiſp. *Tronco del arbol, el madero, ò palo derecho.* Pol. *Pien, ſl'up.* Vn. Tőke, tőnkö. An. *A logge ſet in the ground, a ſtock a ſtalke.*] Cæſ. 1. bel. Civ. Foſſas tranſverſas viis perducit, atq; ibi ſudes, ſtipitesq; præacutos defigit. Ovid. 4 Faſt. -querno religant in ſtipite funẽ. Idem 3. Faſt. Conſtitit ipſe ſuper ramoſo ſtipite nixus. ¶ Per translationẽ accipitur pro ſtulto, inſulſo, & fatuo. Terent. in Heaut. In me quidvis harũ rerũ convenit, Quæ ſunt dicta in ſtultum, caudex, ſtipes, aſinus, plumbeus Cic. in Piſ. Sed qui, tanquam truncus, atq; ſtipes, ſi ſtetiſſet modò, poſſet ſuſtinere tamen titulum Conſulatus.

Stīpo, ſtipas, act p. Rimas obturo, condenſo, in unum cogo, claudendo coarcto [אטם סכך *ſachár atám*. ἐπάγω, συνέχω. Gall. *Eſtouper, entaſſer.* Ital. *Empirele fiſſure.* Germ. Verſchoppen / zuſtopffen. Bel Stoppen. Hiſp. *Recalcar ò tupir ò coſtribar.* Pol. *Zatikam.* Vng. *Be dugom.* Ang. *To ſtoppe chinkes or cleftes.*] ἀπὸ Στύφω, quod ſignificat condenſare: unde & ſtipare, ſive ſtupare quidã ſcribendũ exiſtimant. Aut certè à ſtupa: hoc eſt, lini purgamẽto, quod in ſtipandis naviũ rimis ſolet adhiberi. Col. lib. 7. cap. 8: Deinde quo tenerior permaneat, clauſo, neq; ventis obnoxio loco ſtipatur per plura tabulata. Virg. 1. Æn. de apibus: -aut quũ liquentia mella Stipant, & dulci diſtendũt nectare cellas Idem 3 Aen. -ſtipatq; carinis Ingens argentum. ¶ Stipari itẽ dicuntur principes, qui euſtodiæ cauſa ſatellitio cinguntur. [סוך *heséb*. δορυφορέω. Gall. *Enuironner ou ſe tenir autour de quelqu'vn pour le defendre.* Ital. *Stare d'intorno ad alcuno per defenderlo.* Ger. Vmbgeben oder vmbſtellt werdẽ von denen ſo vnd beteidẽ / oder verwaren. Hiſp. *Acompannar al mayor para defenderlo.* Pol. *Obſtepuie.* Vng. Környwl vezöm. Ang. *To enuironne and accompanie.*] Item qui amicorũ, clientum, comitũmve turba ſepiuntur. Livius lib. 1: Stipatus agmine armatorum, in forum irrumpit. Cic. Att. lib. 1: Quum ad forum ſtipati gregibus amicorum deſcendimus, reperire ex magna turba nemĭnem poſſumus, quicum aut jocari liberè, aut ſuſpirare familiariter poſſimus. Virg. 1. Aen. Regina ad templum forma pulcherrima Dido Inceſſit, magna juvenum ſtipante catervа. Idem 4. Georg. ad apes tranſtulit, quę & ipſe regis ſui latera, tanquam de ejus ſalute ſolicitæ, cingunt ſepiuntque.

Stīpātus, ſtipata, ſtipatum. [סוך *musáb*. δορυφορέω, περιστοιχέω. Gall. *Accompagné de force gens tout autour.* Ital. *Accompagnato di gente in gyro* Ger Vmbgeben / bewaret Hiſp. *Acompannado de hombres en derredor.* Pol. *Obſtapiony.* Vng. Környwl vetetöt. Ang *Accompanied, enuironned with men as a prince.*] Virg. lib. 11. Aeneid. Tum ſocios (nanq; omnis eum ſtipata tegebat Turba ducum) ſic incipiens hortatur ovanteis.

Stipātĭo, ſtipationis, verbale, f. t. Ipſe ſtipandi actus. [סוך *meſáb* περίστασις, περιοχὴ, περιστοιχισμός. Gal *Enuironnement pour defendre* Ital *Circundamento d'alcuno.* Ger. Vmbgebung / vmbſtellung eines. Hiſp. *Aquella obra de accompannar, cercar y rodear algo para defenderlo* Pol. *Obſtapienie.* Vng Környwl veues. Ang. *Accompanying*] Cic. pro Sylla: Ejus aſpectus, concurſatio, ſtipatio, greges hominum perditorum, metum nobis, ſeditionesq; afferebant. Plin. lib. 16. cap. 22: Ita cæteri ſtipatione naturali propellunt eos.

Stipātōres, m. t. Qui in navibus onera componunt. ἐπιπλοι, inquit Servius. ¶ Itẽ ſatellites, quos principes corporis cuſtodię cauſa ſibi adhibẽt à ſtipe, quã accipiebant: vel quod reges ſtipent, & undiq; circundent, ac claudant, penè conſtringentes, inſtar apũ circa ipſarũ regem: aut quòd ipſi ferro ſtipati ſint. [δορυφόροι Gall. *Gardes du corps, archers de la garde.* Ital *Stuatori.* Ger. Trabanten / Gwardiknecht / die eines Furſten Leib bewarẽ Hiſp.

Los que accompannan al mayor. Pol. *Drabanci, stroże krolewskiego oręża.* Vng. *Feie delẽm fese orzo vitezlis.* Ang. *That enuironneth a prince to keep his bodie.*] Cicer. lib. 2. Offic. Præmittebatq; de ſtipatoribus ſuis, qui ſcrutarentur arculas muliebres, & ne quod in veſtimentis telum occultaretur, exquirerent. Hos antiqui à latere *latrones* vocabant. Horat. 1. Ser. Sat. 3: dũ tu quadrante lavatum Rex ibis, neq; te quiſquam ſtipator ineptum Præter Criſpinum ſectabitur.

Stĭptĭcŭs, adjectivum, vide STYPTICVS.

Strĭps, pis, & Stripis, hujus ſtipis, fœm. gen. [חלק כסף *chẽſeph ghulgholeth.*] Pecunię genus quod per capita colligi ſolet, quod ἀγορμὸς dicitur à Græcis. [Gall. *Paye, loyer, vne piece de monoye, denier ou autre choſe.* Ital. *Paga, mercede.* Ger. Zuſamẽ geteſen gelt. Hiſp. *Moneda que ſe coge para pagar ſueldo, paga.* Pol. *Dan pieniężna, ktora od kazdei oſſoby dauała.* Vng. *Zedõt pénz, mindon fwtõl kedit penz.* Ang. *Money giuen to beggers, wages to ſouldioures.*] Cic. 2. de Leg. ex XII. tabul. Præter Ideæ Matris famulos, eos q; juſtis diebus, nequis ſtipem cogito. Etrurſum: Stipem ſuſtulimus niſi eam quam ad pauços dies propriam Ideæ Matris excipimus. Implet enim ſuperſtitione animos & exhaurit domos. ¶ Pecunia quoq; quam vel in ærarium reponebant, vel diis offerebant, vel mendicis porrigebant ad ſuſtentationem vitæ, ſtips dicebatur à ſtipando: propterea quòd in cella ſtipabatur: id eſt, componebatur. Plin. Epiſt 161: Eluctatusq; facit gurgitem, qui lato gremio pateſcit, purus & vitreus, ut numerare jactas ſtipes & relucentes calculos poſſis. ¶ Stipem magnam confert hæc res: id eſt, fructum. Col. lib. 8. cap. 1: Quippe villaticæ paſtiones, ſicut pecuariæ non minimam colono ſtipem conferãt. ¶ Conferre ſtipẽ. Vlpian. de Col. illic. Sed tenuioribus permittitur ſtipem menſtruã conferre, dum tamen ſemel in mẽſe coëant. Spargere ſtipẽ. Plin. li. 33. cap. 10: Populus Romanus ſtipem ſpargere cœpit Sp. Poſthumio. Quint. Martio COSS. tanta pecunia erat, ut eam conferret L. Scipioni, ex qua is ludos fecit.

Stĭpŭlă, æ, f. p. à ſtipa ſive ſtupa deducitur, ſive quòd ſtupæ inſtar uratur, ſive quòd ea quoq; ſtipari tectorũ rimæ conſueverunt. [קש *kaſch* טבן *tẽben.* καλάμη. Gall. *Eſteul, eſtouble, tuyau de blẽ, chaume.* Ital. *Stopia, ſtrepola.* Ger. Ein halm/ſtupffel. Bel. Stoppel/ſtroo Hiſ. *La paja, como canna de trigo.* Pol. Zdżbło. Vn. *Zalma kènyò.* Ang. *Stubble, or the ſtalke of corne.*] Eſt autem ſtipula calamus frumenti, pura tritici, hordei, & ſimilium, quod ſcilicet continet ſpicã, cujus internodia genicula dicuntur, & aliquãdo genua, à ſimilitudine genuum animalis. Ovid. 4. Faſtorũ: Moxq; per ardentes ſtipulæ crepitantis acervos Trajicias celeri ſtrenua membra pede. Ibidem: Captivam ſtipula fœnoq; involvit & ignes Admovet: urentes effugit illa manus. Virgil. 1. Georg. Culmumq; levẽ ſtipulasq; volantes. ¶ Stipula etiã dicitur, quæ remanet in campo demeſſo frumento. Virgil. 1. Georg. Sæpè etiam ſteriles incendere profuit agros, Atq; levẽ ſtipulam crepitantibus urere flammis. ¶ Spicæ præterea quæ poſt meſſorum terga à tenuioribus legi ſolent, ſtipulæ appellantur. Terent. in Adelph. præter hæc meridie ipſo faciam ut ſtipulã colligat. Hinc ſtipula illecta, dicitur ſpica in meſſe dejecta, necdum collecta.

Stĭpŭlŏr, aris, ſecunda ſyllaba cor. com. p. Eſt ſolenni conceptione verborum poſtulare ſibi aliquid promitti ſolenni formula promittendi. [συγγράφω, διομολογῆμαι, πρόξενῶ, μνησθόμαι. Gall. *Stipuler.* Ital. *Stipolare.* Ger. Fragen ob einer etwas eyngehn oder verheiſſen wölle: *item*, verheiſſen. Bel. Beloven. Hiſp. *Acceptar lo que otro promete.* Pol. *Przez pytanie obietnicze żadam.* Vng. *Fwl fogadtato kõuetſeget tetelõ.* An. *To require a thing to be giuen him or done with ordinarie wordes of the law, to require by couenant, to mak a bargaine, to promiſe effectually that he is required to do.*] Et quanvis propriè de iis interrogationibus dicatur, in quibus de pecunia agitur, eò quòd à ſtipe dictum putetur: transfertur tamen ad omnes rogationes quæ de quavis re interponuntur. Cic. 2. de Leg. Si is cui legatũ eſt, ſtipulatus eſt idipſum quod legatum eſt, ut ea pecunia ex ſtipulatione debeatur. Col. in præfat. lib. 10: Fœnoris tui Sylvine, quod ſtipulanti ſpoponderã tibi, reliquã penſiunculã percipe. ¶ Eſt autem ſtipulor ſecundum Priſcianũ, verbum cõmune, quod tàm in activa quàm paſſiva ſignificatione, ablativo jungitur. Dicimus enim ſtipulor abs te, pro rogo te, peto abs te: & ſtipulor abs te, pro rogor abs te. Iuvenal. Quantum vis ſtipulare & protinus accipe quod do, Vttoties illum pater audiat. Quo in loco eſt activæ ſignificationis. Suetonius verò paſſivè prorulit Prætorũ lectoria, quæ veterat minorẽ annis vigintiquinq; ſtipulari: id eſt, interrogari. Plautus quoq; paſſivè dixit: Niſi dolo malo inſtipulatus ſis. Idem in Curcul. Ibidem erant ſcorta exoleta, quirq; ſtipulari ſolent. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Aſtipulor, inſtipulor, & reſtipulor, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Stĭpŭlātŏres, m. t. dicuntur qui per interrogationem obligant promittẽtem [οἱ διομολογούμενοι, οἱ ἐπαγγελλόμενοι, πεπρωτοδότες. Gall. *Stipulateurs.* Ital. *Interrogatori, ſtipolatori.* Ger. Anforderer/ fraget ob einer etwas verheiſſen wölle. Hiſp. *Acceptadores de lo que otros prometen.* Pol. Czy ktorzy przez pytanie obietnicze żądaią. Vng. Fõl *fogattatok* kõuetſeg tetelõk. Ang. *Requeſters of a thing to be done with ordinarie wordes of the law.*] Cicer. pro Quintio: Literæ P. Quintii teſtes tot, quibus omnibus cauſa juſtiſſima eſt cur ſcire potuerint: nulla cur mentiantur, quum à ſtipulatore tuo comparabuntur. Hæc enim duo ſtipulator & promiſſor opponuntur. Quod docet Iureconſult. titulo de verborum obligationibus.

Stĭpŭlātĭo, onis, f. t. (ut inquit Pomponius) Eſt verborum conceptio, quibus is qui interrogatur daturum factúmve ſe id quod interrogatus eſt, reſpondet. [συγγραφή. Gall. *Stipulation.* Ital. *Interrogatione, ſtipulatione.* Ger. Verheiſſung des darumb jemandts iſt angefolderet worden. Hiſp. *Obra de acceptar lo que otro promete, ſtipulacion.* Pol. *Obietnicza na pewne pytanye.* Vng. *Fõl fogadas* kõuetſeg tetel. Ang. *An effectuall promiſe to do which he is required to do.*] Cic ad Attic. lib. 16: Etſi nondum ſtipulationes fegeram (nec enim Eros venerat) tamen pridie Iduum velim conficias. Senec. de Benefic. lib 3. cap 15: Vtinam nulla ſtipulatio emptorem venditori obligaret, nec pacta, conventaq; impreſſis ſignis cuſtodirẽtur, fides potius illa ſervaret, & æquũ colens animus.

Stĭpŭlātĭŭncŭlă, æ, diminutivum. [ἡ σμικρὰ ἢ εὐτελὴς διομολόγησις. Gall. *Petite ſtipulation.* Ital. *Picciola ſtipulatione.* Ger. Ein kleine oder ſchlechte verſprechung. Hiſp. *Pequenna ſtipulacion.* Pol. *Mała obietnica.* Vng. Fõl *fogadaſatska* kõuetſeg tetelõtske. Ang. *A little promiſe to do which is required.*] Cicero 1. de Orator. Tu mihi quum in circulo decipiare adverſarii ſtipulatiũcula, & quum obſignes tabellas clientis tui, quibus id ſit ſcriptum quo ille capiatur, ego tibi ullam cauſam majorem committendam putem?

Stĭpŭlātŭs, tus, Stipulatio. ὁμολογία. Plinius: Iovis deorum ſummi ſtipulatu. Vſi quoque hoc vocabulo ſunt Iuriſconſulti.

Strīrĭă, æ, f. p. proprièeſt aqua frigore cõcreta pendens, guttatimq; ſtillãs. [אגל *égbel* נטף *natáph* דלף *déleph.* στάλαγμός Gal. *Goutte d'eau gelee & pendante.* Ital. *Acqua agghiacciata che ſta pendente.* Ger. Ein eißzapff. Hiſp. *El cerrion ò gota de agua elada.* Pol. *Sopel żmarzły.* Vng. *Fagyot iſap.* Ang. *A froſen droppe.*] Virgil. 3. Georg. Stiriaq; impexis induruit horrida barbis. Martialis lib. 7: Turpis ab inviſo pendebat ſtiria naſo. Plinius diſtillantes hyberno gelũ ſtirias.

Strīrps, hujus ſtirpis, fœm. tert. Origo, progenies, ſoboles. [עקר *héker*: יחש *yáchas.* γένεια. Gall. *Race, lignée.* Ital. *Progenie, lignaggio.* Ger. Ein Stamm/Geſchlecht. Bel. Een Afcompſte. Hiſp. *Generacion, linaje.* Pol. *Pokolenie.* Vng. *Nemſeteſeg faiżai.* Ang. *Offſpring or ſtok in kinred.*] Virgilius 7. Aeneid. Heu ſtirpem inviſam. Idem 3. Aeneid. quæ vos à ſtirpe parentum Prima tulit tellus. Ovid. 2. Metamorph. Semifer interea divinæ ſtirpis alumno Lætus erat, miſtoq; oneri gaudebat honore. ¶ Item ſtirps maſculini generis eſt, & ſignificat imam arboris partem, quam & truncum appellamus. [שרש *ſchoréſch.* ῥιζόφυτον, πρόῤῥιζος Gall. *Racine d'arbre ou d'herbe, ou ce qui en ſort.* Ital. *Stirpe, tronco, radice d'alberi ò d'herbe.* Ger. Ein Stamm/ atß an einem Bawm. Hiſp. *Planta, raiz ò tronco del arbol.* Pol. *Pien kądżego drzewa.* Vng. Fa tõrzõk, *fa* tõkeie tõue. Ang. *The ſtock or ſtemme of a tree or herbe.*] Idem Metamorph. lib. 12: Quum ſemel in ſylvis imo de ſtirpe reciſum. In qua ſignificatione inveniter etiam fœminium Horatius: Stirpesq; raptas, & pecus & domos. ¶ Stirps quæſtionis origo, fundamentum, per tranſlationem. Cic. 4 de Finib. Differo eam partẽ, quæ quaſi ſtirps eſt quæſtionis. Dixerunt tamen ſignificatione ſobolis maſculino genere: ut Pacuvius: Qui ſtirpem occidit meum? Ruſus in ſignificatione materiæ. Horat. Stirpesq; raptas & pecus & domos. Soſipater, lib. 1.

Strīrpēſco, is, ere, In ſtirpem cõvertor. [εἰς πρόῤῥιζα μεταβάλλω, πρόῤῥιζος. Gall. *Ietter getons, produire tiges, ſe convertir en tiges & ſions.* Ital. *Farſi ò convertirſi in tronco.* Ger Verhertet werden/verdorren Hiſp. *Arragar ò hazer raiz la planta.* Pol. *Zaſiçham.* Vng Tõrzõkke tõue lezõk. Ang. *To waxe to haue a ſtock or ſtemme.*] Plinius libro 9. capite 8: Nam ſi defringatur, ſtirpeſcere & intermori.

Strīrpĭtŭs, pen. cor. adverbium, Funditus, radicitus. [ὁλοσχερῶς, ῥιζόθεν. Gall. *De la racine, totalement* Ital. *Dal fundo, dalle radici, totalmente.* Ger. Mit der wurtzel herauß/vom grund herauß Hiſp. *Arrancando de raiz.* Pol. Zgruntu, żkorzenia. Vng Tõuetwl fogua. Ang. *Vterly, by the rootes.*] Cicer. 4. Tuſcul Hunc errorem quaſi radicem omnium malorum ſtirpitus philoſophia ſe extracturum pollicetur.

Strīvă, æ, f. p. Aratri manica, quæ tenetur manibus quũ aratur. [ἐχέτλη. Gall. *Le manche ou le tenon de la charrue.* Ital. *Manico dell' aratro.* Ger. Ein Genß oder Pflugrippel. Hiſp. *El eſtiua ò manzeua del arado.* Pol. Rękoieść u pługa. Vng. Ekezaro. Ang. *The plough tayle or handle.*] Virg. 1. Geor. Stivaq; quæ currus à tergo torqueat

torqueat imos. Ovid.8.Metam. Hos aliquis trepida dum caprat arundine pisces, Aut pastor baculo stivaq; innixus arator Vigit, &c. Idem 4. Fast. Inde premens stivam designat moenia sulco. Dicta stiva à stando, quia super eam regula stat, & est quasi temo inter boves.

Stlată, Genus navigii (inquit Festus) lătŭ magis quàm altum, à latitudine sic appellatum: sed ea consuetudine qua stlocum pro locum, stlitem pro litem dicebant antiqui, qui dictionibus ab l incipientibus, s literas præponere solebant.

Stlătărĭŭs, dicitur qui stlata vehit, sicut à scapha scapharius.

Stlātārĭŭs, a, um, dicitur quod mari portatum est, quasi stlata advectum. Iuvenal. Satyr. 7: Spondet enim Tyrio stlataria purpura filo.

Stlembŭs, Gravis & tardus. Lucilius: Atq; equum pedibus stlembum. Festus.

Stlĭtĭbŭs judicandis dicebant veteres, pro litibus. Hinc Decemviri dicebantur Stlitibus judicandis. Festus.

Stlŏpŭs. [Germ Das klepffen/so geschicht/so einer die backen auffblast/ vnd leßt den athem mit einem klapff herauß brechen.] Sonus qui ex inflatione buccarum erumpit. Pers. Satyr. 5: Nec stlopo tumidas intendis rumpere buccas. Alii scribunt sclopus.

Sto, as, are, steti, statum, n.p. Erectus sum, consisto: cui opponit sedeo. [עמד *hamádh.* ἱστάναι, ἱσταμαι. Gall. *Estre debout, demeurer en vn estat, s' arrester.* Ital. *Stare.* Ger. Stehn Belg. Staen. Hisp. *Estar en pie ò en hiesto.* Pol. *Stoie.* Vng. *Allok.* Ang. *To stande.*] Plaut. Casin. Hi stant hîc ambo, non sedent. Terent. Eunuch. interim dum ante ostium sto, notus mihi quidã obviam Venit. ¶ Et nõ tantùm de animatis, sed de inanimatis dicitur: ut Navis stat, Flumen stat, Currus stat. ¶ Sol itẽ stare dicitur, quũ ad alterum Tropicorum perveniens, ulterius progredi non potest, sed cursum incipit reflectere. Vnde duo dicimus esse solstitia, alterũ æstivum, alterũ hybernum. ¶ Item ponitur pro satisfacere, permanere & durare. Cic. 1. Offic. Facere promissa, stare cõvenit, reddere depositum. Virg. 4. Aen. Et bene apud memores veteris stat gratia facti. ¶ Item pro horrere. [עמד *samdr.*] ut annotavit Nonius citans locum ex Titinnio: Atque illud ante partũ comedet: fundi stabunt sentibus. Item alterũ ex Cæcilio: Hic amet, familiæ fame pereant: ager autem stet sentibus. ¶ Item pro plenum esse. [מלא *malé.*] Virg. 12. Aen. jam pulvere cœlũ Stare vident. ¶ Item pro prominere, ut annotavit idem Nonius, citans illud Lucilii ex lib. 29: Hîc corpus solidum invenies, hîc stare papillas Pectore marmoreo. ¶ Item significat aliquando præstitutum esse & immobilem. Virg. 10. Aen. Stat sua cuiq; dies, breve & irrevocabile tẽpus Omnibus est vitæ. Ovid. 1. Metam. Sic stat sententia: id est, immobilis & fixa est. ἀδύνατον. ¶ Item in animo esse, & constitutũ habere. Virgil. 12. Aeneid. Stat conferre manum Aeneæ stat quicquid acerbi est Morte pati. ¶ Item positum esse, κεῖσθαι. Virgil. 1. Aeneid. Omnis in Ascanio clari stat cura parentis. ¶ Itẽ quiescere. Apuleius: Dum fortè starent in taberna ludẽtes. ¶ Item in pristino statu manere. Virgil. 2. Aen. Trojaque nunc stares, Priamique arx alta maneres. ¶ Item ponitur pro emptum esse & constare. Liv. lib. 23: Multoq; sanguine ac vulneribus ea Pœnis victoria stetit. Gellius: Magno ei stet, ea nocte absentem fuisse. Quintilian. Neq; ipse hoc periculũ ignoro, expertus non levi documento, quanti steterit mihi, quod semel imperata non feci. ¶ Stare firmum, est non moveri, sed constantem esse. ἐν χώρᾳ μένειν. Livius: Restitistes autem adversus famam rumoresque hominum si satis firmus steteris. ¶ Stare per me, per te, per illum aliquid dicitur, quum ego, tu, aut ille impedimento est ne quid fiat. Plinius libro 18: Non stat per me quominus cœlum intelligas & cœlestia scias. Quintilian. Non per me stetit, sed per illam. ¶ Stare à Senatu, vel ab optimatibus, est Senatus vel optimatium causam tueri Cicero de Clar. Orat. Nemo à Senatu, & à bonorum causa stetit cõstantius. ¶ Stare à mendacio contra verum. Cicero 2. de Inven. pro eo quod est tueri falsum & verum oppugnare. ¶ Stare extrema fortuna, est summo in periculo situm esse. Cicero in Salust. Bis ad subsellia attractus, extrema fortuna stetit. ¶ Cõposita hujus verbi sunt, Absto, adsto, vel asto, consto, circumsto, antesto, contrasto, exto, à quo superexto, insto, intersto, disto, obsto, persto, præsto, prosto, resto, substo, superstо: de quibus suis locis.

Stătŭs, a, um, Firmus, fixus, immobilis, certus. [מאמן *mahomádh.* πεπηγυῖα. Gall. *Arresté, assigné, certain.* Ital. *Fermo, stabile.* Ger. Stätig/beständig/gewiß Belg Vast. Hisp. *Firme, que no se muda.* Pol. *Stal'i, pewni.* Vng. *Alhatatos, meg allatot.* Ang. *Firme, stable, that standeth and is not moued.*] Plin. lib. 18: Iam primũ hanc injuriam omnibus annis accidere non posse propter statos siderum cursus. Cicer. de Aruspic. respon. Statas solennesque cæremonias pontificatu contineri. Sic Statis vicibus aliquid fieri dicitur, quod certis fixisque temporibus iteratur. ἐν πάξει ποιεῖσθαι. ¶ Status dies cũ hoste, est dies cõstitutus controversiæ cum peregrino judicio finiendæ. Plaut. Curcul. Status condictus cum hoste intercedit dies. Cicer. 1. Offic. Si status dies sit cum hoste venito. ¶ Stata sacra, quæ certis ac statutis diebus fiebant & non mutabantur, sed firma & stabilia erant, diversa ab illis quæ indicta vocantur, quæ nimirum vel in alia tempora rejici possunt, vel etiam omitti penitus: πανηγύρεις. Catul. Sacra stata, solennia, sancta servasti. Ovid. 1. Fastor. Ter, quater evolvi signantes tempora Fastos: Nec sementinæ est ulla reperta dies: Tum mihi (sensit enim) lux hæc inducitur, inquit, Musa: quid à fastis non stata sacra petis? ¶ Enn. Modicã & modestam formam mulieris statam vocavit, quam Phavorinus apud Gellium non invenustè uxoriam formam nominat. Vide Gellium lib. 5. cap. 11.

Stătŭs, us, m. q. Conditio, habitus. [מעמד *mahamádh.* πρόσχημα. Gal. *Estat, condition, geste, maintien, contenance.* Ita. *Stato, stado, qualità di vna cosa.* Germ Ein stand oder stat/wesen. Belg. Eenen staet. Hisp. *Estado de cada vna cosa.* Pol. *Stan.* Vng. *Allapat.* An. *The stat, behauiour or contenance.*] Col. lib. 8: Quare status ejus longior productiorq; ad hos casus magis habilis est. Cicero Lentulo lib. 1. Epist. Ex eodem de toto statu rerũ omnium cognosces. Idẽ de Aruspicum respon. Hunc statum qui nunc est, qualiscunque est, nulla alia re nisi concordia retinere possumus. ¶ Deducere aliquẽ de statu vitæ, est eũ à solito vitę tenore abducere. Cic. 3. Verr. Me de vitę meæ statu lacrymis suis deduxerunt. ¶ Status item ponitur pro stata & firmata ætate, nimirum annorũ xxv. L. 77. D. de leg. & fid. 2: Quãquã igitur testamento cautũ esset, ut quũ ad statum suũ perveniſſet, ei solveret. Apud Rhetores autem status, στάσις, dicitur summa cãusæ cõstitutio, ad quã totius orationis argumẽta referuntur: hoc est, id quod nascitur ex conflictione petitionis actoris & defensionis rei. Id aũt dilucidius fiet hujusmodi exẽplo: Dejotarus insidias struxit Cæsari: intentio est actoris. Non struxit: depulsio rei. Hinc oritur constitutio sive status, Struxeritne insidias Cæsari Dejotarus. Et quoniam in omni disceptatione quæritur an sit, quid sit, vel quale sit, tres inde oriuntur statuum differentiæ, Conjecturalis, Legitima & Iuridicialis. Cicero in Topic. Refutatio accusationis, in qua est depulsio criminis, Græcè στάσις, Latinè Status vocetur.

Stătŭs, ex quibus omne genus controversiarum de agris exoritur, octo omnino sunt, injectivus, expositivus, subjectivus, recuperativus, assumptivus, initialis, materialis, affectivus. Injectivus ergo status est generalis. Nam sive de possessione, sive de fine controversia nascatur, per hoc repetitio justa injustaque injicitur. Expositivus est status controversiæ, quoties finitimorum argumentorum caret demonstratione, & partium magis exigit narrationem, per quam exponẽdum sit, quo sint genere terminandæ, aut persuadẽdum judici, etiam si loci natura, finitimam exhibeat similitudinem. Subjectivus status est, cùm relinquitur status generalis, & alio quolibet statu controversia defenditur. Recuperativus est status, quoties non à trifinio, aut quadrifinio, sed ex quolibet finis loco incipientis termini rectũram dirigit, & per incessum definitionis loca quędã alteri fundo acquirit aut solũ aufert, & ejus loco redditur. Assumptivus primæ controversiæ status, qui est de positione terminorũ, in rigorem aut in finem transcendit. Initialis controversiæ status de rigore pertinens ad materiam transcẽdit in controversiam, quę est loco tertio: de fine status materialis non conditionẽ mutat, neq; materiam efficit. Materialis status est, ex quo omnes controversiæ incipiunt de loco duntaxat: nam transcendentiam non habet de hoc effectivus, sed, dum consummatus fuerit, nascitur. Effectivus est, cùm de loco litigatur, & idoneas partes ad litigium advocationes instituunt. Ex Aggeno de limitibus agrorum.

Statĭo, onis, f. t. Locus in littore sinuosus, in quo naves aliquãdiu possunt consistere, minus tamen tutò quàm in portu. [מעמד *mahamádh* מצב *matsṣáb* מעדה *hemddh.* στάσις. Gall. *L' astiette de quelque autre chose, estation.* Ita. *Statione.* Ger. Stelle/ schiffstelle. Hispan *La estanca ò estancia.* Polon. *Stanowisko dlia l'odzi.* Vngar. *Hajo rey, hajo allo part.* Ang *A place where men of warre or shippes abide for a tyme*] Virgil. 2. Aeneid. Nunc tantùm sinus & statio malè fida carinis. Item 10 Aeneid Frangere nec tali puppim statione recuso. ¶ Stationes item dicuntur loca, in quibus milites consederunt, quæ & stativa dicuntur, & præsidia. Curtius: Cognitum id per exploratores, qui stationes hostium fuerant ingressi. ¶ Locum item vigilibus ad excubias agendas assignatum, stationem vocamus; quod in eo subsistere cogantur, neq; eum sine gravi noxa possint relinquere. Virg 9. Aen. - vigiles simul excitat illi Succedunt, servantque vices: statione relicta, Ipse comes Nrso graditur ¶ Itẽ ponitur pro loco in quo jus Romæ docebatur. Gell. libr. 13. cap. 13: Quæsitum esse memini, in plerisq; Romæ stationibus, jus publicè docentium. Iuven. Satyr. 1: stationes omne theatrum. ¶ Similiter errantium stellarum matutinæ (quas primas vocant) & vespertinæ (quas secundas) quum stare spectantibus videantur in Oriente, & Occidente, stationes vocantur.

¶ Per metaphoram etiam ſtatio pro temporaria habitatione accipitur. Cicer. ad Att. lib. 6: Athenis ſtatio mea nunc placet. Sumpta tranſlatio à loco littorali, ubi naves ad tempus ſubſiſtunt, quanvis nō æquè tutò, atque in portu. ¶ Propriè autem ſtatio dicitur ipſe ſtandi actus: unde cæteræ omnes ſignificationes fluxerunt.

Stătĭūncŭlă, diminutivum, f. p. Parva ſtatio: ſicut à ratione ratiuncula.

Stătĭōnālĭs, adjectivum: [φυλακτικός Gall. D' aſſiette, d' eſtation. Ital. Della ſtatione. Germ. Gehörig zu der ſtellung auff die wacht. Hiſpan. Coſa de eſtanca ò de eſtacion. Pol. De ſtrazei enzinalezaci. Vngar. Bizonyos allaſu. Ang. Belonging to an abiding place for ſhipes.] ut ſtationales milites, qui & ſtationarii, quib. certa ad excubias agendas aſſignata eſt ſtatio. Stationales ſtellæ, quæ matutino tempore omnium noviſſimæ, & veſpertino omnū primę in cœlo apparentes, quaſdam quaſi excubias facere videntur. Plin. de ſideribus loquens lib. 2. cap. 15: Eadem ſtationalis ſenis menſibus commoratur inſignis, alioqui bimeſtris: quum cæteræ utraq; ſtatione quaternos menſes nō impleant.

Stătĭōnārĭī milites, Dicuntur quibus cuſtodiæ, aut præſidii gratia ſtatio aſſignata eſt, ut qui in caſtris, urbibúsve ad excubias agendas certo loco diſponuntur: quíve in provinciis diſtribuūtur partim ad externā vim, ſi qua fortè ingruat, propulſandam: partim, ad provinciales in fide cōtinendos. [φυλακαί. Gall. Garniſon de lieux forts. Ital. Garniggione de luoghi forti. Ger. Kriegsleut die zur hut auff die wacht geſtellet ſind / oder die im Zuſatz ligen. Hiſp. Guarnicion de lugar fuerte. Pol. Straż na woinie. Vng. Straſſa allo vitezȯk. Ang. Men of wearre to watch or to whome a certane place is appoynted to keep.]

Stătīvă, orum, n. ſ. Caſtra, ſive munitiones militares: à ſtando dicta, quòd in iis milites ſubſiſtunt. [מַצָּב matſſāb מַחֲנֶה machanēh. στάσις, ἔρυμα. Gall. Vn camp, ou vn fort, ou vne place, où ſont aſſis les gens de guerre, ou le guet ou la garniſon. Ital. Statine, luoghi forti. German. Läger / lägerſtatt / darinn ſich ein Kriegsvolck enthaltet / Kriegsſtelle. Hiſpan. El real de hueſte para poco tiempo. Polon. Pol'ozenie ſie zol'nierskie, oboz. Vngar. Tabor ſancz. Ang. A fort or camp pitched.] Liv. lib. 1. ab Vrbe: In his ſtativis (ut fit) longo magis quàm acri bello ſatis liberi commeatus erant. Et lib. 9. Stativa noſtra munimento ſatis tuta ſunt. Cicero pro Lege Agrar. Num quid cauſæ eſt, quin omnes agros, urbes, ſtativa, portus, totam denique Bithyniam Decemviri vendituri ſint?

Stătīvŭs, a, um, penult. prod. Stationalis: [ἑδρεῖος, στασιμος, στρατικός Gall. D' aſſiette, de ſtation. Ital. Della ſtatione. Ger. Das man auffſtellet zu hüten vnnd wachen. Hiſp. Coſa de eſtanca ò eſtacion. Polon. Poſtawioni naſtały. Vngar. Bizonyos allaſu. Ang. Belonging to a camp pitched or fort.] ut Præſidium ſtativum, quod certis locis cuſtodiæ & ſecuritatis gratia diſponitur. ¶ Caſtra ſtativa, quæ & ſtativa abſolutè, munitiones ſunt militares, quibus copiæ ſepiuntur, ut adverſus repentinum hoſtium incurſum tutæ ſint, neque invitæ in prælium deſcendere cogantur. ¶ Stativæ aquæ dicuntur quæ contrariæ ſunt mánantibus, & perennibus, cujuſmodi ſunt fontes, rivi, fluvii. Varro de admirandis ad Fundanium ſocerum: Secundo de ſtativis aquis ut ſunt lacus, ſtagna, putea & maria. Plin. lib. 2. cap. 88: In eadem & oppidum hauſtum profundo, alioqui motu terræ ſtativas emerſiſſe.

Strătārĭŭs, tia, rium, Fixus, firmus, immobilis. [μόνιμος, στερεός. Gall. Qui ne bouge d' vne place, ferme. Ital. Fermo, immobile. Ger. Stätig / beſtendig / ſtät Hiſp. Coſa firme y no variable. Pol. Stał's. Vngar. Allo. alhatatos. Ang Firme, ſure, that is not eaſilie moued.] Vnde ſtatariæ fabulæ dictæ ſunt, quæ motoriis opponuntur, hiſtrionibus minimè laborioſæ, quippe quæ à ſtantibus non diſcurſantibus, tumultuantibúsve peragerentur. Terent. in Heavt. Adeſte æquo animo, date poreſtatem mihi Statariam agere ut liceat per ſilentium. Statarius orator. Cicer. de Clar. Orat. C. Piſo ſtatarius & plenus ſermonis orator. Et paulò antè: Ii quos ſtatarios appellant, quorum eſt illa ſimplex in agēdo veritas. ¶ Pugna ſtataria, in qua non fartis, non excurſionibus, non levibus prælis, ſed collatis utrinq; ſignis decertatur. ¶ Statarii ordines, ad ſtatariam pugnam inſtructi. Liv. lib. 9: Statarios uterq; miles ordines ſervans.

Stăbĭlĭs, le, om. t Firmus, & fixus: [נָאוֶן neemán. βέβαιος, στάσιμος, στερεός. Gall Ferme, ſtable, aſſeuré, immuable. Ital. Stabile, immutabile. Ger. Stät / ſteiff / beſtendig. Belg. Vaſt Hiſp. Coſa firme, que no ſe muda. Pol. Stał's. Vngar. Allo alhatatos. Ang. Stable, ſure, firme.] ut apud Terent. in Adelph. Errat longè, mea quidē ſententia, Qui imperium credat gravius eſſe, aut ſtabilius. Vi quod fit, quàm illud quod amicitia adjungitur. Cicero 1. de Orat. Nihil eſt enim tam inſigne, nec tam ad diuturnitatē memoriæ ſtabile, quàm id, in quo aliquid offenderis. Ovid. 5. Triſt. Eleg. 14: Rara quidē virtus, quā non fortuna gubernet, Quæ maneat ſtabili, quum fugit illa pede. ¶ Stabile eſt: id eſt, certum, & ſtatutū. Plaut. in Bacch. Profectò ſtabile eſt me fratri aurum reddere. ¶ Mala ſtabilia: hoc eſt, poma non decidua, & quæ diutiùs in arbore ſtant, vel diu maturitatem retinent, neque citò corrumpuntur. Cato cap. 7: Eo lotium ſuillum, aut ſtercus ad radicem eorum addere oportet, ut ſtabilia mala fiant.

Stăbĭlĭo, lis, act. q. Stabilem facio, firmo. [חָזַק hekim חזק chizzék. βεβαιόω, ἀσφαλίζομαι, μεμερμήνω, κατασκευάζω; καθίστημι. Gall. Affermir, aſſeurer, eſtablir Ital. Stabilire, formare. Ger. Veſtē / ſtigen / beſtendig machen. Belg. Vaſt maken Hiſp. Firmar, eſtablecer. Pol. Potwierdzam, poſtanawiam. Vng. Meg allatom erōſitōm. An. To mak ſted faſt or ſtable.] Plautus in Amph. Regique Thebano Creonti regnū ſtabilivit ſuū. Cic. 4. de Finib. Niſi fortè cenſeres T. Gracchum patrē beatiorem fuiſſe quàm filiū, quū alter ſtabilire Rempublicā ſtuduerit, alter evertere. ¶ Hinc cōſtabilio, quod eſt omnibus modis ſtabile & ſecurū reddo. Plaut. in Capt. -ædepol rem meam Conſtabilivi, quum illum emi.

Stăbĭlīmĕn, inis, n. t. & Stabilimentum, ti, n. ſ. Firmamentū, ſive corroboratio. [מִסְמָךְ miſſādh חֶזְקָה chezkáh (vel) chezkáh. ἔρεισμα, βεβαίωσις. Gall Affermiſſement, aſſeurance. Ital. Stabilimento. Ger. Ein beveſtigung / ſterckung Hiſ. Firmeza para ſtar. Polon. Vmocznienie, poſielenie. Vng. Erōſſeg tamaz. Ang. That ſtabliheth or maketh ſtedfaſt.] Plaut. in Curc. Hæc ſunt ventri ſtabilimenta, panis, & aſſa bubula, Poculum grande. Cicer. de Nat. deor. Addo, inquit, huc, quod mihi portento cœleſtium pater prodigium miſit regni ſtabilimen ejus.

Stăbĭlĭtās, atis, f. t. firmitas. [אֱמוּנָה amandh. πιθανότης. Gall. Fermeté Ital. Stabilita, firmezza. Ger. Beſtendigkeit. Belg. Vaſtheit. Hiſp. Firmeza para eſtar. Pol. Stał'oſć Vngar. Erōſſeg, alhatatoſſág. Ang. Stedfaſtneſſe firmitie.] Cæſ. 4. bell Gall. Ita nobilitatem equitum, ſtabilitatem peditum in prælijs præſtant. Cic. 1. de Finib. Quo loco videtur quibuſdam ſtabilitas amicitiæ vacillare. Plin lib. 23. cap. 3: Gingivis, & oris ulceribus, dentium ſtabilitati efficaciſſimè ſubvenit.

Strœbĕ, ſtœbes, f. g. στοιβή. Frutex aculeatus tùm caule, tùm folio, ſemine molli, rubido, radice pecoris pabulo gratiſſima, nō alibi quàm in aquaticis naſcens. Plin. lib. 21. cap. 15: Quædam ſpinā habent in folio, & in caule, ut phleos, quod aliqui ſtœben appellavēre. Idem lib. 22. cap. 11: Stœbe, quam aliqui phleon vocant, decocta in vino, præcipuè auribus purulentis medetur: item oculis ictu cruentatis: hæmorrhagiæ quoque & diſenteriæ infuſa.

Strœchăs, adis. [στοιχάς. Gall. Stechas. Ital. Steca. Ger Stöchas kraut / man bringt es dürr in Teutſchland. Hiſp. Cantueſſa. Polon. Stœchas. Vng. Sthœias zigedben termō fw.] Herba à Stœchadibus inſulis ex adverſo Maſſiliæ, in quibus ſolis naſcitur, nomiē accepit. Tenues habet circulos, comam hyſſopi, amaram guſtu. Hanc hodie vocant imperiti ſticados citrinum. Nanq; frutex oſtenditur ſurculoſus, odoratus, capitibus luteolis ex concoloribus floſculis compactis: unde citrinum vocatur. Plin. lib. 27. cap. 21: Stœchas in inſulis tantùm ejuſdē nominis gignitur, odorata herba, coma hyſſopi, amara guſtu. Menſes cit potu, pectoris dolores levat, antidotis quoque miſcetur.

Strŏlă, æ, f. p. Græcorum vocabulum eſt, quo illi quodlibet veſtis genus ſignificant. [לְבוּשׁ béghedh. στολή. Gall. Vn habillement, & principalement celuy d' vne femme iuſques aux talons. Ital. Stola, ogni ſorte d' habito, ò veſta feminile ſin' à piedi German Ein jetliches kleid / beſonder ein langs. Hiſpan. Qualquier veſtidura, ò veſtiura propria de mugeres caſtas. Polon. Wſzelyaka dł'uga à poczciwa ſzata. Vngar. Minden ſele nenie az, ſlinȯzetnek (anag) hoznia bw palaſt. Angl. A womans gowne, a long robe.] λαὶ τῶ στέλλειν: hoc eſt, ab induendo. Vnde Plutarchus ſcribit ab Alexandro cuidam eſſe permiſſum, ut ſtola Perſica uteretur: hoc eſt, cultu Perſico. Idem in Dione: Dionyſium majorem ait eō diffidentiæ proceſſiſſe, ut ne fratrem quidem aut filium in cubiculum admitteret, niſi prius illi ſuam ſtolam poſuiſſent, & aliam ſumpſiſſent. Apud Latinos tamen ad honeſtæ tantùm matronæ veſtem hoc nomen tranſlatum eſt, quæ uſque ad imos pedes demiſſa erat, & cujus extremam partem ambibat inſita aſſuta, quæ erat faſciola quædam ſive limbus. Vlpian. l. Veſtis ff. de Auro & argen. leg. Mulierbria ſunt (inquit) quæ matrisfamilias cauſa parata ſunt, quibus vir non facilè uti poteſt ſine vituperatione: veluti ſtolæ, pallia, tunicæ, &c. Cicero 2. Philip. Sumpſiſti virilem togam; quam ſtatim muliebrem ſtolam reddidiſti Ovid. 2. Triſt. Ecquid ab hac omnes rigida ſummovimus arte, Quas ſtola contingi, ſumptaque vitta vetat? Valer. Max. lib. 2: Sed quo matronale decus verecundiæ munimento tutius eſſet, in jus vocanti matronam, corpus ejus attingere non permiſerunt, ut inviolata manus alienæ tactu ſtolæ relinqueretur. ¶ Hinc Stola nonnunquam pro ipſa matrona, ſive honeſta muliere figuratē accipitur. Papinius in Sylvis: Omnis plebeio territur matrona tumultu: Hinc eques, hinc juvenum cœtu ſtola miſta laborat. ¶ Stola etiam accipitur pro veſte ſacerdotali apud Apul. lib. ult. Metam. Proceſſit duodecim ſacratus ſtolis.

Strŏlātŭs,

Stŏlātŭs, a, um, Stola ornatus. [στολιδωτός. Gal. *Vestu de vestement long insques aux talons.* Ital. *Vestito di tale habito.* Ger Mit einer erbaren langē tieldung angethan. Hisp. *Vestido di tal vestidura.* Pol. *Wdl'uga szate obleczons.* Vng. *Hozzá bu palaſtban öltözöt.* Ang. *Cladde with a long robe vnto the heeles.*] Verùm quoniam (ut jam docuimus) ſtola honeſtarū tantummodò matronarum veſtis erat, factū eſt ut ſtolatum accipiamus pro matronali & honeſto. Vnde ſtolatam mulierem pro locuplete & primaria dicimus: ſicut cōtrà, togatam, pro plebeia, & minoris dignitatis: ut nō obſcurè innuit Horat. lib. 1. Ser. Sat. 2. ¶ Stolatus pudor: hoc eſt, matronalis verecundia. Mart. lib. 1: Quis Floralia veſtit, & ſtolatum Permittit meretricibus pudorem?

Stŏlĭdŭs, a, um, Excors, ſtupidus, ſtultus. [בּוּר *nabál* כְּסִיל *chesíl.* ἀβέλτερος, αὐόητος, νήπιος. Gall *Sot, niais.* Ital. *Pazzo, goffo.* Germ Torhafft/torechtig/toll/dappel Belg. Got/onverſtandtlich. Hiſp. *Bouo, loco.* Pol. *Bal'amunt, bl'azen.* Vng. *Bolong balygatag ekelös.* Ang. *Foolish, fonde, lewde of conditions.*] Terent. in Heavt. Nónne ad lenē aliquam fabricam fingit? S. ſtolidus eſt. Plaut. Epid. Ego illic me autem aſſimulabam quaſi ſtolidum. Liv. 4. bell. Maced. Cōſul extemplò arma capere milites juſſit: armatos inde paulìſper cōtinuit, ut & ſtolidam fiduciam hoſti augeret, & diſponeret copias, quibus quæque portis erumperent. Ovid. 11 Metam. Pingue ſed ingenium manſit, nocituraque, ut antè, Rurſus erant domino ſtolidæ præcordia mentis. Plaut. in Mil. Nullum eſt hoc ſtolidius ſaxum.

Stŏlĭdē, adverb. Stultè. [ἀβελτέρως. Gall. *Sottement, niaiſement.* Ital. *Pazzamente.* Ger. Torechtigtlich. Hiſ. *Boua y locamente.* Pol. *Gl'upie, po bl'azen.* ka. Vng *Bolondul, balygatagul.* Ang. *Foolishlie, fondlie.*] Liv. 5. bel. Pun. Id nō promiſſum magis ſtolidè, quàm ſtolidè creditum, tanquam eædem militares & imperatoriæ artes eſſent.

Stŏlo, onis, m. t. Inutilis, & quaſi ſtolida fruticatio ex arborū radicibus. [שׁוֹרֵשׁ *ſchethíl.* πυθμήν. Gall. *Vn rejetton qui naiſt au pié de l' arbre.* Ital. *Germoglio à pié del' albero.* Germ Ein vnnützſchoß/ein aberſchoß. Hiſp. *Pimpollo que nace al pie del arbol.* Polon. *Nie vytoczna a ſzkodliwa latoroſl, wiroſlina.* Vn. *Ea tmue bůl ki agazo vezzők.* Ang. *The ſpring or yongymps that growe out of the ſtemmes or rootes of trees.*] Plin. lib. 17. cap. 1: Fuerunt ab arboribus cognomina antiquis: ut, Fronditio militi illi qui præclara facinora, Vulturnū tranſnatans, fronde capiti impoſita, adverſus Annibalem edidit: Stolonū Liciniæ gentis: ita enim appellatur in ipſis arboribus fruticatio inutilis. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 2: Nam Stolonis illa lex, quæ vetat plus quingenta jugera habere civem Romanū, & qui propter diligentia culturæ Stolonum confirmavit cognomen, quod nullus in ejus fundo reperiri poterat ſtolo, quòd effodiebat circum arbores è radicibus, quæ naſcerentur è ſolo, quos ſtolones appellabant.

Stŏmăcācē, στομακάκη, Gingivarum morbus, quum illis vitiatis dentes excidūt. Plin. li. 25. cap 3: In Germania trans Rhenū caſtris à Germanico Cæſare promotis, maritimo tractu fons erat aquæ dulcis ſolus, qua pota intra biennium dentes decíderent, compagesq; in genibus ſolverentur. *Stomacacem* medici vocabant, & *ſcelotyrben* ea mala.

Stŏmăchŭs, ſtomachi, m. ſ. [στόμαχος. Gall. *Eſtomach.* Ital. *Stomacho.* Ger Die ſpeiſröhr/ſunſt der magen. Hiſp. *La boca del eſtomago ò vientre.* Pol. *Zol'adek, brzuch.* Vn. *Gyomor.* Ang. *The ſtomack, the meat pipe.*] Fiſtula per quā cibus deſcendit. Plin. lib. 11. cap. 37: Summū gulę fauces vocātur, poſtremū ſtomachus. Cic. 2. de Nat. deor. Linguam aūt ad radices ejus hęrens ſtomachus excipit, quò primùm illabuntur ea quæ accepta ſunt, & oris utraq; ex parte tonſillas attingens, palato extremo atq; intimo terminatur. Celſ. li. 4. cap. 1: Deinde duo itinera incipiunt: alterū aſperam arteriam nominant, alterū ſtomachum. Arteria exterior ad pulmonē, ſtomachus interior ad ventriculum ferturilla ſpiritum, hic cibū recipit. Et paulò pòſt: Stomachus verò, qui inteſtinorū principium eſt, nervoſus, ſeptus, à ſeptimæ ſpinæ vertebra incipit, ac circa præcordia cum ventriculo committitur. Ventriculus aūt dicitur, qui receptaculū cibi eſt. Hactenus Celſus. ¶ Impropriè tamē ſtomachus accipitur pro ventriculo qui cibū concoquit. Iuven. Satyr. 5: Si ſtomachus domini fervet vinoq;, ciboq;. Celſ. lib. 1. cap. 2: Secunda menſa bono ſtomacho nihil nocet, in imbecillo coaceſcit. Horat. 2. Ser. Sat. 2: Iejunus ſtomachus rarò vulgaria temnit. Et paulò pòſt: Latrātem ſtomachum bene lenit cū ſale panis. Dictus ſtomachus, ἀπὸ τῦ στόματος. Ἐχέω, quòd cibū inferiore orificio ad inteſtina transfundat. Stomachi reſolutio. Celſ. lib. 4. cap. 5: Vulgatiſſimū verò, peſſimumq; ſtomachi vitium eſt reſolutio: id eſt, quū cibi nō tenax eſt, ſoletq; deſinere ali corpus, ac ſic tabe conſumi. Plin lib. 9 cap. 48: Vomitum, diſſolutionēq; ſtomachi protinus creat. ¶ Interdum ſtomachus ponitur pro indignatione, ſive iracundia. [ἀγανάκτησις, ὀργιλότης. Ger. Zorn/ynwill Pol. *Rozgniewanie.* Vng. *Föl haborodas haraguas bozzonkodas.* Ang. *Anger, wrath*] Cic. 4. Tuſc. Tracta definitione fortitudinis, intelliges eam ſtomacho nō egerè. Sic dicimus: Poſſum ſine ſtomacho dicere: hoc eſt, ſine faſtidio & indignatione. Cic. Quint. Frat. lib. 6: Superiori epiſtolę quid reſpondeam nihil eſt, quæ plena ſtomachi & querelarum eſt. Idem ad Att. lib. 6: In quo tamen ille mihi riſum magis quàm ſtomachum movere ſolet. ¶ Stomachus pro animo: quia quemadmodū ſtomachus facilè eo cibo movetur, à quo natura abhorret, ſic animus eas res maximè averſatur & abhorret, quas ſuæ naturæ cōtrarias eſſe ſentit. Cic. ad Cęlium lib. 2: Noſti enim non modò ſtomachi mei, cujus tu ſimilē quondam habebas, ſed etiam oculorū in hominū inſolentium indignitate faſtidium. Hoc eſt, Noſti animum meum prę faſtidio id ferre non poſſe. ¶ Interdū in bonam partē capitur pro facilitate. Plin. in Prolog. Argumentum hujus ſtomachi mei habebis. Id eſt, hujus meæ facilitatis & manſuetudinis, & benignitatis.

Stŏmăchŏr, chatus, ari, d. y. Indignari ac turbari. [עָגַז *kaháph* קָצַף *katſáph.* ἀγανακτέω, ὀργίζομαι, θυμόομαι, πίμπραμαι, ἀγανακτῶ. Gal. *Se courroucer & deſpiter.* Ital. *Sdegnarſi.* Ger. Bnwirſch vnd zornig ſeyn/zürnen. Bel. Gram zyn Hiſ. *Enſannarſe.* Pol. *Gniewam ſie.* Vng. *Bozzonkodom, haragzom, föl haborodom.* Ang. *To be angrie or crabed.*] Cic. Callio: Sic enim ſtomachabere, & moleſtè feres, plura dicemus. Terent. in Eyn. - id quidē adveniens mecum ſtomachabar modó. Cicer. 4. Tuſc. An verò vir fortis, niſi ſtomachari cœperit, non poteſt fortis eſſe? Idem Capitoni in Epiſt. ad Att. lib. 16: Non dubito quin mirere, atq; etiam ſtomachere, quòd tecum de eadem re agam ſæpiùs.

Stŏmăchāns, tis, particip. [עָגַז *kahéph* (vel) *kahéph* קָצַף *kotséph.* ἀγανακτῶν. Gall. *Qui ſe courrouce & deſpite.* Ital. *Che ſe ſdegna.* Germ. Bnwirſchend. Hiſp. *El que ſe enſanna.* Pol. *Gniewaiacs ſie.* Vngar. *Bozzonkodo haragus, föl haborodo.* Ang. *That is angrie or crabed.*] Cicer. de Clar. Orat. Videre quempiam iraſcentem, & ſtomachantem. ¶ Hinc Subſtomachor, de quo ſuo loco.

Stŏmăchōsŭs, ſa, ſum, Iracundus, qui facilè indignatur, ac cuncta faſtidit. [עָגַז *kahéph.* ὀργιλος. Gall. *Colere, & deſpit, qui ſe courrouce & deſpite aiſeement.* Ital. *Accorocciolo, colerico, faſtidioſo.* Germ. Bnwirſch/der voll vnwirſche vnd zorn ſteckt. Hiſp. *Ayrado, ò ſannudo, ò el que toma faſtidio ò enojo.* Pol. *Gniewlywi.* Vng. *Haragus, föl haborodo, bozzonkodo.* Ang. *Angrie, or eaſie to be angred.*] Cic. 2. de Orat. Me quidē hercule valde illa movēt ſtomachoſa, & quaſi ſubmoroſa ridicula, non quū à moroſo dicuntur: tum enim non ſal, ſed natura ridetur. ¶ Literæ ſtomachoſæ, quæ indignationem, iracundiamq; ſcriptoris præ ſe ferunt. Stomachoſiores meas literas, quas dicas, non intelligo.

Stŏmătĭcŭs, [στομαχικός. Gall. *Qui a la bouche vlceree* Ital. *Che ha qualche male o poſtema in bocca.* Ger. Mit einer blöden oder kalten magen hat. Hiſp. *Doliente de eſtomago.* Pol *Zol'adek gl'is maiaci.* Vng *Az, ki nem emeszthet etelt emesztetlen ki okadoſ.* Ang. *That hath a diſeaſe in the ſtomacke.*] Propriè is dicitur, teſte Aegineta, cujus ſtomachus, ſive ventriculus cibum aſſumptum non retinet. Plin. lib. 25. cap 5, ſcribit helleborum mederi ſtomachicis.

Stŏmăchōsŭs, ſa, ſum, Iracundus, qui facilè indignatur, ac cuncta faſtidit. [עָגַז *kahéph.* ὀργιλος. Gall. *Colere, & deſpit, qui ſe courrouce & deſpite aiſeement.* Ital. *Accorocciolo, colerico, faſtidioſo.* Germ. Bnwirſch/der voll vnwirſche vnd zorn ſteckt. Hiſp. *Ayrado, ò ſannudo, ò el que toma faſtidio ò enojo.* Pol. *Gniewlywi.* Vng. *Haragus, föl haborodo, bozzonkodo.* Ang. *Angrie, or eaſie to be angred.*] Cic. 2. de Orat. Me quidē hercule valde illa movēt ſtomachoſa, & quaſi ſubmoroſa ridicula, non quū à moroſo dicuntur: tum enim non ſal, ſed natura ridetur. ¶ Literæ ſtomachoſæ, quæ indignationem, iracundiamq; ſcriptoris præ ſe ferunt. Stomachoſiores meas literas, quas dicas, non intelligo.

Stŏmătĭcŭs, [στομαχικός. Gall. *Qui a la bouche vlceree* Ital. *Che ha qualche male o poſtema in bocca.* Ger. Mit einer blöden oder kalten magen hat. Hiſp. *Doliente de la boca.* Pol *Vſtakroſtawe maiaci.* Vng. *As konek zaia meg föt zaia faio.* An. *That hath a diſeaſe in the mouth or ſwelling.*] Oris vitio laborans, cui os eſt exulceratum. Plin. lib. 24. cap. 14: Hujus flos cum melle epiphoris illinitur, & ignibus ſacris; ſtomaticisq; ex aqua bibendus datur. ¶ Stomatica item dicuntur quæ oris ulceribus medentur. Plin. lib. 22: cap 9: Ideò & commanducata, Stomaticè eſt, ulceribus oris inſperſa. Stomatica tamen Celſus lib. 3. cap. 18, interpretatur quę aperiendi vim habent. Sunt (*inquit*) quædam malagmata, quæ στομαχὰ Græci vocant, quoniam aperiendi vim habent.

Stŏmōmă, atis, στόμωμα, Squama ſubtiliſſima ex æris ſummia lanugine decuſſa. Plin. lib 34. cap. 11, de ſquama æris: Squamę eſt alterū genus ſubtilius, ex ſumma ſcilicet lanugine decuſſum, quod vocant ſtomoma.

Stŏrĕă, æ, f. p. [στρώμα. Gall *Natè ou autre couuerture qu' on eſtend ſur terre* Ital *Stora ſtuoia.* Germ Ein ſerge auß ſchlechtem zeug gemacht/ſo man auff den boden ſpreitet. Belg. Matten. Hiſp. *La eſtora de eſparto ò juncos.* Pol. *Mata, rogoza.* Vng. Gyekeny. Ang. *A mat, or any couering ſpred on the ground.*] Teges vilior, ex juncis, aut ſtramentis, quæ humi ſternitur. Plinius lib. 15. cap. 16: Colligi mala poſt æquinoctium autumnale, neque ante ſextamdecimam Lunam, neq; ante primam horam: cadiva ſeparari ſtramētis, ſtoreis, palciſve ſubſterni. Dicta ſtorea, ἀπὸ τῦ στορέννυμι, quod ſignificat ſteruere.

Străbo, ſtrabonis, m. t. [στραβών. Gall. *Louche ou bigle* Ital. *Che guarda in trauerſo, guercio.* German Ein ſchiler/ſcheich Hiſpan. *El que tiene los ojos turuios.* Polon. *Rozoki.* Vngar. *Kantſal.* Angl *Gogle eyed or a ſquint.*] Qui oculos habet diſtortos. Cic. 1. de Nat. deor. Redeo ad deos: ecquos ſi non tam ſtrabones, at petulos eſſe arbitramur? Plinius lib. 11. cap. 37: Vni animalium homini oculi depravantur, unde cognomina Strabonum & Pætorum.

Strāgēs,

Strāgēs, gis, f. t. Clades, occisio, vel (ut Valla interpretatur) cadaverum interfectorum multitudo. [הֶרֶג *hèregh* הֲרֵגָה *hareghàh* מַגֵּפָה *maghghephàh* מַכָּה *macchàh*. ὄλεθρος, φόνος. Gall. *Abattement ou abat de gens, tuerie, deffaite.* Ital. *Strage.* Ger. Ein niderlag Belg. Een nederlage. Hisp. *Estrago de cuerpos muertos.* Pol. *Porażka.* Vn. *öldöklöner outas le vagatos teſtek.* Ang. *Great slaughter or killing of people.*] Cicer. ad Att. lib. 1: Quas ego pugnas, & quantas strages edidi? Idē 3. de Leg. Sed ille quas strages edidit? Liv. lib. 8: Per arma, per viros latè stragem dedēre. Virg. 9. Aen. Quas ibi tum ferro strages, quę funera Turnus Ediderit, quem quisque virum demiserit orco, &c. Idem 6. Aen. Procubuisse super confusæ stragis acervum.

Strāgŭlum, guli, n. s. vel stragula, lę, Genus vestis, inquit Asconius. [מַרְבַד *marbàdh.* ἐπίδλημα, στρῶμα. Gall. *Couuerture, loudier, houſſe.* Ital. *Coperta di letto ò da cauallo.* Ger. Allerley decke/als auff den betten die gauteren. Hisp. *El repoſtero, tapete, ò alhombra.* Pol. *Kol'dra.* Vng. *Tſerge pokrocz.* Ang. *A counterpoynte, a couering of a bed or other thing.*] Varr. lib. 4. de Ling. Lat. Quicquid insternebant, à sternendo stragulum appellabant ¶ Vlpianus accipit pro veste exteriore, quę reliquis injicitur: quale est Græcorum pallium. In stragulis item dormiebant: unde proverbio monemur, ut stragula semper cōvoluta habeamus: hoc est, ut pudoris verecundięq; limites nō transgrediamur. ¶ Item quę equis injiciuntur, Stragula dicuntur. ¶ Stragulas item vestes, sive Stragula pro aulæis, sive peripetasmatibus accipiebant veteres, quòd iis aulæ & triclinia, nonnunquam etiam lecti insternebantur. Tibul. lib. 1. Eleg. 2: Nam neque tunc plumæ, nec stragula picta soporem, &c. Cic. 4. Verr. Dico te maximum pondus auri, argenti, eboris, purpuræ, plurimam vestem Melitęnsem, plurimā stragulam, multā Deliacā supellectilē, &c.

Strāmĕn, strāminis, n. t. sive strāmentum, n. s. Culmi frumētacei, inde dicti, quòd pecori substernantur. [κάρφη. Gall. *Foarre, eſtrain, littiere* Ital. *Strame, letto di paglia, saccone.* Ger. Strow. Belg. Stroo. Hisp. *La paja de la cama, lecho, los pannos para enderecar la cama.* Pol. *Sł'oma.* Vng. *Szalma.* Ang. *Straw, litter.*] Varro de Re rust. lib. 1. cap. 50: Tertio modo metitur, ut stramentum medium subsecent, quod manu sinistra summum prēhēdunt: à quo medio messem dictam puto. Infra manum stramentum quod terræ hæret, postea subsequatur. Col. lib. 6. cap 3: Hybernæ stabulationi boum præparanda sunt strāmēta. Cæs. lib. 6. bel. Gal. Et fervefacta jacula in casas, quæ more Gallico stramentis erant tectæ, jacere cœperunt. Horat. 2. Ser. Satyr. 3: Si & stramentis incubet, &c.

Strāmĕntĭtĭus, a, um, Quod ex stramine. [κάρφινος. Gall. *De foarre, d'eſtrain, de chaume.* Ital. *Di strame, di paglia.* Ger. Strôwin. Hisp. *Cosa de paja.* Pol. *Sł'omiani.* Vng *Szalmas.* Ang. *Of straw or litter.*] ut, Tectum stramentitium, Tegetes stramentitiæ.

Strāmĭnĕus, a, um, Quod est ex stramine. [κάρφινος. Gall. *De foarre, d'eſtrain, de chaume.* Ital. *Di strame, di paglia.* Ger. Strôwin. Hispan. *Cosa de paja.* Pol. *Sł'omiani.* Vng *Zalmabol valo.* Ang. *Of straw.*] Propert. lib. 2. Eleg. 17: Straminea posset dux habitare casa. Ovid. 3. Amor Eleg. 9: Roma nisi immensum vires promosset in orbem, Stramineis esset nunc quoq; densa casis.

Strāngŭlo, as, act. p. Stringendo gulam neco, suffoco. [חנק *chanàk.* ἄγχω, στραγγαλία. Gall. *Eſtrangler, ſuffocquer.* Ital. *Strangolare, strozzare.* Ger. Erwürgen/erstecken Belg. Worgen Hisp. *Ahogar.* Pol. *Dawie, duſze.* Vng. *Meg fuytom.* An. *To choke, to strangle, to stoppe the breath.*] Plin. lib 7: Fabius Senator Prætor in lactis hausto uno pilo strangulatus est. Cicer. ad Pætum lib. 9: Nos autem ridiculè, si dicimus, Ille patrē strangulavit, honorēn non præfamur. ¶ Transfertur & ad alia: ut quī hominē cura strangulari dicimus. Iuvenal. Satyr. 10: Sed plures nimia congesta pecūnia cura Strangulat. ¶ Strangulare divitias in arca, est conclusas servare, & perpetuis quasi tenebris damnare, nec quicquam inde aut ad suū aut ad amicorū usum depromere. Stat. 2. Sylv. Non tibi sepositas infœlix strangulat arca Divitias. ¶ Strangulare segetes dicitur nimia terræ lætitia. Quint. lib. 8. in Procem. Et velut læto gramine sata strangulant.

Strāngŭlātŭs, hujus us, verbale, m. q. Strangulatio. [חנק *machanàk.* στραγγαλισις. Gall. *Eſtranglement, ſuffocation* Ital. *Strangolamento, strozzamento.* Ger. Erwurgung/erstecktung. Hisp. *Ahogamiento.* Pol. *Vdawioni.* Vng. *Meg fuytas.* Ang. *Strangled, choked.*] Vnde strangulatus vulvæ, pro compressione & angustia uteri. Plin. lib. 20. cap. 18: Datur & olfactandum ex aceto in strangulatu vulvæ.

Strāngūrĭă, æ, f. p. [στραγγουρία. Gall. *Difficulté d'vriner, quand on ne piſſe point à ſon aiſe.* Ital. *Difficultà d'vrina, di pisciare.* Germ. Harnwinde/da einer trōpffechtig harnet Hispan. *Ahogamiento dela vrina.* Vng. *Vizelletnek ſó, dögue fúlyaſa.* Ang. *Difficultie and paine in piſſing.*] Isti morbo crudus glans comestus medetur. Vrinæ stillicidium, quī urina per intervalla, & guttatim defluit. Vnde definitiones Galeno assignatę στραγγουρίαν esse ajunt τὴν στάξιν τῦ οὔρου ἴσχελσιν: hoc est, urinæ per guttas excretionem. ¶ Dysuria autem dicitur, quum ęgrè it lotium (ut Cato loquĭtur) nec sine dolore excernitur. Cicer. 2. Tusc. Quanvis idem forticulum se in torminibus & in stranguria sua prębeat. Plin. lib. 20. cap. 5: Philistion in lacte coquit, & ad stranguriam dat radicis uncias quatuor.

Strătēgŭs, gi, pen. prod. m. s. Dux exercitus. [נָגִיד *nagbìd.* στρατηγός. Gall. *Chef & capitaine d'vne armee.* Ital. *Capitano dell' eſſercito* Ger. Ein Hauptmann vber ein Zeug. Hisp. *Capitan de armada.* Pol. *Herman nadwoiskiem.* Vngar. *Hadnagy.* Ang. *Chiefiaine or lieutenant of an armye.*] Plaut. in Curc. Nec strategus, nec tyrannus quisquam, nec agoranomus.

Strătăgēmătă, n. t. [στρατηγήματα. Gall. *Ruſes & fineſſes de guerre.* Ital. *Stratagemmi, aſtucie militari.* Germ. Geschwinde vnnd tüstige Kriegsvenck. Hisp. *El ardid ò aſtucia de guerra.* Pol. *Preiki domuſ'wbitwie, do zwalczenia nieprzyiaciela.* Vngar. *Hadi okoſſag, exeſſeg.* Ang. *Policeis or wittie shifies in warrefare.*] Astutiæ rei militaris, facinus egregium, consilio potiùs quàm viribus gestum. Cic. 3. de Nat. deor. Consilium illud imperatorii fuit, quod Græcè στρατήγημα appellant, sed eorū imperatorum, qui patriæ cōsulerent, vitæ non parcerent. Idem ad Atticum lib. 5: Quum interim Rufio noster, quòd se à Vestorio observari videbat, stratagemate hominem percussit. Dictum est autem stratagema à Græco verbo στρατηγέω, quod est exercitum duco.

Strătēgĭă, giæ. [στρατηγία. Gall. *Capitainerie, charge de cōmander à vne armee.* Ital. *Carico di gouernare vn' armada.* Ger. Ein Haupt mañschafft vber ein Kriegsvolck. Hisp. *Gouernamiento de vna armada.* Pol *Hetmaństwo nad woiskiem.* Vng. *Kapitanſag, hadnagyſag.* Ang. *The office of a chiefiaine or generall capitaine of an armye.*] Præfectura, militatio, prætura, imperium rei militaris, & gubernatio. Plin. li. 6. cap. 9: A Tigranocerta ad Iberiam dividitur (quod certum est) in præfecturas, quas ii strategias appellant. Idem lib. 4. cap. 11: Thracia sequitur inter validissimas Europæ gentes in quinquaginta strategias divisa.

Strătĭōtēs, Millefolium. [Polon. *Krwawnik.*] Frutex exiguus palmi altitudine, foliis avicularum pennas imitantibus, brevi admodum dissectoq; foliorū exortu. στρατιώτης, χιλιόφυλλον. Latini & militarem herbam appellant, propterea quòd vulnera omnia ferro facta intra dies quinque sanare dicatur ex oleo imposita. ¶ Est & stratiotes aquaticus, sine radice vivēs, aquis tantùm supernatans, folia habēs sempervivo similia, sed majora. Hujus meminit & Plin. lib. 24. cap. 18: Celebratur (*inquit*) & à Græcis stratiotes: sed ea in Aegypto tantùm, ex inundatione Nili nascitur, aizoo similis, ni majorā haberet folia. Refrigerat mirè, & vulnera sanat ex aceto illita, &c.

Strătĭōtĭcŭs, [στρατιωτικός. Gall. *Militaire, de guerre.* Ital. *Militare, di guerra.* Ger. Kriegisch. Hisp. *Cosa de guerra.* Polon. *Walieczni.* Vng. *Vitezi.* An. *Belonging to warre.*] Militaris. Plaut. in Pseud. Stratioticum nuntium advenientem percutiam probé.

Stratos, qui Dominum in equum sustollit, ἀναβολεύς.

Strebula, Lingua Vmbrorum appellabantur partes carnium sacrificatarum. Fest. Meminit & Arnobius. Nónne, *inquit*, placet carnē strebulam nominare, quæ taurorū è coxendicibus demitur? Dicta autē strebula à curvatura. στρεβλὸς enim, curvus & pravus, inde stribiligo, depravata oratio, de quo infrà.

Strēnă, æ, f. p. Munus quod datur die festo, ominis boni grātia: qualia sunt quæ passim dantur quotannis circiter Calendas Ianuarias. [ξένιον. Gal. *Eſtrenes.* Ital *Bona mano, manza.* Ger. Ein Gab zu dem nettwen jar/feirtags schencke. Belg Een nieuwe jaer. Hisp. *Las estrenas. aguinaldo ò albricias.* Pol. *Podarek na nowe lato, kolieda.* Vng. *Vy ezendöbeli aiandek.* Ang. *A new yeares gift.*] Dicta à numero quo significatur alterū, tertiumq; ventura similis commodi: veluti trena, quæ præposita s littera, dicitur strena, ut in lite solebant antiqui dicentes stlitem. Hæc ex Festo. Contrà Nonius: Strena, *inquit*, dicta est à strenuitate: Pomponius Pictoribus: Aside, siqua ventura est alia strena strenæ. Suet. in Calig. cap. 42: Edixit & strenas incunte anno se recepturum: stetitque in vestibulo ædium Calend. Ianuariis ad captandas stipes, quas plenis ante eum manibus ac sinu omnis generis turba ferebat.

Strēnŭŭs, a, um, Fortis, celer, vigilans, & ad res gerendas promptus. [גִּבּוֹר *ghibbór* אַדִּיר *addir* אַבִּיר *abbir* שׁקֵד *shokédh.* δραστήριος. Gall. *Vaillant. iongneux & vigilant.* Ital *Forte, valoroſo, gagliardo.* German Streng/ handtveſt/ dapffer. Belg. *Kloeck/dapper.* Hisp *Forte, diestro y diligente.* Pol. *Ochotni, moczny.* Vng *Erős, vaſtag. fő.* Ang. *Valiant, actiue, quick.*] Saluſt. in Catil. Nam strenuus quisque aut occiderat in prælio; aut graviter vulneratus discesserat. Cicer. ad Att. lib. 15: Noli me tam strenuum putare ut ante Nonas recurram. Idem 2. Philip. Vt cognosceret te, si minus fortem, attamen strenuum. Ovid. 9. Metam. Vna ministrarū media de plebe Galanthis, Flava comas, aderat faciendis strenua jussis. Col. lib. 8: Magister pecoris acer, durus, strenuus, laboris patientissimus, alacer, atque audax esse debet.

Strēnŭĭtās, atis, f. t. Fortitudo, alacritas. [גְּבוּרָה *gheburàh.* ἀνδραγαθία.

ἀρετὴ. Gal. *Vitteſſe, vaillantiſe, habilité & hardieſſe.* Ital. *Valentigia, agilita, deſtrezza.* Ger. Strengheit/dapfferheit. Hiſp *Ligereſa, deſtreza y diligencia* Pol. *Ochota, mężki.* Vng. Erőſſeg, *ele enſeg.* Ang. *Valiantneſſe, doughtineſſe.*] Ovid. 4. Metam. Strenuitas antiqua manet, nec terga colorē Amiſere ſuū, forma eſt diverſa priori. Hinc ſtrenuior, cōparativum, pro magis ſtrenuus, & ſuperlativū ſtrenuiſſimus. Plaut. in Epid. Nā ſtrenuiori detonori ſi prædicer ſuas pugnas, de illius ore fiūt ſordidæ. Plin. li. 18. ca 3: Fortiſſimi viri, & milites ſtrenuiſſimi. Cato in Præf. At ex agricolis & viri fortiſſimi, & milites ſtrenuiſſimi gignūtur.

Strēnūe, adverbiū, Fortiter, diligenter [ἀρετικῶς, ἀνδρικῶς. Gall. *Vaillamment, diligemment, ſongneuſement, vertueuſement* Ita. *Gagliardamente, con diligenza.* Germ. Dapfferlich/handtlichen. Hiſp. *Dieſtra y diligentemente.* Pol. *Ochotnie, mężnie.* Vng. Erőſſen. Ang. *Valiantlie.*] Cic ad Qu Fratrem: Domus utiliſq; noſtrūm ædificatur ſtrenuē.

Strĕpo, pis, pui, pitū, n.r. Pedib. aut alio quocūq; modo ſtrepitū facio, ſuſurro, murmuro. [חמה *hamāh* חמם *hamām.* ψοφέω, κτυπέω. Gal. *Faire bruit* Ita. *Far ſtrepito ò romore.* Ger. Rauſchen/ein gereuſch/oder getümmel machen. Bel. Ryſteten. Hiſ *Hazer eſtruendo.* Pol Trzask *kollat czynie.* Vng. Zörgetők. An. *To mak a noiſe, to mutter or murmure.*] Plin. lib. 11. de apibus: Quum adveſperaſcit, in Alveo ſtrepūt. Virg 6. Aen.- ſtrepit omnis murmure cāpus. Idē 8. Aen.- & rauco ſtrepuerūt cornua cantu. ¶ Strepere aliquid, pro ſubmurmurare. Liv. 2. ab Vrbe: Hæc quum ſub ipſo vallo, portiſq; ſtreperent, haud ægrè Conſules pati. Idem 2. bell. Pun. Strepunt aures clamoribus plorantium ſociorum, ſæpius nos quàm deorū invocantium opem. ¶ Compoſita ſunt, adſtrepo, cōſtrepo, circunſtrepo, inſtrepo, obſtrepo, & perſtrepo: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Strĕpĭto, as, pen. cor. Frequentem, exilemq; ſtrepitū edo. [κροτῶ διπλῶ. Gall. *Faire bruit pluſieurs fōs & ſouuent.* Ital. *Far ſtrepito eſſpeſſo.* Germ Hefftig rauſchen/ein groß gereūſch/oder getöſ machē. Hiſp. *Hazer eſtruendo à menudo* Pol *Barzo kollace, burze, chroboże.* Vng. *Gyakran zörgetők.* Ang. *To mutter or mak a noiſe often.*] Virg. lib. 1. Georg. Neſcio qua præter ſolitum dulcedine læti Inter ſe folia ſtrepitāt. Agma ſtrepitantia, Tibul. lib. 2. Eleg. 6.

Strēpĭtŭs, tus, pen. cor. m. q. Lenior ſonitus, murmur, ſuſurrus: cujuſmodi pedibus ambulantiū edi ſolet, aut voce admurmurātū. [חמית *hamith* המיה *hemiyáh.* ψόφος, κτύπος. Gal. *Bruit.* Ital. *Strepito, ò mormorio.* Ger Ein gereūſch/getöſ/getümmel. Hiſ. *Eſtruendo.* Pol. *Chrobot, markot.* Vng. Zörgetes, zörges. An. *A noiſe or muttering.*] Cic. 2. Ver. Tum verò nō ſtrepitu, ſed maximo clamore ſuā populus Romanus ſignificavit voluntatē. ¶ Accipitur etiam pro faſtu divitum, & comitum pompa: ut apud Quintilianum, Declamat 13: Hic quū me evocaſſet ſubitò trepidum, totoq; fortunæ ſuæ ſtrepitu circunſtetiſſet.

Strĭæ, arum, & Striaturæ, f p. ſunt quidam quaſi canaliculi, & ſulci, cujuſmodi in columnarū ſcapis quibuſdā, itē in herbarum quarundam caulibus videmus æquali intervallo excavatos. [גבורים *tſinnorim.* Gal. *Canaux ou royes au long d'vne colonne.* Ital. *Cannellate à lungo vna colonna.* Ger. Hottät wie man an lange ſeulen machet. Hiſ. *Los canales entre dos alturas.* Pol. *Kanal'i na ſ'upach wdl'uż wydl'ubane.* Vngar. *Barazda, meg vayt melſeg.* Ang. *A rabate or ſmall forrow made in ſtone or timber, chamfering.*] Vitruv. lib. 3: Columnaū ſtriæ faciendæ ſunt x x 1111, ita excavatæ, ut norma in cavo ſtriæ quū fuerit conjecta, circumacta anconibus ſtriarum, dextra ac ſiniſtra tangat acumen.

Strĭātŭs, a, um, Vnde Striatas columnas dicimus, quę ſtriis diſtinctæ ſunt, & folia ſtriata, & conchas ſtriatas. [Gal. *Canellé, creuſé, ridé, rayé.* Ital. *Accannellato.* Germ. Das holtät hat/gekäntet. Hiſp. *Coſa acanalada aſſi.* Pol. *Kazda rzecz maiaca poſobie kanaliki.* Vng. *Barazdas, vayaſſos.* Ang. *Chamfered.*] Plin. lib. 21: Candor ejus eximius, foliis foris ſtriatis, & ab anguſtiis in latitudinem paulatim ſeſe laxantibus effigie calathi. Idem lib. 37. cap. 10: Eureos nucleo olivæ ſimilis eſt, ſtriata concharū modo, non adeò candida. Apuleius frontem ſtriatam vocat contractam, caperatamq;, & quaſi ſulcos facientem præ triſtitia.

Strĭo, as, are, act. p. Strias facere. [Gal. *Faire rayes & canaux ſe lōg d'vne colonne.* Ital. *Fare incauature à lungo vna colonna.* Ger Kāntechtig machen. Hiſ *Acanalar aſſi, ò la obra de aquella manera.* Pol. *Kanal'i wdl'uż rzniena ſ'upie.* Vng *Barazdat tſinalok, vaykalok.* Ang. *To chamferre, to mak rabates or ſmall forrowes in ſtone or timber.*] Vitruv. lib. 4: Columnas autem ſtriari viginti ſtriis oportet. ¶ Striare etiam dicuntur boves, quum peracto, aut non peracto priore verſu anhelant, non convenit Plin. lib 18. ca. 19: In arando verſum peragi, nec ſtriare in actu ſæpiùs.

Strĭbĭlĭgo, pen. prod. inis, f. t. A' vetuſtioribus Latinis dicebatur ſoloeciſmus. σολοικισμός, à tortuoſæ orationis à pravitate ac verſura. Ab Aſinio Capitone definitur impar & inconveniens compoſitura partium orationis. Vide Gell. lib. 5. ca. 20.

Strīcte. Strictim, Strictūra, Strictivus, Vide STRINGO.

Strīdĕo, des dui, n. ſ. Stridorem aut ſtrepitum edo. [חרק *charák.* τρύζω, ῥοιζέω. Gal. *Griſſer & bruire.* Ital. *Far ſtridore ò ſtrepito.* Germ. Kirren/oder geirren Belg. Kerren. Hiſp. *Rechinar hazer ruydo fuertemente apretando las dientes.* Polon. *Zgrzytam, skwierczę.* Vng. Zörgök, *tſikorgok.* Ang. *To gnash or grinde the teeth.*] Plin. Epiſt 203: At quum ſtridunt funes, curvatur arbor, gubernacula gemunt. ¶ Quamvis etiā ad alia transferatur. Horat. 2. Serm. Satyr. 8: Stridere ſecreta diverſos aure ſuſurros. Virg. 1. Aeneid.- foribus cardo ſtridebat ahenis. Idē 4. Georg. Vt mare ſolicitum ſtridet refluentibus undis. Lucanus libro 6:- ſtridentoculis ardentibus ignes. ¶ Legitur & Strido, dis. Virg. 8. Aeneid.- ſtriduntq; cavernis Strictūræ chalybum.

Strīdēns, tis. [חרק *chorék.* τρύζων. Ger. Kirrend/rauſchend.] Virg. 6 Aeneid.- ac bellua Lernæ Horrendum ſtridens, flammisque armata Chimæra. Idem 3. Georg.- montesq; per altos Contenta cervice trahunt ſtridentia plauſtra.

Strīdŏr, oris, m. t. Strepitus, ingratus ſonus: qualis in forium cardinibus, & in curruum rotis malè inunctis intelligitur. [חמית *hamith* חמיה *hemiyáh.* βρυγμὸς, τρυσμός. Gall. *Griſſement, ou bruit* Ital. *Stridore, ſtrepito, romore.* Germ. Das kirren, oder geigen. Hiſp. *Ruydo fuerte.* Pol. skwierk, skrzyp. Vng. *Tſikorgas, zörges.* An. *Gnashing or grinding of the teeth.*] Virg. 1. Aen.- ſtridorq; rudentū. Cic. 5. Tuſc. At vocem citharœdi nō audiunt, ne ſtridorem quidem ſerræ tum, quū acuitur. Virg. 7. Aeneid. Stridore ingenti liquidum trans æthera vectæ Obſedere apicem. Ovid. 8. Metam. Fervida quum rauco latos ſtridore per armos Spuma fuit.

Strīdŭlŭs, pen. cor. adjectivum. ψιθυρός, λιγυρός. ut Plauſtra ſtridula, Ovid. 3. Triſt. Eleg. 12. Fax ſtridula lacrymoſo fumo, Idē Met. 2 Convitia ſtridula, Idem ad Piſ.

Strŭĕ, æ, f. p Ordo rerum inter ſe cōtinuatè collocatarum, ut ait Feſtus: quòd unà ſint conſtrictæ. [סדר *ſidr.* τακτὸς λόγος. Gal. *Ordre des choſes miſes continuement.* Ital. *Ordine di coſe acconciate continuamente* Germ Ein zelleten/ordnung der dinge ſo an ein ander hangen. Hiſp. *Orden de coſas pueſtas condnuadamente.* Pol. *Rzecz kazdawrzedzie vl'ożona, tak żebi ia y zwieżac mogl'.* Vng. *Zeprend, rendel valo rakas.* Ang. *A rewe of thinges layde in order one by another*] Colum. lib. 2. cap. 19: Vtrunq; ſiccatū coarctabimus in ſtrigam, atque ita in manipulos vinciemus. Altera lectio habet *ſtriam.* Soſipater lib. 1: Strigam dicit caſtrenſe eſſe vocabulum intervallum turmarum ſignificans, in quo equi ſtringuntur. ¶ Item longitudo major latitudine dicitur ſtriga: à quo ſtrigatus ager vocatur, qui per ſtrigas creſcit à Septentrione in Meridiem.

Striga apud ſcriptores agreſtium menſurarum ſic exponitur. Ager, inquit Frontinus, per ſtrigas & per ſcamna diviſus & aſſignatus eſt more antiquo in hac ſimilitudine, qua in provinciis arva publica coluntur. Hygenus autem ſic menſuræ quadraturam dimidio longiorē facere debebimus, & quod in latitudinē longius fuerit, ſcamnū appellare, quod in longitudinem, ſtrigā Et Aggenus: Strigatus, *inquit*, ager eſt, qui à Septentrione in lōgitudinem in Meridianum decurrit: ſcamnatus autem, qui eo modo ab Occidente in Orientem cieſcit.

Strĭgĭlis, hujus ſtrigilis, f t. Inſtrumentū propriè è ferro dentatū, quo equos, & id genus jumenta expolire ſolent equiſones, è corpore ſordes abradēdo. [ξυστὶς, ξύστρα. Gal. *Vne eſtrille.* Ita. *Striglia, ſtrigia.* Ger. Ein ſtriget Belg. Eenen Roſtam. Hiſ. *Almochaca de hierro* Pol Grzebło, ſtyropa. Vng. *Vakaro.* Ang. *An horſe combe.*] ¶ Strigilibus itē utebātur veteres in balneis adradendas ſordes corporis, ſudoremq; tergendū, præcipuè in frictionibus ante cibū, fiebat autē hæc ex auro, argēto, ferro, interdū etiā ex pumicibus. Perſ. Satyr. 5: I puer & ſtrigiles Criſpini ad balnea defer. Indi etiā ex hebeno ſtrigiles cōficiebāt, teſte Strabone, li. 15. ¶ Strigiles etiā ſunt velaria quib. athletę poſt laborē ſtringuntur Plin. de ſpongia: Cinis ejus plurimū proficit cōtra ſcabrities genarū, & quicquid opus diſtringere: præſtat & ſtrigilum vicē, linteorumq; affectis corporibus. ¶ Alii ſtrigilē accipiunt pro quodā vaſis genere. Plaut. in Perſa: Ampullam, ſtrigilem, ſcaphiū. ſoccos, palliū, Marſupiū, habeat. Cic. lib. 4. de Finibus: Si ad illā vitā, quæ cū virtute degatur, ampulla aut ſtrigilis accedat. Et hinc Hiſpani (ut inquit Plin. li 33 ca. 3.) ſtrigiles etiā vocabant auri parvulas maſſas. ¶ Itē ſtrigil aluminis genus pumicoſum & foraminoſum, fiſtulis ſpōgiæ ſimile, rotūdumq; natura. Corn. Celſus, medicamentū in aurē per ſtrigilem inſtillari jubet. ¶ Strigiles etiānū ſermone vernaculo piſciculi quidam dicuntur, quorū frequens fit captura per hyemes. ¶ Hanc dictionem Priſcianus à ſtringo, vel à Græco σλεγγὶς deduci exiſtimat Budæus: Strigiles in antiquis libris Vitruvii impreſsis bene legebatur, ubi nūc ſtriges legitur, & ſtrigiū, li. 4 ca. 4. & li. 5. ca. 7. Nā id verbū apud Celſ. legitur, li. 6: ca. 7. ¶ Strigilis, inquit Nonius, certū eſt eſſe fœminini generis: antiqui & neutro genere protulerunt.

Strĭgĭlĕcŭlă, diminutivum, Inſtrumentum quo ſudores, ſordesque à corpore in balneis abraduntur. [σλεγγίδιον. Gal. *Petite eſtrille.* Ital. *Picciola ſtriglia.* Ger Ein ſtrigelin. Hiſ. *Pequenna almochaca.* Pol. *Sczierka, iaka brud wl'ązsi żęzierata.* Vng. *Veritek*

tek le tórtś. Ang. *A litle horse combe.*] Apuleius: Qui magno incœptu prædicavit, fabricatum semet sibi ampullam quoque olearíam, quã gestabat lenticulari forma, tereti ambitu, pressula rotunditate, juxtaq; honestam strigileculam, recta fastigiatione clausulæ, flexa tribulo ligulæ, ut & ipsa in manu capula moraretur, & sudor ex ea rivulo laberetur.

Strĭgillo, as, act. p. verbum est à stringendo deductum, ejusdẽ cum illo significationis. [רכס *rachás* שבץ *schibbéts*. Gall. *Estraindre.* Ital. *Strignere, stregnere.* Germ. Strigen. Hisp. *Apretar.* Pol. *Cudze.* Vng. *Vakargatom.* Ang. *To strayne, to wring or stresse.*] ¶ A' quo fit compositum Obstrigillo, quod est obsto, impedio. Varro: Quid Curio? quum id fecisset, dicebat amicis ut illi nuntiaretur te obstrigillaturum, ne aut triumphus decerneretur, aut iterum Consul fieret.

Strīgmēntum, ti, n. s. Sordes quæ ex corporibus radũtur. [ξύσμα, ῥύπος, & γλοιός Hermolao. Gall. *L'ordure qu'on racle d'vn corps, raclure.* Ital. *L'ordura che si rade del corpo.* Ger. Die abstrigleten/der vnrad so man abstrigiet/bad stuben wust. Hisp. *Mondadura ò suzredad que se rae del cuerpo.* Pol. *Brud zcial'a.* Vng. *Szeny, mutsok.* Ang. *Paringes or any thing scraped away.*] Cels. lib. 2. cap. 6: Alvus quoq; varia pestifera est, quæ strigmentum, sanguinẽ, bilem viridem, aliquid modò diversis temporibus, modò simul & in mistura quadam, discreta tamen, repræsentat. Vnde strigmenta olei dicimus ceromata: id est, sordes olei, quæ ex unctorum athletarum corporibus raduntur. κηρώματα, πύος. Plin. lib. 15. cap. 4: Notum est magistratus honoris ejus octogenis sestertiis strigmenta olei vendidisse.

Strĭgĭum, Vestis Hispanica. Plaut. Nudus est, jurat se strigiũ oppignerasse.

Strigŏnes, Densarum virium homines, quòd in se constricti, atq; arctati sunt. Apud Festum legitur strigores.

Strĭgōsŭs, a, um. Quod est exhaustum & macilentũ, quasi stringosum: unde jumenta strigosa dicta sunt, quorum corpora restricta sunt fame, aut alia vitii causa. [רזה *razéh.* λαγαρός. Gall. *Maigre & qui n'a que les os, eslance, restreci, langoureux.* Ital. *Attenuato, macilento, consumato, disfatto.* Ger. Mager/außgezehrt/straubtechtig Hisp. *Muy magro consumido.* Pol. *Wyschl'y, wychudl'y.* Vng. *El hirvankozot, meg ózsdueredet.* Ang. *Leane, lank or thinne in the bodie.*] Colum. lib. 6. cap. 37: Quanquam possit huic aliquatenus comparari quod progenerat onager, nisi & indomitum, & servitio contumax, sylvestri more strigosum patris præferret habitum. Et lib. 7. cap. 6: Placidè ac lentè pabuletur, ut & largi sit uberis, & non strigosissimi corporis. Hic etiam malè habitus dicitur. Gellius: Equum strigosum, & malè habitum, sed equidem ejus uberrimum, & habitissimum viderunt. ¶ Strigosus Orator, per translationem, jejunus, ineptus. Cicer. de Clar. Orat. Habet enim certos sui studiosos, qui non tã habitus corporis opimos, quàm gracilitates consectentur: quos valetudo modò bona sit, tenuitas ipsa delectat: quanquam in Lysia sunt sæpè etiam lacerti, sic ut & fieri nihil possit valentius: verùm est certè genere toto strigosior, sed habet tamen suos laudatores, qui hac ipsa ejus subtilitate admodũ gaudeant. Id est, gracilior & tenuior, ut ipse ibidem: cui opponit habitum corporis opimum.

Strīngo, gis, xi, ctum, act. t. Arcto, constringo. [רכס *rachás* שבץ *schibbets* בתר הבך *tsarár betsár* אטר *aphádh.* σφίγω, πλέκω, σύφω. Gal. *Estraindre & fort serrer.* Ital. *Stringere.* Ger. Pfrengen/trengen/zusamen klemmen. Belg. Tsamen douwen. Hisp. *Estrenir ò apretar.* Pol. *Zcziskam.* Vng. *Szoritom.* Ang. *To strayne, to wring or streisse.*] Plinius: Apprehensamq; manu stringit. ¶ Per translationem stringere quandoque pro percutere ponitur. [הכה *hichcháh.*] Virg. lib. 10: Atq; animũ patriæ strinxit pietatis imago. ¶ Quandoque pro decerpere, colligere. [ארה *aráh* אסף *asáph* בלס *balás.*] Idem in Bucol. hìc ubi densas Agricolæ stringunt frõdeis. Idem lib. 2. Georg. Sed tamen & quernas glãdes tunc stringere tẽpus, Et lauri baccas. ¶ Quandoque pro rado. [קציע *kitsíah.* ψήθω, περιφαίρομαι.] Virg lib. 8. Aeneid Ego sum, pleno quẽ flumine cernis Stringentem ripas. ¶ Quandoq; pro vulnerare, ἐπιξαῖν, ἐπιγράφειν. Virg. lib. 9. Aeneid. hunc primum levis hasta Themillæ Strinxerat. ¶ Quandoq; pro attenuare, quod stringendo fieri solet: ut Stringere remos. ¶ Stringere ensem, est nudare: [שלף *schaláph* חריק *herik.* γυμνοῦσθαι] Virg. lib. 11. strictum rotat acer Lucagus ensem. ¶ Hujus composita sunt, astringo, constringo, distringo, destringo, obstringo, perstringo, præstringo, restringo, & substringo: quorũ significata explicãtur suis locis.

Strīctŭs, a, um, particip. à verbo stringor: ut Strictus gladius, evaginatus. [רכוס *rachús* ברור *tsarúr* שלוף *schalúph.* ὁ ἐσφιγμένος. Gal. *Estreint & fort serré.* Ital. *stretto.* Germ. Außgezuckt. Hisp. *Apretado.* Pol. *Dobyti, wyciągnioni.* Vng *Meg xorittatot. ki vont.* Ang. *Strayned or streyct.*] Cic. 2 Philip. Quidnã homines putarẽt, si tũ occisus esset, quũ tu illũ in foro spectãte populo Romano, stricto gladio insecutus es? Livius 1. ab Vrb. Stricto itaq; gladio, simul verbis increpans transfigit puellã.

Strīctē, adverbium, Arctè, constrictè: [στενῶς. Gal. *Estroittement.* Ital. *Strettamente.* Germ. Eyngwungenlich. Hisp. *Apretadamente.* Pol. *Cziasno, scisle.* Vng. *Szoroszan.* Ang. *Streictlie.*] à quo formantur strictiùs & strictissimè. Cicero de Amicitia: Nec observare strictè, ne plus reddat quàm acceperit.

Strīctim, adverbium, Cõpresè, breviter. [ἐπιψαύδην, κεφαλαιωδῶς, λίγδην, ἀκροθιγῶς. Gal. *Estroittement, briefuement.* Ital. *In poche parole, in breuità.* Ger. In kurtzem begriff/ mit vberlauffung. Belg. In cort. Hisp. *Estrechamente, brevemente.* Pol. *Krocze.* Vng. *Reuideden.* Ang. *Shortlie.*] Vnde strictim referri dicimus ea quæ quũ sparsa ac diffusa essent, breviter, & quasi summatim colliguntur. Cicero pro Cluẽt. Audistis quũ ea quæ copiosissimè dici possunt, breviter à me, strictim q; dicuntur. Idẽ ad Attic. lib. 2: Quem tu Corcyræ, ut mihi aliis literis significas, strictim attigisti. Idem de Nat. deor. Quibus de quæstionibus tu quidem strictim, nostri autẽ multa solent dicere. Plaut. in Capt. Sed utrũ strictimne attonsurũ dicam esse, an per pectinem, Nescio.

Strīctīvŭs, a, um, Quod stringitur: ut Strictivæ oleæ, quæ manu colliguntur ad differentiam caducarũ. [αἱ δρεπτομέναι ἐλαῖαι, δρεπταί. Gall *Olives cueillies à la main.* Ital. *Olive raccolte con la mano.* Ger. Olyven die von der hand abgelesen/oder abgestreifft worden sind. Hisp. *Azeytunas cogidas à mano.* Pol. *Osmeknione, rekà oberwane.* Vng. *Kezzel zedett.* Ang. *Olives gathered with the hand.*] Cato cap. 146: Oleæ caducæ modii quinquaginta, strictivæ modii decem.

Strīctūræ, f. p. teste Nonio, Propriè dicũtur scintillæ quę de ferro cãdenti micant, quũ massa malleis tunditur: sive quòd strictè emittuntur: id est, celeriter: sive quòd oculos suo fulgore perstringant. [קקוץ *zikkóth* σπινθῆρες. Gal. *Estincelles, & pailles qui sortent du fer chaud, quand on le bat sur l'enclume.* Ital. *Scintille & l'ordure che saltano via dal ferro caldo quando se batte.* Germ. Die funcken/oder kneist so von einem glũenden eisen spritzen / wann man es schmidet. Hispan. *Las centellas de hierro caliente.* Pol. *Skrí, iakie od kuiaczich skacza.* Vng. *Az tvexes vasrol vgro zikra.* An. *Sparkes of fier comming frome hoat yron*] Virgil. libr. 8: -striduntq; cavernis Strícturæ chalybum, & fornacibus ignis anhelat.

Strĭo. as, Vide STRIA.

Stritare, Stribilare, est ægrè consistere, hinc Stritabilæ eæ dicebantur mulieres, quæ & scrupedæ, quæ nimirum præ pedũ vitio ingredi vix possent. Varr. lib. 6. In nonnullis autem ibi legitur, Strictipellæ. Eæ erunt quæ stringunt cutem & rugas in facie extendunt.

Strīx, gis, f. t. Avis quædam nocturna & importuna, à stridendo dicta. [σύριγξ. Gal. *Cheuesche ou fresaye.* Ital. *Striga.* Germ. Ein scheützlicher nachtvogel/nachtwiggen/ hewle. Hisp. *La bruxa aue de la noche.* Pol. *Rodzai iakus sowie podobni.* Vng. *Puppene vete.* Ang. *A shrich owle.*] Lucanus lib. 6: Quòd trepidus bubo, quòd strix nocturna queruntur. Plin. lib. 11. ca. 39: Fabulosum enim arbitror de strigibus, ubera eas infantiũ labris immulgere. Esse in maledictis jam antiquis strigem cõvenit: sed quæ sit avium, constare non arbitror. Hæc Plinius. Ovidius autem infantes sine nutricum custodia relictos, à strigibus è cunis rapi tradit: sanguinemq; omnem ab illis exsorberi. Sic enim habet sexto Fastorum:

Sunt avidæ volucres, non quæ Phinẽia mensis
Guttura fraudabant: sed genus inde trahunt.
Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ:
Canities pennis, unguibus hamus inest.
Nocte volant, puerosq; petunt nutricis egentes.
Et vitiant cunis corpora rapta suis.
Carpere dicuntur lactentia viscera rostris:
Et plenum poto sanguine guttur habent.
Est illis strigibus nomen: sed nominis hujus
Causa, quòd horrenda stridére nocte solent.

Ab hujus avis nocumento striges appellamus mulieres puellulos fascinantes suo contactu, & lactis mammarumq; oblatione. Serenus: Præterea si fortè premit strix atra puellos Virosa immulgens exertis ubera labris. ¶ Striges etiam dicuntur olera vilia, ut apud Plaut. in Pseud. Hei homines cœnas sibi coquunt: quum condiunt, Non condimentis condiunt, sed strigibus. ¶ Strix, frumenti genus apud Hippocratem.

Strŏbĭlŭs, pen. cor. [בטנים *botním.* φόβιλος. Gall. *Vne pomme pigne.* Ital. *Pigna.* Germ. Ein zirbelnüßlin/ist die frucht des fechtenbawms. Hisp. *Pinnon ò pina.* Pol. *Szyszka.* Vng. *Fenyõ fanak ax gyvemõltse.*] Nux pinea, quæ & cocalus, & à forma conus appellatur, ut non uno in loco testatur Galenus. ¶ Ab hujus similitudine & carduum sativum *strobilum* à Romanis fuisse appellatum, autor est Dioscorides, voce quidem Græca, sed tunc fortè quotidiana, & in usum populi recepta. Habet enim carduus in summo caule, capitula quædam pineæ nuci non absimilia. Quin & pinum ipsam strobilon aliquãdo legimus appellari. Plinius quoq; arborem quandam ex pinastrorum genere hoc nomine appellat: cujus verba sunt hæc lib. 16. ca. 10: Easdem arbores alio nomine esse per oram Italiæ, quas

strobilos

ſtrobilos vocari pleriq; arbitrantur, ſed graciles, ſuccinctioresq;, & enodes liburnicarum ad uſus, penè ſine reſina. ¶ Eſt & ſtrobilus, ſaltationis genus, apud Pollucem. ¶ Eodē etiam nomine ab Ariſtotele vocantur flatus ex inferiore loco ſurſum revoluti.

Strŏbŭs, bi, f.l. ὁ στρόβος. Arbor odorifera, de qua ſic Plin. lib. 12. ca. 17: Petūt & in Carmanos arborē ſtrobū ad ſuffitus, perfuſam vino palmeo accedentes. Hujus odor redit à cameris ad ſolum jucūdus, ſed aggravans capita, cirtra dolorē tamē.

Strŏmă, tis, n.t. [στρῶμα. Gal: *Tapiſſerie.* Ital. *Stramazzo.* Germ. *Ein jede decke ſo man vber ſpreitet.* Hiſpan *Tapete, alhombra.* Pol. *Kol'dra, deka, obycze.* Vng. *Pokrocz, karpit.* Ang. *Tapeſtrie.*] Vox Græca eſt, qua illi quodvis ſtraguli genus ſignificant. Vnde & pro aulæis accipitur, quæ & periſtromata dicuntur, multa colorum varietate picturata. Clemens Alexandrinus quoq; libros quoſdam miſcellaneos ornamento cōſtantes, Stromata inſcripſit.

Strōmbŭs, στρόμβος, Concha eſt tortilis in mari, nomen habens à figura. Meminit ejus Plin. lib. 32. cap 11.

Strombītes pen. prod. στρομβίτης. Lapis eſt ſtrombi marini figuram omni ex parte referens.

Strŏphă, æ, f.p. [שרוה *hormáh.* στρόφη. Gall. *Fineſſe, tromperie.* Ital. *Arguti, acutezze, ſorniglierze.* Ger. *Ein geſchwinder vnd liſtiger poß.* Hiſp. *Aſtucia, enganno.* Pol. *Szyden, iwoa, ſzpetelne, aprzykre.* Vng. *Csalardſag, mſag.* Ang. *Subtiliatie in arguing, a wyle deceite.*] Subtilitas; impoſtura, ludificatio: à verbo Græco στρέφω, quod eſt verto: unde & à noſtris *verſutia* dicitur. Hieron. cōtra Ruffinum: Vis ſcire totas argutiarum tuarum ſtrophas, vel ſpecularum inſidias? Mart. lib. 3: Regis ſuperbi ſportulæ receſſerūt? Nihil ſtropharum eſt, jam ſalarium dandum eſt.

Strŏphĭum, phii, n.ſ. [στρόφιον. Gall. *Vn gorgias ou colet de femme, de quoy elles couuroyent leurs poitrines, vn chapeau ou couronne de fleurs.* Ital. *Faſcia che portauano le virgine al petto, ghirlanda di fiori.* German. *Ein bruſttuch / halßmentlin / Bruſtriem / Halßgöller / wie die Weyber tragen* Hiſ. *Corona ò cintà ò faxa.* Pol. *Metlik albo napierſiun taki na pierſiach bralegl'owe noſzą.* Vng. *Mely be kötö ruha, giolts.* Ang. *An eckerchiefe or patlet, a crowne of flowres.*] Faſcia pectoralis, quæ tumorem cohibet papillarum virginalium. Turpilius: Me miſeram, quòd inter vias epiſtola excidit mihi: infelix inter tuniculam ac ſtrophium collocatam. ¶ Strophia etiam coronæ dicebantur, ab inſigni quod imponebatur capitibus ſacerdotū. Plin. lib. 21. cap. 2: Tenuioribus utebantur antiqui coronis: ſtrophia appellātes. Suidas, Στρόφιον, τὸ στρογγύλον ζώμιον: id eſt, ſtrophium zonula eſt rotunda: & ſubdit: Στροφίον, οἱ ἱερεῖς φέρουσιν: id eſt, ſtrophium eſt quod ſacerdotes geſtant. Cicer. de Aruſ. reſp. Publius Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus ſoleis, purpureisq; faſciolis, à ſtrophio, à pſalterio, à flagitio, à ſtupro eſt factus repentè popularis.

Strŏphĭŏlum, diminutivum, τὸ στροφίδιον. Plin lib. 21. cap. 2: Tenuioribus utebantur antiqui coronis, ſtrophia appellantes, unde nata ſtrophiola.

Strŏphĭărĭŭs, rii, m.ſ. Qui ſtrophia facit. [στροφιοπώλης. Gal. *Faiſeur de gorgias ou guirlandes.* Ital. *Chi compone faſcie ò ghirlande.* Germ. *Ein bruſtuchmacher / trentzlinmacher.* Hiſp. *El que haze coronas ò cintas ò faxas.* Pol. *Ten ktory napierſomie robi.* Vng. *Keskenö, giolts tſinalo.* Ang. *A maker of neckerchiefes.*] Plaut. in Aulul. Strophiarii adſtant, ſemizonarii.

Strŏphŏs. [στρόφος. Gal *Douleur de ventre.* Ital. *Dolore di ventre, cordella della biſciccia.* Germ *Das trimmen des bauchs.* Hiſp. *Dolencia de vientre.* Pol. *Zarcyie wbrzuchu.* Vng *Haſtas.* Ang. *Dolure of the bellie.*] Dolor inteſtinorū, quod tormen Latini vocant. Celſus lib. 6. cap. 2: Ejuſdem morbi nota eſt, quum circa umbiliçum inteſtina torquentur, στρόφον Græci nominant, coxæq; dolores manent ¶ Significat & funiculum peræ apud Græcos, & cincinnos tortos, aliaq; nonnulla: quæ ſignificationes quoniam Latinis uſitatæ non ſunt, ex Græcorum Lexicis eas petendas relinquimus.

Stroppŭs, pi, quod Græci vocant στρόφιον, Ornamentum quod ſacerdotes pro inſigni habent in capite: quidam coronā eſſe dicunt, quòd pro corona inſigne in caput imponatur, quaſi ſit ſtrophium. Hæc ex Feſto. ¶ Scaliger autē virgulam eſſe putat, quę in flaminei apice ex felici arbore imponitur, & eā in flaminibus, ſtroppum, in flaminicis inarculum appellari exiſtimat. Quod ſi ita eſt, pro capite, hîc, apice, legēdū videretur.

Strŭctĭlĭs. Structor, Structura, Strues, Vide STRVO.

Strūfĕrĕtārĭi, dicebantur qui ferctum, aut ut Sipontinus legit, fartum, libi genus, cum ſtrue altero libi genere ad ſacra ferebant. Feſtus.

Strufĕrtārĭōs dicebant, inquit Feſtus, qui quędam ſacrificia ad arbores fulguritas faciebant: à feito ſcilicet quodā ſacrificii genere.

Strŭĭcēs, inquit Feſtus, ab antiquis dicebantur omnium rerū extructiones. κατασκευαί. Plaut. in Menæch. Cereales cœnas dat, ita menſas extruit, Tantas ſtruices concinnat patinarias.

Strūmă, æ, f p. Tumor, cervicem præcipuè infeſtans, qui à ſcrophis quæ id morbi patiūtur ſcrophula dicitur, quum ſcilicet circa gurtur glandulæ quædam ex pure & ſanguine plenæ oriuntur: [χοιράδες, χοιράς. Gall. *Eſcrouelles, goitre.* Ital. *Scrophola.* Ger. *Ein tropff.* Hiſ. *Puerca ò lamparon.* Pol. *Gardziel, puchlina nagarlie,* item *Sadzel.* Vng. *Dagadas, talgiu.* Ang. *The kinges euill.*] quanvis & in aliis interdum corporis partibus gignantur, ut puta in alis, inguinibus, & lateribus. Vide Cell. lib. 5. cap. 28. Plin. libr. 11. cap. 17: Guttur homini tantùm & ſuibus intumeſcit, aquatū, quæ potantur plerunq; vitio: propter quod quędā tubera ſpongioſa per corpus aliquando inſperſa, ſcrophulæ dicuntur, quæ etiā ſubſtrumæ appellatione continētur, ut rectiùs ſtrumulę, quaſi parvę ſtrumæ, quàm ſcrophulæ nominētur. ¶ Struma civitatis. Cic. pro Sext. Hi medentur Reipublicę qui exſecant peſtem aliquam, tanquam ſtrumam civitatis.

Strūmōſŭs, a, um, Quj hoc vitio laborat. [χοιρώδης. Gal. *Qui a les eſtrouelles, goitreux.* Ital. *Chi ha tale infirmita.* Ger. *Kröpffig / das ein tropff hat.* Hiſ. *El que tiene tal paſſion.* Pol. *Gardziel maiacy.* Vng. *Az kinek talgyguia vagion.* Ang. *That hath an impoſtume in the throat or kinges euill.*] Iuven. Sat. 10:

Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, vel
Strumoſum, atq; utero pariter gibboq; tumentem.

Strūmĕă herba, Quarta ranunculi ſpecies, à reliquis lacteo flore diſtincta: ita dicta, teſte Plin. li. 25. ca. 13, quòd medeatur ſtrumis, & panis, parte in fumo ſuſpenſa: vel (ut addit Ruellius) quod ſtrumoſam radicem habeat. Hæc herba eſt qua validi mendicantes ſibi crura & lacertos dilaniant, quò poſſint impudentius ſtipem extorquere. Hinc nonnullis herbariis *vlcerata* vulgò dicitur, aliis *ſcelerata.*

Strŭo, is, vi. ctum. act. t Extruo, ædifico, ordino, ordine colloco, & benè conjungo. [בנה *banáh* תכין *hechin* תקן *tikkén.* κατασκευάζω, σωρεύω, παρασκευάζω. Gal. *Baſtir, agencer, mettre par ordre, maſſonner.* Ital. *Ordinare, apparecchiare, accommodare, edificare.* Germ. *Bauwen / zurüſten / ordentlich zuſammen ſetzen* Belg. *Ordineren / teſamen ſetten* Hiſp. *Componer, edificar, ordenar.* Pol. *Budowie, wiſtawiam.* Vng. *Epptsek, rakok.* Ang. *To build, to ſett in order.*] Cæſ. 8. bel. Gall. E regione ejus vineas agere adverſus montem, & aggeres ſtruere cœpit magno cum labore, & continua dimicatione. Liv. 1. ab Vrbe: Poſtquam ſtructi utrinque ſtabant cum paucis procerum in medium duces prodeunt. Ovid. 1. Met. Affectaſſe ferunt regnum cœleſte gigantes, Altaq; congeſtos ſtruxiſſe ad ſydera montes. ¶ Struere aliquid, eſt machinari, moliri. [עזל חרש *holél charáſch.* μηχανᾶσθαι.] Terent. Heavt. Num me fefellit hoſce id ſtruere? ¶ Struere aciem. [ערך *harách.* τάττειν.] Cic. ad Octavium: A quibus exercitum abducis, & adverſus quos aciem ſtruis? ¶ Struere dolos, vel inſidias, eſt parare. Liv. 3. bell. Pun. Ibi quum dies aliquot ſuſpecti Campani, timentesq; cavēdis ac ſtruendis invicem inſidiis tradaviſſent, &c. ¶ Compoſita hujus verbi ſunt aſtruo, deſtruo, extruo, inſtruo, obſtruo, præſtruo, ſubſtruo & ſuperſtruo, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Strŭctŏr, oris, m t. Architectus, faber qui aliquid ſtruit. [בנה *boneh.* κατασκευαστής, τέκτων. Gal. *Baſtiſſeur, comme maſſon ou charpentier.* Ital. *Conſtitutore, ordinatore, edificatore.* Germ. *Auffbawer / bawmann / werckmann.* Hiſ. *El que compone ò edifica.* Pol. *Budownik.* Vng. *Ats, epptsb.* Ang. *A maiſon or any builder.*] Cicero ad Quintum Fratrem libro 2: A puero ut diſceſſi, in aream tuam veni: res agebatur multis ſtructoribus. ¶ Structores annonæ. Cicero Attico libro 14: Ecce autem ſtructores noſtri ad frumentúm profecti quum inanes rediiſſent, rumorem attulerunt magnum Romæ, domum ad Antonium frumentum omne portari. ¶ Structores item dicūtur, qui inſtruendæ menſæ, ciborumq; apponendorum curam habent. [Gal. *Deſpenſier, maiſtre d'hoſtel.* Ital. *Diſpenſatore, cellero, ſcalco.* German. *Ein tiſchdiener / tiſchrüſter.* Hiſpan *Diſpenſero, maiſtreſala.* Pol. *Nakrywacze ſtol'u.* Vng. *Taluokok.*] ¶ Item ii qui decoro manuum geſtu cibos diſcerpunt, quos Græci χειροκόμους appellant. [Gal. *Eſcuyer trenchant.* Ital. *Scalco.* Germ. *Ein höfficher ſpeißzerleger / oder außtheiler.* Hiſp. *Trinchante.* Pol. *Kreiczi ſtol'owi.* Vng. *Etek ozto.*] Martialis libro 20: Et quæ non egeant ferro ſtructoris Oſellæ.

Strūctūră, æ, f p. Ædificium, ſive cōpoſitio & ordinatio. [בנין *binján:* מערכה *maharachàh.* κατασκευή, οἰκοδομή. Gal. *Baſtiment, comme maſſonnerie ou charpenterie.* Ital. *Edificio, ordenanza, compoſitione.* Germ. *Ein gebeuw / ordnung eines zu dem anderen / zuſamen ſetzung* Belg *Een gebou / een timmering* Hiſp. *Fabrica, edificio.* Pol. *Bud.* Vng. *Epptwelet, rendeles.* An. *Building, ſetting of thinges in good order.*] Col. lib. 1: Igitur ad ſtructuram quum primùm ſtatim fundamenta jaciuntur, enitendum eſt, &c. ¶ Surgens operum ſtructura. Lucanus lib. 6: Prima quidem ſurgens operum ſtructura fefellit Pompeium. Cic. de opt. gen. Orat Sed & verborum eſt ſtructura quædā duas res efficiens, numerum, & lenitatē, &c. Ovid. 4. Faſt. Vnde ſaluteris, color hic tibi protinus index, Et ſtructura mei carminis eſſe poteſt.

Strūctĭlĭs,

Strūctĭlĭs, & hoc le, pen. corr. om. t. Quod ſtructum eſt: [κατεσκευασμένος. Gal. *Fait & baſti de pluſieurs pieces ou pierres.* Ital. *Fabricato di molte pietre.* Ger. Das zuſamen geſetzt iſt / alß die ſeul ſo man nicht auß einē gantzen ſtein / ſonder auß vielen auff einander geſetzt bauwet. Hiſp. *Compueſto, ò edificado de muchas piedras.* Pol. *Budowanie.* Vng. *Fel eppitetőt, rakott.* Ang. *That is builded of many pieces.*] ut Structiles columnæ, quæ non ſunt ex uno lapide, ſed multis: quibus opponūtur ſolidæ columnæ, quæ ex uno ſolidoq; conſtant lapide. ¶ Sepes ſtructiles: id eſt, manu factæ: cui contrariæ ſunt vivæ. Colum. lib. 11. cap. 3: Vetuſtiſſimi autores vivam ſepē ſtructili prætulerunt. ¶ Structiles lapides, non quadrati & ad normā cæſi, ſed rudes & informes, quo vel reticulata ſtructura vel ordinaria fit: de qua Vitruv. libro 2. cap. 8.

Strŭēs, is, f. c. Propriè lignorum congeries eſt. [דורך *dur.* ὄγκος. Gal. *Monceau, tas de bois.* Ital. *Cataſta, ſtipa, monte di legna.* Germ. Ein holtz beige / ſcheitherbeige. Hiſpan. *Monton, hacina de lenna para quemar.* Pol. *Stos drew.* Vng. *Rakaſa.* Ang. *A pile of wood, an heape.*] Liv. 1. bell. Pun. Struem ingentem lignorum faciunt. ¶ Strues itē dicebatur genus libi, quod adolebatur in ſacris. Ovid. lib. 1. Faſt. Hæc adolet, flammis cum ſtrue farra ſuis.

Strūppī, inquit Feſtus, vocabantur in pulvinaribus faſciculi de verbenis facti, qui pro corona deorum capitibus imponebantur.

Strūthĭă mālă, quę & ſtruthiomela unica voce diçūtur, στρουθιόμηλα. Ex genere ſunt cotoneorum, cæteris odoratiora, ſed minora, ſerotiniq; proventus. Autor Plin. lib. 15. cap. 11.

Strūthĭum, n. ſ. [στρούθιον. Gall. *L'herbe à ſaulon.* Ital. *Herba da tintori, radicella.* Germ. Geipffen kraut. Hiſpan. *Yerua ſabonera.* Pol. *Lilia, albo gwozdziki polne.* Ang. *An hearbe apt to waſh woll, which the fullers vſe.*] Herba eſt vulgō nota, qua ad eluendas lanas utuntur fullones. Plin. lib. 10. cap. 3. in fin. At quę vocatur radicula, lavandis demum lanis ſuccum habet: mirum quantum conferens candori mollitiæq;. Et paulò pòſt: Struthion Græci vocant: floret ęſtate, &c. Vulgus Seplaſiariorum *Saponariam* appellat.

Struthĭŏcămēlŭs. [στρουθοκάμηλος. Gal. *Vne auſtruche.* Ital. *Struzzo, ſtruzzolo.* Germ. Ein ſtraußvoget / hat ſchöne fäderen / fleucht doch nicht im lufft wie das ander gefuget Hiſp. *Abeſtruzaue.* Pol. *Strus.* Vng. *Ztrucz madar.* Ang. *An oſtriche.*] Maxima avium eſt, ſi tamen avis eſt dicenda, quum pennas duntaxat habeat, ut adjuvent ad curſrendum, cætero volucris non ſit, nec à terra tollatur. Vngulas habet cervinis ſimiles, biſulcas, comprehendendis lapidibus utiles, quos in fuga contra inſequentes pedibus ingerit. Concoquit quæcunque devorat, ſine aliquo delectu. Mira in eo ſtoliditas: etenim in tanta corporis altitudine, ſi colla frutice occultaverit, latēre ſe putat. Ova ejus in pretio ſunt propter amplitudinem: & pennæ, quia galeas variis coloribus infectæ adornant. Vide Plin. lib. 10. cap. 1.

Strūthŏs. [צפור *ţippór.* στρουθός. Polon. *Wrobl.* Vng. *Vereb.* Ang. *A ſparrow.*] A Græcis dicitur, quem nos *paſſerem* vocamus. Ab antiquis etiam Mimorum ſcriptoribus ſtruthos uſurpabatur pro virili membro, à paſſeris ſalacitate ſumpta nominis ratione.

Strўchnŭs, φυχνὸς, Herba eſt, quam Latinè ſolanū, vulgò *ſolatrum* vocamus, multas ſub ſe continens ſpecies, quas vide ſuprà in dictione SOLANVM.

Stŭdĭum, dii, n. ſ. Diligentia, amor, & alacritas ad aliquā rem. [חשק *mahalál.* עליזה *ħaliláh.* σπουδή Gall. *Eſtude, faueur, ſoing & diligence.* Ital. *Studio, fauore.* Ger. Ein fleiß / der ernſt vnd liebe ſo man an ein ding wendet. Belg. Neerſtycheyt. Hiſp. *Eſtudio, fauor.* Pol. *Pilnoſć y mieł oſć do rzeczy.* Vng. *Zorgalmatoſſag, valamihez valo ſzeretet.* Ang. *Diligence, ſtudie, labour, trauelle.*] Cic. de Invent. libr. 1: Studium autē eſt animi aſſidua & vehemens ad aliquā rem applicata, magna cū voluptate occupatio, ut philoſophiæ, poëticæ. Plaut. in Aſin. Vbi quid derā, quaſi columbæ pulli ore ambæ meo Vſque eratis: meo de ſtudio ſtudia erāt veſtra omnia: Vſque adhærebatis: quod ego juſſeram, quod voluerā Faciebatis. Terent. in Hecyr. Viris eſſe adverſas, æquè ſtudium eſt, ſimilis pertinacia eſt. Cæſ. 4. bell. Gall. Quibus cebus noſtri perterriti, atq, hujus omnino generis pugnæ imperiti, non omne eadē alacritate ac ſtudio, quo in pedeſtribus uti prælіis conſueverunt. ¶ Accipitur quandoque pro exercitatione. ἐπιτήδευμα, σπούδασμα. Colum. Et ne ſingula perſequar, ei ſtudio, quod quiſq; agere velit, conſultiſſimum rectorem adhibeat: id eſt, exercitio, vel operi, vel arti. Terent. in Andr. Quod plerique omnes faciunt adoleſcentuli, Vt animum ad aliquod ſtudium adjungāt, aut equos alere, &c. ¶ Quandoque pro favore ſeu amore. Saluſt. in Catil. C. Syllanum certè ſcio, quæ dixerit, ſtudio Reipublicæ dixiſſe. ¶ Quandoque pro voluntate. Virgil. 2. Aeneid. Scinditur incertum ſtudia in contraria vulgus. ¶ Studio habere aliquid. Terent. in Adelph. Dii veſtram fidem! Vtrum ſtudióne id ſibi habeat, an laudi putat, Fore, ſi perdiderit gnatum?

Stŭdĭōſŭs, a, um, Diligens, aſſiduus, perſeverans. [שקד *ſchokēdh.* σπουδαῖος. Gal. *Studieux, ſongneux, diligent.* Ital. *Studioſo, diligente.* Ger. Fleiſſig oder gefliſſen / ernſthafftig. Hiſp. *Eſtudioſo, diligente.* Pol. *Pilni, dbał i.* Vng. *Zorgalmatos, alhatatos.* Ang. *Diligent, giuen to ſtudie, laborious.*] Cicer. 4. Acad. Homo & acutus, ut Pœnus: & valde ſtudioſus & diligens. Idē 4. Verrin. Videte quid potuerit, qui quatuor in provincia Quęſtores, ſtudioſiſſimos defenſores, propugnatoresque habuerit. Autor ad Herenn. Ideoque bonis viris & ſtudioſis amicus erat. ¶ Aliquādo ponitur pro cupido, amico & fautore, quem Græci σπουδαστὴν appellant. [חפץ *chaphéts* אהב *ohéb.* Gal. *Cupide, deſireux, ami, fauorable.* Ital. *Deſideroſo, fauoreuole, amico benevolo.* Ger. Ein geflißner gönner einem zu dienen vnd befürderen ergeben / dienſtgeflißner. Hiſp. *Fauorable, codicioſo, amigo.*] Cicer. de clar. Orat. Habet enim certos ſui ſtudioſos. Idem ad Attic. Ego mei ſtudioſos habeo Dyrrhachinos. Idem Cęcinnæ: Viri ſunt optimi & tui ſimilium ſtudioſi, & mei neceſſarii. Idem de Amic. Nec ſi qui ineunte ætate venādi aut pilæ ſtudioſi fuerint, eos habere neceſſarios oportet, quos tum eodem ſtudio præditos dilexerunt. ¶ Accipitur etiam ſtudioſus pro literarum cupido. Cicer. de Opt. gene. Orat. Suſcepi laborem utilem ſtudioſis. Plinius Epiſt. 5. lib. 3: Itaque ſoleo ridere, quum me quidam ſtudioſum vocant. ¶ Hinc fit perſtudioſus. Cicer. in Caton. Literis Græcis quarum conſtat eum perſtudioſum fuiſſe in ſenectute.

Stŭdĭōsē, adverb. Diligenter. [σπουδῆ. Gall. *Songneuſement, diligemment.* Ital. *Studioſamente, con diligenza.* German. Fleiſſigklich / ernſthafftiglich. Hiſ. *Eſtudioſamente, diligētemente.* Pol. *Pilnie, dbale.* Vng. *Zorgalmatoſon.* Ang. *Diligentlie, laboriouſlie.*] Terent. in Heavt. Texētem telam ſtudioſè ipſam offendimus. Cic. de Sen. Multas ad res perutiles Xenophontis libri ſunt, quos legite queſo ſtudioſé. Libenter ſtudioſeque audire, apud eundem 2 Verr. Studioſè diligenterq; aliquid curare, idem Attic.

Stŭdĕo, des, dui, ditum, Studiū adhibeo, operam do, laborem impendo. [עלג *jaghád.* σπουδάζω, σπουδάιχω. Gal. *Eſtudier, mettre ſoin, eſtude à faire, taſcher, mettre peine.* Ital. *Studiare, adoperare à fare qualche coſa.* Germ. Sich befleiſſen / fleiß anwenden / fleiſſig obligen. Belg. Neerſyn. Hiſp. *Eſtudiar, dar obra, applicarſe con diligencia.* Pol. *Pilnoſći przidawam, vſie ſ uie, vczęſie.* Vng. *Igiekezem raita, tanulok.* Ang. *To ſtudie, to giue diligence, te ſpend trauell.*] Terēt. Evn. Quas matres ſtudent demiſſis humeris eſſe. Cic. 5. de Fin. Studet enim meus audire Cicero, quænám ſit iſtius veteris, quā commemoras, Academiæ de finibus bonorum Peripateticorumq; ſententia. ¶ Iungitur hoc verbū aliquando dativo. Cęſar Comment. 1: Cupiditate regni adductus, novis rebus ſtudebat. Nonnunquam etiam cum ablativo mediante In. Gellius: Siquis in ea re ſtudebat. ¶ Interdum & cum accuſativo: & tunc ſignificat cupere & velle. Cic. lib. 5. Epiſt. Qui ſi nihil aliud ſtudeat, niſi id quod agit. ¶ Accipitur aliquando ſtudere pro amare, ſive favere, cum dativo. σπουδάζειν, συμπαθεῖν. Ovid. lib. 9. Met. Cui ſtudeat, deus omnis habet. ¶ Itē pro eniti. Cic. lib. 1. Offic. Quorū verò patres aut majores aliqua gratia præſtiterunt, ii ſtudent plerunq; in eodem genere laudis excellere. Lactan. lib. 3. duo eodē exemplo ſignificata ejus cō prehendit, Qui ſapientiæ ſtudet, utiq; nondum ſapit: ſed ut ſapere poſſit ſtudet. ¶ Studere cū genitivo. Cic. 3. de Nat. deor. Parentem habere avarum, illepidum in liberos, difficilem, qui te nec amet, nec ſtudeat tui. ¶ Conſtruitur etiam cum accuſativo, cū præpoſitione In. Fabius libr. 10. cap. 2: Poëtæ & pictores in id ſolùm ſtudent, ut deſcribere tabulas mēſuris ac lineis ſciant. ¶ Ponitur etiam abſolutè, pro amare, ſive favere. Saluſt. Neq; ſtudere, neq; odiſſe, ſed minimè iraſci decet.

Stŭdĕbātŭr, impersonale. Plin. lib. 35. cap. 12: Hic & ſimilitudinem reddere inſtituit, ante cum quàm pulcherrimas facere ſtudebatur.

Stūltŭs, a, um, Imprudens, improvidus, incautus, ineptus. [כסיל *cheſil* אויל *evil* נבל *nabál.* μωρὸς, ἄνοητος, ἀφρονέστατος. Gal. *Fol, ſot.* Ital. *Stolto, buffo, groſſolano, di poco ingegno.* Ger. Narr / narrechtig. Hiſ. *Bono, loco.* Pol. *Bł'azen, gł'upi.* Vng. *Bolond.* Ang. *Foolish or a foole.*] Cic. 4. Philip. Vt hominem ſtultum magis etiā infatuet. Levius eſt enim ſtultum eſſe quàm fatuum. Fatuus enim dicitur qui omnino deſipit. Afranius: Ego ſtultū me exiſtimo, fatuum eſſe non opinor. Inſanus verò qui abjecta ratione, cū furore & impetu omnia facit. Terent. in Eynuch. Scitum hercle hominem! hic homines prorſus ex ſtultis inſanos facit. Cicer. ad Curionem lib. 7: Quanquam me non ratio ſolùm conſolatur, quæ plurimum debet valere, ſed etiam dies quæ ſtultis quoq; mederi ſolet. Horat. 1. Ser. Sat. 5: Hìc ego mēdacem ſtultiſſimus uſq; puellam Ad mediam noctem expecto. Cic. Pæto lib. 9: Stultorum plena ſunt omnia. Dies ſtulti, pro adoleſcentia. Tibul. lib. 1. Eleg. 4: Vidi jam juvenem premeret quū ſerior ætas Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies. Conſilium ſtultum capere, Cic. 7. Verr.

Stūltĭtĭă, æ, f. p. Imprudentia. [אולת *evvelēth* כסל *chéſel* כסלות *cheſilúth.*

sheſilúth. ἀνοία, μωρία. Gal. *Folie, ſotie ou ſotiſe.* Ital. *Pazzia.* Ger. Narrheit/oder narrey. Hiſp. *Boueria, locura, y poco ſaber.* Pol. *Gl'upſtwo, nierozum.* Vng. *Bolonſag.* Ang. *Foo lulneſſe or follie.*] Cic. 2. de Divin. O' delirationem incredibilem! non enim omnis error ſtultitia eſt. Idem 3. Tuſc. Eſt enim proprium ſtultitiæ, aliorum vitia cernere, obliviſci ſuorum. Idem 3. de Orat. Malo indiſertam prudentiam quàm ſtultitiam loquacem. Plin. lib. 11. cap. 52: Auricularum magnitudo, loquacitatis & ſtultitiæ nota eſt. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Stultitiáne erret, nihilum dinotabit, an ira.

Stūltē, adverbium, Imprudenter. [*ἀφρόνως, ἀνοήτως.* Gall. *Folement, ſotement.* Ital. *Stoltamente, roζzamente,* Germ. Närriſchen/ vorechtigtich. Hiſp. *Con locura, locamente.* Pol. *Gl'upie.* Vng. *Bolondul.* Ang. *Foolishlie, without wisdome.*] Plaut. in Menæch. Quæſo ignoſcas ſiquid ſtultè dixi, atque imprudens tibi. Terent. in Heavt. Factum à vobis ſtultè. Cic. 2. de Nat. deor. Hæc & dicuntur & creduntur ſtultiſſimè, & plena ſunt futilitatis, ſummæque levitatis.

Stūltĭlŏquĭum, quii, n. ſ. Imprudens ſermo. [*μωρολογία.* Gall. *Sote maniere de parler, vn ſot parler, reſuerie, bauerie.* Ita. *Parole pazze.* Ger. Ein närrenthädung/ narriſche red. Hiſp. *Habla de tales boueria.* Pol. *Gl'upia mowa.* Vng. *Bolond beszed.* Ang. *Foolish talk.*] Plaut. in Mil. Paratum eſt dupliciter, ne reprimàs totum ſtultiloquium.

Stūltĭlŏquēntĭă, æ, f. p. Stultiloquium. Plaut. Trinum. Pauciſſimi faxim qui ſciant quod neſciunt: occluſioremque habeant ſtultiloquentiam.

Stūpă, pæ, vel Stypa, f. p. ut quibuſdã placet. [*בערת nehóreth.* Gall. *Eſtoupes de lin ou de chanure.* Ital. *Stoppa.* Ger Máſchenhanff/ Gall. *Eſtoupes de lin ou de chanure.* Ital. *Stoppa.* Ger Máſchenhanff/ hanff máſchen/ auß groben werck gemacht. Hiſpan. *Coſa de eſtopa.* Pol. *Zmiaſzei przedze vczinioni.* Vng. *Tſepwebbel valo.* Ang. *Made of hardes.*] Virgil. lib. 2. Aen. Subjiciunt lapſus, & ſtupea vincula collo Intendunt. Idem 8. Aeneid. Stupea flamma manu, telisque volatile ferrum Spargitur: atva nova Neptunia cæde rubeſcunt. Ovid. 14. Metam. Stupea prærupit Phrygiæ retinacula claſſis.

Stūpārĭŭs, a, um, aliud adjectivum: [*ὁ ἢ συπειουργός.* Gall. *Appartenant à eſtoupe.* Ital. *Pertinente à ſtopa.* Ger Dãs zu dem máſchels werck gehört Hiſp. *Perteneſciente à eſtopa.* Pol. *Kyanka ktora konopie wibiiaia.* Vng. *Tſepwehez valo.* Ang. *Belonging to hardes.*] ut Stuparius malleus, quo lina tunduntur. [*ὁ συπεῶν τύπτητης.* Gall. *Maillet dequoy on bat les eſtoupes.* Ital. *Maglio dà battere la ſtoppa.* German. Ein hanffſchlegel/ bienweſtein. Hiſp. *Maca para maiar eſtopa.*] Plin. lib. 19. cap. 1: Mox arefactæ tunduntur in ſaxo ſtuparto malleo.

Stŭpĕo, pes, pui, *n. ſ.* Stupidus ſum, ſenſu quodammodo careo. [*השתאה hiſchtaéh תמה tamáh בדהם nidhám ושתם meſchomém. ἐκπλήττομαι, ἐξίσταμαι, ἐκφρονῶ.* Gall. *Eſtre ou deuenir tout eſtonné* Ital. *Stupirſi, eſſer ſtupido.* Ger Erſtaunen Belg. Verſtaghē woxdē. Hiſ. *Eſtar ſin ſentido y paſmado.* Po. *Zdumiewãſie.* Vn. *Exemet el hagiõ.* An. *To be very much aſtonied or ſore abashed.*] Ter. in And. Ita poſtquam adempta ſpes eſt, laſſus, cura cõfectus, ſtupet. Cic. 7. Verr. Confirmant ipſi ſe, quũ is etiã tum ſemiſomnis ſtuperet. Ovid. 5. Metam. Mater ad auditas ſtupuit, ſeu ſaxea voces. Perſ. Satyr. 3: Sed ſtupet hic vitio: id eſt, inſanus eſt factus vitiis. ¶ Jungitur & cum accuſativo, ſignificatq; cum ſtupore quodam admiror. Virgil. lib. 2. Aeneid. Pars ſtupet innuptæ donum exitiale Minervæ. Cicero 2. de Finib Hæc quum loqueris, nos Varrones ſtupemus: tu videlicet tecum ipſe tides.

Stŭpēns, partic. [*השתאה miſchtaéh בדהם nidhám ושתם meſchomém. ἐκπλήττων.*] Plin. lib. 14. cap. 21: Vini natura non gelaſcit, aliàs ad frigus ſtupens tantúm.

Stŭpĕfăcĭo, is, act. t. Stupentem reddo. [*שומם ſchomem. ἐκπλήττω, ἐκφοβέω.* Gall. *Eſtonner.* Ital. *Inſtupidire.* Ger. Erſtaunet machen. Hiſp. *Paſmar ò eſpantar.* Polon. *Zdumial'im czinic.* Vng. *El remitem* Ang. *To aſtonish or abash.*] Liv. 5. ab. Vrbe: Privatos deinde luctus ſtupefecit publicus pavor, poſtquam hoſtes adeſſe nuntiatum eſt.

Stŭpĕfĭo, is, paſſivum. [*השתאה hiſchtaéh תמה tamáh בדהם nidhám שום ſchamám. ἐκπλήττομαι.* Gall. *Eſtre ou deuenir eſtonné.* Ital. *Stupirſi, eſſere ſtupidito.* Germ. Erſtaunet werden. Hiſpan. *Eſtar ſin ſentido y paſmado.* Pol. *Zdumiewamiſie.* Vngar. *El almelkodom.* Ang. *To be abashed or aſtonied.*] Seneca Thyeſte: Fratris aſpectu ſtupefactus hęſit. Virg 4. Aen. - & ingenti motu ſtupefactus aquarum. Idem 5. Aen. - attrectæ mentes, ſtupefactaque corda Iliadum.

Stŭpĕſco, is, Stupefio: hoc eſt, ſtupidus fio. Cic. 3. de Orat. Incidat, aſpiciat, admiretur, ſtupeſcat.

Stŭpĭdŭs, da, ſtupidum, Quandóque pro ſtupefacto, quandoque pro ſtulto accipitur. [*השתאה miſchtaéh בדהם nidhám ושתם meſchomém. ἀλαίθητος, ἐκπλήκτικος, ἀνόητος.* Gal. *Eſtourdi, eſtonné, ſtupide, groſſot.* Ital. *Stupido, ſtupidſatto, pazzo.* Ger. Erſtaunet/ oder toll. Belg. Verſtagm. Hiſp. *Paſmado ò eſpantado, loco.* Pol. *Gl'upi, tepi, zdumial's.* Vng *Bolond tompa.* Ang. *A dullard, aſſeheaded.*] Plaut. in Epid. Quid ſtas ſtupida? quid taces? Terent. in Prolog. Hecyr. Ita populus ſtudio ſtupidus in funambulo animum occuparat. Cic. de Fato: Zopyrus phyſiognomoa ſtudipũm eſſe Socratem dixit, & bardum. Idem in Paradox. Actæonis tabula te ſtupidum detinet. Ad Herrn. lib. 4: Omnes ſtupidi timore obmutuerunt. Plautus Pœnulo: Miſera timeo quid hoc negotii ſit mea ſoror: Ita ſtupida ſine animo aſtó.

Stŭpĭdĭtās, atis, f. t. Stupor. [*שמה ſchámmah ἀλαισθησία* Gall. *Groſſe beſterie ou beſtiſe, ſtupidité.* Ital. *Stupidità.* Ger. Töll/ vnvernſtand. Hiſp. *Eſpaſmo, eſpanto.* Pol. *Zdumienie, gl'upſtwo.* Vng *Corombaſag, tompaſag.* Ang *Dullardnes, aſtonishment.*] Cic 2. Philip. In quo primùm incredibilẽ ſtupiditatẽ hominis cognoſcite.

Stŭpŏr, oris, m. t. Stupiditas. [*שמה ſchammáh ἔκπληξις, ἐκπλαγής, ἀστονας.* Gall. *Eſtonnement, groſſe beſtiſe ſante d'entendement.* Ital. *Stupidità, ſtupore.* Ger. Erſtaunung aller ſinnen. Belg. Verſtaginge heyt. Hiſp *Eſpaſmo, eſpanto* Polon. *Zdumienie ż odrętwienie ciała, ociężałość.* Vngar *Bolondſag* Ang. *Dullardneſſe, aſtonishment.*] Cic. in Piſon. Pauci iſta tua lutulenta vitia novêramus, tarditatem ingenii, ſtuporem, debilitatemque linguæ. Idem pro Domo ſua: Eamque animi duritiem, ſic ut corporis (quod quum uritur, non ſentit) ſtuporem potiùs quàm virtutem putarẽ Virg. 3. Georg. - oculos ſtupor urget inertes. ¶ Eſt & admirationis ſpecies, ex magnitudine miraculi proveniens, ita ut etiam impediatur ſenſus ab inveſtigatione cauſæ miraculi apparentis.

Stŭprum, pri, n. ſ. Omnis ſcortatio & illicitus concubitus. [*נבלה nebaldh: נאוף náüph נאפות naaphúph. μοιχεία.* Gall. *Violation & corruption d'vne femme, paillardiſe.* Ital. *Stupro.* Ger. Hurey/ vnzimliche beſchlaffung eines Weibsbilds/ Jungfrauwen/ oder Weyber ſchendung. Belg. Hoereryе. Hiſ. *Fuerca hecha à moco ò moca donzella.* Pol. *Wſzelyakie kureſtwo.* Vng. *Paraznaſag.* Ang. *Whoredome, aduoutry, deflouring of a virgin.*] Cic. in Tuſc. Stuprà dico, & corruptelas, & adulteria, inceſta deniq;. Idem pro Milone: Clodius cum ſorore germana nefarium ſtuprum fecit. Ovid. 1. de Arte: - quid blanda voce moraris Autorem ſtupri Deidamia tui? Cic. pro Domo ſua: Qui non ſolùm aſpectu: ſed etiam inceſto, flagitio & ſtupro polluit cæremonias. Hæc tamen differentia inter ſtuprum & adulterium ſapè obſervatur, ut adulterium dicatur in nuptam, ſtuprum in virginẽ aut viduam: autor eſt Modeſtin. l. 101. D. de verb. ſign. ¶ Aliquando ſtuprum ponitur pro turpitudine, ignominia ſeu dedecore, quam ὄνειδος Græci vocant. Nævius apud Feſt. Seq; perneii mavolunt ibide, quàm cum ſtupro redire ad ſuos populares.

Stŭpro, aṡ, act. p. Vitio, ſtuprum infero. [*עבה hinnáh μοιχεύω.* Gall. *Corrompre fille ou femme, auoir la compagnie de fille ou femme, la violer.* Ital. *Stuprare, vitiare, violare ſverginare, tor la virginità ſforzare.* Ger. Ein Weibsbild beſchlaffen/ vñ ſchwechē/ oder verſtöhren. Belg. Wah der eeren ſenen. Hiſp. *Forcar moco ò moca donzella, deſflorar, corromper virgen.* Pol. *Gwalcze bial'a gl'owe.* Vn *Zeplõſitem.* An *To deflowre a mayde, to commit aduoutrie.*] Plaut. in Aul. Is adoleſcẽtis illius eſt avunculus, Qui illã ſtupravit noctu Cereris vigiliis. Cic 2. de Fin. Stuprata per vim Lucretia à regis filio, teſtatá cives ſeipſa interemit. Vatinius ad Cic. lib. 5: Hominem unũ omnium crudeliſſimum, qui tot ingenuas matresfamiliãs ſtupravit. Cic. 5. de Finib. Qui interficeret filiam ne ſtupraretur. ¶ Hujus compoſitum Conſtupro, de quo ſuprà ſuo loco.

Stŭprātŏr, oris, verbale, m. t. [*מעבה mehanneh בדה zonél. μοιχός, μοιχάτης.* Gall *Corrompeur de filles ou femmes.* Ital. *Violatore di donne.* Ger. Ein Weyber oder Jungfrauwen ſchwecher. Hiſp: *Forcador de donzellas.* Pol. *Gwal'townik bial'ychgl'ow* Vn. *Paraznaa.* An. *A deflourer of women.*] Quint. lib 7: Stuprator an decẽ millia dare debeat, quę pœna huic crimini conſtituta eſt Seneca Hippol. Hic dicet enſis, quẽ tumultu territus Liquit ſtuprator.

Stŭprōsŭs, pen. prod. adject. [*ὁ μοιχευτικός, μοιχάτης, ἀφροδισιαστικός.* Gall. *Grand corrompeur de femmes.* Ital. *Grau violatore di donne.* German. Voll hurey Hiſpan. *Grande forcador y corrompidor de donzellas* Polon. *Pol'ni kurewſtwa.* Vngar. *Paraznalkodo.* Ang. *Geuen to aduoutrie and whoredome.*] Val. Max. lib. 6. cap. de Pudicitia: Metellus quoque Celer ſtuproſæ mentis acer punitor extitit.

Stŭprĕ, adverbium, Antiquiſſimi dixerunt pro turpiter: ut in Nelei carmine apud Feſtum: Fœdè, ſtupreque caſtigor. αἰσχρῶς.

Stŭrnŭs, ni, m. ſ. Avis genus ſatis notũ. [ὁ ψὴρ, ὁ ψάρ. Gall. *Vn eſtourneau.* Ital. *Storlino, ſtornello.* Germ. Ein ſtar. Hiſp. *Eſtornino.* Pol. *Drozd.* Vng. *Seregely.* Ang. *A ſtare or ſtarling.*] de quo ſic ſcribit Plin. lib. 10. cap. 14: Sturnorum generi proprium catervatim volare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Mart. lib. 9: Nunc ſturnos inopes, fringillarumque querelas Audit, & arguto paſſere vernat ager.

Stўgĭŭs, Vide STYX in PROPRIIS.

Stўlŏbătēs, tæ. [στυλοβάτης. Gall. *Le patin où la pate d' vne colonne, ſur quoy eſt aſſiſe la baſe.* Ital. *La baſi d' vna colonna.* Ger. Ein fußblatten einer ſaul. Hiſp. *El cimiento ò carja de columna.* Pol. *Pien naktorim ſ' upſtawiaia.* Vngar. Az *oszlop alat valo kő.* Ang. *The ground or foundament of a pillour.*] Lapis, & quædam veluti baſis ſuppoſita columnæ, cui innititur ſcapus. Parietes autem ſive fundamenta, quibus ſtylobatæ ſuſtinentur, ſtereobatæ appellantur. Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 13: Cohortes in fundo magno duæ aptiores: una ut interdiu compluvium habeat lacũ, ubi aqua ſaliat, qui intra ſtylobadas quum venit, ſit ſemipiſcina. Boves enim ex aratro æſtate reducti, hîc bibũt, hîc perfunduntur. Idẽ li. 3. cap. 3: Subter columnarum ſtylobatem eſt lapis à falere pedem & dodrantem altus.

Stўlŭs, m. ſ. [יָתֵד *hammúdh*, στύλος. Gal. *Vne colonne.* Ital. *Colonna.* Ger. Ein ſaul. Bel. Een pilaer/een ſtijl. Hiſ. *Columna.* Pol. *Sł'up.* Vn. *Oszlop.* An. *A ſtile, a maner or forme in wordes or writting, or any sharpe thing at the end lik a pillour.*] Græca vox eſt, columnã ſigni ficans: unde epiſtўlĭum, ἐπιστύλιον, capitellum quod ſuper columnæ ſcapum locatur. ¶ Accipitur item ſtylus pro graphio quo in albo: id eſt, in ceratis tabulis antiquitus ſcribebatur, ut nunc in libellis ligneis, vel codicillis mercatores ſcribunt. [Gall. *La touche dequoy on eſcriuoit iadis ſur tablettes.* Ital. *Stilo da ſcriuere.* Ger. Ein ſchreibgriffel. Hiſp. *El puncon para eſcriuir en tablillas.* Pol. *Graf ka do pyſſania.* Vng. *Iro penna.*] Plin. lib. 34. cap. 14: Et ſtylo ſcribere inſtitutum eſt, ut vetuſtiſſimi autores prodiderunt. ¶ Stylus etiam dicitur ſtructura orationis, ac modus dicendi. [χαρακτὴρ. Gall. *La maniere d' eſcrire ou compoſer.* Ital. *Foggia di ſcriuere.* Ger. Die form / vnnd weiß zu reden/oder zu ſchreyben. Hiſp. *El eſtilo y manera de eſcriuir.* Pol. *Spoſobmowienia albo pyſſania.* Vng. *Az irasnak formaia, modgia.*] Terent. in Prolog. And. Sed tamen diſſimili oratione ſunt factæ, ac ſtylo. Vbi Donatus: Oratio in ſenſu, ſtylus in verbis, oratio ad res, ſtylus ad verba. ¶ Accipitur item ſtylus pro ipſa ſcribendi exercitatione, & meditatione. Cic. 1. de Orat. Stylus optimus & præſtantiſſimus dicendi effector ac magiſter. ¶ Stylus præterea dicitur quicquid vel ligneum, vel ferreum, aut alterius materiæ acuminatum eſt ad columnæ ſimilitudinem. Col. lib. 11. cap. ult. Deinde eas confecto æquinoctio infra terram ſecare & ligneo ſtylo laxatis, vel ferulæ medullis, ſtercus immittere, atq; ita ſemina cucumeris inſerere. ¶ Stylus præterea pro vellicatione ac reprehenſione aliquando accipitur, quæ ſcriptis & invectivis libellis fieri ſolet. Plin. in præfat. operis: Quòd ſi hoc Lucilius, qui primus condidit ſtyli naſum, dicendum ſibi putavit, Cenſorius ſtylus, apud Cicer. pro Cluent. ¶ Accipitur etiam ſtylus pro radice recta, & oblonga ad ſtyli: hoc eſt, columnæ ſimilitudinem. Col. lib. 5. cap. 9: Omnis autem nux unã tantùm radicẽ mittit, & ſimplici ſtylo prorepit.

Stўmmă, n. t. [στύμμα. Ger. *Das dick ſo vberbleibt/nach dem etwas abgeſogen iſt worden: ſonderlich das von wolriechenden ſtücken in öle lich öl vermiſcht iſt.*] Eſt ſpiſſamentum, & dormitura unguenti ex odoramentis conſtans. Plin. lib. 13. cap. 1: Ratio unguenti faciendi duplex, ſuccus, & corpus, ille olei generibus ferè cõſtat, hoc odorum: hæc ſtymmata vocant, illa hedyſmata. Dicta ſtymmata ἀπὸ τῆ στύφειν, quod eſt ſtringere, ſeu condenſare.

Stўptērĭă, æ, Alumen. Græcè στυπτηρία. L. 3. D. de reb. eor. qui ſunt ſub tut. Si lapicidinas vel quæ alia metalla pupillus habuit, ſtypteriæ, vel cujus alterius materiæ. Hotom.

Stўptĭcŭs. [στυπτικός. Gall. *Reſerrant, reſtreintif.* Ital. *Stitico.* Ger. Stopffend. Hiſp. *Coſa que reſtrinne y aprieta.* Polon. *Zatykaiaci.* Vng. *Szorito.* Ang. *That hath vertue or force to bind or to conſtipat.*] Aſtringens: hoc eſt, denſandi ſeu aſtringendi vim habens: ἀπὸ τῆ στύφειν, quod eſt aſtringere, ſeu denſare. Plin. lib. 14. cap. 13: Inter medicamenta quæ ſtyptica vocant, nihil efficacius rubi mora ferentis radice decocta in vino ad tertias partes. Idem lib. 21. cap. 23: Quæ ex his phœniceum colorem habet, radice contrita, quicunque animalium impoſita, ulcerum habet ſtypticam vim.

Stўrāx, acis, m. t. [στύραξ. German. *Das wolgeſchmackt Gummi/ ſo die Apotecker Storacem calamitam nennen.*] Arbor eſt cotoneæ malo ſimilis, fructu majore quàm avellana, ſpecie candidi pruni: ex qua manat liquor ejuſdem nominis, coloris flavi, ſordidi, reſinoſi, albicantibus fragmentis, odoris perſeverantis. Hodie officinæ *ſtoracem* appellant. Plin. lib. 12. cap. 17: Ex Syria revehunt ſtyracem, acri odore ejus in focis abigentes ſuorum faſtidium.

S ante V.

Suādĕo, des, ſi, ſum, act. ſ. Autor ſum, perſuadeo, hortor. [תּוֹרָה *pittáh* יעץ *jahàts.* πείθω, παραθάρσω. Gall. *Suader, exhorter, faire remonſtrance, taſcher & induire à faire quelque choſe.* Ital. *Suadere, eſſortare, indurre, perſuadere.* Ger. Rhaten/vermanen. Belg Raden/met redenen wijs maken. Hiſpan. *Induzir con razones, exhortar.* Polon. *Radze, napominam.* Vng. *Tanacsal adom.* Ang. *To perſuade or counſaile.*] Plaut. Milit. Nam ſi honeſtè cenſeam, te facere poſſe ſuadeam. Cic. Valerio lib. 13: Hæc eæ ſpectant, ut te horter & ſuadeam: reliqua ſunt quæ pertinent ad rogandum. ¶ Suadere legem, eſt populum ad accipiendam legem adhortari. Nam quum lex eſſet recitata in comitiis antequam populus ſuffragia ferebat, poteſtas dabatur ſuadendæ legis, & diſſuadendæ. Cic. de Senect. Quum legem Voconiam magna voce, & bonis lateribus ſuaſiſſem. ¶ Transfertur ad res inanimatas, quæ tum ſuadere dicuntur, quum rei alicujus faciendæ nobis præbent occaſionem. Ovid. lib. 1. Amor. Eleg. 6: Nox & amor, vinumq; nihil moderabile ſuadent. Virg. lib. 2. Aen. ſuadentq; cadentia ſydera ſomnos. Ovid. 2. Faſt. Iamq; ubi ſuadebit placidos nox humida ſomnos.

Suādēlă, læ, pen. prod. f. p. Dicitur ſuaſio. [πειθώ. Gal. *Perſuaſion.* Ital. *Perſuaſione.* Germ. Beredung / rhatgebung. Hiſp. *Induzimiento con razones.* Pol. *Radzenie.* Vng. *Tanats ada.* Ang. *Perſuaſion or counſayling.*] Plaut. in Ciſt. Iam perducebam illam ad me mea ſuadela. Horat. 1. Epiſt. videtur Suadelam accepiſſe pro dea perſuaſionis, quæ & Suada dicitur: At bene numatum decorat ſuadela, Venusque.

Suādĭbĭlĕ, quod ſuaderi facilè poteſt. πιθανόν. Inde ſuadibiliter, Adverb. πιθανῶς.

Suāsŏr, oris, verb. m. t. Qui ſuadet, autor. [יָעַץ *mephattéh.* σύμβουλος, εἰσηγητής. Gall. *Qui taſche à induire & perſuader, exhortateur.* Ital. *Eſſortatore.* Ger. Ein rhatgeber. Hiſp. *Induzidor con razones.* Pol. *Raiatza.* Vng. *Tanats ado.* Ang. *A perſuader or counſayler.*] Cicer. 3. Offic. Atq; hujus deditionis Poſthumius ipſe, qui debebatur, ſuaſor & autor fuit.

Suāsĭo, onis, verbale, f. t. Actus ipſe ſuadendi, adhortatio. [παραμυθία, εἰσήγησις, παρακάλεσις, παράκλησις. Gal. *Suaſion, induction, exhortation.* Ital. *Eſſortatione, perſuaſione.* Ger. Ein rhatgebung/vermanung. Hiſp. *Induzimiento con razones, obra de induzir aſsi.* Pol. *Radzenie.* Vngar. *Tanats ada.* Ang. *Perſuaſion, alluring to do any thing.*] Cicer. in Orat. Tales ſuaſiones qualem Iſocrates fecit Panegyricum.

Suāsōrĭŭs, a, um, Quod ad ſuadendum pertinet: ut Suaſorium munus: id eſt, officium ſuadendi. [συμβουλευτικός. Gall. *Suaſoire, qui ſert à ſuader ou induire à faire quelque choſe.* Ital. *Eſſortatorio, coſa che ſerue à perſuadere.* Germ. Das zu dem rhatgeben gehört. Hiſp. *Coſa para induzir aſsi.* Pol. *Do radzenia przinalezaci.* Vng. *Tanats adaſra valo.* Ang. *That ſerueth to perſuade*] Suaſorium genus cauſæ, rhetoribus idem eſt quod deliberativum, quo ſcilicet aliquid ſuademus vel diſſuademus. Quintil. in procœmio libri octavi: Suaſoriis accedere, tertiam partem ex conjectura, poſſétne fieri, an eſſet futurum quod deliberaretur.

Sŭālrērnĭcum, Philæmon electrum fulvum appellavit, creditq; apud Scythas è tellure effodi, referente Plinio lib. 37. cap. 2. Quod tamen falſum eſſe ſatis conſtat ex iis quæ ſuprà annotavimus in dictione ELECTRVM.

Sŭāmĕt, Vox compoſita ex ablativo ſua, cum ſyllabica adjectione met: idem valens quod ſuaipſius. τῇ ἑαυτῆ, τῇ ἑαυτῆν ἀμυάμει. Plin. lib. 10. cap. 59: Anſeres ſuamet vi colla ſua abrumpunt.

Sŭāptĕ, & Suopte, voces ſunt compoſitæ ex ablativis Sua, & Suo, cum ſyllabica adjectione, pte: idemq; ſignificant quod ſuamet, & ſuomet: ut ſuapte ſponte: id eſt, ſua ipſius ſponte: ſuopte nutu: id eſt, ſuo ipſius nutu. [αὐτοματότατος. Gall. *De ſa nature propre.* Ger. Von jhm ſelbs. Belg Van ſelfs.] Cicer. 1. Tuſc. Terrena & humida ſuopte nutu, & ſuo pondere ad pares angulos in terram & in mare feruntur.

Sŭārĭŭs, Vide SVS.

Suāſŭs color, Pullus & impluviatus. Legitur & ſuaſum, ſubſtantivum, neut. gen. [φαιός. Gall. *Noir, enfumé.* Ital. *Foſco, nero.* Germ. Schwartzlechte farb/ rauchfarb/ dunckelfarb. Hiſp. *Negro de hollin.* Pol. *Ciemna farba.* Vng. *Fekete tarka.* Ang. *Black colour or dunne.*] Plaut. in Truc. Quia tibi ſuaſo infeciſti propudioſa pallium. ¶ Suaſum (inquit Feſtus) color appellatur qui fit ex ſtillicidio fumoſo in veſtimento albo.

Sŭātĭm, Vide SVS.

Suāvĭŏr, ſuavitas, Vide SVAVIVM.

Suāvĭs, ſuave, om. t. Dulcis, jucundus, guſtui ſive odoratui gratus: nam ad hos duos ſenſus propriè pertinet. [מָתוֹק *mathók.* ἡδύς. Gall. *Doux, ſouef.* Ital. *Soaue, dolce.* Ger. Süß/ſtiebtich. Hiſp. *Coſa ſuaue ò que da delectacion.* Pol. *Sł'odki, miel'i.* Vngar. *Edes, kedues.* Ang. *Sweet, pleaſant.*] Sapores enim & odores ſuaves dici-

ves dicimus, qui blanda quadam voluptate guſtandi, odorandíve ſenſum afficiunt. Virgil.4.Georg. Verùm ipſæ foliis natos, & ſuavibus herbis Ore legunt.Idem 2.Aeglog.Sic positæ quoniam ſuaves miſcetis odores.¶ Per translationẽ tamẽ & alias rebus accommodatur, ut idem ferè ſit quod jucundũ & amœnum.Cic.ad Cælium lib.2: Nam & honorificus in me Conſul fuit,& ſuavis amicus. Idem ad Sulpitium lib.13: Tum pro familiari conſuetudine ſæpè ex me audierat quàm ſuavis eſſet inter nos,& quanta conjunctio. Horat.1.Serm.Satyr.10: -at ſermo lingua cõcinnus utraq; Suavior.Cic.pro Cor.Balb. Comes,benigni,faciles,ſuaves homines eſſe dicuntur.

Suāvĭtās,atis,f.t.Dulcedo,jucũditas.[ערבה *mothek*(vel)*mithek*. ἡδύτης.Gal.*Douceur,ſuaveté*. Ital.*Suauita,dolcezza*. Ger.Süſſigkeit/lieblichkeit/liebligkeit.Hiſpan.*Suauidad,dulcura*. Pol.*Słodkoſć,wdzięcznoſć*.Vng.*Edeſſeg,keduoſſeg*.Ang.*Sweetneſſe,pleaſantneſſe*.] Plin. lib.10. cap. 19: Vt non ſit dubium hanc ſuavitatem præmonſtratam efficaci auſpicio. Cic. ad Attic.lib.6:Miram in eo pietatem, ſuavitatem, humanitatemque perſpexi. Idem Appio Pulchro libro 3: Sic enim tibi perſuade,cariſſimũ te mihi eſſe, cùm propter multas ſuavitates ingenii, officii, humanitatis tuæ.Idem 2.Philip.Quidam morbo aliquo,& ſenſus ſtupore, ſuavitatem cibi non ſentiunt.

Suāvĭtūdo,inis,f.t.Suavitas.Autor ad Herenn.lib.3: Quoniam igitur res eædem vocis ſimilitudini, & pronuntiationis ſuavitudini proſunt.Plaut.Stich.Age mulſa mea,ſuavitudo ſalſa. ¶ Horum contraria ſunt,inſuavis:id eſt,auſterus, aſper, injucundus,inamœnus:& inſuavitas, & inſuavitudo,injucũditas, inamœnitas, voluptati contraria.

Suāvĭtĕr,adverbium,lucundé.[ἡδέως,γλυκέως.Gall.*Doucement, ſouefuement*.Ital.*Soauemente,dolcemente*. Ger.Süſſigtlich/liebtlichẽ. Hiſp.*Suauemente*. Pol.*Słodce,wdzięcznie*. Vng.*Edeſen,keduesen*. Ang.*Sweetlie,pleaſantlie*.] Cicer. 4. Acad. Veruntamen video quàm ſuaviter voluptas ſenſibus noſtris blandiatur.Horat.1. Serm.Satyr.9: Accurrit quidam notus mihi nomine tantùm, Arreptaque manu, Quid agis dulciſſime rerum? Suaviter,ut nunc eſt,inquam. Idem 2. Serm. Sat.8: Et leporum avulſos,vi multò ſuavius armos,Quam ſi cum lumbis quis edat. ¶ Suavè,pro ſuaviter.Virg.3.Aeglog.Et ſuave rubens hyacinthus.

Suāvĭlŏquēns,om.t.Qui ſuaviter loquitur.[ἡδυλόγος.Gall. *Qui parle doucement*.Ital. *Chi parla dolcemente, chi ha dolce parole*. Ger.Süß/oder lieblich redend. Hiſ. *El que habla ſuauidades*. Pol. Wdzięcznie mowiaci. Vngar.*Edes bezedue*. Angl. *That ſpeaketh ſweetlie*.] Cic.de Clar. Orat. ex Ennio: Additur orator Cornelius ſuaviloquenti Ore Cethegus.

Suāvĭlŏquēntĭă, æ, f.p. Orationis ſuavitas. [ἡδυλογία. Gall. *Douce parler*. Ital.*Dolce parlare*. Ger.Süßredenheit/ liebligkeit der red. Hiſpan.*Dulce y ſuaue hablar*. Polon.Wdzięcznoſć wmowie. Vngar. *Edes bezed*, *kedues zollas*. Ang. *Faire and ſweet ſpeach*.] Cic. de Clar. Orat.Et oratorem appellat, & ſuaviloquentiam tribuit.

Suāvĭlŏquŭs,a,um,idem quod ſuaviloquens. [ἡδυλόγος.Lucret.lib. 3:

Quod quoniam docui, nunc ſuaviloquis age paucis
Verſibus oſtendam corpuſcula materiai
Ex infinito ſummam rerum uſque tenere.

Suāvĭum,vii, n. f. Quod & ſavium dicitur per detractionem literæ u,Oſculum,ſive baſium voluptatis,vel gaudii cauſa dati. [נשיקה *neſchikáh*. φίλημα. Gall. *Vn baiſer*. Ital. *Baſcio*. Ger.Ein ſanffter tuß/oder ſchmutz. Hiſp. *Beſo como de enamorados*. Pol.*Po całowanie*. Vng. *Tſok*. Ang.*A kiſſe*.] Horat.Epod.3: Manum puella ſuavio opponat tuo.Cicer.Att. libr.16:Atticæ, quoniam hilarula eſt,meis verbis ſuavium des. ¶ Meum ſuavium,amantium blandimentum eſt,quemadmodũ Mea vita, Mea voluptas.Terent.Evnuch. Thais,meum ſuavium.

Suāvĭŏlum,oli, diminut. n.ſ. [τὸ φιλημάτιον. Gall.*Vn petit baiſer*.Ital.*Picciolo baſcio*. Germ.Ein ſchmützlin. Hiſp.*Pequenno beſo*. Pol.*Mał e całowanie*. Vng. *Tſokotska*.Ang.*A litle kiſſe*.] Catul.Suaviolum dulci dulcius ambroſia.

Suāvĭtātĭo,verbale,f.t.[נשיקה *neſchikáh*.ἡ φίλησις,ἡ κατὰφίλησις.Gall.*Baiſement amoureux*.Ital. *Eſſo atto di baſciare*.German. Küſſung Hiſpan.*Obra de beſar,beſamiento de enamorados*.Polon. *Pocałowanie*. Vng.*Tſokolas*.Ang *Kiſſing of louers*.] Gell.libr. 18.cap.2:Suavitationes puerorum & puellarum.

Suāvĭŏr,aris,& Savior, Suavium do, cum voluptate, aut præ gaudio oſculor. [נשק *niſchſchek*.φιλέω.Gall.*Baiſer*. Ital.*Baſciare*. German.Küſſen/ ein guten freudtgen tuß geben. Hiſpan. *Beſar*. Polon *Całuie*. Vngar. *Meg tſokolom*. Ang.*To kiſſe*.] Catul.ad Veratium: Lucidũ os,oculosque ſuaviabor.Cic. ad Attic.lib.16:Atticam noſtram cupio ſuaviari: ita mi dulcis ſalus viſa eſt per te miſſa ab illa.

Sŭb, cum ablativo, ſive accuſativo, Præpoſitio idem ſignificans quod ſubter,qua tàmvin compoſitione utimur, quàm in appoſitione. [תחת *táchath*.ὑπό. Gall. *Sous*.Ital. *Sotto*. Ger. Vnder.Hiſp.*Debaxo*.Pol.*Pod*.Vng.*Alatt*.Ang. *Vnder*.] Extra compoſitionem modò accuſativo jungitur, modò ablativo, pro ratione motus,aut quietis ſignificatæ per verbum cui adhæret.Virg.8.Aen. Arma ſub adverſa poſuit radiantia quercu. Idem 2. Georg. Sarmenta & vallos primus ſub tecta referto. ¶ Aliquando ponitur pro In.Virgil. 1.Aen.Nanq; ſub ingenti luſtrat dum ſingula templo: hoc eſt, in templo. Idem lib. 1. Georg. ſæpè exiguus mus Sub terris poſuitque domos, atq; horrea fecit. Idem 3. Georg. de cervis: Ipſi in defoſſis ſpecubus ſecura ſub alta Otia agunt terra. ¶ Aliquando tempus importat, & accipitur pro circiter, ſive per, vel paulò anté. Virg.lib.3.Georg.Sub lucem exportant calathis. Liv.lib.1.ab Vrbe condita: Vtrinq; legati ferè ſub idem tempus ad res repetendas miſſi. Suet.in Auguſt. Sub horam pugnæ tam arcto repentè ſomno devictus, ut ad dandum ſignũ ab amicis excitaretur.¶ Aliquãdo ſumitur pro anté. Virg. 2.Aen. -poſtesq; ſub ipſos Nituntur gradibus. ¶ Aliquando pro juxta.Idem 3. Aen. -claſſemq; ſub ipſa Antandro, & Phrygiæ molimur mõtibus Idæ. ¶ Nonnunquã ordinem importat, idemque valet quod póſt. Virg.5. Aen. .quo deinde ſub ipſo Ecce volat calcemq; terit jam calce Diores. ¶ Compoſita plerunq; localem ſignificationem retinent, quę illi propria eſt:ut ſubeo, ſubjicio,ſuppono, quæ idem valent quod ſubterjacio, eo, ſive pono.Virg.11.Aen. .caudamq; remulcens, Subjecit pavitantem utero,ſylvasq; petivit. ¶ Interdum diminutionẽ: ut ſubdubito,ſubiraſcor: id eſt, aliquantulum, ſive nonnihil iraſcor,ſeu dubito.Eſt enim (ut Donatus inquit)temperamentum plenæ pronuntiationis.¶ Interdum ſignificat ſuper:ut Corpora ſaltu ſubjiciunt in equos:id eſt,ſuperjaciunt.¶ Interdum proſperè:ut Succedit.¶ Interdum pòſt:ut Subſequor. ¶ Interdum latenter:ut Suppilo.¶ Interdum ſenſim:ut Subrepo.¶ Interdum adhuc.Liv.lib.1.ab Vrbe:Tanquam ſpes ſubeſſet. ¶ Habet & alia ſignificata, quæ ſuis locis explicabuntur. Componitur autem ferè cum omnibus literis:a,ut Subaro:b,ut Subbibo:c, ut Succido: d,ut,ſubdo:e, ut Subeo:f, ut Suffero: g,ut Suggero:h,ut Subhaſtó:i, ut Subjungo:l, ut Sublevo: m,ut Submoveo:n, ut Subnecto: o,ut Suborior: p, ut Suppono:r,ut Surripio:ſ,ut Subſanno:t,ut Subtraho:u,ut Subvenio. Sed quoties ſubjungitur vocalibus: vel b,d,h,l,n,ſ,t,remanet b integra:in aliis mutatur b in literam ſequentẽ, niſi in ſubrideo, ſubrogo, ſubruo: ſuſtineo verò,ſuſpiro,ſuſpicor,ſuſpicio,ſuſtuli,ſuſtollo, & hujuſmodi ſine b ſcribenda ſunt, quia nõ à ſub,ſed à ſus, ſive ſurſum cõpoſita ſunt.¶ Sub corona venundari capt.vi dicebantur, quia coronati vendebantur.ὑπὸ στέφανον, Livius 8.ab Vrbe: Polliæ ſententia fuit pubere verberatos necari conjuges, liberoſq; ſub corona lege belli venire. ¶ Sub dio:id eſt, ſub ipſo cœlo,& ſine tecto. [ὑπ' αἴθρην. Gall. *Au deſcouuert,au ſerain*.Ital. *Al ſcoperto, all' aere*.Ger.Vnder bloſſem Himmel.Hiſp. *Al ſereno*.Pol.*Pod ſzirem*.Vn. *Az egh alat*.Ang *In the open ayre*.] Locutio eſt à Græcis tracta, qui Iovem Διὰ nominant. Varro de Re ruſt. cap. 14: Nam & idoneus ſub dio ſumendus eſt locus cochlearis, quem totum circum aqua claudas. ¶ Legitur & ſub divo,in eadem ſignificatione.Colum.lib.1.cap.8: Nullus dies tam intolerabilis eſt quo nõ moliri ſub divo aliquid poſſit. ¶ Nonnunquam etiam ſub Ioye. Horat.1.Carm.Ode 1: Manet ſub Ioye frigido Venator teneræ conjugis immemor. ¶ Sub jugum mitti dicebantur milites, qui ab hoſtibus victi, eam ignominiam ſubire cogebantur, ut poſitis armis per jugum tranſirent, ὑπὸ ζυγὸν ἄγεσθαι. Jugi autem ſumma erat hujuſmodi, ut duobus tignis erectis,tertium ſupernè imponeretur. Qua de re vide plura ſuprà in dictione IVGVM. manu,extempore,ſtatim,ſine mora. [παραχρῆμα, ἐκ [illegible] Gall.*De main en main, ſoudain, ſans delay*. Ital. *Di mano in mano, ſubitto, preſto*. Germ. Bey handen oder vorhanden [illegible] Hiſp.*Qual il tiempo,tal el conſejo luego*.Pol.*Nie odkładaią [illegible]* Vng. *Hertelen,mim giarasi*. Ang. *From hand to hand, without delay*.] Seneca libro 10.Epiſtol. ad Lucilium: Conſilium naſci ſub dio debet, & hoc quoque tardum eſt nimis: ſub manu quoque, quod ajunt,conſilium naſcatur.Suetonius in Auguſt. Et quò celeriùs,ac ſub manu annuntiari,cognoſciique poſſet,quid in provincia quaque gereretur,juvenes primò modicis intervallis per militares vias,de hinc vehicula diſpoſuit. ¶ Sub vinea jacere dicuntur milites, qui ſub militari machina, quam vineam vocant,latitantes,in propugnatores haſtas, pilávе ejaculabantur. Quã de re vide plura infrà in dictione VINEA. ¶ Sub umbra:id eſt,ſub prætextu,vel quæſito colore, ὑπὸ πρόφασιν,ὑπὸ πρόφασει.Livius 8.ab Vrbe: Nam ſi etiam nunc ſub umbra fœderis æqui ſervitutem pati poſſumus, quid abeſt, quin proditis Sidicinis,non Romanorum ſolùm, ſed Samnitium quoque dicto pareamus?

Sŭbābsŭrdŭs, a, um, adjectivum, Aliquantulum abſurdus. [ὑπάτοπος.Gall.*Aucunement abſurde & eſtrange*. Ital.*Alquanto bruto,inconueniente, odioſo*. Ger.Zimlich vngereumpt/mittel/ vñ meſs vngeſchickt. Hiſpan.*Vn poco inconueniente,intolerable,indigno de ſer oydo*.Pol.*Nie prawie grzeczni*.Vng.*Maid heltelen*.Ang. *Somewhat ſtrange*

ſtrange or againſt reaſon.] Cicer. 1. de Orat. Sunt enim illa ſubabſurda, ſed ex ipſo nomine ſæpè ridicula, nō ſolùm nimis perappoſita, ſed etiam quodammodo nobis.

Sŭbābsūrdē, adverbium. [ἀτόπως πρόπον τινά, ὑπαπόπως. Gall. *Aucunement eſtrangement & ſottement.* Ital. *Alquanto ſcioccamente.* Germ. Etwas vngereumlichen. Hiſp. *Con ſonido diſcorde, locamente vn poco.* Pol. *Nie grzecznie.* Vng *Heltelenwel.* Ang. *Somewhat ſtrangly.*] Cic. 2. de Orat. Valde hæc ridētur, & hercule omnia, quæ à prudentibus, quaſi per diſſimulationem non intelligendi, ſubabſurdè, falſeque dicuntur.

Sŭbăcĭdŭs, a, um, adject. Aliquantulum acidus. [ὕπαξυς. Gal. *Aigrer, tirant vn peu ſur l' aigre.* Ital. *Vn poco forte ò garbo.* Ger. Ziemlich oder etwas ſawr/ſawrlechts. Hiſp. *Coſa vn poco aceda.* Pol. *Przikwaskowi.* Vng *Maid ſauanw.* Ang. *Somewhat ſower or tart.*] Plin. lib. 12. cap. 25: Eſſe enim debet lenis, non ſubacidus.

Sŭbăcĭdŭlŭs, adjectivum, diminutivum. [ὁ σμικρόν τι ὑπαξύζων. Gall. *Vn peu aigret.* Ital. *Vn poccheto garbo ò agro.* German. Ein wenig ſawrlechtig. Hiſpan. *Vn poquillo azedo.* Pol. *Kwaſnuſienki.* Vng *Maid ſauanyutska.* Ang. *A little ſower or tart.*] Cato de Reruſt. cap. 108: Vinum pomito ſub dio, poſtridie manè guſtato: ſi id ſapiet quod in dolio eſt, ſcito id duraturum: ſubacidulum non durabit.

Sŭbāccūſo, as, are, act. p. Pro nonnihil & leviter accuſo. [κατηγορέω σμικρόν τι. Gall. *Aucunement accuſer, blaſmer en quelque ſorte.* Ital. *Quaſi accuſare.* Ger. Zum theil anklagen/ minder vnnd mehr beſchuldigen Hiſp. *Accuſar vn poco.* Pol. *Oskarżam.* Vng. *Keueſſe vadolom.* Ang. *To accuſe and blame for a ſmall cauſe.*] Cic. pro Plancio: Sed ſunt hæc leviora: illa verò graviora & magna, quòd meum diſceſſum, quem ſæpè defleras, nunc quaſi reprehendere & ſubaccuſare voluiſti.

Sŭbāctŭs. Eta, Etum, Vide SVBIGO.

Sŭbærātum aurum, n. ſ. Quod foris quidem aurum oſtendit, intùs autem æs occultat. [ὑπόχαλκον χρυσίον. Gall. *Or ſur du cuiure.* Ital. *Oro che ha rame ſotto.* Germ Gold vnder welchem Ertz bedeckt ligt/ vergüldet Ertz. Hiſp. *Oro ſobre cobre.* Pol. *Pozłoc ſono na miedzy.* Vng. *Aranias rex.* Ang. *Gold by outward apperance, and other metall within.*] Perſ. Satyr. 5: tibi recto vivere talo Ars dedit, & veri ſpeciem dignoſcere calles, Nequa ſub ærato mendoſum tinniat auro. ¶ Hinc proverbiali metaphora hominem virtutum prætextu vitia occultantem, aurum ſubæratum vocamus.

Sŭbāgĭto, tas, act. 1. Subtus fodiendo aro. [ὀχεύω. Gall. *Secouer. demener, eſmouuoir.* Ital. *Cauagnare.* Ger. Vnden für treyben. Hiſp. *Sonajar.* Pol. *Odespodz orze* Vngar. *Alat xantok.* Ang. *To groape or be buſie with one.*] ¶ Vnde per tranſlationem ſubagitare dictis aliquem, eſt multis verborum lenociniis allectare & commovere. Plaut. in Ciſtel. Subagito blandis & benedicis dictis.

Sŭbāgrēſtĭs, ſubagreſte, om. t. Aliquantulum agreſtis. [ὑπάγροικος. Gall. *Quelque peu ruſtique.* Ital. *Vn poco ſelvatico, vn poco bruſco.* Ger. Ein wenig behrtſch. Hiſp *Coſa vn poco campeſina.* Pol. *Kes grubi, nie obiczaini, bardas.* Vng. *Maid parazt.* Ang. *Somewat vplandiſh or ruſticall.*] Cicer. de Clar. Orat. Cotta, quia ſe valde dilatandis literis à ſimilitudine Græcæ locutionis abſtraxerat, ſonabatque contrarium Catulo, ſubagreſte quiddam, planeque ſubruſticum, alia quidem quaſi inculta & ſylveſtri via ad eandem laudem pervenerat.

Sŭbālbĭco, as, are, Subalbidus ſum. [ὑπάλδικός εἰμι. Gall. *Tirer ſur le blanc, blanchir quelque peu* Ital. *Imbianchirſi alquanto.* Ger. Minder vñ mehr weiß ſeyn/ ſich auff die weiſſe ziehen Hiſp. *Blanquear vn poco* Polon. *Bielese ſie.* Vng. *Feiereſlem.* Ang. *To be ſomewhat whyte.*] Varr. 3. de Reruſt. cap. 9. Roſtro brevi, acuto, oculis ravis aut nigris, palea rubra, ſubalbicanti.

Sŭbālbĭdŭs, a, um, Aliquantulum albidus. [ὑπάλδικος. Gal. *Blanchaſtre, quelque peu blanc.* Ital. *Alquanto bianco.* Germ Weißlecht Hiſp. *Coſa vn poco blanqueſina.* Pol. *Bial'awi.* Vng. *Feieres.* Ang *Somewhat whyte.*] Plin. lib. 21. cap. 25: Ramulos habet candidos, folia ſubalbida, abrotano ſimilia.

Sŭbālārĭs, ſubalare, Quod ſub alis eſt. [ὑπομασχάλιος. Gall. *Qui eſt ſous les aiſles ou eſelles.* Ital. *Che è ſotto le ale.* Germ. Das vnder den fettichen iſt alß die pflaumfäderen. Hiſp. *Coſa que es debaxo las alas* Pol. *Podskrzidliani.* Vng *Hona alygala valo.* Ang. *That is vnder the winges.*] Vnde ſcribit Lampridius: Heliogabalum ſolitum fuiſſe in accubitis habere plumas ſubalares, & ſubalares culcitras.

Sŭbālpīnŭs, a, um, Quod eſt ſub Alpibus. ὑπόαλπιος. Plinius lib 29 cap. 7: Radice lenta, ſubnigra, ſine odore, aquoſa, montibus ſubalpinis plurima. ¶ Italia ſubalpina, quam hodie *Pedemontanam regionem* appellant. Idem lib. 16. cap. 11: Nec niſi in paucis locis Subalpinæ Italiæ.

Sŭbāmārŭs, adject. In amaritudinē nonnihil declinans, paulùm amarus. [ὑπόπικρος. Gall *Vn peu ou aucunement amer.* Ital. *Amaretto.* Germ. Bitterlechtig/ das ſich auff bittere zeucht. Hiſp. *Vn poco amargo.* Pol. *Przygorſzcżeiſzem.* Vng. *Maid keſſertwe.* Ang. *Somewhat bitter.*] Cicero de Fato: At quoniam in naturis hominum diſſimilitudines ſunt, ut alios dulcia, alios ſubamara delectent.

Sŭbăquĕŭs, ſubaqueus, ſubaqueum, Quod ſub aqua latet: [ὑφυδρος. Gall. *Sous eau.* Ital. *Sotto aqua* Ger Vnder dem waſſer gelegen Hiſp. *So la agua.* Polon. *Podwodni.* Vng. *Viz alatt valo.* Ang. *That is vnder the water.*] ut Scopulus ſubaqueus.

Sŭbāquĭlŭs, a, um, adject. Subfuſcus. [ὑπόφαιος. Gall. *Vn peu ou aucunement roux, ou obſcur.* Ital. *Obſcureto.* Germ Schwertzgend. Hiſp. *Vn poco negro y eſcuro.* Pol. *Czarnawi.* Vngar. *Fekete zinwe.* Ang *Somewhat broune of coloure*] Plaut. in Ruden. Eja corpus cujuſmodi Subvolturium? Illud quidem ſubaquilum volui dicere.

Sŭbārgūtŭs, a, um, Aliquantulum argutus, à quo diminutivum Subargutulus, apud Gell. lib. 15. cap 30 [ὁ σμικρόν τι σιμύλος. Gall. *Subtil, ſophiſtereau.* Ital. *Sittile, ingenioſo.* Ger. Ein wenig ſpitzfündtig/ vnd ſubtyl Hiſp. *Agudo y ingenioſo.* Pol. *Subtilni.* Vng. *Tudakos, okoſorska.* Ang *Somewhat ſubtill.*]

Sŭbarmālĭă ſunt veſtimenta ut ſaga, quibus arma ſuperinduuntur. [Vngar. *Panczel ruha.*] Spartianus in Severo: Prætoriana cum ſubarmalibus inermes ſibi juſſit occurrere.

Sŭbăro, as, penult. corr. act. p. Subtus arando terram moveo. [ὑπαρόω Gall. *Sarfouir, fouir par deſſous.* Ital. *Arare di ſotto la terra.* Ger Vndererem. Belg. Ompteegen. Hiſp *Arar debaxo la tierra,* Pol. *Odeſpodz orze.* Vng. *Alat meg xantom.* Ang *To plough or till vp the ground vnder.*] Plin. lib. 16. cap 27: Idem quę ſubarantur, aut quæ ablaqueantur, celeriora neglectis.

Sŭbărātĭo, & Subarator, verbalia. Plin. lib. 17. cap. 24: Vel etiam ſubarator imprudens luxavit radices [ὁ ὑπαροτρεύς, ὁ ὑποσκαπτήρ. Gall. *Sarfouiſſeur, qui fouit par deſſous.* Ital *Arator di ſotto la terra.* Ger. Ein ackerer der wol vnden für erret. Hiſp *El que ara debaxo la tierra.* Pol. *Odſpodnie oranie.* Vng. *Alat zanto.* Ang. *A tilling vp of the ground.*]

Sŭbārrōgāns, antis, om. t. Aliquantulum arrogans. ἀλάζων πρόπον τινά.

Sŭbārrōgāntĕr, adverbium. [πρόπον τινὰ ἀλαζονικῶς. Gall. *Vn peu arrogamment.* Ital. *Con alquanta arrogantia.* German. Etwas vermässentlich/ ein wenig stoltzlich/ zimlich stoltz. Hiſpan *Vn poco perſuntuoſa y ſoberuiamente.* Pol. *Kes hardzie, nadecżie.* Vngar. *Keuelyen.* Ang. *Somewhat arrogantlie.*] Cic. 4. Acad. Vereor ne ſubarroganter facias ſi tuam dixeris.

Sŭbaūſcūlto, as, are, act. p. Leviter & quaſi prætereundo auſculto. [ὑπακροάομαι. Gal. *Entreouyr, ouyr vn peu, entendre vne partie de ce qu' on dit.* Ital. *Auſcoltare di naſcoſto.* Ger. Heimlich ein wenig auffloſen/ in einem fürgehn loſen. Hiſp. *Eſcuchar de ſecreto.* Polon. *Zaſl'ichiwam.* Vng. *Fwl heggiel halgatom.* Ang. *To heare a little as in paſſing by.*] Plaut. in Milite: Tace, ſubauſcultemus ecqua de me fiat mentio. Cic. lib. 2. de Orat. Subauſcultando tamen excipere voces eorum, & procul, quid narrarent attendere. Idem Attico libro 10: Omnes enim κωφυκοάοι videntur ſubauſcultare quæ loquor.

Subbăſĭlĭcānŭs, adjectivum, Qui libenter & frequenter ſub baſilica ſpatiatur: ita enim interpretatur Priſcianus. In baſilica namque negotiationes & publica conſilia tractabantur, & judicia quoque in baſilicis fiebant. Plaut. in Capt. Quorum odos ſubbaſilicanos omnes abigit in forum.

Sūbbĭbo, bis, pen. cor. n. t. Aliquanto liberaliùs bibo, & ſubinebrior [ὑπαυτοβυσκέω. Gall. *Boire aucunement* Ital *Bevere poco.* Germ. In zimlicher viele trincken/ mämmelen. Hiſp *Vn poco beuer.* Polon. *Podpyam ſobie.* Vng *Meg ixom magam.* Ang *To drink ſomewhat liberallie.*] Plaut. in Trucul. Qui improbus eſt ſive ſubbibit, ſive adeò caret temeto, Tamen ab ingenio eſt improbus. Sueton. in Nerone, cap. 30: Si paulùm ſubbibiſſet.

Sŭbblāndĭŏr, iris, iri, act 9. Paululùm & leviter blandior. [ὑπολείχω. Gall *Blandir aucunement, amignoter.* Ital. *Accarezzare alquanto, vn poco.* Germ Liebtoſen/ zärtlen. Hiſp. *Halagar vn poco.* Pol. *Przypochlebiam.* Vngar. *Keueſſe hizelkedem* Ang. *To ſpeak ſomewhat faire, or to flater a litle.*] Plaut. in Caſina: Non matronarum eſt officium, ſed meretricum viris alienis, Mi vir, ſubblandirier.

Subcærŭlŭs, adject. In cæruleum colorem declinans. [ὑπο κυάνεος. Gall. *Blaffart, tirant ſur le bleu, aſuré.* Ital *Alquanto gialo ò azurro.* Ger. Sich auff himmelblauw ziehend Hiſp. *Vn poco azul, eſcuro* Polon *Modrawi.* Vng. *Kek zinwe.* Ang. *Somewhat blew.*] Celſ. lib. 6. cap. 5: In ea pares portiones ſunt myrobalani, magmatis, cretæ cimoliæ ſubcærulæ, nucum amararum, &c

Sŭbcāndĭdŭs, adjectivum, Ad colorem candidum nonnihil accedens. [ὑπόλευκος. Gall. *Blanchaſtre, vn peu blanc.* Ital *Alquanto candido.* Germ Minder vnnd mehr weiß/ weißlecht Hiſp. *Vn poco blanco.* Polon. *Bial'awi.* Vngar. *Feieres.* Ang *Somewhat white.*] Plinius libro 27. cap. 8: Folia bovis linguæ ſimilia, minora, ſubcandida.

Sŭbcēntŭrĭo, onis, m. t. Qui Centurionis vices gerit. [ὑφεκατονταρχος. Gall. *Lieutenant de Centenier.* Ital. *Luocotenente ſopra centhnomini.*

centhuomini. Germ Ein Vnderhauptmañ vber hundert. Hiſp. Que tiene el lugar del capitan de cient armados. Polon. Porucznik nadſtem ſolmierzow. Vng. Vice zazados. Ang A lieutenant vnder the centurion or capitane of an hundred.] Liv. 8. ab Vrbe: Romano haud ſatis fidenti viribus, permiſſum erat ab Conſulibus, ut ſubcenturionem ſibi quem vellet legeret, qui tutaretur eum ab uno deſtinato hoſte.

Sūbcērnĭcŭlum, li, n. ſ. Farinarium cribrum, quod fit è ſetis equorum: [κόσκινον. Gall. Bluteau, tamis. Ital. Sedazzo, tamiſo. Ger. Ein ſyb/mälſyb. Hiſp. El cedaco. Pol. Syto, rzeſzow. Vngar. Szito. Ang. A ſiue, an inſtrument to clenſe flour of wheat.] quemadmodum excuſſorium, & pollinarium fit è lino.

Sūbcĭnĕrĭtĭus panis, qui ſub cinere coquit. [תלוי hughâh. ἐγκρυφίας ἄρτος. Gall. Pain cuit ſous les cendres. Ital. Pane cotto ſotto la cenere. Germ. Brot vnder der eſchen gebachen Hiſpan. Pan cozido ſola ceniza. Pol. Chlieb wpopielie pieczony. Vngar. Parasaba ſwolt. Ang. That is baken vnder the coles or aſhes.]

Sūbcīſma, Vide SVCCIDO, pen. prod.

Subcĭngŭlum, li, n. ſ. Baltheus. [זיין ezór. ζωστήρ. Gall. Ceinture d'eſpee, baudrier. Ital. Cintura da ſpada. Ger. Ein gürtel/vnder gurt Hiſp. Cinta para cennir debaxo, ò cinta de eſpada. Polon. Pas ſierokido pod paſſowania. Vngar. Parta ö. Ang. A belt or girdle.] Plautus in Menæch.

Nimio ego hanc periculo
Surripui hodie meo animo, ab Hippolyta ſubcingulum:
Haud Hercules æquè magno unquam abſtulit periculo.

Sūbcōntŭmĕlĭōsŭs, adject. Aliquantulum contumelioſus: [ὑφυβριστικός. Gall. Vn peu iniurieux. Ital. Alquanto oltraggioſo in parole. Ger. Zimlich oẅ ein wenig ſchmächtlich. Hiſp. Vn poco iniurioſo de palabras. Pol. Radſromoczaci. Vng. Egi keueſſe bozzuſag zerzö. Ang. Somewhat iniurious.] à quo ſubcontumelioſè adverbiũ. Cic. ad Attic. Hercule, verum ut loquamur, ſubcontumelioſè tractatur noſter Publius, qui quum in domo Cæſaris quondã unus vir fuerit, nunc ne in viginti quidẽ eſſe potuerit. [ὑφυβριστικῶς, ὑβριστικῶς πρὸς τινα, ἐφ' ὕβρει. Gall. Vn peu iniurieuſement, vn peu outrageuſement Ita. Alquanto oltraggioſamente. Ger. Etlicher vn peu outrageuſement Hiſpan. Vn poco injurioſamente. Vngar. Bozzaſag keppen.]

Sūbcrīſpŭs, a, um, adject. Qui crines habet aliquantulũ criſpos. [οὐλος, σμικρός. Gal. Aucunement ou quelque peu creſpu. Ital. De cappelli alquanto creſpi. Germ. Krauſlecht. Hiſp. Coſa vn poco creſpa. Pol. Przikedzieza wſzim. Vng. Fodor haiu. Ang. That hath heare curling or wrinckling.] Cicer. in Verrem: Videtis illum ſubcriſpo capillo nigrum?

Sūbcrūdŭs, a, um, adject. Quod non omnino coctum eſt. [ἀμὰ. ὤμος, ἡμίεφθος. Gall. Encore creu, & non meur, ou bien cuit. Ital. Mezzo crudo, non cotto in tutto. Germ. Halb rauw/minder/vñ mehr rauw. Hiſp. Coſa vn poco cruda ò cruell. Pol. Przierowſzim. Vng. Nierſes. Ang. Somewhat rawe.] Cato 156: Sumito braſſicam, conjicito in aquam ferventem, còquito pauliſper, uti ſubcruda ſiet. Celſus lib. 6. cap. 13: Subcrudum incidendum, ne ſi diutius ibi pus permanſerit, os lædat.

Sūbcrŭēntŭs, a, um, adject. Aliquantulum cruentus. [ὑφαιμος, αἱματώδης. Gal. Vn peu ſanglant. Ital. Alquanto inſanguinato. Germ. Ein wenig bluttig. Hiſp. Vn poco ſangrianto. Pol. Kes skrwawioni. Vng. Egy keueſſe veres. Ang. Somewhat bloodie.] Celſ. lib. 4. cap. 28: Deſcendunt autem pituitæ nucisque ſimilia: interdum etiam leniter ſubcruenta: id eſt, cruentum aliquid miſtum habentia.

Sūbcūrātŏr, oris, m. t. Qui curatoris locum tenet, adjutor curatori, minori tamen poteſtate datus. [ἐπιτρόπου μοῖραν ἔχων. Gall. Subrogué tuteur ou curateur, ſouſcurateur Ital Soſtituito di curatore. Ger. Ein Vnderſchaffner. Hiſp. El que tiene lugar de curador. Pol. Podſtafarzy. Vng. Vice porkolab, gond viſelö. Ang. Vndercuratour, or that occupieth the curatours place in abſence.] Iulianus in l. Ex facto. De negot. geſt. Quendam ad ſiliginem emendum decreto ordinis conſtitutum, eidemque alium ſubcuratorem conſtitutum.

Sūbcŭtānĕŭs, ſive ſubtercutaneus morbus, dicitur qui intra cutem, ſive ſub cute eſt, ſive ſubter cutem: ὑποδερματικός.

Sūbcūſtŏs, odis, Qui pro alio cuſtode ſubſtitutus eſt. [ὑποφύλαξ. Gall. Subſtitué, ou commis en la place d'vn des gens de la garde. Ital. Soſtituta in vna gardia. Germ. Ein vnderhüter/der in eines hüters ſtatt ſteht. Hiſp. La guarda en lugar de otre. Pol. Podſtrazy. Vng. örzö heliet valo. Ang. That keepeth for another.] Plaut. in Mil. Quia Sceledrus dormit, hunc ſubcuſtodem ſuum Foris ablegavit, dum capſe tranſire huc placet.

Sūbdebĭlĭtātŭs, adjectivum, Aliquantulum debilitatus. [ὑπεξασθενὴς. Gall. Vn peu debilité. Ital. Vn poco indebolito. Ger. Schwachtechtig/ein wenig blöd/vnd ſchwach. Hiſp. Vn poco debilo y floxo. Pol. Kes przul' abſzim. Vngar. Maid meg erötelentwelt zobaſſu. Ang. Made ſomewhat weak and feble.] Cic. ad Att. lib. 11: Equidẽ ex tuis literis intellexi, & iis quas cò communiter cum aliis ſcripſiſti, & aliis quas tuo nomine, (quod etiã mea ſponte videbam) ut ſubdebilitatum novas rationes tuendi mei, quæ, &c.

Subdĭālis, le, om. t. Quod ſub dio eſt: hoc eſt, ſub ipſo aëre, & ſine tecto. [ὑπαίθριος. Gall. Qui eſt ſous le ciel, en l'air Ital Chi ò ſotto el cielo, all aria. Ger. Das vnder dem bloſſen Himmel iſt Hiſp. Coſano tejada y ſo el cielo. Polon. Pod gol' im niebem kedocs. Vng. Azegh alat fedel kwewel valo. Ang That is in the open ayre.] Plin. lib. 34. cap. 12: Diſtat à cadmia, quòd illa ſuper terram ex ſubdialibus petris cæditur: hæc ex obrutis. Subdialia à Græcis primò habita, quibus quum tegerentur domus, pedali craſſitudine ex contuſa teſta fiſtucata. ¶ Hinc ſubdialia pavimenta, & ſubdiales deambulationes, quas Vitruvius Græco vocabulo vocat ὑπαίθρας, Terracium nunc appellatur.

Sūbdĭffĭcĭlis, le, penult. corr. om. t. Aliquantulum difficilis, [ὑποδύσκολος. Gall. Vn peu ou aucunement difficile. Ital. Alquanto difficile. Ger. Zimlich ſchwär. Hiſp. Vn poco difficil. Pol. Przytrudnieſzim. Vng. Nehezetske. Ang. Somewhat difficil or vneaſie.] Cic. de Amic. Exiſtit autem hoc loco quæſtio quædã ſubdifficilis.

Subdiſtinctĭo, onis, f. t. ὑποστιγμή, eſt ſilentii nota legitimi, qua pronuntiationis terminus ſenſu manente ita ſuſpenditur, ut ſtatim id quod ſequitur, ſuccedere debeat. Diomedes Grammat. lib. 2: Subdiſtinctio una ex poſituris, ſive diſtinctionibus (quas Græci θέσεις) quæ lectionis interruptum tenorem, aliud adhuc illatura ſuſpendit.

Sūbdĭtĭtĭŭs, a, um, Suppoſititius. [ὑποβολιμαῖος, ὑπόβλητος. Gall. Souſmis, ſurrogé, ſuppoſé, mis en la place d'vn autre. Ital. Sottopoſto. Ger. Vnder ſchoben/an eines anderen ſtatt gelegt. Hiſp. Enchado. Pol. Podemknioni, podl'ozoni. Vng. Nemigaz, alatta vettetet. Ang. Put in the roome of another.] Vnde à Plaut. in Amph. Iupiter dictus eſt ſubditicius. Amphitruo ſubditicius, - eccum exit foras Cum Alcumena uxore uſuraria. Cic. 7 Verr. Quòd eodẽ cæteros piratas contrudi imperarat, intellexit, ſi hunc ſubditicium archipiratam in eandem cuſtodiam dediſſet, fore ut, &c. Sueton. de Clar. Gramm. Non modò verſus cenſoria quadam virgula notare, & qui libros falsò viderentur inſcripti, tanquam ſubditicios ſummovere familia, permiſerint ſibi.

Sūbdĭtīvŭs, adjectivum, Qui ſubditus eſt, & in alterius locum poſitus. [ὑποβολιμαῖος. Gall. Mis deſſous, ſubmis, ſuppoſé. Ital. Sotto poſto, ſotto meſſo. Ger. An ſtatt eines anderen gelegt Hiſp. Enchado puoſto por otro. Pol. Nawieſzcze inſzego dani. Vngar. Mas alá vettetet. Ang. That is put in an others place.] Plaut. in Amph. Nanque de illo ſubditivo Soſia mirum nimis eſt.

Sūbdĭū. Die, ſive interdiu. [יומם iomám. καθ' ἡμέραν. Gall. De iour, ſur le iour. Ital. Di giorno. Germ. Bey tag Hiſp. De dia. Pol. Zadnia. Vng. Nappal. Ang. In tyme of day.] Plautus in Moſtell.

Nam ſubdiu ſol agit hîc perpetuum diem.

Sūbdo, dis, act. t. Suppono, ſubjicio. [נתן nathán: כבש chabáſch הכניע hichniah. ὑποτίθημι. Gall. Soubmettre, mettre ſous, mettre par deſſous. Ital. Sotto porre, ſottomettere. Ger. Vnder etwas thun oder tegen/vnderſchieben. Belg. Onderdoen/onderworpen. Hiſp. Sojuxgar, ſometer. Pol. Podkl'adam. Vng. Alaia vetem. Ang. To put vnder.] Cato de Re ruſt. Ignem ſubdito: ubi bullabit vinum, ignem ſubducito. ¶ Aliquando accipitur pro ſubjungere, ſive adjicere, ἐπιλέγειν. Quintilianus: His dictis & alia ſubdidit, ¶ Interdum pro ſufficere, ſive ſubſtituere. Cic. 3. Verr. Videat quid de illis reſpondeat, quos in eorum locum ſubditos domi ſuæ reſervavit. Idem pro Domo ſua: Quis in meum locum judicem ſubdidit? ¶ Subdere equo calcaria, eſt ventrem equi calcaribus pungendo, ad curſum incitare. Quanquam & per tranſlationem accipitur pro quovis modo urgere. Ovid. 2. de Arte: Quum mora non tuta eſt, totis incumbere remis Vtile, & admiſſo ſubdere calcar equo. ¶ Subdere ignem ac materiã ſeditioni, per tranſlationem pro augere, & fovere ſeditionem, animosq; jam ſatis incitatos vehementius inflammare, & oleum (quod dici ſolet) camino adjicere. Liv. lib. 8. ab Vrbe condita: Ita irritatis militum animis ſubdere ignem ac materiam ſeditioni, non eſſe ætatis, non prudentiæ ejus.

Sūbdĭtŭs, ta, tum, participium, Suppoſitus, ſubjectus. [נכבש nichbáſch נכבע nichnáh. ὑποτεθειμένος. Gall. Mis deſſous, ſuppoſé, ſubmis. Ital. Sotto poſto, ſotto meſſo. Ger. Vndergelegt/vndergeſchoben Hiſp. Sojuxgado, ſometido. Pol. Pod l'ozoni. Vng. Alaia vettetet. Ang. Put vnder, ſubiect.] Cic. 2. de Nat. deor. Quæ effervescant ſubditis ignibus. ¶ Subditum etiam partum, dicimus ſuppoſitum: hoc eſt, ſublatum ab ea muliere quæ peperit, & alteri appoſitum, ὑποβεβλημένον. Item apud Iureconſultos ſubditum teſtamentum dicitur, quum vero teſtamento occultato, aliud clàm fuit appoſitum. ¶ Subditus judex: hoc eſt, in locum alterius ſuffectus. ¶ Accipitur interdum ſubditus, pro ſubjecto, eoque qui alterius paret imperio ὑπήκοος, ὑποτεταγμένος.

Subdŏcĕo, ces, act. ſ. Vicem præceptoris occupo, vel horis ſucciſivis doceo. [ὑποδιδάσκω. Gall. Enſeigner tellement quellement. Ital. Alquanto inſegnare ò ammaeſtrare. Germ. An eines ſtatt lehren/oder/Etlicher maß lehren Hiſpan. Vn poco enſegnar. Polon. Namſzego mieſzcz vczc. Vngar. Tanitgatok. Ang. To teach in the

maiſtres ſteade.] Cicer. Att. lib. 8: Ciceronesq́; noſtros meo potius labore ſubdoceri, quàm me aliumvis magiſtrũ quærere.

Sūbdŏlŭs, a, um, pen. corr. Fraudulentus, aſtutus, doloſus. [עקוב *hakób.* ἀπατηλός. Gall. *Cauteleux, fin & malicieux.* Ital. *Ingannatore, aſtuto.* Germ. Trugliſtig/tückiſch / heimlich/ betriegig. Belg. Looß. Hiſp. *Engannador, ò engannoſo, à eſcondidas.* Polon. Zdradliwi, chytri. Vng. *Tſalard, rauaſz.* Ang. *Somewhat deceitfull and ſubtill.*] Plaut. - Strobile ſubdole Huccine detruſiſti me ad ſenem parciſſimum? Idem Epid. - atque ei præmonſtrabitur Quo pacto fiat ſubdola adverſus ſenem. Ovid. 1. de Arte: Fac titubet blæſo ſubdola lingua ſono. Mart. lib. 5: Sed tendis avidis rete ſubdolum turdis.

Sūbdŏlē, Cautè, & fraudulenter. [ὑποδολίως, ἀπατηλῶς. Gall. *Cauteleuſement, finement & malicieuſement.* Ital. *Cauteloſamente, aſtutamente.* German. Trugliſtigklich/ tückiſcher vnnd betrueglicher weiß. Hiſpan. *Engannoſa y cauteloſamente.* Polon. *Zdradliwie chitrze.* Vngar. *Tſalardul, rauaszon.* Ang. *Subtily, with guile.*] Plautus in Trinum. Eos conſectatur, ſubdolè blanditur, ab re conſulit. Cic. de Clar. Orat. Nihil acutè inveniri potuit in eis cauſis quas ſcripſit: nihil (ut ita dicam) ſubdolè, nihil verſutè, quod ille non viderit.

Sūbdŭbĭto, as, are, n. p. Nonnihil addubito. [ὑποαμφιδ. Gall. *Se douter aucunement.* Ital. *Dubitare vn poco.* Germ. Etlicher maß zweifflen Hiſp. *Dudar vn poco.* Pol. *Niecko wątpie.* Vng. *Maid ketelkedem.* Ang. *To doubt ſomewhat.*] Cicer. Cælio lib. 2: Hæc cò pluribus ſcripſi, quòd nonnihil ſignificabant tuæ literæ, te ſubditare qua eſſem erga illum voluntate. Idem Attico lib. 14: Iam enim dico meum: antea, crede mihi, ſubdubitabam.

Subduco, is, pen. prod. act. t. Subtraho. [חסיר *heſir.* ὑπεξάγω, ὑπεξαιρέομαι. Gall. *Souſtraire & retirer, mettre deſſous.* Ital. *Tirar ſotto, menar ſotto, condur ſotto.* Germ. Vnden dannen ziehen. Belg. Wechnemen/ ontrecken. Hiſp. *Subtraer ò ſon ſacar.* Polon. Wimykam. Vng. *El vonxom.* Ang. *To tak or draw away, to bring vnder.*] Cato: Ignem ſubdito: ubi bullabit vinum, ignem ſubducito. Sunt enim contraria, Subdo, & Subduco. Iuven. Sat. 1: Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus. ¶ Interdum ſurſum duco, elevo, extollo. [נשא *naſá.* ὑπάγω.] Virgil. Aeglog. 9: - qua ſe ſubducere colles Incipiunt. Subducere naves, dicimus pro eo quod eſt in terram trahere, quòd terra altior mari ſit: ſicut e contrariò Deducere, in mare è terra ducere. Virg. 1. Aenecid. Quaſſatam ventis liceat ſubducere claſſem. Plaut. in Caſin. Ibo intrò, ut ſubducam navim rurſum in pulvinarium. ¶ Subducere rationem vel calculum, eſt computare, ſive calculare. [חשב *chiſchſchâb.* λογίζομαι. Pol. Rachuie. Vn. *Zamot vetni.*] Cic. Lentulo: Rationibus ſubductis, ſummam feci cogitationum mearum. Plautus in Capt. Subducam ratiunculam, Quantillum argento mihi apud trapezitam ſiet. ¶ Subducere item eſt furtim ſubtrahere. [גנב *ghanáb* קח *lakách.* ὑφαιρέω, κλέπτω. Pol. *Kradne.* Vng. *Ellopni.*] Plaut. in Curcul. Propino magnũ poculum, ille bibit, Caput ponit: quum dormiſcit, ego ei ſubduco anulum. Virg. 3. Aeglog. Et ſuccus pecori, & lac ſubducitur agnis. ¶ Subducere ſe ex aliqua ſocietate, vel de aliquo loco, eſt ſenſim & clanculũ diſcere, ita ut nullus videat. ὑποστέλλειν. Cic. ad Qu. Frat. lib. 3: De circulo ſe ſubduxit. Terent. Evn. Vbi primùm poterit, ſe illinc ſubducet, ſcio. Ibidem: Et cum eo clàm ſubduxi te mihi. Saluſt. Præterea ex gregariis militibus quenque armatum in prima acie ſubducit: id eſt, extrahit, & alibi locat. Subducere aliquem dictis, circunvenire. Terent. in And. Etiam nunc me ſubducere iſtis dictis poſtulas?

Sūbdūctārĭŭs, adjectivum. ὑποαγωγικὸς, αὐαιρετικός. ut Funis ſubductarius, quo aliquid levatur. [Gall. *Vne corde à poulie, à tirer quelque choſe en haut.* Ital. *Fune da leuare qualche peſo.* Germ. Ein zugſeil mit dem man etwas auffzeucht. Hiſpan. *Cuerda para leuantar haźia arriba.* Polon. Lyna do wćiagania. Vngar. *Fel emelo, vono.* Ang. *A corde to draw vp any thing.*] Cato de Re ruſtic. cap. 12: Funes loreos quinque, ſubductarios quinque, medipontos quinque.

Subdūctĭo, onis, verbale, ſ. t. Ratio, & quod vulgus *Computum* vocat. [חשבון *cheſchbón.* λογισμός. Gall. *Subduction, compte & calcul en reduiſant & rabatant.* Ital. *Sottratione, ragione, computo.* Ger. Ein abrechnung. Belg. Retentinge. Hiſp. *Obra de ſacar vno de otro.* Polon. Odrachowanie. Vng. *Zam vetes.* Ang. *A compt, reckening.*] Cicer. de Orat. Quo proſpecto ſtatim occurrit naturali quadam prudentia, non his ſubductionibus, quas iſti docent, quid faciat cauſam. ¶ Subductio, Ipſe extollendi ſive levandi actus. Cæſar 5. bell. Gall. Ad celeritatem onerandi ſubductiones paulò facit humiliores, quàm quibus in noſtro mari uti conſuevimus.

Subdŭlcĭs, ce, om. t. nonnihil habens dulcedĭnis. [ὑπόγλυκυς. Gall. *Douceaſtre.* Ital. *Alquanto dolce.* Germ. Süßlecht/ ein wenig ſüß. Hiſp. *Vn poco dulce* Polon. *Przeſłodſzim.* Vng. *Edes zabaſſu.* Ang. *Somewhat ſweet.*] Plin. lib 26. cap. 8: Radix ſubdulcis, in petris naſcens, aut ſub arboribus veruſtis.

Sŭbedo, is, ere. [ὑποτρέχω. Gall. *Manger par deſſous.* Ital. *Mangiare ſotto.* Germ. Vnderfreſſen. Hiſp. *Comer debaxo.* Pol. *Podiadam, podliżuie.* Vn. *El ragom meg ezem* Ang. *To eat vnder.*] Ovid. lib. 11. Metam. Dixit; & è ſcopulo quem rauca ſubederat unda Decidit in pontum.

Sŭbĕo, bis, ivi, vel ſubii, bitum, n. q. Ingredior, ſubtus eo. [בא *ba.* ὑποδύομαι. Gall. *Entrer, aller deſſous ou dedans, ſe mettre deſſous.* Ital. *Andar ſotto, ſotto entrare.* Ger. Hinunder gehen/ eyngehn. Belg. Ingaen Hiſpan. *Subir debaxo arriba.* Pol. *Podchodze.* Vng. *Alata megiek.* Ang *To go in or vnder.*] Cæſar Com. 1: Qui intra annos quatuordecim tectũ nõ ſubiiſſent. ¶ Paſſivum protulit Iuven. Satyr. 16: - nam ſi ſubeantur proſpera caſtra. Et Cic. 7. Verr Inimicitiæ ſunt? ſubeantur: labores? ſuſcipiantur. ¶ Subire item aliquando eſt ſuſcipere, aut pati: ut Subeo periculum, Subeo crucem, mortem. Cic. lib. 3. Offic. Qui retinendi officii cauſa cruciatus ſubierit ultrò. Item ſuccreſcere. ὑπανέομαι. Virgil. 1. Georg. Ne ſubeant herbæ, neu pulvere victa fatiſcat. ¶ Interdum invadere, corripere, in mentem venire, idq́; tàm cum dativo, quã cũ accuſativo. ὑποπίπτω, ὑποπίπτω, ὑπέρχομαι. Dicimus enim ſubiit mihi cura, & ſubiit me pœnitentia. De dativo nuſquam non occurrunt exempla. Accuſativo autem junxit Virgil. 12. Aeneid. Et mentem patriæ ſubiit pietatis imago. Item Curtius lib. 3: Sera pœnitentia ſubiit regem. ¶ Item ſubdere, ſupponere. Virg. Aen. 10: Aeneas ſubiit mucronẽ, ipſumq́; morãdo Suſtinuit. ¶ Subire onus dorſo, eſt ſuſcipere, ſive ferre. Horat. lib. 1. Serm. Sat. 9: Demitto auriculas, ut iniquæ mẽtis aſellus, Quum gravius dorſo ſubiit onus. ¶ Accipitur item ſubire pro ſublevari, & in altum extolli. Plin. Sed hi rationem afferunt, quòd leviſſima ſit imbrium ciſternarum aqua, ut quæ ſubire potuerit, & pendère in aëre. Idem: Nec levitatis in pluvia aqua argumentum eſt ſubiiſſe eam in cœlum, quum etiam lapides ſubiiſſe appareat. ¶ Item pro ſuccedere. Varro: In quarum locum ſubierunt inquilinæ, impietas, perfidia, impudicitia. ¶ Item reſpondere, ſeu reſiſtere. Cicer. de Divin. Poteríſne orationem ejus ſubire? ¶ Item ſcandere. Plin. lib. 4, cap. 11: Hęmi excelſitas ſex millia paſſuum ſubitur ¶ Subire judicem, eſt judici quodammodo obrepere, & latenter eum inducere ut pro nobis ſentiat. Quint. lib. 4. cap. 5: Fallendus eſt judex, & variis actibus ſubeundus, ut aliud agi, quàm quod nos petimus, putet. ¶ Subire ad hoſtes: id eſt, verſus hoſtes aſcendere. Liv. 2. ab Vrbe: Cum Aequis pòſt aliquantò pugnatum eſt, invito quidem Conſule, quia loco iniquo ſubeundũ erat ad hoſtes. ¶ Subire aleam, eſt periclitari, & objectare ſeſe fortunæ dubię. παρέχειν ἑαυτὸν κυβείαν. Tractum ab aleatoribus qui in foro aleatorio variè agitantur, & repentè victores, repentè victi dubio eventu examinantur. Liv. Dubiam ſervitii, imperiiq́ue aleam ſubimus.

Sŭbĭtŭs, a, um, Repentinus. [מהיר *mahír* ἐξαπιναῖος. Gall. *Subit, ſoudain.* Ital. *Subito, repentino.* Ger. Schnäll/ vrplötzlich. Belg. Onverſienlijck. Hiſp. *Coſa ſubita y de improviſo.* Pol Pretki. Vngar. *Hertelen valo.* Ang. *Haſtie, ſudden.*] Cic. Planco lib. 10: Néve in rebus tàm ſubitis, tamq́; anguſtis, à ſenatu conſilium petendum putes. Plaut. Perſ. Si tibi ſubiti nihil eſt, tantundẽ eſt mihi. Cic. Memmio lib. 13: Nam propter opera inſtituta multa multorum, ſubitum eſt ei remigrare. Virg. 11. Aen. Sterneret ut ſubita turbatam morte Camillam. Ovid. 6 Metam. - ſubitusq́; invita notavit Ora rubor. Virg. 1. Aen. Quum ſubitò aſſurgens fluctu nimboſus Orion.

Sŭbĭtō, adverbium, Repentè, confeſtim, extempore. [פתאם *péthah* פתאם *pitheóm.* ἐξαίφνης, ἐξαπινάως. Gall. *Soudainement, ſoudain* Ital. *Subitamente.* Germ. Vrplötzlichen/ gähtlingen. Hiſp. *Subitamente ò adeſora.* Pol. Pretko. Vng. *Hertelen.* Ang. *Haſtely, ſuddenlie.*] Cicero pro Fonteio: Quum tot bella aut à nobis neceſſariò ſuſcipiantur, aut ſubitò, atque improviſò naſcantur. Virg. Dixit, & ex oculis ſubitò, ceu fumus in auras Commiſtus tenues fugit diverſa.

Sŭbĭtānĕŭs, a, um, Subitus. [αἰφνίδιος. Gall. *Subit, ſoudain.* Ital. *Subito, repentino.* Germ Schnäll/ vnd vnverſehen Hiſp. *Subito y de improviſo* Pol. *Pretki.* Vng. *Hertelen valo.* Angl. *Haſtie, ſudden*] Colum. lib. 1. cap. 6: Hinc autem nubilarium applicari debet, maximeq́; in Italia, propter inconſtantiã cœli, quo collata ſemitrita frumenta protegantur, ſi ſubitaneus imber inceſſerit.

Sŭbĭtārĭŭs, a um, Repentinus: licet quandoq́; pro extemporali ſumatur. [מהיר *mahír* ἐξαπιναῖος. Gall. *Soudain, à l' improviſte.* Ital *Subito, repentino.* Ger. Schnäll/ vnverſehen. Hiſp. *Subito y de improviſo.* Pol. *Nie ſpodźial'i, pretki.* Vng. *Hertelen valo.* Ang. *Sudden.*] Celſus: Quid ſibi vellet ſubitaria dictio. Plaut. Milite: Hanc age rem, res ſubitaria eſt. ¶ Subitarii milites. pro repentino auxilio. Liv. 3. ab Vrbe: Ad eum explendum Latini, Hernicíq; & colonia Antium dare Quintio ſubitarios milites (ita tum repentina auxilia appellabant,) juſſi.

Sŭbĕr, eris, n. t. Arbuſcula eſt glandifera, corticem habens præcraſſum, cui inniti ſolent qui natare diſcunt [φελλός. Gall. *Du liege.* Ital. *Subro, ſouero, ſugaro.* Ger Pantoffelholtz. Belg. *Koreck.* Hiſp. *El, alcorno que arbol.* Polon. Korek. Vng. Tőgyfa. Ang. Corke.]

Corke.] Plin.lib.16.cap.8:Suberi minima arbor,glans peſſima, rara, cortex tantùm in fructu præcraſſus acrenaſcens, atque etiam in denos pedes undique explanatus. Colum.lib.4.cap. 26:Nam eſt præcipua cuneis fiſſa olea, quercus & ſuber, & ſiqua ſunt ſimilia robora. Perſius Satyr. 1: Vt ramale vetus vegrandi ſubere coctum. ¶ Sunt qui hoc nomen etiam maſculino, & fœminino effert putant. De fœminino nullum proferunt teſtimonium: præſertim quum in Columellæ loco paulò antè citato genus perſpici non poſſit. De maſculino proferunt exemplum ex Plinio libro 16.cap.25,ubi ſic legunt: Tardiſſimus ſuber. Sed perperam: quum vera Plinii lectio ſic habeat: Serotino autem germine malus, tardiſſimo ſuber, ſubaudi ex ſuperioribus, Germinat.

Sŭbĕrĕus, adjectivum à ſubere, apud Columellam. [ὁ φίκι⊙. Gall. De liege. Ital. Di ſouero. Ger. Pantoffenhöltzin. Hiſp. De alcornoque. Pol. Korkowi. Vng. Tölgy fabol valo. Ang. Of corke.]

Sŭberro, as, are, n.p. Sub re aliqua erro: [ὑπαπλανέομαι. Gal. Errer deſſous Ital. Errare ſotto. German. Vnden an etwas jrrgehen/ oder lauffen. Hiſpan. Errar debaxo. Pol. Odespodź bł'adze. Vng. Alatta budoſom. Ang. To erre vnder or a litle.] ut Suberrare montibus: hoc eſt, errare ſub montibus. Claud. 5. Paneg. Indigetes fluvios Italis quicunque ſuberrant Montibus, Alpinasque bibunt de more pruinas.

Subfervĕfĭo, penult. prod. ſubfervefis, ſubfervefieri. [Gall. Deuenir vn peu bouillant. Ital. Alquanto diuentar bogliente. Germ. Ein wenig ſiedig werden. Hiſpan. Ser vn poco herniente. Polon. Podwieram. Vng. Allatta meg hewewelśk. Ang. To waxe ſomewhat ſcalding hoat.] Plin.lib. 27. cap.9: Affirmat, lapillos qui ſubfervefiunt, unà rumpi.

Sŭbfervĕfactŭs, particip. à ſubfervefacio, Paulùm fervefactus. [ὑπόθερμ⊙. Gall. Vn peu bouilu & eſchauffé. Ital. Alquanto bogliente. Ger. Ein wenig ſiedig gemacht. Hiſpan. Vn poco herniente. Polon. Podewrzał's. Vngar. Alatta meg hewewelt. Ang. Made ſomewhat ſcalding hoate.] Plin.lib.29.cap.9: Contra ſcabiem verò quovis admiſto jumentorum ſevo pro parte tertia, & pice pariter ſubfervefactis.

Sŭbfĭbŭlum, ſive Suffibulum, n.ſ. Veſtimentũ albũ, prætextum quadrangulum, oblongum, quod in capite Veſtales virgines ſacrificantes habebant: idque fibula comprehendebatur. Autor Feſtus.

Sŭbfrīgĭdŭs, adjectivum, Nonnihil frigidus. [ὑπόψυχ⊙. Gall. Vn peu froid. Ital. Alquanto freddo. Germ Kattlecht. Hiſp. Vn poco frio. Polon. Przyźimnieſzim. Vngar. Hiues. Ang. Somewhat cold.]

Sŭbfrīgĭdē, adverb. [ὑποψύχρως. Gall. Vn peu froidement. Ital. Alquanto freddamente. Germ Kattlechtig. Hiſp. Vn poco friamente. Pol. Przyźimnie. Vng. Hiueſen. Ang. Somewhat coldlie.] Gell. lib.2.cap.9: Nimis minutè ac propè etiam ſubfrigidé.

Sŭbgrāndĭs, de, adjectivum, Grandiuſculus: hoc eſt, aliquantulum grandis. [ὑποπάχης. Gall. Grandelet, vn peu grand. Ital. Alquanto grande. Ger Zimlich groß/ großlecht. Hiſp. Vn poco grande. Pol. Przywiętszym. Vngar. Nagiotskà. Ang. Somewhat great.] Cicer. ad Attic. lib. 3: Subgrande cubiculum autem, & hybernum altum valde probavi.

Sŭbgrăvĭs, ſubgrave, Aliquantulum gravis. [ὑπόβαρυς. Gal. Vn peu grief & faſcheux. Ital. Alquanto grave. Ger. Zimlich ſcharyff/ oder ſtarck. Hiſp. Vn poco graue. Polon. Przyćiężſzym. Vng. Nehezetske. Ang. Somewhat weightie.] Plin.lib.27. cap.9: Radice tenui, nigra, ſubgravi odore.

Sŭbgrūndă, dæ, ſive Subgrunda, f.p. Pars tecti prominens, qua ſtillicidia à parietibus arcentur (inquit Budæus) qualia ferè ſunt Lugdunenſium tecta, quę à Græcis γεῖσοι, & γεῖσα dicuntur. [Gall. Le bas de la couuerture d' vne maiſon, qui paſſe outre pour ietter la pluye long du mur, la ſeueronde. Ital. Gorna, grondana, caualetto. German. Ein vortächlin das den rägen von den mawren abtregt. Hiſpan. El ala de tejado que buela. Pol. Nakriczse przykrycia, ochrony dachu ſzczyta domu. Vng. Az fedelnek az parkania, ereſzke. Ang. The eaues of an houſe that defendeth the walles frome rayne.] Varro 3. de Re ruſt. cap. 3: Apes enim ſubter ſubgrundas ab initio villatico uſæ tecto.

Sŭbgrūndātĭo, onis, verbale, Hujuſmodi prominentium partium conſtructio. γεισοποίημα. Vitruv. lib. 7. cap. 2: Sub tectis (inquit) ſi majora ſpatia ſunt, columen in ſummo faſtigio culminis (quæ & columnæ dicuntur) & tranſtra, & capreoli: ſi commoda columen & canterii prominentes ad extremam ſuggrundationem.

Sŭbgrūndĭă, orum, n.ſ. Subgrundæ γεῖσα, & γεῖσα. Plin.lib. 25. cap.13: Alii ſtergethron vocant, quòd amatoriis conveniat: alii hypogeſon, quoniam in ſubgrundiis ferè naſcitur.

Sŭbhāſtārĕ, act.p. Eſt ſub haſtam mittere: hoc eſt, per auctionem vendere. [λαφυροπωλῶ. Gal. Vendre à l' encant. Ital. Vendere all' incanto. Germ. Vergantent/ an der Gant verkauffen. Hiſp. Vender como en almoneda à que en damas. Pol. Przedaż natendeca. Vng. Kotia vetiere hanui. Ang. To ſell publicklie.] Solebat enim haſta figi in publicis auctionibus, in quibus aliquid veluti belli jure vendebatur.

Sŭbhŏrrĭdŭs, Adject. Aliquantulum horridus. [ὑπόφοβ⊙, ὑπαυχμηρός. Gal. Aucunement hideux, quelque peu horrible & effrayant. Ital. Alquanto ſozzo. Ger. Etlicher maaß rauch vnd ſcheutzlich. Hiſ. Vn poco eſpouantable ò eſpeluzado. Pol. Przyſproſnieſzim, przyſpetnieſzim. Vn. Mand borzas. Ang. Somewhat hidduous and fear full.] Cic. pro Sest. Quia eum triſtem ſemper, quia taciturnum, quia ſubhorridum atque incultum videbant.

Sŭbjăcĕo, ces, ſubjacui, n. ſ. Sub re aliqua jaceo. [ὑπόκειμαι. Gall. Eſtre couché & geſir deſſous, eſtre eſtendu deſſous. Ital. Sottogiacere, ſottoporſi. Ger Vnden an etwas ligē Belg Onderliggben. Hiſ. Yazer ò eſtar debaxo. Polon. Pod miecżim lieże. Vng. Alatta fekżem. Ang. To lye vnder.] Plin. Epiſt. 101. lib. 5: Sed hi procul à mari receſſerunt: quinetiam Apennino ſaluberrimo montium, ſubjacent. Col. lib. 10: Et mater facili molliſſima ſubjacet arvo.

Sŭbjăcto, as, act. p. In altum jacto, ut quum in areis frumenta vanno à paleis ſecernuntur. [αὐλιάζω. Gall. Autter ſouuent & mettre deſſous. Ital. Trare in ſu, palare. Germ. Viel vnd offt ob ſich werffen. Hiſp. Echar en alto. Pol. Kugorze podrzucżam. Vng. Fel hanion. Ang. To caſt vp and put beneth.] Varr. lib. 1. de Re ruſt. cap. 51: His tritis oportet è terra ſubjactari vallis aut ventilabris, quum vehtus ſpirat lenis. Ita fit, ut quod leviſſimum eſt in ea, atq; appellatur acus, evannetur foras extra aream: ac frumẽtum, quod eſt ponderoſum, purum veniat ad corbem.

Sŭbĭculum, Vide SVBICIO.

Sŭbĭgo, gis, pen. cor. act. t. Cogo, impello. [אנס atſ עבד patſáh. βιάζομαι. Gall. Contraindre. Ital. Conſtringere. Germ. Zwingen. Belg. Dwingben oft ôstenen/ onderwerpen. Hiſp. Sauar. Polon. Przymuſzam. Vngar. Kenzetitem. Ang. To compell or conſtrayne.] Saluſt. Ambitio multos mortales falſos fieri ſubegit. ¶ Quandoq; ſubigere, eſt ſubjicere, domare. [כבש chabáſch דכביע hichniah. κατεργάζομαι, κατασφάομαι, χειρόω. Gall. Subinguer. Ital. Sottomettere. Ger. Vnderwerffen/ vnderſich bringen. Hiſp. Sozugar. Pol. Pod ſie podbyam. Vn. Meg haitom, meg vexem. Ang. To ſubiect, to dantone.] Saluſt. Poſtea verò quàm in Aſia Cyrus, in Græcia Lacedæmonii & Athenienſes cœpêre urbes atque nationes ſubigere. ¶ Quandoq; acuere. Virg. lib. 7: Pars læves clypeos & ſpicula lucida tergunt Arvina pingui, ſubiguntque in cotè ſecures. ¶ Quandoq; agito, commiſceo. [ש laſch. αὐαμίγνυμι, αὐαφίημι.] Cato: Farinam in mortarium indito: aquā paulatim addito, ſubigitoq; pulchré. ¶ Quādoq; bene aro, bene color. [חרש charáſch. κατεργάζομαι.] Virgil. 1. Georg. - Iovem nulli ſubigebant arva coloni. Col. lib. 2: Sequitur ut tempora quoque ſubigendi arvi præcipiamus. ¶ Cicero per tranſlationem lib. 2. de Orat. pro exercere poſuit: Subacto mihi ingenio opus eſt, ut agro nõ ſemel arato, ſed novato, & iterato: id eſt, exercito: ſumpta tranſlatione ab agris. ¶ Quandoq; pro ſuffódere. Virgil. 2. Georg. -tamen hæc quoque ſiquis Inſerat, aut ſcrobibus mandet mutata ſubactis. ¶ Quandoq; pro ſubagitare, ὀχεύειν. Cic. Pæto: Gallam ſubigito. ¶ Quandoq; ſurſum agere. ἀνάγειν. Sed tunc à ſus, quod ſignificat ſurſum, componitur. Virg. lib. 1. Georg. Non aliter quàm qui adverſo vix flumine lembum Remigiis ſubigit. ¶ A ſubigo fit aliud compoſitum, Proſubigo: de quo ſuprá.

Sŭbāctŭs, cta, ctum, part. Cultus, bene aratus. [בעבד nebbádh. ἠργασμένος. Gall. Labouré. Ital. Lauorato. Ger. Gebauwen/ vmgeeret. Hiſp. Labrado. Pol. Pootani, wigotowani. Vng. Iol meg zantatot, keuert. Ang. Well laboured and manured.] Cicer. in Catone: Terra gremio mollito & ſubacto ſemen ſparſum excipit. Et paulò pòſt: Humus ſubacta, atq; dura. ¶ Ingenium ſubactum, per tranſlationem, pro exercitato, atq; exculto. Cic. de Orat. Subacto mihi ingenio opus eſt, ut agro non ſemel arato, ſed novato, & iterato. ¶ Aliquādo idem quod victus & domitus. [נכבש niehbáſch נכבע vichnáh. κατειργασμένος. Gall. Aſſuietti, contraint, domté. Ital. Sottomeſſo, domato. Ger. Vnderſich gebracht/ vnderthenig gemacht. Hiſp. Sojuzgado. Polon. Podbyti. Vng. Meg giőzetet, haytatot. Ang. Ouercome, ſubdued.] Cicer. pro Fonteio: Galli ab Imperatoribus noſtris ſubacti, & bello domiti. Lucanus libro 1: -gentesque ſubactas Vix impunè feres. ¶ Interdum idem quod coactus βεβιασμένος. Tacit. lib. 5. Annal. Multitudine pericli tantum ſubactus. Idem lib. 15: Donec vi amoris ſubactus.

Sŭbāctĭo, verbale, f.t. Cultura, exercitatio. [אנס ónes: משנה miſchmáh. ἡ κατεργασία, χείρωσις. Gall. Contrainte, aſſuiettiſſement, exercice. Ital. Eſſo ſotto mettere ò conſtringere exercitio. Ger. Vnderthänigung mit übung. Hiſp. Sojuzgamiento, exercicio. Pol Podbycżie. Vng. Miuelés, giakorlas. Ang. Subduyng, conſtrayning.] Cicer. de Orat. Subactio autem eſt uſus, auditio, lectio, literæ.

Sŭbāctŏr, ris, Pædico, cujus fœmininum apud Plautum eſt ſubigatrix id eſt, πεῖρας, fictrix. Lampridius in Cõmodo: Romã ut rediit, ſubactore ſuo Antero poſt ſe in curru locato, ita triumphavit, ut eum ſæpè cervice inflexa publicè oſcularetur.

Sŭbāctŭs, hujus ſubactus, m. q. Subactio. [אנס ónes: משנה miſchmáh.

mischmdh. ὑπερηφανία.] Plin. lib. 18. cap. 7: Quod in subactu congium aquæ capiat.

Subjĭcĭo, subjicis, secunda syllaba correpta, subjeci, subjectũ, act. p. Suppono. [ὑποτάσσω. Gall. *Mettre dessous, soumettre, assuiettir.* Ital. *Sotto porre, sottomettere, sottogiugnere.* Ger. Vnderwerffen. Hisp. *Someter.* Pol. *Podbyam.* Vng. *Alaia vetem.* Ang *To put vnder, to subiect, or subdue.*] Virgil. 4. Georg. -& ramea costis Subjiciunt fragmenta. ¶ Aliquando ponitur pro subigo, subjugo. [כבש *chabásch* הכביע *hichniáh.* ὑπερηφανεύομαι] Cicero: Tot sibi populis repentè subjectis. ¶ Subjicere, pro subdere sive addere. Cicero 7. Verr. At quæ causa tum subjiciebatur ab ipso, Iudices, hujus tam nefariæ crudelitatis? ¶ Aliquando sursum jacio. Virgilius 12. Aeneid. -& corpora saltu Subjiciunt in equos. ¶ Subjicere calumniæ, per translationem. Liv. libro 8. belli Maced. Sed si ego in ea civitate, quæ ideo omnibus rebus incipiendis, gerendisque deos adhibet: quia nullius calumniæ subjicit ea quæ dii comprobaverunt. ¶ Subjicere est interdum falsum ac adulterinum quippiam veri ac germani loco supponere. Græcis ὑποβάλλειν. Cicero in Orat. Mutata in quibus pro verbo proprio subjicitur aliquid, quod idem significat. Idem in Ant. Subjicere testamenta: id est, falsa pro veris supponere, & ita hæreditates invadere. Hinc testamentorũ subjectores, qui & testamentarii dicuntur, qui quasi artem quandam factitant falsa testamenta pro veris supponendi. ¶ Item subjicere est in altum erigere. Virg. in Bucolicis: Quantum vere novo viridis se subjicit alnus.

Sūbjectŭs, a, um, Subditus, & alterius imperio parens. [נכבש *nichbásch* נכנע *nichnáh.* ὑποτεταγμένος, ἀρχόμενος. Gall. *Suiet, submis, assuietti, mis dessous.* Ital. *Soggetto, sottoposto.* German. Vnderworffen/vnderthan Hisp. *Sojuzgado, subiecto.* Pol. *Podbyti, poddani.* Vng *Valaki birodalma alat valo.* Ang. *Subdued, put vnder.*] Virgilius libro 6. Aeneid. Parcere subjectis, & debellare superbos. ¶ Aliquando idem est quod expositus, sive obnoxius. Cicero 5. Tusculan. Sin autem virtus subjecta sub varios incertosque casus, famula fortunæ est: nec tantarum virium est, ut seipsa tueatur. Idem 2. de Nat. deor. Nulli naturæ est obediens aut subjectus deus. Idem: Omnes res subjectæ sunt naturæ sentienti. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: Per totum hoc tempus subjectior in diem & horam Invidiæ.

Sūbjectĭo, onis, verbale, f. t. Est repræsentatio, viva alicujus rei descriptio. [ὑποτύπωσις. Gall. *Suiettion, obeissance, supposition.* Ital. *Soggettione.* Germ Vnderstellung/vnder augen stellung. Hisp. *Subjection.* Polon. *Przed oczy postawienie.* Vng. *Abarazatianak ki iraſa.* Ang. *A puting vnder, a setting out to sight.*] Cicer. 3. de Orat. Rerumq;, quasi gerantur sub aspectum penè subjectio, quæ & in exponenda re plurimum valet, & ad illustrandum id quod exponitur. ¶ Interdũ accipitur pro suppositione rei adulterinæ pro vera. ὑποβολή. Liv. 9. bell Maced. Qui falsis testimoniis, signis adulterinis, subjectione testamentorum, fraudibus aliis contaminati, eos capitali pœna afficiebant

Sūbjectĭtĭo, ĭmē, adverb. [Vngar *Fölötte igön meg alaxna, alazatoſſan.*] Cæsar belli Civilis libro 1: Hęc quàm potest demississimè atque subjectissimè exponit.

Sūbjectŭs, us, verbale, m. q [ὑποβολή, ὑποταγή. Gall. *Supposition, assiette par dessous* Ital. *Soggettione, esſo sotto ponere.* Ger. Vnderlegung Hisp. *Obra de ſometer.* Pol *Podłożenie* Vng. *Ala vetes.* An. *A putting vnder.*] Plin lib 26 cap. 15: Vulvas quoq; procidentes inhibet fotu, vel suffitu, vel subjectu.

Sūbjectŏr, oris, m. t. Qui falsa pro veris subjicit, falsarius. [ὁ ὑποβολεύς. Gall. *Supposeur, qui au lieu d' vn ſuppoſe l' autre* Ital. *Sottopone.* German. Vnderſchieber/der etwas heimlich an eines anderen ſtatt legt. Hisp. *El que pone vno por otro.* Pol. *Taiemni poddrzucz, ſzalbierz.* Vngar. *Hamiſſito.* Ang. *That ſuppoſeth or putteth one thing in ſtead of an other.*] Cic. 2. in Catil. Quis tota Italia veneficus? quis gladiator? quis latro? quis sicarius? quis parricida? quis testamentorum subjector? quis circunscriptor? *&c.*

Sūbjĭcĕs, penult. correp. Dicuntur subjecti. ὑπήκοοι. Ennius in Achille, referente Festo: Ergo Deûm sublime subjicies, humidus, Vnde oriturimber sonitu sævo & strepitu. Vide Gellium lib 5 cap. 7.

Sūbjecto, tas, act. p. In altum ejaculor. [ἀναβρίπτω. Gall. *Ietter en haut, lancer en haut.* Ital. *Lanciare in alto.* Germ. Dick vberſich werffen. Hisp. *Lancar en alto.* Pol. *Ku gorze rzucz.am.* Vng. *Fel haniom.* Ang. *To caſt vp aloft.*] Virg. 3. Aen. -nigramq; altè subjectat arenam. ¶ Aliquando idem valet quod identidem subjicio: unde subjectare manum dicuntur, qui sub ventrem manum mittunt ad partes pudendas, ut solent pastores, qui sub equulorum ventrem manum solent subjicere, ne postea adulti ad tactus hujusmodi expaveſcant.

Sūbjĭcĭto, as, are, aliud frequentativum. ὑποβριπτάζω. Plautus in Casina: Nunc tu si venis subjicitare me, proba est occasio, Periſti hercle, age accede huc.

Sŭbĭcŭlum, li, n. s. Qui semper flagris subjicitur. μαστιάς. Plaut. in Perſ.

Vir summe populi stabulum servitritium,
Scortorum liberator, subiculum flagri:
Compedum contritor, pistrinorum civitas.

Sūbimpĕtrāndŭs, Participium à verbo subimpetro. Tacit. lib. 4: Nam priores duces subimpetrando triumphalium insigni sufficere res suas crediderant.

Sŭbimpŭdens, penultima correpta, adjectivum, om. t. Nonnihil impudens. [ὑπαναίσχυντος. Gall *Vn peu impudent, aucunement eshonté.* Ital. *Alquanto impudente.* German. Etlicher maaß vnverſchämpt. Hiſpan. *Vn poco deſuergoncado.* Polon *Niewſtydliwy.* Vngar. *Valamenire ſzemtelen.* Ang. *Somewhat vnshamefull*] Cicero ad Trebell. libro 7: Interdum timidus in labore militari, sæpè autem etiam (quod à te alieniſſimum est) subimpudens videbare.

Sŭbĭnānĭs, subinane, om. t. Nonnihil vacui habens, aut inanitatis. [ὑπόκενος. Gall. *Aucunement vain.* Ital. *Quaſi voto.* Ger. Zum theil lär/oder nichts ſollend. Hiſp. *Vn poco vazio.* Pol. *Przeprożnieſzim.* Vng. *Hezages.* Ang. *Somewhat emptie or voyde.*] Cicero ad Atticum libro 2: Quinetiam quod est subinane in nobis, & non ἀφιλόδοξον, (bellum est enim sua vitia noſſe) is afficitur quadam delectatione.

Sŭbĭndĕ, cum accentu in antepenultima, Deinde, statim póst. [טתא *pethâh* פתאם *pitheóm* מהרה *meheráh.* ἔπειτα. Gal. *Incontinent apres, ou ſouuentes ſois* Ital. *Subito, immantinente.* Ger. Eins wegs darauff Belg Terſtont/dietwils. Hiſpan. *Subitamente, luego.* Polon. *Podczas.* Vngar. *Mingiart azvtan.* Ang *Incontinent after, oftentymes.*] Horatius 1. Epistol. 8: Si dicet rectè: primùm gaudere, subinde Præceptum auriculis hoc instillare memento. Livius 7. ab Vrbe: Vno, alteroque subindè ictu ventrem, atque inguina hausit. ¶ Interdum significat frequenter, (sive ut propriè dicam) identidem: hoc est, crebrò: cũ exiguo quodam intervallo. ἄλλοτε ἄλλοτε. Sueton. in Tiberio, cap. 57: Læva natura ne in puero quidem latuit, quam Theodorus Gadareus & prospexisse primus sagaciter, & assimulasse aptissimè visus est: subinde in objurgando appellans eum lutum sanguine maceratum. ¶ Dicitur & subin, sicut proin & dein.

Sŭbĭngĕrĕrĕ, arietem (inquit Festus) Antistius esse ait, dare arietem qui pro se agatur, cædatúrve.

Sŭbinsŭlsŭs, adjectivum, Aliquantulum insulsus. [ὑπαπερόπλους. Gall. *Vn peu mal ſade, qui n' a pas grand grace.* Ital. *Alquanto goffo.* Germaan. Ein wenig tölpiſch vnnd vnfebtich. Hiſp. *Vn poco ſoſo y deſgraciado.* Polon. *Przygrubſzym.* Vngar. *Valamenire izetlen.* Ang. *Half vnſauorie, or without diſcretion,*] Cicero in Orat. Est enim vitiosum in sententia, siquid absurdum, aut alienum, aut non acutum aut subinsulsum est.

Sŭbĭnvĭdĕo, es, penult. corrept. subinvidi, subinvisum, penultima product. Aliquantulum invideo. [ὑποφθονέω. Gall. *Auoir quelque enuie.* Ital. *Hauere alquanto inuidia.* German. Mynder vnnd mehr vergönnen. Hiſpan. *Auer vn poco embidio.* Pol. *Zazrzec ponsekad.* Vng. *Maid iriglem zabaſu.* Ang. *To enuie ſomewhat.*] Cicer. Treb. lib. 7. Epist. Subinvideo tibi ultrò te etiam accersitum ab eo, *&c.*

Sŭbĭnvīsŭs, adjectivum, Aliquantulum invisus. [ὀλιγομίσητος. Gall. *Vn peu odieux, qu' on ne voit pas fort volontiers, quelquè peu hay.* Ital. *Vn poco odiato.* German Zimlich verhaſſet. Hiſp. *Vn poco aborrecido y embidiado.* Pol. *Kes wntemawiſzi.* Vn. *Valamenire giwelöletes.* Ang. *Somewhat enuied and hated*] Cicero pro Rabirio Posthumo: Ille Puteolanus sermo illius temporis, vecturum cursus atque ostentatio, tum subinvisum apud malevolos Posthumi nomen.

Sŭbĭnvīto, tas, penultima producta, act. p. Aliquantulum invito, & provoco. [ὑποπαλίω, ὑπεξεγείρω. Gall *Inuiter aucunement, prouoquer vn peu.* Ital. *Prouocare alquanto, vn poco inuitare.* German. Etlicher maaß reitzen/oder laden. Hiſpan. *Vn poco prouocar ò combidar.* Pol *Ponsekad pobudzam.* Vng. *Valamenire ingerlem.* Ang. *To call and prouok à litle.*] Cicero ad Marium lib. 7. Epistol. Hæc ad te pluribus verbis scripti quàm soleo, non otii abundantia, sed amoris erga te, quòd me quadam epistola subinvitaras.

Sŭbīrāscŏr, d. t. Nonnihil irascor. [ὑπερεθίζομαι. Gall *Eſtre vn peu courroucé, ſe courroucer aucunement.* Ital. *Alquanto accorruccarſi.* Ger. Etlicher maaß zürnen Hiſp *Enfaznarſe vn poco.* Pol. *Nadgnie wal'em ſie.* Vng. *Valamenire haragzom.* Ang. *To be ſomewhat angrie.*] Cic. ad Atticum lib 9: In Epeirum quòd me non invitas comitem, non molestum subiraſcor sed vale.

Sŭbĭs, Avis quæ aquilarum ova frangit. Plin. lib. 10. cap. 4. Hoc nomen ex Nigidio corrigendũ est. Est enim subris (à voce Græca ὑβρὶς) non Subis, ut apud Plinium mendosè legitur.

Subjŭgĭs, & hoc subjuge, pen. corr. Subjugalis. [ὑποζυγιάδης. Gall. *Qui eſt ſous le ioug, accouſtumé à porter le ioug.* Ital. *Auezzo à tirare il giogo.* German. Vnderſöchig. Hiſpan. *Domado y obediente al yugo, acoſtumbrade à traher yugo.* Polon. *Podiarzmowi* Vngar. *Iaromba, hamba fogatot.* Ang. *Accuſtomed with the yoke.*]

Plin.

Plin. lib.11. cap.49: Nero oſtentabat hermaphroditas ſubjuges carpentò ſuo equas.

Subjŭgŭlă,lora, οἱ ζυγόδεται οἱ ζυγόδετμοι,τὰ ζυγόδετμα. Dicebantur quibus jugum collis boum, vel jumentorum aptabatur: Cato de Re ruſtic. cap.15: Subjugia in luſtrum lora pedum XIX. Idem cap.73: Subjugia in ploſtrum P. XIX. funiculum P.XV. in aratrum ſubjugia lorum P XVI funiculum P.VIII.

Sŭbjŭgo, as, pen.corr. act.p. Debello, & impetio meo ſubjicio, quaſi ſub jugo pono. [כבש *chabáſch.* ὑπωτάσσω. Gall *Subiuguer, aſſeruir, mettre ſous le iong.* Ital. *Soggiogare.* Ger. Vnder das joch bringen. Bel. Onderwerpen. Hiſp. *Sojuzgar ò meter ſo el yugo.* Pol *Poddanim ſobie czynic.* Vng. *Meg haytom, meg gyözöm.* Ang. *To ſubdue or put vnder ſmpyre or yoke.*] Claud. nulla eſt victoria major, Quàm quæ confeſſos animo quoque ſubjugat hoſtes.

Sŭbjŭgātŏr,ris,m.t. [ὑποτάκτης. Vn. *Hodoltato, birodalom ala hioſto.*] Apulcius libro de philoſophia: Suffragator bonorum, & malorum ſubjugator.

Sŭbjŭngo, gis, act.t. Subdo, ſubjicio. [סמך הדביק *ſamách hidbbik.* ὑποτάσσω, ὑποζεύγνυμι. Gall. *Ioindre apres, aioindre, adiouſter.* Ital. *Sottogiugnere.* Ger Vnden/oder hinden dran hencken. Bel. Toedoen. Hiſp. *Ayuntar debaxo.* Pol. *Przydaie, przyczynam.* Vng. *Alaia vetem.* Ang. *To ioyne or caſt to.*] Cicero de Aruſp.reſp. Video in Aruſpicum reſponſis hæc eſſe ſubjuncta Oratori omnes artes ſubjungere. Idem de Orat. Plin. Epiſt.153: Venimus ad conſules, dicit Severio, quæ res ferebat: aliqua ſubjungo. ¶ Aliquando ſignificat idem quod ſubjugo: id eſt, debello. [כבש *chabáſch.*] Virgil 8.Aeneid Nulli fas Italo tantam ſubjungere gentem. Cicer pro lege Agrar. Vt ſub veſtrum jus, juriſdictionem, poteſtatem, terrarum orbem ſubjungeretis? ¶ Vnde Subjunctivus modus dictus eſt: quia ſubjungitur alteri verbo, ſine quo ſententiam explere non poteſt, ὑποτακτικός.

Sublăbŏr, eris, pen.prod.d.t. Prætereo, ſive latenter decurro, aut fugio. [ὑπολισθάνω. Gall. *Cheoir ou decheoir peu à peu ou ſous le faix.* Ital. *Cadere poco à poco.* Ger. Allgemach dannen fallen/dahinfallen. Hiſp. *Caerò deſliſarſe poco à poco ò debaxo.* Pol. Vpadam. Vng. *Laſſan el mulom, el foliok.* Ang. *To ſlup or ſlide litle and litle.*] Virgil. 1. Georgic. ſic omnia fatis In pejus ruere, ac retrò ſublapſa referri.

Sŭblăbro, bras, pen.corr. [חלעים *hilbit.* ὑπογναθίζω. Gall. *Mettre la viande dans la bouche.* Ital. *Mettere la vivanda dentro la bocca.* Ger. In das maul nemmen. Hiſp. *Meter lo manjar en la boca.* Pol. Wgebe biore. Vng. *Befalom.* Ang. *To put meat into the mouth.*] Cibum intra labra mitto, ut interpretatur Nonius, citans illud Nævii ex Decuma: Iam ego illis ſubiens ſublabrabo eſui illud ſinciput.

Sŭblarŭs, Sublatio, Sublatè, vide TOLLO.

Sŭblătĕo, ſublates, penult. corr. n.ſ Sub re aliqua lateo. [ὑποκαθῆμαι λανθάνω. Gall *Eſtre caché & muſſé deſſous.* Ital. *Naſconderſi alquanto.* Ger. Vnder etwas verborgen ligen Hiſp. *Eſconderſe vn poco.* Pol. Wskrizyć ſię. Vng. *Valami alat lappangok.* Ang. *To lurk vnder ſome thing.*] Varro 1. de Re ruſtic. cap.48: Aristæ enim quaſi cornua ſunt ſpicarum, quæ primitus quum oriuntur, neq; planè apparent in qua ſublatent herba: ea vocatur vagina ut qua latet conditus gladius.

Sŭblĕgo, as, pen.prod. Subſtituo. [ὑποκαθίστημι. Gall. *Subſtituer.* Ital. *Soſtituire.* Ger. An eines ſtatt aufferteſen vnd ſetzen. Hiſp. *Soſtituir.* Pol. *Stanowiam.* Vng *Helsebe valaszok.* Ang *To appoynte in place of an other*] Iuſtin. lib.3: Senatui cuſtodiam legũ, populo ſublegandi ſenatum, vel creandi quos vellet magiſtratus, poteſtatem permiſit.

Sŭblĕgo, is, penult. corr. act.t. Furto aliquid ſurripio. [גנב *ghanáb.* ὑφαιρέω. Gall. *Cueillir & amaſſer en cachette comme vn larron, deſrober.* Ital. *Rubbare.* Ger Heimlich außwischen/ oder verſtäten/ vertippen. Hiſp. *Arrebatar porhurto, hurtar.* Pol *Cychoſtáten/ vertippen.*

induta nitentem. Virgilius libro 7. Aeneidos: Tectum augustum, ingens, centum sublime columnis. Horatius de Arte: Hic dum sublimes versus ructatur, & errat. ¶ Sublimem abire, pro in cœlum ire. Liv. 1. ab Vrbe: Hæc loquutus sublimis abiit. ¶ Sublimem rapere, est raptum sublimem in aërem ferre. Virgil. 5. Aeneid. Sublimem pedibus rapuit Iovis armiger uncis.

Sūblīmĭtās, atis, f.t. Altitudo, elevatio à terra. [גבה *ghobdh* רום *maróm*. ὕψος. Gall. *Hauteur*. Ital. *Altezza*. Ger. Höhe. Hisp. *Altura*. Pol. Wissokosci. Vng. *Magassag*. Ang. *High or highenesse*.] Plin. lib. 19. cap. 5: Natura sublimitatis avida. Colum. lib. 8. cap. 3: Eæq; longitudinis & altitudinis, duodenos pedes habeant: nec plus latitudinis quàm media sublimitas. ¶ Plin. lib. 2. cap. 16. in plurali utitur: Quæ ratio lunæ maximè sublimitatibus approbatur.

Sūblīmĭtĕr, adverbium, Alté. [μετεώρως, ὑψηλῶς. Gall. *Hautement*. Ital. & Hisp. *Altamente*. Ger. In die höhe/hochoben. Pol. Wissoce. Vng. *Magassan*. Ang. *Highelie*.] Colum. lib. 8. cap. 12: Quoniam nec sublimiter potest, nec per longa spatia volitare. De pavone. Cato cap. 70: Hæc omnia sublimiter legi, teri, dariq; oportet.

Sūblīmĕ, pro. Sublimiter: cui opponitur Humi. Cic. 2. de Divin. Eaq; scuta quæ fuerant sublimè fixa, sunt humi inventa. Virg. 9. Aeglog. Cantantes sublimè ferent ad sydera cygni. Cicero 1. Tuscul. Perspicuum debet esse, animos quum è corpore excesserint, sive illi sint animales: id est, spirabiles, sive ignei, sublimè ferri.

Sūblīmātŭs, Elatus. [Vng. *Fől magaztaltatot, emeltetőt*.] In Epitom. Sex. Aurelii Victoris in vita Claudii Tiberii: Pallasq; prætoriis ornamentis sublimatus.

Sūblīmo, mas, pen. prod. Exalto, in altum sublevo. [נשא *nasá* הרים *herim*. μετεωρίζω. Gall. *Esleuer en haut*. Ital. *Inalzare*. Ger. Erhöhen. Hisp. *Enſalcar, poner en alto*. Pol. Wiwiſam. Vn. *Fel magaztalom*. Ang. *To lift vp aloſte*.] Ennius: Si qui candentem in cœlo sublimat facem. Nonius.

Sūblĭngĭo, onis, à sublingendo deducitur. Plaut. in Pseud. Iam hic quoq; sceleſtus est coqui sublingio: Pro quo subjiciũt Coquit sub linteo: inepta & stolida sententia.

Sūblĭno, is, pen. corr. act. t. Leviter perungo. [ὑπαλείφω, ὑποχρίω. Gall. *Oindre vn peu ou par deſſous*. Ital. *Vgnere alquanto*. Ger. Ein wenig vnden beſtreichen. Hisp. *Vntar vn poco*. Pol. *Odeſpotku namaznie*. Vng. *Meg kenem*. Ang. *To anoynt or ſmere ſoftly ſome thing*.] Corn. Celsus: Idem quoque umbilico sublitum facit. ¶ Sublinire os, est illudere, & blandis verbis decipere. Tractum à genere ludi, quo dormientibus ora linuntur. Plaut. in Aulul.-ah sublevit mihi os peſſimè. Idem Epid. Senex, sibi os sublitum est planè, & probè: id est, sibi verba data sunt. Sic in Capt.

Sūblĭtĭo, verbale, f.t. Quæ est quaſi primum tectorium & fundamentum coloris ejus, quem reddi volũtas inductione manus ultima. ὑπάλειμμα.

Sūblīvĭdus, a, um, Aliquantulum lividus. [ὑπωχρῶδ. Gall. *Vn peu ternè*. Ital. *Pallidetto, mortaiuolo*. Ger. Etlicher maß bleich vnd eyter farb. Hisp. *Vn poco cardeno*. Pol. *Synawi*. Vng. *Kek zinwe*. Ang *Half black and blew*.] Celsus lib. 5. cap. 28: Pustulæ eminent sublividæ, aut pallidæ.

Sūblūcānŭs, adjectivum, Antelucanus: hoc est, quod lucem antecedit. [ἀμφίλυκος. Gall. *Qui eſt vn peu deuant le iour*. Ital. *Tempo quando ſpunta il giorno*. Ger. Morgẽs vor der tagzeit. Hisp. *Tiempo cerco del dia*. Pol. *Poranni*. Vng. *Holnali, reggeli*. Ang. *That is a litle before day light*.] Plin. lib. 11. cap. 12: Venit mel ex aëre, nec omnino prius Vergiliarum exortu, sublucanis temporibus.

Sūblūcĕo, es, ere, Aliquantulum luceo. [ὑπερφαύσκω. Gall. *Luire quelque peu, entreluire*. Ital. *Sotto lucere*. Ger. Ein wenig ſcheynen. Hisp. *Luzir vn poco*. Pol. *Zabliesczamsie*. Vng. *Valamenire fenlem*. Ang. *To giue ſome light*.] Ovid. 1. Amor. Eleg. 5: Qualia sublucent fugientes crepuscula Phœbo: Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies. Virgil. 4. Georg. Aureus ipse, sed in foliis, quæ plurima circum Funduntur, violæ sublucet purpura nigræ. Ovidius Epistol. 20: Candida nec misto sublucent ora rubore.

Sūblūco, as, pen. prod. act. p Ramos arborum supputo, & veluti luci transitum aperio. [סעף *sebéph*. ὑποτροπιάζω. Gall. *Eſbrancher les arbres, & couper les branches qui ſont trop eſpoiſſes pour leur bailler iour*. Ital. *Sbrancare gli alberi*. Ger. Die bäum erhauwen daß die Son dareyn möge. Hisp. *Entreſacar los ramos*. Pol. *Przerzedzam gal'ezia*. Vng. *Az fanak agait le vagdalom*. Ang. *To vnderthred boughes that the light may come vnder the trees*.] Conlucare autem est succisis passim arboribus lucum luce implere. Ex Festo.

Sūblŭo, is, act. t. Lavo, purgo, [רחץ כבס *rachátz chibbés*. πλύνω. Gall. *Lauer par deſſous*. Ital. *Lauare, purgare*. Ger. Vnden bäwäſchen. Hisp. *Lauar, purgar*. Pol. *Podmiwam*. Vng. *Meg moſom* Ang. *To waſh a litle*.] Columell. libro 6. capite 32: Intertrigo bis in die sublauitur aqua calida: mox decocto ac trito sale, cum adipe defricatur, dum sanies vis emanet. Mart. lib. 6: Iratus tanquam populo Charideme lavaris, Inguina sic toto subluis in solio.

Sūblūrĭdŭs, a, um, penult. corr. Subpallidus. [ὑπωχρῶδ. Gall. *Quelque peu palle & blaffard*. Ital. *Alquanto palido, moretto, ſmorto, liuido*. Ger. Ein wenig bleichfarb/oder röthſchfarb. Hisp. *Vn poco cardeno ò amarillo*. Pol. *Przybledniecisztim*. Vng. *Halauani zinwe*. Ang. *Somewhat wanne*.] Plautus in Amphitr. eodem in loco, Signo eodem apparet probè, ut primùm coivit cicatrix rufula. Sublurida.

Subluſtrĭs, subluſtre, om. t. Subilluſtris: hoc est, obscurus quidem, sed tamen lumine nonnullo illustratus. [ὑπολαμπρῶς. Gall. *Encor vn peu luiſant*. Ital. *Alquanto chiaro*. Ger. Heiterlecht/ tümmer. Hisp. *Coſa que reluze vn poco*. Pol. *Przeſwietnieiſzim*. Vn. *Valamenire vilagoskodo, feulő*. Ang. *That hath ſome light*.] Vnde Subluſtria verba dicuntur, non ex toto luminosa, sed aliquid luminis habentia. Aulus Gellius lib. 13. cap. 23, de Catonis oratione: Quæ quoniam sunt eloquentiæ Latinæ tunc primùm exorientis lumina, verba quædam subluſtria libitum est. ὑπομαμμαδίως. Subluſtris nox, & subluſtris umbra, quę habet aliquid luminis. ἀμφιλύκη νὺξ, ἀμφιλύκη σκιά. Livius libro 5. ab Vrbe: Nocte subluſtri quum primò inermem qui tentaret viam præmiſiſſent, &c. Virgil. 9. Aeneidos: Et galea Euryalum subluſtri noctis in umbra Prodidit immemorem.

Sūblŭvĭēs, viei, f. q. Sordes & immunditiæ, quas & illuviẽ & proluviem vocamus. [נאה *tſoáh* (vel) *tſeáh* טומאה *tumédh*. ῥύπος. Gall. *Ordure par faute de ſe nettoyer*. Ital. *Lordura, fango*. Ger. Wuſt/abwäſcheten. Hisp. *El ſahorno ò la ſuziedad*. Pol. *Pomye*. Vn. *Szeny, szemet, gaz*. Ang. *Filth, ordure*.] ¶ Apud Colum. genus morbi in discrimine ungulæ ovium nascens. Ait enim lib. 7. cap. 5: Clavi quoq; dupliciter infestant ovem: sive quum subluvies atq; intertrigo in ipso discrimine ungulæ nascitur, seu quum idem locus tuberculum habet, cujus media ferè parte canino similis extat pilus, eiq; subest vermiculus. Subluvies & intertrigo pice per se liquida vel alumine & sulphure atq; aceto mistis ritè eruentur.

Sūbmĕrgo, is, si, sum, ere, act. t. Sub aquas mergo, immergo, demergo. [השקיע *hiſchkiáh*. καταδύω, καταπαγίζω. Gall. *Noyer, enfoncer en l'eau*. Ital. *Sommergere, annegare*. Ger. Vnder das waſſer tuncken/ verſencken/ ertrencken. Bel. Verdrincken. Hisp. *Anegarſe*. Pol. *Ponorzam, vtopiam*. Vng. *El boritom*. Ang. *To dip downe or plunge in the water*.] Cæsar 3. belli Civil. Faucibusq; portus navem onerariam submersam objecit. Virgil. 1. Aeneid. Pallásne exurere classem Argivũm, atq; ipsos potuit submergere ponto, Vnius ob noxam, & furias Ajacis Oilei? Cic. 2. de Nat. deor. Quot genera, quamq; disparia partim submersarum, partim fluitantium, & innantium beluarum, partim ad saxa nativis testis inhærentium? Livius 1. ab Vrbe: Quin in trajectu Albulæ amnis submersus, celebre ad posteros nomen flumini dedit. ¶ Virtus submersa tenebris, Claud. 7. Panegyr. ¶ Innatare & submersum esse, contraria. Colum. lib. 13. cap. 4: Quum ea res innoxia penora conservet, ubi non innatent, sed semper sine jure submersa.

Sūbmērsĭo, nis, f. t. ὑπόβρυχιον. Iulius Firmicus Mathes. lib. 1: Illum quem vides natantem ex crebra trepidatione submersionis deficere.

Sūbmĕrum, ri, n. f. Ferè merum. [ὑπάκρατον. Gall. *Preſque tout pur & ſans miſtion*. Ital. & Hisp. *Quaſi puro*. Ger. Schier eittel/ gar noch friſch. Pol. *Przieczystszim*. Vng. *Felig bor, felig elegitet*. Ang. *Almoſt pure without mingling*.] Plautus in Sticho:

Næ iste ædepol vinum poculo pauxillulo
Sæpè exultavit submerum scitissimè.

Sūbmĭnĭă, f. p. Vestis genus à subrubro colore (ut videtur) nomen habens. [ποιόν τι εἶδος ἐσθῆτος μιλτοειδές. Gall. *Vne ſorte d'habit tirant ſur le rouge*. Ital. *Veſte quaſi roſſa*. Ger. Ein gattung eines ſchter mityen roten kleids. Hisp. *Veſtidura vn poco vermeja*. Pol. *Suknia przyczerwieniejsza*. Vng. *Veres zinwe köntös*. Ang. *A kind of redde garment*.] Plautus in Epidico: crocotulam, Supparum, aut subminiam, ricam, basilicam, aut exorcicum.

Sūbmĭnĭstro, as, are, Porrigo, suppedito. [נתן *nathán* ὑπουργία. Gall. *Seruir & aider, fournir*. Ital. *Pergere, dare*. Ger. Darreichen/ vnderſchub geben/ darlyferen. Hisp. *Dar lo que otro ha menester, prouer*. Pol. *Poduie*. Vng. *Zolgaltatom, niuytom*. Ang. *To giue, to miniſter or furniſh expenſes*.] Cæsar lib. 1. belli Gall. Hæc sibi esse curæ frumentum Sequanos, Leucos, Lingones subministrare, jamque esse in agris frumenta matura. Cicer. pro Cæl. Palàm in eum tela jaciuntur, clàm subministrantur. Idem 1. de Invent. Aristoteles autem qui huic arti plurima adjumenta atque ornamenta subministravit, tribus in generibus rerum versari rhetoris officium putavit. Colum. libro 1. capite 10: Quum semina depones, dextra, sinistraque usque ad imum scrobem fasciculos sarmẽtorum demittito, ita ut per fasciculos sat-

los farmentorum æstate parvo labore aquam radicibus subministrare possit.

Sūbmĭnĭstrātŏr, oris, verbale, m.t. Suppeditator, largitor. [בחן *nochén*. ὑπηρετης. ὑπουργὸς. χορηγὸς. Gall. *Seruiteur*. Ital. *Seruitore*. Ger. Ein verhelffer/vnderschieber/darreicher. Hisp. *Seruidor*. Pol. *Podawca*. Vng *Szolgaltato, ado*. Ang. *A giuer or fournisher of thinges that lacketh*.] Seneca Epist 115: Lætus pro suis voluptatibus habet alienarum spectaculum, subministrator, testisq; libidinum, quarum sibi usum cupiendo abstulit.

Sūbmĭnĭstrātŭs, us, ui, m.q. [ὑπουργία. Vn. *Szolgaltatas, ados*.] Macrob. Satur. li. 7. cap. 12: Cibus autem exiguo subministratu paulatim penuriam consolatur.

Sŭbmĭtto, tis, tere, sive Summitto, misi, missum, activum. Subdo, subjicio, vel subjugo. [כבש *chabásch* הכניע *hichnia*. ὑποτάττω. Gall. *Soumettre, mettre dessous, abbaisser*. Ital. *Aggiugnere, sottomettere, sottoporre*. Ger Etwar vnder thun/ vndergeben/niderlassen. Bel. Onderboen/ onderworpen/ nedertaten Hisp. *Someter, abaxar*. Pol. *Poddaie*. Vng. *Alasa botsatom, vetem*. Ang. *To put vnder, to bring in subiection*.] Virg. 1. Aeglog. Pascite ut antè, boves pueri: submittite tauros. Horatius lib. 1. Epist. 1: Et mihi res, non me rebus submittere conor. ¶ Submittere faces januæ, dicebantur magistratus, quum ædes ingredientes, inclinari eos & deprimi jubebant, & nō surrectos teneri id quod summæ benevolentiæ signū erat, cùm magistratus fasces ante ædes privati alicujus submittebat. Plin. lib. 7. cap. 36: Fasces lictorios januę submisit is cui se Oriens, Occidensq, submiserat. ¶ Submittere genua, pro flectere, & incurvare. Plin lib. 11. cap 49: Solidipedes inter initia pasci, nisi submissis genibus non possunt. Idem lib. 8. cap. 1: Nam quod ad docilitatem attinet, regem adorant, genua submittunt, coronas porrigunt. De elephantis. ¶ Submittere animos, per translationem: id est, dimittere, & propemodum despondere animum. Livius 3. belli Pun. Tum T. Sempronius Senatum habuit, consolatusq; Patres est, & adhortatus, ne, qui Cannensi ruinæ non succubuissent, ad minores calamitates animos submitterēt. ¶ Submitto, clanculum suborno. ὑποπέμπω. Cic. 5. Verr. Submittebat iste Timarchidem, qui moneret eos qui saperent, ut transigerent. Submittere pretia, est imminuere. Plin. lib 29 cap. 1: Neque enim pudor, sed æmuli pretia submittunt: vide plura in SVMMITTO.

Sūbmīssŭs, participium, sive nomen ex participio. [כבש *nichbásch* כבע *nichnáh*. ὑφερμὸς, ὑποθελπτὸς. Gall. *Mis dessous, abaissé, mu bas*. Ital. *Messo di sotto*. Ger Vndergelassen/ vndergesetzt/ nidergelassen. Hisp *Puesto debaxo*. Pol. *Podaie, spuszczam*. Vng. *Alaia botsattatot*. Ang. *Put vnder, lowe, brought in subiection*.] Liv. 1. ab Vrbe: Lupam sitientem ex montibus, qui circa sunt, ad puerilem vagitum cursum flexisse: eam submissis infantibus adeò mitem præbuisse mammas. ¶ Submissus & abjectus, cui contrarium Efferens se. Cic. lib. 1. Offic. Privatū autem oportet æquo & pari cum civibus jure vivere: neque submissum, & abjectum, neq, se efferentē: tum in Repub. velle quæ tranquilla & honesta sint. ¶ Submissa oratione, vel voce loqui: id est, humili, non elata aut clara. Cæsar 3. belli Civil. Submissa oratione loqui de pace, atque altercari cum Vatinio incipit. Cicero pro Planco: Submissa voce agam, tantùm ut judices audiant. Martial. libro 8: Hos comes invalidus ut judices audiant. Martial. libro 8: Hos comes invalidus ut quocunque velint, corpus inane submissa voce precatur, Vt quocunque velint, corpus inane ferant.

Sūbmīssē, adverbium, Humiliter, demissé. [ὕπτεχα, ταπεινῶς. Gal. *Bassement, humblement*. Ital. *Bassamente, humilmente*. Ger. Demütiglich/ vnderwurffsichen Hisp. *Baxamente humilmente* Pol. *Pokornie, poddanie*. Vng. *Alazatosen, lassan*. Ang *Lowelie, humblie*.] Cicero pro Plancio: Meum beneficium potius ad eum detuli, qui à me contenderat, quàm ad eum qui mihi non nimis submisse supplicarat. Cicer. 1. Offic. Vt quanto superiores simus, tanto nos submissius geramus.

Sūbmīssim, adverb. Submissè. Suetonius in Augusto: Nam & ad communionem sermonis tacentes, etiam submissim fabulantes provocabant.

Sūbmīssĭo, onis, verbale, f.t. Remissio: ut Submissio vocis, cui opponitur Contentio, [ταπείνωσις, ὕφεσις.] Gall. *Abbaissement*. Ital. *Abbassamento*. Ger. Nachlassung/ leisse herauß lassung Hisp. *Abaxamiento*. Pol. *Vmnieszenie, vtecsse*. Vng. *Meg alazas, lassusag*. Ang. *Lowenes of voice*.] Cicero 1. Offic. Ex locutione, ex reticentia, ex contentione vocis & submissione, & cæteris similibus facilè judicabimus quid coràm aptè fiat. ¶ Submissio, aliquando accipitur pro elevatione sive depressione: cui opponitur Elatio, sive Amplificatio. Cicero in Topicis: Parium autem comparatio nec elevationem habet, nec submissionē: est enim æqualis.

Sūbmŏlestŭs, a, um, Nonnihil molestus. [ὑποδυσχερὴς. Gall. *Aucunement molesté*. Ital. *Vn poco molesto*. Ger Zum theil vbertägen oder beschwerlich. Hisp. *Vn poco enojoso*. Pol. *Przykrzesky, przykri*. Vng. *Maid nehez*. Ang. *Somewhat troublesome*.] Cicero ad Atticum lib. 16: Illud est mihi submolestum, quòd parum properare Brutus videtur.

Sūbmŏlēstē, adverbium. [ὑποδυσχερῶς. Gall. *Quelque peu molestement, auec quelque molestie*. Ital. *Alquanto molestamente*. Ger. Etwas beschwärtlichen. Hisp. *Vn poco enojosamente*. Pol. *Przykrzesky*. Vng. *Maid nehezen*. Ang. *Somewhat troublesomelie*.] Cic. ad Atticum lib 5: Te in Eparum salvum venisse, & ut scribis, ex sententia navigasse, vehementer gaudeo: non esse Romæ meo tempore pernecessario, submolestè fero.

Sūbmŏnĕo, submonēs, pen. brevi, act. f. Leviter vel paucis moneo, [ὑπομιμνήσκω. Gall. *Admonester aucunement, faire quelque legere remonstrance*. Ital. *Ammonire alquanto ò brevemente*. Ger. Etlicher maaß warnen/ vndersagen. Hisp. *Admonestar vn poco, ò brevemente*. Pol. *Napominam*. Vng *Meg intem*. Ang. *To admonish and warne shortlie or privelie*.] Terentius in Eunuch. submonuit me Parmeno ibi servus, quod ego arripui. Plin. Epist. 2. lib. 1: Quoties paulum itinere decedere non in tempestivis amœnitatibus submonebamur. Quid autem à moneo, & admoneo differat, vide suprà MONEO.

Submōrōsŭs, adjectivum, Nonnihil morosus. [ὑποδύσκολος. Gall *Quelque peu chagrin & fascheux*. Ital. *Alquanto difficile & duro*. Ger. Ein wenig feindselig/ oder vngeschlacht Hisp. *Vn poco intractable*. Pol. *Kwasno patrzaci, obrazliwi*. Vng. *Maid pokol kedwetlen, nehez kedwetlen*. Ang. *Somewhat froward and hard to please*.] Cicero lib. 2. de Orat. Me quidem hercule valde illa movent stomachosa, & quasi submorosa ridicula, non quum à morosō dicuntur: tunc enim, non sal, sed natura ridetur.

Sūbmŏvĕo, submoves, submovi, submotum. act. f. Arceo, depello, removeo, abire facio. [הרחיק *hirchik* הסיר *hesir*. ἀπωθέω. Gall *Oster, destourner, faire reculer, eslongner*. Ital. *Discacciare, rimouere*. Ger. Dannen treyben/ abtreyben. Hisp. *Arredar*. Pol *Odmiekam, odpedzam*. Vng. *El wözöm*. Ang. *To put away or aside*.] Livius 2. ab Vrbe: I, *inquit*, lictor, submove turbam, & da viam domino ad prehendendum mancipium. Cicero pro Roscio: Vt quos natura ipsa retinere in officio non potuisset, ii magnitudine pœnæ maleficio submoverētur. Ovid. lib. 3. Amor. Eleg. 13: Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti, Oppositā populum submovet ante fera. ¶ Submovere, separare. Plin. lib. 3. cap. 19, de Alpibus: Germaniam ab Italia submovent.

Sūbnascŏr, ceris, d.t. Succresco. [ὑποφύομαι. Gall. *Naistre ou nasquir par dessous ou auprez, sortir d'embas*. Ital. *Sottonascere, cresser sotto*. Ger. Hernach wachsen. Hisp. *Crecer secreto, nascer por debaxo*. Pol. *Podrustā*. Vn. *Fel neuekedem*. An. *To grow or spring vp vnder*.] Plin. lib 11. cap. 23: Atq; ita subnasci sui generis palmas. Idem lib. 12 cap. 3: Malus Assyria omnibus horis pomifera est, aliis cadentibus, aliis maturescentibus, aliis verò subnascentibus.

Sūbnĕcto, is, act. t. Subligo, appendo [ὑποπλέκω. Gall *Lier & nouer par dessous, adiouster*. Ital. *Ligare di sotto, sottogiungere*. Ger. Vnderbinden/ vnden fürbinden/ vnden knüpffen. Hisp. *Trauar por debaxo*. Pol *Podwiązuie*. Vng. *Felkaptsolom, fel kötöm*. Ang *To tie to another thing*.] Virgil. 1. Aeneid. Aurea subnectens exertæ cingula mammæ Idem 5. Aeneidos: -lato quàm circum amplectitur auro Baltheus, & tereti subnectit fibula gemma. Plinius libro 28. capite 1: M. Servilius Novianus, princeps civitatis, non pridem in metu lippitudinis, priusquam ipse eam nominaret, aliúsve ei prædiceret duabus literis Græcis P, & A, chartam inscriptam, circunligatam lino, subnectebat collo: Id est, appendebat.

Subnĕgo, as, penult. corr. Ferè, vel quodam modo nego. [ὑπαρνέομαι. Gall. *Aucunement nier, presque nier*. Ital. *Alquanto negare*. Germ. Minder vnnd mehr leugnen. Hisp. *Vn poco negar*. Pol *Odmawiam*. Vng *Meg tagadon Zabassu*. Ang. *To deny a little*.] Cic. Trebatio: Veruntamen quod præsenti tibi propè subnegaram, *&c*.

Sūbnervārĕ, Enervare. [ὑπανδρίζων. Vn. *Meg erötelenitem*.] Apuleius in Apologia: A principio intellectas calumnias, ne corroborarētur, tempore præcipitasti, & nulla impertita mora subnervasti.

Subnĭgĕr, ra, rum. penult. corr. Nonnihil habens nigredinis. [שחרחר *schecharchór*. ὑπομέλας. Gall. *Noirastre, aucunement noir*. Ital. *Alquanto nero* Germ Schwartzlecht Hisp *Vn poco negro*. Pol. *Przyczernieszym*. Vng. *Fekete Zeg, feketes*. Ang *Somewhat black*.] Plaut. Mercat. bucculentum, breviculum, Subnigris oculis, oblongis malis. Varro 2. de Re rustica, cap. 5: Subnigris labris pecudes.

Sūbnītŏr, penult prod. subniteris, subnixus, d.t. Suffulcior, sustineor. [נשען *nischhán* סמך *samách*. ὑποστηρίζομαι. Gall. *Estre appuyé, accoudé, ou accosté sur quelque chose, s'appuyer sus*. Ital *Essere accostato, appoggiato ò qualche cosa*. Germ Von vnden auff halten / vndersetzt seyn. Hisp. *Tenerse à otra cosa, ser sustentado*. Pol *Podpieram*. Vng. *Tamaszkodom, meg tamaszlatom*. Ang. *To leane vpon some thing*.] Virgilius 1. Aeneid. folio subnixa resedit. Cicero de Somn. Scipion. Duo quasi cinguli terræ vertices ex utraque parte subnixi. ¶ Accipitur interdum

subnixus

ſubnixus pro elato, ſive arroganti. Cicer. 1. de Oratore: Hæc quàm ſit facilis, illi viderint, qui ejus artis arrogantia, quaſi difficillima ſit, ita ſubnixi ambulant. Liv. 5. belli Pun. Enimvero indignum ratus Marcellus, ſe, qui Annibalem ſubnixum Victoria Cannenſi ab Nola repuliſſet, his terra, mariq; victis ab ſe hoſtibus cedere.

Sŭbnŏto, as, pen. corr. act. p. Subſcribo. [ὑπογράφω. Gall. *Noter ou marquer deſſous.* Ital. *Sotto ſcriuere.* Germ. Vnderzeichnen. Hiſp. *Eſcriuir por debaxo.* Pol. *Podpiſſuie.* Vng. *Fel irom.* Ang. *To note or mark vnder.*] Martial. libro 1: Et non ſobria verba ſubnotaſti.

Subnūbĭlŭs, adject. Subobſcurus. [ὑπονεφώδης. Gal. *Quelque peu nubileux, vn peu obſcurci de nuees.* Ital. *Alquanto nuuoloſo.* Ger. Etlicher maaß gewölckt/ von wolcken ein wenig dunckel. Hiſp. *Vn poco nubloſo y annublado.* Pol. *Przyciemnieiſzim.* Vng. *Homalios.* Ang. *Somewhat darke and cloudie.*] Cæſar 3. belli Civil. Et quinque intermiſſis diebus, alteram noctem ſubnubilam nactus, extructis omnibus caſtrorum portis, & ad impediendum objectis, tertia inita vigilia, ſilentio exercitum educit. Ovid. de Remed. Amor: Limes erat tenuis longa ſubnubilus umbra, Quà tulit ipſe ſuos ad mare ſæpè pedes.

Sŭbo, bas, ſubare, n. p. Dicuntur ſues, quum libidinẽ exercent, aut appetunt, quanvis & ad alia animalia, atq; adeò ad ipſos etiam homines transferatur. [κνπρίζειν. Gall. *Bruire comme les truyes chaudes.* Ital. *Fare il verſo de porci quando ſaſſuriano.* Ger. Jm brunſt ſchreyen/ iſt der ſchweinen wann ſie überleuffig ſind. Hiſp. *Eſtar la puerca berrionda ò contrahazerla.* Pol. *Krzakanie kiernozowe do mieloſczi.* Vng. *Babzog.* Ang. *To yell and grunt lyk a ſwine for luſt.*] Plinius libro 10. capite 63: Verres ſubantis audita voce, niſi admittatur, cibum non capit. Horatius lib. 1. Carm. ad homines tranſtulit: jamq; (*inquit*) ſubando Tanta cubilia, tectaque rumpit.

Sŭbātĭo, f. t. Appetitus ſuum in venerem. κνπρισμός. Plin. lib. 8. cap. 51: Remedium ne prima ſubatione, neq; ante flaccidas aures coitus incipiat: de ſuibus.

Sŭbŏbſcœnŭs, adject. Non omnino vacans obſcœnitate. [ὑπαισχρός. Gall. *Vn peu impudique & deshonneſte.* Ital. *Alquanto impudico.* Ger. Etlicher maaß grob vnd vnzüchtig. Hiſp. *Vn poco turpefeo y ſuzio.* Pol. *Przyplugawßim.* Vng. *Maid otſmany.* Ang. *Somewhat filthie and vnhoneſt.*] Cicero in Orat. Illud admonemus tamen, ridiculo ſic uſurum oratorem, ut nec nimis frequenti ne ſcurrile ſit, nec ſubobſcœno, ne mimicum.

Subŏbſcūrŭs, adject. Nonnihil obſcurus, & per translationem intellectu ſubdifficilis. [ὑποσκοτεινός. Gall. *Vn peu obſcur.* Ital. *Alquanto oſcuro, oſcuretto.* Ger. Dunckelecht. Hiſp. *Vn poco eſcuro.* Pol. *Przyckziemnieiſzim.* Vng. *Maid homalios.* Ang. *Somewhat obſcure, mirk, or dark.*] Cicer. de Clar. Orat. Grandes erant verbis, crebris ſententiis, comprehenſione rerum breves, & ob eam ipſam cauſam interdum ſubobſcuri.

Sŭbŏdĭōſŭs, penult. prod. Aliquantum odioſus. [ὑπομισόφθονος. Gall. *Vn peu odieux, aucunement ennuyeux & faſcheux.* Ital. *Alquanto odiato.* Ger. Etlicher maaß häßlich. Hiſp. *Vn poco aborrecible, ò enojoſo.* Pol. *Przyprzikrzeiſzim.* Vn. *Maid giwelsletes.* Ang. *Somewhat odious or hatefull.*] Cic. ad Att. li. 1: Non mihi grave duxi ſcribere ad te de illius querimoniis, quũ eas audire (quod erat ſubodioſum) leve putaſſem.

Sŭbŏffendo, dis, act. t. Aliquãtulum offendo. [ὀμιχρόν πβλάπτω Gall. *Offenſer vn peu.* Ital. *Offender vn pochetto, alquanto.* Ger. Ein wenig verletzen oder ergeren. Hiſp. *Vn poco offender.* Pol. *Troche obrazam.* Vng. *Valamenire meg ſertem.* Ang. *To offend a little.*] Cic. ad Quint. Fratrem: Nam apud illam perditiſſimam, atque infimam fæcem populi Pompeius propter Milonem ſuboffendit: & boni multa ab eo deſiderant, multa reprehendunt.

Sŭbŏlĕo, ſuboles, penult. corr. Leviter oleo, odoratu leviter percipio. [ὑπόζω. Gall. *Sentir vn peu, commencer vn peu à ſentir, s'appercenoir quelque peu.* Ital. *Preſentire, odorare vn poco.* Ger. Ein wenig ſtincken/ oder ſchmecken. Hiſp. *Oler de ſi vn poco, ſentir vn poco.* Pol. *Kes przyczuchiwam.* Vng. *Valamenire zagos vagiok, ſzaglok.* Ang. *To ſmell a litle, to ſauour.*] Plautus in Pſeud. Corrumpitur jam cœna, hem ſuboles, ſis vide. ¶ Subolere per translationem, præſentiſcere. αἰσθάνεσθαι. Plaut. in Caſin. Tuæ caſtor tibi homo malam rem quęris: ſubolet, ſentio. Ibidem: Subolet jam uxori quod ego machinor. Terent. in Phorm. Nunquid patri ſubolet?

Sŭbŏrĭŏr, iris, d. q. Subnaſcor, & exurgo: ut ſubortus eſt rumor. [ὑποφύομαι. Gall. *Sourdre & venir, ou ſe produire petit à petit, ou deſſous.* Ital. *Sotto naſcere.* Germ. Entſtehn / entſpringen. Hiſp. *Naſcer por debaxo.* Pol. *Pocżinam ſie.* Vng. *Fel tamadok, lezek.* Ang. *To riſe frome beneth, to come forth piece and piece.*] Plin. li. 2. cap. 93: Metallorum opulentia tam varia, tam dives, tam fœcunda, tot ſeculis ſuboriens. Lucretius lib. 1: Ex infinito ſuboriri copia poſſet.

Sŭbōrno, as, act. p. Orno, honoro, ſive laudo. [ὑποπυρόω. Gall. *Honorer, & priſer quelque peu.* Ital. *Ornare alquanto.* Ger. Etlicher maaß zieren. Hiſp. *Ornar vn poco.* Pol. *Pomiekad zdobie.* Vng. *Ekeſitem, diſirem.* Ang. *To honour and ſet forth one.*] Plancus Ciceroni: Tu Cicero quod adhuc feciſti, idem præſta, ut vigilanter, nervoſéque nos qui ſtamus in acie, ſubornes. ¶ Subornare item accipitur pro clàm ſubmittere. [ὑποπέμπειν. Gall. *Suborner.* Ital. *Subornare.* Ger. Heimlich anweiſen vnnd anordnen. Bel. Ꝛoematen. Hiſp. *Sobornar para fauor.* Pol. *Po cychu narzadzam, naprawiam.*] Plinius in Paneg. ad Trajan. Grata tamen ſint recordantibus, principem illum in capita dominorum ſervos ſubornantem. Cicero pro Roſcio: Falſum ſubornavit teſtem Roſcius Clunium: cur tam ſeró? Idem pro Cæcinna: Quum quæritur aliquid factum nécne ſit, verum an falſum proferatur, & fictus teſtis ſubornari ſolet, & imponi falſæ tabulæ.

Sŭbōrnātŏr, ris, m. t. [Vng. *Alattomban zerzŏ, les vetŏ.*] Lampridius in Commodo: Servorum ſubornatores de Senatu.

Sūbpāllĭdŭs, a, um, Ad pallorem accedens, vel aliquantulum pallidus. [ὑπωχρός. Gall. *Vn peu palle.* Ital. *Smortaiuolo, ſmortarello.* Ger. Ein wenig bleichfarb. Hiſp. *Vn poco amarillo.* Pol. *Przybledniei ſzim.* Vng. *Halouany, ſargazinw'.* Ang. *Somewhat pale.*] Celſus lib. 5: Alterum eſt minus ſuper corpus eminens, durũ, latum, ſubviride, ſubpallidum, magis exulceratum.

Sūbpinguĭs, gue, om. t. Nonnihil pinguis. [ὑπαπίων. Gall. *Vn peu gras.* Ital. *Graſſetto.* Ger. Feißlecht/ ein wenig feißt. Hiſp. *Coſa vn poco grueſſa.* Pol. *Przitł uſczeiſzim.* Vng. *Keueretske.* Ang. *Somewhat fatt.*] Celſus lib. 6. cap. 4: Pejus eſt quod denſam cutem, & ſubpinguem, & ex toto glabram fecit.

Sūbrāncĭdŭs, adjectivum, Aliquantulum rancidus. [ὑπόσταφυλος. Gall. *Vn peu ſtanſi, ranſi ou moiſi.* Ital. *Ranzetto, ranzidetto.* Ger. Schimlechtig/ feüchtend. Hiſp. *Vn poco rancio, ranciozo.* Pol. *Przyzgel' leiſzim, przygniel ſzim.* Vng. *Valamenire meg posbat, ſenyuett.* Ang. *Somewhat mouldie or rotten.*] Cicero in Piſonem: Extructa menſa non conchyliis, aut piſcibus, ſed multa carne ſubrancida.

Subraucŭs, a, um, Aliquantulum raucus. [ὑποβεβραγχώς. Gal. *Vn peu enroué.* Ital. *Alquanto rauco.* Germ. Ein klein heiſer. Hiſp. *Coſa vn poca ronca.* Pol. *Przichraplwßim.* Vng. *Valamenire rekedöt.* Ang. *Somewhat hoarſe.*] Cicero de clar. Orat. Omnis q; motus cum verbis ſententiisq; conſentiens vox, permanens, verùm ſubrauca natura.

Sūbrēmĭgo, gas, penult. corr. n. p. Sub velo remigo, curſum navis quæ vento fertur, remis adjuvo. [ὑπερέσσω. Gall. *Ramer au deſſous, tirer l'auiron par deſſous.* Ital. *Tirare il remo, vuogare.* Ger. Vnder etwas ruderen. Hiſp. *Remar ò remar por debaxo.* Pol. *Rudliem poszdzam.* Vng. *Euezek.* Ang. *To rowe vnder ſayle.*] Plinius libro 9. capite 29: Cæteris ſubremigans brachiis, media cauda, ut gubernaculo ſe regit. Virgilius 10. Aeneid.: dextra puppim tenet, ipſaque dorſo Eminet, ac leva tacitis ſubremigat undis.

Sūbrēpo, pis, penult. prod. n. t. Latenter ſubtus repo. [זחל Zachál זמר ramás. ὑρέρπω. Gall. *Entrer & venir en cachette, entrer & venir en ſe trainant, & coulant ſur le ventre.* Ital. *Rampegarſi di naſcoſo.* Ger. Vnden hineyn kriechen/ heimlich dahär ſchleichẽ. Hiſ. *Entrar à eſcondidos.* Pol. *Cychо podchodze womikam ſie.* Vng. *Alatomba be tſuzok, mazok.* Ang. *To creep vnder priuely.*] Plinius libro 35. capite 8: Fecit & puberem Apollinem ſubrepenti lacertæ cominus ſagitta inſidiantem. Columella libro 9. capite 1: Hæc porrò animalia, vel ſimilia his facilè intelligitur, quàm non expediat conferre in id vivarium quod vacerris circundatum eſt: ſiquidem propter exiguitatem corporis facilè clathris ſubrepunt, & liberos nacta egreſſus fugam moliuntur. ¶ Subrepere animo per metaphoram, pro eo quod eſt clàm ſe in animum alicujus inſinuare. Quint. libro 4. cap. 1: Exordium quidam in duas dividunt partes, in principium, & inſinuationem: ut ſit principiis recta benevolentiæ & attentionis poſtulatio: quæ quia eſſe in turpi genere cauſæ non poſſit, inſinuatio ſubrepat animis, maximè ubi frons cauſæ non ſatis honeſta eſt. Idem: Ita ſubrepitur animo judicis. Oblivio ſubrepit. Plin. libro 8. capite 22: Huic quanvis in fame mandenti, ſi reſpexit, oblivionem cibi ſubrepere ajunt, digreſſumque quærere alium. Aetas iners ſubrepit. Tibullus lib. 1. Eleg. 1: Interea dum fata ſinunt, jungamus amores: Iam veniet tenebris mors adoperta caput. Iam ſubrepet iners ætas, nec amare decebit, Decere nec cano blanditias capiti.

Sūbrēptĭtĭæ literæ, vide poſt SVBRIPIO.

Sūbrēptĭto, frequentativum à ſubrepo. [ὑφερπύζω. Vng. *Ala maxkalok, alatomba be mazkalok.*] Cato in Orat. de re Flor. Ibi pro ſcorto fuit, in cubiculum ſubreptitavit è cõvivio. Ex Gellio lib. 10. cap. 13.

Sūbrīdĕo, Leviter arrideo. [ὑπομειδιάω. Gall. *Se ſouſrire, rire vn peu.* Ital. *Sorridere, ghignare, ſoghignare.* Ger. Schmöllen / bey jhm ſelbs heimlich lachen. Bel. Een weyniec oft heymelijck lachen. Hiſ. *Reir vn poco.* Pol. *Vſmiecham ſie.* Vng. *Moſolygok.* Ang. *To ſmile or laugh a*

laugh a little.] Virgil. 1. Aeneid. Olli subridens hominum sator atq; deorum. Cic. pro Rosc. Com. Qua de causa? subridet Saturius veterator, ut sibi videtur. Ovid. 3 Amor. Eleg. 1: limis subrisit ocellis. Claud. 2. in Eutrop Subrisit crudele pater. Virgil. 10 Aeneid. Ad quem subridens mista Mezentius ira.

Sūbrīdĭcŭlē, adverbium. [γανυλλόλως. Gall. En se soufriant. Ital. Sorridendo. Ger. Etwas tächtlichs/mit heimlicher verlachung. Hisp. Riendo à burlando vn poco. Pol. Czos śmieszusie. Vng. Mard neueteségesen Ang. With mockerie and scorne.] Cic. 2. de Orat. Quid hoc Nęvio ignavius? Severè Scipio. At in malè olentem, Video me à te circunveniri. Subridiculè Philippus.

Sūbrĭgo, is, penult. corr. act. t. five Surrigo, b in r, mutata, Erigo, in altum elevo. [הקים bekím ישר jíscher הרים herim נשא nasá. ἐξανίστημι, αἴρω. Gall. Dresser contremont, esleuer en haut, hausser. Ital. Drizzare, leuare in alto. Ger Auffrichten/ auffregen/ auffstetzen. Hisp. Enhestar. Pol. Wznaszam, dźwigam. Vng. Fel merestem. Ang. To lift vp.] Plinius lib. 9. cap. 29: Supinus in summa equorum pervenit, ita se paulatim subrigens, ut emissa omni per fistulam aqua, velut exoneratus sentina facilè navigęt. Idem libro 10. capite 20: Vpupa crista visenda plicatili, contrahens eam, subrigensque per longitudinem capitis. Virgil. 4 Aeneid. Tot linguæ totidem ora sonant, tot subrigit aures.

Sūbrēctŭs, sive Surrectus. [רם ram מרומם meromám מישר mejusháchbár. ἐπηρεθείς, ὀρθωθείς. Gal. Dreſſe contremont, esleué en haut, hausse. Ital. Drizzato, elevato in alto. Ger. Auffgerichtet/ auffgeregt. Hisp. Enhestado, alcado. Pol. Podniesiony, podźwignony. Vng. Fel igyenesedźt, meredett. Ang. Lifted vp.] Silius lib. 10: connixus in hastam Ilia cornipedis subrecta cuspide transit.

Sūbrĭgŭŭs, adjectivum, Aliqua ex parte irriguus, subaquosus. [ὑπαλφίων. Gall. Moiste & arrousé par dessous. Ital. Humido, adaquato di sotto. Ger. Etlicher maaß gewässeret/ oder befeuchtiget. Hisp. Majado y riegado debaxo. Pol. Troche namokrzony. Vng. Valamenire nedues. Ang. A litle moisted.] Plinius lib. 17. cap. 18: In crasso, aut humido, aut subriguo, à messe ad brumam.

Sūbrĭpĭo, is, act. t. Furor, clàm aufero. [גבב ghanáb. ὑφαρπάζω. Gall. Desrober & emporter en cachette. Ital. Rapere, robbare, torda nascoso. Ger. Vertippen/ verzwacken/ heimlich entwehren. Hisp. Hurtar, arrebatar ò escondidas. Pol. Taiemnie biore, vkradam. Vng. El lopom. Ang. To steale.] Plãutus in Menæch. Hãc modò uxori intus pallam subripui. Cicero in Paradox. Quanti est æstimanda virtus, quæ nec eripi, nec subripi potest unquam, neque naufragio, neque incendio amittitur, nec tempestatum, nec temporum permutatione mutatur? Vide plura in SVRRIPIO.

Sūbrēptĭo, f. t. Ipse surripiendi actus. [κλοπή. Gall. Larcin, desrobement. Ital. Rubbamento. Ger. Vertippung/ verzwackung. Hisp. Hurtamiento. Pol. Taiemne odiecźie. Vng. El lopas. Ang. Stealing.] ¶ Surreptio item dicitur, impetratio quæ fit à principe sive magistratu per falsam rei narrationem.

Sūbrēptĭtĭŭs, adjectivum: [ὑφαρπαστός. Gall. Desrobé, subreptice, prins ou fait à la desrobee. Ital. Rubbato. Ger. Das vertippet ist/ heimlich hergen geschichen ist. Hisp. Hurtado hecho, ò tomado à escondidas. Pol. Czi cho wziązł'i. Vng. El lopott. Ang. Taken away by theaft.] ut Subreptitia postulatio, subreptitiæ literæ, quæ ad falsam alicujus suggestionem concessæ sunt. ¶ Subreptitius puer, furtim sublatus. Plautus in Menæch. Atque istic habitat geminus subreptitius.

Sūbrŏgo, ás, penult. corr. Substituo. [ὑποκαθίστημι. Gall. Subroger, substituer. Ital. Sostituire. Ger. An eines anderen statt setzen/ nachordnen. Hisp. Sustituir en lugar de otro. Pol. Na swim miesźcu zasadzam. Vng. Heliebe, helyhez tetem. Ang. To put in place of a nother.] Livius libro 3. ab Vrbe: Consul antequam collegam subrogasset, negabat passurum agi de lege. ¶ Subrogare collegam, Consul dicebatur, qui in demortui locũ Cõsulis alterum sufficiebat. Cicero ad Brutum Epist. 5: Omnino Pansa vivo celeriora omnia putabamus, statim enim collegã sibi subrogasset: deinde ante Prætoria sacerdotum comitia fuissent. Livius 2. ab Vrbe: Regnum eum affectare fama ferebat: quia nec collegam subrogaverat in locum Bruti, & ædificabat in summa Velia.

Sūbrōstrarĭī, Homines otiosi dicebantur, quibus quum nihil esset, quod domi agerent, sub rostris frequenter desidebant, rumores novos aut captantes, aut ipsi cõfingentes. Cælius ad Ciceronem lib. 8: Te ad nonum calendas Iunii, subrostrarii (quod illorum capiti sit) dissiparant periisse.

Sūbrŭbĕo, es, n. f. Nonnihil rubeo. [ὑπέρυθρος εἶμι. Gall. Deuenir vn peu rouge, deuenir rougeastre, se rougir vn peu. Ital. Arrossirsi vn poco. Ger. Minder/ vnd mehr rotfarb seyn. Hisp. Vn poco embermegecerse. Pol. Czerwieniec sie. Vng. Veressellem. Ang. To be somewhat redde.] Ovid. lib 2. Amor.

Quale coloratum Tithoni conjuge cœlum
Subrubet, aut sponso visa puella novo.

Sūbrŭbĭcundŭs, adject. Rubicundulus, sive aliquantulũ rubicundus. [אדמדם adhamdám. ὑπερυθρός. Gall. Rougeastre. Ital. Alquanto rosso, rossetto. Ger. Rottecht/ ein wenig rotfarb. Hisp. Vn poco bermejo. Pol. Czerwonawi. Vng. Valamenire veress. Ang. Somewhat redde.] Plin. lib. 25. cap. 13: Herba est trixaginis specie & mollitia, cauliculis subrubicundis.

Sūbrūfŭs, adject. Aliquantulum rufus. [אדמדם adhamdám. ὑπερυθρός. Gall. Quelque peu roux, roussastre. Ital. Vn poco rosso. Ger. Rottecht/ oder rotprecht. Hisp. Vn poco roxo. Pol. Prźyrudawszy. Vng. Veressés. Ang. Reddish.] Plin. lib. 37. cap. 10: Indica gentium suarum habet nomen, subrufo colore, in atritu sudorem purpureum emanat. Plautus in Capt. Subrufus aliquantum, crispus, cincinnatus.

Sūbrūmī, m. s. Dicti sunt agni, qui adhuc sunt sub mamma, quæ ruma à veteribus dicebatur. [ὑπογάλεος. Gall. Agneaux qui tetteint encore. Ital. Agnelli ch' ancor' tettano, agnelli da latte. Ger. Seugklämmer. Hisp. Corderos de leche. Pol. Ssiace iagnięta. Vng. Tsets Zopo. Ang. Sucking lambes.] Varro 2. de Re rust. cap. 1: Et si parum habet lactis mater, ut subjiciat sub alterius mammam, qui appellantur subrumi: id est, sub mamma. Antiquo enim vocabulo, mamma ruma, ut opinor dicebatur. Hæc Varro.

Sūbrūmārī, & Subrumare: id est, Mammæ submittere. [ἡλικίαν μαστὸν ὑποτίθημι. Gall. Faire tetter, bailler à vne mere lasticre pour alaiter. Ital. Far tettare ò lattare, mettre sotto la tetta. Ger. Hinder vnder tassen zu saugen. Hisp. Ahijar como cordera, meter so la teta. Pol. Przypuscźczę do ssania. Vng. Szoptatom. Ang. To be suckled or put to suck.] Colum. libro 7. cap. 4: Diligenti cura servandum est ut & suis quotidie matribus & alienis, nõ amantibus, agni subrumentur.

Sūbrūmpo. Subruptus, [Vngar. Le szakasztom rontom.] Hircius de bello Africo: Erat convallis satis magna, latitudine; altitudine prærupta, crebris locis speluncæ, in modum subruptis.

Sūbrūncīvī, limites ita nominantur ab Hygeno. Limites linearii mensuræ tantùm dissterminandæ causa sunt constituti: &, si finitimi interveniunt, latitudinem secundum legem Maniliam acceperunt, in Italia itineri publico serviunt sub appellatione subruncivorum; habẽt latitudinem pedum octonũm, hos conditores coloniarum, fructus asportandi causa publicaverunt.

Sūbrŭo, is, Suffodio, vel suffoso fundamento diruo. [נתץ natháts נתס nathás נתש nathásch. ὑπορύσσω. Gall. Ruer ce qui est dessous, ruer ius. Ital. Cauare. Ger. Vnden vnderstellen/ vnden vmbstossen. Bel Omtetren/ ommorpen Hisp. Derrocar per debaxo. Pol. Podkópuie wywracam. Vng. Megasom. Ang. To rase or ouerthrow by delving vp the fundation.] Cæsar 2. belli Gallici: Murusque defensoribus nudatus est: testudine facta portis succedunt, murumque subruunt. Livius 5. belli Pun. Seque ultimum illum diem agere, nihil minus timentes quàm subrutis cuniculo mœnibus, arcem jam plenam hostium, &c. ¶ Aliquando effodio. κατασκάπτω. Seneca: Subruunt terram, thesauros quærentes.

Sūbrūstĭcŭs, a, um, [ὑπαγροικῶς. Gall. Aucunement rustique; ruraut & lourdaut. Ital. Rustichetto, villanello. Ger Etwas beurtisch. Hisp. Cosa rustica. Pol. Prźigrubszim. Vng. Parazt Zabasso. Ang Somewhat vplandish and rusticall.] Cic. de Clar. Orat. Quũ etiam ipso sono, quasi subrustico prosequebatur atq; imitabatur antiquitatem.

Sūbrŭtĭlŭs, adjectivum, In rutilum vergens colorem. [ὑποφοινίκως. Gall. Vn peu rouge ou rougeastre. Ital. Rossetto. Germ: Minder/ vnnd mehr feurroit. Hisp. Vn poco roxo, ò runio. Pol. Prźy zarzyscźim. Vng. Piross Zinwe. Ang. Somewhat redde.] Plinius libro 10. capite 3: Media magnitudine colore subrutilo, rarum conspectu.

Subsalsŭs, sa, sum, adjectivum, Quod salis saporem nonnihil refert. [ὑφαλμυρός. Gall. Quelque peu salé. Ital. Salso, che ha sapor di sale. Germ. Ein klein gesaltzen. Hisp. Vn poco salado; que tienne sabor de sal. Pol. Przesolioni, prźi sl'orisźim. Vng. Sos. Ang. Somewhat salt.] Plinius libro 12. capite 29: Subsalsa gustanti herba.

Sūbsānno, as, verbum est adjectivum, Irrideo. [לחק tsachák שחק schachák לעג laháph הלעיב hilbíb. χλευάζω. Gall. Se moquer. Ital. Deleggiare. Germ. Verspotten. Bel. Begecken. Hisp. Mofar ò escarneser. Polon. Posmiewam sie. Vngar. Meg tsufolom. Angl. To mock or scorne.] Nam sanna (ut suo loco docuimus) irrisionem significat, quæ & subsannatio dicitur. χλεύασμός.

Subscrībo, is, act. t. Subnotò, subsigno, quod vulgo efferunt, nomen in literis suppono. [ὑπογράφω. Gall. Subscrire, signer de sa main. Ital. Sottoscriuere. Ger. Vnderschreyben. Bel Onderschryven. Hisp. Firmare le escripto, escriuir por debaxo. Pol. Podpissuie, Vng. Alaia irok. Ang. To wryt vnder, to subscribe.] Cicero ad Attic. libro 8: Literas tibi à L. Domitio ad xiij. Calend. Martii allatas esse, earumq; exemplum subscripseras. ¶ Alias subscribere

bere significat favere, sive approbare. Colum. lib.1. cap.2: Quòd si voto fortuna subscripserit, agrum habebimus salubri cœlo, uberi gleba. Ovid.1.Trist Eleg.2: Néve precor magni subscribite Cæsaris iræ: Sæpè premente deo, fert deus alter opem. ¶ Est etiam subscribo, aliquando verbum judiciis & foro commodatum, & significat judicium dictare, quasiq; dicam scribere. Plin. lib.5. Epist.6: Scis te nō subscripsisse mecū, & jam biennium transisse, omniaq; me usucepisse. Id est, mecum litem non esse expertum, ut interpretatur Budæus. ¶ Vide subscriptores, qui accusatori subscribunt: hoc est, qui secundas accusationis partes sustinent. Cic.1.Verr. Venit paratus cū subscriptoribus exercitatis, & disertis. Vbi Asconius: Subscriptores dicūtur qui adjuvare accusatorem solent: quos oportebat submissius agere, quàm eum quem sequebantur. Budæus in prioribus Pand. Annot. Subscribere dicebant veteres Iureconsulti, quod nunc *adjungere*, dicunt. Subscribendi igitur facta potestas, dicendum, quod Leguleiorum vulgus hodie barbarè effert: *Dictum est quòd adjungere se poterit.* Cicero in Divin. Non modò referendi nominis, sed ne subscribendi quidem, quum id postularet, fecerunt potestatem.

Subscriptio, nis, f.t. Subsignatio. [ὑπογραφή, ὑπογραμμός. Gall. *Subscription.* Ital. *Sottoscrittione.* Ger. Vnderschreibung. Hisp. *Escriptura por debaxo.* Pol. *Podpissanie.* Vng. *Alaia irás.* Ang. *Subscryuing.*] Cicero pro Cluent. Quare quicquid de subscriptionibus eorum mihi dicendum erit, eo dicam animo, &c. ¶ Subscriptio censoria est ipsa censura. Cicero pro Cluentio: Ne subscriptio censoria non minus calamitatis civibus quàm proscriptio acerbissima possit afferre. Budæus. ¶ Accipitur præterea subscriptio, pro adjunctione, ut hodie loquūtur nostri Iureconsulti, quum accusatori aliquis ad agendum adjūgitur Cic.1.Verr. Quarum quem sit habituus, non video: nisi quem fortè ex illo grege oratorum qui subscriptionem sibi postularunt. Præterea Subscriptiones dicebantur eorum constitutiones, quibus respondebant præsentibus sese per libellos consulentibus. Nam quum absentibus respondebant, epistolæ dicebantur.

Subscūs, udis, pen.prod.f.t. [Gall. *Vne tringle, ou queue d'aronde ou cheuille pour faire tenir deux aix ou deux membrures ensemble.* Ital. *Tauoletta con la quale si figgono ò congiungono le tauole l'vna all' altra.* Ger. Ein preißholtz/ preißtrumen / ein höltzin band mit dem zwen trām/ oder dergleichen zusammen geklamert werden Hisp. *El tarugo ò sauina de palo.* Pol. *Zawiassa rzemionna albo zelazna.* Vng. *Ózse fogalalo fa Zeg.* Ang. *A wedge to ioyne other timber together.*] Tabella exigua, inquit Festus, qua tabulæ duæ inter se configuntur: ita dicta à succidendo, quòd quà immittitur, succidatur. Pacuvius: Nec ulla subscus cohibet cōpagem. ¶ Subscudes (inquit Budæus) quæ & subscudes & suscudes appellantur, sunt lignea retinacula, quæ etiā securiclæ à forma vocantur, quasi securiculæ quibus duo tigna tenacissimè inter se vinciuntur: unde Securiclati cardines apud Vitruvium lib.10, licet vulgò *securidati* legatur. Galli *hirundinum caudas* appellant. Solent etiā interdum subscudes ex ferro fieri. Vitruv. li.10. cap.10, loquēs de tympano ad molendam farinam faciendo. Secundum id tympanum (*inquit*) majus item dentatum planum est collocatum, quo cōtinetur axis, habens in capite summo subscudem ferream qua mola continetur. Quum Vitruvius subscudem hîc appellat, inquit Budæus, nostri *ferrum molendini*: ex quo forma subscudis intelligi potest.

Sūbsĕco, as, pen.corr. act p. Ab ima parte reseco, succido, abscindo: [עדר *ghadhâh.* ὑποτέμνω, ὑπονόμω. Gal. *Scier, ou coupper par dessous.* Ital. *Segare per di sotto.* Ger. Vnden abhauwen/ oder abschneyden. Hisp. *Cortar por debaxo.* Pol. *Zpotku odzinam.* Vng. *El metczem.* Ang. *To cutt vnderlie vnder.*] Colum. li.2: Quædam subterraneæ pestes adultas segetes radicibus subsectis enecant. Ovid.4. Fastor. Illa papavereas subsecat ungue comas. Idem 6. Fast. Non ungues ferro subsecuisse licet.

Sūbsĕcīvŭs, Vide SVCCISIVVS.

Subsĕcundārĭŭs, adjectivum, Succisivus, & quod quasi secundo tempore advenit. [δευτερίζων, δευτεραίζων. Gall. *Successif, qui se fait secondement.* Ital. *Succeßiuo.* Ger. Neben zu reisend. Hisp. *Cosa conseguiente.* Pol. *Naßlepuy.* Vng. *Masodik rendwe.* Ang. *That succedeth.*] Gell. lib.20. cap. ult. Quantum autem vitę dcinceps mihi deūm voluntate erit, quantum à cura publica, & à re familiari, procurandoq; cultu liberorum meorum dabitur otium, ea omnia succisiva, & subsecundaria tempora, ad colligendas hujusmodi memoriarum delectatiunculas conferam.

Sūbsĕquŏr, eris, penult corr. d.t. Statim sequor, consequor. [הדביק *hidhbîk* רדף *radhâph.* ἐφέπομαι. Gall *Aller apres, suiure de pres.* Ital. *Seguire incontinente.* Ger. Bald nachfolgen. Bel. Zerstone volgen. Hisp. *Seguir despues à luego.* Pol. Wpieti naßaduie. Vng. *Vtanna követkőzőm megiek.* Ang. *To follow or go after.*] Cęsar de bell. Gall. lib.4: Agmen subsequi jussit. Plaut. Bacch. Cedo manum, ac subsequere propiùs me ad fores. Livius 7. belli Pun. Raptimq; cum equitatu profectus, jussis se subsequi peditibus, palatos passim per agros, &c. ¶ Subsequi & imitari aliquem. Plinius in Paneg. Te enim imitari, te subsequi student.

Subsĕro, ris, pen.corr. act.t. Subtus semino, vel planto. [ὑποφυτεύω. Gall. *Soufemer, ou surfemer ou planter au dessous ou incontinent.* Ital. *Sotto seminare, sotto piantare.* Ger. Bald darauff säyen. Hisp. *Sembrar ò plantar por debaxo.* Pol. *Na toż sieie.* Vng. *Alatta vetek, plantalok.* Ang. *To sowe or plant vnder.*] Columell. lib.4. cap.15: Nam plurimum interest adhuc nova consitione pedamen omne vestiri, nec mox vineam tum subseri, quum fructus capiendus est.

Sūbsĕrvĭo, vis, n.q. Diligenter servio, obtempero. [ὑπηρετέω. Gall. *Seruir sous vn autre, seruir diligemment & bien.* Ital. *Seruir benißimo.* Ger. Vnder dienstig seyn/ einē zu seinē dienst ebē gespañen stehn. Hisp. *Seruir muy bien.* Pol. *Posługuie.* Vng. *Zorgalmatoson Zolgalok, engedek.* Ang. *To serue diligentlie or vnder another.*] Plautus in Menæch.: ita istæ solent quæ viros Subservire sibi postulant, fretæ dote feroces. ¶ Subservire orationi alicujus est, ea dicere quę pertinent ad confirmandam alterius orationem. Terentius in And.: ego quoq; hinc ab dextra Venire me assimulabo: tu ut subservias Orationi, utcunq; opus sit verbis, vide.

Sūbsĭdĕo, des, Subsisto, sedeo, consisto, commoror. [עמד *hamâdh* ישב *jashâb* חנה *chanâh.* ὑπομένω, ὑφίσταμαι. Gall. *Surseoir, estre assis au bas.* Ital. *Star sotto, sedere.* Ger. Nider sitzen/ sich setzen. Hisp. *Assentarse de baxo.* Pol. *Vsiadam.* Vng. *Le velők.* Ang. *To rest in the bottome, to sit vnder, to stay.*] Cicer. Att. libro 2: Itaque subsedi in ipsa via, dum hæc summatim tibi perscriberem. Cæsar 6. bell. Gall. Magna præterea multitudo calonum, magna vis jumentorum, quę in castris subsederat, facta potestate subsequitur. ¶ In aquis quoq;, cæteris q; liquoribus subsidere dicuntur, quæ imum petierūt fundum, ibiq; subsistunt. Columel. lib.11. cap.1: Villica debet curam adhibere, ut si quę fæces, aut amurcæ in fundis vasorum subsederint semel, statim emundentur. ¶ Est & subsidere, insidiari. ἐφεδρεύειν. Cic. pro Mil. Cur neque antè occurrit, ne in villa resideret? nec in eo loco subsedit, quo noctu venturus esset? Budæus. ¶ Inde subsessores, & subsessæ: de quibus paulò pòst. ἔφεδροι.

Sūbsĕllĭă, liorum, n.f. Sedes & pulpita, vel (ut ita dicam) scamna humiliora. [משכב *meschâb* הדום *hadhóm.* ἕδρα, τὸ βῆμα. Gall. *Bancs en bas, chaires basses.* Ital. *Sedie, pulpiti, branche.* Ger. Sitz/ benck/ stůl. Hisp. *Las sillas para assentarse.* Pol. *L'awki.* Vng. *Alatson Zekek.* Ang. *Settes or benches where many may sitte.*] Nam Senatores in sellis altioribus considebant. Pers. Satyr.1: Trossulus exultat tibi per subsellia lævis. Scribit Ascanius: Subsellia esse Tribunorum, Triumvirorum, Quæstorum, & hujusmodi minora judicia exercentium, qui nō in sellis curulibus, nec tribunalibus, sed in subselliis considebant. Vnde Varro Subsellium dictum existimat, quòd non sit planè sella. ¶ Erāt præterea subsellia sedes in foro, sub dio, ubi judicia publica exercebantur. Cicero in Vatin. Quæro ex te post urbem conditam num quis reus in tribunal sui quæsitoris ascenderit, eumq; vi deturbarit, subsellia dissiparit, urnas deleverit? &c. Quo in loco Cicero Prætori tribunal assignavit, qui judiciis præerat, & Quæsitor vocabatur: subsellia verò Iudicibus, qui reos sententiis suis tabellaribus judicabant. Quintil. lib.10. cap.5: Quod accidisse Porcio Latroni traditur, ut quū ei summam in scholis opinionem obtinēti causa in foro esset oranda, impensè petiverit uti subsellia in basilicam transferrentur: ita ei cœlum novum fuit, ut omnis ejus eloquentia contineri tecto & parietibus videretur. ¶ Erant & subsellia in Curia, in quibus Senatores sedebant, ut ostendit Cicer. 1.Invect. in Catilinam. ¶ Item sedes in theatro. Suetonius in August. Facto igitur decreto patrum, ut quoties quid spectandi usquam publicè ederetur, primus subselliorum ordo vacaret Senatoribus. ¶ Item sedes, in quibus sedebant rei, & accusatores, & testes. Cicero pro Roscio Amer. Erant ei veteres inimicitiæ cum duobus Roscíis Amerinis: quorum alterum sedere in accusatorum subselliis video, alterum tria hujusce prædia possidere audio. ¶ Subsellia pro ipsis Iudicibus aliquando accipiūtur: quod & Budæus annotavit. Martial. lib.1: Sextiliane bibis, quantum subsellia quinq;.

Sūbsessæ, f.p. Dicūtur à Vegetio insidiæ, quibus in itinere exercitus imparatus, ac nihil tale suspicans opprimi solet, à subsidendo, quod aliquando insidiari significat. [ארב *oréb* (vel) *éreb* מארב *maarâb.* ἐνέδρα. Gall. *Guet, embusches.* Ital. *Insidie, aguati, imboscate.* Ger. Ein heimlich hinderwart/ oder hinderhut auff jemandts zu tausteren. Hisp. *Las asse chancas.* Pol. *Taiemna zasadzka.* Vng. *Les. An. Ambushmentes.*] ¶ Subsidere enim significat delitescere: unde subsessores dicti, qui delitescentes insidiantur, & insidiis circumventos interimunt. ¶ Contrà subsessos vocamus hostilibus insidiis circumventos.

Sūbsessŏr, subsessoris, m.t. [ארב *oréb.* ἐνεδρεύων, ἔφεδρος, ὁδοιπορῶν ἐφεδρεύων. Gall. *Espieur, guetteur de chemin.* Ital. *Insidiatore di strada.*

de strada. Ger. Ein heimlicher außspäher/ der eine hindergehet/oder auff einen laufferet jhn zu vberfallen/als die straßräuber. Hisp. *Assechador.* Pol. *Ten ktory zasadza sie do witargnienia mu spodzalego.* Vng. *Lesben valo, lesheskedö.* An. *He that lyeth in waite to deceiue or kill one.*] Qui delitescens insidiatur, & insidiis circunventum interimit. Subsessores vocantur qui occisuri aliquem delitescunt. Servius in illud 5. Aeneid. subsedit Acestes. ¶ Subsessor alieni matrimonii, à Valerio dictus est qui pudicitiæ alienæ conjugis insidiatur.

Sūbsĭdĭum, n. s. Auxilium eum in usum comparatum, ut laborantibus opem ferat. [עזר *hézer* עזרה *hezráh* ἐπικουρία, βοήθεια. Gall. *Aide, secours.* Ital. *Sussidio, soccorso, aiuto.* Ger. Ein hülff/nachhut/entschüttung. Hisp. *Ayuda, soccorro.* Pol. *Pomocz.* Vng. *Segitseg.* Ang. *Aide, help.*] Cicero ad Q. Frat. Sextius multis vulneribus acceptis, subsidio Bestiæ servatus est. Vnde subsidio venire dicimus, pro eo quod est laboranti auxilium ferre. Cicero 6. Philip. C. Cæsar Galliæ provinciæ cum exercitu subsidio profectus est. Subsidium senectutis: id est, perfugium. Columel. Cicero ad Atticum lib. 5: Res Hispanienses valde bonæ, modò Balbyrium incolumem videam, subsidium nostræ senectutis.

Sūbsĭdĭă, orum, Alicubi usurpat Tacitus pro locis, in quibus navigia subsidere possunt, & stare, & suffugia habere. Ita subsidiū simile quiddā est portui & stationi, etsi minus: ejus verba sunt: Quoniam importuosum mare, & vix modicis navigiis pauca subsidia. Hæc Græci videntur ὑφόρμους appellare.

Sūbsĭdĭārĭŭs, a, um, adjectivum, Quod in subsidium paratur. [βοηθικός. Gall. *Subsidiaire, qui vient au secours.* Ital. *Chi viene in socorso.* Ger. Zur hülff oder nachhut verordnet. Hisp. *El que soccorre.* Pol. *Ku posiel'kowi dani.* Vng. *Segitsegre valo.* An. *That helpeth.*] Liv. 5. ab Vrbe: Paulùm erat ab dextra editi loci, quem subsidiariis repleri placuit. Idem 9. ab Vrbe: Qui subsidiarias cohortes, quæ integræ ad longioris pugnę casus reservabantur, in primam aciē extemplò emisit. ¶ Subsidiarius palmes, qui & præsidiarius & resex à Golumella, à Catone custos, & vinarius appellatur palmes.

Sūbsĭdĭō, ās, d. p. Subsidio sum. [עזר *hazár.* ἐπικουρέω, ἐπιβοηθέω. Gall. *Venir au secours.* Ital. *Venire in soccorso.* Ger. Zu hülff kommen/entschütten. Hisp. *Venir para soccorrer.* Pol. *Iesłem na pomocz.* Vng. *Meg segitöm.* Ang. *To aide or help.*] Hirt. 8. belli Gallici: Perterritt non solùm ii qui cominus opprimebantur, aut eminus vulnerabantur, sed etiam qui longius subsidiari consueverant.

Sūbsīdo, is, pen. prod. Ad sedendum descendo, pessum eo. [ירד *jarádh.* καταβαίνω. Gall. *S'avaller, s'abaisser.* Ital. *Inchinarsi.* Ger. Sich setzen/niderseitzen/niderlassen. Bel. Sincken Hisp. *Hazer assiento lo pesado.* Pol. *Vstawam sie.* Vng. *Le erekkedem, le lappadok, el silliedek.* Ang. *To sitt downe or sink to the bottonne, to light as birdes on trees.*] Virgil. 5. Aeneid. Subsidunt undæ, tumidumq; sub axe tonanti Sternitur æquor aquis. Ovidius lib. 1. Metamorph. Iam mare littus habet, plenos capit alveus amnes, Flumina subsidunt, colles exire videntur. Et paulò antè: Iussit & extendi campos, subsidere valles. Livius lib. 8. belli Punici: Subsidunt Hispani adversus emissa tela ab hoste: inde ad emittenda ipsi consurgunt. ¶ Subsidere, est in subsidio esse. Plautus: Agite nunc subsidite omnes, quasi solent triarii. Solebant enim triarii, ut inquit Varro, tertio ordine in acie subsidio deponi. Huc alludit Cicero, cùm inquit: Quid sim tibi autor, in Sicilià ne subsidas, an ut ad reliquias Asiaticæ negotiationis proficiscare? ¶ Subsidere, significat aliquando invadere. Lucan. libro 5: Iure sed incerto mundi subsidere regnum.

Sūbsīgno, ās, signare, act. p. Subscribo, subnoto. [ὑπογράφω. Gall. *Souſigner, escrire au deſſous.* Ital. *Sotto scriuere.* Ger. Vnderzeichnen/vnderschreyben. Bel. Onderteeckenen Hisp. *Firmare escripto, poner el sello debaxo.* Pol. *Podpissuie.* Vng. *Alaia iedzen.* Ang. *To subscriue or put to a seale vnder.*] Cicero pro Flacco: Illud quęro, sintne ista prædia censui censendo: habeant jus civile, subsignati apud ærarium, apud censorem possint?

Sūbsīgnātĭō, nis, f. t. [ὑπογραφή. Subscriptio. Vng. *Ala iras.*] Paulus D. lib. ult. Tit. de verborū significatione: Veteres Subsignationis verbo pro subscriptione uti solebant.

Sūbsĭlĭō, subsĭlis, pen. corr. subsilivi, subsultum, Sursum salio. [קדח *dalógh* רקד *rakódh.* Gall. *Sauteler, ſurſaillir, treſſaillir.* Ital. *Saltar in ſu.* Ger. Auffspringen. Hisp. *Saltare de abaxo arriba.* Pol. Wiskakuie. Vng. *Fel ugrom.* Ang. *To leap a litle, to hop.*] Plautus in Curcul. Subsilite obsecro, & mittite istanc foras. Lucretius lib. 2: Nec quum subsiliunt ignes ad tecta domorum, Et celeri flamma degustant tigna, trabesq;, Sponte sua facere id sine vi subjecta putandum est.

Sūbsŭltō, frequentativum. [πηδῶ ὑφάλλομαι. Gall. *Sauteler, ſauter de bas en haut.* Ital. *Saltar in ſu.* Ger. Offt auffspringen. Hisp. *Saltar de abaxo arriba.* Pol. *Vstawnie kugorze skaczę.* Vng. *Fel ugrok deszelek.* An. *To hop often.*] Plautus in Cas. Vt subsaltabat postquam vicit villicus. Idem: Tu subsultas, ego miser vix asto præ formidine.

Subsŭltum, adverbium. [ἀναπηδητικῶς. Gall. *En treſſaillant, en ſautelant.* Ital. *Saltellando.* Ger. Mit auffspringen / oder auffhupffen. Hisp. *Saltando de abaxo arriba.* Pol. Skaczącz ku gorze. Vng. *Vgrandozua, szökdetselue.* Ang. *By hopping.*] Suetonius in August. cap. 83: Mox nihil aliud quàm vectabatur, & deambulabat, ita ut in extremis spatiis subsultim decurreret.

Subsĭlĭēs, (inquit Festus) Dicebantur quædam lamellæ sacrificiis necessariæ.

Sūbsĭmŭs, a, um, pen. prod. Aliquantulum simus. [ὑπόσιμος. Gall. *Vn peu camus.* Ital. *Simo, di naſo alquanto tirato.* Ger. Etwas flachnäsig. Hisp. *El que tiene vn poco las narizes romas.* Pol. *Poniel' ad noſſa pl'askiego.* Vng. *Valamenire sima.* Ang. *Somewhat flat in the noſe.*] Varro lib. 2. de Re rust. cap. 5: Vt sint bene compositę, & integris membris, &c. pilosis auribus, compressis malis, subsimisve, gibberibus demissis, &c.

Sūbsĭſto, is, n. t. Contrà sisto, consisto, pedem figo. [עמד *hamádh.* ὑφίσταμαι. Gall. *S'arreſter & demeurer quelque temps.* Ital. *Contraſtare, fermarsi, dimorare in vn luogo.* Ger. Bestehn/ entgegen stehn/bleyben stehn. Bel. Tegenstaen. Hisp. *Que darse, pararse.* Pol. Zastawiam sie. Vng. *Meg allapom.* Ang. *To stand still and tary.*] Cæsar 1. belli Gallic. Quo prælio sublati Helvetii, quòd quingentis equitibus tantam multitudinem equitum propulerant, audacius subsistere, nonnunquam ex novissimo agmine prælio nostros lacessere cœperunt. Virgil. 9. Aeneidos: Ergo nec clypeo juvenis subsistere tantū, Nec dextra valet. ¶ Subsistere feras, est excipere, nec cedere irruentibus, ut ait Budæus. Livius 1. ab Vrbe: Hinc róbore corporibus, animis q; sumpto, jam non feras tantùm subsistere, sed in latrones prædā onustos impetum facere, pastoribusq; rapta dividere. ¶ Subsistere in aliquo loco, est aliquandiu commorari. Virgil 2. Aeneid. quater ipso in limine portæ Substitit, atq; utero sonitum quater arma dedēre. Plinius Epist. 234: Gravissimis æstibus, utque etiam febriculis vexatus, Pergami substiti. Id est, restiti, remansi, commoratus sum. Lingua substitit timore. Ovidius Epist. 13. Substitit unda: hoc est, stetit, sive constitit. Virg. 8. Aen. Tybris ea fluvium, quàm longa est, nocte tumentem Leniit, & tacita refluēs ita substitit unda, Mitis ut in morem stagni, &c.

Sūbsŏlānŭs, ni, m. s. Ventus spirans ab ortu æquinoctiali, adversus Favonium: ita dictus quòd sub Sole nasci videatur: unde & Græci *Apelioten* appellarunt. [קדים *kadhim.* ἀπηλιώτης. Gall. *Le vent de Leuant.* Ital. *Leuante vento.* Germ Der Ostwind wäyet vom mittem auffgang der Sonnen. Hisp. *Viento del Oriente.* Pol. Wiatr od wschodu sl'onca weiacy. Vng *Nap keleti zel.* Ang. *An eaſt winde.*] Plin. li. 2. cap. 47: Ab Oriente æquinoctiali Subsolanus, ab Oriente brumali Vulturnus. Illum *Apelioten*, hunc Græci *Eurum* appellant.

Subsŏrtĭŏr, īris, d. q. Est sorte in alterius locum substituo, quemadmodum in judicum rejectorum locum fieri solebat. [ἀναψηφίζομαι. Gall. *Ietter au ſort.* Ital. *Gittare à ſorte, ſortire.* Ger. Durch die loßfellung andere Richter erwehlen. Hisp. *Sortear.* Pol. *Przez los inſza radewi bieram.* Vng. *Sors Zerent valaki helieben valaztot.* Ang. *To choose by lotte after an other haue chosen before.*] Cicer. 3. Verr. Cur ea quàm diu alium Prætorem, cum iis judicibus, quos in horum locum subsortitus es, de te in consilium iturum putasti, tam diu domi fuerunt?

Sūbsŏrtĭtĭō, onis, f. t. Electio quæ fit subsortiendo, cùm sorte in alterius locum aliquis substituitur. [גורל *ghorál* פור *pur.* ἀναψηφισμός. Gall. *Iettement de ſort, election par ſort.* Ital. *Gittamento à ſorte, eſſo ſortire, elettione per ſorte.* Ger. Ein wahl durch die loßfellung. Hisp. *Obra de ſorte ar, elecion por ſuerte.* Pol. *Przez los wibranie.* Vng. *Sors Zerent valo valaztas.* Ang. *Chosing by lotte.*] Cicero 3. Verr. Nam de subsortitione illa Iuniana Iudicum, nihil dico. Suetonius in Iulio Cæsare, cap. 41: Ac nequi novi cœtus recensionis causa moveri quandoque possent, instituit quotannis in demortuorum locum ex his qui recensiti nō essent, subsortitio à Prætore fieret. Cicero pro Cluentio: Et quod C. Verres Prætor urbanus, homo sanctus & diligens subsortitionem ejus in eo codice nō haberet, qui tum inter lites proferebatur.

Sūbstāntĭă, Vide SVBSTO.

Substerno, is, avi, atum, act. t. Subtus sterno; subjicio. [הציע *hitstsiah.* ὑποστρώννυμι, ὑποτάσσομαι. Gall. *Eſtendre deſſous, faire litiere.* Ital. *Sotto diſtender.* Ger Vnderstreuwen/oder spreuten Bel. Onderspreyden/onderstroyen. Hisp. *Derrocar por debaxo.* Pol. *Podsciel'am.* Vng. *Alaia teritem* Ang. *To spread or strawe vnder, to litter.*] Terētius in And. Ex ara hinc sume verbenas tibi, atq; eas substerne. Ovid. 15. Metamorph. Quassaq, cum fulva substravit cinnama myrrha. Cicero 2. de Nat. deor. Iam gallinæ aves q; reliquæ quietum requirunt ad pariendum locum, & cubilia sibi, nidosq; constituunt, eosq; quàm possunt mollissimè substernunt, ut quàm facillimè ova serventur. ¶ Substernere animo

animo omnia: id est, subjicere, supponere. Cicero dē Vniver. Animum igitur quum ille procreator mūdi Deus extúlit mente & voluntate genuíssentum denique omne quod erat concretum atque corporeum substernebat animo, interiusq; faciebat.

Sūbstrātŭs, hujus substratus, m. q. Ipse substernēdi actus. [מצע *matstsáh.* ὑπόστρωσις. Gall. *Estendement par dessous.* Ital. *Esso stendere disotto.* Ger. Vnderstreuwung. Hisp. *Derrocamiento por debaxo.* Pol. *Podesłanie.* Vng. *Alataterites.* Ang *Spreading or strawing vnder.*] Plin. lib. 24. cap. 9: Suffitu quoq; aut substratu fugant venenata.

Substrāmĕn, inis, n. t. Quod animalibus substernitur. [τὸ ὑπόστρωμα. Gall. *La tiere qu'on fait aux bestes.* Ital. *Letto che si fa alle bestie.* Ger. Ein vnder streuwe. Hisp. *Paja de la cama ò lecho por las bestias.* Pol. *Podesłanie.* Vng. *Barom allsa, agyas.* Ang. *That whith is spread vnder, litter.*] Varro lib. 3. de Re rustic. cap. 10: Easq; cellas provident, ne habeāt in solo humorem, sed habeant molle substramen è palea, aliáve quare.

Substillŭm, n. s. [Ger Feücht wetter/wann es nichts thut daß seufferen. Item, der kaltseich Pol. *Dżdża kropienie.*] Tempus illud dicitur quod ante pluviā, vel post pluviam est, non siccū, sed humidum, quòd aut jam stillet, aut nondum stillare desierit. Hęc Festus. ¶ Apud Catonē libro de Re rustica, ponitur pro ægritudine, quando stillatim urina emittitur, quam Græci vocant στραγγεύων Nunc (*inquit*) de iis quibus ęgrè lotium it, quibusq; suppositillum est.

Substĭtŭo, is, act. t. In locum alterius surrogo, sufficio. [ὑποκαθίστημι. Gal. *Substituer, mettre en la place d'vn autre.* Ital. *Sostituire* Ger An eines anderen statt setzen. Bel Eenen anderen in iemandts plaetse setten. Hisp. *Sustituir ò poner en lugar de otro.* Pol. *Na drugiego mieysce stanowiam.* Vn. *Mas helieben allatom.* Ang. *To put in an others roome.*] Cic 7. Verr. Tum iste homo nefarius in eorum locum alios substituere, & supponere cœpit. Idem 2. de Divin. In libris enim sententiam dicebamus, concionabamur, Philosophiam nobis pro Reipublicæ procuratione substitutam putabamus.

Substĭtutĭo, onis f. t. Surrogatio, suffectio. [ὑποκατάστασις. Gal. *Substitution.* Ital. *Sostitutione.* Ger Ersetzung eines statt/ nachsetzung. Hisp. *Sustituimiento.* Pol. *Zasadzenie na mieysce.* Vng. *Mas helieben valo allatas.* Ang *A putting in an others roome.*] Paulus Iurecōsult. in vulgari substitutiōne qua ei qui supremus morietur, hæres substituitur, rectè hæres substitutus etiam unico intelligitur.

Substo, stas, act. p. sustineo, & constans sum, non vacillo, aut labasco [עמד *hamádh.* ὑφίστημι Gall. *Tenir, bon, tenir ferme. soustenir.* Ital. *Sostenere.* Ger. Steiff bleyben stehn. Hisp. *Sostener.* Pol. *Tego stoie.* Vng *Alhatatosom meg marradok.* Ang. *To sústeine or abyde constantlie.*] Terentius in Andria: Perii, metuo ne substet hostes.

Sūbstantĭă, æ. f. p. Est quæ per se substat, & fundamentum præbet accidentibus, quæ sine illa subsistere non possunt. [ὑπόστασις, ἕξις, ὑπαρξις. Gall. *Substance, matiere, biens.* Ital. *Sostanza.* Ger Das wäsen eines dings dadurch es besteht. Hisp. *El subiecto de los accidente, lo que es.* Pol. *Podskac.* Vng. *Allat, termezet, valosag.* Ang *Substance, goodes.*] ¶ Quandoq; etiam substantia ponitur pro materia & argumento, circa quæ versatur cardo totius rei, Plinius Novocomensis in Epist. Substantia omnis orationis fuit cohortatus ejus ad pacem. Quint. in Procem. libri 1: Prima apud rhetorem elemēta, & quæ de ipsa Rhetoricæ substantia quæruntur, tractabimus. ¶ Quandoq; pro facultatibus Quint Vt plus substantiæ filio relinquerem.

Substăntīvŭs, a, um, Substantialis: hoc est, quod per se stare potest. [ὑπαρκτικός. Gall. *Substantiel* Ital. *Sostantiale.* Ger. Bestendig/das von jhm selbs besteht. Hisp. *Sustancial.* Pol *Przez sie stał'y.* Vng *Allatu.* Ang. *That may stand by the self. substantiall.*] Ejus contrarium est insubstantivus. Rufinus in expositione Symboli: Sed fortè dicas, ista, quam memoras, insubstantiva est generatio Neq; enim lux substantivum facit splendorem, aut cor substantivum generat verbum.

Substringo, is, act. t. Contraho coarcto, complico. [אסר *aphadh* רכס *rachás* בּרך *tsarár.* συσφίγω. Gall. *Serrer, restreindre referrer, restrecir.* Ital. *Stringere.* Ger. Vnden zusammen ziehen / oder stricken. Hisp. *Estrennir, apretar* Pol *Sczigam, zwieżuie.* Vng *ösue zoritom.* Ang. *To bind streict vnderneath, to straine hard.*] Quint. lib. 10: Omissa supplere, & effusa substringere. Martial. lib. 12: Festinant trepidi, substringere carbasa nautæ. Lucan. li. 3: Hinc & Sidoniæ gentes, auroq; ligatas Substringens Arimaspe comas, &c

Sūbstrictŭs, a, um, participiū. [אסור רכוס *aphúdh rachús.* ὑπερσυσφιγμένος Gall. *Reserré, restreint.* Ital. *Rinchiuso, stretto.* Ger. Engestrengt. Hisp *Estrenido, apretado.* Pol. *Związani.* Vng. *ösue zoritatot.* Ang. *Strayned or gyrded hard vnder neath.*] Colum. lib. 2 cap. 3: Boves quum ab opere disjunxerit, substrictos confricet, manibusq; comprimat dorsum. ¶ Est & substrictus, nomen ex participio, idē significans quod arctus, & contractus: cui opponuntur Prominens, & effusus. Colum. lib. 6. cap. 1, de tauri forma loquens: Vt sit magna portio corporis, ventre paulò substrictiore, qui magis rectus, & ad inundas fœminas habilis sit. ¶ Substricti testes. Plin. li. 32. cap. 3: Quinimò parvos esse, substrictosq;, & adhærentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse.

Substrŭo, is, act. t. Fundamentum jacio, ab imo extruo, à fundamentis erigo. [בנה *banáh* הקים *hikím.* κατασκάπτω, κατασκευάζω. Gall. *Edifier par dessous, bastir sur fondement.* Ital. *Sotto fabricare.* Ger. Vnderbauwen/ vnden auffbauwen. Hisp. *Edificar debaxo.* Pol. *Grunt wzwodzę, iakl'adam.* Vng *Fundamentomot vetek.* Ang. *To lay a fondation, to build.*] Plautus Most. Primùm dum parentes fabri liberûm sunt, & fundamentum liberorum substruunt, extollunt, &c. Liv 6. ab Vrbe: Capitolium quoq; saxo quadrato substructum est, opus vel in hac magnificentia urbis conspiciendum.

Sūbstrūctĭo, onis, verbale, f. t. Actus ipse substruēdi. [בנין *binján.* κατασκευή. Gall. *Bastiment sur fondement ou sur quelque chose.* Ital. *Fabrica, baxo.* Ger. Vnderbauwung. Hisp. *Obra de edificar debaxo.* Pol. *Podsadzenie, podbudowanie.* Vng. *Fundamentom, az allias meg vetes.* Ang. *A building of a fondation.*] Colum. lib. 2. cap. 2: Quibusdam substructionibus partes agri sunt occupādę. Cęsar lib. 2. belli Civil. Altera theatro, quod est ante oppidum substructionibus ejus operis maximis, aditu ad castra difficili, & angusto. Colum. lib. 1: Quum ex depressiore loco fuerint orsa fundamenta, non solùm superficiem suam sustinebunt facilè, sed & pro fultura & substructione fungentur adversus ea quæ mox, si fortè ullam prolatare libuerit, ad superiorem partem applicabuntur.

Sūbsum, Sub re aliqua situs sum, sub re aliqua lateo. [ὑπειμι. Gall. *Estre dessous.* Ital. *Esser sotto.* Ger. Vnder etwas seyn. Hisp. *Esser debaxo.* Pol. *Podliegł em.* Vng. *Alatta vagiok.* Ang. *To be vnder.*] Plinius: Suberant tecto abiegenæ trabes. Subest causa. Cic. 5. de Finib. Intelligatur aliquā subesse ejusmodi causam. Idem 1. Offic. Quum verò de imperio decertatur, belloq; gloria quæritur causas omnino subesse tamen oportet easdem, quas dixi paulò antè, &c. ¶ Aliquando subesse significat latenter inesse. Virg. 2. Georg. Quippe solo natura subest. ¶ Subesse, pro adjuvare aliquando ponitur. Plaut. in Trin. - quod ago, assequitur, subest, subsequitur.

Subsŭo, is, pen. corr. act. t. Ad imam rei cujuspiam partem aliquid assuo. [ὑποῤῥάπτω. Gall. *Coudre par le bas.* Ital. *Cucire di sotto.* Ger. Vnden anflicken oder bützen. Hisp. *Coser de baxo.* Pol. *Odespodznadszywam.* Vng. *Hozza foldom.* An. *To sew to some thing to the end of an other, or vnder.*] Horat. 1. Serm. Satyr. 2: -sunt qui nolint tetigisse nisi illas, Quarum subsuta talos tegat instita veste. Subsutam vestem, limbum intelligit, qui institæ subsuebatur.

Subtăl. Ex sub & talo componitur, significatq; cavum pedis, quanvis, & pro vola quandoq; accipiatur. Sipontinus.

Subtēgmĕn, minis, n. t. Filum quod sub stamine texitur, vel quod stamini intexitur. [ערב *hereb.* κρόκη. Gal. *La trame ou trai me d'vn tisserant.* Ital. *Trama da tessere.* Ger. Der eyntrag eines gewüps. Hisp *Trama de la tela.* Pol. *Watek.* Vn. *Bel fonak.* An. *The woufe of a webbe.*] Terentius in Heavt. Anus subtegmen nebat: præterea una ancilla erat. Ovid. 6. Metam. Inseritur medium radiis subtegmen acutis. Catul. Argon. Currite ducentes subtegmina, currite fusi. Virgil. 3. Aeneid. Fer picturatas auri subtegmine vestes.

Sūbtĕgŭlānĕŭs, a, um, adjectivum, Quod est aliqua ex parte ex tegulis cōfectum. [ὁ κῇ ὑποστεγῶν, ἢ καστέγων, στεγαῖος. Gal. *Qui est sous les tuilles ou dessous le toit, & à couuert.* Ital. *Cosa sotto le tegole ò sotto 'l tetto* Ger. Ein büne mit ziegten besetzt. Hisp *Cosa so la tejado y cubierta de teja.* Pol. *Dno czegł'a pol'ozone.* Vng *Teglabol tsinaltatot.* Ang. *That is vnder the baues or roofe of houses.*] Quæ & Barbarica dicebantur, ex testis tusis, rudere & calce constantia. Plin. lib. 36 cap. 25: Pavimenta credo primùm facta, quæ nunc vocamus *Barbarica* atq; *subtegulanea.*

Subtĕndo, dis, act. t. Subtus extendo, tendēdo subjicio. [ὑποτρώμνυμι, ὑποτείνω Gall Estendre par dessous. Ital Distender sotto. Ger. Vndenfür spannen. Hisp. *Estender debaxo.* Pol. *Odespotkuo podczigam.* Vng. *Alaia teritem.* Ang. *To extend or strecth abroade vnder.*] Cato de re rustica, cap 10: Lectum in cubiculo unum, lectos loris subtentos quatuor, & lectos communes tres.

Sūbtĕntārĕ, Tentare [נסה *nisáh* πειράζω. Gall. *Tenter.* Ital. *Tentare.* Ger. Heimlich versuchen. Hisp. *Tentar.* Pol. *Pokuszam.* Vng *Kefergetni.* Ang. *To assaye.*] Plautus in Truculen. Advenisti huc subtentatum exornatis ossibus.

Subtĕnŭis, tenue, om. t. Aliquantulum tenue. [ὑπολεπτός. Gall. *Vn peu tendre, menu & delié.* Ital. *Alquanto sottile.* Ger. Zimlich dünn/ oder klein Hisp. *Vn poco sotil y delgado.* Pol. *Przycżienszym.* Vng. *Vekoniotska.* Ang. *Somew hat thinne and slender or small.*] Varro 2. de Re rustica, cap. 7: Non angusta juba, crebra, fusca,

subcrispa,

subcrispa, subtenuibus setis implicata in dexteriorem partem cervicis.

Sūbtĕr, Præpositio locum denotans inferiorem, sicut Super, superiorem. [תחת *tachath.* ὑπένερθε. Gall. *Dessous.* Ital. *Sotto.* Ger. Vnder/vnderthalb. Hisp. *Debaxo.* Pol. *Pod.* Vng. *Alatta.* Ang. *Vnder.*] Iungitur autem ferè accusativo. Cicero in Arat. Spiniferam subter caudam pistricis adhæsit. Idem 3. Tuscul. Plato itam in pectore, cupiditatem subter præcordia locavit. ¶ Nonnunquam etiam ablativo. Virg. 9. Aeneid. Ferre juvat densa subter testudine casus. ¶ Ponitur & sine casu, adverbialiter. Cicero de Som. Scipionis: Deinde subter mediam ferè regionem sol occupat.

Sūbtĕrdūco, cis, verbum Plautinum, Subterfugio, clàm me educo, elabor. [ὑποκρύπτω. Gall. *Se retirer à part secrettement, se soustraire & retirer de la compagnie.* Ital. *Fuggire di nascoso, sotto fuggire.* Ger. Sich verschleichen oder entziehen. Hisp. *Huyr à escondidas.* Pol. *Czicho vchodzè.* Vng. *El lopom magam.* Ang. *To go away priuelie, to drawe him self frome the companie of others.*] Plaut. in Mil. -serva istas fores, Ne tibi clàm se subterducat istinc. Id est, ne hinc abeat te inscio.

Sūbtĕrfluo, is, ere, n.t. Notæ est significationis. [ὑποῤῥέω. Gal. *Couler par dessous.* Ital. *Correre, scorrere.* Ger. Vndenhärfliessen. Hisp. *Correr por debaxo lo liquido.* Pol. *Odespodz pl'ine, czicke.* Vng. *Alattafoliok.* Ang. *To flow vnder.*] Plin. lib. 8. cap. 50: Torrente rapido minaciter subterfluente.

Sūbtĕrfŭgĭo, subterfugis, pen. corr. Clàm aufugio, subterduco. [ὑπολδύομαι, ὑποκδιδράσκω, ὑποκρύπτω. Gall. *Eschapper, s'enfuir en cachette, euiter.* Ital. *Fuggire secrettamente, di nascoso.* Ger. Heimlich entfliehen. Hisp. *Huyr secrettamente y a escondidas.* Pol. *Czicho vchodze, vcziekam.* Vng. *Alattomba el lopom maganat, el zaladok.* Ang. *To flee away priuelie, to escape, to auoyde.*] Plaut. in Bacch. Subterfugisse mihi sic hodie Chrysalum? ¶ Aliquando vito, vel detrecto. Plautus in Merc. Nequicquã ego mare subterfugi sævis tẽpestatibus. Sic dicimus: Subterfugere militiam, Subterfugere laborem, periculum: hoc est, detrectare.

Sūbtĕrlăbŏr, pen. prod. subterlaberis, pen. corr. d. t. Elabor, & effugio. [ὑπολδύομαι, ὑποκρύπτω. Gall. *S'escouler & s'en aller en cachette, secrettement.* Ital. *Fuggire tacitamente.* Ger. Entrünnen. Hisp. *Huyr à escondidas.* Pol. *Vcziekam.* Vng. *El zaladok.* Ang. *To runne or flow vnderneath, to escape or slipe away priuelie.*] Livius 10. bell. Pun. Sed neq; rostro ferire celeritate subterlabentem poterant: neq; transilire armati ex humilioribus in altiorem navem.

Sūbtĕrlĭno, is, pen. corr. act. t. Imam rei alicujus partem perlino. [ὑποχρίω, ὑπαλείφω. Gall. *Oindre par dessous.* Ital. *Vgnere per di sotto.* Ger. Vnden bestreichen oder ansalben. Hisp. *Vntar por debaxo.* Pol. *Odespodz namazuie.* Vng. *Alatt meg kenem.* Ang. *To anoynt vndernеath.*] Plinius libro 28. capite 7: Sotira obstetrix, tertianis, quartanisq; efficacissimum dixit plantas agri subterlini.

Sūbtĕrmĕo, as, n. p. Subtus transeo. [ὑποπορεύομαι, ὑπερχομαι, ὑποβαίνω. Gall. *Passer par dessous.* Ital. *Passare per di sotto.* Ger. Vnderthalb gehn Hisp. *Passar por debaxo.* Pol. *Odespodz ide.* Vng. *Alatta el megiek.* Ang. *To passe or go vnder neath.*] Claud. de Aponi balneis: Et junctos rapido pontes subtermeat æstu.

Sūbtĕro, is, act. t. Comminuo, attero. [כתרת *chathâth* כתש *chathâsch.* συντρίβω. Gall. *Casser & briser, ou broyer menu.* Ital. *Pestare, tritare, sminuire, consumare.* Ger. Zerreyben/vnden abschleissen. Hisp. *Gastar, desmenuzar, hollar, trillar.* Pol. *Zetieram, odespodz prziczieram.* Vng. *Meg rontom.* Ang. *To bruise in small pieces.*] Columm. li. 12. cap. 5: Salis sextariũ subterito & subtritum cũ quarto mellis aceto diluito. Cato cap. 72: Boves ne pedes subterant, prius quàm in viam quoquam agas, pice liquida cornua infima ungito.

Sūbtrītŭs, a, um, Attritus. [כתרת *chathâth* כתש *chathâsch.* συντεταμμένος. Gall. *Vsé, broyé, brisé.* Ital. *Alquanto frusto, vsato.* Ger. Vnden abgeschtissen. Hisp. *Gastado, desmenuzado, trillado.* Pol. *Despodz otarti.* Vng. *El romlott, kopott.* Ang. *Worne, bruised.*] Plaut. Asin. -sed tamen tu ineptè eos asinos prædicas Vetulos, claudos, quibus subtritæ ad femina jam erant ungulæ.

Subtĕrrānĕus, a, um, Quod est sub terra. [ὑπόγειος. Gall. *Qui est sous la terre.* Ital. *Sotto terra.* Ger. Das vnder der erden ist. Hisp. *So tierra.* Pol. *Podziemni.* Vng. *Föld alat valo.* Ang. *That is vnder the earth.*] Golum. lib. 1. cap. 7: Vinctis quàm saluberrimum subterraneum ergastulum plurimis: sitq; id angustissimum fenestratum illustratum fenestris: Idem: Nam ferè cùm his partibus ædificia rimas egerunt, cava præbent, & latebras subterraneis animalibus.

Sūbtexo, is, xui, xtum, act. t. idem quod Subjungo. [הדביק *hidhbik.* ὑποζεύγνυμι. Gall. *Aioindre, aioustier.* Ital. *Sottogiungere.* Ger. Hinden dran wäben/ vndeh dran setzen. Hisp. *Arimadir y tener por debaxo.* Pol. *Na koncu przidl'uzam.* Vng. *Vtanna vetem.* Ang. *To weane or ioyne to.*] Plin. lib. 25. cap. 11: Verùm & generatim mẽbratimq; singulis corporũ morbis remedia subtexemus.

Sūbtīlis, & hoc subtile, om. t. Quod est tenuium partium: [דק *dak.* λεπτὸς, λεπτομερὴς. Gall. *Subtil, menu, delié.* Ital. *Sottile, tenue.* Ger. Rein/subtyl. Hisp. *Sotily delgado.* Pol. *Subtilni, chedogi.* Vng. *Vekoni, gienge.* Ang. *That is made of thinne and small partes, subtille.*] ut Subtilis succus. Plin. li. 11. cap. 5: Apes succum subtilissimum contrahũt. ¶ Ponitur etiam pro ingenioso & docto. ¶ Subtile consilium: id est, implicatius, nec cuivis obvium. λεπτὸν νόημα. ¶ Conclusio subtilis. Quint. lib. 7. cap. 4: Conclusio subtilis, & ad morem Dialecticorum formata. Cicero lib. 3. de Finib. Stoicorum autem non ignoras quàm sit subtile, & spinosum potius differendi genus. ¶ Subtile judicium: id est, acutum, & perspicax. ὀξύ. Cic. ad Catonem, lib. 15: Nam ad meum sensum, & ad illud syncerum ac subtile judicium nihil potest esse laudabilius quàm est tua oratio. ¶ Subtile palatum, & subtilis gula, quæ sapores acutè dijudicat. Horat. 2. Serm. Satyr. 8: Fervida quæ subtile exudant vina palatum. Colum. lib. 8. cap. 16: Hoc igitur perjurium multorum subtilium fecit gulam, doctaq; & erudita palata fastidire docuit fluvialem lupum.

Subtīlĭtās, atis, f. t. Tenuitas, gracilitas, acumen. [דק *dok* (vel) *dak* λεπτότης, ἰσχνότης. Gall. *Subtilité.* Ital. *Sottiglieza, sottilità, sottigliauza.* Ger. Spitzfündigkeit/subtilheit. Hisp. *Sotileza ò delgadez.* Pol. *Subtilnosnoz, winalazek subtilni.* Vng. *Vekonsag, eles okossag.* Ang. *Subtilitie, sharpnesse of witte.*] Cicer. lib. 1. Acad. Apud nostros enim non ignoras quæ sit, & quanta subtilitas.

Sūbtĭlĭtĕr, adverb. [λεπτὸς, ἰσχνῶς. Gall. *Subtilement, par le menu.* Ital. *Sottilmente, per il minuto.* Ger. Scharpffsinnigerlich. Hisp. *Sotil y delgadamente.* Pol. *Subtilnie.* Vng. *Eleszen, okosson, melyen.* Ang. *Subtillie.*] Acutè, acriter, tenuiter. Cic. 1. Tusc. Sed Zeno quum Arcesilam anteiret ætate, valdeq; subtiliter differeret, & peracutè moveretur, corrigere conatus est disciplinam.

Sūbtĭmĕo, subtimes, penult. corr. Aliquantum timeo, subvereor, subformido. [ὑποφοβέομαι. Gal. *Craindre aucunement, auoir quelque peur.* Ital. *Temere alquanto, dubbitare, hauer paura.* Ger. Ein klein förchten. Hisp. *Vn poco temer, dudar.* Pol. *Obawiam sie.* Vng. *Felek zabassu.* Ang. *To feare a litle.*] Cicero 2. Philip. Num quid subtimes ne ad te hoc crimen pertinere videatur?

Sūbtrăho, is, act. t. De medio aufero. [נתל *talakách.* ὑπεξάγω. Gall. *Soustraire & retirer d'auec.* Ital. *Tuor di sotto, rubbare.* Ger. Entziehen. Hisp. *Sacar de otra cosa, hurtar.* Pol. *Odczigam, zimuie.* Vng. *El vonzom.* Ang. *To drawe away frome others.*] Plin. lib. 11. cap. 18: Subtrahitur itaq; deducta multitudine. Ovid. in Ibin: Subtrahitur pressò mollis arena pede. Cicero ad Q. Fratrem, lib. 2: Quò ego me libentius à curia, & ab omni parte Reipub. subtraho. Ovid. 5. Trist. Subtrahis & facto tu quoq; colla jugo. Virg. 6. Aeneid. Siste gradum, teq; aspectu ne subtrahe nostro. ¶ Subtrahere etiam accipitur pro surripere, sive furari. Plaut. in Calin. -nam peculi probam nihil habere addecet Clam viro: & quæ habet partum, ei haud commodi est quin viro aut subtrahat, Aut stupro invenerit.

Sūbtrīstis, e, om. t. Aliquantulum tristis. [ὑπολυπηρὸς. Gall. *Vn peu ou aucunement triste.* Ital. *Alquanto di mala voglia, alquanto dolente.* Ger. Etlicher maass trawrig. Hisp. *Cosa vn poco triste.* Pol. *Przesmutniezym.* Vng. *Maid szomoru.* Ang. *Somewhat sadde and heauie harted.*] Terent. in Andr. Subtristis visus est esse aliquãtulum mihi.

Sūbtūndo, is, Tundo. [כתרת *chathâth* כתש *chathâsch.* κόπτω. Gall. *Frapper ou coigner par dessous.* Ital. *Battere, pestare per di sotto.* Ger. Zerbleuwen/ subpen. Hisp. *Tundir ò herir por debaxo.* Pol. *Ztl'ukam, zbyam.* Vng. *Tsrõm, rontom.* Ang *To beat or stroke.*] Tibul. lib. 1. Eleg. 10: Flet teneras subtusa genas: sed victor & ipse Flet sibi dementes tam valuisse manus.

Sūbtūrpĕ, Quod turpitudinis nonnihil habet conjunctum. [ὑπαισχρὸν. Gal. *Aucunement laid.* Ital. *Alquanto brutto.* Ger. Etlicher maass wüst vnd vnflätig. Hisp. *Cosa vn poco torpe ò fea.* Pol. *Przispetnieisim.* Vng. *Rut zabassu.* Ang. *Somewhat vnhoneſt and filthie.*] Cicer. de Clar. Orator. Exprimenda enim sunt, & ponenda ante oculos ea quæ videantur & verisimilia, quod est proprium narrationis: & quæ sint, quod ridiculi propriũ est, subturpia.

Sūbtūrpĭcŭlŭs, diminutivum, Minus quàm subturpis. [ὑπαισχρότερος. Gall. *Aucunement ou vn peu laid, vn peu vilainet.* Ital. *Alquanto ò vn pochetto brutto.* Ger. Ein wenigtin vngeschaffen oder wüstlechtig. Hisp. *Vn poquito torpe y feo.* Pol. *Trochosipetni.* Vng. *Rutotska.* Ang. *Somewhat or a litle filthie.*] Cic. ad Atticum lib. 4. Subturpicula mihi videbatur esse παλινῳδία.

Subtŭs, adverb. Sub. [תחת *táchath.* ὑπένερθε. Gall *Dessous.* Ital. *Sotto.* Ger. Vndenfür/vnderthalb. Hisp. *Debaxo.* Pol *Pod.* Vng. *Alatt.* Ang. *Vnder.*] Varro 2. de Re rust cap. 9: Labris subnigris aut rubicũdis, neq; resimis superioribus, neq; pendulis subrus, mento suppresso.

Sūbŭcŭlă, Intima vestis quæ ferè ex lino fit, ita dicta, quòd ea subtus induamur. [כתנת *chethóneth.* ὑποχίτων, χιτωνίσκος, ὑποδύτης. Gall. *Vne chemise.* Ital. *Camiscia.* Ger. Ein vnderhembd.

Hiſp. *Veſtidura debaxo de otra, camiſa.* Pol. *Wel'niana koſzula, ſerdak.* Vng *Dolomany.* Ang *A ſhirt.*] Varro de vitâ populi Roman. Poſtquam binas tunicas habere cœperunt, inſtituerunt vocare ſubuculam & induſium. ¶ Eſt & ſubucula libū quod diis dabatur ex alica, oleo & melle compoſitum. Feſtus.

Sŭbŭcŭlātŭs, a, um, Subucula indutus. [ὑποστολὴν ἔχων. Gall. *Veſtu d'vne chemiſe.* Ital. *Camiſcrato.* Ger. *Mit einẽ vnderhembd angethan* Hiſp. *Veſtido de camiſa.* Pol. *Oblecżony w koſzule wel'niana.* Vng. *Dolmanyos.* Ang. *That is cladde with a ſhirte.*] Quintil. libro 8, cap. 3: Nec à verbis modò, ſed à nominibus quoq; derivata ſunt quædam: ut à Cicerone ſubuculatum, & ab Aſinio fimbriatum.

Sŭbvĕho, is, act. t. Adverſo flumine adveho, vehiculis, navibúsve affero. [הֵבִיא *hebí.* ὑποκομίζω. Gall. *Lauer en haut, faire monter, enleuer, emporter.* Ital. *Inhalzare ò portare.* Ger. *Hinauffführen/ etwan hinfüren.* Bel. *Opvueren.* Hiſp. *Traer debaxo arriba.* Pol. *Przewożie woze.* Vng *Axvizen ſel vizem.* Ang. *To exſtoll or lift vp, to conueigh or carie.*] Plin. lib. 31. cap 1: Saxa etiam lapides ſubvehunt, portantes aliena pondera. Livius ab Urbe: Nam feſſis omnibus viis per quas commeatus ex Samnio ſubvehebatur, fame domiti Samnites qui Luceriæ in præſidio erant, legatos miſêre ad Conſulem Romanum. Ovid. lib. 8. Metamorph. illa dato ſubvecta per æëra curru Devenit in Scythiam.

Sŭbvĕctārĕ, frequentativum. [πολὺς αὐάζω Gall. *Enleuer ou emporter & charrier ſouuent.* Ital *Menare, portare ſouente.* Ger *Dahẽ führen eine füẽhens.* Hiſp. *Traer muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie ieſtem na wozie.* Vng. *Fel viddegelem.* Ang *To liſt vp, conueigh or carie often.*] Plautus in Aſin. Ipſos qui tibi ſubvectabant rure huc virgas ulmeas. Virgilius lib. 6 Aeneidos: Et ferruginea ſubvectat corpora cymba.

Sŭbvĕctĭo, onis, f. t. Subvehendi actus. [κομιδή. Gall *Enleuement, apport, charroy.* Ital. *Eſſo menare ò cõdurre.* Ger *Führ oder führung.* Hiſp. *Traimiento, lleuamiento.* Pol. *Wożienie.* Vng *Fel vives.* Ang *Lifting vp, conueighing or carying.*] Cæſar 7. bel. Gall. Sin maturius ex hybernis educeret, ne abs re frumentaria duris ſubvectionibus laboraret.

Sŭbvĕctŭs, us, ui, m. q. idem. Tacitus lib. 15: Et proviſi ante commeatus, quorum ſubvectu, &c.

Sŭbvĕnĭo, nis, n. q. Subſidio venio, ſuppetias fero, auxilior, ſuccurro, opem fero. [עֵזֶר *hazár* ἐπικουρέω β. Gell. *Secourir, aider, ſubuenir.* Ital *Souuenire, ſoccorre, adiutare.* Ger. *Zuhülff kommen.* Bel. *Helpen* Hiſp. *Seccorrer, ayudar.* Pol. *Na pomoc przychodzie, pomagam.* Vng. *Meg ſegitem.* Ang. *To ſuccour, to aide or help.*] Plaut. Qui toties tibi miſero ſubveni. Cæſar 5. bell Gall. Succurrit inimicus illi Varenus, & laboranti ſubvenit. Terentius Evnuch. Sed neceſſe eſt huic ut ſubveniat. Cic. ad Catõnem lib. 15: Quumq; eo animo veniſſem, ut utriq; provinciæ, ſi ita tempus ferret, ſubvenirem

Sŭbvĕnītŭr, impersonale. Cic. de Aruſp. reſp. Idemq; earum templum inflammavit dearum, quarum ope etiam aliis incendiis ſubvenitur.

Sŭbvēntārĕ, frequentativum. ¶ πολὺς ἐπικουρέω. Gall. *Subuenir, ſecourir & aider ſouuent.* Ital. *Souuenire, ſoccorrere, aiutare ſpeſſo.* Ger. *Embſig zu hülff kommen/zuſpringen* Hiſp. *Soccorrer y ayudar muchas vezes.* Pol. *Vſtawnie ieſtem na pomoci.* Vng. *Meg ſegitdegelni.* Ang. *To ſuccour, help or aide often.*] Plautus Rud. Spes bona obſecro ſubventa mihi.

Sŭbvērbŭſtă, ſtæ: Id eſt, verubus uſta, inquit Feſtus. Plaut. Viſceroſam, compeditam, ſubverbuſtam, ſordidam.

Sŭbvĕrĕŏr, eris, Aliquantulum vereor, nonnihil timeo. [ὑποδέδοικα, ὑποδέδοιχα. Gall. *Craindre aucunement, auoir quelque peur.* Ital. *Dubitare, temere alquanto.* Ger. *Etlicher maß förchten / minder vnd mehr beſorgen.* Hiſp. *Temer vn poco.* Pol. *Obawam ſie.* Vng. *Maid felek.* Ang. *To feare a little.*] Cicero ad Marcellum: Venit enim mihi in mentem ſubvereri interdum, ne te delectet tarda deceſſio.

Subvĕrto, is, act. t. Deſtruo, ſive demolior, tollo, deleo. [נתס *nathás* נתץ *nathátz* נתש *nathásch* καθαιρέω. Gall *Renuerſer ce qui eſt deſſus deſſous.* Ital. *Souuertere.* Germ. *Vmbkehren / das vnder ob ſich kehren.* Belg. *Ombkeeren.* Hiſp. *Tranſtornar debaxo arriba.* Pol. *Wywracam.* Vng. *Elrontem, fel forditom.* Ang. *To deſtroye or turne vp ſide downe.*] Saluſt in Iugurth. Probarentne tantùm flagitium, an decretum Conſulis ſubverterent, parum conſtabat. ¶ Subvertere, perdere calumniis. Tacit. lib 3: Quum omnis domus delatorũ interpretationibus ſubverteretur. ¶ Subverti etiam dicuntur Fruges & legumina, quum impinguandi agri cauſa inarantur. Columell. libro 12. capite 2: Item qui lupinum ſtercorandi agri cauſa ſerit, nunc demum aratro ſubvertit.

Sŭbvērto, as, are. frequentativum. [πολὺς καταστρέφω Gall. *Renuerſer ſouuent.* Ital. *Renuerſciare ſpeſſo.* Ger *Offt vnd dick vmbkehren oder vmbwerffen.* Hiſp. *Tranſtornar à menudo.* Pol *Częſto wywracam.* Vng. *Fel forditdagalom.* Ang. *To turne vp ſide downe, or deſtroye often.*] Plautus Cur. Vel qui ipſi vortãt, vel qui alios ſubverſandos præbeant.

Subvĕxŭs, adject. ut Convexus. [ἀναφερής. Gall. *Courbé en haut, comme voulté.* Ital. *Incoruato in alto, come voltato.* Ger *Obſich gebogen.* Hiſp *Encoruado en alto.* Pol. *Sklenieſzi.* Vng. *Domborodo.* Ang. *Bowed vpward lik an arche roofe.*] Livius 3. belli Pun. Omnia faſtigio leni ſubvexa.

Subvĭrĭdĭs, de, pen. corr. om. t. Aliquantum viride. [ὑποπράσινος. Gall. *Aucunement verd.* Ital *Verdegiante.* Ger. *Etlicher maß grün* Hiſp. *Coſa vn poco verde.* Pol. *Przyzielieiſzim.* Vng. *Valamemure Zöld.* Ang. *A litle grene.*] Plin. lib. 37. cap. 10: Balanitæ genera duo habent, ſubvirides, & Corinthii æris ſimilitudine. Idem lib. 25. cap 9: Therionarca fruticoſa, foliis ſubviridibus, flore roſeo.

Sŭbŭlă, læ, f. p. Inſtrumentum ſutorum, quo illi calceos ſuentes corium perforant. [מַרְצֵעַ *martzéah.* ὀπήτιον. Gall. *Alene de cordonnier.* Ital. *Lina ò leſina, ouer ſublia di calegaro.* Ger. *Ein Schumacher aht.* Bel. *Een Eſen.* Hiſp *Aleſna, inſtrumento de capatero.* Pol. *Szydl'oſzwieczkie.* Vng. *Arr.* Ang. *An awle that cordiners vſe.*] Martialis lib. 1: Quodq; tibi tribuit ſubula, ſica rapit. Colum. lib. 6. cap 5: Aenea ſubula pars auriculæ latiſſima circumſcribitur.

Sūbūlcŭs, ci, m. ſ. Cui porcorum nutriendorum cura commiſſa eſt. [ὑοφορβός. Gall. *Porcher.* Ital. *Porcaro.* Ger. *Ein Seuwhirt.* Hiſp. *Porquero, que guarda puercos.* Pol. *Swinski paſtucha.* Vng. *Disno paztor.* Ang. *A Swyneheard.*] Varro de Re ruſtica, lib. 2. cap 4: Altitudinis hæc modus ſit, ut ſubulcus facilè circunſpicere poſsit, nequis porcellus a matre opprimatur. Columella in Præfatione 1: Porculatoris verò & ſubulci diverſa profeſſio, diverſæ paſtiones.

Subŭlo, as, are, n. p. corr. Lingua Hetruſca dicitur tibicen. αὐλητὴς. Latinus apud Feſtum: Subulo quondam vicinas propter aſſidebat aquas. ¶ In alio ſignificatu ſubulones dicuntur cervi quibus ſunt cornua ſimplicia, minimeq; ramoſa, ad ſubularum ſimilitudinem Plin lib. 11. cap. 37: Aliis ſimplicia tribuit, ut in eodem genere ſubulonibus ex argumento dictis. Idem lib. 28. cap. 17: Sunt & qui ſuum fimi cinerem profuiſſe ſcripſerint in paſſo: & cervi pulmonem, maximè ſubulonis.

Subvŏlo, as, are, n. p. Surſum volo. [ἀναπέτομαι. Gall. *Voler vn peu en haut.* Ital. *Volar in alto.* Ger. *Auff fliegen / obſich fliegen.* Hiſp. *Volar de abaxo arriba.* Pol *Podlatuie.* Vng. *Fel repwelök.* Ang. *To flie vpward.*] Plin. lib 10 cap 8: Itaq; & columbæ nevêre exitus pericula, viſoq; confidunt, aut ſubvolant. Cicero. Tuſculan. Si hæ ſurſum rectis lineis in cœleſtem locum ſubvolent. Ovid. 14 Metam. numerusq; ex ordine major Subvolat, & remos planis circumvolat alis.

Sŭbvōlvo, is, ere; act. t. Surſum volvo. [ἀναπυλίω. Gall. *Rouler, faire rouuer* Ital *Riuolgere* Ger *Vberſich welgen / hinauff trollen.* Hiſp. *Reuoluer* Pol. *Zwierchu walic.* Vng. *Fel hömpolgetem.* Ang. *To roll vp.*] Virgil. 1. Aeneid. Inſtant ardentes Tyrii pars ducere muros, Molirique arcem, & manibus ſubvolvere ſaxa.

Sŭbŭrbĭă, n. ſ. plurali numero tantùm ſunt frequentes extra urbem domus, ſeu ſi vici urbani, quaſi ſub urbe. [פְּרָזִי *pherazi* חוּרִי *chavvóth.* τὰ ὑπὸ τὰς πύλας χωρία. Gall. *Fauxbourgs.* Ital. *Borghi.* Ger *Vorſtett* Bel *Voorſteden.* Hiſp. *Arrauales cerca de la ciudad.* Pol *Przedmieſzcia.* Vng. *Hoſtak.* Ang. *Suburbes.*]

Sŭbŭrbānŭm, ni, n. ſ. ſubſtantivum, Prædium urbi vicinum. [פְּרָזִי *mighrásch* חוּרִי *chavvóth.* τὸ ὑπὸ τὰς πύλας χωρίον. Gal. *Maiſon ou edifice es fauxbours & hors la ville.* Ital. *Caſa poſta dell'vna cità.* Ger. *Ein Gut nah bey der Statt gelegen* Hiſp. *La hazera la cerca da la ciudad.* Pol. *Folwark przedmieſzkowy* Vng. *Hatarbeli.* Ang. *A manor or piece land nere a towne.*] Sueton. in Augusto. Natalis locus ejus oſtenditur adhuc locus in avito ſuburbano inter Veliras permodicus.

Sŭbŭrbānŭs, Quod urbi eſt vicinum: [ὁ ἐγγὺς πόλεως ὤν, vel ὁ ἐν τοῖς προαστείοις ὤν. Gall. *Qui eſt des fauxbourgs ou aupres.* Ital. *Di borgo, o appreſſo alla cità.* Ger. *Nah an die Statt ſtoſſend.* Hiſp. *Cerca de ciudad.* Pol. *Przedmieſczani.* Vng. *Axmi kõzel axvarasi.* Ang. *Nigh the towne.*] ut Regio ſuburbana. Colum. lib. 7. cap. 9. Hoc autem fit longinquis regionibus, ubi nihil niſi ſubmittere expedit. Nam ſuburbanis lactens porcus ære mutandus eſt. Cic. de Divin. Ita aqua Albana deducta ad utilitatẽ agri ſuburbani, non ad arcem, urbemq; tenendam. Ros amœnus & ſuburbanum. Cicero pro Roſc. Amer. Hortulus ſuburbanus, Plin lib. 35. cap. 10

Sŭbŭrbānĭtas, atis, f. t. Vibis vicinitas. [ἡ ἐγγὺς τῆς πόλεως ὁμοιότης τῶν προαστείων σωμάτων Gall. *Vn voiſinage de la ville, ou ſont les fauxbourgs ſotto la cità.* Ger. *Die Nachbawrſchafft deren ſo in Vorſtetten wonen.* Hiſp. *Cercanidad de la ciudad* Pol *Przedmieſczenie, ſkrze.* Vng. *Varoſnak közel volta.* Ang. *The neighbourhood of ſuburbes.*] Cicero 4. Ver. de Sicilia loquens: Nec populo Romano jucunda ſuburbanitas eſt hujus provinciæ.

Sŭburo, uris, uſsi, Leviter aduro [ὑποκαίω Gall *Bruſler vn peu.* Ital. *Ardere ò abbruſciare alquanto:* Ger. *Beſengen / vnden auff ein*

ſtein abbrennen. Hiſp. *Quemar vn poco.* Pol. *Przipaliam.* Vng. *Keueſſe meg egetem.* Ang. *To burne a litle.*] Suetonius in Auguſto: Solitusq; ſit crura ſuburere nuce ardenti, quò mollior pilus ſurgeret.

Sūbvūltŭrĭŭs, a, um, [ὁ ἐν γυπειδὴς, γυπὶ παρόμοιος. Gall. *Rapineux & noiraſtre comme le vaultour.* Ital. *Alquanto rapace come l' auoltore.* Ger. Etlicher maß der Raubgeiren art. Hiſp. *Arrebatador como el bueytre.* Pol. *Poniekad zwarzi k ſobie kradnacei.* Vng. *Kefelyð moggyara valo.* Ang *Rauenous.*] Vox eſt à Plauto riſus movendi gratia conficta, qui Ampeliſcæ puellæ corpus ſubvulturium tribuit, quòd vulturis ritu raperet aſpicientes. Verba ejus ſunt hæc in Rudente: Proh dii immortales! Veneris effigia hæc quidem eſt, Vt in ocellis hilaritudo? eia, corpus cujuſmodi Subvulturiũ? illud quidèm ſubaquilum volui dicere.

Sūccēdo, is, n. t. Subeo, ingredior. [ὑπαδύομαι. Gall. *Succeder, venir en la place, entrer.* Ital. *Andar ſotto, ſuccedere, intrare.* Ger. Hinundergehen. Bel. Ondergaen. Hiſp. *Succeder à otro.* Pol. *Podchodze.* Vng. *Be megyök.* Ang. *To ſucced, to come in an others roome.*] Cicero pro Domo ſua: Is tectum, quod imbris vitãdi cauſa ſuccederet, nullum habebat. Virgil. lib. 3. Georg. Aut tecto aſſuetus coluber ſuccedere, & umbræ, Peſtis acerba boum, pecoriq; aſpergere virus. Cæſar 2. belli Gall. Murusq; defenſoribus nudatus eſt: teſtudine facta portis ſuccedunt, murumq; ſubruũt. ¶ Succedo aliquàndo ponitur pro in alterius locum venio. ἀμείβομαι, ὑφίζανω. Cæſar 5. bell. Gall. Stationesq; diſpoſitas haberent, atq; alios alii deinceps exciperent, integriq; & recentes defatigatis ſuccederent. Cic. 3. Offic. Quid ergo? hic non noceat qui quondã quaſi veneno perficiat ut veros hæredes moveat, in eorum locum ipſe ſuccedat? ¶ Inde ſucceſſor, ἀμοιβεύς, & Succeſſio, ἀμοιβή. de quibus infrà. ¶ Accipitur aliquãdo ſuccedere, pro proſperè cedere, ſeu feliciter evenire. [הִצְלִיחַ *hitsliach.* εὐοδοῦμαι.] Terent. in Andr. Hãc nõ ſucceſſit, alia aggrediamur via. Liv. 8. ab Vrbe: Vt ſi ſucceſſiſſet incœptum, cogitaret popul. Rom. potius, cum quãto ſtudio, periculoq; reditum in amicitiam ſuam eſſet, quàm qua ſtultitia & temeritate de officio deceſſum. Cicero ad Brutum: Nos te, tuumq; exercitum expectamus: ſine quo (ut reliqua ex ſententia ſuccedant) vix ſatis liberi videmur fore. ¶ Succeſſit, accipitur pro accidit. Plin. lib. 28. cap. 8: Quòd ſi ſucceſſit alienari mente, vel ex equo hominem decidere. ¶ Succeſſum eſt, impersonaliter. Cicero ad Plancum lib. 13: Qui quum fortè Quæſtor Macedoniã obtineret, neq; ei ſucceſſum eſſet, Pompeius in eam provinciam cum exercitu venit.

Sūccēſſŭs, a, um, participium paſſivum ſine verbi origine, Proſperè ſuccedens, proſperè factus. Cic. ad Tiron. lib. 16: Nam quum omnia mea cauſa velles mihi ſucceſſa, tum tua: ſocium enim te meorum commodorum ſemper eſſe volui. τὰ ἐπιτυγήματα, τὰ κατορθώματα, τὰ κατευοδώματα.

Sūccēſſŭs, us, m. q. Eventus tàm malus quàm bonus. [τύχη. Gal. *Bonne iſſue, bonne fin, bon-heur, ſuccez.* Ital. *Auuenimento.* Ger. Ein außgang/ oder fortgang/ er ſey gut oder böß/ glückſat. Bel. Eenen vaortganck. Hiſp. *Lo que ſuccede.* Pol. *Szczeſcie, przypadek ſ'i albo dobri.* Vng. *Ki menetel, kõ vetkezen dõ. dolog.* Ang. *The end and iſſue, ſucceſſe.*] Vnde bonum ſucceſſum, & proſperos ſucceſſus, & infœlices ſucceſſus legimus. Virgil. lib. 2. Æneid, Atq; hoc ſucceſſu exultàns, animisq; Chorœbus. Liv. 1. ab Vrbe, in Præfat. Cum bonis potiùs ominibus, votisq; ac precationibus deorum, dearumq;, ſi (ut Poëtis) nobis quoq; mos eſſet, libentiùs inciperemus: ut orſis tanti operis ſucceſſus proſperos darent. Ovid. 8. Metamorph. Nec tamen illa ſui ſucceſſu lætior ictus, Quàm Meleager erat. Idem Epiſt. 1: Flebãm ſucceſſu poſſe carere dolos.

Sūccēſſă, orum, pluralis numeri. τὰ ἐπιτυγήματα, τὰ κατορθώματα. Ovid. 2. Metamorph'. Murmura parva dedit, ſucceſſorumq; Minervæ Indoluit.

Sūccēſſŏr, oris, m. t. Qui alteri ſuccedit. [ἀμοιβεύς. Gall. *Succeſſeur.* Ital. *Succeſſore* Ger. Ein Nachfahr/ Nachtomer/ Der einẽ etwas inn nachtrittet. Hiſp. *El que ſuccede à otro.* Pol. *Moi namieſnik.* Vng. *Vtannam kõuet kõ, en dõ.* Ang. *He that ſuccedeth.*] Cicero ad Caninium, lib. 2: Marium quidem ſucceſſorem tardè video eſſe venturum. Martial. lib. 9: Sic quaſi Pythagoræ loqueris ſucceſſor & hæres.

Sūccēſſōrĭŭs, Quod ad ſucceſſionem pertinet. Hinc apud Iuriſconſultos ſucceſſorium edictum, quo prætor ſucceſſionem permiſit, inter eos quibus bonorum poſſeſſio defertur.

Sūccēſſĭo, onis, f. t. Ipſe ſuccedendi actus. [ἀμοιβή. Gall. *ſucceſſion.* Ital. *Succeſſione* Ger. Nachtommung/ nachtrettung. Hiſp. *Obra de ſuceeder.* Pol. *Naſlemp.* Vng. *Valami vtan valo kõuet kõ-ues.* Ang. *Succeſſion.*] Cælius ad Ciceronem lib. 8. Epiſt. Prætera Marcellus quòd adhuc nihil retulit de ſucceſſione provinciarum Galliarum. Cic. 1. de Finib. Vt enim quum cibo, potioneq; fames, ſitisq; depulſa eſt, ipſa detractio moleſtiæ conſecutionẽ affert voluptatis: ſic in omni re, doloris amotio ſucceſſionem efficit voluptatis.

Sūccĕſſĭvĕ, adverbium. [Vng. *Rendel vtanna menue.*] Spartianus in Caracalla: Eumq; cum Severo profeſſum ſub Scævola, & Severo in advocatione fiſci ſucceſſivé.

Sūccēdānĕŭs, a, um, Quod alteri ſuccedit. ſeu quod pro alio ſubjicitur, ſecundarius. [ὑποδολιμαῖος. Gall. *Succeſſeur, ſuccedant, ou eſtant mis au lieu d' vn autre.* Ital. *Succeſſore, vicario.* Ger. An ſtatt eines anderen dargeſtelt. Hiſp. *Coſa que ſuccede à otro.* Pol. *Namieſnik.* Vng. *Vtannam kõuet kõzendõ.* Ang. *That ſuccedeth and is put in an others roome.*] Plaut. in Epid. Mẽ' piacularem oportet fieri ob ſtultitiam tuam, Vt meum tergum ſtultitiæ tuæ ſubdas ſuccedaneum? ¶ Legitur & Succidaneum à ſuccidendo: ut paulò pòſt docebimus ſuo loco.

Sūccēndo, is, act. t. Ignem ſubjicio, accendo, incendo. [להט *laháth* בער *bíhér* הבעיר *hibhír.* ὑποκαίω, ὑποτύφω, ὑφάπτω. Gall. *Enflamber, mettre le feu deſſous & allumer.* Ital *Infiammare.* Ger. Vnden anzünden. Hiſp. *Encender.* Pol. *Odeſpodk podpaliam.* Vng. *Fel gyuytom.* Ang. *To burne, to kendle.*] Liv. 8 belli Punici: Quum turbam fœminarum, puerorumq; imbellem, inermemq; cives ſui cæderent, & in ſuccenſum rogum ſemianima pleraq; injicerent corpora.

Sūccēnſŭs, participium. [אבער *mebohár* αὐημμένος, ἀμπυρος, φλόμενος. Gall. *Allumé, enflambe.* Ital. *Allumato, infiamato.* Ger. Angezündet. Hiſp. *Encendido.* Pol. *Zapalioni, zapgnioni.* Vng. *Fel guyulaztatot gõrõsztetõt.* Ang *Kendled.*] Cicero in Piſonem: Sapiens etiam ſi in Phalaridis tauro incluſus ſuccenſis ignibus torreatur, &c.

Sūccēnſĕo ſes, n. t. In re gravi & juſta ex cauſa iraſcor, ut ait Donat. [קצף *katsáph* זעף *zaháph.* ὀργαίνειν. Gal. *Se marrir & courrucer.* Ital. *Accorrocciarſi, adirarſi.* Ger Vber einẽ erzürnet/ oder hõn ſeyn. Bel Gram ſyn. Hiſp. *Enſannar à otro.* Pol. *Sl'uſznie ſie gniewam.* Vng. *Valakire haragzom.* Ang. *To be angrie.*] Cic. 4. Acad. Cur mihi magis ſuccenſeris? qui iſta nõ aſpernor: quàm eis, qui quum audiunt, deſipere nos arbitrantur? Ovid. Epiſt. 16: Nec tamẽ iraſcor: quis enim ſuccenſet amanti? Cicero pro Dejotaro: Nõ enim jam metuo, ne tu illi ſuccenſeas: illud vereor, ne tibi illum ſuccenſere aliquid ſuſpicere.

Sūccēntŭrĭo, act. p. Explendæ centuriæ gratia ſubſtituo, vel centuriæ ſubſtituo. [ἐπιλαγχάνω. Gall. *Fourvir & remplir vne bande au lieu des abſents.* Ital. *Rimetter genti in luogo de gli aſſenti.* Ger. Die abgangne/ oder geſchweinerte zahl wider mit anderen erſetzen. Hiſp. *Soccorrer deſpues à otro.* Pol *Huſſumieſſoni inſzim ſol-nierzem wipel'niam.* Vng. *Az zaz zamban az ki allót nep helyebe maſt allatok.* Ang. *To furnish a bande in place of the abſents.*] Vnde ſuccenturiati milites dicuntur, non primæ, ſed ſecundæ centuriæ, qui ad inſidiandum maximè collocabantur. Ex quo in ſuccenturiis: hoc eſt, in inſidiis, quempiam collocatum dicimus. Terentius in Phorm. Nunc prior adito tu: ego in inſidiis hîc ero Succenturiatus.

Sūccĕrdă, æ, f p. Stercus ſuillum, interprete Feſto. [βόκος. Gal. *Fiente de porceau.* Ital. *Merda porcina.* Ger. Ein ſeümbreck. Hiſ. *Frica ò eſtiercol de puercos.* Pol. *Swiny gnoi.* Vng *Kan, disno zár.* Ang *Swine dung.*] Titinnius: Quid habes niſi unam arcam ſine clave? eò condis ſuccerdas. Rectiùs videtur unico c ſcribi poſſe. Nam apud Lucilium corripit primam ſyllabam: ex quo hunc verſiculum citat Nonius: Hîc in ſtercore humi fabulisq; ſimo, atq; ſucerdis.

Sūccĕrno, is, ere, Separo, ſecerno. [הבדיל *hibdíl.* ἐκκρίνω. Gal. *Separer, cribler, ſaſſer, tamiſer.* Ital. *Separare, ſpartire.* Ger. Abſünderen. Hiſp. *Cernir, apartar.* Pol. *Odl'aczam.* Vng. *El valaztom, ki valaztom.* Ang. *To range meale with a ſiue, to ſeuer.*] Plin. lib. 18. cap. 11: Farinario cribro ſuccernunt. Cato cap. 18: Eo calcem cribro ſuccretam indito altè digitos duos.

Sūccĕſſĭo Succeſſor, Succeſſus, Vide SVCCEDO.

Succīdo, is pen prod. act t. Subtèco, abſcindo: à ſub, & cædo, [גדע *gha thah* גרד *gharáh* ὑποτέμνω, ὑποκόπτω. Gall. *Couper par bas, ou par deſſous* Ital. *Tagliar ſotto.* Ger. Vnden abhauwen oder abſchneyden. Bel. Affſnyden. Hiſp. *Cortar debaxo.* Pol. *Odeſpodz odcynam.* Vng. *Ki vagom, tõ vebõl ki vagom.* Ang. *To cutt downe.*] Virgil. 1. Georgic. At rubicunda Ceres medio ſuccidituꝛ æſtu. Plin. lib. 16. cap. 12: Poſtea tota arbor ſuccidituꝛ, & medulla ejus uritur. Cæſar 4. belli Gallici: Omnibus eorum agris vaſtatis, frumentis ſucciſis.

Sūccīdānĕæ hoſtiæ. Dicebantur quæ ſecundo loco cedebantur. αἱ πρωτοβαλκόρδμιαι θυσίαι. Apud veteres enim, ſi primis hoſtiis litatum non fuiſſet, aliæ poſt eaſdem ductæ hoſtiæ cædebantur duæ, quæ prioribus jam cæſis luendi piaculi gratia ſubdebantur. Feſtus.

Sūccīdĭă, diæ, f p. Tergum, ſive maſſa carnis porcinæ ſalita, & in neceſſarium uſum ſervata: ita dicta quòd quoties opus eſt, ſuccidituꝛ. [πελιχέα Gall. *Eliche de lard.* Ital. *Mezena di porco ſalato.* Ger. Einſeiten/ oder ein ander ſtuck ſchweinin fleiſch/ darab man/ wann es noht thut/ hauwen kan. Bel. Een ſijde ſpecks. Hiſp. *El lardo de puerco ſalado.* Pol. *Pol'ec mieſſa.* Vng. *Sos zalonna.* Ang. *A flitch of bacon.*] Nonius ſuccidiam pro lardo exponit. Continet

autem pernam, petasonem, & lardum. Cicero in Catone: Iam hortum ipsi agricolæ succidiam alteram appellant. Varro lib. 4. de lingua Latia. non à succidendo, sed à suibus cædendis dictam existimat. Nam id pecus primùm occidere cœperunt, & ut id servarent, salire. Idem de Re rustica, lib. 2. cap. 4: Quis enim nostrûm fundum colit, quin sues habeat: & qui non audierit patres nostros dicere, ignavum & sumptuosum esse qui succidiam suspenderit in carnario potiùs ab laniario, quàm ex domestico fundo?

Sūccīsīvŭs, a, um, vel quod magis placet eruditis, subcesivum, dicitur omne quod tanquam supervacaneum succiditur, & rebus detrahitur. ut Succisivum tempus, quod subtrahitur rebus magis seriis, ut ad aliquem usum accommodemus. [τὸ παρεργον, ὁ ἐν τῷ παρεργῳ γλιόρῳ. Gall. *Ce qu'on rogne & quasi desrobe de ses principales affaires.* Ital *Sottratto dalle imprese necessarie per fare altre cose.* Ger Das nohtwendigen sachen entzogen wirdt/ oder näben ernstlichen dingen geschicht. Hisp *Cortado y quasi hurtado de principales negocios.* Pol. *Czas pimeiszim sprawom odsetu a do mnieyszich obrocony.* Vng. *Valamitwl el vonyattatot el meczetőt el patot dolog.* Ang. *That is cutt, drawen or severed frome.*] Gellius lib. 20. cap. 11: Quantum autem vitæ mihi deinceps deûm voluntate erit, quamtumq; à cura & à re familiari, procurandoq; cultu liberorum meorum dabitur otii, ea omnia succisiva, & subsecundaria tempora, ad colligendas hujusmodi memoriarum delectatiunculas conferam. Cic. 1. de Legib. Succisiva quædam tempora incurrunt, quæ ego perire non patior: ut siqui dies ad rusticandum dati sint, ad numerum accommodentur, quæ scribimus. ¶ Succisivæ operæ, quæ gravioribus rebus sunt intermixtæ, cùm aliquid otii ab illis datum est. Cicero 2. Philipp. Nec verò tibi de versibus respondebo: tantùm dicam breviter, neq; illos, neq; ullas te omnino literas nosse: me nec Reipub. nec amicis unquam defuisse: & tamen omni genere monimentorum meorum perfeciſſe operis succisivis, ut meæ vigiliæ, meæq; literæ, & juventuti utilitatis, & nomini Romano laudis aliquid afferrent. ¶ Mensores etiam tertæ nonnũquam dicunt, In succisivum esse unciam agri, aut sextantem, quum ad jugerum interdum pervenerant, & aliquid præter id, quod demetiendum erat, supereſſe videbatur. ¶ Succisiva in agrorum divisionibus dicuntur assignatorum agrorum reliquiæ, quæ à normali linea superabant. ¶ Succisivum (inquit Frontinus) à subsecante linea nomen accepit. ¶ Succisivorum duo genera, unum quod in extremis assignatorum finium centuria expleri non potuit. Alterum genus quod in mediis assignationibus & integris centuriis intervenit: quicquid enim inter quatuor limites minus, quàm intercluſum est, fuerit assignatũ, in hac remanet appellatione, ideo quòd is modus, qui assignationi supereſt, linea claudatur, & subsecetur. Nam & reliquarum mensurarum actus, quicquid inter normalem lineam, & extremitatem intereſt, succisivum appellatur. Hæc autem (ut scribit Hyginus) divisionum atq; assignationum autores sibi reservabant. Ab hac similitudine operæ, horæ, dies & tempora, quæ amicorum, fori, Reipub. negotiis supersunt, atq; ex iis quasi subsecantur, quæ nobis reservamus, & perire non sinimus, sed aut legendo, aut scribendo, aut commentando consumimus, subcesiva nominantur. Eam enim scripturã à doctioribus magis probari video, quàm ut scribi solet, succisiva. Cic. 1. de Leg. Subcesiva quædã tempora incurrunt, quæ ego perire non patior.

Sūccĭdo, is, pen. corr. Sub onere, vel præ lassitudine succumbo: à sub & cado. [ὑποπίπτω. Gall. *Cheoir dessous.* Ital *Cascar sotto.* Germ. Empfallen/hinfallen. Hisp. *Caer abaxo.* Pol. *Pod cżieżaren vpadam.* Vng. *El esẽm alatta.* Ang. *To fall downe or vnder, as one on his knees.*] Gell. Iam continuo labore gravia genua succiderant. Plaut. in Curc. Genua media succidunt lassitudine.

Sūccĭdŭus, a, um, Pronus ad cadendum, sive fermè cadens. [κατάπτωτος. Gall. *Qui cheoit presque, qui cheoit aisément.* Ital. *Disposto à cadere.* Ger. Zum fall genetgt. Hisp. *Cosa que cae baxia baxo.* Pol. *Do vpadnienia skłonni.* Vng *El esẽsre haylan do.* Ang. *That falleth easilie or is nigh to fall.*] Claudian. lib. 3: Succidui titubant gressus. Ovidius Epistol. 16: Succiduo dicor procubuisse genu. Idem 10. Metamorph.. at illi Poplite succiduo genua intremuêre: fugitq; Et color & sanguis, animusq; reliquit euntem

Succĭdŭs, Vide SVCCVS.

Succĭngo, is, Vestis lacinias cingulo coërceo, ut solemus, quò expeditiores simus ad aliquod opus faciendum. [שׁכם schinnés אתר aphádh אזר azár. ὑποζώννυμι. Gall. *Trousser & ceindre par dessous.* Ital. *Cingere, circondare.* Ger. Sich auffschürtzen. Hisp. *Cennir por debaxo.* Pol. *Podpassuie sie.* Vng. Föl körẽm. Ang. *To gird.*] Horatius 2. Serm. Satyr. 2: veluti succinctus curritat hospes. ¶ Nonnunquam ponitur pro circumcingo, sive ambio. Ovidius 13. Metamorph. Illa feris atram canibus succingitur alvum, Virginis ora gerens. De Scylla. ¶ Vrbs succincta portubus: hoc est, circumsepta, ac munita. Cic. de lege Agrar. Deleta Carthago est, quòd cùm hominum copiæ, tũ ipsa natura ac loco succincta portubus, armata muris, &c. Pectora succincta cutis, Stat. 5. Sylv.

Sūccīnctŭs, nomen ex partic. [משׁאם meschunnás אתר aphádh אזר azár ὑποζώννυμι. Gall *Ceint par dessous.* Ital. *Cinto di sotto.* Ger. Obsich zusammen gezogen/zuhettig Hisp. *Cennido por debaxo.* Pol. *Podpassani.* Vng. Föl kötteött. Ang. *Girded.*] Plinius libro 16. cap. 10: Easdem arbores alio nomine esse per oram Italiæ, quos tribulos vocant, plerique arbitrantur, sed graciles, succinctioresque, & cliodes. Hoc est, ima sui parte minus ramosas.

Sūccīngŭlum, li, n. s. sive Subcingulum, idem cum baltheo, teste Festo. ζωστήρ.

Sūccĭno, nis, n. t. Canendo subsequor, posteriore loco canos huic opponitur Præcino. [ὑπῳδή. Gall. *Souschanter, chanter apres vn autre, respondre à celuy qui chante.* Ital. *Cantare con vn altro & di bassa voce.* Ger. Einem nachsingen. Bel. Leech singen. Hisp. *Cantar con otro y por debaxo.* Pol. *Zaimsim spiewam.* Vng. Vtanna enekłök. Ang. *To sing after or answer to an other in singing.*] Horatius lib. 1. Epist.. clamat, Victum date, succinit alter, Et mihi dividuo findatur munere quadra. ¶ Accipitur etiam succinere pro eo quod est, submissa voce canere.

Sūccĕntōres dicũtur, quos vulgus *Bassos* appellat. Contrà cantores, qui vocem maximè acuunt. Occentores autem, qui medium inter utrunq; servant tenorem.

Sūccĭnum, succini, pen. corr. n. s. Electrum. [ἤλεκτρον. Gall. *Ambre.* Ital. *Ambro.* Ger. Agstein. Hisp. *Ambar.* Pol. *Burszt.* Vng. *Gyantabol valo.* Ang. *Amber wherof beades &c made.*] Veteres putaverunt esse lacrymam ex arboribus pinei generis. Verùm hodie deprehensum est à viris doctis, qui Pruteniam totam peragrarunt, nihil aliud, esse quàm bitumnis genus ex faxis profluens: primò liquidum, sed postea maris frigiditate condensatum. Succinum (inquit Ruellius) vulgus medicorum *ambram citrinam* vocat. Mauritani *Karabe*. Gestatur à nostris mulierculis decoris gratia: quædam monilium vice, aliæ in orbiculis, quibus preculas suas numerant. Dictum succinum, quod succus esse crederetur profluens ex arboribus pinei generis. Plin. lib 37. cap. 3: Arboris succum esse prisci nostri credidêre, ob id succinum appellantes. Amati Lusitani de succino sive electro verissima verba ita habent: Plinii, *inquit*, verba vera esse hodie cognoscimus, quum in mari Baltheo electrum sive succinum ex quo preculæ sive coronæ fiunt, colligatur & nusquam alibi: quòd vero gummi arboris pineæ simile est, ipsius in attritu pineus odor attestatur, cùm adhuc glutinosum à fluctibus marinis in littus ejicitur. Nascitur enim electrum, liquidum, tanquam pini resina, quod cùm mustum fluit, formicas, muscas, paleas, & alia rapit, quæ omnia postea in eo densato, videntur, ut Martialis hoc distichо complexus est:

Quum Phaëthontea formica vagatur in umbra,
Implicuit tenuem succina gutta feram.

Hæc verissimè ita se habere, egomet ipse colligens succinum in littore Dantiscano sum expertus.

Sūccĭnŭs, a, um, adjectivum, Quo id significatur quod ex succino constat. [ὁ ἠλέκτρινος, ὁ ἐξ ἠλέκτρου. Gal *D'ambre.* Ital. *D'ambro.* Ger. Agsteinin/auß agstein. Hisp. *De ambar.* Pol *Burszt[illegible].* Vng. *Gyantabol valo.* Ang. *Of amber.*] Martial. lib. 6: Quum Phaethontea formica vagatur in umbra, Implicuit tenuem succina gutta feram.

Succĭsīvum tempus, Vide SVCCIDO, succidis.

Sūcclamo, as, n. p. Acclamo, alterius orationem clamore excipio. [ἐπιφωνέω. Gall. *S'escrier apres que quelqu'vn a dit quelque chose* Ital. *Gridare.* Ger. Zuschreyen. Hisp. *Dar voces ò llamar de baxo, gritar.* Pol. *Na mowiacego wołam.* Vng. Vtanna vagy fölszama vtan vaßlitßk. Ang. *To crie after that one hathe sade any thing.*] Cicero lib. 8 Epist. Succlamatum est frequenter à militibus. Livius lib. 5. ab Vrbe: Hæc Virginio vociferanti sucelamabat multitudo, nec illius dolori, nec suæ libertati se defuturos.

Sūcclāmātĭo, onis, f. t. Acclamatio. [ἐπιφώνημα. Gall. *Escri, ou dit & parolle d'autruy.* Ital. *Grido.* Ger Zuschreyung Hisp. *Grita.* Pol. *Przydrugim wołam.* Vng. *Zawa vtan kialtas vagy beszed.* Ang. *Acclamation, or a consent signified by crying.*] Livius 10 bell. Maced. Si ex eo quòd aut inter se loquantur, aut sucelamationibus apud concionantem Imperatorem significent, quid sentiant, &c.

Sūccōllo, as, Collum suppono, cervicibus subjectis porto: quod propriè eorum est, qui aliquem in lectica gestant. [ὑποπαμφαλοκαθέομαι. Gall. *Charger sur son col ou sur ses espaules.* Ital. *Portar su le spalle.* Germ. Auff dem Halß / oder den Achsseln tragen. Hisp *Llevare enel cuello ò acuestas.* Pol *Na szyy nosze* Vng *Nyakamat ala vetẽm.* Ang. *To beare vpon my neck or sulders, to put my neck vnder any thing.*] Suetonius in Claudio Cæsare, cap. 10 Ab his lecticæ impositus: & quia servi diffugerant vicissim succollatubus in castra delatus est.

Sūccōr-

Sūccōrtrīllā, Dictio eſt prorſus obſoleta, quę apud antiquiſſimos ſignificabat vocem tenuem & claram: quod annotavit Feſtus, citans illud Titinnii: Fœmina fabula ſuccortrilla vocula.

Sūccrēſco,is, n.t. Subnaſcor, in ſubſidium vel locum alterius creſco, vel ſub re aliqua altiore creſco. [ַגדַח *ghadhál.* ὑποφύομαι. Gall. *Croiſtre au deſſous, aller en croiſſant, croiſtre peu à peu.* Ital. *Andar creſcendo, ò creſcer di naſcoſo.* Ger. Herfürwachſen / vnden fur wachſen Hiſp. *Crecer ſecreto.* Pol. Wyraſtam. Vng. *Alatta nőnők, helyeben nőnők.* Ang *To grow vnder and low, to waxe more and more.*] Colum. lib 4. cap. 14: Frequenter ſolum exercendum eſt, quum id incremento ſuo vites inumbrent, nec patiantur herbam ſuccreſcere. Ovid. 9. Metamorph.- ſuccreſcit ab imo, Tortaq; paulatim lentus premit inguina cortex. Idem 8:- hauſtum cratera repleri Sponte ſua, per ſeq; vident ſuccreſcere vina. Plaut Trinumm Interim mores mali, quaſi herba irrigua, Succreverunt uberrimé. ¶ Per translationem, Succreſcere gloriæ ſeniorum, & ſuccreſcere ætati alicujus. Cic. 3. de Oratore: Nõ enim ille mediocris orator veſtræ quaſi ſuccreſcit ætati, ſed & ingenio peracri, & ſtudio flagranti.

Sūccūbā, & Succubi, qui dicantur, vide in verbo S V C C V B O.

Sūccŭbo, as, are, n.p. Viro me ſubjicio, ſuccumbo. [ὑπίκειμαι, ὀχεύομαι. Gall. *Cheoir deſſous.* Ital. *Cadere di ſotto.* Ger. Vnden ligen Hiſp. *Caer debaxo.* Pol. *Odeſpodz lieje.* Vng. *Ferfi ala fekŭm.* Ang. *To lye vnder.*] Vnde & ſuccuba dicitur adultera quæ alieno ſuccubat viro. ¶ Item dæmones quidam dicti ſunt ſuccubi, qui aſſumpta muliebri ſpecie, viris ſe creduntur ſubjicere: quemadmodum incubi appellantur, qui virorum ſpecie aſſumpta, mulieres inire exiſtimantur.

Sūccŭbā, æ, f. p. Adultera, quæ ſe alieno marito ſubjicit. [מְנָאֲפָה *menaaphdh.* μοιχαλὶς, μοιχεύτρια. Gall. *Adultere.* Ital. *Adoltera* Ger. Ein ôder Hurenſack ſo ſich vnder einen anderen Mann legt. Hiſp. *La que ſe ayunta con marido ageno, adultera.* Pol. Cząd ſoł ożnica, kurwa. Vng. *Ferfi ala fekŭ kurua, parazna.* Ang A whore or harlot lying with another maunes husband.] Ovid. epiſt. 6: -lecti quoq; ſuccuba noſtri Mœreat, & leges ſentiat ipſa ſuas. Succuboneum pro ſuccuba Titinnius poſuit in Pſaltria: Contemplari ancillas quam arbitror illarum ſuccuboneum eſſe. Ex Nonio.

Sūccūmbo, bis, bui, bitum, n.t. Vincor, defatigor, oneri impar ſum. [נָפַל *naphál.* ἀπαγρεύω, ἀπολείπομαι, ὑπίκειμαι. Gall. *Tomber & cheoir en bas, ſoccomber, ſe laiſſer cheoir comme vaincu & las.* Ital. *Sottogiacere è cader di ſotto.* Ger. Vnder etwas ertigen. Hiſp. *Caer debaxo, ſer vencido.* Pol. Pod częzarem vpadam. Vng. *Le eſŏm alatta alalatta eſŏm.* Ang *To fall downe or vnder.*] Livius 6. ab Vrbe: Cui ſuccumbere oneri coacta plebes. Ovid. 4. Faſtor. Eleg. 2: Iam fera Cæſaribus Germania, totus uŗ orbis, Victa poteſt flexo ſuccubuiſſe genu. ¶ Succumbere ad animum relatum, pro frangi, & ita debili animo eſſe ut ferre adverſa nequeamus. Cic. 2. de Finib. Potius ergo illa dicantur, turpe eſſe viro debilitari, dolore frangi, ſuccumbere. Idem 2. Tuſculan. Pugiles verò etiam cùm feriant adverſarium, in jactandis cæſtibus ingemiſcunt: non quòd doleant, animóve ſuccũbant: ſed quia profundenda voce omne corpus intenditur, venitq; plaga vehementior. Virgil. 4. Aeneid. Huic uni forſan potui ſuccumbere culpæ.

Sūccūrro, is, n.t. Subvenio, ſubſidio ſum, auxiliũ præſto, ſuppetias fero. [עָזַר *haZár.* βοηθέω, ἐπικουρέω. Gall. *Secourir.* Ital. *Soccorrere, ſouenire, porgere ayta, ſocorſo.* Ger. Hinzu lauffen zu helffen / zuſpringen in der noht. Bel. Helpen. Hiſp. *Socorrer, dar ayuda.* Pol. Wpotrzebie vſpomagam. Vng. *Segitſigedre futok.* Ang. *To ſuccour or help.*] Virgilius Aeneid Non ignara mali miſeris ſuccurrere diſco. Cicero pro Sexto Roſc. Licet omnia pericula impendeant, ſuccurram atq; ſubibo. Idem pro Rabirio: Ferre opem patriæ, ſuccurrere ſaluti, fortunisq; communibus. Ovid. 1. Triſt. Ele. 4. - rebus ſuccurrite læſis. ¶ Item ponitur pro in mentem venire. ὑπεισέρχομαι Cicero: Neq; enim mihi ſuccurrebant verba quæ ante diceſſum à Dolabella audieramus. Cicer. filius ad Tironem lib 16: Deinde illud etiam mihi ſuccurrebat, grave eſſe me de judicio patris judicare. Virg. 2. Aeneid. - pulcrumq; mori ſuccurrit in armis.

Sūccūrſum, impersonale. Plin lib 23 cap. 1: Intellectũ ibi remedium eſt, potuq; ſuccurſum. Liv. 3. ab Vrbe: Se quoq; id generi ac nomini dare: nec cum eo in gratiam rediſſe, cujus adverſæ fortunæ velit ſuccurſum.

Sūccŭs, ci, m ſ Humor tàm in animalium quàm in plantarum corporibus, quo illa alunturita dictus à ſugendo, ut quidam volunt, quòd ſingula membra, quantum cuique opus eſt, ex eo exugant, attrahantq; [χυλὸς, χυμός Gall. *Suc, ſeue.* Ital. *Succo, humore.* Ger Ein ſafft Bel Sap. Hiſp *Cumo.* Pol. *Sok.* Vng. *Leu, nedueſſeg.* Ang. *Iuice, all kind of licour.*] Cicero 2. de Natur. Deorum: Principio eorum quæ gignuntur è terra ſtirpes & ſtabilitatem dant iis quæ ſuſtineantur, & ex terra ſuccum trahunt, quo alantur ea quæ radicibus continentur. Virgilius 3. Aeglog. Et ſuccus pecori, & lac ſubducitur agnis. ¶ Succus pomorũ, pro ſapore. χυμός. Virgil. 2. Georg Pomaq; degenerant, ſuccos oblita priores. Qui rem herbariam ex profeſſo tractandam ſuſceperunt, ſuccum diſtinguunt à lacryma & liquore: ut lacryma ſit quæ ſponte profluit: liquor qui ſcarificato cortice emanat: ſuccus, qui ex planta contuſa exprimitur. Quæ differentia, ut cognitu digna eſt, ita à ſcriptoribus nullo pacto obſervatur. Nam & Plinius ſuccum accipit pro reſina ſive pice ex arboribus ſponte profluente. Ita enim habet lib. 16: Arborum ex quibus manat ſuccus, aliæ picem, aliæ reſinam mittunt. ¶ Succus civitatis per translationem. Cicero ad Atticum lib. 4: Amiſimus, mi Pomponi, nõ omnem modò ſuccum & ſanguinem, ſed etiam colorem & priſtinam ſpeciem civitatis.

Sūccōſŭs, Plenus ſucco, quod & ſucculentum dicimus. [χυλώδης Gall *Plein de ſuc, & d' humeur, ſeueux.* Ital. *Pien di ſucco.* Ger. Safftig / voll ſafft Hiſp. *Cumoſo, lleno de cumo.* Pol. *Pel'en ſoku.* Vng. *Leues nedues.* Ang. *Full of iuice.*] Plin. lib. 12. cap 25: Exit & in Pamphilia, ſed acrior minusq; ſuccoſus. ¶ Locus ſuccoſus: id eſt, natura humectus & irriguus. Colum. lib. 2. cap. 17: Meliusq; habetur fœnum quod natura ſuccoſo gignitur cœlo, quàm quod irrigatum aquis elicitur. ¶ Succoſior comparativum. Colum. lib. 4. cap. 29: Id porrò in aliis ſtirpium generibus, quæ firmioris & ſuccoſioris libri ſunt, poſſe fieri ſanè concederim.

Sūccĭdŭs, a, um, pen. cor. à ſuccidendo, aut à ſucco: aut, ut Varro putavit, à ſudore dictum eſt: ut Lana ſuccida: hoc eſt, pinguis, ſordida & nondum lota: hoc eſt, talis qualis ſucciditur. [Græci ἄλουτον vocant. Gall *Plein de ſuc, ſeueux & humide.* Ital. *Graſſo, ſporco* Ger Neüwgeſchorne wüſte Wollen. Hiſp *Coſa ſuzia, ò coſa xugoſa.* Pol. *Pel'en wolgetnoſzi.* Vng. Wŏgebe valo, otſmanyſiros. Ang. *Full of iuice, moiſte, as vnwaſhed woll.*] Varr. de Reruſt lib. 2. cap. 11: Tonſuræ tempus inter æquinoctium vernũ & ſolſtitium, quum ſudare incœperunt oves: à quo ſudore recens lana tonſa ſuccida eſt appellata. Iuven Satyr. 5 Qualis cœna tamen? vinum quod ſuccida nolit Lana pati.

Sūccŭtĭo, tis, ſecunda ſyllaba correpta, act. t. compoſitum ex præpoſitione ſub & verbo quatio, Paululũ quatio. [הִרְעִישׁ *hirhiſch.* ὑποσείω. Gall. *Secouër, aller au trot, trotter.* Ital. *Trottare, andar di trotto, ſcuotere.* Ger. Auffſchüttlen. Hiſp. *Sacudir.* Pol. *Strząſam.* Vng. *Ala verŏm, verŏgetŏm, wŏgetŏm.* Ang. *To ſhake or jogge, to trott.*]

Sūccūſſo, as, frequentativum, proprieq; dicitur de equis qui duriore gradu incedentes, ſefforem concutiunt: quod genus equorum & ſuccuſſores, & ſuccuſſarios, & ſuccuſſatores appellamus. [πολὺς ὑποσείω. Gall. *Secoüer ſouuent, donner pluſieurs ſecouſſes.* Ital. *Scuotere ſpeſſo.* Ger. Auffhotzlen / erſchuttlen eins ſchüttlens wie die hart trabenden Roſſz den Reüteren thun. Bel. Hart draven Hiſp. *Sacudir à menudo.* Pol. *Strząſaci.* Vng. *El vetŏm ala haytom.* Ang *To jogge often, to trott.*] Accius: Agite ac vulnus ne ſuccuſſet greſſus, cautè ingredimini. Lucilius: Succuſſatoris tardi, rariq; caballi.

Sūccŭſſŏr, ris, m.t. ut Equus ſuccuſſor vel ſuccuſſator. [Vng. *Hanyo lo.*] Lucilius apud Gellium lib. 1. cap. 16: Campanus ſonipes ſuccuſſor, nullus ſequetur.

Sūccūſſŭs, us, m.q. [רַעַשׁ *ráhásch.* ὁ ὑποσεισμὸς, ὁ ὑπονυγμός. Gall. *Secouſſe.* Ital. *Eſſo trottar ò ſcuotere.* Ger. Erſchüttlung / auffhotzlung. Hiſp. *Sacudimiento* Pol. *Strząſienie.* Vng. *El vetes, el haitas.* Ang *A jogging or trotting.*] Verbale à Succutio. Cic. 2. Tuſcul. Pedetentim, *inquit*, ite, & ſedato niſu, ne ſuccuſſu arripiat major dolor.

Sŭctŭs, vide S V G O.

Sūcŭlă, pro parvo ſuc, vide S V S.

Sūcŭlæ, f. p. dicuntur ſtellæ, quæ alio nomine Hyades vocantur, à pluvia. [כִּימָה *chimáh.* ὑάδες.] Nam & orientes, & occidentes, tempeſtates & pluvias cient. Vnde etiam à Latinis Suculæ appellantur, quòd ſuum ritu luto delectari videantur. Exoriuntur XII. calend. Iunii. Plin. lib. 18. cap. 26: Aegypto ſuculæ occidunt veſperi. ¶ Eſt & ſucula genus intimæ veſtis. Plautus in Ruden. Duę connexæ maniculæ cum ſucula ¶ Sucula, inquit Budæus, Machina eſt tractorii generis: conſtat autẽ tereti ligno, aut pluribus vectibus trajecto, utrinq; æqua extantibus longitudine. hæc dum verſatur, funis qui ductarius dicitur, circa eam obvolvitur. Hujuſmodi machina hodie vietores: id eſt, cuparii, vina ex hypogeis ſubvehunt, *turnum* eũ appellantes. Budæus.

Sūdēs, hujus ſudis, f. t. Pertica ſeu genus teli ruſtici: hoc eſt, palus igni torridus [זַיִת *záith.* κόμμος Gall. *Vn pieu, vne perche.* Ital *Pertica, baſtone.* Ger. Ein pfaal / ſparie / hebet Hiſp. *La vara ò pertiga ò madera gruеſſa* Pol Ky ọpalony. Vn *Swiŏt hayto pacza.* Ang. *A certane ſtaff burned in the end.*] Virgil. 7 Aeneid. - ſudibusq; præuſtis. Idem lib 1. Georg Quadrifidáve ſudes, & acuto robore vallos. Vbi Servius. Vallus, & ſudes idem eſt;

Sudibus inter se concurrere. Liv. 6. bell. Pun. Tertio die sudibus inter se, in modùm justæ pugnæ concurrerunt, prælatis q; missilibus jaculati sunt.

Sŭdis, hujus sudis, Piscis insigni magnitudine, & sapore non ingrato, quem Græci σφυραίνην appellant. Plinius lib. 32. cap. 11. Sunt præterea à nullo dutore nominati, sudis Latinè appellata, à Græcis *sphyræna*, rostro similis nomine, magnitudine inter ampliſſimos, rarus, sed tamen non degener.

Sūdo, das, n. p. παρὰ τὸ ὕδωρ, quod aquam undamq; significat, derivatum existimatur, aspiratione in s literā conversa. [ἱδρόω. Gall. *Suer.* Ital. *Sudare.* Ger. Schwitzen Hisp. *Sudar manando sudor.* Pol. Potę́ sie. Vng *Veritekŏzŏm.* Ang. *To sweat.*] Et modò absolutè ponitur. Horat. de Arte: sudavit & alsit. Idē 2. Serm. Satyr. 2: tu pulmentaria quære sudando. Cicer. 1. de Divin. Nuntiatum est alicubi deorum sudasse simulacra. Idem 2. de Orat. Quum ille diceret se sine causa sudare: Minimè mirum, inquit: modò enim existi de balneis. ¶ Modò cum ablativo jungitur. Liv. Et scuta duo sanguine sudasse. Virgil. 2. Georg. Vnde cavæ tepido sudant humore lacunæ. ¶ Modò cum accusativo, pro exudare, sive sudādo producere. Virg. 4. Eclog. Et duræ quercus sudabunt roscida mella. Idem Eclog. 8: Pinguia corticibus sudent electra myricæ. ¶ Sudare metaphoricē pro vehementer laborare: nam magnos labores solet & sudor comitari. Terentius in Phorm. ecia sudabis satis, Si cum illo incœptas homine: ea eloquentia est. Hoc est, satis erit tibi negotii, satis laborabis. Cicero pro Sestio: Sudandum est his pro communibus commodis.

Sūdātŭs, participium. [ἱδρωμένος. Gall. *Sué.* Ital. *Sudato.* Ger. Geschwitzet. Hisp. *Sudado.* Pol. *Spoczony.* Vng *Veritekezŏt.* Ang. *Moist e with sweat.*] Stat. 5. Theb. labor gelido sudatus in Hæmo. Claud. 2. de Raptu Proserp. fibula sudata marito.

Sūdātĭo, verbale, f. t. [יזע *jezáh* זעה *zeháh.* ἵδρωσις, ἡ ἱδρώτης. Gall. *Suement.* Ital. *Sudamento.* Ger. Schwitzung. Hisp. *Sudamento.* Pol *Spoczenie.* Vng. *Veritekezes.* Ang. *A sweating.*] Senec. Epist 87: Nisi Tasius lapis, quondam rarum spectaculum in aliquo templo piscinas nostras circundederit, ii qua corpora multa sudatione exinanita demittamus.

Sūdātŏr, ōris, verbale, m. t. Qui sudat. [ἱδρώων. Gall. *Qui sue, sueur.* Ital. *Chi suda.* Ger. Ein schwitzer Hisp. *El que suda* Pol. *Ten ktori sie poczi.* Vng. *Veritekezŏ.* Ang. *A great sweater.*] Plin. lib. 32. cap. 1: Dysentericis, sudatoribus, in longa tussi, in epiphoris, meracum.

Sūdātrīx, cis, verbale, f. t. [ἱδρώουσα. Gall *Celle qui sue.* Ital. *Donna che suda.* Ger. Schwitzerin/ eine so schwitzet. Hisp. *La que suda.* Pol. *Ta ktora sie poczi.* Vng. *Veritekŏzŏ azkoni.* Ang. *A woman that sweateth.*] Martial. libro 12: Dum per limina potentiorum Sudatrix toga ventilat, vagumque Major Cælius & minor fatigant.

Sūdābūndŭs, a, um, [ἱδρῶν ποικίλως. Gall. *Tout suant.* Ital *Che tutto suda.* Ger. Schwitzend/ schweissig. Hisp. *El que suda de todas partes.* Pol. *Poczaci sie.* Vng. *Verite kŏzendŏ auag mindŏn teſteul veritekŏzŏ.* Ang. *All sweatie.*] Ovidius ad Pisonem: totaq; ludos Turba repentè suos jam sudabunda relinquit.

Sūdŏr, ōris, m. t. Excrementum aqueum per cutem exudans. [יזעָה *jezáh* זֵעָה *zeháh.* ἱδρώς. Gall. *Sueur.* Ital. *Sudore.* Ger. Der schweiß. Hisp. *Sudor, aquel humor que se suda.* Pol. *Pot.* Vng. *Veritek* Ang. *Sweat.*] Plin. lib. 10. cap. 72: Serpentes neq; sanguinis, neque sudoris vim habent, quæ aviditatem naturalem ale augent. Cicero 1. de Divinatione: Nec enim sanguis nec sudor nisi è corpore fluit. Virgil. 3. Georg. Ardentes papulæ, atque immundus olentia sudor Membra sequebatur. Idem 2. Aeneid. falsusq; per artus Sudor iit. Idem 3. Aeneid. Tum gelidus toto manabat corpore sudor. ¶ Sudor, pro labore. Cic. pro Fonteio de Gallis: Qui cum ipso Mat. Fonteio ferrum ac manus contulerunt, multoq; ejus sudore ac labore sub pop. Rom. imperium ditionemq; cecideruntIdem 1. de Orat. Ac stylus ille tuus quem tu verè dixisti perfectorem dicendi esse ac magistrum, multi sudoris est.

Sūdātŏrĭŭs, a, um, adjectivum. [ἱδρωτικός. Gall *Qui fait suer.* Ital *Che fà sudare.* Ger. Das schwitzen machet/ oder zu dem schwitzen gehört. Hisp. *Cosa que haze sudar.* Pol. *Do poczenia przinalezaci.* Vng *Veritekŏzŏ.* An. *That maketh one to sweat.*] Plaut. in Stich. Nullos meliores esse parasitos finam, vel unctiones Græcas, sudatorias vel alias malis.

Sūdātōrĭum, ii, n. s. Locus ad sudandum extructus, vaporariū. [τὸ πνευματικὸν, τὸ ἀτμίζον. Gall. *Estuues seches, le lieu és estuues où l'on sue.* Ital *Luoco da sudare, stuffa secca.* Ger. Ein schweißbad/ schwitzstuben / ort da man schwitzet. Hisp. *Lugar enel banno para sudar.* Pol. *L'aznia, miesisce do poceni a.* Vng. *Gőzŏ rŏdŏ* Ang. *Stewes, or a place made to sweat in.*] Seneca de vita beata: Circa balnea & sudatoria, ac loca Ædilem metuentia, &c. Idem epistola 52: Quid mihi cum sudatoriis, in quæ siccus vapor corporum exhausturus includitur.

Sūdārĭum, rii, n. s. Linteum quo sudor faciei detergitur, & nares purgantur. [ἀψιδρόπιον, ἀματίδιον. Gall. *Suaire, linge on mouchoir dequoy on essuye la sueur.* Ital. *Sudario, oner fazzolo, fazzoleto.* Ger. Ein schweißtuch. Bel. Eenen sweetdoek/ eenen sautdoeck. Hisp. *Sudario, ò toca de lienco.* Pol. *Chuśtka do ocţieranta potu.* Vng *Veritek rŏrlŏ kez kenyŏ.* Ang. *A napkin or cloth for sweat.*] Suetonius in Nerone, cap. 48: Adoperto capite, & ante faciem obtēso sudario, equum ascendit quatuor solis comitantibus. Et mox: Ligato circa collum sudario prodierat in publicum. ¶ Hujus diminutivum est Sudariolum. Martialis lib. 11: Iam mihi nigrescunt tonsa sudaria barba, Et queritur labris punctа puella meis. Quintilianus lib. 6. cap 3: Quum reus agente in cum Calvo candido frontem sudario tergeret, &c.

Sūdārĭŏlum, diminutivum à sudarium. [Vn. *Veritek rŏrlŏ keskenyoriske.*] Apul. in Apolog. Ais enim me habuisse quædam sudariola involuta apud Lares Pontiani.

Sudum, sudi, n. s. quasi sine udo: id est, humido, est ppriè pars serena inter nubes. [מחשחה *tsachetsachah* חור *tóhar.* εὐδιον. Gall *Beau temps, serain.* Ital. *Tempo asciuto.* Ger. Der schön Himmel so man zwischen den Wolcken hineyn sicht. Hisp. *Tempo sereno y claro.* Pol. *Niebo wessole.* Vng. *Tiszta fŏlyhonek wi valo.* Ang. *Faire weather.*] Virgil. 8. Aeneid. Arma inter nubes cœli in regione serena Per sudum rutilare vident. ¶ Accipitur tamen sudum pro sicco sive sereno tempore, quum scilicet nulla est pluvia. Cicer. ad Tiron. Horologium mittam, & libros, si erit sudum. Plautus in Mil. Curate ut splendor meo clypeo sit clarior, Quàm solis radii esse olim, quum sudum est, solent. Virg. 4 Georg. Ergo ubi ver nactæ sudum, camposq; patentes, Examinant portis.

Sŭĕo, es, antiquum verbum, Soleo: unde suesco. [זמם *lemmádh.* ἐθίζω. Gall. *Avoir de coustume, estre accoustumé.* Ital. *Vsarsi.* Ger. Gewohnt seyn/ pflegen. Hisp. *Acostumbrarse.* Pol. Zwykł'em. Vng *Zoktam.* Ang. *To be wonted or accustomed.*] Lucretius libro 1: & semina rerum Appellare suemus id est, solemus. Livius 5. ab Vrbe: Nec secus quàm divino spiritu tactus, quum se in mediam concionem intulisset, abstinere suetus antè talibus consiliis. Cicero secundo de Natura deorum: Has Græci stellas *Hyadas* vocitare suerunt. Lucretius libro primo: nec frigora quimus Vsurpare oculis, nec voces cernere suemus.

Sŭēsco, is, suevi, suetum, n. t. Consuetudinem capio. [זמם *lemmádh.* ἐθίζομαι Gall. *Avoir de coustume, estre accoustumé.* Ital. *Vsarsi, auuezzarsi.* Ger. Gewohnen. Hisp. *Acostumbrarse.* Pol. *Przyzwyczaiam sie.* Vng. *Zokom.* Ang. *To be accustomed, or to haue an accustume.*] Cicer. Metello: A te id, quod suevisti, peto me absentem diligas, atq; defendas. Claud. lib. 3. post hæc cunabula dulci Ferre sinu, summoq; levi deducere parvam Sueverat, & genibus ludentem aptare paternis.

Suētŭs, a, um, participium. [זמם *lemmádh* זמום *limmúdh.* ἐθισθεὶς, ἐθισμένος. Gal. *Accoustumé.* Ital. *Vsato, solito.* Ger. Gewohnt. Hisp. *Acostumbrado.* Pol. *Przyzwyczaiony.* Vng *Zokot.* Ang. *Accustomed.*] Virg. 5. Aeneid. geminos immani pondere cæstus Projecit, quibus acer Eryx in prælia suetus Ferre manum. Cic. ad Attic. lib 6: Ita multæ civitates omni ære alieno liberatæ, multæ valde levatæ sunt, omnes suis legibus & judiciis suetæ, αὐτονομίαν adeptæ revixerunt. Lucan. lib. 1: Bella nefanda parat, suetus civilibus armis.

Suffarcĭnātŭs, Sarcina quapiam oneratus. [סומן *hamús.* συνεσκευασμένος. Gall *Garni de baillons & vieils drappeaux.* Ital. *Caricato, aggravato.* Ger. Beladen Hisp. *Cargado.* Pol *Obrzezoni.* Vng. *Meg terheltetŏt.* Ang. *Loden or burdened stuffed.*] Terent. in And. verùm vidi Cantharam Suffarcinatam Plaut. Curc. Tum isti Græci palliati, capite operto qui ambulant, Qui incedunt suffarcinati cum libris.

Suffārrānĕŭs, m. s. [ὁπλῖτης στρατόπεδον. Gall *Vivandier, qui porte quelquerblé ou grain au camp.* Ital. *Vivandiero, che porta grano al campo.* Ger. Einer der Mäl/ oder Korn in das Läger führt/ aber nicht viel jede mal / ein Hodter oder Maredant Hisp. *El que trae trigo y otro grano al real.* Pol *Za obozem zwnoszą wozaci, alio partolena.* Vng. *Lixt hordo* Ang *That beareth wheate to the camp.*] à farre, quemadmodum confarreario, deduci videtur: & significat eum qui far in castra convehit, non justo commeatu aliquo, sed crebris & vilibus institutorum vecturis. Plin. lib 7 cap 43: Cicero mulionem castrensem suffarraneum fuisse, &c.

Sufferō, pen. corr. act. inconj. Sustineo, patior, tolero. [נשא *sabal* נשׂא *nasá.* ὑποφέρω, ὑφίσταμαι Gall. *Souffrir, supporter, endurer, soustenir* Ital *Sofferire, tolerare, patir.* Ger Gedult en/ ertragē. Bel Lyden/ verdragen. Hisp *Sufrir, padecer* Pol *Wytrzymam.* Vng *El viselŏm el zenuedŏm.* Ang. *To suffer, to beare with.*] Virg. 2. Aeneid. nec claustra, nec ipsi Custodes sufferre valent. Terent. Heaut. satrapes si siet Amator nunquam sufferre ejus sumptus queat. Cicero pro Cæcinna. Quam multam si sufferre voluissent, tamen manere in civitate potuissent. Idem pro Flacco: Nimiæ pietatis, & summi amoris in patriam vicissim nos pœnas, si ita diis placet, sufferamus.

Sufferrŭs,

Sūffertŭs, a, um. Deductum videtur à sufferclo, sicut Refertus, à refercio. [Nm *malé. πλησφορηθὲς, ἐμφορηθὲς.* Gall. *Replet, farci & garni, espois.* Ital. *Pieno, spesso.* Ger. Voll/ oder vollgeschoppet. Hisp. *Lleno, spesso.* Pol. *Nathkani, pełnonabyti.* Vng. *Meg tőltetőt.* Ang. *Filled and stuffed.*] Suet. in Neron. cap. 20: Mediaq; in orchestra frequente populo epulatus, si paulum subdidisset, aliquid se sufferti tinniturum Græco sermone promisit. Hoc est, cantaturum se clarius aliquid: aut quod Græci dicunt *ψυκτὸν*: id est, densum quippiam, aut succi plenum.

Sūffertim, adverbium, plenius, ac densius. [Vn. *Swrwen, tellyesőn, temue.*] Suetonius in Nerone: Si paululum subbibisset aliquid se suffertim tinniturum. Ita enim legendum putat Egnatius.

Sufferv̆ĕo, sufferves, ere, Aliquantulum ferveo. [*ὑπόθερμαίνομαι.* Gal. *Estre quelque peu bouillant.* Ital. *Bogliere vn pochetto.* Ger. Ein wenig sieden vnd studen. Hisp. *Heruir vn poco.* Pol. *Troche wram.* Vng. *Meg hewlők forrok.* Ang. *To be somewhat hoate.*] Plin. lib. 18. cap. 11: Vulgò verò nec suffervere faciunt.

Sūffervĕfăcĭo, cis, ere, act. t. Subfervidum reddo. [*ὑποθερμαίνω.* Gall. *Faire vn peu bouillir.* Ital. *Intepidire, scaldare alquanto.* Ger. Ein wenig siedig machen. Hisp. *Hazer heruir vn poco.* Pol. *Wzewarzam.* Vng. *Meg foralom.* Ang. *To mak somewhat hoat.*] Plin. lib. 12. cap. 26: Odor verò in vino sufferve facti antecedit alios. Idē lib. 22. cap. 25: In vesicæ verò dolore, semuncia amyli cū ovo, & passis tribus sufferve facta à balneo.

Sūffervĕfĭo, vefis, eri, Aliquantulum fervidus fio. [*ὑποθερμαίνομαι.* Gall. *Estre fait vn peu bouillant.* Ital. *Esser tepido.* Ger. Zum theil aufsahen siedig werden. Hisp. *Ser tibio, y caliente.* Pol. *Poczinam wrzec.* Vng. *Meg főzgők, forradok.* Ang. *To be made somewhat hoate.*] Plin. lib. 27. cap. 8: Qui fidem promisso huic quærunt, affirmant lapillos, qui sufferve fiant, unà rumpi.

Sūffēs, etis, pen. cor. m. t. Summi magistratus nomĕ erat apud Carthaginienses, non dissimilis Romanorū Consulatui. Liv. 10. belli Pun. Senatum itaq; suffetes (quod velut Consulare imperium apud Carthaginienses erat) vocaverunt. Idem 8. bel. Pun. Infestus ob direpta quędam ab conscendentibus naves militibus, ad colloquium Suffetes eorum, qui summus Pœnis est magistratus, cum Quæstore elicuit.

Sūffibŭlum, li, pen. corr. sive Subfibulum, Vestimentum album erat, teste Festo, prætextum; quadrangulum, oblongum, quod in capite Vestales virgines sacrificantes habebant, idq; fibula comprehendebatur.

Sūffĭcĭo, iis, ex sub, & facio, Satis sum, par sum. [*דַּי אנִי dáianis. ἐξαρκῶ, ἐκπιαῖω.* Gall. *Suffire, satisfaire.* Ital. *Bastare, essere sofficiente & assai.* Ger. Genug/ oder genugsam seyn. Bel. Genoech syn. Hisp. *Bastar.* Pol. *Dostatczam.* Vng. *Eleg vagyok.* Ang. *To suffice, to be sufficient or ynough, to satisfie.*] Stat. lib. 5. Sylv. Vade puer, tantisq; enixus suffice donis. Id est, satis esto. Cic. in Salust. Posteaquam immensæ gulæ impudicissimi corporis quæstus sufficere non potuit. Ovid. 3. Trist. Eleg. 2: Suffecitq; malis animus. Virg. 11. Aeneid.: nec sufficit umbo Ictibus: hoc est, satis esse non potest sustinendis ictibus. ¶ Nonnunquam sine dativo collocatur, ejus loco habens infinitivum. Virgil. 5. Aeneid. Nec nos obniti contrà, nec tendere tantùm Sufficimus. ¶ Aliquando ponitur pro subministrare. *ὑπουργῶ.* Virg. 2. Aeneid. Ipse pater Danais animos, viresq; secundas Sufficit humorem. ¶ Aliquando pro substituere, *ἀντικαθιστάνω.* Virg. 2. Georg. Atq; aliam ex alia generando suffice prolem. ¶ Unde suffecti magistratus dicuntur, qui in locum mortuorum, corúmve qui munere suo perfuncti sunt, surrogantur. Cic. lib. 4. Epist. Si Appii os haberem, in cujus locum suffectus sum, tamen, *&c.* ¶ Aliquando inficere, maculare. Cic. in Hortens. Vt ii, qui in convivus purpuram sufficiunt, pòst sanant medicamentis quibusdam.

Sūffĭcĭēntĕr, adverb. Satis abundanter. [*αὐταρκέντως, ἐξαρκέντως, ἀποχρώντως, ἱκανῶς.* Gall. *Suffisamment, à suffisance, assez.* Ital. *A sufficienza.* Ger. Genugsamlich. Hisp. *Assaz, con sufficiencia.* Pol. *Dostatnie.* Vng. *Eleg keppen.* Ang. *Sufficientlie, ynough.*] Vlp. in l. Sed & si quid §. j. ff. de usufr. & quemad. Sufficienter autem alere & vestire debet secundum ordinem & dignitatem mancipiorum.

Sūffīgo, is, xi, xum, act. t. Affigo, in sublimi figo. [*ἀνασταυρόω, ἀνασκολόπω.* Gall. *Fischer dessous.* Ital. *Inficare, afficare.* Ger. Auffhefften. Hisp. *Hincar à otra cosa.* Pol. *Przibyam.* Vng. *Föl fig gezlőm föl gyakom.* Ang. *To fasten, naile or sett vp furelie.*] Cicero in Pisonem: An ego, si te & Gabinium cruci suffixos viderem, majore afficerer lætitia ex corporis vestri laceratione, quàm afficior ex infamia. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus, Semesos pisces, tepidumq; liguerit jus, In cruce suffigat, Labeóne insanior inter Sanos dicatur? Hircius de bello Africo lib. 5: Postero die Iuba Numidas eos, qui loco amisso fuga se receperant in castra, in cruce omnes suffixit.

Sūffĭo, fis, fivi, vel fii, ficum, act. q. Suffumigo. [קטר *kittér. ὑποθυμιάζω.* Gal. *Perfumer.* Ital. *Perfumare.* Ger. Bereuchen/ vnden auffreuchen. Bel. Ondertoocken/ onderstruen. Hisp. *Sahumar.* Pol. *Kadze.* Vng. *Fwsztőlom.* Ang. *To perfume or mak sweet smoke.*] Plinius: Hippocrates ruta vulvarum causa naturam suffire jubet. Virgil. li. 4. Georg. At suffire thymo, cerasq; recidere inanes Quis dubitet? Colum. lib. 12. cap. 18: Cella quoq, vinaria omni stercore liberāda, & bonis odoribus suffienda. Lucret. lib. 2: Ignibus æthereis terras suffire feraces.

Sūffītŭs, ta, tum, pen. prod. Suffumigatus. [מקטר *muktár. πεθυμιατρόφ.* Gal. *Perfumé.* Ital. *Perfumato.* Ger. Bereuchet/ den rauch vnden har gelassen. Hisp. *Sahumado.* Pol. *Okadzoni.* Vng. *Fwsztőltetőt.* Ang. *Perfumed.*] Plin. lib. 20. cap. 17: Anisum dolores capitis levat, suffitum naribus.

Sūffītŭs, tus, m. q. Suffumigatio. [קטר *kittér* קטרת *ketóreth* קטורה *ketoráh. θυμίασις.* Gall. *Perfumement.* Ital. *Perfumo.* Ger. Ein beruchung vnden auff. Hisp. *Sahumerio.* Pol. *Okadzenie.* Vng. *Fwsztőles.* Ang. *A perfuming or fumigation.*] Plin. lib. 24. cap. 11: A multis in suffitus pro thure assumitur. Idem alibi: Et vulvarum conversionem suffitu excitant.

Sūffītĭo, onis, f. t. suffitus, [קטר *kittér* קטרת *ketóreth* קטורה *ketoráh. ὑποθυμίασις.*] Plin. lib. 25. cap. 22: Orpheus, & Heliodus suffitiones commendavêre. Colum. lib. 1. cap. 6: Ne rursus nimia suffitione medicata sint.

Sūffītŏr, ris, verbale, m. t. à suffiendo deductum. [מקטר *mekattér. ὑποθυμιατής.* Gall. *Perfumeur.* Ital. *Perfumatore.* Ger. Ein beruecher. Hisp. *Sahumador, el que sahuma.* Pol. *Ten ktori kadzi.* Vng. *Fwsztőlő.* Ang. *A perfumer.*] Plin. li. 34. cap. 8: Lycus & ipse puerum suffitorem.

Sūffīmĕn, inis, n. t. Suffitio. [קטר *kittér* קטרת *ketóreth* קטורה *ketoráh. θυμίαμα.*] Ovidius: Sanguis equi suffimen erit.

Sūffīmēntum, ti, n. s. Suffitus, & Suffitio. [קטר *kittér* קטרת *ketóreth* קטורה *ketoráh. ὑποθυμίασις, θυμίαμα.* Gall. *Perfum.* Ital. *Perfumo.* Ger. Ein rauch/ oder beruchung. Hisp. *Sahumerio.* Pol. *Wzielka rzecz do kadzenia dobra.* Vng. *Fwsztőles.* Ang. *A perfuming.*] Plin. Quod & suffimentis quibusdam facere consueverunt. Cic. 1. de Leg. Nam & in iis sine illius suffimentis expiati sumus. Suffimenta, inquit Festus, à veteribus dicta sunt, quæ fieri solebant ex faba, milioq; molito, mulso aspersо. Ea diis eo tempore dabantur, quo uvæ calcatæ prælo premebantur.

Sūffĭscŭs, sci, Folliculus testium arietinorum, quo utebantur antiqui pro marsupio: à fisci similitudine dictus. Festus.

Sūfflāvŭs, adject. [*ὁ ἢ ὑποξανθός, ὑπόπυρρος.* Gall. *Iaunastre.* Ital. *Alquanto giallo.* Ger. Ein wenig gäl. Hisp. *Vn poco rouio, ò rozo.* Pol. *Troche zoltawi.* Vng. *Halouany zinw sarga, sargaszinw.* Ang. *Somewhat yeallow.*] Aliquantulum flavus, non planè flavus. Suet. in Nero. cap. 51: Statura fuit penè justa, corpore maculoso & fœdo, sufflavo capillo.

Sūfflo, flas, act. p. Inflo, flatu excito, [נשב נטח *naschább naphách. φυσάω, ἐμπίπλω.* Gall. *Souffler, emplir de vent.* Ital. *Soffiare, soppiare.* Ger. Hinunder blasen/ vndenhar blasen. Bel. Opblasen. Hisp. *Soplar.* Pol. *Poddimam.* Vng. *Föl fuon.* Ang. *To blowe, to fill with wind.*] Plin. li. 43 cap. 8: Buthyreus Lycius Myronis discipulus fuit, qui fecit dignum præceptore puerum sufflantem languidos ignes. ¶ Sufflare buccas: id est, inflare, sive flatu extendere. Plaut. in Stich. Age tibicem, quando bibisti, refer ad labia tibias, suffla Celeriter tibi buccas, quasi proserpens bestia.

Sūfflātĭo, onis, verbale, f. t. Inflatio. [נטח *mappách. ἐμφύσημα.* Gall. *Soufflement.* Ital. *Soffiamente.* Ger. Auffblasung/ blast. Hisp. *Soplo, obra de soplar.* Pol. *Poddęcie.* Vng. *Föl fuas.* Ang. *A blowing at any thing.*] Plin. lib. 9. cap. 7: Præterea bullantium aquarum sufflatio, lunæq; effectu concharum quoque corpora augescentia.

Sūfflāmĕn, minis, n. t. Machinæ genus est, teste Budæo, quo in descensu, vel procursu nimio rota solet retineri. [*ὁ ἀπόχλυσις.* Gall. *Vn enrayoir, vne piece de bois dequoy on arreste les roues en vne descente trop roide, afin qu'elles n' aillent trop viste.* Ital. *Legno da retinere vna ruota che corre.* Ger. Ein spannseil/ oder spannstrick/ mit dem die Fuhrleut die reder spannen an gähen orten. Hisp. *La estornija del exe del carro.* Pol. *Hamulecz.* Vng. *Kerek kőtő.* Ang. *A deuise to stay the ouer speedie going of a cart downe an hill.*] Iuven. Sat. 8: Ipse rotam stringit multo sufflamine Consul.

Sūfflāmĭno, nas, act. p. Sufflamine comprimo, & retineo. [*ἀποχλύω.* Gall. *Arrester les rouer, qu'elles n' aillent trop viste, accoustrer d'vn rayoir.* Ital. *Fermare vna ruota mettendoui vn legno.* Ger. Reder spannen daß sie nicht zu schnell tauffen. Hisp. *Carcar la rueda para que no vaya atras.* Pol. *Kola wbiegu hamuie.* Vng. *Meg kőtőmax kerekot.* Ang. *To hold or hinder with a deuise least a cart ouer speedelie go downe an hill.*] Senec. 4. Declam. Tanta illi erat velocitas orationis, ut vitium fieret Itaque D. August. optimè dixit: Aterius noster sufflaminandus est: adeò nedum curtere, sed decurrere videbatur, nec verborum tantùm illi copia, sed etiam rerum erat.

Sūffŏco, cas, penult. prod. act. p. ex sub, & faux, au in o productum conversa, Spiritum præcludo, fauces constringo. [חנק *chanák:*

shanák. ἀπάγχω, ἄγχω. Gall. *Suffoquer, eſtouffer.* Ital. *Suffocare.* Ger. Erſtecken/ Erwurgen. Bel. *Worghen.* Hiſp. *Ahogar.* Pol. *Duſić, dawie.* Vng. *Meg fóytom.* Ang. *To choke, to ſtrangle.*] Quanquam etiam latiùs accipitur pro quovis modo enecare: ut Suffocare fame, Suffocare veneno. Cicero ad Atticum libro 9: Conſilium primum eſt, ſuffocare urbem, & Italiam fame: deinde agros vaſtare, urere, pecuniis locupletum non abſtinere. Idem pro Muræna: Qui gallum gallinaceum ſuffocaverit, Ovidius in Ibin: Suffocent animam dira venena tuam.

Sūffŏcātĭo, onis, verbale, f.t. Suffocandi actus. [חנוכן *machanák. ἀπάγξις, ἀπάγχω, ἀπάγχνιξις.* Gall. *Eſtouffement, ſuffocation.* Ital. *Suffocamento.* Ger. Erſtickung. Hiſp. *Ahogamiento.* Pol. *Zaduſzenie.* Vng. *Meg fóytas.* Ang. *Choking.*] Plin. lib. 20. cap. 5: Ejus ſemen contritum, & in vino potum, tumentem alvum, & ſuffocationes mulierum, doloreſq; lenit.

Sŭffŏdĭo, is, Subtus effodio. [כרה *chardh* חפר *chaphár. ὑπορύττω.* Gall. *Fouir & cauer par deſſous, miner & creuſer.* Ital. *Incauare* Ger. Vnder münden/ oder graben Hiſp. *Cauar por debaxo* Pol. *Podkopuie.* Vng. *Meg áſom az allyat meg kapalom.* Ang. *To digge vnder.*] Colum. libro 2. capite 18: Neque ſuem velimus impaſci, quoniam roſtro ſuffodiat, & cæſpites excitet. ¶ Suffodere equum, eſt cum confodere, & propriè ſub ipſo ſeſſore occidere. Cæſar 4. belli Gal. Rurſus his reſiſtentibus, conſuetudine ſua ad pedes deſiliverunt: ſuffoſsisq; equis, compluribusq; noſtris dejectis, reliquos in fugam conjecerunt. Virg. 11. Aeneid Suffoſſo revolutus equo.

Suffŏdĭo, verb. f.t. [ὑπόρυξις. Gall. *Cauement, creuſement.* Ital. *Cauamento.* Ger. Vndergrabung. Hiſp. *Cauamiento, cauadura.* Pol. *Podkopánie.* Vng. *Az allya meg áſása.* Ang. *A digging vnder.*] Seneca Epiſt. 50: Quum hoſtilia in partes tela vibrarent, & ipſum ſolum ſuffoſſionibus tremeret & cuniculis.

Suffræ̆nātĭo, onis, f.t. Colligatio, & arcta ſtructura, quæ lapides veluti fræno retinet. [ἁρμολόγησις, ἡ τῶν λίθων ἢ ἄλλων πώρων ἰσχυρὰ καὶ ἐπίλυτος συνάρμοσις. Gall. *Liaiſon forte & ferrée qu'on fait és murailles.* Ital. *Concatenamente che ſi fa tra le muraglie.* Ger. Eyn zwingung / oder zuſammen klammerung der ſteinen. Hiſp. *Enfrenamiento, atadura fuerte de muros.* Pol. *Klamrami ſpoienie.* Vng. *Köue foglalas tſatlas.* An. *A ioyning or binding together of ſtones in a wall.*] Plin. lib. 36 cap. 22. de quodam lapidis genere: Globoſus, cōtra injuriam fortis, ſed ad ſtructuram infidelis, niſi multa ſuffrænatione devinctus.

Sūffrāgo, pen. prod. ſuffraginis, f.t. Flexura eſt in poſterioribus quadrupedū cruribus, retrorſum incurvata, quæ in prioribus contrario modo inflexa genu dicitur. [κωμπή. Gall. *Le iarret des iambes de derriere des cheuaux & autres beſtes.* Ital. *Garletti d'alle gambe dietro del cauallo.* Ger. Der hinderſich gewendet knybug an den hinderen füſſen der Thieren. Hiſp. *La quartilla doblegadura della beſtia.* Pol. *Przeguba u nogzadnich u koni albotez u zwierząt inſzych.* Vng. *Axokenlam allatoknak vtoſo ki horgat ina.* Ang. *The paſterne of a beaſt.*] Dictæ ſuffragines, quòd ibi cruris continuitas diviſa, & quodammodo fracta appareat. Plinius libro 8. capite 45: Victimarum probatio in vitulo, ut cauda articulū ſuffraginis contingat. Idem: Aves, & quadrupedes alas in priora curvant, ſuffragines in poſteriora. ¶ Suffragines etiam dicuntur vitis ſoboles, radicibus adhærentes. Colum. lib 5: Et ſi ſoboles (quam ruſtici *ſuffraginem* vocant) radicibus adhæret, diligenter explantanda, ferroq; evellenda eſt, ut hybernas aquas reſpuat.

Sūffrāgĭnōsī equi, m.ſ. Quorum ſuffragines morbo vitiatæ ſunt. [Gall. *Cheuaux qui ont mal és iarrets, qui oint les eſparuis.* Ital. *Caualli che hanno le poſte.* Ger. Roſſz die an den hinderen fuſterümmen preſthafft ſind. Hiſp. *Caualłos con axuagas ò bexigas.* Pol *Kon chramiacy na nagimkach nog zadnich.* Vng. *In pokos lo kaptatetemes lo.* Ang. *Horſes diſeaſed in the paſterne.*] Colum. lib. 6. cap. 38: Suffaginoſæ hordeacea farina imponitur.

Sūffrāgŏr, ſuffragaris, pen. prod. d.p. Suffragium fero. [ψηφοφορέω. Gall. *Donner ſa voix en vne election, fauoriſer & donner fauueur, aider de ſa parolle.* Ital. *Far fauore fauoreggiare.* Ger. Einem ſein Stimm geben/ zuſtimmen. Bel. Gunſtlich ſyn/ helpen. Hiſp. *Ayudar con ſu voto, dar fauor.* Pol. *Moie rozumienie daie votuie.* Vng. *Ortelme met ki mondom.* Ang *To ſpeake in ones part fauourablie, to giue his good word, to help.*] Cicer. pro Murēn. Quorum ſuffragium tenue eſt, ſi ut ſuffragantur, nihil valent gratia. Per translationem accipitur pro favere, auxilio eſſe, ſententiæ aut voluntati cujuſpiam ſubſcribere. ἐπιψηφίζειν. Cujus contrarium eſt Refragor, pro repugno, adverſor. Autor Priapeiæ: Copia me perdit, tu ſuffragare rogatus. Cicer. 7 Verr. Cui legi veſtra dignitas vehementer adverſatur, ei inſignis iſtius impudentia maximè ſuffragatur. Idem ad Atticum: Nec deſtiti accuſare ejus neceſſarios, qui ejus cupiditati ſuffragari videbantur. Idem Planco lib 10: Fortuna ſuffragante videris res maximas conſecutus.

Suff. ăgātĭo, onis, f.t. Ipſe ſuffragandi actus, favor, auxilium. [ψηφοφορία. Gall. *Faueur & aide en vne election, bail de ſa voix.* Ital. *Fauore, aiúta.* Ger. Das günſtlich zuſtimmen Hiſp. *Fauor, ayuda.* Pol. *Przyſzłe wolenie.* Vng. *Ertelömnek ki mondé aſa, sraſa.* Ang. *Fauour in ones part, a voice in giuing conſent.*] Cicer. pro Muræna: Multum autoritatis habet ſuffragatio militaris.

Sūffrāgĭum, populus Rom. primùm voce, deinde per tabellam ſuffragium tulit: quomodo autem à voce ad tabellam deventum ſit, & quibus temporibus, & quibus autoribus, operæpretium eſt cognoſcere. Quatuor igitur leges nominantur, omnes, ut puto, tribuniciæ, Gabinia, Caſſia, Papiria, Cœlia. Gabinia ſanxit, ut populus in magiſtratibus mandandis ſuffragium, non, ut antea, voce, ſed per tabellam ferret. Caſſia biennio pòſt idem juſſit, in omnibus judiciis populi, perduellione excepto. Papiria & ipſa populo tabellam dedit, in jubendis ac vetandis legibus. Cœlia, quo uno in genere vocis ſuffragium reliquū erat: hoc eſt, in perduellione, quod lex Caſſia exceperat, in eo genere tabellam dedit, ita quatuor tribunorum pl. rogationibus factum eſt, ut populus liberè, quod ſentiret, in omnibus comitiis, nullo inimicitiarum metu poſſet oſtendere: ideò tabellam vindicem tacitæ libertatis appellat Cicero in Agraria 11, & lib. 111. de Legibus: in oratione autem pro C. Cornelio principium juſtiſſimæ libertatis Caſſiam legem, quę tabellam in judiciis populo dedit. magis enim intererat populi, tabella voluntatem in judiciis tegere, cùm ageretur de capite fortunisq; civium, quàm aut in magiſtratibus, quod lex Gabinia ſanxerat: aut in legibus, quod poſtea Papiria. His igitur quatuor legibus ferendi ſuffragii mutata ratio eſt: nūc de latoribus earum legum, & quo quæq; anno lata ſit, agamus. Gabiniam rogavit homo ignotus, & ſordidus: quod libro 111. de legibus Cicero tradit: &, cum biennio ante Caſſiam rogata ſit, quod idem eodem in loco demonſtrat: Caſſiam verò Lepido & Mancino COSS. eſſe latam, ex libro de clatis Oratoribus conſtat: neceſſe eſt, Piſone & Lenate COSS. rogatā, exiſtimare. Caſsiam Lepido & Mancino COSS. autore Scipione Africano poſteriore tulit L. Caſsius, Qu. F. Lōginus Ranilia, pater illius L. Caſſii, qui in omnibus cauſis quærere ſolebat, cui bono: & C. Caſsii, ejus quem C. Mario, C. Flavio COSS. leges multas ad minuendā nobilitatis potentiam tuliſſe, in quibus hanc, ut, quem populus damnaſſet, cuive imperium abrogaſſet, in ſenatu nō eſſet, Pædianus tradidit. Papiriam tulit C. Carbo, ille eloquentiſsimus: tulit autem (ut opinor) P. Popillio & P. Rutilio COSS. nam eo anno tribunum pl. fuiſſe, quo Scipio Aemilianus de Numantinis triumphavit, omnes hiſtoriæ declarant: quem à porta ad concionem productum, quid de Tib. Gracchi morte ſentiret, ſeditioſè interrogavit Cœlia, nō facilè eſt conjicere, à quo ſit rogata: ſed rogatam Qu. Metello T. Flamínio COSS. crediderim, & ex iis verbis, quę ſunt apud Ciceronem lib. 111. de legibus: Vt opprimeret Cœlius Popilliū: nam, id de P. Popillio dictum eſſe, quem C. Gracchus Metello & Flaminino COSS. tribunus pl. in exilium ejecit, videtur intelligendū, ut ejus judicii cauſa, quo Popillius tribuno pl. Graccho, eſt oppreſſus, Cœlius ſua lege tabellā dederit. Suffragia vel in campum Martium, ſi centuriata comitia haberentur vel in forum, ſi tributa, alióve, ciſtis in pontes deferebātur, & his pontibus populo miniſtrabantur: id ſignificat Cicero in epiſtola ad Atticum lib. 1. his verbis: Operæ Clodianæ pontes occuparunt, tabellæ miniſtrabantur, ita ut nulla daretur, Vti rogas: nam quæ tabellæ legem accipiebant, & probabant, in iis duæ literæ ſcriptæ erant, V. R. quæ ſignificant, Vti rogas: id eſt, uti tu, qui legem fers, non rogas, ita jubemus: quæ verò leges legem antiquabant: hoc eſt, rejiciebant, & improbabant, in iis unica litera, A, ſcripta erat: quę ſignificat antiquo: id eſt, antiqua maneant: nova nō placent: legem reſpuimus. In iis verò comitiis quò populus ut ſuffragium de eo ferret, coire ſolitus eſt, ternæ tabellæ dabantur: quarū in una ſcriptū erat, A. in altera, C. in tertia, N L. & prima ſignificabat, abſolvo: ſecūda, condemno: tertia, nō liquet: id eſt, neq; abſolvo, neq; condemno, cauſam planè non intelligo. Verùm, ut ad pontes redeamus, anguſtiores ut eſſent, legem tulit C. Martius tribunus pleb. qui poſtea ſepties cōſul fuit: tulit autem eam legem, ne quid fraudis in diſtribuēdis tabellis committeretur. multis enim locus eſſe non poteſt, ubi pontes anguſtiores ſunt: at in turba vitiosè aliquid agere difficilis negotii nō eſt: propterea, quòd hac lege ſancitum, id ambitioſis oppoſitum fuiſſe, & planè Cicero narrat libro primo de legibus, & Plutarchus, ſignificat in Marii vita, quum ait: In tribunatu legem de ſuffragiis tulit: qua potentium opes tùm in ferendis ſuffragiis, tùm in creandis magiſtratibus imminuit: ſuffragium ferebant omnes cives Romani in ea quiſque tribu, ubi cenſus erat, aut in ſua quiſque claſſe: libertini tantùm in quatuor urbanis tribubus, quæ minus nobiles erant, ſuffragium tulerunt: nam etſi P. Sulpitius tribunus plebis, L. Sylla, Quintil. Pompeio COSS. tulit, ut in omnibus planè tribubus, quæ XXXV. erant, ſuffragium ferre poſſent; hanc tamen legem puto à victore

victore Sylla, Sulpitii inimico esse abrogatam: putò tamen ob eam causam, quia C. Manilius tribunus pleb. aliquot pòst annis eandem legem ferre conatus est: idemque postea & P. Clodius cogitavit, testis Cicero in duabus orationibus pro C. Cornelio, pro Milone. Hæc ex libro Pauli Manutii de legibus Romanis.

Sūffrāgātŏr, oris, m.t. Qui in creandis magistratibus suffragiū fert. [ψηφιστής. Gall. *Qui favorise à aucun de sa voix ou parolle.* Ital. *Chi favorisce con parole & da la voce.* Ger. Ein mitstimmer/oder zustimmer/der einem in einer wahl sein Stim̃ gibt. Hisp. *El que ayuda à otro cõ su voto.* Pol. *Ten ktori przyzwalia mowa wswodzie napotwierdzenie rzeczy pożądanej.* Vn. *Ertelõm ki iro.* Ang. *A favourer orgiuer of his voice in election.*] Plin. Epist. 64: Addebat quosdam ex suffragatoribus: illi graviter & paucis loquebãtur. Cic. pro Mur. Tua verò nobilitas, Servi Sulpiti, tametsi summa est, tamen hominibus literatis & historicis est notior: populo verò & suffragatoribus obscurior.

Sūffrāgĭum, gii, n. s. Iudicium, voluntas, consensus, qui à populo & judicibus olim tabella significabatur. [ψῆφος, ψηφοφορία. Gall. *Suffrage, voix des estisans, consentement.* Ital. *Suffragio, ballota, voce.* Ger. Ein wahlstimm. Hispan. *Voto ò favor para ayudar.* Polon. *Przyzwolenie.* Vngar. *Aka ratomnal ertelmem nekkь iratsa.* Angl. *A mans voice in giuing consent.*] Cicero 3. de Leg. Suffragia in magistratu mandando, aut etiam de reo judicando palàm ferri melius esset. Iuvenal. Satyr. 8: Libera si dentur populo suffragia, quis tam Perditus, ut Senecam dubitet prĕferre Neroni? Cic. 1. de Legib. Si hæc suffragiis, aut scitis multitudinis probarentur.

Sūffrĭco, as, pen. cor. act. p. Leviter frico. [ψάχω, ψήχω. Gall. *Frotter vn peu.* Ital. *Fregare legiermente.* Germ. Vndenauff reyben. Hisp. *Fregar vn poco.* Pol. *Drapie.* Vng. *Vak argatom.* Ang. *To rubbe softely.*] Colum. lib. 12. cap. 23: Nam oportebit post hunc numerum dierum confestim vinum emundare, & siquid fæcis aut labris vasorum, aut lateribus inhæsit, eradi, ac suffricari, & protinus operculis impositis oblini.

Suffringo, is, ere, act. t. Frango. [שבר *schibbér.* κατακλάω. Gall. *Rompre & briser.* Ital. *Rompere, spezzare.* Ger. Vndenfur zerbrechen. Hisp. *Quebrar, romper.* Pol. *Podłamuie.* Vngar. *Kstörom.* Ang. *To break.*] Plaut. in Rud. Homini isti talos suffringi volo. Cic. pro Rosc. Amer. Quòd si luce quoq; canes latrent, quũ deos salutatum aliqui venerint, opinor, iis crura suffringãtur: quòd acres sint etiam tùm quum suspicio nulla sit.

Suffrĭo, as, penult. corr. act t. Infrio: hoc est, friatum sive comminutum inspergo. [כתת *chatháth* דדק *hedhák.* ἐπιρρίπτω. Gall. *Esmier & briser fort menu.* Ital. *Minucciare.* Ger. Eynbötteren/eynstäyen/eynreiben. Hisp. *Polvorear desmenuzando.* Pol. *Posypuie.* Vng. *El morsolom.* Ang. *To crumme or break in small pieces.*] Col. lib. 2. cap. 38: Scopulis aridæ myrti suffriatur, operculumque superimponitur, ne quid eò decidat.

Sūffŭĕrat, Pro sub eodem tecto fuerat, scripsêre veteres, inquit Festus.

Sūffŭgĭo, Confugio, sub rem aliquam fugio. [בס *nas* καταφεύγω Gall. *S' enfuir.* Ital. *Fuggire* Germ. Entfliehen/hinunder fliehen. Hisp. *Huyr.* Pol. *Vciekam pod, przykrycie.* Vngar. *Elötte el allok elfutok.* Ang. *To flie vnder or to some thing.*] Liv. 4. bell. Pun. Imber à nocte mediâ coortus, custodes, vigilesq; dilapsos è stationibus suffugere in tecta coëgit. Suetonius verò pro retrofugerè in Tiberio posuit, dicens: Adulationes adeò adversatus est, ut neminem Senatorium ad lecticam suam admiserit. Consularem verò satisfacientem sibi per genua orare conantem ita fuffugerit, ut caderet supinus.

Sūffŭgĭum, suffugii, n. s. Quò quis suffugit: hoc est, securitatis causa sese recipit. [מחסה *machaséh* מעוז *manós.* καταφυγή. Gal. *Refuge, le lieu de refuge.* Ital. *Luogo da fuggire.* Germ. Ein zuflucht / ein ort da einer hinunder fleucht Hisp. *Lugar para huyr ò do huymos.* Pol. *Miesczedoucieczenia bespieczne.* Vng. *Batorsagos otalmazo hely.* Ang. *A place of refuge.*] Ovid. de Nuce: Quid nisi suffugium nimbos vitantibus essem?

Suffulcĭo, is, act. q. Sustĕto. [סעד *sahádh* סמך *samách.* ὑπερείδω. Gall. *Appuyer, soustenir, estayer.* Ital. *Sostentare.* Ger. Vnderstützen Belg. Onderstetten Hisp *Sustentar de baxo.* Pol. *Podpieram.* Ang. *To proppe vnder and hold vp.*] Varr. 1. de Re rust. Vt majoribus perticis suffultæ vites, uuas non pertimescant. Plaut. in Mil. Ecce autem ædificat, columnam mento suffulcit suo. Lucret. libr. 4: Propterea capitur cibus, ut suffulciat artus, Et recreet vires.

Suffūmĭgo, gas, gare, Sufflo, vel subtus fumum excito. [קטר *kittér.* ὑποθυμιάζω. Gall. *Faire fumee par dessous, perfumer, enfumer.* Ital. *Perfumare, affumare.* Germ. Vndenauff rauchen/vndenhär ein rauch machen Hisp. *Sahumar.* Pol. *Odespodz kadzę.* Vngar. *Fwstöl veiök ala, meg fwstölöm.* Ang. *To perfume, or to mak a smoke vnder some thing.*] Cels. lib. 6. cap. 5, de suffusione oculorum: Suffumigare oculos acribus medicamentis.

Sūffundo, is, dere, act. t. Affundo, inspergo, infundo. [נזה *naz-* *záh.* ἐπιχέω. Gall. *Espandre dessus, espandre en bas.* Ital. *Spargere qualche liquore.* German. Angiessen/oder schütten/ Eyngiessen. Hispan. *Derramar lo liquido.* Polon. *Polewam.* Vngar. *Ala ia bntöm.* Ang *To sprinkle or powre out vpon or vnder.*] Plaut. Curc. Manè suffundam aquulam. Columel. lib. 7: Laffæ, & æstuanti mulæ ad os in fauces demittitur, utrùnque in os suffunditur. ¶ Suffundi rubore faciem dicimus, quum sanguis subter cutem sese dispergens, faciem inficit rubore. Quod Virgilius ad auroram trãstulit, lib. 1. Georg. At si virgineum suffuderit ore ruborem, Ventus erit. Servius, suffuderit, forinsecus habuerit. ¶ Cic. pro inspergò posuit ad Lentulũ scribens: Novi animum cũ mihi amicissimũ, tùm nulla in cæteros malevolentia suffusum. ¶ Suffundere frigidam, vide in dictione FRIGIDA.

Sūffūsĭo, onis, f. t. Morbus oculorũ, qui fit ex concreto humore inter χοροειδῆ, & ἀραχνοειδῆ tunicas ante ipsam pupillam collecto, quo visus usqueadeò impeditur, ut discretas rerum species, & colores apprehendere non possit. [ὑπόχυσις Gall. *Espartement, la cataracte en l' œil.* Ital. *Spargimento, cataratte negli occhi.* Ger. Die vberschiessung der Augen mit einem fel. Hispan. *Obra de derramar cataratta de ojos.* Pol *Bielmem oczow zaśćie.* Vngar. *Ala ontes.* Ang *A sprinkling or powring out vpon, a disease of the eyes.*] Cels. lib. 6. cap. 6: Suffusio quoque, quam Græci ὑπόχυσιν nominant, interdum oculi potentiæ, qua cernit, se opponit. Quod si inveteraverit, manu curandũ est. Plin. lib. 22. cap. 23: In tussi una, fellis veteri suffusione.

Sūffundo, as, are, act. p. Pro fundamẽto subjicio. [καταβάλλομαι. Gal *Fonder par bas ou par dessous.* Ital. *Fondare per disotto.* Ger. Vnden zum fundament legen. Hispan. *Fundar por debaxo.* Pol. *Podgrunt kł'ode* Vng. *Fundamentomot verõk* Ang. *To lay a fondation or ground.*] Varro ἐν πρῶτῃ βιβλίου, ut citatur à Nonio: Antiqui nostri domibus laterĭtiis, paululùm modò lapidibus suffundatis, ut humorem sufferrent, habitabant.

Suffurŏr, aris, penult. prod. d p Clàm furor, clàm aufero. [גנב *ghanáb* קרו *lakách.* κλέπτω Gall. *Desrober en cachette.* Ital. *Rubare di nascoso.* Germ. Heimlich verstälen. Hisp. *Hurtar secretamente.* Pol. *Czicho kradne.* Vngar. *El lopom.* Ang. *To steall priuelie.*] Plaut. Truc. Hæc quum video fieri, suffuror, suppilo, de præda prædam capio.

Sūggĕro, ris, ssi, gestum. Subministro, suppèdito. [נתן *nathán.* ἐπαρκῶ. Gall. *Bailler & fournir.* Ital. *Fornire alcuno di quello che gli manca.* Ger Vnderhaltung gebẽ / Steuwr vñ hülff darschieben/vnderschub thun Belg. Onderstant gheven. Hisp. *Suggerir, dar lo que otro ha menester.* Pol. *Pomoczdaie, potrzebami oppatrzuie.* Vng. *Adogatom zolgaltatom.* Angl. *To giue or furnish.*] Terent. Adelph. Cur perdis adolescentem nobis? cur amat? cur potat? cur tu his rebus sumptum suggeris? Cicero 2. de Orator. Singŭlis generibus argumentorum copiam suggerunt. ¶ Interdum idem est quod in memoriam redigere, & quod Latinè aliter etiam dicimus, subjicere. ἀναμιμνήσκειν. Cic. 2. de Finib. Si memoria defecerit, tuum erit ut suggeras.

Sūggēstŭs, m q. vel suggestum, n. s. Locus editior, unde oratio ad populum solet haberi. [גדר *mighdál.* βῆμα. Gall. *Vn lieu esleué, comme vne chaire ou vn pulpite pour faire harengues au peuple.* Ital. *Pulpito ò pergamo da predecare.* Ger Ein hoch ort von dem man redt / Cantzel / Predigstul. Hisp. *El cadahalso alto para mirar ò predicar* Polon *Kazatelnica, katedra.* Vngar. *Prædikallo zek.* Ang. *A pulpet.*] Dictum suggestum, sive quòd constet ex suggesta: hoc est, congesta materia, sive quòd inde populo suggeratur, quod in rem ejus esse possit. Plin. lib. 34. cap 5: Eodemque in Consulatu in suggestu rostra devictis Antiatibus defixerat. Cic. 5. Tusc. Idemque quum in communibus suggestis consistere non auderet, concionari ex turri alta solebat. Liv. 8. ab Vrbe: Naves Antiatium partim in navalia Romæ subductæ, partim incensæ, rostrisque earum suggestum in foro extructum adornari placuit. Cicer. 1. de Divin. Neque illud in suggestum, in quo causam dixerat, ascendenti, signũ sibi ullum, quod consuesset à deo, quasi mali alicujus impendentis datum. ¶ Var. lib. 3. cap. 5: Suggestum posuit pro loco ornithone paulò eminentiore, quàm sit ipsum fatere. Ex suggesto (inquit) faleris. ubi solent esse ἀφετηρίαι μοῦται, prodeunt anates in stagnum, & nant. ¶ Suggestus comæ. Stat. lib. 1. Syl. - celsæ procul aspice frontis honorem Suggestumq; comæ.

Sūggrĕdĭŏr, eris, Latenter gradior, subeo, & clàm propiùs accedo. [ὑποβαίνω. Gall. *Aller en cachette, marcher secrettement.* Ital. *Andare nascosamente.* German. Heimlich gehn. Hispan. *Andar à escondidas.* Polon *Czicho podchodzę.* Vngar. *Bemaszok, bemegyök.* Ang. *To go in priuelie, or to approche.*] Tacit. libro 2: Suggressique propiùs speculatores. ¶ Habet nonnunquam adjunctum accusativum: ut suggredi hostes: id est, latenter aggredi. Idem Tacit. Annal. libr. 4: Quos dux Romanus acie suggressus.

Suggrūndă, orum, vel, Suggrundę, & Suggrundatio. [Ger. Ein vortach/das fur das Gebew herfür geht/ den Regen abzutragen.] vide suprà in SVBGRVNDA.

Suggrūndārĭă, veteres dicebant ſepulchra infantium, qui necdum quadraginta dies impleſſent (ut inquit Fulgentius) quũ nec buſta dici potuerunt, quia oſſa quæ comburerentur non erant, nec tanta magnitudo cadaveris qua locus tumeſceret. Vnde neq; tumuli appellari merebantur.

Sŭgillo, las, act. p. Livido colore inquino, ut cùm ictu fuſtis percuſſa cutis ſanie ſeſe ſuffundente nigreſcit. [ὑπωπιάζω. Gall. *Frapper aucun tellement qu'il y viene de taches noires & meurtriſſemens, marquer de coups.* Ital. *Battere alcuno di ſorte che la carni gli vengano liuide.* Ger. Kölſch machẽ/blaw/vnd gälb maſen ſchlahen. Hiſp. *Magullar la carne.* Polon. *Syno czinie.* Vng. *Vteſſél meg kekitẽm.* Ang. *To mak wanne coloured.*] Sugillata dicuntur, quę maculis hujuſmodi ſunt deformata. Plin. lib. 31. cap. 9. loquens de ſale: Ex ictu ſuffuſis cruore oculis, ſugillatisque cum myrrhæ pari pondere. Idem libr. 27: Caſeus recens cum melle ſugillata emendat. Et libro 29: Cinis allii ex oleo & garo illitus, ſugillata aut liventia ad colorem reducit. ¶ Per tranſlationem accipitur pro detrahere, reprehendere, vilipendere, contumelia afficere ſive exiſtimationem alicujus lædere. [κακηγορέω, λοιδορέω, κακηγορέω, ἀβλασφημέω. Gal. *Diffamer & bleſſer l'honneur de quelqu'vn.* Ital. *Infamiare.* German. Beſchmützen/ hinderreden/ verleumbden/ verkleinerẽn. Hiſp. *Magullar la honra de alguna, diffamar à otro.* Pol. *Vwł acżam komu, łże drugiego.* Vng. *Valakit allattomba ragalmazok, hire ben neueben meg jersok.* Ang. *To checke or taunt.*] Livius lib. 1. bel. Maced. Legati graviter terentes ſe ſugillatos eſſe. Vlpianus: Si famoſa actio non ſit, vel pudorem non ſugillet. ¶ Item pro occludere veteres poſuerunt, ut autor eſt Nonius, teſtimonium afferens Varronis: Contrà lex Mænia eſt in pietate, ne filii patribus luci claro ſugillent oculos.

Sŭgillātĭo, onis, f. t. Livida cutis cõmaculatio. [חבורה *chabburáh.* ὑπωπιασμός. Gall. *Meurtriſſeure, noirceur ou terne couleur d'vn coup.* Ital. *Quel battimento di carne, macchia di carne.* Germ. Die kölſchen ſtreichmaſſen. Hiſpan. *Maguladura de carne.* Polon. *Sino czinie.* Vng. *Vteſſél valo meg kekites.* Ang. *Paleneſſe or wanneſſe of ſtrypes.*] Et per tranſlationẽ cõtumelia, ſive ignominia. [ὕβρισμός. Gall. *Diffamation.* Ital. *Infamatione.* Germ Verleumbdung/ verkleinerung/ beſchmützung. Hiſp. *Deſmafacion.* Ang. *A checking or taunting.*] Plinius lib. 7. cap. 45: Iuxta hæc Variana clades, & majeſtatis ejus fœda ſugillatio.

Sūgŏ, gis, ſuxi, ſuctũ, Succum labris elicio, exugo. [יבק *janák.* θηλάζω, μυζέω. Gall. *Sucer.* Ital. *Sugare.* Ger. Saugen. Belg. Suyten. Hiſp. *Mamar ò chupar.* Pol. *Sam.* Vngar. *Szopok.* Ang. *To ſucke.*] Cicero 1. Tuſculan. Nunc autem ſimulatq; editi in lucem & ſuſcepti ſumus, in omni continuò pravitate, & in ſumma opinionum perverſitate verſamur, ut penè cum lacte nutricis errorem ſuxiſſe videamur. Idem 2. de Nat. deor. Alia ſugunt, aliá carpunt, alia vorant, alia mandũt. ¶ Apud antiquos etiam per ſecundam conjugationẽ inflectebatur Sugeo, ges, unde Exugeo, es. Plautus in Epid. Ego me vertam in hirudinem, atque eorum exugebo ſanguinem.

Sūctŭs, hujus us, m. q. ipſe ſugendi actus. [τὸ μύζημα, ἡ μύζησις. Gall. *Sucement.* Ital. *Seiugamento, ſorbitione.* Germ. Das ſaugen. Hiſp. *Obra de chupar ò demamar, chupadura.* Pol. *Sanie.* Vngar. *Szopas.* Ang. *A ſucking.*] Plinius lib. 8. cap. 36: Aliis diebus reſidunt, ac priorum pedum ſuctu vivunt.

Sŭī, ἑαυτῆ, ἕ: & ejus derivatum Suus, ſua, ſuum. [σφέτερος. Germ. Sein. Belg. Sijn.] Sunt pronomina reciproca: propterea ſic dicta, quòd ſicut reciprocatur ſpiritus, quũ viciſſim efflatur & attrahitur: ita hæc pronomina ad id, unde prodierant, reverturtur. Vnde non rectè dicimus, Ego dixi ſibi, Non eſt ſibi curæ Reſpublica, Tu fuiſti ſecũ: quia nulla in his eſt reciprocatio: ſed dicendum: Ego dixi ei, Non eſt ei curæ Reſpublica, Tu fuiſti cũ eo. Similiter nõ dicimus, Vidi Ciceronẽ & fratrem ſuũ, ſed fratrẽ ejus. Econtrariò nõ rectè dicitur, Omnia à te expectant, ut des illis cibũ in tempore, quũ ſibi dicẽ dum ſit. Sicut enim rectè dicimus, Omnes expectamus ut des nobis eſcam, omnes expectatis ut det vobis eſcam: ita dicendum eſt, Omnes expectant ut ſibi det eſcam. Eſt tamen quando indifferenter uti licet reciproco, aut nõ reciproco, prout ad illius, de quo loquimur, vel ad noſtram perſonam ſermonẽ referimus: ut, Omnes optant quod ſibi utile eſt: &, Omnes optant quod ipſis utile eſt. Illud ad perſonã ejus, de quo loquimur, refertur, & manifeſtam habet reciprocationem: hoc ad perſonam noſtram: ideoque nulla eſt in eo reciprocatio. Cicero: Multi dubitabant quid optimum eſſet, multi quid ſibi expediret. Idem: Legatus in pace profectus in provincia pacatiſſima ſe geſſit, ut ei pacem eſſe expediret. ¶ Nonnunquam etiam amphibologiæ vitandæ cauſa pro ſui, ſive ſuus, ponitur, is, aut ipſe, aut ille. Cicero in Bruto: Is ſoceri inſtituto, quem quia cooptatus in Augurum collegium nõ erat, nõ admodum diligebat: præſertim quum ille Quintium Scævolam ſibi minorem natu generum prætuliſſet. ¶ Accipitur aliquando ſuus pro proprius. ἴδιος. ut Velle ſuum cuique eſt. ¶ Accipitur autem ſui paſſivè, quemadmodum mei & tui. Cic. ad Att. lib. 10: Nicias vehementer tua ſui memoria delectatur. Idem de Vniverſitate: Imitantes genitorẽ & effectorẽ ſui. ¶ Invenitur interdũ ſibi, dativus ſolius venuſtatis gratia, nullaq; neceſſitate in oratione poſitus. Cic. Suo ſibi victitant ſucco. Col. Suo ſibi jure abluuntur. ¶ Dicimus etiam, Suus eſt illius mos, Sua eſt iſtius natura, Suus eſt Ariſtotelis modus, Suum Platonis genus. Habetq; hoc pronomẽ ſuus vocativũ, ut ſi dicam, Defendite Cæſarem ô amici ſui. ¶ Inter, præpoſitio id habet peculiare, ut ſi antecceſſerit genitivus, dativus aut ablativus, indifferẽter uti liceat reciproco pronomine, aut nõ reciproco. Si præceſſerit accuſativus aut nominativus, reciprocum poſtulat. Cic. Nec mihi cæterorũ judicio videtur ſolùm, ſed etiam ipſorum inter ipſos conſenſu: id de genitivo exemplum eſt. Nunc de dativo. Quintil. Circa quẽ inexplicabilis & grammaticis inter ipſos & philoſophis pugna eſt. De ablativo idem: Nam à magnis quoq; autoribus incidũt vitioſa aliqua, & à doctis inter ipſos etiam mutuò reprehẽſa. Vide hac de re plura apud Vallam eo in opuſculo, quo duorũ horum pronominum naturam ex profeſſo exequitur.

Sŭĭllĕ, Suillus, Suinus, vide SVS.

Sūlcŭs, ci, m. ſ. Foſſa illa oblonga, quæ inter arandũ fit vomere. [מעבירת *mahanîth* חלם *telém.* αὔλαξ, πρόσοια. Gall. *Raye ou rayon que fait la charrue en labourant la terre.* Ital. *Solco.* Ger. Ein furchen. Belg. Een voic. Hiſp. *El ſulco que imprime el arado.* Pol. *Brożda.* Vng. *Baraxda.* Ang. *A furrowe.*] Cicer. de Divinat. Quum terra araretur, & ſulcus altiùs eſſet impreſſus. ¶ Non rarò tamen accipitur pro ipſa aratione, ſive terræ proſciſſione. Virgil. 1. Georg. At ſi non fuerit tellus fœcunda, ſub ipſum Arcturũ ſat erit tenui ſuſpẽdere ſulco. ¶ Hinc fit ut tertio, quarto, quinto ſulco ſerere dicamus, pro eo quod eſt tertia, quarta aut quinta aratione. Plin lib. 18. cap. 20: Quarto ſeri ſulco Virgilius exiſtimatur voluiſſe quũ ait: Illa ſeges demũ votis reſpondet avari Agricolę, bis quę ſolem, bis frigora ſenſit: hoc eſt, quę bis per æſtatẽ, bis per hyemem aratur. Ibidem: Spiſſius ſolũ (ſicut plerunq; in Italia) quinto ſulco ſeri melius eſt. In vitium quoq; cæterarumq; arborũ plantationibus ſulcum appellamus foſſam in longũ ductam in qua plantantur ſemina. Virg. lib. 2. Georg. Auſim vel tenui vitem committere ſulco. ¶ Hinc Biſulcus, a, um, δίχηλος: unde Biſulcũ animal, nõ ſolidas, ſed fiſſas ungulas habet. Idem Triſulcus, a, um: id eſt, trifidus, ut telum trifidum, quod tres habet cuſpides.

Sulcŭlŭs, dimin. [αὐλάκιον. Gall. *Petit rayon.* Ital. *Picciol ſolco.* German. Ein fürchlin. Hiſpan. *Pequenno ſulco.* Polon. *Brożdeczka.* Vngar. *Baraxdatska.* Ang. *A litle furrow.*] Col. de Arbor. cap. 30: Roſam fruticibus ac ſurculis diſponi per ſurculos pedales convenit.

Sūlco, as, Sulcos facio, terram proſcindo, proſcindo. [αὐλακίζω. Gall. *Couper ou arer par rayons.* Ital. *Far ſolchi, ſolcare.* Ger. Furchẽ machen. Hiſ. *A ſulcar ò haxer ſulcos.* Pol. *Brożdi czinie.* Vn. *Baraxdalok baraxdat tſinalok.* An. *To mak furrowes.*] Col. lib. 11. cap. 2: In ſubacta jam terra latiores porcæ ſulcantur. Plin. lib 9. cap. 6: Satiansq; ſe per complures dies, alveum in vado ſulcaverat, accumulata fluctibus tantùm, ut circumagi nullo modo poſſet. ¶ Translatè etiam mare ſulcare dicimus. Ovid. 1. de Pont. Nos fragili ligno vaſtum ſulcavimus æquor. Virgil. 10. Aeneid. -ſulcat maria alta carina.

Sūlcātŭs, a, um, particip. Lucanus libro 1: -& quondam duro ſulcata Camilli Vomere.

Sūlcātŏr, oris, verbale, m. t. [αὐλακιστής, ἀροτήρ. Gall. *Laboureur, qui fait rayons.* Ital. *Lauoratore della terra à ſolchi.* Ger. Ein furchs macher/ der mit fahren zerſchneidet. Hiſpan. *A ſulcador, que haze ſulcos.* Pol. *Ten ktori brożdi czini.* Vngar. *Baraxdalo baraxda tſinalo.* Ang. *He that maketh furrowes.*] Silius libro 7: -ſulcator navita ponti. Stat. 11. Theb. -nigri ſulcator Averni.

Sūlcātim, adverbium, Per ſulcos. [κατ' αὐλακας. Gall. *Par rayons.* Ital. *A ſolchi.* German. In furchen weiß. Hiſpan. *Por ſolcos, ò con ſulcos.* Polon. Wbrożdi. Vngar. *Baraxdankent.* Ang. *By furrowes.*] Pomponius: Gerens præterea ſulcatim conciſam faciem.

Sūlphŭr, ſive Sulfur, ri. t. à Plinio lib. 35. cap. 15, terræ generibus aſſignatur, ab aliis quibuſdam inter metallica corpora enumeratur. [טריית *ghophrîth.* θεῖον. Gall. *Soulfre.* Ital. *Solfo.* Ger. Schwebel. Belg Solffer. Hiſ. *Piedra cufre.* Pol. *Siarka.* Vn. *Ken kõ.* Ang. *Brimeſtone.*] Effoditur enim cuniculis in Aeoliis præcipuè inſulis, inter Italiam & Siciliam ſitis, nobilius tamẽ in Melo. Invenitur & in Italia Neapolitano Cãpanoq; agro, in collibus qui vocantur Leucogæi. Dioſcorides duo ejus enumerat genera; Nativum ſive foſſile, quod quoniã ignẽ non eſt expertum, ἄπυρον appellat. Virgilius vivũm cognominat. Alterũ factitium, quod quoniam olei incoctu ad ignẽ perficitur, πυρωμβρον nominant. Plinius loco jam citato quatuor ejus enumerat genera, factitiũ nimirũ in tres ſecãs differẽtias: quas hîc brevitatis cauſa omittimus, ab eo, ſi videatur, perendas. Ovid:

tãs. Ovid. 1. de Arte. Quid referam Bajas prætextaquè littora velis, Et quæ de calido sulphure fumat aqua? Virg. 3. Georg. Et spumas miscent argẽti ac sulphura viva. Idẽ 2. Aen. - & altè circum loca sulphure fumant. ¶ Ponitur aliquãdo pro fulmine, eam ob causam, quòd fulmen quum ceciderit, vicina loca odore sulphuris implentur. Persius Satyr. 1: - quia quũ tonat ocyus ilex Sulphure discutitur sacro, quam tuq; domusq́ue.

Sŭlphŭrĕŭs, a, um, Quod ex sulphure est, sive sulphuris naturã refert. [Θειώδης. Gall. *De soulfre, plein de soulfre, sulfureux.* Ital. *Di solfo.* Ger. Des Schwebels/oder von Schwebel. Hisp *Cosa de materia di piedra cufre.* Pol. *Siarczani.* Vng. *Ken kõues.* Ang *Of brimestone.*] Plin. lib. 36. cap. 19. Quum uritur, odorem sulphureum reddit. Virgil. 7. Aeneid. - audiit amnis Sulphurea Nar albus aqua. Ovid. 15. Metam. Nec quæ sulphureis ardet fornacibus Aetna.

Sulphŭrārĭă, æ, f. p. Locus ubi sulphur coquitur aut effoditur. [Θεῖον. Gall. *Soulfriere, lieu où il y a du soulfre.* Ital. *Luogo doue si fa il solfo.* Ger. Ein ort da man Schwebel grabet/oder machet/Schwebelgrub/oder Schwebelhutte. Hisp. *El minero de la piedra cufre.* Pol. *Huta gdzieſiarke czinia.* Vng. *Ken kõ banya.* Ang. *A place where brimstone is digged or made.*]

Sŭlphŭrātŭs, a, um, Quod sulphur habet admistum. [Θειωτός. Gall. *Ensoulfré* Ital. *Insolforato.* Ger Geschwebiet. Hispan. *Cosa mezclada con piedra cufre.* Pol. *Siarczysti.* Vng *Ken kõues.* Ang. *Mingled with brimestone.*] Plin. lib. 31. cap. 3: Depressis puteis sulphurata vel aluminosa occurrentia putearios necant. Unde sulphurata dicuntur ligna exilia sulphure ex utraque parte intincta ad accendẽdas lucernas. [καὶ ξυλάρια θεῖα ἐμβεβαμμένα. Gall *Petits eſclats de bois ensoulfrez, alumettes.* Ital. *Solferini.* Ger. Schwebelhölzlin. Hispan *Pequenna lenna cubierta de cufre.* Pol. *Siarczerne.* Vng. *Ken kõuexes.* Ang. *Matches to kendle fier.*] Mart. lib. 1: Qui pallentia sulphurata fractis Permutat vitreis.

Sŭlphŭrātĭo, verbale, f. t. [ἡ θείωσις. Gall. *Ensoulfrement.* Ital. *Solforamento.* Ger. Schweblung. Hispan *Obra de sahumar con cufre.* Polon. *Siarczerne.* Vng. *Ken kõuezes.* Ang. *A mingling with brimestone.*] Senec. lib 3. Natur. quæst Aut æstus corrumpere naturam, aut sulphuratio contraxit humorem.

Sŭltĭs, veteres dixerunt pro si vultis ἐὰν βούλησθε. Plaut. in Asin. Hoc ágite sultis, spectatores nunc jam.

Sum. es, est, verbum substantivum à Grammaticis appellatũ, sive quòd per sese subsistet, solũq; nullius alterius verbi egeat adminiculo: [הָיָה *hajáh.* ἐιμί, ὑπάρχω. Gall. *Estre.* Ital *Essere.* Germ. Seyn. Belg. Syn Hisp. *Estar, ser.* Pol. *Iestem.* Vngar. *Vagyok.* Ang. *To be.*] quum contrà cætera omnia in hoc resolvantur, pleraq; etiam sine ejus ope declinari non possint: sive quòd quum cætera omnia verba aut actionẽ importent, aut passionem, solum hoc sit verbum quod substantiam rei denotet. Variam autem in oratione obtinet constructionem. Aliquando enim similes conjungit casus. Cic. de Divin. Quũ solutus est animus, nihil planè ei est cum corpore. Idem Trebatio: Audio Treviros capitales esse. ¶ Aliquando non invenustè subauditur. Virgil. 1. Aen. Túne ille Aeneas quem Dardanio Anchisæ Edidit alma Venus, *&c.* Idem 3. Aen. Nam Polydorus ego. ¶ Nonnunquam pretium importat, idem ferè significans quod valeo, sive æstimor, in qua significatione genitivum exigit. Salust. in Iugurth. Nunc vos æstimate facta, an dicta pluris sint. Terent. in Adelph. Argenti quanti est, sumito: id est, quanto pretio valet. Cic. lib. 2 Offic. Ut commodius putarent numerari sibi quod tanti esset, quàm suum recuperare. Esset (*inquit*) id est, æstimaretur. Idem 2. Offic. Emere denario quod sit mille denariorum. Idem in Frumentaria: Quum in Sicilia sestertiorum duorum tritici modius esset. Eundem etiam casum exigit quum dominium seu possessionem importat: ut Pecus est Meliboei. ¶ Item quando proprietatem sive possessionem significat: idque in tertia duntaxat persona singularis numeri. Cic. lib. de Orat. Clamare contrà quam deceat, hominis est impudentis. Et paulò pòst: Quorum alterum divinitatis mihi cujusdam videtur, alterum humanitatis. ¶ Quandoque jungitur dativo, & tunc significat habeo. Virgil. 1. Aeneid. Sunt mihi bis septem præstanti corpore nymphæ. Iungimus interdum & alterum dativum; Cic. Attic. Postrema tua pagina magnæ mihi molestiæ fuit. Idem 1. Offic. Ampla domus dedecori domino sæpè fuit. Cujus generis orationes ferè exponi solent per verbum Afficio, hoc modo: Postrema tua pagina affecit me magna molestia. Ampla domus sæpè affecit dominum dedecore. ¶ Cum dativo & ablativo. Plautus in Mil. Nihil me pœnitet jam quanto sumptu fuerim tibi. ¶ Est mihi minus cum illo: id est, minus sum ei familiaris. Cic. pro Marcello, lib. 15: Si mihi tecũ minus esset quàm est cum tuis omnibus, allegarem ad te illos, à quibus intelligis me præcipuè diligi. ¶ Ponitur & pro convenit sive contingit: sed in tertia tantùm persona singularis numeri. Valerius Maximus lib. 1: Non est inter patrem & filium ullius rei comparationem fieri, præsertim divinitatis fastigio junctos. Virgil. 6. Aeneid. Necnon & Tityon terræ omniparentis alumnũ Cernere erat: id est, licebat. ¶ Apponitur quandoque huic verbo ablativus sine præpositione: ut Tuo beneficio liber sum: &, Tu es magna vi animi & corporis. ¶ Aliquando etiam cum præpositione: ut, Hæc res est in potestate mea. Vis est in armis. ¶ Est in bonis, pro in possessione bonorum, bona possidet. Cicero Acilio libro 13: Nullam omnino arbitror de ea hæreditate controversiam eum habiturum, & est hodie in bonis. ¶ Esse in aliquo numero atq; honore. Cæsar 6. bel. Gal. In omni Gallia eorum hominum qui in aliquo sunt numero atque honore, duo sint genera. ¶ Interdum adjunctum habet accusativum mediante præpositione ad: & tunc Est, significat expositum est, vel vergit. Cæs. 1. bell. Gall. Aquitania à Garumna flumine ad Pyrenæos montes, & eam partem quæ est ad Hesperiam. ¶ Ponitur nonnunquam sine casu à parte posteriori. Lucretius: Quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ post facta sequentur. ¶ Item jungitur infinitivo alterius verbi: ut Magnæ laudis est vacare sapientiæ: &, Animi fortitudo est, adversa contemnere ¶ Est, pro possibile est. Cels. Non tam facilè iis opitulari est qui in cibo venenum, vel in potione sumpserũt. ¶ Budæus, Es, pro soles. Cic. Cornificio, lib 12: Quòd si, ut es, cessabis, lacessam. ¶ Hujus verbi cõposita sunt, Absum, adsum, desum, exsum, insum, intersum, obsum, possum, præsum, prosum, subsum, & supersum: quorum significata explicantur suis locis. ¶ Esto, ἔσω, ἴσω, futuri temporis imperativi. ¶ Interdum concedentis adverbium est. Virgil. 4. Aen. Esto, ægram nulli quondam flexêre mariti. Idem 7. Aen. Non dabitur regnis esto, prohibere Latinis.

Sumănālĭă, Dicuntur liba farinacea in modum rotæ facta. Festus. Hæc Cælius lib. 9. cap. 16. sumenalia vocat. putatq́ue à sumine esse dicta, eademque esse cum iis, quæ Græci ὀβελίας appellant.

Sūmĕn, nis, n. t. Venter suillus, infra umbilicum, cũ ipsis ubéribus summis olim Romæ in deliciis habitus, præcipuè si ex primipara excisus esset sue uno die post fœtum editũ. [ὑστρὰξ, ὄγκος. Gall. *Vn douillet & friand morceau, viande des tetines d' vne coche apres qu' elle a cochonné.* Ital. *Vivanda di mamelle di scrofa poich' apartorio* Ger. Ein spetz bey den alten von außgeschundenen Mos rendutten. Hisp. *La vbre de la puerca salgresa.* Polon. *Brzuch swoy y ſciężkami.* Vngar. *Az dix nonak az tsötsös naſa.* Ang. *The fatnes in the bellie.*] Antiqui *abdomen* appellarunt. Suminis autem vocabulum à Publio Mimorum Poëta initium sumpsit. Plin. lib. 8. cap. 51: Hinc Censoriarum legum paginæ, interdictaq; cœnis abdomina, glandia testiculi, vulvæ, syncipitia verrina: ut jam Publii Mimorum poëtę cœna, postquam servitutem exuerat, nullà memoretur sine abdomine, etiam vocabulo suminis ab eo impositio. Idem lib. 11. cap. 37: Proxima ejectitię vulvæ est, occisę uno die post partum. Hujus & sumen optimum si modò fœtus non hauserit: ejectitiæ deterrimum. Antiqui Abdomen vocabant, priusquam calleret id, scientes occidere non assueti Hæc Plin. Mart lib. 13: Esse putes nondum sumen, sic ubere largo Effluit & vivo lacte pupilla tumet. Plaut in Capt. Quanta labes larido, quanta sumini absumedo? ¶ Dictũ sumen (ut quibusdã placet) quasi suis abdomen: aut, ut alii putant, à sugẽdo: quanquã non desunt, qui sumen dictũ putent, quasi Rumen, à mammis, quas antiqui *Rumas* appellabant.

Sūmĭnātŭs, a, um. [Vngar. *Tôlges hasas disznó*] Lampridius in Alexand. Severo: lutilit ne quis suminatam occideret, ne quis lactantem: subaudi suem.

Summă, æ, f. p. Caput sentẽtiæ alicujus, aut rerum de quibus verba fiunt, aut etiam quæ numerantur. [ראש *rosch* סך *sach.* κεφάλαιον, τὸ σύμπαν. Gall *Somme, sommaire, abregé, fin de compte.* Ital. *Summa, conclusione.* German Ein kurtzer aber vollkommet Hauptbegriff/ein Summ. Hisp. *La ſumma que ſe cage de los numeros.* Pol. *Summa krotkie ogarnienie rzeczy.* Vng. *Somma.* Ang. *A ſomme, a brieff collection or draught.*] Virgil. lib 4: Naviget, hæc summa est. In summam proficere. Quintil. lib. 1: Majora tamen aliqua discet puer eo ipso anno, quo minora didicisset. Hoc per singulos annos prorogatum, in summam proficit: Id est, in cumulum excrescere, & ad eam dicendi facultatem, quam adolescenti aut juveni comparare volumus & ad eum finem, quem destinavimus summa victoriæ. Cæs. 7. bel Gal. Nec solis Biturigibus communem salutem committendam censent: quòd penè in eo, si oppidũ retinuissent, summã victoriæ constare intelligebant. Summa rerum, in qua rei maxima pars consistit. Terent. in Phorm. Ad te summa solum Phormio rerum redit. Cicero de Legib. Leges autem à me edentur non perfectè. nam hoc esset infinitum: sed ipsæ summę rerũ ac sententiæ. Idem pro Quintio: In hoc summa judicii, causaq; tota consistit. Idem ad Titium lib. 13: Summa est, in quo mihi gratissimum facere possis, si curaveris, ut Avianus, quando se à me amari putat, me à te amari sciet: erit id mihi pergratum. Summa pecuniæ. Idẽ 1. Offic. Addendo, deducẽdoq; videre, q̃ reliqui summa fiat. Quint. lib. 5, cap. 10: Creditor totius summæ. Cic.

mæ. Cic. de lege Agrar. Quum summam tantæ pecuniæ nullo teste sibi ipse ex sua voluntate confecisset. ¶ Hujus diminutivum est Summula: id est, parva summa.

Sūmmātim. Per singulas summas, in summa, & breviter, & omnibus quasi simul comprehensis [κεφαλαιωδῶς, ὐφαιρῶν. Gall. *Sommairement, en brief.* Ital. *Brevemente, summariamente, in breuità.* Ger. In kurtzem begriff/ in einer summ/ Summarischer weyß Hisp. *Reduziendo en summa, en summa, brevemente.* Polon. W *summie.* Vng. *Sommankent.* Ang. *Shortlie, in few wordes.*] Apuleius: Omnia summatim tetigerat. Plinius: Sed ut hac de re summatim dicam. Idem significant, In summa, & Ad summam. Quintilianus: In summa non recedo: fas est mihi invitis etiam parentibus piè facere. Cic. 3. Offic. Ad summam, ne agam de singulis, communem totius generis humani societatem, congregationem, & conciliationem colere, tueri, conservare debemus. Ad summum verò, sive Summum, sine Ad, τὸ μέγιστον: id est, acsi diceremus, Vt summum vel maximū dicam. Cic. pro Milone: Vnus aut ad summum duo inventi sunt, qui Milonis causam non probarent: id est, non plures quàm unus, aut duo ex omnibus. ¶ Pro eo, quod nos dicimus summatim, vel in summa, frequenter uti solet Quintilianus adverbio Semel, Et ut semel omnia complectar: id est, in summa. In eundem sensum etiam quandoque sumitur Breviter. Quintilianus: Breviter tamen longè crudelitatis explicanda sævitia est ex omnibus quæ protuli levissimum fuit, quòd occisus est. Plin. lib. 3. cap. 4: Aliqua verò Gallia cultu virorum, morum dignatione, amplitudine opum præferenda, breviterq; Italia verùs quàm provincia.

Summārĭum, summarii, n. s. Breviarium. [ἐπιτομή. Gall. *Sommaire, abbregé, epitome.* Ital. *Summario, abbreuiatura.* German. Ein außzug oder verkürtzter begriff Hispan. *La summa de lo derramado.* Polon *Summaryusz krotkie ogarnienie* Vng. *Breuiar, summaba iratot könyu* Ang. *A brieff collection or abbridgment.*] Seneca: Vide ne plus profectura sit ordinaria oratio quàm quæ vulgò *breviarium* dicitur: olim quum Latinè loquebamur, *Summarium* dicebatur.

Sūmmātim. Summatus. Summè. vide SVMMVS.

Summĭtto, is, n. t. Suborno, clanculum & furtim immitto. [ὑποπέμπω, κρυπτοδιάζω, ἐπιβάλλω, ὑπάγω Gall. *Soubmettre, mettre dessous, abbaisser, humilier.* Ital. *Sommettere, sottomettere* Germ. Heimlich hinnach schicken. Belg. Nederlaten/ onder schouden Hisp. *Someter.* Pol. *Tasemnie wpuszczam.* Vng *Alatta botsatom alattomba be botsatom* Ang *To put vnder priuelie, to mak low.*] Sueton in Cæs. Summissis nonnunquam lictoribus, atque militibus. Cicero ꝙ Verrina. Summitebat iste Timarchidem, qui moneret eos si saperent, ut transigerent. ¶ Item ponitur pro demittere sive promittere. κομᾶν. Sueton. in August. Audita clade Tituriana, barbam capillumque summiserit. Namque summittere barbam, & capillum dicimur, quando neque tondemus, neque radimus, permittentes ad enormitatem adolescere, quod specimen est maximi doloris. Id etiam promittere, & demittere dicitur. ¶ Aliquando pro subdere vel successorem in alterius locum mittere. Cic. de Provinc. Consul. Huic viro non summittetis? hunc diutiùs in provincia manere patiemini? Loquitur de Pisone, Macedoniam consulari imperio obtinente, cui sententiâ sua successorem decernit. Lucilius: Summittas alios, si quos posse censeas. ¶ Aliquando sub jugum mittere. Virg. 1. Aeglog. Pascite ut antè boves pueri, summittite tauros. ¶ Idem aliquando quod supprimo. Cic. Tibi ætas nostra cedit facesq; summittit. Idem alibi: Fascibus summissis me adventantem complexus est. ¶ Aliquando idem est quod remitto, cui contrarium est contendo, augeo. Cic. in Ver. Aliquantum remittere ex eo quod facere possis, & multum summittere. Idem de Orat.

Sūmmīssĭo, onis, f. t. Idem quod remissio, relaxatio. [רִטְיוֹן *riphjón.*] Cicer. in Topic. Parium comparatio nec elationem habet, nec summissionem. Idem in Orat. Summissio vocis, summissio orationis.

Sūmmīssŭs, a, um, sive submissus, Incurvatus, sive inclinatus. [ὑφειμένος. Gall. *Mis dessous, abaïsse, mis bas* Ital. *Sommesso.* Ger. Nider gelassen/ gebogen Belg. *Leech* Hisp *Sometido.* Pol *Nachilony, na dol spuszczony.* Vng *Meg haylot alatson.* Ang. *Put vnder, lowe.*] Virgilius 3. Aeneidos. Summissi petimus terram. Plinius lib. 11. cap. 49: Solidipedes inter initia pasci, nisi summissis genibus non possunt. ¶ Interdum idem quod humilis, abjectus. [שְׁפַל *schaphál* (vel) *schaphél.* ταπεινός.] Cic. 1 Offic. Neq; summissum nimis, neq; se nimium efferêtem. Summissa vox: id est, pressa, cui opponitur Clara & elata ὑφειμένη φωνή. Cicer. de Orat. Oratio placida, summissa, lenis.

Sūmmīssē, sive Submissè, Demissè, abjectè, humiliter. [ὑποχῶς, ταπεινῶς. Gall. *Bassement, humblement.* Ital. *Bassamente, humilmente.* Ger. Buderchänigtich/ vnderwürfflichen/ demütigtich. Hispan. *Baxa y sometidamente* Polon *Pokornie.* Vng. *Alazatossan.* Angl. *Lowlie.*] Cicero pro Plancio: Si meum beneficium potiùs ad eum detuli, qui à me contenderat, quàm ad eum, qui mihi non nimis summissè supplicarat.

Sūmmissim, summissè, sive voce summissa. ὑφειμένως. Sueton. in Augusto: Nam ad communionem sermonis tacentes etiam, & summissim fabulantes provocabat.

Sūmmo, as, n. p. summam facio, κεφαλαιόω. Hinc Consummo, de quo alibi.

Sūmmœnĭum, nii, n. s. [German Das gemein Hurenhauß auff den Graben bey den Rindtmawren.] Locus sub mœnibus, in quo meretrices prostabant. καμαυπαῖον.

Sūmmœnĭānŭs, a, um, Mart. lib. 12: Summœnianæ ubi pilantur uxores. Idem alibi: Convivia quisquis Zoili potest esse, Summœnianas cœnet inter uxores. Quibus in locis summœnianas uxores appellat vilissimum meretricum genus, quæ ferè in fornicibus sub mœnibus cellas habebant.

Sūmmŏnĕo. vide SVBMONEO.

Sūmmŏvĕo, vide SVBMOVEO.

Summŭs, a, um, Altissimus, extremus, maximus. [הַעֶלְיוֹן *haheljon* חֹרֶב *harâb* ὕψιστος, κορυφαῖος, ἄκρος. Gall. *Le plus haut, le plus grand, le plus profond, treshaut, tresgrand.* Ital. *Altissimo, sommo, grandissimo* German Das höchst/ oder aller oberst. Belg. Dat hoochste/ laeste/ wterste/ groeste. Hispan. *Muy alto, muy grande ò muy mayor.* Pol. *Nawyższy, n iprzednieyszy.* Vngar. *Legnagyob, fölsöb.* Ang. *The highest of all. principall.*] Virgil. 4. Aeneid. -summoque ululârunt vertice Nymphæ. Cicer. in Hortens. Vixit ad summam senectutem valetudine optima. Virgil. 2. Aen. Venit summa dies, & ineluctabile tempus Dardaniæ. Virgilius: Summe deûm, pro maximè deorum. Virgil. 9. Aeneid. Méne igitur socium summis adjungere rebus Nisse fugis? ¶ Summum, & ad summum: hoc est, pro eo quod dicimus, Vt summum, vel maximum dicam. Cicer. 5. Verrin. Duo millia numûm, aut summum tria ded sset. ¶ Nonunquam etiam pro optimè. Cicer. ad Tironem, libro 16: Fac planè ut valeas, nos ad summum, scilicet valemus: id est, ita ut vix melius possimus.

Sūmmē, adverbium, Maximè, excellenter. [ἐς τὰ μάλιστα, ἐξόχως οὐ τοῖς μάλιστα, ἐς ὑπερβολὴν, ἐς τὰ ἔσχατα. Gall. *Souuerainement, tant qu'il est possible, extremement* Ital. *Grandissimamente.* Germ. Zum höchsten. Belg. Opt hoochste. Hisp. *Muy grandamente.* Pol. *Nawyżej, nabarzej.* Vngar. *Fölötte igen.* Ang *So much as is possible to be, excellentlie.*] Plin. in Epist. 243: Habui enim illum Quæstorem in Consulatu, mei summè observantissimum. Cicero ad Sulpitium libro 3: Tale enim tuum judicium de homine eo, quem ego unicè diligo, non potest mihi non summè esse jucundum.

Sūmmŏpĕrē, adverbium, Maximè, vehementissimé [מְאֹד מְאֹד *meódh meódh.* μάλιστα, ἐξόχως. Gall. *Tant qu'il est possible, sur toutes choses.* Ital. *Sommamente.* German. Zum hefftigsten. Hispan. *Muy grandemente.* Polon. *Nabarzej.* Vngar. *Fölötte igen.* Ang *So much as is possible to be.*] Cicer. lib. 2. de Invent. Vitia verò hæc sunt certissima exordiorum, quæ summoperè vitare oportebit.

Sūmmĭtās, atis, f. t. Vertex, sive fastigium. [רֹאשׁ *rosch* גַּב *ghab.* ἄκρον. Gall. *Summité, cime, sommet, coupeau.* Ital. *Summità, altezza.* German. Die höhe/ oberste Hispan. *Altura, cima de cosa alta.* Polon. Wierzch. Vngar. *Tetö, hegy.* Ang *Highnesse, or the toppe of any thing.*]

Sūmmātēs, m. t. Principes in civitate, qui & Optimates, & Primates appellantur. [רָאשִׁים רָאשִׁים *raschím* גְּדוֹלִים *ghedhólim* μεγιστᾶνες, ἄρχοντες. Gall. *Les principaux, les grands seigneurs, les premiers en dignité, les plus grands personnages, les souverains.* Ital. *Primari della città, governatori.* German. Die höchsten/ oder obersten vnder einem volck/ die obersten am brät. Hispan. *Los principes de la ciudad. principales del pueblo.* Pol *Przedniejszi senat.* Vngar. *Fö ember.* Ang. *The pierres and noble men of a citie or realme.*] Plautus in Pseud. Nunc tibi hæc ego loquor deliciæ summatum virûm. Idem in Cistel. -ubi istas videas summo genere natas Summates matronas.

Sūmmātŭs, us, ui, m. q. Imperium & rerum summa. [מֶמְשָׁלָה *memschalâh* מֶמְשָׁלֶת *memschéleth.* κράτος, ἀρχή Gal. *Souueraineté, la premiere & plus haute dignité.* Ital. *Podestà, imperio, segnoria, souerchia.* Ger. Der höchste/ oder oberste stand Hisp. *Sennorio suberano, imperio muy mayor.* Pol. *Stan przedniejszi.* Vng. *Fere delömseg, vrasag.* Ang. *Impire and chief dignitie.*] Lucr. lib. 5: Imperium sibi quum, ac summatum quisque petebat.

Sūmmātim, adverbium, Per summam [ἄκρως Gall. *A la cime, par les sommitez* Ital. *Sommamente, alla summità* Germ Zu oberist/ oder ausserist. Hisp *Por las cimas* Pol *Zwierzchu.* Vngar *Summa szerent* Ang. *Shortlie, in few wordes.*] Columel. libr. 3: Sin autem eousque exaruit (scilicet vineæ truncus) ut curvari non possit, primo anno summatim, ita ne radices ejus, aut læsas ablaqueato.

Sūmmūto, tas, pe. prod. act. p. Aliud pro alio muto, cõmuto, permuto. [חָמִיר *hamir.* ἀμείβω. Gall. *Changer l'vn pour l'autre.*

ſ autre. Ital. Mutare. Ger. Abwechſſlen. Hiſ. Mudar vna coſa con otrã. Pol Odmieniam. Vng. El valtoztatom el tſerelõm. Ang. To chang one for another.] Cicer. in Orat. Hanc hypallagen rhetores, quia quaſi ſummutantur verba pro verbis, metonymiam Grammatici vocant, quòd nomina transferantur.

Sũmo, is, pſi prum, Capio, aſſumo, accipio. [קדח lakách. λαμβάνω, εἰσαγόμαι, αἴρω. Gal Prendre. Ital. Pigliare, attribuirſi. Ger. & Belg Nemmen. Hiſp. Tomar à ſu cargo. Pol. Ang. To tak.] Cic. de Clar. Orat. Tu qui à Nævio ſumpſiſti multa, ſi fateris! vel ſi negas, ſurripuiſti. Saluſt. in Iugurtha: Epiſtolã ſuper caput temerè poſitam ſumit. ¶ Nonnunquã ponitur pro arrogo, attribuo, aut plus juſto mihi vendico. ὑπερήφανα ἐμαυτῷ. Cic. pro Plancio: Quanquam non tantum mihi ſumo, judices, neque arrogo. Idem Attico: Tantum mihi non ſumo, ut meum conſilium valere debuerit. ¶ Item pro eligo. [בחר bachár.] Cic. in Divin. Sumat aliquẽ ex populo monitorem officii ſui. ¶ Item pro conduco. Cic. Quoad enim perventum quò ſumpta navis eſt, non domini eſt navis, ſed navigantium. ¶ Item pro conſumo. Terent. in Adelph. Ergo intrò, & cui rei opus eſt, hilarem hunc ſumamus diẽ. ¶ Item pro impendo. Terent. in Phorm. Opportunè adeò nunc argentum attuli, Fructum, quem Lemni uxoris reddunt prædia, id ſumam: id eſt, impendam, ut Donatus exponit. Vnde ſumptus, de quo infrá. ¶ Sumere obſequium animo, eſt animò obſequi. Plaut. in Bacch. -ego dare me ludũ meo gnato Inſtitui, ut obſequium animo ſumere poſſit. ¶ Sumere operam, fruſtra laborare. Plaut. in Moſtel. Quid ego huc recurſem? aut operam ſumam, aut conteram? ¶ Sumere ſupplicium, pro punire. Plautus Merc. Supplicii ſumat quid volt ipſe ob hanc injutiã. Cic. 7. Verr. Quãobrem ſupplicium nõ ſumpſiſti? Et paulò pòſt: Dixit ſe, quod ſciret ſibi crimini datũ iri, pecuniam accepiſſe, neque de vero archipirata ſumpſiſſe ſupplicium, ideo ſecuri non percuſſiſſe. ¶ Hujus compoſita ſunt, Abſumo, aſſumo, cõſumo, deſumo, inſumo, præſumo, reſumo, tranſſumo, quæ habent penultimã productam. Significata eorum explicantur ſuis locis.

Sũmptŭs, a, um, participium paſſivum, Acceptus, vel electus: [נקח nikách. ἐλημμένος, ληφθείς. Gall. Prins. Ital. Pigliato, tolto. Ger. Genommen Hiſp. Tomado. Pol. Wzięti, wybrani. Vng. Fõl vetetõt valaztatot. Ang. Taken.] ut Sumpta virili toga, Cic. de Amic. Idem pro Rabir. Vide hos quaſi ſumptos dies ad labefactandum illius dignitatem.

Sũmptŭs, ptus, m. q. Impenſa. [δαπάνη, ἀνάλωμα. Gall. Miſe, deſpenſe, couſt, couſtange. frais Ital. Speſa, coſto. Germ. Koſten Hiſp. La coſta ò gaſto ordinario. Pol. Nakł'ad. Vng. Kõltſeg. Ang. Coſt, expenſes.] Plin. Qui eam domum magno ſumptu ędificaverat. Terent. in Phorm. Opus eſt ſumptu ad nuptias. Cic. in Parad. Non modò ad fructum ille eſt ſumptus, ſed etiam ad fœnus exiguus. Idem 6. Verr. Mamertini magnum ſumptum in Timarchidis prandium fecerunt.

Sũmptŭārĭŭs, a, um, Quod ad ſumptum pertinet: [δαπανηρός. Gall. Appartenant à la deſpenſe. Ital. Pertinente alla ſpeſa. Germ. Das zu dem koſten gehõrt. Hiſpan. Coſa para aquella coſta. Pol. Nakł'adowi. Vng Kõltſeghez valo. Ang. Belonging to coſt.] ut, Lex ſumptuaria, quæ de moderandis ſumptibus lata eſt, quam Cato Cibariam appellat. Cic. Pæto: Ad fungos me tuos cõferam domũ, ſi habebo in denos dies ſingulos, ſumptuarię legis dies conferam. Tertullianus in Apolog. Leges (inquit) ſumptum comprimentes, centum æra non amplius in cœnam ſubſcribi jubebant, non ampliùs quàm unam inferre galliaam, & eam non ſaginatam. Hinc centenarias appellavêre antiqui cœnas, ab impenſa centum ſeſtertiorum, ſumptuaria lege præſcripta..

Sũmptŭōsŭs, a, um, Qui immoderatum ſumptum facit. [φιλαναλωτὴς, δαπανηρός Gall. Somptueux, ſuperflu & exceſſif en deſpenſe. Ital. Sontuoſo. German Köſtlich/der vberflüſſigen koſten anwendet. Hiſpan. Coſtoſo, aſti. Polon. Nakł'adi wielkie cżyniaci, zbytni. Vn. Bwe kõltſegw Ang. Of great expenſes, coſtlie.] Cic. in Parad. Venio enim jam ad ſumptuoſos, relinquo iſtũ quæſtuoſum. Terent. in Adelph. Domus ſumptuoſa adoleſcens luxu perditus. Idem Heaut. Mea eſt potens, procax, magnifica, ſumptuoſa, nobilis. ¶ Sumptuoſa cœna, in quam magnus factus eſt ſumptus. πολυτελὴς. Cic. Pęto: Expecta igitur hoſpitem tùm minimè edacem, tùm inimicum cœnis ſumptuoſis.

Sũmptŭōsē. [δαπανηρῶς. Gall. Somptueuſement, auec grand deſpenſe, exceßuement. Ital. Exceßiuamente, ſontuoſamente. Ger. Köſtlichẽ. Hiſp. Con grande coſto, coſtoſamente. Polon. Nakł'adnie. Vng. Bw kõltſeggel. Ang. Coſtlie.] Plin. Epiſt. 189: Quod paulò ſumptuoſius equos & canes emeret. Cat. Epig. 44: Vos convivia laura ſumptuosè De die facitis.

Sũmptĭfăcĭo, cis, Facio ſumptum. [κατακαλίσκω, δαπανάω. Gal. Faire grande deſpenſe, conſumer. Ital. Far ſpeſſa, conſumare. Ger. Sich in ein koſten bringen. Hiſp. Hazer gaſto, y coſta. Pol. Wielkó nakł'ad cżinie. Vng. Kõltõk. Ang. To mak great expenſes or coſt.] Plautus:

Si nunc me ſuſpendam, meam operam luſerim,
Vt præter operam reſtim ſumptifecerim.

Sũmptĭto, as, are, ſecundum frequentativum à ſumo. [πολὺς λαμβάνω. Gall. Prendre ſouuent. Ital. Prender ſouente. Germ. Offt nemmen Hiſp. Tomar à menudo. Pol. Vżiawnie biore. Vngar. Fel veddegelõm. Ang. To tak often.] Plin. lib. 25. cap. 5: Candidum autem vomitione, cauſas morborum extrahit, quondam terribile, plerique ſtudiorum gratia, ad providenda acrius quæ commeantabantur, ſæpiùs ſumptitaverint.

Sũmptĭo, onis, verbale, f. t. Aſſumptio. [λῆμμα. Gall. Priſe. Ital. Preſa. Ger. Nemmung. Hiſp. Tomamiento. Pol Branie. Vn. Fõl vetel. Ang. A taking.] Cicer. lib. 2. de Divin Sed demus tibi iſtas duas ſumptiones, ea quæ Lemmata appellant Dialectici: ſed nos Latinè loqui malumus.

Sŭo, is, ſui, tum, act. t. Sarcio, concinno, compingo. [תפר taphár ῥάπτω. Gall. Coudre, conioindre. Ital. Cucire. Ger Bũzen/ſticken/zuſamen ſetzen. Belg Lappen nayen. Hiſp. Coſer. Pol Zſżiwam. Vng. Varrok. Ang. To ſowe or ſewe, to ſoyne or mak faſt together.] Cic. 2. de Nat. deor. Cultus dico agrorum, extructionesque tectorũ, tegumenta corporum, vel texta, vel ſuta, omnẽq; fabricam æris & ferri. Vnde ſutores, qui calceos ſuunt. Quidã à ſue verbum hoc deduci exiſtimant, eò quòd hujus animalis ſetis in ſuendo ſutores utantur. Sumitur tamen generaliùs pro eo, quod eſt rem quanvis conjungere, connectere, ſive colligere. Gel. Sed hi pleraſq; naves loris ſuebant.

Sūtōrēs, m. t. Qui calceos ſuunt. [ῥάπται. Gall. Cordonniers. Ital. Calzolay. Germ. Schuſter / Schuhbũzer / Schuhmacher. Belg. Scoenmaker. Hiſpan. Capateros, officiales de capatos. Pol. Szewci. Vngar. Vargag. Ang. Shooemakers, ſowers.] Propriè enim artifex calceorum ſutor appellatur, quum ille, qui ſuit pannos potiùs farcinator dicatur. Plin. lib 35. cap. 10. de Appelle: Feruntque à ſutore reprehenſum, quòd in crepidis una intùs pauciores feciſſet anſas: eodem poſtero die ſuperbo emendatione priſtinæ admonitionis cavillante circa crus, indignatum proſpexiſſe denuntiantem: Ne ſupra crepidam ſutor judicaret: quod & ipſum in proverbium venit.

Sūtōrĭŭs, a, um, adjectivum, Quod ad ſutorem pertinet. [ὁ τῦ ῥάπτου. Gall. De cordonnier. Ital. Di calzolaio. German. Das zu den Schuſteren/oder Schuhmacheren gehõrt. Hiſpan. Coſa de capatero. Polon. Szewieczks. Vngar. Vargahoz valo. Ang. Belonging to a shooemoker or ſower.] ¶ Sutorium atramentum, nigredo qua corium denigratur. [χάλκανθος. Gall. Vitriol, ou couperoſe. Ital. Legramento. German. Schuhmacher ſchwertze. Hiſpan. Tinta de capateros.] Eſt autem metalli ſpecies, qua diſſoluta in aqua nigredo fit. Duo ejus ſunt genera. Foſſitium, quod aliquando eſt cæruleum, aliquando pallidum, aliàs candidum & pellucidum in morem vitri: unde & Vitriolum vulgo appellatur. Factitium verò ex aqua pluviali fit per metalla defluente in lacunam, quæ inde ab iis, qui in metalla ſunt damnati, in vaſa ampla fictilia perfertur, in quibus æſtivis diebus concreſcit. Vide plura de hoc apud Plin. libro 34. cap. 12. & Dioſcor. lib. 5.

Sūtūrā, ræ. penult. prod. f. t. Commiſſura partium conſutarum. [ῥαφὴ. ῥαφία Gall Couſture. Ital. Cuccitara. German. Ein nahẽ. Hiſpan. Coſedura, coſtura. Pol. Szew. Vng. Bżue varras. Ang. A ſowing or ioyning together.] Cornelius Celſ. lib. 8: Sutura oras jungit, quæ ne ipſæ quidem contingere ea toto debent. ¶ In cranio quoque ſuturæ dicũtur commiſſuræ illæ, quibus oſſa conjunguntur. Celſus libro 7: Rarò calvaria ſolida ſine ſuturis eſt, & id caput firmiſſimum atque à dolore tutiſſimum eſt: ex cæteris quò pauciores ſunt ſuturæ, eo capitis valetudo commodior eſt.

Sūtĭlĭs, & hoc ſutile, penult. corr. om. t. Quod conſutum eſt: [ῥαπτὸν. Gall. Couſu. Ital. Cucito, cuſito. Germ. Das zuſamen gefliçkt/oder geſetzet iſt. Hiſpan. Coſido. Pol. Zſżiti. Vngar. Varrot. Ang. Sowed or ioyned together.] ut, Corona ſutilis: cui opponitur pactilis. Plin lib 21. cap. 3: Summaq; autoritas pactili coronæ: ſutiles Saliorum ſacris invenimus, & ſolennibus cœnis. Balteus ſutilis. Virg lib. 12. Aeneid. -teritur quà ſutilis alvo Balteus. Cymba ſutilis, qua Charon inferorum portitor animas per Stygiam paludem trajicit. Idem lib. 5. Aen. -gemuit ſub pondere cymba Sutilis.

Sūtrīnă, ſutrinæ, pen. prod f. p. Officina ſutoris. [ῥαφεῖον. Gall. La boutique d' vn cordonnier. Ital. Calzolaria. Germ. Eines Schuſters werckſtatt. Hiſp. Tienda de capatero. Pol. Warſtat ſzewieczki. Vng Varga muhely. An. A shoomakers shope.] Plin. lib. 10 cap. 43: Tiberio principe ex fœtu ſuprà Caſtrorum ædem genitus pullus, in oppoſitam ſutrinam devolavit, etiam religione cõmendatus officinæ domino.

Sŭpellĕx, ectilis, f. t. vel hæc Supellectilis, & apud antiquos hoc ſupellectile: unde putatur manſiſſe plurale neutri generis Supellectilia: Ablativum ſingularem facit ſupellectile, vel ſupellectili. Eſt autem Supellex, domeſticum inſtrumentum, quòd neq; argẽto, auróve facto, vel veſti annumeretur: id eſt,

ies mobi-

res mobiles, ut vocant Iurisconsulti, apud quos titulus est, de supellectile legata. [כְּלִי chelí רְכוּשׁ rechúsch. τὰ ἐπιπλα, κτησις, σκευή, σκεῦος, ἐσθὴς, ἱμάτιον. Gall. Les meubles d'vn homme, le mesnage. Ital. Roba di casa, mobile di casa, massaritie di casa. Ger. Ein Heußraht/fahrende Haab. Belg. Huysraeth. Hisp. El alhaja de casa. Pol. Nadobie wsielyakie. Vng. Házi eszkőz. Ang. Houshold stuff the moueables of a man.] Cujus nomine, ut inquit Paulus, continētur mensę, trapezophora, delphicę, subsellia, scamna, lecti inargētati, culcitrę, toralia, mappę villosę, vasa aquaria, pelves, aquiminaria, cādelabra, lucernę, trullę, vasa ænea vulgaria: id est, quę nō proprio sunt loco attributa: pterea capsæ, armaria vitrea, escaria & potoria. Hęc Sipōtinus ex 33. Digest. de Supellectile legata l. j. & l. supellectile. Plin. lib. 15. cap. 9: Totam supellectilē ljgneā. Horat. 1. Serm. Sat. 6: Cœna ministratur pueris tribus: & lapis albus Pocula cū cyatho duo sustinet: astat echinus Vilis, cū patera guttus, Cāpana supellex. Cic. 4. Verr. Supellex ex ęre elegantior Deliaca, & Corinthia. Ibidē: Tu P. Cacurti promptissimi hominis & experiētis, & in primis gratiosi, supellectilem omnem auferre non dubitasti. Virg. 1. Georg. -vilisque supellex, Arbuteæ crates, & mystica vannus Iacchi.

Sŭpĕr. [עַל hal. ὑπέρ. Gall. *Sur ou sus, dessus.* Ital. *Sopra, di sopra.* Ger. Auff/vber. Belg. Op. Hisp. *Sobre, encima.* Pol. *Nagorze.* Vn. *Rayta fölly wl.* Ang. *Vpon.*] Præpositio est, modò accusativo, modò ablativo casui serviens: deducta à Græca præpositione ejusdem significationis, aspiratione in s, & υ in v, commutata: ejus antitheron est Subter. Quidā hoc discriminis esse voluerūt inter super & supra, quòd illud contiguitatē, hoc spatium quoddam interjectum importaret. Quę tamē differentia perpetua non est, ut satis constat uno Livii testimonio lib. 44. ab Vrb. ubi sic habet: Vbi citra muros, supra, subterq; terram per dies vigintiquinq; pugnatū est. ¶ Accipitur aliquando Super pro De, cū genitivo σπέρ. Virg. 1. Aen. Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa. ¶ Aliquādo idē valet quod Pro: ut apud eundem, 4. Aen. Nec super ipse sua molitur laude laborem. ¶ Iuncta verò accusativo, significat Vltra. Virg 6. Aen. -super Garamantas & Indos Proferet imperium. Apuleius: Iam enim super oppidum profectus, nos citra reliquerat. In qua significatione aliquando etiā ablativo juncta invenitur. Virg. 9. Aen. Nocte super media. Id est, ultra mediam noctem. ¶ Ponitur aliquando adverbialiter sine casu. Plaut. Hinc, atq; hinc super subterq; premor angustiis. ¶ Accipitur aliquando pro vehementer. Virgil. 1. Aen. His accensa super, jactatos æquore toto, &c. ¶ Nonnunquam pro desuper. Virg 9 Aen. Et super è vallo prospectant Troës. ¶ Super somnū: id est, servus à cubili, interprete Budęo. Curtius: Sed per dispositos, quos super somnum habebat, omnes procul relegatos, ne fremitu murmurantium inter se excitaretur. ¶ Quandoq; pro insuper, & amplius. Virg. 2. Aen. Cui neq; apud Danaos usquā locus, & super ipsi Dardanidæ infensi pœnas cū sanguine poscunt. ¶ Componitur cum dictione incipiente ab a, ut superaddo: c, ut supercido: d, ut superduco: e, ut superemineo: f, ut superfluo: i, ut superincido: m, ut supermeo: p, ut superpono: s, ut supersedeo: u, ut supervacuus. ¶ Componitur & cum præpositionibus, de & in, ex quibus fiunt desuper, & insuper: de quibus egimus suprà suis locis.

Sŭpĕrăbūndo, as, Redundo, superfluo. [עָדַף hadháph. ὑπερεκχέω. Gall. Estre trop, abonder. Ital. Esser tanto pieno che si sparga, esser troppo Ger. Gar vberflussig seyn. Hisp. Rebossar lo lleno. Pol. Naz bitmam. Vngar. Földön túl igen bwsól kődőm Ang. To abounde greatlie.] Vlpian. Digest. de Regulis juris: Non solent quæ superabundant, vitiare scripturas.

Sŭpĕrăddo, superaddis, superaddidi, superaddere. act. t. Vltrà addo. [יָסַף hosíph. ἐπιπροσίθημι, ἐπιτίθημι, προσίθημι, προσπρόσθω. Gall. Mettre d'auantage, adiouster d'auantage. Ital. Soppragiongere. Germ. Darüber oder darzu thun. Hisp. Annadir en cima. Polon. Przydaie. Vng. Földywl rea adom. Ang. To adde moreouer.] Virg. Aeglog. 3: Lenta quibus torno facili superaddita vitis. Propert. lib. 2. Eleg. 14: Et sit in exiguo laurus superaddita busto.

Sŭpĕrăgnātă tunica, Omnium oculis tunicarum extima, corneæ extrinsecus adhærens: unde & nomen accepit. ἐπιπροσθὲς χιτών.

Sŭpĕrălligārĕ, Supernè alligare. [ἐπιδεῖν. Gal. Lier par dessus. Ital. Ligare sopra. Ger. Vberbinden. Hisp. Atar encima. Pol. Przywiązuie. Vng Földywl rea kötni. Ang. To binde aboue.] Plin. lib. 30. cap. 6: Caninius lien si viventi exprimatur, & in cibo sumatur, liberat eo vitio. Quidam recentem superalligant.

Sŭpĕrbĭbo, Post cibum, potúmve jam assumptum bibo. [ἐπιπίνω. Gall. Surboire, boire apres ou de surcroist. Ital. Bener fuor di modo. German. Vber das vorderig trincken / darauff trincken. Hispan. Beuer demasiadamente. Polon. Popzam. Vng. Etelutan ivom. Ang. To drink moreouer.] Plin. lib. 23. cap. 1: Aquæ potum interponere utilissimum, itemque jugi superbibere ebrietati: quam quidem frigidæ potus extemplò discutit.

Sŭpĕrbĭo, bis, n. q. Fastu quodā extollor, arrogans & insolēs sum, à prępositione Super, & verbo eo, ut volunt, cōpositum, b litera euphonię causa interserta. [גָּאָה ghadh זָדוֹן zadh גַּבָּה ghabáh. ὑπερηφανεύομαι, ἀλαζονεύομαι. Gall. S'enorgueillir, deuenir fier. Ital. Insoperbirsi. Ger. Stoltz/vnnd hochfertig seyn. Belg. Hoovaertich zijn Hisp. Emberuecerse, gloriarse. Pol. Pisznie sio. Vng. Keuely kődőm. Ang. To be prowd or high minded.] Plin. lib. 10. cap. 62: Equæ comantes sese superbiunt. Ovid. de Medic. fac. Laudatas homini volucris Iunonia pennas Explicat, & forma muta superbit avis. Idem 11. Metam. -nam cōjuge Peleus Clarus erat diva: nec avi magis ille superbit Nomine, quàm socĕri: siquidem Iovis esse nepotem Contigit haud uni: conjux dea contigit uni. ¶ Accipitur aliquando superbire, pro excellere, & de rebus inanimatis dicitur. [הוֹתִיר hothír. ὑπερέχειν.] Plin. lib. 17: Hinc geminæ certè apud Menandrum & Philomenem fabulæ superbiunt. Claud. lib. 4. de Raptu: -Phlegręis sylva superbit Exuviis, totumque nemus victoria vestit: hoc est, nobilitatur, celebratur, illustratur.

Sŭpērbŭs, a, um, Elatus, arrogans. [גָּאֶה gheéh זָדוֹן zadh. ὑπέρογκος, οἰησικάκος, ὑπερήφανος. Gal. Orgueilleux, fier & audacieux. Ital. Superbo, altiero. Ger. Stoltz/hochfertig/vbermütig. Belg Hoovaerdich. Hisp. Soberuio y altiuo. Pol. Pyszni. Vng. Keuely. Ang. High mynded, prowd.] Virg. 3. Aen. Stirpis Achilleę fastus, juvenemq; superbum Servitio enixæ tulimus. Idem 10. Aen. -te Turne superbum Cæde nova quærens. Catul. Epig. 27: Et ille nunc superbus, & superfluens Perambulabit omnium cubilia. Horat. Epod. 4: Licet superbus ambules pecunia, Fortuna non mutat genus. ¶ Aliquādo nobilis, magnificus, excellens, ἀλίσκομαι. Idem 1. Aen. Hinc populo latè Regē, belloq; superbum Venturum excidio Libyæ. ¶ Aliquando altus, sublimis, ὑψηλός. Virg. 7. Aen. Tela novant Atina potens, Tyburque superbum. ¶ Aliquando ornatus. Idem 3. Aen. Barbarico postes auro, spoliisq; superbi. ¶ Aliquādo opulentus: ut apud Virg. 9. Aen. -simul ense superbum Rhamnetem aggreditur. ¶ Aliquando iniquus: ut apud Virg. 8. Aen. Quos illi bello profugos egere superbo. ¶ Antiqui etiam superbos (propter pompam funeris) mortuos dixēre. Plautus in Amph. Faciam ego hodie te superbum, nisi tu hinc abis: id est, occidam.

Sŭpērbĭa, æ, f. p. Elatio mentis, arrogantia, insolentia. [גַּאֲוָה ghaón גֵּאוּת gheúth. ὑπερηφανία, ἀλαζονεία, ἀγλωσσία. Gall. Orgueil, fierté. Ital. Superbia, altezza. Germ. Hochfart/Stoltze/vbermut. Belg. Hoovaerdye. Hisp. Soberuia ò altiuez. Pol. Pycha. Vng. Keuelyseg. Ang. Pride, highnesse of mynd.] Cic. 6. Verr. Illa tua singularis insolentia, superbia, cōtumacia. Horat. 3. Car. Ode 10: Ingratā Veneri pone superbiam: Ne currente retrò funis eat rota. Quint. lib. 3. cap. 6: An divitiæ pariant superbiam. Cicer. contra Rullum: Colonī Capuę in domicilio superbię, & in sedibus luxurię collocati. Idem 1. de Orat Quod ego nō superbia, neq; inhumanitate faciebā: sed mehercule istius disputationis insolētia & earum rerū inscitia. ¶ Dicitur autē superbia à superhabendo: itaq; differt ab arrogantia, quòd hęc in paupertate esse possit: Illa verò nō nisi in divitiis. Corn. Front. de Differen. vocab. Eamq; ob causam Capuæ superbiæ domicilium fuisse dicitur, quòd illud municipium propter agri fertilitatem omnibus rebus abundaret.

Sŭperbē, adverbium, Elatè, fastuosè. [ὑπερηφάνως. Gall. Fierement, orgueilleusement. Ital. Superbamente, orgoglioſamente. Germ. Hochfertigtlich/stoltzlichen. Hisp. Soberuiamente. Pol. Pysznie. Vn. Keuelyen. Ang. Proudly.] Terent. in Phorm. Satin' superbè illuditis me? Liv. 4. ab Vrb. Superbè à Samnitibus, qui Capuam habebant, Cumasq; legati prohibiti cōmercio sunt. Cic. pro leg. Manilia: Legati quòd erant appellati superbius, Corinthū patres vestri, totius Græciæ lumen, extinctum esse voluerunt.

Sŭpērbĭfĭcŭs, penult. cor. adject. [מִתְגָּאֶה mithghaéh. ὑπερφανείας, ποιητικός. Gall. Qui fait l'homme fier & orgueilleux. Ital. Cosa che fa l'huomo orgoglioso. Ger Das stoltz vnd hochfertig machet. Hisp. Que haze soberuio ò altiuo. Polon. Pysznim czynacy. Vng. Keuelyseg tsinalo, Zorzo. Ang. That maketh a man proude.] Senec. Her. furent. Et superbifica manu Atrum per urbes ducit Argolicas canem.

Sŭpērbĭlŏquēntĭă, æ, f. p. Elatus atq; arrogans sermo. [ὑψηγορία, μεγαλησγορία, κομψολογία. Gal. Fiere parolle & orgueilleuse, parler hautain & audacieux. Ital. Il parlare orgoglioso ò superbo. Ger. Hochfertige/vnd stoltze red. Hisp. Habla soberuia. Pol. Pysna mowa. Vng. Keuelyön valo zollas. Ang. A proude speaking.] Cicero 4. Tuscul. Quam vim mali significantes Poëtæ impendere apud inferos saxum Tantalo, faciunt ob scelera animiq; impotentiam & superbiloquentiam.

Sŭpērbĭtĕr, antiquis in usu fuit pro eo quod hodie usitatius dicimus Superbè. ὑπερηφάνως, γαυριάλως. Afranius apud Nonium: Ille superbiter imperat. Nævius lib. 6 bel Pun. ut citatur ab eodem Nonio, superbiter, contemptim conterit legiones.

Sŭpercalco, as, ate, Conculco, pedibus tero. [ΟΝΤ ramás. ἐπιπάτεω,

ἐπιπάτω, ὑπερπατέω. Gall. *Fouler aux piés, peteler par deſſus.* Ital. *Calcar ſu.* Germ. Darüber träten. Hiſp. *Hollar encima de otra coſa.* Polon. *Depce.* Vng *Fölywl tapodom nyomdoſom.* Ang. *To treade vpon.*] Colum. lib. 12. cap 39: Vbi unum tabulatum feceris, vinũ vetus conſpergito, poſtea alterum ſupercalcato, & item vinum conſpergito: eodem modo tertium calcato & infuſo vino ſuperponito, ut ſupernatet: & ſinito dies quinq; poſtea pedibus procúlcato.

Sŭpĕrcĕrnĕrĕ, Eſt terram cribro purgatam injicere. [ἐπιπερέω. Gall. *Cribler par deſſus.* Ital. *Criuellare per diſopra.* Germ. Auff etwas räben/oder reyteren. Hiſp. *Criuar encima.* Polon *Zya ziemia poſiipuie* Vngar. *Meg roſſalt port bele hinteni.* Ang. *To ſifte or range vpon.*] Plin. lib. 17. cap. 10: Tetraque cribris ſupercernitur pollicis craſſitudine.

Sŭpĕrcĭdo, dis, penult. corr. Super rem aliquam cado. [ἐπιπίπτω. Gal. *Choir deſſus.* Ital. *Cadere di ſopra.* Germ. Oben darauff fallen. Hiſp. *Caer ſobre algo.* Pol. *Na wirchpadam.* Vng. *Fölywl rea eſom.* Ang. *To fall vpon ſome thing.*] Col. lib. 5: Ne ſi tranſverſa fuerit cicatrix, cœleſtem ſupercidentem aquam contineat.

Sŭpĕrcĭlĭum, lii, n. ſ. Pars extrema frontis, quę ſuper oculos prominens, brevibus veſtitur pilis, ad oculi protectionẽ adverſus ea quę ſupernè incidere poſſent, velut vallũ quoddã à natura cõceſſa. [ⲤⲒ *ghab.* ἐπισκώνιον, ἀγρόλη τῦ ὄμματος, ὀπὶς ὀπτικὸς, ὀφρὺς. Gall. *Sourcil.* Ital. *Ciglio.* Germ. Augbrawe. Belg. Die opper oogbrouwe. Hiſp. *La ceja.* Pol. *Brwi.* Vng. *Zömöldök.* Ang. *The browe or eye lid.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Supercilia homini & pariter, & alternè mobilia, in his pars animi. Cic. pro Roſcio Comœdo: Nónne ſupercilia illa penitus abraſa olere matitiam & calamitate callidiratem videatur? Idem 1. Offic. Ex oculorum obtutu ſupercilíorum aut remiſſione aut contractione, ex mœſtitia, ex hilaritate, ex riſu, ex loquutione, ex reticentia, ex cõtentione vocis, ex ſummiſſione, & ex cęteris ſimilibus facilè judicabimus, quid aptè eorũ fiat, quid ab officio naturaq; diſcrepet. Quintil. lib. 1. cap. 11: Vidi multos, quorũ ſupercilia ad ſingulos vocis conatus allevarentur, aliorũ cõſtricta, aliorum etiam diſſidentia. ¶ Sed quoniam his annuimus, his negamus, ideo ſupercilium quandoque pro faſtu & ſuperbia ponitur. [ⲠⲚ *ghaón* ⲅⲚ *gheúth.*] Iuvenal. Sat. 6: -ſi cum magnis virtutibus affers Grande ſupercilium, & numeras in dote triumphos. Grande, inquit ſupercilium: hoc eſt, faſtum, gravitatem & ſeveritatem. Autor obſcœni carminis: Cõveniens, Latio pone ſupercilium: id eſt, gravitatẽ. ¶ Supercilium cẽſorium, apud Valer. Maxim. id eſt, gravitas ſeveritasq; Cẽſore digna. Cic. pro leg. Agrar. Hunc Capuæ Campano ſupercilio ac regio ſtrepitu quum videremus Magios Bloſſios mihi videbar illos videre ac Iubellios. ¶ Supercilium ſalit, quoties bona quędam ſpes titillat animum noſtrum, dicere licebit nobis ſalire ſupercilium. Vide adagia Eraſmi. Is verò cui ſupercilia multum extrorſum porriguntur & prominent, Silo dicitur. ¶ Accipitur etiam ſupercilium pro rei alicujus ſummitate & loco eminentiori. Virg. 1. Georg. Ecce ſupercilio clivoſi tramitis undam Elicit. ¶ Sic dicimus Supercilium montis, pro vertice. Liv. 7. bell. Punic. Ipſe expeditos qui pridie ſtationes hoſtium pepulerant, ad levem armaturam infimo ſtantem ſupercilio ducit.

Sŭpĕrclāudo. [ἐπικλείω. Gall. *Clorre deſſus.* Ital. *Chiudere di ſopra.* Ger. Oben her beſchlieſſen. Hiſp. *Cerrar encima.* Pol. *Zwierchu przywieram.* Vng *Fölywl bezegezöm.* Ang. *To ſhute vpon.*] Livius lib. 7. bell. Maced. A continente arctæ ęmitæ aditum habet, à mari rupes exeſæ fluctibus ſuperclaudunt.

Sŭpĕrcōntĕgo, act. t. [ἐπικαλύπτω. Gall. *Couurir par deſſus.* Ital. *Coprire di ſopra.* Ger. Oberdecken. Hiſp. *Cubrir por deſobre.* Pol. *Zwierchu nakrywam.* Vng. *Fölywl befödöm* Angl. *To couer ouer.*] Celſus lib. 4. cap. 1: Renes verò diverſi, qui lumbis ſummis coxis inhærent, parte earum reſimi, ab altera rotundi, qui & uncoſi ſunt, & ventriculos habent, & tunicis ſuperconteguntur: ac viſcerum quidem hæ ſedes ſunt.

Sŭpĕrcorrŭo [ἐπικαταπίπτω, ἐπιπίπτω. Gall. *Tomber deſſus.* Ital. *Cader di ſopra.* Ger Darauff niderfallen. Hiſp. *Caer ſobre.* Polon. *Vpádám nako inſtego.* Vngar. *Fölywl rea rohanok.* Ang. *To fall vpon.*] Val. Maxim. lib. 5. cap. 6e Factaque ingenti ſtrage telis obrutus ſupercorruit.

Sŭpĕrcrĕſco, n. t. Innaſcor. [ἐπιφύομαι. Gall. *Surcroiſtre, croiſtre deſſus ou outre meſure.* Ital. *Creſcer di ſopra.* Germ. Darüber wachſen. Hiſp. *Sobrecreſcer.* Pol. *Poraſtam.* Vngar. *Fölötte neuök.* Ang. *To growe out of meaſure or ouergrowe.*] Vlcera ſupercreſcentia apud Celſum lib. 6. cap. 6.

Sŭpercŭbo, as, pen. cor. Superjaceo, ſuperdormio. [ὑπέρκειμαι, ἐπικεῖμαι. Gall. *Coucher ſus ou deſſus.* Ital. *Star ſopra.* Ger. Auff etwas ligen. Belg. Opliggen. Hiſp. *Eſtar ò yazer encima.* Pol *Na wierchu lieże.* Vngar. *Fölötte fekzöm.* Ang. *To lye vpon.*] Colum. lib. 8: Perforatis tabulis, quibus oyilia conſternuntur, ut grex ſupercubet.

Sŭpercŭrro, is, ſupercŭrrere, n. t. [ὑπερτρέχω, ὑπερδραμεῖν. Gal. *Courir & aller deuant.* Ital. *Correre & andare auanti.* Ger. Darüber lauffen. Hiſp. *Correr y andar antes.* Pol. *Mimobiegę.* Vng. *Fölöl raita futok.* Ang. *To runne and go before.*] Supercurrere ager dicitur vectigali, quum habet ampliorem proventum. Plinius epiſtol. 138: Et ager ipſe propter hoc quod vectigali ſupercurrit, ſemper dominum à quo inveniatur, inveniet.

Sŭpĕrdīco, is, pen. prod. act. t. Subjungo dictis, dico aliquid præter id quod dictum eſt. [ἐπιλέγω. Gall. *Dire outre ou d' auantage, adiouſter à ce qui eſt dit.* Ital. *Aggiungere al parlare.* German. Darüber ſagen/noch mehr darzu ſagen Hiſpan. *Ayuntar al hablar.* Pol *Nad to wiecei powiadam.* Vngar. *Fölöl rea mondom* Ang *To ſay moreouer.*] Cic. 2. de Leg. Admonet Iuriſconſultus hic quidem ipſe Mutius pontifex, idem ut minus capiat quàm omnibus hæredibus relinquatur: ſuperdicebant quicquid cœpiſſet aſtringi, rurſus ſacris liberantur.

Sŭpĕrdo, as, Superimpono. [השים *hasim.* ἐπιτίθημι. Gall. *Mettre par deſſus.* Ital. *Mettere di ſopra.* Ger Vbertegen/darüber geben. Hiſp. *Meter encima.* Pol *Pokł adam.* Vngar. *Fölywl rea adom rea tezom* Ang. *To put vpon.*] Celſus lib. 7. cap. 7: Superdandũ emplaſtrum quo id glutinetur.

Sŭpĕrdūco, cis, act. t. Præter jam adducta alia adduco. [ἐπισύρω, ἐπιστρέφω Gall. *Amener d' auantage.* Ital. *Sopraporre.* German. Darüber zuführen/weiter zuführen. Hiſpan. *Sobreponer.* Polon. Wiecżey przywoże. Vng. *Fölywl rea hozom.* Ang. *To bring moreouer.*] Plaut in Truc. Iam quinetiam ſuperducas, quæ mihi cõmendant cibum.

Sŭpĕrĕdo, dis, pen. cor. Poſt cibũ jam aſſumptum edo. [ἐπιτρώγω, ἐπιδαίνω. Gal. *Manger apres, manger dauantage.* Ital. *Mangiare, ſopra mangiare.* Ger. Darauff eſſen Hiſpan. *Comer, ſobrecomer.* Polon *Iem nato.* Vngar *Etel ytan ezom, etelre iſmeg ezöm* Ang. *To eat after or moreouer.*] Plin. lib. 13. cap 6 Menander è Græcis autor eſt allium edentibus, betæ radicem in pruna toſtam ſi ſuperederint, odorem extingui.

Sŭpĕrĕmĭnĕo, mines, pen. cor. Supra alios emineo. [ὑπερέχω. Gall. *Apparoiſtre par deſſus.* Ital. *Soraſtare, monſtrarſi di ſopra.* German Furauß gehn. Hiſpan. *Eſtar encima, ſobrepujar.* Pol. *Nad inſże wyraſtam.* Vngar. *Egyebeket fölywl haladot* Ang. *To be higher then other, to shewe the ſelf aboue other*] Colum. lib 12. cap. 47: Tum faſciculum viridis fœniculi ſuperpoſitum mergæ, ut olivæ premantur, & jus ſupereminеat. Virg. 6. Aen. -victorq; viros ſupereminet omnes. Ovid. 3. Metam. -colloque tenus ſupereminet omnes.

Sŭpĕrrŏgo, Iam antea erogatis addo. ἐπινέμω.

Sŭpĕrexcūrro. [ὑπερεκθέω, ὑπερεκτρέχω. Gall. *S' eſtendre outre ou par deſſus* Ital. *Stenderſi di ſopra.* German Furauß tauffen/ſich furauß ſtrecken. Hiſpan. *Eſtender encima.* Polon. *Nad to wybiegam.* Vngar. *Ki futas vtan iſmeg ki futok.* Ang. *To runne ouer.*] Digeſt.

Sŭpĕrexto, tas, Superemineo, præ cæteris exto ὑπερέχω.

Sŭpĕrfĕro, pen. cor. act. t. Supra aliquid fero. [ἐπιφέρω ὑπερφέρω. Gall *Porter par deſſus.* Ital. *Portare per di ſopra.* Germ Vber etwas tragen/oder ſchlahen Hiſp. *Traer por deſobre.* Pol. *Podnoſſe.* Vng *Rea hozom.* Ang. *To beare aboue ſome thing*] Plin lib 28. cap. 8: Sinistrum pedem ſuperlatum parturienti, lethalem eſſe: dextro elato fácilè eniti.

Sŭpĕrlātŭs, a, um, participium, ut Superlata nomina, ſuperlata verba quæ augendi cauſa in oratione proferebantur [ὑπερφερὴς, ὑπερβολικὸν ὄνομα. Gall. *Porté par deſſus.* Ital. *Portato di ſopra.* Ger Vberauß getragen/oder gehebt. Hiſ. *Tratido por deſobre.* Pol. *Wyższe podnieſiony.* Vng. *Fölywl rea hozatot.* Ang. *Borne aboue*] Cic. in Part. Orat. Verborum illuſtris autem oratio eſt, ſi & verba gravitate delecta ponuntur, ac tranſlata & ſuperlata, & ad nomẽ adjuncta & duplicata.

Sŭperlātīvus, a, um, f. r. Exceſſus, oratio fidẽ ſuperans. [ὑπερβολὴ, Gal. *Exces, outrepaſſe.* Ital. *Exceſſo, excellentia.* Germ. Vberhabung der red/vberſchwenglich. Hiſp. *Sobre pujamiento.* Polon *Mowa wyniesiona.* Vng *Fölywl rea hozas.* Ang *A ſpeaking beyonde meaſure, exces.*] Ad Heren. lib. 4: Superlatio eſt oratio ſuperans veritatem, alicujus augendi, minuendive cauſa.

Sŭperfĭcĭes, ciei, f. q. Superior pars cujuſque rei, & facies quę exterius oculis cernitur. [פנים *panim* ἐπιπολὴ, ἐπιφάνεια Gal. *Superfice, le deſſus & commu la face de toutes choſes.* Ital *Superficie.* German. Die bloſſe euſſerſte breite an einem jeden ding Hiſpan. *La ſobrehaz.* Polon. Wierzchna każdey rzeczy. Vngar. *Valamineck zine.* Ang. *The vppermoſt part of any thing.*] Conſtant autem ex longitudine & latitudine ſine profunditate. Plinius libro 11. cap. 49: Quia longitudo ſuperficiem corporum ſolam ampliat. ¶ Superficies pro area ædificio nuda. Cic. ad Atuc. lib. 4: Nobis ſuperficiem ædium Coss. de conſilii ſententia æſtimarunt H-S. vicies.

Sŭpĕrfĭcĭārĭus, rii, m. ſ. Qui in alieno ſolo ſuperficiem habet, ita ut certam penſionẽ præſtet. [ἐπιπολαιόβιος. Gall. *Superficiaire, qui a baſtie ſur le fond d' autruy en payant certaine penſion.* Ital. *Che edifica ſu quel d' altri con licenżia del patrone pagandogli certo vtile,*

Germ.

Germ Der auff ein frombden Boden / oder Platz gebawen hat/von dem er den Bodenzins gibt/ein Hoffstatt besitzer. Hisp. *El senor de casa in sobrado ẽcima.* Pol. *Ten ktori czynsi z grunta swego dale.* Vng. *Sellyer.* Ang. *That buildeth on anoth ers ground for a pension.*] Autor Vlpian. ¶ Superficiariæ ædes, inquit Caius Iurisconsultus de superficieb. l. Superficiarius, sunt quæ in conducto solo positæ sunt, quarum proprietas & civili & naturali jure ejus est, cujus est solum. ἐπιπόλαιος οἶκος.

Sŭpērfĭt, pro supereſt [משאר *nischéar.* ὑπόλειμμα. Gall. *Il eſt de reſte.* Ital. *Reſta doppo.* Germ. Vberbleyben. Hisp. *Sobra os, superfluo.* Pol. *Zbel'o.* Vng. *Hatra vagyon.* Ang. *There reſteth or remaineth.*] Colum. lib. 12: Tum ſeparare quæ cõſumenda ſunt: & quę ſuperſtieri poſſunt, cuſtodire, ne ſumptus annuus menſtruus fiat.

Sŭpērflōrēſco, is, n. t. Poſt alium floreſco. [ἐπανθέω. Gall. *Florir apres.* Ital. *Fiorire doppo.* Ger. Auff etwas blůch Hisp *Floreſcer deſpues.* Polon *Znowu kwie.* Vngar *Mas vtan viragozom.* Ang *To florishe after another.*] Plin. lib. 19. cap. 5: Particulatim cucumis floret ſibi ipſe ſuperfloreſcens.

Sŭpērfluo, is, n. t. Abundo. [בזך *nadháph.* בוזר *nothár.* περισσεύω. Gall. *Abonder, eſtre ſuperflu.* Ital. *Abondare.* German. Vberflieſſen / vbertauffen Belg. *Overtoopen.* Hiſpan *Abundar.* Pol. *Mam nadbit.* Vngar. *Bwsõkõdõm.* Ang. *To be ſuperfluous and abound.*] Plin. li 31. cap. 37: Apollonię in Ponto fons juxta mare, æſtate tantùm ſuperfluit, & maximè Canis ortu: parciùs ſi frigidior ſit æſtas. Cic. de Clar. Orat. Is dedit operam ſi modò id conſequi potuit, ut nimis redundantes nos, & ſuperfluentes juvenili quadam dicendi impunitate, & licentia reprimeret: & quaſi extra ripas diffluentes coërceret.

Sŭpērfluŭs, a, um, Redundãs, abundas. [עדף *hadhíph.* περισσός. Gall. *Superflu, qui eſt de reſte* Ital. *Souuerchio, abundante.* Germ. Vberflussig Hiſpan. *Coſa demaſiada y ſuperflua.* Polon. *Zbitni.* Vngar *Gwsegõs.* Ang. *Superfluous.*]

Sŭpērflŭĭtās, atis, ſ. t. Abundãtia. [מותר *mothár.* περισσεία Gal. *Superfluité, trop grande abondance.* Ital. *Superfluita.* Ger. Vberfluß. Hiſp. *Superfluidad y demaſia.* Polon. *Zbytek.* Vngar. *Bwsegeſſeg.* Ang. *To much abondance.*] Plinius libro 14. cap. 1: Alię improbo raptu, pampinorumque ſuperfluitate atria media complentes.

Sŭpērfœto, as, n. p. Superiori fœtationi alteram addo. [ἐπιτοκίω, ἐπιτοκίσω. Gall *Concevoir apres eſtre groſſe: preings ou groſſe.* Ital. *Quando la femina grauida ancora concepiſſe.* German. Vber ein entpfangne frucht noch eine entpfahen. Hiſpan. *Enpreñarſe ſobre prennez.* Pol. *Mi'ode mnoże iedno podrugim.* Vng. *Fayzas vtan ſmet fayzok tenizõk.* Ang. *To conceiue another childe after that a woman hath conceiued ones.*] Quod accidere ſolet quibuſdam animalibus, quæ poſt unum fœtum ex coitu conceptum, rurſus alium concipiunt à priore, unoque aut altero die, vel etiam pluribus poſt primum emiſſum, ſuo tempore emittuntur: quæ emiſſio ſecunda & veluti novus quidam partus, ſuperfœtatio dicta eſt. Plin. lib. 10. cap. 62: Daſypodes ſuperfœtant, ſicut lepores. Idem lib. 8 cap 55: Lepus omnium prædæ naſcens, ſolus præter daſypodem ſuperfœtat, aliud educans, aliud in utero pilis veſtitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter.

Sŭpērfŏrāněum, n. ſ. pro ſupervacaneo Sidonius & Apollinaris uſurpant. [משוח *hodhéph.* περιττόν. Gall *Superflu.* Ital. & Hiſ. *Superfluo.* Ger. Vberflussig. Pol. *Zbytni.* An. *Superfluous.*]

Sŭpērfŭlgĕo, es, Deſuper affulgeo. [ὑπερεπιλάμπω. Gall. *Reluire par deſſus.* Ital. *Riſplendere di ſopra.* German. Oben herüber ſcheynen Hiſp *Reſplendeſcer encima.* Pol. *Swiercha ſie l'ſne.* Vng. *Fõlywl twndõklõm* Ang. *To shyne ſrome abeue.*] Stat. 1. Sylv. -ipſe an puro celſum caput aëre ſeptus, Templa ſuperfulgens, & proſpectare videris.

Sŭpērfūndo, is, act. t. Superinfundo, infuſo aliquid addo. [ἐπιχέω. Gall. *Verſer & eſpandre quelque liqueur par deſſus.* Ital. *Spargere qualche liquore di ſopra.* German. Vbergieſſen/oben darauff ſchütten. Hiſpan. *Derramar lo liquido encima.* Polon. *Zwierchu poliewam.* Vng. *Fõlywl rea tõltõm.* Ang. *To powre vpon.*] Colum. lib. 12. cap. 57: Hanc miſturam quum in Catillo compoſueris, oleum ſuperfundito. ¶ Liv. 5. ab Vrbe: Tum verò jam ſuperfundenti ſe lætitiæ vix temperatum eſt: per tranſlationẽ pro ubertim ſe oſtendenti. ¶ Superfuſus Tyberis inundans. Liv. 7. ab Vrbe: Quinetiam quum medios fortè ludos Circus Tyberi ſuperfuſo irrigatus impediſſet. Superfuſi hoſtes. Liv. 9. bell. Maced. Gens ſuperfuſa montibus Caucaſius: hoc eſt, conſperſim fuſa. Plinius libro 6. cap. 13.

Sŭpērgĕro, is, ere, Superjacio, & quaſi aggregatim ſuperimpono: nam propriè de terra dicitur. [ἐπιχαννύω. Gall. *Porter ou ietter deſſus* Ital. *Portare ò gittare di ſopra.* German. Oben darauff werffen/vberdecken Hiſp. *Traer ò poner encima.* Vngar. *Fõlywl rea hanyom fõl tõltõm.* Ang *To beare vpon.*] Columel. lib. 11. cap. 3: Prædicti deinde funes de tabulato prompti explicantur, & in longitudinem per utrunque ſulcum porrecti obruuntur: ſed ſita ut non nimium ſupergeſta terra ſemina ſpinarum, quæ inhærent toris funiculorum, enaſci poſſint.

Sŭpērgrădĭŏr, ſive ſupergredior, ſupergrederis, Tranſeo, ſupero. [ὑπερεβαδίζω, ὑπερεβαίνω, ὑπερεβαίνω. Gal. *Marcher par deſſus.* Ital. *Caminare di ſopra.* Ger. Etwar auff gehn/vberauß gehn. Hiſp. *Ir por de ſobre.* Vng. *Rayta altar megõk fõlõtte iarok.* Ang. *To go beyonde or vpon.*] Plin. li. 28. cap. 7: Abortum facit illituş, aut ſi omnino prægnans ſupergrediatur. Stat. 5. Sylv. Ora ſupergreſſus Pylii ſenis. Supergredi omnem laudẽ, Excellere, Quintil. lib. 6. in Proœm.

Sŭpērjăcĕo, pen. cor. Superpono, vel ſuperextẽdo. [ἐπιβάλλω. Gall *Ietter par deſſus.* Ital. *Sopraporre.* German. Vberwerffen/ darauff werffen. Belg *Opwerpen.* Hiſp. *Sobreponer.* Vng. *Fõlywl rea vetõm.* Ang *To lay or caſt vpon.*] Colum. lib. 2. cap. 1: Quæque temporibus autumni frutetis, & arboribus delapſa folia ſuperjaciebantur, mox converſa vomeribus, &c. Idem lib. 2: Seminibusq; de tabulato ſuperjectis.

Sŭpērjăcto, as, frequentativum. [ὑπερεπιβάλλω. Gall. *Se ietter par deſſus* Ital. *Gittarſi di ſopra.* German Vberſpringen. Hiſp. *Sobreponerſe, ò echarſe de ſobre.* Vngar. *Fõlywl rea haygalom.* Ang. *To caſt often vpon.*] Plin. lib. 9. cap. 15: Quod & aliàs faciunt, aliorum vim timentes, mugiles maximè, tàm præcipuè velocitatis, ut trãſverſa navigia interim ſuperjactent: id eſt, tranſiliant.

Sŭpērjectŭs, ŭs, m. q. [ὑπερέκτασις. Gall. *Ietement ou ſautement par deſſus* Ital. *Eſſo gittarſi ò ſaltare per di ſopra.* Germ. Vberſprung. Hiſp. *Obra de echarſe ò ſaltare por de ſobre.* Vngar. *Fõlywl rea haytas.* Ang *Casting vpon or ouer.*] Col. li. 6. cap. 36: Ita enim efficitur, ut ejus objectu, quum mas etiam ſuperjectu eblanditus ſit, vacuit incenſus obcæcatus cupidine ſubtractâ quam petiera [illegible] imponatur equæ.

Sŭpērlĭgo, ās are, act. p. Idem quod ſuperligo. [ὑπερδέω. Gall *Lier par deſſus.* Ital. *Ligare di ſopra.* Germ. Darauff binden. Hiſp *Atar por de ſobre.* Vng. *Fõlywl rea kõtõzõm.* Ang. *To binde vpon or make faſt.*] Plinius lib. 29. cap. 3: Eadem cum oleo trita, ignes ſacros leniunt, betæ foliis ſuperilligatis.

Sŭpērlĭlĭno, is, pen. cor. [ἐπιχρίω. Gall. *Oindre par deſſus.* Ital. *Inungere.* Ger. Darauff ſtreichen/ oder ſchmieren. Hiſp. *Vntar.* Vn. *Fõlywl rea kenõm.* Ang. *To anoynt ouer or vpon.*] Plin. lib. 30 cap. 12: Reduvias, & quæ in digitis naſcuntur pterygia, tollunt canini capitis cinis, & vulva decocta in oleo, ſuperillito butyro ovillo cum melle.

Sŭpērimpendens, participium [ἐπικρεμάμενος. Gall *Pendant par deſſus.* Ital. *Pendente di ſopra.* German. Vbereyn hangend. Hiſp. *Colgado ò ſuſpenſo de ſobre.* Vng *Fõlywl ala fwggõ.* Ang. *Hanging vpon or aboue.*] Catul. Argon. Confeſtim Peneos adit vmidantia Tempe, Tempæ quæ ſylvæ cinguat ſuperimpendentes.

Sŭpērimpōno, is, act. t. Impono. [השים *hesim.* ὑπερεπίθημι Gall. *Mettre deſſus* Ital. *Metter di ſopra.* Ger Oben darauff thun/ oder legen Hiſpan. *Poner en cima de otra coſa.* Vngar. *Fõlywl rea texõm.* Ang. *To put vpon.*] Liv. 1. bel. Punic. Et Sardiniam inter motum Africæ fraude Romanorum ſtipendio etiam ſuperimpoſito interceptam.

Sŭpērincĭdo, is, pen. corr. Deſuper in rem aliquam incido, [ὑπερεμπίπτω. Gall *Cheoir deſſus ou par deſſus.* Ital *Cadere di ſopra* Germ Oben darauff fallen Belg *Opvallen* Hiſp. *Caer ſobre algo.* Vng *Fõlywl esni vagom.* Ang *To fall downe vpon.*] Liv. lib 2: Multisque ſuperincidentibus telis, incolumis ad ſuos tranavit. Colum. lib 4 cap 9: Ne ſi tranſverſa fuerit cicatrix, cœ: eſtẽ ſuperincidentem aquam contineat.

Sŭpērindĭco, ſuperindicis, ſuperindicere. [πάλιν προφάσκω, ἀντιπροφάσκω. Gall. *Denoncer, & ſignifier outre, d' auantage & d' abondant.* Ital. *Annontiare, manifeſtare d' auantaggio.* Germ. Wetter anſagen/ darüber anzeigen. Hiſp. *Denunciar y manifeſtar mas.* Vn. *Megh ie lẽtõm birdetõm.* Ang. *To denounce, and warne moreouer.*] Vlp. in l. Si duo §. ultimo. ff. de jurejurando: Imperator noſter cum patre reſcripſit, fuſtibus eum caſtigatum dimitti, & ita ei ſuperindici, ἀντιπροφάσκω μὴ ὀμνύειν id eſt, petulanter ne jurato.

Sŭpērinduco, Superinjicio, act. t. [ἐπεισάγω. Gall. *Mettre deſſus.* Ital. *Sopramettere.* Germ Oben darauff führen/ oder werffen. Hiſpan. *Sobreponer.* Vngar. *Fõlywl rea hozom.* Ang. *To lay vpon or couer.*] Plin lib. 15. cap. 17: Duum pedum terra ſuperinducta.

Sŭpērindūctĭo, ſ. t quæ ſuperſcribendo lituris atque inductionibus adjicitur ſcriptura. [Vngar. *Fõlywl valo gloſſalas iras, ſwggõ irás.*] Vlpian. D. lib. 28. Tit. 4. l. 1: Et ideo etſi noviſſimè, ut ſolet, teſtamento fuerit aſcriptum, lituras inductiones, ſuperinductiones ipſe feci.

Sŭpērindŭo, is, Super cætera veſtimenta induo. [עטה *hatáh.* ἐπενδύω. Gall. *Veſtir par deſſus.* Ital *Veſtire di ſopra.* Germ. Vber anders anlegen/ daruber anlegen Hiſp. *Veſtir di ſobre.* Vng. *Fõlywl rea õltõzetõm.* Ang. *To put vpon.*] Suet. in Nerone, cap. 48: Vt erat nudo pede atque tunicatus, penulam obſoleti coloris ſuperinduit.

Sŭpērĭngĕro, is, act. t. Aggregatim ſuperimpono. [ἐπεισφέρω. Gall.

Gall *Mettre & accumuler par deſſus.* Ital. *Accumulare di ſopra.* Ger. Darüber hauffen. Hiſp. *Amontonar encima.* Vngar. *Fölywl rea rakom.* Ang. *To heap vpon.*] Plin. lib. 18. cap. 30: Sunt qui legumi-num acervos ſuperingerant.

Sŭpĕrīnjĭcĭo, cis, penult. corr. act. t. Deſuper injicio. [*ἐπιβάλλω.* Gall *Ietter par deſſus* Ital. *Gettar ſopra.* German. Darüber werffen Hiſpan. *Echar encima.* Angl *To caſt in vpon.*] Virgil. 4. Georg. -raras ſuperinjice frondes Ovid. 5. Faſtor. Tum ſuper-injecta texêre madentia terra. Plin. lib. 18. cap. 9: Farinæ vice cribris ſuperinjici.

Sŭpĕrīntĕgo, is, pen. cor. act. t. Supernè intego [*ἐπιγκαλύπτω.* Gall. *Couurir par deſſus.* Ital. *Coprire di ſopra.* Germ. Oben darauff decken. Hiſp. *Cubrir encima.* Vngar. *Fölywl be fŏdŏm.* Ang. *To couer ouer.*] Plin. lib. 18. cap 9: Ora utrinque lapidibus ſtatumi-nari, & alio ſuperintegi.

Sŭpĕrīntŏno, as, pen. cor. Deſuper tono. [*ἐπιβροντάω.* Gall. *Tonner d' enhaut.* Ital. *Tuonare in alto.* German. Von obenherab thönen/ oder donderen. Hiſp. *Tonar encima.* Vng. *Fölywl dörgök.* Ang. *To thunder frome aboue.*] Virgil. libr. 9. Aeneid. Dat tellus gemitum, & clypeum ſuperintonat ingens.

Sŭpĕrĭnūngo, is, act. t. [*ἐπαλείφω.* Gall. *Oindre par deſſus* Ital. *Inungere.* Ger. Oberſalben/ darüber ſchmiren. Hiſp. *Vntar encima.* Vng. *Fölywl rea huddoxom, vixellŏm.* Ang. *To ſmere vpon or ouer.*] Cels. libr. 7. cap. 7: Dein ſuperinungi collyrio debet ex his ali-quo, quo lippientes oculi ſuperinunguntur.

Sŭpĕrĭŏr, Superius, vide SVPRA.

Sŭpĕrĭumentārĭŭs, tarii, m. ſ. [*ὁ ἱππικὸς ὅρος*, vel *κτηνοτρόφος*, *ἱππορόβος.* Gall. *Mulatier, valet d' eſtable.* Ital. *Mulatiere.* Germ. Ein Roſstreyber/ Mauleſel treyber. Hiſpan. *Axernitero ò mulatero.* Vngar. *Lonax, fellaystar.* Ang. *A ſtable boye.*] Suet. in Claudio, cap. 2: Quem barbarum & olim ſuperjumentarium ex indu-ſtria ſibi appoſitum, ut ſe quibuſcunque de cauſis quàm sæ-viſſimè coërceret, ipſe quodam libello conqueritur.

Sŭpĕrlacrўmo, Lacrymando irrigo. [*ἐπιδακρύω.* Gall. *Pleurer deſſus.* Ital *Lacrimare, piagnere di ſopra.* Ger. Darüber weynen. Hiſp. *Llorar de ſobre, ò encima.* Vng *Fölywl rea kŏny vexŏk.* An. *To weepe moreouer or vpon.*] Col. lib 5: Optimum eſt igitur, me-dio ferè internodio ſubſidiarium tondere palmitem, devexa-que, reſectionem facere poſt gemmam, ne ſuperlacrymet, & germinantem cæcet oculum.

Sŭpĕrlīmĭnārĕ, aris, n. t. Limen oſtii ſuperius: hoc eſt, lignũ ſive lapis, qui poſtibus ſuperincumbens, jugi formam efficit. [*ὑπέρθυρον.* Gall. *Le linteau de deſſus l' huis.* Ital. *Soglia di ſopra.* Ger Die oberſchwell einer thür. Hiſp. *El lumbral encima la puerta.* Polon. *Pokł ad nade drzwiami.* Vngar. *Fölsŏkŏzŏb.* Ang. *The lintel of a dore or tranſome.*] Plin. lib. 29. cap. 4: Privatimque ovi-libus circumlatum toties, & pedibus ſuſpẽſum ſurſum in ſu-perliminari.

Sŭpĕrlĭno, à quo participium, Superlitus. [*ὁ ἐπιχρίσμα*, *κατάπλασσμα*, *κατάπλασις*, *ἐπίχρισις.* Gall. *Oint ou appliqué deſſus.* Ital. *Onto di ſopra.* German. Oberſtreichen / oder oberſal-ben Hiſ. *Vntado encima.* Polon. *Namazuie.* Vng. *Fölywl ereg kenŏm.* Ang. *To ſmere vpon.*] Plin. libro 22, cap. 23: Vel per ſe viſco ſuperlitum ut hæreat Idem lib. 27. cap. 5: Bibitur radix trita & in vino decocta, & aliquando ſuperlinitur, quod Dioſcorid. *κατάπλασσμα* appellat.

Sŭpĕrmāndo, is, ere, Poſt rem aliquã manſam aliam mando, Superedo. [*ἐπιμασσάομαι.* Gal. *Manger, ou maſcher apres.* Ital. *Re-maſticare.* Ger. Darauff kewen/ oder eſſen. Hiſp. *Maxear otra vez.* Pol *Nad to nożuwam.* Vngar. *Meg ragas vtan meg ragom.* Ang. *To eat moreouer or to chew after.*] Plinius libro 31. cap. 6: Qui pu-ram dedêre, raphanos ſupermandi, mulſo aceto jubent, ut ad vomitiones revocent.

Sŭpĕrmĕo, as, Superfluo, ſive ſuperlabor. [*ὑπερρέω* Gall. *Paſſer ou couler par deſſus* Ital. *Andar di ſopra, ſoperchiare.* Germ. Oberhin lauffen/ oder flieſſen. Hiſp. *Paſſar ò andar encima.* Pol. *Po-wierchu cżieke.* Vngar. *Fölŏtte megyök.* Ang. *To go, ſlip, or runne ouer.*] Plin. lib. 2. cap. 103: Quædam verò etiam dulces inter ſe ſupermeant alias, ut in Fucino lacu, *&c.*

Sŭpĕrmĭco, as, penult. corr. ſupermicare, Antecello. [*ὑπερλάμπω*, *ὑπερλάμπομαι*, *ὑπερέχω*, *περέχω.* Gall. *Reluire par deſſus, ſurmonter en excellence, eſtre plus Illuſtre.* Ital. *Lucere di ſopra ò più che vn' altro, eſſer più excellente & illuſtre.* German. Oberauß gleyſ-ſen/ oder ſcheynẽ. Hiſpan. *Luyzir y reſpendecer ſobre algo, ſer mas ex-cellente, illuſtre y eſclareſcido.* Polon. *Bł'ukamſie nad inſzimi.* Vng. *Mindŏ nŏk fŏlŏt twadŏklŏm.* Ang. *To excell, to ſurmount.*] Se-nec. de Benefic. libro 3. cap. 31: Si quæ reddunt filii paren-tibus beneficia, eorum non ſupermicant. Paulò pòſt, dicit Exuperare.

Sŭpĕrnās, vide SVPERNVS.

Sŭpĕrnāto, as, are, n. p. In aquæ alteriúsve liquoris ſuperfi-cie fluito. [*שָׂחָה śaph. ἐπινηλάζω.* Gall. *Nager par deſſus.* Ital. *Nuotare per di ſopra.* German. Oben auff ſchwimmen. Belg. Boven opſchwemmen. Hiſpan. *Nadar encima.* Polon. *Po wierchu pł'ywam.* Vng. *Fölywl raita vżok.* Ang. *To ſwimme or flot aboue.*] Colum. lib. 12 cap. 9: Deinde arido ipſiſſamento fœniculi ſic compri-mi, ut jus ſupernatet. Plinius lib. 26: Poſtea ſupernatans aqua tollitur ſpongiis.

Sŭpernātŭs, a, um, adjectivum, Poſt alios natus. *ὑπηφυκώς.* Plin. libr. 19. cap. 3: Hoc inciſo, profluere ſolitum ſuccum ceu lactis, ſupernato caule, quem magyarim vocarunt.

Sŭpērnŭs, a, um, Superus. [עֶלְיוֹן *heljón.* *ὑπερῷος.* Gall. *Su-pernel, qui eſt en haut.* Ital. *Superno, chi è in alto.* Germ Das oben iſt. Hiſp. *Soberano y alto.* Pol. *Wierchni.* Vng. *Fölŏb.* Ang. *That is aboue.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Dentes ſimiles aſpidi & ſer-pentibus: ſed duo in ſuperna parte dextræ lævaque longiſſi-mi. Stat. 8. Theb. -crines à fronte ſuperni. Ovid. 15. Metam. Supernum numen.

Sŭpĕrnās, natis, f. t. Quod ex loco ſuperiore ortum traxit: [*ὁ ἄνωθεν.* Gall. *Qui eſt d' en haut, qui croiſt en haut.* Ital. *Chi è vſcito di alto.* German. Das von dem oberen ort hẽr iſt. Hiſpan *Coſa ſoberana y que es de lugar alto.* Polon. *Zwierchni.* Vngar. *Fölywwen valo.* Ang *The higheſt or vppermoſt.*] Sicut Infernas, quod natum eſt in loco inferiori. Sunt autem hæc duo communis generis, ſicut Noſtras & veſtras: ut, Abies ſupernas, quæ ad mare ſuperum: hoc eſt, Adriaticum, nata eſt: & contrà infer-nas, quæ nata eſt, ad mare inferum, ſive Thyrrenum. Plinius libro 16. cap. 39: Ideo Romæ infernas abies ſupernati præ-fertur.

Sŭpĕrnē, adverbium, Deſuper. [*ἄνωθεν.* Gall D' enhaut. Ital. *Di alto.* German Das von oben herab/ Oben hinab. Hiſpan. *Sobe-rana y altamente.* Polon. *Zwierchnie.* Vng *Onnan fŏlywl.* Ang. *On high, frome aboue.*] Virgil. 6. Aeneid. -unde ſupernè Plurimus Eridani per ſylvam labitur amnis Liv. lib. 1. ab Vrb. Malè ſuſtinenti arma, gladium ſupernè jugulo defigit, jacentem ſpoliat. Idem valet quod ſuprà, *ἄνω.* Plin. Argentum ſupernè innatat, ut oleum aquis.

Sŭpĕro, ras, penult. cor act. p. Tranſcendo, ſubeo. [*ὑπερβαίνω.* Gall. *Surmonter, ſurpaſſer.* Ital *Superare.* German Oberſteygen/ empor gehen. Belg. Te boven gaen. Hiſp. *Sobrepujar à otro.* Pol. *Zwiężyężam.* Vngar. *Fölywl haladom.* Ang. *To ouercome.*] Virgil. lib. 3 Georg. -ſuperant montes, & flumina tranant. Plin. lib. 7: Arbores quidem tantæ proceritatis traduntur, ut ſagittis ſu-perari nequeant. ¶ Aliquando ponitur pro vinco. [נִצַּח *niṣ-ṣéach. ἐπικρατεῖν.* Gall. *Vaincre* Ital. *Vincere.* Germ. Oberwinden. Hiſpan *Vencer.*] Virgil. 5. Aeglog. Quid ſi idem certet Phœ-bum ſuperare canendo? ¶ Item pro abundo. [עָדַף *hadháph. περισσεύομαι.*] Virgil. 1. Georg. Si ſuperent fœtus, pariter fru-menta ſequentur. ¶ Item pro ſupervivo, ſuperſtes ſum. *περι-γίνομαι* Virg. 3 Aen. Quid puer Aſcanius? ſuperátne & veſcitur aura Aethereâ? ¶ Item reſtare, ſive ſuperfluere. [יֹתֵר *nothár* נִשְׁאַר *niſchéar. περισσεύειν.*] Cicero: Deque eo quod ipſis ſu-perat, aliis gratificari volunt. ¶ Item occidere. [הֵמִית *he-mith ἀνελεῖν.*] Virgil. 1. Aeneid. Clàm ferro incautum ſuperat.

Sŭpĕrābĭlĭs, ſuperabile, om. t. Quod facilè ſuperari poteſt. [*ὑπερβατός, νικητός.* Gall. *Aiſé à ſurmonter* Ital. *Che ſi può vincere ò paſſarui ſopra.* Germ. Der leicht zu oberſteigen/ oder ober-winden iſt Hiſpan. *Coſa que ſe puede ſobrepujar.* Polon. *L'atwo do zwyciężenia.* Vng. *Meggyŏz hetŏ.* Ang. *That is ouercome eaſilie.*] Liv. 5 bel. Pun. Simul altitudinem muri, quantum proximè conjectura poterat, permenſus, humiliorem que aliquanto priſtina opinione ſua, & cæterorum omnium ratus eſſe, & vel mediocribus ſcalis ſuperabilem, ad Marcellum rem defert. Ovid. 5. Triſt. Eleg 8; Scilicet ut per vim non eſt ſuperabilis ul-li. Molle cor ad timidas ſic habet ille preces.

Sŭpĕrātŭs, participium, Victus: [מֻכֶּה *menuṣṣách. ἡττημένος, ὑπερβληθείς.* Gall. *Vaincu, ſurmonté.* Ital. *Vinto, ſconfitto.* German Oberwunden. Hiſpan. *Vencido.* Polon. *Zwyciężony.* Vngar. *Meggyŏzetŏt.* Ang. *Ouercome, vanquished.*] ut Bello ſu-peratus Amyntor, Ovid. 12, Metamorph. Iuſſa ſuperata, Idem 9 Metamorph.

Sŭpĕrāmēntum, ſuperamenti, n. ſ. Quod ſuperat & ſuperfluum eſt. [עֵדֶף *hodhéph. τὸ ὑπερέμπτον, ἡ ὑπεροχή, ὑπερβολή* Gall. *Le par deſſus, le reſte* Ital. *Auanzo, reſtante de qualche coſa.* German. Oberbleybeten. Hiſpan. *Lo que ſobra, lo reſtante.* Polon. *Pozoſta-wek.* Vng. *Kelletinel tŏb.* Ang. *That reſteih, the ſuperplus.*] Vlp. in l. ligni. ff. Offilius ff. de legat. & fideicomm. iij. Sed ſi volun-tas non refragatur, etiam virgulæ & cremia, & ſarmenta & ſuperamenta materiarum & vitium ſtirpes atq; radices con-tinebuntur.

Sŭpĕrōbrŭo, is, Re aliqua injecta operio. [*καταχέω, κατα-βάλλω.* Gall. *Couurir de terre ou d' autre choſe par deſſus.* Ital. *Copri-re di terra ò d' altra coſa.* Germ. Oben darüber werffen vnd zudecken. Hiſp. *Cubir de tierra ò otra coſa.* Pol *Nakrywam, narzucżam.* Vn. *Le nyomom le tentetŏm.* Ang. *To ouerwhelme.*] Propert. lib. 4. eleg. 4: Dixit, & ingeſtis comitum ſuperobruit armis.

Sŭpĕrpendĕo, es, Suprà pendeo. [*ὑπεκκρέμαμαι.* Gall *Pen-dre, ou eſtre pendu par deſſus.* Ital. *Sopra pendere.* Germ Oben herfür hangen.

hangen. Hisp. *Estar suspenso encima.* Pol. *Zwierchu wissam.* Vng. *Fölywl(awagy)rasta fwggök.* Ang. *To hang aboue.*] Liv. 4. belli Maced. Ita ut quibuldam locis superpendentia saxa, plus in altum, quàm quæ in statione sunt naves, promineant.

Sŭpērpingo, is, Operi jam picto addo. [ὑπεζεγράφω. Gall. *Peindre par dessus.* Ital. *Sopra pingere.* Germ. Nah darzu mahlen. Hispan. *Pintar por desobre.* Pol. *Przimalse wiwam.* Vng. *Fölywl ismegrea iron.* An. *To paynt moreouer or vpon.*] Plin. lib. 35. cap. 11: Nealces Venerē solers hic arte ingenioso operi superpinxit.

Sŭpērpōno, is, act. t. Super aliquid colloco. [ὑπεζεπίθημι. Gal. *Mettre dessus* Ital. *Sopraporre.* Germ. Darauff oder darüber legen. Hisp. *Poner encima de otra cosa.* Polon. *Na wierch kl'ade.* Vng. *Fölywl rea tezõm helybextetõm.* Ang *To lay or put vpon or ouer.*] Plin. lib. 29. cap. 2: Tantumque pollent, ut medicamentis quoque superponantur. Col. lib. 1. cap. 5: Sin summotus longiùs à collibus erit amnis, & loci salubritas, editiorque situs ripæ permitteret superponere villam præfluenti. Ovid. Epist. 20: Aegra superposita membra fovere manu.

Sŭpērrādo, is, penult. prod. rasi, rasum, act. t. Superficiem rei alicujus rado, vel leviter incido: [ὑπεξέω. Gall. *Racler par dessus.* Ital. *Radere per di sopra.* German Vberschaben. Hispan. *Raer por encima.* Pol *Zwierchu skrobie.* Vngar. *Valaminek zinet fölit migragom.* Ang. *To shaue or scrape vpon.*] ut Superradere clavos pedum. Plin. lib. 22 cap. 23: Perniones ex vino fovet, & ex oleo coctum imponitur: sic & callo. Clavis pedum superrasis præcipuæ utilitatis.

Sŭpērscāndo, is, Sursum ascendo. [עלה *haláh.* ὑπεξβαίνω. Gall. *Monter dessus ou par dessus.* Ital. *Andare sopra.* German. Vbersteigen. Hispan. *Andar encima.* Polon. *Przestępuie, przel'aze.* Vngar. *Föl megyök.* Ang. *To climme vpon.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Oportebit autem virgeam sepem interponere, quam superscandant sentes utriusque sulci.

Sŭpērpōndĭum, dii, n. s. Auctarium ponderis, quod legitimæ farcinæ adjicitur [ἐπίμετρον. Gall. *Surpois.* Ital. *Soprapeso.* German Ein zumäß/vbergewicht. Hispan. *Sobrepeso.* Polon. *Nad waga przid. iek.* Vng. *Terõh fwtyölek tereh fölöt valo.* Angl. *That is cast to the weight more then the measure.*] Est autem nomen à pondere deductum ea forma, qua Centumpondium, & Assipondium. Apul. lib. 7: Exiguum scilicet & illud tantæ molis superpondium.

Sŭpērscrĭbo, ĭbis, penult. prod. act. t. Suprà scribo. [ἐπιγράφω, ὑπεζαίω, γράφω, ἐπαίνω, ἐγγράφω. Gall *Escrire dessus.* Ital. *Scriuere sopra.* German. Vberschreyben Hispan *Escriuir sobre.* Pol. *Napiszinie.* Vng. *Fölywl rea irom* Ang. *To writ vpon.*] Modestinus in l. 5. ff de operib. pub. Ne prędiis quidem nomē licebit superscribere.

Sŭpērscrīptŭs. [Vngar. *Fölibe iratot.*] Sueton. in Nerone: Ita multa & deleta & inducta, & superscripta inerant.

Sŭpērsĕdĕo, des, n. t. Rem institutam omitto; exigitque ferè ablativum. [שבת *schabáth.* ἐπέχω, ἐπιχομαι. Ἀργέω. Gall. *Surseoir, cesser & se deporter de faire quelque chose.* Ital. *Soprasedere, lasciare.* German. Vndterlassen/ lassen bleyben Belg Achterlaten/ laten varen Hisp. *Sobreser.* Pol. *Opuszczam, zaniechiwam.* Vngar. *Fölywl raita wlök.* Ang. *To le aue of and cease frome doing of a thing.*] Cæsar lib. 1. Comment. Et propter multitudinem hostium, & propter eximiā opinionē virtutis prælio supersedere statuit. Autor ad Herennium lib. 3: Cōmodè poterimus principio supersedere. Cicer. Sulpitio lib. 4. Epist. Tu si videbitur, ita censeo facias, ut si habes jam statutum quid tibi agendū putes, in quo nō sit consilium tuum conjunctum cum meo, supersedeas hoc labore itineris: Id est, omittas ad me venire. ¶ Gell. autem lib. 2. cum accusativo construxit, quum ait: Alia luce avis in pastum profecta est: cognati & affines operam quam dare rogati sunt, supersedent. ¶ Hieronymus contra Iovin. cum infinitivo junxit: Cicer. (*inquit*) rogatus ab Hircio, ut post repudium Terentiæ, sororem ejus duceret, omnino facere supersedit, dicens non posse se uxori & philosophiæ pariter operam dare.

Sŭpērsĭlĭo, silis, penult. corr. Super re aliqua salio, insilio. [ὑπεξάλλομαι, ὑπεξπηδάω. Gall. *Saillir dessus.* Ital. *Saltare sopra.* Ger. Auff etwas springen. Belg. Opspringen. Hisp. *Saltar encima.* Polon. *Nakakuie.* Vng. *Fölywl rea vgrom.* Ang. *To leap vpon.*] Colum. lib. 8. cap. 3: Ea pernicies ut evitetur, perticæ dolantur in quadrum, ne teres lævitas earum supersilientem volucrem non recipiat.

Sŭpērspargo, gis, act. t. Inspergo, aspergo. [נזה *nazáh.* ἐπιπάσσω Gall. *Espandre ou ietter par dessus, saulpoudrer.* Ital *Spargere di sopra.* Germ. Auff etwas springen. Hispan. *Derramar encima.* Pol *Pokrapiam.* Vng. *Fölywl rea hintom.* Ang. *To sprinkle vpon or ouer.*] Caro cap. 54: Quum stramenta condes, quæ herbosissima erunt, in tecto condito, & sale superspargito.

Sŭpērstāgno, as, are, Restagno, redundo. [ὑπεξλιμνάζω. ἐπιλιμνάζω. Gall. *Faire estang & se desborder par dessus.* Ital. *Allaggare di sopra.* Germ. Vberauß schwellen. Hisp. *Hazer estanque y reboßar encima.* Pol *Zbrzegow wiliewam.* Vng. *Fölöttcb bwödködõm fölöbe lyok.* Ang. *To ouerflow.*] Tacit. libr. 1: Si omnis Nar in rivos diductus superstagnavisset.

Sŭpērstĕrno, nis, act. t. Super extendo. [הלטיח *hitstsiah.* ὑπεξεπίπτω. Gall. *Estendre par dessus.* Ital *Enstender di sopra.* Germ. Vberspreyten/ oder strewen. Hispan. *Estender encima.* Polon *Powierchu nakriwam.* Vngar *Fölywl rea teritõm.* Ang. *To straw or couer ouer.*] Liv. 10. ab Vrb. Consulis corpus eo die, quia obrutum superstratis Gallorū cumulis, invenirī non potuit, &c.

Sŭpērsto, as, n. p. Supra aliquid sto. [ἐφίσημι, ὑπεξεμί. Gall. *Estre dessus, estre assis dessus ou par dessus.* Ital. *Star sopra.* Ger. Auff etwas stehn. Belg Opstaen Hispan. *Estar encima de otra cosa.* Pol. *Na wierchu stoie.* Vngar. *Fölywl rayta allok.* Ang. *To stand vpon.*] Gell. Quum sedenti aquila superstaret. Liv. 10. belli Maced. Signa alia in circo maximo cum columnis quibus superstabant, evertit, fastigia aliquot templorum à culminibus abrupta fœdè dissipavit. Virgil. 10. Aeneid. Quem congressus agit campo, lapsumq; superstans Immolat. Suet. de Galba, cap. ult. Senatus ut primū licitum fuit, statuam ei decreverat rostratæ columnæ superstantem. ¶ Quandoque superstare, est superesse. περίειμι.

Sŭpērstĭto, tas, frequentativum, Superstes & incolumis sum. [משע *noschāh.* περιποιέμαι. Gall. *Estre sain & sauue, suruiure.* Ital. *Essere saluo.* Ger. Noch gesund vnnd bey leben seyn. Hispan. *Ser saluo.* Polon. *Ieszczem iest przi zdrowiu.* Vngar. *Egessegben vagyok.* Ang. *To be whole and saue, to ouerliue.*] Plaut. Persa: Vt mihi superstit, superet, superstitet. ¶ Antiqui hoc verbo usi sunt pro servare, sive incolumē præstare. [הושיע *boschiah.* σώζειν.] Ennius apud Nonium: Regnumque vestrum ut fospitent, superstitentque.

Sŭpērstĕs, stĭtis, penult. corr. om. t: Quisquis jam fato functis supervivit: quasi mortuis suis superstans. [משע *noschāh.* περιγένόμενος. Gall. *Sain & sauue, suruiuant.* Ital. *Postero, sopraniuente.* German Noch vberig/ oder bey leben. Belg Overgebleven/ levende. Hisp. *La persona que sobreuiue à otro, el que viue sobre otro.* Polon *Przezdrowin, zywi.* Vngar. *Egessegben leuõ, elõ, elemen.* Angl. *He that ouerliueth or remaineth after an others dead, an ouerliuer.*] Quintilianus: Defuncta uxore, liberis tamen superstitibus. Ovid. 3. Metam. Marte cadunt subiti per mutua vulnera fratres, Quinque superstitibus. Virgil. 11. Aeneid. -tuque ô sanctissima conjunx Felix morte tua, neque in hunc servata dolorem. Contrà ego vivendo vici mea fata: superstes Restarem ut genitor. Superstes Reipub. Cicer. Torquato libro 6: Quum superstitem te esse Reipub. ne, si liceat quidem, velis. Fama superstes. Ovid. 3. Trist. eleg. 7: Me tamen extincto fama superstes erit. Idem 3. Amor. eleg. 14: Post mea mansurum fata superstes opus. ¶ Superstes quoque dicitur, qui salvus est, & vivit inter vivos, etiam sine morte suorū omnium. Terent. in And. Deos, quæso, ut sit superstes. Superstes gloriæ alicujus. Livius 2. ab Vrbe: Se superstitem gloriæ suæ ad crimen atque invidiam superesse. ¶ Accipitur interdum superstes pro præsenti, Plaut. Superstitem utrunq; monui, ne injussi abeant. Serv. lib. 3. Aeneid Superstes, *inquit*, prælentem significat. Cic. videtur in eadem significatione usus pro Muræna: Suis utrisque superstitibus & præsentibus ¶ Antiqui etiam pro teste posuerunt, autore Festo. Superstites, *inquit*, testes præsentes significat. Plaut. in Artemone: Nunc mihi licet quidvis loqui, nemo hic adest superstes.

Sŭpērstĭtĭo, onis, f. t. Falsus Dei cultus, error insanus. [δεισιδαιμονία. Gall. *Superstition.* Ital *Superstitione.* German Ein Abergtaub/ ein vnnutzer/ oder falscher Glaub. Hispan. *Ociosa y dem. fiada religion* Pol. *Fal'szywa bozazn boza, nieswrete nabozeństwo.* Vng *Hamisitseni tiztelet.* Ang *Superstition.*] Lucretius superstitionem inde dictam putat, quòd sit superstantium rerum: hoc est, cœlestium & divinarum, quæ supra nos stant, nimis & superfluus timor. Aulus Gellius lib. 10. Noct Atticarum: Superstitionem interpretatur importunam, & ineptam religionem, δεισιδαιμονίαν. Cicer 3. Tusc. Accedit superstitio muliebris quædam. Idem 1. de Nat. deor. Horum enim sententiæ omnium non modò superstitionem tollunt, in qua inest inanis timor deorum: sed etiam religionem, quæ deorum cultu pio continetur. Virgil. 12. Aeneid. Vana superstitio superis quæ reddita divis. Servius: A superstite superstitio dicta, quæ anicularum propria est, quæ multis per ætatem superstites sunt, & quæ rebus inanibus addictæ, dum volunt videri, nimis religiosæ, superstitiosæ fiunt, & ita delirant.

Sŭpērstĭtĭōsī, m. s. Anili superstitione imbuti, quique Deum timent in rebus etiam non timendis. [δεισιδαίμονες. Gall. *Superstitieux, trop consitientieux* Ital. *Superstitiosi.* Ger Abergläubig. Hispan *Religiosos demasiadamente.* Polon. *Boiaci sie bogor wczesnie piepotrzeba.* Vngar. *Babonasok.* Ang. *Superstitious.*] De vocis hujus origine sic scribit Cicer. lib. 2. de Nat. deor. Non solùm (*inquit*) philosophi, verumetiam majores nostri superstitionē à religione separaverunt. Nam qui totos dies precabantur, & immola-

immolabant, ut ſibi ſui liberi ſuperſtites eſſent, ſuperſtitioſi ſunt appellati. Lactantius eos potiſſimùm ſuperſtitioſos dictos exiſtimat, qui ſuperſtitem memoriam mortuorum colerent, aut qui parentibus ſuis ſuperſtites imagines eorum domi tanquam deos venerarentur.

Sŭpērſtĭtĭōsē, adverbium, Nimiâ cum religione, aniliter. [δεισιδαιμονίως. Gall. *Superſtitieuſement*. Ital. *Superſtitioſamente*. Germ. Abergleubiſcher weiß. Hiſpan. *Superſtitioſamente*. Pol. *Zbytnie nabaznie*. Vng. *Babonaſſan*. Ang. *Superſtitiouſlie*.] Cic. 3. de Nat. deor. Neque id dicitis ſuperſtitioſè atque aniliter: ſed phyſica conſtantiq; ratione.

Sŭpērſtrŭo, ſtruis, act. 1. Superædifico. [ἐποικοδομέω. Gall. *Superedifier* Ital. *Soprafabricare*. Ger. Auff etwas bawen Belg. *Optimeren*. Hiſp. *Edificar encima de otra coſa*. Polon. *Na niecym baduie*. Vngar. *Fölliben epitöm*. Ang. *To build vpon*.] Lactant. lib. 6: Manentibus enim præceptis eorum, quæ ſolent ad probitatem rectè dari, ignota illis ſuperſtruemus ad perficiendam conſummendamq; juſtitiam, quam non tenent.

Sŭpērſum, ſuperes, ſupereſt, ſuperfui, Affluo, abundo. [עדף *hadhâph* נשאר *niſchʼar*. περίειμι, περίεργος. Gal. *Eſtre de reſte, abonder*. Ital. *Abondare*. Germ. Vberig voll ſeyn / vbereinzig ſeyn. Belg. *Over zyn*. Hiſpan. *Sobrar*. Polon. *Zbytni ieſtem*. Vngar. *Buwölködöm*. Ang. *To remaine, to abound*.] Virgil. 11. Aen. Auxilioque urbes Italæ, populique ſuperſunt. ¶ Interdum ſupereſſe, ſignificat reliquum eſſe. περίειμι. Ennius libro 3. Ann. Inde ſibi memorat unum ſupereſſe laborem. ¶ Interdum ſuperſtitem eſſe. ἐπιζάω. Plaut. in Aſin. Sicut tuum vis unicum gnatum tuæ Supereſſe vitæ ſoſpitem & ſuperſtitem. ¶ Interdum vincere, ſuperiorem eſſe. [נצח *nitsſtsʼach*. ἐπικρατέω.] Virg. 3. Georg. -ne blando nequeant ſupereſſe labori. Id eſt, vincere laborem. ¶ Interdum ſuperfluum eſſe, περισσεύω. Gel. lib. 1. cap. 22: Memini ergo Prætoris docti hominis tribunali me fortè aſſiſtere, atque ibi advocatum reum non habere. Et quum is qui verba faciebat, reclamaſſet: Ego illi ſuperſum: reſpondiſſe Prætorem feſtiviter; Tu planè ſuperes: non ades. Hoc eſt, ſuperfluus, ſupervacaneus es. Ex quibus Gellii verbis colligi poteſt, fuiſſe nonnullos ea ætate, qui ſupereſſe uſurparent, pro eo quod eſt in judicio adeſſe: quos tamen, ut inceptè loquentes, irridet. Vſus tamen eſt etiam hoc verbo in hac ſignificatione Suetonius in Auguſt. cap. 56: Quum Aſprenas Nonius arctius ei junctus cauſam veneficii accuſante Caſſio Severo diceret, conſuluit Senatum quid officii ſui putaret. Cunctari enim ſe, ne ſi ſupereſſet, eriperet legibus reum: ſin deeſſet, deſtituere ac prædamnare amicum exiſtimaretur. Sic apud Iuriſconſultos ſæpè ſupereſſe ſuis rebus, pro conſulere & proſpicere. ἰφιστάναι τοῖς πράγμασι. ¶ Interdum durare. Virgil. 3. Georg. Primus ego in patriam mecum, modò vita ſuperſit.

Sŭpērvăcŭŭs, a, um, Superfluus, non neceſſarius. [עדף *hodhéph*. περιττός, ἀργός. Gall. *Superflu & ne ſeruant de rien, inutile*. Ital. *Supervacuo*. German. Vnnötig / vnnütz / vberflüſſig. Belg. *Onnoodſakelyck*. Hiſpan. *Demaſiado y ſuperfluo*. Pol. *Nie potrzebni, zbytni*. Vngar. *Hiába való, hazontalan*. Ang. *Superfluous, vnprofitable, that ſerueth for nothing*.] Columella libro 3: Itaque ſupervacuum eſt hoc repetere, jam tradita ratione terebrationis. Ovid. 2. de Ponto, eleg. 7: -ſed me timor ipſe malorum Sæpè ſupervacuos cogit habere metus.

Sŭpērvăcānĕŭs, a, um, Supervacuus. [עדף *bodhéph*. περιττός.] Cicero Appio: Confirmata amicitia & perſpecta fide, cõmemoratio officiorum ſupervacanea eſt. Idem 1. de Nat. deor. Quid de reliqua deſcriptione omnium corporis partium, in qua nihil inane, nihil ſine cauſa, nihil ſupervacaneum eſt? Pro ſupervacaneo habere. Liv. 10. ab Vrbe: Cui autem dubium eſſet ubi unum bellum ſit aſperum ac difficile, quum id alteri extra ſortem mandetur, quin alter conſul pro ſupervacaneo, atque inutili habeatur.

Sŭpērvăcŭō, adverb. [ἀργῶς, ἐν περιέργῳ, περιττῶς, ἐν περιουσίᾳ, ἀς τὸ ἀλόγιστον. Gall. *Superfluement, inutilement*. Ital. *Souuerchiamente, inutilmente*. German. Vnnötiglich / vberflüſſiglich. Hiſp. *Superflua y deſaprouechadamente*. Polon. *Zbytnie, niepotrzebnie*. Vngar. *Hazontalanul*. Ang. *Superfluouſlie*.] Vlpian. in l. Et ſi quis §. plerique. ff De relig & ſumpt. fun. Quod ſi ſupervacuo fuerit factum, &c.

Sŭpērvādo, is, ere, d. p. Tranſcendo. [ὑπερβαίνω. Gall *Aller par deſſus, paſſer outre*. Ital. *Andarſu*. German. Vberhineyn gehn. Hiſpan. *Subir encima de otra coſa*. Polon. *Przechodze, przeſtepuie*. Vngar. *Altal hagom, raita altal megyök*. Ang. *To go vpon or ouer or beyonde*.] Liv. 1. bel. Maced. Quum omnes victi, metuq; perculſi ex prælio intra vallum protinus inde ſupervadentem munimenta victorem hoſtem fugerent.

Sŭpērvăgŏr, pen. corr. ſupervagaris, d. p. Præter juſtum & æquum vagor, ſuperfluo, vel ſuperfluos ramos habeo. [ὑπερπλανάομαι. Gall. *Paſſer outre meſure, s'eſtendre trop, outrepaſſer*. Ital. *Eſſer troppo vagante*. German. Vberauß ſchweiffen. Hiſp. *Ser muy vagabundo*. Pol. *Nazbit ſie tul'am*. Vngar. *Hiaba ideſtova bu- ſom fölötteb bunalkodom*. Ang. *To wander ouer, beyonde, or out meaſure*.] Colum. lib. 4. cap. 21: Quinquennis vineæ non al- eſt putatio, quàm ut figuretur, quemadmodum ſuprâ in- tuimus, néve ſupervagetur.

Sŭpērvăgānĕŭs, adjectivum antiquum à verbo Vagor: un- Avis ſupervaganea dicebatur ab auguribus, quum ex ſum mo cacumine vocem emiſiſſet Feſtus.

Sŭpērvĕho, is, Super aliquid veho. [ὑπερέχω. Gall. *Porter charroyer deſſus, porter inſques deſſus*. Ital. *Portar ſopra*. Ger. Vb- führē / oder hinübertragen. Hiſp. *Traer encima*. Pol. *Przewoze*. *Rea vonzom*. Ang. *To carie or conueigh vpon*.] Catul. epig. 61: Ille quoq; everſus mons eſt, quem maxima in oris Progenies Phthiæ clara ſupervehitur.

Sŭpērvĕnĭo, is, ire, n. q. Ex inopinato venio, de improviſo aliquid incido. [ὑπέρχομαι. Gall. *Suruenir, venir cependant apres*. Ital. *Venir à la improuiſa, ſoprauenire*. German. Vnuer- hentlich darzu kommen Belg. *Over den hals commen*. Hiſp. *Sobre- nir*. Pol. *Nieſpodzialie nadchodzc*. Vng. *Hirtlen el erközom*. An. *To come vnwares vpon one*.] Horat. 1. Epiſt. 4: Grata ſupervenit quæ non ſperabitur hora. Virg. 6. Ecl. Addit ſe ſociam, ti- disque ſupervenit Aegle. Liv. 4. bell. Pun. Munientibus ſu- venit Marcellus. ¶ Supervenire cum accuſativo ſuccedere aſcendere. Ovid. 10. Metamorph. -nam crura loquentis T- ra ſupervenit. Statius 1. Achil. Neſcio quid magnum (nec n patria omnia fallunt) Vis feſtina parat, teneroſque ſuperve- nit annos.

Sŭpērvēntŭs, tus, m. q. Ipſe ſuperveniendi actus. [ἐπιλόδια Gall. *Suruenue, ſuruenement*. Ital. *Soprauenimento*. German Zu kommung / oder zukunfft. Hiſpan. *Sobrevenida, obra de ſobrevenir*. Pol. *Przyſcie, nadchod*. Vng. *Hirtelen valo elerkezes*. Ang *A coming vpon one ſuddenlie*.] Plin. lib. 7. cap. 15: Sed nihil facilè re- peritur mulierum profluvio magis monſtrificum. Aceſcunt ſuperventu muſta, ſterileſcunt tactæ fruges, &c.

Sŭpērvēſtĭo, is, Veſte ſuperintego. [ἐπενδύω. Gall. *Veſtir par deſſus*. Ital. *Veſtir di ſopra*. Germ Vberkleyden. Hiſpan *Veſtir por de ſobre*. Pol. *Przyodziewam*. Vngar. *Föl öltözteböm*. Ang. *To put vpon*.] Plin. lib. 16. cap. 33: Imagines rerum tenui filo, brevique, & virente ſupervеſtiens.

Sŭpērvīvĕō, Is dicitur, qui quum jam mortuus videretur, refocillatus reſipuit, ac veluti revixit. ἐπιζωῶ.

Sŭpĕrūngo, is, act. 1. [ἐπαλείφω, ἐπιχρίω. Gall. *Oindre par deſſus*. Ital. *Ongere di ſopra*. German. Vberſalben / vberſchmieren. Hiſp. *Vntar por de ſobre*. Polon. *Pomazuie*. Vngar, *Fölywl meg kenni*. Ang. *To anoynt or ſmere ouer or vpon*.] Celſus lib. 7. cap. 1: Deinde ſuperungi collyrio debet ex his aliquo, quo lippientes oculi ſuperungantur.

Sŭpĕrvŏlo, as, n. p. Supra aliquid volatu feror. [ὑπερπέτομαι, ἐπιπλάω. Gall. *Voler par deſſus* Ital. *Volar di ſopra*. Ger. Vberflie- gen. Hiſp. *Volar encima de otra coſa*. Pol. *Naliatuie*. Vng. *Fölywl röpwlök*. Ang. *To flee ouer*.] Plin. lib. 7. cap. 24: Supervolantes quamvis altè, perniciterque, alites hauſtu raptas abſorbeant. Ovid. 4. Metam. Deſpectat terras, totumq; ſupervolat orbem. Plin. lib. 10. cap. 33: Perdices concipiunt ſupervolantium afflatu, ſæpè voce tantùm audita maſculi.

Sŭpervŏlĭto, as, frequentativum. [πολὺς ἐφίπταμαι. Gall. *Voler ſouuent par deſſus*. Ital. *Volar ſpeſſo per di ſopra*. German. Offt, vn- dick vber etwas fliegen. Hiſp. *Volar encima muchas vezes*. Polon. *Vſtawnie nadliatuie*. Vng. *Fölywl röpösök*. An. *To flee ouer often*.] Virg. 6. Aeglog. -& quibus antè Infœlix ſua tecta ſupervolitaverit ales.

Sŭpĕrvŏlvo, is, vere, act. 1. Suprà volvo. [ἐπικυλινδέω. Gall. *Rouler par deſſus*. Ital. *Voltar di ſopra*. German. Vberwaltzen. Hiſpan. *Boluer encima de otra coſa*. Pol. *Przewiduam*. Vng. *Föly wl rea hengeritöm, vonzom*. Ang. *To tumble or roll vpon or ouer*.] Col. lib. 11. cap. 3: Poteſt etiam citra hanc operam fieri criſpum qualitercunque ſatum, ſi quum eſt natum, incrementum ejus ſupervoluto cylindro coërceat.

Sŭpĕrŭs, a, um, pen. cor. A' ſuper ſit: cui opponitur Inferus: [עליון *helyón*. ἄνω. Gall. *Qui eſt en haut, hautain, eſleué, celeſte*. Ital. *Di ſopra ſaurano*. Germ. Das ober oder hohe. Belg. *Boven*. Hiſpan. *Coſa de arriba*. Pol. *Wyſzoki*. Vng. *Föllö*. Ang. *That is higheſt or aboue*.] ut Mare ſuperum, Sedes ſuperæ, & aura ſupera. Virg. 6. Aeneid. -facilis deſcenſus Averni: Noctes, atque dies patet atri janua Ditis: Sed revocare gradum, ſuperasque evadere ad auras, Hoc opus, hic labor eſt. Idem 11. Aeneid. Velocem interea ſuperis in ſedibus Opim Compellabat, &c. Idem 6. Aeneid. -talis ſeſe halitus atris Faucibus effundens ſupera ad convexa ferebat. Cic. 2. de Nat. deor. Homo ſpectator ſuperarum rerum atque cœleſtium. Idem 4. Acad. Nicetas Syracuſius, ut ait Theophraſtus, cœlum, ſolem, lunam, ſtellas, ſupera denique omnia ſtare cenſet: neque præter terram, rem ullam in mundo moveri. ¶ Supera, orum, pro cœlo, ſubſtantivé. Virgil. 6. Aeneid. Omnes cœlicolas, omnes ſupra alta te-

nentes. Cic. 1. Tusc. Nihil enim habent hæc duo genera proni, & supera semper petunt. ¶ Superum mare; idem est cum Adriatico: ita dictum, quòd Italiam suprà: hoc est, ab Ortu, alluat: ἀδριατικὸν πέλαγος, quemadmodum mare Tyrrhenum ab Occasu, quod ideo inferum appellatur. Plaut. Menæch. Istros, Hispanos, Massilienses, Illyricos, Mare superum omne, Græciamque exoticam: Orasque Italicas omnes, quas adgreditur mare; Sumus circumvecti.

Sŭpĕri, orum, m. s. Pluraliter, & substantivè: Cœlestes, sive vivi & qui inferis superiores sunt. [עליונים *heljonim. οἱ ἄνω, οἱ ἄνωθεν.* Gal. *Qui sont en haut, celestes.* Ital. *Chi sonno in alto, celesti.* Ger. Die in der höhe sindt / des Himmels eynwohner. Hisp. *Celestiales, de arriba.* Pol. *Niebieścy.* Vng *Mennyeiek.* Ang. *The saintes or holie companie of heauen.*] Virg. 5. Aen. Attonitis hęsĕre animis, superosq; precati Trinacri Teucrique viri. Ovid. 1. Metam. Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ) Rex superûm trepidare vetat. Idem 1. de Ponto, eleg. 1: Ipsa movent animos superorum numina nostros. ¶ Contrà inferi, orum, pro Manibus sive mortuis accipi solent. Plin. lib. 12. cap. 18: Fœlix appellatur Arabia falsi & ingrati cognominis, quæ hoc acceptum superis ferat, quum plus ex eo inferis debeat.

Sŭpīnus, a. um, penult. prod. Qui dorso incumbit, ita ut faciem, ventremque habeat cœlum versus spectantem: cui cõtrarium est Pronus. [ὕπτιος, κύφελαχος. Gall. *Couché le ventre en haut* Ital. *Co'l ventre in su, supino, à rouerscio.* Ger. Rücking / mit dem bauch vbersich. Belg. Met dem buyck opwarts. Hisp. *Cosa papo arriba ò trastornada, cosa panda, buelta hazia arriba.* Pol. *Nawznak leżący.* Vng *Hanyatta fekuő.* Ang. *That lyeth on his back, and his face vpward.*] Iuven. Satyr. 3: Cubat in faciem, mox deinde supinus. Cicero de Divin. Nam si omne animal (ut vult) ita utitur motu sui corporis, prono, obliquo, supino: membraque quò vult flectit, contorquet, porrigit, contrahit: eaque antè efficit penè, quàm cogita: quàto id Deo est facilius, cujus numini parent omnia? Manus supinæ. Liv 6. bell. Pun. Vndique matronæ, in publicum effusæ, circa deûm delubra discurrunt, crinibus passis aras verrentes, nixæ genibus, supinas manus ad cœlum ac deos tendentes. Virg. 3. Aeneid. -tendoque supinas Ad cœlum cum voce manus. ¶ Et quoniam supinus ille recubitus indicium est hominis soluti & otiosi, factum est, ut supinum pro molli, delicato, otioso, & negligenti ponamus. [עצל *hatsĕl ἀργὸς.* Gal. *Otieux, paresseux, negligent.* Ital. *Otioso, negligente.* German Hinlässig / müssig / der alle viere vō faulkeit von jhm streckt. Hispan *Perezoso, negligente, descuydado.* Polon. *Lien, niedbalecz.* Vng. *Her ielő, tunia, resti.* Ang. *Idle, slouthfull.*] Senec. ad Luc. Est quidem, mi Lucili, supinus & negligens, qui in amici memoriam ab aliqua regione admonitus, reducitur. Iuven. Sat. 1: Et multum referens de Mecœnate supino. ¶ Inde supinior, oris, comparativus. Mart. lib. 2: Nusquam deliciæ supiniores. ¶ Supinus item accipitur pro acclivi, sive montoso. Horat. lib. 1 Carm. Seu mihi frigidum Præneste, seu Tybur supinum Fuit enim Tybur civitas in ascensu collis posita, cujus etiam hodie ruinæ conspiciuntur. ¶ Supinus Persius dixit pro superbus, Stat. 1: -Italo quod honore supinus Fregerit heminas Areti ædilis iniquas.

Sŭpīnum, A quibusdam dicitur verbum participiale, sicut gerundia, participialia nomina appellantur. Habet autem duas terminationes, um, & u: ut Lectum, lectu. Quod in um finitur, habet significationem activam. Salustius: Legatos ad Iugurtham de injuriis questum misit. Id est, qui quererentur, vel questuros. μεμψομένους. Idem: Non mea culpa sæpè ad vos oratum mitto. P. C. Hoc est, qui orent, sive oraturos. παρακαλέσοντας. Do filiam nuptum dicimus: hoc est, quæ nubat. Do venum, vendo. Spectatum admissi sumus: id est, ut spectemus. ¶ Quod verò in u finitur, significationis passivæ est, jungiturque nominibus adjectivis. Virgil. 3. Aen. Nec visu facilis, nec dictu effabilis ulli: hoc est, qui nec videri, nec dici facilè possit. Plinius: Accipenser piscis rarus inventu: hoc est, qui rarò invenitur. Dicimus præterea, Dignum, sive indignum relatu: hoc est, quod referatur. Impium factu, si fiat. Horrendum aspectu, si aspiciatur. Iucundum cogitatu, si cogitetur. Obscœnum visu, si videatur, & sic de reliquis.

Sŭpīno, nas, pen. prod. Supinum colloco, [ὑπτιάζω. Gall. *Renuerser, courber à l' enuerse ou en arriere.* Ital. *Riuersciare, piegare al riuerscio.* Germ Auff den rucken nider werffen. Hisp. *Trastornar, plegar al reues.* Pol. *Na wznak kładę.* Vng. *Arczal fel forditom.* Ang. *To lay the bellie vpward.*] Stat. lib. 6. Thebaid. Præcipitatq; retrò juvenum, atq; in terga supinat.

Sŭpīnŏr, aris, ari, passivum est verbi Supino, Supinus fio. [ὑπτιάζομαι. Gall. *Estre renuersé & couché le ventre en haut.* Ital. *Essere riuersciato.* Germ Hindersich getert werden Hispan. *Ser trastornado.* Pol. *Wznak leżę.* Vng. *Arczal fel fordulok.* Ang. *To be layde with the face vpward.*] Horat. Serm. Satyr. 7: -nasum nidore supinor. Vbi Acron interpres: Nasum (*inquit*) nidore supinatur, qui nimium delectatur, & inclinatur odoribus pulmentario-rum. Supinari igitur est erigi, & Supinum fieri. Accusativum verbo addidit passivo, quemadmodum & Virg. 7. Aen. Loricam induitur, fidoq; accingitur ense. Stat. lib. 12. Thebaid. Iamque supinantur fessis, lateque fatiscunt Penthei devexa jugi.

Sŭpīnātŭs, a, um, particip. [ὑπτιασμός. Gall *Renuersé, courbé, à l' enuers ou en arriere.* Ital. *Riuersciato, piegato al reuerscio.* Germ. Hindersich als auff den rucken gewendt. Hispan. *Trastornado, puesto al reues.* Polon. *Nawznak leżący.* Vngar. *Fel forgattator.* Ang. *Layed with the face vpward.*] Virg. 2. Georg. Antè supinatus Aquiloni obstĕdere glebas, Quā lætū infodias vitis genus. Stat. 5. Thebaid. Incertusq, sui liquidum nunc aëra lambit Ore supinato, nunc arva gementia radens, Pronus adhærĕt humo.

Sŭppăr, ris, penult. corr. m. t. ex sub, & par, Propemodum æqualis [παρεμφερὴς. Gall. *Presque pareil.* Ital. *Quasi vguale.* Ger. Minder vnd mehr gleich. Hisp. *Cosa quasi ygual à otro.* Pol. Rowni. Vng *Maid egi idenwe.* Ang. *Almost equall.*] Cic. de Clar. Orat. Huic ætati suppares Alcibiades, Crisias, Theramenes.

Sŭppărāsītŏr, aris, pen prod. Subservio, obsequor tanquam parasitus. [συμπαιγνιάζομαι. Gall. *Complaire & accorder tout pour auoir la repeue franche, seruir de flateur.* Ital. *Andare à verso, compiacere ad alcuno.* German Schmeichten / oder liebkosen als ein teller schlecker. Belg. Plusm stryken. Hisp. *Truhanear à otro truhan por causa del comer.* Polon. *Pochlebuie.* Vng. Hizelkedem. Ang. *To agree in all thinges to one, and flatter him to haue his repast free.*] Plaut. in Amph. Accedam, atque hanc appellabo, & supparasitabor patri.

Sŭppărŭs, vel Supparum, pen. corr. Genus togæ levis & angustæ, inde dictum, teste Varrone, lib. 4. de ling. Lat. quòd suprà induatur: [ἀμφίμιον. Gall. *Vn roquet, habillement de femme qui estoit de toile estrois & leger.* Ital. *Habito austero da donna di lino.* German Ein vberjunttin / ein leicht / eng / aber lang vberkleid / Kittel. Hispan. *Camisa de lino propria de muger.* Pol. *Cjuha.* Vng *Felső zwek kĕntős.* Ang. *A smock.*] quemadmodum subucula, quòd subtus induat. Lucan. 2: -Pharsalię, Suppara, nudatos cingũt angusta lacertos. ¶ Festus supparum vestem puellarem lineã interpretatur, eandemque esse existimat cum ea, quæ & subucula & camisia dicitur. [Polon. *Gi'o*] Quam sententiam hoc Afranii testimonio fulsit: Puella non sum, supparo si induta sum. ¶ Est & supparum navium insigne, teste Seneca lib. 11. Epist. [Gall. *Le plus haut voile de la nef.* Ital. *Trauersa ò la più alta vela della naue.* Germ. Das oberist segeltuch. Hisp. *Vela alta ò tienda de la nao.* Pol. Wierzchni żaglik. Vng. *Vitorla tető.* Ang. *The toppe sayle of a shipe.*] Sunt enim Suppara summa vela, quæ cæteris annectuntur, & quæ superannectuntur, & quæ super antennas explicantur. De quibus Lucanus libro 5: -imaque pandens Suppara velorum perituras colligit auras. Statius 3. Syl. -vos summi annectite suppara veli.

Suppĕdanĕum, Dicitur id quod pedibus subjicitur, dum sedemus: ὑποπόδιον.

Sŭppĕdĭto, as, penult. corr. Suggero, ministro. [נתן *nathán.* ὑποτείνω χορηγέω, ὑπουργέω. Gall *Bailler & fournir.* Ital. *Dare, subministrare.* German. Darreichen / darlyferen / vnderschub geben. Belg. Geven. Hispan *Administrar, dar lo que otro ha menester.* Pol. *Dane potrzebi.* Vngar. *Zolgaltatom.* Ang. *To furnish.*] Varro 2. de Re rust Largiore cibatu sustentare debet, quò facilius lac suppeditare possit. Cic. ad Treb lib 7. Epist. An hoc significas, nihil fieri, frigere te, ne chartam quidem tibi suppeditari? Id est, chartam tibi deesse Idem ad Attic lib. 11: Et velim, quoad poteris, consideres, ut fit, unde nobis suppeditentur sumptus necessarii. Quint. lib. 2. cap. 2: Licet enim satis exemplum ad imitandum ex lectione suppeditet: tamen viva illa, ut dicitur, vox alit plenius. ¶ Suppeditare, neutrum absolutum, pro sufficere, satis esse. ἐπαρκεῖν. Cicero 1. Offic. Ob easque causas studeat parare ea, quæ suppeditant & ad cultum, & ad victum. Plaut in Asin. Clamore ac stomacho non queo laboris suppeditare. ¶ Interdum ponitur pro opprimere, sive supplantare: ὑποσκελίζω. Cicer. Nunc video in judicio mecum cõtendere non vis, ubi suppeditari turpissimum, superare pulcherrimum est.

Sŭppĕdĭtātŏr, aris, deponens. Idem, Cic. ad Att. lib. 14: De Patuliano nomine quod mihi suppeditatus es, gratissimum est, & simile tuorum omnium.

Sŭppĕdĭtātĭo, verbale, f. t. Subministratio. [χορηγία, προμήθεια. Gall. *Fourmissement.* Ital. *Essò formire ò dare.* Ger. Dargebung / dar reichung. Hispan. *Obra de administrar y dar lo que otro ha de menester.* Polon. *Dodanie potrzeb.* Vn. *Zulgaltatas.* Ang. *A furnishing.*] Cic. 1. de Nat. deor. Quæ ergo vita? Suppeditatio, *inquis*, bonorum, nullo malorum interventu.

Suppĕllo, is, puli, sum; verbum modò honestum, modò turpe. Cicero ad Pætum, lib. 9: Quod ipsa res modò honesta, modò turpis? suppellere, flagitium est: jam erit nudus in balneo, non reprehendes.

Sŭppĕto, tis, pen. corr. Latentet, seu per fraudem peto. [ὑποπτεύω, ὑποπτεύω.

τίω, πυρατέω. Gall. *Demander à fausses enseignes.* Ital. *Dimandare con inganno.* Germ. Heimlich/oder mit einem betrug begeren. Hisp. *Demandar engannosamente.* Polon Zdradliwie pożadam. Vngar. *Alattomba keram.* Ang. *To ask by fals tokens.*] Vlp. de Furtis: Apud Labeonem relatū est, si siliginario quis dixerit, ut si quis nomine ejus siliginem petisset, ei dare. Et quidem ex trāseuntibus quum audisset, petiit ejus nomine & accepit, furti actionem adversus eum, qui suppetit siliginario competere, non mihi. Non enim mihi negotium, sed sibi siliginarius gessit. ¶ Suppetit verò, in tertia persona, & suppetunt, significat in promptu est, adest, sufficit, satis est. [ἔστι, ὑπάρχει, ἀφθονέω. Polon *Dosięgnie, dostate.* Vngar. *Ielen vagion.*] cui opponitur Deficit, & Deest. Horat. 1. Epist. 12: Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus. Colum. lib. 9. cap. 1: Suppetunt in hanc rem fœliciter cætera. Plin. Iunior in Epist. Cui abundè suppetunt facultates. Liv. 2. ab Vrb. Rudis in militari homine lingua, non suppetebat libertati, animoque. ¶ Suppetat superstes vitæ tuæ. Plaut. in Trin. Bene hercle denuntias, deosque oro, ut vitæ tuæ superstes suppetat: hoc est, post te vivat.

Sūppĕtĭæ, & in accusativo Suppetias, sine aliis casibus, f. plur. tantùm: Idem quod Subsidium, auxilium. [עזר *hezer* עזרה *tephillâh.* ἐπικουρία Gall. *Aide, secours.* Ital. *Soccorso.* Ger. Hülff/vnderschub. Belg. Hulp. Hispan. *El socorro.* Pol. *Pomoc.* Vng. *Segitség.* Angl. *Aide, help.*] Plaut. tamen in Epid. diversa esse ostendit, quum ait: Auxilia mihi & suppetiæ sunt domi. Si enim eadem essent suppetiæ & auxilium, alterum vacaret. Rectiùs itaque Auxilii nomine intelligimus quod augendarum virium causa alicui summittitur. Suppetias verò eas dicimus, quæ jam laboranti & periclitanti feruntur: quod & subsidium dicimus. Suppetias venire: id est, in subsidium. Cæsar 2. Comment. Et nuntiabantur auxilia magna equitatus oppidanis suppetias venire.

Sūppĕtĭŏr, aris, d. p. Auxilior, succurro. [עזר *hazár.* ἀμύνω. Gall. *Secourir, aider.* Ital. *Soccorrere, ajutare.* German Hülff/oder vnderschub thun. Hisp. *Embiar socorro, ayudar.* Polon. *Pomagam.* Vngar. *Meg segitöm.* Ang. *To aide or help.*] Apul. lib. 8: A vobis facilè est suppetiari miserrimo seni.

Sūppīlo, las, pen. prod. act p. Suffuror, clàm & paulatim surripio. [גנב *ghanáb.* ὑποκλέπτω. Gall. *Piller & desrober secretement & en cachette.* Ital. *Rapire, robbar.* Germ. Heimlich entpfüren/entwehren/stälen. Hispan. *Saltear, hurtar à escondidas.* Pol. *Cychokradne.* Vngar. *Lassan alattomba el lopom.* Ang. *To robbe or steale vnder hand craftely.*] Plaut. in Truc. Hæc quum video fieri, suffuror, suppilo, & de præda prædam facio. Pomp. Sarcularia, Alteram apportat, prodigit partem, suppilat semper. Cæcil. Nauc. Suppilatum esse eum atque ornamenta omnia. Ex Nonio.

Sūppīlāto, as. Pede suppositio in terram dejicio. [עקב *hakáb* ὑποσκελίζω. Gall. *Donner le crochet ou le jambet à quelqu' vn, & ruer par terre, tromper* Ital. *Meter sotto il piede, ingannare.* Ger. Den fůß fürhalten daß einer falle Belg. Den voet setten. Hispan. *Armar cancadilla, engannar.* Pol. *Noge do vpadnienia podstawiam.* Vng. *Meg tsalom, kaloda veteßel el eytem.* Ang. *To cast to the ground by striking foot or legge.*] Cic. 3. Offic. Contendere debet, quàm maximè possit, ut vincat: supplantare eum, qui cùm certat, aut manu depelleré nullo modo debet. Et quoniam qui in luctâ hac ratione superiores evadunt, fraude magis quàm viribus videntur vicisse, factum est ut supplantare accipiatur pro decipere. ¶ Supplantare verba & vocem, est deprimere, & mutatis accentibus certare. Pers. Sat. 1: & teneto supplantāt verba palato. Quasi sonus vocis canoræ in ultimo palati cavo leniter infringatur; quò jucundior fiat. ¶ Est & Supplantare, compositum à verbo Planto, idem significans quod sub re aliquâ quippiam plantare. ὑποφυτεύω. Col. lib. 3: Et vitem ita supplantato, ne radicem abrumpas.

Sūpplĕo, ples, ēvi, ētum. In deficientis locum aliquid substituo. [מלא *malé.* πληρόω. Gall. *Remplir, combler, suppleer, & amender ce qui defaut, fournir.* Ital. *Sopplire, empire, giugnere.* Germ. Erfüllen/ersetzen. Belg. Weten/vol maten. Hispan. *Supplir lo que falta.* Pol. *Napełniam.* Vngar. *Heliebe mast szerzek.* Ang. *To fill vp or make euen, to fill the place of him that lacketh.*] Virgil. lib. 3. Aenecid. Remigium supplet, socios simul instruit armis. ¶ Accipitur interdum Supplere pro æquare. Virg. 7. Eclog. Si fœtura gregem suppleverit, aureus esto: id est, Si tot agnos habuero, quot oves, interprete Servio. ¶ Aliquando pro implere. Cato cap. 88: Ibi fiscellam cum sale populari suspendito & quassato, suppletoq; identidem. Idem cap. 69: Facito ut amurcam quotidie suppleas.

Sūpplēmēntum, ti, n. s. Quod ad suppleandum rei alicujus numerum submittitur: unde militum & remigum propriè supplementa dicimus, quæ ad justum numerum explendum succenturiantur. [מלאה *milluáh.* πλήρωμα. Gall. *Remplage, remplissement; suppleement.* Ital. *Supplemento, aggiunta.* German. Ein erfüllung/oder ersetzung eines das vnvollkommen ist. Hispan. *Supplimiento de lo que falta.* Polon. *Napełnienie.* Vng. *Folt, fel tolues.* Ang. *A filling vp, a supplying.*] Cic. Appio Pulchro, lib. 3: Censebant omnes ferè ut in Italia supplementum meis, & Bibuli legionibus scriberetur.

Sūpplēx, Supplĭcium, Vide SVPPLICO.

Supplĭco, as, pen. corr. n. p. Humiliter & demissè precor, supplex sum. [התחנן *hithchannén* השתחוה *hishtahálel.* ἱκετεύω. Gall. *Supplier, requerir humblement, faire requeste* Ital. *Supplicare, pregare, reverentemente.* Ger. Demütigetlich bitten. Bel. Ootmoedelijck bidden. Hisp. *Supplicar ò rogar con reuerentia.* Pol. *Pokornie proszę.* Vn. *Alazatosson kónyörgök.* Ang. *To intreate or requeste humbly.*] Cic. in Lælio: Quàm multa enim, quæ nostra causa nunquam faceremus, facimus causa amicorum: precari ab indigno, supplicare, tùm acerbiùs in aliquem invehi. Plaut. Curcul. Volo hîc in phano supplicare.

Sūpplĭcārī, impersonalè, Pro supplicationes fieri. Plin. lib. 31. cap. 1: Iliacis temporibus non supplicabatur thure.

Sūpplĭcāssĭs, pro supplicaveris, legitur apud Plautum in Asin. Hercleisxum dii omnes perduint, verbo cave supplicassis

Sūpplĭcātĭo, onis, f. t. Ipse supplicandi actus. [תחנה *techinnáh* תפלה *tephillâh.* ἱκετία. Gall. *Supplication, procession, requeste publique.* Ital. *Supplicatione, prego.* German. Ein demüttige fußfelligē bitt. Hisp. *Obra de supplicar, ruego.* Pol. *Prozba, vkorzenie sie.* Vn. *Alazatos könörges, supplicatio.* Ang. *Humble requeste or intreatie.*] Supplicationes item θεοδόσια dicebantur, quando re feliciter gesta, ex Senatusconsulto templa aperiebantur, eorumque simulacra in lectulis collocabantur, populo certatim ad pulvinaria confluente, diisque suis pro eorum in Rempublicam meritis supplicante, gratiasque agente. Cicer. in Catil. Atque etiam supplicatio dis immortalibus pro singulari eorum merito, meo nomine decreta est, Quirites. Cæs. lib. 4. bell. Gal. His rebus gestis, ex literis Cęsaris dierum viginti supplicatio à Senatu decreta est.

Sūpplex, cis, om. t. Qui alteri abjectè, demissè, & humiliter supplicat, ad pedes sese ejus prosternens: aut genua flectens. [מתחנן *mithchannén* מתחנן *mithpallél.* ἱκέτης, ἱκέτις. Gal. *Supplant, requerant à genoux.* Ital. *Supplicheuole.* Ger Der nidertnyet vnd bittet/demütigetlich bittend. Hisp. *Humilde y subiecto y deuoto.* Pol. Vkorzanaci sie. Vng. *Alazatosson könörgö* Ang. *He that humble prayeth or requesteth an other.*] Unde & supplicem dixū putant à supplicandis genibus. Cic. 3. Tusc. Quum se Arcesilas ad eos adjecisset, lacrymansque Socrati supplex esset, ut sibi, &c. Liv. 7. ab Vrbe: Veniamque supplex poposci. Stat. 1. Achil. Supplex miseranda rogabo, & Lacrymæ supplices, Propertius lib. 1. eleg. 15. ¶ Libelli supplices, quos vulgus requestas vocat. Mart. lib. 8: Sed jam supplicibus dominum lassare libellis Desine, & in patriam serus ab urbe redi. Virg. lib. 8. Aen. Iunoni ferrētè preces: namque minasq; Supplicibus superavoris.

Sūpplĭcĭtĕr, adverbium, Humiliter, demissè, abjectè. [ταπεινῶς. Gall. *En supplyant humblement* Ital. *Supplicheuolmente, humilmente.* Germ. Mit demüttigem vnd fußfelligem bitten. Hisp. *Deuotamente, humeldemente.* Polon *Zukorzenim zprożbami* Vngar. *Alazatosson* Ang. *Humbly, with prayer.*] Cæs. 1. bell. Gall. Quique cum in itinere convenissent, seque ad pedes projecissent, suppliciterque locuti, flentes pacem petissent, &c. Ovid. lib. 1. de Ponto, eleg. 11: Suppliciter vestros quisq; rogate deos. Virg. 12. Aeneid. -& aram Suppliciter venerans, demisso lumine Turnus, &c.

Sūpplĭcĭum, n. s. Supplicatio. [תחנה *techinnáh.* ἱκετία ἱκετήσια. Gall. *Supplication, requeste.* Ital *Supplicatione, prego* Ger. Ein demütige fußfelligē bitt. Hisp. *Supplicacion, ruego.* Polon. *Pokorna prozba.* Vng. *Alazatos könörgest.* An. *Praysing, requesting*] Sallust. in Catil. Non votis, neq; supplicis muliebribus deorum auxilia parantur: sed vigilando, agendo, bene consulendo prosperè omnia cadunt. Tacit. lib. 3: Sed tum supplicia diis, ludique magni ab Senatu decernuntur. ¶ Supplicia quoq; teste Festo, certa quædam erant sacrificia, à supplicando dicta. Varro: Boves ad victimas faciunt: atq; ad deorū supplicia. ¶ Vsitatiùs verò supplicium accipitur pro pœna. [עמש *hóneseh.* τιμωρία, πρόφασις. Gall. *Supplice, peine pour meffait, punition, amende honorable.* Ital *Supplicio. pena, tormento, cruciato.* Ger Ein leibes straff/ein pein/oder marter Belg. Peine. Hispan *Pena o tormento.* Pol. *Kara.* Vng Bwentetes. Ang. *Punishment*] Virg. lib 4. Aen. Spero equidem me diis (siquid pia numina possunt) Supplicia hausurum scopulis. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: -cur non Ponderibus, modulisque suis ratio utitur? ac res Vt quæque est, ita supplicüs delicta coërcet? Cic. 7. Verr. Includuntur in carcerem condemnati: supplicium constituitur in illos. Idem lib. 3. de Nat. deor. Summo cruciatu supplicioque Q. Varius homo importunissimus perit.

Supplodo, dis, pen. prod. Pedibus terræ illisis sonitum facio. [פסס *saphak* נחתה *nachat.* κρούω ποδὶ πρὸς γῆν. Gall. *Frapper du pié contre terre.* Ital. *Sbattere i piedi.* Ger Mit den füssen auff

dem boden klopffen Belg. Tegen die aerde stoten mette voeten Hisp. *Patear en disfauor.* Pol. *Nogami kol'acze.* Vng. *Toppantok.* Ang. *To stampe on the ground.*] Cic. 1. de Orat. Pedem nemo in illo judicio supplosit: credo ne Stoicis renunciaretur.

Sūpplōsĭo, onis, verbale, f.t. Ipse actus supplodendi. [ὑποκρούσεως. Gall. *Frappement du pié contre terre.* Ital. *Battimento del pie à terra.* Ger. Das klopffen/oder tappen mit den füssen auff dem boden. Hisp. *Obra de patear assi.* Pol. *Nogami kol'atanie.* Vng. *Toppantas.* Ang. *A stamping on the ground.*] Cicer. 3. de Orat. Supplosio pedis in contentionibus aut incipiendis, aut finiendis. Idem: Exquo vereor ne nihil sim tui, nisi supplosionem pedis imitatus, & pauca quædam verba, & aliquem fortè sonum.

Sūppœnĭtĕrĕ, Est aliquantulum, vel propemodum pœnitere. [ὑπομεταμελεῖν. Gall. *Se repentir aucunement.* Ital. *Pentirsi alquanto.* Ger Zum theil gerewen. Hisp. *Arrepentirse vn poco.* Pol. Cześcia zal'owacz. Vngar. *Maid meg banni.* Ang. *To repent somewhat.*] Cic. Att. Iam & illum furoris suppœnitet.

Suppōno, act 1. Subtus pono, subjicio. [ὑποτίθημι. Gal. *Supposer, soubmettre, mettre dessous.* Ital. *Sottoporre, metter sotto.* Ger. Vnderlegen Belg Vndersetten. Hisp. *Poner debaxo.* Pol. *Podkl'adam.* Vng. *Alaia tezem.* Ang. *To put vnder, to put in place of an other.*] Cic. de Nat deor. Quinetiam anatū ova gallinis sæpè supponimus, è quibus pulli orti primùm aluntur ab iis, ut à matribus à quibus excluſi, fotiq; sunt. ¶ Supponere falcem aristis. Virg. 1. Georg. -eq; antè Falcem maturis quisquā supponat aristis, Qu- Cereri torta redimitus tēpora quercu Det motus incompositos, & carmina dicat. ¶ Supponere colla jugo: id est, submittere. Ovid. 3. Amor. eleg. 9: Prima Ceres docuit turgescere semē in agris Falce coloratas, subsecuitq; comas, Prima jugis tauros supponere colla coēgit, Et veterem curvo dente revellit humum. ¶ Supponere aliquid judicio alicujus, pro permitto, sive committo. Ovid. Epist. 15: Quum Venus & Iuno, & Pallas in vallibus Idæ Corpora judicio supposuêre meo. ¶ Supponere item est falsum loco veri subjicere. ὑποβάλλειν. ut Supponere testamenta, est falsa testamenta supposita persona obsignare, autore Cic. pro Cluent. Qui supposita persona falsum testamentum obsignare curarit. Idem in Parad. Si socios spolias, ærarium expilas, si testamentum amicorum expectas, aut ne expectas quidem, at ipse supponis. Idem libro 5. de Legib. Ius esset latrocinari, jus adulterare, jus testamenta falsa supponere si hæc suffragiis, aut scitis multitudinis probarentur.

Sūppŏsĭtŭs, & Suppostus, participium: Id est, sub alio, vel pro alio fraudulenter positus, subornatus: [ὑποβλητος. Gall *Mis dessous, supposé, mus faussement en la place d' vn autre.* Ital. *Posto di sotto, posto falsamente in luoco di vn' altro.* German Betrugtlichen vnderlegt/an eines anderen ort geschoben. Hisp. *Puesto debaxo, à vno por otro falsamente.* Polon. *Podrzuczoni.* Vngar. *Tsalardul valaki helieben allotatot, alaia tetetet.* Ang. *Put vnder or put and suborned in place of an other.*] ut, Saxa supposita cœlo: id est, tantæ altitudinis, ut supposita cœlo, cœlumque sustentare videantur. Sil. lib. 3. De alpibus intelligit. Cic. 7. Verr. Et ut quivis facilè perspiceret, id ab isto actum esse, ut ille suppositus, facilè & libēter se illum, qui non erat, esse simularet. Virgil. lib. 6. Aen. Hic crudelis amor tauri, suppostaque furto Pasiphaë, mistumque genus prolesque biformis, Minotaurus inest, veneris monimenta nefandæ.

Sūppŏsĭtĭo, onis, verbale, f.t. Supponendi actus. [ὑποθεσις. Gall. *Suppositions, mise dessous, ou l' vne pour l' autre.* Ital. *Esso mettere vna cosa sotto l' altra.* German. Vndertegung. Hisp. *Obra de poner debaxo, postura de vno por otro.* Polon. *Podkl'ad.* Vngar. *Alaia tetel.* Ang. *Supposition, putting of one thing fained in place of that which is true.*] Colum. lib. 8. cap. 5: Semper autem quum supponuntur ova, considerari debet, ut luna crescente, à decima usq; ad quintam decimam id fiat: nam & ipsa suppositio per hos ferè dies commodissima.

Sūppŏsĭtŏr, & Suppostrix. Qui falsum aliquid, seu adulterinum pro vero supponit. ὑποβολεύς, ὑποβάλλουσα. Plaut. in Truc. Venefica, suppostrix puerum.

Sūppŏsĭtĭtĭŭs, a, um, adjectivum, Quod suppositū est, & alterius loco pro vero & nativo positum. [ὑποβλητος, νοθευτικός. Gall. *Supposé, mis faussement au lieu d' vn vray & legitime.* Ital. *Chi è posto in luoco di vero & naturale figliuolo è altra cosa.* German Etwas dargeschobens oder vndergelegts an eines anderen statt. Hispan *Por vno por otro.* Polon. *Podl'ozoni, podrzuczoni.* Vngar. *Hamis, tsalard, mas heliebe tetetett.* Ang. *That is counterfaite and fainedlie put in place of another.*] Matt. lib. 5: Hermes supposititius sibi ipsi. Varr. 2. de Re rust. cap. 9: Matri suppositiæ quoque inserviunt, quò equa ad ministerium lactis cibum pullo præbere possit.

Supporto, tas, Subveho, suggero. [ὑποκομίζω. Gall. *Porter dessous.* Ital. *Portar sotto.* Germ Hinführen. Hispan *Traer debaxo.* Pol. *Odwoze.* Vng. *El hordom.* Ang. *To bring or carie priuelie, to conueigh vnder.*] Cæsar 1. bell. Gall. Aut rem frumentariam, ut satis commodè supportari posset, timerè dicebant.

Sūppri'mo, is, pen. corr. act. 1. Reprimo, cohibeo, compesco. [חשך *chasách.* ἐπίσχω, κατασίλλω. Gall. *Supprimer.* Ital. *Coprire, nascondere.* Germ Vndertrucken/vertrucken. Belg Onderdrucken. Hisp. *Supprimir, esconder.* Pol. *Pograzam krye.* Vn. *El reitem.* An. *To keep downe, secret, or in silence, to suppresse.*] Ovid. 1. Metam. Supprimit extemplò vocem. Cic. 5. Tusc. Hæc sunt igitur officia consolantium, tollere ægritudinem funditùs, aut supprimere & non pati manere longiùs. ¶ Supprimere, pro occultare. [טמן *halám.* ἀποκρύπτειν.] Plin. lib. 25. cap. 1: At nos elaborata ab iis abscondere atq; supprimere cupimus, & fraudare vitā etiam alienis bonis ¶ Supprimere iter, retrahere se ab itinere, & iter differre. Cæs. lib. 1. bell. Civil. Veriti ne nóctu impediti sub onere cōfligere cogerentur, aut ne ab equitatu Cęsaris in angustiis tenerētur, iter supprimunt, copiasq; in castris cōtinent. Nummos, vel pecuniā supprimere id est, celare, occultare, dissimulare se habere, vel dolo malo retinere. Cicero pro Cluen. Sexcentis millibus nummūm se judicium corrupturū esse dixerat: quæ quum accepisset à pupillo, suppressit, judicioque facto, &c. Et paulò pòst: Capit hoc consilium, ut pecuniam quibusdam judicibus leviſſimis polliceatur, deinde eam postea supprimat.

Sūppressŭs, a, um, particip. Depressus: [חשך *nechsách.* κατασιλλόμενος. Gall. *Supprimé, caché iusques à n' estre plus veu.* Ital *Suppresso, affondato.* Ger. Vndertruckt/vertruckt. Hispan *Supprimido, escondido.* Pol. *Pograzeni, skriti.* Vng. *El fillsztetve, el fogatot.* An. *Keept downe or in silence.*] ut, Navis suppressa: hoc est, depressa, sive submersa. Iustinus: Victi Persæ in naves confugerunt, ex quibus multæ suppressæ, multæ captæ. Fuga suppressa: id est, retēta, cohibita. Ovid. li. 11. Metam. Cum vita suppressa fuga est. Mentum suppressum: hoc est, contractum, nō oblongum, sed breve potiùs. Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 9, de canibus loquens, qua forma esse debeant. Mento, *inquit*, suppresso, & ex eo enatis duobus dentibus, dexira, & finistra. ¶ Voce suppressa dicere, idem quod submissa. ὑφειμένῃ φώνῃ. Cicero pro Sylla: Qui quum suppressa voce de scelere Publii Lentuli, de audacia conjuratorum omnium dixisset, &c

Sūppressĭo, suppressionis, f.t. Ipse actus supprimendi. [ἐπισχέσεως ἀποκρύψεως. Gal. *Suppression, larrecin, retirement.* Ital. *Suppressione, furto, nascondimento.* Ger. Verschlahung/verstätung/vertruckung. Hisp. *Obra de supprimir, hurto, escondimiento.* Pol. *Pograzenie.* Vn. *El reites.* Ang. *A keeping downe or in silence.*] Cicer. pro Cluent. Statuit ad easdem sibi prædas ac suppressiones judiciales revertendum. ¶ Suppressiones nocturnæ dicuntur, quoties per somnum spiritus supprimitur, aut etiam ipsa vox, ut incerta, indiscretaq; edatur: quemadmodum in eo morbo accidere solet, qui Latinis Incubus, Græcis *Ephialtes* dicitur. Plin. libr. 27. cap. 10. Grana nigra auxiliātur & suppressionibus nocturnis, in vino pota, quod dictum est numero.

Sūpprōmo, is, pen. prod. Promo. [προχειρίζομαι. Gall. *Mettre ou tirer hors d' vn cellier, ou autre lieu.* Ital. *Tirare, ò metter fuori.* Ger. Herfür geben/herfür thun. Hisp. *Sacar à fuera.* Pol Widaie. Vng. *Ele vezem.* Ang *To tak out of a cellar or such place.*] Plaut. in Mil. Eho tu sceleste, qui illi suppromis, eho tu.

Sūpprōmŭs, mi, Cui vinum promendi cura incumbit. [ταμίας. Gall. *Despensier, qui tire & baille ce qu' il faut.* Ital. *Dispensiero.* Germ. Ein Kellermeister / der alle ding zur speiß nohtwendig herfür thut. Hisp *El que saca de la despensa.* Pol *Kluczynek, szaffarz.* Vng. *Keltsar.* Ang *A steward.*] Plaut. Milite: Bono cella supprome credita.

Sūppŭdĕt, pen. corr. Aliquantulum pudet. [ὑποαισχύνομαι. Gall *Auoir quelque peu de honte.* Ital. *Vergognarsi alquanto.* Ger. Sich ein klein schämen. Hisp. *Hauer vn poco verguenca.* Pol. Wstid ieść. Vngar *Maid szegienlem.* Ang. *To haue some shame.*] Cicero Cassio: Puto te jam suppudere, quum hæc tertia jam epistola ante te oppressit, quàm tu schedam, aut literam: sed nō urgeo.

Sūppullŭlo, las. Novos pullos: hoc est, nova germina è radice emitto. ὑποβλαστάνω.

Sūppūro, as, penult. prod. act. p. In pus converto. [ἐμπυέμαι. Gall. *Apostumer, purer, bouer, rendre ordure.* Ital. *Apostemarsi, conuertirsi in marcia.* Ger. Zu eyter werden/Erschwären. Belg. Sweren. Hisp. *Hazer materia de apostema.* Pol Wropi sie obracza m. Vng. *Meg eueszitem.* Ang *To matter or breedith filth, as a sore doeth.*] Col. libro 6. cap. 12: Hic idem sanguis nisi emissus fuerit, tāniem creabit: qui si suppuraverit, tari dè procuratur.

Sūppūrātĭo, onis, f.t Generatio puris. [ἐμπύωσις. Gall *Apostume.* Ital. *Apostema.* Germ Ein Eytergeschwär. Hispan. *Apostema.* Polon. *Ropi mnozenie.* Vngar. *Meg eueszes.* Ang. *A breeding of filth or matter.*] Colum. lib. 7: Et quum maturuerit suppuratio, rescinditur ferro.

Sūppūrātŭs, ta, tum. Quod suppuravit. [ἐμπυος. Gal. *Apostumé.* Ital. *Apostemato, conuertito in marcia.* Ger. Das zu eyter worden ist/ erschworen. Hisp. *Apostemado.* Pol. *Zpuchl's.* Vng. *Meg eueszet.*] Plin. lib. 20. cap. 4: Strumis q; vel suppuratis alligant,

Sūppūrā-

Sūppūrātōrĭus, a, um, Quod ad ſuppurationem pertinet, vel quod ſuppurare facit. [ἐμπυοποιός. Gall. *Qui fait apoſtumer ou meurir vne apoſtume.* Ital. *Coſa che fa apoſtemare & maturare.* Ger. Das zu eytergeſchwären dienſtlich iſt. Hiſpan. *Coſa para hazer apoſtema y materia.* Polon. *Doſpuchnienia dobri.* Vngar. *Meg eueſiro.* Ang. *Belonging to an impoſtume.*] Plin. lib. 28. cap. 4: Efficacia ad eadem ſtrigmenta à balneis: & ideò miſcentur ſuppuratoriis medicamentis.

Suppŭto, as, pen. cor. act p. Sarmenta, vel ramos inutiles ſubſeco. [זמר *zamár.* ὑποκλαδεύω. Gall. *Poüer, couper & eſmonder.* Ital. *Potare over bruſcare.* German. Beden beſchneitten. Hiſpan. *Podar, cortar.* Polon. *Obcżinam.* Vngar. *El metczen.* Ang. *To prune, or cutt trees, to accompt.*] Plin. lib. 17. cap. 10: Præterea ſemina ipſa fruticantia ſupputare. ¶ Aliquando ponitur pro computare, vel calculum ſubducere. [λογίζομαι. Gall. *Conter & ſupputer.* Ital. *Computare, far conto, calculare.* German. Rechnen. Hiſp. *Contar por numeros.*] ut, Supputare rationem, apud Plautum in Aulul.

Sūprā, Præpoſitio eſt accuſativo caſui ſerviens. [עַל *hal.* ὑπέρ. Gall. *Par deſſus, outre.* Ital. *Sopra.* German Oben. Belg. Boven. Hiſp. *Sobre ò encima.* Pol. *Nagorze.* Vng. *Felűwel.* Ang. *Aboue.*] Virg. lib. 3. Aen. Olli cæruleus ſupra caput aſtitit imber. ¶ Interdum eſt adverbium. ἄνω. Saluſt. in Iurgur. Pauca ſuprà repetam. ¶ Quando prepoſitio eſt, aliquādo pro valde, ſeu plus ſatis, ponitur. πάνυ. ut, Supra morem, Supra modū, Supra juſtum. Virg. lib. 2. Georg. Rara ſit, an ſupra morem ſit denſa, requiras. ¶ Antiqui etiam Supera protulerunt: ſicut Infera & Infra. Cic. in Arat. Huc ſupera duplices humeros affixa videtur Stella micans. ¶ Suprà quàm credibile eſt: Id eſt, plus quā quis facilè crediderit. πάνυ πίστως. Saluſt. Catil. Corpus patiens inediæ, algoris, & vigiliæ, ſuprà quàm cuiquam credibile eſt.

Sŭpĕrĭŏr, ſuperioris, comparativum à Suprà, aut ab antiquo nomine ſuperus, Altior, excellētior, major, potior, ſublimior. [ἀνώτερος. Gall. *Plus haut ou plus fort, qui eſt au deſſus, ſuperieur.* Ital. *Più alto.* Germ. Das ober oder höher. Hiſp. *Mas alto.* Pol. Wiąſzy. Vngar. *Felső.* Ang. *He that is higher.*] Cicer. Att. lib. 12: Tota domus ſuperior vacat, uti ſcis. Cic. 1. Offic. Quantò ſuperiores ſumus, tantò nos ſummiſſiùs geramus. Idem 1. Verr. Tu quum omnibus rebus inferior ſis, hac una in re te mihi anteferri puta oportere, quòd Quæſtor illius fueris: ego, ſi ſuperior cæteris rebus eſſes, te hanc unā ob cauſam accuſatorē repudiari putarem oportere. Vita ſuperior: id eſt, vita antè acta. ¶ Superior Dionyſius: id eſt, prior, vel ſenior: πρεσβύτερος: ſicut inferior, pro juniore aut poſteriore. Sic enim ferè loqui ſolemus, quoties de malis ſermo eſt. Nam ſi de bonis laudabilibusq; loquamur, majorē & minorē dicimus. Sic duos Africanos, & duos Cyros: Majoris & minoris cognominibus diſtinguimus. ¶ In conſanguinitatis quoq; & affinitatis gradibus ſuperiores eos intelligimus, qui ſextum aſcendentium gradum excedunt: quemadmodum Inferiores, qui ſunt infra ſextum deſcendentium gradum. Varr. lib. 2. de Re ruſt. Itaque proavus ac ſuperiores, de Tremellis nemo appellatus Scrofa. Superiores, pro iis qui ante nos vixerūt, & qui majores dicūtur. Cic. 4. Acad Non modò opinionē vicit omnium, quæ de virtute ejus erat, ſed etiam gloriam ſuperiorū. Cic. 4. Verr. Vt ab inſtitutis ſuperiorū, ab autoritate Senatus, ab jure omnū Siculorū ne recedatur. ¶ Superiores dicuntur etiam, qui alios vincunt. Cæſ. 5. bell. Gall. Atque una ex parte Hiſpanis equitibus emiſſis, quum equeſtri prælio ſuperiores eſſent. Ibidem: Ita tamen ut noſtri omnibus ex partibus ſuperiores fuerint, atque eos in ſylvas, colles q; compulerint.

Suprēmŭs, Extremus, ultimus. [אַחֲרוֹן *acharón* הַעֶלְיוֹן *haheljón.* ἔσχατος. Gall. *Le plus haut, le dernier.* Ital. *Più alto, vltimo.* Germ. Das aller oberiſt/letſt. Belg. Alder hoochſt/den laeſten. Hiſp. *Alto ò ſoberano.* Pol. *Naiwyższi, Oſtatni.* Vng. *Legfelső, vtolſo.* Ang. *The higheſt or laſt of all.*] Virgil. 11. Aen. -qui ſupremū comitentur honorem. Plin. lib. 23. cap. 1: M. Agrippa ſupremis ſuis annis conflictatus gravi morbo pedū. Ovid. lib. 2. Faſtor. Dies regni illa ſuprema fuit. ¶ Honores ſupremi, funeralia. Ovid. ad Liv. Nec juvenis poſiit ſupremos deſtrue honores. Officia ſuprema, quę morienti exhibentur. Tacit. libr. 5: Quòd ſupremis in matrem officiis defuiſſet. ¶ Sole ſupremo: id eſt, occidente. Horat. 1. Epiſt. 5: Supremo te ſole domi Torquate manebo. ¶ Aliquādo ponitur pro ſummus, maximus, altiſſimus, ἀνώτατος. Suet. Verùm ſupremū cœlum intuentem ſtupidū cubuiſſe. Terent. Proh ſupreme Iupiter. Virg. lib. 4. Georg. At chorus æqualis Dryadum clamore ſupremos Implerunt montes. ¶ Supremum ſupplicium: id eſt, extremū, nempe mortis. Cic. lib. 2. de Leg. Inceſtum Pōtifices ſupremo ſupplicio ſanciunto. ¶ Suprema mulcta, pro maxima, vide in dictione MVLCTA. ¶ Suprema alicujus: ſubintellige, facta: hoc eſt, ſupremū vitæ tempus. Plin. lib. 16 cap. 44: Circa ſuprema Neronis principis. ¶ Suprema, pro morte. Tacit. lib. 3: Poſt celebre carmen quo Germanici ſuprema defleverat. ¶ Suprema ſua ordinare, ſignificat teſtamentum facere, & ultimam ſuam voluntatem exponere. ¶ Solvere alicui ſuprema, pro parentare. Tacit. lib. 1: Igitur cupido Cæſarem invadit ſolvendi ſuprema militibus duciq́ue.

Suprēmō, adverb. Noviſſimé. [בְּאַחֲרוֹנָה *beacharonáh.* ἐσχάτως. Gall. *Pour le dernier.* Ital. & Hiſpan. *Vltimamente.* German. Zum letſten. Polon. *Oſtatnie.* Vng. *Vtolzor.* Ang. *Laſt of all.*] Plin. lib. 11. cap. 53: Eadem commeabat ab eo recens aſſiduè, exitura ſupremó.

Sūppum, Antiqui dicebant quod nunc *ſupinum* dicimus, ὕπτιον. Lucilius apud Feſtū: Si verò das, quod rogas, & ſi ſuggerit ſuppus. Deducitur autem hoc nomen à Græco ὕπτιος, teſte eodem Feſto, aſpiratione in s, literam commutata.

Sūrā, ſuræ, f. p. Poſterior pars cruris carnoſa, quę tantùm homini eſt: reliqua enim omnia animalia habent crura ſine ſuris. [γαστροκνημία. Gall. *Le gras & mollet de la jambe.* Ital. *La polpa de la gamba.* German Die waden an des Menſchē ſchencket. Hiſp. *La pantorilla enfrente de la eſpinilla.* Pol. L'yść. Vngar. *Lab ikra.* Ang. *The calfe of the legge.*] Plaut. Pſeud. -ſuram ubi aſpicias, ſcias eum poſſe gerere craſſas compedes. Horat. lib. 2. Carm. Ode 4: Bracchia, & vultum, teretesq́ue ſuras Integer laudo. ¶ Quandoque pro toto crure ſumitur. [שׁוֹק *ſchok.*] Virg. 1. Aen. Purpureoq́ue altè ſuras vincire cothurno. ¶ Suræ, pro ocreis, quibus muniuntur ſuræ. Iuven. Satyr. 15: Calceus & grandes magna ad ſubſellia ſuræ.

Sūrcŭlŭs, li, m. ſ. Quod in ramis ſimplex oritur, & frondes gerit, detrahituriq́; interdū & reſecatur ex arbore, ad alias rurſus producendas. [סְעִיף שָׂרָה *ſahiph puráh* ῥάδιξ *Zalzál.* κλάδος, φύλλινον. Gall. *Le ietton d'vn arbre, vne greffe à enter.* Ital. *Ramuſcello, getto, ſorcello.* Ger. Ein ſchoß/oder zweig/ſchüßling. Belg. Een ſpruyte. Hiſp. *Renueno que hecha el arbol.* Polon. *Latoroſl do ſzczepienia.* Vng. *Olto ag, tſemete.* Ang. *A graffe or ſlippe of a tree, a yonge ſett or ſhot.*] Varro de Re ruſt. cap. 49: Et altera ſpecies ex arbore in arborem inſerendi, nuper animadverſa in arboribus propinquis. Ex arbore enim è qua quis vult habere ſurculum, in eam quam inſerere vult, tumulum traducit, & in ejus ramo præciſo, ac diffuſo implicat, &c. Cicer. 2. de Orat. Amabo te (*inquit*) da mihi ex iſta arbore quos ſeram ſurculos. Virg 2. Georg. -nec ſurculus idem Cruſtumiis, Syriiſq́; pyris, gravibusq́; volemis. Quint. lib. 4. cap. 3: Rogo des mihi ſurculum ex illa arbore, ut inſeram.

Sūrcŭlōsŭs, ſa, ſum, Quod ſurculis abundat. [φευγανώδης. Gall. *Qui à force gettons ou bourgeons.* Ital. *Pieno di ſorcelli.* Ger. Das viel ſchoß/oder zweig hat. Hiſp. *Lleno de renueuos que echa el arbol.* Pol. *Pel'ni latoroſli.* Vngar. *Az minek ſokolto aga vagion.* Ang. *Full of graffes or ſlippes.*] Plin. Ramis hyſopi ſurculoſum.

Sūrcŭlōsē, pen. prod. adverb. [φευγανικῶς, φευγανωδῶς. Gall. *Par ſurgeons & gettons, l'vn ſurgeon apres l'autre.* Ital. *Per ſorcelli.* Germ. Den ſchoſſen/ oder ſchüßlingen nach. Hiſpan. *Per renueuos.* Pol. *Iako latoroſl.* Vng. *Tſemeteſen.* Ang. *By yonge ſhotes.*] Plin. lib. 18. cap. 16 Areſcit ſurculoſé.

Sūrcŭlo, las, are, act. p. Surculos ramis adimere, ut altiùs creſcant, & uberiùs à terra nutrimentum accipiant. [φευγανίζειν. Gall. *Oſter & couper les gettons des arbres.* Ital. *Deſcimare, ſagliare dagli alberi ſorcelli inutili.* German. Die aberſchoß von den eſten brechen/ oder hawen. Hiſp. *Cortar los ramos del arbol.* Polon. *Latoroſli obcżynam.* Vngar. *Meg irtogatom.* Ang. *To cutt yonge ſettes of trees*] Colum. lib. 5. cap. 9: Atque etiam irrigandæ ſunt plantæ, quum ſiccitates inceſſerunt, nec niſi poſt biennium ferro tondendæ ac primo ſurculari debent, ita ut, &c. Alii hîc legunt Sarculari.

Sūrcŭlācĕŭs, cea, ceum, Quod eſt ſimile ſurculo. [φευγανοειδής. Gall. *Plein de gettons ou bourgeons.* Ital. *Pieno di ſorcelli.* German. Einē ſchoß gleich Hiſpan. *Lleno de tales renueuos.* Pol. *Podobien latoroſli.* Vng. *Olto ag zabaſſu.* Angl. *Full of yonge ſhotes.*] Colum. Surculacea in folliculo ſunt.

Sūrcŭlārĭs, ſurculare, om. t. ut Terra ſurcularis, quæ ſurculos generat. [φευγανοτόκος. Gall. *Qui produit iettons.* Ital. *Che produce & fa ſorcelli.* German. Schoß tragend/das zweig oder ſchüßling herfür bringt. Hiſpan. *Que haze renueuos.* Pol. *Rodzaci latoroſli.* Vng. *Tsömötes.* Ang. *That bringeth forth yonge ſhotes*] Col. lib. 3. cap. 11: Conſiderandum eſt, antequam paſtinemus, ſurcularis nécne ſit terra.

Sūrcŭlārĭŭs, a, um, ut, Surcularia cicada, quæ in ſurculis vivit, vel quę eo tēpore apparet quo arbores ſurculos emittūt. Plin. lib. 11. ca. 26, de cicadis loquēs: Quidā duo alia genera faciūt earum: ſurcularią, quę ſit grādior: frumētarią, quā alii avenariam vocant. Apparet enim ſimul cum frumētis areſcentibus. ¶ Surcularius ager, qui ſurculis cōſitus eſt. Varr. 1. de Re ruſt. cap. 2: Colonus in agro ſurculario ne capra natum paſcat.

Sūrdŭs, a, um, Senſu auditus omnino ſpoliatus: quod ferè ſolet accidere ex læſione nervi auditorii, vel ejus partis cerebri, ex qua oritur: nonnunquam etiam ex intemperie, aut tumore contra naturam, vel ex obſtructione, vel continui ſolu-

tione. [ישרץ *chereſch.* κωφός. Gall. *Sourd.* Ital. & Hiſp. *Sordo.* Ger Dumm. Belg. Doof Pol. *Gl'uch.* Vng. *Siket.* Ang. *Deafe.*] Terent. Andr. Vtinam aut hic ſurdus, aut hæc muta facta ſit. Cic. 5. Tuſc. Surdus varietates vocum, aut modos noſcere nō poteſt. Ibidem: In illis linguis quas non intelligimus, quæ ſunt innumerabiles, ſurdi profectò ſumus. ¶ Surda buccina, paſſivè, quæ non auditur. Iuven. Satyr. 7: Surda nihil gemeret grave buccina. Sic etiam Vota ſurda dicimus, quę non exaudiuntur. Perſ. lib. 6: -trabe rupta Brutia ſaxa Prendit amicus inops, remq; omnem, ſurdaq; vota Condidit Ionio. ¶ Surdū item dicitur, cujus odor non ſentitur. Perſ. Sat. 6: - nec ſpirent vinnama ſurdum. ¶ Item ea quæ guſtum amiſerunt, Exurdata dicuntur. Horat. in Serm. Fervida quod ſubtile exurdant vina palatum. ¶ Refertur etiam ad viſum. Plin. lib. 36: Surdusq; color ſit ¶ Locus etiam ſurdus dicitur, in quo non facilè auditur: Vitruv. lib. 5: Diligenter eſt animadvertendum, ne ſit locus ſurdus. ¶ Surdus cum genitivo. Col. lib. 10. cap. 2: Idq; nobis poëta, velut ſurdis veritatis, indulget dicendo: id eſt, qui veritatem non facilè admittimus.

Sūrdē, adverb. Afranius in Vopiſco: Amentes quibus animi nō ſunt integri, ſurdè audiunt.

Sūrdaſtĕr, a, um, Diminutionem ſurditatis ſignificat: hoc eſt, non planè ſurdus, ſed (ut ſic dicam) ſurdulus. [ὑποκωφός, ὑποκωφικός, βαρύκωφος. Gall. *Sourdaut, vn peu ſourd.* Ital. *Mezzo ſordo.* German. Ein halb dummer / der ein wenig vbel höret. Hiſpan. *Vn poco ſordo.* Polon. *Wpoł'ygł'uchi.* Vngar. *Siketetske.* Ang. *Somewhat deafe.*]

Sūrdĭtās, atis, f. t. [κώφωσις. Gall. *Surdeté, ſurdeſſe.* Ital. *Sordità.* Ger. Dumhett. Hiſp. *Sordedad.* Pol. *Gł'uchoſcz.* Vng. *Siketſeg.* Ang. *Deafneſſe.*] Cicer. 5. Tuſc. In ſurditate verò quidnam eſt mali? Erat ſurdaſter M. Craſſus, ſed aliud moleſtius, quòd malè audiebat, etiam ſi, ut mihi videbatur, injuria.

Sūrgo, is, rexi, ctum, Erigo me: à ſurſum & rego. [קום *kam.* ἀναίστημι, αἴρω, ἐγείρομαι. Gall. *Se lever, ſe ſourdre.* Ital. *Leuar ſu* Ger Auffſtehen / ſich auffrichten. Belg. Opſtaen. Hiſp. *Leuantarſe.* Pol. Witaie. Vng. *Fel kelek.* Ang. *To ariſe or lift vp himſelf.*] Cic. 3. Offic. Surrexit è lectulo, remotisq; arbitris ad ſe adoleſcentem juſſit venire. Idem 2. de Invent. Ille multò ante lucem ſurrexit. Virg. 3. Aen. Haud ſegnis ſtrato ſurgit Palinurus. Idē 8. Aeneid. Haud ſecus ignipotens, nec tempore ſegnior illo Mollibus è ſtratis opera ad fabrilia ſurgit. Terent. Adelph. Vt tridao hoc perpetuò è lecto nequeat ſurgere. ¶ Hinc Surgere venti dicuntur, quum veluti ſe erigentes flare incipiunt. Virg. 3. Aeneid. -& fando ſurgentes demoror Auſtros. ¶ Aliquando ſurgere ponitur pro creſcere, ſeu naſci: unde arbores, cęteraq; plantæ ſurgere dicuntur, quū ſeſe ab humo in altū paulatim attollunt. ¶ Surgere item dicuntur, ea quæ quovis modo augentur. Virgil. 4. Aen. Aſcanium ſurgentem, & ſpes hæredis Iŭli. ¶ Surgere etiam dicuntur ædificia, cùm paulatim à fundamento ad tecti faſtigium attolluntur. ¶ Quæ nunc animo ſententia ſurgit? id eſt, oritur, Virg. 1. Aen. Tranſlatio eſt à corpore ad animum. Servius.

Sūrpĭcŭlŭs, li, vide SIRPICVLVS.

Sūrrĕgo, pro ſurgo, & Surregit pro Surgit ſcripſêre veteres: unde manſerunt Surrexi, & Surrectum. Ex Feſto.

Sūrrĕpo, pis, pen. prod. Senſim ingredior, latenter me inſinuo ἐπεισέρχομαι, ὑποδύομαι. Vide SVBREPO.

Sūrrĭgo, is, penult. corr. ſurrexi, ctum, Surſum erigo, extollo. [הקים *hekim.* ἐξανίστημι. Gall. *Faire leuer ou dreſſer contremont, leuer droit en haut.* Ital. *Leuarſi dritto in alto.* Germ Obſich regen / auffrichten. Hiſp. *Enheſtar.* Pol. *Podnoſze.* Vngar. *Fel emelem, magaſtam.* Ang. *To ſette euen vp.*] Virg 4. Aen Tot linguæ, totidem ora ſonāt, tot ſurrigit aures. Liv. 7 ab Vrb Romanus mucrone ſurrecto, quum ſcuto imum perculiſſet, &c. Col. lib. 7. cap. 3: Intorta potiùs, quàm ſurrecta & patula cornua.

Sūrrĭpĭo, pis, pen. cor. act. t. Latenter rapio, ſeu furor. [גנב *ghanáb.* ὑφαιρέω, ὑφαρπάζω Gall. *Rauir ſecrettement, prendre & emporter en cachette.* Ital. *Togliere naſcoſamente, rubbare.* Ger. Vero ſtwacken / heimlich entwehren / verſtäten. Hiſ *Hurtar ſecreto.* Pol *Czicho vkradam.* Vng. *El lopom.* Ang. *To tak away priuely, or to ſteale.*] Plaut. in Aſin Surripiam in deliciis pallam quā habet. Cic. 3. Offic. In vita ſibi quenquā petere quod pertineat ad uſum, nō iniquum eſt: alteri ſurripere, jus non eſt. Ovid. Epiſt. 11: Crimina ſunt oculis ſurripienda patris. Id eſt, cavendū eſt ne pater reſciſcat. ¶ Surripere ſe alicui: eſt ſubducere ſe ab ejus cōſpectu. Plaut. Menæch. Vt ſurripuiſti te mihi dudum de foro.

Sūrrĕptĭtĭus, adject. furtivus, ſive clancularius. [κλοπιμαῖος. Gall. *Subreptice, deſrobé, prins, ou fait à la deſrobée.* Ital. *Rubbato, pigliato ò fatto ſecretamente.* Germ. Das heimlich vnd verſtolen iſt. Hiſpan. *Hurtado, hecho ò tomado à eſcondidas.* Pol. *Vkradzioni.* Vngar. *Lopott.* Ang. *Taken away by theaſt.*] Plaut. in Caſi. Inter nos amore utimur ſemper ſurreptitio.

Sūrrŏgo, as, vide SVBROGO.

Surſum, In ſuperiorem partem, in altum. [מעלה *lemáhalah.* ἄνω.] cujus contrarium eſt Deorſum. ¶ Capiuntur tamen interdum ambo pro ultrò citroque. [ἄνω κάτω. Gall. *En haut, contremont.* Ital. *Di ſopra.* Germ Obſich / vberſich. Belg Opwarts. Hiſp. *Arriba ò de arriba.* Pol Wigore. Vng. *Fel.* Ang Vpward.] Terent. Evnuch. Ne ſurſum deorſúmve curſites. Tractum ab Athenis, cujus portus in imo, urbs verò in editiore loco ſita erat. ¶ Surſum verſum: id eſt, vel ſurſus ſuperiorem locū aut partem. Cic. de Orat. Quum gradatim ſurſum verſum reditur.

Sūs, ſuis, gen. communis, t. ſecundū Priſcianum, Porcū ſignificat, vel porcam, & dicitur tàm de feris, quàm de domeſticis. [חזיר *chaſir* ὗς, σῦς. Gall. *Vn verrat ou vne truye, porc.* Ital. *Porco ò porca, verro, troia.* Germ Ein Saw / Schwein Belg. Een Goech. Hiſp. *Puerco, ò puerca.* Pol. *Swinia.* Vng. *Diſno.* Ang. *An hog, a ſwine.*] Plin. libr. 8. cap. 51: Sues feræ ſemel in anno gignunt. Cic. de Nat deor. Sus verò quid habet præter eſcam? cui quidem ne putreſceret, animam ipſam pro ſale datam dicit eſſe Chryſippus. Idem lib. 5. de Finib. Sunt autē beſtiæ quędam, in quibus ineſt aliquid ſimile virtutis, ut in leonibus, ut in canibus, ut in equis, in quibus non corporum ſolùm, ut in ſuibus: ſed etiam animorū aliqua ex parte motus aliquos videmus. Virg. 3 Georg. Ipſe ruit, dentesq; Sabellicus exacuit ſus. Idem Aen. 3: Littoreis ingens inventa ſub ilicibus ſus, Triginta capitum fœtus enixa jacebit. Idem 7. Aen. Setigeriq; ſues. Idem lib. 3. Georg. . & quatit ægros Tuſſis anhela ſues. Iuven. Sat. 11: Sicci terga ſuis rara pendentia crate. Ovid. lib. 8. Metam. In juvenes certo ſic impete vulnificus ſus Fertur.

Sūcŭlă, æ, pen. cor. [χοιρίδιον. Gall. *Vne petite truye.* Ital. *Porchetta.* German. Ein Sewlin. Hiſp. *Pequenna puerca.* Polon. *Swinka.* Vng. *Malacz, diſnoczka.* Ang. *A ſowe pigge.*] Diminut. Plaut. in Rud Quin tui directa cum ſucula, & cum porculis.

Sueres, Partes ſuillæ. Meminit Plautus in Carbonaria. Meminit item Varr. lib. 4. de ling. Lat. Perna à pede: Sueres à nomine ejuſdem Sic enim ingeniosè legendum oſtendit Scaliger.

Sŭīnŭs, a, um, Quod ex ſue eſt. [ὑϊκός. Gall. *De truye, de pourceau.* Ital. *Di porco.* German. Schweinin. Hiſpan. *Coſa di porco.* Polon. *Swinski.* Vngar. Diſnobol *valo.* Ang. *Of an hog or ſwine.*] Varro lib. 2. cap. 4: Hic enim conciliator Suinæ carnis datur populo.

Sŭīllŭs, a, um, diminutivum eſt à ſuinus deductum, ejuſdem tamen cum illo ſignificationis. [ὑϊκός. Gall. *De pourceau, ou de truye.* Ital. *Di porco.* German Der Seüwen / Schweinen. Hiſp. *Coſa de puerco.* Pol. *Swini.* Vngar. *Diſnobeli.* Ang. *Of an hog or ſwine.*] Plin. lib. 8. cap. 52: At in Arabia ſuillum genus non vivit in ullo genere. Ibidem cap 41: Suilli pecoris admiſſura à Favonio ad æquinoctium vernum, ætatis octavo menſe. Liv. 2. bell. Pun. Ex ſuillo, ovillo, caprino grege.

Sŭīlĕ, lis, pen. prod. n. t. Septum in quo nutriūtur porci. [ὑοστάσια. Gall. *L'eſtable où couchent les truyes ou porceaux.* Ital. *Stala da porci.* Ger. Ein Seüwſtall. Hiſp. *Cahurda de los puercos.* Polon. *Swini chlieW.* Vng. *Diſno ol.* Ang. *A ſwine ſtie.*] Differtq; ab hara, quòd eo nomine ſignificetur ſcropharum cubile, cui ſingulæ ſcrophæ ſeparatim cum ſuis ſuculis includuntur. Colum. lib. 7. cap. 9: Diligens autem porculator frequenter ſuile converrat, & ſępius haras.

Sŭārim, Ad ſimilitudinem ſuis, inquit Nonius. [ὑικῶς. Gall. *En facon de porceaux.* Ital. *A foggia de porci.* Germ Wie ein Saw. Hiſp. *En manera de puercos.* Polon. *Poſwinsku.* Vngar *Diſno modra.* Ang. *Lyk a hor ſwine.*] Nigidius Comment. Gramm. Sunt etiam adſimulanter dicta hæc, canatim, ſuatim, bovatim, quæ ab animalibus ſumuntur.

Sūsĭnum, pen. corr. σύσινον, Oleum, ſive unguentum ex liliis confectū, quæ Phrygum lingua Suſa, σοῦσα, appellantur. Plin. lib. 13 cap. 1: E' malis quoque cotoneis & ſtrutheis fit oleum, ut dicemus, melinum. Suſinum tenuiſſimum omnium eſt. Conſtat ex lilis, balano, calamo, &c. Idem & Lirinum appellatur. λείρινον. Græci enim λείρια appellant, quæ nos unius literæ immutatione *Lilia* dicimus. Plin lib. 21. cap. 5: Lilium roſæ nobilitate proximum eſt, & quadam cognatione unguenti oleiq;, quod Lirinon appellatur.

Sūſcĭo, ſcis, ſcivi, ſuſcire, verbum antiquū eſt, Scio, ſive cognoſco. [ידע *jadhāh.* ἴσημι.] Plaut. in Menæch. Eho Meſſenio accede huc. MESS. quid negotii eſt? ſuſciri Quid eo opus eſt?

Suſcĭpĭo, ſuſcipis, pen. cor. act. t. Recipio, ſubeo. [קח *lakdch.* παραδέχομαι, ἀναιρέομαι, ὑποδύομαι. Gall. *Entreprendre prendre, receuoir.* Ital. *Prendere, pigliare, riceuere.* Ger Auff ſich nehmen. Belg. Op hem nemen. Hiſp. *Tomar, recebir* Pol. *Naſie przymuie.* Vng *Be fogadom, ream vezem.* Ang. *To interpriſe, tak, or receiue.*] Cic. lib. 1. de Fin. Sed ut omittam pericula, labores. dolorē etiam quem optimus quiſq; pro patria & pro ſuis ſuſcipit, ut non modò nullam captet, ſed etiā prætereat omnes voluptates: dolores deniq; quoſvis ſuſcipere malit, quā deſerere ullā officii partē. Idem pro Cluent. Neq; mihi quicquā oneris ſuſcepi, quū iſta dixi, quo minus honeſtè hanc cauſam & liberè poſſem defendere. Terent. Hecyr. Cum puella anum ſuſcepiſſe inimicitias

non pudet?

non pudet? ¶ Suscipere liberos, est gignere. [זרע *holidh.* ἀναιρεῖσθαι παῖδας.] Plaut. Qui geminos ex ancilla susceperit liberos. Cic. 5. Verr. Susceperas enim liberos non solùm ubi, sed etiam patriæ Tacitus lib. 2. Ducere uxorem, suscipere liberos, ne clarissima familia extingueretur ¶ Suscipi in lucem, pro nasci. Cic. de Arusp. resp. Eodem enim tempore & suscipimur in lucem, & hoc cœleste spiritu agimur. ¶ Accipitur item suscipere pro eo quod est sermonẽ excipere, & in vicem respondendi succedere. [עבה *hanith.* ὑποδεχεσθαι.] Virg. lib. 6. Aen. Suscipit Anchises, atq; ordine singula pandit.

Susceptus, a, um, participium, Cœptus, inchoatus. [נקח *nilkách.* ἐγχειρηθείς, ἐπιχείρημα Gall. *Ouurage entreprins, entreprinse.* Ital. *Cosa pigliata, accettata* Ger. Ein fuernemmen. Hisp. *Cosa tomada à su cargo.* Pol Przedsięwzięcie. Vng Felfogadtatos, et kezdetett. Ang. *An interprise*] Ovid. 11. Metamorph. -susceptaq; magna labore Crescere difficili.

Susceptio, tionis, verbale, f. t. Ipse suscipiendi actus, receptio. [ὑποδέξια, ὑποδοχή Gall. *Reception, entreprinse.* Ital. *Essi pigliare, accettamento.* Ger Zu handen nemmung/vnderwindung. Hisp. *Tomamiento a su cargo.* Pol Przyięcie. Vng. Felfogadas Ang *An interprising.*] Cic pro Muræna. Et quoniam in hoc officio studiũ meæ defensionis ab accusatoribus, atq; ipsa susceptio causæ reprehensa est, antè quàm pro L. Muræna dicere instituo, pro meipso pauca dicam.

Susceptor, tis, [ἐγχειριστής. Vn *Mukaís, zakos, muka fogado.*] Justinus histor. lib. 8. Magna pecunia locare, & muros per civitates, & phana, & templa facienda, & ut per præcones susceptores, sollicitarentur. Vbi susceptor manceps ¶ Interdum susceptor est qui alios cõducit, ὑποδοχεύς, ut alcatorum susceptor, D. li. 11 Tit. 5. l. 1 Susceptorem enim dũtaxat prohibuit vindicari, non & collusores.

Suscito, suscitas, pen. corr. act. p. Excito. [הקים *hakím.* ἐγείρω Gal. *Suscitter, esmouuoir, muter, esueiller.* Ital. *Festare.* Ger Auffwecken Bel Opwecken Hisp *Despertar.* Pol Wzbudzam Vng. *Felkéltóm, serkentem.* Ang *To raise, to moue or stirre vp, to wak fro mesleap.*] Plaut. in Mostel Quis istic dormit? PHIL. Callidames. I. suscita istum. Cic. 4. Tusc. Noctu ambulabat in publicis Themistocles, quòd somnum capere non posset: quærentibus q; respondebat: Miltiadis trophæis se è somno suscitari. ¶ Ignis item suscitari dicitur, quum jam semisopitus vigori suo restituitur. ἀναπλέω, ἀναζωπυρέω. Virgil. 8. Aeneid Hæc memorans, cinerem & sopitos suscitat ignes. ¶ Transfertur & ad alia. ut quũ iram, quæ jam languerat, suscitari dicimus: hoc est, renovari, seu revivisce re. Ovid. 3. de Arte: Quos libet extinctos injuria suscitat ignes. ¶ Suscitare mortuum: id est, ad vitam revocare. Seneca: Nec tam sanare languentem visus est, quàm mortuum suscitare.

Suscitabulum, Incitamentum dicitur. [ὑπόκαυμα ὀπτήσεως, ὀρμητήριον. Gall *Incitation, esmotion* Ital *Incitamento* Ger. Erweckung. Hisp. *Incitamento.* Pol Wzbudzenie. Vng *Felindito, ingerlõ.* Ang *A stirring vp or mouing.*] Varro in Satyr. quam ὄνον ὠδῆς λύρᾳ inscripsit, Symphonia vocis suscitabulum: Nonius.

Suscus, Vide SVBSCVS

Suspecto suspectas, vide SVSPICIO

Suspendo, des, ere. (inquit Cælius) Idẽ quod Suprà pendeo. [תלה *nithláh* υπαρέμματος Gall. *Estre pendu d'enhaut, estre pendant.* Ital *Pendere da alto.* Ger. Oben hangen Hisp. *Estar colgado ò suspenso* Pol Wyśnm. Vng. *Felvetel fw. ggók* Ang *To be hanged ouer or on high*] Colum lib. 4 cap. 28: Sæpe enim notavi per imprudentiam rusticos subjicere jugo palmam, & ita colligare, ut solo vimine suspendeat. Sic enim leg. tille: sed non rectè: quum emendatiora Columellæ exemplaria Suppendeat. legendum ostendant.

Suspendo, suspendis, act. t. Appendo, alligo [תלה *taláh.* ἀναρτῶ, ἀναπλῶ, ἀναχρεμνύμι Gall. *Pendre, soustendre.* Ital. *Appiccare.* Ger Auffhencken/anhencken Bel Ophangen. Hisp *Colgar, ahorcar.* Pol. Zawieszam. Vng. *Bel fig gextem, akazom.* Ang *To hang*] Plin. lib. 20. cap 20: Quem scio propter impatibiles uvæ morbos radicem ejus filo suspensam in collo gerere, præterquam in balneis. Horat. lib. 1. Carm. Od. 5: -me tabula sacer Votiva in balneis. Horat. lib. 1. Carm. Od. 5: -me tabula sacer Votiva paries indicat humida Suspendisse potenti Vestimenta maris deo. Virg. lib. 4. Georg. Antè novis rubeant quàm prata colo ribus, antè Garrula quàm tignis nidum suspendat hirundo. ¶ Quandoq; ponitur pro sublevare, sustollere. Apuleius: Quũ deberet manum porrigere. c. p. stro suspendere, cauda sublevare, nullum mihi ferebat auxilium. ¶ Quandoq; pendendo interimere χειμάω. Cic. 5. Verr. Centurionum Dioclem homi-

nem locupletem suspendisse se cõstat. Idem 1. de Orat. Quum familiaris quidam quereretur quòd diceret, uxorẽ suam suspendisse se de ficu: Amabo te, *inquit*, da mihi ex ista arbore, quos seram surculos. ¶ Suspendere rem aliquam: id est, differre, prorogare. [משך *mischschech* ἀναβάλλω.] Livius lib 9. bell Mace t Movit aliquantum oratio regis legatos: itaq; medio responsorem suspenderunt Ovid. lib 4. Fast. Dat tamen exequias, nec jam suspendere fletum Sustinet ¶ Suspendere aliquem, pro incertum reddere. Plin. Epist ult. lib. 2: Diu miseram expectatione suspendit Plautus: Vix compos mẽtis sum, ita mihi suspendit animũ Curt lib 9 Ea ipsa res omnium animos expectatione suspenderat: quippe armato congredi nudum, dementia, nõ temeritas videbatur. ¶ Suspendere spiritum, pro eo quod est paulùm quiescere inter legendũ, & subsistere. Quo ut sciat puer ubi suspendere spiritum debeat: quo loco versum distinguere, ubi claudatur sensus, ubi incipiat. ¶ Aedificium suspendere. Cic in Topicis: Non enim ejus vitio qui demolitus est, damnũ factum est. sed potiùs operis vitio, quod ita ædificatum est, ut suspendi non posset.

Suspensus, a, um, Pendens. sublatus. [תלוי *talui* κρεμάμενος, ἀνακρεμάμενος. Gall. *Souspendu* Ital *Impiccato, sospeso.* Ger Auffgehenckt. Hisp *Ahorcado, anorcadixo.* Pol Zawieszony Vng Felfogadtatos, *felakaztatot* Ang *Hanged*] Cic. de Leg Agrar. Roma cœnacu is sublata atq; suspensa. Liv. lib 8. ab Vrbe condita: Suspensus reste manibus se demisit Horat lib. 1. Ser. Sat. 8: Interea suspẽsa graves aulæa ruinas In patinas fecêre. ¶ Suspensus pro incerto, ac dubio. [תלוי *talui* ἀπορος, ἀπηρτημένος. Gal. *Suspens & en doute* Ital *Dubio, incerto* Ger Zweyffelhafftig/auffgezogen Hisp. *Dudoso.* Pol Niepewny watpliwy. Vn *Bizonytalan, ketseges* Ang. *Vncertane, doubtful.*] Seneca: Suspensus animo, quid ageret cogitabat. Virg. lib. 6 Aeneid. Dicam equidem, nec te suspensum nate tenebo. Idem 2 Aen Suspensi Eurypylum scitatum oracula Phœbi Mittimus. ¶ Suspensus somnus, pro inquieto, intráquillo, in quo mens curis est fatigata: cui contrarius est profundus somnus. Cic. 1. Tusc ex poeta quopiam vetusto: Mater te appello, tu quæ curã somno suspenso levas. ¶ Suspensus gradus, pro placido ac silenti. ἀκροποδητί. Terent. in Phorm. Hæc ubi ego audivi, ad fores suspenso gradu placidè ire perrexi.

Suspensio, onis, verbale f. t. Incertitudo. [ἀπορία Gall *Souspension, incertitude & doute* Ital. *Incerteza, dubbieta* Ger Auffzihung. Hisp *Duda.* Pol Niepewność. Vng *Bizontalanság.* Ang. *Hanging, vncertainti.*] Hirtius lib. 5. bell. Afric: Erat in castris Scipionis superiore tempore magnus terror, & expectatione regiarum copiarũ exercitus ejus magis suspensione animi ante adventum fubæ commovebatur.

Suspendium, dii, n. s. pro suspensione. [ἀπαγχόνισις Gall. *Pendement.* Ital. *Appiccamento* Ger Auffhencknng. Hisp *Obra de ser ahorcado.* Pol *Obiesienie.* Vng *Felakaztas.* An. *Hanging*] Gell. Suspendio vitam finivit. Cicer. 5. Verr. Non, *inquam* perpetere, ut homines injuriæ tuæ remediũ morte ac suspendio quærerent. Martial lib 1: Jam suspendia sæva cogitabas. Ovid. lib. 1 Amor eleg 12: Arbor erat, duram cui misera arbor misero suspendia collo.

Suspensor, oris, f. m. Qui suspensus est cui vita laqueo est adempta [תלוי *talúi* ἀπηρτημένος. Gall *Pendu en vn gibet* Ital. *Appiccato.* Ger Ein auffgehencketer Hisp *Ahorcado.* Pol *Obiesiony, obesły* Vng *Felakaztatot* Ang *That is hanged on the gibbet.*] Plin. scribit laqueum suspendio esse circundatum temporibus; dolorem capitis sedare. Idem pœnam laquei præposteram appellat, ex eo quod includatur ipse spiritus, cui exitus quærendus erat.

Suspicio suspicis secũda syllaba correpta, act. t. Suisum aspicio [הביט *hibbit.* ἀναβλέπω, ὑπερόπτω. Gall *Regarder en haut, & contremont* Ital *Guardar in su.* Ger Vbersich sehen/auffsehen Bel. Opsien Hisp *Mirar arriba.* Pol. Wyglądanie Vng *Felnezek fel tekintek* Ang *To looke vpward*] Virg. 1. Aen O'ferunt alii, quorum jam mœnia surgunt. Aeneas arcem: & fastigia suspicit urbis. Cic. 1. Tusc. Et altra f. speximus. tùm ea quæ sunt infixa certis locis: tùm illa nõre, sed vocabulo cernãt a. Idẽ de Somnio Scipionis, Aliquantoq, pòst suspexit in cœlũ. Virg. 1. Georg. aut bucula cœlũ Suspiciens patulis captavit naribus auras. ¶ Suspicere aliquem, admirari, & venerari: quasi supra nos aspiciamus illum esse collocatum, quem admiramur [ὑπερβλέπω, ὑπερμαζόω Gall *Honorer, admirer.* Ital *Honorare* Ger Einen in hoher achtung halten Hisp. *Tener en acatamiento à otro* Pol Miec w szacunku. Vng Bõ. *wellens.* Ang. *To haue in admiration*] Cicer lib 2. Offic. itaque eos viros suspiciunt maximisque efferunt laudibus. Idem in Oratore: Eloquentia quam suspicerent omnes, quàm admirarentur, quam ad se assequi posse diffiderent. ¶ Suspicere etiam significat Suspectum habere: [ὑπόνοιαν ἔχω. Gall *Soupçonner, auoir pour suspect.* Ital *Hauer sospetto.* Germ. Im argwon haben. Hisp. *Sospechar, hauer por sospechoso.* Pol Mieć Wyderzenie Vng. *Gyanakodni.* Ang. *To suspect.*] ut apud Sallustiũ in Iugurtha: Per idem tempus Bomilcar (cujus impulsu Iugurtha:

gurtha deditionem, quã metu deseruit, incœperat) suspectus regi, & ipse eum suspiciens, novas res cupere, ad perniciẽ ejus dolum quærere.

Sūspēctŭs, suspecta, suspectum, nomen ex participio, In suspicionem adductus. [ὑποπτος. Gall. *Suspect, souspeconné.* Ital. *Cosa che si ha in sospetto.* Ger. Argwönisch/ oder argwönitger verdacht/ der im argwon ist Hisp. *Cosa sospechosa.* Pol. *Podeyrzony.* Vng. *Az kibex gianasag vagion.* Ang. *Suspect.*] Cicero in Catilinam: Si me meis civibus tàm graviter suspectum atq; infensum viderem, carere me aspectu civium, quàm infectis oculis omnium circunspici mallem. Idem 3. Offic. Quum filius patri suspectus esset de noverca. Virgil. 4. Aeneid. Suspectas habuisse domos Carthaginis altæ. Cic. de Amicit. Hæc est enim Tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla stabilis benevolentiæ potest esse fiducia: omnia semper suspecta atq; solicita sunt. Suspectior, oris, comparativum. Cicer. 2. Offic. Quo enim quis versutior & callidior est, hoc invisior & suspectior detracta opinione probitatis. Liv. 7. bel. Punic. Is omnia suspectiora, quàm antè fuerant, in Senatu fecit.

Sūspēctŭs, us, ui, m. q. Actus suspiciendi: id est, sursum aspiciendi. [מבט *mabbát* (vel) *mebbat.* ὑποβλεψις, ἀναβλεψις. Gal. *Regard de bas en haut.* Ital. *Essó riguardar in alto, riguardo in su.* Ger. Das vbersich sehen oder obsich tugen. Hisp. *Mirada arriba.* Pol. Wzgliad. Vng. *Fel nezes.* Ang. *A looking vpward, suspicion.*] Plin. lib. 9. cap. 38: Laus ei summa, color sanguinis concreti, nigricãs aspectu, idemq; suspectu refulgens. Hoc est, si sursum conspiciatur, & in aërem, quod dicitur. ¶ Suspectus, pro altitudine. Virgil. 6. Aeneid. tum Tartarus ipse Bis patet in præceps tantùm, tenditq; sub umbras, Quantus ad æthereũ cœli suspectus Olympum. ¶ Suspectus, pro admiratione. Senec. de Benefic. lib. 2. cap. 25: Videndum est quid maximè faciat ingratos: aut nimius sui suspectus, & insitum mortalitati vitium, sc, suaq; miranditaut aviditas, aut invidia.

Sūspectĭo, onis, verbale, f. t. Suspicio. [ὑποψια. Gall. *Souspecon.* Ital. *Sospitione, sospetto.* Ger. Ein argwon. Hisp. *Sospecha.* Pol. *Podeyrzenie.* Vng. *Gianusag.* Ang. *Suspicion.*] Terent. And. Nam quî istæc tibi incidit suspectio?

Sūspēcto, ctas, frequentativum, Sursum specto. [ὑποβλέπω, ἀναβλέπω. Gall. *Regarder souuent en haut.* Ital. *Guardar spesso in su.* Ger. Obsich sehen eins sehens. Hisp. *Mirar à menudo arriba.* Pol. *Kugorze patrze.* Vng. *Fel tekintelek.* Ang. *To look often vpward.*] Mart. Oculisq; suspectans sidera. ¶ Interdum suspectum habeo. [Gall. *Souspeconner.* Ital. *Sospettare.* Ger. Im argwon haben. Hisp. *Sospechar.* Pol. *Mam wpodeirzeniu.* Vng. *Gianakodom.* Ang. *To suspect or mistrust.*] Tacit. lib. 1: Et quidam scelus uxoris suspectabant. Idem li. 4: Pellit domo Sejanus uxorem Apicatam, ex qua tres liberos genuerat, ne pellici suspectaretur.

Sūspĭcŏr, suspicaris, d. p. Suspicionẽ habeo, in suspicione sum. [ὑποπλομαι, ὑπολογίζω, ὑπονοέω, ὑποτοπέω. Gall. *Souspeconner, se douter, mescroire.* Ital. *Pensare, sospettare.* Ger. Argwonen. Bel. Vermoeyen Hisp. *Sospechiar ò baruntar.* Pol. *Spodziewam sie, mam wmniemaniu.* Vng. *Gyanakodom.* Ang. *To suspect or mistrust.*] Terent. in Heavt. Nam mihi nunc nihil rerum omnium est Quod malim, quàm me hoc falsò suspicarier. Cæsar 8. bel. Gall. Cæsar etsi discessum hostium animadvertere non poterat, incendiis oppositis: tamẽ id consilium quum fugæ causa initium suspicaretur, veritus nequid in ipso offenderit, hominem summa vi retinere cœpit. Ovid. Epist 1: Quæcunq; æquor habet, quæcunq; pericula tellus, Tam longæ causas suspicor esse moræ. Cic. Attic. lib. 7: Scribe nõ modò siquid scies, aut audieris: sed etiam siquid suspicabere. Differt autẽ suspicor & puto: quòd qui putant, omni genere errant: qui suspicantur, aliquid prævident. Corn. Fronto de diff vocab.

Sūspĭcāns, tis, particip. ὑποπλεων. Terent. Andr. Egomet quoq; ejus causa in funus prodeo, Nihil suspicans etiam mali.

Sūspĭcĭo, onis, verbale, f. t. Ipse suspicandi actus. [ὑπονοια, ὑποψια. Gall. *Souspecon.* Ital. *Sospettione.* Ger. Ein argwon. Bel. Een vermoeynghe. Hisp *Sospecha.* Pol. *Mniemanie, podeirzenie.* Vng. *Gianakodas, gyanosag.* An. *Suspicion.*] Cic. 1. de Finib. Plenumq; improborum facta primò suspicio insequitur, deinde sermo, atq; fama, tùm accusator, tùm Iudex, multi etiam, ut te Consule, ipsi se judicaverũt. Idem ad Lentulum lib. 1: Gratiam aũt nostram extinguit hominum suspicio. Terent. Eynuch. Imò magis auge suspicionem. Plaut. Pseud. Suspicio mihi nunc est, vos suspicarier, Me hæc idcirco tanta facinora promittere, Qui vos oblectem. Terent. Evnuch. -jam tunc erat suspicio Dolo malo hæc fieri omnia.

Sūspĭcĭōsŭs, a, um, Qui pronus est ad suspicionem, quiq; suspicatur. [ὑπολαπτικος. Gall *Souspeconneux.* Ital. *Sospettoso, ombroso.* Ger. Argwönig / das leichtlich ein argwon fasset. Hisp *Sospechoso.* Pol. *Lieda skad podeirzenie maiaci.* Vng. *Gyanos.* Ang. *That suspecteth much and easily.*] Terent. in Adelph. Omnes quibus res sunt minùs secundæ, magis sunt nescio quomodo Suspiciosi: ad contumeliam omnia accipiunt magis: Propter suam impotentiã se semper credunt negligi. Cic. 7. Verr. Te conscientia timidum, suspiciosumq; faciebat. Idem ad Quint. Frat. lib. 11: Esse nimis suspiciosum & durũ in suos. ¶ Accipitur etiam quãdoq; passivè, pro eo qui in suspicionẽ facilè incidit, quiq; suspectus est. Cicer. pro Roscio Amerino: Verùm id quod adhuc est suspiciosum, nisi perspicuũ res ipsa fecerit, hunc affinẽ culpæ judicatote. Idem pro Flacco: Et is est reus avaritiæ, qui in uberrima re turpe compendium, in maledicentissima civitate, suspiciosissimo negotio, maledictum omne, non modò crimen effugit.

Sūspĭcĭōsè, suspiciosiùs, adverb. [ὑποπτως. Gall. *Souspeconnéement, par souspecon.* Ital. *Sospettosamẽte.* Ger Argwönitglich. Hisp. *Sospechosamente.* Pol. *Podeirzenie.* Vng. *Gyanakodua, gyanosan.* Ang. *Suspiciously.*] Cic. pro Sexto Rosc. Amerin. Quum enim aliquid habeat quod possit criminosè ac suspiciosè dicere, apertè ludificari & calumniari sciens non videatur. Idem de clar. Orat. Qui suspiciosius, aut criminosius diceret, audivi neminem.

Sūspĭcāx, cacis, adjectivum, om. t. Suspiciosus. [ὑποπτικος. Gall. *Souspeconneux.* Ital. *Sospettoso.* Ger. Argwönig. Hisp. *Sospechoso, que mucho sospecha.* Pol. *Podeirzenie wsobie zawdi maiaci.* Vn. *Gyanakodo, gianos.* Ang. *Suspicious, that suspecteth.*] Tacit lib. 3: Iis haud aliàs intentior populus, plus sibi in principem occultæ vocis, aut suspicacis silentii permisit. Idem lib. 1: Etiam Qu. Hatterius & Mamercus Scaurus suspicacem animũ perstrinxêre.

Sūspīro, as, pen. prod. n. p. Spiritũ ab imo pectore traho, quod solicitudinis aut doloris argumentum est. [אנח *anách* אנק *anák*, בנאקה *neenák.* στενω, στενάζω. Gall. *Souspirer.* Ital. *Sospirare.* Ger. Erseufftzen. Bel. Suchten. Hisp. *Sospirar ò acezar.* Pol. Wzdycham. Vng *Fohazkodom, suhaitok.* Ang. *To sighe.*] Plaut. in Menæch. Quin suspirabo sexcentum dies. Cic. Attic. li. 1: Reperire ex magna turba neminẽ possumus, quicum aut jocari liberè, aut suspirare liberaliter possimus. Ovid. Epist. 20: Ingemit, & tacito suspirat pectore. ¶ Per translationẽ accipitur pro desiderare: & sic ferè accusativo jungitur. Iuven. Sat. 11: Suspirant longo nõ visam tempore matrẽ. Tibullus lib. 4. Eleg. 5: Quòd si fortè alios jam nunc suspirat amores. Suspirare in aliquem. Ovid. 1. Fastor. Hanc cupit, hanc optat, solã suspirat in illam.

Sūspīrātŭs, us, m. q. Actus ipse suspirandi. [אנחה *anachâh* אנקה *anakáh.* στεναγμος, στεναχη. Gall *Souspirement, souspir.* Ital. & Hisp. *Sospiro.* Ger. Erseufftzung. Pol. Wzdichanie. Vng. *Fohazkodas, suhaitas.* Ang. *Sighing.*] Ovid. 14 Metam. Respicit hunc vates, & suspiratibus haustis, Nec dea, sum, dixit.

Sūspīrĭum, rii, n. s. Ipsa suspiratio: hoc est, ab imo pectore spiratio. [אנחה *anachâh* אנקה *anakáh.* στεναγμος, στεναχη. Gall. *Souspir.* Ital. & Hisp. *Sospiro.* Ger. Einseufftzen. Bel. Een suchtinge. Pol. Westchnienie. Vng. *Fohazkodas, suhaitas.* Ang. *A sighe.*] Cic. Att. lib. 13: Consul est impositus is nobis, quẽ nemo, præter nos philosophos, aspicere sine suspirio posset. Ovid. 2. Metam. præsagaq; luctus Pectore sollicito repetes suspiria, *&c.* Idẽ 10. Metam. Myrrha patre audito, suspiria duxit ab imo Pectore. Col. lib 6. cap. 14: Interdũ tumore palati cibos respuit, crebrũ suspiriũ facit. ¶ Accipitur aliquando Suspiriũ, pro ipsa spirandi difficultate: Græci ἄσθμα vocant. Plin. libro 10. cap. 9: Ad tormina regios morbos, tussim veterem cum suspirio.

Sūspīrĭōsī, [באבקים *neenakim.*] Qui spirandi difficultatem patiuntur: vel quibus vitiosa est respiratio, quos Græci ἀσθμαντικὸς vocant [Gall. *Asthmatique, qui ont courte haleine.* Ital. *Smatici.* Ger. Schwärtlich athmende / die ein kurtzen athem haben. Hisp. *Accezosos.* Pol. *Trudno wzdi chaiaci.* Vng. *Szugo, az kik nehezen veznek lelket.* Ang. *That fetcheth the breath panefullie.*] Colum. lib. 6. cap. 37: Febrienti mulæ cruda brassica datur, suspiriosæ sanguis detrahitur.

Susque deq; fero, quod & Susq; deq; habeo dicimus, Aequo animo sum, & quod accidit non magnifacio. ἀδιαφορω. ¶ Interdum negligo atq; contemno: hoc est, sursum an deorsum feratur res, parvifacio. Plaut. in Amph. Atq; in me susq; deq; esse habituram putat? Vide Gell. lib. 16. cap 9.

Sūsĭlĭo, fussilis, Vide SVBSILIO.

Sūstĕndo, is, di, ensum, ere, Decipiendi gratia subdere aliquid aut machinari. [יקש *jakásch.* ὑποτεινω.] Salust. Dum sustendit insidias militi.

Sūstĭnĕo, nes, secunda syllaba correpta. Fulcio, labentem excipio, alioqui ruiturũ retineo. [סמך *samách.* αἰτχω, βαστάζω. Gall. *Soustenir, endurer & souffrir.* Ital. *Sostenere.* Ger Obsich halten/ auffenthalten. Hisp. *Sostener.* Pol. *Znosze, mam nosobie, zatrzimiwam.* Vng. *Tartom, tamaztom.* Ang. *To sustene, to hold vp or suffer.*] Plautus in Menæch. sustine has Penicule exuvias. Idem Pœnul. Quantum hominum terra sustinet. Cicero 2. de Natura deorum, ex quo concluditur quum omnes Mundi partes sustineantur calore. Plinius libro 12. capite 25: Vineæ sine adminiculis se ipsæ sustinent. ¶ Sustinere interdum ponitur pro pati, tolerare. [סבל נשא *sabál nasá.* αἰτχυνθαι, ὑποφέρειν, φερειν.

φέρω. Pol. Wcyierpywam. Vng. *Zemuedni.*] Cicer. 7. Philip. O' dii immortales, quis hujus potentiam poterit ſuſtinere? Terent. in Phorm. prima cottio eſt acerrima. Si eam ſuſtinueris, poſt illa jam, ut lubet, lúdas licet. Plin. Epiſt. 12: Et cur, *inquit*, m: putas hos tantos dolores tandiu ſuſtinere? ¶ Aliquando pro alo, reficio, egeſtatem ſublevo, nutrico. τῷ φω, αἰωρέφω. Liv. Militēs fluviali piſce & herbis ſuſtinebantur. Virgil. lib 2. Georg. hinc patriam parvoſq; nepotes Suſtinet. ¶ Suſtinere accipitur aliquando pro compeſcere, retinere & cohibere. [עצר *hatsár* חשך *chasách.*] Cicer. 4. Acad. Quum ſe à reſpondendo, ut aut approbet, aut reprobet quid, ſuſtineat, ut neq; neget aliquid, neq; ajat. ¶ Non ſuſtineo, pro non poſſum, nequeo, non audeo. Quint. lib. 2. cap 4: Nec enim hujus rei judicium differre ſuſtineo. Ovid 4 Fatt. nec jam ſuſpēdere fletum Suſtinet. Idem 6. Metamorph. ſed non attollere contrà Suſtinet hæc oculos. ¶ Suſtineo, defendo, tueor. Cic. 4. Academ. Philo autem dum nova quædam cōmovet, quòd ea ſuſtinere vix poterat, quæ cōtra Academicorum pertinacíam dicebantur, & apertè mentitur. Brutus Ciceroni: Apulcium autoritate tua ſuſtinere debes. Suſtinere perſonam, expectationem, cauſam, dignitatem imperii: id eſt, tueri, itaq; ſeſe gerere, ut iis rebus non impar videatur. Cic pro Domo ſua: Hi tales viri, qui non ſolùm conſiliis ſuis, ſed ſpecie ipſa dignitatem Reipubli cæ ſuſtinent. Idem poſt reditum: Quorum mentes anguſtæ, & humiles magnitudinem tanti imperii ſuſtinere non poſſunt. ¶ Suſtinere, differre. [משך *miſchſchéch.* ἀναβάλλομαι.] Liv. lib. 5. ab Vrbe: Compreſsiq; à Centurione, quem ſibimetipſi præfecerant, rem in noctem ſuſtinere Sic ſuſtinere actiones, pro differre & ſuſpendere ſæpè apud Iuriſconſultos. ¶ Suſtineo gradum, reprimo. Ovid. 6. Faſtorum: Obſtupui tacitus, ſuſtinuiq; gradum. ¶ Suſtinere dicitur deus manum ſuam, quando retrahit. Ovid. lib. 5. Faſtorum: Sæpè Iovem vidi, quum jam ſua mittere vellet Fulmina thure dato ſuſtinuiſſe manum.

Sūſtĕnto, tas, act. p. frequentativū eſt à Suſtineo, Fulcio, & alioqui ruiturum retineo. [סמך *ſamách.* αἴσσω, βαστάζω. Gall. *Soutſtenter.* Ital. *Soſtentare.* Ger. Auffenthatten/vor dem fall enthatten. Hiſp. *Soſtentar.* Pol. *Podpieram, podzierżwam.* Vng. *Megtamaztom.* Ang. *To ſuſteine, to aide or help, to nourish.*] Virg. 10. Aeneid. Huic frater ſubit Alcanor fratremq; ruētem Suſtentat dextra. ¶ Nonnunquam idem quod tolero, ſeu patienter fero. [סבל *ſabál* נשא *naſá.* αἴειρομαι, ὑπομένω, φέρω. Gall *Endurer & porter patiemment.* Ital. *Sopportare pattentemente.* Ger Gedultigtlich tragen/dulden. Hiſp. *Padeſcer ò ſufrir moleſtias.* Pol. *Cierpliwie znoſze.* Vng. *El twerdm, bekeuel xenuedem.* Ang. *To ſuffer, to abide patientlie.*] Saluſt. ad Cæſ. de Republica ordin. Poſtremò ſapientes pacis cauſa bellum gerunt, laborem ſpe otii ſuſtentant. Cic. pro Flacco: Hominum mentes, cogitationesq; ſpes ſuſtentat. Idem Mario lib. 7: Tu modò iſtam imbecillitatem valetudinis tuæ ſuſtenta & tuere. Cæſ. 7. bell. Gall. Vſq; eò, ut complures dies milites frumento caruerint, & pecore è longinquioribus vicis abacto, extremam famem ſuſtentarent. Idem tertio belli Civilis: Iamq; frumenta matureſcere incipiebant, atque ipſa ſpes inopiam ſuſtentabat, quòd celeriter ſe habituros copiam confidebant. ¶ Suſtentare ſe: id eſt, fortem animum in rebus adverſis gerere, & fortunæ non ſuccumbere. Cic. Terentiæ lib. 14: Quod reliquum eſt, ſuſtenta te mea Terentia, ut potes. Idem Torquato lib 6: Tu velim te, ut debes & ſoles, tua virtute ſuſtentes. Idem Attic. lib. 3: Me vix, miſereq; ſuſtentō. ¶ Suſtentare, pro alere, ſeu reficere, & egeſtatem alicujus ſublevare. [כלכל *chilchél* τρέφω, αἰωρέφω. Gall. *Nourrir* Ital. *Nodrire.* Ger. Ernehren/erhalten Hiſp. *Criar.* Pol. *Odżywic wichowac.* Vng. *Taplalom.* Ang. *To nourihe.*] Cic. Attic. 9. Valetium negat habere quicquam Dejotarus Rex, eumq; ait à ſe ſuſtentari. Terent. in Adelph. alit illas: ſolus omnem familiam Suſtentat. ¶ Suſtentatum eſt, imperſonale. Cæſar 2. bell. Gall. Id ex itinere magno impetu Belgæ oppugnare cœperunt: ægrè eo die ſuſtentatum eſt.

Sūſtēntātĭo, onis, f. t. Expectatio, ſive dilatio. [תוחלת *tochéleth.* ὑπομονή Gall. *Souſtié, patience, attente.* Ital. *Soſtentatione, ſupportatione.* Ger. Auffhaltung/auffzug. Hiſp. *Soſtentacion, ſopportacion.* Pol. *Odkładanie.* Vng. *Varakodas, halazas* Ang. *An holding or bearing vp, patience, and ſuffering.*] Cic. 2. de Invent. Deinde utrum ſtatim geri neceſſe ſit, utrum habeat aliquam moram & ſuſtentationem.

Sūſtēntācŭlum, n. ſ. Id eſt, fulcimentum quo aliquid ſuſtinetur. ἐρεισμα.

Sŭſtollo, lis, verbum eſt obſoletum, Attollo, ſive ſurſum ſublevo. [נשא *naſá* αἴρω, φέρω, αἰωρέω, ὑπάρχω. Gall *Eſleuer en haut, ſouſtener* Ital. *Solleuare.* Ger. Auffheben. Bel. Wechnemmen/vp hefſen. Hiſp *Alear arriba.* Pol Wznoſze, dźwigam. Vng. *Fel emelam.* Ang. *To lift vp.*] A' quo manſit præteritum ſuſtuli, & tempora ab eo formata. Virgil. lib 2. Aeneid. Suſtulit exutas vinclis ad ſidera palmas. ¶ Significat autem Suſtuli, idem quod ſurſum tuli, in altum erexi, ſublevavi. ἀνῆγκα. Cicer. pro Dejotar. Quum cum in equum plures ſuſtuliſſent, vix in eo hærere ſenex potuit. Idem lib. 2. de Natura deorum: Phaëthontem Sol in currum ſuſtulit. Idem Attico: Salaminii nos decretis ſuis in cœlum ſuſtulerunt. ¶ Aliquando idem quod ſuſcepi. Cicer. in Antonium: Qui ex libertina ſuſtulerit liberos. Cicer. pro Roſc. Amer. Plus oneris ſuſtuli, quàm ferre poſſum. ¶ Nonnunquam pro educavi. [כלכל *chilchél.* τρέφω.] Virgil. libro 9. Aeneid. Mæonio regi quem ſerva Lycimnia furtim Suſtulerat. ¶ Nonnunquam item occidi, necavi, abſtuli de medio, abrogavi, perdidi, deſtruxi, ſubverti. [הרג *harágh* הסיר *heſír.* ἀναιρέω.] Vnde eſt diſtichon illud apud Sueton. in Nerone:

Quis neget Aeneæ magna de ſtirpe Neronem?
Suſtulit hic matrem: ſuſtulit ille patrem.

Cicer. de Divin. Xenophanes divinationem funditus ſuſtulit; Idem lib. 1. Offic. Majores noſtri Carthaginem funditus ſuſtulerunt.

Sūblātĭo, onis, verbale, f. t. Ablatio, ſive deſtructio. [ἀφαίρεσις. Gall. *Oſtement, deſtournement.* Ital. *Eſſo portar via, eſſo togliere.* Ger. Auffhebung/hinnemmung. Hiſp. *Quitamiento.* Pol. *Podniesienie, odiecźie.* Vng *El rontas, vexies.* Ang. *A taking away.*] Quintil lib. 7. cap. 2: An reſtitutio pro ſublatione judicii ſit.

Sūſtŭli, præteritum, Vide S V F F E R O, S V S T O L L O, & T O L L O.

Suſum, pro ſurſum, apud antiquos. Cato cap. 157: Ita ſubducito ſuſum animam quàm plurimum poteris: in triduo polypus excidet.

Sŭſurrŭs, ſuſurri, m. ſ. Parvum & ſummiſſum murmur. [חש *láchaſch.* ψιθυρισμός. Gall. *Vn bruit ſourd, murmure* Ital. *Mormoratione, mormorio.* Ger. Ein gemummel/ gereüſch/ alß der flieſſenden waſſeren. Hiſp *Zumbido o ſonido de abeja.* Pol. *Szczerk, ſzum.* Vng. *Suttogas, ſugas.* Ang. *A low murmuring, muttering, or whiſpering.*] Cic. 4. Tuſc. Leviculus tanè noſter Demoſthenes, qui illo ſuſurro delectari ſe dicebat, aquam ferentis muſerculæ (ut mos in Græciâ eſt) inſuſurrantisque alteri, &c. Horat. libro 1. Carm. Levesque ſub noctem ſuſurri. Virgil. 1. Aeglog Sæpè levi ſomnum ſuadebit inire ſuſurro. ¶ Declinatur etiam hoc Suſurrum. Ovid. lib 7. Metamorph. Procrin adit, linguaq; refert audita ſuſurra.

Sŭſŭrŭs, adjectivum. [חש מתחש *mithlachéſch* ברגן *nirghán.* ψιθυρίζω. Gall. *Qui murmure & babille, qui ne fait que murmurer, murmurateur.* Ital. *Che mormora, mormoratore, ſuſurrone.* Ger Mauderend. Hiſp. *Murmurador que zumba.* Pol. Szczerczenie, ſzumienie. Vng *Suttogo, ſuttogua.* Ang. *That maketh a low and ſmall noize, as leaues of trees.*] Ovid 7. Metamorph. Procrin adit, linguaq; refert audita ſuſurra.

Sŭſŭrro, ras, n. p. Murmuro, ſummiſſa voce loquor, lenem & ſummiſſum ſtrepitum edo: quale eſt aut apum murmur, aut aquæ molliter defluentis, aut venti leniter ſpirātis. [הגה חש *hithlachéſch* ברגן *nirghán.* ψιθυρίζω. Gall. *Murmurer entre ſes dents, ſuire vn bruit bas.* Ital. *Mormorare, bucinare.* Ger Ein ſtillen traurſchen/ murmlen/ ein getummel machen. Bel. Murmelen. Hiſp *Zumbar. haxer ruido, murmurar.* Pol. *Mruczę, ſzczerczę.* Vng. *Suttogok, tſergedezek.* Ang. *To whiſper in the eare, to mutter.*] Virgilius Culice: Ima ſuſurrantis repetebant ad vada lymphæ. Et paulò pòſt: quos leniter afflans Aura ſuſurrantis poſſit conſundere venti. ¶ Sumitur aliquando pro clanculum. Terent. in Andr. Iam ſuſurrari audio, civem Atticam eſſe hanc Martial. lib. 2: Nequid fortè petam, timet caveréq;, Et ſecum ſic, ut audiam, ſuſurrat Ovid. Epiſt. 18: Aut ego cum chara de te nutrice ſuſurro.

Sŭſŭrrātĭo, onis, verbale, f. t. [חש *láchaſch* ψιθυρισμός. Gall. *Murmurement, & bruyement tout bas.* Ital. *Mormorio tra denti.* Ger. Ein gemürmel. Hiſp. *Zumbido, obra de murmurar.* Pol. *Mruczenie* Vng. *Suttogas.* Ang *A muttering or whiſpering in the eare.*] Cælius ad Ciceronem, lib. 8: Ad Cæſarem crebri & non belli de eo rumores, ſed ſuſurrationes duntaxat veniunt.

Sŭſŭrro, ſuſurronis, m. t. Detractor, maledicus: qui non apertè loquitur, qui voce demiſſa auribus hominū obſtrepit. [רגן *nirghán* רכיל רגל *roghél* הלך רכיל *holéch rachíl.* ψιθυρος. Gall. *Murmurateur.* Ital. *Mormoratore, ſuſurrone.* Ger. Ein ohrenblaſer/ zu ohren trager Hiſp. *Murmurador.* Pol. *Zauſznik, pochlebca.* Vng. *Ragalmazo.* Ang *A backbiter.*]

Sūtātēs, A' Plauto (modò emendata ſit lectio) dici videntur idem, qui ſutores, aut ſaltem certum quoddam ſutorum genus. Sic enim legitur apud ipſum in Aulularia: Statifullo, phrygio, aurifex, lanarius, Cinifiones, patagiarii, induſiarii, &c. Propolæ, linteones, calceolarii. Sedentarii, ſutrates, diabathrarii. [οἱ ῥάπται Gall. *Cordonniers* Ital. *Calzolaij.* Ger. Schuhſticker. Hiſp *Capateros.* Vng. *Varga, varro.*]

Sūtēlă, telæ, f. p. Doloſa aſtutia (ut inquit Feſtus) ſive res bona callidè conſuta. [ערמה *hormáh* ערמה *hormáh.* κρυπτή, δόλος, λοιδορία. Gall. *Fineſſe pleine de dol & tromperie, controuuement de tromperie.* Ital. *Aſtutia piena di fraude, trouamento d'inganni.* Germ. Ein argliſt/ geſchwinder betrug Hiſp. *Aſtucia llena de engaño.*

ganno. Pol. *Chytrosz, wł'oska sztuczka, obł'adnosz.* Vng. *Czigansag, alnoksag.* Ang. *Guile or deceit.*] Plaut. in Cap. Quando ego te exẽplis pessimis excruciavero, Atq; ob sutelas tuas te morti miserò vel te interisse vel perisse prædicent.

Sutĕrnă, Ipsa futura, sive opus sutorium. [ῥαφή. Gall. *Couſture, ou choſe couſue.* Ital. *Cucciutura ò coſa cucciua.* Germ. Schusterwerck. Hisp. *Cosedura ò costura ò coſa coſida* Pol. *Szewiectwo.* Vn *Foldozas, varrogatas.* Ang. *Sowing or sewing.*] Varro: Quo subternas facere inscius, nihil homo agis.

Sutĭlis, & Sutor, Vide SVO.

Sutura, Vide SVO.

Sŭŭs, Relativum reciprocũ, à Sui genitivo deductum, de quo suprà egimus in suo primitivo. [σφέτερος, σφὸς, ἑός. Gall. *Sien, à ſoy* Ital. *Suo.* Ger. Sein. Bel. Syn Hisp. *Suyo.* Pol. *Swoy.* Vn. ὅ... Ang. *Hu awin.*] Hic paucula tantùm annotanda sunt, quę illic sunt omissa. Suus aliquando idem valet quod sui juris, Cic. 4. de Finib. Semperq; erit in disputando suus: id est, non utetur alienis inventis argumentorum. ¶ Suum esse, aliquãdo idẽ est quod esse sanæ mentis, vel in potestate mentis. Vlp. l. 7 §. adeo. D. quib. ex caus. in possess. eat. Furiosus suus non est: id est, nõ est sanæ mẽtis. ¶ Aliquãdo idẽ quod proprius. ἴδιος. Cic. pro Rosc. Amer. Sua quẽq; fraus, & suus terror maximè vexat, suum quenq; scelus agitat. Idem 1. Offic. Expendere oportebit quid quisq; habeat sui: id enim maximè decet quod est cujusq; suum maximé. Sic ad Attic. lib. 14: Plura nobiscum hic perhonorificè & amicè Octavius, quem sui Cæsarem salutant. Plaut. in Trinum. Neu suum adimerem alteri. Idẽ Curc. Quibus sui nihil est nisi una lingua. ¶ A` Suus deducũtur composita Suapte & Suopte, quæ idẽ valẽt quod Suamet & Suomet: ut Suapte culpa: id est, suamet, vel sua ipsius culpa. Plaut. Merc. Suapte culpa ex genere capiunt genus. ¶ Suopte ingenio. Liv. 1. ab Vrbe: Suopte igitur ingenio temperatum animum virtutibus fuisse opinor magis, instructumq;. ¶ Suopte nutu. Cic. 1. Tusc. Vt terrena & humida suopte nutu, & suo pondere ad pares angulos in terrã & in mare ferantur. Suusmet? Tacit. lib. 14: Pulsi cum sauciis integri suomet ipsi metu, & angustiis viarum conflictabantur. Salust. in Iugurth. Necesse est suomet ipsi more præcipites eant.

S ante Y.

Sycites, *συκίτης*, Gemma à fici colore dicta: de qua Plin. lib. 37. cap. 11. Est item Sycites, vini factitii genus ex fico, quem alii Palmiprimum, alii Catorchiten appellant, singulis modiis in aquæ congiis tribus maceratis: ut docet idem Plin. libro 14. capite 16.

Sycŏmŏrŭs, pen. corr. f. f. [שקמה *schikmáh.* *συκόμορος*. Dioſc. Gall. *Figuier d'Egypte ſycomore.* Ital. *Sicomoro arbor.* Ger. Adams feigen/Maulbeerfeigbaum Hisp. *Higuera de Egypto.* Pol. Fykowe *drzewo w Aegypcie: item, Fikomorowe drzewo.* Vng. *Szederfa.* An. *A figge tree of Egypte.*] Arbor est mediam inter morum & ficũ similitudinem habens: unde & nomen ei impositum est. *συκὴ* enim Græcis ficus est, & *μορέα* arbor, quam & Latini morum appellant. Hanc nonnulli Ficum Aegyptiam; Theophrastus Aegyptiam morũ: Celsus inversa compositione morosycon: Dioscorides & Galenus Sycomorum appellarunt. Dioscorides scribit sycomorum esse arborem magnam, similem ficui, foliis moro quàm proximis, magna lactis copia abundantẽ. Fructum fert ter quatérve quotannis, non ramis, ut ficus, sed caudice ipso, caprificis similem ficorum grossulis dulciorem, & qui interiore farcto, nulla, qualia in fico sunt, frumenta habeat: nec nisi ferro unguibusq; scalpatur, maturescentem. Nascitur præcipuè in Rhodo, & Catia, al. ísve locis frumentis nõ admodũ feracibus. Provenit in Aegypto, maximè in Nili aggeribus, quos radicibus suis colligat, & adversus Nili inundationes munit: unde, teste Vlpiano, graviter in eos solet animadverti, qui in Nili ripis sycomorum exciderent.

Sycon, n. gen. Latinè Ficus dicitur. Martialis.

Sycŏphantă phantæ, m. p. Calumniator, delator. [הלך רכיל *holèch rachíl.* *συκοφάντης*. Gall. *Calomniateur, faux accuſateur, tromperur, emputeur, mangeur de figues.* Ital. *Calomniatore, mangiator de fichi.* Ger. Ein feigenfresser/ein falscher vertrager / der einem falschlich ein laster aufftricht. Hisp. *El que come los higos, calumniador.* Pol. *Obżygacz, kł'amſtwem ſie karmiąc, przewrotnik, żarł'ok fygow.* Vng. *Patuaros, ragalmazo.* Ang. *A quareller or wrangling fellow.*] Hujus significationis ratio ab aliis alia traditur Τῷ συκοφάντῃ (inquit Plutarchus) *τοῦνομα ὁπ φιλοπεραγμοσύνης γεγρῆσθ φασίν. κεκωλυμένων γὰρ ἀθλώντων ἐκφέρειν τὰ σῦκα, μηνύοντες & φαίνοντες τὸς ἐξάγοντας, συκοφάντας ἐκάλεσαν.* Hoc est, Sycophantæ ex cupiditate aliis facessendi negotii nomẽ factum ajunt. Nam quum Athenis vetitũ esset efferre ficus, qui eos deferebant, accusabantq;, sycophantæ sunt appellati. Alii tradunt, quum Attici juvenes in hortos alienos irrumperent, ficosq; sublegerent, pœnam capitis in eos, qui id facerent, fuisse constitutam: quam pœnã qui persequerentur ob parvula detrimenta, sycophantas appellatos: dicti itaq; videntur sycophantæ *παρὰ τὰ σῦκα φαί-*

νειν: hoc est, à ficuũ delatione. Alii nominis hujus etymon ad hujusmodi referunt fabulam, quam & Maximus Planudes in vita Aesopi refert: Quum Xanthi philosophi servus ficus domino ex agro allatos consumpsisset, ejus rei culpam in Aesopum conservum suum rejecit. Qui ut domino innocentiam suam probaret, aquam tepidam ebibit, eandemq; puram, ut hauserat, evomuit. Quod quum jubente hero, alter quoq; fecisset, unà cum aqua ficuum quoq; fructa ejecit: eaq; ratione prodito calumniatore, factum est, ut sycophantam dicamus, qui insontem falso crimine calumniatur. Plaut. in Amphit. Nimis hic scitus est sycophanta, qui quidem sit meus pater.

Sycŏphantĭă, æ, f. p. Mendacium, calumnia, fallacia. [שבכה *sibcháh.* *συκοφαντία*. Gall. *Calomnie, fauſſe accuſation, tromperie, deception.* Ital. *Bugia, calonnia, inganno.* Ger. Lugenwerck/testerung/falsche aufftrechung eines lasters. Hisp. *Calumnia, enganno.* Pol. *Kł'amſtwo, zdrada.* Vng. *Hazugsag, patuar, tſalardſag.* Ang. *A falſe or craftie accuſation, a forged crime.*] Plaut. in Asinar. Per fallaciam, quam amabam, abduxit à lenone mulierem, Neq; puduit id ætatis sycophantias struere. Idem in Asin. Perfidię laudes, gratiasq; habemus meritò diis magnas, Cum nostris sycophantiis, dolis, astutiisq;, Scapularum confidentia, *&c.*

Sycŏphantŏr, atis, ari, d. p. Sycophantias struere. [לכד רכיל *halách rachíl* שטן *satán.* *συκοφαντῶν*, Suidæ. Gall. *Calomnier, accuſer fauſement, tromper.* Ital. *Accuſare falſamente, ingannare.* Ger. Mit lugenwerck/oder falschem geschweż vmbgehn. Hisp. *Calumniar, acuſar falſamente, enganar.* Pol. *Kł'amſtwem ſie bawic, metluie.* Vng. *Tſalardkodom, patuaroskodom.* Ang. *To inuent and forge fals crimes or accuſations.*] Plaut. in Trinum mo: Quanquam hoc me ætatis Sycophantari pudet.

Sycŏphantissŏ, as, *συκοφαντίζω*. idem.

Sycŏphantĭŏsē, adverbium antiquum: hoc est, dolosè, sive per calumniam. [*συκοφαντικῶς*. Gal. *Calomnieuſement.* Ital. & Hisp. *Calumnioſamente.* Ger. Mit falschem aufftrechen/oder zureden. Pol. *Zdradliwie, kł'amliwie.* Vng. *Patuaroſon, tſalardul.* Ang. *By inuention of a falſe crime.*] Plaut. in Pscud. Ego nec sycophantiosè quicquam ago, nec maleficé.

Sycōsis, pen. prod. *σύκωσις*, Vitium est palpebræ asperæ, & granorum exiguorũ, quæ in ficis frumenta à Plinio appellantur, similitudinem ficus referentis: unde & nomen accepit.

Sydŭs, & Syderatio. Vide SIDVS.

Syllăbă, bæ, f. p. [*συλλαβή*. Gall. *Syllabe.* Ital. & Hisp. *Syllaba.* Ger. Ein sylben eines worts. Pol. *Syllaba, ſłowenie litter.* Vng. *Az igenek czikkele.* Ang. *A Syllabe.*] Est comprehensio literarum, vel unius vocalis enuntiatio, unius, aut duorũ temporum capax. Omnis enim syllaba aut brevis est, & unum tempus recipit, quod atomum metrici vocant: ut, Vir. Aut longa, & duo recipit tempora: ut, Res. ¶ Dicta est aũt Syllaba ἀπὸ τοῦ συλλαμβάνειν, quod est comprehendere. Propriè enim illa est syllaba, quæ ex pluribus literis constat. Quæ autem una vocali perficitur, abusivè syllaba vocatur, & monogramma appellatur. Aliæ dicuntur digrammæ, ut Ne: usq; ad hexagrammam, ut Stirps. Accidũt syllabæ quatuor, tenor, spiritus, tempus, & numerus literarũ Tenores tres sunt, acutus, gravis, & circunflexus. Spiritus duo, Asper & lenis. Tẽpora tria, brève, longũ, & cõmune. Numerus, quia unica literâ contenta esse potest, aut plures admittit, senarium tamen numerum non egreditur.

Sy lăbātim, adverbium, Per syllabas. [*κατὰ συλλαβάς*. Gall. *Par ſyllabes, ſyllabe apres ſyllabe.* Ital. *Syllaba per ſyllaba, à ſyllaba.* Ger. Den sylben nach. Hisp. *De ſyllaba en ſyllaba.* Pol. *Syllabe ze ſyllabam.* Vng. *Czikkelenkent.* Ang. *By ſyllabes, or ſyllabs by ſyllabe.*] Cic. Att. lib. 13: Ergo ego ne Tyranni quidem dictavi, qui totas *περιοχὰς* persequi solet, sed Spintheri syllabatim. Dicere syllabatim. Cic. 4. Acad. Quum enim tuus iste Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit.

Syllaturĭo, Vide SVLLATVRIO.

Syllēpsis, *σύλληψις*, Figura est orationis, teste Rufiniano, quũ duabus diversisq; sententiis verbũ accommodatur alteri non convenienti. Beda diffinit esse dissimilium clausulatum per unum verbum conglutinatam conceptionem: ut quum substantivis, nominativíve diversorũ generum jungitur adjectivum, verbúmve alteri tantùm respondens. Virg. 1. Aen. Sociis & rege recepto. Idem 1. Aegl. Sunt nobis mitia poma, Castaneæ molles, & pressi copia lactis. ¶ Aut quũ pro multis unus ponitur: ut, Vterumq; armato milite complent. ¶ Aut pro uno multi, ut, Vos ô Calliope precor, aspirate canenti. Vtitatiùs enim dixisset, O` vos Musæ. Dicta Sy. lepsis, ἀπὸ τοῦ συλλαμβάνειν, quod est concipere, unde Latinè conceptionem, sive Comprehensionem vertere possumus.

Syllŏgismŭs, m. s. *συλλογισμός*. Argumenti firmissimi genus, ex duobus pronuntiatis conclusionem necessariò inferens. Latinè Ratiocinationẽ vertere possumus, ἀπὸ τοῦ συλλογίζειν, quod est ratiocinari. Quint. lib. 3. cap. 7: In syllogismo tota ratiocinatio ab eo est, qui intendit.

Sylvă, yæ, f. p. Nomen generale est non solùm arborum, sed etiam

etiam herbarum. [יער jabar. δρυμὸς, ὕλη. Gall. *Forest, bois.* Ital. *Selua, bosco.* Ger. Ein Wald. Bel. Een Bosch Hisp. *El bosque de arbores.* Pol. Las. Vng. Erdő. Ang. A woode] Vng. lib. 1. Georg. subit aspera sylva, Lappæq; tribuliq;. Propriè tamen arborū, & quæ cædua est: hoc est, quæ habetur in eum usum, ut ex ea materia cædatur. Quòd si succisa sit, nihilominus dicitur sylva, quoniam rursus ex stirpibus, aut radicibus renascitur. Cic. Att. lib. 12: Manè me in sylvam abstrudo densam atq; asperā: non exeo inde ante vesperam. Quint. lib. 1. cap. 10. de Orpheo: Non feras modò, sed saxa etiam, sylvasq; duxisse posteritatis memoriæ proditum est. Virg. 6. Aeneid. Itur in antiquam sylvam, stabula alta ferarum. Dicta sylva, ab eo quòd Græcis ὕλη: id est, materia dicitur. Et ut illi ὕλαν pro materia, sic nostri Sylvam posuerunt. Sylva aūt vel glandifera est, cujus arbores nō cæduntur, sed ad escam quadrupedibus præbendam servantur: aut cædua, quòd in ea arbores, quum ad justam proceritatem creverunt, cęduntur: ut vel ædificationibus, vel aliis usibus materiam præbeant. Lucus nō est cæduus, sed manu cōsitus, religiosusq; Deo, vel hominis alicujus cineri dedicatus, circa delubrum Dei vel sepulcri. Saltus est sylva invia, ubi pasci & æstivare, vel hyemare pecudes solent. Nemora voluptatis causa comparata, & plena amœnitatis. ¶ Quandoq; sylvam accipimus pro tumultuario, & extemporaneo scripto: quod Græci χεδιασμα appellant: cujusmodi sunt Sylvæ Papinii, quas sibi subito calore & quadam festinādi voluptate excidisse testatur. Quint. lib. 10. cap. 3: Diversum est huic eorum vitium, qui primo decurrere per materiam stylo quàm velocissimo volunt, & sequentes calorem atq; impetum extempore scribunt: hanc Sylvam vocant.

Sȳlvŭlă, diminutivum, f. p. [ὑλάδιον. Gal. *Vn petit bois, petite forest.* Ital. *Picciola foresta.* Ger. Ein wäldlin. Hisp. *Pequeno bosque.* Pol. *Lasyek.* Vng Erdőske. Ang. *A litle woode.*] Colum. lib. 8. cap. 15: Sunt enim quibus cordi est vel in sylvulis tamaricum, aut scirporum frutetis immorari: nec ob hanc tamen causam totus locus sylvulis occupetur.

Sȳlvēstĕr, stris, vel hic & hæc Sylvestris, & hoc sylvestre, Sylvosus. [ὑλάεις, ὑλήεις. Gall *Sauuage, rustique, champestre.* Ital. *Seluatico, rustichano* Ger. Waldechtig Item, Bewrisch. Bel Wildt/Boerachtich. Hisp. *Cosa de bosque.* Pol. *Lasisti.* Vng *Erdei* Ang *Wilde.*] Livius 7. bell. Pun. Tumulus erat sylvestris inter Punica & Romana castra. Cic. in Læl. Quū locis ipsis delectemur montosis, & sylvestribus, in quibus diutiùs cōmorati sumus: hoc est, locis qui in montibus sunt, & sylvis. ¶ Interdum ponitur pro incultus, agrestis, sive rusticus. ἄγριος. Ovid. 2. Fast. Transtulit Evander sylvestria numina secum. Virg. 1. Aeglog Sylvestrem tenui musam meditaris avena. ¶ Hinc Sylvestrior comparativus. Plin. lib. 26 cap. 27: Sylvestriora omnia tardiora.

Sȳlvātĭcŭs, a, um, Quod est sylvę, seu quod ad sylvam pertinet. [ὑλικός. Gall. *De forest, sauuage.* Ital. *Seluatico, di selua.* Ger. Des Walds. Hisp. *Cosa perteneciente à bosque.* Pol. *Lyasowi.* Vng *Erdőhöz való.* Ang. *Of a woode.*] Varr. lib. 1. de Re rust. Ut falces dicūtur ab eodem scriptore vineaticæ opus esse seǩ, serpiculæ quinq;, sylvaticę quinq;, arboriariæ treś, rusticariæ decem. Sylvatica laurus, crescens in sylvis. Cato cap. 8. Sylvaticus mus: id est, agrestis, sive in sylvis habitans, Plin. lib. 30. cap. 9.

Sȳlvĭcŏlă, æ. pen. corr. Qui sylvam incolit. [ὑλαιος. Gall. *Qui habite és forests.* Ital. *Che habita nelle selue.* Ger. Ein Waldwohner. Hisp. *El que mora en los bosques.* Pol. *Lesniak.* Vng. *Erdőbe lako.* Ang. *That dwelleth in a forest or woode.*] Propert. lib. 3. eleg. 13: His tum blanditiis furtiva per antra pŭellæ Oscula sylvicolis empta dedēre viris.

Sȳlvĭcūltrīx, icis, f. t. Sylvæ habitatrix. [ἡ ὑλαιος. Gall. *Celle qui habite és bois & forests.* Ital. *Donna che habita nella selua.* Ger. Ein Waldwohnerin. Hisp. *La que mora en los bosques.* Pol. *Bleste mieszkaiaci.* Vng. *Erdőben elő.* Ang *She that dwelleth in a woode.*] Catul. Epigr. 58: Vbi cerva sylvicultrix, ubi aper nemorivagus?

Sȳlvifrăgŭs, a, um, pen. corr. [ὑλαγμαγὴς, δρυμὸς & ὕλας κατεαγέλλων. Gall *Qui rompt & abbat les forests.* Ital. *Spezza selue.* Ger. Das die Wäld zerreißt. Hisp. *Quebrantador ò cortador de bosques.* Pol *L'amiłas.* Vng. *Erdő ronto.* An. *A cutter of a woode or forest.*] Venti epitheton est quo arbores in sylvis & franguntur, & eruuntur. Lucret. lib. 1: montesq; supremos Sylvifrágis vexat flabris. De vi & impetu ventorum loquitur.

Sȳlvĭfĕr, a, um, Sylvosus: [ὑλώδης. Gall. *Plein d'arbres, boscageux.* Ital. *Seluoso, pieno d'alberi.* Ger. Waldechtig / das viel Wäld hat. Hisp. *Lleno de bosques.* Pol. *Liasisty pełni.* Vng. *Erdős.* Ang. *Full of trees or forestes.*] ut Montes sylvigeri. Plin. lib. 31, cap. 3: Ideo sylvigeri ab Aquilonis tantùm parte sunt.

Sȳlvōsŭs, a, um, Sylva obsitus, arborum densitate sylvæ imaginem referens. [ὑλώδης, ὑλόεις. Gall. *Plein d'arbres boscageux* Ital. *Seluoso, pieno d'alberi.* Ger. Waldechtig. Hisp. *Lleno de bosques.* Pol. *Gęstego lasu.* Vng. *Erdős.* Ang *Full of woodes or trees.*] Livius 9. ab Vrbe: Saltus duo alti, sylvosiq; sunt, montibus circa se perpetuis inter se conjuncti. Plinius libro 12. capite 5: Superiores ejusdem rami in excelsum emicant sylvosa multitudine.

Sylvēsco, is, ere, n. t. In nimiam ramorum, sarmentorúmve ubertatem luxuriare [ὑλομανέω. Gall. *Deuenir sauuage.* Ital. *Diuentare selualico.* Ger Zu einem Wald werden mit viele der schossen. Hisp. *Hazerse bosque.* Pol. *Wlasnic sie obracam, liesnieie.* Vng. *Meg erdősűwelek.* Ang. *To waxe wild or thick of bowghes lik a woode.*] Cic. in Catone: Quam multiplici serpentem lapsu, & erratico, ferro àmputans, coērcet ars agricolarum, ne sylvescat sarmentis, & in omnes partes nimis fundatur. Col. lib. 4. cap. 11: Nec pali vitem supervacuis frondibus luxuriantem sylvescere.

Symballŏtă, pen. prod. συμβαλλωτὰ, ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν, Vestes quædam coacti per se velleris implexu potiùs, quam textu confectæ.

Sȳmbŏlum, li, pen. corr. n. f. Nota, signum, collatio. [אות oth σύμβολον. Pol *Zamie nacżech spolni, spolni grosi dobiesiadi.* Vng. *Iegy.* Ang. *A signe, token or badge to knaw one bie.*] à συμβάλλω, confero. Hinc fit ut Symbolum accipiatur pro eo quod in cœnam comparandam plures conferunt. [Gall. *Enseigne de recognoissance, escot.* Ital. *Segno, intrasegno, scoto.* Ger. Ein urte: item, ein wahrzeichen. Hisp. *Collecta de dichos ò sentencias, sensual, appellido en la guerra.* Pol *Hasło, wygnanie.* Vng. *Szer.*] Terent. in Andr. Symbolum dedit, cœnavit. ¶ Dicitur etiam Symbolum, signum bellicum quod a Latinis tessera appellatur, quo socii ab hostibus & exploratoribus dignoscuntur: ut in Marii exercitu Lar Deus in castris Syllæ Apollo Delphicus: inter Cæsarianos, Venus genitrix. ¶ Ab hujus similitudine Symbolū Apostolorum dictum est, quoddam quasi totius nostræ fidei breviarium: quo veluti quadam tessera pseudoapostoli à veris discernerentur. Erant enim eo tempore Iudæi quidam, qui simulabant se esse Apostolos Christi, & lucri alicujus, vel ventris gratia ad prædicandū profitiscebantur: nominantes quidem Christum, sed non verè & piè eum annuntiantes. ¶ Hoc etiam nomine dicebantur tesseræ quædam, quæ dabātur publicè à civitatibus quibusdam hominibus sibi amicis, ut hospitaliter, & amicè acciperentur in oppidis fœderatis. Sic etiā hodie vocari possunt tesseræ collybisticæ, ad permutandum pecuniam sine vecturę periculo institutæ. ¶ Iulius Pollux interpretatur symbolum, parvum numisma. ¶ Aristoteles originem id est, etymologiam vocabulorum Symbolum appellat, per quam vis verbi, vel nominis per interpretationem cognoscitur. ¶ Symbola item dicuntur notæ arcanioris cujuspiam mysterii significativæ: ut quum ciconiam dicimus esse symbolū pietatis, & papaver fertilitatis. ¶ Item breves quædam & involutæ sententiæ, & quædam quasi ænigmata, rem aliquam occultam & reconditam significantia: quæ & συνθήματα & ἀλληγορήματα à Græcis appellantur: cujus generis sunt symbola Pythagorica.

Sȳmbŏlŭs pen. corr. σύμβολος, Symbolum, anulus, tessera, chirographum. Plaut. in Bacch. Eo præsente homini exemplò ostendit symbolū. Quem tute dederas ad eum, ut ferret filio. N. Quid, ubi ei ostendit symbolum? C. infit dicere, adulterinū, & non eum esse symbolum. Idem Pseud. Date eum symbolū illi. Iustinus lib. 2: Solicitatè inquietos in partes suas statuit: & quum colloquendi copiam non haberent, quo applicaturi erant, symbolos proponi, & saxis proscribi curat. Quo in loco Symbolos videtur appellare literas sive notas, quibus militibus indicabatur locus quò essent conventuri.

Sȳmbŏlă, fœm. gen. Apud antiquos in eadem legitur significatione, in qua Symbolum Plaut. in Sticho: Iam hercle ego per hortum ad amicam transibo meam, Mihi hāc occupatam noctem: eadem symbolam Dabo, & jubebo apud Sangarium cœnam coqui.

Symmĕtrĭă, [συμμετρία. Ger Gleichmessigkeit/ gleichförmigkeit/ wesentliche abmessung oder proportion. Pol. *Dobrik ſtal'e.*] Aptā membrorum partiúmve omnium proportio: quæ quibus adest symmetra, σύμμετρα dicuntur. Plin. lib. 34. cap. 8: Primus hic multiplicasse varietatem videtur, numerosior in arte quàm Polycletus, & symmetria diligentior. Idem: Nondum habet Latinum nomen Symmetria.

Symonianum. [Ein gattung des kleekrauts/ wachst in der Provintz in Franckreich/ vnd bey Mompelier/ schmeckt oder stinckt wie Bergwachs oder *Asphaltum* in den Apotecken genannt] trifolium, vel (ut Ruellio placet) Symoniacum Herba quam in hæc verba describit Colum lib. 6 cap. 17 Symonianum trifolium, quod invenitur confragosis locis, efficacissimum traditur, odoris gravis, neq; absimilis bitumini, & idcirco Græci eam ἀσφάλιτον appellant: nostri autem propter figuram vocant *acutum trifolium*: nam longis & hirsutis foliis viret, caulemque robustiorem facit quam pratense.

Sympăthĭă, Verbum ex verbo, cōdolentia, compassio. [συμπαθεια. Gall. *Sympathie, accord & conuenance naturelle.* Ital. *Compassione* Germ Mitleidung/ vbereinstimmung. Hisp *Compassion, consentimiento.* Pol. *Spolnaſal'oſć.*] Cicero 3. de Nat. deor.

deor. Illa verò cohæret & permanet naturæ viribus, non deorum: eſtq; in ea iſte quaſi conſenſus, quam συμπάθειαν Græci vocant.

Sȳmphōnēsĭs, συμφώνησις, paſſio quæ metris accidit, cùm duæ ſcilicet ſyllabæ, ſcandendo, in unam coëant. Hoc autem fit, quum in diverſis actionibus una parte orationis vocali, vel m litera terminata, ſequens item à vocali incipit: ut, Atq; iterum ad Trojam magnus mitteretur Achilles. ¶ Fit etiam Symphoneſis in eadem dictione quatuor modis. Vel quum duæ ſyllabę longę pro una longa ponuntur: ut, Vaius ob noxam & furias Ajacis Olei. Vel cùm duæ breves pro brevi: ut, Cornua velatarum obvertimus antennarum. Vel cùm longa & brevis pro una longa: ut, Fixerat acripedem cervum. Vel quum brevis & longa pro una longa: ut, Dependent Lychni laquearibus aureis. Hæc etiam ſynalœphe dicitur.

Sȳmphōnĭă, æ, f.p. [συμφωνία. Gal. *Accord de ſon.* It. *Harmonia, conſonantia, concento.* Ger. Zuſammen ſtimmung/ mitſtellung. Hiſp. *Conſonancia en la muſica.* Pol. *Zgodni dźwiek.* Vng. *Azenekleshez valo egyenlő ſzenges.* Ang. *Concordand ag greance of tune.*] Conſonantia & muſicus concentus, ἀπὸ τῦ συμφωνεῖν, quod eſt conſonare, ſive concinere. Cic. pro Cælio: Accuſatores quidem libidinis, amores, adulteria, Baiis acta convivia, commeſſationes, cantus, ſymphonias, navigia jactant. Cicer. ad Tironem lib. 15: Symphoniam Lyſonis velim vitaſſes. ¶ Symphonia herba, quæ & gumphæna dicitur. Plin. lib. 26 cap. 7: Symphonia vel gumphæna alternis viridibus roſeiſq; per caulem foliis in poſca ſanguinem rejicientibus medetur.

Sȳmphōnĭăci pueri, Servi muſicam tĕnentes, qui & in conviviis, itemq; in claſſe adhibebantur. [מְנַגְּנִים *menaghghenim.* συμφωνιακοὶ παῖδες. Gall. *Chantres, muſiciens.* Ital. *Cantori, muſici.* Ger. Senger Hiſp. *Cantores* Pol. *Spiewacz* Vng. *Enekes gier mekek, muſikuſok* Ang. *That ſingeth in tune melodie, &c.*] Cicer. pro Milone: Milo tum caſu pueros ſymphoniacos uxoris ducebat. Pædianus autor eſt, cani remigibus celeuſma per ſymphoniacos ſervos ſolitum olim fuiſſe, interdum per aſſam vocem: id eſt, ore prolatam, interdum per citharam.

Symphōnĭăcă, herba, eadem cum Apollinari ſive hyoſciamo, teſte Apuleio. Palladius: Si cæraſus æſtu canicularium fatigetur, herbam ſymphoniacam circa arboris truncum torqueri in coronam jubet, vel ex ea juxta unum caudicem cubile fieri.

Sȳmphrĕātĭdĕs, Qui iiſdem utuntur puteis. [Pol. *Ziednei ſtudnie czerpaiaci.*] Cic. li. 2. de Legibus: Ego mehercule & illi & omnibus municipibus duas eſſe cenſeo ſtatuas: unam naturæ, alteram civitatis: ut ille Cato quum eſſet Tuſculi natus, in populi Romani civitatem ſuſceptus eſt. Itaq; quum ortu Tuſculanus eſſet, civitate Romanus, habuit alteram loci patriã, alteram juris: ut veſtri Attici, priuſquam Theſeus eoſdem migrare ex agris, & in Aſty, quod appellatur, omneis conferre ſe juſſit, & ſymphreatidas ex Atticis fieri: ſic nos & patriam dicimus, ubi nati, & illam qua excepti ſumus: quo in loco tamen nonnulli συμφεφύμενες, legere malunt, quaſi ὁμόφρονας: hoc eſt, ejuſdem animi & ſententiæ.

Symphȳtŏn petræon. [σύμφυτον πετραῖον. Gall. *Bugle* Ital. *Sinfica, conſolida.* Ger. Steingunſel. Hiſp. *Suelda.* Pol. *Kośćywał.*] Herba in ſaxis naſcens, ramis tenuibus, parvis, origani ſimilibus, capitulis thymi, furculoſa tota, odorata, guſtu dulcis, ſalivam ciens, longa radice, ſubrufa, digiti craſſitudine. Latini alum, ruſtici in Gallia *Buglum* appellant. ¶ Symphyton alterum, caule naſcitur cubitorum binũm aut majore, anguloſo, inani, ut ſonchus, & craſſo, qui per brevia intervalla circundatur foliis lanuginoſis, oblongis, &c. Officinæ nomen ſymphiti retinuerũt. Herbariis & vulgo *conſolida major* vocatur. [Pol. *Zywokoſt*]

Symplator, oris, m. t. Amicus ſponſi, qui cum eo per convivia ambulat.

Symplēgă, σύμπλεγμα, Videtur eſſe opus in quo luctantes, qui omnino concertatores ſpectabtur.

Symplegas, adis, f. t. Complexio.

Sȳmplegmă, atis, n. t. σύμπλεγμα, Latinè complexus, concurſus dicitur. Martial. lib. 12.

Sȳmpĭnĭum, συμπίνιον, Vas vinarium, non diſſimile cyatho, quo in ſacrificiis utebantur, ἀπὸ τῦ συμπίνειν, quod eſt compotare. Iuven. Satyr. 6: Et quis tunc hominum cõtemptor numinis, aut quis Sympiniũ ridere Numę, nigrumq; catinum? Quo tamen in loco non deſunt, qui ſympullum legere malint: quæ vox & apud Plinĭũ & apud Varronẽ legitur. Verba Plinii ſunt hæc, lib. 36. cap. 12: In ſacris quidẽ, etiam inter has opes, non murrhinis, cryſtallinĭſve, ſed fictilibus prolibatur ſympullis. Varro autem ſic habet, lib. 4 de ling. Latina: Quòd vinum dabant ut minuratim funderent, à guttis guttum appellarunt. Quòd ſumebãt ut minutatim, à ſumendo ſympullũ nominavẽre. In hujuſce locũ in conviviis è Græcia ſucceſſit epichyſis, & cyathus: in ſacrificiis remanſit guttus & ſympullum.

Sȳmpŏſĭum, ſii, n. ſ. Compotatio, cõvivium. [משתה *miſchteh.* συμπόσιον. Gall. *Banquet, feſtin.* Ital. *Conuito.* Ger. Ein gaſtmahlzeit. Hiſp. *Combite.* Pol. *Bie ſiada ſ'ozena.* Vng. *Lakodalom.* Ang. *A banket or drinking together.*] Cic. lib. 9. Epiſt. ad Pætum: Sapientius nos quàm Græci: illi ſympoſia, aut ſynodĭa: id eſt, compotationes, aut cõcœnationes: nos *convivia*, quia tum maximè ſimul vivitur.

Sȳmpŏſĭārchēs. [συμποσιάρχης. Gall. *Faiſeur de banquet & feſtin.* Ital. *Chiſa conuito.* Ger. Ein gaſtgeſell oder gaſter. Hiſ. *El que haze combite.* Pol. *Spolnie czechuieci.* Vng. *Lakoxo, vendeg.* Ang. *A maker of a banket.*] Convivator, ſeu convivii dominus: ipſi autem compotores, ſympotæ, συμπόται. Cujus fœmininũ eſt ſympotria, συμπότρια, compotrix.

Sympſalmă, σύμψαλμα, Vocum in cantando copulatio. Diapſalma, disjunctio earum, ubi quædam requies diſtinctæ cõtinuationis oſtenditur. Pſalma, quod pſallitur.

Symmȳſtă, [συμμύστης. Pol. *Rzeczi taiemnich ſpolnie wiadomi.*] Secretarius: ſeu ſecretorum cõſcius, ut apud interpretem Origenis. Sicut Iohannes Symmiſta pronuntiat, dicens: Quia ſi quis peccaverit, advocatum habemus apud Deum Ieſum Chriſtum.

Sȳn, σὺν, Præpoſitio Græca, quæ in compoſitione ſignificat ſimul: quemadmodum apud nos con.

Sȳnærĕsĭs, f. t. συναίρεσις. Contractio: figura qua duæ ſyllabæ in unam contrahũtur, nullo ſublato elemento: ut Aerea diſſyllabum pro ærei. Virg. lib. 6. Aeneid. Centum æreæ, claudunt vectes, &c. Item ferrea per duas ſyllabas pro ferrei. Ibidẽ: Ferreq; Eumenidum thalami. Dicta ſynæreſis ἀπὸ τῦ συναιρεῖν, quod eſt contrahere. Huic figuræ contraria eſt diæreſis, quum una ſyllaba in duas reſolvitur.

Sȳnăgōgă, pen. prod. [συναγωγή. Ger. Verſamlung/ Gemeind/ Schul.] idem quod congregatio, vel cœtus. ἀπὸ τῦ συνάγειν, quod eſt congregare.

Sȳnălœphē συναλοιφή, Abſumptio vocalis dictionem finientis, ſequẽti dictione incipiente à vocali. Dicta ſynalœpha, ἀπὸ τῦ συναλείφειν: hoc eſt, à conglutinando, propterea quòd per eam duæ ſyllabæ in unam coaleſcant.

Sȳnānchē. [συνάγχη. Gall. *Eſquinancie.* Ital. *Schinancia.* Ger. Kälen geſchwär / Halßwehe. Hiſp. *Eſquinancia.* Pol. *Spuchnienie wgarlie*, item, *duſzenie wgarlie.* Vng. *Torok gieck.* Ang. *The quinſey, a diſeaſe ſo called.*] Angina, morbus in faucibus, & propriè ex muſculorum interiorum inflammatione, teſte Aegineta. Nam quum malũ gutturi ipſum invaſerit, potiùs Cynanche, κυνάγχη, appellatur. Quæ tamen differentia non rarò confunditur. Celſus lib. 4. cap. 4: Vt hoc autem morbi genus circa totam cervicem, ſic alterum æquè peſtiferum, acutumq; in faucibus eſſe conſuevit: noſtri *Anginam* vocant: Apud Græcos nomen, prout ſpecies eſt. Interdum enim neq; tubor, neq; tumor ullus apparet, ſed corpus aridum eſt, vix ſpiritus trahitur, membra ſolvuntur, id κυνάγχην vocant. Interdum lingua fauces q; cum rubore intumeſcunt, vox nihil ſignificat, oculi vertuntur, facies pallet, ſingultusq; eſt: id συνάγχη vocatur. Illa communia ſunt, Aeger non cibum devorare, non potionem poteſt: ſpiritus ejus includitur. Levius eſt, ubi tumor tantummodò & rubor eſt, cætera nõ ſequuntur, id παρασυνάγχλω appellant. Hæc Celſus.

Sȳnathrœſmŭs, συναθροισμὸς, Figura eſt, quam nos *congeriem* vertere poſſumus, ἀπὸ τῦ συναθροίζειν, quod eſt congerere, ſeu congregare. Poteſt autem & ſingulis verbis, & pluriũ verborum conjũctione fieri. Singulis, hoc modò, Sed quum ad ſupplicium ſumendum ſe confirmaret, multa ſimul eum revocabant. officia, conſuetudo, tempus, exiſtimatio, periculum, religio. Plurium verborum conjunctione ſic apud Licurgũ: Nemo enim nocens ſine ſummo mœrore eſt. Iudices, ſed multa ſimul eum perturbant: quod adeſt, ſolicitudinis plenũ: quod futurum eſt, formidoloſum: lex paratũ ſupplicium oſtentans, vitia ex vitiis concha, occaſionem arguendi maleficii captans inimicus, quę quotidie ejus animum vehementer excruciant. Vide Rutilium.

Sȳncătēgŏrēmă, tis, n. t. συγκατηγόρημα, Latinè dici poteſt vox conſignificativa. Sunt enim ſyncategoremata particulæ per ſeipſas nihil ſignificantes: quæ tamen orationẽ ingreſſæ, aliarum compoſitioni nonnihil addunt. Hujuſmodi ſunt quæ à Dialecticis vocãtur *Signa univerſalia*, & *particularia*, ut Omnis, Nullus, Quidam.

Sȳncătēgŏrēmătĭcŭs, matica, ticum, συγκατηγορηματικὸς: id eſt, conſignificativus.

Sȳncĕrāſtum, inquit Varro lib. 6 de ling. Latin. dicitur omne eduliũ antiquo vocabulo Græco. Pacuvius in Phagone: Honos ſyncraſto perit pernis, glandio.

Sȳncērŭs, a, um, pe. pro. Integer, illæſus, nõ mutilatus. [בָּקִי *naki* תָּמִים *tamim* טָהוֹר *tahór.* ἄθραυστος, ἀμείωτος: Gal. *Sincere, pur et net, ſans mixtion et meſlãge.* It. *Sincero, puro, intero, reale.* Ger. Gantz/ vnvermiſcht/ vnverſeert. Bel. Ongevalſt/ reyn. Hiſ. *Coſa lympia y entera.* Pol.

Pol. Szczery, otbworzisti. Vng. Epp, tixta. Ang. Pure, syncere, simple, vncorrupted, without dissimulation.] Tractum ab eo, quòd qui dividere fructum communem alveorum cum socio volunt, simul cum cera mel partiuntur: quòd si mel tantùm sine cera consignent, fraudant socium, nec agunt integrè. Syncerum itaq; quasi simul cum cera: Ovid. 12. Metamorph. Rursus sine vulnere corpus Syncerum q; fuit. Lucret. lib. 3: Sin ita synceris membris ablata profugit, Vt nullas parteis in corpore liquerit ex se, &c. Cic. lib. 13. Epist. Hoc mihi da, ut M Curiũ integrũ syncerumq; conserves. ¶ Accipitur item syncerus pro puro, & incorrupto. κεκμηρός. Horat. li. 1. Epist Syncerum est nisi vas, quodcunq; infundis, acescit. ¶ Aliquando pro vero, & minimè fucato. ἀψευδέστατος, ἀληθινός Cic. lib. 2. de Divin. Quod licet existimare, in aliis quoq; oraculis Delphicis aliquid non synceri fuisse. Idem lib. 2. Offic. Perspicere quid in quacunque re verum syncerumq; sit. Liv. lib. 9. bel. Pun. Si spatium ad sua, ut velit componenda detur, nihil syncera fide cum Romanis acturum. Syncerus, inquit Donatus: id est, purus, sine fuco & simplex, ut mel sine cera: quod etymon si admittamus, Syncerus i Latino scribendum erit. Cui opponitur insyncerus, pro vitiato & corrupto. Virg. Insyncerus apes tulit cruor.

Sỹncērīssĭmŭs, superlat. ἀληθεύστατος, Purissimus. [Vng. Tixtasagós igẽn tixta, erezṓt.] Gell. lib. 16. cap. 1: Quintus Claud. optimus & syncerissimus scriptor.

Sỹncērē, adverbium, Purè & integrè. [ἀκεραίως, κεκμηρῶς, Gall. Sincerement, purement, entierement, Ital. Sinceramente, puramentè, interamente. Ger. Auffrechtigtlich/getrewlich. Hisp. Limpia y enteramente. Pol. Szczerze. Vng Eppen tixtan. Ang. Purelie, vprightlie.] Cæsar 7. belli Gallici: Hæc ut intelligatis, inquit, syncerè à me pronũtiari, audite Romanos milites. Cic. ad Attic. lib. 3: Crassi libertum nihil puto syncerè loquutum.

Sỹncērĭtĕr, aliud adverbium, ejusdem significationis. Gel. lib. 13. cap. 15: Quas qui syncerìter capiunt.

Sỹncērĭtās, tis, f. t. Puritas, integritas. [בקיון nikkajón תם tom תמה tummáh טהרה tahoráh. κεκμηρότης, ἀκεραιότης. Gall. Pureté, sincerité, netteté. Ital. Sincerità, purità, integrità. Ger. Lautertett/auffrechtigkeit. Hisp. Limpieza ò integridad Pol. Szczerość. Vng Epsèg, tixtasag. Ang. Puritie, vprightnesse] Plin. lib. 31. cap. 7: Salinarium syncerìtas summa fecit suam differentiam. Colum. lib. 4. cap. 26: Atq; alia cõveniendа, quæ syncerìtatem habent: alia summovenda, quæ vel carìosa, vel justo breviora sunt.

Sỹnchrŏnŏs, σύγχρονος, Contemporaneus. [Pol. Iednogo wieku.] Vnde scribit Hieronymus Oseam Prophetam fuisse synchronon Isaiæ. Et Varro ait, nõ esse dubium quin aliquo tempore eodem vixerint Homerus & Hesiodus, eosq; synchronos fuisse testatur.

Sỹnchysĭs, σύγχυσις, Confusio, turbatio ordinis: [Pol. Mieszanina.] Vnde accipitur pro figura, seu vitio orationis, quum ordo perturbatus est: quod & hyperbaton appellãt: cujusmodi est illud Virgilianum: Tres Notus abreptas in saxa latentia torquet: Saxa vocant Itali medius quæ in fluctibus aras. Dicta Synchysis, ἀπὸ τῦ συγχύειν, quod est cõfundere, seu perturbare.

Sỹncĭpŭt, Vide SINCIPVT.

Sỹncŏpă, συγκοπή, Concisio, figura quum litera vel syllaba è medio dictionis abscinditur: ut Compostus pro Compositus: Virûm pro Virorum. Dicta Syncope, ἀπὸ τῦ συγκόπτειν, quod est concidere.

Sỹncrĭsĭs, pen. corr. σύγκρισις, Figura eadem cum antithesi: hoc est, comparatio rerum atq; personarum inter se contrariarum: ut, Tu delinquis, ego arguor pro malefactis. Cic. pro Murena: Vigilas tu de nocte, ut cõsultoribus tuis respondeas: ille ut maturè, quò intendit, cum exercitu perveniat: te gallorum cantus, illum buccinarum strepitus excitat.

Sỹndĭcŭs, ci, pen. corr. m. f. συνδικος, Patronus, qui cum alio causam aliquam tuendam accepit, quíve secundis actionibus causam defendit: ut in causa Cornelii Balbi Cicero. ¶ Syndici item sunt civium advocati & defensores juris publici: quasi in causam publicam communiter incumbentes. [Pol. Spolni rzycá wmieszanie.] Vnde apud Plutarchum legimus, Aristidem ab Atheniensibus creatum fuisse Syndicum, ut communem causam Græcorum, civium suorum nomine defenderet. Demosthenes quoq; ἐπὶ δὲ λεπτίνην, refert lege sancitũ fuisse Athenis, ne cui iterum Syndicũ fieri liceret, creariq; à populo: idq; ideo, ne σύνδικία: id est, Syndici munus ob publicam utilitatẽ inventum, verteretur in quæstum, compendiumq; privatum. Hoc nomine vocari possunt, quos hodie Deputatos nostri vocant. Bud.

Synēcdŏchē, συνεκδοχή, Figura locutionis, qua à parte totum: vel à toto pars intelligitur: ut Puppis, pro navi: & Annus, pro hyeme. Virgilius: Quàm multæ glomerantur aves, ubi frigidus annus Trans pontum fugat. id est, frigida hyems.

Sỹnĕchŏn, συνέχον, A' Latinis Rhetoribus cõtinens, vel firmamentum dicitur, ἀπὸ τῦ συνέχειν, quod est continere.

Sỹnĕdrŭs, m. f. Latinè confessor & cõsiliarius. [יועץ jobéts. σύμβουλος. Gall. Senateur, conseiller. Ital. Senatore, consigliere. Ger. Ein beysitzer/Rhatsherr Hisp Senador, consejero. Pol Radni pan. Vn. Tanacx, Zek welð, tanacxbeli. An. A senatour or one of the counsayle.] Liv. 5. Decad. lib. 5: His rerum externarum cognitionibus interpositis, Macedonum rursus advocatum concilium: pronũtiatum quod ad statum Macedoniæ pertinebat, Senatores, quos Synedros vocant, legendos esse, quorum consilio Respublica administraretur.

Sỹnĕphebi, pen. prod. συνέφηβοι. Dicũtur adolescentes simul pubescentes. [Pol. Mi'odzienni rednich liath.] Quod nomen inditum est comœdiæ Statii Cæcilii. Cic. 1. de Finibus: Synephebos ego (inquit) potiùs Cæcilii, aut Andriam Terentii, quàm utranq; Menandri legam? Idem de Senectute: Ait Statius in Synephebis.

Synephites, συνεφίτης, Gemma est lactei coloris, alio nomine Galactites. Plin. lib. ult. cap 10: Galactites ex uno colore lactis est. Eandem dicunt leucogæam, & leucographiam. Appellant & synephiten lactis succo & sapore notabilem.

Syngrăphă, æ, f p. Syngraphus, & Syngraphum, phi, pen. cor. [συγγραφή. Gall. Scedule, obligation, police. Ital Polizza. Ger. Ein handgeschrifft. Hisp. La escritura entre dos. Pol. Cerograph. Vng. Tulaidon kezéras Ang. A bille of ones hand, an obligation, acquittance.] Scriptura sive Schedula quæ fit propria manu contrahentium, ad pactorum fidem. Plautus in Asin. Agè, istum ostende quem conscripsi syngraphum. Inter me, & amicum, & lenam. Cicer. Treb. lib 7: Tanquam enim syngraphàm ad imperatorem, non epistolam attulisses: sic pecunia ablata, domum redire properabas. Idem de Atusp. resp. Alterum putabo Regem, si habuerit unde tibi solvat quod ei per syngraphã credidisti. Suetonius: Cujus patri non dubitavit a quibusdam jusjurandum, atque etiam syngraphum exigere. Dictæ syngraphæ ἀπὸ τῦ συγγράφειν, quod inter cætera significat, scripto cavere.

Sỹnŏchītĭs, συνοχίτις, Gemma qua Magi asserunt umbras interorum evocatas teneri. Plin. lib 37 cap. 11.

Sỹnŏdĭă, orum, σύνοδοι, Congressus, colloquium: ex σύν & ὁδός [Pol. Zchacika.] Cic. ad Att. lib. 10: Injecta autẽ mihi spes quædam est, velle mecum Servium Sulpitiũ colloqui: ad eum missi Philotimum libertum cum literis, si vir esse volet, det clara synodia, sin autem, erimus nos quales solemus.

Sỹnŏdītæ, συνοδῖται, in L. 6. C. de episcop. aud. dici videntur monachorum comites. Nam ὁδίτης viatorẽ significat. Solent enim monachi ex collegii sui inferiori ordine quempiam deligere, qui eos comitetur, quos Galli Culopulsos appellãt, quòd (ut quidam ajunt) à tergo monachorum concionantium sedentes illos horæ præteritæ culi pulsione admoneant.

Sỹnŏdontītĕs, συνοδοντίτης, Gemma ex cerebro synodontis piscis. Autor Plin lib. ult. cap. 10.

Sỹnŏdūs, duntis, συνόδους, Piscis genus, in cujus cerebro synodontites gemma invenitur. Plin. lib 37. cap 10

Synŏdĭs di, pen corr. & f f. [συνόδος. Ger. Ein Versamlung. Pol Zgoda, idem quod conventus sive cœtus. A' συν præpositione, & nomine ὁδός.

Sỹnŏdĭcŭs, ca, cum, συνοδικός, Quod ad synodum pertinet. Hieronymus: Ante annos plurimos, quum juvarem Damasum Romanæ urbis episcopum, & Orientis atq; Occidentis synodicis consultationibus responderem.

Sỹnœceosĭs, pen. prod. συνοικείωσις, Figura quæ docet diversas res conjungere, & communi opinioni cum ratione adversari, & habet magnam vim, vel ex laude vitiũ, vel ex vitio laudem exprimendi. Cujusmodi est illud Hyperidis: nam hominis avari atq; asoti, unum atq; idem vitium est. Vterq; enim nescit uti, atq; utriq; pecunia dedecori est: quare meritò utrique pari pœna afficiuntur, quos pariter non decet habere. Ex Rutilio Lupo.

Sỹnonỹmă συνώνυμα, Dicuntur, quæ sub diversis vocibus idẽ significant, ut Ensis, mucro gladius.

Sỹnonỹmĭă, συνωνυμία, Figura, quæ communio nominis interpretatur. Vtimur autem eo genere eloquutionis, quoties uno verbo non satis videmur dignitatem, aut magnitudinem rei demonstrare. Ideoq; in eandem significationem plura conferuntur: ut si dicamus, Prostravit, affixit, perculit.

Sỹnŏpsĭs. συνόψις, Perscriptio & inventarii. deducto nomine ex eo, quòd quæ latè patebant, in unum contracta simul omnia conspici cerniq; possint L. 9. §. D. de reb. cor. qui sub tutel.

Syntagmătis συνταγμα. Tractatus, ordinatio, rei cõstitutio, documentũ ἀπὸ τῦ συντιθέναι, quod est cõponere, ordinare.

Sỹntăxĭs, συντάξις, Dici potest constructio & series, à συντάττω ordino.

Sỹntexĭs, συντῆξις, Colliquatio, & tabes corporis ex diuturno morbo: παρὰ τὸ συντήκεσθαι, quod est liquefieri. Plin. lib. 22 cap. 23: Tali sorbitionis genere emendantur syntexes: id est, defectiones ex longis morbis sumptæ. Idem: Aqua mulsa præclaram utilitatẽ habet viribus recreandis. ¶ Inde Syntectici, συντηκτικοὶ,

πικρὴ, dicti sunt, quorum corpus longo morbo exhaustum est, & colliquefactum. Idem lib.22.cap.23: Præcordiorum vitiis syntecticis, comitialibus in vino, in aqua mulsa linguæ paralysi.

Sȳntērēsĭs, pen.prod. συντήρησις, Dici potest attentio, seu conservatio: nam à σύντηρέω, quod est conservo, derivatur. Vnde ea pars animæ, quæ vitiis adversatur, & sese semper immaculatam cupit à vitio conservare, & perpetrata malè continuo arguit, Synteresis dicitur.

Synthēmă, pen.prod. genitivo synthematis, pen.corr. σύνθημα, Signum bellicum quod datur instructæ aciei. ¶ Item tessera vigiliarũ, quæ erat tabella scripta à tribuno data. ¶ Item nota & tessera quædam epistolaris, commendatrix ejus qui eam reddebat. ¶ In Pandectis item Græcis Synthemata vocantur Diplomata, quæ iis dabantur, qui cursu publico utebantur. ¶ Synthemata item dicuntur breves quædam & obscuræ sententiæ, & quædam quasi ænigmata, altiorem quendam & reconditum sensum occultantia: cujusmodi sunt Pythagoræ symbola. Habet & alia significata apud Græcos: quę quoniam ad linguæ Latinæ institutionem nihil pertinent, ex Grærorum Lexicis petenda relinquimus.

Sȳnthĕsĭs, pen.corr. f.t. σύνθεσις, Compositio, ἀπὸ τοῦ συντίθημι, quod est componere. Quintus Serenus pro commistione accepit: vilem (*inquiens*) deprehēdit in illis Synthesin, & vulgata satis medicamina risit. ¶ Est item Synthesis, figura contraria ἀναλύσει, à quibusdam confessis exordiens, & desinens in id quod in quæstione est. Analysis autem quasi retexio est cōplexionis. ¶ Significatur item hoc nomine apta & concinna orationis & verborũ structura & collocatio: in qua ita componuntur & struuntur verba, ut non asper eorum concursus, non hiulcus sit, sed leniter coagmentatus, & molliter fluens. De qua ratione satis multa differuerũt Cic.3. de Orat. & Quintil.lib.9. ¶ Est etiam Synthesis genus vestis brevis, qua Romani peculiariter in Saturnalibus utebantur. Illis enim diebus omnes exuebant togam, & synthesim induebant. Dicta synthesis ab eo, quòd consuta contextaq; esset cōpositione quadam versicolori. Martial. lib.14: Synthesibus dum gaudet eques, dominusq; Senatus, Dumq; decent nostrũ pilea sumpta Iovem. Sueton. in Neron. cap.51: Ac plerunq, synthesin indutus, ligato circa collum sudario prodierit in publicũ sine cinctu, & discalceatus. ¶ Synthesis præterea aliquando accipitur pro tota veste in vestiario composita. Scęvola in l. Titia. de Auro & argent. legat. Quęro an ex universa veste: id est, synthesi: tunicas singulas & palliola Sempronia eligere possit.

Syntŏmĭă, συντομία, Quam Latinè concisionem vertere possumus, figura est qua res quantumvis magnæ, brevi & compendioso verborum ambitu redduntur. Quam eandem nonnulli Græcorum ἐνέργειαν appellant, à luce quam rebus addit. Nonnulli etiam ἐνέργειαν, à movēdi efficacia. Dicta Syntomia, ἀπὸ τοῦ συντέμνειν, quod est concidere, abbreviare.

Syphărium, arii, n.s. Velum fuit (inquit Probus) sub quo latebant paradoxi, quum in scenam prodibāt, aut hostium mimi. Alii dicunt esse omne quod constantem mimum prævių suspenditur. Vide GIPARIVM & SVPPARIVM.

Syræum, pro sapa, huc non pertinet: quum prima ejus syllaba apud Græcos per υ scribatur: quod & ipsum etymi ratio exigit. Nam παρὰ τὸ σέφειν dictum putatur, cò quòd ad tertiam partem ad ignem exiccetur.

Syrĭcum, συρικὸν, Color factitius ex synopide, & sandyce mistis, quo minium adulteratur. Plin.lib.35 cap.6: Sublimi autē syrico minium, compendii ratio demonstrat. Et paulò antè: Præterea è vilioribus ochra, cerussa usta, sandaracha, sandyx, syricum, atramentum.

Syringites, συριγγίτης, Gemma quæ stipulæ internodio similis est, ac perpetua fistula cavatur. Plin.lib.37.cap.10.

Sȳrĭnx, gis, [שָׁלִיל chalil σύριγξ. Pol. *Surma.* Vng. *Sip.* Ang. *A pipe, a squirte.*] fistula, sive ea simplex sit, quam Græci vocant μονοκάλαμον: sive ex pluribus calamis contexta, quam illi πολυκάλαμον appellant. ¶ Fabulantur poëtę Syringa nympham fuisse Arcadiæ, quę quum Panos vim effugere non posset, miseratione deorum mutata est in palustres calamos. Ovid.1. Metamorph.

Inter Hamadryadas celeberrima Nonacrinas
Naias una fuit, Nymphæ Syringa vocabant.

Sȳrĭscŭs, [שׂוּךְ duth συρίσκος.] Vas vimineum in quo ficus solent asservari. Cæl.Rhodig.lib.9 cap.3.

Syrites, συρίτης, Lapis qui in lupi vesica nascitur. Plin.lib.11. cap.37: In vesica lupi lapillus, qui Syrites appellatur.

Sȳrmă, atis, n.t. σύρμα. Genus vestis tragicorum, vel cauda, sive tractus vestis fœminarum. Martial. lib.12: Aptasti longum tu quoq; syrma tibi. Idem lib.1: Musa nec insano syrmate nostra tumet. Seneca de Bacch. Qui habitu muliebri nonnunquam se ornabat, auro decorum syrma barbaricum. ¶ Sumitur interdum pro longa tragicæ orationis serie, tenorem suum usque in ultimum protrahente: à σύρω, traho.

Sȳrmæă, συρμαία, Cibi genus ex adipe & melle confectũ, purgationibus in primis aptum. ¶ Idem certaminis genus apud Spartanos, in quo victor hujusmodi syrmæa donabatur. ¶ Item raphani genus, apud Herodotum. Vide Cæl. Rhod. lib.27.cap.23.

Syrupus, συρεύς, succus qui trahit, à σύρω, quod est traho.

Sȳrŭs, sive potiùs Sirus per i nostrum, m.s. fossa seu cuniculus subterraneus, in quo frumentũ conditur, & diutissimè cōservatur. [λάκκος. Gal. *Vne fosse à tenir froment.* Ital. *Fossa.* Ger. *Ein Rorngrub.* Hisp. *Cana à hoyo.* Pol. *Gruba dla chowania, zyta.* Vng. *Buza verem.* Ang. *A place vnder the earth to lay vp and keep wheat in.*] Siros, inquit Curtius lib.6, vocāt Barbari circa Caucasum, quos ita solerter abscondunt, ut nisi qui defoderint, invenire non possint: in iis conditæ fruges erant. Plin.lib.81. cap.30: Vtilissimè servantur in scrobibus, quos syros vocant: ut in Cappadocia & Thracia, Hispania & Africa. Columel.li. 1.cap.6: Vbi puteorum in modum, quos appellant siros, exhausta humus à se fructus recipit. Vide plura de hoc suprà in dictione SIRIS. ¶ Syrus item autore Nonio, scopas significat à Græco σύρειν. Varro in Marcipore: Ventiq; frigido se ab axe eruperant phrenetici septentrionum filii, secum ferentes tegulas ramos syros.

Sȳsĭtĭă, συσσίτια, Græca vox est, soliditatem significans sive convictum. Vnde σύσσιτοι dicuntur sodales, quiq; eadem utũtur mensa. Caius Iurisconsultus de Verborum signific. Sodales sunt, qui ejusdem collegii sunt, quos Græci σύσσιτους vocāt.

Sȳstŏlē, συστολὴ, Figura qua longa syllaba contra naturam corripitur: ut apud Virgilium: Connubio jungam stabili, propriamq; dicabo: ubi nu, syllaba corripitur, quæ naturaliter longa est: quum à nubo deducatur, cujus prima syllaba producitur. Quare & in nomine connubium erat producenda: quo pacto etiam idem usus est tertio Aeneidos: Hectoris Andromache Pyrrhin' connubia servas?

Sȳzȳgĭă, συζυγία, Conjugium, sive conjugatio. Vnde Galenus lib.8 9.& 10, De usu partium, septem illas parium nervorum productiones, quibus sensus à cerebro in universum corpus distribuuntur, syzygias appellat. Harum prima est nervorum ὀπτικῶν: hoc est, visoriorum, qui circa medium sui coëuntes, χ Græcæ literæ imaginem referunt, rursusq; separati, in oculos recipiuntur, quibus spiritum visorium subministrant. Secundæ syzygiæ nervi in oculorum musculos inserti, motum iis suppeditant. Tertia gustus sensum in linguam, reliquasq; oris partes defert. Quarta toti palati tunicæ inseritur. Quinta ad aures fertur, iisq; sensum auditus suppeditat. Sexta ad intestina, visceraq; omnia sensum transmittit, nervosq; recurrentes producit. Septima dat motum linguæ, & rectis laryngis musculis. ¶ Est & alia præter has, quæ versus nares odoratus gratia defertur: quæ idcirco non annumeratur inter nervorum syzygias, quòd extra cranium non prodeat. Vide plurà de his apud Galenum de dissect. nervorum, & lib.8 9 & 10, De usu partium.

T

LITERA, ut cæteræ mutæ, ori nonnihil inter pronuntiandum exhibet negotii. Quod & Lucianus significat, qui in judicio vocalium ludens, Σ inducit T literæ objicientem, quòd vinculis quibusdam vocem humanam intorqueat, ac dilacerare conetur. Apud Atticos & Dores frequenter σ sede sua ejicit. Rursus apud Latinos non pauca pert scribi solebāt, quæ nuper per ſ scribimus. Nam mertare & pultare antiqui dicebant, nos mersare & pulsare dicimus. Habet præterea t litera cognationem quandam cum d, ut ait Quintil.li.1.cap.4. Veteres nanq; Alexanter & Cassantra scribebant, ubi nos Alexander & Cassandra.

T ante A.

Tăbănŭs, tabani, pen.corr. m.s. Muscæ genus, quod & asilum Latini nominant, in ore aculeum habens, quo armenta maximè infestat. [οἶστρος. Gall. *Tahon.* Ital. *Tafano, tauano.* Ger. *Ein brâme.* Hisp. *El tauano.* Pol. *Giz, bak, siekeci bydło.* Vng. *Barom kergetò fene bogar.* Ang. *A flie sucking the bloode of beastes, a horse flie or dogge flie.*] Vnde Poëtæ fingunt Io puellam, tabano à Iunone immisso, versam fuisse in insaniam. Plin.lib.11.cap.28:

Reliquorum

Reliquorum quibuſdam aculeus in ore, ut aſilo ſive tabanũ dici placet: item culicibus & quibuſdam muſcis. Varro 2. de Re ruſt. cap. 5: Itaquè quod eas æſtate tabani concitare ſolent, &c.

Tabĕfăcĭo, vide TABES.

Tăbellă, Tabellarius, vide TABVLA.

Tabĕo, tabes, vide TABES.

Tăbernă, æ, f.p. Quodvis ædificium habitationi aptum à tabulis quibus cláudebatur, aut operiebatur, ut putat Vlpianus de verborum ſignificationibus, aut à trabibus validioribus quibus ſuperiora ſuſpendebãtur, quaſi trabena, ut placet Donato. [οἰκημα. Gall. *Logis, ou loge, boutique.* Ital. *Bottega, allogiamento, albergo.* Ger. Behauſung/gaden/laden. Bel. Cenen winckel. Hiſp. *Tienda donde algo ſe vende, meſon ò venta.* Pol. *Przybytek, namioty.* Vng *Haſz, ſzallâs.* Ang. *A ware houſe, a shope or work houſe.*] Cicero Attic. lib. 14: Tabernæ mihi duæ corruerunt. Idem ad Quint. Frat. lib. 3: Craſſipedis ambulatio ablata, horti, tabernæ plurimæ, magna vis aquæ uſq; ad piſcinã publicam. ¶ Taberna diverſoria. [ξένη *malón.* καπηλεῖον. Pol. *Goſpoda poſpolita, karczma.*] Plaut. in Menæch.: quantum potes Abduce iſtos in tabernam actutùm diverſoriam. ¶ Taberna item dicitur in qua merces venditantur: item officina in qua fiunt opera. Et tabernarũ quædam lanaria, quædam vinaria, quædam olearia, & hujuſmodi. Nonius ſcribit tabernas non tantùm vinarias eſſe, ſed & omnes quæ ſunt popularis uſus. Plin. lib. 10. cap 43: Poſtea ad tabernam remeans plurium annorum aſſiduo officio mirus. Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 4: Nulla taberna meos habeat, neq; pila libellos.

Tăbernārĭŭs, a, um, adjectivum. [καπηλικός. Gall. *Appartenant à boutique.* Ital. *Pertinente à bottega.* Ger. Krämeriſch oder ſchlecht. Hiſp. *Perteneſciente à tienda.* Pol. *Kramarski.* Vng. *Ala valo.* Ang. *Belonging to a shope or work houſe.*] ut Comœdiæ tabernariæ, in quibus humiles perſonæ introducebantur: cujuſmodi ſunt inſtitores, qui in tabernis merces venditant.

Tăbernārĭŭs, rii, m.ſ. Inſtitor, qui in taberna merces ſuas venales habet. [רכל *rochêl* καπηλος. Gall. *Boutiquier, mercier, tauernier.* Ital. *Botegaro.* Ger. Ein Krämer/ der in einem Kauffladen feil hat. Hiſp. *El tendero, meſonero ò ventero.* Pol. *Kramarz.* Vng. *Kufar, ſzatoſz.* Ang. *He that keepeth a shope and ſelleth wares.*] Cicer. pro L. Flacc. Opifices & tabernarios atq; illam omnem fæcẽ civitatũ quid eſt negotii concitare? Idem pro Domo ſua: Clodius concitator tabernariorum. Cælius ad Cic. lib. 8: Sed dici non poteſt quomodo hîc omnia jaceant: niſi ego cum tabernariis & aquariis pugnarem, veternus civitatem occupaſſet.

Tăbernācŭlum, li, n.ſ. Subitariũ quoddã tectum frondibus, aut ſtragulis opertum adverſus Solis, tempeſtatisq; injuriam: cujuſmodi ſunt, quæ in caſtris excitantur, & modò hucmodò illuc transferuntur. [אהל *óhel.* σκήνωμα, κλισία. Gall. *Tabernacle, pauillon ou tente de guerre.* Ital. *Tabernaculo.* Ger. Ein Hütten/ gezelt. Hiſp. *La tienda liengo ò tablas.* Pol. *Przybitek, namiot.* Vng. *Lenel ſzin, hailek.* Ang. *A tent or pauilion.*] Cæſ. 6. bel. Gall. Hic diffiſus ſuę ac omnium ſaluti, inermis ex tabernaculis prodit.

Tābēs, is, f.t. Colliquatio ex morbi diuturnitate, ſeu nimia corporis extenuatio ex cura, animíve ægritudine procedens. [κατασμὸς, σώπηξις. Gal. *Maladie par laquelle vne perſonne deuient en chartre tout ſec & etique, tiſie.* Ital. *Tiſiche zza, mal di tiſico, marcia, ſangue marcio.* Ger. Schweinſucht / außzehrung oder außdorrung. Hiſp. *Corrupcion ò podre ò tiſica.* Pol. *Suchoty.* Vng. *El aſzas, ſzarradas.* Ang. *A pyning and drying away for lacke of naturall moiſture.*] ¶ Hujus tres ſunt ſpecies. Vna, quum corpus non alitur, & ita ſummâ oritur macies, & niſi occurratur, occidit: quæ ἀτροφία dicitur à Græcis: & qui hoc malo laborant, ἄτροφοι. Altera, ubi malus corporis habitus eſt, ideoq; omnia alimẽta corrumpuntur. Hanc Græci κάχεξίαν nominant. Tertia, quam Græci φθίσιν vocant, ἀπὸ τῦ φθίνειν, quod eſt conſumi, & tabeſcere, quum in pulmonem deſcendit à capite pituita, & frequens tuſſis oritur, cum exulceratione. Ex hac febricula levis fit, quæ etiam quum quievit, tamen & repetit: frequens tuſſis eſt, pus excreatur. Hæc ſi pontinus ex Celſo lib. 3. cap. 2. Tabem (inquit Feſtus) antiqui uſurparunt pro eo quod quid faceret tabeſcere. Saluſtius Catil. Vti tabes pleroſq; civium animos invaſerat. Cic. 3. Tuſc. Habet ardorem libido, levitatem lætitia geſtiens, humilitatem metus: ſed ægritudo majora quædam, tabem, cruciatum, afflictionem, &c. Virg. 6. Aeneid. Hic quos durus amor crudeli tabe peredit. Vbi Servius Tabe, corpore defluente paulatim. ¶ Arborum tabes, qua arbores alimentum non ſentientes elangueſcunt, & tandem arefiunt. σώπηξις, ἀτροφία. ¶ Interdum aliquid cruentum, & purulentum ſignificat, quod Græci φύαν, ſeu λύθρον, nominant. [מק *mak.*] Ovid. 3. de Pon. Tinctaq; mortifera tabe ſagitta madet. Servius in illud Virg. 3. Aeneid. Et terram tabo maculant. Tabo, *inquit*, nomen eſt ſexti caſus tantùm: quod ſi velis declinare, hæc tabes, hujus tabis dices. In hac tamen ſignificatione uſitatiùs utimur nomine tabo. Idem lib. 8. Aeneid.: & ſanie taboq; fluentes. Vbi idem Servius. Sanies mortui eſt: tabo vivẽtis, ſcilicet ſanguinis. Ovid. 2. Metam. Protinus invidiæ nigro ſqualentia tabo. Tecta petit. Vbi interpres, Diptoton nomen eſt, & duorum caſuum: nam tabi, & tabo ſolùm inveniuntur. Virg. 3. Georg.: turpi dilapſa cadavera tabo.

Tābitūdo, Tabes σώπηξις. Plin. lib. 22. cap. 23: Peculiariter tamẽ ad tabitudinem longo morbo redactis ſubvenit: de halica.

Tābĭdŭs, a, um, pen. cor. Tabi obnoxius, propriè de eo dicitur qui morbo, vel animi ægritudine extabeſcit, & colliquatur. [σωπηκὸς, φθορικὸς. Gall. *Etique, qui eſt en chartre, corrompu & gaſté.* Ital. *Marzo, guaſto.* Ger. Außzehrend/ ſchwach vñ an krefften abkomẽs/ Schweinſüchtig. Hiſp. *Podrido ò corrumpido.* Pol. *Schnacki.* Vng *El aſzott, Zarradot.* Ang. *That is pined away for lack of natu'rall moiſture.*] ¶ Accipitur tamen etiam generaliùs pro omni eo, quod quovis modo corrumpitur. [מק *namák.*] Ovid. 1. de Pont. eleg. 1: Non igitur mirum eſt, ſi mens mea tabida facta, De nive manantis more liqueſcit aquæ. ¶ Tabida lues: id eſt, tabifica. Virgil. 3. Aeneid. -ſubitò quùm tabida membris. Corrupto cœli tractu, miſerandaq; venit Arboribusq;, ſatisq; lues. Sic etiam tabidam vetuſtatem appellat. Ovid. 4. de Ponto eleg. 8: Tabida conſumit ferrum lapidemq; vetuſtas, Nullaq; res majus tempore robur habet. ¶ Nix tabida, quæ jam remittente ſe frigore ſolvitur. Liv. belli Pun. Itaq; in levi tantùm glacie, tabidaq; nive volutabantur jumenta. ¶ Aliquando etiam tabidum dicimus, quòd tabo diffluit, & ſanioſum eſt. Mart. lib. 1: Indignas premeret peſtis quum tabida fauces, Inq; ipſos vultus ſerperet atra lues. Loquitur de lichenibus.

Tābĭfĭcŭs, a, um, Quod tabem inducit. [φθισηγὸς, φθοροποιὸς. Gall. *Qui fait emmaigrir & dechoir iuſques à deuenir en chartre, putrefactif.* Ital. *Coſa c'ha virtù di putrefare.* Ger. Dz macht auß zuziehren/ kreffftig zu feulen oder ſchweinend zu machen. Hiſp. *Coſa que haze podrir algo* Pol *Suchoti przynoſzący.* Vng. *El axalo, ſzarraxto.* Ang. *That bringeth pyning or rotting away of the bodie.*] Virgil. in Epigr. Livor tabificum malis venenum. Vnde & à Cic. lib. 4. Tuſc. Aegritudo, & metus tabificæ perturbationes dicũtur, quoniã mentem lacerant, tabem, cruciatum, & afflictionem inferunt. Plin. lib. 29. cap 4: Non enim eſt tabifica vis: itaq; occiſa morſu earum animalia cibis innoxio ſunt. Lucan. lib. 5: reſolvit Aëra tabificum. ¶ Antiqui tabificale in eadem ſignificatione uſurparunt: ut annotavit Nonius, citans illud Accii ex Med. Par neci orbificor, liberorum letho & tabificali.

Tăbĕo, es, n.ſ. Colliquefio, tabe conſumor. [מק *namák* τήκομαι. Gall. *Deuenir en chartre, deuenir tout ſec & etique.* Ital. *Marcirſi ammalarſi, corrumperſi, infracidarſi.* Ger. Außzehren/ zerſchmitzen vor kranckheit oder kummer/ ſchweinen Hiſp. *Corrumperſe, podrirſe.* Pol. *Schne, niſzczeie.* Vng. *El olnadok, el emezt ôdâm.* Ang. *To pyne and weare away.*] Ovid 7. Metam. Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros Sponte ſua lanæque cadunt, & corpora tabent. Nonnunquam idem quod tabo, ſive ſanie diffluo. Virgil. 1. Aeneid. Et ſale tabentes artus in littore ponunt.

Tābēſco, cis, n.t. Tabe conſumor, animi vel corporis morbo conficior. [מק *namák.* φθίνω, ἀτροφέω, τήκομαι, μαραίνομαι. Gall. *Deuenir tout ſec & etique, deuenir en chattre.* Ital. *Deuenir ſecco.* Ger. Verſchwehnen/ vor kummer vnd ſchmertzen zu waſſer werdẽ. Bel. Verdwijnen/ verdroogen. Hiſp. *Corrumperſe, podrirſe, hazer tiſico* Pol. *Wyſicham.* Vng. *Meg emeztetôm, el vezek, axok, Zarradok.* Ang. *To pyne or weare away, to become leane.*] Plaut. Capt. Tuo mœrore maceror, marceſco, cõſeneſco, & tabeſco miſer. Terẽt. Adelph. Nam & illi animum jam relevabis, quæ dolore ac miſeria tabeſcit. Cic. Attic lib. 2: Ego autem uſq; eò ſum enervatus, ut hoc otio, quo nũc tabeſcimus, malim σὺν πολέμῳ, quàm optima ſpe dimicare. ¶ Tabeſcere ſal dicitur, quum in humorem diffunditur. Cato de re Ruſtic. Id aliquoties faciũdum in die, donec ſal deſinat tabeſcere. ¶ Compoſita ſunt Contabeſco, diſtabeſco, extabeſco, & intabeſco: quæ omnia ſunt ferè ejuſdem ſignificationis: ut eſt videre ſuis locis.

Tăbĕfăcĭo, Corrumpo, colliquo quaſi tabe conficio. [מק *bemêk.* μαραίνω.] Hinc contabefacio, & extabefacio; compoſita: de quibus ſuprà ſuis locis.

Tablīnum, ni, n.ſ. Locus in quo tabulę & inſtrumenta publica, monumentaq; rerum geſtarum aſſervabantur, tabulariũ. [χαρτομνημοφυλάκιον, χαρτοφυλάκιον. Gall. *Le lieu où on garde les lettres & regiſtres, threſor des chartres.* Ital. *Luogo da conſeruare lettere & regiſtri* Ger Ein Secretcantzley/ ein ort da man brieff/ rõdel vnd andere gemeine geſchrifften hinbehaltet. Hiſp. *Lugar dondeſe guardan las letras publicas.* Pol. *Mieyſcze gdzie zapiſzą y lyſtỳ poſpolite chowaią. cancellaria.* Vng. *Lekel tarto hely.* Ang. *A cheſte or place wherin euidentes or regiſtres ar keept.*] Plin. lib. 35. cap. 2: Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magiſtratu geſtarum. Apuleius libro ultimo Flor. Medici quum intraverint ad ægrum, uti viſant, nemo eorum quòd perpulcra tablina in ædibus viſant & lacunaria auro oblita, &c. ¶ Dicitur autem tablinum, non tabulinum, quemadmodum & figlinum, non figulinum. Differtq; à pinacotheca, quòd in ea tabulæ

bulæ pictæ, aliaq; id genus ornamenta, in tablino rerũ in magistratu gestarum monumenta continebantur.

Tăbŭlă, æ, f.p. Asser in usum aliquem concinnatus: cuiusmodi sunt in quibus aut pingimus aliquid, aut scribimus. [נסר *lhach* קרש *kéresch.* πίναξ. Gall *Table ou tablette, tableau, aix scié, planche.* Ital. *Tauola.* Ger. Ein tafel. Hisp. *Tabla.* Pol. *Tablica.* Vng. *Tabla.* Ang. *A table, a planke or borde.*] Plaut. in Menæch. Dic mihi, nunquid vidisti tabulã pictam in pariete, Vbi aquila catamitum raperet? Horat. 1. Epist. 2: Qui cupit, aut metuit, juvat illum sic domus, aut res Vt lippum pictæ tabulæ, fomẽta podagram. Cicer. pro Rosc. Amer. Quid præterea cælati argenti? quid stragulæ vestis? quid pictarum tabularum? quid signorum? quid marmoris apud illum putatis esse? ¶ Tabulæ item dicebãtur codicilli ex ligno, cera obducti, in quibus olim testamenta, actaq; publica scribebantur: unde etiam hodie quamvis mutata re, tabulas accipimus pro testamento, aliisve publicis scripturis, ex quavis materia cõfectis. Ἀλφηκαι, γράμματα. Cic. pro Cælio: Cælius tabulas nullas confecit. Quint. lib. 5. cap 7: Testimonia dicuntur aut per tabulas, aut a præsentibus. ¶ Et tabula dicebatur in qua mittebãt tesseras, quæ lusoria, & quandoq; latruncularia, & pyrgus, sive alveus, alveolúsve dicebatur. ¶ Tabula item liber est, quem sibi quisque nostrũm privatim facere consuevit, quasi quoddam memoriæ promptuarium eorum, quæ agimus. id est, diarium & ephemeris actionum nostrarũ. Liv. lib. 4. de Censura loquens: Consulatum est eadem domũ unicuiq; nostrũm debere existimari, ubi quis tabulas & tabulas haberet, suarumq; rerũ constitutionem fecisset. Bud. ¶ Tabulæ accepti & expẽsi, in quas rationes acceptæ & expensæ pecuniæ referebãtur. Cic. 3. Ver. Habeo & istius, & patris ejus accepti tabulas omnes, quas dili[illegible] legi, & digessi. Idem pro Roscio Comœd. Si tabulas C. Fannius accepti & expensi profert suas. Tuis tabulis causam dicis? hoc est, privatis tuis & domesticis rationibus. Cic. in Verrem: An tuis solis tabulis causam te dicturum existimasti? Bud. ¶ Tabulæ novæ dicuntur cùm tabulæ accepti & expensi planè tolluntur, id quod edicto aliquando fieri solebat. Quod quum factum esset, debita secundũ tabulas istas exigi non poterant. Ita fiebat ut debitores neq; sortem, neq; usuras creditoribus suis solverent. De his Cic. 2. Offic. Tabulæ novæ quid aliud habent argumenti, nisi ut emas pecunia mea fundum, & eum tu habeas, ego pecuniam non habeam? ¶ Tabula pro auctione. Cic pro Cæcinna: Adest ad tabulam, licetur Ebutius, &c. Cicero Terentiæ: Quemadmodum à Vestæ ad tabulam Valeriã deducta esses. ¶ Tabulæ item dicuntur asseres ex quibus navis compingitur. Cic. 2. Offic. Si tabulam de naufragio stultus arripuisset.

Tăbĕlă, dimin. tivum. [πινάκιον, πινακίδιον, πυξίον. Gall. *Tablette pour escrire ou planche.* Ital. *Tauolella, tauoletta.* Ger. Ein täfelin. Hisp. *Tablilla.* Pol. *Tabliczka.* Vng. *Tablarska.* Ang. *A litle table, planke or borde.*] Cic. 2. de Nat. deor. Nonne animadvertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint? Quo in loco intelligit exiguã tabulam votivã, in qua periculo liberati casum suũ solebant depingere, & alicui deorum suspendere. ¶ Tabellæ item dicebantur in quibus populus suffragium, aut judices sententiam perscribebant. Cic. 3. de Legib. Non fuit latebra danda populo, in qua bonis ignorantibus quid quisq; sentiret, tabella vitiosum occultaret suffragium. Idem in Pisonem: Me universa civitas non priùs tabellis, quàm voce, priorem consulẽ declaravit. Idem pro Flacco: Quũ tabella vobis dabitur, Iudices, non de Flacco dabitur totum, dabitur de bonis omnibus. ¶ Accipitur itẽ tabella pro literis, seu codicillis: quæ appellatio inde mansit, quòd olim scribi solebat in tabulis buxeis ceratis. [ספר *sépher.*] Cicer. in Catil. Introductus Statilius, cognovit manum & signum suũ: recitatæ sunt tabellæ. ¶ Tabellis obsignatis cum aliquo agere, est suo illum scripto convincere. Cic 5. Tuscul. Tu quidem tabellis obsignatis agis mecum, & testificaris quid aliquãdo dixerim aut scripserim.

Tăbellărĭus, rii, m. s. qui tabellas: id est, literas perfert. [איש *maleách* γραμματοφόρος. Gall. *Porteur de lettres, messagier, courrier.* Ital. *Cauallaro, portalettere, corriero.* Ger. Ein brieffträger/Bott. Bel. Een Bode Hisp. *Correo que lleua las letras à tabullas.* Pol. *Posłel.* Vng. *Level hordozo, posta.* Ang. *A bearer of letters, a messinger.*] Cic. ad Burũ: Statim extrusi tabellarios, literasq; ad Ciceronem, ut ea ad in Italiã venisset, ad te rediret. Idem ad Terentiã lib. 14. Nos quotidie tabellarios nostros expectamus. ¶ Accipitur item tabellarius pro eo „qui rationes conficit, & data acceptaq; in tabulas refert. λογιστης. Sidonius ad Petronium: Sed & ille suscipiat hunc granditer, habens eum consiliarium in judiciis, vicarium in Ecclesiis, procuratorem in negotiis, villicam in prædiis, tabellarium in tributis, in lectionibus comitẽ, [illegible] in moribus contubernalem.

Tăbellărĭus, a, um, adjectivum. Quod ad tabellam pertinet. [γραμματικος. Gall. *Apartenant a tablettes.* Ital. *Pertinente à tauolette.* Ger. Das zu den brieffen oder Botten gehört. Hisp. *Perteneciente à tablillas.* Pol. *Posłowy.* Vng. *Tablahoz valo.* Ang. *Belonging to tables.*] ut Lex tabellaria, quæ lata fuit à L. Cassio, ut suffragia tabellis, non voce perferrentur. Cic. 3. de legib. Quis autẽ non sentit omnem autoritatem optimatium tabellariam legem abituluisse?

Tăbŭlārĭs, Species tormenti. Seneca 3. de Ira: Torserat per omnia quæ in rerũ naturâ tristissima sunt, fidiculis, tabularibus, equuleo, igne, vultu suo.

Tăbŭlātĭs, tabulare: [σανιδωτός. Gall *De quoy on fait tablettes ou aix ou lames, large & long.* Ital. *Del quale si può far tauolette, & lame largo & longo.* Ger. Auß dem man tafelen macht. Hisp. *Cosa de que se hazen tablillas y retablo, larga y luenga.* Pol. *Tablicżny.* Vng. *Tablahoz valo.* Ang. *Any thing to mak tables, plankes, or bourdes of.*] ut Temperatura æris tabularis, quæ accommodatissima erat conficiendis æreis tabulis, quibus incidebantur quorum memoriam posteritati traditam volebant. Plin. lib. 34. cap. 9: Aes omne frigore magno meliùs findi, sequensque temperatura statuaria est, eademq; tabularis, hoc modo, massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia portio æris collectanei, &c.

Tăbŭlārĭum, n. s. Servio autore. Locus est in quo tabulæ: hoc est, instrumenta & literæ, & acta publica reponuntur. [γραμματοφυλάκιον. Gall. *Lieu propre à garder lettres & registres, threſor des chartres.* Ital. *Luoco da cõseruare lettere & libri.* Ger. Ein Secrets camptey/ein ort dahin man brieff/ rödel vnd andere gemeine geschrifften hinlegt. Hisp. *Lugar donde se guardan los libros.* Pol. *Grodzdzie zapiśże chowaia.* Vng. *Level tarto hax.* Ang. *A chest or place wher registre and evidentes ar keept.*] Cic pro Arch. poëta: Hîc tu tabulas deiderias Heraclienſium publicas, quas Italico bello, incenso tabulario, interisse scimus omnes?

Tăbŭlārĭus rii, m. s. Qui fide publica ea quæ gesta sunt in tabulis refert, & instrumenta publica conficit. [γραμματεύς, λογιστής. Gall. *Notaire ou tabellion.* Ital. *Notaro.* Ger. Ein offner Schreiber oder Notary. Hisp. *El escrinano ò notario publico.* Pol. *Pyszarz grodzky.* Vng. *Notarios.* Ang. *A scriuener, a book writter.*] Tacitus lib. 14: Igitur Fabianus tabulariis, quos modò memoravi, & aliis minus illustribus obsignant. Hi etiam tabelliones dicti sunt. L. 9. D. de pœnis, & L. 49 C. de episcopis, & clericis. ¶ Tabularius præterea pro Calculatore, Ratiocinator. Ciceroni, qui computat. [ψηφιστής. Vn. *Szam vetö.*] Vlpianus D. lib 11. Tit. 6. l. últ. Ego enim adversus tabularium puto actiones dãdas qui in computatione fefellit.

Tăbŭlo, as, act. p. Tabulis aliquid construo. [קרה *kerâh.* σανιδόω. Gall. *Plancher d'aix.* Ital. *Intauolare.* Ger. Täfelen/mit dielen oder brieren vber schiessen. Bel. Met berdt beseeten. Hisp. *Entablar pared ò suelo.* Pol. *Delami pokł adam.* Ang. *To plank any thing with plankes.*] Hinc contabulo, de quo suo loco.

Tăbŭlātĭo, onis, f. t Tabulatũ compositio, structio. [מקרה *mekaréh.* σανίδωσις. Gall *Entablement.* Ital. *Intauolamento.* Ger. Vertäfelung. Hisp. *Entabladura, entablamiento.* Pol. *Otaflowanie.* Vn. *Meg dezkaxom.* Ang. *A planking or flooring with bourdes.*] Cæs. 2. bel Civil. Centonesq; insuper injecerunt, ne aut tela tormentis missa tabulationem perfringerent, aut saxa ex catapultis latérentium excuterent.

Tăbŭlātă, orum, n. s. Dicuntur planæ in ædibus superficies, tabulis vel etiã lapidibus cõstratę: vulgus *Solaria* vocat. [מקרה *mekaréh.* σανιδώματα. Gall *Planchers, eſtages.* Ital. *Solari pauim.* Ger. Ein fußbunet/ fußtafel/ fußboden mit dilen vberschossen. Hisp. *Tablados, sobrados, ò corredores.* Pol. *Piętr.* Vng *Padimontom.* Ang. *Floores bourded in sellers or chambers, a lofi.*] Cæs. 6. bell. Gall. In extremo ponte turrim tabulatorum quatuor constituit. Rursus tabulata dicuntur rami extenti in arboribus in plana tendentes, non in altiora crescentes. Col. lib. 6: Quum deinde adolescere incipient ulmi, falce formandæ sunt, & tabulata instituenda. Hoc enim nomine usurpant agricolæ ramos, truncosq; prominentes: eos vel propiùs ferro compescũt, vel longiùs promittunt, ut vites laxiùs diffundantur.

Tăcĕo, ces, cui, citum n. s. Nihil loquor, conticeo. tacitus sum. [שתק *sihathák* חשה *chascháh* חרש *charásch* דם *dam* דמה *damáh.* σιγάω, σιωπάω Gall. *Se taire, ne dire mot.* Ital. *Tacere, star chetto.* Ger. Schweigen. Hisp. *Callar y no hablar.* Pol. *Milczę.* Vn. *Halgatok.* Ang *To hold ones peace, to keep silence.*] Terent. in Evnuch. Nunquid habes quod contemnas? quid tu autem Thraso? Tacent, satis laudant. Tacere aliquid, est reticere. Terent. Evnuch Quæ vera audivi, taceo, & contineo optimé. ¶ Quandoq; etiam dicitur de iis quæ sine voce sunt. Sic agrũ & mare tacere dicimus, in quo nullus auditur strepitus. Virg. 3 Eclog. Quum tacet omnis ager. ¶ Quoniã verò quum aliquid laude dignum est, laudamus: & è contrario malè facta non laudamus, factũ est, ut tacenda, nõ laudanda: & nõ tacenda, laudanda dicantur. Ovid. 2. de Arte: Eximia est virtus, præstare silentia rebus: Et contrà, gravis est culpa tacenda loqui. ¶ Quãdoq; significat securum esse: quoniam qui securi sunt, nullam

querendi

querendi cauſam habent. ἀπρέπειαν ἔχειν. Terent. in Adelph. Tace, egomet conveniam Pamphilum. Sed inter Taceo & Sileo quid interſit quæri poteſt: non enim veriſimile eſt utrumq; eandem notationem & originem aut denig; ſignificationem habere, quum literis & formâ adeò differant. Cornel. igitur Fronto de different. voc. ita diſtinguit: Silet cujus loquentis ſermo comprimitur ab ipſa ſignificatione literæ s: Tacet verò qui nec loqui quidem cœpit.

Tăcĭtum eſt, impersonale. Terent. in Adelph. Ignotum eſt, tacitum eſt, creditum eſt.

Tăcĭtŭs, Is qui tacet. [דמם damám דמם dumám, σιωπῶν, ἡσύχιος. Gall. *Qui ſe tait.* Ital. *Che tace.* Ger. Stillſchweigend/der da ſchweigt Hiſp. *El que calla.* Pol. *Milczący.* Vng *Halgato.* Ang. *That keepeth ſilence, and ſpeaketh not.*] Cic. in Cat. Quid expectas autoritatem loquentium, quorum volũtatem tacitorum perſpicis. ¶ Aliquando paſſivè pro eo quod tacetur. [σιωπώμενον. Gall. *Secret, caché.* Ital. *Secreto, naſcoſto.* Ger. Verſchwigen/des man geſchwigt. Hiſp *Secreto, eſcondido.*] Virg. 6 Aeneid. Quis te magne Cato tacitum, aut te Coſſe relinquat? ¶ Tacitum mel, quod per ſe fluit, & eſt optimum. αὐθέκτον. Tacitum ὁs alicui præbere, eſt nihil prorſus reſpondere. Cic. 1. Verrina: Qui teſtes priore actione interrogati nolueris, & iis tacitum os præbere malueris.

Tăcĭtē, adverbium, Secretè, clàm, obſcurè [σῖγα, σιωπηλῶς. Gall. *Sans dire mot, ſecrettement, tout bas.* Ital. *Senza parlare, ſecretamente, copertamente.* Ger. Stillſchwetgentlich. Hiſp. *Sin hablar, ſecretá y eſcondidamente.* Pol. *Milczącz, cżicho.* Vng. *Halgatua, alattomba.* Ang. *Quietlie, ſecretlie.*] Cic. pro Quintio: Huic ne perire quidem tacitè obſcureq; permittitur. Idem pro Pompeio: Hi vòs, quoniam liberè loqui non licet, tacitè rogant. Plaut. Pœn. Matronæ tacitè ſpectent, tacitè rideant. ¶ Habere aliquid tacitè. Liv. lib. 2. Dec. 5: Et quanquam diſſimulare, & tacitè habere id, patiq; ſtatueret.

Tăcĭtūrnŭlŭs, a, um, Qui pàucorum eſt verborũ, & minimè garrulus. [σιγηλὸς, σιωπηρός. Gall. *Taciturne, qui ne dit mot ou bien peu.* Ital. *Tacito. taciturno* Ger. Stil/der wenig wort treibt/der nicht viel klapperet/verſchwigen. Hiſp. *El que mucho calla.* Pol. *Mylczący.* Vn. *Halgato, kewes bezedwe.* Ang. *That ſayeth nather good nor bad.*] Ovid. 2. de Arte: Qui ſermone placet, taciturna ſilentia vitet: Qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat. ¶ Ripa taciturna: id eſt, quieta, in qua nullus auditur ſtrepitus. Horat. 2, Carm. Ode 20: Caretq; Ripa vagis taciturna ventis.

Tăcĭturnŭlŭs, diminutivum, Apuleius: Blanda mulier & taciturnula. ¶ Taciturniſſimum oſtium apud Plaut. in Curc. valeátne oſtium? P H. Belliſſimum hercle vidi & taciturniſſimũ.

Tăcĭtūrnĭtās, f. t. Silentium. [דמי domi דממה demamáh. ἡσυχία. Gall. *Taciturnité, ne parler point, ne dire mot.* Ital. *Eſſo parlar poco.* Ger. Stille mit redẽ/verſchwigenheit Hiſp. *Aquel habito de mucho callar.* Pol. *Mylczenie.* Vng *Halgatas.* Ang. *A keeping of ſilence.*] Cic. de Invent. Taciturnitas imitatur confeſſionem. Terent. in And. Sed his, quas ſemper intellexi in te ſitas, fide, & taciturnitate. Cic. Attic. lib. 7: Suſpicionem mihi majorem tua taciturnitas attulerat. Horat. 4. Carm Ode 8: quid foret Iliæ, Mavortisq; puer, ſi taciturnitas Obſtaret meritis invida Romuli?

Tăctĭcī, τακτικοὶ, A Vegetio appellantur, quibus cura incumbit inſtruendę aciei. Nam τάττειν inſtruere eſt, & ordinare.

Tăctŭs, Vide TANGO.

Tædă, æ, Vide TEDA.

Tædĕt, tæduit, vel tæſum eſt, verbum impersonale, Tædium: hoc eſt, ſatietas & faſtidium capit. [קץ kats שעמ ghahál אמא madś. ἄχθομαι, βαρύνομαι. Gall *Eſtre ennuyé de faſcherie.* Ital. *Rincreſcere, faſtidire.* Ger. Verdruß haben. Bel Verdreteren. Hiſp *Hauer haſtio ò enojo.* Pol *Przykro iẹſt, mierzy* Vng. *Meg vntam.* Ang. *It wearieth, it irketh.*] Terent. in Evnuch. Et tædet, & amore ardeo. Tædeo verbum perſonale in uſu non eſt: quanvis compoſitum ejus pertædẽo legatur apud Gellium lib. 1: Has ille inanes quo flaret glorias, jamq; omnes finem cuperent, verbisq; ejus fatigati pertæduiſſent. Tædet autem impersonale verbum habet ferè poſt ſe actuſativum cum genitivo. Cic. 2. Verr. Sunt homines quos infamiæ ſuæ neq; pudeat, neq; tædeat. Nonnunquã accuſativum ſine genitivo. Cic. Attic. lib. 2: Tædet ipſum, vehementerq; pœnitet. ¶ Nonnunquam cum ſolo genitivo, accuſativo tamen tacitè ſubaudito. Terent. in Evnuch. Tædet harum quotidianarum formarum. Cic. ad Attic. lib. 2: Prorſus vitæ tædet, ita ſunt omnia omnium miſeriarum pleniſſimâ. ¶ Nonnunquam cum infinitivo. Terent. in Pherm. At enim tædet audire eadem millies.

Tædĭum, tædii, n. ſ. Faſtidium, ſatietas. [עמל ghóhal βδέλυγμα, κόπος. Gall. *Ennuy & faſcherie.* Ital. *Tedio, faſtidio.* Ger. Ein verdruß. Bel. Verdriet. Hiſp *Haſtio, enojo.* Pol *Przykroſć, omierzienie.* Vng. *Meg vnas.* Ang *Wearineſſe, heauineſſe of mynd.*] Quint. lib. 2: Et ipſius lectionis tædium vicibus levatur. Iuven. Satyr. 7: Tædia tunc ſubeunt animos. Ovid. 9. Metamorph. nec tædia cœpti Vlla mei capiam, dum ſpiritus iſte manebit.

Tæduĭŭs, pen. corr. Faſtidioſus, qui omnibus tædio eſt. [κοπετικός. Gal. *Faſcheux, ennuyeux.* It. *Faſtidioſo.* Ger. Ein verdrüſſiger/müſſiger/vbertägner. Hiſ. *El que toma faſtidio ò enojo, haſtioſo.* Pol. *Kazdemu przykri.* Vng. *Meg vnt.* Ang. *Somewhat wearie.*] Feſtus.

Tænĭæ, f. p. [חתלה chathullâh חתל *chitûl.* ταινίαι. Gall. *Rubens ou bandelettes longues & eſtroittes.* Ital. *Bende lunghe & ſtratte.* Ger. Ein haubenbendel/hutbinden ſo hinab hanget. Hiſp. *Liſtas de la toca, vandas luengas y eſtrechas.* Pol. *Strzępek*, item, *binda ze ſtrzępkiem.* Vng. *Tſafiang, kanaf* Ang *Ribandes, laces, or headbandes.*] Vittarum extremitates, ut quæ ab infulis pendent Virgil. 7. Aeneid. -fit tortile collo Aurum ingens coluber, fit longa tænia vittæ. ¶ Quandoq; accipitur pro tota vitta. Virg. lib. 5: Puniceis ibãt evincti tempora tænis. Vbi Servius: Vænis, à tæna, nõ tænia: nam & tæna, & tænia dicitur. ¶ Tænia (inquit Feſtus) propriè dicitur faſcia. Græca enim dictio eſt ταινία, quam ſic interpretatur Verrius, ut dicat eſſe laneum ornamentum capitis honorati. Ennius in Alexandro: Volans de cœlo cum corona & tæniis. Hactenus ille. Plin. lib. 31. cap. 12: Deprehenditur & lentigo oculis, ſed incertà mediis glutinamentis tænia, fungo papyri bibula vix niſi litera fundente ſe: tantum ineſt fraudis. ¶ Tænias præterea dicimus lapides ſub aquis candicantes in longum porrectos, à faſciarum ſimilitudine. Plin. in Præfatione lib. 3: Nec profunda altitudo miraculum minuit. Frequentes quippe tæniæ candicantis vadi carinas territant. ¶ Eſt & tænia piſciculi genus apud Ariſtotelem, à gracilitate & longitudine dictum. Vide Plin. lib. 32. cap. 7.

Tænĭŏ, ā, diminut *τὸ ταινίδιον, τὸ φακελλάριον.* Colum lib. 11 cap 3: Braſſica, quum ſex foliorum erit, transferri debet: ita ut radix ejus liquido ſimo illita & involuta tribus algæ teniolis pandatur: Hoc eſt, quibuſdam quaſi faſciolis.

Tăgĕs, (inquit Feſtus) Idem quod furunculus: à tagendo dictus. Antiqui enim Tàgere dicebant pro tangere. Vnde Tagacem manum dixit Lucilius: Mutonisq; manum perſcribere poſſe tagacem.

Tăgo, gis, apud veteres in uſu fuit pro tango. [נגע *nagdh.*] Tagit (inquit Feſtus) pro tangit, proculdubio antiqua cõſuetudo uſurpavit. Pàcuvius in Teucro: Vt ego, ſi quis me tagat, & tagam. Idem in Hermiona: Non certam, niſi tagam. ¶ Hinc etiam Attigo, legitur pro áttingo. Plaut. in Bacch. Ne attigas puerum iſta cauſa, quando fecit ſtrenuè.

Tălărĭă, Talaris, Talarius, Vide TALVS.

Tălĕă, æ, f. p. [סעיף ſahíph טאטרה purâh] צלצל *tſaltsál.* πάλεα, ξυλάφιον. Gall. *Vn ſcion, vn plantal, ou ſetton d'arbre taillé par le bout qu'on met en terre.* Ital. *Pianta, ramo da piantare.* Ger Ein zweig/ſetzling/ſetzweig. Hiſp. *Eſtaca propria para plantar.* Pol. *Mł'odź ſzczep do ſadzenia.* Vng *Olto agh.* Ang *A plant, the ſtipe of a tree yat was planted in the earth.*] Surculus præciſus ex utraq; parte, ut in terra inſeratur. Plin. lib. 17 cap. 17: Myrtus & taleis ſeritur: morus talea tantùm: quoniam ramo eam ſeri religio fulgurum prohibet. Quapropter de talearum ſatu nunc dicendũ eſt. Servandum in eo ante omnia, ut taleæ ex feracibus fiant arboribus, nec curvæ, néve ſcabræ aut bifurcæ: néve tenuioribus, quàm ut manum impleant, ne minores pedalibus, ut illibato cortice, atq; ut ſectura inferior ponatur ſemper. Cato de Re ruſt. cap 45: Taleas oleaginas, quas inſerobe ſaturus eris, tripedaneas facito Quemadmodum verò ſurculus, qui in terra ſeritur, Talea dicitur: ita quod inſeritur ramo, calamus vocatur. Plin. li. 17. cap. 14: Quòd ſi longiùs afferantur pomorum calami, rapo infixos, optimè cuſtodire ſuccum arbitrantur. Eſt aũt hæc vox Græca, ſed quam Latini ita in uſum ſuum converterũt, ut Taleare pro incidere ruſtica uſurpet ſimplicitas. Taleas (inquit Nonius) ſciſſiones lignorũ, vel præſegminà Varro appellat de Re ruſt. lib. 1. Vnde etiam nunc ruſtica voce *Intertaleare* dicitur dividere, vel incidere ramum ex utraq; parte æqualiter præciſum: quas alii clavulas, alii taleas appellãt.

Tălĕŏlă, læ, diminutivũ, parva talea. [ξυλάφιον. Gall. *Petit plantal, petit ſcion pour planter.* Ital. *Picciola pianta, picciol ramo da piantare.* Ger Ein kleiner ſetzling/ſetzweigtin Hiſp. *Pequenna eſtaca para plantar.* Pol *Mał'y ſzczepek.* Vng. *Olto agotska.* Ang. *A little plant.*] Colum. lib. 3. cap. 17: Idque per geminas quinas, vel etiam ſenas partiri, complures taleolas terræ mandaverunt.

Tălēntum, ti, n. ſ. [ככר chichchár τάλαντον. Gall *Vn talent.* Ital. *Talento, vna ſorte di moneta.* Ger. Ein talent / ein gewicht / hielt 60. *minas*, das iſt bey 600. Kronen. Hiſp. *Cierta manera de moneda mayor.* Pol. *Talent, wſobie maiaci kol'o 1040 ſ'otich.* Vng. *Talentom, bizonios penz ſumma.* Ang. *A piece of money called a talent.*] Multiplex fuiſſe Budæus in eo opere quod de Aſſe conſcripſit, latiſsimè docet. Quoties tamen apud Scriptores talenti mentio occurrit, ſi nihil aliud addatur de minore talento Attico ferè intelligimus, quod fuit minarum ſexaginta: ſingulæ autem minæ drachmas Atticas centum continebant. Valebat itaq; talentum, ſex millia drachmarum: hoc eſt, ſi ad Gall. æ

LB. lis coronatis ſolidis Turonenſibus triginta quinq; æſtimatis. Decem aũt talenta coronatorum ſex millia conficiunt. Quindecim talenta novem millia aureorum. Viginti talenta, duodecim millia. Sed hoc, ut jam diximus, de talento Attico minore intelligendum eſt, quod apud ſcriptores plurimùm celebratur. Eſt enim & alterum talenti Attici genus, quod Talentum magnum vocant, quod ad minús talentũ epitriti: hoc eſt, ſeſquitertii habet proportionem. Nam quum talentum minus ſexaginta tantùm haberet minas, magnum talentum minas habebat octoginta. Vtrunq; autem talenti genus Atticum erat. Neque mirum videri dẽbet Athenienſes duplici talento fuiſſe uſos, quum etiam duplex apud eos fuerit mina, major & minor, quæ eandem inter ſe proportionem habebant, quam talentum majus & minus. Erat enim mina Attica maior, centum drachmarum, quum minor ſeptuaginta quinque tantùm haberet drachmas. Erant præterea pleraque alia talentorum nomina, Euboicum, Ptolemaicum, Syrium, Tyrium, Antiochenum, Babylonium, pondere & pretio omnia ferè diſtantia, ſed in hoc uno convenientia, quòd omnia ex ſexaginta ſui generis minis conſtarent, ſed quæ in quibuſdam civitatibus majores eſſent quàm in aliis: unde etiam nata eſt talentorum diverſitas. Nam, ut ſcribit Africanus, talentum omne minarum fuit ſexaginta: verùm quoniam minæ apud alios majores erant, apud alios minores, factum eſt ut talenta quoq; eſſent inæqualia. Minarum etiam diverſitas, ex varietate drachmarũ nata eſt, quæ in quibuſdam civitatibus majoris erãt pretii & ponderis, quàm in aliis. Quod & ipſum apertiſſimè teſtatur Iulius Pollux lib. 9. Hoc (*inquit*) utiq; dicere non intempeſtivum erit, quòd Atticum talentum ſex millia drachmarum valebat Atticarum: Babylonium verò ſeptem millia, Aeginæum decem millia, Syrium mille & quingentas juxta Atticæ drachmę rationem. Quemadmodum ſanè & Atticas minas Atticum talentum habuit ſexaginta, Babylonium ſeptuaginta, Aeginęum centum juxta proportionem. Sed mina ipſa ut apud Athenięſes habuit centum drachmas Atticas, ſic apud alios quoq; ipſis conſuetas, quæ pro ratione cujuſque talenti ſecundum augmentum vel decrementũ valerent. Hactẽ.

Talĭo, f. p. Folliculum cæparum. Vide THALIA.

Talĭo, onis, f. t. Aequalis retributio, idq; in malam partem: ut ſi cui quis oculum eruerit, idem ille patiatur. [שלם *ſchillẽm* שלם *ſchillúm* משלש *ſchillumáh*. ἀντ' ἴσου ἀμοιβή. Gall. *La parailles, autant pour autant* Ital. *Supplicio antiquo, doue andaua membro per membro.* Ger. Ein gleiche widergeltung / gleiche bezahlung böſes mit böſem. Hiſ. *Pena tanto por tanto.* Pol. *Rowne odwetowanie.* Vn. *Hafonlatos bwentetes, tromfal wetes.* An. *An equal recompenſe in paying an hurte.*] Hinc retalliare Gell. formavit, quod ſignificat talione hominem repercutere: ἀμύσσομαι. Plin. lib. 7. cap. 54: Sicut in Cornelia familia nemo antè Syllam Dictatorem fertur crematus, idque voluiſſe, veritum talionem, eruto C. Marii cadavere.

Talĭpĕdo, as, pen. corr. Pedibus vacillo, & quaſi ſupra talos inſiſto. [משע *mahádh*. παραφέρομαι.] Feſtus.

Tālĭs, & hoc tale, Ejuſmodi, ejus generis. [כזה *chazéh*. τηλικοῦτος. Gall. *Tel.* Ital. *Tale.* Ger. Golch. Bel. Alſulcken. Hiſp. *Tal.* Pol. *Taki.* Vng *Ollian.* Ang. *Such.*] Plaut. in Aul. Cui in re tali ſubveniſti ante hac. Terent. Heavt. Tum præterea talem, niſi tu, nulla pareret filium. Virg. 1. Aeneid. Haud equidem tali me dignor honore. Ibidem: - qui tanti talem genuére parentes. Cic. 2 Offic. Quales ſumus tales eſſe videamur.

Tālĭter, adverbium, Tali modo. [כזאת *chazóth*. τοιοῦτως Gal. *Tellement, en telle ſorte & maniere.* Ital. *Talmente.* Ger. Solcher geſtalt / der geſtalt Hiſp. *En tal manera.* Pol. *Takim ſpoſobem.* Vng. *Illienkeppen.* Ang. *Such, by ſuch ſorte.*] Idem ad Attic. lib. 10: Et enim audieram nemini taliter licere. Plin. lib. 35. cap. 11: Nec cameras ante eum taliter adornari mos fuit.

Tālĭtrum, tri, n. ſ. Percuſſio frontis, quæ ungue digiti fieri ſolet. [σκαμμονισμός, κονδυλισμός. Gall. *Vne chiquenaude.* Ital. *Frignocola.* Ger. Ein ſchnelling Hiſp. *Papirote, floretada.* Pol. *Szczudłek.* Vng. *Vytal valo pattantas.* Ang. *A filippe with ones finger or naile.*] Suetonius in Tiberio Cæſare, cap. 68: Articulis tam firmis, ut recens & integrũ malum digito terebraret: caput puerum, vel tam adoleſcentis talitro vulneraret.

Talpa, æ, gen. mate. & fœm. Animal captũ oculis, muri ſimile, quod & arva & hortos ſuffodit. [תנשמת *tinſchémeth*. ἀσπάλαξ. Gall. *Vne taupe.* Ital. *Talpa, topinara.* Ger. Ein ſchermauß. Bel. Een mol Hiſp. *Topo animal.* Pol *Kret.* Vng *Vakondak, patkan.* Ang. *A mole or want.*] Virgil. 1. Georg. Aut oculis capti fodêre cubilia talpæ.

Talus, tali, m. ſ. Os in articulo pedis animalium biſulcorum, ventre exeũberans, cõcava vertebra ligatum, quadratum forma, altera parte concavum, altera ferè planum. [קרסל *karsúl*. ἀστράγαλος. Gal. *Le talon.* Ital. *Tallone.* Ger. Ein bieckelbein / im gleich der hinderen füſſen der thieren ſo den klawen ſpalten. Hiſp. *El calcanar del hombre, carnicol.* Pol. *Koth.* Vng. *Bokatſont.* Ang. *The hucklebone, or ankle.*] Tali autem homini non ſunt, neque animalibus digitos aut ſolidas habentibus ungulas, ſed tantùm (ut diximus) biſulcis. Plin. li. 11. cap 46: Talos aſinus Indicus unus ſolidipedum habet. Et paulò pòſt: Hominem qui exiſtumarũt talos habere, facilè ſunt convicti. Κατα-χρηστικῶς tamen talos quoq; in homine dicimus, pro ima parte pedis, ſive pro oſſe quod juxta calcaneum extuberat. Horat. 1. Serm. Satyr. 2: Ad talos ſtola demiſſa, & circundata palla. Corn. in Perſ. Sat. 5. talum eminentem rotunditatem eſſe dicit: eamq; ob cauſam faſtigium templi rotundi talum quoque dici affirmat. ¶ Tali item dicebantur oſſicula quædam quadrilatera, quibus olim luſitabant: quorum latus quo unitas ſignificabatur, canis ſive canicula dicebatur: in quam converſo talo deponebatur ab eo, qui jactaverat, numus unus ſine lucro. κύων. Vnde damnoſa canicula à Perſio dicitur. Ejus oppoſitum latus, Venus, ſive Cous dicebatur, ſeptenarium numerũ ſignificans, quem numerum qui repręſentaſſet, ſex numos lucrifaciebat, & quicquid caniculæ jactu corraſum eſſet. Alia duo latera Chius & Senio dicebãtur, ternarium ille, hic quaternarium ſignificans. Chius lucri nummos tres, Senio quatuor afferebat: ideo dexter dictus. Perſius, quid dexter ſenio ferret Scire erat in voto. Erat tamen ludi quædam ratio, in qua Senio æquè damnoſus erat, atq; canis. Suet. de Auguſto. Talis jactatis, ut quiſque canem aut ſenionem miferat, in ſingulos talos ſingulos denarios conferebat in medium, quos tollebat univerſos, qui Venerem jecerat. Aliæ quoq; in hoc ludi genere differentiæ fuerunt. Nam & vulturios habebant, & Herculem baſilicũ. Plaut. Talos poſcit ſibi in manum: provocat me in aleam, jacit vulturios quatuor: Talos arripio, Herculem jacto baſilicum.

Tālārĭs, talare, gen. t. Quod ad talos pertinet: ut veſtis talaris, quæ ad talos uſq; deſcendit. [ποδήρικης. Gall. *Long juſques aux talons.* Ital. *Lungo fino à piedi.* Ger. Das biß auff die knoden hinab geht. Hiſp. *Luengo haſta los pies.* Pol. *Aż do koſtek dłngi.* Vng. *Bokaig valo.* Ang. *That cometh downe to the ankle.*] Cic. 7. Verr. Stetit tolcatus Prætor populi Romani cum pallio purpureo, tunicaq; talari, muliercula nixus in littore. Ibidem: Ac per eos dies quam hic cum pallio purpureo, talariq; tunica verſaretur in conviviis.

Tālārĭus, ria, rium, Quod pertinet ad talos. [κυβευτικός. Gall. *Appartenant aux dez.* Ital. *Pertinente à dadi.* Ger. Das zu den würffeln gehört. Hiſp. *Perteneſciente à los dados.* Pol. *Do koſtek przynależący.* Vng. *Bokahoz valo.* Ang. *Belonging to dice.*] Vt Lex talaria adverſus eos qui talis luſitant. ¶ Talarius ludus: id eſt, ludus talorum. [κυβεία. Gall. *Ieu de dez.* Ital. *Giuoco de dadi.* Ger. Ein wurffelſpiel Hiſp. *Juego de dados.* Ang. *The playe at dice.*] Cic. lib. 1. Offic. Adde his, ſi placet, unguentarios, totumq; ludum, ſaltatores, talarium.

Tālārĭa, plur. num. gen. neut. Calciamenta alata Mercurii. [πέδιλα. Ger. Die flügel oder Schuh mit flügeln / ſo der Mercurius (wie die Poeten ſagen) an die knoden band / im luffte zu fliegen.] Virg lib. 4. Aeneid - pedibus talaria nectit Aurea. ¶ Talaria induere, proverbialis allegoria, pro eo quod eſt fugam adornare, quaſiq; velle quopiam avolare. Cic. ad Attic. lib. 14: Nemo eſt iſtorum qui otium non timeat: quare talaria induamus.

Tăm, & Quàm, Priſciani ſententia adverbia ſunt, quæ pòſitivo, comparativo, & ſuperlativo adjiciuntur, quũ duo vel plures cõparativi & ſuperlativi diverſæ ſignificationis poſiti interſe æquantur, vel iidem geminantur. [τόσον ἔσον. Gall. *Tant que.* Ital. *Tanto & quanto.* Ger. So vaſt alß. Hiſp. *Tanto quãto.* Pol. *Takiako.* Vng. *Annira.* An. *So much as.*] Cic. pro Dejot. Iſtam, *inquam*, dexteram nõ tàm in bellis, neq; in prœliis, quàm in promiſsis, & fide infirmiorem. Bis infirmiorem intelligendum eſt. Superlativi exemplum. Saluſtius: Quàm quiſq; peſsimè fecit, tàm maximè tutus eſt. Frequentiſsimè autem poſitivo: Cic. Tàm ſum amicus Reipublicæ, quàm qui maximè, ſcilicet eſt amicus. Hoc eſt, Tàm amo Rempublicam, quàm ille qui plurimùm amat. Tam adverbiis junctum. Terẽt. in Heavt. Nunquam tàm manè egredior, neq; tàm veſperi domum revertor, quin, *&c.* ¶ Tàm diminutivis additum. Terent. in Adelph. - tàm ob parvulam Rem penè ex patria: turpe dictu. ¶ Tam modò, inquit Feſtus, veteres pro modò accipiebant: quod Græci dicunt, οὕτως ἄγαν. ¶ Hinc compoſitum tametſi, de quo infrá.

Tămă, Dicitur (inquit Feſtus) quum labore viæ ſanguis in crura deſcendit, & tumorem facit. Lucilius: Inguen ne exiſtat, papulæ, tama, ne boa noxit.

Tămărĭx, cis, f. t. Humilis frutex eſt amerinæ ramis, folio anguſto, carnoſo, & ferè pinnato [μυρίκη. Gal *De la bruyere.* Ital. *Tamarice arbuſcello.* Ger. Tamarisken ſtaud. Hiſp. *Tamarix, atarſe, ò tarache.* Pol. *Tamariſzek.* Ang. *Heath to mak broomes on.*] Duo ejus ſunt genera: ſylveſtre, omnino ſterile, unde & infœlix lignum appellatur. Gallis *Bryaria*. Alterum fructiferum, quod in Aegypto altiſsimas æquat arbores, ramis ex herbaceo, ſulvoq;

voq; variegatis, lignoso fructu, galla majore, in quo semen gustu asperū, ejusdē effectus cum galla. Vide Plin. li. 24. cap. 9.

Tămĕn, adversativa conjunctio est, Attamen, veruntamen, nihilominus. [אך *ach. ὁμως, μὴν.* Gall. *Toutesfois, neantmoins, si est-ce que.* Ital. *Nientedimeno, nulladimeno, nondimeno, tutte via pur.* Ger. Jedoch/nichts dest minder. Bel. Nochtans. Hisp. *Mas è empero.* Pol. Szakże. Vng. *Mind azaltal.* An. *Neuertheleſſe.*] Hæc particula sequitur voces, quanvis, quanquam, etsi, etiamsi, licet, & secundum in periodis locum habet: de qua re ubiq; exempla sunt in promptu. ¶ Aliquando particula inchoæptiva est. Cicero Pæto: Tamen à militia nō discedis. ¶ Aliquando ponitur pro statim. Virg. 9. Eclog. Hic hœdos depone, tamē veniemus in urbem. ¶ Aliquando pro tandem. Salustius lib. 3. Histor. Nam qui enare conati sunt, ictī sæpè ferramentis navium, tamen aut vulnerati à suis, aut afflicti undarum vi, multato fœdè corpore, *&c.* Plaut. Ita faciam, ita placet, quid tum tamen? ¶ Aliquando pro duntaxat. Terent. in Hecyr. Quod potero faciam, tamen ut pietatem colam. Vbi Donatus: Tamen: id est, duntaxat, vel ita tamē, ut pietatem colam. ¶ Hinc componuntur Attamen, & veruntamen, ejusdem ferè significationis.

Tămetsī, adversativa particula, Quanquam vel etsi. [καίτοι, καίπερ. Gall. *Lacoit que, combien que.* Ital. *Benche, se bene, quantunque.* Ger. Wiewol/ob schon. Hisp. *No embargante, no obstante, aunque.* Pol. Acżkolwieki. Vng. *Noha.* Ang. *Albeit, although.*] Cicer. pro Sext. Tametsi viciſſe debeo, tamen de meo jure decedam. Hęc in principio orationis posita, indicativo gaudet: secundo loco, subjunctivo. ¶ Tametsi, pro tamen. Terent. in And. rape. D. Si quicquam mentitum invenies, occidite. S. I. nihil audio. Ego jam te commotum reddam D. tametsi hoc verum est.

Tamínia, f. p. [Ger Ein gattung wilder Weinreben: etliche hattens für schwartz Stickwurtz oder schwartz Schmerwurtz.] Vvæ genus, acinos habens rubentes, quæ à quibusdā falsò astaphis agria credita est. Plin. lib. 23. cap. 1: Astaphis agria, sive staphis, quā uvam taminiam aliqui vocant falsò (suū enim genus habet) coliculis nigris, rectis, foliis labruscæ, fert folliculos veriùs quàm acinos, vitides, similes ciceri: in his nucleum triangulum Maturescit cum vindemia, nigrescitq;, quum taminiæ rubentes norimus acinos: sciamusq; illam in apricis nasci, hanc nonnisi in opacis.

Tămĭno, as, act. p. pro Corrumpo, licet non sit in usu. Cujus composita sunt, Attamino, Contamino & Intamino. Vnde & Intaminatus.

Tāndem, Postremò, desiq;, ad extremū. [באחרונה *baacharonáh. ποτὲ, τελευταῖον, τέως, ὀψέποτε.* Gall. *A la parfin, en fin finale.* Ital. *Finalmente, vltimamente, al postuto, al post fine, al fine, à la fine.* Ger. Letstlich/hinden hernach/zum letsten. Bel. Ten laetsten. Hisp. *Finalmente, en fin, à la postre.* Pol. Na ostatek. Vng. *Vegezetre.* An. *At the last.*] Virgilius: Iam tandem Italiæ fugientis prendimus oras. ¶ Per interrogationem habet urgens quiddam, & accelerans. Cicer. Quousq; tandem abutêre Catilina patientia nostra? ¶ Aliquando est conjunctio expletiva. Terentius in Phorm. Itáne tandem uxorem duxit Antipho injussu meo? ¶ Interdum ponitur pro aliquando, ut apud eundem: Itáne tandem sororem duxit? ¶ Item pro saltem. Terent. in Eunucho: perfice hoc Precibus, aut pretio, ut hæream parte aliqua tandem apud Thaidem. ¶ Tandem tandem, reticentia quædam cum abrupto sermone, nonnihil ornatus habens. Plaut. in Curcul. At tandem tandem. P. H. tandem es odiosus mihi.

Tāndĭū, Tanto tempore. [ἐπὶ τοσοῦτον, ὅσον χρόνον. Gall. *Tant de temps, si long temps.* Ital. *Tanto tempo.* Ger. & Bel. So lang. Hisp. *Tanto tiempo, tanto como.* Pol. Tak dl'ugo. Vng. *Enni ideig.* Ang. *So long.*] Cic. 7. Verr. Nam tandiu fuit in carcere Apollonius. ¶ Tandiu & quandiu. Cic. 4. Verr. Ignominia autē gravis tandiu in illo homine fuit, quandiu iste in provincia mansit.

Tāngo, is, tetigi, tactum, act. t. Tactus, sensu deprehēdo. [נגע *naghāh* משש *miſchſcheſch. ἅπτομαι, καθάπτομαι, ψαύω.* Gall *Toucher.* Ital. *Toccare.* Ger. Anrüren/betasten Bel. Rüren/tasten. Hisp. *Tocar.* Pol. *Dotikam sie.* Vng. *Tapaszton, meg wetöm.* Ang. *To touche.*] Lucret. li. 1: Tangere enim & tangi, nisi corpus nulla potest res. ¶ Sed quoniā tangendo quodam modo moveri videntur ea quæ tanguntur, tangere quandoq; pro commovere capitur. Lucret. lib. 1: Nec bene promeritis capitur, nec tangitur ira. ¶ Nonnunquā pro fulmine percutere. Virg. 1. Eclog. De cœlo tactas memini prędicere quercus. ¶ Quandoq; pro circumvenire. Turpil. At etiam ineptius meus est mihi pater iratus, quia eū talento argenti tetigi veteri exemplo amantis. ¶ Aliquando idē quod compositū attingo. Cic. Verres simul ac tetigit provinciā. ¶ Tangere aliquid pro describere, mentionē facere, obiter attingere. [נגיע *hinchir.*] Cic. 4. Acad. Sed ubi Socrates: Vbi Aristoteles ista tetigit? ¶ Hæc modicè me tangunt: id est, mediocriter me cōmovent. Cic. ad Att. li. 2: Cætera in magnis rebus, minæ Clodii, contentionesq; quæ mihi proponuntur, modicè me tangunt. ¶ Tangere consilia alicujus: id est, mentionē eorū facere. Cic. Postquā aūt cōsilia ejus omnia tetigi. ¶ Cōposita à tango sunt Attingo, contingo, obtingo, pertingo, quorū significata explicātur suis locis.

Tactŭs, a. um, participiū passivum à tango. [נגוע *naghúah. ἡμμένος.* Gall. *Touché.* Ita. *Toccato.* Ger. Berürt. Hisp. *Tocado.* Pol. *Dotknion.* Vng. *Meg tapasztatot, wttetett.* Ang. *Touched.*] Cujus contrarium est Intactus. ¶ Accipitur aliquando pro afflato sive fulmine percusso. Cicero de Arusp. resp. Tactus etiam ille qui hanc urbē condidit. ¶ Pro eodem etiā dicimus De, vel à cœlo tactus. Cic. 2. de Divinat. Nattæ verò statua, aut æra legū de cœlo tacta, quid habent observatum ac vetustum?

Tāctŭs, us, ui, nomen, m. q. Ipse tangendi actus. [ἁφή. Gall. *Touchement, attouchement.* Ital. *Toccamento.* Ger. Berürung/das anrüren/betastung. Hisp. *El sentido para poder tocar.* Pol. *Dotknienie.* Vng. *Tapasztas, wetes.* Ang. *A touching.*] Plin. lib. 8. cap. 55: Necnon & vestes leporino pilo facere tentatū est, tactu nō perinde molli, ut in cute. Virg. 2. Aen. - tactuq; innoxia molli Lambere flamma comas. Tactus item est unus ex quinq; corporis sensibus, à cerebro per nervos in totū corpus diffusus. Plin. li. 10. cap. 69: Ex sensibus ante cætera homini tactus, deniq; gustus: reliqnis superatur è multis. Hic & tactio dicitur. Cic. 4. Tuscul. Qualis est hæc auriū, tales sunt oculorū, & tactionū, & odorationū, & saporū, quæ sunt omnes unius generis ad perfundendum animum, tanquam illiquefactæ voluptates.

Tanos, Gemma inter smaragdos ingratè viridis & intus sordida. Plin. lib. 37. cap. 5.

Tanquam, adverbium est similitudinis, verbis subjunctivis gaudens. [כ *ch* ומ *chemó ὡσανεὶ, οἱονεὶ, οἷα, οἷα δή.* Gall *Comme, comme si, ainsi que, ainsi comme.* Ital. *Come.* Ger. Alß ob/gerad alß. Bel. Gelyck Hisp *Como.* Pol. *Iakoby.* Vng. *Mint ha.* Ang. *As, like as, euen as.*] Plin. Nat. hist. lib. 2: Tanquā nesciamus hanc esse solam, quæ nunquā irascatur. Id est, quasi nesciamus. ¶ Tanquam cum sic pro quemadmodum. Cicer. ad Cassium lib. 12: Tanquam enim si clausa sit Asia, sic nihil perfertur ad nos prēter rumores de oppresso Dolabella.

Tāntŭs, a, um, A' tam deduci videtur, quātitatemq; significat, quasi tàm multus, vel tàm magnus, habetq; nomen Quantus sibi respondens. [ποσῦτος, ηλικοῦτος. Gall *Si grand* Ital. *Tanto, cosi grande.* Ger. So groß. Bel. So viel/so groot. Hisp *Cosi grande.* Pol. *Tak wielki.* Vng. *Anny.* Ang *So much, so great.*] Cic. 6. Phil, Multas habui conciones: nunquam tantam vidi quanta nunc est vestra. Idem 2. de Divin. Sol majórne terra sit, an tantus quantus videtur. ¶ Aliquādo Quantus subintelligitur. Virg. 1. Aeneid. Tantæ molis erat Romanā condere gentē. Subaudi, quanta ex jam dictis potest intelligi. Cicero pro Pompeio: Quis unquā tàm brevi tempore tot loca adire, tantos cursus conficere potuit? Subaudi, quantos hic confecit. ¶ Tanti genitivus, verbis jungitur ad pretiū pertinentibus. Ovid. in Epist. Penelopes: Vix Priamus tanti, totaq; Troia fuit. ¶ Ejus tamē loco aliquādo legitur ablativus tanto. Plin. li. 12. cap. 18: Tanto nobis deliciæ & fœminæ cōstant. ¶ Tanti, τοσοῦτου, & quanti, ὁσοῦ, cum eorū compositis, tantidem, quantilibet, quanticunq;, junguntur verbis pretiū significantibus, qualia sunt, Emo, vendo, veneo, mercor, comparo, æstimo, constat, cōduco, loco, fœneror, paciscor, pango, pepigi, condemno, postulo, & si qua sint alia: quæ tamen in aliis à prædictis ablativū postulant. Terent. in Eunucho: Quid agas? nisi ut te redimas captū quàm queas. Minimo: si nequeas paululo, at quāti queas: id est, tāti te redimas quāti queas. Liv. lib. 48. Mancipia minora annis viginti, quæ post proximū lustrum decem millibus æris, aut pluris vænissent, ea quoque tanto pluris, quàm quanti essent, æstimarentur. ¶ Dicimus quoq; aliquid non esse tanti: id est, non satis dignū, ob quod quicquā fiat. ὁσοῦ τοσοῦτου Ovid. in Epist. Penelopes: Vix Priamus tanti, totaq; Troia fuit. Cæl. ad Cic. lib. 8: Tanti non fuit Arsacem capere, Seleuciam expugnare, ut earum rerum quæ hîc gestæ sunt, spectaculo careres. Tantus conjungitur quoq; eleganter cum Alter: ut quum dicimus, alterum tantum accepit: id est, tantundem amplius, & adhuc tantum quantum habuit. Cicero in Orat. Pes qui adhibetur ad numeros partitur in tria, ut necesse sit partem pedis, aut æqualem esse patri, aut altero tanto, aut sesquimajor[illegible].

Tantĭdem. Genitivus qui verbis pretii solet adjici. Id est, æquè magno pr[illegible]o. Terent. in Adelph.

D. Ne[illegible] eripuit, verberavit, me invito abduxit meam:
Or[illegible] dicet hæc tantidem postulat empram sibi tradier.

Tāntisper, adverb. ut, Tandiu: postulatq; post se dum, donec, dum quandiu, vel quoad. [ἐφ' ὅσον, ἕως. Gall. *Cu temps pendant, desiue quandiu, vel quoad, tandu que* Ital. *Tanto tempo, tanto.* Ger. So lang Hisp. *Entre tanto que.* Pol *Tak dl'ugo.* Vng *Tsak addeg.* Ang *So long.*] Cic 2. de Invent Deinde est in carcerem deductus, ut ibi esset tantisper dum culeus, in quem dejectus in profluentem deferretur, compararetur. Terentius in Heavton. Ego te meum esse dici tantisper volo, Dum quod te dignum est, facies. ¶ Sic

cætera ejusdē terminationis, temporis brevitatem significant: ut Quantùm per, parumper, paulisper, aliquantisper. ¶ Ponitur etiam [illegible] finem, & significat interea, ἐν τούτῳ. Livius lib. 1: Tarquinius [illegible] imperium ad ipsum ætatem incolume [illegible] reges mulieb[illegible]res Lucretia & regnum avitū, paternumq; [illegible] dedit. Cic. 5. Tusc. Sed videro quid efficiat, tantùm [illegible] magni æstimo, quod pollicetur.

Tantō, adverbium cōparativis gaudens: ut Tantò magis. [τόσῳ μᾶλλον. Gal. *Tant plus* Ital *Tanto più.* Ger. So vil Hisp. *Tanto mas.* Pol. *Tak wielie.* Vng. *Annual.* Ang *So much the more.*] Tanto minoris. Cic. 5. Verrina: Tantóne minoris decumiæ venierūt quàm fuerunt. ¶ Tantò antè. Cic. in Catil. Neq; tantò antè exitium & fati diem Reip. denuntiasset. Sic Tantò pòst, apud eundem pro Flacco.

Tāntōpĕrĕ, Vsqueadeo, tam vehementer. [τηλικοῦτον, τοσοῦτον. Gall *Tant grandement si fort.* Ital *Si grandemente.* Ger. So hefftig Bel So seer. Hisp. *En tanto grado.* Pol. *Tak barzo.* Vng *Igenannirg.* Ang. *So greatlie.*] Ter. in Adelph. Ego hac in re nihil reperio quamobrem lauder tantopere.

Tāntŭm, adverbium, Solùm, quod & tantummodo dicitur, & jungitur positivo [רַק *lebádh.* μόνον, μόνως. Gall. *Seulement, autant, tant.* Ital. & Hisp. *Solamente.* Ger. Allein/nur. Pol. *Iako.* Vng. *Tak.* Ang *Only.*] Plin. lib. 12. cap. 1: Sed quis non jure miretur arborem umbræ gratia tantùm ex alieno orbe peti tam? ¶ Aliquando significat usq; adeò, τοσοῦτον Cic. Ait De sano illo tantum, quantum me amas, velim cogites. ¶ Tantum non id est ferè: rei non planè peractæ adverbium. [כִּמְעַט *chimhát.* ὀλίγου πρόσω οὐ. Pol. *Tolkonie.* Vng. *Tsak nem.*] Sueton in Tiber Cæsare: Tantumnon adversis tempestatibus Rhodum enavigavit. ¶ Tantum abest, pro non solùm non est τοσοῦτον δέω. Cic. lib. 1. Offic. Tantum abest ab officio, ut nihil officio magis possit esse contrarium. Hoc est, non modò officium non est, verumetiam nihil magis officio potest esse contrarium: vel tantum abest ut officium sit, ut nihil officio, &c. ¶ Tantum quantum τοσοῦτον ὅσον Plaut. in Mostel. Tu ut occœpisti, tantum quantū quis, fuge. ¶ Tantummodo adverbium, idem quod tantùm. μόνον Terent. in Phorm. Potuhac si quicquam, nihil precor tantummodo non addat &c. ¶ Tantundem, genitivo, tantidem sine aliis casibus, æque multū, quasi tantumdem [τοσοῦτον. Gall *Autant* Ital. *Altre tanto* Ger. Eben so viel. Hisp. *Otro tanto.*] Colum. li. 7: Tum paribus casiæ, myrrhæq; & thuris ponderibus, ac tantundem sanguinis marinæ testudinis misceatur. Terent. in Phorm. Num tu intelligis quid hæc narret? P. num tu? A. nihil. PHAED. tantundem ego: hoc est, nihil plus quàm tu.

Tānŭlŭs, diminutivum, Pro tam parvus. [τηλικόσδε. Gall. *Si petit* Ital. *Così picciolo.* Ger So klein. Hisp. *Tanto pequenno, tantico.* Pol *Takmal'y.* Vng. *Tsakenni.* Ang. *So little.*] Plaut. in Truc. Tu in tantuli doni causa.

Tantillŭs, alterum diminutivum. [σμικρὸς ὅσος. Gall. *Tant petit soit-il.* Ital. *Tantino* Ger. So gar klein Hisp. *Tantico, ò tamannico.* Pol. *Tak barzomal'ki.* Vng *Ennitske* Ang. *So little, very little.*] Terent. in Adelph. Quem ego modò puerum tantillum in manibus gestavi meis.

Tāntŭlum, & Tantillum, adverbia. [τηλικόνδε, σμικρὸν ὅσον. Gall. *Vn tantinet, tant soit peu.* Ital. *Tantino.* Ger So wenig klein. Hisp. *Tantico, ò tamannico.* Pol. *Troszeczka.* Vng. *Tsak ennitske* Ang *So little, very little.*] Cic. 7. Verr. Si tantulum oculos dejecerimus, &c. Plaut. in Rud. Si hercule tantillum peccassis, &c.

Taos. Gemma pavoni similis, qui Græcè ταὼς, dicitur. Autor Plin. lib. 37 cap. 11.

Tăpetum, ti, pen. prod. vel Tapetium, tii, n. s. vel Tapes, etis, m. t. Aulæum, peripetasma: hoc est, vestis stragula variis coloribus intexta, qua aularum parietes, mensæ, lecti, nonnunquā etiam equi insternuntur. [סָךְ *masdch.* πάσης ἐξέρωμα, ἐξέλιγμα. Gall. *Vn tapis* Ital *Tapeto.* Ger Ein tappet oder teppich. Bel Tapect Hisp *Alhombra ò tapete.* Pol. *Kobierzec, oycie.* Vn. *Zónieg karpit* Ang *A carpet.*] Virg. lib. 10: - qui fortè tapetibus altis Extructus, toto proflabat pectore somnum Idem lib. 7: Instratos ostro alipedes, pictisq; tapetis. Stat. li. 1. Theb. - aliosq; ire inferre tapetas. Accusativus Græcus est à Tapes, etis. Plaut. Pseud. Vt ne peristromata quidem æquè sint Campanica. Neq; Alexandrina belluata, consutaq; tapetia.

Tăpīnōsis, pen prod. ταπείνωσις, Figura est orationis, seu potiùs vitium, quum rei dignitas verborum humilitate deprimitur. ταπεινὸς enim humile significat, & ταπινόω, humilio, extenuo. Exemplum potest esse illud Virg. 1. Aeneid. Apparent rari nantes in gurgite vasto. Vbi Servius: In gurgite vasto, Tapinosis est: id est, rei magnæ humilis expositio. Prudenter tamē Virgilius humilitatem sermonis epitheto plerunq; sublevat, ut hoc loco: Vasto addidit

Tărandŭs, τάρανδος Aristoteli, Animal apud Scythas bovis magnitudine, capite cervino non absimili, sed majore, cornibus ramosis, ungula bifida, villo magnitudine ursorū. Solum ex iis quæ pilis vestiūtur, animalibus colorem mutat: sed quū sui coloris esse libuit, asini simile est. Autor Plin. lib. 8. cap. 34.

Tărătantără, pen. corr. f. p. vox tubæ ab Ennio ficta. [תְּרוּעָה *teruháh.* Gal *La voix d'vne trompette.* Ital. *Voce della tromba* Ger. Der trommeten klang oder schall. Hisp. *El son de trompetas.* Pol. *Dźwiek od trabi.* Vng. *Trombita szó.* Ang. *The voice or sound of a trumpett.*] Servius in 9. Aeneid. in eum versum: At tuba terribilem sonitum procul ære canoro: Hemistichium, inquit, Ennii: nam sequentia ista mutavit. Ille enim ad exprimendum tubæ sonum ait Taratantara: & multa hujusmodi Virgilius, quum aspera invenerit, mutat.

Tardŭs, a, um. Ignavus piger. [אִבֵּשׁ *meboschésch* מִתְמַהְמֵהַּ *mithmahmeáh* עַצֵּל *hatsél.* βραδύς, ὀκνος, ἀργὸς, νωχελής. Gall. *Tardif, lasche, lourd, lent.* Ital. *Tardo.* Ger. Gemach/tangsam. Bel. Langsam/tuy/trech Hisp. *Tardio.* Pol. *Leniwy, gnuśny.* Vng. *Kesedelmes, resti, lassu.* Ang. *Slow in comming, dull.*] Virg. 1. Georg. Sæpè oleis tardi costas agitator aselli Vilibus aut onerat pomis. Plautus Pœnulo: Sciebam ætate tardiores: metui meo amori moram. Nequicquā hos patronos mihi elegi, loripedes tardissimos. Cic 1. de Invent. Formosus an deformis, velox an tardus sit. ¶ Noctes tardæ, tardè vententes, ut sunt æstivæ. ὄψιμαι. Virgil. 2 Georg. vel quæ tardis mora noctibus obstet. ¶ Per translationem quoq; de animi, vel ingenii tarditate dicitur: & accipitur pro hebeti, cui ingenium non est promptum. Virgil. 10. Eclog. - tardi venère subulci. Terent. in Eunuch. Fatuus est, insulsus, tardus. Cic. 3. de lege Agrar. Sed quē vestrūm tā tardo ingenio fore putavit, cui post eos cōsules Syllam dictatorem fuisse in mentē venire non posset? Cic. de Senect. At memoria minuitur: credo, nisi exerceas eā, aut etiā si sis natura tardior. ¶ Quandoq; pro perseverāti, & diuturno Virg. 2. Georg. Media fert tristeis succos, tardumq; saporē. Sic Nonius. Servius verò interpretatur saporem tardum, vix intelligibilē. ¶ Quandoq; pro denso ac crasso. Virg. 5. Aeneid. - udo sub robore vivit Stupra vomens tardum funalum.

Tārdŭlus, ŭla, ŭlum, diminutivum, Subtardus. [βραδύτερός πως, σμικρόν τι βραδύς. Gall. *Vn peu tardif.* Ital. *Alquanto tardo.* Ger. Ein wenig machtig/ein wentig tagsam. Hisp. *Tardo vn poco.* Pol. *Kes gnuśni.* Vng. *Valamenire kesö.* Ang. *Somewhat slow or dull.*] Terent. in Heaut. Ille Clinæ servus tardiusculus.

Tardè, adverbium. Lente, pigrè, cunctanter. [βραδέως. Gall. *Tardivement, negligemment.* Ital *Tardamente* Ger Gemächlichen langsamlich Hisp *Tardiamente* Pol *Leniwie, gnuśnie* Vng. *Kesedelmesseu* Ang *Slowly.*] Cicer. Terent. Ante Idus Octobris Athenas venimus, quum sanè adversis ventis usi essemus, tardeq; & incommodè. Cic. 4. Acad. Quinetiam quum victor à Mithridatico bello revertisset, inimicorum calumnia triennio tardiùs quàm debuerat, triumphavit Plin. lib. 10 cap. 7. Quatuor aut quinq; tardissimè diebus florere incipiunt: totoq; aut paulò pluribus defloresc unt: hordea verò, quum tardissimè, septem. ¶ Accipitur aliquando pro serò: hoc est, vespertino, vel nocturno tempore. ὀψέ. Cic pro Mil. Egreditur à villa subitò: cur vesperi: quid necesse est tardè?

Tārdĭtās, tis, f. t. Cunctatio, mora, pigritia: celeritati contraria. [עִקְבָה *bikkebáh* אֹרֶךְ *órech* עַצְלָה *hatsláh* אִטְּרוּת *hatslúth.* βραδύτης. Gall. *Tardiueté.* Ital. *Tardezza.* Ger. Gemächtlichkeit/langsamkeit/tragheit. Bel Traechheyt. Hisp. *Tardanca.* Pol. *Gnuśnosc, lenistwo.* Vng *Kesedelem, lassusag, mulatozás.* Ang. *Slowneśse, dulneśse.*] Cic. ad Quintum Fratrem, lib. 2: Sic ego quoniam in isto homine colendo tam indormivi diu, te mehercule sæpè excitante, cursu corrigam tarditatem cùm equis, tùm vehis. Idem 6. Philip. Plerisq; in rebus gerendis tarditas & procrastinatio odiosa est. Idē in Pisone: Tarditas ingenii, stupor, debilitasq; linguæ. Plin. lib. 20. cap. 9: Idq; etiam tarditati audientiū prodesse asseverat. ¶ Antiqui in eadem significatione & Tarditudinem dicebant, & Tarditiem. Plaut. in Pœnul. Podagrosi estis, ac vicistis cochleas tarditudine. Accius: Multa mittuntur tarditie & socordia.

Tārdigrădŭs, pen. corr. Qui tardè graditur. [βραδύπους. Gall. *Tardif à marcher.* Ital. *Che va tardo.* Ger. Das langsam geht. Hisp. *Cosa que anda poco.* Pol. *Wl'oka, l'azika.* Vng *Lassan taro.* Ang. *That goeth slowlie or lingeringlie.*] Cic. 2. de Divin. Quadrupedes tardigrada, aget estis, humilis, aspera Ex poëta.

Tardĭlŏquus, Qui tardè loquitur. [βραδύγλωσσος. Gall. *Tardif à parler* Ital. *Chi parla tardo* Ger Der langsam redt. Hisp. *El que habla poco o tardio.* Pol. *Gnuśnie mowiacy.* Vng. *Akadozua Zullo.* Ang. *Slow in speach.*]

Tardo, as, act. p. Retardo, remoror, moram injicio, tarditatem affero, reprimo. [עִקֵּב *bikkéb* אָחַר *achár* עָכַר *hatsár.* ἀναβάλλω, ἐμποδίζω. Gall *Tarder, ou targer, retarder* Ital. *Tardare, indugiare, dimorare, tener in tempo.* Ger. Auffhalten/ saumen/ hinder stellig machen Bel. Opbouwen/beletten/vertrecken/ Hisp *Retardar o detener à otro.* Pol. *Przedl'uzam, zawczasagam.* Vng. *Meg kestelem, tartoztatom.* Ang. *To hinder, to keep back, to make tary in comming.*] Cæsar 5. belli Gall. Sed ne omnino metū reditus tui barbaris tolleretur, atq; ut

atq; ut eorum auxilia tardaret, &c. Idem lib. 1. belli Civil. Sed exercitum Cæſaris viarum difficultates tardabant. Cicero ad Cæſarem lib. 7: Mea quædam tibi non ignota dubitatio aut impedire profectionē meā videbatur, aut certè tardare. ¶ Tardare abſolutū, moram trahere. [אחר *echár* התמהמה *hithmahmáh* בושש *boſchéſch* עכב *hatsár*. βραδύνειν, ἀργεῖσθαι. Pol. *Przewłoczyć*. Vn. *Keſni*.] Cic. ad Brut. Epiſt. 18: Accerſeremúsne te, atq; tibi id conducere putaremus: an tardare & commorari te, melius eſſet tibi. ¶ Tardare etiam tardum reddere. Plin. lib. 8. cap. 8: Ac præacuta bipenni hoc crure tardato: id eſt, debilitato. Compoſitum Retardo, de quo ſuo loco.

Tārdāns, tis, particip. [מעקב *mehakkéb* מאחר *meachér*. βραδύνων. Gall. *Qui retarde & arreſte*. Ital. *Che tarda & indugia*. Ger. Verziehend / verhinderend. Hiſp. *El que retarda*. Pol. *Mieſzkaiaci, przewłoczaci*. Vng. *Keſtelő*. Ang. *That maketh tary in comming*.] Virgil. 5. Aeneid. -ſed enim gelidus tardante ſenecta Sanguis hebet, frigentq; effœtæ in corpore vires.

Tārdātŭs, a, um, aliud participium, Retardatus. [מעקב *mehukkáb* בעכב *nehtsár*. βραδυνθείς. Gal. *Retardé, arreſté*. Ital. *Tardo, indugiato*. Ger. Geumig gemacht / auffgezogen / verhinderet. Hiſp. *Retardado, retenido*. Pol. *Zawczasiagnieni*. Vng. *Meg Keſtelsetős*. Ang. *Hindred, keept back*.] Virg. 5. Aeneid. At non tardatus caſu, neq; territus heros, Acrior ad pugnam redit.

Tārdēſco, is, n.t. Tardus fio. [אחר *echár* התמהמה *hithmahmáh* בושש *boſchéſch* עכב *hatsár*. βραδύνω, βραδύς, γίγνομαι. Gal. *Deuenir tardif & pareſſeux*. Ital. *Diuenire tardo*. Ger. Langſam werdē. Hiſ. *Hazerſe tardo, perezoſo*. Pol. *Lenitwiecie, przedł'uzam*. Vn. *Meg laſſudom, keſős ue lezek*. Ang. *To waxe ſlowe*.] Lucret. li. 3: Cōſequitur gravitas membrorum, prępediuntur Crura vacillanti, tardeſcit lingua, madet mens.

Tarmēs, Genus vermiculi carnem exedens. Feſtus.

Tārtărĭnum, pen. corr. Veteres dixerūt horrendum atq; terribile. [ταραχώδης. Pol. *Przekselni*.] Feſtus. Varro lib. 9. de ling. Lat. à Tartaro deducit, citans verſiculum ex vetuſto quopiam Poëta: Corpore Tartarino prognata palude virago.

Tāſcōnĭum, Eſt terra alba, ſimilis argillæ, ex qua catini fiunt, in quibus coquitur aurum. [Pol. *Bial'aglina*.] Plin. lib. 33. cap. 4: Catini fiunt ex taſconio. Hæc eſt terra alba ſimilis argillæ. Neque enim alia afflatum, & ignem, & ardentem materiam tolerat.

Tătam, [Ger. Dátę.] Pueri patrem vocant, quemadmodum Mammam, matrem. Martial. lib. 1:

Mammas atq; tatas habet Afra: ſed ipſa tatarum
Dici, & mammarū maxima mamma poteſt.

Tătæ, Cantio eſt ſibi invicem reſpondentium. Plautus in Sticho: Fac tu hoc modo. *S V.* At tu hoc modo. *S A.* babæ. *S T.* tatæ. *S A.* papæ. *S T.* evax. ¶ Nonnunquam & admirantis particula. Idem in Truculento: Tatæ, ecquis illa eſt?

Taūrā, vide TAVRVS.

Taūrĕă, pro ſcutica ex taurino corio facta. Vide TAVRVS.

Taūrŭs, m.ſ. [שור *ſchor*. ταῦρος. Gall. *Vn taureau*. Ital. *Tauro, toro, bue, bò*. Ger. Ein Stier. Hiſp. *Toro ò buey rezio pára arar*. Pol. *Beik*. Vng. *Bika*. Ang. *A bulle*.] Mas in genere bubulo, & vaccarum admiſſarius. Virg. 6. Aeneid. Hic crudelis amor tauri, ſuppoſtaq; furto Paſiphaë. Idem 3. Georg. Atq; ideo tauros procul atq; in ſola relegant Paſcua. ¶ Accipitur & pro quocunq; forti bove. Virg. li. 1. Georg. -ergo age teiræ Pingue ſolum primis extemplò à menſibus anni Fortes invertant tauri. Idem Aeglog. 7: Quum primùm paſti repetent præſepia tauri. Ovid. 1. Faſt. Bella diu tenuēre viros: erat aptior enſis Vomere cedebat taurus arator equo. ¶ Eſt & Taurus ſecundum Zodiaci ſignum. Plin. lib. 17. cap. 24: Quum ſit Luna in Leone, Scorpione, Sagittario, Tauro. Virg. 1. Georg. Candidus auratis aperit quum cornibus annū Taurus. ¶ Ideo autem tranſlatus fuiſſe in cœlum Taurus exiſtimatur, quòd Europam in Cretam inſulam trāſvexerit incolumem. Lege fabulam apud Hyginum. ¶ Taurus etiā accipitur pro radice arboris. Quintil. lib. 8 cap. 2: Sicut in his, quæ homonyma dicuntur: ut Taurus animál ne ſit, an mons, an ſignū in cœlo, an nomen hominis, an radix arboris, niſi diſtinctū, non intelligitur. ¶ Taurus item avicula eſt, ex genere carduelium, ita dicta, quòd taurorum mugitus imitetur, præſertim in agro Arelatenſi, referente Plin. lib. 10. cap. 42. Tauri item dicuntur ſcarabei terreſtres, ricinis ſimiles. κάραβοι Ariſtotelis, quibus coraicula nomen dederunt: ut docet Plin. lib. 30. cap. 30.

Taūrā, f.p. [βῦς ταῦρος. Gall. *Vne vache taureliere, qui ne porte point de fruict*. Ital. *Vacca ſterile*. Ger. Ein vnfruchtbare oder vnbárhaffte kuh. Hiſp. *Vacca eſtéril ò machorra*. Pol. *Ial'owica*. Vn. *Meddő tehen*. Ang. *A barraine cowe*.] Vacca ſterilis: ita dicta, teſte Feſto, quòd nihilo magis pariat quàm tauri. Colum. lib. 6. cap. 22: Et utique tauræ, quæ locum occupant fœcundarum, ablegandæ. Varr. 2. de Re ruſt. cap. 5: Quæ ſterilis eſt vacca, taura appellatur.

Taūrīnŭs, a, um. [ταύρεος. Gall. *De taureau*. Ital. *Di toro*. Ger. Von einem Stier oder Ochſen. Hiſp. *Coſa de materia de toro*. Pol. *Beikowy*. Vng. *Bikabol valo*. Ang. *Of a bulle*.] Quod eſt ex tauro: ut Tergum taurinum: id eſt, corium tauro detractū. Virg. 1. Aeneid. Taurino poſſent quantum circundare tergo. Habet autem penultimam productam, quemadmodum omnia hujus terminationis adjectiva à nominibus animalium formata: ut Leporinus, caprinus, formicinus, hirūdinus, vervecinus, porcinus, ovinus, ſuinus, & hujuſmodi.

Taūrĕă, f.p. [ἰνύες. Gall. *Nerf de bœuf*. Ital. *Neruo di bò*. Ger. Ein getſet auß riemen gemacht. Hiſp. *El acote de vergajo de toro*. Pol. *Bycz zbikowei zel's*. Vng. *Bika bőrből ſinalt oſtor*. Ang. *A ſcourge or whipe of a bulles hide, or a bulles ſinew*.] Scutica eſt ex taurino corio facta, quod & à Græcis ταυρέη appellatur. Iuven. Satyr. 6: -taurea punit Continuò flexi crimen facinusq; capilli.

Taūrĭfĕr, ra, rum, Quod magnum taurorum habet proventum: [ταυροφόρος. Gall. *Qui porte & nourrit force taureaux, où il s'engendre pluſieurs taureaux*. Ital. *Che produſce & nodriſce molti tori*. Ger. Das vil Stier herfür bringt. Hiſp. *Coſa que trahe ò cria muchos toros*. Pol. *Bikorod*. Vng. *Bika teremtő*. Ang. *That bringeth many bulles*.] ut, Campi tauriferi, in quibus magna taurorum paſcitur copia. Lucan. lib. 1: -tauriferis ubi ſe Mevania campis Explicat.

Taūrĭfōrmĭs, me, om. t. Formam tauri habens [ταυροειδής. Gal. *Qui a la forme & figure d'vn taureau*. Ital. *Che ha forma & figura di toro*. Ger. Das ein geſtalt hat wie ein Stier / Stierförmig. Hiſp. *Coſa de forma ò de materia de toro*. Pol. *Beikowi podobni*. Vng. *Bika formáin*. Ang. *That hath the forme and shape of a bulle*.] Horat. 4. Carm. Ode 14: Sic tauriformis volvitur Aufidus, Qui regna Daunį præfluit Appuli.

Tāutŏlŏgĭă, ταυτολογία, Ejuſdem ſententiæ per alia atq; alia verba repetitio: cujuſmodi eſt illa apud Ovidium: -cinis ipſe ſepulti In genus hoc pugnat: tumulo quoq; ſenſimus hoſtē: Aeacidæ ſecunda fui. Item illa apud Virgil. 1. Aeneid. Quem ſi fata virum ſervant, ſi veſcitur aura Aetherea, neq; adhuc crudelibus occubat umbris.

Tāx, Vox eſt fictitia, quam Plautus in Perſa pro ictu ſive verbere uſurpavit. Tax tax (*inquit*) erit tergo meo. [πάξ. Gall. *Le ſon d'vn coup de fouēt*. Ital. *Il ſuono d'vna frignocola*. Ger. Ein buffſtreich. Hiſp. *Sonido de vno golpe de acote*. Pol. *Puk puk*. Vng. *Ax vereſegnek t'ſattogaſa*. An. *The ſound of the ſcourge*.] Vſus eſt quoque Nævius in Agitatoria: Age, ne te mihi adverſari dicas, hūc unum diem De meo ſequor, ſinam ego illos eſſe tax pax, poſtea currentes ego illos vendam, niſi tu viceris. Eſt autem hic nō tax tax, ſed tax pax, & uſus videtur poëta pro pace: de qua re unicuiq; ſuum relinquitur judicium. Soſipater lib. 2.

Tāxim, adverbiū obſoletum, quo antiqui utebantur pro ſenſim, ſive paulatim: ut annotavit Nonius, citans Pomponii locum ex Buccone: Adoptatu clandeſtino tacitus taxim perſpectavi percautum.

Tāxō, as, act. p. Reprehendo, mordeo, noto, inceſſo: [הוכיח *hochiach*. κατηγορέω Gall. *Taxer, reprendre, blaſmer*. Ital. *Taſſare, riprendere, biaſmare*. Ger. Schelten / mit ſcheltworten antaſten. Hiſp. *Reprehender, tachar, infamar*. Pol. *Zł'ymi sł'owi l'aie*. Vng. *Karhoztatom, ſzidalmaxom*. Ang. *To find fault, to blame, to rebuke*.] à tangendo (ut Feſto placet) inclinatum, quòd ſit taxare, veluti cōvitiis tangere. Suetonius in Auguſt. Sed etiam ut nummulari nepotem, ſic taxat Auguſtū. Plin. lib. 15. cap. 15: Eadem cauſa in pyris taxatur ſuperbiæ cognomine. Taxis pro tetigeris, antiquo declinatu, vel taxaveris. Varro apud Nonium: Sed, ô Petrulle, ne meum taxis librum. ¶ Taxare etiam pro pretio æſtimare ponitur. [ערך *harách* הוקיר *hakír*. τιμᾶν. Gall. *Taxer ou tauxer, mettre à pru, eſtimer*. Ital. *Taſſare, metter il pretio à qualque coſa, eſtimar*. Ger. Schetzen was etwas wärt ſey / wirdigen / anſchlahen. Hiſp. *Taſſar, appreciar, eſtimar*. Pol. *Szacuie*. Ang. *To taxe*.] Plin. lib. 17. cap. 1: Illos qui frugiferas tanti taxaverant.

Tāxātōrēs, Dicti, teſte eodem Feſto, quorum alter alterum convitiis tangit. [חרטים *chorephim*. ἰαπμοποιοί.]

Tāxātĭo, onis, f.t. Aeſtimatio. [ערך *hèreth* τίμησις. Gall. *Eſtimation, taxe ou tauxe, taxation*. Ital. *Stima, prezzo*. Ger. Schetzung / wirdigung / anſchlahung. Hiſp. *Obra de taſſar, apreciar y eſtimar*. Pol. *Szacowanie*. Vng. *Meg bőiſzulles*. Ang. *A taxe or taxation*.] Taxatio, inquit Feſtus, dicitur quæ fit certæ ſummæ. Plin. li. 13. cap. 13: Quam Cethegus decedens libris XIIII. permutaverat latifundii taxatione. Idem libro 9 capite 35: At illa corollarium id eſſe, conſumpturamque ſe in ea cœna taxationem confitmans.

Tāxŭs, xi, f.f. Arbor abieti ſimilis, baccasq; ferens, quibus lethale venenū ineſt, præcipuè in Hiſpania & Arcadia. [σμίλαξ. Gall. *Vn arbre appellé Yf*. Ital. *Naſſo, taſſo* Ger. Eibenbaum. Hiſp. *Taxo, arbol cognoſcido*. Pol. *Cys*. Ang. *An ewe tree*.] Plin. lib. 16. cap. 10: Similis his (abieti ſcilicet & piceæ) eſt taxus minus virens, gracilisq; & triſtis, ac dira, nullo ſucco, ex omnibus ſola baccifera. Mas noxio fructu. Lethale quippe baccis, in Hiſpania præcipuè venenum ineſt. Vaſa etiam viatoria ex ea vinis in

Gallia facta, mortifera fuisse compertũ est. Hanc Sestius similacem à Græcis vocari dixit, & esse in Arcadia tam præsentis veneni, ut siqui dormiant sub ea, cibúmve capiant, moriãtur. ¶ Sunt qui & taxica hinc appellata putent venena, quæ nunc *toxica* dicimus. Hæc Plin. Virgil. 9. Eclog. Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

T ante E.

Tĕ, Syllabica adjectio, quæ pronominibus tu & te adjungitur: ut tute, tete, pro eo quod est tuipse, & teipsum. Cicer. libro 1. Epist. Vt tute mihi præcepisti.

Tĕchnă, f.p. [חכמה *chochmáh* ערמה *hormáh*. τέχνη. Gall. *Art, finesse, cautele, tromperie.* Ital. *Arte di ingannare.* Ger. Betrug/ geschwinder list. Hisp. *Arte para engannar.* Pol. *Zdrada, obludna chytrosc.* Vng. *Mesterseg, tsalardsag, alnoksag.* Ang. *An art or craft, guile, deceit.*] Græca vox est, quam Latinè artem seu artificium interpretari possumus. Vtuntur hac voce & Latini, sed ferè in deteriorem partem, pro dolo, astutia, impostura, fraude, sive offucia. Terent. Eunuch. Tam scio hanc technam à Parmenone profectam, quàm me vivere. Idem in Heavt. Falli te sinas technis per servulum. Plaut. in Capt. Deartuatus sum miser Sceleste hujus technis.

Tĕchnŏphўŏn, πτερόφυον, Græca dictio, quam nos *artium officinam* vertere possumus: παρὰ τὸ φύειν τὰς τέχνας: hoc est, à producendis artibus. Sueton. in August. Erat illi locus in edito singularis, quem Syracusas & technophyon vocabant.

Tĕctŏr, Tectoriolum, Tectorium. vide TEGO.

Tĕcum, adverbium compositum ex ablativo te, & præpositione cum. [עמכה *himmechâh*. μετά σε. Ger. Mit dir. Bel. Metu.] Plautus in Milite: Quid nunc taces? tecum loquor.

Tēdă, æ, f.p. Arbor est ex earum genere quæ resinam ferunt, abundantior succo, quàm reliquæ similis generis, parcior tamẽ liquidiorq; quàm picea, flammis, & lumini sacrorũ etiam grata. [לפיד *lappîdh* פלך *pêledh*. δᾶς, δαδίον. Gall. *Vne sorte de bois dont on faisoit torches, torche ou falot.* Ital. *Face, facella, facellina.* Ger. Thañen/ fiechten/ oder tienbäwmin liecht spän. Item, Ein facket auß hartzbäwmen/ oder tienbäwmin liecht spän. Hisp. *Tea, de pine para alumbrar.* Pol. *Sosna swieca liana, l'uczwo.* Ang. *A kind of tree of the which torches ar made, a torche.*] Impropriè tamen tædas appellamus tùm pinceas sativæ partes imas, tùm alia quoq; ligna, quæ vel naturali pinguedine, vel oleo picéve illita, faculæ modo lucent. ¶ Hinc Cererem deam tædiferam poëtæ vocant, quòd tædas dicitur inflammasse, quum investigare vellet filiam Proserpinam à Plutone abreptam. [δαδοφόρον. Gall. *Qui porte vne torche ou falot.* Ital. *Chi porta vna facella ò torchio.* Ger. Fackeltraget auß liechtspän. Hisp. *El que trae tea.* Pol. *Faklia swiecacz.* Vng. *Faklia hordozo.* Ang. *A torche beater.*] Ovid. Epist. 2: Et per tediferæ mystica sacra deæ. ¶ Teda etiam accipitur pro nuptiis, sive pro ipso conjugio. Mos enim antiquorum erat, ut in nuptiis (inquit Varro) faces & tædæ semper præirent, quòd olim nonnisi per noctem nubentes ducebantur à sponsis. Virg. 4. Aeneid. Si non pertæsum thalami, tedæq; fuisset.

Teges, Tegeticula, vide TEGO.

Tegillum, Tegmen, vide TEGO.

Tĕgo, gis, xi, ctum, act. t. Operio, obduco, obnubo, obtendo, contego, velo. [חטה *chaphâh* כסה *chasáh* סך *sach*. κρύπτω, σκεπάζω, ὀροφόω, ἐρέφω. Gall. *Couurir.* Ital. *Coprire.* Ger. Bedecken/ decken. Hisp. *Cubrir.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *Befeden.* Ang. *To couer.*] Plin. lib. 13. cap. 18: Radicem lotos hæc habet opertam nigro cortice: qualis & castaneas tegit. Propert. lib. 4. Eleg. 3: Et texit galea barbara molle caput. Ovid. 1. Amor. Eleg. 5: Pugnabat tunica se tamen illa tegi. Idem 1. de Arte: Aequore quot pisces, fronde teguntur aves. ¶ Per translationem tegere, accipitur pro κρύπτειν. [הסתיר *hesstîr*. הסתים *hehelîm*. Ger. Verbergen/ verhälen. Vng. *El rejtem.*] Martial. Quod tegitur, majus creditur esse malum. Cic. pro Quint. Id te admisisse concedis, quod ne mendacio quidem tegere possis. ¶ Item pro defendere, conservare. [חגן *chan*. ἀσφαλίζω, σκεπάζομαι. Germ. Einen schirmen / einem helffen vnd zuspringen. Pol. *Bronie.* Vng. *Otalmazo.*] Salust. in Catil. At Romani domi militiæq; intenti festinare, parare, alius alium hortari, hostibus obviam ire, libertatem, patriam, parentesq; armis tegere. ¶ A tego fiunt composita Contego, detego, intego, obtego, pertego, prætego, protego, retego, supertego: quorum significata suprà explicuimus suis locis.

Tēctŭs, a, um, participium passivum à Tego, Opertus. [חטוי *chaphúi*. כסוי *chasúi*. κεκαλυμμένος. Gall. *Couuert.* Ital. *Coperto.* Ger. Bedeckt. Hisp. *Cubierto.* Pol. *Nakriti.* Vng. *Befedõzõt.* Ang. *Couered.*] Ovidius 12. Metamorph. Arboribus tecto discumbere jusserat antro. ¶ Interdum migrat in nomen, & accipitur pro obscuro, secreto, occulto, non manifesto. [נעלם *nehelám* נסתר *nistár*. ἀσαφής, κρυφίος.] Idem 1. de Arte: Hic tibi multa licet sermone latentia tecto Dicere. Cicero ad Pætum lib. 9: Itaq; tectis verbis ea ad te scripsi, quæ apertissimis agunt Stoici. Idem pro Roscio Amer. Huc accedit, quòd paulò tamen occultior, atq; tectior vestra ipsa cupiditas esset. Idem 2. de Orator. Ego mehercule, *inquit*, Antoni semper fui, qui de te oratore sic prædicarem, unum te in dicendo videri tectissimum. Tectus idem dicitur, qui est tacitus, de suis rebus nemini communicans, fallax: cui opponitur Apertus. Cicer. Qui occultus & tectus dicitur, tantum abest ut se indicet, ut perficiat, *&c.* ¶ Tectæ oves, eædem quæ à patria Tarentinæ, sive Græcæ dicebantur, quæ quòd mollissimam ferrent lanam, pellibus insutæ pascebantur, ne vellera aut conspurcarentur, aut dumis adhærescerent: qua de re vide Columellam libro 7. capite 6. Plinium libro 8. capite 47: Ovium summa genera duo, tectum & colonicum: illud mollius, hoc in pascuis delicatius.

Tēctē, adverbium, Latenter, occultè: cujus cõtrarium est Apertè. [בסתר *besêther*. κρυφῆ. Gall. *Couuertement.* Ital. *Copertamente.* Ger. Vertüschentlich/ verborgentlich. Hisp. *Cubiertamente.* Pol. *Nakricie.* Vng. *Alattomba.* Ang. *Secretlie.*] Cic. Attic. lib. 1: Hic dies me valde Crasso adjunxit: & tamen ab illo apertè, tectè quicquid est datum, libenter accepi. Idem Pæto lib. 9: Quod tu in epistola appellas suo nomine, illi tectiùs penem.

Tēctum, cti, n.s. substantivum, Summa pars domus, qua cæteræ teguntur. [גג *ghágh*. ὄροφος, τέγαρον, τέγος, στέγη. Gall. *Toict, couuerture de maison.* Ital. *Tetto, coperto.* Ger. Ein tach. Bel. Een dack. Hisp. *El tejado de casa.* Pol. *Dach, nakricie.* Vng. *Hax, hus.* Ang. *The roofe of an house.*] Ovid. 12. Metamorph. Non secus hæc resilit, quàm tecti à culmine grando. Cicer. de Clar. orat. Sed Athenienses quoq; plus interfuit, firma tecta in domiciliis habere, quàm Minervæ signum ex ebore pulcherrimum: tamen ego me Phidiam esse mallem, quàm vel optimum fabrum tignarium. Quare nõ quantum quisq; prosit, sed quanti quisq; sit, ponderandum est. ¶ Tectum item figuratè pro tota accipitur domo. οἴκημα. Cic. ad Leptam, lib. 6: Ejus Falernum mihi semper idoneum visum est diversorio, si modò tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum. Virgil. 1. Aeneid. Quare agite ò tectis juvenes succedite nostris.

Tēctōrĭum, rii, n.s. Calx, sive crusta inducta parieti aut muro, qua tanquàm pavimento lapides teguntur. [טיח *tiach*. κονίαμα. Gall. *Enduict, soit de plastre, de chaux ou sable.* Ital. *Coperta che sia à muri di pietruccie, ò di calcina.* Ger. Verweißgung oder vergypsung einer Wand. Hisp. *Encaladura ò enyessadura.* Pol. *Tinkowanie pobielenie.* Vng. *Zinlõ mex, ful mex.* Ang. *The plaistring, pargeting or rough casting of walles.*] Plin. lib. 36: Ideoq; nulla tectoria eorum rimæ fœdavêre. Cic. ad Attic. lib. 1: Præterea typos tibi mando, quos in tectorio atrioli possim includere: & putealia sigillata duos. ¶ Iuven. Sat. 6, tectorium accipit pro fuco, quo mulieres faciem illinunt. Tandem (*inquit*) aperit vultum, & tectoria prima reponit. ¶ Tectorium linguæ, pro sermone simulato. Pers. Satyr. 5: pulsu dignoscere cautus Quid solidum crepet, & pictæ tectoria linguæ.

Tēctōrĭŭs, ria, rium, adjectivum: [στεγαστὸς, κονιαστὸς, vel κονιαμφοτικός. Gall. *Qui sert à enduire ou à couurir.* Ital. *Pertinente à imbiancare le mura.* Ger. Zu der verweißgung oder vergipsung dienstlich. Hisp. *Perteneciente à encalador ò enyessar.* Pol. *Otinkowani, obieloni.* Vng. *Feieritõ mex, ful si karlo mex.* Ang. *That serueth for pargeting or couering.*] ut, Opus tectorium, quo parietes integũtur. κονία, κονίαμα. Columella: Sed ea tota maceries opere tectorio lævigatur ex utraq; parte, ne feles, aut vipera prorepat. Cic. 2. de Legib. Neq; id opere tectorio exornari, nec hermas has, quas vocant, licebit imponi.

Tĕctŏr, oris, m. t. Qui opus tectorium parieti inducit. [κονιάστης. Gall. *Qui enduit & blanchit les parois & murailles.* Ital. *Chi imbianca le mura.* Ger. Ein Mauerweißger/ vergipser. Hisp. *Encalador ò enyessador.* Pol *Pobielacz, tinkarz.* Vng. *Sikarlo fal zsulõ.* Ang. *A pargeter or plaisterer.*] Varr. 3. de re Rustic. capite 2: Non minus villa tua erit ad angulum Velini, quam nec pictor, nec tector vidit unquam, quàm in Roscia, quæ est polita opere tectorio eleganter, *&c.*

Tectorĭŏlum, li, Parvum tectorium. κονιαμάτιον. Cic. ad Pætum, lib. 9: Bella tectoriola: dic ergo etiam pavimenta isto modo, non potes.

Tĕgmĕn, inis, n. t. quod & Tegimen, inis, n. t. & tegmentum, ti, n. s. Quod aliquid tegit. [כסוי *chesúth* כסוי *chesúi* מכסה *michsêh*. σκέπασμα, κάλυμμα. Gall. *Couuerture, couuercle.* Ital. *Coprimento, coperta, coperchio.* Ger. Ein decke. Bel. Een deesel. Hisp. *Cobertura.* Pol. *Nakricie.* Vng. *Fõdel.* Ang. *A couering of any thing.*] Cic. 5. Tusc. Mihi amictui Scythicum tegmen, calceamentum solorum callum, cubile terra. Livius 5. ab Vrbe: Magna strages facta est, multosq; imperitos nandi, aut invalidos graves loricis, aliisq; tegminibus haurire gurgites. Virgil. 1. Aeglog. Tityre tu patulæ recubans sub tegmine fagi. Lucret. lib. 1: Nec res ulla geri sub cœli tegmine posset.

Tĕgĭmĕn, inis, n. t. idem Ovid. 3. Metamorph. tegimen direpta leoni Pellis erat. Idem 1. Metamorph. Desilit in terras, illic tegimenq; removit.

Tĕgŭmĕn,

Tĕgŭmĕn,inis,n.t. idem. Livius 1. ab Vrbe: Et ſuper tunicam æneum pectori tegumen, cœleſtiaque arma, quæ ancilla appellantur,ferre.

Tĕgŭmentum,ti,n. ſ.idem. Cic.2. de Nat.deor. Palpebræq; quę ſunt tegumenta oculorum, molliſſimæ tactu ne læderent aciem apriſſimè factæ. Cæſ.2. bell.Gall. Vt non modò ad inſignia accommodanda, ſed etiam ad galeas induendas, ſcutisq; tegumenta detrahenda tempus defuerit.

Tĕgŭlum,li,pen.cor.n.ſ.idem quod tegmen. *σκέπασμα, πίλος*. Plin. lib. 16. cap.36: Tegulo enim aquaticarum arundinum domos ſuas Septentrionales populi, operiunt.

Tĕgillum,li,n.ſ.Parvum tegmen. [*κρυπτήριον*. Gall. *Petite couuerture,& couuercle.* Ital. *Picciol coprimento, & coperchio.* Ger. Ein kleine decke. Hiſp. *Pequenna cobertura.* Pol. *Daſzek.* Vngar. *Kódel etske.* Ang. *A little couering.*] Varr.in Seſqui Vlyſſe: Ob aquam è nubibus tortam,indicat fore ut tegillũ paſtor ſibi ſumat. ¶ Eſt & Tegillum cuculli vinculum è ſcirpo. Plaut. Tegillum mihi aret,ſi vis,dabo. ¶ At Tigillum diminutivum à tigno eſt.

Tĕgŭlă,lę,ſ.p. Quę tecta ſternũtur ad pluvias & alia arcẽda,dicta eſt q̃ domos tegat. [*κέραμος*. Gal. *Tuille.* Ital. *Coppo,tegola.* Ger. Ein ziegel. Bel. Een tichel. Hiſ. *La teja de tejado.* Pol. *Dachowka, alys ſzindzioł.* Vn. *Tſerep.* Ang. *A tyle or sklaite.*] Terent.in Evnuch. Deũ ſeſe in hominẽ convertiſſe,atq; per alias tegulas Veniſſe clanculũ per impluvium,fucum factũ mulieri. Plaut. in Milit. Quòd meas confregiſti imbrices & tegulas. Cic.ad Att.lib.9: De iſto licet bene ſperes: promitto tibi,ſi valebit,tegulam illũ in Italia nullam relicturũ. Cato cap.14: In tectum ſi numerabitur tegula integra quæ erit. ¶ Tegulæ autem quæ ad balneas adhibentur à laxitate dicuntur mammatæ. Colliciæ autem vocantur; teſte Feſto, quibus aqua,veluti quibuſdam canalibus in vas aliquod,vel puteum derivatur.

Tĕgĕs,etis,ſ.t. Straguli genus, quam & ſtoream appellant, ex ulva ſive ſcirpo, aut ſparto in lodicis ſimilitudinẽ,quo viliores utũtur. [*φορμὸς,φορμίς*: Gal. *Nate ou couuerture faite de ioncs, de geneſt, ou autres choſes, ſur quoy ſe concheyent les pauures gens.* Ital. *Coperto di caſa fatta di gionchi, ginestre, canne ò ſimili.* Germ. Ein ſchlechte gauteren auß binzen/oder anderem groben zeug gemacht / ein grobe Gerge. Hiſp. *Eſtera de eſparto ò joncos.* Polon. *Rogoż.* Vng. *Gyekeny.* Ang. *A courſe blanket or couerlett,a matte.*] Varr. de Re ruſt. Sicque fiunt de cannabi lino, junco, palmo,ſcirpo: ut funes,reſtes, tegetes. Iuven.Sat.6: Auſa Palatino tegetem præferre cubili. Col.lib.5.cap.3: Sub ortu caniculæ palmeis tegetibus vineas adumbrabat. Idem lib.12.cap.50: Cannæ tegetes,quibus oliva excipitur. Hujuſmodi ſimile quiddam apud nos è ſtraminibus concinnatur: vulgus *nattas* vocat.

Tĕgĕtĭcŭlă,æ,ſ.p. diminut. Parva teges. [*φορμίδιον*. Gall *Vne petite natte ou couuerture.* Ital *Picciol tale coperto.* Germ. Ein kleine binzen ſerge. Hiſp. *Pequenna eſtera.* Pol. *Rogoźinka.* Vng. *Gyekenetske.* An. *A litle couerlett or matte.*] Varr. de Re ruſt.cap.8: Sed pro columbariis in pariete mutulos, aut palos in ordinẽ,ſupra quos tegeticulæ cannabinæ ſint impoſitæ. Idem lib. 2. cap.11: Diligentiores tegeticulis ſubjectis, oves tondere ſolent,ne flocci intereant.

Tĕlă,telæ,ſ.p. Quod texendo conficitur. [*ὑφή kurioṡ*. Gall. *Toile.* Ital. & Hiſp. *Telá.* Ger. Ein wäpp. Belg. Een webbe Pol. *Płutno.* Vng. *Vaxon* Ang. *A webbe of cloth.*] Terent. in Heavt. Mulier telam deſerit continuò. Virg.1.Aen. -percurrere pectine telas. Ovid. Epiſt. 1: Laſſaret viduas pendula tela manus. ¶ Telam exordiri proverbialiter dictũ, pro eo quod eſt technam aliquam incipere & aggredi. Plaut.in Bacch, Exorſa hæc tela non malè eſt omnino mihi.

Tĕlămōnēs,m.t. [Pol. *Wſżelyakie kſztał't y wiel'upiech podſadzonich dlia ozdobi wirite.*] In ædificiis dicebãtur hominum ſimulacrã, quæ gibboſa ferè figura effingebantur, ut columnas, vel mutulos dorſo ſuſtinere,& ſub ipſo pondere propemodũ ſuccumbere viderentur. *Ἄτλαντες*, Græci *Atlantes* vocant, ſimilitudine ſumpta ab Atlante Mercurii avo: quòd quemadmodum ille cœlum ſuis humeris, ita hi ędificium fulcire videantur. Vide de hoc plura in dictione ATLAS.

Telicardios, Gemma colore cordis exiſtens, Perſis maximè grata,quam &.Muculam appellant. Plin.lib.37.cap.10.

Teliformis,herba eſt paluſtris,caule arundineo, triangulari, folio teli inſtar formato, flore albo, deciduo,in medio echinato. [Pol. *Boża trawka.*]

Telinum unguẽtum. [*τήλινον μύρον*. Ger. Ein angemachte Salb mit *Teli*: das iſt/ *Fœnogræcum.*] Menãdri poëtæ ætate ſummo erat in prętio. Conſtabat autem ex oleo recenti, cypero, calamo, meliloto,melle,melino,maro,amaraco & fœnogręco: à quorum poſtremo nomen accepit. Græci enim fœnogræcum *τῆλιν* appellant. Alii tamen à Telo inſula in qua optimum conficiebatur,dictum putant. Vide Plin.lib.13.cap.1.

Tellus, Vide in PROPRIIS.

Telo,nis,m.t. [Gall. *Vne grue ou cicoigne, inſtrument pour tirer l'eau d'vn puits.* Ital. *L'acino.* Ger. Ein Godſtang oder Brunſtang/ darran der Eymer hanget. Hiſ. *Cigumal.* Pol. *Zorawktorim żładnieiwode wycziagaia.* Vngar. *Kankarig.* Ang. *A paile or bucket to cary water.*] A rusticis dicitur inſtrumẽtum longum ex ligno, quo utuntur ad aquã è puteis hauriendam. Hiſpani *Ciconiam* vocant,à ſimilitudine roſtri ciconiarum. Hæc Sipon.

Tĕlōnĭum,penult.cor.n.ſ. [*τελώνιον*. Gall. *Banque.* Ital. *Banco.* Ger. Ein zollbanck/zollſtroß/zollſtſch Hiſp. *El aduana.* Pol. *Miciſce gdzie cło'o oddawaia.* Vng. *Vam.* Ang. *The cuſtome houſe.*] Menſa publicanorum, ubi vectigal exigitur: à Græco nomine *τέλος*, quod inter cætera vectigal ſignificat. Vnde *τέλωναι*, ſive *τελῶναι* dicuntur qui vectigal exigunt.

Tĕlŏs. [*חוֹסֵף soph.τέλος*. Gal. *Fin.* Ital. *Fine.* Ger. Das end. Hiſp. *Fin,termino ò cabo.* Pol. *Koniecz.* Vn. *Veg.* Ang. *The end.*] Latinè finis,honor,legio,tributũ,vectigal,penſio. Cic.3. de Fin. Sentis enim credo me jam diu quod *τέλος* Græcus dicat,id dicere tàm extremum,tùm ultimum, tùm ſummum: licebit etiam finem pro extremo aut ultimo dicere.

Telum, li, n. ſ. dicitur omne quod manu jaci poteſt: quo nomine lapis,lignũ,plumbũ, & ferrũ continetur,jaculum,haſtile. [*βέλος, πάξιμον*. Gall. *Vn trait,dard, fleſche.* Ital. *Arma, dardo, ſaſſo, pietra, lanza, baſtone.* Ger. Geſchoß / ein jettliche geweh; das man wirfft oder ſcheußt/alß pfeil/ſpieß/ꝛc Belg. Een bant. Hiſp. *El tiro,aquello que ſe tira, toda arma que ſe puede arojar,como dardo ò lanca,piedra,haxtona,ò alenoſa,ò ſaeta.* Polon. *Wſżelyakaſtral'a rzeczuia.* Vng. *Haito fegyuer nyil.* Ang. *A dart,an arrow,or all weapon throwen with the hand.*] Dictũ ab eo quòd in longinquum mittatur. Nam apud Græcos *τῆλε* ſive *τηλοῦ* longè ſignificat. Feſtus. Tela propriè dici videtur ea quæ miſſilia ſunt, ex Græco videlicet tranſlato eo nomine: quia illi *τηλοῦ* miſſa dicunt, quæ nos *eminus*: ſicut arma ea, quæ ab humeris dependentia retinẽtur manibus. Ovid 8.Metam. Ex humero pendẽs reſonabat eburnea lęvo: Telorũ cuſtos arcũ quoq; lęva tenebat. Virg.10. Aen. At puer Aſcanius muro, foſſiſq; tenetur Tela inter media, atq; horrẽtes Marte Latinos. ¶ Non rarò tamẽ tela pro quibuſlibet armis accipimus, etiã iis, quib. cominus aut falutẽ tuemur, aut aliũ oppugnamus. Cic.in Catone: Quã ex ędibus Cethegi, ſi quid telorũ eſſet, efferret. Idẽ ſexta Verr. Edictũ ne quis cũ telo ſervus eſſet. ¶ Intendere telũ in jugulũ nocentis, eſt caput alicujus per accuſationẽ petere. Plin. epiſt. 9.lib.3: Si quã haberem in dicendo facultatẽ, in jugulum nocentis quaſi telũ aliquod intenderem. Tela ad manũ ſubminiſtrare, apud Quintil. Telum revellere. Cic.in Piſon. In me dẽ corpore Reipub. tuorum ſcelerum tela revellentem.

Tĕlĭfĕr, pen.cor. adject. [*βελοφόρος, πεξοφόρος*. Gall. *Qui porte dards ou fleſches.* Ital. *Chi porte dardi ò ſaette.* Ger. Das geſchoß oder pfeyl tregt. Hiſ. *El que trae tiros ò dardos.* Pol. *Ten ktori ſtrzały nosi.* Vng. *Hayto feginer hordozo.* Ang. *That beareth dartes or arrowes.*] ut Puer telifer apud Senec. Hercule Oeteo.

Tĕmĕrārĭŭs, dicitur qui facilè & nullo conſilio adhibito, & nulla cauſa facit aliquid. [*זָדוֹן zadh. ἄβουλος, ἀπρόβουλος, προπέτολος, ῥᾳδιούργος*. Gall. *Temeraire, inconſiderẽ, indiſcret, mal-auiſé.* Ital. *Temerario, inconſiderato.* Ger. Der ſchnell auff ein ding felt vñ es glaubt/vnbeſinnt oder frävel. Belg. Lichtvaerdich/ſtout. Hiſ *Oſado ò ſin razon, deſatinado.* Pol. *Ten ktori ſtrzaskiem nie pozwazdza rzeczy nie'l'ako poczyna,wycher.* Vng *Vakmerbo.* Ang. *Rashe, vnaduiſed, harebrayne.*] Ovid.epiſt.6: -utinã temeraria dicar, -Criminibus falſis inſimulaſſe virũ. Hinc temerariũ aliquid eſſe,aut nõ temerarium dicimus, quod nulla cauſa aut cauſa aliqua factũ eſt. Plaut.in Aſin. Sed quid hoc, q̃ picus ulmũ tundit? haud temerarium eſt. Certè hercle, ego quantum ex augurio auſpicii intelligo, Aut mihi in mundo ſunt virgę, aut atrienſi Sauriæ. Plin.lib.17. cap.22: Temerarium eſt ante craſſitudinẽ pollicarem viti imperare. Liv.5.bell.Pun. Ad conſilium prima ſpeciẽ temerariũ magis quã audax,animũ adjecit. Ovid. 8. Metam. -licet eminus eſſe Fortibus: Antæo nocuit temeraria virtus.

Tĕmĕrĭtās, & Temeritudo, f. t. Impudentia, caſus, fortuna. [*זָדוֹן zadhón. ἀβουλία, ἀβουλία*. Gall. *Temerité & folie,indiſcretion,legereté.* Ital. *Inconſideratione,leggierezza.* Germ. Vnbeſinnteyt gächſcnzigkeit/frävenheit Hiſpan. *Oſadia,loca pr ſimion.* Polon. *Nie vwazon przedſie wzieci.* Vng. *Vak merbőſeg* Ang. *Rashneſſe, vnaduiſedneſſe.*] Pacuv. Egón' tyranni non novi temeritudine? Cic. pro M. Marc. Nunquam enim temeritas cum ſapientia commiſcetur, nec ad conſilium caſus admittitur. Idem 2. Offic. Temeritate enim remota gratiſſima eſt liberalitas.

Tĕmĕrĕ, adverb. Inconſideratè, ſtultè, inconſultè [*ἀκῆ, ἀπερισκέπτως, παραλόγως*. Gall. *Legierement, à la volée, ſans jugement ni conſideration* Ital. *Inconſideratamente, ſtoltamente, ſenza ragione.* Ger Vnvorbedachtlich/verwägentlich/vnbeſinnlich. Belg Lichtvaerdichtlick. Hiſp. *Oſadamente, ſin conſejo y ſin razon.* Pol. *Nieroż wagenie,wyrowacie.* Vn. *Vakmerbn.* Ang. *Rashly, without aduiſement.*] Terent.in Hecyr. Vide nequid temerè agas. Idem.in Phorm. -quàm ſæpè fortè temerè Eveniunt, quæ non audeas optare. Virg.9.Aen. -temerè inter tela jacentes. Cicer, de Invent. Domus ea quæ ratione regitur y omnibus inſtructior eſt rebus & apparatu

apparatior, quàm ea quæ temerè & nullo consilio administratur. ¶ Quidam etiam usurpant pro ferè. *ἁπλῶς.* Liv. Non temerè incerta casuum reputat, quē fortuna nunquam decepit. Quintil. lib. 1. Instit. Illud ingeniorū velut præcox genus, non temerè unquam pervenit ad frugem. ¶ Nonnunquā sine causa: ut Temerè non est, pro non abs re. *ἀλόγως.* Terent. in Phorm. Non pol temerè est, quòd tu tam times. Cic. ad Figulum lib. 4: Non scribo hoc temerè. Ad Herenn. lib. 2: Non temerè fama nasci solet. Idem de Natur. deor. Idque evenit non temerè, nec casu. ¶ Temerè aliquando idem quod facilè aut sine periculo. Plaut. in Bacchid. Rapidus fluvius est, non hâc temerè transiri potest.

Tĕmĕrĭtĕr, aliud adverb. Temerè. Accius in Amph. Hoc in re est, quòd tu tam temeriter meam benevolentiam interiisse es ratus.

Tĕmĕro, as, pen. cor. Scelero, corrumpo, contamino. [טמא *timmé'* טמן *tinnĕph.* *κατηχέω, βεβηλόω.* Gall. *Violer & gaster, souiller & macculer.* Ital. *Macchiare, contaminare.* Germ. Geschenden/verwüsten. Hisp. *Violar, macular, corrumper.* Pol. *Plugawie, splecze.* Vngar. *Meg rontom meg fŏrtŏxtetŏm.* Ang. *To defile or violate.*] Ovid. 15. Metamorph. Parcite mortales dapibus temerare nefandis Corpora. Idem 7. Metam. Atq; suis fluvios temerasse venenis. Idem 1. de Arte: At nō Actorides lectum temeravit Achillis. ¶ Temerare pro violare, stuprare. [עבר *hinnáh.*] Tacit. lib. 20: Eandem Iuliam in matrimonio M. Agrippæ temeraverat.

Tĕmĕrātŭs, à, um, particip. [נטמא *nitmáh.* *βεβηλωθείς.* Gall. *Violé & gasté, souillé, maculé.* Ital. *Macchiato, contaminato.* Ger. Geschendet. Hisp. *Violado, maculado, corrumpido.* Pol. *Pomazany.* Vn. *Meg rontatot, fŏrtŏxtetŏt.* Ang. *Violated, broken.*] Ovid. epist. 16: Ausus es hospitii temeratis advena sacris Legitimam nuptæ solicitare fidem? Liv. 6. bel. Pun. Sepulcra majorum vulsa, temerata ac violata. ¶ Hinc Intemeratus, integer, incorruptus, inviolatus. [טמים *tamím.* *ἀμίαντος.*] de quo suo loco.

Tĕmĕrātŏr, verb. m. t. [*βεβηλωτής.* Gall. *Fausseire.* Ital. *Falsatore.* Germ. Ein felscher. Hisp. *Falsario.* Pol. *Fal'szarz.* Vng. *Meg ronto fŏrtŏxtetŏ Zeplŏsitŏ.* Ang. *He that violateth or breaketh, a forger of writinges.*] Pro falsario, in l. Si qs obrepserit. ad l. Corn. de falsi.

Tĕmētum, ti; n. s. Vinum: ita dictū, q tentet: hoc est, labefactet mentē. [יין *jáin.* *μέθυ.* Gal. *Du vin, ce qui enyure.* Ital. & Hisp. *Vino.* Ger. Wein. Pol. *Vino.* Vn. *Bor.* Ang. Wyne.] Plaut. in Aul. Cereríne Strobile has facturi nuptias? S T R. Qui? S T A. quia temeti nihil allatū intelligo, Liv. 10. ab Vrb. Vŏverat Iovi victori, si legiones hostium fudisset, pocillum mulsi, priùs quàm temetū biberet sese facturū. Horat. 2. epist. 2. penultimā dictionis hujus syllabam producit, quū apud Iuven. corripiatur: Te (*inquit*) dominum sentit: das nummos, accipis uvas, Pullos, ova, cadū temeti: nempe mŏdo isto Paulatim mercaris agrū.

Tĕmŭlentŭs, a, um, Vinolētus, ebrius. [שכור *schschór.* *οἰνόφλυξ.* Gall. *Yure.* Ital. *Embriacco.* Germ. Trucken/voll wein. Hisp. *Embriago.* Polon. *Opiel'i.* Vng. *Rezeg.* Ang. *Drunken.*] Terent. in Evnuch. Temulenta es. P. utinam sic sint qui mihi malè volūt. ¶ Hujus contrarium est Abstemius, sobrius, quasi sine temeto.

Tĕmŭlentĭă, ę, f. p. Ebrietas. [שכרון *schichcharón.* *οἰνοφλυγία.* G. *Yurongnerie.* Ital. *Embriachezza.* Ger. Trunckenheit/weinvölle Hisp. *Embriaguez.* Pol. *Ogralstwo.* Vng. *Rezegseg.* Ang. *Drunkennesse.*] Plin. lib. 14. cap. 2: Siquidem temulentiam sola nō facit. Idem lib. 14: Cato ideo propinquos fœminis osculum dare jussit, ut scirent an temetum olerent, hoc tum vino nomen erat. Vnde & Temulentia appellata.

Tĕmŭlentĕr, adverb. [*μεθυσμώδως, μεθύσως, μεθύσου δίκην.* Gall. *En yurongne, comme vn yurongne.* Ital. *A foggia d' embriacco.* Ger. In einer vollē weiß. Hisp. *Embriagadamente.* Pol. *Ogralie, opielie.* Vng. *Rezegen.* Ang. *Lik a drunkard or dronkenfowelie.*] Col. li. 8. cap. 8: Iam nunc Gangeticas & Aegyptias aves temulēter eructant.

Tĕmno, nis, tempsi, temptum, Sperno: à *τέμνω*, quod incido, resecoq; significat: quoniam quę spernimus, amputare & resecare cōsuevimus. [בזה *bazáh.* *καταφρονέω.* Gall. *Mesprisser.* It. *Sprezzare.* Ger. Verachtē. Hisp. *Menospreciar.* Pol. Wigardzą. Vn. *Meg vtalom.* Ang. *To dispise, or dispraise.*] Virg. 6. Aen. Discite justitiam moniti, & non temnere divos. Idē 1. Aen. Si genus humanum, & mortalia temnitis arma. Horat. 2. Serm. Satyr. 2: Iejunus stomachus rarò vulgaria temnit. ¶ Hinc contemno, compositum: de quo suo loco.

Tēmo, onis, m. t. Lignum in curru, inter equos intermedium, continens jugū in curru vel plaustro. [*ῥυμός.* Gall. *Le timon ou limon d' vn chariot ou charrette.* Ital *Temone di carro ò carretta.* Ger. Die dech sel an einem Wagen / das lang holtz zwischen den Rossen an welchem die joch sind gebundē. Hisp. *Timon del arado ò pertigo.* Pol. *Dyszelu woza.* Vng. *Rud.* Ang. *The plough beame or of a wayne.*] Temo dictus à tenendo, ut inquit Varro lib. 6. de Ling. Latin. quòd jugū & plaustrum cōtineat. Ovid. lib. 2. Metam. Aureus axis erat, temo aureus, aurea summæ Curvatura rotæ. Liv. 7. bel. Maced. Cuspides circa temonem ab jugo decē cubita extantes, velut cornua habebant, quibus quicquid obvium daretur, transfigerent. ¶ Temonem pro stipite Columella posuit, sive pro lignis transversariis & longuriis, lib. 16. cap. 18: Huic solo septenūm pedum stipites recti ab utroque latere quaterni applicantur. Ii autem in ipsis quatuor angulis affixi sunt, omnesque transversis sex temonibus, quasi vacerræ inter se ligantur. Bud.

Tēmpĕro, ras, act. p. Rem suo ordine ac mensura administrō, moderor, temperationem facio, misceo. [מתן *matách* בהל *nibhégh,* *συγχέω, ἀναμίζω, κεράννυμι.* Gal. *Tĕperer.* Ital. *Temperare.* Ger. Messigen/ordentlich antichten. Belg. Matigben. Hisp. *Templar.* Pol *Vsmierzam, rozrzadam.* Vn. *Meg merteklŏm.* Ang. *To temper or moderat, to forbeare, abstteane or refraine.*] Cic. 1. Tusc. Rempub. verò nostri majores certè melioribus temperaverūt & institutis & legibus. ¶ Sic dicimus temperare vinū aqua, temperare irā sedato animo, temperare ferrū flammis & ictibus. Temperamus item stylum, calamū & hujusmodi: id est, concinnamus. ¶ Temperare dativo junctum significat abstinere: [התאפק *hitheappék.*] ut temperare alicui, pro abstinere ab injuria inferenda. Cic. 3. Verr. Te putet quisquā quū ab Italia freto disjunctus esses, sociis temperasse, qui ædē Castoris testē furtorum tuorū esse volueris? Sibi tēperare. Cic. pro Flacco: Vt qui antedictū testimonium sibi temperarit, quum tamē aliquid, *&c.* ¶ Temperare vino, temperare ab injuria, tēperare in amore, & multa alia: id est, abstinere. ¶ Temperatū est, impersonale pro abstinuerūt. Liv. lib. 1. ab Vrb. condita: Vnaq; hora quadringentorū annorū opus, quibus Alba steterat, excidio ac ruinis dedit, templis tamen deūm temperatum est. ¶ Hujus composita sunt, Attempero, & obtempero: de quibus suis locis.

Tĕmpĕrāns, antis, Moderatus, cōtinens, in omni libidine temperatus. [התאפק *hitheappék.* *σώφρων.* Gall. *Bien temperé, posé & rassis, maistre de ses affections.* Ital. *Rimesso, moderato, chi modera suoi affetti.* Ger. Messig. Hisp. *El que tiene templanca.* Pol. *Powczagliwi, skramni.* Vn. *Merteklet ŏs.* An. *Moderat, tĕperat, maister of his affections.*] Cic. pro Font. Vir frugi, & in omnibus vitæ partibus moderatus, ac temperans, plenus pudoris, plenus officii, plenus religionis. Idem in Paradoxis: An temperantem dices qui in aliqua libidine se continuerit, in alia se effuderit?

Tĕmpĕrānter, adverb. Temperatè, moderatè. [*σωφρόνως, μετρίως.* Gal. *Moderéement, attrempéement, poséement.* Ital. *Temperatamente.* Germ. Messigtlich. Hisp. *Templadamente.* Pol. *Skramnie, miernie.* Vng. *Merteklettessen.* Ang. *Temperatlie, or with measure.*] Cicer. ad Att. lib. 9: Nam quod ais, si hic temperantiùs egerit, consideratiùs te consilium daturum. ¶ Temperanter haberi. Tacit. lib 4: Vel quum patres pollerent poscenda vulgi natura, & quibus modis temperanter haberetur.

Tĕmpĕrāntĭă, æ, f. p. Modestia, moderatio, frugalitas, & ut Cic. lib. 2. de Invent. ait: Est rationis in libidinem, atq; in alios non rectos impetus animi, firma & moderata dominatio. [*σωφροσύνη.* Gall. *Temperance, attrempance.* Ital. *Temperantia, modestia, cōtinenza.* Ger. Messigkeit. Belg. Matichent. Hisp. *Templanca.* Pol. *Skramnosc.* Vng. *Merteklettessig.* Ang. *Temperance.*] Hujus partes sunt cōtinentia, clementia, modestia. Temperantiā (inquit Seneca) voluptatibus imperat: alias odit atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit. Cicer. ad Lentulum lib. 1. Epist. Novi enim temperantiam & moderationem naturæ tuæ. Idem 5. Tusc. Temperantia est moderatrix omnium commotionum. Idem 5. de Finib. Temperantia in prætermittendis voluptatibus cernitur. Plin. lib. 28. cap. 5: Multò utilissima est temperantia in cibis.

Tĕmpĕrātŭs, participium, sive nomen ex participio, Moderatus, mediocris, modestus. [*μέτριος.* Gall. *Temperé.* Ital. *Temperato.* German Messig/gemasiget. Hispan. *Templado.* Polon. *Skramni, powczagliwi.* Vng. *Merteklettes.* Ang. *Temperat, modest.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Lux temperato repercussu non obstrepat. Cic. 1. de Divin. Si modò temperatrix escis, modicisque potationibus est affectus. Horat. 2. Carm. Ode 3: Aequam memento rebus in arduis Servare mentem: non secus in bonis Ab insolenti temperatam Lætitia, moriture Deli. Cic. ad Att. lib. 4: Hominem in summa magnitudine animi, multa humanitate temperatum, perdidimus. Idem ad Cornific. lib. 12: Est autem ita temperatis moderatisq; moribus, ut summa severitas summa cū humanitate jungatur. Idem pro Fonteio: Ille igitur ipse homo sanctissimus & temperatissimus multa audivit in sua causa, quæ ad suspicionem stuprorum, ac libidinem pertinerent. ¶ Temperatior oratio. Cic. 2. de Orat. Neq; est ulla temperatior oratio, quàm illa in qua asperitas contentionis, orationis ipsius humanitate conditur.

Tĕmpĕrātē, adverbium, Moderatè, mediocriter, & quodam cum temperamento. [*μετρίως.* Gall. *Temperéemene, moderéement, mediocrement.* Ital. *Temperatamente, moderatamente.* Ger Messigetlich. Hisp. *Templadamente.* Pol. *Powczagliwie, skromnie.* Vng. *Merteklettessen.* Ang. *Temperatlie, and with a certaine moderation.*] Cato cap. 69: Vbi temperatè tepebit, tum cuminum indito,

postea linito. De dolio loquitur. Cicer. ad Att. lib. 12: Ages, ut scribis, temperaté.

Tempĕrātĭo, onis, s.f. Temperamentum, modestia, moderatio. [חזק *mézegh. κρᾶσις.* Gal. *Attrempement.* Ital. *Temperatione.* Ger. Messigung Hisp. *Templanca.* Pol. *Skramnosć.* Vng. *Meg mertekles.* Ang. *Temperance, modestie.*] Cic. 4 Tusc. Corporis temperatio, quum ea congruunt inter se, quibus constamus. Idē 1. Tusc. Nec sit quicquā, nisi corpus unū & simplex, ita figuratum, ut temperatione naturę vigeat, & sentiat. ¶ Temperatio æris: id est, mistura. *σύμμιξις.* Cic 6 Verr. Tu videlicet solus vasis Corinthiis delectaris? tu illius æris temperationem, tu operum lineamenta solertissimè perspicis? ¶ Aliquando idem valet quod moderatio, sive gubernatio. Cic. 2. de Divin. Hoc temperatio lunæ cœlique moderatio efficit. Idem de Somn. Scip. Sol mens mundi & temperatio.

Tempĕrātŏr, oris, verbale, m.t. Moderator, gubernator. [מהלך *menahégh* רעה *roheh. ἡγεμών.* Gall. *Qui tempero & mixtionne.* It. *Temperatore.* Germ. Maßger. Hisp. *Templador.* Pol. *Vskrámiácz.* Vng. *Meg mertekló.* Ang. *He that tempereth or moderateth.*] Mart. lib. 1: -sed inquieto Atmorum fato temperator ambit. Cic. in Orat. Et quasi temperator hujus tripartitæ varietatis.

Tempĕrāmēntum, ti, n.s. Moderatio, modus, mediocritas, ratio. [חזק *mézegh. μετρίότης.* Gal. *Temperément* Ital. *Temperamento.* Ger. Ein maß oder massung. Belg. Matinge Hisp. *Templanca.* Pol. *Miernosć, vskromnimie.* Vng. *Mertekles.* Ang. *A temperance, a moderation.*] Cic. 3. de Legib. Inventum est temperamētum, quo tenuiores cum principibus se æquari putarint. Plin. Tali adhibito temperamēto, ut nec laxet nimis, nec arctū esse patiatur. ¶ Temperamentū linguæ: id est, linguę continētia. Liv. 8. bell. Pun. Et si nulla alia re modestia certè & temperamento linguæ adulescens senem vicero. ¶ A' medicis temperamentū appellatur proportio quatuor primarū qualitatum in corpore misto: ejusq; novem constituunt differentias. *κρᾶσις.* Nam aut æqualis est omnium qualitatū proportio: eaq; constat justum legitimumq; temperamentū, quod est veluti canon & norma reliquorū. Aut inæqualis: idq; rursus duobus modis. Nam aut unica est qualitas reliquis excellēs, trib. se moderatè habētibus: indeq; emergūt quatuor simplicia temperamēta. Aut ad summū duę reliquis prevalent duabus: unde rursus oriuntur quatuor alia tēperamenti genera, q̄ cōposita dicūtur.

Tempĕrātūrā, ę, f.p. Temperamentum: id est, proportio partiū simplicium, quæ constituunt corpus mistum: [חזק *mézegh. κρᾶσις.* Gall. *Attrempance.* Ital. *Temperatura.* Ger. Vermischung. Hisp. *Templanca.* Pol. *Temperament, pomiernosć.* Vng. *Mertekles allapat.* Ang. *A mingling or tempering of thinges together.*] ut, quum quempiam calidæ, frigidæ, humidæ, aut siccæ temperaturę esse dicimus. ¶ Nonnunquā accipitur pro ipsa mistura: ut quum æris temperaturam statuariam, formalem vel tabularem dicimus. Plin. lib. 34. cap. 9: Sequensq; æris temperatura statuaria est, eademq; tabularis, hoc modo: Massa proflatur inprimis: mox in proflatū additur tertia portio æris collectanei. Et paulò pòst: Appellatur etiam nunc formalis temperatura æris tenerrimi, quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argentarii vigesima. Temperatura ferri. Plin. Ferrum à rubigine vindicarur cerussa & gypso, & liquida pice. Hæc est temperatura à Græcis *antipathia* dicta. ¶ Temperatura cœli, idem quod temperies. Varro: Quæro, utrum adduxerit cœli temperatura, an terræ bonitas.

Tempĕrĭēs, riei, f.q. Temperamentū, seu status cœli. [*Δυσκρασία.* Gall. *Attrempance.* Ital. *Temperanza.* Ger. Rechtmässigkeit. Hisp. *Templanca.* Pol. *Zdrowe powietrze.* Vng. *Mertekletes allapat.* Ang. *Temperateneśse in colde and heate.*] Plin. Iun. In quo saluberrima est aēris temperies. Ovid. 2. de Pont. Eleg. 7: Temperie cœli corpusq; animusq, juvatur. Plin. Epist. 101: Atq; adeò ut omnem pro me metum ponas, accipe temperiem cœli, regionis situm, villæ amœnitatē. ¶ Quandoq; temperies accipitur pro temperantia. Stat. lib. 2. Sylv. -tranquillaque morum Temperies teneroq; animus maturior ævo. ¶ Quādoq; pro tēporis commoditate ad aliquid agendum. *Δυκαιία.* Plin. Sic judicatur anni temperies alibi tardiùs, alibi maturiùs.

Tempēstās, & Tempestivus, vide TEMPVS.

Templum, templi, n.s. Propriè locus vel in cœlo notatus ab augure, vel in terras: à tuendo: id est, cōspiciendo dictū, quòd ex omni parte, vel quòd ex eo omnis pars aspici possit, ut ait Donatus. Primò autē cœlum ipsum dictū est templum, quia ipsum primò tuemur. Ennius: Contremuit templum magnū Iovis altitonantis. Ejus partes quatuor esse dicuntur, sinistra ab Oriente, dextra ab Occasu, antica ad Meridiem, postica ad Septentrionem. ¶ In terris autē dictum est templum, quilibet locus inauguratus, propriè tamē unde quis tueri quancunq; cœli partē cōmodè posset. [היכל *hechdl. ναὸς, νεὼς, ἱερὸν ὠράκτον.* Gal. *Temple.* Ital. *Tempio, chiesa.* Ger. Ein Tempel/Kirch. Hisp. *Templo.* Pol. *Kosciol'.* Vng. *Templom.* An. *A temple or churche.*] ¶ Hinc contemplo live cōtemplor, pro diligēter intueor. Itaq; cùm locus in quo Senatus haberi solebat, inauguratus esset, templum ab autoribus appellatur. Cic. pro Domo sua: Curiā est sedes ac templum publici consilii. Idem pro Milone: Curia est templum sanctitatis. ¶ Templum, ædes sacræ. Cic. 6. Verr. Herculis templum est apud Agrigentinos non longè à foro, sanè sanctū apud illos, & religiosum. Virgil. 6. Aen. -Teucros vocat alta in templa sacerdos. Ovid. 1. de Arte: Nec fuge Niligenæ Memphitica templa juvencę. Ibidem: -facto de marmore templo. ¶ Templa linguæ: id est, partes, loca, apud Lucret. lib. 4. ¶ Mentis templa, item apud Lucret. lib. 5, pro interioris animi secretis. ¶ Item Templum vocatur tignū, quod in sacro ædificio transversum supra canterios ponitur, ut inquit Fest. Vitruv. lib. 5: Et canterii prominentes ad extremā suggrundationem, supra canterios templa. ¶ Item sepulchrum dicitur templum. Virg. 2. Aen. Prętereà fuit in tectis de marmore templum Conjugis antiqui. Hæc Sipontinus ex Varrone de ling. Lat. Festo & Nonio. ¶ A' templum fit adverbium Ex-templo: de quo suprà suo loco. Quid autē templum, sacellum, delubrum, fanum, & lucus differant, vide suprà in FANVM.

Templă in Occidentem spectare antiqui architecti rectè scripserunt, postea placuit omnē regionem eò cōvertere, ex qua parte cœli terra illuminatur. Ideo in Orientē ædes sacræ spectant. Ex Hygino de limitibus constituendis.

Temporalis, vide TEMPVS.

Tempŏris, temporis, n.t. ut Varro scribit, Est intervallum mundi, [illegible] in partes aliquot, à Solis & Lunæ cursus à [illegible] tempore temperato tempus dictum est. [עת *beth* זמן *zeman. χρόνος.* Gall. *Temps, faison, opportunité.* Ital. *Tempo.* Ger. Dieszeit Belg. Dat tot. Hisp. [illegible] Pol. *Czas.* Vng. *Wdö.* An. [illegible] Quæ vero sunt tempora præsens, præteritum, & futurum. Cic. 1. de Invent. Tempus autē est, id [illegible] nam ipsum quidē generaliter definire difficile [illegible] æternitatis, cū alicujus anni, mensis, diurni nocturnive spatii certa significatione, *&c.* ¶ Tempore omnia cōsumi. Ovid. his versibus cecinit: Tempus edax rerum, tuq; invidiosa vetustas Omnia destruitis, vitiataque dentibus ævi Paulatim lenta consumitis omnia morte. Et Aristot. lib. 4. Phys. ausc. cap. 15, ostendit causam magis esse corruptionis tempus quàm ortus rerum. Tempus per D Augustū definitur mensura, qua metimur motū corporum, ut Solis, Lunę, Syderum, & aliorū. Rodolph Agricula verò Aristotelis obscuriorē definitionem reddens planiorem. Tempus, *inquit*, est spatium deductum ex cœli Solisq; vertigine, quo rerū omnium agitatio[illegible] & magnitudinemq; metimur. ¶ Ultimorum temporum [illegible] quæ prodigia novissimū diem præcessura [illegible] Lactant. Institut. à cap. 14. usq; ad finē. ¶ Aliquando tempus [illegible] pro tēporis conditione. Cic. O' mores [illegible] tempus, pro autoritate & potentia. Cic. in Brut. [illegible] templo debet esse, quantum in hac urbe [illegible] tū obedire tempori, multorumq; vel honori, vel [illegible] pus pro cōmodo tēporario. Cic. pro [illegible]. Orationes temporū sunt & causarū, non [illegible] ominū ipsorum, aut patronorū. Budęus. ¶ Tempus pro necessitate. Cic. pro Planco: Sed ego id ponderibus meis examinabo [illegible] dicam, de eam sed et amicè à te cupiam [illegible] Tempus pro comit. tutè re[illegible] pore. Terent. in Andr. Pol autem, ut promissa perfici, Tum necessariò se aperiunt, & timent. ¶ Tempus ætatis, pro vigore. Terent. in Heaut. Dum ætatis tempus tulit, perfuncta satis sum. Cæcum tempus. Cic. lib. 12. Epist. Fuit enim cæcum tempus servitutis. Ut temporibus illis: id est, pro ut tunc erāt tempora. Cicer. in Bruto: Fuit (ut temporibus illis) juris valde peritus. ¶ Pro tempore: id est, pro ratione temporis. ¶ Cum tempore, cum mora & spatio temporis. ¶ In tempore, opportunè, *ἐν καιρῷ.* ¶ Ex tempore, subitò, quasi extra temporis cōmoditatem, Ad tempus quære ut huc reponatur. *αὐτοσχεδιάς.* ¶ Tempus item pars capitis est. [*κρόταφος.* Pol. *Skron.* Vng. *Vak Szóm.* Ang. *The temples of a mans head.*] Habet enim caput duo tempora, unum à dextra, alterum à sinistra: sic dicta, quia anni in eis cognoscantur. Virg. lib. 5. Aen. Temporibus geminis canebat sparsa senectus. Nam primò tempora canescunt, cavanturque magna diuturnitate temporis. Colum. lib. 7. Decimo tamen anno tempora cavari incipiunt: supercilia nonnunquam canescere, & dentes prominere.

Tempŏrī, adverb. Tempestivè, vel suo tempore. [בעתו *behitó, ἐν καιρῷ.* [illegible] à temps, à heure, bien à point. It. [illegible] tempo, a punto, con [illegible] Gettlich Belg. In tyt. Hisp. *En su tiempo, a ou*[illegible]. Vng. *Ideien.* Ang. *In tyme and season, at the houre appointed.*] Plaut. in Amph. -tu vapula. S. Q[illegible] tempori? non ocyus quivi[illegible]. Cato de Re rust. cap. [illegible] postea: ejus diei villicum vocet rogetq; quid operis fieri factum: fatisne tempori opera sient confecta. ¶ Tempore pro tempori. Cicer. 4 Verr. Satis putabat se ad comitia tempore venturum, si pridie venisset.

Tempŏrĭtŭs,

Tēmpŏrĭŭs, Comparativum, deductum à tempori adverbio, idem ſignificans quod citiùs, aut tempeſtiviùs. ὠρεώτερον. Col.lib.9: Eſca bis dividenda, ut manè non protinus à cubili latiùs evagentur, & ante crepuſculum propter cibi ſpem, temporiùs ad officinam redeant. Ovid.lib.4 Metam.-modò ſurgis Eoo Temporiùs cœlo: modò ſeriùs incidis undis.

Tēmpŏrārĭŭs, a, um, Quod non eſt perpetuum, ſed ad tempus durans. [עתי *hitti.* πρόσκαιρος. Gal. *Durant pour vn temps.* Ital. *Che dura alquanto tempo.* Germ. Ein zeitlang/lang während. Belg. Tydelyck. Hiſp. *Coſa à cierto tiempo.* Pol. *Doczesni.* Vng. Wdőszerent valo, wdeig valo. Ang. *That laſteth onlie for a certaine tyme.*] Vnde legimus, Scaurum olim feciſſe in ædilitate theatrum temporarium: id eſt, tandiu duraturum, donec ſpectacula peragerentur. Plin.lib.16. cap.33: Nec terræ tantùm natura circa has refert, aut perpetua cœli, verùm & quædam temporaria vis imbrium.

Tēmpŏrārĭē, Ad tempus. [χρονικῶς. Gall. *Pour quelque temps.* Ital. *A tempo.* Germ Ein zeit lang Hiſp. *Temporalmente.* Polon. *Do czaſu.* Vng *Wdeig.* Ang. *For a certaine tyme*]

Tēmpŏrālĭs, om.t. Quod ad tēpus durat. [עתי *hitti.* πρόσκαιρος. Gall. *Durant pour vn temps.* Ital. *Durante vn tempo.* Ger. Ein zeit lang während/zeitlich. Hiſp. *Coſa a cierto tiempo.* Pol. *Doczaſſu trwaiacy.* Ang *That laſteth for a certane tyme onlie.*] Quint. lib 6. cap 3: Adjiciunt quidam peritorum, πρόχρονον temporale eſſe: opponuur enim æterno ¶ Interdum quod ad tempus fit, χρονικὸς ut, Temporale theatrum, apud Plin lib.36 cap.15.

Tēmpŏrānĕŭs, a, um, Quod ad tempus pertinet, ſive quod ſubitò & in tēpore fit. [πρόσκαιρος. Gall *Appartenant à temps.* Ital. *Pertinente à tiempo.* Ger. Zu der zeit gehörig. Hiſp. *Coſa pertenesciente à tiempo.* Pol *Doczesni.* Vng *Wdőszerualo wdeig valo.* An. *Belonging to tyme, or yat is done ſuddenlie.*] Vnde extemporaneum pro ſubitario, ac impræmeditato. ¶ Cõtemporaneum, quod eſt ejuſdem temporis, & Græcè σύγχρονον dicitur.

Tēmpēſtās, atis, f t. Memoria, ætas, tempus. [עת *heth.* χρόνος. Gall. *Temps, ſaiſon, diſpoſition de temps.* Ital. *Tempo.* Ger Die zeit. Hiſp *Tiempo.* Pol Czas Vng. Wdő. Ang. *Tyme, ſeaſon, the weather.*] Plaut.in Caſin. Ea tempeſtate flos puĕtatũ fuit. Saluſt. in Iugurth. Ea tempeſtate in exercitu noſtro fuêre complures novi & ignobiles. Idonea ſive clara tempeſtas dicitur pro tẽpore ſereno & tranquillo. εὐδία. Cæſar 4. bell. Gall. Nactus idoneam ad navigandum tempeſtatem, tertia ferè vigilia ſolvit. Cic.ad Quintum Fratrẽ lib.2: Primã navigationem (dummodo idonea tempeſtas ſit) ne omiſeris. Virgil.9 Aen.-unde hæc tam clara repentè Tempeſtas. ¶ Interdum eſt procella, turbo, grando, & generaliter quivis cœli inquietior ſtatus. [סער *ſahár* סערה *ſeharáh.* χειμών, ζάλη. Gall. *Tempeſte, mauuais temps.* Ital. *Tempeſta, fortunale di tempo.* Ger. Vngewitter/vngeſtüme de luffts. Belg. Onweder. Hiſp. *Tempeſtad, de tiempo.* Pol. Powietrze. Vng. *Zel vez, haboru.* Ang. *A tepeſt, euill weather, a ſtorme.*] Plaut in Moſt.-tempeſtas venit, Confringit tegulas, imbricesq; Virg.3.Aen.-hîc pelagi tot tempeſtatibus actus Heu genitorem, omnis curæ, caſusq; levamen Amitto Anchiſen. Ibidẽ: Dii maris, & terræ, tempeſtatumq; potentes, Ferre viam vento facilem. Plin. Hunc diem feſtum tempeſtatibus leniendis ferunt inſtitutum Idem: Tempeſtates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteraq; ſimilia intelliguntur: quę quũ acciderint, vis major appellatur. ¶ Tẽpeſtates alicujus, ſubire: id eſt, pericula. Cicer ad Catonem lib.15: Mitto quòd invidiam, quòd pericula, quòd omnes meas tẽpeſtates & ſubieris, & multò etiam magis, ſi per me licuiſſet, ſubire paratiſſimus fueris. ¶ Invidiæ tempeſtas. Cic.in Catil. Tametſi video, ſi mea voce ire in exilium animum induxeris, quanta tempeſtas invidiæ nobis, ſi minus in præſens tempus recenti memoria ſcelerum tuorum, at in poſterum impendeat.

Tēmpēſtīvŭs, a, um, Opportunum, & quod ſuo tempore fit. [καιρὸς, ὥρα. Gall *Fait en temps & ſaiſon.* Ital. *Fatto à ſuo tempo. & ſtagione.* Ger Das zu rechtgeleguer zeit iſt. Belg. Getydicht Hiſp *Coſa à buen tiempo.* Pol. Wczaſowi. Vn. *Ideien koran valo.* Ang *That is done in tyme & ſeaſon, ſeaſonable.*] Virgil. 1. Georg Aut tempeſtivam ſylvis evertere pinum.

Tēmpēſtīvĭtās, f t. Opportunitas. [ὥρα. Gall. *Saiſon, opportunité.* Ital *Stagione, tempo conueneuole.* Ger. Gelegenheit der zeit/rechte zeit Hiſp. *Buen tiempo, opportunidad.* Pol. Prawiczna. Vng. Wdeien koran valoſag alkohuaroſlag. Ang. *Opportunitie.*] Plin. lib.10.cap. 34: Columbæ præparantes tempeſtivitatem cibo. Cic.de Senect. Sua cuiq; parti ætatis tempeſtivitas eſt data.

Tēmpēſtīvē, Opportunè, & ſuo tempore. [ὥραίως. Gall. *De ſaiſon, en temps deu, d'heure.* Ital. *Di ſtagione, à tempo conueneuole.* Ger Zeitlichen/zu rechter zeit. Hiſp. *A buen tiempo.* Pol. Wczesnie. Vng. *Idein koran.* Ang. *In tyme and ſeaſon, at the houre appoynted.*] Plin lib.16. cap 36: Cædi ſolebant tempeſtivè uſque ad Antigenem tibicinem. Cic 2.de Nat.deor. Neq; enim ſerendi, neq; colendi, neq; tempeſtivè demetendi, percipiendiq; fructus, neq; condendi ac reponendi ulla pecudum ſcientia eſt.

¶ Horum contraria ſunt. Intempeſtivus, & intempeſtivè: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tēmpēſtŭōsŭs, m.f Procelloſus, tempeſtate turbatus. [סער *ſohér.* ζωοκώδης. Gall. *Tempeſtueux, plein de tempeſte.* Ital. *Pieno di tempeſto è rouina.* Germ. Voll vngeſtüme/oder vngewitters. Hiſp. *Lleno de tempeſtad.* Pol. *Miepogodni.* Vngar. *Zel vezes.* Ang. *Stormie.*] Gell. Mare ſævum ac tempeſtuoſum erat.

Tēmpēſtŭs, a, um, Antiqui dicebant tempeſtivus: unde intempeſtus, pro intempeſtivus: ut Nox intempeſta, quòd minimè tempeſtiva ſit rebus agendis.

Tĕmŭlĕntĕr, Temulentia, Temulentus, vide TEMETVM.

Tĕnāſmŭs. [τεναισμός. Gall. *Les expreſſions, deſir & appetit grand d'aller à ſelle.* Ita. *Deſio inſatiabile di ſcaricare il ventre con pocco effetto.* German. Der arogezwang / da einen der ſtulgang ſtäts anſichtet/ vnd mag doch nicht recht zu ſtulgehn. Hiſpan. *El puxo, gana de hazer camara.* Vngar. *Zaraſra biaban valo erőltetes.* Ang. *A great & ardent deſir to go to the ſtoole.*] Frequens, ſed irrita dejiciendæ alvi cupiditas, cum inflammatione ac tumore ſedis, mucoſa & ſanguinolenta quædam egerentis: quod morbi genus naſci ſolet ex bilioſis, acribusq; humoribus, rectum inteſtinũ mordicantibus Plin.lib 28.cap.14: Tenaſmos: id eſt, crebra & inanis voluntas egerendi, tollitur lacte aſinino.

Tĕnax, Tenacia, Tenaciter, Tenacitas, vide TENEÓ.

Tĕndo, dis, tetendi, tenſum, & tentum, act t. Extendo, explico, expono. [נטה *natáh* מתח *mathách* משך *maſchách* שטח *ſchatách.* τείνω. σωρτείνω. Gall. *Tendre, eſtendre.* Ital. *Diſtendere.* Germ Außſtrecken/ſpannen. Hiſpan. *Eſtender.* Pol. Nacziagam. Vngar. *Kiteriesztöm.* Ang. *To bend or ſtretch out.*] Virgil. 3. Aen. Tendunt vela Noti. Saluſtius: Manus ſupplices ad cœlũ tendere. Virgil. 7. Aeneid. Ante urbem pueri, & primævo flore juventus Exercentur equis, domitantque in pulvere currus: Aut acreis tendunt arcus, aut lenta lacertis Spicula contorquent, curſuque, ictuque laceſſunt. Ovid. 9. Metam. Tendebat gravitas uterum mihi, &c. ¶ Tendere rete, eſt explicare, & avibus, ferísve eo inſidiari. Ovid. 1. de Arte: Scit bene venator, cervis ubi retia tendat. Terent in Phorm. Quia nec rete accipitri tenditur, nec milvio. ¶ Tendere inſidias: id eſt, parare, vel ſtruere inſidias: hoc eſt, inſidiari. [ארב *aráb* בדה *tſadháh.* ἐνεδρεύειν.] Saluſt. in Catil. Interea Romæ multa ſimul moliri, Conſuli inſidias tendere. Cic. pro Roſc. Comœdo: Ex perfidia & malitia, per quam inſidiæ tenduntur alicui, dii immortales hominibus irafci & ſuccenſere conſueverunt. ¶ Interdum ponitur pro aſpirare, aſcendere conari. [נטה יגעה *jagháh* נטתה *niphtál.*] Virgil. 2. Aeneid. Ille ſimul manibus tendit divellere nodos. Liv. 4. ab Vrb. Ipſe (ut eſt animus humanus inſatiabilis eo quod fortuna ſpondet) paulatim ad altiora, & non conceſſa, tendere. Id eſt, aſpirabat ad altiora. Quintil. lib. 2. cap. 4: Paulatim ad majora tendere incipiet. ¶ Tendere ad eloquium, eſt ſtudere eloquentiæ, vel ſcopum eloquentiæ nobis præfigere. Ovid. 4. Triſt. Eleg. 9: Frater ad eloquium viridi tendebat ab ævo. ¶ Accipitur aliquando pro ire & incedere. Cic. Att. Itaq; dubito an Venuſiam tendam, & ibi expectem. Idem de Divin. Ad reliqua alacri tendebamus animo: id eſt, pergebamus & proficiſcebamur. Valer. Max. lib. 2: Nequis eorum intra caſtra tenderet. ¶ Interdum pro offerre, porrigere, quod protendendo manus fieri ſolet. ἐρέγειν. Virgil. lib. 2. Aeneid. Parvumque patri tendebat Iülum. Cic. de Orat. Propè cunctis civibus lucem ingenii & conſilii tendere & porrigere. ¶ Aliquando videtur poni, pro tentoria ſeu tabernacula figere. σκηνοῦν. Virg. 2. Aen. Hîc Dolopum manus, hîc ſævus tendebat Achilles. ¶ Tendere alicui metum aut ſpem. Cic. pro Font. Nolunt iſti aut quieſcere, id quod victi ac ſubacti ſolent: aut quum minãtur, intelligere ſe populi Romani, non metum belli, ſed ſpem triumphi tendere. ¶ Tendit res eò: hoc eſt, res eò ſpectat. Cic. ad Brutum: Atqui eò tendit, id agit, ad eum exitum properat vir optimus, ut ſit illi Octavius propitius. ¶ Hujus compoſita ſunt, Attendo, contendo, circumtendo, diſtendo, intendo, extendo, obtendo, oſtendo, pertendo, prætendo, portendo, de quibus ſuprà ſuis locis: & ſuſtendo, quod eſt decipiendi gratia ſubdo aliquid, aut machinor. ὑποτείνομαι. Saluſt. Dum ſuſtendit inſidias militi.

Tēnſŭs, vel tentus, partic. Diſtentus. [נטוי *natúi* מתוח *mathúach.* πεπλωμένος. Gal. *Tendu, eſtendu.* Ital. *Diſteſo.* Ger. Geſpannen/von einander geſtreckt Hiſp. *Eſtendido* Pol. *Naczianiony.* Vng. *Kiteriesőt.* Ang. *Bended, ſtretched out.*] Horat. 2. Serm. Sat. 3: -ſeu pingui tentus omaſo Furius, &c. Stat. 3. Sylv. 1: -tenſoq; modos imitabitur arcu. Horat. 10 Epod. Illic injuſſæ veniunt ad mulctra capellæ, Refertq; tenta grex amicus ubera.

Tēntōrĭum, rii, n.ſ. Tabernaculum extenſis velis contra æſtum cœlíve injuriam excitatum. [אהל *óhel* סכה *ſuchcháh.* σκήνωμα. Gall *Tente, pauillon.* Ital *Tenda pauiglione.* Germ Ein Zelt/Spannhütten. Belg. Een tenté. Hiſ *Real ò lugar de muchas tiendas, tienda.* Pol. *Namiot.* Vng. *Sator.* Ang. *A tent or pauillion.*] Lucan. lib.

can.lib.1:Deseruêre cavo tentoria fixa Lemano. Ovid.3.Fast. Sub Iove pars durat:pauci tentoria ponunt:Sunt quibus è ramis frondea facta casa est.

Tēntōrĭŏlum,diminut. [*σκηνωμάτιον.* Gall.*Petite tente.* Ital.*Picciola tenda.* Ger.*Ein kleine Zelt.* Hisp.*Pequenna tienda.* Pol.*Namiotek.* Vng.*Satoretska.* Ang. *A little tente.*] Hirc. lib. 5. bell. Afri. Reliqui ex vestimentis tentoriolis factis ex arundinibus coriis intextis permanebant.

Tēntōrĭŭs,a,um,adject.à tentorium. [Vng.*Satori, satorhoz valo.*] Trebel. Pollio in Claudio:Pellium tentoriarum.

Tēndĭcŭlă, læ, f. p. Laqueus est,quem avibus,sive feris tendimus. [טח *pach* רשת *réshcheth.* *παγίς.* Gall.*Un laqs qu'on tend aux oiseaux,lasson.* Ital *Laccio da pigliare uccelli.* Ger.*Ein strick oder netz damit man den Vögten oder Thieren richtet / härne.* Hisp. *La red tendida para prender.* Pol.*Sidl'o.* Vng.*Tőr czekle.* Ang. *A snare to catch birdes in.*] ¶ Tendiculæ literarū :id est, captiones ex literis & syllabis, quū nō rei æquitati, sed summo juri insistimus,ipsisque voculis adversarium irretire conamur. Cic.pro Cecin. Tum aucupia verborum & literarum tendiculas in in- vocant

Tēndŏnĕs,*τένοντες*,A' recentioribus medicis appellātur quædam motus instrumenta, in capite musculorum ex nervis & ligamentis conflata,cosque ossibus annectentia. Græcorum nonnulli,quòd ex nervis oriantur,*νευροδρώσους* appellant. Vide Galen.in tractatu de Motibus musculorum.

Tĕnebræ,pen.cor.f.p.plur. tantúm. Obscuritas,caligo,nox, privatio lucis,quòd teneāt:id est,impediant oculos, & visum prohibeant. [חשך *chóschech* אפל *óphel* אפלה *apheláh.* *σκότος.* Gal.*Tenebres,obscurité.* It.*Tenebre,obscurità.* Ger.*Finsternuß.* Bel. *Duysternisse.* His.*Las tinieblas.* Pol.*Czemnosci.* Vn.*Sitetseg.* An. *Darknesse.*] Cic.de Nat.deor.Nos aūt tenebras cogitemus tātas, quātæ quondam eruptione Aetnæorū ignium finitimas regiones obscuraviſſe dicuntur. Virgil.libr. 9.Aen. Hic subitā nigro glomerari pulvere nubē Prospiciūt Teucri, ac tenebras insurgere campis.Idē lib.11.Aen. -& tenebris nigrescunt omnia circum.Ovid.lib.2.Metam. Talia dicentē circunstant omnia solem Numina, néve velit tenebras inducere rebus Supplice voce rogant.¶ Tenebræ,metaphoricè, pro cujuscunque rei obscuritate. Cic.pro Archia poēta: Quę jacerēt in tenebris omnia,nisi literarū lux accederet. Virg.lib.2.Aen. Afflictus vitam in tenebris, luctuq; trahebam. Cicer.Post reditum in Senatu: Ex superioris anni caligine & tenebris lucē in Republica Calend. Ianuarii despicere cœpistis.Item ponitur pro nocte. Cic.in Ant. Primùm luce,nō tenebris intelligitur rediisse. ¶ Lampridius in Commodo in singulari usus est Tenebra: Caligo ac tenebra in circo oborta est.

Tĕnebrōsŭs,a,um,Quod tenebris plenū est.[אפל *aphél.* *σκοτεινός.* Gall.*Tenebreux,obscur.* Ital.*Tenebroso,obscuro.* Ger.*Voll Finsternuß.* Hisp *Lleno de tinieblas,escuro.* Pol.*Czemni.* Vng.*Sitetős.* Ang.*Very dark.*] Var.3.de Re rust.cap.9.de Gall.Eas includūt in locum tepidum & angustum,& tenebrosum. Virgil.6.Aen. -quando hîc inferni janua regis Dicitur, & tenebrosa palus Acheronte refuso. Ovid.5.Metam.Hanc metuens cladem, tenebrosa sede tyrannus Exierat.

Tĕnebrĭcŭs,a,um,penult. corr.Offusus tenebris,tenebricosus. [אפל *aphél.* *σκοτεῖος, σκοτώδης.* Gall. *De tenebres,tenebreux,obscur.* Ital.*Tenebroso,oscuro.* Ger.*Finsterig.* Hisp.*Lleno de tinieblas,escuro.* Polon.*Czmawi.* Vng.*Sitetős.* Ang. *Dark or full of darknesse.*] Cic.2. Tusc. Hæc à Tartarea tenebrica abstractum plaga,Tricipite eduxit hydra generatum canem.

Tĕnebrĭcŏr, âris, d.p. Tenebras facio,*σκοτίζομαι*, Contenebro & obtenebro,compos.

Tĕnebrĭcōsŭs,sa,sum,Obscurus,tenebrosus. [אפל *aphél.* *σκοτώδης.* Gall.*Tenebreux,obscur.* Ital. *Tenebricoso,tenebroso.* Germ. *Voll finstere/ gar finster.* Hisp.*Lleno de tinieblas, escuro.* Pol *Barzo czemno.* Vng *Sitetős.* Ang *Full of darknesse.*] Tenebricosæ libidines.Cic.de Provin.Consul.Lateant libidines ejus illæ tenebricosæ: quas fronte & supercilio, non pudore & temperantia contegebat. Idem in Vatinium: Illud tenebricosissimum tempus ætatis tuæ patiar latêre. Idem in Pisonem: Tu ex tenebricosa popina Consul extractus.

Tĕnebrĭo,m.t. Mēdax,& dolosus,qui mēdaciis & astutiis suis quasdam quasi tenebras objicit. [חשך *chachásch.* *ἀπατεών.* Gal.*Qui hait la lumiere,larron de nuict.* Ital.*Che fugge la luce, ladro notturno.* Ger. *Ein leutbescheisser/ der sein hinder das liecht führet.* Hisp.*El que huye la luz, ladron de noche.* Pol.*Oszust,mataraz.* Vn. *Hazug tsalard.* Ang *A knaue that hateth light.*] Alii tenebriones interpretantur lucifugos, quasi in tenebris delitescentes. Afranius:Si accusator & reus erunt tenebriones, uterq; utrunque vituperato. Ex Nonio.

Tĕnebrĕsco,scis,n.t.Obscurus fio. [חשך *chasáh.* *σκοτοδμαι.* Gall.*S'obscurcir.* Ital *Oscurarsi.* Ger.*Verfinsteren / finster werden.* Hispan. *Escurecerse.* Pol.*Porzinam czmiec.* Vng. *Megsitetődöm.* Ang.*To waxe dark.*] Vade Contenebresco.Augustinus: Aër contenebrescat,inquit:id est,tenebrosus fiat.*συσκοτάζῃ.*

Tĕnēllŭs,vide TENER.

Tĕnĕo, es, ui, -tentum, act. f. Detineo, servo, habeo. [אחז *achaz* החזיק *hechezik.* *κατασχάνομαι, ἔχω, κρατέω.* Gall.*Tenir.* Ital. *Tenere.* Ger *Haben/halten* Belg *Houden.* Hisp.*Tener.* Pol.*Trzimam,dzierze.* Vng *Tartom.* Ang.*To hold.*] Virg.4.Aen. -neque te teneo,neq; dicta refello Cic.1.Tusc. Et quū penè in manu jam mortiferum illud teneret poculum,locutus ita est. Ovid. Epist.15: -quum te tenet arctius ille.Idem 1.Fastor.Ille tenens baculum dextra,clavemq; sinistra. ¶ Per translationem tenere capitur pro habitare, possidere. [אחז *achaz* ירש *jarásch.* *κτάομαι* Gall.*Posseder,habiter.* Ital.*Possedere,habitare.* Ger. *Innhaben/besitzen.* Hisp.*Posseer, morar.* Pol.*Osiadl'em.* Vngar. *Lakom,birom.* Ang.*To possesse.*] Virgil.lib.4. Georg. -quæ gurgitis hujus Ima tenes.Plin.Epistol.67: Tenet se trans Tiberim in hortis ¶ Teneri,possideri. Cic.2.Offic. Propterea quòd jam longo spatio multa hæreditatibus, multa emptionibus, multa dotibus tenebantur. ¶ Tenere pro reminiscī, meminisse, scire,intelligere. [זכר *zachár.* *ἀναμιμνήσκομαι.*] Virg. Aeglog.9: -numeros memini,si verba tenerem. Martial.libr. 1: Et teneo melius ista quàm meum nomen.¶ Aliquādo pro constringere,includere,continere. [עבר *hatsár* *κρατικλάειν.*] Virgilius 1. Georg. Texendæ sepes etiam & pecus omne tenendū. ¶ Aliquando pro tegere. [כסה *chasáh.* *σκεπάζειν, καλύπτειν.*] Idem 1.Georgic. -& obducto latè tenet omnia limo. ¶ Teneri pro convinci & coargui. *ἐλέγχεσθαι.* Cic.4.Acad.Si rectè cōcluserit, teneo:sin vitiosè, minam Diogenes reddet. Idem 7.Verr. Neq; solùm argumentis, sed etiam certis testibus illius audacia tenebatur.¶ Tenere iter,est iter dirigere,quod & iter habere dicimus. [הלך *halách* *πορεύεσθαι*] Virgil 1 Aen Sed vos quī tandem? quibus aut venistis ab oris? Quove tenetis iter? ¶ Aliquando pro remorari. [עקב *hékkeb.* *κωλύεσθαι, ἐπίχειν.*] Virgil.1.Aen.Hunc Phœnissa tenet Dido. ¶ Item tenere,servare, tueri. [הושיע *hoschiah* יגן *ghan.* *σώζειν.*] Virgil.8.Aen.Stabat pro templo & capitolia alta tenebat:id est,defendebat. ¶ Tenere se castris, est salutem suam castrorum vallo tueri. Cæsar 4.Comment. Sabinus inferior omnibus rebus, loco se & castris tenebat.¶ Tenere cursum propriè naves dicuntur, quarū cursus clavo regitur. Virgil.3. Aen. Inter utramque viam leti discrimine parvo Ni teneāt cursus.¶ Teneri furti, est furto obnoxium esse. *ἐνέχεσθαι τῇ κλοπῇ.*¶ Item tenere est possidere, occupare,corripere,invadere. Salust.in Iugurth.Fortè apud illū, quem inhonesta & perniciosa libido tenet, potentiæ paucorum deditus atq; libertatem suā gratificari.¶ Tenere pro durare *ἀνέχεσθαι, παρατείνεσθαι.* Cæsar 4 belli Gall. Romæ fœdum incendium per duas noctes ac diem unum tenuit. ¶ Teneri pro constare. Cicero ad Plancum:Non his modò causis quæ speciem habent magnæ conjunctionis, sed iis etiam quæ familiaritate & cōsuetudine tenentur.¶ Tenere pro stare & inniti. [נצב *natsáb.* *ἵστημι*] Cic.ad Att.lib.12:Occidimus,occidimus,Attice, jampridem nos quidem: sed nunc fatemur posteaquam unum, quo tenebamur, amisimus. ¶ Hujus composita sunt Abstineo,attineo,contineo,detineo,distineo, obtineo,pertineo,retineo,& sustineo:quæ habent ti syllabam correptam.

Tĕnāx,cis,om.t. Viscosus,& quicquid attingit facilè retinens. [*τενακτικός.* Gall. *Tenant,qui tient fort.* Ital *Tenace.* Germ. *Zäh.* Belg *Taytclam* Hisp.*Cosa mucho retenedora.* Pol.*Lepki, kleiowati.* Vn *Enyues,ragado.* Ang.*That holdeth,clámmy,glewish, also sparing or niggish.*] ut, Glutinum tenax dictum est, quod dum attrectatur,digitos tenere videatur. Virg.4 Georg. Excludunt ceras & mella tenacia figunt.Ovid.11.Metam. Vtve tenax gravida manat tellure bitumen. ¶ Memoria tenax: id est,stabilis,constans,firma,quidvis optimè tenens.Plin.Epist. 9: Mira utriq; probitas,constantia salva,decorus habitus, os Latinum, vox virilis, tenax memoria, magnum ingenium. Quintil.lib.1.cap.1: Et natura tenacissimi sumus eorum quæ rudibus annis percepimus.¶ Morbus tenax, cōtumax,molestus,quiq; difficulter propulsatur. Suet.in Claud. Cæsar.cap. 2:Infans autē relictus à patre, ac per omne ferè pueritiæ atq; adolescentiæ tempus variis ac tenacibus morbis cōflictatus est.¶ Homo tenax:id est, avarus,parcus,sordidus. [כילי *chilái.* *φειδωλός, ῥυπαρός, σμικρολόγος.*] Apuleius:Homo dives,sed nimiùm tenax.Terent.in Adelph Ego ille agrestis,sævus,tristis, parcus,truculentus,tenax. Cic. pro Cælio:Illum filiumfamiliās patre parco ac tenaci habere tuis copiis devinctum non potes.¶ Aliquando durus, cōstans, perseverans. *ἰσχυρογνώμων, ἀμετάπτωτος.* Horat.3.Carm. Ode 3:Iustū & tenacem propositi virū. Virg.4. Aen. Tam ficti pravíq; tenax,quàm nuntia veri.Hoc est,in omnibus perseverans, inquit Servius. Iuvenal. Satyr.8: Prima mihi debes animi bona: sanctus haberi,Iustitiæq; tenax factis dictisq; mereris.

Tĕnācĭŏr & Tenacissimus. Colum.lib.1: Potest etiam illiteratus, dummodo tenacissimæ memoriæ, rem satis commodè administrare. *μνημονικός.*

Tĕnācĭtĕr,

Tĕnācĭtĕr, adverb. Firmiter, constanter, pertinaciter. [ἐχεγγύως, γλοιωδῶς. Gall. *En tenant fort, en gluant, perseverammment.* Ital. *Tenacemente, con perseveranza.* Ger. Beharrlichen. Hisp. *Mucho teniendo, con perseverancia.* Pol. *Stàlie, mocznie.* Vng. *Ragadoul erõssen.* An. *By fast holding, surely, constantly.*] Ovid. Epist. 3: An miseros tristis fortuna tenaciter urget?

Tĕnācĭtās, atis, f. t. Sordes, parsimonia, avaritia. [בֹּצַע *betsáh.* σμικρολογία. Gall. *Force de retenir quelque chose, tenacité, auarice, chicherie.* Ital. *Tenacità, auaricia.* Ger. Hábigkeit/ tündigkeit/ targheit. Hisp. *Tenacidad à auaricia.* Polon. *Skaposcz, l'akomstwo.* Vng. Fõsuenyseg. Ang. *Force in fast holding, niggardnesse.*] Liv. 4. bell. Maced. Sed in purpura quæ teritur, absumiturq; non justam quidem, sed aliquam tamen causam tenacitatis video, &c. ¶ Aliquando firmitas & perseverantia aliquid retinendi. Cic. 2. de Nat. deor. Cibumque partim oris hiatu & dentibus ipsis capessunt, partim unguium tenacitate arripiunt, partim aduncitate rostrorum, &c.

Tĕnŏr, m. t. Accentus: [טַעַם *tahám.* Gall. *Teneur, accent, suitte.* Ital. *Tenore.* German. Thon. Hisp. *Tenor.* Pol. *Ton.* Vng. *Tenor.* Ang. *The tune or accent.*] à Græco nomine τόνος, teste Quintil. lib. 1. cap. 5: Adhuc (*inquit*) difficilior observatio est per tenores, (quos quidē ab antiquis dictos tenores comperi, videlicet declinato à Græcis verbo, qui τείνουσι dicunt) vel accentus, quos Græci προσῳδίας vocant. ¶ Interdū idem est quod ordo, vel forma, seu continuatio. [סֵדֶר *sédher* סוּר *tur.* Gall. *Ordre, suitte, continuation.* Ital. *Ordine, continuatione.* Germ. Der schrot oder ordnung eines dings/ fürfũhrung der angefangnen weis. Hisp. *Continuacion ordenada.* Polon. *Zaczetei rzeczi konczenie.* Vngar. *Rend allapat.* Ang. *An order or continuation of thinges*] Valerius Maximus libro primo: Quò minus religionibus suis tenor suaque observatio redderetur. Virgil. 2. Georg. Non alios prima crescentis origine mundi Illuxisse dies, aliúmve habuisse tenorem Crediderim. Liv. 3. bel. Pun. Hi mores eaq; charitas patriæ per omnes ordines velut tenore uno pertinebat. Ovid. 3 Metam. Cætera paulatim, placidoq; educta tenore. ¶ Erasmus tenorem, rei progressum vocat. Vnde quæ sui similia sibiq; veluti perpetua quadam succedũt serie, horum eundem esse tenorem dicimus. Cicer. de Orat. perf. Isque uno tenore, ut ajunt, in dicendo fluit, nihil afferens præter æqualitatē & æquabilitatem. Loquitur de æqualitate dictionis, nulla varietate reficientis auditorum aures. ¶ Tenor pugnæ. Liv. 8. ab Vrbe: Fremitus æqualis, tenorque idem pugnæ in defatigationem ultimam, aut noctem spectabat.

Tĕnĕr, a, um, Mollis, tractabilis, delicatus, minimè robustus: [רָךְ *rach* עָנֹג *hanógh* ἁπαλὸς, τέρην, ψαθυρός. Gall. *Tẽdre, mollet, douillet, foible.* Ital. *Tenero, molle, trattenole, di buona pasta.* Germ. Zart. Belg. Teer. Hisp. *Tierno, muelle, tractable.* Pol. *Mieki, ml'odi, sl'abi, kruchi.* Vng. Gyenge. Ang. *Tender, gentle.*] à Græco. τέρην, teste Festo, tribus postremis literis conversis. Cic. 3. de Finib. Tener puer. Liv. 9. bel. Maced. Quum vinum animos & nox, & misti fœminis mares, ætatis teneræ majoribus, discrimen omne pudoris extinxissent, corruptelæ primùm omnis generis fieri cœptæ. Ovid. 4. Trist. Eleg. 10: Cœpimus & teneræ primos ætatis honores. Anton. Ciceronũ Me deinde sine ad hãc opinionem jam nunc dirigere puerum, & teneto animo ejus persuadere non esse tradendas posteris inimicitias. Cicer. de Amicit. Neq; enim sunt isti audiendi qui virtutem duram & quasi ferream esse volunt: quæ quidem est tùm multis in rebus, tùm in amicitia tenera & tractabilis, ut ex bonis amicis quasi diffundatur, & incommodis contrahatur. Ovid. epist. 4: Ars fit ubi à teneris crimen condiscitur annis. Virg. 1. Aeglog. -quo sæpè solemus Pastores ovium teneros depellere fœtus. Oratio mollis, tenera, & flexibilis. Cic. in Orat. ¶ Tenerior, tenerrimus. Plin. lib. 10. cap. 72: Si tenerior est Catulli adhuc ætas. Idem lib. 13. cap. 4: Et ab radice avulsæ vitalis est satus & ramorum tenerrimus. Ovid. 1. de Arte: Ipsa novas frondes, & prata tenerrima tauro Fertur inassueta subsecuisse manu.

Tĕnĕllŭs, a, um, diminutivum. [ἁπαλὸς, τέρην. Gall. *Tendron, tendret* Ital. *Tenerello.* Germ. Zartlecht. Hispan. *Tierna cosa vn poco.* Polon *Ml'odziuseńki, mskusieńki.* Vng. Gyengetske. Ang. *Somewhat tender.*] Plaut. in Casin. Bellam & tenellã Casinam. Varro 1. de Re rust. cap. 41: Aqua recenti insito inimica: tenellum enim citò facit putre. Stat. lib. 5. Syl. 5: Cui nomen vox prima meum, ludusque tenello Risus, & è nostro veniebant gaudia vultu.

Tĕnĕllŭlŭs, aliud diminutivum. [ὁ πάνυ τρυφερός. Gall. *Fort mollet & douillet, tendrillon.* Ital. *Tenerello.* Ger. Gar jung vnd zart. Hisp. *Tierna cosa vn poquillo.* Polon. *Ml'odziuchni.* Vng. Gyengetske. Ang. *Very tender.*] Catul. Epigr. 17: Vt puella tenellulo delicatior hœdo.

Tĕnĕrĭtās, atis, & Teneritudo, inis, f. t. Mollities, duritas: Roboris contraria. [רֹךְ *mórech.* ἁπαλότης. Gall. *Tendreté, tendreur.* Ital. *Tenerezza.* Germ. Zarte/ weiche. Hispan. *Ternura.* Pol. *Miekoscz, ml'odoscz.* Vng. Gyengeseg. Ang. *Tenderneſſe.*] Cic. 5. de Finib. In primo enim ortu inest & teneritas, & mollities quædam, ut nec res videre optimas nec agere possint. Varro 1. de Re rust. cap 36, de segetibus: Siqua est aqua, deduci: sin siccitates sunt, & terra teneritudinem habet, sarrire vineas, bustaque putare.

Tĕnĕrē. pen. cor. & Teneriter adverbia. [ἁπαλῶς, ἁπαλός. Gall. *Tendrement.* Ital. *Teneramente.* Ger. Zartiglich. Hisp. *Tiernamente.* Pol. *Cźienko.* Vng *Gyengen.* Ang. *Tenderly, louingly.*] Plin. lib. 23. cap. 3: E' radice oleæ quàm tenerrimè cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur sanguinem rejicientibus.

Tĕnĕrāsco, scis, sive Tenerescо, n. t. Tener fio, miteſco, miseri cordia ducor. [רָךְ *rach.* ἁπαλύνομαι. Gall. *S' attendrir, deuenir tendre.* Ital. *Intenerirsi, diuenir tenero.* Germ. Zart werden. Belg. Teer worden. Hisp. *Enternecerse.* Pol *Miekczeie.* Vng. *Meggyengwlõk.* Ang. *To waxe tender.*] Lucret. lib. 3: Scilicet in tenero tenerascere corpore mentẽ. Plin. lib. 17. cap. 22: In tantũ teneteſcere acinos ut rumpantur. Idẽ lib. 28. cap. 12: Cutem in facie erugari, & teneteſcere, & candorem custodire lacte asininò putant.

Tĕnōntes, τένοντες, à Græcis dicuntur quos recentiores medici novitio quidem vocabulo, attamen inter ipsos meliotis penuria recepto, *Tendones* appellant: quidam etiam Græci ex nervis nascentes, ἀνευρύσεις. Sunt autem quædam motus instrumenta, in capite musculorum ex nervis & ligamentis conflata, eosque ossibus (quorum motui præcipuè serviunt) annectentia. Habent autem mediam quandam naturam inter nervos & vincula: illis quidem duriores: horum tamẽ duritiem non exæquantes. Vide Galenum in tractatu de Motibus musculorum.

Tĕnŏr, vide TENEO.

Tēnto, as, act. p. Experior, sive periculũ facio, inquiro. [נִסָּה *nissáh.* πειράζω, πειρῶμαι, πειρητίζω. Gall. *Tenter, essayer, experimenter.* Ital. *Tentare.* Ger. Versuchen. Belg. Versoecken/ proeven. Hisp. *Tentar.* Pol. *Kusse.* Vng *Meg kesertõm.* Ang. *To assay, to proone.*] Col. lib. 9: Sæpiùs digitis loca fœminarũ tentanda sunt: nam in promptu gerunt ova quibus jam partus appropinquat. Cic. in Paradox. Tentare volui posséntne ita dici ut probarentur. Virg. 2. Aen. -vix primi prælia tentant Portarũ vigiles. Terent. in Phorm. Visum est mihi ut ejus tentarem sententiam. Ovid. -sed quid tentare nocebit? Idem 1. Metam. Cuncta priùs tentanda: sed immedicabile vulnus Ense recidendum, est, ne pars syncera trahatur. Cic. 1. Tusc. Tentãvi quid in eõ genere posſem. ¶ Tentari morbo, affligi morbo. [עָנָה *banáh.*] Cic. 4. Tusc. Illud animorum corporumq; dissimile est, quòd animi valẽtes morbo tentari nõ possunt, corpora possunt. ¶ Tentare pudicitiam alicujus, & tentare judicium pecuniâ, est pudicitiam vel judicium conari labefactare, & corrumpere. Cic. pro Cluent. Iudicium pecunia esse tentatum, non à Cluentio, sed contra Cluentium. ¶ Tentare senectutẽ, vel solicitudinẽ alicujus, est aggredi & conari subvertere aliquẽ senectute & necessariorum inòpia infirmũ, & injuriæ facilè obnoxium. Cic. pro Rabir. Idcirco in omnibus iis evertendis, unius hominis senectus, infirmitas, solitudoq; tentata est.

Tēntātŭs, ta, tum, particip. [πειρασθείς. Gall. *Tenté.* Ital. *Tentato.* Ger. Versucht. Hisp. *Tentado.* Pol. *Kosztowani, kusżoni.* Vng. *Meg kesertetõt.* Ang. *Assayed, proowed.*] Ovid. 1. de Arte: Opprime tentatam, nec nisi victor abi. Cicer. lib. 1. Offic. Tentata res est ab omni genere hominum.

Tēntātūrŭs, a, um, aliud particip. Virg. lib. 2. Aen. Tentaturum aditus, & quæ mollissima fandi Tempora.

Tēntātĭo, onis, verbale, f. t. Experimentum, conatus. [מַסָּה *massáh* נַפְתּוּל *naphtúl* πειρασμός. Gall. *Tentation, essay, esprenue, experience.* Ital. *Proua, saggio, experienza.* German. Versuchung. Hisp. *Tentacion, obra de tentar, experiencia.* Polon. *Kosztowanie, doswiatczenie sie.* Vngar. *Kesertes kesertes.* Angl. *An assaying, or proouing.*] Liv. 4 ab Vrbe: Aegrè Hortensius pati, tentationem eam credens esse perseverantiæ suæ. Cicero ad Attic. lib. 10: Valetudinem tuam jam confirmatam esse, & à vetere morbo, & à novis tentationibus gaudeo.

Tēntātŏr, oris, m. t. [מְנַסֶּה *menaséh.* πειραστής. Gall. *Tentateur.* Ital. *Tentatore.* Germ. Ein versucher Hisp. *Tentador, el que tenta.* Pol. *Kusiciel.* Vng. *Keserto.* Ang. *An assayer or prouuer.*] Horat. -notus & integræ Tentator Orion Dianæ.

Tēntābūndŭs, adject Nunc hoc, nunc illud tentans. [ὁ πειρῶν ἐοικὼς, ἀπορεμφόμενος. Gall. *Essayant, esprouuant.* Ital. *Che tenta.* Germ. Viel oder offt versuchend. Hisp. *El que tenta.* Pol. *Kosztuiac, kusżac y tego y owego.* Vngar. *Keserges.* Ang. *That assayeth much and often.*] Liv. 1. bel. Pun. Ventum deinde ad multò angustiorem rupem, atq; ita rectis saxis, ut ægrè expeditus miles tentabundus, manibusque retinens virgulta, ac stirpes circa eminentes demittere sese posset.

Tēntāmēn-

Tentāmentum, ti, n. ſ. Tentatio. [מסה *maſſáh* נטה *naphtúl.* πειρασμός.] Gall. *Preuue, eſſay, experience.* Ital. *Proua, saggio, esperienza.* Germ. Verſuchung/probierung. Hiſp *Tentation, experientia.* Pol. *Kuſienie.* Vng. *Keſertes.* Ang. *An aſſaye or proofe.*] Virgil. 7. Aen. -nec prima per artem Tentamenta tui pepigi. Ovid. 7. Metam. -meditataq; penè reliqui Tentamēta fide, fide pro fidei. Idem 15. Metam. -poſtquā mortalia cernunt Tentamenta nihil, nihil autes poſſe medentum, Auxilium cœleſte petunt.

Tentĭpellĭum, lii, Genus calciamenti ferratum, quo pelles extenduntur, ut ex Artorii ſententia tradit Feſtus. Alii putant medicamentum eſſe, quo rugæ abiguntur, cutisq; extenditur. Titinnius apud Feſtum: Tentipellium inducis: rugæ in ore extenduntur. Vide plura apud Feſtum.

Tentōrĭum, vide TENDO.

Tĕnŭis, tenue, om. t Exilis, levis, ſubtilis, gracilis, exiguus: cujus antitheton eſt Craſſus. [דק *dak* דל *dal.* λεπτός, λιτὸς, ψιλὸς, ὀρφανός. Gall. *Tenure, menu, delie, mince, petit.* Ital. *Sottile, picciolo.* Ger Dünn/Ran Hiſ *Delgaldo ò ſotil.* Pol. *Cienki, ſubtilus, mieki.* Vng. *Vekoni.* Ang. *Thinne, ſlender, ſmall.*] Cic de Fato: Athenis tenue cœlum: ex quo etiā acutiores putantur Attici: craſſum Thebis: itaq; pingues Thebani ac valentes. Idē in Hortenſio: Fundum nō modò mediocri pecunia, ſed etiam tenui percipere poſſumus. Col. lib. 2: Quo tenue linū proveniat. Cic. pro Flacco: Hęc enim ratio, ac magnitudo animorū in majoribus fuit, ut quum in privatis rebus, ſuisq; ſumptibus minimo cōtenti, tenuiſſimo cultu viverēt, *&c* Virg. 4. Aen. -& tenui telas diſcreverat auro. Cic. 5. Tuſc. Negat ullam in ſapiente vim eſſe fortunæ: tenuem victum antetert copioſo. Ovid. 1. de Arte: Blandiasque leves tenui perſcribere vinō. ¶ Tenuior, & tenuiſſimus. Stat. 1. Syiv. 4: Hæc tu ſperne coli tenuiore lyra. Cic. ad Att. lib. 3: Spes mea ſemper fuit tenuior quàm literæ tuæ. Idem 2. de Finib. Negat enim tenuiſſimo victu: hoc eſſ, contemptiſſimis eſcis, & potionibus, minorē voluptatē percipi, quam rebus exquiſitiſſimis ad epulandū. Tenuiſſima membrana. Cic. 1. de Nat. deor. In minimis tenuiſſimisq; rebus labi, Cic. 1. de Orat. In tenui labor, at tenuis nō gloria, ſi quem Numina læva ſinunt, auditq; vocatus Apollo. ¶ Tenuis item aliquando ponitur pro paupere & parum locuplete. [אביון *ebjón* דל *dal.* πένης. Gall. *Poure.* Ital. *Povero.* Ger. Arm. Hiſp. *Pobre.*] Cic. pro Mur. Pœna gravior in plebem tua voce efflagitata eſt: commoti animi tenuium in ordinē noſtrum. Ibidem: Tenuiorum, & non occupatorum amicorū eſt iſta aſſiduitas. Idem 3. de Legib. Conceſſa plebi à patribus iſta poteſtate, arma ceciderunt, reſtincta ſeditio eſt: inventum eſt temperamētum, quo tenuiores cum principibus æquari ſe putarint.

Tĕnŭĭcŭlus, diminut. [λιτὸς, λεπτὸς, ὀλιγοστὸς. Gal. *Menuet, tenuret.* Ital. *Sottileto, piccioletto.* Ger. Schlecht/ nachgültig/gering. Hiſp. *Coſa ſotil ò delgada vn poco.* Pol. Cienniuchni. Vng. *Vek.. yotska.* Ang. *A litle thinne and ſlender.*] Cic. Pæto: Tenuiculo apparatu ſignificans Balbum fuiſſe contentum.

Tĕnŭĭtās, atis, f. t. Gracilitas, ſubtilitas. [דלות *dalláh.* λεπτότης, λεπτολογία. Gall. *Tenureté, menuiſeré, petiteſſe.* Ital. *Picciolezza, ſottilità.* German. Dunne/rauheit Hiſp. *Delgadez, ò ſottileza.* Pol. Cienkoſcz. Vngar. *Vekonyſag.* Ang. *Thinneſſe, ſmalneſſe.*] Plin. lib. 8. cap. 33: Cauda prælonga in tenuitatem deſinens, & implicans ſe viperinis orbibus. Idem lib. 10. cap. 29: Linguis luſciniarum tenuitas illa prima non eſt, quæ cæteris animalibus. ¶ Tenuitas, pro paupertate. [πενία. Gall. *Poureté.* Ital. *Povertà.* German. Armut. Hiſpan. *Pobreza.*] Cic. 2. Offic. Danda etiam opera eſt, ne, quod apud majores noſtros ſæpè fiebat, propter ærarii tenuitatem, aſſiduitatemq; bellorum, tributum ſit conferendum. Idem Tironi: Ut poſſum, ex meis angustiis illius ſuſtento tenuitatem

Tĕnŭĭtĕr, tenuius, tenuiſſimè, adverbium. [λεπτῶς. Gall. *Tenurement, deliement* Ital. *Picciolmente, ſottilmente.* German. Dünnigtlich/ſchlechtlich/nachgültigtlich. Hiſpan. *Degaldamente.* Pol. Cienko. Vngar. *Vekonyon.* Ang. *Thinnelie, ſmallie, ſlenderlie.*] Cæſar libro 3. belli Gallici: Pelles pro velis, alutæque tenuiter confectæ. Cic. lib. 3. de Invent. Sed illæ tenuiùs & acutiùs, & ſubtiliùs tractantur: hi autem graviùs & ornatiùs. Idē 6. Verr. Iuſſit Timarchidem æſtimare argentum, quo modo? quo qui unquam tenuiſſimè in donatione hiſtrionum æſtimavit.

Tĕnŭo, as, Tenue reddo, extenuo, macero. [דק *hedhák.* λεπτύνω. Gall. *Atenurir, amenuiſer, appetiſſer.* Ital. *Attenuare, aſſottigliare, minuire.* Germ Dünn/oder zart machen. Hiſp. *Adelgazar, amenguar.* Pol. Zcienczam, wiſuszam. Vngar. *Vekonyitom.* Ang. *To mak thinne and ſlender.*] Quint. lib. 2. cap. 10: Ita ſibi quoque tenuandos adipes, & quicquid humoris corrupti cōtraxerit, emittendū, ſi eſſe ſanus ac robuſtus volet. Propert. lib. 3. Eleg. 1: Dicite quo pariter carmen tenuaſtis in antro. Ovid. lib. 3. Metam. Et tenuant vigiles corpus miſerabile curæ. Idem 2. de Ponto, Eleg. 7: Nec magis aſſiduè vomer tenuatur ab uſu, Pectora quàm mea ſunt ſerie calcata malorum. ¶ Compoſita ſunt, Attenuo, & extenuo: de quibus ſuis locis.

Tĕnŭātŭs, a, um, particip. [דל *dal* בדל *badhdl.* λεπτυσμένος. Gall. *Amenuiſé, appetiſſé.* Ital. *Eſſenuato, aſſottigliato.* German *Nußgemägeret/ſubtiter gemacht.* Hiſpan. *Adelgazado, amenguado.* Pol. *Zcziencziam, wiſuſzam.* Vngar. *Meg vekonyitatot.* Angl. *Made ſlendrie, thinne or ſmall.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 2: Seu recreare volet tenuatum corpus, ubique Accedent anni, *&c.* Ovid. lib. 2 Metamorph. Quum vox eſt tenuata viro, canæque capillos Diſſimulant plumæ.

Tĕnŭs, hujus tenus, Idem quod laqueus, teſte Nonio, à tendendo dictus. [חוט *pach.* πάχος. Gall. *Vn laqs* Ital. *Laccio.* Ger. Ein Strick/oder Seyl Hiſp *El lazo.* Pol *Powroz.* Vng *Tör.* An. *A ſnare or notk of a bow.*] Plautus Batchid. Pendebit hodie ita pulchrè intendi tenus.

Tĕnŭs [עד *hadh.* μέχρι. Gall. *Juſques.* Ital. *Fina.* Germ Biß an. Belg. Tot. Hiſp *Haſta* Polon. *Aż, do.* Vng *Addig (anagyig).* Ang. *Nigh to, vp to, or downe to.*] Præpoſitio, idem ſignificans quod uſque ad: exigitque aut ablativum ſingularem, cui tamen poſtponitur: ut, Pube tenus Mento tenus. Capulo tenus. Virgil. lib. 3. Aeneid. Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo Pube tenus. ¶ Aut genitivum pluralem. Virgil. lib 5. Georgic Et crurum tenus à mento palearia pendent. Sic Cumarum tenus: id eſt, uſque ad Cumas. Cicer. in Epiſtol. Illi rumores de comitiis Tranſpadanorum Cumarūm tenus caluerunt. ¶ Nonnunquam admittit & accuſativum. Flaccus in Argonautis: Et Tanaïm tenus immenſo deſcendit ab Euro. Quodam tenus prodire, eſt qualem in re quapiam progreſſum facere. Horat. 1. Epiſtol. 1: Eſt quodam prodire tenus, ſi non datur ultrà. Titulo tenus Conſul: hoc eſt, ſolo titulo, & non re.

Tĕpĕo, tepes, vide TEPIDVS.

Tephrītis, τεφρίτης, Gemma quæ novæ Lunæ ſpeciem habet, in cornua curvatæ, cinericei tamen coloris: unde & nomen habet Autor Plin. lib. ultim. cap 10.

Tĕpĭdus, a, um, Quod eſt medium inter calidum & frigidū. [χλιαρὸς, ἀλεεινός. Gall *Tiedé, chaudet, entre chaud & froid* Ital. *Tepido, ne freddo ne caldo* German. Law/das nicht gar kalt noch gar warm iſt. Belg. Lauw. Hiſp. *Tibio, entre frio y caliente.* Pol. *Letni.* Vng *Sem hęſem hideg melegetske.* Ang. *Warme, meane betweene hote and colde.*] Plin. lib. 12. cap. 25: Præterea ſynceri dentantur in tepida aqua. ¶ Interdum pro calido ponitur. Lucretius: -tepidisque caminis. Virg. 1. Georg. Non tepidum ad Solem pennas in littore pandunt Ovid. 2. Amor. Eleg. 19: -tepidoſque refoverat ignes. ¶ Interdum pro frigido, præſertim quādo transfertur ad hominem. Plaut. Hic homo factus eſt tepidior: id eſt, frigidior, ſegnior.

Tĕpĭdŭlus, diminutivum, Subtepidus. ὑποχλιαρὸς.

Tĕpĭdārĭum, Locus in balneis, in quo tepida aqua lavabantur. χλιαρὸν λοετρὸν: quemadmodum Caldarium, in quo calida lavabantur. & Frigidarium, in quo frigida.

Tĕpĭdo, as, are, act. p. Tepida aqua irrigo. [χλιαίνω. Gall *Tieder, faire tiede* Ital. *Intepidire, far tepido.* Germ Law machen. Hiſpan. *Entibiar.* Polon *Ogrzewam, sietnoczinie.* Vngar. *Meleg vizzel meg öntözöm.* Ang *To warme, or mak warme.*] Plin. lib. 17. cap. 26. In eodem agro Bruma, tantò magis ſi nives ſcateant, gelétve, nè frigus vites adurat, circunfunduntur riguis, quod ibi tepidare vocant, memorabili natura in amne ſolo. Sed idem æſtate intolerandi rigoris.

Tĕpĕfĭo, idem quod tepeſco, fitq; à Tepefacio.

Tĕpĕo, pes, pui. n. ſ. Tepidus ſum [χλιαρός εἰμι Gall *Eſtre tiede, deuenir tiede, ou ſe tiedir.* Ital *Eſſer tepido.* Ger Law ſeyn Bel Lauwzyn Hiſp. *Entibiarſe* Pol. *Zagrzewam ſie.* Vn. *Meleg vagyok* An. *To be warme.*] Plin lib 29. cap. 4: Carnibus gallinaceorū, ita ut tepeant avulſę appoſitis, venena ſerpentiū dominātur. Ovid 3. de Pont. eleg 4: Illa recens pota eſt, noſtra tepebit aqua. Virg: 3. Georg. Parturit almus ager, Zephyriq; tepentibus auris Laxant arva ſinus Ovid 3 Faſt Et pereunt victæ ſole tepente nives. Cato de Re ruſt. cap 69: Levibus lignis facito caleſcat: ubi temperatè tepebit, tum cuminum indito

Tĕpĕſco, cis, n, t. Tepidus fio. [χλιαίνομαι. Gall *Deuenir tiede.* Ital *Diuenir tepido.* Ger Law werden Hiſp. *Entibiarſe.* Pol. *Zagrzewam ſie zagrzewac.* Vng. *Meg melegedöm.* Ang *To waxe warme.*] Cic. 2. de Nat. deor. Atq; etiam maria agitata ventis ita tepeſcunt, ut intelligi facilè poſſit in tantis illis humoribus eſſe incluſum calorem. Virg 9. Aen. -& fixo ferrum in pulmone tepeſcit. Lucan. lib. 4: Paulatim cadit ira ferox, mentesq; tepeſcunt ¶ Hujus compoſitū eſt, Intepeſco, quod eſt valde tepeſco. Colum. Nunc mitigato jam & intepeſcente frigore, largiſſimis olivitatibus, Liberiąque vindemiis exuberent.

Tĕpŏr, ōris, m. t. & Tepiditas, atis, f. t. Media qualitas inter calorem & frigus, moderatus calor & frigus. [χλιαρότης, ἀλεα. Gall. *Tiedeur.* Ital. *Tepidezza.* Ger Die lewe Belg Die lauwheit. Hiſp *Tibieza, diſpoſicion delo tibio.* Pol *Letni ciąg* Vng. *Meleg ség hęség hideg ség.* Ang *Warmith or warmeneſſe.*] Col. lib 2: Si verò tepor cœli, ſiccitasq; regionis ſuadebit, Februario ſtatim proſcindem-

proscindendi sunt. Cic. 2. de Nat. deor. Nec enim ille externus & adventitius habendus est tepor, sed ex intimis maris partibus agitatione excitatus, quod nostris quoque corporibus contingit, quum motu atq; exercitatione recalescunt. Ovid. 2. Metamorph. Quæ neque dant flammas, leniq́ue tepore cremantur.

Tĕpōro, pen. product. Tepefacio. [χλιαίνω. Gall. *Tieder, vn peu eschauffer.* Ital. *Intepidire, far tepido.* Ger. Law oder warmlecht machen Hisp *Entibiar, hazer tibio.* Pol. *Letnieczinie.* Vng. *Meg melegitöm.* Ang. *To mak warme.*] Plin. lib. 36 cap. 26: Fragmenta teporata agglutinantur tantùm, rursus tota fundi non queunt, præter quàm abrupta sibi.

Tĕr. [שלש פעמים *schelóschpehamím.* τρίς Gall. *Trois fois.* Ital. *Tre volte.* Ger. Drey mal. Belg. Drymael. Hisp. *Tres vezes.* Pol. *Trzi razi.* Vng. *Haromszor.* Ang. *Three tymes.*] Adverbium numerale, idem valens quod tribus vicibus. Cic. de Divin. Cædunt de cœlo ter quatuor corpora sancta. Virg. lib. 1. Georg. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam: Ter Pater extructos disjecit fulmine montes. Horat. 3. Carm. Ode 3: Ter si resurgat murus aheneus, Autore Phœbo, ter pereat meis Excisus Argivis: ter uxor Capta virum, puerosq́ue ploret. ¶ Aliquando non tàm numerum significat, quàm augmentum: ut, Ter maximus, τρισμέγιστος: Ter beati, τρισμάκαρες. Ovid. 8. Metamorph. O ego ter fœlix, Virg. 1. Aen. -ô terq; quaterq; beati.

Tērcentum, Trecenti. [שלש מאות *schelóschmeóth.* τριακόσιοι. Gall. *Trois cents, trois fois cent.* Ital. *Trecento.* Germ. Dreyhundert. Hisp. *Tres cientos.* Polon. *Trzysta.* Vng. *Harom zaz.* Ang. *Three hundred.*] Virgil. 8. Aeneid. Maxima tercentum totam delubra per urbem Lætitia, ludisq́ue viæ plausuq́ue fremebant. Idem 1. Georg. Ter centum nivei tondent dumeta juvenci. Idem 4. Aeneid. Stant aræ circùm, & crines effusa sacerdos Tercentum tonat ore deos.

Tērcēnti, æ, a, Trecenti, seu tercentum [שלש מאות *schelóschmeóth.* τριακόσιοι. Gall. *Trois cents* Ital. *Trecento.* Ger Dreyhundert. Hisp *Tres cientos.* Pol. *Trzysta.* Vng. *Harom zazam.* Ang. *Three hundred.*] Cicer. 2. de Finib. Tercentosq́ue cos, quo eduxerat Sparta, quum esset proposita aut fuga turpis, aut gloriosa mors, opposuit hostibus. Plaut. Persa: Tercentis versibus tuas impuritias loqui nemo potest. Cic. 3. Philip. Et Brundusii tercentos fortissimos viros, civesq́ue optimos trucidavit.

Tērcēnti ēs, adverb. [τριακοσάκις. Gall. *Trois cents fois* Ital. *Trecento volte.* Germ. Dreyhundert mal. Hisp. *Trecientas vezes.* Pol. *Trzysta razow.* Vng. *Haromszazszor.* Ang. *Three hundred tymes.*] Catul. in Iul. Cæsarem: Ducenties comesset, aut tercenties? Non desunt tamen qui hisce omnibus in locis Trecenti, & Trecenties legendum contendant.

Tērcēntēni, Trecenti. [שלש מאות *schelósch meóth.* τριακόσιοι. Gall. *Trois cents.* Ital. *Trecento.* Ger. Je dreyhundert. Hisp. *Tres cientos.* Pol. *Trzysta.* Vn. *Harom zazan.* Ang. *Three hundred.*] Mart. lib. 2: Tercentena quidem poteras epigrammata ferre.

Tērdēni, æ, a, Triginta. [שלשים *scheloschim.* τριάκοντα. Gall. *Trente.* Ital. *Trenta.* German Dreyssig/oder je dreyssig. Hispan. *Trenta en numero.* Pol. *Trzidzieści.* Vng. *Harmiczan.* Ang. *Threttie.*] Mart. lib. 12: Terdenos vigilaveram per annos. Virg. lib. 8. Aen. Ex quo terdenis urbem redeuntibus annis, Ascanius clari condet cognominis Albam.

Tērgĕmĭnŭs, a, um, adjectivum: id est, triplex. [משלש *meschulasch.* τριπλοῦς, τρίπλαξ. Gall. *Triple, de trois doubles.* Ital. *Di tre doppi, triplice.* Germ. Dreyfach/oder dreyfaltig Hisp. *Trasdoblado, cosa que tiene tres doblezes.* Polon. *Troysti, troiaki.* Vng. *Harmas.* Ang. *Threefolde.*] Liv. 6. ab Vrbe: Modò tergeminæ victoriæ triplicem triumphum ex his ipsis Volscis & Aequis, & ex Hetruria egistis. Ovid. 4. Trist. eleg 6: Tergeminumq́ue virum, tergeminumq́ue canem. Stat. 1. Sylv. 1: Non hoc imbriferas hyemes opus, aut Iovis ignem Tergeminum, Aeolii nō agmina carceris horret. Id est, fulmen trisulcum. ¶ Ius tergeminæ prolis: id est, jus trium liberorum. Stat. 4. Sylv. 8: Ergo quòd Ausoniæ pater augustissimus urbis Ius tibi tergeminæ dederat lætabile prolis, Omen erat.

Tērgĕmĭnī, m. ſ. Dicuntur qui tres eodem partu editi sunt. [τρίδυμοι. Gall. *Trois nais tous d' vne ventree.* Ital. *Tre nati tutti d' vn medesimo parto.* Ger. Drey so in einer geburt geboren sind/ Dreyling. Hisp. *Tres nascidos de vno mismo parto.* Pol. *Trzei iednego żywota wiedzmo czasie vrodzeni.* Vng. *Harmas.* Ang. *Three borne at one tyme of one mother.*] Plin. lib. 7. cap. 3: Tergeminos nasci certum est, Horatiorum, Curiorumq́ue exemplo. Tergemini fratres, apud Liv. 1. ab Vrbe.

Tērnŭs, a, um, Distributivi numeri nomen est: quod tamen sæpè accipitur pro suo primitivo. [שלשה שלישי *schelascháh schelischi.* τρεῖς, οὐσ τρεῖς, τρίτος. Gall. *Trois en nombre, ou trois ensemble.* Ital. *Tre in numero ò tre insieme.* Germ. Drey/oder je drey. Hisp. *Tres en numero ò tres juntamente.* Pol. *Troiaki, potroisti.* Vn. *Harom, harman.* Ang. *Thre, or three and three.*] Horat. 3. Carm. Ode 19: Ternos ter cyathos attonitus petet Vates. Virgil. 5. Aeneid. -terno consurgunt ordine remi. Cicer. ad Pætum lib. 4: Quum loquimur terni, nihil flagitii dicimus: at quum bini, obscœnum est.

Tērnārĭŭs, ria, rium: [שלשה שלישי *schelischáh schelischi.* τριῶδης. Gal. *De trois.* Ital. *Di tre.* Germ Das drey hat. Hisp. *Cosa de tres.* Pol. *Troinik, trzi wlicznie maiaci.* Vng *Harmas.* Ang. *Of the number of three.*] ut, Ternarii scrobes: id est, scrobes quadrati quaquaversum pedes habentes ternos. Colum. lib. 11. cap. 2: Scrobes omnis generis, quos eris autumno consiturus, hoc tempore præparare oportebit: eorum quaternarii: hoc est, quaquaversum pedum quatuor, si est commodum terrenum, XIII. ab uno fiunt: ternarii autem XVIII.

Tērtĭŭs, a, um, Vltimus, sive unus ex tribus. [שלישי *schelischi.* τρίτος. Gall. *Troisieme, tiers.* Ital. *Terzo.* Germ. Der dritt. Hisp. *Tercero en orden.* Pol. *Trzeci.* Vng *Harmadik.* Ang. *The thrid.*] Plin. Epist. 92: Tertius dies est, quòd audivi recitantem Sentiū Augurinum. Cic. pro Rabirio Posthumo: Modò vobis inspectantibus in Gabinii judicio, tertio quoque verbo excitabatur. Plin. lib. 8. cap. 48: Tertium locum Milesiæ oves obtinent. ¶ Tertiæ notæ herbæ: id est, tertio loco adscribendæ, vel tertiam dignitatem post alias sortitæ. Col. lib. 9. cap. 4: Tertiæ notæ, sed adhuc generosæ, marinus ros, & nostrâs cunila, quam dixi saturejam.

Tērtĭānŭs, adjectivum, ut, Tertiana febris: quæ tertio quoquo die recurrit: [τριταῖος. Gal. *Tiers.* Ital. *Terzano.* Ger. Dreytägig. Hisp. *Tercero.* Ang. *Of the thrid daye.*] quemadmodū Quartana, quæ quarto. Cic. 3. de Nat. deor. Vide quæso si omnis motus, omniaq́ue, quæ certis temporibus ordinem suum conservant, divina dicimus, ne tertianas quidem febres, & quartanas divinas esse dicendum sit. ¶ Tertiana etiam absolutè idem significat. Plin. lib. 10. cap. 14: Xenocrates pulegii ramū lana involutum in tertianis ante accessionem olfactandum dari, &c.

Tērtĭānī, anorum, Tertiæ legionis milites. *οἱ τῆς τρίτης τάξεως στρατιῶται.* Tacit, lib. 21: Tradidit & Syria duo & vicesimanos, tertianosq́ue.

Tērtĭō, adverbium, Tertia vice. [שלישית *schelischíth.* τρίτον, τριστόν Gall. *Pour la troisieme fois.* Ital. *La terza volta.* Ger. Zum dritten mal. Hisp. *La tercera vez.* Pol *Trzeczim razem.* Vng. *Harmadzor harmadikbe.* Ang. *The thrid tyme, or thridlie.*] Cic. 2. de Divin. Quid est tàm incertum, quàm talorum jactus? tamen nemo est quin sæpè jactans, Venerem jaciat aliquando, nonnunquam etiam iterum ac tertiùm. Tertiùm Consul esse dicitur, qui duobus jam perfunctus Consulatibus, tertium gerit. Tertiò autem Consul quis factus esse dicitur, qui tertio post exactos reges anno gessit consulatum.

Tērtĭo, as, act. p. Verbum est rei rusticæ scriptoribus familiare, pro eo quod est, opus aliquod tertiò repeto: [שלש *schillisch.* τρίτον, τρίτον ἐργάζομαι. Gall. *Tiercer, la bourer pour la troisieme fois.* Ital. *Interzare, lauorare la terra la terza volta.* Germ. Zum dritten maht erten. Hispan *Terciar lo binado.* Pol *Trzeczi raz orze.* Vng. *Meg harmallom.* Ang. *To thride, to labour the thrid tyme.*] ut, Tertiare agrum, est tertiò proscindere. τριπολᾶν. Col. lib. 2: Sed jugerum talis agri quatuor operis expeditur: nam commodè proscinditur duabus, una iteratur, tertiatur dodrante, in liram statim redigitur quadrante operæ. Idem lib. 2. cap. 13: Iteratos esse oportebit, ac deinde circa Septemb. Calendas tertiatos.

Tērtĭātĭo, onis, verbale, f t. [ἡ τρίτωσις, ἡ τρίτωσις. Gall. *Tiercement acte de tiercer.* Ital. *Esso interzare.* German Die dritte erung. Hisp. *Obra de tertiar lo binado.* Pol. *Trzecie oranie.* Vng *Harmallas.* Ang. *The labouring of a thing three tymes.*] Pro tertia operis repetitione: quo nomine Colum lib. 12. cap. 50: usus est pro tertia olei pressura. Sint autem (*inquit*) in cella olearia tres laborum ordines, ut unus primæ notæ: id est, primæ pressuræ oleum recipiat, alter secundæ, tertius tertiæ. Nam plurimum refert non miscere iterationem, multoq́ue minus tertiationē.

Tērtĭātă verba. [Polon. *Slowa nie domowione.*] Appellantur imperfecta, lapsantia, & cum pavore nutabunda: quādo quis exanimatus non profert verba integra, sed vix tertia quæq́ue enuntiat, mediis ex perturbatione suppressis. ἐγκεκομμένα, ῥήματα. Apul. lib. 5: Tremens & exangui colore, lurida, tertiata verba substrepens, sic ad illas ait.

Tērtĭārĭŭs, a, um, adjectivum, Quod tertiam rei alicujus partē recipit: [ὁ τρίτου μοῖραν δεκτικός, τριτημορεύω. Gall. *Tiersain ou tiersal, qui de trois parts en a vne.* Ital. *Terzano, che ha vna di tre parti.* Germ. Das den dritten theil eines dinges hat. Hispan. *Tercero, que tiene vna de tres partes.* Pol. *Trzeczia czesczi maiacy.* Vngar. *Harmados.* Ang. *That receiueth or conteineth the thrid part of any thing.*]

thing.] unde Tertiarium ſtannum appellatur à Plin. libro 34. cap. 17: Adulterini & factitii ſtanni genus, quum ſingulis ſtanni libris ſingulę plumbi albi, & ſingulę nigri libręadmiſcent.

Tertiārium, rii, n. ſ. ſubſtantivum, Trium: hoc eſt, unciæ quatuor: & tàm de pondere quàm de menſura dicitur. [τριημόριον. Gall. *Quatre onces.* Ital. *Quattro onze.* Germ. Der dritte theil eines gewichts oder mäß. Hiſp. *Quatre oncas.* Pol. *Trzecia część od miary.* Vng. *Negy lot.* Ang. *Foure ounces.*] In ponderibus enim, teſte Budæo, libræ tertiam partem ſignificat: in menſuris autem tertiam partem congii. Cato de Re ruſt. cap. 95: Poſtea ſumito bituminis tertiarium, & ſulphuris quartarium.

Tĕrĕbellum, vide TEREBRA.

Tĕrĕbinthus, thi, f. ſ. [τερμινθος. Ger. Ein bawm/vō welchē das hartz kompt/in den Apotecken Terpentin genañt.] Arbor eſt circa Idā, Macedoniamque, brevis, fruticoſa, & contorta: in Syria verò magna & copioſa, materie lenta, & nigra, lauri penè folio, oleæ flore, ſed puniceo, baccis primùm herbaceis, mox rubris, & quum maturuerint, nigrantibus, magnitudine fabæ, reſinoſis, & ſulphuroſis, radice valida, in profundū acta. Duo terebinthi ſunt genera, ſexu diſtincta, ex quibus mas ſterilis eſt, teſte Theophraſto. Ex hac arbore diſtillat laudatiſſimum reſinæ genus, quam Terebinthinam Latini vocant. Plin. lib. 25. cap. 6, de reſinæ generibus loquens: In arborum differentia placet terebinthina odoratiſſima atque leviſſima: nationum Cypria atq; Syriaca, utraque mellis Attici colore, ſed Cypria carnoſior, ſicciorq;. ¶ Terebintha arbor, nunc videtur in hortis D. Cardinalis Bellaii ad ædem D. Virginis Pariſienſis.

Tĕrĕbrā, bræ, pen. cor. f. p. Inſtrumentum quo ligna perforantur: à terendo dictum. [τέρετρον, τρύπανον. Gall. *Vn teriere.* Ital. *Trinella.* Ger. Ein Borer/Nepper. Bel. Een boor Hiſ. *Barrena.* An. *An auger or wimble.*] Col. lib. 4. cap. 29: Nam antiqua terebra, quam ſolam veteres agricolæ noverant, ſcobem faciebat, perurebatque eam partem, quam perforaverat.

Tĕrĕbellum, diminutivum, n. ſ. Inſtrumentum chirurgorū, quo fracta cranii oſſa eximuntur. [τερέτριον. Gall. *Petite teriere* Ital. *Treuellino, ſucchiellino.* Germ. Ein Börertin/oder Neppertin. Hiſp. *Pequenna barrena.* Pol. *Swiderek.* Vng. *Barbely furotska ysfot.* An. *A litle percer or wimble.*]

Tĕrebro, bras, act. p. Terebra perforo. [נקר nakár נקב nakáb. τρυπάω. Gall. *Percer, faire vn trou auec vne teriere.* Ital. *Triuellare, forare.* Ger. Boren. Hiſp *Barrenar.* Pol. *Przewiartuie.* Vng. *Meg furom.* Ang. *To perce or bore with a wimble or auger.*] Virg. 2. Aen. Aut terebrare cavas uteri & tentare latebras. Col. lib. 3. cap. 9: Eas terebrari Gallica terebra convenit. Ovid 6. Faſtor. Prima terebrato per rara foramina buxo, Vt daret effeci tibia longa ſonos. ¶ Hujus compoſitum eſt, Exterebro, de quo ſuo loco.

Tĕrebrātĭo, onis, verbale, f. t. Ipſe terebrandi actus. [τρύπησις. Gall. *Percement d' vn teriere.* Ital. *Foramento con triuella.* Germ. Borung. Hiſp. *Barrenamiento.* Pol. *Wierczenie.* Vng. *Meg furas.* Ang. *A pearcing or boring with a wimble.*] Colum. lib. 4. cap. 29: In illa autem, quæ fit per terebrationem, &c.

Tĕredo, inis, penult. product f. p. [עש haſch. Gall. *Teigne, ver qui s' engendre dans le bois.* Ital. *Verme generato nel legno che lo rode.* Germ. Ein Holtzwurm. Hiſp. *El guſano que roe la madera.* Pol. *Robak drzewo wierczacs.* Vn. *Zu.* Ang. *A worme that eateth woode.*] Vermis in ligno naſcens, illudq; erodens. Eſt autem hæc vox Græca, ſed quam Latini & uſu & inflexione ſuam fecerunt. Græci enim τηρηδόνα appellant; quam nos *teredinem.* Quanquā nihil prohibet Latinam vocem eſſe à terendo dictam. Eadem & Tinea dicitur. Licet ſint qui diſtinguant, ut teredines tantùm dicantur in mari: hoc eſt, in navibus: tineæ, terreſtres ſint. Plin. lib. 16. cap 41: Infeſtantium quatuor genera. Teredines capite ad portionem graviſſimo rodunt dentibus: hæ tantùm in mari ſentiuntur, nec aliam putant teredinem propriè dici: terreſtres, tineas vocant. ¶ Teredo pro verme veſtes terente, & erodente. Plin. lib. 8. cap 48, de prætextis Servii Tullii: Mirumq; fuit, nec defluxiſſe eas, nec teredinū injurias ſenſiſſe annis quingentis ſexaginta.

Tĕrĕs, tis, pen. corr. ơm ĕ. Longum & rotundum, cujuſmodi eſt figura cylindri: ita dictum quòd anguli circumquaq; quaſi torno videantur eſſe detriti. [ʃɪʃ haghál. κυλινδροειδής. Gall. *Rond en long, comme vne iauseline.* Ital. *Longo & tondo come vn' haſta.* Ger. Rond in die lenge/ sinwel. Hiſp. *Rollezo, redondo y luengo.* Pol. *Wdł'uż okragł'i.* Vng *Hozzu ſgömbölym.* Ang. *Round and long as a iauelive.*] Virgil. 8. Aeglog. Incumbens tereti Damon ſic cœpit olivæ. Ovid. lib. 10. Metam. Pendebant tereti gemmata monilia collo. Idē 1. de Arte: Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos, Et teretes digitos, exiguumq; pedem. Virg. 5. Aeneid. -& tereti ſubnectit fibula gemma. ¶ Oratio teres. Cic. 3. de Orat. Sed ſi habitum etiam orationis, & quaſi colorem aliquem requiritis, eſt plena quædam, & tamen teres, & tenuis, & non ſine nervis ac viribus. ¶ Totus teres atque rotundus, Horat. 2. Serm Satyr. 2. Hoc eſt, æqualis & conſtans in ſe, interprete Acrone. Nam teretes (ut inquit ille) dicuntur, qui ab alio non quærunt quid faciendum ſit, ſed ipſi per ſe inveniunt. Tale eſt & illud Virgilii de viro bono: -mundi inſtar habens, teres atque rotundus.

Tērgĕmĭnī. vide TER.

Tergĭnŭs, Tergĭverſor, vide TERGVS.

Tērgo, tergis, & Tergeo, ges, ſi, ſum, & ſecundùm antiquos tertum, Mundo, nitidum facio, abſtergo, purgo. [מרק marák מחה machāh קלקל kilkál. ὀμόργνυμι, σπμήχω. Gall. *Torcher, nettoyer, eſſuyer* Ital. *Nettare, forbire.* Ger Wiſchen/ trōcknen/ außſeuberen. Belg. Wiſſen/ voegen/ reynigen. Hiſp. *Alimpiar.* Pol. *Ocżieram.* Vng. *Meg kenbm, meg tōrlōm.* Ang. *To wipe, to mak cleane, to ſcoure.*] Iuven. Satyr. 14: -vaſa aſpera tergeat alter. Plautus: Ornantur, lavantur, tergentur, poliuntur. Liv. 6. bel. Pun. Secundo die arma curare, & tergere ante tentoria juſſit. Cic. in Parad. Vt in familia qui tractant iſta, qui tergūt, qui ungunt, qui verrunt, qui ſpargunt, non honeſtiſſimum locum ſervitutis tenent. Ovid. 2 Metam. -ut terſis aitcant talaria plantis. Idem 13. Metam. -manuq; ſimul veluti lacrymantia terſit Lumina. Varro: Atrei terta nitet galea. Idē: Alii ſunt circuntonſi, & terti atq; unctuli, ut mangonis eſſe videantur ſervi. Nonius. ¶ Hujus compoſita ſunt Abſtergo, attergo, detergo, extergo: quorum ſignificata explicata ſunt ſuis locis.

Tergum, gi, n. ſ. Dorſum, tota poſterior corporis pars. [גב ghāb νῶτον Gall. *Le dos.* Ital. *Schena, ſpalle di dietro.* Germ. Der ruck. Belg. Den rugge. Hiſp. *Las eſpaldas ò las cueſtas.* Pol. *Chrzbiet, grzbiet.* Vng *Hat.* Ang. *The back.*] Virgil. Aeneid 2: Ecce manus juvenem interea poſt terga revinctum. Idem ibidem: Tinxerat & poſt terga manus. Inambulare manibus ad tergū rejectis, Aſinius Cic. lib. 10. Ovid. lib. 2. Metam. Oſſaque poſt tergum magnæ jactata parētis. ¶ Dicitur & de avibus. Cic. 2. de Nat. deor. Grues in tergo prævolantium colla & capita reponunt. ¶ Neque ſolùm de animalibus, verum etiam de rebus inanimatis dicitur. ¶ Vnde librum à tergo ſcriptum dicimus: id eſt, à poſteriori parte chartæ vel membranæ ὄπισθεν. Iuven. Satyr. 1: Scriptus & à tergo, nec dum finitus Oreſtes. Glacialia terga fluviorum, Claud. de bell. Get. Aerea terga loricæ, Stat. 9 Theb. ¶ Aliquando tamen Tergum pro tergore ponitur. [עור hór. σκύτος. Gall. *Cuir. peau.* Ital. *Cuoro.* Germ Ein haut/ oder läder. Belg. Een huydt. Hiſp. *Cuero ò pelleio.* Polon. *Skora.* Vng Bōr. Ang. *The hid or leather*] Virgil. 1. Aen. Mercatique ſolum facti de nomine byrſam, Taurino quātum poſſent circundare tergo. ¶ Item pro ſcuto, quoniam ſcuta corio tegi ſolent. [ʃɪʃɪ maghēn. ἀσπὶς, ἀσπίς. Pol. *Skora.* Vng. Bōr. Ang. *The hid or leather.*] Idem lib. 10. Aen. -& tergo decutit haſtas. ¶ Et tàm Tergus, quàm Tergum, à terēdo dici videatur, quoniam vehendis oneribus teruntur. Terga vertere, fugere, νῶτα δοῦναι. Cæſar 3. belli Gall. Vt ne unum quidem noſtrorum impetum ferrent, ac ſtatim terga verterēt. Dare terga, idē. Quint. lib. 2. cap. 13: Nonnunquam terga etiam dediſſe ſimulata fuga proderit. Virg. 4 Georg. Aut hos verſa fuga victor dare terga coëgit. Præbere terga fugæ, Ovid. 10. Metam.

Tergĭvĕrsātŏr, ſaris, d. p Fallo, & dicta muto, inquit Nonius, ſefugio, ad rem propoſitam venire nolo, malitia adverſationis illudo. [ἐριφεὸς, ἀναπείθεσθαι, μεταπείθεσθαι τὸν νοῦν. Gall. *Reculer ne vouloir venir au poinct, fuir, ne vouloir venir à raiſon* Ital. *voltare poſtergare, voltar le ſpalle.* Ger Den rucken kehren/ außreuſſen nemmen/ hinderſich lauffen/ vnnd nicht an ein ſach wöllen/ ſich ſperren. Hiſp. *Boluar las eſpaldas.* Pol. *Wierce ſie, cofam ſie.* Vng *Magani vonyogatom.* Ang. *To turne back and flee, to retire, recule or returne*] Cic ad Quintum Fratrem: Fannium invitum, & huc atq, illuc tergiverſantem, teſtimonium contra ſe dicere cogo. Plautus: Quid expectas? quid tergiverſaris? Cic. lib 3 Tuſc. Quid tergiverſamur Epicure? nec fatemur eam nos dicere voluptatem quam tu idem, quum os perfricuiſti, ſoles dicere? Id eſt, diſſimulamus & ſubterfugimus. ¶ Iureconſulti accipiunt tergiverſari, pro in univerſum ab accuſatione deſiſtere, teſte Martiano ad Senatuſcon Turp. l. j.

Tĕrgĭvĕrsātĭo, tergiverſationis, verbale, f. t. Subterfugium, detrectatio. [ὑπόστασις τροφή Gal. *Tel reculement & fuitte.* Ital. *Tale retiramento.* Germ. Ein außflucht/ oder ſperrung/ hinderſich lauffung. Hiſp. *Aquella obra de boluer las eſpaldas.* Pol. *Krocżenie ſie, cofanie ſie.* Vng. *Maga vonyogatas.* Ang. *A turning back, a returing*] Cic. pro Milone: Quid erat moræ & tergiverſationis.

Tērgĭvĕrsāntĕr, adverb. [Vng. *Viſzakodua.*] Velleius Paterculus Hiſt. lib. 1: Qui ad Cannas quàm tergiverſanter pernicioſam Reip pugnam, tam fortiter in eo Marte obierat.

Tergŭs, tergoris, penultima corr. n. t. Corium, & propriè craſſior illa pars, qua tergum: id eſt, dorſum tegitur. [עור hor σκύτος. Gal. *Cuir, peau.* Ital. *Cuoro.* Ger läder/ haut Bel Een huydt. Hiſp. *Cuero ò pelleio* Pol. *Skora.* Vn Bōr. An. *The hid or leather.*] Virgil. lib. 1. Aen. Tergora diripiunt coſtis, & viſcera nudant. Plin. lib. 8. cap. 10: Duriſſimum dorſo tergus, ventres molles, ſetarum nullum tegumentum. Silius libro 3: -ſqualenti tergore ſerpens.

Tergĭnŭs, a, um, poſſeſſivum: ut Terginum lorum: id eſt, ſcutica è tergore animalis. [ρωπῶ⊙. Gall. De cuir. Ital. Di cuoro. Ger. Lädern Hiſp. De cuero. Pol. Bicz zemienny. Vng. Bőr ől'or. An. Of an hide.] Plaut. in Pſeud. Ac depol noſtrum durius tergum erit, quàm terginum hoc meum.

Tĕrmă, matis, n. t. τέρμα, Extremum, terminus, finis, meta, planta pedis.

Tĕrmĕntarĭum, inquit Varro lib. 4. de lingua Latina, Linteum quod teritur corpore.

Tĕrmĕntum, apud Plautum, pro detrimento, teſte Feſto.

Termĕs, termitis, pen. corr. m. t. Ramus ex arbore decerptus cum fructu. [κλάδ⊙ ἔγκαρπ⊙. Gall. Vne branche d' arbre auec ſon fruict. Ital. Ramo d' albero con frutto. German. Ein abgebrochen ſchoß mit der frucht. Hiſp. El rame ò renuevo del arbol. Pol. Gal'aska z owoczem v' ſobie, zatknienie nagtanicyi. Vngar. Gyům woltsősag. An. The bough or branche of a tree with the fruite.] Quj quoniam in diviſione agrorum antequam metæ ponerentur, ſigi ſolebat, termino nomen dedit. Propriè termes (ait Porphyrio) eſt olivæ, ſicut palmes vitis. Horat. Epod. 16: Germinat & nunquam fallentis termes olivæ. Gellius tamen etiam termitem appellat palmæ ramum cum fructu avulſum, quem Græci σταδίκα nominant.

Tĕrmĭnŭs, ai, m. ſ. Propriè dicitur limes, qui agrum ab agro dividit. à terendo, ut Varroni placet lib. 4. de ling. Lat. quòd hæ partes maximè terantur propter iter limitare. Aut certè à Græco nomine τέρμα, quod eſt ejuſdem ſignificationis: dicebant etiam antiqui Termen pro termino, quo uſus eſt Actius poëta, autore Varrone, ibidem. [גְּבוּל ghebul. ὅρ⊙, πέρας, τέρμα. Gall. Terme la fin de toutes choſes, borne, limite. Ital. Termine, fine. Germ. Ein margſtein/ zyttſtein Belg. Een eynde/ pact. Hiſp. El termino y fin generalmente. Pol. Kopiecz albo ſł'up granicze dzielace. Vng. Hatar. Ang. The end, border or terme.] Cic. 4. Acad. Eſt enim inter ipſos, non de terminis, ſed de tota poſſeſſione contentio. ¶ Per tranſlationem terminus pro quovis fine accipitur. [גְּבוּל ſoph.] Cic. 1. de Orat. Nullis terminis circunſcribere, aut definire jus ſuum. Idem de Senect. Omnium ætatum certus eſt terminus: ſenectutis aũt nullus certus eſt terminus. Virg lib. 4 Georg. quanvis anguſtus terminus ævi. ¶ Apud antiquos Terminus Deus putabatur, in cujus tutela fineis agrorum eſſe exiſtimabant: [Ger Der feldmarchen Got.] unde etiam ſub aperto colebatur: propterea quòd nefas putabant Terminum ſub tecto conſiſtere, ut autor eſt Feſtus. Livius 1. ab Vrbe: Nam quum omnium ſacellorum exaugurationem aves admitterent, in Termini fano non addixêre. ¶ Hujus cõpoſita ſunt Anterminus, & conterminus: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Tĕrmĭnī, apud antiquos, adhibito ſacrificio, diſponebantur: qua de re apud Siculum Flaccum hæc legimus: Carbo, aut cinis quare inveniatur, una certa ratio, quæ apud antiquos quidem obſervata eſt, poſtea verò neglecta: ſicut aut diverſa, aut nulla ſigna invenerimus: cùm enim terminos diſponerẽt, ipſos quidẽ lapides in ſolidam terram collocabant, proximè ea loca quibus foſſis factis defixuri eos erant, unguento velaminibusq; & coronis eos coronabant: in foſſis autẽ quibus poſituri eos erant, ſacrificio facto, hoſtiaq; immaculata cæſa, facibus ardentibus in foſſa coopertis, ſanguinem inſtillabãt, eoq; thura & fruges jactabant: favos quoq; & vinum, aliaq; quibus conſuetudo eſt terminis ſacrum fieri, in foſſa adjiciebant, conſumptisq; omnibus dapibus igne, ſuper calentes reliquias lapides collocabant, atq; ita diligenti cura confirmabant: adjectis etiam quibuſdam ſaxorum fragminibus circuncalcabant, quò firmiùs ſtarẽt: tale ergo ſacrificium domini, inter quos fines dirimebantur, faciebant: nam & ſi in trifiniumtid eſt, in eum locum in quem tres poſſeſſores attingebant, termini ponebantur, omnes tres ſacrum faciebant: quiq; alii in confinio domini erant, omnes ex conveniẽtia terminos ponebant, & ſacrum faciebant: terminos autem convenientia poſſeſſorum confirmabat: nam in quibuſdam regionibus jubemur vertices amphorarum defixos inverſos obſervare pro terminis. ergo conveniẽtia, ut ſuprà diximus, poſſeſſorum, terminos conſecrat, qui, ut antè dixeramus, omnibus angulis coxisq; poſiti eſſe debent. Termini apud antiquos ſanctè in primis, ac ſeverè ſervabãtur: nam in lib. v. ſententiarũ Pauli ſcripta ſunt hæc, quæ leguntur apud Frontinũ in lib. De limitibus: Terminos qui effodiunt, vel exarant arbores, in metallum damnabuntur, ſi quidem ſervi ſua ſponte faciunt: humiliores in opus publicũ: honeſtiores in inſulam, amiſſa tertia parte bonorum, relegabũtur. Termini cõportionales à veteribus dicti, teſte Aggeno Vrbico, qui intra poſſeſſionum fines inveniuntur: qui ſi ſecundùm priſtini temporis poſſeſſionem nõ conveniunt, diverſas attiguis poſſeſſoribus controverſias generabunt. Termini autẽ, ut in libello De limitibus, variorũ autorum titulo, ſcriptum eſt, diverſi fuerunt per diverſas provincias. ſunt enim hæc verba: Terminum ſingulũ in quadrifinio invenies, quatuor lapides in quadrifinio poſiti ſunt, & termini factura tornatiles: hoc eſt, rotundi, ſubtiliſſimi: in quadrifinio invenies. Puteum ſi in fine invenies, pro termino habebis. Ciſternam factã in fine poſitam, & circa hanc memoratũ terminum invenies, & pro termino habebis. Terminũ de lapide deciſum vivo invenies, & pro termino habebis. Macerias lapidum in fine pro termino invenies. Sepulcra finalia aut monumenta ſine dubio invenies. Malũ cotoneum in fine pro termino invenies. Cypreſſum in fine pro termino invenies. Olivaſtellum in fine pro termino invenies. Foſſatũ deciſum parvum in fine pro termino poſuimus: foſſato alio finales majores ſine dubitatione invenies. Limitem torrem: hoc eſt, tornidum, ſine dubio invenies. Parietes de calce fabricatos finales dixerimus. Ripas deciſas finales direximus. Botontones finales inveneris. Arbores ante miſſas finales inveneris, peregrinas, exteras. Pontem marmoreum in fine invenies. Pontem de lapide vivo in fine invenies. Pontem ex calce factum in fine invenies. Orcas in fine invenies. Sarcofaga in fine invenies. Imbrices in fine invenies. Collectaculũ de carbonibus in calce miſcitatos, & glareas fluminales ne deſpicias, ſignales conſtituimus. Palos picatos pro terminis invenies. Laterculos quadrangulos pro terminis invenies. Lapides nativos cum aliquo ſigno finem pro termino conſtituimus, & multa conſecratione ſignavimus. Flumen aliquoties in fine invenies. Rivum finalem invenies. Hęc ſigna per diverſas provincias obſervantur. Terminorum nomina apud Hygenum leguntur hæc: Egregius, qui & robuſtus, quinquepedalis: Augusteus, Rhombus, Rhomboides, Scalenus, Iſoſceles, Trigonus orthogonus, Trapezeus, Trigonus oxygonius, Trigonus amblygonius, Parallelogrammus, Sepultura militaris in fine, Auguſteus in trifinio, Iſopleurus, Scutellatus, Spatula, Spetecticalis in trifinio, Area in quadrifinio, Sepultura finalis, Noverca, Canabula, Formalis, Subſtructio ad terras excipiendas, Maceria finalis, Scotofiones, Botontini, Monumẽtum, Aſpratilis terminus, Hermula, Seria, Puteus, Lapis non dolatus, incurſorio poſitus: Terminus, qui ſubſecivum demonſtrat: Lapis intra lapidem in trifinio, Termini gemelli, Terminus, qui fluvium demonſtrat: Lapis gammatus, Gamma de petra ſicca conſtructa, Lapis deciſſatus, qui agrum intracluſum & extracluſum ſignificat: Terminus ante terminũ in verſura poſitus, Lapis cultellatus, qui pentagoni recipit rationem: Lapis gammatus, qui trigoni recipit rationẽ: Lapis intra lapidem in curſorio: Lapis, qui flexuoſitatem limitis oſtendit: Terminus, qui rivum demonſtrat. Ad hæc porrò terminorum nomina ſua cuique figura eſt adjuncta.

Tĕrmĭnālĭă, aliorum, n. ſ. τερμινάλια, Varro ideò appellata eſſe exiſtimat, quòd is dies anni extremus erat cõſtitutus. Ego potiùs à Termine Deo nomen ſumpſiſſe exiſtimo. Fuerunt enim terminalia feſta quę in honorem Termini Dei celebrabantur menſe Februario, ad octavum Calendas Martias. Nam inter terminalia & Regifugium, teſte Cenſorino, interſerebatur dies intercalaris. Liv. 5. Dec. lib. 3: Tertio die poſt Terminalia Calendæ intercalares fuêre.

Tĕrmĭno, nas, act. p. Terminos conſtituo, certis finibus circunſcribo, finio, determino, claudo, definio, regionibus & limitibus circunſcribo. [גְּבַל ghabál הִגְבִּיל highbíl. πέρατόω, ὁρίζω. Gall. Finer, borner, limiter. Ital. Terminare, determinare, finire, conchiudere. Germ. Vndermarchen/ marchſtein ſetzen/ außzyten / enden. Hiſp. Acabar ò deſlindar. Pol. Ograniczam, koncze. Vng. Meg hataroxom hatart vel ők. Ang. To end, border or bound.] Cic. 1. Offic. Illorum fines, ſicut ipſi dixerunt, terminavit: in medio relictũ quod erat, populo Romano adjudicavit. Idem in Catil. Quorum alter fines veſtri imperii, non terræ, ſed cœli regionibus terminaret. Idem de Finib. Omni autem privatione doloris putat Epicurus terminari ſummam voluptatem: hoc eſt, Epicurus putat ſummam eſſe voluptatem privari doloribus. Idẽ lib. de Senect. An cenſes (utde meipſo aliquid more ſenum glorier) me tantos labores diurnos, nocturnosq;, domi, militiæque ſuſcepturum fuiſſe, ſi iiſdem finibus gloriam meam, quibus vitã eſſem terminaturus? ¶ Terminare ſententiam, abſolvere. Cicer. ad Att. lib. 9: Sed ut ſententiam aliquando terminemus.

Tĕrmĭnātŭs, a, um, particip. Circunſcriptus, finitus: [גְּבוּל mughbál. ὡρισμένος. Gall. Terminé, borné, limité. Ital. Terminato, finito. Ger. Vndermarchet/ außgezyret. Hiſpan Terminado, acabado. Pol. Ograniczony, skonczony. Vngar. Meg hatarozot. Ang Ended, bordered, or bounded.] ut, Terminatus agendi eſt, limitatus. Terminatæ divitiæ. Cicer. 1. de Finib. Ne naturales quidem multa deſiderant: propterea quòd ipſa natura divitias, quibus contenta ſit, & parabiles & terminatas habet.

Tĕrmĭnātĭo, onis, verbale, f. t. Finitio, finis, menſura, modus. [גְּבוּלָה ghabulláh. ὡρισμός. Gall Termination, limitation, fin. Ital. Terminatione, fine. Germ. Außzyttung/ endung. Hiſp. Acabamiento, obra de deſlindar. Pol. Dokonczenie. Vng. Meg hataroxas.

hatarozas. Ang. *Ending, bordering or bounding.*] Terminatio aurium, diſtinctio, diſcretio. Cicer. in Orat. Vt igitur poëtica, & verſus inventus eſt terminatione aurium, obſervatione prudentium: ſic in oratione animadverſum eſt, *&c.*

Tĕrmŏnĕ, *τέρμονα*, Veteres Græca conſuetudine pro termino poſuerunt. Ennius apud Feſtum: Ingenti vadit curſu quo redditur termon' eſt.

Ternus, Vide TER.

Tĕro, is, ivi, itŭ, act. t. Frico, contero, attero, cōſumo. [דך *dach* דכא *dichchá* דכה *dichchâh* הדק *hedhák* שבר *ſchibbêr* כרת *chath* כתש *chethâſch.* *συντρίβω, τρίβω.* Gall. *Broyer, piler, vſer en frottant l' vn contre l' autre.* Ital. *Tritare, sfratumare, rompere.* Ger. Reyben oder zerreybē/ſchleiſſen. Belg. Ontſtuckenweyven/ oft ſtooten/ verſlyten. Hiſp. *Hollar, ò trillar, ò gaſtar.* Pol. *Tre.* Vng. *Meg tôrôm.* Ang. *To weare in rubbing, to bruiſe, to ſtampe, to breake.*] Plaut. in Aſin. Num me illuc ducis, ubi lapis lapidem terit? Ovid. 1. de Arte: Frēnaq; magnanimi dente teruntur equi. Virg. 4. Georg. Ipſe labore manū duro terat. Plin. Dein refrigeratū teritur in farinā: id eſt, cōminuitur. ¶ Terere iter, eſt iter agere. Virgil. 1. Georg. Sæpius è tectis penetralibus extulit ova Anguſtū formica terens iter. ¶ Terere tempus, eſt conſumere: ſimiliter Terere otium. *χρονοτριβεῖν.* Liv. lib. 1: Quas in conviviis, luxuque cum æqualibus viderant tempus terentes. Idem in eodem: Regii quidam juvenes interim otium conviviis, comeſſationibusque inter ſe terebant. ¶ Hujus compoſita ſunt, Attero, contero, detero, diſtero, extero, intero, obtero, protero, perttero, retero, ſubtero, quæ ſuis vide locis.

Trītŭs, a, um, participium, Attritus, & uſu cōſumptus. [מדכא *medhachchá* מדכה *midhcheh* דכא *dachchâ.* *κατατετριμμένος.* Gal. *Broyé, frotté, vſé, frayé.* Ital. *Battuto, franto, rotto.* Germ. Geryben/geſchliſſen. Hiſp. *Hollado, trillado, quebrantado.* Pol. *Starty.* Vng. *Meg tôrettett.* Ang. *Worne, bruiſed, much vſed.*] Mart. libr. 1: Cerea ſi pendet lumbis, & trita lacerna, Dimidiasque nates Gallica palla tegit. ¶ Trita via, ſeu Tritum iter: id eſt, ſæpiùs calcatum, & à multis frequētatum. Ovid. 2. de Arte: Trita, frequensq; via eſt, per amici fallere nomē: Tuta frequensq; licet ſit via, crimē habet. Cic. 1. Philip. Quum Brunduſium iterque illud quod tritum in Græciam eſt, non ſine cauſa vitaviſſem. Tritum proverbium: hoc eſt, multorum ſermone celebratum. *θρυλούμενον.* Cic. 1. Offic. Ex quo illud: Summū jus, ſumma injuria, factū eſt jam tritum ſermone proverbium. Idem 1. Acad. Faciamus enim tractando uſitatiùs hoc verbum, & tritius.

Trītŭs, us, ui, Ipſe actus terendi. [דכי *dochí* כתירת *chathith.* *τρῖψις.* Gall. *Frayement, frottement, broyement.* Ital. *Fregamento di vna coſa con l' altra.* Ger. Reybung Hiſp. *Trillazon.* Pol. *Tarcţie.* Vng. *Tôres.* An. *A wearing in rubbing, bruiſing.*] Plin. lib. 33. cap. 4: Nec ullum abſolutius aurum eſt curſu ipſo, trituq; perpolitum.

Trītūră, ę, pe. prod. f. p. [דכי *dochí* כתירת *chathith.* *ἀλοητὸς, ἡ τρῖψις, ἀλόησις.* Gal. *Broyement, battement de blé en grange.* It. *Il battere il grano.* Ger. Trôſchung/ Korn außträtung. Hiſ. *La trillazon, tiempo de trillar trigo.* Pol. *Mł'odzba.* Vngar. *Tôres.* Ang. *Stamping, bruiſing or threshing.*] Colum. lib. 1. cap. 6: Eventilata mundiora ſunt, lapillisque carent, & glebulis, quas per triturum ferè terrena remittit arca.

Trītŏr, oris, m. t. Qui aliquid cōterit: ut, Tritor colorū. [מדכא *medhachchê* מדכה *medhachchéh.* *ὁ τρίπλης.* Gall. *Broyeur, comme celuy qui broye les couleurs aux peintres.* Ital. *Chi treda colori ad vn di pintore.* Ger Ein reyber. Hiſp. *El que muele colores.* Pol. *Mł'oczek, rozcţieracz.* Vngar. *Tôrô.* Ang. *That bruiſeth any thing.*] Plin. lib. 35. cap. 11: Nanque Erigonus tritor colorum Nealceæ pictoris intantum ipſe profecit. Tritor ſtimulorum, qui aſſiduè vapulando ſtimulos tergo ſuo conterit. Plautus Perſa: Quid ais tu crux, ſtimulorum tritor.

Tĕrră, ræ, f. p. Elementum frigidum & ſiccum, quod quoniam reliqua omnia gravitate exuperat, infimum, ſibi inter ea locū vendicavit. [ארץ *érets* ארצה *adhamáh.* *γῆ, χθών.* Gall. *Terre.* Ital. *Terra.* Germ. Das Erdtrich oder Erd. Belg. Die Erde. Hiſp. *Tierra.* Pol. *Ziemia.* Vng. *Föld.* Ang. *The earth.*] Dicta terra, autore Varrone, quòd tératur: eamq; ob cauſam antiquitus, ut idem autor eſt, per ſimplex r, ſcribebatur. Cicer. de Nat. deor. Terra locata in media mundi ſede, ſolida & globoſa, & undique in ſeſe nutibus ſuis cōglobata, veſtita floribus, *&c.* Sunt q̄ velint hoc nomine in ſingulari numero totum elementū ſignificari, in plurali aliquot ejus regiones. Virg. 1. Aen. multū ille & terris jactatus & alto: id eſt, per multas regiones, ut illi exponunt. Quæ differentia aut falſa eſt, aut certè non perpetua. Nam & terram frequentiſſimè pro una qualibet regione legimus, & terras pro toto Orbe. Cic. de Amic. Eorum qui in hac terra fuerunt, Magnamq; Græciam, quæ tum florebat, *&c.* Virg. 4. Aen. Et nunc magna mei ſub terras ibit imago. ¶ Terræ filii, *γηγενεῖς*, olim obſcuro ignotoq; genere prognāti dicebantur, propterea quòd terra ſit omnium communis parens: vel quòd juxta quorundam etiam hiſtorias, primitus mortales ex terra naſcebantur: quod etiam de gigantibus Poëtarū fabulæ prodiderunt: quorum quòd obſcura eſſent, & incognita ſtirpe prognati, ad Terram communem omnium matrem, origo referebatur. Ad quod alludens Iuvenalis, hominem obſcurum, gigantum fraterculum appellat. Cic. Att. lib. 1: Et huic terræ filio, neſcio cui, committere epiſtolam tantis de rebus non audebam. Vide Eraſmi adagia. ¶ Terram pro terra, eodem Eraſmo teſte, proverbialis eſt figura in hominē exulem, erronem, & incertis vagantem ſedibus. M. Tullius in Epiſtolis ad Att. lib. 14: Hæc & alia ferre non poſſum: itaque *γῆν ἀπὸ γῆς* cogito. ſignificat ſe de fugiendo cogitare. Terra defoſſum aliquid habere dicitur, qui non impertit, neq; profert ſuas dotes: ſumptum ab avaris aurum humo defodientibus, quod apud Plautum facit Euclio. ¶ Terram videre dicūtur, qui ad moleſti, prolixiq; laboris finem propemodū pervenerunt. *γῆν ὁρᾶν.* Sumptum à navigantibus. Varro lib. 1. de Re ruſt. ſcribit terram tribus modis dici: communi, proprio, & miſto. Communi, ut quum dicimus, orbem terræ, & terram Italiam, quum & lapis, & arena, & cætera ejus generis ſint in nominādo comprehenſa. Altero modo dicitur terra proprio nomine, quæ nullo alio vocabulo neq; cognomine adjecto appellatur. Tertio modo dicitur terra quæ eſt miſta in qua ſeri non poteſt & naſci, ut argilloſa, aut lapidoſa. ¶ Terra etiam vocatur Veſta, ſive quòd rebus omnibus veſtiatur, ſeu quia vi ſua ſtet. Ovid. lib. 6. Faſt. Stat vi terra ſua, vi ſtando Veſta vocatur. Dicitur & mater. Colum. libr. 10: Tu penitùs clathris eradere viſcera matris Ne dubita. Plin. lib. 2: Sequitur terra, cui uni rerum naturæ partium eximia, propter merita cognomen indid: mus maternæ venerationis. Nos naſcentes excipit, natos alit, ſemel editos ſuſtinet, & ſemper noviſſimè complexa gremio jam ab reliqua natura abdicatos, tum maximè ut mater operiens. Et paulò pòſt: Terra ſerpentem, homine percuſſo, ampliùs non recipit.

Tĕrram punctum eſſe cœli, ex Hygeno cognoſcitur: is enim ſic in lib. De limitibus: Cœli punctum eſſe terram, ſic deſcribūt, quod dicant, à polo ad Saturni circulum intervallum eſſe, quod Græci *hemitonion* appellant: à Saturno, deinde ad Iovem, hemitonion: ab hoc deinde ad Martem, tonum: à Marte deinde ad Solem, ter tantum eſſe, quantum à polo ad Saturnum: hoc eſt, trihemitonion: à Sole deinde tantum eſſe ad Venerem, quantum à Saturno ad Iovem, hemitonium: à Mercurio deinde ad Lunam, tantundem, hemitonion: à Luna ad terram tantum, quantum à polo ad Iovem, tonon: ſic terram punctū cœli eſſe oſtendunt, & ars muſica per hæc diaſtemata conſtare fertur.

Terrĭtōrĭum, ait Frontinus, eſt quicquid hoſtis terrendi cauſa conſtitutum eſt.

Terrĭtōrĭum, rii, n. ſ. Eſt (ut inquit Pomponius) univerſitas agrorū intra fines cujuſq; civitatis. [ארץ *érets* מדינה *medhinâh* שדה *ſadhêh.* *ἀγρός.* Gall. *Territoire.* Ital. & Hiſp. *Territorio.* Germ. Der Aecker/ oder der Gūteren Ban vmb ein Stat/ Zwing vnd Ban vmb ein Flecke. Pol. *Mł' aſcţ okrąţona kaţdego pana, dţiedzina.* Vng. *Mezô, hatar.* Ang. *Territorie, the boundes of a cuntrey or fieldes lying within the boundes of a cutie.*] Quod ab eo dictum eſt, quòd maximè teratur, vel quòd magiſtratus ejus loci intra omnes fines terrendi: id eſt, ſummovēdi jus habeat. Hactenus Pomponius. Plin. lib. 29. cap. 6: Extra territorium id abire. Cic. 2. Philip. Vt florentis coloniæ territorium minueretur.

Tĕrrĕus, a, um, Quod eſt ex terra: [*γήϊνος.* Gall. *De terre.* Ital. *Di terra.* Germ. Irdin. Hiſp. *Coſa de materia de tierra.* Pol. *Ziemni.* Vng. *Földi, földbôl valo.* Ang. *Of the earth.*] at, Vas terreum. Colum. lib. 1: Horreum camera contectum, cujus ſolum terreum, priùs quàm conſternatur perfoſſum.

Tĕrrēnus, a, um, Quod vel in terra natum eſt, vel in terra vivit, vel aliquid cum terra commune habet, ut Terrenum animal. [*χερσαῖος.* Gall. *Terrien, né ou viuant en terre.* Ital. *Terreno.* Ger. Irdiſch. Belg. Aertſch. Hiſp. *Coſa perteneſciente à la tierra.* Pol. *Ziemni.* Vng. *Földi.* Ang. *Earthly, liuing on the earth.*] Virgil. 6. Aen. Terrenique; hebetant artus, moribundaq; membra. Ovid. 15. Metam. Sic ubi terreno Lycus eſt epotus hiatu, Exiſtit procul hinc, alioq; renaſcitur orbe. Idem 1. Metam. Nec quicquā terrenæ fæcis habentem. Cic. 1. Tuſc. Corpora noſtra terreno principiorum genere confecta ardore animi concaleſcunt. Plin. li. 9. cap. 29: Terreni majores quàm pelagici. ¶ Terrenus, pro terreus. *χαώδης, χοϊκός.* Colum. Area quoq; ſi terrena erit, ut ſit ad tecturam ſatis habilis.

Tĕrrēnum, ni, ſubſtantivum, n. ſ. Terra cultui idonea. [*γῆ.* Gal. *Terroir, Champ.* Ital. *Terreno.* Germ. Erden/ Erdfeld/ bawerdtrich. Hiſp. *Terruno, à naturalexa de tierra.* Pol. *Rolia.* Vng. *Mueelheiô mezô, földe.* Ang. *Ground or land for manuring.*] Col. libr. 2: Callidiſſimi ruſticarum rerū genera terreni tria eſſe dixerunt: campeſtre, collinum, montanum. Idem lib. 1: Agrum habebimus ſalubri cœlo, ubi gleba, parte campeſtri, parte alia collibus, vel ad Orientem, vel ad Meridiem molliter deflexis, terrenisq; aliis atq; aliis ſylveſtribus & aſperis.

Tĕrrĕstrĭs, & hoc terrestre, om.t. Terrenus: [χερσαῖος, χθόνιος. Gal. *Terrestre, de terre* Ital *Di terra.* Ger Irdisch. Hisp. *Cosa de tierra.* Pol *Ziemni.* Vng. *Földi.* Ang. *Of the earth.*] ut, Terrestre animal, quod in terra vitam agit. Plin.lib.10.cap.61: Rursus in terrestribus pariunt serpentes. Ovid.lib.14. Metam. -tantosq; per alta labores Aequora sustinuit, tantos terrestribus armis. Cic 6. Verr. Illud Flaminius ita ex æde sua sustulit, ut in Capitolio hoc est, in terrestri domicilio Iovis poneret. Liv.3.bell. Pun. Cōsul literis Philippi atq; Annibalis perlectis, cōsignata omnia ad Senatū itinere terrestri misit: navibus devehi legatos jussit. Liv. 1. ab Vrb. Audi Iupiter, & tu Iuno, Quirine, dii quę omnes cœlestes, vosq; terrestres, vosq; inferni, audite.

Tĕrrĭgĕnă, penult. cor. com. p. Ex terra genitus. [γηγενής. Gall. *Engendré de la terre.* Ital. *Generato di terra.* Ger. Von der Erden geboren. Hispan. *Engendrado de la tierra.* Polon. *Zziemie wrodzoni.* Vngar. *Föld ből zwletőt.* Ang. *Engendred of the earth.*] Cic.2.de Divin. Terrigenam, tardigradam, domiportam, sanguine cassam, potiùs quàm hominum more cochleam dicere. Lucan. lib.3: Aut si terrigenæ tentarent astra gigantes. Ovid. Epist. 12: Donec terrigenæ (facinus miserabile) fratres In se constrictas conseruêre manus.

Tĕrrĭcŏlă, com. p. Qui terram habitat. [ἐπιχθόνιος. Gall. *Qui habite en la terre.* Ital. *Chi habita nella terra.* Germ. Eynwohner des erdtreichs. Belg. Erdwoner. Hisp. *El que mora en la tierra.* Pol. *Na ziemi mieszkaiacy.* Vng. *Földi lakos.* Ang. *That dwelleth on the earth.*] Est autem hominum epitheton apud Poëtas, à terræ inhabitatione deductum, quo mortales distinguuntur à superis, qui à cœlesti habitatione cœlicolæ dicuntur.

Tĕrrĭcrĕpŭs, a, um, penult. corr. Iovis vel fulminis epitheton, qui si terribiliter, seu cum terrore increpans. Vox est poëtica. βροντήσιος.

Tĕrræmōtŭs; hujus us, m.q. Terræ concussio, quæ à spiritibus terræ, inclusis & exitum sibi molientibus fit. [רעש *rahásch.* σεισμός. Gall. *Tremblement de terre, mouuement, ou esmotion de terre.* Ital *Terremoto, smouimento de la terra.* Ger. Erdbidem Belg. Erdtbeuinge Hisp. *Terremoto.* Pol *Ziemie trieśienie.* Vng. *Föld nidulas.* Ang *An earth quake.*] Plin.lib. 2.cap.84: Fiunt cum terræmotu inundationes maris, eodem videlicet spiritu infusi, aut residentis sinu recepti. Maximus terræ memoria mortalium exiit motus, Tiberii Cæsaris principatu, XII. urbibus Asiæ una nocte prostratis. Cic.2. Offic. Si tecta aut vi tempestatis, aut terræmotu, aut vetustate cecidissent. Idem 1. de Divin. Conquassari maximis terræmotibus.

Tĕrrānĕŏlă, læ, cum accentu in antepenultima, Avis alaudæ similis, præterquàm quòd in capite apicem non habet, sicut alauda. χερσαῖος κορυδαλός. ¶ Dicta terraneola, quòd nō in arboribus, sed in terra versetur, atq; nidificet. Sipontinus.

Terripavium, n.s. σεισμός: deinde terripudium, & tandem tripudium dictum est.

Tĕrrŏr, oris, m. t. Timoris incussio. [חתית *chitthâth* חתירת *chittith* מחתה *mechittâh* טחד *páchadh* בהלה *behalâh.* φόβος, δέος & φόβητρον. Gall. *Effroy, frayeur, espouuantement, estonnement.* Ital *Terrore, spauento, paura.* Germ Ein schräcken/oder schreckung Hisp. *Espanto del que espanta.* Pol. *Strach.* Vng *Rettenes, remüles.* Ang *Dread, feare, terrour.*] Cic.4 Tusc. Quæ autē subjecta sunt sub metu, ea sic definiunt, Pigritiam metum consequentis labores, terrorem metum concutientem. Ex quo fit ut pudorem rubor, terrorem pallor & tremor, & dentium crepitus consequatur. Servius inter terrorem & metum sic distinguit: quòd terror propriè sit, qui aliis infertur: unde & terribilis dicitur: metus, quem habent timentes. ¶ Licet aliquando terror pro metu ponitur. Virgil.11.Aeneid. Quod si tantus habet mentes & pectora terror.

Tĕrrĕo, res, rui, act.s. Timorem alicui incutio, terrorem affero, terrorem infero, terrorem injicio, timorem facio. [חתרת *chittéth* הטחיד *hiphchídh* הבהיל *hibhíl.* ἐκπλήττω, φοβέω. Gall. *Espouuanter.* Ital *Spaurire, spauentare.* Ger Erschrecken. Belg. Verschricken/verwären Hisp. *Espantar.* Pol. *Straśę.* Vn. *El rettentőm, sextőm.* Ang. *To feare, to mak affrayed.*] Virg.lib.1.Georg. Et sonitu terrebit aves. Cæs.lib.3. bell. Civil. Et legionarii interioris munitionis defensores, scalis admotis, tormentisq; cujusque generis, telisq; terrebant. Virgil.lib.8.Aen. Iam tum religio pavidos terrebat agrestes Dira loci. Idem lib.6.Aen. -licet ingens janitor antro Aeternum latrans exangues terreat umbras. Idem 8. Aen. Neu belli terrere minis. Ovid. 14. Metam. -tonitruq; & fulgure terruit orbem. ¶ Hujus composita sunt, Abterreo conterreo, deterreo, exterreo, & perterreo: quorum significata explicantur suis locis.

Tĕrrĭtŭs, a, um. participium, seu nomen ex participio: [בחרת *nibhâ.* נבהל *nibhâl.* ἐκπλαγείς, ἐκφοβηθείς. Gall *Espouuanté.* Ital *Spauentato.* Germ. Erschreckt. Hisp. *Espantado.* Polon. *Zastraszony.* Vn. *El rettentetőt, sextetőt.* An. *Feared, or made affraide.*] ut, Territus animi: hoc est, conturbatus animo. Liv.7.ab Vrb. Itaq; Consule territo animi, vidésne tu, *inquit*, A. Corneli, cumen illud supra hostem? Ovid.2.Metam. Venatrixq; metu venantum territa fugit.

Tĕrrĭto, as, pen. corr. act. p. Frequentativum à Terreo. [σκοπέω μετρέω Gal *Espouuanter.* Ital. *Spaurire.* Germ. Offt oder hefftig erschrecken. Hisp *Espantar.* Pol. *Vstawnie straśę.* Vng. *Iezgetőm, rettőgetőm.* Ang *To mak affearde.*] Terent. in And. Dii te eradicent, ita me miseram territas. Virgil 4. Aeneid. -& magnas territat urbes. Idem 12 Aeneid. -quos improbus advena bello Territat. Livius 8. ab Vrbe: Dein postquam aspernabantur flagitium aures, minis territare, atque identidem admonere fortunæ Plaut. Amph. Larva umbratilis, tu me minis territas.

Tĕrrĕfăcĭo, cis, pen. cor. act. t. Terrore afficio. [חתרת *chittéth* הטחיד *hiphchídh* הבהיל *hibhíl.* ἐκπλήττω, φοβέω. Gal. *Espouuanter.* Ital. *Espauentare.* Ger. Ein schrecken machen. Hisp. *Espantar.* Pol. *Straśę.* Vng. *El rettentőm.* Ang. *To mak affrayde.*] Hinc Perterrefacio, ut Perterrefacias Davum apud Terent. in Andr.

Tĕrrĭfĭco, as, Terrorem incutio. [חתרת *chittéth* הטחיד *hiphchídh* הבהיל *hibhíl.* ἐκπλήττω, φοβέω. Vng. *Meg rettentőm.* Ang. *To make affrayde.*] Lucret. lib.1: -& quæ res obvia mentes Terrificet morbo affectis. Virgil. lib.4. Aeneid. -cæcique in nubibus ignes Terrificant animos.

Tĕrrĭfĭcŭs, a, um, penult. corr. Terribilis, formidabilis, terrorē incutiens. [בורא *norá.* Φοβερός. Gall. *Chose qui espouuante.* Ital. *Che da spauento.* Germ. Schrecklich/das einen zu erschrecken macht. Hisp. *Cosa que haze espanta.* Pol. *Straśliwi.* Vng. *Rettenetős izgatyu.* Ang. *Terrible, that induceth feare.*] Virg. 5. Aeneid. Seraque terrifici cecinerunt omina vates. Idem 8 Aen. Fulgores nunc terrificos, sonitumq; metumq; Miscebāt operi. Nox terrifica, apud Valerium Flaccum lib. 5. Argonaut. Stridores terrifici apud Silium lib. 5.

Tĕrrĭbĭlĭs, ribile, om.t. Formidabilis, horribilis. [בורא *norá.* Φοβερός, σκυθρωπός. Gall. *Terrible, effrayant, qui donne frayeur & effroy.* Ital. *Che mette pauore, terribile.* Ger. Schrecklich/erschrockenlich Belg. Verschrickelich. Hisp *Cosa que espanta.* Pol *Straśny.* Vng *Rettenetes izonyu* Ang *Terrible, that inducethfeare.*] Virg. 9 Aeneid. Terribilis squalore Charon. Cicer. pro Sest. Alter, ô dii boni, quàm teter incedebat, quàm truculētus, quàm terribilis aspectu. Idem in Parad. Mors terribilis est illis, quorum cum vita omnia extinguuntur. Virgil. 6. Aeneid. Terribiles visu formæ, lethumque, laborque.

Terrĭcŭlum, li, n.s. Quod injicit terrorem. [φόβητρον. Gall. *Chose qui espouuante, espouuantal.* Ital. *Cosa que spaventa, spauentacchio.* Ger Ein schreckentin. Hisp. *El espantajo.* Pol *Strach* Vng. *Iezgetős, rettőgetős.* Ang. *That induceth feare.*] Liv. 5. ab Vrbe: Quum omnium assensu comprobata oratio esset, gauderentque Patres sine Tribunitiæ potestatis terriculis inventam esse aliam vim majorem ad coërcendos magistratus, victi cōsensu omnium, comitia tribunorum militum habuêre. Accius: Proinde ista hæc tua aufer terricula, atq; animum iratum comprime.

Tĕrrĭcŭlāmēntum, n.s. Terriculō. φόβητρον, μορμολύκειον. Phantasma sive spectrum terrorem incutiens. [Vng. *Iezgetős, rőgetős, rettőgetős.*] Apuleius in Apologia: Omnia noctium occursacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepultorum terriculamenta.

Tĕrrĭtŏr, onis, s.t. [κρουπεσπλῆξις. Vng. *Iextes, rettentes.*] Vlpan. D. lib. 74. Tit. 10. l. 15: Levis territio nō pertinet ad hoc edictum.

Tĕrrĭcŭlāmentă, Phantasmata, sive spectra terrorem incutientia. [φόβητρα. Pol. *Strachi.*]

Tĕrrŭs, terta, tertum, adjectivum: id est, deterſus. [ארם *memorát*] Varr. Terta nitet galea. Cato de Liberis educandis, ut citatur à Nonio. Aliti sant, circuntonsi, terti atque unctuli, ut videantur esse mangonis servuli.

Tertĭānŭs, Tertiarius, Tertio, tertias, Tertius, Vide TER.

Tĕrūncĭŭs, m.s. Numus perexiguus à tribus unciis: hoc est, quarta libellæ parte dictus, teste Varrone lib. 4. de ling. Lat. [אגורה *aghoráh.* τεταρτημόριον, ἡμιόβολιον. Gall. *Vne piece de monnoye de vil prix, comme vn liard, trois onces.* Ital. *Vn bagatino.* Germ. Ein dreyertin. Hisp. *Moneda de tres oncas.* Pol. *Troinik, kwartnik.* Vng *Fillyer, mangor.* Ang. *A dodkin, of small value.*] Plaut. in Capt. Neque ridiculos jam teruncii faciunt. Cicer. in Cani. De præda mea teruncium non attigit quisquam. Idem Attic. lib. 5: Cave putes quicquam homines magis unquam esse miratos, quàm nullum teruncium me obtinente provinciam, sumptus factam esse in Rempublicam, nec in quenquam meorum.

Tĕsqŭĭ, n. plur. tantùm, Loca edita, aspera, & inculta, ipso situ atque silentio religionem quandam & horrorem incutientia. [אשרות *ascheróth*: איתן *eithán.* τὰ ἄλση Gall. *Boscages cōsacrez, & dediez à quelque Dieu.* Ital. *Boschi consecrati à i dij.* Germ. Rauhe/eynöde vnd vngeheure örter oder wildtnen Hisp. *Bosques consecrados à los dios.* Pol. *Puśtinia straśna.* Vngar. *Izonyu rettenetes magas hely.* Ang. *Rough places not haunted, dedicated to some god.*] Horat. 1. Epist. 14: -nam quæ deserta & inhospita tesqua Credis, amœna vocat, mecum qui sentit: & odit Quæ tu pulchra vocas.

vocas. Nemorosa tesqua apud Luc. lib. 16: Tesqua (inquit Festus) loca augurio designata, Cicero aspera esse ait, & difficilia. Hæc ille. Varro lib. 6. de lingua Lat. Tesca scribit per c literam: putatq; tesca dicta quasi tuesca, à tuendis sacris: locaque quædam agrestia interpretatur: deo cuipiam consecrata. Accii testimonio idipsum confirmans ex Tragœdia, cui Philoctetæ nomen est, in hunc modum citato: Quis tu es mortalis, qui in deserta & tesca te apportes loca? Quid autem tescorũ nomine ibidem intelligere debeamus, explicat idem Accius, paulò pòst subjungens: Celsa Cabyrum delubra tenes, mysteriaq; pristina castis concepta sacris. Hæc ferè Varro.

Tĕssărăcōstŏn, πεντηκοντήμερον, Tempus dierum quadraginta ante partum & totidẽ post partum, quibus mulieres à sacris arcebantur: propterea quòd id ferè temporis tàm ipsæ, quàm earum fœtus plurimis infestentur incommodis. Quo dierum numero exacto, festum celebrabant, quod & ipsum tessaracoston appellabant. [Pol. Więcodzini.] Vide Censorinum de Die natali, & Cælium Rhodig. lib. 26. cap. 21.

Tĕssellă. Vide TESSERA.

Tessĕră, f. p. [κύβος. Gall. *Figure quarrée en tous sens, vn dé à iouer.* Ital. *Dado da giuocare.* Ger. Ein würffel oder dergleichen figur so in allweg gestieret ist. Hisp. *Figura del dado.* Polon. *Kostka czworograniasta.* Vng. *Negy xegw forma iegy.* Ang. *A dice, or a score or taile of wood wheron the number of thinges deliuered is marked.*] Figura omni ex parte quadrata, teste Macrob. lib. 2. in Somn. Scip. hoc est, constans sex lateribus æqualibus: qualem est videre in iis ossiculis, quibus in alveolo ludimus, punctis quibusdã distinctis, & in quacunque incubuerint parte, immotam stabilitatem habentibus, quæ & ipsa à Latinis tesseræ, à Græcis κύβοι appellantur. Cicero de Divin. Quid est enim sors? idem propemodum quod micare, quod talos jacere, quod tesseras: quibus in rebus temeritas & casus, non ratio & cõsilium valet. Idem in Catone: Nobis senibus ex lusionibus multis talos relinquant & tesseras. Tali autem sive taxilli omnino diversi erant à tesseris: ut qui quatuor tantùm haberent latera ad similitudinem eorum ossiculorum quæ in articulo pedis animalium bisulcorum ventre protuberant, concava vertebra ligata altera parte concava, altera in convexitatem nonnihil assurgente. Sed de his abundè multa dicta sunt suo loco. ¶ In militia item tessera dicebatur symbolũ quo socii ab hostibus & exploratoribus dignoscebantur. [אות oth. σύμβολον, σωζήμερον. Gall. *Mot de guet, marque, enseigne.* Ital. *Nome delle guardie.* German. Die losung/ wortzeichen im Krieg. Hisp. *El appellido de la guerra.* Pol. *Hasło.*] Ea autem erat tabella, teste Polybio, quam Tribuni militares sub noctem ab Imperatore acceptam ad Centuriones perferebant: Centuriones autem ad Decuriones: & ii rursus ad unumquenque suæ decuriæ militem: à quibus rursus, antequam se intenderent tenebræ, redibat ad Imperatorem. Virgil. lib. 7. Aeneid. -it bello tessera signum. Liv. lib. 7: Cæteris omnibus tesseram dari jubet. ¶ Item tessera est belli & pacis futuræ signum. Pomponius: Q. Mutius ad Carthaginienses legatus, quum essent duæ tesseræ positæ, una pacis, altera belli, arbitrio sibi dato utram vellet deferre: utranque sustulit, & ait: Carthaginienses petere debere, utram mállent accipere. ¶ Ponitur nonnunquam pro signo frumentario, quo exhibito, unusquisque frumentum proportione accipiebat à Præfecto annonæ: sicut ex more vetusto in patria nostra fieri solitũ est ab his, qui pauperum curam habent. Nam erogantur signa quædam plumbea, quibus exhibitis sigillatim accipiunt certam mensuram farinæ, vel panis vinive. Suetonius in Augusto: Ac ne plebs frumentationum causa frequentiùs à negotiis avocaretur, ter in annum quaternorum mensium tesseras dare destinavit. Iuven. Satyr. 7: Summula ne pateat, qua vilis tessera vænit Frumẽti. ¶ Sic etiã dicũtur tesseræ numariæ, quibus exhibitis summa nummũm præscripta rèpensari solet. ¶ Item tesseræ collybisticæ, quas vulgus *literas cambis* vocat, eum in usum excogitatæ, ut pecunia argentariis tradita, vel in locis remotissimis citra ullum vecturæ periculum recipi possit. ¶ Item Tessera est lignum utrinque complanatum, in quo numeri inciduntur. Vulgus *Taleam* appellat. Plaut. Suam uterque tesseram habet, ratio constat. ¶ Tessera hospitalis. Fuit antiqui moris tesseram dari hospitibus dimidiatam, quam quicunque attulisset ad hospitem, continuò agnosci posset, & hospitio accipi, tanquam amicus & vetus hospes. Hoc autem jus necessitudinis ad posteros transibat: propterea tesseram hospitalem diligenter asservabant. Plautus in Pœn. Ego sum ipsus, quem tu quæris. P. hem quid audio? A. Antidamæ me gnatum esse. P. si ita est, jam tesseram Confer, si vis, hospitalem. A. eccam attuli. Tesseram hospitalem confregisse dicebatur, qui jus hospitii violarat: hoc est, ut ait Erasmus, qui sibi reditum in domum aliquam præcluserat. Plaut. in Ciſtel. Hic apud nos jam Alcesimarche confregisti tesseram. ¶ In vestibus item figuræ quædam quadratæ, Tesseræ dicebantur: unde & vestes ipsæ dictæ sunt Tessellatæ. Plin. lib. 35. cap. 9, de Zeuxide pictore: Opes quoque tantas acquisivit, ut in ostentatione earum Olympiæ aureis literis in palliorum tesseris intextum nomen suum ostentarit.

Tĕssellă, læ, diminutivum à tessĕra, Rem quamvis significat formam habentem quadratam: cujusmodi sunt laterculi, sive lapides quadrati, quibus pavimenta sternuntur. [πεζόστρωτον π. Gall. *Petit morceau, ou petite piece quarree, comme dequoy on fait ouurage de marqueterie.* Ital. *Picciola tessĕra.* Germ. Etwas das gevieret ist wie ein würffel. Hisp. *Tablilla.* Pol. Wyselyaka rzecz czworograniasta, bądź cegla albo kostka. Vng. *Negy xegw formatska.* An. *A small piece that men mak checker work within tables or bordes.*] Plin. lib. 37. cap. 10: Androdamas argenti nitorem habet, ut adamas, figura quadrata, & semper tessellis similis.

Tessellātŭs, a, um, Quod tessellis id est, parvis quadratis lapillis est compositum: [ὁ ἀδαπέδοις πετροκλάδοις. Gall. *Fait de petites pieces carrees.* Ital. *Fatto à quadri piccioli.* Germ. Das mit gevierten stücken versetzt ist/ als ein büne die man mit vierecketen Stepnen besetzt. Hispan. *Cosa hecha de tablillas.* Pol. Skwadratowego kamienia vbudowani. Vngar. *Negy xegw kouetskek kèlpagyi monto mozot.* Ang. *A pauement wrought with small stones or any thing with checker work of small pieces of woode, bone, or stone.*] ut, Pavimẽtum tessellatum. Sueton. de Cæs. Munditiarum lautitiarumque studiosissimum multi prodiderunt: quanvis tenuem adhuc, & obgratum, in expeditionibus tessellata & sectilia pavimenta circuntulisse. Vitruv. lib. 7, præcipit pavimenta tessellata angulos omnes æquales: eademque sectilia dici, quoniam in particulas secta sunt, ut quocunque velis, possint circunferri. ¶ Erant & tessellatæ quædam tunicæ tesseris quibusdã distinctę. Vnde palliorum tesseras dixit Plinius libro 35: Zeuxis aureis literis in palliorum tesseris intextum nomen suum ostentabat.

Tĕssĕrŭlă, rulæ, f. p. Symbolum sive signum frumentarium, quod, qui ad præfectum annonæ referebant, certam frumenti accipiebant mensuram: quemadmodum etiam hodie in quibusdam sacerdotum collegiis æneos plumbeósve quadrantes videmus distribui, quos penoris præfectus ab iisdem certa vini mensura, certoque panis pondere solet redimere. [σύμβημον. Gall. *Marque & enseigne, petite piece carree.* Ital. *Insegno, bollo, picciol quadro.* German. Ein geviert wortzeichen. Hisp. *Sennal, tablilla.* Pol. Czecha. Vng. *Balica, iel.* Ang. *A taile of woode to number thinges deliuered.*] Persius Satyr. 5: -scabiosum tesserula far Possidet. Plin. Frumenti rationem tesserulis ostendebat. ¶ Tesserulæ item dicebantur exigui quidam & quadrati lapilli, ex quibus elegantiora pavimenta sternebantur, quæ ab antiquis *Tessellata* dicebantur. Cicer. lib. 3. de Orat. ex Lucilio: Quàm lepidè lexeis compostæ, ut tesserulæ omnes, Arte pavimento, atque emblemate vermiculato.

Tĕssĕrārĭŭs, rii, m. f. Qui tesseram: hoc est, signum bellicum per contubernia militum nuntiat. [ὁ τὸ σωζήμερον σημαίνων. Gall. *Celuy qui porte le mot de guet.* Ital. *Chi porta il nome alle guardie all' essercito.* Germ. Ein Rottmeister der den Kriegsleuten die heimliche losung gibt. Hisp. *El que trae lo appellido de la guerra.* Polon. *Rotmistrz, hasło porzichu widaieci.* Vngar. *Iel hirdetõ.* Ang. *A bringer of the watchword.*]

Tĕssĕrārĭŭs, a, um, Quod ad tesseras pertinet, κυβικός. ut Ludus tesserarius. κυβεία

Tĕssĕrĕscædĕcătītæ, πεντεκαιδεκατίται, Hinc appellati sunt quòd nonnisi quartadecima Luna, mẽse Martio Pascha celebrabant. Melius secunda syllaba scribetur per a.

Tĕstă, stæ, f. p. Vas fictile, quod ex argilla tornatum, mox ad ignem coquitur: unde & testa dicta, quasi tosta. [חרש chéres. κεραμεῖον. Gall. *Test, ou coquille, vaisseau de terre cuicte.* Ital. *Chiappa, pezzo, guscio, testo.* Germ. Ein irdin geschirr. Hisp. *Qualquier vaso hecho de barro teja ò ladrillo.* Polon. *Garniec, glinżani, skorupa.* Vng. *Tserep.* Ang. *A vessell made of baked earth, a sharde or shell.*] Horat. 1. Epist. 2: Quo semel est imbuta recens servabit odorem Testa diu. Ovid. 2. Trist. Alter humum, de qua fingantur pocula monstrat: Quæque docet liquido testa sit apta mero. Horat. 1. Carm. Ode 20: Vile potabis modicis Sabinum Cantharis, Græca quod ego testa Conditum levi. Ad Herenn. lib. 4: Prometheus, quum mortalibus ignem dividere vellet, ipse si à vicinis cum testa ambulans, carbunculos corrogaret, non ridiculum videretur? ¶ Quin & ipsa fragmenta fictilium vasorum, testæ dicuntur. Plin. lib. 36. cap. 25: Necessarium binas per diversum coassationes substerni, capita earum præfigi ne torqueantur, & ruderi novo tertiam partem testæ tutæ addi. ¶ Testa item dicitur tegmen cujuslibet rei durum & fragile, quod Græci ὄστρακον vocant: ut in piscibus omnibus qui duriore vestiuntur cortice, qui à Græcis ὀστρακόδερμοι appellantur. Cic. 2. de Nat. deor. Quot genera, quamque disparia partim submersarum, partim fluitantium, & innatantium belluarum, partim ad saxa nativis testis inhærentium? ¶ Testas quoque figuratè positas legimus pro ostreis, aliisve id genus piscibus, duriore cortice contectis. Horat. 2. Serm. Sat. 4:

Sed non omne mare generoſæ fertile teſtæ. ¶ Teſtas item prò ovorum putaminibus dicimus: item pro conchis cochlearum. Plautus Pœn Scin' quid eſt? cochleę è teſta ut ſuſtolli ſolent, &c. ¶ Veteres etiam teſtu dixerunt tanquam genu, ut Flavius Caper annotavit. Mummius in Attellana: Iunius ad ſpectacula eſt videre in teſtu, quantum ſit caput. Afranius: Indignum verò dici ſolet teſtu. Sosipater lib. 1.

Tēſtŭlă, læ, diminut. [ὀστράκιον. Gall. *Petit teſt.* Ital. *Picciol teſto.* Germ Ein jedin geſchirrlin oder ſcherbtin. Hiſpan. *Pequenna teſa.* Pol. *Garnuſzek.* Vn. *Tſerepetske.* Ang *A litle earthen veſſell, ſhard or ſhell.*] Col. lib. 11. cap. 3. de portis capitatis loquens: Tum teſtulæ, vel conchæ quaſi ſedes in ſingulis ſubjectis ſeminibus adobruuntur, ut fiant capita latioris incrementi. Teſtulis ferebantur ſuffragia. Liv lib. 5. bell. Pun. Teſtulis datis, tribuni populum ſummoverunt, ſitellaque allata eſt ut ſortirentur, ubi Latini ſuffragium ferrent.

Teſtăcĕŭs, a, um, Quod ex teſta eſt, ſive quod teſtæ duritiem imitatur. [ὀστράκινος, ὀστρακώδης. Gall. *De terre cuicte, de coquille.* Ital. *Di terra cotta.* German. Hart wie ein jrdener ſcherb/das auß ſcherben oder harten ſchalen iſt. Hiſp. *Coſa de barro.* Polon. *Twardi iako skorupa, skorupiſti.* Vngar. *Tſerepes, tſerepből valo.* Ang. *Of baked earth, of a ſhard or ſhell.*] Plin Inſectorũ omnium, & quibus teſtacea operimenta, oculi moventur. Plin. Epiſtol. 136: Quia ſint cæmento medii farti, nec teſtaceo ore præcincti. Idem Epiſt. 254. ad Trajanũ de aquæ ductu Nicomedenſium: Aliqua parſ, ut mihi videtur, teſtaceo opere agenda erit. Teſtacea pyra, quæ etiam Signina dicebantur. Plin. lib. 15. cap. 15: Signina, quæ alii à colore teſtacea appellant.

Teſtĕŭs, a, um, Adjectivum à teſta, pro teſtaceus. [ὀστρακινός. Vngar. *Tſerepes, tekenős.*] Macrob. Satur. lib. 7. cap. 15: Medicina autem Phyſicæ partis extrema pars eſt, cui ratio eſt, cum teſteis terreniſque corporibus.

Teſtātim, adverbium antiquum, ſignificans idem quod minutatim. Pomp. Iam iſtam colaphis commiauiſſem teſtatim tibi Ex Nonio.

Teſtamentum Vide Teſtator in TESTIS.

Teſticŭlŭs, li, m. ſ. diminutivum à teſtis, quum pro coleo accipitur. [אשך *eſchech.* ὀρχίδιον. Gall. *Genitoire, couillon.* Ital. *Teſticolo.* Germ Hödtlin. Hiſpan. *El cojon.* Pol. *Iaiko.* Vng. *Monyatska.* Ang. *The ſtone of a man & beaſt.*] Autor ad Herenn. lib. 1: Medicus teſticulos arietinos tenens. Arietini teſticuli qui ſint, vide apud Politianum Miſcel. cap. 62.

Teſtĭcŭlŏr, quod & teſtillator ſignificat, jumentis maribus fœminas, vel fœminis mares admoveo.

Teſtĭs, com. t. Qui, quæve teſtimonium dicit. [עד *hedh.* μάρτυς, μάρτυρος. Gal. *Teſmoing.* Ital. *Teſtimonio.* Ger. Ein Zeug Belg. Een getuyge. Hiſp. *Teſtigo.* Pol *Swiadek.* Vng. *Bizonſag.* Ang. *A witnes.*] Teſtibus præſentibus facere aliquid: cui cõtrarium eſt Clàm, furtim, & ſine arbitris aliquid facere. Plautus Curcul. Quod amas, ama teſtibus præſentibus. Mart. lib. 14: Ille dolet vērè, qui ſine teſte dolet. Ovid. Epiſtol. 6: Vix mihi, teſte deo, credita vita tua eſt. Cicer. 3. Offic. Quum verò jurato ſententia dicenda ſit, meminerit deum ſe habere teſtem. Virgil. 8. Ecloga: - quanquam nil teſtibus illis Profeci. Idem 5. Aeneid. Ipſe mihi nuper Libycis ut teſtis in undis Quam molem ſubitò excierit. Iuven. Satyr. 14: Falſus erit teſtis, vendet perjuria ſumma Exigua Cereris tangens, aramque, pedemque. ¶ Teſtis verò pro teſticulo, maſculini generis eſt, dictus quòd virilitatis teſtis ſit. [אשך *eſchech.* ὄρχις. Gall. *Couillon, genitoire.* Ital. *Teſticolo.* Germ. Hoden Hiſp. *Cojon.* Pol. *Iaie.* Vng. *Zömerőni teſt.* Ang. *The ſtone of a man or beaſt.*] Plin. lib. 12. cap. 49: Teſtes pecori armentoque ad crura decidui.

Tēſtĭmōnĭum, nii, n. ſ. Teſtium depoſitio, jurejurando devincta autoritas: [עד *hedh* עדה *hedháh* עדות *hedhuth* תעודה *tehudháh.* μαρτυρία. Gall. *Teſmoignage.* Ital. *Teſtimonio, teſtimonianza.* German. Zeugnuß/Kundtſchafft. Belg. Een getuygenisſe. Hiſp. *El dicho del que es teſtigo.* Pol. *Swiadectwo.* Vng. *Biſonſag tetel.* Ang. *Teſtimonie, witneſſe.*] quæ & teſtatio dicitur: quanquam teſtimonium propriè abſentium ſit, quũ dicta teſtium, quæ alibi depoſuerunt, apud Iudicem in ſcriptis proferuntur: quod genus Græci ἀπομαρτυρίας vocant. Vnde Divus Adrianus (referente Calliſtrato, ff de probat. & præſumpt.) Rufino proconſuli Macedoniæ reſcripſit, teſtibus ſe, non teſtimoniis crediturum. Gabinio quoque in hæc verba reſcripſit. Alia eſt autoritas præſentium teſtium, alia teſtimoniorum quæ recitari ſolent. ¶ Accipitur aliquando latiùs Teſtimonii vocabulum, pro omni eo quod ab aliqua re externa ſumitur ad faciendam fidem. Cicero in Topic. Teſtimoniorum duo ſunt genera, divinum, & hùmanum. Divinum, ut oracula, auſpicia, vaticinationes, & reſponſa ſacerdotum, aruſpicum, conjectorum. Humanũ, quod ſpectatur ex autoritate, & ex voluntate, & ex oratione, aut libera, aut expreſſa, in quo inſunt ſcripta, pacta, promiſſa, jurata, quæſita. ¶ Sumitur aliquando teſtimonium pro elogio, quo ſententiam noſtram de re quapiam declaramus. Cicero pro Domo ſua: Senatus mihi teſtimonium hujus urbis conſervatæ dedit. Idem 3. de Legib. Quandoquidẽ tam præclarũ mihi dediſti judicii tui teſtimonium.

Tēſtŏr, aris, d. p. Teſtimonium perhibeo, teſtimonio ſum teſtificor, teſtimonium do, affirmo, profiteor. [העיד *hehidh.* μαρτυρέω. Gal. *Teſmoigner, dire d' vne choſe c'eſt l' aſſurer.* Ital. *Teſtificare, teſtimoniare, addur in teſtimonio.* Ger. Bezeugen/Kundtſchafft thun. Belg. Getuygen. Hiſp. *Ateſtiguar à hazer teſtigos.* Pol. *Swiadczę.* Vn. *Bizom ſaget tezẽk, meg bizo nyitom.* An. *To teſtifie, to witneſſe.*] Cicer. 2. de Natur. deor. Venæ & arteriæ cruribus, cruque toto corpore intextæ, vim quandam incredibilem artificioſi operis divinique teſtantur. Idem pro Mur. Ego quod facio, omnium veſtrũm cauſa me facere clamo atque teſtor. Tranquillus in Claudio: Teſtatus quodam per edictum, tantò impenſiùs petere ſe ut natalem patris ſui Druſi celebrarent. Ovid. 8. Metamorph. Et plauſit pennis, teſtataque gaudia cantu eſt. ¶ Aliquando idem eſt, quod teſtem voco, adhibeo, teſtimonium denuntio. [העיד *hehidh.* μαρτύρομαι.] Virgil. 2. Aeneid. Vos æterni ignes, & non violabile veſtrum Teſtor numen, ait. Cicer. 5. Philip. Is me potiſſimùm teſtatus eſt se æmulum extitiſſe mearum laudum. Idem pro Cornelio Balbo: Teſtantur & mortuos Imperatores noſtros ſe hoc jus eſſe velle. Cicero pro Flacco: Vociferarer quantum maximè poſſem, contenderem, teſtarer publicanos, excitarem negotiatores: veſtram etiam conſcientiam implorarem. Hoc eſt, teſtes advocarem publicanos, totamque rem eorum judicio permitterem, ut interpretatur Budæus. ¶ Teſtari ponitur interdum pro implorare & obteſtari: hoc eſt, ſupplicĭter aliquid petere, numinum etiam invocatione adhibita. [קרא *kará* שוע *ſchiv'véah.* ἐπομόδιος, ἐπιβοάω.] Plaut. Ipſus tete per ſuperos omnes teſtatur. ¶ Accipitur item teſtari pro teſtamentũ condere. Δια θήκας. Cic. de Invent. Poſitne quiſquam de filii pupilli re teſtari. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Anteſtor, atteſtor, conteſtor, deteſtor, obteſtor, & proteſtor: quorum ſignificata explicata ſunt ſuis locis.

Tēſtātŭs, Qui teſtamentum fecit: [Δια θέμενος. Gall. *Qui a fait teſtament* Ital *Chi ha fatto teſtamento* Germ Der ein Teſtament/ oder Erbgemächt auffgerichtet hat. Hiſp. *El que ha hecho teſtamento.* Polon Ten ktory zrobił teſtament dziedzice vczinił. Vngar. *Bizonſag teſtamentom tevő* Ang *That maketh a teſtament.*] cujus contrarium eſt inteſtatus, qui teſtametum non condidit. ἀδιάθετος. Vnde & ab inteſtato dicimus aliquem hæredem factum eſſe, non ex teſtamento, quod nullum erat, ſed jure propinquitatis. ¶ In ſignificatione autem paſſiva teſtatus dicitur apertus, vulgatus, ab omnibus cognitus, quòd id quaſi omnes teſtentur, [מועד *muhádh.* μαρτύρημένος. Gall. *Approuué par teſmoins, teſtifié, cogneu & aueré.* Ital. *Coſa cognoſciuta, manifeſtata.* Germ. Bezeuget/Kundtlich. Hiſp. *Conoſtido, manifeſto porteſtigos.* Pol. *Wiadomi.* Vngar. *Nyilvam valo.* Ang. *Teſtified, knowen.*] Cicero 4 Verrina: Vt res quàm maximè clara: atque teſtata eſſe poſſet, in jus ad Metellum Carpinatium voco, tabulasque ſocietatis in forum defero. Ovidius lib. 3. de Ponto, [illegible] 1: Nota tua eſt probitas, teſtataque tempus in omne. Cicero Curioni: Aut certè teſtatum apud animum tuum relinquam, quid ſenſerim. ¶ Hinc Teſtatior, & Teſtatiſſimus. Cæſar 8. bell: Gallici. Itaque omnibus qui arma tulerant, manus præcidit, vitamq; conceſſit, quò teſtatior eſſet pœna improborum. Cic pro Cælio: Nam neceſſe eſt fuiſſe nõ paucos, ut & comprehendi Licinius facilè poſſet, & res multorum oculis eſſet teſtatior.

Tēſtātĭo, f. t. Teſtimonium. [עד *hedh* עדה *hedáh* עדות *hedhúth* תעודה *tehudháh.* μαρτυρία. Gall. *Teſmoignage, le fait d'teſmoigner, depoſition de teſmoings.* Ital. *Teſtatione, teſtimonio.* Germ. Bezeugung. Hiſp. *Obra de teſtificar, dicho del que es teſtigo.* Polon. *Swiatczenie.* Vng *Bizonſag tetel.* Ang *Teſtifying or witneſſing.*] Liv. 8 ab Vrb. Sicut fœderum ruptorum teſtationem, ingenti fragore cœli procellam effuſam. Quint. lib. 5. cap. 13: Siquid ab adverſario teſtationibus comprehenſum.

Tēſtātŏr, otis, m. t. Teſtamenti conditor, vox in primis frequẽs apud Iuriſconſultos. [ὁ διαθέμενος. Gall. *Teſtateur.* Ital *Teſtatore.* Germ. Ein Teſtamentmacher / der ein Erbgemechnuß ſetzt. Hiſp. *El que haze teſtamento.* Pol. *Ten ktory teſtament czyni.* Vng. *Bizonſag tevő.* Ang. *That maketh a teſtament.*]

Tēſtātrix, cis, f. t. [Vng *Bizonſag tevő aszony.*] Scævola Digeſtorum lib. 29 Tit. 2. l 99: Vſus iiſdem, quæ ad exhibitionem à teſtatrice præſtabantur.

Tēſtābĭlĭs, dicitur cui teſtimonii dicendi jus eſt, idque verbum lex Horatia uſurpat, quæ de Caia Tauratia facta eſt. Contrarium eſt in XII. tabulis ſcriptum: Improbus inteſtabilisque eſto. Hæc Gellius lib. 6 cap 7.

Tēſtāmēntum, ti, n. ſ. Inſtrumentum extremæ noſtræ voluntatis continens teſtimonium. διαθήκη, aut διαθῆκαι, plurali num. [Gall *Teſtament.* Ital. & Hiſp. *Teſtamento.* Ger. Ein Teſtament oder Erbgemechnuß. Pol. *Teſtament, dziedzictwo mianowanie* Vng.

Teſtimon-

Teſtamentom. Ang. *A teſtament.*] Vlp. l. 1: Qui teſtam. fac. poſſ. Teſtamentum eſt (*inquit*) voluntatis noſtræ juſta ſententia, de eo quod poſt mortem fieri voluerimus. Et propriè quod perfectum eſt, teſtamentum dicitur. ¶ Sed abuſivè quoque teſtamenta vocamus ea quæ falſa vel injuſta, vel irrita, vel rupta, itemque imperfecta ſunt. Cicer. 2. de Finib. Sic ejuſdem teſtamentum nõ ſolùm philoſophi gravitate, ſed etiam ab ipſius ſententia judico diſcrepare. Idem pro Milone: Vnà fui, teſtamentum ſimul obſignavi cum Clodio. Horat. 1. Epiſt. 7: -& opella forenſis Abducit febres, & teſtamenta reſignat.

Teſtāmēntum, Leges multæ de teſtamentis Romæ latæ ſunt: quarum nominantur Voconia, Furia, Falcidia, Iunia, Velleia, Cornelia, Aelia, Sentia. Voconia, dè mulierum hæreditatibus, interdum ſecundum & poſtremum Carthaginenſe bellum à Qu. Voconio Saxa, Aricino tribuno plebis ſuadente M. Catone Cenſorio lata: ſanxit hoc, nequis hæredem relinqueret filiam: ſupra H-S. XXXV. M. nam Dio. lib. LVI. ita ſcriptum reliquit. Auguſtus quibuſdam fœminis tribùit, ut ſuprà XXV. M hæredes eſſe poſſent. licet hoc lex Voconia vetaret. Furia cavebatur, ut à Theophilo ſcriptum legimus, nè cui plus, quàm M. nummum, legaretur: quod amplius legatum eſſet, quadruplum reſtitueretur. Falcidia cavebatur, ne cui plus liceret legare, quàm dodrantem ex tota hæreditate: id eſt, ut ſive unus hæres inſtitutus eſſet, ſive plures, apud ipſum, eósve quarta pars tantùm remaneret. Meminit hujus legis Celſus, lib. XXII. Digeſtorum, his verbis: Cùm de lege Falcidia quæritur, hæredis probatio eſt, locum habere legem Falcidiam. quod dum probare non poteſt, meritò condemnabitur. In Iunia Velleia hoc erat, ut qui teſtamentum faceret, omnes eos virilis ſexus neceſſariò inſtitueret hæredes, qui, quum naſcerentur, hæredes ei futuri eſſent: eorumque in locum liberi ſuccederent: qui niſi inſtituti eſſent, aut ſi exhæredati ad exemplum poſtumorum eſſent, teſtamentum ne valeret, hæ ſunt quatuor leges tribunitiæ reliquæ ſunt, de quibus dicendum ſit, Cornelia conſularis, L. Syllæ, & Aelia Sentia, à duobus conſulibus, Auguſto principe, Sex Aelio, L. Sentio lata. Cornelia falſum teſtamentum facientibus pœnam irrogabat: eaque lege ſenatores ſoli tenebantur, ut in Suetonio legimus: quòd ſi quis in hoſtiũ poteſtate deceſſiſſet, ejus teſtamentum perinde lex Cornelia confirmabat, ac ſi, qui teſtamentum illud feciſſet, in hoſtium poteſtatem perveniſſet: teſtis Iulianus lib. XXVIII. Digeſtorum. Teſtamenta porrò lex infirmabat, irritaq; prorſus jubebat eſſe, quæ improbá, inofficioſa, inhumana dicerentur: hoc eſt, quę contra leges, mérita, pietatẽ facta eſſent: item illa, quæ à quinq; teſtibus, iisq; fide dignis, non eſſent obſignata. quod ad ſeptem deinde teſtes, imperatorum ætatẽ, tranſlatum eſt, atque horum generum cauſas, reſcindendis, confirmandíve teſtamentis, à centumviris eſſe judicatas, quod haſtæ judicium dicebatur, Cic. Valeriusque declarant. In Aelia Sentia ſcripta ſunt hæc: Vnus modò hæres neceſſarius fieret: plures ſi fierent, irritum eſſet, qui primo loco eſſet nominatus, hæres eſſet: ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Tēſtāmēntārĭus, a, um, Quod ad teſtamentum pertinet: [ὁ τῆς διαθήκης, ὁ διαθηκικός. Gall. *De teſtament, teſtamentaire.* Ital. *Coſa pertinente à teſtamento.* Ger. Das zu einem Teſtament gehört. Hiſp. *Coſa perteneſciente à teſtamento.* Pol. *Teſtamentowi.* Vng. *Teſtamentom hoz valo,* Ang. *Belonging to a teſtament.*] Vnde teſtamentariæ tabellæ. & Teſtamentaria lex, quę Cornelia dicitur: quæ irrogat pœnam ei, qui falſum teſtamentum, vel aliud inſtrumentum ſignaverit, ſcripſerit, recitaverit. Adoptio teſtamentaria, qua quis per teſtamentum ſibi filium adoptat. Plin. lib. 15. cap. 2: Quum Scipionis Africani tranſiſſet atrium, vidiſſetque adoptione teſtamentária Salutionis (hoc ènim ei fuerat cognomen) Africanorum dedecore notam irrepentem Scipionum nomini.

Tēſtāmēntārĭus, rii, m. ſ. Qui teſtamenta falſa conficit, teſtamentorum ſubjector. [ῥαδιουργός, πλαστογράφος. Gall. *Faulſaire de teſtament.* Ital. *Falſatore de teſtamenti.* Germ. Ein Teſtamentfelſcher. Hiſp. *El albaeca teſtamentario.* Pol. *Fal'ſzerz teſtamentow.* Vng *Hamu teſtamẽtom teuõ.* Ang. *A maker of falſe teſtamentes.*] Cic. lib. 3. Offic. Non de ſicariis, veneficis, teſtamentariis, furibus, peculatoribus hoc loco diſſerendũ eſt. Teſtamentarius, notarius, confector, & ſcriptor teſtamentorũ. διαθηκογράφος. Paulus ad leg. Corneliam de Falſis, l. Impuberem: Si teſtamẽtarius ſervo fideicommiſſariam libertatem dederit, videamus ne id extra pœnam ſit. Budæus.

Tēſtĭfĭcŏr, aris, ari, d. p. Teſtimonium dico, notum facio, teſtibus firmo. [עוד hebidh. μαρτυρέω. Gall. *Teſmoigner, dire une choſe & l'aſſeurer, teſtifier.* Ital. *Teſtificare, teſtimoniare.* Germ Bezeugen/ mit Zeugnuß darthun. Belg Betugen. Hiſp. *A teſtiguar.* Pol *Oſwiatczam.* Vngar. *Bizonſagot tezõk.* Ang. *To witneſſe, to teſtifie, to beare witneſſe.*] Cic 3. de Orat. Quod eò sæpiùs teſtificor, ut autoribus laudandis ineptiarum nomen effugiam. Ovid. 2. de Arte: Te memorem dominæ teſtificere tuæ. Cicer. ad Attic. lib. 8: Teſtificor me expertem belli fuiſſe. Teſtificari Deum, pro teſtari, & in teſtimonium invocare. Cic. ad Att. lib. 10: Nam deos, homines q; amicitiam q; noſtram teſtificor, me tibi prædixiſſe, neq; temerè monuiſſe.

Teſtĭfĭcātŭs, a, um, particip. [עוד muhádh μεμαρτυρημένος. Gall *Teſmoigné.* Ital *Teſtificato.* Ger. Bezeuget Hiſp *Teſtiguado.* Pol. *Oſwiatczom.* Vng. *A' murôl bizon ſag tetetõt.* Ang. *Teſtified.*] Cic. Att. lib. 1: Illud ineſt tamen commodi, quod & mihi, & cæteris amicis tuis nota fuit, & abs te aliquando teſtificata tua voluntas omittendæ provinciæ. Ovid. Epiſtol. 20: Linguaq; præſentem teſtificata deam.

Teſtĭfĭcātĭo, onis, f. t. Probatio per teſtes, teſtatio, teſtimonium. [עד hédh עדה hedháh עדות hedhúth תעודה tehudhâh μαρτυρία. Gall *Depoſition de teſmoings, teſmoignage.* Ital *Eſſo teſtimoniare.* Ger. Bezeugung/ Kundtmachung. Hiſp. *El dicho del que es teſtigo, obra de teſtiguar.* Pol. *Oſwiatczenie.* Vng *Biſonſag tenes.* An. *Teſtifying, a prooving by witneſſes.*] Cic 6. Verr. Si ejus rei teſtificatio tolleretur, cautumq; eſſet eos teſtimonium nõ eſſe dicturos. Idem de Clar. Orat. Chirographa, teſtificationes, judicia, quæſtiones, rem manifeſtam facere. ¶ Interdum idem quod declaratio, aſſertio, profeſſio. Cicer. Lent. lib. 1. Epiſt. Sic egit cauſam tuam, ut neq; eloquentia majore quiſquam, nec gravitate, nec ſtudio, nec contentione agere potuerit, cum ſumma teſtificatione tuorum in ſe meritorum. Idem 9. Philipp. His honoribus habitis Ser. Sulpitio: repudiatæ legationis ab Antonio manebit teſtificatio ſempiterna.

Teſtĭvĭlĭcĭum, n. ſ. Res minimi pretii: ſumptum à filorum fragmentis, quæ de tela decidunt, quæ propriè teſtivilicia vocari volunt. Plaut. Caſin. Non ego hoc verbum emptitem teſtivilicio. Quo tamen in loco Feſtus legit titivillitio.

Teſtŭācĕum. Vide TESTVS.

Tēſtūdo, inis, f. t. Animal tardigradum, à teſta, qua tegitur nomen habens. [χελώνη. Gall. *Vne tortue.* Ital. *Teſtudine, galana.* Ger. Ein Schneck Belg. Een Steede. Hiſ. *Galapago, tortuga.* Pol. *Zoł'w.* Vng. *Tekenõs beka.* Ang. *A ſnaile.*] Earum genera ſunt marinæ, paluſtres, terreſtres, & lutariæ, quę in dulci aqua diverſantur. Ex his marinæ in Indico mari in tantam evadunt magnitudinem, ut ſingularũ ſuperficies habitábiles caſas integant, atq; inter inſulas, Rubri præcipuè maris, non aliis ferè navigent cymbis. Vniverſo aũt generi teſtudinũ dentes nulli ſunt, ſed roſtri margines acuti, ſuperiore parte inferiorẽ claudente, pyxidum modo. Ova pariunt in terra, avium ovis ſimilia, fœtusq; educant annuo ſpatio. Reliquam earum naturam vide apud Plinium libro 9. cap. 10. ¶ Eſt item teſtudo machina bellica, tabulatis cõtexta, & crudo corio, aut cilicinis centonibus cõtecta, aliáve materia quæ difficulter poſſit exuri. Hæc intus habebat trabem funibus ſuſpenſam, quæ ſi unco præmuniretur ferreo, falx dicebatur, eò quòd incurvata eſſet eum in uſum, ut lapides è muro evelleret. Si verò ferro bifurco caput haberet munitũ, aries dicebatur, ſive quòd arietis in morem retroſum cederet: ut majori cum impetu feriret, ſive quòd geminis cornibus capitis arietini ſimilitudinẽ referret. Teſtudo autem dicebatur, quòd modò caput exereret, modò ſubduceret, vivæ teſtudinis ritu. Silius lib. 1: Tandem cũ denſis arctæ teſtudinis armis, Subducto Pœni vallo, cæcaq; latebra Pandunt prolapſam ſuffoſſis mœnibus urbem. Cæſar 4. bell. Gall. Reliquisq; diebus turres ad altitudinem valli, falces, teſtudinesq; parare, ac facere cœperunt. ¶ Teſtudo item dicebatur congregata militum multitudo conſertis ſcutis tecta adverſus impetum lapidum, aliorumq; telorum deſuper incidentium. συνασπισμός. Liv. 10. ab Vrb. Galli teſtudine facta cõferti ſtabant. Cæſ. 5. bell. Gall. Ac milites legionis ſeptimæ teſtudine facta, & aggere ad munitiones adjecto, locum cepeſunt. ¶ Rurſus teſtudines in ædificiis dicuntur fornices, ſive cameræ, teſtudinei tegminis inſtar convexæ. [אילם elím אילם elám אולם vlám. καμάρα. Pol. *Sklep.* Vng *Bolt.* Ang. *An arch or vault.*] Virg. 1. Aen. Tum foribus divæ, media teſtudine templi, Septa armis, ſolioque altè ſubnixa reſedit. ¶ Eſt item teſtudo, muſicum inſtrumentum, vivæ teſtudinis figuræ non admodum diſſimile, quod & Græci ab animalis nomine χέλυν appellant. [Pol. *Liutnia.* Vng *Lant.* Ang. *A lute.*] Hujus inventionem Mercurio aſſignat Hyginus, qui quum aliquando in teſtudinem incidiſſet, cujus caro longa vetuſtate erat exeſa, ſolis relictis nervis, qui digitis percuſſi non inamœnum edebant ſonum, ex illius ſimilitudine lyram excogitavit: unde & teſtudinis illi nomẽ mãſiſſe quidã exiſtimant. Horat. lib. 1. Carm. O' decus Phœbi, & dapibus ſupremi Grata teſtudo Iovis, ô laborum Dulce lenimen. Virgil. 4. Georg. Ipſe cava ſolans ægrum teſtudine amorem. Cic. 2. de Nat. deor. Quocirca & in fidibus teſtudine reſonatur.

Teſtūdĭnĕus, a, um. adjectivum, Quod eſt teſtudinis: [ὁ ἐκ χελώνης καμαρωτός. Gall. *De tortue, fait en voulte.* Ital. *De teſtudine, digalana, fatto in volto.* Ger. Eines Schnecken Hiſp. *De galapago,*

de tortuga, hecho en boueda. Pol. *Zol'wiowi.* Vngar. *Tekenős bekaë.* Ang. *Of a snaile, or vault.*] ut, Testudineus gradus. Plaut. in Amph. -sive grallatorius, sive Testudineus fuerit (subaudi, gradus) certum est mihi hunc scelestum perdere.

Testūdĭnĕātŭs, ta, tum, Fornicatus, concameratus, sive quod convexum, & incurvum est testudinis more [κεραυνωτὸς. Gal. *Fait en voulte.* Ital. *Fatto in volto.* Ger Zugewelbet/ alß ein Schnecken gemachet Hisp. *Hecho en boueda.* Polon. *Skliepiſti* Vngar. *Botra haytatot, meg haytatot.* Ang. *Made lyk an arche or vault.*] Plin. lib. 33. cap. 11: Sed & testudineatum in usum venisse. Col. lib. 12. cap. 15: Et inter se acclives testudineato tecto more turiorum inarescentem ficum à rore, & interdum à pluvia defendant. Vitruv. lib. 2: Tecta recidentes ad extrema transtra trajiciunt, gradatim contrahentes, & ita ex quatuor partibus in altitudinem educunt in medio metas, quas luto & fronde tegentes, efficiunt testudineata tecta.

Testŭs, us, ui, m. q. Instrumentum, ut Calepinus arbitratur, plerunque fictile, nonnunquam etiam ex ære, aliáve materia, in quo placentæ, aliaque id genus coquebantur. [κλιβανος. Gall. *Couuercle de paelle, vn four de terre.* Ital. *Testo, coperchio della padella.* Germ. Ein Bachöfelin/ oder Bachdüpffe. Hisp. *Vaso ò horno de barro.* Pol. *Chlie bowi piecz:* item *patella.* Vng. *Pogatsa, belős ſwtő ſserep, rex edeny.* Ang. *A pan vnder which thinges ar baked.*] Cato de Re rust. cap. 75: In foco calido sub testu coquito leniter. Ego ex Sosipatro didici, nominativum esse non testus, sed Testu, indeclinabile tanquam Genu, & significare idem quod Tegula. vide suprà in TEGULA. ¶ Legitur & testum in eadem significatione: ut Aereum testum, apud Plin. lib. 30.

Testŭācĕum libum, & Panem testuaceum dicimus, quem Græci vocant κλιβανίτην. [Gal. *Cuit au four de terre.* Ital. *Cotto in forno ò in testo.* German. Ein Küchen in einem Bachöfelin / oder Dupffe gebachen. Hispan. *Cozido en horno de barro.* Pol. *Paſzteta ſmaki.* Vngar. *Cserepbe ſwlt etel.* Angl. *Bread baked in a pan of earth.*] Varro libro 4. de ling Lat. Libum dictum quòd libaretur, priùs quàm esset coctum: testuaceum, quòd in testo calido coquebatur, ut etiam nunc Matralibus id faciunt matronæ.

Tĕtānōthră, pen. prod. orum, n. s. [τετάνωθρα. Germ. Salbe oder artzney/ welche die glatte gleyssende haut behalten: vnd die runtzen vertreyben] Medicamenta sunt ejusdem formæ: cujus & psilothra, ψίλωθρα. Sed psilothris ad pilos vellendos, tetanothris ad erugandam, extendamq; in facie cutem utimur.

Tĕtānŭs, penult. prod. Plin. [Germ Halßstarre / ist ein trancksheit/ darvon einer den halß für vnd für muß außgereckt halten/ mag jhn weder hinderſich noch furſich bucken.]

Tĕtānĭcī. [τετανικοὶ Germ. Krumhälß.] A tetano morbo dicti sunt, quum musculi, qui secundum spinam sunt, ita rigent, ut se inflectere non possint. Idque quum anterior pars afficitur, ut si mentum pectori annectatur, ἐμπροσθότονοι: quum posterior, ut si caput scapulis adhæreat, ὀπισθότονοι: quum verò ambæ rigent ex æquo, tetanos vocatur, ut si cervix recta & immobilis intendatur, etiamsi (ut ait Celsus) quidam minus subtiliter, & minus discretè his nominibus utuntur.

Tĕtārtæŭs, adject. τεταρτικὸς, Quartanus. Colum. lib. 3. cap. 20: Tetartæum pro tetrade, sive quaternario numero posuisse videtur, quum ait. Nec tamen ea causa compellere nos debet ad multas vitium varietates: sed quod judicaverimus eximũ genus, id quantæ multitudinis possimus, efficiamus. Quod deinde proximum à primo: tum quod est tertiæ notæ, vel quartæ: quodque eatenus velut lectarum quodam contenti simus tetartæo. Satis est enim per quatuor, vel summũ quinq; genera vindemiæ fortunam operiri.

Tĕtārtēmŏrĭŏn, τεταρτημόριον, Græca dictio quadrantem significans. Plin. lib. 7 cap. 49: Durat & ea ratio quam Petosiris, ac Necepsos tradiderũt, & tetartemorium appellant, à trium signorum portione, qua posse in Italiæ tractu CXXVI. annos vitæ contingere apparet. Quo in loco tetartemorion accipitur pro spatio trium signorum, quæ est pars quarta Zodiaci.

Tetĕr, tra, trum, Fœdus, crudelis, dirus: & tàm ad animum, quàm ad sensus exteriores pertinet: ut Tetra bellua, tetra vox, teter odor, teter aspectus, teterrima mens. [שחור *schohár* בוז *záſo* נוד *tamé:* אכזרי *achzár* אכזרי *acxarí* βλοσυρὸς Gal. *Puant, & infect, ord & infame, cruel, meschant* Ital *Vile, crudele, bruto, ſporco.* German Grewlich / grawſamlich / häßlich. Belg. Quaet/ leelick/ grouwelick. Hispan. *Torpe, ò feo, ò hediondo, ò cruel.* Polon. *Szpetné, mierzteti.* Vng *Ixonyu ondok kegyetlen.* Ang *Foull, cruell, horrible, mishieuous*] Plautus, Most. Ego verò te neque tetriorem belluam Vidisse me unquam, neque pejorem censeo. Ibidem: Nullum ædepol hodie genus est hominum tetrius. Cicero 4. Tuscul. Ipsam ægritudinem, quam nos ut tetram & immanem belluam fugiendam esse diximus, non sine, &c. Claud. 1. Eutrop. -nec bellua tetrior ulla est Quàm servi rabies in libera colla furentis. Sulpitius ad Cic. lib. 4: Ita vir clarissimus ab homine teterrimo acerbissima morte est affectus. Col. lib. 7, cap. 5: Toto ventre distenditur, contrahiturque & spumam quandam tenuem tetri odoris expuit. Virgil. 3. Aeneid. -tum vox tetrum dira inter odorem. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -postquam discordia tetra Belli ferratos postes, portasq; refregit.

Tētrē, tetriùs, teterrimè, adverb. [βλοσυρῶς, ὀλοσυρδῶς. Gall. *Vilainement, cuellement.* Ital. *Sporcamente, crudelmente.* German. Grewlichen / grawſamlich. Hiſpan. *Fea y cruelmente.* Polon. *Szpetnie, mierzecie.* Vngar. *Ixonun ondokul kegyetlenwl.* Angl. *Foullie, cruellie.*] Cicero 1. de Divinat. Multaque facere impurè, ac tetrè, cum temeritate & impudentia. Idem pro Domo sua: Quod severè de religione decerneret, impurissimè, teterrimeque violasti.

Tētrĭcŭs, Vide suo loco.

Tetro, as, Fœdo, consputo. [ΝΠΟ *timmé.* ἀμαυρόω. Gall. *Vilainer, maculer.* Ital. *Sporcare, macchiare.* Ger. Verwüſten/ häßlich machen/ verſeuwen Hisp. *Enfuxiar, manxillar.* Polon. *Szpecze.* Vng. *Meg ondokitom ixonyuatexőm.* Ang. *To make foull*] Pacuvius: Belluarum ac ferarum adventus loca tetrat.

Tetinerit, pro tenuerit. Pacuv. Cedo, quorsum iter tetinisse ajunt? Idem sub judicio quoque omnes gradus tetinerim. Ex Nonio.

Tetrăchordum, τετράχορδον, Musicum instrumẽtum, quatuor instructum chordis.

Tetrăcōlŏn, penultima producta: [τετράκωλον. Gall. *De quatre membres.* Ital. *Di quattro membri.* German. Das vier ſtuck/ oder theil hat. Hiſpan *De quatro miembros.* Polon. *Szteri cziesci maiaci.* Vngar. *Negy exyikkőlyw.* Angl. *Of foure membres or partes.*] Quod quatuor constat membris. Vnde odarum quædam genera, quatuor constantia carminum generibus, *Tetracola* appellamus.

Tetrădorŏn, penultima producta. [τετράδωρον. Gall. *De quatre paulmes.* Ital. *Di quatro palmi.* German. Vier ſpannen lang. Hiſpan. *De quatro palmas.* Polon. *Szteriri piedzi di'ugi.* Vng. *Negy tegla, sing tegla.* Ang. *Of foure palmes or spannes.*] Lateris genus, à quatuor palmorum majorum: hoc est, pedum trium longitudine dictum. Prisci enim Græci δῶρον palmum vocabant: unde & δῶρα munera dicta, quod manu darentur. Autor Plin. lib. 35. cap. 14.

Tetradrāchmă, mæ, f. p. vel tetradrachmum mi. [τετράδραχμον. Gall. *De quatre drachmes.* Ital. *Di quattro drachme.* Ger. Ein Muntz bey den alten / hielt vier *drachmas* / vngefehr bey vns ein halben Gulden. Hiſpan. *De quatro drachmas.* Polon. *Szteri drachmi wſobie mataci, to iesti poł zł'otego.* Vngar. *Negy penz etős garas.* Angl. *Of foure drammes.*] Nummus quaternas valens drachmas. Livius 4. bell. Maced. Adhæc clypei argentei decem, figuati argenti octoginta quatuor millia fuêre. Attici tetradrachma vocant: trium ferè denariorum in singulis argenti est pondus.

Tetragnathii, τετραγνάθιοι, Aranei quidã, à maxillarum multitudine ita dicti, quas Græci γνάθους dicunt. Plin. lib. 29 cap. 4: Tetragnathii duo genera habent: prior, medium caput distinguente linea alba, & transversa altera: hic oris tumorem facit. At cinereus posteriore parte candicans, lentior.

Tetrăgōnismŭs, τετραγωνισμὸς, Quadratio, alterius figuræ ad quadratam reductio.

Tetrăgōnŭs, penultima product. τετράγωνος, Quadrangularis, sive quadratus.

Tetragrāmmătŏn, [τετραγράμματον, Gall. *De quatre lettres.* Ital. *Di quattro lettere.* German. Das vier buchſtaben hat. Hiſp. *De quatro letras.* Polon. *Szteri litteri wſobie maiaci.* Vngar. *Negy betwiw.* Ang. *Of foure lettres.*] Quod quatuor constat literis. Vnde Dei nomen dictũ est tetragrammaton, quòd non modò apud Hebræos, verumetiam apud Græcos, Latinos, Aegyptios, Chaldæos, Arabes, Gallos, multosque alios populos quatuor elementis scribatur.

Tetrămetrŏn, pen. corr. τετράμετρον, Carminis genus Comicis familiare, quatuor constans mensuris majoribus: hoc est, pedibus octo, unde & Octonarium vocant Latini.

Tetrăpharmăcum, τετραφάρμακον, Emplastri genus apud Celsum libro 5. cap. 19: puri movendo inprimis utile: ita dictum, quòd ex quatuor constaret simplicibus, cera, pice, resina, & sevo taurino, pari portione commistis. ¶ A gulę quoque proceribus tetrapharmaca dicebantur epulæ quædam delicatiores, quæ ex quatuor pretiosis opsoniis constabant, scilicet phasiano, sumine, perna, & crustulo: quod genus primùm ab Aelio Vero fuisse excogitatum, autor est in vita ejus Spartianus.

Tetrāptōtum, penultima prod. τετράπτωτον, Per quatuor casus variatum.

Tetrārchă, æ, m. p. [τετράρχης. Gall *Le seigneur, ou gouuerneur d'vn quartier d'vne prouince.* Ital. *Signore della quarta parte d'vna prouincia.* Germ Ein Vierfürſt. Hiſp *Senuor de la quarta parte de vna prouincia.* Polon. *Kſiąże czwarta czeſcz pawſtwaniaieci.* Vng. *Orxag negyed reszebiro feiedelőm.* Ang. *The gouuerneur of the fourt part of*

part of a province or countrey.] Qui quartã regni partem obtinet. Cic.ad Attic.lib.2:Qui regna, qui prędia tetrarchis, qui immanes pecunias paucis dederunt. Lucan.lib.7:-sicci sed plurima campi Tetrarchæ, reges q; tenent, magni q; tyranni, Horat.1. Serm. Satyr.3:-habebat tæpè ducentos, Sæpè decem servos: modò reges atq; tetrarchas.

Tetrarchĭa, æ, f.p. [τετραρχία. Gall. *Quatrieme partie d'vne prouince.* Ital. *Quarta parte di vna prouincia.* Ger Das vierdte theil eines Fürstenthumbs/ oder Herrschafft. Hisp. *La quarta parte di vna prouincia.* Pol. *Cżwarta część państwa.* Ang. *The fourt part of a prouince.*] Quartæ partis regionis cujuspiam imperium. Cicer.1. de Divin. Cujus quidem hoc præclarissimum est, quòd postea quàm à Cæsare tetrarchia, regno, pecuniaq; multatus est, negat se tamen eorum auspiciorum, quæ sibi ad Pompeiũ proficiscenti secunda evenerint, pœnitere.

Tetrastĭchŏn. pen. corr. [τετράστιχον. Gall. *Quatre vers.* Ital. *Quattro versi.* Ger. Vier verß. Hisp. *Quatro versos.* Pol *Ośterech wierszach.* Vng. *Negy vers.* Ang. *Foure verses.*] Carmen quatuor tantùm versibus sententiam cõcludens: quemadmodum Distichon, quod duobus versibus rem absolvit. στίχος enim Græci versum appellant.

Tetrăsyllăbum, [τετρασύλλαβον. Gall. *De quatre syllabes.* Ital. *Di quattro syllabe.* Ger. Das vier syben hat. Hisp. *De quatro syllabas.* Pol *Ośterech syllabach.* Vng. *Negy ige czikke lebȯl allo.* Ang. *Of foure syllabes.*] Quod est quatuor syllabarum: ut, Imperator.

Terrĭci, pen corr. m.s. Tristes ac severi, à Sabinorum monte Tetrico dicti, qui asperrimus est. [קשׁים kaschim. σκυθρωποί. Gall. *Seueres & tristes, aspres & rudes.* Ital. *Aspri, tristi, seuers.* Ger. Saursähende/ rauhe/ unfreundtliche/ sturnstöffel Hisp. *Graues y rigurosos, asperos.* Pol. *Srodzi, kwaśno patrzący.* Vng. *Komor, kedues, zomorv.* Ang *Cruell sewer, rough and sadde.*] Teste Servio in illud Virgilii lib 10: Qui tetricæ horrentis rupes montemq; Severum, Casperiamq; colũt, Forulosq; & flumen Himellæ. Mart. lib.6: At quàm non tetricus, quàm nulla nubilis ira! Quàm placido nostras legerat ore preces! Colum. libro 8. capite 11: Pavonum educatio magis urbani patris familiæ, quàm tetrici rustici curam poscit. Ovid.1. de Arte: Hoc aditu vidi tetricę data verba puellæ.

Tetrĭcĭtās, natis, f.t. Gravitas, vel severitas. [קשׁי keschi. σκυθρωπασμός. Gall. *Seuerité, rudesse, tristesse.* Ital. *Seuerita, durezza.* Ger. Ernsthafftigkeit mit reuhe vnd trawrigkeit. Hisp. *Grauedza y rigor.* Pol. *Srogość.* Vng. *Komor, kedv, zomorusag.* Ang. *Seueritie, saddeneśe.*] Ovidius aut quisquis is fuit, qui Carmen ad Pisonem scripsit:

Talis ineśt habitus, qualem nec dicere mœstum,
Nec fluidum, læta sed tetricitate decorum Possumus.

Tetrĭtūdo, antiqua vox apud Accium in Philoctete: Quod te obsecro ne hæc aspernabilem tetritudo mea in occulto faxit. Ex Nonio.

Tetro, tetras, Vide TETER.

Tettĭgŏmĕtră, pen. prod. τεττιγομήτρα, Cicadarũ matrix: hoc est, involucrum ex quo cicadæ oriuntur. Plin.li.11. cap.26, de cicadarum ortu loquens: Fit primò vermiculus: deinde ex eo, quæ vocatur tettigometra, cujus cortice rupto circa solstitia evolant cicadæ.

Tettĭgŏnĭæ τεττιγονίαι, Minores cicadæ, minusq; vocales, quàm achetæ. Autor Plin.lib.11.cap.26

Tetulit, antiquum præteritum à fero. Accius in Andromeda: Donec tu auxiliũ, Perseu, tetulisti mihi. Cæcilius: Acrumnam pariter tetulisti meam. Ex Nonio.

Teuchites, pen.prod. & mascul.gen. [τευχίτης. Ger. Ein gattung Binß.] Iunci odorati species laudatissima, à loco in quo nascitur, nomen habens. Plin.lib.21.cap.18 Laudatissimus ex Nabathæa juncus, cognomine Teuchites, Dioscorides τευχῖτιν appellat fœminino genere, respiciens nimirum ad nomen generalius χοῖνον, quod etiam in fœminino genere ab eodem usurpatur.

Teucrĭŏn, [τεύκριον. Ger Pimpinell/ wie etliche bedunckt / oder Ehrenpreiß.] Herba est quã quidam splenion, alii hermion appellant, tenues spargens juncos, & folia curva, asperis locis nascens, austero sapore, nunquam florens aut semẽ gignens. Hanc Teucer invenisse existimatur, quum animadvertisset extis super eam projectis, spleni illam adhæsisse, eumq; exanimisse. Vide Plin.lib.25.cap.5. Quidam putãt eandem esse cum Dioscoridis hemionitide, quæ hodie à plerisq; Lingua cervina appellatur.

Teuthălis, lidos, τευθαλίς, Herba quam alii à frequẽtia geniculorum *polygonaton* appellant, alii *polygonon*. Plin.li.27.cap.12.

Teuthis, idis, τευθίς, Piscis est osse oblongo, atq; exerto munitus, sed corde carens. Theodorus ex Aristotele loliginem vertit. Hinc Themistocles Eretriensibus ignaviam objiciens, dictitabat eos teuthidi persimiles. μαχαίρας μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν: hoc est, gladios quidem eos habere, cor autem non habere.

Teuthrĭŏn, [τεύθριον, Dioscoridi. Ger. Wilder Poley.] Herbæ nomen quæ aliàs *polion* dicitur. Plin.lib.21.cap.7: Polion quidam teuthrion vocant, *&c.*

Texo, xis, xui, xtum, act.t. Telam conficio. [ארג arágh ὑφαίνω. ἱστουργῶ Gall. *Tistre, entrelacer.* Ital. *Tessure.* Ger. Wäben. Bel. Weven. Hisp. *Texer* Pol. Tkam. Vng. Zȯnȯm. Ang. *To weaue*] Terẽtius Heavt. Texentem telam studiosè ipsam offendimus. Tibul.lib.2.Eleg.3: Illa gerat vestes tenues, quas fœmina Coa Texuit. Virg.10.Eclog Dum sedet & gracili fiscellam texit hibisco. ¶ Per trãslationem Texere ponitur pro componere, fabricare, scribere, colligere, compingere, concinnare: [חבר chibbér. συμπλέκειν, συλλέγειν, κατασκευάζειν] ut Texere historiam, texere corollam. Cicero ad Atticum, lib 4 Paulus in medio foro basilicã jam penè texuit iisdem antiquis columnis. Plin. lib.13. cap.11: Ex ipso quidem papyro navigia texunt. Virg.11. Aen. Bis denas Italo texamus robore naveis. Ovid. Epist.15: Texitur & cœstis pãda carina suis. Texere nidos apud Quintil. lib.2.cap.16. Texere epistolas, Cicero ad Pætum lib. 9. Epistolas verò quotidianis verbis texere solemus. Idem ad Quint. Frat. lib.3: Sanè texebatur opus luculentè: hominumq; dignitas aliquantum orationi ponderis afferebat.

Textŭs, a.um. participiũ [ארוג arúgh. ὑφασμένος, πεπλεγμένος. Gall. *Tissu.* Ital. *Tessuto.* Ger. Gewäben. Hisp. *Texido.* Pol. Tkani. Vng Zȯt. Ang *Weaued or wouen*] Virgil 2. Aeneid. Hanc tamen immensam Calchas attollere molem Roboribus textis, cœloq; educere jussit.

Textŭs, hujus textus, m.q. Textura, complicatio. [ὕφανσις, συμπλοκή. Gall *Tissure.* Ital. *Teßimento.* Ger. Ein wäbung/ in einander flächtung. Hisp. *Texumento, obra de texer.* Pol. Tkanie. Vng. Zȯves. Ang. *A weauing or wrything.*] Plin.lib 9.cap.35: Alterno textu fulgentibus toto corpore crinibus. Idem lib.18 cap.7: Grana in stipula crinito textu spicantur.

Textum, ti, n.s. Quicquid contexitur aut componitur. [ὕφασμα. Gall. *Ouurage tissu.* Ital. *Cośa tessuta.* Ger Ein gewürpp. Hisp. *Coxa texida.* Pol. Vthkanie. Vng Zȯt. Ang. *That is woven.*] Martialis lib.5: Et dona matrum vimineo ferunt texto. Ovid. Epist.16: Purpura nempe mihi, pretiosaq; texta dabuntur. Virgil.8. Aeneid. Tum leveis ocreas electro, auroq; recocto, Hastamq; & clypei non enarrabile textum. Pinea texta carinæ, Catullus Argon. ¶ Textum orationis, pro stylo. Quintil lib. 9. Neq; illud in Lysia dicendi textum tenue, atq; rasum lætioribus numeris erat corrumpendum.

Textĭlis, textile, pen, corr. om.t. Quod texendo factum est, textus [ὑφαντός, πλεκτός. Gall. *Ouurage tissu.* Ital. *Cośa tessuta* Ger. Das gewäben ist. Hisp. *Cośa texida.* Pol. Tkani. Vng. Zȯt. Ang. *Any thing wouen.*] ut, Textilis corona, & textilis vestis, ante cujus usum fuit Nexilis vestitus: ut docet Lucretius lib.5. quum ait: Nexilis antè fuit vestis, quàm textile tegmen. Primi autem Aegyptii invenerunt textilia, teste. Plin.lib.7.cap 56. Cic 5. Tuscul. Collocari jussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimè textili stragulo, magnificis operibus picto. Virgil.3 Aeneid. Textilibusq; onerat donis, ac talia fatur. ¶ Textilis pictura, quæ in tapetibus fieri, aut tela solet Cicer.6.Verr Nego ullã picturã, neq; in tabulis, neq; textilẽ fuisse, quin quæsierit, inspexerit, *&c.* ¶ Textilis umbra palmitis, quæ multis palmitibus intertextis fit. Martial. lib.12: Hoc nemus, hi fontes, hæc textilis umbra supini Palmitis.

Textŏr, oris, m.t. Qui vestes aut telam texit. [ארג orégh. πλοκός. ἱματιουργός, ὑφαντής. Gall. *Tisserand, tisseur ou tessier, telier.* Ital. *Tessore, tessitore* Ger. Ein Wäber. Bel. Een Wever. Hisp. *El que texe, texedor.* Pol. Tkacz Vng Zȯnȯ, *takats.* Ang. *A weauer.*] Cicero pro Plancio: Si pro fabro aut textore emimus. Iuven. Satyr.9: -pingues aliquando lacernas Munimenta togæ, duri crassiq; coloris, Et malè percussa textoris pectine Galli.

Textrix, f t. Mulier textorię artis perita [ארגת orógheth. ὑφαντρία. Gall. *Tissirande* Ital. *Vna tessira.* Ger Ein Wäberin Hisp. *La que texe, texedora.* Pol. Tkaczka. Vng Zȯnȯ aczony. Ang *She that weaueth.*] Tibul. lib.2. Eleg 1: Atq; aliqua assiduè textrix operata Minervam Cantat.

Textrīnă, næ, pen.prod. f.p. Officina textoris, textrinum, [ἱστουργεῖον Gall. *Louuroir d'vn tisserand.* Ital *Teßitora* Ger Wäberstuben. Hisp *Lugar donde texen.* Pol. Tkalnia. Vng *Takats mwhely.* Ang. *A weauers shope or work house.*] Cic.5. Verr. Nulla domus in Sicilia locuples fuit, ubi iste textrinam non instituerit ¶ In eadem significatione legitur & textrinum Cic.5. Verr Quod tamen oppidum isti per triennium textrinum ad muliebrem vestem faciendam fuit. ¶ Textrinæ item vocabulum existimant nonnulli pro ipsa arte textoria aliquando accipi, citantes locum Plinii ex lib 11, cap.24, ubi sic legitur: Quàm non ad hoc videtur pertinere cribrata pexitas, & quadam polituræ arte ipsa per se tenax ratio textrinæ. Emendatiora tamen Plinii exemplaria, tramæ hoc in loco, non textrinæ, legendum ostendunt.

Textūră, ræ, f.p. Ratio ipsa texendi. [ὕφασμα, πλοκή, πλέγμα.

Gall. *Tiſſure, ou tiſſement.* Ital. *Teſtura.* Ger. Wäbung/ flechtung in einander. Hiſp. *Obra de texer.* Pol. *Tkanie.* Vng. *Zwues takatſag.* Ang. *A weauing.*] Lucret. lib. 3: Quàm tenui conſtet textura, quamq; loco ſe contineat parvo.

T ante H.

Thalamegos, pen. prod, θαλαμηγὸς, Navis genus. Athenæus, Aedificavit Ptolemæus Philopater navē etiam fluvialem, quę thalamegos vocabatur. Longitudo ejus ſemiſtadium: latitudo quę eſſet ampliſſima triginta cubitis: altitudo cum ſuggeſtu tabernaculi paulò minor quadraginta cubitis: figura ejus neq; longis navibus, neq; rotundis aſſimilis.

Thălămus, penult. corr. m. ſ. [חֻפָּה *chúppáh.* θάλαμος. Gall. *Chambre à coucher.* Ital. *Camera da ſpoſo ò de ſpoſa.* Ger. Die ſchlaffkammer der Eheleuten. Hiſp. *La camara y cama donde ſe ayuntan los deſpoſados.* Pol. *Komara gdzie pokł adaią zewicha.* Vng. *Agyas haz.* Ang. *A chamber to lye in.*] Commune conjugis utriuſque cubiculum. Virgil. 9. Aeneid. Ferreiq; Eumenidum thalami, & diſcordia demens. ¶ Per translationem pro ipſis nuptiis atque adeò pro ipſo connubii jure accipitur. Idem 6. Aeneid. Hic thalamum invaſit natæ, vetitoſq; hymenæos. Idem Aeneid. 4: Non licuit thalami expertem ſine crimine vitam Degere more feræ? Ovid. 10. Metamorph. -ſine conjuge cælebs Vivebat, thalamiq; diu conſorte carebat. Idem 1. Amor. Eleg. 8: Hæc ſibi propoſuit thalamos violare pudicos. ¶ Thalamus pro alveolis apium. Virgil. 4. Georg. Pòſt ubi jam thalamis ſe compoſuêre, ſiletur In noctem. ¶ Hinc Epithalamium, carmen nuptiale.

Thălaſſĭcus color: id eſt, Marinus. [θαλασσιδὴ χρῶμα. Gall. *De couleur de mer, comme bleu ou pers.* Ital. *Di colore di mare.* Ger. Meerfarb / oder waſſerfarb. Hiſp. *De color del mar.* Pol. *Wodnež farbi.* Vng. *Tenger szin.* Ang. *Sea colowred.*] Qui ſimilis eſt fluctibus marinis. Græci enim θάλασσαν mare dicunt. Plaut. Neſcio quis tecum incedit ornatu quidem thalaſſico. Idem Mil. Palliolum habeas ferrugineum: nam is color thalaſſicus.

Thălaſſĭnŭs, a, um, pen. cor. ejuſdem ſignificationis. Lucretius libro 4: -terituṙq; thalaſſina veſtis. Hoc eſt, cærulei coloris, & marini.

Thălaſſĭo. Vide TALASIO.

Thălaſſŏmĕlī, θαλασσόμελι, Medicamentum quod fit æquis portionibus, maris, mellis, imbris, fictiliq; vaſe depicato conditur. Plinius libro 13. capite 6: Inveteratur quod vocatur thalaſſomeli æquis portionibus maris, mellis, imbris, &c. Accuratiorem hujus medicamenti confectionem vide apud Dioſcorid lib. 5. cap. 17.

Thălaſſŏmĕtră, θαλασσομέτρης, Maris menſor.

Thălictrum, θαλίκτρον, Dioſcoridi, Herba foliâ coriandri habens, pinguiora paulò, caulem papaveris. Plin. lib. 27. cap. 13.

Thăllī, [θαλλοὶ. Ger. Rängel/ oder die mittelſten ſtengel im knoblauch/ Zwibeln/ vnd andern.] In porris & cæpis, & allio, medii ſtipites dicuntur: à θάλλειν: id eſt, vireſcere. Colum. lib. 11. cap. 3: Thalli cæparum ventis proſternentur, totumq; ſemen excutietur. ¶ Thalli item dicuntur rami lauri, vel olivæ, ſemper virentes.

Thăllŏphŏrī, θαλλοφόροι, dicti qui Athenis in Panathenæis oleæ ramos geſtabant. Erant ii utplurimum ſenes. Vnde per jocum thallophori dicuntur, qui ad munera obeunda ſunt inutiles.

Thanatos, Latinè, mors dicitur, à quo Athanatos, immortalis.

Thăpſĭă, θαψία, Frutex eſt tota ſpecie ferulæ ſimilis, graciliore tamen caule, folio fœniculo ſimili, umbellas habens in ſingulis germinibus anetho ſimiles, & in iis flotem luteum: ſemen autem modicè latum, minus quàm ferulæ: radix eſt prægrandis, intùs candida, foris nigra, craſſiore cortice veſtita, & acris. Colligitur ex ea liquor ejuſdem nominis, effoſſa circa eam terra, vulneratoq; cortice. Dicta Thapſia à Thapſo inſula, in qua primùm creditur inventa. Vide Plin. lib. 13. cap. 22. & Dioſc. lib. 4.

Theamedes, θεαμήδης, Lapis contrariam magneti habens naturam. Nam ut ille ferrum occulta quadam naturę vi ad ſe attrahit, ita theamedes reſpuit, repellitq;. Plin. lib 36. cap. 16.

Thĕātrum, tri, n. ſ. [θέατρον. Gall. *Theatre* Ital. *Teatro.* Ger. Ein halb rund Schawhauß/ ſpythauß/ ſchawplatz. Hiſp *Teatro, lugar hecho en forma de media luna para juegos.* Pol. *Dom dlia gier pokazowania.* Vng. *Iatek nizò epulet, hely.* Ang. *A ſcaffold or ſtage where to behold playes.*] Aedificium in hemicycli ſpeciem factum, ad videnda ſpectacula idoneum: ἀπὸ τοῦ θεᾶσθαι, hoc eſt ſpectando dictum. Virgil. 1. Aeneid. -hîc alta theatris Fundamenta locăt alii. Ovid. 2. Amor. Eleg. 7: Sive ego marmorei reſpexi ſumma theatri. Plinius lib. 11. cap. 51: In theatrorum orcheſtris ſcobe, aut arena ſuperjecta devoratur vox. ¶ Aliquando tamen ponitur pro ſpectaculo. Martial. libro 1: Quicquid in Orpheo Rhodope ſpectaſſe theatro Dicitur, exhibuit Cæſar Arena tibi. ¶ Aliquando pro multitudine ſpectante: ut Magno theatro hæc acta ſunt: id eſt, multis ſpectantibus. Cicero 3. de Orator. Si in his paulum modò offenſum eſt, theatra tota reclamant. ¶ Verſari in theatro, per tranſlationem, pro eſſe in aliquo loco cōſpicuo, in luce, in omnium oculis. Cicero in Verr. act. ult. Sic obtinui. Quæſturam in provincia Sicilia, ut omnium oculos in me unum conjectos arbitrer: ut me, Quæſturamq; meam, quaſi in aliquo orbis terræ theatro verſari exiſtimarem.

Thĕātrum, Spectandi locum in theatro ſenatores in imis gradibus ante omnes habuerunt: quod inſtituêre curules ædiles cenſorum juſſu, Attilius Serranus, & L. Scribonius Libo. fecit poſtea ſua lege L. Roſcius Otho, Ciceronis ætate, alteram in populo diſtinctionē: tulit enim, ut equeſter ordo ſeorſum à plebe in XLIII. gradibus ſederet, iis tamen equitibus exceptis, qui ſive ſuo, ſive fortunę vitio decoxiſſent, cui generi certum locū aſſignavit, pœna irrogata, ſi in XIIII. ſediſſent: hinc illud in Antoniū, oratione 11: Tenésne memoria, te prætextatum decoxiſſe: Patris, *inquies*, iſta culpa eſt, concedo: illud tamen audaciæ tuæ, quod ſediſti in quatuordecim, quum eſſet lege Roſcia decoctoribus certus locus conſtitutus: quanvis quis fortunę vitio, non ſuo, decoxiſſet. primùm igitur ſenatores in ſedilibus circo proximis conſidebāt. ſecundo loco proximè ſediſſe equites putabam, quū exceptis magiſtratibus & ſenatoribus & magiſtratibus dignitate anteirēt: ſed à Cornelio Tacito monitus, opinionem mutavi: is enim, ſediſſe quidē in XIIII. ordinibus equites narrat, non tamen ante plebem, ſed confusè, tantùm ut XIIII. ordines haberent. Hero, inquit lib. XV. equitum Romanorū locos ſedilibus plebis antepoſuit apud circum: nam ad diem indiſcreti ibant: quia lex Roſcia nihil, niſi de XIIII. ordinibus ſanxit. Ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Thĕātrĭdĭum, n. ſ. [θεατρίδιον. Gall. *Petit theatre.* Ital. *Piccial theatro.* Ger. Ein ſchawbeühtlin. Hiſp. *Pequeño theatro.* Pol. *Miejſce dliagier.* Vng. *Iatek nizò helyetske, epuletetske.* Ang. *A litle ſcaffold or ſtage.*] diminutivum forma Græca à theatro deductū. Varro lib. 3. de Re ruſtica: Inter has & exteriores gradatim ſubſtructum, ut theatridium aviumutuli crebri in omnibus columniś impoſiti, ſedilia avium.

Thĕātrālĭs, le, om. t. Theatricus, ſeu quod ad theatrū pertinet. [θεατρικὸς. Gall. *De theatre.* Ital. *Di teatro.* Ger. Des Schawhauſes oder ſchawplatzes. Hiſp. *Coſa de teatro.* Vng. *Iatok nizò helyhez valo.* Ang. *Belonging to a ſcaffold.*] Vnde dicimus theatralia ſpectacula. Cicero pro Sextio: Theatrales gladiatoriq; conſeſſus dicuntur omnino ſolere levitate nonnullorum eruptos plauſus exiles & raros excitare. Tacitus li. 1: Erat in caſtris Percennius quidam, dux olim theatralium operarū. Humanitas indecora, & theatralis. Quint. lib. 2. cap. 2.

Thĕātrĭcŭs, a, um, [θεατρικὸς. Gal. *De theatre.* Ital. *Di teatro.* Ger. Des ſchawhauſes. Hiſp. *Coſa de teatro.* Vng. *Iatek nizò helhes valo.* Ang. *Of a ſcaffold.*] Quod ad theatrum pertinet: ut, Plauſus theatrici Spectacula theatrica.

Thebăĭdes, ſive Thebaĭcæ, θηβαΐδες, Palmulę ſunt áridiores, quemadmodum & Arábicæ, macro corpore, exiles, & vapore aſſiduo, cruſta verrùs quàm cute obductæ, Iudaicis (ut inquit Strabo) ſuaviores, etiamſi duriores. Gignuntur in Thebaide Aegypti regione, Aethiopiæ contermina: unde & nomen acceperunt. Vide Plin. lib. 13. cap 4.

Thĕcă, f. p. [אוֹצָר *otsár* בְּדָבָה *nadhár nidnéh*: תְּעָר *tuhár.* θήκη. Gall Eſtuy *de quelque choſe que ce ſoit.* Ital. *Vagina.* Ger. Ein gehaltnuß/ futer/ truggen/ laden Hiſp. *Lugar donde algo ſe guarda.* Pol. *Oſtrz, nożni, pochwi.* Vng Tok. Ang *A caſe, ſheth or ſcabberd.*] Vagina, loculus in quo aliquid recōdimus: ut Theca calamaria, theca numiaria, theca vaſorum. Varro lib. 1. de Re ruſtic. cap. 48: Proinde ut grani theca fit gluma, & apex ariſta. Martial. lib. 17: Sortitus thecam calamis armare memento: Cætera nos dedimus, tu leviora para. Cic. ad Attic. lib. 4: Quare in hoc thecam numinariā ne retexeris: in aliis eris cautior. Idem 6. Verrina: Qui videret equum Trojanum introductum, urbē captam eſſe diceret: efferri ſine thecis vaſa: extorqueri alia de manibus mulierum.

Thĕlўgŏnum, [θηλύγονον. Ger. Einblat/ wie etlich meynen.] Herba habens uvas floribus oleæ ſimiles, ſed aliquanto pallidiores. Plin. lib. 27. cap 8. ¶ Eſt & alia cratægonos, quæ thelygonos vocatur, differentia intelligitur lenitate guſtus. Vide ARSENOGONON.

Thĕlўphŏnŏn, [θηλύφονον. Ger. Ein gifftig kraut/ wird in etlichen Gepürgen in Gaſſoy Tora genannt/ darmit die Jäger die pfeyl vergifften.] Herba ab aliis ſcorpion vocatur, propter ſimilitudinem radicis, cujus tactu moriuntur ſcorpiones. Plin. lib. 25 cap. 10.

Thĕlўptĕrĭs, hujus Thelypteris, pen. cor. f. t. [θηλύπτερις. Ger. Farnkraut/ das weibte/ ohne ſtengel/ waldfarn.] Filicis ſpecies. Plin. lib. 27. cap 9: Alterum genus filicis *thelypterin* Græci vocant: alii *nymphæampterin.*

Thĕmă matis, θέμα, Latinè poſitum, ſeu poſitio dicitur. ¶ Sūt etiam themata mathematicorum apud Firmicum, affectiones natalitiæ, & quaſi poſituræ cœli, διαπλάσματα. ¶ Thema controverſiæ

controversiæ declamandæ argumentum. Quintil. lib. 7. cap. 2 Erat mihi curæ in cõtroversiis forensibus nosse omnia, quæ in causa versarentur. Nam in schola certa sunt & pauca, & ante declamationem exponuntur, quæ *themata* Græci vocant: Cicero proposita.

Thēnsæ. [Ger. Ein Baar darauff man Heylthumb vnd Bildtnussen tregt.] (ut docet Asconius) Sunt sacra vehicula, cum pompa ordinum & officiorum: sic dictæ quòd ante eas linteа tendũtur, quæ gaudent manu tenere & tangere qui eas deducant. *ἱερὰ ζόβγη*. Vel *ἀπὸ τοῦ θεῖν*: id est, à re divina, & sic per th scribitur. Cicero de Aruspicum respõsis: Te appello, Lentule, cujus sacerdotii sunt thensæ, curricula, præcentio, ludi, libationes. Livius libro 5: Quæ augustissima vestis est, thensas ducentibus, triumphantibusve, ea vestiti medio ædium eburneis sellis sedere.

Thĕŏgŏnĭă, *θεογονία*, Deorum origo: quo nomine extat opus Hesiodi, deorum genealogias explicans. Cic. 1. de Nat. deorum: Quum verò Hesiodi Theogoniam: id est, originem deorum interpretatur, tollit omnino.

Thĕŏlŏgŭs, gi. m. s. [*θεολόγος*. Gall. *Theologien*. Ital. & Hisp. *Theologo*. Ger. Ein Gelehrter der geschrifft Gottes/ der auß Heyliger Geschrifft von Gott vnd Göttlichen dingen lehren vnd handlen kan. Pol. *Wpisowse swiętym nauczony*. Vng. *Zent iras tudo*.] Ang. A *theologe*.] Philosophus circa rerum divinarum cognitionem versans. Cic. 3. de Nat. deorum: Principio Joves tres numerant ii, qui theologi nominantur.

Thĕŏlŏgĭă, s. p. [*θεολογία*. Gal. *Theologie*. Ital. & Hisp. *Theologia*. Ger. Verstand oder wissenheit der geschrifft Gottes. Pol. *Pysma swietego rozumienie*. Vng. *Zent iras, isten fitól valo kezel*. Ang. *Theologie, deuinitie*.] Prima philosophiæ pars, quæ versatur circa Dei, & rerum divinarum contemplationem.

Thĕombrŏtĭŏs, *θεομβρότιον*, Herba magica, qua Persarum reges adversus omnia cùm animi, tum corporis incommoda utebantur. Plin. lib 24 cap. 17: Theombrotium triginta schœnis à Choaspe nasci, pavonis picturis similem, odore eximio. Hanc autem regibus Persarum comedi aut bibi cõtra omnia corporum incommoda, instabilitatemq; mentis, eandem denique semnion à potentiæ majestate appellari

Theoninus, Adjectiv. à nomine proprio Theon: ut Dente Theonino rodere, Horat.

Thĕōrēmă, matis, n. t. Latinè, Speculatio, cõmentatio. [*θεώρημα*. Gall *Contemplation*. Ital *speculatione*. Ger. Ein blosse beschawung/ oder nachsinnung des gemüts. Hisp *Contemplacion*. Pol. *Na vmyslne rozważanie*. Vng. *El melkòdes gandolat*. Ang. *Contemplation, a beholding*.] Cic. de Fato: Etenim si est divinatio, qualibusnam à præceptus artis proficiscitur? Præcepta appello, quæ dicuntur Græcè *θεωρήματα*.

Thĕōrētĭcē, *θεωρητικὴ*, Ars quæ nullum exigens actum, ipso rei, cujus studium habet, intellectu contenta est. Quintil. libro 2. capite 18.

Thĕōrĭă pen. acuta, *θεωρία*, Speculatio, meditatio, contemplatio, *ἀπὸ τοῦ θεωρεῖν*, quod est animo contemplari.

Theos. *θεὸς*, Deus, à quo multa per compositionem fiunt.

Thĕŏtŏcŏs. dum accentu in penultima. [*θεοτόκος*. Pol. *Bogarodzica*.] Virginis matris epitheton est, quod Latinè *Deiparam* vertere possumus. Cõtrà Theotocos accentu in antepenultimã trãslato, *θεότοκος*, passivam habet significationẽ, idem valens quod ex Deo natus. Verùm hujusmodi dictiones merè Græcas, quæ nostris literis scribi non consueverunt, satius fuerit è Græcolatino Lexico petere: quum huc nihilo magis pertineant quàm Latinarum vocum significationes ad Græcorum Lexica.

Thērĭăcē, es, sive Theriaca, cæ, f. p. [*תְּרִיאַק tsrí. θηριακὴ, ἡ θηριακὸς τύ*. Gall. *Thriacle*. Ital. *Thriaca*. Ger. Thiriack Hisp. *Atriaca*. Pol. *Dryakiew*. Vng. *Tőriek*. Ang. *Threakle, a sort of medicament against all venime*.] Medicamentum præstantissimum, multis ex simplicibus conflatum, singulare adversus venena omnia remedium. Dicta Theriaca *ἀπὸ τῶν θηρίων*: hoc est, à venenatis bestiis, sive quòd illarum carnes recipiat hæc compositio (fit enim ex viperina carne) sive quòd earum venenis adversetur. Plinius certè Theriacam ab effectu non à materia videtur appellasse, non unam ejus conficiendæ rationem præscribens, cui tamen nulla admiscet venena. ¶ Quin & vitis quoddam genus in Thasso nascens, *Theriacen* appellat, nõ aliam ob causam, quàm quòd venenatis omnibus videatur resistere. Vide ipsum lib 21 cap 21. & lib. 14. cap. 18.

Theriotrophion, pen. prod. [*θηριοτρόφιον*. Gall. *Vn parc à nourrir bestes sauuages*. Ital. *Viuaio, barco*. Ger. Ein Thiergarten. Hisp. *Biuar, donde se crian animales*. Pol. *Zwierzyniec*. Vng. *Vad kert*. Ang. *A park to feed wild beastes in*.] Vivarium, in quo feræ aluntur. Varro lib 3. de Re rustic. Sylva erat (ut dicebat) supra quinquaginta jugerum, macceria septa, quod nõ leporarium, sed theriotrophium appellabat.

Thĕrĭomă, pen. prod. n. t. [*θηρίωμα*. Gall. *Vn vlcere appellé sic*. Ital *Fistola* Ger Feigwartzen. Hisp. *Llaga que haze materia*. Pol. *Wrzod*. Vng *Torongy*. Ang *A disease in the fundament called the pyles*.] Vlcus virilium, interim & sedis, & partium aliarum, multo ac nigro sanguine, mali odoris atra fit caro, & corroditur. Ex quo nasci quandoq; solet herpes esthiomenos. Ita vocatur ulceris genus, quod serpendo corpus ossa usq; devorat, inæquale, ac cœno simile.

Thĕrĭŏnārcă, *θηριονάρκη*, Frutex est subherbaceus, roseo flore: inde nomen habens, quòd torporem afferat serpentibus, quasi *θηρίων νάρκη*. Vide Plinium lib. 25. cap 9.

Thĕrĭstrum, [*תרס redhidh. θέριστρον*. Ger Ein dünn zart kleid/ so die Weyber in grosser hitz tragen/ alß kuttel/ etc.] Velamen, vel vestis tenuis, qua utebantur mulieres Palæstinæ. Dictum Theristra: sive quòd eo *οἱ θερισταὶ*: hoc est, messores, uterentur: sive quòd *ὦν θέρει*: hoc est, æstate maximè usui esset.

Thĕrmæ, f. p [*θέρμαι*. Gall. *Estuues, baing*. Ital. *Stufe bagno*. Ger. Von natur warme Bäder. Hisp. *Banno ò estufas*. Pol. *Cieplice*. Vng. *Gőz fürdő, hewiz fürdő*. Ang. *Baynes, stewes, wathing places*.] Loca aquas habentia aut sponte naturę calentes, aut fornace calefactas, sudandi lavandive usibus depurata *ἀπὸ τῆς θέρμης*: hoc est, à calore, propriè tamen Thermas vocamus, quas sudandi gratia ingredimur: quæ Seneca Sudatoria vocat. Quid (*inquit*) cum sudatoris? Omnis sudor per laborẽ exeat. In quæ verò descendimus, ut lavemur, *Balneas* vocamus, & *Balnearia*, Græci *βαλανεῖον*. Quæ tamen differentia perpetua nõ est. Nam & thermas pro balneis legimus, in quibus aqua calida lavamur. Vide Vallam in Raudensem, & ea quæ suprà annotavimus in dictione BALNEAE. Martial. lib. 1: Hic ubi miraris velocia muneta thermas.

Thermŭlārum f. p. diminutivum. [*θερμαστήριον*. Gall. *Petites estuues, petit baing*. Ital *Piccola stufa, picolo bagno*. Ger. Ein kleine bad. Hisp *Pequeno banno ò estufa*. Pol. *Cieplyczka*. Vng. *Hewiz fürdőske, banyatska*. Ang. *Little stewes*.] Martial. lib. 11 secundo: Hetruscis nisi thermulis laveris Illotus morieris Oppiane.

Thermopola, æ, pen prod m. p. [Ger. Ein Bräter.]

Thermŏpōlĭum, [*θερμοπώλιον*. Ger Bräterey / Jarkuchen.] Taberna in qua potiones calidæ vendebantur. Plaut. in Curc. Tum isti Græci palliati, capite operto qui ambulant, semper videas bibẽtes in Thermopolio. Idem in Trinum. In thermopolio Condalium es oblitus.

Thĕrmŏpōtæ, *θερμοπῶται*, Qui calidam bibunt, unde Thermopotare verbum effinxit Plaut. in Trin. Postquam (*inquit*) thermopotasti gutturem, recipe te & recurre pede recenti: id est, postquam guttur calida potione oblectasti.

Thĕrŏdamas. *θηροδαμὰς*, quasi ferarum domitor.

Thēsaurŭs, ri, m s. [*אוֹצָר otsár. θησαυρός*. Gall *Thresor* Ital. *Teſoro*. Ger. Ein Schatz Bel Een Schat Hisp. *Teſoro eſcondido ſin dueno*. Pol. *Skarb*. Vng *Kents*. Ang. *A treasure, aboundance of riches*.] Est (ut Paulus Iureconsultus, de Acquirendo rerũ domi.) Nunquam (*inquit*) tam vetus depositio pecuniæ, ut ejus non extet memoria, & jam dominum nõ habeat. Sic enim fit ejus qui invenerit, quòd nõ alterius sit. Alioqui si quis aliquid lucri causa, vel metus, vel custodiæ cõdiderit sub terra nõ ipse thesaurus, utpote cujus etiã furtũ sit. Cic 6. Phil. Servus domini patrimoniũ circũplexus, quasi thesaurũ draco. Idem 1. de Divin. Respondit conjector thesaurum defossum esse sub lecto. Virg. 1. Aeneid. veteres tellure recludit Thesauros, ignotũ ærãti pondus & auri. ¶ Accipitur tamẽ thesaurus pro quibusvis divitiis repositis. Cic. in Epist. Non si Varronis thesauros haberẽ, tantos sumptus sustinere possem Suppeditare alicui aliquid de suis thesauris. Cic. 2. de Finib. ¶ Per translationem accipitur pro quodã quasi penu quarũvis rerũ repositarum. Quint lib. 2. cap. 7: Abundabunt aũt copia verborũ optimorũ & compositione ac figuris jam non quæsitis, sed sponte, & ex reposito velut thesauro se efferẽtibus. Cic 1. de Orator. Thesaurus rerum omnium memoria. ¶ Nonnunquam & in malam partem accipitur: ut, Thesaurus stupri, thesaurus mali. Plaut. in Amphit. Teneo thesaurum stupri Idem Merc. Eundem thesaurum huc apportasti mali. ¶ Thesauros carbones facti sunt, *θησαυρὸς ἀνθράκων ἦσαν*, proverbio in eos dici consuevit qui magnificis rebus expectatis, nihil nisi fumum reperiunt.

Thēsaūrārĭŭs, adjectivum: [*θησαυρικός* Gall *De threſor* Ital. *De teſoro*. Ger Des schatzes. Hisp. *De teſor* Pol. *Skarbowy* Vng. *Kents tarto*. An. *Of a treasure*.] ut Thesaurarii tures, apud Plaut. in Aulul.

Thēsaūrīzo, zas. [*אָצַר atsár. θησαυρίζω* Gall. *Thesaurizer*. Ital. *Thesaurizare* Ger Schatzen/ ein Schatz zusammen legen Hisp *Atesorar aquel teſoro*. Pol. *skarb zbieram*. Vng. *Kentſet gywytők Attig*. *To mak a treasure*.] Thesaurum colligo, repono Quod verbum frequẽter apud Ecclesiasticos scriptores occurrit, alioqui classicis linguæ Latinæ autoribus non receptum.

Thēsis, sis, [*θέσις*. Gal. *Queſtion, argument*. Ita *Queſtione, argumẽto*. Ger

to. Ger. Ein fürſatz/ſatzred. Hiſp. *Queſtion, argumento.* Pol. *Motwa do pytania.* Vng. *Diſputa laſra, veteke deſre ki ſratot kerdes.* Ang. *A generall queſtion or argument.*] Quæſtio, ſive argumentum, quod nobis tractandum diſputandúmve proponimus. Cicero in Top. propoſitum interpretatur. ¶ Propriè autem theſis (ut Rhetores utuntur) eſt quæſtio generalis & infinita, nullis perſonæ, loci aut temporis circunſtantiis limitata. In quo differt ab hypotheſi, quòd ea ſit quæſtio definita, certis ſq; perſonis, temporibus, & locis propria. Vt ſi hoc modo proponamus: Sítne omnino ducēda uxor, theſis erit. Sin id de uno quopiam peculiariter quęramus, aut loci, temporísve circumſtantiis reſtringamus, hoc modo: Sítne Catoni ducēda uxor Martia, eo tempore, quo omnia flagrant civili bello: jam dicenda erit hypotheſis. Cic. de Orat. Orator à propriis perſonis & tēporibus ſemper, ſi poteſt, avocat controverſiam. Latiùs enim de genere, quàm de parte diſputare licet: ut quod in univerſo ſit probatum, id in parte ſit probari neceſſe. Hæc igitur quæſtio à propriis perſonis ad univerſi generis rationem traducta appellatur theſis.

Theſmŏthĕtæ, [תחוקקים *mechokekim.* Θεσμοθέται.] Magiſtratus apud Athenienſes, à legū latione ita appellati: qui ætate & uſu docti, domi jura dabāt, querelas accuſationesq; cognoſcebant, deq; controverſiis æquo examine decernebant, quotannis quoq; leges recognoſcebant, emendabantq;, & ad congruentiam ſenſumq; conſentaneum reducebant.

Thēta, θῆτα, Nomen eſt literæ Græcæ, quę apud nos valet th aſpiratum. Hæc in Græcorum judiciis nota erat condemnationis, quemadmodum apud Latinos C, quòd ea ſit prima littera in dictione θανάτου, quæ illis mortē ſignificat. Huc alluſit Perſ. Satyr. 4: Et potis es vitio nigrum præfigere theta.

Thlāſpī, ſive Thlaſpidion, ſive Thlaſpe, es, [θλάσπι, ἡ θλασπίδιον Dioſcoridi, θλάσπη Galeno. Ger. Gartentreß/wie etlich wöllen: iſt aber ein wild treſſig geſchlecht. Pol. *Kokoſzka, tobol'ki,* minimum vocatur *zak.*] Herba eſt, quam vulgus herbatiorum *naſturtium teckorum* vocat. Dictū thlaſpi ἀπὸ τῦ θλᾶν, quod eſt contundere, ſive confringere: eò quòd ſemen lenticulæ ſit ſimile, ſed infractum. Eſt & thlaſpi alterum, quod nōnulli ſinapi Perſicum appellant. Vide Plin. lib. 27. cap. 13.

Thlaſias, æ, dicitur à lurecōſultis qui teſticulos habet fractos & contuſos, ἀπὸ τῦ θλάσεως: id eſt, contuſione. Dicitur & Thladias. [מרוח אשך *meróach éſchech* מעוך *mahuch.* Pol. *Maiaci iadra zgniecżione.*]

Thlibĭas, æ, Item ſpecies ſpadonum eſt: & dicitur is, cui teſticuli attriti ſunt. ἀπὸ τῦ θλίψεως: id eſt, contritione. Theophil. §. Sed & in Inſtitut. [כתורת *chathúth.* Pol. *Tł'uczen.*]

Thŏs, ois, θώς. Lupi genus cæteris procerius, crurumq; levitate diſſimile, velox ſaltu, venatu vivens, innocuum homini, per hyemes hirtum, æſtate nudum. Autor. Plin. lib. 8. cap. 34.

Thŏlŏs, [θόλος. Ger. Der ſchloſſtein/darein die creützpoſtē gehen in einem Gewelb/alß in den Kirchen: Item, ein Schilt oder ſonſt etwas/daran die alten jhre Gaaben vnd ſchenckinen/ſo ſie Gott auff opfferten/hiengen.] Propriè erat umbilicus teſtudinis in templis, ex quo donaria ſuſpendi ſolebant. Virgil. lib. 9: - ſi qua ipſe meis venatibus auxi, Suſpendíve tholo, aut alta ad faſtigia vexi. Ovid. lib. 6 Faſt. Mox didici curvo nulla ſubeſſe tholo.

Thōrāx, cis, m. t. [חזה *chazèh.* θώραξ. Gall. *Poitrine.* Ital. *Petto* Ger. Die Bruſt/der ober leib vom Halß an biß auff dē Bauch. Hiſp. *Hueco del cuerpo del hombre, peto.* Pol. *Pierſy.* Vng. *Mely.* Ang. *The bulk or breaſt of a man.*] A' medicis, & rei anatomicæ peritis dicitur pars corporis ab ipſis clavibus uſq; ad diaphragma, coſtis undique circunſcripta, partesq; vitales continens. Vnde quum apud Plinium Celſúmve legimus medicamentum aliquod vitia pectoris purgare, intelligere debemus concavitatem illam, quæ intra ſeptum pectoris continetur. ¶ Accipitur item pro quovis munimento pectus tegente, ſive illud laneum ſit, ſive ferreum, ſive ex alia materia confectum. [שריון *ſchirjón.* Gall. *Halecret & autre armure de corps, anime.* Ital. *Pettorale, giuppone, giaco, coraẓza, coraẓzina.* Ger. Ein Brunſtharniſch/trebs/bruſtblech. Hiſp. *Las coracas, ò el jubon.* Pol. *Kabat, karaczina.* Vng. *Mely vas.* Ang. *A breaſt plate, corſelet, all maner of armour of the bodie.*] Virgil. 10. Aeneid. - thoraca ſimul cum pectore rupit. Idē 11. Aeneid. - thoraca indutus ahenis Horrebat ſquamis. Plin. lib. 7. cap. 20: Nos quoq; vidimus Athanatum nomine, prodigioſę oſtentationis quingenario thorace plumbeo indutum, cothurnisq; quingentorum pondo calciatu per ſcenam ingredi. Laneus thorax Sueton. de Auguſto: Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, & ſubucula, thorace laneo, & femoralibus & tibialibus muniebatur.

Thorācātus, [θωρακοφόρος. Gall. *Veſtu d'vn halecret.* Ital. *Armato di coraẓza.* Ger. Der ein Brunſtharniſch oder trebs anhat. Hiſp. *Armado de coraças.* Pol. *Wkaracznie obleczoni.* Vng. *Mely vasban öltözöt.* Ang. *That weareth a breaſt plate.*] Qui thorace indutus eſt. Plin. lib. 35: Parrhaſius pinxit Navarchum thoracatum.

Thrācĭās, θρακίας Dioſcoridi, vel Thracius lapis, Silex eſt tam admirabilis naturę, ut aqua madefactus accendatur, oleo autem affuſo reſtinguatur. Ita dictus (ut Nicandro placet) eo quòd in Ponto Thraciæ flumine inveniatur. Vide Gal. lib. 9. Simpl. & Dioſcor. lib. 5.

Threcĭdĭca, pen. corr. threcidicorum, n. ſ. Arma gladiatoria, Cicero.

Thrēnōdĭă, θρηνῳδία, Cātus lugubris: quo genere primus omniū Simonides uſus fertur apud Græcos. [Pol. *Smutna pieſni.*]

Thrĭdacĭas, θριδακίας, Mandragora fœmina, à lactucarum ſimilitudine, quas θριδάκας vocant Græci, nomine impoſito. Autor Dioſcor. lib. 4 cap. 17.

Thrīps, [עש *haſch.* θρίψ. Gal. *Teigne, petis ver qui s'engendre dans le bous, & le mange.* Ital. *Tarlo, tarma.* Ger. Ein holtzwurm. Hiſp. *El guſano que roe la madera.* Pol. *Robak drzewo wierzący.* Vng. *Zu.* Ang. *A worme engendred in wood.*] Teredinis genus, lignū erodens, culici non diſſimile. Autor Plin. lib. 16. cap. 41.

Thrŏnŭs, m. ſ. [כסא *chiſſé.* θρόνος. Gall. *Throſne, chaiſe.* Ital. *Seggio, ſedia, carriega, catedra.* Ger. Ein Thron/ein herrlicher Stul oder ſitz. Hiſp. *La ſilla, ò ſilla real.* Pol. *Krolieweski ſtolicc.* Vng. *Kiralyi zek.* Ang. *A throne.*] A' noſtris ſedet, ſive ſolium dicitur. Quanvis in ſcripturis ſacris throni quandoq; non pro cathedris, ſed pro virtutibus aliquibus cœleſtibus, in quibus Deus ſemper ſedeat, quaſi in quadriga ſua ponatur.

Thryăllĭs, hujus Thryallidis, f. t. [θρυαλίς. Ger. Ein gattung Wallkrauts.] Genus herbæ, quæ aliàs Lychnitis dicitur, folia habens terna, aut quum plurima, quaterna, craſſa, pinguiaq;, ad lucernarum lumina apta. Vide Plin. lib. 25. cap. 10.

Thūnnŭs, [Ger. Ein groſſer Meerfiſch/wird von den Welſchen *Thunum* genannt.] (ſic enim antiqui ſcribebant, qui nullam recipiebant literam peregrinam) Vide THYNNVS.

Thurĭanus, Genus eſt piſcis marini, quē alii xiphiam vocant. Plin. lib. 32. cap. 11.

Thus, thuris, n. t. [לבונה *lebonáh.* λίβανος. Gall. *Encens.* Ital. *Incenſo.* Ger. Weyrauch. Hiſp. *El encienſo.* Pol. *Kadzidło.* Vng. *Tömien.* Ang. *Frankenſence.*] Lacryma eſt exiguæ arbuſculæ, uni terrarum Arabiæ conceſſæ, gratiſſimum in ſacrificiis deorum ſuffitū præbens: unde etiam nonnulli nomen accepiſſe exiſtimant ἀπὸ τῦ θύειν, quod eſt ſacrificare. Alii Latinam vocem eſſe putant, a tundendo dictam: unde & citra aſpirationē ſcribere malunt. Sed de hoc latiùs infrà ſuo loco in TVS.

Thya, θύα, Arbor odorifera, quæ notiore nomine cedrus, & ab Homero trogete dicitur, teſte Plin. lib. 15. cap. 16.

Thўăſĭs, m. ſ. θυασος, Saltatio, ſive chorea dicitur, quæ Baccho exhibebatur: à verbo θυάζειν, quod eſt Orgia celebrare. Virg. 5. Eclog. Inſtituit Daphnis thyaſos inducere Baccho.

Thўītes, pen. prod. θυίτης, Genus eſt lapidis duriſſimi, ex quo mortaria fieri conſueverunt: unde & à Plinio lapis mortariorum vocatur: & à Græcis θυίτης: quibus θυία mortarium eſt.

Thymāllŭs, Genus piſcis pretioſi, de quo Ambroſius lib. Hexam. Neq; te inhonoratum noſtra perſecutione thymalle dimittam, cui à flore nomen inolevit, ſeu Ticini unda te fluminis, ſeu amœni Atheſis umbra nutrierit, flos es. Quid ſpecie tua gratius? quid ſuavitate jucundius? quid odore fragrātius? Quod mella fragrant hoc tu corpore tuo ſpiras.

Thymbrā, brę, f. p. [θύμβρα Dioſcoridi. Gall. *Sarriette.* Ital. *Satureia herba.* Ger. Gebeney/oder ſaturey/gartenyſop. Hiſp. *Axedrea yerua.* Pol. *Cambr.* Vng. *Meh fw.* Ang. *Sauerie.*] Herba eſt ſatis nota, quā Latini cuniculam appellāt, apibus gratiſſima: unde etiam ſcriptores rei ruſticæ circa alvearia ſerendam præcipiunt. Virg. 4. Georg. - & graviter ſpirantis copia Thymbræ. Duæ aūt ſunt thymbræ ſpecies, ſativa, & agreſtis: illa condimentis gratior, quæ & Satureia dicitur: hæc medicinæ utilior.

Thўmĕlē, pen. corr. [חלל *mighdál.* θυμέλη. Gall. *Chaiſe, pulpite.* Ital. *Pergamo, pulpito, pergolo.* Ger. Ein hoher ſtul auff einer brügę/auff welchem in den ſchawſpilen das vndergefecht gehalten ward.] Hiſ. *Pulpito ò predicatorio.* Pol. *Ganekdlia kugliarzow.* Vng. *Prædikalo zek.* Ang. *A pulpet.*] Pulpitum erat in orcheſtra altum pegma, in quo chorus Tragœdiarum, & Comœdiarū quoad Comœdiæ chorum habuerunt, cæteriq; perſonā non habentes, fabulæ ſubſerviebant: hiſtrionibusq; in ſcenam abditis, populum geſticulatione retinebant. ¶ Eſt præterea Thymele nomen notiſſimę ſaltatriculæ, cujus geſticulatione Domitianus impensè fertur delectatus. Martialis lib. 1: Qua Thymelem ſpectas, derifor emq; Latinum, Illa fronte, precor, carmina noſtra legas. Vide de hoc plura in Annotationibus Vivis in Auguſtinum de Civitate Dei

Thўmĕlĭci, θυμελικοί, Dicūtur geſticulatores, qui in pulpito orcheſtræ, quod thymelem vocabant, fabulæ ſubſerviebant, & hiſtrionibus in ſcenā abditis populum geſticulatione retinebant. [Pol. *Czi ktorzy ł'atkę pokazuią.*] Meminit horum Vitruvius, diverſoſq; eos facit à ſcenicis. ¶ Thymelici ſunt οἱ ἐν τοῖς κατακεκλιμένοις τῷ τέχνῳ ἐπιδεικνύμενοι, inquit Suidas: id eſt, qui perſonati artem oſtentant. Eſt enim θυμέλη locus editior, ubi actores ſaltabant. Scenici enim dicebantur hiſtriones, qui in ſcena

fcenã fabulam agebant: thymelici vetò, qui perſonam ex fabula non habentes, ante ſcenam in orcheſtra ſaltabant, & ſcenæ ſubſerviebant.

Thўmĭāmă atis, n.t. [קְטֹרֶת kətóreth. θυμίαμα. Gall. *Encenſement, parfum.* Ital *Perfumo, perfumego.* Ger. Ein heritlicher vnd tieblicher rauch. Hiſp. *Sahumerio.* Pol. *Kadzenie barzo wdzięczne.* Vng. *Fwſtölés.* Ang. *A ſweet perfume.*] Suffitus, vaporatio, ſuffimentum, ἀπὸ τῦ θυμιᾶν, quod eſt vaporare, ſuffire.

Thўmĭā-tĭum, Thuribulum, vel etiam locus in quo ſuffitus ſolet adoleri.

Thўmŭs, vel Thymum, [θύμον. Gall. *Du thym.* Ital. *Timo herba.* Ger. Welſcher quendel/ thymchen vnd jmmentraut. Hiſp. *Tomillo yerua.* Pol. *Dzięcielina.* Vng. *Meg fw.* Ang. *Time herbe.*] Virgil. 3. Eclog. Dumq; thymo paſcentur apes, dum rore cicadæ. Horat. 2. Carm. ut apis Matinę Grata carpentis thyma per laborem. Sunt autem thymi duo genera, album ſcilicet, & nigrũ. ¶ Vnde Bithymum mel, quod ex utroq; thymo collectum eſt, Plin. lib. 11. cap. 16. ¶ Thymus item, ut inquit Iulius Pollux, verrucula eſt, Ægyptiæ fabæ magnitudine, ſcabra, & ſubrubens ſanguine, cujus ſumma pars (ut Celſus inquit) florẽ thymi repræſentat, in genitalibus, ſede, feminibus, palmis, & inferioribus pedum partibus naſcens. Vide Plin. lib. 12. cap. 10.

Thўmītēs. pen. prod. [θυμίτης. Gall. *Vin de thym.* Ital. *Vino de tymo.* Ger. Welſch quendelwein. Hiſp. *Vino de tomillo.* Pol. *Wino dzięcielinowe.* Vng. *Meg fwoes hor wrmbs hor.* Ang. *Wine of time.*] Vinum thymo conditum: ea forma dictum, qua Abſinthites, & Abrotonites: de quo Col. lib. 12. cap. 36.

Thўmĭnŭs, adject. Quod ex thymo factum eſt. [ὁ θυμίτης. Gall. *Fait de thym.* Ital. *Fatto di time.* Ger. Auß Welſch quendel gemacht. Hiſp. *Hecho de tomillo.* Pol. *Zdzięcielinié wczinion.* Vng *Meg fwbõl tſinalt.* Ang. *Made of time.*] Colum. lib. 6. cap. 33: Cum melle Attico, vel ſi id non eſt, utiq; thymino celeriter levatur.

Thў, mōsŭs, aliud adjectivum. [ὁ ἐκ θυμιώδης. Gall. *Plein de thym.* Ital. *Pieno di time.* Germ. Voll tymchen / oder Welſchen quendel. Hiſp. *Lleno de tomillo.* Pol. *Pełni dzięcielini.* Vng. *Meg fwues.* Ang. *Full of time.*] Plin. libro 11. capite 15: Thymoſum mel non ceit.

Thўnnŭs, m.ſ. [תַּנִּין tannin. θυννός. Gall. *Thon, ou thonnine.* Ital. *Tonno.* Ger. *Thunnub*, iſt ein Meerfiſch/ wird eynngeſaltzen/ tonnenfiſch. Hiſp. *El atun peſcado conoſcido.* Pol. *Wyzyna.* Vng. *Hering.* Ang. *A tunnie fish.*] Piſcis marinus eſt notiſſimus, qui mẽſe Maio copioſiſſimè capitur in freto Gaditano. Nam id temporis ex Oceano Atlantico in Mare mediterraneum irrumpit, non parvo Gaditanorum quæſtu, qui infinitam eorum multitudinem retibus extrahunt, cetariisq; inferunt, ſaliuntq; membratimq; diſſectos, & in cadis aſſervatos, celebri mercimonio per omnem Europam diffundunt. Hæc ferè ex libello Pauli Iovii de Romanorum piſcibus.

Thўnnēum, pen. prod. θυννεῖον, Sacrum erat, quo piſcatores Neptuno thynnum immolabant, ſpe impetrandæ ab illo fœlicioris capturæ. Vide Cœlium Rhodiginum lib. 5. cap. 6.

Thўrſŭs, m.ſ. [θύρσος. Gall. *La tige ou verge de quelque herbe que ce ſoit.* Ital. *Torſo, coſtone.* Ger. Ein auffrechter krautſtengel. Hiſp. *El ramo ò tronco de berca.* Pol. *Gł'ab iako pręt wirosł'i źdźbł'.* Vng. *Igyaneſſen fŏl nŏuŏ exima.* Ang. *The ſtalk or ſtemme of an herbe.*] Propriè dicitur illud in herbis, quod virgulæ in modum, vel teli rectitudinem conſurgit. Plin. libro 19 capite 8: Inventum omnes thyrſos, vel folia lactucarum prorogare urceis conditos, ac recentes in patinis coquere. Idem: Folia lactucæ toſta, thyrſusq; ex aceto bibuntur. ¶ Lucretius accipit thyrſum pro furore, ardore, ſtimulo, vel inſtinctu, quum ait: Percuſſit thyrſo laudis ſpes magna meum cor. ¶ Eſt præterea thyrſus haſta aculeata, hederis obtecta, quam in Orgiis Bacchæ quatiebant. Tacit. Meſſalina crine fluxo thyrſum quatiens. Scribit Diodorus: Dionyſium in exercitu habuiſſe mulieres thyrſis armatas. Et Macrobius ait: Liberum patrem tenere thyrſum, quod eſt latens telum, cujus mucro hedera lambente protegitur.

Thўrſĭgĕr, Dictus eſt Bacchus. θυρσοφόρος. Seneca in Medea: Candida Thyrſigeri proles.

T ante I.

Tĭāră, pen. prod. f.p. [מִצְנֶפֶת mitſnẽpheth מִגְבָּעָה mighbahh. πάγη, κυρβασία. Gall. *Ornement de teſte de femmes de Perſe, duquel entrvſé puis apres les Rois & Pontifes.* Ital. *Ornamento di donne Perſiane, vſato poi di re & principi, mitra, capello, mazzochio.* Ger. Ein Hauptgezierd der Weyberen in Perſia. wird genommen für ein Königshut oder Biſchoffs Eyffelein. Hiſp. *Mitra, corona, capelo, ò ſombrero.* Pol. *Kapeluſz mewiaſt Perſkich, noſtru, korona byskupia yinſul'a-mi.* Vng. *Hegyes barſon ſweeg.* Ang. *A kind of ornament worne on the womens heades in Perſia.*] Ornamentum capitis Perſicarum priùs mulierum, quo poſtea uſi ſunt reges, & ſacerdotes. Iuven. Sat. 6: & Phrygia veſtitur bucca tiara. Virgilius per uſurpationẽ dixit: ſceptrumq;, Sacerq; tiaras. Alioqui enim Tiarà dicimus, teſte Servio. Hieron. ad Fabiolam: Quartum eſt genus veſtimenti rotundum pileolum, quaſi ſphæra media ſit diviſa, & pars altera ponatur in capite, hoc Græci, & noſtri πάγαν, nonnulli galerum vocant. Non habet acumen in ſummo, nec totum uſq; ad comas tegit, ſed tertiã partem a fronte in opertam relinquit, atq; ita in occipitio vitta cõſtricta eſt, ut non facilè labatur ex capite.

Tĭbĭă, ſp Propriè eſt os cruris, oppoſitum ſuræ. [שׁוֹק ſhok. κνήμη Gall. *Iambe, l'os de la iambe* Ital. *Gamba.* Ger. Das Schinbeyn. Bel. Dat Scheenbeen. Hiſp. *Eſpinilla ò canilla de la pierna.* Pol. *Golien.* Vng. *Elsŏ ſar tſont.* Ang. *A ſhin, the ſhinbone.*] Celſus lib. 8. cap. 1: Ipſum autem crus eſt ex oſſibus duobus, &c. Verùm alterum os ab exteriore parte, &c. alterum à priore parte poſitum, cui tibiæ nomen eſt, longius & in ſuperiore parte plenius, ſolùm cum femoris inferiore capite committitur, ſicut cum humero cubitus. ¶ Tibia item vocatur inſtrumentum muſicum oblongum, teres, & foraminoſum, quod inflatum, & digitis modò adductis, modò reductis temperatum, non injucundam reddit ſymphoniam. [חָלִיל chalil αὐλός. Gall. *Vne flenſte.* Ital. *Piffaro, piua.* Ger. Ein ſchwägten/ pfeyffen. Hiſp. *Flauta.* Pol. *Fletna, ſzal'amaika.* Vng *Billegetŏ ſip tarogato ſip.* Ang. *A flute.*] Has primùm ex gruum tibiis confectas exiſtimant, & inde nomen accepiſſe. Horat. de Arte: Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque, Aemula: ſed tenuis, ſimplexq; foramine pauco. Ovid. 5. Triſt. Eleg. 1: Tibia funeribus convenit iſta meis. Cicer. 1. Tuſc. Non intelligo quid metuat, quum tàm bonos ſeptenarios fundat ad tibiam. Virgil 8. Eclog. Incipe Mænalios mecum mea tibia verſus. Cic. de clar. Orat. Si tibiæ inflatæ non referant ſonum, abjiciendas eas ſibi tibicen putet.

Tĭbĭālĭă, lium. n.t. Velamenta tibiarũ. [מִכְנָסַיִם miſhneſajim. ἀναξυρίδες. Gall *Iambieres, bas de iambes, armures de iambes.* Ital. *Calze ſchinere.* Ger. Strümpff an hoſen/ ſtifflen oder dergleichen das man an die ſchinbeyn tegt. Hiſp. *Armadura de aquella parte, media calças.* Pol. *Paczoſhi.* Vng. *Harisnya, ſalauars.* Ang. *Hoxes or weather ſtockes.*] Sueton. de Auguſto: Hyeme quaternis cum pingui tota tunicis, & ſubuculæ thorace laneo, & feminalibus, & tibialibus muniebatur. ¶ Tibialia pro ocreis, quibus tibiæ militum muniuntur. Paulus Iureconſultus: Si tibiale vel humerale miles alienavit, caſtigari verberibus debet.

Tĭbĭālĭs, le, om.t. Quod eſt idoneum ad tibias faciendas. [αὐλητικός. Gall. *Appartenant à fluſte.* Ital. *Pertinente à flauto.* Ger. Auß dem gut ſchwegten oder pfeyffen zu machen iſt Hiſp. *Pertenesciente à flauta.* Pol. *Do czinienia piſzczał'ek dobri.* Vn. *Harisnya tſinyalashoz valo.* Ang. *Belonging to a flute.*] Plin. lib. 16. cap. 36: Tertia arundo eſt tibialis calami, quam auleticon vocant.

Tĭbĭcĕn, inis, ſecunda ſyllaba prod. m.t. Qui tibia canit. [חָלִיל chalil αὐλητής. Gall. *Ioueur de fluſte. fluſteur.* Ital. *Precone, trombetta.* Ger. Ein Schwegler/ Schwegtenpfeiffer. Hiſ. *Tannedor de flauta.* Pol. *Pyſzczek.* Vng *Sipos tarogato ſipos.* Ang *A fluter or player on the flute, a piper.*] Plaut. in Pſeud. Tibicen vos interea hic delectaverit. Cicero ad Gallum lib. 7: Ille autem qui ſciret ſe nepotem bellum tibicinem habere, & ſat bonum unctorem, diſceſſit à me. Horat. 5. Epiſtol. 1: Nunc tibicinibus, nunc eſt gaviſa Tragœdis. ¶ Tibicines item, κίονες, pilæ dicuntur ſive tigna, quibus ædificia inclinata & alioqui ruitura ſuſtinentur. Iuven. Satyr. 3: Nos urbem colimus tenui tibicine fultam Magnam partem ſui. ¶ Tibicẽ, pro ſuſtentaculo telæ. Ovid. 4. Faſt. Hæc modò verſabat ſtantem tibicine telam. Virgilius quoq; hemiſtichia ſua, quæ in Aeneide aliquot reliquit imperfecta, tibicines appellabat, eò quòd ad fulciendam ſupplendamq; ſententiã ad tempus eſſent inſerta. Ipſæ quoq; particulæ, quibus verſuum hiatus replentur, alioqui nihil nisi sententiam, tibicines à Grammaticis appellantur. Quæ ceu hoc apud Virgilium: Sic forte precatur. Nam forte vacat.

Tĭbĭcĭnă, næ, pen. corr. f.p. Mulier tibia canens, quemadmodũ Fidicina, quæ canit fidibus. [חָלִילָה chalilah. αὐλητρίς. Gall. *Femme qui ioue de la fluste* Ital. *Donna che ſona il flauto* Ger. Schwegterin/ Schwegtenpfeiffterin. Hiſp. *Tannedora de flauta.* Pol. *Pyſzkowa.* Vng *Faregio tarogato ſipos asszony.* Ang. *A woman that playeth on the flute.*] Mart. libro 14: Ebria non tumidis rumpit tibicina buccis.

Tĭbĭn, inquit Origenes ſuper Exodum, eſſe genus tegminis ex virgis aut papyro contextum, vel etiam ex arborum cortice formatum, intra quod Moſes expoſitus fuit.

Tĭgnŭs, ni, m.ſ. & Tignum, n.ſ. Trabs, qua variè diſpoſita domus extruitur: & propriè, cui ſuperponitur tectum: à tegendo nomen deductum. [עֵב hab קוֹרָה kordh. δοκὸς, δοκὸς, ἰκρίον. Gall. *Soliue, cheuron, marrain.* Ital. *Trane.* Germ. Ein raſen eines Dachſtuls. Hiſp. *Viga ò madera de la techũmbre.* Pol. *Krokiew, koziel'.* Vng. *Kagaxto, auag lecz gerenda.* Ang. *A beame, a raffer, all tymber to build with.*] Lucret. libro 1: Nec quum ſubſiliunt ignes ad tecta domorum, Et celeri flamma deguſtant tigna, tabesque. Horat. de Arte Poët. & modicis inſtravit pulpita tignis.

tignis. Ovid. 8. Metam. Sordida terga suis nigro pendentia tigno. Iuven. Satyr. 3:-ferit assere duro Alter: at hic tignum capiti incutit, ille metretam. Cæsar 4. bell. Gall. Tigna bina sesquipedalia ab imo præacuta, dimensa ad altitudinem fluminis. ¶ Tigni nomine omne genus materiei, ex qua ædificia constant, continetur, inquit Vlp. de tigno juncto l. j. & ad exhib. l. Tigni & Caius de Verb. sign. l. Tigni. ¶ Sed & in vineis Tigni appellatione omnia vineis necessaria continentur, utputa perticæ, pedamenta, ut ait ibidem Vlpian. ¶ Hinc Contigno, vide suo loco.

Tĭgillŭs, & Tigillum, diminutiva. [δοκίδιον. Gall. *Solive au, petit cheuron.* Ital. *Travicello.* Ger. Ein kleine tafen/täfelin. Hisp. *Pequenna viga.* Pol. *Krokwicka, l'atka.* Vng. *Ragazto, lecz gerendatska.* Ang. *A litle beame or rafter.*] Liv. 1. ab Vrb. Transmisso per viam tigillo, capite adoperto, velut sub jugum misit juvenem. Tibul. libro 2. Eleg. 1: Illi compositis primum docuêre tigillis, Exiguam viridi fronde operire domum. Catul.-janua suffixa tigillo.

Tĭgnārĭŭs, a, um, adjectivum, Tignarius faber, Qui tigna dolat, aut ædificio adaptat. [δικτοποιός. Gall. *Vn charpentier.* Ital. *Marangone.* Ger. Ein Zimmerman. Hisp. *Capintero.* Pol. *Cieślia.* Vng. *Laz gerenda farago.* Ang. *A carpenter.*] In qua significatione legitur & Tignarius absolutè. Cicer. de Clar. Orat. Ego me Phidiam esse mallem quàm vel optimum tignarium.

Tigris, hujus tigris, & tigridis, f. t. [τίγρις. Gall. *Vne tigre.* Ital. *Tigre.* Ger. Ein Tigerthier. Hisp. *La tigre hembra de pardo.* Pol. *Tigris.* Vng. *Tigru.* Ang. *A tiger.*] Fera Tæviissima & velocissima in Hyrcania maximè abundans: ita dicta, quòd sagittæ velocitatem, quam *Tigrim* Medi appellant, cursu videatur adequare. Virg. 4. Aeneid. Hyrcanæq; admorunt ubera tigres. Arrianus, qui res gestas Alexandri condidit, tigrim feram Indicam, non eam esse voluit, quam vulgus *Tigrim* nominat, sed hanc esse thoa: tigrim verò equi magnitudine esse, à superiori longè diversam.

Tigrinus, na num, τιγρινὸς: ut, Tigrinæ mensæ: hoc est, venarum discursu tigridum maculas referentes. Plin. li. 13. cap. 15: Mensis præcipua dos in vena crispis, vel in vertice variis. Illud oblongo evenit discursu ideoq; tigrinæ appellantur.

Tĭlĭă, æ, f. p. [φίλυρα. Gall. *Teil, ou tillet, ou tillenl.* Ital. *Tiglio albero.* Ger. Lindenbawm. Hisp. *Teja arbol.* Pol. *Lipa.* Vng. *Has fa.*] Arbor est apud Gallos nomen retinens, folio hederaceo molliore, & in angulum acutiorem rotundiore, & prolixiore, in orbem lentè crispo, atq; serrato, flore tantisper dum calyculo continetur, herbaceo: dum emersit, flavo, fructus magnitudine fabæ, similis acinis hederæ: in quo semen prætenue, quantum atriplicis, omnibus animalibus ingratum, quum foliorum pabulo maximè ducantur. Virgil. lib. 2. Georg. Nec tiliæ læves, nec torno rasile buxum. Ovid. 10. Metamorph. Nec tiliæ molles, nec fagus, & innuba laurus. ¶ Tiliæ item dicuntur vincula ex arboris hujus membranis tenuissimis, inter cortices & lignum sitis. Plin. lib. 16. cap. 14: Inter cortices & lignũ tenues tunicas multiplici membrana, è quibus vincula tiliæ vocantur. Tenuissimæ earum philyræ, coronarum lemniscis celebres, antiquorumq; honore.

Tĭlĭăcĕŭs, a, um, Quod ex tilia confectum est. [φιλύρεος. Gal. *Fait de tillet.* Ital. *Fatto di tiglio.* Ger. Lindin/ oder Lindenbawmin. Hisp. *Hecho de teja.* Pol. *Lipowy.* Vng. *Has fabol tsinalt.*] Iulius Capitolinus de Antonio Pio: Quum senex & longus esset, incurvareturq;, tiliaceis tabulis in pectore fasciabatur. Columel. lib. 12. cap. 45: Arculæ faginеæ, vel etiam tiliaceæ, quales sunt in quibus vestimenta forensia conduntur, huic rei paulò ampliores præparari debent.

Tilícia, locularis dictio. Cic. de clar. Orat.

Timĕo, es, ui, act. s. Metuo, horreo, reformido, vereor. [ירא *jaré* פחד *pachádh* חרד *charádh* φοβέομαι, δειδιάω. Gall. *Craindre.* Ital. *Temere, hauer para.* Ger. Förchten. Bel. Vreesen. Hisp. *Temer, auer miedo.* Pol. *Boie śie.* Vng. *Felők rettegők.* Ang. *To feare.*] Cicero pro Flacco: Nihil magis quàm perfidiam timemus. ¶ Variis modis construitur, dicimus enim, Timeo te, tanquã inimicum: Timeo tibi, tanquam amico, nequid mali tibi accidat. Terent. And. Pamphili vitæ timeo. Timeo mihi abs te. Cicer. pro Sylla: A` quo quidem genere, ludices, ego nunquam timui: id est, non timui ne malum mihi inferrent. ¶ Invenitur etiam cum ablativo, mediante de. Ovid. lib. 4. Fast. Nec timui de morte: tamen metus obstitit. ¶ Item dicimus, Timeo furem tauro: id est, ne fur taurum furetur. Iuvenal. Satyr. 6: quũ furem nemo timeret Caulibus, aut pomis. ¶ Dicimus etiam timeo pro amico. Gell. lib. 19. cap. 1: Illum autem pro Aristippi anima timere. Timeo quemadmodum hæc explicari possint. Cicer. lib. 15. Epist. Nunc istic quid agatur, magnopere timeo. Idem ad Atticum lib. 2. ¶ Speciale est autem in hoc verbo, & in cæteris ejusdem significationis, ut sive sequatur negatio, sive non, nihil addat, detrahátve sententiæ. Nihil enim refert num ità dicas, Timeo ut possis: an sic: Timeo ne possis.

Grammaticorum ènim quæ traditur differentia, usu Latinè loquentium repudiatur. Composita hujus verbi sunt Extimeo, pertimeo, & prætimeo: quorum significata vide suis locis.

Tĭmĭdŭs, a, um, pavidus, meticulosus. [ירא *jaré* חרד *charéd.* δειλός. Gall. *Craintif, timide, paureux.* Ital. *Timido, pauroso, di pauco animo.* Ger. Forchtsam. Hisp. *Temeroso por naturaleza, medroso.* Pol. *Boiaźliwi.* Vng. *Felenk, rettegő.* Ang. *Fearful, timerous, false harted.*] Cic. 1. Offic. Ne imbelles, atq; timidi videamur. Cicero pro Marcello: Si in alterutro peccandum sit, malim videri nimis timidus, quàm parum prudens.

Tĭmĭdē, adverb. Pavidè, minùs audacter. [φοβερῶς, ἐπιδεῶς. Gall. *Auec crainte, craintiuement.* Ital. *Con timore.* Ger. Forchtsamlich. Hisp. *Con temor, temerosamente.* Pol. *Boiaźliwie.* Vng. *Felenkwl, felue.* Ang. *Fearfullie, with a faint hart.*] Cic. 2. Tusc. Sed hoc quidem in dolore maximè est providendum, nequid abjectè, nequid timidè, nequid ignavè, nequid serviliter, muliebritérve faciamus.

Timĭdĭtās, atis, f. t. Proclivitas ad timorem. [ירא *jireáh* טחד *páchadh* חרדה *charadháh.* δειλία. Gall. *Crainté, peur.* Ital. *Paura, timidita.* Ger Forchtsamkeit. Hisp. *Temor naturall.* Pol. *Boiaźń.* Vng. *Felenkseg, retteges.* Ang *Bashfulnesse, timerousnesse.*] Cic. 4. de Finib. Ex rebus enim timiditas, non ex vocabulis nascitur. Idem 3. Tusc Quæ qui recipit, recipiat necesse est timiditatem & ignaviam. Idem in Partit. Verecundiam timiditas imitatur.

Tĭmŏr, oris, m. t. Est (ut Cic. 4. Tusc. quæst. inquit) Metus mali appropinquantis. [ירא *jireah* טחד *páchadh* חרדה *charadháh.* φόβος, δέος. Gall. *Crainte, peur ou pavur.* Ital. *Timore paura.* Ger. Forcht. Bel. Vreese Hisp. *Temor naturall.* Pol. *Boiaźń.* Vng. *Felelőm.* Ang. *Feare of some euill comming.*] Facere alicui timorẽ. Cic. lib. 10. Epist. Quæ res mihi facit timorem. Affici timore de aliquo. Idẽ li. 11. Epist. Amici de nobis magno timore afficiũtur. Injicere timorem. Idem Attico: Nostris animus accessit, hostibus timor injectus est. Perculsus timore. Idem ibidẽ: Civitas perculsa magno timore.

Tĭmŏpōlæ. [τιμοπῶλαι. Ger. Fürkauffen. Pol. *Skupniowie.*] A` Græcis dicuntur qui præmercantur, ut rerum pretia accendant, annonamq; flagellent: id est, duriorem, carioremq; faciant, pretio non parcentes.

Tĭmŏr, Vide TIMEO.

Tin, Antiqui pro eum dixerunt.

Tĭnă, æ, f. p. Vasis vinarii genus, quod à Festo tinion appellatur. Varro lib. 1. de Vita pop. Rom. ut citat Nonius: Antiqui in conviviis utres vini primò, postea tinas ponebant.

Tĭncă, æ, f. p. piscis fluviatilis, vulgò notus. [ὁ ψύλλος, ωος. Gal. *Vn poisson appellé tanche.* Ital. *Tenca pesce.* Ger. Ein Schley. Hisp. *La tenca pesce.* Pol. *Lyn.* Vng. *Czompo.* Ang. *A tenche fishe.*] Ausonius in Mosella: Quis nõ & virides vulgi solatia tincas Norit, & Alburnos prædam puerilibus hamis?

Tinctĭlĭs, Tinctura, Vide TINGO.

Tĭnĕă, æ, f. p. Vermiculus est, qui aut situ, aut pulvere, ac putredine interdum nascens, vestes, aut libros abrodit, teredo, [עש *hasich.* σής. Gall. *Teigne, ver qui gaste & mange la laine & les habillemens.* Ital. *Tignolo, tarma, verme.* Ger. Ein schabe. Hisp. *La tinna de las colmenas polilla.* Pol. *Mol.* Vng. *Moly.* Ang. *A mothe, a worme yat eateth clothes or bookes.*] Horat. 1. Epist. 21. ad librum suum: -aut tineas pasces taciturnus inertes, Aut fugies Vticã, aut vinctus mitteris Ilerdã. ¶ Item tineæ ventris vermes sunt, in intestini recti extremo nascentes. ἕλμινθες. Celsus Lumbricos appellat. Plin. lib. 11. cap. 33: Sic intra hominem tineæ tricenûm pedum, aliquando & plurium longitudine. ¶ Item tineæ sunt vermes in alvearibus, apibus noxii. Colum. lib. 9. cap. 14: Præterea, ut tineæ si apparuerint, everrantur, papiliones q; enecentur, qui plerunq; inter alveos morantes apibus exitio sunt. Nam & ceras erodunt, & stercore suo vermes progenerant, quos *alvearum tineas* appellamus.

Tĭnĕōsŭs, sa, sum: [ἑλμινθώδης. Gall. *Plein de tignes.* Ital. *Pieno di tarme.* Ger. Voll schaben. Hisp. *Lleno di tinnas.* Pol. *Pełni molow.* Vng. *Molyos.* Ang. *Full of mothes.*] ut Alvei tineosi, apud Col. lib. 9 cap. 14.

Tingo, gis, xi, ctum, act. t. vel tinguo, Inficio, madefacio, immergo, colore vel humore imbuo. [טבל *tabál* חמם *chamás* βάπτω. Gal. *Teindre.* Ital. *Tingere.* Ger. Tuncken/ oder eyntuncken/ ferben. Bel. Dropen/ natmaken. Hisp. *Tennir ò mojar.* Pol. *Farbuie, maczam.* Vng. *Meg aztatom meg martom meg festőm.* Ang. *To dippe or die colours.*] Mart. lib. 5: Mentiris juvenem tinctis Lentine capillis: hoc est, unctis & coloratis. Virg. 1. Aeneid. Quid tantùm Oceano properent se tingere Soles: id est, immergere. Mart. lib. 11: tingit cutem Catinus, & tamen pallet. Virg. 3. Georg. Ac vix suppositi tinguntur sanguine cultri.

Tingens, tingentis, participium. [טבל *tobél.* βάπτων. Ger. Der eyntuncket oder ferbt.] Plin. lib. 9. cap. 38: Sed id tingentium officinæ ignorant, quum summa vertatur in eo.

Tinctŭs,

Tinctŭs, à, um, participium passivum, Immersus, vel infectus: [טבול *tabúl* חמת *chamúts.* βεβαμμένος, βαφθείς. Gall. *Teint.* Ital. *Tinto, tento, tillinito.* Ger. Getuncket/ in etwas gestossen. Hisp. *Tennido, mojado.* Pol. *Omoczoni.* Vng. *Meg martatot festŏt.* Ang. *Dipped, or died.*] ut, Spicula tincta venenis. Ovid. 4. de Pont. Idem 1. de Arte: Consule de gemmis, de tincta murice lana, Consule de facie corporibus q; diem. ¶ Per translationem accipitur pro leviter imbutus. Cic. 1. de Orat. Sit enim mihi tinctus literis. Idem de clar. Orat. Ergo illam patris elegantia tinctam.

Tinctŭs, ŭs, Ipse tingendi actus. [βαφή. Gall. *Teinture, teint.* Ital. *Tintura.* Ger. Eyntunckung/ eynstoffung. Hisp. *Tintura, tennidura.* Pol. *Omoczenie.* Vng. *Martas festes.* Ang. *A dipping, or dying.*] Plin. lib. 10. cap. 48: Et alia eodem nomine crocco tinctu.

Tinctūrā, æ, f. p. Infectio, imbutio coloris. [βαφή Gall. *Teinture, teint.* Ital. *Tintura.* Ger. Eyntunckung/ ferbung. Hisp. *Tintura, tennidura.* Pol. *Farbowanie.* Vng *Festes.* Ang. *A dipping or dying.*] Plin. lib. 37. cap. 9: Adulteratur maximè tinctura, idq; in gloria regis Aegypti adscribitur, qui primus eam tinxit.

Tinctĭlis, le, pen. cor. om. t. Quod intinctum est. [βάπτον. Gall. *Teint.* Ital. *Tinto.* Ger. Tunckig/ darein man etwas tunckt mag. His. *Tennido.* Pol. *Moczĭsti.* Vn. *Martos festetŏt.* Ang. *Died.*] Ovid. de Trist. lib. 3: Nam volucri ferro tinctile virus inest.

Tinīa, Vasa vinaria apud antiquos fuêre, ut inquit Festus. [κοτύλη. Gall. *Tines, cuues.* Ital. *Tine.* Ger. Ein gattung weingeschirr/ Weinzüber. Hisp. *Las tinas, vasijas de vino.* Pol. *Kuffet.* Vn. *Atalag, piucke palazk.* Ang. *Vesselles for wine.*] Nonius Tinas appellavit. Erant autem hæc vasa minora, & omnino diversa ab iis, quæ apud nos sub hoc vocabulo habentur, nec ad eos usus parata. His nanq; è ligno fabricatus, musta cum vinaceis nostri ebulliunt. Apud veteres autem inter *ἀσκοφόρια* numerantur.

Tinnĭo, nis, nivi, itum, n. q. Propriè de metallis dicitur, quum ex eorum pulsatione sonus efficitur. [צלל *tsalál, κωδωνίζω, ἠχέω.* Gall. *Tinter & sonner clair.* Ital. *Resonare, render chiaro sono.* Ger. Klingē/ laut thŏnē. Bel. Klincken. His. *Retenir el metal.* Pol. Dzwiecze, *brzakam.* Vng. *Tsengŏk.* Ang *To ring and mak a cleare sound as metsall.*] Tinnit enim aurum, argentū, æs, ferrum, stannum, orichalcū, & hujusmodi. ¶ Hinc Circuntinnio compositū. Varr. 3. de Re rust. cap. 16: Quum à mellario id feciſſe sunt animadversæ, jaciundo in eas pulverem, & circuntinniendo ære, perterritas, quò voluerit perducet. ¶ Tinnire quoq; dicitur auris, quum inclusi subtiles & leves vapores, interdū per membranam illam, quæ in auribus est, emergunt, & sonum illum fictitium edunt. Catul. ad Lesbiam, Epigr. 48: Aures tinniunt suopte sonitu. Elegāter item Tinnire dicitur, qui nummos habet, vel qui nummos adfert. Maximè autem expecto, ecquid Dolabella tinniat, Cic.

Tinnĭmentum, ti, n. s. Ipse tinniendi actus. [κωδωνισμός. Gall. *Tintement, son & cornement.* Ital. *Risuonamento.* Ger Ein klang/ hēlter thon. Hisp. *Retinto y son de metal.* Pol. Dzwiek. Vng. *Tsenges.* Ang. *Ringing.*] Plaut. in Rud. Illud quidem ædepol tinnimentum est auribus.

Tinnītŭs, tus, m. q. Metalli sonitus. [κωδωνισμός. Gall. *Tintement, cornement.* Ital. *Risuonamento.* Ger. Das klingen/ thon. Hisp. *Aquell retinto y son de metal.* Pol. Dzwiek. Vng. *Tsenges.* Ang *The ringing of metall.*] Plin. lib. 11. cap. 20: Apes gaudent plausu, atque tinnitu æris. Virgil. 4. Georg. Tinnitusq; cie, & Matris quate cymbala circum. Aurium tinnitu præsentire, Plin. lib. 28. cap. 2.

Tinnŭlŭs, la, lum, Quod acutum edit sonum: cujusmodi est sonus metallorum. [λιγυρὸς, ἠχῶν. Gall. *Tintant, resonnant.* Ital. *Risuonante, & acuto.* Ger. Klingend/ laut oder hell thönend. Hisp. *Cosa que retinne como metal.* Pol. *Brzmiaci.* Vng. *Tsengŏ.* Ang. *That ringeth.*] Ovid. Tinnulaq; æra sonant, & olent myrrhæq; crociq;. Quint. lib. 2. cap. 3: Nam & tumidos, & corruptos, & tinnulos, & quocunq; alio cacozeliæ genere peccantes, certum habeo non virium, sed infirmitatis vitio laborare.

Tinnīno, as, pe. prod. n. p. Resono. [תנה *hamdh.* ἀλαλάζω. Gal. *Tinter, resonner.* Ital. *Risonare, ribombare.* Ger. Widerthönen. Hisp. *Retennir el metal.* Pol. Dzwiecze. Vng. *Tsengŏk.* Ang. *To ring lik metall.*] Catullus ad Lesbiam: sonitu canoro Tinnunant aures. ¶ Dicitur & Tintinnio, nis, nivi. Afranius: Tintinnire janitoris impedimenta audio.

Tintīnābŭlum, li, n. s. Instrumentum æneum, quo populus lavandi hora ad balneas convocari solebat. [פעמון *pahamón.* κρόταλον, κώδων. Gall. *Clochette, sonnette.* Ital. *Campanello, suonaglio.* Ger. Ein glöcklin / schellen / baderbecke/ mit dem man klinget so man in das Bad ladet. Hisp. *Campano ò esquilā.* Pol. Dzwonek. Vng. *Tsengettyw.* Ang. *A bell.*] Nomen factitium à sono quem edit. Iuven. Sat. 6: Tot pariter pelves, tot tintinabula dicas Pulsari. Plin. lib. 36. cap. 13. Vt in summo orbis æneus, & petasus unus omnibus sit impositus, ex quo pendeant excepta catenis tintinabula, quæ vento agitata longè sonitus referant, ut Dodonæ olim factum. ¶ Tintinabulum, veles quà flercus evehitur, indè fortassis, quòd tintinabula appenderentur, ut audiretur vehiculum appropinquare, quò quisq; omnis generis sordes posset imponere. Lucilius: Tintinabulum abest hinc, sirpiculæq; oletorum.

Tintinācŭlī, Qui flagris cædunt fontes ob noxam, & loris bubulis castigant. κροτολίζοντες. Ficto vocabulo à sonitu, quem verbera efficiunt. Nam dum verberant, & cædunt flagris, tinnitum reddere videntur ex crepitu plagarum: quæ percussio à Plauto dicitur tax, per onomatopœiam, à sonitu quem reddit. Id genus homines flagratores dicebantur, & lorarii: nam cædendo loris, & flagris hunc sonum faciunt. Plaut. in Truc. Nisi ad tintinaculos vultis vos educi viros.

Tinnuncŭlus, Avis est, teste Plin. li. 10. cap. 37, columbas defendens, & accipitres territans occulta naturę vi, in tantum ut visum vocemq; ejus fugiant.

Tipŭlă, æ, pe. cor. f. p. [Ger Ein kleines würmlein/ oder wasserspiñ mit sechs füssen.] Vermis sex pedes habens, sed tantæ levitatis, ut super aquam currens non desidat. Plaut. in Persa: Neq; tipulæ levius pondus est, quàm fides lenonia.

Tis, genitivus est antiquus à Tu pronomine. σῦ. Plaut. in Mil. Tis egeat, quia te careat, ob eam rem huc ad me missa est.

Tithymalus, m. s. [τιθύμαλος. Gall. *Herbe à laict, laicteron.* Ital. *Lattaria herba.* Ger. Wolffsmilch. Hisp. *Lechetrexna yerua.* Pol. *Dziwonki.* Vng *Eb tey.*] Herba est lacteum emittens succum: cujus septem enumerantur genera. Characias, myrsinites, paralios sive tithymalis, heliosc opios, cyparissias, dendroides, & platyphyllos. Col. lib. 9: Tithymalus majorum quoq; anſa malium ventrem solvit. Idem paulò suprà: Maximusq; vel minimus annuus earum labor est initio veris, quo tithymali floret frutex. Plin. lib. 26. cap. 10. Dioscor. lib. 4. cap. 168.

Titi, Columbæ agrestes sunt, ut scribit Cornutus, quas augures in auguriis observare solebant.

Titillo, las, act p. Levi attrectatione alarum, aliarúmve mollium corporis partium risum cuipiam moveo. [γαργαλίζω, κνάω. Gall. *Chatouiller.* Ital. *Prouocare, far gatticiole.* Ger. Kutzlen. Hisp. *Prouocar, haxer coxquillas à otro.* Pol. *L'ekcze.* Vng. *Tsiklondom.* Ang. *To tickle.*] ¶ Translatè accipitur pro voluptatem afferre, & cum suavitate movere. Cic. 1. de Fin. Nam si ea sola voluptas esset, quæ quasi titillaret sensus, ut ita dicam, *&c.* Lucret. li. 2: & quæ Titillare magis sensus quàm lædere possunt. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Præterea ne vos titillet gloria.

Titillātĭo, onis, verbale, f. t. Ipse titillandi actus, suavitas, motus. [γαργαλισμός. Gall *Chatouillement.* Ital. *Esso prouocare songatticiole.* Ger. Kutzlung. His *Obra de prouocar y haxer coxquillas a otro.* Pol. *L'ektanie.* Vng. *Tsiklondas.* Ang. *A tickling.*] Cic. in Catil. At non est voluptatum tanta quasi titillatio in senibus.

Titillātŭs, ŭs, m. q. idem. Plin. lib. 11. cap. 37: In eadem præcipua hilaritatis sedes, quod titillatu maximè intelligitur alarum, quas subit.

Titio, m. t. Lignum adustum, quod ab igne extrahitur. [לפיד *lpidh.* δαλός. Gall. *Vn tison de feu esteint.* Ital. *Tizzone di fuoco stinto.* Ger. Ein brand den man ab dem fewr nimpt. Hisp. *Tizon.* Pol. *Glownia.* Vng. *Wzség.* Ang. *A fier brand being put out.*] Celsus libro 3. capite 12: Fomentisq; protinus totum corpus circundare convenit, maximeque involutis testis, & extinctis titionibus.

Titĭvilitium, tii, n. s. Dici voluerunt (inquit Nonius) fila putrida, quæ è telis cadunt. Plaut. in Cas. Non ego istud verbum empritem titivilitio: id est, re admodū vili. [τὸ λεπτὸν μίτυ λεπτόμμυ, ἄξιον ψηφισμάτων, ἢ σμικρόν τι ἄλλο καὶ εὐτελὲς ἄξιον. Gall. *Vn petit bout de fil qui tombe de la toile, chose de nulle valeur.* Ital. *Cosa de niun valore.* Ger. Die fäden oder schleiffen so von einem gewürpp abfallen/ etwas dz nichts wärt ist. His. *Cosa de nada.* Pol. *Kosinod pl'otna albo kadzielie.* Vng. *Metés.* An. *A rotten thread, a vile thing of no value.*]

Titŭbo, bas, penult. corr. n. p. propriè pedibus consistere nequeo, vacillo. [תנוח *mahádh* דח *mat* מוט *namót.* πτῶσσω φέρομαι, συγκλονοῦμαι, στρέφομαι. Gall. *Chancller.* Ital *Vacillare.* ba3ig1ro. Germ. Schwancken. Bel. Gweynen/ waggelen. Hisp. *Bambanearse.* Pol *Chwiescie.* Vng. *Tantorgok.* Ang. *To stay ger or stute in feet or speach, to stammer or stumble.*] Ovid. 3 Metam. Ille mero, somnoq; gravis titubare videtur. Quint. Sed jugulasti vusnetatum, titubantem straviſti. ¶ Transfertur ad animum, quoties ab animo verba dissentiunt, quod inconstantiæ signum esse dicitur: ut apud eundem: Neq; ulla unquam tanta fuerie dicendi facultas, quæ non titubet, aut hæreat, quoties ab animo verba dissentiunt. Plaut. in Mil. -cogitare Nequid ubi miles venerit, titubetur. Terent. in Heaut. Verùm illa nequid titubet. Cic. ad Atticum lib 2: Videbis brevi tempore magnos, non modò eos, qui nihil titubarūt, sed etiam illum ipsum qui peccavit, Catonem. Horat. 1. Epist. 13: Cave ne titubes, mandataq; frangas. ¶ Titubare quoq; lingua & dentes dicūtur. πταιλίζειν. Ovid. 3. Trist. eleg. 1: Hæc ubi sum furtim lingua titubante locutus, *&c.* Idem 6. Fast. Nec mora, convivæ valido titubantia vino Membra movent.

Titŭbātŭs,

Tĭtŭbātŭs, participium ſine verbo, ut inquit Servius: nam titubor non legitur. [מועד *muhádh.* συγκλονηθάς. Gall. *Chancellé.* Ital. *Vacillato, baζζegato.* Ger. Geſchwanctet. Hiſp *Bambaneado.* Pol. *Chwieiaci ſie.* Vng. *Tantorgattatot.* Ang. *Staggered or ſtutted.*] Virgil. 5. Aeneid. - veſtigia preſſo Haud tenuit titubata ſolo.

Tĭtŭbāntĭă, æ, f.p. & Titubatio, onis, verbalia, f.t Ipſe titubandi actus. [דמי *mot.* πραωλισμός. Gall. *Chancellement.* Ital. *Scorlamento, dubitatione.* Ger. Schwanckung. Hiſp. *Bambaneamiento, obra de bambanearſe, duda.* Pol. *Chwianie.* Vng. *Tantorgas.* Ang. *A ſtammering or ſtutting.*] Suet. in Vitel. Ac de hac quoq; liberos utriuſq; ſexus tulit, ſed marem titubantia oris propè mutum, & elinguem. Ad Herennium lib. 2: Vt ne parvula quidem tubatione aut offenſione impediremur.

Tĭtŭbāntĕr, adverbium, Inconſtanter, dubitanter. [πραγφόρως. Gall. *En'chancellant, en variant, inconſtamment.* Ital. *Dubbioſamente, inconſtamente.* Ger. Schwanckechtig/ zweyfelhafftig/ unbeſtendiglich. Hiſp. *Bambaneandoſe, dudoſamente.* Pol. *Watpliwie, nieſtałe.* Vng. *Tantorogua.* Ang. *With ſtammering or ſtutting.*] Cicer. pro Cæl. Poſuiſtis enim, atq; id tamen titubanter & ſtrictim, conjurationis hunc propter amicitiam Catilinæ participem fuiſſe.

Tĭtŭlŭs, li, m.ſ. Inſcriptio cujuſcunq; operis: quod ſcilicet libro, operi, vel ſtatuæ ſuperſcribitur, ut ſtatim primo aſpectu argumentum noſcamus, aut artificem. [כותבת *chethâb* כתובת *chethóbeth.* ἐπιγραφή, τίτλος. Gal. *Teſtre, eſcriteau.* Ital. *Titolo.* Ger. Ein Titel oder Vbergeſchrifft. Hiſp. *Titulo de alguna obra eſcrita.* Pol. *Napys, titul'.* Vng. *Főlyul vale iras.* Ang. *A title or inſcription.*] Sueton. in Domit. cap. 5: Plurima & ampliſſima opera incendio conſumpta reſtituit, ſed omnia ſub titulo tantùm ſuo, ac ſine ulla priſtini autoris memoria. Mart. lib. 2: Vnum de titulo tollere jota potes. Ovid. lib. 1, de Remed. amor. Legerat hujus amor titulum, nomenq; libelli. Dictus titulus à tuendo, quaſi tutulus, quòd tueatur factum autoris, & ſiquis alterius opus eſſe contendat, veri opificis indicet nomen. ¶ Per translationem quandoq; ponitur pro laude & dignitate. Ovid. lib. 2. Faſt. At tua proſequimur ſtudioſo pectore Cæſar Nomina, per titulos ingredimurq; tuos. ¶ Aliquãdo pro monumento. [ציון *tsiiiún* מצבה *matsſsebáh.*] Apuleius: Avorum, & proavorum titulis clarus. ¶ Tituli etiam dicti ſunt milites, quaſi tutuli, quòd patriã tuerentur. Vnde & Titi prænomen ortum eſt, inquit Feſtus. Perſius: Hſc nec more probo videas, nec voce ſerena Ingẽtes trepidare titos. Titulo tenus: id eſt, ſolo titulo, & non reipſa.

Tĭtўrŭs, πυχὸς, Vox Græca majorem gregis arietẽ denotans.

T ante M.

Tmēsĭs, ſis, fœm. tert. τμῆσις: Eſt unius verbi compoſiti, vel ſimplicis ſectio, una dictione, vel pluribus interjectis. Virg. 3. Georg. -ſeptem ſubjecta trioni. Idem 1. Aeneid. Et multo nebulę circum dea fudit amictu: pro circunfudit. Hoc autem tolerabile eſt, inquit Servius, in ſermone compoſito: cæterùm in ſimplici nimis eſt aſperum, quod tamen aliquando fecit antiquitas: ut Saxo cere minuit brum. Vtuntur & hac figura nonnunquam oratores. Cicero pro Seſtio: Quiſquis erat, qui aliquam partem in meo luctu ſceleris Clodiani attigiſſet, quod judicium cunq; ſubierat, damnabatur. Id eſt, quodcunque judicium.

T ante O.

Tŏcūllĭo, onis, minutus, vel parvus fœnerator. Cic. in Epiſt. ad Atticum: Neque te in tocullionibus habebam. Turnebus ſentit nomen eſſe formatum à diminutivo Græco τοκύλλιον: ut apud Plautum à σκευτέριον, ſceparnio. Nonnulli legunt in prædicto Ciceronis loco, Locullionibus, quàm bene, ipſi viderint.

Tŏgă, æ, f.p. Veſtis communis omnium Romanorum, tàm fœminarum, quàm marium: ſicut pallium Græcorũ. [כותנת *chethóneth.* τήβεννα, Plutarcho: τήβεννα, Athenæo. Gall *Vne robbe longue.* Ital. *Toga veſte, palangra.* Ger. Ein ſtattlicher langer rock/ ein erbarer Burgerrock. Hiſp. *Veſtidura propria de Romanos.* Pol. *Szata poczíwa dl'uga.* Vng. *Főlső ruha.* Ang. *A gowne.*] Dicta toga à tegendo, quòd corpus tegat. Superimponebatur autem tunicę, vel potiùs tunicis. Hęc laxa erat, & in ſinum multis crispulis ſubtracta ſuccingebatur. Tibullus lib. 1. eleg. 7: Et fluit effuſo cui toga laxa ſinu. ¶ Hinc Romani togati dicuntur, quemadmodum & Græci palliati. Virg. 1. Aeneid. Romanos rerum dominos gentemq; togatam. Quoniam verò in pace tantùm togæ uſus erat (nam in bello depoſita toga, ſaga ſumebant) factum eſt, ut toga pro pace, ſeu artibus pacis accipiatur: ſicut arma pro bello, ſeu re militari. Caſſius Ciceroni: Etenim tua toga omnium armis fœlicior. Cicero in Piſonem: Non dixi hanc togam, qua ſum amictus: nec arma, ſcutum & gladium unius imperatoris: ſed quod pacis eſt inſigne & otii, toga: contrà autem arma, tumultus atq; belli. Toga olim etiam utebantur tenuiores, qui potentiores, officii gratia per urbem deducebant, ut ſportulam conſequerentur: Martialis: Si matutinos facile eſt tibi rũpere ſomnos, Atrita veniet ſportula ſæpè toga. Idem: Heu quàm perfatuæ ſunt tibi Roma togæ. ¶ Hinc turbam togatam vocat Iuvenalis Satyra 1, clientelam illam comitum, qui toga induti, potentiores amicos per urbem ducebant, & reducebant: - ſportula (*inquit*) primo Limine parva ſedet turbæ rapienda togatæ. Item opera togata dicitur idipſum togatorum officium. Martialis: Exigis à nobis operam ſine fine togatam. ¶ Toga cãdida, erat quam petitores magiſtratuum induebãt: unde Candidati dicebantur. Plin. lib. 7. de Naſic. In toga candida bis repulſa notatus à populo. ¶ Pura toga, quam tyrunculi forenſes aſſumebant tyrocinii die. Lucan. lib. 7: - pura venerabilis æquè Quàm currus ornante toga: id eſt, nec picta, nec triumphali, nec prætexta, inquit Budęus. Pura enim ideò dicebatur, quòd nullo purpuræ prętextu diſtincta eſſet. ¶ Toga prætexta dicebatur, cujus oræ & circuitus purpura erat prætextus. περιπόρφυρος, Plutarcho. quod ipſum ſatis indicat Liv. 4. Decad. lib. 4: Purpura viri utimur prætextati in magiſtratibus, in ſacerdotiis: liberi noſtri prætextis purpura togis utuntur. ¶ Toga palmata, veſtis erat triumphalis, à palma: id eſt, victoria ita appellata. Martialis lib. 7: I comes, & magnos illæſa merere triumphos, Palmataq; ducem, ſed citò redde togæ. ¶ Toga picta, veſtis qua Imperatores poſterioribus temporibus uſi, & magiſtratus. Capitol. de Gord. Palmatam tunicam, & togam pictam primus Romanorum privatus ſuam & propriam habuit: quum antè imperatores vel de Capitolio acciperent, vel de palatio. Lampridius de Alexandro: Prætextam & togam pictam nunquam, niſi Conſul, accepit: & eam quidem quam de Iovis templo ſumptam alii quoq; accipiebant, aut prætores, aut Conſules. Budæus. Toga pulla, qua in funeribus utebantur, ut nunc atra veſte utimur. Alba autem qua in epulo publico. ¶ Toga raſa, ut inquit Plin lib. 8. cap. 48: Divi Auguſti noviſſimis temporibus cœpit. ¶ Toga puerilis, quæ & Prætexta appellabatur, quam ingenui pueri uſq; ad ſeptimumdecimum annum gerebant: quo anno ſumebant aliam, quæ & virilis & pura dicebatur. Gell. lib. 18. cap. 4: Quum jam adoleſcentuli Romæ prætextam & puerilem togam mutaſſemus. Cicero in Lælio: Ego autẽ à patre ita eram deductus ad Scævolam, ſumpta virili toga, &c. ¶ Per translationem ponitur quandoq; Toga pro officio deducendi & reducendi potentiores. Martialis: Lis nunquam, toga rara, mens quieta. Plinius ad Apollinarem: Altius tibi otium, & pinguius, eoq; ſecurius, nulla neceſſitas togæ, nemo accerſitor ex proximo. Quod ideò invaluit, quia ad officia præſtanda togati convenìebant: id eſt, ad deducendos, comitandosq; amicos honoris gratia.

Tŏgŭlă, dimin. [τὸ τηβώνιον. Gall. *Petite robbe longue.* Ital. *Picciola toga.* Ger. Ein Burgerrõcklin. Hiſp. *Pequenna veſtidura luenga.* Pol. *Mal'a ſzata dl'uga.* Vng. *Főlső ruhatska.* Ang. *A litle gowne.*] Mart. lib. 1: Ignoſces, togulam Poſthume pluris emo.

Tŏgātĭ, m.ſ. Togis induti: unde Romani togati dicti ſunt, quoniam toga Romanorum propria erat. [τηβεννοφόροι. Gall *Veſtus d'vne robbe longue* Ital. *Veſtiti di longo.* Ger. Mit langen ſtattlichen röcken bekleidet. Hiſ. *Veſtidos de veſtidura luenga.* Pol. *Wdl'ugie poczęte weſzłi obleczeni.* Vng. *Főlső ruhas.* Ang. *Gowned, that weareth a gowne.*] Sic ii qui principes civitatis officii gratia in forum deducebant, ac deinde domum reducebant, quoniam togis amicti erant, Togati vocabantur. Iuvenalis: - turbæ rapienda togatæ. ¶ Hi etiam per diminutionem Togatuli dicebantur, quod diminutivum eſt joco formatum. Martialis lib. 10: Quàm diu ſalutator, anteambulones, & togatulos inter Centum mercebor plumbeos die toto. ¶ Togatæ Comœdiæ, quæ ſcriptæ ſunt ſecundùm ritus Romanorum, ſicut Græcas fabulas ab illorum habitu Palliatas appellamus: nam Græci ſupra tunicam pallium ferebant. Togatæ tabernariæ, dicuntur Comœdiæ, in quibus non magiſtratus, ſed humiles perſonæ inducuntur, teſte Donato, quales ferè ſunt qui in tabernis vendunt merces ſuas.

Tŏlĕro, as, unico l. act. p. Fero, patior, perfero, ſuſtineo. [סבל *ſabál* נשא *nasá.* φέρω, ὑποφέρω. Gall. *Endurer, ſouffrir, porter, patiemment.* Ital. *Tolerare, ſofferire, patire, ſopportare.* Ger. Erdulden/ ertragen/ erleyden Bel. Verdragen. Hiſp. *Padecer ò ſuffrir moleſtias.* Pol. *Znaſzam, wieyierpiwam.* Vng. *El zenuedõm, el tworõm.* Ang. *To ſuffer, to abide, to endure, to beare.*] Terent. in Phorm. Vnà tecũ bona, malaq; tolerabimus. Idem in Hecyr. Sed quando ſeſe indignam deputat matri meæ, Cui concedat, cujus q; mores toleret ſua modeſtia. ¶ Tolerare ponitur interdum pro alere & ſuſtentare. Cornel. Nepos in vita Pomp. Attic. Ex quibus agris paterfamiliàs fructus caperet, quibus ſe toleraret. Cæſar: Erat ſumma inopia, adeò ut foliis ex arboribus ſtrictis, & teneris arborum radicibus contuſis, equos alerent, & cogerentur his rationibus equitatum tolerare. ¶ In qua ſignificatione etiam dicimus, Tolerare vitam: id eſt, vivere, nutriri. Tacitus:

Tacitus: Multos militia, quosdam exercendo agros tolerare vitam. Cæsar 7. bell. Gall. Qui in oppida compulsi, ac simili inopia subacti, eorū corporibus, qui ætate ad bellum inutiles videbantur, vitam toleraverunt. ¶ Accipitur aliquando tolerare pro portare, seu gestare. κομίζειν. Plaut. in Merc. Tolerat hæc navis metretas trecentas: id est, ferre potest.

Tŏlĕrāns, nomen ex participio: id est, patiens: [סבל sobel נשא nosé. ἀνεχαρτερῶν. Gall. *Endurant.* Ital. *Tolerante.* Ger. Erduldend. Hisp. *El que padece.* Pol. Cierpliwi. Vng. Twrő zenuedő. Ang. *Patient, that suffereth.*] ut, Tolerantissimus penuriæ: id est, patientissimus, apud Col. lib. 7. cap. 1.

Tŏlĕrāntĭŏr, comparativus. [Vng *Zenuedhetőb twrhetőh, twrőb, zenuedőb.*] Coruel. Tacit. lib. 12: Clementiamq; ac justitiam, quantò ignorantiora barbaris, tantò tolerantiora capesseret.

Tŏlĕrāntĕr, adverbium, Patienter, tolerabiliter. [καρτερικῶς, ἀνεκτῶς. Gall. *En endurant, patiemment.* Ital. *Tolerabilmente.* Ger. Duldtiglich. Hisp. *Sufrida y pacientemente.* Pol. Cierpliwie. Vng. *Morne, zenuedne.* Ang. *Patiently.*] Plinius lib. 8. cap. 45: At nunc anniculæ ad fœcunditatem poscuntur, tolerantiùs tamen bimæ. De bobus. Quint. lib. 8. cap. 6: Qui toleranter videre Septentriones videmur.

Tŏlĕrātĭo, onis, verbale, f.t. Ipse tolerandi actus. [ἡ ἀνοχὴ, ἡ ἀνεκτὴ μονὴ, καρτερία. Gall. *Patience, tolerance, souffrance.* Ital. *Patienza, tolleranza.* Ger. Gedult/oder erduldung. Hisp. *Sufrimiento ò paciencia.* Pol. Cierpliwość. Vng. Twres zenuedes. Ang. *An enduring, suffering, abiding.*] Cic. 2. de Fin, Quædam alia toleratio est verior, qua uti vos non potestis, qui honestatem ipsam per se non amatis.

Tŏlĕrābĭlis, Quod tolerari potest. [ἀνεκτὸς, φορητός. Gall. *Tolerable.* Ital. *Cosa che si può tolerare.* Ger. Leidentlich/das man wol dulden kan. Hisp. *Cosa que se puede sufrir y padecer.* Pol. L'aatwi do wicierpienia. Vng. Twrhető zenuedhető. Ang. *That may be suffred or abiden, tolerable.*] Cic. de Amic. Quæ tamen, si tolerabiles erūt, ferendæ sunt.

Tŏlĕrābĭlĭtĕr, adverbium, Facilè, sine discrimine. [ἀνεκτῶς, ἐυφόρως. Gall. *Tolerablement, passablement.* Ital. *Tolerabilmente.* Ger. Ring/leidlichen. Hisp. *Podiendo se sufrir.* Pol. L'atwie. Vng. Twrhetően keppen. Ang. *With patience, tolerably.*] Colum. lib. 11. cap. 2: Adhuc tolerabiliter efficies. Cic. Cæl. lib. 2: Quod tolerabiliùs igniculum desiderii tui feramus.

Tŏlĕrāntĭă, tolerantiæ, f.p. [ἀνοχὴ, ὑπομονή. Gall. *Patience, tolerance, souffrance.* Ital. *Pacienza, tolleranza.* Ger. Duldtigkeit/ erduldung/ duldmut. Hisp. *Sufrimiento ò paciencia.* Pol. Cierpliwość. Vng. Twrhetes zenuedhetes. Ang. *Patience, sufferance.*] Cicero in Paradoxis: Tolerantia rerum humanarum, contemptione fortunæ. Quint. lib. 1. cap. 2: Tolerantia tamen doloris, laude sua non carebit.

Tōllēnōn, onis, m.t. Genus machinæ, ut ait Festus, quo hauritur aqua, in alteram partem prægravante pondere. [πὲ κηλώνια. Gal. *Vne grue, vne trompe, vne bascule à tirer l'eau d'vn puis.* Ital. *Instrumēto de cauar acqua con vn cōtrapeso di pietra.* Ger. Ein gnepffbawm/wie man sie in den Dörffern bey den sōden oder ziehbrunnen hat/ ein wahgbawm. Hisp. *Cigonnal para sacar agua.* Pol. Zoraw wśtudnies. Vng. *Kankarik fa, kankarik orra.* Ang. *An engine to draw vp water.*] Plin. lib. 19. cap. 4: Vel tollenonum hausturigandos. Livius octavo belli Macedon. Deinde, ut præter spem stare muros viderunt, collectis rursus animis in ariete tollenonibus libramenta plumbi, aut saxorum, stipitésve robustos incutiebant.

Tolles, Tumor faucium, teste Festo, quas & *tonsillas* vocamus, παιδάρια.

Tollo, lonis, à Plauto in Rudente videtur positum pro eo, qui ex puteo aquam haurit: Heus (*inquit*) sic tolloni gratia?

Tŏllo, is, sustuli, & secundum antiquos tetuli, sublatum, act. t. Elevo, attollo, sursum erigo. [נשא nasá. αἴρω, ὑψῶ, ἐγείρω. Gall. *Esleuer en haut, hausser, tollir, oster.* Ital. *Leuare, inalzare, torre togliere.* Ger. Auffheben/ erheben. Bel. Opheffen/ opnemen. Hisp. *Alcar ò quitar.* Pol. Podnosze. Vng. Fől emelőm, fől vezőm. Ang. *To lift or sett vp, to tak away.*] Vlpianus præterito usus est tolli. L. 13 § 4. D. de acceptil. Plautus: Tolle caput. Cic. 4. Acad. Hortensius autem vehementer admirans, quod quidem perpetuò Lucullo loquente fecerat, ut etiam manus sæpè tolleret. Ovidius Epist. 14: ter acutum sustulit ensem, Ter malè sublato decidit ense manus. Liv. 4. bell. Maced. Sublatis deinde supra capita scutis, continuatisq;, &c. Vlp. Ius vicino non esse altius ædes tollere. ¶ Aliquándo tollere, est capere. [קחן lakách. λαμβάνειν.] Virgilius lib. 4. Georgic. -& sæpè lapillos, Vt cymbæ instabiles fluctu jactāte saburram, Tollunt, his sese per inania nubila librant. ¶ Aliquando suscipere. ἀναιρεῖσθαι. Suetō. de Neronis parente: Decessitq; Pyrgis morbo aquæ intercutis, sublato filio Nerone ex Agrippina Germanico genita. ¶ Aliquando nutrire. [רבה ribbáh כלכל chilchél גדל ghiddél. τρέφειν, ἀναστέφειν.] Terent. in And. Quicquid peperisset, decreverunt tollere. ¶ Aliquando aufero. [קחן lakách. ἀφαιρίζω, αἴρω. μαι.] Cic. in Læl. Solem enim de mundo tollere videntur, qui amicitiam è vita tollunt. ¶ Tollere de medio: id est, interimere. [המית hemíth הרג harágh, ἀναιρεῖν, ἀναιρεῖσθαι πολεῖν, ἐκτελεῖν. Vng. *Meg ölőm.* Ang. *Tokill.*] Cicero pro Rosc. Amerino: Perfacile hunc hominem incautum & rusticum, & Romæ ignotum de medio tolli posse. ¶ Aliquando differre. [משך mischschéch. ἀναβάλλειν.] Plautus: Omnes tollo ex hoc die in alium diem. ¶ Aliquando inferre. [הביא hebí.] Virgil. 3. Georg. Tollentemq; minas & sibila colla tumētem. Nam tollere minas, est minari, timorem incutere, inferre. ¶ Tollere gradum, ambulare. [הלך halách.] Plaut. Bacch. Is est, adibo contrà, & tollam gradum. ¶ Tollere se altiùs à terra, est crescere: ac de herbis, & arboribus dicitur. ¶ Tollere animos, est superbire, audaciorem esse. Propert. lib. 3. eleg. 18: I nunc, tolle animos, & tecum finge triumphos. Terent. in Hecyr. Quia paululum vobis accessit pecuniæ, Sublati animi sunt. ¶ Tollere animos dictis: id est erigere & cōfirmare. Virg. 9. Aeneid. Vltrò animos tollit dictis, atq; increpat ultrò. ¶ Tollere cachinnum, est in clarum, & immoderatū risum solvi. ¶ Tollere clamorē, est clara & magna voce clamare. Cic. 7. Ver. Clamor à fani custodibus tollitur. ¶ Tollere aliquem in cœlum humeris, est illum laudibus celebrare, & quantum fieri potest, diis immortalibus æqualem facere. In qua significatione etiā dicimus, Tollere in cœlum fama aliquē, & Tollere laudes alicujus in astra. Cicero ad Attīcū lib. 2: At hercule alter tuus familiaris Hortensius, quàm plena manu, quàm ingenuè, quàm ornatè nostras laudes in astra tulit? Vir. 5. Aeglog. Daphnimque tuū tollemus ad astra. ¶ Tollere manus, lætitiæ signū est, & gratias agētis. Cic. ad Cæs. lib. 7: Sustulimus manus & ego, & Balbus. ¶ Tollere aliquē ab officio, est privare. ¶ Tollere aliquem de oratione, sua, est eum non amplius nominare. ¶ Tollere aliquē è numero, est eum excipere. ¶ Tollere aliquē de medio, è medio, vel ex rerū natura, idem. ¶ Tollere legem, abrogare, antiquare. ¶ Tollere moram, festinare. ¶ Tollere metum, timorem adimere. ¶ Tollere spem, auferre. ¶ Tollere aliquem testimonio, testimoniis ita convincere, ut condemnetur, & puniatur. ¶ Tollere aliquem ferro, aut veneno, est interficere.

Sūblātŭs, ta, tum, participium, Elevatus, ablatus, &c. secundùm significationē sui verbi. [נשא nisá. ἐπηρμένος, ἀφαιρεθείς. Gall. *Esleué en haut, hausse.* Ital. *Alzato.* Ger. Erhebt. Hisp. *Alcado.* Pol. Wzniesiony. Vng. Fől emeltetőt. Ang. *Lifted vp, taken away.*] Virgil. 2. Aeneid. -& sublatus ad æthera clamor. ¶ Ponitur aliquādo pro superbo, elato, & arrogante. [גבה ghaboáh גאה gheih.] Cæsar 1. belli Gall. Quo prælio sublati Helvetii, quòd quingentis equitibus tantam multitudinem equitum propulerant, audāciùs subsistere. ¶ Composita hujus verbi sunt, Attollo, extollo, protollo, & sustollo: quorum significata explicantur suis locis.

Sūblātĭo, verbale, f.t. [נשא maßá גבהות ghabhúth. ἀφαίρεσις. Gall. *Esleuement, haussement.* Ital. *Esso inalzare* Ger. Erhebung. Hisp. *Alcamiento.* Pol. *Podniesienie.* Vng. Fől emelés. Ang. *A lifting vp.*] ut, Sublatio animi: id est, elatio, superbia. Cic. 2. de Finib. Voluptatem Stoici sic definiunt: Sublationem animi sine ratione opinantis se magno bono frui, &c.

Sūblātē, adverbiū. [ὑπερηφάνως, ὑπερφυῶς. Gall. *Hautement.* Ital. *Altamente.* Ger. Hochtragentlich, hochsinnigetlich. Hisp. *Altamente.* Pol. Wissoka miłka. Vng. Fől emelue. Ang. *Highly.*] Cic. de clar. Orat. Sublatē, ampleq; dicere. Idem pro Domo sua: Nihil unquam de me dixi sublatius adscisendæ laudis causa.

Tŏlūtārĭī, sive Tolutares equi, m.f. Dicūtur qui alio nomine ab Asturia Hispaniæ regione Asturcones dicuntur, à nonnullis etiā Gradarii, propterea quòd gradu non vulgari incedāt, sed alternis crura molliter explicantes, cōmodam sessori præbeant vectationē citra ullam succussationis molestiam. [ἱππομορφεῖς, εὐδρόμοι. Gall. *Chenaux vittes & legers, qui vont les ambles.* Ital. *Cauali che vanno di portante.* Ger. Zeltner. Hisp. *Caualos ambladores.* Pol. Nachodnik. Vng. Paroska. Ang. *Ambling horses.*] Tolutares dicti, sive à tollendis alterno glomeratu pedibus: sive (ut alii malunt) à pedum volubilitate, quàsi volutarii. Sen. in Epist. Mannos tolutares appellat.

Tŏlūtim. [ταχυδρόμως, εὐδρόμως. Gall. *Vittement & legerement, aux ambles.* Ital *Di portante.* Ger. In zeltners weiß. Hisp. *Ligeramente, amblando.* Pol. *Inochodem.* Vng. Parozkalua. Ang. *Ambling wise.*] Id est, volubiliter, & molliter, proprieq; ad asturconum, sive gladiatorum incessum attinet, qui alternis crura molliter explicantes, commodissimā sessori præbent vectationem: quod genus equorum à Polluce εὐδρόμοι appellantur. Tolutim (inquit Nonius) quasi volutim, vel volubiliter. ἐπιτροχάδην. Plautus Asinar. Demā hercle jam de hordeo, tolutim ni badizas. Varro: Vt equus qui ad vehendū est natus, tamē traditur magistro, ut equiso doceat tolutim incedere. Plin. lib. 8. cap. 42: In eadē Hispania, Callaica gēs, & Asturica, equini generis, quos *thieldones* vocamus, minori forma appellatos asturcones

gignunt: quibus nõ vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio: unde equus tolutim carpere incursus traditur arte.

Tŏlūtĭlŏquēntĭă, f.p. Volubilis sermo: ut interpretatur Nonius, citans locum Nævii vetusti poëtæ ex Gallinaria: O pestifera, Pontica, fera, trux tolutiloquentia ἐπιτροχο-λόγο.

Tŏmăcŭlă, vel per syncopen tomacla, Edulia sunt, quæ ferè ex jecore porcino minutatim concisо, & jam semicoctò, infusis ovis crudis, & caseo optimo, & liquamine, pipere, anisо, zingibere fieri consueverunt, tegunturq; omento suillo. [ἀλλαντες. Gall. *Saussiſſon.* Ital. *Tomaſelle*, alibi *mortadelle*. Ger. Ein ſůlzwurſt/ſullwurſt. Hiſp *Aſſadura del animal guiſado.* Pol. *Iatrznie ſu.* Vng. *Maios.* Ang. *Puddinges called ſauſages.*] Dicta tomacula, ἀπὸ τῦ τομῶν, quod est incidere. Iuven. Sat. 10: Candiduli divina tomacula porci.

Tŏmăcīnæ, Edulia ex jecore porcino minutim concisо, quæ, & tomacula dicuntur. ἀλλαντες. Varro lib. 2. cap. 4: Quotannis è Gallia apportantur Romam pernæ, tomacinæ, & petasones. Plin. Tomacinæ appellantur, quæ tomacula Insubres vocant, Galli nostris temporibus *tomacellas*.

Tŏmēntum, ti, n.s. Lana brevis ac concisa, quæ ex vestibus à fullone poliendo detrahitur: & quidquid farciminis ex quacunq; re, sive ex fœno, aut palea, sive ex pluma fuerit quo culcitræ farciũtur. [γνάφαλον. Gall *Bourre, ce qu'on met dans vn matelas.* Ital. *Stopa groſſa, ſtopacci.* Ger Kurtze Wollen/ſchărwollen/ſchoppwollen. Hiſp *Aquelle delo que algo ſe enfunda, como juncos, lana, pluma para enfundar colchon ò colcedra.* Pol *Oſtrzyżki wſzeliiakie do naſipania poduſzek, albo naſciel'ania kol'dri albo piel'.* Vng *Lagy ſółtens valo piti.* Ang *Flockes, lockes clipped of woll.*] Varro de lingua Latina, lib. 4: Postquam transierunt ad culcitras, quod in eas sagos, aut tomentum, aliúdve quid calcabant: ab inculcando culcitra dicta. Videtur autem tomentum deduci à τίλλω, quod significat incido. Sueton. in Tib. Adeò alimēta Druso subducta, ut tomentũ ex culcitra tentaverit mandere. ¶ Tomentorum autem aliud leuconium dicebatur, quod fiebat ex lana alba concisa. Aliud Circense, ex arundinibus concisis factum: idq; stramentum habebatur plebeiorũ. Dictum Circense, quòd in Circo Romano sternebatur, illicq; egeni quiescebant. Seneca lib. de beata vita: Nihilo miserius ero, si lassa cervix mea in manipulo ferri acquiescat, si super circense tomentum per sarcinas veteris lintei affluens incubabo. Martial. lib. 14: Tomentum concisa palus circense vocatur: Hæc pro leuconio stramina pauper emit.

Tŏmĭcē, ces, sive (ut quibusdam placet) Tomix, cis, f.t. [τομιξ. Gall *Vne ſorte de corde faite de chanure qui n'eſt point accouſtré, ou dè geneſt.* Ital. *Fune di canape ò di ſparto.* Ger. Ein grob vngebus̃et hanffſeil. Hiſ. *Tomixa de cannamo ò eſparto.* Pol. *Sznur wi a grubi powrozkonopni.* Vng *Kŏtelnek valo nyuytot maẓzag.* Ang *A cable rope, a coller put on horſes neckes for hurting them.*] Græco nomine appellatur ex cannabi impolita, & sparto leviter torta restis, ex qua funes fiunt. Plin. lib. 17. cap. 10: Tomice moris spinarũ circunlita. Pallad. lib. 1. cap. 13: Tunc eos catenis ligneis ex junipero, aut oliva, aut buxo, aut cupresso factis, ad contignationem suspendemus, & binas inter eas perticas erigemus, tomicibus alligatis. Vitruv. li. 7, docet asseres tomice religandos. Pulvilli quoq; quos in collo habent animalia, ne reste lædantur, tomices vocantur.

Tŏmŭs, mi, m.s. [חלק מגלה ספר. τόμος. Gall. *Tome, volume, piece.* Ital. *Pezzo, parte, volume, tomo.* Ger Ein ſtuck oder theil. Hiſp. *Cortadura.* Pol. *Sztuka, cześć* Vng. *Kez metczes.* An. *A cutting, a volume, a piece.*] Fragmentum vel pars operis, quam Latinè sectionem vocamus. Martialis lib. 1: Scriptura quanti constet, & tomus vilis Vnde Origenes tertium librorum suorum genus tomos inscripsit, quos (ut ait Hieronymus) nos possumus appellare *volumina*. Idem alibi de eodem: Edidit innumerabiles commentarios, quos ipse appellat tomos.

Tōndĕo, des, totondi, tonsum, act. f. Lanam, sive capillos, & hujusmodi incido. [גזז גזר *ghazáz xágw.* Gall. *Tondre.* Ital. *Toſare.* Ger. Schären. Hiſp. *Treſquilar.* Pol. *Golic.* Vng Nyirŏm, *beret valom* Ang. *To clippe, to shere, to ripe or mawe.*] Plinius lib. 8. cap. 48: Oves non ubiq; tondentur. Cic. 5. Tusc. quæst. Regiæ virgines, ut tonstriculæ, tondebant barbam, & capillum patris. Martialis lib. 2: Non tondet, *inquam*: quid ergo facit? radit. Virgil. lib. 3. Georg. Nec minus interea barbas, incanaq; menta Cinyphii tondent hirci, setasq; comantes. ¶ Interdum pascere, vel pascendo absumere. [בער *bihér.* νέμεσθ] Virgil. lib. 1. Georg. Ter centum nivei tondent dumeta juvenci. ¶ Aliquando resecare, vel demetere. [קצר *ghazár* קבר *katsár.*] Idẽ libro 1. Georg. Nocte arida prata tondentur: id est, secantur. Tondere aliquem auro: id est, emungere, techna aliqua spoliare. Plaut. in Bacchid Tondebo auro, usq; ad vivam cutem. ¶ Hujus verbi composita sunt, Attondeo, & detondeo: quorũ significata explicantur suis locis.

Tōnsо, as, frequentativum: unde & detonsо. κτενίζω. Gellius: Capillos dialis, nisi qui liber homo est, non detonset.

Tōnsĭto, as, aliud frequentativum. Plaut. in Bacch. Ter in anno tu has tonsitas?

Tōnsŭs, sa, sum, participium, Lana, crinéve spoliatus. [גזז *nagbóx xagés.* Gall. *Tondu.* Ital. *Toſato.* Ger. Beſchoren. Hiſp. *Treſquilado.* Pol. *Ogolieni.* Vng. *Nyirŏt, beretualt.* Ang. *Clypped or shorne.*] Cicero in Pisonem. Cum illa saltatrice tonsa. Mart. lib. 11: & tonsо pura ministro. Ibidem: Iam mihi nigrescũt tonsa sudaria barba. Tonsę valles, quę arboribus & sylvis veluti comis suis spoliatæ sunt. Virgil. 4. Georg.: tonsis in vallibus illũ Pastores, *&c.* ¶ Contrà, Intonsi montes: id est, sylvosi Varro: Intonsi montes, & feris pleni. Villi tonsi. Virg. 1. Aeneid.: tonsis̃q; ferunt mantilia villis. Tonsa oliva. Virg. 5. Aeneid. Ipse caput tonsæ foliis evinctus olivæ.

Tōnsæ, f.p. dicuntur remi, à diverberãdis fluctibus. [משוטים *mischschotim.* ἐρετμοί. Gall. *Auirons* Ital. *Pale de remi.* Ger. Ruder. Hiſp. *Palas de los remos.* Pol. *Rudel.* Vng. *Euezŏ dal euezŏ.* Ang. *Owers.*] Virgilius libro 7: & in lento luctantur marmore tonsæ.

Tōnsŏr, oris, m.t. Qui barbam, aut aliud quippiã tondet. [גזז גלח *ghoxéx ghallábh* κειρεύς. Gall. *Barbier.* Ital. *Barbiere.* Ger. Ein Schărer. Bel. Een Schărder Hiſp. *Barbero ò treſquilador* Pol. *Balwierz* Vng *Barbely nyirŏ.* Ang. *A clipper or poller of heades and beardes, a barbour.*] Varro lib. 2. de Re rust. cap. 11: Omnino tonsores in Italia primùm venisse ex Sicilia dicuntur, post Romã conditam anno quadringentesimo quinquagesimo quarto, ut scriptum in publico Ardeæ, in literis extat: eosq; adduxisse P. Ticinium Menam. Ibidem: Olim tonsores non fuisse adsignificant antiquorum statuæ, quod pleræque habent capillum, & barbam magnam. Horat. lib. 1. Serm Satyr. 7: Omnibus & lippis notum, & tonsoribus esse. Cic. 1. Tusc. Dionysius ne tonsori collum committeret, tondere filias suas docuit. Plautus in Asin. Ad tonsorem ire dixit.

Tōnsōrĭus, a, um, Quod ad tondendũ pertinet: [κειρικός. Gall. *Appartenant à tondre.* Ital. *Pertinente à toſare* Ger. Das zu den schăreren gehört. Hiſp. *Perteneſciente à treſquilar.* Pol. *Barwurikŏ.* Vng Nyireshez *beretualashoz valo.* Ang. *Belonging to clipping or polking.*] ut, Culter tonsorius: hoc est, novacula. Cicer. 2. Offic. Qui cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adurebat capillum. Apud Martial. lib. 14, titulus est de tonsoriis ferramentis.

Tōnsūră, æ, f.p. Est ipse tondendi actus. [גזז *ghez xugé.* Gall. *Tonſure, ou tonſture.* Ital. *Toſatura.* Ger. Beschărung. Hiſp. *Treſquiladura, obra de treſquilar.* Pol *Strzyżenie.* Vng. *Nyires beretualas.* Ang. *Clipping, polling, shearing.*] Col. lib. 7. cap. 4: Tonsuræ certum anni tempus per omnes regiones servari nõ potest. Idem lib. 11. cap. 2: Oves Tarentinæ radice lanaria lavari debent, ut tonsuræ præparentur. ¶ Legitur quoq; apud veteres tonsus pro tonsura. Plaut. in Amph. Sura, pes, stratura, tonsus, oculi, nasus, labra. Accius: Sed quænam hæc est mulier funesta vestro tonsu lugubri. Ex Nonio.

Tōnstrīx, cis, f.t. mulier tonsoris officio fungens, [גזזת *ghoxéxeth.* κειρεσιτρία. Gall. *Barbiere.* Ital. *Tonditrice.* Ger Ein Schărerin Hiſp *Barbera, à treſquiladora.* Pol. *Barwierka.* Vng. *Nyirŏ, beretvalo aẓzony.* Ang *She that doeth the office of a barbour.*] Plaut. Trucul. Tonstricem Syram novisti nostram.

Tōnstrĭcŭlă, diminutivũ τὸ κειρετρίδιον. Cic. 5. Tusc. Regiæ virgines, ut tonstriculæ, tondebant barbam.

Tōnsĭlĭs, le, penult. corr. om. t. Quod tonsum est, ac in orbem & comam putatum: [κειαρρίδιον. Gall *Tondu.* Ital. *Toſato, podato.* Ger Beschoren. Hiſp *Treſquilado* Pol. *Ogolions.* Vng. *Nyirŏs beretualt.* Ang. *That may be sherne or clipped.*] ut, Tonsiles oleæ, Tonsilis buxus. Plin. lib. 12. cap. 2: Primus Cn. Marius nemora tonsilia invenit. Idem libro 18. capite 50: Villo tonsili vestiuntur.

Tōnsīllæ, f.p. Extremæ faucium partes circa radicem linguæ, gulam utrinque attingentes. [παιδίσκαι. Gall *Les glandes au bout du gros de la glande.* Ital. *Pallo.* Ger. Die eusserſten theil des schlunds vmb das zepffli̇n. Hiſp. *Agalla en la garganta del hombre.* Vng. *Nyel ſap.* Ang *Kernelles about the mouth.*] Cic. 1. de Natura deor. Linguam autem ad radices ejus hærens excipit stomachus, quò primùm illabuntur ea, quæ accepta sunt oris utraque ex parte tonsillas attingens, palato extremo atque intimo terminatur. ¶ Tonsillas item medici vocant faucium inflammationes cum tumore, quas & Græci παιδίσκας appellant.

Tōnstrīnă, æ, pen. prod. f.p. Officina tonsoris. [κειρεῖον. Gall. *L'ouuroir d'vn barbier, barberie.* Ital. *Barberia.* Ger. Ein schărstub/schărgaden. Hiſp *Barberia, la tienda del barbero.* Pol. *Barwiernia.* Vng *Barbely mwhely.* Ang. *A barbours shope.*] Plaut. in Asin. Libanum in tonstrinam ut jusseram venire, is nullus venit. Terentius in Phor. Ex advorsum ei loco tonstrina erat quædam.

Tŏnĭtŭs, Veteres pro sonamus usurparũt. Varro Eudæmonibus,

nibus,ut citatur à Nonio: Tibi Tympana non inaneis ſonitus matris deûm tonimus.

Tŏnitrŭs, Tonitrum, Vide TONO.

Tŏno,tonas, tonavi, tonatum,& aliquando tonui, tonitum, pen.corr. n.p. tonare. [רעם *rahám* הרעים *hirhim*. *βροντάω*. Gall.*Tonner*. Ital.*Tonare*. Ger.Tonderen. Hiſp.*Tronar el cielo*. Pol.*Grzmie*. Vng.Dörgök. Ang.*To thunder*.] Cic.2. de Divin. Quum tonuit lævum bene tempeſtate ſerena, Idem ibidem: Iove tonante, fulgurante, comitia haberi nefas. ¶ Apud veteſtiſſimos legitur Tono, tonis, per tertiam conjugationem. Varro in Eudæmonibus, ut citatur à Nonio: Tympana tibi, nõ inaneis ſonitus matris deûm tonimus tibi ſemiviri. ¶ Tonare laudes alicujus, eſt magnopere efferre. Plin.in Præfat. li. 3:Quanto tu ore patris laudes tonas? ¶ Tonare murmure,& verberibus, eſt reſonare. Martialis lib.9: Murmure jam fævo, verberibusq; tonas. ¶ Hujus compoſita, Attono, çontono, circuntono, detono, intono, pertono: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tŏnĕſco,Tonat. [רעם *rahám* הרעים *hirhim*. *βροντᾷ*. Pol. *Grzmi*. Vn.Dörög. An.*It thrundreth*.] Varro Bimargo, ut citatur à Nonio: Tunc repentè cœlitum altum tonitribus templũ toneſcit.

Tŏnitrŭs,us, m.q. & tonitru, neutrum indeclinabile in ſingul: in plurali tonitrua, Fragor nubis, qui fit erumpente fulmine. [רעם *rahám*.*βροντή*. Gall. *Tonnerre*. Ital.*Tuono*. Ger Der tonder.Hiſp.*Tronido*.Pol.*Grzmienie*.Vng.Dörgés. Ang.*Thunder*.] Ovid.2. Metamorph. Vnde ſolet tonitrus, & fulmina mittere terris. Iuv. Sat.5: -& facient optata tonitrua cœnas Cic.2. de Div.Nónne perſpicuum eſt, ex prima admiratione hominum, quòd tonitrua, jactusq; fulminum extimuiſſent,credidiſſe ea efficere rerum omnium autorem Iovem?

Tŏnitrŭum, Tonitrui, Idem. Cœlius Ciceroni lib.8:Hic tibi ſtrepitus,fremitus,clamor,tonitruum.

Tōnsillă, Tonſor, Tonſtrix, Tonſus, Vide TONDEO.

Tŏnŭs,m.ſ. [τόνος. Gall *Son, ton, accent*. Ital. *Suono, tuono, accento*. Ger Ein thon/lautung. Hiſp *El tono enel arte de la muſica, accento de cada palabra*. Pol.Dźwiek,*ton*. Vng Igeknek *notalitat aſa*. Ang.*A ſound, toone, or accent*.] Voculatio, live accentus: à verbo τάνειν, quod eſt intendere, quaſi τὸ φωνῆς τάσις. ¶ Toni item dicuntur nervi in ſtomachi lateribus. ¶ Præterea tonum appellant ſpatium interjectum inter terrám & citimum cœli circulum: hoc eſt, lunarem, quod eſt centum vigínti ſex millium ſtadiorum;ut inquit Martianus, quoniam ut in ſonis intervallum cum legitima quantitate minimum ex duobus ſonis inter ſe diverſis, ita in cœlo minimũ à terra ſpatium ad Lunam Tonum appellare placuit. ¶ Hujus menſuræ dimidium hemitonium dicitur, *ἡμιτόνιον*. Tonus verò cum hemitonio proportionem facit ſeſquiplam: hoc eſt, ſeſquialteram. ¶ In picturis item ſplendor intermedius inter lumẽ & umbram, Tonus dicitur, Plin. lib.35. cap 5: Deinde adjectus eſt ſplendor alius hic quàm lumen:quem quia inter hoc & umbram eſſet, appellaverunt tonon: commiſſuras verò colorum & tranſitus, Armogen. ¶ Antiqui tonitruum dixerunt tonum:Seneca quæſt.natur. lib.2.cap.56: Antiqui autem tonitruum dixerũt, aut tonum.Hoc apud Cecinnam invenio.

Tŏpāzĭus,topazii,ff [τοπάζιον. Gall.*Topaſſe*. Ital. *Topazzio*. Ger. Ein Topaſ. iſt ein edelgeſtein Hiſp.*Topazio*. Vng.*Topaxius kö*. Ang.*A precious ſtone grene coloured*.] Gemma eſt viridis coloris, ἀπὸ τοῦ τοπάζειν, hoc eſt, à quærendo dicta, ſive quòd Troglodytæ prædones, quum diutiùs fame & tempeſtate preſſi, herbas, radicesq; effoderent, hanc gemmam primi eruerunt: ſive à Topazio inſula Maris rubri,in qua hic lapis mirè pellucidus invenitur. Inſulæ autem huic idcirco Topazio nomen factum putant, eò quòd nebuloſa ſit, ſæpeque à navigantibus fuerit quæſita antequam inveniretur. Vtranque nominis cauſam refert Plin.libro 37. capite 8, & lib.6.cap.29, & Strabo libro 6.

Thŏphŭs, m.ſ. Genus lapidis aſperi, qui facilè in arenam reſolvitur. [τῶφος. Ger Bimsſtein.] Plin.lib.17.cap.4: Nam tophus ſcaber natura. Virg 2.Georg. Et tophus ſcaber, & nigris exeſa chelydris.

Tōphinus,& Tophaceus, adjectiva, Quod ex topho eſt. *τώφινος*. Suetonius: Quæ tophina,ac lignea antea erant. Plin.lib. 17.cap.7:Eſt alba,rufa, columbina, argillacea, tophacea, arenacea.

Tŏpĭārĭum, rii,n.ſ. [τόπιον. Gall *Ouurage de verdure qu'on fait és jardins en forme de beſtes ou autre choſe*. Ital. *Figura di verdure ò d'alberi come di boſſo*. Ger. Ein garten gehelb / oder etwas das man auß bäwmen / ertzteren / blumen in den gärten zur zierd oder vmb des ſchattens willen machet. Hiſp. *Iardin, lugár delectable obrado en diuerſas figuras*. Pol. *Zaśl'ona wobl'aki pocżniona zdrzewa ſpoſobnego kremia*. Vng.*Leuel Zeneczke Zöld agból ſzinalt farnekozo*. Ang. *The making of images of beaſtes or other thinges in gardens*.] Opus ex arbore,aut frutice,aut herba,ornatus,aut vitandi ęſtus cauſa factum:ut ſunt teſtudines,cameræ,naves, aviculæ, & hujuſmodi,quæ ex buxo vel hedera & hujuſmodi, quarum natura ſequax eſt, & flexibilis, fieri conſueverunt. Dictum topiarium ἀπὸ τῶν τόπων:hoc eſt,à locis quæ in his varia conſtituuntur:quę & topia ab idoneis ſcriptoribus nuncupantur. *τοπεῖα*. Vitruv. lib.7:Habentem deorum ſimulacra, ſeu fabularum diſpoſitas explicationes, non minus Trojanas pugnas, ſeu Vlyſſis erationes per topia,cæteraq;, quæ ſunt eorum ſimilibus rationibus ab rerum natura procreata. Quidam inde Topiarii appellationem deductam exiſtimant, quòd plantæ ſuntum modo flexibiles & ſequaces,in quaſlibet formas ducantur. Græci enim funes in navibus *τοπεῖα*, & *τοπία* appellant. Opus topiarium.Plin.li.15.cap.30:Accedit in topiario opere lauri genus, quæ taxa dicitur: ramos ſpargit à radice topiarii ac coronarii operis.Hinc topiarii dicũtur,qui topiaria faciunt:ſicut Coronarii, qui faciunt coronas. [οἱ τὰ κηπουρικὰ ποικίλτες. Gall. *Iardiniers qui font ouurages de verdure és jardins*. Ital.*Chi fanno tali figure*. Ger.Ein geheldmacher/ der luſtgezierden in den gärten machet. Hiſp.*Iardineros que afectan aſsi los jardines*.] Idem lib.15 cap 29: Sativæ myrti genera topiarii faciunt. Plin. Iun. Epiſt.63: Ineſt huic computationi ſumptus ſupellectilis,ſumptus atrienſium topiariorum. ¶ Ars item ipſa Topiaria dicitur, ut argentaria. [ἡ ἐν τοῖς κήποις γεωγραφικὴ ſeu μιμητική. Gall. *L'art & meſtier de faire verdure és jardins*. Ital. *Arte do fare tali figure*. Ger. Die künſt luſtgeheld / oder andere gartengezierden zu machen. Hiſp. *Arte para aſeytar aſsi los jardines*.] Cic.ad Quint.Frat.lib.3:Vt denique illi palliati topiariam facere videantur: id eſt, artem exercere topiarii operis.

Tŏpŏs. [τόπος, Latinè locus. Gall.*Lieu*. Ital.*Luogo*. Ger. Ein ort. Hiſp. *Lugar*. Vng Hely. Ang. *A place*.]

Topĭcē. [τοπικὸς Gall. *De lieu*. Ital. *Coſa di luogo*. Ger. Des orts. Hiſp. *Coſa de lugar*. Pol. *Mieſczowi*. Vng. *Helye*. Ang. *Of a place*.] Localis. Vnde Ariſtoteles, & Cicero libros ſuos, quos de inventione argumentorum conſcripſerunt, Topica appellarunt quòd in iis doçeatur,quemadmodum ex certis locis argumenta eruantur. Cicer. Trebatio lib.7: Inſtitui Topica Ariſtotelica conſcribere.

Tŏpĭcē, ces, τοπική, Ars ipſa inveniendorum argumentorum, Cic. in Top. Inveniendi verò artem, quæ Topice dicitur, quæ ad uſum potior erat, & ordine naturæ certè potior, totam reliquerunt.

Tŏpārchă, τοπάρχης, Qui alicujus regionis, vel loci curam administrat.

Tŏpārchĭă Territorium.

Tŏpographĭă, τοπογραφία, Loci deſcriptio, Topographia ripulæ. Cic.ad Attic.lib.15: Itaq; me referunt pedes in Tuſculanũ; & tamen hæc topographia ripulæ videtur habitura celerem ſatietatem.

Tŏpothĕſĭă, τοποθεσία, Situs loci vel deſcriptio.

Topper Obſoleta dictio, qua antiquiſſimi utebantur pro celeriter, ſeu confeſtim, ſtatim. *αὐτίκα*. Nævius apud Feſtum: Capeſſe flammam Vulcani topper.

Tŏrāl, lis, n.t. Quodvis lectuli ſtragulum. [סוכה *chesús*. ἐπίβλημα, *ſtρῶμα*. Gall. *Couuerture de lit ou loudier*. Ital. *Coperto da letto*. Ger. Ein bettdecke. Hiſp. *Les manteles, cobertor de cama*. Pol. *Kołdra wſzelyaka dona kricżsá łożka*. Vng. *Lepödö*. Ang *Any couerlet or couering of a bed*.] Horat.lib.1.Epiſt. -ne turpe torál, ne ſordida mappa Corruget nares. Idem in Serm. Et Tyrias dare circum illora toralia veſtes. Duo toralium fuiſſe genera Paulus ſignificat L.3.de ſupel.leg.unum,quod ſtragulí nomine contineretur, alterum quod non contineretur. Hoc autem plagã appellatum Nonius teſtatur,grande ſcilicet linteum tegmen. Ob eam fortè cauſam ita dictum, quòd plagis:id eſt, foraminibus pervium ac pellucidum eſſet.Hotomanus.

Tōrcŭlārĕ, aris, vel Torcular per apocopen, n.t. Machina eſt premendis uvis, olivisq; accommodata, à torquendo dicta. [לוחץ יקב *puráh* יקב *jékeb*.*λινός*.Gall.*Vn preſſoir*.Ital.*Torcolo*.Ger. Ein trott/ein tätteren. Bel. Een wynpreſſe. Hiſp. *Torno de huſillo*. Pol.*Prząſſa*. Vng.*Sayto*. Ang.*A preſſe for wine,ſider or verjuce*.] Colum.lib.12.cap.50, de olei loquens factura: Tum diligenter mundatam,protinus in torcular deferri, & integram in ſiſcinis novis includi,prælo; ſubjici,ut quantum poſſit,paulatim exprimatur. Quo in loco Columella apertè diſtinguit torcular à prælo. Eſt enim torcular (ut diximus) tota illa machina, vino oleóve exprimendo inventa. Prælum autem ipſa trabs,qua uvæ oleæve premuntur. Lacus autem,in quem defluit muſtum, ex vinaceis expreſſum. Priſcianus ſecundam dictionis hujus ſyllabam præcipit eſſe producendam: alii tamẽ contrà corripiendam contendũt,analogiam ſequentes,quòd in dictione Specular, quæ huic per omnia ſimilis videtur,mediam ſyllabam conſtet corripi.

Tōrcŭlārĭum,rii,Torcular. Cato cap.18: Torcularium ſi ædificare velis.

Tōrcŭlum,torculi,pen.cor.Torcular. Cat.cap.1:Ad villam quũ

venias, videto vasa, torcula, dolia, multáne sint. Plin. lib. 18. cap. 33: Viginti jugeribus sufficit unum torculum.

Tōrcŭlārĭus, a, um, adjectivum, Quod ad torcular pertinet. [τοπολιώ⊙. Gall. *Appartenant à pressoir.* Ital. *Pertinente à torcolo.* Ger. Zu der trotten gehörig. Hisp. *Pertenesciente à torno de husillo.* Pol. *Prassowi.* Vng. *Saytohez valo.* Ang. *Belonging to a presse.*] Varro de Re rust. lib. 1. cap. 22: Si sit centum jugerum, habere oportet vasa torcularia instructa trina. Colum. lib. 12. cap. 18: Tum lacus vinarii torcularii, & fora, omniaq; vasa, &c. Torcularia cella, Columel. lib. 1. cap. 6.

Tōrcŭlārĭus, rii, subst. m. s. Qui torculari premit uvas. [ὁ πιεσ-τὴς, ὁ τὰς σταφυλὰς ἐξιστὰς ἢ θλίβων. Gall. *Pressoireur.* Ital. *Che preme con torcolo* Ger. Ein Trotter/Trottknecht. Hisp. *El que apreta con torno.* Pol. *Prassownik* Vng. *Saytolo.* Ang. *A presser or he that presseth.*] Colum. lib. 12. cap. 30: Quja interdum multitudo baccæ torcularium vincit laborem.

Tōrcŭlŭs, a, um, adjectivum, Quod ad torculum pertinet: [ὁ λιώ⊙, ἐπιλιώ⊙, vel τοπολιώ⊙. Gal. *De pressoir, seruant à pressoir.* Ital. *Che serue al torcolo.* Ger. Zu der trotten dienstlich. Hisp. *Cosa que serue à torno de husillo.* Pol. *Prassowi.* Vng. *Saytobez valo.* Ang. *Of or seruing to a presse.*] ut, Torculus funis, Cato cap. 135: Funem torculum siquis faciet, &c.

Tores, pro torques antiqui dixerunt: quemadmodū hoc Servilius & etiam Flavius Pomponianus notat. Sosipater lib. 1.

Tŏreūmă, atis, n. t. & Toreumatum, ati, [מקשׁה *miklâhat.* τορεύμα. Gall. *Ouurage de taille en bosse, piece d'ouurage taillée.* Ital. *Opera fatta al torno, scultura, ò di rilieuo.* Ger. Ein getrâyte oder auß gegrabne geschnitzette arbeit. Bel. Trechßierwerck. Hisp. *Vaso torneado ò esculpido.* Pol. *Krecżoni kubek.* Vng. *Ixtergaba tsinalt edeny.* Ang. *Plate chased or ingraued, work imbossed.*] Vas aliúdve opus torno factum, aut alioqui artificiosè cælatum. Est enim τορεύειν, tornare, sive sculpere. ¶ Vnde & ars ipsa Toreutice dicitur, [τορευτική. Gall. *L'art de tailler ou grauer en bosse, ou en leuure, ou de relief.* Ital. *Arte di lauorare al torno, ò di rilieuo.* Ger. Die kunst des trâyens oder außstechens vnd zuschnitzen. Hisp. *Arte de tornear ò esculpir.*] quam Plin. lib. 34. cap. 8, primùm à Phidia inventam scribit, sed a Polycleto Sicyonio cōsummatam. Mart. lib. 3: Artis Phidiacæ toreuma clarum. Salustius in Iugurtha: Tabulas, signa, toreuma emunt.

Tormamen, Iulius erat qd. à Troia dicebatur, quasi pro Troiano agmine dictum Troiamen.

Tōrmentum, ti, n. s. Cruciatus, qui aut eruēndæ veritatis, aut criminis puniendi causa fieri solet: [דאבה *deabáh* דאבון *daabón.* βάσανος. Gal. *Gehenne, torture, tourment, supplice.* Ital. *Tormento pena, supplicio.* Ger. Ein peintgung/folterung Bel Peyninge. Hisp. *La questiòn de tormento, tormento* Pol *Drecżenie.* Vng. *Kenzas ken.* Ang. *A torment or rack made with cordes to trye the threuth of one.*] à torqueo, quod inter cætera significat crucio. βασανίζω. Cic. 3. de Finib. Vtq; in omnibus tormentis conservetur vita beata. Horat. 1. Epist. 2: Invidia Siculi non invenêre tyranni Majus tormentum. Cic. 3. de Natura deor. Anaxarchum Democritum à Cyprio tyrāno excarnificatum accepimus Zenonem Eleatem in tormentis necatum. ¶ Præterea tormentum generale vocabulum est omnium machinarum saxa, tela, & id genus varia torquentium. [מחי *mechí* μηχανή. Gall. *Instrument de guerre à ietter long, comme pierres, boulets, & autres choses.* Ital. *Machina da guerra per lanciare pietre ò altre cosa.* Ger. Ein gerüst mit dem man etwas in die weite vnd höhe wirfft/ein gewerff. Hisp. *El engenno para combatir.*] Cæsar 2. Comment. Ad extremas fossas castella constituit, ibiq; tormenta collocavit. Virg. 11. Aeneid. Fulminis in morem, aut tormento ponderis acti.

Tōrmĭnă, n. t. Morbus intestinorum, quem δυσεντερίαν Græci vocant. [σφόδρα. Gall. *Trenchees de ventre, flux de ventre auec sang & trenchees.* Ital. *Dolore di ventre, di panza, di corpo.* Ger. Darmgezicht/krimmen/bauchwee. Hisp. *Torcon de hombre ò bestias, y confluxo di sangre.* Pol. *Zarcżie wątrobcżie.* Vng. *Ver has.* Ang. *Gripinges, paines or greuinges of the stomack or bellie.*] Celsus li. 4. cap. 15: Proxima his inter intestinorum mala tormina esse consueverunt: δυσεντερίαι Græcè vocantur. Intus intestina exulcerantur: ex his cruor manat: isq; modò cum stercore aliquo semper liquido: modò cum quibusdam quasi mucosis excernitur. Interdum simul quædā carnosa descendunt. Frequens dejiciendi cupiditas, dolorq; in ano est. Hæc Celsus. Plin. lib. 20. cap. 14: Mentastrum torminibus cholericis efficacissimum. Cic. 2. Tusculan. Quamvis idē forticulū se in torminibus & in stranguria sua præbeat. Colum lib. 12. cap. 7: Sequitur torminum vitium, quorum signum est cruenta & runcosa ventris proluvies. ¶ Hinc torminosi, qui eum morbum patiuntur, quos & dysentericos Græco vocabulo appellant. [προφύμβοι. Gall. *Suiets à trenchees de ventre, ou qui les ont.* Ital. *Soggetti à tal dolore di ventre ò chi l'anno.* Ger Bauchwee vnd so darauß folget / den roten schaden oder durchlauff vnderworffen. Hisp. *Atorconados aßi.*] Cicero Tusculan. Itaq; dicimus gravedinosos quosdam, quosdam torminosos: non quia semper sint, sed quia sæpè sint.

Tōrmĭnālĭs, le, om. t. Quod tormina infert. [ὁ φόβων ποιητικός. Gall. *Qui engendre trenchees de ventre.* Ital. *Cosa che genera dal male.* Ger. Das trimmen/oder bauchwee machet. Hisp. *Cosa que engendra tal torcon.* Pol. *Bolieszi brzuchá zpinaci.* Vng. *Ver has tsinalo.* Ang. *That ingendreth paines or gripinges of the bellie.*] Plin. lib. 15. cap. 21, de sorbis agēs: Quārtum genus torminale appellant.

Tōrnātĭlĭs. Tōrno, as, vide TORNVS.

Tōrnŭs, m. s. [τόρνος. Gall. *Tour ou tourneoir.* Ital. *Torno.* Ger. Ein trâyßtul/ oder trâyelsen. Bel. Een dreytser. Hisp. *Instrumento para tornear, torno.* Pol. *Drechßlarski swider albo warßtat.* Vng. *Ixterganas.* Ang. *A turning instrument.*] Instrumentum fabrile, quo ligna, ebur, & reliqua hujusmodi polita redduntur. Virgilius in Bucol. Aeglog. 3: Lenta quibus torno facili superaddita vitis. Idem 2. Georgic. aut torno rasile buxum. Plin. lib. 7. cap. 56: Normam autem & libellam, & tornū & clàvem Theodorus Samius invenit. Idem li. 16. cap. 40: Calices ex Terebintho solitus facere torno.

Tōrnātĭlĭs, le, pen. cor. om. t. Quod torno factum est. [τορευτὸς, τορνευτὸς. Gal. *Fait au tour, tourné.* Ital. *Fatto al torno, tornito.* Ger. Getrâyet. Hisp. *Cosa hecha al torno.* Pol. *Krecżoni.* Vng. *Ixtergaz vassal tsinalt.* Ang. *Made with a turning instrument.*]

Tōrno, as, act. p. Torno cōficio vel polio. [τορεύω, τορνεύω. Gall. *Tourner, faire au tournoir ou au tour.* Ital. *Tornire, far al torno.* Ger. Trâyen. Bel. Drayen. Hisp. *Tornear con torno.* Pol. *Krecże.* Vn. *Meg ixtergaroxom ixtergaba meg faragom.* Ang. *To make or trimme any thing with a turning instrument.*] Plin. li. 36: Lapis est qui cavatur, tornaturq; in vasa coquendis cibis utilia. Cicero de Vniverso. Idq; ita tornavit, ut nihil effici possit rotundius. ¶ Versus malè tornati, pro malè elaboratis, μετωφορικῶς. Horatius de Arte: Bis terq; expertū frustra, delere jubebat, Et malè tornatos incudi reddere versus. ¶ Hinc detorno, quod est ex materia quapiam torno aliquid efficio. ἀποτορεύω. Plinius lib. 13: Lignum grande intus, firmæq; durituræ, ex quo velares detornant annulos.

Tŏrōsŭs, a, um, vide TORVS.

Torpedo, pro pisce, vide TORPEO.

Tŏrpĕo, es, torpui, n. s. Stupeo, piger sum & segnis, languidus sum & remissus. [טרר *pighghér* בעבע *nehetsál* ברטה *nirpáh.* ἀναισθητῶ ἔχω, νωχελῶ. Gal. *Estre engourdi, auoir les membres gourds & endormis.* Ital. *Esser debile, pegro, languido.* Ger. Faul vnd tasß seyn/von traghett ragen/vnfrutig seyn. Bel. Traeck syn/mat syn. Hisp. *Entormecerse.* Pol. *Gnuśnieie.* Vng. *Lankac vagiok, tunya vagiok.* Ang. *To be a sleape as the partes of the bodie ar, to be slow, dull or heauie.*] Virg. li. 2. Georg. confertoq; agmine cervi Torpent mole nova, & summis vix cornibus extant. Cic. 1. de Natura deorū: Deum sic feriatū volumus cessatione torpere, ut si se commoverit, vereamur ne beatus esse non possit. Liv. 7. bell. Pun. Deligati ad palum, virgisq; cæsi & securi percussi adeò torpentibus metu qui aderāt, ut nō modò ferocior vox adversus atrocitatem pœnæ, sed ne gemitus quidem exaudiretur. Virgil. 1. Georg. Nec torpore gravi passus sua regna veterno.

Tōrpĕsco, n. t Piger sive torpidus fio. [טרר *pighghér* בעבע *nehetsál* רטה *raphâh.* ναρκώδης γίνομαι. Gall. *Deuenir ou estre engourdi & comme endormi.* Ital. *Deuenir stupido como adormentato.* Ger. Faul oder vnfrutsam werden/von faulheit starrend werden. Hisp. *Entormecerse.* Pol. *Poczinam gnuśniecz.* Vng. *Tunyana reßte: lankatta lexŏk.* Ang. *To waxe slow, heauie or dull, or sleaping as the partes of the bodie.*] Salustius in Iugurtha: Cæterùm ingenium quo neque melius, neque amplius in natura mortalium est, incultu atque socordia torpescere sinunt. Plinius libro 9 capite 35: Flavescunt tamen & illæ senecta, rigisq; torpescunt. De margaritis.

Tōrpŏr, oris, m. t. Animi & corporis stupor, à torpedine pisce, cujus cōtactu corpus stupescit. [עבוה *batsláh* עבורת *batsláth.* νάρκη, νάρκωσις. Gall. *Engourdissement, ou endormissement de mēbres.* Ita. *Torpore, debolezza.* Ger. Faulheit/vnnutzerheit/vngeleitsame ö gliederen/Vnfrutsamkeit. Bel. Matheyt. Hisp. *Entormecimiento.* Pol. *Gnuśnoczą.* Vn. *Tunyaśág lankadas reßseg* An. *Dullneśse, heauineśse, or sleaping of the partes of the bodie.*] Cic. lib. 2. de Natura Deorū: Aliæ fuga se, aliæ occultatione tutantur, atramenti effusione sepiæ, torpore torpedines. Virg lib. 12. Aeneid. Illi membra novus solvit formidine torpor.

Tōrpōro, as, penult. prod. Torporem induco. [רטה *rippáh.* ναρκῶ. Gall. *Rendre engourdi & endormi, faire ou rendre stupide & sans sentiment.* Ital. *Far stupido.* Ger. Faul/vnfrutsam oder starrend machen. Hisp. *Entormecer à otro.* Pol. *Gnuśnim czynie.* Vng. *Meg tunyitom reßtet ezŏm.* Ang. *To mak dull and slow or heauie.*] Turpil. in Hetæriis, ut citat Nonius: Stupidus astat, ita ejus aspectus repens tot torporavit hominis amore: id est, torpefecit.

Tōrpĭdŭs, a, um, Segnis, stupens, piger. [עבע *batsél.* Gall. *Tout engourdi.* Ital. *Tut to stupido.* Ger. Faul alß ob einer halb tam wär. Hisp. *Entormecidó y sin sentido* Pol. *Gnuśni lsenswi.* Vn. *Tunya reßt lankat.* Ang. *Slow, dull.*] Liv. 5. bell. Pun. Tum inter torpidos somno pavente sq; ad nec opinatum tumultum &

inermes in cubilibus ſuis oppreſſos illa cædes edatur, à qua vos heſterno die revocatos ægrè ferebatis.

Tōrpēdo, inis, f.t. Piſcis genus qui limo merſus occultat ſe, & piſces ſuprà natantes torpentes facit: poſtquam obtorpuêre devorat. *νάρκη* Plin.lib.9. cap.42: Novit torpedo vim ſuam, ipſa non torpens, merſaq; in limo ſe occultat. Quo in loco torpedo, apertiſſimè eſt fœminini generis: quod eſt cōtra eos qui maſculini generis eſſe putant. Idem Plin. lib.32. cap.1: Ex eodem mari torpedo etiam procul & à longinquo, vel ſi haſta virgâve attingatur, quamvis prævalidos lacertos torpeſcere, quamlibet ad curſum veloces alligari pedes tradunt. Cicer.2. de Natura Deorum: Atramenti effuſione ſepiæ, torpore torpedines ſe tutantur. ¶ Accipitur & pro ſegnitie, torpore, ſive ſtupore. [עַצְלָה *hatsláh* עַצְלוּת *hatslúth.νάρκη.* Gall. *Endormiſſement de membres, engourdiſſement.* Ital. *Stupore de membri.* Ger. Kragheit/vnfruchtſamkeit/ vngeſtalt ſame von groſſer faulkeit. Hiſ. *Entormecimiento.* Pol. Zgnieſ'oſć. Vng. Reſtſág tunyaſág. Ang. *A ſleaping of the members of the bodie.*] Saluſt.lib.1.Hiſt. Hæc ſi placent, ſi tanta torpedo animos obrepſit, &c.

Tōrquātŭs, adjectivum, vide TORQVES.

Tōrquĕo, es, ſi, ſum, & tortum, act.ſ. Curvo, inflecto. [חָשַׁח *heſchách* כָּפַף *chapháph* עִוֵּת *hiv'véth.στρέφω, κάμπτω, λυγίζω.* Gal. *Tordre, tortuer, tourner.* Ital. *Torcere, lanciare.* Ger. Winden/krümmen/vmbtrāyen. Bel. Buygen/wynden/drayen. Hiſp. *Torcer.* Pol. *Kręcę.* Vng. Gyōtrōm Zorongatom. Ang. *To whirle about, to vexe, to caſt with the arme or a ſting.*] Plin.lib.36. cap.25: Neceſſarium binas per diverſas coaſſationes ſubſterni, capita earum præfigi clavis, ne torqueantur. Virgil. lib.2. Georg. -Ityræos taxi torquentur in arcus. ¶ Torquere aliquando ponitur pro gyro celeri rotare. [חָסַב *heseb.στρέφω, κυκλῶ, γυρῶν.*] Virgil.1. Aeneid.-at illum ter fluctus ibidem Torquet agens circum, & rapidus vorat æquore vortex. ¶ Aliquando pro torquendo jacere. [יָרָה *jaráh.βάλλειν, βάλλων.*] Idem.5. Aeneid. In medios telum torſiſti primus Achivos. Horatius 2. Epiſtol.2: Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum. Virgil. lib.4. Aeneidos: -an te genitor quum fulmina torques Nequicquā horremus? ¶ Aliquando pro gubernare. [נָהַג *nhégh.*] Virgil.lib.4.Aeneid.-cœlum & terras qui numine torquet. ¶ Aliquando pro ſuſtinere. Virgil.lib.6.Aeneid.-ubi maximus Atlas Axem humero torquet. ¶ Accipitur quandoq; torquere, pro quæſtionem de aliquo habere, quod fit eruendæ veritatis cauſa. [*βασανίζειν.* Gal. *Gehenner, tourmenter.* Ital. *Dare la tortura, tormentare.* Ger. Peyntgen/folteret. Hiſp. *A tormentar.*] Torquemus, inquit Donatus, hominem, extorquemus veritatem. Cicer. Attic. Apud Rhodios liberi, cives q; torquentur. ¶ Tranſfertur & ad animum pro eo quod eſt angere, ſive moleſtia afficere. [עִנּוּי *hitstséb.*] Idem Attico: Equidem dies noctes q; torqueor. Plin. epiſt. 198: Remitte aliquid adoleſcentiæ ipſius, remitte lacrymis, remitte indulgētiæ: ne torſeris illum, ne torſeris etiam te. ¶ Aliquando pro nere. *ξαίνειν.* ut eſt illud Iuvenalis: Penelope melius, melius torquetis Arachne. ¶ Aliquādo pro trahere. Virgil.6. Aeneid.-torquetq; ſonantia ſaxa. Cicero in Orator. Oratio ita flexibilis, ut ſequatur quocunque torqueas. ¶ Torquere funē, eſt torquendo ex funiculis pluribus funem unum efficere. *χοινὸν πλέκειν.* Propertius: Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno: Aeternumq; tuām, paſcāt aſelle famem. ¶ Torquere jus per tranſlationem, eſt pervertere aut evertere. [עִוֵּת *hivvéth.*] Cicero pro Cæcina: An verbo ac litera jus omne torqueri, *&c.* ¶ Hujus compoſita ſunt Abſtorqueo, contorqueo, detorqueo, diſtorqueo, extorqueo, intertorqueo, obtorqueo, prætorqueo, & retorqueo: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tōrtŭs, a, um, participiū, Cruciatus. [נַעֲנָב *nehtsáb.βασανισθείς.* Gall. *Tormenté.* Ital. *Tormentato con battiture.* Ger. Gepeintget/gefolteret. Hiſp. *Atormentado.* Pol. *Męczoni, dręczoni.* Vng. Gyōtrēt, kenzatoſ. Ang. *Tormented.*] Cic. in Topic. Nam & verberibus torti, & igne fatigati, quæ dicunt, ea veritas videtur ipſa dicere. ¶ Tortus vino vel ira dicitur, qui aut per ebrietatem, aut iræ impotentiam, quæ tacenda erant, nequit cōtinere. Horat.1. Epiſt.19: Arcanū neq; tu ſcrutaberis ullius unquam: Commiſſumq; teges & vino tortus & ira. ¶ Tortus, flexuoſus, obliquus. [עִקְּתוֹן *hakallathón* הַטְכָּךְ *haphachpách.* *λοξόφθαλμος.* Gall. *Tortu.* Ital. *Torto.* Ger. Gebogen/krumb. Hiſp *Tuerto ò torcido.* Pol. *Krzywi, kreconi.* Vng. Tekergōs. Ang. *Bowed, crooked.*] Ovid.2. Metamorph. Neu te dexterior tortum declinet ad anguem. Torta ſupercilia, apud Plaut.in Rudent. Habet & alia ſignificata, quæ quoniam ſuprà explicuimus in verbo Torqueo, ſupervacaneum foret ea hîc denuò inculcare.

Tōrtŭs, us, m. q. Ipſe torquendi actus. [עִוָּתוֹן *havvathāh* עִקְּלָה *hakalkalláh.στροφή, λοξότης, καμπυλότης.* Gall. *Tortuoſité.* Ital. *Tortuoſita.* Ger. Ein krümme/geringet. Hiſp. *Torcedura ò torcoba.* Pol. *Zawiel'oſć, krzywoſć.* Vng. Gyōtres, kenzas. Ang. *Crookedneſſe.*] Cicero 3. de Divin. Vidimus immani ſpecie, tortuque draconem Terribilem. Virg.lib.5. Aeneid. Nequicquam longos fugiens dat corpore tortus.

Tōrtum, Vox obſoleta, qua antiqui utebantur pro tormento. Pacuvius Dulorēſte, ut citat Nonius: Nam te in tenebras ſæpè lacerato fame clauſum, & fatigans artus, torto diſtraham.

Tōrtŭōſŭs, ſa, ſum, Obliquus & multis flexibus ſinuoſus. [עִקְּתוֹן *hakallathón* הַטְכָּךְ *haphachpách* *ἑλιγμοπόδης, ἑλικοειδής.* Gall. *Tortu.* Ital. *Tortuoſo, torto.* Ger. Das vil krümb hat/hin vnd wider gebogen. Bel. Gedrayt. Hiſ. *Tuerto ò torcido.* Pol. *Krzywi, gwitt.* Vng. Tekergōs. Ang. *That is bowed or crooked.*] Cic. in Lælio: Neq; enim fidum poteſt eſſe multiplex ingeniū, & tortuoſum. Idem de Natura deor. Eſt aūt alvus multiplex & tortuoſa. Tortuoſum diſputandi genus, apud eundem 4. Academ. Tortuoſa urina, apud Plinium, libro 21. capite 27. quę tortuosè defluit.

Tōrsĭo, onis, verbale, f.t. [עִנּוּי *hetséb.* *πόφος.* Gall. *Tourment, trenchee.* Ital. *Torcimento.* Ger. Krümmung/*item* das krimen. Hiſp. *El torcon ò tormento.* Pol. *Zarcęie, dręczenie.* Vng. *Kenzas gōtrelōm.* Ang. *A tormenting or griping.*] ut Torſio ſtomachi: id eſt, tormina ſive roſiones ab humoribus acribus. Plin. lib.20. cap. 17: Privatim ejus uſus contra torſiones ſtomachi in tepida aqua & cruditates.

Tōrtĭlĭs, le, penult.corr.om.t. Quod retortum & replicatū eſt. [מְשׁוּזָר *moſchzár.στρεπτός.* Gall. *Tortu, entortillé.* Ital. *Torto, intortigliato.* Ger. Gewunden/gekrümpt. Hiſp *Torcido.* Pol. *Zawiel'i, pokreconi.* Vng. *Teker vanyōs.* Ang. *That is writhed or wreſted.*] Ovidius in Epiſtol. Paridis ad Helenam: Tortilis à digitis excidit anſa meis. Lucanus lib.6: Hunc aūt tortilibus vibrata phalarica nervis Obruat. Ovid.1. Metam. -cava buccina ſumitur illi Tortilis in latum quæ turbine creſcit ab imo.

Tōrto, as, Iterum ac iterum torqueo. [*βασανίζω.* Gall. *Tordre ſouvent.* Ital. *Torcere bene.* Ger. Ein vnd dar biegen. Hiſp. *Torcer mucho.* Pol. *Itam iſam krecę.* Vng. Gyōtrōm kenozdogalom. Ang. *To whirle about often.*] Vetus eſt frequentativū à verbo Torqueo. Pomponius in decuma fullonis, ut citatur à Nonio: Vbi inſilvi in cochleatūm equuleum, ubi tolutim tortor, *&c.*

Tōrtŏr, oris, m.t. Qui veritatis eruendæ cauſa tormenta admovet, quod quoniam hodie carnificum officium eſt, factum eſt ut tortorem accipiamus pro carnifice. [*βασανιστής.* Gall. *Bourreau qui baille la gehenne & torture.* Ital. *Chi da il tormento.* Ger. Ein Peyniger/Folterer. Hiſp. *A tormentador, ò torcedor.* Pol. *Kath.* Vng. *Kenzo gyōtrō, hober.* Ang. *A racker or tormenter.*] Cicero pro Cluentio: Quum jam tortor, atq; eſſent tormenta ipſa defeſſa, neq; tamen illa finem facere vellet, *&c.* Liv.10. bell. Macedon: Conſpectum tortoris, verberumq; non ſuſtinuit. Horat.3. Carm. Ode 5: Atqui ſciebat, quæ ſibi barbarus Tortor pararet. ¶ Tortores itē ab Ammiano dicuntur, qui ſaxa aliáve tela ex balliſta, aliáve machina ejaculantur.

Tōrtē, adverb. [*ἑλαμβλῶς, διεστραμμένως, πλαγίως.* Gall *Tortement, tortueuſement, en tordant.* Ital. *Tortuoſamente.* Ger. Krumm/gebogentlich. Hiſp. *Torcidamente, torciendo.* Pol. *Krzyw.* Vng. Tekergōsōn. Ang *Chrookedlie, awrie.*] Lucr.lib.4: -quanvis tortè penituſq; remota Omnia, *&c.*

Tōrtīvum muſtum quod dicatur, docet his verbis Colum.lib. 12.cap.36: Tortivum muſtum dicitur, quod poſt primā preſſuram vinaceorum circunciſo pede exprimitur. [*δευτερίας οἶνος*, ſeu *πόμα.* Gall. *Vin de preſſoirage* Ital. *Vino di torcolo.* Ger. Nachſchutz ab der Trotten/der wein vom nachtruck. Hiſp. *El vino que ſale del huſillo.* Pol. Winno ſpierſzego praſſowania. Vng. *Vinos lōre māſōdik ſaytolas.* Ang. *Preſſed or wrong wine.*] Cat. de Re ruſt. cap.23: Circuncidaneum appellat, quòd exprimatur pede vinaceorum antè circunciſo. Tortivum (*inquit*) muſtum circuncidaneum ſuo cuiq; dolio dividito.

Tōrquēs, & Torquis, modò maſculini, modò fœm.gen. Colli & ſummi pectoris ornamentum, ex auro, argento, gemmis, aliáve materia. [עָנָק *hanák.στρεπτός.* Gal. *Colliet ou carquan* Ital. *Collana collaro.* Ger. Ein halßkettlin/halßbād/etwas dz man zur zierd vmb den halß windet. Bel. Halßband. Hiſ. *Collar.* Pol. *Lancżuch, rzecz gadź.* Vng. *Arany lancż.* An. *A collar or chaine.*] Cic.3. Offic Atq; hic T. Manlius is eſt, qui ad Anienem Galli, quē ab eo provocatus occiderat, toſque detracto, cognomen invenit. Propert. lib.4. Eleg. Torquis ab inciſa decidit unca gula. Gell.lib.4. capit.13: Caput Galli præcīdit, torquem detraxit, eamq; ſanguinolentam in collum poſuit.

Tōrquātŭs, à, um, Torque inſignitus: ut Palumbus torquatus, cujus collum circulo quodam, veluti torque cingitur. [*στρεπτοφόρος.* Gall. *Qui a vn collier ou carquan au col.* Ital. *Chi a la collana al collo.* German. Das ein ring oder gesterd vmb den Halß hat. Hiſp. *El que ha tal collar.* Polon. *Lancżuch na ſzy noſzaci.* Vngar. *Arany lancżos.* Ang. *That hath a collar or chaine.*] Ariſtoteles *φάλαγγα* appellat. Mart. libro 13: Inguina torquati tardant, hebetantq; palumbi, Non edat hanc volucrem qui cupit eſſe ſalax: ¶ Torques autem militibus ob rem ſtrenuè geſtam donari ab Imperatoribus ſolebant: unde Torquati milites dicti, qui hoc honoris genus virtute erant conſequuti. Horum duo erant

genera, ſimplares, duplaresq;. Veget.lib.2: Torquati (*inquit*) duplares, & torquati ſimplares erant, quibus torquis aureus ſolidus virtutis præmiū fuit: quem qui meruiſſet, præter laudem interdum duas conſequebatur annonas, duplares duas, ſimplares unam. Autor tamē eſt Plin.lib.33.cap.2, priſcis Romanorum temporibus auxiliares tantùm & externos aureis torquibus donari ſolitos: ac cives nō niſi argenteis. Torquatos hodie equites (inquit Budæus) vocare poſſumus, qui *Cohortati* dicuntur, quos rex Gallorum geſtamine ſuo, regioq; inſignivit.

Torrens, tis, maſc. gen. Rivus, fluviusq; temporarius non è fonte, ſed è pluvia naſcēs, æſtate ſiccus, hyeme magno fluens impetu. [נחל *náchal* χάραξ. Gall. *Vn torrent.* Ital. *Torrente.* Ger. Ein Waldwaſſer/ein Bach ſo vom rägen gähling̃ angeht/ Thal oder Bergwaſſer. Hiſp. *El arroyo, chorro ò corriēte.* Pol. Potok ῥεῦμα. Vng. *Patak folyam.* Ang. *A ſtreame comming downe an hill cauſed by water brſnow.*] Virg.2.Aeneid.-aut rapidus montano flumine torrens, Sternit agros, ſternit ſata læta, boumq; labores.

Torrens, participium ſive nomen ex participio, Rapidus, vehemens, concitatus. [חזק *chazák* אתן *ethán* ῥοώδης, βιαίως ῥέων. Gall. *Vehement & impetueux, roide.* Ital. *Vehemēte, impetuoſo.* Ger. Streng/mit vngeſtüme daher fahrend. Hiſp. *Vehemente, fuerte y arrebatado.* Pol. Pretko czekacz. Vng. *Sebes.* Ang. *Vehement, ſwift, toaſtlingor roſtling.*] Virgil.7.Eclog. Hic tantùm Boreę curamus frigora, quantum Aut numerum lupus; aut torrentia flumina ripas. Virgil.2.Georg. Necnon & torrentem undam levis innatat alnus. ¶ Hinc Torrentior, & Torrentiſſimus. Plin.lib.3.cap.6, de Padno flumine: Agris quàm navigiis torrentior, &c. Iuvenal. Satyr.3: Ingenium velox, audacia perdita, ſermo Promptus, & Iſæo torrentior: hoc eſt, vehementior & concitatior. Statius 3 Sylv. Tempeſtas erat cœli quum torrentiſſimus axis Intumbuit. Compt torrentes ſanguine, apud eundem 1. Syl. hoc eſt, undantes, & torrentium fluxum imitantes. Ripæ torrentes pice. Virgil.9. Aeneid. Dixerat, idq; ratum Stygii per flumina fratris, Per pice torrentes, atraq; voragine ripas Annuit.

Torris, huius torris, m.t. Fax, interprete Nonio: hoc eſt, ſtipes ſemiuſtus, & adhuc ardens, aut ſaltem ignitus: quum titio ſit torris extinctus. [לפיד *lapíd* θάλλος. Gall. *Vn tiſon allumé.* Ital. *Tizzone.* Ger. Ein brand. Hiſp. *Tizon ò torrezno.* Pol. *Głowna ieſzcze geratiaca.* Vng. *Twxes wzög faklya.* Ang. *A fier brande.*] Lactant. Titionem vulgus appellat extractum foco, torrem ſeminſtum extinctum. Virg.12.Aeneid. Obvius ambuſtum torrem Chorineus ab ara Corripit, & veniēti Ebuſo, plagāmq; ferenti Occupat os flammis. Ovid.8.Metamorph. Funereū torrem medios conjecit in ignes.

Torrĕo, res, rui, toſtum, act.ſ. Ad ignē ſolémve ſicco, arefacio. [חרבן *charbón* יבש *jabéſch* שרף *ſarápi* יבש *jabéſch*: חרבך *harbéch* קלה *kalah* ξηράνω. Gall. *Roſtir, ſecher an feu, bruſler.* Ital. *Seccare, arroſtire* Ger. Dörren Bel. Dormaēen/droogen. Hiſp. *Toſtar ò quemar, ſecar.* Pol. *Suſzę.* Vng. *Meg ſwtöm.* Ang. *To drie or burne.*] Plin.li.11.cap.20: Deinde ſole verno torreātur. ¶ Nonnunquam ponitur pro aduro ſive comburo. Cic. de Somn. Scip. Medium aūt illum circulum Solis calore torrēri. Virg.4. Georg. Iam rapidus torrens ſitientes Sirius Indos Ardebat cœlo. Neq; ſolùm torreri calore dicimur, verumetiam frigore: ut annotavit Marcellus, citans locum Varronis ex Eumenidibus: Capite operto eſſe jubet: ante lucem ſuſcitat: frigore torret: venatum ejicit. ¶ Torreri item dicūtur carnes quæ ſine aqua ad ignem coquuntur. [ὀπτάω. Gall. *Roſtir.* Ital. *Arroſtire.* Ger. Brahten/röſten. Hiſp. *Toſtar.* Pol. *Pieke, ſmaże.* Ang. *To broyle or roaſt.*] Virg.5. Aeneid. Subjiciunt verubus prunas, & viſcera torrent. Cic. in Piſon. Sapientem in Phalaridis tauro incluſum ſuccenſis ignibus torreri. ¶ Accipitur aliquando pro vertere. Lucan.lib.7: ingentes fato torrente ruinas.

Tōſtŭs, a, um, aliud particip. [ארבך *murbách* קלוי *kalúi*, ἀφηψημένος. Gall. *Roſti, hauſi, ſeiché au feu.* Ital. *Seccato, arroſtito.* Ger. Gedörret/gebrahten. Hiſp. *Toſtado ò quemado, ſecado.* Pol. *Vpieczoni, wyſuſzoni.* Vn. *Meg ſwlt ſwttetöt.* Ang. *Toaſted, roaſted, dryed with the fier.*] Ovid.12.Metamorph.-& corpora toſta Carne replēt. Virg.1.Georg.-& medio toſtas æſtu terit area fruges.

Tōrridŭs, a, um, activè ponitur, & ſignificat id quod aridum facit, quodq; torret: [יקד *jakédh* יבש *jabéſch* מיבש *majabbéſch*. καυστικός. Gal. *Ari, ſec, hauſi, tout roſti & ſeché.* Ital. *Secco, arroſtito.* Ger. Dürr/ trefftig zu dörren / oder zu brahten. Bel. Dor. Hiſp. *Seco, toſtado.* Pol. *Suchy, vpiekły.* Vng. *Swtö, meg egetö.* Ang. *Dry, that hath loſt naturall moiſture.*] ut, quum æſtatem torridam dicimus, aut Solem torridum. Virgil.7.Aeglog.-jam venit æſtas, Torrida, jam læto turgent in palmite gemmæ. ¶ Nonnunquam paſſivè pro exuſto, ſive ſicco, & ſole, ignive torrefacto: unde Zonam torridam vocamus, quæ inter duos tropicos ſita, aſſiduo æſtu torretur. [נשרף *niſráph*.] Virg.1.Georg. Quinq; tenent cœlum Zonæ: quarum una coruſco Semper ſole rubens, & torrida ſemper ab æſtu. ¶ Torridus macie: id eſt, ſiccus. [יבש *jabéſch*. σκελετός.] Cic. pro lege Agrar. Quem hominē ut grandi macie torridum Romæ, contemptum, abjectum videbamus; &c. ¶ Torridus frigore. Liv.1.belli Pun. Adhæc perufti artus; nive rigentes nervi, membra torridā gelu, quaſſata, fractaq; arma. ¶ Hinc Retorridus ejuſdem ſignificationis. Colum.lib.3: Niſi eum recideris, arbor tota fiet retorrida.

Tōrrĕſco, n.t. Torridus fio, exuror. [חזק *hukddh* נשרף *niſráph* ἐκκαίομαι. Gall. *Se roſtir & ſeicher an feu & au ſoleil.* Ital. *Secarſi, arroſtirſi.* Ger. Gebrennet / oder gebrahten werden. Hiſp. *Secarſe, quemarſe.* Pol. Wyſuſzam. Vng. *Meg egök ſwlök.* Ang. *To be roſted or dried at the fier.*] Lucret.lib.3: non invenio cui non ſit acerbum, Ignibus impoſitum calidis torreſcere flammis. ¶ A quo Retorreſco, de quo ſuprà ſuo loco.

Tōrrĕfăcĭo, acis, act.t. Torridum reddo, arefacio, ad ignem ſolémve ſicco. [יבש *jibbéſch* καταφρύγω, ξηραίνω. Gall. *Seicher, roſtir.* Ital. *Seccare, arroſtire, roſtire.* Ger. Dörren/brahten. Hiſp. *Seſtir.* Ital. *Seccare, arroſtire, roſtire, toſtar, quemar.* Pol. Pieke. Vng. *Meg ſwtöm.* An. *To mak drie, to roſt.*] Colum.lib.2.cap.21: Et ſubinde opportunis ſolibus torrefacta proteritur. Idem lib.6. cap.7: Quidam vinaceorum duas libras torrefaciunt, & ita conterunt.

Tōrtŏr, Tortum, Tortuoſus, Tortus, Vide TORQVEO.

Tōrvē, Torvitas, Vide TORVVS.

Tōrŭs, ri, m.ſ. Quivis funis ex loris retortis, unde nomen habet. [עבות *habóth*.] Cato: Funem exordiri oportet longum pedes LXXII. toros III. Habeat lora in toros ſingulos, iata digitos duos. Hinc quòd lecti toris tenderētur, Torus lectus dictus eſt. [מטה *mittdh* σκάς. Gall. *Vn lit, table.* Ital. *Letto, tauola.* Ger. Ein bett. Bel. Een bedde. Hiſp. *La meſa do comemos ò el lecho.* Pol. Łoże. Vng. Agy. Ang. *A bed.*] Virg.2.Aeneid. Inde toro pater Aeneas ſic orſus ab alto. Plin.lib.8.cap.47: Antiquis enim torus è ſtramento erat, qualiter nunc etiā in caſtris gauſape. ¶ Conſors tori, conjux. Ovid.1.Metam. Cum conſorte tori parva rate vectus adhæſit. Socia tori, uxor. Ovid 10. Metam. Appellatq; tori ſociam. ¶ Tori item dicuntur eminentię muſculorum, quales in robuſtioribus compactioribusq; corporibus cernuntur quodammodo nodoſæ, & colliculorū ritu inter quaſdam quaſi valleculas nonnihil aſſurgentes. [μύες. Gall. *Muſcles de chair, charnure.* Ital. *Muſcoli carnoſi.* Ger. Fleiſchmawen. Hiſp. *Morezillos de carne.* Pol. Czielyſtoſc. Vng. *Husos is.* Ang. *The braunes of the armes and legges.*] Virgil.3.Georg. Luxuriatq; toris animoſum pectus. ¶ Inde torōſus, a, um, dicitur quod tororum amplitudine corporis robur præ ſe fert, [ὁ σῶμα ῥώμης, μυάδης, σαρκώδης, εὐσαρκος. Gal. *Qui a gros moignons ou muſcles de chair, charnu.* Ital. *Di groſſi muſcoli, carnuto.* Ger. Pratſchechtig / der voll fleiſchmawen iſt / oder der wol bey leib vnd zimlich feiſt iſt. Hiſp. *Coſa quē tiene tales morezillos de carne, carnoſo.* Pol. Czielyſti. Vn. *Suſos inas vaſtag inas.* An. *Corpulent, groſſe, ſtrong in braunes of legges and armes.*] Hinc apud Columellā legimus, parandos eſſe boves novellos, cervice longa & torōſa. Quod & de venis dicitur, quum varicum in morem quibuſdā in locis turgeſcunt Corn. Celſus lib.7: Ac per ipſos venarū toros inęquale eſt, atq; in eandem ſententiam dixit Perſius Satyr.3: His populus ridet multumq; toroſa juventus Ingeminat tremulos naſo criſpante cachinnos. ¶ In herbis item, cęteriſq; plantis, prominentes partium calli, & in ſe pulparum modo collecti, tori nominantur. Plin.lib.19.cap.5: Brevior is eſt, ſed toroſior amariorq; inula.

Tōrŭlŭs, ruli, diminutivum. Parvus lectus. [κλιδάριον Gall. *Petite lit.* Ital. *Letticello.* Ger. Ein bettlin. Hiſ. *Pequenno lecho.* Pol. Łożke. Vng. *Agyatska.* Ang. *A litle bed.*] Plaut. in Amph. Tum meo patri torulus inerit aureus ſub petaſo, Vbi interpres Trochulus legendum eſſe contendit, & rectē. ¶ Torulus item ornatus capitis muliebris, à toro diminutione factum. Varr.lib.4. de ling. Latin. Arbitror aūt eſſe reticulum ex filis factum quo crines includuntur.

Tōrvŭs, a, um, Specie ipſa ferociam præ ſe ferens. [ἀγριωπός, ἀγρίωπος. Gall. *Horrible à voir, qui a le regard felon, affreux.* Ital. *Terribile, ſpauenteuole, fiero.* Ger. Scheutzlich/grauſamen angeſichts. Bel. Gwer. Hiſp. *Ayrado cruel.* Pol. *Krzywoki.* Vng. *Komor, kemony tekin tetwe.* Ang. *Sterne, cruell and ſturdie in lookes, grimme, terrible, fell.*] Quam vocem à tauris declinatam putat Servius, quorum propriam vult eſſe torvitatem. Alii à terrore deducunt: nonnulli etiam à torto aſpectu. Virgil.3. Georg. optima torvæ Forma bovis cui turpe caput, cui plurima cervix. Plin.lib.7. cap.19: Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torvitatemq; naturæ. ¶ Torva vina dicuntur aſpera, & indomita, ſive immitia. Plin.li.17.cap.23: Cultura quoq; torva fiunt vina.

Tōrvē, torvùm & torvà, adverbia. [ἀγρίως. ἀγροβλεμμονικῶς, ἀγριοβλέφως. Gall. *Affreuſement, auec vn regard felon.* Ital. *Terribilmente, fieramente, con animo fiero.* Ger. Scheutzlichen. Hiſp. *Ayrada y cruelmente.* Pol. *Krzywoko.* Vng. *Komoron kemeny tekintęſſel.* Ang. *Grimmelie in looking, ſowerlie.*] Plautus: Quid me torvè aſpectas? Apuleius: Quum torvùm in eos intuerētur. Virgil.

4. Aeneid. Talibus Aeneas ardentem, & torvà tuentem Lenibat dictis.

Tōrvĭtās, penult. corr. torvitatis, f.t. [τὸ δεδραικὸς, γοργότης, φρικώδης. Gal. *Affreuſeté.* Ital. *Storteʒza. fiereʒza di guardare* Ger. Grim ſichtigkeit/ſcheuglich des angeſichts/ſchrimgeſicht. Hiſp. *Aquella diſpoſicion ayrada.* Pol. *Krziwo patrzenie.* Vng. *Komorſag, kemeny teknizet.* Ang *Sowerneſſe lowring, crooked frowning or crabed looking.*] Propriè taurorum eſt, quaſi taurorum acerbitas. Plin. lib. 7. cap. 19: Exit hic animi tenor aliquando in rigorem quendam, torvitatemq; naturæ duram & inflexibilem.

Tŏt, pluralis tantùm numeri, & indeclinabile, Tā multi. [כמה *chammēh.* τοσοῦτοι. Gall. *Autant.* Ital. *Tanti.* Ger. So viel Bel. So veel. Hiſp. *Tantos in numero.* Pol. *Tak wielie.* Vng. *Annyi.* Ang. *So many.*] Habetq; ferè adjunctam particulam Quot. Cicer. de Aruſp. Reſp. De nullo opere publico tot Senatus extant conſulta, quot de mea domo. Idem de Orat. Quot homines, tot cauſæ.

Tŏtĭdem, Aequè multi, nec plures, nec pauciores. [τοσοῦτοι. Gall. *Tout autant.* Ital *Altrettante volte.* Ger. Eben ſo viel. Bel. Even ſo veel. Hiſp. *Otros tantos.* Pol. *Takzewielie.* Vng. *Meg annyi.* Ang. *So many.*] Cicer. 2. de Divin. Proclus, & Eurysthenes gemini fratres fuerunt: at hi nec totidem annos vixerunt, &c.

Tŏtĭĕs, adverbium, Tam ſæpé [כמה טעמים *chammēh pehamim.* τοσαυκις. Gal. *Autant de fois.* Ital. *Tante volte* Ger. So viel maten. Hiſp. *Tantas vezes.* Pol. *Tilo razow* Vng. *Annyiszor.* Ang. *So often.*] Cic. Attic. li. 7: Interim velim mihi ignoſcas, quòd ad te ſcribo tam multa toties. Huic reſpondet relativum Quoties. Cic. lib. 1. Epiſt. Quoties mihi certorum hominum poteſtas erit, toties ad te ſcribam.

Tōtŭs, a, um, adjectivum. Integer, univerſus, ſolidus. [כל *chol* כלל *chalil.* ὅλος. Gall. *Tout.* Ital. *Tutto.* Ger. Gantz Bel. Geheel. Hiſp. *Toda coſa y entera.* Pol. *Cały.* Vng. *Egez tellyes mesh.* Ang. *All the whole, every whitte in quantitie.*] Totum & omne ſic differunt, quòd totum ad quantitatem refertur, omne ad numerū: totum partium, omne numeri denotat plenitudinem. ¶ Poëtæ tamen iſta confundunt. Fit autem Totus à tot, quaſi tot breve ſit: Totus verò priorem producat: quum tamē Quotus eandem habeat brevem. Totæ ædes: id eſt, integræ. Plautus in Moſtel. Aedificantur ædes totæ denuò Totus in amore, vel in ſtudiis eſſe dicitur, qui ita amat, vel ſtudet, ut nullam temporis portionem alteri rei decīdat.

Tŏxĭcum, ci, pen. cor. Venenum, quaſi taxicum: quoniam taxos arbor eſt veneni præſentiſſimi, adeò ut ſi jumenta ejus folia comederint, emoriantur. [ראש (vel) רוש *roſch* חמה *chemáh.* τόξικον, δηλητήριον φάρμακον. Gall. *Poiſon.* Ital. *Toſſico, vna ſorte di veleno.* Ger. Ein gifft. Hiſp *Ponçoña del cumo del texo arbol.* Pol. *Iad, trucizna.* Vng. *Eteto merog* Ang *Venim, poiſone.*] Plin. li. 16. cap. 10, de taxo agens, Hanc Seſtius ſimilacem vocari dixit, & eſſe in Arcadia tam præſentis veneni, ut ſiquis ſub ea dormiat, cibúmve capiat, moriatur. Sūt qui & taxica hinc appellata dicunt venena, quæ nunc *toxicá* dicimus, quibus ſagittæ tingantur. Hæc ille. Ovid. 4. de Pont. eleg 7: Aſpicis & mitti ſub adunco toxica ferro, Et telum cauſas mortis habere duas. Idem 2. Amor. eleg. 2: Non ſcelus aggredimur, non admiſcenda coimus Toxica Plaut. in Merc. Ibo ad medicum, atque ibi me toxico motti dabo.

T ante R.

Trăbālĭs, Vide TRABS.

Trabea, Veſtis nomen, Vide in PROPRIIS.

Trăbĕātī, Qui trabea ſunt induti, οἱ ἁλουργίδα ἀμπεχόμενοι, ἁλουργίδι κεκοσμημένοι, τραβέαν, ἐνδεδυμένοι. Ovid. lib. 1 Faſtorum: Hoc igitur vidit trabeati cura Quirini, Quum rudibus populis annua jura daret.

Trăbs, trabis, & Trabes, bis, f.t. Lignum duplex (inquit Feſtus) ex duobus compactum tignis ædificii gratia. [עב קורה *hab koráh.* δοκός. Gall. *Vne poultre, ou vn tref de maiſon.* Ital. *Traue.* Ger. Ein trom/Balck. Bel. Een trome. Hiſp. *La viga.* Pol. *Bálka, podczias.* Vng. *Gerenda.* Ang. *A beame of an houſe.*] Virg. 2. Aeneid. -quum jam hic trabibus cōtextus acervis Staret equus. Et paulò pòſt: Auratasq; trabes, veterum decora alta parentum Devolvunt. ¶ Interdum trabes legimus pro ipſis arboribus. Virgil. 9. Aeneid. Lucus in arce fuit ſumma, quò ſacra ferebant, Nigranti picea, trabibusq; obſcurus acernis. Autor ad Herennium lib. 1: Niſi enim cecidiſſent ad terram abiegnæ trabes, Argo illa facta non eſſet. ¶ Nonnunquam etiam pro navi ex trabibus contexta. Horat. li. 1. Carm. -ut trabe Cypria Myrtoum pavidus nauta ſecet mare. Virg. lib. 3. Aeneid. -vaſtumq; cava trabe currimus æquor.

Trăbĭcă (inquit Feſtus) Dicta eſt navis, quòd ſit trabibus confecta. Pacuvius: Labitur trabica in alveos.

Trăbālĭs, trabale, om. t. Magnus, ſive ingens, inſtar trabis: [גדול *ghadhól.* δοκώδης, δοκῷ ἐοικώς. Gall *De la groſſeur d'vne poultre, ou qui ſert à tenir au lieu d'vn poultre.* Ital *Della groſſezza di vn traue, ò che ſerue à traue.* Ger. Trämig/trammässig. Hiſp. *De la groſſura de vna viga, ò que ſirue à viga.* Pol. *Balkowi.* Vng. *Nagy, getendani.* Ang. *Perteaning to beames or that is lik a beame.*] ut Telum trabale, Virgil. 12. Aeneid. -at fervidus advolat haſta Meſſapus, teloq; orantem multa trabali Deſuper altus equo graviter ferit. Haſta trabalis. Statius 4. Theb. - dextraq; trabalem Haſtam intorſit agens: liquido quæ ſtridula cœlo Fugit, & adverſo celſæ ſtetit agmine Dirces. Clavus trabalis, δοκώδης ἧλος. Cicero 7. Verr. Vt hoc beneficium, quemadmodum dicitur, trabali clavo figeret, cum conſilio cauſam Mamertinorum cognoſcit. Vbi trabali clavo figere beneficium proverbialiter dictum eſt, in eodem ferè ſenſu quo dicimus Herculano nodo aliquid ligare, vel immortali, & inextinguibili memoriæ commendare. Tractum à conſuetudine veterum, qui ad clavum figendum Dictatorem ſolerent creare, & ex clavis fixis, quòd raræ apud eos eſſent literæ, numerum annorum obſervare. Vide Livium lib. 7. ab Vrbe. Apud Horat. lib. 1. Carm. Trabalis clavus accipi videtur pro tormenti quodam genere, quum ait: Te ſemper anteit ſæva neceſſitas, Clavos trabales, & cuneos manu Geſtans ahena: nec ſeverus Vncus abeſt, liquidúmve plumbum.

Trăchalī, Appellantur muricum, ac purpuræ ſuperiores partes. Vnde Arminenſes maritimi cognomen traxerunt. Feſtus.

Trăchēa, ſive Trachia, pen. prod. f.p. [τραχεῖα. Gal. *Le goſier, l'artere des polmons.* Ital. *Arteria del polmone.* Ger. Die lufftröhr/lungenröhr. Hiſp *El garganero, canna del pulmon* Pol. *Krtzstan.* Vng. *Lebokzsi mo csö.* Ang. *The throat, or wind pipe.*] Fiſtula qua ſpiritus ab ore fertur ad pulmonem. Latini Græcorum imitatione *asperam arteriam* vocant. Vide Gellium lib. 17. cap. 2.

Trăchēlos, penult. prod. τράχηλος, A Græcis appellatur collum, ideò tota ſpina à vertice uſq; ad os ſacrum: παρὰ τὴν τραχύτητα: hoc eſt, ab aſperitate.

Trachoma, penult. prod. τράχωμα. Dicitur ſcabrities palpebrarum interior, ſicut in eadem parte glabritas: hoc eſt, defluvium pilorum, madaroſis, & milphoſis.

Trăctātŭs, Tractim, Tracto, tractas, Tractus, vide TRAHO.

Trado, dis, tradidi, itum, act. t. In poteſtatem do, dedo, mancipo, à Trans, & Do, duabus poſtremis præpoſitionis literis abjectis [נתן *nathán* מסר *masár* סלך *ſighghár.* παραδίδωμι, παραδίδομαι. Gall. *Bailler, donner & monſtrer.* Ital. *Dare, dar tra le mani.* Ger Geben/ vberantworten/ übergeben Bel. Overgeven/ overleveren Hiſp. *Dar, traſpaſſar.* Pol. *Oddaie.* Vng. *Oda adom, hatalmad alatt adom.* An. *To giue, to deliuer into ones cuſtodie or hand.*] Plaut. Merc. præſto ipſi facito coràm ut tradas in manum. Terent. in Phorm. Verùm ſcientem, tacitum, cauſam tradere adverſariis, et quid lex coëgit? Tradere etiam eſt docere. [הורה *horáh.* διδάσκω.] Cæſar 6. belli Gall. De deorum immortalium vi, ac poteſtate diſputant, & juventuti tradunt. ¶ Hinc traditio pro doctrina, vide infrà. ¶ Interdum referre, ſcribere, ſcriptis ſeu poſteritati mandare. Gell. lib. 1. cap. 5: Demoſthenem tradunt & veſtitu cæteroq; cultu corporis nitido, venuſto, nimisq; accurato fuiſſe. ¶ Nonnunquam additur dativus Memoriæ. Livius 2. ab Vrbe: Qui captus omnibus membris delatus in curiam eſſet, eum functum officio pedibus ſuis domum rediiſſe memoriæ traditum eſt ¶ Aliquando tamen tradere memoriæ, eſt rem ita in animo figere, ut ejus nunquam nobis obrepat oblivio. Cicer. in Somn. Scip. Et quæ dicam, trade memoriæ. Item, Fidei alicujus committo. [השקיד *hiphkidh.* ἐπιτρέπω.] Virgil. Aeglog. 3. - nuper mihi tradidit Aegon. ¶ Ponitur aliquando pro dare, porrigere. Cæſar 2. belli Civ. Pecuniam ex publico tradunt. ¶ Præter ſuum accuſativum aliquando alterum habet cum præpoſitione Ad, ſive In: ut Tradere aliquem ad ſupplicium, Tradere ſe ad ſcientiam rei militaris. Cicer. pro Pompeio: Cujus adoleſcentia ad ſcientiam rei militaris, non alienis præceptis, ſed ſuis imperiis eſt tradita. ¶ Tradere ſe in ſtudium aliquod quietum, apud eundem de Inventione. ¶ Tradere ſe in ſervitutē alicui, apud eundem de provinciis Conſ. Non rarò tamen poſterior accuſativus commutatur in dativum: ut, Tradere ſe lacrymis, & triſtitiæ, apud Ciceronem lib. 4. Epiſt. ¶ Tradere ſe quieti, Cic. 2. de Divin. ¶ Tradere per manus, eſt de manu in manū tradere. Cæſar 1. belli Civil. Saxa multis locis prærupta iter impediebant, ut arma per manus neceſſariò traderentur. Sic & morbos per ſucceſſiones tradi dicimus. Plinius Epiſtol. 12: Nam plerunque morbi quoque per ſucceſſiones quaſdam, ut alia traduntur. Tales enim ſunt, quos hæreditarios morbos vocamus. ¶ Traditur, vel Traditum eſt: hoc eſt, dicitur, vel memoriæ mandatum eſt. Plin lib. 8. cap. 36: Quum pro catulis dimicat fœta, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expaveſcat. Cicer. 5. Tuſc. Traditum eſt etiam Homerum cęcum fuiſſe. Tradituiri vetuſtè pro traditum iri, frequens apud Iureconſultos, quemadmodum præſtituiri, redditurii, & ſimilia.

Trādĭtĭo, Verbale, f.t. [מתנה *mattandh* מתן *mattán* מתנת *mattáth*

mattáth. παράδοσις, ἀλλόδοσις, ἀπαλλαγή. Gall. *Tradition, baillement de l'vn à l'autre.* Ital. *Essò dare.* Ger. Vbergebung. Hisp. *Obra de dar.* Pol. *Zdanie.* Vng. *El adas.* Ang. *A giuing or deliuering into ones hand.*] Cic. in Topic. Abalienatio est ejus rei, quæ mancipi est, aut traditio alteri nexu, aut in jure cessio, inter quos ea jure civili fieri possunt. ¶ Traditio, pro doctrina. [קבל] *lekach.* δίδαγμα. Gall. *Enseignement.* Ital. *Lo insegnare.* Ger. Angebung/ lehr. Hisp. *Enseñanca.* Pol. *Vczenie.* Vng. *Tudomani, emberi talalmani, szerzes.*] Gell. lib. 13. cap. 21: Per quod apparet non esse id poëticè à Plauto dictum, sed eam quoq; traditionem fuisse, ut Nerio, *&c.*

Trādĭtŏr, ris, m. t. proditor. [παράδοτης. Vng. *Arulo.*] Cornel. Tacitus lib. 20: Quin potius interfecto traditore, fortunam virtutemq; suam malo omine exolverent.

Trāduco, cis, xi, ctum, penult. prod. act. t. Per locum aliquem duco, vel de loco in locum duco, transfero, à Trans, & Duco, abjectis duobus postremis præpositionis elementis. [הלך *hillĕch* נחה *nihĕgh.* μετάγω, ἄγω μεταφέρω, ἀναβιβάζω, ἀγαβιβάζω. Gall. *Traduire, mener d'vn lieu en autre, faire passer, transporter.* Ital. *Tradurre, transportare.* Ger. Hinuberführen/ hindurch führen. Bel. Doer leyden/ doer voeren. Hisp. *Trasphassar, mutando.* Pol. Przewoze. Vng. *Altal vizem.* Ang. *To conueigh frome one place to an other, to passe ouer the tyme or life.*] Cæsar. 1. Comment. Helvetii per angustias, & fines Sequanorum suas copias traduxerant, & in Heduorum fines pervenerant. ¶ Interdum idem quod trajicio: hoc est, in litus vel ripam ulteriorem transveho. [עבר *habár* περάω.] Cic. 2. de Invent. Fluvius erat ita magnus, ut eo victimæ traduci non possent. ¶ Aliquando extendo, produco. [הארין *heerich.* παρεκτείνω, παρεκτάνω.] Plaut. Traduce adhuc lineam plusculam. ¶ Aliquando ponitur pro transferre, interpretari, & ex una lingua in aliam cõvertere. [העתיק *hebethik.* μεταφράζειν.] ¶ Traducere vitã, vel Traducere tẽpus, est consumere, terere, transigere. Cic. de Senec. Vt vitam otiosam & quietam, sine ullo labore, & contentione traducamus. Idem Servio Sulp. Qua ratione nobis traducendum sit hoc tempus. ¶ Aliquando sinistram famam de aliquo spargere. [Ang. *To defame.*] Martial. lib. 8: Multoq; magis traduceris Apher. Liv. lib. 2. ab Vrbe, de Volscis loquens publico consilio, ac voce præconis à spectaculis exactis: Vos, *inquit*, omnibus civibus, peregrinis populis spectaculo abeũtes fuisse, vestras conjuges, vestros liberos traductos per ora hominum. ¶ Aliquando traduces facere. Paulus in l. si duo. ff. Vti possid. Si vicinus vites ex fundo tuo in suas arbores traduxit. ¶ Aliquando accipitur pro trãsmittere, & de loco, in quo quid natum est, aliò mittere. Iuven. Satyr 7: Quanquam & Cappadoces faciant equitesq; Bithyni, Altera quos nudo traducit Gallia talo. Hoc est, quos mittit Gallia nudo pede.

Trādūcēs, pen prod. m. t. qui & Rumpi dicuntur, Sunt brachia vitium, quibus illæ ex arboribus in arbores traducuntur, & sibi mutuò connectuntur. [οἱ κατάβροχοι τῆς ἀμπέλου. Gall. *Auantins de vigne.* Ital. *Rampolli.* Ger. Lange Rãbgerten die man vbersich von einem Baum zu dem anderen zeüget. Hisp. *Los mugrones ò prouenas de la vid* Pol. *Odrosl'e latorosli ml'ode ozd winnaktore przegiete wgrubs, korzen puscz wszi rodza.* Vng. *Zöld fa vessö.* Ang. *The boughes or twigges of vines, werby thay be conueighed frome tree to tree.*] Varro 1. de Re rust. cap. 8: Quartum pedamentũ est nativum ejus generis, ubi ex arboribus in arbores traductis vinea fit: quos traduces, quidam rumpos appellant. Colum. lib 5. cap 6: Cætera simili ratione atq; in arbusto Italico administrantur, ut vites longis scrobibus deponantur, ut eadem diligentia curentur, atq; in ramos diducantur, ut novi traduces omnibus annis inter se ex arboribus proximis connectantur, & veteres decidantur. Si tradux, traducem non contingit, media virga inter eas deligetur. Quum deinde fructus pondere urgebit, subjectis adminiculis sustineatur. ¶ Per translationẽ accipitur pro omni eo, quod de re aliqua in alteram transfunditur, atq; ita veluti in infinitum propagatur. Sic hominis genitura, humani generis traducem nõnulli appellarunt. ¶ Famam quoque Tertullianus in aurium & linguarum traduces ait proserpere, quòd aurium linguarumq; instrumentis propagetur, & brevi temporis spatio infinitum propemodum capiat incrementum

Tragacantha. τραγάκανθα Ger. Ein frembde heraußlauffende Aposteckt nennen deſſelben gumi *Dragacanthum*] Frutex est spinæ candidæ non dissimilis, surculis humilibus, robustis, latè se diffundentibus, inter quos frequens coma, sed brevis, cæcis spinis intercurrentibus horrida, quæ sua fronde contegũtur: radice lata, surculosa, supra terram emergente: qua discissa distillat è vulnere succus, qui coalescit in lacrymam: quæ & ipsa Tragacantha appellatur. Officinæ vulgò *Dragacanthum gummi*

[illegible]phus, phi, pen. corr. τραγέλαφος. Animal est ad Pha[illegible] natcens, ba[illegible] a villos hirci habens, reliqua cervo simile: unde & commistum ex cervo & hirco nomen invenit. Nos *Hircocervum* vertere possumus. Vide Plin. lib. 8. cap. 32.

Tragemata, n. t. [τραγήματα. Gall. *Dessert de table* Ital. *Secunde viuande.* Ger Die ſpeyſen des nachteſſche/ alß täß/ opß. Hisp. *Frutas de sarten.* Pol. *Owoce y wsze tyakie cukry ktore przi ferze dawaia.* Vng. *Giumölts tal.* Ang. *Banketting dishes, iunkettes.*] Quæ Latini Bellaria vocant, sive secundas mensas. A Græco verbo τράγω, quod est comedo: cujus aoristus secundus est ἔτραγον.

Tragion, [τράγιον. Ger. Ein bawm wachſt in Candia/ iſt dem bawm darvon der Maſtix kompt nicht vngleich.] sive Tragonis. Frutex nõ nisi in Creta nascens, junipero similis: ita dicta, quòd autumni tempore ejus folia hircinum virus oleant. Plin. lib. 27. cap. 13. ¶ Est & alterum tragii genus; quod & tragocerota nonnulli appellarunt, multis in locis nascens: folia habens scolopendrii, & radicem sylvestris raphani, tenuem, & candidam: deniq; cum superiore nihil præter nomen & hircinum virus habens commune.

Trăgœdĭă, pen. corr. f. p. quãvis apud Græcos accentũ habeat in penultima. [τραγῳδία Gall. *Tragedie.* Ital. & Hisp. *Tragedia.* Ger. Ein Tragedy/ ein ſchawſpil in dem herꝛliche Perſonen eyngefüret werden: ſunſt aber ein klägtichen außgang hat. Pol. *Tragœdia, wktorey zaczne offobi mowia, alte koniec miewaſmetni, dl'ia zabicyia niektorey offobi.* Vng. *Fö embereknek vezedelmes eſetekről valo iatek, tragœdia.* Ang. *A tragedie.*] Poëmatis gravissimi genus, quo regum, principumve, aut eorum qui in aulis regum versantur, calamitates depinguntur, tristissimum ferè habens exitum. Dicta Tragœdia (ut quidam volunt) ab eo quòd primum ejus poëmatis præmium hircus fuerit, aut certè uter hircinus vino plenus. Quod & ipsum non obscurè indicat Horat. de Arte: Carmine qui Tragico vilem certavit ob hircum. Alii à fæce putant, quam Græci τρυγίαν vocant, Tragœdiam appellatam, quòd ora sua fæcibus perlinebant scenici, ante usum personarum ab Aeschylo repertum. Quam sententiam etiam tangens Horatius dicit Tragœdiam à Thespide repertã. Ibidem: Ignotum Tragicę genus invenisse camœnę Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis, Quæ canerent, agerentq; peruncti fæcibus ora. Differt autem Tragœdia à Comœdia, quòd in hac humiles & privatæ personæ introducuntur: in Tragœdia reges & principes, nonnunquam etiam heroës & dii. Ad hæc Comœdia à turbulentioribus ferè rebus initium sumẽs, tranquillum lætumq; sortitur exitũ. Tragœdia autem totum quidem argumentum habent luctuosum, exitum autem tristissimum. Tristitia nanq; Tragœdię propria est. Propter quod Euripides Archelao rege petente, ut de se Tragœdiam scriberet, abnuit, ac precatus est ne illi accideret aliquid Tragœdiæ proprium. Ovid 3. Amor. Eleg 1: Venit & ingenti violenta Tragœdia passu. Hor. 2. Car. Ode 1: Paulum severæ musa Tragœdiæ Desit theatris. Tragœdiis perturbari. Cic. 1. de Orat. Neq; verò istis Tragœdiis tuis, quibus uti Philosophi maximè solent, Crasse, perturbor. ¶ Tragœdias agere, & Tragœdias excitare, proverbii speciem habet, pro eo quod est, tumultum cõmovere. Cic. 2. de Orat. Ne aut irrisione, aut odio digni putemur, si aut Tragœdias agamus in nugis, *&c.* Quintil. lib. 6. cap. de Peroratione: Nam in parvis litibus has Tragœdias movere, tale est, quasi si personã Herculis, & cothurnos aptare infantibus velis. Vide Chiliad. Erasmi.

Trăgĭcŭs, substantivum, m. s. [τραγικός. Gall. *Ioueur ou faiseur de tragedies.* Ital. *Rappresentatore di tragedie.* Ger. Ein Tragedydichter oder macher. Hisp. *Representador de tragedias.* Pol. *Tragedia sprawiaci.* Vng. *Tragœdia iro.* Ang. *A player or maker of tragedies.*] Qui tragœdiam scribit. Horat. de Arte: Et tragicus plerunq; dolet sermone pedestri.

Trăgĭcŭs, a, um. [τραγικός. Gall. *Tragique.* Ital. *Pertinente à tragedie.* Ger. Das zu einem ſotchen ernſtlichen ſchawſpil gehört. Hisp. *Cosa pertenesciente à tragedias.* Pol. *Do tragœdy przinalezaci.* Vng. *Tragœdiahoz valo.* Ang. *Tragicall, belonging to a tragedie.*] Quod ad tragœdiam spectat: ut Cothurni tragici, Poëta tragicus. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis. Cic. 1. de Natura deorum: Quod quia quemadmodũ natura efficere sine aliqua mente possit, non videtis ut tragici poëtæ, quum explicare argumenti exitum non potestis, confugitis ad deum. ¶ Aliquando accipitur pro tristi, crudeli & scelerato, qualia ferè solent esse tragœdiarum argumẽta Liv. 1. ab urbe: Tulit enim & Romana regia sceleris tragici exemplum, ut tædio regum maturior veniret libertas.

Trăgĭcè, adverbium [τραγικῶς. Gall. [illegible] *grauement, grauement.* Ital. *Aſpramente, tragicamente, crudelmente* Ger Ernſtlichen/ prachtlichen. Hisp *Aſperamente, cruelmente.* Pol. *Ozdobnie.* Vng. *Keggyetlenwel, szomoran.* Ang *Tragically, gravely.*] Mœstè graviter, sublimiter, crudeliter & more tragico. Cicero de clar. Orat. Hanc enim mortem Rhetoricè & tragicè ornare potuerunt.

Trăgœdŭs, m. s [τραγῳδός Gal. *Vn poete ou faiseur de tragedies* Ita. *Tragedo, colui che recita le tragedie* Ger. Ein tragedyſpiler. Hisp. *Representador de tragedias.* Pol. *Tragedi ſprawca.* Vng *Tragœdia iatszo,*

ἀκτέω, ἀγω. Ang. *A poete or player of tragedies.*] Actor tragœdiæ. Cic. 1. de Orat. Vox tragœdorum gestus penè summorũ actorum est requirendus. Horat. 2. Epistol. 2: Qui se credebat miros audire Tragœdos.

Trăgŏmăschălī, τραγομύσχαλοι, A Græcis dicuntur quorum alę hircorum virus olent: quos & Hircosos Latini vocant.

Tragonia, τραγωνία, Herbæ nomen, quam Democritus tradidit corpori adalligatam lienes triduo absumere, referente Plinio lib. 27. cap. 7.

Tragonis, vide TRAGION.

Tragopanades, τραγοπανάδες. Aves quædam in Aethiopia, teste Pomponio lib. 3, aquilis majores, cornua in temporibus curvata habentes, ferruginei coloris, capite tantùm Phœniceo. Has Plinius fabulosas esse putat, quemadmodũ & Gryphas. Vide ipsum libro 10. cap. 49.

Trăgŏpōgŏn, pén. prod. [τραγοπώγων. Pol. *Wlysnik, koźia broda.*] Herba in acetariis laudata, quæ à quibusdã barbula hircina, ab aliis come dicitur, quia folia habet instar croci in rotundum sparsa. Vulgò *Barba petra* dicitur in Gallia Transpadana. Componitur autem ex τράγος, quod significat hircum, & πώγων, barba, ut jure hirci barba nominari à Latinis possit.

Trăgŏrīgănŏn, τραγόριγανον, Herba similis serpyllo sylvestri.

Trăgŏs, m. s. [עתוד *hattúdh* תיש *taiísch* שעיר *sahir.* τράγος. Gall. *Vn bouc.* Ital. *Becco.* Ger. Ein Bock Hisp. *Cabron.* Pol. *Kozieł.* Vn. *Bak.* An. *A bucke.*] præter vulgatam significationẽ qua apud Græcos *hircũ* significat, etiã frugis genus est, alicæ nõ dissimile, minus nutriens quàm zea, & concoctu difficilis. Vide Dioscorid. lib. 2 ¶ Item spongiæ genus spissum, prædurum & asperum: de quo Plin. lib. 9. ¶ Est etiam tragos herbæ genus in maritimis maximè nascens, similitudine junci marini: nonnulli Scorpium vocant. Vide Plin. lib. 27. cap. 13.

Trāgŭlă, læ, f. p. Genus teli similitudine hastæ, ita dictum, quòd scuto infixum trahatur. [ἀκόντιον. Gall. *Vne sorte de dardancien comme vn iauelot.* Ital. *Dardo anticamente vsato.* Ger. *Ein schäfftin oder dergleichen geschoß bey den alten.* Hispan. *El passador de ballesta de torno.* Polon. *Rohatina.* Vngar. *Darda.* Ang. *A iauelin with a barbid head.*] Salust. libro 4. Historiar. ut citat Nonius: Avidissimis atque præparatis ducibus, ut Metellus ictu tragulæ sauciaretur. Plaut. in Epid. Tragulam in te struit. ¶ Tragula item retis genus est, quod vulgò nunc *Traclam* vocant. [ἀμφίβληστρον. Ang. *A drag net.*] Plinius libro 16. cap 8: Vsus suberis anchoralibus maximè navium, piscantiumque tragulis, & cadorum obthuramentis. Dicta tragula, quòd ex undis utplurimum trahatur. ¶ Tragula item videtur vehiculi genus, de quo Varro libro 4. de lingua Latina: Tragula ab eo quòd trahitur per terram, quanquam trahula scribendum ὑποκοριστικῶς à traha.

Trăhă, æ, f. p. Genus vehiculi sine rotis, quo coloni utuntur: à trahendo dictum. [ἕλκηθρον. Gall. *Vn traisnoir, vne sorte de charette.* Ital. *Sorte di carretta.* German. Ein Schlitten Hispan. *Rastra mierra ò narria.* Polon. *Sanie.* Vngar. *Szan.* Ang. *A dray or sled which goeth without wheeles.*] Virgil. lib. 1. Georg. per epenthesin traheam vocat, sicut navitam dicimus pro nauta: Tribuque traheæque, & iniquo pondere rastri.

Trăhāx, cis, om. t. Avidus, rapax, omnia ad se trahens. [ἁρπαγικός. Gall. *Tirant à soy, attrayant.* Ital. *Tirante, rapace.* German. Zugig/der gern zu jhm zeucht / der trumm hend hat/verschlippend. Hispan. *El que mucho arrebata, codicioso, que mucho trae.* Polon. *Kśobie garnaci, łakomiecy.* Vngar. *Ragadoso, ragado kezue.* Ang. *Rauenous, that draweth much to him.*] Plautus in Persa: Eho, lutum lenonium, eho sterquilinium publicum, Impure, inhoneste, injurie, illex, labes populi, Pecuniæ accipiter, avide atque invide, Procax, rapax, trahax, trecentis versibus Tuas impuritates loqui nemo potest.

Trăhĭo, his, traxi, tractum, act. t. Per vim duco. [משך *maschách* גרף *garáph* σύρω, ἕλκω. Gall. *Tirer, attirer, attraire* Ital. *Strascinare, tirare, trahere.* German. Ziehen Belg. Tecken. Hispan. *Llevar ò traer arrastrando.* Polon. *Ciągnę.* Vngar. *Vonxom.* Ang. *To drawe by force, to trayle by the ground.*] Trahimur enim inviti, ducimur volentes. Virgil. 2. Aeneid. -altaria ad ipsa trementem Traxit. ¶ Aliquando simpliciter ducere. ἄγω. Plinius libro 6. cap. 28: A rege Cretæ Minoe, ut existimant, originem trahentes. ¶ Aliquando significat a licere. Cicer pro Arc. Trahimur omnes laudis studio Et paulò pòst: Optimus quisque gloria maximè ducitur. ¶ Aliquando haurire. [דלה *daláh.* ἀντλῶ, ἀπαρύω, ἀφύσσω.] Cicer. 2 de Nat. deor. Ex puteis jugibus aquam calidam trahi. ¶ Aliquando protrahere, & differre. [משך *maschách.* παρέλκειν, ἀναβάλλεσθαι.] Salust. in Iugurth. Adherbal, ubi intelligit omnes fortunas suas in extremo sitas, hostem infestum, auxilii spem esse nullam, penuria rerũ necessariarum bellum trahi non posse. ¶ Aliquando removere, avocare [פרד *párad* διαστέλλω.] Salust. Ni cures longius nos ab incœpto traheret. ¶ Trahere noctem sermone: id est, terere seu consumere. Virgil. 1. Aeneid. Necnon & vario noctem sermone trahebant. ¶ Trahi item dicitur, quòd ita gestatur, ut tamen humo non attollatur, quod Galli dicunt *Trainer.* Plautus in Cistel. Amiculum hoc sustolle saltem. S. sine trahi, quum egomet trahor. Huic non dissimile est illud Virgil. 4. Georgic. -latamque trahens inglorius alvum: hoc est, ægrè & vix ferens alvum præ magnitudine. Trahi puer dicitur, qui vix ambulare potest. Virgil 1. Aeneid. -& avo puerũ Astyanacta trahebat. ¶ Trahere se cum aliquo, est cum eo morari. Plautus Trinum. Atque egomet me adeò cum illis Vna ibidem traho. Trahere ad defectionem, est impellere, incitare, cogere ad defectionem. Trahere aliquem secum in calamitatem, est eum calamitatis suæ participem facere. Cicerò pro Pompeio: Non possunt una in civitate multi rem atque fortunas amittere, út non plures in eandem trahant calamitatem. Trahere candorem, acquirere. Plin. lib. 7. cap. 16: Candorem trahunt quodam medicamine. Huic simillimum est illud apud Cicer. 6 Philipp. Aliquid enim salis ab uxore mima trahere poteras. Trahere dictum aliquod in voluntatem, est dictum aliquod secundum voluntatem suam interpretari. Plinius de Viris illustribus: Hoc dicto in voluntatem tracto, &c. Trahere tutam fortunam, est fœliciter agere. Trahere tutam pacem, est in tuta pace agere. Cic. ante exilium: Nos hîc tutam, tranquillamque pacem trahimus. Diversum, sive in diversum trahere, est ancipitem & ambiguum reddere. Terent. in Andr. Tot me curæ in diversum trahunt. ¶ Hujus verbi cõposita sunt, Abstraho, attraho, protraho, retraho, & subtraho: quorum significata explicantur suis locis.

Trāctŭs, us, m q Regio, plaga. [ארץ *árets.* χώρα, κλίμα. Gall. *Tirement, tract, contrée, region.* Ital. *Tratto, spacio, regione.* Ger *Landtstrich/strich/gegne/gelegenheit.* Hisp. *Trecho ò espacio de lugar, region.* Pol. *Kraina.* Vng. *Hatar, tartomani.* An. *A draughe, region, or cuntrey.*] Cic. pro Plancio: Totus ille tractus celeberrimus Venafranus, se hujus honore ornari arbitratur. Plin lib. 11 cap. 53: In tractu pisce viventium Theophrastus prodidit, boves quoq; pisce vesci, sed non nisi vivente. Virgil. 2. Georg. Iudicio est tractu surgens oleaster eodem. ¶ Tractus item dicuntur circulati serpentum progressus, quos σπειρὰς vocant Græci. Virg. 2. Georg. Nec rapit immensos orbes per humum, neque tanto Squameus in spiram tractu se colligit anguis.

Trāctă lana, pro laneis licis vel laneis pannis, vel potius pro lanæ glomis reperimus. Varro: Etiam suis manibus lanea tracta ministrasset infectori.

Trāctō, as, frequentativum, act. p. Attrecto, in manu habeo. [משש *maschásch* שש *schschésch.* ψηλαφάω. Gall. *Trasser, manier.* Ital. *Trattare.* Germ Handten Hisp. *Tratar.* Polon. *Wziąwszy mam wrękach.* Vng Forgatom. Ang. *To handle often or touche, to entreate.*] Iuvenal. Satyr. 6: Per puppim & duros gaudet tractare rudentes. Virgil. 3. Georgic. -aret pellis, & ad tactum tractanti dura resistit. Columella libro 6: Talis notæ vitulos oportet, dum adhuc teneri sunt consuescere manu tractare. Arte aliqua tractare hominem. Terent. in Heavton. -hac arte tractabat virum, Vt illius animum cupidũ inopia incenderet. ¶ Tractare item, est convivio accipere ξενίζω Cicero 4 Verrin. Hi porrò qui successerunt, vehementer istius cupidi, liberaliter ex istius cibariis tractati, non minus, &c. Horat. 2. Serm. Satyr. 2: -tractari mollius ætas Imbecilla volet. ¶ Item disserere & describere, vel scribendo aut narrando commemorare: quòd talia frequenter tangere videamur. πραγματεύεσθαι λέγοντα. Cicer. 1 Academ. Dabitis enim profecto, ut in rebus inusitatis, quod Græci ipsi faciunt, à quibus hæc jam diu tractantur, utamur verbis interdum non auditis. Plin. lib. 12. cap. 22: Quoniam tamen hîc unguentorum materia tractatur. Item ponitur pro exerceo. πραγματεύομαι, μετεργάζομαι. Horat. -quod medicorum est Promittunt medici, tractãt fabrilia fabri. Terẽt. in Prolog. Phorm. -in medio omnibus Palmã esse positam qui artẽ tractãt musicam. ¶ Item pro gerere & gubernare. [נהג *nhégh.* διοικῶ.] Cicer. Bruto lib. 5: Fuit in Cilicia mecum Tribunus militum; quo in munere ita se tractavit, ut accepisse ab eo beneficium viderer, non dedisse. ¶ Aliquando tractare est administrare. Cicer. 1. Verr. Eras enim tu Quæstor, pecuniam publicam tũ tractabas: id est, administrabas, & pecuniæ curam habebas. ¶ Tractare bibliothecam alterius, est curare, sive illius curam habere. Cic. ad Sulpit. lib. 13: Dionysius servus meus qui meã bibliothecam multorum nummorum tractavit, &c.

Trāctātŭs, participium. [משמש *memuschschásch.* μετεργαζόμενος, ψηλαφητός. Gall. *Traitté, manié.* Ital *Trattato.* German Gehandlet. Hispan. *Tratado.* Polon. *Tractat, sprawa.* Vngar *Forgattatot.* Ang. *Touched or handled often, entreated.*] Cic. 2. de Leg. Aliquoties jam iste locus à te tractatus est. id est, enarratus. Idem pro Cluent. Ab nullo ille liberaliùs quàm à Cluent. tractatus est: id est, acceptus. ¶ Aliquando verbale est quartæ declinationis, idẽ aliquãdo significans quod describitio. Quint. in Proœm. lib. 8: Aspectuiũ tractatu rerum attenũtur ingenia.

¶ Aliquando libri pars est in qua aliquid describitur. Plin. lib. 14 cap 4: Toto separatim tractatu testatus sententiam.

Trāctātĭo, verbale, f.t. Vsurpatio, usus, tractatus, explicatio: [μετάχειρισις, ψηλάφησις. Gall. *Traitement, maniement.* Ital. *Trattamento, maneggiamento.* Germ. Handlung. Hisp. *Obra de tratar.* Pol. Vstawna zabawka wrzeczi nieiakich. Vng. *Forgatas.* Ang. *An often touching or handling.*] ut Tractatio armorum, tibiarum, philosophiæ. Cicer. 3. de Orat. Sic verbis quidem ad aptam compositionem & condecentiam: sententiis verò ad gravitatem orationis utatur, ut ii qui in arborum tractatione versantur. Idem 2. de Divinat. Nec verò qui tibiis aut fidibus uti volunt, ab aruspicibus accipiunt earum tractationem: sed à musicis. Idem 4. Acad. Etenim liquo in libro verè est à nobis philosophia laudata, profectò ejus tractatio optimo atque amplissimo quoque dignissima est.

Trāctātŏr, oris, m.t. [Vng. *Tapogato fogdoso.*] Senec. Epistol. 67: Quidni ergo fœlicioti Mutium putem, qui sic tractavit ignē, quasi illam manum tractatori præstitisset?

Trāctābĭlĭs, tractabile, om t. quod tractari potest: [ἁπτὸς, ψηλαφητός. Gall. *Maniable, traitable, qu' on peut toucher.* Ital. *Facile da maneggiare.* Ger. Gut zu handlen. Hisp. *Cosa que se trata ò puede tratar.* Polon. *L'atwi do sprawowania.* Vngar. *Forgathato, zi ligy.* Angl. *That may be handled or touched.*] ut Tractabile pelagus idem ferè quod navigabile ¶ Tractabilis homo, mansuetus, placatus, facilis ¶ Non tractabile cœlum. Virgil. 4. Aen. id est, procellosum, inquietum, impacatum. ¶ Hujus contrarium est intractabilis, ut Tractabile ingenium. apud Gel. lib. 1. cap 17.

Tract.m, adverb.um. Tr.h ndo in longum, long > tractu, diutinè. [οὐ πρόσεγγυς Gall. *Tout d' vne tire, d' vn trait* Ital. *D' vn tiro* Ger Eins zugs/lang samtlich Hisp. *De trecho à trecho.* Polon. Wdl'ug. Vngar *Vonta, vontatua.* Angl *By drawing a lenght*] Plautus in Amphitr. Quid si ego tractim tangam ut dormiat? Virgilius 4. Georgic. Tum sonus auditur gravior, tractimque susurrant.

Tractitius, adjectivum à traho. [Vng *Vondoztatot.*] Lampridius in Heliog. Tractum est cadaver ejus etiam per circi spatia priusquam in Tyberim præcipitaretur. Appellatus post mortem Tybernus, & tractitius & impetus.

Trāctōrĭă organa, a Vitruvio appellantur machinæ, quibus onera majora sursum trahuntur. ἑλκυστικὴ μηχανή.

Trajĭcĭo, ci, ctum Transitivè, transporto, traduco. [עבר *habár.* ἀμφιπορεύω, ἀμφάω, ἀμφιπερήμενω ἀμφοτερόω. Gall. *Passer outre, traverser.* Ital. *Trapassare, traportare.* Germ. Hinuber führen. Belg. Overvaren/overvoeren Hisp. *Passar allende alguna cosa.* Pol. Przewoze, przeprowadzam. Vng. *Altal vetem* Ang *To passe ouer, to go beyonde.*] In qua significatione duos ferè habet accusativos: alterum vi præpositionis, alterum communem omnibus verbis activis. Plancus Ciceroni: Exercitum ad Calendas Majas Rhodanum trajéci. Idem alibi: Quum copias Rhodanum trajecissem. ¶ Aliquando neutrum est, & significat transeo. περάω, περαόω. In qua significatione unico ablativo contē tum est, quem habet vi præpositionis inclusæ. Liv. 2. bell Pun. Amnem vado trajecit. ¶ Idem dicitur etiam de aliis rebus, & nō solùm de fluviis. Cic. de Fin. Murum jaculo trajecit. Idem in Epistol fam. Si so Alpes Antonius trajecerit. ¶ Aliquando est transfigo, & trāsverbero. [דקר *dikkér* διηλόω.] Livius 2. ab Vrbe: Contra quem & ille cōcitat equum, tantaque vis infestis venientium hastis fuit, ut brachium Ebutio trajectum, Mamilio percussum pectus. ¶ Trajicere in alia vasa, pro fundere in alia vasa dixit Varr. 1. de Re rust. cap. 64. ¶ Trajicere in alium culpam aut quippiam, est transferre. Cic. 1. Verr. Quid quum commiserari, conqueri: & ex illius invidia derivare aliquid, & in te trajicere cœperit, &c. ¶ Trajicere rem: id est, negotium ad magistratus, pro r. jicere, Liv. 2 ab Vrbe.

Trajēctŭs, a, um, particip. Transvectus. [מעבר מובא *mahobár mubá.* ἀμπορεύθεις. Gall. *Passé tout outre, passé à trauers.* Ital. *Passato.* Ger. Hinüber gefüret Hisp. *Passado.* Pol. Przewiezioni. Vng. *Altal vettetet.* Ang. *Passed or gone ouer.*] Cic. ad Quirites post reditum: Trajectus navicula in Africam. ¶ Aliquando idem quod confossus, sive transfixus: ἀμπαράθης. Plin. lib. 11. cap. 37. Ob hoc in præliis, gladiatorumque spectaculis, mortem cum risu trajecta præcordia attulerunt. Ovid 5. Metam. -trajecti summovit vulnere cruris.

Trajēctĭo, onis, f. t. Transjectio, traductio. [מעבר *mahabár.* πέρασις, πέρασμα Gall. *Passement outre, trauersement* Ital *Passagio.* German Vberführung. Hispan *El lleuar allende, passamiento.* Polon. Przewiezienie. Vngar *Altal vetes, vtues.* Ang *A passing or going ouer.*] Cicero Attico: Cautior certè est mansio, honestior existimatur trajectio. ¶ Trajectio verborum, pro transl.tione μεταφορὰ apud aurorem ad Herennium lib. 1. ¶ Trajectio stellarum. Cic. 2 de Divin. Assyrii trajectiones, motusq; stellarum observaverunt.

Trajēctŭs, us, m q Trajectio. f מעבר *mahabár.* ἀμπέρασμος.] Liv. 1, ab Vrbe: Qui in trajectu Albulæ amnis submersus, celebre ad posteros nomen flumini dedit. Ibid. lib. 4: Nisi in trājectu fortè fluminis prohibendo.

Trājēctĭtĭŭs, ut Trajectitia pecunia, quæ trans mare periculo creditoris vehitur, sive illa ipsa exportetur, sive etiam merces ex ea comparatæ: de hac pecunia agitur L. 1. Digest. de naut. fœn. & L. 122. D de verb signif

Tralātĭo, Tralatĭtius, Tralatus, Vide TRANSFERO.

Trālūcĕo, traluces, penult. prod. n.f. Transluceo [ἀμφαίνω. Gall *Luire à trauers, transluire.* Ital *Tralucere.* Ger. Durchscheynen/ hinuber scheynen Hisp. *Trasluzirse.* Pol. *Przebyawiatl'oscina.* Vn. *Vilagos vagiok.* Ang. *To shyne or to be bright through.*] Lucr. lib. 4: Vsque adeò è speculo in speculum tralucet imago.

Trālūcĭdum, di, Pellucidum: hoc est, visui pervium. [ἀμφανὲς. Gall. *Qui luit d' outre en outre.* Ital. *Lucido, chiaro.* German. Durchscheinig. Hispan. *Luzio, lo que se transluce.* Polon. *Przezroczysti.* Vngar *Az, min altal lathatnak.* Angl *Bright through.*] Plin. lib. 21: Suaviores albæ violæ, quoniam à tralucido facilius accipitur aër.

Trāmă, æ, f. p. Subtegmen, teste Servio: hoc est, filum quod stamini ex transverso intertexitur: ita dictum à trameando: hoc est, transeundo, propterea quòd stamen iterum atque iterum transeat. [ערב *hèreb* χρόκη, ῥοδάνη Gall. *Traime de tisserant.* Ital. *Trama del tessadro.* German Der eyntrag eines wuyes. Hispan. *La trama que atrauiessa la ordiembre.* Vngar. *Brissad.* Ang. *A weauers roll or beame*] Plin. lib. 11. cap. 24. de araneorum telis agens: Quanta arte celat pedicas scutulato rete grassantes! quàm nō ad hoc videtur pertinere cribratæ pexitas telæ, & quadam polituræ arte ipsa per se tenax ratio tramæ. ¶ Trama figuræ, à Persio dicitur, pro extenuatissimo corporis habitu, umbram potiùs hominis quàm hominem præferente. Verba ejus sunt Satyr. 6: -mihi trama figuræ, Sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter.

Tramēs, is, m. t. Semita transversa. [בתיבה בתיב *bathíb bathibáh.* τριπομὸς Gall. *Sentier, sente, chemin à trauers champs.* Ital. *Sentiero, calle.* German Ein vberzwercher fußwäg. Hispan. *La senda ò camino angosto.* Polon. *Steszka przeczna.* Vngar. *Keresztösueny.* Angl. *A crosse waye*] Livius libro 5: Obliquis tramitibus egressi. Cic. 12. Philip. Num idem in Apenninis tramitibus potero facere?

Trāmĭtto, Transmitto, sive trajicio. [עבר *habár* περαιόμαι. Gal. *Tramettre, transporter.* Ital. *Trapassare.* Ger Hinüber fahren. Hisp. *Embiar allende.* Pol. *Przeieżdżam.* Vng. *Altal kelem.* Ang. *To cary or conueigh ouer or beyonde.*] Cicer. ad Att. lib. 16: Duos linus fuerunt, quos tramitti oportet, &c.

Tranarĕ, n p Natando trajicere: à trans, & nato, duobus postremis præpositionis elementis abjectis. [διανήχομαι. Gall. *Nager outre.* Ital. *Tranotare, passare oltra.* Germ. Hinuber schwimmen. Belg. Doer schwemmen Hisp *Passar à nado mar ò rio.* Pol. *Przepłinac.* Vngar *Altal vzom.* Ang. *To swimme ouer or beyonde.*] Livius libro 2. ab Vrbe: Multisque superincidentibus telis, incolumis ad suos tranavit. Virgil. 2. Georgic. -superant montes, & flumina tranant. Virg. 6. Aeneid. -illius ergô venimus & magnos Erebi tranavimus amnes. ¶ Tranare pro transvolare. Virgil. 4. Aeneid. Illa fretus agit ventos, & turbida tranat Nubila. ¶ Tranare pro penetrare, se transire. Cicer. 1. de Nat. deor. Atque id faciliùs cernemus, toto genere hoc igneo, quod omnia tranat, subtiliùs explicato. Hasta tranavit viri pectus, Sil. lib. 13. cap 48.

Trānŏr, aris, passivé Ovid. 2. de Arte: Obsequio tranātur aquæ: nec vincere possis Flumina, si contrà, quàm rapit unda, nates.

Trānquīllŭs, a, um, Quietus, placidus, proprieque de mari dicitur & aëre, quando nulla exagitantur tempestate. [שקם *schekét* שלו *schalév.* γαλιώς, γλώσσω, ἥσυχος, εὔδιος, ἀκύμων. Gall *Tranquille, paisible, coy, serain.* Ital. *Cheto, tranquillo* Germ. Still/rüwig Belg Gerust Hisp. *Sosegado, sin turbacion.* Polon. *Spokoini.* Vng. *Tsendes.* Ang *Quiet, calme, faire.*] Cicero pro Cluentio: Mare quod sua natura tranquillum est, ventis concitatur Plin lib 9 cap. 27: Subit in summa maria pisces, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet ¶ Per translationem tamen accipitur pro quieto, miti, seu pacato. [עבו *handv.*] Plaut. in Cist. Si possum tranquillum facere exirato mihi. Cicer. 3. Tusc. Nec verò ea frons erat, quæ M. Crassi illius veteris, quem semel ait in omni vita risisse Lucilius: sed tranquilla & serena. Lucan. lib. 2: -melius tranquilla sine armis Otia solùs ages. Idem lib. 3: -alter vergentibus annis In senium longoq; togæ tranquillior usu Dedidicit jam pace ducē, &c. Claud. de bell. Get. Securas jam Roma levat tranquill.or arces Terent in Andr. Oh, tibi ego ut credam furcifer? Qui me hodie ex tranquillissima re conjecisti in nuptias ¶ Tranquilla res est, inquit Terent in Phorm. id est, integra res est

Tranquillĭtas, [illegible] abitatis vim ex adjectivo, Tranquillus. [שקט *scheket* שלוה *shalvá.* γαλήνη γαλωσύνη. Gal *Tranquillité, serenité.* Ital. *Tranquillita, serenità.* Ger. Stille. Hisp *Sosiego, serenidad,*

ſerenidad. Pol. Spokoinoſć. Vngar. Tſen deſſeg. Ang. Calmeneſſe, fairneſſe of weather.] Plaut. Cafin. Tranquillum eſt, alcedonia ſunt circa forum.

Trānquīllē, adverbium, Quietè, citra motum & perturbationē. [γαλλωῶς. Gall. Tranquillement, tout doux, paiſiblement. Ital. Chetamente, pacificamente. Germ Still/ rāwigtich. Hiſp. Conſoſſiego. Pol Spokoynie. Vng. Tſendezen. Ang. Quietly, calmely.] Cicero Att. Velim tranquillè à Parthis. Plaut. Ciſtel. Sed tranquillè, amabò, nequid quod illi doleat, dixeris. Tranquillè & placidè traducere vitam, apud Cic. 4. Tuſcul.

Trānquīllō, abſolutè, pro Trāquillo tempore, quo neq; cœlū, neq; mare tēpeſtate exagitatur. [γαλήνης οὔσης, γλυκυθυμίας οὔσης. Gall. En temps tranquille. Ital In tempo tranquillo. Germ Wañ es ſtill wätter iſt. Hiſp. En tiempo ſoſſegado. Pol. Czas ſpokoinoſći. Vn. Tſen dezwedkor. Ang. In a calmeſeaſon.] Plin lib. 9. cap 7: Sæpè annotata piſcium æſtivo calore quædam anhelatio, & alia quædam tranquillo velut oſcitatio.

Trānquīllo, las, act. p. Tranquillum, & quietū facio. [הַשְׁקִיט hiſchkīt שִׁכֵּךְ ſchibbēach הִשְׁכִּיחַ hoſchhbiách. γαλλιώω, γαλλιωσαι. Gal. Appaiſer, addoucir, rendre paiſible & tranquille. Ital. Acchettare. Ger. Stillen/ berūwigen. Hiſp Soſſigar. Pol. Vſpokaiam. Vng. Le tſendezitem. Ang. To mak quiet, faire, and calme.] Cic. 1. de Finib. Semper alit aliquid, quod tum vi ſua atq; natura trāquillet animos. Horat. 1. Epiſt. 19: Quid purè tranquillet, honos, an dulce lucellum? Huic opponitur perturbare. Cicero Top. Vt aut perturbentur animi, aut tranquillentur.

Tranquīllĭtās, atis. f. t. Quies maris, & cœli, tempeſtatis expers. [שֶׁקֶט ſchēkēt שַׁלְוָה ſchalvāh. γαλλιον, γαλλιότης, εὐδία, γλυκυθυμία. Gall. Tranquillité, paiſibleté, ſerenité, beau temps. Ital. Tranquillità, ſereno, ſereníta. Germ. Stille des wätters. Hiſp. Soſſiego, ſerenidad. Pol. Spokoinoſć, powietrza. Vngar. Tſendezeg. Ang Calmeneſſe, fairneſſe of weather.] Cic. Att. lib. 4: Nos longiùs navibus, quietè aucupaturi eramus. ¶ Per trāſlationem accipitur pro quavis quiete, ut Tranquillitas vitæ, Tranquillitas animi: hoc eſt, ſe curitas motuū omnium & perturbationum expers. Cic. pro Mur Qui remoti à ſtudiis ambitionis, otium ac tranquillitatē vitæ ſequuti ſunt. Plin. Epiſt. 23: Annū tertium & octogeſimū exceſſit in altiſſima tranquillitate. Cic. 1. Offic. Tranquillitas animi adſit, quæ adfert cùm cōſtantiam, tum etiam dignitatē.

Trāns, præpoſitio, Idem quod ultra: [עֵבֶר hēber. πέρα, πέραν. Gall. Outre. Ital. Oltre, oltra, di la. Ger. Hinuber/ jenſeit. Belg. Over/ door. Hiſp. Allende. Pol. Zone ſtrone. Vng. Altal. Ang. Ouer, beyonde.] ut Trans fluvium, πέρα τὸ ποτάμου: hoc eſt, ad ulteriorem, vel in ulteriori fluminis parte. Iungitur enim tàm motus verbis quàm quietis. ¶ Huic opponitur Cis vel citra. ἐπίμεδε. Cic. Att. Cogito trans Tiberim hortos aliquot parare. Idē de Divin. Si ſciſſet ſibi trans Euphratem eſſe pereundum. Horat. lib. 1. Epiſt. 11: Cœlum non animum mutant qui trans mare currunt. Plaut. in Mil. -nimis beat, Quod commeatus eſt trans parietem. ¶ In compoſitione quoq; eandem retinet ſignificationem, cómponiturque ferè cum dictionibus ab hiſce incipientibus literis: ab a, ut Tranſalpinus: c, ut tranſcurro: d, ut traduco: e, ut tranſeo: f, ut tranſfero: g, ut tranſgredior: i, ut trajicio: l, ut tranſlego: m, ut tranſmigro: n, ut trano: p, ut tranſpono: r, ut Tranſrhenanus: ſ, ut tranſcribo: t, ut Tranſtigritanus, qui habitat trans Tigrim: u, ut tranſveho. Ex quibus quæ à d, vel n, vel i, conſonante initium ſumunt, poſtremas duas præpoſitionis literas abjiciunt: ut traduco, trajicio, trano. In reliquis præpoſitio manet integra, præterquam quòd ſecunda compoſitionis parte ab ſ incipiente, ex præpoſitione ſ abjicitur, ut tranſcribo.

Trānsăbĕo, is, ire, Tranſeo. [עָבַר hábdr. ἀμπερδίω, ἀμφοδεύω. Gall. Aller & paſſer outre. Ital. Traſpaſſare. Germ Füruber gehen/ weiter gehen. Hiſp. Paſſar, yr allende. Pol. Dalei przechodze. Vng. Altal megiek. Angl. To go beyonde or paſſe ouer.] Stat. 2. Theb. -capulo nam largius illi Tranſabiit costas cognatis ictibus enſis. Valerius Flaccus 4. Argonaut. Turbine lic rabido populos atq; æquora longè Tranſabiit.

Trānsāctŏr, Tranſactus, Vide TRANSIGO.

Trānsădĭgo, gis, pen. cor. tranſadegi, actum, Trajicio, tranſverbero. [דָּקַר dikkér ἀμφιβύω, διελαύνω Gall. Paſſer & percer outre, tranſpercer, trauerſer. Ital. Trapaſſare, paſſare di banda in banda. Ger. Hinduch ſtoſſen. Hiſpan. Trapaſſar, paſſar allende. Polon. Przebyam. Vngar. Altal weſzöm. Ang. To bore or pearce through.] Virgil 9. Aeneid. -ſed viribus enſis adactus Tranſadigit coſtas, & candida pectora rupit. Stat. 5. Theb. Quatuor hos unà, decus & ſolatia patris Tranſadigam ferro.

Transălpīnŭs, a, um, Quod eſt trans Alpes ſitum. [ὑπερδαλπεῖος. Gall. Qui eſt delà les Alpes, delà les monts. Hiſpan Allende Alpe. German. Jenſeit dem Alpgebirg gelegen. Hiſpan Allende las Alpes. Polon. Zone ſtrone Alp tak nazwanichgor. Vngar Hauaſon tul valo. Ang. That is beyonde the Alpes.] Vnde Galliam Cisalpinam Romani Tranſalpinam vocant: quæ diducitur in Belgicam, Celticam, Lugdunenſem & Bracchatam, ſive Narbonenſem. Contrà Ciſalpinam Galliam eam vocabant, quæ ab Alpium radicibus extenditur uſque ad Rubiconem, antiquum Italiæ limitem. [German. Das Gallia jenſeit dem Hochgebirg gelegen.] Cicer. Papyrio Pæto: Nunc verò etiam Bracchatis, & Tranſalpinis nationibus, &c. Idem 2. Offic. Portari in triumpho Maſſiliam vidimus, & ex ea urbe triumphari, ſine qua nunquam noſtri imperatores ex Tranſalpinis bellis triumpharunt.

Trānscendo, is, Supero, aſcendendo tranſgredior: à trans & ſcando, ultima præpoſitionis litera abjecta. [עָלָה hálāh טָסַח paſách. ὑπερβαίνω. Gall Paſſer outre. Ital. Paſſare oltra. German. Hinüber ſteygen. Hiſpan. Subir allende. Polon. Przeſzepuie przechodze. Vngar. Altal hagok. Ang. To excell, to paſſe ouer.] Cic. in Catilinam: Hoc malum manavit non ſolùm per Italiam, ſed etiam tranſcendit Alpes. Idem de Somnio Scipion. Ex his ipſis cultis, notisque terris, num cujuſquam noſtrum nomen vel Caucaſum hunc quem cernis tranſcendere potuit? vel illum Gangem tranſnare. Luc. lib. 4: Audet tranſcendere vallum Miles.

Trānscīndo, is, Conſcindo, lacero. [קָרַע kárāh בָּטַע batsáh. κατασπάω Gal. Trencher & couper outre. Ital. Taglíare oltra. Ger. Durchſchneyden Hiſp. Cortar allende. Polon. Przerzinam. Vng. El metczem, Zaggatom. Ang. To cut or rent through.] Plaut. Perſa: Tranſcidi loris omneis advenias domi.

Trānscribo, is, act. t. Exſcribo, deſcribo. [הֶעְתִּיק hebethik. ἀντιγράφω. Gall. Tranſcrire, contreſcrire, reſcrire, copier. Ital. Tranſcriuere, copiare, recopiare. Ger Hinüber ſchreyben/ abſchreyben. Bel. Wtſchryuen. Hiſpan. Traſladar, eſcriptura. Pol. Przepiſſanie. Vng. Maſſat vezem, kiirom. Ang. To writ euer or out of an other, to copie.] Cicer. 2. de Nat. deor. Q Sofius qui tranſcripſit tabulas publicas. Autor ad Herennium lib. 1: Si veſtra manu fabulas, aut orationes totas tranſcripſeris. ¶ Interdū tranſcribere, eſt rem noſtram in alterius dominium transferre. μεταγράφω. Agretius in l. ſi uxor. Digeſt. de præſcript. verb. Vt eos fundos, ſi ipſe vellet, eodem pretio mulier tranſcriberet viro: id eſt, jure ceſſo traderet, ut interpretatur Budæus. Huic perſimile eſt illud Virgil. 7. Aeneid. Et tua Dardaniis tranſcribi ſceptra colonis. Hoc eſt, jus regni tibi debiti in Trojanos transferri. Et in l. ſi vir uxori. ff. de præſcript. verb. Vt eos fundos, ſi ipſe vellet, eodem pretio mulier tranſcriberet viro: id eſt, jure ceſſo traderet. Sic tranſcribi nomina dicuntur in rationibus, quum id quod mihi expenſum latum eſt, in aliud nomen transfertur; & nomen meum ex rationibus eximitur. Hoc modo accipitur in l. ult. C. de Præd. navic. ut annotavit idem Budæus. Locutiones autem hæ inde derivatæ ſunt, quòd veteres in foro & de menſæ ſcriptura magis quàm ex arca, domoque pecuniam numerabant, ut autor eſt Donatus. Hinc factum eſt, ut ſcribi, eſſet dari. Horat. Scribis decem Nevio, & Reſcribi. Idem, quod tu nunquam reſcribere poſſis. ¶ Tranſcribere aliquem autorem, eſt deſumere ex eo quod ad noſtrum opus facere videtur; & ſcriptis ejus tanquam noſtris uti. Plinius lib. 4. cap 2: Græcinus, qui alioqui Cornelium Celſum tranſcripſit, &c.

Tranſcriptĭo, verbale, f. t. pro excuſatione & prætextu. [ὑπερβαφή, ἀποβαφή, παραίτησις. Gall. Excuſe. Ital. Eſcuſa. Ger. Entſchuldigung/ furwendung. Hiſp. Excuſacion. Pol. Wymowka. Vn. Kiuras. Ang. An excuſe or pretexte.] Quint. lib 13: Iam privati veneni trāſcriptio eſt. Nam dives cauſabatur ſe nihil deliquiſſe, quia in privato ſuo apes pauperis necaſſet.

Trānscurro, is, n. t. Curſu me aliquò confero. [רָץ rats. μεταπέτομαι, ἀμφαμαι. Gall. Courir & paſſer outre, courir viſtement. Ital. Traſcorrere, trapaſſare. Ger Hinüber lauffen. Belg. Verby loopen/ door loopen Hiſp. Correr allende. Pol. Przebiegam. Vng. El futok. Ang. To runne ouer or beyonde.] Terent. in Eunuch. Tu abi, atque obſera oſtium intus, ego dum hinc tranſcurro ad forū. ¶ Aliquando curſum conficio. ἀμφιπέτομαι. Cic. de Clar. Orat. Alexander & Cyrus, qui curſum ſuum tranſcurrerant. ¶ Aliquando excurrere, evagari. παρεκδαίνω. Autor ad Herenn. lib. 1: Ne ſine delectu temerè in rem diſſimilem videatur tranſcurriſſe. Plin. lib. 9. cap. 36: Quòd ſi hactenus tranſcurrat expoſitio, fraudatam ſe protinus luxuria credat. ¶ Nonnunquam perſtringere, curſim & breviter exequi. Quintil. In narratione tranſcurram ſubtiles nimium diviſiones quorundam.

Trānscūrsŭs, hujus ſus, m. q. Ipſe tranſcurrendi actus. Vnde in trāſcurſu aliquid factum dicimus, pro obiter, & inter percurrendum. [מְרוּצָה merutsáh. μεταδρομίδιον. Gall. Courſe ſoudaine & legere. Ital. Corſo velace è leggiero. Ger. Zu einem furlauff Hiſp. Corrida ligera, obra de correr allende. Polon. Przebiegnienie. Vngar. El futas. Ang. A haſtie running ouer.] Plin. lib. 18. cap. 13: Quanquam priùs dixiſſe conveniat de rapis: in transcurſu eas attigere noſtri, paulò diligentiùs Græci.

Tranſdo, dis, veteres dixerunt ſonantius, inquit Donatus, quod nos lenius tradere nunc dicimus. [נָתַן nathán. μεταδίδωμι. Gall. Donner, traduire. Ital. Dare. Germ. Vbergeben Hiſp. Dar. Pol.

Dar. Pol. Podaie. Vng. Altar adom. Ang. To give over to another.] ut Tralatum illi, nos contrà Transłatum. Terent. in Prolog. Phorm. Retrahere à studio & transdere hominem in otium.

Trānsdūco, cis, act. t. Traduco, transfero. [העביר hebebir. μετάγω, μεταφέρω. Gal. Mener outre, transporter. Ital. Tradurre. Ger. Zuziehen/ hinuber führen. Hisp. Trasspassar guiando. Pol. Przeprowadzam, przenoszę. Vng. Altal vizem. Ang. To lead, bring or conueigh ouer.] Cic 6. Verr. Vt conarere clientelam tam illustrem, tam splendidę provinciæ, transducere ad te, &c. ¶ Transducere arbores, pro transplantare, apud Col. lib. 3. cap. 9.

Trānsēnnā, æ, f. p. cancelli lignei, ferrei, sive viminei, qui fenestris, aut etiam mercibus oppositi, visui pervii sunt. [שובכה sebachâh. κιγκλὶς. Gall. Treillis ou cage d' osier qu' on met au trauers des fenestres, ou ce qu' on met deuant quelque marchandise de peur qu' on ne la prenne ou touche. Ital. Ferrata, rastello, trapola, laccio. Ger. Ein getter/oder getter fenster. Belg. Een tralie. Hisp. Las verjas ò rexas para apartar, finiestra herrada. Pol. Krata, zasl'ona przezroczysta. Vng. Rostely. Ang. Lattasses, windowes made with barres of timber or yron, a casement, or loupe window.] Cicer. lib. 1. de Orator. Nunc petas à Crasso, ut illam copiam ornamentorum suorum, quam constructam uno in loco quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, in lucem proferat. Quo in loco per transennam aspicere, proverbiali metaphora dixit Cicero, pro eo quod est, non propius neque sigillatim, sed procul, obiter & summatim inspicere. Translatum à negotiatoribus, qui mercibus quas contrectari nolunt, cancellos objiciunt: quidam etiam vitrum pellucidum opponunt, ut prætereuntibus procul modò contemplari liceat: nec explicant eas, nisi licitatori idoneo. Macrob. lib. 3. Saturn. cap. 7. ex lib. 2. Histor. Sallustii: Præterea quum sedenti in transenna demissum victoriæ simulacrum cum machinato strepitu tonitruum coronam ei imponebat. Quo in loco Nonius fenestram interpretatur: Sipontinus extra domum protensam pergulam per quam transitur. ¶ Quandoq; ponitur pro cavea in qua aves habētur, itemq; decipula, qua aves capiuntur, q ̄ ód ça instar transennæ fieri soleat. Plaut. in Bacch. Nunc e trāsenna hic turdus lumbricū petit. Et in Rud. In ætate agenda hominum, plurimæ Fiunt transennæ, ubi decipiantur dolis, Atque ædepol in eas plerunque esca imponitur: Quum si quis avidus pascit escam avariter, Decipitur, ut transenna sua avaritia.

Trānsĕo, is, ivi, & transii situm, Trajicio, transmitto, transgredior, transcendo. [עבר habár. μεταβαίνω, διοδεύω, διαβαίνω. Gal. Passer outre ou à trauers. Ital. Trasspassare, passare, valicare. Ger. Hinüber gehn/ fürgehn. Belg. Doergaen. Hisp. Passar, yr allende. Pol. Przechodzę myam. Vng. Altal megiek. Ang. To passe ouer or beyonde.] Cicer. 1. de Nat. deor. Quum Gracchus pomœrium transiret, auspicari est oblitus. Cic. 3. de Fin. Rectiùs dives quàm Crassus, qui nisi eguisset, nunquā Euphratē nulla belli causa trāsire voluisset. ¶ Aliquando transire nihil aliud est, quā simplex ire. Plaut. in Sticho: Deos salutabo modò, postea ad te continuò transeo. Idem in Milit. Philocomasio dic, si hîc est, domū ut transeat. Sic Brutus ad Cic. lib. 11: Transire in Apenninum, dixit Cicero pro Dejotaro: Transire in cubiculum. ¶ Accipitur aliquādo Transire, pro leviter attingere. δρομαίως διεξιέναι. Cic. pro Rosc. Amer. Sed in animo est leviter transire, ac tantummodo pertingere unamquamq; rem. ¶ Transire silentio aliquid, est silere illud. Cic. pro L. Sylla: Ac ne hoc quidem mihi videtur silentio transeundū. Et sine ullo ablativo. Plin. lib. 2. cap. 68: Vt publicos gentiū furores transeam: Id est, taceam, sileam Transire quædam in legendo, est prætērire, omittere. Plin. Epistol 98: Transeo enim Neronem: id est, sileo de Nerone: sive de Nerone nihil dico. Transiit dies: id est, præteriit, elapsa est. Cicer. ad Attic. lib. 7: Legis dies transiit. Sic Transiit mensis, apud Plaut. in Curc. Transeamus ad partitionē, apud Cic. 2. de Invent. hoc est, hisce relictis, conferamus nos ad partitionem. Transire ad hostes, est ad illos dēficere. Liv. 4. bell. Maced. Si ad Romanos transire velint. Transire ad vitam, est revivīscere. ἀναζιοῦν. Transire in multos colores: est per intervalla modò in hunc, modò in illum colorem mutari: quod & polypo, & chamæleonti fertur accidere. Transire legē, est legem solvere, eiq; non parēre. Transire lineas, est sese intra præscriptum terminum non continere. Cic. in Parad.

Trānsĭtĭo, verbale, f. t. Transgressio, trajectio. [מעבר mahabár. διάβασις, μετάβασις. Gal. Passement, passage. Ital. Essò passare. Ger. Vbergang/ fürgang. Hisp. Obra de passar allende. Polon. Przeiscie. Vng. Altal menes. Ang. A passing ouer.] Cic. lib. 9. Epistol. Quispem sæpè transitionis præbuit. ¶ Ponitur aliquādo pro defectione. ἀπόστασις. Liv. 4. bell. Pun. Numidas, qui intra portas seu præsidia Carthaginiensium essent, ad transitionē pellicerent.

Transĭtŭs, ūs, m. t. verbale, transitio, sive trajectio. [מעבר mahabár. διάβασις, ἀποβάθρωσις.] Plin. lib. 12. cap. 15: Petunt myrrham a Troglodytis Sabæi transitu maris. In trāsitu: id est, cursim percurrendo. δρομαίως, μεταδρομάδην. Quint. lib. 6. cap. 3: Eorum non simplex natura, nec in transitu tractanda.

Trānsĕro, eris, act. t. Transplanto: hoc est, plantam de loco uno in alium transfero. [μεταφυτεύω. Gall. Transplanter. Ital. Trapiantare. German. Hinuber pflantzen/ an ein ander ort pflantzen. Hisp. Trasplantar arboles y otras plantas. Pol. Szczep przesadzam. Vngar. Masua plantalom, weltetem. Ang. To tak plantes out of one place and sett in another.] Stat. 2. Syl. Vidi ego transertos alieno in corpore ramos Altius ire suis.

Trānsfĕro, transtuli, translatum, act. inconst. De loco in locū transporto, traduco. [העתיק hebethik. μεταφέρω, μετακομίζω. Gall. Transferer, transporter, transposer, translater. Ital. Transportare. Ger. Hinuber oder an ein ander ort tragē/ versetzen. Belg. Op en ander plaetse tragē. His. Lleuar allende. Pol. Przenoszę. Vn. Masua viszem. Ang. To carie out of one place into an other, to translate or transfer.] Cic. 5. Philipp. Ad se omnia ex hortis ornamenta transtulit. Cęsar 3. bell. Civil. Cæsar paulò ultra eum locū castra trāstulit. Cic. de Orat. Alii à regendis civitatibus totos se ad cognitionem rerū transtulerunt. ¶ Transferri item dicuntur nōmina aut verba, quū à significatione propria propter aliquā similitudinem ad minus propriam trāsumuntur. [μεταφέρεσθαι. Gall. Traduire, translater, tourner. Ital. Traduire. Germ. Von der eigentlichen deutung zu einer anderen versetzen. Hisp. Trasladar.] Cic. de Orat. Translata ea dico, quæ per similitudinem ad alia transferuntur. Et paulò antè: Quum verbum aliquod altius transfertur, & quasi alieno loco collocatur. Idem de Opt. gen. dicendi: Sed Phalereus Demetrius, meo judicio, præstat cæteris, cujus oratio, cùm sedatè, placideq; loquitur, tùm illustrant eam, quasi stellę quędam, translata verba atq; immutata. Translata dico, ut sæpè jam, quæ per similitudinem ad aliam rem aut suavitatis, aut inopiæ causa transferuntur. Hęc Cicero. Quæ autem dicantur verba propria, quæque translata, quomodo transferantur, quæ sit vitiosa translatio, & cur reperta sit translatio, apertè tradit Quint. lib. 1: Propria sunt, inquit, verba κύρια, quum id significant in quod denominata sunt: translata, quum alium natura intellectum, alium loco præbent. Vsitatis tutius utimur: nova non sine periculo quodam fingimus. Idem lib. 8: Transfertur igitur nomen aut verbum ex loco in quo proprium erat, in eum in quo aut proprium deest, aut trāslatum proprio melius est. Id facimus aut quia necesse est, aut quia significantius est, aut (ut dixi) decentius. Vbi nihil horum præstabit, quod transfertur, improprium. ¶ Transferre judicia, inquit Budæus, est ab uno ordine ad alterum transferre: hoc est, à Senatu ad Equites. ¶ Transferre item, est interpretari: hoc est, ex lingua una in alteram convertere, traducere. μεταφράζειν, ἑρμηνεύειν. Quintil. lib. 10. cap. 5: Græcos autores transferentibus verbis uti optimis licet. Idem lib. 7. cap. 5: At verbum translatum non invenio. Plinius lib. 18. cap. 3. de Magone Pœno rei rusticæ scriptore: Cui quidem tantum honorem Senatus noster habuit capta Carthagine, ut quum regulis Africæ bibliothecas donaret, unius ejus duodetriginta volumina conferet in linguam Latinam transferenda.

Trālātĭo, onis, f. t. quæ & Translatio, Est nominis, verbive in minus propria significatione augendæ, minuendæve rei gratia, usurpatio. [μετάφρασις. Gall. Transport, transportement Ital. Tralatione. Ger Versetzung. Hisp. Obra de trasladar. Pol. Slowa niektorego wmyślim zna. u pol ozme Vng Kwetsmb ertelem. An. A carying out of one place to an other.] Cic. lib 6 Epist. Vt sit, quomodo Theophrasto placet, verecunda tralatio.

Trālātĭtĭus, a, um, sive tralatīcius, aut translativus, Quod aliunde est translatum: [μεταφορικός. Gall. Transporté & pris d' ailleurs, amené de nouueau. Ital. Preso di altroue, non nuouo. Germ. Anderswo her genommen Hisp. Cosa traduzida de otra parte. Polon. Zinad wzięti. Vng. Mas ertelembe vetett. Ang. That is brought from an other place or mater.] ut Vox tralatitia, quæ à propria significatione ad minus propriam, augēdi, minuendive gratia est translata. Cicer. lib. 8: Nosti enim hęc tralatitia. Idem 1 de Invent. Translatitia dicitur constitutio. Vetus codex habet translativa. ¶ Item translatitium edictū dicitur à Cicerone in Verrinis, quod nō est novum, sed ex edictis aliorū prætorum assumptum & retentū: quemadmodum ferè edictum erat, ex quo Propręfores in provinciis jus dicebant. Solebant enim maximam partem edictū urbanū retinere. Vide Asconium in Verr. ¶ Aliquādo tamē translatū veteres, teste Budęo, usurparunt pro vulgari, quotidiano, & minimè exquisito. Plin. in Epist. Nec tuę naturę est, trāslativa hęc, & quasi publica officia à familiaribus amicis cōtra ipsorum commodū exigere. Vbi translativa officia interpretatur Budęus vulgaria, & ab omnibus passim usurpata, nedū ab iis qui exquisitè amicitiam colunt. Plin. Major. li 7. cap. 5: Translativum esse, ait, in Aegypto, octavo mense parere. Hoc est, usitatum, & minimè novum.

Trānslātīvē, vel translatitiè, adverbium, Perfunctoriè, remissè, languidè, negligenter. [ὡς ἀφοσιωσιν. Gall. En passant seulement. Ital. Passando solamente, negligentemente, Germ Nur oben hin nederlich.

hin/liederlich. Hiſpan. *Paſſando ſolamente, negligentemente y con deſcuydo.* Pol *Zwierchu, liedaiako, niebalie.* Vngar. *Tunnian, reſtwel.* Ang. *Negligentlie, ſlacklie, and as it were by the waye.*] Vlp. libr. 1. de jure patron. Patronorum querelas adverſus libertos Præſides audire, & non tranſlativè exequi debent. Martianus: Prævaricatorem eſſe cum oſtendimus, qui colluſit cum reo, & tranſlativè munere accuſandi fungitur.

Trānſlātĭtĭe, defunctoriè ac dicis cauſa. [*ἀφοσιώσεως σύνεγκ.* Vn. *Mſſranixue, mashox kepõſt.*] Papinianus D. lib. 36. tit. 1. l. 55: Sed nec illud tranſlatitiè omittendum eſt.

Trānſfīgo, is, pen. prod. transfixi, xum, Tranſfodio, ſeu tranſverbero, trajicio. [דקר *dikkár* נחת *machátz.* *διελαύνω, λόγχευω.* Gall. *Percer tout outre* Ital. *Trapaſſare, traſodere.* Ger Durchſtechen/durchhefften. Belg. Doerſteecken. Hiſp *Hincar paſſando, traſpaſſar.* Pol. *Przebiiam.* Vn. *Altal giakom.* An. *To pearce through.*] Liv. lib. 1. ab Vrb Stricto itaq; gladio, ſimul verbris increpans, transfigit puellam. ¶ Dicimus autem transfigo pectus gladio, vel transfigo aliquem gladio per pectus. Liv. 2. ab Vrb. Exhis Q. Fabium principem in confertos Vejentes euntem, ferox virtus, & armorum arte Tuſcus, inter multas verſantem hoſtium manus gladio per pectus transfigit

Tranſfīxŭs, a, um, participium, Trajectus. [מדקר *medhukkár* נמחץ *nimchátz.* *διαπεπαρμένος.* Gall. *Percé tout outre.* Ital. *Tutto pertuſato oltra.* Ger Durchſtochen. Hiſp. *Traſpaſſado de vn cabo à otro.* Pol. *Przebiti, przepchnioni.* Vng *Altal giakotott.* Ang *Pearced through.*] Virg. 1. Aen. Illum expirantem transfixo pectore flammas Turbine corripuit.

Trānſfigūro, as, act. p. In aliam figuram verto. [*μεταχημάτίζω, μεταμορφόω.* Gall. *Transfigurer, muer en autre formie, changer de forme en autre.* Ital. *Traſigurare.* German. Verſtalten/in ein andere geſtalt verenderen. Hiſp. *Trasfigurar.* Pol. *Na inſzy kſztal't odmienam.* Vng *El valtoztatom.* Ang *To turne into an other forme and shape.*] Suet. in Claud. Neron. Puerum Sporum exectis teſtibus etiam in muliebrem naturam transfigurare conatus eſt. Plin. lib. 17. cap. 24: Transfigurantur amygdalæ ex dulcibus in amaras.

Trānſfigūrātĭo, onis, verbale, f. t. Transformatio. [*μεταμόρφωσις.* Gall. *Tranſiguration, changement de forme en autre.* Ital. *Traſigurazione, il cambiare da vna forma all' altra* Germ Vergeſtaltung. Hiſp. *Traſiguramento.* Pol *Przemienienie.* Vng *El valtoztatas.* An. *A changing into another shape*] Plin li. 7. cap. 55: Eadē enim vanitas in futurum etiam ſe propagat, & in mortis quoque tempora ipſi ſibi vitam mentitur: aliàs immortalitatem animæ, aliàs transfigurationem, aliàs ſenſum inferis dando.

Transfl.ĭo, is, xi, xum, ere, n. t. [*μεταῤῥέω, ἀλλῤῥέω, παραῤῥέω.* Gall. *Couler outre* Ital. *Collare oltra qualche coſa pertuſata.* Germ. Durchflieſſen. Hiſp. *Correr lo liquido allende.* Pol. *Przecziekam.* Vn. *Altal fo.rok.* Ang. *To runne out or ouer.*] Plin. lib. 11. cap 38: Sanguinem multis non transfluere, transfoſſis evenit. Dies tranſfluxēre. Claudianus ad Probinum.

Trānsfŏdĭo, is, act. t. Perfodio, trajicio, transfigo. [*διορύττω, διελαύνω, ἀλγηδονέω.* Gal. *Fouir & percer tout outre.* Ital. *Traſodere.* Ger Durchſtechen/durchbozen. Hiſp. *Traſpaſſar con lanca ò punnal.* Pol *Przepycham.* Vng. *Altal vaiom, lskoztam.* Ang. *To digge or pearce through*] Ovid. 12. Metam. -gemino transfodit vulnere pectus. Valer. Flaccus Argon lib. 6: -cadit impiger unà Inguine transfoſſo clari Taulantis alumnus. Liv. 9. bell. Macedon. Deinde fugienti, fidemque populi Romani, atque eorum qui aderant imploranti, latus transfodiſſe.

Trānsfŏrmo, as, act. p. in aliam formam muto. [*μεταμορφόω.* Gall *Transformer.* Ital *Traſormare.* Germ. Vergeſtalten Hiſp. *Traſormar en otra coſa.* Pol. *Przemieniam.* Vngar. *El valtoztatom.* Ang. *To change into another forme or fashion.*] Virgil. 4. Georg. Omnia transformat ſeſe in miracula rerum. Ovid. 3. Amor. Eleg 11: Iuppiter aut in aves, aut ſe transformat in aurum.

Trānsfōrmĭs, transforme, om. t. Quod quamcunq; formā recipit. [*ὁ πολυμόρφως, μεταβάλλων, μεταμορφωδής.* Gall *Qui ſe tranſforme en pluſieurs ſortes.* Ital. *Coſa che ſi traſorma.* Ger. Das ſich in mancherley geſtalt verendetet. Hiſ. *Coſa traſormada en otra.* Pol. *Przemienni.* Vng. *El valtozhato.* Ang. *That transformeth the ſelfe many wayes.*] Ovid. 8. Metam. Aſt ubi habere ſuam transformia corpora ſenſit, Sæpè pater dominis Triopeida tradit: at illa Nunc equa, nunc ales; modò bos, modò cervus abibat.

Trānsfŏro as, pen. prod. are, act p. [נקב *nakáb.* *ἀλγηδονέω, ἀλγηδόνιζω.* Gall *Trouër & percer outre.* Ital. *Forare oltra.* Ger. Durchboren/durchſtechen Hiſp. *Horadar haſta la otra parte.* Pol. *Przebyam.* Vng *Altal furom.* Angl. *To bore a hole through.*] Senec. 2. de Benef. Gladius idem & ſtringit & transforat.

Trānsfrĕto, as, penult. cort. Fretum trajicio. [עבר *habár.* *ἀλγηδονέω, περαιόω.* Gall. *Paſſer la mer, paſſer vn bras de mer.* Ital. *Traghettare, paſſare il mare.* German Vber Meer fahren. Hiſpan. *Nauigar te, paſſare il mare.* Pol. *Przeymorze pl'wam.* Vng *Altal euezek.* Ang. *To paſſe ouer the ſea.*] Plin. in Paneg. Remisque transfretare obſtantia freta.

Trānsfrĕtātĭo, nis, f. t. tranſgreſſus, ſive tranſgreſſio. [*ἀλγηδόνιδσις.* Vngar. *Altal euezes, vizõn altal menes, altal hatolas.* Ang. *A paſſing ouer the ſea.*] Gellius lib. 16. cap. 26: Propterea negant apud ſcriptorem idoneum (quaſi non ſit idoneus Saluſtius) aut navium tranſgreſſum reperiri poſſe, aut pro tranſfretatione tranſgreſſum.

Trānsfŭgĭŏ, gis, Ad hoſtes deficio, perfugio, profugio. [נטה *naphál.* *κὼ τομολέω, ἀφίστημι.* Gall. *S' enfuir outre.* Ital. *Transfugere,* Ger. Hinuber fliehen/feldflüchtig werdē Belg. Tot een an der plaetſe vlien. Hiſp. *Huyr à la parte de los enemigos.* Polon. *Do inſzego wrzesekam.* Vng *El partolok.* Angl. *To flee frome place to place, or ouer.*] Liv. lib. 2: Magna clientium comitatus manu transfugit. Cic. pro Quint. Fatetur ſe non bellè dicere, non ad voluntatem loqui poſſe, non ab afflicta amicitia transfugere, atque ad florentem alienam devolare.

Trānsfŭgă, æ, pen. cor. Qui transfugit, & ad hoſtes defecit, perfuga. [נטה *nophél.* *κὼ τομολέω.* Gall *Qui s' enfuit aux ennemis & tient leur parti.* Ital. *Fuggitivo.* Germ Ein feldflüchtiger/der hinuber zum Feind fallt. Hiſpan. *Tornadizo a otro ley ò gente.* Pol. *Zbieg, ſdraiczca.* Vngar. *El partolt, az ellenſeghez zakat.* Ang. *That maketh defection and fleeth to the enemie.*] Liv. lib. 2. ab Vrb. Deinde metuens ne ſi Conſulum injuſſu, & ignaris omnibus iret, deprehenſus fortè à cuſtodibus Romanis retraheretur ut transfuga, fortuna tum urbis crimen affirmante, Senatū adit. Nec ſolūm (ut Paulus de Capt. l. Poſtliminium inquit) Tranſfugā is accipiendus eſt, qui ad hoſtes aut à bello trāsfugit, ſed & qui per induciarum tempus ad eos cum quibus nulla amicitia eſt, fide ſuſpecta transfugit. Quid inter transfugam & perfugam interſit, vide ſuprà in dictione PERFVGAE.

Trānsfŭgĭum, gii, n. ſ. Defectio ad hoſtes. [*κὼ τομολία, κὼ τάστασις.* Gall. *Fuite vers les ennemis.* Ital. *Quando vno ricorre à inemici,* German. Abfall/entfliehung zum Feind. Hiſpan. *Aquella huyda à los contrarios.* Polon. *Odpadnienie donie przyaciela.* Vngar. *El partolas.* Ang. *A reuolting to the enemes.*] Hieron. de Viris illuſt. Gabios per Sextum filium, ſimulato transfugio, in poteſtatē redegit. Tacit. li. 18: Nihil eorum Vitellianos fallebat crebris, ut in civili bello, transfugis.

Trānsfumo, as, pen. prod. Fumi modo trāſeo. [*διεξατμίζομαι.* Gall *Fumer outre.* Ital. *Fumare oltra.* Germ. Durchriechen/durchdempffen. Hiſp. *Humear allende.* Pol. *Przekurzam dimem.* Vngar. *Altal fweſtelődöm.* Ang. *To paſſe ouer lyk ſmok.*] Stat. 6. Thebaid. Clauſtraque compreſſæ transfumat anhelitus iræ.

Trānsfundo, is, act. t. De vaſe in vas fundo. [יצק *jatsák.* *μεταχέω.* Gall. *Verſer d' vn vaiſſeau en autre.* Ital. *Vuotare di vaſo in vaſo.* German. Von einem geſchirr in das ander gieſſen. Hiſp. *Derramar allende.* Pol *Przeliewam.* Vng *Maaba öntöm.* Ang *To powre out of one veſſell into another.*] Columella lib. 12. cap. 42. Deinde quum ſæpiùs eam in alia vaſa transfuderunt. ¶ Suas laudes transfundere ad alterum per tranſlationem. Cicero Dolabellæ libro 9: Libentius omnes meas, ſi modò ſint aliquæ meæ laudes, ad te transfuderim. Idem 1. Philip. Omnem ſe amorē abjeciſſe illinc, atque in hanc transfudiſſe.

Trānsfūsĭo, transfuſionis, verbale, f. t. Actus transfundendi. [מוצקה *mutſekéth* *μετάχυσις.* Gall. *Verſement de vaiſſeau en autre.* Ital *Vuotamento di vaſo in vaſo.* German. Das vberhin ſchutten von einem in das andet. Hiſpan. *Obra de derramar de vaſo in vaſo.* Pol. *Przeliianie.* Vng. *Maſua öntes.* Ang *A powring frome one veſſell into another.*] Plin. lib 34 cap. 18: Lavatur in linteis rariis, in aqua cœleſti, ſeparatumque terrenum transfuſione, cribratumque teritur.

Trānsgrĕdĭŏr, eris, d. t. Tranſeo, tranſmigro, & propriè de peditibus dicitur. [עבר *habár* *ὑπερβαίνω, μεταβαίνω.* Gall. *Paſſer outre.* Ital. *Tranſgredire* Ger. Vbergehn/vbertretten. Belg. Verder oft doergaen/ overtreden. Hiſpan. *Paſſar ò caminar allende.* Pol. *Przechodze, przeſtepuie.* Vng. *Altal megzek, altal hagom.* Ang. *To paſſe ouer or beyonde.*] Liv. 2. ab Vrb. Inde in Latinam viam tranſverſis tramitibus tranſgreſſus. Cic. de Divinat. Qui cùm tabernaculum vitio cepiſſet imprudens, quod inauſpicato pomœrium tranſgreſſus eſſet, comitia conſulibus rogandis habuit. ¶ Aliquando tamen generalius accipitur, ut etiam tranſgredi dicantur, qui equo aut navi præterveluntur: quod & Nonius annotavit citans locum Saluſtii ex libro 1. Hiſtor. Nactus noctem obſcuram, æſtu ſecundo, tranſgreſſus omnes recipit montem præreptum à Luſitanis. ¶ Ponitur aliquando pro ſuperare. [עלה *haláh.* *ὑπερβαίνω, ὑπερίχυω.*] Plin. lib. 7. cap. 25: Idem ſignis collatis quinquagies dimicavit, ſolus Marcellum tranſgreſſus qui undequadragies dimicaverat.

Trānsgrēſsĭo, onis, f. t. Ipſe tranſgrediendi actus, transitus. [מעבר *mahabár.* *ἀλγηδόνισις, μετάβασις.* Gall. *Outrepaſſe, paſſement entre.* Ital. *Eſſo paſſare oltra.* German. Der gang hinüber / vbertrattung Hiſp. *Obra de paſſare ò caminar allende.* Pol. *Przeyſcie, wominienie.* Vng, *Altal menes, hagas.* Ang. *A going beyonde.*] Cic. in Piſonem: Cujus ego imperio non Alpium vallum contra aſcenſum tranſgreſſionemque Gallorum, &c. id eſt, transitū,

¶ Apud

¶ Apud Rhetores transgressio dicitur, quum ab ea sententia, quam proposuimus, convertimus sermonem ad aliquã personam, aut rem, aut fortunam, & tanquam personam appellamus: vel quum ad id quod demõstrare instituimus, ab alia re actionem nostram & orationem revocamus: Exempla pete ex Rufiniano & Rutilio Lupo.

Trãnsgrēssŭs, us, m. q. Transgressio. [ἀφόδους, μεταβάσεις. Vng. *Altal hagas, altál menes.*] Gell. lib. 10. cap. 26 Asinio Pollioni: C. Salustius iniquè dignus nota visus est, quòd si in primo historiarum maris transitum trãsmissumque navibus factum, transgressum appellavit. Rectè verò sed translatè.

Trānsĭgo, gis, egi, actum, act. t. Perago, perficio. [השלים *hischlim* ἀφ' ἑαυτοῦ ποιέω, ἀφ' ἑαυτοῦ. Gall. *Passer outre, acheuer & parfaire, cheuir* Ital. *Ispedire finire, trapassare.* Ger Außrichten/verrichten. Belg Volenden/ overbrengen. Hisp. *Passar alleude, complir ò acabar.* Pol. *Odprawnie* Vng. *Vegbez vnyem.* Ang. *To passe ouer, to finish or end.*] Cic. 4. Philipp. Quidnam homines putarent, si tum occisus esset, quum tu illum gladio stricto es insecutus? negotium; transegisses, nisi ille lubter scalas sese abdidisset. Idem 5. Verr. Prima actio à nobis octo diebus transacta est. Transigere vitã dicimus pro peragere ἀφ' ἑαυτοῦ. Salust. in Proœmio Catil. Sed multi mortales dediti ventri atq; somno, indocti incultiq; vitam sicuti peregrinantes transegerunt. ¶ Accipitur aliquando transigere pro eo quod est controversiam decidere & negotiũ dirimere, pactione facere [גזר *ghazar.* ἀφ' ἑαυτοῦ Gall *Transiger. accorder.* Ital *Accordare qualche differentia.* Ger. Ein gespan zu end bringen/vbertommen Hisp *Concertasse los playteantes.* Pol *Vgodzic sprawe.* Vng *Vegezni.* Ang. *To aggree or decide a controuersie.*] Cic pro Roscio. Qui pro socio transegit, satisdat neminem postea eorum petiturum. Idem in Verrem Oratione 3 Quod erat vix H-S. quadringentorum millium, transigunt H-S. ducentis millibus. ¶ Aliquã do accipitur pro convenire & negotium contrahere, veluti l. 1. de pact Conventionis verbum generale est, ad omnia pertinens de quibus negotii contrahendi transigendique causa consentiunt. Hinc illud Ciceronis pro Cluentio: Manlius rem cum Oppianico transigit, pecuniam ab eo accepit.

Trānsactŭs, participium, Præteritus. [נעשה *naasah.* παρελήλυθώς Gall *Passé, acheué & parfait transitus* Ital. *Passato, formito, perfetto.* Ger. Das hinuber ist/verricht. Hisp *Lo que es passado y acabado* Pol *Przeszły, naprawiony.* Vng *Elmult* Ang *Bygone, done or ended.*] Autor ad Herenn. libro prim. : Insequenti tempore spectabitur numquid re transacta relictum sit, quod indicet aut factũ esse maleficium, aut à quo sit factũ ¶ Aliquando idem quod peractus sive perfectus: ἀφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένος. Terent. Andr. Ego jam transacta re convertam me domum cum opsonio. ¶ Facta, trãsacta omnia, proverbiale est, inquit Donatus in And. Terent. quo utimur, quũ volumus significare, nihil diligentiæ prætermissum, nihilque reliquum esse ad agendum. Verba Terentii sunt hæc: Contemptus, spretus; facta, transacta omnia.

Trānsactŏr, oris, m. t. Cujus ministerio ad rei alicujus transactionem utimur. [μεσέγγυος. Gall. *Faiseurs d' accords & apointemens* Ital. *Chi fa accordi.* Ger Ein vnderhendler/ der ein gespan hilfft zu end bringen. Hisp *El que haze acuerdos.* Pol. *Vgodzic czyniacy.* Vng. *Közbejaro, zerzö* Ang *He that dispatcheth a mater & bringeth it to a poynt.*] Cic. 4. Verr. Qui est (id quod ex priore actione didicistis) rerum omnium transactor & administer.

Trānsjectĭo, onis, f. t quæ & trajectio, transpositio: ut Transjectio verborum. [ὑπέρβατον. Gall. *Iettement outre & par dessus, trauersement.* Ital. *Traghetto, passamento.* German Versetzung. Hisp. *Obra de passar allende.* Pol. *Przesadzenie słow.* Vngar *Altal vetes.* Ang. *A passing or carying ouer.*] Autor ad Herennium lib. 4: Hujusmodi transjectio quæ rem nõ reddit obscuram, multum proderit ad continuationes. ¶ Ad eundem etiam modũ legitur Transjectus apud Ciceronẽ de Vniversitate: Iam verõ (*inquit*) terram, altricem nostram, quæ transjecto axe sustinetur, diei noctisque effectricem. [ἀμπεριφερόμενον, ἀμπερές. Gall. *Trauersé outre, percé tout outre.* Ital. *Passato, pertusato tutto oltre.* Ger. Hindurch gestossen. Hispan. *Passado y horado allende.* Ang. *Passed ouer, bored thorough.*]

Trānsĭlĭo, transilis, secunda syllaba correpta, Vltra salio: à trans & salio, abjecta postrema præpositionis litera. [טסח *pasách* פסח *kippéts.* ὑπερπήδησις, ὑπερπηδάω. Gall. *Sauter outre, saillir par dessus.* Ital. *Saltar oltra.* Ger. Hinüber springen Belg Overspringen. Hisp. *Saltar allende otra cosa.* Pol. *Przeskakuie.* Vng. *Altal közöm vgrom* Ang. *To leap ouer or beyonde.*] Colum lib. 6. cap. 26 S. fossam sine cunctatione transilit. ¶ Per transitionẽ accipitur pro silentio præterire, & omittere. παρελθεῖν. Cic. 3 de Finib. Quum autem ad summum bonum volunt pervenire, transiliunt omnia. Idem 4 Philip. Sed ne rem unam pulcherrimam transiliat oratio, &c. Idem 3. Offic. Ingenii specimen quoddam est, transilire ante pedes posita & alia longè repetita sumere.

Trānsĭlĭs, Palmes qui inter traduces alios transilit. [ὑπερβλαστὸν κλῆμα. Gal. *Sarment plus haut que les autres.* Ital. *Sarmento più alto che gli altri.* German Ein gert so für die anderen hinüber reicht. Hisp. *Sarmiento más altò que los otros.* Pol. *Latorosl' przerastaiac a insżich.* Vngar. *Altal haylot* ζöld *vezzö.* Ang. *A vyne braucha higher then the others.*] Plin. lib. 17. cap 23: Traducem bimum præcidere solebant. Oneratis enim vetustate melius donare tempus, ut transilem faciant, si largiatur crassitudo.

Trānsjŭngo, gis, Jugalium loca muto. [μεταζεύγνυμι. Gall. *Transmuer* Ital. *Tramutare.* Ger. Verenderter weiß eynjochen. Hisp. *Trasmudar.* Pol. *Przeprzegam.* Vng. *Masua fogom.* Ang. *To change places of thinges coupled or yoked together.*] Vlpian. in l. Aediles, de Aedil. edicto: Si mula talis sit, ut transjungi non possit, &c. Transjungere (inquit Budæus) est in quadriga locum veterinis mutare: ut mulam temonariam facere, quæ præcedere solida sit: vel dextram facere, quæ sinistra esse solebat.

Trānslābŏr, eris, dit. Labendo transeo. [ὀλισθάνω, μεταλισθάνω. Gall *Couler & glisser outre.* Ital. *Passare sdrucciolando.* Ger. Hinuber fallen oder fahren. Hispan. *Passar deslizandose.* Polon. *Przepadam przedzam.* Vng *Altal folyok, megiek.* Ang. *To slide or slippe ouer.*] Claudian. in Eutrop. rapit cœli per inania cursum Diva potens, unoq; Padum translapsa volatu Castra sui rectoris adit.

Trānslātivē, Trānslātitĭŭs, vide TRANSFERO.

Trānslĕgo, gis, pen. cor. act. t Perlego, sive legẽdo trãscurro. [ἀναγινώσκω. Gall. *Lire tout, lire iusques à la fin, lire couramment.* Ital. *Transcorrere legendo* Ger. Durch lesen Hisp. *Trascorrer leyendo.* Pol. *Przeczytiwam* Vng. *Altal oluasom.* Ang. *To reade ouer or through.*] Plaut in Asin. Age quæso mi hercle translege.

Trānslucĕo, trānsluces, pen. prod. n. f. Pelluceo. [ἀναφαίνω. Gal *Luire à trauers.* Ital. *Tralucere* Ger Durch scheynen. Hispan. *Traslužir.* Pol. *Przebyam sie światł'osćia.* Vngar. *Vilagos vagyok.* Ang *To shyne through*] Ovid. lib. 4. Metam In liquidis translucet aquis. Plin. lib. 37. cap. 12: Quibus modis ex crystallo tinguntur smaragdi, aliæq; translucentes.

Trānslūcĭdŭs, pen. cor. Pellucidus, Quod visui per medium sui transitum præbet. [ἀναφανής. Gall *Qui luit d' outre en outre, diaphane.* Ital. *Lucido, chiaro.* Ger. Durchscheinend. Hisp. *Luzio, lo que transluce.* Pol. *Na skerż sie świeżaci.* Vng. *Az min altal lathatnak.* Ang. *That shyneth through.*] Plin. lib. 36. cap. 8: Probantur quàm maximè mellei coloris, in vertice maculosi; atque non translucidi.

Transmărīnus, Quod trans mare est, vel inde petitum. [ὑπερθαλάσσιος. Gal. *D' outremer ou qu' on apporte de pays de delà la mer* Ital *Di la del mar.* German. Jenseit deni Meer hãr. Hisp. *Cosa de allende la mar.* Polon *Zamorski.* Vngar. *Tengeren tul valo* Ang. *That is beyonde the sea, or brought from thence.*] Plautus in Mostellar. Ego transmarinus hospes sum Diapontius. Cicero 7 Verrina: Nec accesere res transmarinas ex iis locis, &c. Idem 11. Philippica: Non ut ex eã acie auxilium haberemus, sed ut ipsa acies subsidium habet etiam transmarinum.

Trānsmĕo, transmeas, transmeare, Transeo. [עבר *habér.* μεταβαίνω Gall *Passer outre.* Ital. *Trapassare.* Ger. Durch gehn. Hisp. *Passar allende de lugar.* Polon *Przechodze.* Vngar. *Altal megiek.* Angl. *To go beyonde or ouer.*] Plinius lib. 30 cap. 11: Præcipueq; febrium medicina placitis eorũ renuntiat. Namque & in duodecim signa digessêre eam sole transmeante. Idem lib. 10. cap. 29: Ad quem Ciconiæ non transmeant.

Transmigro, as, Domicilium, habitationemque commuto. [עבר *ghabár.* μετοικίζω. Gall. *Changer de logis & demeure, aller demourer hors du pays.* Ital. *Andar ad habitare, accambiare alloggiamento.* German In ein ander Hauß ziehen/die Herberg verenderen. Belg. Verhuysen. Hispan. *Mudar casa allende.* Polon. *Przeprowadzam sie śiadł'o odmieniam.* Vngar. *Altal* költözöt. Angl. *To change a dwelling place.*] Livius libro 5. ab Vrbe: Hanc eandem rem actam esse, ut Vejos transmigraremus. Suetonius in Tiberio, capite 15: Romam reversus deducto in forum filio Druso, statim è Carinis, ac Pompeiana domo Esquilias in hortos Mecœnatianos transmigravit, totumque se in quietem contulit.

Trānsmittŏ, tis, act. t. Transitum præbeo. [עבר *habár.* διήμι. Gal *Transmettre, transporter, mettre outre, passer outre.* Ital. *Transportare per mezo.* German. Hindurch lassen. Hispan. *Embiar ò meter allende.* Polon *Przepuszczam.* Vngar. *Altal botsatom.* Angl. *To passe or conueighe ouer.*] Plin lib. 18. cap. 11: Item cribraria quæ simili modo in tertio remansit cribro angustissimo & tantùm arenas transmittente. Plinius lib. 9 cap. 22: Lacus est Italiæ Benacus in Veronensi agro, Mincium amnem transmittens: hoc est, per mediũ sui emittens, vel trãsitum ei præbens ¶ Aliquãdo idẽ est quod trajicere & traducere. περαιόω, περαιόομαι Plin. Epist. 17. 3: Ad quæ noscenda iter ingressi, transmittere mare solemus. Cic. lib. 2. de Nat. deor. Grues quum loca calidiora petentes, maria transmittunt, trianguli efficere formam. Suetonius in Iulio Cęsare: A' Brundusio Dyrrhachiũ inter oppositas classes hyeme trãsmisit. ¶ Trãsmittere cãpos, est celeriter percurrere.

percurrere. Virg. lib. 4. Aen. - alia de parte patentes. ¶ Transmittunt campos. ¶ Transmittere aliquem, est cum festinatione mittere. Plaut. in Epid. Continuò te orabit ultrò, ut illam transmittas sibi. ¶ Transmittère tectum lapide, est lapidem ultra tectum conjicere. ¶ Trãsmittere bellum vel aliquod onus alicui, est dare provinciam belli administrandi. ¶ Transmittere in formas coactam materiam dixit Colum. lib. 7 cap. 8: pro formare & in formas redigere. Transmittere menses, transigere ἀγάγειν. Transmittere tempus, ducere, consumere. Transmittere discrimen, evadere. Transmittere hæreditatem fratri: id est, transferre.

Trãnsmissus, ûs, hujus trãsmissûs, m. q. trajectu, sive trajicie-di spatio. [מעבר *mahabár.* ἡ διάβασις, διαπόρθμευσις, διάβασις. Gall. *Transportement, passement outre.* Ital. *Passamento oltra.* Ger. Ein durchfahrt/durchpaß Hispan. *Passamiento allende.* Pol. *Przeiazd.* Vng. *Altal menes.* Ang. *A passing over.*] Cæs. lib. 5. bell. Gall. Pari spatio transmissus, atq; est à Gallia in Britanniam.

Trãnsmissio, onis, f. t. Trajectio. [מעבר *mahabár.* διαπόρθμευσις, Gall *Passement outre.* Ital. *Passamento oltra.* Ger. Hindurch tassung. Hisp. *Passamiento allende.* Pol. *Przepuszczenie.* Vng. *Altal menes.* Ang. *A passing over.*] Cicer. ad Attic. lib. 4: O navigationem amandam, quam mehercule ego valde timebam, recordans superioris tuæ transmissionis. Idem prima Philippica: Calendis Sextilibus veni Syracusas, quòd ab urbe ea transmissio in Græciam laudabatur.

Trãnsmontãnus, m. f. Qui ultra montes est, vel inde venit. [ὑπερόρειος Gal *De dela les monts.* It. *Chi sta di là da monti.* Ger. Jenseit dem Gebirg Hisp. *Cosa de allende los montes.* Pol *Zagorni.* Vngar. *Az hegien tul valo.* Ang. *That is beyonde the montanes.*] Liv. 9. bell. Maced. Tum transmontanos adortus, quos non adierat C. Flaminius, omnes Aemilius subegit.

Trãnsmõvĕo, es, pen. cor. act. f. De loco in alium locum moveo. [μετακινέω. Gall. *Remuer d' vn lieu en autre.* Ital *Rimouere da vn luoco all' altro.* Ger Verrucken Hisp. *Remouer de lugar à otro.* Pol *Przemikam.* Vng. *Mas helire vizem.* Ang *To put or meue out of one place to another.*] Terent. Evnuch. Labore alieno magnâ partam gloriam Verbis sæpè in se transmovet, qui habet salem Qui in te est.

Trãnsmõtus, a, um, particip. [μετακινηθείς Gall *Remué d' vn lieu en autre.* Ital. *Rimosso da vn luoco all' altro.* Ger. Verrucket. Hisp. *Remouido de lugar à otro.* Pol. *Przemkniony.* Vngar. *Mesina vitetet.* Ang. *Moued frome one place to another.*] Tacit. lib. 13: Quippe Syria transmotæ legiones.

Trãnsmūto, as, pen. prod. act p. Muto, commuto. [חמיר *hamír* חחליף *hecheliph.* μεταλλάττω. Gall. *Transmuer, changer.* Ital. *Transmutare.* Ger Verenderen. Hisp *Mudar allende.* Pol. *Przemieniam.* Vng. *El valaztatom.* Ang. *To change frome one to another.*] Lucret. lib. 2: Summa atque ima locans, transmutans dextera lævis. Horat. 3. Carm. Ode 29: Fortuna sævo læta negotio, & Ludum insolentem ludere pertinax, Transmutat incertos honores, Nunc mihi, nunc alii benigna.

Trãnsnãto, as, n. p. Vltrà nato, natando transeo. [ἀπονήχομαι. Gall. *Nager outre.* Ital *Nuotar oltrà.* Germ. Hinüber schwimmen. Hisp. *Passar nadando à otro cabo.* Polon *Przepłiwam.* Vng. *Atal vzom.* Ang. *To swymme ouer.*] Liv. 1. bel Pun. Ipsi cetris superpositis incubantes, flumen transnatavêre. Plin. lib. 6. cap. 27: Vnum genus ei piscium est, idque transcurrentis non miscetur alveo, sicut nec è Tigri pisces in lacum transnatant.

Trãnsno, as, Idem cum superiori. Cic in Som. Scipion. Vel illum Gangem transnare. Horat. 3. Serm. Sat 2: -ter unctiTransnanto Tiberim, somno quibus est opus alto

Trãnsnõmino, nas, Nomẽ commuto, vel inverto, vel immuto. [μετονομάζω. Gall. *Changer le nom.* Ital. *Mutar nome.* Germ. Den Nammen verwandten. Hisp. *Mudar nombre.* Pol. *Mienio odmieniam.* Vng *Neuet el valtoztatom.* Ang. *To change a name, or name other wayes.*] Sueton. de Clar. Gram. Lucius Crassitius genere Tarentinus, ordinis libertini, cognomine Pasides, mox Pansam se transnominavit.

Trãnsnũmĕro, as, Vltrà numero. [ὑπερεξαριθμῶ Gall Nombrer outre & par dessus. Ital. *Annouerare dauantaggio.* Ger Darüber zehlen. Hisp. *Contar allende ò de sobre.* Pol. *Nadtoliczę.* Vng *Altal szaműm.* Ang. *To compt ouer.*] Autor ad Herenn. lib 4: Puer qui jam bene hominis naturã novit, Tu illò plures mittas oportet, *inquit*, si hodie vis transnumerari.

Trãnspădanus, Trans Padum habitans. [ὁ πέραν Ἠριδανοῦ. Gall. *Qui est outre, ou par de la le Pau.* Ital. *De la dal Po* Ger. Das jenseit dẽ fluß Po ist. Hisp. *Allende el Po.* Pol *Zarzek i padwia mieszkaiaci.* Vng. *Az Paduson tul lako.*] Cicer. ad Cass libr. 12: Tuos clientes Transpadanos etiam mirificè conjunctos cum causa habeamus.

Trãnspĭcio, is, act. t. Per cancellos aut per corpus pellucidũ aspicio. [διοράω. Gall *Voir a trauers quelque chose.* Ital. *Guardar oltre.* Ger Hindurch sehen Hisp *Mirar allende.* Polon. *Nazkerz widze.* Vng. *Altal latok.* Ang. *To look through.*] Lactanti de opific. Per eas igitur membranas sensus ille, qui dicitur mens, ea quæ sunt foris, transpicit. Lucret. lib. 4: Quod genus illa foris quæ verè transpiciuntur.

Trãnspectus, us, m. q. [ἡ διόρασις, διόψις, παρόψις Gall. *Veüe à trauers.* Ital. *Veduta oltre ò di trauerso.* Germ Ein durchgesicht. Hisp. *Mirada allende.* Polon Przeizrzenie. Vng. *Altal latas.* Ang. *A looking through.*] Lucret. lib. 4: Ianua quam per se transpectum præbet apertum.

Trãnspōno, is, De uno loco in alium transfero. [μεταθήσω. Gall. *Transporter, mettre d' vn lieu en autre.* Ital. *Trasporre.* Germ. Versetzen. Hispan. *Trasponer.* Pol. *Przestawiam.* Vngar. *Masua helyheztetem.*] Gell. lib. 12. cap. 1: Arborem in locum alium trãnspositam.

Trãnspōrto, as, act p. De loco in locũ porto, traduco, transmitto. [העביר *hebi* διαγωμίζω. Gall. *Transporter.* Ital. *Transportare.* German. Hinüber tragen/von einem ort an das ander tragen. Belg Overdragen/overvoeren Hisp. *Llevar allende.* Polon. *Przenaszam.* Vngar. *Masua vizem.* Ang. *To carie frome one place to an other.*] Cic. ad Att lib. 14: Quid eas, quas Annius trãsportavit?

¶ Transportare copias, vel exercitum, est navibus trajicere. Liv. 6. bell. Pun. Eum exercitum Puteolis in naves impositum Nero in Hispaniam transportavit. ¶ Transportare pro transmittere. Virg. 6. Aen. Nec ripas datur horrẽdas, nec rauca fluenta Transportare priùs, quàm sedibus ossa quierunt.

Trãnspōrtātĭo, nis, f. t. [Vngar. *Altal hordas, hordodazkodas, altal viués.*] Seneca de Consolat. ad matrem cap. 6: Omnes autem istæ populorum transportationes, quid aliud quàm publica exilia sunt?

Trãnsquĭētus, pen. prod. adject. [שאנן *schaannán.* ὁ ἥσυχος γαλήνιος. ὑπερεγγαλήνιος, ὑπερήσυχος. Gal. *Plus que coy & tranquille, fort paisible & à recoy.* Ital. *Molto quieto & tranquillo* Germ Gantz rũwig Hisp. *Muy sosegado y quedo.* Pol. *Do konca spokoini.* Vng. *Igen tsendez.* Ang. *Very quiet.*] Id est, Valde quietus. Plaut. in Merc. Ego istum in transquieto tuto sistam, ne time.

Transrhēnānus, m. f. Qui trans Rhenum est, vel inde venit. [ὁ πέραν ῥήνου. Gall. *Qui est par dela le Rhen.* Ital. *De la dal Reno.* Germ Der jenseit dem Rhein wohnet Hisp *Allende del Reno* Pol. *Zone strone Rhenu mieszkaiaci.* Vng. *Az Rhenuson tal valo.* Ang. *That is beyonde Rhene.*] Cæsar 5. bell. Gall. Germanosque transrhenanos solicitare dicebantur. Transrhenani hostes, apud Plin. lib. 19. cap. 1.

Trãnstĭbĕrīnus, a, um, pen. prod. Trans Tiberim incolens. [ὑπερτιβερινός. Gall. *De dela le Tibre.* Ital *De la dal Teuere.* Ger. Jenseit der Tiber wohnend. Hisp. *Allende el Teuero.* Pol. *Za Tibrem rzeka mieszkaiaci.* Vng. *Az Tiberisen tul lako.* Ang *That dwelleth beyonde Tyber.*] Martial. lib. 1: Vrbanus tibi Cæcili videris. Non es, crede mihi: quid ergo? verna es, Hoc quod Transtiberinus ambulator.

Trãnstră, orum, gen. neut. num. plur. Remigũ sedilia in navibus. [ζυγά. Gall. *Les bancs ou sont assis ceux qui tirent à l' auiron.* Ital. *Trastri.* Germ. Die rüderbenck auff welchen die ziehknecht sitzen. Hisp. *Bancos y assientos en la galea ò barca.* Pol. *Lawki na ktorich prieznici siadaia.* Vng. *Altal dezka az haioban, az kin az reuezek uelnek.* An. *Seates whereon rowers do sit.*] Virg. 5. Aen. furit immissis Vulcanus habenis Transtra per & ramos, & pictas abiete puppes. Idẽ 4. Aen. Præcipites vigilate viri, & cõsidite transtris. Ovid. 14. Metam. Et incurvæ fumabant transtra carinæ. Cæsar 3. belli Gall. Transtra ex pedalibus in altitudinem confixa clavis ferreis, digiti pollicis crassitudine. Hæc etiam Iuga dici solent. Virg 6 Aen. Inde alias animas, quæ per juga longa sedebant, Deturbat, laxatq; foros. ¶ Trãstra item tigna dicuntur, quæ transversa à pariete in parietem porriguntur. Vitruv lib. 4. cap. 2: Trabes etiã supra columnas, & parastatas, & antes ponũtur, in cõtignationibus, tigna, & axes sub tectis: si majora spatia sunt, & transtra, & capreoli: si commoda, columen, & canteri.

Trānsvĕho, is, act t. Ex uno loco in aliũ veho, sive id navi fiat, sive plaustro, aut etiam jumentis. [העביר *hebebir.* διαγωμίζω. Gal *Transporter outre, charier outre.* Ital *Menar oltra.* Ger Hinüber führen. Bel Overvoeren Hisp. *Llevar allende.* Pol. *Przewoze* Vn *Altal hordom.* Ang. *To carie frome one place to another, or ouer*] Salust in Iugurth. Ex eo numero Medi, & Persæ: & Armenii cũ navibus in Africam transvecti, proximos nostro mari locos occupavêre. ¶ Tempus transvectum Tacit. lib. 13. Abiit jam, & transvectum est tempus, quo posses videri concepisse.

Tranſvectĭo, onis, verbale, f. t. Transportatio. trajectio. [מעבר *mahabár.* διαγωμίδη. Gall. *Transportement, chariement outre.* Ital: *Esso condurro oltra* German Vberführung. Hispan *Llenamiento allende.* Polon. *Przewiezienie.* Vng. *Altal hordos.* Ang. *A carying ouer.*] Cicer. 1. Tusc. Dic quæso, num te ista terrent, triceps apud inferos Cerberus, Cocyti fremitus, tranvectio Acherontis, mento summam aquam attingens, siti enectus Tantalus? ¶ Tranſvectio, item dicebatur equitum recensio, qua ante conspectum Censorũ vel Principis equites prætervehebãtur.

Liv. lib.

Liv. lib. 9. ab Vrbe: Idem Fabius instituit, ut equites Idibus Quintilibus transveherentur. Tranquil. in August. cap. 38: Equitum turmas frequenter recognovit, post longam intercapedinem reducto more transvectionis. Sed neq; quempiam detrahi in prætervehendo ab accusatore passus est, quod antea fieri solebat.

Trānsvērbĕro, as, act, p. Trās figo, trajicio. [דקר dikkér מחץ machás, διελαύνω, διαπείρω. Gall. Transpercer de coups. Ital. Trapassare. Ger Hindurch treyben/durchstechē. Belg. Doorsteecken. His. Traspassar como con lanca ò espada. Pol. Przebiam. Vn. Altal verem, giakom. Ang To strike through.] Cicer. Mario: Sed quæ potest esse homini politico delectatio, quum aut præclara bestia venabulo à valentissima belua laniatur, aut præclara bestia venabulo transverberatur? Virg. 11. Aen. -cujus apertum Adversi longa transverberat abiete pectus.

Trānsvērsŭs, a, um, Obliquus: cui opponitur Rectus: [עקתון hakallathón. πλάγιος. Gall. Qui est à trauers, trauersain. Ital. In trauerso. Ger. Vberzwerch. Belg. Dweers. His. Atrauessado. Pol. Przeczki. Vng. Horgas, keresztwel valo. Ang. Ouer thwart, awrie.] ut Linea transversa, quæ rectam lineam decussat: ut si linea recta, verbi gratia, ab ortu ducatur in Occasum, transversa dicetur, quæ à Septentrione ducta eandem mediam dissecat. Colum. lib. 2: Sed in arando maximè observandum est, ut transversus mons sulcetur. Autor ad Herenn. lib. 4: Ecce ibi iste de transverso: Heus, inquit, adolescens, pueri tui modò me pulsarunt, satisfacias oportet. ¶ Transversum digitum, vel unguem discedere: proverbialis hyperbole est, pro eo quod est quàm minimo spatio. Cic. 2. Tusc. Ab hac regula mihi nō licet transversum, quod ajunt, unguem discedere. Idem Attic. lib. 13: Curandum est hoc omni in vita, à sua quenque conscientia transversum unguem non oportere discedere. Plaut. Aulul. Si tu hercle ex isto loco digitum transversum, aut unguem latum excesseris. ¶ Transversus agi dicitur, qui vi & impetu quodam ab instituto depellitur. Metaphora ducta à navigantibus qui secundo vento recto cursu feruntur, flatu adverso transversi aguntur.

Trānsvērsā, accusativus pluralis, neutri generis. ¶ Aliquando adverbialiter ponitur pro trāsversè, & obliquè. Virg. 3. Eclog. Novimus & qui te, transversa tuentibus hirquis.

Trānsvērsārĭŭs, adjectivum, Quod in transversum ponitur. [αὐτεπαμυδῶς, πλαγίως. Gall. Mis & posé de trauers. Ital. Atrauersato, posto in trauerso. Ger. Das vberzwerch gelegt wird. His. Atrauessado, puesto al traues. Pol. Wprzek poł ożoni. Vn. Kerextwel tetetet. Ang. Put ouerthwartlie.] Cæsar 2. bel. Civil. Transversaria tigna injiciuntur, quæ firmamento esse possint.

Trānsŭlto, tas, Transilio. [טסח pasách קטן kippéts. μετεκπηδάω. Gall. Sauter outre, tressaillir outre. Ital. Saltar otra. Ger. Hinvber springen. His. Saltar allende otra cosa. Pol. Przeskakuie. Vn. Altal vgrom. Ang. To leape ouer.] Liv. 3. bell. Pun. Nec omnes Numidæ in dextro locati cornu, sed quibus desultorum in modum binos trahētibus equos, inter acerrimam sæpē pugnā in recentem equū ex fesso armatis transultare mos erat.

Transŭmo, is, act. t. Ex alio sumo. [μεταλαμβάνω. Gall. Prendre d' vn autre. Ital. Pigliare di vn altro. Ger. Von einem in das ander nemmen. His. Tomar de otro. Pol. Ziednego nadrugi przekł'adam. Vng. Masuinat nezek. Ang. To tak of an other.] Statius 3. Theb. -lacrymas non pertulit ultra, Bellipotens hastam læva transumit, & alto (Haud mora) dissiluit, &c. ¶ Vnde quæ ex primis tabulis transcripta sunt, solennitate juris adhibita, dicuntur transumpta, & actus ipse, transumptio.

Trānsŭmptĭo, f. t. Figura est quam Græci μετάληψιν vocant, quū ab eo quod præcedit, id quod sequitur paulatim insinuatur. Virgil. 1. Aen. -speluncis abditus atris. Nam ex atris intelligimus nigras, ex nigris tenebrosas, ac per hoc in præceps profundas.

Trānsŭo, is, act. t. Ex trans & suo, abjecta ultima præpositionis litera. [διαῤῥάπτω. Gal. En cousant percer tout outre. Ital. Passare del tutto. Germ. Durchstichen/durchneyen. His. Passar cosiendo. Pol. Przeszywam. Vng. Altal varrom. Ang. To sewe through.] Col. libro 6. cap. 5: Media pars descripti orbiculi eadem subula transuitur, & facto foramine prædicta radicula inseritur. Cornel. Celsus lib. 7. cap. 24: Cutis acu filum ducente transuitur.

Trānsvŏlo, as, pen. corr. n. p. Volando prætereo, volando transcendo. [διαπέτομαι. Gal. Voler outre. Ital. Transuolare. Ger. Wetter hinauß fliegen. Belg. Overvliegen. His. Vollar allende lugar. Pol. Przeliatuie. Vng. Altal repwelők. Ang. To flie beyonde.] Plin. lib. 10. cap. 29: Perdices non transvolant Bœotiæ fines in Attica. ¶ Per trāslationem ponitur pro transcurro: vel pro repentè accedo, celeriter eo. διαπέτομαι. Liv. 3 ab Vrb. Eques inter ordines peditum tectus se ad equos recipit: transvolat inde in alteram partem suis victoriæ nuntius. ¶ Plaut. in Epid. pro transfugio posuit: Transvolaverunt ad hostes.

Trāpĕs, etis, m. t. & pen. gen. prod. Mola olearia, à τρίπω, volvo, seu verto. [ἐλαιοτρίβιον. Gal. Vne meule en facon de table dentelée pour faire l' huile d' oliue, tordoir. Ital. Macina da oglio. Ger. Ein Oltrotte. Belg. Een olymveten. His. Alfage ò muela del molino de azeyte. Pol. Prassa oliwna, vel, zarna oliwne. Vng. Olay malom, olaj saytolo hely. Ang. A sorte of mill to mak the oyle of oliues in.] Varr. à terendo deducit. Cato cap. 28: Trapetibus locum dextra, & sinistra.

Trāpētum, ti, pen. prod. Idem cum superiore: hoc est, ipsa mola olearia. Virg. lib. 2. Georg. -teritur Sicyonia bacca trapetis.

Trāpētŭs, ti, m. s. Idem, sed antiqué. Cato cap. 22: Trapetus emptus est in Suessano numis quadringentis.

Trāpēzītæ, pen. prod. m. p. [τραπεζίτης. Gall. Changeurs, banquiers. Ital. Banchieri. Germ. Wechsler. Belg. Wisselaers. His. Cambiadores. Pol. Odmieniacze pieniędzi. Vng. Penz valtok. Ang. Changers, bankers of whome men borowe money.] Numularii, mensarii: τραπεζίτας enim vocant Græci, quam nos mensam. Plaut. in Capt. -subducam ratiunculam, Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.

Trāpēzŏphŏrŏs, phori. [τραπεζοφόρος, Germ. Ein Tischfūß.] Mensam ferens, statua pro tripode ad mensam sustinendam. Cicer. ad Gallum lib. 7: Quòd tibi destinaras trapezophoron, si te delectat, habebis. Vbi interpres, Trapezophoros signum erat sacerdotis cujusdam hujus nominis, quæ cum alia Cosmo nomine omnia sacra Minervæ administrabat. Hæc ille ad verbum ex Suida. Iulius Pollux Onomastici sui libro: Trapezophoron, mensam interpretatur pocula sustinentem. Vnde Cælius conjecturam capit apud Ciceronem, hoc nomine statuam significari in eum usum factam, ut abacum sustineret, in quo pocula reponebantur. Vide ipsum lib. 7. cap. 12.

Trāvĭo, as, Antiquum verbum est, quo usus est Lucr. lib. 4. pro transeo. [עבר habár. διαβαίνω. Gall. Trauerser, passer à trauers. Ital. Trauiare, trapassare. Germ. Fürgehn oder durchgehn. His. Yr allende. Pol. Przechodze. Vng. Altal megiek. Ang. To go awrie, or ouerthwartly.] Qualia sunt (inquit) vitri species quæ traviat omnis.

Trauli [עלים hilleghim. τραυλοί Gal. Begues. Ital. Balbi. Ger. Stammler/stadter. His. Tartamudos. Pol. Bel'kotliwi, zatakaiacisie. Vng. Pelyp, selypegetŏ. Ang Stutters or stammerers.] A' Græcis dicuntur quos nos balbos & blesos dicimus. Vnde verbum τραυλίζειν, quod est balbutire: & τραυλισμὸς, ipsa balbuties. Lucr lib. 4: Magna atque immanis cataplexis plenaq; honoris: Balba loqui non quit, τραυλίζει, muta, pudens est.

Trĕbellĭcum vinum, à Plin. lib. 14. cap. 6, inter generosa Italiæ vina commemoratur. Nascebatur autem in Campania, quarto lapide à Neapoli.

Trĕcēntī, tæ, ta, Nomen numerale, idem valens quod ter centum. [שלש מאות schelósch meóth. τριακόσιοι. Gall. Trois cens. Ital. Trecente. Germ. Dreyhundert. His. Trezientos. Pol. Trzista. Vng. Harom zazom. Ang. Three hundred.] Virg. 7. Aen. Sexcentos illi dederat Populonia mater Expertos belli juvenes ast, Ilua trecentos, Insula inexhaustis chalybū generosa metallis.

Trĕcēntī, pen. product Idem quod tercentum. [שלש מאות schelósch meóth. τριακόσιοι.] Liv. 1. bell. Maced. Attalus trecenos tantùm milites in præsidium, Rhodii quadriremem unam, quum ad Tenedum staret, miserunt. Idem 8. ab Vrb. Scribebantur autem quatuor ferè legiones, quinis millibus peditum, equitibus in singulas legiones trecenis.

Trĕchēdīpnī, τρεχέδειπνοι, A' Græcis dicebantur, qui tardiùs ad cœnam conveniebant, ut ex Apollodoro annotavit Cælius lib. 27. cap. 24. Quæ vox ἀπὸ τῶν ἁρμάτων (ut videtur) est imposita: quum ad cœnam currētes videatur significare. ¶ Hinc vestes quasdam cœnatorias nonnulli trechedipna à Iuvenale putant appellari, Satyr. 3: Rusticus ille tuus sumit trechedipna Quirine.

Trĕdĕcĭēs, adverbium, pro ter decies. [τριακαιδεκάκις. Gall. Trexe fois. Ital. Tredeci volte. Germ. Dreyzehen mal. His. Treze vezes. Pol. Trzinaście razow. Vng. Tizen haromszor. Ang. Threttene tymes.] Cic. 5. Verr Tu ex pecunia publica H-S. tredecies scribam tuum permissu tuo quum abstulisse fateare, reliquam tibi ullam defensionem putas esse?

Trĕmo, is, Tremore concutior, contremisco. [רעד rahádh רגז ragház. τρέμω, τρομέω. Gall. Trembler, craindre. Ital. Tremare. Germ. Zitteren. Belg. Beven. His. Temer ò tremblar. Polon. Drże. Vng. Rezketek. Ang. To tremble or feare.] Plaut. in Asin. Non placet, pro monstro est: quoniam qui sudat, tremit. Terent. Eunuch. -totus Parmeno Tremo, horreoque, postquam aspexi hanc. Virg. 1. Georg. Terra tremit, fugēre feræ: & mortalia corda Per gentes humilis stravit pavor. Cic. 2. Acad. Vt siqui tremerent, & exalbescerent, vel ipsi per se motu mentis aliquo, vel, &c. ¶ Interdū ponitur pro timere. [חרד charádh. φοβέομαι.] Virg. lib. 2. Aeneid. Hic aliud majus miseris, multoque tremendum Objicitur magis, atque improvida pectora turbat.

Trĕmēns, tis, participium. [מרעיד marhídh. τρέμων. Gall. Tremblant. Ital. Tremante. Germ. Zitternd. His. El que tiembla. Pol.

Pol. Drżaci. Vng. Reszketuen. Ang. Trembling.] Cicero 4. Tuſcul. Vt ipſum Hectorem quemadmodum eſt apud Homerũ, toto pectore trementem provocaſſe ad pugnam pœniteret.

Trĕmēndŭs, a, um, Terribilis, timendus. [בורא *norá.* φοβερός. Gal. *Qu'on doit craindre.* Ital. *Coſa da temere.* Ger. Daraũ zu erzitteren iſt. Hiſpan. *Coſa de eſpanto.* Polon. *Srogi, przed ktorym ſie zdrzgac muſzi.* Vng. *Rettenetes felenḋ.* Ang. *That is to be feared.*] Virg. 4. Aeneidos: manesq; adiit, regemq; tremendum. Idem 8. Aeneid. matrisq; egere tremenda Carmentis nymphæ monita. ¶ Hujus compoſita ſunt, Contremo, intremo, & pertremo: quorum ſignificata vide ſuprà ſuis locis.

Trĕmēbundŭs, a, um, Abundè tremens. [התחרד *hecharédh.* φρίσσων. Gal. *Tremblant.* Ital. *Tremente, timido, pauroſo.* German. Hefftig zitterend. Belg. Bevende. Hiſpan. *Coſa che mucho teme.* Polon. *Bardzo drżaci.* Vngar. *Reszketeges.* Ang. *That feareth or trembleth much.*] Autor ad Herennium libr. 3: Sin erit ſermo, in jocatione leviter: & tremebunda voce, cum parva ſignificatione riſus. Ovid. 4 Metam. Dum dubitat, tremebunda videt pulſare cruentum Membra ſolum. ¶ Hinc Tremebundior, cõparativum. Colum. lib. 10: Candidus effœtæ tremebundior ubere porcæ.

Trĕmĕfăcĭo, is, act. t. Tremorem incutio. [הרעיד *birghíx.* ἐλάσσω Gall. *Faire trembler* Ital. *Far paura.* Germ. Zitterend machen. Hiſp. *Hazer miedo ò tremblor.* Pol. *Zdrignienie czinie.* Vng. *Meg rettentem.* Ang. *To make one feare or tremble.*] Virg. lib. 2. Aeneid. Tum verò tremefacta novus per pectora cunctis Inſinuat pavor. Tremefacta libertas id eſt, concuſſa, dixit Cicero 2. Offic. Idem 1. de Divination. ex Poëta quopiam vetuſto: Aut quũ ſe gravido tremefecit corpore tellus. Virgil. 6. Aeneid. Fixerit æripedẽ cervam licet, aut Erymanthi Pacarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu.

Trĕmĭſco, is, n. t. Tremore concutior. [רעד *rahádh* רגז *ragházh* ירא *jaré.* τρέμω Gal. *Trembler, craindre, auoir peur.* Ita. *Hauer paura.* Germ. Erzitteren/ oder zitterig werden. Belg. Bevende worden. Hiſp. *Temer o tremblar.* Pol. *Zdrigam.* Vng. *Meg rem welõk rettegõk.* Ang. *To quake or shake for feare.*] Virgil. lib. 3. Aeneid. vastosque ab rupe Cyclopas Proſpicio: ſonitumque pedum, vocemque tremiſco. Idem 3. Aeneid. -toa itruque tremiſcunt Ardua terrarum, & campi. Ovid. 14. Metam. Perque dies multos latitans, omnemque tremiſcens Ad ſtrepitum, mortemq; timens, cupidusque moriri. ¶ Hinc contremiſco & pertremiſco, compoſita: quorum ſignificata explicata ſunt ſuprà ſuis locis.

Trĕmŏr, oris, m. t. Concuſſio corporis, qualis in febricitãtibus, frigentibus, aut timentibus cernitur. [רעד *rahádh* רעדה *rehadhdháh* רתת *retheth* רגז *roghéz.* τρόμος, πτλμός. Gal. *Tremblement.* Ital. *Tremore, paura.* Ger. Das zitteren oder ſchauderen. Belg. Bevingt. Hiſp. *Miedo ò tremblor.* Pol. *Drżenie.* Vng. *Rezketes. retteges.* Ang. *A trembling, quaking.*] Quin & terra tremere dicitur, quum terræmotu concutitur. Virg. lib. 2. Georg: Vnde tremor terris, qua vi maria alta tumeſcant Objicibus ruptis. Cic. 4. Tuſcul. Ex quo fit, ut pudorem rubor, ſic terrorem pallor, & tremor, & dentium crepitus conſequatur. Idem pro Flacco: Tamen id quod dixit quanto cum pudore, quo tremore, & pallore dixit? Ovid. 3. Metam. -attonitos ſubitus tremor occupat artus.

Trĕmŭlŭs, a, um, Qui valde tremit. [מרעיד *marhídh* חרד *charédh.* τρομώδης, τρομητικός. Gall. *Tremblant.* Ital. *Tremante.* Germ. Zitterig. Hiſp. *Coſa que trembla y ſe estremece* Pol. *Drżaci.* Vng. *Reszketeges.* Ang. *That trembleth or quaketh.*] Terent. Evnuch. Incurvus, tremulus, labiis demiſſis. Mart. lib 9: Nunc anus, & tremulo vix accipienda tribuli. Cic. 1. de Divin. Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus. Horatius 4. Carm. Ode 13: Vis anus, & tamen Vis formoſa videri: Ludisque, & bibis impudens: Et cantu tremulo pota Cupidinem Lentum ſolicitas dextra Virg. 8. Aeglog. Aſpice, corripuit tremulis altaria flammis Sponte ſua.

Trĕpĭdŭs, a, um, Pavidus, timens. [מבהל *mebohál.* φοβέρος. Gall. *Qui tremble de peur, effraye, & esbahy.* Ital. *Pauroſo, timido.* Germ. Hefftig erſchrocken/ zitterend Belg. Breesende. Hiſ. *Temeroſo, apreſſura.* Pol. *Bardzo drżaci.* Vngar. *Felenk, félelmes rettegõ.* Ang. *That trembleth for feare, effrayed.*] Liv. 2. ab Vrbe: At verò cuncta mœſta, ac trepida ancipiti metu. Trepida res, dubia, & ob hoc timorem inducens. Liv. 1. ab Vrbe: Tullius in re trepida duodecim vovit Salios Virg 12. Aeneid. Illæ intus trepidę rerum, per cerea caſtra Diſcurrunt. Vbi Servius: Trepidæ rerum, neſcientes quid agant, ignaræ auxilii, incertæ, dubiæ. ¶ Trepidus, feſtinus, quòd qui timẽt, feſtinẽt greſſus. [מבהל *mebohál.*] Virg. lib. 3: Hîc me, dum trepidi crudelia limina linquunt, Immemores ſocii vaſto Cyclopis in antro Deſeruêre. Servius: Trepidi, feſtini, ut per timorem, non per contemptum relictus fuiſſe videatur: qui enim timent, feſtinant greſſus. Lucan. lib. 8: -rapitur trepida fugiente carina. Vbi carinam trepidam vocat, aut propter timorem illorum, qui in ea vehebantur: aut trepidam: id eſt, celerem. Hæc Servius.

Trĕpĭdŭlŭs, diminutivum. [τρομώδης. Gall *Vn peu tremblant.* Ital. *Alquanto ſpauentato.* Germ. Etlicher maß erſchrocken oder erzitteret. Hiſp. *Que tiembla vn poco, vn poco temeroſo.* Pol. *Drżaci.* Vng *Felenketske.* Ang *That trembleth for feare ſomewhat.*] Gell. lib. 2. cap. 39: Atq; ubi rediit Caſſita, pulli trepiduli circunſtrepere, orareq; matrem, &c.

Trĕpĭdē, adverbium, Celeriter, & quaſi per timorem. [δι' τρόμου, φοβερῶς. Gall *En tremblant, paureuſement.* Ital. *Tremando di paura.* Germ. Mit forcht/ in eil. Hiſp. *Temeroſa y apreſſuradamente.* Pol *Zboiaźnia prętko.* Vng. *Felelmeſen.* Ang *Haſtelie, & as it were trembling.*] Liv. libr. 10. ab Vrbe: Nam & ſtativa trepidè deſerta fuerant.

Trĕpĭdānter, Timidè. [πεφοβημένως, κατεδεῶς. Gal. *En tremblant de peur.* Ital. *Tremando di paura.* Germ. Forchtſamlich Hiſp. *Temeroſa y apreſſuradamente.* Pol. *Boiaźliwie.* Vngar. *Rettegue, felue.* Ang. *By trembling for feare.*] Sueton. in Claudio Cæſare, cap. 49: Quod ut ſenſit, trepidanter effatus, &c.

Trĕpĭdo, as, pen. corr. n. p. Timeo, metuo, timore concutior. [רעד *rahádh* רגז *ragház* ירא *jaré.* τρέμω, φοβέμαι, πτώσσω. Gal. *Trembler de peur eſtre effraye* Ital. *Tremere.* German. Von groſſer forcht erzitteren. Belg Breeſſen. Hiſ. *Temer, apreſſurarſe.* Pol. *Od boiaźni drże* Vng. *Felek, rettegõk.* Ang. *To tremble for feare, to be effrayed.*] Terentius in Hecyra: Trepidari ſentio, curſari ſurſum prorſum. Terentius in Evnuch. Quid eſt quod trepidas? ſatísne ſalvæ? dic mihi. Cicero 3. de Oratore ex Poëta quopiã antiquo: At Romanus homo, tamen etſi res bene geſta eſt, Corde ſuo trepidat. Cæſar 5 bell. Gall. Tum demum Tituriusuti qui nihil antè providiſſet, trepidare & concurſare. Virgil. 6 Aeneid. Vt videre vitum, fulgentiaq; arma per umbras Ingenti trepidare metu: pars vertere terga, &c. Pro trepidabant. ¶ Et quoniam à timentibus omnia præproperè agunfactum eſt, ut trepidare accipiatur pro feſtinare. [בהל *bihél.* σπεύδω.] Virgil. 4. Aeneid. Dum trepidant alæ, ſaltusque indagine cingunt.

Trĕpĭdātĭo, onis, verbale, f. t. Trepidandi actus, metus, commotio. [חרדה *charadhdháh* בהלה *behalláh.* φόβος, τρόμος. Gal. *Tremblement, frayeur.* Ital. *Eſſo tremare & hauere ſpauento.* Germ. Erzitterung von forcht. Hiſp. *Miedo, obra de tiemblar* Pol. Drżenie *od boiaźni.* Vng *Felelem, retteges.* Ang. *A trembling for feare, feare.*] Cicero pro Dejotaro: Num quæ trepidatio? num qui tumultus? Liv. 2. ab Vrbe: Pilis inter primam trepidationem abjectis.

Trĕpōndo, Trium librarum pondus. [τρίλιτρον. Gall. *Trois liures.* Ita. *Tre libre.* Germ Dreypfund. Hiſp *Tres libras.* Pol *Trzi funtowi.* Vngar. *Harom font.* Ang. *The weight of three poundes.*] Quintil. lib. 1. cap. 9: Nam dua & tre, & pondo diverſorum generum ſunt barbariſmi: at duapondo, & trepondo uſque ad noſtram ætatem ab omnibus dictum eſt, & rectè dici Meſſala confirmat.

Trēs, & hæc tria, pluralis numeri tantùm [שלשה *ſchelaſchdáh.* τρεῖς, & τρία. Gall *Trois* Ital. *Tre.* Germ. Drey Hiſp. *Tres en numero.* Pol *Trzy* Vng. *Harom* Ang. *Three.*] Nomen numerale eſt, notæ ſignificationis Virg. 5. Aeneid. Tres equitum numero turmę ternique vagantur Ductores Idem. 8. Aeneid. Treis imbris torti radios, treis nubis aquoſę Addiderant: rutili treis ignis, & alitis Auſtri. ¶ Trium literarum homo: id eſt, furquòd tres in ea dictione tantùm ſint literæ. Plaut. Aulul. -tu trium literarum homo Vituperas me? ¶ Tribus verbis: id eſt, breviter Plaut. Trinum. Pax, te tribus verbis volo. 5. vel trecẽtis. Idem in Milite: Brevin', at longinquo ſermone? M. tribus verbis.

Trēſvĭrī, orum, Idem qui triumviri: de quibus ſuo loco. τρεῖς, ἀνδρες. Plaut. in Amphitr. Quid faciã nunc ſi treſviri me in carcerem compegerint?

Trēſſĭs, & hoc treſſe, Vilis & minimi pretii, quaſi trium aſſium, τριωβολαῖος. Perſius Satyr. 5: Non treſſis agaſo.

Trĭambĭ, inquit Feſtus, Dicebantur qui terni ex proſcenio loquebantur.

Trĭăngŭlŭs, li, pen. cor. m. f. Figura eſt tres angulos habens, quam Græci τρίγωνον vocant. [Gall. *Triangle, figure de trois angles.* Ital. *Triangulo, tricantone, coſa da tricantone* Germ Ein dreyglets. Hiſp. *Coſa de tres angulos* Pol. *Trojogranisti. ecete figur/ trianget.* Vng. *Harom zegwe.* Ang *A triangle, a figure with three corners.*] Cic. 2. de Nat. deor. Graecs quorum [illegible] caldiora petentes, maria tranſmittunt, triangulo [illegible] formam.

Trĭăngŭlŭs, a, um, Quod triangularem figuram habet. [ὁ ἔχων τρίγωνον. Gall. *Qui a trois angles, triangulaire.* Ital. *Di tre angoli.* Germ. Das dreyeckechtig iſt Hiſ. *Coſa de tres angulos.* Pol. *wetrą granie.* Vng. *Harom zeges.* An. *That hath three corners.*] Colum. lib. 5. cap. 2: Esto ager triangulus, pedum quoquoverſus trecentorum.

Trĭăngŭlārĭs, are, pen. pro. om t. [ὁ ἔχων τρίγωνον, τρίγωνος. Gal. *Triangulaire, de trois angles.* Ital. *Di tre angoli.* Ger. Dreyſchichtig.

Hiſp. *Coſa de tres angules.* Pol. *O trzech graniach.* Vngar. *Harom zegwe.* Ang. *Of three corners.*] Quod trianguli formam refert, ut Triangularis agri forma apud Colum. lib. 5. cap. 2.

Triārĭi, orum. [*οἱ ἐπιτετιμημένοι, οἱ ἐφεδρεύοντες, ἐπίκλητοι, τριάκοντοι,* Polybio. Gal. *Vieux ſoldats.* Ital. *Soldati vecchi.* Germ. Die dapfferſten triegsleüt/ ſo nicht den angriff thun / ſonder hernach erſt/ wo es von nöhten iſt/ den ſtreit erhalten. Hiſp. *Soldados viejos.* Pol. *Zol'nierze biwali y doſwiatczeni, ktorzi wtrzeczeì rocie bedac, przednei ſzich mezne naſtepuiąſi broniel.* Vng. *Fö vitezek.* Ang. *Old ſouldiours ſets in the rereward.*] Dicebantur milites veterani, ſpectatæ virtutis, qui tertiò loco prælium inibant, poſt profligatos haſtatos, qui primo loco, & principes, qui ſecundo loco pugnam capeſcebāt. Ita enim apud Romanos, teſte Livio lib. 1. ab Vrbe, acies inſtruebatur, ut primo loco hoſtes aggrederētur manipuli haſtatorum ex flore juvenum pubeſcētium collecti, qui ſi hoſtem propulſare nō poſſent, ſenſim retrocedentes à principibus ſcutatis, quos antepilanos vocabant in intervalla ordinum recipiebantur, principesq; in eorum locum ſuccedebant: haſtati autem poſt eos ſequebantur. Si à principibus quoq; nō ſatis fœliciter eſſe pugnatū, à prima acie ad triarios paulatim referebantur, unoq; agmine facto, jam nulla ſpe poſt ſe relicta, unà omnes in hoſtem procedebāt. Hinc factus eſt locus proverbio, ut quū in re aliqua laboratur, eoq; res adducta eſt, ut extremo conatu ſummisq; viribus ſit enitendū, rē ad triarios rediiſſe dicamus. Triarii (inquit Varro) dicti ſunt, quòd in acie tertio ordine extremis ſubſidio ponerētur. Plautus: Agite nūc, ſubſidete omnes, quaſi ſolēt triarii. De his vide plura apud Liv. 1. Decad. li. 8. & apud Eraſmū in Adagiis.

Tribrăchŭs, pen. cor. ſive Tribrachys, *τρίβραχυς*, Pes metricus ex trib. ſyllabis brevibus cōſtans: unde & nomen habet: quaſi *τρεῖς βραχείας ἔχων συλλαβάς*: ut Dominus, Loqueris, Agimus.

Trĭbŭlă, læ, f. p. & Tribulū, li. [חרון *charúts* מורג *morágh.* *τρίβολον.* Gal. *Vne traine pour tirer le blé d'auec la paille.* Ital. *Trivolo.* Germ. Ein alte gattung eines karchs mit dem man vorzeitē das korn im tenn außtruckt/ ehe man die pflegel braucht. Hiſ. *El trillo para trillar mieſſes.* Pol. *Iakies ſanki dotarczia vſtarich zita miaſſo czepow.* Vng. *Tſep.* Ang. *A ſtaille or lik inſtrument to thresh corne.*] Genus vehiculi quo frumenta in area teruntur, à tribus lateribus ſic appellatum. Virgil. 1. Georg. Tribulaque, trahęq;, & iniquo pondere raſtri. Varro lib. 1. cap. 52: E` ſpicis in area excuti grana, quod fit apud alios jumentis junctis, & tribula. Colum. libr. 2. cap. 21: Et ſi pauca juga ſunt, adjicere tribulam & traham poſſis, quæ res utraq; culmos facillimè comminuit.

Trĭbŭlo, verbum eſt Eccleſiaſticis ſcriptoribus familiare, pro affligere, ſeu opprimere: [חץ *lachátz* צלל *tſállets* צרר *tſarár.* *θλίβομαι.*] & tribulatio, pro oppreſſione, anguſtia, anxietate, *θλῖψις.* Quæ ſignificationes tractæ videntur à tribulo inſtrumento ruſtico, quo frumenta olim terebantur: aut certè à tribulo herba acutiſſimis ſpinis infeſta: aut (ut alij malunt) à ſtimulo ferreo, formæ tetragonæ, qui quancunque in partem incubuerit, aculeum ſemper infeſtum protendit. ¶ Aliter hoc verbo utitur Cato de re Ruſt. cap. 23, de muſti medicatione loquens: Si (*inquit*) indideris defrutum, aut marmor, aut reſinā, dies viginti permiſceto crebrò, tribulatoque quotidie. Quo tamen in loco non deſunt qui turbato, rectiùs legi poſſe exiſtiment.

Trĭbŭlis, Vide TRIBVS.

Trĭbŭlus, li, pen. cor. [דרדר *dardár* ברקן *barkán.* *τριβόλος.* Gal. *Vn chardon appellé chauſſe-trape.* Ital. *Triolo.* Germ. Waſſernüß/ oder weyernüß/ iſt ein kraut. Hiſp. *El abrojo yerua eſpinoſa.* Pol. *Kniat ząbimi wl' oſami*, fructus, *wodni orzech.* Vng. *Boytorian.* An. *A thiſtle.*] Herba ex foliis ad portulacæ effigiem accedentibus, tenuioribus viticulis in terra ſtratis, ſpinis ſecundum folia rigidis & præduris. Naſcitur ſecundum flumina, & in locis ruderoſis. Ovid. lib. 5. Metam. lolium, tribulique fatigant Triticeas meſſes. Virg. 1. Georg. Lappæque, tribulique, interq; nitentia culta Infœlix lolium, & ſteriles dominantur avenæ. ¶ Eſt & alterum tribuli genus aquaticum, nonniſi in amnibus naſcens, coma duntaxat aquis extante, folio ulmi effigie, pediculo longo, caule cacuminibus craſſiore, quàm partibus in humore contentis. ¶ Tribulos item vocat Vegetius lib. 3: Stimulos illos ferreos, formæ quadrangulæ, qui in bello adverſus equitatum ſpargi ſolent, in quodcunq; latus incubuerint, infeſtum ſemper aculeum protendentes. Latini Murices appellant. Vide ſuprà in dictione MVREX.

Trĭbūnŭs pl. In Sacro monte, quò plebs irata patribus ſeceſſerat, lata lex eſt, quæ Sacratæ nomen accepit, ut plebi ſui magiſtratus eſſent, iique ſacroſancti: quibus auxilii latio adverſus conſules eſſet: néve cui patrum capere eum magiſtratum liceret: qua lege tribuni pl. quinq; primi creati ſunt, anno poſt reges ejectos XVII, quos ego non dubito curiatis comitiis eſſe factos: nam aliquot pòſt annis Publilius & Lætorius tribuni pl. tulerunt, ut plebeii magiſtratus tributis comitiis fierent. Pòſt, alia lege decem tribuni pl. creati, bini é ſingulis claſſibus, anno à primis tribunis pl. XXXV I. Et quoniam Atinii Plebiſciti, quod ad tribunos pl. pertinuit, mentionem à Gellio fieri video: quæ nam ejus fuerit ſententia, antiquitatis illuſtrandæ cauſa quærendum videtur. Ego ſic exiſtimo: tribunos pl. ante Atinium Plebiſcitum partim ſenatores fuiſſe, alios non fuiſſe: quòd ſcilicet liberum eſſet populo R. tribunatum pl. dare cui vellet. Atinius, quo modo quidem mihi videtur, nec ademit hanc libertatem plebi Romanæ, & auxit poteſtatis tribunitiæ dignitatem: tulit enim, non, nequis, niſi jam Senator, tribunus fieri poſſet (plebis enim libertatē hujuſmodi rogatione minuiſſet, neque id plebes ullo modo ſciviſſet) verùm, ut quē tribunū pl. creaſſet, is hoc ipſo in poſterum ſenator eſſet, atq; hanc eſſe Gellii verborum ſententiā crediderim, cùm ait libr. XV. tribunis pl. ſenatus habendi jus fuiſſe, quanquam ſenatores nō eſſent ante Atinium plebiſcitum: hoc etiam è quodam Suetonii loco ſuſpicamur: nam in Auguſto: Cōmitiis, *inquit*, tribunitiis, ſi candidati ſenatores deeſſent, ex equitibus Romanis creavit. ex quo ſequitur, non licuiſſe antea equitibus Romanis tribunatū petere: multò igitur minùs tertio ordini, iis, qui de plebe dicebantur, qui nec equites, nec ſenatores erant, quin, primis temporibus, tātum abeſt, ut ex ſenatu tribuni pl. createntur, ut ob eam ipſam cauſam inſtituti ſint, ne ſenatus adverſus plebem crudeliùs, aut arrogantiùs ageret: ideoque ex ipſa plebe per annos multos creati ſunt: poſtea cœpēre equites quoq; Romani, ac ſenatores tribunatū plebis petere. Quoniam autē M. Duilius tribunus pl. plebem rogavit, plebesq; ſcivit: qui plebem ſine tribunis pl. reliquiſſent, tergo ac capite punirentur, anno proximo L. Trebonius tribunus pl. rogationē tulit, ut qui plebem Romanam tribunus pl. rogaret, is uſq; eò rogaret, dum X. tribunos pl. faceret: nam Duilia lex de tribunis, nuſquā numerum præfinierat: tantùm, ut reliqui querentur, ſanciebat, & ab iis, qui creati eſſent, cooptari collegas jubebat. ſuſtulit igitur Trebonia lex cooptationem: nā cùm juſſerit, ab eo qui comitia tribunis creādis haberet, omnes planè tribunos, qui X. omnino erant creati: nimirum partē tribunorum creari, reliquos autē ab iis, qui creati eſſent cooptari vetuit, quod cùm M. Duilius tribunus pl. feciſſet: rectēq; factum, neq; cōtra legem ab ipſo latā cōmiſſum, defenderet, anno inſequēti Trebonius tribunus pl. ne in poſterum fieret, lege cavit: nec aliā legem intelligit Liv. lib. 4. cùm ait: Antè omnia refellit falſum imaginis titulum, paucis antè annis lege cautum, ne tribunis collegam cooptare liceret: hæc enim verba nihil aliud ſignificant, niſi id, quod idē lib. 3. ſcripſit, ut qui plebem Romanam tribunus pl. rogaret, is uſq; eò rogaret, dum X. tribunos plebis faceret. Verùm L. Sylla dictator, plebis inimicus ad imminuendā tribunitiā poteſtatem legem tulit, primùm, ne tribunis pl. alios magiſtratus capere liceret: deinde, ne ad eos provocatio eſſet: tùm ne leges ferre poſſent: poſtremò, ne iis cōcionari liceret: hanc Sylla iratus plebi tulit, quia pro Marianis partib. contra ipſum ſteterat. ſed, eo mortuo, C. Aurelius Cotta conſul primū legis caput abrogavit. tulit enim ut alios magiſtratus tribunis pl. capere liceret, alterum caput abrogavit Pompeius Magnus in primo conſulatu, lege lata, ut ad tribunos pl. eſſet provocatio, omniaq; omnino, quæ tribunis pl. ademerat Sylla, illis eſſe reſtituta exemplis intelligitur: jus autem intercedēdi lege nunquā amiſerunt: quod illis initio belli civilis iniquè ereptū, quęritur Cæſar his verbis lib. 1. de bello civili: Aguntur omnia raptim, atq; turbatè: neq; docendi Cæſaris propinquis ejus ſpatiū datur: nec tribunis pl. ſui periculi deprecandi, neq; etiā extremi juris interceſſionem retinendi, quod L. Sylla reliquerat, facultas tribuitur: ſed de ſua ſalute ſeptimo die cogitare cogūtur: quod illi turbulentiſſimi ſuperioris temporis tribuni pl. octavo deniq; menſe ſuarū actionum reſpicere, ac timere cōſueverant, & in eodē libro, paulò pòſt: Novum in rep. introductū exemplum quęritur, ut tribunitia interceſſio armis notaretur, atq; opprimeretur, quæ ſuperiorib. annis armis eſſet reſtituta: Syllam, nudata omnibus rebus tribunitia poteſtate, tamen interceſſionē liberam reliquiſſe: Pompeium, qui amiſſam reſtituere videatur, bona etiā quæ antè habuerat, ademiſſe. Video autem fuiſſe legem, quæ tribunos pl. vetaret integrum diem ab Vrbe abeſſe: nā in Gel. lib. 3. ca. 2. ita ſcriptum eſt: Tribuni quos nullum diem abeſſe Roma licet, cùm poſt mediam noctem proficiſcuntur, & poſt primā facem ante mediam ſequentē revertuntur, non dicuntur abfuiſſe unum diem: quando ante horā noctis ſextam regreſſi, partem aliquā illius in urbe ſunt. Nam, quod in Livio lib. IX. legitur, duos tribunos pl. Livium, & Qu. Melium, cùm de iis, qui pacem Caudinam fecerant, dedēdis in ſenatu ageretur, ita locutos: Neq; exolvi religione populum deditione ſua, niſi omnia Samnitibus, qualia apud Caudium fuiſſent, reſtituerentur, neq; ſe pro eo, quòd, ſpondendo pacē, ſervaſſent exercitum populi Rom. pœnam ullam meritos eſſe: neq; ad extremum, cùm ſacroſancti eſſent, dedi hoſtibus, violarive poſſe:

posse: tribunos quidem pl. esse, cùm hæc dicerent, Livium, & Melium, constat: non tamen simul illud, eosdem fuisse tribunos pl. cùm pacem ad Caudium spoponderunt: nõ enim hoc anno, quo de spõsoribus pacis populo Samnitum dedendis actum est, sed proximo superiore paxilla per sponsionẽ facta fuerat: in qua non affuisse tribunos pl. indicant hæc, quę subscribam, Livii verba: Spoponderũt consules, præfecti, legati, quæstores, tribuni militum: nominaq; omnium, qui spopon derunt, extant, itemq; illa, haud ita multò pòst in eodem libro: Samnitibus non fuit satis, consules spondere: sed legatos, quæstores, tribunos militum spondere coëgerunt, tribunos pl. non nominat: ergo nulli affuerunt. Liv. autem, & Melius eo tempore tribuni militum, ut opinor, in castris fuerãt: unus, quod meminerim, aut fortasse etiam, quod omnino legerim, Qu. Metellus Nepos, cùm tribunatum pl. gereret, contra leges in Syriam ad Cn. Pompeium sua sponte, nulla vi cogente, profectus est: quo facto subiit ignominiam, nulla tamẽ affectus est insigni pœna, consul etiam aliquot pòst annis cũ Lentulo Spinthere creatus est: sive quòd hominis vitia familiæ dignitas tegeret, sive quòd eum non tàm ipsius facta deprimerent, quàm Pompeii, & aliorũ, qui plurimùm in repub. proterant, amicitia sublevaret. Non videtur prætermittendũ, quod Plutarchus in libro *τῶν παροιμιῶν* scriptum reliquit, tribunatum pl. magistratum non esse, cum neq; purpurã habeat: neq; lictoribus utatur: neq; sella curuli sedens jus dicat: neque potestatem, creato dictatore, deponat, more omnium magistratuum. Cicero tamen magistratum appellat in oratione pro P. Quintio. Et quod ait Plutarchus de purpura, id refellit idem Cicero pro Cluentio: qui, quo loco de L. Quinctii tribuni pl. intolerabili superbia verba facit: Vultũ, *inquit*, atque amictum, atque illam usq; ad talos demissam purpurã recordemini. Est illud quoque à nobis animadversum, tribunos pl. comitiis designari solitos antequàm consules, ut ex prima epistola ad Atticum satis dilucidè patet, qui etiam ante cõsules magistratum inibãt, nempe IIII. id. Dec. quod ex Dionysio, Livioq; planum fit: nam quod in Pædiani libris impressum est, tribunos pl. nonis Dec. magistratũ inire solitos: id mendosum puto: nam, ut omittam Livii testimonium, in quo momenti multũ statuo esse, Dionysius cùm de IIII. id. Dec. primo tribunatus pl. die mentionem facit, adjungit illud, *μέχρι τῆς νυῦ*, cùm dicat, suis quoq; temporibus idem servari, eoq; magis adducor, ut suspicer de mendo, quòd, quem locum Ciceronis, qui est in libro II. in Verrem, Pędianus ibi exponit: in eo Ciceronem de alio magistratu potiùs, quàm de tribunatu pl. locutum esse, facilè perspiciet, si quis animũ paulò accuratiùs adverterit: nam si de tribunatu pl. intellexisset, nũquam Sulpicium à Manlio, & Cornificio, quos proximis superiorib. verbis tribunos pl. nominaverat, separalset, nec verò de Sulpicio ullo, nisi patricio, memini me legisse: etiam illud addo, nonis Dec. quo die actũ est in senatu de conjuratis, nõ fuisse M. Catonem tribunum pl. sed designatum, ut esset anno sequenti, patet ex oratione pro Sextio. Ex libro P. Manutii de legibus, & ex commentario ad Qu. Fratrem.

Trĭbūnāl, alis, pen. prod. n. t. Locus excelsus arcuata figura, in quo residebat qui jus tribubus redderet. [כסא *chiſſé. δικαστήριον, βῆμα.* Gal. *Le parquet des Iuges superieurs.* Ital. *Tribunale, ſedia de giudici.* Germ. Ein richterſtul. Hiſp. *El tribunal aſsiento de juez.* Pol. *Sadowi ſtolieć.* Vng. Tőruenteuő *ſzek.* Ang. *The iudgment ſeat.*] Cic. ad Qu. Frat. lib. 1: Nullius inopiam ac solitudinem non modò ullo populari accessu, ac tribunali, sed ne domo quidem tua, & cubiculo esse exclusam. Formam autẽ tribunalis vide apud Vitruvium lib. 5. cap. 1.

Trĭbūnī, m. f. Magistratus Romæ plebei primùm creati anno CCLX. quum plebs propter nobilium fœneratorum insolentiam ex urbe discessit, & Anienem montem occupavit. Nã revocari inde non potuit, antequã Senatus permissu magistratum è suo corpore creasset, qui se contra Patriciorum potentiam defenderet. Vnde & Tribuni plebis sunt appellati. [δημαγωγοί, δήμαρχοι. Gall. *Tribuns, magiſtrats Romains defenſeurs du menu peuple.* Ital. *Tribuni, magiſtrati Romani che defendeuano il popolo.* Germ. Oberſte Zunfftmeiſter/waren vorzeyten bey den Rõmeren die bey den Rhatsherren für das volck handleten. Hiſp. *jurados ſeſmeros del pueblo.* Pol. *Hetmani wrzimian, ktorzi wbraniprzed ſenatem, poſpolſtwa bronieli.* Vng. Az kőznep elől iarok, *Capitanok.* Ang. *Shurreffes or ſuch lik magiſtrats.*] ¶ Tribunorũ autẽ nomẽ accepisse existimantur ab eo, quòd id temporis populi tres tantùm erant partes, & ex singulis singuli creabantur tribuni. Alii à centuriarum equestrium numero dictos malunt, quas ab initio tres tãtùm fuisse constat, Ramnensium, Tatiensium, & Lucerum. Nec desunt, qui à tribuũ suffragiis quibus crebãtur, dictos existiment. ¶ Fuerunt & tribuni Celerum à Romulo primùm instituti, de quibus Pomponius in l. j. De. De orig. jur. Tribuni Celerum, *inquit*, Equitibus præerant, & veluti secundum locum à Regibus obtinebant: quemadmodũ Magistri equitũ apud Dictatores, quo in numero fuit Iunius Brutus. ¶ Postea facti sunt tribuni militares, sive Tribuni militum in castris, qui parem cum Consulibus haberent potestatem. *πολίμαρχοι.* Tribunorũ militarium (sicut docet Asconius) duo fuerunt genera: Alii Rufuli dicebantur, qui in exercitu creari solent. Alii comitiati, qui Romæ comitiis designabantur. Tribuni militaris officium erat ut miles veste indutus, armis bene munitus, exercitationis usu, & disciplina eruditus incederet. Olim Tribuni militum Cõsulari potestate promiscuè ex Patribus, ac plebe creati sunt, vario quidem numero: interdum enim viginti, interdum plures, nonnunquam pauciores fuerunt: ut inquit Pomponius loco jam citato. Tribuni militũ, inquit Budæus, fortasse dici hodie possunt, quos *Mareſtallos* vocamus, qui præfecti sunt militũ. ¶ Alii Tribuni ærarii, dicti ab eo, quòd his attributa erat pecunia, quàm militi reddebant. Tribuni ærarii, inquit Budæus, hodie dicuntur, quos *generales receptores* vocant.

Trĭbūnĭtĭus, subst. tivum, Qui tribunatũ gessit: [ὁ δημαρχήσας. Gal. *Qui a eſté tribun.* Ital. *Chi è ſtato tribuno.* German. Der Zunfftmeiſter geweſen iſt. Hiſpan. *El que es eſtado tribuno.* Pol. *Ten ktori bel' Hetmanim poſpolſtwa.* Vngar. *Capitanſag viſelt.* Ang. *That hath bene shirrefor tribune.*] quemadmodum Aedilitius, qui Aedilitate perfunctus est.

Trĭbūnĭtĭus, tia, tium, Quod ad tribunos pertinet. [δημαρχικός Gal. *Appartenant à tribun.* Ital. *Pertinente à tribuno.* Germ. Das zu den Zunfftmeiſteren gehört. Hiſp. *Perteneſciente à jurado ſeſmero del pueblo.* Pol. *Do takiegottet mauſtwa prznależaci.* Vng. *Capitanſag hoz valo.* An. *Belonging to the tribunes or shirreffes.*] Salust. Nam postquam Cn. Pompeio, & M. Crasso Consulibus Tribunitia potestas restituta est. Lucan. lib. 2: truncos laceravit fimbria Crassos: Sæva Tribunitio maduerunt robora tabo. Cic. 2. de Orat. Quum Tribunitia potestas esset constituta.

Trĭbūnātŭs, us, m. q. Ipsa Tribunorũ dignitas. [δημαρχία. Gal. *L'eſtat d'vn tribun.* Ital. *Magiſtrato di tribuno.* Ger. Eines Zunfftmeiſters ampt vnd wirde. Hiſp. *La dignidad de aquel tribuno.* Pol. *Godnoſć hetmanſtwa cżł owieka poſpoli tego.* Vngar. *Capitanſag.* Ang. *The ſirreſhip.*] Cic. in Lælio: De Caii autem Gracchi Tribunatu quid expectem, non libet augurari.

Trĭbŭo, buis, bui, butũ, act. t. Do, largior, impertio. [נתן *nathán*: חנן *chanán* חלק *chalák.* δίδωμι. Gal. *Donner, bailler.* Ital. *Dare.* Germ. Geben. Belg. Geven. Hiſp. *Dar.* Pol. *Daie.* Vngar. *Adok.* Ang. *To giue.*] Plin. in Paneg. Tribuas ei successorem. Ovid. 2. de Arte: Hæc bona nõ primæ tribuit natura juventæ. ¶ Ponitur aliquando pro attribuo, imputo, ascribo. [חשב *chaſchább.* ἀναγράφω, ἀναγράφω.] Cicero: Sed hoc benevolentiæ ejus tribuendum est. Cic. 4. Acad. Quibus ille secundum fratrem plurimùm tribuebat. ¶ Aliquando pro faveo, & in aliquem propensus sum. *αὐξάνω.* Cicer. Crassipedi: Quum universo ordini publicanorum semper libentissimè tribuerim. ¶ Ponitur interdum pro distribuere. [חלק *chalak. διαιρῶ, μερίζω.*] Cic. 2. de Fin. Omnem vim loquendi, ut jam antè Aristoteles, in duas tributam esse partes. ¶ Tribuere misericordiã, est misereri. Cic. pro Milone: Quid restat nisi ut orem, obtesterq; vos judices, ut eam misericordiam tribuatis fortissimo viro, quam ipse non implorat? ¶ Sic etiam dicimus, Tribuere alicui honorem, gratiam, operam, palmã, præmia, primas, priores partes, tẽpus alicui rei, veniã. Legenti bonos autores exempla passim occurrent. ¶ Tribuere aliquid valetudini, est valetudinis causa nonnihil ab instituti nostri curriculo deflectere, aliquídve ejus causa facere, quod alioqui facturi nõ eramus. ¶ Tributũ est, impersonaliter. Cic. 1. Offic. Generi animãtiũ omni à natura tributũ est, ut se, vitã, corpusq; tueatur.

Trĭbūtĭo, onis, verbale, f. t. Actus tribuendi: [מתנה *mattanáh* מחלקת *machalóketh.* ἡ νομή. Gal. *Diſtribution.* Ital. *Eſſo donare.* Germ. Außgebung. Hiſpan. *Obra de dar.* Pol. Datek. Vngar. *Adas.* Ang. *A giuing, diſtribution.*] Cicer. 1. de Nat. deor. Hanc ἰσονομίαν appellat Epicurus: id est, æquabilem tributionem.

Trĭbŭtŏr, is, [νομεύς. Vng. *Ado, ſzolgaltato.*] Apuleius in Hermetis Asclepio: Sic & mundus præstitor est, & tributor omnium quæ mortalibus videntur bona.

Trĭbŭs, bus, f. q. [שבט *ſchébet* מטה *matteh. φυλή.* Gal. *Tribu.* Ital. *Tribu.* Germ Ein Zunffe. Hiſp. *Vando ò collacion.* Pol. *Czech.* Vng. Nemzetſeg. Ang. *A warde or tribe*] A' tributo dando, vel quòd ager Romanus primò divisus in tres partes fuerit, & tres partes populi factæ: una Tatiensium, à Tatio Sabinorum duce, jam amico pòst fœdera, & in partẽ regni à Romulo susceptо: alia Ramnium, sive Ramnensium, à Romulo: tertia Lucerum, à Lucumone. Varro enim scribit Romulum dimicantem cõtra Tatium, à Lucumonibus: hoc est, Tuscis auxilia postulasse: uniq; ex iis, qui sibi cum exercitu suppetias tulisset recepto jam in regni portionem Tatio, partem urbis assignasse, indeq; regioni, in qua ille cum Tuscis consedisset, Tusco vico nomen esse factũ. Et quia in tres partes populus divisus erat, factũ est, ut hæ populi partes tribus dicerentur: & qui singu-

lis tribubus præerant, Tribuni: & pecuniæ quæ tributim: hoc est, per tribus imperabantur, vocarẽtur tributa. Sed postea aliæ quoque partes urbis factæ, quæ similiter tribus appellatæ sunt. Nã in sex partes fuit distributa civitas, in primos, secundosq; Tatienses, Ramnes, Luceres. Quælibet ex tribubus decem curias continebat, quæ de nominibus Sabinorum appellatæ sunt. Hæc Varro, Festus, Plutarchus, & Asconius. Dissentit paulùm ab his lib. 1. Livius, scribens, à Romulo centurias equitũ tres fuisse conscriptas, Ramnenses, & Tatienses & Luceres: nec videtur existimare totum populum in hos distributum, sed solos Equites. Tribus autẽ statim ab initio quátuor esse factas asserit, urbe quadrifariam secundum colles & regiones divisa: tribusq; nõ à numero ternario, sed à conferendo tributo appellatas existimat. Qua in re optimè cum Livio convenit Plinius, qui quatuor ab initio urbanas fuisse tribus affirmat, Suburranam, Palatinam, Collinam, & Exquilinam, ità appellatas à partibus urbis in quibus habitabant. Ciceronis verò ætate urbs in xxxv. tribus erat divisa: quod ipse cùm pleriſq; aliis in locis, tùm apertissimè ostẽdit in orationibus contra Rullum de Lege Agraria. Harum nomina erant Aemylia, Arniensis, Cornelia, Claudia, Collina, Crustumina, Exquilina, Falerina, Fabia, Galeria, Lemonia, Mœcia, Narniensis, Otriculana, Oufentina, Palatina, Papyria, Pollia, Popilia, Põtina, Publilia, Papinia, Quirina, Romulia, Sergia, Suburrana, Scaptia, Stellatina, Sabatina, Terentina, Tromentina, Velina, Vejentina, Veturia, & Volitina.

Tribuum xxxv. nomina.

AEMY. Aemylia. CICERO ad Atticum libr. II. 36. Liv. libr. XXXVIII. antiquæ urbis inscriptiones 75.

ANI. Anienſis. Cicero Plancio, 260. epistolarum fam. libr. VIII. 117. Liv. libr. X. antiquæ urbis inscr. 160. 175. & in libr. Petri Appiani de inscriptionibus antiquis totius orbis, 93.

ARNIENSIS. Cicero in Agraria II. in Rullũ 81. Liv. lib. VI. & li. XXIX: ubi corruptè legi putamus Narnienſi: nã lapis antiquus, quem Vulsiniis in templi parietib. vidimus, expressam Arnienſis mentionem continet.

CLA. Clàudia. Liv. lib. II. Virg. lib. VII. Dionysius Halic. libr. V. antiquæ urb. insc. 75. 84. 114. liber Appiani 479.

CRV. Crustumina. Cicero pro Plancio 267. pro Balbo 67. antiquæ urb.

COL. Collina. Varro lib IIII. de ling. Lat. Plin. lib. XVIII. ca. III. Festus in litera V. antiquæ urb. inſc. 27. 99. 120. liber Appiani 110.

COR. Cornelia. Liv. lib. XXXVIII. antiquæ urbis inscrip. 29.

EXQ. Exquilina. Varro lib. IIII. de ling. Lat. Plin. li. XVIII. ca. III. Festus in litera V. antiquæ urb. inſc. 75. est præterea in ædibus viri optimi, valdeq; eruditi Gentilis Delphinii Romani fragmẽtum antiqui lapidis cũ hac tribu: quod ipse quidẽ nõ vidi, sed is, cui facilè credo, se vidisse dixit, Honofrius Veronẽsis, monachus ordinis Augustiniani, qui ordinẽ annorum urbis Romæ à Romulo ad Iustinianum peritissimè descripsit.

FAB. Fabia. Horatius epistola VI. libri 1. Suetonius in Augusto 38. antiquæ urb. insc. 61. 73. 76. 94. & Petri Appiani liber 62. 66. 335. 343. 500.

FAL. Falerina. Livius libro IX. in libro Petri Appiani 105. 120. & Neapoli antiquus lapis est ita inscriptus: C. PISTORIO C. F. FAL. FIRMO AEDIL. II VIR. CVRATORI OPER. PVBLICOR. item Ioſephus ἐν τῷ τῆς ἰουδαικῆς ἀρχαιολογίας λόγῳ ιγ. κεφαλῇ ιζ.

GAL. Galeria. Liv. lib. XXVII. Plin. lib. VII. ca. II. etſi pro Galeria legitur Galerius. sed corrigẽdus locus est ex antiquo libro, avunculi mei Franciſci Asulani, & antiquę urb. insc. 89. 142. 159. liber Appiani 14. 15. 18. 19. 21. 22.

LEM. Lemonia. Cicero pro Plãcio 267. Philippica IX. 223. Festus in litera L. antiquæ urb. inſ. 91. 151.

MAEC. Mæcia. Hanc in antiquis lapidibus duobus invenimus: C. Octavio C. F. MAEC. VERO: C. HEBACIO MAEC. ROMANO: in libris quater nominatã observavimus, à Tullio lib. IIII. ad Atticum 63. à Livio lib. XXIX. à Valerio Max. lib. II. cap. IIII. à Festo in litera m.

MEN. Mentina. Cicero li. XIII. epist. fam. Ioſephus ἐν τῇ τῆς ἰουδαικῆς ἀρχαιολογίας λόγῳ ιγ. κεφαλῇ ιζ. cũ quibus lapides tres consentiunt: C. VALERIO C. F. MEN. DOLVCIO MARCIANO: A: MVNIO A. F. MEN. EVARISTO: C. CATIO C. F. MEN. BALBO. C. CASTIVS. C. F. MEN. GALLVS.

OVF. Oufentina. Livius li. IX. Festus in litera O, antiquę urb. inſ. 86. 133. in libro Appiani 27. 28. 30. 51. 67. 71. 79. 84. 85. 86. & in lib. Veronensium antiquitatum 51: Q. EVPHEMVS Q. F. OVF. LVCVLLIVS.

PAL. Palatina. Cicero in Verrem IIII. 124: Pedianus 18: Varro li. IIII. de ling. Lat. Plin. li. XVIII. ca. III. Liv. lib. XX. Festus in litera P. antiquæ urb. insc. 29 34. 39. 62. 116. 155. 176. liber Appiani 17. 22. 34. 64.

PAP. Papiria. Festus in litera P. antiquæ urb. insc. 72. 135.

PAPIA. Scriptum in libris de hac tribu nihil est, quod ego quidem legerim: in libro tamẽ de antiquæ urbis inscriptionibus explicata mẽtio est 61. nec semel in Pyrrhi thesauris: sic enim ejus libros appello.

POB. Poblilia. Quæ deinde Publilia scripta est: sicuti ex Poblius Publius factus est: reperitur in lapidibus & PV. & PVB. & PVBL. & PVBLIL. & POB. Liv. li. VII. antiquę urb. inſ. 10. liber Appiani 252. & in libro Veronẽsium antiquitatum sæpè exempla Publiliæ, per u scriptæ, quinq; habemus, duo in antiquę urbis insc. 66. 81. tria in Appiani lib. 65. 105. 352.

POL. Pollia. Livius lib. XXIX. Valer. Max. lib. II. ca. IIII. & lib. IX. ca. X. antiquæ urb. inſ. 110. 113. 147. liber Appiani 18.

POP. Popilia. Cicero epiſt. famil. li. VIII. 117. Val. Max. li. VIII. Festus in litera P. liber Appiani 297.

POM. Pomptina. Cicero ad Atticum lib. IIII. 63. Liv. li. VII. Festus in litera P. antiquæ urbis inſc. 114. 117. liber Appiani 141. 484.

PVB. Pupinia. Cicero ad Quintũ Fratrem lib. III. epiſt. fam. lib. VIII. 117. Liv. lib. XXVI. Festus in litera P. duo antiquorũ lapidum exempla extant, alterum Capuæ, D. VIBIDI D. F. PVP. NIGRI: alterum Patavii, C. CLAVSIO C. F. PVP.

QVIR. Quirina. Cicero pro Quintio 4. epiſt. famil. li. VIII. 117. Asconius 61. Festus in litera Q. antiquæ urb. insc. 15. 34. 44. 115. liber Appiani 14. 17. 18. 19. 103.

ROM. Romilia. Cicero in Verrem II. 70. & in Agraria II. 81. Asconius 18: Varro lib. IIII. de ling. L. Festus in litera R. Servius in 3. Aeneidos antiquæ urb. insc. 165. in libro Veronensium antiquitatum, 51: L. GALLIO. L. F. ROM. est etiam Ferrariæ semifractus lapis, in imis summi tẽpli parietibus inſtratum, in quo ita scriptum vidimus: ITIO T. F. ROM.

SAB. Sabatina. Livius libr. VI. Festus in litera S. lapis antiquus

quus Romæ in ædibus Cardinalis Carpenſ. CN. CORNELIO CN. F. SAB. MVSAEO MANCIPI VIAE APPIAE.

SCA. Scaptia. Liv.lib.VIII.Sueton.in Aug.38.Feſtus in litera ſ. lapidis antiqui exemplum Romæ extat in regione Pantheonis: C. AVFELIVS C. F. SCA. SEVERVS: & item aliud: C. GRANTANIVS SCAPTIA MACER.

SER. Sergia. Aſconius 61. antiquæ urb. inſc. 61. 63. 81. 165. eſt & in eodem lib. 63: quatuor literis SERG.

STEL. Stellatina. Livius lib. VI. antiquæ urb. inſc. 110. liber Appiani 150 & duabus literis ST. 239.

SVB. Suburana. Varro lib.IIII. de ling.Lat. Cicero etiã in Agraria:quo in loco videtur corruptè legi, ab Ocriculana: quũ libris quinq; manuſcriptis, quos ſe vidiſſe affirmavit vir optimus ac doctiſsimus Gabriel Phaërnus,legatur,ab uſura nam.unde mihi orta conjectura eſt, quam Phaërnus ipſe & Octavius meus probarunt, legi poſſe, A Suburana,mutatione ferè nulla. Plin.lib. XVIII. cap.III. Feſt.in litera ſ. & litera v. antiquæ urb.inſc.147.

TER. Terentina. Cicero pro Plãcio 263. epiſt.fam. lib.VIII. 117. lib. VI. & lib. X. antiquæ urbis inſc. 140.199 liber Appiani 105.336.

TRO. Tromẽtina. Feſtus in litera t, Livius etiã lib.VI.ſcripſit Tromentina,ut opinor, nõ ut impreſſum eſt,Promẽtina, antiquæ urb.inſ.107.liber Appiani 16. 177, & in lapide,qui Gajetæ eſt. L. ATILLIO L. F. TROMEN.

VEL. Velina. Cicero ad Atticum libr. IIII.63.in Bruto. Horat.Epiſt.VI.li.1. Perſius antiquæ urb. inſc.162.lib. Appiani 19.

VOL. Voltinia. Cicero pro Plancio 267.antiquæ urb. inſc. 155.& in antiquo lapide,qui eſt Venetiis in turri S. Vitalis, CN. NVMERIVS CN. F. VOL. FRONTO. eſt & quatuor literis VOLT. in Appiani lib.484.

VEI. Vejentina. Cicero pro Plancio.

Trĭbŭārĭŭs, a,um, adjectivũ, Quod ad tribus pertinet. [ὁ φερτριακὸς, φυλοπικὸς. Gal. *De tribu.* Ita. *Di tribu.* Germ Der Zunfft. Hiſ *De tal vando.* Pol. *Do czechuprzi należący.* Vn. *Nem zetſeghez valo.* Ang. *Of wardes or tribes.*] ut tribuarium crimen, tribuaria res. Cicero pro Plancio:Itaq; hæſitantem te in hoc ſodalitiorũ crimine tribuario ad cõmunẽ ambitus cauſam te cõtuliſti.

Trĭbūlis, pen.prod m.t. Qui ex eadem eſt tribu. [φυλέτης. Gal. *D'vn meſme tribu & lignee.* Ital. *Della medeſima tribu.* Germ. Ein Zunfftbruder. Hiſp. *Coſa de miſme vando, linaje y collacion.* Pol. *Czechowi brat.* Vn. *Azon nemzetſeghbŏl valo.* An. *Of the ſame warde and tribe.*] Horat.1. Epiſt. 13: Vt cum pileolo ſoleas conviva tribulis. Cic. Servio li.13:Lucio Coſſinio amico,& tribuli tuo valde familiariter utor. Liv.2.ab Vrbe:Vetus Claudia tribus, additis poſtea novis tribulibus, qui ex eo venirent agro, appellata. Mart.li.9:Nũc anus, & tremulo vix accipiẽda tribuli.

Trĭbūtim, adverbium, Per ſingulas tribus. [κατὰ φυλάς. Gall. *Par tributs, de tribu en tribu.* Ita. *Per tribu.* Ger. Durch die Zunfft/ võ einer Zunfft zur anderen. Hiſp. *De collacion en collacion.* Pol. *W każdim czeckv.* Vng. *Nemzetſegenkent.* Ang. *By euerie tribe or ward.*] Cic. Attico lib.4: Populo tributim domi luæ ſatisfecerat.

Trĭbūtum, ti, n. ſ. A tribubus Varro dictum oſtẽdit, quòd ea pecunia quæ populo imperata erat, tributim à ſingulis proportione cenſus ſolvebatur. [ΟΝ *mas.* ἀποφορὰ, τέλος, φόρος. Gal. *Tribut, taille.* Ita. *Tributo.* Germ. Steür/ Schatzung/ Tribut. Hiſ. *El tributo ò pecho.* Pol. *Szaczunek, dan.* Vng. Ado. Ang. *Tribute, tole.*] Feſtus à tribuendo derivare videtur:Tributum (*inquit*) dictum eſt, quia ex privato in publicum tribuitur. Cic.2. Offic. Danda etiã eſt opera, ne,quod apud majores noſtros ſæpè fiebat, propter ærarii tenuitatẽ, aſſiduitatemq; bellorũ tributum ſit conferendũ. Ovid.de Nuce. Fœlix, ſecreto quę nata eſt arbor in agro, Et ſoli domino ferre tributa poteſt. Stat. 4.Syl.1: Reſtat Bactra novis, reſtat Babylon tributis Fræna ri. Dicitur & Tributus. Plaut.in Epid.Tributus major penditur.

Trĭbūtārĭŭs, Qui ſolvendo tributo obnoxius eſt, ſtipendiarius,vectigalis. [ὑποφόρος, ὑποτελὴς. Gall. *Tributaire, qui paye tribut.* Ita. *Tributario, che paga tributo.* Ger. Der Steür oder Schatzung vnderworffen. Hiſp. *Pechero.* Pol. *Ten ktory winien wiſzemu ſiączunek dac.* Vng. *Ado fizető.* Ang. *That payeth tribut or tole.*] Iuſtinus lib.1:Sed civitates, quæ Medorum tributariæ fuerãt. Plin.lib.12.cap.1:Et jam ad Moriños uſque pervecta,ad tributarium,etiam pertinens ſolum, ut gentes vectigal & pro umbra pendant.

Trĭbūtōrĭŭs, adject. [ὁ τελωνικὸς, vel τελωνικὸς. Gal. *Appartenant à contribution.* Ital. *Pertinente à tributo.* Ger. Zur Steür gehörig. Hiſp. *Perteneſciente à tributo.* Pol *Do ſiączunku przinależący.* Vn. *Adohoz valo.* Ang. *Belonging to be diſtributed or to tribut.*] Vnde titulus Digeſtorum lib.14. de Tributoria actione. Vlp.Ibidẽ. l.Illud quoq;.§. Si cujus dolo factũ eſt quominus ita tribueretur: in eum tributoria datur, ut quantominus tributum ſit quàm debuit,præſtet.

Trīcæ, ſ.p. Capilli pedibus pullorum gallinaceorum involuti:ita dicti,quaſi τρίχες, teſte Nonio: qui quoniam greſſum illorum impediunt,factum eſt,ut omnia impedimenta Tricæ vocentur. [τριχόμοτα. Gall. *Empeſchemens.* Ital. *Intricamenti.* Ger. Haarwirteten/das ſich den hüneren vmb die füß wickelt. Hiſp. *Empachos.* Pol. *Kośmi włakieſekurczeta niotaia.* Vngar. *Acadaly.* Ang. *Heares about pullaines feet, all triffles that hindreth any buſineſſe.*] Turpilius Demiurgo, ut citatur à Nonio:Iudicia,lites, turbas,tricas,cõtentiones maximas. Varro γέροντι διδασκάλῳ. apud eundem Nonium: Putas eos nos citiùs tricas Attellanas, quàm id extricaturos? ¶ Hinc intricare dictũ eſt,pro eo quod eſt involvere, & implicare,ut annotavit idem Nonius, citans Afranium in Epiſt. Ita intricavit hujus hanc rem temeritas. ¶ Itẽ, Extricare pro explicare. Plautus Epidico:Aliqua ope exolvam,extricabor, aliqua inde ex impedimentis liberabor. ¶ Tricas item accipimus pro nugis, & rebus nihili, Plaut. Rudente:Eloquere properè,celeriter.L. numos trecentos.C.Tricas.In qua ſignificatione etiam Tricas & Apinas dicimus,proverbiali nimirum metaphora res viliſſimas ſignificantes.Martial.libro 14:Sunt Apinæ,Tricæq;, & ſiquid vilius iſtis. Ortum creditur proverbium à duobus Apuliæ oppidis hiſce nominibus dictis, quæ Diomedes nullo negotio evertit.Plin.lib.3.cap.11: Diomedes ibi delevit gentes Monadorum,Dardorumq;, & urbes duas,quæ in proverbii ludicrum vertêre,Apinam & Tricam. Vide Eraſmi Adagia.

Trĭcēni, ę,a,pl.num. Triginta:[שלשים *ſchelośchim.* τριάκοντα. Gal. *Trente.* Ita. *Trenta.* Ger. Je dreyſſig. Hiſp. *Treinta* Pol. *Zawdi potrzidzieſcyi.* Vng. *Harmincz.* An. *Threttie.*] quaſi Trigeni,g in c mutata,ea forma,qua vicenos dicimus pro vigenis. Plin. lib.9.cap.36: Latent ficut murices circa Canis exortum tricenis diebus. ¶ Tricenæ amphoræ. Colum.lib.3.ca.3: At ſiqui cũ ſcientia ſociaverint diligentiã,nõ ut ego exiſtimo tricenas vel quadragenas certè:ſed ut Græcinus minimũ computans, licet inquit,amphoras vicenas percipiẽt ex ſingulis jugerib.

Trĭcēnārĭŭs, a,um, τριακοντάϊκός. ut, Vites tricenariæ. Varr.lib. 2.cap.2:Nónne item in agro Faventino,à quo tibi tricenarię appellantur vites,quòd jugerum tricenas amphoras reddat?

Trĭcēntēni, pen.prod.Treceni. [שלש מאות *ſchelóſch meóth.* τριακόσιοι, αι, α. Gall. *Trois cents.* Ita. *Trecento.* Ger. Je dreyhundert. Hiſp. *Tres cientos.* Pol. *Trziſta.* Vng. *Harom zazon.* Ang. *Thrie hundred.*] Colum. lib.5. cap.2: Quoniam ſex latera ſunt, quæ conſummata fiunt duo millia tricenteni & quadraginta.

Trĭcĕphălŭs, pen. corr. τριπρφαλος, idem quod triceps: hoc eſt, tria habens capita: unde Cerberus à Poëtis Græcis hoc epitheto inſignitur.

Trĭceps, Trium capitum. [τριπρφαλος. Gal. *Qui a trois viſages, ou trois teſtes.* Ital. *Che ha tre teſte.* Germ. Dreyköpffig Hiſp. *Coſa de tres cabecas.* Pol. *Otrzech gl'owach.* Vng. *Harom feywe* Ang. *That hath three heades.*] Seneca in Hercule furente: Tricipitem ſecũ belluam manibus trahens. Cicero in Orat. Quid in verbis junctis quàm ſcitè inſipientem,non inſapiẽtem:iniquum, non inæquum:tricipitem, non tricapitem? Idem 1.Tuſc.Dic quęſo,nũ te illa terrent,triceps apud inferos Cerberus? Ovid. 8.Metamorph.Tuq; triceps Hecate.

Trĭcēsĭmus, a,um, pen cor. Vltimus ex triginta. [τριακοστός. Gall. *Trentieſme* Ita. *Trentiſimo.* Ger. Das dreyſſigeſt. Hiſ. *Treinta en orden.* Pol. *Trzidzieſti.* Vng. *Harmincadik.* Ang. *The threttieth in order.*] Cic.ad Attic.lib.6: Triceſimo quoq; die. Plin.li. 17.cap.23: Ante triceſimum ſextum menſem attingi falce vetantur. Horat.1.Serm.Satyr.9: Hodie triceſima ſabbatha.

Trĭchĭās, τριχίας, Piſcis eſt ex genere ſaxatilũ, bis quotannis pariens. Quidam Sardam interpretantur Plin. libr.9.cap.51: Piſcium autẽ lupus & trichias bis anno parit, & ſaxatiles omnes. Idem lib.9.ca.15:Intrantiũ Pontũ ſoli nõ remeãt trichiæ.

Trĭchĭāsĭs, τριχίασις. Morbus mammarũ, qui in lactantibus mulieribus provenit ex pili hauſtu. ¶ Hoc item nomine dicitur rima circa ſpinam in longum producta,ſed adeò exilis,

ut visum fugiat: quæ non rarò mortem affert.

Trĭchilă, orum, τρίχηλα, Nonnulli interpretantur vasa, tria habentia labra, è quibus liquor effluere possit. Quod si verũ est, penultima debebit produci, utpote quæ ex diphthongo scribatur. Columella tamẽ corripit libro 10, sic scribens: Tùm modò depẽdens trichili, modò more chelydri Sole sub æstivo gelidas per graminis umbras Intortus cucumis, prægnansq; cucurbita serpit. Aut igitur Columella vocalem præpositivam è diphthongo abjecit, aut aliud quærendum est vocis hujus etymon. Apud Cæsarẽ de bello Pompeiano, Trichilon accipi videtur pro vestis stragulæ genere tenuissimo: quod & annotavit Cælius Rhodiginus, libro 18. cap. 11, qui vocis hujus originem ἀπὸ τοῦ τρίχες repetit. Verùm hoc Columellæ loco jam citato nullo modo convenit.

Trichinus, a, um, adjectivum obsoletum, tardum & quasi impeditum significat, vel siccum, ut sunt capilli, qui Græcè τρίχες dicuntur. Varro in Eumenidib. Quod tunc quæstus trichinus erat, nunc est uber, ut quæstus sit magnus. Ex Nonio.

Trichitis, tis, τριχῖτις, Aluminis genus, quod alio nomine schiston à quibusdã appellatur, in capillamẽta quædã tenuia dehiscẽs: unde trichitidis nomẽ accepit. Vide Plin. lib. 35. ca. 15.

Trĭchŏmănĕs. [τριχόμανες. Pol. C'zerwone wł'oski.] Herba est, filici similis, sed minor, quã Capillarẽ herbã Romani luxuria capillitii, officinę Polytrichon appellãt. Vide Plin. lib. 22. ca. 22.

Trichrus, τρίχρους, Gemmę nomen, à tribus coloribus impositum, quos reddit coti attrita. Plin. lib. 37. cap. 10: Trichrus ex Africa est: sed tres succos reddit tà radice nigrum, medio sanguineum, summo candidum.

Trĭcĭĕs, adverbiũ, Triginta vicibus. [τριακοντάκις. Gal. Trente fois. Ital. Treute volte. Germ. Dreyssig mahl. Hisp. Treinta vezes. Pol. Trzidzieści razow. Vng. Harmincszor. Ang. Threttie tymes.] Liv. 8. bell. Punic. Pecuniæ in ærarium tulerunt sestertium tricies octoginta millia æris. Cic. 3. Verrin. His nominibus solis Cn. Dolabellæ H-S ad tricies litem esse æstimatam.

Trĭclīnĭum, nii, n. s. Conclave, cœnaculum. [שכרה lischchâh עליה halijjâh. τρικλίνιον. Gal. Chambre où l'on prend le repas de disner & souper. Ital. Camera, ridotto da conuiti. Germ Ein Saal oder kammer darinn man isset/ hat den nammen von dreyen gautschenbettẽ/ wie die bey den alten vmb die tisch im brauch gewesen seind. Hisp. La sala ò camara do estan tres mesas en fiesta de bodas ò combite. Pol. Komora wiakiei starzi iadali liezac na trzech lozkach. Vng. Ebellõ hely kamora. An A parler or other place to dine or suppe in.] Erat enim locus in quo discumbebant, & cœnabant, & à tribus lectis, quos in eo sternebant, nomen habens. Nã tres mensas in convivio apponere veteres solebãt, & cubãtes cœnare. Hinc Horat. 1. Serm. Satyr. 4: Sæpè tribus lectis videas cœnare quaternos, E` quibus unus avet quavis aspergere cunctos. Præter eũ qui præbet aquã. Iuven. Satyr. 5: ergo duos post Si libuit mẽsis neglectum adhibere clientem Tertia ne vacuo cessaret cul citra lecto, Vnà simus, ait. Ex quibus Iuvenalis verbis apertissimũ est, triclinium discubitorium tribus fuisse instructum lectis, atque inde nomen accepisse. Et quamvis τρικλίνιον sit dictio merè Græca, ita tamen recepta est in Latinam coloniam, ut ea utamur tanquam Latina. Quintilianus: Vix eo limen egresso, triclinium illud supra convivas corruit. In eadẽ significatione Cicero Conclavis vocabulo usus est, eandem cũ Fabio referens historiam lib. 3. de Orat. Hoc interim (inquit) spatio conclave illud ubi epulabatur Scopas, concidit. Quinetiã Vitruvius lib. 4, manifestè triclinia inter conclavium genera annumerat. In tricliniis, inquiens, cęterisq; conclavibus, maximus est usus luminum. ¶ Aliquãdo triclinium accipitur pro ipsis lectis, & reliquo discubitus apparatu. Cic. 4. Verr. In foro sibi triclinium straverat. Quod explicans paulò pòst subdit: Imperavit ut in foro sibi medio lecti sternerentur. ¶ A` triclinio dictus est architriclinus, triclinii præfectus, cui instruendi, ornandiq; triclinii cura incumbit. ¶ Legitur & biclinium apud Plautum in Bacchid pro cœnaculo duobus tantùm lectis instrato. Græci δικλίνιον appellant. Advertite (inquit) Mnesiloche, & tu Pistoclere, Iam facite in biclinio cũ sua uterque amica cubitum eatis.

Trĭclīnĭārĭă, orum, n. s. Aulæa, sive vestes stragulæ, quibus triclinia ornantur. [τὰ τῶ τρικλινίου περίστρώματα. Gal. Tapisserie ou vestimens pour orner telle chambre. Ital. Tappezzarie, ò vestimenti per ornare quella camera. Germ. Teppich oder deckenen mit welchen man ein Saal zieret in dem man isset. Hisp. Tapetes ò vestiduras para afeytar tal sala ò camara. Pol. Obiczia do ozdobienia komori wktorei siadawa. Vng. Karpit, szõnieg. Ang. Arreſor tapestrie for a parler.] Plin. lib. 19. cap. 39: Qua purpura quis non jam tricliniaria facit? Varro 1. de re Rust. cap. 13: Qui elaborant ut spectent sua æstiva triclinaria ad frigus Orientis.

Trĭclīnĭārĭŭs, a, um, & Tricliniaris, tricliniare, om. t. [τρικλινιάρης. Gall. Appartenant à telle chambre. Ital. Pertinente à tale camera. Ger. Das zu einem zächsaal mit dreyen gautschen vmb ein bett gehört Hisp. Perteneſciente à tal camara. Pol. Trzinalieżaci do takiei komori. Vng. Ebellõ helyhez valo. Ang. Belonging to such a parler or chamber.] Quod ad triclinium pertinet: ut Mappę triclinares, & lecti triclinares. Plin. lib. 37. cap. 2: Lectos triclinares tres.

Trĭcōlŏn, pen. prod. [τρίκωλον. Gall. De tron membres. Ital. Di tre membri. Ger. Das drey stück oder glider hat. Hisp. Cosa de tres miembros. Pol. Trzi cz'onki wsobie maiaci. Vn. Harom tagu, rezwe. Ang Of, thrie members.] A` Græcis dicitur, quod nos trimembre vertere possumus. Vnde certa quædam Odarum genera, quæ triplici carminis genere, veluti tribus constant membris, tricola dicuntur: cujus generis nõ pauca sunt apud Horatiũ.

Trĭcōnēs, m. t. Contentiosi, & rixarum peramantes. [אנשי anschê madhón. δυσέριδες. Gall. Trigaux, querelleux, noisifs, hargneux. Ital. Fastidiosi, contentiosi. Ger. Hãderige Leut, denen mit witze wãrzu wol ist. Hisp. Porfiosos, ò porfiados. Pol. Swarci. Vng. Garazdas. An Men of debat or strife, contentious folkes.] Vnde Iul. Capitol. in Aelio Vero: Fertur & nocte perpete alea lusisse; quum in Syria concepisset id vitium: atq; intantum vitiorum Gratianorum, & Neronianorum, ac Vitellianorum fuisse æmulũ, ut vagaretur nocte per tabernas ac lupanarta, obtecto capite cucullione vulgari viatorio, & cõmiscereetur cum triconibus, & committeret rixas, dissimulans quis esset, sæpeq; afflictum livida facie redusse, ac in tabernis agnitum, quum esse absconderet.

Trĭcōccŭs, ci, τρίκοκκον. Genus heliotropii, quod alio nomine scorpioran appellant, eò quòd semen ferat scorpionis caudę non dissimile. Autor Plinius lib. 22. cap. 21. Apud Dioscor. lib. 1. cap. 138, genus est mespili, buxeæ spinæ similitudine, pomum ferens exigui mali magnitudine, in quo tria sunt osscula: à quibus tricoccus dicta, quasi trigrania, sive triossia.

Trĭcŏr, aris, d. p. Nugas ago, ineptio [λῆρος. φλυαρῶ, βωμολοχῶ. Gall. Bauer, bourder, dire choses frivoles. Ital. Cianciare. Ger. Zirten. His. Desuariar en vanas palabras. Pol. Laſzkuie, pierdolie. Vn. Hazudozok. Ang. To dallue, to triffle or toye with triffling wordes.] Cic. Attic. Brutus Vectenum accusat: tricatur scilicet. ¶ Nonnunquam accipitur pro rixari, ἐρίζειν. Idem eidem: Publius tecum tricatus est.

Trĭcōrnĭs, ne, Quod tria cornua habet. [τρίκερως. Gall. Qui a trois cornes. Ital. Di tre corni. Ger. Das drey hörner hat. His. Cosa de tres cuernos. Pol. Otrzech rogach. Vng. Harom szarw. Ang. Three horned.] Plin. li. 8. ca. 21: Indicos boves unicornes, tricornesq;.

Trĭcōrpŏr, oris, pen. corr. adjectivum, Habens tria corpora. [τρίσωμος. Gal. Qui a trois corps. Ital. Chi a tre corpi. Germ Das drey leib hat. Hisp. Cosa compuesta de tres cuerpos. Pol. Trosstego ciała. Vng Harom testwe. Ang. That hath thrie bodies.] Virgil, 6. Aeneid.- & forma tricorporis umbrę. Silius lib. 3: Geryonis peteret quum longa tricorporis arva.

Trĭcūspĭs, dis, pen. corr. adjectivum, Quod tres habet cuspides. [τρίαινα. Gal. Qui à trois pointes. Ital. Chi a tre punte. Ger. Dreyspitzig. Hisp. Cosa de tres puntas. Pol. Trosstei szpiczę. Vng. Harom elwe, hegywe Ang. Thrie poynted.] Ovid. 1. Metam. poutoq; tricuspide telo Mulcet aquas rector pelagi.

Trĭdăcnă, τρίδακνα, Ostrea tantæ magnitudinis, ut ter mordenda essent: à nomenclatore nepotis cujusdam ita primùm appellata: ut refert Plin. lib. 32 cap. 6.

Trĭdēns, Ferramentum tres habens dentes, sive cuspides. [שלש קלשון schelôsch killeschón. τρίαινα. Gall Instrument qui a trois dents Ital. Forcina di tre denti. Germ Dreyzinckig/ das drey zän oder spitz hat. Hisp. Cosa que tiene tres dientes ò puntas. Pol. Widl'i otrzech zębach. Vng. Harom agu villa. Ang. Any tole or instrument with three teeth.] Vnde Neptuni sceptrum Poëtæ ab hac forma peculiariter Tridentem appellarunt. Virg. 1. Georg.- magno tellus percussa tridenti. Plin. lib. 9. ca. 15: Thynni à gubernaculis non separantur, ne tridente quidem in eos sæpiùs jacto territi.

Trĭdēntĭfĕr, a, um, pro Neptuno, τριαινοφόρος. Ovid. 8. Metam. - ô proxima terræ Regna vagæ dixi sortite tridentifer undę.

Trĭdēntĭgĕr, pen. cor. Idem Ovid. 11. Metam. Quumq; tridentigero tumidi genitore profundi.

Trĭdŭum, tridui, n. s. Spatium trium dierum. τριημερία, à quo Triduanus, a, um: [τριήμερος. Gall. L'espace de trois iours. Ital. Tre dì. Germ. Drey tag. Hisp. El espacio de tres dias. Pol. Czas o trzech dniach. Vng. Harmad nap. Ang. The space of three dayes.] ut: Triduanæ inductæ, in tres tantùm dies pactæ. Plin. Epist. 62: Er qui audire triduo velint, inveniuntur. Cic. 2. de Legib. Cotta censet habendas triduum ferias, & porco fœmina piaculum pati. Idem pro Mil. Clodius respondit, triduo illum ad summum quatriduo perituram.

Trĭĕnnĭs, ne, Quod est trium annorũ. [τριετής. Gall De trois ans. Ital. Di tre anni. Germ. Dreyjärig. Hisp. Cosa de tres annos. Pol. Trzyletni. Vng Harom extendõs. Ang. Of thrie yeares.]

Trĭĕnnĭum, nii, Spatium trium annorum. [τριετία. Gal. L'espace de trois ans. Ital. Spatio di tre anni. Germ. Drey jar. Hispan. Espacio de tres annos. Pol. Trzyletnia.] Cic. 4. Verr. Triennium provinciam obtinuit. Idem ad Quint. Frat lib 1: Præclarum est e-

nim ſummo cũ imperio fuiſſe in Aſia triennium. Ovid.9.Metam.Iſmariæ celebrant repetita triennia Bacchæ.

Trĭēns,tis,m.t.Tertia pars aſſis:hoc eſt,uncię quatuor. [τρίτον μέρος. Gal. *Vn denier,la troiſieme partie d'vn tout,quatre onces.* Ita. *Vn denaro,quattro onze.* Germ. Der dritt theil eines *aſſes* oder ſchillings/ein vierer. Hiſpan. *La tercera parte de vn entero,quatro oncas.* Pol. *Szteri vncy.* Vng. *Az penzнek harmad reſze.* Ang. *Four ounces,the fourt part of any thing.*] Cic.Attic.Dolabellam video Liviæ teſtamento cum duobus cohæredibus eſſe in triente:hoc eſt,in tertia parte totius hæreditatis. ¶ Erat item Triens nummuli genus, valens tertiam aſſis partem. Iuven. Satyr.3:Non habet infelix, quem porrigat ore trientem. ¶ Item ſumitur pro calice quatuor continente cyathos. Propert.lib.3:Quum fuerit multis exacta trientibus hora. Perſius Satyr. 3: -calidumque trientem Excutit è manibus. ¶ Triens item apud Vitruvium accipitur pro tertia pedis parte. Vnde Trientalis materia dicitur, quæ eſt craſſitudine quatuor unciarum, ſive quatuor pollicum. Nam in menſuris, teſte Budæo, unciæ accipiuntur pro pollicibus : Duodecim ſiquidem pollices conſtituunt pedem.

Trĭēntāl, lis,n.t.Vaſis genus, tertiam partem ſextarii capiens. Perſius Satyr.3: -calidumq; triental Excutit è manibus. Quo tamen in loco alii legunt Trientem,ut jam dictum eſt.

Trĭēntālis herba,Quæ altitudine æquat tertiam pedis partem: hoc eſt,pollices quatuor. τετραμοιρεῖα βοτάνη.

Trĭēntārĭŭs,quod eſt unius trientis, ut trientariũ fœnus apud Capitolinum in Anton.

Trĭērārchŭs,chi,m.ſ. τριήραρχος, Præfectus triremis. Nam à Græcis τριήρης dicitur, quẽ nos *triremem* vocamus.Cic.3.Verr. Qua de re Charidemum Chium teſtimonium priore actione dicere audiſtis,ſeſe quum eſſet trierarchus, &c.

Trĭērēs,hujus trieris,gener.fœm.penult. prod. τριήρης, Navis oblongæ genus eſt quam Latini à tribus remorum ordinib. Triremem vocant.

Trĭētērĭcŭs,a,um, [τριετηρικός. Gal. *De trois ans.* Ital. *Di tre anni.* Germ. Das je zum dritten jar geſchicht/dreyjärig. Hiſpan. *Coſa de tres annos.* Pol. *Trzyletni.* Vngar. *Harom eztendõs.* Ang. *The ſpace of three yeares.*] Spatium trium annorũ. Statius lib.4.Theb.Ludus & atra ſacrum recolet trieteris Ophelten. Martial. libr.6: Aſpicis ut parvus, nec adhuc trieteride plena Regulus,auditum laudet & ipſe patrẽ. Cic.3. de Natura deorum: Quintum Niſo natum,& Thione, à quo trieterides conſtitutæ putantur.

Trĭfārĭam,adverbiũ,Tripertitò,tribus modis. [τριχῶς. Gal. *En trois ſortes & manieres.* Ital. *In tre parti ò modi.* Germ. Dreyerley weiß Hiſ. *En tres maneras.* Pol. *Troiako.* Vng. *Harom keppen.* An. *Threefoldlye.*] Liv.5.ab Vrbe: Trifariã Romã muniebant.

Trĭfārĭē, adverbium, trifariam. [τριχῶς. Vng. *Harom keppen.*] Diomedes Grammat.lib.1:Trifariè ordinantur.

Trĭfārĭŭs,ria,rium, Triplex, [τριφάσιος, τριπλάσιος. Gall. *Triple,de trois doubles.* Ital. *Di tre doppi.* German. Dreyfacher weiß. Hiſpan. *Coſa que tiene tres dobleces.* Pol. *Troiaki.* Vng. *Harom reſzwe.* Ang. *Threefold.*] Liv. libr.3:Ita trifariã adortus caſtra circunvenit.

Trĭfaūx,cis,om.t.Tres fauces habens: [τρίγναθος. Gall. *Qui a trois gueules.* Ital. *Che à tre bocche.* Germ. Das drey ſchlünd hat. Hiſpan. *Coſa que tiene tres gargantas.* Pol. *Otrzech paſz czekach.* Vng. *Harom torku.* Ang. *That hath three gullettes.*] unde peculiari epitheto vocant Poetę Cerberum trifaucem. Virg.lib.6. Aen. Cerberus hęc ingens latratu regna trifaucі Perſonat.

Trĭfĕrŭs,ra,rum, Ter fructus in anno ferens. [τριφόρος. Gal. *Qui porte fruit trois,fois l'an.* Ital. *Che frutifica tre volte all' anno.* Germ Das drey mahl ein jedes jar frucht tregt. Hiſpan. *Coſa que frutifica tres vezes cada anno.* Pol. *Trzi razi doroku rodzi.* Vng. *Haromszor teremtõ egy eztendõben.* Ang. *That beareth fruite three tymes in one yeare.*] Colum.libr.5 cap.10: Omnes etiam biferę & triferæ. Plin. libr.16.cap.17: Vites quidem & triferæ ſunt, quas ob id inſanas dicunt, quoniam in iis alia matureſcunt, alia turgeſcunt,alia florent.

Trĭfĭdŭs,da, dum, pen.corr. Quod in tres partes dividi poteſt. [τρίχηλος. Gall. *Fendu en trois, qui a trois pointes ou fourchons,* Ital. *Feſſo in tre,ò vero ch' ha tre punte.* Germ. Dreyſpeltig/das man in drey ſtuck abtheilen mag. Hiſ. *Hendido en tres partes.* Pol. *Wetroie iroździelni.* Vng. *Harom reszra oszlatot.* Ang. *That may be deuided or cloven in to three partes.*] Vnde proprium orbis terræ epitheton eſt, qui in tres diviſus eſt partes. ¶ Flamma trifida: id eſt, fulmen triſulcum. Ovid.2.Metamorph. Najades Heſperiæ trifida fumantia flamma Corpora dant tumulo. Haſta trifida, Valer.Flac.1. Argon. Cuſpis trifida, Neptuni tridens, Claud. li.2.de rapt.Proſerp.

Trĭfĭnĭum, Dicitur ubi trium agrorum terminus eſt. τριορία.

Trĭfŏlĭum, n.ſ.Herba eſt à tribus foliis, quæ in ſingulis habet germinationibus, appellata. [τρίφυλλον. Gall. *Treffle.* Ital. *Trifoglio.* Germ Klee. Hiſp. *Trebol* Pol. *Nawrot,konik.* Vng. *Harom leuelwe fwe.* An. *An hearbe with three leaues.*] Ejus tria ſunt genera:ex quibus *menyanthes* vocãt Græci,quod majore eſt folio:cui adulto bituminis ineſt odor:unde aſphaltion nonnulli appellarunt,in coronarum uſu commendatum. Alterum à folii acumine oxytriphyllon cognominant. Tertium omniũ minimum in pratis paſſim provenit. Vide Plin.lib.21.cap.21.

Trĭfōrmĭs,me,om.t.Tres habens formas: [τρίμορφος. Gal. *Qui à trois formes ou figures.* Ital. *Chi ha tre forme.* Germ. Das drey geſtalt hat. Hiſp. *Coſa que tiene tres formas ò figuras.* Pol. *Troiakiego kſztal'tu.* Vng. *Harom formaiu.* Ang. *That hath three shapes.*] ut, Canis triformis Cerberus. SenecaHerc. Oetæo: Diva triformis Hecate.Horatius 3.Carm. Ode 22:Montiũ cuſtos,nemorumq; virgo, Quæ laborãtes utero puellas Ter vocata audis, adimisq; letho Diva triformis.

Trĭfŭr, Furaciſſimus, ſive eximius fur. [κλεπτίστατος, τρίφωρ. Gall. *Treſlarron.plus que larron.* Ital. *Più che ladro.* Ger. Ein dreyfacher dieb/ertzdieb. Hiſp. *Grande y famoſo ladron.* Pol. *Trefni zł'odzei,arcziż ł'odzei.* Vng. *Zertelen lopo.* Ang. *A great or common theaf, or sheep ſtealer.*] Nam particula τρὶς in compoſitione augendi vim habet. Plautus: Non fur,ſed trifur. ¶ Sic Trifurcifer dicitur:id eſt,inſignis furcifer. Plautus in Rud.Tún' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?

Trĭfūrcŭs,adjectivum,Quod tres furcas habet. [ὁ ἐκ τριῶν λόφων, τριόδους. Gall. *Qui a trois fourchons, fourchu en trois.* Ital. *Di tre forcelle.* Ger. Dreyſpitzig wie ein gabel. Hiſp. *Coſa que tiene tres horcas.* Pol. *Otrzech ſzpiczach.* Vng. *Harom agu villa.* Ang. *Three-forked.*] Colum. libr.5.cap.10: Trifurcam maximè ponito:ea extet minimè tribus pedibus. Trifurca ſemina, quę in tres partes furcata ſunt. Colum.de Arb.cap.20:Semina,trifurca maximè ponito:ea extent ſupra terram tribus pedibus.

Trĭfūrcĭfĕr,penult.corr. τρισκατάτατος, πλειστοκάκιστος, Pluſquam furcifer, vel maximus fur. Plaut Aulul. Vituperas me? A. Etiã fur trifurcifer. Idem Rud. Tún' trifurcifer mihi audes inclementer dicere?

Trĭgă, gæ, Vehiculi genus quod tribus trahitur equis: quaſi triaga:à tribus equis junctis: [τέθιππα, τέθριππον. Gal. *Chariot à trois cheuaux.* Ital. *Carro da tre caualli.* Germ. Ein wagen für den man drey Roſs ſpannet. Hiſ. *El carro de tres cauallos.* Pol. Woz otrzech koniach. Vng *Kotsia,harom louu kotsi.* An. *A cart drawen with three horſes.*] in pandectis lib.31: Et,ſi triga vænierit,retinenda erit rota: ſed & ſi quadrigæ,redhibeatur.

Trĭgārĭŭs,rii,m.ſ.Trigarum agitator. [τεθριππηλάτης. Gal. *Chartier,qui conduit trois cheuaux.* Ita. *Carrattier a d'vn carratirato da tre caualli.* Ger. Ein Furman eines wagens mit drey Roſſen. Hiſp. *Carratero de carro de tres cauallos.* Pol. Tzech koni poganiacz. Vng. *Kotsis,zekeres.* Ang. *That guideth three horſes in one cart.*] Plin.lib. 28.cap.17: Feruntq; & Neronem principem hac potione recreari ſolitum; quum ſic quoq; ſe trigario approbare vellet.

Trĭgămŭs,pen.cor. τρίγαμος, Qui tres duxit uxores:nam γάμος nuptias ſignificat.

Trĭgĕmĭnī,tantùm pluraliter,Tres uno partu editi,tergemini. [τρίδυμοι Gal. *Trois nez d'vne ventrée, trois gemeaux.* Ital. *Tre figliuoli nati à vn parto.* Germ. Dreyling/drey einer geburt geboren. Hiſp. *Tres mellizos.* Pol. *Spol'em trzi vrodzeni.* Vng. *Harmaſok.* Ang. *Three borne at one tyme of one mother.*] Plin.de Viris illuſt. Bellum Albanis indixit, quod trigeminorum certamine finivit. Col.lib.7.cap.6.de capellis: Parit autẽ ſi eſt generoſa proles,frequenter duos, nonnunquam trigeminos.

Trĭgēmmĭs,gemme,om.t.Quod tres habet gemmas. [τριόφθαλμος. Gall. *Qui a trois bourgeons.* Ital. *Chi a tre gemme.* Ger. Das drey augen hat. Hiſp. *Coſa que tiene tres yemas.* Pol. otrzech paczkach. Vng. *Harom draga kõwe.* An. *That hath three buddes.*] Colum.libr.3.cap.19: Vallis, & uliginoſi campi ſitu ſerimus: etiam trigemmem (ſcilicet malleolum) qui eſt paulò minor dodrante,longior utiq; ſemipede: isq; non ab eo trigemmis dictus eſt, quòd omnino trium oculorum eſt, quum ferè circa plagam,qua matri abſciſſus eſt,plenus ſit gemmarum:ſed quòd his exceptis,quibus eſt frequens in ipſo capite,tres deo inceps articulos,totidemq; gemmas habet.

Trĭgēſĭmŭs,a,um,pen.corr. Vltimus ex triginta. [τριακοστός. Gal. *Trentieſme.* Ita. *Trigeſimo.* Ger. Dreyſſigeſt. Hiſ. *Triento en orden.*

den. Pol. *Trzidzieści.* Vng. *Harminczadik.* An. *The threttieth.*] Cicero de Senect. Cujus à morte jam tertius & trigesimus est annus.

Trīgintă, indeclinabile nomẽ numerale, Ter decẽ. [שלשים *scheloschim.* τριάκοντα. Gall. *Trente.* Ital, *Trenta.* Germ. Dreyssig. Hisp. *Treinta en numero.* Pol. *Trzidzieści.* Vng. *Harmincz.* An. *Threttie.*] Virg. 3. Aen. inventa sub ilicibus sus Triginta capitum fœtus enixa jacebit.

Trīglă, τρίγλα, Genus piscis qui à veteribus mullus vocabatur, in præcipuis olim cœnarum deliciis habitus, adeoq; ganeonum mensis expetitus, ut sæpiùs argenti puri pondere à privatis etiam emeretur. Apud Romanos etiam hodie Græco nomine *trigla* appellatur, amissa mulli appellatione. Vide Iovium in libello de Romanis piscibus.

Trīglītēs, pen. prod. τριγλίτης, Gemma mulli piscis colorẽ habens. Autor Plin. lib. 37. cap. 11.

Trĭgōn, onis, τρίγων, Locus erat in thermis, pilæ ludo destinatus: à trigona: hoc est, triquetra figura nomen habens. ¶Vnde & minimum pilę genus trigonem, & trigonalem pilam appellarunt, quòd eo in trigone lusitare solebant. Martial. lib. 2: Qui lentum ceroma teris, tepidumq; trigona. De pila trigonali extat epigramma apud eundem lib. 14: Si me mobilibus scis expulsare siniſtris, Sum tua: si nescis, rustice redde pilam. Idem lib. 12: Captabit tepidum dextra, lævaq; trigonem.

Trĭgonŭs, ni, penult. prod. τρίγωνος, Triangulus: unde Trigonus, a, um, triangularis.

Trĭlĭbrĭs, & hoc trilibre, pen. prod. Quod est trium librarum. [τρίλιτρος. Gall. *De trois livres.* Ital. *Di tre libre.* Ger. Dreypfündig. Hisp. *Cosa de tres libras.* Pol. Trzyfuntowiech. Vng *Harom lottos, fontos.* Ang. *Of three poundes weight.*] Horatius 2 Sermon. Satyr. 2: laudas insane trilibrem Mullum.

Trĭlĭnguĭs, gue, om. t. Qui tres linguas habet: vel tribus loquitur linguis. [τρίγλωσσος. Gal. *Qui a trois langues.* Ital. *Trilingue.* Germ. Das drey zungen hat / oder mit drey sprachen redt. Hisp. *Cosa que sabe ò tiene tres lenguas.* Pol. *Trzemi ięzikami mowiący.* Vng. *Harom nyelwe.* Ang. *That hath three tounges.*] Horat. 3. Carm. Ode 11: quamvis furiale centũ Muniant angues caput ejus: atq; Spiritus celer, saniesq; manet Ore trilingui.

Trĭlīx, cis, pen. genitivi prod. adjectivũ, om. t. Quod ex tribus constat liciis. [τρίμιτος. Gal. *Tissu de trois fils.* Ital. *Tessuto con tre fili.* Ger. Aus dreyerley garn gewäben. Hisp. *Cosa de terlix, texida de tres lizos.* Pol. *Ze trzech nici wprzędzioney.* Vn. *Harom niweléssel harom fele fonalos.* Ang. *That is woven of three threades.*] Vnde trilices vestes dicũtur, quæ ex tribus liciis versicoloribus cõstant. ¶Interdum tamen Trilix accipitur pro triplici. τριπλόος. Virg. 3. Aen. Loricam cõsertam hamis, auroq; trilicem. Valer. Flac. 2. Argon. Per clypei cædentis opus, partemq; trilicem.

Trĭmacrŭs, τρίμακρος, Pes metricus, cõtrarius tribracho, cõstans ex tribus longis: ut Virtuti.

Trĭmēstrĭs, stre, om. t. Trium mensiũ. [τρίμηνος, τριμηνιαῖος. Gal. *Qui à trois mois.* Ital. *Di tre mesi.* Germ. Dreyer Monat. Hisp. *Cosa de tres meses.* Pol. *Trzi miesiące stari.* Vngar. *Harom holnapi.* Ang. *Of three monethes.*] Plin. libr. 7. cap. 15: Et hoc tale, tantumq; omnibus tricenis dieb. malum in muliere existit, & trimestri spatio largius.

Trĭmetrŏn, τρίμετρον, Carminis genus ex tribus cõstans mensuris majoribus: hoc est, pedib. sex, unde senarios jambicos, trimetros appellamus.

Trīmmă, [ערום *harúm.* τρίμμα. Gal. *Fin, accort, vieil en malice.* Ital. *Astuto, scelerato, prattico.* Ger. Geschelt vnd wolgeübet Hisp. *Ennegecido en su arte, astuto.* Pol. Wkaźdei rzeczi cwiczony bywaly, arcibiwaliecz. Vng. *Agranax.* Ang. *An old craftie knaue.*] A' Græcis dicitur is, qui à Latinis appellatur veterator, qui scilicet in re aliqua tritus est, & exercitatus, quasi ὁ πάγμασι πεπριμένος: idque ea forma qua Latini scelus dicũt pro sceleſto. Sic Quintilianus attrita usu forensi ingenia dixit.

Trĭmŏdĭum, n. s. Quod tres modios continet. [τρίμνηκτον, τριμέδιμνον. Gall. *Qui contient trois boisseaux.* Ital. *Che capisce tre moxxi.* Germ. Dreyseftertig. Hisp. *Medida de tres celemines.* Pol. O trzech miarach. Vng. *Harom vekain.* An. *That conteaneth three bushelles.*] Plin. libr. 33. cap. 1: Neq; enim aliter potuissent trimodia illa anulorum Carthaginem ab Annibale mitti. Plautus Menæch. Nunc argumentum vobis demensum dabo: Nõ modio, neq; trimodio, verùm ipso horreo.

Trĭmŏdĭă, æ, Nomen vasis tres continentis modios. Columella Satoriam trimodiam appellat, quòd ex ea satores jaciant semina, lib. 2. cap. 9, ubi sic ait: Nonnulli pelle hyenæ satoriam trimodiam vestiunt, atque ita ex ea quum paulum immorata sunt, semina jaciunt, non dubitantes proventura, quæ sic sata sint. Idem libr. 12. cap. 50: Tum scalæ, corbulæ, decemmodiæ, trimodiæ, satoriæ, &c.

Trĭmŏrĭŏn, τρίμοριον, Dodrans, cui tres cõtineat assis partes.

Trīmŭs, ma, mum, Quod est trium annorũ. [τρίετης, τριετής. Gal. *Qui a trois ans.* Ital. *Di tre anni.* Germ. Dreyjährig. Hisp. *Cosa de tres años.* Pol. *Trzyletni.* Vng. *Harom esztendős.* Ang. *Of three yeares.*] Plaut. in Rud. Trima quæ periit mihi, jam tanta esset, si vivit, scio. Plin. Arborem nec minorem bima, nec majorem trima, transferri quidam præcipiunt.

Trīmŭlŭs, diminutivũ, Quo in iis duntaxat utimur, teste Valla, quæ adhuc incrementum capere possunt. Vnde puerũ trimulum rectè dixeris: equum autem aut canem trimum, non trimulum. Suet. in Vesp. Trimulus patrem amisit.

Trĭmўxŏs, τρίμυξος, Lucerna est tribus lucens ellychniis. Nã μύξαι à Græcis & nares dicuntur, & canaliculi, quibus ellychnia inseruntur.

Trĭnĕpōs, pen. corr. genitivo Trinepotis, m. t. Abnepotis filius, tertius à nepote: [τρισέγγονος. Gal. *L'arriere neueu, de neueu en droite ligne.* Ital. *Il nipote di nostro nipote in dritta linea.* Ger. Des Enckels Sohne enckel. Hisp. *Tataranieto, ò chozno.* Pol. *Mego wnuka wnuczek.* Vngar. *Harmad vnoka.* Ang. *He that is three lineall discents from e my childes childe.*] cujus correlativum est Tritavus: hoc est, atavi pater, Vide Institutiones Iustiniani.

Trĭnōctĭum, n. s. Trium noctium spatium. [τρινύκτιον. Gall. *Espace de trois nuits.* Ital. *Spatio di tre notti.* Germ. Dreynächtige weil. Hisp. *Espacio de tres noches.* Pol. Czas trzyletni. Vng. *Harom eiel.* Ang. *The space of three nightes.*] Gell. lib. 3. cap. 2: Nõ enim posse impleri trinoctium, quod abesse à viro usurpandi causa ex XII. tabulis deberet.

Trĭnōctĭālĭs, le, pen. pro. om. t. [τρινύκτιος. Gal. *Qui est de trois nuits.* Ital. *Cosa di tre notti.* Germ. Das drey nächt lang währet. Hisp. *Cosa de tres noches.* Pol. *Trzinocni.* Vng. *Harom eyelwe.* Ang. *Of three nightes.*] Mart. lib. 12. - sed ipse divûm Offensus genitor, trinoctiali Affecit domicœnio clientem.

Trĭnōdĭs, de pen. pro. Tres nodos habens: [τρίκομβος. Gal. *Qui a trois neuds* Ital. *Di tre nodi.* Germ Dreyknöpffig. Hisp. *Cosa de tres nudos.* Pol. O trzech węzłach. Vng. *Harom bökwe.* Ang. *That hath three knottes.*] ut Clava trinodis. Ovid. Epist. 4: Ossa mei fratris clava perfracta trinodi.

Trĭnūndĭnum, ni, n. s. Spatiũ vigintiseptem dierũ, quòd ternas nũdinas cõplecteretur, dictũ: unde Trinũdino promulgari dicebatur, quod trib. cõtinuis nũdinis promulgabatur. Erant autẽ nũdinæ apud Romanos, feriæ statæ, nono quoq; die celebrari solitę, eo cõsilio institutæ, ut octo dieb. rustici in agris essent, nono autẽ die in urbẽ cõmearẽt, partim ut res sibi necessarias cõpararent, partim ut plebiscita, & senatusconsulta frequẽtiore populo referrentur: quę ideo trinũdino: hoc est, tribus nundinis proponebantur, ne in tanta hominũ frequẽtia promulgata quempiã latere possent. Quamobrẽ lex, teste Cicerone, jure lata nõ putabatur, nisi quæ trinũdino antè esset promulgata. Magistratuũ quoq; cãdidati trinũdino plebẽ circuibãt, unũquemq; manu prehẽsantes, suamq; illi dignitatẽ cõmendantes Cic. in Epist. de Cæsare: Neq; jã velle absente se rationẽ haberi sui: se presentem trinundinũ petiturum.

Trīnŭs, a, um, Ternus, tres. [שלש *schelosch áh.* τρεῖς. Gall. *Trois.* Ital. *Tre.* Germ. Drey. Hisp. *Tres.* Pol. *Troiaki.* Vng. *Harom.* Ang. *Three.*] Cæsar 7. bell. Gall. Milites signo dato celeriter ad munitionem perveniunt, eamq; transgressi, trinis castris potiuntur. ¶Trini, pro terni, distributivé. Sueton. in Neron. cap. 56: Detecta confestim conjuratione, pro summo numine, trinisque in die sacrificiis colere perseverant. Cicer. ad Att. Tullia mea literas reddidit trinas.

Trĭŏbŏlŭs, pen. cor. [τριόβολος. Germ. Ein dreyerlin.] Tres obolos valet, alio nomine Hemidrachmium dicitur: senos enim obolos drachma efficit, ut ajunt Plinius, Pollux, & alii. Trioboli nota ab altera parte effigiẽ Iovis, ab altera noctuam habebat. Plaut. in Bacch. Negare se debere tibi triobolum. ¶Trioboli homo, nequam, & nullius pretii. Plaut. in Pœnul. Non ego homo trioboli sum.

Trĭŏbŏlārĭs, τριοβολιαῖος, Vilis, & pretii trium obolorum.

Trĭōnēs, m. t. Ab antiquis dicebantur boves aratores: quasi teriones, à terendo: [בקרים *bekarím.* βοῦς ἀρότηρες. Gall. *Bœufs de labeur.* Ital, *Boui araiori.* Ger. Pflugochsen / vnder mit denen man zu acker fahrt. Hisp. *Bueyes para labrar la tierra.* Pol. *Kolnewol'e.* Vng. *Szanto ökör.* Ang. *worke oxen, or plough oxen.*] aut, ut alii malunt, à terra, quasi terriones. Triones (inquit Varro lib. 6. de ling. Latina.) etiã nunc boves appellantur à bubulcis, maximè quum terram arant: è quibus valentiores dicti glebarii, quòd facilè glebas proscindant. Sic omnes qui terrã arabant, à terra terriones: unde Triones ut dicerentur, detritum. Hactenus Varro. Triones item dicuntur septem stellæ, versus Aquilonem circulumq; hyemalem sitę, sidus illud conficientes, quod Græci *Arcton*, nostri *Vrsam* & *Plaustrum* appellant. Mart. lib. 6: Cernere Parthasios dum te juvat Aule Triones, Cõminus & Scythici sidera ferre poli. Cic. 2. de Nat. deor. Altera dicitur esse Helice, cujus quidẽ clarissimas stellas totis noctibus cernimus, Quas nostri Septẽ soliti vocitare triones. Virg. 1. Aen. Arcturũ, pluviasq; Hyadas, geminosq; Triones. Ovi. 2. Metam. Tũ primùm radiis gelidi caluêre Triones.

Trĭoph-

Trĭŏphthālmŭs, τριόφθαλμος, Lapillus qui in Sicyonia naſcitur, trium oculorum effigiem præ ſe ferens. Plin. lib. 37. ca. 11.

Trĭōrchēs, chis, [τριόρχης. Gal. *Vn buſard.* Ital. *Sorte di vccello di rapina.* Ger. Ein buß/ein groſſer raub vogel. Hiſp. *Vn genero de aue arrebatadora.* Vn. *Verſe.* Ang. *A buſſarde.*] Avis ex accipitrum genere, quam Latini appellant buteonem: ita dicta à teſticulorum numero. Ab hujus avis nomine putat Plinius, Theophraſtum ſecutus, triorchi herbæ nomen factum, eò quòd eruentes hāc herbā, infeſtiſſimū habeant hoc genus accipitris, raroq; ſine vulnere diſcedant. Vide Plin. li. 10. c. 8. & li. 25. c. 6.

Tripales vites, dicebātur quę trib. palis ſuſtinebātur. Varro: Quid tu? non vides in vineis, ꝙ tria pala habeāt, tripales dici.

Trĭpārcŭs, ca, cum, Valde parcus. [τριφειδώλης. Gal. *Treſchiche, fort chiche.* Ital. *Molto ſcarſo.* Ger. Vber die maß kündig. Hiſp. *Muy eſcaſſo.* Pol. *Barzo skapi.* Vng. *Igen fösueny.* Ang. *Very ſparing and niggard.*] Plaut. in Perſa: Nam id demum lepidū eſt, triparcos homines, vetulos, avidos, aridos Bene admordere.

Trĭpēctŏrŭs, a, um, Tria habēs pectora. [τρίστερνος, τρίστηθος. Gal. *Qui a trois poictrines.* Ita. *Di tre petti.* Ger Das drey brüſt hat. Hiſ. *Coſa que tiene tres pechos.* Pol. *Troie pierſi maiaci.* Vn. *Harom melliwe.* Ang. *That hath three breaſtes.*] Lucret. lib. 5: -quidve tripectora tergemini vis Geriōnai?

Trĭpĕdālĭs, Tripedaneus. Vide TRIPES.

Trĭpērtĭŏr, Iris, In tres partes divido. τριχᾶς μερίζω.

Trĭpērtītŭs, adjectivum, Quod eſt in tres partes diviſum. [ὁ εἰς τρία μερισθείς. Gall. *Parti & diuiſé en trois.* Ital. *Spartito in tre parti.* Ger. In drey getheilt. Hiſ. *Coſa partida en tres partes.* Pol. *Natroie rozdzielioni.* Vng. *Harom rezre oſz latot.* Ang. *That is parted into three.*] Cic. 1. de Invent. Oratoris ars, & facultas in hac materia tripertita verſari exiſtimāda eſt. Cic. ad Quir. poſt red. Cujus oratio fuit, quemadmodum accepi, tripertita.

Trĭpārtītō, adverb. In tres partes. [τριχᾶς, τριττῶς. Gal. *En trois parties.* Ital. *In tre parti.* Germ. An dreyen orten. Hiſ. *En tres partes.* Pol. *Natrzech mieiſtach.* Vng. *Harom rezre.* An. *In three partes.*] Liv. 1. bell. Pun. Annibal infeſto exercitu ingreſſus fines, pervaſtatis paſſim agris, urbē tripartitò aggreditur. Cic. 5. Tuſc. At diffidat neceſſe eſt, qui bona dividit tripartitō.

Trĭpătĭnum, ni, pen. corr. Quid ſit declarat Plin. lib. 35. cap. 12, his verbis: Tripatinū, inquit Feneſtella, appellabatur ſumma cœnarum lautitia: una erat murænarum, altera luporum, tertia myxonis piſcis: inclinatis jam ſcilicet moribus, ut tamē eos præferre Græciæ etiam philoſophis poſſimus.

Trĭpēs, tripedis, pen. cor. Habens tres pedes. [τρίπους. Gall. *Qui a trois pies.* Ital. *Tre pie, treſpido.* Ger. Dreyfüſſig. Hiſp. *Coſa que tiene tres pies.* Pol. *O trzech nogach.* Vng. *Harom labu.* Ang. *Three footed.*] Mart. lib. 12: Ibat tripes grabatus, & bipes mensa. Liv. 10. bel. Macedon. Simul procuratum eſt, quòd tripedem mulum Reate natum nuntiatum erat. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: -modò ſit mihi menſa tripes. & Concha ſalis puri, & toga, quæ defendere frigus, Quanvis craſſa queat.

Trĭpĕdālĭs, le, om. t. [τριποδιαῖος. Gall. *De trois piés.* Ital. *Di tre piedi.* Germ. Dreyſchühig Hiſ. *Coſa de tres pies.* Pol. *Natrzi ſtopi.* Vng. *Harom labu.* Ang. *Of three feete.*] Quod menſuram habet trium pedum. Plin. lib. 27. cap. 12: Medion folia habet iridis ſativæ, caulem tripedalem.

Trĭpĕdānĕŭs, a, um, idem quod tripedalis. τριποδιαῖος. Cat. de Re ruſticā cap. 45: Taleas oleaginas, quas in ſcrobe ſatuius es, tripedaneas decidito.

Trĭphўllŏn, τρίφυλλον, à Græcis dicitur herba, quam noſtri vocant *Trifolium.* Ejus tres ſunt ſpecies, ut ſuprà docuimus in dictione TRIFOLIVM.

Triplĕx, cis, pen. cor. om. t. Tergeminus. [ש׳לש *meſchullaſch.* τρίπλους. Gal. *Triple, de trois doubles.* Ital. *Triplice, tre pili.* Germ. Dreyfach, dreyfaltig. Belg. Dryvoudich. Hiſ. *Coſa que tiene tres dobleres.* Pol. *Troiaki.* Vng. *Harom retwe.* Ang. *Threefold.* ¶ Horat. 1. Carm. Illi robur, & æs triplex Circa pectus erat. Ovid. 9. Metam.- nec me paſtoris Iberi Forma triplex tua Cerbere movit. Virg. 10. Aeneid. Gens illi triplex, populi ſub gente quaterni. Idem 8. Aeneid. At Cæſar triplici invectus Romana triumpho Mœnia.

Triplĭco, cas. [ש׳לש *ſchilliſch.* τριπλόω. Gal. *Tripler* Ital. *Triplicare.* Germ. Dreyfach machen. Hiſ. *Traſdoblar.* Pol. *Troiakoczinie.* Vng. *Meg harmoſitom.* Ang. *To mak threefold.*] Plin. lib. 7 ca 48: Cornici novem noſtras attribuit ætates. Heſiodus quadruplum ejus cervis: id triplicatum corvis.

Triplĭcātĭo, onis, f. t. apud Iurecōſultos eſt ſecūda actoris deſēſio, cōtra rei duplicationē oppoſita, de qua Inſtit. de replicat.

Triplĭcēs, plurali tantùm numero, & maſc. gen. Tabellæ erant ceratæ, à numero foliorum dictę, in quibus res leviores ſcribi ſolebāt, quemadmodum in quintuplicibus graviores. Mart. lib. 14: Tunc triplices noſtros non vilia dona putabis, Quum ſe venturam ſcribet amica tibi. Idem lib. 10: Et vani triplices, brevesque mappæ.

Triplĭs, a, um, Triplex. [ש׳לש *meſchullaſch.* τρίπλους, τριπλόος, τριπλόος. Gal. *Triple, doublé en trois.* Ital. *Triplice, tre più.* Germ. Dreyfeltig. Hiſ. *Tres mas, que tiene tres.* Pol. *Troiaki.* Vn. *Harom rotwe.* Ang. *Threefold.*] Cic. de Vniv. Deinde tertiā, quę eſſet ſecundæ ſeſquialtera, primæ tripla: deinde quartam, quæ ſecundæ dupla eſſet: quintam inde, quæ tertiæ tripla.

Trĭpŏlĭum, lii, n. ſ. [τριπόλιον. Germ Ein kraut/ von welchem die wurtz bey den Artzten Turbith genennt wird.] Herba eſt in locis marinis naſcens, quę unda alliduntur, folio glaſti, ſed craſſiore, palmeo caule, in mucronem diviſo: floribus colorem quotidie ter mutātibus, manè candidis, meridie purpureis, veſperi puniceis: radice alba, odorata, & guſtu acri. Officinæ hodie Mauritanorum vocabulo *Turbit* appellant.

Trĭptōtă, pen. prod. τρίπτωτα, Nomina ſunt, quæ tribus tantùm caſibus declinantur, ut Stamnum.

Trĭpŭdĭum, dii, n. ſ. Saltratio, chorea: quaſi terripaviū, à terra paviēda: id eſt, feriēda. [מחול *mecholáh* חג *chagh.* χορεία. Gal. *Dance, trepignement des piés.* Ital. *Danza, ſollazzare co' piedi, tripudio.* Ger. Ein dantz. Belg. Een danſinge Hiſ. *Danca, ò el corro.* Pol. *Taniecz, plieſi.* Vng. *Tancz, vgras, xőkes.* Ang. *Dancing, iumping.*] Liv. li. 1. ab Vrbe: Per urbem ire canentes carmina cum tripudiis, ſolennıq; ſaltatu juſſit. Catul. Epig. 58: Quò nos decet citatis celerare tripudiis. ¶ Tripudia ſoliſtima in auſpiciis diecebantur, quum pulli tam avidè veſcebātur, ut aliqua offæ particula illis ex ore excidens, ſolum paviret: hoc eſt, terram feriret. Vnde primùm terripavium dictum eſt, quod poſtea voce paulatim immutata, tripudiū. ¶ Soliſtimum autem ita à ſolo dicitur, ut à medio Mediaſtimum. Cicer. 1. de Divin. Sed quia, quum paſcuntur, neceſſe eſt aliquid ex ore cadere, & terram pavire, terripavium primò, pòſt terripudium dictum eſt: hoc quidem jam tripudium dicitur. Quum igitur offa cecidit ex ore pulli, tùm auſpicanti tripudium ſoliſtimum nuntiatur. Liv. 10. ab Vrbe: Nam quum pulli non paſcerentur, pullarius auſpiciū mētiri auſus, tripudiū ſoliſtimū Conſuli nuntiavit.

Trĭpŭdĭo, as, n. p. Salto, choreas duco. [חול *cholél* חג *chagh.* χορεύω, ὀρχέομαι. Gall. *Dancer, trepigner.* Ital. *Danzare, feſteggiare.* Ger Dantzen, gumpen. Hiſp. *Dancar, ò endar en corro.* Pol. *Pliaſie, tanczuie.* Vng. *Tanczolok, vgrom, xőkőm.* Ang. *To dance, to leape, to iumpe.*] Liv. 3. bell. Pun. 2: Erumpunt igitur agmine è caſtris, tripudiantes more ſuo. Cicero pro Seſtio: Sed illum tot jam in funeribus Reip. exultātem, ac tripudiantem, legum, ſi poſſet, laqueis conſtringeret.

Trĭpūndĭum, Pondus trium librarum, τρίλιτρον.

Trĭpūs, podis, penult. cōr. m. t. Vas aut aliud inſtrumentū pedibus conſtans tribus. [τρίπους. Gall. *Vaiſſeau ou autre choſe à trois piés, treſteau, trepier.* Ital. *Olla di tre piedi, treſpedo, ogni coſa di tre pieds.* Germ. Ein öriner hafen mit drey füſſen, ein dreyfuß/ oder ein dreyfüſſig Geſchirr. Hiſ. *Olla, ò meſa, toda coſa de tres pies.* Pol. *Nactinie o trzech nogach, drefus.* Vng. *Labos, harom labu vas fazek.* An. *A veſſell or other thing with three feet.*] Erāt autem tripodum duo genera, quorū alii αὐαθημαλικοὶ dicebantur, qui ornatus tantùm gratia dicati erant in domibus vel templis, ignibus prorſus intacti: quos Homerus ἀπύρους appellat. Qui verò ad ignis uſum comparati erant, ἐμπυρεύοντες, aut ἑψητῆρες. ¶ Tripodum item nomine intelliguntur menſæ, ſellæ, aliaq; omnia quæ tribus pedibus ſuſtinentur. Tripodes, ut ait Servius, erant menſæ in templo Apollinis Delphici, quibus ſuperpoſitę Phœbades, vaticinabantur. Alio nomine dicitur Cortina. Plin. lib. 34. cap. 3: Ex ære factita verunt & cortinas tripodum nomine Delphicas, quoniam donis maximè Apollinis Delphici dicabātur. Cic. 3 de Nat. deor. Ex eo igitur & Lityio eſtis Hercules, quem cōcertaviſſe cum Apolline de Tripode accepimus.

Trĭquetrŭs, a, um, Quod trianguli formam habet. [τρίγωνος. Gall. *Triangulaire.* Ital. *Che à forma de triangolo.* Germ. Dreyeckechtig/ das drey eck oder winckel hat. Hiſp. *Coſa que tiene tres angulos.* Pol. *O trzech rogach.* Vng. *Harom zegwe.* Ang. *That hath three corners.*] Colum. lib. 5. cap. 2: Omnis ager aut quadratus, aut longus, aut cuneatus, aut triquetrus. Cęſar 5. belli Gal. Inſula natura triquetra, cujus unum latus eſt contra Galliam. ¶ Interdum Triquetrus, idem eſt quod Siculus, a, um, τριγώνιος. Nam (ut paulò antè docuimus) Sicilia inter cætera nomina olim dicta fuit Triquetra, à figura triāgulari. Silius li. 5. Nunc ætnęa cohors triquetris quam miſerat oris. Hoc eſt, Siculis. Horat. 2. Sermon. Satyr. 6: -quid? militibus promiſſa Triquetra Prędia Cęſar, an eſt Itala tellure daturus. Hoc eſt, Quos Cæſar militibus agros promiſit, ęſtne in Sicilia, an potiùs in Italia daturus.

Trĭquetrum, tri, ſubſtantivè, Triangulus. [τρίγωνος Gall. *Triangle.* Ital. *Triangolo.* Germ. Ein dreyeckete figur/ trianget Hiſp. *Coſa de tres angulos, triāgulo.* Pol. *O trzech graniach.* Vng. *Harom zeges.* Ang. *A triangle.*] Plin. lib. 2. cap. 15: Poſtea radiorum ejus cōtactu teguntur, & in triquetro à partibus centum viginti ſtationes matutinas faciunt.

Trĭrēmis, hujus triremis, pen. prod. f. t. Navis oblonga eſt, tres habens remorum ordines: [τριήρης. Gal. *Trireme, galeré de*

trous rames pour banc. Ital. *Naui de tre remi.* Germ. Ein ſchiff oder Galeen mit drey ruderen in einer ordnung. Hiſp. *La galera de tres ordenes de remos.* Pol. Okręt otrzech rzadziech poteznikow. Vng. *Harom rend euezõ hajo.* Ang. *Agaley hauing three oares in euerie ſeat.*] quemadmodum biremis, quæ duos habet remorũ ordines: quadriremis, quæ quatuor. Liv. 1. bel. Pun. Quinquaginta quinqueremes, quadriremes duæ, triremes quinque. Cic. 6. Verr. Navem verò Cybeam maximam, triremis inſtar pulcherrimam, atque ornatiſſimam. Lucã. lib. 3: Cornua Romanæ claſſis, validæq; triremes. Horat. 3. Carm. Ode 1: - neque Decidit ærata triremi. Bellatrix triremis, Claud. 4. Paneg. Triremes ab Aminocle Corinthio primùm fuiſſe inventas, poſt Thucydidem refert Plin. lib. 7. cap. 56.

Trīs, [שלשה *ſchelosháh.* τρεῖς. Gall. *Trois.* Ital. *Tre.* Ger. Drey. Hiſp. *Tres.* Pol. Trzy. Vng. *Harom.* Ang. *Three.*] Veteres in plurali accuſativo ſcribebant, quod nunc vulgò Tres ſcribimus. Virgil. 1. Aeneid. Tris notus abreptas in ſaxa latẽtia torquet. Cic. 2. Academ. Teſtatus ſæpè Chryſippus tris ſolas eſſe ſententias, quæ defendi poſſint de finibus. Priſcianus ait: Nominum, quorum genitivus pluralis ante um ſyllabam, i literam habuerit, accuſativum in is terminari. Noſtra tamen ætate paſſim ab eruditis receptum eſt, ut ejuſmodi accuſativus per ꝫ diphthongum ſcribatur, quum tamen Velii Longi ſententia ſit, ut per i ſolam notetur. Nam & aliquãdo Quintiliano incommodum per ei ſcribere viſum eſt. Vide Gell. lib. 13. capite 18.

Triſcurrĭă, Subſtantivum, n. plur. num. tantúm. [Germ. Gar leichtfertige/ſchampare Schimpffwort oder Speywort.] Vocantur à Iuvenale ludi admodum ſcurriles, liberoq; homine indigni. Locus Iuven. eſt Satyr. 8: - populi frons durior hujus Qui ſedet, & ſpectat triſcurria patriciorum. Hanc vocem alibi non temerè invenias. Videtur enim ab ipſo Iuvenale excogitata ea forma qua hominẽ inſigniter furacẽ trifurem appellamus.

Trĭſsăgo, ginis, Herba eſt quæ ab aliis teucrion, ab aliis chamedrys, à quibuſdam etiam chamędrops appellatur. [χαμαιδρύς Gall. *Germandrée.* Ital. *Querciuola, chalamandrina.* Germ. Klein bathengel oder gamander. Hiſp. *Camedreos.* Pol. Vzamkamala. Ang. *Germander.*] Naſcitur in locis petroſis & aſperis: folia habet exigua, amara, effigie & diviſura quercus: unde & *querculam* vulgus Gallorum appellat: nonnulli etiam *ſerratulã*. De hac vide Plin. lib. 24. cap. 15.

Trĭſtĕgă, pen. corr. τρίστεγα, Triplicia tabulata, ſive ædificia triũ contignationũ, ἀπὸ τῆς στέγης, quod inter cætera ſignificat contignationem: unde δίστεγα, & τρίστεγα, dicuntur ædificia, quæ duas, vel tres habent contignationes.

Trĭſtis, & hoc triſte, om. t. Mœſtus, mœrẽs. [עצוב *hatsũb* דאב *doeb* קדר *kedhér.* σκυθρωπὸς, λυπηρός. Gal. *Triſte, qui fait mauuaiſe chere, chagrin.* Ital. *Triſte, triſto, grama.* Ger. Traurig. Belg. Dweſ. Hiſ. *Triſte.* Pol. *Smetni.* Vn. *Zomoru, kegietlen.* Ang. *Sad, heauie, ſorowfull.*] Virg. Eclog. 10: Triſtis at ille, tamen cantabitis Arcades, inquit. Cic. 1. de Divin. Quærerẽ ex te quid triſtis eſſes, &c. ¶Sed quia triſtitia in fronte hominis, crudelitatis, gravitatis, iræ, minarũ, difficultatis indiciũ eſt, fit ut triſtis aliquando ponatur pro ſævo, crudeli, gravi, irato, amaro, difficili, diro, horrido. [אכזר *achzár* כבד *chabédh* צען *zaheph* מר *mar* קשה *kaſchéh.* ἀμὸς, δεινὸς, δύσκολος, πικρός.] Virgil. 2. Aeneid. - illi mea triſtia facta, Degeneremque Neoptolemum narrare memento. Idem 2. Aeneid. - quò triſtis Erinnys, Quò fremitus vocat. Cicer. lib. 6. de Repub. Gravitatis ſuæ liquit illum triſtem, & plenum dignitatis ſonum. δεινός, Lucilius: Timeo certè ne mihi ſit triſtior. Virgil. 2. Aeneid. Isque adytis hæc triſtia dicta reportat. Virgil. 1. Georg. - triſtisq; lupini Suſtuleris fragiles calamos. Sic triſtis ſuccus, pro amaro. Virg. 2. Georg. Media fert triſtes ſuccos, tardúmque ſaporem Fœlicis mali. Cicer. in Catone: Faciliùs in morbos incidunt adoleſcentes, graviùs ægrotant, triſtiùs curantur. Triſtiùs (*inquit*) id eſt, difficiliùs. Eſt enim comparativi gradus adverbium. Martialis: Amator ille triſtium lacernarum. ¶Triſtis aliquando dicitur qui invitus aliquid facit, nec libenter. Terent. in Eunuc. Invitat triſtis, manſit ibi. ¶Tempus triſte. Cic. Figul. lib. 4. Tuorumq; triſtiſſimo meo tempore meritorum erga me memoriã conſervabo. ¶Triſtia verba. Cic. 2. de Finib. Sic enim majores noſtri labores non fugiendos, triſtiſſimo tamen verbo ærumnas etiam in Deo nominaverunt.

Trĭſtĭcŭlŭs, dimin. Subtriſtis. [ὑπαυχμηρός. Gall. *Aucunement triſte.* Ital. *Alquanto dolente.* Germ. Etlicher maſs traurig. Hiſp. *Triſte vn poco.* Pol. Przyſmetnieyſzym. Vng. *Zomorutska.* Ang. *Somewhat ſad.*] Cic. de Div. Filiolam ſuam Terentiam, quæ tum erat admodum parva, animadvertit triſticulam.

Trĭſtĭſſĭmŭs, in ſuperlativo. [λυπρόπατος. Vn. Igen. ſzomoru.] Seneca Controverſ. lib. 1: Ambo triſtiſſimam egimus vitam.

Trĭſtĭtĭă, triſtitiæ, f. p. Mœſtitia: cui opponitur Lętitia. [עצבת *hotséb* [vel] *hétséb* אניה *anijáh* תאניה *taanijjáh.* λύπη. Gall. *Triſteſſe.* Ital. *Maninconia.* Ger. Traurigkeit. Hiſ. *Triſteza.* Pol. *Smutek.* Vn. *Zomoreuſag.* An. *Sadneſſe, heauineſſe.*] Cic. de Orat. Iudex tũm ad triſtitiam, tũm ad lętitiam contorquendus. Mitigare triſtitiam. Cic. 1. Offic. Lenitate verbi triſtitiã rei mitigante. Tradere ſe triſtitiæ Luceius Tullio M. F. lib. 5: Lacrymis ac triſtitiæ te tradidiſti. ¶Veteres etiam triſtitias in nominandi caſu dicebant pro triſtitia. Pacuvius in Atalanta: Quid iſtuc eſt, vultum allĭgat: quæ triſtitia? Ex Nonio.

Trĭſtĭfĭcŭs, adjectivum, Quod triſtitiam adfert. [מעציב *mahatsib.* λυπηρός. Gal. *Qui engendre triſteſſe.* Ital. *Che genera maninconia.* Germ. Das traurigkeit machet. Hiſp. *Coſa que engendra triſteza.* Pol. *Smetek czyniacy.* Vn. *Meg zomoritо.* Vng. *That cauſeth ſadneſſe and ſorow.*] Cic. 1. de Divin. Triſtificas certant Neptuno reddere voces.

Trĭſto, ſtás, act. p. Antiquis in uſu erat, pro triſtem facio: unde manſit compoſitum Contriſto. [עצב *hatsáb.* λυπέω. Gall. *Contriſter.* Ital. *Attriſtare.* Ger. Traurẽ. Belg. Bedroven. Hiſp. *Dar triſteza à otro.* Pol. Zasmeczam. Vng. *Meg zomoritom.* An. *To make ſad.*] Virg. 3. Georg. - & pluvio contriſtat frigore cœlum. ¶Eſt & triſtor deponens, idem quod triſtis ſum. λυποῦμαι.

Trĭſsŭlcŭs, a, um, Quod tres habet acies. [τριγλώχιν. Gal. *Qui a trois pointes, ou trous aguillons.* Ital. *Di tre ſolchi.* Ger. Dreyſpitzig. Hiſp. *Coſa hendida en tres partes.* Pol. Otrzech graniach. Vng. *Harom elwe.* An. *Three edged or pointed.*] Virg. 3. Georg. - linguis micat ore triſulcis. Ovid. 2. Metam. Ille pater rectorque deum, cui dextra triſulcis Ignibus armata eſt, qui nutu cõcutit orbẽ.

Trĭt, fictitia vox, qua uſus eſt Nonius in Corollaria, & Plautus in Curculione: Ejiciam crepitum polentarium trit: id eſt, Peditum.

Trĭtăvŭs, Atavi pater, quaſi Tetartavus, ut quidam volunt. [τριπάππος. Gall. *Le pere grand trois fois en droite ligne.* Ital. *Tre ꝫo auolo.* Ger. Des vrãen vatter, iſt der vierdte Grosvatter hinder ſich in der linien. Hiſp. *Tercero abuelo.* Pol. *Mego ſtarka ſtarek, czwarthi wpokolieniu.* Vng. *Negyedik ioh atya.* Ang. *The great grandfathers father.*] Eſt enim quartus ab avo. Plaut. in Perſa: Pater, avos, proavos, abavos, atavos, tritavos. ¶Sic Tritavia, ataviæ mater. τριμάμμη.

Trithales, [τριθαλὴς. Ger. Kleine hausswurtz.] Sedum, ſive ſempervivum minus: ita dictum quòd ter floreat. θάλειν enim florere eſt. Plin. lib. 25. cap. 13.

Trĭtĭcum, ci, n. ſ. Optimi frumenti genus eſt, ita dictum quòd tritum eſt exſpicis. [חטה *chittáh* בר *bar.* πυρός. Gall. *Blé, froument.* Ital. *Formento, grano.* Germ. Weitzen. Belg. Terwe. Hiſ. *El trigo generalmente.* Pol. Pszenica. Vng. *Buza.* Ang. *wheat.*] Plinius libro 18. capite 7: Tritici genera plura quæ fecêre gentes, Italico nullum equidem comparaverim candore ac põdere, quo maximè diſcernitur: montanis modò comparetur Italiæ agris externum, in quo principatum tenuit Bœotia, deinde Sicilia, mox Africa: tertium pondus erat Thracio Syrióq;, deinde Aegyptio. Cic. de Divin. Midę illi Phrygio, quum puer eſſet, dormienti, formicæ in os tritici grana cõgeſſerunt: ditiſſimum fore prædictum eſt: quod evenit.

Trĭtĭcĕŭs, a, um, [πύρινος. Gall. *De froument.* Ital. *Di formento.* Germ. Weitzin. Hiſp. *Coſa de trigo.* Pol. Pszenni. Vng. *Buzabol valo.* Ang. *Of wheat.*] Virg. 1. Georg. At ſi triticeam in meſſem robuſtaq; farra Exercebis humum. Fœtus triticei, Ovid. 1. Faſt. Triticeos fœtus, paſſuraq; farrabis ignem, Hordeaq; ingenti fœnore reddet ager.

Trĭtura, **Trĭturatio**, Vide TERO.

Trĭvĕnĕfĭcă, cæ, f. p. Inſignis venefica: [המכשפה *hammechaſchſchephah.* τριφαρμακίς. Gal. *Treſgrande ſorciere.* Ital. *Grã de incantatrice.* Germ. Ein ertzhex. Hiſp. *Grande hechizera.* Pol. Arcyczarownica. Vng. *Ordõgõs, btwe baios, bozorkany.* An. *A great or common witche.*] qua voce utitur Plaut. in Aulul. Mirum quin tua nunc me cauſa faciat Iuppiter Philippum regem aut Darium, trivenefica.

Trĭvĭrĭtim, Per tres viros (ut quidam volunt) hoc eſt, quibuſque tribus partem unam: citantq; Colum. lib. 1. cap. 3. ubi ſic legunt: Ideoque poſt reges exactos, Liciniana illa ſeptena jugera, quæ plebi trivititim diviſerat. Quo tamen in loco ex emendatioribus codicum fide ſic legendum cõſtat: Quę plebi Tribunus viritim diviſerat.

Trĭvĭum, trivii, n. ſ. & quadrivium; Locus in quem tres vel quatuor conveniunt viæ, ſpatium quod finditur in tres vias. [טרק *pérek.* τρίοδος. Gall. *Vn carrefour où ſe rendent & rencontrent trois chemins.* Ital. *Luogo di tre vie, croſale.* Germ. Ein ort an welchẽ drey wãg zuſamen ſtoſſen. Belg. Een drywech. Hiſ *La encruzijada de tres calles.* Pol. Rozchad trzech drog. Vng. *Harom agu vt.* Ang. *A place where three wayes do meete.*] Cic. 1. de Lege Agr. Vt in atriis auctionariis potiùs quàm in triviis, aut in compitis auctionentur. Catullus: Omnibus in triviis vulgetur fabula paſſim. Iuvenal. Sat. 1: Nónne libet medio ceras implere capaces Quadrivio? Erant autem trivia, & quadrivia ruſticorum ſacris attributa. Nam illic oves cædebantur, & ſerta appendebantur. Tibullus lib. 1: Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in

tus in agris, Seu vetus in trivio florida ſerta lapis.

Trĭvĭālĭs, triviale, om.t. quod in trivio fit, vel quo in triviis utebantur. [ἰγκύκλιος. Gall. *Vulgaire, trivial.* Ita. *Volgare, vile.* Ger. Gemein/ bruchtig. Hiſ. *Coſa aquella encrucijada, de poco precio y cõmun.* Po. *Obecny.* Vn. *Harõ vtbã valo.* An. *Cõmon, that is vſed in cõmon places.*] Vnde accipitur pro vulgari, & minimè exquiſito, ut Verba trivialia: id eſt, inculta, & parum elegantia. Sueton. de clar. Rhetor. Tantummodo verbis trivialibus egit. Vnde trivialis ſcientiæ magiſtri à Quintiliano dicuntur, qui in triviis docent. Quinetiam Grammatica dicta eſt ſcientia trivialis, quia in triviis docebatur.

Trĭvĭālĭtĕr, adverbium, Vulgariter, & minimè exquiſitè.

Trĭūmphŭs, phi, m.ſ. [רנן *ron* רבבה *renaváh* רבה *rinnáh* קלס *kéles* קלסה *kallaſáh*. Gall. *Triomphe.* Ital. *Trionfo.* Germ. Ein triumph/iſt ein herrlicher eynrit mit groſſẽ pracht eines Feldoberſtẽ nach dẽ erlangten Sig wider ein Feind. Hiſ. *Triumfo ò vencimiento.* Pol. *Triũph, po zwięzięſtwie niepryjaćiela.* Vn. *Gidżedelemrêl valo ditſire tes põpa.* An. *Triũphe, a ſolemne põpe or ſhew for victoris obteaned:*] Quidam Græcum putant: nam θρίαμβον appellant Græci. Nos aſpirati one ex prima in noviſſimam ſyllabam tranſlata, & b in p mutata, dicimus *Triumphum.* Varro à Baccho hujus rei inventore tractum nomen putat. Tranquillus dici exiſtimat triumphum, quia qui triumpharet, triplici judicio honoraretur. Primò enim exercitus de triumpho duci decernendo judicabat: ſecundò Senatus: tertiò populus. Erat autem triumphus omnium honorum qui à populo Romano dari ſolebant, maximus. Nam illa pompa ſolennis erat, quæ fiebat redeuntibus in urbem cum victoria. Cicer. in Piſon. Diſſeres de triumpho, quid tandem habet iſte currus? quid victi ante currum duces? quid ſimulachra oppidorum? quid aurum? quid argentum? quid legati in equis, & tribuni? quid clamor militum? quid tota illa pompa? quid vehi per urbem?

Trĭūmphŭs, Antiquiſſima lex fuit, quæ nunquam ſervata non eſt: ut qui ob rem in bello geſtam triumphum ducturi eſſent, ante triumphum urbem ne ingrederentur: triumphabant enim cum imperio: &, imperium deponere, urbem intrantibus neceſſe erat: triumphum autem ſenatus decernebat: ſed imperium in urbe, quo die triumphus duceretur, populus dabat, rogatione ab aliquo tribuno pl. lata. id apertè demonſtrant illa apud Livium, lib. XLV. Tribus his omnibus triumphus ab ſenatu decretus: mandatumq; Qu. Caſſio prætori, cũ tribunis pl. ex auctoritate patrũ ageret, rogationem ad plebẽ ferrent, ut iis, quo die urbem triumphantes inveherentur, imperium eſſet. Et erant impediendi triumphi rationes multæ: primùm, cùm tribuni pl. imperatori, qui triumphũ peteret, aliqua de cauſa infenſi de rogatione ferenda omnes recuſarẽt: deinde, cùm rogationem quidem tribunus aliquis ferret, ſed eam populus ſuffragiis antiquaret: tertiò, ubi tribuno rogationem ferente, unus, plúresve de collegio intercederent: poſtremò, cùm tribunus imperatori ob res in bello geſtas diem diceret, ſicuti C. Memmius L. Lucullo, qui duobus potentiſſimis regibus, Mithridate, & Tigrane, devictis, tamen non niſi triennio pòſt, accuſatione Memmio remittente, Cicerone cõſule triumphavit. unde illa: Nos currum clariſſimi viri noſtra manu in urbem duximus. hanc legem de imperio unius diei intra urbem Cicero ſignificat his verbis lib. 4. ad Attic. Pontinius vult ad III. nonas Novẽbris triumphare: huic obviã Cato, & Servilius prætores apertè & Quintus Mucius tribunus pleb. negant enim latum de imperio: & eſt latum Hercule inſulſé. latum inſulsè dicit, quia legem de imperio Pontini Ser. Galba. prætor clam ante lucem tulerat, quod à Dione traditũ eſt, & agi quidquam cum populo ante horam primam, leges vetabant. Vetus etiam lex illa fuit, ut qui hoſtes acie vicíſſent, triumphantes urbem inirent: idq; factum etiam cum intra ſeptimum lapidem urbis Romanæ fines includerentur, apud Valerium notavimus. Pòſt etiam, ut imperatorum ambitioni, qui, levibus prælíis proſperè factis, triumphũ petebant, obviam iretur, lege cautum eſt, ne quis triumpharet, niſi qui & quinque millia hoſtiũ una pugna cecidiſſet, & de ſuo exercitu multo pauciores amiſiſſet: quo in utroque ne falſus ſenatui numerus ederetur, altera lex à L. Mario, & M. Catone tribunis pl. lata eſt, ut punirentur ii, qui aut hoſtium occiſorũ, aut civium amiſſorũ in numero mẽtíri eſſent. Sancitũ & illud eſt, ut pro auctoimperio, non pro recuperatis quæ populi R. fuiſſent, triumphus decerneretur: quam ob cauſam neq; Qu. Fulvio, qui Capuã receperat, neq; L. Opimio, qui Fregellas, permiſit ſenatus ut triumpharent. Eademq; fuit eorum cõditio, qui ad res gerendas ſine magiſtratu miſſi erãt: qui etſi res triumpho dignas geſſiſſent, triumphare tamen lege vetabantur: itaq; nec P. Scipioni, qui poſtea Annibalem vicit ob recuperatas Hiſpanias, nec M. Marcello ob captas Syracuſas triũphum ſenatus decrevit. Pompeius tamen, qui Magni cognomento eſt uſus, Sylla dictatore cõcedente, cõtra legem, eques Romanus adhuc, triumphavit. Illud etiam fortaſſe lege datũ ut, qui triumphans urbem ingreſſus eſſet, ei laurea corona in ſpectaculis uti liceret: id ex eo conjicio, quòd Valerius maximus, cui Plin. li. XV. naturalis hiſtoriæ ſubſcribere videtur, C. Papirium Maſonem tradit, cùm triũpho in ſenatu non impetrato, in Albano mõte triumphaſſet, myrtea corona pro laurea in ſpectaculis uſum eſſe: habitu autẽ triumphali uſos eſſe eos, qui triumphaſſent, nõ exiſtimo: id enim, quaſi proprium munus, extraordinariæ virtutis ergò, Pompeio Magno conceſſum, ſcripſit Dion libro XXXVII, & Vellius libro II. ex quo illud Ciceronis in epiſt ad Attic. lib. 1: Pompeius noſter tabulam illam pictam ſilẽtio tuetur ſuam: veſtis enim triumphalis erat toga picta.

Datum etiã decreto ſenatus iis, qui triumphaſſent, ut cùm eorum corpora extra urbem cremata eſſent, in urbem oſſa & cineres referrentur, humíq; mandarentur: hoc Pyrrhonem Liparæum ſcripſiſſe tradit Plutarchus in libro rerum Romanarum. Ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Trĭūmpho, phas, n.p. Triumphũ ago. [רנן *ran* רבבה *rinnén* קהקלס *hithkallés.* θριαμβεύω. Gal. *Triumpher.* Ital. *Triõfare.* Ger. Triumphieren/ herrlich vnd töſtlich nach erlangtem Sig eynreiten Hiſp. *Triumfar ò vencer.* Pol. *Ztriumphem wieżdżam po zwięzięſtwie.* Vn. *Gidżedeleſen ditſekedem, meg gidżõm.* Ang. *To triumphe, to reioice.*] Cic. in Cat. M Curius quum de Samnitibus triumphaſſet. Idẽ 2, de Fin. Bella magna geſſerat is: bis conſul fuerat, triumpharat. Idem 7. Verr. At etiam qui triumphant, eoq; diutius, &c. Conſtruitur tripliciter: aliquãdo cum accuſativo, ut Triumphavit Mummius Achęos: id eſt, victis Achęis triũphavit. Plin. de Viris illuſtr. Achæos bis prælio fudit, triumphãdos Mummio tradidit. Deinde cum ablativo cũ præpoſitione de. Plin. Ibidem: Conſul de Liguribus triumphavit. Tertiò cum præpoſitione ex. Plin. lib. 7. c. 43: Qui ſolus eodem anno, quo fuerat hoſtis, Romæ triũphavit ex his, quorũ Conſul fuerat Qui autem triumphabãt apud Romanos, quatuor equis albis vehebãtur, curru inaurato, capite coronato lauro, & ante ipſum triumphãtem victus hoſtis oneratus colla catenis, & prẽeunte Senatu, Capitolium aſcendebant ad templum Iovis Opt. Max. ubi mactato tauro albo domum redibant, ut non uno in loco docent Plutarchus & Plinius. ¶ Aliquando tamen triumphare ponitur pro exultare, & ſibi placere. Cæſ. Ciceroni: Meum factum probari abs te triumpho, & gaudeo. Cic. 7. Verr. Lætaris tu in omnium gemitu, & triumphas. Dicimus quoque triumpho gaudio. Cic. pro Cluent. Exultare lætitia, ac triumphare gaudio cœpit. ¶ Invenitur etiam triumphatur verbum impersonale. Cic. 2. Offic. Maſſiliam portari in triumpho vidimus, & ex ea urbe triumphari, ſine qua nũquam noſtri imperatores ex Tranſalpinis bellis triumpharunt. Liv. 3. ab Vrbe: Tum primùm ſine autoritate Senatus, populi juſſu triumphatum eſt.

Trĭūmphātŭs, a, um, de quo triumphatũ eſt. [θριαμβεύτης. Gal. *De qui on à triomphé, vaincu triomphãment.* Ital *Di chi s'è triumphato per la vittoria hauuta da lui.* Ger. Von des ſigs afften vberwindung man triumphieret hat Hiſp. *Vencido con triumpho.* Pol. *Triumph zwięzięſtwa, miani.* Vn. Aż kirbl gidżedelmet võttuk. Ang. *Wherof triumphe is made or reioyced for.*] Virg. li. 3. Georg Bisque triumphatas utroque ab littore gentes. Ovid. 1. Amor. Eleg. 15: Roma triumphati dum caput orbis erit.

Trĭūmphātŭs, us, m.q, ipſa triumphatio. [רנן *ron* רבבה *renandh* רבה *rinnáh* קלס *kéles* קלסה *kallaſáh.* θριαμβεία. Gall. *Triomphement.* Ita. *Il triumphare.* Ger Der herrlich eynrit nach erlangtẽ Sig. Hiſp. *Obra de triumfar.* Pol. *Triumphowanie.* Vng. *Gidżedelmes pompa.* Ang. *A triumphing.*] Plinius: Ne triumphatu ſuo nimis ſuperbiat Antonius.

Trĭūmphātŏr, ris, m.t. Qui victis hoſtibus triumphum reportavit. θριαμβεύτης.

Trĭūmphālĭs, le, adject. Quod ad triumphum pertinet. [θριαμβευτικός. Gal. *Propre ou conuenãt au triomphe.* Ital. *Trionfale.* Ger. Zu einem triumph gehörend. Hiſp. *Coſa perteneſciente à triumpho.* Pol. *Triumphowi.* Vng. *Gidżedelmes pompahoż valo.* Ang. *Belonging to a triumphe.*] Vnde triumphales coronæ, quibus Imperatores in triumphis coronabantur. Hæ primùm ex lauro fieri ſolebant, poſtea ex puriſſimo auro cõfectæ ſunt, quod inde Coronariũ appellabatur. Vide ſuprà in dictione CORONA. ¶ Triũphale territoriũ, Romę, quod nunc *Vaticanum* dicitur θριαμβευτικὸς ἀγρός. Vnde Damaſus Papa ſcribit beatũ Petrum ſepultum fuiſſe in Vaticano juxta triumphale territorium. ¶ Triumphalis vir, qui triumphavit: ſicut Cõſularis, qui Conſul fuit. Sueton. de Auguſto: Solos triũphales, quanquã & ſocios expeditionũ, & participes victoriarum ſuarũ, nunquam donis impertiendos putavit, quòd ipſi quoque jus habuiſſent tribuendi ea quibus vellent. ¶ Triũphalis currus, quo vehebantur triumphantes. Plin. lib. 7. c 25: Curru triumphali reverſus eſt. ¶ Triũphalis provincia ex qua triumphus reportatur. Cic. in Piſon. Ex ea provincia quę fuerit ex omnib. una

maxime

maximè triumphalis, &c. ¶Triumphales veſtes quæ triumphantium erant: quemadmodum & Aurum triumphale, & Habitus triumphalis. Plin.lib.8. c.48: Pictas veſtes jam apud Homerum fuiſſe: unde triumphales natæ. ¶Triumphales cœnæ. Plin.lib.9.cap.55: Cœnis triumphalibus Cæſaris Dictatoris ſex milia numero murænarum mutuò appendit. ¶Triumphalis ſtatua. Plin.Epiſt.2.lib.2: Heri à Senatu Veſtricio Spurinnæ, principe autore, triumphalis ſtatua decreta eſt: id eſt, in habitu triumphantis.

Triūmphālis, lium, pluraliter, Ipſa triumphatio, θριάμβευσις. Tacitus lib.4: Dolabellæ petenti abnuit triumphalia, Sejano tribuens, ne Blæſi avunculi ejus laus obſoleſceret.

Triūmvĭr, triumviri, pen.cor.maſc.gen. Nomē magiſtratus, quem tres collegæ adminiſtrant. [ἐκ τῶν τριῶν ἀρχόντων. Gal. *L'vn des trois gouuerneurs ſouuerains ou magiſtrats, non de magiſtrat iadis à Rome.* Ital. *Vno di tre gouuernatori, magiſtrato Romano.* Ger. Dreyerherr. Hiſp. *Vno de tres varones principales.* Pol. *Pan ze trzech ſedzin.* Vng. *Haromſò gubernator.* Ang. *One of three ſouerain magiſtrats, the name of the magiſtrates in Rome.*] Triumviri triplices fuêre, Capitales, Menſarii, Nocturni. De Capitalibus ſic habet Pomponius de Origine juris l. neceſſarium: Triumviri Capitales conſtituti ſunt, qui carceris cuſtodiam haberent, ut Athenis Vndecimviri, οἱ ἕνδεκα. & quum animadverti oporteret, interventu eorum fieret. De menſariis Livius commemorat: Triumviri Menſarii creati ſunt: hiſque numulariis, & monetæ omnis generis, & formæ cuſoribus præerāt. De Nocturnis meminit Cornelius Tacit. Triumviri Nocturni, quòd ad incendium in ſacra via ortum tardè venerant, à Tribuno Plebis die dicta damnati ſunt. ¶Triumvirorum item nomen aſſumpſerūt Octavius, Antonius, & Lepidus, qui oppreſſa jam republica, ut tyrannidem honeſto aliquo velarent nomine, Triumviros reipublicæ conſtituendæ cauſa, ſe dici voluerunt.

Triūmvĭrātŭs, m.q. ipſa triumvirorum dignitas. [ἡ τῶν τριῶν ἀρχή. Gal. *La dignitè de trois gouuerneurs principaux.* Ital. *Dignità di tal magiſtrato.* Ger. Der Dreyerherren ampt vnd wirde. Hiſp. *La dignidad de aquellos.* Pol. *Godnoſć trzech panow radnich.* Vngar. *Haromſò embernek gubernatioia.* Ang. *The dignitie or office of the three chiefe iudges.*] Cicer. de clar. Orator. Qui quidem in triumviratu indicaverit contra P. Africani avunculi ſui teſtimonium.

Triūmvĭrālis, le, om.t. Horat. Epod. 4: Sectus flagellis hic triūviralibus Præconis ad faſtidium.

Triūncis, Numulus æreus, quem poſtea quadrantem appellarunt. [τριόγκιον, τεταρτημόριον. Gall. *De trois onces.* Ital. *Di tre onze.* Germ. Ein viertel. Hiſp. *Tres oncas, ò quarta de libra.* Pol. Cżwartak. Vng. *Harom fontu penz.* An. *Of three ounces.*] Plin.lib. 33.cap.3: Quadrans antea Triuncis vocatus, à tribus unciis.

Trŏchæŭs, τροχαῖος, Pes metricus ſyllabis duabus, priore lōga, altera brevi conſtans. Dictus Trochæus (ut quidam exiſtimant) quòd celeritate ſua imitetur volubilitatem rotæ, quam Græci τροχὸν appellant: vel (ut alii malunt) διὰ τὸ ἀεὶ τρέχοντας τὸν βωμὸν τοιούτῳ μέτρῳ ᾄδειν: hoc eſt, ab eo quòd circum aras currentes carmen decantabant, hoc pedis genere compoſitum. Cic.3.de Orat. Iambum & trochæum frequentem ſegregat ab oratore Ariſtoteles.

Trŏchillŏs, pen.prod. τροχίλος, Avicula exigua, quam ideo aquilæ inviſam eſſe quidam tradiderunt, quòd rex avium appelletur. Vide Plin.lib.10.cap.7, & lib.8.cap.25.

Trŏchīſcŭs, Vide TROCHVS.

Trŏchlĕă, æ, pen.corr.ſ.p. Inſtrumentū cum orbiculis ad ſublevanda & demittenda onera. Vel rotula ſtriata è ligno, vel ære, qua aquam haurimus fune ductario, & hydria. [τροχὸς, τροχίλιον. Gal. *Vne poulie.* Ital. *Taglia, cirella.* Ger. Ein ſcheiben oder wellen vber die das ſeil oder ketten geht an einem zug. Hiſp. *Carillo ò polea, engeano.* Pol. *Kol'owrot nad ſtudnia*, item, *kol'ka po ktorich cżuzari wcia gaia nabui.* Vn. *Tſiga.* An. *A windlaſſe or pulley to draw vp heauie thinges.*] Lucret. Multaq; per trochleas, & tympana pondere magno Commovet, atque levi ſuſtollit machina nixu. Budæus ait Trochleā ſignificare totam illam machinam, quæ continet rotulam, & axiculum per rotulam trajectum, circa quem rotula verſatur, & præterea ductarium funem, qui circa orbiculum æneum currit, quales in puteis videmus, quas *Polias* vocamus. Trochlearum meminit Cato de re Ruſt. In inſtrumento torcularis, in quo ſuculas quinque, funes ductarios quinque, trochleas decem oportere eſſe tradit. ¶Trochleis pituitam adducere per tranſlationem dixit Quintilian. lib.11, cap.3, de pronuntiatione, pro difficulter expuere, his verbis: Iam tuſſire, & expuere crebrò & ab imo pulmone pituitam trochleis adducere, etſi non utique vocis ſunt vitia: quia tamen propter vocem accidunt, potiſſimùm huic loco ſubjiciantur.

Trŏchŭs, chi.m.ſ. [τροχὸς. Gal. *Sabot, toupie.* Ital. *Trotolo, moſcolo pirla, pirlo, corlo.* Germ. Ein topff. Belg. Een top. Hiſp. *Trompo ò peonca.* Pol. Cżiga, ſſaparga, ſileſys. Vng. *Tſiga.* Ang. *A toppe.*] Inſtrumentum quo luſitāt pueri, quod Latinè Turbo dicitur: à rotando dictum: τρέχω enim ſignificat curro, & τροχὸς rotam, vel aliud inſtrumentum, quod in gyrum circumvolvitur. Trochus (inquit Acron) turbò eſt, qui à ludentibus pueris ſcutica agitatur & rotatur. Martial lib.14: Inducenda rota eſt, das nobis utile munus: Iſte trochus pueris, at mihi cantus erit. Horatius de arte: Indoctusque pilæ, diſcive, trochive quieſcit.

Trŏchŭlŭs, diminutivum. [τὸ τροχίλιον. Gall. *Petit ſabot, ou toupie.* Ital. *Picciol trottolo.* Ger. Ein töpfflin. Hiſp. *Pequenno trompo ò peonca.* Pol. *Mal'a cżiga.* Vng. *Tſigatska.* Ang. *A litle toppe.*] Plautus in Amphit. Tum meo patri autem trochulus inerit aureus ſub petaſo. Exĕplaria depravatè legūt Torulus.

Trŏchīſcŭs, ſci, m.ſ. diminutivum, Parvus trochus, vel parva rota. [τροχίσκος. Gall. *Petite roue.* Ital. *Picciola ruota.* Germ. Ein ſcheiblin/redlin. Hiſ. *Pequenna rueda.* Pol. *Mal'e kol'ko.* Vng. *Kis tſiga.* An. *A litle wheele.*] ¶Vnde compoſitiones quædam medicorum in formam rotulæ, τροχίσκοι dicuntur Latini vocant Paſtillos, ut apud Celſum lib.5.cap.17.

Trŏpæi, τροπαῖοι, Venti Altani, qui in terra geniti, quum mare perflarint, redeūt ad continentem: ita dicti ἀπὸ τῆς τροπῆς: hoc eſt, à converſione. Iidē quum in mare tendunt, Apogæi vocātur, quòd à terra proficiſcātur. Plin, li.2.c.43: Nanque & è fluminibus, & è nivibus, & è mari videmus etiam tranquillo, & alios, quos vocant Altanos, à terra conſurgere. Qui quidem quum è mari redeunt, Tropæi vocantur: ſi pergunt, Apogæi. ¶Tropæi item dicuntur in certo luſus genere, qui alios vellicant, infeſtantq;, & ne deprehendantur, convertunt ſe. Sueton. in Claud. Cæſ. cap.8: Et quoties poſt cibum obdormiſceret, olearum, ac palmularū oſſibus inceſſabatur: interdum ferula, flagróve, velut per ludum, excitabatur à tropæis.

Trŏphæum, trophæi, n.ſ. [נִצָּבוֹן *matſſiſebáh.* τρόπαιον. Gall. *Trophée, enſeigne ou marque de victoire.* Ital. *Trofeo, ſpoglie de nemici poſte in moſtra per memoria.* Germ. Ein Sigzeichen/ etwas ſo man ſtellet oder auffrichtet an einem ort zu einem zeichen das da ſelbſt der Feind begwaltiget vnd vberwundē worden ſey. Hiſ. *Deſpojo del enemigo ahuyentado.* Pol. *Znak poſtawioni na pamiatke zwicżieżonego nieprzyacżielia.* Vn. *Győzŏ delőmnek milekezetire valo iel.* An. *Victorie, the enſeignes of victorie.*] cū æ diphthongo & ph, aſpirato, quamvis apud Græcos ſine aſpiratione ſcribatur, à verbo Græco τρέπω, quod eſt, retroverto. Propriè enim Trophæum eſt monumentum à victore erectum eo in loco, ubi hoſtes in fugam convertit. Prima autem trophæa ex arboribus confecta ſunt, quas amputatis ramis hoſtium ſpoliis decorabant. Deinde etiam cœpta ſunt fieri ex lapide, & in montibus, & locis eminentioribus collocari. Hinc Saluſtius de Pompeio ait, quòd devictis Hiſpanis trophæa in jugis Pyrenæi montis poſuit. Romæ quoque in arcubus figebantur ex marmore ædificatis. Quæ verò ſpolia in trophæo figerentur, docet Virgil.lib.11:

Mezenti ducis exuvias tibi magne trophæum
Bellipotens aptat rorantes ſanguine criſtas:
Telaq; trunca viri, & bis ſex thoraca petitum,
Perfoſſumq; locis, clypeumque ex ære ſiniſtræ
Subligat, atque enſem collo ſuſpendit eburnū. Nonlus: Spolia capta, fixa in ſtipitib. appellātur trophęa. ¶Accipitur & trophæū pro victoria, ſive pro ſpoliis quę victoria parātur. Horat.2. Carm. Od.9: & potiùs nova Cantemus Auguſti trophæa. Virg. 3. Georg. Et duo rapta manu diverſo ex hoſte trophæa.

Trŏpis, is, ſeu tropios. [τρόπις. Gal. *Le fond d'vn nauire, la carine.* Ital. *La ſentina della naue.* Ger. Ein ſchiffboden. Hiſ. *El hundo de la naue.* Pol. *Dno wł'odzi.* Vng. *Haio oldal.* Ang. *The botome of a ſhippe.*] Præter vulgatam illam ſignificationē, qua apud Græcos carinam navis ſignificat, accipitur etiam pro vino quo in balneis utebantur, ſive ad abluenda corpora, ſive ad ciendum vomitum. Mart.lib.12: Famoſæ feret ipſe tropin de fæce lagenæ: Frontis & humorem colliget uſque tuæ.

Trŏpŏlŏgĭă, τροπολογία, Sermo allegoricus, ad morū emendationem tendens. Græci enim τῷ τρόπου appellatione mores intelligunt.

Trŏpŭs, [נוּשׁן *maſchál.* τρόπος.] Figurata verbi immutatio. Cic. de claris Orator. Ornari orationem Græci putant, ſi verborum immutationibus utantur, quos appellant τρόπους, & ſententiarum, orationisq; formis, quæ vocant σχήματα. Quint. Tropum ſic definit, quòd ſit verbi vel ſermonis à propria ſignificatione ad aliam cum virtute mutatio.

Trŏpĭcŭs, a, um, τροπικὸς: id eſt, figuratus. Auguſtinus: Quod ea locutione dictum, quæ utique tropica eſt, non propria.

Trŏpĭcī, m.ſ. τροπικοί, A' Coſmographis appellantur duo circuli cœleſtes, æquali ſpatio diſtantes ab æquatore, quos Latini Solſtitiales appellāt: quorū alter, qui nobis propinquior eſt, Cancri Tropicus dicitur: alter in Auſtrū vergēs Tropicus Capricòrni. Hoſce circulos Sol nunquā egreditur, verùm ubi ad alte-

ad alterum eorum pervenerit, retrorsum se cõvertit. Vnde & nomen acceperunt, ἀπὸ τῆς τροπῆς: hoc est, à conversione Solis.

Trŏpĭcŭs, adjectivum τροπικός. ut Tropica figura. Gell. libr. 13. cap. 23: Tropica quædam figura mutationẽ vocabuli fecerit.

Trŏxĭmŏs, [אשכול eschcól עבט henáb. τρώξιμος.] Vva edulis, quæ cibaria à Plinio vocatur. Apud Iureconsultos, constat troxymos uvas esse, quas non vini causa habemus. Paulus in Pandectis: Qui fundum vendidit, pomum recipit, nuces, & ficos, & uvas duntaxat duracinas, & purpureas, & quæ ejusdẽ generis essent, quas non vini causa haberemus, quas Græci τρωξίμους appellarent, recepta videri. Ita enim legit Politianus ex Archetypo Pandectarum, qui Florentię asservatur: quanvis ut idem Politianus fatetur, nõ malè ibi à quibusdam legatur ἐδώδιμους, cujus significatio ferè eadem est cum superiore. Vtrumq; enim nobis sonat comestibile: licet hujus significatio videatur generalior, τρώξιμος autẽ, etiamsi nihil aliud addas, propriè de uva intelligitur. Huc accedit quòd τρώξιμος à verbo τρώγω fiat, cujus verbi significatio uvis, cæterisq; bellariis, quæ in secunda mensa apponuntur, optimè congruit. Inde enim fiunt τρωγάλια, τραγήματα, τραγηματοπώλης. Hæc ex lib. 7. Epist. Politiani, Epist. ult.

Trŭă, f.p. Vasis genus, à terendo dicitur, quasi terva, quam nos diminutivè *Trullam* dicimus. Sive (ut Varro docet) à trãsvolando, trajiciendóve, quòd per eam aqua trajiciatur. [πιθὸν ἀγγεῖον. Gal. *Vne sorte de vaisseau à receuoir immondices.* Ita. *Vaso da riceuer le immonditie.* Germ. Ein wett wassergeschirr darinn man wäschet vnd plätteret. Hi. *Barreña.* Pol. *Myśnik wkorim myśimya.*]

Trŭllă, æ, f.p. diminutivũ est à Trua, Vasis vinarii genus. ἀγγεῖον. Trulla (inquit Varro li. 4 de ling. Lat.) dicta est à similitudine truæ: sed hæc magna, illa pusilla. Martial. li. 9: Clinicus Herodes trullam subduxerat ægro: Deprensus dixit, Stultè quid ergo bibis? ¶Est item Trulla eodem Varrone teste, aliud vasis genus, quo in culina aquam in lavatrinam solent infundere. [Pol. *Dzber.* An. *A tree or such holow vessell occupied about a house.*] ¶Item capitur pro vase lato, profundoq;, quod in mẽsam inferri plerunque solet. Quod licet potui ineptum videatur: tamen usurpatum fuisse legimus. Horat. 2. Serm. Satyr. 3: Qui Vejentanũ festis potare diebus Campana solitus trulla, vappamq; profestis. Iuvenal. Satyr. 3: Si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo. Vbi bibacem arguit, quòd in trulla bibat: ineptum, quòd crepitus inter bibendum edat. Plin. li. 34. cap. 2: Sunt ergo vasa tantùm Corinthia, quæ isti elegantiores nunc æs sculpendo transferunt, modò in lucernas, modò in trullas, nullo munditiarum despectu. ¶Est & trulla cæmentarii instrumentum, quo fabri murarii tectoriis linendis, complanandisq; uti solent: ut non solùm parietes pulchritudinẽ accipiant, sed & firmitatem contra injuriam imbrium, & crebrimas tempestates. [ἡ τύκη. Gal. *Truelle de masson.* Ital. *Cazzuola da murare.* Ger. Ein maurtellen. Hi. *Instrumento para atauiar cimiento, y ẓaharrar la pared.* Pol. *Kielnia muliarska.* Ang. *An instrument seruing for pargetting of walles.*]

Trūllīsārĕ, χριάω, πτύω, apud Vitr. li. 7. ca. 3, pro trulla gypsũ inducere legitur: cujus hæc sunt verba: Coronis explicatis, parietes quam asperrimè trulissentur: postea autem suprà, trullisatione subarescente, deformentur directiones arenati.

Trŭcīdo, Truculentus, vide TRVX.

Trūdo, dis, si, sum, act. s. Propriè significat violentia quadam impello. [דחה dacháh תקע takáh בטח tsanách. ὠθέω. Gall. *Pousser ou repousser à force.* Ital. *Spingere, sborlare, sospingere.* Germ. Gestossen/mit gewalt trucken Belg. Stooten Hisp. *Empuxar.* Pol. *wpycham, wtracam.* Vn *Tolyom.* An *To thrust out with violence.*] Cic. 1. Tusc. Et quum penè in manu jam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, ut non ad mortẽ trudi, verùm in cœlum videretur ascendere. Plaut. in Asin. Ille æcastor hinc trudetur. ¶ Aliquando est objicere, seu producere. Idem in Epid. Quæ te intemperiæ tenent? Quas tu mihi tenebras trudis? Terent. in Andr. fallacia alia aliam trudit: id est, insequitur. ¶Hujus composita sunt, Abstrudo, protrudo, contrudo, detrudo, extrudo, intrudo, obstrudo. obtrudo, & retrudo, quę habent penultimam productam.

Trūsātĭlĭs, adjectivum, verbale, ὠστὸς, ut Mola trusatilis, quæ manu trudi & circumagi potest. [χειρομύλων. Gal. *Vne meule à main.* Ita. *Mola da mano.* Ger Ein mülle die man von hand zeücht oder stoßt. Hisp. *Muela de mano para moler.* Pol *Zarnowi kamien.* Vn. *Tolyhato forgathato.* An. *That may be thrust or turned about with a mans hand.*] Gell. lib. 3. cap. 3: Ob quærendum victum, ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locasse.

Trūdēs, dis, instrumenti genus quo in re quapiam protrudẽda utimur. [ὠστήριον. Gall. *Instrument à pousser quelque masse ou grosse piece.* Ital. *Instrumento da spingere à forza.* Germ. Hebel oder dergleichen instrument mit welchen man etwas fürschattet. Hisp. *Instrumento para empuxar algo.* Pol. *wśzelyakie narzinie do strugania dobre.* Vng. *Tolyo zerzam.* Ang. *An instrument in sthrusting out any thing.*] Tacitus lib. 3: Quidam trudibus aut furcis inertem molem prosternere.

Trŭllĕum, lei, n. s. Vasis genus quo manus perluuntur, simile trullæ, nisi quòd latius erat. [χειρόνιπτρον. Gal. *Bacin à lauer les mains.* Ita *Bacino, napo.* Ger Ein handbeck. Hisp *El aguamanil para lauar.* Pol. *Miednica.* Vng. *Mosdo.* An. *A basin or lauer to wash handes in.*] Varro de vita popul. Roman. lib. 1, ut citatur à Nonio: Itaque ea sibi non ponere ac suspendere quę utilitas postularet trulleum, matellionem, pelvim, nasiternam. Apud Varr. lib. 4. de ling. Lat. Truellum legitur non trulleum.

Trūncō, as, act. p. Amputo, in partes scindo, mutilo. [קטע kitsstsés כרת charáth גדע gharáh בתק nakáph. μηλίζω, ἀκρωτηριάω, κολοβόω. Gall. *Tronquer & coupper.* Ital. *Troncare, xoncare, tagliare.* Ger. Stümlen. Belg. Afhouwen/ affsnyden. Hisp. *Descabecar o cortar miembro.* Pol. *Odcinam.* Vn. *El vagom meg tsonkitom.* An. *To cutt of in pieces and make vnperfite.*] Valerius Flaccus 6. Argon. -jam non per curva volantem Stagna, nec in medio truncantem marmore cervos. Claud. de bel. Get. -manibus truncatus & armis. ¶ Hujus composita sunt, Detrunco, dutrunco, obtrunco, pertrunco: quorum significata vide suis locis.

Trūncŭs, ci, m. s. Pars arboris crassior, è qua rami enascuntur. [עץ ghéẓah. στέλεχος. Gal. *Le tronc ou trognon d'vn arbre.* Ita. *Tronco d'albero ò d'altra cosa.* Germ. Ein stock oder stamm eines bawms. Belg. Den bloock. Hisp. *Tronco de arbol, ò de otra cosa.* Pol. *Pien.* Vng. *Fa tw, tőke.* Ang. *A logge.*] Columel. lib. 3: Vt ex his partibus trunci sumantur, quæ & genitales sunt & maximè fertiles. Cic. 3. de Orat. Quid in arboribus, in quibus non truncus, non rami, non folia denique, nisi ad suam retinendam, conservandamq; naturam. Virg. 3. Georg. Arboris obnixus trunco. Idem. 10. Aeneid. Vulnera siccabat lymphis, corpusq; levabat Arboris acclivis trunco. ¶ Truncus corporis. Cic. pro Rosc. Comœd. Nemo enim illum ex trunco corporis spectabat, sed ex artificio Comico æstimabat. Virg. 2. Aen. -jacet ingens littore truncus, Avulsumque humeris caput, & sine nomine corpus. ¶ Truncus per translationem pro homine stupido, quemadmodum & Stipes. Cic. in Pison. Sed qui tanquam truncus, atque stipes, si stetisset modò, potuisset tamen sustinere titulum Consulatus.

Trūncŭlŭs, diminut. [τὸ στελέχιον, στελεχάριον. Gall. *Petit tronc.* Ital. *Picciol tronco.* Ger. Ein stöcklin/blöchlin Hisp *Pequenno tronco.* Pol. *Pniak.* Vn. *Fa tőnetske tőketske.* An. *A litle logge.*] Cels. lib. 2. cap. 19: Præcipuè tamen in unguibus, trunculisq; suum, in petiolis, capitulisque hœdorum.

Trūncŭs, ca, cum, Quod est truncatum vel mutilum. [מקטע mekutsstsáts כרות charúth גרוע gharúah. κολοβός. Gall. *Tronqué, couppé.* Ital. *Troncato, xoncato, tagliato.* Germ. Gestümlet oder gestumpet. Belg Beschneden Hisp. *Descabecado, cortado.* Pol. *Obcziate* Vng. *Meg tsonkitatot.* Ang. *Cutt, or made vnperfite.*] Colum. lib. 2: Quum deinde truncam reddideris, acuto ferramento plagam levato. Virg. 3. Aeneid. Trunca manum pinus regit, & vestigia firmat. Idem 6. Aeneid, -& truncas inhonesto vulnere nares. Propert. lib 4. Eleg 9: Iactabat truncas ad cava buxa manus. Ovid. 3. Metam. Non habet infœlix quę matri brachia tendat Trunca, sed ostendens dejectis vulnera mẽbris, Aspice mater, ait, &c.

Trĭo, onis, Avis cygno non dissimilis, quæ alio nomine *Onocrotalus*, ὀνοκρόταλος, dicitur: in faucibus ipsis capacissimũ ventriculum habens, quò omnia congerit, donec perfecta rapina sensim inde in os reddita, in veram alvum ruminantis modo refert. Supra rostrum verò nares habet valde prominentes: unde Cæcilius, referente Festo, nasi cujusdam magnitudinem irridens: Proh dii immortales (inquit) unde hic prorepsit truo?

Trŭtĭnă, æ, pen. corr. f. p. Statera. [מאזנים moznáyim טלם péles. πάλαγξ, πρυτάνη. Gall. *Balance, trebuschet.* Ital. *Stadera, bilancia.* Ger. Ein wag Hisp *El peso ò balãca para pesar.* Pol *Waga.* Vn. *Mertek serpenyő.* Ang. *A goldsmithes balance.*] Vitr. lib. 1 ri: Id autẽ ex trutinis, quæ stateræ dicuntur, licet considerare. Cornutus tamen scribit trutinam foramen esse, intra quod est lingua bilancis, ad quod est examinatio, quod alii æquamentum, alii libramentum, alii æquilibrium vocant. Translatè ponitur pro judicio. Hor. li. 1. Serm. Satyr. 3: -in trutina ponetur eadẽ. Cic. lib. 1. de Orat. Ad ea probanda, quæ non artificis, sed populari quadam trutina examinantur.

Trŭtĭno, as, pen. corr. Examino, pẽsiculo, libro. [שקל shkál פלס pillés. ζυγοστατέω. Gall. *Balancer, trebuscher, peser.* Ital. *Essaminare, pesare.* Germ. Erwägen. Hisp. *Pesar en balanca.* Pol. *Wage.* Vng. *Meg merőm.* Ang. *To weigh in balances.*] Hieronym. ad Damascum: Sint alii diserti, laudentur ut volunt, & inflatis buccis verba spumantia trutinent.

Trŭtĭnŏr, deponens, idem. Persius Satyr. 3: Atque exporrecto trutinantur verba labello. Apuleius Trutinatam sententiam, vocat gravem, & rectè examinatam.

Trux, trucis, omn. t. Ferox, crudelis. [אכזרי achzár אכזר achzár. ἀπλωής. Gal. *Cruel.* Ital. *Crudele.* Germ. Grausam/grim. Belg.

Belg. Grouwelijck. Hiſ. *Cruel.* Pol. *Srogi.* Vng. *Kegyetlen ixonyu.* Ang. *Fierce, cruell.*] Plaut. in Bacch. Arietes truces nos erimus. Cic. 2. de Divinat. Capite brevi, cervice anguina, aſpectu truci. Idem 2. de Nat. deor. E' trucibuſq; oculis duo fervida lumina flagrant. Plin. lib. 6. cap. 22: Ipſos verò excedere hominũ magnitudinem, rutilis comis, cæruleis oculis, oris ſono truci, nullo commercio linguæ. Ovid. 8. Metamorph. Non armenta truces poſſunt defendere tauri. Tacit. li. 4: Et Cęſar truci vultu defenſionem accipiens, *&c.*

Trŭcīdo, as, pen. prod. act. p. Crudeliter neco, mŏrti do. [שחט *ſchachát* המית *hemith* הרג *hardgh.* κατακόπτω, ἀποκτείνω. Gal. *Aſſommer, tuer cruellemẽt.* Ital. *Taglıar à pezzi, ammazzare crudelmente.* Ger. Grauſamlich vmbbringen. Belg. Grouwelijck dooden. Hiſ. *Matar deſpedacando y cruelmente.* Pol. *Zabyam, morduie.* Vng. *Meg nyomaztom meg ölẽm.* Ang. *To murther, to ſlea cruellie.*] Virgil. 2. Aeneid. Fit via vi, rapiunt aditus, primosq́ue trucidant. Cic. 4. in Catil. Qui nos, qui conjuges, qui liberos noſtros trucidare voluerunt. Idem in Catil. Et quos ferro trucidari oportebat, eos nõdum voce vulnero. ¶ Trucidari fœnore per tranſlationem dixit Cic. pro Cæl. Parcat (*inquit*) juventus pudicitiæ ſuæ, ne ſpoliet alienam, ne effundat patrimonium, ne fœnore trucidetur.

Trūctă, Aeliano τρώκτης, Alias Amia, & recentioribus Trutta. Varius Iſidoro, quibuſdam Sario, ſive Fario Auſonii, aliis Salmo fluviatilis. [Vng. *Pixtrang.*] Piſcis eſt etiã in torrentibus, rapidiſſimisq́ue fluminibus vivens, quin & adverſum means acſubiens, cui parvi ſalmonis figura (ob idq́ue Salmo fluviatilis Plinii eſſe creditur) dorſum flaveſcit, corpus parvis ſquamis contectum & guttis rubris ſtellatum, ac inſignitum eſt. Divus Ambroſius lib. 5. Hexaẽmer. c. 3: Piſcium alii ova generant, ut ii quos *Truclas* vocant, & aquis foyenda committũt. Iſidorus: Piſcium nonnulli à colore appellantur, ut varii, à varietate, quos vulgo *truttas* vocant. Hoc genus piſcis, & maximum & præſtantiſſimum provenit in Lacu Lemano, cui (præſertim in copia) reſpondet Tranſylvaniæ quædam provincia ab accolis *Fogaraſinum* vocata.

Trŭcĭdātĭo, onis, verbale, f t. Occiſio, cædes. [הרג *héregh* הרגה *haregháb.* φόνος. Gall. *Tuement cruel, cruelle tuerie.* Ital. *Eſſo ammazzare.* Germ. Ein grauſammer oder grewlicher todtſchlag. Hiſp. *Obra de matar cruelmente.* Pol. *Mord.* Vng. *Meg nyomaztas wles.* Ang. *A cruell ſlaying.*] Cic. 4. Philipp. Nullus ei ludus videtur eſſe jucundior, quàm cruor, quàm cædes, quàm ante oculos trucidatio civium.

Trŭcŭlēntŭs, a, um, Qui vultu crudelitatẽ præfert, aliosq́; terret. [אכזר *achzér* אכזרי *achzarí.* ἀπλωής. Gal. *Cruel, fier.* Ital. *Crudele, fiero.* Germ. Scheützlich/ grawſam/ grcülich. Belg. Grouwelijck/ verſchreckelijck. Hiſp. *Terrible y cruel.* Pol. *Srogi.* Vng. *Kegyetlen ixonyu, rettenetes tekintetw.* An. *Cruell, fierce.*] Terent in Adelph. Ego ille agreſtis, ſævus, parcus, triſtis, truculentus, tenax. Cic. pro Seſtio: Alter ô dii boni, quàm teter incedebat, quàm truculentus, quàm terribilis aſpectu. Ovid. 2. de Pont. Eleg. 7: Nulla Getis toto gens eſt truculentior orbe. ¶ Invenitur dativo junctum. Plin. lib. 8. cap. 4: Sic & tigris etiam ferîs cunctis truculenta.

Trŭcŭlēntĕr, tiùs, tiſſimè, adverb. [ἀπλωῶς, ὠμῶς. Gall. *Cruellemẽt.* Ital. *Crudelmente.* Germ. Scheützlichen/ grauſamlich/ rewtſch. Hiſp. *Cruelmente.* Pol. *Srodze.* Vng. *Ixonyun rettenteſſen, keg gõtlonwl.* Ang. *Cruellie.*] Cic. contra legem Agrar. Truculentiùs ſe gerebat quàm cæteri.

Trŭcŭlēntĭă, tiæ, quæ & Truculentitas ab antiquis eſt dicta. ὠμότης.

Trўchnŏs, quæ & Strychnos [Germ Nachtſchat] Herba eſt quam Latini ſolanum appellant: cujus quatuor ſunt genera quæ ſuprà explicuimus in dictione SOLANVM, τρύχνος, ἡ φύκνῳ. Plin. lib. 21. c. 31: Strychno, quam quidam Trychnon ſcripſêre, utinam ne coronarii in Aegypto uterentur, quos invitat hederæ florum ſimilitudo.

Trўgĭnŏn, τρύγινον, Atramenti genus ex vini fæce excoctum. Plin. lib. 35. cap. 6: Sunt & qui vini fæcem ſiccatam excoquãt: affirmantq́; ſi ex bono vino fæx fuerit, Indici ſpeciem id atramentum præbere. Polygnotus & Mycon celeberrimi pictura Athenis, è vinaceis fecêre, Tryginon appellant.

Trўgŏdæmŏnĕs, τρυγῳδοὶμονες, Poëtæ dicebantur, qui fæce faciem inuncti, ne cognoſcerentur, plauſtris invecti, Poëmata canebant.

Trygœdus, vel Trigôdus, trigódi, pen. prod. m. ſ. Qui fæcem vini per urbem emptitat, Bud. [Ger. Außſchreyer oder außrüffer der weinhefen oder weintruſen.]

Trygon, τρυγὼν, Piſcis eſt ex genere venenatorum, quem Latini paſtinacam vocavêre, nonnulli etiam turturem, Græcos imitati, qui una voce & avem ſignificant & piſcem.

Tryxalis, τρυξαλὶς, Animal locuſtæ ſimile, ſine pennis, quod nonnulli idem eſſe putant cum eo, quod alio nomine *Gryllum* vocamus. Vide Plin. lib. 30. cap. 6.

T ante V.

Tū, tui, vel tis, tibi, Vnicũ ſecundæ perſonæ pronomẽ. [אתה *attdh.* σὺ. Gall. *Toy.* Ital. & Hiſ. *Tu.* Germ. Du. Pol. *Tỳ.* Vng. *Te.* Ang. *Thou.*] Plautus in Amph. Lacrumantẽ ex abitu concinnas tu tuam uxorem. Cicer. pro Rab. Tu mihi etiam legis Porciæ, tu C. Gracchi, tu horum libertatis, tu cujuſquam denique hominis popularis mentionẽ facis? Plaut. in Merc. Tibi aras, tibi occas, tibi ſeris, tibi eidem metis. ¶ Tute, tu ipſe. Terent. in Eunuch. Et quod nũc tute tecum iratus cogitas. ¶ Tutemet, idem Lucr. lib. 4: Tutemet in culpa quum ſis.

Tŭātĭm, inquit Nonius: id eſt, tuo more. Plaut. Amphit. Ecce rem jam tuatim facis.

Tŭbă, æ, f. p. Buccina, inſtrumentum incurvum ex ære argentóve, cujus ſonitu milites equiq́; ad prælium inflammantur: à tubi: hoc eſt, canalis concavitate nomen habens. [שופר *ſchophár* חצוצרה *chatſotſerah.* σάλπιγξ. Gal. *Trompe ou trompette.* Ital. *Tromba.* Germ. Ein trommet oder poſaun. Hiſp. *El annafil à trompeta derecha.* Pol. *Traba.* Vn. *Trombita, kwrt.* An. *A trumpet.*] Hujus inventionem Piſeo Tyrrheno aſſignat. Plin. lib. 6. cap. 56. Cic. in Catil. Quum tubas & ſigna militaria ſcirem eſſe præmiſſa. Virg. 2. Aeneid. Exoritur clamorq́ue virûm, clangorq́ue tubarum. Autor ad Herenn. lib. 4: In concione de virtute loqueris, in prælio per ignaviam tubæ ſonitum perferre non potes. Lucan. lib. 1: Vangiones, Batavosq́; truces, quos ære recurvo Stridentes acuêre tubæ. Tacitus lib. 2: Tũ Sentius occanere cornua tubasq́;, & peti aggerem, erigi ſcalas juſſit, ac promptiſſimum quenque ſuccedere.

Tŭbārĭŭs, σαλπιγκτὴς, qui tubas efficit. [Vn. *Trõbita gyarto.*] Tubariorũ meminit Calliſtratus D. li. ult. Tit. 6. l. 6. inter eos, quib. aliquam vocationẽ munerũ graviorum cõditio tribuit.

Tŭbĭcĕn, tubicinis, pen. corr. Qui tuba canit. [חצוצר *chotél.* σαλπιγκτὴς. Gal. *Vn trompeteur, ou trompette.* Ital. *Sonatore di trombeta.* Ger. Ein Trommeter. Hiſ. *Varon que tanue trompeta.* Pol. *Trebacz.* Vn. *Trombitas.* Ang. *A trumpetter.*]

Tŭbĕr, eris, neut. t. & prima ſyllaba producta, Tumor ſive callus, in quocunque corpore eminens. [שאת *ſchéth.* ὄγκος. Gall. *Truffes, boſſe.* Ital. *Gonfiamento, tartofola.* Ger. Ein höhe/ auff von geſchwulſt/ ein hofer oder bühel am leib. Hiſp. *Hinchazon ò torodon, turma de la tierra.* Pol. *Puchlina.* Vn *Tſomo.* An. *A mushroom, alſo a ſwelling.*] Terent. Adelph. Præterea colaphis tuber eſt totum caput. Plin. lib. 8. cap. 18: Tubera bina in dorſo habent cameli. ¶ Tuber, pro callo præduro in arboribus eminente. Plin. lib. 16. cap. 16: Reperitur & in alno tuber, tanto deterius, quanto ab acere alnus ipſa diſtat. ¶ Tubera item dicuntur tumentis terræ calli, & quidam prægnantis arenæ fœtus, ſiccis in locis ſine ullo caule provenientes, nullisq́ue radicis nixi capillamentis. Plin. lib. 19. cap. 2: Tubera enim undique terra circundata, nullisq́ue fibris nixa, aut ſaltem capillamentis, nec utique extuberante in quo gignuntur loco, aut trimam ab gente, neque ipſa terræ cohærẽt: cortice etiam includuntur, ut planè nec terram eſſe poſſimus dicere, nec aliud quàm terræ callum, *&c.* Idem cap. ſeq. Quum fuerint imbres autumnales, ac tonitrua crebra, naſcuntur, & maximè è tonitribus nec ultra annũ durant. Iuvenal. Satyr. 5: poſt hunc radũtur tubera, ſi ver; Tunc erit, & faciẽt optata tonitrua cœnas Majores. Mart. li. 13: Rũpimus altricem tenero de vertice terram, Tubera boletis poma ſecũda ſumus. ¶ Eſt & Tuber priore brevi & fœmin. gen. arboris genus, poma ferens baccis quàm malis ſimiliora, à Sexto Papinio ex Africa in Italiam tranſlatum. Plin. lib. 16. cap. 25: Ab Amygdala proximè florent Armeniaca: deinde tuberes & præcoces, illæ peregrinæ, hæ coactæ. Fructus quoque arboris hujus Tuberes dicuntur, ſed maſc. gen. Sueton. in Domit. Pridie quàm periret, quum oblatos tuberes ſervari juſſiſſet. Mart. lib. 12: Lecta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis, Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis? Nebricẽſis, & Sabellicus putantes Vernæ ibi adjectivum eſſe, dixerunt Tuberes fœm. gen. eſſe: at ſubſtantivum eſt plurale ab hic Verna, ut per appoſitionẽ dicamus Tuber verna: id eſt, turi noſtro natus, non ex Africa allatus. ¶ Tuber terræ, herba eſt folia habens hederæ purpurea, varia maculis utrinque albicantibus, caule quadrantali, nudo, floribus purpureis, roſarum effigie, radice nigra & tuberoſa, ita ut rapum videri poſſit: à cujus figura apud Latinos etiam nomen accepit κυκλάμινος. Vide Plin. lib. 25. cap. 9.

Tŭbĕrcŭlum, tuberculi, diminutivũ. [ὀγκίδιον, φυμάτιον. Gall. *Boſſette.* Ita. *Picciola confiatura.* Germ. Ein hübele. Hiſp. *Pequenna hincazon ò torondon.* Pol. *Mal'a puchlina, napuch.* Vn. *Tſomotska.* Ang. *A litle ſwelling or bunche.*] Plin. libr. 11, cap. 11: Apes regias extruunt tubereulo eminentes. Colum. lib. 7. ca. 5: Clavi quoque dupliciter infeſtant ovem, ſive quum ſubluvies atque intertrigo in ipſo diſcrimine ungulæ naſcitur: ſeu quum idem locus tuberculum habet, cujus media ferè parte canino ſimilis extat pilus, eique ſubeſt vermiculus.

Tŭbĕro, as, n. p. Tuberoſus ſum, tuberis modo emineo, in tuber

tuber excresco. ὀγκᾶμαι, unde Extubero, & protubero composita: de quibus vide suis locis.

Tŭbĭlustrium, (inquit Festus) Dies erat quò aqua tubæ lustrabantur.

Tŭbūrcĭnŏr, tuburcinaris, d.p. Raptim comedo. [λαφύσσω. Gal. *Bouffiner & manger auidement.* Ital. *Deuorare, mangiare ingordamente.* Ger. Schwappten/in eil freſſen. Hiſp. *Tragar mucho.* Pol. *L'apaiac cypam.* Vn. *Mohon eχδm.* An. *To eat greadelie.*] Tritinius apud Nonium: Tuburcinari ſine me vultis reliquias. Plaut. in Perſ. Tuburcinari de ſuo ſiquid eſt domi.

Tŭbŭs, tubi, maſc. ſ. Canalis teres, & concavus, ſeu fiſtula major, qua aqua ducitur: nomen habens à tumore. [צִנּוֹר *tſinnór.* σωλήν. Gall. *Tuyau ou canal comme ceux des fontaines.* Ital. *Canna, cannone, docciene.* Ger. Ein ronder teüchel. Hiſ. *El atanor para traer agua.* Pol. *Rura do prziwiedzienia wodi.* Vn. *Viz hozo tseu, tsatorna:* An. *A conduite pipe, or pipe to conueigh water.*] Cic. li. 2. de Legib. Ductus verò aquarum, quos iſti tubos, & curipos appellant: quis non, quum hæc viderit, irriſerit? ¶ Tubos viſcerum, Martial. lib. 11, per tranſlationem poſuit pro podice, & pudendo muliebri, quod iis meatibus, veluti canalibus quibuſdam, excrementa tàm liquida quàm ſicca egerantur: Modò (*inquit*) qui per omnes viſcerum tubos ibat.

Tŭbŭlŭs, tubuli, pen. cor. diminutivum, Canaliculus; parva fiſtula. [σωλωίδιον. Gall. *Petit tuyau ou canal.* Ital. *Picciolo cannone ò cõdutto.* Germ. Ein teüchelin. Hiſ. *Pequenno atanor.* Pol. *Rurka:* Vngar. *Vizhozo tseu etske tsatorna tska.* Ang. *A conduite pipe.*] Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 8: Inde enim aliquot colligatas libris demittunt in tubulos fictiles cum fundo pertuſo, quos cuſpides appellant, qua humor adventitius tranſire poſſit. Tubuli olim in parietibus fiebant, quibus calor ignis ex fornace aſcendens, primùm parietem, deinde & locum vicinum calefaciebat. ¶ Hinc eſt quod apud Paulum Iuriſconſultum legimus tubulos eos eſſe, quibus paries calore torretur. Apud antiquos enim nullus in cubiculis triclinĭisve uſus erat ignis, nondum ſcilicet ratione excogitata fumum per infumibula emittendi.

Tucētă, inquit Cornutus in Perſium, Satyr. 2. apud Gallos ciſalpinos bubula caro dicitur, condimentis quibuſdam craſſis oblita ac macerata, ac ideo toto anno durat. ¶ Ponitur etiam pro ipſis condimentis, quibus caro bubula cõditur, quæ Perſius valetudini inimica eſſe notavit, quum dicit Saty. 2: Poſcis opem nervis corpusq; fidele ſenectæ? Eſto, age, ſed grandes patinæ tucētaq; eraſſa. Annuere his ſuperos vetuêre.

Tŭdēs, itis, idem quod malleus, teſte Feſto, à tundēdo dictus. [טַטִּישׁ *pattiſch* טעם *pahám.* σφύρα. Ger. Ein hammer.] Vnde cuidam nomen factum eſt Tuditano, quòd caput oblongum habetet, & malleo ſimile. Hæc ille.

Tŭdĭcŭlă, læ, f. p. Inſtrumentum quo vaſis ſigna imprimuntur. σφραγίστρα. ¶ Quidam etiã accipiunt Tudiculam pro cochleari majori quo olla movetur. τηλύη Ariſtophani. ¶ Eſt & Tudicula machina, qua tunduntur oleæ. [ὁ ὀρθὸν, τὸ τρίβον τοῦ λεπτοῦ ξύλου. Gall. *Tordoir, le bois en vn preſſoir dequoy on preſſe l'huyle d'oline.* Ital. *Foggia di mola à far oglio d'oliue.* Germ. Ein ölbeer ſtäpff. Hiſp. *Vna manera de muela para apretar lo azeyte.* Pol. *Czechado znaczenia, warzecha,* item *tłuk.* Vng. *Bilyeg nas ſwtò nas.* Ang. *A printer yron.*] Colum. lib. 12. cap. 50: Eſt & organum erectæ tubulæ ſimile, quod tudicula vocatur, idque nõ incommodè opus efficit, niſi quòd frequenter vitiatur, & ſi baccæ pluſculum injeceris, impeditur.

Tŭdĭcŭlo, penult. corr. Imprimo, ac ſculpo: [חָקָה חקק *chak chikkáh.*] & per tranſlationem commoveo, excito. [הֵעִיר *heniah* : הֵעִיר *hebir.* κινέω.] Varro Marcipore: Hæccine nobis cernis hanc mala tudiculaſſe vetulam?

Tŭdĭto, ditas, pen. corr. [Ger. Vmb gewins willen werben vnd handlen.] Negotii aliquid ago, teſte Feſto, & quaſi tundendo aliquid efficio. Lucre. lib. 2: Nec tuditantia rem ceſſant extrinſecus ullam Corpora conficere. Tractum à fabris, qui malleis ſæpè percutiendo opera faciunt.

Tŭĕŏr, eris, d. ſ. Tutor, conſervo, cuſtodio, defendo, ſecundæ conjugationis eſt: à quo tutus: [בָּן שׁמר *ghanán ſchamár.* φυλάττω, ἀμύνω. Gall. *Defendre, garder, contregarder.* Ital. *Diffendere, cuſtodire.* Ger. Schirmen/bewaren. Belg. Beſchermen/behouden. Hiſ. *Defender.* Pol. *Bronie.* Vng. *Otalmazom.* An. *To defend, preſerue, or keep from harme.*] quanvis Tuitus ejus participium ſit, quo uſus eſt Quintilianus in declamatione Cæci: Tuitus ſum (*inquit*) aduleſcentis miſerrimi cauſam. Quem imitatus Laurentius Valla in Raudenſem: Quis, *inquit*, narrat Verrem ſuperaſſe Dacos? Tantum Siciliam contra piratas fortiter tuitum eſſe accepimus. ¶ Hinc & Tuitio nomen verbale, non tutio: id eſt, defenſio, cuſtodia. Cicer. in Top. Tuitio ſui. Similiter in compoſitis, Intuitum dicimus, nõ intutum. Tutus autem magis nominis, quàm participii vim habet, licet activã, & paſſivam in ſe gerat ſignificationem, ut Valla docet: ut Tutus portus. Tuta urbs: quòd tueatur alios, non quòd ab aliis defendatur. Cæſ. 3. belli Civil. Hîc ſubitam fortunæ commutationem videre licuit: qui modò ſibi timuerant, hos tutiſſimus portus recipiebat, *&c.* Sic apud Terent. in Heaut. Tutum conſilium: id eſt, firmũ, ſecũrum. Tutus locus, in quo ſecurè verſari, aut quippiam agere poſſumus. Plaut. in Milit. Nam opus eſt nunc tuto loco. ¶ Non rarò etiam paſſivè accipitur: & tũc ferè ablativo cũ præpoſitione à, vel ab jungitur: ut tutus ſum ab hoſtibus, pro munitus & ſine periculo ſum. Cæſar 2. bell. Gallic. Quæ res & latus unum caſtrorum ripis fluminis muniebat, & poſt eum quæ eſſent, tuta ab hoſtibus reddebat. Sic dicimus quempiam tutum à calore, à vi, à perfidia, *&c.* Cætera vide in dictione TVTVS, ſuo loco. ¶ In hac autem ſignificatione Tueor unicum habet compoſitum Contueor, quo uſus eſt Cic. in Clod. Videant hi in illum Pompeii inimicum, ob eamque cauſam tot, tantisque ſceleribus contuebantur, & nonnunquam ejus indomitos furores plauſu etiam ſuo proſequebantur, quàm ſe citò inverterit. ¶ Tueri paſſivè poſitum in L. 7. D. decur. fur. Concilio & opera Curatoris tueri debet, non ſolùm patrimonium, ſed & corporis ſalus furioſi.

Tūtŏr, aris, deponens, p. ſive (ut Priſciano placet) commune diligenter protego, ſive defendo. [בָּן שׁמר *ghánan ſchamár.* ἀμύνω, σκεπάζομαι. Gal. *Defendre.* Ital. *Diſendere.* Germ. Mit fleiß ſchirmen. Hiſp. *Defender.* Pol. *Obraniam.* Vng. *Otalmazom.* An. *To defend.*] Horat. in Epiſt. Res Italas armis tuteris, moribus ornes. Terent. in Hecyr. Ego interea meum non potui tutari locum. Cicero pro Syllâ: Hunc patronum defenſorem, cuſtodem illius coloniæ, ſi in omni fortuna atque honore incolumen habere non potuerunt: in hoc tamen caſu, quo afflictus jacet per vos tutari, conſervareque cupiunt. Virgil. 7. Aeneid.

& jubat arma parari,
Tutari Italiam, detrudere finibus hoſtem. Idem 2. Aeneid.
Sin aliquam expertus ſumptis ſpem ponis in armis,
Hanc primum tutare domum, cui parvus lũlus, *&c.*

Tūtŏr, oris, m. t. Nomen verbale, quo is ſignificatur, qui jus & poteſtatem habet in capite libero, ad tutandum eum, qui ſe per ætatem nondum tueri poteſt. [בָּן *ghonén* מָגֵן *maghén.* κηδεμών, ἐπίτροπος, κηδεμόλος. Gall. *Tuteur, defenſeur.* Ital. *Tutore, defenſore.* Ger. Ein Vogtmann/Schirmvogt/Vormünder Belg. Een Momber. Hiſ *Tutor del menor de edad.* Pol. *Obronca opieke.* Vng. *Tutor oralmazo gonduiſelõ.* Ang. *A defender or perſeruer.*] Hæc autem ætas (ſecundum Iuriſconſultos) eſt uſque ad pubertatem: id eſt, uſque ad decimumquartum annum. Nam inde uſque ad vigeſimum quintum dantur curatores, qui etiam furioſis, & mente captis dari ſolẽt. ¶ Eſt igitur Tutor, pupilli defenſor. Liv. 1. ab Vrbe: Poſtremò tutor etiam liberis regis teſtamento inſtitueretur. Cic. de Orat. Q. Sergius Galba populum Romanum tutorem inſtituere ſe dixit filiorum ſuorum orbitati. Idem de Claris orat. Orbæ eloquentiæ quaſi tutores relicti ſumus. ¶ Tutor finium: id eſt, defenſor. φύλαξ. Horat. Epod. 2: Et te pater Sylvane tutor finium. ¶ Tutor rem pupilli emere non poteſt, idemq; porrigendum ad ſimilia: id eſt, curatores, procuratores, & qui negotia aliena gerunt. l. ſi in emptione. §. ſi emptio. ff. de contr. empt.

Tūtōrĭus, a, um, Quod ad tutorem pertinet. φυλακικός, ut Autoritas tutoria.

Tūtēlă, læ, f. p. quid ſit docet Paulus Iuriſconſul. ff. de Tut. Tutela, *inquit*, eſt jus ac poteſtas in capite libro, cõſtituta ad tuẽdum eum, qui per ætatem ſua ſponte ſe defendere nequit, jure civili data ac permiſſa: ex qua ipſi tutores nomen acceperunt, quaſi tuitores, atque defenſores: ſicut Aeditui, qui ædis tuẽtur. [מָגֵן *maghén.* ἐπίτροπή. Gall. *Tutelle, defenſe.* Ital. *Difenſione.* Ger. Beſchirmung/ bevogtung/ des Vogts ampt vnd ſorg. Belg. Een vormemberinghe. Hiſ. *Defenſion, tutela ũel menor de edad.* Pol. *Obrona, Opieka.* Vng. *Otalmazas gonduiſeles.* Ang. *Defence. preſeruing, wardſhip.*] Cic. de Orat. Filius ejus parvus, qui tibi in tutelam eſt traditus. ¶ Accipitur item latiùs Tutelæ nomen, pro quavis protectione. φυλακή. Cic. 3. de Finib. Atque etiam Iovem, quum optimum & Maximum dicimus, quumq; eundem ſalutarem, hoſpitalem, ſtatorem: hoc intelligi volumus, ſalutem hominum in ejus eſſe tutela. Horatius 1. Epiſt. 1: rerum tutela mearum Quum ſic, *&c.*

Tūtēlārĭs, re, om. t. Quod quippiam in ſua habet tutela: [φυλακικός. Gall. *De tutelle & defenſe.* Ital. *Di tutela & defenſione.* Germ. Das der bevogtung oder beſchirmung eſt Hiſp. *Di tũtela y defenſion.* Pol. *Opieke wmoci maiaci.* Vng. *Otalmozo gonduiſelõ.* Ang. *Perteyning to the cuſtodie of a warde.*] ut, Dii tutelares: id eſt, urbium præſides, in quorum tutela illæ eſſe putabantur. Hi autem in oppugnationibus urbium certo carminis genere ſolent evocari, ne cum ipſis etiam diis bellum ſuſceptum videretur. Tutelaris prætor, cujus officium erat pupillis tutores attribuere. Hunc autem omnium primus M. Antonius imperator conſtituiſſe exiſtimatur, ut in vita ejus narrat Capitolinus.

Tūtēlārĭŭs,

Tūtēlārĭŭs, m. ſ. Aedituus, qui ædes ſacras, aut publicas ſuo periculo tuetur. [ἱεροφύλαξ. Gall. *Sacreſtain, garde de tẽple, marguillier.* Ital. *Sacreſtano guardiano di chieſa.* Ger. Ein kirchenhüter/ dem der ſchirm vber ein gemeine behauſung befohlen iſt. Hiſ. *El ſacriſtan ò guardador del templo.* Pol. *Stroż, opiekun koſcielńi.* Vn. *Egyhazfiu, eghaz őrző.* Ang. *A churchewarden.*] Plin. lib. 34. c. 7: Aetas noſtra vidit in Capitolio, priuſquàm id noviſſimè cõflagraret, à Vitellianis incẽſum, in cella Iunonis canẽm ex ære vulnus ſuum lambentem: cujus eximium miraculum, & indiſcreta veriſimilitudo, non ex eo ſolùm intelligitur, quòd ibi dicatus fuerat, verùm & nova ſatiſdatione: nam ſumma nulla videbatur par. Capito tutelarios cavere pro eo, inſtituti publici fuit.

Tūtāmēntum, ti, n. ſ. Defenſio. [מָגֵן *maghén.* ὑπέρλημμα. Gall. *Defenſe.* Ital. *Difenſione.* Germ. Ein ſchirm. Hiſp. *Difenſion.* Pol. *Obrona.* Vng *Otalmazas.* Ang. *Defence.*] Liv. 1. bell. Punici: Vt ea ſola ignibus aliquoties conjectis ab hoſte etiam tutamentum fuerit.

Tūtāmĕn, inis, n. t. idem. Vir. 5. Aeneid. Donat habere viro, decus & tutamen in armis.

Tūtō, adverbiũ, ſine periculo, impunè. [ἀσφαλῶς. Gal. *Seuremẽt, à ſeureté, ſans dãger.* Ita. *Securamente, ſenza pericolo.* Ger. Sicherlich/ ohn alle geferd. Belg. Veriẽt. Hiſp. *Seguramente, de peligro.* Pol. Bezpiecznie. Vng. *Batorſagoſſan, batron.* Ang. *Surelie, without danger.*] Plaut in Amphit. Patri ut liceret tutò illam amplexarier? Cic. 4. Verr. Quà vix tutò tranſire poſſe videamur.

Tūto, as, verbum antiquum, Protego, defendo. [בָּן *ghanán.* ἀσφαλίζω. Gal. *Defendre.* Ital. *Difendere.* Ger. Beſchirmẽ. Hiſ. *Defender.* Pol. *Bronie.* Vn. *Otalmazom* őrzöm. An. *To defend.*] Plaut. in Mercat. Invoco vos Lares Diales, ut me tutetis.

Tūtŭs, & Tuitio, Vide TVEOR.

Tŭgŭrĭum, rii, n. ſ. Caſa ruſtica ex leviore materia excitata, arundine aut ulva paluſtri tecta. [מְלוּנָה סֻכָּה *ſuchcháh. melunáh.* κλίθη. Gall. *Vne loge.* Ital. *Texotto, teza.* Germ. Ein nachgüttig bawrenhauß mit ſtrow gedeckt/ bawrenhütten. Hiſp. *Choca, cabanna, ò caſa pobre.* Pol. *Kucza.* Vng. *Galiba kunnyo.* Ang. *A cotage, a lodge.*] Dictum tugurium, quaſi tegurium, à tegendo, propterea quòd ruſticos ab æſtus tempeſtatumque injuria tegat. Virg. 1. Aeglog. Pauperis & tuguri congeſtum cespite culmẽ. Tuguri appellatione (ait Pompon. de Verb. ſignific. l. Tugurii) omne ædificium quod rei ruſticæ magis cuſtodiendæ cõvenit, quàm urbanis ædibus, ſignificatur. Propriè autem quæ ædificantur, ut nec parietes habeant, nec luto cruſtata ſint, ſed ſtramentis, vel arundinibus, alióve ſimili genere teguntur, tuguria appellant.

Tŭgŭrĭŏlum, cum accẽtu in antepenultima, Parvum tuguriũ. [καλύβιον, οἰκίδιον. Gall. *Logette.* Ital. *Picciola caſetta.* Germ. Ein bawrenhüttlin. Hiſp. *Pequenna, choca, cabanna ò pequenna caſa pobre.* Pol. *Kuczka.* Vng. *Galibatska kunnyotska.* An. *A litle cotage or lodge.*] Quod ſi anguſtius ſit, gurguſtium nominatur, à gurgulione verme.

Tŭlī, Modò attuli ſignificat. *Ἤνεγκα.* Terent. in Andr. Nam ſi illum objurges vitæ qui auxiliũ tulit, Quid facias illi, qui dederit damnum, aut malum. ¶Modò pertuli. Virg. 1. Aen. Non tulit hanc ſpeciem furiata mente Chorœbus. ¶Modò ſuſtuli. Vide in Dictione FERO.

Tŭllĭŏs, Alii dixêre eſſe ſilanos, alii rivos, alii vehemẽtes projectiones ſanguinis arcuatim fluentis, quales ſunt Tiburi in Aniene. Ennius in Ajace: Ajax miſſo ſanguine tepido tullii efflantes evolant. Feſtus.

Tum, particula in oratione plerunq; ſubſequens poſt Cùm, ejuſdem ferè cum illo ſignificationis, niſi quòd tùm majus quiddã in ſe contineat, aut ſpecialius, Ἔ, μάλιστα δή. Nam ſi mẽbra ambo ejuſdem ſint põderis, magis utimur Tum geminato. Verùm de hoc abundè multa ſuprà diximus in particula Cum. ¶Tum autẽ ponitur pro Et, teſte Donato. Terent. in Evnuch. Vt illũ dii, deæq; ſeniũ perdãt, qui me hodie remoratus eſt: Meq; adeo, qui reſtiterim, tum autem qui illum non flocci fecerim. ¶Aliquando pro præterea, inquit Donatus. Cic. de Natur. deor. Is tùm fuſus ſublimè fertur, tùm autem concretus in nubes cogitur. ¶Tùm demum: id eſt, noviſſime. τότε δή, τέλος. Virgil. lib. 12: Tùm demum movet arma leo. ¶Ponitur aliquando pro tunc, tandem. Cic. 2. de Legib. Quæ non tùm denique orta eſt. Tùm demum incipit eſſe lex ſcripta, ſed tùm quum orta eſt. Tùm deniq; id eſt, tùm demum, vel ad extremum. Cicer. ad Quint. Frat. lib. 1: Atq; ille quidẽ princeps ingenii & doctrinæ Plato, tum denique fore beatas Reſpublicas putavit, ſi aut docti aut ſapiẽtes homines eas regere cœpiſſent. ¶Tùm verò: id eſt, deinde, Cum non præcedente. ἔπειτα. Cic. de Orat. Ex his enim & dignitatem maximè expetendã videmus: tum verò & juſtus, ac honeſtus labor honore, præmiis, ſplendore decoratur.

Tŭmbă, æ, f. p. [קֶבֶר *kéber* קְבוּרָה *keburáh.* τύμβος. Gall. *Tombe, ſepulture.* Ital. *Tomba.* Ger. Ein hütte vnder der erden/ ein grub. Hiſ. *La tumba ò ſepultura.* Pol. *Iama podziemna, grob.* Vng. *wreg hely, barlang, temetõhelifer.* Ang. *A tombe, ſepulchre or graue.*] Locus

concavus ſub terra. Vnde & pro ſepulchro poni conſuevit: πυρὸς ὁ τύφος ἐκεῖ τὸ νέκρου σῶμα, τοντέστι καῦσος: hoc eſt, ab eo quod corpus mortui ibi uratur.

Tŭmĕo, mes, mui, n. ſ. Inflor, protubero, turgeo, in tumore ſum. [בָּבָה *tſabáh* גָּאָה *ghaáh.* οἰδέω, ὀγκόω. Gal. *S'enfler, ou eſtre enflé.* Ita. *Eſſer ſgõfio.* Ger. Bläſtig ſeyn/ geſchwollẽ ſeyn. Belg. Geweten. Hiſ. *Hincharſe.* Pol. *Nadal'em ſie.* Vng. *Föl dagadok.* Ang. *To ſwell, to be puffed vp with pride or anger.*] Plaut. in Perſ. Quid hoc quod in collo tibi tumet? Virg. 2. Georg. Vere tument terrę & gentilia ſemina poſcunt. Ovid. 3. Metamorph. Igne micant oculi, corpus tumet omne veneno. Tibul. lib. 1. Eleg. 8: Et tua jã fletu lumina feſſa tument. ¶Ponitur aliquãdo pro ſuperbire, quoniam inflari quodammodo ſuperbientium animi videntur. [גָּאָה *ghaáh* גְּבָה *ghabáh.* ὀγκῶδες.] Plin. lib. 7. cap. 7: Tu qui te Deum credis, aliquo ſucceſſu tumens, tanti tamen perire potuiſti. Cicer. 3. Tuſcul. Sapientis autem ànimus ſemper vacat vitio, nunquam turgeſcit, nunquam tumet. Hor. 1. Epiſt. 1: Laudis amore tumes. ¶Tumẽt negotia, dixit Cic. ad Attic. lib. 14: id eſt, ſeditiones erumpunt, & bella, ut ait interpres.

Tŭmĕſco, is, n. t. Tumidus fio, Turgeſco. [בָּבָה *tſabáh* גָּאָה *ghaáh.* ὀγκώδης γίνομαι. Gal. *S'enfler.* Ita. *Gonfiarſi.* Ger. Geſchwellẽ. Hiſp. *Hincharſe.* Pol. *Nadimamſie.* Vng. *Föl dugadok.* Ang. *To waxe prowde, to beginne, to ſwell.*] Virg. li. 1. Georg. Continuò vẽtis ſurgentibus aut freta põti Inciplunt agitata tumeſcere. Idẽ 1. Georgic. maria alta tumeſcũt. ¶Hinc cõtumeſco, extumeſco, & intumeſco: quorum ſignificatio ſuprà eſt explicata.

Tŭmĕfăcĭo, facis, act. t. Tumidũ facio. [הִבְבָּה *hitsbáh* οἰδαίνω ποιέω, ἐξογκόω. Gal. *Enfler.* Ital. *Sgonfiare.* Germ. Geſchwollen oder auffgeblaſen machen. Hiſp. *Hinchar.* Pol. *Nadeto czinie.* Vng. *Föl dagaztom, dagatta teżõm.* An. *To make to ſwell.*] Cic. 1. de Divin. Quum ſit immoderato tumefacta potu, atque paſtu. Martial. lib. 4: Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes. Ovid. 15. Metamorph. Extentam tumefecit humum.

Tŭmĭdŭs, a, um, Inflatus. [בָּבֵה *tſabéh.* ὀγκώδης. Gall. *Enflé, eſleué.* Ital. *Gonfiato.* Ger. Geſchwollen/ auffgeblaſen. Belg. Geſwollen. Hiſp. *Hinchado.* Pol. *Nadeti.* Vng. *Dagat fel fut.* Ang. *Swelled, proude.*] Cic. 3. Tuſc. Num aliquod quodpiam mẽbrum tumidum ac turgidum non vitioſè ſe habet? Virgil. lib. 3. Aeneid. Nos tumidum ſub te permenſi claſſibus æquor. ¶Per tranſlationem accipitur pro ſuperbo. Ovid. 8. Metamorph. Ergo impunè feret, vivusq; & victor, & ipſo Succeſſu tumidus, regnũ Calydonis habebit.

Tŭmŏr, ris, m. t. Inflatio. [שְׂאֵת *ſéeth.* גָּאוֹן *ghaón.* οἴδημα, ὄγκος. Gal. *Enflure.* Ita. *Sgonfiatura.* Ger. Geſchwulſt/ auffblaſung. Belg. Een geſwel. Hiſp. *Hinchaſon.* Pol. *Nadeczie.* Vng *Dagadas.* An. *A ſwelling.*] Cic. 3. Tuſc. Nũ manus affecta rectè eſt, quum in tumore eſt? Idem 4. Tuſc. Citiusque repentinus oculorum tumor ſanatur, quàm diuturna lippitudo depellitur. Celſus lib. 5. cap. 28: Ea ſic temperanda eſt, ut & manu contingenti jucũda ſit: uſque eò adhibenda, donec aliquid ex tumore minuiſſe, colorémve ulceri magis naturalem reddidiſſe videatur. ¶Per tranſlationem ponitur pro ira. Cic. 3. Tuſ. Quum tumor animi reſediſſet. Idem ad Attic. lib. 14: tumorem rerum, pro commotione dixit, & perturbatione.

Tŭmŭlo, Vide TVMVLVS.

Tŭmŭltŭs, us, ui, m. q. Metus, vel trepidatio, quaſi timor multus. [מְהוּמָה *mehumáh.* θόρυβος. Gal. *Trouble, mutinerie, eſmeute, bruit.* Ital. *Romore, tumulto, ſeditione.* Ger. Ein empörung ſo jederman erſchrocken iſt/ auffrur. Belg. Een oproer. Hiſp. *Bullicio ò alboroto.* Pol. *Rożruch.* Vng. *Tſata pate vizzá vonyas.* Ang. *A tumult, vprore.*] Proprieq; dicebatur bellum aliquod ſubitum, quod ob periculi magnitudinem, hoſtiumque vicinitatem magnam urbi trepidationem incutiebat. Cic. 8. Philip. Quid aliud eſt tumultus, niſi perturbatio tãta, ut major timor oriatur? Vnde & nomen ductũ tumultus, quaſi timor multus. Itaque majores noſtri, tumultũ Italicum, quòd erat domeſticus, tumultum Gallicũ, quòd erat Italiæ finitimus, præterea nullũ tumultum nominarãt. Livius 8. ab Vrbe: Nondũ perfunctos cura Privernatis belli, tumultus Gallici fama atrox invaſit, haud ferè unquam neglecta patribus. Cicer. 5. Philip. Rem adminiſtrandam arbitror, ſine ulla mora, & confeſtim gerendam cenſeo, tumultum decerni juſticium indici, ſaga ſumi dico oportere, delectũ haberi ſublatis vacationibus in Vrbe & in Italia. Hiſce verbis Cicero omnia tumultus ſigna expreſſit: quibus apparet omnia in tumultu præpoſterè adminiſtrari publicè privatimq; ſolita, quum bellũ urgens, & quaſi muris imminens ſolennes actus non amittit. Inde factum, ut tumultuarium pro prępropero, & ſubitario, ac rapidè facto, aut quæſito accipiatur. ¶Ponitur aliquando tumultus pro omni motu, trepidatione, ſeu perturbatione. Cæſ. 1. bell. Civil. Cõclamant legiones tertiædecimæ, quæ aderat, milites (hanc enim initio tumultus evocaverat, reliquæ nondum convenerant) ſeſe paratos eſſe Imperatoris ſui, Tribunorumq; plebis injurias defendere. Plautus in Milite: Nunc in tumultum

ibo, intus clamorem audio. Virg. lib. 1. Georg. -ille etiam cæcos instare tumultus Sæpè monet. Idem 2. Aeneid. Hic Ithacus vatem magno Calchanta tumultu Protrahit in medios. Terent. And Nihil ornati, nihil tumulti. Tumulti in genitivo, pro tumultus, more antiquo.

Tŭmŭltŭōsŭs, a, um, Qui turbas excitare solitus est, turbulentus. [הוֹמֶה *homéh.* ϑορυβώδης. Gall. *Tumultueux, mutineux, mutin.* It. *Strepitoso, turbatore della pace.* Ger. Auffrürisch. Bel. Opruetich. Hisp. *Lleno de bullicios.* Pol. *Nieſpokoiny, ten ktory rad czyni rozruch.* Vng. *Tsatè pates vizzauónyo.* Ang. *That raiseth tumultes.*] Liv. 4. ab Vrbe: In otio tumultuosi, in bello segnes. ¶ Tumultuosus item dicitur plenus tumultu. Cicer. 1. de Divin. Ex seditiosa & tumultuosa vita se in studium aliquod traderent quietum. Liv. 2. ab Vrbe: Latini equites cum tumultuoso advolant nuntio; Volscos infesto exercitu ad urbem oppugnandam venire. Horat. 3. Carm. Ode 1: Desiderantem quod satis est, neque tumultuosum solicitat mare.

Tŭmŭltŭōsĭssĭmŭs, superlat. [Vngar. *Igën hasartos, vizza vonyo, tsate pate zörzö, haborito.*] Seneca de consolatione, ad matrem. cap. 6: Atqui futuro se bello ante bellum paraverunt, compositi & adaptati primùm, qui tumultuosissimus est, rectũ facilè excipiunt.

Tŭmŭltŭōsē, adverbium, Cum tumultu, turbulentè. [ϑορυβωδῶς. Gal. *Tumultueusement, auec trouble & mutinerie.* Ital. *Con tumulto con romore & strepito.* Germ. Auffrürischen/ mit vngestümem geschrey vnnd getummel. Hisp. *Con bullicio ò alboroto.* Pol. *Zroz ruchiem.* Vngar. *Tsate patenal vizzauomassal, fŏl haborottul.* Ang. *With tumultes and vprores.*] Liv. 2. ab Vrbe: Adeò tumultuosè excepta est clamoribus undiq; & indignatione patrum. Cæs. 7. bell. Gall. Cæsar mittit complures equitum turmas eo die media nocte: iis imperat ut paulò tumultuosiùs omnibus in locis pervagarentur. Hinc Tumultuosissimè. Cic. in Verrem: Quàm tumultuosissimè aliquem adoriri.

Tŭmŭltŭo, tuas, n. p. In perturbatione sum. [הָמָה רָגַשׁ *hamáh raghásch.* ϑορυβῶμαι. Gall. *Tumultuer, faire bruit & tumulte.* Ital. *Esser in trauaglio.* Germ. Vnrůwig oder auffrürisch seyn. Belg. Bewert zyn/ oproer maken. Hisp. *Alborotarse.* Polon. *Rozruch czynie.* Vng. *Fŏl habörodom.* Ang. *To make a tumult or vprore.*] Plaut. Rud. Vt mihi istud dicas, negotii quid sit, quod tumultues.

Tŭmŭltŭŏr, aris, deponens; p. Turbas facio; inquietus sum. Plaut. in Pœn. Atque interfectis hostibus non decet tumultuari. Terent. Hecyr. Nescio quid jamdudum hîc audio tumultuari, misera Malè metuo. Cic. 1. Offic. Fortis verò animi & constantis est non perturbari in rebus asperis, nec tumultuantem de gradu dejici, ut dicitur: sed præsenti animo uti & consilio, nec à ratione discedere. Cæsar 7. bell. Gall. Vno ferè tempore sub lucem hostibus nuntiatur, in castris Romanorũ præter consuetudinem tumultuari, & magnum ire agmen adverso flumine.

Tŭmŭltŭātĭo, onis, verbale, f. t. [תְּהוּמָה *mehumáh.* ϑορύβημα. Gall. *Tumulte, sedition.* It. *Tumulto, seditione.* Ger Ein gewůl/ auffrauff. Hisp. *El bollicio ò el alboroto.* Pol. *Rozruch, burzka.* Vng. *Tsate pate fŏl haborodas.* An. *Tumulte, vprore.*] Liv. 8. bell Maced. Hæc tumultuatio regem cupientem, si se sequerentur, raptim evadere angustias, revocare primos, & eadem, qua venerat via, referre cœpit signa.

Tŭmŭltŭārĭŭs, a, um, Quod sine præmeditatione factum est. [παραυτόν, αὐτοσχέδιος. Gall. *Fait en trouble, faict à la haste.* Ital. *Fatto con fretta, ò tomolto.* Germ Das in einem gewůl oder eyl geschicht: Hisp. *Hecho con alboroto.* Pol. *Na prętce wzamieszaniu vczynione.* Vngar. *Hirtele nebe valo zur zavaros.* Ang. *That is done in hast, with feare and without aduisement.*] Vnde Tumultuaria oratio dicitur: Quicquid properatum & subitarium, aut rapidè factum, quęsitúmve est. Tumultuarium dicitur, ut ait Budęus: ut, Tumultuarius miles. Liv. 5. bell. Macedon. Mens ea Senatui fuit, ut in Hispania tumultuarii milites legerentur. ¶ Tumultuarius dux, qui pro tumultu eligitur. Tumultuarium opus, in promptu, & raptim factum. Tumultuarius exercitus dicitur, qui quasi tumultu quodam præparatus est: id est, raptim, & festinanter conscriptus. Liv. lib. 3: Quippe quibus velut tumultuario exercitu raptim ducto ægrè ad undecimum lapidem occursum est.

Tŭmŭltŭārĭŏ, adverbium. [ἐν τῷ παραυτόν. Gall. *Auec trouble & mutinerie.* Ital. *Con strepito & tumulto.* Germ. Entendts oder in einem gewůl. Hisp. *Con bollicio y alboroto.* Pol. *Na prętce; wzamieszaniu.* Vng. *Tsate patenal zur zavarul.* Ang. *With trouble or vprore.*] Apuleius: Et ex more calida tumultuariò lavacro nostro præparato.

Tŭmŭlŭs, li, m. f. Colliculus, locus è terra nonnihil eminens. [תֵּל *tel*] γήφαλ. λόφος, βῶλος. Gall. *Tombeau, sepulcre, tertre.* Ital. *Mucchio, sepolcro.* Ger Ein bůhel oder hůbel. Belg. Een aerdthoop. Hisp. *Sepultura, cerro ò collado.* Pol. *Pagorek.* Vng. *Domb, temetŏ domb.* Ang. *A heape of earth, a graue.*] Virgil. lib. 2. Aen. Est urbe egressus tumulus. Cæs. 1. bell. Gall. Planities erat magna; & in ea tumulus terreus satis grandis. Cicer. antequam iret in exilium: Dii deæque immortales, qui excellenti tumulo civitatis sedem Capitolii in saxo incolitis constitutam. Virgil. 5. Aen. -socios in cœtum littore ab omni Advocat Aeneas, tumuliq; ex aggere fatur. Ovid. 15. Metam. Est prope Pittheam tumulus Trœzena, sine ullis Arduus arboribus, quondam planissima campi Area, nunc tumulus, &c. ¶ Aliquãdo accipitur pro sepulcro, quòd ubi aliquis sepelitur, ibi terra eminere soleat. [קֶבֶר *kéber.* τάφος.] Virgil. lib. 3. Aen. O fœlix una ante alias Priameia virgo, Hostilem ad tumulum Troiæ sub mœnibus altis Iussa mori. Cic. 3. Tusc. ex Homero: Quò magis est æquũ tumulis mandare peremptos Firmo animo, & luctũ lacrymis finire diurnis. ¶ Tumulus honorarius: hoc est, vacuũ sepulcrũ, quod in mari submersis, iisque quorum corpora haberi non poterant, erigi solet. κενοτάφιον. Suet. in Claudio: Cæterùm exercitus ei honorarium tumulum excitavit, circa quem, &c.

Tŭmŭlōsŭs, a, um, adjectivum, Quod est tumulis plenũ. [βωλώδης. Gall. *Bossu, plein de petis tertres.* Ital. *Pieno di picciole eleuature.* Ger. Hübelichtig/ reinechtig. Hisp. *Cosa llena de cerros.* Polon. *Pagorkow pel'ni.* Vngar. *Dombos, temetesŏs.* Ang. *Full of heapes of earth.*] Salust. in Iugurth. Ante lucis adventum pervenit in locum tumulosum, à Capsa non amplius duûm millium intervallo.

Tŭmŭlo, as, act. p. Sepelio, in tumulo condo. [קָבַר *kabár.* θάπτω. Gal. *Ensepulturer, mettre dans le tombeau.* Ital. *Sepelire, sotterrare.* Germ. Begraben. Belg. Begraven. Hisp. *Sepultar ò enterrar.* Pol *Pogiersebam.* Vng. *El temetŏm.* Ang. *To mak holow, to burie.*] Mart. lib. 11: Aeolidum Canace jacet hoc tumulata sepulcro Victima, cui parvæ septima venit hyems. Ovid. 8. Metamorph. -ne conjugis unquam Busta meæ videam, neu sim tumulandus ab illa. Catul. Argon. Nec injecta tumulabor mortua terra. ¶ Vnde & Attumulo, quod est terram aggero, & quasi tumulum juxtà facio. Plin. lib. 19: Dem si terram fugientes cauliculos seces, à terraque proceritate luxuriosa attollentes se exaggerando, aliam attumules.

Tūnc, adverbium temporis, Eo tempore: & de omnibus temporibus dicitur. [אָז *az.* τότε, τηνικαῦτα. Gall. *Lors, alors, adonc.* Ital. *All' hora.* Ger. Dazumal. Belg Dan. Hisp. *En aquel tiempo.* Polon. Wtenczas. Vngar. Akkor. Ang. *Then.*] De præterito. Virgil. Tunc decuit, quum sceptra dabas. De præsenti. Plaut. Tunc ad eam accede, quum potes. De futuro. Idem: Ego tunc adero, quum tui videndi mihi copia erit. ¶ Additur quandoque genitivus temporis: ut apud Iustinum: Tunc temporis Persarum Cambysi mediocri viro. ¶ Tunc demum, idẽ quod tum demum. Plin. lib. 11. cap. 14: Tunc demum labra utraque morsu apprehendentes.

Tūndo, tundis, tutudi, tunsum, act. t. secundum Priscianum; licet ejus composita ipsum n nõ habeant, ut Obtundo, obtudi, obtusum: Comminuo, tero, cædo, pulso, verbero. [כָּתַשׁ *chittésch* כָּתַת *chiatáth* הָדַק *hedhák.* κόπτω, ἀλοάω, ἀράσσω. Gall. *Frapper, coigner, broyer, piler.* Ital. *Pestare, polverizare, sbattere.* Ger. *Knutschen/ stampffen/ stossen* Belg. Ontstucken stoote. Hisp. *Tundir, ò herer.* Pol. *Tłuke, bye.* Vngar. Wtŏm, verŏm. Angl. *To knocke, thumpe or beat.*] Virg. lib. 4. Georg. Profuit & tunsum gallæ admiscere saporem. Plin. lib. 31: Tusum sine n posuit: Hæc tusa, cribrataque vino quantum possit excellenti. Diomedes putat habere duplex præteritum, & duplex supinum, scilicet tutudi, tusum, & tunsi, tunsum. Plaut. in Asin. Sed quid hoc quòd picus ulmum tundit? Col. lib. 2. cap. 11: Ipsæ autem spicæ meliùs fustibus tunduntur. Et lib. 6. cap. 7: Quibus in unum tunsis. Cic. 7. Verr. Quum ille nihilominus jacenti latera tunderet, ut aliquando spondere se diceret. Ovid. 1. de Arte: Iamq; iterum tundens mollissima pectora palmis. ¶ Refertur interdum ad verba, & significat sæpiùs idẽ repetere. Terent. in Hecyr. Tundendo atq; odio effecit senex. Id est, sæpè dicendo, sive iterãdo. Et est translatio sumpta à malleo fabrorum sæpè percutiente. Tundere aures. Plaut. in Pœnul. Pergin' aures tundere? id est, obtundere sæpè idem repetendo. ¶ Tundere eandem incudem assiduè, proverbialiter dicitur pro eo, quod est indefatigabili assiduitate in operis alicujus studio perseverare. Vide Chiliadas Erasmi. ¶ Hujus composita sunt, Contundo, extundo, obtundo, pertundo, protundo, & retundo: quorum significata explicantur suis locis.

Tūnĭcă, æ, f. p. Vestis erat apud Romanos interior, & sine manicis, cui toga superinduebatur, à tuendo corpore dicta, auctore Varrone: vel ab induendo, ut induca. [כֻּתֹּנֶת *chethóneth.* χίτων. Gall. *Vn saye.* Ital. *Tonica, toneca.* Ger. Ein vnderrock ohn ermel. Hisp. *Sayo sin mangas.* Pol. *Spodnia sukinia.* Vng. *Dolmany; subicza, tsoha.* Ang. *A coate; a iacket or ierken.*] Virg. 9. Aen. Et tunicæ manicas, & habere redimicula mitræ. Hoc autem dicit, ut barbarum & peregrinum morẽ inducat, nõ Romanũ, quum apud Romanos sine manicis tunicæ gestarẽtur. Plaut. Manuleatam tunicam habere hominẽ decet. Cic. 5. Tusc. Atq; is quũ pila ludere vellet (studiosè enim id faciebat) tunicamq; ponere-

poneret,adoleſcentulo quem amabat,tradidiſſe gladium dicitur. Mulieres quoq; olim tunicis utebantur, ſed oblongis, & talcaribus, quæ ima etiam crura tegerent. Plin.Epiſt.lib.2: Aurelia ornata fœmina ſignatura teſtamentum, ſumpſerat pulcherrimas tunicas. Martial.in Lesbiam: De cathedra quoties ſurgis,jam ſæpè notavit, Pædicant miſeram Lesbia te tunicæ. ¶ Tunica item omnium intima dicebatur, qua hodie linea utimur. Ovid.2.Amor -qualem vidi tetigiq; puellam, Sic etiam tunica tangitur illa ſua. Idem 3.Amor. Illic nec tunicam tibi ſit poſuiſſe pudori. Et alibi: Pugnabat tunica ſe tamen illa tegi. ¶ Vtebantur & tunica quæ media dici poteſt, cujuſmodi eſt ferè tunica lanea, rubra, albáve, qua brumali tempore utimur. ¶ Erat & alia tunica, quæ his ſuperinduebatur: à Gallis vocabuli Græci veſtigia retinẽtibus, *Hocqueton* appellatur, quaſi ὀχετὸν. Neq; verò id cuipiam mirũ videri debet, Gallicæ vocis etymon ex lingua Græca peti: ſiquidem olim Druidæ Gallorum ſacerdotes in publicis, privatisq; rationibus Græcis literis utebantur, ut legimus in ſexto Commentariorum Cæſaris. Hæc ferè ex Bayfio. ¶ Tunica moleſta, genus erat ſupplicii: ea ignium alimentis illita & intexta, ut Seneca docet, ac mox ſuccenſa, cruciabiliter obvolutos nocentes, qui ſceleris convicti gravioris forent, amburebat. Vide Cælium Rhod.antiq.lect.lib. 10. cap.5. ¶ Tunicæ oculorũ, ſunt membranę quibus oculi ſunt compoſiti. Plin.lib. 11.cap.37: Tenuibus multisq́ue membranis oculos natura compoſuit, callo-ſis contra frigora caloresq́ue in extremo tunicis. ¶ Arborum quoque & fruticum membranas, Tunicas appellamus. Plin. lib. 12.cap. 19: Probatur caſia brevi tunicarum fiſtula, & non fragili.

Tŭnĭco,tunicas,pen corr.act p. Tunicam induo,veſtio. [לבש *labáſch.χιτωνίζω.* Gall. *Veſtir & couurir d' vn ſaye.* Ital. *Veſtire vna tunica.* Germ Ein vnderrock oder teibrock anlegen. Hiſp. *Veſtir tal ſayo.* Pol. *Wſukuie obl'oczam.* Vn. *Tſohaban öltözöm.* Ang. *To put on a iacket or coate.*] Varr. λοιμαχία, ut citat Nonius: Hæc lanigeras detonderi docuit tunicarecq; homulum.

Tŭnĭcātŭs,a,um, Qui ſola indutus eſt tunica: hoc eſt, qui nullã tunicæ ſuperinduit togam: cui opponitur Togatus. [ποδοχίτων, χιτωνοφόρος. Gal. *Veſtu d' vn ſaye.* Ital. *Veſtito di tonica.* Ger. Der ein vnderrock anhat. Hiſp. *Veſtido de tal ſayo.* Pol. *Wſpodnia ſu'knie obliecżoni.* Vng. *Subiczas, dolmanyos.* Ang. *Cladde with a coate.*] Plaut. Pœnul. Noviſtin' tu illune tunicatum hominem qui ſiet? Iuven. Satyr. 3: -tunicati fuſcina Gracchi. Eſt autem Tunicatus, non participium, ſed nomen adjectivum, à tunica deductum ea forma, qua à caligis caligatum dicimus, & à calceis calceatum.

Tŭĕŏr,tueris,pen.corr.dep. Video: à quo deducuntur compoſita, Contuor, intuor, & obtuor. [הביט *hibbít* ὀπλομαι. Gall. *Regarder, voir.* Ital. *Guardare.* Ger. Sehen/ſugẽ. Hiſp. *Mirar.* Pol. *Widżę, patrżę.* Vng. *Latom nizöm.* Ang. *To ſee, to behold.*] Plaut. Aſin. At hercle ipſum adeò contuor: quaſſanti capite incedit. Et iterum: Nam ego illud argentũ tàm paratũ filio ſcio, quàm me hunc Scipionem contui. Idem Moſtell. -profectò nullam equidem illic cornicem intuor. P. At tu iſtac ad nos obtuere, quoniam cornicem aequis Cõſpicari: ſi vulturios fortè duos poſſis contui. Hodię tamen Tuor cum compoſitis rarò eſt in uſu: eorumq; loco magis recepta ſunt tueor, contueor, & intueor: ut latiùs docuimus ſuprà in verbo TVEOR.

Turarĭus,rii, m. ſ. Is dicitur qui tus parat & vendit: quod ex Cornuto in Perſiũ intelligit, quũ ſcribit: Bona carmina nullũ periculum habent apud ſalſamẽtarios & turarios, ideò quòd chartę, in quibus vilia carmina ſcribuntur, quaſi non neceſſaria, aut ad tus inciduntur involvendum, aut ſalſamentum.

Turbă,æ, f. p. Multitudo, ſeditio, vis, tumultus, perturbatio. [המון *hamón.* τύρβη, πάροχλος. Gall. *Rumeur, trouble, bruit.* Ital. *Turba, turbamento, romore.* Ger. Ein vnruh/ da viel mit einander haderen vnd baigen/ ein getümmel. Belg. Een getier. Hiſp. *Turba, turbamiento.* Pol. *Zamieſżanie miedżi ludem.* Vng. *Sereg vizżauonias, tſatepate zurzauar.* Ang. *A multitude or throng of people, trouble, ruffling, debate.*]. Vlp. Vi boni. Rap. & de turba l. Prætor ait: Turbam appellatam eſſe Labeo ait ex genere tumultus. Si duo rixam commiſerint, utiq; nõ accipimus in turba id factum, quia duo turba non propriè dicuntur. Si verò fuerint decem aut quindecim homines, turba dicetur. Sed quia multitudo ferè non vacat perturbatione, factum eſt ut perturbationẽ appellemus turbam. Eſt igitur turba, & multitudo, & in multitudine perturbatio. Cic. Cæcinnæ: Exponerem etiam quemadmodum hîc, & quanta in turba, quantaq; in confuſione rerum omniũ viveremus. Terent. in Andr. Dii veſtram fidem, quid turbæ eſt apud forum? Cicer 6. Verrin. Ecce autem nova turba atq; rixa. ¶ Turba, pro multitudine. [המון *hamón.* ὄχλος, τὸ πλῆθος. Gall. *Troupe & multitude de gens.* Ital. *Concorſo di gente vile.* Ger. Ein menge/ ſchar/ geſchwirm. Hiſp. *Muchodumbre de hombres.* Pol. *Wielkoſcż ludu', zaſtep.*] Cic. 2. Verr. Videt ad ipſum fornicem Fabianum in turba Verrem: appellat hominẽ, & ei voce maxi-

ma victoriam gratulatur. Idem 5. Tuſc. Quid erit in philoſophi gravitate, quàm in vulgi opinione, ſtultorumq́ue turba, quod dicatur aut gravius, aut grandius. Ovid. 1. Amor. Eleg. 7: Quę q́; tuos currus comitantũ turba ſequetur. ¶ Turbă prunorũ, pro variis generibus prunorũ, dixit Plin. lib. 15. cap. 13. &, Turbam vulnerũ, pro multitudine vulnerũ, lib. 11. cap. 37.

Tŭrbēllă, læ, diminut. f. p. Parva turba. [παροχλίδιον. Gall. *Petit, trouble, petit bruit.* Ital. *Piccĩola turba, picciol rumore.* German. Ein wenig vnrůwigs wäſen mit haderen vnd baigen. Hiſp. *Pequenna turba y turbamiento.* Polon. *Mał'e zamieſżanie.* Vn. *Seregetske.* Ang. *A litle trouble or ſturre.*] Plaut. in Pſeud.

Scis tu quidem hercle, mea ſi commovi ſacra,
Quo pacto, & quantas ſoleam turbellas dare?

Tŭrbĭdŭs, a, um, Conturbatus, confuſus, non clarus, commotus. [חמר *chomér* בעכר *nehchár:* זעף *záhęph* הומה *homéh.* ὀχλερός. Gall. *Trouble, troublé.* Ital. *Contorbato, torbido.* Ger Betrůbet/ bewegt. Belg. Bevoert. Hiſp. *Turbio ò perturbado.* Pol. *Kalni, zamieſżani.* Vng. *Fől haborodot zauaros.* Angl. *Troublous, not cleare.*] Horat. 1. Carm Ode 3: Quj vidit mare turbidũ. Turbidus dies, procelloſus. Plin. lib. 11. cap. 10: Quin & excrementa operantium intus, ne longiùs recedant, unum congeſta in locũ, turbidis diebus, & operis otio egerunt. Turbidus homo, commotus, plenus perturbationis, terribilis. Virgil. 9. Aen. -huc turbidus atq; huc Luſtrat equo muros, aditumq́ue per avia quærit. Idem lib. 12: Tum ſic affatur regem atq; ita turbidus infit. Tacit. lib. 20: Mox C. Cæſar turbidus animi, &c. Turbida aqua: id eſt, turbata, & impura. Cicer. 5. Tuſc. Darius in fuga, quum aquam turbidam & cadaveribus inquinatam bibiſſet, negavit unquam ſe bibiſſe jucundius. Virg. 5. Aen. -ruit æthere toto Turbidus imber aqua, denſisque nigerrimus Auſtris. Turbidior, turbidiſſimus. Ovid. 1. Triſt. Eleg. 1: Pectora ſunt ipſo turbidiora mari. Actiones turbidiſſimæ, apud Quintil. lib. 1. cap. 10.

Tŭrbĭdē, adverb. Turbulentè, tumultuoſé. [ὀχλερῶς. Gall. *En trouble, auec trouble.* Ital. *Con turbidezza.* Ger. Mit betrůbung/ vnruwigkeit. Hiſp. *Turbia, y perturbadamente.* Polon. *Zamieſżanie.* Vng. *Fel haborottul, zauaroſon.* Ang. *Troublouſtie, with trouble.*] Cic. 4. Tuſc. Intelligatur igitur perturbationem jactantibus ſe opinionibus conſtanter & turbidè, in motu eſſe ſemper.

Tŭrbŭlēntŭs, a, um, Commotus, iratus, turbidus, contentione plenus. [חמר *chomér* בעכר *nehchár:* זעף *záhęph* הומה *homéh.* παροχλώδης, ὀχλώδης. Gall. *Troublé, eſmeu, plein de troubles, turbulent.* Ital *Torbolento, torbolato, tribolato.* Germ. Betrůbet/ bewegt/ entrüſtet. Belg Beroert. Hiſp. *Turbio ò perturbado.* Pol. *Swarliwi, poruſżoni, zamieſżani.* Vng *Fől haborodot zauaros.* Ang. *Troublous, full of trouble and ſedition.*] Plaut. in Epid. Tu ædepol re es turbulentus. Conciones turbulẽtæ. Cic. ad Att. lib. 4: Conciones turbulentæ Metelli, temerarię Appii, furioſiſſimę Publii. Tempeſtas turbulenta. Idẽ 7. Verr. Vt nullus unquã dies tàm magna, turbulentaq; tempeſtate fuerit, quin aliquo tempore ſolem ejus diei homines viderent. Idem pro Sylla: In illa turbulentiſſima tempeſtate Reipub. mea ſponte deſpexerim: Turbulentus animus: id eſt, perturbatus. Liv. 2. ab Vrb. Turbulentior inde animus L. Valerio, T. Aemilio COSS.

Tūrbŭlēntē, adverb. Turbidè, tumultuoſé. [παροχωδῶς. Gall. *Auec trouble.* Ita. *Turbatamente.* Ger. Zorniger weiß/ mit entrüſtung/ oder betrůbung. Hiſp. *Turbia y perturbadamente.* Pol. *Zamieſżanie.* Vng. *Fől haborodottul zauaroſſan.* Angl. *Troublouſtie, with trouble and ruffling*] Cic pro Domo ſua: Omnia contra leges, moresq́ue majorũ temerè, turbulentè, per vim, per furorẽ eſſe geſta.

Tŭrbŭlēntĕr, aliud adverb. Turbidè, tumultuoſé Cicer. ad Cælium lib. 2: Extremum illud erit: nos nihil turbulenter, nihil temerè faciemus.

Tūrbŭlēnto, turbulentas, Exagito, perturbo. [המם *hamám.* ἀλαοχωδίω Gall. *Troubler.* Ital. *Perturbare.* Ger. Betrůbt machen. Hiſp. *Turbar, perturbar.* Polon *Zamieszam.* Vng *Fől haborittom fől zauarom.* Ang. *To trouble, to mingle or confound.*] Apuleius: Mẽ ſtrepitu turbulentavit.

Tūrbo, as, act. p. Confundo, commoveo, perturbo, obturbo; turbas facio, miſceo. [עכר *hachár* הבהיל *hibhíl* בערפ *bihéth.* παροχλῶ, ὀχλέω, κυκάω, ταράζω. Gall. *Troubler, meſler, brouiller.* Ital. *Turbare.* Ger. Betrůben. Belg. Beroeren. Hiſp. *Turbar ò perturbar.* Pol. *Zamieſżanie czynie.* Vng. *Fel haboritom.* Ang. *To trouble, to mingle or confound.*] Plaut. in Capt. Adveniens turbavit totum cum carne carnarium: id eſt, commovit. Marr. lib. 2: Pectore te nolim, ſed nec turbare capillos. Cic. 1. de Nat. deor. Ariſtoteles quoq; in tertio de Philoſophia libro multa turbat, à magiſtro Platone uno diſſentiens. Idem pro Cluent. Mare quod ſua natura tranquillum eſt, ventorum vi agitatur, atq; turbatur. Virg. 1. Aen. -ſed res animos incognita turbat. Idem 12. Aen. -& ſubita turbaret clade Latinos. ¶ Turbare abſolutè. Tacit. lib. 4: Quum repentè turbare fortuna cœpit. ¶ Turbatũ eſt, imperſonale. Terent. in Eunuch. Neſcio quid profectò abſente nobis turbatum eſt domi. ¶ Turbaſſit, pro turbaverit,

usurpatum ab antiquis. Cic. 3. de Legib. ex XII. Tab. Aſt qui turbaſſit in agēdo, fraus autoris eſto. ¶ Turbor paſſivum. Cic. ad Att. lib. 2: Prorſus ut ſcribis ita ſentio: turbatur Sampſiceranus. ¶ Hujus compoſita ſunt, Conturbo, deturbo, exturbo, diſturbo, interturbo, obturbo, & perturbo quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Turbātŭs, Cōmotus, perturbatus. [בעכר nehechár] מבהה mebohál. παραγμῶδης. Gal. *Troublé, eſmeu.* Ital. *Turbato ſmoſſo.* Ger. Betrübet. Hiſp. *Turbado, perturbado.* Polon. *Zamieſzani, poruſzoni.* Vngar. *Föl meg haboritatot.* Ang *Troubled, vexed.*] Cæſ. 2. bell Civ. Turbatus ex inopinato malo.

Tūrbātē, adverb. Turbulenter. [παραχωδῶς. Gall. *Auec trouble.* Ital. *Turbatamente.* German. Mit betrübter ordnung/vnordentlich. Hiſp. *Turbia y perturbadamente.* Pol. *Pomieſzanie, nieporządnie.* Vngar. *Föl haboradottul.* Angl. *With trouble.*] Cæſ. 1. bel. Civ. His de cauſis aguntur omnia raptim atq; turbatè.

Tūrbātŏr, oris, m. t. qui rem aliquam conturbat, perturbator. [עכר hochér. παραχυτής. Gall. *Troubleur, brouillon.* Ital. *Diſturbatore.* Ger. Ein betrüber. Hiſp. *Perturbador.* Pol. *Nieſpokoinik, rozruch czyniaci.* Vng. *Föl haborito.* Ang. *A troubler or vexer.*] Liv. 4. ab Vrb. Parum id videri, quod omnia divina humanaq; turbertur, jam ad conſulatum vulgi turbatores accingi. Idem lib. 2: Quum pacis ipſe autor à belli turbatoribus premeretur.

Tūrbāmēntum, ti, n. ſ. Turbatio. [בעכרת nehechéreth. παραχή, τάραχος. Gal. *Troublement, trouble.* Ital. *Turbamento.* Germ. Ein betrübung. Hiſp. *Turbamiento.* Pol *Rozruſzenie.* Vng. *Föl haboritas.* Ang. *Troubling or vexing.*] Tacit. lib. 17: Quæq; alia turbamenta vulgi. Saluſt. in oratione Lepidi ad Quirites: Maxima Reipublicæ turbamenta atq; exitia probare.

Turbaſ ĭs, τάραμα, lapis ſpumæ candidæ, nitentisq;, non tamen tranſlucentis. Alii ſtibium vocant.

Tūrbo, turbinis, m. t. Ventus validiſſimus, & vorticoſus, obvia quæq; deturbans, proſternens q;, ventus omnia turbans & involvens. [סער ſabár. τρόχιλος. Gall *Vn tourbillon de vent, vent impetueux.* Ital *Nembo di vento.* Ger. Ein windsbraut Hiſp. *Torneliño, viento remolinado.* Pol. *Powrot trze wychrowate.* Vngar. *Forgo zel.* Ang. *A whirle winde.*] Virg. 1. Aen. - venti velut agmine facto. Quā data porta ruunt, & terras turbine perflant. Cic. 3. de Orat. Vndique omnes venti erumpunt, ſævi exiſtunt turbines ¶ Turbo pacis per trāſlationem, pro turbatore & everſore. Idem pro Domo ſua: Tu procella patriæ, turbo ac tempeſtas pacis atq; otii. ¶ Eſt & turbo genus inſtrumenti luſoris, quod à pueris ſcutica in gyrum circumagitur. [τρόχιλος, τροχὸς βεμβίξ. Gall. *Vn ſabot, ou vne toupie.* Ital. *Trottolo, moſcolo, con che giuocano i fanciulli.* Germ. Ein topff. Hiſp. *El trompo ò peonca.* Pol. *Cząga.* Vn. *Tſiga.* Ang. *A toppe.*] Tibullus lib. 1. Eleg. 5: Namq; agor ut per plana citus ſola verbere turbo, Quem celer aſſueta verſat ab arte puer. Virgil. 7. Aen. Ceu quodam torto volitans ſub verbere turbo, Quem pueri magno in gyro vacua atria circum Intenti ludo exercent. Atq; in hāc ſignificatione eſt etiam nominativus Turben. Tibullus: Nanque agor ut per plena citus ſola verbere turben. Soſipater lib. 1. ¶ Ab hujus inſtrumenti ſimilitudine Turbo dicitur, quicquid è lato paulatim deſinit in acutum. [κῶνος. Gal. *Vne figure ronde qui va en pointe comme vn ſabot.* Ital. *Ogni coſa puntuta di ſotto & baſſa di ſopra.* Germ. Ein jedes ding das rund iſt vnnd ſich vnden auff allgemach in ein ſpitz zeucht. Hiſp. *Coſa en figura de trompo.* Polon. Wſzelyaka rzecz ſpiczata. Vngar. *Tſuczos, tornyos.* Ang. *A figure round and long lik a toppe.*] Cic. de Fato: Sed revertitur ad cylindrum, & ad turbinem ſuum: quæ moveri incipere, niſi pulſa, non poſſunt. Plin. de aloë lib. 27. cap. 4: In turbinibus cadorū. Ovid. 1. Metam. - cava buccina ſumitur illi, Vortilis, in latum, quæ turbine creſcit ab imō.

Tūrbĭnĕus, a, um. [ὁ κῶνος ὁ τροχοειδὴς, κωνοειδὴς. Gall *Qui eſt rond comme vn ſabot, en facon de poire.* Ital. *Acuto, puntuto di ſotto come vn pero.* Ger Das wie ein topff vmbzwirbiet. Hiſpan. *Hecho en guiſa de trompa ò peonca:* Pol *Wichrowati kracaci ſie.* Vng. *Tſiga moggiara valo, forgozeles* Ang. *That is round lik a toppe.*] ut, Vortex turbineus. Ovid. 8. Metam. Multa quoque hic torrens nivibus de monte ſolutis; Corpora turbineo juvenilia vortice merſit.

Tūrbĭno, as, pen. cor. In turbinis figuram exacuo. [ἐπιτροχίζω, τρομβίζω. Gall. *Aguiſer, faire pointu.* Ital. *Aguzzare, apuntare.* Ger. Etwas runds vnd auſgeſpitzets machen wie ein topff. Hiſp. *Aguzar, hazer agudo* Pol. *Krecze wwirchoł ek.* Vng. *Tſiga formaira cormozo.* Ang. *To sharp and mak pointed.*]

Tūrbĭnātŭs, adject. Quod in turbinis figuram deſinit. [κωνοειδὴς. Gall. *Long & rond en forme de ſabot, en facon de poire.* Ital. *Acuto in punta, puntuto di ſotto cōme vn pero.* Ger. Das rund vñ allgemach auſgeſpitzet iſt Hiſp. *Hecho in manero de trompo ò pero.* Polon. Wſzyce ſzoſtrzoni. An. *Long & round lik a toppe.*] Plin. li. 37. cap. 4: Siquidē & colore tranſlucido nō differt, & laterū ſexangulo lęvore turbinatus in mucronē. Idem lib. 11. cap. 37: Cor homini infra lęvam papillam turbinato mucrone in priora eminens. Idē lib. 15. cap. 15: Turbinatior pyris figura quam malis.

Tūrbĭnātĭo, onis, ſ. t. [ἡ τρίμβωσις. Gall. *Forme & figure en facon de ſabot ou toupie.* Ital. *Aguzzamento, & punta diſotto come vn pero* Ger. Die geſtalt ſo von der breite in ein ſpitz außgetrāyet iſt. Hiſpan. *Forma y figura en manera di trompo ò peonca.* Pol. *Zaſzpiczenie.* Vng. *Tſiga formaiara valo formozas.* Ang. *A forme or shap lik a toppe.*] Plin lib. 15. cap. 20: Aliis turbinatio pyri, aliis ovata ſpecies.

Turbўſtum, Medicamentum eſt, cogens ſorbere, & pro colore tinctūræ etiam ſumitur.

Tūrdŭs, m. ſ. Avis nota, & inter primas à ſaporis bonitatè collocata. [κίχλα. Gal. *Griue, tourd.* It. *Tordo.* Ger. Ein Krametsz vogel. Hiſpan. *Torzal, auue conocida.* Polon. *Drozd.* Vngar. *Hutos madar.* Ang. *A felde fare or trushe.*] Horat. lib. 1. Epiſt. 16. Nil melius turdo, vulva nil dulcius ampla. ¶ Eſt & Turdus nomē piſcis, quem & ipſum κίχλαν vocant Græci. Plin. lib. 32. cap. 11: Turdus inter ſaxatiles nobilis.

Tūrdā, ſum, Locus quo turdi aluntur ad ſaginā. κιχλοτροφεῖον.

Turĕŭs, turea, tureum, Vide TVS.

Turgĕo, ges, tūrſi, n. ſ. Tumeo, inflatus ſum. [גאה ghaáh גבה tſabah. ὀγκῶμαι. αἴδω. Gall. *S' enfler, ou eſtre enflé.* Ital. *Gonfiarſi.* German Barſzen von wölle/ſich blāyen. Hiſpan. *Hincharſe.* Polon. *Oddimam ſie.* Vngar. *Föl fudom.* Ang. *To ſwell, to be puffed vp with pride or anger.*] Virg. Aeglog. 7: - jām læto turgent in palmite gemmæ. Turgere alicui, eſt iraſci in aliquem, ſive cōmoveri. Plaut. in Caſ. Nunc in fermento tota eſt, ita turget mihi. Idem in Moſtel. Tota mihi turget uxor nunc domi, ſcio. Plin lib. 20. cap. 13: Imponunt & mammis turgentibus decoctam rutam, & pituitæ. ¶ Compoſita ſunt, Deturgeo, & obturgeo: quorum ſignificata explicantur ſuis locis.

Tūrgĕſco, n. t. Turgidus fio, tumeſco. [גאה ghaáh גבה tſabáh. ὀγκῶμαι. Gall. *S' enfler.* Ital. *Gonfiarſi.* Ger. Barſzend werden/ſich auffblāyen. Hiſpan. *Hincharſe.* Polon. *Poczinam ſie oddimac.* Vngar. *Föl tualkodon.* Ang. *To begime to ſwell, to waxe proude.*] Perſius: Non equidem hoc ſtudeo, bullatis ut mihi nugis Pagina turgeſcat dare pondus idonea fumo. Cicer. 3. Tuſc. Corque meum penitus turgeſcit triſtibus iris. Varro 3. de Re ruſt. cap. 9: Objiciendum pullis diebus quindecim primis manè ſubjecto pulvere (ne roſtris noceat terrā dura) polentam miſtam cum naſturtii ſemine, & aqua aliquanto antè facta intrita: & ne tum deniq; in eorum corpore turgeſcat aqua, prohibendum. Ovid. 3 Amor. Eleg 9: Prima Ceres docuit turgeſcere ſemen in agris. Plin. lib 7 cap. 50: Novembri menſe, ut Martio pariant capræ turgeſcentibus virgultis.

Tūrgĭdŭs, a, um, Tumidus, inflatus. [גבה tſobéh. ὀγκώδης. Gall: *Enflé.* Ital. *Gonfio.* Germ Barſzend/auffgebtaſen/getrungen. Belg. Opgeblaſen. Hiſp. *Hinchado.* Pol. *Nadęti.* Vng. *Felfuako vot.* An. *Swelled, puffed vp.*] Plaut. in Milite: Cubare in navi lipp(a)m atq; oculis turgidis. Cic. 5. Tuſc. Num aliquod quodpiam membrum tumidum ac turgidum non vitioſè ſe habet? Horat. 3. Carm. Ode 13: - cras donaberis hœdo, Cui frons turgida cornibus.

Tūrgĭdŭlŭs, diminut. [ὁ σμικρὸν πεφυσημένος, ὀγκωδέστερος. Gall. *Vn peu enflé.* Ital. *Alquanto gonfio.* Ger. Etlicher maß auffgebtaſen oder getrungen. Hiſpan. *Vn poco hinchado.* Polon. *Troche nadęti.* Vngar. *Fel fualkodottetska.* Ang. *A litle fwollen or bollen.*] Catullus: Flendo turgiduli rubent ocelli.

Turĭbŭlum, Turifer, Turicremus; Vide TVS.

Tūrĭōnēs, m. t. Teneli arborum, fruticum aut herbarum cacumina. [τὰ τῶ κλάδου ἔσχατα. Gall. *Tendrillons du bout des branches d' arbres ou arbreaux.* Ital. *Teneri germoli d' albero.* Germ Die zarten tolderſchoß der bāwmen oder ſtauden / die oberſten köpfflin der treuteren. Hiſp. *Los renuenos del arbol.* Polon. *Wierchol'ki ml'ode vtiol' y udrzew.* Vng. *Fanar anagy fuuek nak gyenge hegyi.* Ang. *The tender croppes of trees or hearbes.*] Colum. lib. 12. cap. 48: Conciſis deinde pleno vaſe olivis, immitte defrutum uſque ad os, lauri turiones in hoc uſu mittito, ut olivas deprimant: poſt dies viginti utere.

Tūrmă, turmæ, f. p. Ordo militaris, trés equitum continens decurias, totidemque habens decuriones. [גדוד ghedhúdh. ἴλη. Gall. *Bande de gens d' armes.* Ital. *Compagnia de ſoldati.* Ger. Ein geſchwader Reuter. Hiſp. *Batalla de los de cauallo.* Polon. *Rota haſſiecz.* Vng. *Louag ſereg.* Ang. *A bande of men of warre.*] Romuli enim tempore quum tres tantùm eſſent tribus, Ramnēſium, Tatienſium, & Lucerū, ex ſingulis tribubus deni equites in turmam aſcribebantur; & ſinguli decuriones: à quo etiam numero Turmam dictam aſſerit Varro, quaſi terdenam. Cic. pro Marcel. Nihil ſibi ex iſta laude centurio, nihil præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit. Virgil. 5. Aeneid. Tres equitum numero turmæ ternique vagantur Ductores, pueri biſſeni quenque ſecuti. Horat. lib. 3. Carm. Ode 4: Divosque mortales q; turmas Imperio regit unus æquo.

Tūrmālēs, Dicti qui in turma ſunt eadem. Livius 5. ab Vrbe: T. Manlius Conſulis filius ſupra caſtra hoſtium cum ſuis turmalibus evaſit.

Tūrmālĭs, turmale, adject. Quod ad turmam pertinet. Clav.

de bel. Gall. Excitet incestos tūrmalis buccina somnos. ¶ Aliquando idem quod equestris, ut Turmales statuæ, apud Ciceronem de Orat.

Tūrmatim, adverb. Per turmas [ἰλαδὸν Gal. *Par bandes.* Ital. *Per compagnie* Ger. Mit schaaren / hauffechtig. Hisp. *De batalla en batalla* Pol. *Wsyscy.* Vng. *Seregenkent.* Ang. *Band by band.*] Cæsar 8. bell. Gall. Turmatim in eum locum devenerunt. Liv. 5. ab Vrb. Mox ululatus, cantusq; dissonos, vagantibus circa mœnia turmatim barbaris, audiebant.

Tūrpis, & hoc turpe, om. t. Deformis, inhonestus, fœdus, distortus: est enim contrarium Pulchro. [שׁעֹן *schohár* מוּם *tamé* רע *rah* αἰσχρὸς, ἀπρεπὴς. Gall. *Laid, vilain, difforme, deshonneste.* Ital. *Sozzo, brutto. turpe, difforme.* German. Ungestalt/ schnöd/ häßlich Belg. *Leelick.* Hisp *Feo ò deshonesto.* Pol. *Szpetni.* Vng. *Rut.* Ang *Filthie, vnhonest.*] Terent. in Phorm Lacrymæ, vestitus turpis. Horat. 3. Carm Ode 27: Antè quàm turpis macies decentes Occupet malas. Ovid. 3. de Arte: Turpe pecus mutilum, turpis sine gramine campus, Et sine fronde frutex, & sine crine caput Ovid. 1. Amor. Eleg. 13: Si mihi Tithono detenarrare liceret, Turpior in cœlo fœmina nulla foret. ¶ Transfertur etiam ad animum. Cicero pro Quintio: Multis vexatus contumelijs, plurimis jactatus injurijs, non turpis ad te, sed miser confugit. Terent. in Heaut. -pudet Dicere hac præsente verbum turpe. Ovid 1. Amor. Eleg. 9: Turpe senex miles, turpe senilis amor. Cic. 1. Offic. Luxuria verò cùm omni ætati turpis, tùm senectuti fœdissima est. ¶ Interdum ponitur pro magno, ut annotavit Nonius. Virg. 3. Georg. -optima torvæ Forma bovis, cui turpe caput, cui plurima cervix. Idem 4. Georgic. -& turpes pascit sub gurgite phocas. ¶ Item pro crudeli, ut non uno in loco apud Sallustium.

Tūrpĭ-ūlus, a, um, diminutivum, Subturpis. [ὑπαισχρὸς. Gall. *Assez vilain.* Ital *Alquanto sozzo* German. Ein wenig häßlich oder wüst. Hispan *Feo ynpoco.* Pol *Kes szpetny.* Vngar. *Rutaska.* Ang. *A litle filthie or vnhonest.*] Cicero 3. de Orat. locus in turpiculis, & quasi deformibus ponitur. ¶ Hinc fit compositum Subturpiculus. Idem Att lib. 4 Quid? etiam subturpicula mihi videbatur palinodia.

Tūrpĭfĭco, turpificas, act. p. fœdo, turpitudine afficio. [מוּם טבן *timmé* טבן *tinnéph* αἰσχύνω. Gall. *Souiller & vilener, enlaidir* Ital. *Far sozzo* Ger Verwüsten / wüst oder häßlich machen. Hisp *Hazer feo.* Pol. *Szpecze, szkaradze.* Vn. *Megrutitom.* Ang. *To make filthie, to defile.*] Cic. 3. Offic. Quanta illa depravatio, & fœditas turpificati animi videri debet.

Tūrpĭtūdo, turpitudinis, f. t. Deformitas. [מוּם רע *mum rah:* בּלָה שׁחרוּרִיה *balàh schaharurijàh.* αἶσχος, αἰσχρότης Gall. *Laideur, difformité, deshonnesteté, laideur.* Ital *Bruttezza, dishonestà.* German. Schandt häßligkeit/ vnerbarkeit. Hispan *Fealdad, ò deshonestidad.* Pol *Szpetnosc, niepoczciwosc.* Vng. *Rutsag.* Ang. *Villanie, deformitie, shame.*] Cicer. 2. de Finib. Sunt etiam turpitudines plurimæ, quæ nisi honestatis natura plurimũ valeat, cur non cadant in sapientem non est facilè defendere. Quint. lib. 2. cap. 2: Carendum non solùm crimine turpitudinis, verùm etiam suspicione. Cic. 2. de Orat. Verborum turpitudinẽ, & rerum obscœnitatem vitare.

Tūrpĭtĕr, adverbium, Fœdè, inhonestè, indecorè. [αἰσχρῶς. Gall. *Vilainement, laidement, deshonnestement.* Ital. *Bruttamente, dishonestamente.* German. Schandtlichen/ häßlichen/ vnehrbarlich. Hispan *Fea, y deshonestamente.* Pol. *Szpetnie, szkaradzie.* Vng. *Rutul.* Ang. *Filthelie, villanouslie.*] Plautus in Mer. Quod in se olim admiserit turpiter. Cæs. 3 bell. Civil. Reliquos turpiter fugere coëgerunt. Cicero 3. Tusc. Quæ te turpiter & nequiter facere nihil patiatur. Ovid. 5. Trist. Eleg. 7: Turpius ejicitur quàm non admittitur hospes.

Turpo, turpas, act. p. Fœdo, turpitudine afficio. [נוּם *timmé* טבן *tinnéph.* αἰσχύνω. Gall. *Souiller, vilener, enlaidir, barbouiller, fallir.* Ital. *Sporcare, lordare, macchiare.* Ger. Verwüsten Hispan. *Afear otra cosa.* Polon *Szpecze.* Vngar. *Megrutitom.* Angl *To defile, to make foull or ill fauoured.*] Cicer. 1. Tusc. ex vetusto quopiam Poëta: -Hæc omnia vidi inflammari, Priamo vi vitam evitari, Iovis aram sanguine turpari. Virgil. 10. Aeneid. -& terra sublevat ipsum Sanguine turpantem comptos de more capillos. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: -at illi fœda cicatrix Setosam lævi frontem turpaverat oris.

Turris, hujus turris, fœminini generis, t. A' terrendis hostibus dicta est: [גֹּבַהּ *mighdhál.* πύργος. Gall. *Tour.* Ital. & Hisp. *Torre* Germ Ein thurn Belg. Een toren. Pol. Wieza. Vng *Torony.* Ang *A tower.*] sicut Arx ab arcendis: vel quòd aspectu torva sit. hoc est, terribilis. Cæsar 5. bell Gallic. Tùm ex omni parte lapidibus conjectis deturbati, turrisque succensa est. Cicero 5. Tusculan. Dionysius concionari ex turre alta solebat. Virgil. 10. Aeneid. Nec spes ulla fugæ miseri stant turribus altis Nequicquam, & rara muros cinxêre corona. Idem 9. Aeneid. -tùm pondere turris Procubuit subitò, & cœlum tonat omnè fragore. Horat. 2. Carm. Ode 10: Sæpiùs ventis agitatur ingens Pinus: & celsæ graviore casu Decidunt turres, feriuntque summos Fulmina montes. Fiunt etiam turres ambulatoriæ, de quibus Vegetius libro 4. cap. 17. sic scribit: Turres dicuntur machinamenta, ad ædificiorum speciem tabulis, tabulatisque compacta. Et ne tantum opus hostili concremetur incendio, diligentissimè ex crudis coriis vel centonibus communitur, quibus pro modo latitudinis additur altitudo. Nam interdum tricenos pedes per quadrum, interdũ quadragenos, vel quinquagenos latæ sunt. Proceritas autem ipsarum tanta fit, ut non solùm muros, sed etiam turreis lapideas altitudine superent. His plures rotæ mechanica arte subduntur, quarum lapsu volubili, magnitudo tàm alta moveatur. Præsens autem periculum civitatis est, si ad murum fuerit turris admota. Plures enim accipit scalas, & diverso genere conatur irrumpere. Nam in inferioribus habet arietem, cujus impetu destruit muros. Circa mediam verò accipit pontem factum de duabus trabibus, septumque de vimine, quem subitò prolatum inter turrem murumque constituunt, & per eum egredientes de machina bellatores in civitatẽ transeunt, & occupant muros. In superioribus autem turris illius partibus contati, & sagittarii collocantur, qui defensores urbis ex alto contis, saxis, missilibusq; prosternant.

Tūrrĭcŭla. Diminutivum, Parva turris. [πυργίον. Gall *Tourrette, petite tour* Ital *Picciola torre, torricella.* Germ Ein thürntin. Hisp. *Pequenna torre.* Pol. *Wiezka.* Vng. *Tornyotska.* Ang *A litle tower.*] ¶ Est & vasculi genus, turris similitudine, per quod tali in alveolum mitti solent, ne in jaciendo fraus committi posset. Græci πύργον vocãt. Persius etiam Orcam. Extat distichon apud Mart. lib. 14, turriculæ usum describens:

Quærit compositos manus improba mittere talos?
Si per me missit, nil nisi vota facit.

Tūrrītus, ta, tum, Turribus instructus. [ὀπυργωμένος, πυργοφόρος. Gall. *Qui a tour ou tours, haut comme vne tour.* Ital. *Alto, sublime.* Ger Gethürnet/ das thürn hat. Hisp. *Alto, torreado de torres.* Pol. *Wieszpol ni.* Vng. *Tornyos.* Ang. *That is high, or towred.*] ut, Mater deûm turrita: id est, Cybele, quæ eadem credebatur cum Tellure. Virgil. 6. Aeneid. -qualis Berecynthia mater, Læta Deûm partu Phrygias turrita per urbes Invehitur curru. Castella turrita. Lucan. lib. 5: -turritaque summis Disponit castella jugis. Elephanti turriti, quibus turres superponuntur, vel qui turres gestant. Plin. lib. 8 cap. 7: Iterum totidem turriti cum sexagenis propugnatoribus. Mœnia turrita. Ovid. 3. Amor. Eleg. 7: Quid tibi turritis incingere mœnibus urbes? ¶ Interdum Turritus accipitur pro alto, & turris instar edito, ὑψηλός. Virgil. 3. Aeneid. -gemino demittunt brachia muro Turritæ scopuli.

Tu rĭgĕr. Turrifer, Gerens turres. [πυργοφόρος. Gall. *Qui porte tour, qui a des tours.* Ital. *Chi porta torre, che a torre.* Ger. Der thürn tregt. Hisp. *Lo que trae o tiene torres.* Pol. *Wiezy'cy.* Vng. *Tornyhordozo.* Ang *That beareth a tower.*] Plin. Sed turrigeros elephantorum miramur humeros. Virgil. 10. Aeneid. Alma parens Idæa Deûm, cui Dindyma cordi, Turrigeræque urbes, &c. Dea turrigera, eadem cùm Cybele, sive Tellure, Ovid. 4. Fast. Carina turrigera, Lucan. lib. 3. Frons turrigera Cybeles, Ovid 6. Fastor.

Tūrsĭo, tursionis, Piscis est delphino non dissimilis; tristitia tamen aspectus ab eo differens: lasciviæ ejus, quæ in delphino conspicitur prorsus expers, rostro tamẽ canicularum maleficentiam præ se ferens. Hæc Plin lib 9 cap. 9.

Tūrtŭr, ris, m. t. Avis nota ex genere columbarum, à sono quẽ edit nomen habens. [תּוֹר *tor.* τρυγών. Gall *Vne tourte ou tourterelle.* Ital. *Tortora* German Ein Turtettaub Hisp. *Tortol a aue.* Pol. *Sinogarlica.* Vngar. *Görlicze.* Ang. *A turtle doue.*] Plaut. in Mostel. Tu tibi istos habeas turtures. Servius, & quidam eum secuti putãt fœmininũ esse in hoc versu Virgilii ex 1. Aeglog. Nec gemere aëria cessabit turtur ab ulmo. Sed procul dubiò decipiuntur. Nam adjectivum aëria, non cũ nominativo turtur, sed cum ablativo ulmo cohæret. ¶ Est item Turtur piscis marinus, ex genere venenatorum, qui & τρυγὼν dicitur à Græcis, eodem quo avis nomine.

Tūrundă, f. p Massa, sive buccella, qua farciuntur, sive saginãtur alilia. [ψωμός. Gal *Vne soupe de pain, vn morceau de paste, vn apasté* Ital. *Tronella.* Ger. Ein klos oder brödtlin damit man dz gefluget mestet. Hisp. *Sopas à manera de bocadillo para engordar aues.* Pol. *Kukiel'ka zmaki taka tuczą ptastwo.* Vng *Ir Metelt [illegible]tás.* Ang. *A morsell or soupe wherby fowles ar fedde.*] Varr. 3. de Re rust cap. 89: Gallinas farciunt turundis hordeaceis. ¶ Apud Catonem tamen cap. 89, significat linamentum illud ex filis, quod in ulcus immitti à medico solet. Ait enim: Et si fistula erit, turundam intrò trudito.

Tus, hujus turis, n. t. Lacryma libani arbusculæ, uni terrarum Arabiæ concessa, divinis sacrificiis & templorum suffimentis dedicata. [לְבוֹנָה *lebonáh.* λίβανος. Gall. *Encens.* Ital. *Incenso.* Germ Weirauch. Belg. Wierook. Hispan. *Encienso.* Polon. *Kadzidl'o.*

Kadzidl'o. Vng. Tõmien. Ang. Frankencense.] Ovid. 14. Metam. Templa tibi ſtatuam, ſolvam tibi turis honores. Tibul. lib. 1. Eleg. 3: Redderet antiquo menſtrua tura Lari. Varro à tuſis glebis dictum exiſtimat: cui & Servius aſtipulatur, & Priſcianus. Quocirca ſine aſpiratione ſcribendum videtur. Alii tamen originem ejus à Græco verbo θύειν petere malunt, quod eſt ſacrificare: unde etiam per aſpirationem ſcribendum præcipiunt. Provenit autem tus potiſſimùm in regione Sabæorum, quæ fœlicis Arabiæ pars eſt. Virg. 1. Georg. India mittit ebur, molles ſua tura Sabæi. Colligitur aũt duplici vindemia: quarum prior eſt circa canis ortum: altera, verno tempore, inciſo arboris cortice, quà maximè videtur eſſe prægnans, & ubi tenuiſſimus tenditur. Laxatur hinc plaga, unde proſilit ſpuma pinguis, quæ concreta denſatur. Probatur tus candore, amplitudine, fragilitate, carbone, ut ſtatim ardeat, & frietur potiùs quàm dentem recipiat.

Tūrĕŭs, a, um, Quod ex ture eſt. [λιβανωτός. Gall. D'encens. Ital. Di encenſo. Ger. Von Weirauch. Hiſp. Coſa de materia de encienſo. Pol. Kadzidlni. Vngar. Tõmienbõl valo. Ang. Of frankencenſe.] Colum. lib. 3: Iam tuream plantam maturè ampliatam, florentesq; hortos myrrha & croco. Virg. 2. Georg. -ſola India nigrum Fert hebenum, ſolis eſt turea virga Sabæis. Idem 6. Aen. -congeſta cremantur Turea dona. Ovid. 4. Faſtor.

Farra deæ, micæq; licet ſalientis honorem,
Detis, & in veteres turea grana focos.

Tūrĭbŭlum, li, n. ſ. Vas quo tus adoletur. [מחתה machtáh. θυμιατήριον. Gall. Encenſoir. Ital. Turribulo da incenſare. German. Weirauchfaß. Hiſp. Encenſario donde ſe quema el encienſo. Polon. Kadzielnica. Vngar. Tõmien egetõ edeny tõmienes. Ang. A cenſer.] Liv. 9. bell. Pun. Eæ per manus ſuccedentes, deinde aliæ aliis, omni effuſa civitate obviam, turibulis ante januas poſitis, quà perferebatur, atq; accenſo ture precantibus, &c. Cicer. 6. Verr. Nam etiam de L. Papyrio viro primario, locuplete, honeſtoq; equite Romano turibulum emiſti?

Tūrĭfĕr, ra, rum, penult. correp. Tus producẽs: [λιβανωτοφόρος. Gall. Qui porte, ou produit encens. Ital. Che porta ò produce incenſo. German. Das Weirauch tregt. Hiſpan. Coſa que trae ò cria encienſo. Polon. Kadzidl'o rodzaci. Vng. Tõmien termõ hozo. Ang. That beareth frankencenſe.] ut, Regio turifera. Plin. lib. 6. cap. 23: Veniuntque circiter xxx. diem Ocelin Arabiæ, aut Canam turiferæ regionis. Idem libro 12: Vt ille modo, quum deviciſſet turiferas gentes, ſupplicaret. Ovid. 3. Faſtor. Et domitas gentes turifer Inde tuas.

Tūrĭcrĕmŭs, a, um, Cremans tus: ut, Aræ turicremæ, βωμοὶ ἐν οἷς λιβανωτὸς καίεται. Virg. 4. Aen. -turicremis quum dona imponeret aris. Ovid. Epiſt. 2:

Sæpè deos ſupplex, ut tu ſcelerate valerès,
Sum prece turicremis devenerata focis.

Tūrĭlĕgŭs, a, um, pen. cor. [λιβανολόγος. Gall. Qui recueille & amaſſe l'encens. Ital. Chi raccoglie incenſo. German. Das Weirauch zuſamen leſet oder ſamlet. Hiſp. Codegor de encienſo. Pol. Kadzidl'o zbieraiaci. Vng. Tõmien zedõ. Ang. That gathereth frankencenſe.] ut, Arabes turilegi: id eſt, colligentes tus. Ovid. 4. Faſtor. Nam modò turilegos Arabas, modò deſpicit Indos.

Tūſcŭlum, li, dimin. [λιβανωτοθυμιατήριον, λιβανὸς σμικρόν τι. Gall. Vn petit morceau d'encens. Ital. Vn pezzo di incenſo. Ger. Weirauchs tin. Hiſp. Vn pedaco de encienſo. Polon. Kadzidl'eczko. Vng. Tõmienetske. Ang. A litle of frankencenſe. Plaut. Aulul. Nunc tuſculum emi.

Tuſsĭs, ſis, f. t. Vehemens ſpiritus efflatio (ut definit Galenus in tractatu de Sympt. cauſis) ea quæ meatum ſuum obſtruũt excutere conantis. [βήξ. Gall. Toux. Ital. & Hiſp. Toſſe. Ger. Der huſten. Pol. Kaſzel. Vngar. Kõhõges. Ang. The coughe.] Quę ſi continuè vexet, à Seneca pertuſſis nuncupatur. Eſt enim cõtinens tuſſis & inveterata, quæ vix unquam eliditur, ex qua multi cõficiuntur. Terent. in Heavt. Gemitus, ſcreatus, tuſſes, riſus abſtinete: Virgil. 3. Georg. Hinc canibus blandis rabies venit, & quatit ægros Tuſſis anhela ſues, ac faucibus angit obeſis. Catull. Epigram. 41: Fui libenter in tua ſuburbana villa, Malamq; pectore expuli tuſſim. Ibidem: Hic me gravedo frigida, & frequens tuſſis Quaſſavit.

Tūſsĭcŭlă, tuſſiculæ, diminutivum. [τὸ βήχιον. Gall. Vne petite toux. Ital. Picciola toſſe. German. Kleiner huſten. Hiſp. Pequenna toſſe. Polon. Mal'i kaſzel. Vngar. Kõhõgeſetske. Angl. A litle coughe.] Plinius Epiſtol. 114: Veteris infirmitatis tuſſicula admonitus, &c.

Tūſsēdo, tuſſedinis, idem quod tuſſis. βήξ. Apuleius: Aſſiduo pulſu tuſſedinis hiulci pectora.

Tūſsĭo, ſis, ſivi, ſitum, n. q. Tuſſim patior. [βήττω. Gall. Touſſer, ou touſſir. Ital. Toſſire. German. Huſten. Hiſpan. Toſſer. Pol. Kaſzl'am. Vn. Kõhõgõk. Ang. To coughe, to auoyde with coughing.] Plautus in Aſin. Fortè ſi tuſſire occepſit, ne ſic tuſſiat, Vt cuiquam linguam in tuſſiendo proferat. Plinius libro 20. cap. 2: Semen eorum cumino tritum, potumque in vino, tuſſientibus auxiliatur. Martial. lib. 1: Et placet, & tuſſit. Horat. 2. Serm. Satyr. 22: -ſiquis Fortè cohæredum ſenior malè tuſſiet.

Tūſsĭlāgo, tuſſilaginis, f. t. Herba eſt ſylveſtris folia habens quina, aut ſeptena, majuſcula quàm hederę, ſubalbida à terra, ſupernè pallida, ſine caule, ſine flore, ſine ſemine, radice tenui. [βήχιον. Gal. Pas d'aſne. It. Paſſo d'aſino, farfara. Ger. Hufflattich/ oder roßhuff. Hiſp. Vnna de aſino farfaro. Polon. Podbial', kniat. Vng. Zamar lapu ſima lapu Zamar kõrõm. Ang. An hearbe which remedeth the cough.] Nomẽ habet ab effectu, quòd fumus ejus per arundinem hauſtus, tuſſim quantumvis veterem ſanare dicatur. Officinę Vngulam caballi hodie appellant. ¶ Eſt & Tuſſilago ſativa, à quibuſdam ſalvia appellata, ſimilis verbaſco, quæ in pulverem contrita, adverſus tuſſim utiliter bibitur. Autor utriuſque Plin. lib. 26. cap. 6.

Tūtĕ, Tu ipſe. σὺ αὐτός. Cicer. 4. Verr. Hoc autem tute fatebere. Idem 2. Tuſc. Reliquum eſt ut tute tibi imperes.

Tūtēlă, Tutelaris, Vide TVEOR.

Tutŏr, Tutorius, Vide TVEOR.

Tūtŭlŭs, inquit Feſtus, Ornamentum capitis Flaminicarum, & vitta purpurea innexa crinibus, & in altitudinẽ erecta, qua Flaminica à cæteris mulieribus diſcernebatur. Viri item in ſacris tutulis utebantur, qui inde tutulati dicebantur. Varro lib. 6. de ling. Latin. Tutulati dicti, qui in ſacris habere ſolent ut metam in capitibus: id tutulus appellatur, ab eo quòd matres familiâs crines convolutos ad verticem capitis, quos habent uti velatos, dicunt tutulos: ſive ab eo quòd tuendi cauſa capilli fiebant, ſive ab eo quòd altiſſimum in urbe, quod eſt arx, ea res tutiſſima, tutulus vocatur.

Tūtŭs, tuta, tutum, Vide TVEOR.

Tŭŭs, tua, tuum, pronomen poſſeſſivum à Tu. [σός. Gall. Tien, qui eſt à toy. Ital. Coſa tua. Germ. Dein. Hiſp. Coſa tua. Pol. Twoi. Vng. Tied. Ang. Thyne or belonging to the.] Plaut. in Perſa: Tua merx eſt, tua indicatio. Cic. ad Trebonium lib. 15: Nunc hæc primò cupio cognoſcere, iter tuum cujuſmodi ſit. ¶ Tuũ eſt, ad te ſpectat, tui eſt negotii & officii. Terent. in And. Tuum eſt, ſiquid præter ſpem evenit, mihi ignoſcere. De tuis unus, pro unus tuorum amicorum, vel de numero amicorum tuorum. Cic. ad Cæſ. lib. 13: Qui & in bello tecum fuiſſet, & propter memoriam Craſſi, de tuis unus eſſet. ¶ Tuapte, & Tuopte, ablativi ſunt ex Tua, & Tuo ablativis, & Pte, ſyllabica adjectione compoſiti: ut, Tuapte ſponte: id eſt, tua ipſius ſponte: Tuopte conſilio: id eſt, tuo ipſius conſilio. Plautus Mil. Quippe ſi reſcivêre inimici conſilium tuum, tibi Tuopte conſilio occludant linguam. Tuatim adverbium ſignificat tuo more. Plaut. in Amphit. Iam tuatim facis: ubi Soſipater lib. 2: ſuæ Gram. tuatim, tuo more exponit.

T ante Y.

Tylus, li, m. ſ. Vermiculus eſt, pluribus pedibus, colore fuſco, ſub lapidibus aut figulinis vaſis vivens, qui tactus ſe arcuat, atque in globũ contrahit ad ſimilitudinẽ parvæ pilæ. ὀνίσκος.

Tўmbădēs, [τυμβάδης. Germ. Vnholden/ Hexen.] Græco nomine appellantur ſagę, & veneficæ: quòd περὶ τύμβους: hoc eſt, circa ſepulcra verſentur, cadavera mutilantes aliquo membro, quo ad veneficia ſua abutantur. [Polon. Czarownica.] Cælius lib. 12. cap. 38.

Tўmbŏs, tymbi, m. ſ. [קבר kéber. τύμβος. Gal. Tombe, tombeau, ſepulcre. Ita. Sepolcro, monimento. Germ. Ein Grab. Hiſp. Tomba ò ſepultura. Pol. Grob. Vngar. Holt tag egetõ hely, temetes. Angl. A tombe or graue.] Vox eſt Græca, quam Latinè buſtum vettere poſſumus, teſte Cicerone. Fit enim παρὰ τὸ τύφεσθαι ὑπὸ τοῦ νεκροῦ καῆναι: hoc eſt, ab eo quòd ibi mortui cadaver exuratur. Latini paucis literis immutatis, etiam tumbam appellant. Cic. 2. de Finib. Siquis buſtum (nam id puto appellari tymbon) aut monumentum, inquit, aut columnam violârit, dejecerit, &c.

Tўmpănum, tympani, n. ſ. [תף toph. τύμπανον Gall. Tabourin, bedon. Ital. Timpano. Ger. Ein Trummen. Hiſp. Atabar, ò pandero. Pol. Beben. Vn. Czimbalom. Ang. A drumme.] Inſtrumentũ ex una parte planum, membrana clauſum, intùs vacuum, quod baculo pulſatur. Eo uti ſolebant in ſacrificio Matris deũm. Virgil. 9. Aeneid Tympana vos buxuſque vocat Berecynthia Matris Idææ: ſinite arma viris, & cedite ferro. Ovid. 4. Faſtor. Ibunt ſemimares, & inania tympana tundent. Idem 4. Met. Quacunque ingrederis clamor juvenilis, & unà Fœmineæ voces, impulſaque tympana palmis, Concavaque æra ſonãt, longoque foramine buxus. ¶ Eſt & Tympanum vehiculi tectum, ut inquit Servius, ſive (ut aliqui putant) teſtudo ſupra radios. Radii autem dicuntur ſtipites, altera parte rotæ centro, altera canthis infixi. Virgil. 2. Georg. Hinc radios trivêre rotis, hinc tympana plauſtris. ¶ Eſt præterea Tympanum, machina rotunda ad rotæ ſimilitudinem, qua à calcantibus hominibus verſata, pondera in ædificiis ſubvehuntur, vel aqua hauritur ſitulis majoribus ex puteis, vel ex rivis per canales ad irrigandos hortos diffunditur. [German. Ein Zugrad oder Trãtrad/ groſſe Laſt auffzuziehen.] Hujuſmodi etiã Tympana in

portubus insignioribus videmus ad exonerandas naves accommodata. Lucret lib. 4: Multaque per trochleas, & tympana pondere magno Commovet, atque levi sustollit machina nisu ¶ Tympanum genus vasis. Plin. lib. 33. cap. 11: Tympana verò se juvene appellata stateras, & lances, quas antiqui *magidas* appellaverant.

Tympanísates margaritæ, de quibus Plin. lib 9 cap. 35: Crassescunt etiam in senecta, conchæq; adhærescunt, nec iis avelli queunt nisi lima, quibus una tantùm est facies, & ab ea rotũditas: aversis planicies, ob id tympana nominãtur Item Paulus L. 32. D. de aur. & arg. Quum quædam ornamentum mamillarum ex tympanis margaritis triginta quatuor legasset.

Tympănĭtĭcŭs, tympanitici. [τυμπανιτικός. Germ Ein Wassersüchtiger / dem der Bauch aß ein Trummen auffgeht.] Qui tympanitæ laborat: hoc est, ea specie aquæ intercutis, quum venter spiritu, aquaque distentus, sonum reddit tympani, quum pulsatur. Plin. lib. 25. cap. 5: Hydropicis, incipientibusq; tympaniticis, stomachicis, &c.

Tympănīstă, tympanistæ. [תוֹפֵף *tophéph* מתופף *methophéph*. τυμπανιστής. Gall. *Tabourineur*. Ital. *Sonator di tympano*. Ger. Ein Trummenschlager. Hispan. *Aduśero, tannedor de atabal ò pandero ò adufe*. Polon. *Bebenik*. Vng. *Czimbalo mos*. Ang. *That soundeth the drumme*] Qui tympana pulsat.

Tympănīstrĭă, tympanistriæ. [תּוֹפֶפֶת *tophephdh* מתופפה *methophephah*. τυμπανίστρια. Gall. *Tabourineuse*. Ital. *Suonatora di tambure*. Germ. Ein Trummenschlagerin Hisp. *Tannedora de pandero ò adufe* Pol. *Bebenistka*. Vng *Czimba lomos aszony*. Ang. *She that soundeth the drumme*.] Mulier tympanum pulsans. Sidon. us lib. 1. Epist. Tympanistria, psaltria canit.

Tympănītēs, tympanitis, penult prod. [τυμπανίτης. Ger. Die Wassersucht / von welcher der Bauch wird wie ein Trummen.] Genus hydropis est, quum ventre vehementer intento, creber intus ex motu spiritus sonus est, teste Celso lib. 3. cap. 21.

Tympanicus, penult. corr. Plin. [German. Der gestallt wassersüchtig.]

Tympănīzo, tympanizas. [תּוֹפֵף *tophéph*. τυμπανίζω. Gall. *Iouer du tabourin, sonner d' vn bedon*. Ital. *Timpanizare, sonar il timpano*. German. Trummenschlagen. Hisp. *Tanner atabal ò pandero ò adufre*. Pol. *Wbeben bye*. Vng. *Czimbalo mozok*. Ang. *To sound or playe on the drumme*.] Tympana pulso. Sueton. de August. cap 68: Et assensu maximo comprobavit versum in scena pronuntiatum, De Gallo matris deûm tympanizante, Videsne, ut cincœdus orbem digito temperet?

Tympănŏtrĭbă, tribæ, m. p. [תּוֹפֵף *tophéph* מתופף *methophéph*. τυμπανοτρίβης. Gall. *Vn ioueur de tabourin, tabourineur*. Ital. *Suonator di tamburo*. German Ein Trummenschlager. Hisp. *Adufero, tannedor de atabal, ò pandero à adufre*. Polon. *Bebenista*. Vngar. *Czimbalom verö*. Angl. *A player on the drumme*.] Qui tympanum terit & pulsat, apud Plaut. in Trucul. Tympanotribam amas, hominem non nauci.

Tympănŭs, i, τύμπανον, Avis est quæ à Cornice occiditur, inquit Aristoteles Historiæ Animalium lib 9 cap. 1.

Typhă, τύφη, Planta est folio cyperidis, caulem habens enodem, cujus in summo capite flos enascitur, evadens in pappum sive lanuginem. [Polon. *Pal'ki*. Ang. *Reed mace or cattes taill*] A' Galeno lib. 1. de Aliment. numeratur inter legumina. Officinis hodie est incognita.

Typhōn, typhonis, m. t. [סער *sahár*. τυφών. Gall. *Vn tourbillon de vent impetueux*. Ital. *Nembo di vento*. Germ. Ein windsbraut / windswirbel. Hisp. *El toruellino, viento remolinado*. Polon. *Wycher*. Vng. *Sebes forgo szel*. Ang. *A whirle wynde with great force*.] Flatus vorticosus, mira velocitate, sed sine igne è nube erumpens. Plin. lib. 2. cap. 48: Sin verò depresso sinu arctiùs rotati effregerint sine igne: hoc est, sine fulmine, vorticem faciunt: qui typhon vocatur: id est, vibratus ecnephias. Defert hic secum aliquid abruptum è nube gelida convolvens, versansque, & ruinam suo illo pondere aggravans, & locum ex loco mutans rapida vertigine: præcipuã navigantium pestis, non antennas modò, verùm ipsa etiam navigia contorta frangens. A. Gellius Noctium Atticarum libro 19. cap. 1: Quin turbines etiam crebriores, & cœlum atrum, & fumigantes globi, ac figuræ quædam nubium metuendæ, quas typhonas vocabant, impendere, imminereque, ac depressuræ navem videbantur. Producit autem hæc dictio priorem syllabam. Lucan. libro 7: Et trabibus mistis avidos typhonas aquatum.

Typŭs, m. s. [תּוֹאַר *tsurâh* תואר *toar*. τύπος. Gall. *Type, premiere forme de quelque chose*. Ital. *Forma, stampa*. Germ. Ein vorbild / form so etwas gestaltet / modet Hisp. *Forma, figura, molde*. Polon. Wiobrazenie. Vng *Kep abrazat peldazat*. Ang. *The forme, shape or figure of any thing*] Latinè forma, figura, adumbratio rudis, exemplar umbra, & velut imago quædam alterius rei. Cicer. ad Attic. lib. 1. Epistol 6: Præterea typos tibi mando, quos in tectoria, &c. ¶ Hinc Protypa, dicta sunt opera, quæ ante typos facta sunt. Ectypa verò, quæ ex ipsis sunt formata typis. Plin. lib. 35. cap. 12: Dibutades primus personas tegularũ extremis imbricibus imposuit, quæ inter initia protypa vocavit, postea idem ectypa fecit. Archetypa autem dicuntur prima & principalia exemplaria, quæ non aliunde sunt desumpta, neque ad aliorum similitudinem efficta, cujusmodi vulgus vocat *originalia*. Typi item, teste Gell. lib. 1: quemadmodum & hypographæ, à Græcis dicuntur, quas nos *descriptiones* appellamus, quæ rudiores sunt, minusque exactæ quam ὁμοιώσεις, quas nos *similitudines* vocamus. ¶ Typus item dicitur figura & umbra & velut imago & symbolum veritatis. Sic vetus Testamentum Novi typum esse dicimus.

Typĭcŭs, a, um, τυπικός: Id est, mysticus, umbratilis, allegoricus.

Tyrānnŭs, tyranni, m. s. [משׁל *moschél*. τύραννος. Gall. *Tiran, seigneur, ou seigneur cruel*. Ital. *Tiranno, signore*. Germ Vorzeyten hiess es ein Kõnig / jetz ein Wüterich / Tyrann. Hisp. *Tyranno, sennor, ò sennor iniusto* Polon. Okrutnik, *tyran*. Vngar. *Kegyetlen*. Ang. *A tyranne or cruele lord*.] Apud veteres in bonã partem dicebat pro domino, rege, seu monarcha, qui plenam habebat in subditos potestatem. Ab initio enim, Trogo teste, omnium civitatum, regionumque imperium penes reges fuit: quos ad hujusmodi fastigium majestatis, non ambitio popularis, sed spectata inter bonos moderatio provehebat, qui etiam tyranni, ob fortitudinem vocabantur. Virgil. 7 Aen. Pars mihi pacis erit, dextram tetigisse tyranni. ¶ Postea tamen Tyranni nomen ad illos solùm restrictum est, qui per insolentiam imperii viribus abutebantur, & vi & quadam animi libidine dominabantur. non jure & legibus æquis. Cicer. 2. Offic. Nec verò hujus tyranni solùm, quem armis oppressa pertulit civitas, interitus declarat, quantum hominum odium valeat ad pestem, sed reliquorum similes exitus tyrannorum. Ovid. 1. Metamorph. Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni Ingredior.

Tyrannĭs, tyrannidis, f. t. [τυραννίς Gal Tyrannie, *seigneurie* Ital. *Tirannide, tirannia* Ger Tyranney / ein grausamme wüterische herrschung / nicht nach billigkeit / sonder mutwillen. Hisp. *Tyrannia, sennorio*. Pol Okrucieństwo. Vn. *Kegyetlenség* An. *Tyrannie, lordship*.] Dominatio, monarchia, sævum ac violentũ imperium. Iuven. Satyr. 8: Quid Nero tàm fæva, crudaque tyrannide fecit? Ovid. 15. Metam. - odioq; tyrannidis exul Sponte erat.

Tyrānnĭcŭs, tyrannica, tyrannicum. [τυραννικός. Gall. *Tyrannique, cruel*. Ital. *Cosa tyrannica, crudelle*. Ger. Wüterisch / Tyrannisch. Hisp. *Cosa de tyranno, sennio injusto y cruel*. Pol. Okkrutni. Vng. *Kegyetlen*. Ang. *Cruell*] Quod est tyranni: hoc est, crudele, & superbum. Cic. 1. de Leg. Aut si omnes Athenienses delectarentur tyrannicis legibus, num idcirco hæ leges justæ haberentur. Idem de Invent. Quod tetrum, crudele, nefarium, tyrannicum factum esse dicamus, per vim, per manum opulentam, quæ res ab legibus, & ab æquabili jure remotissima est.

Tyrānnĭcē, adverb. Crudeliter, violenter, & more tyrannorum. [τυραννικῶς. Gall. *Tyranniquement, cruellement*. Ital. *Crudelmente*. Ger. Wie ein Wüterich / Tyrannischer weiß. Hisp. *Cruelmente*. Pol. Okkrutnie. Vng. *Kegyetlenwl*. Ang. *Cruelly, lik a tyranne*.] Cic. 5. Verr. Nunc ut hoc tempore ea, quæ regiè, seu potiùs tyrannicè statuit in aratores Apronius, prætermittam.

Tyrānnŏctŏnŭs, ni, pen. cor. [τυραννοκτόνος. Gall. *Qui a tué ou fait mourir vn tyran*. Ital. *Vccisitore, ammazzatore del tyranno*. Ger. Ein Tyrannentödter. Hisp. *El que mato algun tyranno*. Pol. *Zabyacz tyranna*. Vng. *Kegyötlen öltö kergetö*. An. *That slayeth a tyranne*.] Tyrannicida, percussor tyranni: à verbo κτείνω, quod est interficio. Cic. ad Att. lib. 14: Sustulisse mihi videtur simulationem desiderii adhuc quæ serpebat in dies, & inveterata verebar ne periculosa nostris tyrannoctonis esset.

Tyrānnĭcīdă, dæ, pen. prod m. p. Qui tyrannum occidit. [τυραννοκτόνος. Gall *Qui a tué vn tyran* Ital. *Ammazzatore del signore*. Germ. Ein Tyrannentödter / der ein Wüterich umbbringt. Hisp. *El que mato el sennor iniusto*. Pol. *Zgladzacz tyranna*. Vng. *Kegyetlenök öldöie*. Ang *That killeth a tyranne*.] Plin. lib. 7. cap. 23: Non indicavit Harmodium, & Aristogitonem tyrannicidas.

Tyrānnĭcīdĭum, tyrānicidii, n. s. Tyranni cædes. [τυραννοκτονία. Gall. *Occision d' vn tyran, tuement de tyran*. Ital. *Vccisione di vn tyranno*. Ger Ein erschlahung eines Tyrannen. Hisp. *Matanca de tyranno*. Pol *Zabicye okkrutnika*. Vng. *Kegyetlenök öldese*. Ang. *The slaughter of a tyranne*.] Quintil. lib 7. cap. 4: Tyrannicidium est occidere tyrannum.

Tyrĭămĕthўstŭs, τυριαμέθυστος, Amethysti color, Tyria rursus purpura inebriatus. Plin. lib 9. cap 41: Non est satis adhuc visse gemmæ nomen amethystum: rursum absolutas inebriatur Tyrio, ut sit ex utroque nomen improbum; Tyriame thystus. simulque luxuria duplex

Tyrĭānthĭnŭs, a, um, penultima correpta, τυριάνθινος, Vox est ex Tyrio & ianthino compolita colorem significans, qui resultat ex ianthino: hoc est, violaceo, rursus Tyria purpura inebriato.

Tyrĭāthĭnæ, dicuntur veſtes colore hujuſmod infectæ. Mart. libro 1:

Sic interpoſito vilis contaminat uncto
Vrbica Lingonicus tyrianthina bardocucullus.

Tȳro, tyronis, m. t. Novus miles, & fortis ad militiam exercēdam. [νέος στρατιώτης. Gall. *Aprentif, nouueau ſoldat, bachelier aux armes.* Ital. *Tirone, ſoldato nouello* German. Ein newer oder junger Kriegsmañ / ſo man erſt anfähet. Hiſpan. *Nouicio en la guerra y armas.* Pol. *Ml'odi zol'nierz.* Vng. *Vy ſoldos, vy vitez.* Ang. *Apprentis, or young man of warre.*] Cicer. 2. Tuſc. Aetas tyronum plerunque melior: ſed ferre laborem, contemnere vulnus conſuetudo docet. Liv. 10. bel. Maced. Veteribus militibus tyrones immiſceantur. ¶ Per tranſlationem Tyrones generaliter appellamus, qui prima in arte aliqua ponunt rudimenta. πρωτοπείρους. unde pro rudi adhuc & novitio gladiatore poſuit Suetonius in Cæſare: Tyrones neque in ludo, neque per laniſtas. Sic adoleſcentes quandoq; togam ſumebant, & barbam ponebant, eloquentiamque in foro auſpicabantur, Tyrones dicebātur, & illa prima actio, tyrocinium. Senec. lib. 3. Declam. Ille in foro primùm dicturus, tyro dictus eſt. Sueton. in Nero. cap. 7: Deductus in forum tyro, populo cōgiarium, militi donativum propoſuit, indicta decurſione. ¶ Sunt qui ſcribant Tiro per i noſtrum, & melius fortaſſis. Arbitror enim Græcam dictionem non eſſe.

Tȳrūncŭlŭs, diminut. Pro juvenculo, qui prima in arte aliqua cœpit ponere rudimenta. [πρωτομύσης, πρωτόπειρος. Gall. *Ieune aprenty.* Ital. *Giouane che ſi ammaeſtro, diſcepolo.* German. Ein Lehrknäblin. Hiſpan. *Nouicio, diſcipulo.* Polon. *Ml'odi vczen.* Vngar. *Aprod, valamel tudomannak vy tanuloia.* Ang. *A litle young man of warre or apprentis.*] Plin. Iun. in Epiſtol. Quod me, quamvis tyrunculum incitavit ad emendum: hoc eſt, rudem, & nondum ſatis exercitatum in cognitione ſignorum. Iuven. Satyr. 11: -nec latus Afræ Novit avis noſter tyrunculus.

Tȳrūncŭlă, f. p. quo Columella uſus eſt pro cane adoleſcentiore, in educandis catulis parùm adhuc exercitata. Quoniā (inquit lib. 2. cap. 7.) tyruncula nec rectè nutrit, & educatio totius habitus aufert incrementum.

Tȳrōcīnĭum, tyrocinii, n. ſ. Prima artis alicujus rudimenta. [πρωτοπειρεία, ἡ μάθησις, ἡ ἄσκησις, ἐπίδειξις. Gall. *Aprentiſſage.* Ital. *Eſſo imparare, capo di opere.* Germ. Ein erſter anfang / das erſt verſuchſtuck. Hiſp. *Aquella nouedad, cabo de obra.* Pol. *Pierſze wnaukach początki.* Vngar. *Valamely tudom annak elsō kezdeti.* Ang. *Prentiſhippe.*] Suet. in Tyber. cap. 54: Neronem & Druſum patribus commēdavit: diemq; utriuſq; Tyrocinii congiario plebi dato celebravit. Tyrocinii autem die adoleſcentuli togam puram ſumebant. Tyrociniū navium dixit Plin. lib. 24. cap. 7. per metaphoram, quum primùm mari committuntur, & veluti in Neptuni militiam conſcribuntur.

Tȳrōcnēſtĭs, [τυρόκνηστις. Gall. *Vne gratuiſe.* Ital. *Gratarola, alibi gratacaſo.* Ger. Ein reibeiſen. Hiſpan. *El rallo.* Polon. *Tarl'ko.* Vng. *Torma ſayt rezelō.* Ang. *A gratter.*] Inſtrumentum culinarium, quo foraminato caſeus diſteritur minutatim.

Tyrotarichus, tyrotarichi, penult. corr. m. ſ. [τυροτάριχος. German Ein alter fauler Keß / Hafenkeß.] Genus opſonii, ex caſeo, ſalſamentisque confecti. τυρὸς enim caſeus eſt, τάριχος, ſalſamentum. Cicer. ad Pætum lib. 9: Tu verò (volo enim abſtergere animi tui metum) ad tyrotarichum antiquum redi. Et ad Att. lib. 4: Multa me in epiſtola tua delectarunt, ſed nihil magis quàm patina tyrotarichi.

Tȳrsĭs, τύρσις, Græcis ſignificat ambitum murorum: ἀπὸ τῶν τειχῶν: hoc eſt, à Tyrrhenis inventoribus appellatione deducta.

V

LITERA vocalis eſt, quæ ſæpè in conſonātem tranſit: & modò vim ſimplicis habet: ut apud Virgilium: Quum tales animos juvenum, & tàm certa tuliſtis Pectora. Modò duplicis: ut Cupivi, cupiveram: in quibus i, ante u conſonantem poſita, producitur, & eadem ſubtracta corripitur. ¶ Aliquando u conſonans per diæreſim ratione carminis in vocalem correptam mutatur. Horat. in Epod. Nivesque deducunt Iovem, Nunc mare, nunc ſylvæ. ¶ Interdum à vocali tranſit in conſonantem: ut Nauta, navita: Gaudeo, gaviſus. ¶ Quandoq; amittit vim literæ, quum ſubditur poſt q aut g: ut Aliquis, Sanguis. Idem fit antecedente ſ: ut Suavis, ſuetus. ¶ Tranſit quandoq; per derivationes in a, ut Veredus, veredarius: in e, ut Pondus, ponderis: Dejerat pro dejurat. Contrà, antiqui Auger, pro augur dicebant. ¶ Similiter in gerundiis, quę à tertia conjugatione naſcuntur, loco e ſcriptitarunt u: ut Faciundum pro faciendum. ¶ In compoſitione etiā u ſæpè mūtatur in i correptam: ut Cornu, corniger: Arcus, arcitenens: Fatum, fatidicus: Aurum, aurifex: luctus, luctificus: Fluctus, fluctivagus: Magnus, magnificus: Opus, opifex Scribebant etiam antiqui Carnufex pro carnifex, & Lubens pro libens: Peſſumus, pro peſſimus: quorum innumera occurrunt exempla apud Comicos. Hæc litera quoque interdum ponitur pro y: ut Sulla pro Sylla, Sullanus, pro Syllanus. Eadem majuſcula ſignificat quinque.

V ante A.

Văcāntĕr, vide VACO.

Vaccă, per duplex c, f p. Bos fœmina. [עֶגְלָה *hegláh* טְרוּדָה *parâh*, βοῦς, ἡ. Gal. *Vache.* Ital. *Vacca, madra del bue.* Germ. Ein Kūh. Belg. Een koe. Hiſp. *La vaca.* Pol. *Krowa.* Vngar. Wnō. Ang. *A cowe.*] Cicero 1. de Nat. deor. Cur non geſtiret taurus equæ contrectatione, equus vaccæ? Varr. 2. de Re ruſt. cap. 5: Diſcernuntur in prima vitulus & vitula: in ſecundā, juvencus & juvenca: in tertia & quarta, taurus & vacca. Virg. 4. Aeneid. Ipſa tenens dextera pateram pulcherrima Dido Candentis vaccæ media inter cornua fundit. Ovid. 2. de Arte: Cynthius Admeti vaccas paviſſe per æſtus Fertur, & in parva delituiſſe caſa. Virgil. 6. Aen. -ſterilemque tibi Proſepina vaccam. Vacca quæ ſterilis eſt Varroni Taura appellatur.

Văccŭlă, diminutivum. [βοίδιον. Gall. *Vacheté.* Ital. *Vachettá.* Germ Ein Kühle / kleine Kūh. Hiſpan. *Pequenna vaca.* Polon. *Krowka.* Vng. *Vnōtske.* Ang. *A litle cowe.*] Virgil. Vaccula nonnunquam ſecreta cubilia captans.

Văccīnŭs, a, um, pen. prod. Quod eſt ex vacca. [βοικός. Gall. *De vache.* Ital. *Vaccino, di vacca.* German. Kūin von einer Kūh. Hiſpan. *Coſa de vaca.* Polon. *Krowi.* Vng. *Vnōbol valo.* Ang. *Of a cowe.*] Plin. lib. 24. cap. 3: Cortex illinitur decoctus lacte vaccino, ſerpentis plagæ.

Văcērră, vacerræ, f. p. Palus vel ſtipes humi defixus ad caſtra munienda vel hortos claudendos. [יָתֵד *jathéd* DIM *mot.* σκόλοψ, πάσσαλος, σφηκίσκος. Gall. *Vne cloiſon en facon de treillis.* Ital. *Palo da ligare i caualli alla mangiatore.* German. Ein Pfal oder Stud. Hiſpan. *Eſtaca para atar beſtias ò otra coſa.* Polon. *Palie kol'i do oggradzania.* Vngar. *Le vert karo.* Ang. *A ſtake to tie horſes vnto.*] Columel. libro 9. cap. 1. de vivariis claudendis loquens: Vbi verò neutrum patrifamiliæ conduxit, ratio poſtulat vacerris includi. Sic enim appellatur genus clathrorum, idque fabricatur ex robore, quercu, vel ſubere. Et mox: Satis eſt vacerras inter pedes octonos defigere, ſeriſque tranſverſis ita clathrare, ne ſpatiorum laxitas, quæ foraminibus intervenit, pecudi præbeat fugam. Et paulò pòſt: Nam & vacerris fabricandis ingens eſt in Gallia materiæ copia, & cætera in hanc rem fœliciter ſuppetūt ¶ Vacerram, inquit Feſtus, Aelius & alii complures ajunt eſſe ſtipitem, ad quem equi ſolebant religari. ¶ Alii dicūt maledictum ſignificari hoc nomine acerbitatis magnæ, ut ſit vecors & veſanus.

Văcillo, vacillas, vacillare, n. p. Nuto, labo, fluctuo, titubo. [נוּעַ *mahádh* DM *mat.* παραφέρομαι. Gal *Vaciller, varier, branſler ca & là, & n'eſtre conſtant.* Ital. *Vacillare, non eſſer conſtante.* Ger. Schwancken / vnbeſtendig ſeyn. Belg. Waggelen. Hiſpan. *Titubar ò banbanear.* Polon. *Koliſze, koliebse, chwiese.* Vngar. *Tantorgok.* Ang. *To wag or wauer, to move vnconſtantly.*] Cic. ad Att. lib. 12: Sed quòd ſcribis igniculum matutinum, παρονηκήσειν, eſt memoria vacillare. Idem 1. de Nat. deor. Sed & ille reprehenſus à multis eſt, nec vos exitum reperitis, totaque res vacillat & claudicat. Idem 3. Offic. Iuſtitia vacillat vel jacet potius. ¶ Vacillare item teſtis dicitur, qui in dicendo teſtimonio non ſatis ſibi conſtat, & modò negat quod paulò antè affirmarat.

Văcillātĭo, vacillationis, verbale, f. t. [DIM *mot.* παραφορά. Gall. *Vacillation, branſlement cà & là.* Ita. *Vacillamento, ſcorlamento.* Ger. Schwanckung / das gnappen. Hiſpan. *Obra de banbanear y titubar.* Polon. *Kol'iſſanie, chwianie.* Vngar. *Torgas.* Ang. *A wagging or wauering.*] Quint. lib. 11. cap. ult. Eſt & illa indecora in dextrū ac lævum latus vacillatio, alternis pedibus inſiſtentium.

Văcillāns, vacillantis, participium. Cicero Tironi, libro 16: Accepi tuam epiſtolam vacillantibus literulis: id eſt, non rectè præ valetudine ſcriptis. Idem 3. Philipp. In Galliam mutilatū ducit exercitum, cum una legione, & ea vacillante.

Vaccinĭum, vaccinii, n. ſ. à Romanis dictus eſt flos purpurei coloris, teſte Dioſcoride, quem Græci vocant ὑάκινθον: quod etiam apertiſſimè teſtatur Servius explicans illud Virgil. 2. Aeglog. Alba liguſtra cadunt, vaccinia nigra leguntur. Quo in loco nonnulli Servium immeritò reprehendūt, quòd vacinium pro hyacintho acceptum Maroni affirmarit. Nec ob-

ſtat quòd vacciniis nigrum colorem tribuat Virgilius, quum purpuream quoque violam, nigram vocare ſoleant autores: præſertim ſi fuſcioris purpuræ habeat colorem. Galli ſervatis non obſcuris priſci nominis veſtigiis *vacietum* appellant: herbam autem ipſam à quadam cæpæ ſimilitudine, *cæpam agreſtem*. Habet enim, Dioſcoride teſte, folia bulbi & radicem bulbaceam, caulem verò dodrantalem, minimo digito tenuiorem, comam procumbentem, incurvamque purpureorum florum plenam. Vaccinia in Italia aucupiis ſerebantur, in Gallia etiam tincturæ. Servorum enim veſtibus purpureus color is inducebatur, teſte Plin. lib. 16. cap. 18.

Văco, vacas, n. p. Do operam: [שקד *ſchakád.* χολάζω. Gall. *Vaquer & entendre à quelque choſe.* Ital *Dar opera.* German. Obſtigen/muß nemmen etwar auff fleiß an zu wenden. Belg. Neerſtich zyn. Hiſp. *Dar obra à algo* Polon. *Pilnuie.* Vngar. *Valamiben mukalkodom.* Angl. *To apply and giue his mynd to ſome thing, to be at leyſure.*] & conſtruitur cum dativo: ut Vaco philoſophiæ. Cicer. 1. de Divinat. Ego verò, *inquam*, philoſophiæ Quinte ſemper vaco. Plin. epiſtol 49: Solutus cæteris curis, huic uni vacabat. Vacare corpori, eſt curare corpus. Plin. epiſtol 9: Quod evenit mihi, poſtquam in Laurentino meo, aut lego aliquid, aut ſcribo, aut etiam corpori vaco. ¶ Iungitur aliquando accuſativo cum præpoſitione in. Ovid. 3. de Ponto, Eleg. 3: In nullũ mea mens grande vacabat opus. ¶ Interdum vacare ſignificat vacuum eſſe, & ſic ferè abſolutè ponitur. [חורק *hurák.* κενὸν ἔναγ. German *Iſt ſeyn/geruhen.*] Plautus in Caſina: Fac vacent ædes. Cæſ. 1. bell Gall. Id ea ratione maximè fecit, quòd noluit cum locum, unde Helvetii diſceſſerãt, vacare. ¶ Vacat agri: id eſt, nihil proferunt, non excoluntur. Cæſar 4. bell. Gall. Itaque una ex parte à Suevis circiter millia paſſuum ſexcenta agri vacare dicuntur. ¶ Interdum accipitur pro carere, idque ferè cum ablativo nulla præcedente præpoſitione. [חסר *chaſér.* ὑστερῶ.] Cicero libro 9 Epiſtol. Vacare culpa magnum eſt ſolatium. Idem 1. Epiſtol. Præſertim quum in quo accuſabar, culpa vacarem Idem 1. de Natura deorum: Cœleſtem ordinẽ, qui vacare mente putat, is ipſe mentis expers habendus eſt. ¶ Interdum vacare eſt otioſum eſſe, nihil agere, vacuum eſſe, ceſſare, atq; interdum abſolutè. [בּרטה *birpéh.* χολὴν ἄγω. German Müſſig ſeyn/der weil haben.] Cicero libro 12. Epiſtol. Si ne tu quidem vacas, noli mihi moleſtiam exhibere. Idem Attico: Scribes aliquid, ſi vacabis. ¶ Nonnunquam cum ablativo præeunte præpoſitione à, vel ab. Plin. Epiſtol 51: Doctiſſimis ſermonibus dies tranſigebat, quum à ſcribendo vacaret: id eſt, quum à ſcribendo ſuperſederet. Cicero in Bruto: Nullum tempus ei vacabat, aut à forenſi dictione, aut à ſcribendo, aut à cogitando. Idem de Natura deorum: An dii ab omni oratione & adminiſtratione rerum vacent. Vacare animo, eſt curis ſolutum eſſe. Cicero 1. de Divinat. Si vacas animo, neque habes aliquid quod huic ſermoni prætervertendum putes ¶ Vacat mihi, imperſonaliter: id eſt, otium vel vacuum tempus eſt mihi. σχολὴν ἔχω. ¶ Aliquando tamen dativus non exprimitur. Virgil. 2. Aeneid. Sed ſi tantus amor caſus cognoſcere noſtros, Et vacat annales noſtrorum audire laborum. Iuvenal. Satyr. 1: Si vacat & placidi rationem admittitis, edam: id eſt, ſi otium eſt vobis. ¶ Quandoque ponitur pro curæ eſſe Quintilian libro 11. cap. 1: Et cui eſſe diſerto vacet. Vacare populo, eſt operam populo dare & inſervire, χρηματίζειν. ¶ Aliter vacare populo, ſignificat liberum eſſe à populo, popularique judicio. In quem ſenſum Cicero videtur libro 2, Tuſculan. quæſtion. accipere, quum ait: Amplitudo animi una eſt omnium rerum pulcherrima, eoque pulchrior, ſi vacet populo, nec plauſum captans, ſe tantùm ipſa delectet.

Văcāns, Qui otiatur. [בּרטה *birpéh.* χολάζων, χολαῖος. Gall. *Qui eſt ſans affaires, qui ne fait rien.* Ital. *Che ſta in otio, ſenza lauorare.* German. Müſſig Hiſpan. *Ocioſo.* Polon. *Proznuiaci.* Vng. *Hiuolkodo.* Angl. *That is idle, or at leyſure*] Cælius ad Ciceronẽ libro 8: Hoc mihi certum ac jucundiſſimũ vacanti negotium erat, tecum id otii tempus conſumere. Ovid. 9. Metam. Nec petiit horamque, animumque vacantem. Vacans mulier, pro vidua dicitur in l. 5. D. de vi public. Qui vacantem mulierem rapuit, vel nuptam, ultimo ſupplicio punitur.

Văcāntĕr, adverbium Sine cauſa, fruſtrà, ſuperflué. [κενῶς, χάλλω. Gall. *Auec grand loiſir, inutilement.* Ital. *Con grandi otio, inutilmente.* German Vnnutzlich / müſſigerlich. Hiſpan *Ocioſo y deſaprouechadamente.* Polon *Proznie.* Vng. *Hiuolkodua.* Ang *With great leyſure, in vaine.*] Gell. lib. 17. cap. 10: Vacanter hoc cumulavit & inaniter.

Văcātĭo, onis, verbale, f. t. Ceſſatio, immunitas, feriæ. [רפיון *riphjón* שבּרת *ſchebeth.* χολή. Gall. *Vacation, diſpenſe, immunité, exemption.* ital *Ceſſamento, immunità, eſſentione.* German. Auffhörung/muß/ſtillſtand Hiſpan *Vacation, obra de vacar.* Polon. *Proznowanie. przeſtanie* Vngar *Hiuolkodas, meg nyugouas.* Ang. *Leyſure, ceaſing from work*] Cæſ. 6 bell Gall. Militiæ vacationẽ, omniumq; rerum habent immunitatem. Habere vacationẽ: id eſt, ceſſare, intermittere. Cicero 4. Acad. Sed quum ſacerdotes deorum vacationem habeant, quanto æquius, *&c.* Dare vacationem: id eſt, ceſſationem vel immunitatem alicui permittere. Cic. 6. Verr. Vacatio data eſt ab illo, *&c.*

Văcŭus, a, um, Inanis, nihil continens, expers, exhauſtus, nudus, jejunus, liber. [ריק *rek.* κενός, ἀλλότριος, λιχαρός. Gall. *Vuide.* Ital *Vuoto, vacuo.* German. Läer. Belg. Idel/leech. Hiſpan. *Vazio* Polon. *Prożni.* Vngar. *Vres.* Ang. *Emptie, voyde.*] Cicer. de Vniverſitate: Nihil igni vacuum videri poteſt. Cicer. in Catil. Quid quod adventu tuo ſubſellia iſta vacua facta ſunt? Et paulò antè Quum morte ſuperioris uxoris novis nuptiis domum vacuam feciſſes. ¶ Aliquando item vacuum accipimus pro vaſto & ſpatioſo. [רחב *rachább.*] Virgilius 3. Georg. Saltibus in vacuis paſcant & plena ſecundum Flumina. Idem 7. Aeneid. Quem pueri magno in gyro vacua atria circum Intenti ludo exercent. Sic etiam aërem vacuum eſſe dicimus, ſive propter inſignem vaſtitatẽ, qua terrã & mare multis partibus exuperat: ſive quòd in eo nullum conſpiciatur corpus. Virgil. 3. Georg. -jamque elati ſublimè videntur Aëra per vacuum ferri atque aſſurgere in auras. Quo in loco Virgilius Lucretium videtur imitatus, qui inane neutro genere pro aëre poſuit: -longum, *inquiens*, per inane reſolvit. ¶ Vacua pecunia dicitur, quæ eſt otioſa, nullam pariens uſuram. L. 28. C. depoſiti. ¶ Vacuus animus, otioſus, nullis curis, nullis negotiis irretitus. [בּרטה *birpéh.*] Cic. de Clar. Orat. Nunc verò, *inquit*, ſi es animo vacuo, expone nobis quod quærimus. ¶ Vacuos habere dies: id eſt, nullis rebus dedicatos. Vacuus equus, qui ſine ſeſſore eſt. Liv. 7. bell. Pun. Vacuus paulò pòſt equus, errans per urbem cognitus, *&c.* Vacuum remum trahere, eſt remum inutiliter, incaſſum fruſtra trahere. ¶ Iungitur aliquando genitivo. Plautus in Bacchid. Valens, afflictat me jam vacuum virium: id eſt, invalidum. Terent. in Heaut. Vacuum tempus ne quod dem mihi laboris. ¶ Aliquando ablativo ſine præpoſitione. Cic. 2 de Fin. Quum vacui curis etiam quid in cœlo fiat ſcire avemus. ¶ Aliquando cum præpoſitione Cic. ad Sin. Sin eus ab iſto periculo vacuus, *&c.*

Văcŭĭtas, vacuitatis, f. t. Inanitas, abſentia, privatio [ריק *rik* חסר *chóſir* κενότης. Gall *Vuidange, vuidité.* Ital *Eſſer vacuato.* German Läre/erledigung Hiſpan *Vacidad* Polon *Wyprożnienie.* Vngar *Ures* Ang *Emptineſſe, voydneſſe*] Cicer 1. de Offic. Adhibenda eſt vacuitas ab angoribus. Idem 5 Tuſcul. Securitatem autem nunc appello vacuitatem ægritudinis, in qua vita beata poſita eſt.

Văcŭo, vacuas, act. p. Vacuum facio, vacuum reddo, evacuo. [ריק *herik.* κενόω. Gal. *Vuider.* Ital. *Vuotare.* Gér. lären. Hiſp. *Vaziar lo que eſta lleno.* Pol. *Wyprożniam.* Vngar. *Meg wreſitöm.* Ang. *To make emptie or voyde.*] Mart. lib. 11: Si redeant veteres ingentia nomina partes, Elyſium liceat ſi vacuare nemus. Colum. lib. 3. cap. 13: Opus eſt autem perito, ac vigilante exactore, qui ripam erigi jubeat, fulcumque evacuari.

Văcŭĕfăcĭo, idem quod vacuo. [κενοῶ. Vng. *Meg wreſitöm.*] Macrob. Saturnal. lib. 1. cap. 2: A` prætextato veniam poſtulando mihi in cœna vacuefeciſti locum.

Vădĭs, hujus Vadis, m. t. Ab antiquis dictus eſt ſpõſor in cauſa tàm pecuniaria, quàm capitali. [ערב *horéb.* ἐγγυητὴς ὁμηρ. Gall. *Pleige.* Ital. *Segurta.* German. Ein Bürg in einem Handel ſo leib vnd leben betrifft. Belg. Een Borge. Hiſp *Fiador de la perſona.* Pol. *Rekoimie* Vng *Kezes.* Ang. *A pledge or ſuretie.*] Vide in dictione VAS.

Vădĭmōnĭum, vadimonii, n. f. Eſt ſpõſio quædam ſiſtendi cõparendique in judicio ad diem præſtitutam, per ſe, vel per advocatos, quod deſerere nõ licet. [תערובה *taharubáh* ערבן *herabón.* ἐγγύη, ὁμηρεία ῥύσιον. Gall. *Promeſſe & obligation de comparoir en juſtice.* Ital. *Obligo di comparere in giudicio.* German. Ein gelobung oder verbürgung zum Rechten auff ein beſtimpten tag zu erſcheynen. Hiſpan. *Fianca de la perſona.* Polon *Zarecżenie do poſtawenia.* Vngar. *Kezeſség.* Ang *A promiſe or bande to appeare at the tyme appoynted, a mainprize.*] Seneca: Vadimonium promittimus, & tamen deſeritur. ἐγγυάμεθα. Cicero pro Quintio: Ad vadimonium non venit: qui tibi præſtò ſemper fuit? Et paulò pòſt: Non dubitavit, *inquit*, quum vadimonium deſertum eſſet, bona proſcribere. Vadimonium promittere, eſt promittere, comparere in judicio ad diem præſtitutam, per ſe vel per advocatũ. Cic. 5. Verr. Statuit iſte, ut arator decumano, quò vellet decumanus, vadimonium promitteret. Vadimonium conſtituere, eſt *diem aſſignare*, ut loquuntur, quo quis in judicio comparere debeat. Cic. de Senectute: Omnia quæ curant meminerunt, vadimonia conſtituta, qui ſibi, cui ipſi debeant. Vadimonium deſerere, eſt non comparere in judicio ad diem præſtitutam. Plinius in Præfatione Naturalis Hiſtoriæ: Inſcriptiones, *inquit*, propter quas vadimonium deſeri: id eſt, inſcriptiones librorum tàm ampla & magnifica pollicentes, ut propter eorum librorum aut lectionem, aut recitationem vadimonium deſeri poſſit. Differre vadimonium, eſt

nium, est differre diem cõtentionis, quo reus in judicio comparere promiserat. Plin. lib. 7. cap. 53: Bebius Iudex quum vadimonium differri jubet. Vadimonium missum facere, est vadimonii obligationem remittere, condonareq; : Cicero pro Quintio: Qui quo tempore primùm malè agere cœpit, in vadimoniis differendis tempus omne consumpserit: qui postea quoq; vadimonium missum fecerit. Vadimonio obstricti, hodie dici possunt, qui ob crimina in judicium vocati ab judicibus, ut fit, impetrarunt ut aut sua, aut sponsorum fide dimittantur, ea lege ut in diem certum, aut quando cunq, judici visum fuerit, ad judicium sistantur: quos *Elargitos* vulgus barbarorum vocat. Concipere vadimonium, est exprimere certam formulam vadimonii: id est, sistendi, comparendiq;, &c. Cicero Quint. Fratr. libro 2: Negat enim in tanta multitudine eorum, qui unà essent, quenquam fuisse qui vadimonium concipere posset.

Vădŏr, aris, verbum commune, secundum Priscianum, Denuntio adversario ut in jus veniat, & ejus rei sponsores accipio. [κλητεύω, ἐγγυῶμαι τῷ δίκῃ, αἰναδέχομαι τῷ δίκῃ Gall. *Adiourner aucun à comparoir, ou estre adiourné à comparoir, s'obliger de comparoir en iugement, ou obliger de comparoir.* Ital: *Far la segurtà uolgarsi di comparere in giudicio.* Ger Zum Rechten sich verbürgen/ versprechen auff ein Rechtstag zu erscheynen. Bel. Verborgen/ oft borge begeeren. Hisp *Fiar la persona ò hazer fiar.* Pol. *Zaręczam do possławienia przed prawo.* Vng. Tŏruenybe kezęssegalat sdezŏm. Ang. *To bind him selfor an other to appeare in iudgement.*] Vt autem melius hujus verbi vis intelligatur, sciendum est, morem hunc veteribus fuisse, ut qui litem vellet intendere, adversario denunciaret ut in jus veniret: si nollet, vel eum cogeret, vel sponsorem acciperet, fore ut constituto se die sisteret. Illa autem denunciatio Vadatio dicebatur. Nam & qui denunciabat & cui denunciabatur, vadari dicebatur. Ex Hotomano, qui cùm innumeras voces Latinas ingeniosissimè, tùm hanc præcipuè optimè explicat. Cicero pro Quintio: Debere tibi dicis Quintium, procurator negat: vadari vis, promittit: in jus vocas, sequitur: judicium postulas, non recusat. Livius 3. ab Vrbe: Decem, finierunt: tot vadibus accusator vadatus est reum. Cicer. 5. Verr. Vt hic quoque Apronio, quum ex Leontino usque Lilybeum aliquem vadaretur, ex miseris aratoribus calumniandi quæstus accederet. Ovidius 2. de Remed. amor. Iamq; vadaturus, lectica prodeat, inquit. Horat. 1. Serm. Satyr. 9: & casu tunc respondere vadato Debebat, quod ni fecisset, perdere litem.

Vădo, dis, si, sum, n. s. Eo, iter facio, quasi viæ me do. [הָלַךְ *halách* βαδίζω. ἴπμι, βαίνω. Gal. *Aller.* Ital. *Andare.* Ger Gehen. Bel. Gaen. Hisp *Yr camino, andar.* Pol. *Ide.* Vng. *Elmegyök* Ang. *To go.*] Virg. 2. Aeneid. Vadimus immissi Danais, haud numine nostro. Ibidem: per tela, per hostes Vadimus haud dubiã in mortem. Cic. ad Attic. lib. 4: Ad eum postridiè manè vadebam, quum hæc scripsi. ¶ Transfertur & ad fluvios, pro eo quod est, fluere. ῥέω. Liv. 1. ab Vrbe: Quem quum vadentem ad speluncam Cacus vi prohibere conatus esset. Plin. lib. 5: cap. 26: Scinditur Euphrates à Zeugmate LXXXIII. pass. circa vicum Massicen: & parte læva in Mesopotamiã vadit per ipsam Seleuciam: circa eam profluenti infusus Tigri. ¶ Hujus verbi composita sunt, Circumvado, evado, invado, & pervado, pen. prod. quorum significata vide suis locis

Vădum, vadi, n. s. Qua flumen aut aquam transire possumus. [מעבר *mahbár* מעברה *mahbaráh.* πόρος. Gall. *Vn gué, la part d'vne eau par où on peut aisément passer à pie.* Ital. *Acqua bassa, guado* Ger Ein furt in einem wasser durch welchen man watten mag. Bel. Den gront Hisp. *La baxa, vado del rio ò de la mar.* Pol. *Brod.* Vng. Tsŏkel *labbalo.* Ang. *A fourde.*] Liv. 8. belli Maced. Pontem quia vado nusquam transitus erat, facere instituit. Idem lib. 3. bell. Gallici: Romanos neq; ullam facultatem habere navium, neq; eorum locorum ubi bellum gesturi essent, vada, portus, insulasq; novisse. ¶ Vadum pro mari. Catullus Argonaut. Ausi sunt vada salsa cita decurrere puppi. Virgil. 5. Aeneid. sulcant vada salsa carinæ. Ovid. 3. Trist. Eleg 9: Impia desertum fugiens Medea parentem Dicitur his remos applicuisse vadis. Emersisse è vado, dicitur qui maximam rei alicujus difficultatem superavit. Tractum à navigantibus, qui non sine maximo discrimine inter brevia, & loca vadosa navigant. Cic. pro Cælio: Sed quoniam emersisse jam è vadis, & scopulos prætervecta videtur oratio mea, perfacilis mihi reliquus cursus ostenditur. ¶ Res in vado est, proverbialiter dicitur, pro eo quod est, In tuto est. Tractum videtur à natãtibus. quibus ut in profundo periculum, ita in vado est securitas. Terẽtius in Andria: Omnis res in vado est. Plaut. Aul. Hæc propemodum jam esse in vado salutis res videtur.

Vădo, vadas, prior. corr. Vado trajicio. [διαβαίνω, διαπορεύω. Gall *Passer à gué.* Ital *Passare il fiume, guazzo.* Ger. Durchwatten. Hisp. *Vadear passando el vado,* Pol. *Przechodze.* Vng. *Labbalom.* Ang. *To wad or go ouer a fourde.*] Papinianus: Flumine publico interveniente via constitui potest, si aut vado transiri potest, aut pontem habeat: secùs autem si vadari nequeat, sed pontonibus trajiciatur. Solinus: Fluminẽ quod propter brevitatem non facilè vadari poterat.

Vădōsŭs, a, um: ut, Vadosus amnis, qui frequentia habet vada. [πορώδης, πολύπορος. Gall. *Qui a plusieurs lieux par où on peut passer à gué ou à pié, qui a plusieurs gués.* Ital *Che ha molti guadi da passarus à piede.* Ger Ein fluß durch den man an vilen orten watten mag. Hisp *Lleno de qualesquiera vados.* Pol. *Częste brody maiący.* Vng. Tsŏkelyŏs *labbalo.* Ang. *That is full of fourdes.*] Cæsar 3. belli Civil. Quòd his locis vadosum mare erat longius progressus, &c. Liv 7 bel. Maced. Quod in fluminis modum, longum & angustum & vadosum ostium portus sit.

Væh, Interjectio, his rebus quas execramur, propria: ut, Vah misero mihi. [אוֹי *oi.* οἰμωγή] Gall *Malheur, voix quand on a quelque chose en horreur* Ital *Oh, oime, modo di dolersi, parola laquale dimostra horrore.* Ger O wee Hisp. *Ay, ò guay.* Pol. *Biada.* Vng. *Iay.* Ang. *Allace.*] Virgil. 9 Aeglog. Mantua væh miseræ nimium vicina Cremonæ. Quædam væ sine aspiratione scribunt: recipit tamen diphthongum, ut distinguatur à ve, conjunctione: de qua infrà suo loco.

Vœnĕo, is, ivi, Verbum est sub voce neutrali, passivam habens significationem. Vendor. [מכר *nimchár.* πωλοῦμαι Gall. *Estre vendu.* Ital. *Essere venduto.* Ger Verkaufft werden. Bel. Verkofft worden. Hisp. *Ser vendido.* Pol. *Przedawni się tem.* Vng *El adatom.* Ang *To be sould.*] Plaut. in Menæch Quibus hic pretiis porci vœnunt? Sunt qui hoc verbum sine diphthongo scribere malint, quod eandem habeat originem, cum verbo vendo, in quo profectò nemo diphthongum agnoscit. Vide plura de hoc infrà in verbo VENEO.

Vœnŭlus, Vide VESANVS.

Vafer, fra, um, Callidus, astutus, quasi valde Afer: mira enim sollertia hujus gentis calliditas. [ערום *harúm.* πανοῦργος. Gall. *Fin & caut, rusé* Ital *Astuto, ghiotto, schaltrito.* Ger Geschetdigtlich/ argistigtlich. Hisp *Astuta y recatadamente.* Pol. *Chytrze.* Vng. Okossan ravasz on. Ang. *Wely.*] Cic. 4. Ver. Nihil sanè vafrè, nec malitiosè facere conatus est.

Vāfrāmēntum, vaframenti, n. s. [ערמה *hormáh* ארמה *mirmáh.* τὸ πανοῦργημα, τέχνασμα σόφισμα, ἡ μηχανὴ εἶα. Gall. *Finesse, cautelle, ruse.* Ital. *Accortezza, scaltrimento.* Ger. Ein geschwinder argtisti geschetdigkeit. Hisp. *Astucia ò recatamiento.* Pol. *Chytrość.* Vng. Okos ravasság. Ang. *Wilnesse, craftinesse.*] Valer. Max. libro 7. capite 3: Quantum imperium quàm parvo interceptum est vaframento. Item: Lampsacenæ urbis salus unius vaframenti beneficio constitit.

Vāgīnă, pen. prod. f. p. Gladii theca. [תער *tdhar* בדן *nédhen.* θήκη, κολεός. Gall. *Gaine ou fourreau* Ital. *Guaina.* Ger Ein Schetden/ futer. Bel Een scheede. Hisp. *Vayna de cuchillo.* Pol. *Pochwa.* Vng Hwuely. Ang. *A sheth.*] Cicer. in Catil. Veruntamen inclusum in tabulis, tanquam gladium in vagina reconditum. Cæs. 5. bell. Gal. Advertit hic casus vaginam, & gladium educere conantis dexteram moratur manum. Ovid 10. Metam. verbisq; dolore retentis Pendenti nitidum vagina dirripit ensem. Virgil. 4. Aeneid. vaginaq; eripit ensem Fulmineum, strictoq, ferit retinacula ferro. ¶ Vagina frumenti, quidam quasi folliculus, quo spica etiamnum pubescens, necdum planè apparens, circumvolvitur. Varro lib 1. cap. 48: Spica ea quæ mutica non est, in hordeo & tritico tria habet continentia, granum, glumam, aristam: & etiam primitus spica quum oritur, vaginam. Et paulò pòst: Aristæ quasi cornua sunt spicarum, quæ primitus quum oriuntur, neque planè apparent, in qua sublatent herbæ: ea vocatur vagina, uti qua latet conditus gladius. Idem cap. 32: libro eodem. Quòd frumentum dicunt quindecim diebus esse in vaginis. Cicer. de Senect. Culmoque erecta geniculato, vaginis jam quasi pubescens includitur. Vaginæ corporis. Plin. libro 8 capite 15: Mirum pardos, pantheras, leones, & similia, condito in corporis vaginas unguium mucrone, ne refringantur, hebetenturq;, ingredi, aversisq; falculis currere, nec nisi appetendo prætendere. Idem lib 11. cap. 37: Omnia quidem principalia viscera membranis propriis, ac velut vaginis includit providens natura.

Vagīnŭlă, diminutivum. [τὸ λεμμάτιον, τὸ κυλίσκιον. Gall *Petite gaine ou fourreau.* Ital. *Picciola vagina ò guaina.* Germ Ein scheidlin. Hisp. *Pequenna vayna* Pol. *Pochewka.* Vng Hwuely iske. Ang.

etske. Ang. *A litle sheth.*] Plinius li. 18 cap. 7: Et far in vaginulis servant ad satus.

Vāgĭo, gis, givi, gitum, n. g. Ejulo, puerorum infantium more ploro. [בכה *bachi.* βάζω. Gall. *Braire comme les petis enfans.* Ital. *Piangere come fanno y fanciulli.* Ger. Schreyen oder greynen wie die jungē kind. Bel. Weenen. Hisp. *Llorar los ninnos.* Pol. *Płacze iakodziecie.* Vng. *Nyiuok.* Ang. *To crie out as a child doeth.*] Cic. in Catone: Quod si quis deus mihi largiatur, ut ex ætate repuerascam, & in cunis vagiam. Ovid. 4. Fast. Intus ut infanti vagiat ore puer.

Vāgītŭs, pen prod. m. g. Infantium fletus. [בכי *bechi.* βάζω. Gall. *Cri & brayement de petis enfans.* Ital. *Vagito, verso di fanciulli.* Ger. Schreyen oder greynen wie die jungen kind. His. *Lloro de ninnos.* Pol. *Płacz ł'kanie dziecżn kie.* Vng. *Nyiuas.* Ang. *A weeping or crying of infantes.*] Martialis lib. 9: Sordida vagitu posceret æra puer. Virg. lib. 6. Aeneid. Continuò auditæ voces, vagitus & ingens, Infantumq; animæ flentes.

Vāgŏr, vagoris, m. t. Vagitus, [בכי *bechi.* βάζω.] Lucret. lib. 2. Et superantur item, miscetur funere vagor.

Vāgŭs, Huc illuc oberrans, incertus, instabilis, inconstans: cui opponitur Stabilis, certus. [נע *nah* נדד *nadh* הלך *nodhédh* γολέω. πλανης, πλανητης, πλανητός. Gall. *Vagant, vagabond, incertain, muable.* Ital. *Vago, vagante, vagabondo.* Ger. Umbschweiffig. Hisp. *El que vaga, errado.* Pol. *Smikacz, tul'l'acz.* Vng. *Budosó.* Ang. *That wandereth, a vagabonde.*] Cic. Attic. lib. 7: Itaque vagus esse cogitabam. Vaga sententia: id est, incerta. Cic. 2. de Nat. deor. Est enim & philosophi, & Pontificis, & Cottæ, de diis immortalibus habere non errantem, vagam, ut Academici, sed ut nostri, stabilem, certamq; sententiam. ¶ Vagum nomen herbæ, dixit Plin. lib. 27. cap. 4, id est, inconstans, & multis opinionibus obnoxium.

Vāgē, adverbium, Dispersè, diffusé. [πλανητικῶς, διεστραμμένως. Gall. *En vagabond, çà & là, sans ordre.* Ital. *Vagando ò foggia di vagabondo.* Ger. Hin vnd wider/vmbschweiffigerlich. Hisp. *Vagando à manera de errado.* Pol. *Tul'aiąc sie.* Vng. *Budosua.* Ang. *In wandering hither and thither.*] Liv. 6. bel. Pun. Qui vagè effusos per agros, palatosq, adortus, &c.

Vāgŏr, vagaris, d. p. Huc illuc oberro, volito, passim voluto, nō consisto. [נע *nah* נדד *nadhádh* תעה *taháh.* πλανάομαι. Gall. *Vaguer, aller çà & là.* Ital. *Vagare, andare vagando.* Ger. Umbschweiffen/hin vnd her streichen. Hisp. *Vagar, andar vago ò errado.* Pol. *Tul'am sie, wloczęsie.* Vng. *Budosom.* Ang. *To wander.*] Cic. pro Font. Hi contrà vagantur lati, atq; erecti passim toto foro, &c. Idem 1. de Invent. Nam fuit quoddam tempus, quum in agris homines passim bestiarum more vagabantur. Virgil. 4. Aeneid. Vritur infœlix Dido, totaq; vagatur Vrbe furens. Vagatur animus: id est, inconstans est, & instabilis. Cic. 2. Offic. Non enim sumus ii, quorum vagetur animus errore, nec habeat unquam quod sequatur. ¶ Sunt qui illud interesse existiment inter vagor & erro, quòd vagari sit per diversa, errare per aliena. Cicero lib. 1. de Orat. Ne vagari & errare cogatur oratio. ¶ Invenitur etiam Vago, as. Plaut. in Mil. Te alloquor, vitii, probrique plena, quæ [illegible] vicinos vagas.

Vāgāns, tis, participium. [נע *nah* נד *nadh* נדד *noa* [illegible] γολέω. πλανητικός. Gall. *Vagant, vagabond.* Ital. *Che [illegible] vagabondo.* Ger. Umbschweiffend. Hisp. *El que vaga, vagat[illegible]* Pol. *Smikadł'o, tul'l'acz.* Vng. *Budosó.* Ang. *That wandreth, a vagabonde.*] Cic. 2. de Divin. Quæ igitur natura, quæ volucres huc & illuc passim vagantes afficiat, ut significent aliquid?

Vāgātĭo, onis, f. t. Ipse vagandi actus. [נדוד *nedhúdh* (vel) *nedhódh.* πλάνη. Gall. *Quand on ne se tient point en vn lieu, mais on vage çà & là.* Ital. *Lo andar vagabondo.* Ger. Umbschweiffung. Hisp. *Obra de vagar ò espaciarse.* Pol. *Tul'anie sie, posmikanie.* Vng. *Budosas.* Ang. *Wandring or going astray.*] Liv. 5. ab urbe: His tribunis dum cura omnium in Vejens bellum intenta est, neglectum Anxuri præsidium vagationibus militum, & Volscos mercatores vulgò receptando, proditis repentè portarum custodibus, oppressum est.

Vāgābŭndŭs, Qui sedem stabilem nullā habet, sed modò huc, modò illuc oberrans, tempus inutiliter absumit. [נע *nah* נד *nadh* נדד *nodhédh* תל *gholéh.* ἀλήτης. Gall. *Vagabond.* Ital. *Vagante.* Ger. Stäte vmbschweiffend. Hisp. *El que mucho anda vagando, vagabundo.* Pol. *Vstawni tul'acz, posmik.* Vng. *Budosó.* Ang. *That wandreth or strayeth.*]

Vāh, Interjectio est insultantis. [הא *hoach.* φεῦ. Gall. *Esprit de resiouissance.* Ital. & Hisp. *Vah.* Ger. *Pfuydich.* Pol. *Ach.* Vng. *Ehe vah.* Ang. *Allace, ach.*] Hieronymus ad Damasum: Sicuti nos in lingua Latina habemus interjectiones quasdam, ut in insultando dicamus vah, & in admirando papæ, & in dolendo hei, & quando silentium volumus imperare strictis dentibus spiritum coarctamus, & cogimus tantùm sibilum in sonando fit: ita & Hebræi inter reliquas proprietates Linguę suę habent interjectionem, &c. Plautus in Mostel. Vah, quid illa potest pejus quicquam muliere memorarier? Idem: Vah homo impudens. ¶ Interdum est interjectio admirantis. Plaut. in Curc. Subegit solus intra viginti dies. L Y. Vah C. quid mirare? ¶ Aliquando exultantis, vel lætitię. Plaut. in Bacch. Ducentis Philippeis rem pepigi. N. vah, Salus mea servasti me.

Vāhă, Interjectio exultantis vel ridentis. Plautus in Casina: vaha. S. Quid negotii est, &c.

Vălde, Multum, vehementer, majorem in modum, adverbium est per syncopen à Validè effectum, quemadmodum & calidus pro calidus: quo fit ut in valde posterior syllaba producatur. [מאד *meódh.* λίαν, σφόδρα, φοῦ. Gall. *Beaucoup, grandement, fort.* Ital. *Molto grandemente.* Ger. Echt/hefftig. Bel. Seer. Hisp. *Muy mucho, muy grandemente.* Pol. *Barzo.* Vng. *Igen.* Ang. *Much, greatlie.*] Iungitur autem ferè positivis. Cicero ad Callium lib. 15: De Hispania nihil novi, sed expectatio valde magna. ¶ Aliquando adverbiis. Cicero ad Attic. lib. 11: Qui primùm illud valde graviter tulerunt. ¶ Aliquando verbis, Cicero ad Tironĕ lib. 16: Literas tuas valde expecto. ¶ Ponitur aliquando junctum positivis cum tàm, & quàm. Cic. 2. de Divin. Nihil est tàm valde vulgare, quàm nihil sapere. ¶ Dicimus & valdequàm, sicut sanequàm, & perquàm. Decius Brutus ad Cic. Nam suos valdequàm paucos habet.

Vāldĭŭs, comparativum est à valde deductum, idem significās quod magis, sive vehementiùs: μᾶλλον.

Vălĕo, es, ui, itum, n. s. Sanus, sive potens sum. [עצם *hatsám:* חזק *chazák.* ὑγιαζω, ῥώννυμαι, ἰσχύω, εὖ ἔχω. Gall. *Estre sain & en bon point, pouuoir, valoir, auoir pouuoir & puissance.* Ital. *Valere, potere, esser sano, in buon stato.* Ger. Gesund vnd wolmögend seyn. Bel. Vermuegen. Hisp. *Poder, estar rezio y sano.* Pol. *Zdrow iestem.* Vng. *Egessegben, erömben vagyok.* Ang. *To be whole or in health, to be able or of power.*] Plaut. in Amphit. Equidem valeo, & salvos sum rectè, Amphytryo. Idem in Persa: Si valetis, gaudeo. Valere ab oculis & ejusmodi, est oculorum morbo liberatum esse. Gel. lib. 5. cap. 10: Quum valebo ab oculis, revise ad me. Sic valere à pecunia. Plautus in Aulul. Ain'tu valere re? E. pol ego haud à pecunia perbene. Id est, pecuniæ inopia ætiam nunc laboro. Ne valeam, imprecantis clausula est. Martialis lib 2: Ne valeā, si non totis Decianę diebus, Et tecum totis noctibus esse velim. ¶ Valere, aliquando est posse, pollere, vim, vel vires, momentum, pondus, sive autoritatem habere, alicujus momentī putari. [יכל *jachól.* δύναμαι.] Terent. in Evnuch. Neq; tam imperita, ut quid amor valeat, nesciam. ¶ Iungitur aliquando dativo. Gellius lib. 5. cap. 12: Nam & augendæ rei, & minuendæ parum valet. ¶ Aliquando accusativo cum præpositione ad. Cic. 1. Acad. Vitæ autem adjuncta dicebant, quæ ad virtutis usum valerent. ¶ Et cum præpositione apud Cæs. 1. bel. Gal. Proponit esse nōnullos, quorum autoritas apud plebem plurimùm valeat: id est, multum possit. In qua significatione etiam dicimus, Valere autoritate apud plebē. Liv. 1. belli Maced. Apud magnam partem Senatus & magnitudine rerum gestarum, & gratia valebat. ¶ Valere potestate, valere ingenio, est potestate, vel ingenio plurimū posse. Cicero pro Domo sua: Quasi ego in isto genere omnino quicquā aut curatione, aut potestate valerē. Idem de clar. Orat. Is longo plurimum ingenio valuit. ¶ Aliquando etiam ablativo jungitur cum præpositione in. Martialis lib. 2: Incipe, tres uno perierūt cum præpositione in. Martialis lib. 2: Incipe, tres uno perierūt Rhetores anno: Siquid habes animi, siquid in arte vales. Cic. 1. Tusculan. Quod in omnibus causis & debet, & solet valere plurimum. ¶ Aliquando accusativo cum præpositione in, vel ad. Cic. 2. Tuscul. In vulgus insipientiū opinio valeat honestatis. Quint. lib. 4. cap. 5: Quædam tamen si ipsa dura sunt, in id tamē valent, quod scio. Cic. 3. de Divinat. Affectio astrorum valeat, si vis, ad quasdam res: ad omnes certè nō valebit. Idem Attic. lib. 3: Vtinam valeat ad celeritatē reditus tui. Idem de Divinat. Plus terrarum situs, quàm Lunæ tactus ad nascendum valere. ¶ Quum ad pretium pertinet, si pretium exprimatur, in ablativo ponitur. Plin. lib. 33. cap. 3: Aureus numus post annum sexagesimum secundum percussus est quàm argenteus: ita ut scrupulū valeret sestertiis vicenis. ¶ Varro tamen accusativum dedit, dicens: Denarii, quòd denos æris valebant: quinarii, quòd quinos. ¶ Imperativo Vale, in discessu utimur, aut in calce epistolarum: quemadmodum Salve in: accessu, aut etiam in literarum principio. Virgil. 3. Ecloga: Phyllida amo ante alias: nam me discedere flevit, Et longum formosa, vale, vale, inquit, Iola. Reperitur tamē Salve in discessu, & in calce epistolarum. Cicer. lib. 16. Epist. Vale mi Tiro, vale, & salve. Quoniam verò abeuntes per hæc verba salutare solemus, Vale, & Salve: invaluit consuetudo ut hæc sumantur pro discedo, etiamsi cum stomacho & indignatione loquamur: non quòd illi à nobis, sed quòd nos ab illis, quibus sic loquimur, valedicendo, recedamus, inquit Valla lib. 6. Terentius in Adelph. Valeas, habeas illam, quæ placet. Idem in Andria: Valeant quæ inter nos dissidium quærunt. χαιρέτω. Quod perinde est acsi diceremus, discedant à nobis: sive, cos cum suo

cùm ſuò òdio & maledicentia relinquamus. Cicero 1. de Natura deorum: Si Deus talis eſt, ut nulla gratia, nulla hominũ caricare teneatur, valeat. Vale & ſalve, verba erant poſtrema, quibus olim mortuos affabantur. Varro: Vale & ſalve, quum ad mortuos referuntur: non id dictum eſt, quòd aut valere, aut ſalvi eſſe poſſint: ſed quòd ab his recedimus, eos nunquã viſuri. Virgil. 11. Aeneid. ſalve æternùm mihi maxime Palla, Aeternumq; vale. Valere juſſi: id eſt, vale dixi. Cicero Attico, lib. 5: Hominem aliquid agentem ſalutavi, poſtea valere juſſi. ¶ Hujus verbi compoſita ſunt, Convaleo, evaleo, invaleo, æquivaleo, prævaleo, revaleo: à quibus fiunt convaleſco, evaleſco, prævaleſco, revaleſco: quorum ſignificata vide ſuprà.

Vălēns, valentis, nomen ex participio: id eſt, ſanus, incolumis, robuſtus, fortis, firmus: cujus cõtrarium eſt Imbecillus. [חזק *chazák* גבור *ghibbór*: ברוא *bará*. Ὑγιὴς, ἰσχύς. Gall. *Vaillant, puiſſant, ſain & en bon point, fort & puiſſant.* Ital. *Valente, potente, ſano, gagliardo.* Ger. Geſund/wolmögend/ſtarck Hiſp. *Valiente y poderoſo: rezio y ſano.* Pol. *Zdrowi.* Vng. *Egeſſeges.* Ang. *That is whole, and of power or force.*] Cicer. Tironi lib. 16. Epiſt. Medicus planè confirmat propediem te valentem fore. Idem pro Cluent. Eo ipſo die puer, quum hora undecima in publico valens viſus eſſet, ante noctem eſt mortuus. Idem in Orat. Valentiorum hæc laterum ſunt, nec ab hoc quem informamus, aut expectanda aut poſtulanda. Idem 7. Verr. Hæc quum maximè loqueretur, ſex lictores circumſiſtunt valentiſſimi, & ad pulſandos verberandosq; homines exercitatiſſimi. ¶ Aliquando idem quod potens, efficax, utilis, ἐνεργητικὸς, καρτερὸς, ἰσχυρός. Plin. lib. 29. cap. 18: At ſylveſtri longum ac puſillum, & ad omnes effectus valentius. Cic. ad Attic. lib. 7: His ille rebus ita convaluit, ut nunc in vino civi res ad reſiſtendum ſit: qui mallem tantas ei vires non dediſſet, quàm nunc tam valenti reſiſteret. Varr. de Re ruſt. li. 3. cap. 16: Providendum ne infirmiores à valentioribus opprimantur.

Vălēntŭlŭs, diminutivum. [ὁ δυνατώτερος, ἰσχυρότερος, σφικρὸς ἰσχυρός. Gall. *Vn peu ou aucunement vaillant, puiſſant, & ſain.* Ital. *Alquanto valente, potente, ſano, & gagliardo.* Ger. Zimlich ſtarck. Hiſp. *Vn poco valiente y poderoſo, rezio y ſano vn poco.* Pol. *Nie gorzei zdrow.* Vng. *Egeſſegòſètske.* Ang *That is ſomewhat in health or of ſome force.*] Plautus in Caſ.-obſecro ut valentula eſt, Penè expoſuit cubito.

Vălēntĕr, adverbium, Fortiter, totis viribus. [ἰσχυρῶς. Gall. *Vaillamment, puiſſamment, de grande puiſſance.* Ital *Gagliardamente, con gran poſſanza.* Ger. Vermögentlich/gewaltiglich. Hiſp. *Valiente y poderoſamente.* Pol. *Mocznie, rego.* Vng *Egeſſegeſſen.* Ang. *Valiantlie.*] Columel. libro 1. capite 5: Quæ ab imo præſtructa, valenter reſiſtent contra ea, quæ poſtmodum ſuperpoſita incumbent. Ovid. 11. Metamorph. Quum mare ſub noctem tumidis albeſcere cœpit fluctibus, & præceps ſpirare valentiùs Eurus.

Vălēntĭă, valētiæ, f.p. Antiquis idē erat quod potētia, firmitas, fortitudo, robur. [חזק *chèzek* (vel) *chozkáh* חזקה *chezkáh* (vel) *chozkáh*. ῥώμη, δύναμις. Gal *Vaillance, puiſſance.* Ital. *Valenza, potēza, gagliardezza.* Ger. Vermögenheit/ſterckt Hiſ. *Valentia y potentia.* Pol. *Mocznoſcz.* Vn. *Erõ batalom.* An. *Valiantneſſe.*] Vnde Romam ipſam à priſcis Latinis Valentiam dictam accepimus, quam poſtea Evander, Græco quidem nomine, ſed ſervata Latinæ vocis ſignificatione, ῥώμην appellavit. Solinus cap. 2: Sunt qui videri velint Romæ vocabulum ab Evãdro primùm datum, quum oppidum ibi offendiſſet, quod extructum anteà Valentiam dixerat juvẽtus Latina, ſervataq; ſignificatione impoſiti priùs nominis, ῥώμην Græcè, Valentiam Latinè nominatam. ¶ Hujus contrarium eſt Invalentia, ἀῤῥωσία Gellius: Nam morbus in lege iſta non febriculoſus, neq; nimium gravis, ſed vitium aliquod imbecillitatis atq; invalentiæ demonſtratur.

Vălēſco, valeſcis, inchoativum, n.t. Validus fio. [חזק *chazák* עבם *hatsám*. ῥώνυμι, ἀναλαμβάνομαι. Gall. *S'enforcir, ſe renforcir; devenir puiſſant.* Ital. *Ripigliare fauzà e forza.* Ger. Vermögtlich oder ſtarck werden Hiſp. *Hazerſe rezio y ſano.* Pol. *Zdrowim bic poczinam.* Vng. *Meg erõſõdõm.* Ang *To waxe whole or ſtronge.*] Lucr. lib. 1: Sed potiùs tali facto recreata valeſcat. Tacit. lib. 4: Meditatio & labor in poſterum valeſcit.

Vălĭdŭs, valida, validum, penult. corrept. Robuſtus, valens, firmus, potens. [חזק *chazák*. Ὑγιὴς, ῥωμαλέος, δυνατός. Gall. *Vaillant, puiſſant, robuſte & fort.* Ital. *Forte, poſſente, ſano.* Ger. Starck. Bel. Sterck Hiſp. *Valente, rezio y ſano.* Pol. *Mocznі.* Vng. *Erõs vaſtag.* Ang. *Valiant, potent, mightie.*] Plautus in Amphit. Ita quaſi incudem, me miſerum homines octo validi cædant. Cicero Tyroni: Omnia viceris, ſi, ut ſpero, te validum videro. Terentius in Hecyra: bene factum te adveniſſe Pamphile: Atque adeò quod maximum eſt, ſalvum atque validum. Tacit. libro 19: Simul coloniam copiis validam auferre Vitellio. ¶ Validus ex morbo. Livius 3. ab Vrbe: Ibi rixam natam eſſe, fratremq; ſuum majorem natu (necdum ex morbo ſatis validum) pugno ictum à Cæſone, cecidiſſe ſemianimem. ¶ Validæ opes: id eſt, magnæ, ingentes, apud Plautum in Caſina. Vinum validum. Ovidius 6. Faſt. convivæ valido titubantia vino Membra movent, dubii ſtantq; labantq; pedes. Virgil. 5. Aeneid. Colligere arma jubet, validisq; incũbere remis. Idem 10. Aeneid. Nil validæ juvêre manus.

Vălĭdē, adverbium, Valde, vehementer, majorem in modum. [σφόδρα, λίαν, σφοδρα. Gall. *Puiſſamment, vaillamment.* Ital. *Potentemente, gagliardamente.* Ger. Hefftig/mit ſtercke/trefftiglich Hiſp. *Valiente, rezia y poderoſamente.* Pol. *Mocznie.* Vng. *Erõſſen vaſtagon.* Ang. *Valiantly.*] ¶ Vnde Validiùs comparativum, magis, vehementiùs. μᾶλλον. Quint. lib. 10. cap. 2: Nec promptum eſt dicere, utros peccare validiùs putem, quibus omnia ſua placent, an quibus nihil. ¶ Validiſſimè, ſuperlativum, maximè, vehementiſſimè. μάλιστα. Cælius Cic. lib. 8. Epiſtol. Quin ego quum pro amicitia validiſſimè faverem ei, & me jam ad doleadum præparaſſem, poſtquam factum eſt, obſtupui.

Vălētūdo, valetudinis, f.t. Vocabulum eſt medium, quo & ſanitas & imbecillitas ſignificatur. [מרטא מרפא *marpé* רפאות *riphoúth*. ὑγίεια, ἐξουσία Gall. *Santé, bon point.* Ital. *Sanità.* Ger Geſundtheit. Hiſp. *Sanidad y buena diſpoſicion.* Pol. *Zdrowie* Vng. *Egeſſeg (auagy) beteges.* An. *Health.*] ¶ Modò morbus. [חלי *choli*. νόσος, ἀῤῥωστία. Gall. *Maladie, mauuais point.* Ital. *Malattia.* Ger. Vngeſundtheit. Hiſp. *Dolencia.*] In meliorem partem accipitur apud Cicer. 2. Offic. Valetudo ſuſtentatur notitia ſui corporis, & obſervatione: quæ res aut prodeſſe ſolent, aut obeſſe, & continentia in victu omni, atque cultu corporis tuendi cauſa, & prætermittendis voluptatibus. Idem apud Horat. 1. Epiſtol. Quid voveat dulci nutricula majus alumno, Quàm ſapere, & fari poſſit quæ ſentiat, & cui Gratia, fama, valetudo contingat abundé. ¶ In deteriorem partem accipitur apud Ciceronem Offic. lib. 1: Aeſculapius poteſt præſcribere per ſomnum curationem valetudinis. Et apud eundem in Epiſt. Servius Sulpitius ſcripſit ad me, te moleſtè ferre quòd me propter valetudinem tuam, quum ad urbem acceſſiſſem, non vidiſſes. Sæpè tamen confuſionis tollendæ cauſa addimus epitheton, quo ſignificationem ejus reſtringimus: dicimusque Bonam vel malam, commodam vel incommodam valetudinem. Quint. lib. 3: In hoc præcipuè bona valetudo, quæq; eam præſtat, frugalitas neceſſaria eſt. Cic. 4. Tuſcul. Ii ſunt ejuſmodi conſtituti, quaſi mala valetudine animi, ſanabiles tamen. Cic. Att. Me incommoda valetudo tenebat jam duodecimum diem Bruduſii.

Vălētūdĭnārĭŭs, valetudinarii, Qui malè ſanus eſt, & qui frequẽter ægrotat. [νοσώδης, νοσηλικὸς. Gal *Maladif. mal ſain.* Ital. *Mal ſano.* Ger. Bawfellig an der geſundtheit/Stechhafft Bel Ongeſont. Hiſp. *Doliente, y enfermo.* Pol. *Sl'abego zdrowia cżeſto choruiacẽ.* Vng. *Io egeſſeges (auagy beregiseges.* Ang. *Sicklie or ſickneſſed to ſickneſſe.*] Seneca in Quæſtionibus: Nõ video quare ſibi placeat, qui robuſtior ſit valetudinario. Valetudinarius medicus is eſt, qui valetudine affectos curat, vel potiùs, qui in valetudinario, medici miniſterio fungitur. Calliſtratus de jure immunitatis: Quibuſdam aliquam vacationem munerum graviorum conditio tribuit, ut ſunt menſores, optiones, valetudinarii medici, capſarii artifices.

Vălētūdĭnārĭum, valetudinarii, n.ſ. Locus in quo valetudinarii & infirmi curantur, ut valetudinem malam bona permutent: qualia ſunt in cœnobiis. [νοσηλεῖον. Gall. *Vne maladerie, vne enfermerie.* Ital. *Infermeria.* Ger. Ein Stechſtuben/ein ort an dem krancke enthalten werden. Bel. Stechhuyß/ſieckkamer. Hiſp *Enfermeria.* Pol. *Mieſczo gdzie chorim pomagaią.* Vng. *Iſpotaly.* Ang. *An hoſpitall or ſpittel.*] Seneca ad Lucilium: Tanquã in eodem valetudinario jaceam, de communi malo tecum collõquor; remedia convinco. Colum. quoq; lib. 1. de Re ruſt. præcipit valetudinaria languentibus ſalubria eſſe conſtituenda.

Vălŏr, oris, m.t. Pretium [יקר *jekár* כפר *chópher* מכר *mécher*. τιμή. Gall. *Prix, valeur.* Ital. *Prezzo, valore.* Ger. Wärt oder wärſchafft. Bel. Die werde. Hiſp *Precio, valor.* Pol. *Waznoſcz.* Vng. *Arr, erdẽm.* Ang. *The price, value.*] Plinius: Victoriati valore redimi poteſt.

Vălgŭs, m.ſ. Qui ſuras habet extrorſum intortas, & in diverſum actas: quales cancri habent & lacerti. [βλαισὸς. Gall. *Qui marche en dehors, qui a les pieꝛ courbez en dehors.* Ital. *Chi a gli piedi intorti in giu.* Ger. Ein ſchiegger der mit hinenwerts getherten wäden geht. Hiſp *Beſo en los becos ò cancajoſo.* Pol. *Ten ktory ſtopami wywrocone, ſzpotawi.* Vng. *Ki borgat zaru.* Ang. *That goeth wide, or hath hu legges bowing outward.*] Plaut. in Mil. Aut varum, aut valgum, aut compernem, aut Pætum, aut bronchum. Nævius apud Nonium: Valgus, veternoſus, genibus magnis, talis turgidis. Valgum ſavium: id eſt, intortum. Plaut. Milit. Itaque hic meretrices labiis dum ducant eum, Majorem partem videas valgis ſaviis.

Vallēs, lis, & Vallis, is, f.t. Planities duobus lateribus inclusa: dicta

dicta quòd hinc atq; illinc montibus vallata sit. [עמק *hémek* בקעה *bikháh.* κοιλὰς, ὠλὼν, ἄγκος, πλυχή. Gal. גיא *ghai* (vel) *ghe* Vallée. Ital. *Valle.* Ger. Ein thal. Bel. Die dal. Hisp. *El valle, hondo entre dos alturas.* Pol. *Dolina.* Vng. Völgy. Ang. *A valley or dale.*] Virgil. lib. 11: Est curvo anfractu valles accommoda fraudi. Statius: Vallis in amplexu nemorũ sedet. Vir. 2. Georg. Complentur vallesq; cavæ, saltusq; profundi. Idem 2. Aeneid. Cõmendo sociis, & curva valle recondo. Ovid. 8. Metam. Concava vallis erat, quo se dimittere rivi Assuerant pluvialis aquæ. Quintil. lib. 5. cap. 14: Sed ut latissimi amnes, totis vallibus fluat: ac sibi viam, si quando non acceperit, faciat.

Vāllĕcŭlă, diminut. [σκὸς ὠλάν. Gall. *Petite vallée.* Ital. *Picciola valle.* Ger. Ein thälin. Hisp. *Pequenna valle.* Pol. *Dolinka.* Vng. Völgietske. Ang. *A litle valley.*] ut à Vulpes, vulpecula. Fest. tamen valliculam effert per tertiam vocalem.

Vāllŭs, li, m. s. Firmior palus, cui vitis alligatur, & quo castra muniuntur. [יתד *jathédh* תיח *mot.* χάραξ, ὐ. Gall. *Vn rempar.* Ital. *Riparo, forte steccato.* Ger. Ein pfal/ rábpfal. Hisp. *El palo ò balwarte.* Pol. Kol'. Vng. Föl wédt zölö *karo.* Ang. *A rampyre or bulwark.*] Virgil. 1. Georg. Exacuunt alii vallos, furcasque bicornes. Idem Georg. 2: Quadrifidasq; sudes & acuto robore vallos.

Vāllum, genitivo hujus valli, n. s. Propugnaculum & munitio castrorum, quòd ex vallis: id est, palis fiat. [חל *chel.* χάραξ, ὀχύρωμα, ἔρκος. Gall. *Vn rempar.* Ital. *Riparo, forte steccato.* Ger. Ein wal/ oder bollwerck mit geschlagnen pfälen. Hisp. *El palo ò balwarte.* Pol. Wał'. Vng. *Sancz arok.* Ang. *A trenche to defend an army.*] Cicero ad Catonem, lib. 15. Epistol. Vallo & fossa circundedi, sex castellis, castrisq; maximis sepsi. Idem in Pisonẽ: Vallum alpium contra ascensum transgressionemq; Gallorũ. ¶ Legitur & Vallus masculino genere, in cadẽ significatione. Tibul. lib. 1. eleg. 2: Non arces, non vallus erat. Cæs. 3. bel. Civil. Erat eo loco fossa pedum quindecim, & vallus contra hostem in altitudinem pedum decem.

Vāllārĭs, re, penult. prod. Quod ad vallum pertinet: [ἔρκειος. Gall. *Appartenant à rempar.* Ital. *Pertinente à riparo.* Ger. Das zu einem wal gehöret. Hisp. *Perteneſciẽte à baluerte.* Pol. *Pował'y przynależący.* Vng. *Sancz arokhoz valo.* Ang. *Perteaning to a bulwark.*] ut Vallaris corona, qua donari solebat, qui primus vallum hostium fuisset ingressus. Livius 10. ab Vrbe: Multæ civicæ coronæ, vallaresq; ac murales conspectæ. Idem 10. bel. Pun. Qui imperatores, qui Consules Romanos sua manu occidissent, muralibus vallaribusq; insignes coronis.

Vāllo, as, act. p. Munio, firmo. [בצר *bitstsér* חזק *chizzék.* ἐκβάλλομαι, ἐκπροβάλω, ἐκτρέχω, ἐρκόω. Gall. *Remparer, fortifier, munir & garnir.* Ital. *Fortificare, cingere con steccato.* Ger. Mit einem wal bevestigen / verbollwercken / verschantzen. Bel. Ombdwercken. Hisp. *Fortaleſcer, cercar de vallado ò palizada.* Pol. Wał'emobtaszam. Vng *Meg sanczolom arrokkal kornywl vezöm.* Ang. *To inclose, and mak a trenche.*] Plinius libro 15. capite 18: Non castra Punica ad tertium lapidem vallata. Lucanus libro 4: nullus vallarent oppida muris. Vallare armis: id est, stipare. Valerius Flaccus 1. Argon. medioq; in crimine patrem Liquerit, ac inopem nullis vallaverit armis. ¶ Vallare aliquid ratione disserendi, est dialecticis argumentis munire. Cicero 1. de Legib. Atque hæc omnia, quasi sepimento aliquo vallabit disserendi ratione veri & falsi judicandi scientia, & arte quadam intelligendi quid quanq; rem sequatur, & quid sit cuiq; contrarium. Ius legationis vallatum. Cic. de Arusp. respons. Ius legationis cùm hominum præsidio munitum sit, tùm etiam divino jure est vallatum.

Vāllŏr, vide VALEO.

Vālvæ, valvarum, pluralis numeri tantùm, f. p. Fores geminas habentes pãrtes in sese coëũtes, ita dictæ quòd introrsum revolvantur. [דלתים *delathaim.* θύραι, δικλίδες. Gall. *Portes à deux batans, qui s'ouurent en deux parties.* Ital. *Porte che si aprono in due.* Germ. Thüren/ oder thor die zweyfach von einander auffgehen/ täden an den creutzfensteren. Hisp. *Las puertas que se abren y cierran.* Pol. Drzwi wpoli sie othwie raiace. Vng. *Ket fele nyilo ayto.* Ang. *The leafes of a gate.*] Cicero 1. de Divinatione: In templo Herculis valvæ clausæ repagulis, subito se ipsæ aperuerunt. Idem tertia Verrina: Hæc alia duo signa, quæ ad valvas Iunonis Samiæ steterunt. Ovid. 1. Metamorph. dextra lævaq; deorum Atria nobilium valvis celebrantur apertis. Idem 2. Metamor. Argenti bifores radiabant limine valvæ. Horatius 2. Sermon. Satyr. 6: quum subitò ingens Valvarum strepitus lectis excussit utrunque.

Vālvŭlī, m. s. sunt concavitates in folliculis leguminum, in quas ipsa grana seperatim recipiuntur. [λοβοί. Gall. *Petites loges ès gosses des feues & semblables dedans quoy sont les grains chacun à part.* Ital. *Tauelle, teghe di legume.* Germ. Die täbelin in den Schotten oder schelffen des gemüß / in welchen ein jedes erbßlin oder bönlin besonder ligt. Hisp. *Hollejo de la legumbre.* Pol. Dołki wßtreku wkturych ziarnalieza. Vng. *Tek bay.* Ang. *Places in the huskes of beanes where every graine is conteined a part.*] Columell. lib. 7. de ovibus tectis: Singula capita per hyemem rectè pascuntur ad præsepia, tribus hordei, vel fresæ cum suis valvulis fabæ Festus: Valvuli, fabæ folliculi appellati, &c.

Vannŭs, m. s. Instrumentum latum ex vimine, aliáve materiâ, quo acus paleæque post trituram à frumento aut legumine ventilando, & in sublime ejaculando, excernuntur. [מזרה *mizréh.* λίκμον. Gall. *Vn van à vanner le grain.* Ital. *Vn vanno da vandere il grano.* Germ Ein Wann. Hisp. *La caranda ò harnero.* Pol. *Oppał'ka.* Vng. *Zoro lapat.* Ang. *A fanne to fanne corne.*] Virgilius 1. Georgic. & mystica vannus Iacchi. Colum. libro 2. capite 21: Ipsæ autem spicæ melius fustibus tunduntur, vannis expurgantur. ¶ In eadem significatione legitur & Vallus diminutiva forma: quam vocem Varro à volatu dictam existimat, quòd dum frumenta vanno in sublime jactantur, levia evolent.

Vānno, is, ere, act. t. Acus vel paleas è frumento vel legumine vannis expurgo. [זרה *záráh* λικμάω. Gall. *Vanner.* Ital. *Vandere grano.* Germ. Wannen. Hisp. *Auentar, carandar trigo.* Pol. *Oppał'am.* Vng. *Meg zorom.* Ang. *To fanne or winnow corne.*] Varro de Re rustic. Vt quod leviſſimum est in ea, atque appellatur acus ac palea, vannatur foras extra aream. ¶ Metaphora quadam transfertur quoque ad res obscœnas. Lucilius Satyr. libro 7: Hunc molere, illam autem ut frumentum vannere cunnis. Idem libro 6: Crissavit ut si frumentum clunibus vannat. Ex Nonio. ¶ Hinc Evanno, extra vanno. διαλικμάω. Nonius: Evannetur, dictum est ventiletur, vel moveatur: à vanno in quo legumina ventilantur.

Vānŭs, a, um, propriè est vacuus, sive inanis. [ריק *rek* נבוב *nabúb* κενὸς. Gall. *Vain, vuide.* Ital. *Vuoto.* Ger. Eitl. Bel. Ydel. Hisp. *Vano, vazio.* Pol. Wiprożnioni. Vng. *Hiaba valo wres.* Ang. *Vaine, voyde.*] Virgilius 1. Georg. sed illos expectata seges vanis eluſit avenis. ¶ Ponitur etiam pro stulto & imperito, & à mente vacuo. [כחוש *chechásch* כזב *chazáb.* φιλαλήθης. Gall. *Vain, menteur.* Ital. *Mentitore, sciocco.* Germ. Leichtfertig/ liederlich/ der mit eytelen dingen vmbgeht. Hisp. *Vano, loco.*] Iuvenal. Satyr. 3: Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni. ¶ Modò pro mendaci, & levia inaniaque, pro gravibus & veris astutissimè componente. ψευδολόγος, ψευδηγός. Virgilius 1. Aeneidos: Ni frustra augurium vani docuêre parentes. Mendax autem propriè dicitur, qui ad decipiendum mentitur. Vnde idem 2. Aeneidos, utrunque complexus est: nec si miserum fortuna Sinonem Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget. ¶ Vanum aliquando dicitur, autore Donato, nec verisimile, nec possibile. Terentius in Eunuch. Sin falsum aut vanum, aut fictum est, continuò palam est. Vana fides: id est, falsa. Vanum incœptum, quod frustra incœptum est. ¶ Vana, neutrum plurale loco adverbii, apud Virgilium libro 11. Aeneidos: Vt vidit fulgentem armis, ac vana tumentem; id est, vanè vel inaniter tumentem.

Vānēsco, scis, à vaneo, es, quamvis inusitato, In nihilum redigor, evanidus fio. [הבל *habál.* ἀφανίζομαι, φθείρομαι, ἀφανίζω, ματαιόμαι. Gall. *Deuenir en rien, s'esuanouir, & ne sauoir qu'on deuient.* Ital. *Suanire.* Germ. Eytel/ oder zu nicht werden. Bel. Ydel worden/ vergaen. Hisp. *Desuanecerse.* Pol. Wniwecz *sie obracham.* Vng. *Semmie lezök.* Ang. *To vanish away.*] Cicero 2. de Legib. Animi labes nec diuturnitate vanescere, nec manibus ullis elui potest. Plinius libro 18. capite 24: Ne diu jacens atq; non concipiens vanescat. Ovidius 3. Amor. Eleg. 6: Carmine læsa Ceres steriles vanescit in herbas. Idem epistol. 1: Fallar & hoc crimen tenues vanescat in auras. ¶ Hinc Evanesco, de quo suo loco.

Vānĭtās, atis, f. t Mendacium, fallacitas & levitas. [הבל/ריק *hébel* אל/לי *elil* כחש *cháchasch* כזב *chazáb.* ματαιότης, ψεῦδος. Gall. *Vanité, menterie, chose vaine & de nulle valeur* Ital. *Vanità, menzogna.* Germ Eytelkeit/ lugenhafftigkeit/ leichtfertigkeit. Bel. Ydelheit. Hisp. *Vanidad.* Pol. *Liekomulnosci, kł'amstwo, nickzemnosci.* Vng *Hiaba valosag.* Ang. *Vanitie, inconstancie, lyng.*] Cicero libro 3. Officior. Quòd si vituperandi qui reticuerunt: quid de iis existimandum est qui orationis vanitatem adhibuerunt? Salust. Huic homini minor vanitas inerat, quàm audacia. Tacitus lib. 15: Veniam quam ab imperatore acceperat, vanitate exitus corrupit.

Vānĭtūdo, inis, idem. [כחש *chácháſch* כזב *chazáb.* ματαιολογία, ψευδολογία.] Plaut. in Capt. Pol ego utrem video, tu inventus, vera vanitudine Qui convincas.

Vānĭdĭcŭs, adjectivum, Vaniloquus, mendax. [כחש *chechásch* כזב *chazáb.* ματαιολόγος, ψευδολόγος. Gall. *Qui dit choſes vaines & de nul profit.* Ital. *Chi parla cose vane ò falſe.* Germ. Der eytele oder vnnütze ding sagt / lugenmaul. Hisp. *El que habla vanidades.* Pol. *Pliotka, pierdoł'a.* Vng. *Hiaba bezelö, łazontalan zauo.* Ang. *That speaketh vainely.*] Plaut. in Trinummo: Cum probis potius quàm cum improbis vivere vanidicis.

Vānĭlŏquŭ-

Vānĭlŏquĭdōrŭs, ri, jocōsa Plauti dictio in Persa: Vaniloquidorus, virgini suendonides.

Vānĭlŏquŭs, adjectivum, Vanos sermones effundens, mendax. [כחש *chechásch* כזב *chazáb*. ἀτεμμολόγος, ματαιολόγος, ψεύδηγος, ψευδολόγος. Gall. *Qui parle choses vaines ou fausses.* Ital. *Chi parla cose vane ò false.* Ger. Der eitele oder falsche reden treibt Hisp. *El que habla vanidades.* Pol. *Lieda czo plotacz; pl'oska.* Vng. *Hiaba bezelló, haszug.* Ang. *A vaine or false speaker.*] Plaut. in Amph.-ergo istoc magis, Quia vaniloquus, vapulabis. Livius 5. bell. Maced. Is, ut plerique, quos opes regiæ alunt, vaniloquus, maria, terrasq; inani sonitu verborum complevit. Silius libro 8: Quinetiam ingento fluxi, sed prima feroces, Vaniloquum Celtæ genus, ac mutabile mentis, Respectare domos.

Vānĭlŏquentĭă, æ, f. p. Vana & inanis loquacitas. [כחש *chásch* כזב *chazáb*. ἀτεμμολογία, ψευδολογία, ματαιολογία. Gall. *Parler vain, parolle vaine.* Ital. *Esso parlar vano, vana parola.* Ger. Eitel geschwätz/ faule nichtsöllende rädung. Hisp *Obra de hablar vanidades, habla vana.* Pol. *Pierdolisense, prożnamowa.* Vng. *Hiaba valobezelles haszugsag.* Ang. *A vaine speaking.*] Liv. 4. bell. Maced. Hac vaniloquentia primùm Arithenũ Prætorem Achæorum excitavit. Tacit. lib. 3: Id Clutorius in domo P. Petronii, socru eius Vitellia coràm, multisq; illustribus fœminis per vaniloquentiam legerat.

Vāno, as, unico n, Antiquis in usu fuit pro fallo: [תבהי *mabhíl* רמה *rimmáh* עתה *pitáh*. ψεύδω Gall. *Tromper.* Ital *Ingannare.* Ger Betriegen/ vbertören. Hisp *Engannar.* Pol. *Oszukuie.* Vng. *Meg tsallak.* Ang *To beguile or deceiue.*] ut annotavit Nonius, citans illud Accii ex Alcmena: Sic illum vanans in angiportum deduxit.

Văpĭdŭs, vide VAPOR.

Văpŏr, oris, m. t. & vapos, Humor marinus vel terrenus extenuatus, anhelitus terræ. [אד *edh* נשיא *nasi* קיטר *kitór*. ἀτμός. Gall. *Vapeur, exhalation & fumee montant de la terre en haut.* Ital. *Vapore, exhalatione.* Ger. Ein dampff/ dunst Bel. Dump/ dump. Hisp. *Vapor, ò bahо.* Pol. *Dim, kurzawa, mgl'a.* Vng. Gőz. Ang. *Vapour or smok rising frome the earth.*] Lucret li. 5: Pervolitãs permanat odos, frigusq;, vaposq;. Cic. 2. de Nat. deor. Ipse enim oritur ex respiratione aquarũ Earum enim quasi vapor quidam aër habendus est. Ovid. lib. 1. Metamor.-vapor humidus omnes Res creat, & discors cõcordia fœtibus apta est. ¶ Ponitur aliquando pró calore. Colum. lib. 3. cap. 10: Minusq, vaporis æstate per angustum os penetret. Virgil. 5. Aeneid.-lentusq; carinas Est vapor, & toto descendit corpore pestis.

Văpōrārĭum, arii, n. s. In hypocaustis dicebatur, quà vapor, seu calor erumpebat. [ἀτμιστήριον, πνευστήριον Gall *Le lieu des estuues par où se vuident & sortent les fumées.* Ital *Stuffa.* Ger. Ein dampffloch Hisp. *Lugar enél banno para sudar.* Pol *Komin.* Vng. Gőzölgő *hely.* Ang. *A place where the smoke cometh furth in a stewe.*] Cic. Quint Fr: libro 3: In balneis hypocausta in alterum apodyterii angulum promovi, propterea quòd ita erant posita, ut eorum vaporarium, ex quo ignis erumpit, esset subjectum cubiculo.

Văpōrĭfĕrŭs, ra, rum, Multos emittens vapores. [ἀτμώδης. Gall. *Fumeux, qui rend force vapeurs & fumées* Ital. *Che porta vapori, fumoso.* Ger. Das viel dampff oder dunst gibt. Hisp. *Cosa que haze baho ò vapor.* Pol *Kurzaci sie.* Vng. Gőzölgő. Ang. *That hath many vapours.*] Stat. lib. 3. Sylvarum 5: Sive vaporiferas, blandissima littora, Baias. Vbi Baias vaporiferas vocat propter aquas calidas, multos exhalantes vapores.

Văpōro, ras, penult. prod. aliquando neutrum est, Vaporem emitto. [לוע *haschán.* ἀτμίζω. Gall *Ietter vapeurs & fumées, se seicher.* Ital. *Gittar vapore.* Ger. Dempffen/ ein dunst von sich lassen. Bel. Beroocken/ eenen damp maken. Hisp *Hazer vapor, vaporar, bahear.* Pol. *Kurzesie.* Vng. Gőzölgők. Ang. *To cast or put out vapours.*] Plin. lib. 31. cap. 2. de differentiis aquarum: Vaporant & in mari ipso, qitæ Licinii Crassi fuêre. ¶ Aliquando activum est, & pro suffire ponitur. *αἰθαλιᾶν.* Virg. lib. 11. Aeneid. Succedunt matres, & templum thure vaporant. ¶ Aliquando pro arefácere, exugere. Plin lib. 2. cap. 16: Quòd solidiores glebas diutiùs sustineat, & suspendat, ut eæ solibus æstivis vaporatæ resolvantur.

Văpōrātĭo, onis, verbale, f. t. Vaporis excitatio. [ἐξάτμισις, *αἰθαλισμός.* Gall. *Vaporation ou euaporation, sortie de vapeurs ou eleuement.* Ital. *Vsita di vapore di qualche cosa.* Ger. Dempffung. Hisp. *Aquella obra de vaporar ò baheár.* Pol. *Kurzawa.* Vng. Gőzölges. Ang *Euaporation, casting or putting forth of vapours.*] Plin. lib. 28. cap 4: Perfundere caput aqua calida ante balnearum vaporationem, & postea frigida, saluberrimum intelligitur. Gel. lib. 19 cap. 5: Quum aqua frigore aëris duratur & coit, necessum est fieri vaporationem, & quandam quasi auram tenuissimam exprimi ex ea, & emanare.

Văpĭdŭs, a. um, Plenus vapore, vel multos emittens vapores. [ἀτμώδης. Gall. *Fumeux ou euaporé, qui iette force vapeurs.* Ital. *Che gittamolti vapori, pieno de vapori.* Ger. Dempffig/ das voll dampffe ist Hisp. *Lleno de vapores, que haze baho ò vapor.* Pol. *Pel'ni kurzawe.* Vng. Gőzős. Ang. *Full of vapours.*] Persius Satyr. 5: Vejentanumq; rubellum Exhalat vapida læsum pice fessilis obba? ¶ Vapidum pectus per translationem, apud eundem eadem Satyra: Sin tu quum fueris nostræ paulò antè farinæ, Pellicula veterem retines; & fronte politus, Astutam vapido servas sub pectore vulpem. Id est, veterum vitiorum pleno, & pristinas fraudes redolente.

Văppă, æ, f. p. Vinum vitiosum, cujus vis omnis evaporavit, adeò ut & saporem amiserit & odorem. [ὀινηρία. ἐξεφνκὼς οἶνος. Gall. *Vin pousse & corrompu* Ital. *Vino suanito.* Ger. Verdorbener wein/ bey dem weder geschmack noch krafft ist Hisp. *Vino desuanecido y sin sabor.* Pol. *Wowse z pal'e winno.* Vng. *Vinos, kiment szesző bor.* Ang. *Wine that hath lost the vertue.*] Plinius libro 14. capite 20: Vitiumq; musto quibusdam in locis sponte fervere: qua calamitate quum defecerit, perit sapor, vappæq; accipit nomen. Horatius 2. Sermo Satyr. 3: Qui Vejentanum festis potare dichus Campana solitus trulla, vappamq; profestis. ¶ Per translationem ponitur pro homine ignavo, desidè, inerte, & in quo nihil sit industriæ aut solertiæ, ἐξίτηλος. Horat. 1. Serm. Satyr. 1: -non ego avarum Quum veto te fieri, vappam jubeo, aut nebulonem

Văpŭlo, as, pen. corr. a. pass. p. Verberor. cædor. [הכה *huchchah* נכה *nikbát.* πτύπτομαι, μαστιγοῦμαι. Gall. *Estre batu.* Ital. *Esser batuto.* Ger. Geschlagen werden. Hisp *Ser herido ò assotado.* Pol. *Iestem byti.* Vng. *Veretteibm.* Ang. *To be beaten.*] Propertius lib. 2. Eleg Non ego, sed tenuis vapulat umbra mea. Cælius ad Cicer. libro 8. Susurrationes duntaxat veniunt: aliùs equitem perdidisse, quod opinor certè factum esse, alius septimam legionem vapulasse. ¶ Vapulare sermonibus, est obloctionibus fugillari. Cicero ad Attic. libro 2: Qui quum se omnium sermonibus sentiet vapulare, & quum has actiones

Văpŭlārĭs, Idem quod verbero: hoc est, qui continuè vapulat, ut apud Plautum in Persa μαστιγίας.

Varico, Varicosus. Varicus. Vide VARICES.

Vārĭ, m. f. Qui introrsum pedes, vel crura obtorta gerunt. [βλαισοί. Gall *Qui ont les iambes tortes en dedans,* Ital. *Che hanno le gambe torte.* Ger. Schteggend/ der krumme schencket hat. Hisp. *Estevados de piernas que huellan haxia dentro.* Pol *Kossławy, wewnątrz nogi obrocone maiący.* Vng. *Be horgat zarú.* Ang. *That goeth wide or straddling.*] Horatius lib. 1. Serm. Satyr. 3: -hunc Varum distortis cruribus, illum Balburit scaurum pravis fultum malè talis. ¶ Unde varum frequenter pro obtorto accipitur. Persius Satyr. 4: -& non fallit pede regula varo. ¶ Varii autem dicuntur quibus in exteriorem partem crura pedésve flectuntur. Varro libro 1. de Re rustica, de canibus. Cruribus rectis, ac potiùs varis, quàm vatis. Hinc Variarum, & Vatinorum cognomina fluxerunt, quòd pedibus essent vatiosis. Seneca in quadam Epistola: Servilius Vatia latêre sciebat, non vivere. ¶ Valgi autem sunt, qui diversas suras habent: hoc est, ambas introrsum intortas: cujusmodi lacertarum pedes sunt βλαισοί. Plautus in Milite: Aut varum, aut valgulum, aut compernem, &c. ¶ Hinc valgum suavium: id est, intortum. Plautus in Milite: Majorem partem videas valgis suaviis. A qua fortasse similitudine instrumentum quoddam rusticum ad areas complanandas, Valgium Plinius appellat lib. 17: Seritur (inquit) mense Aprili, area æquata cylindris aut valgio, aliás dêsum. Alioqui & sermo agrestis valgiare usurpat hodie pro eo quod est pavire, coæquareq;. Omnino id ferè videtur esse quod Cato ait: Comminuito terram, & cylindro, ac pavicula coæquato. In Campania certè haberi genus id testatur talis specie, quali sunt suræ duæ in diversum collocatæ, quo ut cylindro, supplanantur areæ. Varæ manus, incurvæ. Ovidius lib. 9. Metamorph. -tenuiq; à pectore varas In statione manus. Sic varum brachium à Martiale dictum libro 7: Vara nec injecto certamine brachia tendis. Varus, genius, apud Persium Satyr. 6. ¶ Sunt item Vari, tubercula exigua & dura in facie, quos ἰόνθους Græci appellant. Plinius libro 13: Contra serpentium ictus trita drachmis duabus bibitur: vitia cutis in facie, varosque, & lentigines, & sugillata emendat, & cicatrices.

Vārĭcĕs, penult. corr. m. t. Sunt venæ plus æquo intumescentes, in temporibus, in ventre, in testibus, in inguine, & potissimùm in cruribus, quas Plinius libro 11. capite 45, in cruribus, viro tantùm, mulieri rarò, præ nimio labore nasci asserit. [ἰξίαι, κιρσοί. Gall. *Veines de la cuisse ou de la iambe & autres lieux, pleines de sang melancholique.* Ital. *Vene delle coscie, & delle gambe piene di sangue.* Ger. Grosse auffgebtasne Blutaderen. Hisp. *Venas retorcidas en las piernas llenas de sangre.* Pol. *Napuchnienie zel'.* Vn. *Dagadot erek.* Ang. *Bodden vaines in the legges and thighes.*] Cic. 2. Tusculana: Quum varices secabantur C. Marjo, dolebat. Horatius: Varice succiso. Apud Senecam Epist. 78, legitur in fœminino

fœmineo genere: Dum (*inquit*) varices execandas præberet.

Vărĭcōsŭs, m.f. Qui hujuſmodi venas tumidiores habet. [*κιρσώδης, ἐιρσώδης.* Gal. *Qui a les veines de cuiſſes ou iambes pleines de ſang melancholique.* Ital. *Chi ha le vene delle coſcie ò delle gambe tanto piene di ſangue maninconico, che pare che ſi rompano.* Ger. Der groſſe auffgeblaſne blutaderen hat. Hiſp. *Coſa que tiene aquellas venas.* Pol. *Maiący żyl e napuchnione* Vng. *Dagadot eres.* Ang. *That hath bodden vaines in his legges, and thighes.*] Avicenna autor eſt, varices accidere curſoribus, & onera bajulantibus, & diu ſtantibus. Inde eſt illud Iuven. Satyr, 6: Varicoſus fiet aruſpex. Ex diuturna ſcilicet ſtatione.

Vărĭco, cas, ſeu varicor, aris, deponens, ſecunda ſyllaba correpta, Crura in diverſas partes extēdo. [*Σκελίνω, ἢ διίστημι τὰ σκέλη.* Gall. *Marcher tortuement, & entr'ouurant trop les iambes.* Ital. *Hauer le gambe torte.* Ger. Schieggen mit den ſchenckeln/ krumm von einanderen greten. Hiſp. *Ander cancajeando.* Pol. *Szpotawo chodzę.* Vng. *Zarámat ket fele hanyom.* Ang. *To ſtraddle.*] Tractum ab iis qui natura vari ſunt, cruraq; habent extrorſum intorta, ideoq; quàm longiſſimè à ſe invicem diſtantia. Quintil. lib. 11. cap. 3. de geſtu pedum: Varicare ſupra modum, & inſtando deforme eſt, & accedente motu propè obſcœnum.

Vărĭcŭlă, varículæ, diminutivum. *κιρσίδιον.* Celſus lib. 5. de curationibus ulcerum: Si varicula intus eſt, quę ſanari prohibet, ea quoq; excidenda.

Vărĭcŭs, a, um, pen. cor. [*ὁ κιρσὸν ἔχων, κιρσώδης.* Gall. *Qui marche tortuement.* Ital. *Che ha le gambe torte, che anda tortamente.* Ger. Schieggend. Hiſp. *Que anda cancajeando.* Pol. *Szeroko ſtąpaiący.* Vng. *Az ki labat ket fele hany vagyon.* Ang. *That ſtraddleth.*] Qui ampliore paſſu incedit. Ovid. 3. de Arte: Illa velut conjunx Vnbri rubicunda mariti Ambulat ingentes varica, fertq; gradus

Vărĭcĭtŭs, adverbium, idem eſt quod cruribus divaricatis, diviſis q, *διαβάσις.* Apuleius lib. 1: Varicitus ſuper faciem meam reſidentes, veſicam exonerant.

Vărĭus, ria, rium, Diſſimilis, d ſpar, divertus. multiplex, multiformis. שׁוֹנֶה *ſchoneh. πολύχρως, πολυχρώς, ποικίλων.* Gall. *Bigarré, de diuerſes couleurs diuers.* [illegible] *diuerſi colori.* Ger. Mancherley/ abgetheilt mit farben/ vnderſcheyd. Bel. [illegible], menigerley. Hiſp. *Coſa de diuerſas colores.* Pol. [illegible] *odmienni.* Vng. Kwlŏ bŏzŏ kwlombkwlŏmb. Ang. *Diuerſe, of ſundrie ſortes.*] Terentius in Eunucho: -ita viſus eſt dudum, quia varia veſte exornatus fuit. Virgil. 4. Aeneid. -varium, & mutabile ſemper Fœmina. Idem 5. Aeneid. - ceu nubibus arcus Mille trahit varios adverſo ſole colores. Idem 2. Aeneid. -ut te poſt multa tuorum Funera, poſt varios hominumq;, urbisq; labores Defeſſi aſpicimus. Cic. 1. Academic. Plato varius & multiplex, & copioſus fuit. Livius lib. 2. ab Vrbe: Ibi varia victoria, & velut æquo Marte pugnatum eſt. Variæ uvæ fiunt, quum ad maturitatem perduci incipiunt, & colorem mutant. Cato cap. 37: Vbi uvæ variæ cœperint fieri, bubus medicamentum dato quotannis uti valeant. ¶ Varius præterea dicitur, qui in facie diſtinctus eſt. Vnde jocus Cicero. apud Quintil. lib. 6. cap. 4 in Iſauricum: Miror quid ſit, quòd pater tuus homo cōſtantiſſimus, te nobis varium reliquit.

Vărĭē, adverbium, Variis modis. [*ποικίλως.* Gall. *En diuerſes ſortes, diuerſement* Ital. *Diuerſamente, in diuerſi modi.* Ger. Mancherley weiß Hiſp. *Diuerſamente, de muchas maneras.* Pol. *Rożnaicie.* Vng. *Klŏnöl kwlŏnŏkeppere.* Ang. *Diuerslye, in diuers ſortes.*] Plin. Epiſt. 104: Variè me affecerunt literæ tuæ: nam partim læta, partim triſtia continebant.

Vărĭæ, Ex genere ſunt pantherarū, ita dictæ à maculārum varietate, quibus ſunt ſpectabiles. *παρδάλεις.* Plin. lib. 8. cap. 17: Nunc varias, & pardos, qui mares ſunt, appellant in eo omni genere, creberrimo in Africa, Syriaq;.

Vărĭo, as, act. p. Diſtinguo, muto, varium ſive diverſum facio. [שִׁנּוּי *ſchinneh* חֲבוּלִים *hebelíph* חִבְּדִיל *hibdil* חִטּוּרִיף *hiphridh. παραλλάττω, ἀλλοιόω.* Gall. *Varier, bigarrer, changer.* Ital. *Variare, far vario & diuerſo.* Ger. Mancherley machen/ verendren/ abwechſlen. Bel. Veranderen. Hiſp. *Diuerſificar en colores, diſcordar en qualque modo.* Pol *Odmieniam.* Vng. *Kwlŏmbŏzŏtŏm.* Ang. *To mak diuerſe, to change.*] Plin. Epiſt. 161: Laborem otio, otium labore variare. Martialis lib. 8: Non ego prætulerim Babylonica picta ſuperbè Texta, Semiramia quæ variantur acu. Ovidius libro 2. Metamorph. Non erat hujus opus lanam mollire trahendo, Nec poſitu variare comas. Idem 2. de Remed. Nam quoties variant animi, variabimus artes. Virgil. lib. 9. Aeneid. Diſcurrunt, variantq; vices, fuſiq; per herbam Indulgent vino, &c. ¶ Ponitur aliquando pro varia trado, diſſentio. Livius lib. 7. belli Punici: Multas circa unam rem ambitus fecerim, ſi quæ de morte Marcelli variant autores, omnia exequi velim. ¶ Legitur & abſolutè, pro eo quod eſt, ſibi diſſimilem eſſe, & modò hoc, modò illo modo ſe habere. [שִׁבְרָה *ſchabrāh.*] Celſus lib. 3: Non in iis ſolùm in quibus ſemper ita ſe habet, ſed in iis quoq;, in quibus variat. ¶ Variare aliquando eſt rem ambiguam eſſe. Livius 9. ab Vrbe, de ſuffragiis: Ibi ſi variaret, quod rarò incidebat, ut ſecundæ, &c.

Vărĭātŭr, impersonale. Livius lib. 2. belli Punici: Ibi quùm ſententiis variaretur, &c.

Vărĭāns, participium. [שׁוֹנֶה *ſchoneh. ποικίλων.* Gall. *Variant, changeant.* Ital. *Variante, cambiante.* Ger. Verenderet in mancherley geſtalt. Hiſp. *Diuerſificato en colores.* Pol. *Odmieniaiący.* Vng. *Kwlombŏzŏtŏt.* Ang. *That is diuerſe from another.*] Plin. lib 4. cap 2: Vix ulla magis tam denſo uvarum partu impatiens variantis cœli: hoc eſt, inconſtantis cœli, & modò hoc, modò illo modo ſe habentis. Variantes adhuc, & acerbæ uvæ, apud Colum. li. 4. cap. 10, hoc eſt, nondum nigræ, ſed colore adhuc vario, qualis ſolet eſſe uvis immaturis.

Vărĭātim, adverbium, Diverſimodè, variè, diverſis modis. [*ποικιλμόρως, ποικίλως.* Gall. *En diuerſes ſortes.* Ital. *In diuerſe ſorte.* Ger. Auff vielerley weiß/ vnderſt vnd anderſt. Hiſp. *En deuerſas maneras.* Pol. *Rożnaicie.* Vng. *Kwlombŏzŏtŏt.* Ang. *Diuerslie.*] Gel. lib. 5. cap. 12: Ve enim particula quæ in aliis, atq; aliis vocabulis variatim per has duas literas, quum altera media immiſſa dicitur.

Vărĭĕgātŭs, Variis picturis diſtinctus, exornatusq;. *ποικίλων.* Variegare enim eſt variare, & varietate diſtinguere. *ποικίλλειν.*

Vărĭĕtās, atis, f.t. Proprièeſt variatio & diſſimilitudo colorū: quanvis & ad alia transferatur. [*ποικιλία.* Gall. *Varieté, diuerſité, bigarrure.* Ital *Varietà, diuerſità, diſſimilitudine di colori.* Ger. Mantgfaltigkeit/ vnderſcheid. Bel. Veranderinge Hiſp. *Diuerſidad.* Pol. *Odmiennoſć, rożnoſć, rożnoſć.* Vn. *Kwlombſeg.* An. *Varietie, diuerſitie.*] Plin. li. 8. ca. 30: Oculis mille varietates eſſe, colorū̆q; mutationes. Cic. 7. Verrin Neq; hoc providerim, ut varietate criminum vos attentos haberē. Idem 2. de Finibus: Varietas enim Latinum verbum eſt, idq; propriè quidem in diſparibus coloribus dicitur, ſed transfertur in multa diſparia. Varium poēma, varia oratio, varii mores, varia fortuna. Voluptas varia etiam dici ſolet, quum percipitur ex multis diſſimilibus rebus, diſſimiliter efficientibus voluptates. Quintil. lib. 1. cap. 12: Reficit animos, ac reparat varietas. Idem lib. 9 cap. 1: Gaudent enim res varietate. ¶ Apud antiquiſſimos etiam variantia lectum fuit in eadem ſignificatione: ut annotavit Nonius. Lucil. libro 3: Principiis unde hæc oritur variantia rerum.

Vās, vāsis, gen. neut. & tertiæ declin. in plur. num. ſecundæ, Pro inſtrumento ad aliquid capiendum idoneo. [כְּלִי *cheli. σκεῦος, ἀγγεῖον.* Gall. *Vaſe, vaiſſeau.* Ital. & Hiſp. *Vaſo.* Ger. Ein geſchirr/ gefeß. Bel. Een vat. Pol. *Naczinie.* Vng. *Edeny.* Ang. *A veſſel.*] Cic. 1. Tuſc. Nam corpus quidem quaſi vas eſt, aut aliquod animi receptaculum. Idem pro Mur. At ille expoſuit vaſa Samia. Horat. 1. Epiſt. 2: Sincerum eſt niſi vas, quodcunque infundis, acceſcit. Idem 1. Serm. Sat. 3: At nos virtutes ipſas invertimus: atq; Sincerū cupimus vas inceruſtare. Vaſorū appellatio generalis eſt. Dicimus enim vaſa & vinalia, & navalia, inquit Vlp. De aur. & arg. leg. l. Si gemma. Cic. 6. Ver. Erat etiā vas vinarium ex una gemma prægrandi trulla excavata cum manubrio aureo, &c.

Vāſum, ſi, Etiam in ſecundo flexu dixerunt antiqui, ut autor eſt Gell. lib. 13. cap. 22. Plaut. in Truc. Aut aliquod vaſum argenteum.

Vāſcŭlum, & Vaſillum, dimin. [*σκεῦδάριον.* Gall. *Vn vaiſſelet, petit vaiſſeau.* Ital. *Vaſetto.* Ger. Ein geſchirrlin. Hiſp. *Pequenno vaſo.* Pol. *Maľe naczinie.* Vng. *Edenyetske.* Ang. *A litle veſſell.*] Cato cap. 111: Si voles ſcire in vinum aqua addita ſit, nécne, vaſculum facito de materia hederacea. Quintil. lib. 1. cap. 2: Nam ut vaſcula oris anguſti ſuperfuſam humoris copiam reſpuunt, ſenſim autem influentibus, vel etiam inſtillatis complentur: ſic animi puerorum quantum accipere poſſint, videndum eſt.

Vāsārĭum, rii, n.ſ. ut veſtiarium, calcearium: hoc eſt, vaſorum ſupellex. [*σκεῦοφυλάκιον.* Gall. *Vn buffet, ou la vaiſſelle qui y eſt.* Ital. *Scancia, raſtello.* Ger. Der geſchirr hauſrabt/ ſylbergeſchirr. Hiſp. *Vaſar donde ſe ponen los vaſos.* Pol. *Wſzelyakie naczynie.* Vng. *Hazi eszkŏz.* Ang. *A cupbord, or wher veſſel is keept.*] Cic. in Piſonem: Nónne ſeſtertiūm centies & octogies, quod quaſi vaſarii nomine in venditione mei capitis adſcripſeras, ex ærario tibi attributum Romæ in quæſtu reliquiſti? ¶ Vaſarium præterea dicebatur, quod magiſtratibus in provincias euntibus publicè dabatur, ut muli, equi, vaſa, & reliqua, quæ magiſtratus inſtrumentum complerent, & ipſa etiam pecunia, quæ viatici nomine numerabatur. Vide Budæum in Commentario de Aſſe.

Vāſcŭlārĭārĭus, rii, m ſ. Qui vaſa cōficit aurea, & argentea. [*σκευοποιός.* Gall. *Qui fait vaiſſelle, ſoit d'or, ſoit d'argent.* Ital. *Orifice da vaſi d'oro ò d'argento.* Germ. Ein Gold ſchmid / der Syberne / oder Guldine geſchirr machet. Hiſp. *El platero que haze vaſos* Pol. *Złotnik.* Vng. *Edeny ginalo.* Ang. *That maketh veſſels of ſyuer or gold.*]

ör *gold.*] Sunt enim inter aurifices vaſcularii, cælatores, inaurātores, bracteārii. In lege apud Labeonē, de Præſcriptis verbis: Si quum emere argentum voles, vaſcularius ad te detulerit, *&c.* Cicer. 6. Verr. In regiam maximam palàm artifices omnes, cælatores, ac vaſcularios convocari jubet, ipſe ſuos complures habebat.

Vās, vādis, Sponſor eſt ſiſtendi aliquem in judicio, ſive publico, ſive privato. [ערב *horēb* ἐγγυητὴς, ὄμηρος. Gall. *Pleige.* Ital. *Segurtà.* Ger. Ein Bürg / welcher für ein anderen gelt entlehnet / oder ſonſt etwaḥ ſich in Bürgſchafft begibt. Hiſp. *Fiador.* Pol. *Rękoimie.* Vng. *Kezes.* Ang. *A pledge.*] Varro lib. 4. de ling. Latin. Vas, *inquit*, appellatus eſt, qui prò altero promittebat vadimonii. Porphyr. Vades, *inquit*, Sponſores dici notū eſt: quòd qui eos dederit, vadere: id eſt, diſcedere interim poſſit. Horat. Ille datis vadibus, qui rure extractus in urbem eſt, ſolos fœlices viventes clamat in urbe. Antiqui etiam in nominativo dicebant Vadis.

Vāſtŭs, ſta, ſtum, Valde magnus, immenſus, immanis. [רב *rab* גדול *gadhól* רחב *rachāb.* ἀχανὴς, ὑπερμεγέθης. Gall. *Grand ou large outre meſure, deſmeſuré, exceſſif.* Ital. *Grande ò largo oltra miſura.* Ger. Vberauß weit / groß. Bel. Groot. Hiſp. *Grande, eſpacioſo, profundo.* Pol. *Barzo wielki.* Vng. *öreg, komok, igen nagy.* Ang *Broade, wide and larg beyonde meaſure.*] Virg. lib. 3. Aeneid. - vaſtumq; cava trabe currimus æquor. Virg. lib. 1. Aeneid. - hìc vaſto Rex Aeolus antro Luctantes ventos, tempeſtatesq; ſonoras Imperio premit. Idem 5. Aeneid. Vaſtos quatit æger anhelitus artus. Cic. 1. de Divin. Tum viſam beluam vaſtam & immanē, circumplicatam ſerpentibus, *&c.* Virg. lib. 10. Aeneid. Talis ſe vaſtis infert Mezentius armis. ¶ Aliquando ponitur pro deſerto, & vaſtato. [שומם *ſchomém.* ἔρημος. Gall. *Deſert, gaſté & deſtruit.* Ital. *Deſertato, rouinato.* Ger Oed / wüſt. Hiſp. *Deſtruydo, deſierto, deſpoblado.* Pol. *Puſti.*] Accius apud Nonium: Hanc urbem ferro vaſtam facit.

Vāſtĭtās, atis, f. t. Immenſitas, nimia magnitudo. [רוב *rob.* μέγαθος, ἀμετρία. Gall. *Grandeur & eſtendue deſmeſurée.* Ital. *Grandezza ſmiſurata.* Ger. Ein vbermäſſige größe. Hiſ. *Grandeza demaſiada.* Pol. *Zbitnia wielkoſć.* Vng. *öregseg, nagyſag, ſzomoksag.* Ang. *Broadneſſe and exceſſiue wideneſſe.*] Colum. lib. 3: Pari tamen in hac terra vaſtitate belluas progenerari, quis neget? id eſt, pari magnitudine. Et lib. 3: Sed quum ſim profeſſus ruſticæ rei præcepta, ni fallor, non aſſeveraveram quę vaſtitas ejus ſcientiæ contineret. ¶ Accipitur aliquando pro populatione, vaſtatione & ſolitudine. [שמאה *ſchemamáh* (vel) *ſchimamáh* חרבה *cherbáh* (vel) *chorabáh.* ἐρημία, πόρωσις. Gall. *Deſtruction & deſpeuplement de pays, deſgaſt & pillement.* Ital. *Diſtruttione.* Ger. Verwüſtung oder eynöde Hiſp. *Deſtruction, obra de deſtruyr ò yermar.* Pol. *Zpuſtoſzenie.*] Cicero in Catilinam: Tecta urbis, vitam civium, Italiam deniq; totam ad exitium, & vaſtitatem vocas.

Vāſtĭtūdo, inis, f. t. idem, ſed antiquum. Cato Rei ruſtic. cap. 141: Vti tu morbos viſos, inviſosq;, viduertatem, vaſtitudinē, calamitates, intemperias q; prohibeſſis.

Vāſtĭtĭēs, ei, idem, ſed & ipſum vetuſtum. Plaut. in Pſeud. Harū mihi voluptatum omnium, atq; itidem tibi Diſtractio, diſſidium, vaſtities venit. Apuleius: Cui in primis tanti corporis vaſtities horrori fuit.

Vāstē, adverb. [ἀχανῶς, ἀρρίως. Gall. *Grandement & largement, deſmeſurement, exceſſiuement.* Ital. *Exceſſiuamente, ſmiſuratamente.* Ger. Vbergrößlich. Hiſp. *Sin medida, exceſſiuamente, grandemente.* Pol. *Barzo wielcze.* Vng. *Szordanul, öregen.* Ang. *Brodelie, exceſſiuelie.*] Cic. lib. 3. de Orat. Sic majores non aſperè, ut ille, quem dixi, non vaſtè, non ruſticè, non hiulcè, ſed preſsè, & æquabiliter, & leniter.

Vāſtĭfĭcŭs, a, um, pen. corr. Quod vaſtitatem affert. [משחית *meſchéem* מחריב *macharib.* ἐρημικὸς, ἐρημωτικός. Gall. *Qui pille & gaſte tout.* Ital. *Guaſtatore, ſtrugitore.* Ger. Verwüſtung / das wüſt / oder öd machet. Hiſp. *Deſtruydor, gaſtador.* Pol. *Puſta czyniący.* Vng. *Puztito.* Ang. *That waſteth and ſpoileth.*] Cic. 2. Tuſculan. ex vetuſto quopiam Poëta: Erymanthiam hæc vaſtificam abjecit beluam.

Vāſto, ſtas, act. p. Populor, deſtruo, perdo, diripio, vaſtitatem infero. [שדד *ſchadhádh* השם *heſchém.* πόρθω, δῄζω, ἀναδρομέω. Gall. *Gaſter & deſtruire, mettre en deſert.* Ital. *Strugere, guaſtare, diſertare.* Ger. Verwüſten / verhergen. Bel. Deſtrueren / verderben. Hiſp. *Deſtruyr, ò yermar.* Pol. *Puſtoſze.* Vng. *Puztitok.* Ang. *To deſtroye, ro make as it were a deſert and wilderneſſe.*] Cæſ. 1. bel. Gal. Agri vaſtari, liberi eorum in ſervitutem abduci, *&c.* ¶ Vaſtant agros cultoribus, dixit Virgil. lib. 8. Aeneid. hoc eſt, adducendo cultores agrorum, eos vaſtos, & deſertos efficiunt. Brutus ad Cic. lib. 11: Decurſionibus per equites, quos habet multos, vaſtat ea loca in quæ incurrerit. Cic. ad Attic. li. 9: Primùm conſilium eſt, ſuffocare urbem & Italiam fame: deinde agros vaſtare, urere, pecuniis locupletum non abſtinere. Liv. lib. 3. belli Punici: Vaſtare omnia ferro & incendiis. Virg. lib. 4. Geōrg. Omnia nā latè vaſtant, *&c.* Cic. Attic. lib. 8: Homo magis ad vaſtandum, quàm ad vincendum paratus.

Vāſtātŭs, a, um, [שדוד *ſchadhúdh.* ἠρημωθὴς, λυμανθὴς. Gall. *Pillé, gaſté & deſtruit.* Ital. *Guaſto, ſtrugito.* Ger. Verwüſtet / verhergetöd gemachet Hiſp. *Deſtruydo, ò yermado.* Pol. *Zpuſtoſzoni.* Vn. *El puztittatot.* Ang. *Deſtroyed.*] Cicero pro Sextio: Lex erat lata, vaſtato atq; relicto foro.

Vāſtātĭo, onis, verb. f. t. Depopulatio. [שד *ſchod.* πόρωσις. Gall. *Deſtruction & degaſt, ou degaſtement.* Ital. *Deſtruttione, rouina.* Ger. Verwüſtung. Hiſp. *Obra de deſtruir ò yermar.* Pol. *Puſtoſzenie.* Vng. *Puztitas.* Ang *Deſtruction, deſolation.*] Liv. 7. ab Vrbe: Acceſſit ad eam cladem & vaſtatio Romani agri.

Vāſtātŏr, oris, m. t. Populator. [שדד *ſchodhédh.* πορθητὴς. Gall. *Gaſteur & deſtruiſeur.* Ital. *Gaſtatore, ſtrugitore.* Ger. Ein verwüſter / verherger Hiſp. *Deſtruydor, ò yermador.* Pol. *Wyiśtko puſtoſzaci.* Vng. *Puztito.* Ang. *A deſtroyer.*] Ovidius 9. Metamorph. Nec mihi Centauri potuêre reſiſtere, nec mi Arcadiæ vaſtor aper.

Vāſtātrīx, pen. prod. verbale, fœm. t. [שדדת *ſchodhédheth.* ἡ λυμαίνουσα, πορθήτειρα. Gall. *Gaſtereſſe, deſtruiſereſſe.* Ital. *Guaſtatrice, ſtrugitrice.* Ger. Verwüſterin. Hiſp. *Deſtruydora, ò yermadora.* Pol. *Taktora puſtoſzi.* Vng. *Puztito aszony.* Ang. *She that deſtroyeth.*] Senec. Epiſt 96 Luxuria terrarum marisq; vaſtatrix.

Vāſtēſco, is, ere, n. t. Populari, & vaſtum fieri. [שדד *ſchudhádh.* δῃωθροπομέω. Gall. *Eſtre gaſté, ou ſe gaſter.* Ital. *Eſſere guaſto, guaſtarſi.* Ger. Wüſt und öd werden. Hiſp. *Ser deſtruydo y yermado, deſtruyrſe ò yermarſe.* Pol. *Puſtoſzeie.* Vng. *El puztulok.* Ang. *To waxe waſt or a wilderneſſe.*] Accius apud Nonium: Iuſſit proficiſci in exilium quovis gentium, ne ſcelere tuo Thebani vaſteſcant agri.

Vātēs, tis, com. t. Fatidicus, divinus, propheta: à fando (ut quidam volunt) quaſi fātes. [נביא *nabi.* μάντις. Gall. *Deuin, prophete.* Ital. *Indouino, propheta.* Ger. Ein Weyſſager / ein Prophet. Hiſp. *Adeuino.* Pol. *Prorok, wieſzczek.* Vng. *Iuendö mondo.* Ang. *A prophete or foreshewer of thinges to come.*] Plautus in Milite: Bonus vates poteras eſſe, quum quæ ſunt futura videas. Virgil. Aeneid. Quippe pii vates, & Phœbo digna locuti. Ibidem: Cūctantem & vatis portat ſub tecta Sibyllæ. Cic. 2. de Legib. Alterum, quod interpretatur fatidicorum & vatum effata incognita. Virgil. lib. 6. Aeneid. - tuq; ô ſanctiſſima vates Præſcia venturi, *&c.* ¶ Vates item dicuntur Poëtæ; à vendis verſibus. Viere enim vincire eſt, ait Varro 4. de Lingua Latina. Quintil. lib. 10. cap. 1: Benevolum auditorem invocatione dearū, quas præſidere vatibus creditum eſt, facit. Cic. lib. 1. de Divin. Verſus, quos olim Fauni, vatesq; canebant. Vates medicinæ. Plin. lib. 11. cap. 37: Arteriarum pulſus miranda arte ab Herophilo medicinæ vate deſcriptus.

Vāticĭnŏr, pen. cor. d. p. Divino, futura prænuntio, quaſi fata cano. [נבא *nibbá.* χρησμῳδέω, μαντεύομαι. Gall. *Deuiner, prophetiſer.* Ital. *Indouinare, profetizare.* Ger. Weyſſagen / künfftige ding vorſagen Bel. Propheteren. Hiſp. *Adeuinar por ſnſtincto.* Pol. *Prorokuie, przyſłe rzeczi opowiedam.* Vng. *Iuendölök.* Ang. *To prophecie, or tell thinges to come.*] Cic. 1. de Divina. Illud quod volumus expreſſum eſt, ut vaticinari furor vera ſoleat. Ovid. lib. 8. Metamorph. Quæ tibi factorū pœnas inſtare tuorum Vaticinor moriens. Liv. 2. ab Vrbe: Sæpè deinde & Virginiū Conſulem in concionibus, velut vaticinantem, audiebat. ¶ Aliquādo etiam Vaticinari accipitur pro delirare, ſive hariolari: quæ ſignificatio inde tracta eſt, quòd ſacerdotes oracula edituri, furorę quodam ſoleant corripi. Cicero pro Sextio: Eos autē, qui dicerent dignitati eſſe ſerviendum, vaticinari & inſanire dicebat. Idem Epiſt. lib. 2: Sed ego fortaſſe vaticinor, & hæc omnia meliores habebunt exitus.

Vātĭcĭnātĭo, verbale, f. t. Divinatio, futurorum prædictio, oraculum. [נבואה *nebuáh* קסם *kéſem.* μαντεία, μαντόμος. Gall. *Deuinement, preſage, prophetie, prediction.* Ital. *Diuinatione, profetia.* Ger. Weyſſagung. Hiſp. *Adeuinacion, profecia.* Pol. *Prorokowanie.* Vng. *Iuendöles.* Ang. *A prophefying or telling of thinges to come.*] Cicer. 2. de Natur. deor. Multa ex Sibyllinis vaticinationibus, multa ex aruſpicū reſponſis cōmemorare poſſum, *&c.*

Vātĭcĭnātŏr, oris, m. t. Fatidicus, hariolus, conjector. [קוסם *koſém.* χρησμῳδὸς, χρησμολόγος. Gall. *Deuineur, prophete, deuin.* Ital. *Indouinatore, propheta.* Ger. Ein weyſſager / oder wahrſager. Hiſp. *Adeuinador.* Pol. *Wieſzczek.* Vng. *Iuendölö.* An. *He that propheceth.*] Ovid. de Ponto, Eleg. 1: Vnde tamen vivat vaticinator habet.

Vātĭcĭnātrīx, Fatidica. [χρησμῳδὸς. Vng. *Iuendölö, iuendö mondo aszony.*] Pomponius Lætus de magiſtrat. Romanorūm: Fauni ſoror Fatua vaticinatrix & ab ea vates Fatuari dicuntur.

Vātĭcĭnŭs, a, um, pen. cor. Quòd ad vaticinia pertinet. [μαντικὸς. Gall. *Appartenant à diuination, ou prophete & deuin.* Ital. *Pertinente à diuinatione, ò indouino.* Ger. Das zu den weyſſagungen / oder wahrſagungen gehört. Hiſpan. *Perteneſciente à adeuino ò adeuinacion.*

adeuination. Pol. *Przinalezaci do wieszczby.* Vng. *Iduendô mendaz-boz valo.* Ang. *Belonging to prophecies.*] Liv. 5. bell. Pun. Et edixit ut quicunq; libros vaticinos, precationésve, aut artem sacrificandi conscriptam haberet, eos libros omnes, literasq; ad se ante Calendas Aprilis deferret. Idem 9. bel. Maced. Sacrificulos, vatesq; foro, circo, urbe prohiberent, vaticinos libros conquirerent, comburerentq;. Furor vaticinus. Ovidius 2. Metamorph. Ergo ubi vaticinos concepit mente furores, Incaluitq; deo, &c.

Vāt̆ĭcĭnĭum, Divinatio, oraculum, prædictio futurorum. *μαντεία, χρησμός.*

Vătĭus, tii, m.s. Qui pedes cruráve habet extrorsus obtorta: quemadmodum contrà varus, qui ea introrsum habet inflexa. [*βλαισός.* Gall. *Qui a les iambes tortues en dehors.* Ital. *Chi ha le gambe torte in giu.* Ger. Einer dem die schenckel hinauſwertz von einander gebogen ſind. Hiſp. *Cancajoſo, el que tierne las piernas tuertas.* Po. *Koſtlawi alie ze wnatrz zwroconimi nogami.* Vn. *Ki dôlt labu.* An. *He that that hath hu legges bowing outward, or that ſtraddleth.*] Varro lib. 2. de Re ruſtic. cap. 9, de canibus: Sint cruribus rectis, & potius varis quàm vatiis. Hinc Vatiarum cognomen originem ſumpſit, quòd qui primus in ea familia id cognominis ſortitus eſt, pedibus fuerit vatiis.

Vātrāx, ācis, om.t. & vatricoſus adjectivum, Qui crura vitioſa habet, teſte Nonio. Lucil. lib. 28: Vt ſi progeniem antiquã, qua eſt maximus Quintus vacax, qua vatricoſus vatrax.

V ante B.

V̆bĕr, ris, Fertilis, fœcũdus, copioſus, ferax, abundans. [טרה *poréh* שבע *ſabéah* שמן *ſchamén* דוב *tob* רב *rab* *εὔπορος, εὔφορος.* Gal. *Plantureux, abondant, fertile.* Ital. *Abondante, fertile.* Ger. Fruchtbar/vberflüſſig. Hiſp. *Fertile y copioſo* Pol. *Obfyti, vrodzaini.* Vng. *Bô, termett.* Ang. *Fertill, fruitfull, aboundant.*] Cicero 2. de Natura deorum: Vberrimi lætiſſimiq; fructus vitium. Idem de Senect. Agro bene culto nihil eſt nec uſu uberius, nec ſpecie ornatius. ¶ Aliquando ſubſtantivum idem ſignificans quod mamma. [שד *ſchadh* דד *dadh* *ὄθαρ.* Gall. *Mammelle, tetin.* Ital. *Mammella, tetta.* Ger. Dutte/euter. Hiſp. *La teta.* Pol. *Pierſy, cycek.* Ang. *The vdder.*] Virgil 3. Eclogar. binos alit ubere fœtus. ¶ Invenitur etiam uber ſubſtantivum, poſitum pro ubertate, ſive fœcunditate. *εὐθηνία, εὐφορία.* ut, Vber agri: id eſt, ubertas; & fertilitas, quo pacto & Græci *ὄθαρ ἀρούης.* Virgil. 1. Aeneid. Terra antiqua potẽs armis atq; ubere glebæ. Non deſunt qui principium hujus vocis aſpirandum putẽt, quòd aut à verbo *ὑέω* dictum exiſtiment, quod eſt pluere, aut ab humore, quaſi humer, m in b mutato: aut à Græca præpoſitione *ὑπὲρ*, quæ abundantiam quandam importat. Vide ſuprà HVBER.

V̆bertās, atis, ſive Hubertas, f.t. fertilitas, abundantia, copia, [שבע *ſabáh* מים *metáb* רב *rob.* *εὐπορία, εὐφορία, εὐθηνία, ὄθαρ, πολυπορία.* Gal. *Planté & abondance, fertilité, feconditè, richeſſe.* Ita. *Abondanza, copia, fertilità.* Ger Fruchtbarkeit/völle/vberflüſſigkeit. Hiſp. *Fertilidad, copia ò abondantia.* Pol. *Vrodzai, obfitoſcz.* Vng. *Bôſegh termetſeg.* Ang. *Fertilitie, fruitfulneſſe.*] Cicero pro Pompeio: Summa ubertas agrorũ. Idem pro Cornelio: Orationis ubertas, varietas, copia.

V̆bĕro, as, ſive Hubero, aliquando activum verbum eſt, Lætifico. fœcundo, fertile efficio. [הטרה *hiphrdh* השביע *hisbiah.* *πιαίνω, γονιμοποιῶ.* Gall. *Rendre plantureux, & fertile, engraiſſer.* Ital. *Far fertile.* Ger Fruchtbar machen. Hiſp. *Hazer fertil.* Pol. *Vrodzaino czinie, rozradzam.* Vng. *Meg kôueritem, termette tezem.* Ang. *To mak fertill or fruit efull.*] Pallad. lib. 4: Hoc veluti coitu ſteriles arbores uberabantur. ¶ Aliquando neutrum, & ponitur pro lætũ & fœcundum eſſe. *εὐθάλλειν.* Colum. lib. 5. cap. 9: Neq; enim olea biennio uberat.

V̆bertim, ſive Hubertim, adverbiũ, Copioſè, affluenter. [*ἀφθόνως.* Gall. *Plantureuſement, fertilement, abondamment.* Ital. *Abondantemente, fertilemente.* Ger. Vberflüſſiglich. Hiſp. *Fertil y copioſamente* Pol. *Rozmnazam.* Vng. *Bôuen.* Ang. *Aboundantly.*] Catul. Fruſtrãtur falſis gaudia lacrymulis Vbertim thalami quas intra limina fundunt.

V̆bertās, ta, tum, ſive Hubertus, Fœcundus, copioſus. [טרה *porêh* שבע *ſabedh* שמן *ſchamén* דוב *tob* רב *rab.* *εὔπορος, εὔφορος, εὔθηνος.* Gall *Copieux, abondant, plantureux, fertile.* Ital. *Abondante, fecundo.* Ger. Fruchtbar/völlig/vberflüſſig. Hiſp. *Fertil y copioſo.* Pol. *Vrodzaini, obfity.* Vng *Bô, termô.* Ang. *Fruitefull, fertile, aboundant.*] Gell. lib. 7. cap. 14: Sed ea ipſa genera dicendi antiquitus tradita ab Homero, ſunt tria in tribus: magnificum in Vlyſſe, & ubertum: ſubtile in Menelao, & cohibitum: miſtum. moderatumq; in Neſtore.

V̆bi, adv. modò loci interrogativum, ſignificans in quo loco. [איה *ayéh* איפה *ephôh.* *πῶ.*] Plautus: Vbi id audiſti? ¶ Modò relativum. [אשר שם *aſchér ſcham.* *ὅπου οἷον.* Gall. *Où, en quel lieu.* Ital *In quel luogo, doue.* Ger. Wo/an welchem ort. Bel. Waer. Hiſp *En aquel lugar, donde.* Pol. *Dokad.* Vng. *Hol.* Ang. *Where, or in what place.*] Virgil. lib. 1. Aeneid. ubi Acacidæ telo jacet Hector. Plin. lib. 12. cap. 14: Alexandriæ ubi thura interpolantur. ¶ Modò infinitum. *οἵ, ὅ.* Cicero tertia Tuſculan. Eſt ubi id iſto modo valeat. Plaut. in Truc. Vbi amici, ibidem opes. ¶ Ponitur quandoq; pro adverbio temporis, poſtquam. [כאשר *chaaſchér.* *ἐπειδή.*] Virgil. 1. Aeneid. Hæc ubi dicta dedit. ¶ Quandoq; pro quando. [כאשר *chaaſchér.* *ὅταν.*] Terentius in Andr. Vbi voles, accerſe. Virgil. 6. Aeneid. Quale per incertam Lunam ſub luce maligna Eſt iter in ſylvis, ubi cœlum condidit umbra Iuppiter, & rebus nox abſtulit atra colorem. ¶ Vbi gentium, ubi loci, ubi terrarum, ubi locorum, idem quod ubi ſignificant: nam genitivi illi ſignificationi nihil addunt, ornatus tantùm gratia ponuntur. ¶ Vbi primùm: id eſt, ſtatim. ut Cæſar 1. bel. Civ. Cæſar ubi primùm illuxit, omnes Senatores, &c.

V̆bĭcūnquĕ, Quocunq; in loco. [*ὅπου ποτέ.* Gall. *En tous lieux, en quel lieu que ce ſoit.* Ital. *In ogni luogo, doue.* Ger. Geh wo/an welchem ort. Hiſp. *Donde, quiera que.* Pol. *Gdziekolwiek.* Vng. *Vala hol.* Ang. *Whereſoeuer.*] Cicero Acad. Etſi ubicunque es, in eadem es navi.

V̆bīvīs, Quolibet in loco. [*ὅπου τυχόν.* Gall *Où tu veux, en quelque lieu qu'il te plaira.* Ital. *Doue te piacera.* Ger. Wo man will/vmb vnd vmb. Hiſp. *Donde, quiera que.* Pol. *Na kazdim mieiſcu.* Vng. *Mindenw.* Ang. *Whereſoeuer thou will.*] Cic. lib. 4. Epiſt. Nemoq; eſt quin ubivis quàm ibi, ubi eſt, eſſe malit.

V̆bīquĕ, Omni in loco. [*πανταχοῦ.* Gall. *Par tout.* Ital. *In ogni luogo.* Ger. Allenthalben. Hiſp. *En todo lugar.* Pol. Wſzedzie. Vn. *Minden helien.* Ang. *Euery where.*] Virgil. 2. Aeneid. -crudelis ubiq; Luctus, ubiq; pavor & plurima mortis imago. ¶ Aliquando habet adjunctum genitivum: ut Vbiq; locorum, ubique gentium, ubiq; itineris, *πανταχοῦ τῆς ὁδοῦ.* Apul. Transformationis ſuæ lib. 1: Nihil iſtarum rerum quæ itineris ubique nos comitantur, indigemus.

V̆bĭŭbī, pro ubicunq;. [*ὅπου αὖ, ὅπου αὖ.* Gall. *En quelque lieu que ce ſoit.* Ital *In ogni luoco, doue.* Ger Geh wo. Hiſp. *Donde, quiera que.* Pol. *Gdziekolwi.* Vng. *Vala hol.* An *Whereſoeuer.*] quemadmodum utut, pro utcunq;. Terent. in Evnuch. Vbiubi eſt, diu celari non poteſt. ¶ Vbiubi: id eſt, ſtatim, ut Plautus in Merc. Vbiubi erit inventa, matet redimet.

V ante D.

Vdo, onis, m.t. [Gall. *Vne facon de chauſſure ancienne.* Ital. *Vna ſorte antica de calce.* Ger. Ein alte gattung ſchuhen/ſtitzſchuh. Hiſp. *El peal à calcon.* Pol. *Pilſnianki.* Vng. *Botos.* An. *A kind of ſhooes.*] Genus calceamenti, quod nonnunquam ex lana, nonnunquã ex hirci pilis conficiebatur: hiq; udones Cilicii dicebantur: de quibus extat hoc diſtichon apud Martialem lib. 14: Non hos lana dedit, ſed olentis barba mariti: Ciniphio poterit planta latere ſinu. Vide ODO.

V̆dŭs, uda, udum, Humidus, uvidus. [חלח *lach* רטוב *ratób* רוה *ravéh.* *ὑγρός.* Gall. *Moitte, humide, mouillé.* Ital. *Humido, molle.* Ger. Feücht/naſſ. Bel. Vocht. Hiſp. *Humido, mojado por defuera.* Pol. *Mokri wilgotni.* Vng. *Nedues.* Ang. *Moiſte, wette, danke.*] Virgil. 10. Ecloga: Nigra ſubeſt udo tantùm cui lingua palato. Quidam à ſudando deductum putant. Varro lib. 4. de ling. Lat. ab humido deducit: unde & per aſpirationem quidam ſcribendum præcipiunt.

V ante E.

Vĕ, Encliticà particula: & conjunctio disjunctiva, idem ſignificans quod aut: nullum tamen in oratione locum habens, niſi poſt dictiones quas connectit. [או *o.* Gall. *Ou, ou bien.* Ital. *O, ouero.* Ger. Oder. Hiſp. *O.* Pol. *Albo.* Vng. *Es.* Ang. *Or.*] Cicer. lib. 1, de Natura deorum: Beſtiæ quæ in rubro mari, Indiáve gignuntur. ¶ Aliquando geminatur. Virgil. 9. Aeneid. Siquis in adverſum rapiat caſúsve deúsve. ¶ Eſt & altera particula vĕ, quæ non niſi in compoſitione invenitur, & modò augendi vim habet: ut Vetus, vehemens: quorum alterum ab ætatis magnitudine, alterum à vi atq; impetu mentis dictum eſt. Modò vim habet diminuendi, ut, Vegrandis: id eſt, malè, vel parum grandis. Ve enim ſyllabam rei parvæ veteres præponebant: unde apud Auſonium Vegrandes meſſes legimus: pro parvis: & apud Varronem libro 2. de Re ruſtica, Oves vegrandes & imbecilles. Sic & vecordem dicimus, quaſi cordis: hoc eſt, ſanæ mentis parum habentem. Ita enim Vejovem antiqui appellarunt à non juvando: qui idcirco tantùm colebatur ne noceret. Ejus enim ſimulacrum Sagittas manu tenebat: quo illud ſignificare volebant, paratiorem eſſe ad nocendum quàm ad juvandũ. Vide plura de hac particula apud Gellium lib. 5. cap. 12.

Vēcors, vecordis, om.t. Inſanus, ſtolidus, ſtupidus, inſipiens: quaſi ſine corde: hoc eſt, ſine mentis ſanitate. [נבוב *nabúb* חסר לב *chasár leb* נבל *nabál* כסיל *cheſil* הולל *holél* בור *habár.* *ἀνόητος, ἀφρόνιμος, παραφρόνιμος.* Gall *Inſensé, hors de ſon ſon ſens.* Ital. *Inſensato, pazzo.* Ger. Vnſinnig/toll/der kein verſtand hat. Hiſp. *Luoco, boua.* Pol *Głupi, ſzalony.* Vng *Bolond ezelen.* Ang *Mad, woode, without ſpirites.*] Livius 4 ab Vrbe: Audita vox ejus in concione ſtolida, & propè vecors. Cicero 1. Tuſculan. Aliis cor ipſum

cor ipſum minus videtur: ex quo excordes, vecordes, concordesq; dicũtur. Cicero pro Domo ſua: Itaq; iſtius vecordiſſimi mentem cura metuq; terrebant. Ovid. in Ibin: Mens quoque ſic furiis vecors agitetur, &c.

Vēcōrdĭă, vecordiæ, f.p. Inſania, deſipientia. [הוללות *holeláh* הוללות *holelúth* כסילות *cheſilúth*. παραφροσύνη, ἄνοια. Gal. *Troublement d'eſprit, ſottiſe ou ſottiſe* Ital. *Turbamento de cuore, d'intelletto.* Ger. Vnſinnigkeit/ tollheit/ mangel an ſinn vnd verſtand. Hiſp. *Locura, alienacion de ſeſo.* Pol. Szalieńſtwo, gł'upſtwo. Vng. *Bolondſag, extelesèg.* Ang. *Madneſſe, trouble of the mynde or ſpirite.*] Saluſtius in Iugurtha: Igitur color exanguis, fœdi oculi, citus modò, modò tardus inceſſus, prorſus in facie, vultuq; vecordia. Terẽtius in Andria: Hoccine credibile eſt, aut memorabile. Tanta vecordia innata cuiquam ut ſiet, ut malis gaudeat, atq; ex incommodis alterius ſua comparet ut commoda? Ovid. 12. Metamorph.- quæ te vecordia Theſeus Euryte pulſat ait.

Vĕctābŭlum, Vectarius, Vide VEHO, vehis.

Vĕctĭārĭŭs, Vecticularius, Vide VECTVS.

Vectīgăl, vectigalis, pen. prod. n.t. Tributũ portoriũ, decumę, ſcriptura, & generaliter cujuſvis generis publici fructus, aut reditus: ita dictum à vehẽdo. [מס *mas* מדה *middáh* φόρος, πρᾶσμός, τέλος, πόλος, φόρος. Gall. *Peage, gabelle, tribut, rente, revenu, cens.* Ital. *Tributo, gabella, pedaggio, entrata, rendita.* Ger. Zoll/ Vngelt/ Stewr. Bel. Voertoon/ Tribuyt. Hiſ. *La renta, rentada o tributo, como por tax go, peaje, entrada.* Pol. Cło. Vng. *Ado, dexma.* Ang. *Tribut or toule, reuenous of what soeuer sort.*] Hodie tamen multò latius ſignificatio ejus extenditur, ut tàm ad publicos reditus, quàm ad privatos extendatur. Publica vectigalia intelligere debemus quæ accipit fiſcus vel ærarium. Cicero pro Pompeio: Vectigalia nervos eſſe Reipublicæ ſemper duximus. Privata quę quiſque ſumit ex redditibus, & fructibus ſuis. Cicero in Paradoxis: Ex meo tenui vectigali capio ego ducenta. Paulus: Cæſæ arundinis vel pali compendium, ſi in eodem fundo vectigal eſſe conſuevit; ad fructuarium pertinet. Cicero libro 2. Officiorum: Vt bona valetudo voluptati anteponatur, vires celeritati: externorum autem: ut gloria divitiis, ut vectigalia urbana ruſticis ædibus & mercibus. Id eſt, proventus, reditus. Latinè autem dicimus Imponere vectigal, pendere vectigal, conſervare vectigal, exercere, & exigere vectigal, levare aut agros, aut civitates, aut populos vectigali, & facere populos, & ejuſmodi vectigales: quæ loquẽdi genera creberrimè in bonis autoribus invenies.

Vĕctīgālĭs, ale, adjectivum, Tributarius, ſtipendiarius. [φορολογὴς, τελεσφόρος. Gall. *Tributaire, qui doit tribut, cens ou rente.* Ital. *Dattiero, gabelliero.* Ger. Zinßbar/ dem Zoll oder Stewr/ ꝛc. vnderworffen. Hiſp. *Coſa que renta en aquella manera.* Pol. Cło'o *dac powinni.* Vng. *Ado fizetò, dexma ado.* Ang. *That payeth tribut or tolle.*] Sic provinciæ, agri, homines, qui tributa perſolvunt, vectigales dicuntur. Cicero libro 3. Officiorum: Quas civitates L. Sylla pecunia accepta ex Senatuſconſultò liberaſſet: ut hæ rurſus vectigales eſſent. Suetonius in Cæſar. Agrum Campanum ad ſubſidia Reipublicæ vectigalem relictum diviſit extra ſortem. Cicero in Catone: Et ſylvas lucosq; publicos Romani vectigales habuêre. Livius: Vtrum Annibal hic ſit æmulus itinerũ Herculis, ut ipſe fert: an vectigalis, ſtipendiariusq;, & ſervus populi Romani à patre relictus.

Vectĭs, hujus vectis, m.t. Inſtrumentum ex ferro aliáve materia quo oſtium clauſum adverſus vim munitur: ita dictum quòd manu huc illuc vehatur. [בר *badh* מוט *mot* בריח *beriach.* μοχλὸς, αἰωροφορεύς. Gall. *Leuier, verrou, pieu ou baſton, cadenats, ferrure.* Ital. *Cadenaccio, ſtanga, chianiſtello.* Ger. Ein riget/ oder ſpart ſo man für die thüren ſtoßt. Bel. Een handtboom. Hiſp. *Barro ò cerrojo de hierro.* Pol. Zapora, rigiel. Vng. Retex, ſzar. Ang. *A leauer, or barre.*] Virgil. lib. 7. Aeneid. Centum ærei claudunt vectes, æternaq; ferri Robora nec cuſtos abſiſtit limine Ianus. Vectem Cinyraš Agrippæ filiũs invenit. ¶ Eſt etiam vectis, palus è ferro, vel ligno grandior, ruſticis, & fabris neceſſarius ad onera promovenda. Cæſar 2. bell. Civil. Saxa, quàm maximè poſſunt, vectibus promovent, præcipitataq; muro in muſculum devolvunt. Cic. 1. de Nat. deor. Quæ molitio, quæ ferramenta, qui vectes, quæ machinæ, qui miniſtri tanti muneris fuêrunt? ¶ Item vectis dicitur lignum quo oneris aliquid à binis, pluribúsve in humeris geſtatur: ut eſt in Exodo: Facies quoq; vectes de lignis ſetim. ¶ Rurſus vectes ſunt inſtrumẽta ad aliquid ſubvertendum, effringendúmve accommodata. Horat. lib. 2. Car.- hîc hic ponite lucida Funalia, & vectes, & arcus Oppoſitis foribus minaces. Vectibus item torcularia circumagebantur.

Vĕctĭārĭŭs, m.ſ. Qui torcularia premit vectibus. [μοχλοφόρος. Gall. *Qui ſe ſert d'vn leuier ou d'vn tel gros baſton.* Ital. *Chi vſa de tale ſtanghe.* Ger. Der an der ſtangen zeücht ſo durch die trouſpindel gebt. Hiſp. *El que trata aquella barra.* Pol. *Ten ktori praſſecziagnie.* Vng. *Saito niomtato.* An *That preſſeth wine preſſes with ſuch a leaſher.*] Vitruv. li. 6. cap. 8: Ita enim erit vectiario ſpatiũ expeditũ:

Vĕctĭcŭlārĭŭs, a, um, adjectivum, unde vecticularia vita dicitur eorum, qui vectibus parietes perfodiunt alienos, furandi gratia. [τοιχωρυχικὸς βίος, μοχλικός. Gall. *Qui rompt leuiers, barres, cadenats, & ferrures pour deſrober.* Ital. *Chi rompe le ſtanghe o i cadenazzi per robbare.* Ger. Ein Dieb ſo mit hebten oder hebeyſen die heüſer auffbricht. Hiſp. *Ladron que rompe el corrojo para hurtar.* Pol. Zł'odzeı wił'amuieci gmachi. Vng. *Haz meg aſſo, lopo.* Ang. *That breaketh barres or dores to ſteall.*] Cato: Vecticulariam vitam vivere, eſt repentè largiter habere, repentè nihil. τοιχωρυχεῖν. Feſtus.

Vĕcto, as, & Vectura, vide VEHO.

Vĕgĕo, veges, n.ſ. verbum eſt antiquum, quod modò abſolutè accipitur pro valeo, ſive vegetus, & incolumis ſum. ὑγιαίνω, ἀκμάζω. Varro Manio, ut citat Nonius: Nec natus eſt, nec morietur: viget, veget, utpotè plurimum. ¶ Modò activè, pro vegeto, recreo, vegetum reddo. Pomponius Majani, apud eundem Nonium: Animum Venus veget voluptatibus.

Vĕgĕtŭs, a, um, Bene habitus, incolumis, vividus, agilis, & ad obeundas actiones idoneus: & tàm de animo quàm de corpore dicitur. [טוב *tob* חזק *chazák.* ὑγιὴς, ὑγιαίνων, εὐάκμων, εὐκίνητος. Gall. *Vigoureux, alaigre, vif, gay, deliberé, bien diſpos.* Ital. *Sano, lieto, robuſto.* Ger. Friſch/ geſund/ wolmögend/ mucker. Hiſp. *Fuerte, crecido, firme.* Pol. Zdrowy, rzeski, wartki. Vng. *Egeſſeges, elesen, giors.* Ang. *Liuelie, luſtye, quick whole.*] Cicero Attico: Te vegetum nobis in Græcia ſiſte. idem 5. Tuſc. Ne tam vegeta mens in Empedocleo ſanguine demerſa jaceat. Idem 2. de Divinat. Vt illa tertia pars rationis eluceat, & ſe vegetam ad ſomniandum, acremq; præbeat. Liv. 6. ab Vrb. Sed vegetum ingenium in vivido pectore vigebat, virebatq; integris ſenſibus. Gellius libro 3. capite 1: Quid igitur dicimur quòd multos videmus eſſe pecuniæ cupidos, & eoſdem cum corpore eſſe vegeto, ac valenti? Suet. de Cæſare, cap. 45: Nigris, vegetisq; oculis, valetudine proſpera. Scribit Apuleius Lunæ numine cuncta animantia vegetari: id eſt, ali, & vigorem acquirere. Seneca quoque lib. 3. Quæſt. refert terræ ineſſe ſpiritum illum vitaliter vegetum, & alentem omnia, Hunc enim (*inquit*) niſi haberet, quomodo tot arbuſtis ſpiritum infunderet, non aliunde viventibus? quomodo tot radices aleret? ¶ Hinc vegetativam animam philoſophi recentiores appellant animam ſeminalem, quæ à Plinio dicitur alens: cujus motu interiore plantæ vigeſcunt, creſcunt, frondeſcunt, germinant, breviterq; vivunt. ¶ Vegetior, vegetiſſimus. Columell libro 6. capite 20: Neque enim alio diſtat bonus taurus à caſtrato, niſi quòd huic torva facies eſt, vegetior aſpectus, breviora cornua. Plin. libro 18. capite 26: Hoc intervallum temporis vegetiſſimum agricolis, maximeq; operoſum eſt.

Vĕgĕs, etis, Vegetus. [טוב *tob* חזק *chazák* ὑγιὴς, ἀκμῆς.] Liv. 1. bel. Pun. A tergo Alpes urgent, vix integris vobis, ac vegetibus tranſitæ.

Vĕgĕto, tas, pen. cor. act. p. Recreo, corroboro, & vegetum facio, & promptum ad obeundas actiones. [חזק *chizzék* ῥώννυμι. Gall. *Donner force, renforcir.* Ital. *Dar forza, rinforzare.* Ger. Erfriſchen/ mucker oder trefftig machen/ betrefftigen. Bel. Die geſontheit onderhanden oft ſtercken. Hiſp. *Recrear ò esforcar.* Pol. Rż-ᵹwim cżinie. Vng. *Meg erõsìtem, giorsitom.* Ang. *To quicken, to mak luelie and luſtie.*] Gel. Memoriæ vegetandæ gratia.

Vĕgĕtātĭo, onis, verb. f.t. Apul. de Aſin. Vt etiam fatigationem ſedentariam inceſſus vegetatione diſcuterem.

Vĕgrāndĭs, Parvus, & malè grandis. [קטן *katón* (vel) *katán.* αἰκίζητος, μικρός. Gall. *D'vne grandeur mal faconnee & mal fournie, maldoulé, mal baſti.* Ital. *Di grandezza mal formata, poco grande.* Ger. Vngeſtalteter grõſſe Hiſp. *No grande, ò grande vn poco.* Pol. *Niedoroslek, pierdek.* Vng. *Kisded, kutak* Ang. *That is not well faſhioned.*] Auſon. lib. 2. Epiſt. Hic ſæpè falſus meſſibus vegrandibus. Varro 2. de Re ruſtic. Quosq; poſtea concipiunt, fiunt vegrandes, atq; imbecillæ.

Vĕham, Viam veteres dicebant, quòd per eam vehebant omnia. [דרך *dérech.* ὁδὸς, λεωφόρος, λαοφόρος. Gall. *La voye, le grand chemin des chartiers.* Ital. *Via, ſtrada.* Ger. Ein weg/ tarchſtraß. Hiſp. *El camino de los carros.* Pol. Droga. Vng. Vt, Zeker vt. Ang. *The high ways.*] Varr. de Re ruſt. cap 2: A quo nunc quoque viam veham appellant, propter vecturas.

Vĕhĕmēns, tis, om. t. Ex ve, & mens cõponi arbitror, tametſi quidam dici velint, quòd vehatur eminentius, vel quòd vehatur mente. Acer, fortis, ferox, incenſus, immoderatus, effrænatus, nimius. [חזק *chazák* קשה *kaſcheh.* σφοδρὸς, κατεφορικὸς, ὑπερφυὴς. Gall. *Vehement, violent.* Ital. *Vehemente.* Ger. Hefftig/ das ſtreng iſt oder hefftig an ein ding ſetzet. Hiſp. *Vehemente, fuerte.* Pol. Oſtri, potężni, ſrogi. Vng. *Feletteb valo, igen kemeni, maga meg tartoztat hatatlan.* Ang. *Vehement, that hath force or violencie.*] A mentis enim vi, atq; impetu (ſicut docet Gellius) dicitur. Nam ve, in hoc loco intentiva particula eſt. Terentius in Andria: -ne hæc quidem ſatis vehemens cauſa ad objurgandum. Cicero 2. de Oratore: Acri & vehementi quadam in-

citatione inflammari. Idem de Claris Oratoribus: Galba in meditando vehemens & incensus fuit. Ad Herennium libro 4: Hoc genus & acrimoniam habet in se, & vehementissimum est. Vitis vehemens. Columella libro 3. capite 1: Terræ densæ dabit vehementem vitem, multaque materia frondentem.

Vĕhĕmēntĭă, f.p. Gravitas, acritudo. [פֶּרֶךְ *chézek* (vel) *chózek* חֶזְקָה *chezkáh* (vel) *chozkáh* σφοδρότης Gall. *Vehemence.* Ital. *Vehemenza.* Ger Hefftigkeit / tringende ferße. Hisp. *Vehemencia.* Pol Potężność. Vng *Feletteb valoſag.* Ang. *Vehemencie.*] Plin. lib. 13 cap 8 Flore candido cum vehementia odoris.

Vĕhĕmēntĕr, adverbium. Acriter, admodum, acerbè, asperè, impensè, valde [σφοδρα. Gall. *Auec vehemence, grandement, impetuuſ ment, fort.* Ital *Con vehemencia, grandemente.* Ger. Hefftigkeit Hisp *Con vehemencia, fuertemente.* Pol Potężnie, oſtrze. Vng. *Feletteb, kemenem.* Ang *With vehemencie and force.*] Cicero 8. Philippic. Vehementer me agere fateor, iracundè, nego. Terentius in Eunucho: Principiò ego vos credere ambos hoc mihi vch menter velim.

Vĕhĕs, Vehis, vide VEHO.

Vĕhĭă, vehiæ, f.p Plaustrum, Oscorum lingua. [עֲגָלָה *haghaláh.* ὄχημα, ἅμαξα.] Vnde vehiatura, pro vectura apud veteres usurpatur. Sipont.

Vĕhĭă-ĕ, Veteres dixerunt pro vehere, quod tractum est ex Oscorum lingua, apud quos vehia plaustrum dicitur. ὀχεῖν. Sipont.

Vĕho, vehis, vexi, vectum, act.t. Navi, jumento, vel plaustro porto. [נָהַג *behí.* ὀχέω ἐπιχέω, κομίζω. Gall. *Charrier, porter en chariot, nauire ou à cheual.* Ital *Portare in naue, in carro ò à cauallo.* Ger Führen Belg. Voeren Hisp *Llenar acueſtas ò encima.* Pol. Wiozę. Vng. *Vizem.* Ang *To carie or conueighe in shipe or on beastes.*] Plautus in Mostell. Magni sunt oneris: quicquid imponas vehunt Ovidius Epistol. 21: Hunc Venus in cœlum curru vexisset eburno. Cicero prima Tusculana: Quum enim illam ad solenne & statutum sacrificium curru vehi jus esset. Idem 2 de Divinatione: Equus in quo vehebar, mecum unà demersus, rursus appatuit. Mart. libro 1: Vexerat Europen fraterna per æquora taurus. ¶ Vehitur oratio, metaphorice. Cicero 1. Tuscul. Tanquam ratis in mari immenso nostra vehitur oratio. ¶ Hujus composita sunt, Aveho, adveho, conveho, circunveho, deveho, eveho, inveho, prævcho, præterveho, proveho, reveho, subveho, & seveho: quorum significata vide suis locis.

Vectō, as. act. p frequentativum. [ὀχέω. ἐπιχέω κομίζω Gall *Porter ſouuent en chariot, nauire, ou à cheual.* Ital *Portar ſouuente in carro, in naue, ò à cauallo.* Ger Offt führen / oder führen eins führens. Hisp. *Llenar à menudo acueſtas o encima.* Pol. Vſtawnie wożę. Vng. *Viddegelem.* Ang *To carie or conueigh often.*] Gell. lib. 16 cap. 19: Dorso super fluctus edito vectavisse. Virg 6 Aeneid Corpora viva nefas Stygia vectare carina. Horat. Epod. circa finem: Vectabor humeris tunc ego inimicis eques.

Vĕctā ĭo, onis, verbale, f.t. quod nomen semper passionem significat, contra aliorum verbalium naturam.

Vĕctĭto, tas, frequentativum.

Vĕctăbŭlum li, n.s. Vehiculum. [עֲגָלָה *haghaláh.* ὄχημα. Gall. *Chariot* Ital. *Carriole.* Ger Ein karch / wagen Hisp *Carro para llenar cargo.* Pol. Wozek. Vng Zekeret-ke. Ang. *A wagon or waine wheron any thing is caried.*] Gell. lib. 20. cap. 1: Iumentum quoq; non id solùm significat, quod nunc dicitur, sed vectabulum etiam, quod adjunctis pecoribus trahebatur.

Vĕctŏr, m.t. Qui navi vehitur. [אֹנִיָּה *nubá.* ἐπιβάτης. Gall. *Celuy qui eſt porte en basteau, en chariot ou à cheual.* Ital *Colui ch'è condotto, nauigante.* Ger. Einer der geführt wird / es sey auff Wasser oder landt Hisp *Passagero que va en la naue.* Pol *Ten ktory ſie wiezie.* Vng *Hazoban vagyx ekerbe viteßt.* Ang. *He that is carsed.*] Cicero 7 Phil. Et summi gubernatores in magnis tempestatibus à vectoribus admoneri solent. Virgilius 4. Aegloga: Cedet & ipse mari vector. Quint. In navim filii mei malè permutatus vector imponor. ¶ Aliquando activè accipitur pro eo, qui vehit. [אֹנִיָּה *nebí.* Gall *Qui porte en basteau, en chariot ou à cheual* Ital *Condottiero, qui porta.* Ger. Ein Führer / Fuhrman. Hisp *El que lleua.* Pol Woznicza. Vng *Hordozo, vivő.* Ang. *He that carieth, a shipman*] Ovidius 1 Fast. Ecce rudens rauco Sileni vector asellus Intempestivos edidit ore sonos. ¶ Vectores per translationem pro civibus, quos magistratus tanquã navarchus gubernat & vehit Cicero Attico libro 2: Malè vehi malo alio gubernante, quàm tàm ingratis vectoribus bene gubernare.

Vectārĭŭs, a, um, Quod idoneum est ad vehendum: [ὀχημαγικός. Gall. *Propre & conuenable à charrier ou porter.* Ital *Atto da condurre, che può portare.* Ger Zum führen dienstlich Hisp. *Que puede traer y llenar.* Pol. *Dobry do wiezenia.* Vng. *Hordozaſra valo.* Ang. *That is meete and ſerueth to carie.*] ut Vectarius equus. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 7, de equis loquens: Itaq; peritus belli alios eligit, atq; alit, ac docet: aliter quadrigarius & dessultor: aliter qui vectarios facere vult: neq; eodem modo parantur ad ephippium, ut ad prædam.

Vĕctōrĭă navigia, n.s. [φορτηγὰ πλοῖα, καὶ ἐπιβάδες, seu ἐπιβατίδες, φορτίδες, ὁλκάδες. Gall. *Nauires qui ſeruent à porter marchandiſes, ou paſſer de port en autre, barcs, basteaux* Ital. *Naui che ſeruano à portar mercantie.* Ger Fürschiff / Lastschiff Hisp. *Barcas de paſſaje ò para llenar mercaderias.* Pol. *Dubas.* Vng. *Tſonok tereh hordozo hayo.* Ang. *Shipes that serueth for merchandes.*] Cæsar quinto belli Gallici: Qua in re admodum fuit militum virtus laudãda, qui vectoriis quibusq; navigiis, non intermisso remigandi labore, longarum navium cursum adæquaverunt.

Vectūrā, æ f.p. Non modò actum ipsum: hoc est, vectionem denotat, sed etiam mercedem, quæ pro vectura solvitur: ut puta pro navi sive equo meritorio. [ἀγώγιμον. Gall. *Voiture.* Ital. *Vettura.* Ger Die fuhr / oder der fuhrlohn Hisp. *El nolito ò flete por el paſſaje* Pol *Wiezienie*, item, *zapł'ata od wiezenia.* Vng. *Vitel, fizetes.* Ang. *A carying or conueighing.*] Varro libro 2. capite 7. de Re rustica, de equis loquens: Alii sunt idonei ad rem militarem, alii ad vecturam, alii ad admissuram, &c. Cicero Attico libro 1: Misimus, qui pro vectura solveret. Cæsar. 5. belli Civili libro 1: Misimus, qui pro vectura solveret. Cæsar. 5. belli Civili libro 1: Misimus, qui pro vectura solverent, vecturę imperabantur. ¶ Facere vectiguram, est vehendo parare sibi lucrum. Quint. Classis nostra vecturam facit, & vicinarum civitatum copias introducit.

Vĕctŭbĭlĭs, le, om.t. [ὁ φορητὸς, κομιστὸς, ἀγώγιμος. Gall. *Qu'on peut porter ou charrier* Ital. *Che può eſſere portato & condotto.* Ger. Das man führen kan. Hisp. *Que puede ſer llenado acueſtas.* Pol. *L'atwi do wiezenia.* Vng. *Hordozhato.* Ang. *That may be conueighed or caried.*] Seneca tertio Naturalium quæstionum: Aquæ medicatæ, & ob hoc ponderosæ, & ipsius insulæ materia vectibilis.

Vĕhĭcŭlum, vehiculi, n. s. Currus, vel plaustrum quo quid vehitur. [עֲגָלָה *haghaláh.* ἅμαξα, ὄχημα. Gall. *Chariot.* Ital. *Carretta.* Ger. Ein karch / oder wagen. Hisp. *Carro para llenar cargo.* Pol. Wożek. Vng. *Zekeret-ke.* Ang. *A wagon or chariot wherein any thing is caried.*] Cicero pro Mil. Quid horum non impudentissimum? vestitus, an vehiculum? Idem Attico libro 10: Ego verò vehiculo, si navis non erit, eripiam me ex istorum parricidio. Plinius lib. 7. cap. 56. Vehiculum cum quatuor rotis Phryges invenerunt, mercaturas Pœni. ¶ Est autem vehiculi nomen generale, hasce sub se continens species, carpentum, cisium, carrum, currum, arceram, basternam, rhedam (unde epirhedium) farracum, petoritum, plaustrum, essedum, pilentum, liburnum traham, & vehiam.

Vĕhĭcŭlārĭŭs, re Quod ad vehiculum pertinet. ὀχημαγικὸν, ut Equus vehicularis, & rotæ vehiculares. Hermogenianus Digestorum libro ultimo, Titulo quarto, lege prima: Patrimonii sunt munera rei vehicularis, item navicularis decemprimatus.

Vĕhĭcŭlārĭŭs, Qui vehiculũ agit, auriga. [רָכַב *rachebáh.* ἡνίοχος, ἡνιόχης.]

Vĕhĕs, vehis, vel Vehis, vehis, f.t. Plaustrum, vel tanta fœni, stercoris, alterĭúsve materiæ quantitas, quanta in plaustro vectura una vehi potest. [עֲגָלָה *haghaláh.* ὄχημα, ὅσον οἷόν φορεῖσθαι ἅμαξαν. Gall. *Chariot ou tombereau à porter fiens & autres choſes, ou vne charrettee, tomberettee, ou hudelee ſost de foin, de fiens ou autres choſes.* Ital. *Cariola contadineſca da condur via le ſozzure, ò le ſozzura condotte nella cariola* Ger Ein fahrt / ein wagenfahrt / ein ladeten sovtel man eins mals führen mag Bel. Een voeder. Hisp *Carretta para traer ò llenar, ò el cargo.* Pol. *Fora, nakł'ad łapel'nido wiezenia.* Vng. *Szeker, vagy egi Zeker tereh* Ang *A cart, or a cart lode of any thing, as of hay.*] Plin. lib. 36. cap. 15: Amplitudinem cavis eam feciſſe producitur, ut vehem fœni largè onustam transmitteret. Columell. libro 2: Iugerum autem desiderat, quod spissiùs stercoratur, vehes quatuor & viginti: quod rariùs, duodeviginti. Idem lib 11. cap 2: Materia si roborea est, ab uno fabro dolari ad unguem debet, per quadratos pedes viginti: hæc est (inquit) vehis una.

Vĕl, Conjunctio plerũnq; disjunctiva, idem significans quod aut. [אוֹ *o.* ἤτοι, ἤ Gall *Ou, ou bien* Ital. *Ouero.* Ger. Entweders / oder. Bel. Oft Hisp *o* Pol. *Albo.* Vng. *Vagi.* Ang. *Or, ather.*] Cicero de Orat. Cui nostrũm non licet res rusticas fructus causa, vel delectationis invisere? Eadem plurimum venustatis habet geminata. Idem 2 de Natura deorum: In his vel asperitatibus rerum, vel angustiis temporum. Idem Quint. Fratri: Sunt ista quidem vel magna, vel maxima. ¶ Interdum copulativa est: i. v. ut, Maximè me tibi amicum facit vel virtus, vel doctrina tua: id est, tùm virtus, tùm doctrina. ¶ Interdum ponitur pro etiam. [גַּם *gham.* καὶ] Terent. in Andr. Vel hoc quis non credat? Virgilius 11. Aeneid. Vel Priamo miseranda manus. ¶ Interdum pro valde Cic. pro Muræna. Vel maximum bellum pop. Rom cum rege Antiocho gessisse. ¶ Interdum pro maximè. Cicer. Trebat. Quàm morosi sint, qui amant,

amant, vel ex hoc intelligi poteſt. ¶ Interdum pro veluti. Terent. in Hecyra: Vel hic Pamphilus jurabat quoties Bacchidi. ¶ Interdum pro ſaltem. Terent. in Phorm. Poſtremò ſi nullo alio pacto, vel fœnore.

Velabrum, Velamen, Velamentum, Velaría, Velatus. Vide Velo, as, in VELVM.

Vēlēs, itis, pen. genitivi corr. m.t. Miles levis armaturæ, & expeditior ad curſum, propterea quòd gravibus armis non uteretur. [γυμνήτης. Gall. *Cheual leger, homme de guerre armé à la legere.* Ital. *Caual leggiero.* Ger. Ein ringer/ oder bloſſer Kriegsknecht. Hiſp *Caualiero armado de armas ligueras ò pocas.* Pol. *Haiduk, drabo, lancknechs.* Vng. *Tſataxo, könniwezerel valo.* Ang. *A skirmysher, a ſouldier that weareth harneſſe for skirmishing.*] Alii velites dictos putant quaſi velatos, quòd veſtiti eſſent potiùs quàm armati. Alii velites à celeritate dictos putant, quaſi volites, o in e mutato. Alii rurſus ἀπὸ τῦ βάλλειν: hoc eſt, à jaculãdo, quòd jaculis potiſſimùm & fundis pugnarent. Liv. 6. bel. Pun. Et ubi ad conjectum teli ventum eſt, ſigno dato velites deſiliunt. Ovidius in Ibin: Vtque petit primo plenum flaventis arenæ Nondum calfacti velitis haſta ſolum. Refert Aelianus ordinem pedeſtrem in militia dividi trifariam: in armatos, quæ gravis armatura dicitur: & velites, qui leviſſimè omnium armantur: unde & expediti nuncupantur. Non enim ocreas, aut loricam induunt, ſed tantùm jaculis, & fundis utuntur. In tertio ordine ſunt peltati: à pelta dicti, quod ſcutum eſt parvum, & leve. Hi medii erant inter gravem armaturam, & levem. ¶ Quoniam verò hoc genus militum nõ ſtataria pugna cum hoſte congrediebatur, ut haſtati, aut triarii, ſed levibus tantùm prælijs, idq; ferè eminus, hoſtem laceſſebant, quoties viſum eſſet, aut fuga ſe ſubducentes, aut in equos inſilientes: factum eſt, ut homines leves & inconſtantes, velites dicamus. Cic. ad Pætum lib. 9. Epiſt. Me autem à te, ut ſcurram velitem, malis oneratum eſſe, non moleſtè tuli.

Velĭtāris, re, om t. Quod ad velites pertinet: [γυμνητικός. Gall. *Appartenant à cheual leger.* Ital. *Pertinente à caual leggiero.* Ger. Das zu ringen oder bloſſen Kriegsleuten gehöret. Hiſp *Perteneſciente à tal caualiero.* Pol. *Dopeſzego zolnierza przinalezace.* Vng. *Tſatara valo.* Ang *Perteining to skirmishers.*] unde velitatia arma. Saluſt. in Iugurth. Præterea iêre ſagittarii & cohors Peligna cum velitaribus armis, itineris properandi cauſa: neque id ſecus atque aliis armis adverſum tela hoſtium, quòd ea levia ſunt, muniti erant. Livius 6. bel. Pun. Et ſeptena jacula quaternos longa pedes data, præfixa ferro, quale haſtis velitaribus ineſt.

Velĭtŏr, pen cor. d.p. Levi pugna congredior, more velitum, quorum officium eſt prælium eminus jaculis & fundis auſpicari. ἀκροβολίζομαι, γυμνητεύω. ¶ Per translationem accipitur pro rixari, & verbis pugnare. [נִצָּה *nitstsáh* הִצָּה *hitstsáh* רב *rab*. λοιμαχῶ. Gall. *Debatre contre vne autre, tanſer l'vn l'autre.* Ital. *Cõtendere vno contra l'altro, taſſar vno l'altro.* Ger. Haderẽ/ mit worten ſtrettẽ/ Scharmützlen. Bel. Stryden. Hiſ. *Contender con otros.* Pol. *Swarzę ſie.* Vn. *Tſatazok tuſakodom.* Ang. *To skirmish or chide one againſt another.*] Nam à verbis plerunq; ad manus ſolet deveniri: ſicut à Velitibus ad milites, gravis armaturæ. Plaut. Menæch. Neſcio quid velitati eſtis inter vos. Gel. lib. 6. cap. 11: Cum inquinatiſſimis hominibus non eſt convitio decertandum, neq; maledictis adverſum impudentes & improbos velitandum: quia tantiſper ſimilis & compar eorum fias, dum paria & conſimilia dicas, atq; audias.

Vēlĭtātĭo, onis, verb. f.t. Levis pugna & digladiatio, & verborum probroſorum objectio. [מַצָּה *matstsáh* מְצִירָה *matstsúth* רִיב *rib* ἀκροβολισμός, λοιμαχία. Gall. *Leger combat, eſcarmouche, debat, noiſe.* Ital. *Conteſa leggiera.* Ger Ein wortſtreit/ ein zanck da man böſe wort gegen einander außwirfft. Hiſp. *Obra de contender aſſi, pelea ligera.* Pol. *Lacanie ieden drugiemu, ſwar.* Vng. *Tſatazas, aprolek harcz.* Ang. *A skirmishing and chiding.*] Plaut. in Aſin: Verbis velitationem fieri compendio volo.

Vēlĭfĭco, Velificus, Velifer, vide VELVM.

Velĭtāris, Velitor, vide VELES.

Vēlĭvŏlus, vide VELVM.

Vellātūră, æ, f.p. Exercitium ducendi plauſtrum, vel quæſtus ex vectura. [ἁμαξηλασία. Ger Schifflohn. Bel. Schipoon.] Vellaturam facere (inquit Varro lib. 1. de Re ruſt. cap. 2.) dicuntur qui vecturis vivunt. Nam antiqui vellam, non villam dicebant. Ejus hæc ſunt verba: Villa dicta, quòd à villico in eam convehuntur fructus, & evehuntur quum væneunt. A quo ruſtici etiam nunc quoque viam *veham* appellant, propter vecturas: & vellam, non villam, quo vehunt, & unde vehunt. Item dicuntur qui vecturis vivunt, Vellaturam facere.

Vēllo, lis, & velli, & vulſi, ſum, act. t. Extirpo, evello, eruo, & tollo. [נָתַשׁ *nasách* נָתַשׁ *nathásch* נָתַק *nathák* שָׁרַשׁ *ſchereſch*. μοδίζω, τίλλω. ἀράω. Gall. *Tirer, ou arracher, öſter* Ital *Cauare, ſtirpare.* Ger. Rupffen/ oder außrupffen/ außreiſſen. Bel. Wtrecken/ wtrucken. Hiſp. *Arrancar.* Pol. *Wirwam, wikorzeniam.* Vng. *Ki zagatom, tepem.* Ang. *To pluck or pull.*] Columell. lib. 11. cap. 3: Reliquis annis non erit decerpendus, ſed radicitus vellendus. Plin. lib. 12. cap. 12: Nardum Gallicum cum radice vellitur. Virg. 3. Aeneid. Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos Vellitur, huic atro liquuntur ſanguine guttæ. Suet. de Cæſ. cap. 45: Circa corporis curam moroſior, ut non ſolùm tonderetur diligenter, ac raderetur, ſed velleretur etiam. ¶ Vnde Vulſa corpora à Quintiliano in Procem. lib. 8. dicuntur, quibus pili ſunt evulſi. Corpora (*inquit*) ſi quis vulſa atque fucata muliebriter comat, fœdiſſima ſunt ipſo formæ labore. ¶ Ponitur aliquando Vellere pro diruere, in terram projicere, evertere, κατασκάπτειν, κατασκάπτω. Livius 6. belli Punici: Aræ, foci, deûm delubra, ſepulcra majorum vulſa, temerata, ac violata. ¶ Barbam vellere, proverbium eſt, quo ſummum contemptum, ac ludibrium ſignificamus. Horat. 1. Serm. Satyr. 3: barbam tibi vellunt Laſcivi pueri. Vide Eraſm. in Chil. ¶ Hujus compoſita ſunt, Avello, convello, divello, evello, pervello, intervello, & revello: quorum ſignificata vide ſuis locis.

Vūlſūra, ræ, f.p. Ipſa vulſio. [מַסָּה *maſsáh*. πλμός, πλσις. Gall. *Arrachement.* Ital. *Cauamento, ſtirpamento.* Ger. Rupffung/ oder außrupffung. Hiſp. *Arrancamiento, obra de arrancar.* Pol. *Wirwanie.* Vng. *Tepes, Zaggatas.* Ang. *Plucking or pulling*] Varro 2 de Re ruſt. cap. 11: Lanam tonſam & conglobatam alii vellera, alii vellumina appellant: ex quorum vocabulo animadverti licet, prius lanæ vulſuram, quàm tonſuram inventam.

Vellĭco, as, penult corr. act. p Frequenter vello. [מָרַט *marát*: הִתְאַיֵּר *hitmeir* הִתְרִישׁ *hitsrísch* πτερνίζω. Gall. *Tirer ou arracher, pincer ou piqueter.* Ital. *Tirare, canare, pungere, piccicare.* Ger. Embſig rupffen/ pfetzen. Bel. Rijpen. Hiſp. *Pecolgar ò dar del codo.* Pol. *Vſtawnie, wirwam.* Vng. *Tſipdeſem, furdalom, tepdegelem.* Ang. *To pull or pluck often, to pinche.*] Propert. lib. 2: Nec mihi tàm duris inſultes moribus, & te Vellicet, heu ſerò flebis amata diu. ¶ Per translationem vellicare ponitur pro criminari, mordere, ac lacerare. [שָׂטָן *ſatán* גִּדְּפָה *ghiddéph* חֵרֵף *cheréph* הַלָּךְ רָכִיל *halách rachíl*. λοιδορέω, κατηγορέω. Pol. *Sl'owa ſczypam.* Vng. *Karbozatni, vadolni.*] Cicero pro Corn. Balbo: More hominum invident, in conviviis rodunt, in circulis vellicant. Gell. lib. 4. cap. 15: Plura in Saluſtii ſcriptis inſcitè, aut malignè vellicant. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: an crucior, quòd Vellicet abſentem Demetrius.

Vēllĭcātŭs, tus, m. q. Ipſe vellicandi actus. [πλμός. Gall. *Tirement, ou arrachement, pincement.* Ital. *Tiramento, eſſo piccicare.* Ger. Das rupffen/ oder pfetzen. Hiſp. *Aquel pecilgar ò dar del codo.* Pol. *Wirwanie.* Vng. *Zaggatas, ſipkedes.* An. *A pulling or pinching.*] Plin. lib. 28. cap. 6: Extremitates corporis vel aurium vellicatibus perſtringi, &c.

Vellĭcātim, adverb. id eſt, particulatim, ſparſim, carptim, non continuè. hinc illinc aliquid decerpendo. [μεριμνῶς, ἀποσπάδην. Gal. *En tirant, en pincant, en arrachant* Ital. *Tirando, pungendo, piccicando.* Ger. Zerrupffter weiß/ eins hie/ das ander dort här genommen. Hiſp. *Pecilgando ò dando del codo* Pol. *Itamyſam targaiac.* Vng *Zaggatua, ſipdeſue.* Ang. *By pulling or pinching.*] Siſenna Hiſt. lib. 1, ut citatur à Nonio: Vos una æſtate in Aſia & Græcia geſta, literis idcirco continentia mandavimus, ne vellicatim ac ſaltuatim ſcribendo, lectorum animos impediremus. Sunt qui hoc loco legant velitatim à velite.

Vellŭs, n.t. Lana ex ove dempta & conglobata: ita dicta à vellendo, quòd ante inventam tondendi rationem, lana ſoleret velli. [צֶמֶר *tsémer* גִּזָּה *ghizzáh*. πόκος, κώδιον Gall. *Toiſon.* Ital. *Vello, lana.* Ger. Abgeſchorne Wollen Bel. Schepper. Hiſp. *El vellocino de lana.* Pol. *Wel'na.* Vng. *Giapiu.* Ang. *A flocce of woll.*] Varro Rei ruſt lib. 2. cap. ult. Sole calidiore tonſa, ex ejus ſudore lana fit mollior, & ponderoſior, & colore meliore. Quam demptam & conglobatam alii vellera, alii vellumina appellant. Ex quorum vocabulo animadverti licet, prius lanæ vulſuram, quàm tonſuram inventam. ¶ Frequentiſſimè tamen Vellera ponuntur pro lana nondum detonſa, ſed adhuc in ipſis hærente pecudibus. Virgil. 3. Aeglog. Parcite oves nimiũ procedere: non brnè ripæ Creditur, ipſe aries etiam nunc vellera ſiccat. Idẽ 3. Geor. Rejice ne maculis infuſcet vellera pullis Naſcentum. Ibidem circa finẽ: Nec tondere quidem morbo, illuvieq;, pereſa Vellera, nec telas poſſunt attingere putres. ¶ Nonnunquam etiam pro ipſis pellibus unà cum lana ovibus detractis. Colum. lib. 7. cap. 4. Pelles eorũ propter pulchritudinem lanæ majore pretio quàm alia vellera mercantibus traduntur. Virgil. lib. 7. Aeneid. Centum lanigeras mactabat ritè bidentes, Atq; harum effultus tergo ſtratisq; jacebat Velleribus. ¶ Vellera etiam propter ſimilitudinem Virgilius poſuit pro lana, quæ apud Seres Scythiæ populos ex arborũ frondibus depectitur. Ita enim habet lib. 2. Georg. Velleraq; ut foliis depectant tenuia Seres. Quinetiam ipſas arborum frondes vellera interdum invenimus appellata, eò quòd iis veſtiantur arbores, quemadmodum velleribus oves. Ovid. de Nucc: At ſimul induimus noſtris ſua vellera ramis.

Vēlo,las,vide VELVM.

Vēlōx,cis, om.t. Celer: à volando, quasi volox. [אהיר *mahîr* קל *kal* ταχὺς. ὠκὺς, ῥαδινός. Gal. *Soudain, leger, vitte.* Ital. *Veloce, leg giero.* Ger. & Bel. Schnäll/behend. Hisp. *Ligero.* Pol. *Prętki.* Vng. *Giors, hamar.* Ang. *Swift, hastie, speedie.*] Plin. lib. 8. cap. 34, de Tarando: Velox saltu, venatu vivens, innocuũ homini, &c. Ovid. 1. de Pont. Eleg. 3: Sed piger, ad pœnas princeps, ad præmia Velox. Virg. 5. Aeneid. Veloces jaculo cervos, cursuq; fatigat. Ovid. 8. Metam. -nec fortibus illic Profuit armentis, nec equis velocibus esse. Idem 10 Metamor. Et nihil est annis velocius. ¶ Velox pro velociter. Virg lib. 5. Aeneid. -ictum venientem è vertice velox Prævidit.

Vēlōcĭtās, atis, f.t. Celeritas, pernicitas. [מהירות *meherâth* קל *kol.* ταχύτης. Gall. *Soudaineté, legereté.* Ital. *Velocità leg giereẓza.* Ger. Schnälle/behendigkeit. Hisp. *Ligereẓza.* Pol. *Prętkość.* Vng. *Giorsaság, hamarsag* Ang. *Swiftnesse, quicknesse, speedinesse.*] Plin. lib. 9. cap. 8: At mugilum nihilominus velocitas transilit. Cic. 2. de Fin. Quid si in ipso corpore multa voluptati præponēda sunt: ut vires, valetudo, velocitas, pulchritudo? Liv. 5. bel. Pun. Decem millibus peditum atq; equitum quos in expeditione, velocitate corporum, ac levitate armorum aptissimos esse ratus est, electis, quarta vigilia noctis signa movit.

Vēlōcĭtĕr, adverb. Celeriter. [ταχύ. Gall. *Soudainement, legerement.* Ital *Velocemente, leg gieremente.* Ger. Schnälligkeit/eylends/flugs. Hisp *Ligeramente.* Pol. *Prętko.* Vng. *Giorsan, hamar.* Ang. *Swiftelie, speedelie.*] Mart. lib. 11: Quodq; magis mirum est, velociter exit ab hoste. Cic. Somn. Scip. Sunt autem optimæ curæ de salute patriæ, quibus agitatus & exercitatus animus, velociùs in hanc sedem & domum suam pervolabit.

Vēlum, li, n.s. Integumentum, involucrum quo quid velatur: id est, tegitur. [מטלה *mahateh* משאכה *semichâh* מסך *masách* טרכת *paróketh.* σκέπασμα, κάλυμμα. Gall. *Voile.* Ital. *Vela, velo.* Ger. Ein decktuch/fürhang/segel. Bel. Een Seyl. Hisp. *El paramẽto para hazer sombra, vela, ò velo.* Pol *Nakrycie, żasł'ona.* Vng. *Fedel.* Ang. *A vaile, a curteine, a sayle.*] Varro à velleribus dictum putat, quòd ex ovium velleribus fierẽt vela quibus homines tegebantur. Cic. 6. Verr. Tabernacula carbasci intenta velis. Idem in Catil. Socii velis amicti, nõ togis. ¶ In navibus item velum dicitur, linteum, quod circa malum expansum, ventum excipit. [כנף *nes. ἱστίον.* Pol *Żagel.* Vn. *Vitorla.*] Virg. 3. Aen. Interea classem velis aptare jubebat Anchises. Idem 1. Aeneid. Talia jactanti stridens Aquilone procella, Velum adversa ferit. Plin. lib. 12. cap. 19: Vehunt per maria vasta ratibus, quas neq; gubernacula regant, neq; remi trahant, vel impellant, nõ vela, nõ ratio ulla adjuvet. ¶ Dare vela, est ventis se committere, & navigare. Virg. 1. Aeneid. Vela dabant læti. Dare vela ventis Idem 4. Aeneid. -quos Sidonia vix urbe revelli, Rursus agam pelago, & ventis dare vela jubebo? ¶ Dare vela retrorsum, est in diversum mutare sententiã, vitęq; institutum Sumpta metaphora à navigantibus, qui cursus errorem versis velis corrigunt. ¶ Vela dare famæ suæ, est non curare famam suam. ¶ Vela facere, idem quod expedire, seu expandere vela. Cic. 5. Verr. Cleomenes malum erigi, vela fieri, anchoras præcidi jubet. ¶ Per translationem vela facere, accipitur pro eo quod est toto conatu rẽ aliquã aggredi. Cic. 4. Tusc. Vtrũ igitur mavis? statimne nos vela facere, an quasi è portu egredientes, paulum remigare? ¶ Permittamus vela ventis, dixit Quint. in Præfat. Instit. hoc est, editionis ancipitem eventum, utcunq; cadet, experiamur. ¶ Velis, equisq;: id est, omni conatu, & mari, terraq; ὐκ ταῖς τῶν πρώτων. Cic. 3. Offic. Quibus obsoletis Epicurus ejusdem ferè adjutor, autorq; sententiæ. Quũ his velis equisq; (ut dicitur) si honestatẽ tueri ac retinere sententia est, decertandũ erit. ¶ Velis, remisq;. Idem Cic. 3. Tusc. Tetra enim res est, misera, detestabilis, omni contentione, velis (ut ita dicam) remisq; fugienda. Vide in Chil. Erasmi.

Vēlĭfĭco, as, n.p Velo navigo, vela facio. [ἱστιοδρομεῖν. Gall. *Voguer, naviger à voile desployé.* Ital. *Navicare à vela desplegate.* Ger. Segen, mit segen hinschiffen. Bel. Seylen. Hisp *Navegar haziendo velo* Pol. *Iasle podniowsi żagiel.* Vng. *Enezek, haiozok.* Ang *To mak vailes or courteins, to sayle with a sayle.*] Plin. lib. 9. cap. 33: Per summa æquora velificant. Propert. lib 4. -eleg. 10: Nauta per urbanas velificabat aquas.

Vēlĭfĭcor, passivũ. Iuvenal. Satyr. 3: Velificatus Athos, & quicquid Græcia mendax Audet in historia: id est, circumnavigatus. ¶ Legitur & velificari, deponẽs: ut Velificari honori suo: id est, velis, remisq; honori, & dignitati operam dare. Cicero de Lege Agraria: Quod si quis vestrũm spe ducitur, se posse in turbulenta ratione honori velificari suò, &c. hoc est, evadere ad summos honores, non virtute & majorum gloria, sed violenta quadam ratione, ut solet fieri ab his, qui quãscunq; fortunas temerè experiuntur velis in altum elatis, nullo consilio quicquam facientes.

Vēlĭfĭcātus, a, um. participiũ. Propert. li. 2. eleg. 29: Vna ratis fati nostros portabit amores Cęrula ad infernas velificata rates.

Vēlĭfĭcātĭo, onis, verbale, f.t. Ipse velificandi actus. [ἱστίων πίτνασις. Gall. *Voguement, ou navigation à voile desployé.* Ital. *Esso navicare à velo* Ger Schiffung mit sägten. Hisp. *Navegamiento haziendo vela.* Pol. *Żeglowanie.* Vng. *Enezẽs, haiozas.* Ang. *A sayling.*] Cic. ad Lent. lib. 1: Quum verò id possis mutata velificatione assequi: stultum est cum tenere cum periculo cursum, quem cœperis.

Vēlĭfĕr, ra, rum, Ferens velum: [ἱστιοφόρος. Gall. *Qui porte voile, voilé* Ital. *Che porta vela.* Ger. Das ein sägel tregt. Hisp. *Cosa que tiene ò trae velas.* Pol *Żagle nioszaci.* Vng. *Vitorlas hordozo.* Ang. *That beareth a sayle or vaile.*] ut Carina velifera. Ovid. 15. Metamorph. Huc ubi veliferum nautæ avertêre carinam, &c. Malus velifer. Valer. Flac. 1. Arg. Pallada velifero quærentem brachia malo.

Vēlĭfĭcus, adjectivum; ἱστιοδρομικὸν. ut Velificus cursus, qui velis fit. [ὁ διὰ ἱστιοδρομίας τοῦ πλοῦς. Gall. *Le cours d'vne nauire à voile desployé.* Ital. *Corso di naue à vele spiegate.* Ger. Die schiffahrt mit außgespañten sägten. Hisp. *Corrida di nane haziendo vela.* Pol. *Iazda pod żagliem.* Vng. *Vitorlasos.* Ang. *The course of a sayling shépe.*] Plin. lib. 13. cap. 11: Noctis denique velifico navigii cursu. Idem lib 9. cap. 17: Complures autem totam ipsius longitudinem XL. dierum noctiumq; velifico navium cursu determinavêre.

Vēlĭvŏlus, a, um, pen. corr. Propriè navium est epitheton, quæ ut alis aves, ita velis quodammodo volitare videntur. [ἱστιοδρομῶν. Gall. *Qui nauige à voile, volant & courant à voile* Ital. *Che si nauica à vela.* Ger. Das mit den sägten dahär fahrt alß ob es flüge. Hisp. *Cosa que buela ò nauega con velas.* Pol. *Lietzący pod żaglem.* Vng *Vitorlaual repwelõ.* Ang. *That sayleth.*] Ovid. 4 de Ponto, eleg. 5: Et freta velivolas non habitura rates. Virgil. 1. Aeneid. ad mare ipsum transtulit: Despiciens mare velivolum, terrasq; jacentes.

Vēlĭvŏlantēs naves, Cic. 2. de Divin. ἱστιοδρομοῦντες νῆες.

Vēlo, las, per simplex l, act p. Tego, operio. [עטה *hatáh* עטף *hatáph* כסה *chasáh.* σκεπάζω, καλύπτω. Gall. *Voiler, couurir, cacher.* Ital. *Coprire, nascondere.* Ger. Bedecken. Hisp. *Cubrir cõ velo, esconder.* Pol. *Nakriwam.* Vng. *Befedem.* Ang. *To couer, to hid, to drawe a courteine ouer.*] Cic. pro Domo sua: Tu, tu, *inquam*, capite velato, cõcione advocata, Virg. 3. Aenecid. Et capita ante aras Phrygio velamur amictu. ¶ Nonnunquam ponitur pro vestire, induere, &c. ἐνδύειν, περιβάλλειν, ἀμφιέζειν. Ovidius 3. de Arte: -croceo velatur amictu. Plautus: Muliebri velatus toga. Hinc velati olim dicebantur: teste Festo, qui postea literis aliquot immutatis velites appellati sunt, quòd vestiti, non armati, exercitum sequerentur. ¶ Nonnunquam pro celare, abscondere. ἀποκρύπτειν. Plin. in Paneg. Agentibus tibi gratias, nihil velandum est. ¶ Hic velanda corporis, pro pudendis posuit idem Plin. Epist. 110. Velatæ manus: id est, velamenta supplicũ præferentes. Plaut. in Amphit. Velatis manibus orãt: ignoscamus peccatũ suũ. ¶ Cõposita hujus verbi sunt Advelo, evelo, develo, prævelo, & revelo: quorum significata vide suis locis.

Vēlātŭs, ta, tum, participium, Velo ornatus, tectus & opertus. [עטוי *hotéh* כסוי *chasúi* ἐσκεπασμένος, κεκαλυμμένος. Gall *Couuert, voilé, caché.* Ital. *Coperto, velato.* Ger. Bedecket/verhencket. Hisp. *Cubierto con velo.* Pol. *Zasł'onioni, okryti.* Vng. *Be fedetet.* Ang. *Couered with a cloth, hidde.*] Cicer. 2. de Nat. deor. At verò apud majores tanta religionis vis fuit, ut quidam Imperatores etiã seipsos diis immortalibus, capite velato, verbis certis pro Republica devoverent. Virg. 11. Aeneid. Iamq; oratores aderant ex urbe Latina. Velati ramis oleæ. Vbi Servius: Velati, instructi, & ornati. Id est, in manibus olivæ ramos tenentes. Cætera vide in verbo VELO, as.

Vēlāmĕn, inis, n.t. Operimentum, tegmen, vestis. [מעטה *mahatéh* מעטפה *mahataphâh* צעיף *tsahîph*. ἄλυμμα, περικάλυμμα. Gall. *Couuerture de quelque sorte que elle soit.* Ital. *Ogni sorte di coperta.* Ger. Ein decke/decktuch. Hisp *El velo, toda cobertura.* Pol. *Zasł'ona.* Vng. *Fedel.* Ang. *That couereth any thing, a couerlett.*] Virgil. 1. Aeneid. Et circuntextum croceo velamen acantho. Ovid. 6. Metam. -velamina Progne Deripit ex humeris auro fulgentia lato: Induiturq; atras vestes. Idem 2. Fast. -Nymphæ velamina ponunt.

Vēlāmĕntum, ti, n.s. Tegmen, operimentum, tunica, involucrũ. [מעטה *mahatéh* מעטפה *mahataphâh* צעיף *tsahîph*. ἄλυμμα, περικαλύμμα, σκέπασμα. Gall. *Toute sorte de couuerture.* Ital. *Ogni sorte di coperta.* Ger. Ein decke/decktuch. Hisp. *Toda cobertura.* Pol *Deka, nakrycie.* Vng. *Fedel, be fedezõ* Ang. *All kynd of thing that coucreth.*] Vnde testiculorum tunicæ, velamenta à Celto appellantur. ¶ Velamenta item à Romanis dicebantur, quæ Græci vocant ἱκετήρια: hoc est, ea quæ supplices misericordiæ movendæ causa præferebant: cujusmodi erant rami olearum vittis obvoluti. Livius: Oratores ad Romanos cum infulis, & velamentis miserunt. Ovid. 1. Metamor. Velamenta manu prætendens supplice, &c. Tacit. lib. 19: Mox velamenta & infulas pro muris ostendunt.

Vēlārĭa,rum, Vela erant, quibus theatrum ſupernè tegebatur. ¶ Item theatrum ipſum, aliúsve locus velis tectus. [מסך *masách.* ὀθόνια, ἱστία. Gall. *Lieu couvert de voiles ou tapiſſeries.* Ital. *Luoco coperto de vele.* Ger. Ein ort mit tücheren verhenckt. Hiſp. *Lugar cubierto de velas.* Pol. *Nákrycie.* Vng. *Befedő, fator.* Ang. *Courtaines.*] Iuven. Sat. 4: & pueros hinc ad velaria raptos.

Vēlābrum,brĭ,pen.prod.n.ſ. βήλαβρον, Locus in urbe juxta Avĕtinum montem,in quo vela obtendebantur, ſub quibus oleũ & ſimilia vendebantur. Plaut.in Capt. Quaſi in velabro olearii.Suet.in Cæſ. Gallici triumphi die Velabrum prætervehens, penè curru excuſſus eſt,axe defracto.Horat.1.Serm.Sat.3: Cũ ſcurris fartor, cum Velabro omne macellum Manè donũ veniant. Cic. Bruto lib.15: In eoq; ſum majorum exemplum ſecutus,qui hunc honorem mulieri Laurentię tribuerunt,cujus vos Pontifices ad aram in Velabro facere ſoletis.

Vēlābrēnsĭs,velabrenſe. Mart.lib.11: Vel Velabrenſi maſſa recocta foco. ¶ Velabrenſis caſeus,qui in Velabro conficiebatur, cunctis præferendus. Mart. lib.13: Non quencunque focum:nec fumum caſcus omnem, Sed Velabrenſem qui bibit, ille ſapit.

Vĕlŭt, & veluti,Sicut, quemadmodum. [כ *che* וכמו *chemó.* οἱονεὶ, ὥσπερ. Gall. *Comme,ainſi comme.* Ital. *Si come.* Ger. Gleich wie/ alß. Bel. Gheliick. Hiſp. *Aſsi como.* Pol. *Iakobi.* Vng. *Mint.* Ang. *As,lik as.*] Cicer.2.de Fin.Non elogia monumentorum hoc ſignificant,velut ad portam. Idem de Aruſp.reſp.Si conabitur, cjus conatum refutabo, velut heſterno die. ¶ Ejuſdem ſignificationis eſt Veluti. Cic.1.de Nat. deor. Beſtiæ quæ gignuntur in terra, veluti crocodili. Quomodó autem hæc differant à quaſi,ceu,& tanquam,fusè explicat Valla lib.2.cap.36.

Vēnă,æ,f.p. Conceptaculũ ſanguinis miſti,confuſiq; cum ſpiritu naturali,in quo, ut ait Gellius lib.18.cap.10, plus ſanguinis,minus ſpiritus. [φλὲψ, βάσ. Gall. *Veine.* Ital. *Vena.* Ger. Ein Blutader. Hiſp. *La vena proprio lugar de la ſangre.* Pol. *Ziel'a.* Vngêr. Ang. *A vaine.*] Plin.lib.11.cap.37: Inter hos latent arteriæ: id eſt, ſpiritus ſemitæ His innatant venæ: id eſt,ſanguinis rivi. Venæ ſuapte vi immobiles ſunt, & ſanguinis tantùm mittendi gratia explorantur.Arteriæ autem motu,atq; pulſu ſuo habitum,& modum febriũ demonſtrant. Super arterias locantur venæ,præterquã in dorſo,in quo magna arteria,quæ Trachia dicitur,eſt poſita ſuper venam. ¶ Vena tamẽ aliquando pro arteria ponitur. Celſ. lib.2. cap.6: Venis enim credimus, fallaciſſimæ rei: quia ſæpè iſtæ leniores, celetiorésve ſunt & ætate, & ſexu, & corporum natura. Ovid.10. Metam. -ſaliunt tentatæ pollice venæ. Cic.de Fato: Si cui venæ ſic moventur, is habèt febrem,*&c.* ¶ Incidere venam dixit Cicero de Aruſp. reſp. pro eo quod eſt ſcalpello venam aperire, φλεβοτομεῖν, & quod vulgò dicimus,ſanguinem mittere.Concidere venæ dicuntur à Celſo lib.3.cap.6.quando arteriarum pulſus languidus fit. ¶ Tenere venas cujuſq; generis hominum,ætatis,ordinis,*&c.* dixit Cic.1. de Orát. pro eo quod eſt uniuſcujuſq; naturam pernoſcere,& ingeniũ ¶ Venę quoq; de arboribus dicuntur. Plin.li.16.cap.38: In quarundam arborum carnibus pulpæ, venæq; ſunt. ¶ Ponitur aliquando vena pro ingenio hominis ad aliquid ſcribendum apto. Iuven. Sat 7: Sed vatem egregium,cui non ſit publica vena,*&c.* hoc eſt,ingenium vulgare,& rude, commune cum aliis. ¶ Per tranſlationem quoque venæ in terra dicuntur ſubterranei meatus per quos unda manat,aut alius liquor. [מבוע *mabbudh* מקור *makór.*] Hircius 4.belli Alex. Omnia enim littora naturaliter aquæ dulcis habere venas. ¶ Venas quoq; argenti, & venas auri dicimus. Cic.2.de Nat. deor. Nos æris, argenti, auri venas penitus abditas invenimus,*&c.*

Vēnōsŭs, a, um, Quod eſt venis turgentibus plenum. [φλεβώδης. Gall. *Veineux,plein de veines.* Ital. *Pieu de vene.* Ger. Aderechtig. Hiſp. *Lleno de venas.* Pol. *Zielisti.* Vng. *Eres.* Ang. *That hath many and great vaines.*] Plin. lib.12. cap.13: Amomi uva in uſu eſt,frutice venoſo. ¶ Transfertur etiam ad alia, ut ad orationem, quæ tanquam corpus conſtruitur, quod ſuccum & ſanguinem habet,& venas,& oſſa,& nervos,& carnem,& toros, & robur, & coloretn, decoremq;. Vnde à Perſio dictus eſt liber venoſus,pro aſpero,duro & horrido,quum ait Satyr.1: Et nunc Briſei quem venoſus liber Acci. Sunt quos Pacuvius, & verrucoſa moretur Antiopa.

Vēnābŭlum, li, n.ſ. Telum quo venantes utuntur, aciei longiſſimæ, apud nos cornibus hinc & inde extantibus. [αἰγόβολον, ὀβελός. Gall. *Vn eſpieu, vouge, ou gouge.* Ital. *Spedo da saccia.* Ger. Ein Jägerſpieß/ſchweinſpieß. Hiſp. *Venablo,arma de montero.* Pol. *Oſzczep l'owczi, wl'ocznia.* Vng. *Darda,kep.* Ang. *A dart that hunters vſe.*] Mart.lib.14: Si directa geres longo venabula roſtro,Hic brevis in grandem cominus ibit aprum.

Vēnālĭs, & hoc le; Venalitiarius, Venalitius, Vide VENEO.

Vēnātĭcŭs,vide VENOR.

Vēndĭco,as,pen.corr. Aſſumo, aſcribo, & mihi tribuo. [קח *lakách.* ἀναλαμβάνομαι, ἰδιοποιοῦμαι, ἀξιόω ποιεῖσθαι, αὐτάζομαι. Gall. *S'attribuer quelque choſe,& en faire ſon propre.* Ital. *Attribuirſi, appropriarſi qualche coſa.* Ger. Zueignẽ/jhm zuſchreybẽ. Bel. Toeeygenen/toeſchryven. Hiſp. *Vſurpar ò appropriarſi.* Pol. *Przywł'aſzczam.* Vng. *Magamnak tulaidonitom.* Ang. *To clayme or chalenge to him ſelf.*] Plin. Epiſt.47: Quam curam, etiamſi non mandaſſes, vendicaſſem. Cicero pro Archia: Homerum Colophonii civem eſſe dicunt ſuum, Chii ſuum vendicant,Salaminii repetunt, Smyrnæi verò ſuum eſſe confirmant. Ovid.4. de Ponto, eleg.1: Vendicat ut Calais laudem quos fecit equorum. Cic. 1. Offic. Quoniam in eo ſtudio ætatem conſumpſi, ſi id mihi aſſumo,videor id meo, jure quodammodo vendicare. Idem eodem libro: Non nobis ſolùm nati ſumus, ortusq; noſtri partem patria vendicat, partem amici. ¶ Interdum ponitur pro libero, & eximo. Cic.de Natura deor.Solutus & in libertatem vendicatus. Idem pro Sylla: Sed me neq; honoris neq; ætatis excuſatio vendicat à labore.

Vēndĭcātŏr,vendicatoris,m.t. [ἀφαιρετής. Vng. *Tizthöſſeg kenano,maganak tulai domito.*] Cornelius Tacitus li.17: Famę nec incurioſus nec vendicator.

Vēndo,dis,act.t.ex venum & do, ſecundum Apuleium, abjectis u & m. Et conſtruitur cum ablativo, ſi exprimatur pretiũ rei,quæ venditur,vel cum genitivis,pluris,minoris,tanti,quãti,& eorum compoſitis ſubſtantivè acceptis. [מכר *machár.* πωλῶ, πιπράσκω, πωλέω, δίδωμι. Gall. *Vendre.* Ital. *Vendere.* Ger. Verkauffen. Bel. Vercooper Hiſp. *Vender.* Pol. *Przedaie.* Vng. *El adom.* Ang. *To ſell.*] Plaut.in Merc. Viginti minis opinor poſſe me illam vendere. Cic.3.Offic. Vendo meum nõ pluris quàm cæteri, fortaſſe etiam minoris, quum major eſt copia. Quòd ſi addantur ſubſtantiva, ſtatim in ablativos reſolvuntur. Et ſicut non dicimus,Quanto vendidiſti, ſed quanti, ita non dicimus, Quanti pretii vendidiſti, ſed quanto pretio. Varro tamen ablativo uſus eſt ſine ſubſtantivo, quum ait: Veneunt propter penuriam magno. Et ſanè rectè, quum non ſit ex quatuor illis exceptis,tanti,quãti, pluris,minoris. ¶ Hujus compoſitum eſt,Divendo.

Vēndĭtŏr, oris, m.t. Qui vendit. [מכר *mochér.* πωλητής. Gall. *Vendeur.* Ital. *Venditore.* Germ. Ein Verkeuffer. Hiſp. *Vendedor.* Pol. *Przedawacz.* Vng. *El adó, arros.* Ang. *He that ſelleth.*] Cicero 3. Offic. Vt nequid omnino quod venditor norit, emptor ignoret.

Vendĭtĭo,onis,f.t. Actus vendendi. [מכר *mimchár.* πωλή. Gal. *Vente,vendition.* Ital. *Venditá.* Germ. Ein kauff oder verkauffung. Hiſp. *Obra de vender.* Pol. *Przedanie.* Vng. *El adas.* An. *Selling.*] Cic.pro Roſc. Amer. Oſtendit, ſi ſublata ſit venditio bonorũ, illum pecuniam grandem amiſſurum.

Vēndĭto,as,Sæpè,ſeu continuè vendo. [ἀπεμπολάω, ἀποδίδομαι, πωλέω. Gall. *Vendre ſouvent, ou continuellement.* Ital. *Vender ſpeſſo.* Ger. Offt verkauffen. Hiſp. *Vender amenudo.* Pol. *Vſtawnie przedaie.* Vng. *El addogalom.* Ang. *To ſell often.*] Plinius lib.22.cap. 22: Hæc eſt quam Ariſtophanes Euripidi poëtæ objicit joculariter: matrem ejus, ne olus quidem legitimum venditaſſe, ſed ſcandicem. ¶ Venditare ſe cuiquam, cum dativo, eſt per aſſentationem operam ſuam ultrò ſpondere, & quaſi venalem ſe oſtentare. [ὑποδέικνυμι, ἐπαγγέλλειν ἑαυτὸν τινὶ & χαρίζεσθαι ἑαυτὸν, χθήσασθαι, ὅπως εὖ βήλωται. Pol. *Pochliebuiac ſi' ujbi zaleczam.* Vn. *Arulom magam,kerkedem.* Ang. *To vant much.*] Cicero Attico lib.8: Quomodo autem ſe venditant Cæſari? Id eſt, quomodo ſe in clientelam Cæſaris tradunt, & in ejus partes adjungunt. Liv.3.ab Vrbe: In foro volitare, per illos ſe plebi venditare, donec collegæ quoq;, *&c.* ¶ Venditare, interdum eſt venale habere, inquit Budæus. Plinius Epiſt.24: Tranquillus cõtubernalis meus vult emere agellum, quem venditare amicus tuus dicitur.

Vēndĭtātĭo, nis, verbale, f.t. Oſtentatio. [גאות *ghaón* גאוה *gheúth.* ἀλαζονεία, ἀλαζονέια. Gall. *Vanterie & oſtentation.* Ital. *Avantamento di qualche coſa.* Ger. Spieglung / herfürthũung vmb ruhms willen. Hiſp. *Obra de moſtrar algo à vana gloria.* Pol. *Pokazowanie ſie,chl' ubienie ſie.* Vng *Kerkedes,maga hanias.* Ang. *Vanting and forth ſhewing of him ſelf.*] Cic.2. Tuſc. Quinetiam mihi quidem laudabiliora videntur omnia,quę ſine venditatione, & ſine populo teſte fiunt.

Vēndĭtārĭŭs, a,um, Venalis. [πραστικός. Gall. *Venal, mis en vente.* Ital. *Coſa poſta in vendità.* Ger. Feil. Hiſp. *Coſa que eſta pueſta para vender.* Pol. *Przedajni.* Vng. *El ado, arros.* Ang. *That is to be ſold.*] Plaut.in Stich. Neq; aliud quicquam, niſi quòd hoc habeo palliũ, Præter unam linguam quoq; etiam venditariam.

Vēndax, cis. Qui facilè, ſeu libenter vendit: ſicut contrà Emax, qui proclivis eſt ad emendum. [φιλοπράτης. Gall. *Grand vendeur,qui aime à vendre ou vend beaucoup.* Ital. *Diſpoſto à vẽdere,gran venditore.* Ger. Verkauffig/ der gern verkaufft. Hiſp. *El que mucho vende.* Pol. *Rad przedaiacz.* Vng. *El adogato.* Ang. *A great ſeller.*] Cato de Re ruſt. cap.2: Patremfamiliãs vendacem, & nõ emacem eſſe oportet.

Vēndĭbĭlĭs, le, om. t. Quod facilè vendi potest, probabilis. [πραλφὴς. Gall. *Vendible, qui est de bonne vente.* Ital. *Cosa facile da vendere* Ger. Verkeufflich. Hisp. *Cosa que se puede bien vender* Pol. *Przedaini.* Vng. *El adhato.* Ang. *That is easily sold.*] Cic. in Rul. Accedunt salicta ad Minturnas: adjungetur etiam illa via vendibilis. Herculanea multarum deliciarum, & magnæ pecuniæ. Colum. lib. 7. cap. 6: Dum possit esse vendibilis. Horat. 1. Epist 17. Indotata mihi soror est, paupercula mater. Et fundus nec vēdibilis, nec pascere firmus. Ovid. 3 Amor. eleg. 11: Vendibilis culpa puella mea est. ¶ Per translationem ponitur pro populari, & vulgo grato. Cic. de Amic. Tamen illius vendibilem orationem rēligio deorū immortalium nobis defendentibus facilè vincebat. Id est, plausibilem, & allectibilem. ¶ Aliquando pro vulgari. Cic de clar. Orat. Horū ætati propè conjunctus L. Gellius, non tàm vendibilis orator, quàm ut nescires quid ei deesset.

Vĕnēnum, ni, n. s. [חמה *chemáh* (vel) רוש *rosch.* Gall. *Venin, poison, bouquon.* Ital. *Veneno, toßico* Ger. Gifft Bel. Fenlin. Hisp. *Ponconna, ò purga* Pol. *Iad, trucizna.* Vng *Ital, mereg, etetò.* Ang. *Venim, poysone.*] Vocabulum medium est, quod tàm in bonam quàm in malam partem sumi potest: quemadmodum & φάρμακον apud Græcos. Vtrunque enim generale est ad ea omnia, quæ naturam ejus, cui ipsa admoventur, possunt immutare. Vnde etiam salutaria medicamenta venena dici possunt. Qui igitur venenum dicit (inquit Caius Iurisconsultus de verb. sign.) adjicere debet, utrum bonū an malum. Hodie tamen venenum vix aliter quàm in deteriorē partem accipitur, pro deleterio. Cic. in Catil. Qui ficas vibrare, & spargere venena didicerūt. Idem de Clar. Orat Fuit suspicio Themistoclem veneno sibi mortem consciviſſe. Plin. Galbanum adversatur venenis maximè toxicis, cum myrrha & vino. Color quoque qui à vestibus imbibitur, quóve lanæ medicantur, per quandā similitudinem venenum appellatur. Virg. 2. Georg. Alba nec Assyrio fucatur lana veneno. ¶ Ponitur aliquando venenum pro arte malefica. Cicer in Orat. Quum sibi venenis ereptam memoriam diceret: id est, magica arte, vel alia malefica, inquit Budæus:

Vĕnēnārĭus, rii, m. s. Qui parat, vel conficit aut vendit venena. [φαρμακοποιὸς. φαρμακοπώλης. Gall *Empoisonneur.* Ital *Auenenatore.* Ger Ein Gifftrāmer/ Gifftbereiter. Hisp. *El que dispone, ò vende ponconnas.* Pol. *Truciznę przedaieci.* Vng. *Mereg tsinalo, arulo.* Ang. *That maketh or selleth poysone.*] Apuleius: Qui venenarium accusat, scrupulosiùs cibatur: qui furem arguit, sua custodit. Suet. in Nerone, cap. 33: Britannicum veneno aggressus est: quod acceptum à quadam Locusta venenariorum indice, quum opinione tardiùs cederet, &c.

Vĕnēfĭcus, ci, m. s. [כשוף *mechaschschéph* φαρμακὸς, φαρμακεὺς. Gall. *Empoisonneur, sorcier.* Ital. *Chi auenena ò incanta.* Ger. Ein Vergeber mit gifft/ zauberer Hisp. *El que haze echizos.* Pol. *Truciznę zadaieci, czarownik.* Vng ördöngös, *kanta iros, bwenes baios.* Ang. *He that poysoneth or vseth sorcerie.*] & Venefica, Qui & quæ venena conficit, & qui incantationibus, & cæteris malis artibus utitur φαρμακὶς, φαρμακεύτρια. Cic. in Catil. Quis tota Italia veneficus. Idem 13. Philip. Nimirum rectè veneficum appellas, à quo tibi præsentem pestem vides comparatam Ibidem: Veneficum audes appellare eum virum, qui tuis veneficiis remedia invenit? Ovid. Epistol. 6. Barbara narratur veniſſe venefica tecum. ¶ Hinc triveneficatus est, excellens venefica. Plautus: Mussas adhuc triveneficas.

Vĕnēfĭcus, adject. [ὁ ἐκ φαρμακεύδης, ὁ φαρμακευτικὸς, ὁ ἐκ φαρμακοποιὸς. δηλητήριος. Gall. *Qui empoisonne.* Ital. *Chi auenena.* Ger. Gifftig Hisp *Cosa que haze echizos ò ponconnas.* Pol. *Iadowici.* Vng *Merges.* Ang *That poisoneth or is venimous.*] ut Venefica aspectus: id est, veneno inficiens. Plin. lib. 28 cap. 3: Hominum monstrificas naturas, & venēficos aspectus plenius diximus, &c.

Vĕnēfĭcĭum, cii, n. s. Veneficii, artificium, crimen veneni. [כשוף *chaschâph.* φαρμακεύσις, φαρμακεία. Gall. *Empoisonnement, sorcelerie.* Ital. *Auenenatione, incantesimo, strigheria.* Ger. Vergifftung/ vergäbung mit gifft/ zauberey. Hisp. *Maleficio, como disponer la ponconna para matar con ella, y dar la obra de echizos.* Pol. *Zadanie iadu, czarowanie.* Vng. *Mereg tsinalas, etetes.* Ang. *Making of poysone or poysoning sorcerie.*] Cic. pro Cluent. Altera tantummodo consuetudinis causa timidè & diffidenter attingere rationem veneficii criminum. Tacit. lib 12: Diligitur artifex talium, vocabulo Locusta, nuper veneficii damnata. ¶ Aliquando pro maleficis artibus, & vetito magiæ genere, φαρμακεία. Cic. de clar. Orat. Idq, veneficiis & cantionibus Ticiniæ factum esse dicebat. Ovid. 1. de Remed. amor. Ista veneficii vetus est via: noster Apollo Innocuam sacro carmine monstrat opem.

Vĕnēfĭcĭum capitale fuit: quæsivit autem de eo non prætor modò, verumetiam judex quæstionis, qui prætor interdum erat; in quo Budæus, vir alioqui bene doctus, satis manifesto errore videtur esse lapsus in suis annotationibus: criminalibus enim, ut appellant, in causis, præter prætorē urb. neminem quæsisse, cūq; tū, nomine cōmutato, judicē quæstionis esse dictū, tradidit: capitale fuisse veneficiū, indicat exilio Oppianici, de veneficio condēnati: cujus mētio fit in oratione pro Cluētio: & in eadē, quū futurū ait Cicero, si Cluētius veneficii reus damnetur, ut patris sepulchro privetūr, clarissimē autem hoc significatur instit. juris civilis lib. IIII. Quod autem à Budæo scriptum est prætorem urb. ubi de criminibus quæreretur, solum cognovisse: apertè falsum esse dico: non modò enim solum non quæsivit prætor urb. sed nec omnino quæsivit: ipse jus dicebat: quod, quærere nō est, quærebant cæteri collegæ cum iis judicibus, quos prætor urb. & sortitus, & subsortitus esset: exemplorum plena sunt omnia: unam, quæ multorum exemplorum loco sit, rationem afferam. Accusat Verrem. Cicero in suis libris acerbissimè: prætura urbana totam exagitat: objicitne unquam, quòd in causa capitali contra leges aliquid commiserit? nunquam certè: neq; dubium, quin Verres si potestatem illam prætor habuisset, multa fuerit iniquè facturus. Addidit idem Budæus, prætorem urb. cùm quæreret, judicem quæstionis esse dictum, hoc certè nemo (de veteribus loquor: hos enim sequor) unquam tradidit: mirorq;, cur hoc illi, qui suæ sententiæ testem non haberet, placuerit affirmare. sed, ut opinor, error ex errore fluxit: nam cùm prætorem urbanum quærere de criminibus jam sibi persuasisset (quod omnino falsum est) sequi videbatur, ut idem quæstionis judex appellari posset Leges, quibus veneficium, vindicaretur, Romæ per annos multos nullæ fuerunt, anno demum urbis conditæ DCXXII. C. Valerio Flacco, M Claudio Marcello COSS. de veneficiis esse quæsitū, legemq; latam, Liv. lib. VIII. scriptum reliquit. Cornelia postea fuit, L. Syllæ: quam, bello civili confecto dictator tulit, cùm unus omnia teneret. de quo scriptū est in oratione pro Cluentio. Hujus autem legis pœna capitalis non ad veneficos tantùm, sed ad eos etiam pertinuit, qui magicis incantationibus homines occidissent, aut qui mala medicamenta publicè vendidissent: omnesq; prorsus, neminē excepto, viri, mulieres, liberi, servi, hac lege in judicium vocabantur. Permissum autē esse reo, ut ex illius voluntate, clàm, aut palàm à judicibus sententiæ ferrentur, ex ea, qua de proximè meminimus, oratione cognoscitur, eadēq; lege de corruptis judiciis quæsitum, eadem declarat oratio. Secuta est consularis Iulia, C. Cæsaris, nec tamē deinde ex lege Iulia, sed ex Cornelia, quanquam vetustior fuerit, judicia sunt administrata: puto, quia non semper posterior lex priorem comprehendebat, sed interdum aliquid tantùm addebat: ut universa penè judicii ratio à priore lege penderet. propterea Cornelia potiùs, quàm Iuliam posteriores jurisconsulti nominarunt. Ex lib. P. Manutii de legibus Romanis.

Vĕnēnĭfĕr, ra, rum, Venenosus. [ἰοβόλος. Gall. *Qui porte venin, venimeux.* Ital. *Chi porta veneno.* Ger Das gifft tregt. Hisp. *Que trae ponconna.* Pol. *Truciznę nosiaci.* Vng. *Merges.* An. *Venimous.*] Ovid. 3. Metamorph. lamq; venenifero sanguis manare palato Cœperat.

Vĕnēno, as, are, Inficere veneno. [φαρμακεύω. Gall *Empoisonner, envenimer.* Ital *Auenenare* Ger Vergifften Hisp. *Ponconnar.* Pol. *Truie.* Vng. *Meg mergeßitem.* Ang. *To poysone.*] Lucret. lib 6: Vt spatium cœli quadam de parte venenet.

Vĕnēnātŭs, ta, tum, Venenosus, veneno infectus: [ἰοβόλος. Gall. *Envenimé, empoisonné, venimeux* Ital *Auenenato.* Ger. Vergifftet. Hisp. *Lleno de ponconnas* Pol. *Otruti, iadem napoiony.* Vn. *Merges.* Ang. *Poysoned.*] ut Venenata caro, apud Cic. 2. de Nat. deor. Sic Venenata munera, Venenatum pabulum, Venenatæ sagittæ, Venenatus morsus, Venenata sanies, Venenatum telum. Plin. lib. 8. cap. 58: In Italia muribus araneis venenatus est morsus. Cic. 2. de divin. Quum Ptolemæus familiaris ejus, in prælio telō venenatō ictus esset, &c. Ovid. 14. Metam. Attonitum monstris vulgus pavet: illa paventum Ora venenata tetigit mirantia virga.

Vĕnēnōlŭs, la, lum, Quod venenum habet. ἰώδης. ut Venenosus serpens.

Vēnĕo, nis, nivi, vel venii, supino venum, quanvis analogiæ, compositionis q; ratio videatur exigere venitum, sicut reliqua composita à verbo Eo. [מכר *nimchár.* πωλέμαι. πιπράσκομαι, πράσσομαι. Gall. *Estre vendu.* Ital *Esser venduto* Ger Verkaufft werden. Bel Vercoopt worden. Hisp. *Ser vendido.* Pol. *Przedaie.* Vng. *El adatom.* An *To be sold.*] Componitur enim ex dictione Venū, & verbo eo, abjectis duabus literis: quemadmodū fieri videmus in verbo vendo. Sequiturq; per omnia ferè conjugationem verbi eo. Sub voce tamen neutrali habet significationem verbi passivi. ¶ Est enim veneo idem quod vendor, habetq; eandem omnino constructionem. Nam ipsum quod venditur, in nominativo ponitur: & is à quo venditur, in ablativo cum præpositione: & pretium, in ablativo sine præpositione. Cui aūt venditur, in dativo: ut Centum aureis nummis & mangone veniēre mancipia mihi. Sed nōnunquam venditor, & pretium

& pretium rei non explicantur. Plaut. in Menæch. Quibus hîc preciis porci veneunt? Varro: Veneunt propter penuriam magno. Cic. pro Sext. Rosc. Amerin. Primùm hoc videamus, ejus hominis bona qua ratione venierunt, aut quomodo venire potuerũt. Idem de Arusp. resp. Atq; ei sese, cui totus venierat, etiam vobis inspectantibus venditaret. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: - venit vilissima rerũ Hîc aqua. Claud. 1. in Eutrop. Nõ pudet (heu superi) populos venisse sub hasta Vẽdentis. ¶ Apud antiquissimos legitur Veneor. Plautus apud Diomedem: Egóne illi veneat? Sunt qui hoc verbum in prima syllaba per æ diphthongum scribendum putent, ut differat à verbo venio, cui in multis temporibus & personis adeò simile est, ut solo sensu alterũ ab altero possit dignosci. Quicquid id est, prima syllaba hujus verbi producitur, quæ in verbo venio corripitur.

Vĕnālis, venale, om. t. Quod venum expositum est. [ὠνητὸς, πρατὸς. Gall. *Exposé en vente, qui est à vendre.* Ital. *Cosa posta in vendita.* Ger. Feil. Hisp. *Cosa que está a puesta para vender.* Pol. *Przedamni.* Vng. *El ado, arruba botsattatot.* Ang. *That is to be sold or sett to sell.*] Cicer. lib. 3. Offic. Venales quidem hortos se non habere dixit. Salust. in Iugurt. O' urbem venalem, & citò perituram, si emptorem inveniat. ¶ Venales etiam, si nihil addas, servi intelliguntur, qui ad vendendum sunt expositi, & propriè, quemadmodum Hotomanus annotavit ex Fabio, Novitii. Itaq; quod Cicero in oratione post reditum dixit de grege venalium, in Pisoniana disertè de grege Novitiorũ dixit. Hinc etiã venalitia familia, quæ venalis est. ¶ Venalis ascriptor, qui pretio emitur, pecunia cõparatur. Cic. pro Domo sua: Deniq; ille Novitius Ligur, venalis ascriptor & subscriptor tuus, *&c.*

Vĕnāle, substantivum, neutri generis, Id quod vẽditioni exponitur. [מכר *mécher* מקחה *makkachâh.*] Plin. lib. 6. cap. 22: Fluminis ulteriore ripa merces positas juxta venalia tolli ab his si placet permutatio. Alii primam hujus dictionis diphthongo scribunt: de quo vide VENEO.

Vĕnālĭtārĭus, rii, masculini generis, apud Varronem & Plinium dicitur mango, & novitiorum servorum negotiator. [αἰχμαπωλικός. Gall. *Vendeur ou maquignon de serfs ou esclaues.* Ital. *Venditori di serui.* Ger. Ein verkeuffer steybeigner Leüten. Hisp. *Vendedor de siervos.* Pol. *Ten ktorist ugi przedaie.* Vng. *Ember arros. kereskedõ.* Ang. *A seller of bondemen.*] Africanus: Mercis appellatione homines non contineri Mela ait: & ob eam rem mangones, non mercatores, sed venalitiarios appellari ait. Vlp. li. 21. Digest. Quia ergo venalitiarii sciunt facilè decurri ad novorum emptionẽ, idcirco interpolant veteratores, & pro novitiis vendunt.

Vĕnālĭtĭus, substantivum, idem quod venalitiarius, qui scilicet greges mancipiorum venales habet. αἰχμαπωλικός. Cicero in Orat. Neq; me divitiæ movent quibus omnes Africanos, & Lælios multi venalitii, mercatores esq; superarunt. ¶ Aliquando venalitius capitur adjectivè, idemq; significat quod venalis. Plin. lib. 35. cap. 8: Hoc est insigne venalitiis gregibus, opprobriumq; insolentis fortunæ. Sic Pomponius Iureconsultus lib. Digest. 24: Quòd si familiam domesticam uxoris, aut venalitiam paravit.

Vĕnālĭtĭum, tii, n. s. Locus ubi mancipia venalia prostant, vel ipse grex venalium. [αἰχμαπωλεῖον, πωλητήριον. Gall. *Le lieu où se vendent les serfs ou esclaues.* Ital. *Luogo doue si vendeno gli serui, mercato de serui.* Ger. Ein Leütmarckt. Hisp. *Mercado de siervos.* Pol. *Rinek gdzie lindzi przedaia.* Vng. *Rab arrulo piacz.* Ang. *A place where bondemen are sett forth to be sold.*] Venuleius de Aedilitio edict. l. ult. Nam quicunque ex venalitio novitiorum emptus, alicui ministerio præpositus sit, statim eum è veteratorum numero esse.

Vĕnĕrīs gemma, Ex genere est amethystorum, roseum habens nitorem ex carbunculo in purpura refulgentem. *αἰτίης, παιδέρως.* Autor Plin. lib. 37. cap 9.

Vĕnĕrŏr, aris, com. p. Colo, honoro, cultu & observantia prosequor: quod verbum quidam dictum existimant, quasi veniam oro. [כבד *chibbédh:* השתחוה *hischtachavâh* חלה *chillâh* התפלל *hithpallél* התחנן *bithchannén.* σέβομαι, αἰδέω. Gall. *Reuerer, auoir en reuerence.* Ital. *Hauer in riuerẽtia, honorare.* Ger. Verehren/Ehr beweysen. Bel. Eeren. Hisp. *Honrar y acatar.* Pol. *Poczciwosc wirzadzam, czcze.* Vng. *Tiztelem, bõtsuellem.* Ang. *To honour, to worshipe.*] Virgil. 1. Georg. In primis venerare deos, atq; annua magnæ Sacra refer Cereri. Idem 3. Aeneid. Templa dei saxo venerabar structa vetusto. Cic. 6. Ver. Quod in precibus & gratulationibus non solùm id venerari, verumetiam osculari solent. Idem 1. Tusc. Ejusq; inventori & principi gratias exultantes agunt, eumq; venerantur ut Deum. ¶ Venerari quoq;, orare est, precari. Plaut. Est Deus, Veneror, ut nos ẽrũna ex hac miseras eximat. Virg. Multa movẽs animo nymphas venerabar agrestes, Ritè secũdarent visus, omenq; levarẽt. Cic. in Catil. 2. Quos vos, Quirites, precari, venerari, atq; implorare debetis, ut urbem pulcherrimam à nefario scelere defendant.

Vĕnĕrāns, tis. part. [מכבד *mechabbédh.* σεβόμενος.] Virg. 12. Aen. -& aram Suppliciter venerans, demisso lumine Turnus.

Vĕnĕrātŭs, a, um, aliud partic. [מכבד *mechubbádh* בכבד *nichbádh.* σεβαστὸς, αἰδεσθείς. Gall. *Reueré & honoré.* Ital. *Honorato.* Ger. Verehret. Hisp. *Honrado.* Pol. *Vczczoni.* Vng. *Tiztelteletet.* Ang. *Worshipped, humblie prayed vnto.*] Horat. 2. Serm. Satyr. 2: Ac venerata Ceres, ut culmo surgeret alto, *&c.* Poëtæ tamen quandoq; veneratum pro venerabili ponunt. Virg. 3. Aeneid. -cursus q; dabit venerata sacerdos.

Vĕnĕrātŏr, oris, m. t. Cultor. [מכבד *mechabbédh.* σεβαστής. Gall. *Qui a en reuerence, qui reuere & honore.* Ital. *Chi fa riuerenza & honore.* Ger. Ein verehrer/ehrbeweiser. Hisp. *Honrador que haze honra.* Pol. *Czczyciel.* Vng. *Meg tiztelõ, bõtsuellõ.* Ang. *He that reuerenceth or worshippeth.*] Ovid. 2. de Ponto, eleg. 2: Ille domus vestrę primis venerator ab annis.

Vĕnĕrātĭo, onis, f. t. Cultus & honor. [עבודה כבוד *chabódh habodháh.* σέβασμα. Gall. *Reuerence.* Ital. *Reuerentia che si fa ad alcuno.* Ger. Verehrung/ehrerbietung. Hisp. *Obra de honrar.* Pol. *Czczenie, poczciwosc wirzadzanie.* Vng. *Tiztelet, bõtsuõllet.* Ang. *Honour, worshipping.*] Plin. lib. 8. cap. 1. de Elephantis: Imò verò (quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas: religio quoque siderum, Solis q; ac Junæ veneratio. Cicer. 1. de Nat. deor. Habet enim venerationẽ justam quicquid excellit.

Vĕnĕrābĭlis, Qui cultu & veneratione dignus est. [מכבד *nichbádh.* σεμνὸς, σεβάσμιος. Gall. *Venerable, digne d' honneur & reuerence.* Ital. *Digno di honore, venerabile.* Ger. Ehrwirdig. Bel. Eerweerdich. Hisp. *Cosa que deue ser honrada.* Pol. *Czczi godny.* Vng. *Bõtsuellendõ, tiztelendõ.* Ang. *Worthie of honour and reuerence.*] Plin. Iunior in Epist. Vir gravis, & ipsa senectute venerabilis. Liv. 1. ab Vrbe: Venerabilis vir miraculo literarum, rei novæ inter rudes artium homines. Mart. lib. 1: Hic ubi conspicui venerabilis amphitheatri Erigitur moles, stagna Neronis erant. Ovid. 2. de Remed. amor. Est prope Collinam templum venerabile portam.

Vĕnĕrābŭndŭs, da, dum, Cum veneratione aliquid faciens. [מכבד *mechabbédh* משתחוה *mischtachavéh.* σεβασμιος. Gall. *Qui fait reuerence.* Ital. *Chi fa riuerentia.* Ger. Verehrend/ehrerbietend. Hisp. *El que haze honra.* Pol. *Poczciwosc wirzadzaiaci.* Vng. *Bõtsuelletesen tselekedõ.* Ang. *One that doeth worship or honour.*] Curt. lib. 8: Itaq; more Persarum Macedonas venerabundos ipsum salutare prosternentes humi corpora. Livius 1. ab Vrbe: Quum perfusus horrore, venerabundusq; astitissem, petens precibus, ut contrà intueri fas esset. Abi, nuntia, *inquit*, Romanis, *&c.*

Vĕnĕrāndŭs, a, um, Venerabilis, colendus. [מכבד *nichbádh.* μεγαλεῖος, σεμνὸς, σεβάσμιος, τίμιος, αἰδέσιμος. Gall. *Venerable, digne d'estre reueré.* Ital. *Venerabile, degno di honore.* Ger. Ehrwirdig/der zu verehren ist. Hisp. *Cosa que deue ser honrada.* Pol. *Czci godni.* Vng. *Bõtsuellendõ, tiztelendõ.* Ang. *Worthie to be honoured or reuerenced.*] Seneca: Vocem existimatione dignam & omni seculo venerandam. Virg. lib. 9. Aeneid. Te verò, mea quem spatiis propioribus ætas Insequitur, venerande puer, jam pectore toto Accipio. Mart. lib. 1: Inde sacro veneranda petes palatia clivo, Plurima qua summi fulget imago ducis.

Vĕnĕrāntĕr, Cum veneratione. [σεμνῶς αἰδοῖ. Gall. *Auec reuerence, reueremment.* Ital. *Con riuerentia.* Ger. Ehrerbietiglich/ehrbewetslich. Hisp. *Con honra y acatamiento.* Pol. *Zreuerentia.* Vng. *Bõtsuelletesen.* Ang. *With reuerence.*] Apuleius: Et ab eo veneranter exceptus, paululum quievi.

Vĕnĭă, æ, f. p. Remissio culpæ, & condonatio erroris. [סליחה *selichâh* חנה *chemlâh* מחילה *machmâl.* συγγνώμη. Gall *Pardon.* Ital. *Perdono.* Ger. Verzeihung/vergebung. Bel. Vergiffenisse. Hisp. *Pardon.* Pol. *Odpuszczenie, dozwolenie.* Vng. *Bocsanat.* Ang. *Pardone, forgiueneſſe, leaue.*] Quint. in Gladiat. Peccavi, veniam peto. ¶ Quandoq; ponitur pro beneficio, indulgẽtia, & permissione. [רשיון *rischjón.* συγχώρησις. Gall. *Licence, permission, congé.* Ital. *Combiato, permissione.* Ger. Verwilligung/zulassung. Hisp. *Paz, licencia.*] Cic. lib. 1. de Orat. Date nobis hanc veniam, *συγχωρῆτε*, ut quæ sentitis de omni genere dicẽdi, subtiliter prosequamini: id est, concedite. Terent. in And. Da pater veniam, sine te exorem. Cum venia: hoc est, cum pace tua, & te permittente. Sic cum venia legere, dixit Quintil. lib. 10. cap. 1. pro eo quod est, non nimium rigidè examinare, sed inter legendũ ad quædam connivere. Sic Cic. pro Rosc. Amer. Cum venia audire dixit: Bonaq;, *inquit*, cũ venia verba mea audiatis. Idem de Nat. deor. Vt molestè ferrem tantum ingeniũ (bona venia me audies) in tàm leves sententias incidisse. Liv. Cum bona venia, quæso, audiatis, Patres conscripti, id quod eloquar. Hoc est, Audite me, & siquid dixero quod vobis displiceat, aut parum gratum sit, ignoscite. ¶ Habere veniam, pro ignoscere. Quint. lib. 11. cap. 1: Nos institutionem professi nõ solùm scientibus ista, sed etiam discentibus tradimus, ideoq; paulò pluribus verbis debet haberi venia.

Vĕnĭālis, veniale, om. t. Quod venia dignũ est. [συγγνωστὸς. Gall. *Veniel, digne de pardon.* Ital. *Degno di perdono.* Ger. Nachlässlich/dem zu verzeyhen

zu verzeyhen iſt. Hiſp. *Coſa digna de ſer perdonada.* Pol. *Godni odpuſzczenia.* Vng *Meg botſanando.* Ang *Worthie of pardone.*] Macrobius: Si venialis erit iſta translatio.

Vĕnĭo, nis, nire, ventum, n.q. Advenio, accedo. [בא *ba.* ἔρχομαι, ἥκω. Gall. *Venir.* Ital. *Venire.* Ger. Kommen. Bel. Commen. Hiſp. *Venir.* Pol. *Przichodze.* Vng *El megyek, ſzüsk.* Ang *To come.*] Virg. 6. Aeneid. Veniſti tandem. ¶ Aliquando tamē ponitur pro Eo. Terent. Niſi ego ad mercatum venio. Sic econtrario ire, pro venire. Terent. in And. Ibam ad te. ¶ Admittit aliquando dativum, qui reſolvi poteſt in accuſativū mediante præpoſitione ad, vel in. Virg. 1. Aeneid. Hinc populum latè regem, belloq; ſuperbum, Venturum exitio Latii. ¶ Poëtæ aliquando venire pro imminere uſurpant. Virg 7. Aeneid. Se ſatis ambobus Teucriſq; venire Latinisq;. ¶ Aliquando pro creſcere, provenire. [טרה *pardh*]ד[*ghadhdl.* φύεσθ.] Item lib. 1. Georg. Hic ſegetes, illic veniunt fœliciùs uvæ. Idem eod. lib. circa principium: Principio arboribus varia eſt natura creandis: Nanq; aliæ, nullis hominū cogentibus, ipſæ Sponte ſua veniunt, camposq; & flumina latè Curva tenent. ¶ Aliquando pro portari, ſive afferri. Plin. lib. 35. cap 6: Species ſinopidis tres, rubra, & minus rubens, & media inter has: ejus quæ ex Africa venit, octoni aſſes Cic. ad Brutum lib. 11: Quod ſcribis in Italia te moraturum, dum tibi literæ meæ veniant, ſi per hoſtem licet, non erraris. ¶ Venire ab aliquo, eſt ab ejus ædibus, ubi aderat, venire. Cic. pro Roſc: Comœd. Quia veniebat à Roſcio. plus etiam ſcire quàm ſciebat, videbatur: id eſt, è ludo vel è diſciplina Roſcii. Ad Arceſilaum veniamus, dixit Cic. 4. Acad. hoc eſt, de Arceſilao loquamur. ¶ Venire adverſum, eſt venire obviam. ¶ Quod venit in buccam. Cicero Attico lib. 1: Tu velim ſępè ad nos ſcribas: ſi rem nullā habebis, quod in buccam venit, ſcribito. Proverbialiter, pro, quicquid in mētem veniet. ¶ Venire in cognitionem, Quint. lib. 7. cap. 3: Potest hoc genus in cognitionem venire Senatus. In confeſſum venit: id eſt, notum & manifeſtum eſt. Plin. Epiſt. 302: Vt neceſſe ſit in ea re, quæ & in confeſſum venit, & exemplis defenditur, deliberare. ¶ Venire in conſilium: id eſt, accedere ad cōſilium convocatum. Cicero ad Atticum lib. 10: Veniendúmve ſit in conſilium tyranni, ſi is aliqua de re bona deliberaturus ſit. ¶ Venire in crimen. Terentius in Hecyra: Hera in crimen veniet, ego verò in magnū malum: hoc eſt, accuſabitur. ¶ Venire in fidem alicujus: hoc eſt, ſeſe dedere. Liv. 6. belli Punici: Prodita brevi ſunt viginti oppida: ſex vi capta: voluntaria deditione in fidem venerunt ad quadraginta. ¶ Venire in flammam. Cicero ad Atticum lib. 16: Veniendum eſt igitur, vel in ipſam flammam: turpiùs eſt enim privatim cadere quàm publicé Hoc eſt, oportet conjicere ſe in periculum. ¶ Venire ponitur etiam pro evenire & accidere. Cicero ad Tironem: Emiſſe te prædium vehementer gaudeo, fœliciterq; rem tibi iſtam venire cupio Venire viam. Cic. 3. Philip. Quis neſcierit veniſſe eam tot dierum tibi viam gratulatum? In uſum venire. Plin. lib. 24. cap. 11: Nec thus Latinum nomen habet, quum in uſum plurimis modis veniat. Vſus venit, vel uſu venit, elegantèr ponitur pro evenit, accidit. Terent. in Heavt. Et ne ego te (ſi uſus veniat) magnificè, Chreme, Tractare poſſim. Cicero ad Atticum lib. 7: Nunc venit idem uſu mihi, quod tu tibi ſcribis. Venire in religionem res aliqua dicitur, quum conſcientię (ut vulgus loquitur) ſcrupulus de ea exoritur. Cic. 2. de Natura deorum: Gracchus quum comitia nihilominus peregiſſet, rēmq; illam in religionem populo veniſſe ſentiret ad Senatum retulit. Venire in mētem, eſt ſuccurrere, in animum incidere: neq; ſolùm ad recordationem pertinet, verumetiam ad conſiderationem & reputationem, ἐπιβάλλειν, ἐλθεῖν εἰς νοῦν. Terent in Evnuch. Hoc adeò ex hac ré venit in mentem mihi. Virg. 4. Aeneid. Nec venit in mentem quorum conſederis arvis? Lucret. lib. 5: Et venit in mentem Solis, Lunæque viarum. Cic. 1. Ver. In mentem tibi non venit quid negotii ſit cauſam publicam ſuſtinere? Venire divitiæ ad aliquem dicuntur, quæ morte cujuſquam ad eum devolvuntur. Cic pro Sext Roſc. Ad quem morte Roſcii divitiæ venerunt. Venire ad manus, vel ad arma, eſt rem eò uſq; progredi, ut pugna, vel bellum ex eo emergat. Cic 6. Ver. Nonnunquam etiam res ad pugnam, & ad arma veniebat. Venire oratum, eſt orandi gratia venire. Cæſar 7. belli Gallici: Legati ad eum principes Heduorum venīūt oratum, ut maximè neceſſario tempore ſubveniat, ſummo eſſe in periculo rem.

Vĕnĭtŭr, pen prod. impersonale. Plin. Epiſt. 190: Venitur ad me, conſurgo. Ovid. 3. Faſtor. Seu quòd ad uſq; decem numero creſcente venitur Ventū eſt. Liv. 1. ab Vrb. Ad Ianiculum fortè ventum erat. Ovid. 5. Faſt. Quò poſtquam ventum eſt, &c.

Vĕnĭens, tis, participium. [נא *ba.* ἐρχόμενος.] Cic. ad Qu. Frat. Non enim ſumus omnino ſine cura venientis anni, etſi ſumus ſine timore. Virg. 5. Aeneid. Gratior & pulchro veniēs in corpore virtus.

Vĕnturŭs, a, um, aliud participiū, ἐλευσόμενος. Ovid. 3. de Arte: Vĕturæ memores ſīā nūc eſtote ſenectæ: Sic nullū vobis tēpus abibit iners Virg 4. Georg. Vĕturæq; hyemis memores, æſtate laborem Experiuntur, & in medium quæſita reponunt.

Vĕntĭo, onis, verbale, f.t. [ביאה *bidh* קרבה *kerabáh.* ἡ ἔλευσις, ἡ ἄφιξις, ἡ πρόσοδος. Gal. *Venue.* Ital. *Venuta.* Ger Kommung. Hiſp. *Venida.* Pol. *Przyſzcie.* Vng. Iövés. An. *A comming.*] Plaut. Truc. Quid tibi huc ventio eſt?

Ventĭto, as, frequentativum ab inuſitato vento, Frequenter venio, identidem adeo. [φοιτάω. Gal. *Venir ſouvent.* Ital. *Venir ſpeſſo* Ger Offt kommen/oder kommen eins kommens. Hiſp. *Venir amenudo.* Pol. *Vſtawnie przychodze.* Vng. Iövdegelek. Ang. *To come often.*] Plin. lib. 35. cap. 10: Gratior Alexandro Magno erat frequenter in officinam ventitanti. Cic. Attico li. 1: Dies ferè nullus eſt, quin hic Satyrus domum meam ventitet. Catuli Epig. 8: Quum ventitabas quò puella ducebát.

Vĕnŏr, aris, d. p. Feras indago, feris inſidior, & quaſi circunvenio. [ציד *tsiddh,* ἄγρεύω, κυνηγάω, θηράω, θηρεύω. Gall. *Vener, chaſſer, aux beſtes ſauuages.* Ital. *Cacciarè le beſtie ſeluatiche.* Ger. Jagen. Hiſp. *Montear ò cacar.* Pol. *Ieſtem na ſwoyna miſtrſtwie.* Vng. *Vadaſzok.* Ang. *To chaſe beaſtes, or to hunt.*] Cic. ad Cæl. li. 2: De pantheris, per eos qui venari ſolent, agitur mandato meo diligēter Virg. 3. Georg. Et canib. leporē, canibus venabere damas: Plin. lib. 16. cap 1: Fugientes cum mari piſces circa tuguria venantur. Cic. 2. de Nat. deor. Canū tanta alacritas in venando. ¶ Per translationē venari capimus pro captare: hoc eſt, artificio quodam, & ſolertia quærere. θηράω. ut, Venor laudē, gloriam: quod etiā Aucupari dicimus. Cic. Att. lib. 16: Bene igitur tu, qui ἀδωναΐσιν venaris; relinquis patriā. ¶ Venari apros in mari dixit Plaut in Aſin. pro eo quod eſt operam perdere, & fruſtrà aliquid conari. ¶ Legitur etiam venari paſſivè pro captari, ſive dolis impeti, circunveniri. [לכד *nilchádh.* θηρεύεσθ.] quod & Nonius annotavit, citans illud Ennii ex Nemea: Teneor conſepta atq; undiq; vēner.

Vēnātŭs, us, m. q. Ipſa venatio. [ציד *tsâjid.* ἄγρευσις, θήρευμα, κυνηγεσία. Gal. *Chaſſe de beſtes ſauuages.* Ital. *Caccia di ſaluatiscine.* Ger. Ein gejägt. Hiſp. *Monteria, caca de fieras.* Pol. *Lowienie, miſtrſtwo.* Vng. *Vadaszas.* Ang. *Hunting.*] Plaut. in Ruden. Hunc qui cepi in venatu meo. Virg 9. Aeneid. Vidimus obſcuris primam ſub vallibus urbem Venatu aſſiduo, & totum cognovimus amnem. Ovid. Epiſt. 5: Quis tibi monſtrabat ſaltus venatibus aptos? Cic. 5. Tuſc. Labor in venatu, ſudor, curſus ab Eurota, fames, ſitis: his enim rebus Lacedæmoniorum epulæ condiuntur.

Vēnatĭo, onis, f.t. Ferarum perſecutio & inveſtigatio. [ציד *tsâjidh.* ἄγρευσις, θήρευμα, κυνηγεσία: Gall. *Chaſſe de beſtes ſauuages.* Ital. *Caccia di ſaluaticine.* Ger Jagung/gejägt. Hiſp. *Monteria, caca de fieras.* Pol. *Miſtrſtwo.* Vng: *Vadaszas.* Ang *Hunting.*] ¶ Venationes item dicebātur ludi quibus feræ magno diſcrimine ab iis, qui depugnabant, cōficiebantur. Cic. 2. Offic. Omnino duo ſunt genera largorū: quorū alteri prodigi, alteri liberales. Prodigi, qui epulis & viſcerationibus, & gladiatorū muneribus, venationumq; apparatu pecunias profundunt in eas res, quarum memoriam aut brevem, aut nullam ſint relicturi omnino. Liv. 5. belli Punic. 2: Convenerat autem ut Philomeles portula aſſueta venationem inferens, armatos induceret.

Vēnātŏr, oris, m. t. Qui feras perſequitur. [ציד *tſajiád* צד *tſadh.* κυνηγέτης, κυνηγός. θηρευτής Gall. *Veneur, chaſſeur* Ital. *Cacciatore.* Ger. Ein Jäger Hiſp. *Montero, cacador de fieras.* Pol. *Lowiec, miſtrwiecz.* Vng. *Vadasz.* Ang. *An hunter.*] Horat. lib. 1. Carm. Ode 1: Manet ſub Iove frigido venator, teneræ conjugis immemor. Cic. 2. Tuſc. Pernoctant venatores in nive, in montibus viri ſe patiuntur.

Vēnātrīx, icis, f. t. Mulier feras perſequens. [צדה *tſadháh.* κυνηγός, ή. Gall. *Veneuſe, ou venereſſe. femme qui va à la chaſſe.* Ital. *Donna cacciatrice* Ger. Ein Jägerin Hiſ. *Montera y cacadora de fieras.* Pol. *Miſtrwczowa.* Vng. *Vadaszaszoni.*] Virg. 9. Aen. comitē Aeneæ quem miſerat Ida Venatrix, jaculo celeri ē, levibusq; ſagittis.

Vēnātĭcŭs, a, um, Quod ad venationē pertinet. [θηρευτικός, κυνηγετικός. Gall. *De chaſſe, de veneur* Ital. *Coſa de caccia.* Ger Jägerisch/des Jägers. Hiſp. *Coſa de monteria.* Pol. *Myſtrwczy, l'owiczi.* Vng. *Vadaszo.* Ang *Belonging to hunting.*] Vndē venaticos canes dicimus, quibus feras perſequimur. Var. 2. de Re ruſt cap. 9: Canum duo genera: unum venaticum, & pertinet ad feras, beſtias, ac ſylveſtres: alterum quod cuſtodiæ cauſa paratur. Col. li. 7. cap. 12: De villatico igitur & paſtorali dicendum eſt: nam venaticus nihil pertinet ad noſtram profeſſionem. Cic 6. Ver. Mirandum in modum canes venaticos diceres, ita odorabantur omnia, & perveſtigabant. Canum venaticorum elegantiſſimè excogitata nomina habes apud Ovid. 3 Metam. & apud Xenophontem in tractatu De venatione. ¶ Paraſiti venatici. Plaut. Cap. Prolatis rebus paraſiti venatici ſumus.

Vēnātōrĭus, a, um, Venaticus κυνηγετικός: ut Venatoria inſtrumenta, quibus in venando utimur. Culter venatorius, apud Mart. lib. 14: Venatorius ludus, in quo feræ magno diſcrimine ab iis qui depugnabant conficiebantur.

Vēntĕr,

Vēntĕr, hujus ventris, m. t. Tota illa pars corporis concava à mucronata cartilagine & nothis costis, usq; ad pubem extensa. [בטן *béten* כרש *chéres*. γαστὴρ, κοιλία. Gall. *Ventre.* Ital. *Ventre, lo stomacho.* Germ. Der Bauch. Belg. Den buyck. Hisp. *El vientro.* Pol. *Brzuch.* Vn. *Has.* Ang. *The belllie.*] Plin. lib. 9. cap. 50: Pisces attritu ventrium coëunt tanta celeritate, ut visum fallant. Ibidem: Fœmina pisces coitus tempore marē sequitur, ventrē ejus rostro pulsans. ¶ Venter, pro vēntriculo, in quē cibus receptus cōmutatur in chylum. γαστήδιον, στόμαχος. Pers. in Prolog. Sat. Magister artis, ingeniiq; largitor Venter negatas artifex sequi voces. Fames enim in superiori ventriculi orificio potissimū sentitur. Iuvenal. Satyr. 5: Ventre nihil novi frugalius. Plaut. in Capt. Proin tu tui quotidiani victi ventrē ad me afferas. ¶ Vēter pro alvo. Cels. lib. 3. cap. 18: Vbi ab inferiore parte purgandus aliquis est, ventrem ejus antè solvendum esse: ubi à superiore, comprimendum. Col. lib. 9. cap. 12: Nam & tithymalus majorum quoq; animalium ventrem solvit. ¶ Ventrem ferre, est esse gravidam, σὺν γαστρὶ ἔχειν. Colum. lib. 7. cap. 24. de vaccis: Nam decem mensibus ventrem perferunt.

Vēntrĭcŭlŭs, li, m. s. Cibi & potus receptaculum, primæq; coctionis instrumentum, quod & Stomachum nonnulli appellant. [γαστὴρ, γαστήδιον, κοιλία. Gall. *Ventricule, petit ventre, l' estomach.* Ital. *Lo stomacho.* Ger. Der Magen. His. *Estomago.* Polon. *Zoł'adek.* Vngar. *Giomor.* Ang. *The stomack.*] Cels. lib. 4. cap. 1: Ventriculus autem, qui receptaculum cibi est, constat è duobus tergoribus: isq; inter lienem & jecur positus.

Vēntrālĕ, hujus ventralis, neut. gen. Vestimentum ventrem cōtegens. [τὸ ἐπιγάστριον ἐπίδλημα. Gall. *Vn vestement qui couure l' estomach.* Ital. *Vestimento chi copre il ventre.* Ger. Ein vorschürtztin/ *eſtomach.* Hisp. *Vestidura de vientre ò para cubrir el vientre.* Pol. *Napierśien, żal'oga napierśi.* Vng. *Has be fedō ruha.* Ang. *A cloth that coureth the bellie, an apron.*] Plin. lib. 8. cap. 48: Patris mei memoria cœpêre amphimalla vestra, sicut villosa etiam ventralia. Videtur item ventrale sacculi genus fuisse, pecuniæ ad usum quotidianum necessariæ gestandæ accommodatum, & sub ventrē appensum. l. 6. D. de bon. dam. Nonnulli tamen putant esse ventrale dicendum. Hotomanus.

Vēntrōsŭs, a, um, Qui magnum habet ventrem. [γαστρώδης. Gall. *Ventru, qui a grand ventre.* Ital. *Chi a gran ventre.* German. Ein beuchling / der ein grossen Bauch hat. Hispan. *Cosa que tiene mucho vientre.* Polon. *Brzuchati.* Vngar. *Hasas, potrohos.* Ang. *That hath a great bellie, or bellied.*] Plaut. in Merc. Canum, varum, ventriosum. Idem in Asin. Macilentis malis, rufulus, aliquantum ventriosus. Pro eodem nonnulli utuntur ventricosus, interjecta inter duas vocales c consonante, quanvis primitivum eam literam non habeat. Quod etiam in aliis nonnullis adjectivis usuvenire videmus: ut ab Arcadia fit Arcadicus, & ab Italia Italicus.

Vēntrōsŭs, a, um, γάστρων, γαστρώδης. Idem. Plin. lib. 14. cap. 21, de doliis loquens vinariis: Ventrosa, ac patula minus utilia.

Vēntĭlo, las, pen. cor. act. p. Ventum excito, ventū facio. [זרה *zaráh*. λικμάω, πτυονίω. Gall. *Esventer, vanner.* Ital *Suentare, vannire.* Ger. Wadlen/ein lufft machen. Belg. Wayen. Hisp. *Auentar como para trillada, ò hazer ayre con moscador.* Pol. *Wieie.* Vngar. *Legiezek, szelet inditot.* Ang. *To fanne or winnow.*] Propert. lib. 4. Eleg. 3: Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem. ¶ Ventilari frumentū dicitur, dum in area ventilabro purgatur. [λικμᾶσθαι. Pol. *Wiaczyto.* Vngar. *Megszorni.*] Plin. Multi ventilare quoque granum vetant. ¶ Et ventilari vinum dicitur, pro eo quod dicunt, *dare ventum vino*: ut fit, quum difficulter exit è dolio. Colum. lib. 12. cap. 30: Quò major æstus erit, eò sæpiùs convenit vinum nutriri, refrigerarique, & ventilari. ¶ Ventilare annulum, est è digitis exemptum manibus versare, & veluti vento perflandū exponere. Iuven. Satyr. 1: -quum verna Canopi Crispinus Tyrias humero revocante lacernas Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum. ¶ Translatè etiam populus & concio ventilari dicitur, quum oratione seditiosi alicujus cōmovetur & excitatur. Cic. pro Flac. Cujus lingua quasi flabello seditionis illatum est egentium concio ventilata. ¶ Hujus compositum est Eventillo, de quo suo loco.

Vēntĭlātĭo, onis, verbale, f. t. Actus ventilandi. [זרוי *mizréh*. πίνισις. Gall. *Esuentement.* Ital. *Suentamento.* Ger. Erlufftigung. Hisp. *Auentamiento.* Pol. *Wianie.* Vng. *Legiezes, szoras.* Ang. *A fanning or winnowing.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Innocentiores uvæ, quæ decerptæ diu pependêre, qua ventilatione etiam utiles fiunt stomacho, ægrisq;.

Vēntĭlātŏr, ris, m. t. Qui ventilatione frumenta purgat, aut legumina: hoc est, qui post triturā frumēta aut legumina vētilabro in sublime ejaculatur, ut ventorum flatu grana secernantur à palea. [זרה *zoréh*. λικμητής Gall. *Vanneur.* Ital. *Suentatore.* Ger. Ein erlufftiger / Kornschwinger / Kornrürer. Hisp. *Auentador.* Pol. *Ten ktory wieiezito.* Vng. *Szoro.* Ang. *A fanner or winnower.*] Col. lib. 2. cap. 10: Faba quæ longiùs emittetur, pura eò perveniet, quò ventilator eam jaculabitur. ¶ Ventilatores apud Quintil. lib. 12. cap. 7, sunt præstigiatores, qui ut ventilatores grana quæ purgant, in ventum projiciunt, ita rem, quā retinent, manibus ejicere videntur. ῥίπτειν. Ita enim ait: Quo usu constant mira illa in scenis pilariorum ac ventilatorum, ut ea quæ emiserint, ultrò venire in manus credas, & quā jubentur decurrere.

Vēntĭlābrum, bri, pen. prod. n. s. Instrumentum quo rustici frumenta, leguminave post triturā sursum ejaculātur, ut ventorū flatu à paleis repurgētur: quē in usum rustici hodie habēt palas: quib. frumēta ita in sublime ejaculātur, ut aliò grana suo pondere, aliò paleę ventorū vi ferātur. [זרוי *mizráh*. πτύον, ῥιπίς. Gal. *Vn van, vn esuantoir.* Ital. *Ventaglio, vn vano.* Germ. Ein wurffschauffel Hisp. *El ventallo ò instrumento para cuentar para trillada, auentadero.* Pol. *Wieiaczka, łopata zitna.* Vng. *Szoro lapat.* Ang. *A fanne, an instrumento to winnow corne.*] Col. lib. 2. cap. 10: Nam quū acervus paleis granisq; mistus in unū fuerit cōgestus, paulatim ex eo vētilabris per lōgiùs spatiū jactetur: quo pacto palea quę levior est, citrā decidit, faba quę lōgiùs emittetur, pura eò perveniet, quò ventilator eam jaculabitur.

Vēntŭlŭs, diminut. Lenis & exiguus ventus, aura. [αὐρίδιον. Gall. *Petit vent.* Ital. *Picciol vento.* Ger. Windlin. Hisp. *Pequenno viento.* Pol. *Wiatrek.* Vng. *Szellō, szeletske.* Ang. *A litle aïr, or soft blowing wind.*] Terent. in Eunuch. Cape hoc flabellum, & ventulum huic sic facito, dum lavamur.

Vēntōsŭs, a, um, Vento plenus: [αὐρώδης, φυσώδης. Gall. *Venteux.* Ital. *Pieno di vento.* Ger Windig/ voll Windo. Hisp. *Cosa de mucho viento.* Pol. *Wietrzny.* Vn. *Szeles.* An *Windie.*] ut Ventosus aër, apud Plin. lib. 2. cap. 18. Ventosi folles. Virgil. 8. Aen. -alii ventosis follibus auras Accipiunt, redduntque. Fornax ventosa: id est, vento exposita. Cato cap. 38. Vbi satis foderis, tum fornaci locū facito, ut quàm altissima, & quàm minimè ventosa siet. ¶ Per translationē accipitur pro tumido, inflato, vano, & inani. κενός. ut Ventosa verba: id est, inflata quidem & tumida, cæterum sine ullo pondere & effectu. Ventosa natio: id est, levis, & vana. Plin. in Paneg. Superbiebat ventosa

& insolens natio. Ventosa gloria. κενοδοξία. Virgil. 11. Aeneid. Iam noscent, ventosa ferat cui gloria fraudem. Horat. 1. Epist. 19: Non ego ventosæ plebis suffragia venor Impensis cœnarum & tritæ munere vestis.

Vēnŭcŭlă, f. p. Vvæ genus, quod in ollis cōditum quàm diutissimè incorruptum servabatur, Colum. lib. 3. cap. 2: Itē quorum uvæ temporibus hyemis durabiles vasis conduntur, ut venuculę, ut nuper in hos usus exploratæ Numesianæ. Plin. lib. 14. cap. 2, Veniculam appellat, per tertiam vocalē in secunda syllaba. Veniculam (inquit) inter optimè defloresćentes, & ollis aptissimā, Campani malunt Sirculam vocare, alii Staculam. Philippus Beroaldus utrobiq; Venunculam legendum existimat: quemadmodū & apud Horatiū in præceptis Catianis: -venuncula convenit ollę. ¶ Venuculum, farris genus, clusino ponderosius. Col. lib. 2. cap. 6: Far quod vocatur venuculum, rutilum, atq; alterum candidū, sed utrunq; majoris ponderis quàm clusinum. Quo in loco Ruellius legit Vermiculū: nonnulli etiam Vernaculum: quam lectionem etiā Plinio teste tueri conantur, quē ajunt vernaculum inter adorei genera enumerare: quod tamen nos apud Plinium invenire non potuimus. Verùm illi acutiores fuerunt, qui viderunt quod nusquam erat. Eo tamen in loco Ruellius legit Vermiculum, ex Plinio fortasse, qui lib. 22. cap. 25, ait in farre vermiculum esse teredini similem, qui dentibus vitiatis medeatur. Verùm quid si vernaculum legatur? quum idem Plinius far adoreum vernaculum appellari affirmet?

Vēnum, Aliqui adverbium esse putant, quemadmodum & pessum: usurpatur tamen pro supino verbi veneo: admittitq; secum præcipuè hæc verba, eo, do, expono, & fortassis nonnulla alia. ¶ Est autē venum ire, idem quod vendi. Venū dare, idem quod vendere: pro quo etiam unica dictione cōposita dicimus Venundare. Liv Se venū à primoribus datos. Idem lib. 3: Tum etiam legem fecerunt sanciendo, ut qui tribunis plebis, Aedilibus, Iudicibus, Decemviris nocuisset, ejus caput Iovi sacrum esset, familia ad ædem Cereris liberi liberæque venum irent: id est, venderentur. Salust. in Iugurth. Quippe cui omnia venum ire, in animo hæserat. Vbi illud notandum est, quòd dicimus, Venum ire, non venum iri, sicut Vapulatum ire, non iri: quia venum & vapulatum semper sunt passivæ significationis, ne duo passiva copulentur. In cæteris verò quæ ambigua sunt, quòd activè & passivè accipi possint, ad distinguendum sensum accommodamus infinitum hoc, vel activum, vel passivum: ut ideò te amatum ire, vel iri: quia talia supina sunt ancipitis significationis.

Vēnūndo, das, ex venum & do, Vendo, venale expono. [מכר *machár.* πωλέω, ἀποδίδομαι, ἀπεμπολέω, ἀπεμπολάω. Gall. *Vendre, mettre en vente.* Ital. *Vendere.* Ger Zu kauffen geben. Belg Verkoopen Hisp. *Vender.* Pol *Przedaie.* Vng. *El adom, arruba borsatom, arrulom.* Ang. *To sell, to sett forth to sell*] Cic. 3. Offic. Quum in venundando rem eam scisset, nec pronuntiavisset emptori. Plin. lib. 35: Octoginta talentis venundatas.

Vēnūndātĭo, onis, f. t. idem quod venditio, ἀπεμπόλησις.

Vĕnūstŭs, a, um, Quod in se habet venustatem, lepidus, festivus: [יפה *japhéh* טוב *tob.* ἐπαφρόδιτος, ἐπίχαρις, χαρίεις, εὐχήμων. Gall *Fort beau, gentil, ioly, braue, qui a bonne grace.* Ital. *Molto gratiato.* Ger. Schön/hübsch/holdselig Belg. Schoon. Hisp. *Hermoso, con gracia.* Pol. *Piekni, nadobni, wdzięczni.* Vng. Ekes, *szep.* Ang *Beautifull, plesant, that hath a goodly grace.*] ut venustus homo, & venusta oratio: sicut Lepidus homo, & Lepida oratio. Catul. de passere: Lugete ô Veneres, Cupidinesq;, Et quantū est hominū venustiorum. Cic. de clar. Orat. Gestus & motus corporis ita venustus, ut tamē ad forum, nō ad scenam institutus videretur. Idem 2. de Orat. Sed quum omnium sis venustissimus, & urbanissimus, &c. Venustus vultus, ingenuus, elegans. Terēt. in And Et vultu Sosia adeò modesto, adeò venusto, ut nihil suprá. L. pidus autē & Venustus ita inter se differunt, quòd Venustum vocamus (ut ait Quintil. lib. 9. cap 4.) quod cum gratia quadam, & Venere dicitur: lepidum, quod rotunditate quadam & brevitate, atque acumine verborum delectat ἐπιχάριτον, ἐπαφρόδιτον.

Vĕnūstē, adverbium. [χαριέντως, καλῶς, ἀστείως. Gall. *Gentement, brauement.* Ital. *Gratiatamente.* German Holdseligklich/zierlichen. Hispan. *Hermosamente, con gracia.* Polon. *Nadobnie wdzięcznie.* Vng. Ekesen, szepen. Ang *Beautifullie, prettilie, with a goodly grace.*] Cælius ad Ciceronem lib. 8: Quia in re mihi videtur illud per quàm venustè cecidisse.

Vĕnūstŭlŭs, dimin. [ὁ χαριέστερος, σμικρόν τι ἐπαφρόδιτος. Gall. *Gentillet, ioliet, d'assez bonne grace.* Ital. *Alquanto bello & gratiato.* German Zimlich schön oder liebklich. Hisp *Vn poco hermoso* Pol. *Niezadni.* Vng *Szepetske.*] Plaut. in Asin. compellando blanditer. Osculando oratione vinula, venustula.

Vĕnūstās, atis, f. t. Propriè pulchritudo muliebris, præterea lepor, gratia, suavitas. [יפי *jephí* חן *chen.* εὐχαριστία χαριεντισμός. Gall. *Gentillesse, beauté, bonne grace, brauete.* Ital. *Bella, buona gratia, auenenza.* German Schöne/ wolgestaltē. Belg. Schoonheit/ fraye heit. Hispan. *Hermosura con gracia.* Polon. *Czystość, piękność.* Vngar. Ekesség, szépség. Angl. *Grace and delectable comlinesse in speach & gesture*] Cicero 1 Officior. Venustas & pulchritudo corporis secerni non potest à valetudine. Idem in Oratore: Vultus multam affert, tùm dignitatem, tùm venustatem. Firmicus lib. 4. Matheseos: Si Luna à Iove defluat ad Venerem, facit venustos, & quibus ex venustate potestas maxima comparetur. ¶ Accipitur etiam venustas, pro lepōre sive gratia dicendi & suavitate χαριεντισμὸς, εὐφυολογία Cic. 1. de Orat. Dicēdi vis egregia summa festivitate, & venustate conjuncta proficit. Idem 7. Verr. Iste autem homo venerius, & ad libidinem omni lepōre & venustate &c Quintil. lib 4 cap 2: Commendatur expositio venustate. Cicer. 1. de Orat Tum ea denique vestire atque ornare oratione, pòst memoria sepire, ad extremum agere cum dignitate & venustate.

Vĕnusto, as, Orno. [טאר *peér* עדה *hadháh* הדר *hadhár.* κοσμέω. Gall. *Faire beau & gentil* Ital. *Adornare, far bello.* Ger. Zieren/ schön vñ hubsch machen. Hispan *Adornar con gracia, hazer hermoso.* Pol *Zdobie, chedoze.* Vng. *Megekesittem.* Ang *To make beautifull and plesant.*] Hujus contrarium est Devenusto. Gell. Tanquam pulchritudinis sibi insignia devenustet.

Vepr̄ēs, hujus vepris. masc. secundum Probum fœm. secundum Priscian. Spinæ genus nocentioribus aculeis, quibus tenaciter prætereuntium vestibus adhæret. unde & nomen accepisse existimant, quòd vehementer prehendat. [שיח *schájsith* קוץ *kots* סיר *sir* ἄκανθα. Gall *Espines, espinaye* Ital *Spine.* Ger Dörn Hisp *Las espinas* Polon *Cyernie.* Vngar *Tovisses boker.* Ang *A brere or bramble.*] Ovid. lib. 5. Metam. Aut lepori, qui vepre latens hostilia cernit Ora canum. Horat 1. Epist. 17: Corna vepres, & pruna ferant: & cornus & ilex. Virg. 8. Aen. Asparsi rorabant sanguine vepres. Cic. 5. Tusc. Septum undiq;, & vestitum vepribus.

Vēprēcŭlă, læ, diminutivum à Vepres, Spinula. [ἀκάνθιον. Gall. *Petite espinaye ou petite espine.* Ital. *Picciola spina* Germ. Dörnlin. Hisp. *Pequenna espina.* Polon. *Cyernina.* Vngar. Tövisske. Ang. *A litle brere.*] Cic. pro Sextio: Quoniam id etiam fatum civitatis fuit, ut illa ex veprecülis extracta nitedula Remp. conaretur arrodere.

Vēprētum, ti, n. s. [ἀκανθών. Gall. *Espinaye, lieu plein d'espines.* Ital. *Luoco pieno di spine.* Ger. Ein dorngesteud/ ein ort da viel dörn stehn. Hisp. *Espinal, lugar de espinas.* Polon. *Cyernina.* Vng. Tövisses hely. Ang. *A brerie place.*] Locus vepribus plenus. Colum. lib. 4. cap. 32: Fluminum ripis, & limitibus, ac vepretis commodiùs quàm mediis agris deponitur.

Vēr, hujus veris, n. t. [ἔαρ. Gall. *Le printemps, le renouueau* Ital. *Primauera.* Ger Der Frühling/ Lentz. Belg Die lentē. Hispan. *El verano quarta parte del anno.* Pol. *Wiosna.* Vng *Tauasz, ki keleti.* Ang. *The spring of the yeare.*] Anni quadripartiti pars temperatissima: ita dicta à virore, teste Varrone lib 5. de Ling Latina, quòd tum virgulta virere incipiant: sive à vertēdo, quòd tunc vertere se incipiat anni tempus, sive ab eo quod Iones ἦρ dicunt, pro eo quod cōmuni lingua dicitur ἔαρ. Cic. 7. Ver. Quū aūt ver esse cœperat, cujus initium iste nō à Favonio, neq; ab aliquo astro notabat: sed quum rosam viderat, tum incipere ver arbitrabatur. Dividitur autē ver, ut cæteræ anni partes, in portiones tres: in Ver novum, sive primū, adultū & præceps. Nam quum vernū tempus sit trimestre, primus mēsis primo, sive novo Veri assignatur: secundus adulto tribuitur: tertius præcipiti sive cadēti Virg. 1. Georg. Vere novo, gelidus canis quum montibus humor Solvitur. Plin. lib. 10. cap. 29: Luscinię pariunt Vere primo quum plurimum sena ova. Liv. Primo Vere exercitum moturus erat. ¶ Ver sacrum, sacrificii genus erat apud Italos, quo diis immolabatur quicquid proximo Vere apud ipsos natū esset. Quam consuetudinē à Sabinis ortam putat Strabo lib. 5, qui adversus Vmbros quū aliquoties infeliciter pugnassent, Marti votū fecerunt, si victoria potiri contingeret, se illi consecraturos quicquid proximo Vere apud ipsos nasceretur. Quare quum re bene gesta in patriam essent reversi, omnē pecoris proventū Marti immolarunt: liberos quoq; eo Vere natos, quoniam crudele videbatur occidere, Martis ministerio consecrarunt, posteaq; adultos, velato capite, extra fines suos exegerunt. Quondam (inquit Sisenna lib. 4. Histor.) Sabini feruntur vovisse, si res communis melioribus locis constitisset, se Ver sacrum facturos Liv. lib. 4. ab Vrb. Ver sacrum factum erat priore anno M. Porcio, & L. Valerio COSS. Id quum P. Licinius Pontifex non esse rectè factum collegio primùm, deinde ex auctoritate collegii Patribus renuntiasset, de integro faciendum arbitratu Pontificum censuerunt, ludosq; magnos, qui unà voti essent, tanta pecunia, quanta assolerent faciendos.

Vērnŭs, a, um, Quod est Veris: [ἐαρινός. Gall *Du printemps.* Ital. *Di primauera.* German. Des Frühlings. Hisp. *Cosa de verano.* Pol. *Wiesienni.* Vng. *Tauaszi, ki keleti.* Ang. *Of the spring tyme*] ut,

Verni

Verni flores: Vernum æquinoctium. Plin. lib 10. cap. 51: Oscines non temerè fœtus faciunt ante æquinoctium vernum. Ovid. 3. Trist. At mihi sentitur nix verno sole soluta. Horat. de Arte: -ô egó lævus, Qui purgor bilem sub verni temporis horam. Cic. 5. Tusc. Alia verno tempore tepefacta frondescunt. Idem de Senect. Breve ẽnim tempus ætatis satis est longum ad bene honesteq; vivendum: sin processeris longiùs, nõ magis dolendum est, quàm agricolæ dolent præterita verni temporis suavitate, æstatem autumnumq; venisse.

Vērnālis, le, or. t. Quod est Veris. [*ιαρινός.* Gall. *Du printemps.* Ital. *Di primavera.* Ger. *Deo Frühlingo oder Grentzen.* Hisp. *De verano.* Pol. *Wiesienowi.* Vng. *Tauaxhoz valo.* Ang. *Of the springe tyme.*] August. lib. 7. de Civit. Dei: Propter vernalem quippe faciem terræ quæ cæteris temporibus est pulchrior, Porphyrius philosophus nobilis Atyn florem significare perhibuit.

Vērno, as, Pullulo. [תּאח *tsamách* טרד *pardách.* βλαστάω. Gall. *Fleurir, bourgeonner, ou reuerdir sur le printemps* Ital. *Fiorire, ò verdeggiare da primavera.* Ger. *Grunen wie im Frühling.* Hisp. *Florescer ò hazer verano.* Pol. *Ktnie, zielenieste na wiosnie.* Vngar. *Ki kelek virágzom.* Ang. *To budde, to spring or florish*] Mart. lib. 2: Dum tibi vernarent tenera lanugine malæ: id est, pilos emittere inciperent, & tenera quadam lanugine ætatis florem præ se ferrent. A Vere deductum verbum, quo tempore omnia renasci conspiciuntur. ¶ Aliquando pro canere. Plaut. Dum aviculæ vernant. Quippe verno tempore omnia lætari videntur. ¶ Ponitur aliquando pro splendere. Plin. lib. 8. cap. 27: Anguis hyberno situ membrana corporis obducta fœniculi succo impedimentum illud exuit, nitidus q; vernat.

Vērnāns cœlum, Vernam quandam temperiem præ se ferens. Plin. lib. 7. cap. 2: Salubri cœlo semperq; vernante. Vernans ager, pullulans, floridus, viridis, lætus. Mart. lib. 9.

Vērnātio, onis, f. t. Corium vetus, quo serpentes verno tempore exuuntur, quod & Senectus dicitur. [Ἀλθηξίς. Gall. *La vieille peau d'vne couleuure, qu'elle deuest au printemps.* Ital. *Scorza che lascia la biscia primavera.* German. Ein abgestreiffte Schlangen haut Hisp. *Hollejo de la culebra.* Polon. *Skora ktorąwąż zł'ozel'na wiosnie.* Vngar. *Kigio bay, bőr.* Angl. *The skinne of a serpent which it casteth in the springe tyme.*] Plin. lib 29. cap. 6: Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibum sumptis anguillarũ modo, aut vernatione, quam exuunt, pota. ¶ Nonnunquam verbalis significationem retinet, actum ipsum exuendæ cutis significans. [ἡ τοῦ ἔαρος κατάστασις. Gall. *Le temps du nouueau.* Ital. *Tempo d'ella primauera.* German. Die abstreiffung der alten Schlangenhaut im Frühling. Hisp. *Tiempo del verano.* Vng Az kigio vetkezese.] Plin. lib. 30. cap. 3: Anguinæ vernationis membrana cum oleo, tedæque resina calefacta; auribus prodest. Plin. lib. 29. cap. 5: Membrana, sive senectus anguium vernatione exuta cum cancro masculo trita.

Vērātrum, tri, n. s. [Gall. *Veratre ou ellebore.* Ital. *Veratro herba.* German. Nießwurtz. Hispan. *Vedegambre.* Pol. *Czemierzica.* Vng. *Szaxpa.* Ang. *Boresfoote hearbe.*] Herba est quã Græci vocant ἐλλέβορον, vehementem habens vim purgandi, educendiq; humores noxios, principis animæ facultatum sedem infestãtes: unde melancholicis & furiosis dari solet, & comitiali morbo laborantibus. Pers. Satyr. 3: -non est hic Ilias Accii Ebria veratro. Dictum autem putatur Veratrum à vertenda mente. Ejus duo sunt genera, album & nigrum: de quibus satis multa dicta sunt suprà in dictione HELLEBORVM.

Verāx, Vide VERVM.

Vērbāscum, n. s. Herba est duo summa habens genera, album & nigrum, folii colore distincta. [φλόμος. Gall. *Bouillon blanc, ou bouillon noir.* Ital. *Tassõ, barbassõ.* Ger. Wullkraut/ oder Kertzenkraut. Hisp *Varbasco ò gordolobo.* Pol *Szrawiná, Ruthenis, burean.* Ang. *A primerose or cowslipe.*] Gall *Bulionem album & nigrum* appellant. Candidum rursum in marem & fœminam dividitur. Fœmina folia habet brassicæ, sed hirsutiora, latiora, & candidiora: caulem cubitalem, candidum & leviter pilosum: florẽ album aut suppallidum: semen nigrum, radicẽ longam, acerbam, digitali crassitudine. Nascitur in campestribus. Mari folia candicant, sed longiuscula sunt & angustiora quàm fœminæ: caulis quoq; tenuior. Verbascum verò nigrũ omnia huic paria habet, folia tantùm latiora minusq; candida. [Polon. *Máżaná.*] Est & sylvestre verbascum, altum virgis arboreis, folia salviæ, orbibus virgas cingentibus, ut marrubium, flore luteo, fulgore auri. Vide Plin. lib. 25. cap. 10.

Vērbēnă, næ, sive verbenaca, f. p. Herba est ramulos habens cubitales, anguloso s, in quibus ex intervallis folia quercus, sed minora angustioraque, eisdem divisuris in ambitu, colore aliquatenus cæsio: radicem autem longam, tenuem, flores purpureos, & graciles. [περιστερεών. Gal. *Veruaine.* Ital. *Herbena.* Ger. Eysenkraut. Hisp. *La grama hyerua, verbena.* Pol. *Kosżyczko samiec, żelezník.* Vngar. *Szaporafwe.* Ang. *Veruen.*] Galli ex Latino vocabulo litera tantùm una immutata *Vervenam* appellant. A Græcis etiam *hierobotane, iseὸ βοτάνη* Dioscoridi dicta est, propterea quòd ad multos sacrorum usus ea uterentur. Plin. lib. 25. cap. 9: Nulla tamen Romanæ nobilitatis plus habet, quàm hierobotane. Aliqui peristereona, nostri *verbenacam* vocant. Hæc est, quã legatos ferre ad hostes indicavimus. Hac Iovis mensa verritur, domus purgantur, lustranturq;. Hęc ille. Peristereona autem Græci idcirco appellarunt, quòd plurimũ in ea mansitent columbę. ¶ τὰ περιστερεωνικὰ tàmen quaslibet herbas & frondes festas, ad aras coronandas, ex puro loco decerptas, *Verbenas* appellamus, quasi herbenas: quod & Donatus annotavit in locum illum Andriæ Terentianæ: Ex ara verbenàs hinc sume. Quo profectò in loco Terentius non videtur intellexisse herbam illam, quam propriè verbenam appellari diximus, quum apud Menandrum, à quo illa transtulit, μυρσίνην: hoc est, myrtus legatur. Plin. lib. 22. cap. 2, verbenatũ, & sagminum nomine idem significari ait: hoc est, gramen ex arce cum sua terra evulsum, iisq; semper usos legatos, quũ ad hostes clarigatum mitterentur: indeq; unum ex iis, qui verbenas ferret, Verbenarium fuisse appellatum.

Vērbēnācă, Herba fœmina vulgò, quę Dioscoridi cęterisq; antiquis autoribus *eryssimon* Græcè, Irio Latinè nuncupatur, & nihil commune cum verbena habet. [Pol. *Kosżyczko samicá.*]

Vērbĕr, is, Instrumentũ verberãdi (inquit Valla lib. 6.) longũ, & exile, qualis est virga, baculus, fustis, lora, flagellum, ferula, arundo, & siquid est simile. [חוש *schot* חוטש *schotét.* μάστιξ, εἴσιγμα. Gall. *Verge longue & delice, fouet.* Ital. *Verga longa da battere alcuno.* Ger. Ein rũt/ steck/ ein jedes ding damit man einen schlecht. Belg. Een roede Hisp. *Vara para herir ò hoźtigar.* Pol Rożga wżelyaka do bicżia. Vn. *Vessző, verő szerszam* Ang *A scourg or whippe.*] Virg. 3. Georg. -illi instant verbere torto. Cic. 7. Verr. Ne catenæ, ne verbera, ne secures, ne cruciatus sociorum. Plin. lib. 8. cap. 9: Domantúr autem rabidi famę & verberibus. Terent. in And. Verberibus cæsum te in pristrinum Dave dedam usq; ad necem. ¶ In vitibus quoq; & arboribus, Verbera dicuntur teneriores virgæ, longitudine & flexibilitate sua flagrorũ speciem referentes: unde & flagella à rei rusticæ scriptoribus appellantur. Quintil Declamat. ult. Ignesq; ex proximo raptos, verberaq;, quæ casus obtulerat in vado. ¶ Verbera nonnunquam pro ipsa verberatione, sive ictibus accipimus. [מכה *machchâh.* πληγαὶ, αἰκίσματα] Virg 3. Georg. Ac neq; eos jam fręna virũm, nec verbera sęva, Non scopuli, rupesq; cavę, atq; objecta retardant Flumina, *&c.* Terent Heavt. Tibi erunt parata verba, huic homini verbera. Radiorũ verbera. Lucret. lib. 1: -quoniam mitescere multa videbant Verberibus radiorũ, ac æstu victa per agros. Ventorũ verbera vitare, apud eundẽ lib. 5: Linguæ verbera, objurgationes. λοιδορίαι. Horat. 3. Car. Ode 12: -aut exanimari metuentes patruæ verbera linguæ.

Vērbĕro, act. p. Cædo verbere. Sic enim à verbere fit verbero, quomodo à fustis, fustigo, à flagellũ, flagello. [הכה *hichchâh.* μαστιγόω, μαστίζω. Gall. *Battre, fouetter, frapper.* Ital. *Battere.* Ger. Schlahen. Belg Smyten. Hisp. *Acotar con acotes.* Pol. Bye. Vng. *Meg verem.* An. *To scourge, to whippe.*] Cic. 7. Ver. Quę quũ apud te diceret, virgis oculi verberabantur. ¶ Verberari etiã verbis quis dicitur, quoniam (ut testatur Nonius) nõ solùm verberare à verberibus dictũ, sed etiam à verbis. Plaut. in Trucul Me illis quidẽ hęc verberat verbis. ¶ Verberare convitio, vel injuria, est lacessere. Cic. filius ad Tironem lib 16: Verberavi te cogitationis tacito duntaxat convitio ¶ Hujus composita sunt, Adverbero, diverbero, everbero, reverbero, & transverbero: quorum significata explicavimus suis locis.

Verberito, sæpè verbero, Cato.

Vērbĕrātio, onis, verbale, f. t. [מכה *machchdh.* ἡ μαστίγωσις, ἡ ῥάβδισις. Gall. *Batement, bature.* Ital. *Battimento.* Ger. Ein schlahung. Hisp. *Acotamiento.* Polon. Bicżie Vngar. *Meg veres.* Ang. *A scourging, whipping.*] Cicer. filius ad Tironem lib. 16: Mirificam mihi verberationem cessationis epistola dedisti.

Vērbĕrātŭs, us, m. q. Ipsa verberatio. [מכה *machchdh.* μαστίγωσις, αἴκισμα. Gall. *Batement, bature.* Ital. *Battimento.* Germ. Ein schlag/ oder streich. Hispan. *Acotamiento.* Polon Vderzenie, raz. Vngar. *Meg veżkőzes.* Ang *A striking, whipping.*] Plin. lib 31. cap 3: Si etiam expressa in altum, aut è sublimi dejecta verberatu corripiat aëra. ¶ Verberatus pro impulsu. ἐπίδοσις. Curtius lib. 7: Si quum propemodum tuo verberatu ei omnes tè præeunte juravimus, eosdem nos inimicos, *&c.*

Vērbĕrĕŭs, a, um, Verberibus dignus. [μαστίγιας Gall *Digne du fouet.* Ital. *Degno di essere battuto.* Germ. Streichwirdig Hisp. *Digno de ser hoźtigado.* Polon. *Godny bycżia.* Vngar. *Melto veresegre.* Angl. *Worthie of whippes or strikes.*] Plaut. in Pseud. Sed video eccum verberam statuam: ut magnificè infert sese. Idem Persa: Aín' verò verbereum caput.

Vērbĕrābĭlis: id est, verbero, seu verberibus dignus. [μαστίγιας. Gall. *Digne du fouet.* Ital. *Degno di essere battuto* Germ. Streichwirdig. Hispan. *Digno de ser hoźtigado* Polon. *Godny karania.* Vngar. *Veresęg erdemlő.* Ang. *Worthie of strikes.*] Vnde superlativum Verberabilissimus deduxit Plautus in Aulul. Verberabilissi-

berabiliſſime(*inquit*)etiam rogitas nõ fur,ſed trifur. Sic enim habent emendatiora exemplaria, quanquam non deſunt, in quibus verberabiliſſime legatur.

Vērbĕro,onis,maſc. t. [ὁ μαστιγίας. Gall.*Digne d'eſtre batu,& fouetté,qui eſt ſouuent fouetté.* Ital.*Digno di eſſere battuto.* German. Ein ſtreichwirdiger / der ſtreich wol verdienet hat. Hiſpan. *El que muchas vezes es acotado, ò digno de ſer acotado.* Pol. *Godni kazniei.* Vngar. *Melto veresegre.* Angl. *A knaue that deſerueth to be whipped.*] Verberibus dignus,vel qui perpetuùm vapulat, quem etiam Græco vocabulo *maſtigiam* vocamus. Plautus in Amphit. Aín' verò verbero? Idem,tún' me verbero Audes herum ludificarier.

Vērbum, bi, n. ſ. generaliter accipitur pro quavis dictione, quæcunque ea ſit orationis pars: inde nomen habeas quod aëris verberatu formetur. [דבר *dabár* דברה *dabberáh* אמר *ómer* אמרה *imráh*. λέξις,ἔπος. Gall. *Mot,parolle.* Ital. *Parola,motto.* German. Ein Wort. Belg. Een Woerdt. Hiſpan. *Palabra generalmente.* Polon. *Sl'owo.* Vngar. *Ige,xo,mondas,bezed.* Ang. *A worde.*] Varro tamen à veritate deducit,quòd verum nos loqui oporteat. Terent.in Eunuch. De excluſione verbum nullum. Idem Hecyr. -verbis dici non poteſt Tantum, quàm re ipſa navigare incommodum eſt. Cic.2.de Orat. Neque enim quoties verbum aliquod eſt ſcribendum, nobis toties ejus verbi literæ ſunt cogitatione conquirendæ. ¶ Aliquàndo ſpecialiter, pro parte orationis per tempora & perſonas declinabili. ῥῆμα. Vnde verbale nomen dicimus, quòd à verbo originem accepit. ¶ Nonnũquam verba ita accipimus, ut rebus, ſive factis opponantur. λόγος. Cicer.in Saluſtium: Vbi rerum teſtimonia adſunt,non opus eſt verbis. Cic.pro Quintio: Adverſarium habet verbo Sext. Nævių revera fortiſſimos & nobiliſſimos noſtræ civitatis. ¶ Hinc verba dare dicimus,pro decipere, & verbis circumvenire. [תהה *pittáh*. παραλογίζομαι.] Cic.Attico:Verba dari mihi facilè patior:meque libenter prębeo credulum. ¶ Interdum ita accipimus verbum, ut ſcripto opponatur: unde Verbo alicui mandata dare: hoc eſt, viva voce, & non ſcripto. Cic.lib.7.Epiſt. Plura illi mandata verbo quàm ſcripto dedi. ¶ Nonnunquam non ſingulas tantùm dictiones Verbi nomine complectimur, verumetiam ſolidas orationes. Quo fit ut modò ſententiam aliquam inſignem, modò tritum proverbium, verbum appellatum inveniamus. Terent. in Adelph. Poſtremò illud non meum verbum facio quod tu Mitio Bene & ſapienter dixti.Et paulò antè:Nam vetus verbum hoc quidem eſt:Communia eſſe amicorum inter ſe omnia. ¶ Meis verbis, locutio in primis elegans, pro eo quod eſt,meo nomine.Cic.Attico:Atticæ, quoniam hilarula eſt,meis verbis ſuavium des. Et alibi:Tu Atticam,quæſo,cura:& ei ſalutem,& Pyliæ,Tullię quoque verbis plurimã. Idem lib.4 Epiſt. Cum Sura locutus ſum, ut ei meis verbis diceret. ¶ Verbi cauſa,idem valet quod exempli gratia. Cicer.3.Verr. Siquis,verbi cauſa,oriente Canicula natus ſit.Verbi gratia,in eadem ſignificatione apud Cicer.1.Acad. ¶ Verba facere,diſſerere,orationem habere, diſputare, proloqui. ἀγορεύω. ut, Facere verba in Senatu, apud eundem 5.Verr. Idem de Clar. Orat. Qui nunquam verbum in publico fecerunt. ¶ Verba mortuo facere, in eadem ſignificatione dicimus, qua Surdo fabulam narrare: hoc eſt, ei velle aliquid perſuadere qui aut non audiat, aut nolit audire. Terent. in Phorm. Ego Nauſiſtrata eſſe in hac re culpam meritam non nego:Sed eam, quæ ſit ignoſcenda.P.verba fiunt mortuo. ¶ Verbum de,vel è verbo exprimere,ad verbum transferre. Verbum pro verbo reddere, totidem verbis transferre. Terent. in Prolog. Adelph. -eum hic locum ſumpſit ſibi In Adelphos: verbum de verbo expreſſum exrulit.Verbum reddere de verbo. Horat.de Arte: Nec verbum verbo curabis reddere fidus Interpres.Idem Cic. de optimo genere Orat. Converti enim ex Atticis duorum eloquentiſſimorum nobiliſſimas orationes inter ſe contrarias, Aeſchinis, Demoſthenisque: nec converti ut interpres, ſed ut orator,ſententiis iiſdem, & earum formis,tanquam figuris,verbis ad noſtram conſuetudinem aptis:in quibus non verbum pro verbo habui neceſſe reddere,ſed genus omnium verborum,vimque ſervavi.Cic.lib.6.ad Atticum: Eiſdem verbis aliquid reddere.Idem Cic.de Clar. Orat. Primùm, *inquit*, memoria tantâ, quanta in viro cognoviſſe arbitror, ut quæ ſecum commentatus eſſet, ea ſine ſcripto verbis eiſdem redderet,quibus excogitaviſſet.Quod Cic.Eiſdem verbis,Quint. libro 10. cap. 6, Ad verbum dixit. ¶ Verba dare,eſt decipere. [תהה *pittáh*. παραλογίζομαι.] Terent.in And. Cui verba dare difficile eſt. ¶ Verba ad rem conferre: hoc eſt,re ipſa verborum fidem facere,& dicta factis comprobare:πρὸς ἔργα πιστοῦσθαι. Terent.in Evnuch Verùm ſi verba ad rem cõferet, vapulabit.

Vērbāl ĕ, Quod à verbo deſcendit. ῥηματικόν, ut, Lector,à Lego, Doctor à Doceo. Dictio Grammaticis familiaris.

Vērbĭgĕro,ras,Verba facio. [דבר *dibbér*. ἀγορεύω] Gall. *Babiller,jaqueter.* Ital. *Cianciare,ciacalare.* Ger. Wort treyben. Hiſp. *Contender con palabras.* Pol. *Bliekocze, geba mielie.* Vngar. *Beszelgetek.* Ang. *To ſpeak much,to chatt or bable.*] Apul. Nimis multa oratio eſt, ſi velim memorare quæ ego contrà reſponderim, quàm diu, & quoties inter nos verbigeratum ſit. Verbum eſt vetus & inuſitatum.

Vērbōsŭs,a,um,Multiloquus,garrulus,locutuleius. [πολυλάλος,πολύμυθος. Gall. *Qui a beaucoup de paroles,abondant en langage,babillart.* Ital. *Cianciatore,chi abunda in parole.* Ger. Wortreich/das viel wörter oder reden hat. Hiſp. *Lleno de palabras.* Pol. *Bliekotliwi,pliaparz.* Vngar. *Tſatſogo,ſok ſzauu.* Ang. *That hath many wordes,and ſpeaketh much.*] Cicer.pro Muræn. Non ſolùm iſta veſtra verboſa ſimulatio prudentiæ,ſed etiam ipſa illa domina rerum ſapientia.Quintil.lib.2.cap.4:Vt quidam ſententiarum gratia verboſiſſimos locos arceſſunt, quum ex locis debeat naſci ſententia.Cic.Mario,lib.7:Habes epiſtolam verboſiorem fortaſſe quàm velles.

Vērbōsē, adverbium,Multis verbis. [πολυλόγως. Gal. *Auec beaucoup de parolles.* Ital. *Con molte parole.* Germ. Mit viel worten/weitleuffigklich. Hiſp. *Con muchas palabras.* Pol. *Ijerokimi sl'owi.* Vn. Bõuen,ſok bezeddel. Ang. *With many wordes.*] Cic.pro Muræn. Satis verboſè,ſed quid poſtea?

Vērbŭlum, ῥημάτιον, diminut. Hieron. Secreta verbula non carent ſuſpicione.

Vērē, vide VERVS.

Vĕrēcūndĭă, æ, f. p. Pudor, modeſtia, ingenuitas,contraria Arrogantię: [בושה *buſchdh* בשרת *bóſcheth* בשנה *boſchnáh* כלמה *chelimmáh*. αἰδώς. Gall.*Honte,modeſtie honteuſe.* Ital. *Verecondia,modeſtia.* Germ. Scham/ſchamhafftigkeit. Belg. Schaemte, Hiſp. *Verguenca con temor.* Polon. Wſtidliwoſcz. Vngar. *Zemermeteſſeg.* Ang. *Bashfulneſſe or ſham fulneſſe,modeſtie.*] à quo tamen in hoc differt,teſte Donato, quòd Verecundia,ingenuitatis cujuſdam ſit & modeſtiæ:unde & in laude ponitur: Pudor verò animi ſibi malè conſcii ob ſcelus aliquod perpetratum. αἰσχύνη. Cic.pro Quintio:Homo timidus, virginali verecundia.Liv.1.ab Vrb.In eam verecundiam adducti ſunt,ut civitatem totam in cultum verſam deorum, violari ducerent nefas.Plin.Epiſt.7.lib. 2: Cauſas ſumma fide,pari conſtantia, nec verecundia minore defendit.

Vĕrēcūndŭs,a,um.Pudens,modeſtus:cui opponitur petulans, arrogans. [בוש *ſanuáh* בוש *boſch* נכלם *nichlám*. αἰδήμων. Gall *Honteux,modeſte.* Ital. *Verecondo,modeſto.* Ger. Schämmig/ oder ſchamhafftig. Belg. Schamel. Hiſp. *Vergoncoſo con temor,modeſto.* Pol. Wſtydliwi. Vng. *Szemermes.* Ang. *Bashfull,shamefaſt, modeſt,demure.*] Ovid.1. Amor. eleg. 5: Illa verecundis lux eſt prębenda puellis. Idem 14.Metam.Illa verecundo vix tollens lumina vultu,*&c.* Cic.3.de Leg. Verecundus eſt, qui ut bene audiat, erubeſcit & pudet impudica loqui. Verecũdus & parcus in transferendo: hoc eſt, nõ nimiũ audax, aut frequens in tranſlationibus, qui ſcilicet metaphoris utitur non nimiùm duris, neq; longè petitis. Idem de Orat. Nec in faciendis verbis erit audax, & in transferendis verecundus & parcus.Verecunda tranſlatio: id eſt,modicè detorta, & non nimis longè petita, apud eundem lib.16.Epiſt.

Vĕrēcūndē,Cum verecundia,pudenter. [αἰδημόνως. Gall. *Auec honte,honteuſement.* Ital. *Con vergogna.* Germ Schamhafftigklich. Belg. Schamelyck. Hiſp. *Con verguenca.* Pol. Wſtydliwie. Vng. *Szemermeſen.* Ang. *Shamefaſtlie, demurlie.*] Cic.3.de Fin. Tum ille timidè, vel potiùs verecundè:Facio, *inquit*, equidem. Idem.2. de Finib. Cyrenaici quidem non recuſanti veſtri hoc verecundius,illi fortaſſe conſtantiús.

Vĕrēcūndŏr,aris, Verecundia teneor,vereor.erubeſco. [בוש *boſch* נכלם *nichlám*. αἰδοῦμαι. Gal *Eſtre honteux,auoir honte.* Ital. *Vergognarſi honeſtamente.* Germ. Schamhafftig ſeyn/ſich ſchemmen. Belg. Schamet zyn. Hiſ. *Temer à auer verguenca.* Pol. Wſtidzeſie. Vn. *Zegyenlem.* An *To be aſhamed or bashfull.*] Cic.lib.3.de Orat. Alterũ conſtantem,& quaſi verecundantem incitabat. Plaut. in Trinum. Verecundari neminem apud menſam decet.

Vĕrĕdŭs, di, pen. prod. Equus curſus velociſſimi: qualibus antiqui utebantur in venatione. [ἵππος ταχύδρομος. Gall. *Cheual de poſte, ou vitte.* Ital. *Cauallo di poſta ò veloce.* Germ. Ein ſchnell Roſſ/Poſtroſſ. Hiſ. *Cauallo ambiador ò troton.* Pol *Zawodnik.* Vng. *Io futo lo.* Ang. *A poſt horſe or ſwift in running.*] Mart. li.14.Stragula ſuccincti venator ſume veredi: Nam ſolet à nudo ſurgere ficus equo.Idẽ alibi:Parcius utaris moneo rapiente veredo, Priſce,nec in lepores tam violentus eas.Veredis itẽ utuntur principum tabellarii,qui mutatis per ſtationes equis quã velociſſimè,quò inſtituerunt, perveniunt:qui inde etiam veredarii appellati ſunt. [Pol. *Poſtowonikon.*] Iulius Firmicus Matheſeos lib.3:Regum nuntios, veredariosque reddent. In qua etiam ſignificatione vocẽ eandem uſurpavit Procopii interpres belli Perſici lib.2.Sunt qui veredum dictũ putant à vehenda rheda:unde & veredarium urbis,apud Hieronymũ legimus,metaphora profectò nõ invenuſta, pro gubernatore, rectore,ſeu,adminiſtratore: Singulæ(*inquit*)metuunt veredarius

rium urbis offendere. Quanquam non desunt qui rhedarium ibi potiùs quàm veredarium legendum censeant.

Vĕrĕor, eris, itus, Revereor, extimesco, nõnihil commoveor. [ירא jaré. δέδοικα, αἰδοῦμαι Gall. Craindre, redouter, auoir en reuerence. Ital. Temere, dubitare, auer in riuerenza. Ger. Schamhafftigkeitich fürchten. Belg Duchten/ontsien. Hisp. Temer con verguenca. Polon. Wstidzac sie bore. Vngar. Felek. Ang. To feare, to reuerence.] Est enim vereri propriè liberorum qui honestatis gratia moventur. Timere autem servorum, qui formidine pœnæ aliquid aut faciunt, aut omittunt. Cic. ad Atticum lib. 7: Et quod scribis in urbem introisse, vereor quid sit Terent. in And. Sed quídnam Pamphilum exanimatum video? vereor quid siet. Et ut dicimus, timeo te, tibi, à te: sic dicimus, Vereor te, tibi, à te, in eadem differentia quam explicavimus in verbo Timeo. Cic. 4. Acad. Vos autem veremini mihi, ne labar, &c. Terent. in And. Ego dudum nonnihil veritus sum Dave abs te, &c. In eadem significatione dixit Cic. in Caton. Major. De qua (loquitur de Carthagine (non antè vereri desinam, &c. id est, timere ne nobis malum inferat.

Vĕrens, entis, participium, seu nomen è participio, Timens, metuens. [ירא jaré. αἰδούμενος. Gall. Qui craint. Ital. Chi teme. Ger Fürchtend. Hisp. Que tiene miedo. Polon. Boiaci sie. Vng. Felő. Ang. That feareth a litle.] Cic. ad Papyrium lib. 4: Qui te ad scribendum incitavit verentem, ne Silius suo nuntio aliquid mihi solicitudinis attulisset.

Vĕrendus, a, um, Venerandus. [נורא norá נכבד nichbádh. αἰδέσιμος. Gall. Digne d'estre craint & reueré. Ital. Degno di honore. Ger. Das zu fürchten ist. Hisp. Que deue ser honrado. Polon Godni czczi y bania sie. Vngar. Bĕtsĕwellendő, tiztelendő. Ang. Worshipfull, to be honoured.] Ovid. 4. Metam. - & abstulit illis Quod mortale fuit, majestatemque verendam, Imposuit: nomenque simul, faciemque novavit. Idem 4. de Pont. Eleg. 1: Curia cum Patribus fuerat stipata verendis.

Vĕrendă, orum, n. s. numeri pluralis tantùm, Corporis partes pudendæ, quæ sine verecundia nominari non possunt. [אבשים mebuschim. τὰ αἰδοῖα. Gall. Les parties honteuses de l'homme. Ital. Le parti dishoneste del huomo. Germ. Des Menschen schum. Hisp. Las verguencas genitales. Polon. Wstid przrodzoné. Vng. Az szemerem teste. Ang. The privie partes.] Plin. Epist. 14. lib. 3: Repentè eum servi circunsistunt, alius fauces invadit, alius os verberat, alius pectus & ventrem, atque etiam (fœdum dictu) verenda contundit.

Vĕretrum, tri, n. s. Penis, mẽtula, membrum virile. [אבשים mebuschim αἰδοῖον. Gall. Le membre viril, les parties honteuses de l'homme, la verge. Ital La parti dishoneste dell' huomo, membro virile. German Des Manns thût / das männtlich glid. Hisp. Las verguencas genitales. Polon. Meski czł'onek, korzen. Vngar. Mony, fark. Ang. A mans secret member, the wand.] Sueton. in Tib. cap. 62: Excogitaverat autem inter genera cruciatus etiam ut larga meri potatione per fallaciam oneratos repentè veretris deligatis, fiduciarum simul, urinæque tormento distenderet.

Vĕrgo, gis, versi, vel secundum Diomedem, xi, xum, n. t. Tendo; specto, inclinor, declino. [נטה natáh στρέφω, βίπτω, πλανάω, φέρομαι. Gall. Tendre, s'encliner, tourner ou pancher vers quelque chose Ital. Tornare verso qualche cosa, dechinare. Ger. Sich neigen/oder leinen/strecken. Belg. Strecken. Hisp. Inclinar ò ser inclinado, embrocar ò trastornar. Pol. Schilam sie. Vng Hatloo. Ang To incline or hange toward some place.] Virg. 11. Aeneid. Quem damnet labor, & quo vergat pondere lethum. ¶ Iungitur aliquando accusativo cum præpositione ad, vel in. Cic. 11. Philip. Et ejus auxilium ad Italiam vergere, quàm ad Asiam, maluerũt. ¶ Venenũ vergere alicui, activè pro miscere, porrigere. Lucr. lib. 5: Illi imprudentes ipsi sibi sæpè venenũ Vergebant, aunc dant aliis solertius ipsi.

Vĕrgens, tis, participium [נטה notĕh. στρέφων.] Lucanus lib. 2: Illyris Ionias vergẽs Epidaurus in undas. Sueton. in Othone, cap. 7: Vergente jam die ingressus senatũ: id est, inclinato.

Vĕrĭdĭcus, Verisimile, Veritas, Vide VERVS.

Vermis, hujus vermis, masc. ter. A vertendo dicitur, quòd rependo torqueat sese & vertat. [רמה rimmáh תולעה tolehádh. σκώληξ. Gall. Vn ver. Ital. Verme. Germ. Ein Wurm. Belg. Een Worm Hispan. El gusano. Polon. Robak. Vng. Fereg, nywe. Ang. A worme.] Plin. lib. 18. cap. 17: Vulgò verò si dulcedo noceat, & vermes radicibus inhæreant, remedium est amurca pura, &c. Lucret. lib. 2: Quippe videre licet vivos existere vermes Stercore de tetro.

Vermĭcŭlus diminutivum, Exiguus vermis. [σκωλήκιον. Gall. Vn petit ver Ital. Vermicello. Ger. Ein Würmlin. Hisp. Gusanillo. Pol. Robaczek. Vng. Fergetske. Angl. A litle worme.] Plin. lib. 10. cap. 65: Iam obituris muribus vermiculum in capite gigni tradunt. Lucret. lib. 2: Et tamen hæc quum sunt quasi putrefacta, per imbres, Vermiculos pariunt.

Vermĭcŭlor, aris, Vermiculis infestor, vermiculos gigno: quod vitium nõ modò lignis & arboribus, verumetiam aliis plantis & fructibus solet accidere. [רם ram. πεμδολίζομαι, σκωληκόομαι Gall. Se vermoulir, estre vermoulu, faire vers. Ital. Far vermi. German. Voll würmen werden/würmstichig werden. Hisp. Tener ò criar gusanos. Polon. Robaki mnoze. Vng. Meg fergesedem. Ang. To be ful of wormes or engender wormes.] Plin. lib. 17. cap. 27: Vermiculantur magis minutæ quædam arbores, omnes tamen ferè, idque aves cavi corticis sono experiuntur.

Vermĭcŭlātĭo, f. t. Vitium arborum, aliarúmve plantarum, aut etiam fructuum, quum vermiculis infestantur. [σκωληκοτυκία. Gall. Vermolissure, quand les vers s'engendrent és fruits ou arbres & les mangent. Ital. Quando si generano vermi nel formento, ò negli alberi. German. Die würmptag an den Bäwmen/ oder anderen gewechsen. Hisp. Obra de tenir ò criar gusanos. Polon. Robaczywa rozmnozenie nadrzewach. Vngar. Meg fergesedes. Ang. Worme eating or breeding of wormes in fruite.] Plin. lib. 11. cap. 17: Ficus si scilla seritur, ocyssimè ferre traditur pomum, nec vermiculationi obnoxium: quo vitio non carent reliqua poma similiter sata.

Vermĭcŭlātus, a, um, Quod quandam vermiculorum effigiem imitatur, ornamentis quasi vermiculis aut tesserulis variatum & distinctum. [σκωληκοειδής. Gall. Marqueté ou fait en marqueterie, fait à la mosaique. Ital. Fatto à musaico. German Gewürmlet/in gestalt vieler würmlin abgetheilt/ verschroten / eyngetegt. Hispan. Differente, vario, ò hecho à semejanca de las rayas que hazen los gusanos. Polon. Sztuk werkowani rozmaitim, zwierzęti. Vng. Czifras. Ang. Coloured and steyned here and there.] Vnde opus vermiculatum dicitur, quod minutis tessellis insitiis Vermiculorum instar variegatum est ac distinctum. λιθόστρωμα, διάφοικτον. Plinius libro 35. cap. 1, de pictura loquens: Nunc verò in totum marmoribus pulsa, tum quidem & auro: nec tantùm ut parietes toti aperiantur, verùm & interraso marmore, vermiculatisque ad effigies rerum, & animalium crustis.

Vermĭna, teste Festo, dicuntur ventris tormina, quum intestina minuto motu, quasi vermibus quibusdam scindi videantur: quod doloris genus Græci στροφὸν appellant. Hæc Festus.

Vermĭno, as, penult. corrept. Vermibus infestor. [רם ram. σκωληκιάω. Gall. Auoir des vers, produire vers. Ital. Hauer vermi. German. Würm haben Belg Wormen hebben. Hispan. Tener gusanos, ò tener comezon de gusanos. Polon. Robaczywem kaze. Vng. Az fergektől izgattatom. Ang To haue or engender wormes.] Cornel. Cels. Nihil periculosius pueris, dum verminant. Mart. lib. 14: Si tibi morosa prurigine verminet auris.

Vermĭnātĭo, f. t. Vitium in jumentis, quum à verme infestantur. ἡ σκωληκίασις. Plin. lib 28. cap. 11: Iisdem sanari dimissis in fauces jumentorum verminationes notum est.

Vermĭnor, aris, deponens, p. Ventris torminibus vexor. στροφοῦμαι Vermina enim, teste Festo, veteres ventris tormina appellabant. Pomponius Hirnea, ut citat Nonius: Decimo mense demum turgens verminatur, parturit. Tractum à vermibus; qui in animalium alvo sese moventes, intestina excruciant.

Vermĭnōsus, Qui vermes habet. [σκωληκιδ. Gall. Plein de vers. Ital. Pieno di vermi, bacchi. German. Voll Wurmen. Hispan. Lleno de gusanos. Polon. Robaczywi. Vng. Ferges, nitweues. Angl: Fuhll of wormes.] Vnde verminosæ aures, quibus innati sunt vermes. σκωληκιῶντα ὦτα. Plin. lib. 20. cap. 14: Succus auribus verminosis instillatur.

Vērnă, vernæ, com. p. Servus, aut ancilla domi nostræ, aut certè ex ancilla nostra natus, natáve: quod nomen Festus à Vere deductum putat, quòd id tempus maximè idoneum sit fœturæ. [יליד הבית jelidh habbájith. οἰκογενὴς, οἰκογενὰφὴς. Gall. Né en nostre maison de nostre serue ou esclaue domestique. Ital. Nato in casa nostra di nostra schiaua. German. Ein teybeigner / oder teybeigne so nicht anderswoher erkaufft worden ist/ sonder in vnserem hauß erboren. Hispan. Sieruo ò sierua nascidos en casa. Polon. Wdomu naszym vrodzoni. Vngar. Hazunknal szwelettetőt. Ang. A slaue that is borne in our awin house.] Plautus in Milit. Quid nutrici non missurus quicquam, quæ vernas alit? Cælius Cicero. libro 9. Bellienus verna Demetrii, qui ibi cum præsidio erat, &c. Tibul. lib. 1. eleg. 1: Turbaque vernarum, saturi bona signa coloni, Ludet. Horat 2. Serm. - vernasq; procaces Pasco libatis dapibus. Vernarũ nomen apud antiquos, teste Nonio, pro convitio habebatur, quòd eo nomine primùm dicti fuerunt ii, qui sacro vere nati essent. Plaut. Amph. Cum cruciatu tuo istæc verna verba funditas.

Vernŭla, diminutivum. [οἰκογενὰφὶς, δουλάριον. Gall. Petit serf ou esclaue né en nostre maison d'vne serue & esclaue. Ital. Picciol seruo ò esclauo nato in casa nostra. German. Ein erboren dienstlin in vnserem hauß Hispan Pequenno sierno ò sierna nascidos casa. Polon. Wnaszym domu ił uzebnice vrodzona. Vng. Hazunknal lős. Ang. A litle slaue borne in our awin house.] Plin. lib. 22. cap. 17: Vernula charus Pericli Athenienssium principi, &c. Mart. lib. 14: Si quis plorator collo tibi vernula pendet. Iuven. Satyr. 10: Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ.

Vernăcŭ-

Vērnāculŭs,la,lum, Domeſticus, proprius domi noſtræ vel in patria noſtra natus. [ἐπιχώριος. Gall. *Qui naiſt & croiſt en noſtre pays ou maiſon, propre, naturel, familier.* Ital. *Chi naſce à creſce nella noſtra caſa à paeſe.* Ger. Heymiſch/landtlich/das bey vns daheymen oder in vnſerer landoart geboren iſt. Belg Eyghen. Hiſp. *Coſa nacida à criada en nueſtra caſa à prouincia.* Polon. *Domowi, wyemi naſzes vrodzoni.* Vngar. *Tulaidon, hazunkbeli.* Angl. *That is bred and broght vp in our awin houſe.*] Vt vernacula lingua, quæ regioni noſtræ eſt peculiaris, quam vulgus *maternam* vocat. Vernaculæ uvæ, quæ exoticæ aut peregrinæ non ſunt, neque aliunde tranſlatæ. Plin.lib.14.cap.2: Potiſſima nobilitas datur uvis peculiaribus, atq; vernaculis Italiæ. Sapor vernaculus: id eſt, regioni ſuæ peculiaris. Cic. in Bruto: Neſcio quo ſapore vernaculo Idem in Verrem, actio.6: Non ut ſolemus interdum in defenſionibus dicere crimen domeſticum ac vernaculum. Vernacula putatio: id eſt, regioni noſtræ conſueta. Plin.lib.17: Vernacula putatio dejectis per ramos vitium crinibus, circunveſtit arborem.

Vērnīlĭs,vernile,penult.prod. Servilis. [οἰκετικός. Gall. *Seruil.* Ital. *Seruile.* German Knechtiſch/vnfrey. Hiſpan. *Coſa perteneſciente à eſclaues.* Polon. *Sl'uzebnicęi.* Vngar. *Zolgai.* Ang. *Seruile.*] Tacitus lib.18: Quanvis odium Vitellius vernilibus blanditiis velaret. Hoc eſt, ſervilibus & adulatoriis, liberoque homine indignis.

Vērnīlĭtās, atis, f.t. Servilis aſtutia. [δουλοπρέπεια. Gall. *Seruilité, plaiſanterie ſeruile & deshoneſte.* Ital. *Aſtutia, ſeruile.* German. Tucklſtigkeit/vnfreye böſſertige art Hiſpan. *Aſtutia de los eſclauos.* Polon. *Sl'uzebnicęa chitroſcį.* Vng. *Zolgai rauaſſag.* Ang. *A ſlauerie.*] Plin.lib.34. cap.8: Lyciſcus puerum fecit Lagonem ſubdolæ ac fucatæ vernilitatis. Quintil. lib. 1. cap. 11: Nec vitia ebrietatis effingat, nec ſervili vernilitate imbuatur.

Vērnīlĭtĕr, Blandè, adulatorié [οἰκετικῶς. Gall. *Seruilement, par deshonneſte & ſeruile plaiſanterie.* Ital. *Seruilmente, con luſinghe dishoneſte.* Ger Mit vnfreyem zeugten oder ſchmeichten. Hiſpan. *Seruilmente, à manera de ſieruo, con liſonjas.* Polon. *Zpodbyanim bebenka, zpochlebſtwem.* Vngar. *Hizelkedue.* Ang *Flatteringly, lik a ſlaue.*] Tractum à vernis, inquit Nonius, quibus ea vivendi ars eſt Cælius Venatore, ut citatur ab eodem Nonio: Credo minus tandem hoc fit verniliter. Quo tamen in loco emendatiora Nonii exemplaria Vernaliter legendum oſtendunt.

Vērnālĭtĕr, adverb Serviliter, blandè, & adulatorié. [οἰκετικῶς. Ang. *Knaueshly, lik a ſlaue.*] Horat. 2. Serm. Satyr.6: -nec non vernaliter ipſis Fungitur officiis. Cæcilius in Venatore, ut citat Nonius: Credo minus tandem hoc fit vernaliter.

Vērnŭs, Vide VER.

Vēro, Aſſentientis particula eſt, idem valens, quod ſanè, vel utique: ſemperque ſecundo loco in oratione collocatur. [אך *ach achen.* μάντοι. Gall *Mais.* Ital. *Ma.* Germ. Zwar/aber. Belg. Voer waer. Hiſp. *Mas.* Pol *Iouſzem.* Vng. Vgy. Ang. *Bot, truelie.*] Cic. in Bruto: Tum Brutus in me intuens, orationes, *inquit*, veteres nobis explicabis. Ego verò, *inquam.* Brute, ſed in Cumano. Terent. Heavt. Heus, laudas, qui heros fallunt? CH. In loco ego verò. Cicer. Serv. Sulpit. lib.4 Epiſt Ego verò, Servi, vellem, ut ſcribis, in meo graviſſimo caſu aſſuiſſes. ¶ Aliquando diſcretiva particula eſt, idem valens quod autẽ, δέ. Cic. de Orat. Poëta numeris aſtrictior paulò, verborum autem licentia liberior, multis verò ornandi generibus ſocius, ac penè par. ¶ Pro interjectione ſtomachantis accipi ait Donatus in illo Eunuchi: Move verò ocyus te nutrix. ¶ Aliquando etiam particula eſt, ironiam adjuvans: ut apud Virgilium 4 Aeneid. Egregiam verò laudem, & ſpolia ampla refertis, Tuque, puerque tuus. ¶ Ponitur etiam pro quinimo. Seneca: Socratem cum Platone, & Zenonem, & Cleanthem in animũ meum ſine dignatione recipiam? Ego verò illos veneror, & tantis nominibus ſemper aſſurgo. Plinius in Præfat. Proinde occupantibus locum faveo, ego verò & poſteris. Vide plura de hac particula apud Vallam lib.2.cap.24.

Vēro, veras, Vide VERVS.

Vērpŭs, m.ſ. Recuritus, qui ſcilicet verpam: hoc eſt, mentulã habet præputio nudatam. [יון *mul* מוּל *nimmól.* λατὸ δέρμα, ψωλός. Gall *Deſcouuert de ſa peau, circuncu.* Ital. *Diſcapellato, retagliato.* Germ. Ein beſchnittner/oder einer dem die Kapp abgeſtreifft iſt. Hiſp. *Iudio, circuncidado à retajado.* Pol. *Ol'ſienie na korzeniu mężkim.* Vng. *Körnitvel meteltetet.* Ang. *That hath hu wand denuded of the skinne, circonciſed.*] Quo fit, ut Iudæi peculiari vocabulo *Verpi* dicantur, qui ex præſcripto legis præputium pueris præcidunt. Martialis libro 7: Dum ludit media, populo ſpectante, palæſtra, Delapſa eſt miſero fibula, verpus erat. Iuvenalis Satyr. 14: -eadem niſi ſacra colenti Quæſitum ad fontem ſolos deducere verpos.

Vērpă, verpæ, Vſurpatum eſt à veteribus pro membro virili. [מבשׁים *mebaſchim* ψολὸς, πέος. Gall *Le membre viril.* Ital. *Membro virile.* German Der Mannes rût Hiſpan. *Verguencas genitales.* Polon. *Męzski korzeń.* Vngar. *Mony.* Ang. *A mans mem-ber or wand.*] Martialis libro 11: Iam niſi per ſomnum non arrigis: & tibi Mevi Incipit in medios mœjere verpa pedes.

Vērrēs, is, m.t. Porcus non caſtratus. [χοῖρος. Gal. *Verrat.* Ital. *Porco maſchio, verro, porco non caſtrato.* German. Ein Eber Hiſp. *Verraco, puerco no caſtrado.* Polon. *Kiedroż.* Vngar. *Artan, kan dixno.* Ang. *A tame boare.*] Varro de Reruſt. lib. 2. cap.4: Caſtrantur verres commodiſſimè anniculi: utique ne minores quàm ſemeſtres: quo facto, nomen mutant, atq; è verribus dicuntur majales.

Vērrīnŭs, adjectivum, Quod eſt verris. [χοίρειος. Gall. *De verrat.* Ital. *Di verro.* Germ Von einem Eber. Hiſpan. *Coſa de verraco* Pol. *Kiernoży.* Vngar. *Kan dixnobol valo.* Ang. *Of a tame boare.*] Plin.lib.28.cap.9: Adipe verrino confici. Ibidem cap. 10: Simili modo verrinum jecur exemptis duntaxat fibris, quatuor obolorum pondere.

Verrĭcŭlum, li, n. ſ. Rete piſcatorium, ita dictum quòd per aquam verratur: id eſt, trahatur. [מכוֹדה *metſudháh* (vel) *metſodháh.* σαγήνη Gall. *Vn filé à peſcher.* Ital *Rete da peſcare.* Germ. Ein Fiſchergarn/ Zuggarn/ Spreitgarn. Hiſp. *La red barredera para peſcar.* Polon. *Brodnia.* Vngar *Hal fogo.* Ang. *A nett.*] Idem & everriculum dicitur. Vide ſuprà ſuo loco.

Verrĭcŭlātŭs, a, um, adjectivum. [σαγηνοειδής. Gall. *Fait en facon de filé à peſcher.* Ital. *Fatto à foggia di rete da peſcare.* Germ Wie ein Fiſchergarn gemacht. Hiſpan. *Hecho à manera de red barradera para peſcar.* Polon *Iakobrodnia vczynioni.* Vngar. *Hal fogo formaia ſinalt.* Ang. *Made lik a nett.*] Ad verriculi formam factum. Colum.lib.2.cap.21: Sunt autem metendi genera complura: multi falcibus verriculatis, atque iis vel roſtratis, vel denticulatis medium culmum ſecant.

Vĕrro, ris, ri, ſum, act. t. Traho, abripio. [סחף *ſachaph* סחב *ſachab* גרף *gharaph.* ἑλκύω. Gall. *Tirer, rauir.* Ital. *Tirare, voltare.* German. Ziehen/ſchleiffen. Belg. Trecken. Hiſp. *Traher, boluer.* Pol. *Ciągnąc, wl'ocząc.* Vng. *El ragadom.* Ang. *To drawe away.*] Virgil. 1. Aeneid. Ni faciat, maria ac terras, cœlumque profundum Quippe ferant rapidi ſecum, verrantq; per auras. ¶ Aliquando vĕrto. Idem 3. Aeneid. -haud mora nautæ Annixi torquent ſpumas, & cærula verrunt Aequora. Idem 6 Aen. -remis vada livida verrunt. Ovid. 10. Metamorph. Summæ cauda verruntur arenæ. Catullus Argon. Cærula verrentes abiegnis æquora palmis. ¶ Aliquando mundo, ſcopis purgo. [עזה *jaházah* טאטא *pinnáh* מטא *teta* בער *bahér* נקה *nikkáh.* σαίρω. Gal *Balser, nettoyer.* Ital. *Scouare, ſpazzare.* German. Wiſchen/ ſeuberen. Hiſpan. *Baurer, eſcobar, alimpiar.* Pol *Vmiatam.* Vngar. *Meg ſeprem.* Ang. *To ſweepe, to mak eleane.*] Iuven. Satyr 14: Verre pavimentum, nitidas oſtende columnas. Cicero in Paradox. Qui tergent, qui ungunt, qui verrunt, qui ſpargunt, &c. Livius 6. bel. i Pun. Vndique matronæ in publicum effuſæ circa deûm delubra diſcurrunt, crinibus paſſis aras verrentes. Plin.lib.28 cap.2: Recedente aliquo ab epulis, ſimul verri ſolum. ¶ Hujus compoſita ſunt, converro, deverro, & everro: de quibus ſuis locis.

Vērsŭs, a, um, participium. [נסחף *niſcháph* מעבה *mephunnéh* נקה *nikkéh.* ὁ σαρωθείς, ὁ σαιρόμενος, ὁ ἑλκόμενος. Gall. *Tiré, nettoyé, balié.* Ital. *Tirato, ſcouato.* German. Gezogen / geſchartet vnnd vmbtehet/ gewiſchet. Hiſpan. *Trahido, eſcobada, alimpiado.* Pol. *Ciągnion, wlieczoni.* Vngar. *Meg fordittatot, ſepret.* Ang. *Drawen away, ſweeped, or made eleane.*] Virgilius 1. Aeneidos: -& verſa pulvis inſcribitur haſta. Idem 5. Aeneid. -ſpumant verſa freta lacertis.

Vĕrrūcă, cæ, penultima prod. f. p. Locus in monte editior. [ראש *roſch* ἀκρώρεια. Gall. *Vn lieu haut & deſrompu.* Ital. *Durpo alto.* Germ Ein hoher topff eines Bergs. Hiſpan *Berrueco à broca pedregal.* Polon. *Wierchol'ek nagorze.* Vng. *Hegy tetȯ.* Ang. *An high place in a montane or rocke.*] Cato in libris Originum, Cenſeo (*inquit*) ſi rem ſervare vis, faciendum ut quadringentos aliquos milites ad verrucam illam ire jubeas: eam, uti occupent, imperes. Ex Gellio libro 3. cap 7, ubi verrucam locum editum, aſperumque interpretatur. A cujus ſimilitudine tubercula in corpore eminentia ſine ſenſu verrucæ appellantur. [יבלת *jabbéleth.* Gall. *Verrues* Ital. *Punte eleuate.* Germ. Ein Wartzen Hiſpan *Verrugas con começon.* Polon *Brodawka.* Vngar. *Szemölcz.* Ang. *A wart*] Harum Græci duo faciunt genera. Nam quæ ſuperiore ſui parte latiores ſunt, tenui tantum filo cuti adhærentes, ἀκροχορδόνας appellant: quæ verò ad cutẽ latiores ſunt, in acumẽ deſinentes, μυρμήκια nominãt. Plinius libro 20. cap. 12: Ocimum miſto atramento ſutorio verrucas tollit. Serenus: Interdum exiſtit turpi verruca papilla, Hinc quondam Fabio verum cognomen adhæſit, Qui ſolus patriæ cunctando reſtituit rem. ¶ Verrucas & maculas linearum, pro tuberculis quibuſdam qui in lapillis, ceu eorum vitia quædam conſpiciuntur. Plinius libro 37. cap. 12: Illud modò meminiſſe convenit, increſcentibus variè maculis ac verrucis, linearumque interveniente multiplici ductu, & colore, mutata ſæpiùs nomina in eadem materia.

Vĕrrūcŭ-

Vĕrrūcŭlă, diminutivum. [ἀκροχόρδιον. Gall. *Petite verue.* Ital. *Picciola punta elevata.* Ger. Ein wärtzlin. Hisp. *Pequenna verruga.* Pol. *Brodawecska.* Vng. *Szemöldökske.* Ang. *A little wart.*] Colum. lib. 7. cap. 6: Caper cui sub maxillis binæ verrúculæ collo dependent, optimus habetur.

Vĕrrūcōsŭs, a, um, Verrucis plenus: [ἀκροχορδόνων μεστός. Gall. *Plein de verrues, tneseal, monta signeux.* Ital. *Pieno di punte elevate, di durpi alti.* Germ. Voll wartzen. Hisp. *Lleno de verrugas, ò berruecos.* Pol. *Pel'en brodawek.* Vng. *Szemöldczös.* Ang. *Full of wartes.*] ut Verrucosus mons, qui multis verrucis: hoc est, asperis, editoribúsque jugis assurgit. Verrucosus homo, qui cutem habet verrucis multis asperam. ¶ Vade per translationem accipitur pro duro, inculto, horrido, aspero. Persius Satyr. 1: Sunt, quos Pacuviusque, & verrucosa moretur Antiopa: hoc est, aspera, & non satis polita. Orator verrucosus. Cic de Clar. Orator. Quintus etiam Maximus verrucosus orator habitus est temporibus illis.

Vĕrrūcarĭă, æ, Herba eadem cũ heliotropio. ἡλιοτρόπιον. ita dicta ab effectu, eò quòd succo ejus verrucæ tollantur. Plin. lib. 22. cap. 21: Verrucas cum sale tollit succus è folio: unde nostri verrucariam herbam appellavêre.

Vĕrrūnco, as, Averto, depello. [נדח *nadhách* נדף *nadháph.* ἀποτρέπομαι, ἀποπέμπομαι. Gall *Chasser, pousser hors* Ital. *Cacciare, spinger fuori.* German. Abwenden/ abtreyben. Hispan. *Empuxar à fuera.* Pol. *Odpedzam.* Vngar. *El wezöm.* Ang. *To chasse or put away.*] Cicer. 1. de Divin. ex antiquo quopiam poëta: Per propinqua hæc bene verruncent populo. ¶ Hinc Averrunco compositum: de quo vide suo loco.

Vĕrsatĭlĭs, versatile, pen. corr. om. t. Quod huc & illuc versatur, sive quod idoneũ est ut versetur, trusilis: [מתהפך *mith happéch.* εὐέλικτος, κυκλοφορητικός, δινητός. Gall *Qu'on peut aiseement tourner ca & la.* Ital. *Agevole, tratteuole.* German Bmbs lauffend oder vmbwendig / das gut vmbzutreyben ist. Hisp. *Cosa que se buelue ò puede boluer.* Pol. *Obrotni.* Vng. *Forgathato, forgo* An. *That turneth or may be turned, that is wrought with twisting and winding.*] ut, Gladius versatilis, Axis versatilis, Acies versatilis. Curt. lib. 4: Adeoq; aciem versatilem posuit, ut qui ultimi stabant, nec circumirentur verti tum, & ad frontem circumagi possent. Plin. lib. 36. cap. 18: Idẽ molas versatiles Volsiniis inventas, aliquas & sponte motas invenimus in prodigiis. ¶ Versatile ingenium, per translationem ad res quaslibet obeundas idoneum. πολύτροπον. Liv. 9. belli Maced de Catone: Huic versatile ingenium ad omnia fuit, ut natum ad id unum diceres quod ageret.

Vĕrsĭcŏlŏr, Versiculus, Versipellis, Verso, versas, Versura, Versus, Participium, Nomen, Adverbium, Præpositio, Vide VERTO, vertis.

Vĕrsŭs, participium à Verro, Vide VERRO.

Vĕrsŭtĭlis, Versutiloquus, Vide VERTO.

Vertăgŭs, m. f. Dicitur canis sponte in venationẽ exiens, prædamque domum referens. [ὁ κύων ἡ θηρευτικός. Gall. *Vn chien qui chasse de nature.* Ital. *Cane che va da se spesso à la caccia.* Germ Ein gutter jaghund/ vogelhund/ der selbs hinauß laufft vnnd was er facht/ heim tregt. Hisp. *Podenco, que trae à la mano la caca y caca de natura.* Polon *Pies ktori zprzirodzenia zwierza vł apiwosi do damio przinosi.* Vngar. *Vadaz eb, az ki ö maga ki megien vadaznı* Ang. *A hound that goeth forth by himself and bringeth in a praye.*] Martial. lib. 14: Non sibi sed domino venator vertagus acer, Illę sum leporem qui tibi dente feret.

Vĕrtebræ, Vertebratus, Vertex, Verticillum, Verticulum, Vertigo, Vide VERTO.

Vĕrtĭŭs, Magnarum virium dicitur. Pomponius: Homo in currendo vertius, qui cum Atlante contendat. Sipont.

Vĕrto, is, ti, sum, act. t. A Vere dici putatur, quoniam Vere annus incipit verti. [הפך *haphách.* στρέφω, ἀναστρέφω, δινέω, ἑλίσσω, στρόφω. Gal *Tourner, virer.* Ital. *Volgere, voltare, mutare.* Ger. Kehren. Hisp *Boluer trastornando, mudar.* Pol. *Obracam.* Vng. *El fordítom.* Ang. *To turne, to change, to translate*] Virgil. 8 Aen. Gorgona desecto vertentem lumina collo. Terent. in Heavt Rotundum redigam, ut quò se vertat nesciat. ¶ Interdũ ponitur pro transfero quippiam de una in aliam linguam. [הפעתיק *hephethík.* μεταφέρω.] Cic. 1. de Finib. Quanquã si planè sic verterem Platonem aut Aristotelem, ut verterunt nostri Poëtæ fabulas, &c. ¶ Vertere omnia, est evertere, corrumpere. Cicer. 1. Offic. Vt Callicratidas, qui cùm Lacedæmoniorum dux fuisset Peloponnesiaco bello, multaq; fecisset egregiè, vertit ad extremum omnia. ¶ Aliquando Vertere est convertere, redigere, applicare Plin lib. 15. cap. 4: Vsum olei ad luxuriam vertere Græci. Vertere ad se aliquid, est sibi accipere. Cicer. 1. Verr. Nam ex illa pecunia magnam partem ád se vertit: mulieri reddidit quantulum visum est. Vertere agros seu terram: id est, subigere. Virgil 7. Aen. & centũ terras vertebat aratris. ¶ Vertitur causa in hac re: id est, consistit. Quintil. lib. 3. cap. 13: Significamus summam illam in quæ causa vertitur. ¶ Verunt crateras aheneos, dixit Virgil. 9. Aen. id est, potant, -fusiq; per herbam Indulgent vino, & vertunt crateras ahenos. Vertè omnes tete in facies, dixit idem Virg. id est, transformes te in quascũq; species. Vertere se in formã alterius, est mentiri alterius formã, & simulatè effingere. Vertere aliquem in fugã, est cogere ut fugiat. Vertere se in selectionem alicujus partis, est eam eligere. Vertere omnium in se oculos, est facere ut omnium oculi in se cõvertantur. Liv. 7. ab Vrb Inde admiratione paventibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos, &c. ¶ Quò me vertam nescio, vel nõ habeo: locutio quâ rei alicujus gravitatem ostendimus, Quoquò te verteris: id est, in quancunq; partem respexeris. Cicer. 2. de Divin. Quoquò se verterint Stoici, jaceat omnis eorũ necesse est solertia. ¶ Vertiturres in meo fóco: id est, de meâ re agitur, aut quę in me recasura, sive ruitura est. Vertere sententiã retrò, est mutare sententiam. Vertere stylum in tabulis, est, ut inquit Budęus, scripta inducere, & delere, aut revocare quod scripsimus. Cic. 4. Verr. Vertit stylum in tabulis, quo facto causam omnẽ evertit suam. Vertere terga, est fugere. Vertere stultitiæ, est stultè factum esse interpretari. Vertere vitio, est dare vitio, criminari. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: Nec timuit sibi ne vitio quis verteret. ¶ Vertere aliquãdo est versuram facere. Plaut. in Curcul. Vel qui ipsi vertant, vel qui alii subversandos prębeant. ¶ Ponitur aliquãdo pro cõsidero, volvo, agito. [הגה *haghâh.* ἐξετάζω.] Liv 8 bel. Pun. In civitate tanto discrimine belli solicita, quũ omnium secundorum, adversorumq; causas verterent, multa prodigia nuntiabantur. ¶ Verto aliquãdo neutraliter, & absolutè ponitur. Liv. lib. 3: Aliquandiu æquatus inter omnes terror fuit, paulatim totus vertere in plebem cœpit: id est, verti. Idem lib. 5. de Camillo adversus Gallos invocato: Iam vertere fortuna, jam deorum opes, &c. id est, versâ erat fortuna. ¶ Bene vertere, pro Bene evenire. Virgil. 9. Aeglog. Hos illi (quod nec bene vertat) mittimus hœdos: Hoc est, ut malo omine hoc munus accipiat, inquit Servius. Bene tibi vertat hęc res: pro utinam res prosperè tibi succedat. Liv. 1. ab Vrbe: Tullus Metium benignè alloquitur, quod bene vertat, castra Albanos Romanis castris jungere jubet. ¶ Sic malè vertere, est infœliciter succedere. Terent. in Phorm. Quæ quibẽ res malè vertat malé Res malè vertunt: hoc est, malè cedunt, malè habent. Plaut. Persa: Si malus, aut nequã est, malè res vertũt quas agit. ¶ Vertere solùm, dicebantur urbe cedentes, sive ob decoctam creditoribus pecuniam, sive ob exilium. γῆν ἀπὸ γῆς. Liv. lib. 3: Collegæ eorum exilii gratia solum verterunt. Cic. pro Cecin. Qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum vertunt: id est, locum mutant.

Vĕrso, as, act. p. frequentativum à verto. [κυκλίω, κυκλοφορέω, σκολιάζω, στρέφω. Gall. *Tourner souuent.* Ital. *Versare, voltare, volgere, maneggiare.* Ger Offt kehren Belg. Rernstelick keeren. His. *Boluer ò trastornar, tratar con las manos.* Pol. *Vstawnie obracam.* Vngar. *Forgatdagolom.* Ang. *To turne often.*] Cic. de Somn. Scipion. Orbes qui versantur retro contrario motu, atq; cœlum Idem de Fato: Cylindrum volui, atq; turbinem versari putes ¶ Accipitur aliquãdo pro volvo. [גלגל *ghalál.* κυλίω.] Cic. 2. Tusc. Tum illud, quod Sisyphus versat saxum. Sic Versare libros, dicimus pro evolvere. Horat. de Arte: Vos exemplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna. ¶ Versare aliquem, est illum deludere Plaut. in Persa: Quid ais tu crux, stimulorum tritor? quomodo hodie me Versavisti? ut me in tricas conjeciisti? Versat animum cupido regni: id est, transversum agit, & à recto honestoq; abducit. Liv. 1. ab Vrb. Patrum interim animos certamen regni ac cupido versabat. Animum muliebrem versare in omnes partes, est modis omnibus solicitare, & modò minis, modò precibus conari labefactare. Liv. 1. ab Vrb. Tum Tarquinius fateri amorem; orare, miscere precibus minas; versari in omnes partes muliebrem animum. Versare dolos: id est, tractare. Virgil. 11. Aeneid. Consilio versare dolos. Idem 2. Aeneid Seu versare dolos, seu certè occumbere morti. Versare oves. Virg. 10. Aeglog. Aethiopum versemus oves sub sidere Cancri: id est, pascamus. ¶ Versare terram: id est, arare, fodere. Virg. 1. Georg. Nec tamen hęc quum sint hominumq; boumq; labores Versando terram experti, &c. ¶ Aliquando versare est animo volvere. [הגה *haghâh.* ἐξετάζω.] Horat. de Arte: Sumite materiam vestris qui scribitis æquam Viribus: & versate diu quid ferre recusent, Quid valeant humeri. ¶ Aliquando accipitur pro imbuere, erudire, exercitare. Quintil. lib. 5. cap. 6: Multum domi antè versandi.

Vĕrsŏr, aris, deponens, p. Moram traho, frequens sum, maneo, dego. [הית *hajáh.* διατρίβω, διαγίνομαι, παλαίω. Gall. *Hanter, pratiquer. & estre souuent en vn lieu.* Ital. *Versare, pratticare.* Germ. Sein wäsen haben/ wohnen Hisp. *Conuerser, participar, viuir y morar.* Pol. *Przemieszkiwam, obcuie.* Vngar. *Forgok.* Ang. *To haunt and be often in one place.*] Cic. 6 Verr. Versabatur in Sicilia longo intervallo alter Phalaris. Idem pro Milone: In quibus propter insanas substructiones facilè mille hominũ versabatur.

¶ Versari

¶ Versari in suo munere, est suo munere fungi. [עשה *hasáh*, *facere*.] Cic. de Fato: Non enim credo nullo præcepto cæteros artifices versari in suo munere. Versari ante oculos. Cic. ad Terentiam: Nam mihi ante oculos dies, noctesq; versaris. Quintil. lib 2. cap. 16 Versatur circa res omnes Rhetorice. Idem in Proœm. lib. 1: Præclarissimè in consiliis, ac administratione Reip. versari. Plin. Epist. 55: Nam in hoc uno interdum vir alioqui prudentissimus, honesto quidem, sed tamen errore versatur. Cicer. 3. Tusc. In summa inanitate versatur, consectaturque nullam eminentem effigiem virtutis, sed adumbratam imaginem gloriæ. Terent. Andr. Nescis quantis in malis verser miser. Cicer. 3. Verr. Vos illud vellem recordari, istius nequitiam & iniquitatem, tum in ore vulgi, atque in cõmunibus proverbiis esse versatam. Virg. 4. Aeneid. Illa dolos, dirumque nefas in pectore versat, Certa mori, variosq; irarum fluctuat æstu. ¶ Hinc Conversor & Diversor composita: quorum significata vide suis locis.

Vĕrsātĭo, verbale, f.t. [התהפכה *haphechâh* תהטכה *tahaphuchâh* מסבה *mesibbâh*. ἄνωτις, ἀνατροφή, ἀναστροφή. Gall. *Tournement*. Ital. *Voltamento*. German. Kehrung/vmbwendung. Hisp. *Bolvimiento*. Pol. *Obracanie*. Vng. *Forgatas, forgas*. Ang. *A turning*.] Plin. lib 8. cap. 23: Nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspicit.

Vĕrsōrĭus, ad, est. [πυλινδρομῶν, πυλίνδρομος, πυλίνδρος. Gall. *Qui se retourne* Ital. *Che si retorna*. Ger. Widerwendig. Hisp *Que retorna*. Pol *Obrotawi* Vng. *Forgathato*. Ang. *That returneth*.] Versoriam capere, pro eo quod est retrorsum converti. [ἀναστροφή. Gall *Se mettre a retourner*. Ital. *Ritornare*. Germ. Widerumbtehren Hisp *Retornar*.] Plaut. Trinummo: Cape versoriam, recipe te ad herum

Versūra, f. p. Cõversio. [התכה *haphechâh* תהטכה *tahaphuchâh* מסבה *mesibbâh* στροφή. Gall *Retournement, tournement tournure*. Ital *Voltamento, rivolgimento* German. Vmbtehrung. Belg Een wendinge. Hisp *Buelta ò torcedura, ò retornamento*. Pol. *Obroczenie*. Vng. *Forgadas* Ang. *A turning vp side downe*.] Varro lib. 1. de Re rust cap 46: Propter ejusmodi res admiranda discrimina sunt naturalia, quòd ex quibusdam foliis, propter eorum versuram, quòd sit anni tempus, dici possit, ut olea, & populus alba, & salix. Horum enim folia quum converterunt se, solstitium dicitur fuisse. ¶ Item versura dicitur locus, ad quem quũ quis pervenerit, revertitur: ut quum boves in arando post peractum legitimum sulcum circumaguntur, vertunturque. Columella libro 2. cap. 2: Sulcum autem ducere longiorem, quàm pedum centum viginti, contrarium pecori est: quum ventum erit ad versuram, in priorem partem jugum propellat, & boves inhibeat, ut colla eorum refrigescant. Idem de arboribus, cap. 19: Itaque placet inter ordines quadragenos pedes, minimumque tricenos relinqui versuris. ¶ Item versura, quam Græci κάμπλους vocant, flexus ipse angulorum in ædificiis, & parietibus exterior: in qua significatione aliquoties utitur hac voce Vitruvius. ¶ Versura item dicitur mutatio creditoris, & æris alieni pari aut majori fœnore persolutio. [μεταδανεισμὸς τῶν δανείων. Ang. *Money borrowed to paye a debt of interest*.] ¶ Vnde versuram facere dicuntur qui pecuniam fœnori accipiunt, ut aliud æs alienum dissolvant: unde & versura nomen invenit, teste Festo, quòd hoc nihil aliud sit quàm vertere creditorem, τόκῳ τόκον ἀποτίνειν. Versuram facere (inquit Donatus) est æs alienum ex ære alieno solvere. Hoc fit quando æs alienum nobis conflatum fuerit, nec nobis tantum pecuniarum sit, ut is dissolvere liceat: ubi autem dissolvendi tempus advenerit, mutamus creditorem, ab altero scilicet usuratiũ ęs accipientes quod alteri reddamus. Cic. pro Cęlio: Nulli sumptus, nulla jactura, nulla versura. Budęus: Versuram facere, est creditorẽ mutare, & fœnus fœnore dissolvere, qđ vulgò dicitur: *Nudato Petro Paulum tegere*: & ut ita dicam nomen nomine expungere. ¶ Hinc versuram, sive vorsuram solvere, proverbio dicimus eos, qui ita se præsentibus explicant incõmodis, ut aliis gravioribus impediantur. Terent. in Phorm. in eodem luto hæsitas, versuram solves Geta: præsens quod fuerat malum, in diem abiit: plagæ crescunt. Nisi prospicis. Id est, debitas tandem pœnas dabis etiam cũ fœnore: simili conditione atque ii solent qui ut syngraphan unam dissolvant, & una cautione se liberent, pecuniam mutuam majori fœnore iterum accipiunt. In dies enim deteriorem conditionem suam faciunt: quod frugi homines non solent.

Vĕrsŭs, a, um, particip. Conversus. [הסוך בהטך *haphúch* נהפך *nehepách*. ἐστραμμένος. Gall. *Tourné, viré*. Ital. *Volto, voltato*. Ger. Gekehrt/wiẽ vmbgewendet Belg Verkeert Hisp. *Buelto, trastornado*. Pol. *Obrotliwy*. Vng. *El fordult*. Ang. *Turned, changed*.] Virgil. 4. Georg. -dum gravis aut hos, Aut hos versa fuga victor dare terga coegit. Idem 3 Georg. Versaque in obnixos urgentur cornua vasto Cum gemitu. Et paulò antè: Quanvis ille fuga versos sæpè egerit hostes. ¶ Interdum idem quod mutatus. μεταμεμορφωμένος. ut Risus versus est in luctum. Cic. pro Roscio Amer. Videte nunc quam versa, & mutata in pejorem partem sint omnia. Tacit. lib. 1: Igitur verso civitatis statu: hoc est, everso sive mutato. Ovid. Epist. 3: At si versus amor tuus est in tædia nostri: Quam sine te cogis vivere, coge mori. Idẽ 1. Georg. Quippe ubi fas versum atque nefas: id est, confusum & perturbatum. ¶ Ponitur aliquando pro, propenso. Liv. 4. bel. Maced. Totus in Persea versus pater, cum eo cogitationes ejus rei dies ac noctes agitabat. Hoc est, omni benevolentia in Perseum translata. Et sicuti dicimus Suspensus animi, Erectus animi, Mutatus animi, ita & Versus animi: tuncq; nomen est. Tacit. Qui versus animi modò, numen pavescere, modò minis adversantis populi terreri, &c.

Vĕrsŭs, us, m. q. Carmen: ita dictus, à vertendo, quòd antequã legitimos accipiat numeros, modò hoc, modò illo modo vertatur. [ἔπος, εἶχος. Gall. *Vn vers, vne ligne, vne rangee*. Ital. & Hisp. *Verso*. Germ. Ein Vers/Spruch mit gewissen vnnd abgemessnen syben. Polon. Wiers. Vng. *Vers*. Ang. *A verse or line, order or rew*.] Cic. pro Archia: Nam siquis minorem fructum gloriæ putat ex Græcis versibus percipi quã ex Latinis, vehemẽter errat, &c. Facere versus. Cic 6. Verr. Versus, qui in istius cupiditatem facti sunt. Scribere versus. Idem 2. Verr. De qua muliere versus plurimi supra tribunal scribebantur. Fundere versus. Cic. 3 de Orat. Solitus est versus hexametros, aliosq; variis modis atq; numeris fundere ex tẽpore. ¶ Versus, [שורה *harughâh*.] in agricultura quid notet, explanat Varro lib. 1. de Re rust. cap. 10. his verbis: In Hispania ulteriore metiuntur jugis, in Campania versibus, apud nos in agro Romano, ac Latino jugeris. Iugũ vocant, quod juncti boves uno die exarare possunt. Versum dicũt cẽtũ pedes quoquoversum quadratũ: jugerũ quod quadratũ duos actus habet. ¶ Ponitur aliquãdo Versus pro eo quod vulgò *Linea* vocatur. [קו *kav*.] Plin Epist. lib. 4: Non paginas tantùm epistolę, sed etiam versus lybellabasq; numerabo. ¶ Interdũ versus significat ordinẽ, seu tractum. Virg. 4. Georg. Ille etiam seras in versum distulit ulmos. Idem 5. Aen. -triplici pubes quam Dardana versu Impellunt: id est, triplici ordine. ¶ Interdum cantum. Plin. lib. 10. cap 29 Medentur luscinię juniores, versumq; quem imitentur accipiunt.

Vĕrsĭcŭlus, diminutivum, Breve vel humile carmen. [στιχίδιον. Gall *Vers et, vne petite ligne*. Ital *Picciol verso*. Germ Ein vers. Hisp *Pequenno verso*. Pol. Wiersyk Vng *Versecske*. Ang. *A little verse, or line, or rew*.] Mart. lib 5: Hæc tibi, non alia est, ad cœnam causa vocandi, Versiculos recites, ut Ligurine tuos. ¶ Modò breves scripturæ (ut ita dicam) lineas. Cic. ad Brutũ lib. 14: Breves tuæ literæ, breves dico? imò nullæ: tribúsne versiculis his temporibus Brutus ad me?

Vĕrsĭfĭco, as, Versus facio. [ῥαψῳδέω ἐποποιέω. Gall. *Compoſer en vers, faire vers*. Ital. *Componer versi*. Ger. Verß machen. Hisp. *Hazer versos*. Pol. *Wiersze pisze*. Vng. *Verset zerzek*. Ang. *To mak verses*.] Quintil. lib 9. cap. 4: Nam & versificandi genus est omnibus sermonibus unam legem dare.

Vĕrsĭfĭcātĭo, f. t. Ipse versificandi actus. [ἐποποιία. Gall. *Composition de vers*. Ital. *Compositione de versi*. Germ. Verßmachung. Hisp. *Obra del hazer versos*. Pol. *Wierszow pissanie*. Vngar. *Vers iras*. Ang. *A making of verses*.] Ibidem cap. 2: Abusivè in versificationis, ac sermonum imitatione servatur.

Vĕrsĭfĭcātŏr, oris, m. t. Versuum scriptor. [ἐποποιός. Gall. *Qui compose en vers*. Ital. *Chi compone versi*. Ger. Ein Verßmacher. Hisp. *El que haze versos*. Pol. *Piszący wierszow*. Vng. *Vers iro*. Angl. *That maketh verses*.] Isidorus lib. 19. cap. 1: Versificator, quàm Poeta, minor Cornelius Severus.

Vĕrsĭfĭcŭs, pen. cor. adject. [ὁ ἐν ἐποποιὸς, ὁ ἐν ψαλμῳδὸς. Gall. *Qui est dressé, composé, & ordonné par ordre comme vers*. Ital. *Acconciato, & composto, & ordinato come versi*. Ger. Nach weiß der versen gemacht. Hisp. *Compuesto y ordenado como versos*. Pol. *Iakoby wierszy vczinioni*. Vng. *Vers tsinalo*. Ang. *That is made in order lik verses*.] Solinus cap. 16: Studium musicum inde cœptum quũ Idæi Dactyli modulos crepitu ac tinnitu æris deprehensos in versificum ordinem transtulissent.

Vĕrsŭs, Præpositio, accusativum requirit, & ferè semper postponitur. [אל על *hal. ad*. Gall. *Vers*. Ital. *Verso, in verso*. Ger. Gegen. Hisp. *Hazia*. Pol. *Przeciwko*. Vng. *Fèle*. An. *Towar ...*] Plautus: Ego portum versus pergam, & perquiram: quem si nõ invenero, domum versus revertar. ¶ Dicimus etiam Quoquo versus, Quaqua versus, Vtroque versus: id est, in unamquãq; partem, quocunq;, per quancunq; partem, in utranq;. ¶ Quandoque loco accusativi habet adverbium: ut, Sursum versus. Cato cap. 156: Postea ubi deorsum versus ibit, hominẽ, &c Cic. de Orat. Quum gradatim sursum versus reditur.

Vĕrsūtŭs, a, um, Astutus, callidus, qui modò hoc, modò illud, ut visum fuerit, simulat, & sese in omnes vertit species. [ערום *harúm*. πανοῦργος, τροφώδης. Gall. *Variable, fin. caut, rusé*. Ital. *Astuto, trincato, malitioso* Ger. Geschaid/argistig/geschwind. Belg. Subtyl/menich sinnich. Hisp. *Astuto en mala parte, malicioso, taymado*. Pol.

do. Pol. *Chytri, przewrotni.* Vngar. *Rauaſz, alnok, ſzalard.* Ang. *Guilefull or craftie.*] Plaut. in Epid. Verſutior eſt quàm rota ſingularis. Cicero 2. de Finibus: Sed omnia callidè referētem ad utilitatem, acutum, verſutum, veteratorem, *&c.* Idem 3. de Nat. deorum: Et Chryſippus ubi acutè dicere videbatur, homo ſine dubio verſutus & callidus. ¶ Interdum Verſutum accipimus pro ingenioſo & prompto. Cicero. 3. de nat. deor. Verſutos eos appello, quorum celeriter mens verſatur. Plaut Sticho: Ille quidē adoleſcens doctè aſtutus fuit. Ibidem: Nec magis verſutum nec quo careas ægrius.

Vērsūtīssĭmŭs, Superl. [*πανουργότατος.* Vng. *Igōn ag rauaſz, okos rauax.*] Velleius Paterculus Hiſtor. lib. 2: Germani in ſumma feritate verſutiſſimi, natumq; mendacio genus.

Vērsūtĭă, ſ. p. Calliditas, & malitia. [ערמה *hormah* ארמה *miromáh* תך *toch.* *ſαθανέργημα, πανουργία.* Gall *Fineſſe, ruſe.* Ital. *Aſtuccia, callidità.* Ger. Geſcheidigkeit/ argliſtigkeit/ geſchwindigkeit Hiſ. *Aſtucia en mala parte.* Pol. *Chytroſcz, zdrada.* Vn. *Alnokſag, rauaſo ſag.* Ang. *Guile, deceite, craftineſſe.*]

Vērsūtē, adverbium, Callidè, aſtutè. [*πανούργως.* Gall. *Finement, par ruſe.* Ital. *Aſtutamente.* Germ. Geſchwindigkeitlich/ liſtigkeitlich Hiſ. *Aſtuta y taymadamente.* Pol. *Chytrze.* Vng. *Alnokul, rauaxpl.* An. *Wich guile, deceitfullie.*] Cicero de claris Orator. Nihil, ut ita dicam, ſubdolè, nihil verſutè, quod ille non viderit, *&c.*

Vērsūtĭlŏquŭs, m. ſ. Qui verſutè loquitur. [ערום *harúm.* *ὁ ἐν τῷ λέγειν πανοῦργος, ὁ δόλια λέγων.* Gal. *Qui parle cauteleuſement, cauteleux & fin en parler.* Ital. *Chi parla aſtutamente, con cautella.* Ger. Geſchelder oder liſtiger reden. Hiſp. *El que habla aſtuciàs.* Pol. *Chytrze mowiaci.* Vng. *Rauaʒon bezellō.* Ang. *That ſpeaketh deceit fullie.*] Cicero 3. de Orat ex vetuſto quopiam Poëta: Num non vis hujus me verſutiloquas malitias.

Vērsĭcŏlŏr, oris, om. t. propriè dicitur illud quod ex diverſis partibus ſpectanti non eundem oſtendit colorem: ut eſt videre in anatum & columbarum collis, & in ſerici quodam genere, quod modò hinc, modò illinc ſpectatum colores mutare videntur [טטסים *happaſſim.* *πολύχρους, χλανίδιος.* Gall. *De diverſes coleurs, de coleur changeant.* Ital. *Di colore diverſi, muta colore.* Germ Mancherley farben. Hiſ. *Coſa de muchas colores.* Pol. *Zrozmaitichſzirb, rozneiſarbi.* Vng. *Sokſzinwe, ſokſzinſt mutato.* Ang. *That changeth colour, of ſundrie colours.*] Cicero libro 3. de Finibus bonorum & malorum: Iam verò membrorum alia videtur propter eorum uſum à natura eſſe donata: ut manus, crura, pedes: alia autem nullam ob utilitatem, quaſi ad quendam ornatum: ut cauda pavoni, plumæ verſicolores columbis, viris mammæ, atque barba. In eadem etiam ſignificatione non rarò hac voce utitur Plinius, teſtimonia hic brevitatis cauſa omittimus. ¶ Interdum tamen Verſicolores veſtes poſitas legimus pro variis ſeu diſcoloribus. Liv. libro 4. bell. Maced. de lege Oppia loquens: Tulerat eam C. Oppius Tribunus plebis Qu. Fabio, T. Sempronio COSS. in medio ardore Punici belli: Nequa mulier plus ſemuncia auri haberet, neu veſtimento verſicolore uteretur. Quo tamen in loco verſicolores veſtes nonnulli intelligunt, colore alio quàm nativo infectas: ut Verſicolores inde dictas intelligamus, quòd verterint: id eſt, mutarint colorem. Contrà, Coloriæ dicuntur, quæ nullo externo colore ſunt imbutæ. Eſt autem hoc nomen adjectivum omnis generis, cujus neutro uſus eſt Virgil. 10. Aeneid. Aſture quo fidens & verſicoloribus armis.

Vērsĭpĕllĭs, le, om. t. Aſtutus, verſutus, ſimulandi quidvis, & diſſimulandi artifex. [ערום *harúm.* *ἀλλοπρόσαλλος, πολύτροπος, πανοῦργος.* Gal. *De diverſe couleur de peau & d'habit, fin & cauteleux.* Ital. *Muta pelle, muta faccia, muta volto, accorto, pieno di cautele.* Ger. Der ſein haut oder geſtalt verenderen kan/ liſtig mit gleichſent/ betrieglich. Hiſpa. *Malicioſo y engannador.* Pol. *Przewrotni.* Vng *Alnok rſalard, exigan, rauax.* Ang. *Subtill, that changeth his skinne often, a craftie fellow, a wilie foxe.*] Plautus in Amphit. Verſipellem ſe facit, quando lubet. Plin. libro 8. cap. 22: Indicat ſuo tempore vulgo infixam hanc opinionem fuiſſe, homines in lupos verti, rurſuſque reſtitui ſibi, atque inde ductam eſſe conſuetudinem loquendi, ut homines aſtutos, verſipelles dicamus.

Vērtebræ, penult. corrept. ſive Vertibula, Spinæ oſſa dicuntur, in craſſiores quoſdam nodos conglobata, & in medio ſui concava, ut ſpinali medullæ tranſitum præbeant, firmiſſimis autem vinculis colligata, quorum beneficio interiores nodi cohæreſcunt. [חמוקים *chammukim.* *κατόνδυλοι.* Gall. *Les vertebres, os de l'eſchine, dos & ſemblables.* Ital. *Oſſe delle ſpalle, della ſchena, & ſimili.* Germ. Ein wirbelgewerb/ ein wirtel des ruckgrahts. Hiſp. *Hueſſos de qualquier eſpinaço.* Pol. *Pacyerze wchrzipczie.* Vng *Hatagerincz.* Ang. *Places where te ioyntes turne, as the chine bone or back bone.*] Harum munus eſt ut corpori flectendi ſe, incurvandique præbeant facultatem, quod ſine illis prorſus rigidum eſſet, & inflexibile. Plinius quoque per quandem ſimilitudinem in inſectis vertebras appellat eas partes, quæ circa ipſam ſitæ inciſuram corpori flexum præbent. Ita enim habet libro 11. cap. 1: Aliquibus verò non tota inciſura eas ambiente rugas, ſed in alvo aut ſupernè tantùm, imbricatis flexilium vertebris, nuſquam alibi ſpectatione naturæ artificio.

Vērtebrātŭs, a, um, In vertebras conglobatus. [*ὁ πατονδυλωτὸς, ὁ πρὸς κατονδυλοειδὴς.* Gall. *Fait en forme de vertebre.* Ital. *Fatto à foggia di vertebra.* Germ. Wie ein wirtel des ruckgrahts. Hiſp. *Hecho à manera de aquellos hueſſos.* Pol. Wpatrzierz rzymowi. Vng. *Gerincznes.* Ang *Made like the backebones.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Sed quibus cervix è multis, vertebratisque orbiculatim oſſibus flexilis ad circunſpectum, articulorum nodis jungitur.

Vērtex, icis, qui & Vortex, m. t. à verto, is, propriè ventus eſt contortus ac rotatus: qualis eſt qui *τύφων* vocatur: id eſt, vibratus, ecnephias, ut interpretatur Plinius libro 1. cap 48. [סער *ſahár.* *σρόβιλος.* Gal. *Tournemēt de vents ou d'eaux, tourbillon de vent, deſtour & rouement d'eau.* Ita. *Vertice en ciſtello.* Germ. Ein windswürbel/ oder windsbraut. Belg. Eenen wiel. Hiſp. *Remolino generalmente.* Pol. Wicher. Vn. *Forgo zel.* An. *A whirle poole, or turning round of the water, a whirle winde.*] Vortice (inquit Apuleius in Coſmo) torquetur humus arida, & ab imo erigitur ad ſummum. Ventus (authore Seneca lib. 5. Nat. quæſt.) aliquo promontorio repercuſſus, atque in ſe volutatus facit vorticem: qui circumactus, & eundem ambiens locum, ac ſe ipſe vertigine concitans, vertigo vocatur. Docet Quintil. lib. 8. cap 2: Verticem eſſe cōtortam in ſe aquam, vel quicquid aliud ſimiliter vertitur. [Pol. *Krazenie na wodzie, wior.* Vng. *ðrueny.*] Virgil. 1. Aeneid. - ingens à vertice pontus. ¶ Cicero 2. Tuſc. per tranſlationem vertices dolorum dixit pro vertigine, rotationeque quæ in doloribus circumagit, lancinatque præcordia. Nunc nunc (*inquit*) dolorem anxiferi torquent vertices. ¶ Inde propter flexum capillorum, pars ſumma capitis dicitur vertex, ſive quia ad occipitium in declive vertitur. [קדקד *kodhkódh.* *κραυφή.* Pol. Wierzch gl'owi. Vng. Tetō. Ang. *The toppe of the heade.*] Apuleius de dogmate Platonis: Denique ipſius capitis verticem ſpecta, tenui cute contectum, capillisque hirſutum adverſus vim frigoris & caloris. Plin libro 11. cap. 37: Binos hominum aliquibus vertices dat, quum ait: Vertices bini homini tantùm, aliquibus capitis oſſa plana. ¶ Ab hujus ſimilitudine, quod in montibus eminentiſſimum eſt, vertex appellatur. Virgilius 1. Aeneid. - geminique minantur In cœlum ſcopuli, quorum ſub vertice latè Aequora tuta ſilent. Item altiſſimæ partes cœli quas Græci *πόλους* vocant, dicuntur vertices, quòd circa hos mundus rotetur. Virgilius 1. Georg. Hic vertex nobis ſemper ſublimis: at illum Sub pedibus Styx atra videt, Manesq; profundi. Propter quod etiam cardines dicuntur, à ſimilitudine eorum cardinum circa quos valvę volvuntur. ¶ Apud Virgilium lib. 2. Georg. Vertex pro Aquilone ponitur: -tempeſtas à vertice ſylvis Incubuit. Vortices antiqui per o literam pronuntiabant, teſte Quintiliano, cap. de Orthographia: primuſque Africanus per e vertices dixit.

Vōrtūmnŭs, i, ut ait Aſconius Pædianus in 3. Verr. Deus invertendarum rerum eſt: id eſt, mercaturæ.

Vērtĭcōsŭs, adjectivum. [*συρροφὰς παθὰς ἔχων.* Gall. *Qui a force deſtours, vertigineux.* Ita. *Che ha molte concauità.* Germ. Würbteichtig/ voll wurbleu. Hiſp. *Coſa remolinada en ſi meſma.* Pol. *Pel'ni wirow.* Vng *ðruenies.* Ang. *Full of whirlepooles or whirle windes.*] Livius primo belli Punici: Quidam verticoſa amni delati, in hoſtes ab elephantis obtriti ſunt.

Vērtĭcŭlum, li, n. ſ. Inſtrumentum quod fuſo adhibetur, ut facilius vertatur. [כישור *chiſchór.* *κατονδύλιον.* Gall. *Le peſon que les femmes mettent au bout de leur fuſeau, verteil.* Ital. *Cocco, fuſaiuolo.* Germ Ein ſpindelwirtel Belg. Eenen wordel. Hiſp. *El tortero de huſo* Pol. Wrzeciennik. Vn. *Perezlen.* An. *A wherle or wherne.*]

Vērtĭcillum, li, n. ſ. & Verticillus, m. ſ. diminutivum. [כישור *chiſchór.* *τὸ κατονδύλιον.* Gall. *Vn peſon à filer.* Ital. *Filatore da tener nel faſo, fuſaiuolo.* Germ. ein ſpindelwirtelin. Hiſ. *El tortero de huſo.* Vng. *Perezlenetzke.* Ang. *A litle wherle or wherne.*] Plin. libro 37. cap. 2: In Syria quoq; inde fœminas verticillos facere, *&c.*

Vērtĭcīllă. Inſecti ſpecies, inquit Budæus.

Vertĭcīllātŭs, adjectivum. [*κατονδυλιωτός.* Germ. Gewirtelt/ wie ein wirtel geſtaltet.] Celſus libro 8: Superius autem humeri caput rotundius quàm cætera oſſa, verticillatis ſcapularum oſſibus inſeritur. Hoc etiam vertibulatum dici poteſt, & vertebratum, quoniam vertibulum, & vertebra pro ſpondylis accipiuntur. Budæus.

Vērtīgo, inis, ſecunda ſyllaba producta, f. t. Morbus capitis, qui ex frigidis, & lentis humoribus ſurſum ex ventriculo commeantibus oritur, ita ut ſic affecti occaſione parva ſuccidant. [עטעים *hivhim* תרעלה *tarheláh.* *ἴλιγξ.* Gal. *Tournement, virement de teſte.* Ita. *Storcimento di teſta, vertigine.* Germ. Der ſchwindel. Hiſp. *Vagnido.* Pol. *Zawrocenie wgl'owie.* Vng. *Zedelges.* Ang. *A giddineſſe or dizzyneſſe in the head with a dimneſſe of the ſight.*] Dicta quoniam ob oculos eorum vorticoſa quædam,

dam, & rotatilia circumagi videantur. Græcè *πόπαμμα*. Plin. lib.7.cap.6: A' conceptu decimo die dolores capitis, oculorum vertigines tenebræq;. Iuvenalis Satyr. 6: Quum bibitur concha, quum jam vertigine tectum Ambulat, & geminis exurgit mensa lucernis. Columella li.7.cap.10: Febricitantium signa sunt, quum obstipæ sues transversa capita ferunt, ac per pascua, quum paululùm procurrerũt, consistunt, & vertigine correptæ conciduntur.

Vĕrū, indeclinabile nomen in singulari numero, in plurali Verua, ruum, instrumentum oblongum ex ferro, quo carnes ad ignem torrentur. [*ὀβελός*. Gall. *Vne broche, vne haſte.* Ital. *Spedo, ſchidone.* Germ. Ein bratſpiß. Belg. Eenen spit. Hisp. *El aſſador con que ſe haſſa la carne, ò arma hecha à manera de aſſador.* Pol. *Rożen.* Vng. *Nyars.* Ang. *A broche, a ſpitte.*] Virgil. 2. Georg. Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis. Varro à versando dictum existimat, quod ad ignem jugiter assetur. ¶ Ab hujus item similitudine telum oblongum, & tenue, Veru dictum est. Virgil. 7. Aeneidos: Et tereti pugnant mucrone, veruque Sabello.

Vĕrŭcŭlum, li, n. s. Instrumentum ferreum, quo metallorum expurgatores, spumam eximunt à reliqua materia. [*ὀβελίσκος*. Gall. *Petite broche, brochette.* Ital. *Spedo picciolo.* Germ. Ein bratſpißlin / oder eyſen ſchaumſtänglin. Hisp. *Pequenno aſſador.* Pol. *Rożenek.* Vngar. *Vas kalan.* Ang. *A little broche or ſpitte.*] Plinius libro 33.cap.6: Spuma ex argento sublata veruculis ferreis, atque in ipsa flamma convolvitur veruculo, ut sit modici ponderis.

Vĕrūtum, veruti, penultima producta, n.s. [*τὸ βραχὺ τῆς ὀξὺ βέλος, ὀβελίς*. Gall. *Vn dard court & aigu.* Ital. *Dardo corto & aguto.* Germ. Ein gattung eines wurffgewehrs wie ein bratſpiß. Hisp. *Arma à manera de aſſador.* Pol. *Rożen wky wſzczepioni.* Vng. *Vaſas darda vagi, ropia.* Ang. *A caſting dart with a ſtring.*] Est hastile quod veru habet præfixum. Hinc Lucanus libro 8: Cæsaries compressa manu, Pharioque veruto. Nonius: Verutum est telum breve, & acutum. Cæsar lib.5. belli Gall. Transfigitur scutum Pulfioni, & verutum in balteo defigitur. Liv. li.10. ab Vrbe: Quibus plerisque in scuta, plerisque verutis in corpora ipsa fixis, sternitur cuneus.

Vĕrūtŭs, a, um, adjectivum. [*ὁ ἔχων βελοφόρος*. Gall. *Armé d'vn tel dard.* Ital. *Amato di tal dardo.* Germ. Mit einer wurffgewehr das wie ein bratſpiß iſt / gewaffnet. Hisp. *Armado de aquella arma.* Pol. *Ztakim rożnem chodzący.* Vn. *Dardas kopias.* An. *Weapened with ſuch a dart.*] Veruto armatus: sicut scutatus, & clypeatus. Virgil. 2. Georg. Assuetumque malo Ligurem, Volscosque verutos.

Vĕrūtūmnŭs. Vide in PROPRIIS.

Vĕru, Verutum, Vide VERTO.

Vĕrvāctum, Ager verno tempore semel proscissus, deindeque quiescens usque ad sequentem autumnum, quo aratur. [בר *ner.* *νίατος, νειάτη*. Gal. *Vne terre labourable qu'on laiſſe repoſer, varet ou gachere, ou iachere.* Ital. *Terreno che ſe laſcia ripoſare.* Ger. Ein brachacker. Hisp. *El barbecho.* Pol. *Odłog.* Vng. *Vgar.* Ang. *The fellow land that is to be ſowen the nixt yeare.*] Vervactum dictum quasi vere actum. Plin. lib. 18. cap. 19: Quidam utique ab æquinoctio verno proscindi volunt. Quodq; vere semel aratum est, à temporis argumento Vervactum vocatur. Hoc in novali atque requieto agro necessarium est.

Vĕrvex, cis, penult. prod. m. t. ab inversis testiculis dicitur: est enim mas inter oves, cui inversi, sive adempti sunt testiculi, & ideo vervex dicitur, cp sit natura versa, ut Varroni placet. [אַיִל *ãjil.* *κριὸς ἐκτετμημένος*. Gall. *Vn mouton.* Ital. *Caſtrone, caſtrato montone.* Ger. Ein hammel. Hisp. *Carnero caſtrado.* Pol. *Skop.* Vng. *Werwe.* An. *A weather ſheep.*] Nam qui ad generandam sobolẽ integer tenetur, aries dicitur. Sectarius vervex, qui gregem agnorum præcedens ducit.

Vĕrvēcīnŭs, a, um, pen. prod. Quod ex vervece est. [*ὁ κριοῦ τραγίου ἴδιος*. Gall. *De mouton.* Ital. *Di montone.* Germ. Von einem hammel / hämmelin. Hisp. *Coſa de carnero.* Pol. *Skopowi.* Vng. *wertwebŏl valo.* Ang. *Of a weather ſheep.*] Plinius: Et hircinus, & vervecinus adeps ei utilis est.

Vĕrvēcĕŭs, a, um, Quod est ad similitudinem vervecis factum. [*ὁ κριόμυξος, κριοπρόσωπος*. Gall. *Fait comme vn mouton, reſſemblant vn mouton.* Ital. *Fatto à modo di montone, ſimile à montone.* Germ. Das einem hammel gleich ſiehet. Hisp. *Hecho en manera de carnero, ſemejante à carnero.* Pol. *Skopowi podobny.* Vng. *wertwe formaiara valo.* Ang. *Made lik a weather sheepe.*] Statua vervecea, apud Plaut. in Capt. pro servo stupido, quique quàm minimum differat à vervece: Vos (*inquit*) introite: interibi ego ex hac statua vervecea volo Erogitare, meo minore quid sit factum filio. Quo tamen in loco quidam legunt Verberea statua: nam vervecea Trochaici metri ratio non patitur: superest enim syllaba, nisi cea, per synæresim contrahas.

Vērum, Conjunctio, Sed. [כִּי־ם *chi-im.* *γεμὲν, ἀλλ' ὅμως, πλὴν ἀλλά*. Gal. *Mais, toutesfois.* Ital. *Ma, anzi più.* Ger. Aber / sondern. Hisp. *Mas, empero.* Pol. *Ale.* Vng. *De* An. *But, neuerthelesse.*] Cicero pro Muræna: Ea sunt omnia non à natura, verùm à magistro. Cicero 5. Philip. Expectabantur Calendæ Ianuariæ, fortasse non rectè: præterita omittamus. Idem 3. de Oratore: Verùm hoc (ut dixi) nihil ad me. ¶ Verùm enim, sed enim, etenim. *ἀλλὰ γάρ*. Terentius in Adelphis: Verùm enim, quando promerui, fiat. ¶ Verùm enimvero, sed tamen. [אך *ach.* *οὐ μὴν ἀλλά*.] Cicero in Frumentaria: Verùm enimvero duodenos sestertios exegisti. ¶ Veruntamen, sed tamen, attamen. [אך *ach.* *οὐ μὴν δὲ*.] Cicero de Oratore: Leve est: veruntamen non inutile. Idem libr. 1. Epist. Difficile est, veruntamen ipse me confirmo.

Vērŭs, a, um, adjectivum, Sincerus, solidus, expressus: [באמן *neemán.* *ἀληθὴς ἄνυμος, ἀληθινός*. Gall. *Vray.* Ital. *Vero.* Germ. Warhafftig. Belg. Waerachtich. Hisp. *Coſa verdadera ò juſta.* Pol. *Prawdziwi.* Vng. *Igaz.* Ang. *True.*] à Ve particula, ut nonnulli putant, quæ vehementiam significat, & Res: quasi non verborum inanis sonitus, sed solida res. Terentius in Andr. Actũ est, si quidem hæc vera prædicat. Cicero Academ. Quæ ista regula est veri & falsi, si notionẽ veri & falsi, propterea quòd ea non possunt internosci, nullam habemus? Nam si habemus, interesse oportet ut inter rectum & pravum, sic inter verum & falsum. Si nihil interest, nulla regula est, nec potest is, cui est, visio, veri falsiq; communis, ullum habere judicium, aut ullam omnino veritatis notam. Ovidius 5. Trist. eleg. 7: Nec procul à vero est, quod vel pulsarit amicum. Hoc est, verisimile est. Simile verò. Cicero ad Cassium, lib. 12: Id autem eò facilius credebatur, quia simile vero videbatur. Verius veró. Martialis li. 8: Vero verius ergo quid sit, audi, Verum Gallice non libenter audis. Similitudo veri. Cic. de Vniverſ. Bene agi putat, si similitudinem veri consequatur. ¶ Verum mordax id est, veritas libera, malè sibi conscriorum aures offendens. Persius Satyra 1: Sed quid opus teneras mordaci radere vero Auriculas? ¶ Aliquando Verum accipitur pro bono, æquo, & justo. [צדיק *tsaddik.* *δίκαιος, ἔντιμος*.] Horatius libro 1. Epistol. Metiri se quenque suo modulo ac pede, verum est. Cic. 3. Tusculan. Si maximè verum sit, ad corpus omnia referre sapientem. Idem pro Muræn. Cato negat verum esse, benevolentiam allici cibo. ¶ Aliquando sumitur pro veridico, sicut econtrario Falsum pro fallace, *ἐπιμηχάνος*. Terentius in Andria: Sum verus. ¶ Verus color: id est, nativus non adulteratus. *γνήσιος*. Terentius in Eunuch. Color verus, corpus solidum. ¶ Verus labor dicitur quem quis per seipsum suscipit, non qui ex aliorum virtute Imperatoribus adscribi consuevit. Virgilius 12. Aeneid. Discе puer virtutem ex me, verumq; laborem, Fortunam ex aliis. ¶ Verior, Verissimus. Plin. lib. 12. cap. 13: Quod verius, costo vicinius esse debet. Cicero Academ. Sed mehercule, ut quidem nunc se causa habet, etsi hesterno sermone labefacta est, mihi tamen videtur esse verissima.

Vērĕ, adverbium. [באמת *beemèth.* *ἀληθῶς, δικαίως*. Gal. *Vrayement.* Ita. *Veramente, senza fittione.* Ger. Warlich / warhafftiglich. Belg. waerachtichlich. Hisp. *Con verdad.* Pol. *Prawdziwie.* Vng. *Bizony igazan.* Ang. *Truelye, in deed.*] Terentius in Heaut. Hoc ibi fit, ubi non verè vivitur. Cicero pro Roscio Amerino: Verè nihil potes dicere, finge aliquid saltem cõmodé. Idem 1. Officiorum: Honestum quod propriè vereque dicitur, id sapientibus est solis. Idem 4. Verr. Laudarem illam civitatẽ, id quod verissimè possem. Idem ad Attic. lib. 5: Non *ὑπερβολικῶς*, sed verissimè loquor.

Vĕro, adverbiũ pro, veré. [*ἀληθῶς*. Vn. *Igazan, bizennyal, nyilvã.*] Gellius lib. 6. cap. 8: Veróne an falsò, incertum.

Vĕrāx, cis, m. t. Qui vera loqui solet, & mentiri non consuevit. [באמן *neemán.* *ἀληθινός*. Gal. *Veritable, non feint.* Ital. *Verace.* Germ. Warhafftig. Hisp. *Muy verdadero* Pol. *Prawdziwi.* Vng. *Igaz.* An. *True, that vſeth and fayeth the truth.*] Cicero 1. de Divinatione: Multis seculis verax fuit id oraculum. Ibidem: Tum ei visa quietis occurrent tranquilla atq; veracia. Ibidem: Herodotum cur veraciorem dicam Ennio?

Vĕrācĭtās, atis, f. t. Perpetua verũ dicendi consuetudo. [אמת *emèth* אמן *emún* אמונה *emunáh* קשט *kóſchet* (vel) *koſcht.*]

Vĕrĭdĭcŭs, a, um, Qui vera dicit, & ponitur pro vero etiam & minimè fallaci. [באמן *neemán.* *ἀληθινός, ἐντιμηχάνος*. Gall. *Qui dit verité, veritable.* Ital. *Veredico, che dice il vero.* Germ. Warhafftig / warhsagend. Hisp. *El que dize verdad.* Pol. *Prawdomowca.* Vng. *Igazmondo.* Ang. *That ſpeaketh the truth.*] Cicero pro Flacco: Veridicas adjungis causas inimicitiarum. Martial. lib. 5: Seu tua veridicæ discunt responsa sorores, Plana suburbani quà cubat unda freti. Lucretius: Omnia veridico qui quondã ex ore profudit.

Vĕrĭlŏquĭum, quii, n. s. Origo nominis, quam Græci vocant *ἐτυμολογίαν*. Cicero in Topic. Multa enim ex notatione sumuntur: ea est autem quum ex vi nominis argumentum elicitur, quam Græci *ἐτυμολογίαν* vocant: id est, verbum ex verbo veriloquium.

Vē. Ĭmō

Vērĭmōnĭă, niæ, Veritas, antiquum. [אמת *emèth* אמון *emún* אמונה *emunáh* קשט *kóschet* (vel) *koscht.* ἀληθεια. Pol. *Prawda.* Vng. *Igasſag.* Ang. *Treuth.*] Plautus Trucul. -planius qui antehac amator ſumus Habitus eſt, iſtunc ad amicam verſus verimonia referre.

Vērĭsĭmĭlĭs, Probabile, credibile: quod licet nō ſit verum, veritamen ſimilitudinem habet. [πιθανὸς, ἀκὸς. Gall. *Vray-ſemblable, probable.* Ita. *Veriſimile, che s'aſſomiglia al vero.* Germ. Der warheit gleichförmig. Hiſp. *Semejante à la verdad.* Pol. *Podobni prawdzie.* Vn. *Hihetŏ mayd igaz.* An. *Lyk to betrue.*] Cicero pro Roſcio Amer. Etiam tum, quum veriſimile erit aliquem commiſiſſe, in ſuſpicione latratore. Columella lib. 3. cap. 9: Id autem quū ſit veriſimile, tùm etiā verum eſſe nos docuit experimentum. Plinius lib. 5. cap. 22: Quod eſt veriſimilius quàm quia cadendo tripudium, ſonúmve faciant. Cicer. 1. de Invēt. Veriſimilimum mihi videtur, quodam tempore neque in publicis rebus infantes, neque inſipientes homines ſolitos eſſe verſari.

Vērĭsĭmĭlĭtĕr, adverbium, Probabiliter: [πιθανῶς. Gall. *Vrayſemblablement.* Ital. *Veriſilmente, aſſomigliando al vero.* Germ. Mit einem ſchein der warheit. Hiſ. *Semejantemēte, à ſemejante à la verdad.* Pol. *Kprawdzie podobni.* Vn. *Hihetŏ keppen.* Ang. *As it were true, proueably.*] unde Veriſimiliter mentiens dicitur, qui falſum perinde quaſi verum ſit, narrat. Apuleius in Apologia: Tam rudes nos eſſe omnium literarum, omnium denique vulgi fabularum, ut ne fingere quidem poſſitis iſta veriſimiliter.

Vērĭtās, atis, f.t. Vera ratio, res vera, verum. [אמת *emèth* אמון *emún* אמונה *emunáh* קשט *kóschet* (vel) *koscht.* ἀληθεια. Gall. *Verité.* Ita. *Verità.* Ger. Warheit. Hiſ. *Verdad.* Pol. *Prawda.* Vng. *Igaſſag.* Ang. *The treuth.*] Cicero 2. de Inventione: Veritas eſt per quam immutata ea quæ ſunt, aut antè fuerunt, aut futura ſunt, dicuntur. Idem pro Cælio: O' magna vis veritatis, quę contra hominum ingenia, calliditatem, ſolertiam, contraque fictas omnium inſidias facilè ſe per ſeipſam defendat. Quintil. lib. 6. cap. 1: Non admittit hoc idem veritas fori. Tacitus lib. 4: Nec occultum eſt quando ex veritate, quando adumbrata lætitia facta Imperatorum celebrentur. ¶ Plurali numero etiam dicitur Veritates. Gellius lib. 18. cap. 7: Veritates plerunque fortiter dicere.

Vērĭvērbĭum, Verus ſermo. [אמת *emèth* אמון *emún* אמונה *emunáh* קשט *kóschet* (vel) *koscht.* ἀληθολογία. Gal. *Parole vraye.* Ital. *Parola vera.* Ger. Ein wahres wort/ein wahrhafftige red. Hiſ. *Palabra verdadera.* Pol. *Prawdziwa mowa.* Vng. *Igaz beszed.* Ang. *True ſpeach.*] Plautus Capt. Tu repertus, Philocratem qui ſuperes veriverbio.

Vĕro, as, n. p. Verum dico. [ἀληθεύω. Gal. *Dire vray.* Ital. *Dire il vero.* Ger. Die warheit ſagen. Hiſ. *Deſir ò repreſentar verdad.* Pol. *Prawde mowie.* Vn. *Igazat mondok.* An. *To ſay the truth.*] Gellius lib. 18. cap. 1, ex Ennii 13. Annal Satin', vates verant ætate in agunda. ¶ Eſt & verare, verè repræſentare. Sidonius: Quoties verba Graia carmine verat. Hodie tamen in neutra ſignificatione eſt uſitatum.

Vēsānŭs, a, um, penultima producta, Vecors, crudelis, furioſus. [בער *bahár* הבל *holél* נבל *nabál* משחע *meſchughgháh.* ἀφρων, μανιώδης, ἄγριος. Gal. *Inſensé, hors du ſens.* Ital. *Pazzo, furioſo, bizzaro, beſtiale.* Ger. Wbel bey ſinnē/ vnſinnig/ wūtig Belg Vnſinnich. Hiſp. *Loco, bouo quaſi ſin ſanidad.* Pol. *Szalioni, wſzyſtkiſ.* Vn. *Extelen xeles, feie furt kegyetlen.* Ang. *Mad, wood.*] Cicero pro Domo ſua: Hæc furioſa vis vèſani Tribuni plebis Ibidem: Ac primùm illud à te homine veſano & furioſo requiro, quæ te tanta pœna, &c. Virgilius de Ludo: Sperne lucrum, vexat mētes veſana libido. Idem 6. Aeneid. Suadet enim veſana famēs. Catul. Epigr. 95: Quum veſana meas torreret flamma medullas.

Vēsānĭă, æ, f. p. Vecordia. [הבלה *holeláh* הבלות *holelúth* שלעון *ſchighghahón.* παραφροσύνη, μανία. Gall. *Faute de bon ſens, quand on eſt hors du ſens.* Ital *Mancamente di buon ſenno.* Ger. Vnſinntigkeit/ ſinnloſe/ manget an gutem verſtand. Hiſp. *Locura.* Pol. *Szalieńſtwo.* Vng. *Extel enſeg bolondſag.* Ang. *Madneſſe, woodneſſe.*] Plinius lib. 35. cap. 11: Simulata veſania bovem cum equo jungens.

Vēsānŭs, 15, Inſanio, amens ſum. [עבר *nibhár* השתגע *hiſchtaghgheáh.* παραφρονέω, μαίνομαι. Gall. *Eſtre inſensé.* Ita. *Inſanire, impazzire.* Germ. Vnſinntig/ oder ſinnloß ſeyn. Hiſp. *Enloſquecerſe.* Pol. *Szaleie.* Vng *Bolondos kodom eż telenkŏdŏm.* Ang. *To be out of the mynd or maded.*] ¶ Nonnunquam etiam ſævio, ferocio. ἀγριαίνω, ἀγριοῦμαι. ¶ Catullus ad mare tranſtulit tempeſtate commotum: Deprenſa (*inquit*) navis in mari veſaniente vento.

Vēscŏr, d. t. Cibo utor, paſcor. [אכל *achál* לחם *lachám.* σιτοῦμαι, ἐδίω. Gal. *Manger.* Ital. *Mangiare, vſar cibo.* Germ. Eſſen. Belg. Eten/ nūten. Hiſ. *Comer.* Pol. *Iem.* Vng. *Ezŏm etellel elŏk.* Ang. *To eate or chew meate:*] Cicero 2. de Nat. deorum: Dii nec eſcis, nec potionibus veſcuntur. Idem in Oratore: Quæ eſt autem in hominibus tanta perverſitas, ut inventis frugibus, glande veſcantur? Virgilius 8. Aeneid. Veſcitur Aeneas ſimul & Trojana juventus Perpetui tergo bovis. Invenitur etiā conſtructum cum accuſativo. Plinius libro 10. capite 48: Aves nonnullæ veſcuntur ea, quæ rapuêre pedibus. ¶ Veſci aura ætherea: id eſt, vita frui, vivere. Nam quemadmodum partes ſolidæ animalis cibo & potu, ita ſpiritus aëre aluntur. Virgilius primo Aeneidos: Quŏd ſi fata virum ſervant, ſi veſcitur aura Aetherea. ¶ Ponitur quandoque pro video Accius in Athamante, apud Nonium: Priùs quàm infans eſſes, tui oculi veſcuntur. Veſci ex manu hominis, eſt ex manu hominis eſcam capere. Plin. libro 9. cap. 7: Simili modo ex hominum manibus veſcens, ferensq; ſe tractandum. Cornutus paſſivè utitur in Perſ. Sat. 2: Pulpa dicta, *inquit*, quòd cum pulte miſta olim veſcebatur.

Vēsĭcŭs, a, um, Eſui aptus: à Ve, augmentativa particula, & nomine eſca [ἐδώδιμος, τρόξιμος. Gal. *Bon à manger, qui raſſaſie.* Ital. *Buon da mangiare.* Germ. Eſſig/ gut zu eſſen. Hiſ. *Coſa que ſe come ò puede comer.* Pol. *Dobri doiadl'a.* Vng. *Etelre valo.* Ang. *All thing that may be eaten or is good to be eaten.*] Vnde Lucretius lib. 5, Salem veſcum dixit. Item Virgilius 4. Georg. Veſcum papaver, quod videlicet in cibis adhibeatur: & Veſcas ſalicū frondes, quoniam eſcis jumentorum ſunt accommodatæ. ¶ Rurſus veſcum ponitur pro parvo & minuto. Vnde & apud Marſos lingua vernacula quum dicunt, *malvam veſcam*, intelligunt de ea quam parvam dicunt. Ovid. lib. 2. Faſtorum: Nūc vocor ad nomen: vegrandia farra coloni, Quæ malè creverunt, parvaque veſca vocant. Plin libr. 7. cap. 10: Corpore veſcos eſſe, ſed eximiis viribus. Et in hac ſignificatione Ve, στερητικὸν μόριον eſt: hoc eſt, privativa particula. Habet enim Ve, in compoſitione (ut libro 5. cap. 12, docet Gellius) duplicem ſignificationem. Nam augendæ rei, & minuendæ valet, propter quod accidit, ut quædam vocabula, quibus particula iſta præponitur, augmentum importent, ut Vehemēs: quædam diminutionem, ut Vecors, vegrandis: quædam ambigua ſint, cujuſmodi eſt, de quo modò agimus, veſcus.

Vēscŭlī. Homines graciles dicuntur, teſte Feſto, & malè curati. [λεπτοί, ἰσχνοί, μονοχρόμενοι. Gall. *Maigres, mal traittez.* Ital. *Magri, male nodriti.* Ger. Kane oder magere leūt / denen man übel zum mant ſugt. Hiſ. *Magros, mal criados.* Pol. *Lendze wichudli od gl'odu.* Vng. *Keskeny vekony emberek.* Ang. *Leane and thinne folkes.*] Veteres enim rebus exiguis Ve particulam pręponeie ſolent, ut latiùs eſt videre in dictione VESCVS.

Vēsĭcă, veſicæ, penult. prod. f. p. Vrinæ receptaculū. [מראה *mureáh.* κύστις, φύση. Gal. *Veſſie.* Ital. *Veſſica.* Ger. Die blaſen/ oder harnblater. Hiſp. *Vexiga.* Pol. *Macharzina wktora ſie vrine zgromadza.* Vn. *Hoiag.* Ang *The bladder.*] Cicero 2. de Finibus: Tanti autem morbi aderant veſicæ & torminum, ut nihil ad eorum magnitudinē poſſet accedere. Ovid. 15. Metamorph. Extētum tumeſcit humum, ceu ſpiritus oris Tendere veſicam ſolet. Plinius libro 11. cap 37: Veſica membrana conſtat; quæ vulnerata cicatrice non ſolideſcit. Horatius 1. Serm. Satyra 8: Et diſploſa ſonat quantum veſica pepedit. Caper Venſicā ſeri bendum affirmat, eò quòd à vento deduci exiſtimet.

Vēsĭcŭlă, æ, diminutivum: [κυστίδιον, κύστις, κύστιγξ, φυσαλίς. Gall. *Petite veſſie.* Ital. *Picciola veſſica.* Ger. Ein blāterlin Hiſ *Pequenna vexiga* Pol. *Bl'aneczka, macharzinka.* Vng. *Hoiagotska.* Ang. *A litle bladder.*] ut, Veſicula fellis, κύστις χολοδόχος, quæ in cava jecoris parte ſita, bilem excipit, proprioque meatu in ecphyſin emittit: qua de re vide Galenum libr. 4 & 5, de Vſu partium. ¶ Veſiculæ item in herbis quibuſdam dicuntur folliculi quibus ſemen includitur. Cicero 2. de Divinat. Et pulegium aridum floreſcere brumali ipſo die, & inflatas rumpi veſiculas, & ſemina malorum, quæ in his media incluſa ſunt, in contrarias partes ſe vertere.

Vēsĭcārĭă, f. p. Secunda ſolani ſpecies eſt, quā peculiari nomine Halicacabum vocant, frutex veriùs, quàm herba, veſicas habens humanis non diſſimiles, & in iis grana, ubi maturuerint, rubentia. φύσαλος, ἀλικάκαβος, φυσαλίς. Officinæ vocant *Alcaquengi.* [Ger. Jūden kirſe Pol. *Pſye wiſnie, moſzenki.*] Veſicaria autem dicta eſt ſive à folliculis humanis veſicis ſimillimis: ſive ab effectu, quòd veſicæ calculis medeatur, ut placet Plinio libr 21. cap. 31.

Vēspă, veſpæ, f. p. Inſectū volucre, api ſimile: ita dictum quòd veſperi muſcas venetur in cibum. [σφήξ. Gall. *Mouche gueſpe ou bourdon.* Ital. *Veſpa* Ger. Ein weſpe. Hiſp. *Abiſpa.* Pol. *Oſſa.* Vn. *Daras.* Ang. *A waſpe.*] Vide Plinium de hac abundè tractantem libro 11. capite 21.

Vēspĕr, veſperis, pen. corr. m. t. vel Veſperus, ri, maſcul. ſ. Vna errantium ſtellarum, quæ & Venus & Lucifer, Nam eadem ſtella quum antegraditur ſolem manè orientem, Lucifer: [Pol. *Iutrzenka.*] quum ſubſequitur occidentem, veſper dicitur, medium inter Solis, & Mercurii ſphæras ſitum obtinens: ita dicta quòd Sole jam occiduo, prima omnium ex ſtellis lucere veſperi conſpicitur. [ἑσπερος. Gal. *L'eſtoille du iour*

& du ſoir. Ital. Vna ſtella coſi detta. Germ. Der Abendſtern. Belg. Die Avonſterre. Hiſp. Luzero de la tarde. Pol. Zwierzęca gwiazda. Vng. Eſtue hay nal iſtllag. Ang. The day and euening ſtarre.] Plinius lib. 2, cap. 9: Infra Solem ambit ingens ſidus appellatum Veneris, alterno meatu vagum, ipſisque cognominibus æmulum Solis & Lunæ. Præveniens quippe & ante matutinum exoriens, Luciferi nomen accipit, ut Sol alter, diem maturans. Contrà ab Occaſu refulgens nominatur Veſper, ut prorogans lucem, vicemque Lunæ reddens. Eadem & Veſperugo dicitur, & Græco nomine Heſperus. Plautus Amphitr. Neque Veſperugo, neque Vergiliæ occidunt. Virgilius 10. Ecloga: Ite domum ſaturæ, venit Heſperus, ite capellæ. ¶ Sæpiſſimè tamen Veſper, & Veſperus accipiuntur pro extrema dici parte, qua ſtella hæc incipit apparere, quam & Græci ἑσπέρον vocant. [ערב hereb. Gall. Le ſoir. Ital. Veſpero, ſera. Germ. Der abend. Belg. Den avont. Hiſp. La tarde. Pol. Czas wieczorni. Vng. Eſtue. Ang. The euen, or euening.] Statius libro 10. Thebaid. -ied Veſper opacus Lunares jam ducit equos. Cæſar 2. belli Civil. Magiſtris imperat naviũ ut primo Veſpere omnes ſcaphas ad litus appulſas habeant. Cicero ad Atticum libro 12: Quumque manè me in ſylvam abſtruſi denſam & aſperam, non exeo inde ante veſperum. Virgilius tertio Georgic. Solis ad occaſum quum frigidus aëra veſper Temperat, & ſaltus reficit jam roſcida Luna. ¶ In eadem ſignificatione legitur & veſpera, ræ, fœmin. gener. Plautus in Curcul. Si media nox eſt, ſive eſt prima veſpera, Neſcis quid ſerus veſper vehat. Ex Menippeis Varronis Satyris citatur hic titulus, tum ab Aulo Gellio, tum à Macrobio: neque dubitandum quin proverbialis ſit, ſicuti ſunt & alii plerique. Quo ſalubriter admonemur, ne præſentium ſucceſſum proſperitate ſublati, futuri curam abjiciamus: neque ulla de re ſecuri ſimus, priuſquam exitum viderimus. Idem hodie quoque vulgò dicunt, diem nondum ad veſperam decurriſſe, quum ſignificant diverſum exitum poſſe accidere. Apparet Maronem ad parœmiã alluſiſſe, quũ ait libro primo Georgic. Denique quid ſerus veſper vehat: agens de prognoſticis occaſus. Livius lib. 5. Decad. 5: In ſecundis rebus nihil in quenquam ſuperbè ac violenter conſulere decet, nec præſenti cedere fortunæ, quum quid veſper ferat incertum ſit. Hæc Eraſmus in Chiliad. ¶ Sunt qui dicant veſper etiam fœminini gen reperiri (ſed quàm benè, ipſi viderint) adducentes teſtimonium ex libro ſecundo Georgic. Virgilii: Illic ſera rubens accendit lumina veſper. Vbi volunt adjectivum ſera cohærere cum vocabulo veſper: quod certè non eſt veriſimile, præſertim quum veſper aliud adjunctum habeat adjectivum rubens. Eſt itaque proculdubio ſera adjectivum conjungendum cum ſubſtantivo lumina: ut hic ſit ſenſus, Illic rubens veſper accendit ſera lumina. ¶ Invenitur etiam veſper, veſpera, veſperum. Vnde quum Veſperum dicimus neutro genere, intelligimus tempus. Plinius libro 18: His horæ rigandi matutina atque veſpera. Idem: Matutinum tempus atque veſperum.

Vēſpĕrī, adverb. Tempore veſpertino. [בערב babèreb. ἑσπέρας. Gall. Au ſoir, ſur le veſpre. Ital. Su'el veſpero. Germ. Zu abend. Hiſp. Tarde, tiempo del dia. Pol. Na wieczor. Vn. Eſtue Ang. At euen, or in the euening.] Cicero ad Mat. lib. 11. Epiſt. Nam quum in Tuſculanum veſperi veniſſem. ¶ Pro eodem legimus & veſpere. Cicero ad Attic. libr. 11: Cephalio mihi à te literas reddidit ad octavum Idus Martii veſpere.

Vēſpĕrtīnŭs, na, num, adjectivum, ut Tempus veſpertinum. [ἑσπερινός. Gall. De ſoir. Ital. Di ſera. Germ. Des abends. Hiſp. Coſa perteneſciente à la tarde. Pol. Wieczorni. Vng. Eſtueli. Ang. Of the euening.] Cicero de natura deorum: Tum veſpertinis temporibus delitescendo, tum matutinis rurſum ſe aperiendo. Veſpertinæ literæ, dicuntur quæ veſperi ſcriptæ, aut redditæ ſunt. Cicero ad Atticum libro 13: Antemeridianis tuis literis heri ſtatim reſcripſi, nunc reſpondebo veſpertinis. Horatius 1. Epiſt. 6: Gnavus manè forum & veſpertinus pete tectum. Idem lib. 2. Serm. Satyr. 4: Si veſpertinus ſubitò te oppreſſerit hoſpes.

Vēſpĕrārĕ, n.p. Eſt veſperum fieri. [הערים heberib. ἑσπερίζειν, ουσποιεῖσθαι. Gal. Venir ſur le veſpre, ſe faire tard. Ita. Farſi ſera, ane nottarſi. Germ. Abendſwerden. Hiſp. Anochecer. Pol. Kwieczorowi przichadzic. Vng. Eſtue lenni be eſtue ledni. Ang. To waxe euening or late.] Gellius lib. 17. cap. 8: Taurus philoſophus accipiebat nos Athenis cœna plerunque ad id diei, ubi jam veſperaverat: id enim eſt tempus iſtic cœnandi frequens.

Vēſpĕrāſcĕ, n. Serum diei fit in tertiis tantùm perſonis. [הערים heberib. ἑσπερίζει. Gall. Venir ſur le veſpre, ou ſur le ſoir, auesprir. Ital. Farſi ſera. Germ. Es wirt abend oder ſpat. Hiſ. Haxer ſe tarde, anochecer. Pol. Do wieczora ſie chili. Vng. Eſtue lezõn be eſtue ledrik. Ang. To waxe euening.] Terentius in Heavt. Et veſperaſcit, & non noverunt viam. ¶ Hinc Adveſperaſcit, & Inveſperaſcit. Terent. in Andria: Cur uxor non accerſitur? jam adveſperaſcit. Livius libro 39: Iam inveſperaſcebat.

Vēſpĕrālĭs, & hoc veſperale, penultima producta, om. t. [ὁ ἑσπέρος, ὁ ἑσπερινός. Gal. Du veſpre, veſpertinal, occidental, du coſté où ſe couche le ſoleil. Ita. Di ſera, da veſpero. Germ. Des abends. Hiſp. Coſa de la tarde. Pol. Wieczorni. Vng. Eſtueſi. An. Of the euening, weſt where the ſunne goeth downe.] Solinus capite 14: Igitur Macedoniam præcingit Tracius limes, Meridiana Theſſaliæ Epirotæ tenẽt, à veſperali plaga Dardani ſunt & Illyrii, quà Septẽtrione tenditur, Pæonia ac Pelagonia protegitur. Veſperalem plagam dixit pro Occidentali.

Vēſpĕrnă, f.p. Cœna apud veteres dicebatur: nã (ut Feſtus inquit) cœna vocabatur, quod nunc eſt prandium. [δεῖπνον. Gal. Le repas qu'on prend au ſoir, le ſouper. Ital. Cena. Germ. Ein abendmal/nachtmal. Hiſpa. La cena. Pol. Wieczerza. Vng. Vatofora. Ang. The ſupper.] Veſperna autem, quam nunc cœnam appellamus: quòd id convivium nonniſi adventante nocte inibant priſci.

Vēſpĕrtĭlĭo, veſpertilionis, maſculini t. incertæ naturæ eſt: eſt enim mediæ cujuſdam inter avẽ & murem ſpeciei, ut mus alatus dici poſſit. [עטלף hatelléph. νυκτερίς. Gall. Chauueſouris. Ital. Veſpertilione, nottola, grinapola, pipiſtrello. Germ. Ein fledermauß. Hiſp. Morcielago. Pol. Niedoperz. Vng. Tenderewer, puppereuer. Ang. A batte or reremouſe.] Volat enim pinnatis alis, ſed inter volucres non eſt habendus, quòd quatuor pedibus graditur, pullosque parit, non ova, quos & lacte nutrit. Dictus veſpertilio, quòd veſpere ſe ad volatum proferat. Varro: Factus ſum veſpertilio, neque in muribus planè, neque in volucribus ſum. Vide Plinium libro 10. cap. 61. ¶ Per tranſlationem etiam veſpertiliones dicuntur debitores qui ære alieno obruti, interdiu domi delitescunt metu creditorum, noctu tantùm prodeuntes. Vide Alciatũ in libris prioribus Parergõn.

Vēſpĕrūgo, nis, f.t. Stella eſt eadem quæ & Veſper, & Heſperus, & Lucifer, & Venus dicitur, ἑωσφόρος. Plautus in Amphitr. Neque veſperugo, neque Vergiliæ occidunt.

Vēſpillo, veſpillonis, maſcul. t. Vilis cadaverum funerator: ita dictus, quòd veſpertino tempore mortuos efferre ſoleret, qui funebri pompa propter inopiam non poterant efferri. [νεκροφόρος. Gall. Foſſoyeur, qui porte & met les corps en terre. Ital. Sepeltore di morti. Germ. Ein Todtengrebet/der die abgeſtorbenen zu abend auß den heüſeren tregt. Hiſp. El que entierra muertos de noche. Pol. Vmarl'ich pogrzebacz. Vng. Holt teſt temeto. An. A burier of the dead.] Vnde & funera à funalibus dici autumat Donatus: quia noctu efferebantur ob ſacrorum celebrationem diurnam. Martialis libro 2: Qui fuerat medicus, nunc eſt veſpillo Diaulus.

Veſtĕr, a, um, Quod ad vos attinet. [σφωίτερος. Gall. Voſtre Ital. Veſtro. Ger. Ewer. Hiſ. Coſa vueſtra! Pol. Waſz. Vn. Tierek. Ang. Perteaning to yowe.] Virgilius tertia Aeglog. Pierides vitulam lectori paſcite veſtro.

Vēſtrās, veſtratis, Quod ex veſtra regione eſt, aut patria. [ὑμέδαπος. Gall. De voſtre pays, de voſtre lignage ou ſecte. Ital. Di voſtro paeſe, lignagio ò ſetta. Germ. Der eweren einer. Hiſ. De vueſtra parte ò vando. Pol. Waſzyniek. Vng. Tw földetekből hazatokből valo. Ang. One of yowre cuntrie] Cicer.

Vēſtĭārĭum, Veſtiarius, Vide VESTIS.

Vēſtĭbŭlum, veſtibuli, n.ſ. Locus erat ante ædium januam, inter ædes ipſas, & viam relictus, cum in uſum, ut qui ædium dominum ſalutatũ veniſſent, neque in via ſtarent, neque in ipſis eſſent ædibus. [אולם vlám. πρόδομος, προαύλιον. Gal. L'entrée d'vne maiſon. Ital. Entrata della caſa. Ger. Ein vorſchopff/ober vorhuſ. Hiſp. El portal fuera de caſa. Pol. Przedſionek: item, Nadworze. Ang. A porche before a dore, an entrie.] Plautus in Moſt. Viden veſtibulum ante ædeis hoc, & ambulacrum cujuſmodi ſit? Dicta ſunt autem Veſtibula à Ve, & ſtando, quod multum in iis ſtaretur. Nam qui domos amplas antiquitus faciebant, locum ante januam relinquebant, qui inter fores domus, & viam medius eſſet, in eo loco qui dominum ejus domus ſalutatum venerant, priuſquam admitterentur, conſiſtebant. A' qua ſtatione, & quaſi cõſtabulatione, Veſtibula appellata ſunt ſpatia, in quibus multùm ſtaretur ab adveniẽtibus, prius quàm intromitterẽtur in domũ. Alii veſtibulũ à Ve privativo deduci volunt, refereates nõ ad eos, qui adveniũt, ſed ad eos, qui in domo commanent, quoniam illic nunquam conſiſtant, ſed ſolùm tranſitus cauſa ad hunc locũ veniant exeundo, ſeu redeundo; ut ſit veſtibulum, non ſtabulum: ſicut Veſanus, non ſanus. ¶ Poteſt etiam dici veſtibulum prima pars januæ, quod januam veſtiat: vel (ut Ovidius ait) à Veſta, quòd ea potiſſimùm pars in ædificio ſit Veſtæ conſecrata: ſicut culina diis penatibus: & macerias, quæ ambit domum, Herceo Iovi: ſingula enim domus ſacrata ſunt diis. Ex hac opinione nata fuit olim conſuetudo, ut novam nuptam mariti domum ingredientem nefas putaretur limen pedibus contingere. Ovidius libro 6. Faſt. Hinc quo-

quoque Vestibulum dicì reor, unde precamur, Quam famur Vestam, quæ loca prima tenet. Vide Gellium libro 16.cap.5.

Vēstĭceps, pen.corr. vesticipis, pen.corr. Pubes, quemadmodum qui pubes non est, Investis appellatur. [γνωθῶν, γνωμὸς, ὁ ἄρτι γνωσάμενος. Gal. *A qui la barbe commence à venir.* Ital. *A cui la barba commincia à venire.* Germ. Bartfähig / dem der bart herfür sticht. Hisp. *El mancebo que comienca à barvar.* Pol. *Brode puszczaiacy.* Vng. *Ki mohozot iffiu.* An. *Whois bearde beginneth to grow.*] Gell.libro 5.cap.19: Sed arrogari non potest, nisi jam vesticeps.

Vēstĭgĭum, vestigii, n.s. Pedis impressio: id est, signum quod à pede relinquitur. [עקבה *hikkebáh* מדרך *midrách.* ἴχνος, σῖβος. Gall. *Vestige, pas ou trace, la marque du pié.* Ital. *Vestigio, segno che lascia il piede ò pedata.* Germ. Ein fusteritt / fusstapff. Belg. Een voetstap. Hisp. *El rastro ò la pisada.* Pol. *Stopa, slad.* Vn. *Lab nyom.* Ang. *A footesteppe, or print of a foote.*] Virgil.4.lib.Georg. Et gradiens ima vertit vestigia cauda. ¶ Ponitur quandoq; pro ima parte pedis. Idem libro 5: vestigia primi Alba pedis, frontemque ostentans arduus albam. ¶ Per translationem ponitur pro quocunque rei gestæ indicio seu signo. Cic.pro Font. Vnæ tabulæ proferantur, in quibus vestigium sit aliquod, quod significet pecuniã Fonteio datam. Virgilius 4. Aeglog. Pauca tamen suberunt priscæ vestigia fraudis. Omnibus vestigiis indagare aliquid, est ubique quærere, & diligenter. Fallére vestigium, de loco lubrico dicitur. Ponere vestigia leviter, est ita progredi, ut vix vestigia appareant. Dicimus quoque insistere in vestigio, Imprimere vestigium, Facere vestigia in aliquo loco. ¶ Occumbere in vestigio, est statim eo in loco interfici, ubi ab Imperatore in acie collocatus fuerat. ¶ Vestigium corporis, est ipsius corporis impressio. Vestigiũ equi, dicitur aliquando ipsius equiferrea solea. Plinius libro 28.cap. 20: Vestigium equi excussum ungula, ut solet plerunque, siquis collectum reponat, singultus remedium esse recordantibus, &c.

Vēstĭgo, vestigas, penult producta, act.p. Quæro, quasi vestigia indago, investigo, pervestigo, inquiro. [חשש *chaphás* חקר *chakár.* ἰχνεύω, σῖβεύω, ἰχνηλατέω. Gal. *Tracer, cercher diligemment.* Ital. *Cercare, investigare.* Germ. Dem gespür nachsuchen. Belg. Spoeren. Hisp. *Buscar por el rastro ò pisadas* Pol. *Sliaduie.* Vng. *Keresõm nyomozom vadaszom.* Ang. *To searche, to trace, to seak by the printe of the foote.*] Cicero libro 3. de Orat. Ipsa tractatio, & quæstio quotidie ex se gignit aliquid, quod cum desidiosa delectatione vestiges. Virgil.7. Aeneid. Quæ loca, quive habeant homines, ubi mœnia gentis Vestigemus. Cicero 2. de Orator. Non & conjuncta quæremus, & causas rerum vestigabimus. Virgil.6.Aeneid. Ergo altè vestiga oculis, & ritè repertum Carpe manu. ¶ Hujus composita sunt, Investigo, & pervestigo, quorum significata explicantur suis locis.

Vēstĭgātŏr, verbale, m. t. Venator, à vestigiis ferarum dictus, ut auctor est Varro 4 de lingua Latina. [חשש *chophés* חקר *chokér.* ἰχνεύτης. Gal. *Traceur, braconier, chasseur, veneur.* Ital. *Inuestigatore, cacciatore.* Ger. Ein jäger so dem gespür nachsuchet. Hisp. *El que busca pol el rastro, cacador.* Pol. *Zastiadem chodzaci, misliwiecz.* Vng. *Vadazo nyomozo keresõ.* An. *He that searceth by the printe of the foote.*] Columell.lib.9.cap.8: Nam statim sono territum, vel in frutice, vel in editiore sylvæ fronde considet, vel à vestigatore præparato vase reconditur.

Vēstis, is, f.t. A velando, quod corpus velet: seu à vellere, quod est universę ovis lana. [בגוש *lebúsch* לבש *béghedh* שמלה *simláh* שאה *salmáh.* ἱμάτιον, ἔνδυμα, στολή. Gal. *Vestement, habillement.* Ital. *Vesta.* Germ. Ein kleid. Belg. Een cleet. Hisp. *Vestidura.* Pol. *Sukmia.* Vng. *Tsoha ruha.* Ang. *A garment or vesture.*] Et est generale nomen, quodvis significans indumẽtum, tãm virile, quàm muliebre, quo continentur omnia lanea, linea, serica, bombicina, quæ induendi, præcingendi, tegendi, amiciendi, insternendi, accubandive causa apparata sunt, & quæ accessionis jure cedunt, cujusmodi sunt instita, pictura, clavique quæ vestibus insuuntur. Cicero 7. Verr. Illi ad deprecandum periculum proferebant, alii purpuram Tyriam, thus alii atque odores, vestemq; lineã, gemmas alii, & margaritas. Quintil.lib. 11.cap.1: Monilia & margaritæ, vestis longa, sunt ornamenta fœminarum. Virgilius 9. Aeneid. Dives equùm, dives pictaï vestis, & auri. Cicero 2. Philipp. Maximus vini numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti, pretiosa vestis, multa & lauta supellex, & magnifica, multis locis, &c. ¶ Ponitur interdum vestis pro barba. Ἥθειον. Virgilius 7. Aeneid. Aurea cæsaries ollis, atque aurea vestis. Vbi Servius: Vestis: hoc est, barba: unde econtrà, investes dicimus imberbes: unde est, Tunc mihi prima genas vestibat Flore juventa. Lucret.lib. 5: Nec minus incerto dentes cadere imperat ætas Tempore, & impubem molli pubescere veste. Veste: hoc est, pilo & lanugine, seu prima barba.

Vestis, quibusdam nationibus sua cuique propria vestis est: ut Parthis sarabaræ, Gallis linæ, Germanis rhenones, Hispanis striges, Sardis mastrucæ. Sarabaræ sunt fluxa ac sinuosa vestimenta: de quibus legitur in Daniele: Et sarabaræ eorum non sunt immutatæ. & Publius: Vt quid ergo in ventre tuo Parthi Sarabara suspẽderunt? Apud quosdam autem sarabara nuncupantur capitum quædam tegmina, qualia videmus in capite magorũ picta. Linæ saga quadra & mollia sunt: de quibus Plautus: Lina cooperta est textrina Gallia. Rhenones sunt velamina humerorũ, & pectoris usque ad umbilicum atque intortis vilis, adeò hispida, ut imbres respuant: quas vulgò *reptos* vocant, eò quòd longitudo villorum quasi reptat: de quibus Salustius: Germani intectum rhenonibus corpus tegunt. Dicti autem rhenones à Rheno Germaniæ flumine, ubi his frequenter utuntur. Mastruca vestis Germanica ex pelliculis ferarum: de qua Cicero pro Scauro: Quem purpura regalis non commovit, eum Sardorum mastruca mutavit. Mastruca autem dicta, quasi mõstruosa, eò quòd qui ea induuntur, quasi in ferarum habitum transformantur. Dignoscuntur & gentes ita habitu, sicut & lingua discordes. Persæ brachia & crura linamentis, caput tiara tegunt: eminẽt apicibus fastigiatis Alani: horrent & malis tecti cum latrantibus linguis Scoti, sagati sunt Almani, linteati Indi, gemmati Persæ, sericati Seres, pharetrati Armeni. Nonnullæ etiam gentes non solùm in vestibus, sed & in corpore aliqua sibi propria quasi insignia vendicant: ut videmus cirros Germanorum, granos & cinnabar Gothorum, stigmata Britonũ: circuncidũt quoq; Iudæi præputia: pertundunt Arabes aures: flavent capitibus intextis Getę: nitent Albani albẽtibus crinibus: Mauros habet tetra nox corporum, Gallos candida cutis: sine equis inertes extant Alani. Isidorus de etymologiis.

Vēstĭo, is ivi, tum, act.q. Vestem induo, tego, obduco, sepio. [לבש *labásch.* ἱματίζω, ἐνδύω, σκεπάζω, στολίζω. Gall. *Vestir.* Ital. *Vestire.* Ger. Kleyden Belg. Kleeden. Hisp. *Vestir.* Pol. *Przyodzieiwam.* Vng. *Megruhazom fol öltözöm.* An. *To apparell, to put on a garment.*] Plautus in Casin. Vir te vestiat, tu virum despolies. Cicero pro Sex Rosc. Quasi verò nescias hunc ali & vestiri à Cælia, &c. Cicero secundo de Natura deorum: Primùm oculos membranis tenuissimis vestivit, & sepsit. Vestivit: id est, operuit, munivit, contexit, velavit. Columella libro 4, transtulit ad arbores: Vbi se frondibus vestierint, teneris caulibus, necdum adultis, modus adhibendus est. Vestire agrum vineis, apud eundem libro 3. cap. 1. Vestire gramine ripas, apud eundem libro 8. cap. 5. Vestiti montes sylvis, apud Livium 2. bell. Maced Vestite parietes tabulis, Cicero 6. Verr. Vestiri pilo, Plinius libro 9. cap. 13. Vestita floribus terra, arboribus, frugibusque, &c. apud Cicer. 2. de Natura deor. Plinius lib. 2. Epist. 17: Hortum morus, & ficus frequens vestit: id est, contegit, ornat. ¶ Hujus cõposita sunt, Convestio, circunvestio, supervestio: quorum significata explicantur suis locis.

Vēstĭtŏr, m.t. Qui vestes facit, sartor. [ἀκεστὴς. Vng. *Zabo.*] Lãpridius in Alex. Severo: Ita ut annonas non dignitates acciperent fallones, & vestitores & pictores.

Vēstĭtŭs, us, m.q. Vestimentum, sive vestis. [בגוש *lebúsch* לבש *béghedh.* ἐσθὴς, ἔνδυμα, στολή. Gall. *Vestement.* Ital. *Vesta.* Ger. Kleidung. Hisp. *Vestidura.* Pol. *Odzienie, szati.* Vng. *Ruhazat öltözet.* Ang. *Apparell or rayement.*] Plinius lib.8, cap.22: Vestitu quoq; in quercu suspenso: tranare atque abire in deserta. Cic. 1. de Nat. deor. Reliquos deos ea facie novimus, qua pictores, fictoresq; voluerunt: neque solùm facie, sed etiam ornatu, ętate, vestitu. ¶ Orationis vestitus. Cicero de clar.Orat. Cõcinnitas illa crebritasq; sententiarum pristina manebat: sed ea vestitu illo orationis quo consueverat, ornata non erat. Montium vestitus densissimi, Cic.2. de Nat. deor. Riparum vestitus viridissimi, Cic.ibid. Vir muliebri indutus vestitu, Cic.ad Attic.libro 1.

Vēstīmēntum, ti, n.s. Vestis. [בגוש *lebúsch* לבש *béghedh.* ἐσθὴς, ἐπίβλημα, ἱμάτιον, ἔνδυμα. Gall. *Vestement, habillement.* Ital. *Vesta, habito.* Ger. Ein Kleid. Hisp. *Vestidura.* Pol. *Szata, odzew.* Vng. *Ruha öltözet.* Ang. *A garment or vesture.*] Cic.pro Mil. Milo autem quum in Senatu fuisset eo die, quoad senatus dimissus est, domum venit, calceos & vestimenta mutavit. Horatius 1. Epistol. 18: Vestimenta dabat pretiosa, &c. ¶ Vestimentum aliquãdo Iureconsultis idem est, quod pannus apertissimè in L. vestimentum. ff. de auro & argento legat. Vestimentum: id est, quod detextum est, etsi dissectum non sit: id est, si sit consumatum, quod in tela est nondum pertextum vel detextum, contextum appellatur.

Vēstĭārĭum, rii, n.s. Locus in quo vestes vel servãtur, vel vẽduntur. [ἱματοθήκη, ἱματοφυλάκιον. Gall. *Garderobbe, lieu à serrer hãbillements.* Ita. *Guarda vesti.* Ger. Ein kleyderkast / oder kleydergaden / gewandtkammer. Hisp. *Lugar donde se ponen los vestidos para guardar, ò vender.* Pol. *Skrzinia, albo komora gdzie szaty chowaia.* Vn. *Ruha tarto hely, ruha arulo hely, ruha piacz.* Ang. *Where clothes ar keept, or sett out to besolde, a warderobe.*] Plin.li. 15.ca.8: Vestiariũ etiam contra teredines, ac noxia animalia amurca aspergi.

¶Aliquando veſtiarii nomine veſtitus intelligitur. *ἱματισμός, σκεπασμός.* Colu.li.1.c.8: Tantoq; curioſior inquiſitio patrisfamiliàs debet eſſe pro talr genere ſervorũ, aut in veſtiariis, aut in cæteris prębitis injunosè tractentur. Vide in dictione CALCEARIVM.

Vēſtĭārĭŭs, m.ſ. Qui veſtiario præeſt, aut veſtes vendit. [*ἱματιοπώλης.* Gall. *Faiſeur ou vendeur d'habits.* Ital. *Chi fa ò vende veſti.* Ger. Ein gewandmeiſter / oder ein kleyder verkauffer. Hiſp. *El que haze ò vende veſtiduras.* Pol. *Ten ktory ſzati przedaie.* Vng. *Ruha aros.* Ang. *A maker or ſeller of clothes.*] ¶Aliquãdo adjectivum eſt: ut, Veſtiaria arca, apud Catonem libro 11, in qua veſtes reponuntur, & conſervantur.

Vēſtĭſpĭcŭs, veſtiſpici, & Veſtiſpica, veſtiſpicæ, pen.cor. Servus, ſive ancilla cuſtodiens veſtes, quòd frequenti diligentia veſtes inſpiciat. [*ἱματιοφύλαξ.* Gal. *Celuy ou celle qui garde les habits ou habillemens, qui prend garde qu'ils ſoyent nets & ne ſe gaſtent.* Ital. *Guarda veſti.* Ger. Einer oder eine ſo zu den kleyderen tuget vnd die verwaret Hiſp. *El que alimpia las veſtiduras y las guarda.* Pol. *Ten ktori ſzati chowa.* Vng. *Ruha őrző zolga.* Ang *He or she that keepeth the warderobes.*] Plaut. in Trin.-ducitur familia tota, Veſtiſpici, unctor, auri cuſtos. Afran. Novi non inſciam ancillulã veſpere & veſtiſpicam.

Vēſtītĭſſĭmŭs, veſtitiſſima, veſtitiſſimum, Quod eſt optimè veſtitum. Colum. lib. 7. ca. 3: Id pecus, quanvis ex omnibus animalibus veſtitiſſimum, frigoris tamen impatientiſſimum eſt. De ovibus.

Vĕtĕr, veteris, pen.corr. adjectivũ trium generũ, Senex, vetuſtus. [ישן *jaſchén* עתיק *hattík* קדמון *kadhmón.* *γηραὸς, πάλαιος.* Gal. *Viel, ancien.* Ital. *Vecchio, antiquo.* Ger. Alt. Belg. Out. Hiſ. *Viejo anciano.* Pol. *Stari.* Vn. *Regi, ag.* Ang. *Old, ancíẽ.*] Ennius: Quum veter occubuit Priamus ſub Marte Pelaſgo.

Vĕtĕrĭŏr, & Veterĭmus. Plautus in Bach. Senẽ illum ego tibi dedo veteriorem, lepidè ut lenitum reddas. Trebat. Ciceroni: Pro noſtro veterrimo, veriſſimoq; amore. Virgil. 2. Aenei. Ingens ara fuit juxtaq; veterrima laurus. Tacit. libr. 5: Arſacem liberorum ſuorum veterrimum impoſuit. Id eſt, maximum natu. Cic. de amicitia: Veterrima quæque (ut ea vina, quæ vetuſtatem ferunt) eſſe debent ſuaviſſima.

Vĕtĕrāmĕntārĭŭs, Veteranus, Veterator, Vide VETVS.

Vĕtĕrīnŭs, a, um, adjectivum: ut Veterina animalia. [*ζῶα φορτηγά.* Gall. *Cheuaux ou mulets, ou autres beſtes qui portent ſomme.* Ital. *Ogni beſtia da ſoma, come cavalli, muli, aſini & ſimili.* Germ. Laſtbare thier ſo man braucht allerley burde zu tragen Hiſ. *Qualquier beſtia para cargos.* Pol. *Wſzelyakie zwierzęta ktore skrzinie naſobie noſzą.* Vn. *Terőh hordo barom.* An. *That carieth or beareth burdens.*] Dicuntur ad vecturam idonea, quæ aliquid vehere poſſunt. Ita dicta, quaſi venterina, teſte Feſto, quod ad ventrem onus religatum gerãt: vel potiùs à vehẽdo, quaſi veherina. Plinius li. 11. ca. 46: Vngulæ veterino tãtùm generi renaſcuntur. ¶Legitur & Veterinum, ſubſtantivè, pro animali veterino: hoc eſt, vecturæ idoneo. *ζῶον φορτηφόρον.* Plin. lib. 11. cap. 37: Ætas veterinorum, dentibus indicatur.

Vĕtĕrīnārĭŭs, ria, rium, Quod ad veterina animalia pertinet: [*κτηνιατρικός.* Gal. *Appartenant à beſtes de ſomme.* Ita. *Pertinente à beſtia de ſoma.* Ger. Das zu laſtbaren thieren / oder ſaumroſſen gehört. Hiſ. *Perteneſciẽte à beſtias de cargos.* Pol. *Przinależący do naiem nich koni.* Vn. *Terőh hordozo barmokhos valo.* An. *Belonging to cariage beaſtes.*] ut, Medicina veterinaria, *κτηνιατρία, ἱππιατρία.* Col. li. 6. ca. 3: Quare veterinariæ medicinę prudens eſſe debet pecoris magiſter.

Vĕtĕrnŭs, veterni, m.ſ. Morbus eſt naſcens ex humoribus frigidis cerebrum infeſtantibus, memoriã ſimul & rationẽ tolſens, inevitabilemq; dormiẽdi neceſſitatẽ inducẽs. [*λήθαργος.* Gal. *Lethargie, maladie qui rend les gens endormis & pareſſeux.* Ital. *Infermità per troppa ętà, la quale induce eſtremo ſonno.* Germ. Die ſchlaffſucht Hiſp. *Dolencia que haze mucho adormecer.* Pol. *Spanie mięzmierne.* Vng. *Mely alomban, luhnyaſagban eytő betigseg.* An. *A drouſie diſeaſe engendring through idleneſſe, a continuall deſire of ſleeping.*] Plautus in Menæch. Num eum veternus, aut aqua intercus tenet? Et quia hic morbus pigros homines facit, & ad negotia inutiles, quemadmodum ſenectus, ideo veternus quandoque pro pigritia ponitur. [עצלה *hatſláh* עצלות *hatſluth.* *νωθρότης.* Gal. *Faitardiſe.* Ital. *Dapocaggine, tardezza.* Hiſ. *Ocioſidad ò pereza.* Pol. *Gnuſnoſć.*] Virg. libr. 1. Georg. Nec torpere gravi paſſus ſua regna veterno. Cic. lib. 6. Epiſt. Niſi ego cum tabernariis & aquariis depugnaſſem, veternus occupaſſet civitatem. ¶Quandoque pro nimia dormitione. Plin. lib, 8. ca. 36: Primis diebus bis ſeptenis tam gravi ſomno urſi premuntur, ut ne vulneribus quidem excitari queãt, tunc mirum in modum veterno pingueſcunt.

Vĕtĕrnōſŭs, Qui veterno: hoc eſt, lethargo laborat. *ληθαργικός.* ¶Per tranſlationem tamen ſumitur pro ſomnolento, & ſegni. [עצל *hatsél.* *νωθρὸς, οὐραῖος.* Gal. *Endormi & appeſanti, pareſſeux & faitard.* Ital. *Addormentato, tardo.* Ger. Schläferig. Hiſ. *Adormecido, ocioſo, perezoſo.* Pol. *Oſpały i dad miare.* Vng. *Mely alomban eytő betigseges zsunniadagos tichnya.* An. *That hath a drouſie diſeaſe and ſleepeth much.*] Terent. in Evnuch. Hic eſt vetus, vietus, veternoſus, ſenex. Quo in loco Terent. in Eunuc. vocat veternoſum, quòd tardus eſſet, & ſegnis, ac ſi veternum pateretur. ¶Cato verò Veternoſum appellat hydropicum, quum inquit: Veternoſus quàm plurimùm bibit, tam plurimùm ſitit.

Vĕtĕro, Vide VETVS.

Vĕto, vetas, vetui, vetitum, Prohibeo, abſterreo, interdico & impero ne quid fiat. [אסר *manáh* כלה *chaláh* כלא *chalá.* *ἀπαγορεύω, κωλύω.* Gal. *Defendre de faire quelque choſe, prohiber.* Ital. *Vietare, prohibere.* Germ. Verbieten / wehren. Belg Verbeen. Hiſp. *Vedar.* Pol. *Zakazuie, bronie.* Vn. *Meg tiltom nem engedőm.* Ang. *To forbid.*] Liv. lib. 2: Illi victi ira, vetuêre reddi. Terent. in Phorm. Aruſpex vetuit ante brumam aliquid novi Negotii incipere. Cæſar. 2. bell. Gallic. Et quòd ab opere ſingulisq; legionibus ſingulos legatos Cæſar diſcedere, niſi munitis caſtris, vetuerat. Cic 5. Verr. Vetat te Volcatius tuæ tuorumque deliciæ, mentionem mancipis facere. Virg. 1. Aeneid. Quippe vetor fatis. Horat. 1. Serm. -ridentem dicere verum Quid vetat? Virgil. 10. Aeglóga: -non me ulla vetabunt Frigora Parthenios canibus circundare ſaltus. ¶Legitur etiam præteritum vetavi, & ſupinum vetatum. Perſ. Sat. 5: Excepto ſiquid Maſuri rubrica vetavit. Quo tamen in loco nonnulli Notavit, legendum contendunt. ¶A' veto, quamvis ſupinum faciat vetitum, participium tamen futuri temporis deducitur vetaturus, non vetiturus. Item verbale vetatio, non vetitio, autore Valla li. 1.

Vĕtāns, vetantis, participium. [אסר *mineáh.* *κωλύων.* Gall. *Qui defend & prohibe.* Ital. *Chi prohibiſce & vieta.* Germ. Verbietend / wehrend. Hiſ. *Que vieda, viedador.* Pol. *Zakazuiaci, bronsaci.* Vn. *Tiltó.* Ang. *That forbiddeth.*] Cic. 2. de Legibus: Ita principem legem illam, & ultimam, mentem eſſe dicebant omnia ratione aut cogentis, aut vetantis Dei.

Vĕtĭtŭs, præteriti participium. [אסר כלוא *nimnáh* כלא *chalú.* *κεκωλυμένος, ἀπαγορευθείς.* Gall. *Prohibé, defendu.* Ital. *Vietato.* Germ. Verboten. Hiſ. *Vedado.* Pol. *Zakazani.* Vn. *Meg tiltatot, tilalmas.* An. *Forbidden.*] Virgil. 6. Aeneid. Hic thalamum invaſit natæ, vetitoſq; hymenæos. Ovid. 2. Metamor. -vetito tentarunt æquore tingi. Horat. 1. Carm. Ode tertia: Audax omnia perpeti Gens humana ruit per vetitum nefas.

Vĕtĭtum, ti, ſubſtantivum, Prohibitum. [אסר *nimnáh.* *κεκωλυμένον, τὸ ἀπαγορευθέν.* Gall. *Choſe defendue.* Ita. *Coſa vietato.* Ger. Ein verbott. Hiſ. *Coſa vedada.* Pol. *Zakazanie.* Vng. *Tilalmas tio lalom.* Ang. *A thing forbidden.*] Virgilius 10 Aeneid. Quæ contra vetitum diſcordia? Ovid. 3. de Arte amandi. Nitimur in vetitum ſemper, cupimusque negata.

Vĕtŏnĭcă, Vide BETONICA.

Vĕtŭs, eteris, pen.corr.omn.t. Antiquum & multorum annorum, menſium, aut dierum ſignificat, ſecundum id, cui adjectum eſt. [ישן *jaſchén* עתיק *hattík* קדמון *kadhmón.* *πολιοῦ, ἀρχαῖος.* Gal. *Vieil, ancien.* Ita. *Vecchio, antiquo.* Germ. Alt. Belg. Out. Hiſp. *Viejo, anciano.* Pol. *Stari.* Vng *Regi ô.* An. *Old, ancient.*] Plaut. in Truc. Vetus eſt materia. Cicer. pro Cæcin. At verò hoc quidem jam vetus eſt, & majorum exemplo multis in rebus uſitatum. Quidam dici putant, quaſi vietus: hoc eſt, ſine vi: ætas enim debilitat vires. Alii à ve, pro valde, & ætas. Et plerunque in laude ponitur. Vnde dicimus, Apud veteres: eos videlicet autoritatis plenos ſignificantes. Item Vetus Falernum, quod per ętatem vires acquiſivit. ¶Interdum ad vituperationem refertur, & pro carioſo, ſeu rancido ponitur, proque eo quod ætate jam deterius eſt effectum. Terent. in Andr. -ſed qui malevoli Veteris poętæ maledictis reſpondeat. Vetus adagium, vetus verbum: id eſt, jamdiu uſurpatum, & à veteribus etiam dictum. Plautus in Amph. Vetus eſt adagium: -fames & mora Bilem in naſum conciunt. Terentius in Adelph. Nam vetus verbum hoc quidem eſt: Communia eſſe amicorum inter ſe omnia. Cornel. Fronto inter antiquum & vetus ita diſtinguit:

Vetus

Vetus eſt, *inquit*, quod eſt multorum annorum. Antiquum, quod exceſſit patrum memoriam.

Vĕtŭlŭs, diminutivum. [ישן *jaſchén* עתיק *hattík* זקן *zakén* ישיש *jaſchiſch* קדמון *kadmón.* γερόντιον. Gall. *Vieillard, vieillot.* Ital. *Vecchietto.* Ger. Zimlich att/ alttecht. Hiſp. *Pequenno, viejo.* Pol. *Przyſtarſzema.* Vng. *Regieske, otska.* Ang. *Somewhat old.*] Plautus in Epid. Quales volo vetulos deos. Horatius 4. Carm. Ode 13: Servatura diu partem cornicis vetulæ temporibus Lucerii, *&c.* Arbor vetula. Cic. 5. de Finib. Itaque & vivere vitem & mori dicimus: arboremque & novellam, & vetulam: & vigere, & ſenescere. Equus vetulus. Cic. de Amic. Num quando amici novi digni amicitia, veteribus ſint anteponendi, ut equis vetulis teneros anteponere ſolemus. Falernũ vetulum. Catul Epigr. 24: Miniſter vetuli puer Falerni. Vinum vetulum. Colum. lib. 10: Brachia jactantes vetulo marcentia vino.

Vĕtŭſtŭs, a, um, Vetus, antiquus, priſcus. [ישן *jaſchén* עתיק *hattík* זקן *zakén* ישיש *jaſchiſch* קדמון *kadmón.* ἀρχαῖος. Gal. *Vieil, ancien, antique.* Ital. *Vecchio, antiquo.* Ger. Alt. Hiſ. *Viejo, anciano.* Pol. *Barzoſtari.* Vn. *Regi ô.* Ang. *Old, ancient, of great antiquitie.*] Livius libro 1: Poſſe quidem ſe vetuſto jure agere. Cicero Acilio libr. 13: Cum Demetrio Mega mihi vetuſtum hoſpitium eſt. Idẽ de claris Orat. Sed multò tamen vetuſtior, & horridior ille, quàm Scipio. Ovidius 2. Faſt. Tybri doce verum, tua ripa vetuſtior urbe eſt. Virgilius 2. Aeneid. Eſt urbe egreſſis tumulus, templumq; vetuſtũ Deſertę Cereris, juxtaq; antiqua cupreſſus Religione patrum multos ſervata per annos. Plinius lib. 25. ca. 2: Vt Aeſchylus è vetuſtiſſimis in poëtica refertam Italiam herbarum potentia proderet. Tacitus libro 2: Qui Vonomen vetuſtiſſimum liberorum ejus accirent. Hoc eſt, maximum natu.

Vĕtūſtē, adverbium, Antiquè. [ἀρχαίως. Gall. *Anciennement.* Ital. *Anticamente.* Germ. Von altem här. Hiſp. *Vieja y antiguamente.* Pol. *Zdawna.* Vn. *Regien.* Ang. *Anciently.*] Plin. libro 27. cap. 7: Vetuſtiſſimè in uſu eſt: hoc eſt, diutiſſimè conſervatum in uſu eſt.

Vĕtūſtās, vetuſtatis, f. t. Antiquitas. [קדם *kédhem* קדמה *kadhmáh.* ἀρχαιότης. Gal. *Vieilleſſe, ancienneté.* Ital. *Vecchiezza, antichità.* Germ. Die alte. Hiſ. *Vejez.* Pol. *Staroſcą.* Vng. *Regi ſeg.* Ang. *Ancientie, oldneſſe, eldertime.*] Plinius libro 27. cap. 7: Nix vetuſtate rubeſcit. Livius decimo ab Vrbe: Nec quicquid quoque anno actum ſit in tanta vetuſtate non rerum modò, ſed etiam autorũ, digerere poſſis. Cicero de Amicitia: Magna eſt vis vetuſtatis & conſuetudinis. Ovid. 5. Metamorph.

Tempus edax rerum, tuque invidioſa vetuſtas
Omnia deſtruitis, vitiataque dentibus ævi
Paulatim lenta conſumitis omnia morte.

Vĕtūſtēſco, is, Inveteraſco, vetuſtatem acquiro. [עתק *hathák* בלה *baláh.* παλαιόομαι. Gall. *Enuieillir.* Ital. *Inuecchiare, diuenir vecchio.* Germ. Alten/ alt werden. Hiſp. *Ennejecerſe.* Pol. *Poczinam ſie ſtarzec.* Vn. *Meg oulok regie lezók.* An. *To waxe old or ancient.*] Columella lib. 1. cap. 7: Apothecę rectè ſuperponentur his locis, unde plerunque fumus earum exoritur, quum vina celeriùs vetuſteſcunt, quæ fumi quodam genere præcocem maturitatem trahunt.

Vĕtĕro, veteras, Vetuſteſco, vetuſtatem acquiro. [עתק *hathák* בלה *baláh.* παλαιόομαι. Gal. *Enuieillir.* Ital. *Inuecchiare.* Germ. Alten/ alt werdẽ. Belg. Out werden. Hiſ. *Ennejecer.* Pol *Starzewam ſie.* Vng. *Meg oulok, regie lezok.* Ang. *To waxe old.*] Celſus lib. 3. cap. 12: In his autem febribus quę veteraverunt, utilis fames non eſt. ¶Hinc compoſitum Invetero, & augmentativum Veteraſco, quæ ſunt ejuſdem ſignificationis. Columella lib. 2. cap. 15: Aptior eſt tamen ſurculis hominis urina, quam ſex menſibus paſſus fueris veteraſcere, ſi vitibus aut pomorum arboribus adhibeas. ¶ Ab hoc fit Inveteraſco, quod eſt valde vetus fio, ſeu valde in conſuetudinem venio. ¶Nigidius differentiam ponit inter vetuſteſcere, & veteraſcere: quod quæ vetuſtate deteriora fiunt, vetuſteſcere dicantur: veteraſcere, quæ meliora. Columella verò libro 6. docet veteraſcere, ſeu inveteraſcere, non ſemper in melius dici: cujus hæc ſunt verba: Sed ſi jam inveteravit morbus, vehementioribus eſt opus remediis.

Vĕtĕrāſco, veteraſcis, Vetus fio, vetuſtatem contraho: quod vetuſteſcere dicimus. [עתק *hathák* בלה *baláh.* παλαιόομαι. Gal. *Enuieillir.* Ita. *Inuecchiare.* Ger Alten/ alt werden. Hiſp. *Ennejecerſe.* Pol. *Poczinam bitſtarim.* Vn. *Meg aggok oulok regie lezók.* Ang. *To waxe old.*] Columel. libro 2. cap. 14: Aptior tamen eſt ſurculis hominis urina, quam ſex menſibus paſſus fueris veteraſcere.

Vĕtĕrātŏr, veteratoris, m. t. Homo veteris aſtutiæ, ut inquit Donatus, & in omni re callidus: à multarũ rerum gerendarũ vetuſtate. [ערום *harúm.* παλίμπαιδος, παλίρροθος, παιούργος. Gal. *Fin, cauteleux & ruſé de long temps.* Ital. *Gratta vecchia, trinc.to, ſcelerato, gliotto, cattivo, triſto, di mala ſorte, di mal pelo.* Ger. Ein a[illegible]halck/ der allzeit argliſtig geweſen iſt/ vnd voch darinn beharret. Belg. Een out ſchalck. Hiſ. *Aſtuto, malicioſo, enganoſo, enuejecido en ſu arte.* Pol. Czwiek ſtari, dawno achtriſziderę. Vn. *Agrauaz.* An. *An old craf ie knaue, long acquanted and noozled in falshood.*] Ter. in Heav. Idẽ iſtuc mihi venit in mentẽ. C. veterator. Idẽ in And. Quid hic volt veterator ſibi? ¶Veterator, inquit Budęo, eſt qui diuturna ac multiplici, & ſæpè cõmutata ſervitute aſtutus & vafer evaſit: quod genus ſervorũ olim minori erat in pretio quàm novitiorũ: unde ab Aedilibus præceptũ erat, referente Vlpiano, ne veterator pro novitio veniret. ¶Veterator & ad liberos homines trãsfertur, pro eo qui quovis inſtituto aſtutia & ſolertia plurimũ pollet. Cic. li. 2. de Finib. Acutũ, verſutũ, veteratorẽ, facilè ut excogitet quomodo occultè ſine teſte, ſine ullo conſcio fallat. Gellius lib. 3. cap. 1: Videbatur eſſe in literis veterator. ¶ Veterator, advocatus dici hodie poteſt, qui diu, ac multum in foro verſatus, omnes litium trahendarum anfractus, omnes ambagioſas fugitandi ludificationes, omnes prehenſiones, nexuſq; lubrici litium certaminis, qui in ancipiti forẽſium ſalebrarum Marte belliſſimè inſidias diſponere, atque etiam providere novit: ſed is propriè (ut uno verbo abſolvam) qui eam ſe artem ſcire, atque exercere profitetur, qua cauſa inferior, ſuperior evadere, vel reclamare æquo bonoque poſſit. Budæus.

Vĕtĕrātōrĭus, veteratoria, veteratorii, Stibdolus, impoſtorius, vafer, aſtutus. [ערום *harúm.* παιούργος, ἀπατηλικὸς, κερδηλικός. Gal. *Cauteleux fin, ruſé.* Ital. *Ingannatore, aſtuto.* Ger Argliſtig/ voll lang geübtes betrugs. Hiſp. *Engannador, aſtuto.* Pol. Czwiczoni vchitroſczi. Vn. *Agrauazokos.* Ang *Guilfull, ſubtill, wilie.*] Cicero in Verr. Nihil ab iſto tectum, nihil veteratorium expectaveritis: omnia aperta, omnia perſpicua reperientur.

Vĕtĕrātōrĭē, adverbium, Aſtutè, callidè, malitioſè. [παιούργως. Gal. *Par ruſe & fineſſe, cauteleuſement.* Ita. *Aſtutamente, con cautele.* Germ Argliſtiglich. Hiſp. *Enganoſamente, cauteloſamente.* Pol. *Wiwrotnie, chytrze.* Vng. *Okoſſan agrauazol.* An. *By deceit, lik an old foxe.*] Cicero in Oratore: Ille enim ſummiſſus: quòd acutè, & veteratoriè dicit, *&c.*

Vĕtĕrātrīx, veteratricis, f. t. Fœmina in aſtutiis & fraudibus exercitatiſſima. [ערומה *harummáh.* παιούργος, ή.]

Vĕtĕrāmĕntārĭus ſutor, Calcearius, qui veteres calceos reficit. [κρηπιμόπων ῥάπτης, ſeu παιπάλης. Gal. *Sauetier.* Ital. *Zauatiero.* Germ Ein ſchuhbletzer. Belg. Een ſchoenlapper. Hiſp. *El remendon de capatos, capatero.* Pol. *Latacz.* Vng. *Foldozo varga.* Ang. *A ſouter or cobler.*] Eaque forma dicitur veteramentarius, qua ab armento armentarius, à ferramento ferramentarius. Suet. in Vitel. Caſſius Severus, nec minus alii, eundem & ſutorem veteramentarium prodiderunt.

Vĕtĕrānŭs, veterana, veteranum, Vetus. [ישן *jaſchén.* παλαιός. Gal. *Vieillart, ancien.* Ital. *Vecchio, veterano, prattico.* Germ. Alt. Belg. Out. Hiſp. *Viejo, anciano.* Pol. *Stari bi waliec.* Vng. *Regi, ag* Ang. *Old, ancient.*] Livius lib. 1. bell. Pun. Pœnum hoſtem veteranum, trium & viginti annorum militia duriſſimas inter Hiſpanas gentes ſemper victorem. Vnde veterana mancipia, quæ à novitiis diſtinguuntur. Veterana, quæ anno nondum ſervierũt, ut ait Martianus de Publicanis & vectigalibus. ¶ Veterani milites, qui multis annis ſtipẽdia fecerunt, & diuturno uſu in re militari ſunt exercitati. Budæus in libro de Aſſe, ex autoritate Taciti, oſtendit eos propriè dictos eſſe veteranos, qui ſtipendia quidem legitima confecerant, adhuc tamen ſub vexillo continebantur, quoad militiæ præmia, coloniaſq; acciperent, ab omni interim onere immunes, præterquam propulſandi hoſtis. Stipẽdiorum autem legitimorum tempus non ſemper idem fuit. Conſtat enim quoſdam tricena, alios quadragena impleſſe ſtipendia. Sub initium autem principatus Tiberii, ſuborta hoc nomine ſeditione in caſtris Pannonicis, placuit, poſt ſenadena ſtipendia milites exautorari, quatuorque poſt annos, antequam miſſionem adipiſcerentur, ſub vexillis retineri, indulgentiore militiæ genere: quo tempore Veterani dicebantur. Cicero 2. Tuſc. Ergo hæc veteranus miles facere poterit: doctus vir, ſapiens, facere non poterit? Cæſar libro 1. bell. Gallic. Ipſe interim in colle medio triplicem aciem inſtruxit legionum quatuor veteranorum. Lucan. libro 1: Quæ ſedes erit emeritis? quæ rura dabuntur, Quæ noſter veteranus aret. Veteranum pecus. Colum. libro 6. cap. 2: Verùm iſta ſic agenda præcipimus, ſi veteranum pecus non aderit. Veteranæ vites dicuntur veteres, & antiquæ. Colum. libro 3. cap. 15: Deinde eam velut veteranam vitem totam exputare, & ad unam materiam firmiſſimam redigere.

Vetrale, Vide VENTRALE.

Vĕxillum, vexilli, n. ſ. Signum militare. [נס *nes* דגל *déghel.* σημεῖον. Gall. *Baniere, enſeigne, eſtendart.* Ital. *Bandera.* Germ. Ein Fendlin/ Panier / Feldzeichen. Belg. Een vaenten. Hiſpa. *La ſenna.* Pol. *Choragiew.* Vng. *Zaslo.* Ang. *A flagge, enſeigne, or ſtanderd.*] Cæſar 2. bell. Gallic. Vexillum proponendum, quod erat inſigne, quum ad arma concurri oporteret. Tacit.

lib. 1: Postquam turbatum in castris accepêre, vexilla convellunt. Cic. in Orat. docet velum à vexillo factum, ut à paxillo palum, à taxillo talum, extritis tribus literis, gratia vitandi durioris soni. ¶ Vexillum autem continebat homines centum octogintasex, teste Livio lib 8. ab Vrbe.

VĒXĪLLĪFĔR, m. f. Signifer, gestator vexilli, quem & *Aquiliferum* vocabant Romani. [נסס *nosés. σημειοφόρος*. Gall. *Portenseigne, guidon.* It *Bandiraro, alfiero.* Ger. Ein Fenderich/ Panerherr. Hisp. *Alferez.* Pol *Chorazi.* Vn. *Zaxlo tarto.* An. *That beareth a standerd.*]

VĒXĪLLĀRĬŬS, m. s. Signifer, q vexillū fert. [נסס *nosés. σημειοφόρος.* Gall. *Portenseigne, guidon.* Ital. *Bandiraro, alfiero.* Ger. Fenderich/ Panerherr/ Zeichentrager. Belg. Een Vaendrager. Hisp. *Alferez.*] Liv. lib. 8: Ordo ter sexagenos milites, duos centuriones, vexillarium unum habet.

VĒXĪLLĀTĬO, quid significet, declarat Vegetius lib. 2. ca. 1: Equitum (*inquit*) alæ dicuntur ab eo, quòd ad similitudinem alarũ ab utraque parte protegant acies, quæ nunc *Vexillationes* vocantur, à velo: quia velis: hoc est, flammulis utuntur. Sueton. in Galba, cap. 20: Illud mirum admodum fuerit, neq; præsentium quenquam opem Imperatori ferre conatum, & omnes qui accerserentur, spreviſſe nuntium, excepta Germanicorum vexillatione. [ὁ λόχος, ἡ ἴλη. Gall. *Vne compagnie de gens de guerre estans sous vne enseigne.* Ital. *Compagnia de soldati sotto vna bandiera.* German. Ein fendlin Knecht Hisp. *Compannia de hombres armados vno alferez.* Polon. *Na skrzidliech roth zasadzenie.* Vng. *Had zarny.* Ang. *A bande of men of warre vnder one standerd.*]

VĔXO, vexas, act. p. Agito, molesto, perturbo, infesto, populor, diripio, & huc atque illuc distraho. [עבה *hinnáh* עבב *batsáh* הכאיב *hicheíb* חמם *hamám*: שדד *schadhádh* שלל *schalál* סחב *sachább* ערף *gharáph.* σείω, διαχυίω, ὀδύζω, σείω. Gal. *Vexer, tourmenter, harceler, tempester.* It. *Disturbare, molestare, noiare.* German Plagen/ vbel bemühen/ vnrůwig machen/ vexieren Belg. Quellen. Hispan. *Fatigar, molestar, enojar.* Polon. *Nagabam, wexuie, przesliaduie.* Vngar Gyöt rõm, kenzom. Ang. *To vexe, to torment, to trouble.*] Tractum ab eo quod est veho, in quo inest jam vis quædam alieni arbitrii: non enim sui potens est qui vehitur. Vexare autem vi atque motu proculdubio vastiore est Nam qui raptatur, & huc atque illuc distrahitur, (ut inquit Gellius libro 2. cap. 6.) vexari propriè dicitur: sicut taxare, pressiùs, crebriusque tangere. Iactare, multò fusiùs, largiusque jacere. Quassare etiam, quàm quatere, graviùs violentiusque. Cicero 2. Verr. Quam iste per triennium ita vexavit ac perdidit, ut ea restitui in antiquum statum nullo modo possit. De Sicilia loquitur: in quem locum Asconius, nimirum Vexavit, ingentis calamitatis usum significat: nam & ipse suprà sic ait: Populatæ, vexatæ, funditus eversæ provinciæ. Virgilius 6. Aegloga: Candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulichias vexasse rates. ¶ Vexare nos dicuntur vitia, quia animũ jactant, distorquent, agitant, infestant. Salust. in Catil. At me, quum ab reliquis malis moribus dissentirem, nihilominus honoris cupido eadem, quæ cæteros fama atq; invidia vexabant. ¶ Hujus composita sunt, Devexo, & divexo, quorum significata vide suis locis.

VĒXĀTĬO, vexationis, verbale, f. t. Populatio, direptio, infestatio, afflictio. [עני *honi* עבורת *henúth* עבבות *batsitsebéth* עבבון *batsitsabón* מכאוב *machseób.* κάκωσις, πόςησις, ἐνόχλησις, ἐτάσις. Gall. *Grief tourment, vexation.* Ital. *Trauaglio, trauagliamento.* German. Plagung / beleidigung. Hispan. *Enojo, obra de molestar.* Polon. *Przegabanie, pustoszenie.* Vngar. *Gõtrelõm, kenlodas.* Ang. *Griefe, sorow, paine.*] Cicero in Catilin. Tibi vexatio, direptioque sociorum impunita fuit ac libera. Idem 4. in Catil. Tum lamentationem matrumfamiliâs, tum fugam virginum atque puerorum, ac vexationem virginum Vestalium perhorresco.

VĒXĀTŎR, vexatoris, m. t. Infestator. [מעבה *mehanséh* עבב *batsáb* מכאיב *machseíb* κακοδάιμων, λοιμώντης, κακωτικός. Gal. *Vexeur & tourmenteur.* Ital. *Chi tormenta, fieramente.* German. Plager/ der einem leid vnnd vbertrang anthut. Hispan. *El que molesta cruelmente, y da enojo.* Polon. *Nagabacz, przesladownik.* Vngar. *Gyötrõ kenzo.* Ang. *He that greueth, or troubleth.*] Cicero de Aruspicum responsis: Tam crudelis mei, tam sceleratus Reipubl. vexator esse potuisset?

V ante I.

VĬĂ, viæ, f. p. Dimidius actus, qua potest ire vehiculum. Dicta est via, vel ab eundo, quasi ia, vel à vehendo, autore Varrone, primùm veha, & tum deinde Via. [דרך *dérech* ארח *órach* הליכה *halichdh.* ὁδός. Gall. *Voye, chemin, rue.* Ital. *Via, strada.* Ger. Ein wág/ straß. Belg. Eenen wech. Hisp. *El camino, ò la calle.* Pol. *Droga.* Vng. *Vt.* Ang. *The way.*] Via (inquit Paulus Iureconsultus) cõstitui, vel latior octo pedibus, vel angustior potest, ut tamen eam latitudinem habeat, qua vehiculum ire potest: alioqui iter sit, non via. ¶ Abusivè tamen sumitur pro omni loco, per quem habere iter omnibus licet. Plin. Quũ de via vocassent. Terentius in Eynuch. -haud convenit Vnà ire

amicam cũ Imperatore in via. Horatius 1. Serm. Satyr. 9: Ibam fortè via sacra, sicut meus est mos. Virgilius 2. Aeneid. Obsedêre alij telis angusta viarum Oppositi. ¶ Aliquando sumitur pro ipso actu eundi. [מהלך *mahalách* ὁδεία] Cicero 1. Philipp. Quumque de via languerem, & mihimet displicerem. Ovid. 2. Metamor. Audiraque viæ causa: Non utile carpis, Inquit, iter. Cicero de Senectute: Potest enim quicquam esse absurdiùs, quàm quò minus viæ restat, eò plus viatici quærere? ¶ Aliquando ponitur pro ratione, forma, modo, & instituto. Virgilius lib. 4. Aeneidos: Inveni germana viam, gratare sorori. Idem libro 6. Aeneidos: Auttu, siqua via est, siquam tibi diva creatrix Ostendit, &c. Cicero 2. Verr. Habeo autem certam viam atque rationem, qua omnes illorum consilia investigare & consequi possim. Terentius in Heavton-timorumeno: Sed vi & via pervulgata patrum quotidie accusabam. ¶ Viarum quædam publicæ sunt, quædam privatæ, quædam vicinales, ut inquit Vlpianus in titulo: Ne quid in loco publico. §. Siquis. Publicas vias dicimus, quas Græci. βασιλικὰς, nostri *Prætorias, Consulares*, & *Militares* appellant. ¶ Vicinales sunt viæ, quæ in vicis sunt, vel quæ in vicos ducunt. Has quoque publicas quidam dicunt, ut ait Paulus titulo De loco & itinere publ. Viæ vicinales. ¶ Privatæ sunt, quas agrarias quidam dicunt. Dupliciter autem accipi possunt, vel ea quæ sunt in agris, quibus imposita est servitus, ita ut ad agrum alterius ducat: vel eæ quæ ad agros ducunt, per quas omnibus cõmeare liceat. ¶ Aperire viam, est ad veterem altitudinem, latitudinemq; restituere. Purgare viam, est id de via tollere quod superfluum est. Reficere viam dicitur, & qui aperit, & qui purgat, & omnino omnes qui in pristinũ statum reducunt. Vlpianus in l. Prope ait ff. De via publ. Coërcere viam, est ire, peregrinari. ὁδεύειν. Cicero de Senectute: Volumus sanè nisi molestum est tibi, Cato, tãquam aliquam viam longam confeceris, quà nobis quoque ingrediendum sit, istuc quò perveniſti, videre quale sit. Exigere viam dicuntur magistratus, quum vicinum cogunt munere suo sumptu viam domibus suis vel possessionibus adjacentem. Via prima. Plautus in Mil. Dummodo nunc prima via inducamus, vera ut esse credat, quæ mentibimur. Id est, primo ipso congressu. In viam dare se, est cõmittere se viæ. Invenire viam, est exitum reperire. Virg. 3. Aeneid. Fata viam invenient, aderitq; vocatus Apollo. Viam facere, est locum ubi non erat via, aperire. ὁδοποιῆν. Viam munire, est reficere, instaurare: nonnunquam etiam lapidibus sternere, quod propriè sternere viam dicimus. [Ιο *sal.* ὁδοποιεῖν.] Cicero pro Cœlio: Perinde quasi Appius ille Cæcus viam munierit, non qua populus uteretur, sed qua posteri sui impunè latrocinarentur? ¶ Munire viam, per translationem, pro eo quod est, compendiariam rei alicujus rationem præmonstrare. Quint. Propterea quod plurimi autores quanvis eôdem tenderent, diversas tamen vias munierunt, & in suam quisque induxit sequentes. ¶ Tota via errare, proverbium in eos, qui vehementer à vero aberrant. Terentius in Eynuch. Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. Vide Erasmi Chiliades.

VĬĀTŎR, viatoris, m. t. Qui iter facit. [ארח *oréach.* ὁδίτης. Gall. *Vn passant qui passe son chemin, voyageur* Ital. *Viandante.* Germ. Ein reysender / wanderer. Hisp. *Caminante, que anda camino.* Pol. *Podrożni.* Vn. *Vton iaro.* Ang. *A trauellour in the way, a wayfaring man.*] Mart. lib. 2: Lassus tam citò deficis viator. Iuven. Satyr. 10: Cantabit vacuus coram latrone viator. Cicero pro Mil. Non semper viator à latrone, nõnunquam etiam latro à viatore occiditur. ¶ Viatores olim dicti sunt, qui ex agris in curiam Senatores accersebãt. κλήτορες. Columella in Præfat. lib. 1: Illis temporibus proceres in agris morabantur, & quum consilium publicum desiderabatur: à villis arcessebantur in senatum: ex quo qui eos arcessebat, viatores nominati sunt. Cicero de Senectute: A villa in Senatũ arcessebantur Curius & cæteri senes: ex quo qui eos arcessebant, viatores nominati sunt. Hinc cõsuetudine sermonis translatum est ad eos hoc verbum, qui magistratibus, præcipuè Tribunis plcb. apparebant. Livius 2. ab Vrbe: Ardens itaq; ira Tribunus, viatorem mittit ad Consulem, Consul lictorem ad Tribunum. Gellius lib. 13. cap. 12. ex lib. 12, Rerum humanarum Varronis: In magistratu (*inquit*) habent alii vocationem, alii prehensionem, alii neutrum: Vocationẽ, ut Consules, & alii qui habent imperium: prehensionem, ut Tribuni plebis, & alii qui habent viatorem: neque prehensionem, neque vocationem: ut Quæstores, & cæteri qui neque lictorem habent, neq; viatorem.

VĬĀTŌRĬŬS, a, um, Quod ad viam pertinet. [ὁδοιπορικός. Gall. *Seruant ou propre à ceux qui cheminent ou vont par le pays.* Ital. *Che serue per camino.* Germ. Das auff die reiß/ oder straß dienstlich ist. Hisp. *Cosa para caminar.* Pol. *Do podroznich przynalezaci.* Vng. *Vtra valo.* Ang. *Perteaning to the way,*] Vnde viatorium vas, quo iter agentes ferendi potus gratia utuntur. Plinius libro 16, ca. 10, de taxo loquens: Vasa viatoria ex taxo vimis in Gallia

lia facta, mortifera fuisse compertùm est. Idem libro 37. cap. 2: Qui sceptra & personas, & cubicula viatoria unionib. consternebat.

Vĭātĭcŭs, viaria, viarium: ut, Lex viaria. Cælius Cic. lib. 8: Levissimè enim, quia de intercalando non obtinuerat, transfugit ad populum, & pro Cæsare loqui cœpit, legemq; Viariam nō dissimilem Agrariæ Rulli, & Alimentariam, quas jubet Aediles metiri, jactavit.

Vĭātĭcum, ci, n. s. Cibus, pecuniáve, quam iter facientes nobiscū circunferimus. [ארחה *arucháh* ציד *tsdiidh* צדה *tsedháh*. ἐφόδιον, σίτα, νεῦ. Gall. *Prouision, soit de viures ou autres choses pour passer le chemin & voyager, victuaille.* Ital. *Vettouaglia, ogni cosa portata per andare in viaggio.* Ger. Zehrung / oder etwas das man auff der straß braucht / zehrpfenning. Hisp. *La despensa para el camino, el manjar que se lleua por el camino.* Pol. *Oppatrzenie na droge wpieniadze y wiadł o.* Vn. *Vti kŏltseg eledel.* An. *Prouision of thing es necessarie for a iourney.*] Plaut in Capt. Sequere me, viaticū ut dem à trapezita tibi. Cicer. Attic. lib. 12: Velim videas, & quid viatici, & quid instrumenti satis sit. ¶ Aliquando capitur pro facultate, seu apparatu. Qu. Claud. in Annal. Simul forma, factis, eloquentia, dignitate, acrimonia, cōfidentia, pariter præcellebant, ut facilè intelligeretur magnum viaticū. Id est, magna facultas, magnus apparatus. ¶ Viatica cœna, dicitur quę datur abituro. εἰδιπόφαον. Plaut. in Bach. Ego sorori meę cœnam hodie dare volo viaticam.

Vĭātĭcŏr, d. p. Viaticum paro.

Vĭātĭcŭlum, diminut. [τὸ σμικρὸν τῆς ὁδοῦ ἐφόδιον. Gal. *Petite victuaille & prouision.* Ital. *Picciola vettouaglia.* Germ. Ein Zehrpfenning. Hisp. *Pequeno manjar por el camino.* Pol. *Mał'i datek na droge.* Vng. *Vti kŏltegetske, elidelŏtske.* Ang. *A litle prouision of thinges for a iourney.*] Apul. libr. 7. de Asin. aureo: Viaticulum mihi corrasi.

Vĭātĭcātŭs, viaticata, viaticatū, Viatico instructus. [ἐφοδιασμένος. ἐπισιτισμένος. Gall. *Muni & garni de ce qu'il faut pour le chemin.* Ital. *Munito & garnito de vettouaglie.* Ger. Mit einem zehrpfenning auff die straß gefasset. Hisp. *Que tiene despensa por el camino.* Pol. *Wpotrzebi na droge opatrzoni.* Vng. *Vti eledellel es kŏlt seggel fŏl kezrolt.* Ang. *That is furnisſed with thinges necessarie for a iourney.*] Plautus in Menæch. Quum marsupium inspicio, viaticati hercle admodum æstivè sumus.

Vībex, vibicis, penultima producta, f. t. Signū verberis in humano corpore remanens: ita dictum, autore Festo, quòd vi fiat. [חבורה *chabburáh* טבע *pétsah*. μάλωψ, πελίωμα. Gall. *La marque qui demeure apres les coups de verges, les frangées.* Ital. *Segno di percussione.* Germ. Ein schnatten / streichmasen. Belg. Een strame. Hispan. *Roncha ò señal de golpe ò herida.* Pol. *Dega, prega, blizna.* Vn. *Kek verseg helye.* Ang. *The mark or printe of a stripe.*] Plin. lib. 30: Verberum vulnera, atque vibices, pellibus oviū recentibus impositis, obliterantur. Persius Satyr. 4: Si puteal multa cantus vibice flagellas.

Vībones, Britannicę herbę flores, qui devorati ante tonitrua à fulmīnibus securos reddere existimantur. Plin. lib. 25. cap. 3: Herba quæ vocatur Britannica, non nervis modò, & oris malis salutaris, sed contra anginas quoque & serpentes. Florem vibones vocant, qui collectus antequam tonitrua audiantur, & devoratus, securos in totum reddit. Frisii, quà castra erant, nostris demonstravêre.

Vībrissæ, [Ger. Das nasenhar. Pol. *Wł'osi wnosie.*] Sunt pili in naribus hominū, quòd his evulsis, caput vibretur. Festus.

Vībro, vibras, act. p. Moveo, quatio, tracto, agito. [הרעיל *hirhil* ירה *jaráh* עוטף *hophéph*. κραδαίνω, πάλλω. Gall. *Remuer & branster vn dard pour le ietter, brandiller, darder.* Ital. *Vibrare, mouere, lanciare vn dardo ò otra cosa.* Ger. Schütten / schwingen. Belg. Worpen. Hisp. *Esgremir alguna cosa, mouer, lancar tiro ò otra cosa.* Pol. *Podnosse, potrzasam, wkol'o obracam.* Vng. *Razom.* Ang. *To shake a thing, or to quauer, to brandishe.*] Cicero libr. 2. de Orat. Atque ejusmodi illa prolusio debet esse, non ut Sampitū, qui vibrant hastas ante pugnam, quibus in pugnādo nihil utuntur. Ovid. us Epistol 11: Sic mea vibrari pallentia membra videres. Virg. 11 Aeneid. hastasque reductis Protendunt longè dextris, & spicula vibrant. ¶ Vibro, aliquando neutraliter ponitur, pro mico, & intremisco, ut ait Budæus. Cicero 4. Academ. de mari loquens: Quódque nunc, quia Sole collucer, albescit, & vibrat: Dissimileque est proximo ei continenti. ¶ Nonnunquam pro impetu quodam ferri. Cicero in Orat. Demosthenis non tā vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur.

Vībrāns, vibrantis, particip. [מרעיל *marhil* מעוטף *mahophéph* ירה *joréh* מורה *moréh*. πάλλων, κραδαίνων. Gall. *Qui se remue dru & menu, brandillant.* Ital. *Che spesso si muoue.* Germ. Erschüttend / schwingend. Hisp. *Lo que se mone muy mucho, y amenudo.* Pol. *Podnosiąci, potrząsaiąci.* Vngar. *Razo.* Ang. *That shaketh, quauereth or brandisheth any thing.*] Virgil. 2. Aeneid. Sibila lambebant linguis vibrantibus ora. Cic. de clar. Orat. Et erat oratio cùm incitata & vibrans, tùm etiam accurata & polita. Ovid. 12. Met. Concutientq; suis vibrantia tela lacertis.

Vībrātŭs, a, um, aliud particip. [מרעל *morhál* מורה *noráh*. νευραχμῶς, πεπαλμένος. Gall. *Lancé, brandillé, dardé.* Ital. *Lanciato.* Germ. Geschwungen. Hisp. *Lancado.* Pol. *Winoſrac ſatrząſſam.* Vng. *Razattatot.* Ang. *Shaken, and brandished.*] Ovid. 8. Met. -ambo vibrata per auras Hastarum tumulo quatiebant spicula motu. Virg. 8. Aen. Nanq; improviso vibratus ab æthere fulgor Cum sonitu venit.

Vībrātŭs, pro crispo, οὖλος. Plin. lib. 2. cap. 78: Barba & capillo vibrato. Virgil. 12. Aeneid. Vibratos calido ferro, myrrhaque madentes. Id est, crispatos calamistro, inquit Servius.

Vībrīssārĕ, Est vocem in cantando crispare: à vibrare, vel à vibrissis narium pilis. Festus. μινυρίζω.

Vībūrnum, n. s. Genus fruticis, lentum in primis, & flexibile, ideoq; fascibus ligandis idoneum: prorsus simile viti sylvestri cauticæ, nisi quòd semen fulvum in folliculo nigro continet. [βεμονία, μέλαινα, ἄμπελος μέλαινα. Gal. *Viorne.* Ital. *Viorne uttice.* Ger. Ein wyd / Nieten / oder sandbawm / wie etlich meynen. Hisp. *Vn genero de vimbres.* Pol. *Mazetrzy wielki.* Vng. *Tsŏmete.* Ang. *An oſier tree.*] Virg. 1. Aegloga:

Verùm hæc tantum alias inter caput extulit urbes,
Quantum lenta solent inter viburna cupressi.

Vĭcānī. Vide VICVS.

Vĭcārĭŭs, Vide VICEM.

Vĭcātim. Vide VICVS.

Vĭcem, & in ablativo vice, solùm in singulari numero: in plurali verò habet omnes casus præter genitivū. [טעם *pahám*: חלף *chéleph*: חליפה *chalipháh* מחתי *táchath*. ἀμοιβῆς, ἀναδοχῆς. Gall. *Fois, lieu & place d'vn autre.* Ita. *In luogo à vincenda.* Germ. Streit / gefärligkeit. Hisp. *La vez.* Pol. *Bytwa na odmiani.* Vng. *Vizontagsag helyebe valosag.* An. *The roome and place of an other.*] Dictæ sunt vices (ut quidam ajunt) à vi: & à veteribus pro pugnis, & periculis accipiebantur, quoniam per vicissitudinem pugnetur. Virg. 2. Aen. Iliaci cineres, & flamma extrema meorum, Testor in occasu vestro, nec tela, nec ullas Vitavisse vices Danaûm. Id est, pugnas, & pericula. Plaut. Vices ejus memorat, & dicatrices denudat. ¶ Item pro pœnis & incommodis, quòd vi fiunt. Cic. pro Domo sua: Mihi uni necesse est & meā & aliorum vicem pertimescere. Horat. lib. 1. Carm. - vicesque superbæ Te maneant ipsum. ¶ Quoniam verò per vicissitudinem pugnari solet, factū est, ut vices pro alternatione, sive vicissitudine capiamus, ἀμοιβή. Plin. lib. 10. cap. 29. Audit disciplinam intentione magna, & reddit, vicibusque reticet. Vice mutua, pro vicissim, locutio Iureconsultis usitatissima. ¶ Interdum vicem accipimus pro loco, munere, vel officio. Horat. de Arte: fungar vice cotis, acutum Reddere, quæ ferrum valet, exors ipsa secandi. Cicer. 2. de Leg. Nulla est enim persona, quæ ad vicem ejus, qui è vitā emigravit, propiùs accedat quàm hæres. ¶ Vice alterius fungi, ἀντ' ἐτέρου εἶναι, dicimus eum, qui alterius locum supplet, absentisq; munere fungitur: ut quum Lunam dicimus Solis vicem supplere, ἀντὶ ἡλίου λειτουργοῦσαν: hoc est, eosdem usus præbere, quos sol præsens exhiberet. Veteres Meam, tuam, suam vicem per accusativum efferebāt: quod hodie potiùs per ablativum, Mea, tua, vel sua vice dicimus. Plaut in Rud. - si appellabit quempiam, Vos respondetote istinc istarum vicem. Id est, vice istarum, sive pro istis. Sic ferè semper Plautus. Ciceronem etiam ac Livium sic frequenter loquutos invenies. Cicer. ad Lentulum libr. 1: Nostram vicem ultus est ipse per sese. Id est, sese pœna afficiendo, occupavit officium nostrum. Livius: Clamor undiq; ab solicitis vicem Imperatoris militibus sublatus est. ¶ Reposcere vicem, est pro beneficio in alterum collato mutuam gratiam repetere. ¶ Reddere vicem, est gratiam referre, & beneficium acceptum mutuo beneficio rependere. Plin. Epist. 9. lib. 2: Reddam vicem, si reposcet.

Vĭcārĭŭs, vicaria, Vicarium, Qui vicem alicujus gerit, sive obtinet, & in ejus locum successit. [ὁ ἀμοιβαῖος, ὁ ἀντιπληρῶν, τὸ ἑτέρου νῦν μέρος. Gall. *Vicaire, lieutenant.* Ital. *Vicario, luocotenente.* Germ. Statthalter / Verwäser. His. *El que suple ò tiene la vezes de otro.* Pol. *Namiesnik.* Vng. *Locum tenens vice tisztw.* Ang. *That is in steed of another and doeth an others office.*] Quint. Vicariam ei operam impendi. Cicer. pro Roscio Am. Propterea quòd quibus in rebus ipsi interesse non possumus, in his operæ nostræ vicaria fides amicorū supponitur. Quint. in Gladiatore: Quod unum mihi relictum est, en polliceor patri tuo vicarias manus. Ibidem: Vna fingitur conjux, quæ jam perituri viram mariti vicaria morte sua redemit. Cicer. libr. 9 Epist. Itaque te do vicarium, tu illum observabis. ¶ Vicarius, apud Iureconsultos, oratores & poëtas, usurpatur pro servo, servi majoris in familia vices gerente. Horat. 2. Serm. Sat 7: Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos Vester, ait, seu conservus. Mart. Esse sat est servum, jam nolo vicarius esse.

Vĭcĭssīm, adverbium, Per vices, sive alternatim: [חליפות *chaliphóth*,

liphóth. ἀμοιβαδὸν, ἐναλλάξ. Gall. Chacun ſa fois, l'vn apres l'autre, tour à tour. Ita. A vincenda, eſcambieuolmente. Germ. Hergegen/abgewächſleter weiſ-/ eine vmb das ander. Belg. Die een om d' ander. Hiſp. A vexex. Pol. Na odmiani. Vng. Vizon rag, iſmeg. Ang. By courſe or turning, euerie one his tyme and part.] ut, Viciſſim incũbunt oneri: id eſt, modò hic, modò ille incumbit oneri. Plaut. Aſin. Inambulandũ eſt, nũc mihi viciſſim ſupplicabunt. Virg. 3. Aegl. Vis ergo inter nos, quid poſſit uterque viciſſim, Experiamur? ¶ Quandoque ſignificat ſecundo loco, ſive ſimiliter, ſive ex altera parte. Terent. in Heaut. Sed nũc Clinia, da te mihi viciſſim. Nam amici quoque res eſt videnda. Virg. 5. Aegl. Nos tamen hæc quocunque modo tibi noſtra viciſſim Dicemus. Cicer. 4. Academ. Sed & vos ab illo irridemini: & ipſi illum viciſſim eluditis. Cic. in Læl. Sed ego admiratione quadam virtutis ejus, ille viciſſim opinione fortaſſe nonnulla, quam de moribus meis habebat, me dilexit. Plaut. in Curc. Sed quum adhuc naſo odos eſt obſequutus meo, da viciſſim meo gutturi gaudium. Cic. App. Pulcro: Hoc ego meo facto delector, nihil enim potuit fieri amantius: conſidera nunc viciſſim tuum.

Vĭcĭſsātim, Idem. [חליפות chaliphóth. ἐναλλαγμάτως, ἐναλλάξ.] plaut. in Pœn. -ad argumentum nunc viciſſatim volo Remigrare Antiquum.

Vĭcĭſsĭtūdo, viciſſitudinis, f.t. Alternatio, & mutatio ex alio in aliud, inquit Cic. lib. 5. Tuſcul. [חליפה chéleph חליפות chaliphóth. μεταβολὴ, ἀμοιβὴ, ἐναλλαγή. Gall. Tour & changement en ſon reng, à chacun ſa fois. Ital. Permutatione, cambiamente di tutte le coſe. Ger. Abwechſlung/veränderung Belg. Veranderinge. Hiſpan. Mudanca à vezez. Pol. Odmiana. Vng. Vizon tagſag valtozas. Ang. A ſucceeding by courſe.] Idem Lucio lib. 5: Nihil eſt aptius ad delectationem lectoris, quàm temporum varietas, fortunæq; viciſſitudines. Terent. in Evnuch. Omnium rerũ viciſſitudo eſt. Cicer. de Amic. Nihil eſt enim remuneratione benevolentiæ, nihil viciſſitudine ſtudiorum officiorumque jucũdius. Idem 1. Tuſcul. Vt quum videmus ſpeciem primùm, candoremque cœli: deinde converſionis celeritatem tantam, quantam cogitare non poſſumus; tùm viciſſitudines dierum atque noctium.

Vĭcĭſsĭtās, tatis, f.t. Apud antiquos pro viciſſitudine. Accius apud Nonium: Viciſſitatemq; impetrandi tradit.

Vīcenārĭŭs, vicenaria, vicenariũ, Quod eſt viginti capitum: [עשרים heſrim. ὁ ἐκγόνων. Gal. Vingtieſme. Ital. Venteſimo. Germ. Das zwentzig begreifft Hiſpan. Cada vno de veynte. Pol. Dwadzieſcia wliczbie máiáci. Vng. Huzadik. Ang. The twentieth in nomber.] ut, Grex vicenarius, ex viginti cõſtans pecudibus. Aut viginti librarum: ut Lapis vicenarius. Aut viginti annorũ: ut, Puella vicenaria. ἐκγοναίτης. Lex quina vicenaria. Plaut. Pſeudolo: Tum lex me perdit quina vicenaria: omnes metuunt credere. Vbi interpres; Videtur lex lata, ut ſi cuipiã crederetur ſupra vigintiquinque minas, redhibitio nulla eſſet. Alii Quinam vicenariam interpretãtur Centenariam omnes profectò nimiùm inepté. Nos Plautum de annorum numero ſenſiſſe omnino exiſtimamus. Cõſtat enim inter eos, qui vel à primo limine Iuriſprudẽtiam ſalutarunt, Macedoniano Senatuſconſulto cautum eſſe, nequid minori vigintiquinq; annis crederetur: ſi contrà fieret, ejus rei nullam fore actionem, niſi fortè in rem minoris eſſet converſa. Callidorus itaque adoleſcentulus, qui ad eam ætatem nondum pervenerat, hãc ſibi legem impedimento eſſe queritur ad inveniendam pecuniam, quòd nemo tàm ſtolidus inveniretur, qui contra legis præſcriptum ſibi aliquid crederet, quod poſtea legibus repetere non poſſet.

Vīcēnī, vicenæ, vicena, pluraliter, quamvis propriè diſtributivus numerus ſit, accipitur tamen ſimpliciter pro Viginti. [עשרים heſrim. ἔκγονοι. Gall. Vingt. Ita. Venti. Germ. Zwentzig. Hiſp. Veynte. Pol. Dwadzieſcia. Vng. Huzan. Ang. Twentie.] Colum. lib. 3. cap. 3: Vicenas amphoras percipient. Liv. 2. bel. Maced. Vicena quina millia æris. Plin. lib. 6. cap. 23: Circa has hydri marini vicenum cubitorũ adnatantes terruêre claſſem.

Vīcēſĭmŭs, a, um, Ordinis numerus eſt, ſignificatq; ultimum ex viginti: pro quo & vigeſimum dicimus. [עשרים heſrim. ἐκγοναῖος. Gal. Vingtieſme. Ital Venteſimo. Germ. Zwentzigeſt. Hiſp. Cada vno de veynte. Pol. Dwadzieſti. Vng. Huzadik. Ang. The twentieth in order.] Cic. 2. de Finib. Viceſimo die Lunæ. Idem Cornificio libr. 12: Altero viceſimo die. Aeſtas viceſima, pro viceſimo anno, apud Ovidium ad Piſonem.

Vīcēſĭmă, viceſimæ, f.p. Vectigalis genus quo in centenas libras quinæ exigebantur. [ἐικοστή. Gal. La vingtieſme partie, impoſt de la vingtieſme partie de quelque choſe. Ita. Venteſima parte, tributo della venteſima parte. Germ. Ein Steur oder Tribut/ das man von zwentzigen fünff geben muß. Hiſp. Veyntena parte, la renta dela veyntena. Pol. Podatek gdźie odeſta piec biwa dáwáno. Vng. Huzad. Ang. The twentie part.] Cicer. ad Attic. lib. 2: Et eò magis quòd portoriis Italiæ ſublatis, agro Campano diviſo, quod vectigal ſupereſt domeſticum præter viceſimam, quæ mihi videtur una conciuncula clamore pediſequorum noſtrorum eſſe peritura.

Vīcēſĭmārĭŭs, a, um: ut Aurum viceſimarium, ὁ διὰ ἐικοστολόγων ἀπαγόμενος. Liv. 7. bel. Pun. Cætera expedientibus quæ ad bellum opus erant Conſulibus, aurum viceſimarium, quod in ſanctiore ærario ad ultimos caſus ſervabatur, promi placuit. Id eſt, aurum quod ex viceſima colligebatur.

Vĭcĭēs, adverbiũ numerandi, Viginti vicibus. [ἐικοσάκις. Gal. Vingt fois. Ital. Venti volte. Germ. Zwentzig mahl. Hiſp. Veynte veyxes. Pol. Dwadzieſcia raźow. Vng. Huzzor. Ang. Twentie tymes.] Plin. lib. 7. cap. 28: Centies vities præliatus. Col. libr. 5. cap. 2: Ita, ut paulò antè dixi, latitudinis pedes cum longitudinis pedibus ſic multiplicabis, centies vicies duceni quadrageni fiunt viginti octo millia & octingenti.

Vĭcĭă, f p. Leguminis genus, jumentorum pabulo notiſſimũ, cubitali altitudine, foliis ferè petroſelini, amplioribus tamẽ, flore piſi, minutis, nigrantibusq; in ſiliqua granis. [σάμαχον, κύαμος, βίκιον. Gall. Veſce. Ital. Vezza. Germ. Wicken. Hiſp. El arueja. Pol. Wyka. Vng. Roſnok vad zab. Ang. Fitches.] Dictæ viciæ, ut ait Varr lib. 1. de re Ruſt. cap. 31: quòd capreolos habeant, ut vitis, quibus ſurſum vorſum ſerpunt ad ſcapum lupini, aliúmve calamum, ad quem ut hæreat, cum ſolet vincire. Alii dictas malunt à Græco βίκιον, qua nomenclatura, plerique omnes Græciæ populi uſi ſunt, Atticis exceptis, qui σάμαχον, aut κυάμους maluerunt appellare, teſte Galeno lib. 1. de Aliment. facult. Plin. lib. 18: Naſcuntur in vicia cochleæ minutæ erodentes eam.

Vĭcĭārĭŭs, a, um, Quod ad viciam pertinet: [βικιακός. Gall. De veſce, appartenant à veſce. Ital. Pertinente à vezza. Germ. Das zu den wicken gehört. Hiſp. Coſa de arueja. Pol. Wykowi. Vng. Roſnok hoz valo. Ang. Belonging to fitches.] ut, Cribrum viciarium, quo vicia expurgatur à frumento. Colum. lib. 8. cap. 5: Cribro viciario, vel etiam loliario, qui jam fuerit in uſu, pulli ſuperponantur: deinde pulegii ſurculis fumigentur.

Vīcĭnĭă, Vicinus. Vide VICVS

Vĭctĭmă, æ, pen. cor. f p. Hoſtia, oblatio. [זבח zébach. ἱερεῖον, θυσία. Gal. Sacrifice, principalement pour la victoire gaignee. Ita. Vittima, beſtia di ſacrificio, animale da ſacrificare. Germ. Ein ſchlachtopffer. Hiſ. El ſacrificio que hazian de animales que matauan. Pol. Offiárá. Vng. Aldozat. Ang. A ſacrifice for to obtaine victorie of our enemeis.] Proprieq; erat ea, quæ ab imperatore poſt triumphũ in Capitolio dextra victrice immolabatur. Ovid. 1. Faſt. Victima, quæ dextra cecidit victrice vocatur. Virg. 2. Georg. Hinc alibi Clitumne greges, & maxima taurus Victima ſæpè tuo perfuſi flumine ſacro, Romano ad templa deûm duxêre triũphos. Horat. 3. Car. Ode 23: Victima pontificum ſecures Cervice tinget. Iuven. Sat. 12: Et cadet ante lares Gallitæ victima ſacra. Cic. pro L. Flacco: Quam poteſtis P. Lentulo mactare victimam gratiorem, quàm ſi L. Flacci ſanguine illius nefariũ in vos odium ſaturaveritis?

Vĭctĭmārĭŭs, victimarii, m. ſ. Sacrorum miniſter dicebatur, qui victimas ligabat, & cultrum, aquam, & molam parabat, & reliqua quæ ſacris erant neceſſaria. [ἱερουργός. Gall. Sacrificateur, ſacrifieur. Ital. Sacrificatore. Germ. Ein diener zu den ſchlachtopffern. Hiſp. El que haze aquel ſacrificio. Pol. Ten ktori offiari czyni. Vn. Adozo pap. An. A ſacrificer.] Valer. Max. lib. 1. ca. 1: Iisdem libros Petilius Prætor urbanus ex autoritate Senatus, per victimarios facto igne, in cõſpectu populi cremavit. Liv. 10. bel. Maced. Libri in comitio, igne à victimariis facto, in cõſpectu populi cremati ſunt.

Vĭctĭmārĭŭs, m. ſ. Qui victimas emebat ut venderet ἱερώνης. Plin. lib. 7. cap. 12: Victimarii negotiatoris, vilis mãcipio. Sic enim legunt quidam, Perotum ſecuti, quum emendatiores omnes Plinii codices hanc oſtendant lectionem: Suarii negotiatoris vile mancipium.

Vĭctĭto, vide VIVO.

Vĭctŏr, Victoria, Victoriatus, vide VINCO.

Victŭs, victus, victui, vide VIVO.

Vīcŭs, ci, m. ſ. [κώμη, κώμη Gal. Village, bour gade rue. Ital. Contrada, calle, calleſella borgo, viottolo. Ger. Ein Gaſſen an der zu bey den ſeiten Heuſer ſtehn. Belg. Een ſtrate. Hiſ. Aldea, ò brario ò calle.] Locus eſt, in quo ſunt humiles domus, ut inquit Soſipater. Atq; Varro quoque vicum ex domibus conſtare ait, Itaq; qui viam eſſe putarunt vicum, valde meo quidem judicio errarũt. Hinc in urbe Roma vicus Cyprius, Publilius, Coſconius, Sceleratus, & cæteri, urbis partes ſunt, non viæ, id quod ex ipſis verbis autorum facilè intelligitur. Vicorum autem alii Vrbani ſunt, alii Pagani. Vrbani vici à via dicuntur, teſte Varrone, quòd ex utraque parte viæ ſunt ædificia. In urbe enim fiunt vici, connexis & coherentibus ædificiis Cicero pro Milone: Nullum in urbe vicum, nullum angiportũ eſſe dicebãt, in quo Miloni non eſſet conducta domus. Horat. 2. Epiſtol. 1: Deferar in vicum vendentem tus & odores. Ovid. 6. Faſt.

Certa

Certa fides facti, dictus Sceleratus ab illa Vicus, & æterna res ea pressa nota. ¶ Vici pagani, sunt pagi ex pluribus villis domibúsve rusticis coagmentati, spatio aliquãtulo ab urbe remoti (nam quæ urbi contigua sunt, suburbia dicuntur) nullisq; mœnibus cincti: nam sic Castella dicerentur. [טִירוֹת *perazóth* טִירִים *perazím* טִירוֹן *perázon*.] Cic. ad Terent. lib. 14: Quòd ad me, mea Terẽtia, scribis, te vicum vẽdituram, quid, obsecro te, me miserum? quid futurũ est puero? Idem ad Attic. lib. 1: Quod si assequor, Crassum divitiis supero, atq; omnium vicos & prata contemno. Plura de hac dictione videto apud Vallam lib. 4. cap. 20.

Vĭcŭlŭs, dimin. Pro Rusticis aliquot ædificiis conjunctis, aut certè spatio non ita magno à se invicem separatis.

Vīcānī, m. s. Qui vicos rusticos habitant. [κωμῆται. Gal. *Villageois, qui demeurent au village.* Ital. *Ch' habitano in villa.* Ger. Ein Dorffmañ/ein Meyer. Hisp. *Los que viuen y moran en aldea.* Pol. Wieśniaci. Vng. *Falubelieck.* Ang. *That dwelleth in the villages or in the cuntrey.*] Liv. 8. bel. Maced. Vicani, quiq; ibi exules habitabant. Cic. 1. de Div. ex vetusto quopiam Poëta: Non habeo deniq; nauci Marsum augurem, Non vicanos, aruspices, non de circo astrologos. Idem pro Flac. Trimoclites ille vicanus, homo non modò nobis, sed ne inter suos quidem notus, vos docebit qualis sit L. Flaccus.

Vīcīnŭs, vicini, m. s. Qui in eodem vico, aut certè non procul ab ædibus nostris habitat. [שָׁכֵן *schachén* קָרוֹב *karób* סָמוּךְ *samúch*. γείτων, ὁ πλησίον. Gal. *Voisin.* Ital *Vicino.* Ger. Ein Nachbawr. Belg. Een gebuer. Hisp. *Vezino.* Pol. *Sasiad.* Vng. *Zomzed.* Ang. *Anighbour.*] Cic. pro Sext. Rosc. Quasi verò mihi difficile sit quamvis multos nominatim proferre, vel tribules, vel vicinos meos, qui, *&c.* Horat. 2. Epist 2: Cætera qui vitæ servaret munia recto More bonus, sanè vicinus, amabilis hospes, Comis in uxorem, *&c.* Cic. Attic. lib. 2: C. Arrius proximus est vicinus, imò ille quidem jam contubernalis. ¶ Hujus fœminium est vicina. Terent. in Evnuch. Hanc Thaidem non sciebam nobis vicinam.

Vīcīnŭs, adject. Propinquus, cognatus, cõjunctus. [שָׁכֵן *schachén* קָרוֹב *karób* סָמוּךְ *samúch*. ὁ ἀγχοῦ τὸ ἐγγύς, ὁ ἀγχοῦ τὸ πλησίον. Gal. *Voisin, proche.* Ital. *Propinco.* Ger. Nahe/nahgetegen. Hisp. *Cosa cercana como quiera.* Pol. *Blizki.* Vng. *Zomzed.* Ang. *Anighbour, or that dwelleth nigh or by vs.*] Cicer. in Orat. Vicina, & finitima rhetoricæ dialectica. Plaut. Merc. Nunc ego verũ illud verbũ esse experior vetus: Aliquid mali esse propter vicinũ malum. Virg. 1. Aegl. Non mala vicini pecoris contagia lædent. Idem 1. Georg. in fine: Vicinæ ruptis inter se legibus urbes Arma ferunt. Horat. 1. Ser. Sat. 5: - nisi nos vicina Trivici Villa recepisset. Ovid. 6. Fast. Ni connexa foret parti vicinior esset, *&c.*

Vīcīnĭă, f. p. Loci vicinitas, seu vicinorum inter se propinquitas, vel ipsi etiã vicini. [קִרְבָה *kerabáh*. γειτνίασις, γειτνίαι. Gal. *Voisinage, voisineté, les voisins, lieu circunvoisin.* Ita. *Vicinanza, vicinità.* Ger. Nähe/oder nachbawrschafft Belg. Gebuerte. Hisp. *Vezindad.* Pol. *Sąsiádźtwo.* Vn. *Zonszesag.* Ang. *Nighbourhood a companie of nighbours.*] Ovid. 4. Met. Notitiam, primosq; gradus vicinia fecit Cic. 1. Tusc. Inde in vicinia nostra Avernî lacus. Hor. 2. Serm. Sat. 5: - funus Egregiè factũ laudet vicinia. Idẽ 1. Epist. 17: Sed videt hunc omnis domus & vicinia tota.

Vīcīnĭtas, vicinitatis, f. t. Vicinorum propinquitas, & aliquando vicinorũ multitudo. [קִרְבָה *kerabáh*. γειτνίασις. Gall. *Voisinage, voisineté, assemblée de voisin.* Ita. *Vicinanza, vicinità.* Germ. Nachbawrschafft. Belg Gebuerschap. Hisp. *Vezindad.* Pol. *Sąsiedźtwo.* Vng. *Zomzedsag.* Ang. *Nighbourhood, or the companie of nighbours, or dwelling nigh.*] Ter. in Heavt. Tamen vel virtus tua me, vel vicinitas facit, ut te audacter moneam, & familiariter. Cic. 6. Ver. Signum quod notũ erat vicinitati, buccina datur. ¶ Vicinitas etiã aliarum rerum dicitur: ut quũ dicimus, Vicinitas sylvæ, vicinitas nominis, & ejusce modi. Plin. li. 4. ca. 16: Triginta propè jam annis notitiam ejus Romanis, armis nõ ultra vicinitatem sylvæ Calidoniæ propagantibus. Idem lib. 21. cap. 18: Multi verò non discernunt à Cypiro vicinitate nominis. Quint. lib. 3. cap. 6: Virtutibus ac vitiis vicinitas quædã est. Cicer. de Clar. Orat. Artium studiorumque quasi finitima vicinitas.

Vīcīnĭum, subst. ant. n. s. [קִרְבָה *kerabáh*. τὸ πλησιόχωρον. τὸ ὅμορον, τὸ σύνορον, γειτνίασις. Gall. *Voisinage.* Ital *Vicinanza.* Germ. Nachbawrschafft. Hisp. *Vezindad.* Pol. *Sąsiedźtwo.* Vng. *Zomzedsag.* Ang. *Nighbourhoode.*] Senec. de brevitate vitæ: In vicinio versatur invidia, simplicius longa posita miramur.

Vīcīnālĭs, vicinale, om. t. Ad vicinia pertinẽs: [γειτνιῶν. Gal. *De voisinage, ou des voisins.* Ital. *Cosa de vicinità.* Germ. Der nähe oder nachbawrschafft. Hisp. *Cosa de aquella vezindad.* Pol. *Sąsiedzki.* Vng. *Zomzedsaghoz valo.* Ang. *Perteaning to nighbourhood.*] ut, viæ Vicinales. Paulus in l. Viæ. ff. de loco, & itinere publ. Viæ vicinales, quæ ex agris privatorum collatis factæ sunt, quarũ memoria non extat, publicarum viarum numero sunt. Vicinalis usus. Liv. 1. bell. Pun. Ita q; ingens coacta vis navium est, lintriumq; temerè ad vicinalem usum paratarum: hoc est, ad usum viciniæ, seu vicinorum.

Vīcātim, adver. Sparsim, per vicos & pagos. [κατὰ κώμας. Gall. *Par villages, par rues.* Ita. *Per varie ville, per villaggi.* Ger. In Dörffer oder Flecken. Hisp. *De barrio en barrio.* Pol. Powśiach y miaśtecżkach. Vn. *Falunkent vczanken.* Ang. *Streate by streate.*] Plin. lib. 6. cap. 26: Mesopotamia tota Assyriorum fuit vicatim dispersa, præter Babylona, & Ninum. ¶ Dicitur & de vicis urbanis: ut idem sit vicatim, quod per singulas urbis vias. Cicer. pro Domo sua: Servorum omnium vicatim celebratur tota urbe descriptio.

Vĭdēlĭcĕt, adverbium confirmandi, quasi videre licet, Certè, nimirum. [δηλαδή, δηλονότι. Gal. *Certes, certainement, c'est à sauoir.* Ital. *Certamente, veramente, cioe.* Germ. Alß nemlich/freylich. Hisp. *Conuiene à saber, ò es licito de veer, ciertamente.* Pol. Toczież. Vng. *Bizony nyluan tudni illik.* Ang *Truely, without doubt, that is to say.*] Terẽt. in Adelph. Videlicet hoc audivit: hoc est, certè audivit. ¶ Aliquando ironiæ vim habet, & ponitur pro scilicet. Salust. in Catil. Vos de parricidis quod statuatis, cunctamini: videlicet cætera vita, illorum huic sceleri obstat? Sed parcite dignitati Lentuli. Vide Vallam lib. 2. cap. 61.

Vĭdĕo, vides, vidi, visum, act. s. Oculorum sensu aliquid percipio. [רָאָה *ráäh* חָזָה *hábbit*. βλέπω, ὁράω, ὄπτομαι, θεῶμαι. Gal. *Veoir.* Ital. *Vedere.* Germ Gehen/sugen. Hisp. *Veer.* Pol. Widzę. Vng. *Latok.* Ang. *To see.*] Virg. 2. Aenеid.: quæque ipse miserrima vidi, Et quorum pars magna fui. ¶ Quandoq; adjicitur ablativus oculis: ut, Videre & perspicere oculis, apud Cicer. 6. Verrina, quod & Græci dicunt, αὐτοψίαν τοῖς ὀφθαλμοῖς. ¶ Transfertur etiam ad animũ. Ovidius ex persona Medeæ: video meliora, proboque: Deteriora sequor. Video (*inquit*) meliora: hoc est, intelligo, & cõsidero, quæ sint meliora. Teren. in Andria: Vide quò me judicas: id est, animadverte, & considera. ¶ Vide tibi: id est, provide. Terent. in Phorm. Restè mihi vidissem, & senis essem ultus iracundiã. ¶ Me vide, phrasis est Comica, pro eo quod est, in me recipio, certum id habeo. Terent. in Andria: Atque istuc ipsum nihil periclî est, me vide. ¶ Videre somnum, est dormire. Cicer. ad Cur. lib. 7: Fuit enim mirifica vigilantia, qui suo totò Consulatu somnũ non viderit. Terent. Heavt. Somnum hercle ego hac nocte oculis non vidi meis. ¶ Videre aliquando pro vigilare ponitur. Virgil. 6. Aegloga, de Sileno: - jamque videnti Sanguineis frontẽ moris, & tempora pingit. Hoc est, vigilanti jam, & expergefacto. ¶ Aliquando est prævidere, prænoscere. προορᾶν. Cic. in Epist. An tu non videbas mecum simul, quàm illa crudelis esset futura victoria? ¶ Videto ponitur pulchrè pro cavebo, & attentè considerabo. Terent. Adelph. Ego istuc videro: id est, istuc mihi curæ erit. ¶ Vide sis, hortandi formula antiquissimâ, ubi sis, pro si vis, quemadmodũ etiam sis, pro suis; sos, pro suos, sas, pro suas: & idem significat quod cave si vis, prævide tibi si videtur. Persius Satyr. 1: - vide sis ne majorum fortè tibi frigescant limina. ¶ Hujus passivum est Videor, ceor, ἀποσπicior. βλέπομαι, ὁρῶμαι. Virg. 4. Aegloga: - divisque videbit Permistos heroas: & ipse videbitur illis. ¶ Frequentissimè tamen accipitur pro appareo. δοκῶ, φαίνομαι. Cicer. 2. Offic. Induxit eam, quæ videtur esse, non quæ esset, repugnantiam. Plautus Cicer. libr. 10. Epist. Amicum eum Reipub. cognoscere videor, Videor videre, elegans loquendi formula, pro eo quod vulgus imperitorum dicere solet: *Videtur mihi quòd ego video.* Cicer. Tironi libr. 16 Epistol. Videre videor te ementem rusticas res. Idem in Catil. Videor mihi videre hanc urbem subito uno incendio concidentẽ. ¶ Si videtur: id est, si placet, si molestũ non est. Cic. Terent. lib. 14: Tu, si videbitur, villis illis utere. Idẽ lib. 7 ad Fabium Gallum: Facies me, si tibi videbitur, certiorem. ¶ Vide quid agas, ptotrita est clausula, qua eos monemus, qui magna aggrediuntur: non terrentis tamen est, sed excitantis, ut inquit Donatus in illud Terentii in Phorm. Vide quid agas, prima coitio est acerrima. Viderit Epicurus, inquit Cicero 4 Academ. μελέτω τὸ ἐπικούρῳ: id est, videat: hoc est, hujus rei illi cura sit: vel hujus opinionis rationem reddat, non ego. ¶ Sic accipienda sunt, Tu videris, vos videritis, illi viderint, & cætera id genus. Cicero ad Brutum: De hoc tu videris.

Vīsŭs, visa, visum, participium, Animadversus. [רָאָה *reeh*. ἐπορθρῶν, ὀφθείς. Gall *Veu.* Ital. *Veduto.* Germ. Gesehen. Hisp. *Visto.* Pol *Widziani.* Vng *Lattatot.* Ang. *Seene.*] Plin. libr. 7. cap 19: Socratem clarum sapientia eodem semper visum vultu. Virgil. 2. Aen. Infœlix simulacrum, atq; ipsius umbra Creusæ Visa mihi ante oculos & nota major imago. Interdum visum dicimus, non quod oculis percipimus, sed quod nobis apparet. Terent. Heavt. Visa est verò, quod dici solet, aquilæ senectus. Idem Hecyr. Martis vox visa est Philumenæ. Vbi Servius: Omnia hæc, quæ sensu percipi possunt, visa dicimus. Virgil. lib. 6. Aeneid. - visæque canes ululare per umbram.

Vīsum,

Vīsum, visi, n. s. Spectrum, phasma, sive species aliqua, quã dormientes videmur videre: quanquam nõnunquam & vigilantibus usuveniat; quemadmodum Bruto legimus mali genii visum nõ multo ante cladem Philippicã apparuisse. [מראה *mareèh.* φάντασμα. Gall. *Vision, songe, fantosme.* Ital. *Sogno, visione.* Germ. Ein gesicht/erscheinung. Hisp. *La vision.* Pol. Widzenie, ſnawienie. Vngar. *Latas.* Ang. *Sight, vision, a fantasie.*] Virg. 4. Aen. Hoc visum nulli, non ipsi effata sorori est. Cic. lib. 1. Academ. Plurima autẽm in illa tertia philosophiæ parte mutavit: in qua primùm de sensibus ipsis quædã dixit nova: quòd junctos esse censuit è quadam quasi impulsione oblata extrinsecus, quam ille *φαντασίαν*, nos *visum* appellamus. Idem 2. de Divin. Si Deus ista vĩsa nobis providendi causa dat, cur non vigilantibus potius dat, quàm dormientibus.

Vīsūm, visi, n. s. Pro spectaculo: hoc est, pro re quavis quæ spectanda proponitur. [מראה *mareèh.* τὸ ὄραμα. Gal. *Ce qui est veu.* Ita. *Cosa veduta* Ger. Ein Gesicht/schawstuck. His. *Cosa vista.* Pol. *Gra.* Vng. *Nizni valo dolog.* Ang. *That is seene*] Propert. lib. 2. Eleg. 6: Quæ manus obscœnas depinxit prima tabellas, Et posuit casta turpia visa domo.

Vīsŭs, us, m. q. Videndi actus, vel ipsa videndi facultas. [ראי *roí* ראות *reúth.* ὄψις. Gall. *Veuë.* Ital. *Il vedere.* Germ. Das gesicht. Hisp. *Obra de veer, ò sentido para poder veer.* Pol. Widzenie. Vng. *Latas.* Ang. *The sense of seing or sight.*] Plinius lib. 8. cap. 22: Sed in Italia quoque creditur luporum visus esse noxius. Ovid. 3. Fastor. Mergetur, visus effugietq; tuos. Plin. lib. 9. cap. 50: Pisces attritu ventriũ coëunt tanta celeritate, ut visum fallant. Quintil. lib. 10. cap. 1: Qualis est ferri fulgor, quo mens simul, visus que perstringuntur. ¶ Visus pro viso & spectro aliquando ponitur. [מראה *mareèh.*] Virg. 3. Aen. Nymphas venerabar agrestes, Gradivumq; patrẽ, Geticis qui præsidet arvis, Ritè secundarent visus, omenq; levarent. Idem 5. Aen. Obstupuit visu Aeneas. Horat. 2 Serm. Satyr. 5: tum immundo somnia visu Nocturnam vestem maculant, ventremq; supinum. Nocturnus visus. Tacit. lib. 20: Advocata cõctione jussu numinis, suos, Ptolemæiq; visus, & ingruentia mala exponit. ¶ Visus, pro specie. Cic. 1. de Nat. deor. Ex quo existit & illud, multa esse probabilia, quæ quanquam nõ perciperentur, tamen, quia visum quendam haberent insignem & illustrem, his sapientis vita regeretur.

Vīsĭo, visionis, verbale, f. t. Ipse vidẽdi actus. [ראי *roí* ראות *reúth.* ὄψις. Gall. *Veuë, regard.* Ital. *Esso vedere.* Germ. Das sehen. Hisp. *Obra de ver ò la vista.* Pol. Widzenie. Vng. *Latas.* Ang. *Seing or a sight.*] Cic. 4. Academ. Nec potest is cui est visio veri falsiq; communis ullum habere judicium, aut ullam omninò veritatis notam. Cic. 2. de Nat. deorum: Neq; visionem, neq; auditum, neq; sonum sine aëre fieri posse. ¶ Visio item ponitur pro viso & spectro. [φαντασίαι. Gall. *Visions, fantasies.* Ital. *Vision, fantasie.* Germ. Ein gesicht so einem wunderbarlich fürkompt. Hisp. *Las visiones ò phantasias.* Pol. *Strach, ſiawienie.*] Quint. lib. 6 cap. 2: Tentabo etiam de hoc dicere, quas φαντασίας Græci vocant: nos sanè *visiones* appellemus, per quas imagines rerũ absentium ita repræsentantur animo, ut eas cernere oculis ac præsentes habere videamur. Macrob. in Somn. Scip. Omniũ quæ videre sibi dormientes videntur, quinque sunt principales, & diversitates, & nomina. Aut enim est ὄνειρος, secundum Græcos, quod Latini *somnium* vocant, aut ὅραμα, quod *visio* rectè appellatur: aut χρηματισμὸς, quod *oraculum* nuncupatur: aut ἐνύπνιον, quod *insomnium* dicitur: aut est φάντασμα, quod Cicero, quoties opus hoc nomine fuit, *visum* vocavit.

Vīso, sis, si, sum, act. t. Ad videndum eo, invisq, adeo, convenio. [שקד *pakádh.* ἐπισκέπτομαι, ἐπισκοπέω. Gall. *Veoir souuent, aller veoir.* Ital. *Andar à vedere.* Germ. Gehn sehen oder sugen. Belg. Geen om te sien. Hisp. *Yr con effecto à veer.* Pol. *Nawiedzam.* Vng. *Meglatogatom.* Ang. *To visite, to go see, to see often.*] Cicero ad Attic. Cupio equidem, & jampridem cupio Alexandriam, reliquamq; Aegyptum visere. Id est, ad videndum ire. Terent. in Hecyra: Non visam uxorem Pamphili, quum in proximo sit ægra? Illud verò in Andria: Id viso, túne, an illi insaniant: expouit Donatus, ad videndum venio, ¶ Eadem etiam vis servatur in compositis. Terent. in Andr. Revíso quid agant. Redeo (inquit Donatus) ut videam quid agant. Et in Adelphis: Hera ego hinc ad hos provisam quàm mox virginem accersant. Proviso (*inquit*) duas res significat, procedo, & video. Plaut. in Menęch. Provisam quàm mox vir meus redeat domũ. Non rarò tamẽ Viso accipitur pro primitivo Video, præsertim cũ verbo eo, aut Venio cõjunctum. Plautus Rudente: Nunc huc ad Veneris fanum venio visere rem divinam facturam se dixerat. Terentius Hecyra: - postquam accersivit sæpiùs, Aegrã simulant mulierem nostra illicò It visere ad eam: admisit nemo. Idem Phorm. Vultísne eamus visere? ¶ Idem usuvenit quando jungitur his ablativis gratia, causa, studio, & hujusmodi. Salustius: Multi autem qui è castris visendi aut spolian di gratia processerant, volventes hostilia cadavera, amicum alii, pars hospitem, pars autem cognatos reperiebant. Terentius in Hecyra: Ne mittas quidem visendi causa quenquam. Virgilius 2. Aen. Vndiq; visendi studio Trojana juventus Circumfusa ruit. Ex quibus datur intelligi, hoc verbum non esse desiderativum, sicut multi putant, sed magis exercitativum. Nã si viso in his exemplis intelligas, videre cupio, sensus erit ineptus: superflui enim ita forẽt hi ablativi, studio, causa, gratia, quos habet adjunctos. ¶ Invenitur & passivum Visor, in tertius potissimùm personis. Cic. 6. Ver. Cupidinem fecit illũ, qui est Thespiis, propter quem Thespiæ visuntur. Idem 1. Officior. Domus Cn. Octavii vulgò visebatur.

Vīsendŭs, particip. Lustrãdus. [ἐπισκεπτέος, ἀθεάτος. Gal. *Digne d'estre veu.* Ita. *Digno di esser veduto.* Ger. Besichtigens wärt. Hisp. *Digno de ser visto.* Pol. *Godni nawiedzenia.* Vng. *Meg latogatando.* An. *Worthie to be visited or sighted.*] Cicero pro Pomp. Quæ cæteri tollenda arbitrabãtur, ea sibi ille ne visenda quidem existimabat. ¶ Aliquando nomen est ex participio. Plin. lib. 16. cap. 44: Vicina luco est ilex, & ipsa nobilis xxxv. pedũ ambitu caudicis, decem arbores metiens singulas magnitudinis videndæ: id est, spectabilis, admirandæ, dignę videri.

Vīsĭto, tas, Frequentativum est à Viso, sæpè viso, & frequenter convenio, adeo. [שקד *pakádh.* ἐπισκέπτομαι. Gall. *Visiter, aller veoir souuent.* Ital. *Visitare.* Ger. Offt besehen/oder heimsuchen. Belg. Besoecken. His. *Ver à menudo.* Pol. *Nawiedzam.* Vng. *Meg latogatom.* Ang. *To visite, to go often to see.*] Cic. 5. de fin. Is quũ arderet podagræ doloribus, visitasset que hominem Carneades, Epicuri per familiaris, & tristis exiret, &c. Plaut. in Curc.

Ibi me interrogat, Ecquem in Epidauro
Lyconem trapezitam noverim.
Dico me noviſſe, quid lenonem Cappadocem? annuo Visitasse. Idem Epidic.
Noscito hanc: nam videor nescio ubi me vidisse prius.
Est ne ea? an non est quam animus retur meus?
Dii boni, visitavi antehac: certè ea est.

Vīsĭtātĭo, visitationis, verbale, f. t. Actus visitandi.

Vīsĭbĭlis, & hoc visibile, om. t. Quod videri potest: sicut invisibile, quod videri non potest. [מראה *mireèh.* ὀφατὸν, ὁρατόν. Gal. *Visible, qu'on peut veoir.* Ital. *Visibile.* Ger. Sichtbar Hisp. *Cosa que se vee ò se puede veer.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Oculi, seu vasa quædam, visibilem animi partem accipiunt, atque transmittunt.

Vĭdŭă, viduæ, f. p. Mulier viro orbata: à ve particula intensiva (ut quibusdam videtur) & antiquo verbo Iduare, quod olim Hetruscis *dividere* significabat. [אלמנה *almanáh.* χήρα. Gal. *Vefue, femme qui à perdu son mari.* Ital. *Vedoua, senza marito.* Ger. Ein Witfraw/Wittwe. Belg. Een weduwe. His. *La muger viuda de marido, viuda.* Pol. Wdowa. Vng. *özvegy.* Ang. *A wedow.*] Plautus Sticho: Quæ tam diu vidua viro suo caruit. Horat. 1. Epist. 1: - sunt qui Fructis & pomis viduas venentur avaras. Contrà Iabolenus Iurisconsultus Viduam dictam putat à Ve privativo, & nomine Duo: ut Vidua dicta sit, quasi sine duitate: eaq; voce non eam solùm intelligi putat, quæ orbata est viro, verùm etiam quę nunquam nupsit. Viduam (*inquit*) dici placet, non solùm quæ aliquando nupta fuisset, sed eam quoq; quę virum non habuisset: quia Vidua sic dicta est, quemadmodũ Vecors, Vesanus, qui sine corde aut sanitate esset: similiter Vidua, quasi sine duitate.

Vĭdŭo, viduas, act. p. Orbo, seu privo. [שכל *schichchél.* χηρόω, χηρεύω. Gall. *Rendre ou faire vefue, priuer de mari ou d'autre chose.* Ita. *Priuare.* Ger. Berauben. Belg. Berooven. His. *Priuar como de marido.* Pol. *Osieroctam, pozbawiam.* Vng. *özveggyetezöm.* Ang. *To mak a wedow, to spoile of an husband or other thing.*] Virgil 8. Aeneid. - tot ferro sæva dedisset Funera, tam multis viduasset civibus urbem Horatius 2. Carm. Ode 9: Et foliis viduantur orni.

Vĭdŭātŭs, viduata, viduatum: [שכול *schachchúl* אלמן *almán.*] ut Leges viduatæ Iudice, Claud. 8. Pan. Regna viduata lumine, pro inferis, Sil. lib. 3. Cõjux viduata tedis, Seneca Medea.

Vĭdŭŭs, a, um, Privatus, orbatus, destitutus. [שכול *schachchúl* אלמן *almán.* χήρος. Gal. *Vef, ou vefue, priué de quelque chose.* Ital. *Vedouo, priuato.* Germ. Beraubet. Hisp. *Cosa priuada como de marido.* Pol. *Oppuszczoni, owdowiał i.* Vng. *özvegy.* Ang. *Bereft, depryued, alone.*] Horat. lib. 1. Carm. Voce dũ terret, viduus pharetra, Risit Apollo. Cic. 2. Tusculan. Sic me ipse viduus pestes excipio anxias. ¶ Hinc viduus lectus, dicitur qui altero conjugum careat. Lucanus: Insomnis viduo tum primum frigida lecto. Ovid. 1. Fast. Per totidem mẽses à funere conjugis uxor Sustinet in vidua tristia signa domo. Idem epist. 18: Cur ego tot viduas exegi frigida noctes? Arbor vidua, quæ viti non est maritata. Horatius 4. Carm. Ode 5: Et vitem viduas ducit ad arbores.

Vĭdŭĭtās, viduitatis, f. t. Vita cælebs post nuptias. [אלמנות *almenúth.* χηρεία. Gal. *Vefuage, viduité, priuation.* Ita. *Viduità.* Ger.

Der

Der witwenſtand. Hiſp. *Aquella priuacion de marido.* Pol. Wdowſtwo. Vng. özvegység. Ang. *wedowhood.*] Liv.li.10.bel.Maced. In viduitate relictæ filiæ ſingulos parvos filios habentes. Idē 4.bel.Maced. Et ipſe libertatē quàm viduitas & orbitas facit, deteſtantur. ¶Ponitur aliquādo pro inopia. Plaut.in Ruden. Omnium copiarum, atque opum, auxilii, præſidii, viduitas nos tenet.

Vĭdŭĕrtās, viduertatis, antiquis, teſte Feſto, idē erat quod Calamitas: ita dicta, quòd bonis viduaret. [רעה *rahàh.* συμφορά.] Cato Rei ruſt.ca.114: Vti tu morbos viſos inviſosq; viduerrat ē, vaſtitudinemq; calamitates, intēperiasq; prohibeſſis.

Vĭdŭlŭs, viduli, m.ſ. Bulga, vel ſacculus quo viatores pecuniam aliás veres charas circunferunt. [אמתחת *amtáchath.* πήρα. Gal. *Vne male, vne valixe, ou vne bougette.* Ital. *Mala biſaccia, valixa, borſa.* Germ. Ein wätſch gertin/bulgen. Hiſ. *La bolſa.* Pol. *Torba, wacżek podrożnego.* Vng. Tvrzsök. Ang. *A buget or bagge.*] Plaut. Rud. Eſt ne hic vidulus, ubi ciſtellam tuam ineſſe ajebas? ¶ Hinc vidularia Plauti Comœdia, quæ aliquoties citatur à Nonio.

Vĭĕo, vies, vievi, vietum, act.ſ.Ligo, ſeu inflecto, interprete Nonio. [עוה: קשר *kaſchár.* λυγίζω. Gall. *Lier d'oſier ou de telles choſes, tordre comme vn hart à lier.* Ital. *Ligare con verghe.* Ger. Winden mit träyen. Belg. Winden. Hiſp. *Atar.* Pol. *Obwiam, zwieżuie.* Vng. Meg kötöm veszköuel föl köröm. Ang. *To bind with oſiers or twigges as hoopers, do to hoope.*] Var. lib.1.de re Ruſt. Vt habeas vimina, unde viendo quid facias. Var:lib.4 de ling.Lat. Viere eſt vincire: unde apud Enniū: Ibant viere Veneream corollam. ¶Hinc vimina, & vaſa vimínea, teſte Feſto.

Vĭĕtōrēs, m.t. Qui vaſa vinaria religant, ſtipantq;, inquit Budæus: à viendo: hoc eſt, ligando, ſeu vinciendo. [λυγεῖς. Gal. *Tonneliers, qui relient les tonneaux.* Ital. *Bottaïj chi fanno botti.* Ger. Ein faßbinder oder küffer. Hiſp. *Los que hażen vaſos.* Pol. *Bednarże.* Vng. Kádar. Ang. *Hoopersor coopers.*]

Vĭĕtŭs, a, um, Mollis, languidus, ſine vi, naturalibus privatus viribus. [אמלל *amelál* [vel] *umlál* דוי *davvai* חלש *challáſch.* παρειτὸς, χαλαρός. Gall. *Aiſe à plier, flechible, mol, fletri, ſans force ne vertu.* Ital. *Molle, effeminato, di poche forze.* Germ. Luck/ todentecht/ lampecht. Bel. Weecklos. Hiſ. *Coſa marchita y muelle.* Pol. *Sł'abi bł'ahi, wyſchł'y.* Vng. Gyenge haylo. An. *Soft, weake, bending.*] Varro de Oporothecis: Ne quum humorē amiſerit pertinaci vento, mala vieta fiant: id eſt, flaccida & rugoſa. Habet aūtē hoc nomen penultimā ſyllabam indifferentem. Lucretius lib.3: Nec ſupra caput ejuſdē cecidiſſe vietam Veſtem ſentimus. Horat. lib.1. Carm. Qui ſudor vietis, & quàm malus undiq; membris Creſcat odor. Victum cor. Cic.2.de Divin. Ego enim ſuſpicari poſſum cōtractum aliquo morbo bovis exile, & exiguum & victum cor. Ficus victa. Colum.lib.12.cap.15: Ficus porro neq; nimium vieta, neq; immatura legi debet.

Vĭgĕo, ges, gui, n.ſ. Floreo, polleo, ſive potens aut in vigore ſum, & viriditatem quandam habeo. [עבם *hatsám* חזק *chazák* טרח *tſamách* נבון *pardch* הביץ *betsits* גבר *ghabar.* ἀκμάζω, ἀκμάζω. Gal. *Eſtre en vigueur, eſtre en ſa force* Ital. *Eſſere nel ſuo vigore & forza, vigoreggiare.* Germ. Blůen/ oder grůnen/ in ſeinem wäſen oder krafft ſeyn. Belg. Groyen. Hiſp. *Esforcarſe, ſer in vigor.* Pol. *Ieſtem przimoci rożne, ktne.* Vng. *Erombe vagyok.* Ang. *To be in his force and ſtrenght, to be luſtie.*] Cicero 1. Tuſcul. Multaq; ſecula poſtea ſic viguit Pythagoreorum nomen, ut nulli alii docti viderentur. Idem 11.Philippic. Nihil ſemper floret: ætas ſuccedit ætati: diu regiones Cęſaris figuerunt, nunc vigent Panſæ. Idem ad Atticum lib.4 Nos animo duntaxat vigemus etiam magis quàm quum florebamus. Virgil.2. Aen. Dum ſtabat regno incolumis, regnumq; vigebat Conſiliis, & nos aliquod nomenq; decusq; Geſſimus. Idem 4.Aeneid. Fama malum quo non aliud velocius ullum: Mobilitate viget viresq; acquirit eundo.

Vĭgens, tis, particip. [עבם *hatsúm* חזק *chazák* טרח *poréach.* ἀκμάζων, εὐθηνῶν. Gal. *Vigoureux.* Ital. *Vigoroſo.* Ger. Blühend/ grunend. Hiſp. *Vigoroſo.* Pol. *Rośnáci, ktnaci.* Vng. *Ereiben levő.* Ang. *That is luſtie, in his force and ſtrenght.*] Cicero 2. de Finibus: Homines enim etſi multis aliis, tamen hoc uno à beſtiis plurimùm differunt, quòd rationem habeant à natura mentemq́ue datam & acrem & vigentem. ¶ Inter Vegetum & Vigens hoc intereſt: quòd vegetum ſit incolume: Vigens forte. Nam Vegetum corporis: vigens animi poſſumus dicere Nonius.

Vĭgēſco, ſcis, inchoativum, Catullus Epigram.43 Iam læti ſtudio pedes vigeſcunt.

Vĭgŏr, vigoris, m.t. Firmitas, robur. [עבם *hotsém* עבאה *hoſmah* חזק *chozék* [vel] *chézek* כח *chodch* [vel] לחה *leách* לחה *lechóh* נשך *leſchádh* נבח *netsách.* ἀκμή. Gal. *Vigueur, force.* Ital. *Vigore, franquezza, gagliardezza.* Germ. Blůſt / krafft / muckerkeit. Belg. Groeynge. Hiſp. *Fuerca, ò eſfuerco de animo.* Pol. *Moc, potężnoſć.* Vng. Nyers erő. Ang. *Strenght, force, luſtineſſe.*] Plin.lib.7. cap.25: Animi vigore præſtantiſſimum arbitror C. Cæſarem Dictatorem. Liv.1.bel. Pun. Eundem vigorem in vultu vimq; in oculis, habitum oris, lineamentaq́ue intueri. Virg.9.Aen. nec tarda ſenectus Debilitat vires animi mutatq; vigorem. Ovid.12 Metam. Gratus in ore vigor, *&c.*

Vĭgŭl, pen.cor. adjectivum eſt, om.t. ablativum faciens vigile, vel vigili: quanvis in plurali numero neutrum genus nō habeat. Eſt autē Vigil idem quod vigilans: hoc eſt, qui nō eſt torpens: quales ſunt dormientes, ſed qui in vigore ſuo eſt. [עיר *hír.* ἐγρηγορὼς, ἀγρυπνός. Gall. *Veillant, qui veille.* Ital. *Vigilante.* Germ. Wachtbar oder wacker. Hiſp. *Velador.* Pol. *Oſtrożny.* Vn. *Vigyazo.* Ang. *Watchfull.*] Virgil.4.Aeneid. Monſtrum horrendum, ingens, cui quot ſunt corpore plumæ. Tot vigiles oculi. Ovid. 3. Metam. Et tenuant vigiles corpus miſerabile curæ.

Vĭgĭl, ſubſtantivū, Nocturnus cuſtos, qui & excubitor dicitur, à quo præfectus vigilū vocatus eſt. [שומרת *ſchomér* אשמורת *aſchmoreth* אשמורה *aſchmurah.* φρουρός. Gall. *Garde de nuit, le guet.* Ita. *Chi ſia la guardia di notte* Germ. Ein Wechter. Hiſp. *Velador, guarda de noche.* Pol. *Stroż* Vng. *Vigyazto.* Ang. *A watchman.*] Plaut.in Amph. Rex Creon vigiles nocturnos ſingulos ſemper lōcat. Cic.6.Verrin. Clamor à Vigilibus, faniq; cuſtodibus collitur Lucan.lib 7: nē rumpite ſomnos Caſtrorū vigiles, nulla tuba verberet aures, *&c.*

Vīgēſĭmŭs, a, um, Vltimus ex viginti. [עשרים *heſrím.* εἰκοστός. Gall. *Vingtieſme.* Ital. *Vinteſimo.* Germ Zwentzigeſt. Belg. Twintichſte. Hiſ. *Cada vno de veynte.* Pol. Dwudźieſti. Vng. Huszadik. Ang. *The twentieth.*] Cicero pro Pompeio: Ex illo tempore tertium jam & vigeſimum regnat annum.

Vīgēſĭmă, vigeſimæ, f.p. Tributi genus, quum in centenas minas quinæ exiguntur. εἰκοστή. Plin. in Paneg. His vigeſima reperta eſt, tributum tolerabile. Vide VICESIMA.

Vīgēſĭmārĭum aurum, à Livio dicitur quod ex vigeſimis colligitur. εἰκοσαῖον χρυσίον. Erant autem vigeſimæ tributi genus dimidia parte levius quàm decimæ. Vide ſuprà VICESIMARIVS.

Vīgēſĭs, m.t. Quod eſt viginti aſſium. [ὁ εἰκοσαῖον ἔχων ὠνητὸς. Gall. *Qui coſte vingt aſſes.* Ital. *Che coſta venti denari.* Germ. Das zwentzig *aſſes* oder plappart gültet. Hiſp. *Coſa que coſta veynte aſſes.* Pol. *Odwudźieſtu pieniadżach.* Vngar. *Has penzes.* Ang. *That is of twentie pound weight, or coſt twentie ſhillinges.*] Martial. lib.12: Amphora vigeſſis, modius datur ære quaterno: id eſt, viginti aſſibus amphora venditur.

Vĭgĭlo, vigilas, n p. Excubo, vigilias ago, nōn dormio. [ער *hár* חטיר *hehír* שקד *ſchakádh.* ἀγρυπνέω, γρηγορέω. Gall. *Veiller.* Ital. *Vigilare, vegghiare.* German. Wachen. Belg. Waken. Hiſpan. *Velar.* Pol. *Czuiè, nieſpie, ſtrżeże.* Vngar. *Vigyazok virrazżok.* Ang. *To wake or watche.*] Terentius in Eunucho: Ne ſurſum deorſum curſites, neve uſque ad lucem vigiles. Cicero de Somn. Scipionis: Me & feſſum de via, & qui ad multam noctem vigilaſſem: arctior quàm ſolebat ſomnus complexus eſt. Idem 2. Catilin. Tardiſſimè autem Lentulus, credo quòd literis dandis præter conſuetudinem proxima nocte vigilarat. Horatius 1 Sermon.Satyra 3: noctes vigilabat ad ipſum Mane, diem totū ſtertebat nil fuit unquam Sic impar ſibi. ¶ Per metaphoram accipitur vigilare pro eo quod eſt omni cura vigilantiaq́ue in id incumbere, ne quid nos inopinantes ſubitò opprimat. Cicero pro Planc. Vigilandum eſt ſemper, multæ inſidiæ fiunt bonis. Idem 6. Philip. Quamobrem, Quirites, conſilio quantum potero, labore plus penè quàm potero, excubabo vigilaboque pro vobis.

Vĭgĭlŏr, aris, paſſ. Ovid. Epiſtol. 12: Non mihi grata dies noctes vigilantur amaræ: Nec tener in miſero pectore ſomnus adeſt.

Vĭgĭlātŭr, impersonale. Martial. libr.12: Otia me ſomnusq́ue juvant, quæ magna negavit Roma mihi: redeo ſi vigilatur & hic.

Vĭgĭlans, tis participium. [שקד *ſchokédh.* ἀγρυπνῶν, ἀγρηγορῶν. Gal *Veillant, qui veille.* Ita. *Vigilante.* Germ Wachend Hiſpan. *Velador.* Pol. *Strżegąc, czuiąc.* Vngar. *Vigyazo, virrazżo.* Ang. *That watcheth.*] Plautus in Captiv. Vigilans ſomniat. Terentius Andr. num ille ſomniat Ea, quæ vigilans voluit? ¶Aliquando nomē eſt, idem ſignificans quod diligens, providus, intentus. ἐπιμελής, φρόνιμος. Plinius epiſt.17. libr.2: Vir exercitatus & vigilans. Cic.2.Verr. Perficiam ut nemo unquā poſt hominum memoriam paratior, vigilantior, compoſitior ad judicium veniſſe videatur.

Vĭgĭlāndŭs, a.um, ἀγρυπνητός. Tibul.lib.1.eleg.2: Cum fletu nox vigilanda venit. Quint.libr.11.cap. 5: Et vigilandæ noctes, & fuligo lucubrationum bibenda. ¶ Vigilandum aliquando accipitur, pro eo quod eſt vigilanter providendum, vel ſummo ſtudio diligentiaq́ue conficiendum: ut annotavit Servius in illud Virg.1.Georg. Quæ vigilanda viris, *&c.*

Vĭgĭlāntĭă, f.p. Diligentia, attentio. [ἐγρήγορσις, ἀγρυπνία. Gal. *Veillance, vigilance, diligence.* Ital. *Vigilantia.* Germ. Wachbarkeit.

Hiſp.

Hiſp. *Vela, diligencia.* Pol. *Czainoſcz, oſtrożnoſcz.* Vngar. *Vigyazas, virraztas.* Ang. *Watchfullneſſe, trauayle.*] Idem in Adelph. Vigilantiã tuam mihi narras? Cicero Curio lib. 7: Nihil tamẽ eo Conſule mali factum eſt: fuit enim mirifica vigilantia.

Vĭgĭlāntĕr, adverb. Cum diligentia & ſolicitudine. [ἐπιμελῶς. Gall. *Vigilamment, ſongneuſement, diligemment.* Ital. *Vigilantemente, con diligentia.* Germ. Wachbarlich. Hiſpan. *Velando diligentemente.* Pol. *Czuiwie.* Vng. *Vigyazua, virraztua.* Ang. *Watchfully, with trauayle.*] Cicero 6. Verrin. Quòd vigilanter provinciam adminiſtraſſet, cujus omnes vigilias in ſtupris conſtat, adulteriisque eſſe conſumptas. Plancus ad Ciceronem lib. 10: Tu mihi Cicero quod adhuc feciſti, idem præſta ut vigilanter nervoſeq; nos qui ſtamus in acie, ſubornes.

Vĭgĭlĭārĭŭs, rii, m. ſ. Excubitor. [φύλαξ, φρουρός. Gall. *Garde de nuit, vn du guet.* Ital. *Guardia di notte.* Germ. Ein wechter/wachthatter. Hiſp. *El velador, guarda de noche.* Pol. *Stroż.* Vng. *Vigyaſo virraztoshaſa allo.* Ang. *A watchman.*] Senec. Epiſt. 58: Quid intereſt, utrum ſuper aliquem vigiliarium ruat aut mons, aut turris.

Vĭgĭlāx, acis, Sagaciter, multumque vigilans. [שקד *ſchokéd.* ἀγρυπνικός. Gall. *Fort veillant, qui ne dort point.* Ital. *Molto vigilante.* Germ Gantz wachbar. Hiſp. *Muy velador.* Pol. *Dobrże czuiący.* Vng. *Vigiazhato, varraxthato.* Ang. *Watchfull.*] Colum. lib. 7. cap. 12. de canibus loquens: Maximè autem debent in cuſtodia vigilaces conſpici: nec erronei, ſed aſſidui & circumſpecti magis quàm temerarii. Idem uſus eſt Iuriſconſultus in l. 18. D. de ædil. edict.

Vĭgĭlĭă, æ, ſive Vigiliæ, arum, f. p. Inſomnia, excubiæ nocturnæ. [משמרת *aſchmóreth* משמרה *aſchmuráh.* ἀγρυπνία, παννυχίς. Gall. *Veille, guette de nuit.* Ital. *Vigilia, guardua di gente d'arme.* Germ. Wacht/nachtwacht. Belg. Wate. Hiſp. *Vela, obra de velar, guarda de noche.* Pol. *Czuinoſcz.* Vng. *Vigyazas virraſtas, ſtraſa allas.* Ang. *Watching.*] Cicero ſeptima Philippica: Idcirco in hac cuſtodia tanquam in ſpecula collocati ſumus, ut populum Romanũ vacuum metu noſtra vigilia redderemus. Idem 4. Tuſc. Cui non ſunt auditæ Demoſthenis vigiliæ? qui dolere ſe ajebat ſiquando opificum antelucana eſſet victus induſtria: vigilias militares in quaterna olim horarum ſpatia dividebant: ita ut prima, ſecunda, tertia, & quarta vigilia diceretur. Cæſar 1. bel. Gal. Vbi per exploratores Cæſar certior factus eſt, tres jam partes copiarũ Helvetios id flumen traduxiſſe, quartamque ferè partem citra flumen Ararim reliquam eſſe, de tertia vigilia cum legiõnibus tribus ex caſtris profectus, ad eam partem pervenit, quæ nondum flumen tranſierat. ¶ Interdum vigiliæ dicuntur ipſi cuſtodes: qui vigilant. οἱ φύλακες. Saluſt. in Iugurth. Sed neque more militari vigiliæ deducebantur. Idem in Catilin. Et ab incendio intelligebat urbem vigiliis munitam. ¶ Vigiliæ Cereris dicuntur à Plauto in Adul. nocturna ſacra, quibus in æde Cereris pervigilabant mulieres, quæ & myſteria & initia dicebantur, παννυχίδες, μυστήρια. Nam ea nocte cum viro concumbere, piaculum erat. Is, *inquit*, adoleſcentis illius eſt avunculus, Qui illam ſtupravit noctu Cereris vigiliis.

Vĭgĭlĭum in neutro etiã dixerunt veteres. Varro in Eudymionibus: Animũ mitro ſpeculatum toto orbe, ut quid facerent homines quum experrecti ſint, me faceret certiorem, ſi quis melius operam ſuperet, ut ejus conſilio potius vigilium adminiculatem noſtrum. Ex Nonio.

Vīgīntī nomen numerale indeclinabile. [עשרים *hoſrím.* ἔικοσι. Gal. *Vingt.* Ital. *Venti.* Germ Zwentzig. Belg. Twintich. Hiſp. *Veynte.* Pol. *Dwadźieścia.* Vng. *Huz.* Ang. *Twentie.*] Cicero 3. de Oratore: Annosq; natus unum & viginti, nobiliſſimũ hominem & eloquentiſſimũ in judicium vocarim. Virg. 1. Aeneid. ad littora mittit Viginti tauros.

Vīgīntīvĭrī, nomen magiſtratus apud Romanos: [ἀνδρίαρχοι. Germ. Der nam einer Oberkeit zu Rom.] ut Triumviri. Cic. ad Atticum lib. 2: Vbi nemo ſit præter me, qui quenquam ex vigintiviris unum eſſe ſalvum velit.

Vīgīntīvĭrātŭs, us, ui, m. q. [Ger. Oberkeit vnd Ampt der zwentzig Mannen.] Officium viginti virorum. Cicero ad Attic. lib. 9: Repudiari ſe totum magis etiam quàm olim in vigintiviratu, putabit.

Vīgŏr, vide VIGEO.

Vīlis, le, om. t. Contemptus, abjectus, humilis, plebeius, levis, communis, vulgaris. [זול *zolél* בקר *nekál* בזוי *bazúi* בזזה *nibzéh* נקלה *nikléh.* φαῦλος. Gall. *Vil, de petite valeur, de petit prix, de petite eſtime.* Ita. *Vile, da buen mercato, di poco conto.* Germ. Schlecht/vnachtſam/nachgüttig. Belg. Oncoſtelick/ſlecht. Hiſp. *Coſa de poco pretio ò barato.* Pol. *Podl'i, wzgardzoni, nikczemni.* Vngar. *Ala valo rox, hituan.* Ang. *Good cheape, litle worthe.*] Cicero ad Quint. Fratrem lib. 1: Semper eos putavi, ſi vulgares eſſent, viles: ſi temporis cauſa conſtituerentur, leves. Saluſt. in Catilin. Fidem, fortunas, pericula vilia habere: id eſt, non magnifacere. Cic. 3. Officior. Quærit ſi in mari jactura faciẽda ſit, equine pretioſi potius jacturam faciat an ſervuli vilis. Idem 2. de Finib. Non minor, *inquit*, voluptas percipitur tam ex viliſſimis rebus, quàm ex pretioſiſſimis. Horat. 2. Serm. Saty. 5: Et genus & virtus, niſi cum re vilior alga eſt. Vile à villa deduci quidã putant, quòd omnia in villa viliora ſint quàm in urbe. Eſt enim propriè vile, quod parvo conſtat, cujus contrariũ eſt carum, ὄνιλές. Cic. 5. Verr. Frumentum, quoniam vilius erat, ne emiſſes. Plautus in Trinumm. Neq; quicquam hic vile nunc eſt, Niſi mores mali. ¶ Ponitur interdum pro abundanti, teſte Servio, quia omne quod plurimum abundat, vile eſt: id eſt, parvo venditur pretio. Virg. lib. 1. Georg. Si verò viciamque ſeres, vilemq; phaſellum. Vilis oratio dicitur à Quintil. lib. 8. ca. 3, neglecta, inelaborataq;: cui opponitur Accurata. ¶ Vili ablativus verbis pretii addi ſolet. Mart. lib. 12: Inſtructam vili vendis Amœne domum.

Vīlĭŭs & Viliſſimè, adverbia, Minoris & minimo pretio. Plin. lib. 18. cap. 6: Quicquid per aſellum fieri poteſt viliſſimè conſtat. Col. lib. 12. ca. 39: Hoc ubi lignorũ copia eſt, viliſſimè conſtat, & eſt in uſu vel dulcius quàm ſuperiores notæ paſſi.

Vīlĭtās, atis, f. t. Exiguitas pretii: [זול *zollóth.* ὄνιλεια. Gall. *Petit prix, petite valeur & eſtime, vilité.* Ital. *Vilità, buon mercato.* Germ. Wolfeile/nachgüttigkeit. Hiſp. *Aquel poco precio ò barato.* Pol. *Tanioſcz.* Vng. *Hituanſag, alaualoſag.* Ang. *A litle price or value, good cheapeneſſe.*] cui opponitur caritas: ut, Vilitas annonæ. Cicero pro lege Manilia: Tanta repentè vilitas annonæ ex ſumma inopia, & caritate rei frumentariæ conſecuta eſt, unius ſpe & nomine, quantam vix ex ſumma ubertate agrorum diuturna pax efficere potuiſſet. ¶ Vilitas ſui, per tranſlationem dicitur, quum quis ita temerè ruit in periculum, ut nihil vita ſua vilius habere videatur. Curtius libro 5: Quid ruimus belluarum ritu in pernicicm non neceſſariámq; Fortium virorum eſt magis mortem contemnere; quàm odiſſe vitam. Sæpè tædio laboris ad vilitatem ſui compelluntur ignavi.

Vīlĕo, es, n. ſ. ὀνιλίζομαι, φαυλίζομαι, vilis ſum, à quo Vileſco.

Vīlēſco, ſcis, n. t. Vilior fio, ut Annonam vileſcere dicimus, quũ pretium ejus remittitur. [בקר *nekál.* ὀνιλίζομαι. Gall. *Denenir vile & de petit prix, auillir.* Ital. *Diuenir vile ò de poco prezzo.* Germ. Wolfeil oder nachgüttig werden. Hiſpan. *Valer poco ò barato.* Pol. *Tanżiim ſie ſtawam.* Vngar. *Alaualoua hituanna lezők.* Ang. *To become vile, of no price, valew or eſtimation.*] Contrà, accendi dicitur, quum pretium ejus immoderatè augetur. ¶ Gratiam item vileſcere dicimus: hoc eſt, ſordeſcere & minoris æſtimari. φαυλίζεσθαι.

Vīlĭto, as, pen. cor. vilem reddo. [הביזה *hibzáh.* φαυλίζω. Gal. *Auillir, faire ou eſtimer peu.* Ita. *Far vile, eſtimar poco.* Ger. Schlecht/oder vnachtſam machen. Hiſp. *Menoſpreciar.* Pol. *Tanioczinie.* Vn. *Alanaloua hituanna tezóm.* Ang. *To mak good cheape or litle worthe.*] Turpilius apud Nonium: Et quærat tua vitia quæ te vilitant.

Villă, æ, f. p. Domus in agro, agri colendi, & fructuũ condendorum, aut etiam habitationis cauſa conſtituta. [כטר *chópher* פרזון *perazón.* ἐπαυλις, ἀγροικία, χωρίον. Gall. *Village, metairie, grange.* Ital. *Villa, caſtello.* Germ. Ein Meyerhof/ bawrenhauß/ auff die Güter gebawen. Belg. Hoeve. Hiſp. *La caſa en la heredad del campo, la poſſeſſion del campo, villa.* Polon. *Folwark, dworzec do mieſzkania we wſy.* Vng. *Maior.* Ang. *A village, farme, or manour place.*] Plin. lib. 18. cap. 6: Modus hic probatur, ut neq; fundus villam, neq; villa fundum quærat. Cic. pro Quin. Roſc. Com. Tum erat ager incultus, ſine tecto: nunc eſt cultiſſimus cum optima villa. Idem ad Atticum lib. 10: Præteriit villam meam Curio, juſſitq; mihi nuntiari mox ſe venturum. Horatius 1. Serm. Satyr. 5: Hinc nos Cocceii recipit pleniſſime villa: id eſt, populoſa. ¶ Dicta eſt autem villa à vehendo, quaſi vehilla, quòd in eam fructus à villico cõvehantur, & evehantur quũ veneunt, ut ait Varro de re Ruſt. lib. 1. ca. 2. Columella villam tripartitò diſtribuit, partem unam urbanam, ruſticam alterã, & tertiam fructuariam appellans. Villa ruſtica, eſt ea pars villæ, quam villicus colonus, vel vinitor, vel arborator habitandam ſibi obtinet, & familiæ viliaticæ, atque inſtrumento omni ruſtico condendo, aut continendo eſt accommodata. Villa urbana prætorium dicitur, & eſt ea pars, quam dominus, ſi quando in villa ſit, ſolet habitare: quę quia elegantiùs, amœniusque ædificari ſolet, & inſtrui, ideò urbana vocatur, quaſi urbani nitoris, & elegantiæ plus habens quàm ruſtica. Fructuaria autem villa dicitur, ubi fructus reconduntur. Budæus.

Vīllŭlă, æ, diminutivum. [ἐπαύλιον. Gall. *Petite metairie.* Ital. *Picciola villa.* German. Ein Meyerhöfflin. Hiſpan. *Pequenua villa, pequenua aldea.* Pol. *Folwarczek.* Vng. *Maiorotska.* Ang. *A litle farme or manour place.*] Cicer. ad Atticum lib. 8: Ego Arpini volo eſſe pridie Cal. deinde circum villulas noſtras errare. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: Proxima Campano ponti quæ villula tectum Præbuit.

Villānŭs, villani, pen. prod. m. s. Qui in villa habitat: [טרזי *peraxí. ἀγροικ⊙.* Gal. *Vilain, laboureur, contadin.* Ital. *Villano, rustico, lauoratore, contadino.* Germ. Ein Meyer/ein Bawr/ein Bawr so ein Meyerhof besitzet. Hisp. *Villano, aldeano.* Pol. *Wieśniak, nabożi mieszkaiący.* Vng *Maiorba lakoző.* Ang. *That laboureth a farme.*] unde & Semivillanus, semirusticus. ¶ Villani (inquit Budæus) dicuntur, quòd villæ (unde dicti villici) astripti, & colonariæ conditioni addicti aut ipsi sint, aut eorum majores fuerint: quarum rerum vestigia nõ obscura multis in locis extant. Quod tamen nomen loquentium insciția in contumeliam jam vertit. Villanum enim & vilem vernacula simplicitas confundit.

Vīllāris, villare, Villaticus. [טרזי *paraxí. ἐπαυλικὸς, ἀγροικικός.* Gall. *De village ou metairie.* Ital. *Di villa.* Germ. Eines Meyerhofs. Hisp. *Cosa de aquella possessiõn del campo.* Pol. *Wieski siedliski.* Vng. *Maiorbol valo.* Ang. *Of a farme or manour place.*] Plin. lib. 10. cap. 41: Villaribus gallinis & religio inest: inhorrescunt edito ovo, excutiuntq; sese, & circunrectę purificant, aut festuca aliqua sese & ova lustrant.

Vīllāticŭs, a, um, Quod ad villam pertinet: [טרזי *peraxí. ἐπαυλικός.* Gall. *De village ou metairie.* Ital. *Villesco, di villa.* Germ. Meyerhõffisch / bewrisch. Hisp. *Cosa de aquella possessiõn del campo.* Pol. *Poltwarkowi.* Vng. *Maiorhoz valo.* Ang. *Perteaningtoa, farme or manour place.*] unde Villatica pastio, dicitur alimentum, quod pertinet ad animalia, quæ ruri nutriuntur, utputa, pecudes, aves, pisces. Villaticus canis qui villæ asservandæ gratia alitur. Col. lib. 2. cap. 10: De villatico cane igitur, & pastorali dicendum est: nam venaticus nihil pertinet ad nostram professionem. Plin. lib. 23. cap. 1: Ajunt si quis villam ea tinxerit, fugere accipitres, turasque fieri villaticas aves. Villaticæ gallinæ dicuntur gallinæ illæ vulgares, quales plerunque in villis, & in ipsis etiam urbibus vulgò videmus educari. Dictæ villaticæ ad differentiam agrestium, & Africanarum: de quibus vide in dictione GALLINA.

Vīllĭco, villicas, & Villicor, villiçaris, deponens, Rusticor, sive in villã animi causa secedo. [*ἀγροικ⊙.* Gal. *Gouuerner vne metairie, & y labourer les terres & faire autres affaires rustiques, grangier, metayer.* Ital. *Star à la villa, gouuernare la villa, lauorare la terra.* Ger. Auff einẽ Meyerhof sitzen/Bawrenwerck treyben. Bel. Boerenwerck doen. His. *Vsar di officio, de mayordomo, labrar la tierra.* Pol. *Má fol warkuśie bawie.* Vn. *Maio roskodom.* An. *To rule a farme, and labour it, or to dwell in a manour place.*] Pomponius: Ego rus eo, ut aliquot dieb. villicer. Terentius in Hecyra: Hìc villicor ante urbem Plin. lib. 18. cap. 6: Quorum prædia colenda suscipiebat Resp. exercitusque ducebant, Senatu illis villicante. ¶ Aliquando villicari, Est villæ præesse. *οἰκονομεῖν, ἀγρονομεῖν.* Pomponius: Longè ab urbe villicari, quò herus raro venit, non villicari, sed dominari mea est sententia.

Vīllĭcātĭo, f. t. Ipsa rustica negotiatio, vel villæ dispensatio. [*οἰκονομία, ἀγρονομία.* Gal. *Gouuernement de metairie, grangenge.* Ital. *Gouerno di villa.* Ger. Bawrengewerb. Hisp. *Obra de mayordomo.* Pol. *Gospodarstwo kol'o roles.* Vngar. *Maioroskodas.* Ang. *The ruling of a farme.*] Col. lib. 11. cap. 1: Qui suscepit officiũ villicationis, in primis convictum domesticum, multoq; etiã magis externum vitet.

Vīllĭcōnēs, Villici, vel præfecti villicationis, ut est apud Apuleium in Apologia: *ἀγρονόμοι, τῆς ἐπαυλίας ἐπιστάται.*

Vīllĭcŭs, ci, m. f. Præfectus villæ, cui tota rei rusticæ cura à domino committitur. [*ἀγρονόμ⊙, τῆς ἐπαυλίας ἐπιστάτης.* Gal. *Metais ou metayer, grangier.* Ita *Fattore, guastaldo.* Germ. Ein Meyer/ein hausshalter in einem Meyerhof. Belg. Een Meyer. Hisp. *Mayordomo del campo, aparador que los ferranos llaman capataz.* Pol. *Vrzędnik, folwarkowi, starośta, sołtys.* Vng. *Maior.* Ang. *A farmer or that gouerneth a farme.*] Varro de re Rust. lib. 1. cap. 1: Villicus agri colendi causa constitutus, atque appellatus à villa: villa, ab eo quòd in eam convehuntur fructus, & evehuntur, quum veneunt A' quo rustici etiam nunc quoq; viam *veham* appellant, propter vecturas: & Vellam, non Villam, quòd vehunt, & unde vehunt. Oeconomus autem tàm pecuniæ quàm fiugũ, & omnium quæ dominus possidet, dispẽsator est. Cicero lib. 4, Tusculanarum quæst. Qui quũ villico factus esset ratione: Quo te modo, *inquit*, accepisse̅m, nisi iratus essem? Horat. lib. 1. Epist. Villice sylvarum & mihi me reddentis agelli. Colum. lib. 11: Villicus semper caveat ne improvidus ab opere vincatur: res est agrestis, insidiosa cunctanti.

Vīllĭcă, villicæ, f. p. Vxor villici. [*ἡ ἀγρονόμ⊙, ἡ ἐπιστάτου τῆς ἐπαύλεως γυνή.* Gall. *La metaise ou metayere, la femme du metais ou metayer.* Ital. *Femina di villa, moglie de le guastaldo, guastalda.* Germ. Die frawe des verwalters eines Meyerhofs/ Meyerin. Hisp. *La muger mayordoma de aquella casa.* Pol. *Vrzędniczka, śtarka.* Vng. *Maior azzony.* Ang. *The farmers wife.*] Mart. lib. 1: Pinguis inæquales onerat cui villica mensas. Iuve. Sat. 11: Asparagi, posito quos legit villica fuso.

Vīllum, villi, vide VINVM.

Vīllŭs, m. s. Non propriè pilus est, ut nonnulli interpretantur, sed multorum pilorum collectio, & quidam quasi floccus; quales in jubis leonum, & luporum, & nonnullorum etiam canum videmus propendere. [שער *sehár* בשמה *tsámmah.* *θρὶξ, λάχνη, λάγνος.* Gal. *Poil.* Ital *Peli messi insieme, come è vn maxxo di setole.* Germ. Ein Haarlock. Hispan. *El vello, pelo sotil.* Pol. *Kośmątrosł'i.* Vng. *Moh gyapiu plih.* Ang. *A bigge heare.*] ¶ In vestibus etiam villi dicuntur, flocci illi prominentes, qui hodie etiam ornatus causa arte fullonia pannis inducuntur. Cic. 2. de Nat. deor. Animantium verò quanta varietas est? quarum aliæ coriis tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ: plumas alias, alias squama videmus obductas: alias esse cornib. armatas, alias habere effugia pennarum. Plin. lib. 8. cap. 50, de capris loquens: Depẽdet omnino mẽro villus, quem aruncum vocant. Virgil 3. Georg. Dulcibus iccirco fluviis pecus omne magistri Perfundunt, udisq; aries in gurgite villis Mersatur. Mart. lib. 14: Calfaciunt villi pallia nostra mei.

Vīllōsŭs, adject. Quod villis plenũ est, hirsutus, hirtus. [שעיר *sahír. τριχώδης, μαλλώδης.* Gal. *Velu, pelu.* Ital. *Peloso.* Ger. Zottecht/ forstechtig. Hisp. *Cosa velłosa ò peluda de tal pelo.* Pol. *Kośmati.* Vng. *Pihes, gyapias mohos.* Ang. *Rough, full of heares.*] Colum. lib. 7. cap. 12: Amplo, villoso̅que pectore. Virg. 8. Aeneid. villosi pelle leonis.

Vīmĕn, inis, n. t. Omne virgultum lentum, & flexile, ad ligandum aptum quasi vitimea. [*λύγ⊙, οἰσύα, ἰτέα.* Gal. *Toute sorte de verges molles & aisées à plier pour lier, soit d'osier, orme, peuplier, bouleau ou autres.* Ital. *Stroppa, vimine, legame, fatto d'oigni sorte di ramo d'herba.* Germ. Weiche gerten oder weiden / damit man binden oder flechten kan/ korbreiß. Belg. Een wisse. Hisp. *Vara ò verga que se doblega.* Pol. *Witka.* Vng *Vitla żirony kŏrŏ vesszŏ.* Ang. *A twig, osier, or wicker.*] Colum. lib. 4 cap. 30: Nec refert cujus generis vimen seras, dum sit lentissimum. Virg. 3, Aen. Rursus & alterius lentum convellere vimen Insequor, & causas penitus tentare latentes. Idem 2. Georg.-aqua eluctabitur omnis, Scilicet, & grandes ibunt per vimina gutte̅. Idem 11. Aen. Haud segnes alii crates, & molle pheretrum Arbuteis texunt virgis, & vimine querno. Colum. lib. 14 cap 13: Si viminibus salicis aut ulmi ligaveris. Cæsar 1. bell Civ. Reliquum corpus navium, viminibus contextum, coriis integebatur. Fiunt autem vimina ex populorum virgis, ulmi, & sanguineorum fruticum, & betulæ, & vitis, & coryli intortæ, & salicis quæ principatum obtinet.

Vīmĭnĕŭs, a, um, Quod est ex vimine; [*οἰσύιν⊙.* Gall. *D'osier ou d'autres verges propres à lier.* Ital. *Fatto de venchi ò altre verghe.* Germ. Auß welchen bauden oder kõrbreiß gemacht. Hispan. *Cosa hecha de tales varas.* Pol. *Zwitek vrobioni.* Vngar. *Vitlabol żirony bol, kŏtŏ vesszŏbŏl valo.* Ang. *Made of wickers.*] ut vasa viminea. Plaut. in Epid. Viminei fasces virgarũ. Virg. 1. Georg. Vimineasq; trahis crates, *&c.* Cæs. 3. bel. Civil. Multum autem ab ictu lapidum, quod unum nostris erat telum, viminea tegumenta galeis imposita defendebant.

Vīmĭnālis, viminale, om. t. Quod est ad ligandum aptum, seu quod pertinet ad vimina: [*ὁ ἢ ἱμαντώδης, ὁ ἢ λυγώδης, ὁ ἱκανὸς, λυγιστικός.* Gall. *Propre & conuenable pour lier.* Ital. *Conueniente à ligare, ò pertinente à vimine.* Ger. Das zu den weiden oder baud den dienstlich ist. Hispan *Conueniente para atar, perteneściente à varas ò vergas que se doblegan.* Pol. *Witkowi.* Vngar. *Kŏt ŏżni valo vitla vesszŏbŏl valo.* Ang. *Perteaning to twigges.*] ut, Salix viminalis. Plin. libr. 17. cap. 20: Salicis viminalis singula jugera sufficiunt viginti quinque vineæ jugeribus. Columel. libr. 4. cap. 10: Quare salices viminales, atque arundineta, vulgaresque sylvæ, vel consultò consitæ castaneis priùs faciendæ sunt.

Vīmĭnālĭă, absolutè, Nomen generale est, omnibus tùm arboribus, tùm fruticibus commune, quæ vimina producunt. *λυγικά.* Plin. lib. 17 cap. 20: Hæc est viminalium cultura.

Vinācĕă, Vinaria, Vinarius, vide VINVM.

Vīncă, vincæ, f. p. Herba topiaria, humi repens, lauri foliis tenuibusque sarmentis quibus obvia quæque vincit: unde & nomen invenit. [*κλημάτις, δαφνοειδής.* Germ. Jngrien.] Plin. Jun. lib. 2. Epist. 17: Adjacet gestationi interiore circuitu, vinca tenera, & umbrosa, nudisque etiam pedibus mollis & cedens, eadem & Vincapervinca appellatur à Plinio majore libro 21. cap. 11.

Vīncăpērvincă, [Pol. *Barwinek*] Herba est topiaria, perpetuò virens, foliis geniculatim vestita, veteribus inopiam florum supplere solita, humi serpens, & in modum funiculi sese porrigens, & vicina quæque vinciens: unde & nomen invenit. *κλημάτις, δαφνοειδής.* Plin. libro 21. cap. 11, alio nomine chamædaphnen, quasi humilem laurũ, appellari tradit propter foliorum similitudinem. Omnino tamen diversa est chamædaphne Dioscoridis, quam Latini Laureolam appellant, sive Lauraginem. Officinæ *Pervencam* nominant.

Vīnctĭo, vincis, vinxi, vinctum, act. q. Ligo, constringo. [אסר *asár* קשר *kasthár.* *δέω, δεσμέω, ἄγχω, πεδάω.* Gal. *Lier.* Ital. *Legare,*

re. Germ. & Belg. Binden. Hiſ. Atar. Pol. Wiaze. Vng. Meg kötözöm zoritom. An. To tie or binde.] Virg. 1. Aen. Purpureoq; altè ſuras vincire cothurno. Ovid. 10. Met. -non huc ut opera viderem Tartara deſcendi: nec uti villoſa colubris Terna Meduſæi vincirē guttura Monſtris. Cic. pro Marcel. Omnia quæ delapſa, jam fluxerūt, ſeveris legibus vincienda ſunt. Idem in Orat. Et verba eligebant: & ſententias graves & ſuaves reperiebant: ſed eas haud vinciebant, haud explebant.

Vīnctŭs, a, um, participium, Ligatus, conſtrictus. [אסור קשור kaſchúr. δεδεμμένος. Gal. Lié Ital. Ligato. Germ. Gebunden. Belg. Gebonden. Hiſp. Atador. Pol. Związani. Vng. Meg kötöztetet. Ang. Tied, or faſtened.] Cic. 6. Ver. Dedit igitur ubi fortuna Siculorum C. Marcellum judicem: ut cujus ad ſtatuā Siculi te Prætore alligabantur, ejus religione te eundem vinctum aſtrictumq; dedamus. Terent. in Eunuch. -quas matres ſtudent Demiſſis humeris eſſe, vincto pectore, ut graciles ſient. ¶ Vinctus aliquando pro captivo accipitur, ſive pro ſervo compedito, qui ex vinculis aut in ergaſtulo opus facit. δεσμώτης. Seneca: Qui unus erat è vinctis Cęſaris, mox libertate donatus eſt. Plin. Epiſt. 19: Nam nec ipſe uſquam vinctos habeo.

Vīnctŭs, us, ui, m. q. Ligamen. [אסור בֶּרוך eſúr tſerór. δέσις, δεσμός. Gal. Vulien, liaiſon. Ita. Ligamento. Germ. Bindung oder band. Hiſp. Atadura. Pol. Związek. Vng. Kötel. Ang. A band to tie any thing with.] Varro lib. 1. de re Ruſt. cap. 8: Et vindemia facta deniq; diſcat pendêre in palmam aut funiculo, aut vinctu, quod antiqui vocabant ceſtum.

Vīnculum, vinculi, n. ſ. Ligamen. [אסור בֶּרוך eſúr tſerór. δεσμός, ἅμμα, ἐγγύη. Gal. Lien. Ital. Ligame. Ger. Ein Band. Hiſp. Atadura. Pol. Związek. Vngar. Kötözes kötel. Ang. A band to tie any thing with.] Cic. 3. Offic. Nullum enim vinculum ad ſtringendam fidem jurejurando majores arctius eſſe voluerunt. Copulare uno vinculo, Liv. 8. bel. Pun. Virg. 2. Aen. -nam teneras arcebant vincula palmas. Ovid. 9. Metam. Dixerat, & ſummo digitorum vincula collo Injicit. Virg. 4. Georg. Hinc tibi nate prius vinclis capiendus. Cic. pro Cæcin. Qui jus civile contemnendum putat, is vincula revellit, non modò judiciorum, ſed etiam utilitatis, vitæq; communis. ¶ Vincula pro viminibus, quibus vites religantur. Col. li. 3: Salix humida loca deſiderat, geniſta etiam ſicca, utręque tamen circa vineam ſeruntur, quum palmitibus idonea præbeant vincula. ¶ Vinculum, jugale, per tranſlationem pro conjugio. Virg. 4. Aeneid. Ne cui me vinclo vellem ſociare jugali. ¶ Vincula, pro carcere in quo noxii vincti ſervantur. δεσμωτήριον. Cic. 7. Ver. Quid ſi autugiſſet? ſi vincla rupiſſet? In vinculis eſſe, eſt in carcere eſſe vinctum. Plin. lib. 7 cap. 34. de Scipione Naſica: In ſumma, ei in patria mori non licuit: non Hercle magis quàm extra vincula illi ſapientiſſimo ab Apolline judicato Socrati. Venulcius de verb. ſign. Vinculorum appellatione, vel publica, vel privata vincula ſignificantur. Cuſtodiæ verò tantùm publica cuſtodia.

Vīnctūră, æ, pen. prod. f. p. [אסור בֶּרוך eſúr tſerór. ἡ δέσις, ὁ χωμός. Gal. Liaiſon. Ital. Ligamento. Germ. Bindung. Hiſ. Atadura. Pol. Związanie. Vng. Kötözes kötöl. An. Binding or tying.] Plin. lib. 16. cap. 37: Pariuntq; baltheo corticis vincula: & aliq; virgas ſequacis ad vincturas lenticiæ. De ſalicibus.

Vīnco, vincis, vici, victum, act. t. Supero, ex certamine ſuperior evado, victoriam reporto, ſupero, devinco, expugno. [נִצַּח nitstseach. κρατέω, καταγωνίζομαι, νικάω, ἡττάω. Gall. Vaincre, ſurmonter. Ital. Vincere, ſuperare, farſi ſuperiore. Germ. Überwinden/im Streit obligen/ſygen. Belg. Overwinden. Hiſp. Vencer è ganar en juegos. Pol. Zwiężyężam: Vng. Meggyőzőm. Ang. To overcome, to vanquish.] Cicero in Catilina: Mihi vivendum eſt cum illis, quos vici, & ſubegi. Virg. 10. Ecloga: Omnia vincit amor. Idē lib. 1. Georg. -labor omnia vincit Improbus, & duris urgens in rebus egeſtas. Cic. lib. 1. Offic. Non eſt conſentaneum, qui metu non frangatur, eum frangi cupiditate: nec qui invictum ſe à labore præſtiterit, vinci à voluptate. ¶ Per tranſlationem ponitur pro exprimo, & quaſi difficultatem rei dicendo ſupero. Virg. 3. Georg. Nec ſum animi dubius, verbis ea vincere magnū Quàm ſit. ¶ Item pro animi compos fio: unde & victor, pro animi cōpote accipitur, ἐπικρατής. Idem lib. 3. Georg. Illi victor ego, & Tyrio cōſpectus in oſtro. ¶ Ponitur aliquando pro convincere, docere, probare. Cic. pro Cluent. Vinco deinde virum bonū fuiſſe Oppianicum. ¶ Vincere cibum dixit Plin. lib. 11. cap. 53. pro concoquere. Vincere expectationem: eſt facere plus quàm quiſquam ſperaverat. Vincere ſua fata, dicuntur parentes ſuis liberis ſuperſtites. Virg. 11. Aen. Contrà ego vivendo vici mea fata, ſuperſtes Reſtarem ut genitor: id eſt, naturalem ordinē vita longiore ſuperavi: nanq; hic ordo eſt, ut ſint parentibus ſuperſtites filii.

Vīctŭs, victa, victum, participiū, Certamine ſuperatus. [נִצַּח menutstsách. κεκρατημένος. Gal. Vaincu, ſurmonté. Ita. Vinto, ſupera to. Germ. Überwunden. Hiſp. Vencido. Pol. Zwiężżeżoni. Vng. Meggyőzhető. Ang. Ouer come, vanquished.] Cic. lib. 2. de Divin. Galli victi ſilere ſolent, canere victores. Horatius Epod. 9: Terra mariq; victus hoſtis, &c. Victi, & ſubacti populi, apud Ciceronem ad Atticum: cujus contrarium eſt invictus: id eſt, inſuperabilis. ἀνίκητος. Cicero lib. 1. Offic. Animi excelſi, atq; invicti magnitudo ac robur. ¶ Ponitur aliquando Victus, pro voti impote, ἀτυχής. quemadmodum contrà Victor, pro voti compote. ἐπικρατής. Virg. 9. Eclog. Nūc victi triſtes: quoniam ſors omnia verſat. ¶ Victus aliquādo dicitur à propoſito recedens. Virgil. 2. Aeneid. Hìc verò victus genitor ſe tollit ad auras. Servius.

Vīctŏr, victoris, pen. prod. m. t Qui in certamine ſuperior evaſit. [נִצָּחוֹן menatstseach. νικητής. Gal. Vainqueur, victorieux. Ital. Vincittore, vittore. Germ. Ein vberwinder/Siger. Belg. Een overwinder. Hiſp. El que vence, vencedor. Pol. Zwiężięzca cżeł. Vngar. Győző delmes. An. That vanquisheth or ouercometh.] Cęſar 2. bel li Gallic. Noſtros victores tranſire flumen conſpexerant. Plin. lib. 7. cā. 18: L. Sicinius Dētatus cēties vities præliatus, octies ex provocatione victor, XLV. cicatricibus adverſo corpore inſignis, nulla in tergo. Cicero Marcello lib. 4: Multa enim victori eorum arbitrio per quos vicit, etiā invito facienda ſunt. ¶ Aliquando accipitur pro voti compote. Virg. 3. Georg. Victorque virūm volitare per ora. Vbi Servius: Victor, effector propoſiti & voti.

Vīctrīx, victricis, verbale fœmininum, t. Mulier quæ in certamine ſuperior evaſit. [נִצַּחַת menatstsáchath. νικήτρια. Gal. Vainquereſſe, victorieuſe. Ital. Vittrice, vittoriosa, vincetrice. Germ. Überwinderin/Sygerin. Hiſp. Vencedora. Pol. Zwiężięzca cżelka. Vngar. Győző delmes azzony. Ang. She that vanquisheth.] Cicer. ad Brutum: Erat victrix Reſpublica cæſis Antonii copiis. Idem 1. Tuſcul. Oraculum erat datum, ſi rex interfectus eſſet, victrices Athenas fore. ¶ Accipitur & pro voti compote, ἐπικρατής. Virg. 7. Aen. Iunonem victrix affatur voce ſuperba. ¶ In plurali numero adjectivè accipitur, facitq; de ſe neutrū, victricia. Virgil 3. Aen. Res Agamemnonias, victriciaq; arma ſequutus: id eſt, quę vicerunt. Vbi Servius: Omnia à verbo venientia, quum in or exeunt, maſculina ſunt, ut victor: quum in trix, fœminina, ut victrix: neutra verò non faciunt, niſi tantùm in numero plurali: unde eſt victricia. ¶ Victrices literæ dicuntur victoriam denuntiantes. Cic. ad Attic. lib. 5: Quo autem die Caſſii literæ victrices in Senatu recitatæ ſunt, &c.

Vīctōrĭă, victoriæ, f. p Hoſtiū ſuperatio. [נִצָּח nétſach תְּרוּעָה teruhah תְּשׁוּעָה teſchuháh. νίκη. Gal. Victoire. Ital. Victoria. Ger. Sig/überwindung Belg Een overwinninge. Hiſp. Vittoria, vencimiento. Pol. Zwiężięſtwo. Vngar. Győződelőm. Ang. Victorie.] Varro libr. 4. de lingua Latina: Victoriam ab eo dici putat quòd ſuperati vinciuntur, eodemque modo Venerem victricem dici à Comico, non quòd vincat, ſed quòd vinciat. Cic. pro. M. Marcello: Victoria, quæ natura inſolens, atq; ſuperba eſt. Idem pro lege Manil. Cujus adoleſcentia ad ſcientiam rei militaris non alienis præceptis, ſed ſuis imperiis non offenſionibus belli, ſed victoriis: non ſtipendiis, ſed triumphis eſt traducta. Horatius 1. Sermon. Satyr. 1: -quid enim? concurritur: horę Momento cita mors venit, aut victoria læta. ¶ Pulchrè autem dicimus, Conſequi victoriam, & reportare victoriam, parere victoriam, victoriam in manu habere. Eripere victoriam de manibus, extorquere victoriā de manibus, & multa alia, quæ legenti veterū ſcripta paſſim occurrunt. ¶ Apud Romanos Victoria, deæ nomen erat, cujus ſimulacrum effingebatur lauro coronatum, altera manu palmę, altera oleę ramum præferens, Orta patre Cœlo & matre Tellure: unde & Victoriam dici ſcribit Varro, quòd ex tellure victa Cœlo nata ſit.

Vīctōrĭālĭs, adjectivum. [Vng. Győződelmes.] Iulius Capitolinus in Galieno: Populumque quaſi victorialibus diebus ad feſtivitatem ac plauſum vocavit.

Vīctōrĭātŭs, victoriati, Genus numi argētei, lege Clodia percuſſi, qui alio nomine Quinarius dicebatur, quòd quinq; aſſibus valeret: hoc eſt, dimidio denarii, ut ex Voluſio docet Agricola. νικηφόρος. Dictus victoriatus, quòd victoriæ nota ſignatus eſſet. Quintil. lib. 6. cap. 4: Dicente quodam, victoriato ſe uno in Sicilia quinq; pedes longam murænam emiſſe. Vide Plinium lib. 33. cap 3.

Vīctōrĭōsŭs, Vincere aſſuetus, ſive qui varias aut plures victorias reportavit, qua dictione uſus eſt Cato, teſte Gel. lib. 4. ca. 9. [κεκλικώς. Gal. Victorieux, qui a gaigné pluſieurs victoires. Ita. Vittorioſo. Germ. Sighafft. Hiſp. Coſa de muchos vencimientos. Pol. Szczęśliwy do zwiężięſtwa. Vng. Győződelmes. Ang. Victorious, that vanquisheth often.]

Vīncĭbĭlĭs, Superabilis, qui vinci poteſt. [νικητός. Gall. Aiſé à vaincre, vincible. Ital. Atto da eſſer vinto. Ger. Überwindlich. Hiſp. Coſa facil de ſer vencida, que puede facilmente ſer vencida. Pol. Łatwo do zwiężięzenia. Vng. Meggyőzhető. Ang. That may be ouercome or is eaſilie vanquished.] Colum. lib. 3. cap. 12: Gravem terram, vix ulla

ulla cultura vincibilem. ¶ Interdum activè accipitur pro eo, quod vincere potest: ut, Causa vincibilis, quæ facilè possit, & meritò debeat obtineri. Terent. in Phorm. Iustam illam causam facilem, vincibilem, optumam.

Vīndēmĭă, vindemiæ, f. p. Collectio uvarū, quasi vinidemia, à vino demendo. [בָּצִיר *batsír.* τρυγητός. Gall. *Vendange.* Ital. *Vindemia.* Germ. Der Herbst / der Trauben zusamen lesung. Belg. Wijn sniding. Hisp. *La vindemia.* Pol. *Zbieranie winna.* Vngar. *Zwret.* Ang. *The grape harvest.*] Colum. lib. de Arb. Vindemia facta, statim putare incipito ferramentis quàm optimis. Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 54: In vinetis uva quum erit matura, vindemiam ita fieri oportet. ¶ Nonnunquam accipitur pro ipsis uvis. Virg. lib. 3. Georg. Mitis in apritis coquitur vindemia saxis. Idem 2. Georg. Non eadem arboribus pendet vindemia nostris. ¶ Transfertur & ad aliarum rerum collectionē. Plin. Prima mellis vindemia melior. Col. lib. 10: Mox Vere transacto, sequitur mellis vindemia.

Vīndēmĭŏlă, vindemiolæ, pen. cor. dimin. [ὁ τρυγητὸς, & βραχὺς τρυγητός. Gall. *Petite vendange.* Ital. *Picciola vindemia.* Germ. Ein Herbstlin. Hisp. *Pequenna vindemia.* Pol. *Mal'e winna zbieranie.* Vng. *Zwretetske.* Ang. *A litle harvest or gathering of grapes.*] Cic. ad Attic. libr. 1: Ego omnes meas vindemiolas eò reservo, ut illud subsidium senectuti parem. De studiorū fructu loquitur.

Vīndēmĭo, vindemias, Vvas colligo. [בָּצַר *batsár.* τρυγάω. Gal. *Vendanger.* Ital. *Vindemiare.* Germ. Herbsten / Wümmen / Trauben abtesen. Belg. Wijn sniden. Hisp. *Vendimiar.* Polon. *Winno zbieram.* Vngar. *Zwrök.* Angl. *To gather grapes.*] Plin. lib. 14. cap. 2: Novissimas vindemiant.

Vīndēmĭālĭs, [τρυγητικός. Vngar. *Zwereti, Zwrethöz valo.*] Macrob. Satur. lib. 7. cap. 7: Nuper in Tusculano meo fui, cùm vindemiales fructus pro annua solennitate legerentur.

Vīndēmĭātŏr, m. t. Qui vindemiam colligit. [בֹּצֵר *botsár.* τρυγητής. Gall. *Vendangeur.* Ital. *Vindemiatore.* German. Ein leser im Herbst. Belg. Wijn snider. Hisp. *Vendimiador.* Pol. *Ten ktori winno zbiera.* Vng. Zwrö, zöld zedö. Ang. *A gatherer of grapes.*] Colum. lib. 4: Vindemiatoribus quoq; hæ semitæ laxitatem opportunam præbent, per quam vel fructus, vel statumina portentur. ¶ Hujus dictionis secundam syllabam contra primitivi naturam corripuit Horat. lib. 1. Serm. Satyr. 7: Durus vindemiator, & invictus, cui sæpè viator Cessisset magna cōpellans voce cucullum. Ovidius verò detraxit a, ut de syllabā produceret in 3. Fast. At non effugiet vindemitor. ¶ Est & vindemiator sidus cœleste, quod tertio Nonas Martii apparet. Plin. lib. 10. cap. 31: Delphinus occidens XI. Calend. Sept. Cæsari, & Assyriæ stella, quæ vindemiator appellatur.

Vīndēmĭātōrĭŭs, ria, rium. Quod ad vindemiā pertinet. [τρυγητός. Gall. *De vendangeur ou seruant à vendanger.* Ital. *Vinaia, pertinente à vindemia.* Ger. Zu dem Herbst dienstlich. Hispan. *Cosa para vindemiar.* Pol. *Do zbieravia winna przinalezaci.* Vng. *Zwrethez valo.* Ang. *Belonging to the gathering of grapes.*] Varr. lib. 3. de Re rust. cap. 2: Nihilo magis torcular, vasa vindemiatoria aut serias olearias aut trapeta.

Vīndex, cis, com. t. Propriè ultor injuriæ. [נָקָם *nokém.* τιμωρὸς, ἔκδικος, ἐκδικητής. Gall. *Vengeur, qui fait la vengeance de quelque chose.* Ital. *Vindicatore.* German. Ein Recher / Straffer. Belg. Wreter. Hisp. *Vengador.* Pol. *Pomściciel.* Vng. *Bozzu allo.* Ang. *A revenger, or defender from wrong.*] Cic. ad Scitium lib. 5. Epist. Sed partim odio inducti me excludunt, & apertè vindicem conjurationis oderunt, partim non credunt. Idem 3. de Nat. deor. Furiæ deæ sunt, speculatrices credo & vindices facinorum & sceleris. ¶ Accipitur item Vindex pro assertore, seu defensore. [בֵּן *ghonén* נָצַל *matstsíl.* Gall. *Qui revenche, defend & met en seureté.* Ital. *Chi mette in luogo sicuro.* German. Ein Erretter / Beschirmer. Hisp. *El que libra de seruidumbre y defiende.*] Cic. Octavio: Extitisti tu vindex nostræ libertatis. Idem de Orat. Provocatio patrona illa civitatis, & vindex libertatis. Quid autem inter vindicem & ultorem, itemq; inter vindictam & ultionē intersit, vide infrà in dictione VLTIO.

Vīndĭcĭæ, arum, f. p. Sententiæ, sive assertiones, aut adjudicationes, quæ si à servitute in libertatē sunt, dicuntur vindiciæ secundū libertatem: si verò à libertate in servitutem, dicuntur vindiciæ secundū servitutem. ἐλευθερώσεις. Vnde Prætor dicitur Decernere vindicias secundū libertatem, quādo in libertatem asserit. Idem dicitur Dare vindicias secundū servitutē, quando pronuntiat eum servi loco habendum, donec dicta causa de statu cōstiterit. Hujusmodi enim vindiciæ: id est, adjudicationes libertatis, aut servitutis propriè pendente lite à Prætore dari dicuntur: dum qui sui status quæstionem patitur, postulat à Prætore vindicias secundū libertatem: id est, ut interim pendente lite, sit in ipsa possessione libertatis: hoc est, ut interim libertate potiatur. ¶ Nec tantùm de libertate aut servitute vindiciæ dicuntur, sed & de aliis rebus: ut quum de re aliqua inter duos aut plures apud Prætorem controversia est, & incertum est uter litigatorum pendente lite rei controversæ possessor esse debeat, uterq; autem à Prætore vindicias postulat: id est, ut hodie causidici loquuntur, *recredentiam*: dat aūt judex cui æquū esse videt. Cui aūt dederit, satisdat adversario suo, nihil se deterius facturū in possessione, de qua jurgium est: rursus sponsione ipse provocatur ab adversario certæ pecuniæ aut æstimationis, quam amittat, ni sua sit hæreditas, de qua contendit. ¶ Vindiciarum nomen à Vindicio servo tractum esse, autor est Liv. lib. 2. ab Vrb. qui quòd conjurationem juventutis de reducendo Tarquinio indicasset: primus in libera civitate libertatem est assequutus. Alii tamē à vindicando dictum malunt, quod inter cætera aliquando significat vindicias dare. Liv. 3. ab Vrb. Ita vindicatur Virginia spondentibus propinquis: id est, dantur vindiciæ puellæ Virginiæ secundum libertatem. Vindiciarum lis est ea, qua rei controversæ *momentaneam* (ut loquuntur) *possessionem* petimus, interea dum de ipsa possessione disceptatur.

Vīndĭco, vindicas, pen. cor. act. p. Propriè ulciscor, punio, castigo. נָקַם *nakám* יָסַר *jasár.* ἐκδικέω, τιμωρέω. Gal. *Venger, punir.* Ital. *Vendicare, punire.* Ger. Rächen / mit der straff zukommen. Belg. Wreken. Hisp. *Vengar.* Pol. *Mścić sie, karze.* Vng. *Bozzut allok.* Ang. *To reuenge, to punishe.*] Cic. 2. de Leg Graviter olim ista vindicabat vetus illa Græcia longè providens. Plin. lib. 10: Scipionis verò Aemyliani nemo vindicaverat mortem. Ovid. 6. Fast. Quiq; necem Crassi vindicet, ultor erit. Cic. 5. in Verr. Omnia postremò quę vindicaris in altero, tibi ipsi vehemēter fugienda sunt. ¶ Vindicatū est, impersonaliter, pro animadversum est. Cic. 7. Verrin. Fateor non modò in socios, sed etiā in cives milites q; nostros persæpè esse severè ac vehementer vindicatum. ¶ Vindicare item ab injuria, cōtumeliáve est defendere & liberare. [הִצִּיל *hitstsíl.* ἀποδιδράσκειν. Gall. *Deliurer, defendre.* Ital. *Liberare, defendere.* Germ. Erretten / erlösen / schirmen. Hisp. *Librar de danno, defender.* Pol. *Wibawiam, bronie.* Vngar. *Meg Otalmaxom.* Ang. *To delyuer, to defend from wronge or danger.*] Cicer. de Senect. Est & senectus, natura loquacior: ne ab omnibus eam vitiis videar vindicare. Liv. lib. 3: A' cujus crudelitate vosmeipsos armis vindicastis. Vindicare in libertatē: id est, asserere, ἐς ἐλευθερίαν ἐξαιρεῖσθαι. Cic. in Parad. In libertatē vindicari vult? Idem 2. de Orat. Me tamen ita oscitans sapientia, simularque ad eam confugero, in libertatem vindicabit. Cæsar 1. bell. Pun. Vt se, & pop. Rom. paucorum factione oppressum, in libertatem vindicaret. Liv. 9. bell. Pun. Et missum se ad eos vindicandos in libertatem ait.

Vīndĭcātĭo, onis, verbale, f. t. Vltio, vindicta, & injuriæ propulsatio. [נְקָמָה *nekamáh.* ἐκδίκησις, τιμωρία. Gall. *Vengeance, reuanche.* Ital. *Vendetta.* Germ. Rächung / oder rach. Hisp. *Venganca.* Pol. *Pomśta.* Vng. *Bozzu allas.* Ang. *Reuengement, punishment.*] Cic. 2. de Invent. Vindicationem per quā vim & cōtumeliam, defendendo, aut ulciscēdo propulsamus à nobis, & à nostris, qui nobis chari esse debent, & per quam peccata punimus.

Vīndĭctă, æ, f. p. Vltio, vel animadversio. [נְקָמָה *nekamáh.* ἐκδίκησις, τιμωρία. Gall. *Vengeance.* Ital. *Vendetta.* Ger. Rach. Belg. Een wrate. Hisp. *Venganca.* Pol. *Pomśta.* Vng. *Bozzu allas.* An. *Reuengement, punishment.*] Paul. l. Quod Reip. de injuriis: Quod Respub. vindicandæ causa secundū bonos mores fit, etiamsi ad contumeliam alicujus pertinet, quia tamen non ea mente magistratus facit, ut injuriam faciat, sed ad vindictam majestatis publicæ respiciat, actione injuriarū non tenetur. Ovid. lib. 4. de Pon. Quum tibi susceptæ est legis vindicta severę, *&c.* ¶ Aliquando vindicta, significat modum servos manumittendi, quæ fiebat vindicta: hoc est, virgula sive festuca capiti servi imposita. Nam libertatem donandi tres sunt species, ut ostendit Cicero in Topicis: Vna, ut censu liber fiat: censebantur enim antiquitus soli cives Romani. Itaq; si quis consentiente, vel jubente domino, nomen detulisset in censum, civis Romanus fiebat, & servitutis vinculo solvebatur. Altera pars adipiscendæ libertatis, vindicta vocabatur, quum prætor manumittendi servi capiti virgā imponens, eundem in libertatē vindicabat. Nam virgula hæc vindicta vocabatur, vel quòd in libertatem servi ea vindicarentur: vel à Vindicio servo, qui primus hoc modo manumissus, autore Livio libr. 2: Tertia, si quis suprema voluntate in testamenti serie, servum liberum scripserit. Cicer. in Top. Si neque censu, neque vindicta, nec testamento liber factus est, non est liber: neque est ulla earum rerum: non est igitur liber. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: -quem res vindicta quaterque Imposita haud unquam misera formidine privet. Vbi Acron: Vindicta: id est, virga qua percutiebantur servi dum liberi fiebant.

Vīnĕă, vineæ, f. p. Multitudo vitium simul consitarum. [כֶּרֶם *chérem* גֶּפֶן *ghéphen.* ἀμπελὼν, ἀμπελών. Gall. *Vne vigne, vergoble.* Ital. *Vignala, vigna.* Ger. Ein Rebgarten / Weingarten / Rebacker. Hisp. *La vinna vinnedo, ò pago de vinna.* Pol. *Winnica.* Vng. *Zöllö.* Ang. *A vine or vineyarde.*] Col. lib. 3. cap. 2: Ideò non est vineis apta, vix etiam arbusto. Virgil. lib. 2. Georg. Hinc omnis longo pubescit vinea fœtu. Idem 4. Ecloga: Non rastros pa-

tietur humus, non vinea falcem. Cic. de Senect. Nec verò segetibus solũ, & pratis, & vineis, & arbustis res rusticæ latæ sunt, sed pomariis etiã, & hortis: tùm pecudũ pastu, & apum examinibus, tùm florum omnium varietate. Ovid. 5. Fast. Si bene floruerint segetes, erit area dives: Si bene floruerit vinea, Bacchus erit. Vinearũ quinq; sunt genera: unũ sparsis palmitibus humi repens: alterũ pedatum, simplici adminiculo systentatum: tertium jugãtum: quartũ compluviatum: quintũ arbustivum: quæ omnia latiùs exequitur Plin. lib. 17. cap. 22. ¶ Est etiam vinea instrumentũ bellicum, ex lignis compactum, latũ pedibus octo, altum septem, longum sexdecim, tectũ duplici ligno, cratibusq; contextum Latera quoq; vimine sepiuntur, ne saxorum ac telorum impetu perfringantur: extrinsecus ne crementur, crudis ac recentibus coriis integuntur. Quũ plures fuerint, junguntur ordine, sub quibus oppugnãtes tutius ad muros subruendos procedũt. Plaut. in Mil Ad eum vineas, plutcosq; agam. Cicer. ad Caton. lib. 15: Aggere, vineis, turribus oppugnavi, ususq; multis tormentis.

Vīnĕālĭs, le, om. t. Quod est aptum ad vineam. [ἀμπέλεος. Gall. De vignoble, de vigne. Ital. Da vitti, di vigna. Ger. Des Rebs garten/oder Rebackers. Hisp. Cosa perteneſciente à vinnas Pol. Winni czi. Vng. Zőlő hőz valo. Ang. That ſerueth for vines.] Col. lib. 3. cap. 12: Sed ne nunc per infinitas terreni species evagemur, non tempestivè commemorabimus Iulii Græcini cõscriptam velut formulam, ad quam posita est limitatio terræ vinealis.

Vīnĕārĭŭs, a, um, Quod est vineæ, vel quod ad vineam pertinet. [ἀμπελικὸς. Gall De vigne. Ital. Chi ſerue à viti. Germ Des Rebackers oder darzu gehörend. Hisp. Cosa perteneſciente à vinnas. Pol. Do winni ce przynalezace. Vng Zőlős, zőlőhőz valo. Ang Of a vyne.] Colum. lib. 5 cap. 5: Validam vitem in ramos diducere censeo & traducibus dispergere, atque diradiare cæteros que vinarios colles præcipitare.

Vīnĕātĭcŭs, ca, cum, idem ἀμπελεῶν. ut Falces vineaticę. Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 22: Sic alia quoq; nonnulla genera species habent plures, ut falces. Nam dicũtur ab eodem scriptore vineaticæ opus esse sex. Col. lib 4 cap. 1: Vnum atq; alterũ reprehẽdisset, quippe seminibus vineaticis nimium me profundos censuisse fieri scrobes.

Vīnētum, ti, n. s. Locus vineis abundans. [ἀμπελών. Gall. Vignoble Ital. Vignale, luoco piantato di veti. German Ein Rebacker/ ein ort da viel Reben zeuget sind /Weingewächs. Hispan. El pago ò vinnedo, lugar de vinnas. Pol. Winnica. Vng. Zőlő hegy. Ang. A vyneyarde or a place planted with vynes.] Colum. lib. 3: Cui vineta facere cordi est, faciat vitiarium, ex quo possit agrum vineis vestire. Cic. 2. de Nat. deor. Nec verò ita refellendũ est, ut si segetibus aut vinetis cujuspiã tempestas nocuerit, &c. Virgil. 2. Georg. Néve tibi ad solem vergant vineta cadentem.

Vīnĭtŏr, vinitoris, penult. corr m. t. Rusticus vinearum cultor. [כורם chorèm. ἀμπελουργός. Gall. Vigneron. Ital Coltiuatore de viti. German. Ein Rebman Belg Een Wynman. Hisp Vinnadero, ò vendimiador. Polon. Winnarz. Vng Zőlő mwues. Angl. He that dresseth a vyneyarde] Colum. lib. 2: Separandi sunt aratores à vinitoribus. Cic. 5. de Finib. An ea quæ per vinitorem antea consequebatur, etiam per seipsam curabit? Virg. Aegl. 10: -maturæ vinitor uvæ.

Vīnātōrĭŭs, a, um, Quod est vinitoris. [ἀμπελουργικὸς. Gall. Appartenant à vigneron. Ital. Pertinente à coltiuatore de vite. Germ. Einem Rebmann zugehörig Hisp. Perteneſciente à vinnadero. Pol. Winnarzow. Vngar. Zőlős mwuese. Ang Belonging to the dresser of a vyneyarde.] Colum. lib. 4. cap. 25: Est autem sic disposita vinatoriæ falcis figura.

Vīngum, οὖιγσον, Herba est foliis amplis, pusillo caule & radice longa, cibis idonea: quam Aegyptii colligere solent quum effusus fuerit amnis, eaq; deorum aras coronare. Theophrastus de caus. plant. lib. 1. cap. 11.

Vīnnŭlus, a, um, antiquum adjectivum, quod venustum & blandum significat. Plaut. in Asin. Compellando blanditer, osculando, oratione vinnula, venustula. Ex Nonio.

Vīnum, ni, n, s. à vi deducitur: quòd vim inferat menti, vel à Græco οἰνος. [ϝῖνον. Gall. Vin Ital. & Hisp. Vino. Germ. Wein Belg Wyn, Pol. Winno. Vng. Bor. Ang Wyne.] Ovid. lib. 1. de Arte: Et venus in vinis, ignis in igne fuit. Quo tamẽ in loco nonnulli malunt legere Et venus in venis. Martial. lib. 3: Resinata bibis, vina Falerna fugis. Virgil. 9. Aen. -fusique per herbam indulgent vino & vertunt crateras ahenos. Cicer. de Senect. Vt enim non omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit. Quatuor præcipui sunt vini sapores, dulcis, acutus, lenis, & austerus: primus Noë vinum invenit, sicut sacræ testantur literæ. At gentiles docent Bacchum vini repertorem fuisse. Primus verò Italis Saturnus dedit è Creta in Latium advectus. ¶ Vinũ tortivum, quod novissimè expressum est. Colum hbr. 12. cap. 36: Tortivum mustum dicitur, quod post primam pressuram vinaceorum circunciso pede exprimitur. Contrà πρόπτοτον vocamus quod defluit priùs quàm uvæ calcentur. Vina pro poculis seu vasis vinariis. Virgil. 1. Aen. Crateras magnos statuunt, & vina coronant. In vino, in vino & alea, in joco atq; vino, genera dicendi antiqua sunt, quibus tempus post convivium significabatur Namq; remotis epŭlis convivæ inter se poculis certantes aut jocabantur, aut alea ludebant exhilarandi animi causa. Vide supià in præpositione In.

Vīllum, li, Vinum nullarum aut exiguarum virium. [οἰνάριον. Gall. Petit vin, vinet. Ital. Vineto, picciol vino. Germ. Schlechter Wein. Hisp. Pequenno vino. Pol. Podl'ewinno. Vng. Erőtelen bor. Ang. Small or weake wyne.] Terent. in Adelph. -interea in angulo Aliquò abeam atq; edormiscam hoc villi.

Vīnācĕă, vinaceorum, neutri generis, pluralis numeri, Granula illa lignosa, quæ in uvarũ acinis nascuntur. [χάραπτα. Gall. Le marc, ou le pepin des raisins. Ital. Vinaccie della vua. Ger. Trebet/ Traubenkernen. Belg. Wyntreſter. Hisp. Granillos de la vua. Pol. Iadra wiagodach winnich. Vng. Zőlő mag. Ang The kernels of reyſons.] Colum. de Arboribus cap. 9: Vt autem uvæ sine vinaceis nascuntur, malleolum scindito, ita ne gemmæ lædantur: medullamque omnem eradito, &c. Et paulò pòst: Adulta vitis tales uvas sine vinaceis creabit. ¶ Nonnunquam tamen vinacea dici invenimus, pro tortis uvæ expressæ reliquiis: hoc est, non solùm pro hisce granulis, verumetiam pro ipsis folliculis. Col. lib. 12. cap. 36: Tortivum mustum dicimus, quod post primam pressuram vinaceorum circuncisо pede exprimitur. Colum. lib. 8: Vinacea quanvis tolerabiliter pascant, dari non debent, nisi quibus temporibus anni avis fœtum non edit. Idem lib. 6. cap. 3: Licet etiam, si sit leguminum inopia, & eluta, & siccata vinacea, quæ de lora eximuntur, cum paleis miscere. ¶ Legimus & vinaceos, genere masculino, in eadem significatione. Varr. 3. de Re rust. cap. 11: Pabulum his datur triticum, hordeum, vinacei uvæ. Item vinaceas, fœminino genere. Plin. lib. 17. cap. 22: Circum capita addito stercora, paleas vinaceas aut aliquid hörumce.

Vīnācĕŭs, a, um, adject. ut Acinus vinaceus. [οἰναρὸς, οἰνηρὸς, χάραπτος. Gall. Grain de raisin. Ital. Grano ò granella de vua. Germ. Traubenkernen Hisp. El granillo della vua. Polon Ziadra winne. Vng Zőlő magos. Ang. A kernell of reyſons.] Cic. de Senectute: Omitto enim vim omnium quæ generantur è terra, quæ ex fici tantulo grano, aut ex acino vinaceo, aut ex cæterarum frugum, aut stirpium minutissimis seminibus tantos truncos ramosq; procreat.

Vīnālĭă, tàm secundæ quàm tertiæ declinationis, pro die festo quo veteres novum vinum Iovi libabant, nono Calendas Maii: ut ait Plinius libro 18. cap. 29. πάροινία. Erant & altera vinalia, quæ ad 13. Calend. Augusti. celebrabantur, teste eodem Plinio loco jam citato.

Vīnārĭŭs, rii, m. s. Vini venditor. [οἰνοπώλης. Gall. Vendeur de vin. Ital. Venditor di vino. German Ein Weinschenck/ Weinmann. Hispan. Vinatore que trata por vino. Polon. Winno ſzinkuiacz. Vngar. Bor arros, kortſomaros. Ang. A ſeller of wyne.] Plautus in Asinaria: Sed vina quæ heri vendidi vinario Exærambo, Iam pro iis satisfecit Sticho? Sueton. de Claud. Quum de laniis aut vinariis ageretur, exclamavit in curia. ¶ Ponitur aliquando pro vinoso ac ebrioso. Vlpian. in l. Ob quæ, de ædilit Item aleatores & vinarios non contineri edicto, quosdam respondisse Pomponius ait, &c.

Vīnārĭŭs, a, um, Quod ad vinũ pertinet. [οἰνηρὸς. Gall. Seruant au vin. Ital. Che ſerue à vino. Ger. Zu dem Wein dienstlich. Hisp. Cosa perteneſciente al vino. Pol. Do winna przinaleiaci. Vngar. Bor hoz valo. Angl. Belonging to wyne.] ut Taberna vinaria, in qua venditur vinum: vas vinarium, in quo vinum apponitur. Cic. 6. in Verr. Erat etiam vas vinarium, ex una gemma prægrandi. Cella vinaria, apotheca, in qua vinum asservatur. Plin. lib. 12. cap. 13: In quibus erant claves vinariæ cellæ. Lacus vinarius, in quem mustum defluit. Col. lib. 12. cap. 18: Tum lacus vinarii & torcularii, & fora, omniaq; vasa si vicinum est mare, aqua marina: sin minus, dulci elevãda sunt, & commutanda.

Vīnĭpōtŏr, penult. prod. hujus vinipotoris, m. t. Potator vini. [שכור sőbè. οἰνοπότης. Gal. Beuueur de vin, yurongne. Ital. Embriaco, beuetore di vino. Ger Ein Weintrincker/ Weinsaufferr. Hispan. Beuidor de vino, embriago. Polon. Ozorka winni. Vng Bor iszak. Ang. A drinker of wyne.] Plin. lib. 10. cap. 54: Scitum de quodã vini potore reperitur Syracusis tandiu potare solitum, donec ab eo cooperta in terra ova fœtum ederent.

Vīnŏlēntŭs, a, um, Ebriosus, vino se ingurgitans. [שכור sőbè שכון schichchór ἐξοινῶν, παροινῶν, οἰνοφλυξ. Gall. Yurongne, pleins de vin Ital. Embriaco. Ger Trunckenbolt. Hisp. Embriago, lleno de vino. Pol Gzarti winnem. Vng Reszges. Ang. A drunkerd, much giuen to wyne] Cic 4 Acad. Ne vinolenti quidem quæ faciunt, eadem approbatione faciunt, qua sobrii: dubitant, hæsitant, revocant se interdum, hisque quæ vident imbecillius assentiuntur: quumque edormierunt, illa visa quàm levia fuerint intelligunt.

Vīnolĕntĭă,

Vīnōlēntĭă, f. p. Ebrietas. [שכרון *schichcharón.* μέθη, οἰνοφλυγία. Gall. *Yurongnerie.* Ital. *Embriacchezza.* Ger. Trunckenheit. Hiſp. *Embriaguez.* Pol. *Ogralſtwo.* Vng. *Reſegseg.* Ang. *Drunkennesſe.*] Cicer. in Top. Cujus etiam generis illa ſunt, ex quibus verum nonnunquam invenitur, pueritia, ſomnus, imprudentia, vinolentia, inſania.

Vīnōsŭs, a, um, Qui vini cupidior eſt, ut ait Valla li. 10. [סבא *ſobé* שכור *ſchichchór.* μεθυσικός, οἰνώδης. Gal. *Addonné au vin, yurongne.* Ital. *Dedito à vino, embriaco.* Germ. Dem Wein ergeben/ weinſuchtig. Hiſ. *Embriago, lleno de vino.* Pol. *Winno miel'uiaci.* Vng. *Boros, bor kewanbato.* Ang. *A drunkerd, much giuen to wyne.*] Ovid. 3. de Arte: Sit tibi Callimachi, ſit Coi nota poëtæ, Sit quoque vinoſi Teia muſa ſenis. Plaut. in Curcul. Quid opus eſt verbis? vinoſiſſima eſt. Vinoſus ſuccus, vini ſaporem referens, qualis eſt moro, pyro, myrto. Plin. quoque inter mali punici genera, vinoſa quædam appellat, quæ alvum ſiſtunt & ſtomachum.

Vĭnŭlŭs, pen. corr. vox eſt Plautina, quam pro ſuavi uſurpaſſe videtur. Plaut. in Aſin. Cōpellando blanditer, oſculādo oratione vinula, venuſtula. Nonius aūt legit Vinnulus duplici n.

Viocurrus, idem arbitror ſignificare quod currus. Varr. libr. 4. de Ling. Latina: Quis enim non videt unde ærifodinæ & viocurrus? Malunt tamen nonnulli hîc legere Vnoculus.

Vĭŏlă, ſ. p. Floſculus purpurei coloris, cujus planta folium habet hederæ non diſſimile, nigrius tamen & tenuius: caulículi autem à media radice proſilientem, florem, uti dictum eſt, ferentem purpureum. [ἴον. Gall. *Violette.* Ital. *Viola.* German. Byolen. Hiſp. *Violeta generalmente.* Pol. *Fial'ka.* Vn. *Viola.* An. *A violet.*] Cic. lib. 5. Tuſc. An tu me in viola putabas aut in roſa dicere? Virg. 2. Aeglog. -tibi candida Nais Pallentes violas, & ſumma papavera carpens, &c. ¶ Dicta autem putatur viola quaſi vitula, propterea quòd hunc florem poëtæ fabulantur in pabulum lûs puellæ jam in juvencam cōverſæ, à terra fuiſſe effuſam: unde & à Græcis ab ejuſdem puellæ nomine ἴον appellatum volunt. ¶ Sunt & luteæ violę, & cæruleæ, & albæ, quas omnes Græci λευκόϊον nomine complectuntur. Vide Plin. lib. 21. cap. 6.

Vĭŏlācĕŭs, a, um, Purpureus, violæ colorem referens: [ἰοειδής, ἰαθινθ. Gall. *De couleur violette.* Ital. *Violato, colore di viola.* Ger. Byolfarb. Hiſp. *Color de violetas.* Pol. *Fial'kowi.* Vn. *Viola xinw.* Ang. *Of or like a violet.*] Corn. Nepos, ut tradit Plin. lib. 9. cap. 39 dixit: Me juvene violacea purpura vigebat.

Vĭŏlārĭă, orum, Loca in quibus copioſæ violæ naſcuntur. [ἰωνιές. Gall. *Violier.* Ital. *Violari.* Germ. Oerter da viel Byolen wachſen. Hiſp. *Lugar donde ſe crian las violetas.* Pol. *Miefcegdzie wielie fial'kow.* Vngar. *Viola termô hely.* Ang. *A bed or place where violets grow.*] Virgil. lib. 4. Georg. -irriguumq; bibant violaria fontem. Vel ipſæ potius violæ uno in loco conſitæ. Ovid. 4. Faſtor. Ille legit calthas, huic ſunt violaria curæ.

Vĭŏlārĭs, re, quòd eſt coloris violæ.

Vĭŏlārĭŭs, ii, Dicitur violacei coloris infector. [ἰωβάφος. Gall. *Qui teint en violet.* Ital. *Tintore in violato.* Ger. Ein Byolbraunfercber. Hiſp. *Tintor de color de violetas.* Pol. *Fial'kowei farbi.* Vng. *Viola zin feſtô.* Ang. *That dieth violet colour.*] Plautus in Aulul. Flammearii, violarii, carinarii.

Vĭŏlo, las, pen. cor. act. p. Corrumpo, polluo, lædo, macula afficio, offendo: quod propriè de virgine dicitur, quum pudicitia ejus vi eripitur. [עבה *hinndh* חלל *chillél.* βιάζομαι, παρθενεύω: Gal. *Violer, corrompre, gaſter.* Ital. *Violare, guaſtare, macchiare.* Ger. Notzwingen / mit gewalt ſchwechen / verletzen. Belg. Schenden / verachten. Hiſp. *Corromper por fuerca.* Pol. *Gwal'ce.* Vng. *Meg zeplôſitôm, meg fertôztetôm, rayta erozakot tezôk.* Ang. *To defile, violate, corrupt, to deflour, to break as man doeth a law.*] Cicer. lib. 3. de Nat. deor. Minerva quinta Pallantis, quę patrem dicitur interemiſſe, virginitatē ſuam violare conātem. Tibul. lib. 1. Eleg. 6: Parcite, quam cuſtodit amor, violare puellam. ¶ Transfertur & ad alia. Dicimus enim, violare amicitiam, dignitatem, exiſtimationem, fidem conjugii, fœdus, hoſpites, jura, loca religioſa, parētes, Rempublicam, ſacra, famā, &c. Cic. 3. Ver. Quŭ apud exteras nationes imperii, nominisq; noſtri famam, tuis probris flagitiiſq; violāris. Idem ad Quint. Philippum, lib. 13: Niſi quid exiſtimas in ea re violari exiſtimationem tuam. Idē 3. de Finib. Vt peccatum eſt patriam prodere, parentes violare, fana depeculari, &c. Virg. 4. Aen. Sed mihi vel tellus optem prius ima dehiſcat, Antè pudor quàm te violem, aut tua jura reſolvam.

Vĭŏlātŭs, a, um, particip. [עבה *mehunnéh* חלל *mechullál* חלל *chalál.* βεβιασμένος, ὑβρισμένος. Gal. *Violé, outragé, corrompu.* Ital. *Violato, oltraggiato.* Germ. Verletzet. Hiſp. *Corrumpido por fuerca.* Pol. *Zgwal'coni.* Vng. *Fertox tetôt, zeplôſitetôt.* Ang. *Violated, corrupted, defloured.*] Liv. 6. ab Vrb. Poſt publicā cauſam privato dolore habito, ne verbo quidem violatis Conſulibus rogationem tulit ad populum. Ovid. 3. de Ponto, eleg. 5: Ipſe quidem Getico peream violatus ab arcu.

Vĭŏlandŭs, a, um, ut fœdera clam violanda. Tibul. lib. 1. eleg. 9.

Vĭŏlātĭo, onis, verbale. f. t. Corruptio, prophanatio. [חלילה *chalilâh.* βιασμός. Gall. *Violament, corruption, outrage.* Ital. *Violatione, corrottione.* Ger. Verletzung/ anfallung mit gewalt zu geſchenden. Hiſpan *Obra de corromper aßi.* Polon. *Zgwal'cenie.* Vngar. *Meg fertôztetes zeplôſites.* Ang. *A corrupting, deflouring or breaking of a law.*] Liv. lib 9. bell. Pun. Tum quoque alio genere cladis eadem illa pecunia omnibus contactis ea violatione templi furorem injecit: atque inter ſe ducem in ducem, militem in militem, rabie hoſtili vertit.

Vĭŏlātŏr, violatoris, m. t. Corruptor, ruptor. [מעבה *mehannéh* מחלל *mechallél.* βιαστής. Gall. *Violateur, violeur, corrompeur.* Ital. *Violatore.* Ger. Verletzer/ gewalt anthûer/ geſchender. Hiſp. *Forcador, corrumpidor.* Polon. *Gwal'townik.* Vngar. *Meg fertôztetô, zeplôſitô.* Ang. *A corrupter or deflourer.*] Liv. 4. ab Vrb. Hiccine eſt, *inquit*, ruptor fœderis humani violatorque gentium juris? Ovid. 2. de Ponto, Elegia 2: Confugit interdum templi violator ad aram.

Vĭŏlābĭlĭs, Qui aptus eſt ut violetur. βιάσιμος. ut contrà, Inviolabilis, qui non facilè violari poteſt. Virg. 2. Aen. Vos æterni ignes & non violabile veſtrum Teſtor numen, ait.

Vĭŏlēns, apud Horatium, teſte Budæo, pro violento legitur. βίαιος.

Vĭŏlēntĕr, adverb. Injuriosè, per vim. [βιαίως, βιαστικῶς. Gall. *Violamment, par force.* Ital. *Violentemente.* Germ. Mit notzwang/ vngeſtümigkeit. Hiſp. *Fuercoſamente.* Polon. *Gwal'tem, gmoci.* Vngar. *Erôs-keppen.* Ang. *Violently, with force.*] Liv. lib. 5. ab Vrb. Quia tolennia ludorum, quos intermitti nefas eſt, violenter [illegible] Proconſulatum violēter gerere apud Plin. epiſt 9. lib. 3. id eſt crudeliter. Violēter tolerare, apud Terent. in Phorm. id eſt, ægrè, invitè.

Vĭŏlēntĭſſĭmē, [βιαιοτάτως. Vng. *Fôlôtte nagy eroszakkal.*] Iuſtin. Hiſt lib. 25: Inter confertiſſimos violentiſſimè dimicans, ſaxo de muris jactato, occiditur.

Vĭŏlēntĭă, tiæ, f. p. Vis major, impetus. [חמס עשק *chamás héſchek.* βία. Gall. *Violence, impetuoſité.* Ital. *Violenza, impetuoſità.* Ger. Vngeſtümer gewalt. Hiſp. *Fuerca, fuercoſa.* Polon. *Gwal't.* Vngar. *Erô zak.* Ang. *Force, violence.*] Plin. lib. 2. cap. 38: Quoniam & tonitruum & fulminum jactus horum violentiæ plerique aſſignant. Cic. 5. Tuſc. Ne ſobrius in violentiam vinolentorum incidat, antè deſcendit. Virgil. 2. Aen. Haud ſecus accenſo gliſcit violentia Turno.

Vĭŏlentŭs, a, um, Qui vim facit, injurioſus. [חמס חמץ *chomés chomets* עשק *heſchék.* βίαιος. Gall. *Violent, impetueux.* Ital. *Violente, violento.* Ger. Voll vngeſtümes gewalts. Hiſp. *Coſa fuercadora.* Pol. *Gwal'towni.* Vng. *Ero zak teuo.* Ang. *Violent.*] Ovid. 8. Metam. Nunc violentus aper, nunc quem tetigiſſe timerent, Anguis eras, modò te faciebant cornua taurum. Claud. 8 Paneg. -peragit tranquilla poteſtas Quod violenta nequit. Virgil. 2 Georg. Aut ubi navigiis violentior incidit Eurus. Ovid. 3. Metam. -aliis violentior æquo Viſa dea eſt. ¶ Ponitur quādoque pro ſuperbo. Virgil. 10. Aeneid. -violentaque pectora Turni Edocet.

Vīpĕră, viperæ, pen. corr. f. p. Serpentis genus, quòd vi pariat. Vulgò enim perſuaſum eſt, pullos eroſis matris lateribus cū interitu ejus erumpere. [אפעה *ephhéh.* ἔχις, ἔχιδνα. Gall. *Vipere.* Ital. *La ſerpe detta vipera.* Germ Ein Nater. Hiſp. *La biuora ſierpe.* Pol *Iaſczurka.* Vng. *Vipera merges kigyo.* Ang. *A viper.*] Cic. de Aruſp. reſp. Etiámne in ſinu, atque in deliciis quidam optimi viri viperam illam venenatam ac peſtiferam habere potuerunt? Virgil. lib. 3. Georg. Sæpè ſub immotis præſepibus aut mala tactu Vipera delituit. Ovid. 2. de Remed. amor. Parva necat morſu ſpatioſum vipera taurum. Ambroſius lib. Hexam. Vipera (*inquit*) nequiſſimum genus beſtiæ, & ſuper omnia quæ ſerpentini ſunt generis, aſtutior. Vbi coëundi cupiditatem aſſumpſerit, murænæ maritimæ notam ſibi requirit copulam, vel novam præparat: progreſſaque ad litus, ſibilo teſtificata præſentiam ſui, ad conjugalem amplexum illam evocat. Muræna autem invitata non deeſt venenatæ ſerpenti, expetitos uſus ſuæ impertit conjunctionis. Atque ubi adventare vipera comparem ſenſerit, venenum evomit, reverētiam marito deferens. Hieronymus verò ad Præſidium ſic ſcribit: Viperæ per os coitum faciunt. Maſculi mortem contemnunt: ſed fœmina in ipſo coitu, ſive magna dulcedine exagitata, ſive futuri præſciens periculi, dum abſorbet ſemen, caput maſculi excîdit, & ſic eum occîdit. Sed quum conceperit, viſcera illius ab ipſis quos conceperit, comeduntur, & ſic matrē occidunt. De vipera Plinius abundè multis locis, maximè verò lib. 10. cap. 62: Viperæ (*inquit*) mas caput inſerit in os, quod illa abrodit voluptatis dulcedine. Terreſtrium eadem ſola intra ſe parit ova uniùs coloris, & mollia, ut piſces. Tertia die intra uterum catulos excludit: deinde ſingulos ſingulis diebus parit, viginti ferè numero. Itaq; cæteræ tarditatis impatientes, perrumpunt latera occiſa parēntē. Hæc Plinius. Apollonius tamen apud Philoſtratum negat, hoc eſſe verum; quanvis à

gravissimis autoribus affirmetur: eò quòd aliquando visa sit vipera catulos suos, quos peperisset, lambere & expòlire: idq; etiã hodie frequẽti experientia cognitũ est. Quò fit ut rectiùs sensisse putentur: qui viperam dictã putant, quasi viviperam, quòd non ova, ut cæteri serpentes, sed vivum pariat animal.

Vīpĕrīnŭs, a, um, pen. prod. adjectivum. [ἰχιόδης. Gall. *De vipere.* Ital. *Di vipera.* Ger. Ein Natter. Hisp. *Cosa de bivora.* Pol. *Iaszczurczy.* Vng. *Vipera kigiobol valo.* Ang. *Of a viper.*] Plinius: E viperina carne fiunt theriaci pastilli, Cic. 2. de Finib. Cui viperino morsu venæ viscerum veneno imbutæ tetros cruciatus cient. Plin. lib. 11. cap. 53: Scythę sagittas tingunt viperina sanie & humano sanguine. Horat. Epod. 3: Quid hoc veneni sævit in præcordiis? Num viperinus his cruor Incoctus herbis me fefellit?

Vipĕ. ĕŭs, a, um, ejusdem significationis. Virg. lib. 7. Aen. Viperam inspirans animam. Idem ibidem: Vipereo generi; & graviter spirantibus hydris. Ovid. 2. Metam. -videt intus edentẽ Vipereas carnes vitiorum alimenta suorum Invidiam.

Vipiones, Sunt minores grues, sicut Pipiones minores columbi [γερύλλια Gall. *Petites grues.* Ital. *Picciole grue.* Ger. Kleine trenchin Hisp. *Cayda's ò cruxiás, pequennas gruxes.* Pol. *Mlodzi żurawie.* Vng *Daru fiu.* Ang *Litle crannes.*] Plin. lib. 10. cap. 49: In Balearibus insulis & buteo accipitrum generis in honore mensarum est: item vipiones: sic enim vocant minorẽ gruem.

Vir huius viri m. s. à vi dicitur, quòd vi: hoc est, viribus & robore præstet. [אישׁ ישׁ ghéber (vel) ghebár. ἀνήρ. Gall. *Homme.* Ital *Huomo.* Ger. Ein Mann Belg. Een Man. Hisp. *El varon.* Pol. Mąż Vng *Ferfiu.* Ang. *A man.*] Et modò respectu ætatis dicitur vir. Plin. lib. 7: Quod non modò in puero, sive adolescẽte, sed etiam in viro admiratione dignum videretur. ¶ Modò respectu sexus: ut Plinius lib. 10. cap. 63: Vitos avidiores veneris hyeme, fœminas æstate, Heliodorus prodidit. ¶ Vnde semiviri dicuntur evnuchi, & molles atque effœminati. ἡμίανδροι. ¶ Modò respectu conjugii. Terent. in And. Tibi generum firmum, & filiæ invenies virum. Ovid lib. 1. Metam. Imminet exitio vir conjugis, illa mariti. ¶ Nec solùm de hominibus, sed etiam de brutis dicitur. Virgil. 7. Eglog. Vir gregis ipse caper. ¶ Modò respectu fortitudinis. Virum enim hominem præsenti, excellentiq; animo nuncupamus. Curtius: Exurgite (*inquit*) aliquandò si viri estis, atque arma capessite. Cicer. pro Cælio: Quum is jam sẽ corroborassit, ac vir inter viros esset Terent. in Adelph. Laudo, Ctesipho, patrissas: abi, virum te judico. ¶ A vir fiunt composita, Duumvir, Triumvir, Quinquevir, Septemvir, Decemvir, Centumvir, Levir, Viripotens, & de quo paulò antè meminimus, Semivir, quæ omnia (secundum Priscianum) ideò composita accipiuntur: quia sub uno accentu pronuntiantur.

Vīrāgo, pen. prod. in genitivo viraginis, f. t. Mulier fortis, quæ viro similis sit, & virilia opera faciat. [ἀνδρώδης. Gall. *Femme vertueuse, & qui faict actes d'vn homme.* Ital. *Donna che tien dell' huomo.* Ger Ein mannin / oder mañtich Weib. Hisp *Muger que representa varon.* Pol. *Niewiasta mężna.* Vngar. *Ferfimoggiara termõt azzony.* Ang. *A manly or lustie tall woman.*] Plaut. in Merc. Rectè ego emero matri tuæ Ancillam viraginem aliquam, non malam, forma mala. Ovid. 2. Metam. Huc ubi pervenit bello metuenda virago.

Vīrīlĭs, le, pen. prod. om. t. Quod est viri: [ἀνδρικὸς, ἀνδρῶδης. Gall. *Viril, masle d'homme.* Ital. *Virile.* Germ. Mannlich. Belg. Mantyck. Hisp. *Cosa pertenesciente à varon.* Pol Męzki. Vngar. *Ferfiu.* Ang *Perteaining to a man.*] ut Opus virile, proles virilis. Virg. lib. 7. Aen. Filius huic fato divûm, prolesque virilis Nulla fuit. Forma virilis. Ovid. Epist 4: Sint procul à nobis juvenes, ut fœmina compti: Fine còli modico forma virilis amat. Stirps virilis. Liv. lib. 1. ab Vrb. Brevi stirps quoque virilis ex novo matrimonio fuit, cui Ascanium parentes dixêre nomẽ. Sexus virilis. Plin. lib. 10. cap. 55: Livia Augusta parere sexum virilem admodum cupiebat. ¶ Per translationem accipitur pro forti & magnanimo, & minimè effœminato. Terent. in Phorm. Animo virili præsentique ut sis, para. Cic. ad Atticum lib. 14: Acta enim illa res est animo virili, consilio puerili. Pars virilis: id est, vires animi, fortitudo. Cic. 5. Verr. Qui præsertim plus etiam quàm pars virilis postulat, pro voluntate pop. Rom. oneris ac muneris suscipere debeant. Pro virili parte: id est, pro viribus. Cic. pro Sest. Hæc qui pro virili parte defendunt, optimates sunt.

Vīrīlĭtĕr, adverb Fortiter & magno animo. [ἀνδρικῶς. Gall. *Virilement, en homme vaillant.* Ital Fortemente, virilmente. Germ. Mannlichen Hisp. *Fuertemente.* Polon. Męznie. Vng. *Embõ mõl, erõssen.* Ang. *Courageously, valiantlye*] Cic. 2. Tusc Itaq; Barbari quidam, & immanes, ferro decertare acerrimè possunt, ægrotare viriliter non queunt. Idem 1. Offic. Quod enim viriliter, animoq; magno fit, id dignum viro, & decorum videtur. Ovid. 1. Fast. Cui genitrix flenti, Fortuna viriliter, inquit (Siste precor lacrymas) ista ferenda tibi est.

Vīrīlĭtās, atis, f. t Virilia, seu viri pudẽda. [מבשׁים *mebuschím* בשׂר *basár.* τὰ αἰδοῖα. Gall. *La partie virile, ce qui fait qu'vn homme est homme.* Ital. *Parti dishonneste dell' huomo.* Germ Mannheit: das ist/die mannliche scham. Hisp. *Las verguencas del hombre, membros genitales.* Pol. Męzky korzeń. Vng. *Ferfi szõmerõm teste.* Ang. *That in a man wherby he is knawen to be a man.*] Martial. lib. 9: Non per avari sectus arte mangonis, Virilitatis damna mœret ereptæ. Plin. lib. 23. cap. 1: Vtiliter etiam fovetur vino calido virilitas jumentis. Quintil. lib. 4. cap. 12: Non alio medius fidius vitio discentium, quàm quo mancipiorum negotiatores formæ puerorum, virilitate excisa lenocinantur. Plin. lib. 7. cap. 4: Ex fœminis mutari in mares, non est fabulosum, Lucinius Mutianus prodidit visum à se Argis Arescontem, cui nomen Arescusæ fuisset, nupsisse etiam: mox barbam & virilitatẽ provenisse, uxoremque duxisse.

Vīrīlĭă, virilium, tantùm pluraliter, n. t. Verenda, seu pudenda viri. [מבשׁים בשׂר *mebuschím basár.* τὰ αἰδοῖα. Gall *Les genitoires d'vn homme.* It. *Parti dishonneste del huomo.* Ger Die Mannitich scham. Hisp. *Membros genitales.* Vng. *Ferfi szõmerõm teste.* Ang. *A mans secret partes.*] Plin. lib. 21. cap. 27: Et in totum ad virilia, cauliculis ejus, vino & aceto tritis, nihil utilius putant.

Vīrīpŏtens, com. t. Nubilis, viro matura: [ὠρίμη γάμου. Gall. *Preste ou bonne à marier.* Ital. *Figliola da marito.* Germ Mannbar. Hisp. *Que puede ser casada.* Pol. Męża gdy ala. Vng. *Hazassag ra alkolmato.* Ang. *Meete and readie to be maried.*] ut, Virgo viripotens, apud Plautum in Persa.

Vīrītim, adverbium, Per singulos viros, per singula capita. [κατὰ ἄνδρας Gall. *A chasque homme, d'homme à homme.* Ital. *Ad huomo ad huomo.* Ger. Von Mann zu Mann Hisp. *A cada vn varon.* Pol. *Nakazda osobe.* Vng. *Ferfian kent, fienkent.* Ang. *From man to man.*] Cic 2. de Rep. ut citat Nonius: Ac primus agros quos bello Romulus ceperat, divisit viritim civibus. Varro lib. 1. de Vita pop. Rom. Agros viritim populo Romano attribuit. Liv. 1. ab Vrb. Ex quo pacis belliq; munia non viritim, ut antè, sed pro habitu pecuniarum fierent. ¶ Aliquando tamen viritim accipitur pro separatim, & seorsum: ut, Pugnare viritim. μονομαχεῖν. Curtius libro 7: Si quis viritim dimicare vellet, provocavit ad bellum.

Vīrōsŭs, a, um, prima syllaba cor. Viri appetens. φιλανδρος: sicut Mulierosus, mulieris appetens. Lucil. lib. 7, ut citat Nonius: Dixi ad principium venio, vetulam, atque virosam Vxorem cædam potiùs, quum castrem egomet me. Afranius Divortio, apud eundem Nonium: Vigilans, ac solers, sicca, sana, sobria, virosa non sum, & si sum, non desunt mihi qui ultrò dentatæ integra est, formæ satis.

Vīro, as, Fortifico, ἀνδρόω. A quo Eviro: de quo suprà.

Vīrētum, sive Vīrectum, Vīreo, vide VIRIDIS.

Vīrēs, virium, vide VIS.

Virgă. ę. f. p. Vimen, bacillum tenue, vel aliud quidvis, quo ad ligandũ, verberandúmve utimur. [מטה *mattéh* שׁבט *schébet* מקל *makkél.* ῥάβδος. Gall. *Verge, housine.* Ital *Bacchetta, virga, vimine.* Ger Ein rũt / ein gert. Belg. Een roede / gerde. Hisp. *Verga ò vara ò vimbre.* Pol *Rozga.* Vng. *Vezzõ.* Ang. *A rodde, a yearde.*] Cic. pro C. Rabirio: Porcia lex virgas ab omnium civium Romanorũ corpore amovit. Virg. 1. Georg. Nunc facilis rubea texatur fiscina virga. Idem 2. Georg. -solis est turea virga Sabæis. Plin. lib. 12. c. 14: Virgis etiã tureis ad nos cõmeantibus. ¶ Virga censoria, proverbialiter dicitur pro superstitiosa & nimia judicãdi autoritate: à Romanorũ nimirum magistratu sumpta translatione, penes quẽ autoritas erat de civiũ moribus judicandi, equitemq; equo, & senatorem ordine suo privandi. Quint. lib. 1. cap. 5: Quo quidem ita sunt severè usi veteres Grammatici, ut non versus modò censoria quadam virga notare, &c. Interpres Quintiliani obeliscum intelligit, quo Grammatici jugulare solent versus, quos nothos judicabant & irreptitios.

Vīrgŭlă, dimin. pen. cor. [ῥαβδίον. Gall. *Petite verge.* Ital. *Verga picciola.* Ger. Ein Rüttlin / Gertlin. Hisp. *Pequenna verga ò vara.* Pol. Rozdżecka. Vng. *Vezzõtske.* Ang. *A litle redde.*] Col. lib. 3. cap. 13: In cujus latere virgula prominens ad eam altitudinẽ. ¶ Virgula divina, proverbii speciem habet, quo utimur quoties aliquid nõ humana ope, sed numinis alicujus favore cõtigisse volumus significare. Cic. 1. Offi. Quòd si omnia nobis quæ ad victum cultumque pertinent, quasi virgula divina (ut ajunt) suppeditarentur. Vide latiùs in Erasini Adagiis.

Vīrgātŭs, a, um, adject. Multis quasi virgulis & lineis distinctus: [ῥαβδωτὸς. Gall. *Vergé, qui a lignes comme verges sur soy.* Ital. *Cosa che ha verghe.* Ger. Gestrefft / mit streymen abgetheilt. Hisp. *Cosa que tiene vergas.* Pol. *Postrichowani.* Vn. *Vezzõs.* Ang. *That hath lines as roddes vpon him.*] ut, Virgata vestis, diversi coloris virgis variegata, & distincta: aut (ut Iulius Pollux interpretatur) in qua intexebantur virgæ purpureæ: hoc est, lineæ, quas Græci παρύφους vocant. Virg. 8. Aen. Aurea cæsaries ollis, atq; aurea vestis Virgatis lucent sagulis, Corpore virgato tigris,

Silius lib.

Silius lib. 5. Et apud eundem lib. 4: Veſtes virgatæ auro: hoc eſt, virgis ſeu lineis aureis diſtinctæ.

Virgātŏr, otis, m. t. Qui virgis cædit. [ῥαβδοῦχος, ῥαβδιστὴς, ῥαβδοφόρος. Gall. *Feſſeur de verges, houſſineur, qui bat de verges.* Ital. *Chi batte con verghe.* Ger. Ein ſtreicher mit der Ruten. Hiſp. *El que hiere y hoſtiga con vergas.* Pol. *Rozgami karzący.* Vngar. *Vezkŏ* vel *verŏ.* Ang. *That whipeth with roddes.*] Plaut. in Aſin: Vbi ſæpè cauſam dixeris pendens adverſus octo Aſtutos, audaces viros, valentes virgatores.

Vīrgĕus, a, um, Quod eſt factum ex virgis. [ῥάβδινος. Gall. *Fait de verges.* Ital. *Fatto de verghe.* Germ. Auß Ruten oder reiß gemacht. Hiſp. *Coſa de materia de vergas.* Pol. *Zrobiony z rozgini.* Vng. *Vezkŏ ből tſinalt.* Ang. *Made of reddes.*] Virg. lib. 1. Georg. Virgea præterea Cælei, vitis ſq; ſupellex: id eſt, vaſa ex vimine facta. Col. lib. 1. cap. 6: Ideoq; periti ruſtici quicquid ovilibus ſtabulisq; converſum progeſſerunt ſuperpoſitis virgeis cratibus tegūt. ¶ Flamma virgea: hoc eſt, flamma ex virgis accenſis facta: ut ſit flamma validior, inquit Servius in illud Virg. 7. Aen. -magno veluti quum flamma ſonore Virgea ſuggeritur coſtis undantis aheni.

Vīrgētum, ti, pen. prod. n. ſ. Locus virgis conſitus, ad alligandas vites. [ῥαβδών. Gall. *Lieu planté de verges à lier les vignes.* Ital. *Luoco piantato de verghe.* Ger. Ein ort da viel gerten oder band ſtehn. Hiſp. *Lugar do ſe crian vergas.* Pol. *Miejſce rozgi pełne.* Vng. *Vezkŏs, vezkŏ termŏ hely.* Ang. *Where roddes grow.*] Cic. 2. de Legib. Sacerdotes vineta, virgetaq;, & ſalutē populi inauguranto.

Vīrgīndēmĭă, æ, Collectio virgarum, verberandi, vinciendíve gratia. [ῥαβδολογία. Gall. *Cuillette & comme vne vandange de verges.* Ital. *Raccolta de verghe.* Ger. Die Rutē ſamlung. Hiſp. *La coſeja de vimbres.* Pol. *Zgrom adzieniorozg.* Vngar. *Vezkŏ xedes.* Ang. *A gathering of roddes or twigges.*] Varro in Agathone: Quid triſtiorem video te eſſe? an ideo quia ſcapulæ metuunt virgindemiam? Plaut. Rud. Tergumque obteſtor tuum, ut tibi uberam ulmeam eſſe ſperes virgindemiam.

Vīrgūltă, n. ſ. Multitudo virgarū pullulātium. [שׁיחים *ſichím.* φρύγανα, ῥάμνες. Gall. *Petits arbriſſeaux ne produiſſans que verges & heuſſines.* Ital. *Picciolí arbuſcelli, che non producono altro che verghe.* Ger. Gertengeſtend/reißgehürſt. Hiſpan. *Matas de varas ò vergas.* Polon. *Rozgi pekaiące ſie.* Vng. *Sarw vezkŏ.* Ang. *Little fettes or graſſes.*] Virg. 1. Georg. -quæcunq; premes virgulta per agros Sparge ſimo pingui. Cic. pro Cælio: Ergo hæc deſerta via & inculta, atq; intercluſa jam frondibus, & virgultis relinquatur. Cæſ. 3. bell. Gall. Sarmentis virgultisq; collectis, quibus foſſas Romanorum compleant, ad caſtra pergunt.

Vīrgo, inis, f. t. Puella intacta: cui opponitur mulier, à viridiori: id eſt, validiori ætate appellata eſt: unde & mares aliquādo virginēs, appellatas invenimus. [בתולה *bethuldh.* παρθένος. Gall. *Vierge, pucelle.* Ital. *Virgine, vergine.* Germ. Ein Junckfraw/junge Tochter. Belg. Een Maecht. Hiſp. *Virgen, donzella.* Pol. *Panna.* Vng. Zwz. Ang. *A maid or virgin.*] Virgil. Eclog. 6, de Paſiphaë, quę trium liberorū mater erat: Ah virgo infœlix quæ te dēmentia cœpit? Proptiè autem virgo dicitur de puella grandi virum non experta, Cicerone referente. Quint. lib. 6. cap. 4: Objurgātibus quòd ſexagenarius Popilium virginē duxiſſet: Cras mulier erit, *inquit.* Vlpian. Quòd ſi ego me virginē emere putarem, quū eſſet mulier, emptio nō valebit. Virg. 2. Aen. Ecce trahebatur paſſis Priameia virgo Crinibus à tēplo Caſſandra. Horat. 3. Carm. Ode 6: Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo. Gell. lib. 12. cap. 7: Virginē habens jam maturā viro. Ovid. 2. Metam. Virginibus q; trib. gemino de Cecrope natis. ¶ Bruta etiam animalia, quæ marem nondū admiſerūt, virgines dicuntur. Plin. lib. 28. cap. 9: Quin & ſanguis equorū ſepticam vim habet: item equarum, præterquam virginū, erodit, emarginat, ulcerat. ¶ Per tranſlationē Virginis vocabulū etiam aliis rebus cōmunicatur, quas incorruptas ſignificare volumus. Vnde Cic. in Orat. Philoſophiam, caſtam, verecundam, & incorruptam virginē appellat. ¶ Eſt item Virgo unum ex Zodiaci ſignis, quam quidam Aſtræam, ſive juſtitiam eſſe putant, Iovis filiam. Alii Erigonē, Icari filiam, ob inſignē pietatem in cœlum tranſlatam. Ferunt enim Icarum à Baccho utrem vini accepiſſe, ut ejus uſum mortalibus cōmunicaret. Quare quum ruſticos quoſdam ad bibendum invitaſſet, illi potus ſuavitate capti, æquo largiùs hauſerunt. Qua ex re quū crapulæ incommodum ſentirent, malum ſibi medicamētum datum rati, Icarum interfecerunt. Erat Icaro canis, cujus ductu Erigone ad patrem pervēnit: quem quum mortuum inveniſſet, doloris magnitudine contabuit, & Iovis miſeratione inter aſtra eſt tranſlata. Hujus ſimulacrum virginis habitu fingebatur, ſpicas aliquot manu tenentis: unde quidam eandem putaverunt cum Cerere. Cic. 1. de Nat. deor. Spicum illuſtre gerens inſigni corpore virgo. ¶ Eſt præterea Virgo, fontis nomen, cujus etiam hodie ductus Romæ conſpicitur. Mart. lib. 7: Sed curris nitidas tantùm prope Virginis undas.

Vīrgūncŭlă, dimin. [παρθενικάριον. Gall. *Petite vierge, petite pucelle.* Ital. *Virginella.* Ger. Ein Junckfrewlin. Hiſp. *Pequenna doncella.* Polon. *Panienka.* Vngar. *Zwzetske.* Ang. *A little maide or virgin.*] Iuven. Satyr. 13: -tunc quum virguncula Iuno, Et privatus adhuc Idæis Iuppiter antris.

Vīrgĭnālĭs, le, om. t. Quod eſt dignum virgine, aut quod ad virginem pertinet: [παρθενικός. Gall. *Virginal, digne de vierge ou pucelle.* Ital *Di vergine, ò degno di virgine.* Ger. Junckfrewlich. Hiſ. *Coſa de virgen ò digna della.* Pol. *Panienski.* Vngar. *Zwzibŏ xillendŏ, melto zwzi.* Angl. *Belonging to a virgin.*] ut, Virginalis modeſtia, apud Cicer. 1. de Divin & virginalis habitus, atque veſtitus, apud eundem 6. Verr. Virginalis verecundia, in Orat. pro Quintio.

Vīrgĭnĕus, virginea, virgineum, Quod eſt virginis, aut quod virginem decet. [παρθενικός. Gall. *De vierge.* Ital. *Di virgine.* Germ. Junckfrewlich Hiſp. *Coſa de virgen.* Pol. *Panienski.* Vng. *Zwzi ſwzŏx illendŏ.* Ang. *Of a virgin.*] Virgil. libr. 1. Georg. Aſſi virgineum ſuffuderit ore ruborem. Ovid. 5. Metam. Virginei vultus, & vox humana remanſit.

Vīrgĭnĭtās, atis, f. t. Caſtitas virginis, cui nullum fuit cum viro commercium. [בתולים *bethulim.* παρθενία. Gall. *Virginité.* Ital. *Virginità.* Germ. Junckfrawſchafft Hiſp. *Virginidad.* Pol. *Panieńſtwo.* Vng. *Zwzeſſeg.* Ang. *Virginitie.*] Plin. lib. 24. cap. 13: Anaxilaus autor eſt, mammas à virginitate illitas, ſemper ſtaturas. Ovid. in Epiſt. Oenones ad Paridem: Me fide conſpicuus Troję munitor amavit: Ille meę ſpolium virginitatis habet. Cic. 3. de Nat. deor. Minerva patrem dicitur interemiſſe, virginitatem ſuam violare conantem. Virgilius 11. Aeneid. -ſola contenta Diana Aeternum telorum, & virginitatis amorem Intemerata colit.

Vīrĭă, æ, ſive Viriola, æ. [Germ Ein Hatßgeziert von grünem Edtengeſtein.] Ornamentum colli, è gemmis viridibus, ut quidam volunt. Iabolenus in l. Medico, de aur. & argent. leg. Funerari me arbitrio viri mei volo, & inferri mihi quæcunq; ſepulturæ meę cauſa feram ex ornamentis, lineas duas ex margaritis, & viriolas ex ſmaragdis.

Vīrĭātŭs, Antiquis in uſu erat pro valido, & magnarum virium homine, ut annotavit Nonius, citans illud Lucilii ex lib. 26. ſat. Contra flagitium, neſcire bello vinci à barbato viriato Annibale. κεφαλλὸς, ἀδόκιμος.

Vīrĭcŭlum, li, Miſſilis genus, bello Perſico inventum, ut annotavit Cælius lib. 27. cap. 4. [λίσπον. Germ. Ein Wurffgewehr/welches die Griechen *Ceſtron* hieſſen.] Plin. lib. 35. cap. 11. pro ferramento poſuit, quo ebur ſcalpitur: In encauſtice (*inquit*) pingēdi duo fuiſſe antiquitus genera conſtat, cera, & in ebore ceſtro: id eſt, viriculo, donec claſſes pingi cœpēre.

Vĭrĕo, onis, pen. prod. m. t. χλώρεον. Plin. lib. 18. cap. 29: Avem parram oriente Sirio, ipſo die non apparere, donec occidat. Econversò virconem prodire ipſo ſolſtitii die. Gaza enim intelligit, quæ Ariſtoteli & Plinio vocatur Chlorion.

Vĭrĭdĭs, & hoc viride, om. t. Quod eſt herbacei coloris: à vigore, ut nonnulli exiſtimant, quòd nunquam æquè vigeant plantæ, atq; quū virides ſunt. [ירוק *iaróc* רענן *rahandn* רטוב *ratób* לח *lach.* χλωρὸς, ὑγρὸς. Gall. *Verd.* Ital. *Verde.* Germ. & Belg. Grün. Hiſp. *Verde de color.* Pol. *Zieloni.* Vng *Zŏld.* Ang. *Grene.*] Virgil lib. 8. Aen. -viridique in littore conſpicitur ſus. Plinius lib. 10. cap. 42: Super omnia humanas voces reddunt pſittaci, & quidā ſermocinantes. India autē hanc mittit. Pſittacum vocant, viridē toto corpore, torquet tantùm miniato in cervice diſtinctam. Imperatores ſalutat, & quæ accipit verba, pronuntiat, in vino præcipuè laſciva. Cic. 2. de Nat. deor Adde huc fontium gelidas perennitates, liquores pellucidos amnium, riparum veſtitus viridiſſimos. Ovid. 10. Metam. In viridem verti cœpēre membra colorem. Virg. 2. Georg Quæque ſuo viridi ſemper ſe gramine veſtit. ¶ Per tranſlationem Viride accipitur pro florenti, & vigore prędito. ἀκμαστικός. Virgil. 6. Aen. Iam ſenior, ſed cruda deo viridiſq; ſenectus. Viridis ætas. Colum, in præfatione operis: Quum iſtud opus non ſolùm ſcientiam, ſed viridē ætatem cū robore corporis ad labores ſufferēdos deſideret. Plin. Epiſt. 144: Numidia Quadratilla paulò minus octogeſimo ætatis anno deceſſit, uſque ad noviſſimam valetudinem viridis. Iuventa viridis. Virg 5. Aen. Euryalus forma inſignis, viridíque juventa.

Vĭrĭdāns, antis, particip. ſine verbi origine, Virens ſive viride. [רענן *rahandn* ירוק *iaróc* רטוב *ratób* χλωρὸς, χλοερός Gal. *Verdoyant.* Ital. *Verdeggiante.* German. Grünend. Hiſp. *Verde cón luſtre.* Pol. *Zielenieiaci ſie.* Vng. *Zŏldellŏ.* Ang *Waxing grene.*] Plin. lib 37. cap. 8: Viridantium & alia plura ſunt genera. Virgil. libro 5. Aeneid. Sic fatus cingit viridanti tempora lauro. Idem ibidem: Proximus ut viridante toro conſiderat herbæ. Plinius libro 4. cap. 8: Intus ſua luce viridante allabitur Peneus, viridis calculo, amœnus circa ripas gramine, canorus avium concentu.

Vĭrĕo, virui, n. ſ. Viridis ſum, frondeſco. [רענן *rahandn.* χλωρῶ, χλωρεύομαι, χλοεύομαι. Gal. *Verdoyer, eſtre verd ou verdoyant.* It.

Eſſere verde, verdeggiare. Ger Grün ſeyn. Belg Groen zijn. Hiſ. *Sé verde, enuerdecerſe.* Pol *Zielenieie.* Vn. Zǒldellǒk. An. *To waxe grene.*] Virg. lib. 6. Aen. Quale ſolet ſylvis brumali frigore viſcum Fronde virere nova. Cic. 5 Tuſc. Itaq; & arbores, & vites, & ea quæ ſunt humiliora, neq; ſe tollere à terra altiùs poſſunt: alia ſemper virent, alia hyeme nudata, verno tempore tepefacta frondeſcunt. Ovid. 2. Metam. Pectora felle virent, lingua eſt ſuffuſa veneno.

Vĭrēns, entis, particip. [רענן *rahanán* ירוק *jaróḳ* רסוב *ratób.* χλοάζων. Gall. *Verdoyant.* Ital *Verdeggiante.* German. Grünend. Hiſp *Verde con luſtre.* Pol. *Zielenieiaci ſie.* Vng Zǒldellǒ. Ang. *Being grene or flourishing.*] Horat. de Arte: Mercatórne vagus, cultórne virentis agelli. Virgil. 4. Georg. At liquidi fontes, & ſtagna virentia muſco.

Vĭrēſco, prima ſyllaba cor. n. t. Viridis fio, frondeſco. [רענן *rahanán* θαλλίζω, θαλέθω, θάλλω, θάλλω· χλόωμαι, ἀνθολόω. Gal. *Deuenir verd, ſe reuerdir.* Ital. *Diuenir verde.* German Grün werden/ grünen. Hiſp *Enuerdecerſe.* Polon *Poczinam ſie zeleniec.* Vngar. Zǒldwlǒk. Ang. *To wax grene.*] Virg. 1. Georg. Hìc ſegetes, illìc veniunt fœlicìùs uvæ, Arborei fœtus alibi, atque injuſſa vireſcunt Gramina. Colum. lib. 11. cap. 2: Quidam quum vidiſſent partem aliquam uvarum vireſcere, crediderunt tempeſtivam eſſe vindemiam. ¶ Hinc fit compoſitum Evireſco: de quo ſuprà ſuo loco.

Vĭrēſco, prima producta, vide poſt vis.

Vĭrĭdārĭum, rii, n. ſ. Locus virentibus arboribus herbisque amœnus. [ירדם *pardés.* ἀλωά. Gall. *Vn verger, jardin verdoyant.* Ital. *Horto, giardino.* Ger Ein Luſtgart in dem viel grüner Bäwm vnd Kreüter zeuget ſind Hiſpan *Verger, jardin, huerto.* Pol. *Ogrod pel'ni drzew y ziol' pieknich.* Vngar. Zǒld *agas fas hely leuel ken.* Ang *A place grene with trees, hearbes, or graſſe.*] Suet. in Tib. cap. 60: Militem Prætorianum ob ſurreptum è viridario pavonem capite punivit.

Vĭrĭdārĭī, m. ſ. Ab Vlpiano appellantur ſervi viridariorum curæ præpoſiti. [*οἱ κηπουροί.* Gall. *Iardiniers.* Ital. *Giardinieri.* Ger. Gartner. Hiſp. *Iardineros* Pol. *Ogrodow ſprawci.* Vngar. Zǒld *fas leuel vengaggya viſelǒk.* Ang. *Gardeners.*]

Vĭrĭdĭfĭcō, ăs, ta, tum, Viridis, viridibus conſitus. [רענן *rahanán* ירוק *jaróḳ* רסוב *ratób.* χλοερός. Gall. *Verd.* Ital. & Hiſp. *Verde.* German. Grün. Pol. *Zielonawi* Vngar. *Leuel zenes zǒld agas.* Ang. *Made grene*] Cic. ad Quint. Frat equidem hoc quod melius intelligo, affirmo mirifica ſuavitate te villam habiturum, piſcina, & ſalientibus additis, palæſtra, & ſylva viridicata.

Vĭrĭdĭtās, atis, f. t. Color viridis. [ירקון *jerakón.* χλωρότης. Gall. *Verdeur, verdure* Ital. & Hiſp. *Verdura.* Ger Grüne Belg. *Groenheyt.* Pol. *Zielonoſt.* Vng Zǒldſeg. Ang. *Greneneſſe*] Cicer. de Senect. Terra ſemen tepefactum vapore & complexu ſuo diffundit, & elicit herbeſcentem ex eo viriditatem. ¶ Per tranſlationem accipitur pro vigore ſeu flore, quam ἀκμὴν vocant Græci Cic. 3 Tuſc Sed quandiu in illo opinato malo vis quædam inſit & vigeat, & habeat quandam viriditatem, tandiu appelletur recens. Idem de Amic. Senectus aufert eam viriditatem, in qua etiam tunc erat Scipio.

Vĭrētum, ti, n. ſ. Locus naturali herbarum arborúmve viriditate amœnus. [ארה *maharéh.* ἀλωά. Gall *Lieu plein de verdeur.* Ital. *Luoco pieno di verdura.* Germ. Ein grüner Platz. Hiſp. *Vergel ò foreſta, ò lugar verde* Pol. *Zielsone miejſce.* Vng. Zǒld *aggal es fuuel zǒldellǒ hely.* Ang. *A place full of greneneſſe or grene thinges.*] Virg. lib. 6: Devenêre locos lætos, & amœna vireta, Fortunatorum nemorum.

Vĭrīlĭs, Viripotens, Virítim, vide VIR.

Vĭrŏr, ris, A' quibuſdam uſurpatur pro viriditate: hoc eſt, pro colore viridi, ſive herbaceo. χλωρότης.

Vīrōsŭs, à Virus, prima producta, vide VIRVS.

Virtūs, tutis, f. t. Probitas, integritas, recta ratio: vitio contraria: [חסד *cheſed* תאה *tummáh.* ἀρετή Gal. *Vertu, force & puiſſance.* Ital. *Virtù, vertù.* Germ. Tugend. Belg. Dapperheyt/een ducht. Hiſp. *Virtud generalmente.* Pol. Cnota. Vng. *Ioſagau tſelek edet.* Ang. *Vertue, ſtrenght manhood power.*] quam Ariſtoteles lib 1. Rhetor definit eſſe δύναμιν παρασκευὴν ἀγαθῶν, & φυλακτικὴν, δύναμιν διεργαστικὴν πολλῶν & μεγάλων, ἢ πάντων ἁπλῶς πάντα. Hoc eſt, facultatem bonarum rerũ conciliatricem, & conſervatricem, facultatem beneficam multarũ & grandium rerũ, atq; adeò omnium per omnia. Alii ſic definunt: Virtus eſt facultas, animi cõſtans, conveniensq;, laudabiles efficiens eos, in quibus eſt, & ipſa per ſe, ſponte ſeparata etiã ab utilitate, laudabilis. Horat. lib. 1. Epiſt. Virtus eſt vitium fugere, & ſapientia prima Stultitia caruiſſe. ¶ Dicta eſt autem Virtus à viro, teſte Cic. 2. Tuſc. quæſt. Quo fit ut ſæpè peculiariter accipiatur pro præſtantia in re militari, & pro robore animi, & fortitudine, quæ viro propria eſt, quam & Græci ἀρετὴν vocant, nonnunquam etiam [δύναμιν & ἰσχύν. חיל *cháyil* כח *chodch* גבורה *gheburáh.*] Lactant. lib. de opificio: Vir nominatus, quòd in eo major vis eſt quàm in fœmina: & hinc Virtus nomẽ accepit. ¶ Vnde quum virum dicimus, non tàm ſexum ſignificamus, quàm robuſtum & fortem. Viri enim propria eſt virilitas & robur. Virg. 5. Aen. Tunc pudor incendit vires, & conſcia virtus. Cæſar. 1. bell. Gall. Perfacile eſſe, quum virtute omnibus præſtarent, totius Galliæ imperio potiri. Cic. Planc. lib. 10 Epiſt. Omnia conſecutus es: virtute duce, comite fortuna: eaq; es adeptus adoleſcens multis invidentibus, quos ingento induſtriaque fregiſti. ¶ Virtus apud Romanos pro dea colebatur, cujus templum ita conjunctum erat cum æde Honoris ut in hanc, nonniſi per illud pateret aditus: quo commento hoc ſignificare volebant, veram, unicamque parandi honoris viam eſſe virtutem. ¶ Virtutes aliquando ironicôs pro vitiis ponũtur, ut annotavit Donatus in illud Terentii in Adelphis: Si poſſiderem, ornatus eſſes ex tuis virtutibus. ¶ Virtus pro facultate, vi, ſeu proprietate rei unicuique inſita. [כח *chodch.* δυνάμεις.] Cic. lib 5. de Finib. Atqui in ſenſibus eſt & ſua cuiq; virtus. Quint. lib. 4. cap. 2: Sunt hæc quidẽ, quas ſuprà retuli, virtutes aliarum quoque partium. ¶ Virtus, pro ope & auxilio. [עזר *hézer.* βοήθεια.] Plautus: Deũm virtute eundem hoſpitio accipiam. ¶ Aliquando pro merito, ſeu præſtantia. Idẽ Moſt. Virtute formæ id evenit, ut te deceat, quicquid habeas.

Vīrŭs, priore producta, Indeclinabile, n. g. Venenum. [זוהמה *chemáh.* ιός Gal. *Venin, poiſon, mauuaiſe ſenteur.* Ital. *Veneno.* Ger. Gifft. Hiſp. *Ponconna.* Pol. *Iad, trucizna.* Vn. Merǒg. Ang *Poyſon, venim*] Virg lib. 1. Georg. Illemalũ virus ſerpentibus addidit atris. Cic. in Arat. Hìc valido cupidè venantem perculit ictu; Mortiferum in venas figens per vulnera virus. ¶ Virus acerbitatis per tranſlationẽ. Cic. de Amic. Tamen is pati non poſſit ut non acquirat aliquem, apud quẽ evomat virus acerbitatis ſuæ. ¶ Frequenter accipitur pro graveolentia, ſeu tetro odore. [באש בחבה *beóſch* בחבה *tſachanáh.* δυσωδία. Gall. *Mauuaiſe ſenteur, puanteur.* Ita. *Fetore, odore ſpiacenole che ſi ſente dalle aſcelle* Ger. Geſtanck. Hiſp. *Hedor.*] Plin. Prodeſt & ad virus ſalarum. Idem: Signũ eſt vernis temporibus odoris virus. ¶ Virus paludis, apud Colum li. 1, & apud Plin. de baſiliſco: Huic tali monſtro muſtelarum virus exitio eſt: id eſt, necatur odore muſtelarum, ut interpretatur Budæus. ¶ Aliquando ſignificat aſperitatem ſaporis. Idem lib 31. cap. 8: Aqua marina vetuſtate virus deponit: id eſt, amaritudinẽ illam, & ſalſedinem. Idem: Virus mali medicitid eſt, acor & amaritudo. ¶ Aliquando aſperitatem coloris. Plin. de ſanguine purpuræ: Tum ſuper additum decoquitur virus. ¶ Aliquãdo genituram: id eſt, humorem qui è genitalibus fluit. Plin. lib. 28. cap. 11: Virus verrinum è ſcropha, à coitu exceptum, prius quàm terram attingat, gravitati aurium prodeſt. ¶ Aliquando accipitur pro virtute naturali, ut annotavit Nonius, citans locũ ex Lucret. lib. 2: Concoctosq; ſervare, & condere viro. ¶ Accipitur aliquando & in meliorem partem, pro ſuavibus aromatũ odoribus. [בשם *bóſchem.*] Stat. lib. 2. Syl. -atq; omne benignè Virus, odoriferis Arabum quod creſcit in arvis. Habet autem hoc nomen tres tantùm caſus ſingularis numeri, nominativum, accuſativum, & vocativum. Olim toto ſingulari numero declinabatur, quemadmodum Vulgus, & Pelagus. Lucretius: Liquit enim tetri ſuprà contagia viri.

Vīrōsŭs, a, um, prima ſyllaba prod Fœtidus, graveolens: à nomine virus, quod modò venenum, modò ingratum odorem ſignificat. [באש נאלח *nibeáſch neelách.* δυσώδης. Gall. *Venimeux, qui ſent mal* Ital. *Di triſto odore, venenoſo.* Ger. Stinckend/ voll gifftigs geſchmacks Hiſp. *Venenoſo, hediondo.* Pol. *Iadowiti, ſmrodliwi.* Vng. Mergǒs Ang. *Full of poyſon, venimous.*] Virg. lib. 1. Georg. At Chalybes nudi ferrum, viroſaque Pontus Caſtorea, Eliadum palmas, Epeiros equarum. Conſtat enim caſtoreum fœdi & execrandi odoris eſſe, adeò ut prægnantes ejus olfactu ejiciant fœtum. Servius tamen ibi interpretatur viroſa: id eſt, venenata.

Vīrŭlēntŭs, Qui eſt plenus veneno. [ἰώδης. Gall. *Venimeux.* Ital. *Venenoſo.* Germ. Gifftig/voll gifftes. Hiſp. *Ponconnoſo.* Pol. *Pel'en jadu.* Vngar. Mergǒs. Ang. *Full of poyſon, ſtinking.*] Gel. lib. 16. cap. 11: Vt ſerpentium virulentorum domitores ſint.

Vīs, hujus vis, f. t. Vires, violentia, impetus, poteſtas. [כח *chóach* גבורה *gheburáh* חזק *chézek* (vel) *chózek* חזקה *chozkáh* עשק *hóſchek* חמס *chamás* ἰσχὺς, δύναμις, βία. Gal. *Force & puiſſance, pouuoir, vertu.* Ital. *Poſſanza, forza, poteſtà, vehemenza.* Ger. Krafft/macht/vermögenheit. Belg. Kracht/gewelt/macht. Hiſpan. *Fuerca.* Pol. *Moc, mognoſc.* Vng. Erǒ (*anagy*) *erǒzak.* Ang. *Strenght, power, force.*] Cic. pro Domo ſua: Magna vis eſt in deorum immortalium numine. Saluſt. in Procem. Cat. Sed omnis noſtra vis in animo & corpore ſita eſt. Virg. lib. 1. Aen. Nõ ea vis animo, nec tanta ſuperbia victis. Cic. lib. 2. Offic. Magnã vim eſſe in fortuna in utranq; partem, vel ſecundas ad res, vel adverſas quis ignorat? Virgil lib. 2. Aen. Fit via vi, rumpunt aditus. Cicer. pro Sext. Quos homines ſi (id quod facile factu fuit, & quod fieri debuit, quodq; à me optimi & fortiſſimi cives flagitabant) vi armisq; ſuperaſſem: nõ verebar, nequis aut vim vi repulſam

repulsam reprehenderet, aut perditorum civium, vel potiùs domesticorum hostium mortem mœreret. ¶ Aliquando pro multitudine ac copia, πλῆθος. Liv. Magna vis est Sicilia advecta. Salust. Secunda tempestate ex Ponto vis piscium erumpit. Cic. pro Lege Manilia: Sic Mithridates fugiens maximam vim auri atque argenti, pulcherrimamq; rerum omnium, &c. Idem 1. de Legib. Quid sit homini tributũ natura, quantã vim rerum optimarũ mens humana contineat. ¶ Aliquando pro celeri impetu, ῥοιζός. Cic. in Orat. Enervetur oratio cõpositione verborum, ut aliter in ea nec impetus ullus, nec vis esse possit. Summa vi aliquid facere: id est, totis viribus, & magno conatu. Terent. Adelph. Summa vi hanc defendam atq; illũ mortuum. ¶ Vis divina, ea est quę & Vis major dicitur. Vlpian. de Damn. infect. l. Fluminum. §. Vitium aũt. Servius quoq; putat, si ex ædibus promissoris vento tegulæ dejectę damnũ vicino dederint, ita eum teneri, si ædificii vitio id acciderit, nõ si violentia ventorũ, vel qua alia ratione, quę vim habeat divinam. Quæ sit Vis major, docet Plin. lib. 18. cap. 28. de sterilitatum causis: Ante omnia autem, inquit, duo genera cœlestis injuriæ meminisse debemus: unũ, quod tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteraq; similia intelliguntur: quæ quum acciderint, Vis major appellatur. Hęc ab horrendis sideribus exeunt, veluti Arctuto, Orione, Hœdis. Ex his verbis apparet, Vim majorem esse, quã Vlpian. tit. Loc. & Conduc. l. ex conducto, Tempestatem calamitosam appellat. Col. lib. 1. cap. 7: Nam ubi seduxò colitur ager, plerunq; cõpendium: nũquam, nisi si cœli major vis, aut prędonis incessit, detrimentũ affert. ¶ Habebat olim hoc nomen tres casus pluralis numeri similes nominativo singulari. Salust. libr. 3. Histor. Malè jam assuetum ad omnes vis controversiarũ. Quę declinandi ratio jam exolevit: in cujus locum successit Vires, virium, viribus.

Vīs duplex fuit, publica, & privata, publica definitur, ea quę armis: privata quæ sine armis infertur: privatis enim hominibus armorum usu tùm in urbe, tùm in agro lege Iulia interdictum, nisi si haberent ea venationis, itineris, navigationisve causa, legimus in Martiano, tit. ad L. Iuliam de vi publica, idque renovatum à Iustiniano, scribit ipse in libro Novellarum constit. titul. περὶ τῶν ὅπλων. sed hoc ante legem Iuliam, & ante Magni Pompeii edictum, de quo legimus in Plinii naturalis historiæ libr. xxxvi. qui vetuit in tumultu necis Clodianæ ullum in urbe telum esse, primis temporibus institutum, observatumque non dubito: ideo enim, Servio regnante, populum Romanum ad centuriata comitia in campum extra urbem convenisse, quia in urbe usus armorum interdiceretur, serpit deinde licentia: quam novis legibus & edictis reprimi necesse est. Publica vis vel contra rempub. & magistratus, vel contra privatos fiebat: contra rempub. & magistratus capitalis erat semper: contra privatos non item, sed tantummodo quum erepta vita esset: de publica prætor cognoscebat: de privata judices dabat, nec tamen semper de publica cognovit: nam existunt controversiæ quædã de vi, quæ consistunt in jure civili, ut ea pro Cecinna: in qua nõ prætor, sed recuperatores, qui erant judices à prætore dati, judicarũt: ergo de publica vi modò prętor, cui eà quęstio obtigisset (is aũt nec urbanus, nec peregrinus erat, sed unus de reliquis sex) modò judices à prętore dati cognoscebant: dabat autẽ eos vel urbanus prętor, si causa esset in jure civili, & ageretur inter cives, ut ea pro Cecinna: vel peregrinus, si ageretur inter peregrinos, vel unus de reliquis sex, si cognitio non à jure civili penderet: de privata verò nunquã prętor, semper judices à prætore dati cognoscebant: prætore autem vel peregrino si res esset inter peregrinos, vel urbanos, si civis civem in judicium vocaret, & in jure civili posita causa esset: vel, uno de reliquis, si de jure civili nulla esset cõsideratio. Leges de vi fuêre Plotia, tribunicia: consulares aũt Lutatia, Pompeia, Iulia, Antonia. Plotia, de vi publica privatis civibus illata, Catilinam ab L. Paulo, M. Lepidi, qui III. vir postea fuit, fratre, accusatũ, in Sallustii legimus: Clodium à Milone in oratione pro Milone: M. Tutiũ à C. Sempronio Rufo, in epistola M. Cœlii, quę omnes causæ, non dubito quin capitales fuerint: quũ, Catilinam & Clodiũ minimè levibus flagitiis affines fuisse, constet: causam autẽ, quâ in judicium Tutius est vocatus, extraordinariam Cœlius appellat: hanc legem tulit, opinor, M. Plautius Silvanus tribunus pleb. C. Pompeio Strabone, L. Porcio Catone COSS. is, qui legem judiciariam tulit. Lutatiam de vi reipub. illata Qu. Lutatius Catulus consul, M. Aemilii Lepidi collega, in tumultu reipub. tulit: quæ festis etiam diebus judicium de vi jubebat exerceri, ut ex procœmio patet orationis pro M. Cœlio, eaque damnati sunt, qui de Catilinæ sociis in urbe remanserãt, unde illud in oratione pro Sylla: Severitatem judiciorũ, quæ per hos menses in homines audacissimos facta est, lenitate ac misericordia mitigare, quod exponitur in ea pro Cœlio his verbis: De vi quæritis: quæ lex ad imperium, ad majestatem, ad statum patriæ, ad salutẽ omnium pertinet: quam legem Q. Catulus, armata dissensione civium, reipub. extremis penè temporibus tulit: quæque lex, sedata illa flamma consulatus mei, fumantes reliquias conjurationis extinxit. Pompeiam tulit Cn. Pompeius Magnus III. consul, post occisum P. Clodium, hæc & pœnã graviorẽ quàm reliquę de vi superiore leges, & formã judiciorũ breviorem cõtinebat: jubebat enim, ut priùs quàm causa ageretur, citati testes per triduum audirentur: dicta eorũ judices consignarẽt: quarta die adesse omnes in diem posterum juberentur, & coràm accusatore ac reo pilę, in quibus nomina judicum inscripta essent, æquarentur: rursus postera die à quęsitore sortitio judicum fieret unius & LXXX. qui numerus cũ forte obtigisset, ipsi protinus sessum irent: tùm ad dicendũ duas accusator horas, tres reus haberet, reusq; eodẽ die illo judicaretur: priùs aũt quàm sententię ferrentur, quinos ex singulis ordinibus accusator, totidẽ reus rejiceret, ita ut numerus judicũ relinqueretur, qui sententias ferrent. L. Iulã tulit C. Cæsar post victũ Pompeium, ut damnatis de vi, aqua & igni interdiceretur: sic enim oratione in Antonium scriptum invenimus: Aqua verò & igni interdicere, nihil aliud est, quàm exilium, non nominatim, sed re ipsa inferre: damnato enim necessitas imponitur exilii, ope ea denegata, atque interdicta, sine qua vivi nõ potest: quod etiam Pompeia, & ante Pompeiam Plautia, & aliæ quoq; superiores leges, ut puto, sanxerant: itaq; non dubito, quin Cęsar nova lege novam sententiam, ad vim removendam, attulerit. Hac lege tenebantur, ut Martianus ait, qui turbæ seditionisve faciendæ consilium iniissent, servosq; aut liberos homines in armis habuissent: omnesq; puberes cũ telo in publico deprehensi: subjungit idem: De vi privata damnatos, neq; senatores, neq; decurriones, neq; judices esse, neq; honorem ullum capere. Iulia lege, potuisse. Cæsare mortuo, tulit M. Antonius, ut damnatis de vi ad populum provocatio esset: quod ad conciliandos sibi multitudinis animos, qui tyrannidem spectarer, excogitavit. Ex libro P. Manutii de legibus Romanis.

Vīrĭcŭlæ, diminutivum, Pro infimis extenuatisque viribus. [ἰχνύδια. Gall. *Petites forces.* Ital. *Forzette, picciole forze.* Germ. Abkommne trefft. Hisp. *Poquillas fuercas.* Pol. *Siel umnieiszenie.* Vng. *Erőtske.* Ang. *Small strenght or forces.*] Vnde & patrimonii viriculas legimus, pro exiguis, tenuibusq; facultatibus.

Vīrātŭs, a, um, adject. obsoletum, significans id quod magnarum est virium. Varro apud Nonium: Si malit vir viratius uxorem habere Atalantam. Item pro eodem antiquis in usu erat viriatus, de quo suprà.

Vīrēsco, prima syllaba prod. Vires acquiro, invalesco. [חזק *chazak* אמץ *amáts* κραταιόμαι. Gal. *Deuenir fort.* It. *Diuenir forte.* Ger. Erstarcken/trefftig werden. Hisp. *Hazerse fuerte.* Pol. *Sie'i nabiwam, posielamsie.* Vng. *Meg zöldwelek.* Ang. *To waxe stronge and to haue force.*] Virescit (inquit Nonius) majorum virium fit: ejusque rei testem citat Furium in Poëmatis: Hinc crescunt animi: virescit vulnere virtus.

Vīscŭs, sci, m. f. & Viscum, Glutinum quo aves capiuntur. [ἰξός. Gal. *Du glu, visc, eu guy.* Ital. *Vischio, pania.* Ger. Vogelleym. Hisp. *Liga muerdago.* Polon. *Lep.* Vng *Lep.* Ang *Birdelime.*] Cic 2. de Nat. deor. Provisum etiam ut siqua minima bestiola conaretur irrumpere, in sordibus aurium, tanquã in visco inhærescceret. Plautus in Bacch. Viscus merus vestra blanditia est. Plin. lib. 16. cap. 44: Viscum fit ex acinis, qui colliguntur messium tempore immaturi, &c. ¶ Est & viscum, fruticis qui ex turdorum potissimùm fæce super arborum quarundam ramis delapsa, & à sole cum humiditate quádam fervefacta nascitur: viret autem per totam hyemem. Virg. 6. Aen. Quale solet sylvis brumali frigore viscum Fronde virere nova, quod non sua seminat arbos. De hoc visco vide Plin. lib. 16. cap. 44. ¶ Viscum item, teste Nonio, antiqui vocabant rete, à tenacitate. Virg. 1. Georg. Tum laqueis captare feras, & fallere visco Inventũ, & magnos canibus circundare saltus. De feris enim hic procul dubio, non de avibus, loquitur Virgilius.

Vīscātŭs, a, um. adjectivum, Visco oblitus. [πεπλεγμένος ἐξῷ. Gal. *Englué.* Ital. *Inuischiato.* Ger. Mit Vogelleym bestrichen. Hisp. *Ligado con liga.* Pol *Lepem oczagnioni.* Vng. *Lepes.* Ang. *Smered with birdelime.*] Varro 3. de Re rustic. cap. 7: Quos columbarii interficere solent, duabus virgis viscatis defixis in terram inter se curvatis. Ovid. 1. de Arte: Non avis utiliter viscatis effugit alis. Idem 15. Metamorph. Retia cum pedicis, laqueosque, artesque dolosas Tollite, nec volucres viscata fallite virga. ¶ Viscata munera, & hamata pro eodem: hoc est, quibus majora attrahuntur, quàm quæ dantur. Plin. Epist. 207: Hos ego viscatis, hamatisque muneribus non sua promere puto, sed aliena corripere.

Vīscōsŭs, viscosa, viscosum, Quod est tenax, glutinosum: [γλοιώδης. Gall. *Visqueux, tenace.* Ital. *Viscoso, tenace.* Ger. Zäh wie Vogelleym. Hispan *Cosa mucho retenedora, pegajoso ò con engrudo.* Pol. *Liepiaszli, lgnaci.* Vng. *Ragado.* Ang. *Tough, lik birdelime.*] quod & Viscidium dicimus.

Viſcŭs, eris, penult. corr. n. r. Non tantùm extà ſignificat, cujuſmodi ſunt jecur, cor, pulmò, & lien (in qua ſignificatione propriè accipitur apud medicos, & rei anatomicæ peritos) verumetiam carnē ipſam, quæ eſt inter oſſa & cutem. [אֵימִים *mechăim.* קְרָבִים *kerabim.* τὰ σπλάγχνα, τὰ ἔντερα. Gal. *Entrailles, les parties interieure: du corps.* Ital. *Interiora, budello, carni.* Germ. Eyngeweid: *item,* alles ſo zwiſchen haut vnnd bein iſt Hiſp. *Las entrannas à la carne.* Polon. Wnetrze, *miesſo miedzy shora y koſcia.* Vngar. Az teſtnek belsŏ rezey. Ang. *The entralles or inward partes of the bodie, the bowels.*] Virg. 1. Aeneid. Tergora diripiunt oſtis, & viſcera nudant. Idem 6. Aeneid. Et ſolida imponi taurorum viſcera flammis. ¶ Viſcera terræ: hoc eſt, interiora & penitiora Ovid. 1. Metamorph. Nec tantùm ſegetes, alimentaque debita dives Poſcebatur humus: ſed itum eſt in viſcera terræ, Quasque recondiderat, Stygiisque admoverat umbris, Effodiuntur opes irritamenta malorum. ¶ Viſcera montis. Virg. 3. Aen. Interdum ſcopulos, avulſaq; viſcera montis Erigit eructans. Vbi Servius: Viſcera: id eſt, partes: ſic autem dixit viſcera, quemadmodum terræ oſſa dicuntur.

Viſcĕrātĭo, onis, f. t. Crudæ carnis diſtributio, quæ fieri ſolebat vel in ſolenni feſtivitate, & præcipuè in Latinis feriis, vel in funere alicujus excellentis perſonæ. [κρεωμοιία. Gall. *Largeſſe ou donnée de chair crue.* Ital. *Largo dono di carne cruda di qualche perſona.* German. Außtheilung des rawen fleiſchs vnder die leut. Hiſp. *Repartimiento de carne.* Pol. *Surowgo obroku rozdawanie.* Vng. *Nieri hus oztogatas.* Ang. *Diſtribution or a giuing of raw fleſh.*] Gell. Tum in Albano viſceratio Latinis data. Liv. lib. 8: Et populo viſceratio data à M. Flavio in funere matris. Serv. Viſceratio eſt caro, à viſcere nomine deducta.

Vīſcĕrārĭī, Veteres dixerunt, pro eo quod eſt carnem populo diſtribuere κρεωμοιεῖν Sipont.

Viſcĕrātĭm, adverbium, Per ſingula viſcera. [κρεουργηδὸν, κατὰ σπλάγχνα. Gall. *Par entrailles, juſques aux entrailles, piece à piece.* Ital. *Per le interiora, pezzo à pezzo.* Germ. Von ſtuck zu ſtuck Hiſp. *Por à haſta las entrannas, pedaco à pedaco.* Pol. *Poſztuce.* Vng. *Tagonkent, rezenkent.* Ang. *Through out all the entralles, or piece and piece.*] Ennius in Andromeda: Diſſipat viſceratim membra.

Vīsĭbĭlĭs, Viſito, Viſo, vide VIDEO.

Viſula, Vitis genus, quod ſic deſcribitur à Columella libro 3. cap. 2: Viſulæ deinde ab his & minor Argitis terræ mediocritate lætantur: nam in pingui nimiis viribus luxuriant, in macra tenues & vacuæ fructu veniunt, &c. Viſula brevem materiam, & latum follium exigit, cujus amplitudine fructus ſuos optimè adverſus grandinem tuetur: qui tamē niſi primo quoque tempore maturi legantur, ad terram decidunt, humoribus etiam priuſquam defluant, putreſcunt.

Viſum, Viſio, vide VIDEO.

Vīta, ſ. p. Animæ & corporis conjunctio, quemadmodum cōtrà eorum diſſolutio mors eſt. [חַיִּים *chaiim.* βίος. ζωή. Gall. *Vie, ame.* Ital. *Vita, anima ſpirito.* German. Das leben. Belg Dat leven. Hiſp. *La vida que viue el animal.* Polon. Zywoth. Vngar. Elet. Ang. *The lyfe.*] Cic. 1. de Nat. deor. Tribus rebus animantium vita tenetur, cibo, potu, ſpiritu. Idem 3. de Legibus: Vita expetitur, quia nos, in quo nati ſumus, continet. Idem 2. Philipp. Quod eſt aliud beneficium latronum, quàm ut commemorare poſſint his ſe vitam dediſſe, quibus non ademerunt? ¶ Accipitur aliquando Vita pro moribus. Terent. in Adelph. Inſpicere tanquam in ſpeculum vitas hominum lubeo. lib. 2. ad Herennium: Deinde vita hominis ex antè actis ſpectabitur. ¶ Aliquando pro alimento ſeu victu. Terentius: Eadem quippe homo jam grandior, cui opera vita erat. Terent. in Heavt. Nam tua quidem hercle hæc vita certè expetenda, atque optanda eſt. ¶ Interdum pro inſtituto & ratione vivendi. Cic. de Senect. Serpit per omnium vitas amicitia. Cic. pro Roſc. Amer. Vita ruſtica honeſtiſſima, atque ſuaviſſima. Mea vita, blandientis vox eſt. ζωή μου. Cicer. ad Terent. lib. 14: Obſecro te mea vita, quod ad ſumptum attinet, ſine alios qui poſſunt, ſi modò volunt, ſuſtinere.

Vītālĭs, & hoc le, m. t. Quod vivere poteſt, vel cui diuturnior vita ſperari poteſt: unde fœtus octavo menſe natos dicimus non eſſe vitales: hoc eſt, non diu victuros. [שְׁלַח *leſchádh.* חַיּ *léach* (vel) חַוֹּת *lechŏh.* βιώσιμος, ζώσιμος, ζωτικός. Gall. *Vital, qui baille ou qui a vie.* Ital. *Vitale, chi può viuere.* German. Lebtich/oder lebhafftig. Hiſpan. *Coſa de vida ò que puede viuir.* Polon Zywiaci. Vngar. Elŏ. Ang. *That may liue, that giueth or hath life.*] Cic. de Amic. Quis poteſt eſſe vita vitalis (ut ait Ennius) niſi qui, &c. ¶ Interdum activè accipitur pro quo vivimus, quodque vitam aut affert, aut conſervat. ζωοποιητικός. Virgil. 1. Aeneid. Quiſquis es, haud credo, invisus cœleſtibus auras Vitales carpis. Vitalis calor. Curtius lib. 3: Pallor deinde ſuffuſus eſt, & totum propemodum corpus vitalis calor reliquit. Cic. 2. de Nat. deor. Caloris natura vim habet in ſe vitalem. Vitale ævū, pro ipſa vita. Plaut. Pœn. Iupitér, qui genus colis aliſq; hominum, per quem vivimus Vitale ævum.

Vītālĭtās, atis, f. t. Vis & potentia vitalis. [βιωτικότης, τό. Gall. *Vie, vitalité, eſprit vital, ame vitale.* Ital. *Vita, vitalità, ſpirito vitale.* Ger. Lebtigkeit. Hiſp. *Vida, eſpiritu.* Polon. Zycie, duch. Vngar. *Eleuenſeg.* An. *The ſpirite or lyfe whereby we liue.*] Plin. lib. 11. cap. 37: Cæteris corruptis vitalitas in corde durat. Ibidem cap 48: Hæc ſupplices attingunt, adhæc manus tendunt, hæc ut aras adorant, fortaſſe quia ineſt iis vitalitas.

Vītālĭtĕr, adverbium. [βιωτικῶς. Gall. *Vitalement, pour ou auec vie.* Ital. *Vitalmente, con vita.* German. Lebhafftigkeit. Hiſpan. *Por vida, con vida podiendo viuir.* Polon. Zywac. Vng. Eleuenwel. Ang. *Lyuely, with the life.*] Lucretius libro 5: Haud igitur conſtant divino prædita ſenſu, Quandoquidem nequeunt vitaliter eſſe animata.

Vītābūndŭs, vide VITO, vitas.

Vĭtĕllŭs, vitelli, m. ſ. dicta eſt ovi pars lutea, quòd ex eo vivat pullus: ipſum enim animal ex albo liquore ovi corporatur, cibus ejus eſt in luteo: hoc eſt, in vitello. [חֲלַמוּת *challamúth.* λέκιθος, τὸ ὠχρὸν τοῦ ὠοῦ. Gall. *Le moyau d'vn euf.* Ital. *Vitello, roſſo.* German. Eyerdotter. Belg Den dopter. Hiſpan. *La yema ò lo amarille del hueuo.* Polon. Zol'tek wiaim. Vngar. Az tikmonnak az zeki. Ang. *The yelk of an egge.*] Martial. lib. 13: Candida ſi croceos circunfluit unda vitellos, Heſperius ſcombri temperet ova liquor. Cicer. 2. de Divinat. Tum ille: Nihilne, *inquit,* de vitello, id enim ex ovo videbatur aurum declaraſſe, reliquum argentum. Horat. 2. Sermon. Satyra 4: Longa quibus facies ovis erit, illa memento Vt ſucci melioris, & ut magis alba rotundis Ponere: nanque marem cohibent calloſa vitellum.

Vĭtellīnŭs, vide VITVLVS.

Vītĕŭs, vide VITIS.

Vītex, icis, f. t. [German. Abrahamsbawm/ſchafmůte: wird auch Agnus caſtus genannt. Pol. Zlota wierzba.] Frutex eſt in arborem aſſurgens in fluminum ripis, ac torrentum alveis naſcens, ramis prælongis, lentisq;, foliis olivæ, ſed mollioribus: ἄγνος. Duo ſunt ejus genera: alterū, album flore emittens cum purpureo: alterum tantùm purpureum, & ſemen piperis ſimilitudine. Græci ἄγνον vocant, quod nobis *caſtum* ſonat, propterea quòd matronæ in Theſmophoriis Athenienſium caſtitatem ſervantes, ex foliis iis cubitum ſibi ſternebant. Vitieis autem nomen à vitilium uſu accepit. Vulgus herbariorum Agnŭm *caſtum* appellat.

Vītĭārĭum, Vĭtĭcula, Vĭtĭfer, Vĭtĭgĭneus, vide VITIS.

Vĭtĭlīgo, pen. prod. vitiliginis, f. t. Fœdus cutis color, ex malo particulæ habitu proveniens, nutrimentū rectè aſſimilare nō potentis. [ἄλφος, μέλας, λεύκη. Gall. *Vne tache ſur le corps, viſage ou autre part.* Ital. *Tachè bianche lequali vengonō ſu'l corpo.* Germ. Häſſliche vnd fleckechtige geſtalt der haut. Hiſp. *Lepra blanca ò alua-raxos.* Pol. Bliadosc'. Vng. Zeplŏ. Ang. *The morphew.*] Celſus ad finem libri quinti, tria ejus facit genera: ἄλφον vocans, in quo color albus eſt, ferè ſubaſper, & nō continuus, ut quædā quaſi guttæ diſperſæ eſſe videantur. Ab alpho μέλας ſolo differt colore, qui illi niger eſt, & umbræ ſimilis: Tertiū genus λεύκην appellat, ſimile quiddā habens alpho, ſed magis albeſcens, & altius deſcenderis: pilos quoq; albos reddens, & lanugini ſimiles. Hęc Celſus. Plin. lib. 10. cap. 15: Ferunt eos qui quotidie edunt caparim, paralyſi non periclitari, nec lienis doloribus. Radix ejus vitiligines albas tollit. Mart. lib. 3. linguæ vitiliginem dedit per quandam ſimilitudinem, quum inquit: Scabros dentes, vitiliginemque linguarum.

Vītĭlĭs, le, om. t. Quicquid ſic lentum eſt, ut commodè flecti poſſit, inquit Budæus, à vinciendo dictum, quemadmodum & vitis, vitex, vimen, & cætera id genus. [λυγαστικός. Gall. *Qui ſe plie aiſément, comme vigne, oſier, verges d'ormè, & choſes ſemblables.* Ital. *Coſa che ſi piega facilmente, come viti, vimine, & ſimili.* Germ. Lydweich/das man biegen vnnd etwas damit binden kan/alß ein weyd. Hiſ. *Coſa de ſaux, gatillo, que ſe puede plegar.* Pol. Gibki. Vn. *Haylo.* Ang. *Pliant, flexible, that may be wounden.*] Plin. lib. 19. cap. 3: Cucurbita omni modo faſtigiatur vaginis maximè vitilibus.

Vītĭlĭă, ſubſtantivè, dicuntur vimina quibus religantur vites, λύγοι, λυγαστικά. Idem lib. 24. cap. 9: Nō multum à ſalice vitilium uſu diſtat vitex.

Vĭtĭlĭtĭgātōres, Dicti ſunt vitioſi litigatores: hoc eſt, calumniatores, obtrectatores: ex vitiis, & litigatoribus compoſita dictio. [הלכים רכיל *holechím rachil* [illegible] συκοφάντης. Gall. *Calumniateurs, faux emputeurs.* Ital. [illegible] *detrattori.* German. Zanckgyrige/ teſterer hinderreder. Hiſpan. *Los picapleytos.* Polon Obżarci zwadzie. Vng. *Per patuarokſok.* Ang. *Cauillours, haſters, wrangers.*] Qui enim ſola pravitate contentionem quæruntvitilitigatores propriè dicuntur. Ateius vitilitigatores appellat litium avidos, alienorum operum calumniatores. Plin. in Præfat. Hiſtoriæ mundi: Ergo ſecuri etiā contra vitilitigatores, quod Cato eleganter ex vitiis, & litigatoribus compoſuit: quid enim illi aliud quām litigant, aut ſtem quærunt?

Vĭtĭlĭtĭgo,

Vĭtĭlĭtĭgo, as, pen. corr. Carpo, criminor, mordeo. [הָלַךְ רָכִיל *halách rachil* רָגַל *ragál*. συκοφαντέω. Gall. *Blasmer & reprendre trop legerement emputer fausement.* Ital. *Accusare, riprendere leggiermente qualche fallo.* Ger. Boßhafftigklich hinderreden / oder hinderjiechen, ſchmehen Bel Achter klappen. Hiſp. *Accuſar falſamente, pleytear con mal pleyto.* Pol. *Czichо obgawam vragam.* Vng. *Szidalmazom, ragalmazom.* Ang. *To blame, to reproche, to impute falſe thinges.*] Plin. in Prolog. Nat. Hiſtor. Scio ego quæ ſcripta ſunt, hæc ſi palàm proferantur, multos fore qui vitilitigent.

Vĭtĭo, Vĭtĭoſus, vide VITIVM.

Vītĭs, hujus vitis, f.t. A vino ferendo dicta eſt, ut placet Varroni lib. 4, de lingua Latina, ſive quòd invitet ad ſpem percipiendarum uvarum, ut autor eſt idem Varro lib. 1. de Re ruſtica, capite 13, ubi ſic habet: Et vitis, eò quòd invitet ad uvas percipiendas, dicta primò videtur. [כֶּרֶם *chérem* גֶּפֶן *ghéphen*. ἄμπελος. Gall *Vigne*. Ital. *Vite*. Ger. Ein Weinrāb / Rābſtock / Weinſtock. Bel. Een Wyngaert ranck. Hiſp. *La vid.* Pol. *Winny pien albo korzen.* Vng. *Szőlő veszsző.* Ang. *A vine tree.*] Cic. de Senect. Cujus quidem non vilitas me ſolùm, ſed etiam cultura, & ipſa natura delectat, religatio, propagatio vitium ſarmentorumq;. Ovid. 14 Metamorph. Falce data frondator erat, vitisq; putator. Virgil. 1. Georg. Quid faciat lætas ſegetes, quo ſydere terram Vertere Mecœnas, ulmis q; adjungere vites Cōveniat. Quintil. li. 1. cap. 2: Vt vites arboribus applicitę inferiores prius apprehendendo ramos, in cacumina evadūt. ¶ Erat & Vitis geſtamen Centurionis, quo ille milites ob leviora delicta verberabat. Minus enim ignominioſa erat pœna quæ à licta verberabat. Minus enim ignominioſa erat pœna quæ à lictore eſſet illata. Vnde Iuvenalis Satyr. 8: Nodoſam poſt hæc frangebat vertice vitem, Si lentus pigra muniret caſtra dolabra. Mart. digeſt. de re militari: Si miles vitem tenuit, militiam mutat: ſi ex induſtria fregit, vel manum Centurioni intulit, capite punietur.

Vītĭcŭlă, æ f.p. diminutivum. [ἀμπελίς. Gall. *Vignette, petite vigne.* Ital. *Viticella.* Ger. Ein rāb ſtöcklin / rābtin. Hiſp. *Pequenna vid.* Pol. *Winni pniaczek.* Vng. Zőlő *veszsző ske.* Ang. *A litle vine tree.* Virgil. in Diris: Dulci nanq; tumet nondum viticula Baccho. Cic. 3. de Natura deorum: At enim minora dii negligunt, neq; agellos ſingulorum, nec viticulas perſequuntur. ¶ Viticulæ item in herbis dicuntur flagella quædam, quæ vitium palmites imitantia, longè lateq; proſerpunt, & obvia quæq; amplectuntur, iisq; quaſi pedaminibus abutuntur: cujuſmodi videntur, iisq; quaſi pedaminibus abutuntur: cujuſmodi videre eſt in cucurbitis, cucumeribus, aliisq; nonnullis id genus; tamen, & minus longis viticulis. κληματίδια. Plin. lib. 24. cap. 11: Frutex eſt folio hederæ; molliore

Vītĕŭs, a, um, adjectivum, Quod eſt ex vite: [ἀμπέλινος. Gall. *De vigne.* Ital. *Di vite.* Ger. Von einem rābſtock. Hiſp *Coſa de vid ò perteneſciente à ella.* Pol. *Zwinnegopnia.* Vng. Zőlő *fabol valo.* Ang *Of a vine tree.*] unde Pocula vitea. Virgilius ἀνθεφόρους pro vino poſuit 3. Georg. -& pocula læti Fermento atq; acidis imitantur vitea ſorbis.

Vītĭārĭum, n.ſ. Vitium ſeminarium, ſeu locus vitium plantis conſitus. [ἀμπελών, ἀμπελόφυτον. Gall. *Vn complant or plantier de vignes.* Ital. *Luoco piantato de vite.* Ger. Ein Rābgarten / ein ort da man rāben zeüget. Hiſp. *Almaciga para vides.* Pol. *Mieiſce winnem naſadzone.* Vng. Zőlő *hegy, zőlővel be plantalt hely.* Ang. *A place planted with vine trees.*] Columell. lib. 3. cap. 5: Vitiarium neque jejuna terra, neque uliginoſa faciendum eſt: ſucceſa tamen ac mediocri potiùs quàm pingui. Et paulò antè: Cui vineta facere cordi eſt, præcipuè caveat ne alienæ potiùs curæ, quàm ſuæ credere velit: néve mercetur viviradicem, ſed genus ſurculi probatiſſimum domi conferat, faciatq; vitiarium, ex quo poſſit agrum vineis veſtire. Varro lib. 1. de re Ruſt. Ideo in vitiario primitus quum exit vitis, tota reſecari ſolet, ut firmiore ſarmento è terra exeat, atq; in pariendis colibus vires habeat majores.

Vītĭfĕr, ra, rum, adjectivum, Quod fert vites, ſive in quo proveniunt vites. [ἀμπελοφόρος. Gall. *Propre à vignoble, qui produit vignes.* Ital *Che produce vite.* Ger. Das rāben tregt. Hiſp *Que trae vides.* Pol. *Winno rodzaci.* Vng. Zőlő *vesző teremtő.* Ang. *That beareth vines.*] Martial. lib. 13: Hæc de vitifera veniſſe picata Vienna Ne dubites, miſit Romulus ipſe mihi.

Vītĭgĭnĕŭs, a, um, Quod ex vite fit: [ἀμπέλινος. Gall. *De vigne, prouenant de vigne.* Ital. *Di vite.* Ger. Von rāben. Hiſp. *Coſa de vid.* Pol. *Zwinnich pnlow vezinioni.* Vng Zőlő *vezőből valo* An. *Comming of a vine tree*] ut, Vitigineum ſimulacrum. Columell. lib. 12. cap. 16: Alii foliis vitigineis, nonnulli plataninis ſemivietas uvas contingunt.

Vītĭfātŏr, oris, pen. corr. m.t. Qui vites ſerit. [ἀμπελοφύτης. Gal. *Planteur de vignes.* Ital. *Piantatore de vite.* Ger. Ein Rābman / Rābenpflantzer. Hiſp. *Plantador de vides.* Pol. *Winnarz.* Vng. Zőlő *plantalo, welteto.* Ang. *A planter of vine trees.*] Quo nomine dictus eſt Saturnus, qui primus ſerendarum vitium uſum in Italiam attulit. Virgil. lib. 7. Aeneid. Vitiſator curva ſervans ſub imagine falcem.

Vĭtĭum, vitii, n.ſ. Vitioſitas, pravus actus, labes & pravitas animi: ita dictum à vitando & fugiendo. [רַע רָעָה *rahàh, rahdh.* κακία, κακότης. Gall. *Vice, mauuaiſtié, meſchanceté.* Ital. *Vitio, ſcelerate zza, ſcelerità.* Ger. Ein laſter. Bel. Een ſchande. Hiſp. *Tacha generalmente.* Pol. *Wiſtepek, złoſc, skaza.* Vng. *Gonoſſag, vetek.* An. *Vice, faulte, naughtineſſe.*] Horat. lib. 1. Epiſt. Virtus eſt vitium fugere. Cic. pro Cluentio: Nullam quidē ob turpitudinē, nullū ob totius vitæ nō dicam vitiūm, ſed erratū. Plaut. Trucul. Hoc nobis vitium maximū eſt, quū amamus, tunc perimus. ¶ Aliquando pro vitioſo corporis affectu, nō tamen ad vitæ perniciem tendente. Aulus Gellius ita diſtinguit vitium à morbo, quòd morbus ſit affectus quidam cujuſcunq; corporis cōtrà naturā, qui uſum ejus facit ad id deteriorem, cauſa cujus natura nobis ejus corporis ſanitatem dedit: ut ait Vlpianus tit. de Aedil. edict. lib. 1: Et eſt morbus totius corporis, ut febris, inſania: utq; ait Nonius, cum acceſſu aut temporis, aut contagii. Vitium verò perpetuum corporis impedimentū, ut cæcitas, claudicatio, vecordia. Et ſic vitium non tantū ad animū, ſed etiam ad corpus refertur. ¶ Et non ſolùm in homine, ſed in aliis quoq; rebus dicitur. Cicero Præto: Si nihil eſt in parietibus, aut tecto vitii: cætera mihi probabuntur. Vitium parietes facere dicuntur, quum minitantur ruinam. Cicer. in Top. Si ædes exeſæ corruerunt, vitiúmve fecerunt. Quicquid impedit, vel corrumpit ac inutile eſt, vitium dicitur. Virg. 1. Georg. -ſanè illis omne per ignem Excoquitur vitium, &c. ¶ Ponitur aliquando pro culpa. Cic. 4. Academ. Huc ſi perveneris, me tibi primum quidq; cōcedente, meum vitium fuerit, &c. ¶ Aliquando pro ſtupro: unde, Offerre vitium virgini, pro vitiare virginem. [עִבְרָה *himnáh* ἀγκαρεῖν.] dixit Terentius in Hec Pudicitiæ afferre vitium. Plautus: Pudicitiæ nunquam nec vim nec vitium attuli. Vitium addere, pro Vitium afferre. Idem: Pudicitiæ huius, inquam, me abſente vitium eſt additum. ¶ Vertere aliquid, idem quod Dare vitio. [הֵבִיא דִבָּה *hebi ddéph* חָרַף *chéreph*. ἐγκαλεῖν, ἐν αἰτίᾳ ποιεῖσθαι.] Cic. in Epiſt. Ne ſibi illæ vitio vérterēt quòd abeſſet à patria. ¶ Ponere in vitio, eſt ſumere in malam partem. Cicer. 3. Tuſc. Qui fortis eſt, idem eſt fidens: quoniam Confidens, mala conſuetudine loquendi in vitio ponitur. ¶ Vitio dare, eſt culpare, vituperare. ἐγκαλεῖν, δι αἰτίας ἔχειν. Terent. in Prolog. And. Nunc quam rem vitio dent, quæſo animum advortite

Vĭtĭōſŭs, a, um, adjectivum, Vitiis plenum, corruptum, depravatū [רַע *rah*. κακὸς φαῦλος. Gall. *Vitieux, plein de vices, vareux gaſté & corrompu.* Ital. *Vitioſo, cattiuo.* Ger. Laſterhafft / prāſthafft / verderbet Hiſp. *Coſa con pecado ò contacha.* Pol. Zł'oſtywi, ſpſowa- ni Vng. *Naughtie, corrupt, faultie.*] Cicer. ad Att. [illegible] uno minus vitioſus, quòd iners, quod impotens plenus, quòd impertus, quòd ἀκρατὴς, &c. Ibidem de ſimilibus: At miſeri in vitioſa ac flagitioſa vita affluentes voluptatibus. Vitioſa nux, pro corrupta ac putrida. Plautus in Mil. Non ego eam amo nunc vitam tuam vitioſa nuce. Vitiosum ſuffragium, corruptum. Cicero 3 de Legib. Nec tabella vitioſum occultaret ſuffragium. Vitioſę oves, morboſæ, morbo infectæ. Colum. lib. 7. cap. 3: Quum præſertim boni paſtoris vel prima cura ſit, annis omnibus in demortuarū vitioſarumq; ovium locum totidem, vel etiam plura capita ſubſtituere. ¶ Vitioſi magiſtratus dicebantur, qui vitio creati erant, quum ſcilicet ex legitimis auſpiciis, cæteriſve ſolennitatibus aliquid eſſet omiſſum: aut quum in campo aliquid vitii interveniſſet, quo ex Augurum diſciplina ſolebant dirimi comitia: ut ſiquis interim cōmitiali morbo fuiſſet correptus, aut ſi fulmen eſſet viſum, aut tonitru auditum, aut aliud quippiam eſſet obnuntiatum, quod infauſta futura illa comitia portenderet. Tunc enim vitioſa comitia dicebantur, & magiſtratus vitioſi, vel vitio creati: cogebanturq; qui deſignati eſſent ſe magiſtratu abdicare.

Vĭtĭōſĭſſĭmŭs, ſuperlat. [φαυλότατος. Vn *lgőn welkes bw'nős.*] Velleius Paterculus libro 2. Hiſt. Homine in omnia pecuniæ quàm rectè faciendi cupidiore, & inter ſummum vitiorū diſſimulationem vitioſiſſimo.

Vĭtĭōsē, adverb. Malè, corruptè. [κακῶς. Gall. *Vitieuſement, meſchantment* ut Ital *Viziaſamente.* Ger Laſterhafftigklich. Hiſp. *Contacha ò pecado.* Pol. *Szkodliwie skażenie.* Vng. *Gonoxul, vetkeſen,* Ang. *Naughtilee, with a fault, corruptie.*] Quint. lib. 4. cap. 1: Vitioſè in ſcholis facimus, quòd exordio ſic utimur, &c. Vitioſè ſe habere aliquod membrum dicitur, quod vitio aliquo affectum eſt. Cic. 3. Tuſcul. Membrū tumidum ac turgidum non vitioſe ſe habet.

Vĭtĭōsĭtās, atis, f.t. cōtraria Virtuti. [רַע רָעָה *rahdh*. κακία. Gal. *Vice, tache.* Ital. *Vitioſità, vitio.* Ger. Laſterhafftigkeit Hiſp. *Pecado ò tácha.* Pol Zł'oſtwoſć, wyſkepek. Vng. *Verkeſſeg, gonoſſag.* Ang. *Vice, corruption.*] Cicero libro 4. Tuſcul. Vitioſitas eſt habitus aut affectio in tota vita inconſtans, & à ſeipſa diſſentiens. Ibidem: Hujus igitur virtutis contraria eſt vitioſitas: Sic enim malo quàm malitiam appellare eam, quā Græci κακίαν appellant.

appellant. Nam malitia certi cujusdam vitii nomen est, vitiositas omnium.

Vĭtĭo, as, act.p. Corrumpo, destruo, deterius reddo. [שחרן *schachâth* הרס *harás* הרע *hereah*. κατατραχύω, κατατιλδω. Gall. *Corrompre & gaster*. Ital. *Guastare*. Ger. Verbŏseren/schwechen/verderben Hisp. *Corromper ò poner tacha*. Pol. *Psuie, kaze, gwalce*. Vng. *Meg vesztem*. Ang. *To corrupt, to vitiate, to destour, deforme, to marre*.] Plaut. in Prol. Aul. Nam ejus filiam Lycŏnides vitiarat. διαφθεῖραι, διέφθειρε, ἐλώβησε. Vitiatā virginem dicimus, quum pudicitiam amisit. Plin. lib. 10. cap. 54. Si incubatu tenuerit, ova pereunt: & accipitris audita voce vitiantur. Cic. pro Sext. Comitiorum & concionū significationes interdum vetæ sunt, nonnunquam vitiatæ & corruptę. Ovid 7. Metam. vitiantur odoribus auræ. Idem 3. Metam. quiq; halitus exit Ore niger Stygio, vitiatas inficit auras.

Vĭto, as, act. p. Evito, effugio, declino, caveo. [בקש נס *nas* ברח *barách* נשאר *nischmár*. ἀλαόομαι, φυλάττομαι, ἐξίστημαι. Gall. *Eviter & fuir*. Ital. *Schifare, guardarsi, fuggire*. Ger. Meiden/fliehē Bel. Schouwen. Hisp. *Esquivar ò huyr de algo* Pol. *Strzegę sie, waruię sie*. Vng. *Ouuom magam, el tauoztatom*. Ang *To decline, to eshew, to anoyde*.] Cic. 3. Verr. Nam eum, qui palàm est adversarius, facilè cavendo vitare possis. Virg. 3. Aeneid. quæ prima pericula vito. Idem 2. Aeneid. Testor, in occąsu vestro, nec tela, nec ullas Vitavisse vices Danaũ. ¶ Seipsum vitare, est non sibi constare, vel sibi displicere propter scelerum conscientiā. Horat. 2. Serm. Sat. 7: teq, ipsum vitans fugitivus ut erro.

Vītātĭo, onis, verbale, f t Vitandi actus. [מנוסה *menusáh*. ἀλέξημα. Gall *Euitement*. Ital. *Schiuamento*. Ger. Meydung. Hisp. *Esquiuamiento, huyda*. Pol. Wistrzegani esie, vwarowanie. Vng. *Meg ouuas, el tauoztatas*. Ang *An eshewing or turning away*.] Cic. 5. de Fin. Ne vitationem quidem doloris ipsam per se quisquam in rebus expetendis putavit, ne si etiam evitare posset.

Vītātŏr, is, [φύλαξ. Vn *El tauoztato*.] Apuleius de Deo Socratis: In rebus certis prospectator, dubiis præmonitor, periculosis vitator.

Vītābūndŭs, a, um, Vitans. [נס *nas* ברח *boréach* נשאר *nischmár*. ἀλωόμενος. Gall. *Euitant & fuyant*. Ital. *Schifatore*. Ger. Meidend/scheuhend. Hisp. *Cosa que mucho se esquiua*. Pol. *Strzegeci sie*. Vng. *El tauoztato*. Ang. *That eshcweth readely*.] Salust. in Iugurth. Ipse quasi vitabūdus per saltuosa loca & tramites exercitum ductare. Liv. 5. bell. Punic. Hanno ex Brutiis profectus cum exercitu, vitabundus castra hostium, Consulesq;, quæ in Samnio erāt, quum Benevento jam appropinquaret, tria passuum millia ab ipsa urbe loco edito castra posuit.

Vītrum, vitri, n.s. Materia translucida, quæ modò ex arena splendenti, modò ex calculis pellucidis conficitur. [זכוכית *Zechochíth*. ὕαλος. Gall. *Verre*. Ital. *Vetro*. Ger. Glaß. Hisp. *Vidrio*. Pol. *Szklenica*. Vng *Weegh*. Ang. *Glasse*.] De cujus origine, & ratione faciendi, vide Plin. lib 36. cap. 5. Cælius Ciceroni lib 8: Persuasum est ei Censuram lomentum, aut vitrum esse: errare mihi videtur. Idem pro Rabir. Posthum. Ductę naves Posthumi Puteolis sunt auditæ, visæq; merces, fallaces quidē, & fucosæ, chartis, & linteis, & vitro delatę. Plin. lib 36. cap. 27. In genere vitri & obsidiana numerantur, ad similitudinē lapidis, quem in Aethiopia invenit Obsidius. Ovid. Epist. 21: Est nitidus, vitroq; magis pellucidus amnis.

Vītrārĭŭs, rii, m.s. Vitri cōficiendi artifex: qua voce utitur Lampridius in Alexandro. [ὑαλουργός. Gall. *Verrier, faiseur de verre*. Ital. *Maestro di lauorar vetre, artifice da vetri*. Ger. Ein Glaser/ Glasmacher. Hisp. *Vidriero*. Pol. *Szklarz*. Vng. *Wegees*. Ang. *A worker in glasse, a glasier*.]

Vītrĕŭs, a, um, adjectivum, Quod ex vitro est: [ὑάλινος. Gall. *De verre*. Ital. *Di vetro*. Ger. Glāsin. Hisp. *Cosa de materia de vidrio*. Pol. *Szklani*. Vng. *Weuegbŏl valo*. Ang. *Of glasse*.] ut, Vitreæ ampullæ, apud Plin. lib. 20. cap. 14. Colum. lib. 12. cap. 4: Vasa aŭt fictilia, vel vitrea, plura potiùs, quàm ampla. Vitreus item est, quod vitri colorē refert. ὑαλοειδής. ut, Fons vitreus: hoc est, clarus, & pellucidus. Plin. Epist. 161. Plin major lib. 9. cap. 31: Nec omnibus idem vitreus color. Virg. 7. Aen. Tenemus Angitiæ, vitrea te Fucinus unda, Te liquidi flevēre lacus. ¶ Interdum vitreum dicitur, quod fragile est in morem vitri. Senec. Fortuna vitrea est: dum splendet, frangitur. Fama vitrea: id est, fragilis, Acrone interprete. Horat. 2. Serm. Satyr 3: Et furiosus erit, quem cepit vitrea fama.

Vītrĭārĭŭs, ii, masc. s. Vitra conficiens. [ὑαλουργός, vel ὑαλευργός. Gall. *Verrier, faiseur de verres*. Ital. *Artifice da vetro*. Ger. Ein Glaser. Hisp *Vidriero*. Pol. *Szklankarz*. Vng *Weegh tsinalo*. Ang. *A glasier or worker in glasse*.] Senec. Epistol 91: Cuperem Possidonio vitriarium ostendere, qui spiritu vitrum in plurimos habitus format.

Vītrĕāmĭnă, Vascula vitrea, quæ ornatus causa parantur L. 18. D. de instit. vel instit. Quum in diē mortis ibi libros, & vitreamina & vesticulam habuerit.

Vītrĭcŭs, ci, m.s. Mattis meæ post patris obitū maritus: [πατρυιός. Gall. *Le paratre ou beau-pere*. Ital. *Padegro*. Ger. Ein Stiefvatter. Hisp. *Padrastro, marido de madre*. Pol. *Oyczym*. Vng. *Mustoha apa*. Ang. *A father in law or stepfather*.] cui respondet relativum Privignus. Cic. ad Attic. lib. 15: Vitricus quidem nihil censebat, quem Asturæ vidimus. Ovid. 1. Ad Cupidinem: Nec te comam myrto, maternas junge columbas: Qui deceant, currus vitricus ipse dabit. Intelligit Vulcanum, qui Venerem, postquam ex Iove genuisset Cupidinem, duxerat uxorem.

Vittă, tæ, duplici, t. f. p. Ligamētum capitis: hoc est, fascia, qua circum caput antiqui, vel crines, vel serta, aut flores, aut quidvis aliud religabant. [טרין *pethíl*. ταινία. Gall. *Vne bande ou ruben de teste*. Ital. *Benda per la testa*. Ger. Ein Hauptbindt/ oder Hauben. Hisp. *Venda ornamento de la cabeca*. Pol. *Binda kol'o gl'owi czepiec*. Vng. Fŏkŏtŏ. Ang. *A rybband, lace, or head band*.] Virgil. 2. Aeneid. Et falsæ fruges, & circū tempora vittæ. Vbi Servius: Vittæ, quibus victimæ coronabantur. Idem lib. 3. Aeneid. vittasq; resolvit Sacrati capitis. Ovid. lib. 2. Metam. Vitta coërcuerat neglectos alba capillos. Luc. lib. 5: tum torta priores Stringit vitta comas.

Vittātŭs, a, um, Vittis redimitus. [ταινιώδης. Gall. *Bandé, qui a ruben entour sa teste*. Ital. *Imbendato la testa*. Ger. Mit Hauptbinden/oder hauben gezieret. Hisp. *Cubierto de benda, que tiene venda en la testa*. Pol. *Bindami obwiązani*. Vng. Fŏkŏtŏs. Ang. *That hath an head band or ryband aboat the head*.] Plin. lib. 7. cap. 30: Vittatam navem Dionysius tyrannus Platoni misit obviam. ¶ Plutarchus in vita Marci Coriolani ait, in Metellorum familia fuisse, qui Vittatus cognominaretur, ab usu vittæ, qua ulceris tegendi causa procedebat in publicum obligata fronte. Ovid. 1. Amor. eleg 7: Sic, nisi vittatis, quòd erat Cassandra capillis, Procubuit templo casta Minerva tuo. Luc. lib. 1: Vestalemq; chorum ducit vittata sacerdos.

Vĭtŭlă, æ, f.p. Bubuli generis fœtus fœmininus, qui annū primùm ætatis nondum explevit: nam tunc Iuvenca dici incipit. [עגלה *heghlâh*. μόχθος, ὁ. Gall. *Vne geniſſe ou ieune vache*. Ital. *Vacca giouane, vitella*. Ger. Ein taib das mūterlin. Hisp. *La bezerra ò annoſa ò vtrera*. Pol *Ial'owka*. Vng. *Wendō boriu*. Ang. *A yonge cowe or calf*.] Varro secundo de Re rustica capite 5: Primùm in bubulo genere gradus ætatis dicuntur quatuor: prima vitulorum: secunda juvencorum: tertia boum novellorum: quarta vetulorum. Discernuntur in prima ætate vitulus, & vitula: in secunda juvencus & juvenca: in tertia & quarta taurus & vacca. ¶ Aliquando tamen vitulam latiùs accipimus, ut etiā ad juvencam, vel vaccam novellam extendatur. Virg. Aeglog. 3: ego hanc vitulam (ne fortè recuses, Bis venit ad mulctram, binos alit ubere fœtus) Depono.

Vĭtŭlŭs, li, m. s. Fœtus masculinus in bubulo genere, qui primū ætatis annum nondum explevit: nam deinde juvencus vocari incipit. [עגל *heghbel*. μόχθος, ὁ. Gall. *Vn veau*. Ital. *Vitello*. Ger. Ein Kalb das Mennlin/ Gstirlin. Bel. Een kalf. Hisp. *Bezerro, ò annoſo, ò vtrero*. Pol. *Cielę*. Vng. ökör *boriu*. Ang. *A calf*.] Dictus vitulus à vitulando: hoc est, lasciviendo. Varro Rei rust. lib: 2. cap. 5: Primùm in bubulo genere ętatis gradus dicuntur quatuor. Prima vitulorum: secunda juvencorum: tertia boum novellorum: quarta vetulorū. Idem 3. Georg Post partum in vitulos cura traducitur omnis. Ovidius 10. Metamorph. quem si quis sanguine tinctum Advena vidisset, mactatos crederet illic Lactantes vitulos, Arnathusiacasq; bidentes. Horat. 4. Carmin. Ode 2: Te decem tauri, totidemq; vaccæ, Me tenet solvat vitulus relicta Matre, qui largis juvenescit herbis In mea vota. ¶ Aliquando tamen Vitulum legimus pro juvenco, seu tauro novello. Virg. 4. Georg. Tum vitulus bima curvans jam cornua fronte. ¶ Neq; solùm in bubulo genere Vitulus dicitur, verumetiā aliis quadrupedibus majoribus. Plin. lib. 8. cap. 1, de Elephantis: Atq; ita salutato sidere in sylvas revertuntur, vitulorum fatigatos præ se ferentes. ¶ Virgilius ad equos tranſtulit 3. Georg. Iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi. ¶ Quinetiam balænarum fœtus, Vitulos appellat Plin. lib. 9. cap. 6: Irrumpunt (*inquit*) orcæ in secreta, & vitulos earum ac fœtas, vel etiam gravidas lancinant morsu. ¶ Vitulus marinus, belua est ex genere amphibiorum, omnium animalium somniculosissimum, tàm in terra quàm in mari vitam habens. φώκη. Parit enim in terra pecudum more, nunquam plures geminis, eosq; mammis educat: nec ante XII. diem deducit in mare. Gravissimum in somno edit mugitum: unde & vituli nomē accepit. Reliquam ejus naturam vide apud Plin. lib. 9. cap. 13.

Vĭtŭlīnŭs, adject. Quod ex vitulo est: [μοσχιαῖος. Gall. *De veau*. Ital. *Di vitello*. Ger. Kelbertin. Hisp. *De bezerro*. Pol. *Cielęci*. Vn. *Borubol valo*. Ang. *Of a calf*.] ut, Vitulina caro, apud Plautum in Aul. Cic. 2. de Divin. An tu, *inquit*, carunculæ vitulinæ mavis, quàm Imperatori veteri credere?

Vĭtĕllīnŭs, a, um, Vitulinus. μοσχιαῖος. Cic. ad Pæt. lib. 8: Integrā famem ad ovum affero: itaq; usq; ad assum vitellinum opera perducitur. Quo tamen in loco meliora exemplaria Vitulinū

legendum

legendum oſtendunt. ¶ Vitellina bilis à medicis appellatur, quæ ſit ex bile pallida vehementiùs uſta: ita dicta quòd crudi ovi vitellum, & colore & ſubſtantiæ craſſitudine imitetur. Ἀπὸ τοῦ ὑποκίτρου χολή.

Vĭtŭlārſ, Veteres uſurparunt pro voce lætari: propterea quòd eam veram vitam putabāt, quæ in ſumma lætitia ac tranquillitate degeretur. [רָעָה *heréah*. παιανίζειν.] Varro lib. 15. Rerum divinarū: Pontifex quibuſdam ſacris vitulari ſolet, quòd Græci παιανίζειν dicunt. Hinc vivere ſæpenumero ponitur, pro lætam vitam agere. Feſtus à vitulis deducit, qui ſumma in pratis laſcivia exultant. Vitulans (*inquit*) lætans gaudio, ut in prato vitulus. Ennius Habetis coronam, vitulans victoria.

Vītŭpĕro, as, act. p. Vitio do, vitio verto, culpo, de dignitate vel autoritate alicujus detraho. [גָּדַף *ghiddéph* חָרַף *cheréph*. ψέγω, μωμέομαι. Gall. *Vituperer, blaſmer, meſpriſer.* Ital. *Vituperare, biaſimare, ſprezzare.* Ger. Wbel ſchelten/ſchmehen. Hiſp *Reprehender algun vicio, menoſpreciar.* Pol. *Ganie.* Vng. *Zidalmazom, karhoztatot.* Ang. *To blame, to rebuke, to contemne and deſpiſe.*] Terent. in Andr. Prol. Id iſti vituperant factum. Autor ad Herenn. lib. 2: Vitioſum eſt, artē, aut ſcientiā aut ſtudiū quodpiam vituperare, propter eorū vitia, qui in eo ſtudio ſunt: veluti qui Rhetoricam vituperant propter alicujus Oratoris vituperandam vitam. Cic pro Muræn. Ego tuum conſilium, Cato vituperare non audeo. ¶ Iungitur aliquando cum dativo. Plaut. in Caſ. Cur omine mihi vituperat malo?

Vītŭpĕrātĭo, tionis, f. t. Vituperandi actus, reprehenſio: cui opponitur laus, laudatio. [גְּדוּפָה *ghidduphá* (vel) גְּדֻפָּה *ghidduphāh* חֶרְפָּה *cherpáh*. ψόγος, ὄνειδος, μῶμος. Gall. *Blaſme, ineſpriſement, vitupere.* Ital. *Biaſimo, deſprezzo.* Ger. Gſcheltung. Hiſp. *Vituperio, obra de reprehender, menoſprecio.* Pol. *Gaurenie.* Vng. *Zidalmazas, karhoztatas* Ang. *A blaming, contempt, or deſpeſing.*] Quintil. in Procem lib 8: His adjiciemus demonſtrativū laude & vituperatione cōſtare. Cic 7. Verrina: Hæc autem vituperatio atq; infamia confirmabatur eorum ſermone, qui à ſuis civitatibus illis navibus præpoſiti fuerant. Venire in vituperationem hominum, eſt hominum reprehenſioni obnoxiū fieri. Cic. 6. Verr. ut propter eum in ſermonem hominū, atque in tantam vituperationē veniret. Eſſe alicui vituperationi, eſt ad dedecus, & infamiā ejus pertinere. Idem Philip li. 13. Epiſt. Sed mihi ita perſuadeo (poteſt fieri ut fallar) eam rem laudi tibi potiùs quàm vituperationi fore.

Vītŭpĕrĭum, n. ſ. vituperatio, dedecus, infamia. [דִּבָּה *dibbáh*. ψόγος. Gall. *Blaſme, deshonneur, infamie.* Ital. *Biaſmo, dishonore, infamia.* Ger. Gſcheltung. Bel. Verſpung. Hiſp. *Deshonra, infamia.* Pol. *Ganienie.* Vng *Zidalom.* Ang. *A blame, contempt, rebuke.*] Cic. vel etiam à vitio dictum vituperium.

Vītŭpĕrātŏr, vituperatoris, m. t. Reprehenſor, qui proclivis eſt ad vituperandum. [מְגַדֵּף *meghaddéph* מְחָרֵף *mechārēph* דֹּבֵה *mebi dibbáh*. ψέκτης. Gall. *Blaſmeur, meſpriſeur.* Ital. *Vituperatore, ſprezzatore.* Ger. Ein ſchetter. Bel. Verſper Hiſp *Reprehendedor de vicios, vituperador.* Pol. *Ten ktori gani.* Vng *Zidalmazo.* Ang *A blamer or contemner.*] Cic. 1. de Finib. ¶ Quanquam philoſophiæ quidem vituperatoribus ſatis reſponſum eſt eo libro, quo à nobis philoſophia defenſa & collaudata eſt, quū eſſet accuſata, & vituperata ab Hortenſio.

Vītŭpĕro, onis, vituperator, momus in reprehenſionem proclivis. ψέκτης Dictum ea forma, qua & Epulonem & manduconem, & Phagonem dicimus, & Palponem, verbis videlicet in nomina converſis.

Vītŭpĕrābĭlĭs, le, om. t. vituperatione dignus. [ἐπίψογος, μωμητὸς, ψεκτός. Gall. *Vituperable, reprochable, digne d'eſtre blaſmé.* Ital. *Degno de biaſimo.* Ger. Scheltens wārt. Hiſp. *Coſa que ſe puede reprehender.* Pol. *Godniganienia.* Vng. *Zidalmazando.* Ang. *Worthie to be blamed, that may me blamed.*] Cic. 3. de Legibus: Nam iſto quidem modo vel conſulatus vituperabilis eſt, ſi Conſulum (quos enumerare nolo) peccata collegeris.

Vīvārĭum, rii, n. ſ. Locus in quo vel aves, vel piſces, vel feræ continentur, quę ad victum duntaxat pertinent, ut docet Gellius Noct. Attic. lib. 2. cap. 20. [ζωγεῖον, ζωοτροφεῖον. Gall. *Vn parc à nourrir beſtes ſauuages, vn viuier à poiſſon.* Ital. *Vuuare, alibi, barco.* Ger. Ein ort da man gefügel / fiſch oder andere thier zeücht ſo man iſſet. Hiſp *Biuar donde ſe crian animales.* Pol. *Mieſce gdzieſiwo chowaia, zwierzptaki albo ribi.* Vng. *Vad kert, eleuen allat tarto hely.* Ang. *A park to keep wilde beaſtes in, or a pond for fiſhe.*] Plinius lib. 8. cap. 52: Vivaria aprorum cæterorumq; ſylveſtrium, primus togati generis invenit Fulvius Hirpinius, qui in Tarquinienſi feras paſcere inſtituit. Plin. lib. 9. cap. 54: Oſtreorum vivaria primus Sergius Orata in Bajano invenit. Iuvenalis Satyr. 4: Non dubitaturi fugitivum diſcere piſcem, Depaſtumq; diu vivaria Cæſaris. ¶ Peculiari tamen nomine ſeptā in quibus feræ paſcuntur, Leporaria dicuntur: quemadmodum piſcinæ, in quibus aluntur piſces: & Ornithones, in quibus aves clauſæ tenentur vide Varr de re Ruſt. lib. 3. cap. 3.

Vīvax, Vivacitas, vide VIVO.

Vīvĕrrā, æ, f. p. Animalculum exiguum ex genere muſtelarū, quo venatores utuntur ad cuniculos ex antris expellendos. [ἴκτις, vel ἰκνὸς, ἡ γαλῆ ἀγρία. Gall. *Vn furet.* Ital *Donnola.* Ger Ein Ittyß. Hiſp. *El huron.* Pol. *Foret zwierze tchorzowi podobne, ktoreś wpuſczoną podziemie kroliki na wierzch wykeſſuie.* Vng. *Vad menyes.* Ang. *A ferret.*] Plin. li. 8. cap. 55, de cuniculis loquens: Magnā propter venatum eorum vivertis gratia eſt: immittunt eas in ſpecus, qui ſunt multifores in terra: unde & nomen animali: atq; ita ejectos ſupernè capiunt.

Vīvĭſco, Vivĭdus, vide VIVO.

Vīvĭrādix, icis, penult. prod. & f. t. Planta quæ cum radice ſeritur, quaſi vivam radicem habens, ad differentiam malleoli, & talearū. [בֹּטֶן *netáh* (vel) בֹּטֶן *nētah* שְׁתִיל *ſchethil*. μόσχευμα. Gall *Plante viue.* Ital. *Pianta viua.* Ger. Ein ſetzling mit einer friſchē oder lebendigen wurtzel. Hiſ. *Planta barvada con rayzes.* Pol. *Szczep skorzenim wſadzony.* Vng. *Giökeres veltetes, planta.* Ang. *Any plant whereof the roote is quicke.*] Plin. lib. 17. cap. 22: In arido ſolo vivi radix quoq; fruſtra ſeritur. Colum. lib. 4. cap. 14: Sationis autem duo ſunt genera, malleoli, vel vivi radicis: quod utrunq; ab agricolis uſurpatur, & in provinciis magis malleoli. Neq; enim ſeminariis ſtudent, nec uſum habent faciendæ vivi radicis.

Vīvo, is, xi, ctum, n. t. Vitam ago, vitam dego, in vita ſum. [חָיָה *chajáh* βιῶ, βιοτεύω, ζάω. Gall. *Viure.* Ital. *Vivere.* Ger Leben. Bel. Leven. Hiſp *Viuir como quiera.* Pol. Zyè. Vng. *Elek.* Ang. *To liue.*] Quintil. lib. 9. cap. 3: Non ut edam, vivo: ſed ut vivam, edo. Cicero de Senectute: Nemo eſt tàm ſenex, qui ſe annum non putet poſſe vivere. Horat. 2. Serm. Satyr. 6: neque ulla eſt Aut magno, aut parvo lethi fuga: quo bone circa Dū licet in rebus jucundis vive beatus: Vive memor quàm ſis ævi brevis. Cicer. 3. de Finibus: Conſentaneum eſt huic naturæ, ut ſapiens velit gerere & adminiſtrare Rempublicam: atque ut è natura, vivat, uxorem adjungere, & velle ex ea liberos procreare. Et licet abſolutum ſit hoc verbum, admittit tamen accuſativum reciprocum. ut, vivo fœlicem vitam, vivo vitam duram. Terentius in Adelphis: Nam ego vitam duram, quam vixi uſq; adhuc propè jam excurſo ſpatio, mitto. ¶ Interdum accipitur vivere, pro jucundè hilariterque degere, & lætam vitam agere. Nam eam demum veram putabant eſſe vitam, quæ in lætitia, animiq; tranquillitate perageretur. Martialis: Sera nimis vita eſt craſtina, vive hodie. Plaut. in Milit. Conſervi, conſervæq; omnes bene valete, & vivite. Catullus ad Leſbiam: Vivamus mea Lesbia, atq; amemus. Vivere ſtudiis, dixit Cicero ad Sulp. lib. 13. Epiſt. 29. pro eo quod eſt vitam literis ſuſtinere. ¶ Ita vivam, affirmantis particula eſt. Cicero ad Tironem, lib. 16: Sollicitat, ita vivam, me tua mi Tiro valetudo: id eſt, moriar, vel diſpeream, niſi tua valetudo me ſollicitat. ¶ Eandem vim habet, Ne vivam ſubſequente particula ſi, vel niſi. Cic. ad Attic. lib. 4: Quid poteris, *inquies*, pro iis dicere? ne vivam, ſi ſcio. ¶ Vivendo vincere aliquem, dixit Plaut. in Epid. pro eo quod eſt ei ſuperſtitem eſſe. ¶ Vivitur impersonale. Plaut. Perſa: Quid agitur? R. vivitur. Terent. in Heavt. Hoc ibi fit, ubi non verè vivitur. Cic. 1. de Fin. Qua præceptrice in tranquillitate vivi poteſt, omnium cupiditatum ardore reſtincto. Ovid. 1. Metam. Vivitur ex rapto: non hoſpes ab hoſpite tutus. Horat. 2. Carm. Ode 16: Vivitur parvo bene: cui paternum Splendet in mensa tenui ſalinum, Nec leveis ſomnos timor, aut cupido Sordidus aufert. ¶ Vivitur, perſonale. Ovidius 12. Metamor.: vixi Annos bis centum, nunc tertia vivitur ætas. Vivere in diem dicuntur, quos Græci vocant ἡμεροβίους, qui quotidie parant nova cibaria, nullum habentes penum reconditum, nihil de futuro tempore ſoliciti, omnem denique curam ita abjicientes, acſi eo ſolùm die victuri eſſent. Cicer. 5. Tuſcul. Nos in diem vivimus. Colum. lib. 3: Nec provident futuro tempori, ſed quaſi planè in diem vivant, ſic imperant vitibus, & eas multis palmitibus onerant, ut poſteritati non conſulant.

Vīctĭto, as, pen. corr. veſcor, alor, victu utor: ut Sarmatæ lacte victitant. [אָכַל *achál*. σιτίομαι, φάγω, τρέφομαι. Gall. *Viure & ſe nourrir, vſer pour viande.* Ital. *Viuere.* Ger. Gelebē. Hiſp. *Viuir.* Pol. *Chowam ſie.* Vng. *Eldegelek, exem.* Ang. *To liue by eating of meate, to continue in lyfe.*] Terent. in Eunuch. Et libenter vivis: etenim bene libenter victitas. Plaut. Moſtel. Victitabam voluptate parſimonia & duritia. Ibidem: Licet me amare, & bubulcitarier, Me victitare pulcrè, te miſeris modis.

Vīctūrŭs, A vinco participium eſt. νικήσων. Saluſtius: Pyrrhúsne rex, an M. Curius prælio victurus eſſet. Et à vivo, βιώσων. Cicer. in Cat. Major. Nemo eſt tam ſenex, qui ſe annum non putet victurum.

Vīctŭs, ūs, m q. Omne illud ſine quo vivere non poſſumus. [מִחְיָה *michjáh* מָזוֹן *mazón* מַאֲכָל *maachál*. τὸ σιτία, ὁ βίος. Gall. *Le viure, la vie, prouiſion pour viure.* Ital. *Vitto, viuere.* Ger Nahrung/ koſt. Bel. Den koſt. Hiſ *El mantenemiento.* Pol Zywnoſć, chowanie. Vng. *Eledel, elètre valo.* Ang. *The treade of liuing foode.*] Vlp. de

verborum ſignificationibus: Victus verbo continentur quæ eſui, potui, cultuiq; corporis, quæq; ad vivēdum homini ſunt neceſſaria, Cic. de Amicit. Multi divitias deſpiciunt, quos parvo contentos tenuis victus cultusq; delectat. Virg. 3 Aeneid. Arebant herbæ, & victum ſeges ægra negabat. Ovid. 6. Faſtor. Nunc inopes victus, ignavaq; fata timentes, &c. Cicer. 1. Offic. Vita, victusq; cōmunis in amicitiis vigent maximè. ¶ Victi genitivus à victus legitur apud Plautum in Capt. Proin tu tui quotidiani victi ventrem ad me afferas. ¶ A quo Convictus, unà vivendi ſocietas, quum plures ſimul vivunt, συμβίωσις. Cicero lib. 5. Epiſtolarum: Ut iſtis te moleſtiis laxes, & ad noſtrum convictum redeas. ¶ Victuis in genitivo pro victus antiqui dixēre. Varro: Primùm de re familiari: ſecundò de victuis conſuetudine diſſeram.

Vīctŭālĭs, [βιοτικός. Vng. *Eleſegre valo.*] Apuleius de dogmate Platonis: Inferiora reguntur optimatum præſtantia, & ipſa miniſterium ſuggerunt victuale.

VĪvŭs, a, um, Spirans, animatum, vita præditum. [חי *chái.* ζῶος, ζῶν, ἐμψυχος, ἔμπνοος. Gall. *Vif, vivant.* Ital. *Vivo.* Ger. Lebendig. Bel. Levendich. Hiſp. *Coſa viva.* Pol. Zywy. Vng. Elő, *elenem.* An. *Liuing, or alife.*] Cic. ad Attic. lib. 4: Cato tamen affirmat ſe vivo illum non triumphare. ¶ Quandoq; ponitur pro naturali & non artificioſo. Virg. lib. 2. Georg. & viva ſua plantaria terra. Idem 1. Aen. vivoq; ſedilia ſaxo. ¶ Quando q; pro valido, aut vehementi. Virg. 1. Aeneid. paulatim abolere Sichæum Incipit, & tĕtat vivo prævertere amore. ¶ Viva ſepes dicitur, quæ dumis non præciſis, ſed in eo loco natis contexitur. Colum. lib. 1. cap. 3: Vetuſtiſſimi autores vivam ſepem ſtructili prætulerunt: quia non ſolùm minorē impenſam deſideraret, verùm etiam diuturnior immenſis temporibus permaneret. ¶ Viva aqua, naturalis & indidem nata. Varro 1. de Re ruſt. cap. 11: Si omnino aqua non eſt viva, ciſternæ faciendæ ſub tectis, & lacus ſub dio: ex altero loco ut homines, ex altero ut pecus uti poſſit. Flumen vivum. Virgil. 2. Aeneid. donec me flumine vivo Abluero. Lacus vivi. Virgil 2. Georg. Speluncæ, viviq; lacus, ac frigida Tempe. ¶ Vultus vivos ducere: hoc eſt, vivam & naturalem effigiem referētes. Virg. 6. Aeneid. Excudent alii ſpirantia mollius æra (Credo equidem vivos) ducent de marmore vultus.

Vīvāx, is, pen. prod. om. t. Longævus, ſeu vitæ diuturnioris. [חי *chái* עבם *bátſum.* μακρόβιος. Gall. *Vif, qui vit long temps, plein de vie.* Ital. *Vivace, vivo, vigoroſo.* Ger. Lebhafft. Bel. Leefachtich. Hiſp. *Coſa que vive mucho tiempo.* Pol. Długożywi. Vng. *Sokaig elő.* Ang. *Of long life, liuely.*] Virgil. 2. Georg. Palladia gaudent ſylva vivacis olivæ. Idem Aeglog. 8: Et ramoſa Mycon vivacis cornua cervi. ¶ Hinc Vivacior, Vivaciſſimus. Plin. lib. 9. cap. 20: In ſicco quoq; repunt: ideo etiam vivaciora talia. Horat. 2 Serm. Sat 2: Poſtremo expellet certè vivacior hæres.

Vīvācĭſſĭmŭs, ſuperlat. [μακροβιώτατος. Vn. *Igŏn ſok ideig elő, igŏnelenen.*] Iulius Capitol. in Pertinace: Carbones vivaciſſimi. Gell. lib. 15. cap. 21: Cerva alba, eximiæ pulchritudinis, & vivaciſſimæ celeritatis.

Vīvācĭtās, atis, f.t. Longævitas, vitæ diuturnitas. [μακροβιότης. Gall. *Vivacité.* Ital. *Vivacità.* Ger. Lebhafftigkeit/lenge des Lebens. Hiſp. *Aquella obra de mucho vivir.* Pol. *Długowieczie.* Vng. *Hoszu elet.* Ang. *Liuelineſſe.*] Colum. lib. 11. cap. 3: Multis etiam locis vivacitatem ſuam uſq; in annos decem prorogat.

Vīvĭfĭco, as, [ζωοποιῶ. Vng. *Meg eleuenitőm, meg elezőm.*] Apuleius in Hermetis Aſclep. Iguis ſolùm quòd ſurſum verſus fertur vivificat.

Vīvīſco, is, Vivus fio, animor: proprieq; de rebus inanimatis dicitur, quum anima imbuūtur. [חיה *chaiáh.* ἐμψυχῶ, ζωπυρῶ. Gall. *Prendre vie & croiſtre* Ital. *Prender vita.* Ger. Lebendig werdē. Bel. Levendich worden. Hiſp. *Tomar vida.* Pol. Ożywiam. Vng. *Meg eleuenedem.* Ang *To waxe liuelie or luſtie.*] Plinius lib. 9. cap. 51: Anguillæ atterunt ſe ſcopulis: ea ſtrigmenta viviſcunt: nec alia eſt earum procreatio. Idem libro 16 capite 25, de Favonio vento loquens: Hoc enim maritantur viviſcentia è terra, quo etiam. equæ in Hiſpania. ¶ Per translationem accipitur pro invaleſcere, & vigorem acquirere. [חזק *chazák.* κρατυῶ, ἰσχύω. Luc. libro 4: Quod cupido affixum cordi viviſcit, ut ignis. Et paulò pòſt: Vlcus enim viviſcit, & inveteraſcit alendo.

Vīvĭdŭs, a, um, penult. corr. Multo vigore præditus. [חי *chái* עבם *batsúm* ἀκμαῖος, ἐσταμόζων. Gal. *Plein de vie, fort vif, vertueux & vigoureux.* Ital. *Pieno di vita, vivace, virtuoſo.* Ger. Lebhafft/ober lebhafftig. Bel. Levende. Hiſp. *Coſa llena de vida, y con vigor.* Pol. *Prawie czerſtwi, żywi.* Vng. *Eleuen, giors.* An. *Liuelie, luſtie.*] Plin. in Paneg. Amas conſtantiam civium, rectoſq;, ac vividos animos. Virg. 5. Aen. Exigui numero, ſed bello vivida virtus. Liv. 6. ab Vrbe: Sed vegetum ingenium in vivido pectore vigebat, virebatq; integris ſenſibus. ¶ Interdum Vividum accipitur pro viventi. ἔμψυχος. Propertius: Quatuor artificis vivida ſigna boves. Vbi ſigna vivida, dixit, quaſi viventia: idq; hyperbolicè, quemadmodum Virgilius ſpirantia æra: hoc eſt, tanta arte confecta, ut vivere & ſpirare videantur.

Vīvŭs, pyrites, Lapis eſt ex omni pyritarum genere ponderoſiſſimus, ex quo ignis excutitur. πυρίτης ζωός. Plin. lib. 36. cap. 19: Pyritarum etiamnum aliqui genus unum faciunt, plurimū habens ignis, quos *vivos* appellamus, & ponderoſiſſimi ſunt. Hi exploratoribus caſtrorum maximè neceſſarii, qui, clavo, vel altero lapide ſcintillas edunt, quę exceptę ſulphuratis aut fungis aridis, vel foliis, dicto celeriùs ignem trahunt

Vix, adverbium, Propemodum, non ægrè, vel difficulter, quaſi cum vi & labore. [μόγις, μόλις, χολῆ. Gall. *A grand' peine, à peine.* Ital. *A pena, difficilmente.* Ger. Kaum/tumerlich. Bel. Nau. Hiſp. *A penas.* Pol. *Ledwo.* Vng. *Alig.* Ang. *Scantlie, hardly, vneth.*] Virgil. lib. 2. Georg. Vix humiles apibus caſias, roremq; miniſtrat. Terent. Vix retraxi filium ab amore ancillæ. ¶ Aliquando refertur ad tempus, pro vix dum, ſive vix adhuc, ſtatim ubi, vel jamjam. Virgil. 1. Aeneid. Vix è conſpectu Siculæ telluris in altum Vela dabant læti. Id eſt, ſtatim poſtquam è cōſpectu Siculæ, &c. Idem: Et quos Sidonia vix urbe revelli: id eſt, nuper. ¶ Aliquando ponitur pro Non. Lucan. Carcer vix carere dignus. Ovid. Vix Priamus tanti, totaq; Troia fuit: hoc eſt, non fuit tanti Priamus, ut exponit Donatus. ¶ Vix tandem, poſt multum temporis. μόλις πολυτῶν. Cicero Appio Pulc. Vix tandem legi literas dignas Appio. Virg. 2 Aeneid.

Vix tandem magnis Ithaci clamoribus actus,
Compoſito rumpit vocem, & me deſtinat aræ.

V ante L.

VLcĕro, ulceras, vide VLGVS.

VLciſcŏr, ſceris, ultus ſum, d.t. Vindico, injuriam non impunitam relinquo, pœnas repeto, & ſupplicium ſumo. [נקם *nakám.* ἐκδικῶ, τιμωρῶ. Gall. *Venger, punir.* Ital. *Vindicare, far vendetta.* Ger. Rächen. Bel. Wreken. Hiſp. *Vengar la iniuria.* Pol. Mścić ſię. Vng. *Bozzut allok.* Ang. *To be reuenged, trauenge, to take punishment.*] Dicimus autem, Vlciſcor te, Vlciſcor te pro hoc ſcelere, Vlciſcor ſcelus, Vlciſcor me. Terent. in Eunuch. Ego pol te pro iſtis dictis & factis, ſcelus, Vlciſcar. Plaut. in Menæch. Ni hanc injuriam, meq; ultus fuero. Idem in Amph. Ego pol illum ulciſcar hodie Theſſalum veneficum. Cic 2. de Inven. Deinde hoc ſi conſtitutum ſit, ut peccata homines peccatis, & injurias injuriis ulciſcantur, quantum incommodorum conſequatur? Ovid. 7. Metam. Androgeiq; necem juſtis ulciſcitur armis.

VLtĭo, onis, verbale, f.t. Vindicta. [נקמה *nekamáh.* ἐκδίκησις, τιμωρία. Gal *Vengeance.* Ital. *Vendetta* Ger. Rach/rechung. Hiſp. *Obra de vengar injuria, venganca.* Pol *Pomſta.* Vng *Bozzu allas.* Ang *Reuengement.*] Plin. li. 11. cap. 28: Illis etiam ultionis cauſa datum eſt. Tacitus lib. 2: Simul perfidos & ruptores pacis, ultioni & gloriæ mactandos. Intereſt autem hoc inter ultionē & vindictam: quod ultio factum vindicet: Vindicatio ſive vindicta futura prohibet, atq; eam ob cauſam Mars ultor, nō vindex dicitur. Cor. Fronto de diff. vocab.

VLtŏr, oris, pen. prod. verbale maſculinum, t. ab Vlciſcor, ris, Vindex, vindicator, qui injuriam illatam ulciſcitur. [נקם *nakém.* τιμωρός, ἐκδικος. Gall. *Vengeur.* Ital. *Vendicatore.* Ger Ein Rächer. Bel. Een Wreker. Hiſp. *Vengador.* Pol. *Pomſciciel.* Vng. *Bozzu allo.* Ang. *A reuenger.*] Cicero pro Sylla: Ego ille conjurationis inveſtigator atq; ultor, certè nō defenderem Syllam, ſi conjuraſſe arbitrarer. Virgil. 4. Aeneid. Exoriare aliquis noſtris ex oſſibus ultor.

VLtrīx, fœmininum, t. à quo Vltricia, ut Victricia, à Victrix. [נקמת *nokemēth.* ἐκδικος, ή. Gall. *Vengereſſe.* Ital. *Donna che ſi vendica.* Ger. Ein Rächerin Hiſp. *Vengadora.* Pol. *Mściciela ſie.* Vng. *Bozzu allo azzony.* Ang. *She that reuengeth.*] Virg. 11. Aeneid. Hæc cape, & ultricem pharetra deprome ſagittam. Idem 4. Aeneid. ultricesq; ſedent in limine Diræ. Idem 6. Aeneid. Veſtibulum ante ipſum, primisq; in faucibus orci Luctus, & ultrices poſuēre cubilia curæ.

VLcus, ulceris, n.t. Solutio unitatis in carne, quæ fit per eroſionē: ut docet Galenus in tractatu de differentiis morborū. [שחין *ſchechín.* ἕλκος. Gall. *Vlcere, bleſſure & entamure de peau.* Ital. *Piaga nata da per ſe* Ger. Ein eiß od geſchwär Bel. Eenen ſwär. Hiſp. *Llaga que haze materia y que naſce.* Pol. Wrzod. Vng *Seb, fekely.* Ang. *A byle, botche or ſore.*] Virg lib 3. Georg. Nō tamen ulla magis præſens fortuna laborū eſt, Quàm ſi quis ferro potuit reſcindere ſummū Vlceris os, alitur vitium, vivitq; tegendo. Vulnus verò eſt hians, patensq; apertura corporis, ictu facta. ¶ Vlcus tangere, proverbiali metaphora dicitur, pro eo quod eſt movere dolorem, & rei alicujus, quę nos magnopere urat, mentionē facere. Terentius in Phormion Quid minus utile fuit, quàm hoc ulcus tangere? Cic. 1. de Nat. deor. Quidquid enim horum attigerit, ulcus eſt: ita malè inſtituta ratio exitum reperire non poteſt. Id eſt, ita ab eo defendi non poterit, quin erroris vanitatis q; convincatur.

VLcuſcŭlum, diminutivum, n.t. [ἑλκύδριον. Gall. *Petite vlcere.* Ital. *Pic-*

Ital. *Picciola piaga.* Ger. Eißlin/geſchwärlin. Hiſp. *Pequenna llaga.* Pol. Wrzodek. Vng. *Sebetiske.* Ang. *A litle byle or ſore.*] Plin. lib. 28. cap. 19: Lien vituli in vino decoctus, tritusq́; & illitus, ulcuſcula oris ſanat.

Vlcĕro, as, pen. corr. act. p. vel ut alii, Græcam originē ſequentes, malunt ſcribere, Hulcero, ulceroſum facio, ulceribus infeſto. [עָבַט *patsdh.* ἕλκοω. Gall. *Vlcerer, bleſſer & entamer la peau.* Ital. *Impiagare.* Ger. Geſchwär/oder eiſſen machen/die haut zerzerrē. Bel. Die huyt ophalen. Hiſp. *Vlcerar y hazer llaga.* Pol. Owrzedzā. Vng. *Meg ſebeſſitem.* Ang. *To maka bile, borche or ſore.*] Plin. lib. 28. cap. 9: Item equarum (ſubaudi ſanguis) præterquàm virginum erodit, emarginat, ulcerat. Horat. 1. Serm. Satyr. 6: nunc mihi curto ire licet mulo, vel ſi libet uſq; Tarentum, Mantica cui lūbos onere ulceret, atq; eques armos. Cic. de Fato: Nondum enim ulcerato ſerpentis morſu Philocteta, quæ cauſa in rerum natura cōtinebatur, fore ut is in inſula Lemno linqueretur? ¶ Hinc Exulcero, compoſitum, cujus ſignificationem vide ſuprà ſuo loco.

Vlcĕrātĭo, verbale, f.t. [עָבַט *pétſah.* ἕλκωσις, τὸ ἕλκωμα. Gall. *Vlceration, entamure, bleſſure.* Ital. *Impiagamēto* Ger. Erſchwārung. Hiſp *Llagamiento, obra de llagar.* Pol. Owrzedzenie. Vng. *Meg ſebheites.* Ang. *Making of a bile, a ſwelling.*] Senec. ad Serenum: In dolores, damna, ulcerationes, vulnera, magnos motus rerum circa ſe frementium ſecurus aſpiciat.

Vlcĕrōſŭs, ſa, ſum, adjectivum, Quod eſt plenum ulceribus. [ἑλκώδης. Gall. *Plein d'vlceres, entamures & bleſſures.* Ital. *Pieno di piaghe.* Ger. Voll eiſſen oder geſchwären. Hiſp. *Llagado o llaguiento.* Pol. Wrzodowati. Vng. Fekelyes, ſebeſſ. Ang. *Full of byles or botches.*] Horat. 1. carm. Ode 25: Quum tibi flagrans amor, & libido, Quæ ſolet matres furiare equorum, Sæviet circa jecur ulceroſum, Non ſine queſtu. ¶ Transfertur & ad arbores. Plin. lib. 17. cap. 17: Ante omnia gemmantes nitere conveniet, nihil uſquam ulceroſum eſſe, aut retorridum. Quidam hoc nomen aſpitandum putant, & melius fortaſſis. Nam à Græco ἕλκω deduci videtur, quod primam vocalem habet aſpiratam.

Vlex, cis, Frutex roriſmarini ſimilis, ſed aſperior, qui retinendi auri gratia ſterni ſolet in foſſis canalibuſve, ad lavandas montium ruinas fieri ſolitis. Plin. lib. 33. cap. 4.

Vligo, ginis, penult. prod. f.t. Terræ humor naturalis, ex ea nunquam recedēs, inquit Servius [שִׁחַת] *leſchādh.* ἰκμάς. Gall. *Moiſteur, naturelle humidité.* Ital *Humido naturale della terra.* Ger. Die natürliche feüchtigkeit der Erden. Hiſp. *Humidad cruda de la tierra.* Pol. Wilgotnoſc wziemi. Vng. *Az föld termezed ſerent valo nedueſſege.* Ang *Naturall moiſtneſſe of the earth.*] Virgil. 1. Georg. At quæ pinguis humus, dulciq́; uligine læta. Silius lib. 8: Et quos peſtifera Pontini uligine campi, *&c.* Varro ſecundo de Re ruſt. capite 2: Solum oportet eſſe eruderatum & proclivū, ut everri facilè poſſit, ac fieri purum. Non enim ſolùm ea uligo lanam corrupit ovium, ſed etiam ungulas ſcabras fieri cogit.

Vlĭgĭnōſŭs, a, um, Sēper uvidus: ut Vliginoſus ager, qui ſemper eſt humidus: humidus verò qui aliquādo ſiccatur. [רָטוֹב *ratób.* ὑγρὸς & ὑγρός. Gall. *Touſiours moiſte & humide.* Ital. *Ogni coſa humida.* Ger. Stāts voll feüchte. Hiſp. *Coſa humida aſsi.* Pol. Vſtawnie wilgotni. Vng *Nedues, ſeppedekes.* Ang *Waterie and moiſtie earth.*] Plin. lib. 17. cap. 5: Terram amaram, ſive macram ſiquis probare velit, demonſtrant eam atræ, degeneresq́; herbæ: frigidam autem, retorridè nata: item uliginoſam triſtia, rubricam oculi, argillāq́;, operi difficillimas, quæq́; raſtros, ac vomeres ingentibus glebis onerent, quanquam aliquando non quod operi, hoc & fructui ſit adverſum. Columell. libro 2. cap 4: Igitur uliginoſi campi proſcindi debent poſt Idus menſis Aprilis.

Vllŭs, a, um, Aliquis: ab unus, ut putatur, per diminutionem formatum. [τίς. Gal. *Aucun, quelque, quelqu'vn.* Ital. *Alluno.* Ger. Jenen einer/jemandts. Hiſp. *Alguno.* Pol. Zaden, niektori. Vng. *Valaki.* Ang. *Any one.*] Nam quum dicimus nō eſſe ullum, qui legibus pareat, perinde eſt acſi dicas, ne unum quidem eſſe. Nunquam autem hoc nomine utimur affirmativé. Non enim dicimus, Sunt ulli, qui ſtudia amplectantur: ſicut ſunt aliqui. ¶ Sed vel negativè: ut, Non eſt ullus, qui publica commoda privatis rationibus præferat. ¶ Vel interrogativè, ut: Eſt'ne ullus, qui legum metu ſolutus ab injuriis temperet? ¶ Vel infinitè: ut Neſcio an ullus ſit, qui non majorem opibus quàm virtuti honorem deferat. Cic. 6. Verr. Nullum, *inquam*, horum reliquit: neque aliud ullum tamen, præter unum pervetus ligneum, bonam Fortunam, ut opinor: eam iſte domi ſuæ habere noluit. Idem 2. Offic. Juſtitiæ tanta vis eſt, ut ne illi quidem, qui maleficio & ſcelere paſcuntur, poſſint ſine ulla particula juſtitiæ vivere. Virgil. 3. Aeglog. - in me mora non erit ulla. vide Vallam, lib. 3. cap 63.

Vlmŭs, ulmi, f.f. Arbor eſt propter raritatem foliorum maritandis vitibus maximè idonea. [πτελέα Gall. Orme. Ital. *Olmo.* Ger. Ein Bimenbawm/rüſtbaum. Hiſp. *Olmo arbol conoſcido.* Pol. *Vlmowe drzewo.* Vng. *Szil fa.* Ang. *An elme tree.*] Colum. lib. 4. cap. 13: Quja ſi viminibus ſalicis aut ulmi ligaveris, increſcens vitis ſeiptam præcîdit. Virg. 1. Georg. quo ſidere terram Vertere Mecœnas, ulmiſq́; adjungere vites Conveniat. Idem 2. Aeglog. Semiputata tibi frondoſa vitis in ulmo eſt.

Vlmĕus, a, um, adjectivū, Quod ex ulmo eſt. [ὁ πτελεῖος. Gal. D'orme. Ital. *Di olmo.* Ger. Bimenbāwmin. Hiſp. *Coſa de olmo.* Vng. *Szil fabol valo.* Ang. *Of an elme.*] Columell. 6. cap. 3: Probaturq́; maximè ulmea frons.

Vlmārĭum, rii, n.ſ. Arbuſtum, ex ulmis, vel ulmorum ſeminarium. [πτελεών. Gall. *Vne ormaye, vn lieu complanté d'ormes.* Ital. *Luoco piantato d'olmi.* Ger. Ein ort da viel junge bimenbāwm ſtehn. Hiſ *Olmedo.* Vng. *Szil fa erdö.* Ang. *A place planted with elmes.*] Plin. lib. 17. cap. 11: Differendæ ex arearū venis poſt annum in ulmaria, intervallo pedali in unāquanq; partem. Vlmaria quo pacto confici debeant, docet Colum. lib. 5. cap 4.

Vlmitrĭbă, pen. prod. [Ger Der mit Bimenbāwmin ruten geſchlagen iſt.] Vox eſt Plautina ex Græco & Latino compoſita: ſignificatq́; eū, qui aſſiduè ulmeis virgis cæditur. μαστιγίας. Vtitur hac voce Plautus in Perſa.

Vlnă, æ, f.p. Brachium. [זְרוֹעַ *zeróah* חֵבֶק *chéiſen* (vel) *cheiſen.* ὠλένη. Gall. *Bras, la longueur de deux bras eſtendus* Ital. *Braccio, gomito.* Ger. Der arm. Hiſp. *Bracada.* Pol. L'okiec. Vng. *öl.* Ang. *The arme.*] Catul. Epig. 17: Nec ſapit pueri inſtar Bimuli tremula patris dormientis in ulna. ¶ Eſt item menſuræ nomen tantam habentis longitudinem, quantum complectūtur duo brachia utrinq; extenſa. [Gall. *Aulne, longueur de deux bras eſtendus.* Ital *Lunghezza di due braccia.* Ger. Ein ellaffter. Bel Een Elle. Hiſ. *Medida de deux bracos.* Pol. *Klaftrana dwuſazennach, ſtos.* Vn. *Sing.* Ang. *An elne.*] Virgil. 3. Aeglog. Dic quibus in terris (& eris mihi magnus Apollo) Treis pateat cœli ſpatium nō amplius ulnas. Vbi Servius: Vlna propriè eſt ſpatium, in quantum utrumq; extēditur manus: licet Suetonius unum cubitum tantum eſſe velit.

Vlocŏtum, ὁλόχυτον, Far ſale conſperſum, quo hoſtiæ perfiebant: ita dictum ab eo quod Iones ὁλέω dicunt ἀντὶ τοῦ λύω: hoc eſt, pro hordeo ſive farre, & χέω fundo.

Vlophŏnum, penult. corr. ὀλόφονον, Chamæleontis ſpecies, quā plerique Ixiam vocant, quòd quibuſdā in locis viſcum gignat ſub alis foliorum, maximè ſub Canis exortum, quo mulieres in Creta pro maſtiche utūtur. Vlophonum autem dictū eſt quaſi ὅλον φονεύσαν: hoc eſt, totum exitiale. Fertur enim à juvencis guſtatum veluti angina quadam eas interficere.

Vlpĭcum, pen. corr. n.ſ. [Ger. Ein gattung knobtauch / groſſer knobtauch.] Genus allii grandius, præcipuè Africæ celebratum inter pulmentaria ruris: unde & Punicum allium à quibuſdā appellatur. πόπουλον, ἀφροσκόροδον. Colum. lib. 11. cap. 3: Vlpicum vocant alium Punicum, Græci autem ἀφροσκόροδον appellant longè majoris incremēti quàm allium. Plaut. in Pœn. Tu autem plenior allii ulpici quàm Romani remiges.

Vls, Antiquis in uſu fuit pro ultra, ut annotavit Feſtus ex Catone. [עֵבֶר *héber* מֵעֵבֶר *haledh.* πέραν.] Eadem enim forma ab Vls deducitur Vltra, quemadmodum à Cis derivatum eſt Citra. Varro quoq; eo eſt uſus lib. 4. de lingua Latina.

Vltĕrĭŏr, ulterius, Vide VLTRA.

Vltĭo, vide VLGISCOR.

Vltrā, Præpoſitio eſt, quum accuſativo deſervit, ſignificatq́; præter, & trās: & nōniſi ſeparata invenitur. [עֵבֶר *heber* מֵעֵבֶר *haledh* πέραν, ὑπὲρ, ἐπέκεινα. Gall. *Outre, pardela.* Ital. *Oltre, oltra.* Ger. Vber/jenſeit/ennerthalb Bel. Verder/boven/op geenſyde. Hiſ. *Allende.* Pol. Zonetrone, dalei. Vng. *Tul, altal.* Ang. *Beyonde.*] Saluſt. in Iug. Mauriq́; vagum genus, ut alii Aphricæ, contendebant Antipodas ultra Aethiopiam cultu Perſarum & juſtos & egregios agere. ¶ Adverbium eſt, quum ſine caſu ponitur, idem ſignificans quod præterea. Cic. de Vniver. Si probabilia dicentur, nil ultra requiratis. ¶ Ponitur aliquando pro amplius ſive diutiùs. Liv. 4. belli Mac. Tanta vi ſe in hoſtem intulerunt, ut ſuſtineri ultrà non poſſent. ¶ Hinc deducuntur Vlterior, & Vltimus. Cic. ad Attic. lib. 8: Ille Galliæ ulterioris adinventor. ¶ Fit autem ultra ab Vls, quo veteres utebantur, ſicut Citra à Cis. Autor Gell. lib. 12. cap. 13. ¶ Vltra famam: id eſt, ſupra opinionem, vel plus quàm homines opinentur: πέραν δόξης. ſicut intra famam eſſe dicitur, quod famæ magnitudini non reſpondet. Quint. Hortenſii ſcripta tamen intra famam ſunt.

Vltĕrĭŏr, ab ultra comparativus. [ἀποπέρω. Gall. *Plus outre, ou plus auant.* Ital. *Piu oltre, piu auanti.* Ger. Der weiterer/das ba jenſeit für iſt. Hiſp. *Coſa mas allende.* Pol. *Dalſzi.* Vng. *Tovab valo.* Ang. *More beyonde or out ward.*] Terentius in Phorm. Sed eccū ipſum: quis eſt ulterior? Cicero de Provin. conſular. Quorum alter ulteriorem Galliam decernit cum Syria, alter citeriorem. Vlterior ripa, quæ trans flumen eſt, Liv. lib. 2. Dec. 5. Vlteriora mirari, præſentia ſequi, Tacit. lib. 20. Lo qui ulteriora, Ovid. 5. Faſt.

Vltĕrĭŭs,

V ante M.

Vltĕrĭŭs, adverbium. [πρόσωτέρω, ἐπέκεινα. Gall. *Plus outre, plus auant.* Ital. *Piu oltre, piu auanti.* Ger. Für baß/noch weiter. Hiſp. *Mas allende.* Pol. *Dalei.* Vng. *Vtolſo.* Ang. *More beyonde.*] Ouidius 2. Metamorphoſeos: Inde abit ulterius, mediiq; per æquora ponti Fert prædam. Senec. Epiſtol. 103: Et ulterius ſi licuiſſet, juvabit de immortalitate animorum quærere, imò credere.

Vltĭmŭs, ultima, ultimum, penul. corr. ab Vltra, poſtremus. [אחרון *acharón.* ὕστερος, ἔσχατος. Gall. *Le dernier.* Ital. *Vltimo.* Ger. Der letſt. Bel. Dat aldet werſte/oft leſte. Hiſ. *Poſtrero, ò poſtrimero.* Pol. *Oſtatni.* Vng. *Vtolſo.* An. *The laſt.*] Cicero de Natura deorum: Luna, quę omniũ ultima eſt. Ovid. 3. Metamorph. -ſed ſcilicet ultima ſemper Expectanda dies homini eſt, dicique beatus Ante obitum nemo, ſupremaq; funera debet. Horat. 1. Epiſt. 16: -Mors ultima linea rerum eſt. Liv. 4. ab Vrbe: Neceſſitate, quæ ultimum ac maximum telum eſt, ſuperiores eſtis. ¶ Aliquando etiam accipitur pro primo. Virg. lib. 8. Aeneid. de Saturno, primo Latini regis progenitore: -tu ſanguinis ultimus autor. Dictus Vltimus, quòd ultra omnia ſit, ſive antè reſpicias, ſive retrò. Cic. 1. de Finib. Quod quàm magnum ſit, fictæ veterum fabulæ declarant, in quibus tàm multis, tamq; variis ab ultima antiquitate, repetitis, tria vix amicorum paria inveniuntur.

Vltĭmùm, adverbium, Poſtremùm. [באחרונה *baacharonáh.* ὕστατον. Gall. *Pour la derniere foi, à la parfin.* Ital. & Hiſp. *Vltimamente.* Ger. Zum letſten. Pol. *Naoſtatek.* Vng. *Vtolzor, vegezetre.* Ang. *Laſt of all.*] Liv. 1. ab Vrbe: Nunc errabundi domos ſuas, ultimùm illas viſuri, pervagantur. Curtius lib. 5: Darius Artabazum, ultimùm illum viſurus, amplectitur.

Vltĭmō, aliud adverbium, ejuſdem ſignificationis cum ſuperiori. [באחרונה *baacharonáh.*] Suetonius in Ner. cap. 32: Vltimò templis compluribus dona detraxit, ſimulacraq; ex auro vel argento fabricata conflavit.

Vltrō, Vltrà, ſive inſuper. [עוד *hodh.* ἔτι, πρόσω. Gall. *Plus outre, par dela.* Ital. *Oltra, ancora.* Ger. Darüber. Hiſp. *Allende.* Pol. *Nad to.* Vng. *Az felet.* Ang. *Moreouer, more beyonde.*] Virg. 2. Aen. His lacrymis vitam damus, & miſereſcimus ultrò. Vbi Servius: Vltrò, non ſponte: nam jam rogaverat, ſed inſuper: quia plus quàm rogaverat Sinon, ei præſtitit Priamus. Vſitatiùs tamen accipitur pro ſponte: hoc eſt, nemine rogãte, aut cogente. [בנדבה *bindabáh* נדבה *nedhabáh.* αὐτομάτως, αὐθαιρέτως. Gall. *Volontairement, ſans en eſtre requis.* Ital. *Di volontà ſpontaneamente, ſenza eſſer rechieſto.* Ger. Gutwilligetlich/von jhm ſelbs/vnangeforderet. Bel. Van ſelfs. Hiſp. *De buena gana, ſin ſer requerido.* Pol. *Zdobrei woli.* Vng. *Szabad akaratt zerent.* Ang. *Willinglie.*] Plautus in Epid. Continuò te orabit ultrò, ut illam tranſmittas ſibi. Terẽtius in Adelph. Niſi ſi me in illo credidiſti eſſe hominum numero, qui ita putant ſibi fieri injuriam ultrò, ſi quã fecẽre ipſi poſtulant, Et ultrò accuſant. Hoc eſt, ipſi priores accuſant, non expectata querela eorum, qui injuria ſunt affecti.

Vltrōnĕŭs, [ἐκόσιος, αὐτόματος. Vn. *Zabadakaratu, wnkent valo.*] Apul. Florid. lib. 2: Vt virgo nobilis ſpretis junioribus, ac ditioribus procis, ultronea ſibi optaverit.

Vltrō, citroq;. Huc illuc, ſurſum, deorſum. [כה וכה *choch vachóh.* δεῦρο κἀκεῖσε. Gall. *Decà & delà, d'vn coſté & d'autre.* Ital. *Di quà & di là.* Ger. Hin vnd wider/wider vnd für/hin vnd här. Bel. Herwart en derwart. Hiſp. *Aquende y allende, de todas partes.* Pol. *Tam y ſam, ſi tu y ogdzie.* Vng. *Alaſel, ſimide amoda.* Ang. *Hither and thi ther, vp and downe.*] Cic. 6. Verr. Qui ultrò citroq; navigant. Idem pro Sextio Roſcio: Poſtea homines curſare ultrò & citrò non deſtiterunt. ¶ Accipitur aliquando pro hincinde viciſſim, ſive ab utraq; parte. ἀμφοτέρωθεν. Cicero in Somnio Scipionis: Multis q; verbis ultrò citroq; habitis, ille nobis conſumptus eſt dies.

Vlvă, æ, f. p. [Ger. Moßkraut/waſſer kreüter/ oder ſonſt kreüter im Meer.] Herbæ paluſtris genus eſt. Virgil. 2. Aenecid. Limoſoq; lacu per noctem obſcurus in ulva Delitui.

Vlŭlo, as, pen. corr. n. p. Flebilem & mœſtum ſonũ edo more luporum. [יללה *belíl.* ὀλολύζω. Gall. *Heurler.* Ital. *Vlulare, vrlare.* Ger. Heülen. Bel. Huylen. Hiſp. *Aullar los lobos ò mugeres.* Pol. *Wye.* Vng. *Orditok.* Ang. *To howll lik a dog ge or wolfe.*] Virg. 1. Georg. Per noctem reſonare lupis ululantibus urbes, Idem 4. Aeneid. -ſummoq; ululârunt vertice Nymphæ.

Vlŭlātŭs, us, m q. Clarus, & inconditus clamor. [יללה *jelalâh* יליל *jelél.* ὀλολυγμός. Gall. *Heurlement.* Ital. *Vrlamento.* Ger. Heulung Hiſp. *Aullido.* Pol. *Wycie.* Vng. *Orditas.* An. *An howling.*] Cæſ. 5. bell. Gall. Tum verò ſuo more victoriam conclamant, atq; ululatum tollunt.

Vlŭlă, penult corr. f. p. Avis nocturna, ex genere noctuarum: [αἰγωλιός. Gall. *Chouecche.* Ital. *Alocco.* Ger. Ein Eül/oder Vhu. Hiſp. *Antillo aue conocida.* Pol. *Sowa.* Vn. *Bagaly.* An. *An owle.*] ita dicta, teſte Servio, ἀπὸ τοῦ ὀλολύζειν, quod eſt ululare, & flere. Virg. 8. Aeglog. Certent & cygnis ululæ.

Vmbēllă, vide VMBRA.

Vmbĭlīcŭs, lici, penult. prod. m. ſ. Quicquid in aliqua re eſt medium. [שור *ſchur* טבור *tabbúr.* ὀμφαλός. Gall. *Le nombril, le milieu de quelque choſe.* Ital. *Ombellico, bellico.* Ger. Das mittel eines jeden dings/der nabel am Menſchen. Bel. Den Navel. Hiſp *Ombligo.* Pol. *Srzodek kazdei rzeczi pepek.* Vng. *Köldök, középi.* Ang. *The nauell, the middle of any thing.*] Vnde Cic. 6. Verr. Ennam civitatẽ Siciliæ vocat ejus inſulæ umbilicum. Raptam (*inquit*) Liberam, quam eandem Proſerpinam vocant, ex Ennenſium nemore arbitrantur: qui locus quòd in media inſula eſt ſitus, Siciliæ umbilicus nominatur. Sic etiam Plinius Vmbilicum Italiæ circa lacum Reatinum dixit, quòd ibi medium Italiæ ſit. ¶ Item Vmbilicus dicitur ligamentum inteſtinorum, quod mediam ferè ventris planitiem obtinet: ad hoc factus, ut per eum fœtus, dum eſt in utero matris, nutriatur. Plin. lib. 10. cap. 52: Vmbilicus ovis à cacumine ineſt, ceu gutta eminens in putamine. ¶ Vnde Vmbiliſecæ, obſtetrices umbilicos infantium deſecantes. ὀμφαλοτόμοι. ¶ Ab hujus quoq; ſimilitudine parvus circulus in terra deſcriptus, ad cognoſcendos ventos, Vmbilicus dicitur. Plin. lib. 18. cap. 33: Per hujus mediam longitudinem duci ſarculo ſulcum, vel cinere lineam, mediamq; circũſcribi circulo parvo, qui vocatur umbilicus. ¶ Item parvi, ac rotundi, politiq; lapilli, eadem ratione Vmbilici dicuntur. Cicero 2. de Oratore: Non audeo dicere de talibus viris, ſed tamen ita narrare ſolet Scævola, conchas eos, & umbilicos ad Cajetam, & ad Lucrinum legere conſuevisſe. ¶ Sunt præterea Vmbilici, ornamẽta, & veluti claviculi quidam, quibus libri ornantur. Martial. lib. 2: Quid prodeſt mihi tàm macer libellus, Nullo craſſior, ut ſit umbilico? Vmbilici (inquit Porphyrio) ornamenta oſſea erant, aut lignea, corneáve, umbilici noſtri formam imitantia, quæ voluminibus jam abſolutis addebantur. Hinc natum eſt vulgatum proverbium: Ad umbilicũ perducere, pro eo quod eſt abſolvere, ad finem perducere, extremam manum imponere. Hæc Porphyrio in illud Horat. in Epod. Deus, deus nam me vetat Inceptos olim promiſſum carmen, Iambos ad umbilicum ducere: In quem ſenſum & Martialis finem quarti libri clauſit, inquiens: Ohẽ jam ſatis eſt, ohe libelle, Iam pervenimus uſq; ad umbilicum: Tu procedere adhuc, & ire quæris, *&c.* ¶ Dicitur præterea Vmbilicus in anulo, vel monili, ea pars quam alio nomine Palam vocamus, cui ſcilicet gemma, vel margarita illigatur. Plinius de margaritis loquens: Et alios cõvenit nõ oportere perforari, quorũ ſit abſoluta bonitas umbilicis ſtatũ ex auro capita cõprehendentibus. ¶ Vmbilicus Veneris, herba eſt in officinis nomen retinens, folio in acetabuli formam tornato, brevi in medio cauliculo, in quo ſemẽ ineſt, radice olivæ modo rotũda. κοτυληδών. Eſt alterum ejuſdem genus, cymbalion aliqui vocãt, pinguibus foliis, latioribus, ligularũ modo denſis, circa radicem medium oculi ambitũ deſcribentibus, ut in majore Sempervivo, aſtringẽtis guſtus; cauliculo tenui; in quo flores & ſemina hyperici, radice majuſcula.

Vmbĭlīcātim, ſignificat Per umbilicos. κατ' ὀμφαλούς.

Vmbĭlīcātŭs, umbilicata, umbilicatum, adjectivũ, Quod umbilicos habet, vel quod ad umbilici ſimilitudinem factum eſt. [ὀμφαλόεις. Gall. *Fait en la facon de nombril.* Ital. *Fatto à foggia di ombilico.* Ger. Gemacht in der geſtalt eines Nabels. Hiſp. *Hecho à manera de ombligo.* Pol. *Iako pepekuczinioni.* Vng. *Köldökös.* An. *Made lik a nauell.*] Plin. lib. 13. cap. 4: Et in alvo media fiſſura pleriſq; umbilicatum.

Vmbo, onis, m. t. Media pars clypei eminentior: licet quandoq; pro toto clypeo ponatur. [ἰτυς, ὀμφάλιον. Gall. *La boſſe & le milieu d'vn bouclier.* Ital. *La brocca, ò el mezzo dello ſcudo.* Ger. Der mittelſt theil eines Buckler ſchilts. Hiſp. *La copa de la tarja ò del broquel.* Pol. *Srodek Ypuklierza koncati.* Vng. *Az paiſnak az középi.* Ang. *The boſſe of a buckler or ſhield.*] Liv. 5. ab Vrbe: Gallum umbone ictum deturbat. Statius: Iam clypeus clypeis, umbone repellitur umbo. ¶ Eſt etiam Vmbo in monili, aut anulo, ea pars cui inſeritur gemma, quam & palam & umbilicum vocari diximus. Plinius libro 37. capite 6: Arabicæ excellunt candore circuli perlucido, atque non gracili, neque in receſſu gemmæ, aut in dejectu renitente, ſed in ipſis umbonibus mitente, præterea ſubſtrato nigerrimi colotis. ¶ Cornutus in Perſium: Satyra quinta, totam virilem eſſe ſcribit, qua adoleſcentes utebantur. Perſius: -totaque impunè ſuburra Permiſit ſparſiſſe oculos jam candidus umbo: qua in re tamen non ſatis attendiſſe videtur, cùm de clypeo commodiſſimè intelligi poſſit. ¶ In montibus quoque ὑψηλοὺς τόπους umbones Latini vocant, quemadmodum Græci ἄμβωνας vocant quicquid extumidum eſt & prominet, ut ventrem ampullatum. Plutarchus in Lycurgo. Statius in Achilleide: -undiſonæ quos circuit umbo Maleæ: Id eſt, quod poëtis Græcis πρῴρα. Idem in Thebaide: Stant juga & objectus geminis umbonibus agger Campũ exire vetat. Idẽ in Hercule: -vaſto metuenda

tuenda umbone ferarum Excutiens ſtabula. Hæc ex Scaligero in Varronem, ubi plura exempla notata ſunt, quę quilibet inde petere poteſt.

V͞mbrā, æ, f.p. Aër carens ſole, quod fit alicujus corporis objectu, præſertim nubium. [ⱩⱩ *tſel* ⱩⱩ *tſelél*. σκιασμος, σκιά. Gall. *Ombre*. Ital. *Ombra*. Ger. Schatten. Bel. Die ſchaduwe. Hiſ. *Sombra*. Pol. Cȩien cȩinie. Vng. *Arniek*. Ang. A *ſhadow*.] Virgil. 1 Aegloga: tu Tityre lentus in umbra Formoſam reſonare doces Amaryllida ſylvas. Quidam ἀπὸ τῆς ὑμεῖρας, quod eſt imber, umbram appellatam exiſtimant, quòd omnes umbræ humidæ ſint. ¶ Vmbræ etiam dicuntur, quas faciunt pictores, ut imagines, quæ planæ ſunt, ſolidæ videantur. Cicer. 4. Academ. Quàm multa vident pictores in umbris, & eminentia, quæ nos non videmus? ¶ Vmbræ etiam dicuntur mortuorum animæ. Virgil. 6. Aeneid. Vmbrarum hic locus, & ſomni, noctiſq; ſoporæ, Corpora viva nefas Stygia vectare carina. Ibidem: -imas Erebi deſcendit ad umbras. ¶ Vmbra item olim dicebatur, qui veniret ad convivium non vocatus, ſed illius qui vocatus fuerat, comes: nam ſic vocatum ſequitur, veluti umbra corpus. Horat. lib. 1. Epiſt. -ad ſummam, locus eſt, & pluribus umbris, Sed nimis arcta premunt olidæ convivia capræ. ¶ Velut umbra ſequi dicitur, qui nunquam deeſt: nam umbra corpus aſſectatur, velis nolis. Plautus in Caſ. Decretum eſt mihi quaſi umbra quoquo ibis tute, perſequi. ¶ Suam ipſius metuere umbram, proverbiali hyperbole dicitur, qui pueriliter trepidat, etiam quum nulla ſubſit cauſa timoris. Vide Chiliades Eraſmi. ¶ Vmbra veritatis, eſt ſpecies quædam veritatis, & quod veriſimile dicitur. Vmbram luxuriæ, dixit Cicero pro Muræn. pro luxuriæ tenuiſſimo ſigno, ſive veſtigio.

V͞mbĕllă, læ, f.p. diminutivum. [σκιάδιον. Gall. *Ombrette, petite ombre*. Ital. *Picciola ombra*. Ger. Schättin. Hiſp. *Pequenna ſombra*. Pol. Cȩionek. Vng. *Arnyekotska*. Ang. A *litle ſhadow*.] ¶ Eſt & Vmbella inſtrumentum, quo mulieres ſolem à facie arcent. Iuvenalis Satyra nona: Et cui tu viridem umbellam, cui ſuccina mittas Grandia. ¶ Vmbella præterea dicitur in fœniculo, aniſo, ſambuco, & ſimilibus plantis, floris vel ſeminis pedamentum in plures diviſum longiores pediculos, hemiſpherii quandam imaginem ſitus rotunditate referentes, & in orbem ſe colligentes.

V͞mbro, umbras, act. p. Tegendo umbram facio. [ⱩⱩ *hetsál*. σκιάζω. Gall. *Ombrager, faire ombre*. Ital. *Adombrare, ombreggiare, far ombra*. Ger. Beſchattigen / ſchatten geben. Bel. Een ſchaduwe maȩen. Hiſp. *Hazer ſombre, cubrir con ſombra*. Pol. Cȩien cȩinie. Vng. *Be arniekozem*. Ang. *To ouder ſhadow or caſt a ſhadow ouer*.] Plin. lib. 19. cap. 1: Marcellus velis forum umbravit. Virgil. 3. Aeneidos: Sol ruit interea, & montes umbrantur opaci. Colum. lib. 5. cap. 7: Tum omnes penè virgæ, ne umbrēt, eo tempore quo vitis putatur, abraduntur. ¶ Hujus compoſita magis ſunt in uſu, ſcilicet Adumbro, inumbro, obumbro, præumbro: quorum ſignificata vide ſuis locis.

V͞mbrātĭcŭs, umbratica, umbraticum. Quod eſt ex umbra, ſeu ad ſimilitudinem umbræ. [σκιώδης. Gall. *Ombrageux, d'ombre*. Ital. *Adumbrado*. Ger. Schattenförmig. Hiſp. *Sombrio*. Pol. Cȩieniaſti. Vng. *Arniekos*. Ang. *That is lik a ſhadow, of a ſhadow*.] Auguſtinus libro 2. Confeſſ. Non ſaltem, ut eſt quædam defectura ſpecies & umbratica, vitiis fallentibus. ¶ Vmbraticus homo, dictus eſt à Plauto in Curcul. trapezita, qui in umbra ſub tecto vitam agit otioſam. ἐσκιονόμος. ¶ Artes quoque & negotia umbratica nominantur, in quibus per deſidiam in umbra elangueſcimus. Plin. Epiſtol. 179: Nos quàm anguſtis terminis claudamur, etiam tacente me perſpicis: niſi fortè volumus ſcholaſticas tibi, atque (ut ita dicam) umbraticas literas mittere.

V͞mbrātĭlĭs, umbratile, penult. corr. adjectivum, Quod in umbra otioque verſatur. [σκιαφός Gall. *Fait à l'ombre* Ital. *Fatto all' ombre*. Ger. Das man daheim am ſchatten verſchteißt. Hiſp. *Hecho à la ſombra*. Pol. Wcȩieniu prozniaci. Vng. *Arniekba heneröd*. Ang. *That is done in a ſhadow, that is done with out great trauaile*.] Cic. 2. Tuſculan. Sic ad malam domeſticam diſciplinam, vitamque umbratilem & delicatam quum acceſſerunt etiam Poëtæ, nervos omnis virtutis elidunt. Studioſi vitam umbratilem colunt, quos libri docent in umbra & otio, ut inquit Cicero pro Cornelio Balbo. ¶ Res etiam umbratiles dicuntur, quæ fiunt per involucra, & inanitatem, qualis umbra eſt. Vmbratilem exercitationem dicit Cicero de Oratore, quæ in loco operto atq; adeò in otio fit.

V͞mbrācŭlum, umbraculi, n.ſ. Tabernaculum, velúmve umbræ cauſa erectum. [סכך *ſuchchdh* סבך *ſóbech*. σκιάν. Gall. *Ombrage, ramée, fueillée*. Ital. *Fraſcata, vmbramento come di rame o foglie*. Ger. Ein ſchattenhütt / etwas damit man ein ſchatten machet. Hiſp. *Sombraje, que haze ſombra*. Pol. Zaſ'ona. Vng. *Arnick, lauel* Ζιν. Ang. A *shado wed place, or thing that shadoweth*.] Varro libro 1. de re Ruſt. cap. 51: Propè aream faciunt umbraculum quo ſecedant homines in æſtu tempore meridiano. Valer. Maxim. lib. 2: Quint. Catulus primus ſpectantium conſeſſum velorum umbraculis texit. ¶ Ponitur & umbraculū pro umbella mulieris qua tegitur ejus facies, ad Solis calorem arcendum, σκιάδης. Ovid. in Faſt. Aurea pellebant tepidos umbracula ſoles.

V͞mbrĭfĕr, umbrifera, umbriferum, adjectivum, Ferens umbrā. [ⱩⱩ *métſal* ⱩⱩ *tſiltsál*. σκιάδιον. Gall. *Qui porte ombre*. Ital. *Che porta ombra*. Ger. Das ſchatten bringt. Hiſp. *Coſa que trae ſombra*. Pol. Zaſ'one cȩiniacy. Vng. *Arniek tſinalo*. Ang. *That caſteth a ſhadow*.] Varro ſecundo de re Ruſt. cap. 2: Circiter meridianos æſtus dum deferveſcunt, ſub umbriferas rupes, & arbores patulas ſubjiciunt. Virgil. 6. Aeneid. -atq; inimica refugit In nemus umbriferum.

V͞mbrōſŭs, adjectivum, Opacus. [ⱩⱩ *metsál* ⱩⱩ *tſiltsál*. ἰσκιόεις, σκιάδης. Gall. *Ombrageux*. Ital. *Ombroſo, oſcuro*. Ger. Schattechtig. Hiſp. *Sombrio*. Pol. Cȩieniſti. Vng. *Arniekos, homalos*. Ang *Thath hath much ſhadow*.] Virgil. 8. Aeneid. Et crines umbroſa tegebat arundo. Cicero ad Quin. Frat. lib. 3: Ego locum æſtate umbroſiorem vidi nunquam. Plin. lib. 16. cap. 26: Ficofolium maximum, umbroſiſſimumq;. Ovid. 7. Metam. Quas nemus umbroſum, ſecretaq; ſylva tegebat.

V ante N.

V͞nā, poſteriore acuta, Simul, pariter. [יחד *jachádh* יחדיו *jachdáv* ἅμα. Gall. *Enſemble, auec*. Ital. *Inſieme, in compagnia*. Ger. Mit einander beren / zumal. Bel. Meetſamen. Hiſp. *Iuntamente, concordamente, de compannia*. Pol. *Spolnie*. Vng. *Egyſzer*. Ang. *To gether*.] Cic. ad Attic. Si in Italia Pompeius conſiſtit, erimus una Idem 1. Verr. Vnà & id quod facio probabit, & in hac cauſa profectò neminem mihi eſſe præponendum actorem putabit.

V͞nănĭmĭs, & hoc unanime, & Vnanimus, a, um, Qui unius animi eſt, & unius ſententiæ cum altero conſentiens congruens, conveniens. ὁμόψυχος. Gall. *D'vn meſme cueur & courage, d'vn meſme vouloir*. Ital. *D'vn animo, de l'iſteſſo animo*. Ger. Einmütig. Hiſp. *Concorde de vno coracon, de vna voluntad*. Pol. *Iednego vmyſłu*. Vng. *Egy ſziwue, akaratu*. Ang. *Of one hart or minde*.] Virgil. 4. Aeneid. Quum ſic unanimem alloquitur malè ſana ſororem. Liv. 7. ab Vrbe: Conſules funebrem quoq; rem, quæ deſtinere unanimos videbatur, levare aggreſſi, &c.

V͞nănĭmĭtās, atis, f.t. Concordia, conſenſus, æquanimitas. [ὁμοψυχία. Gall. *Vn meſme vouloir*. Ital. *Vna medeſima voluntà*. Ger. Einmütigkeit. Hiſ *Concordia ò vniformidad*. Pol. *Iedeń vmyſł*. Vng. *Egyetteſség, egy ertelem*. Ang. *Concorde*.] Plaut. in Truc. Non amātis mulieris, ſed ſociæ unanimitati fidētis fuit. Liv. 10 bel. Maced. Mihi, Antiocho, & cuilibet regū hujus ætatis nulla re magis quàm fraterna unanimitate regnum æquaſſe videtur.

V͞nănĭmĭtĕr, adverb. [ὁμοψύχως. Vn Egy akarattal izenlő ζwe-uel.] Vopiſcus in Tacito: Et mihi hoc ſolùm obeſſe incipiat, quòd me unanimiter delegiſtis.

V͞nci͡ă, æ, f.p. Aſſis pars duodecima, quaſi una ex duodecim dicta. [ὐγκία. Gall. *Once* Ital. *Onza*. Ger Der zwölffte theil eines dings / ein vntz. Hiſp. *Onca, duodecima parte de lo intero*. Pol. *L'ott, to ieſt dwanaśta cȩesc' wiektorei rzeczi*. Vng. *Lott*. Ang. *An ounce*.] Plaut. in Menęch. Atq; huic ut addas auri pondo unciam. Vnciæ partes ſunt Semuncia, cōtinens drachmas quatuor: Duella, pendens duas Sextulas: hoc eſt, tertiam partem unciæ. Sicilius, quod & Didrachmum dicitur, pondus eſt duarū drachmarum: hoc eſt, quarta pars unciæ. Sextula, ſexta pars unciæ. Deinde ſequitur Drachma, quę octies ſumpta explet unciam. Quòd ſi ad minora pondu ſcula libeat deſcendere, unciamq; in minimas particulas diſſecare, cōtinent ſingulæ unciæ ſcrupula XXIIII, obolos XLVIII, ſemiobolos XCVI, ſiliquas, ſive ceratia CXLIIII. Quoties autem de menſuris ſermo eſt, Vncia mēſuralis accipitur pro duodecima parte Romani ſextarii: medici frequentiùs *Cyathum* vocant. ¶ Hinc deducuntur cōpoſita Quincunx, pondus, vel menſura quinq; unciarū: & Septunx, ſeptem unciarum. ¶ Vncia in menſuris Geometricis dicitur duodecima pars pedis: alio nomine Pollex. Frontinus de Aquæductibus: Eſt autem Digitus, ut convenit, decimaſexta pars pedis. Vncia 12.

V͞nci͡ŏlă, æ, pen. corr. f.p. diminut. ab Vncia. [ὐγκιάδιον. Gall. *Petite once*. Ital. *Picciola onza*. Ger. Der zwölffte theil eines dings. Hiſp. *Pequenna onca*. Pol. *L'ocȩik*. Vng. *Ku lott*. Ang *A litle ounce*.] Iuvenalis, Sat. 1: Vnciolā Proculeius habet, ſed Gillo deūcem, Partes quiſq; ſuas ad menſurā inguinis heres Accipiat.

V͞nci͡ālĭs, unciale, om. t. Quod eſt unius unciæ: [ὐγκιαῖος. Gal. *D'vne once, de la grādeur ou valeur d'vne once*. Ital. *Che peſa vn onza*. Ger. Das nur ein *vnciam* haltet / oder einer groß iſt. Hiſp *Coſa de vna onca*. Pol. *Oiednim l'ocȩie*. Vng. *Egy lott*. Ang *Of one ounce*.] ut, Vncialis as, qui unciam tantùm valebat. Plinius lib 33. cap 3: Quint. Fabio dictatore aſſes unciales facti. ¶ Vncialis herba, quę eſt pollicaris altitudinis. Duodecim enim pollices conficiunt pedē. Idem li. 13. cap. 16, de Medica herba loquēs: Ideò protinus altitudine unciali herbis omnibus liberāda eſt.

¶ Vnciales

¶ Vnciales literę, pollicis craſſitudine exaratę, inquit Budęus.

Vncĭārĭŭs, a, um, adjectivum, ab Vncia derivatur: [ἀγκιαῖος. Gall. *D'once.* Ital. *Di onza.* Ger. Das zu dem zwölfften theil eines gantzen gehört Hiſp. *Coſa de onca.* Pol. *L'otowi.* Vn. *Lott feldl valo.* Ang. *Of an ounce.*] ut, Lex unciaria, apud Feſtum: & Fœnus unciarium, quod erat leviſſimum quoddam uſuræ genus, quum ſcilicet ex ſorte centum aureorum quotannis redit aureus unus. Dictum Vnciarium fœnus, quòd duodecima tantùm pars ſit uſuræ centeſimæ, ſive quòd ſingulis mẽſibus unciam: hoc eſt, duodecimam partem aurei unius pareret. Nam ſicut ex uſura centeſima quotannis ex centum aureorum ſorte aurei duodecim redibant: hoc eſt, in ſingulos mẽſes aureus unus: & ex ſemiſſib. uſuris in ſingulos annos aurei ſex, & ex trientalibus aureis quatuor: ita etiã ſervata proportione convenit, ut unciaria uſura ex centum aureorũ ſorte quotannis aureum unum pariat, vel (quod in idem recidit) unciã: hoc eſt, duodecimam partem aurei in ſingulos menſes. Liv. 7. ab Vrbe: Nã etſi unciario fœnore facto levata uſura erat, ſorte ipſa obruebãtur inopes. Rurſus ſemunciarium fœnus, dimidio levius eſt unciario, quod ex centũ aſſibus quotannis ſemiſſem pariebat, vel in menſes ſingulos ſemũciam. ἡμιεγκιαῖον τόκον. Hujus fœnoris ibidem meminit Livius: Semũciarium (*inquit*) tantùm ex unciario factũ fœnus, & in penſiones æquas triennii. ¶ Vnciaria ſtips, Romæ erat moneta omnium minima, duodecimam tantùm aſſis partem valens. Plin. lib. 34. cap. 5: Item P. Minutio præfecto annonæ extra portam Trigeminam unciaria ſtipe collata. ¶ Vnciariæ vites dicebantur, quæ ita diſpoſitæ eſſent, ut inter quamlibet vitem uncia unius jugeri relicta, intervalla omnia paria fierent. Colum. li. 3. cap. 2: Nec ſolùm quæ jucunditate ſaporis, verumetiam quę ſpecie commendari poſſint, cenſeri debent ut ſtephanitæ, ut tripedaneæ, ut unciariæ, ut cydonitæ.

Vncĭātim, adverbium, Per ſingulas uncias. [κατ' ἀγκίας. Gall. *Once à once, par onces.* Ital. *A onza à onza.* Ger. Stucklech tig/ein wenig nach dem anderen. Hiſp. *De onca en onca.* Pol. *Po l'ocie.* Vng. *Lottonkent.* Ang. *By euerie ounce.*] Terẽtius in Phormion.: quod ille unciatim vix de demẽſo, Suum defraudans genium, comparſit miſer, &c. Plin. lib. 28. cap. 9: Datur & phthiſicis unciatim cum vini veteris hemina decocta, donec tres unciæ è toto reſidant.

Vncĭnŭs, ni, pen. cor. ὄγκιν. Græca dictio eſt, Latinè uncus, vel curvus.

Vncĭnātŭs, a, um, adjectivum, Vncinis hamatus. [ἀγκιστρωτὸς, ἀγκιστροειδὴς. Gall. *Qui a croc ou crochet.* Ital. *Che ha rampini, vncino.* Ger. Gehaatet/das haaten hat. Hiſp. *Ceſ. con mucho. ganchos.* Pol. *Naſiecżoni.* Vng. *Horgas.* Ang. *Hooked, or crooke.*] Cic. 4. Acad. Nec ille qui aſperis & lævibus, & hamatis, uncinatiſq; corpuſculis concreta hæc eſſe dicat interjecto inani.

Vnctŭs, vide VNGO.

Vncŭs, ci, m. ſ. Inſtrumentum incurvum, & in ſeſe reflexum, quo ad multa utimur. [וו *vav* חכה *chachchdh* קרס *keres.* ἄγκιστρον. Gall. *Vn croc ou crochet, vn hauet.* Ital. *Rampino, vncino.* Ger. Ein haat Bel Een hat Hiſp. *El garfio, eſcarpia, ou cocle.* Pol. *Hak.* Vng *Horog.* Ang. *An hooke or crooke.*] Iuven. Satyr. 10: impacto Sejanus ducitur unco. Dictus Vncus, ἀπὸ τῆς ὀγκῆς: quod eſt extuberare, vel intumeſcere, quod hoc inſtrumẽtum ab ea parte qua incurvatur, intumeſcere ac extuberare videatur. Cicer. 2. Philip. Vncus impactus eſt fugitivo illi, qui in C. Marii nomen invaſerat. Liv. 30 belli Punici: Poſtremò aſſeres ferreo unco præfixi (harpagines vocant milites) ex Punicis navibus injici in Romanas cœpti. Colum. lib. 3. cap. 18: Et velut uncus infixus ſolo, antequam extrahatur, prærumpitur.

Vncŭs, a, um, Incurvus, aduncus. [כטוף *caphúph* נהה *nahaveh.* ὄγκιος, γαμψός. Gall. *Crochu.* Ital. *Piegato, torto.* Ger. Haat echtig/krumb. Hiſp. *Corno.* Pol. *Krżiwi, hakowati.* Vng. *Horgas.* Ang. *Crooked.*] Colum. lib. 7. cap. 11: Atq; uncis digitis alterũ quoq; teſticulum educito. Virgil. 1. Georg. Adſis ô Tegeæe favens, oleęq; Minerva Inventrix, unciq; puer monſtrator aratri. Ovid. 15. Metam.: de parte ſepulta Scorpius exibit, caudaq; minabitur unca. Idem 1. de Ponto, eleg. 7: Qui ſemel eſt læſus fallaci piſcis ab hamo, Omnibus unca cibis æra ſubeſſe putat. ¶ Hujus compoſita ſunt Aduncus, & Reduncus, quorum ſignificata vide ſuis locis.

Vndă, æ, f. p. Fluctus ſive globus aquæ in unũ collectus: quales in mari ventis exagitato maximè ſolent excitari. [לג *ghal.* κῦμα. Gall. *Onde, vague, flot* Ital. & Hiſp. *Onda.* Ger. Ein waſſers wällen Bel. Een bare Pol. *Wal'i wodne.* Vng. *Viz, hab.* Ang. *A wane of water.*] Dicta Vnda (ut quidam volunt) quòd ſit una, & in ſe coacta. Virgil. 1. Aenеid. Frangũtur remi, tum prora avertit, & undis Dat latus, &c. Ovid. 8. Metamorph.: ſuccede meis, ait, inclyte fratris Cecropide, nec te cõmitte rapacibus undis. ¶ Aliquando ponitur pro aqua, ut pars pro toto. Ovid. 1. Metamorph.: & terris abſcidit undas. ¶ Aliquando pro hominum multitudine. Virgil. 2. Georg. Si non ingentem foribus

domus alta ſuperbis Manè ſalutantũ totis vomit ædib. undã.

Vndŭlă, diminutivum. [κυμάτιον. Gall. *Petite onde.* Ital. *Picciola onda.* Ger. Ein kleine waſſerwällen. Hiſp. *Pequenna onda.* Pol. *Mal'a wal'a na wodzie.* Vng. *Vizetske, habotska.* Ang. *A litle waue.*] ¶ Vndæ comitiorum, per translationem pro varia ſententiarum multitudine, quibus veluti undiſ mare, ita etiam comitia fervere videntur. Cicero pro Planc. Si campus atque illæ undæ comitiorum, ut mare profundum & immenſum, ſic efferveſcunt &c.

Vndăbūndŭs, a, um, Vndoſus, procelloſus: [בסער *nihár* בלרש *nighráſch.* κυματώδης. Gall. *Qui fait des ondes & vagues.* Ital. *Pieno de onde.* Ger. Voll waſſerwällen/das wällen gibt. Hiſp. *Lleno de ondas.* Pol. *Pel'ni wal'ow wodnich.* Vng. *Habos.* Ang. *That hath many waues.*] ut, Vndabundum mare, apud Gell. lib. 2. cap. 30.

Vndātim, Ad undarum ſimilitudinem. [κυματοειδῶς. Gall. *A la facon d'ondes, par ondes.* Ital. *A faggia di onde.* Ger. Alß die wällen. Hiſp. *Onda à onda, à manera de ondas.* Pol. *Iakobi woda.* Vng. *Hab mog giara.* Ang *Lik the waues, by euerie waue.*] Plin. lib. 13. cap. 15: Sunt & undatim criſpæ menſæ, &c.

Vndĭſŏnŭs, a, um, pen. cor. Quod undarum more ſtrepit, vel quod undis ſtrepit. [הֹמֶה *homéh.* πολύφλοισβος. Gall. *Que les ondes, vagues, & flots font sonner & crier.* Ital. *Fluttuoſo.* Ger. Das von Wällen toſet. Hiſp. *Coſa de las ondas del rio ò de la mar.* Pol. *Wal'ami pluskaiac.* Vng Zörgö, *Zugo.* Ang. *That ſoundeth lik waues.*] Vnde Mare undiſonum dicitur, quòd fluctuando ſonitum reddat. Vndiſoni dii. Propert. li. 3. Eleg. 11: Ergo ego nũc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes, Cogat & undiſonos nũc prece adire deos. Stat. 1. Achil. At Thetis undiſonis per noctẽ in rupibus aſtans.

Vndĭvŏmŭs, a, um, pen. cor. Quod undas id eſt, aquas vomit. κυμοβόλος. ut undivoma charybdis.

Vndo, as, Fluctuo, undis agitor. [בסער בלרש *nihár nighráſch.* κυματόω, κυμαίνω, κυμαπίζω, κυματόω. Gall. *Ondoyer, flotter.* Ital. *Fluttuare, ondeggiare.* Ger. Wällen geben oder treyben. Bel. Baren maten. Hiſp *Ondear o haxer ondas.* Pol. *Wal'ami ſie tocże.* Vng *Habor gok, habzog.* Ang. *To riſe in ſourges and waues.*] Cic. 2. de Natura deorum. Subter radices penitus undanti in freto. ¶ Vndare quoq; per quandam ſimilitudinem dicimus aquam fervente, quòd quibuſdam quaſi undis agitari videatur. Virgil. 6. Aeneid. Pars calidos latices, & ahena undantia flammis Expediunt. Idem ſeptimo: magno veluti quum flamma ſonore Virgea ſuggeritur coſtis undantis aheni, Exultantq; æſtu latices, fortiuntus aquæ vis. ¶ Accipitur aliquando undare, pro ſuo compoſito abundare, κατ' ἀφαίρεσιν. Claud. de Rap. Proſerp. l. 3: Vndaret neu ſylva favis, neu vina tumerent. Valerius Flacc. 1. Argon. Iampridem regio undat equis floretq; viris. Sic etiam Virg. 2. Georg. Et juvat undantem buxo ſpectare Cytorum. Quanquam ibi non tàm propter copiam buxi, qua omnino mons ille abundat, verbo hoc utitur, quàm ut levibus auris impulſi arbuſti motum, undabundi maris ęmulum, exprimeret. ¶ Legitur & undare activè pro inundare ſive undare facere. Statius 1. Achil. Quum tuus Aeacides tepido modò ſanguine Teucros Vndabit campos.

Vndāns, tis, nomen ex participio. [κυλινδούμενον, κυματίζων. Gall. *Ondoyant.* Ital. *Ondeggiante.* Ger. Wällen treybend/ſchwanckend. Hiſp. *Que ondea y haze ondas.* Pol. *Pl'oące.* Vng. *Habos.* Ang. *Riſing in waues.*] Vndantem chlamydem facere, eſt incedendo chlamydem laxam, rugoſamq; ſic in dextram modò, modò in lævam jactare, ut ejus pars potiſſimùm inferior undas modò accedentes, modò recedentes imitari videatur. Plaut. in Epid. Sed hic quis eſt, quem huc advenientẽ conſpicor, Suam qui undantem chlamydem quaſſando facit?

Vndōſum mare: id eſt, fluctuoſum, undis exagitatum. [כסער בלרש *nihár nighráſch.* κυματώδης, ἁλώσιμος. Gall. *La mer fluctueuſe, abondante en ondes.* Ital. *Mare fluttuoſo.* Ger. Das Mier ſo voll wällen iſt. Hiſp. *Mar lleno de ondas.* Pol. *Morże wal'ow pel'ne.* Vng *Fel haborodot.* Ang. *Full of waues and sourges.*] Virgil. 4. Aeneid. Troia per undoſum peteretur claſſibus æquor.

Vndŭlātŭs, a, um, aliud adjectivum: ut Vndulata veſtis, veſtiment igenus, ab undis quibus depictum erat, nomen habens: [κυματώδης ἐσθής. Gall *Robe faite à ondes, ondoyante, madrée de camelot.* Ital. *Veſte fatta à onde.* Ger. Ein kleid das hubſche waſſer hat/alß der Schamlot. Hiſp. *Veſtidura de chamelote.* Pol. *Pregi maiare wodne, iakie naſiami'acie wydaſi.* Vng. *Habos ruha.* Ang. *Made lik waues of water, as chamblet.*] cujuſmodi hodie ad nos afferunt ex hircorum & caprarum pilis veriùs quàm lanis confecta: quæ ſymballota paſſim appellantur, ἀπὸ τῆς συμβάλλειν, quaſi σύμπλεγμα, quòd coacto potiùs implexu quàm textu ſint confecta: ceu origine ab illo veſtium genere accepta, de quo Plinius ita ſcribit: Lanæ & per ſe coactæ veſtem faciunt. Vndulatæ autem (ut diximus) appellatæ ſunt ab undarum imagine per eas diſcurrente, ea forma qua à ſcutulis ſcutulatæ. Hanc eandem quidam & cymatilem dictam fuiſſe exiſtimant:

ſtimant: ſed falsò, mea quidem ſententia, quum cymatilis eadem ſit quæ cerulea, non à diſcurrentibus undarum lineis, ſed à fluctuũ colore appellata. Varro li. 11. de Vita pop. Rom. Vndulatã togam pro pura pósuit, idq; novè, ut annotavit Non. A' quibuſdam (inquit Varro) dicitur eſſe Fortunæ virginis ſimulacrum, ideò quòd duabus undulatis togis eſt opertum, perinde ut olim reges noſtri prætextatas & undulatas togas ſoliti ſunt habere.

V⁻ndĕ, adverbium, Ex quo loco, vel à quo loco. [אי־משה *eimi̇zkh. πόθεν, ὁπόθεν, ὅθεν, ὁθούνεκ.* Gall. *Dont, d'ou.* Ital. *Onde, donde.* Ger. Von dannen/von wannen/woher. Bel Van waer. Hiſp. *Donde.* Pol. *Skad.* Vng. *Honnat.* Ang. *Frome what place, or whence.*] Cic. pro Cec. Hoc verbũ unde utcunq; declarat, & ex quo loco, & à quo loco. ¶ Accipitur autem modò interrogativè. Cic. in Rullũ: Vnde iſte amor tam repentinus? Modò relativè. Virg. 2. Aen. Turrim in præcipiti ſtantem, ſummisq; ſub aſtra Educta tectis: unde omnis Troia videri, Et Danaũm ſolitæ naves, & Achaïca caſtra. Et paulò antè: Evado ad ſummi faſtigia culminis: unde Tela manu miſeri jactabãt irrita Teucri. ¶ Nõ nunquam etiam infinitè. Cicero ad Attic. Non recordor unde ceciderim, ſed unde ſurrexerim. ¶ Aliquando non ad locum refertur, ſed ad perſonam. Cicero Terentiæ: Hem mea lux unde omnes opem petere ſolebant. Idem de Senect. Quaſi divinarem, illo extincto fore, unde diſcerem, neminem. ¶ Vnde nam, illo extincto fore, unde diſcerem, neminem. ¶ Vnde gentium. Idem quod unde. Plautus in Aſinaria: Face id ut pagentium. Idem quod unde. Plautus in Aſinaria: Face id ut patrem jam ſit. L. unde gentium? Idem Pſeudolo: Vnde ego hominem hunc eſſe dicam gentium?

V⁻ndĕcũnquĕ, adverbium, Ex quocunq; loco. [*ὁπόθενοῦν.* Gal. *De quelque coſté que ce ſoit.* Ital. *Da tiaſcun loco.* Ger. Geh wohãr. Hiſp. *Donde quiera.* Pol. *Skadkolwiek.* Vng. *Vala honnat.* Ang. *Frome whatſoever place.*] Liv. 4. belli Pun. Bellum undecũq; cum Annibale Conſulibus mandatum. Plinius lib. 26. cap. 4: Vulnerum quoq; ſanguinem, & undecunq; fluentem, ſiſtit per ſe, vel ex acetõ.

V⁻ndĕũndĕ, Vndecunq;. *ὁπόθενοῦν*, quemadmodum Vbiubi dicimus pro ubicunq;, & Quoquo pro quocunq;, & Quaqua pro quacunq;.

V⁻ndĕcẽntum. Nonaginta novẽ, centũ minus uno. [תשעים ותשעה *tiſchhim vethiſchhdh, εἰνενηκονταεννέα, ἑκατὸν εἰὸς δέοντα.* Gall. *Nonanteneuf, quatre vingts & dixneuf.* Ital. *Nonantanoue.* Ger. Eins minder dann hundert/ neün vnd neüntzig. Hiſp *Nonanta y nueue.* Pol. *Dziewiecdziesiat y dziewiec.* Vng. *Kilenczuen kilencz y nueue.* Ang. *Foure ſcore ad nynetene.*] Plin. lib. 7. cap. 6. Parucrunt tamẽ eis annis undecentum.

V⁻ndĕcẽnī, æ, á, Idem *εἰνενηκοντατρία, ἑκατὸν εἰὸς δέοντα.* Plinius lib. 36. cap. 8, de Aegypti obeliſcis agens: Idemq; digreſſus inde, ubi fuit Mnevidis regia; poſuit alium, longitudine undecenis pedibus, per latera cũbitis quatuor.

V⁻ndĕcĭẽs, adverbium, Vndecim vicibus. [*εἰδεκάκις* Gall. *Onze fois.* Ital. *Vndeci volte.* Ger. Eilff mal. Hiſp. *Onze vezes.* Pol. *Iedenaſcie razow.* Vng. *Tizen egyzer.* Ang. *Eleuen times.*] Col. lib. 5. cap. 2: Hanc ſummã undecies multiplicato, fiunt pedes quinquaginta tria millia nongenti.

V⁻ndĕcĭmŭs, undecima, undecimum, pen. corr. Vltimus ex undecim. [עשרי עשר *haſchté hasár. εἰδέκατος.* Gall. *Onzieme.* Ital. *Vndecimo.* Ger Das eilfft. Hiſp. *Cada de onze.* Pol. *Iedenaſti.* Vng. *Tizen egyziedik.* Ang. *The eleuenth.*] Virg. 8. Aeglog. Alter ab undecimo tum me jam cœperat annus.

V⁻ndĕcĭrēmĭs, hujus undeciremis, pen. prod. Navis undecim remorum ordines habens. [*εἰδεκήρης.* Gall. *Galee d'onze rames pour banc.* Ital. *Galera di vndeci remi.* Ger. Ein Galeen ſo in einer zeileten eilff ruder hat. Hiſp. *Galea de onze ordines.* Pol. *Okret wiednim rzadzie iedenaſcie poiazdmaieci.* Vng. *Tizenegy rend euezõs hajo.* Ang. *A galey hauing a eleuen oares on euerie ſeat.*] Plin. lib. 16. cap. 40: Maxima ea in Cypro traditur ad undeciremem Demetrii ſuccisa centum triginta pedum longitudinis: craſſitudinis verò ad trium hominum complexum.

V⁻ndēnī, æ, adjectivum, Vndecim. [עשרי עשר *haſchté hasár. εἴδεκα.* Gall. *Onze.* Ital. *Vndeci.* Ger. Eilff. Hiſp. *Onze.* Pol. *Iedenaſcie.* Vng. *Tizen egy.* Ang. *Eleuen.*] Plin. lib. 11. cap. 23: Pariuntur autem undeni. Ovid. 1. Amor. Eleg. 1: Muſa per undenos emodulanda pedes.

V⁻ndĕvīgīntī, adjectivum indeclinabile, Novemdecim, viginti minus uno. [תשעה עשר *tiſchhdh hasár. ἔνδεκα εἰὸς, δέοντα.* Gall. *Dixneuf, vingt moins vn.* Ital. *Diecinoue.* Ger. Eins minder dann zwentzig. Hiſp *Diez y nueue.* Pol. *Dziewietnaſcie.* Vng. *Tizen kilencz.* Ang. *Nyntene.*] Cicero de Clar. Orat. Vndeviginti annos natus erat eo tempore. Livius 3. belli Pun. Vbi ea dies venit, ad conducendum tres ſocietates aderant hominũ undeviginti.

V⁻ndĕvīcēsĭmŭs, a, um, Decimus nonus. [תשעה עשר *tiſchhdh hasár: εἰνεακαιδέκατος, ἐκατὸς εἰὸς δέοντα.* Gall. *Dixneufieme.* Ital. *Decimonono.* Ger. Das neünzehentſt. Hiſp. *Diez y nueue en orden.* Pol. *Dziewietnaſti.* Vng. *Tizen kilenczedik.* Ang. *The nyne tenth.*] Cic. de Sen. Anno enim undevicesimo poſt ejus mortem, hi Conſules T. Flaminius, & M. Attilius facti ſunt.

Vndevicesimanus, i, Vndevicesimæ legionis miles. [Vn. *Egybean huzadik ſeregi.*] Hircius de bello Alexandrino: Cognita te noctu cum quinq; cohortibus undevicesimanorum egreditur.

V⁻ndētrigēsĭmŭs, a, um: id eſt, vicesimus nonus. [תשעה עשרים *heſchrim vethiſchhdh. ἐνενηκοστὸς εἰὸς δέοντα.* Gall. *Vingtneufieme.* Ital. *Ventéſimonono.* Ger Ohn eins das dreyſsigiſt/neün vnd zwentzigeſt. Hiſp. *Veynte y nueue en orden.* Pol. *Dwudzieſti ad ziewiati.* Vn. *Egi hian harmincz.* An. *The nynth and twenteith.*] Liv. 5. bell. Pun. 2: Anno octogeſimo poſtquam in Hiſpaniam venerat Cn. Scipio, undetrigeſimo die poſt fratris mortem interfectus eſt.

V⁻ndēquādrāgīntā, Triginta novem. [שלשים ותשעה *ſchelo ſchim vethiſchhdh. ὀγδοηκονταεννέα, τεσσαράκοντα εἰὸς δέοντα.* Gall. *Trenteneuf.* Ital. *Trentanoue.* Ger. Eines minder dann viertzig/ neün vnd dreiſſig mal. Hiſp. *Treinta y nueue.* Pol. *Trzidzieſci y dziewiec.* Vng *Egi hian negyuen.* Ang. *Threttie and nyne.*] Livius 5. belli Pun. Ad mille CCCC. Carthaginienſium cæſi, undequadraginta vivi capti.

V⁻ndēquādrāgĭēs, adverbium, Novies & tricies. [*ὀγδοηκονταεννέακις, τεσσαρακοντάκις εἰὸς δέοντα.* Gall. *Trenteneuf fois.* Ital. *Trentanoue volte.* Ger. Eines minder dañ viertzig mal/neün vnd dreiſſig mal Hiſp. *Treynta y nueue vezes.* Pol. *Dziewiety trzidzieſci.* Vng. *Harmincz kilenczer.* An. *Threttie and nyne tymes.*] Plin. lib. 7. cap. 25: Solus M. Marcellum tranſgreſſus, qui undequadragies dimicaverat.

V⁻ndēquīnquāgīntā, Quadraginta novem, quinquaginta minus uno. [ארבעים ותשעה *arbahim vethiſchhdh. τεσσαρακονταεννέα, πεντήκοντα εἰὸς δέοντα.* Gall. *Quaranteneuf.* Ital. *Quarantanoue.* Ger Eines minder dann fünffzig. Hiſp. *Quarenta y nueue* Pol *Szterdziesci y dziewiec.* Vng. *Egi hian ötuen.* An. *Fourtie and nyne.*] Liv. 7. bell. Maced. In eo triumpho undequinquaginta coronæ aureæ translatæ ſunt.

V⁻ndēquīnquāgēsĭmŭs, a, um; Quadrageſimus nonus. [ארבעים ותשעה *arbahim vethiſchhdh. τεσσαρακοστὸς εἷς απὸ τεσσαράκοντα, πεντηκοστὸς εἰὸς δέοντα.* Gall *Quarantenieuſieme.* Ital. *Quarantesimonono.* Ger. Ohn einen der fünffzigeſt. Hiſp. *Vno di quaranta y nueue.* Pol. *Dziewiatia ſtrerdziesty.* Vng *Negiuen kilenczedik.* Ang. *The fourtie nynth in order.*] Cic. pro lege Manil. Ipſe autem ut à Brunduſio profectus eſt, undequinquageſimo die totam ad imperium populi Romani Ciliciam adjunxit.

V⁻ndēquīnquāgintā, Quinquaginta novem. [חמשים ותשעה *chamiſchſchim vethiſchhdh. πενταεννηκοντάκις, ἑξήκοντα εἰὸς δέοντα.* Gall. *Cinquanteneuf.* Ital. *Cinquantanoue.* Ger. Eines minder dann ſechtzig. Hiſp. *Cincuenta y nueue.* Pol. *Piedziesiat y dziewiec.* Vng. *Egi hian hatuan.* Ang. *Nyne and fiftie.*] Liv. 3. belli Punici: Ceperunt amplius tria millia hominum, paulò minus mille equorum, undeſexaginta militaria ſigna.

V⁻ndēoctōgīntā, Septuaginta novem, octoginta minus uno. [שבעים ותשעה *ſchibhim vethiſchhdh. ἑβδομηκονταεννέα, ὀγδοήκοντα εἰὸς δέοντα.* Gall *Septanteneuf.* Ital. *Settantanoue.* Ger. Eines minder dann achtzig. Hiſp. *Setenta y nueue.* Pol. *Siedm dziesiat y dziewiec.* Vng. *Egi hian nolczuan.* Ang. *Seuentie nyne.*] Horat. 2. Ser. Sat. 3: ...age ſi ſtramẽtis incubet, unde Octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis; Blattarum ac tinearum epula putreſcat in arca, &c.

V⁻ndĕvĭs, & Vndelibet, Ex uno quovis loco. [*ὅθεν βούλει.* Gall. *D'où tu veux, de quelque coſté que tu veux.* Ital. *Di qualunque luoco.* Ger. Wohãr du wilt. Hiſp. *Donde quiera.* Pol. *Skadiednochczes, tewſiad.* Vng. *Akar honnan.* Ang. *Out of whatſoever place.*] Autor ad Heren. libro 4: Aſt iſtud quidem facilè fuit unde libet invenire.

V⁻ndĭquĕ, adverbium, Ex omni parte. [*πανταχόθεν, παντοθεν.* Gall. *De toutes parts, de tous coſtez.* Ital. *Da ogni parte, da ogni banda.* Ger. Allenthalben/an allen orte. Hiſp. *De cada parte.* Pol. *Skazdei ſtroni.* Vng. *Minden felöl.* Ang. *Frome all places, on euery ſide.*] Cicero pro Pompeio: Sicilia multis undique cincta periculis. Idem 2. de Fin. Habes undique expletam & perfectam, Torquate, formam honeſtatis. Virg. 8. Aenecid. ...ductores primi Meſſapus & Vfens, Contemptorq; deũm Mezentius, undiq; cogunt Auxilia, & latos vaſtant cultoribus agros. ¶ Vndiq;, ex omni genere. Cicer. 5. Tuſcul. Sic vita non ſolùm ſi undiq; referta bonis eſt, ſed ſi multò majore & graviore ex parte bona propendent, beata rectè dici poteſt. Idem pro Sextio: Non ſum tam ignarus, Iudices, cauſarum, non tam inſolens in dicendo, ut omni ex genere orationem aucuper, & omnes undiq; floſculos carpam ac delibem.

Vnĕdo, pen. cor. unedonis, pen. prod. Fructus eſt arbuti, terreſtribus fragis non diſſimilis: inde nomen habens, quòd plures edi non poſſint. [*κόμαρον, μεμύκυλον.* Gall. *Arbouſſe.* Ital. *Albaro, cereſa del mar.* Ger. Die frucht des bawms Arbũti, iſt dem Quittenbawm nicht vngleich. Hiſp. *Madronno.* Pol. *Iabl'ko podobne*

pigwie. Vng. *Vad alma.* Ang. *A wilding or crabbe frutie.*] Plin. lib. 15 cap. 24: Aliud corpus est, terrestribus fragis, aliud congeneri eorum unedoni, quod solum pomum simile fructui terræ gignitur. Arbor ipsa fruticosa: fructus anno maturescit, parturq; floret subnascens, & *prior* coquitur. Pomum inhonorum, ut cui nomen sit ex argumento unum tantum edendi. Duobus tamen hoc nominibus appellant Græci, *comarum* & *memecylon*. Ex quo apparet totidem genera esse & apud nos. Alio nomine Arbutus vocatur. Hæc Plinius.

Vngo, is, xi, ctum, & Vnguo, guis, secundum Priscianum, act. t. Oleo, aliove pingui oblino: ab uniendo (ut volunt) dictum, quòd unguëtis densentur corpora atq; uniantur. [משח *maschách* ἀλείφω, χρίω Gal. *Oindre.* Ital. *Ongere.* Ger. Salben/schmirben. Bel. Salven. Hisp. *Vntar.* Pol. *Pomazuie.* Vng. *Meg kenem.* Ang. *To anoynte or besmeere.*] Cato cap. 73 1 Picem liquidam cornua infima ungito. Cicer. 6. Verr. Vnxisse unguentis: compleisse, &c.

Vnctĭto, as, frequentativum. [πολὺς ἀλείφω, πολλάκις χρίω. Gal. *Oindre souuent.* Ital. *Ongere spesso.* Ger. Offt salben. Hisp. *Vntar muchas vezes.* Pol. *Vśtawuie maźo.* Vng. *Meg kenegetem.* Ang. *To annoynt often.*] Plaut. Most.-quia ecastor mulier rectè olet, ubi nihil olet Nam istæ veteres quæ se unguentis unctitant, interpolles, Vetulæ, edentulæ, quæ vitia corporis succo occultant: Vbi sese sudor cum unguentis sociavit: illico Itidem olent, quási quum unà multa jura confundit coquus.

Vnctum, ú. s. Pingue quod in porci dorso molliusculum est. [ἄλειμμα. Gall. *Sain de pourceau.* Ital. *Onto.* Ger. Rucken fuśte von einem Schwein. Hisp. *Pedaco de cośa gruessa.* Pol. *Tł'uśtośc' na chrybecie wieprzowim.* Vng. *Axorya az disznonak, disznó zold.* Ang. *The fatnesse or suet in a swine.*] Colum. lib 6. cap. 29: Frigoris fomenta adhibentur, capite & spina tepenti adipe vel uncto linuntur. Sic enim legunt tibi nonnulli: quũ tamen emendatiora exemplaria Vino ibi legendum ostendant, non uncto.

Vnctŭs, a, um, participium verbi passivi ungor, Vnguento oblitus, perunctus, unguentatus [משוח *maschúach* χρῖσις, κεχρισμένος. Gall. *Oinct, gras.* Ital. *Onto.* Ger. Gesalbet. Bel. Gesalvet. Hisp. *Vntado.* Pol. *Namazani.* Vng *Meg kenetett.* Ang. *Anoynted, besmeered.*] Cicer. 3. Philip. Antonius eo die nudus, unctus, ebrius concionatus est. ¶ Olera uncta: hoc est, lardo, oleo, aliove pingui condita. Horat. 1. Ser. Sat 6: O quando faba Pythagoræ cognata, simulq; Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo. ¶ Hinc Vnctum & unctius, per translationem dicimus pro splendido & splendidiore: inde tracta metaphora, quòd opulentiores liberalius condire soleant sua opsonia. Cic. de Clar. Orator. Iam enim erat unctior quædam splendidiorq; consuetudo loquendi. ¶ Aliquando tamen Vnctum accipimus pro sordido, & pinguedine oblito. Horat. 2. Serm. Satyr. 4. Magna movet stomacho fastidia, seu puer unctis Tractavit calicem manibus.

Vnctŭscŭlŭs, a, um, Hoc est, paulò unctior: ut, Pulmentũ unctiusculum: hoc est, paulò liberaliùs conditum. [ὀσμηρῶς ἀλειμμένος, ὑπολίπαρος. Gall. *Vn peu plus oinct.* Ital. *Poco più vnto.* Ger. Ein wenig feiśtlech tig/zumlich geschmaltzen. Hisp. *Poco mas vntado.* Pol *Kes tł'uśti.* Vng. *Iobbadon meg kent.* Ang. *Somewhat anoynted.*] Plautus Pseud. Nunc tua etiã est mihi hodie & tuorum opera confervorum, caput Nitidissimum: ac cur non ipse ego pulmento utor magis unctiusculo.

Vnctĭo, unctionis, f. t. Vnguendi actus. [משחה *mischchâh* χρίσις, ἄλειμμα. Gall. *Onction, oinćture.* Ital. *Ontione.* Ger. Salbung. Hisp *Obra de vntar.* Pol. *Pomazanie.* Vng. *Kenes.* Ang. *An anoynting.*] Cicer 2. de Orat. Philosophum omnes unctionis causa reliquerunt.

Vnctŏr, unctoris, m. t. Qui ungit. [משחה *moschéach* ἀλείπτης, χρίστης. Gall *Oigneur, qui oingt.* Ital. *Chi vngue.* Ger. Ein salber/oder Schmirber. Hisp. *Vntador.* Pol. *Ten ktory namazuie.* Vng. *Kenő.* Ang. *That anoynteth.*] Cicero ad Gallum lib. 7. Epist. Ille autẽ qui sciret se nepotem bellum tibicinem habere, & sat bonum unctorem, discessit à me.

Vnctōrĭŭs, a, um, Quod unctioni destinatum est: [ἀλειπτικός. Gall. *Qui sert & est destiné à oindre.* Ital. *Che serue à ongere.* Ger. Das zu dem salben verordnet ist. Hisp. *Pertenesciente à vntar.* Pol. *Do mazania narzadzoni.* Vng. *Kenni valo, kenőcz.* Ang. *That serueth for anointing.*] ut, Hypocaustum unctorium, apud Plin. lib. 2. Epist. 17, pro loco in quo post sudationem, aut lavationem unguentis perungebantur.

Vnctūra, f. p. unctio. [משחה *mischchâh* χρίσις, ἄλειμμα. Gall. *Oinćture, onction* Ital. *Vngere.* Ger. Salbung Hisp. *Obra de vntar.* Pol *Mazanie.* Vng *Kenes.* Ang. *Anoynting.*] Cic. 2. de Leg. Hæc præterea sunt in legibus de unctura. Et paulò pòst: Servili unctura tollitur, & omnis circumpotatio.

Vngēntum, ungenti sive Vnguentum, n. s. [שמן *schemén* ἄλειμμα Homero. μύρον Gall. *Onguent, oignement.* Ital. *Vnguento, onto, ontione, perfumo.* Ger. Ein salb. Bel. Een salve Hisp. *Vngnento oloroso, vnto.* Pol. *Maść.* Vng. *Kenetts.* Ang. *Oynćtment.*] Non est illa compositio tenax, qua chirurgi utuntur ad vulnera curanda, sed commistio diversorum odorum addito oleo, ad unguenda corpora, deliciarum, & luxuriæ causa inventa. χρῖσμα sive χρῖσμη, veteres χρῖμα. Vulgare autem ac promiscuum, & ferè palæstris dicatũ, ἄλειμμα, ἀλοίφημα, & ἐπάλειμμα, vocat Iccisius. Vnde ἀλείπλας, & ἀξυλέπλας, nostri *unctores* & *remćtores* vocant: Græcis frequẽter κονιατὴς χρίστης, ac παιδοτρίβης nominatur Hæc Hermolaus. Plautus in Mostel. Non possunt omnes olere unguenta exotica. Cic. 5. Verrin. Quum interea Apronius caput atq; os suũ unguento perfricaret. Horatius secundo Carmin. Ode 7. . . fundo capacibus Vnguenta de conchis. Pomponius tamen Iureconsultus titul. de Auro, argẽto, mundo, ornamẽ. l. Argumento, scribit unguenta esse, quę valetudinis causa cõparantur: sed hæc magis medicamenta dicuntur. Servius ait hoc nomẽ unguentum nõ recipere u, sicut nec ungo: unguen verò u habere.

Vnguēntātŭs, a, um, Vnguento oblitus. [μεμυρωμένος. Gall. *Oinct d'onguent.* Ital. *Vnto d'onguento.* Ger. Gesalbet/mit salben bestrichen. Hisp. *Vntado de vnguento.* Pol. *Pomazaniec.* Vng. *Meg kenetet.* Ang. *Anoynted, smered ouer with oynctment.*] Catul. Epigr. 65: Diceris malè à tuis unguenta te glabris marite Abstinere.

Vnguēntārĭŭs, rii, vel potiùs ungentarius, m. s. ut Servius scribendum affirmat, Qui unguenta conficit ac vendit. [רקח *rokéach* μυροψὸς μυροπώλης. Gall. *Qui fait ou vend vnguent.* Ital. *Vnguentario, speciario, medico.* Ger. Ein Salbträmer/der salbẽ macht vnd sie verkaufft. Hisp. *El que haze ò vende vnguentos.* Pol. *Maśći przedawaiacy.* Vn. *Kenet artos.* Ang. *A maker or seller of oynctements.*] Cic. 1. de Offic. Adde huc si placet, unguentarios, saltatores, totumq; ludum talarium. Horat. 2. Sermon. Satyr. 3: pomarius, auceps, Vnguentarius ac Tusci turba impia vici.

Vnguēntārĭa. Quæ unguenta conficit & vendit. [רקחת *rakkachâh* μυροψὸς. Gall. *Celle qui fait vnguent.* Ital. *Donna che fa vnguenti.* Ger. Ein salbträmerin. Hisp. *Muger que haze vnguentos.* Pol. *Taktora maści cźini y przedaie.* Vng. *Kenet tsinalo azzony.* Ang. *She that maketh or selleth oynctments.*] Plin. lib. 8. cap. 5: Et unguentariã quandam dilectam Iuba tradit, &c. ¶ Est & unguentaria ars ipsa conficiendorum unguentorum: unde Vnguentariam facere dixit Plaut. in Pœn.

Vnguēntārĭŭs, a, um. Vnguentis idoneus, ad unguenta pertinens. [μυροψικός. Gall. *D'onguens, ou qui sert à onguens* Ital. *Pertinente à vnguenti.* Ger Zum salben gehörend. Hisp. *Cośa para vnguentos.* Pol. *Do maści dobre.* Vng *Kenesholz valo.* Ang *Serving for oinctment.*] Plin. lib. 36 cap. 8: Tunc aliqui lapidem alabastriten vocant, quem cavant ad vasa unguentaria, quoniam optimè servare incorrupta dicitur.

Vnguĕn, inis, n. t. Quidvis pingue quo quippiam possumus inungere. [שמן *schamén* דשן *daschén.* ἄλειφαρ, ἄλειμμα. Gall. *Onguent.* Ital. *Onguento.* Ger. Ein jedes feiśt ding mit dem man etwas salben kan. Hisp. *Vnguento.* Pol. *Maść tłuszczyaka.* Vng. *Kenocz.* Ang. *Any fatt thing to anoynt an other thing, oynctment.*] Plin. lib. 28. cap. 11: Epiphoras bubulo sevo cum oleo cocto illinunt: cervini cornu cinis scabrities eodem unguine sanat. Virgil. 3. Georg. & pingues unguine ceras. Valerius Flaccus 6. Argon. Pingui fluit unguine tellus. Palladius: Sumas tantundem unguinis quod vocamus axũgiam, vel sevum. Persius Sat. 6: Fœnisecæ crasso vitiarunt unguine pultes.

Vnguĭnōsŭs, adject. Pinguis: [שמן *schamén* דשן *daschén* λιπαρὸς, πίων. Gall. *Gras, oncteux.* Ital. *Ontuoso.* Ger. Schmirbig/feiśt. Hisp. *Vntoso.* Pol. *Vmaśćiony.* Vng. *Kenes, kenőczős.* Ang. *Fatt, full of oynctement.*] ut, Vnguinosum medicamentum, unguinosæ nuces. Plin. h. 23. cap. 8: Sunt autem recentes nuces juglandes jucundiores: siccæ unguinosiores, & stomacho inutiles.

Vnguĭs, huius unguis, m. t. Corneum illud quod in extremis digitis enascitur, non solùm in manibus, verumetiam in pedibus, neq; iis solùm humanis, sed cæterorũ etiam animalium quæ pedum digitos habent separatos, ut sunt simiæ & aves. [טפרן *tsippóren*, ὄνυξ. Gall. *Ongle.* Ital. *Onghia.* Ger. Ein nagel/als wie ein Mensch an Fingeren vnd Zehen hat/ etliche Thier an den klawen Hisp. *Vnna generalmente.* Pol. *Paznogiec kopito.* Vng. *Körm.* Ang. *The naill of a man or beast.*] Dicti ungues, ab eo quòd Græci ὄνυχας in eadem dicunt significatione: aut certè ab eo, quod iidem dicunt ὄγκινον pro incurvum: cujusmodi avium ferè omnium sunt ungues. Plin. lib. 11. cap. 45: Vngues simiæ imbricati sunt, hominibus lati, rapacibus unci, cæteris recti, ut canibus, præter eum qui à cruce pleriśq; dependet. Idem de aquila: Vngues quoq; huic generi invertuntur. ¶ Interdum tamen Vngues in animalibus bisulcis dici invenimus pro unguis. Colum. lib. 6. cap. 11: de medicina bovis claudicantis: At si jam in ungulis est sanguis, inter duos ungues cultello leviter aperies. Et paulò pòst: Si sanguis in inferiore parte ungulæ est, extrema pars ipsius unguis ad vivum resecatur. ¶ In bdellio quoq; maculas quasdam candidas, humani unguis similitudine Plinius Vngues appellat, lib. 12. cap. 9: Bactriano, inquit, nidor siccus, multiq; candidi ungues. Vngues ferrei

apud

apud Colum.lib.12.cap.18.ſunt inſtrumenta quædam ferrea, quibus vindemiatores unguium vice utebantur ad colligendas uvas, ne ipſas manibus diſtringerent. Fieri enim non poterat, ut dùm unguibus manuum uvas colligerent, bona pars acinorum digitorum contactu, in terram nõ delaberetur. Colum lib.12.cap.18: Et ungues ferrei quàm plurimi parandi, & exacuendi ſunt, ne vindemiator diſtringat uvas, & non minima fructus portio, diſperſis acinis, in terram dilabatur. ¶ Vnguem tranſverſum, ſive unguem latum non diſcedere: proverbialis hyperbole eſt pro eo quod eſt, quàm minimo ſpatio diſcedere. Cic.2. Academ. Ab hac regulâ mihi nõ licet tranſversum, ut ajunt, unguem diſcedere. Idem Attic.libro 13: Curandum eſt, atque hoc in omni vita, ſua quenque à conſcientia tranſverſum unguem non oportere diſcedere. ¶ Vnguem medium oſtendere proverbium eſt, quo ſummus contemptus ſignificatur: inde ſumptum, quòd medius digitus pro impudico habebatur. Iuvenalis Satyr.10: -quum fortunæ ipſe minaci Mandaret laqueum, mediumq; oſtenderet unguem. ¶ Vngues arrodere, proverbiali metaphora dicuntur, qui cogitabundi ſunt, & rem aliquam ſecum agitant. Horat.1.Serm. Satyr.10: Si foret hoc noſtrum fato delapſus in ævum, Detereret ſibi multa, recideret omne, quod ultra Perfectum traheret, derideretur, & in verſu faciendo Sæpè caput ſcaberet, vivos & roderet ungues. ¶ Vnguis, nervoſa quædam adnatæ membranæ excreſcentia, à majori oculi angulo utplurimùm naſcens, ad oculi coronam ita procedens, ut quãdoq; pupillam operiat. ὑλεγύιον. Celſus lib 7: Vnguis verò, quod ὑλεγύιον Græci vocant, eſt membranula nervoſa oriens ab angulo, quæ nõnunquam ad pupillam quoq; pervenit, eiq; officit. Sæpiùs à naſum, interdum etiam à temporum parte naſcitur.

V̄nguĭcŭlŭs, unguiculi, penult. corr. diminutivum, Parvus unguis. [ὀνύχιον. Gall. *Petit ongle, onglet.* Ital. *Onghia picciola.* Ger. Negelin. Hiſp. *Pequenna vnna.* Pol. *Paznogietek.* Vng. *Körmötske.* Ang. *A little nayll.*] Plautus in Epid. Contempla Epidice, uſque ab unguiculo ad capillum ſummũ. Cic.5, de Finibus: Valetudinem, vires, ſtaturam, formam, integritatem unguiculorum omnium. ¶ A' teneris unguiculis, ἀπὸ τῶν ἁπαλῶν ὀνύχων, proverbialiter dici ſolet pro eo quod eſt ab infantia, ab incũabulis. Cicero Lentul. Sed præſta te tè ætate, à puero, ab incunabulis. Cicero Lentul. Sed præſta te eum qui mihi à teneris, ut Græci dicunt, unguiculis es cognitus. ¶ In eãdem etiam ſignificatione dicimus, De tenero unguĭ. Horatius in Odis: Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo, & fingitur artubus Iam tunc, & inceſtos amores A' tenero meditatur ungui.

V̄ngŭlă, læ, f.p. Calceus corneus, pedes muniens eorum animalium quæ digitos nõ habent: ſive etiam ea pars pedis, quæ cornu tegitur. [טַרְסָה *parsáh.* ὀπλή. Gall. *La corne du pié d'vne beſte.* Ital. *Onghia del animale.* Ger. Hůff. Hiſp. *Vnna de los animales patihẽdidos.* Pol. *Kopyto.* Vn. *Körém.* Ar. *The hoofe of a beaſt.*] Virgil.3.Georg. & ſolido graviter ſonat ungula cornu. Idem 8.Aeneid. Quadrupedãte putrem ſonitu quatit ungula campum. Cic.3.de Natura deorum: Ergo illud in ſilice veſtigium Caſtoris equi credis eſſe? Colum.lib 6.cap.11: Sed ſi ſanguis adhuc ſupra ungulas in cruribus eſt, ſecatione aſſidua diſcutitur. At ſi jam in ungulis eſt, inter duos ungues cultello leviter aperiẽs. Et paulò pòſt: Si ſanguis in inferiore parte ungulæ eſt, extrema pars ipſius unguis ad vivum reſecatur. Quibus in locis manifeſtè Columella Vngues, pro ipſis calceis corneis accepit: Vngulam verò pro ea parte pedis, quæ cornu tegitur. Contrà pro ipſis calceis apertè accepit Plin.lib.11.cap. 46. quum ait: Vngulæ veterino tantùm generi renaſcuntur. Idem lib.eod.cap.45. ea ratione ungulas diſtinguit ab unguibus, ut ungues iis tantùm eſſe aſſerat, quibus pedes ſunt, & in pedibus digiti: cæteris autẽ neq; pedes tribuat, neq; ungues, ſed tantùm ungulas. Omnia (*inquit*) digitos habent, quæ pedes, excepto elephanto. Huic enim informes numero quidẽ quinq;, ſed indiviſi, ac leviter diſcreti, ungulisq; non unguibus ſimiles. Hanc differentiam eleganter exprimit Ovidius in transformatione Iûs, è bovis effigie in primã formam redeũtis: Vngulaq; (*inquiens*) in quinos delapſa abſumitur ungueis. ¶ Omnibus ungulis, proverbii ſpeciem habet, pro eo quod eſt, omnibus viribus manuumq; pedumq;, & conatu totius corporis niti, ut etiam ungues, qui ſunt in extremitate collocati intendantur, quod Plinius exiſtimat eſſe ſummas nervorum clauſulas. Cic.lib.2. Tuſculan. Toto corpore atq; omnibus ungulis (ut dicitur) contentioni vocis aſſerviunt. ¶ Injicere ungulas, eſt rapere, vel furari. Plautus: Nunc ſcio febrim tibi eſſe, quia non licet huc injicere ungulas.

V̄ngŭlātŭs, Qui magnos ungues habet, ac ſcabros: quaſi ungulis ſimiliores quàm unguibus: ut ex Catonis ſententia refert Feſtus. ὀνυχώδης.

V̄ngŭlum, Antiquis anulum ſignificabat, cujus de etymo nihil eſt quod laboremus, quum Feſtus autor ſit peregrinum eſſe vocabulum, & ab Oſcis ſumptũ. [טַבָּעַת *tabbahath.* δακτύλιος, σύμβολον. Gall. *Anneau.* Ital. *Anello.* Ger. Ein fingerring. Hiſp. *Anillo.* Pol. *Pierſcien.* Vng. *Gyürö.* Ang. *A ring.*] Plinius libro 33. cap.1: Miror Tarquinii ejus ſtatuam ſine anulo eſſe, quanquam & de nomine ipſo ambigi video: Græci à digitis appellavêre: apud nos priſci *vngulum* vocabant: poſtea Græci, & noſtri *Symbolum.*

V̄nĭcāulĭs, Vnicolor, Vnicornis, Vnicus, Vnigenĭtus, Vnijugæ, Vnimanus, vide V N V S.

V̄nĭo, unionis, f.t. Cõcordia, conſenſus. [שָׁלוֹם רָצוֹן *ſchalóm ratsón.* σύμφωνος. Gall. *Vnion, vnité.* Ital. *Vnione, concordia.* Ger. Einigkeit. Hiſp. *Vnion ò vnidad.* Pol. *Ziednocenie vgodá.* Vng. *Eggyeſség.* Ang. *Vnion concorde and agrement.*] Auguſtinus: Nam hoc fieri poſſe in tanta animorum unione quis dubitet? Aliquando ſignificat margaritam, μαργαρίτην, quòd in conchis nulli duo reperiantur indiſcreti. [טְנִינִים *peninim.* Gall. *Vne perle.* Ital. *Perla.* Ger. Ein pärlin. Hiſp. *La perla ò alio far grueſſo.* Pol. *Perłá.* Vng. *Gyöngy, vnio dragakö.* Ang. *A perle.*] Plinius lib.9. cap.35: Dos omnis unionum eſt in candore, magnitudine, orbe, lævore, & pondere, haud promptis rebus, in tantum ut nulli duo reperiantur indiſcreti: unde nomen unionum Romanæ ſcilicet impoſuêre deliciæ: nam apud Græcos non eſt, nec apud Barbaros inventores ejus aliud quàm Margaritæ. ¶ Eſt & Vnio, cæpæ genus capitatum. Colum. lib.12.cap.10: Pompeianam, vel Aſcalonitam cæpam, vel etiam Marſicam ſimplicem, quam vocant *unionem* ruſtici, eligito. Hoc autem nomen, ut inquit Ruellius, apud Gallos: velut triviale hactenus uſurpatum eſt pro eo cæpæ genere, quod pluribus bulbis non coagmentatur.

V̄nĭŏcŭlŭs, Vniſtirps, Vnitas, Vniter, Vniverſus, Vnivocus, Vniuſmodi, vide V N V S.

V̄nquam, adverbiũ, Vllo tempore, omni memoria. [לְעוֹלָם *leholam.* ποτέ. Gall. *Quelque fois, quelque temps, onques.* Ital. *Alcuna volta.* Ger. Je vnd je. Bel. Immermeer. Hiſp. *Alguna vez.* Pol. *Ktorẽgokolwiek czaſu.* Vng. *Soha.* Ang. *At any tyme.*] Cicer. in Orat. Iſocrates præſtat omnibus qui unquam orationes attigerunt.

V̄nŭs, una, unum, Numeri participium eſt. [אֶחָד *echádh.* ἕις. Gall. *Vn, vn ſeul.* Ital. *Vno.* Ger. Eins. Bel. Een. Hiſp. *Vno, principio de contar.* Pol. *Ieden.* Vng. *Egy.* Ang. *One.*] Cicero pro Quintio: Alphenus ſervulum unum abducit. ¶ Aliquando accipitur pro ſolo. μόνος. Plautus: Vnus tum domi eram, & fores erant clauſæ. In qua ſignificatione quandoque genitivo jungitur, & ferè genitivo Omnium. Plinius lib.9. cap.17: Accipenſer unus omnium ſquamis ad os verſis, contra aquã natando meat. ¶ Nonnunquam etiam genitivo nominis ſubſtantivi, ſed ferè ſubintelligitur genitivus Omnium. Plinius lib.11. cap.37: Calvitium uni tantùm animalium homini. ¶ Aliquando in oratione Vnus ſubticetur. Quintil. lib 9. cap.1: Nec deſunt, qui tropis figuræ nomen imponant, quorum eſt C. Atterius Proculus. Hoc eſt, quorum unus eſt, &c. ¶ Ponitur aliquando pro pronomine Idem. Plautus in Capt. Hic poſtquam hunc emit, dedit eum huic quato ſuo peculiarem, quia quaſi una ætas erat: id eſt, eadem ætas, ſive ejuſdem ætatis erant. Vno exemplo omnes vivũt: id eſt, eodem. Plaut. in Mil. Sic etiam accipiendum eſt illud Ovid.1. Metamorph. Vnus erat toto naturæ vultus in orbe: id eſt, idem vultus, & ſibi per omnia ſimilis. ¶ Aliquando pro primo. Virgil.2. Aeneid. -cadit & Ripheus juſtiſſimus unus Qui fuit in Teucris. ¶ Vnus & alter, pro duobus. [שְׁנַיִם שְׁלִשִׁים *ſchenáyim ſchelóſhim.* δύο τρεῖς.] Cicero quarta Verr. Dicit unus & alter breviter, nihil interrogatus. Terentius in Andr. Sed poſtquam amator acceſſit unus, & item alter, pretium pollicens. ¶ Sic alter & tertius, pro tribus. Tacitus: Sed & alter & tertius dies cũctatione abſumitur.

V̄nūſquīſquĕ, & Vnuſquiviſ, Quilibet. [כָּל אֶחָד *chol echádh* אִישׁ *iſch.* ἕκαστος, ἕκαστος. Gall. *Vn chacun.* Ital. *Chiaſcuno, ognuno.* Ger. Ein jeder/oder jetlicher. Hiſp. *Cada vno.* Pol. *Każdy.* Vng. *Ki ki mind.* Ang. *Euery one, all.*]

V̄nūſquīſpĭam, Aliquis unus. [אֶחָד *echádh.* τις. Gall. *Aucun.* Ital. *Alcuno.* Ger. Etwan einer. Hiſp. *Alguno.* Pol. *Ktokolwiek.* Vng. *Valamely.* Ang. *Some one.*]

V̄nūſquīſquĕ, unaquæq;, unumquodque, & unumquidque, Singuli: dictio univerſalis, potiusq; cum poſitivo quàm ſuperlativo jungitur, eò quòd unus vim quandam ſuperlativi obtineat. [כָּל אֶחָד *chol echádh* אִישׁ *iſch.* πᾶς ἕκαστος, πᾶς τις, πάντες ὅσοι. Gall. *Vn chacun.* Ital. *Ciaſcheduno.* Ger. Ein jeder. Bel. Een jegelijck. Hiſp. *Cada vno.* Pol. *Każdy.* Vng. *Ki ki mind.* Ang. *Euery one, all.*] Cicer. pro Font. Movetur eo tempore quo unuſquiſq; noſtrûm, quum in eum locum productus eſt. Ibidem enim ſemper unaquaq; de re teſtis non ſolùm ſemel, verumetiã breviter interrogatus. Idem pro Roſ. Amer. Leviter unũquodq; tangere.

V̄nĭcăl̆āmŭs, pen.corr. adjectivum. [ὁ ἓν ἢ μονοκάλαμος. Gall. *Qui n'a qu'vn tuyau ou vn chaulme.* Ital. *Di vn ſol calamo ò gamba.* Ger. Das nur ein ror oder halm hat. Hiſp. *Coſa que tiene vna ſola*

canna ò paja. Pol. Oiednim zdźblie. Vng. Egy szaru. Ang. That hath one stalke.] Frumentum unicalamum. Plin. lib. 18. cap. 7: Vnicalamum præterea, nec usquam capax, seriturq; nonnisi tenui terra.

V-nĭcāulĭs, le, Quod unum caulem habet, nec in rāmos spargitur. [μονόκαυλος. Gall. Qui n'a qu'vne tige. Ital. Di vn cosstone. Ger. Das nur ein stenget hat. Hisp. Cosa que ha vn solo tallo. Pol. O iednim gl'abin. Vng. Egi leuelwe. An. That hath one stalk.] Plin. lib. 19 cap. 10: Est autem unicaule, radice bulbo simili.

V-nĭcŏlŏr, pen. corr. & omnis gen. Vnius coloris. [μονοχρώματος. Gall. D'vne couleur. Ital. Di vn colore. Ger. Einer farb. Hisp. Cosa de vn color. Pol. O iednei farbie. Vng. Egi szinwe. An. Of one colour.] Plin. li. 32. cap 9: Dulciores fœminæ sunt, & unicolores. Ovid. 11. Metam. At medio torus est hebeno sublimis in antro Plumeus, unicolor, pullo velamine tectus.

V-nĭcōrnĭs, hujus unicornis, m. t. A recentioribus quibusdam ex nostris appellatur fera, quam Græci μονοκέρωτα appellant. [Gal Licorne, qui n'a qu'vne corne. Ital. Licorno. Ger. Ein Einhorn. Hisp. Animal de vn solo cuerno, vnicornio. Pol. Iednorożec. Vng. Egy szarw. An. That hath one horne.] Hanc Plinius cervino capite esse scribit, pedibus elephanti, cauda caprí, reliquo corpore equo non dissimili, unicum media in fronte cornu gerentem cubitorum duorum longitudine. ¶ Est & unicornis, & hoc unicorne, adjectivum, quod unum cornu tantùm habet. Plinius lib. 11: cap. 46: Vnicorne bisulcum orix. Idem libro 8. capite 21: In India boves sunt solidis ungulis, & unicornes.

V-nĭcŭs, a, um, Singularis, vel solus: [יחיד jachídh. μόνος. Gall. Vnique, seul. Ital. Vnico, solo, singulare. Ger. Einzig/einig. Bel. Eenich. Hisp. Cosa sola y vnica. Pol. Iedini. Vng. Egyetlen egy. An. One, alone.] ut, Phœnix est unica avis. Cic. pro Rosc. Amer. Et quæramus quæ tanta vitia fuerint in unico filio.

V-nĭcē, adverbium, Singulariter. [μοναχῶς. Gall. Vniquement, singulierement. Ital. Vnicamente, singularmente. Ger. Bonauß vnd alß einzig. Hisp. Vnica, y singularmente. Pol Osobliwie. Vng. Egyetlen egyiwl. Ang. Only.] Plautus in Bacchid. Imò unicè unum plurimi pendit.

V-nĭfōrmĭs, [μονοειδής. Vng. Egyformain, egyarantualo egyfele.] Julius Firmicus Mathes. lib. 1. De Zonis: Quædã ipsarum uniformes sunt.

V-nĭfōrmĭtās, tis, f. t. [Vn. Egyezes, egaruntualosag.] Macrob. Saturn. li. 7. cap. 5. Cur illis providere veritatẽ laboras, illi squallorem uniformitatis adjicis?

V-nĭfōrmĭtĕr, adverbium, [ὁμοιογενμάτως. Vng. Egyarant, egyezwé.] Diomedes Grammat. lib. 1: Simplex vel unica est, quæ per omnes casus uniformiter currit.

V-nĭgĕnă, næ, penult. corr. & comm. p. Vnicus, unigenitus. [יחיד jachídh. μονογενής. Gall. Seul né, vnique fils ou fille. Ital. Solo figliuolo. Ger. Eingebozen. Hisp. Hijo solo. Pol. Iednorodni. Vng. Egy szult. Ang. Only begotten.] Cicero de Vniv. Singularẽ Deus hunc mundum atq; unigenam procreavit. Alia ratione Pallas à Catullo dicitur Vnigena, quòd scilicet unico parente crederetur genita, ex cerebro nimirum Iovis.

V-nĭgĕnĭtŭs, m. s. vox frequens est Ecclesiasticis scriptoribus pro filio unico, qui neq; fratrem habuerit, neq; sororẽ. [יחיד jachídh. μονογενής. Gall. Fils vnique. Ital. Sol figlio, vnigenito. Ger. Ein eingebornet. Hisp. Hijo solo. Pol. Iednorodzoni. Vng. Egy gietlen egy szülötte. Ang. An only begotten sonne.]

V-nĭjŭgæ vineæ, Quæ simplici nituntur jugo, quum binis hastilibus in terra defixis, singulæ transversæ perticæ in unam tantùm partem ordinis superincumbunt. μονόζυγες ἄμπελοι. Plin. lib. 17. cap. 22: Si unijuga erit vinea.

V-nĭmănŭs, unimana, unimanum, Vnam tantùm manum habens. [μονόχειρ. Gall. Qui n'a qu'vne main. Ital. Di vna mano. Ger. Der nur ein hand hat. Hisp. Cosa de vna sola mano. Pol. Iednoręki. Vng. Fel kezw. Ang. That hath but one hand.] Liv. 5. belli Macedonici: Capram sex hœdos uno fœtu edidisse ex Piceno nunciatum est, & Aretii puerum natum unimanum.

V-nĭmŏdŭs, uniusmodi. [Vng. Egyfele, egymodu.] Apuleius de Philosophia: Vnimodam verò esse virtutẽ, quod bonum suapte natura adminiculo non indiget.

V-nĭo, unis, univi, unitum, act. q. Conjungo, in unum redigo: [יחד jichédh חבר chibbér. σύνδω. Gall. Vnir, conioindre. Ital Adunare, aggiongere Ger. Vereinbaren/ vereinigen Bel. Vereenigen. Hisp. Ayuntar. Pol. Spaiam, złączam. Vng. Egibe foglalom. Ang. To couple together and mak one.] unde uniti animi, qui sunt unius voluntatis.

V-nĭstīrpĭs, unistirpe, Quod à radice caudicem habet unicum assurgentem. [μονοπλεχῶν. Gall. Qui n'a qu'vne racine ou vne tige. Ital. D'vna stirpe. Ger. Das nur ein stam hat. Hisp. Cosa de vna sola planta. Pol. Iednim-pretem rosnaci. Vng. Egy szaru. Ang. That hath one roote or stalke.] Plin. lib. 16. cap. 30: In longitudinem excrescunt abies, larix, palma, cupressus, ulmus, & si qua unistirpia.

V-nĭtās, unitatis, f. t. Indivisibile numeri principium. [μονάς. Gall. Conionction de plusieurs choses en vn, vnité. Ital. Congiontioni d'vna ò di più cose, vnità. Ger. Das eins in der zahl: ittẽ einigkeit/ vereinbarung vieler dingen alß ob es eins wäre. Hisp. Vnidad: Pol. Iedenśtwo złączenie. Vng. Egy. An. Vnitie.] ¶ Accipitur & pro omnimoda similitudine. Colum. lib. 7. cap. 3: Idéo nisi lanatas oves emi non oportet quò melius unitas coloris appareat. Plin. lib. 7. cap. 12: Toranius M. Antonio jam Triumviro, eximios forma pueros; alterum in Asia genitum, alterum trans Alpes, ut geminos vendidit: tanta unitas erat.

V-nĭtĕr, penult. corr. adverbium, Conjunctè, concorditer. [ἅμα, κοινῇ. Gall. En vn, ensemble. Ital. Congiontamente, in vno, insieme. Ger. Einträchtiglich. Hisp. El vno, juntamente. Pol. Zgodliwie. Vng. Egyessen. An. In one, together.] Lucretius li. 3: quum corporis atq; animai Dissidium fuerit, quibus hæsimus uniter apti.

V-nĭvĕrsŭs, universa, universum, in singulari quidem idem est quod totus: [Ὅλος chol. σύμπας, ἅπας, ὅλως, ἅπας. Gall Vniversel, general. Ital. Vniverso, il tutto, senza trarne alcuna cosa. Ger. Gantz/oder allsampt Bel. Geheel. Hisp. El todo ayuntado de partes. Pol. Wszystek, spolni. Vng. Mind az egez. Ang. All at once or together.] ut Vniversus ager, universus exercitus. ¶ In plurali verò significat omnes conjunctim. Nam si dicimus: Omnes sibi domicilium constituerũt, intelligitur domicilium sibi unumquemque constituisse. Si verò dicimus, Vniversi sibi domicilium constituerunt: significatur omnes simul unum sibi domicilium fecisse. Cicero libro 4. Academicarum: Qui loquitur de universis, nihil excipit: quid enim potest esse extra universa? Terentius in Phormione. Quod ille unciatim vix de demẽso suo, Suum defraudans genium, comparsit miser: id illa universum abripiet. Cic. 3. Officiorum: Ego unũ debet esse omnibus propositum, ut eadem sit utilitas uniuscujusq; & universorum, &c.

V-nĭvĕrsē, adverbium, Generalitet, generatim, sigillatim. [καθόλου, ὅλως. Gall. Vniuersellement, en general, generalement. Ital. & Hisp. Generalmente, vniuersalmente. Ger. Gemeinlich/ vnunderschetenlich/ samenthafft. Pol. Spolnie. Vng. Kőzönseges keppen. Ang. Generallye, altogither.] Cicero in Vatin. Quæro abs te primùm universè, quod genus improbitatis & sceleris in eo magistratu tu prætermiseris. Idem 7. Verrina: Quid ego de exteris civium Romanorum supplicijs sigillatim potiùs quàm generatim atq; universè loquar?

V-nĭvĕrsim, aliud adverbium ejusdem significationis.

V-nĭvĕrsĭtās, universitatis, f. t. [כלל michlál כלל michlól (vel) machlúl. τὸ ὅλον, τὸ σύμπαν. Gal. L'vniuers, le tout ensemble. Ital. Vniuersità, communità. Ger. Ein gantze Gemeinsame/ allgemeine Versamlung. Hisp. Ayuntamiento de partes. Pol. Spolne zgromadzenie. Vng. Kőzönseg. Ang. The vniuersitie or any multitude all at once.] Cic. 2. de Natura deorum: Licet enim contrahere universitatem generis humani, eamq; gradatim ad pauciores, postremò deducere ad singulos. Columella in Præfatione libri primi: De rusticationis universitate nihil attinet nunc plura dicere. ¶ Vniversitas pro cõmuni collegio interdum poni solet. Dig. lib. 3. Tit. 4. leg. 2: Si mancipes vel aliqua universitas ad agendum det actorem.

V-nĭvĕrsālĭs, universale, om. t. Ad universos pertinens. [καθολικός. Gall. Vniuersel. Ital. Vniuersale. Ger. Allgemein. Hisp. Vniuersal. Pol. Spolni, pospolity. Vng. Kőzönseges. Ang. Vniuersall.] Autor ad Herennium: Nam in hujusmodi rationibus, non universali, neque absoluta, sed extenuata ratione expositio confirmatur. Quo tamen in loco sunt qui malint legere Vniversa. Vtitur tamen hac voce & Varro lib. 2. de Analog. Quod (inquit) ad universalem pertinet causam.

V-nĭvĭră, æ, f. p, quę uni tantùm nupsit, quod μονανδρεῖν dicitur. [Vn. Etczbr hasasult.] Tertullianus lib. de Monogamia: Fortunæ muliebri coronam non imponit, nisi univira.

V-nĭvŏcŭs, univoca, univocum, pen. corr. Quod & nomine, & re pluribus convenit. Græcè συνώνυμον dicimus: sicut contrà Aequivocum, quod nomine, sed non re pluribus convenit, & à Græcis ὁμώνυμον appellatur. Animal itaque respectu hominis, & equi, univocum est, quia illis & animalis nomen commune est, & ratio substantiæ eadem: utrique enim convenit animalis definitio, corpus animatum sensibile. Grammatici dicunt, Homonyma esse, quæ voce, sed non significatione conveniunt: ut Nepos & filii filium significat, & prodigum. Synonyma, quæ non voce sed significatione conveniunt: ut ensis & gladius.

V-nĭvŏcĕ, adverbium. συωνύμως.

V-nĭūsmŏdī, pen. corr. nomen indeclinabile, Vniformis, non varius. [ὁμοιοδής Gall. Qui tousiours est d'vne sorte, tousiours d'vne maniere. Ital. Di vna forma & fugura, non vario. Ger Einerley maß oder weiß. Hisp Cosa de vna sola manera. Pol. Iednako. Vng. Egy formaiu. Ang Of one sorte or fashion,] Terent. in Heavt.- nam parentũ injuriæ Vniusmodi sunt fermè. Cic. Att. lib 9: Noli enim putare tolerabiles horum insanias, nec uniusmodi fore.

V-nĭŏcŭlŭs,

Vnĭŏcŭlus, qui & Vnoculus dicitur, Vnicum habēs oculum: quales Poëtæ fingunt fuisse Cyclopes. [μονοφθαλμος. Gall. Qui n'a q. vn œil. Ital. Chi ha vn solo occhio. Ger Ein eineugiger. Hisp. Tuerto de vn ojo. Pol. Jednooki. Vng. Egy szemmel, fel szemmel. Ang That hath one eye.] Plaut. Vnocule salve. Gell. lib. 3. cap. 11, de Cyclope itidem inquit vel maximè, quòd fuerit unoculus.

Vnōsē, adverbium antiquū, Simul significat. Pacuvius in Ilione: Occidisti, ut multa paucis verba unosè enuntiē. Ex Nonio.

V ante O.

Vŏcābŭlum, Vocalis, Vocativus, Vocator, Vocifer, Vocito, Voco, vide VOX.

Voconia, Genera sunt pyrorum, quemadmodum & volema. Plin. lib. 15. cap. 15.

Vōcŭlă, vide VOX.

Vŏlă, f. p. Cava pars manus, sive pedis. [כף chaph. θέναρ. Gall. La paulme de la main. Ital. Palma. Ger. Das mittel oder die höle inwendig der Hand oder Fuß/gauff. Bel. Die palme Hisp. La palma de la mano. Pol. Dłon Vng Tener. An. The palme of the hand the holowneſſe or balle of the and.] Plin. lib. 12. cap. 45: Vola homini tantùm exceptis quibusdam. ¶ Hinc Involare, pro rapere, quasi volam injicere. ἁρπάζειν. Plin. lib. 9. cap. 49: Singulos involat veriùs quàm capit.

Volatĭcus, Volatilis, Volatura, Volatus, vide VOLO.

Vŏlēmă, pen. prod. Pyra prægrandia, ita dicta quòd impleant volam: quorum meminit & Cato de Re rustica, & post eum Virg. Georg. nec surculus idē Crustumiis, Syriisq; pyris, gravibusq; volemis.

Vŏlēns, Volentĭa, vide VOLO, vis.

Vŏlgĭŏlum, vo gioli, inter rustica instrumenta connumerat Plin. li. 17. cap. 10: Scritur mense Aprili, area æquata cylindris, aut volgiolis, densum. De semine cupressi.

Vŏlo, as, n. p. Aërem pennis seco. Proprium est alas habentiū. [עוף haph העביר heebir דאה daáh נטה natsáh. πετομαι, ἱπτάμαι, πτέσομαι Gal. Voler. Ital. Volare. Ger Fliegen. Bel. Vliegben. Hisp. Volar. Pol. Látám. Vng Repwelők. Ang To flie in the aire lyk a birde.] Ovid. 3. Trist. Eleg. 4. Nempe quòd hic altè, demissius ille volabat. Plin. lib. 10. cap. 24: Sturnorum generi proprium catervatim volare & quodā pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Virgil. 1. Aeneid. -volat ille per aëra magnum Remigio alarum. ¶ Transfertur etiam ad alia quæ celeriter feruntur: ut Navis volat, fama volat, & hujusmodi. Ter. in Hec. Ne me frustra illic expectet, vola: id est, celeriter curre. Virgil. 3. Aeneid Fama volat pulsum regnis cessisse paternis Idomenea ducem. Idem 2 Georg Et proni dant lora, volat vi fervidus axis. Idem 1. Aeneid. Iamq; faces & saxa volant, furor arma ministrat. Ovid. 10. Metam. -passu volat alite virgo. Cic. ad Attic. li. 6: Tu autem fac ut mihi tuæ literæ volent obviæ. Liv. 5. bel. Pun. Ingens enim jam vis omnis generis telorum è muris volabat.

Vŏlāns, volantis, participium. [עף háph. πετόμενος, ἱπτάμενος. Gal. Volant, qui vole Ital. Che vola. Ger. Fliegend. Hisp. Que vuela Pol Latáiący. Vng Repwelő Ang. That flieth.] Virgil. 1. Aeneid. -cœloq; infectus aperto Flectit equos, curruq; volans dat lora secundo. Idem 3. Georgic. -currus agitare volantes. ¶ Volantes substantivè pro avibus. Virgil. lib. 6. Aeneid. de Averno: Quam super haud ullæ poterunt impunè volantes Tendere iter pennis.

Vŏlĭto, volitas, Frequenter volo. Plinius: Super aquas assiduè volitans. [ἀναπέτομαι. Gall. Voleter, courir çà & là legerement, voler souvent Ital Svolazzare, volar sovente. Ger Offt oder stets fliegen/ fliegen eins fliegens. Hisp. Volar á menudo y muchas vezes. Pol. Vstawnie latám. Vng. Repiśek. Ang To flie often.] Cicer. 1. de Natura deorum: In hac igitur immensitate latitudinum, longitudinum, altitudinum, infinita vis innumerabilium volitat atomorum. Plinius lib. 10. cap 16: Vespertilio geminos volitat amplexa infantes Ovid. 2. Metamorph -volitant super ora favillæ. Livius lib. 5. belli Punici: Reate saxum ingens visum volitare. ¶ Ponitur etiam volito μεταφορικῶς, pro discurro, Vagor & cum insolentia quadam hinc inde curro. Cicero pro Domo sua: Itaque quum tu florens ac potens per medium forum popularis volitares, &c. Martialis li. 1: Aethereas lascive cupis volitare per auras, I, fuge: sed poteras tutior esse domi. ¶ Volitare cupiditate gloriæ, est efferri & vehementer trahi Cicero in Pisonē: Valebis apud hominem volitantem gloriæ cupiditate vir moderatus & constans. ¶ Volitare in re aliqua insolentius: id est, jactare sese & efferri. Cicer. pro Flacco: Nunc verò non insultabo vehementius nec volitabo insolentiùs.

Vŏlūcĕr, cris, volatica, volaticum, Velox, quasi volatilis. [עף kal. πτερόεις. Gall Volage, inconstant. Ital. Volatico, volatiuo. Ger. Geflügte/unbeſtendig/hin und hár fahrend. Hisp. Muy ligero, que buela. Pol. Latawiec, niestał'e. Vng. Repwelő giors. Ang. Swift, speedie, as it were flying.] Et per translationem præceps, inconstans. ἀστάθμητος, ἀστήρικτος. Cicero ad Atticum libro 13: O academiam volaticam, & sui similem, modò huc, modò illuc, &c. Idem de Aruspic. respons. Illius furētes ac volaticos impetus in seipsos posse converti.

Vŏlātĭlis, le, penult. corr. Volucris, adjectivum, ut Bestia volatilis. [עוף hoph עוף haph. πτηνός. Gall. Qui vole ou peut voler, volaille. Ital. Volatile, volante. Ger. Fliegend/das fliegen kan Hisp. Cosa que buela. Pol. Latac mogący. Vng. Repwelő, madar. Ang. That flieth or may flie, a foull.] Cicero de Natura deorum: Præterea vescimur bestiis & terrenis & aquatilibus, & volatilibus, partim capiendo, partim alendo. ¶ Ferrum volatile pro sagitta, ferrea cuspide præmunita, quæ ex arcu emissa, celeriter fugit, velocitatem adjuvantibus pennis, alarum quodammodo vicem supplentibus. Virgil. lib 4. Aeneid. -qualis conjecta cerva sagitta, Quam procul incautam nemora inter Cressia fixit Pastor agens telis, liquitq; volatile ferrum Nescius. Idem lib. 8: Stupea flāma manu telisq; volatile ferrum Spargitur. ¶ Volatilis ætas: id est, fluxa & caduca. ὀλισθηρά. Ovid 1. Metamorph. Labitur occultè, fallitq; volatilis ætas, Et nihil est annis velocius.

Vŏlātŭs, us, m. q. Ipsa volatio & volandi actus. [πτῆσις. Gall, Vol, volée, volement Ital. Volato, volo. Ger. Das fliegen Hisp Buelo. Pol Latanie. Vng. Repwdes. An. A flying.] Cic. de Nat. deor. Idemq; & volatus alitum sustinet, & spiritus ductus alit, & sustentat animantes. Martial. lib. 11: Si tam præcipiti fuerant ventura volatu Debuerant alia fata venire via.

Vŏlātūră, æ, f. p. Volatus πτῆσις. Varro 3. de Re rustica, cap. 5: Ibi in prima volatura quum veniunt, morantur dies paucos requiescendi causa. Colum. li. 8. cap. 9: A volatura ita ut capitur, futuræ destinatur.

Vŏlo, vis, n. f. Voluntas est, voluntatem habeo, voluntas mea fert. Pertento volui, notæ significationis est. [רצה ratsáh אבה ibáh חפץ chapháts] הואיל hoil. βούλομαι, θέλω. Gall. Vouloir. Ital. Volere. Ger. Wöllen. Bel. Willen. Hisp. Querer. Pol. Chce. Vng. Akarom. Ang. To will.] Virgil. 3. Aeglog. Vis ergo inter nos quid possit uterq; vicissim Experiamur? ¶ Vŏlo te, volo te verbis paucis, subaudi alloqui. Plaut. in Capt Philocrates per tuum genium obsecro exi, te volo. Idem Epid. -volo te verbis pauculis, Si tibi molestum non est. Terentius in And. Quis me vult? ¶ Velit nolit: pro velit an non velit. Cicer. ad Quintum Fratrem lib. 3: Crassum Iunianum hominem mihi deditum, per me deterruit: velit nolit, scire difficile est. ¶ Ponitur aliquando pro opto & cupio. Cicero ad Cornificium lib. 12: Eandem rem ubi volo bene & feliciter evenire. ¶ Volo omnia tua causa: id est, tibi in omnib. bene cupio. Cicero ad Tironem lib. 16: Quum omnia mea causa velles mihi successa, tum etiam tua. Quid sibi vult istud? Cicero in Verrē: Quid sibi equestres statuę volunt propter ædem Vulcani: hoc est, quid significant? ¶ Ponitur aliquando pro opinor & censeo. Cic. 1. de Natura deorum: Quatuor etiam naturas, ex quibus omnia constare censet, divinas esse vult.

Vŏlēns, volentis, participium, ut Volenti animo: libenter, non invitè [רצה rotséh חפץ chaphéts. βυλόμενος. Gall. Voulant, qui veut. Ital. Volente. Ger. Wöllend/gutwillig. Hisp. El que quiere. Pol. Chcący. Vng. Akaro. Ang That willeth, willing.] Salust. in Iugurth. Hæc Romæ plebes, literis quæ de Metello ac Mario missæ erant, cognitis, volenti animo de ambobus acceperat. Liv. Precatus deinde si divus, si diva esset, qui sibi præpetem misisset, volens propitiusq; adesset: id est, favens & prosper. Salustius tamē lib. 4. Hist. referente Nonio: Volentia plebi dixit hoc est, placētia & grata. Verba Salustii sunt hæc: Multisq; suspicionibus volentia plebi factorius videbatur.

Vŏlentĭă, in compositione idem esse videtur quod voluntas. [חפץ chéphets רצון ratsón אבה ebéh. βύλησις.] Nonius, A volentia fit benevolentia, Malevolētia pro amore & odio, quasi bona & mala voluntas. Item Benevolus & malevolus.

Vŏlūntās, tis, f. t. Animi nostri sententia, mens, animus, sensus. [חפץ chéphets רצון ratsón אבה ebéh. θέλημα, βύλησις, εὐδοκησις, γνώμη. Gall. Volonté. Ital. Voluntà. Ger. Wil. Bel. Den wille. Hisp. Voluntad, potentia libre. Pol. Chcęiwość, ecenie. Vng. Akarat. Ang. Will.] Cic. 4. Tuscul. Natura enim omnes ea quæ bona videntur, sequuntur fugiuntq; contraria. Quamobrem si simul objecta species cujuspiam est quod bonum videatur, ad id adipiscendum impellit ipsa natura: id quum constanter prudenterq; fit, ejusmodi appetitionem Stoici βύλησιν appellant, nos appellamus *voluntatem*: eam illi putant esse in solo sapiente, quū sic definiunt: Volūtas est quę quid cum ratione desiderat. Quæ autem adversus rationem incitata est vehementius, ea libido est vel cupiditas effrēnata: quę in omnibus stultis invenitur. Cic. 3. in Catil. Diis ergo immortalibus ducibus hanc mentem, Quirites, voluntatemq; suscepi. ¶ Ponitur aliquando pro studio, amore & benevolentia in aliquem. Cicero ad Quintum Fratrem lib. 3: Significat valde te sibi gratum fecisse, quòd de sua voluntate erga Cæsarem humanissimè, dili-

mè, diligentiſſimeq; locutus eſſet. Terent. in prolog. Phorm. Voluntas veſtra ſi ad poëtam acceſſerit: id eſt, faveritis poëtæ. ¶ Voluntate ablativus pulchrè ponitur pro eo quod eſt Bona cum gratia. Terentius in Adelph. Quod vos jus cogit, id voluntate impetret. Cicer. 1. Verr. Ego jam tibi ipſe iſtud, quod expetis, mea voluntate concedam: id eſt, ſponte. Cicero ad Valerium lib. 13: Reditus tamen in patriam voluntate omniũ concedi videretur. Id eſt, omnibus volentibus & concedentibus.

Vŏlūntārĭŭs, adjectivum, Quod ſit ſponte, ad libidinem & arbitrium, vulgò *Spontaneum* vocant. [נדיב *nadhib*. αὐτόματος. Gall. *Voluntaire, de franche volonté & ſans contrainčte.* Ital. *Voluntario chi opera ſpontaneamente.* Ger. Willig/freywillig. Hiſp. *Voluntarioſo.* Pol. *Chcący, dobrowolni.* Vng. *Zabad akarat Zerent vala.* Ang. *That is done willinglye.*] Cic. ad Martium lib. 7: Aut cõſciſcenda mors voluntaria. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Ferociſſimus quiſque juvenum cum armis voluntarius adeſt. Plinius de Viris illuſtribus: Voluntarium militem ſe obtulit. ¶ Voluntarii milites dicuntur, qui ſponte nomina dant. Cæſar 5. belli Gall. Neq; ſibi voluntariorum copias defore, ſi ex finibus ſuis progredi cœpiſſet.

Vŏlūntārĭē, & Volūtariò, adverbia. Sponte, bono & prompto animo, nõ coacto. [בנדבה *bindabáh* נדבה *nedhabáh*. αὐτομάτως. Gal. *Voluntairement, franchement.* Ital. *Voluntariamente, francamente.* Ger. Willigklichen. Hiſp. *Voluntarioſamẽte.* Pol. *Chcząc*. Vn. *Zabadakarat Zerent*. An. *Willinglye, readely.*] Cęſ. lib. 3. belli Civil. Milites electi circiter centum viginti voluntariè ejuſdẽ centuriæ ſunt proſecuti. Liv. 1. ab Vrbe: Inde ob reſiduas bellorum iras, maximè ſolicitatis ad defectionem animis, volũtariò traxêre.

Vŏlōtiēs, Dicti ſunt ſervi, qui bello Punico, quum deeſſent liberi, qui in militiã nomina darent, pro dominis pugnaturos ſe poluciti, in civitatẽ recepti ſunt: & Volones appellati, quia hoc ſponte voluerunt. Feſtus. Liv. lib. 3. belli Punici: Volones liberi eſſe juſſi. Ibidem: Vt tyrones (ea maxima pars volonum erat) diſcerent ſigna ſequi.

Vŏlsēllă, læ, ſive Vulſella, f. p. Inſtrumentum pilis è corpore evellendis idoneum. [μυοδιήθειον, τριχολαβίς. Gall. *Des pinſettes de chirurgien.* Ital. *Moietta, molletta.* Ger. Ein rauffzengtin. Hiſp. *Las tenaxuelas ò pincas para pelar.* Pol. *Kleszczyki do wyrwania włoſow.* Vng. *Zõr tepõ Zerzam.* Ang. *A paire of pincers.*] Martialis li. 9: Purgentq; ſęvę cana labra volſellę, Curios, Camillos, Quintios, Numas, Ancos, Et quicquid uſquam legimus piloſorum Loqueris, ſonasq; grandibus minax verbis. ¶ Volſella item, ſive Vulſella inſtrumenti chirurgici genus eſt, quo caro ex ulceribus pręcidenda apprehenditur. Celſus lib. 6. cap. 18: Deinde oræ vulſella prehendendæ, tum quicquid corruptum eſt, excidendum.

Vŏlvă, volvæ. f. p. Involucrum, quo quid involvitur: [תכריך *tachrích* חתולה *chathullâh* חתול *chittúl*. ἕλυμμα, ὠάλυμμα. Gall. *Enuelopoir.* Ital. *Inuilupo, coſa chi ſi inuolge.* Ger. Ein jedes ding da reyn man etwas verwicklet oder windet. Hiſp. *Enuoluedor.* Pol. *Pielucha, obwicie.* Vng. *Takara.* Ang. *Wher in any thing is rolled vp & wrapped in.*] unde à Plinio lib. 22. cap. 22. accipitur pro albo illo involucro boletorum in ovi ſpeciem prorumpentium: Volvam (*inquit*) terra ob hoc prius gignit ipſum poſtea in volva, ſeu in ovo eſt luteum. ¶ Eodem etiam nomine antiqui uterum appellabant in muliere: hoc eſt, locum in quo fœtus concipitur: quam hodie literæ unius immutatione *Vulvam* appellamus.

Vŏlūbĭlĭs, vide VOLVO.

Vŏlŭcĕr, hæc volucris, hoc volucre, Volatilis, penniger. [עוף *hoph* עוף *haph* עיט *háyit*. πτηνός, πτερόεις. Gall. *Qui vole.* Ital. *Volante.* Ger. Fliegend Hiſp. *Qualquiera coſa que buela.* Pol. *Látáiący.* Vng. *Zarniaz, repwelõ.* Ang. *That flieth.*] ¶ Et per translationem velox, celer. [קל *kal*. πτηνός, ὠκύς. Gall. *Viſte, ſoudain.* Ital. *Veloce, preſto.* Ger. Schnell Hiſp. *Ligero, preſto.* Pol. *Prętki.* Vng. *Giors, hamar.* Ang. *Swift, ſpeedie.*] Martialis: Et volucrem longo porrexit vulnere pardum. Virgil. 1. Aeneid.: volucremq; fuga prævertitur Hebrum. Cicer. pro Plancio: Nihil eſt autem tâm volucre quàm maledictum: nihil faciliùs emittitur, nihil certiùs excipitur, latiùs diſſipatur. Idem pro Sylla: O falſam ſpem! ô volucrem fortunam! Virgil. 5. Aeneid.: illa Noto citiùs, volucrique ſagitta Ad terram fugit, & portu ſe condidit alto.

Vŏlucrĭs, hujus volucris, fœm. t. Omne id quod volat, non ſolùm aves, ſed apes quoq;, veſpæ, tabani, & reliqua hujuſmodi. [עוף *hoph* עוף *haph* עיט *háyit*. ὄρνεον, τὸ πτηνόν. Gal. *Volaille, toute choſe qui vole.* Ital. *Ciò che vola.* Ger. Ein jedes Thier ſo geflucket iſt; daa iſt/ ſo fliegen kan/ Gefügel. Hiſp. *Aue ò coſa que buela.* Pol. *Káżdá rzecz ktora látáć może.* Vng. *Repwelõ, madar.* Ang. *All thing that flieth.*] Cic. 2. de Orat. Quemadmodum volucres videmus procreationis atq; utilitatis ſuæ cauſa fingere & conſtruere ſibi nidos. Virgil. lib. 3. Georg. Omne adeò genus in terris, hominumq;, ferarumq;, Et genus æquoreum, pecudes, pictæq; volucres, In furias, ignemq; ruunt, amor omnibus idem. Ovid. 2. Metamorph. Flumineæ volucres medio caluêre Cayſtro.

Vŏlucră, Genus animalis quod prærodit teneros pampinos. [ἐριλος, ἰνψ. Gall. *Liſet, qui ronge la vigne bourgeonnante.* Ital. *Animaletto che rode i teneri pampini.* Ger Ein rãbwürmlin/ ein wurmlin das die zarten rãbſchoß abfrißt. Hiſp. *El rebolto que roe las vides.* Pol. *Zwierz, ogryzaiący pnie winne.* Vng. *Hirnio.* An. *A caterpiller.*] Colum. de Arboribus, cap. 15: Genus eſt animalis, volucra appellatur: id ferè prærodit teneros adhuc pampinos & uvas: quod ne fiat, falces quibus vineam putaveris, peracta putatione ſanguine urſino linito.

Vŏlumĕn, vide VOLVO.

Vŏlūntās, Vide VOLO, vis.

Vŏlvo, vis, vi, duarum ſyllabarũ, act. t. Verto, verſo, torqueo, in orbem torqueo. [גלל *ghalál* חול *holél*, κυλίω, κυλίζω, κυλινδῶ, σκολιάζω. Gall. *Rouler, tourner, virer.* Ital. *Volgere.* Ger. Weltzen/ trosten. Bel. Wentelen/ omteren/ rollen. Hiſp. *Boluer, boluer en derredor.* Pol. *Toczę, obracam.* Vng. *Forgatom.* An. *To tumble, to roll, to wallow, to wrappe.*] Virgil. 6. Aeneid. -ubi mille rotam volvêre per annos. Cic. de Clar. Orat. Volvendi enim ſunt libri, cùm aliorum, tùm in primis Catonis. Virgil. 3. Aeneid. -ſic fata deûm rex Sortitur, volvitq; vices: invertitur ordo. Idem lib. 3. Georg. Collectumq; premens volvit ſub naribus ignem. Idem 6. Aeneid. Saxum ingens volvunt alii. ¶ Volvere, cogitare, verſare animo, ἐξετάζειν. Catull. Epigram. 59: Quæ tum proſpectans cedentem mœſta carinã, Multiplices animo volvebat ſaucia curas. Virgil. 1. Aeneid. At pius Aeneas per noctem plurima volvens. Ibidem: Quídve dolens Regina deũm, tot volvere caſus Inſignem pietate virum, tot adire labores Impulerit? Livius libro 6. ab Vrbe: Has inanium rerum inanes ipſas volventes cogitationes, fortunæ loci delegaverant ſpes ſuas.

Vŏlvēndŭs, a, um, κυλινδητέος. Virgil. 1. Aeneid. Triginta magnos volvendis menſibus orbes Imperio explebit. Id eſt, volubilibus, interprete Servio.

Vŏlūtŭs, ta, tum, aliud participium. [גלל *megholál*. κεκυλισμένος. Gall. *Roulé, tourné, viré.* Ital. *Voltato.* Ger. Geweltzet/ getrõlet. Hiſp. *Boltado.* Pol. *Obracani.* Vn. *Fordittatot.* An. *Turned, rolled, wallowed.*] Virg. 3. Georg. Non umbræ altorum nemorum, nõ gramina poſſunt Grata movere animum: nõ qui per ſaxa volutus Purior electro campum petit amnis.

Vŏlūto, penult. prod. act. p. Sæpè, multumq; volvo. [גלל *gholél* חול *holél*. τρέφω, κυλινδῶ, συγκυλινδέω. Gall. *Veautrer, tourner, & rouler ſouuent.* Ital. *Trauoltarſi.* Ger. Offt oder embſig weltzen. Hiſp. *Rebolcarſe.* Pol. *Vśtawnie przewaliam, obrácám.* Vng. *Forgatom, hõmpõlygetõm.* Ang. *To tumble and roll often.*] Varr. lib. 3. de Re ruſt. cap 9: Antè ſit veſtibulum ſeptum, in quo diurno tempore eſſe poſſint, atq; in pulvere volutari. Cic. in Saluſt. Itaq; nihil aliud ſtudet, niſi ut lutulentus ſus, cum quovis volutari. ¶ Ponitur etiam pro accuratè perpendo, & diligenter conſidero. ἐξετάζω. Virg. 9. Aeglog. Id quidem ago, & tacitus Lycida mecum ipſe voluto. Idem 4. Aeneid. Atq; hæc ipſe ſuo triſti cum corde volutat. Liv. 4. bel. Maced. Has cõditiones quãquam ipſe in ſecreto volutaverat cum amicis, vulgò tamen omnes fama ferebant.

Vŏlūtātŭs, volutata, tum, participium, Sæpè multumq; volutus. [גלל *megholâl*. κεκυλισμένος. Gal. *Veautré, tourné, roulé.* Ital. *Voltato ſpeſſo qua & la.* Ger. Offt geweltzet. Hiſp. *Rebolcado à menudo à ſi à otro.* Pol. *Vśtawnie przewracani.* Vng. *Forgottatot, hõmpõligetetõt.* Ang. *Rolled, tumbled, or wallowed often.*] Plin. lib. 8. cap. 37: Præparant hyemi & herinacei cibos, ac volutata ſuprà jacentia poma, affixa ſpinis unum non amplius tenentes ore, portant in cavas arbores. Cicero de Aruſpic. reſpon. Quis unquam nepos tam liberè eſt cum ſoortis, quàm hic cum ſororibus volutatus? Idem lib. 2. ad Quint. Fratrem: Itaque ad Calliſthenem & Philiſtum redeo, in quibus te video volutatum: hoc eſt, cum labore verſatum.

Vŏlūtātĭo, volutationis, verbale, f. t. à volutando deductum. [κύλισμα. Gal. *Roulement, veautrement.* Ital. *Riuolgimiento.* Ger. Weltzung/ trõlung. Hiſp. *Obra de boluer à menudo.* Pol. *Przewracanie, wal'eſanie.* Vng. *Forgatas, hõmpõlyzetes.* Ang. *A rolling or wallowing.*] Cicero in Piſonem: An verò, tu parum putas inveſtigatas eſſe à nobis labes imperii tui, ſtrages que provinciæ, quas quidem nos non veſtigiis odorantes ingreſſus tuos, ſed totis volutationibus corporis & cubilibus perſecuti ſumus?

Vŏlūtātŭs, volutatus, volutatui, verbale, m. q. Volutatio. κύλισμα. Plin. lib. 10. cap. 4: Multum pulverem volutatu collectum, inſidens cornibus excutit in oculis.

Vŏlūtābrum, penult. prod. n ſ. Locus ubi ſues volutantur. [κυλίσρα, ἀλιτυλίστρα, κύλισμα, κυλινδήθρα. Gall: *Bourbier, ou autre lieu où les beſtes ſe veautrent.* Italic. *Luoco doue ſi voltano i porci.*

German.

German Ein mistlach / sawlach. Hispan. *Reboleadero, como de puercos.* Polon. Kal'wg. Vngar. *Az mely sarba az disno heuer.* Ang. *A place where swyne do wallowe.*] Virgil. libro 3. Georgic. Sæpè volutabris pulsos sylvestribus apros Latratu turbabis agens.

Vŏlūtātim, Iterum atque iterum volvendo. [κυλιδὸν. Gall. *En roulant.* Ital. *Rivolgendo.* Ger Trötlechtig/mit weltzen Hisp. *Rebolcandose.* Pol. *Przewalaiąc.* Vng. *Forgatua, hömpölygetue.* Ang. *By rolling, and wallowing.*] Plautus in Milite: Volutatim domum te rapiam.

Vŏlūbĭlĭs, volubile, om. t Quod facilè volvitur, & in orbem incitatur. [ἐπίτροχος, εὔτροφος. Gall. *Aisé à tourner ou faire virer, qui tourne.* Ital. *Volubile, instabile.* Germ. Weltzbar/das leichtlich zu weltzen ist Hisp. *Cosa que se buelue ò puede boluer.* Pol. *Obrotni.* Vngar. *Forgo, fordithato.* Ang. *That is or may easily be tumbled or rolled.*] Cicero de Vniuers. Deinde animum circundedit corpore, & vestivit extrinsecus, cœloque solivago & volubili, & in orbem incitato, complexus est. Virgil. 7. Aeneid. Impubesque manus mirata volubile buxum. ¶ Volubilis fortuna: id est, instabilis, inconstans. ἀστεμφής. Cic. pro Mil. Quàm vaga, volubilisque fortuna.

Vŏlūbĭlĭtĕr, adverb. Celeriter, incitatè. [εὐτρόπως. Gall. *Rondement, en roulant.* Ital. *Volubilmente, senza fermezza.* German. Rugetechtig Hispan *Podiendo boluerse.* Polon. *Obrotnie.* Vng. *Giorson, hamar.* Ang. *Rollingly, roundly.*] Cicero in Orat Sæpè etiam in amplificanda re concessu omnium funditur numerosè & volubiliter oratio.

Vŏlūbĭlĭtās, atis, f.t. Volubilis motus & conversio. [τὸ εὔτροφον, ἡ εὐτροχία Gall. *Tournoyement, virement en rond.* Ital. *Volubilità.* Germ Ringfertigkeit im weltzen/ bewegligkeit. Hisp. *Aquella possibilidad de bolverse.* Polon. *Obrot.* Vngar *Forgo sag, giörs forgas.* Ang *A hastie rolling about, vnconstancie.*] Cic de Nat. deor. Ex utraque re & mundi volubilitas, quæ nisi in globosa forma esse non posset. Volubilitas fortunæ, inconstantia. Cic. 2. de Divin. Quomodo ergo id quod temerè fit, cæco casu, & volubilitate fortunæ præsentiri & prædici potest? ¶ Volubilitas linguæ, levitas, promptitudo, dexteritas.

Vŏlūmĕn, voluminis. secunda syllaba producta, n. t. A' volvendo, quòd majores nostri in libris arborum: id est, corticibus scribebant, & libellos illos, quò ferrent commodiùs, complicabant. [מְגִלָּה *megillah* גִּלְיָון *ghillayón.* γραμματεῖον, σωτωγμὸς, σύγγραμμα. σων τάξις. Gal *Volume, roule, vne partie d' vn liure* Ital. *Volume.* Germ Ein Büch Hisp. *Vn libro ou volumen.* Pol. *Ksiega.* Vngar. *Sreg könywe.* Ang. *A volume, the part or grosseneſſe of a booke.*] Ideoque volumina appellata sunt, libellis similiora quàm libris. ¶ Est enim propriè volumen pars codicis, ut puta Metamorphoseos liber in quindecim volumina distinctus est. Ovid. 1. Tristium: Sunt mihi mutatæ ter quinque volumina formæ Plin. Iunior: Libri tres in sex volumina propter amplitudinem divisi, quasi in sex minores libros: ut sint volumina aliquantò minora quàm libri. Igitur volumen pars libri est: Liber verò pro toto codice, & pro volumine accipitur Inde dicimus Evolvere libros: id est, aperire lectitandi gratia, quasi rem complicatam explicare. ἀνελίττειν τὰ βιβλία. sicut Revelare, rem velatam detegere. Cic. lib. 3 Tusc. Quoniam duobus superioribus de morte & dolore dictum est: tertius dies disputationis hoc tertium volumen efficiet. ¶ Accipitur aliquando volumen pro ipsa circumvolutione. περιαγωγή. Ovid. 2. Metam. Adde quòd assidua rapitur vertigine cœlum, Sideraq; alta trahit, celeriq; volumine versat. ¶ Nonnunquam pro volubilitate, sive inconstantia. Plin lib. 7. cap. 45: Si diligenter æst mentur cuncta, magna sortis humanæ reperientur volumina. ¶ Volumina vinculorum. Virgil. 5. Aen. -& ipsa Huc, illuc, vinclorum immensa volumina versat.

Vŏlvŏx, volvocis, penultima prod. m. n Vermis teneros vitium pampinos, & pubescentes uvas erodens, qui & Convolvolus & Volucra dicitur. [ἴψ, ἴουλος. Gall. *Liset, hurbec ou vercoquin, qui ronge les bourgeons des vignes.* Ital. *Voluo, verme che rode i teneri pampini delle viti* German. Ein Rebwürmlin/ welches sich in die bletter der jungen Rebschossen verwicklet/ vnd sie abfrisset. Hisp. *El gusano rebolton.* Polon. *Gasianka winna.* Vngar *Hernio, ferego.* Ang *A caterpiller, a worme that eateth vine boughes.*] Plinius lib. 17. cap 28: Simili modo ne convolvolus fiat, in vinea amurcæ congios duos decoctos in crassitudinem mellis, rursus cũ bituminis tertia parte, & sulphuris quarta sub dio coqui, ne excandescat sub tecto. Hoc vites circa capita ac brachia ungi: ita nõ fore convolvulum: alii Volvocem appellant, animal prærodens pubescentes uvas. Hæc Plin.

Vŏlūptās, voluptatis, f.t. Iucunditas, fructus jucunditatis, & lætitiæ. [עֵדֶן *hèdhen* עֶדְנָה *hedhnáh* עֹנֶג *hónegh* תַּעֲנוּג *tahanúgh.* ἡδονή. Gall. *Volupté. aise, plaisir.* Ital. *Voluttà. piacere.* Germ. Wollust Belg. Wollustigheyt Hisp. *El deleyte generalmente.* Pol. Rozkosz Vn. Giönerwesèg. An. *Pleasour, delight.*] Vnde quicquid cũ delectatione animum demulcet, voluptas dicitur, quòd id maximè velimus. Referturque tàm ad animum, quàm ad corpus, quanvis nonnulli insimulent solius corporis esse, actur pem: quod certè verum non est. Est enim voluptas vocabulũ medium, omnemque jucundum motum, quo sensus hilarẽtur, significat, quem Græci vocant ἡδονὴν. Cic. 1. de Orat. Percipietis enim illam ex cognitione Iuris lætitiam & voluptatem. Voluptatem ejus capio, dixit Plin. Epist. 17. lib. 2, pro voluptatem ex eo capio. Cum voluptate legere: id est, cum delectatione. Cic. 1. de Finib. Omne autem id quo gaudemus, voluptas est: ut omne quo offendimur, dolor. Ovid 7 Metam. -nulla est sincera voluptas. Voluptati esse: id est, esse gratũ & jucundum. Cic. Lentulo lib. 1: Quod mihi de filia, & de Crassipede gratularis, agnosco humanitatẽ tuam, speroq; & opto, nobis hanc conjunctionẽ voluptati forę. Quibus ồmnibus in exemplis voluptas in meliorem partem accipitur, pro ea quæ in animum cadit. ¶ In malam partem quoq; capitur, & pro eà voluptate, quæ corporis propria est apud Cicer. de Senect. Divinus enim Plato escam malorum voluptatem appellat: quòd ea videlicet homines capiantur, ut hamo pisces. Ibidẽ: Nullam capitaliorem pestem quàm voluptatẽ corporis homini dicebat à natura datam: cujus voluptatis avidę libidines temerè & effrenatè ad potiundum incitarẽtur. Idem 1. de Legib. Ab ea quæ penitus in omni sensu implicata insidet imitatrix boni, voluptas: malorum autem omnium mater.

Vŏluptabĭlĭs, voluptabile, om t. Gratum, voluptuosum. [רְצוּי *ratsúi* נִרְצֶה *nirtséh* מְעֻנָּג *mehannégh.* ἡμερήσιος, περπνὸν, ἡσὺ. Gall. *Qui donne ou apporte plaisir.* Ital. *Grato.* German Lust vnnd frewd bringend/ lieblich Hispan. *Agradecido ò aplasible.* Polon Rozkoszą przynoszący. Vngar. *Giönörwesèges.* Ang. *Plesant, delightfull, that bringeth pleasour.*] Plaut. in Epid. Voluptabilem mihi tuo adventu attulisti nuntium.

Vŏlūptārĭŭs, voluptaria, voluptarium, Quod voluptatem affert. [רְצוּי *ratsúi* נִרְצֶה *nirtséh* מְעֻנָּג *mehannégh.* περπνὸς. Gall. *Plaisant, voluptueux.* Ital. *Cosa piaceuole* German. Lustbar / das wollust bringt/ oder dem wollust ergeben. Hisp. *Cosa deleytosa.* Pol. Rozkoszą czyniący. Vng. Giönörkötetö. Ang *That bringeth plesure, delisting in plesure.*] Cic. lib. 3. de Finib. Aegritudo, libido, formido, quamq; Stoici communi nomine corporis & animi ἡδονὴν appellant. ego malo lætitiam appellare, quasi gestientem animi elationem voluptariam. Voluptarius homo, voluptati deditus. φιλήδης. φιληδονός. Plautus in Menæch. Nanque Epidamnea natio est hæc, ita hominum Voluptarii atque potatores maximi Cic. 2 Tusc. Ego à te non postulo ut dolorem eisdem verbis afficias, quibus Epicurus voluptatem: homo, ut scis, voluptarius. Idem 3. de Orat. Quinetiam gustatus, qui est sensus ex omnibus maximè voluptarius, quique dulcedine præter cæteros sensus commovetur.

Vŏlūptŭōsŭs, voluptuosa, voluptuosum, Habitum, & vehementiam significat, & affectionem: [רְצוּי *ratsúi* נִרְצֶה *nirtséh:* מְעֻנָּג *mehannégh.* φιληδονός. Gall. *Voluptueux* Ital *Voluttuoso.* Germ Wollustig begirig/ oder das voll wollusts ist Hisp *Deleytoso* Polon. *Rozkoszy pożadliwi.* Vngar. *Giönörwesegben el merwelt.* Ang. *Voluptuous, vnsatiable in pleasure.*] ut, Voluptuosus homo, qui perquàm amat voluptatem, quem Cicero voluptarium vocat. ¶ Voluptuosa res, quæ in se habet voluptatem, & quæ voluptate afficiat. Ille recipit, hæc recipitur. Plin. libr. 2. Epist. 13: Voluptuosam rem esse, utrunque eadem opera eodem viatico invisere.

Vŏlŭpĕ. Delectabile, gratum, jucundum. [רְצוּי *ratsúi* נִרְצֶה *nirtseh:* מְעֻנָּג *mehannégh* ἡδὺ, περπνὸν, ἡμέρησις. Gall. *Chose, agreable & plaisante.* Ital. *Voluttà, da piacere* German. Lustgefellig/ wollust/ anmütig. Hispan. *Deleyte.* Pol. Wdzięczno. Vngar. Giönyörwesèges, kedues. Ang. *That is pleasant, and delighteth.*] Quanquam non rarò substantivè accipitur pro ipsa delectatione seu voluptate, ἡδονή. Plaurus in Amph. Nam quia vos tranquillos video, gaudeo, & volupe mihi est. ¶ Legitur & volup, per apocopem: quod & Nonius annotavit. Plautus in Casina: Facite animo vestro volup: Idem Asinaria: Hic senex siquid clam uxore animo fecit volup.

Vŏlūtæ, f. p. Ab architecturæ peritis appellantur capreoli, in columnarũ capitulis ex herbarũ foliis enascentes, & ubi abacum jam propemodũ contingunt, in orbẽ circunvoluti: unde tàm apud Græcos, quã apud Latinos nomẽ invenerũt. ἰλίκες. Vitruvius lib. 3: Dempta abaci crassitudine, dividatur reliqua pars in partes tres: ex quibus una imo folio detur, secundum folium mediam altitudinem teneat: cauliculi eandem altitudinem habeant è quibus folia nascũtur projecta, uti abacum excipiant, quæ ex cauliculorũ foliis nata, procurrũt ad extremos angulos volutæ, minoresq; helices intra suum medium, qui sunt in abaco floribus, subjecti scalpantur. Idem paulò pòst: De volutarum autem descriptionibus, uti ad circinum sint rectè involutæ quemadmodum distribuantur, in extremo libro forma & ratio earum est descripta. Idem lib. 7. cap. 5: Nam pinguntur tectoriis monstra potiùs, quàm ex rebus

finitis imagines certę. Pro columnis enim ſtatuuntur calami, pro faſtigiis harpaginetuli ſtriati, cum criſpis foliis, & volutis. Item candelabra ædiculatarum ſuſtinentia figuras, ſupra faſtigia earum ſurgentes ex radicibus cum volutis: colliculi teneri plures, habentes in ſe ſine ratione fidentia ſigilla, non minus etiam ex coliculis flores, dimidiata habentes ex ſe exeuntia ſigilla, alia humanis, alia beſtiarum capitibus ſimilia. Hæc Vitruvius.

Vŏlūtabrum, Volutatim, Voluto, Vide VOLVO.

Vŏmĕr, vomeris, maſculini generis. Vide VOMO.

Vŏmĭcă, vomicæ, pen. corr. ſ. p. Abſceſſus internus copioſam evomens ſaniem: unde & nomē accepit. [נזיד *mazór.* ἀπόστημα. Gall. *Apoſtume.* Ital. *Apoſtema.* Germ. Ein eytergeſchwär oder eyß. Belg. Een puyſte. Hiſp. *Poſtema.* Pol. *Ropa ze wrzodu.* Vng. *Daganat kelgiu.* Ang. *A rotten impoſtume or running ſore.*] Cic. de Nat. deor. Nec prodeſſe voluit Pheræo Iaſoni qui vomicam ejus aperit, quam medici ſanare nō potuerant. Serenus: Sunt odio quos dira vomit natura, tumores, Vomica qualis erit, vel eidem proxima quædam. Plin. lib. 20 cap. 12: Petroſelinon præcipuum ad vomicas. Hinc Plaut. in Perſa, non infeſtiviter vomicam appellat crumenam numis refertam, atq; tumentē. Quid hoc, *inquit*, quod in collo tibi tumet? SA. vomica eſt, preſſate parce. ¶ Plin. lib. 33, cap. 6. per tranſlationem accepit pro argenti vivi vena jugiter manante. Eſt (*inquit*) lapis in his venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur, venenum rerum omnium. Nonius vomicam pro concavis locis & vetuſtate exeſis poni probat. Ex Lucilio.

Vŏmo, vomis, vomui, vomitum. Per os ejicio, egero. [הקיא *hekí* קאה *kadh.* ἐμέω, ἐξεράγμαι. Gall. *Vomir.* Ital. *Vomitare.* Ger. Kotzen. Belg. Spauwen/overgeven. Hiſp. *Gomitar.* Polon. *Zrzucam.* Vng. *Okadom.* Ang. *To vomite, to parebrake.*] Cic pro Dejotaro: Quum (*inquit*) poſt cœnā vomere te velle dixiſſes, in balneum te ducere cœperunt. Idem 2. Philipp. Tantum vini in Hippiæ nuptiis exhauſteras, ut tibi neceſſe eſſet in populi Romani cōſpectu vomere poſtridie. Virg. 9. Aen. Purpuream vomit ille animam, & cum ſanguine miſta Vina refert moriens.

Vŏmĭto, as, frequentativum. [πολλάκις ἐμέω. Gall. *Vomir ſouuent.* Ital. *Vomitar ſpeſſo.* Ger. Offt kotzen. Hiſp. *Gomitar à menudo.* Pol. *Vſtawnie zrzucam.* Vng. *Okadozom.* Ang. *To vomite often.*] Col. lib. 7. cap. 10: Quam quum pecudes biberunt, nauſea correpte vomitant, atque expurgantur.

Vŏmĭtĭo, vomitionis, f. t. Cibi, potúsve per os ejectio, quę vĕtriculi ſubverſione cōtingit. [קיא קיא ke. ἔμετος, ἐξέρευγμα. Gall. *Vomiſſement.* Ital. *Eſſo vomitare, vomito.* Germ. Kotzung/ers brechung. Hiſpan. *Gomito.* Polon. *Zrzucanie.* Vngar. *Okadas.* Ang. *A vomiting.*] Plinius libro 11. cap. 53: Homini cibus utiliſſimus ſimplex: acervatio ciborum peſtifera, & condimenta perniciosiora. Difficulter autem perficiuntur omnia in cibis acria, nimia, & avidè hauſta: & æſtate, quàm hyeme difficilius, & in ſenecta, quàm in juventa. Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitatæ, frigidiora corpora faciunt, inimicæ oculis, maximè autem dentibus. Somno concoquere corpulentię, quàm firmitati utilius: ideo athletas malūt cibos ambulatione perficere.

Vŏmĭtŭs, tus, m. q. Vomitio. [קיא ki קא ke. ἔμετος.] Plin. libr. 20. cap. 14: Mentaſtrum cum ſucco granati ſingultus & vomitus ſiſtit, ut Democritus monſtrat.

Vŏmĭtŏr, oris, m. t. Qui vomit. [קיא *meki.* ἐξεραύκτης. Gall. *Vomiſſeur.* Ital. *Chi vomita.* Ger. Ein kotzer/ der ſich erbricht. Hiſp. *El que gomita.* Pol. *Tenktori zrzuca.* Vng. *Okado.* Ang. *That vomiteth.*] Plin. lib. 23. cap. 1: Non expedit vomitoribus, ſicut neque muſtum, neq; ſapa, neq; paſſum.

Vŏmĭtōrĭă. [Vng. *Oly hely, ax mellyőn tolyongua ſok embőr ki vagy be megyőn.*] Macrobius Satur. lib. 6. cap. 4. Virgil. Mane ſalutantum totis vomit ædibus undam. Pulchrè vomit undam, & antiquè: nam Ennius: Et Tyberis flumen vomit in mare ſalſum. Vndè & nunc vomitoria in ſpectaculis dicimus, unde homines glomeratim ingredientes in ſedilia ſe fundunt.

Vŏmĭtōrĭŭs, vomitoria, vomitorium, Quod vomitum ciet. [ἐμετικός. Gall. *Qui fait vomir.* Ital. *Coſa che fa vomitare.* Germ. Kotzerig. Hiſpan. *Coſa para hazer gomitar.* Pol. *Zrzucenie czyniaci.* Vngar. *Okadtato.* Ang. *That hath power to cauſe one vomite.*] Plin. lib. 21. cap. 6: Hunc ſtomacho inutilem, & ideo vomitorium. Idem lib. 20. cap. 9: Bulbus quem vomitorium vocant ab effectu, ſolta habet nigra cæteris longiora.

Vōmĕr, & vomis, hujus vomeris, generis maſculini, ferramentum aratri quo ſulci fiunt. [מחרשת *macharéſsheth.* ὦκις. Gall. *Le ſoc d' vne charrue.* Ital. *Vomere, vomiero del aratro.* Germ. Ein pflugeyſen/ wägeyſen/ ſäch. Belg. Een ploechyſer. Hiſp. *La raja del arado* Pol. *Pług* Vn. *Zanio was.* Ang. *The culter of a ploughe.*] Ita dictum quòd terram vomat: hoc eſt, eruat. Virg. 1. Georg. Depreſſo incipiat jam tum mihi taurus aratro Ingemere, & ſulco attritus ſplendeſcere vomer. Idem: Vomis & inflexi primum grave robur aratri. Plin. lib. 18. cap. 18: Vomerum plura genera: Culter vocatur, prędenſam priuſquam proſcindatur, terram ſecans, futuriſque ſulcis veſtigia pręſcribens inciſuris, quas reſupinus in arando mordeat vomer. Alterum genus eſt vulgare, roſtrati vectis. Tertium in ſolo facili, nec toto porrectum dentali, ſed exigua cuſpide. In roſtro hæc quarto generi, ſed exactior in mucronem faſtigiata, eodemque gladio ſcindens ſolum, & acie laterum radices herbarum ſecans: id non pridem inventum in Rhætia. Galliæ verò duas addiderunt rotulas: quod genus vocant *planarati.* Cuſpis effigiem palæ habet. Latitudo vomeris ceſpites verſat. Ovid. 1. Metam. Ipſa quoque immunis raſtroque intacta, nec ullis Saucia vomeribus, perſedabat omnia tellus.

Vōpiſcŭs. [ὁ ἐκ τῶν διδύμων ἕν παιδίον τεχθείς. Gall. *Celuy de deux gemeaux qui vient a profit.* Ital. *Vno di due gemelli che viene à profitto.* German. Der ein auß den zweyllingen ſo außgetragen vnnd fürkommen iſt. Hiſpan. *Vno de dos mellizos que viue y es approuechado.* Polon. *Ieden zbliſniatziwi gdzieſtrugi bel' martwi.* Vngar. *Az kettős giermekek kőzzwel az ki meg el.* Ang. *One of two conceaued at one tyme which cometh to perfection.*] Dicitur qui ex duobus conceptis, uno abortu excluſo, ad partum legitimum ducitur. Quo cognomine dictus eſt Flavius hiſtoricus, qui Imperatorum vitas ſcripſit. Plinius libro 7. cap. 10: Vopiſcos appellabant è geminis, qui retenti utero naſcerentur, altero interempto abortu.

Vŏro, as, act. p. Cibum non confectum deglutio. [אכל *achál* בלע *baláh* ע *lah.* βρώσω, καταφάγω, ἀναπίπλω. Gall. *Deuorer, aualler ſans maſcher, engloutir.* Ital. *Deuorare, tranſgugiare.* Germ. Freſſen. Belg. Opſtocken/ inſtocken. Hiſpan. *Tragar lo que no ſe maſca.* Pol. *Zramczam.* Vng. *El nielem.* Ang. *To deuore, to ſwallow vnchewed.*] Cicero libro 2. de Nat. deor. Alia vorant, alia mandunt. ¶ Hinc per tranſlationē vorare capitur pro avidè ſumere. Plaut. in Trucul. Interim ille hamum vorat, ſi ſemel amoris poculum accepit meré. Cicero ad Atticum libro 4: Nos hic voramus literas cum homine mirifico (ita mehercule ſentio) Dionyſio.

Vŏrāgo, inis, ſecunda ſyllaba producta, f. t. Locus immenſæ profunditatis, quicquid acciperet devorans, & propemodum inexplebilis. [תהום *tehúm.* ἀβυσσόμαγμα, βάραγγρον. Gal. *Gouffre.* Ital. *Voragine, baratro.* German. Ein tieffer ſchlund. Hiſp. *Tragadero ò remolino de agua.* Polon. *Gl'ebia niezmierna.* Vngar. *őrueny melyſeg.* Ang. *A goulfe or ſwallowing pitte.*] Cicero 1. de Divinat. Qui quum per agrum Leontinum iter faciens, equum dimiſiſſet in flumen, ſummerſus equus voraginibus non exiit. Virgil. 7. Aeneid. Hic ſpecus horrendum, & ſævi ſpiracula Ditis Monſtrantur, ruptoque ingens Acheronte vorago. Idem 6. Aen. Turbidus hic cœno vaſtaque voragine gurges Æſtuat. Curtius lib. 8: Imber violentius quàm aliàs fuſus campos lubricos & inequitabiles fecerat: graveſque & propemodum immobiles currus illuvie & voragine hærebant. ¶ Transfertur ad hominem inſigniter prodigum, cujus gula vel ampliſſimis patrimoniis in ventrem tanquam in barathrum quoddam conjectis expleri non poteſt. Cic. pro Sextio: Meo periculo, *inquit*, gurges & vorago patrimonii helluabere?

Vŏrāgĭnōſŭs, voraginoſa, voraginoſum, adjectivum, Quod eſt voraginibus plenum. [βαραγγρώδης.] Gall. *Plein de gouffres.* Ital. *Pieno di voragini.* German. Voll tieffer löcheren oder lotſchen. Hiſpan. *Lleno de remolinos.* Polon. *Pełni głębokich dzur.* Vng. *Bruenies.* Ang. *Full of goulfes or ſwallowing pittes.*] Hirc. 6. bell. Hiſpan. Nam paluſtri & voraginoſo ſolo currebant ad dextram partem.

Vŏrāx, voracis, om. t. Multa abſumens, inexplebilis, inſaturabilis. [Ζωλέλ. πολυφάγος, ἀδηφάγος, πολύφαγος, ἀκατάσχετος. Gall. *Grand deuourur, goulu, glouton, gourmand.* Ital. *Vorace, deuoratore.* Germ. Freſſig. Hiſp. *Coſa que mucho traga, comilone.* Pol. *Zarl'ok.* Vngar. *Nagy ebetű.* Ang. *That ſwalloweth a thing vnchewed.*] Ovid. lib. 15. Metam. Nec niſi perdideris alium, placare voracis, Et malè morati poteris jejunia ventris. ¶ Charybdis vorax. βαραγγρώδης. Cicero 2. Philip. Quę Charybdis tam vorax tot res tam citò abſorbere potuiſſet? Vſura vorax. Lucan. lib. 1: Hinc uſura vorax, avidumq; in tempore fœnus, Et concuſſa fides, & multis utile bellum.

Vŏrācĭtās, atis, f. t. Edacitas, inexplebilis edendi aviditas. πολυφαγία.

Vōrsūră, vide Verſura in VERTO.

Vorto, is, vide VERTO.

Vōrtĕx, vide Vertex in VERSO.

Vōs, veſtrum, vel veſtri, pronomen pluralis numeri à tu. Voſmetipſi, pro voſipſi [אתם *attém.* ὑμεῖς. Gall. *Vous.* Ital. *Voi.* Ger. Ihr ſelbs. Hiſp. *Vos.* Pol. Wyſami. Vng. Ti we. Ang. *Ye or yow.*] Cic. li. 4 Acad. Nos autem dicimus ea nobis videri, quę voſmetipſi nobiliſſimis philoſophis placuiſſe conceditis. Idē pro Roſc. Amer. Quæ facitis ejuſmodi ſint, ut ea dedita opera à vobis contra voſmetipſos facere videamini.

Vōtīvŭs, Votum, vide VOVEO.

Vŏvĕo,

Vŏvĕo, vŏves, vovi, votum, n.f. Deo aliquid sanctè promittò, vota facio, vota nuncupo, vota fusc ipio. [נדר *nadhăr.* εὔχομαι, ἀναθέματι. Gall. *Vouer, faire veu.* Ital. *Far voto, avuotare.* Germ. Gelobẽ/ein Gelübd thun, Belg Ghelooven. Hisp. *Votar ò dessear.* Polon. *Bogu nieco obiecuię.* Vng. *Istennek fogadást tezek.* Ang. *To vowe.*] Pro quo etiã dicimus vota facere, & vota nuncupare. Liv. lib. 1. ab Vrb. In re trepida duodecim vovit Solios, fanaque Pallori & Pavori. Horat. lib. 3. Carm. Ode 8: Voverim dulces epulas, & album Libero caprum. Ovid. lib. 9. Metam. Vota puer solvit, quæ fœmina voverat Iphis. ¶ Vovere caput pro salute patriæ, dixit Cicero libro 5. de Finibus: pro objicere se periculis pro salute patriæ. ¶ Hujus compositum est Devoveo: de cujus significatione abundè multa dicta sunt suo loco.

Vŏtus, vota, votum, participium. [נדור *nadhŭr.* ὁ εὐχόμενος. Gall. *Voué, promis.* Ital. *Votato, promesso.* German. Gelobt/durch Gelübd verheissen. Hisp. *Votado, prometido.* Polon. *Obiecani, poswieconi.* Vng. *Istennek igirtetŏt.* Ang. *Vowed.*] Cicer. de Nat. deor. At earum templa sunt publicè vota, & dedicata. Liv. libr. 4. ab Vrb. Ludi ab Decemviris per secessionẽ plebis à Patribus ex Senatusconsulto voti, eo anno facti sunt.

Vŏtum, ti, n.s. promissio facta Deo, voti sponsio qua Deo obligamur. [נדר *nédher.* εὐχή. Gall. *Veu.* Ital. & Hisp. *Voto.* Germ. Ein Gelübd. Belg Een ghetoefte Pol. *Obiecanie bogu.* Vng. *Istennek fogadas.* Ang. *A vowe or promise made to god.*] Cicer. de Nat. deor. Nónne animadvertis ex tot tabellis pictis, quàm multi votis vim tempestatis effugerint? Idem 1. de Legib. Diligentia votorum satis in lege dicta est, ac voti sponsiõ, quo obligamur Deo: pœna verò violatæ religionis justam excusationem non habet. Virgil. 8. Aeneid. Vota metu duplicant matres propiusq; periclo It timor. ¶ Nefarium votum. Cicero pro Cluentio: Quin etiam nocturna sacrificia, quæ putat occultiora esse, sceleratasq; ejus preces, & nefaria vota cognovimus. ¶ Et quoniã quæ magnopere desideramus, adhibitis votis à diis petere solemus: factũ est, ut Vota accipiamus pro optatis. εὐχαί. Plin. Epist. 45: Hanc ego vitam voto, & cogitatione præsumo. ¶ Vnde voti cõpotem dicimus eum, qui desiderii suũ affectus est. Et pro voto succedere: id est, pro desiderio. κατὰ γνώμην συχωρεῖν. ¶ Item facere vota, pro optare. εὔχεσθαι. Cic. pro Milone: Vota enim feceratis, ut in eos se potiùs mitteret, quàm in vestras possessiones. ¶ Nonnunquam tamẽ facere vota, idem ẽst quod vovere. Cicero de Aruspic. respon. Nostri Imperatores maximis & periculosissimis bellis huic deæ vota fẽcerunt, eaque in ipso Pessinũnte ad aram principem persolverunt. ¶ Voto aliquem fingere: id est, talem fingere, qualem vel maximè optaremus. Plin. Epistol. 112: Tibique, ut qui exploraverim spondeo habiturum te generum, quo mẽlior fingi ne voto quidem potuit. ¶ Nuncupare vota pro imperio, apud Ciceronem 6. Verr. id est, nominatim aliquid vovere, quod Respublica periculo liberata, sis persoluturus. ¶ Voto teneri: id est, voti reum esse. Cicero ad Atticum: Sed jam quasi voto quodam & promissõ me teneri puto. ¶ Vota solvere, est ea quæ vovimus, præstare. Cicero ad Atticum: Vota reddere, apud eundem libro 3. de Legibus. Liberare se voto, est solutione eorum quæ vovimus, eximere sese ab obligatione sponsionis diis factæ. ¶ Legimus tamen & liberare se voti, ubi intelligitur sine dubio, Sponsione, aut simile aliquid. Liv. lib. 5. ab Vrb. Verecundiam non tulit Senatus, quin sine mora voti liberaretur. ¶ Reus voti, & Damnatus voti, vide in dictionibus DAMNATVS & REVS.

Vōtīvŭs, votiva, votivum, penultima producta, Quod ex voto dari promittitur, quod ex voto fit & suscipitur. [נדרי *nadhŭri.* εὐκτός. Gall. *Qui est voué.* Ital. *Di voto.* German. Verlobt/durch Gelübd versprochen. Hispan. *Cosa prometida por voto.* Pol. *Bogu obiecani.* Vngar. *Istenі fogadasbol lĕtt el aianlott.* Ang. *Promised with a vowe.*] Horatius 1. Epistol. 3: Pascitur in vestrum reditum votiva juvenca. Ludi votivi, qui ex voto fiunt. Solebant enim in Reipub. periculis, aut principis adversa valetudine ludi voveri, quos deinde voti damnati ingenti cum apparatu faciebant. Plinius libro 7. capite 48: Valeria Copiola Emboliaria reducta est in scenam, Cn. Pompeio, Qu. Sulpitio Coss. ludis pro salute D. Augusti votivis, annum centesimum quartum agens. ¶ Thura votiva, quæ voti causa persolvuntur. Ovidius libro 3 Amor. Eleg. 12: Accipit ara preces, votivaq; thura piorum, Ara per antiquas facta fine arte manus. ¶ Legatio votiva, quæ voti ergô suscipitur. Cicero Attic. libro 15: Votiva (subaubi legatio) ne tibi quidem placebat. Etenim erat absurdum, quæ, si stetisset Respublica, vovissem, ea me eversa illa vota dissolvere. ¶ Aliquando votivum significat quod voto desideratum est. ἐκτὸς, Apuleius libro 6: Tota civitas ad votivum conspectum effunditur. ¶ Votivæ aures, quæ cupiunt aliquid audire. Plaut. in Casin. Aures votivæ si sunt, animum advortite.

Vōtītŭs, votita, votitum, si Nonio credimus, idem est quod religione aliqua prohibitum, vel interdictum Plaut. in Asin. Nolo illam habere causam, & votitam dicere.

Vōx, vocis, f. t. propriè dicitur sonus qui ab animalis ore profertur. [קול *kol* φωνὴ, φθογγὴ, ὀψ. αὐδή. Gall. *Voix, son.* Ital. *Voce, suono, dittione.* German. Ein Stimm. Hispan. *La vòx, son.* Pol. *Głos.* Vngar. *Szo.* Ang. *The voice.*] Fit enim ἀπὸ τῦ βοᾶν, quod est clàmare. Cicer. lib. 2. de Nat. deor. Vocis genera permulta, canorum, fuscum: lene, asperum: grave, acutum: flexibile, durum: quæ hominum solùm auribus judicantur. Idem in Oratore: Vocis mutationes totidem sunt, quot animorum, qui maximè voce commoventur. Mira est enim quædam natura vocis: cujus quidem è tribus omnibus sonis, inflexo, acuto, gravi, tanta sit & tam suavis varietas perfecta in cantibus. De vocis quantitate, ac qualitate, vide Quintilianum libro 11. cap. 3. Ovid. 2. Metamorph. Nec conata loqui est. nec si conata fuisset, Vocis habebat iter, saxum jam colla tenebat. Idem 2. Amor. Eleg. 6 de Psittaco: Non fuit in terris vocum simulantior ales. Virgil. 3. Aeneid. Sensit, & ad sonitum vocis vestigia torsit. Quintilianus libro 11. cap. 4. Augentur autem, sicut omnium, ita vocis quoq; bona cura: & negligentia minuuntur. ¶ Nonnunquã tamen Voces dicimus pro rerũ etiã inanimatarum sonis. Virg. 6. Aen. de Orphei cithara: Necnõ Threïcius longa cum veste sacerdos Obloquitur numeris septem discrimina vocum.

Vŏcŭlă, voculæ, pen. corr. f. p. diminut. Parva vox. [φωνίδιον. Gall. *Petite voix.* Ital. *Vocina, voce picciola.* German Stimmlin. Hisp. *Pequenna vox.* Polon. *Głosſek.* Vngar. *Szquatska.* Ang. *A small voice.*] Cic. ad Qu. Fratr. Quanto molliores sunt & delicatiores in cantu flexiones, ac falsæ voculæ, quàm certæ, seu severæ? Propertius lib. 1. Eleg. 15: O utinam trajecta cava mea vocula rima Percussas dominæ vertat in auriculas.

Vŏcābŭlum, vocabuli, penultima correpta, n.s. Dictio qua res singulæ vocantur, aut voce efferuntur. [מלה *milldh.* λέξις. Gall. *Vocable, diction, nom ou surnom.* Ital. *Dittione, vocabulo, voce.* German. Ein Nam̃/Wort Hispan. *La palabra.* Pol. *Słowko, mianowanie.* Vngar. *Ige, szo, bezed.* Ang. *A worde.*] Terentius in Eunucho: Tanquam philosophorum habent disciplinæ ex ipsis vocabula. Plinius Epistol. 14: Neque alio vocabulo potest exprimi. Cicer. 3. de Orat. Nam si res suum nomen & proprium vocabulum non habet. Quint. lib. 9 cap. 1: Mutatur vocabulis vis rerum.

Vōcālĭs, vocale, om. t. Quod est sonorum, & summæ vocis. [φωνήεις, εὔφωνος. Gall. *Qui a bonne voix ou hautaine & resonante.* Ital. *Vocale, sonore.* German. Hällschreyend/ hällthönend/ das ein hälle oder laute Stimm hat. Hispan. *Cosa que resuena y tiene vox.* Polon. *Głosni.* Vngar. *Hangos szauu.* Ang. *That hath a lowde voice.*] Plinius libro 18: Ranæ quoque ultra solitum vocales, sunt signa tempestatis. Tibul. lib. 2. Eleg. 5: Nunc te vocales impellere pollice chordas, Nunc precor ad laudes flectere verba meas. Ovid. 11. Metamorph. Carmine vocali clarus citharaque Philemon? ¶ Vnde vocales dictæ sunt quinque illæ apud Latinos literæ: quia per se voces faciunt, & sine his vox proferri non potest φωνήεντα. ¶ Hinc semivocales, quæ quasi dimidiatum vocalium sonum habent. ἡμίφωνα. Vocalium concursus. Cic. in Orat. Habet enim ille tanquam hiatus concursu vocalium molle quiddam. ¶ Vocalis etiam dicitur, qui voce utitur, & proferre verba potest: puta si quis, quum mutus fuisset, postea loquatur. ἔμφωνος. Valerius libro 1: Aegles Samius athleta mutus, quum ei victoriæ titulus & præmium eriperetur, indignatione accensus, vocalis evasit.

Vōcālĭtās, vocalitatis, f. t. Consonantia, quam Græci εὐφωνίαν vocant [Gall. *Consonance beau, bon & plaisant son.* Ital. *Consonanza.* German Wollautung. Hispan. *Consonancia.* Polon. Zgodnigł'os. Vngar. *Hangossag.* Ang *The tune or sweet sound of a voice.*] Quint. lib. 1. cap. 5: Sola est, quæ notari possit velut vocalitas, quæ εὐφωνία dicitur.

Vŏcāmĕn, nis, n. t. Nomen, appellatio. [שם *schem.* ὄνομα. Gal. *Nom, appellation.* Ital *Nome, appellatione.* German. Ein Ramm. Hisp. *Nombre ò llamamiento.* Pol. *Nazwanie.* Vng. *Neu, neuezes.*] Lucret. lib. 2: & Bacchi nomine abuti Mavult, quàm laticis proprium proferre vocamen.

Vōcātīvŭs, adjectivum fictum à Grammaticis: ut vocativus casus, per quem aliquem vocamus. κλητική.

Vōcātīvĕ, adverbium, apud Gell. lib. 13. cap. 21: Vocativè, *inquit*, dicit: id est, per vocativum.

Vōcĭfĕrŏr, is, Clamo, clamorem edo, exclamo. [צעק *tsahăk.* κεκράζω, βοάω. Gall. *Crier, brayre, huyer.* Ital. *Gridar forte, gridar ad alta voce.* German Die Stimm erheben/ laut schreyen. Belg Luyt roepen. Hispan. *Gritar mucho, dar voxes.* Polon. *Głossem wołam.* Vng Weöltsk, kialtok. Ang. *To crie out or lowde, to braye.*] Cic. 6 Verr. Minitari absenti Diodoro, vociferari palàm, lacrymas interdum vix tenere. Lucret. lib. 2: Nulla est finis, uti docui: res ipsaq; per se Vociferatur, & elucet natura profundi. Virg. 2. Aen. Talia vociferans gemitu tectum omne replebat ¶ Vociferare

ciferare activum protulit Cicero Act. 4. in Verrem, si mendo locus vacat: Nam me dies, vox, latera deficient, si hoc nunc vociferare velim, quàm miserum indignumq; sit, &c.

Vōcĭfĕrātĭo, vociferationis, verbale. f. t. Clamor, actus vociferādi. [עַעֲקָה tsehakáh. κραυγὴ, βοή Gal. Brayèment, criement, hüyement. Ital Esso gridare. Ger. Erhebung der stimm/lautschreyung. Hisp. Obra de gritar. Pol. Głosne wołanie. Vng. Weöltes, kialtas. Ang. A crying lowde, braying.] Cic. pro Cluent. Nam in ipso sermone hóc & vociferatione mortua est. Ad Herenn. li. 3: Habet enim quiddam illiberale, & ad muliebrem potiùs vociferationem, quam ad virilem dignitatem in dicendo accommodatum.

Vŏco, vocas, act. p. advŏco, accerso, appello, adduco. [קרא kará. καλέω φωνέω, βοάω. καλητός. Gall. Appellé, huché. Ital. Chiamato. Germ. Berüfft. Hispan. Llamado. Polon. Zawołani. Vngar. Hiuattatot neuezetet. Ang. Called.] Ovid. 1. Metam. Conciliumque vocat: tenuit mora nulla vocatos. Horat. 2. Carm. Ode 18: Vocatus, atque non vocatus audit.

Vŏcātŭs, vocata, vocatum, participium. [קרוא karú בקרא nikrá ὁ κεκλημένος, ὁ κλητός. Gall. Appellé, huché. Ital. Chiamato. Germ. Berüfft. Hispan. Llamado. Polon. Zawołani. Vngar. Hiuattatot neuezetet. Ang. Called.] Ovid. 1. Metam. Conciliumque vocat: tenuit mora nulla vocatos. Horat. 2. Carm. Ode 18: Vocatus, atque non vocatus audit.

Vŏcātŭs, vocatus, vocatui, m. q. [תְּפִלָּה tephilláh. κλῆσις παράκλησις. Gal. Invocation, priere. Ital. Invocatione, prega. Ger. Anrüffung/oder berüffung. Hisp. Obra de llamar, ruego. Pol. Wzywanie. Vngar. Kiöntörges. Ang. Calling, or invocation and prayer.] Virg. 10. Aeneid. - nunc ô nunquam fruſtrata vocatus Hasta meos, &c. Vbi Serv. Vocatus: hoc est, invocationes & preces: nam appellatio est à verbo quæ semper in io exit, aut in us: id est, nomen verbale. Cic. 3. de Orat. Manè Idib. Septembr. & ille Senatus frequens vocatu Drusi in Curiam venit.

Vŏcātŏr, penultima producta, oris, verbale, m. t. [קרא korá. ὁ καλητής, ὁ κλήτωρ, ὁ ἐπὶ τὸ δεῖπνον παρακλέων. Gal. Semonneur, inuiteur au banquet. Ital. Chiamatore, inuitatore. Germ. Ein berüffer/tader. Hispan. Que llama à otro que venga, combidador. Pol. Wzywac. Vng. Hiuo. Ang. A caller.] Vocatores dicti sunt, quibus datum est invitandi negotium, sive qui ipsi invitant ad cœnas. Plin. lib. 35. cap. 10: Invitatus ad Regis cœnam venit, indignantique Ptolemæo, & vocatores suos ostendenti, ut diceret, à quo eorum invitatus esset.

Vŏcĭto, as, penult. corr. Frequenter voco. [κἀκφωνέω. Gall. Appeller ou hucher, sommer. Ital. Strachiamare. German Embsig berüffen/oder nennen. Hispan. Llamar a menudo. Polon. Vstawnie wzywam. Vngar. Hiddagalom. Ang. To call often.] Plautus in Capt. Pægnium vocitatus est, pòst vos nomen indidistis Tyndaro. Cicero 2. de Nat. deor. Quas nostri septem soliti vocitare triones.

V ante P.

Vpĭlĭo, onis, m. t. Positum est à Virgilio pro opilione, causa metri, Aegloga 10: Venit & Vpilio, tardi venêre bubulci. Est autem opilio, vel upilio, ovium custos. [רֹעֶה roéh. ποιμήν. Gal. Berger Ital Pecoraro. Germ. Ein Schaafhirt. Hisp. Pastor de ouejas. Pol. Owczarz. Vng. Iuh paztorhaz, iuhaz. Ang. A sheepherd or keeper of cataill.]

Vpŭpa, upupæ, f. p. Avis, cristis à capite exeuntibus galeata, in fimo semper commorans. [ἔποψ. Gall. Hupe. Ital. Bulba. Ger. Ein Wydhopff. Hisp. El abubilla aue. Pol. Dudek. Vngar. Bwedös bubuk. Ang. A lapwinck birde.] Plin. lib. 10. cap. 29: Mutat & upupa, ut tradit Aeschylus poëta, obscœna aliàs pastu avis, crista visenda plicatili, contrahens eam, subrigensque per longitudinem capitis. ¶ Plaut. in Captivis, Vpupam pro meretrice accipit. Itidem (inquit) huc mihi advenienti upupa quæ me delectet, data est.

V ante R.

Vrāchŭs, pen. cor. ἀγγεῖς, Meatus est proficiscēs ex fundo vesicæ fœtus in utero existentis, lotium deferens in membranam urinæ recipiendæ destinatam, quę à medicis ἀμφιπυελὶς appellatur. Vide Galenum lib. 13, de Vsu partium, & in tractatu de Confectione vulvæ.

Vrædŏn, Piscis, thynni pars Varroni lib. 4. de Ling. Lat. Græci Grammatici, τὰ ἐσχάτα, μέρη τοῦ ἰχθύος. Persius: -rubrumq; amplexa catinum, Cauda natat thynni. Athenæus ἐσχάτον partem ex thynno vocavit.

Vranos, Vox Græca cœlum significans, quasi ὁρατὸς (ut inquit Ambros. lib. Hexam.) ab ὁράω, quòd sit visui pervium, & minimè densum, ut est aqua & terra.

Vrănŏscŏpŭs, pi, ἀστροσκόπος, Piscis idem cum callionymo, fel habens prægrande, quo cicatrices, & excrescentes in oculo carunculæ persanantur. Dictus uranoscopus ab oculo, quem in capite habet ita situm, ut eo cœlum intueri videatur. Vide Plin. lib. 32. cap. 7.

Vrbānātim, Vrbanè, Vrbanitas, Vrbanus, Vide VRBS.

Vrbĭnă, urbinæ, pen. corr. Teli genus oblongum. Plautus in Bacch. Si tibi est machæra, & nobis urbina est domi. Verba sunt Chrysali, minas referentis, & militis sęvitiā sęvis itē dictis retundētis. Placiades Fulgētius legit hoc loco Vervinā, & interpretat jaculi genus, qd Verutū vocāt. Vide Eras. Adagiā.

Vrbs, hujus urbis, f. t. Oppidum muro cinctum: [עִיר hir ἄστυ. Gall. Vne ville. Ital. Citta Ger. Ein Statt. Belg Een Stat. Hisp. La ciudad. Pol. Miasto. Vng. Keritet varras. Ang. A towne enuironned with walles.] ab Vrvo, aratri curvatura: quod antiqui junctis bobus, tauro & vacca, Hetrusco ritu in condendis urbibus, interiore vacca, aratro circumagebant sulcū, intra quē urbem ædificarent. Hoc faciebant religionis causa die auspicato, ut urbs fossa, muroq; munita esset: & locum unde terrā fodissent, Fossam vocabant. Virgil. lib. 1. Georg. Apta dies legitur, qua mœnia signet aratro. Quidam ab orbe urbem appellatam putant, quòd sulcus in orbem duceretur: nam civitates antiquæ in orbem fiebant. Propriè autem Roma Vrbs dicta est per antonomasiam; quum cætera dicantur Oppida, ut testatur Quintil. lib. 8. cap. 2. ¶ Vrbis autem vocabulo propriè ædificia ipsa significantur, Virgil. lib. 1. Aeneid. Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuêre coloni, Carthago. ¶ Civitatis autem nomine intelliguntur cives ipsi. Cicero libro 1. de Repub. Quam quum locis manuque sepsissent, ejusmodi conjunctionem tectorum Oppidum, vel Vrbem appellarunt, delubris distinctam spatiisque communibus. Omnis ergo populus, qui est talis cœtus multitudinis, qualem exposui, Civitas est. Idem pro Sextio: Tum domicilia conjuncta, quas urbes dicimus, invento & divino jure & humano mœnibus sepserunt. Sed confunduntur quandoque, ita ut Vrbs pro civitate ponatur, idque per metonymiam, ut ait Quintilian. lib. 8. cap. 6. Virgil. 2. Aeneid. Invadunt urbem somno, vinoque sepultam. Et civitas pro urbe. Senec. Quum pleraſque civitates viderimus terræ motu funditus collapsas. ¶ Ab urbe fit Suburbium & Suburbanum, Vrbanum, & Vrbicus: sicut ab oppido Oppidanus, & Oppidicus.

Vrbĭcŭs, urbica, urbicum, Quod ad urbem pertinet: sicut Rusticus, quod ad rus. [ἀστικός. Gall De la ville. Ital. Cittadinesco. Ger. Stattlich/ der Statt. Hisp. Cosa perteneciente à ciudad. Pol. Myeski. Vngar. Varasi. Ang. Of a towne] Gell. lib. 15. cap. 1: Si quod autem posset remedium esse, ut ne tam assiduè domus Romæ arderent, vænum hercle dedissem res rusticas, & urbicas emissem. Suetonius in Augusto: Ut feraciorem, habiliorem que annonæ urbicæ redderet. Martial. in Procemio libri 12: Quæ absolvenda non esset inter illas quoque occupationes urbicas, quibus facilius consequimur ut molesti potiùs quàm officiosi esse videamur.

Vrbānŭs,

Vrbānŭs, urbana, urbanum, Vrbicus: cui opponitur villanus: [ἀστικὸς, ἀστεῖος. Gall. *Ciuil, bourgeois, ioyeux & recreatif.* Ital. *Ciuile, vrbano, costumato bene.* Ger. Stattlich/ höflich. Belg. Steeds. Hisp. *Ciuil, cosa de ciudad.* Pol. *Myeński.* Vng. *Varabeli.* Ang. *Of a towne mirrie, ioyefull.*] ut Vrbani mores, Vrbana curia: aut qui in urbe habitat. Ejus contrarium est Rusticus. Plaut. in Merc. Vrbani fiunt rustici. ¶ Vrbana prædia. Vlpian. l. urbana. ff. de verb. significat. Vrbana prædia omnia ędificia accipimus, non solũ ea quę sunt in oppidis, sed & si fortè stabula sunt, vel alia meritoria in villis, & in vicis: vel si Prętoria, voluptati tantùm deservientia, quia urbanum prædium non locus facit, sed materia. Vita urbana. Terent. in Adelph. Ego hanc clemẽtem vitam, urbanam, atque otium secutus sum. Ovid. 1. de Ponto, Eleg. 9: Nec tu credideris urbanæ cõmoda vitæ Quærere Nasonem: quærit & illa tamen. ¶ Per translationem accipitur pro faceto, comi, lepido, quem Greci ἀστεῖον vocant, sive χαρίεντα: [Polon. *Obyczaini, zartowny.* Vngar. *Emberfeges, trefas.*] & pro eo qui in verbis & sono, & usu proprium quendam præ se fert urbis gestum, & sumptam ex conversatione doctorum tacitam eruditionem: qua tamen in significatione Ciceronis tempore dictio fuit nova. Cicero in Epist. Fam. Te, *inquit*, hominem, ut nunc loquũtur, urbanum: id quod Quintilianus lib. 8. cap. 3, quoque notavit. Cicer. pro Domo sua: Et homo facetus inducis etiam sermonem urbanum, ac venustum. Horat. 1. Serm. Satyr. 10: fuerit Lucilius, inquam, Comis & urbanus, fuerit limatior idem, &c. Et differt à Dicaci, quòd dicax est, cujus sermo cum risu aliquem incessit. Ideo Demosthenem urbanũ fuisse dicunt, dicacem negant. ¶ Quẽadmodum autem urbanum & dicacem hominem dicimus, ita urbanum & dicacem sermonem: unde urbanitas & dicacitas tàm de oratione, quàm de homine dicuntur.

Vrbānĭcŭs, idẽ quod Vrbicus: ut urbanici milites, qui in præsidio urbis locati sunt. l. 35. §. 1. D. ex quib. caus. major. ubi tamen nonnulla exemplaria habent Vrbaniciani.

Vrbānĭtās, atis, f. t. Sermonis lepor, oratio salibus condita, sal, facetiæ. [ἡ χεν. ἀστειότης, χαρακτὴρ, ἀστεισμός. Gall. *Ciuilité, bonne grace, bon entregent.* Ital. *Vrbanità, bona gratia, ciuilità.* German. Stattligkeit/ höfligkeit. Hispan. *Crianza como de ciudad, ciudidad.* Pol. *Obyczaie oxdobne y zarti poczciwe.* Vng *Emberseg emberseges trefa, es nyarassag.* Ang. *Good maner, gentleneſſe in speache and behauiour.*] Vrbanitas (inquit Quintilianus libro 6. cap. 3.) illa est, in qua nihil absonum, nihil agreste, nihil incõditum, nihil peregrinum neque sensu, neque verbis, neque ore, gestúve possit deprehendi. Cicer. 1. de Finib. Et sunt illius scripta leviora, ut urbanitas summa appareat, doctrina mediocris. Idem pro Cælio: Maledictio autem nihil habet propositi præter contumeliam: quæ si petulantius jactatur, convitium: si facetius, urbanitas nominatur. Quintil. lib. 4. cap. 2. Vrbanitas opportuna reficit animos. Est autem hęc significatio metaphorica, tracta à moribus eorũ, qui in urbibus agũt, quorum oratio, vitaq; omnis lepore, salibus, & venustate amœnius condita est, quàm eorum qui in agris agunt. ¶ Non nunquam tamen legitur in propria significatione pro rebus ipsis urbanis, vel pro vita urbana. τὰ ἀστικά. Cicer. Trebatio: Tu modò desideria urbis & urbanitatis depone.

Vrbānĭcāni milites, ἀστικοὶ στρατιῶται dicuntur non tàm qui urbani sunt: id est, Romani, quàm qui ad urbem pertinent.

Vrbānē, adverbium, Facetè lepidè, venustè. [ἀστείως, χαριέντως. Gall. *Ciuilement, plaisamment, de bonne grace.* Ital. *Piacevolmente, con gratia.* Ger. Höflichen/ stetblichen. Hisp. *A manera de ciudad, con gracia, y ciuilidad.* Pol. *Poczciwie y przystoinie.* Vng *Emberfegessen.* Ang. *Courteously, gently.*] Cic. 1. de Finib. Facetè & urbanè, ut è patre audiebam Stoicos irridente. Quint. lib. 2. cap. 11: Nec fanè potuit urbanius ex confessione insciti suæ elabi.

Vrbānātim, Antiquis in usu erat, pro urbanè: hoc est, urbanorum more, ἀστικῶς. sicuti contrà Rusticatim, pro rusticè, sive rusticorum more. Pomponius apud Nonium: At ego rusticatim tangam, urbanatim nescio.

Vrcĕŭs, urcei, m. s. ut Paulus Iureconsultus ait: Est vas quo aqua in urnam infunditur, vel in ahenum. [חארן *chémeth* (vel) *chémath* (vel) *chamáth* כד *chadh.* κεράμιον. Gall. *Pot de terre ou d'airain, cruche, buye, coquemart.* Ital. *Boccale, orciolo.* Ger. Ein wasser geschirr/ es sey jrdin oder auß metall/ schöpffgeschirr. Hispan. *El jarro.* Pol. *Weborek albodzban do czerpania wodi.* Vng. *Kantso fwles kaponya.* Ang. *A pitcher or pot for water.*] Martial. lib. 14: His tibi donatur panda ruber urceus ansa, Stoicus hoc gelidã Fronto petebat aquam. Colum. lib. 12. cap. 21: Sal autem quàm candidissimus conjicitur in urceo fictili sine pice: qui urceus quũ recipit salem, diligenter totus oblinitur luto palcato. Horat. in Arte: amphora cœpit Institui: currĕte rota cur urceus exit.

Vrcĕŏlŭs, diminut. [τὸ κεραμίον, ἀγγειοφόρον. Gall. *Vn petit broc.* Ital. *Picciol tal vaso.* Ger. Wassergeschirrlin/ schöpffgeschirrlin. Hisp. *Pequenno jarro, ò el arcadax para sacar agua.* Polon. *Weborczek, skopieczek.* Vngar. *Kantsotska wles kap nyaiska.* Ang. *A litle pitcher or pot for water.*] Colum. lib. 12. cap. 16: Eodem tempore sorba manu lecta curiosè in urceolos picatos adjicito. Iuven. Satyr. 2: Lectus erat Codro Procula minor, urceoli sex, Ornamẽtum abaci, necnon & parvulus infrà Cantharus, &c.

Vrcĕŏlārĭs herba, A Romanis dicta est, quam herbariorum vulgus hodie *parietariam*, seu *muralem* appellat. ἐλξίνη, Dioscoridi, [Pol. *Nocy dzien.*] ¶ Dicitur & perdicium, quòd perdices hac herba peculiariter delectentur. Urceolaris autem idcirco appellata est, quòd sua asperitate sit lavandis urceis maximè idonea. Plin. lib. 22. cap. 17: Perdicium, sive parthenium à nostris *herba urceolaris* vocatur, ab aliis astericum, folio similis ocymo, nigrior tantùm, nascens in tegulis, parietibusque.

Vrēdo, uredinis, f. t. Morbus herbarum, fruticum, arborumque qui in vitibus etiam carbunculus dicitur: & in cæteris rubigo, fata, plantas, arboresque adurens. [ירקון *jerakón.* ἰερακόν. Gal. *Brusture, secherefſe ès plantes.* Ital. *Seccura, quando si seccano gli alberi & le herbe.* German Der brand. Hisp. *Quemadura de plantas.* Pol. *Palenie ziolkarstwa.* Vngar. *Ragya meg egetes.* Ang. *Burning in fores by occasion of any heat medecine.*] Plin. lib. 20. cap. 22: At in magna duritia sine fico impositum, vel si vehementior urigo timeatur, per duplices pannos.

Vrīnă, urinæ, penultima producta, f. p. Serum sanguinis, quod in renibus colatum per ureteras transmittitur ad vesicam. [מיי רגלים *meméraghlaïim.* οὖρον. Gall. *Vrine, pissat.* Ital. *Orina, piscio, pissò.* German. Harn/ brunz. Belg. Pisse. Hisp. *Vrina.* Pol. *Mocz, vrina.* Vng. *Vizellet, hagy.* Ang. *Vrine pisse.*] Latini etiam lotium appellãt. Dicta Vrina à verbo ἀγῦρ, quod est mejere. Colum. lib. 2. cap. 15: Aptior est tamen surculis hominis urina quam sex mensibus passus fueris veterascere. ¶ Vrinam facere, & urinam reddere, idem quod mejere. Plin. lib 8. cap. 16: Vrinam mares crure sublato reddere, ut canes. Col. lib 6. cap 30: Quum suo tempore urinam non fecerint. ¶ Vrina genitalis, est genitale sperma. Plin. lib. 8, cap. 43: Incontinens asinæ utetus genitalem urinam reddit, ni cogatus in cursum verberibus à coitu.

Vrīno, as, penult. prod. sive Vrinor, deponens, penultima producta, Aquam subeo, & rursus emergo: [השיק *heschik.* κύβδην, ὑποδύομαι καλυμβάω. Gall. *Nager entre deux eaux, se plonger tout dedans l'eau.* Ital. *Nuottare sott' aqua, soppozzarsi in acqua.* German. Vnder das wasser schiessen vnnd darunder schwimmen.

Belg.

Belg. Duycken Hiſpan. *Nadar à ſomorgujo.* Pol. *Narzam ſie to wodzic, y zaſte wi narzam.* Vng. *Vizellõm, huddon.* Ang. *To dive or ducke vnder the water.*] dictum ab Vrvo, ut Sipontino placet: hoc eſt, à curvatura aratri, quam urinantes imitari videntur, vide infrà Vrvus, vel ut alii malunt, ab Vrna, qua aquam è puteo aut flumine haurimus: quæ ut aquam capiat, primùm immergitur, deinde extrahitur. Plinius lib. 11. cap. 37: Eadem eſt cauſa, quare ſub aqua diu ranæ, & phocæ urinentur. ¶ Hinc compoſitum Inurino. Col. lib. 8: Lacus, piſcinaq; fiant, ut ſint quibus inurinare poſſint aves.

V̄rīnātōrēs, apud Varronem, m. t. Qui in aquam, merguntur, & ſub ea natant. [משׁיחים *meſchikim.* κυβιστητῆρες, δύτται, ὕφυδροι, κολυμβῆται, κολυμβῆται βύθιοι. Gall. *Plongeons, qui ſauent nager entre deux eaux.* Ital. *Che ſanno nuottare ſott' acqua* German. Einer der vnder das Waſſer fahrt vnnd darunder ſchwimmet. Hiſp. *Nadadores à ſomorgujo.* Polon. *Nurkowie.* Vngar. *Buuok.* Ang. *Which dineth and ducketh vnder the water.*] Calliſtratus Iurecõſultus ita appellat eos, qui merces è mari extrahunt, navigii levandi gratia jactatas.

V̄rīnum ovum, Ovum irritum, & inefficax, quod citra coitum editur, veneris tamẽ imaginatione, ut quũ fœminę ſeſe mutuò ſaliunt. [ὑπαλείμενον ᾠόν. Gall. *Oeuf qui n'a point de germe.* Ital. *Vouo che non vale per far polcini.* Ger. Ein vngeſtückt oder fauler Ey. Hiſp. *Hueuo que ſale guero.* Pol. *Ialowe iaie, ktore kokoſzi znaſzaia bez zeiſcia skurem.* Vng. *Kakas nekül toiot tyukmony ez, kibõl tſirke nemlezõn.* Ang. *A winded egge.*] Plin. lib. 10. cap. 58: Palumbes, & turtures, plurimũ terna pariunt ova, nec plus quàm bis ferè pariunt: atq; ita ſi prior fœtus corruptus eſt. Et quanvis tria pepererint, nunquã plus duobus educãt. Tertiũ, quod irritũ eſt, uriam vocant. Græci id genus ova ὑπαλείμενα appellant, quaſi dicas ſubventanea: qua voce utitur & Plinius loco jam citato. Et ipſe (*inquit*) inter ſe, ſimas non ſit, fœminæ ſaliunt, pariuntq; ova irrita, ex quibus nil gignitur, quę Græci *hypenemia* vocant. Eadẽ & zephyria appellãtur ab eodẽ Plin. lib. 10 cap 60: Irrita ova, quæ hypenemia diximus, aut mutua fœminæ inter ſe libidinis imaginatione concipiunt, aut pulvere: nec columbæ tantùm, ſed & gallinæ, perdices, pavones, anſeres, chenalopeces. Sunt autem Sterilia, & minora, ac minùs jucundi ſaporis, & magis humida. Quidam & vento putant ea generari: qua de cauſa etiam Zephyria appellantur.

V̄rīŏn, Terrę genus, quòd in corrugis faciendis diligẽter vitant quĩ aurũ in montium ruinis quęrunt, per ſilices potiùs & calculos flumina rivosq; ducentes. Autor Plin. lib. 33. cap. 4.

V̄rnă, næ, f. p. Vas quo aqua è puteis, fluminibúsve hauritur: ita dictũ, quòd ſubter aquã demerſum, atq; inde rurſus emergens, urinantis ſpeciem præbere videatur. [כד *chadh* דלי. κάλπη, χάμυξ. Gall. *Vaiſſeau de terre à porter eau, cruche, ou tel vaiſſeau.* Ital. *Vrna ſecchio, ſedello, orna.* Germ. Ein Ymer / Schöpffgeſchirr Belg. Een emmer. Hiſp. *Cantaro ò vaſijo para ſacar agua* Pol. *Wiadro.* Vngar. *Veder.* Ang *A pot to draw water with or other lik beſſell.*] Plautus in Pſeud. Tu qui urnam habes, aquam ingere. ¶ Dicebatur etiam urna apud veteres, vas quo judicum ſuffragia colligebantur. Virgil 6. Aeneid. Quæſitor Minos urnã movet. ¶ In urnis præterea mortuorum cineres ſervabantur. Cic. 1. Tuſc. Quid poëtæ? nónne poſt mortem nobilitari volunt? unde ergo illud? Aſpicite ô cives ſenis Enni imaginis urnam. ¶ Eſt item urna, menſuræ genus, quatuor capiens congios: hoc eſt, amphoræ dimidium.

V̄rnŭlă, urnulæ, f. p. diminutivum. [χαμύδριον, χάμυνος. Gal. *Petite cruche, ou ſeille.* Ital. *Picciola orna.* Germ. Eymerlin. Hiſp. *Pequenno cantaro.* Pol. *Wiaderko.* Vngar. *Vedretske.* Ang. *A litle pitcher or pot for water.*] Cic. in Paradoxis: Minúsve gratas diis immortalibus capedines, ac fictiles urnulas fuiſſe, quàm delicatas aliorum pateras arbitramur?

V̄rnālĭs, le, om. t. Quod urnam capit: ut Vrnales caliculi vel urcei. χάμυνος. Cato cap. 13: Vrceos fictiles, urnales duos, trullas ligneas duas.

V̄rnārĭum, rii, n. ſ. interprete Varrone libro 4. de lingua Latina: Menſa quadrata, quòd urnas cum aqua poſitas ibi potiſſimùm haberent in culina. [τὸ τραπέζιον ἐν ᾧ αἱ κάλπαι ἢ τὰ τοιαῦτα σκεύη ἐν ἀπόκειται. Gall. *Table ſur laquelle on met les cruches, aiguieres ou tels vaiſſeaux.* Ital. *Tauola da porui ſoprai vaſi da acqua.* Germ. Ein Tiſch / auff welchem man die Geſchirr mit Waſſer ſtellet. Hiſp. *Tabla ò lugar donde ſe ponen las vaſijas para ſacar agua.* Pol. *Stol' na ktorim wode wkuchni ſtawiaia.* Vng. *Viz edeni vider auagy korſo tarto ak, tal.* Ang. *A borde to ſett pitchers, potes, or ble veſſells on.*] Hoc apud nos plurimi marmoreum faciunt: foramine per quod aqua effluat relicto, ac ſuper id eſcaria vaſa epulis uncta per ancillas lavantur. Varro ταφῇ μάρπτου, ut citat Nonius: Sed quæ neceſſitas te juvet aquam effundere domi tuæ, ſi vaſa habes pertuſa. plumbum non habes? ad quam rem nobis eſt confluvium? ad quam rem urnarium? Ante balnea item urnaria erant, teſte Varrone loco jam citato, in quibus urnæ cum aqua collocabantur.

V̄ro, uris, uſſi, uſtum, verbum activum eſt, Cremo, vel calore aut frigore lædo. [יקד *jakádh* שרף *ſaráph* כוה *chavah* בער *bihér* הבעיר *hibhir.* φλέγω, καίω, κατακρύγω. Gall. *Bruſler, faire ardre.* Ital. *Bruggiare, ardere.* Germ. Brennen. Belg. Branden. Hiſp. *Quemar.* Pol. *Przipaliam.* Vngar. *Meg egetõm.* Ang. *To burne.*] Cicer. lib. 1. Tuſcul. Cæteras partes incultas, quòd aut frigore rigeant, aut urantur calore. Virgil. 2. Aeneid. Aut pelago Danaũm inſidias, ſuſpectaque dona Præcipitare jubent, ſubjectiſque urere flammis. Ovid. 6 Metamorph. -quum Sol gravis ureret arva. Lucan. lib. 4: Vrebant montana nives. Quo in loco uro de frigore dicitur. ¶ Per tranſlationem ponitur pro cruciare, ſicut βασανίζω Græcè. [עבט *hatſdh.*] Virg. Vrit atrox Iuno. ¶ Vri virgis, eſt cædi, flagellari. [הכה *hichchah.* μαστιγοῦσθαι, μαθδίζεσθαι.] Nam ex virgarum percuſſione corpus calefit, ac inflammatur. Horat. 2. Serm. Satyr. 7: Quid refert uri virgis, ferroque necari? ¶ Eodem modo & calceus anguſtior dicitur urere pedem. Horat. libr. 1. Epiſtol. -ut calceus olim Si pede major erit, ſubvertet: ſin minor, uret. ¶ Vro hominem, per tranſlationem ſignificat dolore cogo, autore Donato, aut ango, ut vult Budæus. Terent. in Evnuch. Vro hominem. ¶ Vri aliquando eſt amore conſumi, conflagrare. Virg. 4. Aen. Vritur infœlix Dido, flammaq; fatetur.

V̄rens, urentis, participium. [יקד *jokédh* שרף *ſoréph.* καίων. Gall. *Qui bruſle.* Ital. *Che bruggia.* Germ. Brennend. Hiſpan. *Coſa que quema.* Polon. *Przipalaiaci.* Vngar. *Meg egetõ* Angl. *Burning.*] Horat. 1. Serm. Sat. 5: Vdos cum foliis ramos urente camino.

V̄stŭs, a, um, Aliud participium. [שרוף *ſarúph* נשרף *niſráph* נכוה *nichvéh.* ὁ κεκαυμένος, ὁ καύσας. Gall. *Bruſlé, ars.* Ital. *Abbruciato.* Ger. Gebrent oder verbrennt. Hiſp. *Quemado.* Pol. *Przipaloni.* Vng. *Meg egetteõt.* Ang *Burned.*] Ovid. 1, Metam. Tum primùm ſiccis aër fervoribus uſtus Canduit.

V̄rendŭs, a, um, Horat. 1. Serm. Satyr. 3: Negle&is urenda filix innaſcitur agris.

V̄stĭo, onis, verbale, f. t. Vrẽdi actus, aduſtio, combuſtio. [יקד *jekádh* כי *chi* כויה *chevijáh* מכוה *michvédh* שרטה *ſerephah* תבערה *tabberdh.* καῦσις. Gall. *Bruſlement, bruſture.* Ital. *Abbruciamento.* German. Brennung. Hiſpan. *Quemadura, obra de quemar.* Polon. *Przipalenie.* Vngar. *Meg egetes.* Ang. *A burning.*] Cato cap. 38: Virgas & ſarmenta quæ tibi uſtioni ſupererunt, in ſegetem comburito. ¶ Vſtio pro cauteriżatione quam vocant. Plin. libr. 34. cap. 15: Quædam uſtione ſanantur, privatim verò canis rabidi morſus. Celſus: Omnes autem hujuſmodi dolores vix citra uſtionem finiuntur. Id eſt, citra candentis ferri admotionem.

V̄stŏr, verbale, m. t. Proprìè dicitur qui corpora in buſtuariis cremat. [יקד *jokédh* שרף *ſoréph.* ὁ ἐνταφιαστής, ὁ καυστικός. Gall. *Bruſleur.* Ital. *Abbruciatore.* German. Ein verbrenner. Hiſpan. *El que quema.* Polon. *Przipaliacz.* Vngar. *Teſt egetõ.* Ang. *He that burneth.*] Martial. lib. 3: Vſtorque tædas præferat novæ nuptæ. Budæus.

V̄stĭto, as, pen. cor. frequentativum. [αἰθάλω. Gall. *Bruſler ſouuent.* Ital *Bruggiare ſpeſſo.* Ger. Brennen eins brennens. Hiſp. *Quemar à menudo.* Pol. *Vſtawnie przipaliam.* Vng. *Egetdögelõm.* An. *To burne often.*] Plautus Moſtell. Calidum hoc eſt, etſi procul abeſt, uritat malè.

V̄stŭlo, as, pen. corr. Vro, aduro, cremo. [יקד *jakádh* שרף *ſaráph* חרך *charách.* καίω, καυτηριάζω. Gall. *Cauteriſer, bruſler à l'entour.* Ital. *Bruggiare.* Germ. Brennen / beſengen. Hiſpan. *Quemar ò chamuſcar.* Pol. *Oppaliam.* Vng. *Cxõpögetteſſel langul egetõm.* An. *To burne or feare a thing.*] Pacuvius: Candenti ferro crines uſtulare. Livius: Pauci ſemiuſtulati venêre in poteſtatem. Catullus Epigr. 34: Scripta tardipedi deo daturam Infœlicibus uſtulanda lignis.

V̄strīgo, inis, penult. prod. [ירקון *jerakón.* ἰερυσίδη.] Vox eſt claſſicis ſcriptoribus nequaquam recepta: qua tamen Ambroſius in Hexam. pro uredine, ſeu rubigine utitur. Non deſinit, *inquiens*, eſſe triticum, ſi aut uſtrigone aduratur, aut imbre madidetur.

V̄strīnă, æ, pen. prod. f. p. Locus in quo metalla candeſcunt, ut laborentur. [τὸ καμινεῖα. Gall. *Vne forge, le lieu où les forgerons embraſent & forgent leurs metaux.* Ital. *Foccina da fonder metalli, luoco doue ſi ardena vn corpo morto.* German. Ein Eß wie man ſie in den Schmitten hat. Hiſp. *Lugar donde algo ſe quema.* Pol. *Komin gdzie zelazo rozpaliaiam.* Vngar. *Twzesiõ kok.* Ang. *A melting houſe for metall.*] Plin. lib. 36. cap. 21: In uſtrina ter ſiccantur, ita ut torreantur carbone puro, ac toties vino reſtinguantur albo. ¶ Vſtrina ait Feſtus, locus dicebatur in quo mortuus combuſtus fuit, qui alibi ſepultus eſt. Buſtum autem eſt locus in quo quis & combuſtus, & ſepultus eſt.

V̄rŏpўgĭum, ſive (ut apud Pollucem legitur) Orthopigium. [ὀρθοπύγιον, ἢ ὀρθοπύγιον. Gall. *Le cropion.* Ital. *Croppa* German. Arßbürtzel. Hiſp. *Abiſpillo, ò rabadilla del aue.* Polon. *Wzitek jakó wzarku u kokoſzi wydaſz.* Vngar. *Farſik.* Ang. *The rumpe.*] Oſſia

facti extremitas, vel potiùs ſpinæ extremum oſſi ſacro ſubtus adhęrens, podiciq; ſupernè imminens, quod aliis nominibus κόκκυξ & ὄρρος appellatur. Ariſtoteles verò libro ultimo de Animalibus, ut caudam quadrupedum vult eſſe, ita volucrũ uropygium, & earum duntaxat quæ ſciſſas alas habent: idq; datum volucribus ad dirigendos volatus, quemadmodum navigiis temones. Martialis lib. 3: Vetuſtinæ vetulæ inter cæteras deformitates uropygium macræ anatis objicit, depygem videlicet eam ſignificans, tritisque & exilibus natibus. Quum (*inquit*) anatis habeas uropygium macræ, *&c.*

Vrpīx, cis, pen. prod. m. t. Inſtrumentum ruſticum. Cato cap. 10: Vrpicem unum, crates ſtercorarias quatuor, *&c.*

Vrrūncum, ci, n. ſ. In ſegetibus dicitur, quod eſt in imo ſpicæ circa ſummum culmi cacumen, minus grano. [τὸ πλεῖστον ἐν τῷ στάχυι μικρὸν ἀπεμφαίνον πρὸς τὸ καλάμου ἀπεσκίαμμον. Gal. *Ce qui eſt au bas de l'eſpic contre le bout du tuyau, moindre que n'eſt le grain.* Ital. *Parte della ſpica vicinal al grano.* Germ. Ein tlein fäſe lin das zu vnderſt am äher auff dem halm ſteht. Hiſp. *El grano mengado del trigo.* Pol. *Gubeczęż wikł oſie na ſpotku, ziarnku podobni.* Vng. *Kalax tw mag.*] Varro lib. 1. de Re ruſtica. cap. 48: de ſpica loquens: Illud autẽ ſumma in ſpica jam matura, quod eſt minus quàm granũ, vocatur frit: quod in infima ſpica ad culmum ſtramenti ſummum, item minus quàm granum eſt, appellatur Vruncum.

Vrſŭs, urſi, m. ſ. Animal ferum, hybernorum menſium ſomno pingueſcens: cujus naturam omnem latiſſimè exequitur Plinius lib. 8. cap. 36. [ἄρκτος. Gal. *Ours.* Ital. *Orſo.* Germ. Ein Bär/ das Mennlin. Hiſ. *Oſſo.* Pol. *Niedzwiedz.* Vng. *Bak medue.* An. *A beare.*] Virg. lib. 3. Georg. nec funera vulgò Tam multa informes urſi, ſtragemq; dedêre. Ovidius 10. Metam. Raptoresq; lupos, armatosq; unguibus urſos Vitat, & armenti ſaturatos cæde leones. Iuvenalis Satyr. 15: Indica tigris agit rabida cum trigide pacem Perpetuam: ſævis inter ſe convenit urſis.

Vrſă, urſæ, fœminiñ ab Vrſus. [ἄρκτος, ἡ. Gall. *Ourſe.* Ital. *Orſa.* Germ. Ein Bär das weibtin. Hiſp. *Oſſa.* Pol. *Niedzwie dzica.* Vng. *Nőſtény medue.* Ang. *The she beare.*] Plin. lib. 10. ca. 63: Informia etiam magis, quàm ſuprà dicta, urſę pariunt, *&c.* ¶ Vrſæ item dicuntur duo ſydera cœleſtia, quas ἄρκτους etiam Græci appellant, nos à ſimilitudine ſeptẽ boum jugum ſubeuntium etiam *Septentriones* dicimus: Græcorum nonnulli etiam ἁρμάξας, quòd plauſtrorum ſimilitudinẽ referant. Sunt autem urſæ duæ, quarum quæ major eſt, Helice: quæ minor, Cynoſura appellatur.

Vrſīnŭs, urſina, urſinum, pen. prod. denominativũ: [ἄρκτειος. Gal. *D'ours, orſin.* Ita. *Di orſo, orſino.* Ger. Bärin/ eines Bären. Hiſ. *De oſſo.* Pol. *Niedz wiedzi.* Vng. *Medues, medues.* Ang. *Of a beare.*] ut Rabies urſina, Plinius libr. 8. cap. 36: Quoniam potum in urſinam rabiem agat. ¶ Vrſinum allium, apud eundem libro 19. cap. 7.

Vrſŭlŭs, pen. corr. aliud diminutivum: cujus fœmininum eſt urſula, ἄρκτος.

Vrtĭcă, urticæ, penult. prod f. p. Notiſſimũ genus herbæ, ab urendo, quòd ejus folia tacta acerrimè urant. [חרול *charúl* נטע *mallúach* קימוש *kimóſch* [vel] *kimmóſch.* ἀκαλύφη. Gall. *Ortie.* Ita. *Ortica.* Germ. Neſſet Belg. Een netet. Hiſp. *Hortiga.* Pol. Pokrzywa. Vng. *Tſalan, tſanal.* Ang. *A nettle.*] Plin. libro 9 cap 45. Conſtat, ſi equæ marem nõ admittant, & urtica infricetur natura, libenter coitum pati. Scribũt Phyſici, urticam in cibis coctam utiliſſimam eſſe lieni, ventris duritiæ, articulatibus, podagricis morbis, arteriæ, tuſſi, ventris diſtillationi, ſtomacho: pectus præterea purgare, urinam ejicere, ſanguinẽ narium ſiſtere, calculos rumpere, uvam reprimere. Iuvenalis Satyra 2, pro pruritu libidinis poſuit: unde Hæc tetigit Gradive tuos urtica nepotes? ¶ Eſt præterea urtica genus piſcis, nomen inde habentis, quòd tactu uredinem excitet, quemadmodum ejuſdem nominis herba. Plinius lib. 9. cap. 45: Urticæ nõctu vagantur, noctuq; mutantur: carnoſæ frondis his natura, & carne veſcuntur. Vis pruritu mordax, eademq; quę tetreſtris urticæ.

Vrŭs, uri, Animal eſt Hercinię ſylvę peculiare, imagine tauri, ſed majore corpore, miraque velocitate. [οὖρος. Gall. *Bœuf ſauuage.* Ital. *Bue ſeluatico.* Germ. Wrochs/ ein wilder ochs. Hiſp. *Buey ſyluestre.* Pol. *Zubr.* Vng. *Erdei, bika.* Ang. *A wild oxe.*] Cæſar lib. 6. belli Gall. loquens de feris quę in Hercynia ſylva naſcuntur: Tertium (*inquit*) eſt genus eorũ qui uri appellantur: ij ſunt magnitudine paulò infrà elephantes, ſpecie & colore, & figura tauri. Magna vis eſt eorum & magna velocitas, neq; homini, neque feræ, quàm conſpexêre, parcunt: hos ſtudiosè foveis captos interficiunt. Hoc ſe labore durant adoleſcentes, atque hoc genere venationis exercent: & qui plurimos ex iis interfecerunt, relatis in publicum cornibus, quæ ſint teſtimonio, magnam ferũt laudem. Sed aſſueſcere ad homines, & manſuefieri ne parvuli quidẽ excepti poſſunt. Amplitudo cornuum, & figura, & ſpecies multum à noſtrorum boum cornibus differt. Hæc ſtudiosè conquiſita, ab labris argento circuncludunt, atq; in ampliſſimis epulis pro poculis utuntur. Hæc Cæſar. Dicti uri, ut quidam putãt, ἀπὸ τῶν ὀρέων hoc eſt, à montibus, quia in montibus eſſe cõſueverunt. Virgilius 4 Georg. Quęſitas ad ſacra boves Iunonis, & uris Imparibus ductos alta ad donaria currus. Plin. lib. 8. ca. 15: Pauciſſima Scythia gignit, inopia fructuum: pauca contermina illi Germania: inſignia tamen boum ferarum genera, jubatos, biſontes, excellentique & vi & velocitate uros, quibus imperitum vulgus bubalorum nomen imponit, quum gignat Africa, viculi potiùs, cervive quadam ſimilitudine.

Vrvŭs, a, um, antiquum vocabulum, idem ſignificans quod ſurſum verſus reflexum. ¶ Hinc urvum, vi, aratri curvatura, & verbũ Vrvare quòd ſignificat Circundare, ut Feſto placet. Eſt autem urvare ita ſe jactare, ut ſurſum denuo excitet ſe: unde & urinare is dicitur, qui in aquam immerſus iterum ſurſum verſus exiſtit. Hinc amburvare apud Lucilium dicuntur Salii, qui eo modo corpora ſaltu reciprocabãt, præſul ut amburuat, ſic volgus redandruat inde. Hæc ferè ex Scaligero in Varron.

V ante S.

Vsīă, penultima acuta: [קום *jecúm.* οὐσία. Gall. *Subſtance.* Ital. *Soſtanca.* Germ. Wäſenheit. Hiſp. *Subſtancia, ſubiecto de los accidentes, lo que es.* Pol. *Podſtac.* Vng. *Allat.* Ang. *Subſtance.*] Vox Græca, quam Quintilianus Eſſentiam interpretatur, verbo quidem (ut ipſe fatetur) duriuſculo, nõ uſquequaque tamen refugiendo, præſertim quum aliud lingua Latina nõ habeat. Marcus Tullius tamẽ modò Naturam vertit, modò Materiam. Auguſtinus in Dialectica: Vſia eſt propriè & principaliter dicta, quæ neq; in ſubjecto, neq; de ſubjecto ſignificatur. Idem lib. 12. de Civitate Dei: Sicut ab eo quod eſt Sapere, vocatur Sapientia: ſic ab eo quod eſt Eſſe, vocatur Eſſentia, novo quidem nomine, quo uſi veteres nõ ſunt Latini ſermonis autores, ſed jam noſtris temporibus uſitato, ne deeſſet etiam linguæ noſtræ, quod Græci appellant οὐσίαν. Hoc enim verbum è verbo expreſſum eſt, ut diceretur Eſſentia.

Vsĭo, Vſitatus, Vſitor, Vide VTOR.

Vspĭam, Vſquam, & in loco, & ad locũ ſignificat. [ποῦ. Gal. *En quelque lieu.* Ital. *In qualche luoco.* Germ. Jergend an einem ort. Hiſ. *En algun lugar.* Pol. *Gdzieko lwiek.* Vng. *Valahol, valahoua.* An. *Any where.*] Terent. in Adelph. Aut uſpiã ceciderit. Plautus in Caſ. Num me es expertus uſpiam? id eſt, in re aliqua, vel in aliquo negotio.

Vsquam, Alicubi, uno aliquo in loco: à quo nuſquam, nullibi. [ποῦ. Gall *En quelque lieu.* Ital. *In alcun luoco.* Germ. Jergend an einem ort. Belg. Ywers. Hiſpan. *A algun lugar.* Pol. *Gdzieko lwiek mieiſcu.* Vng. *Valahol.* Ang. *Any where, in any place.*] Cicero 6. Verrina: Quam crucem non auſus eſt uſquam defigere, niſi apud eos, quibuſcum omnia ſcelera ſua, ac latrocinia communicaſſet. Virgil. 1. Aeneid. ſi quid uſquam juſtitiæ eſt. Cicero 2. Offic. Nec eſt uſquam conſilio aut autoritati locus. Vſquam gentium. Terentius in Hecyra: An uſquã gentium eſt æquè miſer.

Vsquĕ, præpoſitio eſt, ſignificans continuationem, & finem actus, loci, temporis, aut hujuſmodi. [עד *hadh.* ἄχρι, ἄχρις, μέχρι. Gal. *Iuſques ou iuſque.* Ital. *Fino, in fine.* Germ. Biß. Belg. Tot. Hiſp. *Haſta.* Pol. *Aż.* Vng. *Addig.* Ang. *Vnto, vntill.*] Habetq; ferè adjunctam alteram præpoſitionem accuſativo ſervientem. Cicero 2. Verrina: Vſq; ad eum finem dum judices rejecti ſunt. Idem de Oratore: Ab initio rerum Romanarum, uſque ad P. Mutium Pontificem. Virgilius primo Georgicorum: Vſque ſub extremum brumæ intractabilis imbrem. Sed quum nominibus propriis minorum locorum, vel cum hiſce accuſativis Domum, Rus, Militiam, jungitur, frequẽtiùs ſine alia præpoſitione ponitur. Cicero 6. Verrina: Sacerdotes uſq; Ennam profecti ſunt. Idem ad Atticum: Quintus uſque Puteolos venit. ¶ Quandoque tali accuſativo poſtponitur. Terentius in Adelphis: Miletum uſque obſecro. ¶ Quandoque etiam additur præpoſitio ad, vel ſimilis. Cicero pro Dejotaro: Vſque ad Numantiam miſit. ¶ Interdum etiam originem vel motum ex loco importat. Cicero pro Flacco: Hanc legationem non à ſuis accepit civibus, ſed uſque Timulo petivit. Idem 1. de Natura deorum: Vſque à Thalete enumeraſti ſententias philoſophorum. Terentius in Eunucho: Ex Aethiopia eſt uſq; hæc. ¶ Quandoq; adverbium eſt, ſignificans aſſiduè, vel jugiter, διὰ παντός. Idẽ in Adelphis: Cteſipho me pugnis miſerum, & iſtam pſaltriam uſque occidit: id eſt, aſſiduè, ſeu, identidem verberat. Nam occidere veteres pro verberare accipiebant. Cicero Cornificio: Mihi curæ uſq; erit quid agas. Virgilius libro 6: Nec vid. ſſe ſemel ſatis eſt: juvat uſq; morari. Plautus in Epidico: Benéne uſq; valuiſti? id eſt, ſemper, vel hactenus. ¶ Vſque ad hunc, eleganter ponitur pro eo quod eſt, Hoc excepto. Plinius Epiſtol. 35: Aſſenſerunt Cõſules de-

signati, omnes etiam consulares, usque ad Pompeium: id est, excepto Pompeio. ¶Vsq; affatim, est quod dicitur usque ad satietatem. Plautus in Pœnulo: Edas de alieno quantum velis, usq; affatim. ¶Vsq; adhuc: id est, hactenus, vel hucusque. Plautus in Aululari. Quod celatum est, atq; occultatum usq; adhuc, nunc nõ potest. ¶Vsquedum: id est, usquequo, quoad, quandiu. Plautus in Menæch. Vsquedum regnum obtinebit Iupiter? ¶Vsqueadmodum posuit. Cato capite 136, pro tandiu. ¶Vsqueadeò: id est, intãtum. Virgil. 1. Aeglo. undiq; totis Vsqueadeò turbatur agris. ¶Ponitur aliquãdo pro tandiu, & accipit post se donec, vel dum. ἐπὶ ποσόν. Plautus in Cistell. Non desistiti instare usqueadeò, donec adjurat se anus se eam mihi monstrare. Terentius in Evnucho: Vsqueadeò ego illius ferre possum ineptias, & magnifica verba, Verba dũ sint. ¶Vsqueantehac: id est, antequam, sicut exponit Donatus. μέχρι πρὸ τούτου. Ibi junguntur duæ præpositiones, sed una est, velut adverbium. Nulla enim præpositio præpositioni jungi separatim potest, sed Vsque ejusmodi est, ut sine aliqua præpositione rarò inveniatur. Terentius in Andria: Vt animus in spe, atque in timore usque antehac attentus fuit. Vsqueantehac: id est, antequã tua verba audirem. ¶Vsqueeò: id est, in tantum. μεχρὶ τοσούτου. Cicero: Vsqueeò ut ego miserer ejus. Vsqueeò, sequente dum: id est, tandiu, quoad. Livius libr. 3. ab Vrbe: Vt qui plebem Romanam Trib. pleb. rogaret is, usqueeò rogaret, dum decem Tribunos plebis faceret.

Vsquĕquāquĕ, Passim, assiduè, semper, quasi in unoquoque loco, sive unoquoq; tempore. [תָּמִיד *tamidh.* πάντη, πάντως. Gall. *De toutes parts & costez, par tout, du tout en tout.* Ital. *D'ogni intorno, in ogni luoco, sempre mai.* Germ. Allenthalben / vmb vnd vmb. Hisp. *Siempro, en todo lugar.* Pol. Okolicznie, wszędzie. Vng. *Mindõn felõl zellel, mindõnkor.* Ang. *Euery where.*] Cicero Trebatio: Vsquequaque sapere oportet. Plautus in Bacchi. Chrysalus mihi usquequaque loquitur: id est, ubicunque me reperit, mihi loquitur. Idem Pœnulo: Mari terraq; illas usquequaque quærentat: id est, ubique.

Vsquĕquō, Quousque, donec, quoad, quandiu. [עַד אָנִי *hadh mathai.* ἕως οὗ, ἀχρίπου. Gall. *Iusques à ce.* Ital. *Fin doue, fin quanto, finche.* Germ. Biß wann/wie lang. Hispan. *Hasta quando.* Pol. *Iak długo.* Vng. *Mig.* Ang. *Vntill, how long.*] Varro lib. 1. de Re rust. ca. 2: Quod jubet ranam luridam conjicere in aquam, usquequo ad tertiam decoxeris.

Vstĭo, Vstrigo, Vstrina, Vstulo, Vide VRO.

Vsŭalĭs, Vsurarius, Vsucapio, Vsura, Vsurpo, Vsus, Vsusfructus, Vide VTOR.

V ante T.

Vt, Conjunctio causativa, causam denotans finalem, quemadmodum Vti, quò, & similia. [אֵמָן *lemahán* יַעַן *jahán. ἵνα, ὅπως, ὅστε, ὄφελον.* Gal. *A fin, à celle fin, pour, comme, ainsi que.* Ital. *Accioche, che, poiche, quando, come, cosi.* German. Daß. Belg. Dat. Hisp. *Aßi, como, para despues, que.* Pol. *Abim, żeby.* Vng. *Hogy.* Ang. *That, to thend, to thintent.*] Cicero Lentulo: Non illi quidem, ut mihi stomachum facerent. ¶Interdũ adjunctiva est. Plautus: Is mihi suasit ut ad te irem. ¶Interdum elegantiæ causa ponitur. Cicero de Senectute: Invitus feci ut L. Flaminium de Senatu ejicerem. Nihil enim significat, nisi invitus ejeci. ¶Interdum ponitur pro quod. Terentius in Phormione: Nihil do, ut etiam imparatus ille me irrideat. ¶Interdum est adverbiũ temporis, & significat postquam, ex quo statim, ex quo primum. [כַּאֲשֶׁר *chaaschér. ὡς, ὡς ἐπιδή.*] Virgilius 2. Aeneid. Vt regem æquævum crudeli vulnere vidi Expirantem animam. Idem 12. Aeneid. Turnus ut infractos adverso Marte Latinos, &c. ¶Interdum particula est admirantis, idẽ valeas quod quomodo, vel quantopere. ὡς. Virgilius: Vt vidi, ut perii, ut me malus abstulit error: id est, statim postquam vidi, sive quũ primùm vidi, quomodo perii. Cicero pro Milon. Vt contempsit? ut pro nihilo putavit? ¶Nonnunquam interrogantis. [אֵיךְ *ech* אֵיכָה *echáh. πῶς.*] Plaut in Persa: Vt vales? id est, quomodo vales? πῶς ἔχεις; ¶Quandoque ei postponitur Ita, & superlativo jungitur, pro tanto & quanto. Cicero libro 1. de Oratore: Vt quisque optimè Græcè sciret, ita esse nequissimũ. ¶Eleganter præterea accipitur pro prout, uel *secundum quod*, ut vulgò loquimur, & hoc ferè per parenthesim. [כַּאֲשֶׁר *chaaschér.*] Livius: Gens (ut in ea regione) divitiis præpollens: hoc est, secundum divitias ejus regionis, vel habita ratione divitiarum ejus regionis. Simile est illud Terentii in Phorm. Vt nunc sunt mores, adeò res rediit, Siquis quid reddit, magna habenda est gratia: hoc est, secundum mores quibus hodie utimur. Cicero de Senectute: Qui sermo, quæ præcepta, quanta notitia antiquitatis, scientia juris Augurum, multæ etiam (ut in homine Romano) literæ. Hoc est, pro ea eruditione, qua tunc Romani erant imbuti. ¶Quandoq; pro quippe. Quintil. Nec ignoro quos transeo, nec utique damno, ut qui dixerim esse in omnibus utilitatis aliquid. ¶Interdum significat Ita ut, sive propter quod, vel quapropter: ὥστε. Plautus in Pœn. Olent, falsa sunt, tangere ut non velis. ¶Item est adverbiũ optandi, idem valens quod utinam. [לוּ *lu.* εἴθε, εἴθ' ὄφελον.] Terentius in Evnuch. Vt illum dii, deæque senium perdant. ¶Interdum significat quantum. πόσον. Plaut. in Asin. ut nostræ fortunæ procedunt Litanę! ¶Aliquãdo ponitur pro quemadmodum, sive quomodo, sine interrogatione, & sine admiratione. [כַּאֲשֶׁר *chaaschér.*] Terent. in Andr. Ego postquam te emi à parvulo, ut semper tibi Apud me justa & clemens fuérit servitus, Scis. ¶Nonnunquã pro quanvis. κἄν. Plaut. Vt istuc periculum ingens sit, me tamen non tremefacit. Ovidius ad Ruf. Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas. ¶Pro quám. [אִם *mah. ὡς.*] Cicero pro Cluentio: Tum appellat hilari vultu hominem Bulbus, ut blandissimè potest. ¶Pro ne non. μή. Terentius in Andria: Dies hic mihi ut satis sit vereor ad agendum. ¶Iungitur autem ferè subjunctivo, præsertim quum accipitur pro quòd, vel ne non. Virgil. 2. Aeneid. Infandum regina jubes renovare dolorem. Trojanas ut opes, & lamentabile regnum Eruerint Danai. ¶Quando autem optandi vel execrandi particula est, optativum exigit. Plaut. in Persa: Vt illum dii deæque perdant. ¶Aliquãdo pro licet, esto, sit sanè. ἔστω. Cæsar in Cõment. Ac jam ut omnia contra opinionem accidérent, tamen multò se plurimùm navibus posse prospiciebant. Ovidius de Ponto: Luce minus decima dominam venietis in urbem, Vt festinatum non faciatis iter.

Vtŭt, Vtcunque, quocunque modo. [ὅπως, ὅπωστε. Gall. *Comme que ce soit.* Ital. *Comesi voglia.* German. Geb wie. Hisp. *Como quiera que.* Pol. *Iakokol wiek.* Vng. *Akarhog akarmint.* Ang. *Howsoeuer.*] Terentius in Adelph. imò hercle hoc quæso Syre, Vtut hæc sunt facta, potiùs quàm lites sequar, Meum mihi reddat. Plautus in Mercatore: Verùm hercle postremò, utut est, non ibo tamen.

Vtcūnquĕ, Quomodocunq;, quocunque modo. [ὅπως δήποτε, ὅπως δηπωτοῦν. Gall. *Aucunement, en quelque sorte que ce soit.* Ita. *Sia como si voglia.* Germ. Geb wie/geb welcher gestalt/so anhin. Hisp. *Como quiera.* Pol. *Iakotako.* Vng. *Valahogy.* Ang. *Howsoeuer.*] Livius in præfatione libri primi: Vtcunq; erit, juvabit tamen rerum gestarum memoriæ principis terrarum populi, pro virili parte, & meipsum consuluisse. Plautus in Epid. Vtcunq; in alto est ventus Epidice, eximo velum vortitur. Idẽ in Pœnulo: Vtcunq; est ventus, exin velũ vortitur. Cicero in Oratore: Itaq; ille perfectus, quemadmodum jam dudum nostra indicat oratio: utcunq; se affectum videri, & animum ardentius moveri volet, ita certum vocis admovebit sonum.

Vtēnsĭlĕ, Vide VTOR.

Vtĕr, utris, generis masculini, Pellis qua viaũ, aut oleum deferri solet. [חֵמֶת *chémeth* (vel) *chémath* (vel) *chamdth* נֵבֶל *nébel* נאד *nodh. ἀσκός.* Gal. *Peau de bouch ou de cheure à mettre vin ou huyle, outre, cheure.* Ital. *Odero, pelle.* Germ. Ein schlauch/ein zusammen genehte haut in deren man wein oder öl führet. Hisp. *Odre para vino, ò zaque.* Pol. *Skora ząszita wia kiei oliwe noszą.* Vngar. Tõmlõ. Ang. *A bottle.*] Virg. 2. Georg. Mollibus in pratis unctos salière per utres. Plin. lib. 12. cap. 7: Lycion aptissimũ medicinæ, quod est spumosum: Indi in utribus camelorum aut rinocerotum id mittũt. Ovid. 3. Amor. Eleg. 11: Acolios ithacis inclusimus utribus Euros.

Vtrĭcŭlŭs, diminutivum, ἀσκίδιον. Plin. lib. 11. cap. 37: Fœminis eadem omnia præterq; vesicæ junctus utriculus: unde dictus uterus. ¶Vtriculos item in farina videtur Plinius accipere libro 18, quod Galli Cisalpini *Redundaginem*, in Venetia provincia pleriq; *Subventres* vocant. ¶Idem Plinius alibi utriculos vocat, quæ Græci ἴλυσχα: id est, seminum in frugibus involucra, & operimenta, quæ trita, & cribro excussa, glumæ, sive acus dicuntur. ¶Quinetiam prima illa florum germina, quæ veluti quidam utriculi tument priusquam flos arborum aperiatur. Plinius utriculos etiam vocat, libro 16. cap. 26.

Vtrĭcŭlārĭus, m. s. Qui canit tibiis infixis utriculo, quæ vocantur tibiæ utriculares. [ἀσκαύλης. Gall. *Cornemuseur.* Ital. *Chi suona la piua.* Germ. Ein sackpfeiffer. Hisp. *Gaytero.* Pol. *Buda, gaida.* Vng. *Tõmlõs sipos, bordo sipos.* An *A bagge piper.*] Sueton. in Neron. Voverat se proditum hydraulam, choraulam, & utricularium.

Vtrārĭus, ii, m. s. [ὁ ἀσκοφόρος, ὁ ἀσκοφορῶν. Gall. *Qui porte de l'eau, du vin, ou autre liqueur dans des chieures ou ouyres.* Ital. *Chi porta acqua, vino, ogli in odri.* Germ. Einer der wasser/ wein / oder öl in schleuchen zuttregt. Hisp. *El que trae agua, vino, azeyte en odres.* Pol. *Ten ktori oliwe, albo winno, zkorze nosi.* Vng. *Tõmlõ bor (avagy) viz hordo.* Ang. *That beareth wyne, or water in bottles.*] Liv. lib. 4. Decad. 5: Postremò sequi se utrarios ad mare, quod minus trecentos passus aberat, jussit.

Vtĕr, a, um, genitivo utrius, interrogativũ est, quæ rẽs de duobus. [πότερος. Gall. *Lequel des deux.* Ital. *Qual de due.* Germ.

Wederer/

Weders/welches auß den zweyen. Belg. Wie van beyden. Hiſp. *Vno qualquiera de dos.* Pol. *Ktori zeich dwu.* Vng. *Mellik.* Ang. *Which of the two.*] Cicero 3. Verrina: Vtrum reprehēdis, quod patronum juvabat, eum qui tum in miſeriis erat: an quod alterius patroni mortui voluntatem conſervabat, à quo ſummum beneficium acceperat? utrum horum reprehendis? ¶Accipitur aliquando uter pro alter. Cicero pro Milone: Vter utri inſidias fecerit. Hoc eſt, uter alteri inſidias fecerit: quod & ipſum claſſicis ſcriptorib. uſurpatur. Plinius: Vter alteri dixerit, neſcio. ¶Ponitur aliquando pro alteruter. Cicero in Frumentaria: Omnium controverſiarum, quæ eſſent inter aratorem, & decumanum, ſi uter velit, edicit ſe recuperatores daturum.

Vtĕrcūnquĕ, Vtervis, ſive uterlibet. [*ὁπότερος δήποτε.* Gal. *Lequel des deux que ce ſoit.* Ita. *Qual tu vuoi.* Ger. Geb weders es ſeye Hiſ. *Qualquiera de dos.* Pol. *Ktorikolwiek.* Vngar. *Akar mellik.* Ang. *Any of the two.*] Cicero ad Torquatum, lib. 5: Magnæ utrinq; copiæ ita paratæ ad pugnandum eſſe dicuntur, ut utercunq; vicerit, non ſit mirum futurum. Gell. lib. 5. cap. 10: Ne ſentētia ſua utramcunq; in partem dicta eſſet, ipſa ſeſe reſcinderet.

Vtĕrlĭbĕt, Alter ex duobus, quem tibi capere libet. [*ὁποτερονοῦν.* Gal. *Lequel des deux tu voudras.* Ital. *Vno de duoi.* Ger. Weders du wilt. Hiſ. *Qualquiera de dos.* Pol. *Ktorie ſie po doba.* Vng. *Akar mellik.* Ang. *Any of the two.*] Cicero pro Quintio: Vtrūlibet elige: alterum incredibile eſt, alterum nefarium, & ante hoc tempus utrumq; inauditum. Plin. libr. 24. cap. 4. Suberis cortex tritus, ex aqua calida potus, ſanguinem fluentem ex utralibet parte ſiſtit.

Vtĕrnam, Vter. [*πότερόν γε, ὁπότερόν γέ.* Gal. *Lequel des deux.* Ital *Qual di duoi.* Germ Wederer. Hiſ. *Qualquiera de dos.* Pol. *Ktori zeik dwu.* Vng. *Mellik.* Ang. *Which of the two.*] Horatius Serm. utérnā Ad caſus dubios fidet ſibi certius? hic qui Pluribus aſſuerit, *&c.*

Vtĕrquĕ. [שבים *ſchenáyim. ἑκάτερος, ἀμφότερος.* Gal. *L'vn & l'autre.* Ital. *L'vno è l'altro.* Ger. Beyd/der ein vnd der ander. Hiſp. *Entrambos à dos.* Pol. *Oba.ſwa.* Vng. *Mindketto, mindönik.* Ang. *Both ſeverally, aſwell thone as thother.*] Significat ambos, licet inter ſe differant: quòd quum utrunq; aliquid feciſſe dicimus, & ab hoc, & ab illo ſeparatim id factum intelligimus: ut, Vterq; ſibi domum ædificavit: hoc eſt, & hic ædificavit ſibi domum, & ille. Quum verò ambos dicimus feciſſe, ab utroque conjunctim id factum oſtendimus, ut, Ambo ſibi monumentum conſtituêre: hoc eſt, hic & ille ſimul unum ſibi commune monumentum fecêre. Propter quod utrunq; alterum verberaſſe rectè dicimus: hoc eſt, hunc illum, & illum hunc verberaſſe. Cicero 1. Offic. Quorum uterq; ſuo ſtudio delectatus, contempſit alterum. Quintilianus: Quum enim uterq; alteri objiciat, palam eſt utrunq; feciſſe. Terentius: Quia uterq; utriq; eſt cordi. ¶Ambos autem alterum verberaſſe, Vel ambos verberaſſe ambos, non rectè dicimus, quia ſignificaretur ambos ſeipſos verberaſſe, ſed ambo ſe mutuò verberaverunt. ¶Vtriq; autem in plurali numero dicitur de pluribus duo genera facientibus. Cicero 2. in Catil. Quos ergo utroſq;, Quirites, in eodem genere prædatorū direptorumq; pono. Hoc tamen poëtæ aliquando confundunt, apud quos pluralis hujus dictionis numerus pro ſingulari accipitur. Virgil. 5. Aen. -ſuper utraq; quaſſat Tempora: hoc eſt, ſuper utrunq; tēpus.

Vtĕrvĭs, Vter quem tu vis. uterlibet. [*ὁποτεροσοῦν.* Gall. *Le quel que tu veux des deux, l'vn ou l'autre.* Ital. *Qual tu vuoi.* Germ. Weder deren du wilt. Belg. Welck van tween ghywilt. Hiſp. *Qualquiera de dos.* Pol. *Ktorego tichcześ.* Vng. *Akar mellik.* Ang. *Any of the two.*] Hoc autem differūt utervis & uterlibet, à quivis & quilibet, quòd illa unum ex duobus ſignificant, hæc unū ex pluribus. Terentius in Adelph. Abs quivis homine, quū eſt opus, beneficium accipere gaudeas. Quintil. Periculoſum, & cum cura intuendū genus: quòd ſi in proponēdo unū quemlibet amiſerimus, cum riſu quoq; tota res ſolvitur: tutius ſit interrogare, ſi hæc actio non ſit, quæ ſit. Simul enim removentur omnia, vel quum duo ponentur inter ſe contraria, quorū tenuiſſe utrumlibet ſufficiet. Ecce in eodem loco utrumlibet, & quodlibet uſus eſt. Altero pro eo quod eſt unum de duobus: altero pro eo quod eſt unum de pluribus.

Vtrĭbi, Adverb. loci, idē ſignificat, quod quónam in loco. Nevius in Tarentilla: Vtribi cœnaturi eſtis, hic an in triclinio? ¶Vtrinde. Cato pro Luſitanis Hiſpanis. De frumento utrobi bona, utrobi mala gratia capiatur, utrinde iram, utrinde factiones tibi pares.

Vtrĭnquĕ, adverbium. Ab utroque latere, ab utraque parte. [מזה ומזה *miZZéh vmiZZéh. ἑκατέρωθεν.* Gall. *D'vne part & d'autre, de tous coſtez.* Ita *D'ogni parte.* German. Zu beyden ſeyten. Belg. Op beeden ſyden Hiſpan *De ambas à dos partes.* Pol *Zobu ſtron.* Vng. *Mind ket felöl.* Ang. *On both ſides.*] Cæſar belli Gallic.: Multis utrinq; interfectis.

Vtro, adverbium, Vtram partem verſus. [*ὁποτέρωσε.* Gall. *En quelq; l'vn de deux lieux.* Ital *In alcuno de duo luoghi.* Germ. Wegen wedeter ſeyten. Hiſ. *En alguno de dos lugares.* Pol. *Sktoreikol wiekſtroni.* Vng. *Akar mely felöl.* Ang. *To which of the two partes.*] Plin. lib. 18 cap. 19: Id demum rītē ſubactum erit, ubi non intelligitur utrò vomeri erit.

Vtrōbĭquĕ, adverbium, In utroq; loco. [*ἀμφοτέρωθι.* Gall. *En, ou enuers tous les deux coſtez.* Ital *In amendue le bande.* Germ. An beyden orten oder ſeyten. Belg. Op beede plaetſen. Hiſp. *En ambas partes.* Pol. *Zobudwu mieſc.* Vng. *Mind ket helyön.* Ang. *On or towardes both ſides.*] Liv. 6. ab Vrbe: Ab ducibus utrobiq; proditæ temeritate, atq; inſcitia res.

Vtrōquĕ, Ad utrunq; locum. [*ἑκατέρωσε.* Gall. *A ou vers tous les deux coſtez.* Ital. *A l'vn è l'altro luoco.* Ger. Auff dieſe vnd auff jene ſeyten. Hiſ. *Hazia ambas à dos partes.* Pol. *Stei y zowei ſtroni.* Vng. *Minked helyre.* Ang. *Towardes both the ſides.*] Livius 8. ab Vrbe: Vtroque exercitus miſſi. Vtraq; pro utrinq; vel utrôq; veteres uſurpabant. Hennia hiſtor. lib. 4: In Hiſpania pugnatum bis, utraq; noſtri loco moti. Nonius.

Vtrum, adverb. modò interrogantis eſt. [מם *im. ἆρ οὐ, ἀρά γε, ἆρα, ἆρα ἤ.* Gall. *Aſſauoir mon?* Ital. *Qual di duí?* Germ. Entweders? Hiſp. *Qual de dos?* Pol. *Coſtich dwu?* Vng. *Anagy, melliket?* Ang. *Wheather?*] Plautus: Vtrum id verum putas an non? ¶Modò dubitantis. Seneca: Vtrum id nobis conveniat, animadvertendum. ¶Ferè ſemper habet patticulam AN ſequentem, licet ſine ea aliquando inveniatur: ſed rarò: idē autem ſignificat quod Num. Terentius in Phorm. Vtrum ſtultitia facere ego hunc, an malitia Dicam: ſcientē, an imprudentem, incertus ſum. Cic. Lentulo: Multum Intereſt utrum laus minuatur an ſalus deſeratur.

Vtĕr, uteri, m. ſ. vel uterus, uteri, penult. corr. Loci muliebres in quibus concipitur fœtus. [רחם *récham. μήτρα, νηδύς, δελφύς.* Gal *La marri, la matrice, ou le ventre d'vne femme.* Ital. *Matrice di femine ò il ventre.* Germ. Die Muter oder bermuter. Belg Die moeder. Hiſpan. *El vientre donde concibe la muger* Pol. *Zywotnie wieſcze.* Vng *Hás, méh.* Ang. *The wombe.*] Eſt enim propriè mulieris: nā in cæteris animalibus Vulvam potiùs appellamus, teſte Plin. lib. 11. cap. 37. Idem tamen lib. 8. cap. 43, aſinæ uterū tribuit. Nōnulli & Matricem nominant: quanquam propriè Matrix ſit fœmina, quæ fœtus gratia alitur. Dictus uterus, quòd in eo, tanquam in utre quodā fœtus contineatur, Plautus in Aulul. Obſecro mea nutrix, uterus dolet? Hinc uterum ferre, dicuntur quæ gravidæ ſunt, *ὑ γαστρὶ ἔχειν.* ¶Quandoq; tamen uterus ſumitur pro ventre: utin illo Virgil 2. Aeneid. -uterumq; armato milite complent. Plautus in Aululatia, in neutro genere dixit: perii mea nutrix, obſecro, uterum dolet? Item Turpilius apud Nonium: Diſperii miſera, uterum cruciatur mihi.

Vtĕrcŭlŭs, li, diminutivum eſt ab uter, pro ventre. [*γαστρίδιον.* Gal. *Petit ventre.* Ital. *Picciol ventre.* Germ. Beuchlin. Hiſp. *Pequenno vientro.* Pol. *Brzuſzek.* Vngar. *Haſatska, vehetske.* Ang. *A litle wombe.*] Plin. lib. 11. cap. 12: Præterea è fronde, ac pabulis potus in uterculos congeſtus aptum (ore enim evomunt) & ad hæc, *&c.*

Vtĕrīnī fratres, Qui ex eodem utero prodierunt. [*ὁμογάστριοι.* Gal. *Freres d'vnne meſme mere.* Ita. *Fratelli d'vna iſteſſa madre.* Ger. Leibliche Brüder/die in einer Mutter leib gelegen ſeind. Hiſ *Hermanos de vn vientre.* Pol. *Rodzeni bracia.* Vng. *Azon mehből valo atyafiak.* Ang. *Brethren of one mother.*] hoc eſt, qui matrem eandem, non tamen eundem habuerunt patrem. Inſtitut. libr. 3. de Bonor. poſſeſ Frater ſorórve, conſanguinei, vel uterini.

Vtí, Vt, [כאשר *chaaſchér. ὡς, ὥσπερ.* Gall. *Comme, ainſi que.* Ital. *Che, accioche.* Germ. Wie. Belg. Ghelyck. Hiſp. *Aſsi como.* Pol. *Iako.* Vng *Hegy.* Ang. *As, euen as.*] Plautus in Amphit. Tamen quin loquar hæc uti facta ſunt, Nunquam ullo modo me potes deterrere. ¶Ponitur aliquando pro tanquam, cum pronomineis, ea, id. Cicero 9. Philipp. Quod ſepulchrū ipſius, liberorū, poſterorumq; ejus ſit, uti quod optimo jure ſepulchrum publicè datum eſt: id eſt, tanquam id quod optimo jure, *&c.* ¶Denotat aliquando & cauſam finalem, quemadmodum & Vt. Cic. lib. 6. Epiſt. Is ad me dedit literas, uti ſe tibi placarem.

Vtĭlis, Vtilitas, Vtiliter, Vide VTOR.

Vtĭnam, adverbium optantis. [לוא *achlái. εἴθε, εἴφελον.* Gal. *Pleuſt à Dieu que, à la mienne volonté.* Ita. *Voglia Dio.* Germ. O das/wölte Gott das. Hiſp. *Oſi, ò oxala.* Pol. *Bogbi todaſ'.* Vng. *Vayha.* Ang. *Wald to god.*] Terentius in Andr. Vtinam id ſit quod ſpero. ¶Quandoq; etiam dicimus, O utinā. Ovid. in Epiſt. Penelopes: O utinā tunc, quum Lacedæmona claſſe petebat, Obrutus inſanis eſſet adulter aquis.

Vtiquĕ, adverbium affirmandi eſt, & ponitur pro certè vel profitus. [אך אכן *ach achén. ἄρα, δήπου, δήπουθεν* Gal. *Certes, certainement.* Ita. *Certamente fermamente.* Ger. Ja freylich/ gewißlich. Hiſ. *Ciertamente.* Pol *Prawdziwie.* Vn *Bizo nyara.* An. *Trueo lie.*] Quintilianus in Paſtu cadaverum: Solent hujuſmodi negotiatores aliquid proprium ac privatum ſtipulari: utique

quum rem alienam vendant. Sueton. in Tito: Cæterum Titũ, qui propè aſtabat, utiq; imperaturum.

Vtor, uteris, d.t. Vſurpo, uſum rei alicujus habeo: [הִתְעַמֵּר *hithhammér* עָבַד *habádh* אָחַז *acház*. χρῶμαι. Gal. *Vſer, ſe ſeruir.* Ital. *Vſare.* Germ. Brauchen/ nutzen. Belg. Gebruycken. Hiſp. *Vſar de alguna coſa.* Pol. *Pożiwam.* Vng. *Előkuele.* Ang. *To vſe, to occupye.*] ut, Vtor domo, diligentia, conſuetudine, ſtudio, & hujuſcemodi. Terentius: Scio te nõ eſſe uſum antehac amicitia mea. Sed quum de perſonis loquimur, accipitur pro converſari. συζῆν, χρῆσθαι. Cicero Lentulo: Aulo Trebonio multos annos utor valde familiariter. ¶ Conſtruitur quandoq; cum accuſativo. Varro: Vtile utamur potius, quàm ab re abutamur. Plautus in Aſinar. Cætera quæ volumus uti, Græca mercamur fide. ¶ Vti poteſtate, Prætura, & ejuſmodi ad quæſtũ, eſt eam exercere ad quæſtum. ¶ Vti re aliqua ad ſpeciem, eſt quod barbari dicunt, *habere & oſtendere pro monſtra.* ¶ Vti invidia minore dicitur, cui minus invidetur. ¶ Vti aliquo: id eſt, alicui eſſe familiarem. Terentius in Heayt. Mihi ſi unquam filius erit, næ ille facili me utetur patre. Hoc eſt, facilis illi, & placabilis pater ero. ¶ Vti valetudine minus commoda, eſt ſubægrotare. ¶ Vti via populi, eſt populi more cuilibet ſententiæ ſine ullo judicio aſſentiri, & numero vocũ potius, quàm veritati operam dare. ¶ Vti valetudine firma, eſt bene habere.

Vtĕndŭs, adjectivum. Terent. in Heayt. Quòd illa ætas magis ad hæc utenda eſt idonea.

Vsŭs, hujus uſus, m. q. Ipſe utendi actus, exercitatio, tractatio, uſurpatio. [תַּרְבּוּת *achuzzáh*. χρῆσις. Gall. *Vſage, vtilité.* Ital. *Vſo, vſanza, conſuetudine.* Germ. Brauch/ nutz. Belg. Gebruyntinge. Hiſp. *Vſo, coſtumbre.* Pol. *Pożitek.* Vng. *Vele eles.* Ang. *Vſe, profite.*] Cicero in Topicis: Vſus enim, non abuſus legatus eſt. Plin. Epiſt. 20: Vſus magiſter egregius. Idem Epiſt. 115: Vſus optimus dicendi magiſter. Cic. lib. 1. de Orat. Adjungant uſum frequentem, qui omnium magiſtrorũ præcepta ſuperat. Plin. lib. 10. cap. 69: Auditus cui hominum primo negatus eſt, huic & ſermonis uſus ablatus. Cicero pro Cornelio Balbo: Aſſiduus uſus uni rei deditus, & ingenium & artem ſæpè vincit. ¶ Interdum conſuetudo, converſatio, familiaritas. συνήθεια. Quintilianus: Mulierum cum qua illi lõgus fuerat uſus. Cicero ad Volum. lib. 7: Quòd ſine prænomine familiariter, ut debebas, ad me epiſtolam miſiſti, primùm addubitavi nũ à Volumnio Senatore eſſet, quo cum mihi eſt magnus uſus. Ovid. lib. 3. Triſt. eleg. 6: Tu tamẽ à nobis uſu junctiſſime longo, Pars deſiderii maxima penè mei. ¶ Interdum uſus in eadẽ accipitur ſignificatione, qua opus, indeclinabile: eandémque habet conſtructionem. Virg. lib. 8. Aen. Arma acri faciunda viro, nunc viribus uſus, Nunc manibus rapidis. Terentius in Hecyra: Non uſus facto eſt mihi. Cic. lib. 1. Offic. Potiusq; & amicis impertientes & Reipublicę ſi quando uſus eſſet. Idẽ quarta Tuſculana: De cæteris ſtudiis alio loco dicemus, ſi uſus fuerit. Plautus in Aſinaria: Viginti jã uſus eſt filio argenti minis. Plautus in Pſeudolo accuſativo junxit: Ad eam rem uſus eſt hominem aſtutum, doctum, &c. id eſt, opus eſt homine aſtuto, & docto. ¶ Interdũ pro fructu & utilitate, quòd ſoleamus aliqua re ideo uti, ut ex ea fructũ percipiamus. χρεία. Cicero Attico lib. 1: Fuit & mihi & Quinto Fratri magno uſui in noſtris petitionibus. ¶ Ex uſu eſſe: pro utile eſſe, & expedire, χρειώδες εἶναι. Terentius in Hecyra. Si ex uſu eſſet, noſtro hoc matrimonium. Colum. lib. 6. cap 1: Pabulum è fundo plerunq; domeſticis pecudibus magis, quàm alienis depaſcere, ex uſu ſit. ¶ Vſus venit, ponitur pro opus eſt. Terent. Heavt. Non uſus veniet, ſpero. Hoc eſt, non opus erit, non erit neceſſe. Plautus in Bacchide: Aufugero hercle, ſi magis uſus venerit. ¶ Vſu venit verò: id eſt, accidit, evenit. Cicero pro Quint. Nã quid homini poteſt turpius, quid verò miſerius, aut acerbius uſuvenire? ¶ Ponitur aliquando pro conſuetudine, ſive more. ἔθος. Terent. in Heavt. Mihi ſic eſt uſus, tibi ut opus eſt facto, face. Id eſt, ſic mos meus eſt, ita conſuevi.

Vsŭālis, uſuale, Vſuarium: quod uſui noſtro ſervit. [ὅτι χρῆται χρηστέον. Gall. *Dequoy nous vſons, choſe pour noſtre vſage.* Ital. *Coſa per noſtro vſo.* Germ. Brauchich. Hiſp. *Coſa pertenesciente à vſo.* Pol. *Pożitecżni.* Vng. *Eletunkre haznidkra valo.* Ang. *That ſerueth for our vſe.*] Martianus in l. Interdum de public. Quotics quis mancipia invecta profeſſus non fuerit, ſive venalia, ſive uſualia, in pœna commiſſi eſt.

Vsŭārĭus, uſuarii, m. ſ. Dicitur ille, cujus eſt uſus, qui rei uſum capit. [ὁ χρώμενος. Gal. *Qui à l'vſage de quelque choſe* Ita. *Chi a l'vſo d'vna coſa non la proprietà.* Germ. Ein nutzer vnd brauche. Hiſp. *El q̃ tiene vſo de alguna coſa.* Pol. *Ten ktori pożiwa.* Vng. *Valami el elő, haznaveuő.* Ang. *He that hath the vſe of any thing.*] ¶ Vſuarius verò adjectivum, quod in uſum quotidianum paratum eſt Gellius lib 4 cap. 1: Ex iis autem quæ promercalia, & uſuaria in locis eiſdẽ eſſent, ea ſola eſſe penoris putat, quæ ſint uſu annuo.

Vsŭsfrŭctŭs, nomen utrinq; declinatum, ſignificans rei uſum fructuoſum, quum ſcilicet res aliqua nõ noſtra eſt, ſed perinde ex eâ fructum atque utilitatem capimus, acti noſtra eſſet. [אֲחֻזָּה *achuzzáh*. ἐπικρατεία, ἐπικράτησις. Gall. *Vſufruit.* Ital. *Vſofrutto.* Germ. Die nutzung ſo einer hat ab einem Gut das er beſitzet oder braucht vnd doch nicht ſein iſt. Hiſp. *Vſofructo de la heredad.* Pol. *Pożitek zrzeczenżdżei.* Vng. *Haznos elet, haznon.* An. *The fruitefull vſe of any thing.*] Definitur ab Vlpiano lib. 1. de uſufruct. quòd ſit jus alienis rebus utendi, fruendiq;, ſalva rerum ſubſtantia. Cicero pro Cęcinna: Vſumfructum omnium bonorum ſuorum Ceſennię legavit, ut frueretur unà cum filio, neque à ſecundo hęrede legavit, mortuo filio mulier uſumfructum non amittet.

Vsŭfrŭctŭārĭus, Qui uſumfructum habet, qui & fructuarius dicitur. [χρεπούμενος. Vng. *Valami dolognak haszna veuõie, akki valaminek haznat vesi.* Ang. *He that hath the vſe and fruit, but, not the propertie.*] D. lib. 7. Tit. 1. l. 7: Quicunque reditus eſt, ad uſufructuarium pertinet.

Vsŭcăpĭo, is, f. t. Id eſt, rem aliquam continuatione uſus, & poſſeſſionis mihi attribuo, vendico, in meum uſum converto. [χρόνου ἰδιοποίημα. Gall. *S'attribuer, faire ſien par deſcription & poſſeſſion de long temps.* Ital. *Attribuirſi, far ſuo.* Germ. Ein lang genutzet Gut zu eygen vbertommen/ oder an ſich ziehen. Hiſp. *Continuar poſſeſſion.* Pol. *Przez dł'ugie pożiwanie ſobie przywłaſzczam.* Vng. *Zokaſſal emintne tezõm.* Ang. *To mak his awin through long poſſeſſion.*] Cicero 2. de Legibus: Quod autem χρόνον: id eſt, veſtibulum ſepulcri, buſtúmve uſucapi vetat, tuetur jus ſepulcrorũ. Idem de Aruſp. reſpon. Nihil mortales à diis immortalibus uſucapere poſſunt. Paulus: Qui alienam rem mortis cauſa traditam uſucepit, non ab eo videtur accepiſſe cujus res fuiſſet, ſed ab eo qui uſucapionis præſtitiſſet.

Vsŭcāptĭo, ſive Vſucapio, onis, f. t. Eſt acquiſitio, vel adjectio dominii, per continuationem poſſeſſionis temporis lege definiti, ut puta trigiata aut quadraginta annorũ, ſi res immobilis ſit, quam poſſidemus: item trium annorum, ſi mobilis. [ἡ διὰ τῆς χρονίας, χρήσεως ἀνομῆς, προσποίησις. Gall. *Acquiſition de la ſeigneurie de quelque choſe par preſcription.* Ital. *Acquiſto di proprietà per vſo di longo tempo.* German. Die übertommung eines dinge nach langer beſitzung oder nutzung. Hiſp. *Poſſeſſion continuada, ò continuation de poſſeſſion.* Pol. *Przez dł'ugie zaſzczenie rzeczy nieiakiey zadu dł'ugim pożiwaniem.* Vng. *Zokaſſal tulaydonna tetel.* Ang. *The conqueſſing of the lordship of any thing by continuation of tyme.*] Recentiores primam illam Præſcriptionem: hanc verò, Vſucapionem vocant. Cicero lib. 1. de Legibus: In qua quoniam uſucapionem duodecim tabulæ intra quinque pedes eſſe noluerunt, depaſci veterem poſſeſſionem Academię ab hoc acuto homine non ſinemus. Cato: Hæc pignoriſcapio ob æs militare facta eſt, quòd æs à Tribuno ærario miles accipere debeat.

Vsĭo, uſionis, pen prod. Vſus. [תַּרְבּוּת *achuzzáh*. χρῆσις. Gal. *Vſage.* Ital. *Vſo, vſanza.* Germ. Nutzung/ brauch. Hiſp. *Vſo.* Pol. *Vżiwanie.* Vng. *Haznos elet haszon.* Ang. *Vſe.*] Gellius lib. 4. cap. 1: Longæ uſionis gratia contrahuntur, & reconduntur. Vlpianus l. Qu. Mutius. ff. de auro & argento legat. Si factũ aurum legatum eſt, omne ad eum pertinet, cui legatum eſt, ex quo auro aliquid eſt effectum, ſive id ſuæ, ſive alterius Vſionis cauſa paratum eſſet.

Vsĭtŏr, aris, d. p. Frequenter utor. [χρῶμαι. Gall. *Vſer ſouuent.* Ital. *Vſare ſpeſſo.* Germ. Offt brauchen. Hiſp. *Mucho vſar.* Pol. *Vſtawnie vżiwam.* Vng. *Veleelde gelők, haznat, veddögelőm* Ang. *To vſe ofien.*] Gellius lib. 1. cap. 10: Romanos quoque homines ajunt ſic plerunque anulis uſitatos. Idem lib 17. cap. 1: Tametſi aliquoties verbo ipſo, alio quoque modo uſitati ſunt.

Vsĭtātŭs, uſitata, uſicatum, Conſuetus, ſolitus, in uſum receptus: [ἔθιμος. Gal. *Vſité, accouſtumé, qui eſt en vſage.* Ital. *Solito, auuezzato, vſato.* Germ. Breüchig. Hiſp. *Acoſtumbrado.* Pol. *zwyczaiini.* Vng. *Zokot.* An. *Wonted, accuſtomed.*] ut uſitata conſuetudo, uſitata vocabula, uſitatus mos. Cic. pro Quintio: Iacet res in controverſiis, iſto calumniante biennium, uſque dum inveniretur qua ratione res ab uſitata conſuetudine recederet. Idem tertio de Finibus: Ne opifices quidem tueri ſua artificia poſſent, niſi vocabulis uterentur nobis incognitis, uſitatis ſibi. Idem quarta Verrina: Hunc denique ipſum pertuliſſent, ſi humano modo, ſi uſitato more, ſi denique uno aliquo in genere peccaſſet. Idem: Cur in re tam veteri, tam uſitata, quicquam novi feceris?

Vsĭtātĭssĭmŭs, ſuperlativũ, Tritiſſimus. [ἐθιμώτατος. Vng. *Igón zokot.*] Seneca de vita beata, ca. 2: Quæramus quid optimè factum ſit, non quid uſitatiſſimum.

Vsĭtātē, adverbium. [ἐθιμῶς. Gal. *Selon l'vſage & couſtume.* Ital. *Secondo l'vſo & coſtume.* Germ. Breüchtlichen / nach gemeinem brauch. Hiſp. *Segun la coſtumbre.* Pol. *Zwyczaiinie.* Vng. *Zokotsul.* Ang. *After the accuſtomed fashion.*] Cic. 4 de Finibus: Cur igitur quum de re conveniat, non malumus uſitatè loqui?

Vsū,ī,usuræ,f.p. Vsus. [χρῆσις. Gall. *Vsage.* Ital. & Hiſp. *Vſo.* Germ. Brauch/nutzung. Belg. Gebruyck. Pol. *Vzywanie, pożytek.* Vng. *Valaminel valo eles, haszon.* Ang. *Vſe, occupying of a thing.*] Plautus in Amphitruone: Vſuram ejus corporis cepit ſibi. Cicero pro Rabirio Poſthumo: Vos obſecro, Iudices, ut huic optimo viro, quo nemo melior unquam fuit, nomen equitis Romani, & uſuram hujus lucis, & veſtrum conſpectum ne eripiatis. Idem ſeptima Verrina: Cur, *inquam*, civibus Romanis, quos Piratæ ceperant, ſecuri ſtatim percuſſis, ipſis piratis lucis uſuram tam diuturnā dediſti? Idem ad Appium Pulchrū, lib. 3: Perficiam profectò, ut longi temporis uſuram qua caruimus, intermiſſa noſtra conſuetudine, & gratia, & crebritate, & magnitudine officiorum meorū ſarciā. ¶ Vſura item ponitur pro pecunia, quæ à debitore datur creditori pro uſu pecuniæ ſibi creditæ. [נשך *néſchech* תרבית *tarbíth.* τόκος. Gal. *Vſure.* Ital. *Vſura.* Germ. Wucher. Belg. Woecker. Hiſp. *Logro, vſura.* Pol. *Lichwa.* Vng. *Oſora.* Ang. *Vſurie or intereſt.*] Cic. 5. Verrina: Vt quum Senatus publicanos uſura fœpè juviſſet, magiſtratus à publicanis pecuniam pro uſuris auderet auferre? Idem de Senectute: Tertia nunquam recuſat imperium, nec unquam ſine uſura reddit quod accipit: ſed aliàs minore, plerunq; majore cum fœnore. Lucanus lib. 1: Hinc uſurā vorax, avidumq; in tempore fœnus, &c. Hanc Varro impendium vocat, quòd inter ſe jungat, unumq; fiat quaſi compendium. Sidonius Apollinaris poſteriora vocat, quoniam qui fœnus agitant, & in uſuras extendunt, videntur aggregare, poſteriora prioribus, & ortis oritura cōnectere. Ob id Græci τόκους vocant uſuram, quaſi partus poſteritatem. ¶ Ponitur aliquando uſura pro familiaritate, converſatione: συνήθεια. Cicero: Longa quæ inter nos fuit uſura, hoc efficit: hoc eſt, uſus, conſuetudo, familiaritas.

Vsūrārĭus, uſuraria, uſurarium, Quod ad uſurā vel uſum pertinet, ut Pecunia uſuraria, quæ ſub uſuris debetur. L. Vndecima, Digeſtis de compenſationibus: Cùm alter alteri pecuniā ſine uſuris, alter uſurariam debet, concurrentis apud utrunq; quantitatis uſuræ præſtandæ non ſunt. ¶ Vſuraria uxor, pro uſuaria, ea qua quis pro uxore utitur. Plautus in Amphitr. Volo deludi illum dum cum hac uſuraria uxore nunc mihi mongero. Hotomanus. ¶ Vſurarius, etiam dicitur qui pendit uſuras. Papinianus Digeſt. lib. 22. Tit. 1, l. 7. Debitor uſurarius creditori pecuniam obtulit.

Vsūrpo, as, are, act. p. Eſt in frequēti uſu habeo: & hoc ſive verbis, ſive factis fiat, ut ait Valla Elegant. lib. 5. [αὐτέχομαι, χρῶμαι. Gal. *Vſer ſouuent.* Ita. *Vſar ſouente vna coſa ſiano parole ò fatti.* Germ. Offt oder ſtāts brauchen. Belg. Gebruycken. Hiſpan. *Vſar muchas vexes de alguna coſa.* Pol. *Vżiawanie pożiwam.* Vng. *Valamiuel gyakorta elők.* Ang. *To vſe often and much.*] Colum. lib. 1: Nam illud quod in quibuſdam provinciis uſurpatur, ut cornibus illigetur jugum, ferè repudiatum eſt ab omnibus. Cic. in Oratore: Quod ſemper uſurpamus in omnibus dictis ac factis, minimis & maximis: quum hoc decere dicimus, illud nō decere. ¶ Vſurpare oculis dixit Lucretius libr. 1. pro videre. Plautus in Trinummo: Advenio ex Seleucia, Macedonia, atq; Arabia, quas ego neq; pedibus unquam uſurpavi: id eſt, quas neq; vidi, neq; adii, ſive nunquam ingreſſus ſum. ¶ Vſurpare civitatē, eſt dicere ſe civem, & pro cive ſeſe gerere. ¶ Vſurpare jus, eſt quod dicunt *capere poſſeſſionem*, & jure eo uti quod conceſſum & datum eſt. Livius: Non tamen ultrà proceſſum eſt, quàm ut unus ex plebe uſurpandi juris cauſa, P. Licinius Tribunus militum crearetur. Itaq; uſurpare & uſucapere verba ſunt inter ſe contrariè relata. Nam uſucapere eſt utendo acquirere: uſurpare verò utendo retinere, & uſucapionē interrumpere. Hinc Paulus: Vſurpatio eſt, *inquit*, uſucapionis interruptio. Nam dum quis ſuam rem uſurpat, ab alio ea uſucapi non poteſt. Atq; ita intelligendum eſt quod ſcribit Gell. lib. 3 cap. 2: Mutium Iureconſultum dicere ſolitum legi, non eſſe uſurpatam mulierē, quæ quum Calendis Ianuariis apud virum cauſa matrimonii eſſe cœpiſſet, ante diem quartū Calendas Ianuarias ſequentes uſurpatum iſſet: non enim poſſet impleri trinoctiū, quod abeſſet a viro uſurpandi cauſa continuo decem tabulis deberet: quoniam tertiæ noctis poſterioris ſexte horæ alterius anni eſſent, qui inciperet ex Calendis.

Vsūrpātĭo, uſurpationis, verbale, f. t. Frequens uſus. [*ἰδιοποίησις.* Gall. *Long vſage, vſurpation.* Ita. *Longo vſo, vſurpatione.* Germ. Brauchung/langer brauch. Hiſp. *Vſo luengo.* Pol. *Długie przywanie.* Vng. *Valaminel gyakorta eles.* Ang. *Long and often vſing.*] Cicero de Claris Oratoribus: hoc communi noſtro, & quaſi fatali malo conſoletur ſecum conſcientia optimæ mentis, tum etiam uſurpatione & renovatione doctrinæ. Paulus l. 1. de uſucap. Vſurpatio eſt uſucapionis interruptio: oratores autē frequentem uſum vocant.

Vtensĭlĭa, n. t. pluralis tantùm numeri, Quæcunq; uſui noſtro ſunt neceſſaria. [כלים *chelím.* σκεύη. Gall. *Vtenſiles, ce qui eſt neceſſaire à noſtre vſage.* Ital. *Ogni coſa neceſſaria à noſtro vſo.* Germ. Allerley brauchige ding. Hiſp. *Alhaja ò coſa para vſar.* Pól. Wſzelyakie rzeczy ktorich pożiwanie. Vng. *Eletnechre haszнos żuk-ſégós eſzkōk.* Ang. *What ſoeuer is needfull or neceſſarie for our vſe or occupying.*] Çolum. lib. 11: Vtenſilia quibus aut alitur hominū genus, aut etiam excolitur. Idem lib. 8. cap. 4. vocat utenſilia, quæ apes in alvearia conferunt. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Exutus q; omnibus utenſilibus miles, Tuſculum ſe fide, miſericordiaq, victurus hoſpitum, contulerat. Idem lib. 6. belli Punici: Queq; una ſecum dediderunt, agrum, urbemq;, divina, humanaq; utenſilia, ſive qui illud dediderunt, de iis rebus quid fieri velitis, vos rogo Quirites.

Vtĭlis, le, om. t. Fructuoſus, commodus, accommodatus, frugifer, quod ex uſu eſt, quod uſui eſt utilitati. [טוב *tob* אתיל *mohil* χρώδης, χρησιμος, ὠφέλιμος. Gal. *Vtile, prouffitable, cōmode.* Ita. *Vtile.* Ger. Nutzlich/oder nutzbar. Belg. Profitelijck. Hiſ. *Prouechoſo para algun fin.* Pol. *Pożyteczny.* Vng. *Haszнos.* Ang. *Commodious profitable.*] Terentius in Adelphis: Quum amet aliam, non eſt utile hanc illi dari. ¶ Conſtruitur aliquando cum dativo. Cic. ad Marium lib. 11: Quod enim vehementer mihi utile eſſe putabas, nec inutile ipſi Cæſari, perfeciſti ut ille me diligeret, coleret, haberet in ſuis. ¶ Aliquando cum accuſativo, cum præpoſitione ad. Plin. lib. 8. ca. 31: Evomit fel ſuum ad multa medicamenta utile. Neutro pede ſatis utilis, apud Plinium lib. 7. cap. 28: hoc eſt, cujus pes uterque vitiatus, commodè officio ſuo fungi non poteſt. Horat. in Arte: Omne tulit punctū, qui miſcuit utile dulci. Dolabella Cic. li. 9: Quamobrem quid aut ille ſperare poſſit, aut tu, animū adverte pro tua prudentia: ſic enim facillimè quod tibi utiliſſimum erit, conſilium capies.

Vtĭlĭter, pen. corr. adverbium. Ex uſu, cōmodè. [χρησίμως. Gal. *Vtilement, profitablement.* Ital. *Vtilmente.* Germ. Nutzlichen, nutzbarlich. Hiſp. *Prouechoſamente.* Pol. *Pożytecznie.* Vng. *Haszнoſſan.* Ang. *Profitably.*] Cic. 4. Academ. Atque illi quidem etiam à natura utiliter dicebat per motiones iſtas animis noſtris datas. Ovid. lib. 13. Metamorph. Longa referre mora eſt, quæ cō ſilioq; manuq; Vtiliter feci ſpatioſi tempore belli. Horat. lib. 1. Epiſt. 16: Vendere quū poſſis captivum occidere noli, Serviet utiliter. Ovid. 1. Epiſt. Vtilius ſtarent etiam nunc moenia Phœbi.

Vtpŏtĕ, adverbium confirmantis, & cauſativum Quoniam, quandoquidem, nempe quippe. [כי *chi.* οἷα δή, οἷον. Gall. *Pourtant que, car, comme ainſi ſoit, puis que, ainſi eſt.* Ital. *Come, perche.* Germ. Alß nemlich/ von wegen. Hiſpan. *Aſſi como.* Pol. *Przeto, bapryklad.* Vngar. *Tudniillik vgymint.* Ang. *Bacauſe that, ſith that.*] Saluſt. in Cat. Antonius aberat à bello, utpote æger, ac jacens. Sueton. in Auguſto: Aedes ſacras vetuſtate collapſas, aut incendio abſumptas reſtituit, easq; opulentiſſimis donis adornavit, utpote qui in Cellam Capitolini Iovis ſexdecim millia pondo auri, una donatione contulerit.

Vtpŭtă, Quemadmodum, verbi gratia. Apud Ciceronē lib. 7. Epiſt.

Vtquĭd. Quamobrem, propter quid. [ἱνατί. Gall. *Pourquoy.* Ital. *Perō.* Germ. Warumb. Hiſp. *Porque.* Pol. *Dlia czego.* Vng. *Miert.* Ang. *Why, or for what cauſe.*] Cicer. Attic. Depugna potius, *inquis* quàm ſervias. Inquio?

Vtrĭcŭlārĭus, Vtriculus, Vide VTER, utris.

Vtribi, Vtrinque, Vtro, Vtrobique, Vtroque, Vtrum, Vide VTER, adjectivum.

Vtŭr, Vide VT.

V ante V.

Vvă, uvæ, f. p. Fructus vitis: dicta ab uvido. [עבט *hendb* אשכל *eſchchól.* σταφυλή. Gall. *Grappe de raiſin.* Ital. *Vua, grappo di vua.*

Germ. Ein weintraub Belg. Een wyntruyve Hiſpan. Vua. Pol. Winna vagoda. Vng. Zőlő. Ang A grape or bearie.] Colum. lib. 3. cap 6. Nec tamen eam vitem feracem dixerim, cujus ſingulæ uvæ in ſingulis ſarmentis conſpiciuntur. Cicero de Senectate: Gemma, à quâ oriens uva ſe oſtendit, quę & ſucco terræ, & calore Solis augeſcens, primò eſt peracerba guſtatu, deinde matura dulceſcit. Virgilius lib. 1. Georg. Hîc ſegetes, illic veniunt fœliciùs uvę. Ovidius lib. 2. de Arte amandi, Elegia decimaſexta: Terra ferax Cereris, multoq; feracior uvis. ¶ Dicitur & de aliis fructibus, qui in morem racemi conſtant ex pluribus acinis conglobatis. Plinius lib. 12. cap. 13: Amomi uva etiam in uſu eſt. ¶ Aliquando ponitur pro vite. Virgilius lib. 2. Georgicorum: Et turbes avibus prædam fert uva tacemos. ¶ Eſt etiam uva, pellicula quædam in fine palati dependens circa fauces, ut in hiante homine conſpicitur: ſic dicta, quia ut uva dependet, & humiditate variatur, & eſt vocis moderatrix: & aliquando ad ſimilitudinem uvæ intumeſcit, cum vehementi inflammatione ac dolore. Seren. Aegreſcunt teneræ fauces quum frigoris ora Vis ſubiit, vel quum ventis agitabilis aër Vertitur atque ipſas flatus gravis inficit uvas. Sortitur autem hoc mali genus à duplici forma nomen duplex. Nam ſi teretem habeat figuram à columnæ ſimilitudine columella, κίων, dicitur. Sin verò in acini efficiem conglobetur, à Græcis σταφυλή, à nobis *uva* appellatur. ¶ Dicitur etiam uva de apibus, quum collectæ ſunt, & in modum botri dependent. Colum. lib. 9: Quum examẽ glomeratum in proximo frondentis arbuſculæ ramo conſederit, animadvertito an totum examen in ſpeciem unius uvæ dependeat. Plinius libro 11. cap. 17: Tunc oſtenta faciunt, privata ac publica, uva dependente in domibus, templisque. Virgilius libro quarto Georgicorum: & denſis uvam dimittere ramis. Servius: Vvam dimittere: id eſt, in morem uvæ vel botryonis defluere.

Vvĕŭs, a, um, Quod ex uva fit: [σταφύλινος. Gall. *Mouſt.* Ital. & Hiſpan. *Moſto.* German. Auß weyntrauben. Pol. Z winnei vagodi. Vngar. Zolőből valo, Zőlői. Ang. *Of a grape or bearie.*] ut Succus uveus, apud Poëtas: ἀδιάφθορος pro vino ex uvis expreſſo.

Vvĭfĕr, uvifera, uviferum, Producens uvas: [σταφυλοφόρος. Gall. *Qui porte grappes.* Ital. *Che porta grappo de vua.* German. Das trauben tregt. Hiſpan. *Que trae vua.* Pol. Winno rodzaci. Vng Zőlő termő. Ang. *That bringeth or beareth grapes.*] ut, Glebæ uviferæ apud Silium lib. 7. Et Maſicus uvifer, apud Statiũ 4 Sylvarum.

Vvĭdŭs, uvida, uvidum: Quod eſt humidũ, pingue, quodq; præcipuè habet aliquid humoris intrinſecus: unde & uva dicta. [רסוב *ratób* ח *lách*: שחמן *ſchamén.* ὑγρός. Gal. *Moiſte, humide.* Ital. *Humido, molle, bagnato, immoſtato* Germ. Feücht oder naſſ; innenfur. Hiſp. *Coſa humida ò mojada.* Pol. *Sokupel'ni, wilgotni.* Vng. *Ned ves.* Ang. *Moiſt wett, danke.*] Humidum, quod habet humorem extrinſecus. Colum. libro 3. cap. 2: Niſi prępingui, & uvida terra. Virgilius 10. Ecloga: Vvidus hyberna venit de glande Menalcas. Vbi Servius: Vvidus, pinguis. Plautus in Rud. Siccine hîc cum uvida veſte graſſabimur? id eſt, humore madente.

Vvēſco, uveſcis, n. t. Vvidus fio, humorem contraho. [רסב *ratáb.* βρέχομαι Gall. *Deuenir ou eſtre moiſte, ſe ramoiſtir.* Ital. *Diventar humido, eſſere bagnato.* German. Feücht oder naſſ werden. Hiſp. *Humedecerſe, ſer humido.* Pol. *Sok rozmnazam.* Vng. *Meg. nedueſwlők.* Ang. *To waxe dank.*] Lucretius libro 1: Denique fluctifrago ſuſpenſo in littore veſtes Vveſcunt, tandem candenti.

Vūlgă, f. p. quæ & Bulga, Sacculus ſcorteus, ſive ex alia materia, in quo pecuntam, aliáve itineri neceſſaria circunferimus. Ita dicta quaſi volva, quòd viaticum involvat. [בְּרוֹר *tſerór* כיס *chis.* πήρα, ἀσκοπήρα. Gal *Bourſe, bougette.* Ital. *Bolgia di cuoro.* German Ein bulg/oder wätſchger/wathſack. Belg. Een boeger. Hiſp. *Bolſa.* Pol. Tł'omok ſzatni. Vng. Twrő. Ang. *A bouget or bagge.*] Vulga (inquit Nonius) capacitas, vel ſinus cum laxitate. Lucilius lib. 2: in vulgam penetrare piloſam. Varro: Vt viaticum ex arcula adderem in vulgam. Lucilius lib. 3, ut citat Nonius: Cui neque jumentum eſt, nec ſervus, nec comes ullus Bulgam, & quicquid habet numorũ, ſecum habet ille: Cum bulga cœnat, dormit, lavit. ¶ Aliquando ponitur pro vulva, & ecõtrariò, vulva pro ſacculo. Idem lib. 26: Ita ut quiſquę noſtrûm è bulga eſt matris in lucem editus.

Vulgŭs, vulgi, maſculini & neutri generis, Pars populi ignobilior, plebs: à volvendo (ut quidam volunt) nomen habens, quòd inconſtanter ſtulteque huc atq; illuc volvatur: unde etiam ignobile vulgus Virgilius appellavit. [המון *hamón.* οἱ πολλοί, τὸ πολύτροπος. Gall *Le commun peuple.* Ital. *Volgo, plebe.* Ger. Das gemein volck/der pöfel. Hiſp. *Pueblo de los menudos.* Pol. *Lud poſpolitu, poſtpoſlſtwo.* Vng. Kőzség, kőz nep. Ang. *The commone or meane people.*] Virg. lib. 1: Aeneid. - ſævitque animis ignobile vulgus: Virg. lib. 2. Aeneid. - & ſpargere voces In vulgum ambiguas, & quærere conſcius arma. Horat. libr. 2. Sermonum, Sat. 3: - huic ego vulgum Etrori ſimilem cunctum inſanire docebo. Saluſt. In Iugurtha: Alii vulgum effuſum oppidum cædere, alii ad portas feſtinare. Cicero 5. Tuſcul. Vide ne plus commendatio in vulgus, & hæc quæ expetitur gloria, moleſtiæ habeat, quàm voluptatis. Idem pro Plancio: Non eſt enim conſilium in vulgo, non ratio, non diſcrimen, non diligentia, *&c.* ¶ Vulgus de ovibus dixit Virgilius lib. 3. Georg. Continuò ferro culpam compeſce priuſquam Dira per incautum ſerpant contagia vulgus. Antiqui etiam vulgu & hujus vulgus dixerunt. Vnde ablativus apud Varronem 9. Hebdom. A' vulgu condemnaretur. Vſus etiam eſt Oppius de vita Caſſii, itemque in vita prioris Africani. Autor eſt Soſipater lib. 1.

Vŭlgō, Paſſim, nuſquam non, plerunq;, & quod vulgus dicit *Communiter.* [παρδημεί Gal. *Vulgairement, communeement, par tout.* Ita. *Volgarmente, d'ogni banda.* Germ. Gemeintlich Hiſpan. *Vulgarmente.* Pol. *Poſpolicie.* Vng. Kőzség kőzőt, *xellel*, kőzőnſeg *eſſen.* Ang *Commonly, abroade.*] Cicero 1. de Inventione: Deinde natura ejus evenire vulgò ſoleat, an inſolẽter & raró. Virgilius lib. 3. Georgicorum: Hinc lætis vituli vulgò moriuntur in herbis. Idem libr. 3. Aenecidos: Centum alii curva hæc habitant ad littora vulgò Infandi Cyclopes, & altis montibus errant: Id eſt, paſſim. Terentius Andr. Verum illud verbum eſt, quod vulgò dici ſolet: Omnes ſibi melius malle eſſe, quàm alteri. ¶ Vulgò cõcepti, ſive vulgò quæſiti. [ממזרים *mamzerim.* νόθοι, ἀπάτορες.] Modeſtino dicuntur qui patrem demonſtrare non poſſunt: vel qui poſſunt quidem, ſed eum habent, quem habere non licet: qui & Spurii vocantur. Vlpianus Digeſtor. l. 2. ad Tertullianum: Sive injuſtè ſint procreati, ſive vulgò quæſiti. ¶ Vulgò occidere: id eſt, publicè, paſſim. Cicero pro Roſcio Amerino: Ejuſmodi tempus erat, *inquit*, ut homines vulgò impunè occiderentur. Cæſar lib. 2. belli Gallici: Quòd in Gallia potentioribus, atq; iis qui ad conducendos homines facultates habebãt, vulgò regna occupabantur.

Vŭlgāris, vulgare, om. t. Quotidianum, commune, protritum, pervulgatum: cui opponitur ſingularis. [ἐγκύκλιος, δημώδης, ἰδιωτικός. Gal. *Vulgaire, commun.* Ital. *Volgare, vile.* Germ Gemein/damit auch das gemein volck vmbgeht. Hiſp. *Coſa commun y demenoſprecio.* Pol. *Poſpoliti.* Vng. Kőzőnſeges, mindennapi. Ang. *Common, belonging to the common people.*] Cicero lib. 2. de Invent. Magna an parva, facilia an difficilia: ſingularia ſint, an vulgaria: vera, an falſa. Horatius lib. 2. Sermonum, Satyr. 2: Iejunus ſtomachus rarò vulgaria temnit. Cicero pro Roſcio Amerino: Deniq; nihil tàm vile, neq; tàm vulgare eſt, cujus partem nullam reliquerint. Idem ad Cęſarem lib 13: Genere novo ſum literarum ad te uſus ut intelliges, non vulgarem eſſe commendationem. Vulgaris via: pro ratione trita, & conſueta. Quintilianus: Simul ne vulgarem viam ingreſſus, alienis demum veſtigiis inſiſterem. Vulgares artes, quæ vulgò Mechanicę dicuntur. Cicero pro Roſcio Amerino: Mitto artes iſtas vulgares, coquos, piſtores, lecticarios, *&c.* Vulgaris forma: id eſt, quotidiana, qualis vulgò videri ſolet. Plinius libr. 10. cap. 42: Nec vulgaris piſtacis forma, quanvis non ſpectanda. Vulgaris puella: id eſt, vulgata, & vulgi libidini expoſita. Ovid. 4. Faſt. Numina vulgares Veneris celebrare puellæ Multa profeſſarum quæſtibus apta Venus.

Vŭlgārĭtĕr, adverbium, Populariter, uſitatè, ſolitè, more vulgato & conſueto. [κοινῶς, πρόχειρος. Gal. *Communément, vulgairement.* Ita. *Volgarmente.* Germ Gemeintlich. Hiſp. *Communemente.* Pol. *Poſpolicie.* Vng. Kőzőnſegeſſen. Ang. *Commonly.*] Cicer. lib. 13. Epiſt. Vt intelligeres, me non vulgariter, nec ambitioſè, ſed ut pro homine mihi perneceſſario ſcribere.

Vŭlgo, as, act. p. In vulgus enuntio, vulgo notum facio, pervulgo, divulgo. [הודיע *hodhíah* השמיע *hiſchmíah.* διαφημίζω, διαβοῶμαι. Gal. *Diuulguer & publier par tout.* Ital *Diuulgare, manifeſtare, appaleſare.* German. Außbringen in das gemein volck. Hiſp. *Diuulgar ò publicar.* Pol. Wyſzedzic rozſławiam. Vng. Kihirdetőm mindennek. tuttaradom. Ang. *To publish or make knowen abroade.*] Virgilius 10. Aeneid. - quid me alta ſilentia cogis Rumpere, & obductum verbi vulgare dolorem? ¶ Interdum vulgare, eſt vulgi uſui exponere. Cic. de Aruſp. reſponſ. Navis in flumine vulgata omnibus: id eſt, omnium uſui expoſita. ¶ Vulgare corpus, eſt proſtituere. Liv. lib. 1: Sunt qui Laurentiam vulgato corpore lupam inter paſtores vocatam putent. Plaut. in Amphit. Cui me abſente corpus vulgavit ſuũ. ¶ Vulgare morbos, eſt morborum cõtagia in vulgus propagare. Liv. lib. 3. ab Vrbe: Miniſterioq; invicem ac cõtagio ipſo vulgabant morbos. Curtius lib. 9: Contagium morbi etiam in alios vulgatum eſt.

Vŭlgātŭs, ta, tum, participium, ſeu nomen ex participio: [διαφημισθείς, διαβοηθείς, Gall. *Diuulgué, publié, commun*, é Ital.

commune. Germa. Das außkommen iſt vnder dẽ gemein volck. Hiſp. Comun. Pol. Rozſławioni. Vng. Ky hi reſitelẽs mindennek tuttara adutot. Ang. Publiſhed, made knawen abroade] ùt, Vulgatus cibus, quo vulgus paſſim, & quotidie utitur. Plinius libro 13 cap. 23: Ibi & capparis firmioris ligni frutex, ſeminisque & cibi vulgati. Virgilius libro primo Aeneidos: Bellaque jam fama totum vulgata per orbem. Liv. libro 1. ab Vrbe: Vulgatior fama eſt, ludibrio fratris Remum novos tranſtuliſſe muros. Quinctilianus libro ſecundo, capite quarto: Nam quid ki poſſint in cauſis proprium invenire, qui etiam in his quæ ſunt communia, & in plurimis cauſis tractantur, vulgatiſſimos ſenſus verbis, niſi tãto antè præparatis, proſequi nequeant?

Vulgātūtŭs, ra, rũ: ut litera Vulgatura nefas. Claud. 2. Panegyr.

Vūlgātŏr, oris, verbale, m. t. Evulgator, enuntiator: [מוֹדִיעַ modiah. ἀμροσιάστης, ἀλφηνιστής. Gall. Publieur de ſecrets. Ital. Publicatore de ſecreti. Germ. Ein außbringer in die gemeind / außſchweyer. Hiſp. Diuulgador, reuelador de ſecretos. Pol. Rozſławca. Vngar. Hirẽſitő, hirdető. Ang. A publiſher of ſecrets.] ut, Taciti vulgator: hoc eſt, Tantalus, qui deorum menſæ adhibitus, illorum arcana enuntiavit. Ovid. lib. 3. Amor. Eleg. 6: Sic aret mediis taciti vulgator in undis, Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.

Vūlgĭvăgŭs, adjectivum [πάνδημος, ἐπιδήμιος. Gall. Vulgaire, commun. Ital. Volgare, commune. Germ. Gemein. Hiſp. Coſa comun. Pol. Poſpolity. Vng. Közönſeges. Ang. Common.] Lucretius libro 4: Vulgivagaque vagus venere. Id eſt, ſectatus plebeiam, popularemque venerem, non certæ mulieris amore captus. Budæus. Idem Lucretius lib. 5: Vulgivago vitam tractabant more ferarum.

Vūlnŭs, hujus vulneris, n. t. Plaga, & propriè hians, patensq; apertura corporis ictu aliquo inflicta. [טֵבֶת pétſah מַכָּה machcháh (vel) machchéh. πεφώμα. Gal. Vne playe. Ital. Piaga ferita, taglia. Germ. Ein wunden. Hiſp. Llaga, herida. Pol. Rana. Vn. Seb. Angl. A wound, a hurt.] Livius lib. quarto belli Punici: Tandem vulneribus confectæ virgines, quum omnia repleſſent ſanguine, exanimes corrueruut. Virgilius libro quarto Aeneidos: -infixum ſtridet ſub pectore vulnus. Idem libro ſeptimo Aeneidos: -hæſit enim ſub gutture vulnus, & udæ Vocis iter, tenuemque incluſit ſanguine vitam. Ovidius libro ſexto Metamorph. Torquet in hunc haſtam calido de vulnere raptam. Virg. libr. 6. Aeneid. Deiphobum vidit lacerum crudeliter ora, Ora, manusque ambas, populataque tempora raptis Auribus, & truncas inhoneſto vulnere nares. Idem libro quarto Georgicorum: -& corpora bello Obiectant, pulchramque petunt per vulnera mortem. ¶ Per tranſlationem accipitur pro angore animi, ſive mœſtitia, λύπη. Virgilius libro duodecimo Aeneidos: -ſic exhortata reliquit Incertam, & triſti turbatam vulnere mentis. Ovidius libro quinto Metamorphoſ. At Cyane raptamque deam contemtaque fontis Iura ſui mœrens, inconſolabile vulnus Mente gerit tacita, lacrymisque abſumitur omnis. ¶ Aeternum vulnus, pro æterno odio. Virgilius libro primo Aeneidos: Tum Iuno æternum ſervans ſub pectore vulnus. ¶ Vulnus pro amore. Virgilius libro quarto Aeneidos: At regina gravi jamdudum ſaucia cura Vulnus alit venis: hoc eſt, amoris dolorem ac moleſtiam fovet intra venas. Sic mutua vulnera dixit Ovidius libro decimoquarto Metamorphoſeos pro amore mutuo. ¶ Vulnus orbitatis: id eſt, dolor ex orbitate. Quintilianus libro ſexto: Illum enim de quo ſumma conceperam, & in quo ſpem unicam ſenectutis reponebam, repetito vulnere orbitatis amiſi.

Vulnĕrārĭŭs, ria, rium, adjectivum, m. f. Vulnerum ſanandorum vim habens. [πεφωματικός. Gall. Seruant à playes. Ital. Pertinente à piaghe. Germ. Den wunden heylſam. Hiſp. Perteneſciente à llages. Pol. Maiacznoc do goienia ran. Vng. Seb gyogitaſra haznos. Ang. Belonging to woundes.] ut, Vulnerarium emplaſtrum, quod vulneribus imponitur. Plinius libro vigeſimotertio, capite quarto: Vulnerariis emplaſtris utile. Idem libro trigeſimoquarto, capite undecimo: Cruda autem ærugo vulnerariis emplaſtris miſcetur.

Vulnĕrārĭŭs, rii, ſubſtantivũ. m. ſ. Curator vulnerũ, chirurgus. [πεφωματικός, χειρουργός. Gall. Chirurgien, medecin. Ital. Chirurgo, medico. Germ. Ein Wundartzet. Hiſp. Cirurgiano. Pol. Barwierz, rani goiaci. Vngar. Seb gyogito. Ang. He that cureth woundes.] Plinius libro 26. cap. 1: Ob id publicè vulnerarium fuiſſe eum tradunt vocatum, mireque gratum adventum ejus initio.

Vūlnĕro, ras, act. p. Saucio, vulnus infligo, plagam impono. [נָכָה patsáh הִכָּה hicchâh. πεφόω, τιτρώσκω. Gall. Bleſſer, naurer. Ital. Ferire. Germ. Verwunden / wund machen. Hiſp. Llagar herendo. Pol. Rane ządáie. Vng. Meg ſebeſitẽm. Ang. To wound or hurt.] Cæſar 1. belli Gallici: Et nonnulli inter carros, rotasque mazaras ac tragulas ſubjiciebant, noſtrosque vulnerabant. Cicero tertia Verrina: Servi nonnulli vulnerantur: ipſe Rubrius in turba ſauciatur. ¶ Vulnerare voce: id eſt, lædere, & verbis offendere. Cicero prima in Catilinam: Et quos ferro trucidari oportebat, eos nondum voce vulnero. ¶ Vulnerari ictu fortunæ, eſt ex fortunæ adverſitate mœſtitia affici. λυπᾶσθαι. Ovid. lib. 2. de Ponto, Eleg 7: Sic ego continuo fortunæ vulneror ictu. ¶ Vulnerare aures nuntio, eſt triſti nuntio aures offendere. Virgilius libr. 8. Aeneidos: -gravior ne nuntius aures Vulneret.

Vūlnĕrātĭo, ónis, verbale, fit. Sauciatio. [מַחַץ máchats. τὸ πεφωμένον, ἡ πεφώσις. Gal. Bleſſeure, naureure. Ital. Eſſo ferire. Germ. Verwundung. Hiſp. Obra de llagar. Pol. Ranienie. Vng. Meg ſebeſites. Ang. A wounding or hurting.] Cicero pro Cæcinna: Sin autem vim ſine cæde, ſine vulneratione, ſine ſanguine nullam intelligetis, &c.

Vulnĭfĭcŭs, ca, cum, Quod vulnus infligere poteſt. [πεφωματουργικός. Gal. Qui fait playe, qui bleſſe & naure. Ital. Che fa piaghe ò ferite. Germ. Das wunden macht. Hiſp. Coſa que haze llaga de herida. Pol. Ten ktory ranecznie. Vng. Sebẽſitő. Ang. That woundeth or maketh woundes.] Virg. li. 8 Aeneid. Vulnificusque chalybs vaſta fornace liqueſcit. Ovid. libr. 8 Metam. In juvenes certo ſic impete vulnificus ſus Fertur.

Vūlpes, hujus vulpis, f. t. Animal ferũ, ſingulari aſtutia nulli non notum: cujus naturam explicat Plinius libro 10. cap. 63. [שׁוּעָל ſchuhál. ἀλώπηξ. Gall. Vn renard. Ital. Volpe. Germ. Ein fuchß. Belg. Een vos. Hiſp. La rapoza, Zorra. Pol. Lys. Vn. Roka. Ang. A foxe.] Dicta vulpes, ut putat Varro, quaſi volipes, à velocitate pedum. Horatius libro primo Epiſtolarum: Olim quod vulpes ægroto cauta leoni Reſpondit, referam. Vulpem habere ſub pectore, proverbium dicitur de eo qui aſtutus, & callidus eſt. Perſius Satyra quinta: Aſtutam rapido ſervas ſub pectore vulpem. ¶ Quàm facilè vulpes pyrum comeſt: proverbium de re admodum facili. Plautus Moſtellariâ: Tam facilè vinces, quàm vulpes pyrum comeſt. Nihil enim negotii eſt vulpi dentatiſſimæ pyrum edere. Vide Chiliad. Eraſmi.

Vūlpēcŭlă, vulpeculæ, diminutivum. [ἀλωπηξίς. Gall. Renarde au. Ital. Volpetta. Germ. Ein füchßlin. Hiſp. Pequenna rapoza. Pol. Lyſſeczka. Vng. Rokatska. Ang. A young foxe, a cubbe.] Horatius libro primo Epiſtolarum: Fortè per anguſtam tenuis vulpecula rimam Repſerat in cumeram fiumenti.

Vūlpīnŭs, vulpina, vulpinum, penult. ina producta, Quod pertinet ad vulpem. [ἀλωπηκός. Gall. De renard. Ital. Di volpe. Germ. Füchßin. Hiſp. Coſa perteneſciente à rapoza. Pol. Lyſſowi. Vnga. Rokai, rokahoz valo. Ang. Of a foxe.] Suetonius: Vbi leonis pellis deficit, vulpina inſuenda eſt. Plinius libro 28. ca. 11: Vulpinam linguam habentes in armilla, lippituros negãt. ¶ Aliquando ponitur pro aſtuto. πανοῦργος. Plautus: Vulpinus animus nequid moliatur mali.

Vūlpīnŏr, penult. prod. vulpinaris, d. p. Mẽdaciis ac fraudibus vera perverto, ſive effugio. [ἀλωπηκίζω. Gall. Renarder, vſer dè fineſſe comme le renard. Ital. Volpinare, far in modo di volpe. Germ. Geſchwinde liſt oder füchß dück brauchen. Hiſp. Hazer à guiſa de raposa. Pol. Zprawdi kl'amſtwo cżinie. Vn. El hazudozom, az igazat hazugsaggal el fordutom, rokaikodo. Ang. To vſe deceit, wilineſſe and guile.] Tractum ab intorto vulpiũ curſu, ut placet Nonio. Varro in Myſteriis: Vulpinare modò, & concurſa, qualibet erras.

Vūlſūră, vide VELLO

Vūltŭr, ris, m. t. Avis eſt rapax, & carnivora: ita dicta, quòd propter magnitudinẽ corporis tardè volet. [דָּאָה dadh רָאָה ráâh. γύψ. Gall. Vn vẽautour. Ital. Voltore. Ger. Ein Geyr. Belg. Een Gier. Hiſp El buytre. Pol. Sep. Vng. Sas keſelyő. Ang. A grappe, a rauenous foule.] Refert Plinius lib. 10. ca. 6, ex Vmbricis Aruſpicis ſentẽtia vultures biduò triduóve antè eò cõgregari, ubi futura ſunt cadavera. Mirum enim in modum corporibus jam putrefactis delectantur. Vnde non invenuſtè ex Græcis nonnulli πόφους ἐμψυχοῦς appellarunt: hoc eſt, ſepulcra animata. Livius lib. 7. belli Punici: Vulturemq; frequenti foro in tabernaculum devolaſſe. Virg. lib. 6. Aeneid. -roſtroq; immanis vultur obunco Immortale jecur tundens.

Vultŭrĭŭs, hujus vulturis, Antiquis in uſu erat, p ave ea prægrãdi, quæ jam à nobis duabus literis ſubtractis, vultur dicta eſt. Ennius: Vulturis in ſylvis miſerum mandebat homonem.

Vūltŭrĭŭs, vulturii, Avis eadẽ cum vulture, de qua jã diximus. Lucret. li. 4: Mellis apes quanvis lõgè ducantur odore Vulturiiq; cadaverib. Plaut. Truculẽt. Iã quaſi vulturi ttiduo prius prædivinabant, quo die eſurituri ſient. Et quoniam hæc avis rapax in primis eſſe traditur & carnivora, factum eſt, ut homines inſatiabilis rapacitatis vultures appellemus. Cicero pro Sextio: Exierunt malis omnibus atque execrationibus duo vultures paludati. Intelligit Gabinium & Piſonem Coss. inimicos ſuos, provinciarum (ut ſæpè eos nominat) vorãgines. De eodẽ Piſone in Piſoniana, appellatus eſt hic vulturius illius provinciæ (ſi diis placet) imperator. Itẽ Aemilius Scaurus

in Cepionem, Parricida patriæ, nefarius vulturius Reipublicæ. Sosipater libro primo. ¶ Vulturius pro certo tali latere. Plautus Curc. Provocat me in alcam ut ego ludam: pono pallium. Ille sartum amictulum opponit: invocat Planesium: jacit vulturios quatuor Talos simplo: invoco almam meam nutricem Herem: jacto basilicum.

Vŭltŭrīnŭs, na, num, pen. prod. Quod est vulturis. [γύπειος. Gall. *De veautour.* Ital. *Di voltore.* Ger. Von einem Geyren. Hisp. *De bueytre.* Pol. *Sepowi.* Vng. *Sas keselyői.* An. *Of a grappe.*] Plin. libr. 30. cap. 4: Vulturinus sanguis cum chamæleontis albæ (quam herbam esse diximus) radice & cedria tritus, lepras sanat. Vulturina species, apud eundem lib. 10. cap. 3.

Vultŭs, hujus vultus, m. q. Propriè dicitur habitus sive status faciei, qui pro animi affectibus alius atque alius ostenditur. [פנים *panim.* πρόσωπον. Gall. *Visage, viaire, trongne, face.* Ital. *Volto, faccia.* German. Angesicht Hispan. *Cara, el gesto de la cara, la haz.* Polon. Twarz. Vngar. *Vekintet orcza.* Ang. *The visage, or countenance.*] Dictus vultus à verbo volo, sicut à color cultus. Cicero in Pisonem: Non enim nos color iste servilis, non pilosæ genæ, non dentes putridi deceperunt: oculi, supercilia, frons, vultus denique totus, qui sermo quidam tacitus mentis est, hic in fraudem homines impulit: hic eos, quibus erat ignotus decepit, &c. Cicero libro 3. de Oratore: Imago animi vultus est, indices oculi. Plinius libro 7. cap. 19: Socratem clarum sapientia eodem semper visum vultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Cicero pro Cluentio: Recordamini faciem atque illos ejus fictos, simulatosque vultus. Idem 1. de Legibus: Et is qui appellatus vultus, qui nullo in animante esse, præter hominem potest, indicat mores. ¶ Apud pœtas tamen non rarò vultus accipitur pro facie. Martialis libro 1: Dum nulla teneri sordent lanugine vultus. Ovidius libro 3. Metamorphoseos: Quid moror interea crudelia vulnera lymphis Abluere & sparsos immitti sanguine vultus? Antiqui protulerunt vultum, neutro genere: quod & Nonius annotavit. Ennius: Aversabantur semper vos vestraque vulta. Lucret. lib. 4: -sed quod utriusque figuræ Esse vides mistim referentes vulta parentum.

Vultŭcŭlŭs, diminutivum est, Vultus severitas. [τὸ πρόσωπείον seu πρόσωπον. Gal. *Petit visage.* Ital. *Picciola faccia.* Germ. Angesichtlin. Hisp. *Pequenna cara y haz.* Pol. Twarzicżka. Vng. *Kemeny tekintet.* Ang. *A litle visage.*] Cic. ad Att. lib. 14: Non te Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterret.

Vultŭōsŭs, vultuosa, vultuosum, Tristis, severus, vel nimia vultus ostentatione, & mutatione, quod mimicum est & scenicum. [πρόσωπώδης. Gall. *Qui tient contenance & visage severe & grave.* Ital. *Chi ha volto severo, e grave.* Germ. Eines ernsthafftigen Angesichts. Hispan. *Cosa con gestos ò visages torcidos.* Polon. *Tenktori frogzei iest twarzi.* Vngar. *Zomoru, komor valtoso nehez tekintetw'.* Ang. *Of an heavie and sad countenance.*] Cicero in Oratore: In quo quum effeceris, nequid ineptum sit aut vultuosum. Quintilianus libro 11. capite ultimo: Quare non immeritò reprehenditur pronuntiatio vultuosa, & gesticulationibus molesta, & vocis mutationibus resultans. ¶ Vultuosa frons apud Apuleium pro tetrica legitur, & ad severitatem composita. Ait enim libro tertio Metam. Longè dissimilis advenit, non læta facie, sed vultuosa fronte, rugis insurgentibus asseverabat.

Vŭlvă, vulvæ, f. p. Vtriculus ille in fœminis, in quo fœtus fit conceptus. [רחם *réchem.* ἀδελφὸς, μήτρα. Gall. *L' amarri, la matrice.* Ital *Matrice.* German. Die Bermuter. Belg Die Bärmoer der. Hispan *Vientre donde conciben las hembras.* Polon. *Sawiczi wstud,* item *niewiescżi żywoth.* Vngar. *Még.* Ang. *The wombe of a woman.*] Dicta vulva, quasi volva, quòd fœtus ea involvatur. Propriè autem vulva est brutorum animantium: uterus autē mulierum. Plinius libro 11. cap. 37: Fœminis eadem omnia, præterque vesicæ junctus utriculus: unde dictus Veterus, quos alio nomine locos appellant: in reliquis animantibus, vulvam. Vulvam suillam Romani in deliciis habuêre, præsertim ejectitiam. Nam quæ effœtis à partu eximebatur (quam *porcariam* vocabant) tanquã lividam, & macram rejiciebant. Plinius loco jam citato: Vulva ejecto partu melior quàm edito. Ejectitia vocatur illa, hęc porcaria, primiparæ suis optima. Contrà effœtis à partu, præterquam eodem die suis occisæ, livida ac macra. Nec novellarum suum præterquam primiparārum probantur, potiusque veterum, necdum effœtarum, & biduo ante partum, aut post partum, aut quo ejecerint die. Mart. Te fortasse magis capiet de virgine porca, Me materna gravi de sue vulva capit. ¶ Quandoque accipitur vulva, pro ore vulvæ: hoc est, pro ipso pudendo muliebri. Iuvenalis Satyra sexta: -adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ. ¶ Plinius quoque boletorum prorumpentium in ovi speciem album illud involucrum, Volvam nuncupat. Plin. lib. 22. cap. 22: Volvam enim terra ob hoc prius gignit: ipsum postea in volva, ceu in ovo est luteum. Vide VOLVA.

V ante X.

Vxŏr, uxoris, f. t. Quæ viro tradita est. [אשה *ischscháh.* γυνὴ, ἄκοιτις, σύνοικος, ἄλοχος. Gall. *Femme mariée.* Ital. *Moglie, moglieta, donna.* Ger. Ein Ehefraw/oder Eheweib. Belg Een huysvrou. Hispan. *Muger casada generalmente.* Pol. *Zona, mał żonka.* Vng. *Feleseg haszas tars.* Ang. *A wife.*] Terent. in Adelph. Vxor sine dote veniet. Cicero pro Sextio: Duxit uxorem patre vivo viri optimi & calamitosissimi filiam C. Scipionis. Idem libro 2. de Oratore: Ex tui animi sententia tu uxorem habes? Virgil. 8. Ecloga: Mopse novas incide faces, tibi ducitur uxor. Horat. libro 1. Epist. 2: Quæritur argentum, puerisque beata creandis Vxor. Dictas autem putat uxores Servius quasi unxores, ab ungendo, quòd antequam limen mariti transirent, postes averruncandorum malorum causa ungerent. Verba ejus sunt hæc in librum 4. Aeneidos: Mos erat, ut nubentes puellæ, simul quum venissent ad limen mariti, postes antequam ingrederentur, ornarent laneis vittis, & oleo ungerent: & inde Vxores dictæ sunt, quasi unxores. Plinius quoque lib. 28. cap. 9, scribit novas nuptas mariti domũ intrantes, solenne habuisse adipe postes inungere.

Vxorcŭlă, uxorculæ, diminutivum, Ab uxore blandiendi gratia deductum. [γυναικάριον, γαμετίον. Gall. *Femmelette mariée.* Ital. *Mogheretta.* Germ. Eheweibtin. Hispan. *Pequenna muger casada.* Pol. *Zonka.* Vng. *Felesegetske hasus tarsotska.* Ang. *A litle wife.*] Plautus Casina: Eia uxorcula.

Vxōrĭŭs, uxoria, uxorium, Quod est uxoris, vel quod ad uxorem pertinet: [γυναικῶος. Gall. *De femme mariée.* Ital. *Dełla moglie.* Ger. Einẽ Eheweib zugehörig. Hisp. *Cosa pertenesciente à muger casada.* Pol. *Do mał żouki przinależaci.* Vngar. *Felesegem hõz valo felelegenie.* Ang. *Of a wife or belonging to a wife.*] ut Res uxoria. Cic. lib. 3. Offic. In arbitrio rei uxoriæ melius, æquius. Tacitus libro 3: Quod honestius, quàm uxorium levamentum? Ovid. lib. 2. de Arte amandi: Hoc decet uxores: dos est uxoria lites. ¶ Vxoria forma, à Phavorino apud Gellium lib. 5. cap. 11, vocatur forma media inter pulcherrimã, & deformissimã, quæ scilicet & nimiæ pulcritudinis periculo, & summo deformitatis odio vacat: quã Ennius in Menalippa Statam formã appellat. ¶ Aliquando Vxorius, dicitur qui uxori nimis intervit. [φιλογύνης. Gall. *Qui se laisse gouverner à sa femme.* Ital. *Chi si lascia governare alla moglie.* Germ. Ein Weybermañ/der seiner Ehefrawen wol vorgeben kan/oder nachgeben. Hisp. *Que se governa por su muger.* Polon Liżżonka. Ang. *One that is in his wyfes subjection.*] Virgil. 4. Aen. -tu nunc Carthaginis altæ Fundamenta locas, pulcramq; uxorius urbem Extruis?

X

LITERA semivocalis est, ξ quæ vim duplicis consonantis habet, pro qua modò cs, modò gs, primitus utebãtur, ut Apecs, Gregs: pro quibus nunc Apex, Grex dicimus. Quintil. lib. 1. cap. 4: Et nostratum ultima X, qua tamẽ carere potuimus, si nõ quæsissemus. Latini hoc elementũ, quòd vastioris soni videret, quibusdã dictionibus exemerunt: unde pro vexillo Velum, pro axilla Alam, pro paxillo Palum dicere maluerunt. Quod & ipsum testatur Cicero in Oratore ad Brutũ: Quemadmodum (*inquit*) Axilla noster Ala factus est, fuga vastioris literæ: quam literam etiam è maxillis, è taxillis, & vexillo, & paxillo consuetudo elegans Latini sermonis evellit. Contrà Attici exactissimi elegantiæ omnis judices, sępè repudiato σ, eandem tanquam soni amabilioris, temperatioris quę susurri, sunt amplexi. Nam & ξυμφορὰ, & ξυνδεῖσθαι, & ξυμβαίνειν dicunt, pro quibus communis lingua συμφορὰ, συμβαίνειν, & συμβαίνειν agnoscit. ¶ X litera apud veteres, quemadmodum etiam hodie apud nos, nota fuit numeri denarii: quemadmodũ V, ę dimidiata pars est literę X, nota est numeri quinarii. Hinc factum est, ut in vetustis codicibus hæc nota aliquando inveniatur pro denario Romano: hoc est, pro genere numismatis, quod quatuor valebat numis sestértiis. Plin. lib. 12. cap. 12: Quod minore folio est, Mesosphærum appellatur: emitur X. LX. Laudatissimum microsphærum è minimis foliũ: pretiũ ejus X. LXXV. Si vel sola vel post alias ponatur, significat numerũ denariũ, quemadmodũ V, quę dimidia pars est literę X, quinariũ. Quòd si tamen præponatur literæ vel C, vel D. vel M. vel L. decẽ detrahit & tollit

X ante A.

Xānthĕnēs, ξανθήνης, Gemma quædam in Media naſcens, electri colore, & ſiquis terat in viño palmeo & croco, ceræ modo lentescens, odore magnæ ſuavitatis: ut ex ſententia Democriti refert Plin. lib. 37. cap. 10. quanquam in pleriſque Plinii codicibus Zanthenes legatur per Z. in capite, corrùptè, ut arbitror: præſertim quum à flavo electri colore nomen videatur accepiſſe.

Xānthĭŏn, ξάνθιον, Herba eſt ex Lapparum genere, quæ alio nomine philanthropos, & vulgò *Lappa minor* appellatur. [Pol. *Rzepik.*] Xanthion autē appellata putatur ab effectu, quòd eo rufentur capilli. Vide Dioſc. lib. 4. cap. 122.

Xānthŏs, ξανθός, Gemmæ nomen, quæ in India reperitur, è fulvo candicans, de qua Plin. lib. 37. cap. 10.

X ante E.

Xĕnĭum, nii, n. ſ. [מתן *mattán* מתנה *mattánah.* ξένιον. Gall. *Preſent qu' on fait à ſes amis qui viennent voir,* étraine. Ital. *Preſente dato à gli amici per ſegno di alegrezza.* Ger. Ein Gaſtſchencke/ ein Gab mit der man ein frembden verehret. Hiſp. *Don ò preſente de hueſped ò amigo.* Pol. *Podarek przyſpolnemu albo goſciowi dani.* Vng. *Vendegnek valo aiandik.* Ang. *A gift, preſent or fairing.*] Munus hoſpitibus dari ſolitum. Vide Martialis librum decimumtertium, in quo ejuſmodi munera diſtichis deſcribit, qualia hoſpitibus mitti ſolent, Xenia nominavit, & verſus ipſos pro xeniis mitteret: quod & ipſe teſtatur primo ſtatim Epigrammate: Omnis in hoc gracili xeniorum turba libello, Conſtabit numis quatuor empta tibi. Quatuor eſt nimium? poterit conſtare duobus, &c.

Xĕnĭŏlum, diminutivum, Parvum xenium. Apuleius: Commodum meridies acceſſerat, & mittit mihi xeniola, porcum opimum, & quinq; gallinulas, & vini cadū jam ætate pretioſi.

Xĕnŏdŏchīum, pen. prod. n. ſ. [ξενοδοχεῖον, ξενοδοχεῖον. Germ. Ein Gaſthauß oder Spittal. Pol. *Goſpoda obecna.*] Locus publicus quo hoſpites: id eſt, peregrini excipiuntur: quod genus Hieroſolymis primùm ab Hyrcano extructū fuiſſe, auctores ſunt Ioſephus, & Hegeſippus. Hieronymus Xenodochium in portu Romano ſitum totus pariter mundus audivit.

Xĕnŏpărŏchī, ξενοπάροχοι, Iidem, qui parochi, qui legatis Romam miſſis, cæterisq; alicujus dignitatis hoſpitibus, ſalem & ligna præbebant: unde & nomen acceperunt, παρὰ τὸ τοῖς ξένοις τὰ ἐπιτήδεια παρέχειν, quòd hoſpitibus neceſſaria ſuppeditarēt. Arcadius titulo de Muneribus l. Munerum: Tabularii (inquit) vel xenoparochi, ut in quibuſdam civitatibus, &c.

Xerāmpĕlĭnus color, ξηροπήλινον χρῶμα, Medius eſt (inquit Probus) inter coccinum, & muriceum, quo matronæ peculiariter uti ſolēt. Dictus Xerampelinus à ſiccis vitium foliis, quæ ejus ferè ſunt coloris. ξηρὸν enim aridū eſt, vel ſiccū, & ἄμπελος vitis. Vulgò *Color ſiccæ roſæ* dicitur. Hinc Xerampelinæ veſtes dicuntur, quæ hoc colore tinctæ ſunt. Iuven. Sat. 6: Et Xerampelinas veſtes donaverat ipſi. Has nonnulli atrabaticas vocāt, alii atrabapticas, ut quibuſdā placet. Vide Thyleſium in tractatu de coloribus, & Cæl. Rhodig. lib. 16. cap. 10.

Xēriă, ξήρια, τά, Emplaſtra ſicca: ſicut Hygremplaſtra vocantur humida emplaſtra.

ălœphĭă, ξηραλοιφία, Vnctio ſicca: hoc eſt, quæ fit citra lotionem. Contrà quæ poſt lavacrum adhibetur, Hygralœa, ὑγραλοιφία appellatur.

ŏmyrum, ξηρόμυρον, Vnguentum eſt ſiccum: ut Hygrotron, ὑγρόμυρον, liquidum, fœminarum auribus expetitum.

rōphthālmiă, [ξηροφθαλμία. Pol. *Zawrzewanie oczą.*] Aridæ ophthalmiæ, quum nec tument, nec fluunt oculi, ſed rubent tantùm, & pruritu infeſtantur, & noctu prægravi pituita inarescunt. Vide Celſ. lib. 6. cap. 6.

X ante I.

Xĭphĭă, æ, ξιφίας, Piſcis genus, roſtrum habens mucrone armatum: unde & Latini, Græcos imitati, gladium appellant. [Ger. Ein Meerfiſch: von der geſtalt vnd gröſſe ſeines ſchnabels genañt ein Schwertfiſch Pol. *Miecz konciaty.* An. *A fiſhe called a ſword fiſhe, hauing a beak lik a ſworde.*] Plin. lib. 31. cap. 2: Xiphiam: id eſt, gladium, roſtro mucronato eſſe, ab hoc naves perfoſſas mergi in Oceano ad locum Mauritaniæ, qui Cotta vocatur, non procul à Lixa flumine. Trebius Niger autor eſt. ¶ Xiphiæ item, ſtellæ ſunt ex genere Cometarum, in mucronem faſtigiatæ, pallidæ, ac quodam gladii nitore ſine ullis radiis. Autor Plin lib 2. cap. 25.

Xĭphĭŏn, ξιφίον, Herba eſt folio mucronato, iridis folio non diſſimili, quam Romani *gladiolum*, vulgus herbariorum *Spatulam fœtidā* appellat. [Ger. Kleine blauwe Gilgen oð Schwertel. Pol. *Polna wika.*] Deſcriptionē ejus vide apud Plin. lib. 25. c. 11.

X ante Y.

Xўlĭnum, pen. corr. [ξύλινον. Germ. Allerley bawmwullin / alß Schürtz/ Barget/ Bombaſin, &c. Pol. *Báwełná.* Vngar. *Fanterme̋ feherlen.* Ang. *Fuſtian.*] Lini genus candidiſſimi, & molliſſimi, naſcens in fruticē, cui nomen eſt xylon, pomis quibuſdam incluſum, barbatæ nuci non diſſimilibus, quæ maturitate hiſcentia globum oſtendunt lini, quod à nomine fruticis xylinum appellamus. Plin. lib. 19 cap. 1: Superior pars Aegypti in Arabiam vergens, gignit fruticem, quem alii goſſipium vocant, plures xylon, & ideò lina inde facta, xylina. Parvulus eſt, ſimilemque barbatæ nucis defert fructum, cujus ex interiore bombyce lanugo netur. Nec ſunt ulla eis candore, mollitiaq; præferenda. Hactenus ille. Hodie hoc ligni genus etiam in Italiæ locis quibuſdam gignitur, vulgique vocabulo *Cotonum* appellatur

Xўlŏbālsămum, [ξυλοβάλσαμον. Ger. Balſam bawmin holtz.] Balſami arbuſculæ lignum, cujus ſuccus Opobalſamū appellatur. Plin. lib. 12. cap. 25: Et balſami quoq; ſarmenta in merce ſunt. Amputatio ipſa, ſurculusq; venit intra quintum demum annum. Xylobalſamum vocatur, & coquitur in unguentis.

Xўlŏcĭnnămum, [ξυλοκίνναμον. Ger. Das holtz von dem Zimet bawm.] Cinnami lignum. Plin. lib. 12. cap. 19: Ipſum verò lignū in faſtidio eſt propter organi acrimoniam: xylocinnamon vocant.

Xўlŏn, [ξύλον. German. Ein frembde ſtaud/ daran die bawmwoll wachſt.] præter vulgatam illam ſignificationem, qua Græcis lignum ſignificat, peculiariter etiam accipitur pro quodam fruticis genere, quod & goſſipion vocant, olim in ſola Aegypti ſuperiore parte: hodie etiam in Italia naſcentis, pomū ferentis ſimilitudine barbatæ nucis, quod matureſcēs copia lanuginis, quam incluſam habet, dirumpitur, liniq; globum incluſum, multò majorem quàm pro pomi magnitudine detegit: idq; lini genus xylinum, ſeu goſſipīnum appellatur. Vide Plin. lib. 19. cap. 1.

Xўlŏphăgŭs, pen. corr. ξυλοφάγος, Vermis albus obeſus: capite ſi ad reliqui corporis magnitudinem comparetur, graviſſimo, ſub arborum corticibus potiſſimùm naſcens. Plin. lib. 17. cap. 24. coſſos vocat: eosque à quibuſdam in ſummis ciborum deliciis habitos tradit: quinetiam farina ſaginari, altiles q; fieri. Idem tradit & Hieronymus contra Iovinianum, de Ponti & Phrygiæ populis loquens: Et quomodo (*inquit*) apud nos ficedula, & attagēn, mullus, & ſcarus in deliciis computantur, ita apud illos ξυλοφάγοι comediſſe, luxuria eſt.

Xўris, ξυρὶς, Herba eſt folia habens iridis, ſed latiora, & in turbinem mucronata, quorum è medio caulis erumpit craſſus, cubitalis, ex quo ſiliquæ triangulares dependent, in quibus purpureus flos. in medio puniceus, ſemen in folliculis ſimile fabris, rotundum, rubrum, acre: radix longa, geniculata, rufa. Vide Dioſc. lib. 4. cap. 24. & Plinium lib. 21. cap. 20. Officinæ *Iridem ſylveſtrem* appellant. Hæc herba dicitur provenire circa Leopolim primariam Ruſſiæ urbem, eſſēq; nodoſam, inſtar acori veri. Vnde Iudæi & alii nebulones ipſam cum acori radicibus commiſcent atq; vendunt, eadem quoq; appellatione Polonica lingua nominantes *Tatarskie ziele.*

Xўſtĭcī, Vide XYSTVS.

Xўſtĭŏs, ξύστος, Gemma quædam plebeia, apud Indos naſcēs, quam Plinius inter Iaſpidum genera annumerat lib. 37. cap. 9.

Xўſtŭs, xyſti, m. ſ. [פרדס *pardés* ξυστός. Gall. *Pourmenoir, galerie.* Ital. *Portico, luoco da paſſeggiare, loggia.* Germ. Ein weiter bedeckter Gang oder Schopff. Hiſ. *Portal para paſſearſe.* Pol. *Ganek albo ſalado gier ſprawowania.* Vng. *Buß tornacz.* Ang. *A gallerie, an alley or walking place.*] Apud Græcos porticum amplam ſignificat, teſte Vitruvio lib. 6, hybernæ Athletarum exercitationi accommodatam. Latini verò, eodem Vitruvio teſte, Xyſti appellatione ſubdialem ambulationem magis intelligunt, arborum fruticúmve ordinibus diſtinctam. Cicer. in Bruto: Quum ambularem in xyſto, & eſſem otioſus domi. Ante cryptoporticū xyſtus eſt violis odoratus. Plinius Iunior, lib. 5. Epiſtol. Ante porticum xyſtus conciſus in plurimas ſpecies, diſtinctuſque buxo. Idem: Non tàm ſtatuarum, & tabularum pictarum ornatu ædes ſuas, quàm xyſtis, & nemoribus excoluit. Dicitur & Xyſtum, hujus ſti, ξυστόν. Et quum ξυστὸς, & ξυστὸν idem apud Græcos ſignificent, apud Latinos tamen nonnihil habere diſcriminis docuit Gulielmus Philander in Annotationibus in Vitruvium. Nam Xyſtos, *inquit*, Latini vocant porticus tectas, ubi athletæ per hyemem exercebantur. Xyſta autem ſubdiales ambulationes, ubi ſudo cœlo ſuas exercebant paleſtras.

Xўſtĭcī, ξυστικοὶ. Dicti ſunt athletæ, ſive quod in xyſtis ſe ſub tecto exercerent: ſive quòd xyſtis depugnarent. Sic enim Græco vocabulo appellabant haſtas, quibus illi utebantur: unde & Xyſtophori dicti ſunt ſpiculatores. Suet. in Auguſt. Nec tamē eo minus aut xyſticorum certationes, aut gladiatorum pugnas fæveriſſimè ſemper exigit.

Y

GRAECORVM vocalis est, qua in illorum dictionibus scribendis tantùm utimur. Hujus loco antiqui qui peregrinam literam nullam recipiebant, quintam Latinorum vocalem substituebant. Cicero in lib. de Oratore sic inquit: Purrum semper Ennius: nunquam Pyrrhum. Vi patefecerunt Fruges: non Phryges, ipsius antiqui declarant libri. Nec enim Græcam literam adhibebant: nunc autem etiam duas: & quum Phrygum, & quum Phrygibus dicendum esset, absurdum erat, aut tantum barbaris casibus Græcam literam adhibere, aut recto casu solùm Græcè loqui: tamen & Phryges, & Pyrrhum autium causa dicimus. Hæc ille. Peculiare autem & proprium est huic elemento, ut in capite dictionum perpetuò aspiretur. Quare quæ ab eo initium sumunt, requirenda sunt inter aspirata.

Z

LITERA Græca est, qua in Latinis dictionibus non utimur. Est autem gemina consonans, loco cujus nos interdũ geminum ſſ, ut Patrisso, pro παττίζω, Pityssо, pro πιτύζω. Interdum ſd substituimus, ut Esdras, pro ἔζρας. Antiqui loco ejus unicum aliquando ſ scribebant: ut Sacynthus, pro ζάκυνθος: Sethus pro ζῆθος. Nonnũquam etiam d literam loco ejus usurpabãt, ut Medentius, pro Mezentius. Sed hoc tantùm apud antiquissimos, qui peregrinas nullas literas recipiebant.

Z ante E.

Zeă, [ζειά. Gall. *Espeautre.* Ital. & Hisp. *Spelta.* Ger. Spelt, oder auch Dinckel Pol. *Spelta, ziarno mąiáca tak dobre iako y pszenica, inde xytho antiquum.* Vn. *Tizta buxa auagy lizt lang.* An. *A kind of graine.*] Genus frumẽti, simile farri quod vulgò *Spelta* dicitur. Duo ejus genera tradit Dioſc. lib. 2. cap. 80: alterum simplex, & unius tantùm grani: alterum quod dicoccon: hoc est gemini & duplicis grani appellant, duobus utriculis conjunctũ semen habens. Plin. lib. 18. cap. 8: Qui zea utuntur, non habent far. Est & hæc Italiæ in Campania maximè, semenq; appellatur. Hoc habet nomen præclara res, ut mox docebimus, propter quam Homerus ζαόφαγον ἄνδρα dixit. Plura de zea vide apud Galenum lib. 1. de Aliment. facultate.

Zēlŭs, m. ſ. [קנאה *kineáh.* ζῆλος. Pol. *Zawiſc, ząſdroſc.* Vng. *Gywlőſeg, buzgo zerelőm.* Ang. *Enuie, Zele, loue.*] Modò invidiam, modò studium, modò amorem, modò æmulationem significat: quo fit ut ab aliis alio modo definiatur. Quidã tristitiam esse ajunt ob alterius bona, quæ quis sibi adesse cuperet. Alii διάχυσιν τῆς ψυχῆς ἐπὶ τὰ κακὰ διὰ τὰ ἀγαθὰ πεφθονῆσθαι ὀφόντος.

Zēlŏtўpĭă, f. p. [קנאה *kineáh.* ζηλοτυπία. Gall. *Ialouſie.* Ital. *Geloſia.* Ger. *Eyfertge liebe/eyferung.* Hisp. *El zelo ò inuidia.* Pol. *Zazdroſć albo ząſdroſć.* Vng. *Gywlőſeg, buzgo zerelőm.* An. *Geloſie.*] Aegritudo animi ex eo proveniens quòd quis timeat ne adsit alteri quod cũ nemine velit habere commune. Cic. 4. Tusc. Obtrectatio autẽ est ea quã intelligi zelotypiam volo, ægritudo ex eo quòd alter quoq; potiatur eo, quod ille ipse cõcupiverit. Antonius Ciceroni inter epist. ad Att. li. 10: Iudicabam duriores partes mihi impositas esse ab offensione nostra quę magis à zelotypia mea quàm ab injuria tua nata est.

Zēlŏtўpŭs, pi. pen. cor. m ſ. [קנאה *kanná* (vel) *kannó.* ζηλότυπος. Gall. *Ialoux.* Ital. *Geloſo.* Ger. Ein eyferer. Hisp. *Zeloſo.* Pol. *Zazdroſtliwi, ząwiſni, wmieloſći.* Vn. *Gywlőlő, buzgozerető.* An. *That is gelous.*] Suspicioſus in amore, quemq; id solicitum habet, ne quis eo perfruatur quod ipse amat, quasi dicas formæ æmulatorem. Nam ζῆλος æmulationem, & τύπος formam significat. Iuvenal. Satyr. 5: -quas in digitis fronte solebat, Ponere zelotypo juvenis prælatus Iarbæ.

Zeros, Gemma similis iridi, alba ac nigra macula distinguente crystallum. Plin. lib. 37. cap. 9.

Zĕtă, & Zetecula, diminutivum apud Plin. in Epist. Est locus capax unius lecti, cũ sellis duabus, qui velis obductis, & reductis modò adjicitur cubiculo, modò auferẽ. [Ger. Ein vnderſchlacht einer Kammer mit vorhengen gemacht/in welchem nur ein Bett mit zweyen ſchemlen ſtehen mag/ vnd da man das vndergeſchlacht/wañ man will/ widerumb kan hinweg thun.] Nomen inde deductum, quoniam tribus è partibus fenestras, & prospectus habeat, atque solem multipliciter accipiat, quasi διὰ τῆς ζέης, quod est fervere. Nam & heliocaminus in ipsa zeta ponitur: hoc est, vaporarium quoddam solare, non ad ignis usum, sed ad Solis, veluti id quod Vulgò *Luminare* dicitur, & in Paduana Gallia *Lucerium.* Vel διὰ τῆς ζῆν, quòd in ea commodissimè vivatur (ut quam delicias, & amores suos vocet Cæcilius) licut à conversatione, victuq; dieta. De Heliocamino Vlpianus de servitutibus urbanis: Si arbor (*inquit*) heliocamino, vel solario Solem adimat, dicendum erit, quia umbram facit in loco cui Sol fuit necessarius, contra servitutem impositam fieri. De zeta Lampridius: Indicos odores Heliogabalus ad vaporandas zetas sine carbonibus jubebat incendi. De zetecula Plinius: Mox zetecula refugit quasi in cubiculum.

Zeugītæ, ζευγῖται, Calami aucupatorii, in Orchomenio lacu post annuam inundationem nascentes. Autor Plin. lib. 6. cap. 36. ¶ Zeugitæ item dicebantur tertii census homines in Republica Solonis, ab equis jugalibus dicti, qui metra colebant ducenta, & quoties necessitas urgebat, minas decem tributi nomine conferebant. Vide Cælium Rhodig. lib. 25. cap. 18.

Zeugmă, zeugmatis, n. t. ζεῦγμα, Latinè connexio, sive adjunctio dici potest. Est autẽ figura dictionis, quũ plures sensus uno cõnectuntur verbo, quod tribus modis fit: aut præposito verbo, ad quod reliqua respiciant: ut Vicit pudorẽ libido, timorem audacia, rationem amentia. ¶ Aut verbo postposito: ut, Neq; is es Catilina, ut te aut pudor à turpitudine, aut metus à periculo, aut ratio à furore, revocarit. Aut in medio sensuum posito verbo: ut, Trojugena interpres divũm, qui numina Phœbi, Qui tripodas, Clarii lauros, qui sidera sentis, Et volucrum linguas, & præpetis omnia pennæ. Aeneid. 3.

Zeus, zei, Piscis præstantissimi genus in Oceano Atlantico, & circa Gades, inter omnes qui eo in mari capiuntur, bonitatis palmam obtinens. Gaditani alio nomine fabrum appellant, à colore, opinor, fuliginco, quo fabri plerunq; nigricant. Plin. lib. 9. cap. 18: Est hæc natura, ut alii alibi pisces principatum obtineant: coracinus in Aegypto.

Zeus, idem faber appellatus, Gadibus: circa Ebusum salpa. Colum. lib. 8. cap. 16: Vt Atlantica faber, qui & in nostro Gadium municipio generosissimis piscibus adnumeratur: eumque prisca consuetudine *Zeum* appellamus.

Z ante L

Zīgnўs, zignydis, ζιγνύς, Lacerta minor, quam & chalcida vocat Aristoteles de Natura animalium.

Zīngĭber, zingiberis, m. t. [ζιγίβερις Dioscoridi. Gall. *Gingembre.* Ital. *Gengera.* German. Imber. Hisp. *Gengibre.* Polon. *Imbier, ząwor.* Vngar. *Gyömber.* Ang. *Ginger.*] Genus est aromatis, parvas habens radices, albescentes odoratas, sapore piperis. Nascitur in Troglodytica & Arabia. Vide apud Dioscorid. lib. 2 cap 149.

Zizănĭă, zizaniæ, f p. & Zizanium, zizanii, n. ſ. [קנח *kétsach* ראש (vel) רוש *roſch.* ζιζάνιον. Gall. *Yuraye.* Ital. *Loglio.* Ger. Lolch/vnkraut ſo vnder Weytzẽ wachſet. Belg. Oncruyt. Hisp. *El joyo ò vallico.* Pol. *Kąkol.* Vn. *Konkoly.* An. *Cockle among corne.*] Vitiũ tritici, hordeiq;, nimia loci uligine corrupti, jugibúsve pluviis diluti, quod Latino vocabulo Loliũ appellatur. Galli, quòd caput tentet, vertigines generet, & vini modo inebriet, *yuraye* appellant. Effigiem habet hordeo haud dissimilẽ, sed folium angustius, pinguius, & hispidius, semen exilius in cortice aculeato, florem autem subpurpureum. Dioſc. libr. 2. cap. 27, ἄγρια appellat.

Zīzĭphŭs, pen. cor. [ζίζυφος. Ger. Ein bawm welches frucht die Apotecker *Iujubas* nennen.] Genus arboris, novissimis Augusti tẽporibus ex Africa in Italiam translatum: fructum fert, quem neutro genere ziziphum appellamus, baccis similiorẽ quàm malis. Officinæ *Iujubas* vocant. Plin lib. 15. cap. 14: Aequè peregrina sunt zizipha & tuberes, quæ ipsa non pridem venêre in Italiam: hæc ex Aphrica, illa ex Syria.

Z ante M.

Zmilaces, ζμιλάκης, Gemma est in Euphrate nascens, Proconneso marmori similis, medio colore glauco. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Z ante O.

Zōdĭăcŭs, penult. correpta. [ζωδιακός. Gall. *Zodiaque.* Ital. & Hispan. *Zodiaco.* German. Der himmliſch Thierkreiß. Polon. *Okrąg wſobie maiący dwanaſcie znakow zwierzęcych.* Vngar. *Ey es nap eggiez terő es kwlömbőz terő egi hatar.* Ang *The zodiak circle.*] Circulus est in sphæra, qui alio nomine obliquus dicitur, duodecim continens signa: ex una parte Tropicum Cancri, ex altera Capricorni comprehendens, ac medium intersecans Aequatorem: à quo vicissim & ipse secatur circa principia Arietis & Libræ. Porrò quum cæteri omnes circuli sine latitudine & profunditate esse intelligantur, veluti [illegible] lineæ, huic tamen latitudo graduum octodecim tribuatur, quam qui ocan

quidem latitudinem mediam dividit linea Ecliptica, utrinque gradus octo, atitudinis relinquens. Dicitur autem Zodiacus, ἀπὸ τῶν ζώων: hoc est, à figura animalium, quę in eo imaginantur, ut sunt Aries, Taurus, &c.

Zōnă, f.p. [חגורה *ezór* חגור *chagór* חגורה *chaghoráh* מזח *mézach*. ζώνη. Gall. *Ceincture*. It. *Cinta, cintura, corregia*. Ger. Ein gürtel/guet. Bel. Een riem. His. *La cinta*. Pol. *Pás, tasma*. Vn. ô *maxzag*. An. *A girdle*.] Cingulū quo cingimur. Mart. lib. 14: Longa satis nunc sum: dulci sed pondere venter Si tumeat, fiam tum tibi zona brevis. Ovid. 2 Fast. Dat teretem zonam, qua modò cincta fuit. Horatius 2. Carminum, Ode 30: - & solutis Gratiæ zonis, properentq; Nymphæ, Mercuriusque. Catullus Epigramm. 2: Quod zonam solvit diu ligatam. C. Gracchus apud Gellium lib. 15. cap. 12: Zonas quas plenas argenti extulit, eas ex provincia inanes retuli. ¶ Zonā perdidit, proverbialiter dicitur in eum, qui omni pecunia destitutus est: tractum à militibus, qui quicquid habent, in zona circunferunt. Horat. 2. Epist. lib. 2: Ibit eò quò vis, qui zonam perdidit. ¶ Zonæ item dicuntur, circuli quidam lati, cœlum, terramq; veluti cingula quędam ambientes. Sunt autem numero quinque: ex quibus media quæ inter Tropicos est, nimio calore parum apta creditur hábitationi: duæ verò extremæ sub Arctico & Antarctico circulis sitæ, nimio frigore horrent: unde & ipsæ habitationi parum sunt idoneę. Reliquæ autem duæ, ut quæ mediū inter torridam, & gelidam situm obtinent, temperatæ sunt, & humanæ vitæ accommodatissimæ. Virgil. 1. Georg. Quinque tenent cœlum zonæ: quarum una coruſco Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni. Quam circum extremæ dextra lævaq; trahuntur Cęrulea glacie concretę, atq; imbribus atris. Has inter, mediamq;, duæ mortalibus ægris Munere cōcessæ dīuûm, & via secta per ambas: Obliquus quà se signorum verteret ordo. Ovid. 1. Metam.

Vtque duæ dextra cœlum, totidemq; sinistra
Parte secant zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem
Cura dei: totidemq; plagæ tellure premuntur.
Quarum quæ media est, non est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas: totidem inter utranque locavit,
Temperiemq; dedit mista cum frigore flammæ.

¶ Est item zona Stephano, Ciconum urbs in Tracia, non procul ab Hebro fluvio, & Zerynthо antro, in quo Hecatæ canes immolabant, de quo plura infrà in dictione ZERYNTHON.

Zōnārĭus, substantivum, m.s. Qui zonas facit. [ζωστηλόκης. Gal. *Ceinturier*. Ital. *Cinturato*. Germ Ein Gurtler. His. *El que haze cintas*. Pol. *Pasznik*. Vng. ô *gyarto masszag tsinalo*. Ang. *A girdler, that maketh girdles*.] Cic. pro Flacco: Quòd Mithridates, qui multitudinem illam non autoritate, sed sagina tenebat, se velle dixit: id sutores & zonarii conclamarunt.

Zōnārĭus, adjectivum, Quod ad zonā pertinet: ut, Sector zonarius, qui zonam seu loculos incîdit, quem crumenisecam appellare possumus. [βαλαντοτόμος. Gal. *Coupeur de bourses, coupebourses*. Ital. *Taglia borse*. Ger. Gürtel abschneider/seckel abschneider. His. *El ladron, corta bolsas*. Pol. Rzezmieszek. Vng. ôbôz *maszaghoz valo erszeny metelô*. Ang *Perteining to a girdle*.] Plaut. in Trin. - mira sunt, ni illic homo est aut dormitator, aut sector zonarius.

Zōnŭlă, æ, [ζωνίδιον. Gal. *Petite ceincture*. It. *Cintura picciola*. Ger. Ein gürtelin. His. *Pequenna cinta*. Pol. *Passek, tasiemka*. Vn. *Maszagotska*. Ang. *A litle girdle*.] diminutivum. Catul. in Epithal. Tibi virgines zonula solvunt sinus.

Zōnātim, adverbium antiquis usitatum, Per gyrum. Lucil. lib. 6: Zonatim circum impluviū cameram is cludebat. Ex Nonio.

Zōnītĭs, penultima producta, ζωνίτης, Cadmiæ species est, lineas quasdam latiusculas zonarum instar discurrentes habens: unde & nomen accepit. Eadem & Placodes, πλακώδης dicitur, quasi crustaceam dicas. Autor Dioſc. libr. 5. cap. 40.

Zŏŏnўchŏn, pen. cor. ζωόνυχον, Herba eadem cum leontopodio: apud Dioscor. lib. 4 cap. 132.

Zōōphthālmŏs, [ζωόφθαλμος. Ge. Hauszwurtz] Herba in tectis & suggrundiis nascēs, quę notiore nomine *Sempervivum majus* appellatur. ἀείζωον τὸ μέγα. Folium habet carnosum & subrotundum, oculi animalis similitudinem referens: unde & nomen accepit. Vide Plin. lib. 25. cap. 13, & Dioscor. lib. 4. cap. 91.

Zoŏphўtă, ζωόφυτα, dicuntur, teste Budæo, quæ mediam naturam inter plātas & animalia habēt: [Pol. *Zubi urkó*.] ut sunt ostrea, spongiæ, quæ neque stirpes neq; animalia dicere possis, sed medium quiddam inter utrunque: Nam sensu prædita esse manifestum est, quum tamen motu careant progressivo. Nos (inquit Budæus) fortè *Plantanimantes* dicere possemus: vel *Plantanimalia*.

Zopissă ζώπισσα. f.p. Pix navibus abrasa, teste Plin. lib. 16. cap. 12: Quæ admista cera, & marino sale macerata, multò ad omnia est efficacior, quàm aliæ pices. Sed propriè resina ex pinu. Dioscorides libro 1. cap. 99: ζώπισαν δὲ οἱ μὲν εἶπον τὴν ὑπὸ τῶν παλαιῶν ξυομένην ῥητίνην μετὰ τῆς κηροῦ, καλουμένην ὑπὸ ἐνίων δᾳδόχυμα, ὅταν διαχυτικὴ διὰ τὸ ὑγρὰ εἶναι τῇ γλαίσῃ βρέχεσθαι. οἱ δὲ τὴν πιτυΐνην ῥητίνην οὕτως ὠνόμασαν: hoc est, Zopissam aliqui ajunt derasam navibus resinam cum cera, quam alii apochima appellant. Ea dissipandi naturam habet, quoniam marino sale macerata sit. Alii ex picea resinam hoc nomine vocaverunt.

Zōpўrŏn, pe. cor. [ζωπυρον. Ger. Ein gatung des wilden Poley.] Herba est similis serpyllo, nascens in petrosis, orbiculato florum ambitu, speciem lecti pedum præbens: unde & Clinopodium à quibusdam appellatur. Vide Plin. lib. 24. cap. 15.

Zōrŏnўsĭŭs, ζωρονύσιος, Gemma magica, quæ nascitur in Indo flumine Plin. lib. 37. cap. 10.

Zōstēr, ζωστὴρ, Genus ignis sacri, medium hominem ambientis, & enecantis si cinxerit. Plin. lib. 26. cap. 11: Ignis sacri plura sunt genera: inter quæ medium hominem ambiens, qui zoster appellatur: & enecat si cinxerit.

Z ante V.

Zūră, Aphrorum lingua semen paliuri vocatur, contra scorpiones efficacissimum. Plin. lib. 24. cap. 11.

Z ante Y.

Zўgænă, ζύγαινα, Nomen piscis apud Aristot. de animalibus.

Zўgis, Vide ZINGI.

Zўgĭă, ζυγία, A Græcis appellatur aceris arboris genus, rubēs, frilili ligno, cortice livido & scabro: Latinè Carpinum vocamus. Dicta zygia, quòd ex ea materia fiant juga jumētis, quę apud Græcos Zygæ vocantur. Vide Plinium libr. 16. cap. 15. ¶ Zygia item Iunonis cognomentum est, apud Pindarum, eò quòd nuptiis præsidere putabatur: unde & γαμηλίαν vocant Græci. Latini etiam Pronubam. Vir. 4. Aeneid. - prima & Tellus & pronuba Iuno Dant signum. Eôdem spectat & illud eodem libro: Iunoni in primis, cui vincla jugalia curæ.

Zўgis, ζυγὶς, Serpillum sylvestre, non serpens humi, quemadmodum hortense, sed in altitudinem increscens, ramulos edens tenues, surculosos, foliis refertos longioribus quàm rutæ, & durioribus, & angustioribus: flores autem gignit jucundè olentes, & gustu acres. Autor Dioscorides lib. 3. ca. 37.

Zўgītæ, [ζυγῖται, Ger. Die mittelsten Rut knecht.] Ex remigibus dicebantur, qui medio sedebant loco. Nam qui summi erant, Thravitę dicebantur: qui verò infimi, Thalamii. Dicti Zygitæ, ἀπὸ τῶν ζυγῶν, quo nomine inter cætera transtra, & sedilia in navibus vocantur, quæ & Latini juga appellant. Virg. 5. Aeneid Inde alias animas, quæ per juga longa sedebant, Deturbat. Vide Cæl. Rhod. lib. 16. cap. 10.

Zўgōstătæ, [ζυγοστάται, Ger. Ein Wagmeister oder Gewichtbeschawer.] Ponderū examini præfecti, quorum officium est prospicere, nequa in ponderibus fraus committatur: ut annotavit Alciatus in legem 2. Digest. Si certum petatur.

Zўmītēs, pen. prod. [חמץ *chaméts*. ζυμίτης.] Panis fermentatus: ἀπὸ τῆς ζύμης, qua voce Græci fermentum appellant. Huic opponitur Azymus, ἄζυμος: id est, panis fermenti expers.

Zўthum, n.s. vel Zythus m.s. [ζῦθος. Gall. *Certain breuuage fait de blé, ou autre grain comme de la biere*. Ital. *Acqua d'orso*. Ger. Bier. His. *La cerueza de cevada*. Pol Pywo. Vn *Zadad ser*. Ang *Beere*.] Potus ex hordeo aqua resoluto confectus, acris gustu, & vini in morem inebrians. Hoc Aegyptii vini loco utebantur (unde & Pelusiacus potus à Poëta invenitur appellatus) sicut Hispani simili factitii potus genere, quam *celiam*, vel *ceriam* appellabant. Plin. lib. 22. cap. ult. Et frugum quidem hæc sunt in usu medico. Ex iisdem fiunt & potus, zythum in Aegypto, celia & ceria in Hispania, cervisia & plura genera in Gallia, aliisq; provinciis: quorum omnium spuma cutem fœminarum in facie nutrit.

FINIS.

PR
NO
A
NV

ONOMASTICON

PROPRIORVM NOMINVM, PRIMVM

A' D. CONRADO GESNERO, EX VARIIS DICTIONARIIS collectum.

NVNC VERO' HAC POSTREMA AEDITIONE A' QVO-dam Studioso post Herculeos labores, summis vigiliis, summaq; diligentia in compluribus hinc inde locis castigatissimum & locupletissimum factum:

VNA' CVM

GERMANICARVM vocum additione.

CATALOGVS ILLORVM, QVORVM NOMINA propria in hoc ONOMASTICO *declarantur:*

Viri.	Dii.	Emporia.	Navalia.
Regiones.	Monstra.	Populi.	Sectæ.
Menses.	Vrbes.	Sidera.	Venti.
Montes.	Oppida.	Maria.	Fluvii.
Sinus.	Castella.	Vici.	Promontoria.
Fontes.	Insulæ.	Pagi.	Lacus.
Solitudines.	Stagna.	Paludes.	Speluncæ.
Mulieres.	Sylvæ.	Portus.	*Et catera.*

CONRADI GESNERI,

DE

ΘNOMASTICO

editione,

AD LECTOREM admonitio.

IN *primâ editione* ONOMASTICI *nostri, quæ publicata est Basileæ, anno* 1544. *continentur propria nomina, quatunque* AMBROSIVS CALEPINVS *olim in* DICTIONARIVM *suum retulit, & iij eidem postea addiderunt. Item* Elucidarius carminũ *sive poëticus (ut vulgò inscribebatur) integer primùm quidem congestus ab* HERMANNO TORRENTINO, *ex* Salustio, Livio, Strabone, Plinio, Justino, Virgilio, Nasone, Perotto, Tortellio, *variis poëtarum interpretibus, & Græco vocabulario* IO. CASTRONE, *ut ipse scribit: deinde verò à* ROBERTO STEPHANO *luculenta cum accessione editus. Verba ejus in Præfatione hæc sunt:* Nos (*inquit*) ab aliis tradita studiosè omnia collegimus: fabulas ex Servio, Acrone, cæterisq; nobilibus Grammaticis deprompsimus: clarorum virorum historiam à præstantissimis quibusq; rerũ scriptoribus mutuati, quod commodè facere potuimus, eos suis dictis, factisque illustravimus. Quod autem attinet ad locorum rationem, urbium situm, fluminum magnitudinem, omnia tanto studio, curaq; persequimur, ut non tàm à nobis scripta, quàm ab autoribus ipsis, Plinio, Strabone, Ptolemæo, dicta esse videantur. *Hæc Robertus. Eodem tempore* IO. CIBENIVS *idem opus locupletavit, cùm alibunde, tum ex commentariis* IACOBI MICYLLI *in Boccatium, præsertim quod ad poëtarum fabulas de diis attinet, &c. Ex omnibus istis collatis & passim emendatis in Orthographia præsertim corpus unum confeci: meo quidem labore in vocabulis iis, quæ incipiunt à literis* A, B, R, S, V, X, Z, *amicorum, in reliquis. In iisdem vocabulis eadem aliquando reperta sunt, pleraq; tamen ob aliquam differentiæ causam: & malui prolixior esse, quàm aliquid ab alijs dictum omittere. Hæc de prima editione. Nunc in hac secunda editione non pauca castigavimus, tùm nostra, tùm amicorum præcipuè errata: & insuper* STEPHANI *Grammatici Græci vocabularium Geographicum reliquis immiscuimus: sic ut omnia quæ apud* STEPHANVM *sunt vocabula, hîc etiam explicentur. Si quæ verò parùm ad Latinos pertinere videbantur, aut alioqui prolixa erant in vocabuli alicujus descriptione, ut sunt autorum testimonia, historiæ, quædam fabulæ, & etyma & nomina à singulis derivata sæpè omissa sunt, præsertim ab initio Operis, sæpè cùm brevitèr fieri poterat, adjecta.* STEPHANI *autoris nomen ubiq; adscripsimus, ut ipso fonte qui Græcè scirent, vel certiùs vel copiosiùs nonnulla requirerent. Multa sanè apud Græcos gentilia, aliaq; derivata, Latinam formam vel terminationem idoneam non habent, & ut Latinè scribantur, homonymia laborant. Multa apud illos terminatione sola distinguuntur, plurimum alioqui diversa: apud Latinos non item. Non solùm autem quo* STEPHANVS *ordine procedit, singula adjecimus: sed insuper plurima, quæ non suis locis: id est, non alphabetico ordine commemorabat, & ubi recitanda erant, omittebat, ad ordinem quæq; suum hîc redegimus. Græca vocabula Latinis, ut plurimum adjecimus ex* STEPHANO, *ut orthographia melius servaretur, minusq; depravarentur voces, & de prosodia, etymologia & inflectionis modo certiùs constaret. Magna etiã accessio facta est ex* C. PLINII *opere De natura præsertim ab initio, sed ita ut testimonii loco tantũ Plinius citaretur, quoq; libro & capite singula ab eo petenda essent, annotaretur: adjectis numeris, quorũ prior libri, posterior capitis est. Hæc hactenus etiam de secunda editione dixerim, in qua si post multas castigationes adhuc depravata quædam reperiantur, non in negligentiam nostram, sed* AMBROSII CALEPINI *& aliorum ex quibus hæc congesta sunt vel oscitantiam vel imperitiam referri debent. Plurima sanè simpliciter emendavimus non rarò ad calcem castigatio adscribitur, aut lector alio remittitur. In præsentia ad qualecunq; fastigium labore & diligentia nostra hoc Opus excrevisse, & maximum bonis studijs compendium accessisse, quo hactenus multa secula caruerunt, boni & eruditi & affectibus liberi homines agnoscent & approbabunt.*

De triplici utilitate hujus Operis.

Prima & maxima utilitas est, quæ ex veris, utilibusq; historijs & locorum descriptionibus percipitur.

Altera minor, non spernenda tamen præsertim Christianis & solida doctrinæ studiosis, quod multas gentilium fabulas & nugas, quas alioqui longo tempore perdiscere oporteret, vel in quærendo laborare, ut multa, variaq; sunt figmenta, deorum, hominumq; genealogiæ, & alia vanæ eruditionis spectra, statim cùm opus erit, hîc in promptu habere liceat.

Tertia commoditas est, quòd poëtarum historicorum, & aliorum etiam autorum interpretes, qui Commentarios & Scholia conscribunt, lectores huc remittere possint, ut nos fecimus in Annotationibus super Tatiani libro contra Græcos, ne multa sæpiùs repetenda vepiant, atque eadem in singulis propè super singulos autores annotamentis inculcanda, ut instar communis Commentarii in plerosq; scriptores, hic liber sit. Quod etsi nondum dici meretur, non multùm tamen ad hanc professionem desiderari videtur, quod vel à nobis, vel alijs olim, aspirante Deo, suppleri poterit. Nequaquam enim alios ab iis, quæ adjecto nomine meo edita sunt, operibus abstinere velim, qui sciam & sentiam vixuni me, nedum omnibus absolvendis sufficere, cùm alias ob causas, tum ingenii doctrinæq; tenuitatem, tum communem illam, qua propter vitæ brevitatem inchoata absolvere pleriq; omnes impedimur. Itaq; studiosos ac eruditos ultrò adhortor & oro, ut si quid habent, habituri ve sunt aliquid, quod vel ad hujus, vel aliorum operum meorum accessionem, emendationémve pertineat, id veluti symbolum in commune deponant.

NOTANDA QVÆDAM:

Terminatio Latina in us ubi occurrit, quæratur Græcè in ος: & contrà, Quæ non inveniuntur cum r tenui, fortè se offerent cum rh aspirato: & contrà, In gentilibus Græcorum in ως diphthongum terminatis, ultimam plerunq; acuto notavimus, ut de Græca orthographia constaret, & syllabarum numero, ut *Tyanem*.

A'RON: [אהרון *Aharón*. Ἀαρὼν Suidæ.] Nomen proprium ſummi Sacerdotis apud Hebræos, qui una cum fratre Moſe Iſraëlitas eduxit ex Aegypto.

A'bă, Xenophanis filia, quæ Olbi Ciliciæ urbis tyrannidem; quam pater procuratorio nomine adminiſtrârat, cultu, obſequiisq; ab Antonio & Cleopatra ibi impetravit. ἄβα. Vide Strab. lib. 14. ¶ Fuit præterea Aba, ut idem Strabo refert lib. 10. ex Ariſtotelis ſententia) civitas Phocidis, cujus cives Abantes, ἄβαντες, dicebãtur: qui poſtea ejecta patria Eubœam incoluerunt, quę etiam ab ipſis Abantis, ἄβαντις Stephano dicta eſt. Eſt etiam Aba, mons Armeniæ, ex quo Domitius Corbulo Euphratem naſci voluit, referente Plin. lib 5 cap. 24.

A'băcænă, ἀβάκαινα Ptolemæo, vel Abacęnum. ἀβάκαινον Suidæ & Stephano, Oppidum eſt Siciliæ, non procul à Meſſana: cujus incolæ dicuntur Abacæni. ἀβακαῖνοι Stephano. Eſt præterea Abacæna, teſte Ptol. lib. 6, Oppidum Mediæ.

A'bācĭon, & Abachium, Vrbes Bavariæ

A'bæ, Abarum, ἄβαι, Oſpidi nomen eſt in Phocide, ab Aba quodam heroë illi inditum, ut Stephanus & Suidas prodiderunt. Hujus incolæ dicti ſunt Abantes, ἄβαντες, qui poſtea hac urbe relicta, in Eubœa ſedes fixerunt, eamq; inſulam de ſe vocaverunt Abantidem. Pro eodem legitur & Aba ſingulari numero. Vide ABANTES.

A'bæă, Abææ. ἄβαια Ptolemæo, Oppidũ eſt in ſinu Meſſeniaco, non procul à Pharis, quod nonnulli idem eſſe putant cum Hira, ſeu Oechalia, una ex ſeptem civitatibus, quæ apud Homerum 10 Iliad. Achilli offerebantur ab Agamemnone. Vide Hermol. in Plin.

A'bæăræ, penult prod ἀβαάιται, Populi ſunt Arcadiæ in ſinu Meſſeniaco, quorum urbs Abæa commemoratur à Ptolemæo lib 5. Vide Plinium lib. 4 cap 6.

A'bălă, ἄβαλα, Oppidum eſt Troglodytarum, non procul à mari Rubro. Vide Plin. lib 6 cap. 29.

A'bălītēs ſinus, ἀβαλίτης κόλπος, Exiguus eſt ſinus in tractu Troglodytarum: ita dictus ab Abala, ejus regionis oppido maritimo. Vide Plin. lib 6. cap 29.

A'bălŭs, ἄβαλος, Inſula eſt Oceani Germanici, in qua nonnulli crediderunt electrum ex arboribus fluere. Plin. lib. 37. cap. 2. ¶ Sunt & Abali Indię populi ad Gangẽ fluviũ. Plin. lib. 6 c 19.

A'bănă, næ, pen. corr Fluvius Damaſci, qui in radicibus Libani exortus, in Syriacum effunditur mare.

Abania, Pater gratus Domino, vel pater gratificans Deum.

A'bāntēs, ἄβαντες, Populi ex Thracia oriundi, qui finibus ſuis egreſſi, in agro Phocenſi oppidum condidêre, quod à ducis egreſſi, in agro Phocenſi oppidum condidêre, quod à ducis ſui nomine Aban vocavêre: ipſi quoq; à nomine oppidi Abãtes vocati. ¶ Hi poſtea in Eubœam tranſgreſſi, quæ tunc Macris dicebatur, à ſuo relictiq; nomine oppidi, Abantidem illã vocavêre. Hos Herod. lib. 1, inter Ionas commemorat. Alios hoc nomine populos Orpheus in Argonaut. juxta Pontum collocat, Vide Abantis.

A'bāntĭās, adis, ἀβαντιὰς, Patronymicum eſt à nomine Abas, quo ſignificatur vel filia, vel nepus Abantis. Apud Poëtas ferè pro Danaë ponitur, Abantis ex Acriſio nepte, vel pro Atalanta, nepte ejuſdem ex Iaſio Vide ABAS

A'bāntĭs, idis, Straboni, aut Abantias, adis, Plinio, ἄβαντις Stephano & Suidæ, Inſula eſt Bœotię adjacens, tam exiguo à cõtinenti Euripo diſcreta, ut ponte jungatur. Hęc, teſte Strabone, in principio libri 10. olim Macris dicebatur obſitus longitudinẽ: poſtea ab Abantibus Thraciæ populis; qui relicta Aba, Phocenſis agri oppido, in hac inſula ſedes ſuas fixerunt, dicta eſt Abantis: & poſtremò Eubœa. In hac inſula eſt Caphareus promontorium, Græcorum naufragiis infame.

Abaortæ. à Plinio li. 6 c. 20, numerantur inter Indię populos.

Abarbarea. ἀβαρβαρέα, Vna Najadum, ex qua Bucolion, maximus natorum Laomedontis Aeſopum genuit, & Pedaſum. Homer. Iliad 6.

Abarim, [עברים *habárim*.] Mons excelſus dividens terram Amon & Euphratis à terra Promiſſionis, contra Iericho ad Iordanem uſq; fluvium protendens radicem.

Abarimon, Scythiæ regio in magna Imai montis convalle, in qua ſylveſtres homines degunt averſis poſt crura plantis, qui maximam habent velocitatem, paſſimque cum feris vagantur. ἀβάριμον. Plin. lib 7. cap. 2.

Abăris, hujus Abaris, pen. corr. Nomen viri proprium, quem ferunt ſagittam per orbem terræ circumtuliſſe, nihil omninò veſcentem. Hunc Abarim Seuthæ filium, non ignarum literarum, oracula ſcripſiſſe traditur, quæ Scythica nuncupentur: & nuptias Hebri fluminis, ac Apollinis adventum ad Hyperboreos, ratione metrica, abs quo ſagittam acceperit, quam diximus. Hujus & Gregorius Theologus commeminit in epitaphio ad Magnum Baſilium. Hactenus Cælius. Præter oracula Scythica, & nuptias Hebri fluminis, alia quædam ſcripſit, ut commemorat Suidas. Meminerunt hujus Herodotus in Melpomene, & Strabo lib 7. & Scholiaſtes Ariſtoph.

Abarnus, ἄβαρνος Stephano, vel Abarnis, ἀβαρνὶς Herodoto, Oppidum eſt, & regio aſpera in tractu Bariano ad Propontidem. Hecatæus & Ephorus Abarnidem ad Helleſpontum collocant, & Lampſaci arcem eſſe volunt. Vide Stephan.

A'bās, ἄβας, ἄβαντος, per unum b, rex duodecimus Argivorũ, Lyncei ex Hypermneſtra conjuge filius: ſunt tamẽ qui Beli filium faciunt, homo bellicoſus & acerrimi ingenii fuit, & regnavit annis XXIII, ut inquit Euſebius. Pater fuit Prœti & Acriſii, & avus Perſei, à quo poſtea Argivorum reges, Abantiadæ dicti. ¶ Abas alius fuit quidam nobilis comes Aeneæ: de quo Virg. lib. 10: Vnà torvus Abas, &c. Et alibi: Aere cavo clypeum magni geſtamen Abantis ¶ Alius item fuit Centaurus, Ixionis & Nubis filius. ¶ Fuit etiam hoc nomine Sophiſta quidam, qui & hiſtoricos quoſdam commẽtatos, & Rhetoricem ſcriptam reliquit, autor Suid. Ab Abas fit Abantius, ἀβάντιος Item Abantiades patronymicum maſculinũ. Ovid. 5. Metam. Torquet in hunc haſtam calido de vulnere raptam Vltor Abantiades: Hoc eſt, Perſeus pronepos Abantis.

Abaſes, Plurali numero, loca ſunt deſerta & inacceſſa in Occidentali plaga Aegypti. ἄβασοι. Hoc enim nomine Aegyptii vocant regiones inhabitatas, & maximis deſertis circundatas, ut ſcribit Strabo lib. 17.

Abaſter, Vide Alaſter in APPELL.

Abaſgis ἄβασγις, in Scythia vicini Sannige. Steph.

A'băos, penul. correp. Inſula eſt Aegypti, in palude Memphitica poſita: ita dicta quòd ad illam propter limi & papyrorum copiam difficillimus ſit aditus: ab ἀ, privativa particula, & βαίνω, vado, vel aſcendo, ἄβατος. Hujus meminit Lucan lib. 10. Hinc Abatos; quam noſtra colit veneranda vetuſtas. Terra potens. Hoc nomine etiam vocatus eſt locus ultra Aegyptum & Aethiopas, juxta paludem, quam Stygem vocant. Latini hujuſmodi loca, ad quæ difficiles dantur acceſſus, Invia vocant ſive Avia, ſive Inacceſſa. Sic etiam Ovid. de Pont. Parthorum gentem inviam vocat:

Gens fuit & terris, & equis, & tuta ſagittis,
Et non acceſſis invia fluminibus.

¶ Abatos præterea ædificiũ nomẽ fuit, quod à Rhodiis fuit erectum ad regendum Artemiſię trophęũ, quod religione impediti diruere nõ poterant. De hoc ita ſcribit Cælius Rhodig. Antiq. lect lib. 12. cap. 33: Artemiſiam mirari nõ deſinunt Græci, quæ irruentes Rhodios claſſe exuerit, inſulamq; domuerit, erecta in urbe Rhodio ſtatua, quæ civitati ſtigmata videretur inuere. Quem locum obſeptum mox Abaton dixêre: quoniã trophæa moviſſe religio eſt.

Abazeă, penult product. ἀβάζεια, Feſta fuerunt, vel potiùs ſacra à Dionyſio Capri filio, & Aſiæ rege inſtituta. Cicero 3. de Nat. deor. Dionyſios multos habemus: primum Iove & Proſerpina natum: ſecundum Nilo, qui Nyſam dicitur interemiſſe: tertium Caprio patre, eumque regem Aſiæ præfuiſſe dicunt: cujus Abazea ſunt inſtituta. Dicta Abazea à taciturnitate, qua hęc ſacra celebrabantur ἄβαζος enim taciturnum ſignificat. Sed hęc falſa eſſe jam pridem docuerunt docti viri: legendum enim apud Cicer. Sabazia.

Abbarim, Vide ſuprà ABARIM.

Abbatia caſtellũ in Atheſi inſula: de quo vide Dom. Marium Nigrum lib. 7.

Abdariſtenſes, populi, Plin. lib. 4. cap. 10: Sed correctiùs legitur, Audariſtenſes.

A'bdĕră, pen. prod. ἄβδηρα, Vrbs eſt Thraciæ maritima, Democriti patria, non procul à Neſſi fluminis oſtio, à Teiis condita, ut teſtatur Herodotus lib. 1. Vulgò *Polyſtylo*. ¶ Hinc natum proverbiale ænigma: Abdera pulchra Tejorum colonia, Ἄβδηρα καλὴ τηίων ἄποικία: quo ſignificamus non deeſſe quò confugiamus, ſiquis præter modũ pergat eſſe moleſtus. Huc fortaſſis alluſit M. Tull. 4. & 7 Epiſt. ad Attic. Vadianus exiſtimat cõvenire proverbium, ubi quis fortunã tenuem, ſed cum libertate conjunctam anteponit amplis opibus, ſed obnoxiis ſervituti. Nam damnatus eſt Abderitarum aër, & item paſcua. Alii (inter quos eſt Pomponius Mela) à Diomede conditam urbem volunt, & à nomine Abderæ ſororis ipſius nomen eſſe ſortitam. Effertur autẽ Abdera, æ, vel Abdera, orum. Ovid. in Ibin: Aut te devoveat certis Abdera diebus. Plin lib. 23. cap. 8: Circa Abderam & limitem, quem Diomedis vocant, equi paſti inflammantur rabie. Plurali utitur Mela lib. 2: Turris, quam Diomedis vocant, ſignum fabulæ remanet: & urbs, quam ſoror ejus ſuo nomine nominavit, Abdera. Supra hanc urbem Byſtonium ſtagnũ eſſe dicitur, in quo natantia omnia demerguntur: unde & nomen accepit ἀπὸ τοῦ βυθίζω, mergo. Stephanus hanc urbem ab Hercule conditam exiſtimat, & à nomine Abderiti, quem in deliciis habuit, Abderam fuiſſe nominatã.

¶ Est & Abdera urbs in Bætica Hispanię regione, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 1. fortè *Almeria*. Hinc Abderita, gentile, vel Abderites, ἀβδηρίτης: de quo paulò pòst.

Abderītānŭs, a, um. adjectivum: ut, Abderitana plebs. Martial. lib. 10. Abderitanæ pectora plebis habes.

Abdĕrĭtĭcŭs, a. um. ἀβδηριτικός. Cic. ad Attic. Imperium Abderiticum. Abderitica mentis id est, stupida, aut insana. Abderitanis enim natura peculiarem fuisse mentis stuporem, indicat M. Tullius in libris de Nat. deor. & Plin. lib. 25. cap. 8. Vide Cęlium Rhod. Antiq lect. lib. 16. cap. 13.

Abderītæ, ἀβδηρῖται, Populi Thraciæ sunt: qui quum à muribus acrianis vexarentur, coacti sunt natale solum relinquere, & alias quærere sedes. Hos Cassander, sedibus in ultimis Macedoniæ partibus concessis, suscepit, pactione simul initâ cũ eis de pace, quum suam timebat invasuros patriam.

Abdon, ἄβδων, indeclin. nomen proprium est unius è Iudicibus Israel.

Abdua, Vide ABDVS.

Abea, Vide ABAEA.

Abeacus, Siracorum rex, qui sunt populi ad radices Caucasi. Vide Strabonem lib. 11.

Abearæ, Vide ABABATAE.

Abellānæ, ἀβελλάνα Ptolemæo, oppidum est Campaniæ nõ procul a Nola, quę & Avella dicitur mutato b in u consonantem. Virg. 7. Aen. Et quos malifere despectant mœnia Abellę Hinc nuces Avellanæ dictæ, quæ ibi copiosissimè proveniunt.

Abellīnum, sive Avellinum, ἀβέλλινον, Italiæ oppidum, in tractu Campaniç, teste Plin. libro 3. cap 3, hoc idem esse creditur cum eo quod Virgilius Abellam vocat: unde & nuces Abellinæ primùm, & postea Avellanæ dictæ sunt. ¶ Est & Abellinũ, testę Ptolemæo lib. 3, Hirpinorum oppidum, nõ procul à Nuceria Apulorum. Ejusq; oppidi incolę dicũtur Abellinates, ἀβελλινάται. discriminis tamen gratia, posteriores Protropos cognominat Plin. lib. 3. cap. 11.

Abel-maim, civitas est, quam ut Paralip. Historia narrat, rex Asa expugnavit.

Abel-meholah, civitas est, Helisæi prophetæ patria.

Abesamis, Syriæ oppidum, quondam à Semiramide conditum, ἀβησαμις. Plin. lib. 6. cap. 28: A Petra incoluerunt Omani ad Characem, oppidis quondam claris à Semiramide conditis, Abesamide, & Soractia.

Abeste, Oppidũ apud Hermandũ fluviũ, Plin. autore, l. 6. c. 23.

Abii ἄβιοι populi sunt, ut Stephano placet, Scythię: aut, ut alii malunt, Thraciæ: ita dicti quòd Abianum amnem accolant, aut certè quòd in curribus degentes, lacte vescentes, & in cælibatu vivẽtes, vitã humanã agere nõ videantur: ut Abios intelligas, τοὺς μὴ ἔχοντας ἡμῖν ὅμοιον βίον. Alii Abios dictos putãt, quasi ἀβιάστους, quod in pace degentes nemini vim inferãt. Unde & ab Homero mortalium justissimi appellantur, Iliad. 13: γαλακτοφάγων, ἀβίων τε δικαιοτάτων ἀνθρώπων. Sunt quoq; qui inde Abios dictos putãt, quòd more vicinarũ gentium arcu nõ utantur, ut sit cõpositum à nomine βιὸς, quod accentum habens in ultima, arcũ significat. Apud Homerũ tamẽ Abiorum nomen, ut & Galactophagorum, nõ tàm Gentile esse videtur, quàm Mysorum, quorum in præcedẽti versu meminit, epitheton. Vide Strabonem lib. 7. & Cælium lib. 18. cap. 23

Abīla, pen cor. ἄβιλη, Stephano, oppidi nomen est ad Iordanẽ fluvium. Est & Abila, ἄβιλα, Stephano & Suidæ oppidũ in regione Decapolitana, Diogenis Sophistæ patria: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 18. Item, mons Mauritanię in faucibus freti Gaditani, è regione Calpes, Hispaniæ montis, ἄβιλξ Suidæ. Plin in Procem. lib. 3: Proxima autem faucibus utrinq; impositi montes coërcent claustra. Abila Africæ, Europæ, Calpæ, laborum Herculis metæ. Quam ob causam indigenæ columnas ejus Dei vocant, creduntq; per fossas exclusa antea admisisse maria, & rerum naturæ mutasse faciem.

Abis, Fluvius in Danubium influens. Hic etiam Absus dicitur. Auror Althamerus.

Abisama, ἄβισαμα, Ptolemæo, civitatis nomen, quæ à Ptolemæo collocatur in ea Arabiæ parte, quæ Arabia felix dicitur.

Abisari, aliàs Biasari, regio est Indiæ, apud Strabonem lib. 15.

Abisontes, à Plin. lib. 3. c. 2. inter Alpinos populos numerãtur.

Ableti, Populi sunt non procul à Pergamo, qui parent Mysis, ut autor est Strab lib. 13.

Abnoba, mons Germaniæ, in quo oritur Danubius. Plin. lib. 4. cap. 12. In plerisq, tamẽ Plinii codicibus Arnoba legitur, nõ Abnoba: Vide infrà in dictione Arnoba. Vulgò *Bor.* Vide Synonymum Otlii.

Abobrica nomen est insignis oppidi in citeriori Hispania, in conventu Bracarum, autore Plin. lib 4 cap. 20. Ptolemæus vocat Ἀβόβριγαν

Aboccis, Aethiopiæ oppidum. Plin. lib 6. cap. 29.

Abolani, sunt populi Italiæ, Albensibus proximi inter Latinos à Plinio relati, lib. 3. cap. 5.

Abolla, ἄβολλα, si credimus Stephano, oppidum Siciliæ, cujus incolæ vocantur Abollæi, ἀβολλαῖοι.

Abonotichītæ, Populi sunt ad Pontum Euxinum: ita dicti ab exquo oppido, cui Ἀβώνου τεῖχος: hoc est, Aboni murus, nomen est. ἀβωνοτειχῖται. Hæc Steph. vide & Lucianum in Pseudomante. Ptolemæo est oppidum Galatiæ.

Aboraca, Regiuncula est ad Męotidem paludem, non procul ab Hypani fluvio, ἀβόρακα. Vide Strab. lib. 11.

Aborigĭnĕs, pen correp. ἀβορίγινες, Stephano appellati sunt populi antiquissimi, qui primi tenuerũt agrum illum, in quo postea condita fuit Roma: sic dicti, quòd primi visi sint, tanquam editi sine patribus, & quasi sine origine: aut quòd ex varia gentiũ colluvione misti erant. Hi postea adventu Aeneę Phrygibus juncti, Latini uno, nomine appellati sunt. [Germ. Die Völcker so anfengklich in Italia / die Landtschafft vmb Rom gesessen / bewohnet haben.] Livius 1. ab Vrbe: Ibi egressi Trojani, ut quibus ab immenso propè errore nihil præter arma, & naves superesset, quum prædam ex agris agerent, Latinus rex, Aborigines q̃q; qui tùm ea loca tenebant, ad arcendam vim advenarum, armati ex urbe, atque agris concurrunt. Dionysius autem Arcades fuisse, & cum Oenotro Lycaonis Arçadiæ regis filio in Italiam venisse tradit. Possunt tamen & aliarũ urbium primi cultores Aborigines dici, ut Græcè αὐτόχθονες, ac si sine terra geniti. Idem Græcè, προγενεῖς appellantur: hoc est, primogenitores, à quibus cæteri generis trahunt originem: dicuntur & ἐγχώριοι: hoc est, indigenæ: qua voce usus est Ambrosius in Hexam.

Aborrhas, Fluvius est Mesopotamiæ in Euphratem influens, ἀβόρρας Strabo lib. 16. Ptolemæo χαβόρας, Marcellino Abora.

Aborrus, ἄβορος, fluvius. Steph. in Respons.

Aborīs, penultima correpta, ἄβορις, Urbs est Aegypti, ut tradidit Hecatæus, cujus incolæ dicuntur Aborītæ, ἀβορῖται. Vide Stephanum de Vrb.

Abraces, à Xenophonte in lib. 1, de Cyri expeditione, numeratur inter duces copiarum Artaxerxis.

Abradatas, ἀβραδάτας, Rex Susorum fuit, & maritus Panthęę nobilissimæ matronę, quam quum à Cyro captam castè & liberaliter haberi præter spem intellexisset, ad eam accedens, quæsivit quid sibi illa faciendum censeret, quò pro tanti principis beneficio gratiam aliquã referret. Cui quum illa respõdisset, ut enteretur se tanto Regi simillimum præstare statim in aciem profectus, strenuè pugnans occubuit. Cujus corpus ad se relatum, quum Panthea aspexisset, acinace scipsam cõfodit, capite super viri pectus recumbens, ut è jugulo profluẽs sanguis, marmi vulneribus infunderetur. Vide Xenophontem Pædiæ Cyri lib. 7.

Abram, Nomen primi patriarchæ, & Latinè pater excelsus interpretatur, quem Deus ab iis quæ videtur, ad invisibilia provehens Non vocaveris, inquit, Abram, sed Abraham erit nomen tuum: quia te multarum gentium patrem posui. Secundùm tamen declinationem Latinam Abraamus dicitur, vel cum aspiratione Abrahamus.

Abrettānus, pen. prod ἀβρεττανὸς Suidæ, Mysiæ regio est: ita dicta à Brettia nympha. Vnde Abrettanus Iupiter, ἀβρεττανὸς ζεύς, qui in Abrettana colebatur: de quo vide Strab. lib. 12. Incolæ quoq; Abrettani dicuntur, ἀβρεττανοί Stephanus hanc regionem Abrettinam, ἀβρεττίνην: & Plinius populum ipsum Abrettinos appellat, ἀβρεττίνους

Abrinatæ, populi sunt non procul à Ponto. ἀβρινάται. Vide Stephan.

Abrincatui, à Plinio libro 4. cap. 18, numerantur inter Galliæ Lugdunẽsis populos. Dividit enim Gallią Lugdunensem in Lexovios, Bellocasses, Galletos, Venetos, & Abrincatuos.

Abrocomas, vel Abrocomes (utroque enim modo legitur) ἀβροκόμας Suidæ, ἀβροκόμης Herodoto, pen. corr. Darii filius fuit, atq; unus ex præcipuis Persarum Satrapis, qui unà cum Xerxe in expeditionem profectus, à Lacedæmoniis cæsus est ad Thermopylas. Vide Herod. lib. 7.

Abrodiætus, ἀβροδίαιτος, cognomen fuit Parrhasii pictoris nobilissimi: quod Latinè significat delicatum atq; elegantẽ. Talem autem seipse putavit diciq; voluit. Herculem quoque Lyndi fecit, asseverans eum à se talem pictum, qualem sæpè in quiete vidisset. Plin lib. 35. cap. 10.

Abron, ἄβρων Suidæ, Grammaticus fuit è Phrygia, ex Rhodo oriundus, & Tryphonis discipulus. ¶ Abrones etiam dicuntur homines molles & delicati: nominis occasione sumptã ab Abrone quodam Argivo divite luxurioso & molli, cujus vita locum fecit proverbio, ἄβρων βίος: hoc est. Abronis vita, pro splendida & molli. Vide Zenodoti paræmiam. Aut certè à Græco ἁβρὸν, quod splendidum & delicatũ significat.

Abroni mœnia, lege Aboni mœnia: Vide ABONOTICHITAE.

Abronus,

Abronus, Pictor Samius, de quo Plin. ¶ Abros, gens Tarentinorum ad mare Adriaticum. Steph.

Abrŏnўchŭs, pen. corr. ἀβρόνυχος, nobilis Athenienſis fuit, Lyſiclis filius, cujus fideli, ſtrenuaq; opera uſus eſt Themiſtocles in bello Perſico, & in legatione apud Lacedæmonios. Vide Herod. lib. 8. & Thucyd. lib. 1.

Abrŏtŏnĭŏn, ſive Abrotonium: nomen proprium eſt meretricis, & matris Themiſtoclis. ἀβροτόνιον. Nomẽ eſt ductum ἀπὸ τῆς ἁβρᾶς, quod Latinè ſonat glabrum & delicatũ. In quo vocabulo libet annotare quę apud Græcos in on exeunt, apud nos in um exire: in um autem exeuntia, omnia eſſe neutra, præter propria virorũ, quę ſunt maſculina, ut Pægnium, Dinacium: & mulierum propria, quæ fœminina ſunt, ut Glycerium, Philotium, Euſtochium, & ſimilia. Licet ergo utriq; ſexui conveniant, ut ſcortum & mancipium, & pluralia in a, pro hominibus ponantur, ut Servitia, pro ſervis, Miniſteria, pro miniſtris: & licet flumẽ notent, ut Rhenum, Cruſtumtum: aut fructuum nomina pro arborum nominibus ponantur, ut poma apud Tibullum: aut quanvis animalia (quæ pauciſſima ſunt, & aut maſculina, aut fœminina, aut cõmunia eſſe debẽt) ſignificẽt, ut oſtrea: tamen quia in um exeunt, aut ſingulariter per um terminantur ſuprà dicta omnia cenſebuntur neutra.

Abrŏtŏnum, pen. corr. ἀβρότονον Steph. Oppidi nomen eſt in Africa inter duas Syrtes, non procul à Lepti, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 4. & Strab. lib. 17.

Abſarum Plinio, ἄψορρος Ptolemęo, flumen eſt Armenię minoris, nõ procul à Sebaſtopoli, in Pontum influens. Hoc cum Pariedris mõtibus, ex quibus oritur, Armeniam minorem ab Adiabene regione ſeparat, teſte Plin. lib 6. cap. 9. ¶ Eſt & caſtellum ejuſdem nominis, fluvio huic imminens: ut teſtatur idem Plin. lib. 6. cap. 4.

Abſilæ, ἀψίλαι Stephano, populi Aſiæ, à Plin. lib. 6. cap. 4. in Colchide prope Phaſim amnem collocati.

Abſinthus, vel Abſynthus, utroq; enim modo ſcribitur, teſte Stephano, ἄψινθος ἢ ἄψυνθος, urbs eſt Thraciæ: cujus incolæ dicũtur Abſinthii, ἀψίνθιοι, quorum meminit Herod. lib. 6.

Abſituís, oppidum Aſiæ. Plin. lib. 6. cap. 26.

Abſoros, pen. corr. ἄψορος. *Offero.* Inſula eſt in mari Adriatico, nunc in Venetorum ditione, Liburniæ adjacens, cum oppido ejuſdem nominis. Vtriuſque meminit Ptol. apud quem ſcribitur ἄψορρος.

Abſus, Fluvius, Vide ABIS.

Ăbſyrtĭdĕs, ἀψυρτίδες, Inſulæ ſunt in Adriatico mari, Illyrico adjacentes, à fratre Medeæ ibi interfecto, nomine Abſyrto, ſic appellatæ, ut Plin. ſcribit lib. 3. cap 26. & Strabo lib. 7.

Ăbſўrtĭum, ἀψύρτιον. Inſula eſt maris Adriatici, non procul ab Iſſa, ut tradit Plin. lib. 3. cap. 21.

Ăbſўrtŭs, ἄψυρτος, AEetæ regis Colchorũ & Ipſeæ, ſive (ut alii malunt) Idiæ filiæ Oceani filius, alio nomine Aegialeus dictus, quem ſoror Medea cum Iaſone diſcedens membratim diſcerptum circunquaq; disjecit, ut ſequentẽ ſe patrẽ in colligendis oſſibus occupatum remoraretur, ne ſe à fuga retraheret: unde locus ille dictus eſt Græca voce *Tomos*: id eſt, inciſio. Hæc Ovid. lib. 3. Triſtium, eleg 9. Plinius verò & Strabo non apud Tomitas Abſyrtum diſcerptum voũlt, ſed in inſula quadam maris Adriatici, una earum, quæ ab illius exitio Aſyrtides vocatæ ſunt. Vide Plin. lib. 3 cap. 26, & Strab. lib. 7. Fuit inſuper Abſyrtus, teſte Suida, Nicomedienſis quidam miles, qui quum ſub Conſtantino ad Iſtrum militaret, librum utiliſſimum ſcripſit de medicandis equis, & de cura animalium, eumque pulcherrimum & emendatiſſimum habet Antonius Vicecomes Mediolanenſis.

Abudiacum, ἀβυδιακὸν, Vrbs eſt Germaniæ, nõn procul ab Auguſta Vindelicorum, Ptolemæo.

Abula, Vrbs Hiſpaniæ, Ptolemæo.

Abubus, Britanniæ Fluvius maximus, Ptolemæo: ſed rectiùs Abus legitur.

Abus, ἄβος, Pars eſt montis Tauri ſupra Armeniam ad viam quæ fert verſus Ecbatana. Vide Strab. lib. 11. ¶ Eſt etiam Abus Ptolemæo fluvius Britanniæ.

Abutucenſe, Oppidum. Plin. lib 4. cap. 29.

Ăbўdēnī, populi ἀβυδηνοὶ, ab Abydo civitate Aſiæ: qui quũ tam arcta obſidione coanguſtarentur, ut nulla ſalutis ſpes ſupereſſet, mutua multitudinem tanta invaſit rabies, ut repentè proditos rati, qui pugnantes occubuiſſent perjurium alii aliis exprobrantes, & ſacerdotibus maximè, qui, quos ad mortem devoviſſent, eorum deditionem vivorum hoſti feciſſent, repentè omneis ad cędes conjugum, liberorumq; diſcurrerent, ſeq; ipſi pariter omneis læti interficerent. Vide Livium.

Ăbўdon, ônos, pe. genitivi prod. ἄβυδων. Regiuncula eſt Macedoniæ. Autores Suidas & Stephanus.

Ăbўdŏs, penult. prod. ἄβυδος, Vrbs Aſiæ à Mileſiis condita, Gyge Lydorũ rege permittẽte, qui totius Troadis imperium habuit: cui Seſtos in Europa opponitur, intercedẽte anguſto mari, quos ab Helle Phryxi ſorore in eo ſubmerſa, Helleſpontus nuncupatur. Id quũ Aſiam ab Europa dividat, Xerxes põte conjunxit. Vnde & Muſæus: Σηστὸς ἴλιον, ϑ' Ἄβυδος ἐναντίον ἔγγυθι πόντε, Γείτονές εἰσι πόλησι, & ſubdit: Ἡ μὲν Σηστὸν εἶσιν, ὁ δ' εἰς πολυλίθρον Ἄβυδον, Ἀμφοτέρων πολίων πεδιηγενέες, ἀστῆρες, ἄμφω Ἕλκτλοι ἀκοίτοισι. ¶ Fuit aũt Abydos patria Leandri. De hac Virg. lib. 1. Georg. Põtus & oſtriferi fauces tentantur Abydi. Et dicitur hęc Abydos, & hoc abydũ. Hinc Abydeus, a, um, & ſic Abydenus, a, um, ἀβυδηνός. Ovid. in Epiſt. Leandri ad Ero: Mittit Abydenus, quã mallet ferre, ſalutem. Eſt idem Aegypti oppidum, Mennonis regia, & Oſiris templo inclytum. Plin. lib. 5. cap. 9.

Abyla, ἄβιλυξ Suidæ, pen. dichrona, Mons eſt excelſus Mauritaniæ Calpæ monti, qui in Hiſpania eſt oppoſitus, quos ambos Herculis columnas dicunt. De hac Dionyſius Apher: Ἀλλ' ἤ τοι πυμάτη μὲν ἀγαυὴ ἐκτὸς ἰδέσθαι, Γείτων ὠκεανοῖο κατὰ ῥόον ἑσπερίοιο, τῇ δὲ οἱ ἄκρη Σπιλάων ἀβύλη κάτω μία, τῆς δ' ὑπὸ χθὼν Ταρτησσὸς χαρίεσσα: id eſt, Sed ultimus clarorum Iberorum terminus Oceano proximus eſt occiduo, cui præcelſa una ex columnis Abyla imminet, inſia quam urbs amœna Tarteſſos Qua de re multa Euſtathius ſcribit. Abyla & Calpæ montes olim perpetuo jugo cõjuncti, ab Hercule (ut eſt in fabulis) ſunt ſeparati, & ſic immiſſum terris mare, quod in hodiernũ uſq; diem *Mediterraneum* nuncupatur. In his prętereà ſunt Herculis Columnæ, quas ibidem fixiſſe dicitur, quum boves Geryonis veſtigaret; perinde atque ultima ibidem eſſet orbis meta. Ptolemæo Abylis vocatur, ἄβυλις: Suidæ ἀβίλυξ: Plinio, Latinisque ferè omnibus Abila per noſtrum: quemadmodum & nos ſcribendum putamus. Vide ſuprà ABILA. In ſuperiore loco Dionyſii ſcribitur Ἄλύβη, quã ſcripturam retinet Euſtathius. Vide Synony. Ortelii in Alybe.

Ăbzŏe, penult. corr. Populi ſunt ad Oceanum Scythicum, Plinio teſte, lib. 6. cap. 13.

A ante C.

Aca, vel Ace. [עכו *hachchó*. ἀκὴ Suidæ.] Phœnicum eſt oppidũ non procul à Tyro, poſtea Ptolemais dictum, Claudii Cęſaris colonia inſigne. Vide Plin. lib. 5. cap. 19. & Strab. lib. 16

Acabe, ἀκάβη, Mons eſt in finibus Aegypti à Ptolemæo collocatus.

Acabis, ἄκαβις, Civitas eſt in Cyrenaica Africæ regione, Ptolemæo.

Acacius, ἀκάκιος, Patriarcha fuit Conſtantinopolitanus, vir in primis pius, & Leoni Imperatori gratiſſimus. Vitã ejus vide apud Suidam. ¶ Fuit prętereà Acacius, Rhetor inſignis, qui Libanii & Iuliani temporibus floruit, teſte eodem Suida.

Acaceſium, ἀκακήσιον Stephano, Vrbs Arcadiæ: ſic dicta ab Acaco Lycaonis filio, ut tradit Pauſanias lib. 8.

Ăcădēmĭă, ἀκαδημία Suidæ, ἀκαδήμεια & ϑυμαδήμεια Stephano, Locus nemoroſus, ab Athenis mille paſſus diſtans: ab Academo heroë, ut Eupolidi placet: Ἐν Δουκίοις δρόμοισιν Ἀκαδήμου ϑεῦ: hoc eſt, In ambulacris umbroſis Academi dei. Ibi verſatus eſt Plato, & philoſophiam magna diſcipulorũ frequẽtia profeſſus eſt. Vnde & ejus ſectatores Academici vocati ſunt, ſicut à Stoa quę porticus Græcis eſt, Stoici. Hinc eſt illud Timonis apud Laërtium: τὸν πάντων δ' ἡγέτα πλατύσκωπτον, ἀλλ' ἀγρηνής, Ἡ' ἀμυκτὴν, κἀπιλιξὶν ἰσοχρόφον, οἷϑ' Ἐκαδήμου Δίνδρεσ' ἐφεζόμενον ὅππα λεπτύνοισιν ἰῆσι: id eſt, Hos inter dux ille Plato celſiſſimus ibat, Cujus ab ore melos manabat, quale Ecademi Arbuſtis lepida modulantur voce cicadæ. ¶ Hinc quũ cujuſpiam hominis ſeveritatẽ, cultum cõpoſitum, doctrinam ſeu mores nitidos approbare volumus, hac proverbii forma uti licebit: Ex Academia venis, Ἀκαδημείηϑεν ἥκεις. Illic enim hominum quantumvis agreſtium animi ita cõponebantur, ut illinc egreſſi, vultũ modeſtũ, hilarem, ſeverum & gravem præ ſe ferrent. Quanquam & ἀγρυπνικὸς torqueri poterit in faſtuoſum & vultu tetrico Philoſophum agentem. Vide Athenæum lib. 12. Antea per ĕ tenue ſcribebatur, Ecademia. Erat autẽ Academia gymnaſium inferius: quũ ſuperiori gymnaſio, cui Ariſtoteles præerat, nomẽ eſſet Lyceum, λυκεῖον: quæ & inferior ambulatio, & ſuperior dicebantur. ¶ Academia noſtro tempore vulgò uſurpatur pro urbis parte, in qua celebrantur ſtudiorum gymnaſia: ut Academia Pariſienſis, quæ vulgò æquè *Vniverſitas* dicitur. ¶ Academia dici quoq; poteſt quælibet literarum ſchola inſignior atq; celebrior. ¶ Hujus nominis Academia penultima producitur à Cicerone: Inque Academia umbrifera, nitidoq; Lyceo. Sic & in alio verſu Laureæ, Tullii: Atque Academiæ celebratã nomine villam. Verùm alii etiam corripiunt, & cõmunis uſus ſervat. Claud. In Latium ſpretis Academiâ migrat Athenis. Sidonius: Obruet & quanquam totis Academia ſectis. Vtiq; rectè. Nam (ut ſuprà diximus) modò Ἀκαδημία apud Græcos ſcribitur per ε, penult. modò Ἀκαδήμεια per ει diphthongum. Fuit etiam eo nomine villa Ciceronis ad Avernũ lacum nõ procul à Puteolis in littore ſita, porticu & nemore inſignis: à qua etiã Academicis quęſtionibus, quas in ea villa cõſcripſit, nomẽ impoſuit. Extat de laude ejus

villæ apud Plinium Laureæ Ciceronis liberti Epigramma: quod quia elegantissimum & dignum est quod ubiq;, & non ibi tantùm legatur, hîc adscripsimus:

Quòd tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylva loco melius surgere jussa viret:
Atque Academiæ celebratam nomine villam
Nunc reparat cultu sub potiore Vetus.
Hic etiam apparent lymphæ non antè repertæ,
Languida quæ infuso lumina rore levant.
Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes quum patefecit ope:
Vt, quoniam totum legitur sine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ. Plinius libro 31. capite 2.

Acădēmĭcus, ca, cum, adjectivum, ἀκαδημικός. ut, Sectæ Academicæ, hoc est, eorum qui Academicos sectantur.

Acestinus, Fons est Siciliæ juxta Delos lacus, Palicis fratribus sacros, ad quem juramenti veritatem explorare ad hunc modum solebant. Iuramenti verba tabulis ligneis inscribebant, easq; in fontem dejiciebant, quę supernatantes juramenti irregulatem, demersę perjurium indicabant. Alexander ab Alexandro ex Aristotele. Ita quidem ille, sed hæc esse falsa & ex prava lectione Aristot. verborũ nata esse, docẽt verba authoris quæ subjiciemus, ne quis posthac hic erret: Ἐπὶ δὲ τῆς κρήνης τῶν Παλικῶν φασὶ, Σικελίας ὡς δεκαλίτρου. οὐκ οἶδ' ἐναργὲς ὕδωρ, & quæ seq. lib. ὡς δ' ἔφασαν. ἀκριβῶς. Ergo pro ὡς δεκ. ut habet Aristot. legit ἀκαδημικῶν: matè ut ex Stephano constat, qui eadem verba Aristot. profert. Vide plura apud Macrob. 5. 19.

Acalandrum, Plinio, ἀκάλανδρον. Straboni: Fluvius est in sinu Tarentino, non procul à Metaponto oppido. Vide Plin. libro 3. cap. 11.

Acallĭs idis, ἀκαλλὶς, Minois fuisse filia creditur, & mater Oaxi. Steph. de Vrb. Oaxus (inquit) oppidum Cretæ est, ab Oaxo filio Acallidis, quæ fuit Minois filia.

Acamantĭs, ἀκαμαντὶς, Insula est in mari Cilicio, quæ notiore nomine Cyprus appellatur: dicta Acamantis, ab Acamante promontorio sito ad Occasum. Vide Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Fuit etiam Acamantis, una ex decem tribubus Athenienśium: ita dicta ab Acamante Thesei filio. Vide Suidam.

Acamantĭum, ἀκαμάντιον, Vrbs est in majori Phrygia, opus Acamantis Thesei filii, qui quum in expeditione adversus Solymos se strenuè gessisset, locum condendæ urbis à patre impetravit. ¶ Hinc fit gentile Acamantius, ἀκαμάντιος, & fœminina Acamātis, ἀκαμαντὶς, & possessivum Acamanteus, pen. pro ι ἀκαμαντεῦς. Vide Steph.

Acamantĭus, ἀκάμαντιος, Philosophus fuit Heliopolita. Vide Suid

Acamarchis, ἀκαμαρχὶς, Marinæ Nymphæ nomen est, quam Oceani filiam fuisse volunt, cujus meminit Diodorus lib. 6.

Acampas, tis, ἀκάμας, Promontorium est saltuosum in Cypro insula, quod procul aspicientibus duarũ mammillarum speciem præbet: à quo Cyprus anteà Acamantis vocitata est, autore Strab. lib. 14 ¶ Meminit prętereà Homer. lib. 2. Iliad. Acamantis cujusdã Thracis, qui Trojanorum amicus, & in bello socius erat. ¶ Fuit prætereà Acamas Thesei filius, à quo una tribuum Athenienśium Acamantis, ἀκαμαντὶς, nominata est: & oppidum Phrygiæ Acamantium: de quibus vide suprà.

Acampseonysis, (aliàs Campseonysis) fluvius. Plin. li. 6. c. 49.

Acannæ, ἀκάννα, Emporium est ad mare rubrũ, de quo Steph.

Acanthon, ἀκάνθων, Mons est Aetoliæ, cujus meminit Plinius libro 4. cap. 2.

Acanthus, ἄκανθος, Oppidum Macedonię, situm ad Isthmum ejus Chersonesi, in qua est Athos mons. De hoc Plin. lib. 5. cap. 11. ¶ Item alterũ ejus nominis oppidum in Aegypto, trecẽtis viginti stadiis distans à Memphi. Vide Stephanum. ¶ Itẽ tertium in Asia ad Ninum fluvium: quod olim Dulopolis dicebatur. Vide Plin. lib. 5. cap 28.

Acapeatæ, ἀκαπεάται, Populi sunt circa Mæotim: de quibus Plin. lib. 6. cap. 7.

Acăpis, pen. corr. Fluvius Asiæ apud Lazos populos.

Acărā, pen. cor. ἀκάρα, Oppidum est in medio Pannoniæ. ¶ Est etiam alterũ hujus nominis oppidum, in octava Italiæ regione, non procul à Regio Lepido: cujus meminit Strabo libr. 5.

Acarassus ἀκαρασσὸς. Oppidũ est Lyciæ, in minore Asia: cujus meminit Steph de Vrb. ¶ Inde fit gẽtile Acarassius, ἀκαράσσιος.

Acaria, ἀκαρία, Fons est in agro Corinthio, apud quem Iolas Euristhęo caput amputavit. Autor Strabo lib. 8.

Acarnē ἀκάρνη. Oppidum est Magnesiæ regionis Thessaliæ: ut tradit Plin. lib. 4. cap 9. ¶ Est & Acarne, piscis marini genus. Plin. lib. 32. cap. 11: Peculiaris autem maris accipenser, aurata, asellus, acarne, aphya. ¶ Acarne quoq; Theophrasto: herba quædam aculeata, attractylidi simillima, spinam habens pro folio, colore rufo, & succo pingui. ¶ Est etiam Acharne Athenæo lib. 8. & Aristoteli ἄκαρνον, piscis marini genus pagri vel erythrini forma, colore candido, squamis argenteis, oculis magnis, aureisque. Linea recta à branchiis ad caudam ejus protenditur. Plin. lib. 32. cap. ult. Peculiaris autem maris accipenser, aurata, asellus, acarne, aphya.

Acarrha, geminato r, ἄκαρρα, Vrbs est Achaiæ, teste Stephano: Vnde fit gentile Acarrhæus, ἀκαρρεῦς.

Acarnania, ἀκαρνανία, Epiri pars, quam Achelous ab Aetolia dividit. In hac, ut in Epiro, gignuntur equi corpore & viribus maximi, eximiiq; pretii: hinc proverbiũ manavit: Equi Acarnici, Ἀκαρνικοὶ ἵπποι. Convenit uti de re quapiam eximia aut insigni præmio. ¶ Est & regio quædam parva in Aegyptò dicta Acarnania, sicut scribit Serv. in lib. 5. Aen. ¶ Et civitas non procul à Syracusis (ut inquit Cic. in Verr.) in qua Olympii Jovis antiquissimum fanum fuit.

Acarnan, anis, ἀκαρνάν, Qui ex Acarnania est. Virg. 5. Aen. quorum alter Acarnan, Alter ab Arcadia Tegææ sanguine gentis.

Acasta, ἀκάστη, Nympha, Oceani & Tethyos filia. Hesiod. in Theogon.

Acastus, ἄκαστος, Peliæ & Thessalorum regis filius: venator sagittis clarus, cujus meminit Ovid. lib. 8. Metam. Hic uxorem Creteidem, sive (ut Suidæ placet) Atalantam duxit, quę quum Peleum amaret, neq; ille contrà hujus amori obsequi vellet; ultrò eum de stupri appellatione apud virum accusavit. Itaq; Acastus Peleo ceu venationis causa in saltum Pelii mõtis abducto, ibiq; omnibus armis spoliato, feris lacerandum præbuit: verùm Chiron, sive is Mercurius fuit; interveniẽs, accepta Vulcani machæra, Pelium liberavit: qui postea domũ reversus, ab Argonautis adjutus, Acastum cum uxore interfecit.

Acca Laurentĭa, Faustuli uxor, quæ Romulum & Remum lactavit, & materna solertia gubernavit. Hæc vocata est Lupa, eò quòd nobile scortum fuerit: vocantur enim scorta, Lupæ; ob avaritiam, cujus causa pudicitiam prostituêre: & cellæ earum Lupanaria. In honorẽ hujus instituta sunt festa, quæ Romani testamẽto ejus locupletati, Laurentinalia vocabant: de quib. suo loco plura dicẽtur. ¶ Fuit & alia Acca Tarunti, sic dicta à Tarquntio nobili quodã Tusco & diti viro, cui nupsit: Vide de his Accis quæ notat Scalig. ad Varr. de Lingua Lat.

Accabicotichitæ, ἀκκαβικωτιχῖται, Populi sunt in Mauritania, non procul a monte Atlante: ita dicti ab oppidulo, cui Ἀκκαβικὸν τεῖχος: hoc est, Accabicus murus nomen erat. Autor Stephan.

Accărōn, ἀκκαρὼν, Palæstinæ urbs, quæ postea ab Herode instaurata, in gratiam Augusti Cæsarea appellata est.

Accisi, Populi sunt ad Mæotim: quorum meminit Plinius libro 6. cap. 7.

Accitana colonia, ἀκκιτανὴ ἀποικία, recensetur à Plinio in Hispania citeriore, in conventu Carthaginensi. Vide Plinium libro 3. cap. 3.

Accĭus, ἀκκιὸς, Tragœdiarum scriptor fuit, tanta sententiarum gravitate, verborũq; pondere, ut Decius Brutus vir amplissimus templorum ac monumentorũ suorum aditus illius carminibus exornaverit: habitus tamen est duriusculus, neq; aliter fieri poterat in prima illa nascentis adhuc Poëticę ruditate. Vide Crinitum de Poëtis Latinis.

Acco, accûs, Ἄκκως, teste Plutarcho, nomẽ est mulieris cujusdã, vel potiùs terriculamenti, cujus metu solent matres pueros in officio continere, & à peccando deterrere. Item aniculę cujusdã delirę nomẽ: de qua vide plura in dictione ACCISSO.

Accusiorum colonia, ἀκκουσιὼν Ptolemæo, Vrbs Allobrogũ esse creditur, quæ postea à Gratiano, Gratianopolis dicta est. Aliàs Acus uno c.

Acedici, penultima correpta, ἀκηδικοὶ, Populi fuerunt in quarta regione Italiæ, qui olim Aequicolis paruerunt. Vide Plin. libro 3. cap. 12.

Acela, sive Acele, penult. corr. ἀκέλη. Civitas est Lyciæ: ita dicta ab Acelo Herculis & Malidis Omphales famulæ filio. Vide Stephanum.

Acelum, ἄκελον, Oppidum Italiæ in ora Venetorum. Vide Plinium lib. 3. cap. 19.

Acerræ, ἄκερραι, Oppidum est in sexta regione Italiæ, in tractu Vmbriæ. Vide Plin. lib. 3. cap. 14 ¶ Est & alterum hujus nominis oppidum mediterraneum Campanię, ad Clanium amnẽ, cujus frequẽti inundatione penè est exhaustum. Ad quod alludit Virgil. libr. 2. Georg. quum ait: -vacuis Clanius non æquus Acerris. Hujus incolæ dicti sunt Acerrani, quorum meminit Plin. lib. 3. cap, 5.

Aces, ἄκης, Fluvius est in Asia, Chorasmiorum, Parthorũ, Hyrcanorum, Sarangæorum, & Thomaniorum regiones irrigãs. De hoc Herod. lib 3.

Acesæ, pen. corr ἀκέσση, Oppidum est Macedoniæ: cujus cives dicuntur Acesæi, ἀκεσσαῖοι. Vide Stephanum.

Acesamenæ, ἀκεσαμηναί. Oppidum est Macedoniæ, conditum ab Acesamene, uno eorum qui in Pieria regnaverunt. Vide Stephanum. Gentile est Acesamenius, ἀκεσαμήνιος.

Aceseus,

Aceſeus, Pataræus acupictor nobilis fuit, qui cum Helicone Caryſtio, Palladis, quę Athenis in arce colebatur, peplum pinxit. Vnde etiam nobilia opera, & inſigni arte confecta, vulgato proverbio Aceſei & Heliconis opera dicebantur, Ἀκέσεως Ἑλικῶνος ἔργα.

Aceſias, ἀκέσιας, Nomen eſt imperiti medici apud Diogenianum, qui magis augebat morbos, quàm tollebat. Hinc fit, ut in Proverbium abierit: Aceſias medicatus eſt, ἀκέσιας ἰάσατο, quando quò magis malo nitimur occurrere, tantò magis ingraveſcit. Autor Diogenianus. Vide Eraſm. in adag.

Aceſinus, pen. prod. [ἀκεσίνος. Ger. Ein fluß Indiæ/an welchem roht wachſen vnſägliche grösſe.] Fluvius Orientalis, qui in Indũ fluvium cadit, magnus & navigabilis: circa quem ferũt arundines tantæ magnitudinis naſci, ut ſingula internodia incolis præſtent vicem navigii. Eſtq; gemmifer. Plin. lib. 4. cap. 12. & lib 6. cap. 20. Strabo Aceſinem vocat.

Aceſium, Apollinem apud Heleos eundem Pauſanias putat, quem Alexicacon vocant Athenienſes. Cæl. Ant. lib. 9. cap. 19. & id ratio nominis confirmat.

Aceſius, ἀκέσιος, Novatianorum Epiſcopus fuit, ſub Conſtantino Imperatore: de quo vide Suidam.

Aceſſeus, ἀκεσσαῖος, Nauta ignaviſſimus, qui ſemper lunam accuſabat, ut parùm navigationi opportunam. Hinc locus Adagio, Aceſſæi luna, ἀκεσσαίη σελήνη. Itaq; Aceſſæi dicti ſunt compercudinatores, quibus nunquam ad benè agendum tempus eſt opportunum. Diogenianus.

Ăcĕſtă, ἀκέστη Stephano, Vibs Siciliæ, ab Aceſte rege ſic nominata, quæ eadem poſtea Segeſta dicta eſt, ut inquit Servius Virgilii 5. Aeneidos: Vrbem appellabunt permiſſo nomine Aceſtam. In ea partem ſuorum reliquit Aeneas, quum peteret Italiam.

Ăcĕſtēs, ἀκέστης, Filius fuit Criniſii fluminis Siciliæ ex Egeſta Trojana muliere, ut teſtatur Servius. Virg. 5. Aeneidos: occurrit Aceſtes Horridus in jaculis, & pelle Libyſtidis urſę. Hic jam ſenex, primò Anchiſen, & Aeneam Italiam petentes ſuſcepit hoſpitio, & mortuum Anchiſen in Eryce monte Siciliæ ſepelivit. Demùm iterum à Carthagine redeuntem Aeneam, quò illum venti impulerant, ſuſcepit: abeuntem vino, & aliis muneribus, memor veteris amicitiæ, liberaliſſimè proſequutus eſt.

Aceſtis, ſtis, Fluvius Indiæ navigabilis: juxta quem Alexander Macedo Bucephalam urbem condidit.

Aceſtium, Aceſtii, Nomen mulieris proprium apud Pauſaniam.

Aceum, Oppidum eſt Cholchidis in ripa Phaſidis.

Ăchæi, ἀχαιοί, Ponti accolæ, Orchomeniorum colonia.

Ăchæmĕnēs, cum diphthongo, pen cor. ἀχαιμένης. Nomen primi Perſarum regis (ut ſcribit Herodotus,) à quo reges omnes uſque ad Darium deſcenderunt. Hinc Perſæ dicti ſunt Achæmenii, & Achemænidæ. ¶ Fuit alius, Xerxis frater, hoc nomine. Lucan. lib. 2: conjuret in arma Mundus, Achæmeniis decurrant Medica Suſis Agmina.

Ăchæmĕnĭă. ἀχαιμενία, Pars Perſidis, ab Achæmene Aegei filio. Autor Stephanus. ¶ Inde Achæmenius: id eſt, Perſicus vel Parthicus. Lucanus: Paſſus Achæmeniis longè decurrere campis.

Achæmenides, [ἀχαιμενίδης. German. Ein ſpießgeſell Vlyſſis. Pól. Giermek.] Fuit unus ex ſocius Vlyſſis, Ithacus, Adamaſti filius: à quo apud Cyclopas relictus, vitam in ſylvis aliquandiu radicibus, fructibusque ſylveſtribus ſuſtinuit, donec eôdem delatus Aeneas, navigationis ſuæ comitem cum aſſumpſit. Vide apud Virg. 3. Aen.

Achæorum portus, ἀχαιῶν λιμήν, Portus eſt in Troade, ſub promontorio ejuſdem nominis: ita dictus, quòd ibi Græci claſſis ſuæ ſtationem habuerunt, quo tempore Trojanis bellum inferebant. Hujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Ăchāĭă. [ἀχαΐα. Germ. Ein fürnemme Landtſchafft Peloponneſi.] Propriè dicitur Peloponneſi regio Septentrionalis ſecundum littus ſinus Corinthiaci, ab ipſo iſthmo uſq; ad Araxum promontorium & Eliorum agrum ad Occidentem extenſa: ita dicta, ab Achæo Xuthi filio, ut tradit Strabo libro 8. Hæc & Aegialus dicta, quòd penè tota litoralis ſit, præcipuasque ſuas urbes habeat ſecundùm mare extenſas. In hac urbes fuerunt, Bura & Helice à mari abſumptæ: item Sycion, Aegira, Aegion, & multæ aliæ, quas enumerat Plin. lib. 4. cap. 5. Hanc Ptolemæus, ut ab Hellade diſtinguat, Achaiam propriè dictam appellat. Plinius verò hanc ſolam Achaiæ nomine dignatur. Ptolemæus verò Achaiæ nomine (quoties nihil addit) latiſſimam regionem intelligit extra Peloponneſum, quæ à Plinio Hellas ſive Græcia dicitur: quæ quidem ab Occidente Epirum: à Septentrione Macedoniam habet, & partem Aegæi maris: ab Ortu quoque partem Aegæi maris uſque ad Sunium promontorium: à Meridie Ionium mare juxta littus, quod ab Acheloo amne uſq; ad Iſthmum extenditur. Hujus partes ſunt Attica, Bœotia, Locris, & reliquæ, quæ enumerantur à Plinio lib 4 cap 7.

Ăchæŭs, vel Achivus ἀχαιός, Propriè dicitur, qui ex Achaïa oriundus eſt. Ovid. 4. de Pont Nec potes infeſtis conferre Charibdin Achæis. Sæpè tamen uno nomine accipitur pro quibuſvis Græcis. Horat. in Epiſtol. ad Loll. Quicquid delirant reges, plectuntur Achivi. ¶ Fuit etiam Achęus, poëta quidam Eretrienſis, Tragœdiarum ſcriptor, paulò junior Sophocle, qui fabulas 44. docuit: una autem vicit. ¶ Fuit & alter ejuſdem nominis Tragicus poëta, Syracuſis oriundus, qui & ipſe decem fabulas edidit. Autor Suidas.

Ăchāĭcŭs, a, um, pen. corr. ἀχαϊκός: id eſt, Græcus. Virg 2. Aen. Et Danaûm ſolitæ naves, & Achaïca caſtra. ¶ Et Achaïcum mare dicitur quod Achaïam Græcorum provinciam ad Meridiem & Occidentem alludit.

Ăchæĭădes, ados, ἀχαϊάδες, Ovid. Epiſt. 3: Inter Achæïadas longè pulcherrima matres. Sunt qui legant Achaiadas

Ăchāĭs, pen. prod. idis, Ovid. 5. Metam. Per tot Hæmonias, per tot Achaidas urbes.

Ăchāĭs, idis, ἀχαΐς, Oppidum eſt ſitum ad Orientalem plagam maris Hircani, non procul ab Oxo amne, quod antea Heraclea dicebatur, donec ab Antiocho, Seleuci filio inſtauratum, Achaïs cœpit appellari. Vide Plin. lib. 6. cap. 16.

Achana, Fluvii nomen in Arabia, non procul ab Euphrate: de quo Plin. lib. 6. cap. 28.

Achani, ἀχανοί, Populi ſunt Scythiæ, qui & Acharni, ἀχαρνοί, dicuntur à Theopompo. Autor Stephanus.

Achar, Nomen civitatis, quæ nunc Nazibis appellatur.

Acharitanum, ἀχαρίτανον, Oppidum liberum eſt in Africa propriè dicta: ab ea parte, qua ſpectat tractum Cyrenaïcum. Plin. lib. 5. cap 4.

Acharnæ, ἀχαρναί, Civitas eſt Græciæ, in Attica regione, tertius ejus tractus olim potentiſſima, teſte Thucyd lib 2. Verba Thucydidis ſunt: ἐὡς ἀφίκοντο ἐς ἀχαρνὰς χωρίον μέγιστον τῆς Ἀττικῆς, καὶ δήμων πολυανδρώτατον: i. Donec Acharnam pervenerint locum agri Attici maximum unus de iis quos vocant pagos. Vide Stephanum. Errant igitur qui aliam in Græcia civitatem ab hoc pago collocant.

Ăchātēs, Fluvius eſt Siciliæ: & apud Virgilium, aſſiduus Aeneæ comes, ἀπὸ τοῦ ἀχεῖν: hoc eſt, à cura dictus, quæ perpetuò Reges comitatur.

Achedorus. Vide ECHEDORVS.

Ăchĕlōŭs, ἀχελῶος, Aetoliæ rex, à quo fluvius ejuſdẽ nominis, qui à Pindo oriens, & Aetoliam ab Acarnania dividens, in Maleacum ſinum defluit. Theas antè appellabatur.

Ăchĕlōĭŭs, a, um, ἀχελῷος, quod modò poſſeſſivum eſt. modò pro Aqueus ponitur. Virgil. Georg. 1: Poculaque inventis Acheloia miſcuit uvis. Veteres enim aquã omnem Acheloum nuncupavêre, quòd primus poſt diluvium erupiſſe terra fertur: ſive quòd Achelous in Grœcia (ubi tot ingenia flora fertur: ſive quòd Achelous in Grœcia (ubi tot ingenia flora ferunt) omnium fluviorum celeberrimus fuit. De hoc Macrob. lib. 5. cap. 18. ¶ Hinc Acheloïdes, ἀχελωΐδες, Nymphæ dictæ ſunt.

Achemon, ſive Achmon, ἀχμὼν ἢ ἀχμών, unus fuit Cercopũ, qui unà cum fratre Paſſalo, nullo non injuriarum genere in obvium quenque debacchabatur. Hiſce erat mater nomine Sennonis, mulier fatidica, quæ filios cavere juſſit, nequando in Melampygum inciderent. Evenit deinde, ut Hercules, aliquando ſub arbore quadam dormiret, armis in eandem reclinatis. Acceſſerunt Cercopes fratres, & Herculem dormientem ipſius armis aggredi tentarunt. At ille protinùs inſidias ſentiens, correptos ac vinctos de clava à tergo ſuſpendit leporum ritu, atque ad eum modum geſtabat. Capitibus itaq; pendentes deorſum demiſſis, poſticum Herculis nigris pilis horridum, atque hiſpidum viderunt, non Lydorum more lævе ac depilatum. Quapropter materni moniti memores, hac de re inter ſe confabulabantur. Quod ſimulac audiſſet Hercules, cognomine delectatus, & in riſum ſolutus, vinculis eos liberatos dimiſit. Hæc Eraſmus in proverbio: Ne in Melampygum incidas. Meminerunt hujus fabulæ & Suidas, & Gregorius Nazianzenus.

Ăchĕron, rontis, maſc. gen. ἀχέρων, Epiri fluvius eſt juxta Pandoſiam urbem, ex Acheruſia palude Theſprotiæ profluens, multisq; fluviis auctus in ſinum Ambracium influens. Quem qui trajecerit, nunquam redire à pœtis fertur. Ad quod alludens meretrix apud Plautum amanti repoſcenti quę dederat, reſpondet: Nam itidem ut Acheronti hic ratio accepti ſcribitur, Intro receptum, quando acceptum non poteſt ferri foràs. Sentit nihilo magis ad amantem redire quod in meretricis domum eſt delatum, quàm redeunt ab inferis mortui: unde, ut Catullus ait, negant redire quenquam. ¶ Eſt & alter Acheron, teſte Strabone, in agro Brutio, ubi Alexander Moloſſorũ rex à Lucanis trucidatus eſt, Dodonæo deceptus oraculo, quo jubebatur Acheruſiam aquam, Pandoſiamq; urbem ca-

vere. ¶ Dicitur autem Acheron, non ut quidam somniant, ab ἀ, & χαιρὼν (sic enim diphthongo scriberetur: quod fieri non potest, quum penultimam semper corripiat) sed potiùs ἀπὸ τῦ ἄχθ, ἔ ῥέω, quasi doloris fluvius. Vnde etiam poëtæ fluvium inferorum esse finxerunt. [Germ. Ein Hellischer fluß.] Virg. 7. Aen. Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo. ¶ Ab Acheron fiũt adjectiva, Acherusius, a, um, ἀχερούσιος, & Acherontius, ἀχερόντειος & ἀχερόντιος, Aristophani, & Acherons apud Plautum: Verumenimvero nullus adæq; est Acherons. Accipitur etiam pro infero loco.

Ăchĕrōntīnī, ἀχερόντινοι, Populi sunt in agro Brutio juxta Acherontem fluvium habitantes: quorum meminit Plinius libro 3. capite 5.

Ăchĕrōntĭă, Civitas parva Apuliæ in monte sita: quam ob hoc *nidum* appellavit Horatius: quia parva est, & in montis constituta summitate, sicut nidi avium in summis arboribus. Horat. lib. Carm. 3: Mirum quod foret omnibus Quicunque celsæ nidum Acherontiæ, &c.

Ăchĕrūsĭă palus, ἀχερουσία λίμνη, inter Capuam & Aversam, per aperta plana ad ipsas usq; Cumas penè diffusa. Diodorus lib. 2: Bibliothecæ, agens de sepulchris Aegyptiorum, qui Heliopolim accolunt, tradit paludem esse Acherusiam, in quam immittantur cadavera in ulteriorem ripam deferenda: navim verò ipsam qua trajicitur, Barim: hoc est, onerariam appellari: inde natam de Charonte, qui animas trãsvehebat Stygem, fabellam. ¶ Acherusia, item specus est juxta Heracleam urbem, ab Hercule conditam in litore maris Euxini, ad manes usque (ut fama fert) pervius, & ex eo Cerberum ad superos tractum incolæ memorant. De hac Ovid. lib. 7. Metam. -specus est tenebroso cæcus hiatu, Et via declivis, per quam Tyrinthius heros Restantem, contraque diem, radiosque micantes Obliquantem oculos, nexis adamante catenis Cerberon attraxit. ¶ Itẽ, lacus Thesprotiæ in Epiro, ex quo amnis Acheron profluit, qui in Ambracium sinum defertur. Autores Pomp. lib. 2. & Strabo lib. 5, & Plin. lib. 3. cap. 5.

Ăchĭllās, ἀχίλλας Plutarcho, Servi Aegyptii nomen est, cujus manu interfectus fuit Pompeius. Lucan. lib. 8. Pharsaliæ: -sceleri delectus Achillas. De hoc vide plura apud Plutarchum in vita Pompeii.

Ăchĭllēă, ἀχίλλεια, Insula est exigua, Borysthenis ostio objecta: ab Achille in ea sepulto nomẽ habens: ut refert Pomp. lib. 2. ¶ Est & Achillea, æ, ἀχίλλεα, herba millefolio similis, qua Achilles illius inventor Telephum sanasse fertur, teste Plin. lib. 25. cap. 5. Hodie tamen parùm est cognita, inquit Cordus.

Ăchillēŭs cursus, ἀχίλλεως δρόμος, Peninsula est non procul ab ostio Borysthenis amnis, ad formam gladii in transversum porrecta, ab exercitatione Achillis nomen habens. Vide Plin lib. 4. cap. 12.

Ăchĭllēĭs, ἀχιλλὶς, Opus est Statii Papinii, quo ille Achillis pueritiam descripsit, totã ejus vitam prosequuturus, nisi immatura ejus mors tam insigne nobis opus invidisset.

Achilleon, ἀχίλλειον, oppidum Troadis juxta tumulum Achillis, à Mitylenis conditum, ubi classis ejus steterat, auth. Plin. lib. 5. cap. 12. & 30 ¶ Est & castellum prope Smyrnam, & locus in Sicilia, & vicus, & portus, Messenes. Steph.

Ăchĭllēs, sive Achilleus. [ἀχιλλεύς. German. Ein handvester Hauptmañ der Griechen vor Troya.] Nomen viri apud Homerum celeberrimi. Hujus nominis genitivus tàm in i, quàm in is finitur: ut, Achillis à nominativo Achilles: Achilli verò à nominativo Achilleus. Nomina enim in eus, per diphthongũ terminata, quæ more Latino genitivum faciunt in ei, per duas syllabas, fæpè per crasim cõtrahuntur, in ei diphthongũ, vel i longũ, ut apud Virg. 1. Aen. Troas reliquias Danaũm atq; immitis Achilli. Interdum solvitur hęc diphthongus in carmine: dicimusq; Achillei, pro Achillæ, & Vlyssei, pro Vlyssæ. Horat. lib. 1. Carm Nec cursus duplicis per mare Vlyssei. Hic Pelei, & Thetidis filius Chironi nutriẽdus datus est. Inter filias Lycomedis habitu muliebri absconditus, ex Deidamia generavit Pyrrhum. Iratus Agamemnoni, post mortẽ Patrocli susceptit à Vulcano arma nova, Hectorem occidit. A Paride conjugium Polyxenæ sperans tandem occiditur, & in Sigæo sepelitur. ¶ Tantæ fortitudinis fuisse fertur, ut (teste Gell. lib. 2. cap. 11.) insigni fortitudine duces Achilles appellentur, & Argumentum Achilleum, quod sit insuperabile & insolubile, vocetur. Quicquid itaq; invictum & insuperabile volumus intelligi, Achilleum dicimus. Vnde de iis qui omni in re vincerent, dictum fuisse ex Aristophane conjiciendum est. Iecit Achilles duas tesseras & quatuor, βέβληκ' ἀχιλλεὺς δυὸ κύβω & τέσσαρας. propterea quòd is tesserarum jactus felix esset.

Ăchĭllĭs, Achillidos, ἀχιλλὶς, Insula in Ponto Euxyno ad Borysthenem, teste Plin. lib. 4. cap. 12.

Achimenes, lege Achæmenes, & vide in dictione ACHAEMENIA.

Achisaris, Oppidum, Plin. lib. 6. cap. 24. 30.

Achisarmi, ἀχισαρμοὶ, Africæ populi, quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 36.

Achne, ἀχνὴ, autore Plin. lib. 5. cap. 31: Insula est Rhodiorum in mari Carpathio, quæ deinde Casos dicta est. ¶ Achne etiã: id est, ἄχνη, significat minutas quasdã festucas ex spicis inter triturandũ evolantes: & latiùs accipitur pro quibusvis rebus minutis: dicta quasi ab ἀέχνη, ab ἀ privativo, & ἔχω, teneo. Vide Erasmum in proverbio: Ne ramenta quidem.

Acholai, ἀχολαοὶ, Oppidũ est Arabię non procul à Nabathæis, Autor Plin. lib. 6. cap. 28.

Acholla, ἄχολλα, Libera civitas est in Africa propriè dicta, non procul à Zella, autor Strabo, lib. 17.

Achomæ, & Achomeni, populi sunt Arabiæ felicis. Steph.

Achor, ἀχὼρ, Deus habitus est apud Cyrenaicos, cui sacra faciebant, quoties muscarum multitudo pestilentiam invehebat, quę protinus ut Deo huic litatum erat, extinguebantur. Vide Plin. lib. 10. cap. 28.

Achradĭnă, pen. prod. ἀχραδὶνη Stephano, Pars est urbis Syracusanæ, cum reliquis urbis ejus partibus ponte conjuncta. Vide ejus descriptionem apud Ciceronem, Act. in Verr. 6.

Achrīane, ἀχραιάνη Stephano, Oppidum est ad mare Hyrcanũ, cujus meminit Polybius lib. 10.

Achrua, Ptolemæo, est civitas Arabiæ felicis. Vide Achomæ.

Acĭbi, ἄκιβοι, Populi sunt in Sarmatia Europæa post Riphæos montes. Recensentur à Ptolemæo.

Ăcĭdălĭă, ἀκιδαλία, Veneris epitheton, vel quia injicit curas, quas Græci ἀκίδας dicunt: vel certè à fonte Acidalio, qui est in Orchomeno Bœotiæ civitate, in quo se Gratiæ lavant, quæ Veneri sunt sacratæ. Ipsius enim & liberi filiæ sunt nec immeritò. Gratiæ enim per horum ferè numinum munera conciliantur. Hæc Servius.

Ăcĭdălĭŭs, penult. corr. ἀκιδάλιος Suidę, Fons in Orchomeno, oppido Bœotiæ, Veneri sacer: unde etiam Acidalia dicta est. Virg. 1. Aeneid. -at memor ille Matris Acidaliæ. In hoc etiam fonte se Gratiæ lavare dicuntur: unde & ipsæ, Sorores Acidaliæ passim à Poëtis appellantur. Græci hunc fontem ἀκιδάλιον efferunt fœminino genere, respicientes nimirum ad subsṭātivum κρήνη vel πηγὴ, ejusdẽ generis. Nos Acidalium efferimus qui fontis nomẽ in masculino genere appellamus, quemadmodum etiam Castalium dicimus, quem illi κασταλίαν.

Acidon, ἀκίδων, Amnis est in Elide Peloponnesi regione, Iardanis sepulchrum præterlabens. Strabo.

Acidulus, Fontis nomen in agro Venafrano: ita dictus, quòd aquas haberet acidulas: id est, subacidas. Plin. lib 31. cap 2.

Ăcĭensēs, Olim populi erant in Latio, qui unà cum reliquis Latinis carnes in monte Albano solebant accipere. Horum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Acila, ἀκίλα, Emporium est maritimum Arabię, distans (autore Plin. lib. 6 cap. 28, in descriptione navigationis Indicæ) triginta dierum navigatione à Berenice Troglodytarum urbe.

Acilisena, pen. prod. ἀκιλισήνη, Regio est Asiæ inter Taurum, & Euphratem: de qua Strabo lib. 11.

Acĭlĭorum, Romæ nobilis fuit familia, ex qua fuit Acilius ille Glabrio, cui devicto Antiocho statua oblata est aureis bracteis incrustata: ut annotavit Cælius Rhod. libr. 29. cap. 24. ¶ Item Acilius prænomine Marcus, quo consulatum gerente cum C. Portio, lacte & sanguine pluisse, autor est Plin. lib. 2. cap. 56. ¶ Fuit & Acilius cognomine Buta, cui post amplissimum patrimonium absumptum, inopiam suam confitenti, nihil aliud à Tiberio responsum est, quàm illum sero experrectum esse. Vide Suet. in Tiberio.

Acimero, Oppidum est ulterioris Hispaniæ, in tractu Celtico, juxta Lusitaniam in cõventu Hispaniæ: de quo Plin. lib. 3. ca. 1.

Acina, ἄκινα, Oppidum est interioris Aethiopię, ultra Syenem, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 29.

Acĭris, ἄκιρις, Fluvius est in ea Italiæ parte, quæ olim Græcia magna dicta est, juxta Heracleam & Metapontũ. Plin. li. 3. c. 5.

Ăcis, ἄκις, Fluvius Siciliæ, ex Aetna procedens: ex cujus ripis fertur Polyphemus saxum in Vlyssem jam fugientem ejeciſſe. ¶ Acis, Insula una ex Cycladibus. Plin. lib. 4 cap. 12. ¶ Acis etiam adolescentis Siculi nomen fuit, Fauni & Symæthidis filii, qui quum Galateam Nympham adamaret, à Polyphemo rivale suo est occisus, & deinde in fontem sui nominis mutatus. Vide Ovid. 13. Metam.

Acitani, ἀκιτανοὶ, Hispana gens simulacrum Martis radiis ornatum maxima religione colens, quẽ Necyn: id est, Martẽ vocant. Macrob. Satur. lib. 1. Vide Strabonis lib. 4. initio.

Acitavones, Plinius libro 3. capite 20, numerat inter populos Alpinos.

Ăcĭthius, ἀκίθιος, Fluvius est Siciliæ, non procul à Lilybæo promontorio in mare influens. Autor Ptolemæus.

Acmata, Arabiæ regio, Steph.

Acme, est mulieris nomen apud Catullum.

Ăcmōdæ, penultima producta, ἀκμώδαι, Septem sunt insulę post

poſt Hyberniam, non procul ab Orcadibus. Vide Plin. lib. 4. capite 16.

Acmonia, ἀκμονία Stephano, Vrbs eſt Phrygiæ in conventu Synnadico: cujus meminerunt Ptolemæus & Stephanus.

Acmonienſes, ſive ut apud Plinium Nat. hiſt lib. 5. cap. 25, legitur, Acmonenſes: ἀκμονίτης Stephano, populi ſunt Acmoniæ urbis.

Acmonides, ἀκμονίδης, Inter Vulcani miniſtros numeratur: dictus ἀπὸ τοῦ ἄκμων: hoc eſt, incude.

Ăcœtēs, ἀκοίτης, apud Ovid. lib. 3. Metam. nautæ pauperis nomen eſt, quod & ipſum vocis cōpoſitio indicat. ἄκοιτος enim apud Græcos ſonat, Sine cubili.

Acolitanum, ἀκολιτανὸν, Oppidum liberum eſt in Africa propriè dicta, ab ea parte qua tractum Cyrenaicum ſpectat. Vide Plin. lib. 5. cap 4.

Ăcōnteŭs, ἀκοντεύς, Venator egregius, ut docet Statius lib. 7. Thebaid. donec flammatus Aconteus Strage virûm, cui ſuetas feras proſternere virtus.

Ăcōntĭŏn, ἀκόντιον, Oppidum eſt Arcadiæ, nomen habens ab Acontio Lycaonis filio. De hoc Stephanus.

Ăcōntĭŭs, ἀκόντιος. Bœotiæ mons eſt, teſte Plin. lib. 4. cap 7.

Ăcontĭŭs, ἀκόντιος, Adoleſcentis nomen eſt ex Cea Corycti maris inſula oriundi, qui quum in Dianæ templo Cydippen conſpexiſſet, ejus amore captus, devolvit ad pedes ejus malū hujuſmodi carmine inſcriptum: Me tibi nupturam (felix eat omen) Aconti, Iuro quam colimus, numina magna deæ. Poſtea à patre alteri deſponſa, quum periculoſiſſima febri eſſet correpta, rata perjurium, morbi ſui cauſam eſſe, maluit Acontio nubere, quàm Dianæ iram ulterius experiri. Extant hac de re duæ Ovidii epiſtolæ, una Cydippes, Acontii altera.

Ăcră, Vicus eſt Panticapenſis agri ad oſtium Męotidis 70. ſtadiorum freto à Corocondame oppoſita ſibi urbe diſcretus. ἄκρα. ¶ Eſt & acra cognomento Iapygia, promontoriū extremum Salentinorum, quo quàm longiſſimè (ut inquit Plin. lib. 3. cap. 11.) in mare excurrit Italia: Iapygiæ cognomentum diſcriminis gratia additum eſt. Nam Græci quęlibet promontoria Acras, ἄκρας vocant. Vnde & pleræq; urbes in promontoriis ſitæ, Acrę appellantur. Vide Stephanum, qui decem hujus nominis urbes enumerat.

Acrabathena, Vna eſt ex decem Iudææ toparchiis, ἀκραβαθηνή. Vide Plin. lib. 5. cap. 14.

Acradina, vel potiùs Achradina Stephano, ἀχραδινὴ, vide ſuprà Achradina, & infrà in dictione SYRACVSAE.

Acræă Iuno, Ἥρα ἡ ἀκραία, Dicta fuit à Corinthiis, quòd ἐν ἄκρᾳ πως: hoc eſt, in promontorio quodam inter Lechæū & Pagas, nō procul à Corintho coleretur: ubi & vetuſtum ejus extabat oraculum. Strab. lib 8.

Acræphĭă, ἀκραιφία, Vrbs eſt Bœotiæ, quæ ab Homero Arne vocatur: dicta Acræphia, ab Acræpheo Apollinis filio, ut Stephano placet. Hanc Strabo neutro genere effert, Acræphium, ἀκραίφιον.

Ăcrăgăs, penult. correp. Nobilis artificis nomē eſt, qui in auro, argentoq; cælando plurimùm præſtitit: cujus etiam Plinii ætate Rhodi in templo Liberi patris opera quædā extabant, Bacchæ ſcilicet & Centauri in ſcyphis cælati. ἀκραγας. Vide Plinium lib. 33. cap. 12. ¶ Eſt item Acragas, ἀκραγας Stephano, Mons Siciliæ, non procul à Pachyno promontorio, cum oppido ejuſdem nominis, quod à Latinis Agrigentum dicitur, teſte Plin. lib. 3. cap. 8. Virgil. 3. Aenеid. Arduus inde Acragas oſtentat maxima lōgè Mœnia. Stephanus exiſtimat hanc urbem, ut pleraſq; in Sicilia, à prętерlabente fluvio nomen accepiſſe. Alii ab Acragante Iovis & Aſteropes filio dictam putant. ¶ Quatuor præterea alias hujus nominis urbes commemorat Stephanus, quarum primam in Thracia ponit: alteram in Eubœa: tertiam in Cypro: quartam in Aetolia. Scribitur & Agragas per quintam conſonantem in ſecunda ſyllaba. Hinc deducitur gentile Agraganinus, ἀκραγαντῖνος. Lucr. lib. 1: Quorum Agragantinus cum primis Empedocles eſt. Hos Latini vocant Agrigentinos.

Acratus, ἄκρατος, Bacchantium Genius Athenis ſpectabatur, cui os duntaxat extra parietem extabat. Autor Pauſ. in Attica.

Acraviſci, ἀκραυίσκοι, Populi ſunt Pannoniæ inferioris, juxta Scordiſcos: de quibus Plin. lib. 3. cap. 25.

Acrenſes, ἀκρῆνοι, Populi ſunt Siciliæ, ſtipendiarii Romanorum, non procul ab Aceſta oppido: de quibus Plinius libro 3. capite 8.

Acrĭă, ἀκρία, Oppidum eſt Hiſpaniæ in cōventu Hiſpalenſi: de quo Plin. lib. 3 cap. 1. Item alterum in Peloponneſo, ad oſtiū Eurotæ fluvii, in ſinu Laconico: de quo Ptolemæus.

Acrĭdophagi, [ἀκριδόφαγοι Ger. Heuſchrecken freſſer/ein Volck in Morenland.] Populi ſunt inter Aethiopes, veloces curſu: vita verò adeò brevi, ut annoſiſſimus quadrageſimum annum non excedat: ſolis ferè locuſtis victitant, à quibus & nomen invenerunt. Nam Acridas, ἀκρίδας, Græci dicunt, quas nos Locuſtas. Vide plura de his apud Diodorum Siculum, libro 4. cap. 3. Et Matthæus Ioannem Baptiſtam refert locuſtis uſum, capite 3.

Acrilla, ἄκριλλα, Oppidum eſt Siciliæ, non procul à Syracuſis: cujus incolæ dicuntur Acrillæi, ἀκριλλαῖοι. Vide Steph.

Acrĭo, onis, Locrus, Philoſophus fuit Pythagoricus, cujus meminit Cic. lib. 5. de Finib.

Acrĭſĭŭs. penult. correp. [ἀκρίσιος. Ger Ein König der Argivorum vnd ein Vatter Danaës / welche Jupiter beſchlaffen hat / alß er ſich in ein guldinen Regen vergeſtaltet hat.] Filius fuit Abantis, & pater Danaës, qui Prœto fratri in regnum Argivorum ſucceſſit. Hic cū oraculo monitus eſſet fore ut à nepote vita exueretur. filiam ſuam unicam munitiſſimæ turri incluſit, eo conſilio, ut ea perpetua virginitate damnata, omni, qui à poſteritate impendere videbatur, metu ſolveretur. At Iupiter Danaës amore captus, in ſpeciem imbris aurei ſe transformavit, & per impluvium in puellę gremium deſcendit: votiq; compos factus, ex ea Perſeum genuit. Quod ubi Acriſius animadvertit, filiam unà cum infantulo recēus nato in arcam impoſitam, in mare abjecit: quæ ad littus Apulum appulſa, & à piſcatoribus excepta, ad Pilumnum regem deducta eſt. qui & forma ejus & genere adductus, eam ſibi uxorem delegit. Porrò Perſeus ſimulac adolevit, adverſus Gorgonas expeditione ſuſcepta, victor evaſit: nec ita multò poſt Argos venit, faxificum Meduſæ caput ferens: in quod quum fortè Acriſius incidiſſet, in lapidem tranſmutatus eſt. Hæc ex Ovid. & aliis. ¶ Fuit & Acriſius alter, Vlyſſis avus paternus: quem alii Arceſium legunt apud Ovid. Metam. 13. Verba Ovidii ſunt: Nam mihi Laërtis pater eſt Acreſius illi, Iupiter huic.

Acrĭſĭŏnĕus, a, um, adjectivum, ἀκρισιώνειος Virg. 7. Aen. hanc dicitur urbem Acriſioneis Danaë fundaſſe colonis.

Acrĭſĭŏnĭădēs, Acriſioniadæ, penul. corr. Patronymicum maſculin. gener. ἀκρισιωνιάδης, Perſeus Acriſii ex Danaë nepos. Ovid. 4 Metamorph. Vertit in hunc Harpen madefactam cæde Meduſæ Acriſioniades, adigitq; in pectus.

Acrĭſĭŏnē, ἀκρισιώνη, penult. prod. patronymicum fœmin. ab Acriſio deductum, quo ſignificatur Danaë filia Acriſii, & Perſei mater.

Acritas, Peloponneſi promontorium juxta Maleam & Tænarum. Autor Pompon Mela, lib. 2, & Plin. lib. 4 5. cap. 13.

Acroathon, ἀκρόαθον, Oppidum eſt Thraciæ in vertice montis, qui Athoś dicitur, ſitum: unde & nomen habet. Pompon. Mela, lib. 2.

Ăcrŏcĕraūnĭă, orum, vel Acroceraunii montes, [ἀκροκεραύνια Ger. Das hoch Gebirg/ ſo durch Epirum an das Meer ſtoßt/ vnd alß vel alß ein Marcſtein iſt / ſo das Adriatiſch Meer vom Joniſchen vnderzeichnet.] Montes ſunt in fronte Epiri, Ionium mare ab Adriatico dirimentes: ita dicti, quòd propter immenſam altitudinem vertices habeant fulminibus maximè obnoxios, ἄκρος enim verticem ſignificat, & κεραυνὸς fulmen. Horat. lib 1. Carm. ad Virgil. Qui ſiccis oculis monſtra natantia, Qui vidit mare turgidum, & infames ſcopulos Acroceraunia Plin lib. 3. cap. 23: Inde initium Epiri, montes Acroceraunii. Idem in procemio lib. 4. Item ejuſdem libri cap. 1: Non defuerunt qui & juxta Armeniam montes Acroceraunios collocarent: verùm illi nominis vicinitate lapſi ſunt. Siquidem illi Ceraunii montes appellantur, non Acroceraunii. De quibus vide Plin. lib. 5 cap. 27. & inſi à ſuo loco.

Acrŏceraunion, ἀκροκεραύνιον, Eſt primum Epiri promontorium, caq; Acroceraunиorū montium pars, quæ mari imminens ſecundum Europę ſinum à tertio: hoc eſt, Adriaticū mare ab Ionio dividit: diſtatq; à Lacinio, extremo Italiæ promōtorio 7500. paſſ. Vide Plin. lib. 3. cap. 11 & 29.

Acrŏcōmæ, ἀκροκόμαι, Populi ſunt Thraciæ, à capillorū longitudine dicti, quòd antias in fronte, mulierum more demiſſas geſtarent. Autor Homerus in Catalogo naviū. Sed apud eum ἀκροκόμας appellari ἱππηκάς, Thraces ſatis conſtat: idq; non quòd antias in fronte demiſſas geſtarent, ſed quòd in ſummo capite capillos alerent: id eſt, ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς κεφαλῆς. Vide Euſtath. & Herodotum.

Acrocorinthus, [ἀκροκόρινθος. Ger. Ein hoher Berg bey Corintho.] Mons Peloponneſi inter duo maria, Aegeum ſcilicet & Ionium, ſtadiorum trium & dimidiati altitudine ad perpendiculum: ſub cujus radice in plano, inſtar menſæ, jacet oppidum Corinthus. Strabo lib. 8, autor eſt montem hunc mœnibus ita fuiſſe circundatum, ut arcis uſum præberet: quò fit, ut minimè mirum videri debeat, Ancrocorinthū à Plinio arcem appellari, quem Strabo montem vocitat. Plin. lib. 4. cap. 4: Medio hoc intervallo, quod Iſthmi appellavimus, applicata colli habitatur colonia Corinthus, anteà Ephyra dicta, ſexagenis ab utroq; littore. ſtadiis, è ſumma ſua arce, quæ vocatur Acrocorinthus, qua fons eſt Pirrhene.

Acrŏlīſſŭs, ἀκρόλισσος, Arx eſt in colle ſupra Liſſum Illyrici urbem, cujus meminit Strabo lib. 7.

Acrolochías, ἀκρολοχίας, Promontorium eſt Aegypti ad Pharon. Strabo lib. 17.

Acron, Ἄκρων, Fuit Cenienſium rex eo nomine, quem Romulus ſingulari certamine vicit, ejuſq; arma Iovi Feretrio dedicavit. ¶ Acron prætereà medicus Agrigentinus fuit, qui Athenis unà cum Empedocle philoſophatus eſt. Antiquior fuit Hippocrate. Scripſit lingua Dorica de victu ſalubri librũ unũ, autore Suida. Vide Lærtium in Empedocle.

Acronius lacus [ἀκρωνία λίμνη Ger. Der Coſtentzerſee oder Bodenſee.] Olim dictus, qui aliis nominibus & Podamicus, & Brigantinus nuncupatur. Hodie à Conſtantia urbe imminente, Conſtantienſis dicitur. Pompon. Mela, lib. 3: Rhenus ab Alpibus decidens propriè à capite duos lacus efficit, Venetum & Acronium.

Acrorei, Vrbs Triphyliæ, Steph.

Acrotadus, ἀκρόταδος, Inſula eſt in ſinu Perſico: de qua Plin. lib 6 cap. 23.

Acrothon, Vide ACROATHON.

Actæõn, ἀκταίων cũ diphth. Ariſtęi & Antonoes filius à Diana in cervum cõverſus, & à ſuis canibus dilaceratus. Vide fabulam apud Ovid. lib. 3. Metam. & Fulgentium, atq; etiam in Commentariis Apollonii lib. 4.

Actania, ἀκτανία, Inſula eſt in mari Germanico, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 13.

Actē, es, ἀκτή, Græciæ regio nobiliſſima, quæ poſtea ab Attide Granai regis filia, Attica nominata eſt. Dicta Acte, vel ab Actæo quodam rege indigena, ut refert Stephanus: vel potiùs, quòd maxima ſui parte littoralis ſit, & ad mare extenſa. Nam ἀκτὴν Græci littus vocant. Plin. lib. 4. cap. 7: In ea prima Attica, antiquitùs Acte vocata.

Actæus, a, um: id eſt, Atticus, ἀκταῖος. Ovid. 1. Metamorph. Separat Ionios Actæis Phocis ab arvis.

Actiſanes ἀκτισάνης, Rex Aethiopię, qui Amaſim Aegypto depulit, quòd nimis immoderatè tyrãnidem exerceret, regnũq; ejus occupavit. Vide Diodorum lib. 2. cap. 1.

Actium ἄκτιον, Epiri promontorium, ubi Auguſtus, devictis navali prælio Antonio & Cleopatra, urbem condidit: & Nicopolim à victoria nominavit.

Actius, a, um, & Actiacus, a, um, ἀκτιακός, Virgil. 3. Aen. Actiaq; Iliacis celebramus littora ludis. Sappho ad Phaonem: Cur nõ Actiacas miſeram me mittis ad oras?

Actius navius, Inclytus Tarquinii Priſci temporibus Augur fuit, quem inſpectante rege, cotẽ novacula diſcidiſſe fabulantur. Vide Liv. lib. 1. ab Vrbe. Alii malunt ſcribere Accius.

Actius, ſive Accius, Fuit Tragœdiarum ſcriptor, natus libertinis parentibus, & inter colonos Piſaurum deductus: à quo & fundus Actianus juxta Piſaurum dictus. In ſcribendis Tragœdiis, ſententiarum gravitate, verborum pondere, perſonarum autoritate clariſſimus extitit. Vide ſuprà ACCIVS.

Actor, ἄκτωρ, Comes fuit Herculis in expeditione contra Amazones, in quo bello vulneratus, quũ domũ redire vellet, in itinere mortuus eſt. ¶ Actorides, ἀκτορίδης, Patroclus, nepos Actoris. Is enim ex Aegina, quam ei Iupiter à ſe vitiatam, uxorem dederat, Menœtium genuit. Menœtius autem relicta Aegina, Opuntem in Locros ſe cõtulit, & ibi Patroclum genuit. ¶ Fuit & Actor quidam Auruncus, cujus meminit Virgilius lib. 12. Aeneid. validam vi corripit haſtam Actoris Aurunci ſpolium, &c.

Actuārius, ἀκτουάριος, Medici Græci nomẽ, qui plurimis ſcriptis voluminibus, artem ſuam illuſtravit: ex quibus etiam hodie ſunt in manibus ſeptem libri de urinarum ratione.

Acuſilaus, [ἀκουσίλαος. Ger. Ein Redner zu Athen.] Athenienſis Rhetor, qui Galba imperante ſeſe Romam contulit, ibiq; ludum aperuit tanto ſucceſſu, ut moriens Athenienſibus decem myriades ex fœnore partas reliquerit. ¶ Fuit & Acuſilaus quidam Argivus Hiſtoricus, qui Genealogias quaſdam conſcripſit, ex æneis tabulis, quas patrem ejus ferunt inveniſſe, quum in domo ſua neſcio quid foderet. Vtriuſq; meminit Suidas.

Acutea, pen. prod. ἀκύτεα, Hiſpaniæ urbs eſt Stephano: cujus incolæ dicuntur Acutani ἀκυτανοί.

Acutia, P. Vitellii uxor. Tacit. lib. 5.

Acylas, Ἄκυλας, Philoſophi nomen, qui Dialecticos commentarios conſcripſit de Syllogiſmis. Suidas.

Acyphas, ἀκύφας, Oppidũ eſt in Dorica tetrapoli, ut ex Theopompo refert Stephanus.

Acyros, ἄκυρος Stephano, Inſula eſt non procul à Creta, è regione Cydoniæ civitatis, quæ alio nomine Melos appellatur. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

A ante D.

Ada, Ἄδη, Filia fuit Hecatomni Cariæ regis, & Artemiſiæ ſoror, quæ Hydrieo fratri nupſit: ut tradit Strabo lib. 14.

Adachídæ, gens Lybica, Steph.

Adadata, ἀδάδατα, Civitas Piſidarum, ad Taurum montem. Strabo lib. 12.

Adad, teſte Macrobio Saturnal. libro 1. capite 23, non Adab, quemadmodum hactenus legebatur, Aſſyriorum ſummus habebatur Deus. Cui etiam deam Atargatim uxorem aſſignabant: per Adad Solem, per Atargatim Terram intelligentes: quod ex his duobus potiſſimùm cuncta crederent procreari.

Adæ, Ἄδαι, Oppidũ eſt Aeolidis, 40. ſtadiis ab Hydera promontorio diſtans, nõ procul à Cuma. Autores Strab. lib 12. & Plinius lib. 5. cap. 30.

Adam, ἀδὰμ, Hebraica lingua (ſicut lib. 1. Ioſephus ſcribit) idẽ eſt quod Ruber: quoniam è rubra terra factus eſt.

Adamaſtus, ἀδάμαστος, Ithacenſis fuit, pater Achæmenidis, ſocii Vlyſſis: ut videre eſt apud Virgil. Aeneid. lib. 3. Latinè interpretari poſſumus indomitum, ab ἀ privativa particula, & δαμάζω, domo.

Adamiani, vel Adamitæ, Hæretici, ab Adam nominati, cujus imitãtur nuditatem, qua fuit in Paradiſo ante peccatũ. Credebant enim quod nuptiæ futuræ non fuiſſent, ſi nemo peccaſſet. Nudi itaq; mares, fœminæq; conveniunt, nudi lectiones audiunt, nudi celebrant ſacramenta. Auguſt. lib. de hæreſibus ad Quodvultdeum.

Adana, orum, Ἄδανα τὰ, Vrbs Ciliciæ: ita dicta ab Adano, qui eò coloniam deduxit unà cum Saro, poſtquam bello adverſus Tarſenſes geſto, inferiores diſceſſiſſent. Autor Stephanus. Meminit urbis hujus & Plin. lib. 5. cap. 27.

Adani, ἀδανοί, Inſulæ duæ ſunt in ſinu Arabico, quas commemorat Ptolemæus.

Adarupolis, urbs Perſica, Steph.

Adbellum, oppidum, Plin. lib. 57. cap. 233.

Addũa, Fluvius eſt in Inſubribus, qui per medium Larium lacum fertur, ita ut aquæ non commiſceantur. Claudianus: Addua quo ſciſſas ſpumoſior incitat undas. Vide Plinium, lib. 2. capite 103.

Adelphius, ἀδέλφιος, Hiſtoricus fuit M. Antonio familiaris, qui ejus in Parthos expeditionem conſcripſit, in qua ipſe & adfuit, & præfuit. Strabo lib. 11.

Ader, [עדר *hedher.*] locus juxta Bethleem, ubi vel angelorum grex in ortu Domini cecinit, vel Iacob pecora ſua pavit, loco nomen imponens, vel (quod verius eſt) quodam vaticinio futurum jam tum myſterium monſtrabat.

Aderco, ἀδέρκων, Hiſpaniæ urbs eſt Stephano: cujus cives dicuntur Aderconitæ, ἀδερκωνῖται.

Ades, Ἄδης à Græcis dicitur inferorum deus, quẽ nos Ditem & Plutonem appellamus: ita dictus ab ἀ privativo, & ἰδεῖν, videre: propterea quòd in denſiſſimis inferorum tenebris, noſteq; profunda perpetuò agens nihil cernere videatur. Nam ſine aëris lucidi medio (qui apud inferos nullus eſt) viſio fieri non poteſt. Græci tamen Grammatici dictionis hujus principium contra etymi naturam aſpero ſpiritu ſcribendum præcipiunt.

Ades, ſive Hades, Ἄδης Moloſſorum rex, cujus filiam nomine Corã apud Acherontem fluviũ conatus eſt rapere Pirithous. Vnde factus eſt locus fabulæ, Pirithoum ad inferos deſcẽdiſſe, & uxorem Ditis Perſephonem, quæ & Cora, κόρη à Græcis dicitur, rapere voluiſſe. Vide Cælium Rhodig. lib. 7. cap. 15. & Plutarchum in Theſeo: qui tamen regem hunc non Adem vocat, ſed Aidonem.

Agãndeſtrĭus, Cattorum princeps, Tacit. ad fin. libri ſecundi Annal.

Adiabaræ, Populi ſunt Aethiopiæ. Plin. lib. 6. cap. 30: Deinde contra Meroën Megabari, quos aliqui Adiabaras nominavere.

Adiabene, ἀδιαβηνή, Eſt ultra Armeniam regio, quæ Aſſyria antè dicebatur, ut placet Plinio, libro 5. capite 12: Ptolemæus verò, & Strabo Adiabenam Aſſyriæ portionem faciunt, eamque ad ortum collocant ultra Meſopotamiam. Nomen habet à difficili tranſitu, ab ἀ privativo, & διαβαίνω, Tranſeo: Amnium enim, qui eam rigant, multitudo, iter reddit impeditum.

Adiatorix ἀδιατόριξ Meclii cujuſdam Galatiæ Tetrarchi filius fuit, qui quum apud Heracleã Ponticam, coloniam Romanorum eò miſſam, ſedente una juſſu Antonii jugulaſſet, paulò pòſt in prælio Actiaco captus, & in triumpho circũductus, una cum filio [illegible]ius eſt. Strabo lib. 12.

Adilidis ἀδιλίδις Mons eſt Bœotiæ, de quo Plinius libro 4. ca[illegible]. 7.

Admantus ἀδάμαντος, Nomen viri Athenienſis, fratris Platonis, Laërt. lib. 3. ¶ Fuit etiam hoc nomine Corinthiorum dux, qui quum Themiſtocli exilium objiceret: Num putas, reſpondit Themiſtocles, exulem quempiam eſſe, qui ducentas habeat triremes? Ex Suida.

Admetẽ, hujus Admetes ἀδμήτου, pen. prod. Oceani & Tethyos filia, teſte Heſiodo in Theogonia.

Admētus, penultima producta, ἄδμητος Suidæ, Theſſalorũ rex fuit, cujus armenta novem annos Apollinem paviſſe ferunt, quum

runt, quum ob interfectos Cyclopas, qui fulmina fecerant, quibus Aesculapius filius ejus erat necatus, Olympo depulsus humana specie apud mortales exularet: à quo quum perhumaniter tractaretur, ad referendum patrono beneficium, à Parcis impetravit, ut quum fatalis ejus dies adesset, hac lege mortem effugeret, si quis reperiretur qui illius vice mortem oppetere vellet. Quod amici cũ omnes recusarẽt, una Alcestis uxor vitæ suæ dispendio mariti vitam redemit. Qua defuncta stridulæ quædam & lugubres næniæ decantabantur assiduè apud Admetum tanti beneficii memorem, donec mota Proserpina remisit Alcestidem: aut ut quidam dicunt, donec Hercules expugnato Orco hanc ad superos reduxit. Hinc locus factus Proverbio: Admeti næniæ, ἄδμήτου μέλος. quod accommodari poterit ad orationem querulam ac miserabilem, aut ad cantiones faciles & illaboratas, nimirum quales oportet esse, quæ inter pocula canuntur, & ex tempore. Callimachus tamen contra receptum Poëtarum consensum, ita scribit in Hymno Apollinis: Φοίβου, τῷ Νομιον κικλησκομεν ἐξέ πεδινε Ἐξοτ' ἐπ' Ἀμφρυσσῷ ζευγηπόδας ἵπτορι ἵππους Ηιζεν ὑπ' ἐρση πεκαωμί νος Ἄδμητος Hoc est, Phœbum & Nomium vocamus. ex quo sub Amphryso jugales pascebat equos, adolescentis Admeti amore accensus.

Adonis, nis, & nidis, penultima producta, ἄδωνις; Nomẽ proprium filii Cinyræ Cypriorum regis, & Myrrhæ, quem ob formæ excellentiam Venus in delicijs habuit. Hic apri dente sub inguine percussus, interfectusq; à Venere in florem Anemones herbę, qui sanguinis colorem imitatur, dicitur conversus, referente Theocrito & Nicandro. Quod etiam latiùs explicat Ovid. ad finem lib. 10. Metam. his verlibus: nec plena longiori hora Facta mora est, quum flos de sanguine concolor ortus, Qualem, quæ lento celant sub cortice granum Punica ferre solent: brevis est tamen usus in illo. Nanq; malè hærentem, & nimia levitate caducum Excutiunt iidem, qui perflant omnia, venti. Hieronymus in Ezechielem sic habet: Quem nos Adonidem interpretati sumus, & Hebræus & Syrus sermo Thamuz vocat. Vnde quia juxta gentilem fabulam in monte Iulio, amasius Veneris & pulcherrimus juvenis occisus, & deinceps revixisse narratur, eundem Iulium mensem eodem appellant nomine, & anniversariam ei celebrant solennitatem in qua plangitur quasi mortuus: & postea revivisceus canitur, atq, laudatur. Vnde apud Ezechielem Prophetam legitur: Ecce ibi mulieres sedebant, plangentes Adonidem. Vbi intelligi vult, fuisse idololatriam celebratam in honorem Adonidis. Macrobius accepit Adonidem pro sole. Moscopulus, ἀδώνιδος nomen ab ἄδω, quod est cano, derivatum putat. De eodem festivissimè Theocritus ἀδωνιαζ. & κθ ¶ Adonidis horti, ἀδώνιδος κῆποι, Proverbialiter dicuntur res leves & amœnæ quidem, attamen nulli rei utiles. Tractum est proverbium ab hortis quibusdam ad solam voluptatem comparatis, qui Veneri, & ejus amasio Adonidi sacri credebantur. ¶ Adonis, etiam est piscis nomen, qui relicto mari somni causa in siccum egreditur litus: ut tradit Plin. lib. 9. cap. 19. Hic & exocœtus dicitur. ἐξώκοιτος, ὅτενος κρίτας (ut inquit Oppian. 1. lib. Halieuticõn.) ἐκτὸς ἁλὸς νίηται. μοῦνος δ' ἐπὶ χέρσου ἀμείδει: hoc est: quia prosilit undis, In littus sicca ponens tellure cubile. ¶ Piscis est similis mænis jam fœtis, aut gobionibus, cui semipedalis magnitudo: forma teres, color subfulvus: linea candida à Branchijs ad caudam distinguitur. Vide Athenæum libro 8. ¶ Adonis item fluuius est ex Libano mõte profluens, nõ procul à Byblo oppido: ut tradit Plin. lib 5. cap 20.

Adovacris, ἀδόακρις, Rex Herulorũ fuit, qui anno nostræ salutis 475. tanta cum manu in Italiam irrupit, ut terrore perculsus Augustulus, spontè purpuram poneret. Quo tempore finẽ accepit Occidentis imperium, anno ab urbe condita 1226. Vide Paulum Diac. lib 16.

Adra, ἄδρα, Trium oppidorum nomen est à Ptolemæo: quorũ unum in Arabia petrosa collocat: alterum in Cava Syria: tertium in Liburniæ mediterraneis ad radicem Bebiorum montium, non procul à Tito fluvio.

Adramytteon, pen prod. ἀδραμύτηιον, sive (ut apud Plinium legitur) Adramytteos, Civitas est littoralis in majore Mysia, sive Aeolide: ita dicta ab Adamytto conditore, Alyattæ filio, & Crœsi fratre, ut tradidit Aristot. in Polit. Alij à Mercurio nomen accepisse ferunt, quam Lydi Phrygia lingua Adramyn, ἄδραμυν vocant. Thucydides libro 5: Atramytteon vocat ἀτραμύτηιον, λέγ. τῦ τ'. quam scripturam etiam Stephanus agnoscit. Quem vide de varia hujus vocis scribendæ ratione.

Adramyttenus, adjectivum, sive Atramyttenus, penult. prod. ἀδραμυττηνὸς, ἢ ἀτραμυττηνὸς: ut sinus Adramyttenus, ἀδραμυττηνὸς κόλπος, qui & Idæus appellatur: ut est autor Strabo lib. 13.

Adrana, ἄδρανα, Fluvius est Catthorum in Germania, ut tradit Tacitus Annal. lib. 1. ¶ Est etiam Adrana, ἀδράνη, teste Stephano, oppidum Thraciæ, quod & ἀδρίνη à Theopompo appellatur. Vide ANDRENA.

Adranon, ἄδρανον, Siciliæ oppidum in Aetnæ montis radicibus, fluvium habens ejusdem nominis. ¶ Gentile est Adrani tes, ἀδρανίτης. quo utitur Apollodorus. Ex Stephano.

Adramelech, Idolum Assyriorum, quod etiam Samaritani coluẽre.

Adrapsa, orum, neut. gen. ἄδραψα, Vrbs Bactrianorum, Strab. libro 15.

Adrastea, sive Adrastia, ἀδράστεια, Oppidum est Troadis inter Priapum & Parium situm, ab Adrasto rege nomẽ habens, qui primus Nemesi templũ erexit, & Adrasteam nominavit. Hæc urbs campum habuit subjectum, qui Adrasteæ campus, ἀδραστείας πεδίον appellatur, Apollinis Actæi, & Dianæ oraculo insignis: quo postea diruto, saxa Parium translata sunt, ex quibus ædificata est ara, Hermocreontis opus, & magnitudine, & pulchritudine memorabile. Hanc urbem alii ab Adrastea Nympha quadam montana, nomẽ accepisse volunt. ¶ Gentile est Adrastenus, ἀδραστηνός.

Adrastia, [ἀδράστεια. Pol. Ponstla.] Necessitatis ac Iovis filia, scelerũ ultrix, cujus vindictã credebant nullo modo posse vitari. Hanc alio nomine Nemesin vocaverũt, ejusq; sedẽ Aegyptii Thebarum [illegible] constituere, ut inde velut regina & arbitra hæc inferiora despectaret. Strabo lib 13. nominis rationem hanc refert: Adrastum regem, qui primus Nemesi templum erexit, Adrasteum, ejus sacra appellavit. Aristot. lib. de Cœlo definit esse ἀναπόδραστον αἰτίαν, ἕνεκα κατὰ φύσιν, τῆς αἱρέσεως ἀεὶ ἕνεκεν: hoc est, inevitabilem causam, existentem secundum naturam, parcamq; semper existentem. Hinc locus factus Adagio: Adrastia Nemesis. ἀδράστεια Νέμεσις. Subaudiendũ est, adest vel aderit. Quo [illegible], quibus ob insolentiam, arrogantiamq; fortunæ [illegible] mutationem minamur: vel, qui à rebus florentibus [illegible] fortunam redacti sunt.

Adrastus, ἄδραστος, Nomen regis Argivorum, qui fuit filius Talaõ & Eurymones. Hic quum duas haberet filias, Argiam & Deiphilen, in somnis visus est alteram leoni, alteram apro uxorem dare. Quare quum eodem tempore Tydeus, & Polynices Argos venisset, ille apri, hic leonis pelle tectus, insomnium memor, utrũq; in generum, adscivit, Deiphile Tydeo Argia autem Polynici tradita. Deinde cum utroq; genero Thebas profectus, ut Polynicẽ ab Eteocle fratre exclusum, in regnum reduceret, magno accepto detrimento, in regnum revertit est. De Adrasti vide Herodotum, Terpsichore.

Adria, pen. corr. ἀδρία Stephano & Ptolemæo, Romanorum colonia Piceno, quinta Italiæ regione XII M. pass. à mari distans: A qua ager ipse Adrianus dicebatur, vino generosissimo nobilis, quod & ipsum Adrianũ fuit appellatum. Plin. lib. 3. cap. 13. de Picentibus: Tenuẽre ab Aterno amne, ubi nunc ager Adrianus & Adria colonia, à mari VII. M pass. ¶ Sunt qui ab hoc oppido, Adriatico mari nomẽ factum existiment. Verùm illi nominis vicinitate decipiuntur. Nam (ut mox suo loco docebimus) Atria oppidum fuit ad Padum amnem à Tuscis conditum, nobili portu in primis clarum: à quo vicinum mare primùm Atriaticum dictum fuit: & deinde literæ unius mutatione Adriaticum: ut docet Plin. lib. 3. cap. 16, & Cato in Originib. ¶ Adria, mascul. gener. ἀδρίας Stephano & Suidæ, idem quod mare Adriaticum. Pompon. Mela lib. 2: Hucusq; Adria, hucusq; Italiæ latus alterum pertinet. Luc. lib. 5: sonat Ionio vagus Adria ponto.

Adriaticum mare, [ἀδριατικὴ θάλασσα. Ger. Das Adriatisch oder Venediger Meer. Vn. Adriatick tengel.] Est sinus ille maris, inter Lacinium extremũ Italię, & Acroceraunium primũ Epiri promontoriũ irrumpens, quod & Superum mare appellatur, sive quòd Italiã ab Oriente alluat, sive quòd ex urbe eò tendentibus Apenninus superandus sit. Hoc primùm Atriaticũ dicebatur, ab Atria nobili oppido à Tuscis ad Padum cõdito, quod postea Atrianæ paludes hauserunt: deinde unius literæ mutatione Adriaticũ dici cœpit: ut docent Cato in Orig. & Plin. li. 3. c. 16. Pro eodem etiam dicimus, Mare Adrianum, & Adriacum. Cicero in Pison. Brundusium viravit, & ultimas Adriani maris oras petivit. Horat. libro 1. Carm. Sive mari libet Adriano. Propert. libro 3: Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hospes.

Adrianopolis, [ἀδριανῆ πόλις. Ger. Ein Statt in Thracien dem Türcken vnderworffen.] Civitas est Thraciæ ad Hebrum fluvium, primùm Oresta dicta, à nomine Orestis conditoris: postea ab Adriano instaurata fuit, quum ei furore agitato responsum esset, ut se in furiosi domum reciperet. Vide Cæl. Rhodig. lib. 17. cap 2.

Adrianus, pen. prod. ἀδριανὸς, Decimus quintus Romanorum Imperator fuit, & successor Trajani, qui Hierosolyma à T. Vespasiano solo æquata, muro cinxit, & à prænomine suo Aeliã appellavit.

Adrianus ager limitibus maritimis & Gallicis, quos nos D. & K.

& K. appellamus, finitur, per rationem arcarum, riparum, canabularum, vel novercarum, quod tegulis conſtruitur: aliis verò locis muris, maceriis, ſcoroſionibus, cõgeriis, carbunculis, terminis Auguſteis, fluminum curſibus. Ex libro de limitibus agrorum.

Adrius, ἄδριος, Mons eſt Dalmatiã per medium ſecans. Strab. libro 7.

Adrobicum, ἀδροβικόν. Oppidum eſt in Artabris Hiſpaniæ populis, in tractu Celtico, cujus meminit Pomponius Mela libro 3.

Adrotta, orum, ἄδροτα, τά, Stephano, locus eſt in Lydia, mari adjacens: cujus incolæ dicuntur Adrotteni, ἀδροτηνοί.

Adrumẽtum, pen. prod. ἀδρύμης Stephano, Civitas eſt Lybiæ, non procul à Carthagine, quæ etiam hodie extat. De hac Plin. lib. 5 cap 4.

Adryx, ἄδρυξ, Civitas eſt in agro Syracuſano, cujus meminit Stephanus. Hinc Adrycinus gentile, ἀδρυκῖνος, ſicut ab Eryx, Erycinus.

Adullas, ἀδυλλᾶς, Mons eſt in Rheticis Alpibus, ex quo in Septentrionẽ profluit Rhenus, & Addua in Meridiem. Autor Strabo lib. 4.

Adulis, pen prod. ἄδυλις, Civitas Aethiopiæ, quę & Panos inſula dicitur. Oppidani dicũtur Adulitæ, ἀδυλῖται. Vide Steph.

Aduliton, ἀδυλία Ptolemæo, Oppidum eſt maritimũ in Troglodytarum regione, ſive ea Aethiopiæ parte, quæ ſub Aegypto ad mare ſpectat, commune Aethiopum, & Troglodytarum emporium, à ſervis, qui à dominis profugerant, conditum. Vnde & nomen habet, ut indicat Plin lib. 6. cap. 29 Diſtat à Ptolemaide quinq; dierum navigatione. A Stephano Adulis appellatur. à Ptolemæo Adulia. Hinc vicino ſinui Aduliti cognomen factum eſt, qui in mare Rubrum excurrit, ἀδυλιτικὸς κόλπος.

Adunicatæ ἀδυνικάται Populi in Gallia Narbonenſi commemorantur à Plin lib. 3. cap. 4.

Adyrmachidæ, ἀδυρμαχίδαι, Populi ſunt interioris Libyæ, ab ea parte qua Aegyptũ ſpectat. De horum moribus memoriæ proditum eſt, uxores in utroq; crure armillam æream geſtare. Vtrunq; aũt ſexum, ex æquo comatũ eſſe, quo fit, ut plurimos alant pedunculos: quos ubi ceperint, prærorſos abjiciũt. Virgines viro maturæ ad Regẽm conveniunt: ex quibus ille unã deligit, quam ubi vitiârit, ſtatim dimittit. Vide Cæl. Rhod.

A ante E.

Aeã, Αἶα, Civitas eſt Cholcidis, AEetæ regis opus (ut ſcribit Stephan.) quam Hippos & Cyanos fluvii è diverſis locis in Phaſim influentes, peninſulã efficiunt. Fabulãtur Poëtæ Aean nomen accepiſſe à puella ejuſdem nominis, quę quum Phaſidis amnis vim effugere nõ poſſet, miſeratione deorum in peninſulam eſt converſa, quã etiam nunc, ut veterem illũ amorẽ adhuc poſſis agnoſcere, magna ſui parte ambit, & veluti amplectitur Phaſis. De hac Plin. lib 6. cap. 4

Aeæa Αἰαία, Circe dicta, ab aſpernantiũ voce, propter celebratas illic corporum mutationes: ut placet Servio in illud Virg. 3. Aen. Aeæaq; inſula Circes. Veriſimilius tamen eſt Aeæam dictam ab Aea Colchorum civitate, quemadmodũ & Cytęis, ſive Cytæa dicta eſt κυταΐς, ἢ κυταία, à Cyta ejuſdem regionis oppido. Quod etiã ab Apollonii interpretibus annotatũ eſt.

Aeæus, αἰαῖος, Denominativum eſt ab Aea Colchidis peninſula, & urbe ejuſdem nominis, in qua nata creditur Circe Solis filia. Vnde peculiari epitheto Aeæa appellatur. Vir. 3. Aen. Inferniq; lacus Aeæaq; inſulá Circes.

Aeæẽ, ſive Aeæa, αἰαίη, inſula fuit in mari Tyrrheno, non modico olim freto ab Italia dirempta, hodie cõtinens: ita tamen ut paludibus circumquaq; cincta inſulæ ſpeciem præ ſe ferat. In hac Homerus Circes ſedem collocavit, ſic ſcribens lib. 10. Odyſſ. Αἰαίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεθ', ἔνθα δ' ἔναιε Κίρκη ἐϋπλόκαμος, &c Hujus meminit & Virg. lib. 3. Aen. Inferniq; lacus, Aeaeq; inſula Circes. Tametſi Servius ibi tres diphthongos videtur agnoſcere, ut ſit Aeæa Circes. Latini quoq; locum hunc à Circes domicilio Circæum, vel Circæos appellant: ibidemq; antiqui Latii terminum conſtituunt. Vide Plin. lib. 2. cap. 85. & lib 3 cap. 5.

Aeăcus, αἰακός, pen. corr. Iovis filius ex Aegina filia Aſopi: qui primus inſulam, in qua regnavit, Aeginam à matris ſuę nomine appellavit, quum antea Oenone diceretur (ut Plinius, Strabo, & Stephanus tradiderunt) aut certè Oenopia, ut apud Naſonem legitur lib. 7. Metamorph. Oenopiam veteres appellavêre: ſed ipſe Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit. Hunc tantæ juſtitiæ fuiſſe dicunt, ut apud inferos animarum creditus fuerit à Plutone delectus judex, cum Minoẽ, & Rhadamãtho, & peccantiũ peccata diſcutere, & pro meritis pœnas inferre Ovid in Ibin: tuasq; Aeacus in pœnas ingenioſus eris.

Aeăcidēs, αἰακίδης Suidæ, Patronymicum maſculinũ, quo ſignificatur filius vel nepos vel aliquis ex poſteris Aeaci. Virg. 1. Aen. Sævus ubi Aeacide telo jacet Hector. Hoc eſt, telo Achillis, Aeaci ex Peleo nepotis. ¶ Aeacides itẽ Pyrrhus, Aeaci ex Achille pronepos. Virg. 3. Aen. Conjugio Aeacidæ Pyrrhi, ſceptrisq; potitum. ¶ Pyrrhus item Epirotarũ rex ab Aeaco trahens originem, Aeacides dictus. Virg. 6. Aeneid. Ernet ille Argos, Agamemnoniasq; Mycenas, Ipſumq; Aeacidem, genus armipotentis Achilli.

Aeăcĭdēĭus, a, um, adjectivum ſex ſyllabarum. Ovid. 7. Metam. Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.

Aeăcĭdīnus, a, um, ab Aeaco Achillis patre. Plaut. in Aſinar. Siquidem hercle Aeacidinis minis, animisq; expletus incedit. Iratus ſi me tetigerit, iratus vapulabit. Non ſine proverbii ſpecie dictum fuit, pro atrocibus & ſuperbiſſimis minis.

Aeamene, pen. prod. αἰαμενίη, Regio eſt Nabathæorum, apud Stephan.

Aeane, αἰανή, Macedoniæ oppidum, dictum ab Aeano Helymi filio, qui eò coloniam deduxit.

Aeanæus, αἰανεύς, Nomen gentile, Vide Steph.

Aeanitis, αἰανῖτις, Regio Nabathæorum.

Aeanites, αἰανίτης, Gentile.

Aeantium, αἰάντιον Ptolemæo, Oppidum Troadis, à Rhodiis conditum eodem in loco, in quo ſepultus eſt Ajax, & ubi claſſis ſuæ habuerat ſtationem. Vnde & nomen habet. Nam quẽ nos Ajacem, Græci αἴαντα vocant. Vide Plin. lib. 5. cap. 30. ¶ Eſt & nomen promontorii in Magneſia, ad ſinum Pelaſgicum: de quo idem Plin. lib. 4. cap 9.

Aeas, antis, αἴας, Fluvius qui ex Candaviis Macedoniæ montibus ortum ducit, & non procul ab Apollonia Taulantiorum urbe, in mare Ionium illabitur. Lucanus lib. 5: Purus in occaſum parvi ſed gurgitis Aeas, Ionio fluit inde mari. Meminit hujus fluvii etiam Plin. lib. 3. cap. 23.

Aebudæ Inſulæ quinq; Britanniæ, Steph. Vide HEBVDES.

Aebura. Oppidum Hiſpaniæ, Steph. Vide EBVRA.

Aeca, αἴκα. Marſorũ civitas: à qua Aecani populi, αἰκανοί, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 11.

Aecalum, Oppidum Italiæ, Steph.

Aedepſus, αἰδηψός Stephano, Oppidum fuit Eubœæ inſulæ, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Aeclus, αἴκλος, Nobilis Athenienſis, qui Eretriam Eubœæ civitatem coloniam duxit. Strab. lib. 10: Poſt res verò Trojanas Aeclus & Cothus, ex Athenis profectis, colonias duxerunt: ille quidem Eretriam: Cothus verò Chalcidem.

Aedĕsĭă, αἰδεσία, Mulier Aegyptia, uxor Hermeæ, & Syriani Philoſophi propinqua, totiusq; caſtitatis & probitatis exemplar: cujus vitam latiſſimè deſcribit Suidas.

Aeduſii, ſocii Romanorum juxta Galliam Celticam. Steph.

Aeētēs, vel AEeta, pen. prod. αἰήτης. Rex fuit Colchorum, & filius Solis ex Perſa Oceani filia, & pater Medeæ, Abſyrti, & Calciopes: qui quum aureũ vellus à Phryxo Athamantis filio in luco Martis ſuſpenſum diligentiſſimè aſſervaret, à Medea filia proditus, & vellere, & duobus inſuper liberis ſpoliatus eſt. Nam Medea, quum Iaſoni in rapiendo vellere ſe adjutricẽ præbuiſſet, unà cum illo profugit, fratremq; Abſyrtum, quem fugæ comitem aſſumpſerat, ut patrem inſequentem remoraretur, multas in particulas diſcerpſit. Fabula notiſſima eſt ex Valerio Flacco, & Apollonio Rhodio. Hinc fit patronymicũ AEetias, αἰητιάς, quo ſignificatur Medea AEetæ filia. Ovid. 7. Metam. Concipit interea validos AEetias ignes.

Aegă, αἰγά, Promontorium eſt Acolidis, nõ procul à Caici fluminis oſtio. Strabo lib. 13.

Aegæ, αἰγαί, Multorum oppidorum nomẽ eſt: quorum unum eſt in Macedonia, non procul ab Halyacmone fluvio, in quo receptum erat, Macedonum reges ſepelire. De hoc Plin. lib. 4. cap. 10 Alterum in Cilicia, nõ procul à Pyramo fluvio, ut tradidit Plin. lib. 5. cap. 27. Tertium in Aeolide, apud eundem lib. 5. cap. 30. Quartum in Eubœa, à quo Strabo Mare Aegæum dictum putat. Quintum in Lydia. Sextum in Aetolia, & Septimum in Locride commemorantur à Stephano.

Aegææ, αἰγαῖαι, Nomen duarum urbium, ut ſcribit Ptolemęus, quarum una in Emathia, alia in Mauritania. Commemorantur & à Strabone duo hujus nominis oppida, quorum unum ad Amanum montem, alterum in Agro Laconico collocat.

Aegææ, αἰγαῖαι, Inſulæ ſunt Ioniæ adjacentes, quæ cõmemorantur à Plin. lib. 5. cap. 31.

Aegæon, αἰγαίων, Nomen gigantis, quem centum manus, & quinquaginta ventres habuiſſe fabulantur. Hunc Homer. 1. Iliad. ab hominibus quidem Aegæonem, à diis verò Briareũ vocari tradit. Vide latiùs in dictione BRIAREVS.

Aegæum mare, αἰγαῖον πέλαγος, ἢ αἰγαῖος πόντος, Vulgò Archipelago. Stephano, & Suidæ, Amplißimus eſt maris mediterranei ſinus, à parte Orientali Iſthmi Corinthiaci (ut Plinio placet) aut certè à Sunio Atticæ promontorio (ut tradit Ptolemæus) ad ipſum uſq; Helleſpontũ extenſus, alia aliis in locis à regionibus, quas alluit, nomina ſortitus. De ratione nominis varia traduntur à ſcriptoribus. Nõnulli (in quibus eſt Suidas) ad

das) ad Aegæum Thesei patrem referunt, quem in hoc mare sese præcipitem dedisse ferunt, quum navim filii, qua ille in Cretam ad Minotaurum vectus fuerat nigro cum velo (quod sibi cum nauclero amissi filii signum convenerat) redeuntem videret. Alii ab insula quadam, seu verius scopulo deductum putant, in hoc mari inter Tenedum & Chium sito, quem à capræ similitudine, αἴξ, nautæ appellant. In hac sententia est Plinius, sic scribens lib. 4. cap. 11: Aegæo mari nomen dedit scopulus inter Tenedum & Chium, verius quàm insula, Aex nomine, à specie capræ (quæ ita à Græcis appellatur) repentè in medio mari exilientis. Cernunt eum à dextra parte Andrum navigantes, ab Achaia dirum & pestiferum. Idem sentit & Solinus, cujus verba, quòd parùm discrepent à Plinianis, supervacuum esset hîc adscribere. Strabo autem lib. 8. ab Aegis Euboeæ oppido, Aegæum appellatum existimat: tametsi idem lib. 13. παρὰ τὴν Αἰγαὶ: hoc est, ab Aega Aeolidis promontorio dictum velit, quod suo seculo Canam, sive Canas traditum fuisse appellatum. Hæc etymi diversitas facit ut nec de orthographiæ ratione idem omnes sentiant. Græcorum tamen consensus, in eam me adducit sententiam, ut Aegæum potissimùm per æ diphthongum scribendum existimem. ¶ Hoc mare cæteris est periculosius ob frequentes scopulos. Vnde locus Proverbio apud Aelianum: Aegæum navigas, τὸν Αἰγαῖον πλεῖς, ut subaudias κόλπον. Quadrabit in eum, qui in maximis versatur difficultatibus. In hominem quoq; ob lucri studium nihil omninò periculi recusantem. ¶ Vtitur & Lucianus in Sectis alio Adagio ab hoc mari tracto, Viminea scaphula Aegæum transmittere, ἐπὶ ῥιπὸς τὸν Αἰγαῖον διαπλεῦσαι. In eos dicitur, qui rem supra modum arduam levi opera conficere tentant.

Aegaleos, αἰγάλεω, Nomē montis apud Strab. lib. 8. sub quo antiqua Pylos Messenia civitas erat.

Aegēmōn, αἰγήμων, Poëtæ Græci nomen est, qui bellum Leuctricum inter Thebanos & Lacedæmonios gestum, carmine complexus est.

Aegeria, αἰγερία, Nympha fuit, quæ celebratur in luco Aricino, cum qua Numa Pompilius & connubium, & colloquium se habere simulavit super cultu religionum: quò armorum & prædę studio flagrantem populum Romanum ad pacis artes abstraheret. Vnde Ovid. in Fast. 3:

Aegeria est quæ præbet aquas, dea grata Camœnis,
Illa Numæ conjux, consiliumq; fuit.

Aegestānī, αἰγεσταῖοι Stephano, Populi sunt Siciliæ, quorum urbs Aegesta non procul à Lilybæo promontorio sita est, ab Aegesto Trojano nomen habens. Hi Segestani vocātur à Plinio lib. 3 cap. 8.

Aegeūs, per duas syllabas, αἰγεύς, filius Pandionis fuit, & rex Athenarum, qui ex Aethra Pitthæi Trœzeniorum regis filia Theseum suscepit, ex Medea autem ab Iasone repudiata alterum filium nomine Medum, ut placet Iustino. Hoc jam ad senium vergente, Minos Cretensium rex Atheniensibus ob Androgei filii necem bellum intulit, victusq; durissimas pacis conditiones imperavit, ut septem quotannis juvenes Athenienses ex suis in Cretam mitterent, Minotauro monstro objiciendos: Quibus legibus quum triennio paruissent, evēnit ut quarto anno sors inter omnes ex æquo ducta Theseum prodiderit: qui maximo omnium cum dolore navim cōscendens, à patre in mandatis accepit, ut siqua fatorum benignitate sospes remearet, velum navis quod nigrum, præsentiq; fortunæ congruum erat, candido commutaret: idq; eo consilio, ut siquid filio accidisset, veli colore suæ fortunæ eminus pater admoneri, & calamitatis suæ nuntium morte posset prævenire. At Theseus, occiso Minotauro, opeq; Ariadnes è Labyrintho eductus, paternorum monitorum immemor, nigro in patriam velo revectus est: quod quum eminùs è specula intueretur Aegeus, filium interiisse ratus, doloris impatientia sese in mare præcipitem dedit. Cui vita functo Athenienses Thesei opera gravissima servitute liberati, divinos honores instituerunt, Deum marinum, & adoptivum Neptuni filium appellantes. Mare quoq; ipsum nonnulli sentiunt ab eo Aegeum esse appellatum.

Aegiālē, αἰγιάλη, sive αἰγιάλεια, Vxor fuit Diomedis, quam Venus à viro ejus in bello Trojano vulnerata, tanta adulteriorum involvit turpitudine, ut Diomedes ad eam in patriam redire recusarit, acceptaq; à Dauno agri portione, urbem condiderit in ea parte Italiæ, quæ magna Græcia dicitur, quam à nomine relictæ patriæ Argos Hippium appellavit: quæ deinde Argyripa, & postremò Arpi fuit appellata. Vide Servium in illud Aeneid. lib. 11:

Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis
Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Aegialeūs, αἰγιαλεύς, filiūs Adrasti fuit, & frater Medeæ, à quā discerptus fuit, ut patri eam persequēti mora injiceretur. Alio nomine dictus est Absyrtus, Vide suprà suo loco. ¶ Fuit etiā hoc nomine Phoronei regis Argivorum filius, cui Apis (quē quidam Phoronei, quidam Iovis filium, ex Niobe Phoronei filia, esse tradunt) postquā Argis regnasset, in Aegyptum transiens, Achaiæ regnum reliquit.

Aegialia, αἰγιάλεια, Insula est adjacens Aetoliæ regioni. Plin. lib. 4 cap. 12.

Aegida αἴγιδα, Oppidum Istriæ. Plin. lib. 3. cap. 19. Quod deinde Iustinopolis, hodie Capus Istriæ dicitur, à Colchis conditū.

Aegīdes, penult. prod. αἰγείδης, Patronymicum masculinum est, formatum à nomine Aegeus: quo Poëtæ utūtur pro Theseo Aegei filio. Ovid. 3. de Arte: Perfidus Aegides ducentia fila sequutus.

Aegīla αἴγιλα, Insula est in sinu Megarico XXV. M. passuum distans à Phalasarna Cretæ oppido, & à Cythera XV. M passuū, Plinio teste lib. 3. cap. 12.

Aegilodes sinus, αἰγιλώδης κόλπος, Sinus est exiguus inter Messeniacum & Laconicum medius: de quo Plin. lib. 4 cap. 5.

Aegilos. [αἰγιλῶψ, Isola di Capri.] Insula est in mari Ligustico, quæ Latinè Capraria dicitur, teste Plin. lib. 3. cap. 6.

Aegimius, αἰγίμιος, Senis ætate provectissima nomen, quem Anacreon Poëta (referente Plin. lib. 7. cap. 48.) tradidit ad ducentesimum usq; annum vixisse.

Aegimori, αἰγίμουροι, Duæ sunt insulæ in mari Libyco è regione Carthaginis. Autor Plin. lib. 5. cap. 7.

Aegimurōs, αἰγίμυρος, Insula est in mari Libyco, insidiosa nautis, ejus. Vide Strab. lib 6 & 7.

Aegīnā, pen. prod. αἴγινα, fuit Asopi Bœotiæ regis filia, & mater Aeaci, à qua insula Peloponnesō adjacens cōtra Atticam, Aegina vocata est, quū anteà Oenone diceretur (ut apud Strabonem, Plinium & Stephanum legitur) aut certè Oenopia, ut placet Ovidio lib. 7. Metam. ubi sic scribit: Oenopiam veteres appellavêre, sed ipse Aeacus Aeginā genitricis nomine dixit. ¶ Ab hujus insulæ nomine ductum proverbium. Primùm Aegina pueros optimos alit, πᾶσιν ἀρίστους παῖδας Αἴγινα τρέφει. De re quapiam quę melioribus initiis cœpta, paulatim ad deterius delabitur. Vide Eras. in Chiliad.

Aegineta, αἰγινήτης, Gentile. Vnde Paulus Aegineta medicus clarissimus.

Aeginēticus, a, um, αἰγινητικός. ut, Aegineticum æs, quod in hac insula non gignebatur quidem, sed optimè temperabatur: ut est autor Plin. lib. 34. cap. 2.

Aegīnium αἰγίνιον: Oppidum Macedoniæ, in ea regione, quæ appellatur Pieria. Plin. lib. 4. cap. 10. ¶ Est & Aeginos, Cicuta, apud Dioscor.

Aegiochus Αἰγίοχος, Iovis est cognomentū, inde tractū, quod cum Titanibus pugnaturus, ægide: hoc est, scuto caprino corio contecto, fuerit armatus. Et sic erit compositum à nomine αἰγὶς, & verbo ἔχω, ut sit Aegiochus, quasi ægida tenens. Alii malunt Aegiochum dictum esse, διὰ τὸ αἰγὸς ἀέχειν: hoc est, à caprę alimento, quòd Iupiter infans caprino lacte in Creta feratur nutritus.

Aegion, αἴγιον Suidę, Oppidum Achaię propriè dictæ, quæ regio est Septentrionalis Peloponnesi. Vide Plin. lib. 4. cap. 5.

Aegipanes, αἰγιπανῆες, quos nōnulli Semicapros vocāt, Monstra sunt caprinos pedes habentia, reliquis partibus humānā referentia figuram. Plin. lib. 5. cap. 1: Atlantem Africæ montē prodiderūt noctibus micare crebris ignibus. Aegipanum, Satyrorumq; lascivia. Veteres hujusmodi mōstra pro semideis, sive pro sylvestribus diis coluerunt, quemadmodum Faunos, Sylvanosq;: Faunos ac Satyros nemorum deos esse dicentes, Panas agrorum, Sylvanos sylvarum.

Aegīrā, pen. prod. αἴγιρα, Oppidum Achaiæ in Peloponneso, de quo Plin. lib. 4 cap. 5.

Aegiroessa, αἰγιρόεσσα, Oppidum Aeolidis in Asia: cujus meminit Herodot. lib 1.

Aegīsthŭs, αἴγισθος, Thyestis filius, ex Pelopeia, ejusdem filia, quem infantulum mater causa tegendi sceleris perdendū feris exposuit in sylvis: sed à pastore inventus, ejusq; beneficio nutritus est, & inde αἰγισθος dictus, quòd nutritus sit à capris. Hic provectior ætate Atreum, impellente tamen patre, interfecit, & ejusdem filium Agamemnona in balneis, vel ut alii volunt, in primo egressu, adjuvante uxore Clytemnestra, qua etiam turpissimè usus erat, obtrūncavit. Postremò ab Oreste Agamemnonis filio patris mortē ulciscente, è medio est sublatus. Ovid. de Remed amor. lib. 1: Quæritur Aegysthus quare sit factus adulter: In promptu causa est, desidiosus erat.

Aegīstŭs, Beli Prisci filius. Vide AEGYPTVS.

Aegium, αἴγειον, Oppidum Achaiæ, quæ est in Peloponneso, quo in loco Iovem à capra nutritum ferūt: unde oppido nomen. αἴγα enim capram dicunt.

Aegle, αἴγλη, Vna Hesperidum fuit: hoc est, una filiarū Hesperi, Italiæ regis, quæ unà cum Atethusa, & Hesperethusa, sororibus, amœnissimos in Mauritania hortos habuit juxta Lixū Romanorum coloniam, jussu Claudii Cęsaris eò deductam: in quibus

in quibus(ut eſt in fabulis)aurea mala naſcebãtur, quæ à pervigili dracone aſſervabãtur, quę poſtea abſtulit Hercules, dracone interempto. Vide infrà in dictione Heſperides. ¶ Fuit & nympha hoc nomine, una Najadum, Solis(ut volũt)ex Neæra filia. Virg in Sileno: timidisque ſupervenit Aegle, Aegle Najadum pulcherrima.

Aegles, *αἴγλης*, Athletæ Samii nomen, qui quum per omnem ætatem mutus fuiſſet, in ſacro tamen certamine quum in ſortitione fraudem committi videret, animo loquendi deſiderio, linguæ vinculum rupit, & diſtincte quãdiu vixit, loquutus eſt: quod & Crœſi filio contigiſſe legimus. Vide Gell. lib. 5. cap. 9, & Valer Max lib 1 cap, 8.

Aegon, Nomẽ paſtoris apud Virgiliũ in Palęmone, & Theocrit. ¶ Mons prętereà Quirinalis, qui antequam in eum Sabini commigrarent, Aegon appellatus eſt: portaq; ipſa Aegonenſis dicta eſt, quę alio nomine Quirinalis dicitur. Autor Feſtus.

Aegophagos, *αἰγοφάγος*, Iuno apud Spartanos dicta, quòd ibi capris præcipuè ſacrificabant. Cælius Antiq. lect. lib. 26.

Aegos Potamus ſeu flumẽ, *αἰγὸς ποταμὸς*, Thracię fluvius, ad cujus oſtia claſſis Athenienſiũ à Lyſandro capta fuit. Plin. lib. 2 c. 60: Idq; factũ interdiu in Thraciæ parte ad Aegos flumen. Stephanus ad Helleſpõtum collocat oppidũ nomine *αἰγὸς ποταμὸς*, quod nos *Capræ flumẽ* interpretari poſſumus: à quo deducitur gẽtile Aegopotamites, vel Aegopotamita, *αἰγοποταμίτης*.

Aegoſthenia, *αἰγόσθενα*, Civitas eſt Locridis, quam recenſet Ptolemæus in deſcriptione Achaiæ. Hujus incolæ à Plinio, lib 4. cap. 7. vocantur Aegoſthenenſes, Megarenſium juriſdictioni attributi.

Aegyla Vide ſupra à AEGILA.

Aegyptius. *αἰγύπτιος*, Urbs ad ipam Iſtri fluvii ſita, nomen habuit ab Aegypſo Coſpiæ conditore Ovid. 1 de Ponto, Eleg 7: Sa[illegible] urbs, &c. Catonis Aegyſa fuere

Aegyptii. pen. prod. Dicuntur Aethiopes: quia Aegyptiis [illegible] Autor Feſtus

[illegible]ypta *αἰγύπτιος*, Ciceronis libertus fuit, cujus identidẽ meminit in Epiſt. ad Tyronem. Tres autem præcipui numerantur Ciceronis liberti, Tyro, Aegypta, & Laurea, cujus extat [illegible] aquis Ciceronianis apud Plin. lib. 31.

Aegyptus, [*αἰγύπτου*. Ger Das Aegyptenland.] Regio ab Aphri[illegible] ut Plinius inquit) Canopico diſterminatur oſtio: ab Aſia verò Peluſiaco, quam ob rem quidam inter inſulas Aegyptũ computavére. Qui tamen Aſiam dimenſi ſunt, inter Aſiæ regiones Aegyptum quoq; dinumeraverunt. Eſt Aphricæ proxima: ab Aegypto Danai fratre ſic appellata, priùs Aëria dicta. Hæc(teſte eodem Plin. lib. 5.) ab Oriente Rubro mari, Aſſyriaq; conjungitur, ab Occaſu Cyrenen & Aphricę reſiduum habet, à Meridie uſq; in Aethiopiam protenditur, à Septentrione habet mare Aegyptium. Ejus inſignes urbes ſunt, Thebæ, Abydos, Alexandria, Babylon, & Memphis. In hac(ut Plato inquit) nũquam viſum eſt pluere, ſed Nili inundatione fœcundatur. Ejus figura triquetra eſt, quam efficit Nilus, ita ſe dividens, ut Δ literam facere videatur. Tempore Amaſis regis urbes habuit 20000. Natio fuit ſuperſtitioſiſſima, adeò, ut nõ ſolùm bruta animalia, ut canem, bovem & ſimilia, verùm etiam res inanimatas: ut allium, & cæpas inter deos collocârit. ¶ Dicitur parens terrarum, ut inquit Crinitus: nam Aegyptii omnium populorum vetuſtiſſimi, diſciplinarumq; complurium inventores, rerumq; divinarum, & ſiderum peritiſſimi dicuntur: primiq; animam eſſe immortalem dixêre, & de corpore in corpus vagari, ut autor eſt Diodorus. In hanc Dædalus, Melampus, Pythagoras, Homerus, complureſq; alii eruditionis cauſa profecti, dogmata in ſuam quiſq; patriam retulêre.

Aegyptiacus pen. cor. adjectivum, Plin. lib. 6. cap. 28: Ad mare noſtrum, littuſq; Aegyptiacum.

Aegyptius, adjectivum, *αἰγύπτιος*. Syl. Ital. lib. 13: Aegyptia tellus. Cic. in Piſon. Nomen ad dignitatem imperii regi Aegyptio vendidit. ¶ Admirabiles adeò fuêre in nectendis machinis Aegyptii, ut hinc tractum fuerit proverbium: Nectunt ſtupendas machinas Aegyptii, *Δαιδάλεον πλέκειν τὸν μηχανὰν αἰγύπτιον*. De verſutis, &, ut ait Plautus, conſutis dolis dictitatum. Torqueri poteſt & in perplexas ſophiſtarum argutias, ac ſyllogiſmorum inexplicabiles labyrinthos. Aut in Sycophãtas & delatores, qui vera falſis permiſcendo, nectunt calumnias.

Aegyptii prætereà quòd geſtandis oneribus quæſtum nõ ſatis honeſtum factitare conſueverint, unde & *ἀχθοφόροι* dicti, in jocum proverbialem abierunt, hoc Adagio: Quos non tollerent centum Aegyptii, *ὃς οὐκ ἄρειεν ἑκατὸν αἰγύπτιοι*. De moleſtis dici ſolitum ac moribus intolerandis ſeu faſtu prætumidis. Refertur Adagium ab Eudemo, à Suida, & ab Ariſtophane in Ranis ¶ Huic affine eſt, Aegyptius laterifer, *αἰγύπτιος πλινθοφόρος*. Ariſtophanes in Avibus, quadrare videtur in ſordidum atq; infimę ſortis hominem. Aut in eum qui moleſtis negotiis premitur.

Aegyptus, *Αἰγύπτου*, Beli Priſci filius fuit, & frater Danai: qui quum quinquaginta haberet filios, totidem eos fratris ſui filiabus matrimonio conjunxit: quæ à patre Danao inſtructæ, prima è nuptiis nocte ſuũ quęq; maritum interfecerunt, præter unã Hypermneſtrã, quæ Lynceo marito viro ſuo pepercit: qui poſtea, pulſo Danao, Argivorum regnum invaſit. Vnde Adagii figura, Aegypti nuptiæ, *αἰγύπτιοι γάμοι*, inauſpicatæ & infœlices dicebantur. Torqueri poterit in ſimulatam amicitiã, aut in munus honoris gratia datum in ſpeciem, quum revera quæratur pernicies ei cui datur. Vide infrà in dictione BELIDES.

Aegys, *αἴγυς*, Oppidum eſt Laconicæ regionis, apud Steph.

Aelana, ſive, ut alii malunt, Læana, *αἴλανα, ἢ λαίανα*, Oppidum eſt Arabiæ fœlicis, juxta ſinum, qui ab eo Aelaniticus dicitur, ſive Læaniticus, *λαανίτης κόλπος* Ptolemæo. Plin. lib. 6. cap. 28. Sinus intimus, in quo Læanitæ, qui nomẽ ei dedêre Regia eorũ Agra, & in ſinu Læana, vel, ut alii, Aelana. Nam & ipſum ſinum noſtri Aelaniticum ſcripſêre, alii Elanaticum, Artemidorus Alanaticum, Iuba Læaniticum.

Aelia, *αἰλία*, Vrbs eſt Palæſtinæ, quæ priùs Hieroſolyma: ita dicta ab Aelio Adriano. Steph.

Aelianus, *αἰλιανὸς*, Sophiſta fuit Præneſtinus, tanta linguæ Atticæ puritate, ut *μελίγλωσσος*, & *μελίφθογγος* cognominaretur. Scripſit Hiſtoriam de Animalibus: de varia hiſtoria: de re militari, quæ omnia ad nos pervenerunt. Claruit ſub Adriano principe. Suid.

Aelius, *αἴλιος*, Nomẽ proprium, quo plurimi ex Romanis viri illuſtres fuerunt appellati: ut, Aelius Gallus, vir equeſtris ordinis, qui ſolus Romanorũ Arabiam hoſtiliter eſt ingreſſus, ut teſtatur Plin. lib 6. cap. 29, & Strabo lib. 2. ¶ Aelius, prænomine Publius, qui eo anno Romæ Conſulatum gerebat cum Cn. Cornelio, quo Annibal in Africa victus fuit, teſte Plin. lib. & cap. 18. ¶ Aelius Stilo, nobilis ſcriptor, cujus meminit Plin. lib. 9 cap 35. ¶ Item Aelius Adrianus, & Aelius verus, Romanorum imperatores, quorum vitam vide apud Eutropium.

Aello *ἀελλώ*, Trium ſyllabarum, una eſt Harpyiarum: ſic dicta, quaſi *ἄελλον ἄλλο*. hoc eſt, alienum tollẽs. Ovid. 13. Metam. Strophadũq; receptos Portubus infidis exterruit ales Aello. ¶ Eſt etiam nomen unius ex canibus Actæonis, Apud Ovid 3. Metamor. dictum (ut videtur) *ἀπὸ τῆς ἀέλλης*: hoc eſt, à procella, quã curſus celeritate referebat.

Aemathia. Vide EMATHIA.

Aemilia Regio Italiæ, quæ & Flaminia, & Romandiola etiã d[illegible] In qua ſunt urbes, Ariminum, Cæſena, Saſſina, Faventia, Ravenna, Forum Livii, Bononia, Ferraria, Imola.

Aemilia, *αἰμιλία*, Vxor fuit majoris Africani: de qua vide Suid.

Aemilia gens, Familia fuit Romæ in primis illuſtris: ex qua fuit Paulus ille Aemilius, qui in cõſulatu ſuo Perſen Macedonum Regem bello vicit, captumq; in triumpho duxit. ¶ Item Q. Aemilius Lepidus, quem Plin. li. 7. cap. 53. refert, quum cubiculo egredi pararet, nihil mali ſentiens, offenſo ad limẽ pollice, repentè obiiſſe. ¶ Item Aemilius Scaurus, homo factioſus, & ſubdolus: de quo multa Saluſt. in Iugurtha. Sunt qui Aemylius ſcribere malint per y, in antepenultima, nominis ejus initium referentes ad Mamercum, Pythagoræ Philoſophi filium, qui ob ſingularem morum comitatem, ſermonisq; lepõrem, quem Græci *αἰμύλιον* dicunt, Aemylos eſt cognominatus. Animadvertimus tamen à Græcis ipſis, & præcipuè in Onomaſticis, in quibus literarum ſeries dictionum initia non facilè ſinit corrumpi, *αἰμύλιος, αἰμυλία*, & *αἰμυλιανὸς* ſcribi per quartam Græcorum vocalem, non per ſextam. Præterea Moſchopuli in lib. *περὶ χρόνων* hæc ſunt verba: *Αἰμύλος ὁ ἀπατηλὸς, παρὰ τὸ ψιλοῦσθαι τὸ Αἰμύλος, Αἰμύλιος ὄνομα κύριον παρὰ τὸ ει*.

Aemilia, *αἰμιλία*, Virgo Veſtalis fuit ex nobiliſſima Aemiliorum familia: de qua ſic ſcribit Valer. lib. 1. cap. 1: Aemiliæ virginis diſciplinã, extincto igne, tutam ab omni reprehenſione numen Veſtæ præſtitit: qua odorante, quum carbaſum, quam optimam habebat, foculo impoſuiſſet, ſubitò ignis emicuit.

Aemilianus, *αἰμιλιανὸς*, Africanus minor primus appellatus fuit, Pauli Aemilii filius, cùm ex Aemilia gente in Scipionum familiam eſſet adoptatus. Adoptionis enim indicandæ cauſa nomen naturalis familiæ una aut altera litera producebatur. Poſteà & alii plerique ejuſdem familiæ viri clariſſimi & triumphales, eodem cognomine dicti fuerunt. Iuvenal. Sat. 8: -pictoſq; oſtendere vultus Majorum, & ſtantes in curribus Aemilianos.

Aeminium, *αἰμίνιον* Ptolemæo, Oppidum Luſitaniæ mediterraneum.

Aeminius, *αἰμίνιος*. Fluvius Hiſpaniæ à Minio Tarraconenſis tractus fluvio diſtans CC. M. paſſ. ut ex Varronis ſententia tradit Plin. lib. 4. cap. 22.

Aemochares, *αἱμοχάρης*, cognomen Martis fuit, quaſi ſanguine gaudens: *αἷμα* Latinè ſanguis dicitur. Hæmochares potiùs ſcribendum.

Aemŏnĭă,

Aēmŏnĭă, pen.cor. αἱμονία Stephano, Regio (quæ postea dicta est Thessalia) ab Aemo mõte, cui propinqua est, vel ab Aemone Deucalionis filio: priùs Pyrrhæa dicta, à Pyrrha Deucalionis uxore. Quidam cum aspiratione scribunt Hęmonia, αἱμονία: quo pacto etiam apud Suidam legitur.

Aēmōn, onis, gentile, αἵμων Stephano: & fœmineum Aemonis, idis, αἱμονίς: Et possessivũ Aemonius, a, um. Ovid. in Epist Laodamiæ ad Protesilaum, Aemonis Aemonio Laodamia viro. ¶ Aemonia item Oppidum est Norici, apud Plin. lib. 3. cap. 24.

Aēmŭs, αἷμος Stephano, Mons Thraciæ: sic dictus ab Aemo Boreæ & Orythiæ filio. In hoc monte Martis domicilium collocaverunt Poëtæ: Sunt qui per aspirationem scribũt Hæmus, ἅιμος: quo pacto & apud Suidam legitur.

Aemylia, Vide AEMILIA.

Aenaria, αἰναρία, Insula est in sinu Puteolano, de qua sic scribit Plinius lib. 3. cap. 6: Aenaria à statione navium Aeneæ. Homero Inarime dicta, Græcis Pithæcusa, non à simiarum multitudine (ut aliqui existimavêre) sed à figlinis doliariorũ. Hodie Ischia dicitur, à figura oppidi quod in monte habet coxendicis figuram.

Aenarius, αἰνάριος, Locus in Achaia Peloponnesi regione, juxta Olenum oppidum, in quo Achæi, de rebus communibus consultaturi, conventum agebant. Autor Strabo lib 8.

Aēnēa, αἰνέαι, Vrbs in Thracia, ab Aenea, ut Stephano placet, condita: quam nos eandem esse credimus cum ea, quam Plinius Aenon vocat. Hujus meminit Livius lib. 4: Proficiscuntur (inquit) à Thessalonica Aeneam ad statutum sacrificium. Item Theophrastus de plantis: Circa Aeneam ficus arbor scabiem non sentit. ¶ Hinc fit gentile Aeneates, αἰνεάτης Stephano, & Aeneaticus, αἰνεατικός, denominativum. Hoc etiam nomine olim dictum fuit oppidulũ, urbi Romę imminens, quod & Ianiculum dicitur, conditum à Romulo Aeneæ filio, ut tradit Dionysius. Ianiculum verò dictũ Festus ait: quia per ipsum populus Romanus transire cœperat in agrum Hetruscum. Nam & Ianus ab eundo dictus est, quasi Eanus, ut Cicero de Nat deor. ait.

Aenēās, αἰνείας, penul. prod. Veneris & Anchisæ filius, Virgilii carmine notissimus. Dictus Aeneas, ut quidam putãt, ab αἰνέω, quod est laudo: nã Laus à Græcis αἶνος dicitur. Ab Aenea dicti sunt Aeneadæ, αἰνεάδαι, Trojani. De hujus genealogia vide Ovid. lib. 4 Fastorum ibi: Dardanon Electra, &c.

Aenesidemus, αἰνησίδημος, Illustris Argivorũ Imperator fuit, qui quũ Argis à Philocle obsideretur, nec urbem tueri posset, impetrata militibus abeundi facultate, ipse honestè in præsidio sibi credito occumbere maluit, quàm cũ dedecore in patriam reverti. Vide Liv. lib. 32. ab Vrb. cond.

Aeni Insula, αἶνος νῆσος, Est insula in sinu Arabico, Ptolem.

Aēnĭă, αἰνία Stephano, Oppidum est Perrhæborum non procul ab Acheloo fluvio: cujus meminit Strabo lib. 8.

Aēnĭēnsĭs, gentile, quo utitur Plin lib. 4. cap. 9 & Aenian, anis, αἶνιαν Strabo ni, sicut Acarnan, anis.

Aēnĭānĭcŭs, denominativum: ut Aenianicus sinus, αἰνιανικὸς κόλπος.

Aēnĭochi Vide HENIOCHI.

Aenobarbus, dictus est Domitius: [Ger. Der Keiser Domitius von seinem roten oder kupfferfarben bart] quòniam Castor & Pollux quum victoriã illi nuntiarent, ipsęq; minimè crederet narrantibus, malas, barbâq; manibus permulserũt, & eam ex fuscã in flavã converterunt: unde à barba rutila, æneiq; coloris Aenobarbus dictus: quod postea à Domitiorũ cognomẽ fuit.

Aēnos, αἶνος Stephano, Oppidum Thraciæ liberum, cum Polydori tumulo. Plin lib. 4. cap. 11. Strabo ni Poltiobria dicitur. Oppidum hoc Virgil. credi vult ab Aenea conditum fuisse, & ab eo nomen accepisse, quum ait lib. 3. Aen.-feror huc, & littore curvo Mœnia prima loco, fatis ingressus iniquis, Aeneadasq; meo nomen de nomine fingo. Serv.

Aēnŭs, αἶνος, Germaniç fluvius est, Vindelicos à Noricis dividens Ptolemæus.

Aeŏlĭă, αἰολία Stephano, Insula est Siciliæ adjacens, una earũ, quæ à Græcis Hephæstiades, à Latinis Vulcaniæ appellãtur, & Acoliæ. Putatur eadem esse, quę alio nomine Strongyle dicitur. In illa enim Aeolus quanvis Vulcaniis omnibus imperaret, præcipuè domicilium habuisse fertur. Plin. li 2. cap. 106: Aeolia insula juxta Italiã cum ipso mari arsit per aliquot dies sociali bello, donec legatio Senatus piavit. Meminit hujus & Hom. lib. 10. Odyss Αἰολίην δ' ἐς νῆσον ἀφικόμεσθα Et hunc imitatus Virgil. lib. 1: Ventorum in patriam, loca fœta furentibus Austris, Aeoliam venit. ¶ A' quibusdam etiam Aeolia dicitur, regio minoris Asiæ, Hellesponto, & Propontidi adjacens, quæ olim Mysia dicebatur. Verùm hanc cũ Plinio, Strabone, Mela, cæterisq; Geographis meliùs Aeolidẽ appellaveris. Vide paulò pòst in dictione AEOLIS. ¶ AEOLIAE INSVLAE, quæ & Vulcaniæ, ἡφαιστιάδες. Insulæ sunt numero septem, non procul à Peloro Siciliæ promõtorio dissitę, de quibus sic scribit. Plin. lib. 3. cap. 8: Citra verò Siciliam ex adverso Metauri amnis XII. millibus fermè passuum ab Italia, septem Aeoliæ appellatæ. Eædem Liparæorum, & Hephæstiades à Græcis, à nostris Vulcaniæ. ¶ Dictæ Aeoliæ, quòd Aeolus Iliacis temporibus ibi regnabat. Harum insularum nomina sunt, Lipara, Hiera, Strongyle, Didyme, Ericusa, Phœnicusa, & Evonymus. Plin eod. lib. cap. 5.

Aeŏlēs, pen.corr. αἰολεῖς, Populi fuerũt Græciæ ita dicti ab Aeolo Hellenis filio. Hi relicta patria, in Asiã trajecerũt, sedibusq; in Mysia minore fixis, Aeolidem à sese vocaverunt. Antea Pelasgi dicebantur, teste Herodoto lib. 7.

Aeŏlĭcŭs, a, um, αἰολικὸς: ut Lingua Aeolica, una ex quinque Græcorum dialectis.

Aeŏlĭdēs, αἰολίδης, dictus est Vlysses ab avo Aeolo, qui filium habuit Sisyphum ex quo & Anticlea antè Laërtæ nuptias natus est Vlysses. Virg. lib. 6.-comes additur unà Hortator scelerum Aeolides. Hoc etiam nomine vocat Virg. Misenum Aeneæ tubicinem. Misenum, inquit, Aeoliden, quo non præstantior alter Aere ciẽre viros.

Aeŏlĭs, idis, [αἰολίς. Ger. Ein Landtschafft des minderen Asiæ.] Regio est in minore Asia, Lecto promontorio à Troade: Hermo autem fluvio ab Ionia divisa: ita dicta ab Aeolibus Græciæ populis qui duodecim in ea urbes ædificarunt, teste Herodoto lib. 1. Antea Mysia dicebatur, teste Plin. lib. 5. cap. 30.

Aeŏlŭs, pen.corr. [αἴολος. Ger. Ein Sohn Jovis/ist für ein Gott der Winden gehalten worden.] Iovis filius ex Acesta sive Sergesta, filia Hippotę Trojani: à quo Hippotades dicitur. Ovid. 11. Metam. Quòd socer Hippotades tibi sit, qui carcere fortes Contineat vẽtos. Hic in hospites benignus fuisse, & Aeolias à se nominatas insulas in ora Siciliæ tenuisse perhibetur, & in his Strongylen, ex cujus fumo, quinam flatus futuri essent, in triduum prædicebat. Vnde ventorũ rex putatus est. ¶ Aeolus Hellenis filius, à quo ventorum rationem primò inventã tradit Plin. lib. 7. cap. 56.

Aeŏs αἶος, Typhonis fuit filius, quem quidã scribunt Paphon Cypri civitatem condidisse: quùm tamen sint, qui Paphi Pygmalionis filii opus esse scribant.

Aepēă, αἶπεια Stephano, Agri Laconici oppidum, non procul à Pharis. Strabo li. 8: Aepea hoc tempore Thuria dicitur, quam Pharis conterminam commemoravimus: sita verò est in excelso colle: unde αἶπεια: id est, celsa, nomen sortita est.

Aepŏlŭs, pen.cor. αἰπόλος, Pastoris nomen apud Theocritũ, per syncopen dictum (ut quidam putant) pro αἰγοπόλος, ἀπὸ τῆς αἰγὸς. ἢ πολλοὶ δὲ αὐταφίφονται· quasi ὁ τὰς αἶγας αὐτὰς τρέφων. Latinè Caprarium vertere possumus. Nam illi αἰπόλιον dicunt, quem nos Caprarum gregem.

Aepulo, Istriæ rex fuit, teste Livio, qui à Romanis victus, ferro se maluit occidere, quàm vivus in Romanorum potestatem venire.

Aepў, αἶπυ, Vrbs fuit sub ditione Nestoris, quam ὄχθηον: hoc est, benè munitam dixit Homerus lib. Iliad. 2: Et in montibus sitam esse dicit Stat. lib 4. Theb. quum inquit: Quos Thyron & summis ingestum montibus Aepy. Vnde & nomen accepisse videtur, quòd edito in loco situm esset. Nam αἰπὺς, idem est quod altus, sive excelsus. Meminit urbis hujus & Strabo lib. 8.

Aequī. Populi fuerũt Italię, Latinis & Volscis finitimi, à Quinto Cincinnato Dictatore ad internecionem deleti.

Aequĭcŭlānī, Italiæ populi, Sabinis ad Orientem proximi: quorum oppida sunt Cliternum, & Calceoli. Horũ meminit Plin. lib. 3 cap. 12. Iidem à Virg 7. Aeneid. Aequicolæ vocantur. Horrida (inquit) præcipuè cui gens, assuetaq; multo Venatu nemorum, duris Aequicola glebis. Eosdem & Aequicolos dictos invenimus. Ovid. 3. Fast Quintum Laurentes, bis quintum Aequicolus acer.

Aequimelium, Locus Romæ, ubi domus Melii solo æquata fuit. Sp. enim Melius ob frumenti largitionem in suspicionem affectatę dominationis venit: & quum ad populi fidem fugeret, à Servilio Hala magistro equitum comprehensus & occisus est, domusq; ejus diruta, & area Aequimeliũ dicta. Ex Tito Liv. 1. decad. lib. 4. Cic. pro Domo sua: Melii regnum appetentis domus est complanata. Et quid aliud çquum accedisse Melio Populus Rom. indicavit? Nomine ipso Aequimelii stultitiæ pœna comprobata est.

Aĕræ, αἰγαὶ, Oppidum est Macedoniæ, cujus incolæ Aeræi, αἰγαῖοι, dicuntur. Alterum ad Hellespontum: à quo gentile Aerates, αἰγατης. Tertium in Ionia. Vide Stephanum de Vib.

Aĕrĭă, ἀεγία, Olim dicta est Aegyptus, teste Stephano. Aëria, Narbonensis Galliæ oppidum, apud Plin. lib. 3. cap. 4. ¶ Item insula in mări Aegeo, non procul à Nessi fluminis ostio, quæ alio nomine Thassus dicitur. Autor Plin. lib. 4 cap. 12. ¶ Hoc etiam nomine dicta est insula, quæ notiore nomine Creta appellatur, ut idem Plin. testatur loco jam citato.

Aĕrŏpē, per quatuor syllabas, & pen. corr. ἀερόπη. Vxor Atrei, ex qua Tyestes duos suscepit filios, quos postea Atreus fratri comedendos

comedendos posuit. Quorum scelerum turpitudine polluerētur, Solem aversum fabulantur Poëtæ. Ovid. 1. Trist. Si non Aëropen frater scelleratus amassēt, Aversos Solis non legeremus equos.

Aesă, ἡ, Thraciæ oppidum est Pallenæ proximum, cujus incolæ dicuntur Aesæi, Αἰσαῖοι. Ex Stephano.

Aesăcŭs, Αἴσακος, Priami filius ex Alyxothoë nympha, qui quum Hesperies amore captus, eam per avia fugientem insequeretur, evenit ut serpēs à puella calcatus, pedem ejus mordicus apprehenderet: quo ex vulnere quum illa interiisset, Aesacus doloris impatientia sese in mare præcipitavit. Quē Thetys miserata (ut lib. 11. Metam. fabulatur Ovidius) in mergum avem convertit.

Aesărŭs, Αἴσαρος, Fluvius est in magna Græcia, juxta Crotonem oppidum: de quo Strabo lib. 7.

Aeschīnēs, pen. prod. [Αἰσχίνης. Ger. Ein Redner zu Athen.] Athenienſis orator, Demosthenis æmulus: cujus orationes tres extant, & aliquot epistolæ. Præter hunc alii septem hoc nomine claruērunt, teste Diogene Laërtio. Primus, philosophus, Socratis discipulus. Secundus, qui artem oratoriam scripsit. Tertius, hic orator. Quartus, Arcadia profectus. Quintus, Mitylenæus, quem flagellum oratorum vocabant. Sextus, Neapolitanus, philosophus Academicus. Melāthii Rhodii discipulus. Septimus, Nilesius scriptor. Octavus, statuarius.

Aeschўlŭs Αἰσχύλος, pen. corr. Poëta tragicus Atheniēsis. Hor. lib. 2. Epist. Idem in Arte poëtica: Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ Aeschylus, & modicis instravit pulpita tignis: Et docuit, magnūq; loqui, nitiq; cothurno. Valer. Max. li. 9 cap. 12. eum appellat originem & principiū fortioris tragœdiæ. Hic Athenis excedens in Siciliam venit. Quumq; monitus esset, in fatis esse, ut ex ictu superne proveniente mori eū oporteret: erectū vitans sub dio manebat aperto capite. Itaque moenibus urbis, in qua morabatur, egressus, aprico in loco resedit: super quem aquila testudinem ferens, elusa splendore capitis (erat enim capillis vacuum) perinde atq; lapidi eam illisit, ut fractæ testudinis vescerētur: eoq; ictu extinctus est annos ætatis LVIII. Ex Valer. & Volater. Vide Plin. lib. 10. cap. 3. Quint. lib. 10. cap. 1. & Cic. 2. Tusc.

Aeschўlŭs, Gnidius, rhetor, Ciceronis præceptor, ornato & faceto verborum genere usus est. Cic. in Bruto.

Aeschўlĕŭs, pen. corr. adject. Αἰσχύλειος. Propert. lib. 2. Eleg. ult. Desine & Aeschyleo componere verba cothurno.

Aeschrion, Αἰσχρίων, Mitylenæus versificator, inter Alexandri Macedonis comites expeditionis, Aristotelis familiaris, maximeq; ei dilectus, ut tradit Nicāder Alexādrinus in lib. de discipulis Aristotelis. Fuit & alter hoc nomine Galeni præceptor.

Aescŭlānŭs, Deus, & Argentinus, dicti sunt dii æris, & argenti: id est, locupletandorum hominum potestatem habentes. Bud. lib. 5. de Asse.

Aesculapius, [Αἰσκληπιός Ger. Ein Sohn Apollinis ein außbündiger lehrer vnd erleuchter der Artzney.] Nomen est Apollinis filii, qui medicinam artē, vel laude, vel opere amplıavit, ob eamq; rem in deorum numerum receptus fertur. Cujus duo filii, Podalirius & Machaon, bello Trojano Agamemnonem secuti, non mediocrem opem commilitonibus attulēre.

Aesepŭs, pen. prod Αἴσηπος, Fluvius est in Minore Mysia, ex Ida monte profluens: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. ult. Fuit præterea hoc nomine filius Bucolonis filii Laomedontis, & frater Pedasi, quos ille ex Abarbarea nympha suscepit, ut refert Homerus in principio lib. 6. Iliad.

Aesĕrnĭă, Αἰσερνία, Ptolem. Samnitū urbs in Italia. Strabo. lib. 5: Aesernia, & Allife, Samnitica sunt oppida: alterū bello Marsico deletum: alterum superstes adhuc. ¶ Hinc Aesernini, Αἰσερνῖνοι, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 12. Quanquam ibi Esernini legatur sine diphthongo.

Aesis. [Αἶσις Fiemesino.] Vmbriæ fluvius est, inter Anconem & Senogalliam, in mare Adriaticum influens, qui olim Italiam à Gallia dividebat. Fluvii hujus meminit Ptolemæus in descriptione Italiæ. Pliñius lib. 3. cap. 14. Strabo lib. 5. ¶ Hoc quoque nomine à Ptolemæo appellatur ejusdem regionis oppidum, quod à Strabone Aesium vocatur. Nomen utrunque ab Aesi fluvio ductum videtur, à quo oppidum hoc non longè est dissitum. Hinc Aesinates, Αἰσινάται, quorum meminit Plin. lib. 3 cap. 14.

Aesĭsium. [Αἴσιον. Aſciesi.] Vrbs Vmbrorum, Ptolemæo. Aſſisi: hodie dicta.

Aesŏn, Αἴσων. Crethei filius, frater Peliæ regis Thessaliæ, & pater Iasonis, qui ab eo vocatur Aesonides.

Aesŏpŭs. [Αἴσωπος. Ger. Der Fabeldichter.] Philosophus, Phryx genere, conditione servus Xanthi, liber factus ab Idmone cæco, tempore Crœsi Lydorū regis, cui fabulas suas dicavit. Quas antiquitus etiā Vulgus idiotarū tenebat. Has qui [illegible] nihil scire videbatur. Vnde locus proverbio apud Aristophanem & Suidam: Ne Aesopum quidem trivisti, οὐδὲ τὸν Αἴσωπον πεπάτηκας, De vehementer stupidis & imperitis. ¶ Fertur hunc nihil commeritum interemptum fuisse à Delphis: qui oborta pestilentia gravissimas pœnas dedēre. Vnde ortum Adagium: Aesopicus sanguis, Αἰσωπεῖον αἷμα. Dici solitum, quum quis præter meritum acerba patitur: aut ubi propter læsam innocentiam, irati Superi pœnam sunt immissuri: aut, ut etiā refert Plutarchus, quoties serò pœna datur. ¶ Itē alius Aesopus anagnostes Mithridatis eruditissimus. Scripsit de laudibus Mithridatis, & de Helena, ut author est Suidas. ¶ Præterea Aesopus, Tragœdiarum actor amicitia junctus Ciceroni, cum quo sæpè in Curiam ad videndum pronuntiantem Hortensium profectus est, teste Valerio. Hic ad tantas opes ex histrionica pervenit, ut sexcentis H-S ei patina steterit: filium reliquerit adeò divitem, simul & prodigum, ut is uniones aceto liquefactos cœnis apponeret, ut scribit Plin. lib. 10. cap. 51.

Aesŏpĭŭs, vel Aesopeus, Αἰσώπιος. Macrob. lib. 1. Comment. in Somnium Scipionis 15. cap. 2: Aesopiæ fabulæ elegantia fictionis illustres.

Aestræum, Αἴστραιον, Oppidum Macedoniæ, & Aestræi populi, sunt ejus urbis incolæ, teste Ptolemæo.

Aesўma, Αἰσύμη, Stephano, Vrbs Thraciæ, patria Castianirę, ex qua Priamus Gorgythionem suscepit, qui in bello Trojano ab Ajace fuit interfectus. Autor Homer. 8. Iliad.

Aesўmnĭŭs, Αἰσύμνιος, Vir fuit Megarensis, qui regum tyrannidem exosus, consuluit Apollinem, quo potissimùm modo Megarenses felicissimè Rempublicam possent administrare: quumq; responsum esset: Si cum pluribus consultarent, arbitratus id ad mortuos attinere, qui vivorum numerum longè exuperant, tumulum Heroibus congessit, qui ab ipso Aesymnius dictus est, Curiamq; extruxit, quæ ambitu suo tumulum includeret, arbitratus ita futurum, ut ipsi etiam mortui ipsorū consultationibus interessent.

Aesўmnŭs, Αἴσυμνος, ab Homero inter principes Græcorum memoratur, qui ab Hectore sunt interfecti, Iliad. 12.

Aesўrmus, Vrbs Thraciæ, teste Homer. Iliad. lib. 8.

Aeta, Vide, AEETA.

Aēthæă, Αἰθαία, Regionis Laconicæ oppidum, apud Steph.

Aethalia. [Αἰθαλία Straboni, Αἰθάλη Stephano, Palmoſa.] Insula est in mari Tyrrheno, distans à continenti stadiis circiter centum, hoc nomine memorabilis, quòd ferri fodinas habet, quæ à fossoribus exhaustæ, certo tempore succrescant. Autor Strabo libro 5. Alio nomine Ilua vocatur, teste Plinio libro 3. capite 6. Quo nomine & à Virgilio appellatur Aeneidos libro 10: -ast Ilua trecentos Insula inexhaustis Chalybum generosa metallis.

Aethalides, Αἰθαλίδης, Mercurii filius creditur, qui à patre impetravit, ut & vivus, & vita defunctus, omnium quæ gererentur, haberet memoriam. Hunc se aliquādo fuisse, Pythagoras gloriari solet, atq; inde sibi omnium eorum quę gesserat, quū Hermotimus esset, aut Euphorbus, memoriam mansisse.

Aetherii, [Αἰθέριοι. Ger. Die Moren.] Populi subter Aegyptū, qui postea ab Aethiope Vulcani filio *Aethiopes* vocati sunt. Author Plin. lib. 6. cap. 30.

Aethices, Αἰθικες Stephano, Populi Thessaliæ, quorum meminit Homerus in Catalogo, & Strabo lib. 9.

Aethione, insula maris Oceani: Macarea anteà appellata, ut tradit Plin. lib. 5. cap. 31.

Aethĭŏpē, Αἰθιόπη, Insula Asiæ adjacens, non procul à Lesbo, quæ olim Macaria appellabatur, teste Plin. lib. 5. cap. ult.

Aethĭŏpĭă, [Αἰθιοπία. Ger. Morenland/in dem die Leut von gruſſer hitz der Sonnen gantz ſchwartz werdē. Vng. Szeretſin orſzág.] ab Aethiope Vulcani filio, qui illi præfuit: dicta, ut ait Plin. li. 6. ca. 36. vel à Græco αἴθω, cremo, & ὄψ, aſpectus, facies: nā Solis vicinitate ejus regionis incolæ torrentur: est enim ibi jugis æstus. Quicqd ejus fertile est, sub meridiano cardine est. Circa verò Occiduū, montosa est, arenosa in medio. Ad Orientalē plagā, deserta. Cujus situs ab Occiduo, Atlantē montē: ad Orientem usq; in Aegypti fines porrigitur: à Meridie Oceano: à Septentrione, Nilo flumine clauditur. Plurimas habet gentes, diverso vultu & mōstrosa specie horribiles. Ferarum quoq; & serpentium referta est multitudine. In ea enim rhinoceros, chamæleon, pardus, basiliscus, dracones ingentes. ¶ Straboni lib. 1. Homerum sequuto duplex est Aethiopia. Altera ad plagam Africæ Orientalem, primùm ab iis cognitam, qui ex Arabia solverunt: Altera ad Occidentē, cujus notitiam primi habuerunt, qui Gadibus egressi Occiduum litus lustraverunt.

Aethĭŏps, [Αἰθίοψ. Vn. Szeretſin.] Vulcani filius fuit, qui Aethiopiā à se denominavit, ut placet Plin. li 6. c. 30. ¶ Aethiopes quoq; dicuntur, qui Aethiopiā incolunt, & mulieres Aethopissę, Αἰθιόπιδες. ¶ Sunt qui Aethiopas dictos putent, à Chus filio Cham. Nam Chus Hebręis, Aethiopē sonat. Hi olim ad Indum fluviū habitasse creduntur, relictisq; sedibus suis, juxta Aegyptū cōsedisse inter Nilum & Oceanū supra Heliopolim, & paulatim

& paulatim etiam ad interiora Africæ penetrasse. ¶ Aethiopes tam atro sunt colore, atq; adeò immutabili, ut proverbiali figura dictum sit: Aethiops non albescit, αἰθίοψ οὐ λευκαίνεται: de iis qui nunquam mutaturi sunt ingenium. Quicquid enim nativum, id haud facilè mutatur. Fertur in hanc rem Epigramma Luciani nomine: Εἰς τὰ μέλανα νίπτεις δέρματα ἰνδικῷ, ἴσχνε πάχνη. Οὐ δυνάσῃ δ' ὑφελεῖν νύκτα κροκαλίσσῃ: id est, Abluis Aethiopem frustrà: quin desinis artem? Haud unquam efficies nox sit ut atra, dies. ¶ Eandem vim habent, Aethiopem lavas, αἰθίοπα σμήχεις: &, Aethiopē dealbas, αἰθίοπα λευκαίνεις. Hoc item peculiariter quadrabit, quum res parùm honesta verborū fucis adornatur: aut quū laudatur illaudatus, aut docetur indocilis. Vide Aesopi apologū, de mercatore, qui empto servo Aethiopi assidua lotura faciem divexavit. Nam vestem mutare potest Aethiops, faciem nō potest. Hinc etiā proverbialiter dicimus, Aethiopē ex vultu judico. Τὸν Αἰθίοπα ἐκ τοῦ ὄψεως γινώσκω. Præfert quisq; aliquo signo cujusmodi sit moribus.

Aēthōn, [αἴθων. Ger. Eins auß den wagenpferden der Sonnen.] Equus Phœbi dictus est. Fuére autē (ut in fabulis fertur) quatuor equi Solis: Phlegon, Pyroeis, Eous & Aethon, quibus significantur quatuor diei horæ. Ovid. 2. Met. Interea volucres Pyroeis, Eous, & Aethon, Solis equi, quartusque Phlegon, hinnitibus auras Flammiferis implent. Latinè Aethon interpretatur ardēs: Phlegon, inflammans: Pyroeis, ignitus: Eous, lucifer.

Aēthrā, αἴθρη, Filia Pitthei regis, & uxor Aegei, materq; Thesei. Ovid. in epistol. Adrianes ad Thesēum: Nec pater est Aegeus, nec tu Pittheidos Aethræ Filius. Vide in Aegeo. Alia fuit Aethra Oceani & Tethyos filia, uxor Atlantis, filia Iapeti, qui ex ea XII. filias, & unum filium, Hyantem videlicet, suscepit: sed Hyas in Libya à serpente occisus est: cujus mortē quum quinque sorores nimiùm deflerent, luctu contabuerunt: sed Iovis commiseratione inter sydera sunt trāslatæ, Hyadesq; à fratris nomine dictę. Reliquæ septē, eò quòd plures superstites mansissent, Plejades sunt appellatæ, ut autor est Timæus Græcus scriptor: sed de his infrà paulò aliter.

Aēthræā, [αἰθραία. Ger Die Insel Rhodis.] Insulæ nomen est in mari Carpathio, quæ hodie Rhodos dicitur. *Rodas*. Autor Plin. lib. 5. cap. 33.

Aethría, αἰθρία, In Aegeo mari insula est, quæ & Aeria, & Thassos appellata est, Plin. l. b. 4 cap. 12.

Aethruría, Vide HETRVRIA.

Aēthūsā, αἴθουσα, Insula est in mari Libyco, quæ à quibusdam Aegusa dicitur Plin. l. 5. 3. cap. 8.

Aētiā, orum, αἴτια. Vide in APPELLATIVIS.

Aētius, ἀέτιος, Medicus fuit insignis, ex Antiochia Syriæ urbe, discipulus Eunomii, tēpore Constantini Imperatoris, Atheos cognominatus, quòd diceret nullum esse Deum, ut alii quidā impii philosophi. Scripsit de Re medica libros sedecim, & Epistolas quasdam. Nomen deductum est ἀπὸ τοῦ ἀετοῦ: hoc est, ab aquila. Vnde per quatuor syllabas proferri debet.

Aetna. [αἴτνη. *Mongibello*. Ger. Ein berg in Sicilien der fewr außwirfft.] Mons Siciliæ perpetuo clarus incendio, eoq; nomine à Poētis celebratus. Incēdii autem ejus causas explicat Trogi abbreviator. Iustin. lib. 4: Sicilia (*inquit*) terra est cavernosa, & fistulosa, quò fit, ut ventorum flatibus pateat: unde ignis concipitur. Intrinsecùs sulphur habet & bitumen, quòd ubi vētus per spiramenta cavernarum incubuit, diu luctatus concipit ignem: sic Aetnæ durat incendium. Motus ergo ventorū, causa incendii est. Aetnam & Athonem montes in molestiæ, tædiique proverbium abiisse testatur Lucil. apud Gellium libro 16. cap. 9.

Aētnæus, a, um, αἰτναῖος, Denominativum. Virg. 8. Aen. Cyclopum exesa caminis Antra Aetnæa tonant. Accipitur interdum pro magno, instar Aetnæ mōtis, ut annotavit Cælius Ant. lect. lib. 21. cap 23. In qua significatione Virgilius quoq; usurpasse videtur lib. 3 Aen. Cernimus astantes nequicquā lumine torvo Aetnæos fratres. ¶ Et proverbialiter Aethnęus cantharus, Αἰτναῖος κάνθαρος. De magnis & fœdis. Est enim cantharus sive scarabeus insecti genus fœdum, quod ut è stercore nascitur, ita pascitur. Aristophanes in Pace.

Aētnā, Oppidū in Sicilia, nō procul à Catana. Hieronis opus, quod olim, teste Stephano, Inessum dicebatur. Hinc Aetnenses populi, αἰτναῖοι, quorum meminit Plinuis libro 3. capite 8.

Aētōlĭā, [αἰτωλία. *El de portato*. Ger. Ein Landtschafft in Grieche-land.] Græciæ regio in tertio sinu Europæ, Epiro, Acarnaniæ, & Locris finitima: dicta ab Aetolo Martis (ut Plinio placet (sive (ut Stephanus mavult) Endymionis filio: quū antea Hyantis ὑαντὶς diceretur.

Aētōlus, a, um, sive Aetolius, αἰτωλὸς, αἰτώλιος. Virg. lib. 11. Aen. Nō erit auxilio nobis Aetolus, & Arpi. Aetholius heros, Diomedes Tydæi Aetoliæ regis filius. Ovid. 14. Metam. ¶ Aetoli, αἰτωλίται, dicti sunt olim joco proverbiali, qui juxta mores Aetolorum petaces essent & improbi. Allusum est ad vocem: Aetoli nanq; dicti videntur, quòd omnia petant; παρὰ τὸ ὅλον αἰτεῖν. Meminit Stephanus. Dicitur & Aetolicus. Liv 4. Decad. libro 7. Aetolicum magis ad Thermopylas bellum, quàm regium fuit. Iterum lib. eod. Aetolica vestis. Plaut. in Pœnul. Aetolicus ager.

Aētōlus, αἰτωλὸς, ut scribit Plin. lib. 6. cap. 56. Martis fuit filius: Homeri aūt enarrator, de Aetolo sic tradidit: Aetolus (*inquit*) filius Endymionis fuit: qui cæde per imprudentiam in patria perpetrata, fugit in eam regionem, quæ postea ab ipso Aetolia dicta est: ibiq; genuit filium Pleuronem, à quo urbs Aetolia dicta. Hujus autem alii duo filii fuerūt, Cures, & Calydon: à quibus rursus aliis urbibus nomina data sunt.

Aētus, [ἀετὸς. Ger. Der fluß Nilus in Aegypten.] Olim appellatus fuit Aegypti fluvius, qui postea Nilus dictus est: ut ex Lycophrone annotavit Cælius Rhod. Antiq. lect. lib. 20. cap. 13. Quod nomen à cursus velocitate illi impositum fuisse apparet, quòd scilicet volatum aquilæ (quam Græci vocant ἀετὸν) propemodum æquare videretur. Commemoratur & in Scythia fluvius nomine Aētus, qui quòd Promethei agrum uberem alioqui, crebris exūdationibus infestaret, fecit locum fabulæ, ut Promethei continuò renascens jecur, ab aquila exedi diceretur. Ex ejusdem Cælii lib. 7. cap. 20.

Aex. [αἴξ, γός. Ger. Ein kleine Insel vnd gar nahe nur ein blosser Berg / im Egeischen Meer / welcher von fernuß wie ein Geiß anzusehen ist.] Insula scopulosa in mari Aegæo inter Tenedum & Chiū, quæ capræ speciem procul aspicientibus præbet. Vnde & nomen accepit. Nam αἶγα Græci vocant, quam nos *capram*. Ab hac insula mari Aegæo nomen factum esse tradit Plin. libro 4. ca. 11. quanquam alii alias ejus nominis afferant rationes. ¶ Est etiā avis Aex apud Aristot. li. 8. c. 3. de Hist. anim. quę Latinè vertitur *Capella*, sed nomē à voce. Hęc amnes & lacus incolit: satis pulchra est, & cirrhata (ob id quibusdā Stymphalis Plīnii) ac in hortis assuescit, herbis quæ noxia animalia, ut erucas, depascitur.

Aexonía, urbs Magnesiæ, & Aexonæ pars tribus Cecropidis.

Aezica, pars Thraciæ, Steph.

A ante F

Afer, aut potius Apher, λίψ. Vide in AFRICA.

Afrānius, Poëta Latinus fuit, togatarum fabularū scriptor. Cujus comœdiæ, alioqui festivæ & elegantes, minùs gratæ fuerunt, quòd fœdis puerorum amoribus essent cōspurcatæ. ¶ Etiam dux fuit Pompeianarum partium, victus à Cæsare in Hispania ad Sicorum amnem. Vide Lucanum lib. 4.

Afrania, Licinii Bructionis uxor prompta ad lites contrahendas, muliebris verecundię oblita, adeò ut pro crimine improbis fœminarum moribus C. Affraniæ nomen objiciatur. Valer. Max. lib. 8. cap. 3.

Africā. [λιβύη. Ger Einer auß den drey grossen theilen des Erdbodens.] Regio est latissima, una ex tribus præcipuis mundi partibus, ad Orientem Aegypto & Nilo fluvio: ab Occasu Oceano Atlantico terminata: à Meridie Oceanum Australem: ad Septentrionem mare Libycum spectans. Nomē habet (si Iosepho credimus) ab uno posterorum Abrahæ, cui nomen erat Afer: vel (quod verisimilius est) ab ἀ privativo, & Græco nomine φρίκη, quod horrorem significat. Est enim hæc regio frigoris, horrorisq; expers, ut quæ majore sui parte inter Tropicos sita sit. Provincias habet ad Mediterraneū mare extensas, duplicem Mauritaniā, Tingitanam, & Cæsariensem: deinde, Numidiam, pòst Africam propriè dictam, quę & Africa minor dicitur. Hanc excipit Cyrenensis, sive Pentapolitana regio. Post hanc est Libya Mareotica, Aegypto cōtermina. Interiora Africæ Aethiopes habent, plurimiq; alii populi monstrosi, quos enumerat Plin. li. 5. cap. 8. ¶ Africa minor, olim urbes habuit Carthaginem, Vticam, Adrumetum, Zamam, Hipponem regium, & alias quasdam. ¶ Africa semper aliquid novi apportat. Proverbium quod quadrat in homines lubrica fide, semperq; novandarum rerum avidos. Quod quidem ideò dicebatur, quòd in Africa siticulosa regione ad unum aliquem rivum plurimæ ferarum species bibendi gratia convenire cogantur, ibiq; varia mistura violentæ veneris varias monstrorū formas, subindeq; novas nasci. Ex Plin. lib. 8. cap. 16. Arist. de Generat. Animal. lib. 2. cap. 5.

Afer, afra, um, λίψ, Adjectivū, Armentarius Afer, Virg. 3. Geor. Murice Afro tinctæ lanæ. Horat. 2. Carm. ¶ Afra avis, Proverbii species, λιβυκὸν ὄρνεον. Refertur à Suida de rebus prægrandibus, quòd ex ea regione deportentur aves immani magnitudine. Horatius de prælauta usurpavit: Non Afra avis descendat in ventrem meum, Iucundior quàm lecta de pinguissimis Oliva ramis arborum. Nam gallinas prægrandes olim mittebat Africa, quas easdem Numidicas aves appellant. Acron videtur de struthione sentire, quę & ipsa avis mira mole corporis esse fertur. Non meptè jacietur in hominem peregrino cultu notabilem. Et Plaut: Pœnul. Pœnum avem, ve cave ob manicas

cas alarum instar utrinq; pensiles. Proverbium extat in Avib. Aristophan. Interpres indicat convenire in barbaros ac meticulosos. Sunt enim prægrandes ferè timidiores. Ter. Hic nebulo magnus est. Ex Adag Chiliad.

Afer, λίβυς, qui est ex Africa. Dirus Afer, Horat. 4. Carm. Sitiētes Afri, Virg. 1. Aeg. Est enim Africa calidissima regio.

Afrĭcŭs, a, um, λιβυκὸς: ut Africa bella, apud Sil. lib. 16

Afrĭcānŭs, a, um: ut Gens Africana, Gallinæ Africanæ. Varr de Re rust lib. 3. cap. 4: Gallinæ Africanæ sunt grandes, varię, gibberæ, quas Meleagrides appellant Græci

Afrĭcānæ. Feræ sunt in Africa copiosę, ex genere pantherarum, quæ & Variæ appellantur, à macularum varietate. παρδάλεις. Plin lib. 8. cap. 17. Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret Africanas in Italiam advehere.

Africŭs, substantivum, venti nomē est ab Africa spirantis inter Austrum & Zephirum qui & λιψ à Græcis dicitur. [Ital *Ponente, Lebeche* Flandris. Suid/Westen/Weste Ger. Der Wind von Nidergang/welcher vber *Africam* hineyn wähet.] Virg. 1. Aen. Vna Eurusq; Notusq; ruunt, creberq; procellis Africus. Horat. lib. 1. Carm. Luctantem Icariis fluctibus Africum.

A ante G

Agactari. populi, aliàs Agaturi Plin lib. 6 cap 28 68.

Agaerus, ἀγαιρος, Scythicum rex. Vide in Panticapæo.

Agamantæ. Populi sunt circa Mæotim. Plin lib. 6 cap. 7.

Agamede, ἀγαμηδη, Oppidum Lesbi insulæ Plin lib. 5. cap. 31.

Agamedes ἀγαμηδης, Viri ejus nomen fuit, qui cum Trophonio Apollini Delphis templum extruxit: cujus meritū nomine, quum ab Apolline præmium postulassent, quod ille homini optimum duceret, post diem tertium in lecto mortui reperti sunt.

Agămēmnōn, [ἀγαμέμνων. Ger. Ein Oberster vber den gantzen Heerzeug der Griechen vor Troia] Atrei & Aeropes filius, frater Menelai, & rex Mycenarum, qui in ea expeditione, quā Græci ob Helenæ raptum adversus Trojanos susceperunt, omnium consensu universi exercitus dux est declaratus. Quo in bello, decimo demum anno victoria potitus, ubi primùm in Græciam rediit à Clytemnestra uxore, adjuvante Aegistho (qui cum illa absente viro, adulterii consuetudinem habuerat) est interfectus, relicto filio Oreste, qui postea indignā patris necem ulciscens, matrem unà cum adultero interemit. Vide Senecam in Agamemnone, & Euripidem in Oreste

Agămemnŏnĭs hostia, ἀγαμέμνονος θυσία, in duros & persuasu difficiles dicitur. Inde natum, quòd Agamemnone rem divinam in Troia facturo, bos effugerit, vixq; multo negotio cōprehensus, reductus est. Quadrat it etiam in eos qui nolentes & adacti quippiam agūt. Olim in sacris spectabatur, ut hostia lenis ac volens adstaret. Quòd si refracto fune profugisset, infaustum omen habebatur. Videtur & hūc posse referri, quòd Agamemnon in Aulide filiam Iphigeniam sacrificavit, sed admodum invitus. Recensetur à Zenodoto.

Agămēmnŏnĭus, Adjectivū, Virg lib. 6 Aen. Eruet ille Argos Agamemnonioq; Mycenas. ¶ Agamēnonii putei, ἀγαμεμνόνεια φρέατα, proverbialiter de admirandis operibus dicebantur: Ajunt enim & circa Aulidem & passim in Græcia puteos effodisse, ne per æstum aquarum inopia laborari posset. Autor Zenodotus.

Agamnestor, ἀγαμνήστωρ, Nomen est Athenienſium regis.

Agamzŭă, Mediæ oppidum. Plin. lib. 6. cap. 14.

Agandei, Populi circa Mæotim. Plin. lib. 6. cap 7.

Agane, ἀγαυη, Nomen proprium filiæ Cadmi & Hermiones & Echionis uxoris, quę versa in furiā, Pentheum filiū laniavit.

Agānippē, pes, Fons Bœotiæ à Cadmo mōstratus. Musis sacer, quē poëtæ fabulantur factū esse Pegasi equi alati ungula: [ἱπποκρήνη. Ger. Ein Brunen im Land *Bœotia* dē *Musis* zugeeignet]

Agănīppæŭs, a, um, denominativū, ἀγανιππαῖος. Propertius: Par Aganippææ ludere docta lyræ.

Agănīppĭs, ἀγανιππὶς, patronymicū fœmininum. Ovid. 5. Fast. Dicite, quæ fontes Aganippidos Hippocrenes Grata Medusæi signa tenetis equi.

Agăpēnor, pen. prod. ἀγαπήνωρ, Præfectus classis Agamēnonis, & apud Hom. in Catalog. navium. Latinè amās viros, vel qui ab aliis amatur.

Agapeta, pen. prod. Vide in APPELLATIVIS.

Agapetus, pen. prod. ἀγαπητὸς, Synnadæ, quæ est in Phrygia, Episcopus: de quo vide Eusebium in Histor. Eccles. Latinè interpretatur diligibilis, vel dilectione dignus.

Agapius, ἀγάπιος, Alexandrinus medicus fuit, qui Byzantii magna celebritate medicinam docuit. ¶ Fuit & alter Atheniensis philosophus, post Proclum, Marini Neapolitani discipulus. Suidas.

Agar, ἄγαρ, nomen ancillæ Abrahæ, quod interpretatur advena, à qua Agareni, ἀγαρηνοὶ, Populi Arabiæ, qui nunc *Saraceni* dicūtur, à Sara uxore Abrahæ. Hos bello aggressus Trajanus Cęsar, eorum oppidum Agaram mœnibus nudavit, eos tamē nunquam potuit acie superare, tempestate cœli tanquam divinitùs perpetuò obstante. Autor Dion.

Agarum, ἄγαρον, Promontorium est Sarmatiæ Europææ, ab ea parte, qua Bosphoro Cimmerio proxima est. Autor Ptolemæus.

Agarus, ἄγαρος, Fluvius Sarmatiæ Europææ, in Bosphorum Cimmerium illabens, circa quem radix quædam fungosa arboribus adnascitur, quæ ab eo Agaricum dicitur. Fluvii hujus meminit Ptolemæus in descriptione Sarmatiæ, & Cæl. Antiq. lect 18. cap. 8.

Agasias, ἀγασίας, Ex Stymphalo Arcadiæ oppido vir fortis, & bello clarus, de quo Xenophon lib. 6. de expeditione Cyri minoris.

Agasicles, ἀγασικλὴς, Spartanorum rex clarissimus fuit, cujus extat aureum illud apud Plutarchum apophthegma: Nullum esse firmius stabiliendi regni præsidium, quàm si Rex ita civibus imperet, ut parentes liberis.

Agăsō, Nomen proprium servi. Horatius: Si patinam pede lapsus frangat Agasō.

Agasthenes, ἀγασθένης, fuit, teste Homer. lib. Iliad. 2. pater formosi Polyxeni, qui navibus suæ gentis præfuit in expeditione Trojana. Latinè interpretatur insigniter robustus.

Agastrophus, ἀγάστροφος, Pęonis fuit filius, & heros inter primos Trojanorū bellatores: sed à Diomede vulneratus in coxa, mortem obiit, ut scribit Homer. lib. Iliad. 11.

Agatha, ἀγάθη Stephano, Oppidum provinciæ Narbonensis, quondam Massiliensium. Vide Plin. lib. 3. cap. 4. ¶ Fuit præterea hoc nomine virgo (teste Volaterrano lib. 13.) Cathanēsis, & martyr, sub Gallo mammillis torta.

Agatharchides, ἀγαθαρχίδης, Historicus Samius, de quo Plutarchus in historia Persica, & Diodorus Siculus. Extāt hodieque nonnulla ex ejus scriptis exempla.

Agarhea, pen. prod. ἀγάθεια, Oppidum est Phocidis. Steph.

Agathias, ἀγαθίας, Smyrnęus fuit historicus nobilissimus, qui Iustiniani Cæsaris gesta conscripsit.

Agathyrnum, Vide AGATHYRSVM.

Agatho, pen. cor. ἀγάθων, Philosophi Pythagorici nomen fuit. Hic quum annorum esset octoginta, ab Archelao rege interrogatus, num quas adhuc servaret pristini roboris reliquias. Quid nisi inquit: nam non modò Ver, verùm etiam Autumnus consuevit bonos fructus proferre. ¶ Fuit etiam hoc nomine Athenienſis vir, portētosæ procerit atis & fortitudinis: de quo Philostratus in vita Herodis Attici. ¶ Fuit & nomen filii Priami: qui cū patre Hectoris corpus redempturo, ad Achillē profectus est, ut habet Homer. Iliad. lib. ult. ¶ Alius fuit Agathon tibicen quispiam, cantilenarū suavitate majorem in modum aures deliniens. Nec hujus mores dissimiles musicæ perhibentur: laboravit enim infamia mollitiei. Vnde Adagium: Agathonia cantio, Ἀγαθώνειος αὐλησις. Rectè dicetur de oratione blanda magis quàm frugifera. Autor & Suidas & Zenodotus.

Agathopolis, ἀγαθόπολις, Galliæ Narbonensis civitas est, quæ hodie *Monspessulanus* dicitur. [vulgò Mōtpellier, vel potiùs Agde.]

Agathocles, [ἀγαθοκλῆς. Ger. Eines Hafners Sohn ward Kōnig in Sicilia.] Siculus tyrannus fuit, qui ex sordido genere natus, patre scilicet figulo, quum libidini, latrociniisq; operā dedisset, gregariam militiam exercuit. In qua quòd manu strenuus esset, & in concionibus perfacundus, brevi ex centurione tribunus militum evasit: & primo quidem bello cōtra hostes pugnans, magna suæ virtutis præbuit experimenta, adeò ut in demortui regis locum fuerit suffectus. Nec multò pòst interfectis Syracusanis nobilibus, cum Carthaginensibus bellum gessit. Deinde spe ampliandi regni in Italiam trajecit: ubi quum deceptus fuisset, ex indignatione morbū contraxit: ex quo etiam vita functus est. Hic quū figuli (ut modò diximus) esset filius, generis humilitatem non modò non dissimulavit, verùm etiam eo veluti firmissimo argumento usus est, ad inflammandos suos ad capessendam virtutem. Vnde vasis aureis frequenter figulina solebat admiscere, ut ostenderet sordidissimæ etiam conditionis hominibus per virtutem ad honores iter patere

Agathusa, ἀγαθοῦσα, Callimacho dicta est insula unguēto nobilis, quæ alio nomine Telos dicitur Plin lib. 4. cap. 12

Agăthyrsum, sive Agathyrsa, ἀγάθυρσα Stephano, Vrbs est Siciliæ quæ recensetur à Plin. lib. 3. cap 8.

Agăthyrsi. [ἀγαθυρσοι. Ger. Völcker in Asia/an die Scythen stossend/welche viel Golds haben/das doch bey jhnen in keiner achtung ist.] Populi Scythis vicini, qui multū habent auri, sine avaritia, aut invidia. Hos Plin. lib 4. cap. 12. scribit habere capillos cæruleos. Poëtæ pictos vocār: quoniam versicoloribus vestibus induuntur. Virgil. lib. 4: Cretesq; Dryopesq; fremunt, pictiq; Agathyrsi: Dicti Agathyrsi, ab Agathyrso Herculis filio.

Agāve penul. prod. ἀγαύη, Filia Cadmi & Hermiones, & uxor Echionis, quę in furorem versa, Pentheum filium, regem Thebanorum,

banorum, in Orgiis Bacchi ſuis manibus dilaniavit.

Agaví, ἀγαυοὶ, populi ſunt Septentrionales: quos Homerus circa initium lib. 13. Iliad dixit eſſe gentem innocentiſſimam, ut quæ ſine ullis divitiis equino victitat lacte. Verba Homeri ſunt, Μυσῶν τ' ἀγχεμάχων τε καὶ ἀγαυῶν ἱππημολγῶν: ubi tamen plerique putant vocem ἀγ. eſſe epithetum, non proprium gentis nomen.

Agāvus, pen. prod. ἀγαὸς, Vnus è Priami filiis, apud Homerum, lib. Iliad. ult. qui patrem Hectoris corpus ab Achille redempturum comitabatur.

Agbarus, ἄγβαρος, Rex fuit Edeſſæ, cujus ad Chriſtum Servatorem noſtrum epiſtolam, Chriſtiq; itidem reſponſum, vide apud Euſebium.

Agbatana, orum, ἀγβάτανα Stephano. Oppidum Phœnices, quod Plin. lib. 5. cap. 19: Ecbatana appellat. ¶ Item oppidum Mediæ, totius regionis caput, à Seleuco conditũ: quod & ipſum Plinius Ecbatana appellat, lib. 6. cap. 14. [Ger. Die gewaltig Hauptſtatt in Media.]

Agēdēcum, pen. prod. ἀγήδηκον, Ptolemæo Gallorum Senonum oppidum eſt, quod idem eſſe exiſtimatur cum eo, quod Galli ſua lingua *Sens* vocant. Scribitur apud quoſdam Agendicum. Vide Vigenereum in Cæſarem.

Agelades, ἀγελάδης, Nomen inſignis ſtatuarii, & magiſtri Polycleti: cujus meminit Plin. lib. 34. cap. 8.

Agelaſtus, Vide in APPELLATIVIS.

Agenor, pen. prod. [ἀγήνωρ. Ger. Ein König der Phenicer/ ein Vatter Cadmi vnd Europæ.] Nomen regis Phœnicum, & Beſi filii. Hic genuit Taygetam & Europā filias: filios verò Ciliccm, Cadmum & Phœnicem. Virg. 1. Aeneid. Punica regna vides, Tyrios, & Agenoris urbem. ¶ Hoc etiam nomine dictus fuit filius Antenoris Trojani.

Agerochus, filius fuit Nelei ex Chlori uxore, ut eſt apud Homer. lib. 11 Iliad.

Agēſīmbă, Aethiopum regio in Africa.

Agēſtis, Apollinis filius, ut habet Iuſtinus, ex Cyrene virgine, Pelio monte Theſſaliæ rapta frater Ariſtei. Hunc alii nunc Argeum vocant.

Agora, oppidum in Cherſoneſo. Steph.

Agerona, Deæ cujuſdam nomen erat apud Romanos, ab agendo dicta, quòd induſtriæ præſidere putabatur. Sicut contrà Murcea, ſocordiæ Dea credebatur.

Ageſander, [ἀγήσανδρος. Ger. Ein berümpter Bildhawer auß der Inſel Rhodiß bürtig.] Inſignis ſtatuarius fuit ex Rhodo inſula, qui unà cum Polydoro & Athenodoro, Laocoontẽ marmoreum fecit in domo Titi Veſpaſiani Imperatoris, omnium artificum opera longo intervallo ſuperantem. Vide Plin. libro 36. cap. 5.

Ageſias, ἀγησίας, Cyrenaicus philoſophus, cui à Ptolemæo Philoſophiæ profeſſione fuit interdictum, quòd animæ immortalitatem docens multos ad ſpontaneam mortem compelleret, ut Cleombroto Ambraciotę accidit. Cic. in Tuſc. lib. 1. Hic ab aliis Hegeſius appellatur.

Agēſīdāmŏs, ἀγησίδαμος, Locrenſis Epizephyrius nobilis Olympionices, in quem pugilatu vincentem Pindarus hymnum cecinit.

Ageſilaus, ἀγησίλαος, Lacedæmonius, Archidami filius, qui poſt mortem Agidis fratris ſui rex conſtitutus, Tiſſaphernem in Aſia, qui principatũ tenebat inter Perſas, vicit, & Athenienſeis & Bœotios apud Coroneã urbem Peloponneſi. Brevi ſtatura corporis, & altero pede claudus fuit, ſed rara virtute præditus. Vitam ejus vide apud Plutarch.

Ageſinates, Galliæ populi ſunt, Pictonibus vicini. Plin. libro 4. cap. 19.

Agēſĭpŏlĭs, ἀγησίπολις, Lacedæmoniorũ dux, qui ſpecioſam ſæpiùs victoriam ab Argivis retulit. Vide Xenophontem rerũ Græcarum lib. 4.

Agēſſĭs, Vrbs Thraciæ, Steph.

Ageris, Apollinis filius, ut habet Iuſtinianus, ex Cyrene virgine, Pelio monte Theſſaliæ rapta, frater Ariſtæi. Hunc alii nunc Argeum vocant.

Agilis, Propriũ viri, quem poëtæ cum Tyrinthia pube in bello Thebano fuiſſe commemorant.

Aginum, Vrbs Galliæ, Ptolemæo. Vulgò *Angoleſme*.

Agis, ἄγις, Lacedæmoniorũ rex, qui cum Athenienſibus cruentiſſima bella geſſit: à ſuis tandem civibus in carcere necatus, quòd Lycurgi leges reducere, & bona publicare vellet. Plut. in Vita ejus, & Cic. Offic. 2.

Agiſimba, Aethiopum regio in Africa.

Agla, ἄγλη, Hiſpanię oppidum in tractu Bætico, apud Plin. lib. 3 cap. 1.

Aglaia, ἀγλαΐα, Vna eſt ex Gratiis ſeu Charitibus. Latinè interpretatur *Letitia*.

Aglais, idis, ἀγλαΐς, Megaclis filia, mira guloſitate & voracitate mulier, utpote quæ carnium libras decem, panis chœnicas quatuor, & vini choam: hoc eſt, Romanũ congium, ſive ſextarios ſex, unica cœna abſumeret. Cæl Rhod. lib. 15. cap. 19

Aglaonice, ἀγλαονίκη, Hegemonis filia fuit, aſtrologiæ petita, quæ quòd eclipſes Lunæ prædicere poſſet, jactabat ſe Lunam de cœlo detrahere: propter quam inſolentiam punita, locum fecit proverbio: τὴν σελήνην καθαιρεῖς: quo utimur, quoties aliquis ſua jactantia in calamitatem incidit.

Aglaope, ἀγλαόπη, Vna Syrenũ, quaſi ſplendida aſpectu. Nam ἀγλαὸν ψ apud Græcos, nobis ſonat *aſpectu ſplendidum*.

Aglaophon, ἀγλαοφῶν, Pictor nobiliſſimus. Plin. li. 35. cap. 9. & Cic. 3. de Orat. Floruit nonageſima Olympiade.

Aglaūrŏs, ἄγλαυρος, Cecropis regis Athenienſium filia, quæ quum Mercurio Herſen ſororem ſuam adamanti accepta pecunia operam ſuam eſſet pollicita, poſteaq; invidia correpta, limen ingredienti pertinaciter obſtaret, in ſaxum cõverſa eſt. Vide latiùs hanc fabulam apud Ovid. 2. Metam.

Aglaus, ἀγλαὸς, Senex fuit Pſophidius, qui ab Apolline Gyge felicior eſt judicatus, quòd agelli ſui limites nunquam eſſet egreſſus. Plin. lib. 7. cap 46. Valer. 7. cap. 1.

Agnicornu, Promontorii eſt Bolbiticum Nili oſtium. Strab. libro 17.

Agnicis, Fluvius in Tigrim influens. Plin. lib. 6. cap. 27.

Agnitas, tæ, vel Agnita, tæ, ἀγνίτας, Aeſculapii cognomentum apud Spartanos, apud quos ejus dei ſimulacrũ ex agno, quæ planta eſt, erat exculptum. Cælius Lect. antiq. lib. 18. cap. 5.

Agno. [ἀγνώ. Ger. Ein Hexenthrunn in *Arcadia*.] Fons Arcadiæ eſſe traditur, cujus aqua cęremoniis quibuſdam commota, nebulę in morem in aërem aſcendens, largiſſimos demittit imbres: ita dicta ab Agno, una ex Iovis nutricibus. Cæl. Rhod. Lect. antiq. lib. 13. cap. 17.

Agnon, Nomen autoris apud Quint. lib. 2 cap. 17.

Agoce, ces, Nomen, urbis Aethiopiæ, quæ eſt ſub Aegypto. Plin. lib. 6. cap. 29.

Agōnalĭă, ium, vel iorum, ἀγόνια. Feſta erant apud Romanos, quotannis celebrari ſolita in honorem Iani (ut eſt apud Ovid. 1. Faſtorum) aut certè in honorẽ Agonii Dei (ut Feſtus tradit) qui rebus agendis præeſſe putabatur. Hoc die rex ſacrorum arietem immolabat, ut tradit Varr. lib. 5. de ling. Lat Nominis rationes multæ afferuntur. Nam Varro loco jam citato, ex ritu ſacrorum ductum exiſtimat, in quibus miniſter ſtrictum ad arietem jugulandum tenens cultrum, identidem rogare ſolet, Agón'? Quam opinionem Ovidius quoq; attigit his verſibus: Nominis eſſe poteſt ſuccinctus cauſa miniſter, Hoſtia cœlitib. quo feriente cadit, Qui calido ſtrictos tincturos ſanguine cultros, Semper agátne rogat, nec, niſi juſſus, agit. Feſtus (ut diximus) ad Agonium, rerum agendarum Deum, dictionis hujus etymon refert. Alii ad Agonem montem, in quo die illa ſacra fieri ſolebãt, qui poſtea Quirinalis dictus eſt, ex quo in eo commederũt Sabini, in urbis portionem recepti. Alii à certamine curuli dictum putant, quod hiſce feriis antiquitus ſolet celebrari. Nam Græci certamina & ludos ἀγῶνας appellant. In quã opinionem Ovidius quoq; deſcendit, quum ſic ſcribit: Fas etiam fieri ſolitis ætate priorum Nomina de ludis Græca tuliſſe diem, Et prius antiquus dicebat Agonia ſermo, Veraq; judicio eſt ultima cauſa meo.

Agonia, Vide in APPEL

Agonax. Zoroaſtris fuit præceptor in arte Magica: apud Plin. tamen lib. 30. cap. 1: Azonacem hunc, non Agonacem appellatum invenimus.

Agonenſis porta, Romæ fuit in monte Quirinali, quæ & Collina porta dicebatur.

Agonis, idis, Liberta Veneris Erycinæ. Apud Cic. 1. Verr.

Agora, Oppidum in Cherſoneſo, Steph.

Agoracritus. [ἀγοράκριτος. Ger. Ein außbündiger Bildhawer. Pol. *Synicarg.*] Inſignis ſtatuarius fuit. Phidię diſcipulus, cujus opus eſſe creditur Veneris Rhamnuſię ſignũ, quam Nemeſim appellavit. Nam quum de facienda Venere cum Alcamene condiſcipulo ſuo contenderet, ſuffragio imperiti populi, non arte ſuperatus, uſq; adeò rei indignitate commotus eſt, ut ſignum illud Nemeſim appellaverit, caq; lege vendiderit, ne Athenis eſſet. Autor Plin. lib. 36. cap. 5.

Agoroſus. Oppidum Cariæ, Steph.

Agra, ἄγρα, Regia Læanitarum, Arabiæ populorum. Plin. lib. 6. cap. 28.

Agradatus, ἀγράδατος, Rex Perſarum, poſtea Cyrus dictus, à Cyro Perſidis fluvio. Strab. lib. 15.

Agræ, arum, ἄγραι, Oppidum eſt mediterraneũ Arcadiæ, apud Plin. lib. 4. cap. 6 Item Atticę regiuncula, Dianæ ἀγροτέρας templo inſignis. Vide Cæl. Rhod. lib. 20. cap. 7.

Agræi, ἀγραῖοι Stephano, Populi ſunt Arabiæ in ſinu Læaniteo, quorum oppidum eſt Agra, ἄγρα, Læanitarum regio: cujus meminit & Plin. lib. 6. cap 28.

Agrăgās, Qui & Acragas, ἀκράγας, Siciliæ mons eſt, & in eo oppidum ejuſdem nominis, quod hodie *Agrigentum* vocant.

Vulgò *Gergento*. Virgil. 3 Aeneid. Arduus inde Agragas ostentat maxima longè Mœnia.

Agrăgāntīnŭs, idem quod Agrigentinus. Lucr. lib. 1: Quorum Agragātinus cum primis Empedocles est. Vide AGRAGAS.

Agre. ἄγρη, Civitas est Lydiæ, apud Stephanum.

Agrĭgēntum, ἀκράγας, Vrbs Sicilię, quę & Acragas, sive Agragas dicitur, ex qua Empedocles philosophus, & Phalaris tyrannorum fæviſſimus originem duxerunt.

Agrĭgēntīnŭs, a, um, possessiv. pen. prod. [ἀκραγαντῖνος. Pol. *Kol'omeika.*] ut Tyrannus Agrigētinus, & Sal Agrigētinus, qui igni fluit, & in aqua vel liquore alio crepitat, quasi torreatur. Plin. l. 31. c. 7: Agrigentinus sal ignium patiens, ex aqua exilit.

Agriodos. pen. cor. Numeratur ab Ovidio inter canes Actęonis, 3. Metamorphoseos.

Agrionía, Festa erāt apud Bœotios, quæ in honorem Bacchi quotannis celebrabantur.

Agriophagí, ἀγριοφάγοι, Aethiopum populi sunt, Solis ferarum carnibus vescentes. Solinus & Plin. lib. 6. cap. 30.

Agriophagítæ, Cyclopes dicuntur, vel monoculi: quia unũ habent oculum in media fronte ad modum cycli. Hos India gignit.

Agríppa, ἀγρίππας, Sylvius Tyberini Latinorum regis filius, qui submerso patri successit in regnum, & quũ quadraginta annis regnasset, moriens Romulum filium regni reliquit hæredem. Vide Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Agrippæ, quasi Aegrippæ, qui, & cur sic appellati, Vide in APPELLATIVIS.

Agríppína. penult. prod. ἀγριππῖνη, M. Agrippæ filia, & neptis Augusti, & uxor Germanici, quem etiam in Syriam comitata est: ubi quum ille misto à Cn. Pisone veneno interiisset, cineres ejus in Italiā reportavit, & Iulię familię monumento intulit, Pisonemq; judicio persequuta ad spontaneam necem adegit. Postremò apud Tiberium Cæsarem nullo suo merito in invidiam adducta, inedia sibi mortẽ conscivit. ¶ Iulia Agrippina, Germanici, & superioris Agrippinæ filia fuit, quæ primùm C. Domitio Aenobarbo nupsit, cui Neronem peperit, mortuoq; Domitio, novo quodã exemplo cum Claudio Cęsare patruo suo secundas nuptias contraxit: quem, ut Neroni filio suo expeditam ad imperũ viam sterneret, venenato boleto sustulit. Tandem infinitis nobilissimorum virorum cædibus grassata, immissis Neronis jussu percussoribus, multis vulneribus confossa est, illud identidẽ clamitans: Feriri ventrem, qui mõstrum tàm ferum tulit. Vtriusq; vitam vide latiùs apud Tacitum.

Agrīppīnā, sive Agrippinēsis Colonia. [Ger. Die Statt Cöln am Rhein.] Vrbs est celeberrima ad Rhenum fluvium, Vbiorum metropolis: nomen habens ab Agrippina Neronis matre, quæ ut patriam (ibi enim nata erat) splendidiorem redderet, sociisque etiam nationibus potentiam suam ostentaret, Veteranorum coloniam eò deduci imperavit. Vide Tacitum Annal. lib 12.

Agrísa, oppidum Carmaniæ, Steph.

Agrĭus, ἄγριος, Martis ex Parthaone filio nepos, & Thersitæ pater, teste Homero, cujus nihil præter nudum nomen ad nos pervenit. ¶ Fuit & Agrius Vlyssis ex Circe filius, ut autor est Hesiod. in Theog.

Agrōn, ἄγρων, Primus qui & Heraclidis Sardibus regnavit. Herod. lib 1. ¶ Agron Illyricorum rex, qui quum Aetolos superbissimos populos bello domuisset, tanta sese præ gaudio vini copia obruit, ut pleuritide correptus, subitò fuerit extinctus. Autor Polybius. ¶ Agron præterea apud Cæl. Rhod. li. 4. cap. 22. medicus summè laudatus, quòd Athenas magna pestilentiæ vi sæviùs infestante, affectorum plerisq; salutarem tulisset opem, accensis in proximo ignibus. ¶ Agron Nini filius à Græcis dictus, quòd in agris natus esset, apud eundem Cæl. lib. 23. cap. 5.

Agrōspī, ἄγροσποι, Populi Arabiæ, apud Plin. lib. 6. cap. 30.

Agrosus, Mons est, ubi nunc Roma, quem Faunus rex, Evandro ex Arcadia pulso concessit, quem ille postmodum Palatinum appellavit.

Aguntum, ἄγυντον Ptolemęo, Oppidum est Norici, quod & à Plinio recensetur lib. 3. cap. 24.

Agyía, ἀγυιὰ Stephano, Vide AGYIEVS.

Agyieus, ἀγυιεύς, per tres syllabas, Proprium est Apollinis epithetον: dictum à viis urbanis, quas Græci ἀγυιὰς vocant, quib. Apollo præesse creditur: unde & ἀλεξίκακος: hoc est, malorum depulsor vocatus est. Ex Stephano.

Agylla, ἄγυλλα, Vrbs Thusciæ, aliâs Cære vocata, & Agyllina, à nomine conditoris, quem Virg. lib. 8. ex Lydia venisse ostendit, quum ait: Haud procul hinc saxo colitur fundata vetusto Vrbis Agyllinæ sedes, ubi Lydia quondam Gens bello præclara jugis insedit Hetruscis. Vide Stephanum.

Agyrium, sive Agyrena, ἀγύριον Dionysio, ἀγύρεια Stephano, Oppidum Siciliæ: Vnde Agyrini populi, quos recenset Plinius in descriptione Siciliæ, li. 3. cap. 8. Stephanus Agyrenæos vocat, ἀγυρωναίους. Vulgò *Los de S. Philippo, de Agirone.*

A ante H & I.

Aharna, Oppidum Hetruriæ, apud Livium Decad. 1. bel. rò.

Aĭax. [αἴας. Ger. Ein dapfferer Held im Griechischen Heerzeug vor Troia.] Duorum fortissimorum Græcorum nomen fuit: quorũ alter à patre Telamone Telamonius cognominatus, proximã ab Achille fortitudinis laudem obtinuit in Græcorum exercitu. Hic cum Hectore singulari certamine congressus est, & victor evasisset, nisi noctis advẽtu pugna fuisset dirempta. Quæ necessitate adactus, re infecta ad suos rediit, gladio ab Hectore donatus, quem ipse vicissim baltheo donavit: quæ dona (ut exitus declaravit) utiq; fuerũt exitialia. Nam Hectoris corpus hoc ipso baltheo circa Patrocli tumulum tractũ est ab Achille. Ajax verò Achille interempto, quum de armis illius cum Vlysse judicium instituisset, adversariq; eloquẽtia superatus, inferior discessisset, rei indignitate in furorem versus, in muta pecora sævit, Atridas sese & Vlyssem credens interimere. Verùm ubi ad mentis sanitatem rediit, seq; delusum cognovit, acri dolore compulsus, gladio, quem ab Hectore dono acceperat, in loco deserto se confodit: cruorq; ejus in Hyacinthũ florem est permutatus. ¶ Ajax alter fuit, qui ab Oilei patris sui nomine Oileus dictus est. Hic Locrensium rex fuit, velox pedibus, & peritus hastę vibrãdæ, multaq; fortitudinis exempla in obsidione Trojana edidit. Capto aũt Ilio, Cassandram virginẽ in Minervæ templo (cujus illa sacerdos erat) violavit. Quam ob causam indignata Minerva, tempestatẽ Græcis redeuntibus circa Caphareum promontorium immisit, in qua quum alii plerique, tùm ipse etiam Ajax periit. Virg. 1. Aeneid. -Pallásne exurere classem Argivũm, atq; ipsos potuit demergere ponto, Vnius ob noxam & furias Ajacis Oilei?

Aĭdōnĕŭs, ᾅδωνεύς, Rex inferorum, quem nos *Ditem* & *Plutonem* appellamus. Fuit præterea eodem nomine rex Molossorum, cujus filiam nomine Persephonem Theseus conatus fuit rapere non procul ab Acheronte fluvio. Vnde factus est locus fabulæ, Theseum ad inferos descendisse, & Persephonẽ Ditis uxorem rapere voluisse. Vide Plut. in vita Thesei, & quæ suprà annotavimus in dictione ADES.

Aĭlanites, αἰλανίτης, sinus juxta Aegram Arabiæ civitatem. Steph. in Egra.

Aĭjŭs, Deus à Romanis dictus est, ab eo quòd ajebat: id est, loquebatur. Nam olim Romę audita vox est silentio noctis, clarior humana voce, quæ jubebat magistratibus nuntiari, Gallos advẽtare, & ut providerẽt ne Roma ab iis caperetur: Propter quod beneficium templum ædificatum est Deo illi talia monenti: quem cùm nomen ejus ignorarent, Ajum appellarunt. Cic. lib. 2. de Divin. Quid ergo? Ajus iste loquens, quando eum nemo norat, ajebat, & loquebatur: unde & nomẽ adinvẽnit. Livius hunc eadem ratione vocat Locutium.

A ante L.

Alaba, ἀλάβα Ptolemæo, Oppidum est Celtiberorum.

Ălăbandă, ἀλάβανδα Stephano, Cariæ civitas est, non procul à Mæandro fluvio, scorpionum copia affluens, duobus montibus ita subjecta, ut cistæ inversæ aspectum exhibeat. Ex hac originem traxerunt tres clarissimi oratores, Menecles, & Hierocles fratres, & Apollonius Molo. Nomẽ accepit ab Alabando Evippi filio, ut Stephano placet. Apud Latinos frequentiùs legimus Alabandæ, arũ, plurali numero. Iuven. Sat. 3: Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis. Plin. li. 37. cap. 7: Adjiciunt Aethiopicos, & Alabandicos in Orthosia cautè nascentes, sed qui perficiantur Alabandis. Stephanus quoq; admonet, olim Alabandam inter Cariæ civitates opulentissimam ac florentissimã fuisse, ut huic proverbio locum fecerit: Alabanda Carũ fortunatissima. Ἀλάβανδα κωφῶν εὐτυχεστάτη: intelligi fortunam amplã, & vitæ genus voluptuarium, à literis & virtutis studio alienũ. Veluti si dicat aulicus, aut negotiator quispiã, Alii se in literis macerent, alii cum paupertate philõsophentur: Alabanda Carum fortunatissima. Poterit & per irrisionem usurpari, veluti si joceris in quempiam parũ egregium, qui tamen in gente vehementer barbara & crassa præcellere videatur.

Ălăbandŭs, ἀλαβανδεύς, gentile. Cic. 2. de Nat. deor. Alabandi Alabandum consecrarunt.

Ălăbandĭcŭs & Alabandiacus, ἀλαβανδικός, & ἀλαβανδιακός, possessiva: ut Rosa Alabandica, apud Plin. lib. 21. cap. 4: Quæ folia habet albicantia, & inter viliora rosarum genera connumeratur.

Ălăbāstrŭs, ἀλάβαστρος, Fluvius est in Aetolide minoris Asiæ regione. Plin. lib. 5. cap. 30. ¶ Est & alabastrũ oppidum Aegypti. Plin. lib 5. cap 9

Ălăbūrĭŏn, ἀλαβύριον, Syriæ oppidum, Steph.

Alabus, ἄλαβος, Fluvius in Orientali parte Siciliæ, Ptolemæo.

Alachroæ, populi Africæ juxta Aras Philenorum, qui etiam Lotophagi appellantur. Plin. lib. 5. cap. 4.

Alalcomenæ,

Alalcomenæ, sive Alalcomenium, ἀλαλκομεναὶ Strabonι, ἀλαλκομένιον Stephano, Oppidū Bœotiæ, ab Alalcomeneo cōditore appellatum, qui & Minervę simulacrum ibidem consecravit, quā à suo nomine ἀλαλκομενίδα appellavit: cujus meminit & Hom. Iliad 4.

Alalia, ἀλαλία, Vrbs insulæ Cyrni, Phocensium colonia. Herod. lib. 1.

Alana, Vrbs Aethiopiæ. Plin lib. 6. cap. 29.

Alānĭă, Regio est Scythiæ Europæ, quæ ad Mæotidas paludes pertingit: ejus incolæ Alani: de quibus Plin. lib. 9. cap. 12.

Alānus, penul. prod. [Ger. Ein fluß in Scythien.] Scythiæ fluvius: à quo Alani populi dicti sunt juxta Roxalanos: de quibus Plin. lib. 4. cap. 12. Ammianus scribit Alanos dici, quos prisci Massagetas dixerūt. Hi carnibus vescuntur, & panē non manducāt. Mart. lib. 7: Nec te Sarmatico transit Alanus equo. Iulius. Capit. Alanos in parte Daciæ collocat: Ptolemæus verò in ea Scythiæ parte, quæ est intra Imaum.

Alānōrsi, Populi Scythici ad Septentrionē ultimi, Ptolemęo.

Alāpēni, ἀλαπηνοὶ, populi in Arabia fœlici, Ptolemæo.

Alaricus, [ἀλαριχός. Ger. Ein König der Gothen.] Nomen Regis Gothorum, qui Romam aliquādiu obsessam tandem expugnavit, & solo æquavit. ¶ Fuit & alter Alaricus, quartus Gothorū rex, qui & ipse Romā cepit anno nostrę salutis octingentesimo quinquagesimo quarto: qua tamē nō diu est potitus. Nā in ipso Paschæ festo insidiis Italotū circūventus, unà cum suis omnibus est trucidatus. Vide Paulum Diaconum.

Alarodii. ἀλαρόδιοι Stephano, populi sunt circa Pontū, de quibus Herodotus lib. 3.

Alata, ἀλάτη, Civitas in Arabia fœlici, apud Ptolem. lib. 6. cap. 7. Item altera ejusdem nominis in Arabia deserta, apud eundem lib. 5. cap. 10.

Alatacastra, τὴ ἀλατὰ στρατόπεδα Ptolemæo, Oppidum Britanniæ insulę, quod alii castra puellarum vocant. Credunt eruditi nostri sęculi urbem esse Scotiæ, quæ illorū lingua Edimbourg vocatur.

Alatrium, Vrbs Hernicorum. Hernici autem populi fuerunt saxosa Campaniæ loca incolentes, Volaterranus. Vulgò *Alatro*.

Alatrinates Hernicorum populi, Liv. 1. Decad. lib. 9.

Alauna, ἀλαύνα, Oppidum est Britanniæ insulæ, apud Ptolemæum.

Alaūnĭi, populi sunt Scythiæ regionis, Ptolemæo teste.

Alaūnus, ἀλαῦνος, Duorum fluviorum nomen est in Britannia, quorum alter est in Orientali ejus insulæ plaga: alter in Meridionali. Ptolemæus.

Alazon, ἀλαζὼν, Fluvius ex Caucasęis montibus in Cyrum amnem defluens, Albanosq; ab Iberibus dividens. Plin. lib. 6. cap. 10

Alba, ἄλβα, Nomen est duarum urbium, quarū una est in Latio, à qua Albāni populi, ἀλβανοὶ, & Albanus mons, sub quo Ascanius civitatem hanc Albam condidit, quæ (ut Livius scribit lib. 1. ab Vrbe) à situ porrectæ in dorso urbis, Alba longa vocata est. Vulgatior fama est ab omine porcæ albæ ibidem inventæ, Albam esse dictam. ¶ Altera est ad lacum Fucinum, à qua Albenses dicuntur, ἀλβιᾶς: quanvis etiam Albani quandoque vocentur. ¶ Hoc addere placuit esse & aliam Albam in Pannonia, olim Taurorum, & Belgradum appellatam: nūc Albam Græcā. [Ger. Griechisch Weissenburg. Vng. *Lándor fejér vár.*] ¶ Item aliam, quæ Alba regalis dicitur, quòd Pannoniī reges in ea inaugurari soleant & inungi. [Ger. Stutweissenburg. Vn. *Székes fejér vár.*] ¶ Item tertiam in Transsylvania, quę Alba Iulia dicitur, Principum Transsylvaniæ sedes, & habitatio perpetua. [Vng. *Gyula fejér vár.*]

Albă, ἄλβας, Flumē est Hispaniæ citerioris, ad radices Pyrenęi. Plin. lib. 3 cap. 3.

Albānă. ἄλβανα, Ptolemæo, Vrbs fœlicis Arabiæ.

Albānĭă. ἀλβανία, Regio in Oriente à colore populi vocata, eò quòd albo crine nascantur. Hæc ab Oriente sub mare Caspium surgens, per Oram Oceani septētriónalis usq; ad Mæotidas paludes per deserta extenditur. In ea Albana civitas, & Albanus fluvius. Apud hanc habentur canes ferocissimi, qui tauros & leones occīdunt. Hæc Nomadico generi proxima est, inter Hiberiam & mare Caspium, ab Ortu Solis mari conjuncta, ab Occasu Hiberiæ finitima, à qua Alazone amne dirimitur. Boreale latus munitur Caucasęis montibus, Australe Armeniam contingit. Strabo sex & viginti linguas Albanorum fuisse tradit, & totidem aliquando reges. Fuēre & sub imperio Persarum: postea Macedonum: deinde Romanorū. Sed Trajanus Imperator his Regem dedit. Nunc sub Magno Came degere creduntur. Ab his Albani orti sunt, quorum pars hodie in Peloponneso, pars in Macedonia sedet, juxta Dyrrachium. & in Epiro, quæ hodie vulgò *Albania* dicitur.

Albānus. ἀλβανὸν ὄρος, Nomen est montis, & lacus non procul ab urbe: unde vaticinium fuit, nunquam Romanos Vejos capturos, ni primò ex Albano lacu emitteretur aqua. ¶ Item Albanus nomen est duarum urbium, quarum una est in Macedonia mediterranea: altera in majori Armenia, ubi divus Bartholomæus fuit decoriatus. Hoc etiam nomine dictus est fluvius Albaniæ.

Albānus, a, um, ἀλβανὸς, Possessivum ab Alba, Latii urbe: ut, Albani patres, Apud Virg. 1. Aen.

Albatenius, Medici nomen, qui Galeni libros primus in Arabicum cōvertit idioma, teste Ioanne Serapione. Idem scripsit commentarios in Aristotelem.

Albĭă, ἀλβία, Regiuncula est montana, Carnis finitima. Strabo. lib. 7.

Albĭi, [ἄλβιοι. Ger. Das Alpgebirg.] Olim dicti fuerunt montes, quos nunc *Alpes* dicimus, Athenæus. Albii etiā dicti fuerunt liberi Galliæ populi, in quorum agro conditum est Lugdunum. Plin. lib. 4 cap. 18.

Albimilium, Ptolemæo, Liguriæ urbs, quam alio nomine Vintimilium, sive corrupta voce Vintimiam vocant. Vulgò *Vintimiglia*.

Albignă, Oppidum, Ligurum colonia ad mare deducta, cujus incolę Ligures Ingauni vocantur. Ex hoc loco ad Monœci portum stadia sunt septuaginta. ¶ Dicitur & Albingaunū. Vide in dictione sequenti.

Albīngaūnum, ἀλβίγαυνοι, Ptolem. & Albium Intemelium, ἄλβιοι ἰντεμήλιοι, Ligurię oppida quædam. Nam quum Ligures partim Ingauni, γαυνοι, partim Intemelii dicerentur, eorū coloniæ ad mare deductæ: altera Albium Intemelium, quasi Alpium Intemeliū: altera Albingaunū vocitatæ sunt. Vtriusq; oppidi meminit Plin. lib. 3. cap. 4. Vulgò *Albenga*.

Albigerius, Magus fuit Carthaginēsis, qui quid quisq; egisset, aut omninò cogitavisset, suggerentibus dæmonibus, respondebat: cujus vaticiniis sę fæpiùs interfuisse tradit Augustinus.

Albĭnŏvānus, cognomē Celsi cujusdā ex familiaribus Horatii, ad quem extat epistola, cujus initium est: Celso gaudere, & benè rem gerere Albinovano Musa rogato refert.

Albīnus, ἀλβῖνος, Nomē imperatoris Romani, ita dicti quòd exceptus sit utero candidissimus, cōtra consuetudinem puerorum, qui nascendo solent rubere, quum involuti secundis, erumpente menstruo, perliti esse soleant profluvio sanguinis pariter egredientis. Hinc illud Satyrici poētæ: modò primos incipientem Edere vagitus, & adhuc à matre rubentem. Vide Cælium Rhod. lib. 15. cap. 23. ¶ Fuerunt & ante hunc pleriq; apud Romanos eodem nomine appellati: ex quibus commemorantur à Salustio Spurius, & Aulus, Albini fratres, qui rem infœlicitèr gesserunt adversus Iugurtham.

Albion, [ἀλβίων Stephano. Ger. Engelland.] insula est (hodie *Britannia* à doctis, à vulgò *Anglia* dicta) ab albis rupibus, quas mare abluit. Vide ANGLIA.

Albion, & Bergion, [ἀλβίων, & βεργίων. Ger. Zwen Risen/ die Jupiter/ den Herculem zu erretten/ mit steinen hat zu todt geworffen.] Gigantes fuerunt, & filii Neptuni in Herculis gratiam à Iove interfecti. Hercules enim quum Rhodani óstia transiret, ei obviam facti hi duo fratres, transitum ejus impedīverunt: quapropter Hercules cum eis pugnavit: & quum sibi tela deficerent, Iovem patrem in auxilium vocavit, qui lapidum imbrē demittens, inimicos ejus interfecit. Autores Pomponius Mela, & Diodorus Siculus.

Albis, ἄλβις, Fluvius est nobilissimus, quem Romani olim voluerunt esse terminū sui imperii. Oritur ex montibus qui Moraviam à Boëmia dividunt. Suscepto deinde Molta fluvio, Pragam Boëmorum metropolim præterlabitur. Influit in mare vastissimo ostio juxta Haburgam. Vulgus Germanorum hodie *Elbam*, die Elb/ vocat. De hoc Lucanus lib. 2: Fundat ab extremo flavas Aquilone Suevos Albis, & indomitum Rheni caput.

Albium Intemelium. Oppidum Ligusticum, Plin. li. 3. cap. 5. Vide suprà in dictione ALBINGAVNVM.

Albĭus, Proprium nomen viri. Hor. 1. Serm. Sat. 4: Stupet Albius ære. ¶ Albius Tibullus poēta elegiographus, Horatio & Ovidio familiaris. Horat. lib. 1. Epist. Albi nostrorum sermonum candide judex. Hic Messalam Corvinum in Provinciam sequens, in Corcyra insula morbo correptus, extremum vitæ diem clausit. Vide Crinitum de poētis Latinis.

Albonenses, Liburniæ populi in conventu Scardonitano. Plin. lib. 3. cap. 21.

Albucilla, Apud Tacitum mulieris nobilis nomen est, sed admodum impudicæ, & multis adulteriis infamis.

Albŭlă, Fluvii nomen, Vide in APPELLATIVIS.

Albulates, Fluvius est in quinta regione Italię. Plin. li. 3 ca. 15.

Album, Promontorium Africæ, V. M. pass. freto à Mellaria Hispaniæ vico diremptum Plin. in Procœmio lib. 3. ¶ Est & alterum ejusdem nominis Promontorium, in Phœnice, non procul à Tyro: de quo Plin. lib. 5. cap. 19.

Albuna, Deæ nomen, quæ in nemore quodam agri Tiburtini colebatur. A Græcis dicitur λεύκωθέα, putaturq; fuisse Ino Athamantis uxor, quæ viri furorem metuens, unà cum Melicerta filio se in mare præcipitavit. Alii Sibyllam Tiburtinã fuisse existimant, quæ ob admirabilem sapientiam, humanaq; majorem, à vicinis populis dea credita est.

Albŭnĕă, Fons & nemus juxta Anienem, sive ab albore aquę sulphureæ, sivę quòd Albuna Latinè sit, quæ Græcè λεύκωθέα dicitur. Virg. Aén. 6. lucosq; sub alta Consulit Albunea, memorum quæ maxima sacro Fonte sonat.

Alburnŭs, Lucaniæ mons à candore verticis dictus, & portus ejusdem nominis. Virg. 3. Georg. Est lucos Silari circum, ilicibusq; virentem Plurimus Alburnum volitans, cui nomen Asilo Romanum est.

Albutius Silus, Novariensis orator, Romam venit, receptus in Planci oratoris contubernium. Iam verò senior ob vitium vomicæ Novariam rediit, convocataq; plebe, causis propter quas mori destinasset, in concione redditis, abstinuit cibo, sibiq; inedia necem consciv. Ex Tranquillo. ¶ T. Albutius, cujus M. Varro meminit, dicitq; scripsisse Satyras Luciano stylo. Nam & Lucilius eum ut Græca miscentem verba, notat his verbis: Græcum te Albuti, quàm Romanum, atque Sabinum, &c. Vide reliqua apud Ciceronem in principio de Finibus.

Alcæŭs, ἀλκαῖος, cum diphthongo, Nomen poëtæ Lyrici Mitylenæi. Hic magnificus, brevis, diligens & plurimùm Homero similis.

Alcamenes, [ἀλκαμένης. Ger. Ein außbündiger Bildhawer] Nobilis statuarius fuit, Phidiæ discipulus, qui Agoracritum Parium condiscipulum in facienda Venere, populi Athenienſis suffragiis superavit. Plin. lib. 36. cap. 5.

Alcandĕr, dri, ἄλκανδρος, Vnus è comitibus Sarpedonis Lyciæ regis, ab Vlysse ad Trojam occisus. Ovidius 13. Metamorph.

Alcanŏr, ἀλκαθόης, Viri proprium, cujus mentionem facit Virgil. lib. Aeneid. 10 Huic frater subit Alcanor, &c.

Alchathŏē, ἀλκαθόη, Vrbs eadem esse putatur, quã alio nomine Megaram vocant. Ovid. 9. Metamorph. Alcathoe quam Nisus habet.

Alcathŏŭs, ἀλκάθοος, Pelopis filius, qui cædis Chrysippi fratris suspectus, Megaram venit, occisoq; leone, qui Citharonius à loco dicebatur, adscitus à Megareo gener, in regnum illi successit, & urbem Megaram Alcathoën appellavit. ¶ Alcathous, alius fuit Trojanus, qui Hippodamiam Anchisæ filiam in uxorem habuit, & in pugna apud Trojam ab Idomeneo Cretensi occisus est.

Alcē, ἀλκή, Canis nomen, apud Xenophontem de Venatione.

Alce, Nomen meretricis, Vide Gel. lib. 4. cap. 11.

Alcēnōr, ἀλκείδης, Vir Argivus fuit, qui ea in pugna, qua trecẽti Argivi cum totidem Lacedæmoniis de finibus certarunt solus, cum Chromio ex suis superfuit, hostibus quoq; omnibus, uno Othryade excepto, ad internecionem deletis, Herod. lib. 1.

Alces. Bithyniæ fluvius. Plin. lib. 5 cap. ult.

Alcestē, es, sive Alcestis, idis, ἄλκηστις, Fuit Peliæ filia, Admeti Pheræorum regis conjunx, quæ maritum tanto amore dilexit, ut pro eo perire non recusaverit. Nam quum Apollo ab Admeto humaniter exceptus, hoc illi à Parcis impetrasset, ut fatalẽ diem proferre posset, si quis aut cognationis, aut amicitiæ vinculo adductus, spontaneã pro eo mortem obire vellet, cæteris id abnuentibus, sola Alcestis inventa est, quæ mariti vitam sua morte redimere non recusaret. Iuvenalis. Spectant subeuntem fata mariti Alcesten. Plura apud Euripidem in Alceste.

Alcetas, ἀλκέτας, Molossorum rex fuit, longa generationum serie, genus suum ad Pyrrhum Achillis filium referens. ¶ Fuit & alter hoc nomine, unus eorũ qui sub Alexandro Macedone ordines duxerunt: utriusq; meminit Suidas.

Alcēus, dictio dissyllaba, ἀλκαῖος, Pater Amphitryonis, & avus Herculis, à quo & Alcides, ἀλκείδης appellatur.

Alchidas, ἀλχίδας, Rhodius Cupidinẽ nudum Praxitelis manu factum adamavit, atq; in eo amores vestigiũ reliquit. Plin. lib. 36. cap. 5.

Alchione, ἀλχιόνη, Mons Macedoniæ. Plin. lib. 4. cap. 10.

Alchippē, Marsorum oppidum est, lacu Fucino absumptum, extructum à Marsya Lydorum duce. Plin. lib. 3. cap. 12. Alii tamen Archippe scribunt.

Alcĭbĭădēs, pen. corr. [ἀλκιβιάδης. Ger. Ein fürtreffenlicher Hauptmañ der Athenienſeren.] Nomen Athenienſis Imperatoris summi, qui genere & forma præcipuus, omnibus rebus aptus fuit: dives præterea, affabilis, patiens: deniq; summis naturæ, ingeniiq; dotibus egregiè exornatus: cæterùm tanto rursus vitiorum agmine deformatus, ut si vitia virtutibus pẽses, meritò addubites, laudéne, an vituperio dignior videatur. Hic quum esset proclivis ad luxum & ad cæteras voluptates, ad bonam disciplinam traductus est à Socrate. Nam discendi studio, & sapientiæ amore pellectus, extemplò cunctis amatoribus, adulatoribusq; repulsis, ad Socraticam disciplinam animum vertit, nunquam recedens à latere philosophi sapientissimi. Reliqua vide in vita ejus apud Plutarchum.

Alcĭdămās, ἀλκιδάμας, Luctator insignis. Stat. 10. Theb. tuque ô spectate palæstris Omnibus, & nuper Nemæo in pulvere fœlix Alcidama. ¶ Alcidamas Eleates, philosophus, scripsit de musica, discipulus Gorgiæ Leontini. Suidas hũc inter scriptores Rhetoricæ annumerat. Quint. lib. 3. cap. 1. meminit ejus & Laërtius in Protagora.

Alcidamus, Rhetor antiquus in primis nobilis, qui mortis laudationem scripsit. Cic. lib. 1. Tusc.

Alcīdes, pen. prod. [ἀλκείδης. Ger. Der vberauß ſtarck vnd manhafft Hercules.] Hercules Græca significatione à virtute appellatur: nam ἀλκὴ virtus, robur, fortitudo dicitur. Vel venùs Alcides (ut Herodotus ait) nomen est patronymicum ab Alceo, avo paterno: hoc est, Amphitryonis patre.

Alcimachus, [ἀλκιμάχος. Ger. Ein berümpter Maler.] Pictor nobilis. Plin lib. 35. cap. 11.

Alcĭmēdē, pen. corr. ἀλκιμέδη, Vxor Aesonis fuit, mater Iasonis. Valer: Flac. Argon. 1: hunc gravis Aeson Et pariter vigil Alcimede spectantq; tenentq;.

Alcĭmĕdōn, ontis, ἀλκιμέδων, Sculptor nobilis, apud Virgil. 3. Aeglog.

Alcimenes, ἀλκιμένης, Poëta tragicus, Megarensis. Suidas.

Alcimus ἄλκιμος, Orator omnium, qui in Græcia tum florebant, eminentissimus. Diog. Laërt. libro 2. in vita Stilponis. ¶ Fuit præterea Alcimus Lydorum rex præcipua pietate insignis, ingenioq; mitissimo. Cælius Lectionum antiquarum lib. 19. cap. 2.

Alcĭnŏŭs, penult. correp. ἀλκίνοος. Nausithoi filius, teste Homero Odyss. 7. Rex Phęacum in Corcyra insula justissimus, dicente Orpheo in Argonaut. κεκλήσεται δικαίοτατος βασιλεύων. Fuitq; diligens hortorum cultor. Quamobrem dixit Virg. lib. 2. Georg. Pomaq; & Alcinoi sylvæ: id est, arbores pomiferæ. Hujus meminit Ovid. 2. Metam. Ferunt horum pomariorum tantam fuisse fertilitatem, ut maturis fructibus novi succederent. ¶ Alcinoi apologus. De longis & anilibus fabulamentis. Refertur à Diogeniano, & Iulio Polluce lib 6. Sumptum ex Homer. Odyss. ubi Vlysses in convivio Alcinoi Phæacum regis prodigiosas ac deridiculas fabulas & portenta sua miracula commemorat, de Lotophagis, Læstrygonibus, Cyclopibus, atque id genus aliis plurimis miraculis, fretus videlicet Phæacũ insitia: ut fit Alcinoi Apologus ficta narratio apud Alcinoũ habita. Hoc proverbio usus est Plato de Rep. lib. 2. Haud tibi sum narraturus Alcinoi apologum. ¶ Fuit etiã Alcinous philosophus Platonicus, qui Epitomen cõposuit de Academicorum Platonis.

Alcion Medicus, de quo Ioseph. Antiq. Iud. lib. 19 cap. 12

Alciphron, ἀλκίφρων, Magnesius, Alexandri temporibus philosophus. Suidas.

Alcippē, ἀλκίππη, Vna ex Halcyonei gigantis filiabus, quæ Halcyonides, ἀλκυονίδες, dictę sunt. Suidas. Est præterea Alcippe nomẽ rusticę mulieris propriũ, cujus sæpè meminit Theocritus, & Virg. Aeglog 7: Quid facerem? neq; ego Alcippen, nec Phyllida habebam.

Alcīppŭs, [ἄλκιππος. Ger. Ein fürnemmer Burger zu Athen, welcher auß ſeinem Vatterland vertrieben ward.] Lacedæmonius civis fuit, inter suos maximæ autoritatis, patriæq; studiosissimus, qui ab inimicis contrarias in Republica partes fovẽtibus, in exilium actus fuit. Huic uxor fuit nomine Damocrita: quæ quum virum in exilium euntem prosequi prohiberetur, filiæq; jam viro maturæ publico edicto matrimonio arcerentur, nequis ex illis injuriæ avo illatæ ultor nasceretur, concepit animo facinus supra omnem muliebrem audaciam. Nam quum ex more fœminæ urbis primariæ ad nocturnum sacrum in andronem quendam convenissent, Damocrita à filiabus adjuta, magnam vim lignorum, quæ ad sacrificia parata erant, ad fores congessit, ignemq; injecit, ut omnes intùs exureret. Accurrentibus deinde auxilio viris illa filias primùm: deinde seipsam interfecit. Ex Plutarchi narrationibus amatoriis.

Alcisthĕnē, ἀλκισθένη, Nobilis pictricis nomen apud Plin. lib. 35 cap. 11.

Alcithoe, ἀλκιθόη, Thebana mulier fuit, quæ quum Bacchum, ejusq; Orgia contemneret, cæterisq; mulieribus sacra celebrantibus cum sororibus & ancillis lanificio operam daret, ab irato Baccho in vespertilionem mutata est: telæ autem in vitem & hederam. Vide Ovid 4. Metam.

Alcmæōn, ἀλκμαίων, Amphiarai vatis, & Euriphyles filius fuit, qui matrẽ suam in ultionẽ patris, quem illa dolo occiderat, interemit. ¶ Item Alcmæon, Philosophus Crotoniates, Pythagoræ

Pythagoræ auditor, qui, teste Laërtio, primus de naturæ ratione scripsit lingua Dorica.

Alcman, ἀλκμὰν, E Lydia, Messenius, pœta Lyricus, filius Damantis. Claruit XXVII. Olympiade, quũ apud Lydos regnaret Ardis, pater Aliattæ. Hic quum nimio amore puellã quandam deperiret, amatorios cãtus primus invenit. Fertur phthiriasi Morbo interisse. Suidas.

Alcmania, ἀλκμανία, Civitas Cariæ mediterranea: aliàs Heraclea dicta. Steph.

Alcmenă, pen. prod. [ἀλκμήνη. Ger. Die Mutter Herculis.] Nomen proprium fuit matris Herculis: Electrionis filia, Amphitryõnis Thebani uxor, quæ Iovi Herculem peperit. Dicitur, ἀπὸ τῆς ἀλκῆς: id est, à robore: quoniam hæc mulier multùm præ se tulerit animi constantiæ, ad viros proximè accedens. Aliquando postponitur u, Alcumena, prout versus exigit. Vide Hesiodum in Aspid.

Alcŏmĕnæ, ἀλκομεναὶ, Ithacæ insulæ civitas est, à qua Ulysses Alcomeneus, ἀλκομενεύς, à poetis appellatur, Steph.

Alcon, ἄλκων, Nomen proprium Cretensis sagittarii, cujus filium quum draco invasisset, tanta arte direxit sagittam, ut ea in serpentis deficeret vulnere, nec transiret in filium. Fuit hic Alcon Erichthei Athenienssium regis filius, qui ex Attica in Eubœam fugit. Virg. 5. Aegl. siquos aut Phyllidis ignes, Aut Alconis habes laudes, aut jurgia Codri.

Alcothus, Lege, ALCATHOVS.

Alcyŏnē, pen. corr. [ἀλκυόνη. Ger. Die fraw Aeoli der Winden König / welche in ein Seevogel ist verwandtet worden.] Acoli regis ventorũ filia fuisse creditur, & uxor Ceycis: quę desiderio mariti, qui naufragio perierat, in mare se dejecit, versaq; est, ut poëtæ fabulantur, in avẽ sui nominis. Vide Ovid. 11. Metam. ¶ Altera fuit Alcyone Eveni fluminis filia, uxor Idęi, antè Marpessa appellata: quam Apollo quum rapuisset, non dubitavit maritus sumpto arcu & sagittis uxorem vi ab eo repetere. Quod quũ frustrà conatus esset, parentes filiæ casum lugẽtes, cõmutato nomine Alcyonẽ eam appellarũt, quod fatũ superiori Alcyone non dissimile sortita videretur. Hæc Homer. 9. Iliad. Alii scribunt Halcyone, prima vocali aspirata: qua de re vide ea, quæ suprà annotavimus in dictione ALCEDO.

Alcyŏneus, ἀλκυονεύς, Gigas fuisse traditur, Porphyrionis frater, ab Hercule telis confossus: cujus & filiæ, quas septem numerant, ob patris mortem in mare præcipitãtes se, ab Amphitrite in Alcyones, ut quorundam opinio est, sunt mutatæ. Harum nomina sunt, Phostonia, Anthe, Methone, Alcippe, Pallene, Drymo, & Asterie. Ex Suida. Alii scribũt Halcyoneus. Vide ALCEDO.

Alĕă, ἄλεα, Stephanus, Nomen oppidi in Arcadia, dictum ab Aleo conditore. ¶ Item Minervæ cognomẽ, quæ circa hanc urbẽ colebatur, ut est videre apud Herod. li. 1. Verùm in duabus hisce postremis significationibus primam corripit, quam alioqui producit. Papinianus in Sylvis: Aut Aleæ lucis vidit Tegeæa sacerdos.

Alebas, pen. prod. ἀλήβας, Lariſſæorum in Thessalia crudelissimus tyrannus fuit, ab ipsis tandem satellitibus, quos ad corporis custodiam adhibebat, interfectus.

Alebecerii, Galliæ Narbonensis populi. Plin. lib. 3. cap. 4.

Alecto, [ἀληκτώ. Ger. Eine auß den vnsinnigen Hellischen Weybern.] Una ex furiis infernalibus, & Latinè incessans interpretatur, ab ἀ privativa, & λήγω, desino: quia cupiditas nunquam satiatur.

Alector, ἀλέκτωρ, Filius Anaxagoræ, Iphim genuit & Capaneum, qui fuit unus è septem ducibus Argivorum apud Thebas. Volaterr.

Alectryon, [ἀλεκτρυών. Ger. Der gehempt Kämmerling Martis.] Adolescẽs fuit (ut fabulatur Lucianus) Martis adeò familiaris, ut adulterii, quo Veneri ille commiscebatur, conscius adhiberetur, foribusq; custos apponeretur, ne Solis interventu deprehẽderetur adulter. Verùm quum ille somno oppressus negligentiùs excubias ageret, amantes ejus fiducia in utranq, aurẽ dormientes, à Sole deprehensi sunt, & apud Vulcanum delati, adamantinis catenis multò antè eum in usum paratis, sunt impliciti. Qua de causa indignatus Mars, Alectryonem in avem sui nominis transformavit, quem gallum Latini appellãt: qui etiam hodie veteris negligentiæ memor, Solis adventum cantu suo prænuntiat.

Alegenor, Vnus fuit filiorum Boëthi: quatuor enim fuerunt, Hippodamus, Electrion, Archilycus, Alegenor, teste Diodor. libro 5.

Alēĭi campi, ἀλήϊα πεδία, Locus est Lyciæ, in quem cecidit Bellerophontes, quum à Pegaso ab œstro agitato excuteretur: sic dictus, quòd in eo cæcus errârit Bellerophontes, donec periret.

Alele, Phazaniorũm urbs in Africa. Plin lib. 5. cap. 5.

Alemani, [ἀλαμανοὶ Stephano. Ger. Die Teütschen. Pol. Niemey. Vng. Német. Ang. Germanes, Almaunes.] Populi Septentrionales, qui & Germani dicuntur: Rheno fluvio à Gallis, Alpibus ab Italis discreti: ita dicti patrio vocabulo, quasi prorsus viri. Quũ enim Germani illi Septentrionales, præsertim Transalbiani mutare sedes cogitarent, imitati priores Germanos, qui trajecto Rheno, quò se totos viros ostenderent, sibi hoc nominis, quasi Gar ein Mann imposuissent: & ipsi se, quòd fortissimi bellatores & viri omnes esse & vellent, & deberẽt, Alemanos, quasi alle Männer appellavêre. Hæc Beatus Rhenanus in Tacitum.

Alemanus, Spartianus in Caracalla, Cùm Alimani nomen ascriberet.

Alemanus, Fluvius apud Rysios originẽ à rubro castro Rottemburg trahẽs: hic ad Kethem oppidũ jungitur Danubio. Vulgò *Altmola*, vel Altmül appellatur. Vide Althamerũ in Tacitũ.

Alemusii, Atticæ populi, apud quos est Cereris legiferæ, & Proserpinæ templum. Pausanias in Attic.

Alenticus, Sinus. Plin. lib. 6. cap. 87.

Aleopetra, Insula in Mæotide.

Aleria, Corsicæ colonia à Sylla dictatore deducta. Plinius lib. 3. cap. 6.

Alesa, Civitas est Siciliæ, Ptolemęo. ¶ Hinc Alesinus, na, num. Cic. in Epist. Famil. In Alesina civitate, &c.

Alesius, ἀλήσιος, Oppidum Elidis Stephano. ¶ Item mons Arcadiæ, non procul à Mantinea: sic dictus ab errore Rheæ. Autor Pausanias.

Alēsĭum, ἀλήσιον, Oppidum Peloponnesi apud Strab. lib. 8.

Alēthēs, ἀληθὴς, Nomen proprium viri Trojani, de quo Virg. lib. Aeneid. 1: & qua grandævus Alethes. Latinè sonat *verace*.

Aletium, ἄλητον, Oppidum Salentinorum in Italia, authore Ptolem. & Plin. lib. 3. cap. 11. ¶ Hinc Aletini populi, apud Plin. lib. 3. cap. 11. Vulgò *Lexe in terra di Otranto*.

Aletrinates, Italiæ populi, in tractu Campaniæ. Plin. li. 3. cap. 5. Aletrini apud eundem lib. 3. cap. 11.

Aleus, Fluvius Siciliæ & tribus quædam sive locus in Chronico. Ita dictus ab Alentio quodam rege: interpres Theocriti in septimum Idyllium.

Alex, Alecis, Fluvius Rheginum agrum à Locrensi disterminans, Strab. lib. 6. Apud Theocritum verò scribitur Ales, alitis. Hic fluvius Plinio Carcinas appellatur, Pausaniæ & Aeliano Cecinus. Volaterranus.

Alexamenus, Aetolus, Nabidis tyranni Lacedæmonii interfector, mox ab Lacedæmoniis ipsis in regia obtruncatus. Liv. Decad. 4. lib. 5.

Alexandĕr, [ἀλέξανδρος. Ger. Der groß Alexander / König in Macedonien.] Nomen proprium regis Macedonici, cujus clarissima gesta & ab historicis & in Sacris literis traduntur. Hic longè omnium excellentissimus fuit, cui ex rebus àctis & auctis, Magni inditum est nomen, ne vir unicam gloriã adeptus, sine laude unquam nominaretur. Nam solus, à condito ævo, quantum hominũ memoria est, inexuperabili imperio orbis auctus, fortuna sua major fuit, successusq; ejus amplissimos & provocavit ut strenuus, & æquiparavit ut meritus, & superavit ut melior, solusq; sine æmulo clarus, adeò ut nemo audeat virtutẽ ejus sperare, vel optare fortunam. Hæc Apuleius. ¶ Fuêre & alii Alexandri: quorum unus Aphrodisæus, interpres Aristotelis, sed tali ingenio, ut Aristotelem identidem carpat. De hoc Suidas & Stephanus meminerunt. ¶ Alius fuit Alexander Grammaticus, ex oppido quod Goticòn dicitur, qui de varia historia sive materia XXIIII. volumina scripsit, peritissimus ætatis suæ vir. ¶ Alius Alexander Asiæ rex, & Syriæ, dictus Balam. ¶ Alius Iudæorum rex, qui Aneus dictus fuit, & regnavit annis vigintiseptem. ¶ Alius Alexander Epirota, qui quum Italiæ bellum inferret, à Lucano milite interemptus est.

Alexandră, Quæ & Cassandra, Priami filia, ac vates. Hoc etiã nomine Lycophronis inscribitur poëma de Alexandro Paride. Volaterr. ¶ Est & Alexandra, Alexandri Iudæorum regis uxor, Egesippo lib. 1. cap. 12.

Alexāndrĭă, [ἀλεξάνδρεια. Ger. Ein statt in Egyptenland nit weit von einem außlauff des Nili, am Meer gelegẽ.] Vulgò à Turcis *Scanderia* dicitur: Vrbs Aegypti, non longè à Nili ostio: ab Alexandro Macedone condita: urbs fertilissima: quam Dinocrates architectus metatus est mirabili ingenio, quindecim millium passuum laxitate ad effigiem Macedonicæ chlamydis orbe gyrato laciniosam, anguloso dextra, lævaq; procursu. Mareotis lacus ad meridianam urbis partẽ Euripo Canopico ostio immittitur. Habuit olim scholas omnium disciplinarum liberalium: fuitq; ob commoditatem maximum totius orbis emporium. Constructum autem fuit ante Salvatoris adventum, anno vigesimo supra trecentesimum, intra spacium septemdecim dierum (ut testatur Iustinus lib. 11.) cum sex millibus murorum passibus.

Alexandrĭŭm, ἀλεξανδρεῖον, Iudææ oppidum Iosepho & Strabon. lib. 16.

Alexandropolis, ἀλεξανδρόπολις, Parthorum civitas, sic ab Alexandro Magno conditore nuncupata. Plinius libro 6. capite 25.

Alexía, Sequanorum urbs est, quam Ptolemæus Regiacũ vocat. Diodorus autor est, hanc urbem ab Hercule conditam esse, semperq; liberam mansisse, donec à Cæsare longa obsidione capta, Romano accessit imperio. Creditur eadẽ esse, quam Galli hodie Aussoy vocant.

Alexis, ἄλεξις, Asinii Pollionis puer fuit, quem Virgilius ejus amore captus, ab illo dono accepit. In hujus gratiam (ut Servius putat) Virgilius scripsit secundam Aeglogam.

Alexis Thurius, ἄλεξις θούριος, Qui priùs Sybaris dicebatur, poëta comicus ante Menandrum, reliquit plures fabulas. Habuit filium Stephanum, poëtam & ipsum comicum. Suidas.

Algidus, pen. corr. Mons ab urbe duodecim passuum millibus distans, ab assiduo frigore sic dictus. Horatius: Quæq; Aventinum tenet, Algidumq;. Ab hoc quoq; sylva Algida dicta est, huic monti subjacens, in cujus ingressu Regillus lacus est.

Algidum, ἀλγίδον Stephano, Italiæ oppidum non procul à Tusculo in alto monte situm, ex aëris algore propterea dictũ, nunc *Roca di Pape* ex veteris situs descriptione existimatur, sylvaq; proxima adhuc Algidi sylva cognominatur. Volater.

Algidensis, adjectivum, ut Raphanus Algidensis, qui circa Algidum nascebatur longus & translucidus. Plin. lib. 19. cap. 4.

Alicariæ, Meretrices in Cãpania appellatę, quòd solitę essent circa pistrina alicariorum versari. Festus.

Aligurius. Proprium nomẽ. Cic. Tironi, lib. 16. Epist. 18. ad finem: Aligurius Cæsaris familiaris mortuus est, bonus homo, & nobis amicus.

Alimala. ἀλίμαλα Stephano, Locus est in Lycia.

Alinda, ἄλινδα. Vrbs Cariæ, in qua regnavit Ada, filia Hecatomni regis Cariæ, auxilio Alexandri Magni, Strabo lib. 14.

Alindoia, ἀλινδοία, Civitas Macedoniæ, Steph.

Aliphẽ, pen. prod. ἀλίφη, Olim oppidũ erat in Samnio. Hinc Aliphani populi, & Aliphana pocula apud Hor. lib. 2. Serm.

Aliphiræi, ἀλιφιρεῆοι, Arcadiæ populi. Plin. lib. 4. cap 6 ab oppido Aliphira. Cic. ad Att. lib 6. Epist. 113: Arcadiæ censebat esse Lepreon quoddam maritimum. Tene autem, & Aliphira, & Fitia vernacula ei videbantur.

Alisarna ἀλισαρνα, Oppidum est Troadis, apud Stephanum: à quo fit gentile Alisarnæus, ἀλισαρνεύς.

Alistus ἄλιστος Ptolemæo, Oppidum Germanię, in tractu marino Saxoniæ.

Alsum, pen. prod. ἄλσον Ptolemęo, Oppidum in Septentrionali plaga Germaniæ, non procul à Sicambris.

Alista, ἄλιστα, Insulæ Corsicæ urbs in latere Meridionali, Ptol.

Alizones, pen. prod. ἀλιζῶνες, Asiæ minoris populi, inter Mysos, Caras, & Lydos siti, Autor Stephanus.

Allalia, ἀλλαλία, Corsicæ insulæ oppidum, Phocensium opus, teste Herodoto. Gentile est Allaliæus, ἀλλαλιεύς, Steph.

Allantẽ, es, ἀλλάντη Stephano, duorum oppidorũ nomen est, quorum alterum in Arcadia, in Macedonia alterum collocatur. Inde Allantii, ἀλλάντιοι, qui & Allantenses dicuntur à Plin. lib. 4. cap. 10.

Allia ἀλλία, Nomen fluvii, qui à Crustuminiis montibus præalto defluens alveo Tyberino amni miscetur, quadragesimo ab Vrbe lapide, ubi magna strage Romani à Gallis profligati sunt. Hinc Allienses dies dictus est, tanquam infaustus. Sunt qui arbitrentur hoc nomen esse fœmininum, decepti autoritate Lucani: Et damnata diu Romanis Allia fastis: quod tamen ita non est. Nam id licenter à Lucano factum est, per subauditionem nominis generalioris Aqua. Hujus nominis prima semper producitur. Silius: Major & horrificis sese extulit Allia ripis. Hæc erat in fastis cui dat gravis Allia nomen. Virgil. libro 7: Quosque secans infaustum interluit Allia nomen. Vbi Servius malè putavit alterum l, metri causa esse interpositum. Nam quod Lucan. libro 7. dicit: Non istas habuit pugnæ Pharsalia partes, Quas aliæ clades: Aliæ, non fluminis nomen, sed diversitatis relativum est, ab Alius, alia, aliud.

Allienus, ni, Proprium viri, qui fuit Prætor Sicilię sub Cæsare. Hirtius in Commentat. de bello Afric. in princ.

Allobrõges pe. cor. [ἀλλόβριγες, & ἀλλόβυγες, Stephano. Ger. die Saphoyer.] Populus Galliæ juxta Rhodanum, nunc Sabaudienses, & Delphinates, victoria Fabii, & Catilinę conjuratione noti, ad tractum Lugdunensem siti, Ptolemæo. Hor. Epod. 16: Novisq; rebus infidelis Allobrox.

Allobrõgicus, a, um, adject. ἀλλοβριγικός, ut apud Cels. li. 4. cap. 5: Vinum Allobrogicum.

Alloria. ἀλλωρία, Vrbs Cretæ, ut ex Polyh. store refert Stephanus. Gentile est Alloriates, ἀλλωρεάτης.

Allotriges, ἀλλότριγες, Populi in tractu Septentrionali Hispaniæ, Strabo lib. 3.

Almedessos. ἀλμηδησσὸς, Oppidum in ora Thraciæ, non procul à Bosphoro. Recensetur à Plin. libro 4. capite 11. Ptolemæus vocat ἀλμίδασσον, Halmidassum. Aut potius ἀλμύδησσον sine aspiratione.

Almene, pen. prod. ἀλμήνη, Oppidum est ad Pontum Euxinum: à quo fiunt gentilia, Almenius ἀλμήνιος, & Almenites ἀλμηνίτης, Steph.

Almon, ἄλμων, Oppidum Thessaliæ, quod à nonnullis Elmon appellatur, teste Plin. lib. 4. cap. 8. ¶ Est etiam Almon apud Virgil. 7. Aeneid. Pastoris nomen, filii Tyrrhæi, regii pecoris magistri.

Almopia, ἀλμωπία, Macedoniæ pars est, quæ ab almope gigante, Helles ex Neptuno filio, nomẽ accepit: à qua etiam incolæ Almopes dicti sunt. & Almopii Stephan.

Almos, ἄλμος, Sisyphi filius, ut inquit Apollonius, frater Porphyrionis, ex cujus filia Chrysogone, & Neptuno, natus est Minyas rex Orchomeni. Idem tamen Minyę matrem Hermippem Bœoti filiam appellat.

Aloeus, ἄλωεύς, Nomen Gigantis, Titanis & Terræ filii: cujus uxor Iphimedia à Neptuno violata, duos peperit filios, Otum & Ephialtem, quos Aloeus pro suis educavit: unde & Aloidę, ἀλωάδαι appellati sunt. Hi quum Gigantibus superis bellum inferentibus, opem ferrent, Apollinis & Dianæ telis confixi sunt. Virgil. 6. Aeneid. Hic & Aloidas geminos, immania vidi Corpora, qui manibus magnum rescindere cœlum Aggressi.

Alogiani. [ἀλογίανοι. Ger. Ketzer/welche Christum das Wort des ewigen Vatters: das ist/ wahrer Gottes Sohn seyn/ verleügneten.] Hæretici fuerunt, sic vocati tanquam sine verbo: propterea quòd οὐ τῷ λογῳ hoc est, Dei filio, qui Patris verbum appellatur, divinitatem non agnoscerent, Ioannis Evangelium respuentes.

Alone, es, (ut apud Melam legitur) sive Alona, æ, ἀλόνη Ptolemæo, Fluvius est Hispaniæ in sinu Illicitano. Est & Alone, ἀλόνη, insula inter Lebedum & Theon repentè enata. Plin. lib. 2. cap. 89.

Aloni. Populi Mesopotamiæ Gordyæis juncti, per quos Zerbis fluvius in Tigrim cadit. Plin. lib. 6. cap. 26.

Alontigiceii, Hispaniæ populi in conventu Hispalensi. Plin. lib 3. cap. 1.

Alontium, Vide ALVNTIVM.

Alope, es, ἄλοπη, Thessaliæ civitas est apud Plin lib. 4. cap. 7. dicta ab Alope Cercionis, sive (ut aliis placet) Actoris filia. Enumerantur & aliæ quinq; ejusdem nominis civitates: quas vide apud Stephanum.

Alopece, ἀλωπίκη, Insula est Bosphori Cimmerii apud Plinium lib 4. cap. 12. ¶ Est & altera ejusdem nominis insula, è regione Smyrnæ sita, in mari Aegæo: quæ recensetur à Plinio lib. 5. cap 31.

Alopeconnesus, ἀλωπεκόννησος, Oppidũ est, teste Stephano, in Hellespontiaca Chersoneso, ex oraculo nomen adeptum, quo jubebãtur Athenienses ibi urbem condere, ubi vulpinos catulos reperissent. Circa hanc urbem præstantissima tubera nasci, autor est Plin. lib. 19. cap. 3. Est præterea ejusdem nominis insula, ante Thraciam Chersonesum, non procul à Cæla, ejusdem Chersonesi portu, de qua Plin. lib. 4. cap. 12.

Aloros, ἄλωρος, Ptolemæo, Macedoniæ urbs, autore Pomp. libro 2.

Alostici, Hispaniæ populi in conventu Hispalensi. Plinius lib. 3. cap. 1.

Alpes. [ἄλπεις, τὰ ἄλπια ὄρη. Ital. *Alpi*. Ger. Alpgebirg/Schneegebirg so Italiam von Franckreich vnd dem Schweitzerland absunderet. Vng Hauas.] A candore nivium dictę sunt: quia perpetuis ferè nivibus albescũt. Sabini enim Alpũ dixêre, quod postea Latini albũ: unde Alpiũ nomẽ. Silius: -clausas nivibus rupes, suppostaq; cœlo, Saxa vocat. Sunt autẽ montes altissimi, qui Galliam Transalpinam à Cisalpina dividebant: nũc verò promotis finibus termini sunt Italiæ. In longitudine centum millia passuum patẽt, à supero mari ad inferum, ut Celsus tradit: Livius verò tria millia stadiorum. Hinc fit Alpinus, na, num, pen. prod. ἄλπιος, Plin. Gentes Alpinæ, & venti Alpini, qui ab Alpibus flant. Vnde & Cisalpinus, na, num, & Transalpinus, cõposita.

Alpesa, Oppidum est Celticæ regionis in Hispania ulteriori, apud Plin. lib. 3. cap. 1.

Alpheias, ἀλφειάς, Dicitur Arethusa apud Ovid. lib. 5. Metam. Tum caput Eleis Alpheias extulit undis. Vbi alludit ad fabulam, qua fertur Arethusam Alphei amatoris vim fugientem, in fontem sui nominis esse conversam.

Alphenus, Nomen est sutoris apud Hor. lib. 1. Serm. ut Alphenus vafer in omni Abjecto instrumento artis, clausaq; taberna Sutor erat, &c.

Alphesiboea, ἀλφεσίβοια, Phlegei fluminis filia, quam Alcmæon donato illo monili, quod Eryphilæ matri detraxerat, in uxorem duxit.

Alphesi-

Alphĕsĭbœus, ἀλφεσίβοιος, Nomen pastoris, apud Virgil. Aeglog. 5. παρὰ τὸ ἄλφειν τοὺς βοῦς, quasi inveniens boves.

Alpheus, Per tres syllabas, & peu. prod. ἀλφειός. Vulgò *Rofea.* Fluvius est in Elide Peloponnesi regione, quem Pausanias lib. 5. tràdit occultis meatibus subter mare labi, & in Arethusam Siciliæ lo em desinere. Qua in re sequutus est Poëtarum fabulas, qui Arethusam venatricem fuisse tradunt, ab Alpheo adamatam: cui quum ille vim adhibere pararet, Dianæ miseratione in fontem sui nominis esse cõversam, occultisq; meatibus, ne amatoris undis pollueretur, in Siciliam usq; fugisse: tandemq; in ea parte Syracusanæ urbis, quæ Ortygia dicitur, magna aquarum vi erupisse: Alpheumq; amatæ Nymphæ desyderio eõdem esse insecutum. Virgil. 3. Aen. -Alpheum fama est hûc Elydis amnem Occultas egisse vias subter mare, qui nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur undis. Verùm hæc fabulosa esse constat: quum Alphei aquæ nusquam absorbeantur, ut docet Strab. lib. 6. ejusq; ostium manifestè videatur inter Ichthyn promontorium, & Haliartum oppidum.

Alpheoniæ Dianæ Templum, Locus est ad Alphei fluminis ostium, ab Olympia stadiis octoginta distans. Strabo libro 8.

Alphĭŏn, ἀλφεών, Lacus in Pyrrhea, vitiligines tollens. Plin. lib. 31. cap. 2.

Alphius, Fœneratoris nomen, à quo primùm profecta esse dicitur celebris illa sententia: Vel optima nomina, non appellando mala fieri. Hujus meminit Horat. in Epod. Ode 2.

Alpĭnŭs, Malus quidam Poëta fuit, qui Memnonis Auroræ filii bella descripsit, sed tàm malè, ut ab Horatio dicatur, Memnona suis carminibus jugulare. Turgidus Alpinus jugulat dum Memnona &c.

Alsă, Fluvius est Venetiæ, Aquileiam præterfluens. Plin. lib. 2 [illegible]. 18.

Alsĕdia, Vrbs Hassiæ.

Alsià Villæ nomen est, ditionis Mediolanensis, in Varisiensi præfectura. Vide annotationes Alciati in Cornelium Tacitũ.

Alsĭum, ἄλσιον Ptolemæo, Vrbs est Tusciæ littoralis, quam hodie *Sanctam Severinam* vocant. Plin. lib 3 cap. 5.

Alsŭs, Nomen est pastoris apud Virg. lib. 12. Aen. - Podalirius Alsum Pastorem, primaq; acie per tela ruentem Ense sequens nudo supereminet.

Altellus, Romulus dictus est, sive quòd in tellure altus fuerit à lupa: sive quòd rebus gestis excelsus ac gloriosus esset: seu quòd à Tatio Sabinorum rege in colloquium postulatus, alternis vicibus audierit ac loquutus fuerit. Nam sicut à Macro Marcellus, à vafro Vafellus: ita ab altero Altellus fit. Hæc Festus.

Althæă proprium Meleagri matris nomen: quæ ut fratrum suorũ cædem ulcisceretur à Meleagro filio suo perpetratã fatalem illius stipitem igni imposuit, filiumq; unà cum illo exussit. Vide infrà in dictione MELEAGER.

Altĭnŭm, penult. prod. ἄλτινον. Vulgò *Altino.* Vrbs olim in littore Venetiæ florentissima fuit: à qua Altinates populi dicti sunt. Plinius lib. 3. Epistol. Arrianus Maturius Altinatium est princeps.

Aluntium, sive Alontium, ἀλόντιον Ptolemæo, Oppidum Siciliæ non procul à Lilybæo promontorio. ¶ Inde Aluntini, sive Alontini, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8.

Aluona, ἄλυονα Ptolemæo, quę & Albona: vulgò *S. Angelo.* Oppidum Liburniæ. Inde Aluonenses, sive Albonenses, populi, quorum meminit Plinius in descriptione Liburniæ.

Alusię, specus sacer in Thalamo Thurię mõte, ab Allusio proximo amne cognominatus, ut scribit Lucius Ianus Parrhasius in Claudianum.

Alutæ, Populi Illyrici, in conventu Scardonitano. Plinius libro 4. capite 21.

Alutrenses, Istriæ populi. Plin. lib. 3. cap. 19.

Alyăcmōn, Fluvius Macedoniæ. Claudianus: Et frustrà rapidum damnant Alyacmona Bessi. ¶ Legitur & Haliacmon pro eodem.

Alyatta, ἀλυάττα, Regiũncula Bithynię: ita appellata ab Alyatte rege. Stephanus.

Alyattes, ἀλυάττης, Lydorum rex fuit, Crœsi Pater, cujus memorię extructum est monumẽtum apud Sardos, maxima impensę parte ab ancillis, quę omnes apud Lydos corpore quęstum faciunt, in hoc opus collocata.

Alyba, ἄλυβη, Regio non longè à Mysia: ubi argentifodinę esse ab Homero traduntur.

Alybes, ἄλυβας, Gręcorũ nonnulli eos putant esse, qui & Chalybes. Strab. lib. 12.

Alycus, Civitas Peloponnesi. Steph.

Alysius, ἀλύσιος, Bacchus dicitur, ἀπὸ τῦ λύω: id est, solvo. Cæl. lib. 7 cap. 15.

Alysonii, ἀλυσόνιοι, Populi sunt Scythiæ Asiaticæ, ut docet Herod lib. 4.

Alyssos, Arcadiæ fons est, cujus aqua canis rabidi morsui medetur.

Alyxŏthŏē, ἀλυξοθόη, Nymphæ nomen, ex qua Priamus Aesacum suscepit. Ovid. lib. 11. Metam. Aesacon umbrosis furtim peperisse sub Ida Fertur Alyxothoë.

Alyzia, penultima producta, ἀλύζεια Stephano. Acarnaniæ civitas est, non procul a littore. Strab. lib. 10 Cic. Tironi. Tertio die abs te ad Alyziam accesseramus: is locus est citra Leucadam stadia CXX.

A ante M.

Amadoca, orum, ἀμαδόκα, τὰ, sive Amadoci, Montes sunt in Sarmatia Europæa: à quibus & accolæ, Amadoci dicuntur. Ptolemæus.

Amādrўădēs, Vide HAMADRYADES.

Amæa, ææ, Apud Trœsenios Ceres dicta: Proserpina verò Azesia, autore Didymo. Vnde proverbium Amæa Azesiam reperit. Dici consuevit de diu, multumque quæsita, desideratáque. Nota est fabula de Cerere quærente Proserpinam, refertur à Plutarcho.

Amalchium, à Scythis appellatur Oceani Septentrionalis portio, quam nos *Mare congelatum* dicimus. Plinius libro 4 cap. 13.

Amalecitæ, ἀμαλεκῖται, Gens Hebræorum. Steph.

Amăltheă, penult. prod. ἀμαλθέα, Fuit nutrix Iovis infantis. Nam Melissus rex Cretę duas filias habuit, Amaltheam & Melissam, quæ Iovem caprino lacte & melle nutriverunt, teste Lact. lib. 1. Institut. Alii dicunt capram illam appellatam esse Amaltheam: ut Parmenius Poëta Græcus, quæ propterea in cœlum sublata, inter sydera cum geminis hœdis fuit collocata. In ejus autem ortu & occasu maximę fiunt pluviæ. Hinc & illud Ovid. 5. Fast. Nascitur Oleniæ signum pluviale capellæ. Et 3. Metam. - & Oleniæ sydus pluviale capellę. Porrò Olenia dicitur: quia in Oleno urbe Bœotię, vel Achaię, ut alii volunt, nutrita est. Sunt qui tradant ex altero Amaltheę cornu fluere, Ambrosiam, altero nectar, cibum & potum deorum. ¶ Est & nomen Sibyllæ apud Tibullum.

Amana ἄμανα, Civitas Mediæ Ptolemæo.

Amandră, Regio ad Indum fluvium, in quatuor divisa populos, Peucolaitas, Arsagalitas, Geretas, & Asdos. Autor Plin. lib. 6. cap. 20.

Amanides portæ, ἀμανίδες πύλαι, Dicuntur angustiæ Amani montis, in quas ille desinit à Tauro discedens. Vide Strabonem libro 4.

Amanoides, ἀμανοηδὴς, Ciliciæ promontoriũ, Pomponio sic dictum, quòd formam, effigiemq; Amani circũnavigantibus exhibet. Hermolaus.

Amanthes, Populi sunt in Africa, Troglodytis proximi, apud quos tùm salis, tùm carbunculorum, gemmarumque copia est, adeò ut ex sale domos sibi extruere dicantur. Autor Solinus.

Amantia, ἀμαντία, Civitas Macedonię, Ptolemęo. Cic. 11. Philipp. C. Antonius qui tenet Apolloniam, magnam urbem, & gravem: tenet opinor Bulidem, tenet Amantiam, &c.

Amantini, ἀμαντῖνοι Ptolemæo. Amates Plinio, Populi sunt Pannoniæ inferioris, quæ hodie Vngaria dicitur.

Amanus, pen. prod. ἄμανος Stephano, Pars Tauri montis, qua Syria à Cilicia dividitur. Strabo lib. 11.

Amărăcŭs, pen corr. [Pol *Maieran.* Vng *Maiorána.*] Cynaræ regis Cypri puer, qui casu lapsus, dum ferret unguenta, fregit alabastrum. Deinde quum nimio dolore contabuisset, versus est in sampsuchum, quæ ex ejus nomine Amaracus cœpta est appellari, ἀμάρακος, σύμψυχος. Virgil. 1. Aeneidos: -ubi mollis amaracus illum Floribus & dulci aspirans complectitur umbra. Plin. lib. 21. cap. 22: Sampsuchum, sive amaracum in Cypro laudatissimum, & odoratissimum, scorpionibus adversatur, ex aceto & sale illitum. Herbam hanc vulgò *Majoranam* vocamus.

Amaramis, ut refert Iosephus, fuit nomen patris Mosis.

Amaranthi, ἀμαραγθοὶ, populi inter Colchos, apud quos Phasis fluvius oritur: unde & Amaranthius à quibusdam appellatur. Steph.

Amarbi populi Scythię, Hircanis proximi: quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 13. Strab. lib. 11, Amardos vocat.

Amardus, Mediæ fluvius, Ptolemæo.

Amarusia, ἀμάρυσια, Dianę cognomen est: tractum (ut Pausaniæ videtur) ab Amarintheo Eubœæ vico, ubi summa cũ veneratione colebatur Diana.

Amarynthus, ἀμάρυνθος, Vicus est Eubœæ insulę juxta Eretriam, in quo Diana colebatur, quæ inde Amarusia dicta est: Strab. lib. 10.

Amăsentis pen. prod Fluvius Volscorũ. ¶ Est & alius in Sicilia eodem nomine, de quo Ovid. lib. 15 Metam. Necnon Sicanias volvens Amasenus arenas.

Amasia, penult. prod. ἀμάσεια, Oppidum Cappadocię, quod

Iris fluvius præterfluit, Strabonis Geographi patria, ut idem Strabo teſtatur lib. 12.

Amaſias, ἀμασίας Straboni, Fluvius eſt Germaniæ inter Rhenũ & Albim, juxta Emdam Phryſiæ orientalis metropolim, in Oceanum illabens. Germani ſua lingua Die Ems vocant. Plin. & Pomp. Melæ Amiſius dicitur.

Ămasĭs, pen. prod. ἄμασις, Nomen proprium regis Aegypti, cujus tumulus fuit una pyramidum, dicẽte Lucan. lib. 9: Non mihi pyramidum tumulis evulſus Amaſis. Hic legem condidit, ut quiſq; quotannis apud præſidem rationem vitæ redderet, demonſtraretq; unde viveret, aut quo quæſtu ſuſtentaretur, qui hoc non facèret, morte afficeretur. Hanc legem Solon ab Aegyptiis tranſtulit ad Athenienſeis. Regnavit eodem tẽpore in Aegypto, quo ſeptem ſapientes in Græcia floruerunt. Multa de hoc Plutarchus in Sympoſio ſeptem Sapientum, & Diogenes Laërtius in vita Periandri.

Amaſſi, Plin. lib. 6. cap. 7, populi circa Mæotim.

Amaſtris, ἀμάστρις, Metropolis Paphlagoniæ, quę antea Cromna dicebatur: poſtea Amaſtris appellata ab Amaſtri, muliere Perſica, filia Oxyathrę, fratris Darii: aut (ut aliis placet) ab Amaſtri quadam Amazone. ¶ Eſt & urbs Bithyniæ, Ptolemæo.

Amath, Nomen filii Chanaan, qui (autore Ioſepho) Amathones inſtituit, qui & Amathei dicuntur.

Amata, à Pontifice appellabatur Virgo Veſtalis, quũ ad miniſterium Veſtæ capiebatur: quòd prima, quæ hoc ritu capta fuit, hoc fuerit nomine. Capi autem idcircò dicebatur, quòd veluti bello capta à parente, vel ab eo, in cujus poteſtate erat, manu à Pontifice maximo apprehenſa abducebatur. Vide Gellium lib. 1. cap. 12.

Amatæ, populi Indiæ. Plin lib. 6. cap. 20.

Amathia, orum, ἄμαθα, τὰ, Regio Arabiæ. Vnde Amathęi, ἀμαθαῖοι, Arabiæ populi. Plin. lib. 6. cap. 22. Horum meminit Ioſeph. lib. 1. Antiq. cap. 12. & Stephan.

Amathe, es, ἀμάθη Stephano, Oppidum eſt Phœnices, & alterum Siciliæ. Ab utroque deducitur gentile Amathæus, ἀμαθαῖος.

Ămăthŭs, pen. corr. thuntis, ἄμαθος, Cypri civitas eſt Veneri ſacra, in qua & Adonis colebatur. Virgil. lib. 10: Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos, atq; Cythera. Ovid. Piſcoſamque Guidon, gravidamq; Amathunta metallis.

Ămăthūntēŭs, tea, teum, pen. prod. Idem lib. 10: Lactanteis vitulos, Amathunteasq; bidenteis.

Ămăthūntĭŭs, tia, tium. Virgil. in Cyri: Quòd ſi animo quovis alio jactaris amore: Nam te jactari, non eſt amathuntia noſtri Tam rudis, ut nullo poſſim cognoſcere ſigno. Vbi tamen in caſtigatioribus exemplaribus non Amathuntia legitur, ſed Amathuſia.

Ămăthūsĭī, ἀμαθήσιοι, Cyprii ſunt ab Amathunte urbe. Strab. libro 8.

Ămăthŭs, amathi, ἄμαθος, Fluvius Pylon urbẽ, Neſtoris patriam præterlabens: à cujus nomine Pylos ipſa Amathoëſſa videtur appellata. Hic etiam Pamiſius vocatur. Strabo lib. 8. & Mamaus, & Arcadicus. Autor Strabo lib. 8.

Ămăthusĭă, ἀμαθουσία, Inſula in mari Cilicio, ab Amathunte vetuſtiſſima urbe ſic appellata. Nunc *Cyprus* dicitur. Plinius lib. 5. cap. 31.

Ămăthūsĭăcŭs, a, um, adjectivum. Ovid. Metam. 10: Lactãteis vitulos Amathuſiacasq; bidentes.

Ămāxă, ἄμαξα Stephano, Bithyniæ locus: à quo gentilia Amaxæus, ἀμαξαῖος, & Amaxites, ἀμαξίτης.

Ămāxĭă, ἀμαξία, Ciliciæ urbs eſt, materia ad fabricandas naves maximè abundans, quam Cleopatra ab Antonio dono accepit. Strab. lib. 14.

Amaxobii, populi inter Sarmatas, Vide HAMAXOBII.

Amaxitus, ἀμαξιτὸς Stephano, Trojadis locus, ara duodecim deorum inſignis, quam Agamemnon conſtruxit. ¶ Hinc Amaxitani dicuntur, Amaxiti incolæ, quos Apollodorus Amaxitenos, ἀμαξιτηνοὺς appellat. Meminit hujus loci Plin. lib. 5. cap. 30. & Strabo lib. 13. ¶ Eſt præterea Amaxitus, oppidum in ſinu Doridis, apud Plin. lib. 5. cap. 29.

Ămāzŏnĕs, pen. corr. [ἀμάζονες. German. Streitbare Weyber in Scythien.] Fœminæ bellicoſiſſimæ, Scythiam juxta Tanaim primùm, deinde ad Thermodoonta incolentes, quæ magnam Aſiæ partẽ occupavêre. Dictæ Amazones, eò quòd mammis carerent: ab ἀ, ſine, μαζὸς, mamma. Mos enim fuit Amazonibus, interfectis maribus, quos genuiſſent, ſervare fœminas, earumque infantium mammas dextras inurere, ne impedimento eſſent ad pugnam conſerendam, & ne ſagittarum jactus impediretur. Vel Amazones & ἀ, & μάζης: id eſt, pulte, ſeu pane, quaſi ſine pane, eò quòd non pane veſcerentur, ſed carnibus. Alii ab ἀμα & ζωὸς, cum aſpiratione in principio, tanquam in commune viventes, dictas putant. Stephanus dictas putat à nympha Amazonide, filia Samornæ. Fuêre & in Libya Amazones, unde Silius Ital. libro 2: Hasbiten Harbæ filiam Amazonica pelta inſignem facit. Alii ab Amazone puella, Dianæ ſacerdote, & regina Epheſi, Amazones volunt appellatas.

Ămāzŏnĭă, ἀμαζονία, Illarum regio dicitur. ¶ Amazonum cãtilena, ἀμαζονικὰ ἄσματα, in delicatos & parùm viros. Philoſtrat. in Apollonii vita lib. 4. ¶ Amazones pro pauperioribus, & tenuiori, promiſcuoq; victu utentibus, apud Græcorum ſcientiſſimos reperiuntur, veluti qui mazam: id eſt, panem, non habebant. Vide Cæl. libro 5. cap. 31. & Hermolaum in Plin. libro 6. capite 7.

Ămāzŏnĭcŭs, idem quod Amazonius: apud Sueton. in Nerone: peltæ Amazonicæ.

Ămāzŏnĭŭs, Mons Cappadociæ, præter cujus radices labitur Thermodoon fluvius. Plin. lib. 6. cap. 3.

Ambārrī, à Cæſare inter Galliæ Lugdunenſis populos numerantur.

Ambaſtæ, populi ſunt Aſiæ. Et Ambaſtum, fluminis nomen in Aſia, autore Ptolemæo.

Ămbē, ἄμβη, Civitas eſt Arabiæ fœlicis, Ptolem.

Ambĭānī, ſive Ambianenſes, ἀμβιανοὶ, Populi ſunt Galliæ Belgicæ, quos Plin. lib. 4. Bellovacis conjungit. Gal. *Amiens*.

Amberga, Palatini ducatus urbs in Germania non longè à Bavaria. [Germ. Amberg.]

Ambigatus, Celtarum rex fuit, qui ubi majorem vidit ſuorũ multitudinem, quàm ut commodè ab ea regione ali poſſent, Bellovesum & Sigovesum ſororis ſuæ filios cũ magna Senonum parte ad quærendas novas ſedes, alterum in Italiam, alterum ad ſaltus Hercinios miſit. Vide Liv. ab Vrb. cond. lib. 5.

Ămbrăcĭă, ἀμβρακία. Vulgò *Arta*, Vrbs in Epiro, Pyrrhi regia ab Ambrace rege, Theſproti filio, à quo proximus ſinus Ambracius dictus eſt.

Ămbrăcĭēnſĭs, & Ambraciotes: ſive Ambraciota, ἀμβρακιώτης. Ex hac urbe originem traxit Theombrotus, Ambraciota dictus: qui quum Platonis librum de æternitate animarum perlegiſſet, præcipitem ſe dedit in mare.

Ămbrŏnēs, ἄμβρωνες, Gentes quædam Gallicæ, quæ ſubita inundatione maris, quum ſedes ſuas amiſiſſent, rapinis ſe alere cœperunt. Hos cum Cimbris, Teutonicisq; Marius delevit. Hinc tractum eſt, ut turpis vitę homines, Ambrones dicantur. Vide de hoc latiùs in Epitom. lib. 68. & Plutarch. in vita Marii.

Ambroſius, ἀμβρόσιος, Proprium nomẽ, divinus ſeu immortalis dicitur.

Ămbrўſĭŭs, penul. prod. ἄμβρυσος, Nomẽ eſt duarũ urbium, quarum unam Strabo locat in Phocide, alteram in Bœotia. ¶ Eſt & hoc nomine fluvius Magneſiæ, juxta quem Apollinẽ Admeti regis pecus paviſſe Poëtæ fabulantur. Alii ſcribunt Amphryſus. Vide infrà.

Ambulatri, A Plinio lib. 4. cap. 19, referuntur inter populos Galliæ Aquitanicæ.

Amelas, Lyciæ oppidum, Plin. lib. 5. cap. 27.

Amelius, Philoſophus Apamienſis, diſcipulus Plotini, Porphyrii magiſter, Ammonii & Origenis coætaneus. Suidas.

Ămĕrĭă, ἀμέρειον Stephano, Vulgò *Amelia*, Civitas in Vmbria, ante Perſicum bellum annis noningentis ſeptuaginta quatuor condita: unde Salix Amerina apud Plin. libro 24. cap. 9. ¶ Et, Amerina retinacula, pro viminibus. Virgil, 1. Georg. Atq; Amerina parant lentę retinacula viti. Vbi Servius Amerina retinacula, virgas de quibus vites religantur: quæ virgæ abundant circa Ameriam oppidum Italiæ, cujus crebram in Roſciana fecit Cicero mentionem.

Ămĕrĭŏlă, Oppidum in Latio. Plin. lib. 3. cap. 5.

Ămēſtrātŭs, ἀμήστρατος, Siciliæ oppidum: cujus incolæ dicuntur Ameſtratini, ἀμηστρατῖνοι. Autor Stephanus. Horum meminit Cicer. 5. action. in Verrem: Quid Ameſtratini miſeri, impoſitis ita magnis decumis?

Ămēſtrĭs, ἀμεστρὶς, Regina fuit Perſarum, uxor Xerxis, de qua multa Herodotus.

Ămĭlcăr, aris, penult. genitivi correp. ἀμίλκαρ. Punicum nomen eſt, quo dicti ſunt aliquot illuſtres Carthaginienſiũ duces, quorum præcipuus fuit Annibalis pater, qui filium irreconciliabili illo erga Romanos odio primus imbuit. ¶ Fuit & alter Alexandri magni tempore, qui quum cives ſui creſcẽtes Alexandri vires extimeſcerent, exulem ſe fingens, ad ejus caſtra transfugit. Receptus itaque ab Alexandro in militiam, & conſiliis adhibitus, ſuis omnia civibus in tabellis ligneis, cera ſuperinducta perſcribebat.

Amilus, Vrbs Arcadię, Steph. & fluvii nomen. Vide Anulus,

Ămĭpsĭās, ἀμειψίας, Poëta comicus Athenienſis, Suidæ. Hujus meminit Laërtius in Vezate.

Amiſius, Fluvius eſt Germaniæ, quem Amaſiam à Strabone vocari ſuprà diximus. Hic in Friſia Orientali juxta Emdam civitatem in Oceanum influit. Germani hunc fluvium ſua lingua Die Embs vocant, quaſi Emyſium dicas. Meminit ejus Plinius lib. 4. cap. 14.

Aminatiæ,

Aminaríæ, Genus Nabatheorum Arabum, teste Iosephó. Dicti autem sunt ab Amanno filio Lothi, Steph. in Aman montis mentione. In veteri Testamẽro Ammonitæ vocantur, quorum metropolis erat Rabbath Philadelphia dicta.

Amisum, ἄμισον, sive Amisus, ἄμισος Stephano, Oppidum est insigne in confinio Paphlagoniæ & Cappadociæ, distans à Sinope CXXX. M. passus. De hoc Plin. lib. 6 cap. 2.

Amitérnum, ἀμίτερνον, Vrbs Campaniæ, ex qua Crispus Salust. natus perhibetur. Hodie *Aquila* dicitur. Plin. lib. 3 cap. 5.

Amitérnus, adjectivum: ut, Amiterna cohors apud Sil. Ital. lib. 8 Item Amiternus ager. Martial. lib. 13: Nos Amiternus ager fœlicibus educat hortis.

Amithaón, ἀμυθάων, Pater Melãpi vatis. Stat. Theb. 3: -sõlers tibi cura futuri Amphiaraë datur, juxtaq; Amythaone cretus Iam senior, sed mente virẽs, Phœboq; Melampus. ¶ Amithaonia domus. Propert. Mox Amithaonia nupta futura domo.

Amithoscuta, Regio Arabiæ Plin. lib. 6 cap. 28.

Amithínenses, Italiæ populi in tractu Hetruriæ. Plinius libro 3. cap. 5.

Ammon, onis, ἄμμων Suidæ, sive (út alii malunt) Hammon, Iupiter appellatus fuit, qui in desertis Libyæ sub arietis forma colebatur. [Germ. Ein zunam Iovis.] Cujus appellationis ratio hæc fuisse traditur: Quum Liber pater per desertum Libyę exercitum duceret, universa jam Asia devicta, & siti admodũ laboraret, imploraſſe à patre auxilium dicitur. Quo facto, apparuisse ei extemplò arietem: quẽ dum fugientem persequitur, pervenisse illo duce ad fontem amœnissimum: Quapropter desyderio potitum, existimasse arietem illũ fusse Iovem, eiq; templum mirę magnitudinis in arena cõstituisse, & Deũ vocasse Ammonem: hoc est, Iovem arenarium. Sunt qui dicãt lingua Aegyptia Ammon Iovem dici: hinc corrupto nomine Ammonem vocitatũ. Alii tradunt Ammonem dictũ ab Ammone quodam pastore, qui primus illic templum ædificavit. Hujus meminẽre Suidas, & Aristophanes, ἐν ὄρνισιν.

Ammonethus, Insula Arabiæ. Plin. lib. 6. cap. 28.

Ammónia, [ἀμμωνία. Germ. Ein sandechtige Landtschafft in Lybyen.] Regio mediterranea Libyę, in qua Iupiter Ammon colebatur: ita dicta ab arenæ copia, quæ ἄμμος Græcis dicitur.

Ammónius, ἀμμώνιος, Alexandrinus philosophus fuit, Origenis & Porphyrii coætaneus: de quo vide Euseb. in Histor eccles.

Ammónis, ἀμμωνίς, Nymphę nomen est: ita dictum ἀπὸ τῆς ἄμμου τρέχειν, quasi per arenam currens.

Amnus, Insulæ Dolicæ in Arabia fluvius. Plin. lib. 6. cap. 28.

Amata, omnis virgo, quę à Pontifice max. capitur ad sacerdotium, Vestæ appellatur: quoniam quæ prima capta est, hoc fuisse nomine traditur. Gell. lib. 1. cap. 12.

Amometus, ἀμώμητος, de Seribus privatim condidit volumen, sicut Hecatæus de Hyperboreis. Plin. lib. 6 cap. 17.

Amorgẽs, ἀμόργης, Fuit ex Darii ducibus unus, qui a Caribus insidiis circunventus, unà cum Dauriſe, & Sisamace, & Myrſe Gygis filio fuit obtruncatus. Herodot. lib. 5.

Amorgós, ἀμοργός, Insula una ex Sporadibus. Strabo lib. 10. & Plin. lib. 4. cap. 12.

Amorrhæi, ἀμορραῖοι, populi dicti sunt ab Amor patre Sichẽ, vel ab Amorrhæo filio Canaan.

Ampẽ, ἄμπη, Oppidũ Arabię non procul à Mari rubro: cujus meminit Herod. lib. 6. Gentile est Ampæus, ἀμπαῖος, Steph.

Ampela, Civitas est Cretæ insulæ apud Plin. lib. 4. cap. 12.

Ampelos, nomen civitatis Macedoniæ, apud Plin. lib. 4. cap. 10. ¶ Ptolomæus quoque Ampelon urbem in Creta collocat. Stephanus aliam in Cyrenaica regione. ¶ Est prætereà Ampelos, promontorium Sami insulæ, è regione Drepani Icariæ insulę. Autor Strabo lib. 14.

Ampeloessa, ἀμπελοῦσσα, Oppidum est in Decapolitana regione, quæ Syriæ proxima est. Autor Plin lib. 5. cap. 18.

Ampelusia, ἀμπελουσία, Nomen est promontorii in ea Africæ parte, qua Atlantem alludit Oceanus, à vitium copia impositum. Plin. lib. 5. cap. 1.

Amphapalía, Locus est Cretæ, apud Strabonem; in ipsius insulæ descriptione.

Amphe ἄμφη, Vna Cycladum, Vide CASOS.

Amphea, ἄμφεια, Vrbs Messenæ, Steph.

Amphiala, Oppidum est Atticæ. Strab. lib. 9.

Amphiaraus. pen. prod. ἀμφιάραος, Argivus Oeclei, aut (ut alii malunt) Lini & Hypermnestræ filius, vates & Augur fuit, futurorum peritissimus: qui quum prævideret fore, ut in bello Thebano interiret, domi latitavit. Tandem tamen ab uxore proditus, invitus à Polinyce ad bellum est pertractus: ubi, quum fortiter pugnaret, unà cum curru terræ hiatu absumptus est. Vide hæc latiùs apud Statium.

Amphías, ἀμφίας, Tarsius fuit, qui ex infima sorte ad summas opes evectus, quum amicum, tanquam degenerem, multis probris affecisset, tandem, velut resipiscens, subjecit: Sed & nos ex iisdem seminibus sumus. Quæ vox ab astantibus summa lætitia excepta est.

Amphictyones. [ἀμφικτύονες. German. Die gantze versambtung der Rhatsherren oder Landtherãten in Griechenland. Polon. Zgromadzenie. Vngar. Országgyulése.] Publicum Græcię concilium, ut scribit Cicero de Invent. lib. 2. Vnde decreta Amphictyonum citat Demosthenes in oratione prò Crestphonte. Constabat autem Amphictyonum conventus ex septem Græciæ civitatibus, ut docet Strabo lib. 9. Vnde autem Amphictyonum nomen deducatur, docet Dionysius lib. 14: Amphictyonem Heleni filium commentum esse Amphictyonicũ concilium; cui ab ipsius nomine nomen indiderunt. ¶ Hinc Amphictyonicus, ca, cum: ut, Leges Amphictyonicę, quibus ad concordiam colendam invitabantur. [Germ. Rhatsherren oder Landtherãt/so bey der gantzen versambtung Griechenlandts gewesen.] ¶ Amphictyonum concessus, Ἀμφικτυονικὸν συνέδριον. De frequenti gravium virorum conventu. Vel venustius fuerit adagium, si per ironiam torqueatur ad indoctorum conventum, qui tibi tamen Solones esse videantur.

Amphídamas, ἀμφιδάμας, Busiridis fuit filius, quem Hercules unà cum patre hospites immolante, interfecit.

Amphígenía, ἀμφιγένεια, Oppidum Peloponnesi, in tractu Messeniaco, cujus meminit Statius 4. Theb. Huic parere dati, quos fertilis Amphigenia, Planaq; Messene, montanaq; nutrit Ithome. Meminit ejusdem & Homerus.

Amphílochi. ἀμφίλοχοι, Acarnaniæ populi, Argo Amphilochicum incolentes.

Amphilochus, ἀμφίλοχος, Athenienſis philosophus, & agriculturæ scriptor, ut testis est M. Varro lib. 1. de Re rust. ¶ Fuit & Amphilochus filius Amphiarai vatis ex Eriphyle susceptus, ut in Odyssea testatur Homerus.

Amphílytus, ἀμφίλυτος, Ariolus ex Acarnania, qui Pisistrato tertiò Athenarum tyrannidem repetenti autor fuit, ut noctu Athenienses invaderet. Herodot. lib. 1: Hic divina pompa fungẽns Amphilytus Acarnan, vir ariolus, Pisistratum cui assistebat, adit, atq; hæc hexametro carmine vaticinatus est, inquiens: Est nummus projectus, item sunt retia tenta, Nocte meãt thynni clare sub fydere lunæ.

Amphímachus, ἀμφίμαχος, Creari filius, unus ex quatuor ducibus Epeorum: de quo Homerus in Catalogo.

Amphímalis, ἀμφίμαλις, Sinus est Cretæ insulæ, ut testis est Ptolem. Hodie S. *Nicolaus* vocatur. Stephano Amphimállum, vel Amphimalla civitas est Cretæ. Memiait etiam Plinius lib. 5. cap. 12.

Amphímedõn. Nomen Libyci cujusdam, qui in Aula Celphei regis adversus Persẽi pugnans, occisus est. Ovid. 5. Met.

Ecce Syenites genitus Methione Phorbas.
Et Libys Amphimedon, avidi committere pugnam.

Amphinóme, ἀμφινόμη, Nympha, à circumpáscendo, quòd propium est aquarum, quæ ripas & litora circunquaque depascuntur.

Amphíon. pen. prod. [ἀμφίων. Ger. Ein fürtreffenlicher Musicus auff der Leyren oder Harpffen.] Iovis & Antiopes, vel secundũ aliquos, Mercurii filius, à quo accepta lyra adeò suaviter canebat, ut saxa ad struendos muros Thebanos traxisse dicatur. Horatius: Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis, Saxa movere sono testudinis. Quod ideò fictum: quia eloquii suavitate homines rudes, & incultis moribus ad obsequii civilis pellexit disciplinam. Quod idem Horatius exposuit: nam quũ dixisset: Sono testudinis, addidit: Et prece blãnda. Ferunt hũc invenisse Musicam De Amphione lib. 1. Apollonius Rhodius in Argonauticis. ¶ Hinc Amphionius, a, um.

Amphipolis, ἀμφίπολις, Civitas in ea parte, qua Thraciam Macedonia contingit: dicta quòd eam Strymon amnis circunfluat.

Amphirrhoe. ἀμφιῤῥόη, Nympha, ab undequnq; fluendo.

Amphisbæna, sive (ut alii placet) Amphisibæna, ἀμφίσβαινα, ἢ ἀμφισίβαινα, Serpẽs est in Libyę desertis. duo habens capita: unde & circulatis tractibus creditur incedere Lucan. lib. 9. Et gravis in geminum surgens caput amphisibæna

Amphiscii. [ἀμφίσκιοι. Ger. Die Eynwohner des Erdbodens/so in eines jars frist schatten gegẽ allen orten vmb sich haben.] Appellantur ii, qui sub æquinoctiali habitant circulo, eò quòd quadruplici verberentur umbra. Nam Sole existẽte in alterutro punctorum æquinoctialium: hoc est, in principio Arietis aut Libræ, umbra eorum matutina jacitur versus Occidentem, vespertina versus Orientem. Sole autẽ Cancrum, aliquódve ex cæteris signis Septentrionalibus perambulante, umbram habent Australem: contrà verò Septentrionalem, Sole sub Capricorno, aliquóve alio Australium signorum iter faciente.

Amphissa ἄμφισσα, Vrbs Locrorum, qui Ozolæ dicũtur: ita appellata, teste Stephano, quòd undique montibus cingatur. Lucan. libro 3: Phocaicas Amphissa manus, scopulosaque Cyrrha. ¶ Hinc Amphissæi, ἀμφισσαῖοι, qui Delphicum templum

plum diripuerũt, apud Demosthenem in oratione pro Ctesiphonte.

Amphītrītē, pen. corr. ἀμφίτριτος, Statuarii nomen apud Plin. lib. 36. cap. 5.

Amphithoe, ἀμφιθόη, Nymphæ nomen est, à circũcursitando dictum, ab ἀμφὶ circum, undequaq;, & θέω, curro.

Amphītrītē, tes, pen. prod. [ἀμφιτρίτη. Germ. Des Neptuni Weib: das Meer.] Oceani & Doridos filia, quę fingitur à Poëtis esse uxor Neptuni: & per metonymiã ponitur pro mari. Nomen deductũ est ab ἀμφιτρέχειν: hoc est, à circunterẽdo, quòd mare terram undiq; terat, & lancinet. Ovid. Metam. 1: nec brachia longo Margine terrarũ porrexerat Amphitrite.

Amphitus, ἄμφιτος, Alter ex Castoris & Pollucis aurigis. Plin. lib. 6. cap. 5.

Amphitryōn. [ἀμφιτρύων. Ger. Der Fürst zu Thebis/ein Gottes vatter Herculis.] Princeps Thebanus Alcei filius, & Alcmenæ Herculis matris conjux, à τρύζω gemo, vel τρύχω, vexo. Plaut. tamen Amphitruo scribit, aut quòd vetustissimi Romani peregrinas literas non admittebant: aut quòd υ. Græcũ idem sonat ac u exile Latinum: unde & Phruges dicebant, quos nos phryges, & Sullam, quem nos Syllam. ¶ Hinc deducitur Amphitryonides patronymicum, & per epenthesim Amphitryoniades, quo Poëtæ utuntur pro Hercule, Amphitryonis re vera filio, quanvis ob rerum gestarum magnitudinem nonnulli originem ejus ad Iovem retulerint. Virg. 8. Aen. Intereà quũ jam stabulis saturata moveret Amphitryoniades armenta.

Amphrȳsĭus, penult. prod. ἄμφρυσος, & ἄμφρυσσος Stephano, Fluvius Thessaliæ: juxta quem armenta regis Admeti Apollo pavisse traditur. Lucan. lib. 6: Irrigat Amphrysus famulantis pascua Phœbi.

Amphrȳsĭus, a, um, ἀμφρύσιος. Virg. 6. Aen. Quę cõtrà breviter fata est Amphrysia vates. ¶ Item, Amphrysiacus, ca, cum. Papinius: Aut Amphrysiaco pastor de gramine carpsi. ¶ Est & nomen duarum urbium. Vide suprà AMBRYSUS.

Ampsăga, ἄμψαγα Ptolemæo, Fluvius est Mauritaniæ Cæsariensis: cujus meminit & Plin. lib. 5. cap. 2.

Ampsălis, ἀμψαλὶς, Civitas Sarmatiæ in Asia, Ptolemæo.

Ampȳcus, ἄμπυκος, Titanoris filius, qui ex Chloride, ut ait Apollonii Commentator, Mopsum augurem suscepit, à quo Ampycides appellatur. Ovid. lib. 12. Metam. Nec tu credideris tantùm cecinisse futura Ampyciden Mopsum, &c.

Amsānctus, Locus est in medio Italię apud Hirpinos, sulphureas habens aquas, quę quòd undiq; sylvis, angustiisque clausæ sint, tam pestilentem emittunt odorẽ, ut propiùs accedentes eò, enecentur. ¶ Hinc factus est locus fabulæ, in Amsancti vallibus, inferorũ spiraculum esse. Cic. 1. de Divin. Quid enim non vidimus, quàm sint varia terrarum genera? ex quibus & mortifera quædam pars est, ut & Amsancti in Hirpinis, & in Asia Plutonia quæ videmus. Virg. 7. Aen. Est locus Italiæ in medio sub montibus altis Nobilis, & fama multis memoratus in oris Amsancti valles: densis hunc frondibus atrum. Servius ex omni parte sanctus interpretatur, sed malè, cum non sit nomen adjectivum, sed proprium.

Amsterodama. [German. Amsterdam.] Holandiæ Vrbs.

Amŭlĭus, ἀμύλιος, Porcæ filius, & Numitoris frater, qui regnum fratri abstulit, atq; omnem ejus stirpem virilem necavit. Fratris quoq; filiæ, Rheæ Sylviæ, per speciem honoris, quũ Vestalem eam legisset, perpetua virginitate spem partus ademit. Liv. 1. ab Vrbe.

Amycla, ἀμύκλη. Vna è filiabus Niobes, quam tradit Pausanias cũ Melibœa sorore servatã, implorata Latonę venia. Homer. tamen omnes interiisse tradit. Hermol. in Plin. lib. 36. c. 5.

Amȳclæ, ἀμύκλαι, Pluraliter nomen est urbis Laconiæ, Tyndari regia, in qua nati sunt Castor & Pollux. Alia est in Italia inter Tarracinam & Fundos in paludibus, à Laconibus condita, juxta Servium: cujus cives, quum Pythagoricam sectam sequerentur, & abstinerent cęde animalium, nec vicinæ paludis serpentes interimerent, ab illis deleti sunt. Alii non à serpentibus, sed hostium repentino adventu hanc urbem deletã prodiderunt. Nam quum aliquoties falsò nuntiatus esset adventus hostium, postea cautum est, ne quis ampliùs nũtiaret. Inde ex improviso captæ sunt Amyclę. Hinc proverbium, Loqui volo: nam scio Amyclas tacendo periisse. Hinc Virgil. tacitæ Amiclæ, dictæ sunt.

Amyclæus, a, um, adjectivum, ἀμυκλαῖος.

Amyclas, ἀμύκλας, Lacedæmonis filius, ut est autor Dictys Cretensis in libro, quem de expeditione Græcorum in Trojanos composuit.

Amȳcus, ἄμυκος, Neptuni & Melies Nymphæ filius, Bebryciorum rex, qui eam consuetudinẽ habuit, ut advenas in Bebrycium nemus ad cæstuum certamen provocaret, & insidiis circunventos ibidem interficeret. Quum itaq; Argonautæ in Bebrycium venissent, Pollux ab eodem ad certamẽ provocatus, cognitis insidiis, socios convocavit, & ab iis adjutus Amycum interfecit. Virg. 5. Aen. qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat. ¶ Amycus item unus è Centauris fuit, Ixionis & Nubis filius. ¶ Alius fuit Aeneæ comes. Virgil. 9. Aen. inde ferarum Vastatorem Amycum, &c.

Amȳdōn, penult. corr. ἀμυδών, Civitas Pæoniæ, quæ auxilia misit Trojanis. Iuvenal. Satyr. 3: Hic alta Sycione, aut hic Amydone relicta.

Amymone, ἀμυμώνη, Vna ex quinquaginta filiabus Danai regis, quæ dum se in sylvis jaculando exerceret, Satyrum percussit imprudens, qui impetu in eam facto, vim ei voluit inferre. Quapropter implorato Neptuni auxilio, id ab eo passa est, quod à Satyro formidarat. Itaque prægnans facta, Nauplium peperit. Vide Strabonem libro 8. ¶ Est & Amymone apud eundem, fons juxta Lernam, cujus meminit & Plinius libro 4. capite 5.

Amȳntās, ἀμύντας, Pater fuit Philippi Macedonis. ¶ Est item pastoris nomen apud Theocritum, & Virg. 3. Aegl. At mihi sese offert ultrò meus ignis Amyntas.

Amȳntōr, ἀμύντωρ, Dolopum rector. Ovid. 12. Metamorph. Quem Dolopum rector bello superatus Amyntor. Hic, Homero teste Iliad. 2, pater fuit Phœnicis. Ovid. 8. Metam. Amyntore, cretus Phœnix.

Amyrgium, Campus Sacarum. Steph.

Amyrum, ἄμυρον, Thessaliæ oppidum. Steph.

Amysum, Oppidum Paphlagoniæ. Plin. lib. 6. cap. 5.

Amȳthāŏnĭă, ἀμυθωνία, Elidis pars est, teste Stephano: ita dicta ab Amythaone Crethei filio.

Amȳthāōn, ἀμυθάων, Melampodis insignis auguris & medici pater fuit, quem ab illo Amythaoniũ vocat. Virg. 3. Georg. Phillyrides Chiron, Amythaoniusq; Melampus.

Amyzon, ἄμυζον Ptolemæo, Cariæ oppidum est, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 29.

A ante N.

Ana, sive (ut apud Melam legitur) Anas, ἄνας Ptolemæo, Fluvii nomen est apud Hispanos, Bæticam: hoc est, Granatam, à Lusitania, quam hodie vocant *Portugaliam*, dividit. Vide Plin. lib. 3. cap. 1. & 22. Vulgò *Guadiana*. ¶ Est quoque nomen animalis cujusdam Orientis.

Anabis, ἀνάβις, Oppidũ Hispaniæ, in tractu Tarraconẽsi. Ptol.

Anabura, ἀνάβουρα, Pisidiæ oppidum apud Strab. lib. 12.

Anace, ἀνάκη, Oppidum Achaiæ apud Steph.

Anacharsis, ἀνάχαρσις, Philosophus ex Scytharum genere, sapientiæ admirandæ, ut scribit Cicero libro 5. Tuscul. qui studio cognoscendi ritus & mores Græcorum in Græciam se cõtulit, eodem tempore, quo septem Sapientes florebãt. Hujus imaginibus inscriptum erat: Lingua, ventre, pudendis abstinendum esse. Plin. tradit Anacharsim invenisse rotam figuli, cujus circuitu vasa formantur. Sed si (ut inquit Seneca) apud Homerum longè antiquior inveniatur figuli rota, non video quomodo Anacharsis esse autor hujus rei potuit. Ibat nudis pedibus, dormiebat in terra, & famem pro pulmento habebat. Hic leges aranearum teliis quàm simillimas esse dicebat, quòd muscas quidem, & cætera ejus generis infirmiora animalcula irretirent: à fortioribus autem perrumperentur. Interrogatus autem quo pacto abstemius fieret, respondit: Si ebrioforum motus sibi ante oculos ponat. De genere mortis ejus tradit Laërtius, quòd quum in patriam se recepisset, Græcoque ritu sacrificaret, à fratre suo Scytharum rege, fuerit interemptus.

Anacrĕōn, ἀνακρέων, Nomẽ proprium poëtę lyrici, à quo metra Anacreontica dicta sunt. Ortus fuit ex Teo Ionię civitate: ex qua etiam Hecateus historicus. Amavit puerũ nomine Batyllum visenda pulchritudine spectabilem. Horat. Non aliter Samio dicunt arsisse Batyllo Anacreonta Teium. Perit acino uvæ passæ strangulatus, ut tradit Plin. lib 7. cap 7.

Anactoria, ἀνακτόρεια Stephano, Oppidum est Acarnanię, colonia olim Corinthiorum, ad sinum Ambracium. Plin. lib. 4. cap. 1. ¶ Est item hoc nomine Ioniæ urbs in minore Asia, postea Miletus appellata, ut testatur idem Plin. lib. 5. cap. 29.

Anæa, ἄνεια Stephano, Vrbs Cariæ contra Samum: à qua fiũt gentilia, Anæus, ἀναῖος, & Anaites, ἀναίτης. Hinc ortus fuit Menelaus Anæus, Peripateticæ familiæ philosophus, & historiarum scriptor egregius.

Anætia, ἀνατία, Oppidũ majoris Armenię, quod ab Euphrate alluitur. Plin. lib. 5 cap. 24.

Anāgnĭă, ἀναγνία Ptolemæo, Civitas Hernicorum in Latio, ubi Antonius sorore Augusti cõtempta, & Cleopatra in uxorem ducta, monetam feriri jussit. Virgil. lib. 7: Quos dives Anagnia pascit, &c.

Anagyrus, ἀναγυρεύς, populus Athenienses, tribus Erechtheidis. Vide Steph.

Anahœrath, Civitas est terræ Canaan, quæ per sortẽ missam tribui Isascharis obvenit.

Anaïtis, idis, ἀναΐτις, Deæ cujusdam nomen, quæ in Sacasena Armeniæ

Armeniæ regione præcipuè colebatur. Hujus deæ ministerio moris erat optimatum filias forma præstantissimas dedicare: quæ ubi aliquandiu omnibus corporis sui copiam fecissent, tanquam nobiliores redditæ, deinceps viris tradebantur. Dies festus huic numini dicatus, Sacca vocabatur, quo se viri, mulieribusq; permisti ad stuporem vino ingurgitabant. Sunt qui tradant, hæc festa in memoriam victoriæ, quam Cyrus de Saccarum gente retulit, esse instituta. Ferunt enim Saccas Cyri castra ingressos, quæ ille simulata fuga, epulis, vinoque differta reliquerat, ita se vino obruisse, ut à Cyro omnes ad internecionem penè deleti fuerint priùs, quàm possent expergisci. Strabo lib. 11.

Analitæ, ἀναλῖται, populi Arabiæ, apud Plin. lib. 6. cap. 28.

Anapavomenos. [ἀναπαυόμενος. German. Ein Brunn in Dodon/ so ihr Mittag ersiget.] Fons est in Dodone, Iovi sacer: ita dictus παρὸ τὸ ἀναπαύεσθαι, eò quòd sub meridiem quotidie desinat fluere. De hoc sic scribit Plinius libro secundo, capite 103: In Dodone, Iovis fons quum sit gelidus, & immersas faces extinguat: si extinctæ admoveantur, accendit. Idem meridie semper deficit: qua de causa Anapavomenon vocant: mox increscens ad medium noctis exhuberat: ab eo rursus sensim deficit.

Anaphe, ἀνάφη, Insula est una Sporadum, inter Therasiam & Astypalæam, quam Plin. lib. 2. cap. 87. enumerat inter eas, quæ diu aquis tectæ, tandem emerserunt. Nominis ratio à Stephano hæc traditur, quòd Argonautis intermestri luna tempestate jactatis, opportunè apparuerit.

Anāpis, pen. prod. ἄναπις, Siciliæ fluvius leniter decurrens, decem stadiis procul à Syracusis in mare defluens. Ovid. 5. Metam. Præterit & Cyanen, & fontes lenis Anapis.

Anariacæ Straboni, Anariaci Plinio, ἀναριάκη Stephano, populi sunt ad mare Caspium ad Ortum incolentes: quorũ oppidum Anariace, ἀναριάκη commemoratur à Stephano.

Anas, ἄνας, Fluvius ulterioris Hispaniæ, Bæticam dividens à Lusitania: de quo Pomp. Mela lib. 2. ¶ Antiqui præterea Anatem vocabant annuum morbum, scilicet vetularum. Festus.

Anasa, ἄνασα, Oppidum Germaniæ, apud Plin. lib. 6. cap. 28.

Anava, ἄνανα, Vrbs Phrygiæ, Steph.

Anaurŏs, ἄναυρος, Fluvius Thessaliæ, ex Pelio monte fluens, quasi absque aura dictus. Lucanus lib. 6: Quique nec humenteis nebulas, nec rore madentẽ Aëra, nec tenues ventos aspirat Anauros. De hoc fluvio, vel potiùs torrente, vide plura apud Apollonium Argonaut. lib. 6.

Anausis, apud Flaccum in Argonaut. Procus est Medeæ, Alanorum & Heniochorum rex, postea à Stylo rivali interfectus.

Anax, ἄναξ, Proprium viri nomen, qui fuit Cœli & Terræ filius, à quo Miletus olim dicta fuit Anactoria. Cæl. Rhod. lib. 5. cap. 1.

Anāxăgŏras, penul. corr. ἀναξαγόρας, Clazomenius philosophus fuit, in Physicis præcellens, qui non modò generis gloria & divitiis, verùm animi quoque magnitudine clarissimus fuit, quippe qui totum patrimonium suis sponte reliquit. Et quũ ab eis negligentiæ insimularetur: Quid ergo, inquit, ꝓnãe vos ista curatis? Mox abscedens, ad speculandum rerũ naturam se contulit, studio doctrinarum flagrans, rei & privatæ; & publicæ omninò negligens, & incuriosus, adeò ut cuidam ipsum ita cõpellanti, Nullane tibi patriæ cura est? dixerit: Mihi verò patriæ cura & quidem summa est: digitum in cœlum intendens. Hic quum post diutinam peregrinationem in patriã rediisset, possessiones q; desertas vidisset: Non essem, inquit, ego salvus, nisi istę periissent. Digna profectò vox philosopho, qui pluris faceret culturam ingenii, quàm prædiorum. Vide plura de hoc apud Laërtium.

Anaxandrides, ἀναξανδρίδης, Poëta Græcus, Comœdiarum scriptor, patria Rhodius, qui tẽpore Philippi Macedonis floruit. Docuit fabulas 65. vicit una, ut scribit Suidas.

Anaxantini, populi Italiæ, Plin. lib. 3. cap. 12.

Anaxarbani, populi Ciciliæ, ab eadem urbe sic dicti, apud Plinium.

Anāxārchus. [ἀνάξαρχος. German. Der Rath eines Gottlosen Philosophen/ welchen der König in Cypern mit eysinen stämpfen hat lassen zerstampffen.] Nomen proprium philosophi Abderitæ, sectatorisque Democriti. Hic habuit inimicum Nicocreontem Cypri tyrannum, à quo cõprehensus, conjectusq; in pilam saxeam, quam Græci ὄλμον vocant, ibiq; ferreis malleis cõtusus, adeò toleranter pertulit asperrimos illos cruciatus, ut verbum illud memorabile cõduplicaverit: Tunde, tunde, Anaxarchi follem. Anaxarchum enim nõ tundis. Ad ultimum amputationem linguę minitante tyrãno, protinùs dentibus abscissam & cõmanducatam linguã in os ejus ita patulum dicitur expuisse. Vide Laërtium, Valerium, Ciceronem. Floruit Anaxarchus Olymp. CX. ut scribit Suidas.

Anāxărĕtē, ἀναξαρέτη, Puella fuit Cypria, ex Salamine oppido, forma insignis, & regia stirpe superba, quam quum Iphis infimæ sortis juvenis perditissimè amaret, & ab ea ludibrio haberetur, doloris impatientia sese ad fores ejus suspendit: cujus funus quũ Anaxarete siccis, immotisq; oculis intueretur, in saxum est conversa, ut fabulatur Ovid. lib. 14. Metam.

Anaxarus, civitas mediterranea Ciciliæ, ut scribit Plin.

Anaxenor, ἀναξήνωρ, Citharœdus fuit, quem Magnesia civitas valdè extulit: sed magis M. Antonius, qui quatuor civitatum ei tributa legenda tribuit, ut scribit Strabo lib. 14.

Anaxilas, ἀναξίλας, Poëtę comici nomẽ, cujus meminit Suid.

Anaxilaus, ἀναξίλαος, Rheginorum in agro Brutio tyrannus fuit, & Messanæ in Sicilia conditor, qui ex testamento liberos suos Mycithi servi sui tutelæ commendavit. Mycithus autem provinciam sibi impositam, tanta fide, moderationeq; administravit, ut Rhegini servi imperium non detrectarent. Pueris deinde ad legitimam ætatem provectis bona fide & imperiũ, & paternam hæreditatem restituit, sibiq; exiguo servato viatico, reliquum vitæ privatus peregit. ¶ Fuit præterea Anaxilaus quidam ex Lacedæmoniorum principibus, qui unà cum Lycurgo in vincula conjectus fuit, & paulò pòst cum eodem absolutus. Vide Plutarchum in Alcibiade.

Anaxylides, ἀναξυλίδης, Nomen philosophi, de quo Hieronymus cõtra Iovin. scribit, quòd in lib. 2. Philosophię asserat Potonam matrẽ Platonis phantasmate Apollinis fuisse oppressam, quod q; sapientię principem non aliter arbitretur, nisi de partu virginis editum.

Anāximāndĕr, ἀναξίμανδρος, Milesius philosophus, Thaletis auditor, primus terrę, maris q; circuitus descripsit, & sphæram insuper construxit, ut inquit Laërtius. Hic dixit infinitũ rerum omnium generationis atque corruptionis causam esse: & partes quidem universi corrumpi; totum autem esse immutabile. ¶ Præterea cylindri formæ esse terram asseruit, tantæ profunditatis, ut ad latitudinem profunditas tertia inveniatur.

Anāximĕnēs, ἀναξιμένης, Philosophus fuit Milesius, Eurystrati filius. Anaximãdri discipulus. successorq;, q eo die obiit, quo Sardis à Cyro captæ fuerunt. Hic principium rerum aëra opinatus est, quem genere infinitũ, qualitatibus finitum ajebat, cujus condensatione ac rarefactione cuncta gigni putavit. Motum verò ab æterno esse dixit: Terram ex aëre constipato, primum omnium factam latam, magnam: idcircò non absque ratione super aërem contineri, Solem, Lunam, cæteras q; stellas à terra ortum habere.

Anaxini, populi in quarta regione Italiæ. Plin. lib. 3. cap. 12.

Anaxius, Fluvius qui fluit per Feltrensem agrum.

Anaxo, ἄναξώ, Ancæi cujusdam filia fuit, quã quidam Alcmenes matrem faciunt, nõ Lysidicen sororem Pitthei ex Pelope & Hippodamia, ut habet Plutarchus.

Anazarba, ἀναζαρβα Stephano, Oppidum est Cilicię, Dioscoridis illustrissimi medici patria.

Ancæus, ἀγκαῖος, Samiorum rex, qui strenuissimus agricola habitus fuit. Huic, quum servos nimio labore premeret, prædictum fuit à servo, nullum illum ejus vineæ, quam tum plantabat, vinum bibiturum. Paucis pòst annis, coacta ejus vineæ vindemia, jussit sibi ex lacu vinum hauriri, increpans eum, qui futurum prædixerat, ut nunquam ejus vineæ vinum biberet. Iamque calicem ori admoturo nuntiat quidam, aprum miræ magnitudinis vineam vastare. Abjecto itaque poculo, quum aprum vellet interficere, ab illo dente ictus interiit. Hûc alludit Horatius, quum aiti - inter calicem supremaq; labra Multa cadunt. Vide Erasmi Adagia. ¶ Fuit & alter hoc nomine filius Lycurgi.

Anchāces, Nomen ducis in exercitu Persæ contra Æeten Colchorum regem, fratrem Persæ. Valerius 6 Argonaut. Doctus, & Anchaces, patulo vaga vincula gyro Spargere, & extremas laqueis adducere turmas.

Anchĕmŏlus, ἀγχέμολος, Rhœti regis Marrubiorum filius fuit, qui quũ Casperiæ novercæ stuprum intulisset, à patre ad supplicium petitus, ad Turnũ in militiã profugit. Hęc Servius in illud Virg. 10. Æn. Hinc Stelenũ petit, & Rhœti de gente vetusta Anchemolum, thalamos ausum incestare novercæ.

Anchiale, ἀγχιάλη, Civitas Ciliciæ, de qua Strabo: Post Zephyrium, inquit, Anchiale supra mare, Sardanapali opus. Ex hac urbe fuit Athenodorus, qui nõ à Sardanapalo, sed ab Anchiale Iapeti filia conditam vult Cydni matre, à quo nomen vicino flumini. Ex Stephano.

Anchialos. ἀγχίαλος, Vrbs Thraciæ sita in intimo sinu, atque ubi Pontus alterum sui flexum angulo finit, nõ procul à magna Apollonia. Hæc Pomponius. ¶ Est & Anchialos, astrologi nomen, cujus meminit Cic. lib. 2. de Divin.

Anchīsēs. [ἀγχίσης. Ger. Der Bauer Aeneæ.] Capyos filius, ante bellum Trojanum, nemorum latebras & solitudines coluisse fertur, gregibus & armentis intentus: quibus quũ vacaret, à Venere adamati cœpit, & cum ea cõcubuit, unde natus est Æneas apud Simoëntа Troiæ fluvium, ut scribit Servius.

Portò

Porrò quum se Veneris concubitu usum fuisse jactasset, à Iove fulmine est afflatus. Propterea dicunt eum Trojanorum consiliis non interfuisse. Ardente Troia, quum nulla salutis spes appareret, senio confectũ Aeneas humeris imposuit, secumq; Drepanum usq; Siciliæ urbem vexit, ubi fatis concessit. Virgil. 1. Aen. Túne ille Aeneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygii genuit Simoëntis ad undam.

Ancore, ἀγκόρη, Vrbs Bithyniæ, Antigonia postea dicta.

Anchūrus, ἄγχυρος, Midæ regis filius fuit: de quo hęc tradit Plutarchus in Parallel. Circa Celænon Phrygię oppidum, terra ingenti hiatu divisa, quum Midæ responsum esset, futurum ut terra coiret, si res in hiatũ pretiosissimas dejecisset, Anchurus regis filius nihil hominis anima pretiosius existimans, cõscenso equo, se in specum pręcipitavit. Nec ita multò pòst terra in pristinam coiit figuram.

Ancōn, onis, sive Ancona, ę, pen. prod. [ἀγκών. Ger. Ein Statt in Italien am Venedischen Meer gelegen.] Vulgò *Ancona*. Vrbs est totius Piceni celeberrima, portũ habens insigni opere à Trajano Cæsare extructum. Nomen habet à situ qui cubiti flexuram refert. Græci enim cubitum, & locum cubiti modo sinuosum, ἀγκῶνα appellant. Plin. lib. 3. cap. 13: Ab isdem colonia Ancon, apposita promontorio Cumero in ipso flectentis se oræ cubito. ¶ Fuit item Ancon, apud Carthaginienses obscurum domicilium, in quod detrudebantur, quibus iratior erat tyrannus. ¶ Ancones item vasa sunt cubitalia, ut origo vocabuli declarat, quorum meminit Paulus in L. 13. D. de instruct. vel instrum. leg.

Ancus, [ἄγκων. Germ. Der vierdt König der Römer.] cognomento Martius, quartus fuit Romanorum rex, Numę Pompilii ex filia nepos, qui & Latinos bello domuit, & Ianiculum ponte sublicio Vrbi cõjunxit, Romanorumq; limites ad mare usq; promovit, ubi & Ostiam condidit. Reliqua vide apud Liv. lib. 1. ab Vrbe condita. Dictum autem volunt Ancum ἀπὸ τῶν ἀγκῶνος: hoc est, à cubito, quem incurvum habebat, nec poterat exporrigere. Vide Servium in illud Virgil. 6. Aeneid. Quem juxtà sequitur jactantior Ancus.

Ancyra, ἄγκυρα, Nomen duarum urbium, quarum altera est Phrygiæ, altera Galatiæ, à qua Synodus Ancyritana, in jure Pontificio sæpè nominatur. Dicta Ancyra ab anchoris navium captarum à Mithridate, quas Ptolemæus Aegypti rex suppetias Gallogræcis miserat. Vide Stephanum & Plin. lib. 5. capite ultim.

Andania, ἀνδανία Stephano, Oppidũ est Peloponnesi in tractu Messeniaco, cujus meminit & Strabo lib. 8.

Andanis, ἄνδανις, Fluvius est Carmaniæ regionis, cujus meminit Plin. lib 6 cap 23.

Andarum, Vrbs Cariæ. Vide Stephanum in Bargylla.

Andegavi, Galliæ Lugdunensis populi, qui & Andes. Cornel. Tacitus lib. 3: Erupêre primi Andegavi ac Turbnii, quorũ Andegavos Acibius Aviola legatus excita cohorte, quę Lugduni Præsidium agitabat, coërcuit. Horum meminit & Plin. lib 4 cap. 18 Vulgò *Angevins*.

Andĕlus, ἄνδηλος, Civitas est Hispanię in Vasconia non procul à Pompejopoli, quæ vulgò *Pampilona* appellatur: metropolis regni Navarræ.

Andēs, ium, populi inter Celtas, Carnutibus & Turonibus finitimi, ac ducatui Bituricensi, Oceanoque proximi, quos Ligeris flumen alluit. Plin. Andegavos appellat: Cæsar Andes. Vulgò *Angiers*.

Andēs, Vicus non procul à Mantua, Virgilii patria. [Germ. Ein Dorff bey Mantua in Italia / *Virgilii* Vatterlandt.]

Andīnus, adjectivum: ut Andinus vates: cantus Andinus. Sil. lib. 8: Mantua musarum domus, atq; ad sydera cantu Evecta Andino: id est, Virgiliano.

Andocides, ἀνδοκίδης, Vnus ex decem præcipuis Athenienśiũ Rhetoribus, Leogori filius, qui fuit ex Telemachi & Nausicaę posteris, ut ex Helanici sententia tradit Suidas.

Andrĭă, ἀνδρία, Phrygiæ oppidũ, apud Plinium lib. 5 cap. ult. Stephanus præterea Andriam in Elide collocat, & alteram in Macedonia.

Andríaca, ἀνδριακὴ Ptolemæo, Oppidum est in Media: & alterum in Lycia, Ptolemæo. Rursum aliud in Thracia, Straboni.

Andrĭcus, ἀνδρικὸς, pen. corr. Ciliciæ mons, ut inquit Strabo lib. 14 Quo etiam nomine dictũ est flumẽ quoddam ejusdem regionis, non procul ab Amani portis apud Plin. lib. 5.

Andrōbius, ἀνδρόβιος, Nobilis pictoris nomẽ, qui Scyllin pinxit, anchoras classis Persicæ incidentem. Plin. lib. 35. cap. 11.

Androcleus, ἀνδρόκλεος, Fuit philosophus, Porphyrii discipulus, cujus ipse Porphyrius mentionem facit, ut refert Volaterranus.

Androdamus, ἀνδρόδαμος, Rheginus, qui leges condidit Chalcidensibus, qui sunt in Thracia, ut scribit Aristoteles.

Androdus, Nomen proprium filii Codri Athenienśium regis, qui Ephesum condidit, & Ionum regiam ibi constituit. ¶ Fuit & alter Androdus servus, hospes, & medicus Leonis: de quo vide historiam cognitu dignissimam apud Aulum Gellium.

Andrŏgĕōs, ἀνδρόγεως, Præclaræ indolis adolescens, Minois Cretensium regis filius fuit, qui ab Athenienśibus & Megarẽsibus per invidiam occisus est, quod palæstra cæteros superaret. Quapropter suscepto à Minoë adversus hos populos bello, primò Megarenses subegit: deinde Athenienses sibi tributarios fecit, & in Androgei memoriam pueros Athenienses Minotauro cœpit objicere.

Androgyni, ἀνδρόγυνοι, Sunt populi in Africa supra Nasamonas, ut lib. 7. cap. 2. Plin. scribit, utriusq; naturę, inter se vicibus coëuntes. Dextera mamma his virilis, læva muliebris.

Androlitia, Oppidum. Plin. lib. 5. cap. 29 41.

Andrŏmăchē, penultima correpta, ἀνδρομάχη, Aetionis regis Thebarum, quæ in Cilicia sunt, filia, & Hectoris Trojani uxor, & mater Astyanactis, quæ à virili pugna nomen sortita est: fuit enim virili animo septa, & quædam veluti virago. Hanc, mortuo Hectore, Pyrrhus in Græciã adduxit, & ex ea Molossum filium suscepit: posteaque Heleno vati Priami filio eam uxorem tradidit, regniq; portionem eidem assignavit.

Andrŏmăchus, ἀνδρόμαχος, Adulator Crassi, à quo tamen Crassus ipse Parthis proditus est. Author Plutarchus. ¶ Fuit & Andromachus sophista è Neapoli Syriæ, filius Zonę, qui Grãmaticam docuit Nicomediæ, Diocletiani principis tempore, ut autor est Suidas.

Andromarrunum, Lingonum civitas in Gallia. Ptolem.

Andrŏmēdē, penult. correp. ἀνδρομέδη, Cephei & Cassiopes filia, quæ ob matris superbiam, quæ se Nereidas forma antecellere gloriabatur, à Nymphis scopulo fuit alligata, & cete devorãda exposita, sed Persei virtute liberata, qui illàc opportunè iter faciens, & cetum interemit, & Andromedem uxorẽ duxit. Postremò Minervæ beneficio inter astra collocata dicitur. Oritur in parte piscium duodecima.

Andromon, Nomen est ejus, qui Colophonem ædificavit.

Andron, (sicut scribit Ptolemęus) est oppidum inferioris regionis Nili.

Andronicus, Rhodius, Philosophus Peripateticus, cujus meminit Strabo. ¶ Fuit & alius Andronicus grammaticus desidiosior in professione Græca, ex quo minus idoneus ad tuendam scholam, ut refert Tranquillus. ¶ Andronicus item alius fuit historicus, qui res Alexandri scripsit, ut scribit Volaterranus. ¶ Fuit item Andronicus Livii cognomen, poëtarum Latinorum vetustissimi: cujus vitam vide apud Crinitum.

Andros, sive Andrus ἄνδρος, Insula est una Cycladum, Eubœę adjacens, de qua Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est item Andrus, insula Oceani Septentrionalis, inter Hyberniam & Britanniam. Plin. lib. 4. cap. 16.

Anemo, Fluvius est in octava Italiæ regione, apud Plinium libro 3. capite 15.

Anemorea, ἀνεμώρεια Homero, Oppidũ Phocidis, quod postea Anemoleam appellarunt.

Anemurium, Oppidum in Cicilia. Plin. lib. 5. cap. 31. Anemurĭ, lib. 1. cap. 27.

Anetia, Oppidum. Plin. lib. 5. cap. 25.

Aneticus, Asiæ locus est, arundinibus abundans.

Anetussa, ἀνήτεσσα, Vrbs Libyæ. Steph.

Angaris, Mons est Idumææ, apud Plin. lib. 5. cap. 13.

Anger, nomẽ fluvii in Illyrico. ¶ Est & genus serpentis, de quo in APPELLAT.

Angerona, [ἀνγερών. Germ. Die Göttin des Wollusts.] Vocitata est voluptatis dea, quæ & Volupia dicebatur, cui sacra à Romanis instituta sunt, quum Angina civitas vexaretur, ab angore tollendo sic dicta. Ejus festa Angeronalia sunt vocitata. Putabant enim ab hac dea populum eo morbo promissso voto fuisse liberatum. Huic Pontifices in sacello Volupiæ sacrum faciebant.

Angilæ, ἀγχίλαι, Populi in Africa ad Garamantes. Fertur eorũ fœminas nocte qua nubunt, omnium stupro patere, reliquũ pudicas esse.

Angitia, AEetæ filia, & soror Medeæ, quę prima Marsis remedia contra venena fertur ostendisse Silius libro 8: AEetæ prolem Angitiam mala gramina primam Monstravisse ferunt, tãctuq; domare venena.

Anglĭă, [βρεττανία. Gall. *Angleterre*. Ital. *Inghilterra*. German. Engelland. Hisp. *Inglaterra*. Pol *Angielska ziemia*. Vngar. *Angliai orszag*. Ang. *Ingland*.] quæ Britannia à veteribus dicta: Insula insignis in Oceano, quæ undique à circunfuso mari complexa est, nusquam juncta continenti, sed ab omni orbe nostro divisa: quæ quondam ab albis rupibus, quas mare undique abluit, Albion dicebatur. Hanc primùm Troës incoluerunt: qui Troia disjecta fugerunt excisam patriam. Palladisq; oraculo classe in hanc insulam migraverunt: atque gigantes, tunc insulam tenentes, multis victos prælis expugnaverunt.

Hanc

Hanc postmodum longo temporum tractu Saxones, qui sunt illustres Alemanniæ populi, oppressêre, agrosque & opes inter legatos Saxonum regina Angela divisit. Atque ut linguæ pariter & gentis memoria indevicta insula sempiterna foret, ab Angela, cujus ductu victa est, Angliam tellurem illam vocavit. Quanquam pleriq; Angliam veluti nostri orbis angulũ prædicent dictam. Sita est (ut inquit Plin lib.4. cap 16) ex adverso Galliæ, Germaniæ, atque etiam Hispaniæ, licet longiore intervallo. Agrippa longitudinẽ ejus prodidit esse DCCC. M. passuum: latitudinem verò CCC. M.

Angolus, Ptolemæo Angula, Plinio Vestinorum urbs in Italia: vulgò *Angelus*.

Anguitia, tiæ, Vide ANGITIA.

Angrus, ἄγρος. Fluvius est ex Illyricis, versus Boream fluens. Herod. libro 4: Quin ex Illyricis in Aquilonem tendens Angrus, plánitie Triballiam interfluens, Brongum intrat, Brongus iste, Istrum.

Ania. [German. Ein ehrlich verstendig Römisch Weib.] Romana mulier, quam quum propinquus moneret, ut alteri viro nuberet: esse enim ei & ætatem integram, & faciem bonam: Nequaquam hoc faciam, inquit. Si enim virum bonum invenero, ut antè habui, nolo timere ne perdam: si malum, quid nocere est post bonum pessimum sustinere.

Anichia, Oppidum. Plin. lib.4 cap.7.

Ănigrŭs, ἀνίγρος, penult. prod. Fluvius est Thessaliæ, in quo Centauri ab Hercule vulnerati abluerunt sua vulnera. Vnde quum anteà haberet aquas purissimas, Centaurorum sanguine sordidæ redditæ sunt & impuræ. Autor est Ovid. Metam. lib. ultim. Antè bibebatur, nunc quas contingere nolis, Fundit Anigrus aquas, &c.

Ănĭo, Anienis, pen. prod. ἀνίων, Nomen fluvii in agro Tiburtino, qui è sublimi in vallem subjectam præceps fertur. Horat. Et præceps Anio, & Tyburti lucus. Vulgò *Teverone*.

Ănĭēnŭs, na, num, Propertius: Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes. Anieni nomẽ indidit Anius rex Hetruscorum, qui insequens Gethegum filiæ raptorem, quũ eum assequi nõ posset, in fluvium insilit, ibiq; extinctus, ut Anio vocaretur, effecit.

Anĭtius, Viri Prænestini nomẽ, qui unà cum Cn. Flavio, Appii Cæci scriba, Aedilis curulis fuit eo anno, quo usus annulorũ etiam plebi permissus est, quum anteà soli Senatores, & Equites annulos gestarent. Vide Plin. lib. 33. cap. 1.

Ănĭus, Apollinis fuit filius, & rex in Delo, qui habuit Andrũ filium. Virgilius lib. 3. Aeneid. Rex Anius, rex idem hominũ, Phœbique sacerdos.

Ănnă, ἄννα, per duplex n, Beli filia, soror Didonis, quæ postquam mortuam sororem vidit, & Carthaginem ab Iarba Getulorum rege occupatam, relicta sede patria, ad Battum regem, qui Melitæ insulæ imperabat, cursum arripuit. A quo jure veteris hospitii benignè susceptæ, duos & ultrà annos ibi mansit. Sed quum Pygmalionem fratrem jam cum armis adventare didicisset, Battus veritus potentiam illius, Annam ut inde abiret hortatus est. Mox igitur mare ingressa, dum Cameram navigare contendeset, vi tempestatis acta, in Laurentem oram pervenit, ubi jam Aeneas pacatis rebus, & ducta uxore Lavinia, imperabat. Hic tum fortè solo Achate comitatus, in littore nudis pedibus ambulabat. Quj quum errantem Annam aspexisset, & vix sibi persuadere posset eam esse, tandem agnitam compellat. Timuit illa principiò, sororis casum ante oculos ponens: postea verò ab illo benignè invitata, in regiam cum eo profecta est. Cui mox Lavinia, amorem conjugis suspectum habens, tendere insidias cœpit. Sed Anna in somnis à Didone monita, ut infaustam domum relinqueret, statim per fenestram exiliit. Quumq; citato cursu ad Numicũ amnem perveniisset, in eum se præcipitem dedit. Ortâ deinde luce, magno clamore eam quæritantes per Laurentem agrũ proficiscuntur. Apparent vestigia pedum usq; ad Numicium amnem, ultrà nihil videtur. Quod dum admirantes secum animis volutant, ipsa loqui visa est: placidi sum Nympha Numici, Amne perenne latens, Anna perenna vocor. Quapropter læti convivia celebrarunt, eam pro dea venerantes, quem ritũ postea longissimo tempore servarunt.

Anna, civitas Iudææ supra Hierichuntem, Steph.

Annibăl, [ἀννίβας. Germ. Ein dapfferer Hauptmañ der Carthaginenser.] Amilcaris filius fuit, quem adhuc impuberem jurejurando ante aras pater astrinxisse fertur, ut quum primùm per ætatem liceret, arma contra Romanos sumeret. Quapropter jam adultus in Hispaniam trajecit, ibique quibusdam civitatibus subactis, per Galliam in Italiã trajecit. Alpibus, quò expeditiùs iter faceret, igni & aceto patefactis. Ibi occurrentem sibi Titum Sempronium Consulem apud Trebiam profligavit: Flaminium fudit ad Trasimenum lacum cæsis 15000. Romanorum. Postea tamen vites ejus à Fabio Maximo multùm sunt imminutæ. Sed rursus collectis viribus, tertiò Paulum Aemilium & Terentium Varronem novos Cõsules creatos apud Cannas vicit: in quo prælio ad quadraginta millia peditum, & duo millia, supra septingentos equites, cæsa dicuntur, adeò ut tres modios & dimidium annulorum Carthaginem miserit. Quam urbem capere facillimè posset, in Campaniam revertitur, & Capuæ voluptate detentus, omnẽ animi vigorẽ remisit, ita ut apud Cumas à Sempronio Graccho magna suorum cæde repulsus, obsidionem reliquerit. Postea etiam apud Nolam non mediocre damnum à Marcello accepit. Deinde à Carthaginiẽsibus, qui à P. Scipione acerrimo bello premebantur, ex Italia revocatus, cum eodem apud Zaman Africæ oppidum congressus est: in quo confl ctu viginti millia Pœnorum cæsa sunt, & totidem capta. Dux ad Antiochum profugit, cujus auxilio bellum redintegravit: sed Antiocho quoq; debellato, Romani Annibalem sibi captivũ dedi petierunt: quod Pœnus sentiens, ad Prusiam Bithyniæ regem confugit: à quo quum iterum deposceretur, Pœnus Prusiæ levitatem suspectam habens, hausto veneno, quod sub gemma in annulo gesserat, voluntaria morte obivit. ¶ De Annibale latiùs scripsêre Livius & Plutarchus. ¶ Annibales multi fuêre: primus, Senior appellatus, Asdrubalis filius, quem Orosius libro 4. dicit ob rem malè gestam à Carthaginiensibus lapidibus obrutum. Livius autem cruci adfixum tradit. ¶ Fuit item Annibal hujus filius, qui missus est ab Amilcone duce in Lilybæum quod à Romanis oppugnabatur, ad Siculos in officio continendos, ut autor est Polybius. ¶ Fuit prætereà Annibal alius Rhodius, dux item Carthaginiensis in eodem bello, qui tandem à Romanis interceptus est, ut scribit Polybius ¶ Fuit postremò Annibal Amilcaris filius, qui omnes hos fama, virtuteq; superavit. Is sæpiùs Romanos vicit fidit q;. Vide Livium, Plutarchum, & Polybium.

Annichori vel Annichores, ἀνιχῶρες, Populi Persis vicini, Steph. qui & ἀνιχαῖοι nominat, tanquam civitatis aut regionis nomen.

Anolus ἄνολος, Vrbs Lydiæ, Steph.

Anopolis, ἀνώπολις, Vrbs Cretæ, Vide ARADEN.

Ansanctus, Vide AMSANCTVS.

Ānser. nomen poëtæ, quem Ovidius procacem vocat lib. 2. Trist. Cinna quoque hic comes est, Cinnaque procacior Anser.

Anspachium Franconiæ urbs.

Ăntæŏpŏlis ἀνταιόπολις, Aegypti oppidum, cujus incolæ dicuntur Antæopolitæ. Steph.

Ăntæŭs, cum diphthongo, & sine h, ἀνταῖος, Gigantis Libyci nomen, Neptuni ex Terra filii, magno ac procero corpore: quippe qui in quadraginta cubitos excreverit. Hic cum Hercule congressus, quoties membra labore defecta essent, tactu terræ recreabatur. Qua re animadversa Hercules, altè sublatum terræ contactu prohibuit, pectoriq; suo arctius astrictum enecuit. Scribit Plutarchus Sertorium Romanorum ducem, apud Tygænam oppidum in sepulchro Antæi, cadaver inven sse. Eutebius in Chronicis scribit, Antæum, palęstricæ artis fuisse doctissimum, & quorumcunq; certaminum, & ob id se arbitrari fictum, quòd fuerit filius Terræ, & quòd viribus restauraretur ab ea.

Antalcides, Fuit nomen proprium viri Lacedæmonij, qui præ cæteris visus est honore præstitisse. Plutarchus in vita Pelopidæ

Ăntăndrŏs, ἄνταν δρος, Phrygiæ urbs, ad Meridiem posita, quam habitavêre Leleges, finitimi Cilicibus. Virgilius 3. Aeneidos: Classemq; sub ipsa Antandro, & Phrygiæ molimur montibus Idæ.

Ăntemnæ, ἀντέμναι, cum m, ante n, Vrbs Sabinorũ, quasi ante amnem dicta, quòd eam amnis præterfluat, de qua Virgil. lib 7: Antemnæ Tegmina tuta cavant capitum.

Ăntĕmus, untis, ἀντεμοῦς, Fluvius est Colchidis, Coraxos urbem præterfluens. Plin. lib. 6. cap. 5.

Antĕnor, ἀντήνωρ, Trojanus fuit, patriã prodidisse existimatus: quia & legatos, qui ad repetẽdam Helenam venerant, susscepit hospitio, & Vlyssem intra mœnia dissimulato habitu cognitum nõ indicavit. Capta Troiã, adjunctis sibi Henetis & Paphlagonibus, in intimum maris Adriatici sinum sese cõtulit, ibiq; urbem condidit non procul à mari, quam de nomine suo Antenorium appellavit. Postea Patavium dictum est, & hodie *Padua*. De hoc Virg. 1. Aen. Antenor potuit medius elapsus Achivis, Illyricos penetrare sinus. Et paulò pòst: Hic tamen ille urbem Patavi, sedesq; locavit Teucrorum. Et Livius meminit in principio primi libri.

Ăntĕrŏs, ôtis, ἀντέρως. Veneris est & Martis filius: cujus meminit Cic. lib. 3 de Nat. deor.

Ăntēs, ἄντης, Mons est Achaiæ, non procul ab Argis. Plin. lib. 4. capite 5.

Ăntĕvŏrtă, Dea est Romanorum, quod futura prospiceret, Vide POSTVORTA

Anthana, ἄνθανα Stephano, Vrbs est Laconica: ita dicta ab

Anthe

Anthe Neptuni filia, ut ex Philostephani sententia tradit Stephanus.

Antharis, Rex Longobardorum, Theolindæ maritus, quum sex regnasset annos, insidiis domesticorum apud Ticinum extinctus est venenato poculo. Autor Paulus Diaconus de rebus gestis Longobardorum.

Anthedon, ἀνθηδών, Vrbs est Bœotiæ, habitata quondam à Thracibus, de qua Pomp. & Strabo lib. 9. Nomẽ habet (ut Stephanus existimat) ab Anthedone Neptuni pronepote, aut certè, ἀπὸ τοῦ πάντων ἀνθηροτάτην εἶναι: hoc est, quòd omnium floridissima sit. Sita est in extremo litore Bœotiæ, è regione Eubœæ insulæ. Vnde Homerus ἀνθηδόνα ἐσχατόωσαν: hoc est, ultimam vel extremam Anthedonem appellat.

Anthemion, ἀνθεμίων, Vir Trojanus, Simosii pater. Autor Homer. lib. Iliad. 4. De Simosio, vide suo loco.

Anthĕmĭs, ἀνθεμὶς, Insula est Thraciæ adjacẽs, quę & Imbrasus aliquãdo vocata fuit, & Parthenia, à Parthenio fluvio: notiore nomine Samothrace appellatur. Strabo lib. 10.

Anthemusia, ἀνθεμοῦσία, Oppidum est Mesopotamiæ, ad Aborram flumen situm. Strabo lib. 16.

Anthĕus, ἀνθεὺς cum h, Antenoris filius fuit, quẽ Paris amavit, & imprudens interfecit. Quo nomine etiam dictus est unus ex Aeneæ ducibus; de quo Virgilius: Anthea Sergestumque vocat.

Anthia, ἄνθεια, Vrbs fuit propinqua Pylo, sub ditione Agamemnonis, una earum quas ille Achilli obtulit, ut secum in gratiam rediret: ut scribit Hom. lib. Iliad. 9.

Anthium, ἄνθιον, Oppidum Thraciæ, de quo sic Plinius in Thraciæ descriptione: Astice regio, *inquit*, oppidum habuit Anthium, nunc est Apollonia.

Antho, ἀνθὼ Fuit Amulii Albanorum regis filia.

Anthŏrĕs, Nomẽ est proprium viri, de quo Virgilius lib. 10. Aeneid. Egregium Anthorem latus inter & ilia figit, Herculis Anthorem comitem.

Anthŏs, ἄνθος, Vnus ex filiis Nestoris est: & Latinè flos interpretatur. Hinc carduelis Anthus dicitur, quòd flore pascatur. Vide ANTHVS.

Anthrōpŏphăgī. [ἀνθροποφάγοι. German Menschenfresser/ sind grausame Völcker in Scythien.] populi Scythiæ, qui humana carne vescuntur. Hi populi sunt ad Orientem ac Septentrionem Massagetis vicini, circa quos tristissima solitudo, & mare, quod Thabin vocant. Vide Plin. lib. 4. cap. 12. & lib. 6. cap. 30, & Gellium.

Anthyllă, ἀνθυλλα, Aegypti urbs est, autore Herod. lib. 2. quæ reginæ in calceamenta dabatur.

Antĭă, ἀντία, Vxor fuit Prœti Argivorum regis, Abantis filii.

Antiatæ, ἀντιάται, Dicti sunt populi Italię, qui Antium urbem Latii maritimam incolebant. Apud hos fuit insigne Fortunæ templum, quam Antiatem Fortunam vocavêre. Horat. libro 1. Carm. O diva, gratum quæ regis Antium. ¶ Antiates plurimum classe valebant, cujus rei indicio id esse potest, quòd deleto à Romanis Antio, rostra navium in foro affixa nomen fecerunt loco, unde ad populum cõcio haberi solet. Vide Titum Livium, 1. Dec. lib. 6.

Antĭbacchĭæ, Insulæ sunt in sinu Aethiopico, Bacchis oppositæ, quarum meminit Plin. lib. 6. cap. 29.

Anticasius, Mons Seleuciæ, ut author est Strabo.

Antĭchrīstŭs, ti. [ἀντίχριστος. Vng. *Antichrist.*] Vox Theologicis scriptoribus notissima, significans Christi adversariũ, Pseudochristus. Licet differant Antichristus & Pseudochristus. Vox enim Antichristi latiùs patet quàm nomen Pseudochristi: quia Christo adversari potest, qui tamen sese pro Christo non venditet: Hunc Apostolus nomine sceleratissimi hominis designavit.

Antīchthŏnēs, [ἀντίχθονες. Ger. Die leut auff Erdtreich so vns entgegen stehn vnnd wohnen.] populi qui habitant in Zona hyemali. Hos Martianus sejungit ab Antœcis & Antipodibus, qui Zonam nobis adversam & contra pedes nostros habitant. Pomponius tamen videtur Antichthones pro Antipodibus accipere.

Antĭcirēs, ἀντικείρης, penult. corr. Amnis Sarmatiæ Asiaticæ, non procul à Rombite minore in Mœotim influens. Strabo libro 11.

Anticlea, pen. prod. ἀντίκλεια, Fuit mater Vlyssis, quæ quum duceretur ad Laërtæ nuptias, ab Sisypho latrone, Aeoli filio, capitur & adulteratur. Alii dicunt quum Laërtæ jam nupsisset, & ad oraculum pergeret consultura, captam à Sisypho latrone, & ut multi putant, ex eo Vlyssem concepisse. Quod Ajax apud Ovid. 13. Metam. vitio vertit Vlyssi: -& sanguine cretus Sisyphio.

Antĭcrăgus, ἀντίκραγος, Mons Lyciæ, Crago oppositus, teste Strabone lib. 14.

Antĭcўră, ἀντίκυρα, pen. cor. Insula ad sinum adjacens Maleacum, & Oetam montem, cujus meminit Strabo lib. 9. ubi, autore Plinio, helleborum tutissimè sumitur. Ovid. libro 4. de Ponto, bibe, dixissem, purgantes pectora succos, Quicquid & in tota nascitur Anticyra. Vnde quoties insanum hominẽ significare volumus, Anticyra egere: aut Naviget Anticyras, πλεύσεται ἐς Ἀντίκυρας, Proverbialiter dicimus. Horatius eleganter novavit adagii quasi faciem, quũ ait in Serm. Naviget Anticyras. Quibus verbis Stoicum insanum significat. Idem: Si tribus Anticyris caput insanabile, nunquã Tonsori Licino commiserit. ¶ Est & Anticyra civitas juxtà Cyrrham in Phocide regione, in Corinthium conversa sinum, ab Anticyreo quodam, Herculis ætate: Capparissus ab Homero dicta. Hanc alii Anticyrrham, appellant, duplicato r. Videtur enim inde nomẽ accepisse, quòd sita sit in promontorio in mare excurrente, è regione Cyrrhæ.

Antĭgĕnēs, pen. corr. ἀντιγένης, Nomẽ pueri rustici, apud Virgilium in Daphnide: At tu sume pedum, quod, me quum sæpè rogaret, Non tulit Antigenes.

Antĭgĕnĭdēs, ἀντιγενίδης, Autore Suida, Thebanus musicus, tibicen, Philoxeni discipulus, qui primus calceamentis Milesiis lascivioribus usus fuisse dicitur. Hujus meminit Plin. lib. 16. cap. 36. Hic etiam, ut autor est Cic. in Bruto, discipulo frigenti ad populum ait: Mihi cane & Musis. De eo vide Gell. lib. 15. cap. 17, & Valer. lib. 3. cap. 7.

Antĭgŏnē, ἀντιγόνη, Oedipodis Thebanorum regis filia, quæ patri cæco à Creonte in exilium acto, se viæ ducem præbuit: fratribusq; suis Polynici & Eteocli mutua cæde interemptis, contra Creontis edictum, funebre officium præstitit: ob quam pietatẽ postea unà cum Argia Polynicis conjuge jussu tyranni est interfecta. Hæmon quoq; nobilis adolescens, qui mutuo ejus amore tenebatur, sua sese manu ad tumulũ ejus jugulavit. ¶ Fuit etiam hoc nomine una filiarum Priami, quam quum formæ suæ fiducia nimis arrogantem reddidisset, à Iunone in ciconiam mutata est. Vide Ovid. lib. 6. Metam.

Antĭgŏnīă, ἀντιγόνεια, Oppidum Troadis, Romanorum colonia, quæ & Troas, & Alexandria dicta est. Plin. lib. 5. cap. 33, & Strabo lib. 13. ¶ Est præterea ejusdẽ nominis oppidum in Arcadia, non procul à Tegea, Plin. lib. 4. cap. 6.

Antĭgŏnŭs, ἀντίγονος, pen. cor. Nomen proprium regis Macedonum, qui ob multa sua in Græcos beneficia Evergetes est dictus. Nam quum Cleomenem Lacedęmoniorũ regem prælio vicisset, Spartamq; cepisset, militem victorem ab omni injuria continuit, pristinamq; civitati libertatem restituit.

Antigragus, Vide ANTICRAGVS.

Antĭlĭbānŭs, ἀντιλίβανος, Mons est Libano oppositus, non procul à Sidonio mari incipiens, & ad Montes Arabiæ desinens, qui sunt supra Damascum. Vide Strab. lib. 16.

Antĭlŏchŭs, ἀντίλοχος, pen. cor. Nestoris filius major natu, quem in bello Trojano Memnon Aurorę filius interemit. Vnde patris prece motus Achilles Memnona occidit. Ovid. autẽ vult ab Hectore fuisse occisum Antilochum. Ita enim ait in Epistola Penelopes: Sive quis Antilochum narrabat ab Hectore cæsum, Antilochus nostri causa timoris erat.

Antĭmăchŭs, ἀντίμαχος, Cõlophonius poëta Græcus. Is quum poëma quoddam obscurum in auditorio recitaret, atque omnes, præter Platonem, quòd minimè illud intelligerent, discessissent. Plato: Mihi, *inquit*, pro omnibus. Hæc Cicero. De eodem Plutarch. in Lysandro: Hic aggressus belli Thebani materiam, vigesimum quartum volumen implevit, antequam duces Thebas usque perduceret. ¶ Antimachos quoque alios duos Suidas ponit: alterum Aegyptium, patria Hieropolitanum, qui Cosmopœiam heroïco carmine cõscripsit: alterum poëtam Melicum cognomento Pfecam. ¶ Fuit item præter hos etiam alius Antimachus Trojanus, qui donis Alexandri, auroq; corruptus, impedimento fuit, quò minus Helena redderetur: quin pro cõcione Trojanos hortatus est, ne Menelaum, dum legatus ad eos in urbem venisset cũ Vlysse, redire ad suos sinerent: sed in urbe asservarent, trucidarentq;, Homero autore lib. Iliad. 11.

Antĭnŏēă, ἀντινόεια Stephano, Vrbs Aegypti: ita dicta ab Antinoo Adriani amasio, ut scribit Hieronymus in Iovinianum.

Antĭnŏŭs, ἀντίνοος, Nomen unius ex procis Penelopes, apud Ovid. in Epistol. Penelopes. ¶ Fuit præterea Antinous, puer quidam Bithynicus, tanta formæ elegantia, ut Adrianus Cæsar, qui illum adamabat, templum ei apud Mantineam constituerit, & urbem quandam Aegypti Antinoeam à nomine ejus appellârit. Hæc Pausanias.

Antiochia: [אנטיוך chamáth, ἀντιόχεια. Germ. Die hauptstatt in Syrien.] Syriæ urbs est, ad Orontem fluvium sita, totius regionis caput, à Seleuco Nicanore condita, & à patris sui nomine Antiochia appellata, ut tradit Strabo libro 15. Stephanus Byzantius duodecim alias enumerat ejusdem nominis urbes, quarum unam collocat in Lydia, & ab Antiocho Epiphane ita nominatam existimat. ¶ Alteram in Mesopotamia, quę & Mygdonia, & Asibe appellatur: in qua Apollophanes Stoicus,

Stoicus, & Pharnuchus Persicę historiæ scriptor, nati dicũtur: Vulgò, *Alippa*. ¶ Tertiam in Pisidia cõstituit, cujus meminit & Strabo libro 12. ¶ Quartam inter cavam Syriam, & Arabiam, Semiramidis opus. ¶ Quintam in Cilicia, ad Pyramum fluviũ. ¶ Sextam in Pieria, quæ & Arados à Syris appellatur. ¶ Septimam ad Callirhoëm lacum. ¶ Octavam ad Taurum mõtem, in Comagena regione. ¶ Nonam in Scythia. ¶ Decimam in Caria, quæ & Pythopolis fuit appellata. ¶ Vndecimã in Margiana, ab Antiocho Sotere conditam. ¶ Duodecimam eandem facit cum Tarso Ciliciæ oppido. Hinc Antiochenus, & Antiochensis, *ἀντιοχεύς, καὶ ἀντιόχιος*.

Antĭŏchŭs, *ἀντίοχος*, Nomen secundi regis Syriæ, Seleuci filii, hujus nominis primi, qui Soter cognominatus est, & regnavit annis xx. ¶ Secundus Antiochus, hujus filius, dictus Achios, regnavit annis xx. veneno ab uxore Laodicea extinctus. ¶ Tertius Antiochus Galericus. ¶ Antiochus quartus, Rex, cognomẽto Magnus, regnavit annis xxxvi. Dictus est etiam Hierax, quòd accipitris more in rapiendis alienis vitam duceret. Hic Ptolomæum Philometorem prælio superavit. ¶ Quintus Antiochus Syrię rex, dictus nobilis sive illustris, qui regnavit annis x. Hic Hierosolymam destruxit, & multa mala intulit Iudæis. ¶ Sextus Antiochus Syriæ & Asiæ rex, dictus est Eupator. ¶ Fuit & alius Antiochus Ascalonita, philosophus, Ciceronis, Brutiq; præceptor.

Antĭŏpā, *ἀντιόπη*, Nyctæi filia fuit, & uxor Lyci Thebanorum regis. Hanc quum Iupiter in Satyrum mutatus compressisset, Lycus repudiavit, uxoremq; Dircen superinduxit, quę Antiopam in carcerem conjecit. Verùm instante partus tempore, illa ruptis vinculis, in Cithæronem montem se recepit, ubi & Amphionem & Zetum peperit: qui à pastoribus inventi & educati, maternæ injuriæ ultores extiterunt, Lyco cum Dirce uxore interfecto. Vnde locus factus Proverbio: Antiopæ luctus, *Ἀντιόπης γράφω*. Dici consuevit ubi quis immerens calamitatibus affligitur, deinde malis eximitur. Alii paulò aliter tradunt hanc fabulam, Lycum non maritum Antiopæ, sed fratrem Nyctæi.

Antĭpătĕr, penult. corr. *ἀντίπατος*, Nomẽ proprium poëtæ Sidonii, seu ex Tyro Phœniciæ, Stoicæ sectæ, qui post Panætium de officiis scripsit. Hic quo die natus fuit, eodem quottum annis febre laboravit. Et quum diu vixisset, postquam ætatis suæ tempus destinatum appropinquasset, eo die & eodem morbi genere consumptus est. Hic antipater nobili epigrammate in Sappho, decimam inter musas eam cooptat. Ex temmate in Sappho, decimam inter musas eam cooptat. Ex temmate in Sappho, decimam inter musas eam cooptat. Ex temm

loco, ubi plurimùm proficere & valere possent, ut ab imperatore equites, pedites, levis armatura, sic ab illo in maximè opportunis orationis partib. collocabãtur. Erat memoria summa, nulla meditationis suspicio, imparatus semper aggredi ad dicẽdum videbatur: sed ita erat paratus, ut judices illo dicente nonnunquam viderentur nõ satis parati ad cavendum fuisse. Verba ipsa non illa quidem elegantissimo fuerunt sermone: itaq; diligenter loquendi laude caruit: neq; tamen est admodum inquinatè loquutus: interfectus est à Mariana factione, unà cum pluribus aliis clarissimis civibus, quorum capita in rostris pependêre. ¶Hujus filii M. & C. Antonii fuêre: quorum M. Antonius gratia Cottæ Consulis, Cethegi factione in Senatu curationem rei frumentariæ & totius oræ maritimæ nactus, Siciliam & provincias omnes depopulatus est. Et ad postremum inferens Cretensibus bellum, ibi morbo interiit. Hunc Salustius ait perdẽdę pecunię genitum, & vacuũ à curis, nisi instantibus. Autor Pæd. ¶C. Antonius, alter Oratoris filius, multos in Achaia spoliavit, nactus de exercitu Syllano equitum turmas: quo nomine à Græcis tractus est in jus ad M. Lucullum prætorem, qui jus inter peregrinos dicebat. Egit pro Græcis Cæsar, etiam tum adolescentulus: & quum Lucullus id, quod Græci postulabant, decrevisset, appellavit Tribunos: juravitq; se ideò ejurare, quòd æquo jure uti non posset. Hunc Antonium Gellius & Lentulus Censores, sexennio post petitionem Consulatus, senatu moverunt: causasq; subscripserunt, quòd socios diripuisset, quòd judicium recusasset, quòd propter æris alieni magnitudinem prædia mãcipasset, bonaque sua in potestate nõ haberet. Pædianus. Hunc item Cicer. in Verr. vocat in exercitu Syllano prædonẽ, in introitu gladiatorem, in victoria quadrigarium. Nam inter eos fuit, qui jussu Syllæ in Circensibus, quos ipse post victoriam fecit, quadrigas agitaverunt. Hic cum Cicerone Consul fuit: cíq; maximè est adversatus, ut qui Catilinæ conjurationi faveret. Placatus ab eo demum pactione provinciæ, rectaq; de Republica sentire persuasus est. ¶M. Antonio, Oratoris filio, tres filii fuerunt, M. L. & C. quorũ M. Antonius postea Triumvir, causa & fax totius belli civilis extitit. Nam quum esset Tribunus plebis, Cæsarisq; partibus in civitate tutandis sese imparem videret, unà cum C. Curione (qui & ipse Tribunus plebis erat) conducto vehiculo, habituq; maximè miserabili, in Galliam ad Cæsarem profugit, eumque adhuc hærentem, ad bellum sine mora suscipiendum inflammavit. Cæsarem quoque occisum laudavit pro rostris: vestemq; ejus sanguinolentam ostendens, & testamentum recitans, quo ille Pop. Romano drach. 73, viritim legaverat, perfecit ut percussores ob metum ab urbe profugerent. Deinde quum D. Brutum Mutinæ obsideret, hortante Cicerone, à Senatu hostis judicatus est: & ab Hircio & Pansa Consulibus, & Octavio adhuc adolescentulo, ingenti prælio superatus. Post hæc Triumviratus fœdere inter eum & Lepidum ac Cæsarem inito, Brutum & Cassium in Macedonia apud Philippos superavit. Quo bello confecto, Octavius valetudinis causa Romam rediit: Antonius in Græciam, Asiamq; profectus honore quaquaversus proficisceretur, ingenti est exceptus. Quum illi Oriens, Augusto Occidẽs, Lepido Africa obtigisset, multos per Oriẽtem reges & tetrarchas debellavit. Inter quos Antigonum Iudæorum regem securi percussit: quod anteà Regum nulli cõtigit. Captus amore Cleopatræ, multa ipsius gratia nefanda admisit, eiq; regna multa cõcessit in Syria: Fulviam uxorem statim initio Triumviratu repudiavit, ac Octaviam Augusti sororem duxit: quam & ipsam deinde ob Cleopatram contempsit. Ad bellum Parthicum Vẽtidium legatum misit, qui interfecto Pacoro, regis filio, ab Antonio missus Romam, triumphavit. Inde Cleopatra in Aegyptum remissa, per Armeniã, Arabiamq; profectus, copias undiq; contraxit. Cum Phraate Medorum rege prælio congressus, ac victor eum usq; ad Araxam fluvium persequutus est. Dein in Armeniam reversus, ejus regem in triumphum Alexandriam duxit. Repudiata igitur Octavia, causa fuit inter eum & Octavium dissensionis. Quo quum postremò ad Actium navali pręlio congrediens, superatus est: Alexandriãq; confugiens, atq; ibidem ab eodem obsessus, gladio spõtè occubuit, anno ætatis LVI. Hujus viri illud in primis admirabile dicitur, quòd in otio luxuriosissimus, in negotio laboriosissimus fuit. Nec ob res malè gestas quicquã de solita voluptate remisit. Hæc ex Plutarcho. ¶L. Antonius Triumviri frater, apud Perusiam ab Octavio obsessus, fameq; adactus, venit in deditionem cum CCC. aliis: quibus, ut ait Florus in Epitome Livii, Octavius pepercit: at verò Tranquillus, omnes ad aram Cæsaris necari crudeliter jussit. ¶C. Antonius, Lucii & Marci frater in Macedonia à Bruto captus, Ciceronis & Hortensii Manibus inferias missus est. Autor Plutarchus in Antonio, & Bruto. ¶Antonius Iulianus rhetor Romæ, perquàm fuit honesti atq; humani ingenii: doctrina quoq; ista utiliore ac delectabili, veterumq; elegãtiarum cura & memoria multa fuit.

Adhæc scripta omnia antiquiora tam curiosè spectabat, aut virtutes pensitabat, aut vitia rimabatur, ut judicium ab eo factum ex amussim diceres.

Antrõnĭă, [Ger. Ein Statt in Thessalien/bey deren man viel muy-stein graben hat.] Pomponio Melę civitas est Magnesiæ, regionis Thessaliæ, quæ à Stephano, & Strabone Antron, ἄντρων dicitur: ab antris nimirum quoque nomine deducto, quorum magnam circà hanc urbem copiam fecerant molarium lapidum fodinæ. Circa hanc urbem procerissimi gignebantur asini: unde factum est, ut Antronius asinus, proverbio dicatur de homine corpulento & robusto: in quo tamen ingenium & animi vigor desiderentur.

Antŭērpĭă, [Vulgus Germanorum Antorff appellat. Gall. *Anuers.* Ital. *Anuersa.* Vng. *Antuerpia.*] Vrbs est Brabantiæ & Belgicæ totius emporium celeberrimum.

Anubis, [Ger. Ein Gott der Aegyptieren so sie in einer hundts gestalt verehret.] Genitivũ facit Anubis, vel bidis, ἄνουβις, Lingua Aegyptiaca dicitur canis, sub cujus forma colebatur Mercurius, ut inquit Servius. Virg. 8. Aen. Omnigenũq; deũm monstra, & latrator Anubis. Ovidius in Elegiis: Per tua sacra precor, per Anubidis ora verendi. Diodorus scribit, Anubim filium fuisse Osiridis, qui canem gestabat, tanquam arborum insignia. Ex quo Aegyptii canem venerãtur, & Anubim deum canino capite effingunt.

Anulus, fluvius Mauritaniæ, Vide ANVLVS in APELLAT.

Anulus, Nomen fluvii cujusdam.

Anxa, Oppidum, Plin. lib. 3. cap. 11. 14.

Anxani, populi, Plin. lib. 3. cap. 12. 4.

Anxĭus, fluvius ex Armenio monte oriens, per Caucasum in Mesopotamiam defluit, & Pactolo flumini ex Caucaso cadẽti occurrit: unumq; facti, Euphratem demerguntur.

Anxur, tàm masculini, quàm neutri generis, Vrbs est Italiæ, quam nunc *Tarracinam* dicunt. Mart. Sive saluriferis candidus Anxur aquis. Horat. 1. Serm. Sat. 5: Millia tũ prãsi tria repsimus, atq; subimus Impositum saxis latè candentibus Anxur. ¶Dicitur autẽ Anxur (ut Servius docet) quia illic colebatur Iupiter Imberbis, quem idcircò Anxurũ, quasi ἀνάξυρον vocabãt, quasi ἀνάξυρον: hoc est, sine novacula. Virgilius Aeneidos 7: Circæumque jugum, queis Iuppiter Anxurus arvis Præsidet.

Anyger, sive **Anygrus**, vide suprà ANIGROS.

Anylis, Aegypti rex est, autor Herod. lib. 2. Stephano urbs est ἄνυσις Aegypti.

Anytus, ἄνυτος, Rhetor Athenicnsis fuit, acerrimus Socratis inimicus: à quo & reus peractus est. Horat. 1. Serm. Satyr. 4: -qualia vincunt Pythagoram, Anytiq; reum, doctumq; Platona. De hoc vide Plutarchum in vita Socratis.

A ante O.

Aon, ἄων, Neptuni filius, ut dicit Lactãtius, qui factione suorum ex Apulia pulsus, navigio ad Eubocam venit, & inde se in Bœotiam contulit, ubi populis montes habitantibus imperavit, eosq; Aones, ex suo nomine appellavit: à quibus Neptuni filius est habitus, quum Onchesti ditissimi cujusdam Appuli filius fuerit, ex Parichia conjuge: filium Dyamantem reliquit, qui ei in regno successit. Perottus.

Aonĭă, ἀονία, Regio Bœotiæ, ab Aone rege Neptuni filio dicta, quem factione ex Appulia pulsum, in Bœotiam tradunt venisse, ac de suo nomine mõtanam regionem Bœotię vocitasse Aoniam, & incolas ipsos Aonas.

Aonĭus, ἀόνιος, adjectivum. Ovid. 1. Metamor. Separat Aonios Actæis Phocis ab arvis.

Aonĭs, idis, ἀονίς, Patronymicum fœmininum: quo Poëtę frequentissimè utuntur pro ipsis Musis. Iuven. Sat. 7: -aptusq; bibendis Fontibus Aonidum.

Aoris, ἀορίς, Aratis filius, venator & bellicosus, &c. Steph.

Aornos, ἄορνος πέτρα, Fuit petra apud Indos præceps & invia, monumentis historicorum celebrata: ita dicta ob admirandã altitudinem, quasi ipsis etiã avibus inaccessa. Scribit Plutarchus: Alexandrum, quum intellexisset hanc petram teneri ab homine meticuloso, dixisse: Nunc locus iste facillimus est captu. ¶Est & Aornos locus in Epiro, ita dictus à pestifera avibus exhalatione, teste Plinio in Proœmio lib. 4. ¶Hoc etiam nomine dictus fuit lacus inter Puteolos & Bajas, qui postea Avernus est appellatus. Vide infrà.

Aoros, ἄορος, Cretæ civitas, ab Aora Nympha ita appellata: quæ alio nomine Eleuthera dicitur, ab Eleuthere, uno ex Curetibus. Ex Steph.

Aorsi, [ἄορσοι. Ger. Völcker in Scythia innerthalb dem gebirg Imao gelegẽ.] populi Scythiæ intra Imaũ, quos Ptolemæus collocat non procul ab Iaxarte fluvio, qui in mare Hyrcanum defluit. Strabo lib. 11. duplices facit Aorsos, quorum alteros maris Caspii oram maxima ex parte tradit tenuisse: alteros juxta Tanaim habitasse, quos superiorum exules esse opinatur. Plin. verò lib. 4. cap. 12, Aorsos quosdam in Europa collocat juxta Hamaxobios.

Aoti-

A[illegible]unt in finibus Thraciæ, Getis fi-
[illegible]rum Plin.lib.4.ca.11.
[illegible]rit in ea parte Macedoniæ, quę
[illegible]ul ab Apollonia in mare illa
[illegible]cin appellent, teste Plin.lib.3.cap.23.
[illegible]ante P.
A[illegible]opuli in Aethiopia, sub Aegypto, Memnoni-
bu[illegible]eam proximi, d[illegible] quibus Ptolem.lib.4 cap.8.
[illegible] Apamea, ἀπάμεια, Vrbs celeberrima in Tetrapo
[illegible]a, a Seleuco Nicanore cōdita, & à nomine uxoris ejus
ita appellata, ut testatur Strabo lib.15. ¶ Est & Apamia, Par-
thorum civitas, Heracleæ, & Rhagis finitima: de qua apud
eundem lib. 11. ¶ Tertia est in ora maritima Bithyniæ, inter
Rhyndaci & Ascanii ostia, Antiochi Epiphanis opus: cujus
meminit Stephanus, & Ptolemæus lib.5.ca.1. ¶ Quartam col-
locat Plin.lib.5.cap.29, in ipso Marsyæ fluminis ostio, ubi sci-
licet Marsyas in Mæandrū influit quam anteà Celænas: dein-
de & Ciboton ait appellatam. Hanc Strabo ab Antiocho So-
tere conditam scribit, & à nomine Apamiæ matris ejus (quæ
Artabazi filia fuit, & uxor Seleuci Nicanoris) Apamiam fuisse
appellatā. Fuit hæc urbs olim clarissima, totiusq; Asiæ empo-
rium post Ephesum celeberrimum.
Apameste, Oppidū in ea Italiæ parte, quæ olim Magna Græ-
cia dicta est. Hujus incolæ dicuntur Apamestini: quorum me-
minit Plin.lib.3.cap.11.
Apavortene, ἀπαωρτηνή, Regio est Scythiæ, in qua est Hyrca-
nia provincia.
Apellēs, Apellis, ἀπελλῆς, Nomen pictoris eximii, patria Coi,
qui omnes priùs genitos, futurosq; postea artificio superā-
vit, & picturæ plura solus propè cōtulit, quàm cæteri omnes.
Fertur Alexādrum Macedonem à nullo pingi voluisse, quàm
ab Apelle. De hoc Ovidius: Si nunquam Venerem Cois pin-
xisset Apelles, Mersa sub æquoreis illa lateret aquis. De hoc
vide multa apud Plin. lib.36 cap.10
Apellēus, a, um, adjectivum, Stat.lib.5.Syl. Vt vel Apelleo vul-
ta signata colore.
Apenestē, lege APAMESTE.
Apenninus, ὁ ἀπεννῖνος ὄρος Vulgò Il monte Apennino Ger Das
Gebirg so sich mitt̄ durch Italiam wie ein ruckgrad zeucht. Pol. Aspe
mudgi wl'ochia ɣwarcarmi. Vng. Apenninus hexy.] per duplex n,
vel Apœninus cum œ, diphthongo, ut scribit Servius, quasi
alpes Pœni, quòd eas Annibal primus superavit. Mōs est, qui
Italiam mediam dividit, incipitque à Genua & supra Carnos
incumbit. Ejus descriptionem vide apud Lucanum.
Apenninigenā, qui Apenninum inhabitat, aut in Apennino
versatur: ut Apenninigenæ pastores. Claud. Apenninigenis
cultas pastoribus aras.
Apenninicolā, Idem Virg.11.Aeneid. Apenninicolæ bellator
filius Auni.
Aperantia, ἀπεραντία, Vrbs Thessaliæ, Steph.
Apesus, suntis, pen.cor. ἄπεσος, Montis nomen est, qui Nemeę
superjacet, ubi Thesēus Iovi primùm operatus creditur. Dictꝰ
ab heroë, cui Apesas nomen erat. Papinius: Mons erat audaci
seductus in æthera dorso, Nomine Lernæi dicunt Apesunta
coloni, Gentibus Argolicis olim sacer. In castigationibus ta-
men exemplaribus hoc loco apud Statium Aphesanta legi-
tur à nominativo Aphesas. Apud Plin. autem lib.4.ca.5, Ape-
sas absque aspiratione.
Aphace, ἀφάκη, Vrbs Libyæ. Steph.
Aphannæ, regio Siciliæ ignobilis: unde proverbium: Ad A-
phannas, de obscuris & relegatis. Steph. ἀφάννα.
Aphareus, per tres syllabas, pen.corr ἀφαρεύς, Patris Lyncei
nomen est: à quo Ovid. Lynceum prolem Apharejam vocat
lib.8 Metam.
Apharus, Locus in Euxino, Absyrtus anteà dictus.
Aphedas, nomen regis Athenienſium: vel, ut Stephanus, Mo-
lossorum, ἀφέδας.
Aphesas, antos, Montis nomen est supra Nemeam. Vide
APESVS.
Aphetæ, ἀφεταί. Vibs Magnesiæ in Paganetico sinu: causam
nominis lege apud Steph.
Aphidantes, ἀφίδαντες, populi sunt ex Molossis (ut inquit)
Stephanus) ita dicti ab Aphidante rege.
Aphīdnæ, arum, ἄφιδνα Stephano, Locus celebris in Attica.
Seneca in Hippol. --parvas alius Calcet Aphidnas. Est etiam
Civitas Laconiæ.
Aphneum, ἄφνειον, civitas Phrygiæ, & alia Lydiæ, Steph.
Aphnites, palus circa Cyzicum, Artynia prius, ἀφνίτης, Steph.
Aphormium, ἀφόρμιον, locus Thespiensium, Steph.
Aphrica, [λιβύη. Ger. Einer auß den drey teilē des Erdbodens oder
der Welt.] tertia orbis pars, ab Asia Nilo fluvio, ab Europa
mari mediterraneo discreta: ita dicta quasi Aprica, ꝙ Soli
admodum maximè sit exposita. Alii à Græcis sumptum putant
nominis hujus etymon, ut Africa dicta sit, quasi ἄνευ φρίκης:
hoc est, sine horrore aut frigore. Est enim hæc regio calidissi-
ma, ut quæ magna sui parte inter Tropicos sita sit. Vide plurà
supra in dictione AFRICA.
Aphrodisias, ἀφροδισιάς, Insula est in mari Persico, ubi Persis
a Carmania disparatur: sic dicta, ꝙ in ea Venus quàm religio-
sissimè coleretur: alio nomine κηλιὰς dicta. Insulæ hujus me-
minit Plin.libro 6 cap.25. ¶ Est præterea Aphrodisias Ciliciæ
oppidum, teste Stephano. ¶ Est item insula in Oceano Hispa-
nico, non procul à Gadibus: de qua Plin.lib.4.cap.22.
Aphrodisium, ἀφροδίσιον, Oppidum fuit in Latio maritimū,
quod postea mutato nomine Antiū dictum est. De hoc Plin.
lib.3.cap.5. ¶ Apud Græcos hoc nomine significatur statua
Veneris, atq; adeò res ipsa venerea. Vnde & ἀφροδισιάζειν di-
cunt, pro eo quod est Rem veneream exercere.
Aphrodisium, ἀφροδίσιον, Cariæ promontoriū est Pōponio,
quod Aphrodisias Plinio appellatur. ¶ Est & Aphrodisium
Ptolemæo urbs Africæ. ¶ Est præterea Aphrodisium Hispa-
niæ Tarraconensis promontorium, eodem autore.
Aphrodīsĭus, ἀφροδίσιος, Præsul Bituricensis, Petri discipu-
lus, genere Aegyptius, qui diem suum obiit apud Bitutiges,
teste Volaterr.
Aphrŏditē, [ἀφροδίτη. Ger. Ein junauñ Veneris.] Veneris cō-
gnomen est, dictum ἀπὸ τῆς ἀφρῦ: hoc est, à spuma. Venerē enim
ex spuma maris ortam esse Poëtæ fabulantur.
Aphrhides, pars Aegypti, Steph.
Aphthonius, ἀφθόνιος, Sophistę cujusdā nomen, qui in Rhe-
torica Hermogenis προγυμνάσματα hoc est, præexercitationes
conscripsit, quæ etiam hodie extant.
Aphydna, Vide APHIDNA.
Aphyte, es. ἄφυτα, vel Aphytis, ἄφυτις, Oppidū est Thracię non
procul à Pallene. Apollinis oraculo insigne: ab Aphyo quodā
indigena ita appellatum. Hujus incolæ dicuntur Aphytæi,
ἀφυταῖοι Stephano.
Apidănŏs, ἀπιδανὸς, Fluvius est Thessaliæ, cui Enipeus, Me-
las, & Phœnix miscentur, quos ipse secum in Peneon defert,
ut habet Lucanus, li.1: -it gurgite vasto Apidanus, nunquāq;
celer, nisi mistus Enipeus.
Apiennares populi, Plin.lib.3.cap 14.
Apĭnă, & Trĭcă, Duo oppida Apuliæ fuerunt, quæ Diome-
des evertit tanta ignominia, ut in proverbii ludibrium trāsie-
rint. Quoties enim rem nullius pretii ostendere volumus, A-
pinas & Tricas nominamus. Mart.li.13: Sunt Apinæ, Tricęq;,
& si quid vilius istis.
Apisla, civitas Italiæ.
Apis, [ἆπις. Ger. Ein Ochs/welchē die Aegyptier für ein Gott verch-
reten.] Bovis nomē apud Aegyptios, quem pro deo colebāt:
alio nomine Serapis dictus. Corpore erat niger, cādida fron-
te, in tergo alba nota insignis, duplicibus pilis in cauda, & lin
gua cā:haro notatus, quem certos vitæ annos excedere non
licebat. Hūc in lacum demersum Aegyptii, indicto justitio, ves-
te scissa, & laceratis crinibus defunctum plangebant: invento
verò alio mirificè lætabantur. Responsa autem dare nō ut re-
liqua oracula tolitus: sed si manu oblatum pabulum sumpsis-
set è cōsulentibus, secundos eventus, atque omnia prospera
decernebat: si verò abnueret, omnia sinistra portēdebat. Ideo
quum à Germanico Cæsare pabulum oblatum renuisset, fu-
nestum omen & indubiam necem, quæ paulò pòst sequuta
est, prænuntiavit. Hæc Alexander ab Alexandro libro 6. cap.
2. & eadem ferè Marcellinus lib 22
Apis, Argivorū rex fuit, ex Iove & Niobe Phoronei filia pro-
genitus, Isidem habuit in uxorem. Hic quum Aegialeum fra-
trem regem præfecisset Achaię, in Aegyptū, suum imperium
transtulit, & quum ibi multa, præcipuè vini usum homines ru-
des docuisset, post mortē factus est Serapis, & Maximus Ae-
gyptiorum deus, qui in forma Bovis adhuc viventis colebatur, quem post certos vitæ annos mersum in sacerdotē fon-
te enecabant, alium cum luctu quærentes, quem sustulerunt,
mœrebantq;, perrasis tantisper etiam capitibus, donec alium
reperissent. Est autem Apis lingua Aegyptiaca Bos. Macrob.
per Apim Solem intelligi putat, lib.1 Satur. Ovid. Et comes in
pompa corniger Apis erat. Vide OSIRIS alibi, ut priora ex
Perotto, & aliis paulò aliter tractantur. Vide Strab.lib.ult. &
Plin.lib.8 cap.46.
Apiscĭon, Nomen viri Trojani proprium.
Apitani, populi, Plin.lib.6, cap.20.36.
Apicius, ἀπίκιος, Omnium nepotum fuit princeps, cui parū
visum est & principum cōgiaria, & Capitolii vectigal comes-
sationibus devorasse, nili suæ etiam gulæ monimentum po-
steris reliquisset, conscriptis de gulæ irritamentis aliquot li-
bris. Hunc vixisse suo seculo testatur Seneca in lib. de Conso-
lat. ad Albinam.
Apobæoti, ἀποβαῶται, populi Aeroliæ, Steph.
Apœnīnus, Vide APENNINVS.
Apolecti, Vide in APPELLATIVIS.

Aˇpŏllo, inis, Ἀπόλλων, Creditus fuit Deus: quem Græci etiam φοῖβον: hoc est, Solem appellant. Cui, ut Macrobius inquit, variæ fuerunt potestates. Nam fuit autor carminis, præses vaticinii, sagittandi peritiam habuit, artem medicinæ percalluit, & citharam adinvenit. ¶Vnde Adagium: Quid tibi Apollo cecinit? Hoc est, quid tibi respondit? Allusum est autem ad Apollinis citharam, quam illi tribuunt poëtæ. Vsus est Aeschyl. in Ajace Locrensi. Refertur à Zenodoto. Conveniet, ubi quis à principe redeuntem percunctabitur quid responsi tulerit, τί σοι Ἀπόλλων κεκλήγοκεν. ¶Idem dicitur Liber, quòd liberè vagetur per aërem. ¶ Nomius etiam: id est, pastor, dictus est ab eo, quòd Admeti regis paverit armenta. Apollinis tripodem vas aureum fuisse constat trium pedum, à Vulcano fabrefactum, ac pro munere Pelopi datum, quum uxorem duceret. Porphyrius ait eũdem esse Solem apud superos: Liberum patrem in terris: Apollinem apud inferos. Vnde etiam tria insignia circa ejus simulachrum videmus: Lyram, quæ nobis cœlestis harmoniæ imaginem monstrat: Grynæum, quod terrenum numen ostendit: Sagittas, quibus infernus deus indicatur & noxius. Vnde & Apollo dictus est, ut quidam existimãt, ἀπὸ τοῦ ἀπολύειν, quòd perdere significat, sive destruere, quòd nõ paucos nimio æstu crederetur extinguere. Vnde etiam spicula ei assignavit vetustas: quæ tamen non dextera gestat, sed sinistra, quòd ad juvãdum promptior sit, quàm ad nocendũ. Vnde etiam nonnulli παρὰ τὸ ἀπαλλάττειν τὰς νόσους: hoc est, ab abigendis morbis, Apollinem dictum existimant. ¶Apollines quatuor Cicero ponit. Primum, antiquum custodem Athenarum: alterum Corybantis filium, natum in Creta: tertiũ ex Iove & Latone natum, qui ex Hyperboreis Delphos venerit: quamvis Eusebius antiquorum illum describat: quartum in Arcadia, quem Arcades, quòd illis leges dedêrit, Nomion vocant. Deinde ob nimiam severitatem regno pulsus, ad Admetum Thessaliæ regem confugit, & juxta Amphrisum amnem ejus armenta pavit. Quare à posterioribus pro deo colitur, & ab Homero variis nominib. appellatur. ἀργυρότοξος, ἐκηβόλος, ab ejus scilicet artibus & inventis.

Apollinis insula, in Libya est. Steph.

Apollinis civitas, Minor in Aegypto est, Libyam versus: major in Aegypto: tertia in Aethiopia juxta rubrum mare. Steph.

Apollo, [Germ Ein Gott bey den Griechen/welchen sie für ein erfinder der Artzney/ des Gesangs vnd der Reimen hielten.] Iovis & Latonæ filius, natus ex Delo eodem partu cum Diana, quæ & ipsa Phœbe dicitur. Aduitus Pythonẽ serpentem sagitta occidit: deinde Cyclopes, ob fabricatũ fulmen, quo filius ejus Aesculapius fuit, ad inferos detrusus: unde aliquãdiu divinitate privatus. Admeti Thessaliæ regis armenta apud Amphrysum ejusdem regionis fluvium pavit. Fertur accepisse citharam à Mercurio, & postea Musis præfuisse. Amavit Cyrenem puellã: item Daphnem, Penei fluminis filiam, quæ fugiẽs illius amorem, in laurum conversa est, arborem huic sacram. Item Hyacinthum, liberali forma parvulum, quem mortuum in florem sui nominis commutasse fertur. Branchum item Thessalum, cui in suo templo sacra fieri jussit. Vicit Marsyam tibicinem, à quo lacessitus fuerat tibiæ cantu, victũ excoriavit. Illi muros, adjuvante Neptuno Laomedonti regi ædificavit. Medicinæ usum primus intulisse & propterea deitatem meruisse dicitur. Author est Carminis & Musices: quapropter poëtæ præcipuũ sibi nomen faciunt. In Rhodo insula Colossum habuit tantæ magnitudinis, ut inter septem mundi miracula sit connumerato. Triplex ejus potestas, ut sit sol in cœlo: liber pater in terris: Apollo apud inferos. Ejus simulachra tria adpingebãtur, lyra, clypeus & sagittæ. Eidem ut Baccho perpetua juventus adscribitur, propterea semper imberbis à Poëtis fingitur. Multa habet nomina, quæ à locis, in quibus potissimùm colebatur, ei sunt indita.

Aˇpŏllĭnĕus, a, um, adjectivum, [φοίβειος. Pol. Liekarꝫ.] ut Apollinea ars, pro arte medica. Ovid. lib. 3. Trist. Nullus, Apollinea qui levet arte malum est. Est ars Apollinea, pro arte vaticinandi. Ovidius in Ibin: Apollinea clarus in arte senex. Tiresiam intelligit.

Aˇpŏllĭnārēs Ludi, qui in honorem Apollinis fiebant: de quorum institutione vide Livium. Ἀπολλώνια. Cic. ad Att. Ludis Apollinaribus Diphilus tragœdus in nostrum Pompeium petulanter invectus est.

Aˇpollĭnarēs, Ludi quum in unum annum voverẽtur, incertoq; die fierẽt, senatus P. Licinium Varum, prætorem urb. ferre ad populum jussit, ut in perpetuum in statum diem voverẽtur: hi ludi, quum Annibal esset in Italia, ex Marti, clari vane primùm instituti, cujus in libris hæc inventa Li[illegible] 5. eademq; ferè & Macrobius lib. Sat. 1: Hostes, [illegible]is, Apollini vovendos censeo ludos, [illegible]pollini fiant: quum populus dederit [illegible]erant pro re, tuisq; iis ludis [illegible]q; dabit sum-mum, x viri Græco ritu sacra faciant. Hoc invento carmine, cẽsuerunt patres Apollini ludos vovendos, faciẽdosq;: voveri autem, & fieri à prætore urb. quòd is esse videretur, qui jus populo, plebiq́ue summum daret: quum facti essent, duodecim millia æris prætori ad rem divinam, & duas hostias majores dandas: & ut x viri sacra ritu Græco facerent, hisq; hostiis Apollini bove aurato, & capris duab. albis auratis: Latonę bove fœmina aurata: ludos prætor quũ facturus esset, edixit, ut populus per eos ludos stipem Apollini, quantam commodũ esset, conferret: populus eos coronatus spectavit: matronæ supplicavêre, vulgoq; apertis januis in ꝑpatulo epulati sunt: celeberq; dies omni ceremoniarum genere fuit. Anno proximo, referente Calpurnio prætore, decrevit Senatus, ut ii ludi in perpetuum voverentur: triennio pòst, ut in perpetuũ in statum diem voverẽtur. P. Varus, ut diximus, prætor urb. à senatu jussus, legem tulit, & ex lege ipse primus vovit, fecitq; ante diem II. nonas Quint. eumq; diem solennẽ deinde servatum Livius tradidit: ego tamen M. Bruti, qui Cæsarem interfecit, prætoris urbani absentis nomine, neq; uno die tantùm, neque II. nonas Quint. factos invenio, sed quũ nonis Qu. essent cõmissi, usq; ad III. idus datos fuisse: quod ex duob. locis epist. ad Attic. lib. XVI. colligitur: atq; hoc ipsum de plur. bus ludorum Apollinarium diebus, cõfirmat satis planè, ut videtur, Livius lib. XXXVII, his verbis: Ludis Apollinaribus ad V. idus Quint. cœlo sereno, interdiu obscurata lux est. Ex libro nostro de legibus Romanis.

Aˇpŏllŏdōrŭs, Ἀπολλόδωρος, Nomẽ pictoris excellentis, & nomen oratoris Pergameni, Apollodori sex memorantur. Primus Atheniẽsis Comicus. Secundus Celeus, cujus comœdiæ fuerunt Philadelphi, & Sysiphus. Tertius Tarsensis Tragicus. Quartus item Athenensis grammaticus, Aristarchi discipulus. Quintus Pergamenus rhetor, præceptor Calidii, qui docuit Augustum. Sextus Alexandrinus Comicus, Menandri æmulus.

Aˇpŏllōnĭă, Ἀπολλωνία, Oppidum in ea parte Macedoniæ, quæ Adriatico mari adjacet, Corinthiorum colonia, optimis olim instituta legibus. Vulgò his temporib. Valona nominatur. De hac Strabo: Condidêre Apolloniam Corinthii, Corcyrę́q; ab Acante fluvio stadiis decem, à mari sexaginta. ¶ Est & Apollonia inter insulas Thraciæ, cis Istrum amnem locata. ¶Est & Apollonia civitas in Creta, & alia in Syria. Vide Stephanum.

Aˇpŏllōnĭātæ, Ἀπολλωνιάται, populi Apolloniæ. Valer. Max. li. 1: Apolloniatæ quidam pœnitentiam egerunt.

Aˇpŏllōnĭās, Ἀπολλωνιάς, Vrbs in Parnasso juxta Delphos, alias Cyparissus dicta, Stephanus. Vide in Cyparisso. Troëzen etiam Peloponnesi olim Apollonias dicebatur. Stephanus.

Aˇpŏllōnĭŭs, Ἀπολλώνιος, Nomen philosophi Alexãdrini, qui Rhodi vixit: unde & Rhodius appellatus est ¶Fuit etiam hoc nomine Alabandensis Philosophus, dictus à Suetonio clarissimus dicendi magister, sub quo (ut Plutarchus scribit) Cic. & Cæsar condiscipuli fuêre. Præter hos fuit & Apollonius Tyaneus, Pythagoricus Philosophus, & magus, cujus vitam scripsit Philostratus, Græcorum omnium mendacissimus. Fertur hic dum Ephesi vitam ageret, & fortè in multitudine disputaret, per eam horam, qua Domitianus interficiebatur, defixus & elinguis stetisse, atq; ubi primùm loqui potuit, exclamasse: Euge Stephane, pulchrè, Stephane percute sceleratum: pulsasti, vulnerasti, & interfecisti.

Apolisopolitis, præfectura, Plin. lib. 5. cap. 9 11. 70.

Aˇpŏnŭs, penultima correpta, ἄπων, Fluvius seu fons calidis aquis, haud lõgè à Patavio, vel vicus ipse, in quo Balneæ sunt. Lucan. lib. 6: Colle sedẽs, Aponus terris ubi fumifer exit, Atque Antenoreī dispergitur unda Timavi. Aponus autem dicitur nõ tàm quòd morbis medeatur, quàm quòd sine dolore remedium afferat.

Aˉppĭānŭs, Ἀππιανός, Alexãdrinus nobilis historicus, qui Adriani imperatoris temporibus claruit. Scripsit Romanę historiæ libros XXII, quorum novem tantùm ad nos pervenêre.

Aˉppĭōn, Ἀππίων, Nomẽ fuit Grammatici Aegyptii, Plistonici filii, qui à laboris magnitudine cognominatus est Mochthus. Hunc Tiberius Cæsar per cõtemptum Cymbalum mundi appellabat, quũ publicę famæ tympanũ potiùs videri posset. Autor Plin. in præfatione. Immortalitate à se donari scripsit, ad quos aliqua cõponebat. De hoc etiã Iosephus scribit, quòd esset malus & indoctus, totiusq; vitę rẽporibus importunus calumniator omnium, cor asini habens. Tu vide Iosephum. Floruit temporibus Dionysii Halicarnassei & Iosephi.

Aˉppĭūs Claūdĭŭs, Qui postea Cæcus cognominatus fuit, inter oratores numeratur à Cicerone in Bruto. Hic cum Cajo Fabio Censor creatus, viam ex lapide quadrato stravit, quæ à Porta Capena Brundusium usq; duceret. Aquam quoq;, quæ ab illo Appia dicta est, in urbem duxit. Idem postea cæcus factus, quum audisset Romanos de Pyrrhi pace consultare, in

Curiam

Curiam ſeſe deferri juſſit, graviſſimaq; oratione obtinuit, ne cum Pyrrho, niſi priùs Italia deceſſiſſet, pax iniretur.

Appĭa via, ὁδὸς ἀππία. Via erat Romę ſaxo quadrato ſtrata per portam Capenam, Capuam: vel, ut alii volunt, Brunduſium uſq; ducens, ab Appio Claudio Cæco ſtrata. Cic. pro Cælio: Appius, Claudius Cęcus pacem Pyrrhi diremit, aquam adduxit, viam munivit.

Appĭāna poma, ἀππιανὰ μῆλα, ab Appio ex Claudia gente cognominata: odor his maximus eſt, ferè cotoneorum, magnitudo non multò inferior. Plin. lib. 15. cap. 14.

Appote, Oppidum. Plin. lib. 6. cap. 28. 55.

Aprĭēs, ἀπρίης, Pſammis Aegypti regis filius, cui in regno ſucceſſit. Hic, ut teſtatur Herod. lib. 2. ab Aegyptiis, qui à ſe ad Amaſim defecerant, ſtrangulatus eſt, & ſepultus in paternis monumentis.

Aprus, ἄπρος, ὁ, Vrbs Thraciæ. Steph.

Apros, colonia. Plin. lib. 4 cap. 11. 36.

Apruſius, fluvius. Plin. lib. 3. cap. 15.

Apruſtini, populi. Plin. lib. 3. cap. 11. 15.

Aprutium, Italiæ regio inter Apuliam & Picenum. Hæc etiã Samnium dicebatur, ubi multi populi erant. In ea civitates, Aquila, Adria, Sulmo, Otrona, Arpium, Aquinũ, & multæ aliæ.

Apharus locus in Euxino, abſyrtus antea dictus.

Apſilæ, ἄψιλαι, Gens Scytica, Lazis vicina. Steph.

Apſorus, Vrbs Ponti Cappadociæ. Ptol.

Apſorus, ἄψορος, Inſula in mari Adriatico, adjacens Liburniæ, in qua civitas eodem nomine, ut Ptol. lib. 1. ſcribit.

Apſus, ἄψος, Fluvius eſt in ea parte Macedoniæ, quæ mari Adriatico incumbit non procul à Dyrrachio: de quo Strab. lib. 7. Lucan. lib. 5: Teſſus quam volucer Genuſus, quam mollior Apſus Circumeunt ripis.

Apſynthus, ἄψινθος, civitas Thraciæ, & regio Apſynthis dicitur.

Aptera, ἄπτερα, neutri generis, Vrbs in Lycia & altera in Creta à Sirenibus vocatur, quòd victę ibi cantu à Muſis, præ mœrore, exutæ pennis in mare deſiliſſent. Autor Steph.

Apuani, Vulgò *Geneueſi*, Ligures ſunt, teſte Liv. lib. 10: Sempronius (*inquit*) è Piſis in Apuanos Ligures vaſtando, aperuit ſaltus, &c.

Apŭlĭa, [*Puglia*. Germ. Ein Landtſchafft *Italiæ*, wird gemeinlich *Puglia* genennet.] Italiæ regio, mari Adriatico contermina, inter Dauniam & Calabriam, quæ & Iapygia, ab Iapyge Dædali filio, qui eam regionem retinuit, dicta eſt. ἰαπυγία. Corripit autem hoc nomen primam ſyllabam, & unico p ſcribendum eſt: aſſumit tamen interdum alterum p, ut eandem producat. Secundam autem ſyllabam ſemper producit: Contrà Apulus ſemper primam producit, & corripit mediam. Hor. li. 3. Carm. Nutricis extra limen Appuliæ. Iuven. Vendit agros, ſed majores Appuſia vendit: ubi & prima producitur. ¶ Hinc Apulus, a, um, ſive Appullus, adject. Lucan. libr. 5: Appulus Adriacas exit Garganus in undas.

A ante Q.

Aquæburgum, Vrbs Bavariæ, vulgò Waſſerburg.

Aquæ Auguſtæ, ὕδατα σεβαστά, Vrbs in Gallia Aquitanica, Ptolemæo. Hanc Vulgò *Bajonam* vocant.

Aquæ Calĭdæ, ὕδατα θερμά, Vrbs Britanniæ inſulæ, Ptol.

Aquæ mortŭæ, Hodie vocatur oppidum Narbonẽſis provinciæ, ad alterum ex Rhodani oſtiis ſitum. Ptolemęus Marianas foſſas appellat, à propinqua foſſa, quam Marius ex Rhodano duxit in vicinum lacum, oſtreis (ut ſcribit Strabo) abundantem. De hac foſſa vide Plin. lib. 3. cap. 4. & Melam, lib. 2. & Strab. lib. 4. Vulgò *Aigues mortes*.

Aquæ Sextĭæ, ὕδατα σέξτια Ptolemæo, Vrbs Galliæ Narbonenſis, juxta quã ſunt aquę calidę, quę ægros curare ſolẽt: ita appellatę à Sextio quodam Romanorũ duce, qui perdomitis Salybus oppidum hoc extruxit. Autor eſt Strabo lib. 4.

Aquila, Vrbis nomen eſt in Brutiis, ex ruinis Furconiis antiquiſſimi oppidi à Longobardis ædificatæ. Volaterr.

Aquilēĭa, ἀκυλήια, Vulgò *Aquileia*, Carnorũ metropolis, juxta quam defluit Timavus: à legendis aquis dicta. Martialis: Et tu Ledęo fœlix Aquileia Timavo. Plinius Aquileiam collocat in decima regione Italię. Fuit autem Romanorũ colonia duodecies mille paſſib. à mari ſita. Ad eam flumine adverſo onerariis navigatur navibus per Natiſonem fluvium. Ex hac orti ſunt Chromatius, ad quem Hieronymus ſæpè ſcripſit: & Rufinus Græcè, Latinęq; eruditus, qui Ioſephum convertit in Latinum, cujus archetypũ eſt Mediolani in ſancti Ambroſii fano, Longobardis characteribus cariosiſſimis.

Aquĭlĭus, ἀκύλιος, Cognomen Iuriſconſulti, factum à colore ſubnigro.

Aquĭlo, pen. corr. Ventus Septentrionalis, frigidus & ſiccus: ita dictus à vehementiſſimo volatu inſtar Aquilæ. [ꝛlD *tſofon*, Βορέας. Gall. *Le vent de Biſe, le vent de Septentrion*. Ital: *Aquilone, Borea*. Germ. Nortwind / der Wyſer / der Schindtenhengſt von Mitnacht. Hiſp. *Regnon, viento entre Norte y Solano*. Pol. *Wiatr ſpol noczi*. Vn. *Eſzaki ſzel*. Ang. *The northwind*.] De hoc ſcribit Ovid. lib. 6. Metam.

Apta mihi vis eſt, qua triſtia nubila pello,
Et freta concutio, nodoſaq; robora verto,
Induroq; nives, & terras grandine pulſo.
Idem ego quum fratres cœlo ſum nactus aperto,
(Nam mihi campus is eſt) tanto molimine luctor,
Vt medius noſtris concurſibus inſonet æther.
Exiliantq; cavis eliſi nubibus ignes.
Idem ego quum ſubii convexa foramina terræ,
Suppoſuiq; ferox imis mea terga cavernis,
Solicito manes, totumq; tremoribus orbem.

Flat autem hic ventus, teſte Plin. lib. 2. ca. 47. inter Septentrionem & ortum ſolſtitialem, è regione Cauri.

Aquĭlōnārĭs, re adject. [ꝛlDכ *tſephoni*. βόρειος. Ang. *Toward the north*.] Cic. de Nat. deor. Sed etiã regio, quæ tùm eſt Aquilonaris, tùm Auſtralis.

Aquĭlōnĭus, a, um, ut loca Aquilonia, in quibus flat Aquilo. Plin. lib. 27. cap. 13: Omnes verò herbę vehementiores effectu, viribusq; ſunt in frigidis locis, ut in Aquilonis.

Aquinum, ἀκουῖνον Ptolemæo, Vulgò *Acquino*, Oppidum eſt Latii, aut (ut aliis placet) Campaniæ. Cic. 2. Phil. Quum Romã proficiſcẽs ad Aquinum accederet, obviam proceſſit magna ſanè multitudo.

Aquiſgranum. Germaniæ nobiliſſima civitas, priùs Vegerra dicta, Caroli Magni ſepulchro nobilitata. [Vulgò *Aquiſgrano*. Ger. Aach.]

Aquitania. [ἀκουιτανία. Vulgò *Guienne* vel *Gaſcongne*. Ger. Gaſconien iſt ein Landtſchafft in Francreich.] Régio & tertia Galliæ pars, ab obliquis aquis Ligeris. Hæc à Circio Oceanũ habet, qui Aquitanicus ſinus dicitur: à Meridie Hiſpaniam: à Septẽtrione Lugdunenſem provinciam: ab ortu Narbonenſem. In ea Tholoſa, & Burdigala civitates. ¶ Hinc Aquitanus, na, nũ: unde Aquitani populi, ἀκουιτανοί.

Aquītes, pen. corr. Sacerdotis nomen apud Phaſidẽ. Valer. Flac. libro 6: —magnique ſacerdos Phaſidis arctois Aquites errabat in agris.

Aquulæ, Ptolemæo Oppidum Hetruriæ: unde Aquulenſes, quos Aquenſes vocat Plin. lib. 3. cap. 5.

A ante R.

Ara, civitas Arabiæ regia, nec non & inſula Arabię adjacens, ut ſcribit Ptolemæus. Habet autem hoc nomẽ priorẽ ſyllabã productam.

Ărăbĭa, [ἀραβία. Ger. Ein Landtſchafft in Aſia zwiſchen dem Jüdiſchenland vnd Egyptẽ gelegen.] Regio inter Iudęam & Aegyptũ, ab Arabo Apollinis ex Babylone filio. Solinus Arabi interpretatur, ſacram. ¶ Eſt autem triplex Arabia, ſecũdùm Plin. li. 2 Vna fœlix, εὐδαίμων, altera Petręa, πετρώδης: tertia deſerta ἔρημος, de quibus plura in dictione ſequenti. In Arabia eſt mons Sina, qui & Oreb, in quo Moſes legem accepit. In eadẽ & Phœnix avis naſcitur & Sardonix gẽma. ¶ Arabia Petręa, ἀραβία πετρώδης. Sic dicta à Petra vetuſtiſſimo oppido, pars illa Arabiæ, quę eſt Aegypto, Iudęæq; confinis. Autor Ptolemæus. Straboni ac Plinio alio nomine Nabathæa dicitur. ¶ Poſt Petræã, ſequitur alia Arabiæ pars, Arabia deſerta Ptolemæo vocata: Straboni autẽ Scenitis, ἡ τῶν σκηνιτῶν, quòd gẽs vaga & ſine ædificiis in tẽtoriis habitet. Hęc à Meridie montibus Arabiæ Fœlicis cincta eſt: à Septentrione Meſopotamiam habet: ab Occidente Petræam. ¶ Cavam Arabiam ſerere, τὴν κοίλην Ἀραβίαν σπείρειν, Pro fruſtra ſudare, aut in re perdifficili, nec admodũ frugifera operam ſumere. Lucian. in Apologia. ¶ Arabia Fœlix Meridiẽ verſus, inter duos ſinus Arabicum, & Perſicũ, veluti peninſula excurrit, fluminibus ſcatens: quæ, ut Strabo ſcribit, bis quotannis, ut India, ſeritur ob fœcunditatem. Vide Plin. lib. 6. cap. 28.

Ărăbs, bis, ἄραψ, Gentile nomen eſt, quo is ſignificatur, qui ex Arabia ortũ traxit. Virg. 8. Aen. -omnis eo terrore Aegyptus, & Indi Omnis Arabs, omnes vertebant terga Sabæi.

Ărăbĭus & Arabicus, ἀραβικὸς, adjectiva, ut Arabicus odor. Plaut. Mercat. Virg. li. 7: Hircanísve, Arabísve parant. Propert. Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella. Vbi metri cauſa legendum eſt Arrabio. ¶ Arabius tibicen, Ἀραβικὸς αὐλητὴς: aut, Arabius nuntius, Ἀραβικὸς ἄγγελος. In eos dici ſolitum, qui à ſemel cœptis nunquam deſiſtunt. Adagiũ hinc natum exiſtimant, quòd olim ſola mancipia muſicam exercerent, quę plerunq; ex Arabia producebãtur. Citatur ex Menandro: illiusq; meminit Iul. Pollux.

Ărăbĭcè, adverb ut Arabicè olere: id eſt, benè olere, & odoribus Arabicis, ἀραβικῶς ὄζειν.

Arabus, ἄραβος, Apollinis fuit filius ex Babylone, ut inquit Plin. lib. 7. ca. 56, quem medicinę artis quidam voluerũt extitiſſe repertorẽ. ¶ Eſt & Arabus lapis, teſte Plin. li. 36. c. 21, eburnei cãdoris, qui in pulverẽ redactus, aptiſſimus eſt dẽtifriciis.

C 2 Ărăchnē,

Arachnē, ἀράχνη, nomen puellæ Lydiæ, quæ quum de lanificio causa fuisset cum Pallade certare, victrice dea percussa radio in aranearn est commutata. Verùm hoc à poëtis fictũ est. Cõstat enim, autore Plinio, Arachnem linũ & retia invenisse: Cloanerem autem filium ejus fusos in lanificio. Suidas scribit ἀράχνιον filum esse & licium tenuissimum: ἀράχνης, fœminini generis, telam seu texturã: masculino genere, ἀράχνης, pusillũ animal: ita dictum, quòd rara molliaq; habeat vestigia.

Arachosia ἀραχωσία, Regio est Scythiæ Asiaticæ, Drangianis, & Gedrosiis finitima: cujus præcipuæ civitates sunt Alexandria, & Arachotus, ἀράχωτος, quæ regioni nomen dedit. Vide Strab. lib. 11. & Ptolem. lib. 6 cap. 20.

Arachoti ἀραχωτοί, Indiæ civitas, ab Arachoto fluvio sic dicta.

Arachtus, ἄραχθος, Fluvius est Epiri, non procul à Nicopoli, in sinum Ambraciũ influens. Meminit hujus fluvii Plin. lib. 4. cap. 1. & Ptolemæus lib. 3. cap. 14.

Arăcynthŭs, ἀράκυνθος, Mons est Acarnaniæ, teste Plin. li. 4. cap. 2 ¶ Est & alter in Attica mons ejusdem nominis: de quo Virg. 2. Eclog. Amphion Dircæus in Actæo Aracyntho. Sunt tamen qui putent ibi Virgilium personæ pastoritiæ rationem habuisse: ideoq; in Attica montem collocasse, qui re vera est in Acarnania: cujus generis pleraq; etiam apud Theocritum animadvertimus. Stephanus præterea Aracynthũ in Bœotia collocat: à quo Minervam Aracynthiam dictam scribit.

Araduca, ἀραδούκη, Vrbs Lusitaniæ, quæ vulgò ab Hispanis *Arzya* dicitur. De hac Ptolem. lib. 2. cap. 5.

Aradus, ἄραδος, Insula est; sive potiùs urbs in pétra sita, habẽs in ambitu septem circiter stadia, distans à Phœnice, cui adjacet, viginti stadiis. Estq;, ut tradit Strabo lib. 16, una ex Phœniciæ urbibus, quæ Tripolim efficiunt: reliquæ duæ sunt Tyrus ac Sidon. Hujus etiam meminit Plin. lib. 5. cap. 31: In Phœniceo, *inquit*, mari est ante Ioppen Paria, tota oppidum, in qua objectam Andromedam belluæ ferunt, jam dicta Arados: inter quam & continentem quinquaginta cubita alto mari (ut autor est Mutianꝰ) è fonte dulcis aqua tubo coriis facto usq; à vado trahitur. E regione ejus insulæ, ad Meridiem, urbs est huic opposita, quæ olim Antarados: hodie *Tortosa* vocatur.

Aræ Flaviæ, Vrbs Germaniæ, non procul à Danubio fluvio, quam Germani sua lingua Rötlingen vocant: alii putant Heydenheim.

Aræ, αἱ ἀραί, Tres insulæ Ioniæ, sic dictæ propter execrationes, quibus Dorienses devoverunt Pentapolitas. Steph.

Aræthyrea, ἀραιθυρέα, Regiuncula est Achaiæ propriè dictæ, postea Asophis dicta, urbem habens ejusdem nominis, quam Homerus in Catalogo ab amœnitate commendat, ἀραιθυρεΐδω, ἐρατεινὴν, eam appellans. De hac Plin. libro 4. capite 5, & Strabo libro 8.

Aragus ἄραγος, Fluvius Massagetarum agrum irrigans, cujus meminit Strabo lib. 11.

Aram. Syria est, quæ à Semi filio hoc nomen accepit. Cujus Ioseph. lib. 1. Iud. antiq. in hunc modum meminit: Aram verò Armenos instituit, quos Græci *Syros* appellant. Strabo lib. 13. Arimorum recordatur his verbis: Quidam Syros pro Arimis accipiunt, quos nunc *Aramos* vocant.

Arameï, Teste Plin. lib. 6 cap. 17, ab antiquis dicti sunt Scythę: alio nomine Sacæ à Persis appellati.

Arantia, ἀράντια, Vrbs, Philus postea dicta, Steph. Qui etiam in Aretyrea de eadem scribit.

Araphea, ἀραφέα, Insula Cariæ, Steph.

Araphen, ἀραφὴν, pars tribus Aegidis, Steph.

Ărăris, penult. corr. & per apocopen Arar, ἄραρ, Fluvius Galliæ Lugdunensis, à monte Vogeso per fineis Heluorum & Sequanorum in Rhodanum fluens. Lucan: libro 6: Rhodanumq; fluentem Præcipitavit Arar. Hodie *Saona* dicitur. ¶ Alius est ab eo qui per Helvetios lapsus, hodie *Arola*, vulgò Aar, dicitur.

Ararus, ri, ἄραρος, Fluvius Scythiæ Europæ, in Istrũ influens, cujus meminit Herod. lib. 4.

Arath, ἄραθ, Regio Armeniæ campestris, per quam Araxes fluit, incredibilis ubertatis ad radices Tauri montis, qui usq; illûc extenditur.

Ărātŏr, Poëta Christianus, Romanus Subdiaconus fuit, qui Apostolorum acta, hexametro versu conscripsit, ut notat Volaterranus.

Aratores, populi sunt Scythiæ in ea parte Aemi montis habitantes, ubi Polydori tumulus ostenditur, ut ait Solinus.

Aratus, ἄρατος, Poëta Cilix, Astronomiæ peritissimus, cujus Phænomena extant Græcè, & Latinè à Cicerone adhuc adolescente versa. ¶ Fuit & alter Aratus dux Sicyonius, vir optimus, qui patriam suam à tyrannide liberavit: de quo Cicero 3. Offic.

Araurius, ἀραύριος, Ptolemæo, vel (ut Straboni placet) Rauraris. Fluvius est Galliæ Narbonensis, non procul à Massilia.

Araūsĭo, Civitas est Galliæ Narbonensis, prope Avenionem, principatu nobilissimo insignis: vulgò *Aurange*. Hujus oppidi meminit Plin. libro 3. cap. 4. & Strabo lib. 4.

Ărăxă, ἄραξα, Vrbs Lyciæ. Steph.

Araxæ, vel Araxi, populi Illyriæ. Steph.

Ărăxēs, [ἀράξης. Der Ein fluß *Armeniæ*.] Fluvius est Armeniæ eodem in monte, ex quo Euphrates nascitur, ortum habens, Armeniamq; ab Atropatia dividens. De hoc scribit Pomp. lib. 3: Araxes Tauri latere demissus, quo ad campos Armeniæ secat, labitur placidus, neq; in utram partem cat, quanquam incuearis, manifestum. Quum in asperiora devenit, hinc atq; illinc rupibus pressus: & quantò angustior, tãtò magis pernix. Frangit se subindè ad apposita cautium: atque objecta ingenti cum murmure, sonansq; devolvitur, adeò citus, ut quà ex præcipiti casurus est, in subjectam nõ declinet statim undam, sed ultrà quàm canalem habet, evehat plus jugeris spatio, sublimis, & aquis pendẽtibus semetipsum sine alveo ferens. Deinde ubi incurvo, arcuatoq; amne descendit, fit tranquillus, iterum per campos tacitus & vix fluens, in littus elabitur. Hæc ille. Meminit hujus fluvii & Plin. lib. 6. cap. 9.

Ărăxum, Plinio, ἄραξος Ptolemæo. Promontorium in occidua parte Peloponneli, non procul à Patris. Vide Plin. libr. 4. cap. 4. & Ptol. lib. 3. cap. 6.

Arazus, ἄραζος, urbs juxta Pontum, ab Arazo ducę. Steph.

Ārbă, ἄρβα, Plin. lib. 3. cap. 21: Insula est ante Illyricum. Ptolemæus verò lib. 2 cap. ult. Arbam civitatem esse tradit Scardonæ, quæ est insula Illyrico adjacens.

Arbace, civitas Celtiberiæ, Steph. ἀρβάκη.

Arbanium, ἄρβανιον, civitas juxta Pontum, Steph.

Arbaxani, ἄρβαξανοὶ, Populi Liguriæ, Steph.

Arbela, ἄρβηλα, Vrbs Siciliæ, Steph. ¶ Arbela, pen. prod. ἄρβηλα, civitas Persica ab Arbelo Athmonei filio dicta, Steph.

Arbea, civitas Iudææ dicta: quia ibi tres Patriarchę sepulti fuere, & quartus Adam.

Ārbĭi, ἄρβιοι, ἢ ἄρβιται Stephano, Populi sunt Indis finitimi, nõ procul ab Arianis, & Gedrosiis: ita dicti ab Arbi vicino fluvio. Recensentur à Plin lib. 6. cap. 23.

Ārbĭs, ἄρβις, Fluvius est in finibus Carmaniæ, non procul ab Arianis & Gedrosiis: à quo vicini populi Arbii, ἄρβιοι, dicũtur. Vide Plin. lib. 7 cap. 2.

Ārbĭtŭs ἄρβιτος, Mons Cretæ, & mõtis incola similiter, Steph.

Arbucale, ἀρβουκάλη, civitas maxima inter Iberum, quam Annibal ægrè obtinuit.

Arbon, ἄρβων, civitas Illyriæ, Steph.

Arborfelix, Vrbs in Helvetia. [Vulgò *Arbon*.]

Arbuscula, meretrix floruit cum Origine & Cythoride meretricibus.

Arca, Vrbs Cœlesyriæ antiquum adhûc retinens nomen inter Barbaros, teste Ioseph. 5. antiquit.

Ārbŏr, Piscis nomen, Vide in APPELLATIVIS.

Ārcădĭa, ἀρκαδία, Peloponesi regio intima, à mari undiq; remota: ab Arcade Iovis filio ex Calisto Lycaonis Arcadię regis filia, sic appellata. Hæc, ut Eustathius docet, aliquando dicta est Pelasgia à Pelasgo rege magno, sapiente viro, qui vitæ cultioris autor ejus fuit, & victum ex stirpibus herbarum, arborumq; frondibus transtulit ad glandem, maximeq; ad fagineam. Aliquando etiam Lycaonia, aliquãdo Gigantis, & aliquandò Parthasia dicta est, teste Stephano. Arcas autem quũ Pelasgos in deditionem redegisset, eorum regionem Arcadiã nominavit. Scribit Plinius hanc universam, veluti pensante equorum incursus natura in montes 76. attolli. Habet hæc regio asinos proceriſſimos, qui ob corporis magnitudinem in proverbium abierunt. Habet & lapidem asbeston: hoc est, inextinguibilem. Oppida ejus præcipua sunt, Mantinea, Tegea, & Stymphalus. Montes Pholoë, Cyllene, Lycæus, Menalus, & Nonacris. Fluvit Ladon, & Erymanthus. ¶ Arcadiam me postulas, Ἀρκαδίαν μ' αἰτεῖς. Diogenianus Proverbii duplicem ostendit usum: convenit enim vel in magna: vel inutilia petentem. Herodotus libro primo, innuere videtur natum ex Oraculo.

Ārcădĭcŭs, ca, cum, ἀρκαδικὸς, Quod est ex Arcadia: ut Arcadici mores, Arcadicum pecus, Arcadicum germen, Ἀρκαδικὸν βλάστημα. De grandibus & ignavis dici solitũ. Arcades enim olim male audierunt ob stuporem ingenii.

Ārcās, cădis, Ἀρκὰς, Nomẽ Iovis filii ex Calisto, à quo Arcades originem ducunt. ¶ Est & gentile ab Arcadia. Ovidius 5 Fastor. Arcadis Evandri nomen tibi sæpè refertur. ¶ Arcadas imitãtes, Ἀρκάδας μιμούμενοι. Zenodotus indicat dictum in eos qui aliis, non sibi laborant. Plato Pisandro scribit illum Arcadas imitari, quòd comœdias à se conscriptas aliis gẽdas traderet ob inopiã. Adagium hinc ductum, quòd Arcades olim inter Græcos bellicosissimi, suis auspiciis, suoque titulo nunquam hostem ullum superarunt: verùm aliis suppetias ferentes persæpé. Vnde illud illis fatale videbatur, aliis vincere, non sibi.

Ārcădĭŭs,

Arcădĭŭs, a, um: ut, Arcadius deus, pro Pane, apud Propertiũ. Arcadium ſydus, Vrſa, vel Arctos, Senec in Oepido.

Arcădĭŭs, Ἀρκάδιος, Theodoſii filius, Romanorum imperator fuit cum Honorio fratre, quo tempore Gothi Romam ceperunt. ¶ Fuit prætereà hoc nomine Grammaticus Antiochenus, qui librum de Orthographia, & alterum de Syntaxi conſcripſit. Suidas.

Arce, ἄρκη, civitas Phœnitiæ, quæ nunc Arco, ἄρκαι vocatur. Stephan.

Arcĕſĭlās, Sive (ut apud Laërtium legitur) Arceſilaus, ἀρκεσίλας, ἢ ἀρκεσίλαος, Philoſophus fuit, ex Pitane Aeolica civitate ortus, qui relicto natali ſolo, Sardeis ſe primùm: deinde & Athenas contulit, ubi initiò Crantorem: deinde & Polemonem audivit. Poſt hæc eximius & ipſe philoſophus effectus, mediã primus Academiam invexit. Fuiſſe autem traditur miro ingenii acumine, ſed nimia in diſputando pertinacitate. Fuit enim aſſertor ἀκαταληψίας: unde & Ignorantiæ magiſter à Lactantio appellatur. Hic eſt ille, quem Cic. lib. 5. de Finib. ait evertiſſe omnem philoſophiam, quemadmodum Gracchi everterũt Rempub. Induxit enim philoſophiæ quoddã genus ἀσύστατον: hoc eſt, quod ſubſiſtere nõ poteſt, aſſerens nihil omninò ſciri poſſe: quod certè abſq; repugnantia intelligi nõ poteſt. Si enim ſciamus nihil ſciri poſſe, falſum eſt nihil ſciri poſſe, quum jam aliquid ſciamus.

Arcĕſĭlaŭs, pen. prod. Vnus è quinq; ducibus Bœotorum, qui ad Trojam cum quinquaginta navibus advenerunt. Homer. lib. Iliad. 2.

Arcēſĭŭs, ἀρκήσιος, Iovis fuit filius, pater Laërtis, ut teſtatur Vlyſſes apud Ovid. 13. Matamor. Nam mihi Laërtes pater eſt, Arceſius illi, Iupiter huic, &c. ſcilicet Arceſio.

Arcente, Vrbis nomen, Vide in DORBE.

Arceſine, civitas in Amorgo una ex Cycladibus. Stephan. in Amorgo.

Archadius, Grammaticus, lege ARCADIVS.

Archagathos, Ἀρχάγαθος, Medicus in Peloponneſo, Lyſaniç filius, qui primus è medicis Romã venit, L. Aemilio, & M. Livio Coſſ. anno urbis D. XXV. cui & jus Quiritium datum eſt, & taberna in compito Acilio. Hic primò Vulnerarius cognominatus eſt: mireq; gratus advẽtus ejus initiò fuit: mox à ſęvitia ſecãdi, urendiq; Carnifex appellatus. Hæc Plin. lib. 29. cap. 1.

Archānděr, ἄρχανδρος, Phthii Achęi filius, & Danai gener: de quo Herod. lib. 2.

Archandrupolis, ἀρχανδρόπολις, civitas Aegypti, Stephan. ex Herodot.

Archedĭcus, ἀρχέδικος, Poëta comicus, ſcripſit contra Democharem Demoſthenis propinquũ. Fabulæ ipſius, Theſaurus & Diamartanon. Autor Athenæus in Dipnoſophiſtis.

Archelaus, ἀρχέλαος, Philoſophus Athenienſis, ſeu Mileſius qui patrem habuit Apollodorum, & fuit auditor, ſucceſſorq; Anaxagoræ, à quo Socrates Philoſophiã audivit. Hic Phyſicam philoſophiam ex Ionia Athenas invexit: eſtq; Phyſicus appellatus, quòd in eo defecerit philoſophia naturalis, Socrate Ethicen introducente Quãquam ne hic quidem Ethicę rudis fuit, qui de legibus, de honeſto, & de ęquo philoſophatus eſt. ¶ Fuit & alter Archelaus, Antenoris Trojani filius, quem Homerus ſcribit rei militaris peritiſſimum fuiſſe. ¶ Alius fuit Geographus, qui terram omnem ab Alexandro peragratam deſcripſit. ¶ Alius de rerum naturis carmine ſcripſit. Alius Oratoriam docuit. Autor Diogenes Laërtius.

Archĕmŏlŭs, Vide ANCHEMOLVS.

Archĕmŏrŭs, ἀρχέμορος, Lycurgi Thracũ regis filius, & Hypſipyles Thoantis filiæ alumnus: quæ quum ſitientibus, qui ad Thebarum expeditionem proficiſcebantur, Langiam fontem oſtenderet, Archemorum puerum ſuper viridi herba depoſuit, qui à ſerpente vulneratus periit. Vnde fons ille Archemorus vocitatus eſt, & annuus agon in pueri illius memoriã celebrari cœptus, quem Nemęos ludos appellarũt. Vide Statiũ lib. 6. Theb. ¶ Alius fuit Archemorus, Amphionis ex Niobe filius, quem Ovidius Antegorum nominat.

Archeptolemus, ἀρχεπτόλεμος, Filius Iphyti, auriga Hectoris, Enipeo interfecto à Diomede ſuffectus.

Archĭās, ἀρχίας, Poëta Antiochenus, Romæ fuit in amicitia multorum clarorum Oratorum, præſertim Lucullorum; & à nonnullis Græcis populis honoratus, & eorum civitatibus donatus. Ciceroni in primis familiaris. Hic cùm diſcederet è Sicilia, cum L. Lucullo Heracleam venit, & adſcribi in eãdem voluit: quod & ſua virtute, & Luculli amicitia facilè impetravit. Poſtea verò mota ei de civitate cõtroverſia, quum eo nomine in judicium vocatus eſſet, defenſus eſt à Cicerone, brevi quidem: ſed tamen ornatiſſima illa oratione, quę etiam nunc extat, in qua multa de poëticæ, arq; ipſius Archiæ laudibus obiter admiſcentur. ¶ Fuit item Archias, qui condidit Syracuſas, ut ſcribit Volaterranus. ¶ Rurſum alius Hyblæus quidam Præco celeberrimus, qui ter vicit Olympia & Pythia: ubi icon ipſius & epigramma Græcum. Pollux. ¶ Alius item fuit Mitylenæus, muſicus.

Archibius, ἀρχίβιος, Alexandrinus grammaticus, qui docuit Romæ ſub Trojano principe. ¶ Fuit etiam alter ejuſdem nominis Grammaticus, qui Commentarios conſcripſit in Callimachi Epigrammata. Vtriuſq; meminit Suidas.

Archĭdămŭs, pen. corr. ἀρχίδαμος, princeps Lacedęmoniorum, vir bello clarus, Telidis filius, Methonem ad Atheniẽſes deficiẽtem recepit: in bello contra Pylum primus è navi proſiliens, nec vulneratus eſt, nec ſcutum amiſit. Deniq; adverſus Amphipolim ſtrenuè decertavit. Inſimulatus poſtremò, quòd Agathonis Thraciæ regis amicitiæ ſtuderet, dãnatus eſt, ut ſcribit Suidas. ¶ Archidamicum bellum, ἀρχιδάμειος πόλεμος, de bello ſævo, crudeliq; dicebatur.

Archīgăllŭs, Iulius Firmicus Matheſ. li. 3. Archigallos faciẽt, & qui virilia propriis ſibi amputant manibus. Alibi abſciſſi archigalli.

Archĭgĕnēs, pen. corr. ἀρχιγένης, Medicus fuit ex Apamia Syriæ civitate, Agathini diſcipulus, qui rem medicam Romæ exercuit Trajani temporibus. Hæc Suidas. In hũc Archigenem, tanquam in hominem imperitum, ſæpiſſimè invehitur Galenus. Meminit ejuſdem & Iuven. Satyr. 7: --tunc corpore ſano Advocat Archigenem.

Archĭlŏchŭs, pen. corr. ἀρχίλοχος, Nomẽ poëtę Lacedæmonii. Hic fuit inventor carminis Iãbici, quod ab eo Archilochiũ vocatur: quo Lycãben quendam, & filiam ſibi pactã alteri locaviſſet, ad ſuſpendium creditur adegiſſe. Horat. in Arte poët. Archilochũ proprio rabies armavit Iambo. ¶ Archilochia edicta Ciceroni ſunt cõtumelioſa & virulẽta, ad Atticũ, li. 2: Itaq; Archilochia in illum edicta Bibuli populo ita ſunt jucũda, ut eum locũ in quo proponuntur, præ multitudine eorum qui legunt, trãſire nequeamus: ipſi ita acerba, ut tabeſcat dolore. Sic ad finem epiſtol. præcedentis. ¶ Archilochi patriam, ἀρχιλόχου πατρίδα, Diogenianus teſtatur dici ſolere de mordacib. ac maledicis. Archilochi poëtæ mordacitas vulgò celebratiſſima fuit. ¶ Alius fuit Archilochus Neſtoris filius, qui patrem in expeditione Trojana ſecutus, à Memnone interfectus eſt. ¶ Alius fuit Siculus qui Africam urbem condidit.

Archĭmēdēs, [ἀρχιμήδης. Ger. Ein fürtreffenlicher *Mathematicus* zu Syracuß in Sicilien.] Nomen propriũ viri Syracuſii, qui Geometricę, ac machinalis, ſyderaliſq; ſcientiæ cõſultiſſimus fuit, & celeberrimus, teſtimonio Livii, Plinii, & Plutarchi. Vnde quum rem mira arte factam, atque ita ſummo ſtudio elaboratam, perfectamq; ſignificare volumus, proverbii ſpecie nobis vulgare eſt dicere: Archimedes non poſſet melio deſcribere. Vſus eſt Cic. in Orat. pro A. Cluentio: Hic velut deus terrenus mechanico artificio ſphærã vitream fecit, in qua mira arte diſſimiles motus circulorum viſebantur. De qua ſic ſcribit Claudianus: -jura poli, regnumq; deorum Ecce Syracuſius tranſtulit arte ſenex. Percurrit proprium mẽtitus ſignifer annum, Et ſimulata novo Cynthia menſe redit. Marcellus in expugnatione Syracuſarum interdixit, ne Archimedes unus violaretur: verùm quum Syracuſæ caperentur, & ipſe animo ac oculis in terra diſixis formas geometricas deſcriberet, à milite ignaro quis eſſet, interfectus eſt.

Archīppŭs, ἄρχιππος, Nomẽ philoſophi qui Thebis ſcholas habuit (ut ſcribit Hieronymus) & Pythagoræ auditor fuit.

Archўtās, pen. cor ἀρχύτας, Heſtiæi, ſive (ut alii malunt) Mneſarchi filius, Philoſophus fuit Pythagoricus, Patria Tarẽtinus, qui Platonẽ adverſus Dionyſii inſidias præſtitit incolumem. Hic in Mathematicis majorem humano captu progreſſum feciſſe traditur, adeò ut & cubum primus invenerit, & columbã ligneam tam affabrè effinxerit, libraverit, & inflaverit, ut vivæ volatum imitaretur. Primus etiam platagen: hoc eſt, crepitaculum puerorum traditur inveniſſe, quo pueros nũquam interquieſcẽtes, & à periculoſioribus ludis advocãret. Hinc factus eſt locus proverbio: Archytæ crepitaculum, Ἀρχύτα πλατάγη: quo garrulos, diſipientes, & puerilia tractantes, ad Archytæ platagen dicimus recidiſſe.

Arcilalis, ἀρκιλαλίς, Oppidum eſt Hiſpaniæ in tractu Bætico. Ptolemæus.

Arcīnnă, ἄρκινα, Oppidum eſt Daciæ, Ptolemæo.

Arcĭroeſſa, ἀρκιρόεσσα, Civitas in Ponto Heracleæ ſubdita. Stephan

Arctanēs, ἀρκτανὲς, Gens Epirotica. Steph.

Arctax, Mons eſt Proponditis apud Strabonem.

Arctonnēsŭs, pen. pro. ἀρκτόννησος, Oppidum eſt Mileſiorũ, ad Propontidem ſitum, quod alio nomine Cyzicum appellatur Plin lib 5. cap ult.

Arctōn, ἄρκτων, Mons, qui imminet Cyzico: ita dictus à Iovis nutricibus, quas illic in ἄρκτους: id eſt, in urſas migraſſe tradũt.

Arctophylax, Arctos, Arctous, & reliqua ſiderum nomina, require in APPELLATIVIS.

Ardalides, vel Ardabotides, Muſæ coluntur in Trœzene, ab

Ardalo quodam conditore, aut à loco dictæ. Stephanus.

Ārdĕă, ἀρδία, Nomen urbis in Latio, Turni & Rutulorum regia, a Danae Perſei matre: vel, ut alii malunt, à Dauno Pilumni filio cōdita, & à fervore regionis ſic dicta, quę decem & octo milliaria ab Vrbe eſt poſita. Martialis: Ardea ſolſtitio, Pętanaque rura petantur, Quiq; Cleonæo ſydere fervet ager. Servius Ardeam dictam ait, quaſi arduam: id eſt, magnam & nobilem. Higinus verò ab augurio avis Ardeam dictam vult. Hanc urbem poſt Turni mortem igne conſumptam, & in avem ſui nominis commutatam eſſe fabulatur Ovid. 14. Meram.

Ārdĕātēs, pen. prod. ἀρδιάται, Populi ſunt Ardeæ incolæ.

Ārdĕās, atis, adject. Cic. 3. de Nat. deor. Cui in agro Ardeati rem divinam facere ſolemus. Legitur & Ardeatino.

Ardĭa, Civitas Illyriæ. Steph. cives Ardiæi dicuntur.

Ārdĭſcŏs, ἄρδισκος, Teſte Ariſtarcho, fluvius Scythiæ, cujus meminit & Herod. lib. 4.

Arduenna, Sylva eſt miræ magnitudinis, quæ olim à ripis Rheni & Trevirorum finibus, ad Nervios uſq; pertigit, & in longitudinem, teſte Cæſare, millibus amplius quingentis patuit. Vulgò *Ardene*.

Ardys, ἄρδυς, Filius Gygis Lydorum regis, cui etiam in regno ſucceſſit, ut ſcribit Herod. lib. 1.

Arca, ἀρκάια, ſive aria. media producta, Inſula eſt in Pōto verſus Cholchos, Marti conſecrata. Item Arca, ἄρκη, fons & lacus in Thebis, incolæ Arii dicuntur. Steph.

Arecomici, orum, populi ſunt Gallię Narbonēſis, trans Rhodanum, in Occaſum verſi, quorum metropolis eſt Nemauſum. Vulgò *Nimes*. De his Plinius libro 3. capite 4, & Pompon. libro 2. Strabo Aricomiſcos vocat, Ptolemæus Arecomios.

Arelate, ἀρελάτη, Civitas eſt in Mediterraneo Narbonenſis Galliæ, à Plinio dicta colonia Sextanorum: quoniam ex ſexta legione coloni eò deducti ſunt. Vulgò *Arle*. ¶ Eſt & Germaniæ civitas in Norico, Ptolemæo, quæ vulgò Lintz appellatur.

Ārēmŏrĭcă, Galliæ comatæ pars tertia, à Celtis Garumna fluvio diviſa: alio nomine Aquitania dicta, teſte Plin. lib. 4 ca. 17 Vulgò *Guienne*.

Ārēnă, ἀρήνη, Peloponneſi civitas eſt juxta Pylum, quę flumine Minyeio abluitur. Vrbis hujus meminit Hom. li. 2. Iliad. & Strabo lib. 8.

Areopagus, pen. prod. [ἄρειος πάγος Stephano. Germ. Ein platz zu Athen genannt vom tempel Martis, in welchem man uber das blůt vnd andere wichtige ſachen richtet.] Vicus erat Athenis à templo Martis ſic cognominatus, ubi primum judicium capitis actum fuiſſe ſcribit Plin. lib. 7. Nam quum Mars Halirrhothiū, Neptuni filium, qui vim Alcippæ filiæ ſuæ intulerat, occidiſſet, à Neptuno homicidii reus factus eſt, cauſaq; à duodecim diis in Areopago cognita, ſex ſententiis eſt abſolutus. Meminit hujus judicii Hellanicus 1. Hiſtoriar. Libanius quoq; pereleganti declamatione Martis cauſam tuetur.

Areopagītæ, penult. prod. [ἀρειοπαγῖται. Ger. Die ernſthafften Richter zu Athen im tempel Martis.] Illi dicebantur, qui in templo Martis judicabant: quod judicium exquiſitiſſimum habebatur. Nam quum Mars, qui Græcè dicitur ἄρης, homicidii crimine reus factus eſſet à Neptuno, judicantibus duodecim diis, in eo pago ſex ſententiis abſolutus eſt, ut Stephanus Byzantius docet, & multi alii Græci. De his vide copioſiùs apud Alexandrum ab Alexandro, lib. 3. cap. 5. & lib. 4. cap. 11, & lib. 6. cap. 11. Apud Cælium Rhodig. Antiq. lect. lib. 7. cap. 19. Budæum in Pandectis, & Eraſ. in Chiliad. qui duas ab hac voce ortas parœmias recenſet. Vna eſt, Areopagita, Ἀρειοπαγίτης. De triſti, ſeveroq; dicebatur: aut etiam de judice vehementer incorrupto. Invenitur & Σκυθρωπότερος Ἀρειοπαγίτου: id eſt, Triſtior Areopagita. Alluſit ad hoc proverbium Cic. ad Att. libro 1. & 4. Altera eſt, Areopagita taciturnior, Ἀρειοπαγίτου σεμνότερος. Dicebatur de eo qui commiſſum arcanum optimè contineret.

Areopolitę, pen. prod ἀρειοπολῖται, Qui habitant Areopolim. Areopolis autem civitas eſt Arabiæ, quæ alio nomine dicitur Moab. De qua in dictione MOAB.

Ares, Aretis, ἄρης, Regio Eubœę, Stephano: hinc Areſiŋ gĕtile.

Areſtor, ἀρέστωρ, Pater Pelaſgi. Vide in PARRHASIA.

Areta, ἀρέτη, Fuit Ariſtippi philoſophi filia, quæ ei ſucceſſit in ſchola ſummum bonum in voluptate, quæ maximè ſenſum moveret, poſuit. Hujus filius fuit Ariſtippus, qui quòd à matre philoſophiam hauſerit, μητροδίδακτος cognominatus eſt. Fuit præterea hoc nomine Alcinoi Phæacum regis uxor: de qua Homerus in Odyſſ.

Arethous ἀρέθουσα, Rex fuit in Arna Bœotiæ.

Ārĕthūsă, ἀρέθουσα, Virgo venatrix, Dianę comes, ab Alpheo amata, cujus vim quum effugere non poſſet, Dianæ miſeratione in fontem ſui nominis dicitur commutata: qui ne amatoris aquis polluëretur, per ſubterraneos cuniculos in Siciliam aufugit, & juxta Syracuſas uberrimo aquarum gurg. emergit: Vnde & Syracuſæ Arethuſides dictæ ſunt, form. patronymici fœminini. Ovid lib. 4. Faſt. Vtq; Syracuſas Arethuſidas abſtulit armis Claudius. ¶ Fuit & Arethuſius fons Smyrnæ: tertius in Calcide: quartus in Ithaca: quintus in Eubœa: ſextus in Bœotia prope Thebas. Didymus octo ejus nominis fontes commemorat: adeò ut epitheton eſſe putetur cujuſcunque fontis, ab irrigando. ¶ Eſt prætereà Arethuſa, lacus Armeniæ majoris, pondera omnia ſuſtinens, & nitrum nebulis exhalans: per quem Tigris fluvius tanto fertur impetu, ut aquæ non commiſceantur. Vnum ei piſcium genus eſt, & hoc tranſcurrentis fluvii alveo non miſcetur, ſicut nec è Tigri piſces in lacum tranſnatant. Autor Plinius libro 6. capite 27. ¶ Eſt & Arethuſa locus Syriæ munitus juxta Emeſam ſexdecim millibus paſſuum: qua Arethuſeii, ut inquit Strabo. ¶ Eſt item Arethuſa urbs una Eubœæ: altera Syriæ, autore Volaterrano.

Ārētĭum, ἄρητον, Arezzo, Civitas Tuſciæ, à Græcis condita eo tempore quo populus Iſraël ſub judicibus regebatur: à qua incolæ dicti ſunt Aretini. ¶ Vaſa quoq; fictilia quæ in ea fiebant, Aretina appellabantur. Mart. li. 4: Aretina nimis ſpernas ne vaſa monemus: Lautus erat Tuſcis Potſena fictilibus.

Ārgæŭs, ἀργαῖος, Pelopis fuit filius, & Alectoris pater. ¶ Alius fuit Licymnii, qui ab Hercule abductus, vi morbi peregrè periit, cujus crematos cineres Hercules retulit, ut juſjurandū, quod dederat ſe illum reducturum, ſervaret. Hunc dicunt primum fuiſſe qui crematus ſit, & ab eo deinde morem ſervatū. ¶ Eſt item Argæus, Cappadociæ mons arduus, & perpetuis pruinis rigens, cui Mazaca civitas Cappadocum metropolis ſubjacet. ἀργαῖον. Autor Strabo lib. 12.

Ārgănte, ἀργάνη, Civitas Indiæ. Steph.

Ārgănthōnĭŭs, ἀργανθώνιος, Rex fuit, ut teſtatur Herod. lib. 1, in Arna civitate Bœotiæ. ¶ Fuit item Arganthonius, Tarteſſiorum rex in Hiſpania, quē Plinius ait vixiſſe CXX annos: Silius autem CCC. qui ejus meminit li. 3: Arganthoniacos armat Carteia nepotes. Rex proavus fuit humani ditiſſimus ævi, Ter denos decies emenſus belliger annos.

Argathon, ἀργάθων, Mons in Myſia, ubi raptus Hylas. Dictus ab Argathone Rheſi cōjuge, cui & Argathon, ut monti quoq; nomen fuit.

Ārgĕă, pen. prod. Loca quędam Romę appellantur, quòd in iis ſepulti eſſent quidam Argivorum illuſtres viri. Hæc Feſtus. Livius Argęos vocat maſculino genere. Sic enim ſcribit lib. 1. ab Vrbe: Multa alia ſacrificia, locaq; ſacris faciendis, quæ Argeos Pontifices vocant, dedicavit. A Varrone libr. 4. de ling. Lat. Argeorū ſacraria appellantur. Reliqua (*inquit*) urbis loca olim diſcreta, quum Argeorum ſacraria in ſeptem & viginti partes urbis ſint diſpoſita.

Argenuſa, ἀργηνοῦσα, Stephano, Inſula eſt Lesbo adjacens, juxta Argemon promontorium: in qua Alcibiades extinctus eſt. Plin. lib. 5. cap. 31, Arginuſam vocat.

Argentina vel Argentoratum, [ἀργεντώρατον Ptolem. Vulgò Straßburg dicitur.] Vrbs Gallię ad Rhenum fluviū: quam tamen Germani habitant, ſicut pleraque alia cis Rhenum oppida.

Ārgēŭs, gea, geum, ἄργειος, Denominativum deductum ab Argis Peloponneſi urbe, idem ſignificans quod Argivus. Horat. lib. 4. Carminum: Tybur Argeo poſitum colono. ¶ Argei quoque, teſte Varrone, dicebantur ſcirpeæ effigies, quæ per virgines Veſtales jactebantur ſingulis annis in Tyberim per pontem Sublicium.

Ārgīa, pen prod. ἀργεία, Adraſti regis Argivorū filia, & uxor Polynicis: de cujus in defunctum maritum pietate, vide Statium lib. 12. Theb.

Ārgīæ, pen prod ἀργέαι, Inſulæ ſunt numero viginti. Cariæ jacentes: ut ſcribit Plin. lib. 5. cap. 31.

Argīla, ἄργιλα, Vrbs Cariæ, Steph.

Ārgīlētum, Locus erat Romæ juxta Palatium: ita dictus (ut quidam volunt) ab Argo Argivorū duce, qui ab Evandro hoſpitio exceptus, quum in affectati regni ſuſpicionem veniſſet, ab Arcadibus, inſcio (ut volunt) Evandro, eſt occiſus. Cui poſtea Evander tumulum erexit, quem de nomine ejus Argiletū appellavit. Huc alludit Virg. 8. Aen. & letū docet hoſpitis Argi. Alii, Argiletum dictum putant, quaſi argiletum, ab argilla: hoc eſt creta, cujus eo in loco erat magna copia. Vtāq; opinionem refert Varro lib. 4. de ling. Lat.

Ārgĭlŭs, pen. corr. ἄργιλος Herodoto, libro 7. hiſt. teſte, Vrbs fuit Aemathiæ, non procul ab oſtiis Strymonis fluvii verſus Occidentem.

Argĭnuſa, æ, ἀργινοῦσαι, Inſula eſt exigua, Lesbo adjacens inter Methymnam & Mitylenen, juxta Argennum promontorium: unde & nomen habet. Meminit hujus inſulæ Plin. li. 5. ca. 31. Stephanus ἀργινοῦσαι vocat. Strabo autem lib. 13, tres facit inſulas Arginuſas modico intervallo diſtantes.

Argiphontes,

Argíphontes, [ἀργιφόντης. Germ. Ein zunam Mercurii, welchen er bekommen hat / daß er den Argum vmbbracht hat.] Cognomen est Mercurii, tractum ab Argo centoculo, Iûs custode, quem Iovis jussu interfecit. Mythologici interpretantur Argũ sphęram esse stellatam, quòd illi insit species quædam cœlestium oculorum. Io autem terrã esse volunt, quam Aegyptii in hieroglyphicis literis bovis imagine exprimũt. Hanc Argus: hoc est, cœlum stellatum nocturno tempore desuper videtur observare. Mercurium autem Solem interpretantur, qui Argum tunc dicitur occidere, quum luminis sui magnitudine stellas omnes obscurat, earumq; conspectum mortalibus eripit. Vide Macrob. Satur. lib. 1. cap. 19.

Argĭppæī, orum, ἀρίππαιοι, Populi sunt Scythiæ, juxta Sarmatas & Thussagetas, ab ipsa nativitate calvi, simis naribus, & ingenti mento, proprio quodã oris sono, ex arboribus victitantes. Hi quum arma nulla habeant, à nemine tamen afficiuntur injuria: propterea quòd sacri putentur. Iidem finitimorum controversias dirimunt, & ad se cõfugientes tuentur ab injuria. Plura de his Herod. lib. 4.

Argĭssă, ἄργισσα, Thessaliæ civitas est prope Peneum, condita à filiis Larissæ: deinde Arguſa vocata, ut scribit Strab. lib. 9.

Argo, signum cœleste, itẽ prima navis, qua Iason cum flore juvẽtutis Græciæ, Colchida navigavit, Vide in APPELLATIVIS.

Argŏnautæ, Vide in APPELLATIVIS.

Argopelasgos, Homerus vocat Thessalos.

Argos, eos, & in plurali numero Argi, orum, [ἄργος, τό. Ger. Ein berümpte Statt der Griechen in Morea gelegen.] Clarissima civitas Peloponnesi, non procul à Mycenis, quæ ad discrimen aliarum ejusdẽ nominis, urbium Argos Hippium dicebatur, quòd agrum haberet pascẽdis equis in primis idoneum. Dicitur & Dipsion, ab aquæ penuria: quòd fit ut plures eodem utẽtur puteo: quod genus est apud illos arctissimæ societatis. Aliquando & Phoronicum dictum est, teste Stephano, à Phoroneo primo rege. Est autem hoc nomen singulari numero neut. gener. quod apud Græcos declinatur, τὸ ἄργος, τοῦ ἄργεος. Apud Latinos autem tantùm in usu habet nominativum, accusativum & vocativum. In plurali verò masculinum est secundæ nominum inflexionis. Horatius: Aptum dicit equis Argos, ditesq; Mycenas. Virg. 7. Aeneid. Ecce autem Inachiis sese referebat ab Argis Clara Iovis conjux. Idem lib. 10: Herculis Antorẽ comitem, qui missus ab Argis. ¶Est item Argos oppidum Thessaliæ, quod & Pelasgicon dicunt, à Pelasgis. Lucanus: - ubi nobile quondam Nunc super Argos arat. ¶Aliud in Acarnania, Amphilochicum cognominatũ, quod Alcmęon, ejusq; liberi condidêre, ut inquit Strab. lib 7. ¶Fuit & Argos Apuliæ oppidum, à Diomede conditũ, & primùm à nomine relictæ patriæ Argos Hippium appellatum: quod deinde Argyrippam, & postremò Arpos vocitarunt. ¶Thessaliam quoque aliquando Argos Pelasgicum appellatam fuisse, autor est Plin. lib. 4. cap. 7. ¶Ipsam præterea Peloponnesum antiqui Argos, & Argos Achaicum appellavêre: ut scribit Strabo lib. 8. ¶Est item Argos, sive Argus, canis nomen apud Homer. lib. 17. Odyss. qui solus Vlyssem vigesimo demum anno in patriam redeuntem agnovit.

Argīvŭs, pen. pro. adjectivum, ἀργεῖος: id est, Græcus. Virg. 2. Aen. Argiva phalanx. Cic. 2. de Orat. Argivus orator. ¶Argiva calumnia, ἀργέα φορά. De calumniosis & delatoribus dici solitum. Nam Argivos olim notavit antiquitas, tanquã sycophantas & litiũ avidos. Eustathius ex Pausania, & Diogenianus in collectaneis. ¶Argivi fures, Ἀργεῖοι φῶρες. De palàm improbis. Nam Argivi in furacitatis infamia laborabant antiquitus. Extat & hoc apud Suidam. ¶Argivos vides, Ἀργείους ὁρᾷς: id est, stupentibus & attonitis oculis.

Argŏlĭcŭs, ca, cum, ἀργολικός, Idem quod Argivus: ut Virg. 1. Aen. - Argolicis excindi Pergama telis. Cicer. in Arat. Argolica navis.

Argŏlĭs, idis, fœminini generis, ἀργολίς: Id est, Argiva. Ovid. 9. Metam. - at longis anxia curis Argolis Alcmene.

Argōŭs, a, um, ἀργῶος, Idem quod Argolicus. Horat. in Epod. Non huc Argoo contendit remige pinus.

Argulus, Filius fuit Amyclatis, quem primum apud Achæos quadrigam junxisse dicunt, quũ alii Arogilo illud adscribãt.

Arguſa, Civitas Thessaliæ, quæ prius Argissa dicebatur. Vide ARGISSA. Est & locus Eubœæ. Vide Steph. qui loci illius incolas etiam Argivos, & Leontinos vocari scribit.

Argŭs, ἄργος, Nomen proprium regis Argivorum, filii Apis, à cujus nomine Argivi appellati sunt. Hoc regnãte cœpit uti frugibus Græcia, & habere segetes in agricultura, delatis alibunde seminibus. Et post obitum Deus haberi cœpit, templo & sacrificiis honoratus. ¶Fuit præterea Argus filius Phryxi, qui aurato ariete in Colchidem transvectus est. ¶Fuit & alius Argus, πανόπτης à Græcis cognominatus, quòd totus oculis scateret, quem Poëtæ fabulantur ã Iunone constitutum fuisse custodem Ius Inachi filiæ, quam Iupiter in juvencæ formam cõmutaverat. [Ger. Einer dieſes nammens / der nach Poëtiſchem gedicht hundert Augen gehabt hat.] Hunc postea Mercurius Iovis jussu interfecit: unde & ἀργιφόντης cognominatus est. Iuno autem oculos ejus, avis suæ: hoc est: pavonis caudæ inseruit. ¶Hinc, Argum fallere proverbialiter dicimus de vehementer astuto. Hanc fabulam latissimè describit Ovid. lib. 1. Metamorph. Mythologici Argum interpretantur sphæram esse stelliferam, innumeris oculis: hoc est, stellis refulgentem: Mercurium autem Solem esse volunt, qui tunc Argum dicitur occidere, quum diurno suo lumine stellarum lucem obscurat. Vide Macrob. 1. Saturn. cap. 19. unde & ἀργιφόντης cõgnominatus est, quòd Argum peremerit. Mystice autem Argus est cœlum stellatum, luce distinctum, quibus inesse quædam species cœlestium videtur oculorum. ¶Argus quoque vocatus fuit navis illius architectus, quæ ab illo Argo dicta est, qua Iason, unà cum Minyis in Colchidem vectus est.

Argyra, ἄργυρα, Civitas Siciliæ, unde se Diodorus Siculus oriundum facit: à qua Argyrini. ¶Est & Argyra, Taprobanæ insulæ metropolis, cujus incolę dicuntur Argyritę, ἀργυρῖται, Stephano.

Argyrippa, ἀργυρίππη Stephano, Apuliæ civitas est, à Diomede condita: quam primùm à nomine relictę patriæ Argos Hyppium appellavit. Postea corrupto vocabulo Argyrippa dicta est, & Arpi. Virg. lib. 11. alterum p abjecit metri causa. Ille (inquit) urbem Argyripam patriæ cognomine gentis, Victor Gargani condebat Iapygis agris.

Argyrini, ἀργυρῖνοι, populi Epirotici. Steph.

Argyrondas, ἀργυρώνδας, Aetoliæ fluvius: ita dictus ab argenteo aquæ candore.

Argyrotoxos, ἀργυροτόξος, Apollinis epitheton, quasi argenteum arcum gerens.

Argyrus, Ἄργυρος, Civitas quædam apud Philistium, Steph.

Argyrus, ἀργυρῆς, Mons. Vide TARTESSVS.

Aria, ἀρία, Regio est inter Indos & Parthos sita, juxta Gedrosios, & Drangianos: quam recẽtiores Geographi Turqueſtam vocant. ¶Est etiã Aria, insula in Ponto, versus Colchos, Marti sacra, aliàs Chalceritis dicta. Plin. lib. 6. cap. 12.

Ariabignes, ἀριαβίγνης, Fuit Darii filius ex filia Gobryæ, qui unà cum Præxaspe & Megabazo præpositus fuit classi Xerxis. Herod. lib. 7.

Ariadna, ἀριάδνη, Filia Minois regis Cretæ ex Pasiphaë uxore, cujus industria Theseus ab Athenienſibus Cretam missus à Minotauro devorandus, labyrinthum filo duce, quod Ariadne dederat, evasit, occiso priùs Minotauro. Theseus autẽ ejus amore captus, quum in patriam reverteretur, eam abduxit: sed prioris beneficii immemor, abductam in Insula Chio, seu Naxo perjurus deseruit, quam Bacchus postea in uxorẽ duxit, ejusque coronam novem stellis ornatam, quam à Venere acceperat, astris intulit, vocaturque corona Gnosia. Postremò à Diana sagitta dicitur occisa, eò quòd virginitatem non servasset.

Ariamnes, Fuit nobilissima Armeniæ civitas. Tortellius.

Arĭānthē, Civitas Oenothrorum, ἀριανθη Steph. Vide in ARINTHE.

Arianus. Poëta, cujus carminibus Tiberium principem delectatum fuisse, Tranquillus scribit. Ejus autem opera Suidas cõmemorat Metaphrasim Georgicorũ Virgilii, Alexandriada, Poëma videlicet de rebus gestis Alexandri Magni.

Ariapyres, Scytharum rex, Tortellius.

Ariaria, Ἀριαρία, Gens Gadusiis finitima, Steph.

Ariarathes, ἀριαράθης, Cappadociæ rex fuit, à populo Romano in societatẽ acceptus. Fuit hic Antiochi gener, qui Ariarathea civitatẽ condidit in finib. Cappadociæ: de qua Steph.

Aricandus, Fluvius est Niliadis (quę est minoris Asiæ regiũcula, in confinio Pamphyliæ, Ciliciæ, & Lycaoniæ sita) qui in Lymirum amnem influit. ¶A fluvii hujus nomine vicinum oppidum Aricanda appellatur. Utriusque meminit Plin. libr. 5. cap 27.

Arĭcĭa, ἀρικία, Vrbs est in Italia, quã ædificavit Hippolytus Thesei filius, & à nomine conjugis Ariciam appellavit. Abest ab Vrbe ad decimum lapidem. Mart. Mittit præcipuos nemoralis Aricia portos. Lucanus: Distat ab excelsa nemoralis Aricia Roma.

Arĭcĭnum nemus, erat juxta Aritiam urbem, in quo Aegeria Nympha erat, cum qua loqui solitum ferunt Numam Romanorum regem.

Arĭcĭnus lacus, erat juxta Aritiam urbem, qui Speculum Dianæ vocabatur: in quo nunc quoq; insulæ procens arboribus nobiles conspiciuntur.

Aricomisci, populi in tractu Narbonensis Galliæ, trans Rhodanum, inter Volcas numerati, quorum metropolis est Nemausum. Plin. lib. 3 cap. 4, & Pomponius lib. 2. Arecomicos vocant. Ptolemęus Arecomios. De his sic scribit Strabo lib 4

Vlteriores fluvii (Rhodanum intelligit) partes Volſcæ, quos Aricomiſcos appellant, maximum incolunt ſpatium, quorũ portus & navium receptaculum Narbo dicitur.

Ariel, [אריאל *ariel. ἀριήλ.*] Quidam putãt eſſe Acropolim ac idolum Martis, quod illic ſitum eſt: interpretatur autem Leo Dei, Hieruſalem figuraliter ſignificans.

Arii, *Ἄριοι*, populi ſunt juxta Indiam, Gedroſiis & Drangianis finitimi. Herod. lib. 4. hiſtor.

Arima, *Ἄριμα*, Locus Ciliciæ, vel Syriæ, vel in Pithecuſis juxta Tyrrhenos, ubi Typhoëum terra obrutum in fabulis eſt. Stephanus. Vide INARIME.

Arimanius, *Ἀριμάνιος*, Plutonis cognomen apud Perſas.

Arimaſpi, [*Ἀριμασποί.* Ger. Völcker in Scythien ſo nur einäugig ſind.] Populi Scythiæ Europææ, verſus Aquilonis exortũ, ut lib. 7. Plin. refert, qui unicum in media frõte habent oculum, & cum gryphis auri cuſtodibus continuè præliantur.

A˘rĭmāſpŭs, [Ger. Ein fluß in Scythien der Goldtſandt treibt.] Fluvius eſt Scythiæ in Aſia, aureis arenis abundans. Vnde Lucan. lib. 3: -auroq; ligatas, Subſtringens Arimaſpe comas.

Ariminum, *Ἀρίμινον*, Vulgò *Arimino*. Civitas Italiæ, à flumine propinquo ejuſdẽ nominis ſic dicta. Hæc quondam Vmbrorum colonia fuit, ſicut & Ravenna: verùm utraq; accepit Romanos inquilinos. Habet autem hæc civitas portum non ignobilem, non procul à Rubicone amne, qui olim Italiam à Gallia diſcernebat. Aedificata eſt autẽ anno ante Chriſti exortum 270, Ptolemæo Lagi filio Aegyptiis imperante, P. Sempronio & Appio Claudio Conſulibus. Ad quam viſendam, compoſitis Siciliæ rebus, Sempronius navigavit. Eam Octavius ampliavit, & à Liburnis dirutam Diocletianus repoſuit, fuſisq; Liburnis arcum triumphalem in ea extruxit. ¶Eſt etiã Ariminum urbs Galliæ Aquitaniæ provinciæ, quæ, teſte Plinio, Armoriaca dicta fuit, unde adhuc hodie ejus pars *Armiſnac* vulgò appellatur. Eutropius lib. 2. de bello Tarentino: Conditę ſunt à Romanis civitates Ariminum in Gallia, & Beneventum in Samnio.

Arimphæi, *Ἀριμφαῖοι*, Sunt populi Aſiæ Septentrionalis prope Riphæos montes. Habent pro domib. nemora, pro alimẽtis baccas, & tàm fœminæ, quàm mares, comam tondent. De his Ammianus ſic habet: Vbi montes Riphęi deficiunt, Arimphæi inhabitant, juſti homines, & morũ placiditate cogniti.

Arimus, Rex Myſiæ, ſeu Mæoniæ. Autor Varro, Xanthum citans antiquum rerum ſcriptorem.

Arindela, *Ἀρίνδηλα*, Pars quædam, aut vicus Palæſtinæ. Steph.

Arinthe. Vide ARIANTHE.

Ariobarzanes, *Ἀριοβαρζάνης*, Cappadocũ rex fuit, populi Romani amicus, qui Pompeii partes adverſus Cæſarem fovit.

Ariodunum, Vrbs Bavariæ [Vulgò Erdingen.]

Ariomachus, Fuit, teſte Herodoto, Darii filius.

A˘rīōn, pen. prod. [*Ἀρίων.* Ger. Ein berümpter Poëtund Harpffen ſchlaher auß der Inſel Lesbus bürtig.] Citharœdus nobilis fuit, & Poëta lyricus ex Methymna Lesbi civitate ortus, qui primus dithyrambos creditur inveniſſe. Hic quum ex Italia, ubi ingentem pecuniæ vim arte ſua meruerat, Corinthũ trajiceret; videretq; à nautis, qui opibus ſuis inhiabant, ſibi inſidias ſtrui, nonnihil ſpatii ab aliis ſibi concędi poſtulavit, quo veluti cygnus moriturus, ſuas ſibi exequias caneret. Quod quum impetraſſet, ſtans celſa in puppi, cármen orthium diis marinis cecinit: quo peracto, ſe in mare præcipitem dedit: ſtatimq; à delphino exceptus, ad Tænarum Laconiæ promontorium eſt pervectus: unde ſeſe ad Periandrum Corinthiorũ tyrannum contulit: qui emiſſis navigiis cũ militibus, nautas comprehendit, qui rem, uti geſta erat, cõfeſſi, graviſſimo ſupplicio ejus juſſu ſunt affecti. Refert hiſtoriã hãc, ſive potiùs fabulam, Herod. lib. 1. & Plutarchus in Sympoſio ſeptẽ Sapientum. ¶Fuit & Arion equi nomen. Propertius:

Qualis & Adraſti fuerit vocalis, Arion,
Triſtis ad Archemori funera victor equus.

Ariopagus, Vide AREOPAGVS.

Arisbē, *Ἀρίσβη*, in agro Trojano civitas fuit ab Achille everſa. ¶Item alia in Lesbo inſula. Vide Strab. lib. 13.

Arisbus, Fluvius Thraciæ, *Ἄρισβος*, Steph.

Ariſtadium, Turingiæ Vrbs, vulgò Arnſtat.

A˘rīſtæŭs, *Ἀριστεύς*, Filius fuit Apollinis ex Cyrene filia Penei fluvii Arcadiæ, qui deinde in Arcadia regnavit, & primus apum, olei, & mellis uſum, lactisq; coagulum demõſtravit, & alia quamplurima adinvenit: ut refert Iuſtin. lib. 14. Primus quoq; apum ex bubulis viſceribus reparandarũ rationem traditur inveniſſe. Nam quũ Eurydicæ Orphei uxori amore ejus captus, vim inferre conaretur, illa per avia fugiens, morſu ſerpentis eſt occiſa: in cujus ultionẽ Nymphæ omnes apes perdiderunt. Quapropter matris auxiliũ imploravit, quæ illum ad Protea conſulendũ perduxit: à quo infortunii cauſam edoctus, Eurydicen ſacrificiis placare juſſus eſt: quod quum faceret, taurosq; quatuor & totidem juvencas immolaret, ingens apum multitudo è bobus erupit, atq; hoc pacto apes ſuas recuperavit, ut ſatis copioſè tradit. Virgilius ferè in fine libri 4. Georg. ibi: Paſtor Ariſtæus fugiens Peneia Tempe, *&c.*

Ariſtagoras, *Ἀριστογόρας*, Fuit præfectus exercitus Darii contra Græcos, teſte Herod. lib. 5.

A˘rīſtārchŭs, *Ἀρίσταρχος*, Nomen Grãmatici, qui tantùm ſibi in Homeri poëmate permiſit, ut verſus quos vellet, velut ſuppoſititios partus, ab Homeri familia ſubmoveret. Vnde etiã hodie Ariſtarchos vocamus alienorum ſcriptorũ cenſores. ¶Alius fuit Tegeates, poëta Tragicus, cujus meminit Horatius: Fiet Ariſtarchus. ¶Fuit item alius Mathematicus.

Ariſteas, *Ἀριστέας*, Patria Proconneſius, nobilis poëta fuit, qui Cræſi & Cyri tẽporibus claruit. Scripſit Theogoniam, & tres libros eorum carminum, quæ Arimaſpea dicuntur. Suidas.

A˘rīſtīdēs, *Ἀριστείδης*, Cognomento *Δίκαιος*: id eſt, juſtus, Athenis à Themiſtocle in adminiſtranda Republ. diſſenſit, quum eſſet diverſis moribus: Catoni alter, Cæſari Themiſtocles cõparandus. Autor Plutarchus. Hic tanta fuit rei familiaris tenuitate, ut quoties Imperator deſignaretur, neceſſe eſſet aliquid ei pecuniæ in crepidas, & pallium decernere. In ſenatũ quandoq; vocatus, ea excuſatione uſus eſt, quòd pallium haviſſet, nec aliud haberet, quo indueretur. Eo mortuo, in ædib. ejus nihil præter veru ferreum inventũ eſt. Civitas tamen beneficiorum ejus non immemor, filias ejus ex publico egregiè dotavit. ¶Fuit etiam hoc nomine Sophiſta quidam, ex Adrianis Myſiæ, ſive Bithyniæ urbe ortus, qui quum Smyrnæ profiteretur, advenienti fortè M. Antonio principi unus omnium non proceſſit obviam, eoq; modo in cognitionem & amicitiam venit Imperatoris. ¶Ariſtides item Thebanus pictor fuit Apellis tempore. Is omnium primus animum pinxit, & ſenſus expreſſit omnes, quos Græci vocant *ἦθη*, durior aliquantulum in coloribus. Hujus pictura illa præcipuè laudatur: infans adrepens ad mammam matris ex vulnere morientis, ac manu prohibentis. Sentire mater & timere videtur, ne è mortuo lacte ſanguinem infans lambat. Quam tabulam Alexander tranſtulit Pellam. Ex Plin. lib. 35. cap. 10.

A˘rīſtīppŭs, *Ἀρίστιππος*, Nomen philoſophi Cyrenaici. Hic dicere ſolebat, quòd lautior victus nulli erat impedimẽto ad benè vivendum. Socratis etiam auditor fuit, primusq; Socraticorum mercede philoſophatus eſt. Habuit ingenium ad omnia pro tẽpore, loco, & perſona ſimulanda omninò promptum, & ob hoc Dionyſio præter omnes erat charus. Et ut præſentibus voluptatibus libenter fruebatur: ita & abſentes facilè contemnebat. Hic quum è patria in Græciam philoſophãdi cauſa proficiſceretur, juſſit ſervos aurum projicere, ut expeditiores ad iter capeſſendum eſſent. Voluptatem, bonorum: dolorem, malorum finem conſtituit: cæteras ſcientias excluſit, illud ſolum utile putans, Vt quæras, ſi quid domi mali aut boni tibi contigit. Summum bonum poſuit in levi motu ad ſenſum emananti: id eſt, in voluptate corporis ſenſus titillante. Qui ab eo fluxerũt, & in dogmate permanſerunt, ab hominis patria Cyrenaici ſunt appellati. Tradunt Platonem dixiſſe, Soli Ariſtippo & chlamydem & pannum ferre datum eſt. Horatius: Omnis Ariſtippum decuit ſtatus & color & res. ¶Fuit & alter Ariſtippus, hujus nepos ex filia, Metrodidactus dictus, quaſi à matre doctus. Hic in navigio à tempeſtate deprehenſus timuit, & expalluit. Et interrogatus, à quodã, quare philoſopus timeret, quum ipſe contra nihil metueret, feſtiviter reſpondit: Non eandem ſibi & illi cauſam eſſe: quoniam is non eſſet magnopere ſolicitus pro anima nequiſſimi nebulonis: ſeſe autem pro Ariſtippi anima timere.

Ariſto, *Ἀρίστων*, Philoſophus, cognomẽto Scepticus, quod Latinè quęſtor & cõſiderator dicitur. Semper enim in quęrẽdo, cõſiderandoq; fuit. Hic natione Cous, & Zenonis fuit auditor. Apud hunc omnia indifferentia, ut erant inter optimè valere, & graviſſimè ægrotare, nihil intereſſe diceret: quare etiã tanquam naturam ipſam excludens, ab omnib. fuit rejectus.

A˘rīſtŏbūlŭs, [*Ἀριστόβουλος.* Ger. Einer auß den 72. Dolmetſchen der Heiligen geſchrifft.] Iudęus ex Paneade, Agathobuli Hebręi diſcipulus, unus fuit ex illis LXXII. interpretibus, qui miſſi fuêre ad Ptolemæum, tunc Iudææ dominũ, uti ſacros libros in Græcum ſermonem converterent. Qui multa ex præceptis Moſeos proponenti regi, percontantiq;, ſapienter reſpondit. Hic commentarios etiam in legem Hebręorum edidit. Autor Euſebius. ¶Ariſtobulus alter hiſtoricus item Iudæus, qui res geſtas Alexandri magni conſcripſit, comesq; peregrinationis fuit. Volaterranus.

A˘rīſtŏclēs, *Ἀριστοκλῆς*, Philoſophus fuit Meſſanẽſis peripateticus. Scripſit de philoſophia libros decem, Vter eſſet ſtudio & doctrina prior, Homeriſne an Plato: in quibus Philoſophorum omnium catalogum contexit, opiniones q́ue recenſet. ¶Fuit item Ariſtocles Lampſacenus philoſophus. ¶Itẽ alius Megarenſis ſophiſta, ſub Trajano & Adriano, ſcripſit de Rhetorica epiſtolas, & declamationes ad Imperatorem, Suidas.

das. ¶Nomen item fuit avi paterni Platonis, qui & ipse Aristocles vocabatur: postea Plato ab humerorum latitudine dictus. Vide Laërtium.

Aristoclides, ἀριστοκλείδης, Orchomeni tyrannus, qui Stymphaliden virginem adamavit. Vide in dictione STYMPHALVS.

Aristocrates, ἀριστοκράτης, Civis quidam Rhodius fuit, qui quòd plurimum dignitatis, strenuitatis q; præ se ferret, civium omnium cõsensu belli dux delectus est: in quo spem suorum egregiè fefellit: utpote qui in rebus gerendis, tanquã adulterinus nummus in igne, degener planè apparuerit, & omninò aliùs, quàm prima fronte promiserat. Ex Suida.

Aristodemus, pen. prod. ἀριστόδημος, Nobilis Grammaticus fuit, Pompeii liberorum præceptor: manè Rhetoricam, meridie Grammaticam docebat. Strabo.

Aristogenes, ἀριστογένης, Medici Thasii nomen, qui varios de re medica libros conscripsit ad Antigonum Macedoniæ regem. ¶Aristogenes alter Gnidius, item medicus, servus Chrysippi, famam adeptus est ex curatione Antigoni Gonatæ. Autor utriusque Suidas.

Aristogiton, ἀριστογείτων, Nomen est civis cujusdam Atheniensis, qui adjutus ab Harmodio Pisistratum tyrannum interemit: unde utriq; ab Athenienſibus in fòro positæ sunt statuæ. Vide Herod. ¶Fuit etiam hoc nomine Orator Atheniensis, qui Canis dictus est, quòd optimo cuiq; allatraret. Scripsit enim invectivas adversus Timotheum, Timarchum, aliosq; complures. Vide Suidam.

Aristolaus, ἀριστόλαος, Pictor, Pausiæ discipulus, è severissimis pictoribus fuit. Ejus opera nonnulla commemorat Plin. lib. 35. cap. 11.

Aristolochia Cretica, tertiũ ejus genus, radice longissima, flore purpureo, colore buxeo, bacculas ferens ut capparis.

Aristomache, ἀριστομάχη, Nomen sororis Dionysii tyranni, & uxoris Dionis. Vide Plutarchum in vita Dionis.

Aristomachus, penult. corr. ἀριστόμαχος, Solensis quidam fuit, qui tãto apum amore flagravit, ut annis duodesexaginta nihil aliud egerit. Quinetiam librum de eorum cura, & ratione mellificii edidit. ¶Fuit & alter Aristomachus, qui de arte vini apparandi volumen conscripsit. Utriusque meminit Plinius: illius quidem, libro 11. capite 9 hujus verò, libro 14 cap. 19.

Aristomenes, pen. cor. ἀριστομένης, Nomen Messenii viri, qui justissimus fuit, ut scribit Hieronymus. Hic Lacedæmoniis quibusdam tempore nocturna sacra celebrantibus, quæ vocabantur Hyacinthia, rapuit de choris ludentium virgines duodecim, & tota nocte gradu concitato fugiens, excessit de finibus Spartanorum: quumq; eas comites ejus vellent violare, monuit quantum potuit, ne hoc facerent: & ad extremum quosdam non parcẽtes interfecit, cæteris metu coërcitis. Redemptæ postea à cognatis puellæ, quum Aristomenem viderent cædis reum fieri, tandiu ad patriã non sunt reversæ, quãdiu judicum advolutæ genibus, defensorẽ pudicitiæ suæ cernerent absolutum. Hic dux tanta calliditate fuisse fertur, ut sæpè Lacedæmonios deciperet: quorum sæpè urbem ingressus est, & aliquando captus, atq; in vincula conjectus calliditate sua aufugit: quod quum semel atq; iterum & tertiò feciſſet, tandem occisus est à Lacedæmoniis, & execto corpore inventum est cor ejus pilosum fuisse.

Ariston, onis, penult. genitivi cor. ἀρίστων, Sculptor, cujus meminit Plin. lib. 34 cap. 8. ¶Et Iurisconsultus quidam doctissimus apud Gell lib 11. cap. 18.

Aristonicus, ἀριστόνικος, Evnuchus fuit, summus alioqui belli dux, cujus fidelis opera Ptolemæo plurimùm in bello profuit. ¶Fuit etiam hoc nomine Grammaticus, qui in Hesiodi Theogoniam commentarios conscripsit. Utriusque meminit Suidas.

Aristonides, ἀριστωνίδης, Statuarii insignis nomen: qui quum Athamantis furorem, Learcho filio præcipitato residentem, ejusq; pœnitentiam veller exprimere, ferrum, & æs miscuit, ut ferri rubigine per nitorem æris relucente, exprimeretur verecundiæ rubor. Plin. lib. 34 cap. 14.

Aristonymus, ἀριστώνυμος, Insignis comœdiarum scriptor fuit, qui Ptolemæi Philadelphi temporibus floruit, cujus etiã bibliothecæ fuit præfectus. Suidas.

Aristopatra, ἀριστοπάτρα, Mater Crateri cujusdã, qui sub Alexandro militavit, ut autor est Strabo.

Aristophanes, pen. corr. [ἀριστοφάνης. Germ. Ein Griechischer Poët auß der Insel Rhodys bürtig.] Poëta comicus ex Lindo Rhodi oppido: lege verò Atheniensis, patre Philippo: maledicus, & in carpendis hominum vitiis liberrimus ac mordacissimus: invẽtor tetrametri & octometri versus. Filios habuit Ararota. Philippũ, Philetærum, Comicos omnes. Docuit fabulas LIIII. Suidas. Hic Atticæ linguæ nobilitate adeò præpollet, ut Dionysio rogãti, aliquem ejus sermonis eruditum, autorem hunc miserint. Socratis æmulus fuit, quem exagitat, & insectatur in Nubibus. ¶Aristophanes alter, Byzantinus Grammaticus, Apellis filius dux etiam exercitus, discipulus Callimachi, Zenodoti & Dionysii. Autor Suidas. Aristophanis Grammatici Quintil. lib. 1 mentionem facit.

Aristophon, ἀριστοφῶν, Pictoris nomen apud Plinium, lib. 35. capite 11.

Aristor, oris, penult genitivi correpta, ἀρίστωρ, Crotopi filius fuit, & pater Argi cẽtoculi, qui ab eo Aristorides vocatur. Ovid. 1. lib Metam. Donec Aristoridæ servandã tradidit Argo.

Aristoteles, pen. corr. [ἀριστοτέλης. Germ. Ein Hochgelehrter Philosophus/des Bücher von allerley Philosophey vorhandẽ seindt.] Nomẽ Stagiritæ philosophi, Peripateticorum principis. Hic habuit patrem Nicomachum medicum: matrem verò Phæstiaden. Fuit parvus, gibbosus & difformis, balbutiens, sed dives, ut qui socius, & præceptor, & secretarius Alexandri esset. Septemdecim annos natus, Athenas profectus est, ubi viginti annis Platonis se auditorem præbuit. Deinde à Philippo in Macedoniam evocatus, decem annis Alexandrum instituit: cui quàm fuerit clarus, vel illud unum abundè magno est argumẽto, quòd Stagiritam patriam ejus, quam diruerat, in gratiam ejus instauraverit. Alexandro deinde in Asiam profecto, Athenas rediit, & in Lycẽo tredecim annis philosophiã professus est. Postea accusatus, quòd de diis non rectè sentiret, cedens invidiæ, abiit in Chalcidem, ibiq; reliquũ vitæ transegit. Excessit ætatis anno LXIII, sub idem ferè tempus, quo & Demosthenes extremum vitæ diem clausit. De hoc Quintilianus: Quid Aristotelem? quem dubito scientia rerum, an scriptorum copia, an eloquendi suavitate, an inventionum acumine, an varietate operum clariorem putem? ¶Hinc fiunt adjectiva, Aristoteleus, & Aristotelicus.

Aristoxenus, ἀριστόξενος, Tarentinus, Mantineç tamen agens, philosophus & medicus nobilissimus, audivit patrẽ & Lamporũ philosophum Erythræum: item Xenophilum Pythagoreum: postremò Aristotelẽ, cui morienti convitiũ dixit, quòd Theophrastum sibi in scholę successione præponeret. Scripsit omnis generis libros, musicos præsertim Suidas. Hic animã dixit harmoniam esse, ut tradit Cic. in Tusc. ¶Aristoxenus alter Cyrenæus, qui ãdeò delicatus fuisse dicitur in hortorũ cura, ut vesperi lactucas musso irrigaret, ut luxuriosiùs succrescerent, & saporis essent præstantioris. Autor Suidas

Arius, ἄρεος, Fluvius qui Ariam regionẽ irrigat, quæ est inter Parthos & Indos: à quo Arii populi. De hoc Plin lib. 6. ca. 23.

Armalchar. alio nomine Euphrates fluvius, Plin. auth.

Armene, ἀρμήν, vel ἄρμενον, vicus Paphlagoniæ Steph.

Armenia, [ארדט ararat. ἀρμενία. Germ. Ein furnemme Lande schafft in Asia zwischen dem Berg Taurus vnd Caucaso gelegen / stoßt an das Hircanisch Meer / so heut Mare de Bechau genennet wird.] Regio Asiæ inter Taurum & Caucasum mõtes sita, & a Cappadocia ad Caspium usq; mare protensa: ab Armeno quodam Rhodio (ut ex Antipatri sentẽtia tradit Stephanus) ita appellata: Et ut Plin. lib. 6 autor est, duplex est: major scilicet, & minor. Major post Mediam ad Occidentem occurrit. Ea (ut ait Ptolemæus) à Septentrione Colchidem habet, Iberiam, & Albaniam: ab Occasu magnum Euphratis cursum, qui Cappadociam minorem, Armeniam, & Syriam Cœnagenem relinquit à dextris: ab Oriente partem Hyrcani maris ac Mediam, qua montes Caspii assurgunt: à Meridie Mesopotamiam atque Assyriam. Montes in Armenia sunt Moschici, qui supra partem Ponti ad Cappadociam se efferunt: Pariedrus, in quo fontes habent Euphrates & Araxes fluvii: Antitaurus, qui ab Euphrate scissus & Mediã percurrens, postremò Abus appellatur: Gordiæus, ex quo Tigris oritur: Taurus, ac Niphates, qui Mesopotamiam atq; Assyriam ab Armeniis disterminant: Caspii, qui vergunt ad Medos: & Caucasii, qui septentrionalia, Iberiam versus, Albaniamque concludunt. Flumina sex, Cyrus, qui monte ortus Caucaso, à sinistris Iberiam, Albaniamque dimittens, Armeniam à dextris, in Hyrcanum defertur pelagus: Araxes, Phasis, Lycus, Tigris, Euphratesque. In Armenia pretiosum inter reliqua aromata nascitur amomũ. Armeniam Hebræi Ararath vocant. In ea civitas insignis Artaxata.

¶Armeniam Hebræi *Ararath* vocant. In ea civitas insignis Artaxata.

Armĕnĭus, a, um, adjectivum, Quod est ex Armenia. [Pol. Ormianin. Vng. Arméniai.] Horat. 1. Epod. Cantaber Agrippæ Claudi virtute Neronis Armenius cecidit, Virgil. 5. Æglog. Armenias cutru subjungere tigres.

Armĕnĭăcus, a, um: ut, Mala Armeniaca. [μῆλα ἀρμενιακά. Gal. Abricots. Pol. Morelle. Vng. Kopasz barasnk.] Poma sunt Mediã quẽdam locum obtinentia inter persica & pruna. Sunt enim minora persicis, sed citiùs matureſcunt. Ossibus ad prunum, carnè ad persicum quàm proximè accedunt. Dioscorides alio nomine Præcocia vocari testatur. Galenus verò libro de Alimẽt. facult & libro 7. Simplic. medic. Armeniaca discernit à præcocibus: hæcq; illis multò præstantiora esse testatur.

ſtatur. Illud tamen fatetur, vetus Armeniacorum nomen ſua etiam ætate in uſu eſſe deſiiſſe, & utranq; ſpeciem nullo diſcrimine præcocium nomine appellari cœpiſſe.

Armilustrum, Feſtum apud Romanos, quo res divinas armati faciebant, & ſacrificantes canebant tubiſ. Item locus in quo hujuſmodi ludi fiebant. Varro hoc nomen ab ambitu luſtri dictum exiſtimat: quòd ibi circunferretur pompa, & equi currerent.

Armoricæ civitates, A Cæſare appellantur civitates Galliæ ad Oceanum occidentalem ſitę: quas incolebant Rhedones, Curioſolites, Oſiſſimi, Cadetes, & Vnelli. [Germ. Meerſtädt im Britannniſchen Franckreich/Normandien/Flandern/ꝛc. Am Engellendiſchen Meer.] Eą eſſę creditur quæ hodie, *La duché de Bretaigne* dicitur.

Arnā, ἄρνα, Civitas Liciæ, Xanthus poſtea dicta, Steph.

Arneus, Vide IRVS.

Arnates, Apud Plin. lib. 3. cap. 14. Populi ſunt in ſexta regione Italiæ ab Arma Vmbrorum civitate ita dicti.

Arne, es, ἄρνη, Civitas eſt juxta ſinũ Maliacũ, primùm à Bœotiis inhabitata: deinde à Theſſalis occupata: ut eſt author Thucydides lib. 1. Bel. Pelopon. ¶ Sunt & aliæ ejuſdem nominis civitates, quæ recenſentur à Stephano.

Arnoba, ut habet Plinius: Abnoba ut Ptolemæus: Arbona ut Cornelius Tacitus, Mons eſt ex adverſo Raurici Galliæ oppidi ex quo Danubium oriri ferunt. [Germ. Der Rauchen oder die Baar/ iſt das Gebirg/ ſo ſich bey Doneſchingen verleurt/ an dem die Donaw entſpringt.] Vide Plin. lib. 4. cap. 11

Arnus, [ἄρνος. Vulgò *Arno*. Germ. Arnfluß/ ein Schiffreich Waſſer in Italien ſo durch Florentz fleußt.] Fluvius eſt Hetruriæ, Florentiam alluens, etiam hodie nomen ſervans.

Aroe, ἄρη, Civitas Achaiæ, à cultu terræ ſic dicta, aliàs Patræ, Stephano

Aroerni, ἀρόερνοι, gens bellicoſa Gallorum. Stephano, nimirum Arverni.

Arogylus, is fuit qui primus quadrigam in Græcia jũnxit, regnante Argis Phorbante. Vide ARGVLVS.

Aroma, pen. corr. ἄρομα, Lydiæ, ſive Mæoniæ oppidum eſt, cujus meminit Strabo lib. 14, & Aethiopũ urbs, Steph. & Cappadociæ: cujus meminit Capella poſt Plinium.

Ἀρραπῆες, Vide MEGASA.

Arpandēs, fuit Aegypti pro Cambyſe præfectus, qui poſtea à Dario interfectus eſt: autor Herod. lib 3

Arpī, Vrbs Apuliæ, quæ, ut annotat Serv. in 7. Aen. primò Argi: pòſt Argyrippa: pòſt Arpi dicta eſt. Vide ARGYRIPPA.

Arpi, Vrbs eſt Apuliæ, à Diomede cõdita, quam priùs Argyroſiphum: vel, ut alii volunt, Argos Hippium vocavit: deinde Argyrippa dicta eſt. Virg. alterũ p elidit, quum inquit lib. 11. Aen. Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis, &c.

Arpina, ἄρπινα, Civitas Elidis, ab Arpina Aſopi filia. Steph. Vide OLYMPIA.

Arpina, Aſopi filia ex Marte, Oenomaum peperit, Steph.

Arpīnum, pen. prod. ἀρπῖνον, Civitas inter Foram & Aquinũ, porrecta in monte, ex qua orti fuêre M. Cicero, Plautus Comicus, & C. Marius, qui ſepties Conſul fuit. ¶ Vnde Arpinas, atis, quod modò ſubſtantivum eſt ſignificans eum qui Arpini natus eſt. Modò adjectivum, ea denotans quæ ad id oppidũ aliquo modo pertineant. Cicero pro lege Agraria: Meus paternus, avitusq; fundus Arpinas.

Arras, Vulgo dictum oppidum, vide ALEXIA.

Arrha, Oppidum Arabiæ fœlicis apud Ptolemæum, Steph. ἄρρια, civitas Illyriæ eſt.

Arrechi, ἄρρεχοι, Gens Mæotorum, Steph.

Arrhentia, ἀρρέντια, Civitas Italiæ, Steph.

Arrhetium, ἄρρητιον, Civitas Tuſciæ, Steph. vide ARETIVM.

Arrhia, Romana fuit mulier (licet alii Patavinam faciãt) quę damnato Pæto marito ſuo, corpus gladio ſodit, quem vulnere educens, ipſi Pæto quærenti dedit, ut idem faceret. Mart. Caſta ſuo gladium quum traderet Arria Pæto, Quẽ de viſceribus traxerat ipſa ſuis. Vide Tacitum & Dionem.

Arrianus, ἀρριανὸς, Philoſophus fuit Nicomedienſis, qui Romæ Adriani temporibus floruit: à quo etiam ſummis honoribus eruditionis nomine eſt affectus. Scripſit Epicteti Philoſophi vitam, & Alexandri Magni hiſtoriam, quæ opera etiam hodie in bibliotheca Vaticana aſſervantur. ¶ Fuit etiã Poëta quidam hoc nomine, cujus verſibus Tiberium Cæſarẽ unicè delectatum ferunt.

Arrius, ἄρριος, Philoſophus Alexandrinus fuit, tanto in honore apud Auguſtum habitus, ut aliqua ex parte Alexandrinorum ſalutem illi deberi fateretur. Tribus enim ex cauſis ſe Alexandrinis peperciſſe ajebat: primùm ne unà cum urbe Alexandri magni memoriam videretur delere: ſecũdò propter urbis ipſius pulchritudinem: tertiò propter Arrium Philoſophum. Autor Plutarchus in Antonio. ¶ Fuit etiã hoc nomine Hæreſiarcha quidam, à quo Arriana ſecta originem cepit.

Arrhyba, ἄρρυβα, & gentile Arrhybas. Steph. nec aliud addit.

Arſaces, pen. corr. ἀρσάκης, Nomen proprium Parthorum regis, cujus memoriæ hunc honorem Parthi tribuerũt propter quæſitum, conſtitutumque ab eo regnum, ut omneis deinde reges ſuos *Arſaces* appellaverint: quemadmodũ Aegyptii reges ſuos vocaverunt *Ptolemæos*. Quin & Parthi ipſi ab eo dicti ſunt Arſacidæ.

Arſacia, ἀρσακία, priùs vocata Europus. Vrbs eſt in Media, ſic à Parthis appellata. Autor Strabo lib. 11.

Arſanca, Vrbs Germaniæ, Ptolemæo.

Arſanias, ἀρσανίας, Fluvius eſt Armeniæ: qui cum Tigri circiter quatuor paſſuum millia fluit: deinde divisus, in Euphratem illabitur. Meminit hujus fluvii Plin. lib. 4. cap. 24.

Arſenotheleas, ἀρσενοθήλεας, Deos antiqui eſſe dixerunt utriuſq; ſexus participatione, quaſi maſculo fœmineos. Quo nomine quædam quòq; animalia ab Ariſtotele nominantur ſemetipſa ineuntia.

Arſenaria, ἀρσενάρια Ptolemæo, Mauritaniæ Cæſarienſis colonia, tribus paſſuum millibus à mari ſita. Recenſetur à Plin. lib. 5. cap. 2, & à Ptol. lib. 4. cap. 2.

Arſenium, ἀρσένιον, Germaniæ oppidũ apud Ptol. li. 2. ca. 11.

Arſia, Hetruſcorum ſylva fuit, Romanorum cum Vejentibus & Hetruſcis pugna celebris.

Arſicina, Vrbs Germaniæ, Ptolem. hodie Brunna.

Arſicoras, Sardorũ rex tempore Annibalis, ut ſcribit Livius.

Arſinoe, ἀρσινόη, Fuit filia Ptolemæi, Lagi filii, qui Aegyptum poſt Alexandrum tenuit, & uxor Lyſimachi regis Macedoniæ, forma præſtantiſſima: à cujus nomine Ptolemæus Philadelphus ejus frater urbem condidit in Cyrenaica regione.

Arſonium, Vrbs Germaniæ. Ptol.

Arſyſia, ἀρσυσία, Regio Pyrorum, & Chii, Steph.

Artabanus, pen. prod. ἀρτάβανος, Vltimus Arſacidarum fuit Parthorum rex, quem Artaxerxes miles Perſa interemit, ſuisq; regnum reſtituit, quod poſt Darium regem ab Alexandro victum ſemper penes Parthos fuerat. ¶ Fuit & alter Artabanus, Hyſtaſpis filius, & patruus Xerxis, quem expeditionẽ in Græciam parantem fruſtra conatus eſt ab inſtituto revocare. In ipſa quoq; expeditione quum Regis conſilia identidem improbare videretur, veluti militiæ inutilis, ad regni adminiſtrationem in Perſidem remiſſus eſt: ubi poſtea Xerxem obtruncavit. Vide Herod. lib. 7, & Iuſtinum lib. 2.

Artabazus, ἀρτάβαζος, Armeniæ rex fuit, filius Mithridatis, vir in tam remota barbaria omnium tamen literarum peritiſſimus. Hic quòd exercitũ Antonii Parthis prodidiſſet, ab eo Alexandriæ ad ludibrium per urbem circunductus, tandem in carcere necatus eſt. ¶ Fuit & alter hoc nomine, ex ducibus Xerxis, qui re infeliciter adverſus Græcos geſta, cum paucis ſuorum effugit. De hoc Herod. lib. 9.

Artabicia, Inter inſulas Propontidis Stephano numeratur.

Artabri, orum, ἄρτάβροι, Hiſpaniæ populi in extremis finibus Luſitaniæ, ad Septentrionem & Occaſum, auro, argento, & ſtanno abundãtes: ita dicti ab Artabro vicino promontorio. Meminit horum Strab. lib 3.

Artaca, ſive Artace, ἀρτάκη, In Cyzicenorum inſula, mons eſt arboribus plenus, in fronte habens quandã parvam inſulam eodẽ nomine: propè eſt promontorium, quod Nigri appellatur: id in priore navigatione eſt, è Cyzico Priapum delatus. Hæc Strabo lib. 12, & 13. ¶ Eſt etiam Artace Stephano Phrygiæ oppidum, Mileſiorum colonia: quod tamen Ptol. lib 5. cap. 1 Villam appellat, Plinius portum.

Artacena, æ, ἀρτακήνη, Regio eſt Syriæ, Lyco & Capro fluviis irrigata, in qua Darium ab Alexandro victũ fuiſſe tradit Strabo in prin. lib. 16.

Artachæes, ἀρταχαίης, Vnus fuit ex ducibus Xerxianis, totius exercitus, uno Rege excepto, proceriſſimus, quippe cui ad ſtaturã quinq; cubitorũ quatuor tantùm digitorũ deerat latitudo. Hunc apud Acanthum (ubi foſſæ ducendæ præerat) fato functum, Xerxes eximio ſepulturæ honore eſt proſequutus.

Artacã, regio Perſica, ἀρταῖα, Incolæ Artæ, vel Arteatæ, Steph.

Artaeī murus, ἀρταῖον τεῖχος, oppidum juxta Rhyndacũ fluvium Steph.

Artaci, ἄρτακοι, populi Thraciæ, Steph.

Artageras, proprium Syrti hominis apud Strabonem in deſcriptione Syriæ

Artanes, Sophenus rex Armeniæ, qui Auſtrales partes poſſedit, eas maximè quæ vergunt ad Occidentem. Hic à Tigrane deletus eſt. Autor Strabo libr. 11. ¶ Eſt & Artanes fluvius in Iſtrum defluens, teſte Herod. lib. 4.

Artaunum, Vrbs Germaniæ, Franciæ Orientalis metropolis, Ptolemæo: hodie *Herbipolis*. [Vulgò Wirtzburg.]

Artaxa, (aliàs Artaxias) rex Armeniæ, à quo ducebat originẽ Tigranes.

Artaxatã, orum, ἀρταξάται, Clariſſima Armeniæ urbs, ad Araxem amnem ſita, quam Annibal Artaxiæ regi condidit, à quo & nomen

& nomen acrepit. Alio nomine Artaxiasota, ἀρταξιάσπαι, appellata, teste Strab. lib. 11.

Artaphernes, Ἀρταφέρνης, Hystaspis filius fuit, & frater Darii, & primus Sardium præfectus, qui apud Marathona debellatus fuit: ut scribit Herod. lib Historiarum 7.

Artaxerxes, ἀρταξέρξης, Nomen proprium Xerxis filii, qui Longimanus dictus fuit: quoniam manum alteram haberet longiorem. Hic ex concubinis, CXV filios suscepisse traditur, & ex legitimo matrimonio tres, Darium, Ochum & Ararathen: quorum Darius à patre Rex declaratus, levem ob causam cum quinquaginta ex fratribus adversus eum rebellavit: qui postea separati, ad unum omnes cum uxoribus & liberis jussu Regis sunt interfecti. Ab hoc profecta est celebris illa sententia: Beneficium addere longè magis regale esse, quàm auferre. Fuit & alius Artaxerxes, Cyri junioris frater, cognomento Memor. Huic quum pauper quidam malum ingentis magnitudinis obtulisset, jucundè suscepit: Per Solem, *inquiens*, hic is mihi videtur, quem urbem quoq; ex parva magnam reddere posse existimem.

Artayctes, ἀρταύκτης, Persa fuit, Sesti præfectus sub Xerxe, qui quum multa nefariè perpetrasset, tandem à Xantippo Atheniensium duce captus, vivus palo suffixus est. Herod. lib. 7

Arteatæ. Ἀρτεάται, Gens fuit Persica: ita dicta ab Artea Persidis regione: de qua Stephanus, & Herod. lib. 1.

Artembares, ἀρτεμβάρης, Vir in primis clarus inter Medos, cujus filius quum à Cyro adhuc puero, & incognito, injuria affectus esset, Artembares eum apud Astyagem accusans, occasionem præbuit, ut regius puer, & Astyagis nepos agnosceretur. Herod. lib. 1.

Artemidorus, pen. pro. ἀρτεμίδωρος, Gaidius Philosophus fuit, Bruto familiaris: qui quum conjurationis in Cæsarē factus esset particeps, oblato Cæsari libello, rem ordine exposuit: sed ita jam urgente fato cecidit, ut Cæsar libellum, tanquam alio tempore lecturus, in sinū rejiceret, qui postea ipso interfecto inventus est. ¶ Fuit & alter Artemidorus, Philosophus Daldianus (est autē Daldis Lydiæ civitas) qui de somniis, auspiciis, & chiromantia libros quatuor conscripsit. ¶ Suidas præterea alium quendam Artemidorum commemorat, cognomēto Pseudaristophanem, qui rei culinarię voces congessit.

Artemis, ἄρτεμις, Diana, sive Luna, quasi ἀρτιτομή: id est, aērē secans, ut quidam volunt: vel quòd integros faciat partus. Strab. lib. 14.

Artemisia, [ἀρτεμισία. Germ. Der Gemahel des Königs Mausoli in Caria, welche jhm ein vberauß köstliche Begrābnuß hat machen lassen.] Mausoli Carię regis uxor, quæ insignis pudicitię fuisse perhibetur, & virum ultra humanæ affectionis fidē amasse creditur. Nā & mortui cineres vino commistos ebibit: & memoriæ ejus tàm splendidum erexit sepulchrum, ut magnifica omnia monumēta, Mausolea deinceps ab illius nomine fuerint appellata.

Artemisium. ἀρτεμίσιον, Vt Demosthenes pro Ctesiphonte docet, promontorium Eubœæ est. ¶ Artemisium item lucus est prope Ariciam, Dianæ sacer, quasi Dianium dictum: Latini Nemus, & agrum vicinum Nemorensem dixerunt, unde & Nemorensis rex, dictus est sacerdos illius regionis.

Artemisius, Ἀρτεμίσιος, Apud Macedonas mensis Majus dicitur: quo nomine etiā vocatur mons Arcadiæ. Plin. lib. 4. ca. 6.

Artemita, ἀρτεμίτα, τῆς Ἀρτεμίτας, Insula Tuscię, juxta Thaliam insulam: Straboni civitas est juxta Parthyæorum. Artemidorus Cherronesum circa ostia Acheloi sic vocari scribit. ¶ Est etiam insula prope Oxeas insulas. Steph.

Artemite, ἀρτεμίτη, insignis est civitas quingētis stadiis à Seleucia distans. Autor est Strabo lib. 15. ¶ Alii dicunt insulam Ortygiæ proximam, quam Celadusam vocant.

Artemitium, Vrbs Oenotrorum, aliàs Artemisium.

Artemius, ἀρτέμιος, Romæ fuit præfectus carceris, qui unà cū uxore Candida, & Paulina filia jacent in via Aurelia, martyres sub Adriano principe. Autor. Volaterr.

Artemon, Medicus, quē Plin. lib. 28. cap 1 ex hominis cremati calya aquam propinasse scribit adversus morbum comitialem. ¶ Alius item pictor nobilis fuit, cujus opera enumerat Plin. lib. 35. cap. 11. ¶ Artemon prēterea Syrus quidam fuit ex infima plebe, Antiocho regi adeò similis, ut Laodice, neçato Antiocho, regni successionē per eum fuerit adepta, ut tradit idem Plin. lib. 7. cap. 12. ¶ Alius fuit Artemon adolescens certatim adamatus à mulieribus ob insignē formā. Vnde locus factus proverbio: Versatilis Artemon, ὁ κατεφόρητος ἀρτέμων. De iis dici solitum quorum gratia vehementer decertatur.

Artemonē, ἀρτεμώνη, Apud Plautum dicta est mulier quædam: ab ἀρτίζω, perficio, quòd perficeret quæ vellet, quòd esset egregiè dotata.

Artigis, ἀρτιγὶς Ptolemæo, Hispaniæ civitas, in tractu Bætico: alio nomine Alhama dicta.

Artilla, Vide ARETISSA.

Artochmēs, Ἀρτόχμης, Vnus fuit è Xerxis ducibus, qui Darii filiam uxorem duxit, ut testis est Herod. lib. hist. 7.

Artotyritæ, ἀρτοτυρῖται, Populi, quibus oblatio eorum hoc nomen dedit. Offerebant enim panem & caseum, dicentes à primis hominibus oblationes de fructibus terræ & ovium fuisse celebratas.

Artynia. Stagnum est minoris Asiæ, Olympo Mysiæ monti propinquum, & juxta Miletopolim civitatem, ex quo Rhyndacus fluvius, anteà Lycus denominatus, effluit, Asiam & Bithyniam disterminans. Plin. lib. 5. cap. 32.

Artymnessus, ἀρτύμνησσος, Civitas Lyciæ, Xanthiorum colonia, Stephanus.

Arvāles fratres, [Ger. Priester zu Rom so den Göttern opfferten/damit Wein vnd Korn wolgerietе.] Dicti sacerdotes, quos Romulus primus instituit, seq; inter illos duodecim fratres appellavit: quorum officium erat Cereri, & Baccho pro frugum & vini ubertate ambarvales hostias mactare: quæ idcireo Ambarvales dicebantur, quòd antequā mactarentur, ter circum arva ducebantur. Virg. in Georg. Terque novas circum fœlix eat hostia fruges. Et sacerdotio Acca Laurentia, quæ postea eat hostia fruges. Et sacerdotio Acca Laurentia, quæ postea populum Romanum hærēdem instituit, Romuli nutrix, tribuit infulas albas, & spiceam coronam pro religiosissimo insigni, quæ prima apud Romanos corona fuit. Et hic honos non nisi vita finitur, exulesq; & captos comitatur.

Arvērni, ἀρύερνοι, Stephano, Galliæ populi ad Ligerim siti, qui multis hominum millibus Vercingentorige cōtra Cæsarem profecti sunt, quum priùs adversus Maximum Aemilianū & Domitium Aenobarbum etiam ducentis hominū millibus conflixissent. Strab. lib. 4. Vulgò *Auuergne & Auuergnats.*

Arvisium, Chii insulæ promontorium. Inde Arvisia vina. Virgil. in Daph. Vina novum fundam calathis Arvisia nectar. Nunc adjecta una litera *Marvisia* dicitur.

Arūncā, Vrbs fuit antiquissima in Italia, ab Ausone cōdita.

Arūncus, a, um. [Vng. *Ketske szakálla.*] Virg. 7. Aeneid. Atq; equidem memini (fama est obscurior annis) Aruncos ita ferre senes. Idem lib. 10: Occurrit Halęsus Aruncæq; manus. Rectiùs scribitur Aurunca, & Auruncus.

Arūns. [Germ Ein Warsager in Thuscia.] Vates Thuscus fuit divinādi scientia insignis. Lucan. lib. 1: Acciri vates, quorum qui maximus ævo, Aruns incoluit desertę mœnia Lunę, &c. ¶ Est item nomen viri, qui Camillam occidit, de quo Virgil. lib. 11. Aeneid. ¶ Fuit etiā hoc nomine Tarquinii Superbi filius natu maximus, qui in ea pugna, quæ ad Regillum lacū facta est, Iunium Brutum interemit, & ab illo vicissim (dum uterq; hostis potiùs feriendi, quàm corporis sui tegendi rationem habet) hasta trajectus est. Vide historiam apud Livium. lib. 2. ab Vrbe.

Arupenum, Iapodum oppidum in confinio Istriæ, & Illyrici: cujus meminit Strabo lib. 4. & 7.

Arupinus, est Pannoniæ urbs, cujus meminit Strabo lib. 7.

Arus, Fluvius, Vide DRYS.

Arxata, Vrbs Armeniæ, de qua Strabo lib. 11.

Aryandes, ἀρυανδής, Aegypti prætor fuit à Cambyse constitutus, qui aliquanto pòst tempore, quū æmulari Darium vellet, ab eo est interfectus. Autor Herod. lib. 4.

Arycanda, ἀρύκανδα, Civitas Lyciæ, Steph.

Arype, ἀρύπη, Civitas Aegypti, cujus cives Arypes, Steph.

A ante S.

Asæ, ἀσαί, Vicus est Peloponnesi in agro Corinthio non procul à Genea civitate, ut autor est Stephanus.

Asachæi, Populi sunt in mōtibus Aethiopiæ, qui abesse à mari dicuntur dierum quinq; itinere, viventes elephantorū venatu. De his Plin. libr. 8: Asachæi vocantur Aethiopes, apud quos maximi nascuntur dracones.

Asacus, fluvius est Heracleam alluens civitatem, sitam ad radices montis Oetæ, teste Liv. lib. 5. de bel. Mac. Plin. lib. 4. ca. 10. Apylam vocat.

Asæa, ἀσαία, Nomen est proprium montis. Autor Suidas.

Asæus, ἀσαῖος, Vnus fuit ex principibus Græcorum, interfectus ab Hercule. Autor Homerus lib. 11. Iliad.

Asander, dri, Ἄσανδρος, Viri proprium, apud Strabonem lib. 7. qui Tauricam Chersonesum à continente separavit, ducto per ejus Isthmum muro, à sinu Carcinitico usque ad Męotim paludem.

Asaris Fluvius est Heracleam Oetam alluens.

Asatobas, ἀσατόβας, Fluvius Aethiopiæ, juxta Meroën. Heliodorus Aethopicæ historiæ lib. 16.

Asassus, Fluvius est Thessaliæ, juxta Heracleam urbē, quæ est in radicibus Oetę montis, effluens. Hunc Plin. Apylam vocat.

Asbestæ, Libyę populi, ubi Ammon ōraculum fuit: author Volaterranus.

Asbitæ. Vide HASBYTAE.

Asbōtus, pen. prod. Ἄσβοτος, Vrbs Thessaliæ, Steph.

Asbȳlus,

Asbўlŭs, Crotoniata, cujus meminit Pausanias, & Plato in libris de Republica.

Ască, Oppidum est Arabiæ, apud Strabonem lib. ult.

Ascalaphus, ἀσκάλαφος, Acherontis & Orphnes Avernalis nymphæ filius fuit: postea à Proserpina in bubonem mutatus. Nam post raptam à Plutone Proserpinam, quum Ceres filiæ suæ reditum à Iove ea lege impetrasset, si nihil apud inferos gustasset cibi, Ascalaphus eam prodidit, quòd decerptum ab arbore malum comedisset. Indignata itaq; Proserpina, sibi Ascalaphi indicio negatum esse reditum, convertit eũ in bubonem avem funestam, & tristium semper rerum nuntiam. Ovid. 5. Metamorph.

Ascalingium, Ptolemæo urbs Germaniæ, hodie Hildesheim.

Ascălōn, pen. cor. ἀσκάλων, Civitas Palæstinæ, ab Ascalo Hymenæi filio condita: à qua Ascalonitæ, ἀσκαλωνῖται, homines in ea nati Vulgò *Escalona*.

Ascalus, Tantali frater fuit, Hymenæi filius, ut scribit Xant. Steph. in Ascalon.

Ascănĭă, æ, ἀσκανία, Insula est una Sporadum, non procul ab Anaphe, & Astypalæa, de qua Plin. lib. 4. cap. 11. ¶ Est & Ascania, Phrygiæ locus, de quo Plin. lib 5. cap. ult. ¶ Item alius in superiori Mysia, sive Bithynia, juxta Ascanium lacum: quam Mysiacam vocat Strabo, ad differentiã superioris, quam Phrygiam appellat. Vide ipsum lib. 12. & 14.

Ascănĭŭs, [ἀσκάνιος. Ger. Ein Sohn Aeneæ.] Aeneæ filius, teste Virgil. ex Creusa regis Priam. filia: fugæ, laborumq; in quærendis sedibus patris socius. Liv. libr 1. ab urbe condita, dubitat Creusæne, an Laviniæ filius fuerit: sed Poëtæ omnes & cæteri historici cum Virgilio Creusæ filium fuisse affirmãt. Dictus est autem primùm Ascanius ab Ascanio Trojæ fluvio: deinde Ilus ab Ilo Trojanorum rege: postea Iulus à prima barbæ lanugine. Vnde Virg. 1. Aeneid. At puer Ascanius, cui nũc cognomen Iulo Additus: Ilus erat, dum res stetit Ilia regno, &c. Huic, quum avus & pater jam diruta Troja, de fuga disceptarent, flammula quædam in capitis vertice apparuit, quæ tamen nihil lesionis intulit, neq; etiam manibus extingui potuit: unde illi futuri imperii omen sumpserunt. Post hæc cum patre post multos errores in Italiam venit, ubi Turno occiso, & patre etiam mortuo, quum apud Lavinium 30. annis regnasset, Albam longam condidit, restituta tamen priùs in regnum noverca, quæ anteà ob timorem in sylvas aufugerat. Tandem quum universis 38. annis imperii gubernacula tenuisset, jam moriens, quum videret filium Iulum Sylvium regno non satis aptum, Sylvium posthumum fratrem, sed ex diversa matre, pietate & justitia præstantem, regni hæredem reliquit ¶ Est prætereà Ascanius Mysiæ superioris, sive Bithyniæ lacus, fluvium emittens ejusdem nominis, qui circa Eribœam in Propontidem illabitur. Virg. 3. Georg. trans Gargara, transq; sonantem Ascanium. Vide Strab lib. 12. & 14.

Aschalitæ, ἀσχαλίται, Populi juxta Indicum sinum. Steph. in Ἀσπίται.

Aschium, ἄσχιον, Civitas Achaiæ. Steph.

Asciburgium, Vibs est inter Germanos, quam illi sua lingua Emerich vocant.

Ascitæ, ἀσκῖται, Arabes dicti sunt ab utribus, quos Græci ἀσκοὺς vocant: quoniam bubulos (ut Plin. lib. 5. cap. 29. inquit) utres binos sternentes, piraticam exercent.

Asclēpĭădēs, ἀσκληπιάδης, Nomen historici Cyprii, qui floruit eodem tempore quo Pygmalion regnabat in Oriente: quo etiam tempore scribit esum carnium in usu non fuisse. ¶ Alius fuit Philosophus cæcus, quem ferunt (ut Cicero lib. 5. Tusc. quæst. ait) quam quidã quæreret, quid ei cæcitas attulisset, respondisse, ut puero uno esset comitatior. ¶ Fuit & alius Asclepiades Prusiensis medicus, qui lapsu scalarum interiit. ¶ Fuit & alius Asclepiades poëta, à quo carmen Asclepiadeum dictum est.

Asclepiodorus, pen pro. ἀσκληπιόδωρος, Nobilis pictor fuit, quo nemo fœlicius symmetriam membrorũ observavit. Autor Plin. lib. 35. cap. 10. ¶ Fuit & Asclepiodorus Alexandrinus, singulari ingenio ad omnia mathematica, ad inquisitionem, cognitionemq; herbarum & lapidum, inquit Suidas.

Asclepeius, filius fuit Machaonis, ut putat Augustinus, & Aesculapii nepos.

Asclētārĭŏn, ἀσκληπεῖον, Mathematicus fuit tẽporibus Domitiani, qui aliquando dixerat se discerptum iri à canibus: ea propter à Domitiano jussus est interfici, & accuratissimè sepeliri, ut vanitas ejus artis redargueretur. Sed repentina tempestate disjecto funere semiustum canes discerpsêre.

Asconius Pædianus, Grãmaticus fuit & Historicus, sub Nerone clarissimus, qui in Ciceronis orationes reliquit cõmentarios, quorum nonnulla extant fragmẽta. Hic LXXIII, ætatis anno captus luminibus, XII, postea summo cum honore, & hominum gratia vixit annos, autore Eusebio.

Ascră, ἄσπερος, Vicus Bœotiæ in aspero & sterili loco, in dextra parte Heliconis, Hesiodi patria. De quo Gell. libr. 2. Asceram rus miserum penes hic Helicona colebat, Hyberno dirum, triste æstu, optabile nunquam.

Ascræŭs, a, um, adjectivum, ἀσκραῖος. Virgil. 2. Georg. Ascræumq; cano Romana per oppida carmen. Et Ovid. 9. Fast. Ascrææ oves.

Ascŭlum, ἄσκλον, Oppidum est Piceni, memorandum clade illata Pyrrho à Curio & Fabritio Romanis consulibus: ut latè ostendit Plutarchus in vita Pyrrhi.

Ascurium, ἀσκούριον, Vrbs Liburniæ Ptolemæo. Plin. lib. 3. ca. 22. Ascrivium appellat, incolæ modò Catharum appellant, teste Dom. Mar. Nigr. lib. 6.

Ascus, ἄσκος, Gigas, quem quomodo Dionysius vinctum cũ Lycurgo in fluvium cõjecerit. Vide apud Stephanum in Damasco.

Asdrŭbăl, ἀσδρούβας, Gener Amilcaris patris Annibalis fuit, qui post ejus mortem septem annos imperium tenuit, favente factione Barchina: demum à servo barbaro, cujus dominũ occiderat, interfectus est in medio suorum. Comprehensus deinde à circunstãtibus servus, haud facti pœnitens, inter cruciatus & tormenta, speciem semper ridentis præbuit. Autor Liv. lib. 21. ¶ Asdrubal item alius fuit. Annibalis frater, qui quum in Italiam trajecisset cum magnis copiis, ut fratri suppetias ferret, juxta Trasimenum lacum, à Cl. Nerone, & M. Livio Salinatore Consulibus victus est, & occisus: caputq; ejus præcisum in Annibalis castra projectum est. Historiam hanc vide latiùs apud Livium in 2. lib. bell. Pun. & Plutarchum in Annibale. ¶ Fuit præterea Asdrubal, cui Calvo cognomen erat, qui in Sardiniam dux classis missus, tempestate rejectus est ad insulas Baleares, ubi tantisper, quoad quassas reficeret naves, resedit. De quo plura apud Livium. ¶ Asdrubal præter hos alius fuit dux bello tertio Punico à Scipione Aemiliano tanta clade superatus, ut mox civitatis sequuta ut deditio. Hujus uxor, quum paucis ante diebus à viro impetrare non potuisset, ut ad victorem transfugeret, in medias urbis flãmas sese cum filiis jecit. Autor Liv. lib. 35. ¶ Asdrubal itẽ, Gisconis filius, cujus meminit Plutarchus in vita Scipionis.

Asea, vel Aseates, ἄσεα ἢ ἀσεάτης, vicus Arcadiæ, ex quo Alphęus profluit, Stephanus.

Asellĭŭs Sempronius historicus, & Tribunus, militavit sub Scipione Aemiliano apud Numantiam, qui illud bellum literis mandavit. Citatur sæpè testis à Gellio. ¶ Asellius item Claudius, eques Romanus, Tribunus militum, sub Claudio Nerone, qui apud Lucanos memoranda fortitudinis exempla edidit. Hujus meminit Volaterr.

Asembobiti, populi dicti quasi post Sembobitim insulam, de qua Plinius.

Asĭă, pen. corr. [ἀσία. Ger. Einer auß den drey theilen der Welt so sich weit biß in Auffgang der Sonnen erstreckt / vnd der aller grõste ist.] Nomen tertiæ partis orbis, quo ad numerum: nam quo ad magnitudinem, dimidia reperitur. ¶ Est autem duplex Asia: major scilicet & minor. Asia minor in quatuor partes dividitur, in Phrygiam, Lydiam, Mysiam & Cariam. Major autẽ Asia distinguitur ab Europa Tanaide flavio: ab Africa autem Nilo. Dicta est autẽ Asia ab Asia nympha, Oceani & Tethyos filia, Iapeti conjuge, ex qua Prometheum ortum ferunt: sive, ut quidam volunt, ab Asio, Manei Lydi filio. ¶ Ab Asia fit Asius, sia, sium, Asiacus, Asiaticus, Asianus, & Asis, idis: de quibus infiá Est & Asia, ἀσία λίμνη, Nomen paludis in Mysia, prope Caystrum fluviũ, à quo vicinos campos Asia prata vocavit Virg. 1. Georg. Iam varias pelagi volucres, & quę Asia circum Dulcibus in stagnis rimantur prata Caystri. In hac autẽ significatione Asia primam syllabam producit: aliter eandem corripit: ut, Europa atq; Asia pulsus.

Asĭăcŭs, a, um, ἀσιακός, Possessivum ab Asia formatũ. Ovid. 11. Metam. Ecquid, ubi Asiacas casuras aspicis arces, Ingemis?

Asĭănĭcŭs, a, um, ἀσιανικός, Idem quod Asianus, vel Asiacus. Cic. de Clar. Orat Genera Asiaticæ orationis duo sunt. Sic Asiaticæ pecuniæ, apud eundem pro lege Manilia.

Asĭănŭs, a, um, ἀσιανός, Denominativum ab Asia formatum: unde Asiani oratores dicti sunt, qui in claro & redundãti orationis genere utebantur, cujus nunc fere sunt oratores eorum, qui in Asia aut nati erant, aut instituti.

Asĭs, idis, Possessivum fœmininum, patronymica forma ab Asia deductũ, ἀσίς, ἀσιάδος. Ovid. 9. Metam. celeriq; catina Aegæas metiris aquas, & in Aside terra Mœnia constituis.

Asiarchæ, ἀσιάρχαι. Viri erant communi Asiaticarum civitatum consensu delecti, qui cõmunia negotia curarent: de quibus Strabo lib. 14.

Asibe, ἀσίβη, aliàs, νισίβη ἢ νισβις, civitas Mesopotamiæ ab incolis vocatur, quæ alio nomine Antiochia vocatur, Steph.

Asida, æ, Oppidum mediterraneũ in Bætica, Hispaniæ regione: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 1

Asĭlās, ἀσίλας, Auguris nomen, qui Aeneæ in auxilium venit contra

contra Turnum. Virg.lib.10:Tertius ille hominum,divumq; interpres Asilas,&c.

Asine,es,pen.corr. [ἀσίνη. Vulgò Fanaromeni.] Oppidum Peloponnesi in sinu Messenio. Lucan.lib.8: Quas Asine cautes, & quas Chios asperat undas. ¶ Hinc Sinus Asineus, Strab. lib 8.& Pomp.Mel.lib.2. ¶ Asine item insula est,una ex Sporadibus,quas Electridas nonnulli vocant, in mari Adriatico, cujus meminit Pompon.lib.2.& ejus interpres Vadianus.

Asinius,ἀσίνιος, Viri nomen. Asiniorum Romæ illustris familia fuit:ab asinis dicta:sicut Porciorum à porcis .Ex hac familia erat Asinius Pollio, Augusti familiaris, cui Quintilianus multam tribuit inventionem,summamq; diligentiam: tã longè tamẽ à Ciceronis jucunditate & nitore dicit abesse, ut seculo prior videatur. Hujus filius Asinius Gallus librum cõscripsit de Comparatione patris sui & Ciceronis: quem idcir co Aulus Gellius monstrum vocat verius, quàm hominem. Vide Aulum Gell. lib.7.cap.1.

Asis,idis,Vide suprà post ASIATICVS.

Asisium. Vide AESSIVM.

Asius,ἄσιος, Filius fuit Dymantis, & frater Hecubæ, sed ex diversis patribus,& Hectoris avunculus. Hic etiam Priamo adversus Græcos auxilium tulit,ut Hom.2. Iliad.tradit.Fuerunt & alii hujus nominis, quorum passim meminit Homerus. ¶Est & Asius, Ptolemæo, Senonũ fluvius, juxta Senogalliam in mare Adriaticum influens, idem (ut opinor) cum eo, quẽ Plinius Aesim appellat.

Asius campus, sive Asium pratum,ἄσιος λειμών, Campus est uliginosus, juxta Caystrum Mysiæ fluvium : de quo suprà in dictione ASIA.

Asopiades,patronymicum masculinum, ἀσωπιάδης,Quod apud Poëtas accipitur pro Aeaco, Asopi nepote,qui pater fuit Aeginæ matris Aeaci.Ovid.lib.7.Metam.Huic Asopiades,Petis irrita,dixit,&c.

Asopis,idis,ἀσωπίς, Regiuncula est Peloponnesi,in tractu Achaiæ propriè dictæ circa Phliuntem : ita dicta ab Asopo fluvio,cui adjacet. Ab Homero Aræthyrea dicitur, teste Plinio lib.4 cap.5.Strabo,lib.8.etiam Asopiam appellat.

Asopus. [ἀσωπός. Ger. Ein Fluß in Morea so nicht weit von Corintho in das Meer laufft.] Fluvius Peloponnesi, è Chronio monte mediam præterfluens Corinthi regionem, in sinum labitur Corinthiacum. Est & alius ejusdem nominis fluvius in Bœotia,qui Thebas, Plateas, & Tanagran præterfluit. ¶ Interdum alius in Asia propriè dicta, qui unà cum Capro fluvio Laodicem urbem celeberrimam alluit, Lyco flumini impositam. ¶Est & quartus in Paro insula. Horum omnũ meminit Strab.lib.8. ¶Hinc Asopis,idis, ἀσωπίς,patronymicum fœmininum,quo Poëtæ utuntur pro Aegina Asopi filia.

Asorus,Fluvius est,teste Liv.lib.6. Decad.4.alluens Heracleã civitatem,sitam in radicibus montis Oetæ. Hunc esse conjici potest,de quo Plin.lib 4.cap.10. In ora Heraclea,flumen Apylas.Hic à Boccatio Asassus, ab aliis Asarus vocatur.

Aspalathia,ἀσπαλάθεια, Vrbs Taphinorum,Steph.

Aspalatis, ἀσπαλατίς, insula Lybiæ, propter Asphaltos in ea nascentes, Steph.

Aspasia,ἀσπασία, Mulier Milesia fuit, acutissima sophistria, & (quod in eo sexu rarissimum est) Rhetorices peritissima. Hãc ab Athenien sibus captam Pericles duxit uxorem,infausto patriæ matrimonio , utpote quòd duorum maximorum bellorum Peloponnesiaci,& Sami originem præbuit.

Aspasius,ἀσπάσιος, Sophista fuit Ravennas, Demetriani filius,auditor Pausaniæ & Hippodromi: qui Romæ docuit sub Alexandro Severo. Scripsit contra Aristonem & maledicos diversas orationes. De hoc multa Philostratus. ¶ Fuit item Aspasius cognomento Byblius,qui de Byblo patria sua librũ condidit, ac artem rhetoricam scripsit, & Panegyricum in Adrianum principem,cujus temporibus floruit.Autor Suidas. ¶Præterea Aspasius quidam fuit Tyrius historicus, qui de Epiro variam historiam scripsit:ut idem autor Suidas.

Aspathines, ἀσπαθίνης,Ex Persis unus, qui cũ Dario in Smerdim Magum conjuraruut.Herod.lib.hist.3.

Aspella, Vnum ex Cypri insulæ nominibus , apud Plin. libro 5.cap.31.

Aspendius,citharœdus, [ἀσπένδιος κιθαρῳδός. Germ. Eigennützige Leüt / die in allen dingen jhren nutz vnd vortheil suchen.] proverbio dici solet in eos, qui rei nullius, quàm privati sui compendii rationem habent.Tractum ab artifice quodam Aspendio, qui tã leviter sinistra manu citharæ suæ chordas movebat,ut sonus ad ipsum tantùm citharœdum,aut certè ad proximè astantes perveniret. Cic.in 3.Verr.Atque etiam illum Aspendium citharistam,de quo sæpè audistis id,quod est Græcis hominibus in proverbio, quem omnia intus canere dicebant, sustulit, & in intimis suis ædibus posuit, ut etiam illum ipsum artificio suo superasse videatur. In quo Ciceronis exemplo, Intus canere proverbialiter dictũ est, pro eo quod est, omnia privata metiri emolumento.

Aspendus,ἄσπενδος,Stephano,Pamphyliæ urbs, Argivorum ædificium,teste Pomp.lib.1. Hic Veneri suibus sacrificabant: eò quòd autor ejus generis Mopsus ex Argis huc proficiscens, primum obvium sacrificare voverat: occurrit autẽ sus.

Asphaltites, [ἀσφαλτίτης. Germ. Das todt Meer / ist ein wüster vnd böß dempffender See im Jüdischen Landt.] Lacus est Iudææ, bitumen gignens : unde & nomen habet. ἄσφαλτος enim bitumen significat. Nullum corpus vivum in eo submergitur: unde & Mare mortuum dicitur. Autor est Plinius libr. 5. cap. 15,& 16.& Iust.lib.36.

Asplẽdon,pen.prod.ἀσπληδών, Phocensiũ urbs,ut tradit Pausanias.Hanc Eustathius vocatã Apricam dicit, tùm quòd hybernationi locus amœnus sit, tùm ad differentiam alterius, cujus meminit Homerus in catalogo lib.2.Iliad.

Asporenus, ἀσπορηνός, Mons est prope Pergamum Asiæ urbem:ab asperitate & sterilitate dictus. Habet celebre Cybeles templum, quod ab eo etiam Asporenũ, & dea ipsa asporena dicitur.

Aspurgiani,ἀσπυργιανοί,circa Mœotim paludem,Steph.

Assa, Civitas juxta Athon:item vicus Scythiæ,Steph.

Assacani, Indiæ regio est, in qua est Magosa civitas regionis totius caput.Strabo lib.15.

Assaracus,ἀσσάρακος, Trois filius fuit, avus Anchisæ, & pater Capyos.Virg.3.Georg.Assaraci proles.

Assaradon,ultimus Assyriorum rex & Sennacherib filius.

Assedones. Vide ESSEDONES.

Assera, ἄσσηρα,τά,urbs Chalcidensium.Steph.

Assesus,ἄσσησος, Vrbs est Milesiæ.Steph.

Assisia,apud Milesios Pallas vocatur.

Assisium, Vmbriæ urbs est, quam Ptolemæus Acsisium vocat, Ascisci.

Assius, Vide ASSVS.

Assorum,ἄσσωρον,Mõs Sami,à quo fluit Amphilysus. Steph.

Assorium,vel assorũ,ἄσσώριον,ἢ ἄσσωρον, Civitas Siciliæ.Steph.

Assos,ἄσσος per duplex ss, Civitas Cretę ubi vetustissimũ Iovis templum fuit. Apud Steph. Asos per simplex s legitur.

Assuerus,sicut testatur Iosephus,fuit Cyrus,Xerxis filius,qui post Darium patruum Persidis rexit imperium. Hunc Cyrum idem dicit Artaxerxem apud Græcos vocatum fuisse,cognomento Longimanum,qui regnavit quadraginta annis.

Assus, si, geminato ss.ἄσσος, Vrbs est Troadis, teste Strab.libro 13. & natura , & arte munita , ab ea parte qua mare spectat,arduum & erectum ascensum habens. Vnde factus est locus vulgatissimę illi Stratonici sententiæ: Qui celeri passu Assumit, magnum vitæ periculum adit. Circa hãc urbem sarcophagus effodiebatur,à quo cadavera omnia in eo cõdita intra quadragesimũ diem solis dentibus exceptis,absumebantur. Autor Plin.lib.36.ca.17.Ex hac urbe ortum traxit Cleanthes Stoicus philosophus,qui Zenoni in schola successit,quã ipse Chrysippo tradidit. ¶Assus autẽ unico s,sive (ut apud Plinũ legitur) Asum,Cretę oppidum est:de quo infrà suo loco.

Assius,a,um,ἄσσιος, adjectivum est ab ea urbe deductũ:unde Assius lapis, quoddã sarcophagi genus , in quo cõdita cadavera, intra dies quadraginta,unà cũ ossibus, solis dentib. exceptis,cõsumuntur, ut jam dictũ est.Vide Plin.lib.36. cap.17.

Assur,Assyria est , quæ ab Assure Semi filio suũ accepit nomẽ. Hunc Xenophon in æquivocis Ninũ:id est, Iovẽ cognominatum esse scribit. Assyrii Netyron bovem Deum appellaverũt.

Assyria, [אשור aschschúr,ἀσσυρία. Germ. Ein Landtschafft im grösseren Asia gelegen.] Regio est majoris Asiæ , quam Ptolemæus ab ortu mediæ parte terminat, ab Occasu Mesopotamia,à Septentrione parte minoris Armeniæ, juxta Niphatem montem, à Meridie Susiana. Plin.lib.5.ca.11. Assyriam docet Syriæ partem esse,quę postea vocata est Adiabene.Strabo autem longè latiores Assyriæ fines assignat, eo nomine cõprehendens Babyloniam, & maximam circumjacentium regionum partem.Eadem & Syria à Græcis vocata est,teste Iustino lib. 1. & Herod. lib.7. quanquam multò latiores Syriæ fines fuerunt,quàm Assyriæ. ¶Dicta est autẽ Assyria,teste August. lib.15.de Civit.Dei,ab Assur filio Sem.

Asta,ἄστα, Civitas est Bæticæ, inter sacrum promontorium, & Herculeas Columnas , de qua Plin.lib.2.cap.1. ¶Est & Asta, Insubriæ urbs,non longè à Novaria distans.De hac Claudianus: nec plus Pollentia rebus Contulit Ausonis, aut mœnia vindicis Astæ.Meminit & Plinius lib.35.cap.12.

Astaboras,vel Astabores,teste Plin.lib.5.ca 9, Alter est ex alveis Nili , qui Meroën insulam à sinistra alluit : ille verò, qui à dextra parte est, Astusapes appellatur. Strabo verò Astaborẽ fluvium esse docet diversum à Nilo, circa Meroën insulam in Nilum influentem.

Astaces,ἀστάκης,Fluvius est in Põto, Asiæ regione,cujus aquis irrigati campi oves pascunt, nigro lacte accolas alentes. Autor Plin.lib.2,cap.103.

Astacum,

Aſtacum, Plinio, ſive Aſtacus, ἄστακος Stephano & Straboni, Bithyniæ oppidum fuit: ita dictum ab Aſtaco quodam Neptuni & Olbiæ Nymphę filio. A quo vicinus ſinus Aſtacenus appellatus eſt, teſtibus Plin. lib. 5. ca. ult. & Strab. lib. 12. ¶Fuit & altera ejuſdē nominis urbs in Acarnania, quæ & ipſa propinquo ſinui Aſtaceno nomen fecit, teſte Strab. lib. 10.

Aſtaorhia, (quod hic haſtenus corruptè lectum eſt) Vide ASTYOCHIA.

Aſtapæi, Lybiæ populi, Steph. ἀστραπαῖοι.

Aſtapus, Straboni fluvius eſt circa Meroën, in Nilum influens, qua in re à Plinio nōnihil videtur diſſentire. Plinius enim Nilum ipſum ſupra Meroën Aſtapum aſſerit vocari, quòd ſępè terra receptus, velut è tenebris in lucem erumpat (ſic enim vocant Aegyptii aquas è tenebris emergentes) Nili autem nomen antè non aſſumere, quàm ſe concordibus aquis junxerit. Vide Strab. lib. 17. & Plin. lib. 4. cap. 9

Aſtaroth, [עשתרת *haſchtaróth.*] Antiqua civitas Ogregis Baſan, in qua habitaverunt gigantes, & poſtea cecidit in ſortem tribus Manaſſes, regionis Bethaniæ. Sunt autem duo caſtella in Bethania hoc vocabulo, novem inter ſe millibus ſeparata, inter Aderam & Abellam urbeis.

Aſtarte. [עשתרת *haſchtóreth.* ἀστάρτη. Germ. Ein Abgott der Syrier.] Syriorum Dea erat, quam alio nomine Atergatim aut Derceto nominatam volunt. Cic. 3. de Nat. deor. vult fuiſſe Venerem quæ Adonidi nupſit. Hanc ſacræ literæ Aſtartem Sidoniorum deam vocant: cui Salomon rex uni pallacarum ſuarum obſequi volens, altaria condidit.

Aſter, nomen urbis, Calepinus. ¶ Aſter, puer, Platonis carminibus celebratus, in quem extant epigrammata libr. 3. Epigram. Græc.

Aſtĕrĭă, æ, vel Aſterie, es, ἀστερία, Nomen Latonæ ſororis proprium. ¶Eſt & Aſteria Deli, & Rhodi inſularum nomen, teſte Plin. libr 4. cap. 12. & lib. 5. cap. 31. ¶ Significat & gemmā, incluſam quandam lucē pupillæ modo continentē, quæ oppoſita Soli, radios regerit candicanteis. Plin. lib. 37. c. 9.

Aſteria, filia fuit Cei, Titanis filii, ut Theodoſio placet. Hæc autē, ut ait Fulgentius, poſt vitiatam Latonam à Iove dilecta eſt, à quo in aquilam verſa, oppreſſa fuit: eiq; ex eo concubitu Herculem peperit. Quæ tandem, ut quibuſdam placet, adverſus Iovem ſentiens, & ejus fugiens iras, deorū miſeratione in coturnicem verſa eſt, quę Græcè vocatur ὄρτυξ: nomenq; dedit inſulæ, in quam aufugerat, ubi à Iove in lapidem mutata eſt, undisq; demerſa, & ab eiſdem huc illuc agitata, quę tādem ob ſuſceptam Latonam firmata eſt. Ex Bocatio Hæc inſula ob ſuſceptam Latonam ſupernatavit, & primò Neptuno ac Doridi conſecrata eſt: poſtea Delos dicta, in qua inſula Latona Apollinem & Dianam peperit.

Aſterion, ἀστέριον Civitas Theſſaliæ: ſic dicta, quòd in alto ſita monte velut aſtrum quoddam procul aſpicientibus fulgere videatur, ut tradit Stephanus, qui eam ſua ætate Pyreſiam vocatam aſſerit. ¶Eſt & altera urbs ejus nominis in Syria. ¶Eſt & fluvius Achaię, in Nemeça ſylva leniter fluens, & fructuum juxta ripam abundantiſſimus, ut teſtis eſt Lactantius. ¶Item mons Peloponneſi, ad ſinum Argolicum, de quo Plin. libr. 4. cap. 5. ¶Eſt & herba quædam hoc nomine apud Pauſaniam, in agro Argivo naſcens ad ripam fluvii ejuſdem nominis, cujus folia Iunoni ſacra accolæ in coronas nectunt. [Germ. Schattenblum/ oder Sternkraut. ¶ Aſterion item, ἀστερίων, Cometæ filius, qui Iaſonem Colchos navigantem ſecutus eſt: ut habet Apollonius. Valer. lib. 1. Argon. celer Aſterion, quem matre carentē Clenæus gemino fovit pater amne Cometes.

Aſtĕrĭs, pen. corr. ἀστερὶς, Inſula eſt in medio Sami, & Ithacæ ſita, Strab. lib. 1. ¶ Eſt & Aſteris civitas Hiſpaniæ, Ptolem.

Aſteruſia, ἀστερουσία, Mons Cretæ ad meridiē, mare aſpiciens: à quo & Aſteruſia Indię urbs nomen habet, quòd illic Cretenſes coloniam collocarint. Hujus incolæ Aſteruſiani vocātur, & Aſteruſii, ἀστερουσιῆς. Stephano.

Aſtice. [ἀστική. Germ. Ein Landtſchafft in Thracien ſo an das Euxiniſch Meer ſtoſſet.] Regio eſt Thraciæ, ſupra Boſphorū, Ponto Euxino imminens, cujus urbes ſunt Apollonia, Thynnias, Almedeſſus, Develton, & Phinopolis. De hac Plin. lib. 4. ca. 11.

Aſtigi, Civitas Bęticæ, à qua Aſtigitanus ager. Plin. lib. 3. ca. 1.

Aſtiochja. Vide ASTYOCHIA.

Aſtŏmi, [ἄστομοι. Germ. Völcker in Indien/ die kein Mund haben/ vnd nur vom geſchmack leben.] Indiæ populi ſine ore, anhelitu tantùm viventes, & odore: ab ἀ, privativa, & στόμα quod Latinè os ſignificat. Plin. lib. 7. cap. 1.

Aſtræă, ἀστραία, Aſtræi & Auroræ, ſive (ut alii malunt (Iovis & Themidos filia, Iuſtitiæ antiſtita, quam Poëtæ fabulantur aureo illo ſeculo è cœlo in terram migraſſe, & tandem, mortalium ſceleribus offenſam, cœlū repetiviſſe. Ovid. 1. Metam. Vltima cœleſtum terras Aſtræa reliquit.

Aſtræŭs, ἀστραῖος, Vnus fuit ex Titanibus, qui contra deos arma ſumpſerunt. Hic cum aurora fertur concubuiſſe, & ex ea ventos generaſſe: qui ab eo Aſtræi fratres dicti ſunt. Ovid. 14. Metam. Aĕraq;, & tumidum ſubitis concurſibus æquor Aſtręi turbant, & cunt in prælia fratres.

Aſtrapæus, ἀστραπαῖος, Dictus eſt Iupiter, ab Aſtrape, quæ eſt coruſcatio. ¶Item Aſtrapæus ventus, qui fulgetras excitat.

Aſtreus, ei, Dictio diſſyllaba, ἀστρεύς, Nomen unius ex iis, qui à Perſeo in aula Cephei regis ſunt occiſi. Ovid. 5. Metam. Occidit & Celadon Mendeſius, occidit Aſtreus.

Aſtrophe, (Quod hic pro una ex Plejadibus corruptè legebatur) Vide ASTEROPE.

Aſtŭ, generis neutri, ut cornu, Pro civitate Athenienſi, quam ἄστυ vocabant: ſed à Latinis mutatur y in u, & fit aſtu, ut inquit Priſcianus. Terēt. in Evnuch. An in Aſtu venit? Probus Aemylius in Alcibiade: Poſtquam in aſtu venit, concione advocata verba ſic fecit. ¶Apud Latinos verò Aſtu, ſive Aſtus, idem eſt quod calliditas, πανουργία, quæ & Aſtutia dicitur. Feſtus Pompeius: Aſtu apud Poëtas aſtutiā ſignificat: cujus origo à Græco ἄστυ: hoc eſt, ab oppido deducit, in quo qui verſati aſſiduè ſint, cauti & acuti eſſe videtur. Vide infrà in dictione ASTVS.

Aſtura, ἄστυρα, Flumen Latii, & inſula in fluvio oſtio. Plin. lib. 3. cap. 5: Antium colonia, flumen Aſtura, & inſula. Et libr. 33: Tenuit & noſtra memoria navem Caii principis ab Aſtura Antium navigantis. Ab aliquibus etiam Stura dicitur. Vnde Feſtus: Stura, flumen in agro Laurenti eſt, quod quidam Aſturam vocant.

Aſtūrĭă, ę, ἀστυρία, Regio Hiſpaniæ in tractu Tarraconenſi, Artabris, Gallæcis, Cantabris, & Vardulis finitima: equis tolutariis nobilitata, qui ab ea Aſturcones vocati ſunt.

Aſtŭr, ris, ἀστύρις, Gentile nomen eſt, eum ſignificans, qui ortus eſt ex Aſturia Tarraconenſis Hiſpaniæ regione. Martialis pro poſſeſſivo uſurpavit, Aſturem equum dicens, pro Aſturico, ſive Aſturicenſi. Ita enim habet in Diſtichis: Hic brevis ad numerū rapidos qui colligit ungues, Venit ab armiferis gentibus Aſtur equus. ¶Eſt item Aſtur, Hetruſci cujuſdam proprium nomen, qui Aeneæ ſuppetias tulit adverſus Turnum: de quo Virg. lib. 10 Aen. ¶ Aſtur item, Ariſtot. ἱέραξ, ἀστύρις, Gallis *Auſtour*, avis eſt. Aſturum & Falconum meminit Iulius Firmicus lib. 5. Matheſeos. Vide TRIOCHES.

Aſtūrēs, ἀστύρεις, Sunt Hiſpaniæ populi memoratiſſimi, Gallæcis, Artabris, Vardulis, & Cantabris proximi, aurifodinis & equis quondam tolutariis nobilitati, quibus non vulgaris in curſu gradus, ſed mollis alterno crurum explicatu glomeratio eſt. Plin. lib. 8. Meminit Aſturum multis locis lib. 3. Silius: Eorum tractus, Aſturiæ nomen habet.

Aſturia, Germaniæ urbs, Ptolem. vulgò Wodenhauſen.

Aſturica Auguſta, Hiſpan. Tarraconenſis urbs in finibus Aſturiæ. Ptolem.

Aſtūrcōnēs, [German. Zeltner roſſ. Polon. Inochodnik. Vngar. Iramoló poroſzka. Angl. *Ambling geldings, or hackneys, as a genet of Spaine.*] Equi ab Aſturia regione Hiſpaniæ ita appellati, quibus non vulgaris in curſu gradus, ſed mollis alterno crurum explicatu glomeratio eſt: ut tradit Plinius libro 8. cap. 42. Silius libr. 3: His parvus ſonipes neq; matri notus: at idē Aut inconcuſſu glomerat veſtigia dorſo, Aut molli pacata celer trahit eſſeda collo. Talem greſſum Græci ἀσύραμον vocant, à bonitate curſus, Latini dicūt tolutarios equos, à tollendis pedibus, & tollutim glomerandis.

Aſtyages, ἀστυάγης, Cyaxaris filius, Perſarum & Medorum rex, & pater Mandanæ, quæ Cambyſi mediocris dignitatis Perſæ nupta, Cyrum peperit: quem avus, in ſomniis quibuſdam exterritus, Harpago cuidam ex intimis familiaribus necandum tradidit. Qui quum tam crudele miniſterium per ſeipſum nolet exequi, Mitradati regio bubulco onus illud injunxit. Erat Mitradati uxor nomine Spaco, quod Medorum lingua canē ſonat. Hæc tum fortè mortuum ediderat partum, quem pro Cyro magnificè curat ſepeliri: Cyrum autem ipſum, tanquā filium ſuum, domi educat. Qui poſtea ab avo agnitus, & in Perſidem ad parentes remiſſus, ſimulatq; adolevit, Harpagi inſtinctu avo bellum intulit, eumq; in prælio captum, quoad vixit, penes ſe habuit. Ex Herod. lib. 1.

Aſtyalus. Vide ASTYLVS.

Aſtyanaſſa, ἀστυάνασσα, Helenæ Menelai uxoris ancilla laſciviſſima, dominamq; prorſus ſe dignam nacta, quæ prima de variis cōcubitus modis librum conſcripſit: cujus exemplum poſtea imitatæ Philænis, & Elephantine, idem argumentum tractarunt. Autor Suidas.

Aſtўănax, [ἀστυάναξ. Germ. Ein Sohn Hectoris.] Vnicus fuit filius Hectoris ex Andromache, natus poſt inchoatum bellum inter Trojanos & Græcos, quem Vlyſſes, antequam naves è Sigeo ſolverent, è turri mira inhumanitate dedit in pręceps, nequid reliquiarum ſupereſſet, quod excidium Troię, & populi ruinam ulciſceretur. Hector ut plurimū vocabat Scamandrium. Virg. lib. 2. Aen. Parvumq; manu Aſtyanactem trahebat. Latinè principem civitatis ſonat, quaſi ἀστυάναξ.

Aſtyerātia,

Aſtycratía, filia Acoli, teſte Homero, Odyſs. lib. 10.
Aſtydamas, ἀστύδαμας, Athenienſis, filius ejuſdē nominis, ambo Tragici poëtæ fuerunt: pater etiam ſummus philoſophus, & Socratis auditor. Suidas.
Aſtydamía, ἀστυδάμεια, Ormeni filia, quam Hercules, patre priùs occiſo, rapuit. Ovid. Nec referam partus Ormeni Nympha tuos.
Aſtўlus, ἄστυλος, Vnus fuit ex Centauris: & quoniam augurio valebat, futura prænoſcens, fratres monuerat, ne bellū adverſus Lapithas aſſumerent: ſed exorto in nuptiis bello, ipſe ſibi timens, unà cum Neſſo Centauro fugam arripuit. De hoc ita Ovid. 12. Metam. Aſtylus ille etiam metuenti vulnera Neſſo, Ne fuge, ad Herculeos, inquit, ſervaberis arcus.
Aſtylus, ἄστυλος, Crotoniata curſor tribus Olympicis cōtinuis vicit, ſtadio, diaulo & dolicho. Quòd autem in ultimo ſe Hieronis magiſtrum ac Syracuſanum à præcone declarari fecerit, Crotoniatę irati, ſtatuam ejus fregerunt, bona inſuper publicaverunt. Autor Pauſanias. Meminit ejus Plato in legibus, qui eum nō tàm curſu, quàm perpetua virginitate clarum prædicat ¶ Fuit præterea Aſtylus quidam Trojanus, à Meneptolemo occiſus, teſte Homero in princ. 6. Iliad.
Aſtymeduſa, ἀστυμέδουσα, Oedipi fuit uxor (hanc enim repudiata matre, quā priùs matrimonio ſibi cōjunxerat, ſed incognitam, in uxorem duxit) quæ ut liberis prioris conjugis infenſum parentem faceret (ut ferè omnium novercarum mos eſt) apud patrem eos accuſavit, tanquam qui ſe de ſtupro appellaſſent: quapropter Oedipus iratus regnum cruentum reliquit.
Aſtynome ἀστινόμη, Chryſæ Apollinis ſacerdotis filia (unde & Chryſeis dicta eſt) quæ, Chryſa oppido à Græcis expugnato, in prædę diviſione Agamemnoni ceſſit. Quam tamen poſtea peſtilentia ab Apolline immiſſa adactus, patri reſtituit. Autor Homer. 1. Iliad.
Aſtynous, ἀστύνοος, Princeps quidam Trojanus, quē Diomedes in bello Trojano interfecit, ut ſcribit Homer. libro quinto Iliad.
Aſtyochía, pen. prod. ἀστυόχεια, Actoris filia fuit: quę quum ſola in ſummum paternę domus cœnaculum aſcendiſſet, à matre compreſſa creditur. ¶ Fuit & altera ejuſdem nominis, quā Hercules rapuit, & ex ea Tlepoſemum genuit: de qua Homer. in Catal. navium.
Aſtypalæa, ἀστυπάλαια, Inſula eſt in mari Carpathio aut certè Icario, è regione Cnidi, oppidum habens ejuſdem nominis. De hac Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Eſt item Aſtypalæa oppidum in Cô inſula, cujus meminit Strabo lib. 14.
Aſtyra, ἄστυρα, τά, vel Aſtyrum in ſingulari, Civitas Myſiæ, juxta Troadem. Eſt & vicus prope Adramyttium, item civitas Phœniciæ, ubi Minerva colebatur, & Bœotiæ juxta Potnias: Item Italiæ regio Stephanus.
Aſula, per ſimplex ſ, oppidum in agro Brixiano.
Aſurus, Vide ASORVS.
Aſus, ſive ἄσος Stephano, ſive (ut apud Plinium legitur) Aſum, Oppidum eſt Cretæ inſulæ mediterraneum: de quo Plin. lib. 4. cap. 12.
Aſychis, ἄσυχις, Aegyptiorum rex, poſt Mycerinum, cujus opus fuit lateritia pyramis apud Memphim, ut teſtatur Herodot. lib. 2.

A ante T.

Aᵕtăbŭlŭs, [ἀτάβυλος. Pol. *Wiatr przykry ſimnem wiſſuſaiacy.* Vng. *Apuliaſzkl.*] Ventus Apuliæ peculiaris: unde etiam Apulus peculiari epitheto appellatur. Horat. 2. Serm. Satyr. 5: Incipit ex illo montes Appulia notos Oſtentare mihi quos torret Atabulus Quem locum explicans Porphyrion, Atabulum dictum ait, παρὰ τὸ τοῦ ἄτου βάλλειν: hoc eſt, à noxa, detrimentoq; inferendo. Eſt enim frigidiſſimus, teſte Plin. lib. 17. cap. 24. & ſi flaverit circa brumam, omnia exurit, frigore arefaciens, ut nullis poſtea poſſint ſolibus gecreari.
Atabyría, ę, [ἀτάβυρία. Ger. *Ein alter nam̃ d Inſel Rhodiſ*] Vnū eſt ex veteſtis Rhodi inſulæ nominibus, ductum ab Atabyro rege, ut Plinio placet lib. 5. cap. 31. ſive (ut alii malunt) ab Atabyri, editiſſimo totius inſulæ monte.
Atabyris, ἀτάβυρις, Mons eſt editiſſimus totius Rhodi inſulę, Iovi Atabyro ſacer: cujus meminit Strabo lib. 14:
Atacini. orum, ἀτακῖνοι, Populi Narbonenſis provincię, Atacis amnis accolę, qui circa Narbonem Martium fluit: à quo & nomen acceperunt. Meminit horū Pompon. lib. 2, & Hermolaus in Plinium: qui etiam Atacinorū familiam Romæ illuſtrem, nomen hinc traxiſſe exiſtimat.
Atæon, (quod hìc perperam legebatur) vide ACTAEON.
Aᵕtălāntă, ἀταλάντη, Schœnei, vel ut alii malūt, Iaſii Argivotū regis filia, virago, & forma, & viribus corporis præſtans, quæ prima aprum Calydonium ſagitta vulneravit. Hęc quum mira corporis velocitate præſtaret, & à nuptiis omninò abhorreret, ſylvis tantùm & venatu ſeſe oblectabat, procisque ſuis curſus certamen propoſuit, in quo victura, mortis pœna: victorem, conjugii ſui præmium ſequeretur. Multis itaq; ſuperatis, tandem ab Hippomene, Veneris conſilio victa, nupſit victori: quumq; in æde Magnæ matris, nulla numinis habita reverentia, cū illo cōcubuiſſet, in leęnam converſa eſt, & Hippomenes in leonē. Vide fabulā apud Ovid. lib. 10. Met. & Muretū ad Catul. ¶ Fuit & Atalāta, uxor Acaſti, regis Iolci, quæ Pelei amore capta quū ab eo repulſam tuliſſet, amore in odium cōmutato, Peleū apud virum detulit, quod vim ſibi inferre conatus eſſet. Quamobrē Acaſtus uxoris delationi temerè fidē habens, Peleo bellum intulit: qui Tyndaridis (quorū in Colchica navigatione ſocius fuerat) in auxiliū vocatis, Acaſtum prælio ſuperavit: captaq; Iolco, Atalantam ſupplicio affecit. Ex Suida. ¶ Eſt & Atalanta, fons in portu Cyphantarum: dictus quòd ibi venatrix fœmina ſitu & ęſtu languida conſederit, & petra venabulo ejus percuſſa, laticem præbuerit, ſicut ſcribit Pauſanias.
Aᵕtălāntē, [ἀτάλαντη Germ *Ein Inſel nahe bey Nigropont gelegen.*] Exigua eſt inſula Euboeæ adjacens, è regione Opuntiorum: cujus meminit Thucyd. lib. 2.
Atarbicis ἀτάρβικις, civitas in Propontide inſula. Steph.
Atargata, apud Strab. lib. 16, deę cujuſdam nomen eſt, quæ apud Aſſyrios colebatur. Ab aliis Atergatis dicitur. Vide infrà.
Atarna, æ, ἄταρνα, Stephano, Vrbs fuit in ora Myſiæ, è regione Lesbi.
Atarnes, ἀτάρνης, Darii Perſarum regis frater, filius Hyſtaſpis, cujus filiam unicam nomine Phratagunam Darius uxorem duxit: ut teſtatur Herod. lib. 7.
Atarphyni, οἱ ἄταρφωοι, Gens magna Arabiæ, Steph.
Aᵕtăx, ăcis, Fluvius eſt Galliæ Narbonenſis, ortum habens ex Pyrenæo monte, qui infunditur in mare Tyrrhenum. Lucan. lib. 1: Mitis Atax gaudet Latias non ferre carinas.
Aᵕtē, [ἄτη Pol. *Nedza.* Vng *Vétek, ártalom*] Latinis Noxa dicitur. Ab Homero dea fingitur, quæ homines malis implicat, mentes q; ſeducit, & perturbat: cui repellendæ & placandæ Litæ Iovis filiæ oppoſitæ ſunt, quæ tantò ſunt tardiores, quantò noxa eſt gravior. Vide Eraſmum in Adagio: Ira omnium tardiſſimè ſeneſcit.
Atelos, (quod hìc pro inſulæ nomine depravatè legebatur) vide TELOS.
Aterium ἀτήριον, Civitas Siciliæ, Steph.
Athacus, ci, Genus volucris gradiēs ſuper quatuor pedes, lōgioraq; retrò crura habens, de quo fit mētio apud Leviticū.
Athamanía, Regio Illyriæ, ſècundùm alios Theſſaliæ. Steph.
Athana, Oppidum. Plin. lib. 6. cap. 28.
Athanes, Fluvius eſt Scythiæ Thraciæ in Iſtrum defluens.
Atharabis. Vrbs Aegypti, Stephano.
Atiſcoti, Populi Britannici.
Atergatis, [ἀτέργατις. German. *Ein Abgōttin der Aſcalonitter in Syrien/mit obenauß ein weibsbild/vndenauß ein fiſch.*] quam & Atergatam & Dercето Strabo lib. 16. appellat, Deæ cujuſdam nomen, quæ apud Aſcalonem Syriæ civitatē colebatur. Hanc Plinius prodigioſam Atergatim vocat, quòd ſimulachrū ejus mōſtro ſimile effingeretur, ſuperiore parte mulierem, reliqua piſcem referens. Hanc ferunt fuiſſe matrem Semiramidis, quæ ob amiſſam pudicitiam tantum animo dolorem concepit, ut ſeſe in lacum præcipitem dederit: quumq; cadaver ejus ab urinatoribus inveniri non poſſet, creditum eſt eam in piſcem fuiſſe transformatam. Quo factum eſt, ut deinceps à piſcium eſu vicini populi religioſiſſimè abſtinerent. Vnde & Atergatim dictam volunt, quaſi ἀτεργάνδης, quod Syris ſine, piſcibus ſonat. Macrob. 1. Satur. duo fuiſſe Aſſyriorum numina tradit, Adad, & Atergatim, ex quibus omnia gigni arbitrabātur: per Adad nimirum Solem, per Atergatim terram intell. gentes. Vide Cælium Rhod. lib. 23. cap. 5.
Aternus, Fluvius eſt Italiæ, in ora Ferentanorum, per agrum Adrianum in mare Adriaticū illabens. Plin. lib. 3. cap. 12. & 13.
Ateſte, Civitas regionis Venetæ ut tradit Plin. lib. 3. cap. 19.
Aᵕthămās, ἀθάμας, Suidæ, Aeoli fuit filius & Thebarum rex, qui Nephelem in uxorē duxit, & ex ea Hellen & Phryxum genuit. Sed quum Nephele, furore Liberi patris concitata, in ſylvas abiiſſet, Athamas liberis ſuis Ino Cadmi filiam ſuperinduxit novercam: quæ privignos identidem apud Patrem accuſans, eò illos compulit, ut conſcenſo aureo ariete (quem quidam ex Neptuno & Theophane genitum tradunt, & ejus vellus à Phryxo mari conſecratum, poſtremò inter ſydera relatū) fuga ſibi conſulerent Quapropter Iuno irata Furias in Athamantem immiſit, quæ in tantam rabiem eum duxerunt, ut quum Ino ad ſe euntem videret, hanc leænam, & filios ſuos ejuſdem cátulos arbitratus, raptum Learchum ex filiis alterū ſaxo illiſerit. Quod Ino videns cum Melicerta altera prole fugiens, ſe ex rupe in mare præcipitem dedit, & deorum miſeratione in deam marinam mutata eſt: quam Græci quidē Leucothean. Latini autem Matutā appellant. Vide infrà in dictio-

D nc INO.

ne INO. ¶ Hinc Athamantis: id est, Helle ejusdem filia.

Athămanthĭădēs: Id est, Phryxus, Melicertes, vel Learchus Athamantis filius. ¶ Athamas etiam est Thessaliæ mons, ut habet Plin. lib. 4. cap. 8. ¶ Est etiam fluvii nomen, qui decrescente Luna ligna sibi admota incendit, ut autor est Ovid. 15. Metam. Admotis Athamātis aquis incendere lignum Narratur, minimos quum Luna recessit in orbes.

Athamanes, ἀθαμᾶνες, Populi sunt Aetoliæ: de quibus Plinius lib. 4. cap. 2.

Athanasius, [ἀθανάσιος. Ger. Ein frommer Bischoff zu Alexandria.] Præsul Alexandrinus, educatus ab Alexandro ejus civitatis præsule, olim Diaconus in concilio Niceno fuit. Arrianorum deinde maximas perpessus insidias, ad Constantem Galliarum principem aufugit. De quo plura Volaterranus.

Athenæ, arum. [ἀθῆναι. German. Die Stat Athen in Griechenland/so von jhrer Hohenschul/auß deren so viel fürbundiger Gelehrter kommen seind/trefflich berümpt gewesen ist.] Civitas Græciæ totius celeberrima disciplinarum omnium altrix, & amplissimarum coloniarum fœcundissima genitrix, in ea Achaiæ parte sita, quæ quòd magna sui parte litoralis est, olim Acte, & deinde Attica vocata fuit, quasi Actica. Hanc Cecrops primus condidit: unde & Cecropia dicta est: postea à Mopso Mopsopia, & ab Ione Xuthi filio Ionia, & à Minerva Athenæ. Græci enim Minervam ἀθῆναν dicunt. Horat. 2. Epist. Adjecêre bonæ paulò plus artis Athenæ. Cic. 1. de Orat. Vt omittam Græciã, quæ semper eloquentiæ princeps esse voluit: atque illas omnium doctrinarum inventrices Athenas, in quibus summa dicendi vis & inventa est, & perfecta. Tres autem (ut quidam asserunt) fuêre Athenæ, ab unis Athenæi: ab alteris Atheniẽses: ab aliis Athenopolitæ dicti sunt.

Athēnĭēnsĭs, adjectivum, ἀθηναῖος. Cicer. pro Flacco: Adsunt Athenienses: unde humanitas, doctrina, religio, fruges, jura, leges ortæ, atq; in omnes terras distributæ putantur. ¶ Atheniensiũ inconsulta temeritas, Ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀβουλία. Quadrat in eos, quibus malè consulta vertunt benè. Nam id olim vulgò tributum est Athenienses, quòd ipsi quidem socorditer consultarent, parumq; prospicerent: verùm Minerva civitatis præses illorum malè instituta benè vertere consuevit.

Athēnæum, ἀθήναιον. Lucos erat Minervæ dicatus, ad quem Poëtæ, aliiq; scriptores Græci scripta sua deferebant, quemadmodum Poëtæ Latini ad Apollinis templum. Accipitur item pro auditorio publico, ad quẽ conveniebant studiosi, ut aut Poëtas recitantes, aut Rhetores declamantes, aut Philosophos, aliarúmve disciplinarũ Professores audirent. [Ger Ein ort da man gute Künst pflitteret vñ lehret] Dictum est autem Athenæum, ἀπὸ τῆς ἀθηνᾶς: hoc est, à Minerva, studiorum antistita. Iulius Capit. Postea verò ubi adolevit in Athenæo controversiis declamavit, audientibus etiam imperatoribus suis. Lampridius: Ad Athenæum audiendorum & Græcorum & Latinorum Rhetorum vel Poëtarum causa frequenter processit. ¶ Est & Athenæum promontorium Campaniæ non procul à Pompeiis in extrema sui parte Minervæ facellum habens, ab Vlysse conditum Autor Strab. lib. 5.

Athēnæŭs, ἀθήναιος, Cilix Peripateticæ sectæ Philosophus fuit tempore Augusti. ¶ Fuit etiam hoc nomine Grammaticus Naucratites, qui sub M. Antonio claruit, qui libros Dipnosophistarum varia eruditione refertos conscripsit: quos Hermolaus Byzantius in Epitomen contraxit. Plura de hoc vide apud Suidam.

Athenĭōn, ἀθηνίων, Pictor insignis fuit, Glaucionis Corinthii discipulus, cujus opera numerantur à Plin. lib. 35. cap. 11.

Athenŏdōrŭs, ἀθηνόδωρος, Philosophus fuit, Augusti familiaris, quem quum natura ad iram propliviorem videret, hoc illum præcepto instruxit: Quũ ira, Cæsar, te ceperit, nihil priùs neque dixeris, neque feceris, quàm ipsa quatuor & viginti elementa literarum Græcarum tecum ipse percurreris, & memoria recensueris: ut ita concitatio illa, quæ momentosa est, mente aliò traducta, parvi temporis interjectu languescat. Hic fuit discipulus Dionysii Areopagitæ. Composuit opus varium, quod Διάφορος inscripsit. ¶ Fuit & Athenodorus sculptor eximius. Plin. lib. 34. cap 5.

Athenopolis, ἀθηνόπολις, Oppidũ Massilienſiũ. Plin. li. 3. c. 4.

Athesinus, pen. prod. ἄθησινος, Fluvius effluens è lacu, qui in Apennino est, supra Carnos incumbente, & labitur in Istrium. Autor Strabo lib 4.

Athesis, pen. corr. [ἄθησις. Germ. Ein fluß so von dem Tridentischen Gebirg durch Italiam ins Meer laufft/welchen die Itali, Ades, Germani, die Etsch nennen.] Fluvius qui ex Tridentinis alpibus Tridentum alluit, & Veronam dividit: deinde per latas Padi paludeis gradiens, non longè à Brundulo portu in Adriaticũ mare influit. Plin. lib. 3. cap. 16.

Athlibis, Vrbs Aegypti, & alia Arabiæ, Steph.

Athmodum, Pars Cecropidis tribus, Steph.

Athochari, Populi sunt Scythici in Asia, Herod.

Athōs, [ἄθως Stephano, Vulgo *Monte sancto*. Germ. Ein hoher spitziger Berg zwischen Thracien vnnd Macedonien gelegen] Mons inter Macedoniam & Thraciam tantæ altitudinis, ut usque ad insulam Lemnon umbram porrigere dicatur. ¶ Vnde locus factus proverbio: Athos celat latera Lemniæ bovis, Ἄθως κρύπτει πλευρὰ τοῦ ἐκ Λήμνου βοός. Vbi quis officit, aut molestus est, aut gloriam cujuspiam obscurat, aut alioquin obsistit. Traditur in Lemno bovis fuisse simulacrum ingens, candido facturi lapide. Id Athos mons tametsi longo dissitus intervallo: tamẽ ob summam celsitudinem obscurat umbra sua. Ita dictus à Gigante ejusdem nominis. Situs est hic mons in Cherroneso, quę Chalcidicę regioni angusto isthmo annectitur: quẽ Xerxes bellum Græciæ inferens, perforavit, montemque ipsum à continente abscidit. Huc alludit Iuven. Sat. 10: - creditur olim Velificatus Athos. Servius in illud Virg. 12. Aeneid. Quantus Athos, aut quantus Eryx. Athon metri necessitate, non Athos legendum præcipit: existimans nimirum posteriorem syllabã corripi. Qua tamen in re fallitur, quum apud Græcos ἄθως scribatur per ω magnum.

Athrys, hujus Athrys, fluvius est Thraciæ in Istrum fluens.

Athymbra, Vrbs Carię juxta Menandrum, ab Athymbro cõdita, & Nysa postea dicta. Steph.

Athyras, Portus & fluvius juxta Byzãtium, & sinus quidam, & fluvius Scythiæ, Steph.

Atĭmētŭs, pen. prod ἀτίμητος, Libertus Cæsaris fuit, ut deprehenditur ex inscriptione sarcophagi, quem Homonææ uxori suæ defunctæ posuit cum elegantissimo Epithaphio: cujus exemplum videto infrà in dictione HOMONAEA.

Atīnă, pen. prod. ἀτῖνα, Civitas juxta Pontinas paludes: dicta à moribus, qui Græcè ἄτται dicuntur, quos paludis vicinitas creat. Mart. lib. 10: Quo cive prisca gloriatur Atina. ¶ Inde Atinates populi, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Atintania, ἀτιντανία, Pars Macedoniæ, ab Atintane Macedonis filio dicta, Steph.

Atiscoti, populi Britannici.

Atlantĭcæ Insulæ. [ἀτλαντίδες νῆσοι. Vulgò *Insũlæ beatæ*.] quas Beatas vocant: septem quidem hæ sunt, parvo inter se divisæ mari, decem millibus stadiorum ab Atlante distantes. Imbres illic rari, mediocres q;: venti autẽ plurimùm suaves ac roriferi. Solum verò pingue: nec arari ullo modo, plantarive desyderat, sed etiam ex se absq; ullo humano studio fructum producit, dulcem quidem & otiosam multitudinem nutrire sufficientem. Aër syncerus, ac temperatus, & mediocri mutatione per tempora contentus. Nam qui à terra perflant venti, ut Boreas & Aquilo, propter longinquitatẽ per vasta & inania incedentes spatia fatigantur, & deficiunt priusquam ad eas insulas pervenerint. Qui verò à mari perflant Argestę & Zephyri, raros quidem & temperatos imbres ex pelago afferũt. Plurima verò per humiditatem aëris cum summa facilitate nutriunt, ut etiam apud Barbaros increbuerit fides, ibi Elysios campos esse, & beatorum domicilia ab Homero decantata).

Atlās, antis. [ἄτλας. Germ. Ein König in Mauritania/des sternensehens vnd der kunst von des Himmels lauff wol berichtet] Mauritaniæ rex fuit, qui humeris cœlum sustinuisse dicitur, quòd primus cursum Solis & Lunæ, syderũq; omnium versationũ rationes, vigore animi, solertiaque deprehenderit. Hic fuit Promethei frater, qui quũ monitus esset oraculo, ut caveret à Iovis filio, nullũ hospitio suscipiebat: quod Perseus Iovis ex Danaë filius indignè ferens, ostendit ei caput Gorgonis, quo cõspecto Atlas in montẽ conversus est tàm excelsum, ut ejus cacumen cerni nequeat. Hinc factus est locus fabulæ, ut Atlas rex Mauritaniæ cœlũ humeris suis fulcire dicatur. Ferè è medio monte nubes incipiunt: hyeme & æstate nivem habent. Columnam cœli indigenæ appellant. ¶ Atlas cœlum, Ἄτλας τὸν οὐρανὸν, Subaudiendum ὑπεδέξατο: id est, sustinuit. Dici solitum de iis, qui sese magnis & molestis involvunt negotiis, ipsiq; sibi malũ accersunt. Nam hic Cœlum hospitio excepit: deprehensus autem quod illi struxisset insidias, præceps datus est in mare Atlanticum. ¶ Ab eo monte populi incolẽtes Atlantes dicũtur, qui soli sunt anonymi: hoc est, sine nominibus: nam in universum Atlantes nominantur: singulis nullũ proprium nomen imponitur. Solem orientem, occidentemq; dira imprecatione cõruentur, ut exitialem ipsis, agrisq;. Neq; insomnia visunt qualia reliqui mortales. Plinius, Solinus, Herodotus autores. Ex Atlante ingentia flumina oriuntur, inter quę Nilus. August. lib. 18. de Civit. Frater Promethei Atlas, magnus fuisse astrologus dicitur: unde occasionẽ fabula invenit, ut eum cœlũ portare confingeretur: quanvis mons ejus nomine nuncupetur, cujus altitudine potiùs cœli portatio in opinionem vulgi venisse videatur. Diod. lib. 4: Ferũt Atlantem astrologię fuisse peritissimũ, decq; sphæra primùm inter homines disputasse: qua ex re visus est cœlũ suis humeris sustinere, locum præbente fabulis sphæræ inventione. Scribunt quidã duos esse montes in Mauritania Atlantes dictos: alterum columnis

lumnis Herculis viciniorem: alterum in interiore Libya. Remotior ab Atlante rege in eum converso dictus est, quem cœli columnam nominant. Tres autem Atlantes fuisse memorãrunt. Vnus rex Italiæ, & pater Electræ uxoris Coryti. ¶ Alter rex Arcadiæ & pater Majæ, ex qua natus est Mercurius. ¶ Tertius Maurus, qui dictus est Maximus. Hic primus navim cõstruxit, navigavitq; ¶ Sumitur nonnunquã a Poëtis Atlas pro hominis simulacro, sustinente columnas ædium, aut ipsum ædificium, ad similitudinẽ Atlantis cœlum humero torquẽtis, qui etiam Latino vocabulo Telamones appellantur. Fiebant aũt ferè gibbosa figura, more eorũ, qui onera dorso gestant: erátque omninò duo, interdum aversi, interdum se invicem spectantes. Martialis: Non aliter ridetur Atlas cum compare gibbo. ¶ Est & Atlas, teste Herodoto, lib. 4: Fluvius ex Hęmo mõte nascens, & Aquilonem versus in Istrum defluens.

Atlāntĭcŭs, a, um, ἀτλαντικός: ut, Atlanticum mare: id est, ea pars Oceani, quæ Mauritaniam ab Occidente alluit: ita dictum ab Atlãnte monte, qui eam Oceani partem respicit. Cic. de Somnio Scipionis: Omnis terra quę colitur à vobis, parva quædã insula, circunfusa illo mari, quod Atlanticũ, quod magnum, quod Oceanum appellatis in tetris. *Mar Oceano.*

Atlāntēŭs, a, um, pen. prod. Horat. 1. Carm. Atlanteusque finis Concutitur. Plejades Atlãnteæ, apud Ovid. 3. Fastor.

Atlāntĭădēs, ę, & per epenthesim Atlãtiades. ἀτλαντιάδης, ἢ ἀτλαντιάδης. Patronymicum masculinum: quo Poëtæ utuntur pro Mercurio Majæ filio & nepote Atlantis. Ovid. 8. Metam. Venit Atlantiades positis caduciser alis.

Atlāntĭs, idis, sive Atlantias, adis, ἀτλαντὶς, ἢ ἀτλαντὰς, Patronymicum fœmininum, significans filiam vel neptem Atlantis. Virgilius octavo Aeneid. -Electra Atlantide cretus. Silius libro 16: Vixque Atlantiadum rubefecerat ora sororum. Vbi Atlantiades sorores vocat Plejades: de quibus suprá. ¶ Atlantides, ἀτλαντίδες, Vergiliæ dictæ sunt: Atlas enim ex Plejone Oceani filia, ut ait Higinus (ut alii, Deucalionis) habuit quindecim filias, quæ uno vocabulo Atlantides dicuntur. Verùm quinque ex his Hyades sunt nominatæ, à fratre Hyante à sororibus plurimùm dilecto: reliquæ Plejades à mãtre dictæ. ¶ Vergiliæ dicuntur: quia cũ Vere exoriuntur. Et sunt septem, quarum sex clarissimè apparent: septima verò, quia Sisyphò nupsit, non videtur. Cicero ait Hyadas à pluendo dictas. Nostri Suculas vocant à suibus: quoniam sues luto gaudent. Indicant enim pluvias.

Atōssă, ἄτοσσα, Filia fuit Cyri, quæ primùm Cambysi, & post ejus mortem Dario nupsit. Herod. lib. 3.

Atramĭtæ, Populi Arabiæ fœlicis. Plin. lib. 6. cap. 28.

Atrani, Populi Hirpinorum in Italia, apud Plin. lib. 3. cap. 11.

Atratinus, Oratoris nomen est, qui Cælium accusavit, defendente Cicerone.

Atrax, ἄτραξ, Fluvius Aetoliæ: à quo Atraces quidam populi cognominati sunt; ut scribit Plin. lib. 4. cap. 2. ¶ Est item Atrax, Thessaliæ oppidum à quo Hippodamia Pirithoi uxor Atracis Ovidio dicta est: & Atracia ars, Statio pro Magia, quæ apud Thessalos plurimùm viguit.

Atrăcēs. pen. corr. ἄτρακες, populi sunt Aetoliæ, quibus nomen dedit Atrax fluvius per agrum eorum in mare Ionium illabens, teste Plin. lib. 4. cap. 2.

Atrăcĭs, idis, ἄτρακις, Gentile fœmininum ab Atracibus deductum, Aetoliæ populi: aut etiam ab Atrace Thessaliæ civitate. Vnde Ovidius Hippodamiam Pirithoi uxorem Atracidem vocavit. Atracis (*inquit*) ámbiguos traxit, in arma viros.

Atrăcĭŭs, a, um, ἀτράκιος, poss. ssivum deductũ ab Atracia Aetoliæ regione: sive ab Atracæ Thessaliæ oppido. Vnde Atraciam artem Statius appellavit Magiam, quæ apud Thessalos plurimùm viguit. Sic enim habet ille lib. 1. Thebaid. -qualis per nubila Phœbes Atrácia rubet arte color.

Atræ ἄτραι, Civitas inter Euphratem & Tigrim, Steph.

Atrebates. [German. Völcker des Niderlandts / so gemeinlich Artas oder Artois genennet werden.] Appellantur à Cæsare populi inter Belgas, quos hodie *Arteſienſes* vocamus. Vulgò *Artas*, vel, *Artois*.

Atrĕus, dissyllabum, ἀτρεύς, Pelopis & Hippodamiæ filius fuit, pater Agamemnonis & Menelai: qui ab ipso Atridę dicti sunt. Fratrem habuit Thyestem, qui fratris uxori stuprum intulit. Atreus verò fratri filium epulandum apposuit. Ob quæ facinora, Sol, ne polluueretur, cursum retrorsum dicitur convertisse. ¶ Hinc proverbiali figura dicimus, Atrei oculi, Ἀτρέως ὄμματα, de torvo truculentoque aspectu. His enim oculis in Tragœdiis inducebatur Atreus.

Atrĕus, a, um, ἀτρεῖος, Adjectivum est, trium syllabarũ. Statius Theb. I precor, Atrei siquid tibi sanguinis unquam.

Atrĭdēs, dæ, pen. prod ἀτρείδης, pluraliter Atridę, arum, Atrei filii, Agamemnon & Menelaus. Virgil. 1. Aeneid. Atridas, Priamumq;, & sævum ambobus Achillem, Atrides minor, & major. Ovidius 12. Metamorph. Non minor Atrides, non bello major, & ævo. ¶ Non soli Atridæ amant uxores. Dici solitum, quoties significabimus suam cuique dolere injuriam, contumeliam aut damnum: nec oportere quenquam impunè lædi. Homer. Iliad. 1: Ἦ μοῦνοι φιλέισ' ἀλόχους, μερόπων ἀνθρώπων Ἀτρεΐδηι: id est, Num solis hominum Atridis affectus, amorq; Vxorum est.

Atria, Oppidum fuit insigne Tuscorum, portam habens insignem non procul à Padi ostiis: à quo vicinum mare Atriaticũ vocatum est, & postea Adriaticum. Autor Plin. lib. 3. cap. 16.

Atropatia, ἀτροπατία Stephano, Altera est ex partibus Medię: ita dicta ab Atropato duce qui eam à Macedonum vi tutatus est. Media enim in duas distributa est partes: quarum altera Media major appellatur: cujus metropolis sunt Ecbatana. Altera minor, quæ & Atropatia dicitur. Vide Strab. lib. 11.

Atropatus, ti, ἀτροπατος, Vide ATROPATIA.

Atrŏpŏs, pen. corr. [ἄτροπος Ger. Eine auß den dreyen Göttinẽ des Lebens so den faden des Lebens abschneidet.] Vna ex tribus Parcis: ita dicta quasi immutabilis, quòd ad nullius preces convertatur. Copiosiùs in dictione PARCAE.

Attæa, ἄτταια, Stagnum in Bœotica urbe Phrygiæ, salem producens, Steph.

Attalis. Tribus est Attibæ, Steph.

Attacum, ἄτταγον, Hispaniç oppidum in tractu Celtiberorum. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

Attă ἄττα, Civitas Arabiæ fœlicis, autore Ptol. lib. 6. cap. 8.

Attabes, & Numenius Iatrones fuerunt famosissimi, adeò ut Proverbio locũ fecerint: Convenerunt Attabas & Numenius.

Attălŭs. penult. cor. ἄτταλος, Nomen Pergami regis, pecuniæ ditissimi, & splendidæ, abundantiq; supellectile: à quo omnia magnifica, Attalica dicta sunt: ut inquit Plin. lib. 8. cap. 48. Propertius: Nec sit in Attalico mors mea nixa toro. Hic quũ liberis careret, populum Romanum testamento suo hæredem instituit. ¶ Fuit & Attalus nomen medici, cujus meminit Plin. lib. 32 cap. 8

Attalĭa, ę ἀτταλεια Stephano Oppidum est Aeolidis, apud Plinium libro 5. capite 30. ¶ Item alterum in Pamphylia: cujus meminerunt Ptolemæus libro 5. capite 5, & Strabo libro 14. Vulgò *Satalia.*

Attalyda, ἀτταλύδα, Vrbs Lydię, condita ab Atthide post mortem ejus à filio Lydo. Steph.

Attĕĭŭs Philologus, Libertinus Athenis natus, quem Capito Atteius Iurisconsultus ejus patronus, inter Grammaticos rhetorem, & inter rhetores Grammaticum fuisse ait. Eum juvisse scripta Salustii in componẽdo autor est Pollio. Coluit familiarissimè Salustium, eoque mortuo; Pollionem. Autor Tranquillus.

Attellă, ἄτταλλα, Oppidum Campaniæ, inter Capuam, & Neapolim, quam nunc *Aversam* dicimus.

Attēllānŭs, a, um, adjectivum. Cicero Cluvio: Loquutus sum de agro vectigali municipii Attellani. ¶ Attellani histriones; ab Attella oppido dicti. Cic. in Epist. fam. Quando tu secundum Oenomaum Accii, non ut olim solebas Attellanum, sed ut nunc fit, mimum introduxisti.

Attēllānĭŭs, a, um, aliud adjectivum. Cicero 2. de Divinat. Totum omninò fatum etiam Attelliano versu jure mihi esse irritum videtur.

Attēllānæ, ἀτταλλανὰ δράματα, Latinę sunt fabulę, quæ ab Attella Oscorum civitate sumptæ fuerunt, in quibus ridiculę personæ inducebantur, & argumẽtis, dictisq; jocularibus respõdebant Satyricis fabulis Græcis. Propriè autẽm Attellanicum dicebatur exordium. Liv. lib. 7: Iuventus histrionibus fabellarum actu relicto, ipsa inter se more antiquo ridicula intexta versibus jactitare cœpit, quæ exordia postea appellata, consertaq; fabellis potissimùm Attellanis sunt: quod genus ludotum ab Oscis acceptum tenuit juventus.

Atthĭs, idis, ἀτθὶς, Cranai filia, à qua regio Attica (ut quidam existimant) dicta est, quũ priùs Actica ab Actæone diceretur: sive ab Acteo rege, ut Favorino & Lycophroni placet: sive ab ἀκτὴ. quod litus significat: propterea quòd ea regio, sicut scribit Strabo, magna ex parte litoralis sit. Qua voce etiam utuntur Latini. Virg. 5. Aen Ár procul in sola secretæ Troades acta Amissum Anchisen flebant. Præcipuæ regionis hujus civitates fuerũt Athenę, Eleusis, Marathon, & aliç nõnullæ. ¶ Atthidem prætereà Poëtæ Lusciniam appellant, ad fabulam nimirum respicientes, qua Philomela Pandionis Athenienſium regis filia in hanc avem dicitur esse transformata. Martial. Sic ubi multisona fervet sacer Atthide lucus.

Attĭcă, ἀττικὴ, Regio est Achaiæ, ab agro Megarensi usque ad Sunium promontorium extensa: olim Acte appellata, & Actica, quòd maxima ex parte litoralis sit, teste Strab. libro 9. Vrbes præcipuas habet Athenas, Eleusinem, Marathonem, & alias nonnullas.

Attĭcŭs, ca, cum, ἀττικὸς, Quod ex Athenis est, vel quod ad Athenas pertinet: ut, Regio Attica. ἀττικὴ. ¶ Atticus advena,

Ἀτάκτους πάροικους. In violentos & feroces vicinos dicebatur. Duris apud Zenodotum ait ex Atticorum moribus natum, quòd olim finitimos è sedibus suis exigere cõsueverint. Craterus inde manasse putat quòd Athenienses, qui Samũ missi fuerant, indigenas expulerint. Arist. lib. Rhet. 3: Proinde propriè quadrabit in eos, qui ita nuper in munus aliquod asciti sunt, ut superiores ejiciãt. ¶ Attica bellaria, Πέμματ' Ἀττικά: de cupediis. Transferri potest ad rem quãcunq; majorem in modum suavem ac jucundam. Plat. Polit. lib. 3. ¶ Lepos Atticus, Attica eloquentia pro summa. Terent. Eunuch. Dixin' in hoc Atticam esse eloquentiam? ¶ Huic finitimum est Attica musa, Ἀττικὴ μοῦσα: pro venusta, lepidaq; oratione. Nam inter dicẽdi genera laudatur in primis Atticum. ¶ Atticus testis, Ἀττικὸς μάρτυς, legitur in Collectaneis Diogeniani pro probatissimo atq; incorruptissimo teste. Quod si quis per ironiam torqueat in testem vanum, non inconcinnè dixerit. ¶ Attica fides, Ἀττικὴ πίστις, legitur apud eundem de minimè vanis, minimeq; perjuris: inde natũ, quòd apud Atticos templum esset, Fidei deæ constructum, cujus etiam meminit Plautus in Aululatia. Velleius Paterculus Hist. 2: Adeò enim certa Atheniẽsium in Romanos fides fuit, ut semper & in omni re, quicquid syncera fide gereretur, id Romani Attica fieri prædicarent. ¶ Atticus in portum, Ἀττικὸς ἐς λιμένα: In eos dicebatur, qui illic virtutem ostentare solent ubi tutum est, atque ubi nihil opus. Ἀ nautis Atticis sumptum, qui portum ingressuri, ostẽtandi sui gratia, magnificè sese gerebant: in ipsa re: hoc est, in prælio navali, non perinde strenui.

Ἀττικὲ. adverb. ἀττικῶς: ut Atticè loqui: hoc est, lingua Attica. Cic. de Clar. Orat. Nam si quis eos, qui nec ineptè dicunt, nec odiosè, nec putidè, Atticè putat dicere, is rectè nisi Atticum probat neminem.

Ἀττικῐσμῠ́s, ἀττικισμὸς, Est quædam peculiaris Attici sermonis elegantia. Cic. de Clar. Orat. Et ille Latinus Atticismus ex intervallo regustandus.

Ἀττῐκῐ́ssō, as, Atticè loquor, ἀττικίζω. Plautus: Nõ Atticissat, sed Siculissat Nam quemadmodum Attici inter Græcos omnes ornatissimè loquebantur: ita Siculi omnium pessimé. Vnde etiam Cic Q Cæcilium irridet, quòd linguam Græcorum nõ Athenis, sed in Sicilia didicisset.

Attílius Regulus. [German. Ein Burgermeister zu Rom/welchen die Carthaginenser durch list im Krieg fiengen.] Consul Romanus, qui primo bello Punico quum Carthaginienses sæpè vicisset, tandem per insidias captus, & postea Romam missus est à Carthaginiensibus pro permutandis captivis: sed quum Romam venisset, ipsemet permutationem dissuasit, & Carthaginem rediens, crudelissimè est necatus. De hoc multa Cicero lib. 3. Offic.

Attropatía, Vide ATROPATIA.

Atuacutum, ἀτουάκουτον Ptolemæo, urbs est inter Tungros, post Tabullam flumen sita. Sunt qui Antuerpiam esse credãt: sed hoc Ptolemæi descriptioni non convenit. Antuerpia enim sita est ad Scaldem fluvium, qui etiam à Cæsare eodem nomine dicitur. Oceaniq; æstu alluitur. Tungri verò in Mediterraneo sunt, multùm à Scalde dissiti. Vide Becani Origines.

Atura, Oppidum est Galliæ Aquitanicæ.

Aturía, ἀτυρία, pars Assyriæ, in qua Ninus civitas est. Strabo ab initio lib. 19.

Aturíus, Galliæ fluvius, teste Ptolem. vulgò Le Dou.

Attyla, [ἀττίλας. Ger. Ein mechtiger vnd grimmer König der Hunnen. Vng. Hatalmas Atilla király.] Hunnorum rex fuit ex Scytharum genere, qui subacta Pannonia, Italiam ingressus, Aquileiam subvertit: & in Germaniam transiens, plurimas vastitates ædidit: indeq; domum reversus, dum novis nuptiis operam dat, vino plenus effuso è naribus multo sanguinis suffocatus est. Hic tot cladibus rem Christianam afflixit, ut apud omnes Dei flagellum fuerit appellatus.

Ἄττῠς, ἄττις, Apud Poëtas pueri formosissimi nomen est, quem Cybele casto amore adamavit, eumq; sacris suis præfecit ea lege, ut perpetuò castitatẽ conservaret. Sed quum postea voti sui parùm memor, Sangaritidem nympham compressisset, ab irata dea in furorem actus, testes sibi execuit: quumq; etiam manus sibi afferre conaretur, miseratione Cybeles in pinũ arborem mutatus est. Vide Ovid. lib. 10. Metam. ¶ Atys alius fuit Crœsi, Lydiæ regis filius, qui quum antea semper mutus fuisset, in eo tándem prælio, quod Lydię servitutẽ attulit, quũ Cyri militem videret sublato ense patri suo cædem illaturum, nimia loquẽdi cupiditate linguæ vinculũ abrupit, claraq; voce patris sui interitum deprecatus est. Autor Herod. libro 1. ¶ Atys alius fuit ex Hercule & Omphale prognatus, qui filios habuit Lydum, à quo Lydia dicta est: & Tyrrhenũ à quo Tyrrheni appellati sunt, de quibus Strab. lib. 5. ¶ Atys alius fuit ex India, ex Limniace Gangis filia progenitus, in Andromedes nuptiis occisus est à Perseo: corripit autem primam Ovid. lib. 5. Metamorph. - erat Indus Atys, quem flumine Gange Edita Lirãniace vitreis peperisse sub undis Creditur.

Atÿs Sÿlvíŭs, Albæ Sylvii filius, quem Eusebius Aegyptum Sylvium vocat. Hic quũ vigintinovem annis regnasset, Capy filio relicto, diem clausit.

A ante V.

Avalítes, sinus, αὐαλίτης κόλπος, in dextra parte rubri maris: Vide ABALITES, Stephanus.

Avalla, Vide ABELLA.

Avantíci, [αὐαντικοί. Germ. Wiflispurg.] Ptolemæo, populi Helvetiis finitimi, quos Ptolemæus lib. 2. cap. 9. inter Sequanos collocat.

Avarícum, Oppidum fuit Biturigum, flumine & paludibus cinctum: de quo multa apud Cæsarem de bell. Gall. Sunt qui credant hoc oppidum esse, quod Galli vocant Vierron en Berry.

Avasís, αὔασις, Vrbs Aegypti, quæ & Oasis vocatur: causam nominis vide apud Steph.

Avatha, vel Avara, αὔαθα, ἢ αὔαρα, τὰ, Oppidum. συνωνύμως est Arabum. Steph.

Auctonus, filius Apollinis & Cyrenes Penei filiæ.

Aucula, Vrbs Tuscorum Ptolemæo: alii Aquula.

Avelburgum, Marchiæ Brandenburgensis.

Avella. Vrbs est Campaniæ, Vide in APPELLATIVIS.

Avenío, onis. [αὐενίων Stephano: Vulgò, Avignon. Ger. Avignon ein provintz dem Bapst zugehörend.] Oppidum est Narbonẽsis Galliæ, ad Rhodanum, Cavarum metropolis: de quo Plin. lib 3. cap. 4. Hodie Pontificię ditionis est, Clemẽti enim sexto ejus nominis Pontifici, urbem hanc cũ vicino agro vendidit Iohanna Siciliæ regina: ut est videre apud Volaterranum.

Ā̆ventīnŭs, ni, pen. prod. [αὐεντῖνος. Ger Einer auß den fiben Bnheten in der Statt Rom an dem die Tyber vnden hin laufft.] Vnus ex septem urbis Romę montibus, cujus radicem Tyberis prę-terlabitur: ita dictus ab avibus (ut ex sententia Nævii refert Varro) quarũ ob situs opportunitatem, amnisq; vicinitatem maxima ibi copia erat. Vel ab Aventino Albanorũ rege, qui in eo extinctus est, & sepultus. ¶ Vel ab adventu hominũ, qui ad Dianæ templum, quod eo in mõte à communi Latio cõditum fuit, cõmeabant. ¶ Vel ab advectu: quod Varroni magis probatur. Erat enim hic mons reliquis paludibus discretus. Vnde ratibus ad eum advehebantur, quadrantẽ pro naulo persolventes. ¶ Fuit item Aventinus, cognomento Sylvius, Albanorum rex, Romuli Sylvii filius, & pater Procæ, à quo nonnulli Aventino monti (in quo sepultus est) nomen factũ existimant. ¶ Est prætereà Aventinus apud Virgil. 7. Aen. nomen filii Herculis ex Rhea, qui Turno adversus Aeneam suppetias tulit.

Ā̆vĕntīnŭs, na, num, adjectivum: ut Arx Aventina, apud Ovid. 6 Fast. Et Aventinum jugum apud eundem lib. 3.

Ā̆vĕrnŭs, ἄορνος, gener. mascul. in plurali Averna, orum, Lacus Campaniæ, prope Bajas, quem locum Plutoni dicatum, & inferorum limen esse rudis vetustas credidit. Vulgò Lago de Tripergola. Vnde & pro inferorum sede à Poëtis usurpatur. ¶ Dictus Avernus, quasi ἄορνος: hoc est, avibus carens, sive quòd aves supervolantes gravi ejus odore enecẽtur: sive quòd sulphureæ exhalationes aërem usque adeò extenuent, ut aves sustinere non possit. Lucr. lib. 6: Principio quòd Averna vocant, non nomen id ab re Impositum est: quia sunt avibus cõtraria cunctis. Strab. lib. 6: Contiguus Bajis Lucrinus abest sinus, intra quem Avernus est.

Ā̆vĕrnŭs, a, um, adjectivum. Ovid. 17. Metam. Ne flectat retrò sua lumina, donec Avernas Exierit valles. Virg. 2. Georg. Tyrrhenusq; fretis immittitur æstus Avernis.

Ā̆vĕrnālĭs, le, adjectivum: ut, Aquæ Avernales. Horat. 5. Epod. Avernales nymphæ, Ovid. 5. Metam.

Ā̆vĕrrūncŭs, ci, Dei nomen erat apud Romanos, qui mala averruncare: hoc est, depellere, atq; avertere putabatur. ἀποπομπαῖος. Cujusmodi apud Græcos habebantur Hercules & Apollo, quos idcirco ἀλεξικάκους, ἀποτροπαίους, & ἀπωτροπαίους appellabant. Pacuvius apud Varr. lib. 6. de ling. Lat. Deus qui meis rebus præest Averruncus.

Aŭfēĭă aqua, Olim dicta fuit, quæ postea Martia dici cœpit, omnium aquarũ toto orbe (Plinio teste) clarissima, frigoris, salubritatisq; laude cæteris prælata. Oritur in ultimis montibus Pelignorũ: transit Marsos & Fucinũ lacum, Romã nõ dubiè petens: mox specu mersa, in Tyburtina se aperit, novẽ millium passuũ fornicibus perducta. Primus eam in Vrbẽ ducere auspicatus est Ancus Martius, unus è Regib. postea Qu. Martius rex in Prætura: à quibus Martiæ aquæ nomen accepit, quum anteà Aufeia diceretur. Hæc ferè Plin. lib. 31. cap. 3.

Aufĭdēnă, æ. penult. prod. αὐφιδηνᾶται, Oppidum est in quarta regione Italiæ, sub Ferentanis situm, teste Ptolemæo, libro 3 capite 1.

Aufĭdēnātēs, αὐφιδηνάται, Populi, quorũ Plinius inter Samnites meminit, lib. 3. cap. 12.

Aufĭdĭŭs, Cognomento Lurco, qui primus pavones saginare aggressus

re aggressus est, ex eo quæstu reditum sexagenorum millium sestertiorum percipiens. Autor Plin. lib. 10. cap. 20. ¶ Aufidius Bassus, nobilis historicus fuit Quintiliani ætate, qui de rebus Germanicis historiam conscripsit.

Aufĭdus, di, pen. corr. αὔφιδος. Straboni, Fluvius est in Hirpinorum montibus nascens, & præter Canusium in mare Adriaticum influens: quem ex Clade Cannensi Romanorum sanguine aliquandiu rubuisse, tradit Livius in tertio bello Punico. Vulgò *Fanto in terra de Barry.*

Augă, æ, vel Age, es, vel Augea, æ, αὐγη, ἡ αὐγέα, Mater fuit Telephi, quam Euripides dicit ab Alæo patre (quum ab Hercule corrupta deprehenderetur) in urna quadam cum Telepho filio impositam, & in mari demersam esse: sed Palladis providentia urnam ad Cayci ostia transmissam evasisse, & Augem à Teuthrante exceptam, eidē nupsisse illumq; Telephum pro filio educasse, & regni successorē instituisse. Verba sunt Strab. lib. 13. Aliter Diodorus lib. 5: Auge (*inquit*) mater Telephi fuit ex Hercule, quę à patre deprehēsa gravida esse, nauclero cuidam tradita est submergenda. Sed antequam ad mare perveniret, urgente tempore partus, Telephum peperit, quem inter virgulta abdidit, qui postea invētus est à pastoribus Coritho regi datus est, & Telephi nomine appellatus, quòd à pastoribus inventus esset pendens ab uberibus cervæ. Auge verò à mercatoribus, qui illam à nauclero dono acceperant, in Cariam ad Teuthrantem regem delata est, ubi postea à Telepho filio fuit agnita.

Augasii, αὐγάσιοι, Populi sunt inter Massagetas, apud Steph.

Augeas, αὐγέας Suidæ, Atheniensis Comicus fuit, ut est autor Athenæus. ¶ Fuit & Augeas Eleorum rex, quem Hercules sustulit. Vide infrà AVGIAS.

Averni Vide ARVERNI.

Augia, sive Augea, penult. prod. αὐγῆα Stephano, Nomen est duarum urbium, quarum altera in Locride est, cujus in Catalogo navium meminit Homerus: altera in Laconia.

Augias, sive Augeas, pen. prod. αὐγέας, Nomē regis Eleorum ab Hercule interfecti. Huic bubile erat capiens tria boum millia, nunquam repurgatum ante Herculis adventum, unde etiam inter Herculis labores enumeratur hujus stabuli repurgatio. ¶ Augiæ stabulum repurgare, proverbialis allegoria in hominem aut in rem majorem in modum inquinatam Græci sic efferunt, Αὐγέου βουστάσιον. Lucian. in Pseudomante.

Augila, αὔγιλα, Vrbs Libyæ, Steph.

Augŭstă Cæsarea, Vrbs est Hispaniæ citerioris.

Augusta Cæsaria, αὐγύστα, Vrbs supra Iberum sita. Distat à Numantia ad 80. stadia.

Augusta Emerita. [Vulgò *Medina de Rioseco.* German. Ein Stat in Portugal.] Civitas Lusitaniæ, quæ à militibus emeritis conditoribus & Augusto nomen sortita est. Nam ut Diomedes refert, quo tempore Cæsar Augustus Cantabris & Asturibus devictis in Italiam rediret, reliquit milites qui supra ætatem forent, atq; concessit ipsis, ut in Lusitania Augustam Emeritam condèrent.

Augusta Vindelicorum, Germaniæ urbs est celeberrima ad Lycum amnem sita, quam Germani sua lingua Augspurg vocant.

Augusta Trevirorum. [Vulgò Trier à Germanis dicitur: à Gallis *Trevers.*] est metropolis Trevirorum ad Mosellam flumen sita.

Augusta Rauracorum, Germaniæ urbs celebris, ad Rhenum sita, quæ jam Basilea dicitur: à Germanis vulgò Baset: à Gallis *Basle.*

Augustodunum, Heduorū metropolis, quam Galli sua lingua *Autun* vocant.

Augustoritum, αὐγουστόριτον Ptolemæo, Vrbs est Pictonum, quam Gallicè, *Poictiers* vocamus.

Augustæ, [German. Ein nam der Römischen Keyserinen.] Conjuges dicebantur Imperatorum. Divæ autem post mortem tantùm. Augustarum nomina hæc sunt, Livia Augusti, Agrippina Agrippæ filia, uxor Germanici, Lepida Galbæ, Pompeja Sabina Othonis, Petronia Vitellii, & reliquæ quas enumerat Volater. lib. 14.

Augustæ, αὔγουστα, Vrbs in Cilicia, & in Italia, Steph.

Avia, vel potiùs Livia, Vrbs Hispaniæ. Ptol. vulgò *Villalon.*

Aulæ, αὐλαὶ, Navale Cilicum inter Tarsum & Anchialē, Steph.

Aulerci, apud Cęsarem, Galliæ Celticæ populi sunt, ad Oceanum siti, inter civitates Armoricas. Orontius credit eos esse, quos hodie vocamus *Rhotomagenses*, Vulgò *Roan.*

Aulis, lidis, αὐλὶς, Regiuncula est saxosa Bœotiæ, è regione Chalcidis oppidi Eubœæ, unà cū oppido ejusdem nominis, quod portū habet exiguum, quinquaginta nón ampliùs navium capacem. Huc Græcorū classem convenisse ferunt, Trojanis bellum illaturam: ibidemq; maris tempestate retentum Agamemnonem filiam suam Iphigeniam Dianæ sacrificasse. Strab. tamen lib. 9. placet, nō in hunc portum tam angustum, Græcorum classem coactam fuisse, sed in alterum majorem & profundiorem, qui Tanagræorum vico proximior est. Meminit etiam Virg. lib. 4 inquiens: Non ego cū Danais Trojanam excindere gentem Aulide juravi, &c. Lucanus genitivum nominativo similem facit, dicens: Euripusq; trahit cursum mutantibus undis Chalcidicas puppes ad iniquam classibus Aulim. Cujus meminit etiam Homer. lib. Iliad. 2.

Aulŭs, Fuit conditor Sinopis, & comes Iasonis apud Strabonem: tertius athleta nobilis pancratiastes, cujus statuam in foro fuisse autor est Pausanias. Meminit & Plin. hujus artificis lib. 34 cap. 8.

Aulocrene, nes, penult. prod. Reguncula minoris Asiæ, in cōventu Apameno, per quā ab Apamia in Phrygiā itur. Ibi Platanus ostenditur, ex qua pependit Marsya victus ab Apolline. Plin. lib. 16. cap. 14, & lib. 15. cap. 29. ¶ Auloi, vide VNGVES.

Aulōn, apud Steph αὐλών, Vrbs est Laconica, una ex centum: & alia Arcadiæ, & alia civitas, vel locus Cretę: item Arabię locus, & alia à Crotoniatis condita, Caulonia etiam dicta. Hæc nimirum est quam in monte Calabriæ esse diximus. Vide infrà CAVLVM & CAVLON.

Aulōn, αὐλών, Mons Calabriæ contra Tarentinam regionem, ferax boni vini. Mart. libro 13: Nobilis & lanis & Baccho fertilis Aulon. In eo est & oppidum ejusdem nominis. ¶ Est & nomen duarum urbium, quarum una est in Macedonia, alia in Cilicia.

Avo, Pomponio, Avus Ptolemæo, Fluvius est Hispaniæ citerioris, qui Celetinorum populorū supra Bracaras & Gronios agrum alluit. Vide Melam, lib. 3, & Ptol. lib. 2. cap. 6.

Aurās. αὖρας, Fluvius ab Hęmo in Istrū defluens, Herodot. li 4.

Aurēlĭa, æ, αὐρηλία, Nomen matris Cæsaris Dictatoris: ut est videre apud Sueton. in Cæsare. ¶ Aurelia familia Romæ in primis celebris fuit, à Sabinis (ut Festo credimus) oriunda, cuī locus publicè designatus erat, in quo Soli sacra faceret. ¶ Ex hac Aurelii pleriq; illustres Romani originem traxerunt, primùm Auselii dicti, sicut Papisii, qui postea Papyrii. ¶ Est & Vrbs Galliæ. [Vulgò Orleans in Franckreich.]

Aurígda, Ptol. Vrbs Cyrenes.

Aurora, Vide in APPELLATIVIS.

Aurūncă, Latii civitas fuit, Ab Ausone Vlyssis & Calypsus filio condita, à qua Aurunci dicti fuerunt vetustissimi Latii populi, quorum meminit Plin. lib 3. cap. 5.

Ausa, Civitas est Hispaniæ, Ptolem. ¶ Est etiam parvus amnis Cornica Aquileiam civitatem circunfluens, olim Alsa dictus. Dom. Mar. Niger. lib. 7.

Ausci, Populi sunt Aquitanię in Gallia. Plinius libro 4. cap. 19. Vulgò *Aux.*

Auser, vel Auseris, Fluvius est Hetruriæ, non procul à Luca. Strabo lib. 5, Aesarem vocat. Vulgò *Serchio.*

Ausigda, gen. neu. αὐσίγδα. Vrbs Libyę (Hecatęus insulam esse scribit) Steph.

Ausitis, idis, αὐσῖτις, Regio, quæ Hebraicè dicitur עוץ *huts* seu *Hus*, in qua natus est Iob.

Ausŏnĭă. αὐσονία, Olim pars Italiæ dicebatur, in qua sunt Beneventum, & Cales: ita dicta, teste Festo, ab Ausone quodam Vlyssis & Calipsūs filio, qui & Auruncam traditur cōdidisse. ¶ Hujus regionis incolę propriè Ausones, αὔσονες dicti sunt, & Ausonii: quanquam id nomen postea toti Italiæ fuerit communicatum. Vide Dom. Mar. Nig.

Ausŏnĭus, αὐσόνιος, Sophista, scripsit epistolas & alia quędā, ad Nonnum, ut ait Suidas. ¶ Fuit & Ausonius poëta Gallus, patria Burdegalensis; cujus extant epigrammata & opuscula quædam.

Ausŏnium, mare, [αὐσόνιος πόντος, ἢ αὐσόνιον πέλαγος. Ger Das Meer so vō Auffgang an Sicilien flosset.] Ionii maris pars, est quæ ab Orientalis Siciliæ parte usque ad Salentinos extenditur, in tres divisa sinus, ut ex Polybii sententia tradit Plinius libro 3. cap. 5, & 10. Strabo lib. 5. alio nomine Siculum mare vocari testatur. Ausonium autem dictum putatur, ab Ausonibus populis, qui eo in tractu primùm habitarunt, autore Plin. lib. 3. cap. 10. quod tamen loco jam citato negat Strabo. Festus ab Ausone quodam Vlyssis & Calypsūs filio mari huic nomen factum existimat.

Austrania, Insula est in Oceano Septentrionali, aliàs Glessaria dicta. Plin. lib. 4 cap. 13.

Austrĭa, [Ger. Oesterreich. Pol. *Rakuska ziemia.*] Regio est Germanię ad Danubiu, olim Pannonia superior dicta, Metropolim habens Viennam, frequentibus Turcarum oppugnationibus nobilitatam.

Ausugani, Populi sunt inter Feltriam & Tridentum, ab Ausugo oppido dicti, nunc *vallis Sugana* vulgò appellari solet, ubi lanæ copia fit.

Autander, αὐτανδρος, Filium habuit Tagiram. Stephan. in Tauchira.

Autariatæ, αὐταριάται Stephano, populi in Illyrico bellicosissimi: qui

simi: qui quum Triballos, & Ardiæos vicinos suos debellassent, postea à Scordiscis attriti, & tandem à Romanis penitùs deleti sunt. Autor Strab. lib. 7.

Authē, Alcionei gigantis filia fuisse perhibetur, quæ ob dolorem paternæ necis cum reliquis sororibus se in mare præcipitavit. Sex autem Alcionei filiæ fuisse creduntur, Pausonia, Authe, Asterie, Alcippe, Methone, & Drimo, quæ ob desiderū patris ab Hercule occisi, quum in mare se dejicere vellent, in Alcyones aves sunt mutatæ. Apud Suidam tamen, unde hæc videntur esse descripta. αὔθη legitur, non αὐθη.

Autini αὐτῖνοι, Hiberniæ populi sunt Ptolemæo.

Autocanes, Mons ponitur ab Homero in Hymnis.

Autolia, (quod hîc corruptè legebatur pro matre Vlyssis,) Vide ANTICLEA.

Autŏlўcŭs, αὐτόλυκος, Fur maximus perhibetur: avus paternus Sinonis & maternus avus Vlyssis. Mart. libro 8: Non fuit Autolyci tam piceata manus. ¶ Alter fuit Parnassi incola, de quo Strabo libro nono scribit, quòd furto vicinorum bona surriperet.

Autolĭus. Vide AVLIVS.

Autŏlŏlēs, pen. corr. αὐτόλολες, populi sunt Africæ ad Atlantē montem. Vide Plin. lib 5 cap. 1. & 2, & Silium lib. 3: Necnon Autololes levibus gens ignea plantis, Cui sonipes cursu, cui conferit incitus amnis, Tanta fuga est.

Automalax Ptolemæo, Automala Straboni, Castellum est in intimo Cyrenaici sinus recessu situm. Sunt, qui hodie Eſtam vocari credant.

Autŏmĕdon, penultima correpta, Nomen aurigæ Achillis. Virgil. 2. Aeneidos: -& equorum agitator Achillis Armiger Automedon.

Autŏnŏē, ones, αὐτονόη, Cadmi Thebarū cōditoris, & Hermiones filia fuit, & Actæonis ex Aristęo mater, qui & ipse à nomine matris, Autonoeius vocatur ab Ovid. lib. 3. Metam.

Autrĭcum, αὔτρικον, Apud Ptol. lib. 2 cap. 8: Galliarum urbs esse creditur, quæ vernacula lingua *Chartres* appellatur, à Cæsare Carnutum.

Avus, αὐος, Fluvius Thesprotiæ, ad quem Paravei populi habitant, Stephanus.

Auxīmum, penultima prod. αὔξιμον, Piceni urbs: à qua Auximates populi dicti sunt, quorum meminit Plin. libr 3. Vulgò *Osimum* dicitur.

A ante X.

Āxāntŏs, Insula est in Oceano Septentrionali post Hyberniam. Plin. lib 4 cap 16.

Āxĕnum Mare. [ἄξενος πόντος, ἄξενος. German. Das vngehewr Pontisch Meer von wegen der grausamkeit der vmbligenden Völcker.] Olim dicebatur quod hodie *Ponticum*, & *Euxinum* dicitur: sic à truci accolarum barbarie appellatū. ἄξενος enim inhospitalis est. Nam, ut Strab. libro 7. tradit, solebant Scythę, maris hujus accolæ, hospites immolare, eorumque carnibus vesci, calvisque uti loco poculorum. Ovidius de Ponto: Frigida me cohibent Euxini littora Ponti: Dictus ab ant. quis Axenus ille fuit.

Āxĭă, ἀξία, Vrbs Locrorum Ozolorum, ab Axia filia Clymeni. Est & alia Italiæ. Steph.

Axiacæ, ἀξιάκαι, populi sunt Sarmatiæ Europeæ, inter Tyran & Borysthenem amnes Peucinis & Carpianis proximi: ita dicti ab Axiace fluvio, ex Peucinis jugis nascente, qui Carpatho monti adhærent. Hos autem populos justissimos fuisse tradit Pomp. lib. 2. ut qui furti omnis ignari, nec sua custodirent, nec aliena contingerent. Meminit horum & Plin. lib. 4. cap. 12, & Ptol. lib. 3. cap. 5.

Axiaces, ἀξιάκης, Fluvius est Sarmatiæ Europeæ, in Peucinis jugis nascens, qui Carpatho monti cohæret: à quo vicini populi Axiacæ nominati sunt: ut docent Mela lib. 2, Ptolem. lib. 3. cap. 5, & Plin. lib. 4. cap. 12.

Āxĭēs. Mulieres dicebantur, sive dii unà agentes, Festus.

Axĭŏchŭs, ἀξίοχος, Nomen Athenienſis cujusdam clari, quem Plato in libro de Morte contemnenda unà cum Socrate disputantem introducit, fortè quòd Socrates illi fuerit familiaris.

Āxĭŏn, ἀξίων, Frater fuit Alphesibœæ, quæ Alcmæoni nupsit, à quo Alcmæon ipse interfectus esse creditur, vel ut sentire videtur Ovidius, à filiis Calirhoës.

Axĭum, ἀξίπολις, Vrbs in Mysia inferiori, Ptol. vulgò *Chilia*.

Axĭus, ἄξιος, Vulgò *Vardari*, Fluvius Macedoniæ, in sinum Thermaicum influens, de quo Plin. lib. 4. cap. 10: Europus, *inquit*, ad Axium fluvium, & paulò pòst: Mox in ora Ichnæ fluvius Axius. ¶ Est item alius hujus nominis fluvius Paphlagoniæ per Mygdoniam fluens.

Āxŏn, ἄξον, Ionum fluvius in minore Asia. Plin. lib. 5. cap. 27.

Āxŏnă, æ, pen. corr. ἄξονα, Fluvius est in extremis finibus Rhemorum. Ausonius in Mosella: Non tibi se Liger anteferet, non Axona præceps.

Āxŏs. Vrbs Cherronesi Thraciæ. Axos etiam Græci crepidines vocant.

Axumites. ἀξωμίτης, Metropolis Aethiopum, Stephan.

Axŭlŭs, ἄξυλος, Phrygis cujus tam nomen est, singulari benevolentia, & humanitate erga hospites, quem Diomedes apud Trojam interemit: ut tradit Homer. Iliad. 6.

A ante Z.

Aza, æ, ἄζα. Oppidum est Armeniæ minoris, cujus meminit Plin. lib 6. cap 9.

Azan, anis, ἄζαν, Mons est Arcadiæ, Cybele deorum matri sacer, à quo nonnulli vicinā regionem Azaniam vocatam volunt: quem tamen Stephanus ab Arcadica quadam muliere nominatam mavult, cui Azano nomen erat. Statius: Venit & Ideis ululatibus æmulus Azan.

Azania, æ, ἀζανία Stephano. Regio est Arcadiæ: ita dicta à monte editissimo, cui Azan nomē est: sive (ut Stephano placet) ab Arcadica quadam muliere, quæ Azano dicebatur, ut dictum est. ¶ Azanæa mala, Ἀζαναῖα κρανία. Dicti solitum, ubi quis in re perdifficili & infrugifera plurimū sumeret laboris, aut ubi res esset cuipiam cum homine difficili, moroso, intractabili, tenaci. ¶ Hujus regionis incolæ Azanes dicti sunt, ἄζανες. Arcades enim, eodem Stephano teste, olim in tres præcipuos divisi erāt populos: Parrhasios, Azanes, & hisce recētiores Trapezuntios. ¶ In hac regione fons fuit, cujus aquam gustantibus tantum deinceps aquarum oboriebatur fastidium, ut ne odorē quidem earum ferre possent. Non me lātet, plerosq; in ea fuisse sentētia, Azānii fontis aquas, vini, non aquæ fastidium generare: quorum judicio quo minus subscriberem, fecit Eudoxi ipsius auctoritas, cujus verba ex sexto de terræ circuitu lib. refert Stephanus hunc in modum: Ἐπὶ κελῶν δ' Ἀζανίας, ἣ τοὺς γδουπρήρους ἔνδατος πιεῖ μὴ δὶ τὸν ὁμιλὸν ἔνδατος ἀνίχεται. Huic fonti contrariam vim obtinet, qui in agro Clitorio est, cujus aquas qui gustaverit, absternius redditur, ut tradit Plin. lib. 31. cap. 2. & Ovid. 15. Meram.

Azani, orum, ἄζανοὶ Stephano, Oppidū est in ea parte Phrygiæ, quæ Epictetica cognominatur: de quo Strabo. lib. 12.

Azenia. Pars tribus Hippotoontidis in Attica. Steph.

Azilis, Aziris, Azirus, Locus, vel urbs, vel fluvius Libyę Steph.

Aziris. ἄζιρις Ptolemæo, Civitas est Armeniæ minoris.

Azon, Vide AZA.

Azorus. Vrbs Paphlagoniæ Tripolitidis. Steph.

Āzōtŭs, ἄζωτος, pen. prod. Vrbs Syriæ, inter Ascalonem & Joppen, quam, ut ait Stephanus, condidit quidam è mari rubro profugus, ex nomine uxoris suæ Azæ. Hæc est una è quinque Philistinorum urbibus, quondam clarissima. ¶ Est & Azotus, urbs Achaiæ, cujus meminit idem Steph.

Āzōtĭŭs, a, um. adjectivum, ἀζώτιος: ut, Viri Azotii, ἀζώτιοι, qui Azotum habitant.

B

Baal, [בעל *bâhal.*] βαὰλ Suidæ, ait Augustus. nomen apud Tyrios, quod datur Iovi. Nam Baal Punici videntur dicere dominum: unde Baalsamen, quasi dominum cœli dicunt: Samen quippe apud eos cœlum appellatur. Vide in BAHAL.

Baælah, civitas est in tribu Dan, quam Salomon rex splendidis exornavit ædificiis.

Babactes, βαβάκτης, Vnum ex nominibus Bacchi, ἀπὸ τῦ βαβάζειν, quod est vociferari. Bacchæ enim in Liberi patris Orgiis inconditos quosdam ululatus edebant.

Bābbă Plinio, βαββᾶ Stephano, Africæ oppidum est, ad Atlantem montem. Huc ab Augusto colonia tranſlata est, & à nomine avunculi Iulia campestris appellata. Plin. lib. 5. cap. 1.

Babilius, animal volatile, quod vulgò *Barbellus* dicitur, de quo Amb. lib. Hex. Fertur hic corniger vermis converti primùm in speciem caulis atque in eam mutari naturam, inde processu quodam fieri bambilius: nec eam tamen formam, figuramq; custodit, sed laxis & latioribus foliis pinnas videtur assumere. Ex his foliis mollia illa Seres depectunt vellera, quæ ad usus sibi proprios divites vendicarent.

Babrantium, βαβράντιον, Locus circa Chium Steph. videtur aūt etiam Babras dici apud eundem. Babras enim, *inquit*, oppidum est Acolidis prope Chium, à quo gentile Babrantius.

Bābўlōn, pen. prod. [בבל *babèl* βαβυλών. Ger. Die grosse vnnd gewaltige hauptstatt Babylon in Chaldęa am fluß Euphrate gelegē.] Vrbs nobilissima, ad Euphratem fluvium sita, olim Chaldææ totius caput, à qua magna Mesopotamiæ, Assyriæq; pars Babylonia appellata est: ut scribit Plin. lib. 6. cap. 26. Hanc Strab. lib. 16. à Semiramide conditam tradidit. Hebræorum verò literæ originem ejus ad Nimbrod gigantem referunt: & à linguarum confusione ita nominatam volunt. Hæc postea à Nino vel Semiramide instaurata, mœnibus ac hortis pensilibus, temploq; ac arce maximè fuit admirabilis: campi planitie undiq; con-

diq; conſpicua, natura loci lætiſſima, caſtrorum facie, mœnibus paribus per quadrum diſpoſita. Murorum ejus vix credibilis relatu firmitas, & magnitudo: utpote qui in latitudinem cubitos quinquaginta habuerint: in altitudinem ducentos. Ambitus ejus quadringentorum octoginta ſtadiorum fuiſſe traditur. Euphrate fluvio mediam eam interfluēte. Murus coctili latere atque interfuſo bitumine compactus. Quem tam latum fuiſſe quidam ſcribunt, ut quadrigę ſibi invicem occurrentes, facilè pertranſire poſſent: Vnde & inter ſeptem ſpectacula orbis numeratur. Foſſa extrinſecùs latè patēs, vice amnis circunfluit. A' fronte murorum centum portæ æreę. Hæc urbs quum aliquando defeciſſet, & Semiramis circa cultū corporis occupata eſſet, ſolutā adhuc altera crinium parte, ad eam reēuperandam cucurrit: nec priùs decorem capillorum redegit in ordinem, quàm urbem in ſuam poteſtatem reſtitutam vidit. ¶ Eſt & Babylon Aegypti caſtellum, ut ait Strabo lib. 17. naturā munitum, à Babyloniis quibuſdam conditum, qui relicta patria, ſedem ibi permittente Rege, ſibi delegerant. Hic poſtea collocata fuit una ex tribus legionibus, quæ Aegypto præſidii gratia impoſitæ erant. A' Ptolemæo Babulis, *βαβυλὶς* appellatur. Non procul diſtat à Delta Nili inſula, eam partem ſpectans, in qua ſita eſt Memphis, ampliſſima Aegypti urbs, quæ hodie Cayrum appellatur.

Bă̆bȳlōnĭă, *βαβυλωνία*, Regio eſt majoris Aſiæ: à Septentrione Meſopotamiæ partem ſpectans: ab Ortu Suſianam: à Meridie ſinus Perſici partem: & ab Occaſu Arabiam defertam: ita dicta à Babylone urbe ſplendidiſſima, quæ olim Aſſyriorum regia fuit, & Chaldææ totius caput.

Bă̆bȳlōnĭcŭs, a, um, *βαβυλωνικὸς*, Poſſeſſivum à Babylone formatum: unde Babylonicæ veſtes, & Babylonica ſtragula dicta ſunt, quæ diverſos colores habebant intextos: quod genus Babylone maximè celebratum fuit, teſte Plinio libro 8. capite 48. ¶ Eadem & Babylonica ſubſtantivè dicuntur. Plinius loco jam citato: Merellus Scipio Babylonica triclinaria ſeſtertiūm octingentis millibus vænitſſe, in criminibus Capitonis poſuit.

Bă̆bȳlōnĭŭs, *βαβυλώνιος*, Gentile nomen à Babylone formatū. Cicer. 2. de Divin. Nam quod ajunt, quadringenta ſeptuaginta millia annorum in periclitandis, experiundisq; pueris, quicunque eſſent nati, Babylonios poſuiſſe, fallunt. Babylonius, adjectivum. Lucan. libro 6: Mœnia mirentur refugi Babylonia Parthi.

Babyrſa, Caſtellum munitiſſimum Atropatiæ regionis Medię propè Artaxata urbem, Strabo lib. 11.

Babȳtace, *βαβυτάκη*, Vrbs Perſicā, Steph.

Baccales, (quod huc ex Herodoto corruptè tranſlatum erat) Vide CANABALES.

Baccæum, *βακκαῖον*, Hiſpaniæ gens. Steph.

Baccha, Villa quædam circa Mæotidem.

Bacchemon, teſte Lactantio, Perſei fuit filius, & Andromedę, &, ut idem dicit, apud quoſdam populos Orientales imperavit (ex Bocatio) qui poſtea ab Achęmenide Baccho montis filio Achæmenides appellati ſunt: hi Apollinis ritus ſe inveniſſe aſſerunt.

Bacchĭdes, penult. correp. *βακχίδης*, Nomen proprium viri, quod apud nos luctus fortis, vel vetuſtas in vomitu dici poteſt.

Bacchĭdes, Ducis proprium, qui Sinopem urbem Lucullo prodidit. Autor Strabo lib. 12.

Bacchĭlĭo, Fluvius qui de Vicentinis montibus defluit.

Bacchŭs, *βάκχος*, Iovis ex Semele filius, putatus eſt deus vini, & pro ipſo vino poni conſuevit. Hic multi nominis fuit: nam primū Dionyſius: deinde Liber pater dictus eſt: & poſtremò Bacchus, ut Diodoro placet, à Bacchis mulieribus, quas *βακχοῦντας*: hoc eſt, inſanientes, & immodeſtè ſe gerentes, in Indiam expeditionem parans, multas ſecum habuiſſe fertur. Idē & Oſiris dicitur, & Bromius & Lenæus. A' Græcis etiam *δὶς μήτωρ*, quòd bis natus fuiſſe, & duas quaſi matres habuiſſe fingatur. Ferunt enim Semelen ex Iove jam gravidam, quum ab amatore deo (qui ſe illi daturū quicquid petiiſſet, per Stygiā paludem juraverat) Iunonis dolo hoc ſibi munus rogaſſet, ut talis ſecum, qualis cum Iunone ſolebat, nocte una cōcumberet, fulmine fuiſſe exuſtam, puerumque utero exemptum, Iovis femori fuiſſe inſertum: quem ille poſtea maturo partus tempore, more gravidæ mulieris eſt enixus. Hic orbem ferè terrarum peragravit: multas nationes domuit: Indos debellavit, & primus omnium triumphavit, vectus Indico elephanto, ut ſcribit Diodorus. Primus emere ac vendere inſtituit, & diadema regum ac triumphū invenit. Dictus etiam Bacchus fertur, *ἀπὸ τῆ βάζω*: hoc eſt, à vociferando & ululando, adjecta litera *κ*, quo vaſtiōr ille Mænadum ſonus in ipſo Dei nomine redderetur. ¶ Cicernus Bacchus, *Ἐφεδρικὸς Διόνυσος*, De re vehementer contempta. Sumptum adagium à potu exleguminibus confecto, qui vinum imitatur. ¶ Crudelis Bacchus, *ὠμηστὴς Διόνυσος*. Baccho quondam vivos homines ſacrificare mos erat: unde in crudeles convenit, ſive quòd temulentia feroces reddat & immites. ¶ Nihil ad Bacchum, *οὐδὲν πρὸς Διόνυσον*. Vbi quis ea nugatur, quę ad rem præſentem nihil attinēt? quæ eleganter dicimus *ἀπὸ σκολιᾶς*. ¶ Multi thyrſigeri, pauci Bacchi, *πολλοὶ τοι ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι*: id eſt, pluréis thyrſigeros, paucos eſt cernere Bacchos. Carmen hexametrum proverbio Græcis celebratum, quo ſignificatum eſt, compluribus mortaliū adeſſe virtutis inſignia, aut etiam famam, qui tamen vera virtute vacent.

Bācchā, bacchę, *βάκχη, μαινὰς*, Bacchi ſacrificula, quę & Męnas, & Thyas, & Baſſaris appellatur. Mulieres etiam tertio quoq; anno ad Citheronem montem catervatim cum Thyrſis convenientes; ut ibi Bacchi Orgia magno cum ululatu celebrarent, Bacchæ dicebantur. Ovid. 9. Metam. Vtq; tuo motę, proles Semeleïa, Thyrſo Iſmariæ celebrant repetita triennia Bacchæ. Cicér. Fab. lib. 7: Bacchis verò ubi eſt apud me locus? At pulchellæ ſunt: novi optimè, & ſæpè vidi. ¶ Bacchæ more, *βάκχης τρόπον*. De tetricis ac taciturnis dictitari ſolitum, quòd eſſent hujuſmodi Mænades illæ, Bacchico afflatæ furore: Autor Diogenianus. At Iuvenalis retulit ad vitam intemperantem: Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt.

Bācchānāl, vel Bacchanale. [*διονύσιον, βακχεῖον*. Pol. *Miejſce pusthe y poganski roj pusł*. Ang. *Dayes whereon thay ſolemniſed Bacchus feaſtes in riote and dronkennesſe*.] Locus in quo Bacchi feſta celebrā tur. Plaut. in Aulul. Ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatū. Bacchanalia, quæ & Dionyſia, *διονύσια*, Bacchi feſta, in quibus viri per noctem fœminis & teneræ ætati turpiter miſcebantur per dolū. Vnde eſt illud apud Iuven. Sat. 2: Qui Curios ſimulant, & Bacchanalia vivunt. Hæc à multis Græciæ urbibus triennio quoq; celebrabantur. ¶ Eſt autem hoc nomen pluralis numeri tantùm: facitq; genitivum Bacchanalium, vel Bacchanaliorum: quod & in cæteris feſtorum nominibus obſervatur.

Bācchĕ̆ĭs, idos, *βάκχις*, Denominativum fœmin. Vide in APPELLATIVIS

Bācchēŭs, a, um, per tres ſyllabas, quarum penultima producitur. *βακχεῖος*, poſſeſſivum à Baccho deductum. Colum. libro 10: -per omiſſa ſilentia Muſis Pierii nemoris Baccheia voce frementem. Virgilius ei diphthongum dividens, per quatuor ſyllabas extulit, lib. 1. Georg. Quid memorandum æquę Bacchęia dona tulerunt?

Bācchĭcŭs, a, um, *βακχικὸς*, Poſſeſſiv. Vide in APPELL.

Bacchĭdēs, pen. corr. *βακχίδης*, Patronymic. Vide in APPELLATIVIS.

Bacchides nomen unius ex ſatrapis Aſſyriorum, qui à Demetrio Seleuci filio adverſus Machabæos miſſus, ab illis eſt interfectus.

Bācchĭum, ſive Baccheum penult. prod. *βακχεῖον*, Vide in APPELLATIVIS.

Bācchĭădæ, *βακχιάδαι*, Dicti fuerunt qui è Corintho exules in Siciliam devenerunt, & urbem inter Pachynum & Pelorum ædificantes Siculi facti ſunt. ¶ Hi à Bacchia Dionyſii filia originem duxerunt. Strāb. lib. 8. de Corintho loquens: Bacchiadæ, *inquit*, annis fermè CC. urbem dominatione tenuerant, & tyranni locupletiſſimi, & numero plurimi, & gehere clari evadentes, emporium ipſum adempto metu fructuoſum poſſidere, *&c.* Ovidius tertio Metamorph. Et qua Bacchiadæ bimari gens orta Corintho Inter inæquales poſuerunt mœnia portus.

Bacis; Vates quidam Bœotius, cujus meminit Cicer. in lib. de Divinat.

Bāctēs, *βάκτης*, Bacchi nomen, quemadmodum & Babactes, *ἀπὸ τῆ βάζω*. id eſt, clamo, vociferor. Solent enim Baccho: hoc eſt, vino madidi, & mulieres Liberi patris Orgia celebrantes, omniā tumultuario quodam, & incondito clamore repleré.

Bactrā, orum, *βάκτρα*, Scythiæ provincia, ultra Aſſyriam, à flumine Bactro cognominata. Virgilius libro ſecundo Georg. -neque Bactra, neque Indi Laudibus Italiæ certent. Ejus provinciæ populi Bactri, Bactrii, & Bactriani. *βάκτροι βάκτριοι*, & *βακτριανοὶ* vocati ſunt, quorum rex fuit Zoroaſtres, magicæ artis inventor. Bactrianum regnum olim mille urbibus fuiſſe inclytum ferunt ¶ Bactrā item ſive Bactrum (ut apud Plinium legitur libro ſexto, capite 16.) oppidum eſt ejuſdem regionis, Bactrianorum regum regia, & totius regni caput: ita dictum à Bactro fluvio, quum antea Ariaſpe appellaretur. De Bactrianorum moribus memoriæ proditum eſt ab Oneſicrito, canes apud illos ali, quos Sepulchrales vocant, quibus parentes morbo, ætatéve confectos objiciunt dilacerandos. Mulieres autem earum ſplendido cultu & unguentis uti, à ſervis & ancillis multò magis quàm viros coli, nec niſi equo inſidentes, magnoque & auri & gemmarum apparatu excultas, in publicum prodire: matrimonii autem caſtitatem non ſervare,

vare,sed tàm servis,quàm advenis promiscuè sese commiscere: nec à viris eo nomine accusari, quibus ipsæ dominari videntur.

Bactrōs,Fluvius est in finibus Scythiæ Asiaticæ, à quo Bactra regio,& Bactrum urbs nomen sumpsit. Lucan.libro 3:Errantes Scythiæ populi,quos gurgite Bactros Includit gelido, &c.

Bacuri,vel Bacyriani,*vel,βάκυροι τῷ βακυριανοὶ*, Gens Parthis & Medis vicina.

Bacuntius, vel Baguntius,Pannoniæ fluvius est, in Savum influens. Autor Plin.lib.3.cap.25.

Badas, Syriæ fluvius est, Memnonis sepulchro nobilitatus. Strabo lib. 15.

Badacum,ci,*βάδακον*, Civitas est Norici,apud Ptolem. lib.2. cap.14, quam nōnulli putant eandem esse cum ea,quam hodie à *Saltza* vicino fluvio *Saltzburgum* vocant.

Badena, Vrbs alia in Helvetia:alia in Marchia : à Thermis apud Germanos nomen suum habens.

Badeos,*βάδεως*,Vrbs Fœlicis Arabię,juxta rubrū mare, Steph.

Badiza,*βάδιζα*,Vrbs Britanniæ,Steph.

Baĕ,*Βαῖος*,Mons Cephalinę à Bæo Vlyssis gubernatore,Steph.

Baeci *βαικοι* Civitas Chaoniæ,Steph.

Babe *βαβῆ*,Oppidum Cariæ,Steph.

Baecyla,*βαικύλα*,Vrbs Iberię juxta Herculis columnas, Steph.

Baetiscus vide BENACVS.

Bænnĭ, vide BENNA.

Bætis *βαῖτις*, apud Strab lib.3, Fluvius est Lusitaniæ, omniū ejus regionis fluviorum,longè maximus,cujus fons est apud Cantabres. Alio nomine vocatur Minius.

Bacodurum, vel Bacodurum,vel Bolodurum,vel Batabis,Ptol.Poëticum. [Vulgò *Passaw*,] propter confluentem Aeni in Danubium. Vrbs est Bavariæ.

Bæsămpsĭ. *βαισαμψα* Civitas in Arabico sinu circa rubrum mare,quæ domus est Solis.

Bæsi *βαῖσοι*,vide SCYTHOPOLIS.

Bæsarhus *βαισάρης*,Magnus vicus in Palæstina,Steph.

Bærhamĭ. *βαίβερρα*,Vrbs Celticæ,Steph.]

Bætira *βαίτιρα*,Vrbs Galliæ Narbonensis. Ptolem lib.2.cap. 10.forte *Beziers*.

Bætică. [*Granata.Il regno di Granata.* German. Das Königreich Granatē in Hispanien. Polon. *Krolies, two Granat,skewtsi Hyspanii.*] Hispaniæ regio Australis, à Lusitania Ana fluvio discreta: ita dicta à Bæti amne, qui eam mediam perfluit. De hac Plinius libro 3. cap. 1, & 2. Hodie bona hujus regionis pars *Granata* dicitur, à grani tinctorii copia, quod Græco nomine *Coccum* appellamus.

Bætis, [*βαῖτις*. German. Ein fluß in Hispanien des Königreichs Granaten] Fluvius est ulterioris Hispaniæ, qui ex Tarraconēsis agri finibus labens, Australemque Hispaniæ regionem, quæ ab eo Bætica appellatur,mediam percurrens:tandem nō procul à Gadibus in Oceanum Occidentalem illabitur. Hujus fluvii aquis lanas optimè tingi,autor est Martialis , quum ait:Bætis olivifera crinem redimite corona, Aurea qui nitidis vellera tingit aquis,

Bætĭcŏlă,læ,pen.corr. Accola Bætis fluvii.Sil.lib.1: -& vulgus Iberum,Bęticolasq; viros spatiis agitabat iniquis.

Bætĭcŭs,ca,cum,adjectivum: [*βαιτικός*.Polon.*Szarawi*. Vng. *Fekete szin*. Ang.*Puke colour,betwene russet and blake.*] ut Bæticus color,obscurus,qui & pullus dicitur,& Hispanus,& Nativus. Nam in Bætica Hispaniæ regione vellera natura pulla sunt,ex quibus tenuiores sibi vestes conficiunt,quæ fidelissimè colorem suum servant,neque facilè maculis inficiuntur.

Bætĭcātŭs,a,um,aliud adject. Pullatus. [Polon.*Wᵹrzᵹne obliecᵹoni*. Ang *Cladde in mourning apparel.*] Mart.lib.1: et bæticatus,atq; leucophæatus.

Bætium,*βαίτιον*,Vrbs Cappadociæ.Steph.

Bætūlōn, *βαιτύλων*, Hispaniæ fluvius est in Tarraconensi tractu,circa montem Iovis , non procul à Barcinone in mare influens.Hispani hodie sua lingua *Besonem* vocant.Meminit hujus fluvii Pomponius Mela lib. 2. ¶ Est item Bætulon oppidi nomen in eodem tractu:quod recensetur à Plin. lib. 3. cap. 2. & Ptol.lib.2.cap.6.

Bærylus, *βαίτυλος*.Vide in APPELL.

Bæus, Gubernator Vlyssis, Vide BAEA.

Bæzær, Civitas est trans Iordanem,Orientem versus ad solitudinem vergens,in campestri terra sita. Hæc secundùm Mosen lib.5, nō solùm fugitivis homicidis tutissimum asylū fuit: verumetiam, testante Iosua, Metari nepotibus de tribu Ruben assignata est.

Bagadonia,Pars Macedoniæ maximè australis,Ptolem.

Bagantium.Autore Ptolemæo,Nerviorum civitas, alio nomine Tornacum.

Bagoas, *βαγώας*, teste Curtio , Evnuchus fuit, ab Alexandro Magno turpiter adamatus. Hunc Orsines satrapes inter Persas nobilissimus, quum Regis amicos omnes muneribus affeciisset, solum prætetiit , admonitusque à quodam,eum regi esse charissimum, respondit: Se amicos Regis, non scorta colere.

Baguntinus,Vide BACVNTIVS.

Bahal, [בעל *bahal.βαάλ.*] numero singulari, inquit Hieronymus,Tyriorū Deus habebatur. Bahalim pluraliter, deos sive idola significat,& est masculini generis. Vbicunq; enim in fine Hebraicæ dictionis IM syllabam legimus in numero plurali,est generis masculini. Vbi autem OTH, numero plurali, generis fœminini.

Baiānum *βαιανόν*,Civitas Campaniæ,secus Campanum mare sita,situs amœnitate & aquarum salubritate celeberrima: ita dicta à Baio Vlyssis socio illic sepulto.In hujus agro aquę calidæ sunt,& ad voluptatem,& ad varios morbos commodæ. Silius: -docet ille tepentes Vnde ferant nomen Baiæ, commemq; dedisse Dulichiæ puppis stagno sua nomina monstrat. Horat.libro 1.Epist.Nullus in orbe sinus Baiis prælucet amœnis. ¶ Hinc fit Baianus, a,um, ut sinus Baianus, qui hinc Miseno monte, illinc Puteolis clauditur. Baiana littora, & Oræ Baianæ,apud Statium.

Bairon, Historicus, scripsit Breviarium rerum ab Alexandro gestarum. Autor Suidas.

Baius, Servio *βαῦϑ*, vel Baias Straboni, *βαίας*, Vnus ex sociis Vlyssis fuit, à cujus nomine Baiæ appellatæ creduntur. Vide BAIAE.

Bala,*βάλα*,Civitas Galilææ,Steph.

Balanea,Plinio,*βαλανέα* Stephano,Oppidum in confinio Syriæ & Phœnices,cujus meminit Plin.lib.5 cap 20

Balani Sardiani *βάλανοι σαρδιανοὶ*. A Græcis omnes appellabantur, quas nos *Castaneas* dicimus. Putant enim Sardibus creduntur provenisse:ut tradit Plinius libro decimoquinto, capite 23.

Balbina,Virgo Romana & martyr Quirini, liberata à strumæ vitio per Alexandrum pontificem, Euspicia matris Copia juxta patrem:qui ambo sub Trajano sunt passi.Autor Vsuar.

Balbura *βαλβοῦρα, τα*, Vrbs Lyciæ,Stephan. Vide Bubo apud eundem.

Bălbŭs Cornelius, Vide CORNELIVS.

Balcea, Vrbs citra Propontidem,Steph.

Baldraca, Puella generis obscuri,peregrinæque conditionis, quæ quanvis multarum rerum ob paupertatem esset tradita: noluit tamen corporis sui facere copiam Othoni imperatori, quanvis multa promittenti;ut scribit Volaterranus.

Bălĕārēs. [*βαλεαρίδες*. Vulgò *Majorica & Minorica* German. Zwo Insten dieser nammen in vnserem Meer das an Hispaniam vers Auffgang stosset] Duæ insulæ ante Hispaniam,30000. passuum intervallo à se invicem distantes, quarum major, quæ Orientem spectat,100000 passuum longitudinem habet: circuitum autem passuum 480000.cujus præcipua oppida olim fuerunt Palma.& Pollentia. Alterius in 60000. tantùm passuum longitudo extenditur:circuitus autem in passuum 150000. ¶ Dictæ Baleares, (ut quidam volunt) à Baleo quodam Herculis comite ibi relicto. Aut certè *ἀπὸ τοῦ βάλλειν*, hoc est à jaculando: propterea quòd fundæ jaculatione Baleares peritissimi habiti sunt.Tradit enim Lycophron,& post eum Florus lib.3.cap. 8,eam hisce in insulis observatam fuisse consuetudinem, ut esurientibus filiis à matribus jentaculum in sublimi trabe proponeretur, quod illi contingere non poterant, nisi priùs funda dejecissent. A Græcis dicti sunt *γυμνήσιαι*, ὸ quòd nudi aliquandiu vitam egisse dicantur,nec vestibus utentes, nec calceis. In hisce insulis tantus olim cuniculorum proventus fuit, teste Plin. lib. 8.cap 52, ut in eos præsidium militare ab Augusto petere sint coacti. Hodie ab Hispanis : quorum imperio parent, *Majorica & Minorica* appellantur. ¶ Baleares etiā dicuntur incolæ harum insularum. ¶ Inde fit possessivum Balearis,& are. Virgil.lib.1,Georg Stupea torquentem Balearis verbera fundæ.

Bălĕārĭcŭs, ca, cum: ut Balearica funda.Ovid.2.Metamorph. Non secus exarsit , quàm quum Balearica plumbum Funda jacit:volat illud,& incandescit eundo.¶ Balearica vina. Plin. libro 14.capite septimo: Balearica vina ex insulis,cōferuntur Italiæ primis.Balearicæ cochleæ quæ herbis non vivunt; sed uvæ modo inter sē cohærent, à terræ cavis non prorepentes: unde & cavaticæ à Balearibus appellantur.Autor Plinius lib. 8. cap. 39.

Balesium,autore Plinio,Apuliæ oppidum est maritimum,nō procul à Brundusio.Plin.lib.3.cap.11.

Baliardus, Philosophus quidam Gallicus ac Peripateticus, Parisiis prodiit vir doctissimus ab orthodoxis tamen in quibusdam aberrans, à quibus nec per synodum jussu regis Ludovici hujus gratia coactam avelli potuit:sed in quodam loco deserto, cum socus nonnullis omne ævum abstinēdo exegit.Volaterr.lib. 22.

Balias, sive Balius, (nam & in Græcis quibusdam codicibus

Βαλιας

βαλίας legitur: in aliis βάλιος,) Vnus fuit ex equis Achillis, à Balio colore ita dictus. Commemorat autem Homer. lib. 16. Iliad. tres Achillis equos, quorum duos Baliam & Xanthum immortales fingit, ex Zephyro vẽto, & Podarge Harpyla prognatos: tertium autem mortalem, nomine Pedasum.

Balienus. Avunculus Catilinæ, Lucretium Asellam, consulatum contra voluntatem Syllæ ad perturbandum civitatis statum petentem, occidit jussu Syllæ tunc Dictatoris, accusatus postea, ac damnatus. Pædianus.

Balimenses, Populi in Latio, qui aliàs Trebulani dicuntur. Plin. lib. 3. cap. 5.

Balis. Vrbs juxta Libyæ Cyrenẽ, βάλις: dicta quòd Balis Deus in ea coleretur. Steph.

Bāllă, Vrbs Macedoniæ. Steph.

Balœum βάλοιον, Vrbs Macedoniæ. Steph.

Bālsă, βάλσα, A Plin. lib. 5. cap. item 5, numeratur inter Cyrenaicę regionis oppida. ¶ Est etiam hoc nomine urbs Lusitaniæ, non procul à Sacro promõtorio, & Anæ fluvii ostiis, quæ vulgò nunc *Tavila* dicti creditur. Commemoratur à Plin. lib. 4. cap. 22, & Ptolem. lib. 2. cap. 5.

Bălthĭă, Insula est in mari Germanico, quæ mari Baltico nomen dedit. Meminit hujus insulæ Plin. lib. 4. cap. 13.

Bambērgă, Vrbs Episcopalis Franconiæ.

Bamborum, Flumen Mauritaniæ crocodilis & hippopotamis refertum, ut scribit Plin. lib. 5. cap. 1.

Bambyce, βαμβύκη, Straboni Mesopotamiæ civitas est, sive (ut Plinio placet) Syriæ Cœles, in qua Atergatis dea colebatur. Hęc alio nomine Hieropolis: hoc est, sacra civitas appellatur, & Edessa. Vide latiùs in dict. one EDESSA.

Banasa, Apud Plin. lib. 5. cap. 1, Romanorum colonia est in Mauritania Tingitana, Valentia cognominata.

Banaurides, βαναυρίδες, Insulæ Thusciæ, à Banauro filio Ajacis, Stephanus.

Banisæ, aliàs Basanisæ, Populi Thraciæ, Steph.

Bantiă, βάντια, Vrbs Italiæ, Steph.

Bānti, Populi Thraciæ, βάντιοι. Steph.

Banurri, Getuli sunt, incolæ Tingitanæ provinciæ, ut scribit Plin. lib. 5. cap. 2.

Bāptæ, [βάπται. Ger. Geile Pfaffen zu Athen der Göttin der Vnkeuschheit.] Athenis erant sacerdotes Cotyttús, impudicitiæ deæ, cui nocturna sacra peragebãt, saltationibus, & omni voluptatum generi indulgentes. Dicti autem sunt Baptæ, ἀπὸ τῦ βάπτειν, quòd qui sacris illis initiabãtur, aqua calida tingerentur. Iuven. 2. Sat. Cecropiã sõliti Baptæ lassare Cotytto In hos Eupolis Comœdiam conscripsit, quam ab illorũ nomine Baptas appellavit, in qua mollitiem eorum & libidinem depinxit. Quam ob causam ab illis in mare præcipitatus est, & submersus: Vide plura de his apud Suidam, & Politianũ Miscellaneorum cap. 10.

Bărabbās, [בר-אבא *bar-abbá* βαραββᾶς. Ger Ein Vatterſonte.] per duplex b, est Syra dictio, sicut & sequentes duæ, qua apud nos significatur filius patris. Componitur enim ex בר *bar*, quod apud illos filius dicitur, & אבא *abbá* pater. Sedulius:

Tum coluêre Bahal, tunc elegêre Barabban.

Barace, Insulæ Gedrusiæ, Steph.

Barach. [ברק *barák*.] Nomen viri propriũ, & apud nos significat *fulmen*.

Barachias, βαραχίας, nomen viri, & *benedictus* seu *Fulgur Domini* interpretatur.

Baracum βάρακον, Oppidum Africæ in tractu Cyrenaïco, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. item 5.

Bărăcūră, Ἐμπόριον, Emporium Indiæ extra Gangem, autore Ptolem. lib. 7. cap. 2. hodie Bangella civitas fœcundissima, & regnum latissimum.

Baragasa, Aethiopiæ oppidum, de quo Plin. lib. 6. cap. 29. Aliqui unum Aethiopiæ oppidum ultrà ponunt in littore, Baragasa.

Baramalacum, Nabathæorum oppidum non spernendum in ea parte Arabiæ, quæ est cõtermina Syriæ, ut autor est Plinius lib. 6. cap. 28.

Bărăthrum, [תהום *theóm*. βάραθρον. Gal. *Abisme, gouffre, lieu profond & dangereux.* Ital. *Abisso, profundità.* Ger. Ein grauſame tieffe grub / oder loch / war vorzeiten zu Athen ein ſolches das vnden voll mûr vnd kaat / in welches ſie die Vbelthäter verſanckten. Hisp. *Lugar sin hon don* Pol. Przepaść Vng. *Mély barlang.* Ang. *A deep and dangerous gulfe or pitte.*] Locus Athenis fuit immensæ profunditatis, in imo mollis & cœnosus, in quem noxios, & damnatos deturbabant. Hinc factum est, ut loca omnia profunda, unde quis emergere non possit, ab illius similitudine Barathra dicantur: cujusmodi apud inferos Tartarum fingunt Poëtæ, qui Bis patet in præceps tantùm, tenditque sub umbras. Quantus ad ætherium cœli suspectus Olympum. ¶ Hoc etiam nomine appellantur tetræ cavitates, quæ fluvios hauriunt, aliis in locis rursus emersuros. Transfertur quoque ad alia. Martialis Barathrum fœmineum, pro locis mulièbribus dixit. Idem stomachi imũ hiatum Barathrũ appellavit, quũ ait: Extremo ructus si venit à barathro. Horat. de Lurcone quodam loquens lib. 1. Epist. 16, usurpat pro ingluvie & voragine. Apud Demosthenem ponitur pro pernicie, ut annotavit Harpocrãtion.

Barbalissus, βαρβάλισσος, Castellum in oriente muris cinctum, Steph.

Bārbărā, Virgo Nicomediẽsis Dioscori nobilis viri filia, à quo in turrim est conjecta, quòd se Christianam profiteretur: ac post omnibus probris nudatum, converberatumq; corpus, ab eodem ad præsidem ducta, jugulataq; in eadem urbe sub Maximiliano est. Demum Venetiis (quò translata est) condita. Autor Volaterr.

Barbarium, βαρβάριον, apud Strab. lib. 3: Promontorium est Lusitaniæ, inter Tagi & Calybis ostia.

Barbărĭă, pen. corr. βαρβαρία, Barbarorum regio, & gens fera. Cic. 3. in Catil. Quare bellum nulla unquã barbaria cum sua gente gessit.

Barbesula, Hispaniæ Bæticæ oppidum est, in conventu Gaditano: & fluvius, qui urbi nomen fecit. Vide Plinium libro 3. capite 1.

Bārcē, βάρκη, Vna est ex quinq; Libyę Cyrenaicæ urbibus, quę Pentapolim efficiunt: ita primùm dicta à Barce regina: postea Ptolemais appellata: ut testantur Strab. lib. ult. & Plin. lib. 5. cap. item 5.

Barcæi, βαρκαῖοι, Regionis hujus incolæ. Virg. 4. Aeneid. Hinc deserta siti regio, lateq; furẽtes Barcæi. ¶ Est item Barcę promontorium in occidua Africæ parte, Oceano imminẽs: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 1.

Bārcēnis, [Ger. Der Schwartzwald.] Sylva est Germaniæ, Suevos à Cheruscis dividens. Volaterr. credit eam esse, quæ hodie *Sylva nigra* vocatur, non procul ab agro Badensi

Bārchă, Cognomeñ fuit nobilissimæ apud Carthaginienses familiæ, ex qua fuerũt Annibal & pater ejus Amilcar. ¶ Inde Barchina factio est, quæ Barcharum potentiæ favebat, & eorum in gerendo bello autoritatem sequebatur. Frequens eorum mentio est apud Liv. lib. 2. bel. Pun.

Bārcĭno, pen. corr. βαρκίνων Ptolemæo, Vrbs est apud Hispanos, totius tractus Tarraconẽsis celeberrima, quæ vulgò *Barcelona* dicitur. Ausonius ad Paulinum: Tarraco, & ostrifero superaddita Barcino ponto.

Barderate, Vrbs est Galliæ Togatæ ad Apenninum. Autor Plin. lib. 3. cap. 5.

Bardĕsānēs, Βαρδησάνης, Nomẽ proprium historici Babylonii, qui in duo do[illegible] Indos gymnosophistas dividit, quorum alterum appellat Brachmanas, alterum Samanæos. Quorum continentiæ sunt, ut vel pomis arborum juxta [illegible]gium, vel publico orizæ & farinæ alantur cibo: & quum Rex ad eos venerit, adorare illos solitus sit. Hic doctrina rerum cœlestium, omnium Chaldæorum excellentissimus fuit. Cujus mentionem facit Eusebius lib. 6 Præparat. Evang.

Bardesene, Mesopotamiæ præsul, Syrorum lingua doctissimus, & vehemens dialecticus, adversus Marcionem patria lingua scripsit: sed & Græcè ad Antoninum. sub quo fuit, librum de Fato, aliaq; complura, ut ait Euseb. lib 4.

Bardines βαρδίνης, Fluvius juxta Damascum. Steph.

Barduli, sunt Cantabrorum in Hispania populi, qui & Turguli & Tapari dicuntur. Plin. lib. 4. cap. 22.

Bareá, Oppidum est Hispaniç citerioris, Bæticæ tamen adscriptum, ut scribit Plin. lib. 3. cap. 3.

Barenē, βαρλῶν, Vrbs Mediæ, vicina Ecbatanis. Steph.

Barĕtĭum, βαρήτιον, Regio ad mare Adriaticum. Steph.

Bargăsă, Vrbs Cariæ, à Bargaso filio Barges & Herculis, quem Lamus Omphales & Herculis filius persecutus est. Stephan. Vide CYARDA.

Bārgēnī, Populi sunt Africæ, ex Troglodytis, ut scribit Plin. lib. 6. cap. 29 in descriptione sinus Maris rubri, Troglodytici, & Aethiopici.

Bārgŭs, Thraciæ fluvius est in Hebrum cadens. Plin. lib 4. cap. 11: Flumina in Hebrum cadentia, Bargus, Suemus: unde Barguſii.

Bargўlă. orum, βάργυλλα, τὰ, Stephano, Oppidum est Cariç: ita appellatum à Bargyllo Bellerophontis comite, qui ex Pegasi ictu interiit. ¶ Vnde Bargyllitici campi, quorum meminit Plin. lib. 5. cap 29

Bārgўlŭs, Mons Syriæ, in confinio Phœnices, cujus meminit Plin. lib 5. cap 20.

Bariades βαριάδης, Indorum rex, bellum adversus Dionysium gessit: meminit Steph. in civitate πήρινα.

Bārĭs, Oppidi, & fluvii nomen, Vide in APPEL.

Barium, βάριον Ptolemęo, Apuliæ oppidum est, teste Plin. lib. 3. cap. 11, quod servato antiqui nominis aliquò vestigio, vul-

gò *Barri* vocatur. Horat. 5. Sat. 5: Bari mœnia piſcoſi. Vbi Bari dixit, pro Barii.

Barnichius, βαρνίχιος, Fluvius eſt Peloponneſi, in Alpheum influens, qui & Enipeus appellatur à Strab. lib. 8.

Bărnŭs, Barnutius, Oppidum eſt Macedoniæ, prope Heracleã. Autor eſt Strabo lib. 7.

Bărōvĭă, æ, Provincia eſt Vngariæ ſive Pannoniæ inferioris, ſoli fertilitate, panis & præſertim vini abundantia & præſtantia reliquas omnes ferè Vngariæ provincias vincens, unde etiam Pannonum lingua nomen traxit Baranya, quaſi *Boranya*, mater vini. Hæc provincia duplex eſt: ſuperior, cujus caput eſt Tholna, & inferior, cujus metropolis Laſco, utraque Danubio celebris.

Bărră, Oppidum Orobiorum in Italia Tranſpadana, regione undecima, Autor Plin. lib. 3. cap. 17.

Barthgadoth, βαρθγαδδώθ, Filius Triſtitiæ ut Timor Martis.

Barutus, vel Barutum, Vide in dictione BERYTOS.

Barygaſa, Inſigne emporium Gedroſiæ, Steph.

Baſabocates, Galliæ populi ſunt, teſte Plin. lib. 4. cap. 19. Pictonibus vicini.

Baſan, [בָּשָׁן *baſchhân* βάσαν.] Regio trans Iordanem eſt, quã duæ & dimidia tribus poſſederunt, quæ interpretatur uberrima & pinguis.

Baſaniſæ, vel (ut aliis placet) Baniſæ, per tres ſyllabas, βασανίσαι, ἢ βανίσαι, Populi ſunt Thraciæ, Stephano.

Baſera, pen. prod. βάσηρα, Oppidum Phœnices, Steph.

Băſĭlēă, pen. prod. [βασιλέα. Ger. Baſel Vng. *Baſilea.*] Raura eorum urbs celebertima, ad Rhenum fluvium in agro Gallico ſita: à Germanis tamen (ut pleraq; cis Rhenũ loca) habitata, eadem, aut certè proxima ei, quę Auguſta Rauracorum Ptolemæo appellatur. Vulgò *Baſle.*

Băſĭlĭcē, Adv. [βασιλικῶς. Pol. *Panko.* Vng. *Királyul*, *friſſen.* Ang. *Richelie, magnificklie.*] Regiè, magnificè, ſplendidè, egregié. Plaut. in Pœn. Baſilicè ornatus incedit, & affabrè ad fallaciam.

Băſĭlēī, orum, βασίλειοι Straboni, Populi ſunt Sarmatiæ Europæ ad utranq; Iſtri ripam incolentes, Iazygibus, & Vrgis finitimi, maxima ex parte è Nomadibus: hoc eſt, paſtoribus cõſtantes: iidem (opinor) cum iis, quos Pomponius à regiis moribus Baſilidas vocari tradit.

Băſĭlĭă, βασιλέα, Inſula in Oceano ſeptentrionali, immenſæ magnitudinis, diſtãs à Scytharum littore tridui navigatione, quæ alio nomine Baltia dicitur, teſte Plin. lib. 4. cap. 13.

Băſĭlĭcŭs ſinus, βασιλικὸς κόλπος, qui Ioniam, Aſiæ minoris regionem alluit. Plin. lib. 5. cap. 29.

Băſĭlĭdæ, βασιλεῖδαι, Populi ſunt Sarmatiæ Europæ, Gerrho amne à Nomadibus diſcreti, ab Hercule & Echidna generis originem trahentes: ita dicti à regiis moribus, ut tradit Pompon. lib. 2. Meminit horum & Plin. lib. 4. cap. 12.

Băſĭlĭdēs, βασιλείδης, Nomẽ proprium cujuſdam hæretici, qui trecẽtos ſexaginta quinq; cœlos eſſe credebat, quo dierũ numero annus includitur: cujus ſectatores dicti ſunt Baſilidiani.

Băſĭlĭs, βάσιλις, Civitas Arcadiæ, Steph.

Băſĭlĭŭs Cæſarienſis, Gregorii Nazianzeni, & Ioannis Chryſoſtomi temporibus floruit. [Ger. Ein frommer Biſchoff zu *Cæſarea.*] Is Cæſareæ Cappadocum præſul factus, juſſus à Valente, qui Arianis favebat, deſerere officium, atq; in exiliũ abire. Quumq; ille minimè obtemperaret, atq; uti contumax tribunali præfecti adhiberetur; ac minis parere principi diu fruſtrà tentaretur, nox ei ſpatium ad deliberandum datur. Baſilius: Nequaquam ego, *ait*: tu potiùs in hoc ſpatio ab incœpto deſiſtes. Itaq; in ea nocte uxore Valentis maximis correpta doloribus, & filia inſuper parvula extincta, Valens rogatum miſit ad Baſilium, ut precibus ad Deum fuſis, ipſe ſaltem ſervaretur. Sic itaq; accidit ut Baſilius ſervaretur. Hæc ex hiſtoria Ruffini. ¶ Baſilius Ancyranus præſul, arte medicus, ſcripſit contra Marcellum de virginitate librum, & nonnulla alia. Hic etiam imperante Conſtantino, in parte Macedoniæ cum Euſtathio & Sebaſtiano princeps fuit. Autor Hieronymus. Aliũ quoq; ejus nominis Suidas commemorat, præſidem Ciliciæ ſub Anaſtaſio principe floruiſſe: haud abſimilem primo & abſtinentia, & vitæ inſtitutis, ſcripſiſſeq; cõtra Archelaum quendam presbyterum Colonienſem. ¶ Baſilius item Aſiæ fluvius. Strab. lib. 16. Inter Euphratem atq; Tigrin fluit aliud flumen quod Baſilius appellatur.

Băſĭlŭs, unus ex interfectoribus Cæſaris ponitur ab Appiano. Item alter fuit pirata infamis. Lucanus:

Et Baſilum videre ducem, nova furta per æquor.

Baſinni, βασιννοί, Populi Arabiæ Steph.

Baſiſtani, Strab. lib. 3, Populi ſunt Hiſpaniæ, in tractu Bætico, qui & Baſtuli dicuntur.

Baſoropeda, Regio Medorum Armeniæ contributa; ut tradit Strab. lib. 11.

Baſsianus, patria Syracuſanus, Romam ſtudiorum cauſa miſſus, ubi Chriſtianus factus, Ravennam inſectante patre fugit. Inde Laudenſis præſul electus, ibidem deceſſit nonagenarius 14. Calend. Februar. clarus prodigiis, ab ulceroſis maximè invocatur: emicuit Ambroſii tẽporibus, quem ægrotantẽ adiit, morientiq; interfuit. Autor Volaterr.

Baſſăris, is, vel idis, βάσσαρις, Baſſarei: hoc eſt, Bacchi ſacrificula. Perſ. Sat. 1: Et ſectum vitulo caput ablatura ſuperbo Baſſaris. ¶ Eſt etiam veſtis genus ad talos uſq; demiſſa, qua in Bacchi ſacrificiis utebãtur ſacerdotes. Dictus autem eſt Bacchus Baſſareus à Baſſa Lydiæ oppido, ubi præcipuè colebatur: vel ἀπὸ τοῦ βάζω, quod eſt clamo, quòd ejus ſacra maximis clamoribus à Bacchis celebrarẽtur, vel à genere veſtis, ut inquit Cornutus in Perſium, Sat. 1, qua Liber pater utitur demiſſa ad talos, quam Thraces *Baſſarin* vocãt. Horat lib. 2. Carm. Ode 18: Non ego te candide Baſſareu Invitum quatiam.

Baſſŭs, Poëta Epicus, cujus fuit, teſte Quint. li. 10. cap. 1, vehemens, ac poëticum ingenium: nec ipſum ſenectute maturum, præveniente fato, quemadmodum & Valerio Flacco cõtigit. Item: Aufidius Baſſus, hiſtoricus, Quintiliani temporibus. qui bellum Germanicum ſcripſit. Vide Quint. lib. 10. cap. 1. ¶ Cæſius item Baſſus inter Lyricos ab eodem ponitur: de quo ſcribit Probus: Cæſium Baſſum poëtam Lyricum fama eſt in prędiis ſuis, ardente Veſevo, & latè vagantibus ignibus, cum villa ſua flagraſſe. Quintilianus quoq; ſe eum vidiſſe ait. ¶ Baſſus item Romanus medicus fuit, cujus unguentum arthriticum citatur ab Aëtio lib. 12. ¶ Præter hos fuit Baſſus martyr ſub Decio clavis ferreis confixus. Autor Volaterr.

Baſtărnæ, βαστάρναι Steph. Populi ſunt Sarmatiæ Europæ, ad Boryſthenem amnem non procul à Peucinis: quorum meminerunt Ptolem. libro 3. capite 5, Plin. libro 4. capite 13, & Strabo lib. 7.

Baſtuli, Bæticę Hiſpanię populi prope Turdulos, quorũ oppida ſunt, Sexi, Abdera, Ilurgis, Obulco, quod & ab Hiſpanis Vbida. Mons item Calpe, circuitu quidem nõ magnus, cæterùm adeò erectus, ut procul aſpicientibus columnæ effigiem repræſentet. Vide Strab. lib. 3, Ptolem. lib. 2. cap. 5, & Plin. lib. 3. cap. 1. & 3.

Baſulii, βασυλιῆς, Populi Lybiæ.

Bata, orum, βάτα, τά, Vicus eſt & portus in Sarmatia Aſiatica, ſupra Boſphorum Cimmerium, non procul à ſinu Cercetico. Vide Ptol. lib. 5. cap. 9, & Strab. lib. 11.

Batala, Antiquiſſimum Sidicinorum in Italia oppidum, cum aliis eorum oppidis à Livio commemoratum.

Batalus, li, βάταλος, Epheſius tibicen fuit, teſte Libanio, qui omniũ primus in ſcena calciamentis fœmineis uſus eſt, & fractis cantibus artem tibiarum emollivit. Vnde factum eſt, ut effœminati & parum viri, proverbiali figura, *Batali* à Græcis dicantur: quo etiam cognomẽto Demoſthenes ab inimicis notatus eſt, ut ipſe teſtatur in oratione pro Cteſiphonte.

Batana, βάταναι, Locus juxta Euphratem, Stephano. Vide Agbatana apud eundem.

Bataneæ, βατανέαι, vel Batanea in ſingulari, Vicus, σωμοικία, Syriæ, Stephan. Vide BETHANIA.

Bătăvĭă, Germaniæ provincia duobus Rheni alveis bona ex parte incluſa, quæ hodie, *Hollandia* appellatur.

Bate, βατή, Pars tribus Aegeidis. Steph.

Batetara, βατέτερα, Vrbs Ligurum. Steph.

Bătavŭs, a, um, penultima indifferente. Lucan. lib. 1: Vangiones, Bataviq; truces, quos ære recurvo Stridẽtes acuẽre tubæ. Cornelius Tacitus de ſitu Germaniæ: Omnium harum gentiũ virtute præcipui Batavi, non multũ à ripa, inſulam Rheni colunt. Cattorum quondam populus, & ſeditione domeſtica in eas ſedes tranſgreſſus, in quibus pars Romani imperii fierent. Manet honos, & antiquæ ſocietatis inſigne. Nam nec tributis conteruntur, nec Publicanus atterit. Exempti oneribus & collationibus, & tantùm in uſum præliorum ſepoſiti, velut tela atq; arma bello reſervantur. Hæc ille, Fuerunt autem Batavi olim craſſitiæ, & ſtupiditatis notati: quo fit, ut Auris Batava, proverbio dicatur de craſſo, ſtupido, & nullius judicii homine. Vide Eraſmi Adag.

Bătăvŏdūrum, βαταυόδουρον Ptolemæo, Batavorum oppidũ ad Rhenum fluvium, cujus meminit Tacitus Annalium libro 21. Creditur idem eſſe cũ eo, quod in agro Trajectino hodie *Vicum* appellant.

Batia, ſive Batia, pen. prod. βάτεια, Filia Teucri Scamandri fluvii filii, uxor Dardani. Diodor. lib. 5.

Băthyllŭs, li, βάθυλλος, Poëta Tragicus fuit inſignis, in Comœdiis non æquè fœlix. ¶ Fuit item Bathyllus, Samius adoleſcens, Anacreontis Poëtæ amaſius. Horatius in Epod. Nõ aliter Samio dicunt arſiſſe Bathyllo Anacreonta Teium.

Bătĭæ, βάιαι, Civitas eſt mediterranea Epiri, cujus meminit Strabo lib 7.

Bătĭēă, pen. prod. βατίεια Stephano. Locus eſt editus in agro Trojano, qui & Ili tumulus appellatur, teſte Strab. lib. 13.

Bătīnă,

Bătīnă, pen. prod. βάτινα, Oppidum Apuliæ. Vnde Horat 3. Carm. Ode 4. saltusq; Banuos & arvum.

Batnæ βάτναι, Civitas Orrhoenæ. Steph.

Bato, βάτων, Historicus fuit Sinopæus, qui historiam de rebus Persicis scripsit. Strabo lib. 12.

Batrachus, nomen proprium scriptoris, Vide in APPEL.

Bătrĭădes, Dictus est Callimachus Poëta Elegiographus, à Batto patre. Ovid. in Ibin: Nunc quo Battiades inimicum devovet Ibin; Hoc ego devoveo teq; tuosq; modo.

Bătrĭs, βατρὶς, Puella fuit formosissima, quam Philetas Poëta Elegiographus adamavit, suisq; carminibus celebravit. Ovid. lib. 1. Trist. Nec tantum Coo Battis amata suo.

Battŏn, onis, βάττων, Poëta Comicus fuit, cujus tres fabulæ enumerantur à Suida.

Bătrus, Pastor quidam fuit equarum, de quo talem fabulam recitat Ovid. lib. 2. Metamorph. Quum Apollo Admeti regis armenta pasceret, Mercurius boves quasdam, quæ longiùs processerant, furto abactas, in sylva occultavit, Battoq; cuipiã equarũ custodi, à quo uno visus fuerat, mãdavit, ne cuiquam illud furtum indicaret: quod ut libentiùs faceret, vaccam pulcherrimam ei dono dedit. Mercurius verò abiens, ut hominis experiretur fidem, sumpta alia figura, paulò pòst ad eum redit, rogans, an vaccas quasdam illàc transeuntes vidisset, pollicensq; si indicaret, vaccam cum tauro daturum. Battus itaq; spe muneris corruptus sub quo monte pascerentur, indicavit, ob quam perfidiam Mercurius eum in lapidem, qui Index dicitur, commutavit Ovidius:

Senserat hoc furtum nemo, nisi notus in illo
Rure senex, Battum vicinia tota vocabat.

¶ Alius fuit rex Melitæ insulæ, de quo suprà in dictione Anna. Vide Battiades. ¶ Fuit item Rex quidam nomine Battus, qui Cyrenem in Africa condidit: quẽ linguæ adeò impeditæ fuisse ferunt, ut verbũ βατταρίζειν ab eo originem traxisse putetur. ¶ Batri silphium βάττις σίλφιον, Græci novum & ratũ quempiã honorem proverbio vocãt. Aristoph. in Pluto. ¶ Battus item inepti cujusdam Poëtæ nomen est, de quo paulò antè in dictione BATTOLOGIA.

Bătŭlum, Castellũ est Campaniæ, cujus incolæ Turno in auxilium venerunt adversum Aeneam. Virgil. lib. 7. Aen. Quiq; Rufas, Batulumq; tenent, &c.

Bacyri, vel Bacyriani, βάκυροι & βακυριανοὶ, Gens Parthis & Medis vicina. Steph.

Baucĭs, βαυκὶς, Anus paupercula est apud Ovid. lib. 8. Metamorph. quę cum Philæmone marito Iovem & Mercurium suscepit hospitio. Cornutus in Persii Satyr 4. scribit anum fuisse pannosam, quæ quum ocymum venderet, non sine modulatione & adulatione ementes incitabat. Sic enim de illa Persius: Dum ne deterius sapiat pannuccea Baucis, Quum benè discincto cantaverit ocyma Vernæ.

Bavius & Mevius ineptissimi Poëtæ fuerunt & malevoli, Augusti temporibus, qui Virgilio suam gloriam invidêrunt. De quibus Virgilius ipse in Bucol.

Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mevi.

Baūlī, Villæ nomen est, quæ inter promontorium Misenum, Bajarumq; lacum flexo mari alluitur. Servius causam nominis inde factam memorat, quòd olim Hercules juxta Bajas fecit caulam bobus, & eam sepsit, qui locus primò Baulia dictus, mox dici cœpit Bauli.

B ante E.

Bĕātrix, virgo Romana & martyr sub Diocletiano Faustinum & Simpliciũ item martyres fratres, quos priùs tumulavit, paulò pòst eodẽ supplicio secuta, quòd prædiũ cuidã potenti vendere noluerat. Hæc enim dives erat: ac unà cum beata Lucina occisorum corpora in agro suo condebat. Autor Volaterr.

Bebius, cui cognomẽ fuit Massa, Delator insignis fuit Vespasiani temporibus, cujus meminit Iuvenalis Satyra 1: quem Massa timet, quem munere palpat Carus. ¶ Fuit & Bebius Pamphilus Consul Romanus, cum P. Cornelio, eo anno, quo Numę Pompilii libri in agro C. Petilii effossi sunt. Vide Valer. Maxim. lib. 1. cap. 1.

Bebrĭăcum, ci. [Ger. Ein Dorff zwischen Cremona vnd Dietrichs Bern in Italien.] Vicus est inter Cremonam, & Veronam, apud quem Vitellius Othonem superavit. Iuvenal. Satyr. 2: Bebriaci in campo spolium affectare Palati, Cornel. Tacit. Annalium libro 18 Eo die, quo Bebriaci certabatur, avem inusitata facie apud Regium Lepidi celebri luco consedisse in colle memorant, nec deinde cœtu hominum, aut volantium alitum territam, pulsámve, donec Octho se ipse interficeret: Hunc vicum Itali hodie *Labinam* vocant.

Bebrĭăcēnsis, se, adjectivum: ut, Aves Bebriacenses: ita dictæ quòd ejus pugnę tempore, quę apud Bebriacum inter Othonem & Vitellium commissa est primùm in Italia apparuêrũt. Plin. lib. 10. cap. 49: Venêre in Italiam Bebriacenses bellis civilibus trans Padum, externæ & novæ aves, (ita enim adhuc vocantur) turdorum specie, paulùm infrà columbas magnitudine, sapore gratæ.

Bebryces, βίβρυκες Stephano: vel Bebrycii, Populi à Thracibus oriundi, qui eam partem Asiæ incoluerunt, quæ postea Bithynia, & aliquando Mygdonia dicta est: ut est videre apud Strabonẽ lib. 7 & 12. Hos Arrianus originẽ à Bebryce trahere una filiarum Danaï scribit, quæ unà cũ Hypermnestra præter jussa patris viro pepercit, quare fugiens parentẽ, unà cũ viro in hęc loca pervenit, incolasq; ritus docuit Aegyptios: prò quibus meritis regionem ab ejus nomine Bebryciam ferunt appellatam. Tenebant olim totum tractum usq; ad Ephesum & Magnesiam Ioniæ oppidum, ut scribit enarrator Apollonii, Charontem adducens autorem, qui dicit Lampsacenorum regionem, olim Bebryciam appellatam. Ex Volaterrano.

Bebrўcĭă, βεβρυκία, Regio est minoris Asiæ ad Propontidem: postea Mygdonia à Mygdonibus Thraciæ populis: & Bithynia à Bithyno rege appellata. ¶ Bebryces populi ejusdem regionis, quos Strabo lib. 7 & 12. Thraces fuisse putat. ¶ Bebrycium nemus, de quo suprà in dictione AMŸCVS.

Bebrўcĭŭs, a, um, βεβρυκιος, Possessivum à Bebrycia, Asię regione. Virgil. 5. Aeneid. - qui se Bebrycia veniens Amyci de gente ferebat.

Bebryx, ycis, βίβρυξ, Rex fuit in montibus Pyrenæis, teste Silio, quos etiam à Pyrene illius filia nomẽ traxisse, idem autor est. ¶ Est item Bebryx, nomen gentile, cum significans, qui ex Bebrycia ortus est: de quo vide paulò antè in dictione BEBRYCES. Hujus autem nominis obliqui indifferenter efferuntur à Poëtis, secundam syllabam modò producentibus, modò corripientibus. Valerius Flaccus 2. Argonaut Bebrycis, & Scythi procul inclementia saxi. Silius lib. 3: Possessus Baccho ęva Bebrycis in aula.

Bechires Plinio, βιχῆρες Stephano, populi Themiscyræ, Asiæ regionis, Cappadociæ cõtermini: de quibus Plin. lib 6 cap. 4. Hi quum Attilæ ductu in Italiam venissent, vinũq; antea ipsis incognitum gustassent, brevi mortalium omnium bibacissimi evaserunt.

Beda, Natione Anglus, [Ger. Ein gelehrter Engellendischer Theologus] ob vitæ modestiam Venerabilis cognomentum adeptus, claruit sub Ioanne sexto Pontifice, quum Saraceni ex Africa solventes, Hispaniam invaserunt: ex quo Beda literis Principes ad eam recuperandam solicitavit. Græcè, Latineq; eruditus fuisse traditur. Scripsit in Acta Apostolorũ, & in Lucam. Autor Volaterranus.

Beduini, Ex Arabum, ac Saracenorum secta, aliis adjecti spimoribus sunt, quapropter Hæretici sunt appellati. Ii nulli ratione, inermesq; unà cum Saracenis in bellum ruunt, dicentes [illegible] non posse, fatoq; omnia referunt. Hircinis amicti pellibus. Solem orientem adorant. Volater.

Beggrgrgis. Vibs Trallianorum, sic vetto, quod apud Stephanum scribitur, πόλις τραλλέων.

Bĕelphĕgŏr, [בעל פעור *báhal pehór.* βεελφεγώρ. Ger. Ein Abgott der Moabiten] Idolum fuit Moabitarum, nomine Behel sive Baal, quod in monte Phegor colebatur. Idem creditur cum Saturno: ut annotavit Cælius Rhodig. Ant lib. 13. cap. 23.

Bĕĕl zĕbŭb, [בעל זבוב *báhal zebúb.* βεελζεβούλ. Ger. Der Musicken Gott oder der oberist der Teüfflen. Pol *Piekielnekszlaje.* Vng. *Beelzebub*, ördögöknek. *feiedelure.*] Idolũ fuit Accaronidarũ: quo nomine idolũ muscæ significatur. Bel (inquit Hieronymus) & Beel, & Baal, idem Hebræis est. nam iis vocibus indicatur idolum. Zebub autem muscam signat: unde Beelzebub (etiam Beelzebul Græci pronuntiant) tanquam muscæ dicatur idolum. Sed & pro dæmonarcha ponitur: hoc est, dæmoniorum principe.

Beergios. (quod hîc pro Neptuni filio corrùptè legebatur) lege BERGION.

Bela. [Vng. *Béla király.*] Pannoniæ rex, regno per fratris cædem potitus, bonus alioqui princeps habitus, populos à multis vectigalibus immunes fecit. Primus Byzantios nummos, argenteamq; monetam percussit. Decessit post annos regni tres, membris equi lapsu fractis. Fuêre quatuor hujus nominis Pannoniæ reges, ut autor est Volaterranus lib. 8.

Belbina, βιλβῖνα, Strab. lib. 9: Insula è regione Anaphystiorũ; apud quos Panos templum est, & aliud Veneris Coliadis.

Belea, βελία, Velia, Vide ELEA.

Beledonii, βελεδόνιοι, Populi juxta Oceanum. Steph.

Belitra, βέλιτρα, Civitas Italię non procul à Roma. Steph.

Belgæ, arum, [βελγαι Ger. Die Niderlendischen Völcker/vñ Rheinstrũ an das Britannisch Meer. Pol. *Niderlandrowie.*] Populi Galliæ Comatæ, inter Sequanam & Scaldem fluvios siti, in quindecim olim populos divisi. Plin. lib. 4. cap. 17: Gallia omnis Comata uno nomine appellata, in tria populorum genera dividitur: à Scalde ad Sequanam Belgica: ab eo ad Garumnã Celtica, eademq; Lugdunensis: inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitania.

Bĕlgĭcŭs,

Bēlgĭcŭs, a, um, adjectivum: ut, Essedū Belgicū, Currus quoddam genus, apud Belgas primùm inventum. Virgil. 3. Georg. Belgica vel molli melius feret esseda collo.

Bēlgium, gii, apud Cæsar. 3. bell. Gall. Oppidum est inter Belgas, aut certè ipsa Belgarum regio.

Belgites, Pannoniæ populi, apud Plin. lib. 3. cap. 25.

Belippo, Oppidum Hispaniæ Bæticæ in conventu Gaditano, apud Plin. lib. 3. cap. 1.

Belisarius, βελισάριος Suidę. Fœliciſſimus pro Iustiniano principe belli dux fuit, qui Persas in Oriēte, Gothos in Italia, Vuādalos in Africa prælio superavit, corū rege Gilismere in triumphum ducto. Hic tām strenuus belli dux, & in hostibus perdomandis fœliciſſimus, invidiam vincere nō potuit. Nimia ejus potentia eum apud Iustinianum in suspicionem affectati imperii adduxit, qui utrunq; ei eruit oculum. Quare quum principis ingratitudinem aliter ulcisci non posset, exiguum extra urbem tugurìolum extruxit, ubi per omnem vitam, à prætereuntibus stipem emendicavit: illud identidem repetens: Da obolum Belisario, viator, quem invidia, non culpa cæcavit. Vide Crinitum. & Volaterranum.

Bēllă, Vide ABELLA.

Bellĕrŏphōntēs, tæ, seu Bellerophon, tis, βελλεροφόντης, Fuit Glauci regis Ephyræ filius, inclyto decore conspicuus, & virtutis maximæ. Hic quum à Sthenobœa uxore Prœti de coitu interpellatus esset, veritus hospitalis Iovis iram, lascivam fœminam repulit. Vnde exardens repulsa mulier, apud virum innocentem hospitem accusavit: qui hospitii jure motus, illum domi interficere non sustinuit, sed datis codicillis, ad Iobatem socerum in Lyciam misit. Lectis ergo codicillis, Iobates in ultionē criminis ad Solymos domandos Bellerophontem misit, ut sub prætextu memorabilis pugnæ interiret. Verùm quum & Solymos facilè vicisset Bellerophontes, & aliis plerisq; periculis objectus semper victor rediisset, postremò ad interimendam Chimæram missus est: quem etiam laborem, nactus Neptuni beneficio Pegasum equum, summa cum laude superavit. Quapropter Iobates virtutem juvenis admiratus, alteram illi ex filiabus cum regni parte uxorem dedit: ex qua Isandrum, Hippolochum, & Laodamiam suscepit, ut lib. 6. Iliad. refert Homerus. Quod quum audisset Stenobœa, sibiipsi mortem conscivit. Bellerophontes autem fœlici rerum successu elatus, quum in cœlum evolare cum Pegaso conaretur, immisso à Iove œstro, equo excussus est, decidítque in eum campum, qui postea Alejus appellatus est. Pegasus autem à Iove inter sydera est relatus. Hic primùm Hipponous dictus est, Bellerophontes postea appellatus, à Bellero quodam Corinthiorum primate, quem de medio sustulit. ¶ Bellerophontis literas, βελλεροφόντης τὰ γράμματα. Subaudiendum verbum aliquod accommodum sententiæ, affert, aut aliud aliquod. Locus erit huic proverbio, quum quis literas velut commendatitias perfert, quæ contra ipsum sint descriptæ. Vulgò *literas Vriæ* vocant, neq; dissimilis est historia apud Hebræos.

Bellĕrŭs, βίλλερος, Corinthiorū primus quidam, à quo interfecto Bellerophontes dictus est, quum antea Hipponous diceretur. Vide Cælium Rhodig. lib. 13. cap. 9.

Bellĭtani, Populi Edetaniæ, quæ est regio citerioris Hispaniæ ad Iberum fluvium. Plin. lib. 3. cap. 3.

Bellōnă, æ, pen. prod. ὀυνὰ, Bellorum dea, & Martis soror. [Ger. Ein Schwester *Martis*, ein Göttin des Kriegs.] Virgil. 9. Aen. Quam cum sanguineo sequitur Bellòna flagello. Huic proprio sanguine sacerdotes sacrificabant. Ante Bellonæ templū columna erat, quæ bellica dicebatur, super quam hastam jaciebat Fecialis bellum indicēs: ut post Festum annotavit Alexander ab Alex. li. 3. cap. 12. Hęc ab antiquis Duellona à duello, quod illi ipsi bellum appellabant.

Bellovaci, βιλλόβακοι, Populi Galliæ, qui belli gloria Belgas omnes superarunt, quos Cęsar, duce eorum interfecto, in potestatem redegit.

Bellŏvăcum, pen. corr. Oppidum Bellovacorum, apud Cæsarem Comment. lib. 8. Vulgò *Beauvais*.

Bellogradum, Vngariæ urbs, ad confluxum Sai, & Danubii sita. [Vulgò Griechisch Weissenburg. Pol. *Bial'ogrod.* Vng. *Landor fehér vár.*]

Bĕlŏn, βίλον, per simplex l, Nomen urbis, & fluvii in Hispania Bætica, Straboni lib. 3.

Belunium, *Monte Belunio*, Venetiarum oppidum in Italia, ut Patavium, Opitergium, Altinum, Concordia, Colonia. Plin. lib. 3. cap. 19.

Belŭs, βῆλος, per simplex l. [Ger Der erst Assyrisch König.] Nomen proprium primi regis Assyriorum & patris Nini, à Sole deductum, qui Assyriorum lingua *Bel* dicitur. Huic vita functo templum erexerunt Babylonii, divinisq; eum honoribus sunt prosequuti. ¶ Fuit item Belus, cognomento Priscus Epaphi, vel (ut alii malunt) Neptuni, & Libyes filius, cui Isis post Apidis mortem nupsit, regnante Athenis Cecrope. Hujus filii fuerunt Danaus, & Aegyptus, quem alii Aegisthum vocant: à cujus etiam nomine quinquaginta Danai filiæ Belides appellatæ sunt: ut paulò antè ostendimus suo loco. ¶ Hoc etiam nomine dictus fluvius Syriæ, ubi primò repertū fuisse vitrum, Plinius scribit lib. 5. cap. 19. Ioseph. lib. 1. belli Iudaici: Stadiis, *ait*, duobus à Ptolemaide Belum amnem distare, juxta quem sepulchrum Memnonis sit, & vitrea in rotunda valle arena, quam venti ex circundatis jugis convehant, inexhausta seculis vi, sed ante omnia mirabili natura mutandi alia quoque in vitrum, quæ attigerit, metalla. ¶ Belus alius fuit Phœnices rex, & pater Didûs, vir militaris scientiæ peritissimus, qui Cyprios Phœnicum littus infestantes piratica subegit, ut est apud Virgil. lib. 1. Aeneid. genitor tum Belus opimam Vastabat Cyprum, *&c.* Alio nomine dicebatur Metres, ut ait Servius. ¶ Belus Stephano, Oppidum est Hispaniæ, nō procul ab Herculis columnis, idem fortassis cum eo, quod à Plinio Belon appellatur. ¶ Belus, gēma est vitrea specie, magnitudine nucis juglandis, in Arbelis nascens, ut ex Democriti sententia refert Plin. lib. 37. cap. 10.

Bēlĭdēs, hujus Belidæ, pen. long. βελίδης, Patron. masc. quo significatur filius, seu aliquis de genere Beli. Virgil. 2. Aeneid. Fando aliquid si fortè tuas pervenit ad aures Belidæ nomen Palamedis, *&c.*

Bēlĭs, hujus Belidis, βηλὶς, Patronym. fœm. quo significatur filia vel neptis Beli. Vnde Belides dictæ sunt quinquaginta filię Danaï, Beli filii: quas quum Aegisthus Danaï frater (quem alii Aegyptum vocant) totidem filiis suis peteret uxores, Danaus despondere noluit: didicerat enim ex oraculo, se à genero interfectum iri. Sed postea coactus à fratre promisit se Aegisthi petitioni satisfacturū. In nuptiarum autem nocte filias subornavit, ut clàm se cultris armarent, & viros jam vino, luxuriaq; sopitos jugularent. Virgines itaque patri obedientes captato tempore necarunt viros, unaquæque suum, excepta sola Hypermnestra, quæ Lynceo seu Lino viro suo pepercit, qui postea occiso Danao, regnum apud Argos invasit. ¶ Hæ & Danaides appellantur, à patre Danao. Vnde Danaidum dolium, proverbio celebratur, pro barathro quodam inexplebili, & insatiabilis cupiditatis homine. Fingūtur enim à poëtis, Danaï filiæ apud inferos eo supplicii genere perpetuò damnatæ esse, ut dolium quoddam pertusum aqua conentur implere, unde tantum effluat, quantum illæ possint infundere. Ovid 4. Metamorph. Moliriq; suis lethum patruelibus ausæ, Assiduè repetunt, quas perdant, Belides undas. Vide BELVS.

Bēmārchĭŭs, βημάρχιος, Ex Cæsarea Cappadociæ sophista, qui scripsit res gestas Constantini Magni principis libris decem: præterea declamationes quasdam & orationes. Autor Suidas.

Bembina, βεμβῖνα Stephano, Nemeæ vicus est, quem Hellanicus Bembinon, βέμβινον appellat: unde Nemeæus leo à Poëtis Bembinatis bellua dicitur. Plaut. Mil. Bembinatidis belluæ instar: hoc est. Nemeæi leonis instar.

Bembinadia, Regio Arcadię inter Clitorium & Cleonem oppida. Plin. lib. 4. cap. 6: Clitorium, Cleone, inter quæ duo oppida regio Nemeęa, Bembinadia vocitata. Sic enim legit Hermolaus, cujus verba hæc sunt: Legendum est Bembinadia: fuit enim vicus Bembina: unde Nemeæus leo à Poëtis Bembinates dictus. Sed & in Plautino milite: ubi dicitur, Bombamatides elutum instar: cogitent legentes, an emendandū sit: Bembinatidis belluæ instar: hoc est, Nemeæi leonis instar. Vide BEMBINA.

Bēnācŭs, pen. prod. [βλιάκος. Vulgò *Lago di garda.* Ger. Der Gardsee in Italia.] Lacus Cisalpinæ Galliæ, non procul à Brixia Venetorum oppido, quem ajunt aureas arenas evolvere, & ex eis nutrire pisces, quos indigenæ *Carpiones* vocant, nusquam alibi repertos. Ex hoc Mincius fluvius excurrit in Padū. De hoc lacu Virgil. lib. 2. Georg. Fluctibus & fremitu assurgēs Benace marino.

Bĕnē, es, βλών Stephano, Oppidum Cretę, sub Gortyne sita: cujus incolæ dicuntur Benæi, βλωεῖοι.

Bĕnĕdictŭs, patria Nursinus, primò Sublacū secessit, ubi ordinem monachorum instituit, in Italia primùm, quem antea Basilius in Oriente constituerat. Deinde quum à frequentibus adiretur vitandæ gloriæ gratia, Casinum venit, ubi templum Apollinis Ioanni Baptistæ dedicavit. Ad quem Totilas rex Gothorum experiundi vaticinii gratia dicitur incognitus venisse, servo præmisso cultu regio, ab eoq; patefactus fuisse. Decessit Casinii Benedictus: ubi & sepultus cum Scholiastica sorore, imperante Iustino seniore. Fuit & alter ejusdem nominis, eodem ferè tempore quo superior Benedictus, qui à Gregor. 3 memoratur in dial. Vivebat monachus in Latio, XI. ab urbe Lapide.

Bĕnĕventum, βενδοσίνη Ptolemæo, βενβεντὸν Suidæ & Stephano,

phano, Hirpinorum urbs, quæ quum eò colonia duceretur, boni ominis causa ita vocari cœpit: nam antea Maleventum vocabatur. Vulgò *Benevento*. Hęc urbs à Diomede condita fertur: apud quam xxx. millia Samnitum cæsa fuerunt, Sulpitio & Petilio Consulibus. De hac Plin. lib. 3. cap. 11.

Benis. Vide NEBIS.

Bĕnnă, vel per diphthongum Bænna, vel Bena cum simplici n, urbs Thraciæ, unde Bennicus sinus. Stephano. Apud eundem: Benna unus est ex senatoriis ordinibus Ephesi, cujus Senatores Bennii.

Berbecomagus, Vrbs, hodie Speyr dicta.

Bĕrĕcyntĭă, *βερεκυντία*, (inquit Servius) Mater deûm dicta à monte Phrygiæ Berecynto: cujus ultima syllaba caret aspiratione, quam addimus, quoties montem Deli Cynthum dicimus. ¶ Est aût tenuis ista discretio, quibus nominibus subtrahi debeat aspiratio. Nam Ripæi montes Arcadiæ, non scribuntur cum aspiratione: quam addimus, quũ Riphæos montes Scythiæ significamus. Hæc Servius in illud Virg. lib. Aen. 9. Ipsa Deûm fertur genitrix Berecyntia, *&c.*

Bĕrĕcyntĭus, *βερεκυντ&*. Stephano, nomẽ montis est Phrygię, & nomen oppidi, in quo Cybele mater deûm priscorum ritu colebatur: unde Berecyntia dicta est. Plin. lib. 16

Bĕrĕcyntĭus, a, um, adject. *βερεκυντ&*: ut cornu Berecyntium, apud Horatium 1. Carm. hoc est, quo excitantur ad furorem Cybeles Berecyntiæ sacerdotes. ¶ Tibia Berecyntia, Idem 3. Carm.

Bĕrĕnīcē, es, pen prod. *βερενίκη* Ptolemæi Lagi uxor. Ea genita Aegypti, à cujus nomine Ptolemæus Philadelphus ejus filius insignem urbem, quam in sinu Arabico condidit, Berenicem appellavit. Autor Plin. lib. 6. cap. 29. ¶ Fuit & alia ejusdẽ nominis Aegypti Regina, Ptolemæi Philadelphi & Arsinoës filia, quæ Ptolemęo Evergetæ fratri suo nupsit: qui quũ paucis à nuptiis diebus, in Asiam expeditionem suscepisset, Berenice crinem se detonsuram vovit, si ille salvus reverteretur, cujus voti damnata, absciſſam comam in templo Veneris consecravit: quæ quum postridie non apparuisset, ægrè id ferenti Regi, Conon Mathematicus Regis gratiam per adulationem captans, inter sydera collocatam affirmavit, septem ei figura vacuas ad caudam Leonis ostendens stellas, in quas Berenices crinem mutatum asserebat. ¶ Fuit item Berenice, Herodis Antipatri filii ex Salome sorore neptis, cujus meminit Strabo li. 16. ¶ Berenice prætereà à Valerio Maximo appellatur lib. 8. cap. 6, quam Plin. lib. 7. cap. 41, Pherenicen vocat, cui soli ex mulieribus, quòd filia, mater, & soror esset Olympionicarum, concessum est, ut gymnicos ludos posset spectare, fœminis omnibus interdictos.

Bĕrĕnīcē es, *βερενίκη*, Multarum urbium nomen est, quarũ prima in Libya Cyrenaica est, in extimo majoris Syrtis cornu sita, una ex iis quæ Pentapolin efficiunt: de qua Plin. lib. 5. cap. 5. ¶ Secunda, ad sinum Arabicum, à Ptolemæo Philadelpho condita, & à nomine matris ita appellata: in qua ipso solstitii die hora sexta umbras penitùs ablumi tradit Plin. lib. 6. cap. 29. ¶ Tertiam cognomento Panchrysos, & quartam Epidiren dictam enumerat idem Plinius loco jam citato. ¶ Duæ prætereà ejusdẽ nominis urbes recensentur à Stephano, quarum alteram in Cilicia collocat: alteram Chium olim vocatã asserit.

Bĕrĕnīcĭdæ, *βερενικίδαι*, Ptolemaica tribus populi apud Atheniẽses. Stephano.

Bĕrĕnīcĭs, idis, *βερενικὶς*, Tractus Africæ Cyrenaicæ, qui est circa Berenicen urbem. Lucanus libro 9: -nam quicquid pulvere sicco Separat ardentem tepida Berenicida Lepti, Ignorat frondes.

Bĕrēs, *βέρης*, Vrbs Thraciæ, à Berete filio Macedone, Stephan. Vide Mieza apud Steph.

Bĕrex, *βέρεξ*, Gens inter Indiam & Aethiopiam, Steph.

Bērgē, *βέργη*, Vrbs aut vicus Thracię, ex qua natus est Antiphanes Bergæus Comicus, qui incredibilia conscripsit: unde proverbium *βεργαίζειν*, pro nihil veri dicere. Vsurpatur & Bergiũ diminutivè, Steph.

Bērgĕpŏlĭs, *βεργόπολις*, Vrbs Abderitarum, Steph.

Bērgĭdŭm, *βεργίδιον*, Oppidum Ilergetũ, in eo tractu Tarraconensis Hispaniæ, qui Vasconibus proximus est.

Bērgĭŏn & Albion, Gigantes, filii fuêre Neptuni, ab Hercule interfecti, ut scribit Pomponius Mela libro 2. Vide suprà ALBION.

Bergomum, Oppidũ est Italiæ, trans Padũ, à Plinio in nona Italiæ regione collocatũ, etiam hodie nomẽ retinens. ¶ Hinc Bergomates ejus oppidi incolæ dicti sunt.

Beriades, *βεριάδης*, Indorum rex, bellum adversus Dionysium gessit. Steph. in civitate *πόλεις*.

Bĕrĭthrŭs *βήλιθρος*, Vrbs Trojana, Steph.

Berlinum, Vrbs Marchiæ Brandenburgicæ.

Bernārdŭs, [Ger. G. Bernhard der from Abt.] Abbas inter Burgundos, nobili ortus genere, anno ferè 12. ætatis, sub abbate Stephano, qui tertius fuerat in Cœnobio Cistercienſi paulò antè instituto, unà cum 30. sociis monachũ professus, doctrinæ, vitæq; laudata fama adeò profecit, ut Clarævallẽsi cœnobio tunc primùm Roberti viri illustris impensa cõstructo, prępositus sit: cui annos 36. præfuit. Plura reliquit scripto Comment. in Cantica. Considerationes divinæ contemplationis ad Eugenium pontificem. Vnde Pontificii munĕris ratio dicatur. Varias insuper epistolas, sermones etiam in diebus solennibus habitos. Volaterr.

Bernava, Apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6, Oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, non procul à Cæsarea Augusta, Celtiberis & Bessetanis ad Orientem proximum. Vulgò *Benavar*.

Bĕrŏe, *βερόη*, Epidauria fuit anus, & nutrix Semeles, in quam se mutavit Iuno, Semele persuasura, ut à Iove veram illius formam peteret, qua cum Iunone congredi soleret: ut superiùs de Baccho dictum est. Ovid. Metamorph. 3: Ipsaq; erat Beroë Semeles Epidauria nutrix. ¶ Beroës quoq; cujusdam Dorycli Ismarii conjugis meminit Virg. lib 5: Fit Beroë Ismarii conjunx longæva Dorycli, *&c.* ¶ Est item Beroë Stephano, urbis nomen in Macedonia, non procul à Pella, Alexandri Magni patria: quæ aliàs Beroëa, sive (ut quidam malunt) Berrhoëa vocatur, vide infrà suo loco.

Bĕrŏĕa, sive Berrhoea, *βέροια* Stephano, *βέρροια* Suidæ, Vrbs Macedoniæ ad Haliacmonem fluvium sita, non procul à Pella, Alexandri Magni patria. Meminit urbis hujus Plin. li. 4. cap. 10 Virgò *Veria*. ¶ Est etiam in Cava Syria hujus nominis oppidum in quo Bassianus Rhetor natus traditur, à quo dicti sunt Berœenses, quorum meminit Plin. lib. 5. cap 23.

Berenice. Vide BERENICE.

Berecinthus. Cacumen est Taurorum, tres habens fontes, sine remedio mortiferos. Plin. lib. 2. cap. 103.

Berosus. [Ger. Ein furbundter Astrologus auß Chaldæa.] Chaldæus fuit, Astrologiæ peritissimus, cui propter admirandam prædicendi futura scientiam, Atheniẽses in Gymnasio posuerunt statuam lingua inaurata. Autor Plinius libro 7. capite 37.

Bersabe [באר־שבע *beér-schébah*.] Vrbs Iudææ, quæ puteus juramẽti interpretatur: quia quum ibi habitaret Abrahã cum Abimelech, mactatis septem ovibus in fœdus mutuò juraverunt. Hæc terminus fuit terræ promissionis possessæ à populo Iudæorum, postquam reversus est ex Aegypto, & tenditur usque ad Dan, spatio in longum CLX. millium, sicut scribit Hieronymus ad Dardanum.

Bersanæ, Vidua fuit Damascena, ab Alexandro Magno adamata. Autor est Diodorus.

Bĕrŭnŭs, *βέρουν&*. Steph. Italiæ civitas, nimirùm Verona.

Beryllus, *βήρυλλ&*, Bostrenæ urbis Arabicæ Præsul fuit, qui quum plura rectè pro religione scripsisset, postremò omnia corrupit, peregrina quædam adducens, & procul à veritate abhorrentia. Quamobrem convocata Præsulum non paucorum synodo, maximè annitente Origene, ad sanitatem reductus est. Vide Volater. lib. 6.

Berytis *βέρυτις*, Troica, urbs videtur addendum. Steph.

Bērytŏs, pen. prod. *βηρυτὸς*, Vrbs est Phœnices, in ora Libanó monti subjecta, Iustiniani temporibus legum studiis celeberrima. Vulgò *Barutum* vocant. Hinc Berytia vina, hodie quoq; nominatissima: de qua Plin. lib. 15. cap. 17.

Berytus, Alia est urbs Arabiæ, Diospolis priùs dicta. Steph.

Bescĭă *βεσκία*, Vrbs Ausonum. Steph.

Besă, simplici s, *βῆσα*, Fons est Thessaliæ inter Ossam & Olympum, juxta Cycesium oppidum: de quo Strabo lib. 8. ¶ Est & Besa tribus nomen in agro Attico: cujus meminit idem Strabo lib. 9.

Bēssă, geminata ss, *βῆσσα*, Campus est Locridis, densis arbustis refertus: unde & nomen accepit. *βῆσσαι* enim saltus à Græcis nominantur. Vide Strabo. lib 9. ¶ Est & *βῆσσα* Bessa ejusdem regionis oppidum, apud Steph.

Bēsbĭcŭs. *βίσβικ&* Stephano. Insula est exigua Propontidis, XVIII. M passuũ circuitu, è regione ostii Rhyndaci fluvii. Vide Plin. lib. 5. cap. ult.

Bĕsippo, *βεσιππὼ* Ptolemæo, Hispaniæ Bæticæ portus, & oppidum non procul à Mellaria urbe, patria Pomponii Melæ, ut ipse testatur Geographiæ suæ lib. 2.

Bessără. *βίσσαρα*, Civitas est Assyriæ apud Ptol. lib. 16. cap. 1.

Bēssi. *βησσοι*, Populi Thracum, teste Plin. lib. 4. cap. 11, magnæ ex parte Hæmum montem incolentes, rapto & latrociniis victitantes, de quibus Ovid. lib. 6. Trist. Vivere quam miserum est inter Bessosq;, Getasq;.

Bessȳgă, pen. corr. *βήσυγα, τὰ*, Emporium in India, ubi & amnis Bessygas: unde Bessygitæ populi, qui humana carne vescuntur. Steph.

Bestĭă Appia, legitur apud Volater. lib 14. ex Livii lib. 2. bell. Pun. apud quem nunc legimus Vastia Oppia.

Bethārmŏ-

Bēthārmŏnĕs, βηθαρμωνες, Ab Homero Corybantes vocantur, Odyſſ. 8.

Betacharum, Vicus inter Hieroſolymã & Thecuam in monte ſitus. Compoſitum nomen ex lingua Syriaca & Hebræa. Immò ut videtur eſſe [בית-הכרם *beth-hachchérem.*] merè Hebraicum eſt.

Bethania, [בית-עניא *beth-hanjá.* βηθανία.] Villa ſecũdo milliario ab Hieruſalem, in latere montis Oliveti, Marthæ, ac Mariæ memoria inſignis. ¶ Eſt & altera Bethania trans Iordanẽ, ubi Ioannes quondam baptizabat. Volaterr.

Bethel, [בית אל *beth-el.*] Vrbs Samarię, quam Iebuſęi condiderunt, quæ priùs vocabatur Luza.

Bethlema, Vide BETHLEHEM.

Bethlehem, [בית להם *beth-léhem.* βηθλεέμ. Ger. Die Gebuttoſſtat Chriſti vnſers Heylandts. Vng. Bõthlehem.] Nomen civitatis David, quæ alio vocabulo dicitur Ephrata, Chriſti ſervatoris noſtri natalibus inſignis. Nũc viculus eſſe dicitur, qui ab Ioppe quadraginta millibus diſtat. Ex hac civitate ortus, atq; ibidem in regem unctus eſt David. Ibi Rachel occubuit: & ſepulchrum Ieſſe patris David oſtenditur. Eſt autem hic locus in tribu Iuda, ſexto ab Hieruſalem milliario poſitus, contra Meridiem in itinere, quo itur Hebron. Quando autẽ Iacob ibi pecora ſua pavit, loco Bethlehem nomen impoſuit, quod domus panis interpretatur: propter eũ panem qui ibi de cœlo deſcendit. A Stephano βηθλεμμ appellatur neutro genere, & plurali numero. ¶ Hinc Bethlehemitæ, pen. prod. dicti ſunt ejus incolæ.

Bethphagĕ, pen. prod. [בית-פאגי *beth-phagé.* βηθφαγή. Ger. Ein dorff nicht weit von Jeruſalem am Oelberg gelegẽ. Vn. *Betfage.*] Vici nomẽ eſt in Iudæa, nõ procul ab Hieroſolymis, quod Syris domum oris, vel maxillæ ſonat.

Bethſaida, [בית-צידא *beth-tſaidá.* βηθσαϊδά.] Galilęę civitas, Petri, Andreæ & Philippi patria, ad Lacum Tyberiadis ſita.

Bethſames. [בית-שמש *beth ſchémeſch.*] Nomen urbis Galilææ, ubi Dominus perhibetur multa ſigna feciſſe: à qua Bethſamitæ populi.

Bethſura, & Bethſuræ, tantùm plurale, pen. prod. [בית צור *beth-ſſur.*] Munitum fuit Iudæorum præſidium: de quo multa lib. 2. Machabæorum.

Betis, fluvius Hiſpaniæ ulterioris. Vide BAETIS.

Betulo, Hiſpaniæ fluvius eſt in tractu Tarraconenſi, Barcinonenſem agrum irrigans. Rectiùs ſcribitur Bætulo per diphthongum. Vide ſuprà ſuo loco. Vulgò *Becon.*

Bēvā βέβα, Vrbs Macedoniæ. Steph.

Bevŏs, βέβος, Fluvius. Steph.

B ante I.

Bĭānŏr, βιανωρ, Nomen viri qui & Ocnus dictus eſt, filius Mantûs fatidicę, & Tuſci fluminis, qui Mantuam urbem à nomine matris appellavit. Virgil. Aegl. 9: nanq; ſepulchrũ Incipit apparere Bianoris, hîc ubi denſas, &c. ¶ Fuit itẽ unus ex Trojanis principibus, qui cum Oileo auriga ab Agamemnone interemptus eſt, teſte Homer. lib. Iliad. 11.

Bias, Bantis, [βίας Ger. Einer auß den ſiben Weyſen des Griechenlandts.] Nomen Philoſophi Prienenſis, qui fuit unus ex ſeptẽ Græciæ ſapientibus. Hic (Laërtio teſte) vir fuit totus regius, & civium ſuorum princeps, quos diu adverſus pericula tutatus eſt. Sed tandem capta patria, quum univerſi fugerent rerum pretioſiſſimarum ſarcinulis onuſti, ipſeq; interrogaretur, cur ex bonis ſuis ſolus nihil ſecum ferret, reſpõdit: Omnia bona mea mecum porto: fortuita enim inter bona ſua non numerabat.

Bĭāctĭă Ptolemæo, Oppidum eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis, fortaſſe idem cum eo, quod hodie Baeza nominatur.

Bibaculus, Patria Cremonenſis, ut ſcribit Euſebius, qui ſimul & Catullus inter poëtas Iamborum Latinorum ponuntur Quintiliano. Eſt & Bibaculus alter, cujus meminit Cæſar in Commentariis.

Bibaga, inſula eſt Indiæ, oſtreis & conchyliis referta, ut ſcribit Plin. lib. 6 cap. 21.

Bibaſtus, βίβαστος, Vrbs Thraciæ. Steph.

Biberius, Tiberii agnomen per deriſum, propter nimiam vini aviditatem.

Bibiana, Virgo Romana & martyr ſub Iuliano, quæ unà cum parẽtibus martyrum corpora ſepelichat, ſepulta eſt apud palatium Lucinianum. Autor eſt Volat. lib. 3.

Biblĭă, ſive (ut alii vocãt) Billia, Vxor Duellii Romani, qui primus Romæ ex navali certamine triumphavit: quæ tantæ pudicitię fuit, ut illo ſeculo pro exemplo fuerit, quo impudicitia monſtrum erat, non vitium. De hac memoriæ proditum eſt, quòd quũ Duellio in jurgio quodam oris graveolentia objecta eſſet, eoq; nomine à viro illo accuſaretur, quòd vitii ejus ipſum nunquam monuiſſet, Bibliam reſpondiſſe: Id quidem ſe facturam fuiſſe, niſi viros omnes credidiſſet ita olêre.

Biblĭna, æ, βιβλίνη, Thraciæ regio, vinò generoſo inſignis, quod Biblinum ab ea appellatur: tametſi alii à biblia vite appellatũ malint. Demus aũt Delius Biblinum vinum, Naxium interpretatur, eò quòd Biblus Naxi inſulæ fluvius ſit, Vide Stephanum.

Biblus, βίβλος, Naxi inſulæ fluvius, à quo nõnulli, Biblinũ vinum nominatum putant. Vide ſuprà indictione BIBLINA.

Bibrācte, Heduorum oppidum eſt apud Gallos, autore Cæſare. Hodie Sequanis: hoc eſt, Burgundis annumeratur. Vulgò *Beaulne.*

Bibracum, Vrbs Sueviæ, Vulgò Biberach.

Bibrĕvĭs, pes, Pyrrichius, Diomedes Grammaticus lib. 3.

Biburcum, Daniæ urbs. Vulgò Biborg.

Bĭbŭlŭs, Collega Cæſaris fuit in conſulatu, nomine potiùs quàm re: Cæſar enim ſolus quicquid viſum erat, inconſulto collega, pro ſuo arbitrio gerebat. Vnde quicquid illo anno factum erat, homines urbani Cajo & Cæſare Coſſ. geſtum dicebant. Vide Eraſmum in Apoph. Extat etiã apud Tranquillum in vita Cæſaris ea de re diſtichon hujuſmodi: Non Bibulo quicquam nuper, ſed Cæſare factum eſt. Nam Bibulo fieri Conſule nil memini.

Bĭcūrgĭum, βικούργιον Ptolemæo, Germaniæ urbs eſt, quam *Erfordiam*, Vulgò Erdfurt vocant.

Bidini, Populi ſunt Ciciliæ, Citariis, & Cacirinis vicinitut autor eſt Plin. lib. 3. cap 8.

Bidios, βίδιος, Caſtellum in agro Tauromenitano. Steph.

Bidos, βίδος, τό, invenitur & cum diphthongo, adhuc caſtellum in Sicilia, Stephan.

Biemus, Vrbs Cretæ, Vide hiſtoriam apud Stephanum, ubi ait de Vienna Galliæ.

Bĭēndĭum, Citerioris Hiſpaniæ portus eſt, apud Plin. lib. 4. in deſcriptione citerioris Hiſpaniæ.

Bigargitani, Populi ſunt Hiſpaniæ in tractu Tarraconenſi. Vide Plin. lib. 3. cap. 3.

Bigerones, Aquitaniæ populi ſunt, apud Cæſarem, Tarbellis & Sontiatibus vicini.

Bigerra, βίγερρα, Ptolemæo, Hiſpaniæ civitas eſt, Setabis contermina, quæ hodie *Beiar* ab incolis vocatur.

Bilæus, βιλαῖος, Fluvius eſt Ponti, in finibus Paphlagoniæ, nõ procul ab Heraclea. Vide Plin. lib 6. cap. 1.

Bilbĭlĭs, βίλβιλις, Oppidum Celtiberorum in Hiſpania Tarraconenſi, ad Salonem fluvium, optima ferri temperatura nobilem. Ex hoc oppido Martialis pœta originem traxit, ut ipſe multis in locis teſtatur. Vulgò *Calatayut.*

Bilbĭna, Vrbs Perſica. Steph.

Bion, βίων, Borysthenîtes philoſophus fuit, & ſophiſta callidus, qui philoſophiam vario orationis flore veſtivit. Hic primùm Crateris Cynici Philoſophi auditor fuit: à quo ſeſe ad Theodorũ contulit. Fertur hic dixiſſe ad eum qui fundos ſuos ingluvie voraverat, Terra Amphiaraum abſorbuit, ſed terram tu. ¶ Fuerunt & alii ejuſdem nominis Philoſophi, quos vide apud Laërtium.

Bipedĭmui, Galliæ in Aquitania populi, de quibus vide Plin. lib. 4. cap. 19.

Biracelium, Thuſciæ oppidum eſt Ptolemæo, hodie *Vicarellum.*

Bĭrĕndĭum, Citerioris Hiſpaniæ portus. Plin. lib. 4.

Bĭrmātĕr, Agnomen Bacchi, quòd duas matres habuerit, Semelen & Iovem, matris fungentẽ officio, δημήτωρ. Vide ſuprà in nomine BACCHVS.

Bingium, Vrbs in littore Gallico ad Rhenum ſita, eo loco ubi Naus fluvius in Rhenum exit. [Vulgò Bingen.]

Biſaltes, Vide BISALTIA.

Bĭſāltĭă, βισαλτία Stephan. Regio Macedoniæ libera, ad Strymonem amnem: ita dicta à Biſalte Solis & terræ filio, aut à Biſalte vicino fluvio.

Bīſāltæ, βισάλται Stephan. Populi liberi Macedoniæ ad Strymonem amnem, teſte Plin. lib. 4. cap. 11, qui famem in bello lacte concreto, & ſanguine equino tolerant. Virgil. 3. Georg. Biſaltæ quo more ſolent, acerq; Gelonus, Quũ fugit in Rhodopen, aut in deſerta Getarum, Et lac concretum cum ſanguine potat equino.

Bīſāltĭs, idis, βισαλτὶς, Gentile fœmininũ à Biſaltia Macedoniæ regione formatum. Ovid. 6. Metam. tu viſus Enipeus Gignis & Aloidas, aries Biſaltida fallis.

Biſanthe, βισάνθη Steph. Oppidum eſt Macedoniæ, nõ procul à Melane fluvio, eoq; oppido, cui μάκρον τεῖχος: hoc eſt, longus murus nomen eſt. Vide Plin. lib. 4. cap. 11.

Biſargis, βισαργὶς, Oppidum Hiſpaniæ in tractu Tarraconenſi, ad Iberum fluvium: cujus meminit Ptol. lib. 7. cap. 6.

Biſtŏnĭă, æ, βιστονία. Regio Thraciæ, inter Neſſum & Hebrum fluvios: ita dicta à vicino lacu, quem Biſtonidem appellant: ſive (ut quibuſdam placet) à Biſtone rege. ¶ Biſtona præterea Stephano oppidum eſt ejuſdem regionis non procul ab Abderis.

Biſtŏnĕs,

Bīstŏnēs, Βυσσόνες, Populi Thraciæ, inter Neſſum, & Hebrum fluvios: ita dicti à Biſtonide lacu, ſive (ut Stephano placet) à Biſtone rege. ¶ Inde *Βύσσονις*, patronymicum fœminini generis, quod ſæpiſſimè tamen accipitur adjectivè & poſſeſſivè. Ovid. in Epiſtola Paridis ad Helenam: Tuta tamen bello Biſtonis ora fuit.

Bīstŏnĭŭs, a, um, *Βυσσόνιος*, poſſeſſivum: quod Poëtæ ſuo more accipiunt pro Thracio. Ovidius: Brachia Biſtonia candidiora nive. Idem: Feſſaq; Biſtonia membra lavabis aqua.

Bīstŏnis, *Βυσσονὶς*, ſive Biſtonius lacus, in Biſtonia Thraciæ regione eſt, nō procul ab Abderis oppidoim quo natantia omnia demerguntur: unde & nomē accepit, à verbo ſcilicet Græco, *Βυσσόω*, quod eſt demergo. Vnde & byſtonis per y Græcum ſcribendum videtur. Stephanus tamen & Suidas *Βισσὶν*, *Βισσνίδα*, & *Βισσνὶς* ſcribunt, per quartam Græcorum vocalem.

Biſurgis, [Ger. Ein fluß in Teutſchland/ der Weſer genennet/ fleußt durch Sachſen vnd das Land Braunſchweig.] Straboni lib. 7: Germaniæ eſt fluvius, ſexcentis à Rheno ſtadiis diſtans. Pompon. Viſurgim appellat lib. 3.

Bithalbe, *Βιθάλβη*, vide Helienopolim apud Steph.

Bithia, Pharaonis filia, quæ Moſen adoptavit.

Bithŭs & Bacchius, Vide in APPELLATIVIS.

Bithyæ, *Βιθύαι*, Populi ſunt Thraciæ, apud Stephanum, quorū autor fuit Bithys Martis, & Setæ ſororis Rheſi filius. ¶ Bithyæ quoq; mulieres fuerūt in Scythia, in ſingulis oculis binas habentes pupillas, ideoq; viſu effaſcinātes: ut ex ſententia Apollonidæ tradit Plin. lib. 7. cap. 2.

Bithȳnĭă, [*Βιθυνία*. Ger. Ein Land ſchafft des minderen *Aſiæ*.] Regio miñoris Aſiæ, adverſa Thraciæ, & proxima Troadi, quæ (ut Solinus ſcribit & Servius) primùm Bebrycia: poſtea Myg donia: deinde à Bithyno Bithynia dicta fuit. In Bithynia Libyſſa eſt, ubi Annibal ſepultus eſt. Sunt qui ſcribant Thymos populos tranſiſſe ex Thraciâ, qui deinde Bithyni dicti ſunt, & regio ipſa Bithynia. Claud. Thyni Thraces erant, quæ nūc Bithynia fertur. ¶ Ex Bithynia fuerunt viri in diſciplinis memorabiles, Xenocrates philoſophus, & Dionyſius dialecticus, & Hipparchus, & Theodoſius, & filii ejus mathematici, & Cleoſthanes orator ex Myrlea, & Aſclepiades medicus Pruſienſis.

Bīthynĭcŭs, a, um, *Βιθυνικὸς* Quod Romanorum quibuſdam in cognomen ceſſit à devicta nimirum Bithynia. Martial Iam terem factam Bithynicam credis habere. De origine Bithynorū vide latiùs apud Strabonem lib. 12. Herodotum lib. 7. & Dionyſium Afrum de Situ orbis.

Bīthȳnŭs, a, um, aliud adject. *Βιθυνὸς* Stephano: Iuven. Quanquā & Cappadoces faciant, equitesq; Bithyni. Vbi illud animadvertendū eſt, à Iuvenale corripi primam nominis hujus ſyllabam, quæ à cæteris omnibus producitur.

Bithynium, *Βιθύνιον* Stephano, Civitas in Bithynia, à qua Bithyniatæ & Bithynienſes populi dicti ſunt.

Bithynopolis, Vrbs à Bithye dicta. Steph.

Bithynus, Iovis & Thraces filius. Stephano *Βιθυνὸς*, fratrē habuit Doloncum, à quo Doloncī Thraciæ populi dicti ſunt.

Bithys, *Βίθυς*, nomen viri, de quo Steph. in Bithyæ & Bithyniæ, & Bithynopolis.

Bĭtĭas, fuit unus ex Carthaginienſium principibus. Serv. in illud Virg. 1. Aen. Tum Bitiæ dedit increpitans, *&c.* ait Bitiam fuiſſe præfectum claſſis Punicæ. Meminit etiam Bitiæ cujuſdā Virg. li 9. qui frater Pandari fuit ex Alcanore Trojano, & Hiera. Hi cum Aenea poſt Trojæ excidium in Italiam venerunt, & quum apertis etiā portis auſi eſſent Rutulos, abſente Aenea, laceſſere, ab ijſdem ſunt trucidati.

Biton. *Βίτων*, Alter fuit ex filiis Argię ſacerdotis, & frater Cleobis: de quibus ſic ſcribit Cic. 3. Tuſc. Primùm Argię ſacerdotis Cleobis & Biton filii prædicantur. Nota fabula eſt. Quū enim illam ad ſolenne & ſtatutum ſacrificium curru vehi jus eſſet, ſatis longè ab oppido ad fanum morarenturq; jumenta: tunc juvenes ii, quos modò nominavi, veſte poſita, corpora oleo perunxerunt, ad jugum acceſſerūt. Ita ſacerdos advecta in fanum, precata à Dea dicitur, ut illis præmium daret pro pietate, quod maximum homini dari poſſit à Deo. Pòſt epulatos cum matre adoleſcētes ſomno ſe dediſſe, manè inventos eſſe mortuos. Hæc ille.

Bituítus, Arvernorum rex in Gallia, ſpecie colloquii comiter hoſpitio invitatus à Cn. Domitio, & vinctus eſt, & Romam deportatus.

Bĭtŭrgĭă, æ, *Βιτυργία*, Oppidum fuit Tuſciæ, teſte Ptolemæo, libro 3. capite 1, non procul à Manliana, hodie Pontificum villa.

Bĭtŭrĭgēs, Populi ſunt Galliæ Aquitanicæ, teſte Plin. lib. 4. cap. 10, quorum frequens eſt mentio apud Cæſarem. Hi uno die vigiati oppida incenderunt, ut Cæſarem pabulatione & commeatu prohiberent. Horum metropolis Avaricum erat: hodie *Bourges en Berry*. Singularis nominativus eſt Biturix, quo uſus eſt Lucan. libro 1: Et Biturix, longiſq; leves Axones in armis.

Bizen, Civitas Thraciæ. Steph. *Βίζη, πόλις Θρᾴκης, τὸ πλῆ ἀρσ βικάλικον*. Plinius libro 4. capite 11, Bizian vocavit: Bizia, *misquit*, arx regum Thraciæ, Terei nefaſto crimine invisa hirundinibus.

Bizĭă, [Ger. Ein Schloß der Königen *Thracie*, zu welchem kein ſchwalm fleugt.] Arx eſt regū Thraciæ, teſte Plin. lib. 4. cap. 11. ad quam hirundines non advolant. Ejus rei cauſa ad Terei inceſtū, & Prognes flagitium refertur à Græcis ſcriptoribus. Vide BIZEN.

Bizon, Thraciæ oppidum fuit, inter Apolloniam, & Calatidē ſitum, magna ex parte terræ motibus hauſtum. Plin. lib. 4. cap. 11. & Strabo 7.

B ante L.

Blaberura, *Βλαβέρουρα*, Oppidum eſt Tarraconenſis Hiſpaniæ non procul à Pyrenæis montibus: cujus meminit Stephanus in voce *Ἰνδική*.

Blaëna, triſyllabum, Ponti regio fecax, per quam Amnias flumen labitur. Hoc in loco Mithridates cognomento Eupator, Nicomedis Bithyni copias funditūs delevit, haud quidē præſens, ſed per legatos: unde ille cum paucis domum fugiens ſervatus eſt, & inde in Italiam navigavit. Verba ſunt interpretis Strab lib. 12.

Blandă Italiæ oppidum in agro Brutio, nō procul à Bato flumine, & Parthenio portu. Plin. lib. 3 cap. 5 ¶ Eſt & Blanda, ſive Blande, oppidum Hiſpaniæ Tarraconenſis, in agro Barcinonenſi, juxta Larnum flumen. Vulgò, *Blanes*.

Blānde, Fluvius eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis, in agro Barcinonenſi juxta oppidum ſui nominis. Autor Plin. lib. 3. cap. 3.

Blāndŭsĭă, In agro Sabino regio eſt, in qua Horatius habuit villam, & in ea fontem, quem celebrat elegāti carmine, cujus principium eſt: O' fons Blanduſiæ ſplendidior vitro, *&c.*

Blāſcōn. [*Βλάσκων*. Ger. Ein Inſel im außlauff des fluß *Rhodani*.] Inſula in Rhodani oſtio, prope Metunam. Plin. lib. 3. cap. 5. & Strab. lib. 4.

Blemmyes. [Ger. Völcker im heyſſen Morenlād/ welche kein Haupt/ ſonder das Maul vnd Augen an der Bruſt haben.] Plin lib. 5 cap. 8. ſive Blemyes unicorn, *Βλέμυες* Stephano, Populi ſunt in Aethiopia verſus Auſtrum, capitibus carentes, ore & oculis pectori affixis: ita dicti, (Stephano teſte) à Blemye quodam, unō ex tribus ducibus, qui ſub Dionyſio in iis regionibus militarunt. Hi alio nomine Bleptæ vocantur.

Blēnæ, narum, [Ger. Völcker in Africa die jr angeſicht an der Bruſt haben.] Populi ſunt Africæ, faciem in pectore habentes. Claudianus: errat Per Meroën, Blenasq; feros, atramq; Syenen. Quo tamen in loco Blemyas legendum crediderim. Vide in præcedenti dictione.

Blēptæ, *Βλέπται*, Populi Africæ, ſine capitibus, habentes oculos in pectore. Eoſdem & Blemyas vocat Pomp. lib. 1.

Bleraní, Italiæ populi in tractu Hetruriæ Cortonenſibus, & Capenaribus vicini. Autor Plin. lib. 3. cap. 5.

Bliteræ, Oppidum provinciæ Narbonenſis, de quo Plin. lib. 3. cap. 5. In Mediterrano (*inquit*) colonia Arelate Sextanorum, Bliteræ Septumanorum, Arauſio Secundanorum.

B . ante . O.

Bŏăgrĭŭs, *Βοάγριος*, Locrenſium amnis, ſive potiūs torrens, qui Thronion urbem præterfluit: interdum tam exiguus, ut ne pedes quidem tranſeūntis tingat: interdum tam latus, ut ad bina diffundatur jugera. Strabo lib. 9.

Bŏăūlĭă, *Βοαύλια*, Vrbs Scythiæ. Steph.

Bobium, Oppium eſt Apœnini juga ſitùm, ubi cœnobium dicitur à Theolinda regina Longobardorum extructum: quò in loco nuper hujuſmodi libri reperti ſunt, Rutilius Numatianus, Heroicum Sulpitii carmen, LXX epigrammata: Terentianus Maurus de literis, ſyllabis, & metris omnis generis: Cæſius Baſius: Velius Longus de Ortographia: Adamātius Martyrius de litera muta B. & V, vocali: Probi Catholica: Cornelii Frontonis Elegantiæ Latinæ: Servius grammaticus de literis: Liber perſimilis Iulio Polluci de vocabulis rerum: Paraphraſis ſuper ſex Virgilii libris: Trium Aeglogarū Virgilii enarrationes: & alia prætereà multa, quæ Volaterranus enumerat.

Bŏbŏnĭă *Βωβόνεια*, Vrbs Italiæ, Steph.

Bocalium, Arcadiæ oppidum eſt, juxta Megalopolim & Catinam, teſte Plin. lib. 4. cap. 6.

Bŏcatius, Scriptor Italus fuit, ſua lingua quàm Latina terſior. Scripſit Latinè Genealogiam deorum: de illuſtribus mulieribus: item de fluminibus & montibus, & pleraq; alia ſuæ linguæ.

Bōcchŭs, Rex Mauritaniæ fuit & Getulię, qui Iugurtham Syllæ tradidit. Vide Saluſtium in Iugur.

Bōcchȳrĭs, pen. prod *Βόκχυρις*, Rex quidam fuit Aegyptiorū, qui juſtè, ſyncereq; judicaſſe fertur, adeò ut ejus nomē in proverbium venerit juſtiſſimè judicantium.

Boccorí,

Boccorí, qui & Concordienſes, Populi ſunt Luſitaniæ, teſte Plin lib.4 cap.22.

Bŏccénses, Sardiniæ populi, teſte Plin.lib.3.cap.7.

Bochiana, Oppidi nomen Troglodytarum. Apud Plin. lib. 6 cap.29, in deſcriptione ſinus Maris rubri, Troglodytici & Aethiopici.

Bodería, Ptolemæo, Aeſtuarium maris Britannici, Tacito Bodotria dictum in Vita Agricolæ.

Bodíncomagum, Oppidum eſt ad Padum, alio nomine Induſtria: ita dictum à Pado, qui Ligurum lingua *Bodincus* fuit appellatus, quaſi fundo carens. Plin.lib.3.cap.16.

Bodincus, [Ger. Der Bodenloß fluß in Italia/die Po genañt.] Ligurum lingua dictus fuit Padus fluvius, propter immenſam ait ta[illegible] quaſi fundo carens. Vide in præcedentì dictione.

Bodonæus, Vide Dodone in Steph.

Bodónia βοδώνη, Vrbs Perrhebiæ, vel potiùs Theſſaliæ. Steph.

Bodotria. Vide BODERIA.

Bœæ, Oppidum eſt Peloponneſi in ſinu Argolico, non procul ab Epidauro, ut ſcribit Plinius libro 4 capite 5, in deſcriptione Achaiæ.

Bœbe, es, βοίβη, Oppidum eſt Cretæ, nõ procul à Gortyne. Stephanus. ¶ Eſt & Bœbe Theſſaliæ oppidum, lacui adjacens, qui ab eo Bœbeis appellatur. Strabo lib 9.

Bœbĭs, idis, ſive Bœbias, adis. ſive Bœbeis, idis, βοίβη, ἡ βοιβιάς, ἡ βοιβὶς λίμνη, Stephano, Lacus in Theſſalia ad radices Oſſæ. Lucanus lib.7 Ire per Oſſæam rapidus Bœbeida ſanguis. Valer.Flac. Perderet & pingui miſeros in Bœbide crineis.

Boëmía, Regio Germaniæ, trium ferè dierum longitudine, & totidem latitudine, Hercynia ſylva undiq; cincta, & Albi fluvio irrigata: ab Oriente ſpectans Moravos: ab Arcto Saxones: ab Occidente Noricum: à Meridie ſuperiorẽ Pannoniam, quæ *Auſtria* hodie dicitur. [Gal. *Boheme*. Ital. & Hiſp. *Boemia*. Ger. Böhem. Pol. Czeskazemia. Vng. *Tſeh orſzág*. Ang *Beame, the name of a countree.*] ¶ Hujus incolæ Boëmi appellantur, lingua & moribus à Germanis omnib. diſtincti. Vide plura de his apud Aeneam Sylvium, qui Boëmorum hiſtoriam conſcripſit.

Bœōtĭă, [βοιωτία Ger. Ein Landſchafft in Griechenland / nah bey der Inſel Euboea, ſo jetz Nigropont heißt/gelegen.] Regio eſt in finibus Græciæ, Euboeæ inſulæ objecta: ab Attica autem Cithærone monte diſcreta: ita dicta (ut nonnulli putant) à bove, cujus ductu Cadmus pervenit ad eum locum, ubi poſtea Thebas Bœotias condidit. Ad quam nominis rationem alludit Ovid.3.Metamorph. quum ait: Bos tibi, Phœbus ait, ſolus occurret in arvis. Nullum paſſa jugum, curviq; immunis aratri: Hac duce carpe vias, & qua requieverit herba, Mœnia fac cõdas, Bœotiaq; illa vocato. ¶ Alii alias afferunt nominis hujus rationes: quas vide apud Stephanum. ¶ Olim etiam Aonia dicta eſt, & Ogygia, & Hyantis, & Meſſapia, & Cadmeis. Thucydidi. ¶ Hinc Bœoti, βοιωτοὶ, dicti ſunt regionis hujus incolæ, qui ſtupiditatis, & craſſi ingenii nomine malè audierũt. Hinc eſt illud Horat.lib 2. Epiſt. Bœotûm in craſſo jurares aëre natum

Bœōtĭŭs, a, um, adjectivum, Cic. 1. de Divin. Quod & ſomniantibus ſæpè contingit, & nonnunquam vaticinantibus per furorem, ut Bacis Bœotius, & Epimenides Cres. ¶ Bœotia auris, βοιώτιον ὠτίον. In pingui judicio hominem quadrat. Bœotorum ſtoliditas compluribus proverbiis locum fecit. Similimum illi, Auris Batava. Diogenianus meminit Adagii. ¶ Bœoticum ingenium, βοιωτικὸς νοῦς, pro ſtupido & ſtolido. Quicquid enim inſulſum eſſet ac ſtolidum, id Bœoticũ dicebatur. Lucian. in Iove Tragœdo: Ἀ᾽γροικον τῶν ἄγαν & ἀηκόων βοιωτικὸν: id eſt, Iſtud quod dixiſti, prorſus agreſte eſt & vehementer Bœoticum. Horat. in Epiſt. Bœotûm in craſſo jurares aëre natum. ¶ Eundem ſenſum habet, Bœotica ſus, ἡ βοιωτία ὗς. Vetuſtiſſimum adagium. Qui enim priſcis temporibus Bœotiã regionem incolebant, ὕαπες appellabantur, gens barbara & agreſtis: proinde quidam depravata voce, pro, ὕαπας, ὗας: id eſt, ſues appellabant. Idq; ſcomma ceſſit in proverbiũ. ¶ Bœotica cãtilena, βοιώτιον νόμιον, dicebatur ſi quibus rerum initia tranquilla ac proſpera fuiſſent, poſteriora turbulẽta ac triſtia. Natum ex hiſtoria: nam Bœotii primùm liberam ac pacatam agebant vitam: deinde mortuo Laio in varias calamitates inciderunt, ut illorum cantilena à læto initio in luctum deſiſſe videatur. Citatur à Zenodotò. ¶ Bœotica ænigmata, βοιώτια αἰνίγματα, dicebantur obliquè atq; obſcurè dicta, quæq; perdifficilè percipi poſſent.

Bœōtĭŭs, a, um, aliud adjectivum. Ovid. 12. Metam. -Bœotaque tellus Aulide piſcoſa puppes tenuiſſet ituras.

Boërhíŭs, Zenone imperante ob affectatæ libertatis ſuſpicionẽ à Theodorico rege exilio damnatus: deinde cuſtodiæ traditus, plura conſcripſit. Tandem ſimul cum Symmacho ſenatore, ſocero ſuo, aliisq; præſtantibus viris interficitur, ut ait Euſebius.

Bœtĭŭs, Ineptus quidã poëta fuit Tarſenſis, qui Philippenſem Antonii victoriã carmine cõſcripſit: quo nomine præter alios ſummos honores, quibus ab illo eſt affectus, gymnaſii etiam Tarſenſis præfecturam eſt aſſequutus. Vide Strab.lib.14.

Bœtus, ut inquit Strabo, Hiſpaniæ fluvius, ex eiſdem naſcens locis, ex quibus Anas, & Tagus.

Bogadíum, Ptolemæo oppidum eſt Germaniæ, quod hodie Boiſſeleiß vocatur.

Boges, Fortiſſimi cujuſdam Perſæ nomẽ eſt, qui ab Athenienſibus obſeſſus, quũ nihil commeatus ſupereſſet, maluit uxorẽ primùm & liberos, deinde ſeipſum interficere, quàm vivus in hoſtium manus pervenire. Herod. lib 7.

Bōgŭd, dis, pen. genitivi correpta, Rex fuit Mauritaniæ Tingitanæ, quæ ab eo Bogudiana vocata eſt, teſte Plin.lib.5.cap.2. ¶ Fuerunt aũt plures ejuſdem nominis, ex quibus poſtremus fuit, qui in Actiaco bello Antonii partes ſequutus, ab Agrippa ſupplicio affectus eſt. A` Strabone Bogus dicitur lib.8. barbara voce in ſuaviorem ſonum, & terminationem declinationi aptiorem tranſmutata.

Bogus, Vide BOGVD.

Boĭănum, Hodie *Boviano*, Oppidi nomen eſt inter Samnites, Ptolemæo.

Bōĭī, βοῖοι Straboni, populi fuerunt Galliæ Lugdunenſis, teſte Plin.lib.4.cap.18, qui putantur agri Borbonienſis tractum incoluiſſe. Hi poſtea Alpes tranſgreſſi, juxta Padum conſederũt, ubi & Laudam Pompejam urbem condiderunt, teſte eodem lib.3.cap.17. Iidem poſtea à Romanis expulſi, in Germaniam ſe contulerunt, teſte Strabone lib.7. ubi Hercyniæ ſylvæ partẽ incoluerunt, quę Pannoniis proxima eſt: quæ regio ab eis primùm Boiohemia, & poſtea abiectis aliquot literis Boëmia appellata eſt, quod ſonat nihil aliud quàm Boiorum patriã.

Boin, Oppidum Africæ, in tractu Cyrenaico, Plinius libro 5. cap.te 5.

Boion, βοιὸν Stephano, Doridis oppidum in Græcia, teſte Plin. lib.4.cap.7. Doris (*inquit*) in qua Sperchios, Erineon, Boion, Pindus, Cytinum.

Bolă, βόλα Stephano, Oppidum agri Campani in Italia: cujus meminit T. Livius. Vnde Bolani, Coriolanis & Fidenatibus vicini, apud Plin.lib.3. cap.5. Virgil.6. Aeneid. Pomerios, caſtrumq; Inui Bolamq; Coramq;.

Bolbítina, βολβίτινα, Vrbs Aegypti.

Bolbulæ, Inſulæ nomen in mari Aegæo, non procul à Teo: ut refert Plinius in deſcriptione inſularum ante Aſiam, libro 5. capite 31.

Bolbitínum, à Plin.lib.5.cap.10. numeratur inter oſtia Nili.

Bolentium, Pannoniæ ſuperioris oppidum eſt, apud Ptolemæum, quod illi ſua lingua Raſchelſpurg vocant.

Bolíne βωλίνη, Vrbs Achaiæ. Steph.

Bolíngæ, Populi ſunt Indiæ. Plin.lib.6.cap.19.

Bŏlíssŭs, βολισσὸς, Vrbs Aeolica in edito ſita, prope Chium. Stephanus.

Bŏlŏgĕsĭă, βολογήσα, Vrbs juxta Euphratẽ, à Bologeſſo rege condita. Stephanus.

Bologeſiphora, βολογησίφορα, Vrbs Perſica. Steph.

Bolurus, βόλυρος, Vrbs Tralleorum in Illyria, & alia Theſprotiæ. Steph.

Bomareí, Aſiæ populi ſunt à Caſpiis mõtibus Orientem verſus incolentes, ut autor eſt Plin.lib.6.

Bombína, Lege BEMBINA.

Bombŏs, Cilicię fluvius. Plin.lib.5.cap.27: Prætereà intus flumina Liparis, Bombos, Paradiſus.

Bōmī, βῶμοι, Aetoliæ colles ſunt, quorum incolæ Bomii, βωμιεῖς. commemorantur à Thucydide lib.3.

Bomilcar, Carthaginienſis fuit. Amilcaris filius, qui quum apud ſuos in ſuſpicionem veniſſet, quòd cum Agathocle ſentiret, in crucem ſublatus eſt. Vide Iuſtinum Trogi abbreviatorem lib 33.

Bomítæ, Oppidi nomen eſt in Amano monte, qui Syriã à Cilicia dirimit. Plin.lib.5.cap 22

Bonandría, Hodie [illegible] Syriæ civitas, quę olim Apollonia.

Bonaventura Fãciſcanus theologus, ex oppido Bagico regio, ob virtutem & comm[illegible]ritos eam[illegible]os, in Cardinalium numerum ex generali (quod [illegible] peculiari, utuntur Franciſcani) à Gregorio X. relatus eſt. Habit[illegible] quo nunc utuntur Franciſcani cardinales inſtituit, quum priùs [illegible]orum cardinalium modo incederent. Dum privatus eſſet, ne gratis victitaret, ſacros aliquot libros ſcriptitare ſolebat, cuſtodi tradere mercedis loco venundandos. Poſtremò à Xyſto IIII. in catalogum relatus eſt. Hujus poſtea libros in Epitomen redegit Gulielmus Fulginas ejuſdem ordinis. Autor Volaterranus. ¶ Fuit itẽ Bonaventura alter ejuſdem ordinis Patavinus Cardinalis S. Cæciliæ factus, ſub Ioanne XXII. doctrinæ ſanctitatem adjecit, ut qui pro martyre ferè colatur, à Carranẽſi principe ſagitta peremptus, dum Eccleſiæ libertatem cõtra tyrannos tueretur. Vtriuſq; autor Volaterranus.

Bõnchæ,

Bŏnchæ, *βόγχαι*, Populi Carthenis vicini, inter Euphratem & Cyrum fluvium. Steph.

Bonchis, *βῶγχις*, Civitas Aethiopiæ juxta tertium cataractem. Stephanus.

Bonicius, Præsul Avernensis, vir sanctitate clarus, cujus tunica etiam hodie monstratur, qua à diva genitrice fuit donatus in excessu montis, eòdemq; primùm sacrificavit. Autor Volaterranus.

Bonifacius, Romanus, apud Tarsum Aglaes divitis viduę res procurabat, cum qua rem habebat, ebrietate, cæterisq; moribus infamis. Factus repentè alius, martyrium sub Diocletiano subiit, relatusq; deinde à servis Romã, eiq; templum in Aventino dicatum, quod & Alexio postea commune fuit. ¶ Alius fuit Britannicus natione, præsul Maguntinus, apud Phrysios & ipse martyr, quòd jussu Stephani II. Pontificis, Pipinũ Caroli patrem regem oleo sacro perunxerit. ¶ Alius ejus nominis præsul Carthaginiensis Zenone imperante. ¶ Alius item præsul Ferentinas ambo confessores. Quintus prætereà martyr Bosnensis, Othonis tertii consanguineus. Autor Eusebius. His additur à Volaterr. Bonifacius Africæ comes, sub Honorio Aelii ducis æmulus, Augustino amicissimus.

Bŏnnī, (quod hic corruptè legebatur) Vide BOMI.

Bŏnōnĭă, *βονωνία*, Princeps Hetrurię colonia, Felsina olim vocitata, in octava Italiæ regione: ut tradit Plin. li. 3. cap. 15. Vulgò *Bologna*.

Bonosius, Romanorum tyrãnus miræ bibacitatis: de quo Aureliani illud celebratur, non ut viveret illum esse natum, sed ut biberet. Hic quantumlibet bibisset, semper securus erat & sobrius, & nunquam non vino prudentior: & quantum bibisset, tantundem reddebat vesica ad æquilibrium. Hunc ad laqueũ quum coëgisset Probus imperator, jactatũ est militari joco: Amphoram pendêre, non hominem.

Bonus, Presbyter Romanus, simul cũ Fasto & Mauro diaconis, Romæ sub Valerio principe passus, sepulti omnes in via Latina Autor Volaterranus.

Bŏos Coetē, *βοὸς κοίτη*, Hellesponti urbs est, quæ Helgas & Germanicopolis postea dicta est. Plin. lib. 5. cap. ult.

Bŏos Vr̃ă, *βοὸς ἀγρὸς*, quasi Latinè Bubulã caudam dicas, Vrbs est Cypri insulæ, cui vicina est Treta & Palæpaphus, quæ antiquum Veneris templum habet, Autor est Strabo lib. 14.

Bŏōtēs, tis, vel Bootes, tæ, *βοώτης*, à bove deductum nomen, Latinè Bubulcus, cœleste sydus, quod Arctophylax vocatur, & more bubulci plaustrum sequi videtur. ¶ Fuit autem Bootes (ut refert Higinus) Iovis ex Calisto filius; nepos Lycaonis, regis Arcadiæ, qui unà cum matre in cœlum est translatus, & illi veluti custos appositus. C. cer. 2. de Nat. deor. Septentriones autem sequitur Arctophylax, vulgò qui dicitur esse Bootes. Quòd quasi temone adjunctã per se quatit Arcton. Ovid. Arctophylax formam terga sequentis habet. Iuven. Frigida circumagit pigri [illegible] Bootæ. Habet quatuor stellas in dextra manu, quæ non occidunt. Gell. lib. 2. cap. 21.

Borama, Phœnices oppidum est, non procul à Beryto & Byblo. Autor Strabo lib. 16.

Borcani, Populi Hirpinorum in Italia, non procul à Collatinis, ut autor est Plin. lib. 3. cap 11.

Borcobe, Thraciæ oppidum, Eumeniæ & Parthenopoli vicinum, ut autor est Plin. lib 4. cap. 11.

Bŏrĕŏstŏmă, pen. corr. [*βορεόστομα*. Ger. Eins auß den außgängē der Thonaw in das Euxinisch Meer.] Vnum est ex ostiis Danubii fluminis. Plin. lib. 4. cap. 12, de Danubii ostiis: Primum ostium Peuces: mox ipsa Peuce Insula: à qua proximus alveus appellatus, XIX. M. passuum magna palude sorbetur. Ex eodem alveo & super Istropolin lacus gignitur LXIII. M. passuum ambitu: Halmiris vocant. Secundum ostium, Naracostoma appellatur. Tertium, Calostoma juxta insulam Sarmaticam. Quartum, Pseudostoma & insula Conopon diabasis. Postea Boreostoma & Spireostoma. Singula autem ora & ostia tanta sunt, ut prodatur in XL M. passuum longitudinis vinci mare, dulcemq; intelligi haustum.

Borgodi, Asiæ populi, in insula Asgilia, teste Plin. lib. 6 cap. 28, in descriptione Arabiæ.

Bŏrĭŏn, sive Boreon, pen. prod *βόρειον* Ptolemæo, Africæ promontorium est, quod majorem Syrtim includit, dicente Plin. lib. 5. cap. 4: Promontorium quod majorem includit (Syrtim intelligit) Borion appellatur. Hujus etiã meminit Strabo lib. 17: Vltra Berenicen est parvum quoddam promõtorium nomine Borion, quod est Syrtis ostium.

Bŏrmīscŭs, *βορμίσκος*, Regio Macedoniæ ubi canes Euripidem lacerarunt. Stephan.

Boron, Est Troglodytarũ oppidũ, ut tradit Plin. lib. 6. cap. 29.

Bŏrsĭppă, *βόρσιππα*, Civitas est Mesopotamiæ, Dianę & Apollini sacra, in qua præcipuę viguit lanificium. Circa hoc oppidum maxima est vespertilionum copia, qui ad esum condiũtur. Strab. lib. 16.

Bŏrўsthĕnēs, pen. corr. [*βορυσθένης*. Vulgò *Neper*. Ger. Ein grosser fluß im nähheren Scythia / wird geneñt Neper.] Fluvius Scythiæ secundum Istrum omnium maximus, cujus aquæ ad potandum sunt suavissimę, & magnos pisces alunt nulla habentes ossa. ¶ Est item Borysthenes oppidum, quod Borysthene amnẽ alluitur unde & nomẽ accepit. ¶ Alio nomine Olbia dicitur, teste Strab. libro 7. & Ptolem. libro 3. capite 5. Pomponius Mela Borysthenidem appellat libro 2. ¶ Est & insula ejusdem nominis, ante fluvii hujus ostia sita: cujus etiam meminit Ptolemæus loco jam citato. ¶ Lacus quoque est ejusdem regionis, qui & ipse Borysthenes appellatur, teste Plin. li. 4. cap. 12.

Bŏrўsthĕnĭdæ, *βορυσθενῖται* Stephano, Populi ad Borysthenem amnem, Olbiam urbem incolentes, quæ & ipsa Borysthenes, sive Borysthenis, appellatur. Propert. Gloria ad hybernos lata Borysthenidas.

Bŏrўsthĕnĭŭs, a, um, adjectivũ. Ovid. 4. de Pont. Eleg. 10: Cũq; Borysthenio liquidissimus amne Dyaspes.

Boryza, *βόρυζα*, Vrbs Pontica, Steph.

Bŏvillæ, arum, *βοίλλαι* Stephano, Oppidũ fuit in Latio, haud procul ab urbe Roma, via quæ Ariciam ducebat, ut inquit Asconius. Nam ad Bovillas interfectus est Clodius, Aricia rediens. Dictæ Bovillæ, quasi bovis ilia, quòd eò vulnerata bos sua trahens intestina devenerit. Vnde populus Bovillanus dictus est.

Bosgœdarĭza, Locus est in confinibus majoris Armeniæ situs, Autor Strabo lib. 12.

Bosĭrata, Vrbs Aegypti, Steph.

Bosphŏrŭs, pen. corr. *βόσπορος*. Græcè, sine aspiratione: & ita ratio vera postulat, Angustas maris fauces significat, à meabili bovis transitu impolito nomine, ut testatur Plin. li. 6. cap. 1. quasi *ὁ βοὸς πορεία*. Sunt autem duo Bosphori, Thracius & Cimmerius, tanta uterque angustia, ut & alitum cantus, & canum latratus ab ulteriore littore invicem audiantur: manẽte etiam humanæ vocis inter duos orbes commercio, nisi quũ id auferunt venti. ¶ Thracius Bosphorus juxta Byzantium est, quingentorũ non amplius passuum freto, Asiam dirimens ab Europa: quà Darius pater Xerxis copias ponte transvexit. Valerius Flaccus fabulatur Io puellam in vaccam commutatam, per hasce angustias in Asiam tranavisse: indeq; fretum illud Bosphori nomen traxisse: Sic enim scribit lib 4. Argonaut. Iamq; dies, atque aura vocant, rursusq; capessunt Aequora, quà rigidos eructat Bosphorus amnes. Illos, Nile, tuis nondũ dea gentibus Io Transierat fluctus: unde hæc data nomina Ponto. Vulgò *Estrecho de Constantinopla*. [Ger. Der eng schlund des Meers bey Constantinopel / welchẽ ein mal ein Rind durchgeschwümen hat.] ¶ Alter in introitu est Mæotidos paludis, juxta Tauricam Cherronesum, duorum millium passuum latitudine, per quem palus Mæotica in Pontum defluit. Hic Cimmerius Bosphorus dicitur à Cimmeriis populis, qui partem ejus frigidissimam incolunt. Vnde qui terras frigoribus occupatas habitant, Cimmerii appellantur. ¶ Inter Bosphorum Thracium & Cimmerium, ut ex Polybii sententia scribit Plin. lib. 4. cap. 12, interjacent millia quingenta ¶ Est & Bosphorus urbs Franconiæ in Germania, vulgò Ochsenfurt.

Bōsphŏrānŭs, & Bosphorius. Cic. pro Lege Manil. Bosphoranus finitimis sũis bellum inferre simulasset. Ovid. 2. Trist. Egerit Ionio, Bosphorioq; mari. ¶ Est item Bosphorus Stephano duarum urbium nomen: quarum alteram ad sinum Cimmerium, & fretum ejusdem nominis collocat: quæ & Bosphoropolis dicitur: alteram in India constituit.

Bosră, [בָּצְרָה *botsrâh*.] Non est altera civitas, ut multi putãt, sed Idumæa, juxta illud: Quis est iste qui venit ex Edom tinctis vestibus de Bosra? Esa 63. ¶ Est etiam oppidũ terræ Moab hoc nomine, Ierem. 28.

Bōstră, *βόστρα*, Phœnices civitas est, ad mare sita. Strabo, lib. 16.

Bostrata, Vrbs Aegypti, Steph.

Botachidæ, Lacus Arcadiæ in Tegea, Steph.

Bŏtĭæi, sive Bottiæi duplicato t, *βοττιαῖοι*, Populi sunt Thracię, quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 11.

Bŏtĭ̆eum, *βοτίειον* Stephano, Oppidum Phrygiæ, Attæam habens paludem sale fœcundam.

Botrodius, Vicus non longè à Segobria: quondã oppidum, sed à Tiberio Graccho diruitum, ut refert Polybius.

Bŏtrўs, *βότρυς* Stephano, Oppidum est Phœnices, cujus mentionem facit Plinius libro 5. capite 20, in descriptione montis Libani.

Bovianum, Samnitium colonia vetus, dicente Plin. li. 3. cap. 12: Samnitium, quos Sabellos, & Græci Saunitas dixêre, colonia Bovianum vetus, *&c.*

B ante . R.

Brabastenes, Mons, quem Liv. lib. 4. de bel. Mac. decem millibus passuum à Lacædemone distare dicit.

Bracari, sive Bracares, Populi Hispantæ Tarraconensis, ad

Minium fluvium, qui unum constituũt ex septem Hispanię citerioris conventibus, quem Bracarum cõventum vocat Plin. lib. 3. cap. item 3. Nunc, *inquit*, universa provincia dividitur in conventus septem, Carthaginensem, Tarraconensem, Cæsaraugustanum, Clusiensem, Asturum, Lucensem, Bracarũ. Ptol. lib. 2. cap. 6, Bræcaros appellat, eosq; inter Callecos annumerat: eorumq; metropolim Brǽcaram Augustam vocat.

Brachmanes, vel Brachmanæ, [*βραχμᾶνες* Stephano. Ger. Der nam̃ der Weisen vnd Hochgelehrten in Indta.] Indiæ sapientes diligentissimi syderum observatores. Horum vitam descripsit Bardesanes Babylonius (ut suprà admonuimus) qui Gymnosophistarum duo tradit genera: quorum̃ illi, qui ex generis successione veluti hæreditariam sapientiæ possessionem amplectabantur, Brachmanes dicti sunt: qui verò electione ad philosophiæ professionẽm assumebantur, Samanei. Ad hos profectus est Apollonius Thyaneus, ut Iarchã in solio aureo sedentem de syderum motu audiret disserentem, ut testatur Hieronymus in præfatione Bibliorum. Vide Strab. li. 15. Plin. lib. 6. cap. 7.

Brachodis, *βραχώδης*, Promontorium est Africæ propriè dictę, in extimo Syrtis parvæ cornu. Autor Ptolem. lib. 4. cap. 3.

Brachybii, [Ger Die Moren haben diesen nammen/ darumb daß sie so kurtzes lebens seind. Pol. *Murkinowie krotkokyaci*. Vng. *Rõuid élettw fzere tsinõk.*] à Dionysio vocantur Aethiopes à vitę brevitate. Siquidem quadragesimum annum non excedunt.

Brachyle, *βραχύλη*, Vrbs Ceretũ, qui Iberis vicini sunt. Steph.

Brāctĭă, Insula, Vide BRATIA.

Brǽcara Augusta, Oppidũ Tarraconensis Hispaniæ, non procul à Minio fluvio. Vide Ptolem. lib. 2. cap. 6. & quæ suprà annotavimus in dictione BRACARI.

Brǽsĭ, *βραιοὶ*, Populi Macedõniæ, Steph.

Bragada, pen. corr. *βραγάδας*, Fluvius, qui juxta Vticam labitur, apud quem ab Attilio Regulo, & à toto exercitu cũ ballistis & catapultis serpens centum & viginti pedes longus occisus est. In castigatis tamen codicibus Bagrada nominatur hic fluvius, non Bragada.

Bragæ, Insulæ quædam sunt desertæ, ut tradit Plinius libro 6. capite 28.

Brana, Turdulorũ oppidum est in Hispania, in conventu Cordubensi, Plin. lib. 3. cap. 1.

Branchídæ, *βραγχίδαι*, Apollinis Didymæi sacerdotes sunt apud Posideum, oppidum & promõtorium Ioniæ: qui locus, teste Plin. lib. 5. cap. 29, priùs Branchidarum oraculum dicebatur: deinde Didymæi Apollinis à littore distans stadiis, 20. vide Strab. lib. 14.

Brānchŭs, ut scribit Lactantius, Filius fuit Apollinis, ex filia Iaucis & Sucronis conjuge susceptus, qui quũ Apollinis malas deosculatus esset, ab eo captus, coronam & virgam accepit, cœpitq; vaticinari, & subitò nusquam apparuit: post hoc ingens templum est ei ædificatum, quod Branchiadon nominarunt. Idem autor alibi dicit Branchum, quendam Thessalũ fuisse, ab Apolline maximè dilectum, cui post mortem in suo templo sacra fieri idem jussit. ¶ Hinc Apollo Branchiades dictus est, & Branchiadæ communes Apollinis & Branchi sacerdotes, qui Apollinis Didymæi oraculo præfuerũt. ¶ Branchi meminit Stat. lib. 3. Theb. & Strabo lib. 14. & alibi.

Brancolí, Populi sunt Indiæ, quorum meminit Plinius lib. 6. capite 20.

Brāndă, à Poëtis brevitatis causa appellatur Apuliæ urbs Brũdusium. Vide suo loco.

Brandeburgum, Vrbs celebris Germaniæ inferioris.

Brasídas, *βρασίδας*, Lacedæmoniorum dux fuit, qui circa Amphipolim cum pauciss̃imis cinctus ab Atheniensibus, qua hostium copiæ rariss̃imæ erant, sibi ferro iter aperuit. Vide Suidam.

Brasĭæ, *βρασίαι*, Vrbs Laconica, Steph.

Brāurĭă, Insula est, una ex iis quæ Illyrica adjacẽt. Scribit enim Plin. lib. 3. cap. ult. Illyrici oram, quòd vadosum ibi sit mare, mille ampliùs insulis frequentatam esse: inter quas enumerat Brattiam, bobus & capris laudatam.

Brāurõn, *βραύρων*, Atticæ oppidum, ubi Dianæ Brauroniæ sacellum est. Autor Strabo lib. 9. & Plin. lib. 4. cap. 7.

Brauum, *βράουον*, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis, sub Cantabris sita, autore Ptolemæo, quæ eadem esse creditur cum ea quam illi sua lingua *Burgos* vocant.

Brĕă, *βρέα*, Civitas in quam Athenienses coloniam miserunt, Stephan.

Bregi, & Breges, & Phryges, idem sunt. Strabo lib. 12.

Brēgmēntrānī, Asiæ populi in Troade. Autor Plinius libro 5. capite 36.

Bremis, Vrbs Saxoniæ, vulgò Bremen.

Bremen, Vide PHABIRANVM.

Brennŭs, vel (ut aliis placet) Brenno, [*βρέννος*. Ger. Ein Fürst vnd Hauptmañ der Gallier/ der Italiam verheeret hat/ vñ Dietrichs-

bern gebawen.] Dux Gallorum, qui Brenonam Venetiæ urbem ædificavit, quæ postea literarum mutatione Verona dicta est. Hic quum trecentis armatorũ millibus in Italiam irrumpens, primùm Romanos apud Alliam fluvium profligavit: deinde ab urbem pergens, eandem cepit, totamq; exussit, præter Capitolium: in quo nobilior juventus confugerat: sed quum & illud aggrederetur, Romani cum illo convenerũt, ut acceptis aliquot auri talentis, obsidionem relinqueret. Quum igitur aurum penderetur, ipse dux gladium suum vagina educens, & hunc pensari imperavit: sed quũ hoc Romani, ut rem injustam, recusarent, atq; ita invicem cõtenderent, Camillus exul, qui absens Dictator creatus erat, collectis iis, qui Roma profugerant, Gallos ex improviso adortus est, qui relicto auro, cũ maximo suorum detrimento fuga sibi consulere coacti sunt. Camillus verò eos continuò persequens, ex Italia expulit. Postremò Brennus Apollinis Delphici templum prædę causa ingressus, ira numinis se interfecit. Propertius: Torrida sacrilegũ testantur limina Brennum. Vide quoq; Proverbium: Quid victis, nisi dolor?

Brēnthā, *βρεῖθη*, Vrbs Arcadiæ, & fluvius Brenthiates. Steph.

Brēntŭs, *βρέντος*, Herculis filius, à quo Brundusiũ, *βρεντήσιον*, dictum. Steph. Est & Brentus Herculis filius.

Brepium, Promontorium est Achaiæ, teste Plin. lib. 4.

Bretena, Vrbs Italiæ sub Venetia, Ptolemæo, *Brintum* hodie.

Brætolæum, Ptolemæo, Lusitaniæ oppidum est, quod hodie *Britium* dicitur.

Brettanis, Insula, *βρεττανὶς*, Vide BRETTOTIA.

Brettĭŭs, Vide BRETTOTIA.

Brēttŏtĭă, *βρεττωτία*, Insula in Adriatico mari.

Brēucī, teste Plin. lib. 4. cap. 35, sunt Pannonię populi ad Saum fluvium. [Vng. *Szauai toltok.*]

Breuni, Plinio inter Alpinas gentes numerãtur. Sic enim scribit lib. 3. cap. 20: Gentes Alpinæ devictæ, atq; sub imperiũ populi Romani redactæ, Triumpilini, Canuni, Vennotes, Venonetes, Hisarci, Breuni, *&c.*

Briareus, *βριάρεως*, Gigas, Cœli & Terræ filius, quem Poëtæ finxerunt centum habuisse brachia, & quinquaginta ventres. Hunc fingit Homerus, quum Pallas, Iuno, Neptunus, aliiq; ex Diis nõnulli, adversus Iovem conjurassent, persuasum à Thetide in cœlum ascendisse, ut Iovi suppetias ferret, deosq; conjuratos illius adventu territos à cœptis destitisse, & cum Iove in gratiam rediisse. Hæc Homer. 1. Iliad. ubi etiam hoc addit, à superis quidem Briareum dictum fuisse: ab hominibus autem Aegæonem. Alii Briareum inter eos numerant gigantes, qui adversus Iovem conspirarunt: unde à Virgil. lib. 6. cum aliis monstris in vestibulo inferorum collocatur. Dictus Briareus à corporis robore. Nam *βριαρὸν* Græci pro forti dicunt, & robusto.

Brías, adis, *βριάς*, Vrbs est Pisidiæ regionis in Asia. Autor Strabo lib. 12. Artemidorum antiquum scriptorem citans.

Bricinnia, *βρικιννία*, Vrbs Ciliciæ, Steph. Vide BVCINA.

Brĭgāntĕs, *βρίγαντες*, Hyberniæ populi sunt, teste Ptolem. lib. 2 cap. 2. Horum civitas hodie *Ganaforda* vocatur.

Brigantium, Oppidum est Rhetiæ, ad lacum Acronium, sive Podamicum, qui & Brigantius ab oppidi hujus nomine appellatur. Vulgò Bregentz am Bodensee.

Brigiani, Populi inter Alpinas gentes Plin. enumerãtur lib. 3. capite 12.

Brigida, Mulier vitæ sanctitate insignis. Romam venit à Suecia, Vrbano V. Pontifici maximo, quatuor liberos mares, totidem fœminas omnes sanctos habuit, inter quos Catharinam quæ eam viduam Romam comitata est, cujus etiam cura atq; opera in patriam relata est. Autor Volaterranus.

Brilessus, Atticæ mons est, Plin. lib. 4. cap. 7.

Briletus, Atticæ mons, in quo bina leporibus sunt jecinora, cervis renes quaterni: pennatis autem & squamosis nulli, ut scribit Plin. lib. 11. cap 37. Suspicor eundem esse cum eo, quem idem lib. 4. cap. 7, Brilessum vocat: unde & Brilettus scribendũ videtur Atticorum more, qui dictiones eas, quas *κρινῶ* per duplex ν scribi solent, geminato λ efferunt.

Brimo, [*βριμώ*. Ger. Ein Schreckteüffel.] Vnum est ex Hecates, sive Proserpinæ nominibus: *ἀπὸ τῆς βριμᾶν*: hoc est, à terendo impositum: eò quòd nocturna terriculamenta ab ea immitti credebantur: ut ex Apollonii interpretibus annotavit Cælius Rhodig. lib. 11. cap. 16. ¶ Brinthus, *βρίνθος*. Aristot. Histor. libro 9. capite 11: Avis canora, quæ in montibus sylvisque versatur.

Brisa *βρίσα*, Promontorium Lesbi, in quo Dionysius colitur, qui ab eo Brisæus appellatur, ut autor est Stephanus. Cornutus autem in Persii Sat. 1, Brisæum appellatũ esse scribit vel à mellis usu, quòd ipse primùm mel invenisse dicatur, & ex favis exprimere, vel ab uva, quòd uvam invenerit & expresserit, quũ Brisare sit exprimere: vel à nympha quæ eum nutrisse dicitur. Brysæus etiam poëtarũ epithetum est, quòd is in Liberi

patris

patris tutela esse credantur. Pers. Sat. 1: Est nunc, Brisæi quem [illegible]sas liber Accî.

Br[illegible]tæ, Indiæ populi trans Indum fluvium; quorũ mentionem facit Plin. lib. 6. cap. 20. in descriptione Indi fluminis.

Brisēĭs, pen. prod. *βρισηΐς*, Lyrnesia puella fuit, à patre Brisę ita appellata: quum vero nomine Hippodamia vocaretur. Hæc, capta Lyrnesso urbe, Achilli victori in sortem cessit, & postea ab Agamemnone erepta, implacabilis dissidii causa fuit inter Agamemnonẽ, & Achillem. Detrectabat enim Achilles Agamemnonis imperium, neq; unquam adduci potuit ut arma sumeret, donec Patrocli mors nuntiata eum ad vindictã extimulavit. Extat hujus Briseidòs ad Achillẽ epistola apud Ovidium in Epistolis Heroidum.

Brĭtānnĭă, [*βρεττανία* Straboni. Gall. *Angleterre.* Ital. *Inghilterra.* Ger. Engelland. Hisp. *Inglaterra.* Pol. *Angielska ziemia.* Vng. *Anglia.* An. *Ingland and Scotland.*] per duplex n, insula in Oceano Septentrionali, omnium, quæ Europæ adjacent, maxima: unde & orbem alterum quidam ex poëtis appellavêre: à Britone rege Britannia dicta, quum priùs Albion diceretur, ab albis mõtibus, qui ad eam navigantibus primò apparẽt. Hodie in duas divisa est partes: quarum alteram, quæ in Septentrionem vergit, Scoti incolunt, Caledoniæ sylvæ nomine cognitam: alterã, quæ cultior est, & Belgis vicinior, Angli tenẽt, Saxóniæ populi, prioribus incolis, qui Britones dicebantur, inde expulsis. Hæc ab Ortu Germanico: ab Occasu Hybernico: à Septentrione Caledonio Oceano abluitur: ad Meridiem [illegible] gusto freto à Belgis dirimitur. Porrigitur in longum octingentis millibus passuum. In ea Gagates lapis invenitur, qui ardet in aqua, & oleo restinguitur. Vrbem habet Londinum, nunc *Londram*, copia negotiatorum celebrem. Inter Septentrionẽ & Occidentẽ (ut celebres Geographi tradũt) duæ sitæ sunt insulæ, Britãnia & Hybernia paulò minor Britannia, ultra quas sunt quadraginta insulæ Orcades appellatæ, modicis spatiis inter se distinctæ. Apud Britannos longissimus dies septemdecim horarũ deprehẽditur, & æstate lucidæ sunt noctes, autore Plinio. ¶ Britanniæ, arum, ut Galliæ etiam dicuntur multitudinis numero. Catullus in Cæsarem: Hũc Galliæ timent, timent Britanniæ. Plin. lib. 33: Galliæ Britanniæq; inde modico dicuntur usæ.

Brĭtānnĭcŭs, a, um. Quod ad Britanniam pertinet, quod ex Britannia est. [*βρεττανικός.* Ital. *D'inghilterra, inglese.* Ger. Engellendisch. Pol. *Angielski.* Vng. *Angliai.* Ang *Belonging to england or Scotland.*] Juven. Sat. 7: Quantum delphinus balena Britannica major. Cic. 3. de Nat. deor. Qui æstus maritimi, vel Hispanienses vel Britannici, eorumq; certis temporibus vel accessus, vel recessus, sine Deo fieri nõne possunt?

Brĭtānnŭs, *βρεττανὸς*, Gentilẽ à Britannia insulâ deductũ. Virg. Aegl. 1: Et penitùs toto divisos orbe Britannos.

Brĭtānnĭcŭs, Nomen fuit filii Claudii Cæsaris, ex Messalina, quem primò Germanicum, & mox Britannicũ appellavit: qui quãvis adhuc infans à patre in castris sæpè circunlatus fuisset, & militibus commendatus: Neronis tamen opera veneno sublatus est: ut est videre apud Tacitum lib. 13.

Brĭtĭum, Lusitaniæ oppidum, apud Plin. lib. 4. cap. 21.

Britomartis, Puella fuit ex Gortynæ Cretæ civitate, Iovis & Charmes filia, Dianæ in primis chara: alio nomine Dictynna appellata, *ἀπὸ τῦ δικτύου*: hoc est, à retibus, quorum usum in venatione traditur invenisse. Hanc Minos Cretæ rex fertur adamasse, cujus vim quum alioqui effugere non posset, ex alta sese rupe in mare præcipitavit. Vide Virgilium in Citi, & Diodorum lib. 5.

Brĭtŏna, Puella Cretensis fuit insigni forma, & Dianæ in primis dilecta, quæ quum Minois vim alioqui declinare nõ posset, in fluvium se præcipitavit: lævius rata vitæ, quàm pudicitiæ jacturam facere. Hæc à Diodoro lib. 5, & Virgilio in Citi, Britomartis dicitur.

Brĭtŏnĕs, Vulgò *Bretons*, Populi sunt minoris Britanniæ, quæ est Galliæ Celticæ regio, ad mare Oceanũ sita, Northmannis ac Pictavis contermina. Hi olim Britanniam insulam dicũtur incoluisse, indeq; ab Anglis Saxoniæ populis expulsi, in adverso littore sedes fixisse. Iuvenalis: Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam.

Brīvates, Lugdunensis Galliæ portus apud Ptolem. libro 2. capite 8.

Brixellum, Oppidum inter Mantuam & Cremonam. Volaterranus.

Brīxēntēs. Populi Alpini, Lepontiis finitimi, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 20.

Brīxĭă, [Vulgò *Brescia.* Ger. Brixien/ein Stat in Italia.] Vrbs est Transpadanæ regionis, opus Cenomanorum, qui post Insubres in Italiam venerunt, Livio & Polybio testibus. ¶ Est itẽ Brixia fluvius Elymaidis, quæ est regio Persidi finitima.

Brīxĭllum, Vulgo *Bercelle*, Oppidum Hetruriæ apud Mutinã, Plin. lib. 8. cap. 15. in descriptione octavæ regionis Italiæ.

Brīzo, *βριζὼ*, Apud Delios vàticiniorum, quæ ex somniis sumuntur, Dea habita est: eiq; scaphas omni genere bonorum plenas, solis piscibus exceptis offerebant. Dicta autem putatur Brizo, ab eo quòd *βρίζειν* prisci Græci pro dormire dicebant. Vide Cæl. Rhod. lib. 27 cap. 10.

Brŏmĭŭs, *βρόμιος*, Bacchi cognomẽ, *ἀπὸ τῦ βρέμειν*: id est, à fremendo: vel *ἀπὸ τ βροντῆς*: hoc est, à tonitru, eò quòd natus sit cum tonitru, ejus genitrice fulmine perempta.

Brōngŭs, gi, *βρόγγος*, Fluvius est ex Illyrico Boreã versus fluẽs, & excepto Angro, in Istrum influens. Herod. lib. 4.

Brōntēs, [*βρόντης.* Ger. Einer auß den Schmidtknechten *Vulcani*, so dem Jupiter die straalen schmiden.] Vnus ex ministris Vulcani, qui Iovi cudũt fulmina, *παρὰ τὸν βροντὴν*: hoc est, à tonitru dictus. Tres autem præcipuè à Virgilio numerantur Vulcani ministri, Brontes, Steropes, & Pyracmon, quem Ovid. 4. Fastor. Acmonidem appellat. Hos Hesiodus in Theogonia Cœli & Terræ filios facit: quanquã alii ex Neptuno & Amphitrite natos malunt. Virg. 8. Aen. Ferrum exercebant vasto Cyclopes in antro, Brontesq;, Steropesq;, & nudus membra Pyracmon.

Bronteus. Dictus est Iupiter, à *βροντὴ*, quod est tonitru.

Brŏtĕās, & Ammon, Gemini fratres fuerunt, cæstibus clari, qui ab Ibineo occisi sunt in aula regis Cephenorum. Ovidius lib. 5. Metamorph. Hinc gemini fratres Broteasq; & cæstibus Ammon Invicti, vinci si possent cæstibus enses, Phinica cecidére manu.

Brŏthĕus, [Ger. Ein Sohn *Vulcani*/ der sich von seiner vngestalte wegen selbs verbrennt hat.] per duas syllabas, Vulcani filius fuit, qui irrisus propter oris deformitatem, conjecit se in ignem, & vitam incendio finire maluit, quàm omniũ ludibrio esse expositus. Ovid. in Ibin: Quodq; ferunt Brothеũ fecisse cupidine mortis, Des tua succensæ membra cremanda pyræ.

Brullĭtæ, Populi Asiæ, quos Ephesiorum conventui attribuit Plin. lib. 5. cap. 29: Ephesum (*inquit*) alterum lumẽ Asiæ remotiores conveniunt Cæsarienses, Metropolytæ, Cylbiani, inferiores & superiores, Myso Macedonenses, Masturenses, Brullitæ, Hypæpeni, Dios hieritæ.

Brumus. Vide BRVMALIA.

Brundulum, Portus, quem Athesis amnis ex Tridentinis Alpibus fluens facit. Autor Plin. lib. 3. cap. 16. Vulgò *Brondolo.*

Brundunum, Vrbs Bavariæ, vulgò Braunaw.

Brundŭsĭum, [*βρεντήσιον.* Ger. Ein Statt in Calabrię am Adriatischen Meer gelegen / heißt jetzt *Brandizzo, Brandisio.*] Vrbs Calabriæ, ad mare Adriaticum sita, via Appia eousq; perducta, & portu insigni nobilis, ex quo Romanis tritissimus olim fuit in Græciã transitus: ita dicta à cervini capitis similitudine, quod Brundusium Messapii sua lingua appellabãt. Græci *Brenteſium* appellant, à Brento quodam (si Stephano credimus) Herculis filio. Ex hac urbe Pacuvius poëta ortum traxit.

Brusa, Lege PRVSA.

Brusis, Pars Macedoniæ, *βρῦσις* à Briso Emathii filio, Steph.

Brunsuicum, [Ger. Braunschweig.] Vrbs Germaniæ.

Brŭtĭī, [*βρέττιοι.* Ger. Völcker zu hinderst in Italien am Sicilischen Meer gelegen.] Italiæ populi, in eo tractu, qui hodie *Calabria* dicitur, post Laum fluvium incipientes, & in fretum Siculum in modum peninsulę procurrentes: dicti quasi bruti & obscœni. Fuerũt enim Brutii, servi & pastores Lucànorum, qui inde aufugêre, & furtim in regione consederunt, ubi Consentia est, quæ fuit eorum metropolis: quam regionem priùs Ausones habitaverunt. Hi multò pòst tempore, & ab Annibale & à Romanis propter eorum perfidiam plenè deleti fuêre, sine dignitate, sine honore, ad servilia opera semper coacti. Hæc regio (ut autor est Strabo lib. 6.) Oenotria quondam dicta fuit. Supra Consentiam est Pandosia, ubi Molossorum rex Alexander trucidatus est. ¶ Est & Rhegium civitas olim potentissima, in extrema agri Brutii parte sita, ubi Siciliam ab Italia traduxit fuisse abscissam.

Brūtĭānæ parmæ, dicta sunt scuta quibus Brutii utebantur.

Brūtĭānī, [Pol. *Woyni*, item *Sługa mieiski.* Vng. *Porokló.*] à Romanis dicebantur, qui officia servilia magistratibus præstabant, nomine tracto à Brutiis: qui quòd primi Annibali adhęsissent, & cũ eo perseverassent, donec ex Italia discederet, hac ignominia à Romanis notati sunt, ut vilissima quæq; munia per illos obirent. Vide Alex. Genial. dier. lib. 1.

Brutĭna, Vrbs Hispaniæ, Ptolemæo, Vide BRVTOBRIA.

Brūtĭŭs, a, um, aliud adjectivum, à Brutiis Italiæ populis: unde Brutia pix, secundus liquor qui ex tæda excoquitur, & acero coagulatur: doliis, aliisq; vasis illinẽdis utilis, ab alia pice lentore differens. Primus autem tædæ liquor Cedrium appellatur, quo Aegyptii defunctorum corpora incorrupta cõservabant. Vide Plin. lib. 16. cap. 11. Hujusmodi pix optima in agro Brutio excoquebatur: unde & nomen accepit.

Brutĭum, Promontorium Italiæ extimum: ubi Sicilia olim agro Brutio adhæsit. Plin. lib. 3. cap. 1: Primus Europæ sinus à Calpe extimo Hispaniæ mõte Locros Brutium usq; promon-

torium immenſo ambitu flectitur. Ptolemæus Scyllæum appellat. Vulgò *Burſano in Calabria.*

Brūtobrĭă, æ, *βρυτοβρία* Stephano, Oppidum eſt Hiſpaniæ in tractu Bætico, quod & Brutica appellatur. Dicta Brutobria quaſi Brutia civitas: ea forma, qua Selymbria, & Poltyobria: in quibus Bria civitatem ſignificat.

Brūtus, Cognomẽ familiæ Iuniæ, quod primus tulit L. Iunius Brutus, propter ſtultitiam, quam Tarquinii metu ſimulabat. Hic exactis regibus, civitateq; in libertatem vindicata, primus Romæ cũ L. Tarquinio factus eſt Conſul: rebusq; multis præclarè geſtis, tandem eo in prælio, quod ad Regillum lacum commiſſum eſt, occubuit: eumq; matronæ, ut fortiſſimũ muliebris pudicitiæ vindicem, annum integrum luxerunt. ¶ M. Brutus, unus fuit ex Cæſaris dictatoris percuſſoribus, qui in campis Philippicis ab Octavio & Antonio victus, necem ſibi conſcivit. ¶ D. Brutus, acerrimus publicæ libertatis propugnator fuit, qui Mutinæ aliquãdiu ab Antonio obſeſſus, eaq; obſidione Hirtii & Panſæ opera liberatus, tandem à militibus ſuis deſertus eſt, & ab hoſtibus occiſus.

Brutus, & Bruti, & Scævæ, & Bubulci, cognomina gentis Iuniæ fuerunt. Brutorum præcipuè nominãtur, Lucius ille Brutus, qui reges ejecit, & M. Brutus, qui Cæſarẽ occidit. Lucius patricius fuit: de Marco, patricius fuerit an plebeius, poteſt ambigi: patriciũ fuiſſe, Poſidonius philoſophus, eumq; ſecutus Plutarchus affirmat: Brutum enim eum, qui reges expulit, tres filios habuiſſe, duos quos participes conjurationis in temp. ultimo ſupplicio, patre conſule ſpectante, affectos, hiſtoriæ narrant: tertiũ, unde Iunia gens propagata eſt, & a quo M. Brutus originẽ duxit. Contrà, plebeiũ ut fuiſſe credamus, Dionyſii Halicarnaſſæi facit autoritas: nam, etſi Plutarchum, ut ſoleo ac debeo plurimi facio: tamen Halicarnaſſeum, qui nititur argumentis, libentiùs hac quidem in re authorem ſequor. Plutarchi eſt ſimplex & nuda narratio: nam illud neſcio quid quod affert ex Poſidonio: ipſius Poſidonii ætate fuiſſe Romæ præſtantes ex ea gente viros, quorum forma ad ſimilitudinem imaginis accederet illius Bruti, qui civitatem dominatu regio liberavit: ita planè mihi eſt, ut refellendum nõ exiſtimem. Noſter autem Cicero, quum in Philippicis orationibus, & in libro de Claris oratoribus dixit idem, quod poſtea Poſidonius & Plutarchus, potuit id Bruto gratificari: quẽ unicè diligebat, tum ad ſtudium libertatis recuperandæ facilius impelli poſſe exiſtimabat, ſi ab illo Bruto, qui primus Romæ jugum ſervitutis virtute depulerat, progenitum oſtenderet. Dionyſii ratio hæc eſt, eaque, ut mihi videtur, admodum firma. Si Lucius ille Brutus, qui libertatem Romæ conſtituit, virilem ſtirpem reliquiſſet: ejus poſteri patricii fuiſſent: quòd ſi Patricii, conſulatum ſine dubio multi geſſiſſent: at per annos CC. quod faſti declarant, conſul Romæ Iunius nemo fuit: nam quòd, Scævas & Bubulcos, qui, ut diximus, Junii fuêre, conſules videas, CC. poſt reges exactos annis, hoc potiùs docemur argumento, plebeios fuiſſe, quàm patricios: quum in conſulatu cõllegas habuerint de gẽte patricia: eo porrò tempore conſules fuerint: quum eum magiſtratum duobus patriciis mandari, lex Licinia vetaret. Præterea, in ejuſdem Dionyſii hiſtoria tribunũ pl. video Brutum quendam, plebeiæ partis defenſorem acerrimũ: item alterum in oratione pro Quinctio alios etiam alibi, quos, ut opinor, de gẽte Iunia fuiſſe, nemo negabit, & plebeios fuiſſe: ideò putandum eſt, quòd tribunatum pl. plebeiis tantùm hominibus deferri leges juberent. Livius ſanè duos tantùm nominat Bruti filjos: in quos, conjurationis crimine convictos, animadverſum eſt: ſed verbum addit nullum, unde ullum præterea Bruti filium fuiſſe, poſſit intelligi. Apud Dionem eadem ferè, quæ apud Livium leguntur: ut nõn facilè, utrum ſenſerit, dijudicare liceat: iraq; dubitatio ex Dionyſio, Plutarcho, Poſidonio tota naſcitur, quãquã egò quidem, quum argumenta illa duo, quæ poſui, quum animo meo conſidero, unum de nullo Iunio per CC. annos, poſt reges ejectos, conſule, alterum, de Brutis tribunus pl. quos Dionyſius, & Cicero nominant: non admodum eſſe video, cur dubitem, & ab eo Bruto, quem contra patres multa pro plebe geſſiſſe Dionyſius memorat, potuit M. Brutus, Serviliæ filius, cæteriq; Bruti ejus ætatis ortũ trahere: is porrò ab aliquo L. Bruti patricii liberto: nam liberti ita familiæ nomen aſſumebant, ut patricii, licet ab homine patricio manumiſſi, tamen eſſe non poſſent. Ex noſtro commentario ad Qu. Fratrem.

Brŭxellă, Brabantiæ urbs celebris. [Ger Brüſſel]

Bryanion *βρυάνιον*, Theſproriæ civitas, Stephano.

Bryaxis, inſignis ſtatuarius fuit, qui cum Leochare, & Timotheo, Mauſoleum in Caria ex marmore excidit. Plinius lib. 36. capite 5.

Bryazon, Amnis Aſiæ in Bithynia. Plin. lib. 5 cap. 32.

Bryges, *βρύγες*, Populi Thraciæ fuerũt: qui poſtea Phryges dicti ſunt, à quibus Phryges Aſiæ populi originem traxerũt. Autor Strab. lib 7. Stephanus Brygas in Macedonia collocat.

Brygion, Inter urbes Macedoniæ Plin. ponitur lib. 4. cap. 10.

Bryllium, *βρύλλιον*, Propontidis oppidum, Stephano.

Brỳſacíon, Vrbs Parthinæ, Steph.

Bryſæ, Thraciæ populi, apud Plin. lib. 4. cap. 11, in deſcriptione Thraciæ.

Bryſani, Cyconum vicini inter Scythicas gentes Plinio referuntur, lib. 6. cap. 17.

Bryſea, Vrbs Laconiæ, à qua Bacchus Bryſeus cognominatus eſt, quòd ibi coleretur. Quidam tamen Bacchum Bryſeum dici putant ab antiquo verbo *βρύω*, quod eſt ſcaturio: quoniam ex alveariibus mella, vel ex uvis muſta exprimere primus docuit. Alii Byrſeum potiùs quàm Bryſeum volunt cognominatum, à byrſa: hoc eſt, pelle, quam in bello induebat. Nam teſte Diod. lib. 5, Bacchum in prælijs pardalium pellibus uſum cõſtat. Byrſa autem corium ac tergus ſignificat.

Bryſeus, *βρυσεύς*, Vnum ex agnominibus Bacchi, ἀπὸ τοῦ βρύειν; quod ſignificat inundare & madefacere: vel (ut alii malunt) à Bryſea Laconiæ civitate. Vide dictionem præcedentem, & ſuprà B R I S A.

Bryſiæ, *βρυσιαὶ* Vrbs Elidis, Stephano.

Bryſtacía, *βρυστακία*, Vrbs Oenomorum, Stephan.

Brỳx, & Brygæ, Gens Macedoniæ Illyriis finitima, Steph.

B ante V.

Bubalus, Pro pictoris nomine, vide B V P A L V S.

Bubāſtĭs, *βούβαστις* Herodoto, ſive Bubaſtus, *βούβαστος* Stephano, Aegypti urbs, in qua quotannis conventus celebrabatur in honorem Dianæ: quæ & ipſa Bubaſtis ab urbis hujus nomine fuit appellata. Ovid. 9. Metam. -cùm qua latrator Anubis, Sanctaq; bubaſtis. ¶ Hinc Bubaſtites nomos, appellabatur quædam ex Aegypti præfecturis, urbi huic proxima: cujus meminit Plin. lib. 5. cap 9.

Bubāſĭus, Cariæ regio eſt, cujus mulieres ab Ovidio vocantur Bubaſides, quum inquit li. 4 Metam. Bubaſides videre nutus.

Bubēſum, Natio eſt, vel oppidum Cyrenes, teſte Plinio, libro 5 capite 5.

Bubetani, Campaniæ populi Coriõnalis vicini. Autor Plin. lib. 3. cap. 5.

Bubinda, Fluvius eſt in Orientali latere Hyberniæ apud Ptolemæum lib 2. cap 2.

Bŭbōn, *βοῦβων*, Civitas eſt Caballiæ, quæ Lyciæ eſt regiuncula, tribus oppidis habitatã, Onoanda, Balbura, & Bubone, Autor Plin. lib. 3. cap. 17. Stephanus Bubonem à Bubone latrone appellatam tradit, quemadmodum & Balburam ab alio latrone, nomine Balburo.

Bubona, Boum dea habita eſt, quemadmodum Pomona pomorum.

Bubula (quod hìc pro Lybiæ Cyrenaicæ oppido malè legebatur) vide B V L V B A.

Buca, Oppidum eſt Frentanorũ in quarta Italiæ regione, Autor Plin. lib. 3. cap. 12.

Bŭccellārĭus, Suidas Buccellarios Gallogræcos fuiſſe ſcribit: & Buccellariorũ regionem, Gallogræciam. Copioſiùs Alciatus lib. 6. Diſpunct.

Buccina, Nomen oppidi in Sicilia, Vide in A P P E L L.

Bucephalus, pro equo Alexandri, Vide in A P P E L L.

Bucephala, Plinio, [*βουκεφάλεια*. Stephano. Ger. Ein Statt in India ſo Alexander der Groß gebawen hat/ da jhm ſein Gaul der *Bucephalus* im Streit vmbkommen iſt / vnd von dem her der Statt den namen gegeben.] Indiæ oppidum eſt ad Hydaſpem fluviũ, ab Alexandro Magno cõditum, & à nomine Bucephali equi ita appellatum, qui ibi interfectus fuit eo in prælio, quo Alexander Porum vicit. Vide Plin. lib. 6. cap. 20.

Bucephalas, *βουκεφάλας*, Portus eſt in ſinu Saronico, non procul ab Iſthmo Peloponneſi: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 5.

Bucha, Miſniæ, Buech vulgò.

Buchía, (quod hìc pro Ioniæ loco perperam legebatur) vide B V T I A.

Bucínna, Inſula eſt exigua; Siciliæ adjacẽs, à Lilybæo promõtorio in Africam vergens. Vide Plin. lib. 3. cap. 8.

Bucolíon, *βουκόλιον*, Laomedontis filius natu maximus, qui ex Abarbarea Nympha Pædaſum & Aeſepum ſuſcepit. Autor Hom 6 Iliad.

Buda, [Vng. Hayregy ío.] Vngariæ, ſive Pannoniæ metropolis eſt, non ita procul à Danubii ripa diſſita: olim munitiſſimũ tótius Germaniæ propugnaculum: nunc Turcarũ ditioni paret, ut penè tota Pannonia. Germani vocant Ofen Fuit ſedes & inhabitatio Regum Vngariæ longè pulcherrima & munitiſſima, unde dicterio locus in tota Europa tres omnium pulchermas eſſe urbes, Venetiás in aquis: Budam in monte: Florentias in planitie.

Büddă, Gymnoſophiſtarum apud Indos princeps extitit, quẽ illi ex virginis latere natũ fuiſſe, credi voluerunt. Cælius Rhodiginus lib. 14. cap. 1.

Budĕă,

Būdēă, penultima longa, βούδεια, Stephano Magneſiæ civitas, à Budeo quodam conditore dicta: à qua etiam Minerva, quę in ea civitate colebatur, Budea dicta eſt. Homerus βούδειον appellat. ¶ Eſt & Budea Phrygiæ oppidum, Stephano.

Būdēī, βυδηνοί, Mediæ populi, Stephano.

Budini, βυδῖνοι, Scythiæ Europeæ populi, non procul à Boryſthene amne, Gelonis, Thuſſagetis, & Baſilidis finitimi: quorū meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Budoræ, [Ger. Zwo Inſlen nahe bey Candia gelegen.] inſulæ duæ prope Cretam inſulam, ut ſcribit Plin. lib 4. cap. 12.

Budorgis, A Ptolemæo dicta creditur Germaniæ civitas in Sileſiæ tractu, quæ hodie *Vratiſlavia* dicitur: Vulgò Breſlaw in der Schleſy.

Budoris, Germaniæ urbs eſt, ſub ditione Comitis Palatini: Vulgò Heydelberg.

Būdōrum, βούδωρον, Promontorium eſt apud Salaminem, Stephan.

Buges, Amnis eſt Scythiæ Europæ, qui flexum Mæotidis ſecat, ut autor eſt Pomponius Mela. Supra Bugen verò, amnes ſunt Agarus (quem Sagarim Ovidius nominat) & Lycus, clariſſimi, Ptolemæo. Plin. autore li. 4. cap. 12: Buges lacus eſt, nō fluvius, à Coreto Mæotidis ſinu petroſo diſcluſus dorſo, & foſſa in mare emiſſus.

Bulgaria, à recētioribus appellatur Europę regio ſupra Thraciam, inter Danubiū & Pontum Euxinum ſita, Daciæ & Mœſiæ contermina. ¶ Hinc Bulgari dicti, qui eam incolunt.

Bulini, βούλινοι, Gens circa Illyriam. Artemidorus non gentem, ſed βουλίνη, Bulinen civitatem eſſe dicit, Steph.

Būlĭs, βῦλις, Phocidis oppidum, inter Parnaſſum & Heliconē ſitum: ita dictum à Bulone conditore. Hinc Bulii & Bulienſes, Cic. in Piſonem. Parthenii & Bulienſes illuſi.

Būllă Rēgĭă, Liberum eſt Numidiæ oppidum, teſte Plin. lib. 5. cap. 3.

Būllēnſēs, Oppidum & Populi Locrorum apud Plin. lib. 4. capite 3.

Būllĕum, βούλλαιον, Britanniæ inſulæ oppidum, apud Ptol. lib. 2. cap. 3.

Bulliones, Barbari incolæ Macedonię, dicente Plin. lib. 4. cap. 23: Apollonia quondam Corinthiorū colonia, VIII. M. paſſuū à mari recedens. Cujus in finibus celebre Nympheū accolunt Barbari, Amantes, & Bulliones. Hæc Plinius.

Būllĭs, idis, βυλλίς, Oppidum in ea parte Macedonię, quæ mari Adriatico adjacet, nō procul ab Apollonia, teſte Ptolem. lib. 3. cap. 13. Plin. Bullidenſam coloniam vocat, lib. 4. cap. 10. & populos ipſos Bulliones, lib. 3. cap. 23.

Būlūă. [βύλλα. Vulgò Bodoya.] Oppidum Liburniæ, non procul à Drilone fluvio, Ptol. lib. 2. cap. 17.

Buluba, Libyæ Cyrenaicæ oppidum, apud Plin. lib. 5. cap. 5.

Bunæ, Nomē loci. Plut. in libello Vtra plus ſapiant: καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀφὲ αὐτῶν ἐωρακαμεν, ἀ πάλαι Ϲ ἀφ' ἑτέρου ἐμυθεύοντο, ἀ πόρρω βυναὶ ἐξοικειλαντ@ Ϲ κατασυρσάντ@ λοιμὸν ἐμυιδεαι. Fortè eadem quæ Brunnus.

Bunartis, βύναρτις, Vrbs Libyæ. Steph.

Bunema, βύνεμα, τὰ, Vrbs Epiri ab Vlyſſe condita, Steph.

Bunitium, βυνίτιον, Vrbs Germaniæ in climatē magis Septentrionali: de qua Ptol. lib. 2. cap. 11. [Ger. Sund.] ut quibuſdam videtur.

Bunomus, βύνομ@ ὁ βυνόμα, Macedonię civitas, Pella poſtea dicta, Steph.

Būnnŭs. βύνν@, Illyridis oppidum eſt: cujus gentile eſt Bunnius βυνν@. Steph.

Būpălŭs, li, [βύπαλ@. Ger. Ein färbindiger Mater.] Pictoris inſignis nomen, qui quum Hipponactem Poëtam deformi figura pictum omniū riſui expoſuiſſet, tam mordaci ab eo carmine fuit perſtrictus, ut laqueo vitam finierit. Hor. in Epod. Qualis Lycambæ ſpretus infido gener, Aut acer hoſtis bupalo. Bupali hujus meminit & Plin. lib. 36. cap. 5.

Buphia. βυφία, Sicyoniæ vicus apud Steph.

Buprăſium, βυπράσιον, Epæorum oppidum, Elidi finitimum: cujus meminit Homerus in Catalogo navium. Plin. li. 4. cap. 5: Achaiæ propriè dictæ annumerat.

Būră, βῦρα, Achaiæ propriæ dictæ urbs, ad ſinum Corinthium ſita, olim florentiſſima: nunc unà cum Elice vicina urbe, maris impetu hauſta: de qua Ovid. 15. Metam. Si quæras Elicen, & Buran, Achaidas urbes, Invenies ſub aquis: & adhuc oſtendere nautæ Inclinata ſolent cum mœnibus oppida merſis. Plin. lib. 2. cap. 92: Pyrrham & Antiſſam circa Mæotim Pontus abſtulit: Elicen & Buran in ſinu Corinthio, quarum in alto veſtigia apparent.

Burchana, Inſula (ut lib. 3. cap. 13. Plinius docet) in Oceano Germanico: à Romanis *Fabaria*, à frugis ſimilitudine ſpontè provenientis appellata.

Burchanis, βέρχανις, Inſula in Celtica, Steph. ex Strabone.

Burdegala, ſive (ut apud Suidam legitur) Burdigala, βυρδίγαλα, Galliæ Aquitanicæ urbs clariſſima, Auſonii Poëtæ patria. Strabo Burdigalliam appellat. Vulgò *Bordeaux*.

Būrgī, Vide in APPELL.

Burea, Vrbs Italiæ à Bureo condita, Steph.

Burea, Burrhis, vel Burrhina, βύρεια, βύρρις, ἡ βύρρινα, Fons eſt in loco quodam inſulæ Coſ: ſic dictus, quod bovis naribus ſimilem habeat meatum unde ſcaturit, interpres Theocriti. Meminit enim ejus Theocritus Idyllio 7.

Būrgūndĭă, Gallię provincia Celticę, ducatus titulo inſignis, quum antea ſub Regibus fuerit: à quo Burgundi, & Burgundiones. Eam olim Sequani ac Hedui tenuerunt. Burgundiones. Plin. lib 4. cap. 14, inter genera Germanorum ponit: ſic enim ſcribit: Genera Germanorum quinq; Vindelici, quorum pars Burgundiones. Varrini, Carini, Guttones. Vulgò *Bourgongne*. [Ger Das Hertzogthumb Burgund. Pol. *Burgundia*.]

Burgūndiōnēs, unde dicti, Vide ſuprà in dictione BVRGI.

Būrnīſtæ, Plin. lib. 3. cap. 21: Populi Illyrici ſunt, Scultinis & Albonenſibus finitimi.

Burſaonenſes, es; Hiſpanię citerioris populi ſunt, Calagurritanis, & Conplutenſibus vicini. Vide Plin. lib. 3. cap. 3.

Burtina, apud Ptol. lib. 2. cap. 6: Ilergetum civitas eſt in Hiſpania Tarraconenſi. Vulgò, *Barbaſtro*.

Būſæ βῦσαι, Herod. lib. 1, Populi ſunt Medorum, quos ſubegit Dioces.

Buſcum, Ducis Brabantiæ urbs: vulgò Hertzogenboſch.

Būſīrĭs, pen. prod. βούσιρις, Neptuni & Libyes filiæ Epaphi filius, crudeliſſimus Aegyptiorum tyrannus fuit, quo tempore Danaus Argivis imperavit. Hic quum hoſpites omnes Iovi immolaret, ab Hercule in Aegyptum delato, quum eaſdem illi inſidias pararet, unà cum Amphidamante filio, & præcone Chalbe & miniſtris aræ interfectus eſt. ¶ Hujus dictionis media ſyllaba producitur. Virg. 3. Georg. quis aut Euryſthea durum, Aut illudati neſcit Buſiridis aras? Ovid. in Epiſt. Heroid: Si te vidiſſet cultu Buſiridis in iſto. Statius tamen lib. 12. Theb. (ſi modò emēdata ſit lectio) corrupit: ſic enim ibi legitur: Nō trucibus monſtris Buſirim, infandūq; dediſti Cercyona. ¶ Eſt & Buſiris nomen urbis in Aegypto ad Nilum fluvium, à Buſiride condita: in qua fuit templum magnum Iſidis. Hinc Buſiritica præfectura, apud Strab. lib. 17.

Butadæ, βουτάδαι, Populi Attici ex Aegeide tribu, apud Steph.

Būtēs, βοῦτης, Filius fuit Amyci, Bebryciorum regis, qui ob ſęvitatē patris ab Argonautis cæſi, regno pulſus; parvo navigio Drepanum in Siciliam confugit, ubi à Lycaſte nobili meretrice hoſpitio ſuſceptus eſt, à qua quum ob formæ, morumq; & ætatis elegantiam diligeretur, ejus concubitu uſus, Erycem filium ex ea ſuſcepit: & quoniam Lycaſte ob eximiā pulchritudinem Venus vocabatur, datus eſt locus fabulæ, Buten ex Venere filium Erycem ſuſcepiſſe. Contrà Virg lib. 5. Aen. Butem à Darete juxta tumulū Hectoris occiſum tradit, inquiēs: Idemq; ad tumulum, quo maximus occubat Hector, Victorē Buten immani corpore, qui ſe Bebrycia veniēs Amyci de gente ferebat: Perculit, & fulva moribundū extendit arena. ¶ Alius fuit Butes Trojanus, à Camilla occiſus, ut eſt idem autor lib. 11. ¶ Commētarius Apollonii, alterius quoq; Butæ meminit, filii Cecropis cujuſdam. ¶ Eſt & Butes, Scytharum fluvius, cui propinqui ſunt Agathyrſi & Sarmatæ.

Būthĭă βυθία, Ioniæ oppidū, teſte Stephano, aut certè regiuncula, ut idem refert ex ſententia Theopompi.

Buthŏn. βύθον, vel βυθλῶ, ſi rectè ſcribitur apud Steph. Vrbs Illyridis, &c. Qui à βυθοῖν putant legendū, falluntur in analogia.

Būthrōtum, ſive Buthrotos, penultima producta, Romanorum colonia eſt, teſte Plin. lib. 4. cap. 1. in finibus Epiri, ad ſinum Ambracium. Apud Græcos nominativus eſt βυθρωτός. Stephanus de Vrbibus: βυθρωτὸς νῆσ@ καὶ χέρσυ καὶ πόλις. Sic etiam Ovid. lib. 13. Metam. Epiros ab his, regnataq; vati Buthrotos Phrygio. Cic. ad Tironem: Septimū jam diem Corcyræ tenebamus: Quintus autem Frater & filius Buthroti. Servius explicans illud Virg. 3. Aeneid. portuq; ſubimus Chaonio, & celſam Buthroti aſcendimus arcem: Arcem, *inquit*, Buthroti: id eſt, Buthrotium Ex quo loco (ſi emēdata eſſet lectio) videretur Buthroti, genitivum eſſe conciſum per ſynæreſin à nominativo Buthrotium: quem tamen nuſquam arbitror reperiri, Quò fit, ut apud Servium Buthrotum legendum putem: & ita in vetuſtiſſimis quibuſdam exemplaribus ſcriptum invenimus.

Būthŏs, Vide BVTOS.

Būtĭs, βῦτις, Syriæ civitas, Pella poſtea dicta, Steph.

Būtŏs, βῦτ@, Oppidum eſt Aegypti, apud Ptolemæum lib. 4. cap. 5; & Plin. lib. 5. cap. 10. Stephanus alterum ejuſdem nominis oppidum in Gedroſia collocat.

Butra, Inſula eſt maris Mediterranei propè Cretam inſulam: Autor Plin. lib. 4. cap. 5.

Butrĭum, tri, βυτρίον, Oppidum Italiæ, non procul à Ravenna, cujus meminit Strabo lib. 5.

Butua, Plinio inter oppida Liburniæ recenſetur, libro 4. capite 12.

Butuntinenſes, Populi ſunt Calabriæ in Italia, quorũ meminit Plin. lib 3 cap. 11.

Būtŭs, βοῦτος, Pandionis filius: unde Butadæ pars tribus Aegeidis, Stephan. Eſt & Aegypti civitas. Vide ſuprà BVTHOS. Herodianus vicum eſſe ſcribitur Buto, βοῦτος dictum, ubi oraculum fuerit: unde & Latona Buto. Eſt & alia Gedroſiæ, Stephan.

Būxentum, πυξοῦς, Oppidum Lucaniæ, quod Græci *Pyxunta* vocant, à buxo arbore, quæ copioſa illic provenit. Plin. lib. 3. cap. 5 Vulgò, *Beluedere.*

Būzæ, Plinio inter Indicas gentes ponuntur. libro 6. capite 20.

Buzeri, Gens Themiſcyræ regionis in Aſia. Plin. lib. 6. cap. 4. Vide BYZERES.

Buzigeus, Mons eſt Theſſaliæ, Plin. lib. 4. cap. 8.

B ante Y.

Bybaſſus βύβασσος, Cariæ oppidum Stephano, ita appellatũ à Bybaſſo paſtore, qui Aeſculapium maris tempeſtate in Cariam delatum ſervavit.

Bybe, βύβη, Thraciæ oppidum apud Stephanum, cujus incolæ Bybi, βύβοι, appellantur à Stephano.

Bybleſia, Cariæ regio, ab Iſthmo Cnidiorum initium ſumens: de qua ſic ſcribit Herodot. libro 1: Nam quum initium Bybleſiæ ex peninſula auſpicetur, ſintque Cnidii propemodum circunflui, eam partem, qua Boream ſpectat, Ceraunius claudit ſinus: Auſtralem verò Symanum. Rhodiumque mare: reliquam frontem: hoc eſt, Iſthmum, qui perexiguus eſt, nempe quinque ſtadiorum, Cnidii tentaverunt perfodere.

Byblĭs, idis, βύβλις Suidæ, Filia Mileti fuiſſe fertur ex Cyanee Nympha, à fratre Cauno, cujus amore deperibat, repulſa, impatientia amoris in fontem ſui nominis eſt mutata. Vide latiùs totam fabulam apud Ovid 9 Metam.

Byblĭs, βύβλις, *Milo*, Parva maris mediterranei inſula eſt cum oppido, alio nomine Mulos dicta. Ariſtoteles Zephyriam: Callimachus Mimallida: Heraclides Siphnum & Acyton vocant. Hæc inſularum rotundiſſima eſt. Verba ſunt Plin. lib. 4. capite 12.

Byblus, Eſt Phœnices urbs, Beryto vicina, in qua Adonidis olim inſigne fuit templum. Eam tyranno oppreſſam Pompeius liberavit, illo ſecuri percuſſo. Sita eſt in excelſo quodam loco, non procul à mari. Hæc ex Strab. libro 16. Hodie *Geta.*

Bycus, Sarmatiæ Europææ fluvius eſt apud Ptolemæum, qui Pomponio Buges dicitur.

Byle, βύλη, Vrbs, Vide ELEA.

Byllĭs, βύλλις, apud Stephanum, Illyrici oppidum eſt, quod à Ptolemæo βύλλις appellatur: & in ea parte collocatur Macedoniæ, quæ Adriatico mari imminet, in Illyrici confinio: ubi & Plin. Bullidenſium meminit.

Bymazus, βύμαζος, Vrbs Pæoniæ, Steph.

Byrſă, Vide in APPELL.

Byſnæi, Genus Bebrycum, Steph.

Byſalas, βυσσαλὰς, Regio juxta Syrtes, Vide Byzantes in Stephan.

Byſus, vel Byſſus, Gens quædam, Steph.

Byzacium, Africę regio. Plin. lib. 4. cap. 5. in deſcriptione Africæ, Vide BYZANTIVM.

Byzanthes, Populi Africæ, Vide BYZANTIVM. De Byzante & Strabone ejus fratre, vide Steph. in Binæcopolis.

Byzantium. [βυζάντιον. Vulgò *Conſtantinopoli.* Ger. Conſtantinopel. Turcis, *Cezgraudum.* Pol. *Conſtantinopolie.* Vng. *Kuſtanczinápoly.*] Vrbs Thraciæ, ad ipſum ſita Boſphorum, primùm à Pauſania Spartanorum rege condita: poſteà à Conſtantino in majus aucta, & ſacri Imperii ſede eò translata, ab illius nomine Conſtantinopolis dicta eſt. Hodie non ſine graviſſima orbis Chriſtiani ignominia, crudeliſſimi Turcarum tyranni paret imperio. ¶ Eſt item Byzantium, Libyphœnicum regio in Africa: quam ſic deſcribit Plinius libro 4. capite 5: Libyphœnices appellantur, qui Byzantium incolunt. Ita appellatur regio ducentorum quinquaginta millium paſſuum per circuitum, fertilitatis eximiæ, cum centeſima fruge agricolis fœnus reddente terra. Hîc oppida libera Leptis, Adrumetum, Ruſpina, Tapſus. Hæc ille.

Byzantĭus, a, um, adjectivũ: ut. Littora Byzantia, Ovid. 1. Triſt. Byzantii exules, Cic pro Domo ſua.

Byzĕres, pen. prod βύζηρες Stephano, Populi in Ponto, qui Straboni Byzares vocantur, olim Chalybes, & deinde Chaldæi dicti. Valer. Flac. 5. Argon. Byzeresq; vagi, Philyręq; à nomine dicta Littora. Plin. lib. 6. cap. 4, Buzeros vocat. ¶ Ab his portus quidam Ponti, Buzericus βυζηρικὸς λιμὴν appellatur: cujus meminit & Steph.

C

Abalaca, Albaniæ in Aſia oppidum. Plin. lib. 6. cap. 10: Prævalent oppida Albaniæ, Cabalaca: Iberiæ, Harmaſtis juxta flumen, *&c.*

Cabales, κάβαλις, Populi ſunt Lyciæ regionis, quarum regio Cabalia appellatur: in qua ſunt urbes, Oenoanda (quam Strabo Oenoandron vocat) Balbura, & Bubon. Vide Plin. lib. 5. cap. 27. & Herodotum lib. 4.

Cabalĭo marinus, Vide HIPPOCAMPVS.

Cabalis, κάβαλις, Oppidum eſt Cabaliæ regionis Aſiæ, cujus meminit Stephanus. ¶ Eſt autem Cabalia Lyciæ pars.

Cabaſſus, κάβασσος, vel Cabeſſus, κάβησσος, Homero, Oppidũ Cappadociæ: quod tamen alii trans Hæmum montem collocant. ¶ Appion verò vicum eſſe ait inter Tarſum, & Mazacam. Vide Steph.

Cabellio, Narbonenſis provinciæ oppidum eſt, prope Druteniam fluvium, & Carpentoracte. A Strabone Caballio vocatur. Vulgò *Cavaillon.*

Cabera, Proci filia fuiſſe fertur, quę ex Vulcano tres Caberos genuit, totidemq; nymphas Caberides: quibus omnibus dicata fuiſſe templa, autor eſt Strabo lib. 10.

Caberon. Aſię fluvius eſt, ut tradit Plin. lib. 6. cap. 23. in deſcriptione Carmaniæ.

Cabiria, æ, κάβειρία, Oppidum citerioris Aſiæ, quod Cabirii inhabitabant. Sunt & Cabirii Bœotii populi: Vtriuſque autor Stephan.

Cabul, Galilęæ regio eſt, quæ Joſeph. lib. 8. Lingua Phœnica à diſplicendo: mihi verò à terra tenaci, ob copiam argyllæ, qua figuli utuntur, nomen accepit.

Cabullinum, κάβυλλινον Ptolemæo, Sequanorum oppidum eſt ad Ararim, quod alio nomine Catalaunũ, Gallicè *Chalons ſur Saone* dicitur.

Cabura, æ, Fons Meſopotamiæ, præter aquarum omnium naturam, egregiè odoratus: cujus fabuloſam rationem reddunt, quòd Iuno eo aliquando fuerit perfuſa. Vide Plin. libro 11. capite 3.

Cabyle, κάβυλα, Vrbs in Thracia, ut inquit Polybius.

Cācă, Soror fuit Caci, quam quidam volunt fratris furtum Herculi indicaſſe, & ob id meruiſſe ibidem diu ara, ſacrisq; venerari. Sed longè aliter Virgilius libro 8, & Ovid. libro 1. Faſt. ſentiunt.

Caccabe, es, κακκάβη, Olim appellata fuit urbs totius Africæ celeberrima, quę notiore nomine Carthago dicitur. Vide Stephanum in dictione καρχηδών.

Cacidíri, Inter celeberrimas Scytharum gẽtes Plinio ponuntur lib. 6. cap. 17.

Cacidini, Siciliæ populi Latinæ conditionis, ut ſcribit Plinius lib. 3. cap. 8.

Cācŭs, κάκος, Filius fuit Vulcani, qui Latium undique latrociniis & incendiis infeſtabat: demum Herculis quoque ex Hiſpania, occiſo Geryone, redeuntis, & apud Evandrum hoſpitantis, boves noctu cauda traxit in antrum ſuum, quas quum manè diminutas cerneret Hercules, nec quorſum erraſſent, ſcire poſſet, fortè fortuna ad hoc antrum pervenit: ſed quum veſtigia omnia foràs verſa videret, cum reliquis abiit. Abeũtibus autem cęteris, occluſæ boves aliarum deſyderio mugierunt. Hercules igitur audito mugitu, Caci fraudem cognovit, raptaq; clava iratus recurrit: ſed Cacus ſpelunca freus, in eadem ſe abſcondit, clauſis foribus ingenti ſaxo. Quod Hercules videns, ad montis cacumen tendit, & ad extremum dejecto ſilice, qui antri ori ſummo incumbebat, intrepidè deſiliens, Cacum ſtrangulavit, bovesq; ſuas recepit, ut copiosè deſcribit Virgil. lib. 8. Aeneid. [Ger. Ein Sohn Vulcani/der dem Hercules ſeine Rinder geſtoln hat.] ¶ Sunt qui affiment hunc Cacum Evandri fuiſſe ſervum, qui in eo loco Italiæ omnia latrocinio & incendio vaſtaverit, & ob id Vulcani filium appellatum. Ovidius fabulatur illum tricipitem fuiſſe, quũ inquit Mænalio jacuit fuſus tria tempora ramo Cacus, *&c.* Veritas tamen ſecundùm philologos & hiſtoricos hoc habet, hunc fuiſſe Evandri nequiſſimum ſervum, ac furem. Novimus autem malum à Græcis κακὸν dici, quem ita illo tempore Arcades appellabant, poſtea translato accentu Cacus dictus eſt, ut Helene Helena. Ignem autem dictus eſt vomere, quòd agros igne populabatur. Hunc ſoror ſua ejuſdem nominis prodidit. Vnde etiam ſacrum meruit, in quo ei per virgines Veſtæ ſacrificabatur. Hæc Servius enarrans eum Virgilii locum lib. Aeneid. 8: Hic ſpelunca fuit vaſto ſubmota receſſu, Semihominis Caci, *&c.*

Caddufii, Strab. libro 11, populi ſunt Mediæ, prope Albanos, & Caſpios.

Cadena, Regio fuit, in urbis modũ inſtructa in montibus Lycaoniæ, ut autor eſt Strabo lib. 12.

Cadſ,

Cadí, orum, apud Strab. lib. 12, Phrygiæ urbs eſt: quam tamen nonnulli ad Myſiam pertinere dicunt.

Cadíſcus, Vide in APPELL.

Cadmeă, καδμεία, autore Plutarcho in vita Pelopidæ, Arx fuit Thebana: licet nonnunquam pro ipſa ſumatur urbe.

Cādmēŭs, a, um, per tres ſyllabas, & pen. prod. κάδμειος. Idem eſt quod Thebanus. Statius 8. Thebaid. -pudeat Cadmea juventus. ¶ Cadmea victoria, καδμεία νίκη: hoc eſt, Thebanorũ victoria: quod proverbii vim habet, quoties ſignificare volumus, tam magno conſtitiſſe victoriam, ut non ita multum interſit inter victoris ſortẽ, & victi. Tractum eſt adagium à bello Thebano inter duos fratres geſto. Vide Eraſmum in Adagiis. Stephanus autor eſt, ipſam etiam Carthaginem, olim Cadmeam fuiſſe appellatam.

Cādmēĭs, idis, pen. prod. καδμηίς, Regio eſt Achaiæ, è regione Eubœæ ſita, quæ poſtea dicta eſt Bœotia. Autor Thucydides Belli Peloponneſiaci lib. 1.

Cādmŭs, [κάδμος. Ger. Ein Sohn Agenoris des Königs in Phœnicia, ſo die gewaltig Statt Thebas erbawen hat.] Agenoris Phœnicũ regis filius fuit, qui à patre miſſus ad quærendã Europam ſororem, juſſuſq; ſine ea non reverti, deſperato reditu, Thebas in Bœotia cõdidit. Ab hujus nomine ipſæ etiam Thebæ Cadmeę dicuntur à Cadmo conditore. Propertius: Quũ tibi Cadmeæ dicuntur Pontice Thebæ. Poſtea autem à Zetho, & Amphione regno pulſus, ad Illyrios ſeſe cõtulit: ubi deorum miſeratione, & ipſe, & uxor in ſerpẽtes mutati ſunt. Filias habuit Semelem, Agaven, Ino, & Antonoẽn. ¶ Ferunt Cadmum decem & ſex literas è Phœnicia in Græciam detuliſſe, α β γ δ ε κ λ μ ν ο π ρ σ τ υ. His Palamedem Trojano bello quatuor adjeciſſe, ξ θ φ χ & totidem poſt eum Simonidem Melicum, ζ η ψ ω. Ajunt quoque Cadmum hiſtoriam inveniſſe, & primùm pro ſacram orationem inſtituiſſe. Paulò junior fuit Orpheo. Hæc Suidas. Apuleius verò hoc adſcripſit Pherecydi. Fertur item inveniſſe auri metalla, atque conflaturam. ¶ Eſt & Cadmus mons qui Laodiceæ imminet, ex quo Lycus fluvius fluit. Autor Strabo lib. 12, & Plin. lib. 5. cap. 26.

Cādmēĭs, idis, fœm. gener. patronymicum à Cadme. καδμηίς. Ovid. 4. Metamorph. Aequora diſtringunt ſummis Cadmeïdes alis.

Cādmēĭŭs, a, um, per quatuor ſyllabas, καδμηίος, ut Aemõ Cadmeĭus. Stat. Theb. 8:- levius Cadmeĭus Aemon Tela rotat.

Cadmus fluvius Ceſtrinus, vide in CAMMANIA.

Cādmŭs, item Mileſius fuit, teſte Suida, Orpheo aliquanto recentior, qui de Meliti origine, & rebus Ionicis lib. 4. cõſcripſit. Hic primus fuiſſe creditur, teſte Plin. lib. 5. cap. 26. qui proſam orationem ſcribere aggreſſus ſit: ut jam fuſiùs dictum eſt.

Cadrema, κάδρεμα, urbs Lyciæ, Olbiorum colonia, ἐρημωθεῖσα ὑπὸ τῶν Φιγμῶν ἡ πόλις, Stephanus.

Caducifer, nomen Mercurii. Vide in Appellativis CADVCEVM & CADVCIFER.

Caduení, Sardaniæ juriſdictionis in Caria populi: ut autor eſt Plin. lib 5 cap. 29.

Cadurci κάδουρκοι, Galliæ Aquitanicæ populi, Plin. lib. 4. cap. 19. Vulgò Cahors.

Caduſíi, κάδουσιοι, Aſiæ populi, inter mare Caſpium, & Pontũ. Strab. lib. 11.

Cadytis, Vrbs Syriæ maxima, Herod. lib. 2.

Cæ. (quod hîc pro inſulæ nomine corruptè legebatur, Vide CEA.

Cæcília, prænomine Caia, Tarquinii Priſci uxor, maximi animi mulier, & lanificii peritiſſima, quæ priùs Tanaquil dicebatur. Vide Plin. lib. 8 cap 48, & Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Cæcĭlĭŭs, Epirota, libertus Attici equitis Romani, ludum Grammaticæ Romæ aperuit. Primus dicitur Virgilium, & alios poëtas novos prælegere cœpiſſe: quod etiam Domitii Marſi verſiculus indicat: Epirota tenellorum nutricula vatum. Ex Tranquillo. Hujus etiam meminit Macrobius. ¶ Cæcilius Gallus, in diſciplina juris, atq; legibus pop. Rom. noſcendis, interpretandisq, ſcientia, uſu, autoritateq; illuſtris fuit, tempore Gellii: cujus etiam ipſe meminit: dicitq; librum ſcripſiſſe de verborũ ſignificatione, quæ ad jus civile pertinerent. ¶ Cæcilius item Claudius Iſidorus, qui C. Aſinio Gallo, & Martio Cenſorino COSS. ad VI. Calend. Febr. teſtamento ſuo edixit, quanvis multa civili bello perdidiſſet, tamen relinquere ſervorũ quatuor millia CXVI. Iuga boũ tria millia DC. reliquũ pecoris CCLVII. millia: in numerato HS. DCM. Autor Plin. lib 33. cap. 10. ¶ Fuit & Cæcilius Callantianus (Callantis autem civitas Siciliæ eſt) Iudæorum religionis ſectator, qui Romæ docuit ſub Auguſto uſq; ad Adrianũ. Scripſit librum contra Phrygas: Dictionarium ex ordine literarũ, Comparationem Demoſthenis & Ciceronis, & alia. Autor Suidas. ¶ Præter hos Cæcilius Argivus, verſificator fuit, qui ſcripſit de piſcibus. Autor Suidas. ¶ Cæcilius item Statius, poëta Comicus, quem Cic. ad Atticũ, malum Latinitatis autorem vocat. Volcatius tamen Comicorum palmam ei concedit. Fuit natione Gallus, & Ennii contubernalis: quidã Mediolanenſem faciunt. Deceſſit anno poſt Ennium ſepultas in Ianiculo. Autor Euſebius.

Cæcinum, καίκινον Stephano Oppidum in finibus Italiæ, inter Locros & Rheginos, à Cæcino vicino amne ita appellatum.

Cæcínos, καίκινος, Fluvius in finibus Italiæ, qui Rheginum agrum à Locrenſi dividit Plin. lib. 3. cap. 10.

Cælẽſtīnī, populi Vmbriæ ſunt, qui à Plin. lib. 3. cap. 14. in ſexta Italiæ regione collocantur.

Cælĭum, Oppidum Calabriæ, non procul à Brunduſio, apud Plin. lib. 3. cap. 11.

Cælĭŭs, [Ger. S. Johans post in der Statt Rom.] Mons urbis Romæ ex ſeptem: à Cælio Vibeno nobiliſſimo duce Tuſco dictus: quòd Romulo adverſus Latinum regem cum auxiliaribus venerit: à quo Cælimontia, aut Cælimontana porta. Hunc montem Tullius Hoſtilius urbi addidit, ibiq; ipſe habitavit, quò frequẽtiùs habitaretur, ut inquit Livius. In eo habitavit Ennius poëta. ¶ Fuit & Cælius nomen patris Saturni.

Cælĭŭs. [Ger. Ein ſcharpffſinniger Redner / ein Lehrjunger Ciceronis.] Orator acerrimo ingenio fuit, diſcipulus Ciceronis, de quo extat illud Quintiliani elogium, longiore illum vita, & meliore mente dignum fuiſſe. Hic poſtea ab Atratino quodã accuſatus, quòd cum Catilina conſpiraſſet in perniciem Reip. quodq; aurum à Clodia Clodii ſorore extorſiſſet, eiq; venenũ propinaſſet, defenſus eſt à Cicerone elegãtiſſima illa Oratione, quæ hodie quoq, habetur in manibus. ¶ Alius fuit Cælius Pontius, Prætor urbanus, cui jus dicenti, quum picus capiti ejus inſediſſet, ab Aruſpice reſpõſum eſt: dimiſſa ave, hoſtium victoriam fore: occiſa, Reipublicæ: eum tamen interiturum, qui eam occidiſſet: intrepidè tamen avem occidit: unde non ita multò pòſt cum quadraginta ſuæ familiæ hominibus eſt interfectus.

Cælŏs, Thraciæ portus apud Plin. lib. 4. cap. 11.

Cælus. οὐρανός, Cognomen indigenę fuit, qui ex terra ſororẽ in matrimonium ducta, Saturnum, Betillum, Dogana, & Atlanta genuit. A' cujus nomine mira varietate, formoſiſſimum ſupremum corpus Cœlum dicunt fuiſſe appellatum.

Cænargía, καιναρχία, regio quædam. Vide infrà in THYREA.

Cænẽ, καινή Ptolemæo, Sinus Laconici oppidum, non procul à Tænaro promontorio. ¶ Hinc Cœnites portus, apud Plin. libro 4. capite 5, & Cæneus Iupiter dictus eſt. Ovid. Victos ab Oechalia Cæneo ſacra parabat Vota Iovi. ¶ Cæne item parva quædam inſula in mari Siculo in Africam verſa, cui vicina eſt Gaulos & Melite: Plinio ſcribitur lib. 3. cap. 8.

Cænẽum, καίνεον, Promontorium eſt Eubœæ ad Septentrionem, de quo Plin. lib. 4. cap. 12.

Cænẽus, Elati filius, ā prima ætate puella fuit forma venuſtiſſima, adeò ut Neptunus illius forma tactus, cum ea cõcubuerit: in mercedem autem concubitus petiit illa, ut in virũ mutaretur, & eſſet invulnerabilis, quòd factum eſt. ¶ Vnde locus factus proverbio: Invulnerabilis es, ut Cæneus, ἄτρωτος κατάπληξ ὡς Καινεύς: de iis qui lædi nõ poſſunt. Cæterùm quum poſtea Cæneus ſuperbia elatus, contemptis diis, juberet Lapithas, quibus imperabat, per haſtam ſuam jurare, Iupiter illius ſuperbiam ultus eſt. Nam pugnans cum Centauris, quum ferro violari non poſſet, tanta arborum mole oppreſſus eſt, ut vivus ſub terram detruderetur, atq; hoc modo interiit. Poſt mortem autem in avem mutatum dicit Ovid. lib. 12. Metam. -ſalve Maxime vir quondam, ſed avis nũc unica Cæneu. Virg. verò lib. 6. Aen poſt mortem in ſexum rediiſſe dicit: It comes & juvenis quondam, nunc fœmina Cęneus, Rurſus & in veterem fato revoluta figuram. ¶ Fuit & alius Cæneus philoſophus, cujus mentio eſt apud Laertiũ & Ariſtotelẽ in Organo.

Cænica, Thraciæ regio, Plinio autore lib. 4. cap. 11.

Cænína, à Plinio inter Latii oppida nominatur, lib. 3. cap. 5. Hinc Cæninenſes populi à Romulo victi, ut eſt videre apud Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Cænĭs, (ut fabulatur Ovid. lib. 12. Metam.) Theſſalica puella fuit, quæ à Neptuno compreſſa, ab eo muneris loco impetravit, ut in virum transformaretur, nullisq; unquam vulneribus poſſet ſauciari. Mutato itaq; ſexu etiam nomen mutavit, & ex Cænide factus eſt Cæneus. Hic in prælio Lapitharum, quum nullo teli genere lædi poſſet, cõgeſta arborum mole, obrutus eſt, & in Cænidem avem transformatus.

Cænītēs, pen. prod. Achaiæ portus fuit, non procul à Saronico ſinu, querno nemore exornato. Plin. lib 4. cap 5.

Cænys, καινὺς, Italiæ promontorium eſt, quod adverſum habet Pelorum in Sicilia, XII. ſtadiorum intervallo. Autor Plin. lib. 3. cap. 6.

Cæporí. Hiſpaniæ citerioris populi ſunt. Plin. lib. 4. cap. 20.

Cæpŭs, facie Satyro ſimilis, cætera inter canem & urſum, naſcitur in Aethiopia, Strabo lib. 17.

Cære, καῖρες aut καιρὴ Stephano, neutro genere, & indeclinabile, Vrbis

le, Vrbis insignis nomẽ in Hetruria, quæ olim regionis totius caput fuit. Hanc quondam Agyllam nominatã, & à Pelasgis è Thessalia profectis conditã ferunt. Deinde verò Lydis, quos postea Tyrrhenos nominaverũt, adversus Agyllinos bellum gerentibus, quũ quidam murũ subiens, urbis ejus nomẽ percõtatus fuisset, eiq; à Thessalo quodã de muro χαῖρε responsum esset, eo veluti omine à Tuscis accepto, captam postea urbem mutato priori nomine, Cære vocavêre. Verùm tam splẽdidæ, tamq; gloriosæ civitatis, Strabo lib. 5. asserit, vix ulla sua ætate extitisse vestigia: & solo vicinorum balneorum nomine, quæ Ceretena dicebantur, fuisse celebratam. Festus: Cæremoniarum causam aliqui ab oppidi Cære dictam existimant. ¶ Declinatur & Cæres, itis, pen. obliquorum corr. Virg. Est ingens gelidum lucus prope Cæritis amnem. ¶ Legitur & ablativus Cærere, pen. prod. tanquam à nominativo Cæres, etis. Virg. lib. 10. Aeneid. Qui Cærete domo, qui sunt Minionis in arvis. Quanquam non desunt, qui Cærere ibi adjectivum esse contẽdant. ¶ Ab hoc oppido Cærites tabulæ appellatæ sunt, in quas Censores referri jubebant, quos notæ causa suffragii & reliquo civitatis jure privabant, præterquam quod ut cives tributum conferre cogebantur. Nam urbe à Gallis capta, quũ Cæretani eos, qui unà cum sacris, æternoq; Vestæ igne ad se profugerant, comiter hospitio suscepissent: Romani deinde restituta in statum meliorem urbe, satis malignam illis gratiã retulerunt. Nam civitate quidem eos donaverũt: suffragii autem jus eis non concesserunt. Hinc factum est, ut quum aliquẽ ignominia & contumelia dignum volumus significare, Cærite cera eum dignum esse dicamus.

Cærete, Vide CAERE.

Cæretum, Vmbriæ oppidum inter Spoletum ac Nursiam, à quo Cæretani appellantur: totũ orbem vano quodam ac turpi superstitionis genere ludificantes: ob quã causam ferè continuè peregrinantur, familia atq; uxoribus domi relictis.

Cæsar, [καῖσαρ. Vng. Tsáisar.] Cognomen Iuliorum est. Ille enim qui primus Cæsaris nomẽ adeptus est, ab eo dictus fertur, quòd cæso matris utero fuerit natus. Vel ab elephanto in pugna occiso, qui lingua Maurorum Cæsar appellatur. Vel quòd oculis cæsiis: hoc est, glaucis fuerit. Vel à Cæsarie, cum qua natus proditur. Hoc cognomen posteri deinde ex Iulia familia nati tanquã suæ familiæ propriũ gesserũt. Nam Iulius Cæsar, à quo omnes Imperatores postea Cæsares appellati sunt, nõ est natus cæso utero materno, qui matrẽ Aureliã habuit, quã amisit quũ in Gallia bellũ gereret: cujus etiam pater Cæsar est nuncupatus, qui prætura functus Pisis obiit. Hic Iulius Cæsar omnem Galliã, quæ à saltu Pyrenæo, Alpibusq;, & monte Gebenna, fluminibusq; Rhodano & Rheno continetur, novem annis in provinciæ formã redegit. Germanos, qui trans Rhenum incolunt, primus Romanorũ ponte fabricato aggressus est. Aggressus est & Britannos, ignotos antea superatisq; pecunias & obsides imperavit. Deinde quum obtinere non potuisset, ut sui absentis in Consularibus comitiis ratio haberetur, arma in patriam convertit: neminẽq; repugnante Galliam Cisalpinam, Picenum, Vmbriam, & Hetruriam occupavit: Pompejumq; Italia expulit. Post hæc in Hispaniã transgressus, validissimas Pompeii copias, quæ sub tribus legatis, M. Petreio, L. Afranio, & M. Varrone erant, superavit. Pompejum funestissimo in campis Pharsalicis prælio superavit. Ptolemæum in Aegypto subegit. In Africa devicit Scipionem & Iubam, in Hispania liberos Pompeii. Triumphavit quinquies: primùm de Gallia: postea de Alexandria: deinde de Ponto: & Africa. & de Hispania Liberalissimus fuit omnium, & maximè post hos triumphos, de quibus Suetonius. ¶ Cæsares præterea duo alii fuerunt, C & L. quorũ C. Poëta tragicus fuit, & Orator, (ut testatur Pædianus) frater uterinus Catulli Oratoris: cujus & Cicero sic meminit in Bruto: C. Iulius, L. F. & superioribus & æqualibus suis omnibus præstitit, oratorq; fuit minimè ille quidem vehemens, sed nemo unquam urbanitate, nemo lepôre, nemo suavitate conditior. Sunt ejus aliquot orationes, ex quibus, sicut ex ejusdem Tragœdiis, lenitas ejus sine nervis perspici potest. Hactenus Cicero. ¶ L. verò, hujus frater, Prætor & Consul fuit: ambo Syllam sequuti, jussu Marii interfecti sunt, quo tempore item M. Antonius Orator, Crassi æqualis, simili fato periit. ¶ Cæsar præterea alius fuit, prænomine L. M. Antonii Triumviri avunculus, Pompejanarum partium, missus utrinque aliquoties Orator de pace: Postremò inter proscriptos ab Octavio relatus est, & interfectus: in cujus locum obtinuit Antonius, ut M. Cicero item proscriberetur. Vide Plutar. in Augusto, Cicerone, & Antonio.

Cæsarea, penult. prod. [καισάρεια Stephano. Ger. Ein Stat des Gerobtẽ Lands am Meer gelegen.] Vrbs Palęstinę in litore maris magni, quę turris Stratonis vocabatur: sed postea ab Herode in honorẽ Cæsaris nobilius ædificata, Cæsarea est appellata: in qua idem Herodes in honorem Cæsaris magnificam domum albo marmore construxit. Vbi nepos ejus Herodes ab Angelo percussus, eò quòd non dedisset honorẽ Deo, consumptus à vermibus expiravit. In hac Cornelius Centurio à Petro baptizatus est. ¶ Altera Cæsarea Philippi, à Philippo Herodis filio, in honorem Cæsaris ad radices montis Libani ædificata, ubi duo fontes, Ior scilicet, & Dan oriuntur ¶ Tertia Cappadociæ, sic à Tiberio nominata, pulso Archelao, quũ antè Masaca diceretur. Autor Eusebius. ¶ Quarta Mauritaniæ, nobili portu insignis, antè Iol vocitata: quam quum Iuba Ptolemæi pater muniret, Cæsaream appellavit. Autor Strabo libro 17.

Cæsaraugusta, καισαραυγούστα, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis: quam Strabo Augustam Cæsaream nominat: anteà Numantia dicta, teste Pomponio. Vulgus Hispanorum *Sarragossam* vocat.

Cæsăreus, a, um, ut Domus Cæsarea, [Vng. Tsáisari.] Ovid. 1. Trist. eleg. 1. Vultus Cæsarei, Idem 2 de Ponto, eleg. 8.

Cæsărĭānus, a, um, [Vn. Tsáisari.] Cic. ad Attic. li. 16: Facilè me ille esset assequutus: ajunt enim eum Cæsariana uti celeritate. ¶ Cæsariani, in Codice Iustiniani & Theod. dicũtur servi procuratores Cæsaris. ut in l. 5. De jure fisci lib. 10.

Cæsărĭēnsēs, Ionię populi, in Ephesiorum conventu. Plin. lib. 5. cap. 29. Ephesum verò, alterum Asiæ lumẽ remotiores conveniunt Cæsarienses, Metropolitæ, Cylbiani.

Cæsariensis Mauritania, Vide infrà in dictione MAVRITANIA.

Cæsarium, Aegypti emporium est, & secessus quidam. Strab. libro 17.

Cæsarobricenses, Lusitanicæ Hispaniæ populi, apud Plin. lib 4. cap. 22.

Cæsennă, Vrbs Flaminiæ provincię, à cædendo, quòd exiguo amne cæsa: id est, divisa sit: vel quòd ager ejus duobus fluminibus, Sapi, & Rubicone sit divisus. ¶ Hinc Cæsennates dicti sunt, Cæsennam habitantes: & Cęsennaria vina, quæ inter generosa numerabantur. Vulgò *Cesena*.

Cætobrix, καιτόβριξ, Lusitanię urbs est, alio nomine dicta Cezimbria. Ptol. lib. 2. cap. 5. Vulgò *Cezimbra*.

Căĭcŭs, κάϊκος, pen. prod Fluvius est Mysiæ, in Theutrania nascens, & per campum sui nominis in Elaiticũ sinum defluens. Virgilius 4. Georgic. Saxosumq; sonans Hypanis, Mysusq; Caïcus.

Cāĭētă, Nomen mulieris Trojanæ, quam alii Aeneæ, alii Ascanii, alii Creusæ nutricem faciunt. Hanc Aeneas ab inferis reversus fato cessisse inveniens, eam non longè à Bajano sinu sepelit: ibiq; & urbem condidit, quam unà cũ adjacenti portu Cajetam dixit. Virg. lib. 7: Tu quoq; littoribus nostris Aenea nutrix, Aeternam moriens famam Cajeta dedisti. Strabo autem lib. 5: Cajetam à sinus curvitate appellatam existimat, Laconum idiomate, qui curva omnia Cajattas solent nominare. Vulgò *Gaeta*.

Caïnas, Indiæ fluvius navigabilis, Brachmanarum agrũ irrigans. Autor Plin. lib. 6 cap. 17.

Caïrus, vel Acarinoa, Aegypti civitas. Vide in BABYLON.

Căĭŭs, γάϊος, Pronomen a parentum gaudio sumptum. Et est dictio dissyllaba, nisi per diæresim ex, i, consonante facias vocalem, ut apud Martialẽ: Pervigil in pluma Caïus ecce jacet. Profertur per G, & notatur per C, quæ inversa Ↄ, mulierẽ Cajam declarat, Quintiliano autore li. 1. cap. 13. Cic. pro Muræn. Putarunt omnes mulieres, quæ coëmptionem facerent, Cajas vocari. Apud priscos autem pro domino ponebatur, sicut & Caïa γαΐα pro domina. Vide Plutarch.

Cājānŭs, a, um, Statius lib. 4. Sylv. emptum plus minus asse Cajano.

Călabrĭă, pen. cor. [καλαβρία. Ger. Die aller hinderste Land schafft *Italiæ* so an das Meer stoßt.] Extrema Italiæ regio est, peninsulæ formam referens, cujus Isthmus est, unius diei via, quæ à Tarento Brundusium ducit. Aliis nominibus Messapia, & Salentina, & Peucetia dicta est, teste Strab. lib 6. & Plin. lib. 3. cap. 11. Oppida ejus præcipua sunt Brundusium, & Hydrus totius Italiæ extremum. Horat 1. Carm. Ode 31: Non æstuosa grata Calabriæ Armenta.

Călăbĕr, bri, Calabriam incolens. ¶ Et Calaber, bra, brum. Ovidius lib. 3. de Arte: Ennius emeruit Calabris in montibus hortos. Dicitur δὲ ἔτι καλὸς, καὶ βελτίων, quòd sit regio in primis fertilis, in qua arbores fructibus mirum in modum onerantur.

Călabrĭcŭs, a, um, ut Calabrica olea. Colum. lib. 12 cap 49: Veruntamen habetur præcipua in hos usus olea Calabrica, quã quidam propter similitudinem, oleastellum vocant.

Călabrī, καλαβροί, Calabriæ populi in finibus Italiæ, quorum regio Calabria est, fructibus in primis abundans: quos quoniam hospitibus obtrudebant, sibi alioqui nulli usui futuros: factum est ut Dona Calabri hospitis in proverbium cesserint, pro nullius pretii muneribus, quæ donanti oneri magis sunt, quàm usui.

Călæ,

Călæ, arum, κάλαι, Civitas in India.

Calænus, κᾰλαίνος, Fons Lyciæ, apud Stephan. qui & Calbius nomine.

Calagurítani, Hiſpaniæ citerioris populi in conventu Cæſarauguſtano: quorum alii Naſciſci, alii Fibularenſes cognominati ſunt. Vtrorumque oppidum Calagurium dictum eſt. Plin. lib. 3. cap. 3.

Calaís, κάλαις, Boreę ex Orithya conjuge filius alatus, qui unà cum Zethe fratre ſimiliter alato cũ Argonautis Colchos profectus eſt. Qua in expeditione, quum à Phineo rege humaniter eſſent accepti, Harpyias, quæ regnũ illius infeſtabant, perſequi conſtituerunt: quas quum & alarum auxilio, & ſagittãdi peritia in Plotas uſq; inſulas fugaſſent, ab Iride admoniti ſunt, ne Iovis canes ulteriùs perſequerentur. Inde itaq; retrorſum converſi, duas illas inſulas, in quibus Harpyias reliquerunt, à converſione ſua Strophadas appellarunt, quum anteà Plotæ dicerentur. Poſtremò ab Hercule occiſi dicuntur, & in ventos cõmutati, qui Caniculę exortum dies ferè octo prędedunt: unde προδρομοι: id eſt, prędurrẽtes appellantur. ¶ Eſt etiã Calais gemma ſaphyro ſimilis, candidior tamen, & litoroſo maris ſimilis. Hanc pleriq; eandẽ eſſe exiſtimant cum Augite.

Calamæ, κάλαμαι, Vrbs Peloponneſi, Steph.

Calamenthe, κᾰλαμένθη vel κᾰλαμίνθη, Vrbs Lydię vel Phœnicum, meliùs per iota in penultima.

Călămis, idis, Nomen ſtatuarii, qui equos abſolutos & perfectos effinxit. Ovidius: Vendicat ut Calamis laudem, quos fecit equorum. Hujus meminit Plin. lib. 34. cap. 8, & Quintil. lib. 12. cap. 10.

Calamíſus. Locrorum oppidum, Plin. lib. 4. cap. 3.

Calamos, Phœniciæ oppidum in ora ſubjecta Libano monti. Plin. lib. 5. cap. 20.

Calanus, pen. prod. κάλανος, Fuit philoſophus ex Gymnoſophiſtis Indis, qui ſecutus Alexandrum Magnum extra Indiæ fines, quũ apud Paſagardas ægrotare cœpiſſet, facta pyra, & aurea lectica ſuperimpoſita, in ea cubans combuſtus eſt, ſtramentis opertus. Fertur, quũ Alexander Magnus rogaret eum, ſi quid vellet, dixiſſe: Propediem te videro. Quod non multò pòſt contigit: nam in Babylone paucis pòſt diebus Alexander mortuus eſt. Lege Arrianum de geſtis Alexandri. Indi autem quenque ſapientem *Calanon* vocant, ut ſcribit Suidas.

Calapís, Pannonię amnis eſt, in Saum influens juxta Siſciam, duobus alveis inſulam efficiens, quę *Segeſtica* vocatur. Plinius lib. 3. cap. 25.

Calaris. [Ger. Die haupſtatt in der Inſel Sardinia.] Civitas in Sardinia apud Plin. lib. 2. cap. 170, cujus meminit & Claudianus de Bello Gildonico. Vide in dictione SARDINIA.

Calaritani, Sardiniæ populi, ad Meridiem ſiti: quibus Calaris oppidum nomen fecit, cujus meminit Plinius lib. 2. cap. 108. Vulgò *Caller*.

Calaritanum, Sardiniç promontorium Africam ſpectans: apud Plin. lib. 3. cap. 7.

Calarna, κάλαρνα, Vrbs Macedoniæ, Steph.

Calarus, κάλαρος, Inſula, aliàs dicta Alopecia, vel Alopeconeſus, quum vulpem catulos ſuos ferre & deponere vidiſſent: deinde Calarus à Calero (ὁ παρὰ καλήρου) rege. Alii civitatem Calerum dictam volunt, Steph.

Calaſíris, κᾰλάσειρις, pars Aegypti, incolæ Calaſirii, & Calaſiriæ, Steph ex Herodoti lib. 2.

Calathe, κᾰλάθη, quam alii Calathuſam vocant. Nomen urbis ad Herculis columnas ſitę Autor Stephanus. Plinius verò lib. 4. cap. 12. Calathuſam inſulam eſſe aſſerit in mari Aegæo, non procul à Cherſoneſo ſitam.

Calathus. Filius Iovis & Antiopes, ut autor eſt Hom. in Odyſſ.

Calathuſſa, κᾰλάθουσα, à Plin libro 4. capite 11, numeratur inter inſulas deſertas, quæ inter Cherſoneſum, & Samothracen interjacent.

Calatís, κάλαντις Stephano, Thraciæ civitas, non procul à Tomis, Ponto Euxino imminens: cujus meminit Plin lib. 4 cap. 11, & Strab. lib. 7. ¶ Ex hac civitate ortus fuit Iſter Poëta, qui de ratione ſcribendæ Tragœdiæ opus inſigne conſcripſit.

Calatiæ, κάλατιαι. Indiæ populi apud Stephanum. ¶ Calatiæ prætereà inter urbes Italię ponuntur à Plin. libro 3. cap. 5, non procul à Bovillis, & Caſino.

Calarybus, κᾰλάρυβος, Vrbs Libyæ, Steph.

Calaurea, ſive Calauria, κᾰλαύρεια Stephano, Inſula eſt in ſinu Argolico, contra Trœzenem, nulla alia re, quã morte Demoſthenis nobilior. In hac etenim inſula templum erat Neptuni, quò Demoſthenes, audito Archię ſatellitis Antipatri advẽtu, confugit, & ne vivus in Antipatri poteſtatẽ perveniret, hauſto veneno ex calamo, vitam finivit. Hanc nonnullis in locis Calabriam appellatam invenimus, ſed mendoſé. Vulgò *Sidra*.

Calaurĭa, inſula eſt juxta Cretam, à Calauro Neptuni filio denominata. ¶ Eſt etiam urbs Locrorum, in qua Latona maximè colebatur. Vide Ovid. lib. 7. Metam.

Călbis, Cariæ amnis, ut ſcribit Pompon. Mela lib. 1.

Calbĭus, Vide CALENVS.

Calce, A` Strabone lib. 5, numeratur inter Campanię civitates, non procul à Theano Sidicino.

Călchās, antis. [κάλχας. German. Ein Griechiſcher warſager/ welcher im zug vor Troja geweſen iſt.] Proprium nomen Græci auguris, Theſtoris filii (à quo Theſtorides à Poëtis appellatur) qui cum Græcis ad expeditionem Trojæ profectus eſt: & quoniam divinandi arte plurimùm præſtabat, ejus conſilio multa geſta ſunt. Nam in Aulide oſtendit quomodo placata Diana, venti ſedari poſſent: & apud Trojam in caſtris docuit, quæ ratio Apollinis placandi, ut peſtilentia ceſſaret, foret: & ex paſſere, quæ cum novem pullis à Dracone vorabatur, indicavit decennalem obſidionem Trojæ futuram. Quapròpter inter cæteros Achilli acceptiſſimus erat, adeò ut ejus præſidio plèrunque defenderetur: præcipuè verò quum ſuaderet Chryſeidem patri reddendam eſſe. Tum enim Agamemnon non ſolùm in vatem, ſed etiam in ipſum Achillem incenſus ferebatur. Diruta autem Troja reverſus cum Amphilocho Amphiarai filio terreſtri itinere, Colophonem (quæ urbs eſt Ioniæ) quum in luco Apollinis Clarii extra urbem apud fanum in Mopſum præſtantiſſimum Augurem incidiſſet, artis peritia ab illo ſuperatus, dolore contabuit, quòd propoſita ſibi à Mopſo caprifico (ut refert Heſiodus) aut (ut Pherecydes mavult) ſive gravida, conjicere non potuiſſet quot in illa ficus eſſent, quotve hæc utero ſuculas gereret: quod tamẽ Mopſus ſine ullo errore divinavit. De Calchante vide multa apud Homer. lib. 1. Iliad. & Virg. 2. Aen.

Călcĭŏlī, (quod hîc corruptè legebatur) Vide CARFIOLI, & CARSEOLI.

Călcĭŏpe, κᾰλκιόπη, Filia Aeetæ Colchorũ regis ſoror Medeæ & Abſyrti, & conjunx Phryxi, ex quo Cytorum peperit. Ovid. in Epiſt. Helenę ad Paridem: Non erat Aeetes, ad quem deſpecta rediret, Non Ipſea parens, Calciopeq; ſoror.

Căldĭus, militari joco dictus eſt Claudius Cæſar, pro Claudio, quemadmodũ & Biberius pro Tiberio, & Mero pro Neroñe. Suetonius in Tiberio: In caſtris tyro etiam tum propter nimiam vini aviditatem pro Tiberio Biberius, pro Claudio Caldius, pro Nerone Mero dictus eſt.

Cale, Cales civitas Campaniæ. Nam eſt in via Flaminia, quæ Cale dicitur. ¶ Eſt & in Gallia hoc nomine, quam Saluſtius captam à Perſenna commemorat. Hæc Serv. lib. 7. Aeneid.

Căledŏnĭă ſylva, in ea parte Britannię fuiſſe putatur, quę hodie *Scotia* dicitur, ſæviſſimis olim urſis nobilitata. Martialis: Nuda Caledonio ſic viſcera præbuit urſo. Inde etiam Britanni peculiari epitheto Caledonii dicũtur à poẽtis. Idem: Quam te Caledonios Ovidi viſure Britannos. Corripit autem hoc nomen in hac ſignificatione antepenultimam ſyllabam: ſecundam verò producit. Apud Græcos enim ſcribitur per η. Contrà quum Aetoliæ ſylvam ſignificamus, ſecunda ſyllabà ſcribitur per υ Græcum, & ubique corripitur: ſequens autem producitur, cõ quòd apud Græcos ſcribatur per ω. Vide plura de hoc ſuo loco.

Calegía, Ptolemæo Germaniæ civitas putatur inter Saxones, quam Vulgò *Vvitembergam* vocant.

Calena. [German. Orenfurt ein Statt in Engelland.] apud Ptolemæum civitas in Anglia eſſe creditur, quæ hodie *Oxonia* appellatur.

Călēnum, κάλληνον, teſte Plinio, Campaniæ oppidum eſt, non procul à Capua, in cujus agro mite & generoſum vinum naſcitur. ¶ Inde Caleni populi dicti, qui hanc urbem, aut agrum vicinum incolunt. Horum meminit Plin. lib. 3. cap. 5. ¶ Hoc etiam oppidum Cales, Calium, in numero plurali appellatũ invenitur. Virgil. 7. Aen. -quidque Cales linquunt, amnisque vadoſi Accola Vulturni. Idem Horat. lib. 4. Carm. Sed preſſum Calibus ducere Liberum Si geſtis. Vulgò *Carinola*.

Călēnŭs, a, um, κάλληνος, poſſeſſivum, à Calibus, ſive Caleno Campaniæ urbe deductum. Horat. lib 1. Carm. Ode 20: Cæcubum, & prælo domitam Caleno Tu bibes uvam.

Calepium, κᾰλέπιον, Oppidũ in Cenomanis, ad xiiii. lapidẽ à Bergomo Brixiam verſus, ad colles in ſiniſtra parte poſitũ: à bonitate vini denominatum, κᾰλὸς bonus, & πίνω bibo.

Cales, κάλητες, Oppidum in Gallia: aliud in Campania, à quo Cales populi juxta Falernos & Maſſicos, de quibus Virg. lib. 7: Aequora quicq; Cales linquunt. Hinc Calenum vinum.

Caleſia, κᾰλησία, Vrbs Italiæ, Steph.

Caleſtra, Oppidum eſt Theſſaliæ ad mare ſitum, juxta quod Axius fluvius in mare Aegæum defluit. Herod. lib. 7.

Calete, Ignobilis inſula inter Samothracem & Cherſoneſum, Plin. lib 4. cap. 12.

Caleti, vel (ut alii volunt) Caleces, Populi ſunt Galliæ Belgicæ ad mare, contra Britanniam, quorum urbs à Ptolemæo Geſoriacum navale vocatur, hodie *Caletz*. Plinius libro 19. capite 1: Cadurci, Caleti, Ruteni, Bituriges, ultimique hominum

existimati Morini: imò verò Galliæ universæ, vela texunt. ¶ Apud hos erat Itius portus, ex quo brevissimus erat in Britanniam trajectus, cujus frequens est mentio in Commentariis Cæsaris.

Caletranus ager, non longè à Vadis Volaterranis in Thuscia. Plinius: In eadem parte oppidorum veterum nomina retinent agri Crustumius, Caletranus.

Calianassa, & Calienera, Vide CALLIANASSA & CALLIANIRA.

Calicadnus, Vide CALYCADNVS.

Calicula, Vrbs Hispaniæ, Ptol. Calucula Plin. dicta.

Călĭgŭlă, Dictus fuit Cajus Imperator: à caligis, quas margaritis refertas primus portavit: vel potiùs à caliga militari, qua frequenter in exercitu utebatur ad concilrandos sibi militum animos. Id enim militibus gratissimum fore credebat, si Imperatorem vestibus nihil à gregario milite differre viderent. Ausonius: Cajus cognomen caligæ cui castra dederunt. In exercitu enim natus erat. Caligulas Cornutus in Persium idē esse vult quod Crepidas, quibus Græci utebantur: sed dubitandum non est quin diminutivum sit à caliga, qua quum Imperator uteretur, minori fortasse quàm milites, dictus est Caligula.

Calingæ, Populi sunt Indiæ maritimæ, quorū fœminæ quinquennes feruntur concipere: octavum autem vitæ annum nō excedere. Autor est Plin. lib. 6. cap. 17.

Calingii, Arabiæ populi, quorum oppidum est Mariaba. Autor Plin. lib. 6. cap. 26.

Calingon, Indiæ promontorium. Plin. lib. 6. cap. 20.

Calinipaxa, Indorum oppidum, non procul à Gange fluvio. Plin. lib. 6. cap. 17.

Calinus, Statuarius, cujus meminit Quintil.

Callaici, καλλαϊκοὶ, à Ptol. lib. 2. cap. 6 appellātur Hispaniæ Tarraconensis populi, ad Occidentalem Oceanum siti, Artabris & Asturibus finitimi: qui à Plinio Galleci appellantur.

Callet, Oppidum ulterioris Hispaniæ, in conventu Gaditano. Autor Plin. lib. 3. cap. 1.

Calliæ, κάλλιαι, Vna ex tribus Aetoliæ urbibus, teste Steph.

Callianassa, καλλιάνασσα, & Callianira, καλλιάνειρα, duo Nympharum marinarum nomina: alterum à benè imperando: alterum à viris honestandis dictum.

Callĭarus, ri, κάλλιαρος, Locrorū oppidum: ita dictum à Calliaro Odœdoci, & Laonomes filio: ut ex sententia Hellanici tradit Stephanus. Meminit hujus oppidi & Strabo lib. 9.

Callias, κάλλιας, Atheniensis poëta fuit, Comœdiarū scriptor, quem Schœnion appellatū fuisse Suidas tradit, quòd ob paupertatem funes torqueret. ¶ Callias item Lacoplutus cognominatus, dux Athenienſiū nobilis, contra Artaxerxem missus. Autor utriusq; Suidas. ¶ Callias Methymnæus Grāmaticus, quem Strabo dicit Alceum, Sapphoq; poëtas enarrasse.

Callicrates, καλλικράτης, Sculptor fuit, qui formicas, & id genus minora animalcula, tam parva fecit ex ebore, ut earum partes cerni non possent, Vide Plin. lib. 36. cap. 8.

Callidorus, καλλίδωρος, Viri proprium nomen, quasi munus pulchritudinis.

Callidromus, καλλίδρομος, Mons est juxta Thermopylas. Plinius libro 4. capite 7.

Cāllĭmăchŭs, penultima correpta, καλλίμαχος, Nomen poëtę Cyrenensis, qui apud Græcos princeps inter Elegiacos habetur. ¶ Fuit & alius historicus Aegyptius, filius Batti & Mesatmæ discipulus Hermocratis Iasei Grammatici. Vixit apud Ptolemæum Philadelphum usque ad Evergeten, bibliothecæ regiæ præfectus. Omne poëmatis genus attigit. In adversarium poëma acerbissimum scripsit, quem ficto nomine Ibin appellat: unde Ovidius poëta nomen, & argumentum mutuatus est. Edidit elegias quoque & epigrammata, & hymnos, aliaque complura. Ex Suida. Horum omnium nihil extat præter elegiam unam in lavacrum Palladis, & quosdam hymnos in deos. ¶ Callimachus alius sculptor fuit, qui se πεξιτεχνον nominari voluit, quasi artis interpolatorem, & qui eam in tenuiorem, exquisitioremq; disciplinam reduxisse. τήκειν enim liquefacere, conflareq; est. Nam ipse primus lapidem perforavit, minutatimq; tractavit. Autor Pausanias.

Callinicus, κάλλινικος, Sophista Syrius, vel Arabs, qui Athenis professus est. Scripsit de cacozelia: de Rhetorica ad Cleopatram: de rebus gestis Alexandri, & alia quædam. Autor Suidas.

Callĭŏpē, penult. corr. [καλλιόπη German. Eine auß den neun Musis, hat den Nammen von der guten vnd feinen Stim̃] Vna Musarum, & quidē præstantissima, quæ etiam Calliopeia, καλλιόπεια dicitur: sicut Penelope Penelopeia: à pulchra voce dicta. Præest heroicis versibus. ¶ Est item Calliope, oppidum Parthorum, Stephan.

Callipia, καλλιπία, Fons est Ephesiorum, apud Plinium libr. 5. capite 29.

Callipidæ, καλλιπίδαι, Populi Scythici, Hypanim fluvium accolentes, ut autor est Herodotus.

Callipolis, καλλίπολις Vrbs Thraciæ in extremo Hellesponti, è regione Lampsaci, à quo quadraginta tantùm distat stadiis, ut scribit Strabo libro 13. ¶ Est item Callipolis Peloponnesi civitas, in tractu Occidentali, non procul ab Araxo promontorio, inter Cyllenen & Patras: cujus meminit Pompon. Mela libro 2. ¶ Callipolis prætereà insula est maris Aegęi, una Cycladum, quæ notiore nomine Naxus appellatur. Autor Plin. lib 4. cap. 12.

Cāllīppŏs, καλλιππος, Philosophus, qui honestati voluptatem adjunxit, sicut & Dinomachus.

Cāllīppŭs, καλλιππος, Athenienſis, Platonis auditor, interfectus à Syracusanis, quòd tyrannidem post Dionysium aggrederetur, Dionemque patriæ liberatorem prodidisset. Plutarchus in Dione.

Cāllĭrŏē, καλλιρόη, Fons apud Athenas. Papinius lib. 12. Thebaid. Et quos Calliroë novies errantibus undis Implicat. Hic postea à tyrannis reparatus, συνάκρυος dictus est: Valla ex Thucydide, Novē fistulas vertit. Martianus de hoc fonte: Fontes multi Atticæ, inter quos Calliroë prædicatur.

Cāllĭrŏē, item Lyci crudelissimi tyranni filia fuit, quę Diomedem liberavit ab insidiis patris, qui hospites omnes immolabat, à quo quum se desertam videret, vitam laqueo finivit. ¶ Fuit item Calliroë, Acheloi fluminis filia, quæ Alcmæoni nupsit, ut suprà docuimus in dictione ALCMAEON.

Cāllīstē, καλλίστη, Insula maris Aegæi, una Sporadum, alio nomine Thera appellata. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Cāllīsthĕnēs, pen. corr. καλλισθένης, Nomen Philosophi Olynthii Alexandro Magno familiaris, ejusdemque sub Aristotele cōdiscipulus, quem ille postea in Asiam accersivit, ut res suas memorię proderet. Huic nocuit immodica libertas, gravitasque invisa Regi, quum haudquaquam assentantium accommodatus ingenio esset. Nam quum Alexander ex Persico bello arrogātior factus, regio more adorari vellet, acerrimus inter recusantes Calisthenes fuit, palàm dictitans, Alexandrum non adorandum esse: quæ res & illi, & multis principibus Macedonum exitio fuit. ¶ Siquidem Alexander Callisthenem propter adorationis Persicæ interpellatum morem, conjurationis consćium fuisse criminatus est, eumq; truncatis membris, abscissisque auribus, ac naso, labiisq; deformatum, cum cane in cavea clausum circunferri jussit: diuque tortum tandem necavit. Vide hæc latiùs apud Quintum Curtium de Gestis Alexandri.

Cāllīstŏ, ûs, καλλιστώ, Lycaonis Arcadiæ regis filia, quæ à Iove compressa, gravidaq; effecta, quum unà cum Pallade lavaretur, tumore uteri prodita, & ab ea repulsa, Arcadem filium in sylvis peperit: à quo postea Arcadia dicta est. Hęc postea à Iunone in ursam commutata, & Iovis miseratione in cœlo collocata, majorem efficit ursam: quæ & Arctos à Græcis dicitur. Propert lib. 2: Callisto Arcadios erraverat ursa per agros: Hæc nocturna suo sidere vela regit.

Cāllīstrătŭs, pen. cor. καλλίστρατος, Nomen statuarii, cujus meminit Plin. lib. 24. cap. 8.

Cāllīstŭs, καλλιστος, Libertus fuit Claudii Cæsaris potentissimus, qui ipsum etiam Crassum opibus longè superavit. Hic scenam Romæ ædificavit, triginta solidis ex onyche columnis fultam. Vide Plin. lib. 36 cap. 7, & lib 33. cap. 10.

Cāllīstŭs, Vnus inter comites Iuliani principis expeditionis, heroico versu ejus historiam conscripsit Volaterr.

Calœnum, Vide CALENVM & CALENI.

Caloactites, Vide καλὴ ἀκτή.

Callon, κάλλων, Statuarius nobilis fuit, qui 87. Olympiade floruit: teste Plin. lib. 34 cap. 8, & Quint. lib. 12. cap 10.

Caloſtoma, καλόστομα, vel καλὸν στόμα, commemoratur à Plin. lib. 4. cap. 12, inter Danubii fluvii ostia. Vide suprà in dictione BOREOSTOMA.

Cālpās, καλπη Stephano, Bithyniæ portus est prope Rhesum fluvium, & Sangarium. Autor Plin. lib. 6 cap. 1. ¶ Straboni tamen amnis est: sic enim scribit libro 12: Inter Calcedonem & Heracliam multi amnes fluunt, è quibus est Psillis, & Calpas, & Sangarius.

Cālpē. [καλπη. Vulgò Monte Gibaltar. Germ. Ein hoher spitziger Berg/ einer auß den Seulen Herculis.] Hispanię mons, circuitu nō magnus, altitudine ingens, oppositus Abylæ monti Africæ, altera ex columnis Herculis: in cujus radicibus urbs est nomine Calpe, ut inquit Strabo: quo etiam nomine dicta est insula in occasu post Gades, angusto discreta freto.

Cālphurnĭă. Mulier fuit importunissima, quæ sexus sui verecundię oblita, per seipsam causas egit, adeoq; molestam se judicibus præbuit, ut occasionem dederit edicti, quo cautū est, ne mulieri in posterum causas agere liceret. Vide Iurisc.

Cālphūrnĭŭs Bestĭa, Nobilis fuit Romanus, qui pecunia coruptus, rem adversus Iugurtham malè gessit. Huic à M. Cęcilio ac-

cilio accusatore objectum est, quòd uxores suas dormientes interemisset. Vide Plin. lib. 17. cap 2.

Calucula, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ ex stipendiariis. Plin. lib. 3. cap 1. Vulgò *Cabra*.

Calydium, Italię oppidum est in via Appia, qua Brundusium itur. Strabo lib. 5.

Calyba, κάλυβη, Thraciæ urbs est, à Philippo Alexandri patre condita, ex Strabone lib. 7.

Calycadnus, καλύκαδνος, Ciliciæ fluvius est, Seleucium præterlabens, juxta Sarpedonem promontorium. Strabo lib. 14.

Calydna, κάλυδνα, Insula est una Sporadum, Calymnis proxima, teste Plin. li. 4. cap. 12. Homer. Iliad. 2. duas facit Calydnas insulas. Vide Strabonē ad finem lib. 10. ¶ Est etiam, teste Stephano, Calydna oppidum Cariæ, cujus meminit & Plin. lib. 5. cap. 27. Vnde Calydneus, καλυδνεύς, nomen Gentile.

Călydon, pen. corr. κάλυδών Stephano, Aetolorum civitas, regia Oenei patris Meleagri: à qua regio vicina Calydonia, καλυδωνία, dicitur. Distat à mari septem milliū quingentorū passuum spatio, per quam Evenus fluit. Lucanus: Et Meleagream maculatus sanguine Nessi Evenos Calydona secat. ¶ Ab hac etiam urbe vicina sylva Calydonia dicta est, in qua Meleager miræ magnitudinis aprum interfecit, quem & ipsi poëtæ Calydonium aprum vocant. ¶ Fuit præterea in ea Britanniæ parte, quam hodie *Scotiam* vocant, Caledonia sylva. Sed hoc ferè observant poëtæ, ut quum Aetoliæ sylvam denotare velint, secundam nominis hujus syllabam per y Græcum scribant, eandemq; corripiant: producāt autem antepenultimā. Contrà quum Britanniæ sylvam sunt declaraturi, secundam syllabam per e scribāt, eandemq; producant, correpta antepenultima. De quo plura suo loco.

Călydōnĭus, a, um, & Calydonis, dis. Ovid. lib. 8. Metam. Plangunt se matres Calydonides.

Calymna, κάλυμνα, Insularum duarum nomen est inter Sporadas, non procul à Calydna. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Călypso, κάλυψὼ. Nympha Oceani & Tethyos filia: vel (ut aliquibus placet) Atlantis. Regnavit in Ogylia insula, Lacinio promontorio adjacente, quam postea à nomine ipsius Calypsus insulam nominarunt: ubi Vlyssem naufragum humaniter excepit, & in septimum usque annum apud se retinuit, cōjugium illi suum & immortalitatem offerens: quæ tamen ille patriæ, & Penelopes suæ amori omnia posthabuit. Vide Homerum Odyss. lib. 5.

Camacæ, Populi inter Scythicas gentes Plin. commemorantur lib. 6. cap. 17.

Camæ, Populi inter Scythicas gentes, Plin. lib. 6. cap. 17.

Camaldunum, Plinio oppidum est Britanniæ, lib. 2. cap. 75. Vulgò *Duncastre*.

Camara, κάμαρα Stephano, Vrbs Cretæ est, Lato priùs dicta. Vulgò *Camera*.

Camareni, κάμαρελῶοι, Insulæ Arabum & earū incolæ, Steph.

Camaria, κάμαρία, Vrbs in Italia ab Albanis condita. Vide CAMERINVM.

Camarica, Ptolemæo, est urbs Hispaniæ, quam alio nomine Victoriam vocant.

Cămărīnā. [κάμαρίνη. Ger. Ein giffriger vbelstinckender Weyer/ oder See in Sicilia. Pol. *Iakisi smordliwe staw wsinly.*] Stephano, Palus est Sicilię (teste Servio) juxta oppidū ejusdem nominis, cujus aquæ quū fœtore suo pestem generarent, consuluerunt Apollinem, expedirétne ipsis Camarinam exiccari: quibus ab Apolline responsum est: Camarinam nō esse movendam. Neglecto tamen oraculo siccaverunt paludem, per quam mox ingressis hostibus, contempti oraculi pœnas dederunt. Hinc manavit proverbiū: Camarinam movere, pro eo quod est, sibi malum accersere. ¶ Alii dicunt Camarinam fruticem esse, cujus ramos si quis commoveat, quatiatq;, tetrum quendam edere odorem. Vide Erasmi Adagia. Vulgò *Cammarana*.

Cambades, Vide CHAMBADES.

Cambala, Cambalorum, Asiæ locus est in Cyspiretide regione, ubi auri métalla effodiuntur. Strabo lib. 11.

Cambalidus, Mons, Caucasi ramus in Susianis, Plin. libro 6. capite 27.

Cambodunum, Vindelicorum urbs est in Germania. Hodie *Monachum*. Vulgò München im Beyerlandt.

Cambolectri, populi, inter Galliæ Narbonēsis gentes Plinio commemorantur lib. 3. cap. 4, & lib. 4 cap. 19.

Cambusis, Aethiopiæ Vrbs est, Plin. lib 6. cap. 23.

Cambysena, κάμβυσηνή, Regio Asiæ, à Cambyse sic appellata: ut Xerxena à Xerxe. Steph.

Cambyseni populi, κάμβυσηνοὶ, Steph.

Cambȳses, pen. prod. κάμβύσης, Mediocris dignitatis Persa fuit, cui Astyages Persarū & Medorū rex, Mandanen filiā suā collocavit: ex qua natus est Cyrus, q postea victo avo, regnū invasit. ¶ Cambyses item alius fuit, Persarum & Medorū rex; Cyri filius, & superioris Cambysæ nepos: qui patriis regnis Aegyptum adjecit: sed offensus illorum superstitionibus, Apidis, cæterorumque deorum ædes dirui jussit. Ad Ammonis quoque templum expugnandum exercitum misit, qui in Libya deserta arenis obrutus, universus interiit. Vide Herod. lib. 1. & 2. ¶ Est etiam hoc nomine fluvius Hyrcaniæ, ortum habens in montibus Caucasiis, Septentrionē versus per Iberos & Albanos defluens. Autor Plin. lib. 6. cap. 13.

Camelani, Italiæ populi sunt, qui à Plin. libro 3. cap. 14, in sexta Italiæ regione collocantur, Narnienſibus, & Nucerinis vicini.

Camelides, Insulæ duæ sunt, Ioniæ adjacentes, non procul à Mileto. Autor Plin. lib. 5. cap. 32.

Camelocomi, καμηλοκόμοι, populi Arabiæ Stephan. in Chatramotites.

Camesene, κάμεσόλη Suidæ, κάμησόλη Straboni, regio in qua regnavit Camesis.

Cameracum, oppidum Galliæ Belgicæ, in finibus Picardiæ. Vulgò *Cambray*.

Camerinum, pen. prod. κάμερινον Ptolemęo, Vulgò *Camerino*, Vmbriæ urbs præclara, à curvitate situs ita appellata: quam Livius scribit P. Scipioni in Africam trajecturo, cohortem unā sexcentorum millium præbuisse.

Cameropis, Civitas est Indiæ, Straboni.

Cămĕrtes appellati sunt Vmbrię populi, in montibus Piceno conterminis: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 14. & Strab. lib. 5. Cic. pro Cornel. Balbo: Neq; Fulginatium, neq; Camertiū fœdere esse exceptum. Rectus singularis est Camers. Silius lib. 8: Et armis vel castris laudandæ Camers. Adjectivum est, Cic. pro Syll. In agro Camerti, Piceno, vel Gallico.

Cămĕrtīnus, a, um, Cic. pro Corn. Bal. Is igitur M. Annium Appium fortissimum virum, singulari virtute præditum, civitate donavit, quum Camertinum fœdus sanctissimum, atque æquissimum sciret esse.

Camerium, Latii oppidum juxta Collatiam apud Plin. libro 3. capite 5.

Cameses, sive Camesis, Italię indigena fuit, consors Iani qui cum illo bonam Italiæ partem Tyberi vicinam possedit, potentia ità participata, ut regio Camesene, oppidum Ianiculum vocaretur.

Camicus, κάμικος, Vrbs Siciliæ, in qua Colacus Dædali filius imperavit. Charax hanc urbem Inycum vocat, Steph. Vide INYX.

Cămillā, κάμιλλα, Regina Volscorum, Metabi & Casmillæ filia, cujus pater Metabus, propter invidiam suorum pulsus, Dianæ eam vovit: quum autem jam adolesceret, solis armis studuit: jamq; in omni armorum genere instructissima, Turno & Latinis adversus Aeneam in auxilium venit, & post multas res præclarè gestas, ab Arunte occisa est, ut copiosè describit Virg. lib. 11: -matrisque vocavit Nomine Casmillæ mutilata parte Camillam.

Cămillus. [Ger. Ein berümpter/ vnd weitberümpter Mann zu Rom.] Qui & alter Romulus dictus est, Romanorum suæ ætatis clarissimus fuit, qui Vejos toto decennio obsessos per cuniculos cepit. Nec multò pòst, quum crimini illi daretur, quòd albis equis triumphasset, & prædam iniquè divisisset, die dicta ab Apulejo Saturnino Tribuno plebis, damnatus Ardeam concessit. Mox quum Galli Senones urbem diripuissent, ipsumq; Capitolium arctissima premerent obsidione, absens Dictator factus, collectis ex fuga Romanorum reliquiis, Gallos pendendo auro intentos, incautos oppressit. Post hæc populum Romanum Vejos migrare volentem. Elegantissima illa, quæ apud Livium legitur, concione retinuit: in qua omnes urbis dotes laudesque licet agnoscere. Tertium deinde Dictator creatus, Satricum sociam Pop. Romani urbem, ac impetu Latinorum tutatus est. Quartùm Dictator ad sedandam populi seditionem factus, valetudinem excusavit, aliumq; sibi subrogandum curavit. Quintùm Dictator Gallos iterum Romam petentes, & ad flumen Anienem castrametatos, superavit. Postremò Romæ octogenarius pestilentia interiit (ex Livio, & Plutarcho) qui Gallos, qui capta urbe Capitolium obsidebant, Italia expulit, patriamq; in libertatem vindicavit. Vitam ejus vide apud Plutarchum.

Camirus, κάμιρος, Vrbs fuit in Rhodio, ita dicta à Camiro Herculis filio, quē ex Iole Euryti regis filia susceperat: cujus meminit Hom. in Catalogo navium.

Cammania, κάμμανία, Pars Thesprotiæ (quę Cestrinia postea dicta est, ex qua Cadmus fluvius Cestrinus) condita à Cestrino Heleni Priamide filio: populi Cammani, Steph.

Cămœnæ, cum œ diphthongo, Musæ, Iovis & Memoriæ filiæ, à cantus amœnitate ita dictę. Varro autor est, ab antiquis Carmœnas, & Casmœnas dictas fuisse, quæ postea abjecto r, vel s, Camœnæ appellatę sunt. Aliter Festus: Camœnę (*inquit*) à carminibus sunt dictæ, vel quòd canunt antiquorum laudes; vel quòd sint gestæ mentis præsides. Virgil. 3. Aeglog. Alteris dī-

ternis dicetis, amant alterna Camœnæ. ¶ Dicimus etiam Camœna numero singulari. Persius Satyr. 5: -tibi nunc hortante Camœna Excutienda damus præcordia. Seneca in Med. Ille vocali genitus Camœna.

Cămpānĭă, [*καμπανία*. German. Ein fruchtbare Landtschafft Italiæ in welcher Neaples ligt.] Regio Italiæ feruliſſima, in qua ſummum eſt Liberi patris (ut venuſtè à Plinio dictum eſt) & Cereris certamen: ſic dicta, quòd campeſtris ſit. Iuvenalis: Provida Pompeio dederat Campania febres. A' qua Campani, qui in ea habitant. Vrbes præcipuas olim habuit Capuam, Neapolim, Cumas, Puteolos, Nolam, aliasq; complures.

Cămpānŭs, a, um, adjectivum: ut, Vrbs Campana. Virgilius 10. Aeneid. Et Capys: hinc nomen Campanæ dicitur urbi. Littus Campanum, Statius 3. Syl. Morbus Campanus. Horat. 1. Sermon. Campanum ob morbum in faciem permulta jocatus. ¶ Campana ſuperbia, dici ſolet pro intoleranda arrogantia. Cicero in oratione pro Rull. aliisque locis ubi Colonos Capuæ in domicilio ſuperbiæ atque in ſedibus luxuriæ ait eſſe collocatos.

Cămpī Diomedĭs, in Apulia ſunt: & eſt regio quæ Diomedi ceſſit in Apuliæ diviſione.

Campidona, Vrbs German. in Alegoia, Vulgò Kempten.

Camponi, Populi inter Aquitanicas gentes Plinio commemorantur lib. 4. cap. 19.

Cămpsĭanī, Germaniæ populi indigentia laborantes, commemorantur Straboni lib. 7: Sunt (*inquit*) alii Germaniæ populi, indigentiâ magis laborantes: Sugambri, Chaubi, Bucteri, Cimbri, Cauci, Caulci, Campſiani, cæter. q; complures.

Cămpŭs lapideus. [*λιθινὸν πεδίον*. German. Das Steinfeld im Delphinat / drithalb groſſer Teutſcher meil wegs breit.] Galliæ Narbonenſis campus eſt, centum ferè ſtadiorum diametrum habens, lapidibus qui ſinguli manum impleant pleniſſimus: ſub quibus gramen exoritur, à quo pecoribus pabuli ſuppeditatur ubertas. In medio ſalſæ ſcatent aquæ, ſalisque vis magna. Vniverſa circùm adjacens ora, ventis expoſita eſt: validiſſimè autem Melamborni venti procellis infeſtantur: quo ſaxa ipſa diſtrahi & volvi traduntur, homineſque ex cunctis excuti, & vi ventorum armis, veſtibusque nudari. Hujus rei originem ad hujuſmodi referunt fabulam: Herculem cum Albione & Bergione Neptuni filiis pugnantem, quum deficientibus telis in vitæ diſcrimen veniſſet, Iovem patrem oraſſe, ut ſibi tela adminiſtraret, ſtatimque imbrem lapideum ea in loca decidiſſe, quo gigantes fuerunt interempti. Vide de hoc plura apud Strabonem lib. 4.

Cana, ſive Canæ Straboni lib. 13, promontorium Aſiæ, quod contra Lectum conſurgens, Adramyttenum ſinum efficit, cujus pars eſt Elaiticus. ¶ Sunt & Canæ eidem, Locrorum oppidulum, ſitum in agro Canæo. ¶ Cana prætereà vicus Galilææ eſt, & urbs Lycaoniæ, *κανά*.

Canace, *κανάκη*, Aeoli filia fuit, & Macareï ſoror: de qua Ovid. ſcribit in Epiſtol. 11.

Canæ, *κανὲς*, Oppidulum Euboiæ vel Locridis, juxta promontoria Lesbi. ¶ Eſt & Cane, *κάνη*, mons, & civitas, & ſtagnum.

Cannăchæ, ab Ovidio 3. Metamorph. numeratur inter canes Actæonis: quod nomen *ἀπὸ τῆς καναχῆς*: hoc eſt, à clamore & ſtrepitu impoſitum videtur.

Canaius, Amnis Aeolidis. Plin. lib. 5. cap. 30.

Canan. [German. Das Arabier Landt.] Dicta eſt Arabia à Cam, qui ea conſedit: à qua Cananæi. Hæc fuit prima gens quæ Deum ignoravit: quia princeps ejus, & conditor cultum à patre non accepit, maledictus ab eo: itaq; ignorantiam Divinitatis minoribus reliquit.

Cananæa. [כנען *chenaban*. *καναναία*. Germ. Das Gelobt Landt Canaan. Vng. *Canan földe*.] Syriæ regio à Canaan filio Cam, qui eam regionem, quæ nunc Iudæa nuncupatur, inhabitans, à ſe Cananæam nuncupavit.

Cananitis, dis, *κανανίτης*, penultima correpta, poſſeſſivum eſt patronymici fœminini forma deductum à nomine Canaan, ut Regio Cananitis.

Cănārĭă, inſula eſt Atlantici Oceani, ad lævam Mauritaniæ, una ex iis, quas veteres ob inſignem aëris temperiem, Fortunatas vocavêre. Canaria dicta à multitudine canum ingentis magnitudinis, ut ex Iubæ ſententia tradit Plin. lib. 6. cap. 32. Hodie omnes illæ inſulę, quas veteres Fortunatas dixêre, uno nomine *Canariæ* appellantur: quarum nobiliſſima eſt Palma, præſtantiſſimo ſaccharo, quod Canarium vocant, inſignis. Vulgus nomen retinuit.

Canarii, Africæ populi ſunt circa Atlantem, habitantes in ſaltibus plenis elephantorum, ferarum, & ſerpentum: ita dicti, quòd canum victus ipſis promiſcuus ſit. Vide Plinium lib. 5. capite 1.

Canas, Oppidũ Lycię regionis Aſiaticę. Lycia quondam (inquit Plin. lib. 5. cap. 27.) LX. oppida habuit, nunc XXXVI. habet. Ex his celeberrima, præter ſupradictas, Canas, Candyba.

Canaſtræum, *κανασταῖον*, Promontorium eſt Macedoniæ, Pallenæ proximum, in ſinu Thermaico. Plin. lib. 4. cap. 10.

Canatha, *κανάθα* Stephano, Oppidum eſt in Decapolitana regione, quæ Syriæ jungitur. Plin. lib. 5. cap. 18.

Cancer, Nomen poëtæ Tragici.

Canchlei, Arabiæ populi, Cedreis, & Nabathæis finitimi. Autor Plin. lib. 5. cap. 11.

Candace, es. [*κανδάκη* Suidæ. Germ. Ein berümpte Köntgin der Moren.] Aethiopum regina fuit, tempore Auguſti, quę maximi animi mulier, tantique in ſuos meriti fuit, ut omnes deinceps Aethiopum reginæ, ejus nomine fuerint appellatæ. Strabo lib. 17: Candace per noſtra tempora Aethiopibus imperavit, virilis ſanè mulier, ſed altero oculo capta. Plin. lib. 6. cap. 29: Regnare fœminam Candacem: quod multis jam annis nomen ad Reginas tranſiit.

Candara, *κανδαρα*, Paphlagoniæ oppidum, tribus ſchœnis à Gangris diſtãs, & Thariba vico. Gentile eſt Candarenus. *κανδαρηνὸς*.

Candaria, Promontorium eſt in Coo inſula. Autor Strabo libro 14.

Candaſa, Caſtellum Cariæ, *κανδασα*, Steph.

Candavia, Mons èſt in ea parte Macedoniæ, quæ in mare Adriaticum vergit, LXX. M. paſſuum à Dyrrhachio diſtans. Lucanus li. 6: Devia quà vaſtos operit Cãdavia ſaltus. Plin. Candavias montes, multitudinis numero appellat, lib. 3. cap. 23.

Cāndaules, *κανδαύλης*, Lydorum rex fuit, qui quum uxorem haberet formoſiſſimam, non contentus, ſecreta voluptatum ſuarum cõſcientia eam Gygi amico nudam oſtendit: quo facto ſodalem forma Reginę captum ex amico hoſtem fecit, & tanto propoſito præmio in necem ſuam pellexit, uxoremque & regnum dotale veluti in manum tradidit.

Candax, Vide CANDACE.

Candebœa, Palus Phœnices, in radicibus Carmeli montis: de qua Plin. lib. 36. cap. 26: Pars eſt (*inquit*) Syriæ, quę Phœnice dicitur, finitima Iudææ, intra montis Carmeli radices palude habens, quæ Candebœa nominatur. Ex ea creditur naſci Belus amnis.

Candei, Populi ſunt in ſinu Arabico, qui, quòd ſerpentibus veſcantur, Ophiophagi vocantur. Autor Plin. lib. 6. cap. 29. Pomponius lib. 3, in deſcriptione ſinus Arabici.

Candidum, *λευκὸν*, Zeugitaniæ regionis (quæ propriè Africa dicitur) promontorii eſt. Sunt enim in minore Africa tria promontoria, teſte Plin. lib. 5. cap. 4: Candidũ, circa quod Scipio in Africã proficiſcẽs, copias ſuas expoſuit: mox Apollinis adverſum Sardinię, & Mercurii adverſum Sicilię: quę in altũ procurrentia, duos efficiunt ſinus, Hipponenſem, & Diarrhytum.

Candiope, *κανδιόπη*, Oenopionis filia & Orionis ſoror (ut Theodotius aſſerit) quã quum frater in venatione in antrum traxiſſet, vim illi intulit, & ex ea Hippolagum ſuſcepit: quod quum Oenopion reſciviſſet, indignatus, filium exulatum abire juſſit, qui oraculo edoctus, verſus Orientem in Thraciam cum Candiope & parvo filio delatus, ibiq; ob inſignes virtutes in magno pretio fuit.

Candyba, *κανδύβα, τὰ*. Stephano, Lyciæ regionis civitas eſt, ubi laudatur Oenium nemus. Hæc Plin. lib. 5. cap. 27.

Cănēns, entis, Nympha fuit, Pici Laurentum regis uxor, quæ quum virum à Circe in avem mutatũ ſupra modum lugeret, extabuit, & loco cuidam ad ripam Tyberis, ubi hæc contigerunt, nomen ſuum reliquit. Fabulam hanc vide latiùs apud Ovid. 14. Metamorph.

Cane, Oppidum Aeolidis regionis. Plin. lib. 5. cap. 30.

Cane vel Cana, promontorium Aeolidis, olim Aegeates. Vide Stephan.

Canebium, *κανήβιον*, Vrbs Cariæ, Cyon pòſt appellata, Steph.

Cănĭdĭă, Vnguentaria fuit Neapolitana, in quam, tanquam in veneficam, ſæpè invehitur Horatius.

Canínius, Septem horarum Conſul fuit, in quem jactatũ eſt ſcomma illud Ciceronis: Mira fuit Caninii Conſulis vigilantia, qui toto ſuo Conſulatu ſomnum non vidit. C. Caninius alter eques Rom. quũ in Siciliam otiandi cauſa veniſſet, hortosq; à Pythio argentario viro dolo emiſſet, inſtructos piſcibus & piſcatoribus de induſtria poſitis, poſtera die, quum ad eoſdem ipſe amicos invitaſſet, nullos ibi neque piſces, neque piſcatores reperit. Vide Cic. lib. 3 Offic.

Caníus, Poëta fuit temporibus Martialis, eiq; familiaris: qui natura ita hilaris erat, ut ſemper rideret. De quo idem Mart. lib. 1. epigram. ad Maximum.

Cānnæ, arum, *κάνναι*, tantùm pluraliter. Vicus in Apulia, Romanorum clade clarus. Lucanus libro 7:

-non illum Pœnus humator
Conſulis, & Libyæ ſuccenſæ lampade Cannæ
Compellunt, hominum ritus ut ſervat in hoſtes.

Cānnēnſes, Populi Cannas inhabitantes, Corinẽſibus & Collatinis vicini, teſte Plin. lib. 3. cap. 11. Pugna Cannẽſis, Propertius lib.

tius lib.3. Cannensis calamitas, Cicero de clar. Orat.
Cannenufates, Populi sunt insulani, Batavis finitimi, apud Plin lib.4.cap.15.
Cannobus & Cannobitæ, Vide CANOPVS.
Cănŏpĭcum, Zeugitanæ regionis, quę propriè Africa, & Minor Africa Plinio dicitur, oppidũ est, eodem autore lib.5.cap.4. ¶ Est item Canopicum unum ex Nili ostiis Africæ proximũ, quo Aegyptus à Libya Marcotica dirimitur. Plin.lib.5.ca.10. [Germ. Eins auß den außgengen des fluß *Nili*.]
Cănŏpĭtānum, Oppidum liberum Zeugitanę regionis, sive Africæ minoris. Plin.lib.5.cap.4.
Cănŏpŭs, penult. prod. [κάνωπος Suidæ. German. Ein berümpte Stat in Aegypten vier grosser Teutscher meil von Alexandrien gelegen.] Civitas Aegypti, distans ab Alexandria CXX. stadiis, ex qua ortum ferunt Claudianum poëtam: dicta, quasi Canobus, à Canobo, Amyclæo Menelai navis gubernatore, ibi sepulto. Nam devicta Troja in Aegyptum viventorum delatus cum Helena, gubernatorem ictu serpentis, quem Hæmorrhoida vocant, amisit, in ejusque memoriam urbem condidit, relictis ibi iis, qui ad navigandum inutiles erant. Hæc salubris aëris benignitate homines allicit. Iuvenal. Satyr. 15: -sed luxuria quantum ipse notavi, Barbara famoso non cedit turba Canopo. Virgil. 4. Georg. Nam qua Pellæi gens fortunata Canopi Accolit effuso stagnantem flumine Nilum. Vulgò *Damieta*. ¶ Est ibi Nili ostiũ, quòd Canopicũ, κανωπικὸν στόμα vocãt, cujus meminit Strab. lib. ult. Plin. li. 5. cap. 10, Pomponius lib. 1, Ammianus libro 22. Sunt exemplaria quædam, in quibus Canobum & Canobitas legimus. ¶ Est prætereà Canopus syderis nomen, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 22, in descriptione Taprobanæ insulæ.
Cănŏpītæ, pen. prod. Qui Canopum habitant.
Cănŏpĭcus, a, um, possessivum à Canopo. Varro: Nobis Sarpedæ videmur, quum simus Canopici.
Cāntabrī, penult. correp. κάνταβροι, Vulgò, *Vizcaya*, y *Lepuzcua*. Hispaniæ Tarraconensis populi sunt Asturibus finitimi: à quibus proximus Oceanus Cantabricus appellatur. Hi effexi sunt, & nullam vitam sine armis esse existimant. Silius Ital. libro 3: Cantaber ante omneis hyemisque, æstusque, famisq; Invictus. Ermox: Nec vitam sine Marte pati: quippe omnis in armis Lucis causa sita est, damnatum vivere paci. ¶ Cantabrorum regio Cantabria, καντάβρια dicitur. Memoriæ proditum est, Cantabros solitos canere pæana lætitiæ suffixos cruci ab hostibus.
Cāntabrĭŭs, a, um: ut Cantabria gens.
Cāntabrĭcŭs, a, um: ut, Cantabricum bellum, & Cantabrica herba: de qua Plin. lib. 25. cap. 8.
Cantanus, κάντανος, Vrbs Cretæ, Steph.
Cantanus, Poëta comicus Athenienſis, cujus feruntur fabulæ nonnullæ positę à Suida.
Cantharus, Comicus Athenienſis fuit, cujus scripta memorantur à Suida. ¶ Est item cantharus cœleste signum, in Aquario, ex tribus constans stellis.
Cantharolethros, καντηρόλεθρος, Locus Thraciæ exiguus, à canthari exitio dictus, quòd ibi ex omni animalium genere solus necetur cantharus.
Cānthēle, καντήλη, Vrbs Libophœnicum, Steph.
Canthelia, καντηλία, Vrbs juxta Carthaginem.
Cantherius, ut author est Varro, mons in Sabinis.
Cānthus, Abantis filius fuit, qui ab iis, qui Argonautica scripserunt, numeratur inter Argonautas.
Cāntĭă, Regio ubi civitas est Cantuaria.
Cānti cōbrĭs, καντιοβρὶς Ptol. lib. 2. cap. 11, Vrbs est Germaniæ ad Albim fluvium quæ Vulgò *Hamburgum*, Hamburg in Sachsen / dicitur.
Cāntĭum, κάντιον, Vulgò *Kent* apud Ptol. lib. 2. cap. 3: Britanniæ est promontorium, à quo regio ipsa Cantia dicta est, & civitas Cantuaria. Vulgò *Canturberi*.
Cantuaria, Angliæ Vrbs.
C. Canuleius, Tribunus plebis, rogationes duas tulit, Vt cõnubia plebis cũ patribus essent communia: & ut alter Consul de plebe crearetur. Orationem ejus adversus Consules vide apud Liv. lib.
Cānŭsĭum, καννῖον, Apuliæ oppidum ad Aufidum fluvium, laudatissimæ lanæ ferax; quæ Canusina dicitur, cujus color rutilus. Vulgò *Canossa*.
Canytis, κάνυτις, Vrbs Syrorum magna, Steph.
Capæ κάπαι, Vrbs Hellesponti, Steph.
Cāpăneŭs, per tres syllabas, pen. corr. καπανεύς, Argivus fuit, qui unà cum Polynice ad bellum Thebanũ profectus, quum scalas muris admovere vellet, à Thebanis lapidibus fuit obrutus. Hinc factus est locus fabulæ, Capaneum, quũ deorum cõtemptor esset, à Iove fulmine esse percussum. Vegetius li. 4. de re militari: Qui scalis (*inquit*) in obsidione urbium utuntur, frequenter periculum sustinent; exemplo Capanei: à quo primùm scalarum oppugnatio perhibetur inventa: qui tantâ mole lapidum fuit obrutus à Thebanis, ut fulminibus dicatur extinctus. Vnde Ovid. lib. 4. Tristium: Quum cecidit Capaneus subito temerarius ictu.
Cāpānēŭs, a, um, adjectivum tetrasyllabum, & pen. prod. καπανεύς: ut, Capanea pinus apud Statium 8, Theb. -capaneaque pinus Iam procul Aoniis volet agnoscenda catervis.
Cāpānēĭŭs, a, um, aliud adjectivum. Statius 12. Thebaid. -ausa ante alias Capaneia conjunx.
Capara, καπάρα, Vrbs est Hispaniæ, in tractu Lusitaniæ, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 5.
Capastite, à Plin. lib. 5. cap. 9, numeratur inter Aegypti prefecturas, quas vocant *Nomos*.
Cāpēnă, penult. prod. Oppidum vicinum Romæ, juxta fontem Aegeriæ. ¶ Capena porta Romæ, à Capena urbe, quam Italus rex ædificavit, ut inquit Solinus. Hæc etiam porta Appia dicta est per quam Capuam itur: ut Frontinus lib. de Aquæduct. ¶ Dicta est & triumphalis, quòd triumphantes per eam potissimùm in urbem invehi soleant. Hodie *portam D. Sebastiani* vocant.
Cāpēnās, atis, penult. prod. Fluvius qui Feroniam præterlabitur Silius lib. 13.
Caper, Straboni lib. 12, Fluvius est qui Laodiceam Cariæ urbem cum Lyco, & Asopo alluit. Plinio Caprus dicitur.
Cāpĕtŭs, penultima correpta, Albæ rex fuit, Capyos filius, & Tyberini pater.
Cāphārēus, trisyllabũ, pen. prod. καφηρεύς, Eubœæ mons altissimus, versus Hellespontũ, ad quem Grecorũ classis à Troja rediens Nauplii dolo magna ex parte allisa, naufragium fecit. Nam quum ab Vlysse Palamedes ejus filius proditionis falsò accusatus, iniquo Grecorum judicio esset interemptus. Nauplius, ut injustam filii necem ulciscereturobscura nocte redeuntibus Græcis, ex Capharęo promontorio ignem ostendit: unde illi portum arbitrantes, impegerunt in scopulos.
Cāphārĕŭs, a, um, adjectivum tetrasyllabum: ut, Saxa Capharea. Propertius libro 3: Saxa triumphales fregêre Capharea puppes, Naufraga quum vasto Græcia tracta salo est.
Capharnaum, seu potiùs Capernaum, καπερναὰμ, totius Galilęæ metropolis fuit, multis Christi Servatoris miraculis nobilitata.
Capheris, Inter desertas insulas, quæ inter Chersonesum & Samothracen sunt, numeratur à Plin. lib. 4. cap. 12.
Caphyia, καφύα, Vrbs Arcadiæ, à Capy patre Anchisis, vel à Cepheo. Gentile καφυεύς, Caphyates, Steph.
Cāpīllātī, Populi inter Alpinas gentes. Plin. lib. 3. cap. 20: Capillatorum plura genera ad confinium Ligustici maris.
Capinna, καπίννη, in singul. vel plural. Vrbs Tyrrhenica. Gentile Capinnates, possessivum Capinnatius, Steph.
Capissenæ, Asiæ populi, Capissam urbem habent, quã diruit Cyrus. Hæc Plin. lib. 6. cap. 33.
Cāpĭtālĭă, Mons est totius Indię altissimus. Plin. lib 6. cap. 20.
Capito Lycius, composuit historiam Isauricam libris octo. Epitomas Livii & Eutropii in Græcum vertit sermonem. Scripsit & res Lyciæ & Pamphyliæ. Volater. lib. 14.
Cāpĭtōlīnŭs, M. Manlii fuit cognomen, qui urbe à Gallis capta, assumptis mille juvenibus, arcem Capitolinam ab hostiũ injuria defendit: unde & nomen invênit. Hic quum postea in suspicionem affectati regni venisset, ab ea ipsa rupe Capitolina, quam servaverat, præcipitatus est. ¶ Fuit etiam Historici cognomen, qui Cæsarum vitas conscripsit.
Cāpĭtōlĭum, [καπιτώλιον, alii καπιτόλιον. Germ. Ein Tempel Iovis mit sampt einer Vesten zu Rom/ auff dem Berg so jetzt heißt *Sancta Maria ara cœli*.] Templum erat Iovis in clivo Tarpeio, dictum à capite hominis ibi reperto, dum foderent fundamenta. Antè enim Tarpeia arx dicebatur, à Virgine Vestali Tarpeia, quæ ibi à Sabinis necata, atque sepulta fuit.
Capitulum, Italiæ Vrbs prope Bovillas & Calatias.
Capnŏbătæ, penult. corr. καπνοβάται, Mysiæ populi dicti sunt, quali fumi cõscensores, quòd tranquillam agant vitam, solis sacrificiis, & deorum cultibus intenti. Vide Strab. lib. 7.
Caporé, Asiæ mons est, ex quo aliqui Euphratem oriri crediderunt. Plin. lib. 5. cap. 24.
Cāppădŏcĭă. [כפתור *chaphthór*. καππαδοκία. *Cappadocia*.] Pontica regio est, ut scribit Solinus, quæ lævo latere utrasque Armenias, Comagenemq; tangens, dextro plurimis Asię populis circumfusa, ad Tauri juga & Solis ortus attollitur. Euphrates eam ab Armenia majore dividit. Appianus minoris Armenię partem: Ptolemęus verò minorem Armeniam esse scribit. [Germ. Ein Landtschafft im mindern Asia/ stossend an Armeniam.] ¶ Dicta Cappadocia à Cappadoce amne, antè Leucosyria vocata. ¶ Vnde Cappadoces Leucosyrii. Hinc Cappadox, cis. pen. corr. καππαδόξ, pro eo, qui est ex Cappadocia. Lucan. lib. 2: Cappadoces mea signa timent. Pers. - nec sit præstantior alter Cappadocas rigida pingues clausisse catasta.

Cāppădŏ-

Cāppădŏcŭs, a, um, possessivum. Mart. lib. 10: Nec de Cappadocis eques catastis.

Cāppădŏcĭŭs, cia, cium, apud Apul.

Cappagum, Hispaniæ oppidum est in Bætica provincia, Gaditani conventus. Plin. lib. 3. cap. 1.

Căprārĭă, Insula in mari Tusco seu Ligustico capris abundans, quam Græci *Aegilon* dicunt. Plinius libro 3. cap. 6. Vulgò *Isola de capri*.

Caprasia, apud Plinium libro 3: capite 18: Vnum est ex ostiis Padi fluvii.

Caprĕæ, κάπρεαι, ἢ κάπρεαι Stephano, Insula ultra Surrentum Campaniæ urbem circiter octo millia passuum, teste Plinio, lib. 3. cap. 6 Tiberii arce nobilis, & abundans coturnicũ multitudine, q̃ ex Italia volãtes, illic principio autumni capiũtur.

Capria, Lacus est apud Strabonem in descriptione Pamphyliæ, libro 14.

Caprine, κάπρεαι, insula Italiæ. Dicuntur & Capriæ. Capriata erat Blesus poeta παρὰ τὰς αἰγαίους: id est, natus in hac insula.

Caprotinam Iunonem veteres dixerũt, quòd illi Nonis Caprotinis sub arbore caprifico sacra fierent ab ancillis simul & liberis. Nam post urbem captam, quum sedatus esset Gallicus tumultus, exhausta Republ. finitimi opportunitatem invadẽdi Romani Imperii aucupati, præfecerũt sibi Posthumium Livium Fidenatium Dictatorem: qui fecialé ad Senatum misso postulavit, ut si vellent reliquias suę urbis non deleri, matresfamilias & virgines omnes sibi dederentur. Quumque patres essent in ancipiti deliberatione, ancilla nomine Philotis, vel (ut alii malũt) Tutela, assumptis cęteris omnibus ancillis, matrumfamiliãs, virginumq́; habitu sumpto, nomine dominarũ ad hostes transiit, prosequentibus cæteris ad rei fidem. Quæ quum à Livio in castris distributæ essent, hostes plurimo vino provocaverunt, diem festum apud se esse simulantes: quibus somno obrutis, ex caprifico dato signo hostes trucidati sunt. Memor itaq; populus Romanus accepti ab ancillis beneficii, omnes jussit manumitti, dotemque eis ex publico assignavit: diemq́; ipsum Nonas Caprotinas appellavit, ab illa caprifico, ex qua signum acceperat: sacrificiumq́; annuum Iunoni Caprotinæ sub caprifico instituit: cui etiam lac, ex caprifico ad rei memoriam adhibebatur.

Caprullon, Provincia est prope montem Atho, Pomponio Melæ lib. 1.

Capsa, κάψα. Vrbs Chalcidicæ regionis juxta Pellenem, Thermæo sinu victa Steph.

Capsitani, Populi sunt Zeugitanæ regionis, quæ Africa minor dicitur. Plin. lib. 5. cap. 4.

Căpŭă, κάπυη Stephano, *Capua*, Totius olim Campaniæ urbs præstantissima, quam Vulturnus amnis interfluit: à camporũ latitudine, in quib. sita est, ita dicta, ut inquit Cic. Livius à Capy Samnitium duce dictam existimat. Alii à falcone, sub cujus augurio condita est, qui prisca Thuscorum lingua *Capys* dicebatur. Virgilius à Capy Aeneæ commilitone, qui eam condidit. Strabo, quòd esset XII. urbium caput: hoc est, ipsa duodecima reliquis undecim præesset, dictam existimat. Quidam à capacitate, quòd omnem vitæ fructum capiat. Eustathius etiam ab urbe, cui nomẽ campus esset: vel à camporum planitie & abundantia, ut Diodorus, qui M. Genutio & Agrippa Curtio Chilone COSS. exædificatam eam tradit. Suet. certè in Cęsare Dictatore, cap. 81, urbs hujus originẽ & nomenclaturam ad Capyn conditorẽ refert: in cujus sepulchro æneã tabulam inventam tradit, quæ Cæsari necem denuntiabat.

Căpўs, κάπυς, Nomen Trojani cujusdã, qui Capuam ædificavit. Virg. lib. 10. Aen. Et Capys, hinc nomẽ Campanæ ducitur urbi. Hujus meminerũt Dictys Cretensis, & Dares Phrygius. Item interpres Quinti Calabri poętę in lib. 12. qui cum majestate Homeri videtur quasi contendere. ¶ Fuit item Capys, filius Assaraci, & pater Anchisæ. Ovid. in Fastis: Tros est generatus ab illo: Assaracum creat hic, Assaracusque Capyn. ¶ Capys item Sylvius, Albanorum rex, & Capeti pater.

Carabis, κάραβις, Fluvius est apud Seras, Scythię populos, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 17.

Caracra, Oppidum esse in Hispania creditur, quod hodię vulgò *Guadalaira* dicitur.

Caralitanum, & Caralitani, (quæ huc perperam ingesta erant) vide CALARITANVM, & CALARITANI.

Carambis, κάραμβις, *Campo pisello*, Promontorium magnum Paphlagoniæ ad Septentrionem porrectum, arietinæ frontis habens formam, quod longo spatio pelago incumbens, Scythicæ objectum peninsulę, Euxinum Pontum bimarem videtur efficere.

Carambucis, Fluvius est Scythiæ ad montes Riphæos. Plin. lib. 6. cap. 13.

Carana, Ponti oppidum, à quo Caranensis regio dicitur: ut scribit Strabo lib. 12. Geographiæ.

Caranitis, Præfectura est Armenię majoris. Plin. lib. 5. cap. 24.

Caranus, Macedoniæ rex, cujus historiam pluribus persequitur Iust. lib. 7. Ejus etiã meminit Solinus cap. 12. ¶ Est item Caranus Aradiorum portus in Phœnice prope Paltum urbem. Vide Strab. lib. 16.

Carasení, Populi Tauricæ regionis. Plin. lib. 4. cap. 12.

Carastasci, Plin. lib. 6. cap. 7. Populi sunt circa Mæotin.

Caraxus, quod hactenus hîc vitiosè scriptum, ita alieno loco collocatum fuit. Vide CHARAXVS.

Carbă, Vide GARBAS.

Carbana, ę, κάρβανα, Vrbs Lyciæ est, apud Stephanum.

Carbantia, Pomponio Melæ lib. 2. commemoratur inter parvas insulas Tyrrheni maris, Italiæ adjacentes.

Carbileti, Thraciæ populi. Plin. lib. 4. cap. 11.

Carbilius, cui Spurius prænomen fuit, primus Romæ Grammaticam mercede docuit. Hujus autem patronus Carbilius, cognomẽto Ruga, primus Romę uxorem, quòd sterilis esset, repudiavit, præstito ante juramento, se uxorem liberorum causa quærere. Autor Gellius.

Cārbo, κάρβων, Prænomine Cneus, ter Consul fuit, & in tertio Consulatu jussu Pompeii, quòd Marianas partes sequeretur, dum alvum exonerabat, in Sicilia fuit interfectus. ¶ Fuit & C. Carbo hujus frater summus Orator, cujus meminit Cicer. in Bruto, quòd voluntaria morte se à judicum severitate vindicârit. ¶ Fuit & alius Carbo, hujus filius, quem Cicero Oratorem non satis acutum fuisse ait: verborum tamen gravitatem ei tribuit, & naturalem quandam orationis autoritatem. Hic ab exercitu suo interfectus fuit, quem bellis civilibus solutum ad disciplinam revocare conabatur.

Carbulo, Autore Plin. lib. 3. cap. 3: Oppidum est Bæticę prope Cordubam.

Carcasęs, Populi sunt Narbonensis Galliæ, quorum oppida sunt Anatilia, Aëria, Bormannico, Macina, & Cabellio. Autor Plin. lib. 3 cap. 4.

Carcasum, à Plin. lib. 3. cap. 4. vocatur oppidum Galliæ Narbonensis, quod hodie *Carcassonam* vocant.

Carcathiocerta, Armeniæ majoris Vrbs Tigri proxima, ut autor est Plin. lib. 6. cap. 11.

Cārchēdŏn, pen. prod. [κάρχηδών, Ger. Die gewaltig Statt Carthago in Africa.] A Græcis appellata est urbs Africæ totius olim potentissima, infestissimaq́; Romani imperii æmula. Vnde Carthaginienses ipsi ab iisdẽ Carchedonii, κάρχηδόνιοι, appellantur. Hinc etiam Plautus Comœdiam suam Penulum Carchedonium nominavit. ¶ Carbunculos quoq; Garamanticos Plinius autor est lib. 37. cap. 7, ab hujus urbis opulentia Carchedonios fuisse vocatos, non quòd circa Carthaginem invenirentur, sed quòd à Pœnis negotiatoribus Romã afferrentur. Dicta Carchedon à Carchedone conditore, cujus meminit Appianus. Sed vulgatior fama est, cõditam fuisse à Didone. De hac multa Eustathius in Dionysium.

Carchesia, Insula una Cycladum, aliàs Amargus, Steph.

Carcina, κάρκινη, Civitas est Scythię Europęæ, à qua sinus Carcinites. Plin. lib. 4. cap. 12, & Pomp. lib. 2, ubi & Carcinites amnis, eam civitatem prętefluens, ut autor est Ptol. lib. 3. cap. 5.

Cardamyla, κάρδαμύλη, Vrbs fuit Peloponnesi propinqua Pylo, sub dominio Agamemnonis: una earum quæ reconciliationis ergò Achilli ab Agamemnone offeruntur, apud Homer. lib. 9. Iliad.

Cardamylessus, κάρδαμυλήσσος, Vicus quidam Steph.

Cārdāx, κάρδαξ, Saltatio obscœna & Comica, inquit Budęus.

Cārdĭă, sive Cardinea, Dea apud Romanos, quę cardinibus præerat, quasi Cardina. Vide CARNA.

Cārdĭnĕă, Dea, quæ & Cardina dicta est: cardinibus præesse dicebatur.

Cārdūchī, κάρδουχοι Stephano, Parthorum populi, ad Tigrim fluvium: quorum meminit Strab. lib. 16.

Cardytus, κάρδυτος, Vrbs magna Syrorum, Steph.

Carene, κάρηνη, Vrbs Mysiæ, Steph.

Carenses, Hispaniæ Tarraconensis populi sunt, Complutensibus vicini. Plin. lib. 3 cap 3.

Carentani, Italiæ populi sunt, in quarta regione à Plin. lib. 3. cap. 12, locati, prope Frentanos.

Cares, pro statuarii nomine, Vide CHARES.

Cārēs, numero plurali, κάρες, Populi Cariæ, qui sub Minoẽ Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea Asiæ minoris partem meridionalem occupaverunt, quæ Rhodum spectat, ab eaque Cares appellati sunt. Ea enim regio Caria dicebatur, à Cara ejus orę rege. Despectissimam olim fuisse hanc nationem clarissimè ostendit Cic. in Orat. pro L. Flacco: Vestra, *inquit*, Asia, ut opinor, cõstat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum est, an vestrum hoc vetus proverbium: Phrygem plagis fieri solere melìorem? Quid de tota Caria, nónne hoc vestra voce vulgatum est, Si quid cum periculo experiri velis, in Caria id potissimùm esse faciundum? ¶ Hujus itaque populi mores proverbiis aliquot fecêre locum: ut,

cum: ut, Cum Care carizas, ὡς πρὸς κριὸν κριζεις: Hoc est, rusticè agis cum rustico, barbarè loqueris cum barbaro, crassè cum crasso. ¶ In Care periculum, ἐν κριὸς τὸν κίνδυνον, subaudi facito. Hoc est, in homine aut re viliore fac periculosam experientiam, in qua, si parum feliciter cesserit, non multum sit dispendii faciendum.

Cărĭă, [κρεία. Vulgò *Lango*. Germ. Ein Landtschafft des Mindern *Asiæ* / wird jetzt *Lango* genennet.] Regio minoris Asiæ inter Lyciam & Ioniam. Strabo Cariam à Borea Mæandro flumine clausit: ab Occidẽte Icario, & Myrtoo pelago: à Meridie Rhodiensi: ab Ortu Lyciis, & aliis gentibus, magnamque Tauri montis partem in Caria concluſit, omnem oram Rhodiam ei attribuens, quæ Meridionalis est. Dicta Caria à Cara rege, qui primus auguria avium dicitur inveniſſe. Hujus populi Cares, κῆρες dicti, de quibus vide suprà. ¶ Multitudo Imperatorum Cariam perdit, πολλοὶ στρατηγοὶ κρείων ἀπώλεσαν, Multi duces deperdidêre Cariam. Admonet senarius, nihil esse perniciosius licentia multitudinis, dum nulli paretur, sed pro sua quisque libidine rem gerit.

Cărĭcŭs, a, um, pen. corr. κρεικὸς, Quod est ex Caria: ut Carica charta. Statius 4. Syl. Chartæ Thebaicæve, Caricæve. ¶ Caricus hircus, κρεικὸς τράγος. Diogenianus indicat dictitatum de vilibus & contemptis. Plato κρεικὸν ἀνθρώπιον, Caricum homuncionem, dixit pro vili, nihilique. ¶ Sic More Carico, χύμην κρεικῇ, fieri dicebatur quod sordidè, incompositeque fiebat, præsertim in rebus obscœnis. ¶ Carica musa κρεικὴ μοῦσα. De lugubri aut rustica, atque indocta seu molesta cantione dici solitum. Quadrabit in poëtam aut oratorem indoctum. ¶ Caricum sepulchrum, κρεικὸς τάφος. De re magnifica, sumptuosaque. Sumptum à Mausoli sepulchro, quod est apud Caras.

Carĕsus, κάρησος, Fluvius est Troadis. Homer. 12. Iliad. celebratus: cujus Plinius ait nulla sua ætate extitiſſe vestigia, libro 5. capite 30.

Caretha. Insula est in mari Lycio, quæ postea Dionysia dicta est. Autor Plin. lib. 5. cap. 30.

Carĭcon, κρεικὸν, Locus est in Memphide, à reliquis separatus, in quo Cares habitarunt, qui affinitate cum Memphitis contracta, Caromemphitæ appellati sunt. Autor Steph.

Cărĭllæ, arum, Picentum oppidum fuit, ab Annibale secundo bello Punico deletum. Meminit hujus oppidi Silius libro 8: -exhauſtæ mox Pœno Marte Carillæ.

Cărīnæ, arum, Nomẽ vici Romani ad pedem clivi Capitolini, in quo fuit domus Pompeii. Virgil. 8. Aeneid. -passimque armenta videbant Romano q; foro, & lautis mugire Carinis. Varro Carinas dici putat ab eo, quòd hinc oriretur caput sacræ viæ, κάρης, Latinè caput dicitur.

Carini, Germaniæ populi. Plin. libro 4. cap. 14, forsan *ducatus* hodie *Wirtenbergenſis*.

Carioſvelites, Galliæ Lugdunensis populi sunt apud Plin. lib. 4. cap. 18.

Caris, olim vocabatur Cos insula, κρεὶς, Steph.

Cariſa, Cognomine Aurelia, civitas est Hiſpaniæ, ad Bætim fluvium, in Gaditano conventu. Plin. lib. 3. cap. 1.

Carius, κάριος, Nomen filii Iovis & Torrhebiç, qui circa Torrhebiam lacum oberrans, Nympharum cantum dicitur audiviſſe, & ab eis Muſicam didiciſſe, eamque apud Lydos propagaſſe. Quapropter divinos honores apud ſuos meruit, templo illi magnificè extructo in monte, qui & ipſe Carius à nomine ejus appellatus est. Autor Steph.

Carmacæ, Aſiæ populi circa Mœotim. Autor Plinius libro 6. capite 7.

Carmania, [κρεμανία, Vulgo *Narſinga*. Germ. Ein Landtſchafft *Aſiæ* / ſo an Indiam ſtoſſet / wird heut *Narſinga* genennet.] Regio est Indis contermina, quam duplicem esse Ptolemæus tradit: cultam alteram, alterã deſertam. Hujus regionis incolæ Carmani dicũtur, Ichthyophagi cognominati, quòd ſolis piſcibus veſcantur, quorũ etiam coriis veſtiuntur. Pomp. lib. 3: Carmani ſine veſte, & fruge, ſine pecore, ac ſedibus, piſcium cute ſe velant, carne veſcuntur, præter capita toto corpore hiſuti.

Cărmēlŭs, penult. prod. & unico l. [כרמל *charmel*. κρεμηλος.] duorum montium nomẽ, teſte Hieronymo, quorum alter est in Galilæa, ad Auſtralẽ plagam, in quo habitavit Nabal Carmelus maritus Abigail: alter Phœnices, juxta Ptolemaidẽ mari imminens, in quo Elias Propheta flexis genibus pluviam impetravit. Poſterioris hujus meminit & Plin. libr. 5. cap. 19: Promontorium, *inquit*, Carmelum, & in monte oppidum eodem nomine, quondam Ecbatana dictum.

Cărmēntă, κρεμέντα, & Carmentis, Evandri mater: ita cognominata à carminibus, quibus dabat reſponſa (erat enim fatidica mulier) quum propriè Nicoſtrata vocaretur. ¶ Hinc Carmentalis porta, quæ poſtea Scelerata dicta est, quòd per eam fex & trecenti Fabii cum clientum quinque millibus egreſſi, adverſus Hetruſcos ad amnem Cremeram omnes interfecti fint. Virg. 8. Aeneid. Et Carmentalem Romano nomine portam. Ovid. 2. Faſt.

Carmentis portæ dextro est via proxima Iano,
Ire per hanc noli, quiſquis es, omen habet.
Illa fama refert Fabios exiſſe trecentos:
Porta vacat culpa, sed tamen omen habet.

Carmĭna, κρεμινα, Inſula Indiæ, insulares Carmini & Carmĭnæi, Stephan.

Cărmōn, κρεμων, Est locus in Meſſenia, & templum Apollinis in Laconia, & in Achaia flumen, & mons in Peloponneſo.

Cărnă, κρεῖρα, sive Cardinea, Dea quę vitalibus humanis seu cardinibus præesse existimabatur. Ovid. libro 6. Faſtor. Prima dies tibi Carna datur: dea cardinis hæc est. Hæc ſtriges nocturnas, puerorum (ut dicebant) cunas infeſtantes, à limine ſummovebat.

Carnana, κρέγραια, Vrbs Minæorum: & populi juxta mare rubrum cives Carnanatę. Sunius Carnaniam & Carnanitẽ (gentilia nimirum) uſurpat. Steph.

Carnapæ, Populi ſunt circa Mæotin. Plinius libro ſexto, capite ſeptimo.

Cārnē, κρέρνη. Phœnices oppidum est ad montem Libanum, à Carno Phœnicis filio ita appellatum: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 20. ¶ Est item Carne Stephano, Aeolidis civitas: à qua fit gentile Carnæus, à ſuperiori verò Carnites.

Cārnĕădēs, κρεναδὴς, Cyrenæus novæ Academiæ princeps fuit, qui adverſus Zenonem Stoicæ ſectæ principem ſcripturus, cerebrum helleboro candido purgavit, ne quid ex corruptis ſtomachi humoribus ad cerebrum redundaret, & conſtantiam, vigoremq; mentis labefactaret. Hic tanta eloquẽtia præditus fuiſſe perhibetur, ut quum Romam cum Diogene Stoico, & Critolao Peripatetico legatus veniſſet, M. Catoni reddiderit legationem ſuſpectam: qui identidem Senatũ monuit, ut ab illorum eloquentia caveret: qua quicquid vellent etiam ab invitis poſſent extorquere. Autor est Gell. lib. 16. Idẽ etiam penè dicit Quintil. lib. 12. cap. 1. ¶ Fuit & alter Carneades, Philoſophus Athenienſis, Anaxagoræ diſcipulus, cujus meminit Suidas.

Carnī, [κρέρνοι. German. Die Kentер.] Populi ſunt Iſtris finitimi, ab ea parte qua Alpes Iuliæ Aquileiæ incumbunt, qui à Plinio collocantur in decima regione Italiæ ad Tergeſtũ fluvium, qui in Venetiarum ora in ſinum Adriaticum influit.

Cārnŏdūnum, κρερνόδυνον, Oppidum est Vindeliciæ, ad Danubium, teſte Ptol. lib. 2. cap. 13.

Carnorum, Regio est totius Gallię mediæ, κρερνῶν, Druidum ſedes, de quibus in dictione DRVIDES.

Carnus, κάρρος, Vide Carne. Est etiã inſula Acarnaniç. Steph.

Carnūnti, Populi Germaniç inter Danubium & ſylvam Hercyniam, in confinio Pannoniç. Plin. lib. 4: Superiora inter Danubium & Hercynium ſaltum uſque ad Pannonica hyberna Carnunti tenent, Germanorumq; ibi confinium est.

Carnuntum Oppidum in confinio Germaniæ & Pannoniæ, inter Danubium & Hercynium ſaltum. Plin. lib. ult. Abeſt centum M. paſſuum à Carnunto litus Pannoniæ, quò à Germania ſuccinum importatur.

Carnutēs, ſive Carnuti, κρερνῦται, Galliæ Lugdunensis populi, Andegavenſibus, & Turonenſibus finitimi: apud quos Druydes ſuas habebant ſedes, teſte Cæſare libro 6. comment. Horum oppidum est Carnutum, quod Galli ſua lingua *Chartres* appellant.

Carodunum, Vide CARNODVNVM.

Carœa, κάροια, Vide CARIA.

Carolobergomum, Vrbs Bavariæ, Vulgò *Kartſperg*.

Caroloſtadium, Franconiæ Vrbs, Vulgò *Carolſtat*.

Caronium, κρερώνιον, Oppidum est Tarraconensis Hiſpaniæ, in tractu Callaicorum, non procul à Nerio promontorio. Autor Ptolemæus lib. 1. cap. 6. Vulgò *Cherga*.

Caropolis, κρεροπόλις, Vrbs Cariæ, Steph.

Caros Cepi, κρερὸς κῆπος: id est, Caris horti, parva regio Thraciæ, Stephan.

Carpaſium, Cypri inſulæ oppidum est, apud Plin. libro 5. capite 31 Stephanus Carpaſiam, κρερπασία, vocat, & à Pygmalione conditam aſſerit. ¶ Carbaſiam etiam nonnulli appellarunt inſulam inter Cretam & Rhodum ſitam; quæ notiore nomine *Carpathus* appellatur. Demetrius Salaminius Carbaſiam maluit appellare, quòd ad ventum κρερβία: hoc est, Africum, ſita videatur.

Cărpăthŭs, pen. corr. [κάρπαθος. Vulgò *Scarpanto*. Germ. Ein Inſel gegen Aegypten vber gelegen / zwiſchen Rhodyß vnnd Candia / wird heut genennet *Scarpanto*.] Inſula contra Aegyptum, media inter Rhodum & Cretam, ducentorum ſtadiorum circuitum habens, quatuor inſignis urbibus: à qua vicinum mare ad Aegyptum vergens Carpathium, [κρερπάθιον πέλαγος. Ital. *Il mar de Scarpanto* Germ. Das Carpatiſch Meer.] dictũ est. Homer. 2. Iliad. duabus literis tranſpoſitis, κρερπαθον appellat: Νίσυρος Νίσυ-

ευς Νίσυρόν τ' ἔλχον, Καρπαθόν τε, Κάσον τε. ¶ Carpathius leporem, Καρπάθιος τὸν λαγώ. Dicebatur in eos, qui sibi rem noxiam accersérent. Hinc deductum Adagium, quòd quum in Carpathiorum insula lepores non essent, illi curarunt importandos alicunde. Verùm ubi ejus animantis magna vis increvisset, ut est mira fœcunditas, fruges insulæ populari cœpêre. Referunt & interpretantur Iulius Pollux 5. lib. de rerum vocab. & Aristotel. lib. Rhetor. 3.

Carpatus, sine aspiratione, κάρπατος, Mons est Iazygibus, Metanastis, & Dacis imminens, & in Mysiam inferiorem ad ipsa penè Danubii ostia excurrens. Vide Ptolemæum in tabula nona Europæ. Vulgò *Crapalex*.

Carpesia, vel Carpeo. Vide CARPETANI.

Carpentoracte, Plin. lib. 3. cap. 4, Civitas est Galliæ Narbonensis. Vulgò *Carpentras*.

Cārpēsĭi, κάρπησοι, Gens Iberica intra Iberum fluv. Steph.

Carpētānī, κάρπητανοὶ, Populi, quos Plin. lib. 3. cap. 3, in Hispania collocat ad Tagum fluvium, juxta Vacceos.

Cārpī, Populi sunt Africæ in Zeugitana regione, quæ minor Africa dicitur. Plin. lib. 5.

Cārpĭs, κάρπις, Scythiæ fluvius est. Herod. lib. 4.

Carpocrates, καρποκράτης, Nomen cujusdam hæretici, qui negabat mundum à Deo factum.

Carraca, Italiæ Vrbs sub Venetia, Ptolemæo.

Cārrhă, κάρρα, Civitas Arabiæ ad rubrum mare: à qua Carrhæi dicti sunt populi. Plin. lib. 6. cap. 28: Carrhæis latissimos & fertilissimos agros. ¶ Sed Carræ, arum, κάρραι Stephano, Civitas Mesopotamiæ trans Edessam, Crassi & Romani exercitus cruore nobilis. Lucan. lib. 1: Assyrias Latio maculavit sanguine Carrhas.

Cārsĕōlī, Oppidum est in via Valeria, non procul à Pelignis, à quo ipsi etiam incolæ Carseoli dicũtur. Horũ meminit Ovid. 4 Fastor. Frigida Carseolis, nec olivis apta serendis Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.

Cārsĕōlānŭs, a, um, Ovid. 4. Fastor. -nam dicere certam Nunc quoq; lex vulpem Carseolana vetat.

Cārtă, sine h, nomen unius ex Darii satrapis, apud Curtium.

Cartēĭă, καρτήια Ptolemæo, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in tractu Bastulorum, ad radicem Calpes promontorii. Tartessos, παρὰ τὸν à Græcis dictum. Vulgò *Tarifa*.

Cārtēsĭŭs, a, um, ut Litus Cartesium, in quo freti angustię sunt.

Cartēnnă, Augusti colonia in Mauritania Tingitana. Plinius lib. 5. cap. 2.

Carthæa, καρθαία Steph. Vrbs in Cea insula. Hæc apud Plin. lib. 4. cap. 12. corruptè (ut suspicor) Carthęia appellatur: certè apud Stephanum per αι diphthongum scribitur.

Cārthæĭŭs, a, um, Ovid. lib. 12. Metamorph. Transit & antiquæ Carthęia mœnia Ceæ.

Cārthæŭs, adjectivum. Idem 10 Metam. Nanq; sacer Nymphis Carthæa tenentibus arva Ingens cervus erat.

Cārthago, [καρχηδών. Ger. Die gewaltig Stat Carthago in Africa am Meer gegen Sicilien über gelegen.] Vrbs Africæ totius celeberrima, quæ post Trojanum bellum (ut docet Eusebius) à Didone condita fuit, & tertio bello Punico à Scipione Æmiliano penitùs eversa. ¶ Est & alia Carthago in Hispania, quã Asdrubal condidit, quæ Nova perpetuo epitheto dicitur ad differentiam Carthaginis Libycæ. Vulgò *Cartagena*. Hæc etiã à sparti copia, quod in ejus agro copiosissimè provenit, Spartaria appellata est. Carthaginis autem nomen quidam à Cartha oppido haud procul à Tyro dici putant. Cicero verò lib. 2. de Nat. deor. scribit dictam à Carthagine Herculis filia, quũ Byrsa priùs diceretur.

Cārthāgĭnĭēnsĭs, καρχηδόνιος, Dictio sex syllabarum est: nam autore Prisciano, inter n & e, interponitur i: ait enim lib. 4: Si Tertię sint declinationis, abjiciunt extremam genitivi, & assumunt ensis, ut Pistor, Pistoris, Pistorienſis: Carthago, Carthaginis, Carthaginiensis. Ennius: Hostem qui feriet, mihi erit Carthaginiensis.

Cārtĭī, Populi Persiæ, ut scribit Strabo lib. Geograph. 11.

Cārtrĭs, Cimbrorum peninsula, dicente Plinio lib. 4. cap. 13, promontorium Cimbrorum excurrens in maria longè peninsulam efficit, quæ Cartris appellatur.

Caruentus, καρύεντος, aliàs καρύσιος, Vrbs Latinorũ, gentile Carventanus, Steph.

Carusii, Populi sunt Troglodytis finitimi pariter & Aethiopibus in finibus Africæ, ad latus meridiem spectans inhabitantes. Sipontin.

Carya, κάρυα, Civitas Peloponnesi, quæ cum Persis hostibus contra Græciam consensit: unde postea à Græcis delecta fuit. Vitruv. lib. 1.

Caryanda, καρύανδα, Lacus est & insula eodem nomine Cariæ regionis, non procul à Myndo. Ex Strab. Geog. lib. 14.

Cărўstŏs, sive Cărўstus, κάρυστος, Eubœæ insulæ oppidum, in littore situm, ad radicem Ochæ mõtis, è regione Andri: cujus meminerunt Plinius lib. 4. cap. 12, & Pompon. lib. 2. Circa hoc oppidum gignitur Amiantus lapis textilis, ex quo olim mantilia fiebant, quæ igni purgabantur. Item marmor nobilissimum, & macularum varietate in primis commendatum, quod à loco Carystium appellabant: de quo vide Strab. lib. 10, & Plin. lib. 36 cap. 6. Lucan. lib. 5: Quà maris angustat fauces saxosa Carystos. Sita est ad pelagus Myrtoum sub Ocha monte, cui à Iovis & Iunonis concubitu nomen inditum est. aut quòd oves illic pastæ concipiant, ὀχεύομαι κύησιν. ὄχος enim Achæi pastum & cibum vocant. Dicitur etiam ὄχνη. Lapis in hac civitate mirabilis gignitur, ex quo pannus contextus, ut sordes abstergat, in ignem injicitur. Vocatur etiam Aegæa ab Aegone loci domino, à quo & mare Aegæum. ¶ Est item Carystus locus τῆς Ἀγκῶνος juxta Arcadiam, ubi columnæ Carystiæ ex latomiis, & vinum Carystium celebrantur, Stephanus.

Cărўstĕŭs, a, um, pen. prod. Ovid. 3. Fast. Quaq; Carysteis frangitur unda vadis.

Cărўstĭŭs, a, um, Plin. Epistol. 101: Vitem quatuor columellæ Carystiæ subeunt.

Cassandra, Insula in Oceano meridionali, contra Persidem. Plin. lib. 6. cap. 25: Contra Persidem, *inquit*, insulæ, Philos, Cassandra, Aracia, &c.

Cāscāndrŭs, inquit Plin. lib. 6. cap. 25, Insula est deserta in Oceano Indiam versus.

Casilini, Italiæ populi sunt in agro Campano, quorum oppidum etiam Casilinum appellabatur, quod Plinii temporibus interciderat, ut ipse testatur lib. 9. cap. 5.

Casina, pen. corr. Plauti fabula est, nomẽ habens à Casina ancilla, quam Stalino senex, ejusq; filius, certatim deperibant. Scribitur autem unico s, ut facilè colligi potest ex fabulæ ejus argumento, in quo versum literæ capitales Casinæ nomen exprimunt.

Cāsīnum, penult. prod. Campaniæ oppidum est in Italia. Silius libr. 4: Mittebant saxa & nebulosi rura Casini. Hujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Casiotis, κασιώτις Ptolemæo, Regiuncula est Arabiæ Petrææ, Pelusio ostio ab Aegypto divisa: in qua Casius mons est, Pompeii Magni tumulo insignis: à quo & Regio ipsa nomen accepit.

Cāsĭŭs mons. [κάσιος ὄρος. Germ. Ein Berg in dem Steinechsten/oder Felsechten Arabia.] Trans Pelusium est, extremum Nili ostium, in ea Arabiæ Petrææ parte, quæ ab hoc monte Casiotis Ptolemæo appellatur: in quo & Iovis Casii templum erat, & Magni Pompeii tumulus ab Adriano instauratus, ut in Adriano restatur Capitolinus. ¶ Est & in Syria Antiochena Casius mons supra Seleuciam, cognomine Pieriam, ut autor est Plinius libro 5. cap. 22. cujus altitudo in directum est quatuor millium passuum. ¶ Ptolemæus prætereà lib. 5. cap. 18, Cassium quendam montem collocat in Mesopotamia, non procul à Singra altero ejusdem regionis monte: cujus meminit & Suidas.

Cāsĭŭs, a, um, Lucan. lib. 10: Lucifer à Casia prospexit rupe.

Casmene, κασμήνη, Vrbs Siciliæ. Steph.

Casos, pen. corr. κάσος, Vulgò *Caso*, Insula juxta mare Carpathium ambitu octoginta stadiorum, in qua est oppidum ejusdem nominis, à Caso Cleomachi patre dicta, qui eò colonos deduxit: à quo & Casius mons in Syria nomen traxisse creditur. Meminit hujus insulæ Plin. lib 4. cap. 12. & lib. 5. cap. 31.

Caspapyrus, κασπάπυρος, Vrbs Gandarica: Scythărum verò ἀκτή: id est, litus. Steph.

Caspĕrĭă, Rhæti regis Marrubiorum uxor fuit, quæ cum Anchemolo privigno corpus commiscuit. Vide ANCHEMOLVS. ¶ Est item Casperia oppidum in Sabinis, fortasse idem cum eo, quod Silius Casperulam vocat. Virgil. 7 Aeneid. Qui Tetricæ horrentes rupes, montemque Severum, Casperiamque colunt.

Casperula, Sabinorum oppidũ est, apud Silium, ut dictũ est.

Cāspĭæ portæ. [κασπίαι πύλαι. Ger. Ein enge Clauß durch den Berg Taurum in Media/welche zwo gemeiner Teutscher meil wegs lang ist/so eng das kaum ein Wagen dadurch kom̃en mag.] Angustię sunt circa mare Caspium, quod alio nomine Hyrcanum dicitur, ad octo millia passuum, teste Solin. in longitudinem extensæ: latitudine tam exigua, ut vix plaustro sint perviæ. Nõ satis tamen convenit inter autores ad quam maris partem conjungantur. Quidam Amazones portis Caspiis egressas, ad Alexandrum venisse in Hyrcaniam prodidêre: sed illæ Caucasiæ fuerunt, per quas transitus est ex Hyberia in Scythiam. Neronis quoque principis comminatio ad Caspias portas (ut inquit Plinius) ad eum transitũ respiciebat. Verùm mons Taurus tribus in locis interruptus, quasi portis quibusdã pertãsitum Armeniam, in Ciliciam, & in Mediam. Sed illæ tantùm Caspiæ portæ appellantur, quę apud Medos existunt, sicut ex Ptolemæo, Plinio & Strabone licet intelligere. Per has transi-

tus est

tus est ex Babylone, & Persíde ad mare Caspium. Vnde etiam Caspiæ dictæ sunt. ¶Iuga verò Caspia procul hinc absunt, & ad Armenios, ulteriores q; populos pertinent.

Cāspĭī, Populi Scythiæ ad Caspium mare, ut autor est Pomp. libro tertio, apud quos sævissimi sunt canes, ut scribit Valer. Flacc. lib 6.

Cāspĭum mare. [κασπία θάλασσα. Ital. *Mar di bacà*. Germ. Das Hyrcanisch Meer in *Asia*.] Immensæ magnitudinis lacus est inter Caspios & Hyrcanos montes, à quibus nomẽ accepit. Hujus maris accolæ Turcæ fuisse creduntur, qui deinde cœli clementioris desiderio adducti, primùm Armenis: deinde reliquis Asiæ populis sua sede pulsis, & bona Europæ parte occupata, à sinu Persico adusq; mare Adriaticum imperium suũ extenderunt.

Cāspīrūs, pen. prod. κάσπειρος, Vrbs Parthorum, finitima Indiæ: cujus incolæ cursu velocissimi sunt, ut ex Dionysii Bassaricis annotavit Stephanus.

Cassandane, Filia fuit Pharnaspis, uxor Cyri, & mater Cambysę, teste Herodoto histor. lib. 2, quam immatura morte sublatam & Cyrus ipse deflevit, & publico regnorum suorum luctu decorari voluit.

Cassāndră, κασσάνδρα, Priami & Hecubæ filia, quæ quum ob formæ elegantiam ab Apolline amaretur, eidem corporis sui copiam promisit, si vates ab illo fieret: quod Apollo se facturum juramento firmavit. Sed quum illa promissis non staret, iratus deus fecit ut ejusdem vaticiniis nulla fides adhiberetur, quum ex Helenæ raptu futura incommoda prædiceret. Postea desponsata fuit Chorœbo, ut ait Maro (Homerus verò Orthryon eum nominat) qui in auxiliũ Trojanis veniens, in postrema nocte periit. Hanc quoq; Ajax Oileus in Minervæ templo vitiavit, ut superiùs auditum est. Tandem devastata Troja, Agamemnoni in sortẽ contigit, cui omnia fata, quæ à conjuge servarentur, prædixit: sed more solito nihil ei creditum est. Veniens igitur cum Agamemnone domum cum eodem in convivio jussu Clytæmnestræ occisa est. Virgil. 3. Aeneid. Sola mihi tales casus Cassandra canebat. ¶Alia fuit Cassandra Iobatis filia, quam Bellerophonti nupsisse Homerus autor est. ¶Est & Cassandra oppidum, & Cassandria colonia, de quibus infrà in POTIDAEA.

Cassanitæ, κασσανῖται, Populi sunt in littore maris rubri incolentes, Stephanus.

Cassera, Macedoniæ oppidum, apud Plin. lib. 4. cap. 10. in descriptione Macedoniæ.

Cassanorus, κασσάνορος, Vrbs Aegyptia, Steph.

Casienus, martyr apud forum Cornelii, ubi & jacet, & quò venerat peregrinationis gratia è Brixina urbe Germaniæ, cujus erat civis & præsul: quumq; apud forũ Cornelii doceret, jussu Iuliani Imperatoris, qui prohibuerat Christianos docere, stylis discipulorum confossus est. ¶Alius ejusdem nominis Alexandrinus sub Joviniano in Italiam veniens, apud Ortanum templum construxit, cujus & præsul electus: inde peregrinando Augustodunum venit, & episcopo Simplicio, viro sancto successit. ¶Alius monachus Honorii tempore à Hierosolymitana Ecclesia ab Hæreticis ejectus, Massiliam venit, ubi duo condidit cœnobia: scripsit & de monachorum institutis, ubi dicit, cibi abstinentiam omnium virtutum esse fundamentum. Volaterranus.

Cassipea, Vide CASSIOPE.

Cassilium, Vulgò Caſſel/ Vrbs Hassiæ, Vide Sterenontium.

Cassinum, Teste Varrone lib. 6. de Ling. Lat. Oppidũ Samnitium fuit, qui à Sabinis ortum traxerant: ita dictum à vetusto nomine Casco, quod Sabinorũ lingua antiquum significabat: unde & forum vetus Cassinum appellatum est.

Cāssĭŏdōrŭs, κασσιόδωρος, Ravennas fuit, Theodorici Gothorum regis præceptor, qui ex Senatore factus monachus, Psalterium Davidis explanavit. Extant & ejus ad Theodoricũ Epistolæ. Volaterranus.

Cassiope, sive Cassiopea, [κασσιόπη. Germ. Ein Hochprächtige Königin der Mohren / ein Mutter *Andromedæ*.] Cephei regis Aethiopum uxor, & Andromedes mater: quæ quòd gloriaretur Nereidibus sese corporis pulchritudine præstare, illarum indignationem incurrit. Nymphæ enim jactantia ejus irritatę, incredibilis magnitudinis cetum immiserunt, fi iamq; ejus unicam, nomine Andromedam, saxo alligarunt, cetoque devorandam proposuerunt: quæ tamen Perſi virtute liberata, eidem nupsit. Cassiope verò tãdem generi meritis in cœlum translata traditur, & in illiquastro sedens, vertente sese cœlo, resupinato capite ferri, pedibus ipsius in ipsa Arctici circuli circunductione positis, Aestivum circulũ capite, & dextra manu tangit, & prope Medeam circulo lacteo dividitur, nõ procul à Cephei signo. Occidit cum Scorpione, exoritur cum Sagittario. In capite ejus stella ostenditur una; in utroq; humero singulę, in mamilla dextra clara una, in lumbis una, in sinistro femore duæ, in genu una; in pede ipsius dextro una, in quadrato, quo signum ejus circunscribitur una, in utrisq; angulis singulæ cæteris clariùs lucentes. ¶Est item Cassiope, oppidum Epiri mediterraneum, à quo Cassiopæi populi dicti sunt, quorum meminit Plinius in proœmio lib 4. Stephanus Cassopam, κασσόπιλον, appellat. ¶Item oppidi nomen in Corcyra insula, apud eundem lib 4. cap. 12, quod Ptolemæo Cassiopolis dicitur.

Cāssĭus, κάσσιος, Viri proprium, qui magister equitum fuit. ¶Sp. Cassius regni affectati crimine damnatus, cui plus suspicio cõcupitæ dominationis nocuit, quàm tres magnifici Cõsulatus, ac duo speciosissimi triumphi profuerunt. Senatus enim, Populusq; Rom. non contentus capitali eum supplicio afficere, interempto domum superjecit. In solo autem ædem Telluris fecit. Autor Valerius lib. 6. cap. 3. ¶Cassius COS, à Tigurinis Gallis pago Helvetiorum, qui à civitate secesserãt, in finibus Allobrogum cum exercitu cæsus est: milites, qui ex ea clade supererant, obsidibus datis & dimidia rerum omnium parte, ut incolumes dimitterentur, cum hostibus pacti sunt, tempore quo Iugurtha pulsus est à Mario. Liv. libro 25. Cæsar Belli Gall. lib. 1: Tigurinus pagus quum domo exisset, patrum nostrorum memoria, L. Cassium Consulem interfecerat, & ejus exercitum sub jugum miserat. ¶L. item Cassius Tribun. pleb. C. Mario, L. Flacco COSS plures leges ad dimi nuendam nobilitatis potentiam tulit: in quibus, ut quem populus Rom. damnasset, cujve imperium abrogasset, in Senatu non esset. Fuit & inter competitores Ciceronis in Consulatu. Autor Pædianus. Cicero pro Roscio Amerino: L. Cassius ille, quem populus Rom. verissimum & sapientissimum judicem putabat, &c. ¶L. Cassius, dux Pompejanus, cum decem navibus, ardente bello civili, transiit ad Cæsarẽ. ¶Cassius item Longinus Iurisconsultus, quòd C. Cassii percussoris Cæsaris nomẽ ac stemmata haberet, jussus est à Nerone mori: pronepos fuit Servii Sulpitii, ac Eques Romanus, ut scribunt Tranquillus & Pomponius. ¶Fuit & Cassius Severus, de quo Quintilianus sic scribit lib. 10. cap. 1: Cassius Severus, si cæteris virtutibus colorem & gravitatem orationis adjecisset, ponendus inter præcipuos foret. Nã & ingenii plurimùm in eo, & acerbitas in ira, & urbanitas, & vis summa: sed plus stomacho, quàm cõsilio dedit. Hæc ille. Hujus Cassii scripta ex Senatusconsulto, abolita sunt, ut autor est Tranquillus. ¶M. Avidius Cassius, præfectus exercitus Antonini principis in Oriente, dum Imperator ipse res in Germania gereret contra Marcomannos, defecit. Itaq; relicto bello, Imperator eum cũ exercitu petit ac superat. Caput ei ablatum videre noluit, recordatus antiquæ amicitiæ. ¶Cassius præsul Narniensis tẽpore Totilæ regis Gothorum, cui occurrens, animum placavit, ne civitati noceret. Meminit hujus Gregor. 3. Dialogo. ¶Cassius pœta Parmensis fuit, cujus ingenium in scribendo carmine mirè concitatum & promptum prædicat Horat. 1. Serm. Sat. 10:

-at siquis pedibus quid claudere senis
Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos
Ante cibum versus totidem cœnatus, Hetrusci
Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
Ingenium: capsis quem fama est esse libris q; ue
Ambustum propriis. Hic Aliquot generibus stylum exercuit, inter quæ operâ elegiaca & epigrammata ejus laudantur. Hic est qui in partibus Cassii & Bruti Tribunus militum militavit: quibus victis Athenas se cõtulit. Quintus Varus ab Augusto missus ut eum interficeret, studentem reperit, & perempto eo scrinium cum libris tulit: unde multi crediderunt Thyestem Cassii Parmẽsis fuisse. Scripserat enim multas alias tragœdias. Acron in illud Hor. 1. Epist. 41: Scribere quod Cassii Parmensis opuscula vincat.

Cāssĭānŭs, pen. prod. adjectivum. Cicer. pro Mil. Itaque illud Cassianum.

Cāssĭŭs, aliud adjectivi: ut, Cassia via. Cic. 12. Philip. Tres ergo, ut dixi, viæ: à supero mari, Flaminia: ab infero, Aurelia: media, Cassia Ibidẽ: Hetruriam discriminat Cassia. Item: Posſum Cassiam vitare, tenere Flaminiam.

Cāssŏpa, pen. pro. κασσώπη Stephano, Oppidum est Molossorum, quod à Plinio Cassiopem vocari suprà ostendimus.

Castabala, κασταβάλα Stephano, Ciliciæ oppidum, apud Plin. lib. 5. cap 26

Cāstălĭus, [κασταλία. Germ. Ein Brunn vnden am Berg *Parnasso* dem *Apollini* vnd den *Musis* zugeweihet.] In Phocide, ad radices Parnassi montis, fons non procul à Delphis: unde & Apollini, & Musis sacer creditur: ita dictus à virgine Castalia, quæ Apollinem fugitans, præcipitata, & in fontẽ versa est: à cujus nomine Musæ ipsæ Castalides appellantur.

Castalo, κασταλών, Maxima civitas Britanniæ (nimirum Britanniæ legendum) gentile Castalonites. Steph.

Castax κάστας, Vrbs Iberiæ, gentile Castacæus, Steph.

Castanæa, καστανάια, Eudoxus per ϑ scribit. Καὶ καστανίαν ἀπὸ-

ερων ὁ πίτυας, Gentile Caſtaneus. Steph nec aliud addidit.

Caſtania, καστανία, Vrbs prope Tarētum, gentile Caſtaniates. Stephan.

Caſthenes, Thraciæ ſinus juxta Byzantium. Plin.lib.4.in deſcriptione THRACIAE.

Caſtianira, καστιάνειρα, Vxor Priami pulcherrima, quam ex Aeſymo Thraciæ urbe duxit uxorem, & Gorgythionem ex ea genuit. Homerus lib.Iliad 8.

Caſtnium, κάστνιον, Mons in Aſpendo Pamphyliæ, gentile Caſtnius.

Caſtologi, A Plinio numerantur inter Belgas, lib.4. cap.17.

Caſtolus, penult.prod. κάστωλος, Lydiæ urbs: ita dicta à Doribus conditoribus, quos Lydi καστώλους appellant. ¶ Hinc Caſtoli campus, καστώλου πεδίον, apud Xenophontem. Vide Stephan.

Cāſtŏr, & Pollux, κάστωρ καὶ πολυδεύκης, Fratres gemini fuerūt, Iovis ex Leda filii, qui & Tyndaridę paſſim à poëtis appellantur, quemadmodū & Helena ſoror ipſorum, Tyndaris. Hi, ubi primùm adoleverunt, mare piratis liberaverunt, & ob id dii maris habiti ſunt, quos in tēpeſtate naturæ ſolent implorare. Poſt hæc Colchos cum Argonautis profecti ſunt: quà in expeditione Pollux Amycum Bebryciorum regem, inſidias ſibi ſtruentem interfecit. Deinde domum reverſi. Helenam ſororem à Theſeo raptam, receperunt, Aphidna urbe, Theſeo abſente, expugnata. Tandem quum Caſtor diem ſuum obiiſſet, ferunt Pollucem (qui eodem cum Helena ovo natus, immortalis erat) fratris deſiderio à Iove petiiſſe ut immortalitatem ſuam cum fratre poſſet partiri: qua re impetrata, alternis eos & mortem oppetiſſe, & revixiſſe. Cui fabulæ occaſionem dedit Geminorum natura, quorū altero oriēte, alter occidit, & econverſó. A Græcis διόσκουροι: hoc eſt, Iovis filii κατ' ἐξοχὴν appellati ſunt, & inter deos apotropęos: hoc eſt, malorū depulſores, ſunt annumerati: quibus etiam Romæ inſigne dedicatum erat templum in foro, quòd Romanis adverſus Latinos periculoſiſſimo in prælio ſuppetias tuliſſe crederentur. Nam (ut Dionyſius lib.6. Antiquitatum ſcribit) in pugna ad lacum Regillum apparuerunt forma auguſtiore, ducentes equitatum Romanū adverſus Latinos, haſtisq; feriebant, propellebantq; adverſarios: ſocios verò cohortabantur. Quę potiſſimùm cauſa fuit, ut Latini fugarentur, & caſtra caperētur. Iidem mox viſi ſunt ſudorem equorum abluere juxta frontē Iuturnæ: deinde è conſpectu mortaliū ſe ſubduxerunt. ¶ Hinc Aecaſtor adverbium jurandi, quaſi per ædem Caſtoris, quo ſolæ mulieres utebantur, quemadmodum viri ſoli per Herculem jurabant: Aedepol verò erat jusjurādum tàm viris quàm mulieribus commune.

Caſtōr, κάστωρ, Medicus antiquiſſimus, docuit piperitim herbā (quam alio nomine Siliquaſtrū nominant) bibi contra morbos comitiales. Autor Plin.lib.20.cap.17.

Cāſtră Cornelia, Locus Zeugitanæ Africæ. Plinius libro 5. capite 4.

Caſtrimonienſes, Italiæ populi, apud Plin.lib.3.cap.5: Cubulterini, Caſtrimonienſes, Cingulani, &c.

Caſtrĭtĭus, Syllanæ factionis vir fuit, qui quum Placentiæ magiſtratum gereret, Cn. Carboni à Placentinis obſides petenti, ne ad Syllam deficerent, conſtanter denegavit, minanteque Carbone ſe multos gladios habere: Et ego, *inquit*, annos. ¶ Fuit & T. Caſtritius Rhetorices profeſſor Romæ, Adriani temporibus, cui eruditionis, morumq; nomine in primis erat charus. Vide Gell.lib.13.cap.10.

Caſtrum Novum, [Ger. Ein Statt in Italia nahe bey der Tyber auffland gelegen / heißt jetzt *Corneto*.] Italiæ oppidum eſt, nō procul ab oſtiis Tyberis, apud Pomp.lib.2, & Plin.lib.3.ca.5. Vulgò *Corneto*.

Caſtulones, Populi ſunt Hiſpaniæ in cōventu Carthaginienſi, apud Plin.lib.3 cap.3. Quorum oppidum Caſtalon in Bætica eſt regione ad Anam fluvium. Vulgò *Caſtona la vieja*.

Cāſvēntīllānī, Italiæ populi in ſexta regione, apud Plin.lib. 3.cap.14.

Cāſvēntum, Fluvius eſt in ſinu Tarentino, apud Plinium lib. 3.cap.11.

Caſurgis, Ptolem.libro 2.cap.11, Oppidum eſt in Septentrionali parte Germanię. Quidam longitudinis & latitudinis cōjectura ducti arbitrantur idem eſſe cum Praga, Boëmiæ totius capite.

Caſus. Vide CASOS.

Cathabanes, Populi ſunt Arabiæ deſertæ, apud Plinium lib. 5. cap.11. quorum meminit & Strabo lib.16. quos tamen Catabanenſes vocat.

Cătăbāthmŭs, καταβαθμός, Vallis eſt & oppidum in finibus Cyrenaicæ regionis, ea in parte quà Cyrenaica à Mareotide dirimitur, LXXXVIM. paſſuum à Parętonio diſtans. Catabathmi autem à re ipſa nomen accepit, eò quòd ea in parte, qua Mareotidem contingit, admodum declivis ſit, quodque nonniſi præcipiti deſcenſu adeatur. Nam καταβαίνειν, deſcendere eſt: unde κατάβασις, & καταβαθμός, idem quod deſcenſus. Plin.lib.5.cap.5: Finis Cyrenaicus Catabathmus appellatur, oppidum, & vallis repentè connexa.

Cătăcĕcaŭmĕnē, καταικαυμένη, Mæoniæ regio, non procul ab Epheſo, arboribus carens, vite excepta, quæ generoſiſſimū fert vinum, quod καταικαυμένιτην appellant. Vide Strab. libro 13.

Cătăcĕtī, Aſiæ populi circa Mæotin, ut docet Plinius libro 6. capite 7.

Cătădūpī, Aethiopum populi ad noviſſimum Nili cataractē, ubi inter occurſantes ſcopulos tanto fragore Nili aquæ ruunt, ut nimia ſoni vehementia auditus inſtrumentum vitient, & accolas planè ſurdos reddant. Plin.lib.5.cap.9, de Nilo fluvio: Subindè inſulis impactus, totidem incitatus irritamentis, poſtremò incluſus montibus, nec alibi torrentior, vectus aquis properantibus ad locum Aethiopum, qui Catadupi vocantur, noviſsimo cataracte inter occurſantes ſcopulos non fluere immenſo fragore creditur, ſed ruere. Vulgò *Montes de Nilo*.

Cătălaūnum, Vide CABVLLINVM.

Catalon, Vide ORISIA.

Cătănă, pen.corr. [κατάνη Stephano. Germ. Ein Statt in Sicilien vnden am Berg Aetna gelegen / heißt jetzt *Catania*.] Sicilię oppidum, ad radicem Aetnæ montis ſitum, patria Charondę, inter Athenienſium legiſlatores iſt primis celebrati. Catanæ ſimulachrum fuit Cereris, teſte Cicerone 7. Verr. quod à viro non modò tangi, ſed ne aſpici quidem fas erat. Legitur & Catina per tertiam vocalem in ſecunda ſyllaba. Silius libro 13: Tum Catina ardenti nimium vicina Typhœo. Vulgò *Catania*.

Catanira, καταίνειρα, τὰ, Inſula vel urbs è regione Lesbi, Steph.

Catanni, καταννοί, Populi ad mare Caſpium, Steph.

Cataonia, καταονία, Cappadociæ pars Comagenæ prætenta, Haly amne irrigata. Autor Plin.lib.6.cap.2, & 3.

Cataphrygæ, Hęretici qui in Phrygia fuerunt, ut Montanus, Priſcilla, & Maximilla. Hi ſpiritus ſancti donū nòn Apoſtolis, ſed ſibi traditum aſſerebant.

Catari, Pannoniæ populi ſunt. Plin.lib 4.cap.25.

Catarnia, (quod corruptè hîc legebatur) Vide CATAONIA.

Cataxerxen, Vide CAMBYSEN.

Cathæna καθαινα, Vrbs Indica, ubi formoſis tātùm defertur, ut formoſiſſimum regem eligant, Steph.

Cathalaunum, Vrbs Galliæ Belgicæ, Vulgò *Chaalons*.

Cathareūs, Vide CAPHAREVS.

Cathaluſſus, καθαλοῦσσος, Nicanor nominatur apud Stephanum in Micza.

Cathi, Pro Germaniæ populis, Lege CHATTI.

Carhon, Inſula à Pomponio inter Cycladas numerata: à Plinio tamen prætermitta niſi quis Cothonem, quam Plinius in Laconico ſinu eſſe ait, intelligere velit. Ex Vadiano.

Cati fons. Dicebatur ex quo aqua Petronia in Tyberim fluebat: quia in agro erat cujuſdam Cati. Autor Feſtus.

Cătĭlīnă, [Germ. Ein Burger zu Rom / der wider die Statt ein verrāterey angerichtet hat / welche durch *Ciceronem* entdeckt ward.] Civis Romanus fuit, conjuratione contra patriam inita notiſſimus: cujus impii conatus Ciceronis prudentia oppreſſi ſunt. Lucanus lib. 7: Pacificas ſævus ſenſit Catilina ſecures. Vide Saluſtium de bello Catilinario.

Catillus, Filius fuit Amphiarai, qui cum fratribus Cora & Tiburto in Italiam venit, ibiq; reliquis adjuvantibus Tibur cōdidit, & à nomine fratris nomen impoſuit. Virg.7. Aen. Catillusq; acerq; Coras, Argiva juventus. Silius lib.8: & Tibur Catillę tuum. In emendatioribus tamen Virgilii exemplaribus Catyllus legitur per y.

Catina, Vide CATTINA.

Catinia, Vulgò dicitur urbs Siciliæ, quæ olim Catana.

Catizi, teſte Plinio, lib.4.cap.11: Pygmæi dicti ſunt, qui circa Geraniam Thraciæ urbem incoluerunt, à gruibus (ut creditur) fugati.

Catre, κάτρη, Civitas, gentile Catreus, Steph.

Cattabania, καττιβανία, καττικία, felicis Arabiæ, Steph.

Cato. Cognomen Porciæ familiæ fuit, quæ ex Tuſculano municipio ortum traxit: ex quo primus Romam ſeſe contulit M. Porcius Cato, poſtea Cenſorius appellatus, perſuaſione, atq; amicitia Valerii Flacci adductus. Hic tribunus militum in Sicilia fuit: Prætor Sardiniam ſubegit, ubi ab Ennio fuit Græcis literis inſtitutus, quum jam natu grandior eſſet. Conſul deinde cum eodē Flacco creatus, citeriorem Hiſpaniam ſortitus eſt, ubi rebus feliciter geſtis, urbium omnium muros, quæ intra Bætim erant, uno die ſolo æquari juſſit. Autor Polybius. Hunc Plinius lib.7.cap.27, ſummis laudibus extollit, abſolutum eum imperatorem, Senatorem, & Oratorem appellans.

Scripſit

Scripsit librum de Re rust. item alium de Originibus urbium Latii, & Orationes quasdam. Hujus duo fuerunt filii, quorũ alter sub Paulo Æmylio magna cum laude in Macedonia militavit. Alter, qui ex nomine matris Saloninus fuit cognominatus, patre adhuc superstite, jã Prætor designatus, extinctus est, egregiis de Iure civili voluminibus relictis. Autor Gel. lib. 2. cap. 14. ¶ M. Cato Vticensis, M. Porcii nepos fuit, quem & vitæ, Stoicæq; disciplinæ severitate referebat. Hic nudis interdum pedibus, breviq; toga in publicum prodibat, sese adsuefaciens, non nisi turpibus rebus erubescere. Consulatum frustra petiit, quòd virtuti suæ fidens, populo non nimium submisse voluerit supplicare. Martiam conjugem roganti Hortensio amico liberorum causã concessit: eandemq; post Hortensii mortem recepit. Id quod Cæsar avaritiæ causa ab eo factum fuisse, calumniatus est. Dimisit, *inquit*, inopem, ut locupletem reciperet. Toto civilis belli tẽpore intonsus fuit. Post Pharsalicam pugnam, Vticam sese recepit: req; à Scipione infeliciter gesta, perlecto Platonis de animę immortalitate Dialogo, qui Phędon inscribitur, necem sibi conscivit. ¶ Hic tantæ fuit apud populum autoritatis ac fidei, ut de rebus incredibilibus proverbio diceretur, ut inquit Plutarchus: τοῦτο μὲν οὐδὲ Κάτωνι λέγοντος πιστεύουσιν, Istud incredibile est, etiamsi diceret Cato. Et orator quidam quum hyperbolicõs diceret uniri Catonem non esse credendum, adjecit, Ne Catoni quidem. Cicer. Epist. ad Attic. lib. 2: Quid Cato ille noster, qui mihi unus est pro centum millibus? ¶ Tertius Cato, proverbialis est ironia in viros, impendio tetricos, atq; alienæ vitæ cẽsores. Iuvenal. habeat jam Roma pudorem Tertius è cœlo cecidit Cato. ¶ Fuit & Cato quidam Grammaticus Syllæ temporibus, cujus meminit Tranquillus.

Catoni, Plinio populi sunt Scythiæ, circa Mœotin agentes, lib. 6. cap. 8.

Catopterium, καταπτήριον, Locus excelsus supra Anemoriã Phocidis urbem, ut in Anemoria diximus.

Catria. Vide AEGVSSA.

Catri. Vide CHATTI.

Cattiterides. Vide CASSITEROS.

Cattuza. Vide CATIZI.

Cătŭlārĭă. Porta Romæ dicta est: quia nõ longè ab ea ad placandum Caniculæ sydus, frugibus inimicum, rufæ canes immolabantur, ut fruges flavescentes ad maturitatem perducerentur. Festus.

Cătŭllŭs, Poëta Veronensis, natus anno ante Salustium, Syllæ, Mariiq; temporibus, in poëmatis cùm lascivus, tùm mordax, quippe qui Cæsari maximo tunc viro minimè pepercit, Iambis eum criminatus: reconciliatus nihilominus, ac eodẽ die ab eo cœnæ adhibitus est, ut autor est Tranquillus. Scripsit de passere suæ Lesbiæ: celebravit nuptias Mallii: amavit Ipsithillam, & Clodiam, quam ficto nomine Lesbiam vocat. Scripsit & alia multa. Mortuus est Romæ. Ovid. lib. 2. de Trist. Sic sua lasciva cantata est sæpè Catullo Fœmina, &c.

Catulus, Cognomen nobilissimæ familiæ Luctatiæ, à Cato: id est, callido, teste Varrone ductum. Ex hac familia fuit Qu. Luctatius Catulus, qui Pœnos apud Aegades insulas navali prælio superavit, sexcentis eorum navibus aut captis, aut depressis. ¶ Fuit & alter Catulus, C. Mariì in quarto Consulatu collega, & in Cimbris profligandis adjutor: à quo postea rerum potito mori jussus, hausitis vivis carbonibus se præfocavit. Hic est ille Catulus, cujus postea manes Sylla Marii lunioris morte placavit.

Caturactonium, [καταρρακτώνιον. Germ. Ein Stat in Engelland/heisset jetzt *Cardeil*, oder *Cardelia*.] Britanniæ insulæ oppidum est. Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Caturiges, Italiæ populi sunt, trans Padum à Plin. lib. 3. cap. 16. in undecima Italiæ regione collocati.

Cavares, Narbonensis Galliæ populi sunt, quorum metropolis est Avenio. Autores Plin. lib. 3. cap 4. & Mela lib. 2.

Căucăsŭs, pen. corr. [καύκασος. Germ Ein hoher vnd wilder Berg in Indiã, so gegen Mitnacht an Scythiam stosset.] Mons Indiæ editissimus ad Septentrionem versus Scythas, Indiam à Scythia dirimens, asper & inhospitalis. Virg. 4. Aen. -sed duris genuit te cautibus horrens Caucasus. Hic fertur tantæ altitudinis esse, ut ab eo astra majora visantur, & eorum ortus, occasusq; diligenter perspiciãtur: quò fit ut Scythæ, ejus mõtis accolæ rei astronomicæ peritissimi sint habiti.

Căucăsĭŭs, a, um, καυκάσιος. Virgilius Aeglog. 6: Caucasiasq; refert volucres.

Cauchæ, Campi sunt, quos Tigris fluvius Septentrionẽ versus flexus secat. Plin. lib. 6. cap. 27.

Caucon. Vide in APPELL.

Cauconea, καυκώνια, Regio à Caucone rege aut fluvio dicta, Steph. Vide MACISTVS.

Caudĭs vel Caudium, Oppidum Samnitium: unde Caudinæ furcæ, & Caudinę fauces, nobilitate insigni clade & ignominia, quam Romani exercitus sub Sp. Posthumio à Samnitibus acceperunt. Lucan. lib. 2: Vltra Caudinas speravit vulnera furcas. Caudinæ fauces, apud Silium. lib. 8.

Caulici, καυλικοί. (Apollonio Cauliaci) populi juxta Ionium sinum, à monte sic dicti.

Cavindana. Vide CANINDANA.

Caulõn, onis, καυλών, Oppidum est in prima Italiæ fronte apud Locros, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 10. Virg. 3. Aeneid. Caulonisq; arces, & navifragum Scylaceum. Quanquam ibi Poëta non tàm de oppido, quàm de promontorio loqui videtur. Hanc urbem Strabo lib. 6, Pomponius lib. 2, & Stephanus de Vrbibus Cauloniam appellant, καυλωνία.

Caūmās, Vnus è Centaùris, Ixionis filius, Boccat. lib. 9.

Caūnŭs, καῦνος, Vulgò *Roxa*, Cariæ oppidum maritimum, è regione Rhodi, nõ procul ab ostiis Calbis fluvii, æstate & autumno ad inhabitandum grave, ob calorem & pomorum copiam, ut scribit Strabo lib. 14: Ob id Caunii pestilenti cœlo esse dicãtur. Hos quum intuitus esset Stratonicus citharœdus, homo salibus plenus, illum ex 6. Iliad. versiculum in eos protulit: Οἷη περ φύλλων γενεή, τοίδε καὶ ἀνδρῶν: id est, Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum. Colorem videlicet quo omnes pallebant, suggillans. Caunii verò quum hominẽ incessissent acriùs, quod urbem ut morbidam carperet. Ego, *inquit*, non morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant? urbaniùs multò acriusq; quàm priùs illudens. Ab hac civitate advehebantur fici, Caneæ dictæ. Cicero libro 2. de Divinat. Quum M. Crassus exercitum Brundusii imponeret, quidã in portu caricas Cauno advectas vẽdens, Caunas clamitabat. ¶ Est etiam CAVNVS, nomen proprium viri, cujus soror Byblis impotenter illum adamavit, à quo quum esset repulsa, sibimet mortem conscivit. Ovid. 9. Metam. Hinc locus adagio: Caunius amor, καύνιος ἔρως. De fœdo amore dicebatur, aut ubi quis ea desideraret, quæ neq; fas esset concupiscere, neq; liceret assequi. Diogenianus & Eustathius.

Caurĭum Ptolemæo, Lusitaniæ oppidum: alio nomine Cauta, vulgò *Corrà*.

Caūros, καῦρος, Insula erat, quæ postea dicta est Andros: deinde Antandros, Plin. lib. 4. cap. 12. Vulgò *Andro*.

Caūrŭs, [ἀφρίκος. Ital. *Ponente maestro*. Germ. Der Wind so vom dem Sommertichen nidergang der Sonnen herwehet. Fland. Noit westen/west Pol. *Wiatr od zachodu słonca*. Vng. *Nap nyugati szel*. Ang *The north west wind*.] Ventus ab Occasu solstitiali flans; qui & Corus dicitur. Virgilius 3. Georg. Semper hyems, semper spirantes frigora Cauri.

Caus, untis, κάϋς, Vrbs Thelphusiæ terræ in Arcadia, ubi Caũsius tribus fy. labis. Aesculapius colebatur, Steph.

Caycus. Vide CAICVS.

Cāÿstĕr, [καΰστρος Stephano. Germ Ein fluß in Lydia / in welchem viel Schwanen sind / so auch an der Stat Epheso herlaufft.]. Fluvius Lydiæ, Sardibus proximus, cygnis abũdans: qui multos amnes secũ deferens Ephesum abluit. Dicitur ἀπὸ τῶ καύσθαι, quod est, amburi: quoniam propinquus sit Catacecaumenæ, quæ pars est Epheliæ prætorridæ & deustæ fertilis nulla, præter vitem, arbore sed vino præstantissimo, quod Vitruvius & Plin. Catacecaumenitem ex hac origine denominant.

Cāÿstri campi, κάϋστρια πεδία, Stephano, campi sunt fœcundissimi sub Sardibus: Lydorum urbe, Cori & Hermi campis contigui: ita dicti à Caystro vicino fluvio. Virg. Caystri prata vocat, lib. 1. Georg. Vide plura apud Strabonem, lib. 13.

Cāÿstrŭs, κάϋστρος, Oppidum est Ciliciæ mediterraneum, teste Ptolemæo, lib. 5. cap. 8.

C ante E.

Cĕă, sive Ceos (utroq; enim modo appellari autor est Plin. lib. 4. cap. 12.) Insula est sub Eubœa, bombycinarum vestium textrinis olim nobilitata. ¶ In hac enim insula Pamphila Latoi filia prima adorta est bombycum telas retorquere, easq; rursus texere, ut testatur idem Plin. lib. 11. ca. 22. Hinc Ceæ vestes dictæ sunt, quæ in hac insula ex bombyce tenuissimæ texebantur in usum fœminarum. Propertius: Et tẽnues Cea veste movere sinus. ¶ Ptolemæus hanc insulam Ciam appellat, ut hodie quoque vulgus nautarum. Vrbes olim habuit tres, Carthæam, Iulidem, & Caressum.

Ceadus, κήαδος, Ciconũ rex fuit, pater Trœzeni, & avus Euphemi: cujus meminit Hom. 2 Iliad.

Cebes, ebis, κέβης, Thebanus fuit Philosophus, cujus etiam hodie extant Dialogi, quibus ille duplicem humanæ vitæ speciẽ in tabula quadam ob oculos ponit. Vide Suidã, & Laërtium.

Cebrēnĭă, κεβρηνία, Regiuncula est Troadis cũ oppido ejusdem nominis, non procul à Scepsi: cujus meminit Plin. lib. 5. cap 30. ¶ Sunt & Cebrenii in Thracia, dicẽte Strabone lib. 13. Est fluvius quidam Atisbus in Thracia, prope quem Cebrenii Thraces habitant. Multa enim apud Troës, & Thraces eisdem nominibus appellantur, ut Scæi Thraces quidam, & Scæus amnis, & Scæus murus, & Scææ Trojanæ portæ. Item Xanthi

Thraces, & Xantus Trojæ fluvius. Arisbuśque quoque in Hebrum immittit: Arisda Trojæ civitas est. Itē Rhesus apud Trojam fluit: Rhesus etiam Thracum rex fuit. Dicta est autem Cebrenia vel ab amne Cebrine (ut ex sententia Herodiani refert Steph.) vel, ut alii malūt, à Cebrione Priami notho, quā quam Straboni magis placet, Cebrionem potiùs à Cebrenia, vel (ut apud eum legitur) Cebrinia urbe nomen accepisse.

Cebrēnĭs, hujus Cebrenidis, fœm. patronymicū, κεβρηνίς. Ovid. 1. Metam. Aspicit Hesperien patria Cebrenida ripa. Statius in Syl. - viduæ Cebrenidos arida luctu Flumina.

Cebrēnŭs, pen. prod. κεβρηνὸς, Nomen gentile. Ausonius:

Sic qui vænalis tam longa ætate Cebrenus
Non habet emptorem, sit tibi pro pretio.

Cebrica Cherronesus, κεβρικὴ χερρόνησος, nominatur apud Steph in mentione Saxonum, fortè Cimbrica legendum.

Cebrĭŏnes, κεβριόνης, Filius fuit Priami, sed illegitimo toro natus, qui à Patrocló saxo ictus, interiit. Iliad. π:

Κεβριόνην τόξων ἠΐον ἀγακλῆος πεσάμοιο: id est,
Cebrionem haud propria Priamo de conjuge natum.

Cecina, Fluvius est Thraciæ, ad Volaterras, autore Pōponio lib. 2, & Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgò *Cesena*.

Cecinna, Prænomine Aulus, Eques Romanus fuit, ex municipio Volaterrano: Ciceronis familiaris, & ab eo in causa quadam hæreditatis defensus: de qua re etiam nunc extat Ciceronis oratio. Hic tempore belli civilis non contentus Pompeii partes sequi, edito etiam in Cæsarem libro, acerrimè eū insectatus est, ut est videre apud Ciceronem in Epist. Famil. ¶ Scripsit & librum de fulminum procreatione, quem Seneca se fatetur imitari. ¶ Fuit etiam Cecinna quidam ex Octavii Cæsaris scribis, cujus meminit Cic. in Epist. ad Atticum. ¶ Cecinna item alius fuit, ex Vitellii ducibus, qui apud Bebriacū cum Othonianis fœliciter dimicavit. ¶ Meminit & Suetonius in Tito cujusdam Cecinnæ, qui ob suspicionem conjurationis ab Imperatore ad cœnam invitatus, per proditionē interfectus est.

Cecrōps, [κέκροψ. Germ. Der erste König zu Athen.] Primus Athenienſium rex, qui annis quinquaginta regnavit. Hic Athenas instauravit.

Cecrŏpĭŭs, a, um, possessivum. κεκρόπιος. Virg. lib 4. Georgic. Cecropias innatus apes amor urget habendi.

Cecrŏpĭă. Oppidum à Cecrope conditore: nunc est arx Athenis. Plin. lib. 7. cap. 56. Oppidum, *inquit*, Cecrops à se appellavit Cecropiam, quæ nunc est arx Athenis.

Cecrŏpĭs, idis, κεκροπὶς, Patronymicum fœmininum.

Cecrŏpĭdæ, κεκροπίδαι, Athenienses dicti sunt, à Cecrope rege. Ovid. 7. Metam. Phœbus in interius spatium, pulchrosque recessus Cecropidas duxit.

Cecryphalea, κηκρυφάλεια, Promontorium, seu insula Peloponnesi, juxta quam Athenienses ab Aegynetis prælio superati fuerunt, Steph.

Cēdăr. [קדר *kedhár*. κηδάρ.] Regio Arabiæ, ut apud Isaiam: Auferetur omnis gloria Cedar. Nam (ut inquit Hieronymus) ex Ismaële Cedar & Agareni, qui perverso nomine Saraceni vocantur, generati dicuntur.

Cedreæ, κεδρέαι, Cariæ oppidū, cujus incolæ Cedreatæ, & Cedræi appellantur. Steph.

Cedrei. [ישבי קדר *jeschebé kedhár*.] Arabiæ populi sunt, Cancleis & Nabathæis finitimi: quorum meminit Plin. libr. 5. cap. 11.

Cedropolis, κεδρόπολις, Oppidū in Caria: à quo Cedropolitę.

Cedros, Insula est in Germaniæ litoribus: cedri genere sylvosa, inde electrum in petras defluere dicitur. Perottus.

Cedrōsĭ, κέδρωσοι, Populi prope mare rubrum. Steph.

Cĕlădōn, pen corr. κελάδων, Amnis est ignobilis, in Alpheum influens, apud Strab. lib 7. Georg. ¶ Est etiam Celadon nomen unius ex iis, qui unà cum Phineo in aula Cephei regis Aethiopum, Perseo vim inferre conati, perierunt Ovid. 5. Metamor. Occidit & Celadon Mendisius, occidit Astreus.

Celadone, nes, pen prod. κελαδόνη, Oppidum Locridis, apud Stephanum: à quo Gentile, Celadoneus, a, um.

Cĕlăduſă, κελάδουσαι, Exigua est insula maris Aegæi, Delo proxima, tam angusto freto ab ea divisa, ut catena aliquando ei fuerit annexa. Aliis nominibus Rhene, & Artemite dicitur. In hac Delii mortuos suos sepeliebāt, religione scilicet prohibiti, ne quenquam in Delo humarent. Vide Thucydidem Belli Peloponnesiaci lib. 4. & Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Sunt item Celadusæ, parvæ aliquot maris Adriatici insulæ, Liburniæ adjacentes: quarum meminit Plin. lib. 4. cap. 26.

Cĕlænæ, κελαιναὶ, Collis est Asiæ propriè dictæ, in quo urbs fuit ejusdem nominis, ex qua Antiochus Soter incolas transtulit in eam, quam à nomine matris Apamiam appellavit. Autor Strabo lib. 12. Plin. verò, lib. 5. cap. 29, Cælenas easdem facit cum Apamia. Tertius (*inquit*) conventus Apamiam vadit, antè appellatam Celænas. Circa hanc urbem fluit Marsyas amnis: ibiq; volunt poëtæ Marsyam tibiarum cantu cum Apolline certasse. ¶ Celænas item alias collocat Plin. lib. 5. ca. 32. in ea parte Asiæ, quæ Phrygiæ superjecta est, juxta Andriā, Ancyram, & Colossas.

Cĕlænō, κελαινὼ, cum diphthongo, Fuit una ex Harpiis, ἀπὸ τῆς κελαινότητος: hoc est, à nigredine ita appellata. Virgil. 3. Aen. Vna in præcelsa consedit rupe Celæno Infelix vates.

Cĕlĕnō, κελενὼ, una ex Pleiadib. Atlantis & Pleiones nymphæ filia, cum qua Iupiter concubuit. Ovid.

. & te formosa Celeno,
Majam & Electram, Taygetamq; Iovi: scilicet cō cubuisse ferunt. Vide infrà de Pleiadibus.

Celegeri, Mœsiæ, quę Pannoniæ jungitur, populi: autor Plin. lib. 4. cap. 36, in descriptione Mœsiæ.

Cĕlĕndræ, arum, Oppidum Ciliciæ, cum portu ejusdem nominis apud Strabonem lib. 14. & Pomponium Melam. lib. 1, in Ciliciæ descriptione. Lucan. lib. 8: - sequitur pars magna senatus Ad profugum collecta ducem, parvisque Celendris, Quo portu mittitq; rates, recipitq; Selinus.

Cyleja, Norici oppidum, Plin. lib. 4. cap. 24. Vulgò *Cilia*.

Celerini, Citerioris Hispaniæ populi sunt, supra Braccaras & Gronios: quorum ager Avo fluvio irrigatur, ut indicat Ptolemæus lib 2. cap. 6, & Pomponius lib. 3.

Cĕlæthī, κέλαιθοι, Populi Thesprotiæ, vicini Thessaliæ, Steph.

Cĕlænă. pen. prod. Locus Campaniæ Iunoni sacer.

Cĕlæthră, κέλαιθρα, Vrbs Bœotiæ prope Arnem à Celethro quodam Stephanus.

Cĕlĕŭs, Duarum syllabarum, κελεὺς, Rex erat Eleusinæ, pater Triptolemi, cui Ceres, quòd esset ab illo excepta hospitio, cōmonstravit omnem agriculturæ rationem. Hinc locus factus proverbio: Celei supellex, pro vili & rusticana supellectile. Virg. 1. Georg. Virgea præterea Celei vilisq; supellex. Ovid. item lib. 4 Fastor. Plautus eum vocat Celionem: Quasi, *inquit*, supellex Celionis.

Cĕlmŭs, κέλμος, Nuntius fuit Iovis, quem & parvulus adhuc Iupiter plurimùm amavit. Cæterùm quum aliquando mortalem esse Iovem dixisset, Iupiter injuriæ memor, quum expulso Saturno rerum jam potiretur, in adamantem lapidem commutavit illum. Ovid. 4. Metam. Te quoq; nunc adamas quondam fidissime parvo Celme Iovi. Ab hoc ductum Adagium: Celmis in ferro: κέλμις ἐν σιδήρῳ. Dici consuevit de iis, qui præter modum suis fiderent viribus, tanquā inexpugnabiles, invictiq;, cæteris.

Cĕlsēnsēs, Populi sunt citerioris Hispaniæ apud Plinii libro 3. capite 3.

Cĕlsŭs, Plagiarius fuit Horatii temporibus, qui veterum poëtarum scripta suppilabat: quem sic notat lib. 1. Epist. ad Iul. Florum scribens:

Quid mihi Celsus agit monitus, multumq; monendus
Privatas ut quærat opes, & tangere vitet
Scripta Palatinus quæcunq; recepit Apollo:
Ne, si fortè suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula risum
Furtivis nudata coloribus.

¶ Fuit & Cornelius Celsus, varię eruditionis nomine à Quintiliano commendatus: qui & Rhetoricam multò quàm antè diligentiùs explicavit, & de re militari diligentissimè scripsit: nullumq; penè disciplinæ genus intactum reliquit: ex quibus ad nostra tempora nihil pervenit præter octo elegantissimos de Re medica libros, qui omnium manibus teruntur.

Celtæ, [κέλται. Germ. Die Völcker in Franckreich/ so zwischen den Wasseren Garunda/ Rhodano/ vnd der Seina/ oder Sequana gelegē sind.] Populi Galliæ Comatę, inter Garumnam & Sequanam fluvios: ita dicti à Celto Polyphemi filio, si Appiano credimus. Pomponius Mela, lib. 3: Populorū Comatæ Galliæ tria summa nomina sunt: terminaturq; fluviis ingentibus. Nam à Pyrenæo ad Garumnam Aquitania, ab eo ad Sequanam Celtæ: inde ad Rhenum pertinent Belgæ. ¶ A' Celtis etiam Celtiberi Hispaniæ populi originē traxisse credūtur, qui quū venissent ab Iberum Hispaniæ fluvium, ibiq; cōsedissent, assumpto ad nomen suum fluvii nomine, juxta quem confederant, Celtiberi, κελτίβηρες, dicti sunt: & regio eorum Celtiberia. Vulgò, *Aragon*. Lucan. lib. 3: - profugiq; à gente vetusta Gallorum Celtæ miscentes nomen Iberi.

Cĕltĭbērĭcŭs, a, um, κελτιβηρικός. Nomen possessivum: ut, Bellum Celtibericum.

Cĕltĭcă, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in conventu Hispalensi, ut scribit Plin. lib. 3. cap. 1.

Cĕltĭcă, κελτικὴ, Tertia pars Galliæ Comatæ, inter Sequanā & Garumnā fluvios sita. Plin. lib. 4. ca. 17. Gallia, *inquit*, Comata uno nomine appellata, in tria populorum genera dividitur, amnibus maximè distincta. A' Scalde, ad Sequanā, Belgica, ab eo ad Garumnā Celtica, eademq; Lugdunensis. Inde ad Pyrenæi montis excursum Aquitania: Aremotica antè dicta.

Cĕltĭcum,

Cĕltĭcum, κελτικὸν, Promontorium eſt Hiſpaniæ citerioris in Gallicorum tractu, in Oceanum, Occidentẽ verſus, quàm longiſſimè excurrens: idem cum eo, quod Ptolemæus Nerium, & vulgus nautarũ hodie *Finem terræ* appellat. Vide Pompon. Melam lib. 3.

Cema, Narbonenſis provinciæ fluvius, ex Alpium monte Cemeno profluſus. Plin. lib. 3. cap. 4.

Cemelion, Oppidum Liguriæ, non procul à portu Herculis Monœci: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Cĕmĕnŭs, κέμμενον ὄρος, Mons Narbonenſis Galliæ, non procul à Varo fluvio, ex quo Cema amnis profunditur: unde & monti nomen factum videtur. Vide Plin. lib. 3. cap. 4.

Cenchreæ, arum, κεγχρέαι, Portus eſt Corinthiorum, ad ſinũ Saronicum, quemadmodum Lecheæ alter portus ad ſinum Criſſeum, ſive Corinthiacũ. Spatium autem inter duos hoſce portus medium, Iſthmus appellatur. Plin. lib. 4. cap. 4: Anguſtiæ, unde procedit Peloponneſus, Iſthmus appellatur. In eo loco irrumpentia è diverſo, quæ dicta ſunt maria, omnem ibi latitudinem vocant, donec contrario incurſu equorum tantorum, in quinque M. paſſ. intervallo, exeſis utrinque lateribus, anguſta cervice Peloponneſum contingat Hellas. Corinthiacus hinc, illinc Saronicus appellatur ſinus. Lechæ hinc, Cenchreæ illinc, anguſtiarum termini, longo & ancipiti navium ambitu, quas magnitudo plauſtris tranſvehi prohibet.

Cĕnchrĭŭs, κέγχριος, Fluvius eſt Ioniæ, non procul ab Epheſo, lucum Ortygiam irrigans, ubi Latona Dianam & Apollinem creditur peperiſſe. Tacitus lib. 3, de Epheſiorum legationibus ad ſenatum miſſis. Primum, *inquit*, omnium Epheſii adiêre, memorantes, non ut vulgus crederet, Dianam atque Apollinem Delo genitos, eſſe apud ſe Cenchrium amnem, lucum Ortygiam, ubi Latonam partu gravidam, & oleæ, quæ tum etiam manat, adniſam, edidiſſe numina, deorumq; monitu ſacratum nemus.

Cenæum, Vide CAENEVM.

Cenæus, Vide CAENEVS.

Cenina, Latii oppidum fuit, à Romulo deletum: cujus meminit Plin. lib. 9. cap. 5. Rectiùs Cænina.

Cenomani, κενομανοί, Fuerunt Populi Galliæ Ciſalpinæ, teſte Plin. lib. 3. cap. 19, quorum caput Brixia fuit. ¶ Sunt etiã Galliæ Celticę populi, Andegavis finitimi: quorum etiam meminit Plin. lib. 4. cap. 18. Vulgò *Les Manceaux*: & regio ipſa Cenomania. Vulgo *Le Maine*.

Centauretus, Galata quidã fuit, qui Antiocho rege occiſo, equo ejus potitus, cum ovans conſcendit. Quod ille indignè ferens, præceps in abrupta deſiliit, unaq; cũ ſeſſore eſt examinatus, ut ex Philarchi ſententia refert Plin. lib. 8. cap. 42.

Cĕntaŭrī, [κένταυροι. Ger. Böteker in Theſſalia ſo die Roſſe von erſten gezemmet vnd geritten haben.] Theſſaliæ populi, ſecus Pelion montẽ habitantes, qui primi equos domare, & ex iis pugnare cœperunt: quo factum eſt, ut à vicinis populis primùm conſpecti, membra partim humana, partim equina habuiſſe credẽtur. De horum origine ſic fabulantur Poëtæ: Ixionem à Iove deorum immortaliũ menſæ adhibitum, Iunonis amore captum fuiſſe, eamq; de ſtupro interpellaſſe. Quod quum illa viro ſuo indicaſſet, Iovem Ixioni nubem ſubjeciſſe in uxoris imaginem transformatã, eamq; Ixionem pro Iunone cõpreſſiſſe, & ex ea Centaurós generaſſe: qui inde Nubigenæ dicti ſunt. Cui fabulæ anſam præbuiſſe videtur caſtellum nomine νεφέλη, Centaurorum ſedes. νεφέλη enim Latinè nubem ſonat: Hi quũ in nuptiis Pirithoi vino madentes ſpõſam rapere conarẽtur, à Theſeo & Lapithis partim cęſi, partim in fugã acti ſunt. ¶ Vnde locus factus Adagio: Mens nõ ineſt Centauris, νοῦς οὐκ ἔνι τοῖς κενταύροισιν. In væcordes & ſtultos dicebatur, & qui conarẽtur, quod effici nõ poſſet. Adagiũ à Diogeniano refertur, isq; convenire putat in cõtentioſos & alieni appetentes: propterea quòd Centauris exitiũ attulerit rerum alienarũ appetentia. Iidem & Hippocentauri dicti ſunt, quòd equis inſidentes, boves œſtris agitatas, ſtimulis ad tecta revocárint. Eſt enim κεντεῖν, ſtimulare & pungere. Cẽtaurorũ nomina, qui magis inſignes fuerunt, hæc ſunt: Chiron, Eurytus, Amycus, Grymeus, Rhœtus, Arneus, Lycidas, Medõ, Piſenor, Caumas, Mermeros, Pholus. Hic Herculem ſuſcepiſſe dicitur hoſpitio. Luc. lib. 6: Hoſpes & Alcidę magni Phole ¶ Eſt etiã Cẽtaurus navis nomẽ apud Virg. 5. Aen. Cẽtauro, *inquit*, invehitur magna.

Cĕntaŭrŭs, Αἴτωλος; Fluvius Aetoliæ eſt, qui priùs Evenus dicebatur, poſt Neſſi Centauri mortem ab Hercule interfecti, à poëtis Centaurus vocitatus.

Centinum, κεντινον, Vmbriæ oppidũ, apud Ptolem. lib. 3. ca. 1. Alii Sentinum ſcribunt per ſ, quibus etiam Plinius ſuffragatur, qui in Vmbriæ deſcriptione Sentinatium meminit.

Cĕntrŏnēs, Populi ſunt qui inter alpinas gentes Plin. commemorantur lib. 3. cap. 20.

Centumperanea, Inſula eſt in agro Sentinatum, Nicolai Perotti patria.

Centuripe, es, ſive Centuripæ, arum, κεντυρίπαι Ptolemæo. Oppidũ eſt Siciliæ ſub Aetna monte, Symætho fluvio, & Catanæ urbi proximum, ut tradit Strabo libro 6. ¶ Hinc Centuripini populi, quorum meminit Plinius libro 3. capite. 8. Et Crocum Centuripinum, apud eundem lib. 21. cap. 6. Vulgò *Centorbe*.

Cephalas, κεφάλας, Promontorium altum & ſylvoſum majoris Syrtis initium, Strab. lib. ult.

Cephaledium, Straboni, Cephaledis Plinio, Oppidũ eſt Siciliæ, non procul ab Himero fluvio. Vide Plin. lib. 3. cap. 8, & Strab. lib. 6. Vulgò *Cifalu*.

Cephalotomi, κεφαλότομοι. Colchicę regionis populi. Autor Plinius libro ſexto, capite quinto, in deſcriptione regionis COLCHICAE.

Cephalene, κεφαλλήν, vel Cephalenia, κεφαλληνία, cum e longo poſt l, Inſula Ionii maris, à Cephalo Amphitryonis ſocio: vel à Cephalo Dejonei filio dicta. De hac Strab. lib. 10: Non dubitavêre pleriq; Cephaleniam eandem, & Dulichium appellare, & Taphium. Alii Taphios & Cephalenios eoſdem dixêre Teleboas, & adverſus illos Amphitryonem exercitũ ductaſſe, aſſumpto ſocio Dejonei filio Cephalo, ex Athenis profugo. Inſula deinde Amphitryonem potitum, eam Cephalo tradidiſſe, ab eoq; nomen habuiſſe inſulam. Hinc populi Cephalenes, κεφαλλῆνες, qui Vlyſſem ad bellum Trojanũ ſequuti ſunt, ut eſt videre apud Hom. in Catalogo navium.

Cephaloedis, Siciliæ fluvius, cujus meminit Plin. lib. 3. ca. 8. in deſcriptione Siciliæ. Hodie *Cephalodum*.

Cĕphălŭs, κέφαλος, Aeoli filius, ſive (ut alii tradunt) Dejonei & Aeoli nepos. Hic Procrin Erichthei, vel ſecundùm Servium, Hyphili regis filiam uxorem habuit: ſed non minùs etiam diligebatur ab Aurora, quæ illi canem Lælapem, & duo haſtilia, omnia quæ vellet, contingentia (erat enim venator inſignis) dederat. Quapropter uxor ſuſpicans maritum ſuum alterius mulieris amore captũ, furtim eum in ſylvam ſecuta eſt: & ut experiretur an alterã adamaret, inter virgulta ſe abſcondit. Laſſus itaq; æſtu, laboreq; Cephalus, quum ſe ad virgulta recepiſſet, ſub arboris cujuſdam umbra recumbens, Auroram invocabat. Quapropter ſuſpicata Procris, pellicem eſſe eo nomine, quam ille vocaret, quò rem omnẽ meliùs cognoſceret, propiùs voluit accedere. Videns itaq; Cephalus virgulta commoveri, feram ratus, jaculum immiſit, atq; ita inſciens uxorem interfecit. Vide latiùs hanc fabulam apud Ovidiũ 7. Metam. Hunc poſtea ab Aurora raptum, idem Ovid. autor eſt lib. 3. de Arte amandi: Latmius Endymion non eſt tibi Luna pudori, Nec Cephalus roſeæ præda pudenda deæ. Neq; tamẽ deſunt, qui à Iove in lapidem converſum tradunt. ¶ Alter fuit Cephalus, Athenienſis orator, qui primus procœmia & epilogos induxit. Autor Suidas. Hujus Cephali Aeſchines & Demoſthenes in orationibus adverſariis meminerunt.

Cēphēus, [κηφεύς. Germ. Ein König der Mohren/vnd ein vatter *Andromedæ*] teſte Ovidio, Aethiopũ rex fuit, Andromedæ pater, quam Perſeus periculo liberatam uxorem duxit. Hic poſtea unà cum uxore Caſſiopea & Andromede filia, & genero Perſe, in cœlum tranſlatus dicitur. ¶ Oritur Cepheus in 15. parte Capricorni.

Cēphēĭŭs, Ovid. 4. Metam. Cepheïa conſpicit arva.

Cephis. Statuarius nobilis, cujus meminit Plin. lib. 34. cap. 8.

Cephiſia, [κηφισία. Ger. Die Landtſchafft Cephiſia in Griechenlandt.] Attica regio: nam Cecrops Athenarum cõditor omnem ejus regionis multitudinem in XII. urbeis digeſſit. Sed Theſeus poſtea has omneis in unam Athenienſium civitatẽ congregavit. Dicta Cephiſia à Cephiſo amne. ¶ Eſt & Cephiſia fons Atticæ, ſicut Larine, Callirhoë.

Cephiſis, κηφισίς, Lacus eſt juxta Atlanticum mare quẽ Mauri Electrum vocant, quod ſole fervefactum electrũ è limo dare creditus ſit. ut ex Aſarubæ ſententia tradit Plin. lib. 37. ca. 2.

Cephiſodorus, κηφισόδωρος, Athenienſis Tragicus, antiquę tragœdiæ ſcriptor, cujus fabulas enumerat Suidas. ¶ Cephiſodorus item ſtatuarius, Praxitelis filius. ¶ Alius prætereà inter præcipuos pictores. Plin. lib. 35. cap. 9.

Cephiſodotus, κηφισόδοτος, Statuarius apud Plinium lib. 34. ¶ Fuit item Cephiſodotus Athenienſium dux, qui rei malè geſtæ damnatus in obſidione Alopeconneſi quinq; talẽtis mulctatus eſt. Autor Suidas

Cephiſius, pen. prod. κηφισός, Fluvius eſt per Bœotiam fluens, magna ex parte torrentis inſtar in mare Phaleræum ſe cõdit. Ortum habet in radicibus Parnaſſi montis, Lucanus libr. 3: Bœoti coiére duces quos impiger ambit Fatidica Cephiſus aqua, &c. Cephiſi aquas fatidicas dicit, propter Themidis oraculum, fluvio huic vicinum, à quo Deucalioni & Pyrrhę ratio oſtenſa eſt, qua genus humanũ poſſet reparari. ¶ Cephiſides & Cephiſia ora, apud Ovidium. Hujus etiam meminit Plin. lib. 4. cap. 7.

Cepio, Nomen Romani civis, qui cum Druſo inimicitias habuit:

buit: unde origo ſocialis belli, & exitia rerum, ut Aſconius & Valerius Maximus teſtantur. ¶ Fuêre & alii Cepiones: nam & Catonis Vticenſis frater Cepio dictus eſt. ¶ Et Cepio Servilius, is cujus culpa Romanus exercitus à Cimbris deletus eſt: quo nomine accuſatus, damnatusq; in exilio periit. ¶ Fuit & Q. Cepio Servilius, qui de Cilicibus triumphavit: ſed poſtea reus, damnatusq; in Gemoniis ſcalis manu carnificis laceratus traditur, ut refert Valer. Maxim.

Cepæ Plinio, κῆπαι Suidæ, Vrbs eſt ad Boſphorum Cimmerium, Miletiorum colonia: cujus meminit & Pompon. lib. 1.

Cerambycas, κεραμβύκας, Fluvius & inſulani Cerambycę, Vide CARAMBVCIS.

Cĕrămĭcŭs, κεραμικὸς, Carię ſinus eſt non longè ab Halicarnaſſo nobiliſſima urbe. Autor Pomp. libro 1. In Cariæ deſcriptione, & Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Ceramici item duo fuerunt Athenis, de quibus Suidas ſcribit his verbis: Athenis Ceramici, loci duo erant: unus in civitate, alter extra civitatem: in quo qui in bello cecidiſſent, publico ſumptu ſepeliebantur, funebriq; oratione ornabantur. Qui verò in urbe erat, locus erat, & certa, conſtitutaq; ſedes meretricibus. ¶ Fuit præterea Ceramicus, Atticæ regionis locus præaltus, eodem Suida autore, in quo lampadum certamina peragebantur, de quibus vide Eraſmum in Proverbiis: Lampadem tibi curſu trado. ¶ Ceramici meminit etiam Plinius, cujus ex trigeſimo ſexto verba hæc ſunt: Opera Praxiteli ſunt Athenis in Ceramico. Poteſt autem videri ex eo derivatum, quòd κέραμος tegulam ſignificat.

Ceramus, κέραμος, Oppidum Cariæ in conventu Alabandico: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 20.

Ceraſtæ, Inſulæ ſunt in latere Arabiæ prope Syenen, quæ in fine eſt Aethiopiæ. Autor Plin. lib. 5. cap 9.

Ceraſtis, κεράστις, ἡ κεραστιὰς Stephano, Dictus eſt Cyprus: quoniam homines ceraſtas cornibus inſignes eam olim tenuiſſe quidam ſcribunt. Alii quòd procurrentibus promontoriis, velut infeſtis cornibus aſſurgat. Vulgò *Chipre.*

Cĕrăſūs, ſuntis, [κέρασος. Germ. Ein Statt in Ponto, von welcher man zum erſten die Kirſen in Italiam gebracht hat.] Vulgò *Zeſano.* Vrbs Ponti à Lucullo expugnata: unde ceraſa primùm in Italiam tranſlata ſunt. Hieronymus ad Marcel. Accepimus & caniſtrum ceraſis refertum talibus, & tàm virginali verecundia rubentibus, ut ea nunc à Lucullo delata exiſtimarent: ſiquidē hoc genus pomi, Ponto & Armenia ſubjugatis, de Ceraſunte primus Romam pertulit: unde de patria arbor nomen accepit. Pompon. Raræ urbes, Ceraſus & Trapezus maximè illuſtres.

Cerathus, fluvius Cretæ, Gnoſſum urbē præterlabens: à quo & Gnoſſus ipſa aliquādo Cerathus vocata fuit, teſte Strabone, lib. 10.

Cĕrāthēŭs, a, um, Virgilius in Cyri: Carpathium fugiens & flumina Cerathea.

Cĕrāunĭă, ſive Ceraunii, [κεραύνια. Ger Das Gebirg ſo durch *Epirum* gegen Nidergang an das Adriatiſch Meer ſtoſſet / heißt jetzt *Montes de Chimera.*] Montes ſunt Epiri, in mare uſque extenſi, ubi Ionium mare ab Adriatico ſeparatur: ita dicti ἀπὸ τῶν κεραυνῶν: hoc eſt, à fulminibus, quibus ſæpè impetuntur. Ovid. de Ponto, eleg. 6. Quum poteram recto tranſire Ceraunia velo, Vt fera vitarem ſaxa, monēdus eram. Lucan. lib. 5: oræq; malignos Ambracię portus, ſcopuloſa Ceraunia nautę Summa timent. ¶ Pro iiſdem etiam Acroceraunia, vel Acroceraunios montes dicimus. Horat. lib. 1. Carm. Ode 3: Quj vidit mare turgidum, & Infames ſcopulos Acroceraunia. Plinius in Procæm. libr. 4: Tertius Europæ ſinus Acroceraunijs incipit montibus. ¶ Sunt & Ceraunii mōtes in Aſia, in Caſpium pelagus obverſi, ut eſt autor Pomp. lib. 1. Quin & Taurus mons in univerſum Ceraunius appellatus fuit, teſte Plin. li. 5. ca. 27.

Cĕrāunī, Populi ſunt Dalmatiæ apud Plin. lib 3. cap. 22.

Cĕrāunŭs, κεραυνὸς, Cognomen unius ex Ptolæmeis Aegypti regibus, ab audacia & ingenii velocitate impoſitum. Autor Pauſanias. ¶ Eſt item Ceraunus Cappadociæ fluvius: ita dictus, quòd fulminis velocitatem imitari videatur. Nam κεραυνὸν Græci fulmen appellant. Meminit hujus fluvii Plinius lib 6. cap. 3.

Cĕrbălŭs, Apuliæ amnis. Plin. lib. 3. cap. 11.

Cerbenía, apud Steph. pro Cebrenia malè ſcribitur.

Cĕrbĕrŭs, pen. corr. [κέρβερος. Germ. Ein Hund mit dreyen Köpffen / ſo vor der Hellen ligt vnd deren hütet.] A` poëtis fingitur eſſe canis triceps, inferorum cuſtos: quem ab Hercule catena ab inferis tractum eſſe iidem fabulantur. Mythologici terrā interpretantur: dictumq; volunt Cerberum, quaſi κρεοβόρον: hoc eſt, carnem vorantem: quod terræ proprium eſt, quæ ſibi credita corpora omnia conſumit. ¶ Alii ſerpentem fuiſſe volunt in Tænaro Laconiæ promontorio, cujus veneno mortales extinguebantur. Et quoniam in Tænaro ad inferos dicitur eſſe aditus, Ditis canem dixerunt: quem quum Hercules trucidaſſet, nata eſt fabula, Canē tricipitem interemiſſe: quanquam hoc alii ad virtutem ejus, & animi magnitudinem malint referre, qua omnes cupiditates, & cuncta vitia terrena cō tempſit ac domuit. ¶ Cerberus etiam dictus eſt canis Alexādri Epirotæ, leonibus congrediens.

Cercaphus, κέρκαφος, Filius Poleadę (Steph. in Camiro) à quo Rhodiæ mulieres Cercaphides. Meminit ejus etiā in Lindo.

Cercaſi Aegypti populi, juxta quos ſcinditur Nilus, in Peluſium fluens, & Canopum. Autor Herod. lib. 2.

Cĕrcēĭs, κερκὶς, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia, teſte Heſiodo in Theogonia: ita dicta à texendo. κέρκις enim radium textorium ſignificat.

Cerceræ, Populi ſunt ad Pontum Euxinum, Heniochis & Colchis finitimi, teſte Plin. lib 6. cap. 5, & Strabone lib. 11. Pomp. lib. 1. Cerceticos vocat.

Cerceti, Montes ſunt Theſſaliæ. Plin. lib. 4. cap. 8: In Theſſalia ſunt quatuor atq; triginta montes, quorum nobiliſſimi Cerceti, Olympus, Pierus, Oſſa, &c.

Cercĭdas, κερκίδας, Optimus legiſlator Megalopolites fuit, Stephanus.

Cercina, Inſula eſt maris Libyci cum urbe ejuſdem nominis, ex adverſo minoris Syrtis ſita. Autores Pomp. & Plinius lib. 5. capite 7.

Cercinĭtis, Parva inſula maris Libyci, quæ Cercinæ Carthaginem verſus ponte jungitur. Autor Plin. lib. 5. in deſcriptione inſularum, quæ ſunt ex adverſo Africæ.

Cĕrcōpĕs, penult. prod. κερκῶπες, Populi fuerunt Pithecuſæ inſulæ, quī quum nullo flagitii genere abſtinerent, à Iove in ſimias mutati ſunt, ut fabulatur Ovid. 14. Metam. ¶ Cercopes, Item fratres duo fuerunt, Paſſalus, & Achemon, ſive (ut apud Suidam legitur) Acmon: de quibus vide ſuprà in dictione ACHEMON. ¶ Cercopum cœtus, ἀγορὰ κερκώπων, Do conciliabulo, conventuq; verſutorum & improborum hominum dicebatur.

Cercyon, [κερκύων. Germ. Ein groſſer Mörder vnd Straſſenräuber in Griechenlandt / welchen Theſeus vmbbracht hat.] Latro fuit inſignis, quem Theſeus totam Atticam regionem latrociniis infeſtantem, immani ferocia & membrorū robore curvantem trabes, & altiſſimas pinus ad terram trahentē, ut hoc modo homines diſcerperet, apud Eleuſim Atticæ urbem interemit. Ovid. lib. 7: Cercyonis lethum vidit Cerealis Eleuſis. ¶ Fuit & Cercyon Theſſaliæ rex, qui Aloxen urbem ab Alopes filiæ ſuæ nomine appellavit.

Cercyra, κέρκυρα, Inſula eſt maris Ionii, quæ à Latinis litera una immutata Corcyra dicitur. Vulgò *Corphu.*

Cerdanitæ, κερδανῖται, Populi felicis Arabiæ, Stephano.

Cerdonia, Oppidum eſt in via Appia, qua iter erat Brundūſium Strabo lib 6.

Cere, Vide CAERE.

Cerealis, quæ alio nomine Ebura dicitur, Plinio commemoratur inter Hiſpanię Bæticæ urbes, lib. 3. cap. 1.

Cĕrĕs. [Ger. Die Göttin des Getreids.] Dea frugum putabatur ab antiquo verbo Cereo dicta: Saturni & Opis filia, quæ peculiari epitheto Alma dicitur: quia nos alit: vel (ut Cicero lib. 4. de Nat. deor. ſcribit) dicta eſt, tanquam geres, à gerendis frugibus, prima litera immutata. A` Græcis δημήτηρ quaſi γημήτηρ dicitur: hoc eſt, terræ mater, quòd cunctarum frugum creatrix ſit, & altrix. Græci Cererem etiam Theſmophoron vocāt: hoc eſt, legumlatricem: quia antequam illa agriculturæ uſum docuiſſet, homines nulla lege vivebant: poſtea Cereris beneficio monſtrato uſu frugum, cœptum eſt de agrorum finibus, qui antea nulli erant uſui, diſceptari: quam primam volunt fuiſſe legum & juris originē. ¶ Hæc quandoq; Luna dicitur, ſicut Liber pro Sole ponitur. Virg. lib. 1. Georg. - vos ô clariſſima mundi Lumina, labentem cœlo quæ ducitis annum, Liber & alma Ceres. ¶ Ponitur interdum Ceres pro ipſo pane, ſicut Liber pro vino. Terēt. in Eunuch. Sine Cerere & Baccho friget Venus. ¶ Cereri ſacrificant. Dici ſolitum, ſi quando in convivio deeſſet vinum: propterea quòd in hujus ſacris nefas eſſet inferre vinum. Plaut. in Aulul.

Cĕrĕālĭs, le, Quod ad Cererem pertinet. δημητριακός. ¶ Cereales autem ædiles duo dicti fuerunt, qui rei frumentariæ apud Romanos præerāt: quorum creandorum autor fuit C. Iulius Cæſar. ¶ Cereales ludi, in honorem Cereris facti. Liv. 10. bel. Pun. ¶ Cœna Cerealis. Plaut. Menæch. Cereales cœnas dat, ita menſas extruit, &c. Cereale papaver. Virg. 1. Georg. Nec non & lini ſegetem, & Cereale papaver. Vbi Servius Cereale papaver, vel quod eſt eſui, ſicut frumētum: vel quo Ceres uſa eſt ad oblivionem doloris.

Cĕrĕālĭă, orum, δημήτρια, τὰ, Dicuntur ſacra Cereris à Triptolemo inſtituta, quæ Plin. etiam lib. 24. Theſmophoria vocat, à Cerere Theſmophora: hoc eſt, legumlatrice. Plutarchus quoque Adonia vocat. Hæc autem feſta tanta religione celebrabantur, ut feriæ pollutæ crederentur, ſiquis eo tempore cum

uxore

uxore concubuiſſet. Vnde extat elegans elegia apud Ouidiũ, qua cum Cerere expoſtulat, quòd ejus feſto ſibi cum amica concumbere non liceret. Prętereà in ſacrificiis Cereris vinum non adhibebatur. Vnde Plaut. in Aulul. jocandi anſam ſumpſit, Megadorum Cereri nuptias eſſe facturum, quòd nihil ad nuptias vini eſſet allatum.

Ceretum, & Ceretani. Vide CAERETVM.

Ceriada, κεριάδα. Vicus in Hopothoontide tribu. Steph.

Cērīnthŭs, κήρινθος, Oppidum in Eubœa inſula, Plin. lib. 4. capite 13.

Cerinthus, Hęreticus, [Germ. Ein Ketzer zu der zeit S. Johannis des Evangeliſten / welcher die Gottheit Chriſti verleugnet.] cujus meminit Dionyſius, quum de Iohannis revelatione diſſerit. Cerinthus, *inquit*, affirmabat futurum regnũ CHRISTI voluptarium, mores ſuos faſſus, quòd gulæ luxuriæq; deditus eſſet. Irenęus etiã ſecretiora ipſius in primo ſui operis manifeſtat. Ex Euſebii lib. 3.

Cerites, pen. corr. Vide ſuprà in dictione CAERE.

Cermorum, Oppidum Macedoniæ apud Plin. lib. 4. ca. 10. in deſcriptione Macedoniæ.

Cērnă, vel Cerne, Inſula eſt Aethiopici maris, de qua ſic Plin. ſcribit lib 6. cap. 31: Contra ſinum Perſicũ Cerne nominatur inſula adverſa Aethiopiæ, cujus neque magnitudo, neque intervallum à continente conſtat. Aethiopas tantùm populos habere traditur.

Cernetani, qui & Mariani dicti ſunt, Italiæ populi ſunt, juxta Caſinum & Bovillas: ita dicti à Cerneto oppido, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Cērvārĭă, Locus eſt in Galliæ & Hiſpaniæ confinio, nõ procul à templo Veneris. Pomp. lib. 2.

Cēſcŏs, κίσκος, Pamphylię, ſeu, ut Suidę videtur, Ciliciæ urbs, cujus cives ob vecordiam, ſtultitiamq; vulgò malè audiebãt. Iuxta Ceſcum urbẽ fluvius erat, cui nomen ἄφρις, id eſt, amens. Vnde tractum proverbiũ: Ceſcon habitas, κίσκον οἰκῆς, In ſtupidum & bardum dicebatur. Quadrabit & in cœtum aut conciliabulum hominum ſtultorum.

Ceſena, Oppidum eſt Piceni non procul à Cliterna, etiam hodie nomen retinens. Plin. lib. 3. cap. 15.

Ceſperia, ſive Caſperia. Vrbs fuit Sabinorum, ex qua Turnũ auxilium habuiſſe contra Aeneam. Maro autor eſt, lib. 7. Ceſperiamq; colunt. Melius per a in prima ſyllaba.

Ceſſero, Narbonenſis Galliæ oppidum, in tractu Meminorum, non procul à Carpentoracte. Plin. libro 3. capite 4. Vulgò *Caſtres*.

Ceſtrĭă, Epiri oppidum. Plin. lib. 4. cap. 1. & Ceſtrini. Ceſtriæ incolæ eodem autore, in Proœmio lib. 4.

Cēſtrŭs, κέστρος, Fluvius eſt Pamphyliæ, apud Strab. lib. 14.

Cēthēgŭs, Orator fuit facundiſſimus Africani majoris ætate, quem Ennius (ut Quintilianus refert) Suadæ medullam vocat. Meminit ejus & Cicero in Bruto. ¶ Fuit etiam Cethegus unus ex principibus Catilinarię cõjurationis: cujus frequens eſt mentio apud Ciceronem in Catilinam.

Cetíi, Populi ſunt Aſiæ, Cilicibus finitimi, à Cetio agri illius fluvio nominati. Strabo lib. 13.

Cetíus, Mons eſt in Norico, Germaniæ regione. Ptol. lib. 2. ca. 14. Vulgò *Katemberg*.

Ceūcī, Populi citerioris Hiſpaniæ in cõventu Lucenſi: de quibus Plin. lib. 3. cap. 3.

Cēŭs. Vide COEVS per œ diphthongum.

Ceyx, icis, pen. genitivi prod. κήϋξ Suidæ, rex fuit Thraciniæ, Lucifer filius, & maritus Alcyones filiæ Aeoli, qui quum ob cauſam fratris in accipitrem mutati, ad Clariũ oraculum conſulendum navigaret, tempeſtate deprehenſus eſt & ſubmerſus. Quare quum ſtatuto tempore non rediret, Alcione multa quotidie vota pro viri ſalute ſuſcipiebat. Tandem in ſomnis monita, naufragio eum periiſſe: quum ad deflendum miſerabilem viri caſum manè ad littus veniſſet, unde ille ſolverat, cadaver quoddam fluctibus ad littus vidit expelli: quod quum viri ſui eſſe cognoviſſet, ac per undas ad illud éxilire vellet, deorum miſeratione in Alcyonem converſa, ad os mariti advolavit: qui & ipſe oſcula uxoris ſentiens, in Alcyonem commutatus eſt. Fabulam hanc refert Ovid. 11. Metam.

C ante H.

Chaa, Peloponneſi urbs eſt, Lepræo proxima, ad campum Ephaſium: cujus cauſa bellum inter Arcades & Pylios conflatum eſt. Vide Strabonem lib. 8.

Chaaſſa, Vicus eſt Aegypti apud Strab. lib. 16.

Chabareni, χαβαρηνοί, Populi Scythici ad Chalybem fluvium habitantes, qui peregrinarum mulierum, quas nanciſci poterant, mammas crudas edebant, & pueros devorabãt. Stephanus ex ſententia Eudoxi.

Chabria, Vicus eſt Aegypti in ea parte, quæ Arabiæ eſt confermina. Strabo lib. 17.

Chabrias, χαβρίας, Athenienſis philoſophus, & Imperator inclytus. Hic dicere ſolebat terribiliorem eſſe exercitum, cervorum duce leone, quàm leonũ duce cervo. Hujus res geſtæ recenſentur à Demoſthene in oratione adverſus Leptinem.

Chadiſia, χαδίσια, Fluvius eſt, & oppidum ejuſdem nominis in Cappadocia, ſive Leucoſyria, in finibus Themiſcyræ, non procul à Lycaoſtro. Autor Plin. lib. 6. cap. 3.

Chadramotitæ, χαδραμωτῖται, Populi ſunt Arabiæ Troglodytis proximi. Plin. lib. 6. cap. 18.

Chæreæ, χαιρέαι in gignendi caſu, ſubaudiendum urbs in Aegypto eſt. Gentile Chæreotes.

Chærēmōn, onis, χαιρήμων, poëta Comicus, cujus fabulas enumerat Suidas. ¶ Fuit & alter ejuſdem nominis, qui Hieroglyphica ſcripſit: cujus etiam meminit Suidas.

Chærephon, [χαιρεφών. Germ. Ein *Philoſophus* zu Athen / der ſich Kranck geſtudiert hat.] Athenienſis philoſophus fuit, diſcipulus Socratis: qui tàm pertinaciter philoſophiæ incubuit, ut maximum inde pallorem & maciem contraxerit. Inde ortum eſt proverbium: ὠδὲν διοίσας χαιρεφῶντος: hoc eſt, Nihil à Chærephonte differs: quoties hominẽ pallore & macie confectum volumus indicare. Autor Suidas.

Chærĭs, χαῖρις, Citharœdus ineptus fuit, cujus meminit Ariſtophanes in Comœdia, quæ inſcribitur ἀχαρνῆς, Suidas.

Chærōnĕă, χαιρώνεια, Vicus eſt Bœotiæ, Plutarchi patria, Athenienſium clade nobilitatus. Hujus meminit Plin. lib. 4. ca. 7. Stephano urbs eſt in confinio Phocidis, à Chærone conditore dicta, Apollinis & Therûs filio. Hellanicus ſcribit Athenienſes poſt Orchomenos Chęroneam quoq; Orchomenio-rum urbẽ cepiſſe. Olim etiam Arne vocabatur, quo nomine Homerus utitur. Hinc Chæroneus, & fœmininum Chęronis, poſſeſſivum Chæronicus. Steph.

Chalæon, teſte Plin. lib. 4. cap. 3: Locrorum portus, VII. M. paſſuum diſtans à Delphis.

Chalambrii, χαλαμβροί, qui à loco Libyæ ſic appellantur. Heſychius.

Chalame, Civitas Perſidis, quæ nũc appellatur *Acthiſiphon*.

Chalaſtra, χαλάστρα, Vrbs Macedoniæ juxta quam Axius influit in Thermæum ſinum, inquit Strabo, à Chalaſtra proximo portu dicta.

Chalaſtricus, ſtrica, um, adjectivum: ut, Chalaſtricum nitrum. Plin. lib. 31. cap. 10.

Chālcē, χάλκη, Inſula eſt cum oppido, circa Rhodũ. Plin. lib. 5. capite 11.

Chalcea, χαλκέα, τά, Lybiæ urbs Polyhiſtori, quem valdè reprehendit Polybius, non civitatem eſſe ſcribens, ſed χαλκουργεῖα: id eſt, ærarias officinas. Chalcęa verò, χαλκαία, ἡ, in Caria eſt. Gentile Chalcæates, Stephanus.

Chālcēdŏn, [χαλκηδών: Vulgò *Calcedonia*. Germ. Ein Stadt im Land Bithynia des minderen Aſiæ gelegen / gegen Conſtantinopel über.] Vrbs Bithyniæ, juxta Boſphorum Thracium, ex oppoſito Byzantii. Hanc Megarenſes condidêre. Cæci id circo appellati, quòd non potiùs oppoſitum litus elegiſſent, in quo poſtea conditum eſt Byzantium, tantò fœliciore modis omnibus ſede. Hic olim magna ſynodus celebrata eſt, quæ inter octo numeratur, quibus Eccleſia præcipuũ impertitur honorem. Vide Plin. lib. 5. cap. ult. Ejus meminit Pomponius lib. 2. Europam, *inquit*, ab Aſia ſtadiis quinq; diſterminat Thracius (ut dictum eſt) Boſphorus. Ipſis in faucibus oppidum, in ore templum eſt, oppidi nomen Chalcedon: autor Argias Megarenſium princeps, templi numen Iupiter, conditore Iaſone.

Chalcedon, Stephano, Vrbs Bithyniæ, juxta fauces Ponti: [Germ. Ein fürnemme Statt in Bithynia.] civis Chalcedonius & Chalcedonis fœminini generis. Strabo lib. 12: Dextra pars Ponti, *inquit*, Chalcedonis vocatur, à templo Iovis Vrii & fauci-bus Ponti, inquit Menippus: ad Chalcedonem urbem navigganti, & continentem ad ſiniſtram habenti, ſtadia ſunt centũ & viginti: à Chalcedone verò uſq; ad Acritam ſtadia ſexaginta. Nominata eſt à Chalcido nomine fluvio.

Chālcetĭs, idis, χαλκῆτις, Inſula quædam, cujus meminit Menippus, Stephanus.

Chalcetorium, χαλκητόριον, Vrbs Cretæ, Civis Chalcetorius vel Chalcetor, Steph.

Chalcerĭtis, idis, inſula eſt in Ponto Marti ſacra. Vnde etiam Aria dicitur. Plin. lib. 6. cap. 12.

Chālcĭă, inſula maris Aegæi, quam inter Sporadas Plin. enumerat, lib. 4. cap. 13.

Chalcidene, Syriæ fertiliſſima regio, ut ſcribit Plin. in deſcriptione Cœles Syriæ lib. 5.

Chālcĭŏpē, pen. corr. χαλκιόπη, Aeetæ regis Colchorum filia fuit, ſoror Medeæ, & uxor Phryxi. Hujus meminit Flaccus lib. 9. Argonaut.

Chālcĭs, idis. [χαλκίς: Vulgò *Negreponte*. Germ. Die Haupt-ſtatt in der Inſel *Eubœa*, Gemeinlich wird ſie genennet *Negreponte*.] Eubœæ urbs præcipua, ab Aulide, Bœotiæ portu, exiguo euripo diviſa, vetus Athenienſium colonia: ita dicta (ſi Stepha-

no credimus) à Chalcide filia Asopi: aut certè, quòd æreariæ fabricæ ibi primùm fuerint repertæ. ¶ Est & alia Chalcis, agri Corinthii oppidũ. ¶ Tertia Aetoliæ, Acheloo fluvio irrigata. ¶ Quarta Syriæ à Monico Arabe condita. Sunt & aliæ ejusdẽ nominis urbes, quæ enumerantur à Stephano. Olim etiam Stymphalus vocabatur, & Hypochalcis, quod sub Chalce monte sita sit, nunc *Halicarna*. Inde Chalcideus, & mulier Chalcis, ut ipsa urbs, possessivũ Chalcidicus. Homerus, χαλκίδα τ' ἠδ' Ἐρέτριαν τε. Vocantur etiam Chalcides in vico quodam Siciliæ, qui ex Eubœa migraverunt. Chalcidicus est Siciliæ mons. Est & Chalcis in Mesapia Italiæ urbs septima insula cũ urbe ejusdem nominis juxta Lesbum, unde Chalcideis. Est item Chalcis locus profundus & cavus ad mõtem Atho. Stephan. Vide HYPOCHALCIS.

Chălcĭdĭcŭs, a, um, χαλκιδικὸς, Possessivum à Chalcide formatum. Virg. 6. Aeneidos; Chalcidicaq; levis tandem superadstitit arce. Vbi Chalcidicam arcem vocat Cumas, Chalcidensium coloniam.

Chalcĭtis, χαλκῖτις, Insula est è regione ostii Rhindaci, Bithyniæ fluvii. ¶ Est item Chalcitis, corpus metallicum, mediæ inter μίσυ & σῶρυ substantiæ, illo crassior, hoc tenuior: unde & in metallis inter hæc duo media invenitur. Dicta Chalcitis, tùm quòd ad æris colorẽ tendat, tùm quòd ea æs augeatur. Hodie Seplasiarii pro Chalciti Chalcanthũ substituunt. Vide Gal. lib. 9. Simp. & Plin. lib. 34. cap. 12.

Chălcōdŏnĭŭs, χαλκωδόντιον, Mons supra Pheras est.

Châldæă, cum æ diphthõgo. [ארץ כשדים *schinhár éretz Chasdim*. χαλδαίων χώρα. German. Das Chaldeisch land in Asia darin Babylon ligt.] Asiæ majoris regio, Arabiæ contermina, plana, fontium indiga, in qua Babylon civitas magna. Chaldæos Arphaxat instituit, & à se Arphaxatæos nominavit, ut inquit Iosephus. ¶ Chaldæi, Assyriorum magi ex gentis vocabulo dicti sunt, qui diuturna observatione syderum, scientiã putantur effeciss̃e, ut prædici posset quid cuiq; eventurũ, & quo quisq; fato natus esset. Cic. 1. de Divin. Horũ multa erant genera. Nam quidam Orcheni dicebantur: quidam Borsipeni: alii aliis nominibus, pro ratione sectarum, quę amplectebantur. Tantum autem hac in arte valuerunt Chaldæi, ut quicunq; Astronomiam judiciariam profiterentur, quamvis in sejunctissimis regionibus orti, ab iis dicti fuerint Chaldæi. Hi & Genethliaci appellantur, & Mathematici. ¶ Chaldæos quoq; sua ætate, dictos fuisse Ponti populos, qui anteà Alizones & Chalybes dicebantur, autor est Strabo lib. 12.

Chăldæī, inquit Stephanus, Cephenes priùs dicti sunt, à Cepheo patre Andromedæ. Hellanicus scribit hanc gentẽ mortuo jam Cepheo, relicta hac regione aliò in militiam abiisse, proinde regionem non amplius Cephenjam dictam, nec incolas Cephenes, sed Chaldæos: regionem verò Chaldaicam, à Chaldęo rege, qui (Dicæarcho teste) quartus decimus à Nino fuit, & Babylone juxta Euphratem condita, omnes Chaldæos in eam collegit. Regio etiam Chaldæa nominatur. Alii probabilius dicunt Chaldæos circa Babylonem habitare, & oraculum apud se habere, ut Delphi apud Græcos.

Chaldæi, item populi sunt prope Cholchidem, Sophocles: Κολχὸς τε, χαλδαῖός τε, τῷ Σύρων ἔθνει, Steph.

Chaldia, χαλδία, regio Armeniæ: incolæ Chaldi, Steph.

Chalestra, Vide CHALASTRA.

Chalia, χαλία, Vrbs Bœotiæ, vicina Hydriæ: gentile Chalius, Stephan.

Chalisia, χαλισία, Vrbs Libyæ: & alia Pontiitertia Amazonũ. Vide Stephanum.

Chălўbĕs, χάλυβες, cum y cor. Populi in Ponto juxta Thermodoontem fluvium, qui & Alizones Homero dicti sunt, & postea Chaldæi, teste Strab. lib. 12: Hi ferrum nudi effodiunt, dicente Virgilio: India mittit ebur, molles sua thura Sabæi, At Chalybes nudi ferrum. ¶ Ponitur tameo quandoq; Chalybs [ברזל *nechóscheth*. χάλυψ. Gal. *Acier*. Ital. *Acciale*. Ger. Stahel Hisp. *El hierro ò azero*. Pol. *Stal*. Vng. *Aczel*. Ang. *Steele*.] pro ipsa ferri materia. Ovid. lib. 4. Fast. Aes erat in pretio: chalybis jam massa placebat. Virg. 8. Aen. Vulnificus q; chalybs vasta fornace liquescit. Lucanus: chalybem, fœnosque momordit. ¶ Est & Chalybs fluvius in Hispania, in quo ferrum optimè temperatur: juxta quẽ & Chalybas populos collocat Iustinus libro ult. de quibus Grammaticorum nonnulli putant intelligendum illud Virgilii: At Chalybes nudi ferrũ.

Chambades, Pars est Tauri montis, apud Plin. lib. 5. cap. 27.

Chamos, [כמוש *chemóseh*.] teste Hieronymo, deus erat Tyriorum & Ammonitarum, quemadmodũ Astarte, dea Sidoniorum, quam coluit Solomon.

Chandanace, χανδανάνη, Vrbs persica: gentile Chandanacenus, Steph.

Chănnă, vel Channe, vel Channus, χάννης, χάννος, Piscis est ex sarcophagis percæ similis, cujus dẽtes acuti, maxilla inferior prominẽtior, qua semper hiat (unde à χάινειν hiare nomen) dorsum ex rubro nigrescit, cauda maculis rufis insignis. Ovid. lib. de Piscib. ex se Concipiens channe gemino fraudata parente est. Plin. de eo lib. 9. ca. 52. ex Aristotele hist. lib. 4. ca. 6.

Chandane, χανδάνη, Vrbs Apuliæ, post quam Peucæ sequuntur. Steph.

Chāŏnĭă, χαονία, Pars montana Epiri: licet quandoq; sumatur pro tota Epiro, Steph.

Chāŏnĕs, χάονες, Populi à Trojani Heleni fratre Chaone nominati: quem quum Helenus in venatione imprudens occidisset, ad extincti solatium regni sui populos à nomine ejus Chaones, & regiõnem Chaoniam appellavit. Virgil. 3. Aen. Chaoniamq; omnem Trojano à Chaone dixit. Iidem postea & Molossi dicti sunt, à Molosso Pyrrhi filio, teste Strab. lib. 7.

Chāŏnĭdēs, χαονίδης, Vide in APPELLATIVIS.

Characmoba, χαρακμοῦβα, vel Mobucharax, Vrbs Palæstinę, πόλις τῆς νῦν ἀρίτης παλαιστίνης. inde deductum Characmobenus, & Mobucharacenus, Steph.

Charadra, dræ, χάραδρα, Vrbs Phocidis, non procul à Lilæa. Gentile Charadræus. Steph.

Chărădrŭs, χάραδρος, Ciliciæ fluvius est, à quo & lacus, & statio propinqua nomen sumpserũt. Papin. lib. 4. Theb. Quęq; pavet longa spumantem valle Charadron, Neris. ¶ Est item Charadrus oppidi nomen, in ea Syriæ parte, quæ Phœniciæ proxima est, Plin. lib. 5. cap. 20.

Charandęi, populi juxta Pontũ, Autor Orpheus in Argon.

Charax, χάραξ, Oppidum est, in intimo sinu, fœlicis Arabiæ situm, ab Alexandro magno conditum. Autor est Plin. lib. 6. capite 27. ¶ Est etiam hoc nomine emporium in Africa, ubi olim Carthaginienses vinum succo & silphio permutabant, Strabo lib 17.

Chărāxŭs, χάραξος, Frater Sapphus poëtriæ, qui captus fuit Rhodopes, meretricis amore, cujus causa opes suas omnes dilapidavit: & ad summam redactus inopiam, piraticam exercuit. Ovid. in Epist Sapphûs: Gaudet, & è nostro crescit mœrore Charaxus Frater, & ante oculos, itq; reditque meos. Et paulò antè: Arsit inops frater victus meretricis amore: Mustaque cũ turpi damna pudore tulit: Factus inops agili percurrit cærula remo, Quasq; malè amisit, nunc malè quærit opes.

Chares, etis, pen. genitivi prod. χάρης, Athenienssium dux, ad promittendum facilis & promptus. Vnde proverbium natũ χάρητος ὑποχέσεως: id est, Charetis pollicitationes. Dici solitũ ubi quis facilè ac benignè promittit. Autor Suidas. ¶ Fuit & Chares Lyndius statuarius Lysippi discipulus, qui Rhodii Solis colossum fecit. Autor Plin. lib. 34. cap. 7.

Charidemus, χαρίδημος, Dux fuit copiarum Cherssobleptę Thraciæ regis. Hujus frequens est mentio in oratione Demosthenis contra Timocratem.

Charilaus, χαρίλαος, Lacedæmoniorum dux fuit, qui Tegearas prælio domuit.

Charisiæ, χαρισίαι, Vrbs Arcadiæ: ita dicta à Charisio Lycaonis filio, Stephanus.

Charisius, χαρίσιος, Nomen cujusdam Grãmatici, quem Priscianus citat. ¶ Fuit etiam hoc nomine Orator quidam Atticus, cujus meminit Cic in Bruto lib. 2. ¶ Est & panis, seu (ut Suidas ait) placentulæ species.

Chărĭtĕs, [χάριτες. Germ Die drey Göttinen der Gutthätigkeit. Pol. *Laska, dobrodzeystwo*. Vng. *Gráczják*.] Gratię tres singuntur, Aglaia, Thalia, & Euphrosyne, Iovis & Eurynomes (ut in Theogonia tradit Hesiodus) aut Veneris, & Liberi filiæ: quas veteres nudas pinxerunt, quòd gratias inter amicos minimè deceat esse fucatas. Tres autẽ ea ratione dicuntur, quòd una beneficium det: altera accipiat: tertia reddat. Pinguntur juvenes, ne beneficii memoria senescat. Ridentes, quòd hilariter dandum sit. Et quum duæ nos aspiciant, una pingitur aversa: quo significari volunt, quòd pro accepto beneficio duplex à nobis gratia debeat reverti. Nudæ etiam pingebantur: quia beneficia fuco debent carere, & nullo velamine obtegi. Item connexæ: quia insolubiles esse gratias decet: & beneficium aliud semper beneficium parere, perpetuumq; amicitiæ fœdus. Quj Veneris & Liberi filias arbitrantur (è quibus est Servius) hac moventur ratione, quòd horum præcipuè deorum muneribus gratiæ concilientur. Traduntq; etiam eas in Acidalio fonte, qui est Orchomeni Bœotiæ urbe, lavari: quoniam pura esse beneficia oportet, & nihil sordidũ, nullamq; spem retributionis habere. De his Mantuanus:

-properate sorores
Gratiæ ab Orchomeno: tu primùm Aglaia decoro
Lætitiam præ te ore ferens, tecumq; Thalia
Cincta sacrum viridi strophio caput, Euphrosyneq;
Læta genas, læta os roseum, vaga lumina læta.

Chărĭtōnĭŭs, a, um, adjectivum, χαριτώνιος, Interpretatur gratiam venalem habens. [Pol. *Ten ktori kaske maprzedaiwa*.] Unde propriè puellis convenit, quæ gratia sua ad quęstum & ad expilandos amatores abutuntur.

Chă-
mãndę,

Chārmāndē, χαρμάνδη, Vrbs eſt trans Euphratem, iuxta portas Babylonias. ¶ Gentilia ſunt Charmandæus, & Charmandites Steph.

Chārmīs, χάρμις, Sardiniæ oppidum, Carthaginiẽſium opus. ¶ Gentile Charmites, Stephano.

Chārmĭŏnē, χαρμιόνη, ut ſcribit Plutarchus in vita Antonii, Cleopatræ ancilla fuit, ſponteam dominę mortem imitata.

Charmonia, Hiſpaniæ urbs Ptolemæo, Carmonia Straboni dicta.

Chārōn, χαρών, Lampſacenus hiſtoricus, qui tempore primi Darii floruit. Scripſit Aethiopica libris duobus: item Cretenſia, Græcanica, & alia. ¶ Charon, item Carthaginienſis hiſtoricus, qui Tyrannorum quotquot in Aſia, Europaque fuerunt, item illuſtrium virorum & mulierum vitas conſcripſit. ¶ Tertius ejuſdem nominis, Naucratita fuit hiſtoricus, qui de ſacerdotibus, regibus, & geſtis Aegyptiorum hiſtoriam ſcripſit.

Chārōn, tis, [χαρών. Germ Der Helliſch Schiffman ſo die Seelen der abgeſtorbnẽ überfüret.] A' poëtis dicitur, qui animas defunctorum per tria inferni flumina, Acherontem, Stygem, & Cocytum, ad aliam ripam tranſvehit. De hoc Virg. lib. 6. Aeneid. ¶ Hinc ortum adagium: Charontis janua, χαρώνεια θύρα. De imminente capitis periculo, ſive de re magnoperè triſti. Sic enim antiquitùs appellabatur una è carceris januis per quam damnati judicum ſententiis ad ſupplicium educebantur: Referunt Zenodotus, Heſychius, & Suidas.

Charonea, orum, χαρώνεια, Regio Aſiæ eſt, ad Mæandrum fluvium, vicina Hierapoli, Characi, Magneſiæ, & Myunti, terram habens cavernoſam, putridam, & incendiis obnoxiam. Vide Strabonem ad finem lib. 12.

Charonea porta, χαρώνεια θύρα, Appellabatur una ex portis Athenienſis nomophylacii: per quam damnati ad ſupplicium ducebantur.

Charonium, χαρώνιον, Antrum eſt inter Tralles & Nyſam, ubi ægroti ſolennibus quibuſdam ſuperſtitionibus à morbis liberari credebantur. Vide Strab. lib. 14.

Charondas, χαρώνδας, cognomento Thurius, patria Catanæus Athenienſibus leges quaſdam tulit, quibus quum capitis pœnam ſtatuiſſet in eos, qui gladiis armati concioni intereſſent, imprudẽter, ut rure veniebat, gladio accinctus in concionem prodiit: monitus deinde ab eo qui proximè aſſidebat, quum culpam diſſimulare poſſet, gladio quo accinctus erat incumbens, violatæ legis à ſe pœnas exegit. Valer. lib. 6. capite 5.

Charops, χάροψ, Hom. Iliad. 11: Vir Trojanus, Hippaſi filius, & Soci frater, quos ambos uno die Vlyſſes interemit. ¶ Eſt & nomen cujuſdam inter Epirotas primarii, qui Tito Quintio Flaminio Conſuli Romano contra Philippum bellum gerenti, favit. Autor Plutarchus in vita ejuſdem Flaminii.

Charȳbdis, χάρυβδις: Vulgò *Galofaro*, & Scylla, duo monſtra ſunt in freto Siculo: de quibus Virg. 3. Aeneid. Dextrum Scylla latus, lævum implacata Charybdis Obſidet. ¶ Eſt autem Charybdis locus, ſicuti ſcribit Saluſtius, juxta Tauromenitanum litus: extatq; fabula Charybdin mulierẽ fuiſſe rapaciſſimam, quæ quum Herculis vaccas rapuiſſet, à Iove fulminata eſt, & in hoc monſtrum cõverſa. ¶ Eſt igitur Charybdis mare periculoſum nautis, quod contrariis fluctuum curſibus colliſionem facit, & rapta quæque abſorbet & rejicit. [Germ. Ein ſtrudlechtig ort im Meer bey Sicilien/den Schiffleuten gãtz forgtich.] Ovidius: Et vomit epotas ſæva Charybdis aquas. Seneca ad Lucilium: Scyllam ſaxum eſſe, & quidem terribile navigantibus, optimè ſcio: Charybdis an reſpondeat fabulis, peiſcribi mihi deſydero. Fac nos certiores, utrum uno tantùm vento agatur in vortices, an omnis tempeſtas mare illud contorqueat, & an verum ſit, quicquid illo freti turbine arreptum eſt, per multa millia trahi. Thucidides libro quarto, ſcribit eſſe fretum inter Rhegium mare & Meſſanam, à quo brevi ſpatio Sicilia à continente diſter, & Charybdim appellatum. ¶ Evitata Charydi in Scyllam incidi, τὸν χάρυβδιν ἀποφυγὼν, τῇ Σκύλλῃ ἐνέπεσον: Hoc eſt, dum vito gravius malum, in alterum diverſum incidi.

Chaſmos, Dolum Moabitarum, quod alio nomine appellatur Beelphegor, teſte Hier. in cap. 13. Eſaiæ.

Chatramotites, χατραμωτίτης, Regio juxta mare rubrũ. Strabo lib. 15. cives Chatramotæ. Vranius Chatramotas vocat. Stephan.

Chātti, Populi ſunt Germaniæ, nõ procul à Rheno. Plin. lib 4. cap. 14 [Germ Die Heſſen.]

Chattenia, χαττηνία, Nam in Λάϊν apud Stephan. per duplex t ſcribitur: ſuo autem loco aliquoties per ſimplex t, quanvis ordo literarum duplex poſtularet: ſed hîc ſæpè ab ipſo negligitur: regio eſt Cerrhæorum, χώρα περὶ τὴν πέρραιαν, aſpera alioqui, ſed vicis & turribus inſtructa prope mare rubrum. Cives Chatteni.

Chaubi, Germaniæ populi, Strabo lib 7.

Chaũni, χαῦνοι, Populi Theſprotiæ, Plin. lib. 4 Theſſalicorum, κεφλῆνοί χαῦνοί τε, τὸ αὐχήεντες Ἐλλοί. Stephan.

Chāvon, onis, χαύων, Regio Mediæ: inde Chavones, Steph.

Chazene, χαζηνη, Satrapia juxta Euphratem Meſopotamiæ, Stephanus.

Chĕlĭdŏnĭæ, χελιδονίαι νῆσοι, Stephano, Duæ ſunt inſulæ cõtra Chelidonium Tauri promontorium, peſtilentiſſimi aëris, quarum altera Corydela dicitur: altera Menalippea: Circa has inſulas anthias piſcis maxima in copia capitur: ut eſt videre apud Plinium.

Chelidonium, χελιδόνιον, Vnum eſt ex Tauri montis promontoriis. Plin. lib. 5. cap. 27: Taurus mons ab Eois veniens litoribus, Chelidonio promontorio diſterminatur.

Chelonares, promontorium Achaiæ, quod Ptolem. Chelonia dicitur.

Chelonitis, χελωνίτης, Inſula eſt in ſinu Arabico, apud Plin. lib. 6. cap. 28.

Chĕlōnŏphăgī, [χελωνοφάγοι. Ger. Schnäckenfreſſer/ſind völcker in Carmania.] Populi ſunt in Carmaniæ angulo, nõ alia quàm teſtudinum carne veſcentes, earumque teſtis caſas tegentes. Tantæ enim magnitudinis apud eos proveniunt, ut ſingulæ ſingulis caſis tegendis ſufficiant, & navigantibus Chelonophagis ſcapharum uſum præbeant. Vide Plin. lib. 6. cap. 25, & Strab. lib. 16.

Chĕmnĭs, Pomp. Melæ, ſive Chemmis, χέμμις, Herodoto, inſula eſt in quodam Aegypti lacu natans: quod omninò incredibile videtur, quum Auguſtum Apollinis templum, & lucos ſuſtineat.

Chemnizia. Vrbs Miſniæ. [Germ. Chemnitz.]

Chĕnă. næ χλῦα, Vrbs Lãconiæ, à qua Gentile Chenicus.

Chĕnŏboſcĭă, χηνοβοσκία, Vrbs Aegypti, è regione Dioſpolis, ab anſerum, ut videtur, paſcuis dicta, qui tamen illic nulli apparent. ¶ Hujus incolæ dicuntur Chenoboſciatæ, qui circa Crocodilos occupantur.

Cheopes, ſive Cheops, Aegypti rex fuit, Mycerini pater, cujus opus eſt maxima totius Aegypti pyramis, ad quam faciẽdam denas hominum myriades in opere habuiſſe dicitur, & pro apio, cæpa, & allio mille ſexcenta talenta expendiſſe. Autor Herod. lib. 2.

Chephrem, Cheopis frater, Agypti & ipſe rex poſt fratrem. Autor Herod. lib. 2.

Chĕrnēſſŭs, χερνησὸς, Iuxta Corinthum eſt, Stephanus in Cherroneſo.

Cherrura χέρρουρα, Vrbs Lyciæ, Steph. in Cherroneſo.

Chĕrrŏnēſŭs, Syriæ civitas, quæ (aliâs Apamea) Stephan Eſt item urbs in Cherſoneſo juxta Gnidum, civis Cherronenſus. Alia eſt Cherroneſus Cretę, cum oppidulo ejuſdem nominis. Alia eſt Libyæ Cherrura dicta, χέρρουρα, inde Cherrurius.

Chĕrnēſſŭs verò, χερνησὸς, juxta Corinthũ eſt. Eſt item Cherroneſus promontorium in Lycia, alia juxta Corranitem urbem. Stephan.

Chĕrrŏnēſŭs, [χερρόνησος, quaſi χερσόνησος, ἀπὸ τῆς χέρσου, ἐ νήσου. Ger. Erdtrich das mit dem Meer ſchier allẽthalben wie ein Inſel vmbgeben iſt/vnnd nur an einem ort ledig vnd offen iſt.] Terra eſt in inſulę modum mari cincta, uno tantùm, eoq; anguſto ſpatio cõtinenti adjuncta: Latini Peninſulam vocant. Quinque autem inſigniores commemorantur Cherroneſi: quarum celeberrima Achaiæ adhærens, Peloponneſus appellatur. ¶ Secunda quæ à vicina continente Thracia dicitur, cujus Iſthmus ab Occaſu Melane ſinu, ab Ortu Propontide abluitur. ¶ Tertia, quæ Saxoniæ adhærens, à Cimbris, qui eam tenuerunt, Cimbrica appellata eſt: hodie *Daniæ* dicta. Vulgò *Dinamarca*. [Germ. Dennmarck.] ¶ Quarta inter Pontum Euxinum, & Mæotidem Paludem ſita, à Tauris Scythiæ Europæ populis Taurica appellata. ¶ Quinta, quam Auream cognominant, in India ſita ſupra Gangem, Ortum verſus, juxta ſinum, quem Magnum appellat Ptolemæus. Peloponneſus verò major, celebriorque eſt, quàm ut Cherſonneſi nomen admittat, quanquam & ipſa à nominis etymo fertur: Cherſoneſum Strabo nominat: & minoris Aſiæ in noſtrum mare procurſus, Cherroneſus dictus bonis autoribus, ut ſcribit Vadianus.

Cherſidamas, χερσιδάμας, Vir Trojanus, quem Vlyſſes in bello interemit, ut ſcribit Homer. lib. 11. Iliad.

Cherſoneſus, χερσόνησος, Idẽ eſt qđ Cherroneſus. Vide ſuprá.

Cherubín, χερουβὶν, gen. neut. & plur. num. pro illo angelorum choro. Cherubin verò ſeu Cherubim per m, tam maſc. quàm neut. gen eſt.

Chĕrūſci, [χερῦσκοι. Germ. Die Völcker in Teutſchlande vmb die Elb/alß da ſind die Sachſen/vnd Meyßner.] Populi Germaniæ circa Albim: quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 14.

Cheſion, χήσιον, Oppidũ Ioniæ, unde Cheſicus. Ortus in maſculino genere uſurpans, non civitatẽ, ſed locum eſſe dicit, Steph.

Chīdnæī, χίδναιοι, Populi juxta Pontum: teſte Orpheo in Arg.

Chidorus, Fluvius est Macedoniæ, per Mygdoniam in Axium influens, unus ex iis qui à Xerxiano exercitu dicuntur fuisse epoti. Vide Herodotum lib. 7.

Chilo, χίλων, Philosophus Lacedæmonius, unus ex septem sapientibus Græciæ. Ejus (Plinio teste lib. 7. cap. 32.) tria hæc aurea præcepta fuerunt, Delphis in templo Apollinis consecrata: scilicet, Nosce teipsum: Nihil nimium cupias: Comes æris alieni atq; litis, est miseria. Quin & funus ejus, quum, victore Olympiæ filio, gaudio expirasset, tota Græcia prosequuta est.

Chimæra, [χίμαιρα. Germ. Ein vngeheüwer Berg in Lycia so Fewr außspeüwet.] Mons est Lyciæ ignivomus, in cujus cacumine leones habitant: in medio autem, ubi pascuis abundat, capræ: in radicibus autem serpentes. Hic factus est locus fabulæ, Chimæram mõstrum esse, quod flammas evomat, caput & pectus leonis habens, ventrem autem capræ, & caudam draconis. Lucretius: Prima leo: postrema draco: media ipsa Chimæra. Ovid. 6. Metam.

Quoq; Chimæra jugo mediis in partibus hircum,
Pectus & ora leæ, caudam serpentis habebat.

Et quoniam Bellerophontes Glauci filius mõtem hunc habitabilem reddidit, Chimæram fingitur occidisse. Hæc ferè Servius in illud Virg. 6 Aen. -flammisque armata Chimæra Plin. lib. 2. cap. 106: Flagrat in Phaselide mons Chimæra, & quidem immortali diebus & noctibus flamma. Ignem ejus accendi aqua: extingui verò terra: aut fœno, Gnidius Ctesias tradit.

Chimera, χίμαιρα, Vrbs Siciliæ, cujus meminit Xenophon lib. 1. rerum Græcanicarum: gentile Chimeræus. Steph.

Chimerium, Phthiotidis mons in Thessalia, ut tradit Plinius lib. 4. cap. 7. χιμέριον, Stephano, promontorium Thesprotiæ. Gentile Chimericus.

Chĭŏnĕ χιόνη, Nobile scortum fuit, nomen habens à candore nivis. χιὼν enim Græcè nivem significat. Iuvenalis: Et dubitas alta Chionem d ducere sella. In hanc extat festivum illud Martial. Epigr. lib. 5:

Digna tuo cur sis, indignaq; nomine dicam.
Frigida es, & nigra es: non es & es Chione. ¶ Fuit & Chione filia Dædalionis, cujus nuptias quum ob formæ elegantiam multi ambirent proci, tandem Pæonio Epidaurienſi nupsit. Porrò redeunte Mercurio à Cylleno monte, & Phœbo Delphis, ab ambobus visa est, qui statim ejus amore capti, quum separatim ejus concubitum petissent, Apollo in noctem distulit: Mercurius autem non expectata nocte eam caduceo tetigit, & in altissimũ soporem alligavit, dormiẽtemq; vitiavit, & discessit. Deinde accedente noctu Apollo accepta anus forma ad eam intravit, oppressitque: & sic ex utroque concepit, peperitq; Mercurio Autolicum, de quo suprà: Apollini verò Philamonem, qui carmine & cithara plurimùm valuit. Postea quòd diis placuisset, superbia elata, susa fuit se Dianæ ob pulchritudinem præferre, qua re mota Diana sagittis eam interemit. Ovid. lib. 11. Metamor.

Nota erat huic Chione quæ dotatissima forma,
Mille procis placuit, bis septem nubilis annis.

Chĭŏs, [χίος. Germ. Ein Inſel im Aegeiſchen Meer / ſo die Itali *Scio* oder *Chio* nennen.] Insula in Aegæo noningentorum circiter stadiorum ambitu, Ioniæ adjacens, inter Samum & Lesbum, in qua laudatissima nascitur mastiche. Hanc Ephorus prisco nomine Aethaliam, Metrodorus & Cleobulus Chiam appellarunt, à Chione Nimpha, sive à nive: alii & Macrin & Pityusam. Montem habet Pelleneum, & Marmor Chion: item templum Apollinis, qui inde Chius appellatur: & promontorium Arvisium, à quo Arvisia vina. ¶ Habet autem hoc nomen, quum primitivum est, penultimam correptam. Lucan. lib. 8: Quas Asine cautes, & quas Chios asperat undas. Sunt qui quadrigeminam Chium esse putẽt: ut prima sit Chios insula, cum oppido ejusdem nominis: secunda Cariæ urbs sub monte Pellenæo: tertia in Eubœa: quarta in Cherroneso Rhodiorum juxta Triopiam.

Chĭūs, pen. prod. χῖος. Tibul. lib. 2:

Nec mihi fumosos veteris proferte Falernos
Consulis, & Chio solvite vincla cado.

Hæc insula protulit memorabiles viros, Ionem tragicum, Theopompum historicum, & Theocritum sophistam.

Chios, Stephano, clarissima insula Ionum est, prope Erythras, cum urbe ejusdem nominis, à Chio Oceani filia, vel à nive in ea abundante. Est & alia Chius urbs Cariæ, sub pede montis Pellenæi. Et alia juxta Triopion sita in Cherroneso. Quarta in Eubœa. Gẽtile, similiter & possessivum, Chiacus. Apud Chios primùm fuerunt Therapontes, at apud Lacedæmonios Helotes, apud Argyvos Gymnesii, apud Sicyonios Corynephori, apud Italos Pelasgi, apud Cretenses Dinoitæ. Item in Chio primùm natum est vinum nigrum.

Chirocrates, penultima correpta, χειροκράτης, Nomen architecti celebris, qui ab aliquibus Dinocrates dici solet. Plinius libro 14.

Chirogylium, Insula est ante Lyciam, è regione Chimæræ montis, de qua Plin. lib. 5. cap. 31.

Chĭrōn, onis, [χείρων. Germ. Ein Sohn *Saturni*, vnd *Phillyræ* der halb ein Rosß / vñ halb ein Menſch geweſen iſt.] Centaurus, Saturni & Phillyræ filius, dimidia sui parte equus, reliqua homo. Fabulantur enim poëtæ, Saturnum, quum Phillyram Oceani filiam adamaret, ejusque frueretur concubitu, Opis uxoris interventu turbatum, subitò se in equum convertisse. Phillyram autem ex eo gravidam effectam, fœtum peperisse, cujus anterior pars hominem, posterior equum referret, eumque Chironem nominasse: qui ubi primùm adolevit, in sylvas sese cõtulit, ibique herbarum vires edoctus, in præstantissimum medicum evasit: à quo etiam Centaurion herba nomen accepit, & Chironium ulcus, quod maximè sit in pedibus & cruribus, duas habens oras calentes, tumentesque dolore modico: sic dictum, quòd Chironis opem exigat. Et proverbialiter Chironium vulnus, χειρώνιον ἕλκος, immedicabile malum appellamus: aut quòd Chiron immedicabile vulnus accepit in pede, unde & periit: aut quòd manum Chironis, ut sanetur, exigat. Hic postea à Peleo & Thetide accitus, propter probitatem, peritiam, & justitiam, quibus cæteris multùm antecellebat, Achillis pædagogus est factus, quem & citharæ artem, & herbarum usum docuit. Ab eodem & medicinam Aesculapius, & astrologiam Hercules dicuntur accepisse. Postremò quum Herculem hospitio suscepisset, armaq; ejus pertractaret, evenit ut sagitta quædam hydræ Lernææ veneno imbuta, illi in pedes decideret. Quod malum, quum nulla ope sanari posset, diris simis cruciatibus conficiebatur: mori tamen non potuit, quòd utroq; parente immortali natus esset. Tandem quum à superis impetrasset, ut immortalitatem sibi morte liceret commutare, in cœlum translatus est: ubi & Sagittarii signum efficit. Meminit Plin lib. 7. cap. 56.

Chitone, χιτώνη, vel Chitonia apud Epicharmum, Diana est: scribit enim in Sphinge: ἢ τὸ τᾶς χιτωνίης αὐλύσατ' τὶς μοι μέλος. Stephanus.

Chlamydia, æ, χλαμυδία Vulgò *Sdiles*, Insula est maris Aegæi, una Cycladum, quæ notiore nomine *Delos* appellatur. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Chlŏrĭs, χλωρὶς, Florum dea, eadem cum ea, quæ à Romanis *Flora* dicta est: quæ quum Zephyro nupsisset, à marito muneris loco impetravit, ut florum omnium haberet potestatem. Ovid. 4. Fastorum: Chloris eram, quæ Flora vocor. De hac Claudianus de Raptu Proserpinæ. ¶ Fuit & Chloris quædam Amphionis & Niobes filia, quæ Neleo nupsit, eiq; Nestorem, alios q; complures filios peperit. Hęc postea ob matris superbiam, quæ se Latonæ præferre non verebatur, unà cum fratribus & sororibus, Apollinis & Dianæ telis fuit interfecta. Fabulam refert Ovid. 6. Metam.

Chlorus, Fluvius est Ciliciæ provinciæ, cujus meminit Plin. lib. 5. cap 27.

Chna, χνὰ, Phœnice dicebatur, gentile Chnaus.

Chŏāspĭs, χόασπις, Medorum fluvius, ad fines Persidis in Tigrum defluens; cujus aquæ sunt tam suaves, ut finitimi reges non alia aqua ad pocula utantur. Tibullus lib. 4: Nec quà vel Nilus, vel regia lympha Choaspis Profluit.

Chŏātræ, Populi sunt ad Mæotin. Autor Plin. lib. 6 cap. 5.

Chobar, [כבר *chebár*.] proprium nomẽ fluminis esse videtur, sed quia sonat, Grave fuit & prævaluit, quidam volũt Tigrim & Euphratem & omnia magna & gravissima flumina, quæ in terra Chaldæorum esse perhibentur, significare.

Chŏche, χοχή, Vicus juxta Tigridem fluvium, cujus meminit Arrianus lib. 10. Gentile Chocheus & Clochæus. Steph.

Choœ, χοαί, Populi Asiæ prope Bechiros. Hecatæus. χοῖσι δ' ὁμὸς ῥέει πρὸς ἕλλον καὶ χοὴ πόλις Διζηνες, Steph.

Chœrades χοιράδες, Vrbs Mesynæcorũ. Gentile Chœradeus, Stephan. Sunt & scopuli marini circa Hellespontum.

Chœrĭlŭs, pen. cor. χοιρίλος, Poëta fuit Samius, servili conditione natus, qui quum ex Samo Athenas profugisset, ab Herodoto Historico exceptus est, & institutus. Scripsit Athenienſium victoriam contra Xerxem: cujus carminis nomine in singulos versus singulos accepit aureos stateres. Scripsit & gesta Lysandri Lacedæmoniorum ducis (cujus in expeditione comes erat) ut in vita illius tradit Plutarchus. Horatius autor est, etiam Alexandri Magni gesta scripsisse Chœrilum, & pro singulis versibus singulis Philippeis fuisse donatum. Sic enim scribit lib. 2. Epist.

Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Chœrilus, incultis qui versibus & malè natis
Retulit acceptos, regale numisma, Philippos.

Sunt qui tradant Alexandrũ hac lege cum Chœrilo pepigisse, ut pro singulis bonis versibus singulos acciperet Philippos: pro singulis autem malis singulos colaphos: opere autem perfecto vix septẽ fuisse inventos, qui possent probari. ¶ Fuit & alter Chœrilus, poëta tragicus. Vtriusq; meminit Suidas.

Chŏārgŭs.

Chŏlārgŭs, χόλαργος, Vicus est in agro Athenienſi, tribus Acamantidis. Stephan.

Chŏllāmbī, χολίαμβοι, Qui & Scazontes dicuntur, Vide in APPELLAT.

Chŏlŏbĕthēnē, χολοβηθηνὴ, Armeniæ pars, quæ Tigrani paruit.

Chŏlŏbĕtēnŭs, Gentile est, χολοβηθηνός. Steph.

Chollidæ, χολλίδαι, Vicus in Leōtide tribu: tribulis Chollides, apud Laërtium Chollidæus. Steph.

Cholontichos, χολὸν τεῖχος, Vrbs Cariæ, gētile Cholotichites. Stephanus.

Chŏmpſō, χομψὼ, Insula Nili inter Aethiopiam, & Aegyptum: cujus meminit Herod. lib. 2. Gentilē est Chompſœtes, χομψοίτης.

Chōnē, χώνη, Vrbs Oenotrorum, cujus Strabo meminit libro ſeptimo, & regionem appellat Chonen: incolæ Chones, & Chonii. Stephan.

Chōrāmnæī, Vide in APPELL.

Chōraſmĭē, es, χωρασμία, Vrbs Parthorum, Orientem verſus: cujus incolæ Choraſmii commemorantur ab Herodot. lib. 3. in catalogo Xerciani exercitus.

Chŏrīnæŭs, Rutili cujuſdam nomen, ab Aſyla Trojano interempti apud Virg. lib. 9 Aen. Emathiona Liger, Chorinęum ſternit Aſylas.

Chŏrœbŭs, Athenienſis quidam, qui primus ſiglinam artem invenit, ut teſtatur Plin. lib. 7. cap. 56. [Germ. Einer von Athen bürtig / ſo die Hafnerkunſt erfunden hat.] ¶ Eſt item Chorœbus, adoleſcentis nomen apud Virgil. 2. Aeneid. cui Priamus Caſſandram filiam ſuam deſponderat: qui etiam ſuprema illa nocte, qua Ilium cecidit, à Græcis fuit interfectus. Hunc Euphorion ſtultum inducit: quem etiam ſequutus Virgilius, ſententiam ei tribuit, ſanæ mentis homine indignam: Dolus, an virtus quis in hoſte requirat? Turpiſſima enim victoria cenſeri debet, quæ dolo quæritur.

Chōrſĭă, χορσία, Oppidum Bœotorum Pauſanias lib. 9: Poſt Gyrtones ſuperato monte, oppidū eſt Chorſia. gentile Chorſicus. Stephan.

Chorraſo, χορτασὼ, Vrbs Aegypti: ſic dicta quòd Cleopatræ exercitus annona deſtitutus illic ſatiatus ſit: χορτάζειν enim eſt ſatiare. Stephan.

Chŏſrŏēs, χοσρόης, Perſarum rex fuit, Græcæ Philoſophiæ peritiſſimus, qui ſibi Ariſtotelem non minùs familiarem reddidit, quàm Demoſthenes Thucydidem. Hujus vitam & ſtudia latiſſimè exequitur Suidas.

Chranaen, Inſula adjacens Sunio Atticæ promōtorio. Calep. ¶ Fortè meliùs abſq; aſpiratione. χραναὴν.

Chrēmſă, Vrbs Auſtriæ Ripenſis.

Chrēſtŭs, χρῆστος, Nomen Byzantii Sophiſtæ fuit, qui Ariadni temporibus Romæ Herodis Attici auditor fuit. Hic vino quanquam deditus, cæteris in rebus continenter vixit, ac in primis vigilanter. Nam quum ad galli cantum ſæpè bibere ſolitus eſſet, non priùs tamen ſomno ſe, quàm ſtudio dabat. Autor eſt Philoſtratus.

Chrēſtŭs, χρῆστος, Nomen Athenienſis autoris probatiſſimi, cujus meminit Columella.

Chrīſtŏdōrŭs, χρηστόδωρος, Poëta Aegyptius fuit ex Copto Aegypti urbe, tempore Anaſtaſii Imperatoris, qui Iſaurica cōſcripſit: hoc eſt, Iſauricæ urbis expugnationem. ¶ Fuit & alter hoc nomine Thebanus, qui aucupii rationem, item vitam Divorum Coſmæ, & Damiani carmine complexus eſt. Vtriuſque autor Suidas.

Chrŏmĭŏs, χρόμιος, Filius Nelei, & Chloridos, qui in ea pugna, quam Pylii & Meſſenii adverſus Herculem geſſerunt, cum decem fratribus occiſus eſt. Alius fuit Priami filius, in bello Trojano à Diomede interfectus. ¶ Fuit & Chromius quidam Argivus, qui ea in pugna, quæ ob Thyreorum agrum inter trecentos Lacedæmonios, totidemque Argivos commiſſa eſt, ſolus ex ſuis cum Alcenore incolumis evaſit. Autor Herod. lib. 1.

Chrŏmĭs, Herculis filius, ut Lactantius teſtatur, dicens: Conſtat Chromin Herculis fuiſſe filium, & equos habuiſſe Thraces, quos Hercules occiſo Diomede abduxerat, humanis carnibus veſci conſuetos. Hujus meminit & Statius, dum ait:

It Chromis Hippodamusq; alter ſatus Hercule magno.
Et paulò infrà:
Mox Chromis Hippodamū metæ interioris ad orbem
Viribus Herculeis, & toto robore patris, &c.

Chrŏnĭă, orum, χρόνια, Saturni feſta.

Chrȳſă, æ, ſive Chryſe, es, χρύση, Oppidum fuit Trojadis, Apollinis Sminthii delubro inſigne: cujus meminerunt Plin. lib. 5. cap. 30. Strab. lib. 13. & Homer. Iliad. 1, Ovid. 13. Metam. Chryſenque, & Cilian Apollinis urbes. ¶ Stephanus item Chryſen quandam collocat circa Lemnum, & ipſam Apollini ſacram. ¶ Eſt item Chryſe inſula Indiæ adjacens, de quà paulò póſt.

Chryſantus, Alexādrinus, Romę, quò juvenis venerat, factus Chriſtianus, ſub Numeriano Imperatore in foſſam demiſſus, ac terra, ſaxisq; obrutus fuit. Volaterranus.

Chryſaor, χρυσάωρ, Neptuni filius, quem ex capite Meduſæ, ut & Pegaſum, natum ſcribit Heſiodus in Theogonia

Chryſas, [χρύσας. German. Ein fluß in Sicilien / heißt jetzt Dittano.] Fluvius eſt Siciliæ, teſte Cicerone, qui de eo ſic ſcribit ſexta Verrin. Chryſas eſt amnis, qui per Aſſorinorum agros fluit. Is apud illos habetur Deus, & religione maxima colitur. Fanum ejus eſt in agro propter ipſam viam, qua Aſſoro itur Ennam. In eo Chryſæ eſt ſimulacrum præclarè factum è marmore.

Chryſaoras, χρυσάορας, Fluit per medium Meſſauræ urbis Libyæ, Stephanus.

Chryſaoris, idis, χρυσαορὶς, Carię civitas à Lyciis condita, quę poſtea Adrias nominata eſt: ut ex Apollonii ſententia refert Stephanus.

Chryſē, χρυσῆ, Stephano, Inſula eſt ante oſtium Indi fluvii, tam ferax auri, argentiq; metallis, ut nonnulli prodiderint, ſolum ejus aureum eſſe atque argenteum. Hujus inſulæ meminit Plin. lib. 6. cap. 21.

Chryſes, æ, χρύσης, Apollinis ſacerdos fuit, pater Aſtynomes, quæ à nomine ejus Chryſeis cognominata fuit: quam quum Græci, expugnatis Thebis Cilicius, urbe Ectionis abduxiſſent, & Agamemnoni in prædæ diviſione tradidiſſent, Chryſes Apollinis inſignibus exornatus, ad Græcorum caſtra acceſſit, filiamque ſibi petit reſtitui. Quod quum impetrare non potuiſſet, Apollinis auxilium imploravit, qui tam gravem Græcis peſtilentiam immiſit, ut Agamemnon patri puellam reſtituere fuerit coactus. Cujus loco quum Achilli Bryſeidem eripuiſſet, indignè id ferens Achilles, in poſterum à prælio omni abſtinuit, donec morte Patrocli nuntiata, intermiſſa arma recepit. Autor Homerus lib. 1. Iliad.

Chryſeis, pen. prod. χρυσηὶς, Chryſæ Apollinis ſacerdotis filia fuit, quæ vero nomine Aſtynome dicta fuit: Chryſeis à nomine patris cognominata. Vide in dictione CHRYSES.

Chryſippa, χρύσιππα, Vrbs Ciliciæ à Chryſippo conditore: Gentile Chryſippanus vel Chryſippeus. Steph.

Chryſippe, χρυσίππη, Iri filia, quæ ex Phthio Hellenem peperit, ut autor eſt Stephanus.

Chrȳſippŭs, χρύσιππος, Apollonii filius, patria Solenſis, ſive (ut alii malunt) Tarſenſis, Stoicæ ſectæ Philoſophus fuit, auditor Zenonis & Cleanthis: poſt quem etiam ſcholæ præfuit. Ingenii acumine plurimùm valuit, ut qui in multis etiā à præceptoribus diſſenſerit. Vnde per Ironiam Chryſippeū acumē uſurpatur in ſtupidum. In dialectica clariſſimus fuit: ita ut non illepidè dicerent quidam: Si apud deos dialectica haberetur, nō temerè alia eſſet, quàm quę à Chryſippo invēta fuit. Scripſit librorum volumina ſupra quinque & ſeptuaginta. Ferunt Carneadem philoſophum Cyrenæum, perlectis Chryſippi libris, ita dixiſſe: Niſi Chryſippus eſſet, ego nō eſſem. De exitu ejus varia traduntur. Quidam volunt à diſcipulis ad ſacrificium vocatum, quum vinum dulce affatim hauſiſſet, anhelitus difficultate laborare cœpiſſe, atq; ita quinto demum die fato conceſſiſſe, annos jam natum circiter tres & ſeptuaginta. Alii ferunt nimio riſu expiraſſe. Nam quum ficus ruré allatos aſinum comedentem videret, ancillæ juſſiſſe ajunt, ut & vinum aſino bibendum daret: ejusque dicti urbanitate tantopere ſibi placuiſſe, ut nimio riſu fuerit ſuffocatus. Mortuo Athenienſes ſtatuam poſuerunt in Ceramico. ¶ Fuit præterea Chryſippus filius Pelopis, quem quum pater valdè amaret, noverca ejus Hippodamia indignè ferens, liberos ſuos Atreum & Thyeſtem impulit, qui illum interfecerūt: ob quam rem à Pelope pulſi, in exilio vitam degerunt, donec pater è vivis excederet,

Chryſoceras, χρυσόκερας. Vulgò Pera, Promontorium Thracię ad Boſphorum ſitum, in quo ſitum eſt oppidum Byzantium liberæ cōditionis, anteà Lygos dictum. Autor Plin. lib. 4. c. 11. Ratio nominis ducta eſt partim à figura, quæ cerviho cornū ſimillima eſt: partim à proventu, quòd maxima ibi pelamidum copia accipiatur.

Chrȳſŏgŏnŭs, χρυσόγονος; Nomen viri proprium, compoſitum ex χρυσὸς, aurum & γονὴ, fœtum, quòd aurum undecunque pariat. Iuvenalis: Sunt quæ Chryſogonum cantare vetant.

Chryſogonus, χρυσόγονος, Syllæ libertus potentiſſimus, de quo multa Cicer. in Orat. pro Roſc. Amer. ¶ Fuit & Chryſogonus martyr, teſte Volaterrano, nobili genere ortus Romæ; qui quando nec conſulatus, nec ullius honoris pollicitatione per Diocletianum averti potuit, jugulatus eſt ad ſcalas Gemonias. Latinè fœtum aureum ſonat: nam χρυσὸς aurum, γονὴ, fœtum ſignificat.

Chryſŏpŏlĭs,

Chrȳsŏpŏlĭs, [χρυσόπολις. Germ. Ein Statt in Bithynia/ nahe bey Chalcedon/ein Goldgrub der Perser.] Teste Plin. lib. 5. cap. ult. oppidum est Bithyniæ, prope Chalcedonem: ita dictum, quòd Persæ ibi tributum colligerent ex cæteris Asiæ civitatib. ¶ Est præterea altera Chrysopolis in Cilicia, teste Stephano.

Chrȳsŏrrhŏās, χρυσορρόας, Fluvius est Syriæ circa Damascum incipiens, qui penè totus derivationibus exhauritur. Autor est Strabo lib. 16, & Plin. lib. 5. cap. 18. ¶ Chrysorrhoas etiam dictus est Pactolus, propter aureas arenas: ut autor est idem Plin. lib. 5. cap. 29.

Chrysorrhoę, χρυσορρόαι, Populi dicti ad Phasim fluviũ, quòd in his locis (ut inquit Strabo) auriferi torrentes fint. Vnde fabulis occasio de vellere apud Colchos aureo.

Chrysostomus, χρυσόστομος, Nobilissimi scriptoris Ecclesiastici cognomen, patria Antiocheni: Episcopi autem Constantinopolitani, ab eloquentiæ suavitate impositum. Latinè sonat Os aureum.

Chrȳsŏthĕmĭs, χρυσόθεμις, Filia Agamemnonis & Clytemnestræ, soror Orestis, Electræ & Iphigeniæ: ut scribit Homer. lib. 9. Iliad.

Chrysothoas, Vide CHRYSORRHOAS.

Chrȳxŭs, Ducis Bojorum nomen est apud Silium Italicum lib. 4. qui ad Brennum Senonum Gallorum ducem ejus originem refert.

Chthŏnĭă, χθονία, Vnum ex vetustis Cretæ insulæ nominibus, teste Stephano in dictione κρήτη.

Chthonophyle, χθονοφύλη, quæ Baccho Phliuntem peperit. Stephanus.

Chyton, χύτον, Regiuncula Epiri, in qua habitavêre quidam ex Clazomenis profecti. Gentile Chytites.

Chytri, χυτροὶ, Civitas Cypri: sic dicta à Chytro filio Aledri, filii Acamantis. χυτρόπολις, regiuncula Thraciæ cives Chytropolites.

Chytus, Cyzici portus.

Chytrium, χύτριον, Locus Ioniæ, in quo postea Clazomenæ conditæ fuerunt.

C ante I.

Cia, κία, Ptolemæo, Vulgò Zea, Insula est sub Eubœa, non procul ab Attica, quæ à Plinio & Strabone Ceos, & Cea appellatur. Tres habet præcipuas civitates, Iulidem, Cartheam, & Charessum. Hinc deducitur adjectivum Cius, κῖος, & κῖῶος, per Crasin.

Cibarci, Hispaniæ populi, quorum meminit Plin. lib. 4. in descriptione Hispaniæ.

Cibotus, Asiæ civitas est, eadem cum Apamia. Autor Plinius lib 5. cap. 29.

Cibyra, æ, κιβύρα Ptolemæo, Oppidum Asiæ propriè dictæ, non procul à Meandro fluvio. Cic. 6. in Verrem: Hosce opinor Cibyræ, quum in suspicionem venissent suis civibus, fanum expilasse Apollinis. Et paulò pòst: Cibyram cum inanibus syngraphis venerat.

Cibyrates, vel Cibyrata, nomen gentile. Cicero ibidem: Eò quum venio, Prætor quiescebat: fratres illi Cibiratæ inambulabant.

Cibyraticus, a, um, possessivum. Ibidem: Immittebantur ilicò Cibyratici illi canes, qui investigabant, & perscrutabantur omnia.

Cicĕro, [κίκερον. Ger. Ein Hochbegabter Redner vñ auch Burgermeister zu Rom.] Cujus vitã Tyro Tullius ejus libertus tribus voluminibus scripsit, teste Pædiano, Præceptores se habuisse fatetur in philosophia quidem Philonem Academicum, tunc Romæ commorantem: in jure civili, Scævolam: in dialectica, Diodorum Stoicum: in dicendo, Apollonium Mollonem. ¶ Sex. Roscium Amerinũ parricidii reum, natus annos XX III. ut tradit Nepos, ut alii, XXV II, defendit. Metuens deinde Syllam, quem in ea causa offenderat, in Græciam abiit, Asiámq; simulata valetudinis causa abiit: ubi se (ut ipse ait) recoquendum præceptoribus dicendi dedit, Xenoclemque Adramittenum, Dionysium Magnesium, & Menippum Carem audivit: Rhodi verò Apollonium Mollonem magistrum dicendi habuit. Feruntque Posidonium tunc Athenis eum Græcè declamantem audivisse, ac protinùs exclamasse, quòd solam Græcis dicendi relictam gloriam videret ad Latinos per eum transferri. Postea quum multis muneribus in Republ. functus esset, Consul conjurationem Catilinæ repressit, legem Agrariam repulit. Hujus vitam omnem, & vitæ studia vide apud Plutarchum. ¶ Cicero, ejus filius inter eos qui à parentibus degeneraverunt, ponitur Valerio Binos eum congios hausire solitum scribit. Plinius, per temulentiamque M. Agrippæ scyphum impegisse. ¶ Qu. Cicero M. frater, legatus Cæsaris in Gallia primùm, deinde ad regendam Asiam propretor missus, admonetur à fratre per epistolam totius officii. Duxit uxorem Pomponii Attici sororem. Miserandus demum ejus exitus. Proscriptus enim unà cum filio (quando & Marcus frater) rogavit percussorem se ante filium interfici: filius contrà, se ante patrem. Vterque igitur simul interfectus. Autor Appianus.

Cicĕrōnĭānŭs, a, um, Quod est Ciceronis, vel accedit ad Ciceronem: ut Ciceroniana simplicitas. Plin. in Præfatione totius operis.

Cichesus, fluvius ponitur ab Hom. in hymno Apollinis.

Cicimeni, Populi ex Iaxamatarum genere, à Medis oriundi, Tanaim fluvium accolentes: quorum meminit Plinius lib. 6. capite 7.

Cicŏnes, pen. cor. κίκονες, Populi Thraciæ, juxta Hebrum fluvium inhabitantes. Tibul. Nam Ciconum ille manus adversis repulit undis. Virgil. 4. Georg. -spretæ Ciconum quo munere matres Discerptum latè juvenem sparsêre per agros.

Ciconius, κικώνιος, Nomen ejus qui Brixiam condidit.

Cierium, κιέριον, Vrbs Bœotiæ, aliàs Arne dicta. Steph.

Cilix, cis, κιλιξ, Nomen proprium Phœnicis filii: à quo dicta est Cilicia.

Cilĭcĭă, [κιλικία. Vulgò Caramania. Germ. Ein Landtschafft des minderen Asie so an Syrien stosset / heißt jetzt Caramania.] Regio est in minori Asia, Syriæ proxima, tota ferè campestris, Tauro monti subjecta: quæ à Cilice nomen sortita est, quem pristina ætas penè ultra ævum memoriæ abscondit, Phœnice ortum, qui apud Gentileis antiquior Iove de primis terræ alumnis habebatur. Hęc regio ab Oriente Amano clauditur: à Septentrione Tauri jugis: ab Occidente Pamphylia. Hujus metropolis est Tarsos, quam intersecat Cydnus amnis. ¶ Ciliciæ portę, quà Taurus patet ad Antiochiam. Vulgò Golfo dela giazza. ¶ Ciliciæ populi Cilices appellantur, de quibus paulò pòst. ¶ Gentile fœmininũ est Cilissa, sicut à Phœnix Phœnissa: quòd & adjectivi vice positum aliquando legimus. Ovid. in Ibin: Nam neque quot flores Sicula nascantur in Hybla, Quótve ferat dicam terra Cilissa crocos.

Cĭlĭcēnsĭs autem denominativum est, non gentile: ut, Præfectus, vel Proconsul Cilicensis. Cic. Qu. Fr. lib. 1: Nam si te interioribus vicinis tuis Cilicensi & Syriaco anteponis, valdè magnum facis.

Cĭlĭcĭŭs, a, um, possessivum: ut, Ciliciæ portæ: hoc est, Amani montis angustiæ, quibus Cilicia à Syria dirimitur. ¶ Cilicium exitium, κιλίκιος ὄλεθρος. De crudeli & immani dicebatur. Cilices enim ob piraticam, quam exercebãt, & assiduas hostium deprædationes infames erant immanitatis & crudelitatis nomine. ¶ Cilicii imperatores, κιλίκιοι στρατηγοὶ, dicebantur homines hirsuti & pilis obsiti. Vnde & saga pilis contexta, Cilicia vocantur. Autor Diogenianus.

Cĭlĭcĭī, termini dicti sunt à Cilicio Saturnino, centurione cohortis septimæ & vicesimæ, qui terminationem fecit.

Cĭlix, gentile est significans eum, qui è Cilicia ortus est. ¶ Cilices piratæ fuerũt, quos Cn. Pompeius victos in deditionem accepit, & eorum postea fideli opera usus est in bellis suis navalibus adversus Cæsarem. Lucan. lib. 3: Itq; Cilix juxtà, jam non pirata, carina. ¶ Crocus cilix, pro Cilicio. Lucret. lib. 2. Et quum scena croco Cilici perfusa recens est. ¶ Cilix haud facilè verum dicit. Dionys. in Epist. ad Rufum scholasticum: λόγος ἐστὶ παλαιὸς, μὴ ῥᾳδίως ἀληθεύειν τὺς κίλικας: id est, Vetus verbum est, Cilices haud facilè verum dicere. Quadrabit in hominem avidum lucri, & ob id sæpenumerò dicentem non quæ vera sint, sed quæ utilia.

Cillă, κίλλα, Vrbs prope Thebas Actioneas, ubi Cillei Apollinis tẽplum erat, ut habet Strabo lib. 13. Ovid. 13, Metamorph. Chrysenq; & Cillan Apollinis urbes.

Cīllŭs, Pelopis fuit auriga, qui in itinere, antequam Pelops ad Oenomanum venisset, obiit: cujus nomine Cilla oppidum, templumque Cillei Apollinis à Pelope conditum est. Strabo lib. 13

Cimas, Insula inter Istri ostia, quæ, ut Pomponius scribit, urbem habet, quam quia Bithyni colunt, Bithynidam appellãt.

Cīmbrī. [κίμβροι. Ger. Völcker so von Mitternacht auß Dennmarck in Italiam gezogen sind.] Populi fuerunt Septentrionales, Saxonici maris peninsulã incolentes, quæ ab ipsis Cimbrica Cherronesus dicta est, anno ab Vrbe condita sexcentesimo & quadragesimo unà cum uxoribus & liberis Narbonensem provinciam ingressi, à C. Mario ad internecionem fuerunt deleti. Refert Valer. Maximus, Cimbros, & Celtiberos in acie gaudio exultare consuevisse, tanquam gloriosè & fœliciter essent excessuri: lamentari verò in morbo, quasi turpiter essent perituri. Hodie Dani appellantur, & qui ipsum peninsulæ Isthmum inhabitant, Holsatii.

Cimbrica Cherronesus, Vide CIMBRI.

Cimeliarchium, Locus est ubi reponitur thesaurus. Vnde Chimeliarcha, custos vasorum & aliarum rerum Ecclesiæ.

Cimmĕrĭī, κιμμέριοι, Populi fuerunt à Scythis oriundi, dexteram Ponti partem habitantes, non procul à Bosphoro, qui à nomine ipsorum Cimmerius appellatus fuit: ubi & oppidum fuit

fuit nomine Cimmerion. Hi aërem craſſum habuiſſe ferũtur, & denſis exhalationib. nebuloſum: quod & ipſum Homerus teſtatur Odyſſ.lib.11,ubi ſic habet:

Ἔνθα ϑ' κιμμερίων ἀνδρῶν δῆμός τε, πόλις τε,
Ἠέρι, καὶ νεφέλῃ κεκαλυμμένοι, οὐδέποτ' αὐτοὺς
Ἠέλιος φαέϑων ἐπιδέρκεται ἀκτίνεσσιν,
Οὔϑ' ὅπότ' ἂν στείχῃσι πρὸς οὐρανὸν ἀστερόεντα,
Οὔϑ' ὅταν αὖψ ἐπὶ γαῖαν ἀπ' οὐρανόϑεν πεσπτρέψπται,
Ἀλλ' ἐπὶ νὺξ ὀλοὴ τέτπται δειλοῖσι βροτοῖσι.

¶Hinc Cimmeriæ tenebræ proverbio celebrantur,pro denſiſſima caligine.Lactan.lib.4:O cæcum pectus,ô mentem Cimmeriã,ut ajunt,umbris atriorem!Ephorus ſcribit Cimmerios in Italia quoq; fuiſſe juxta lacum Avernum,eosq; in ſubterraneis habitaſſe domiciliis,quorum morem patrium eſſe,ut nemo Solem aſpiciat: noctu verò egrediantur. Eorundem meminit & Feſtus. Cimmerii (*inquit*) dicuntur homines qui frigoribus habitatas terras incolunt, quales fuerunt inter Bajas & Cumas,in ea regione, in qua convallis ſatis eminenti jugo circundata eſt,quæ neq; matutino, neq; veſpertino tempore Sole contegitur. ¶Cimmericus Boſphorus,κιμμερικὸς βόσφορος, inde nominatur, cujus longitudo eſt ducentorum & viginti ſtadiorum.

Cĭmmĕrĭs,Vrbs Phrygiæ, quę à veteribus Edonis dicta fuit: deinde & Aſſus Apollonia & Antandros.Autor eſt Plin.lib.5. capite 30.

Cĭmōlĭs,pen.prod.Paphlagoniæ oppidum eſt,teſtibus Pomponio lib.2,& Plin.lib.6.cap.2. ¶Eſt etiam urbs ejuſdem nominis in Galatia, teſte Ptol.lib.5.cap.4.

Cĭmōlŭs, penultima prod. κίμωλος Suidæ, Inſula eſt in mari Cretico, è regione Zephyrii promontorii, unde optima creta advehitur, qua fullones utuntur in abluendis veſtium maculis.Ovid.7.Metamorph.Hinc humilem Myconem,cretoſaque rura Cimoli.

Cĭmōlĭŭs, a,um,adjectivum: ut Cimolia creta: cujus diverſa ſunt genera,ut videre eſt apud Plin.lib.6.cap.17.Dioſc. lib.5. cap 94,duas Cimoliæ terræ ſpecies facit:unam candidam:alteram ad purpuræ colorem vergentem: quarum utriq; maximas in medicinis vires tribuit.

Cimon,κίμων,Athenienſis fuit, Miltiadis filius, mira erga cives liberalitate ac munificentia:utpote qui refractis agrorum ſuorum & hortorum ſepibus,civibus faceret poteſtatẽ,quod viſum eſſet,ex illis decerpendi. Domi quoque tam largo apparatu inſtruxit convivium,ut non modò familiæ, ſed multis etiam pauperibus undique confluentibus abundè ſufficeret. Vide latiùs vitam ejus apud Plutarchum, qui eum cum Lucullo in contentionem adducit.

Cinædocolpitæ,κιναιδοκωλπίται,Fœlicis Arabię populi,quorum regina Zadrane dicitur.Steph.

Cinara,Vide CINYRA.

Cincĭă, Locus Romæ, ubi Cinciorum monumentum fuit. Feſtus.

Cincĭŭs, Romani Senatoris nomen, qui ſeculi ſui luxui infenſus,vehementiſſimus ſuaſor fuit legis Fanniæ ſumptuariæ: orationeque ad populum habita, acerrimè invectus fuit in mores ſuæ ætatis, & quorundam gurgitum gulam, qui ſolidos porcos Trojanos in convivium inferebant. Ita enim vocabat aprum, qui incluſis minoribus animalculis gravidus erat,quemadmodum equus Trojanus gravidus erat armatis. Vide Macrob.lib.3.cap.13.

Cindapſus, κινδαψὸς, Filium habuit Maſonardum,qui Cariæ civitati nomen dedit. Steph.

Cindra,κίνδρα,gens Thraciæ,Vide CONDRAE.

Cineas, κινέας, Plutarcho, Vir Theſſalus fuit, Pyrro amiciſſimus, & perpetuus illius in omnibus expeditionibus comes: cujus tanta fuit eloquentia,ut Pyrrhus fateretur,plures à Cinea oratione,quàm à ſe armis eſſe ſubactos. Hic legatus Romam miſſus, ut Pyrrhi nomine de pace ageret,obſiſtente ſibi Appio Claudio Cæco,re infecta reverſus eſt.Interrogatus deinde à Pyrrho de ſtatu Vrbis & Senatus, reſpondit: Senatum ſibi deorum conſeſſum viſum eſſe: populi autem tantam eſſe turbam, ut vereretur, ne regi cum hydra quadam Lernæa res eſſet. Huic tanta fuiſſe fertur memoriæ fœlicitas, ut poſtridie quàm Romam adventaſſet, ſine ulla nomenclatoris ope Senatui,equeſtrique ordini ſua nomina reddiderit. Autor Plin. lib.7.cap.24.

Cinæſias,æ,κινησίας Suidæ, Dithyramborum ſcriptor,qui impietatis,improbitatisque nomine malè audivit. ¶Fuit hoc & Pyrrhi & Achillis filii cognomen, à corporis agilitate impoſitum. Fertur enim Pyrrhicam ſaltationem vehementer excoluiſſe, & à ſuo nomine eam appellaſſe. Vnde natum eſt proverbium: πυῤῥίχιον ὄρχημα κινησίου:hoc eſt, Cineſiæ Pyrrhicam didicit,vel quod in choris multo motu uteretur contra comidicos agens, qui in hac parte deficiunt. Erat autem Cineſias corpore pigro,& fracto crure.

Cingă,Hiſpanię fluvius eſt in Iberum influens.Lucanus lib.11 -quos Cinga pererrat Gargite, &c.

Cingŭlum, Civitas eſt inter Picentes, quæ mulos Cingulanos mittit, qui etiam hodie habentur in pretio. ¶Hinc Cingulani populi,quorum meminit Plin.lib.3.cap.13.

Cinnă,Civitas Theſſaliæ,à Cinno gigãte, & Cœi fratre dicta. ¶Eſt etiam Cinna civitas Hiſpaniæ in regno Caſtellæ: à qua Cinnenſes populi, quos commemorat Plinius in conventu Tarraconenſi,lib.3.cap.3. ¶Fuit item Cinna Mariani & Syllanis temporibus,Romanorum omnium crudeliſſimus,quatuor Conſulatil us functus,qui primo conſulatu,ſervis ad pileum vocatis,adverſarios vicit.Octavium interfecit, Ianiculũ occupavit. Iterum & tertiò ſe Cõſulem fecit. Quarto Conſulatu,quum bellum cõtra Syllam pararet, Anconę ob nimiam crudelitatem, lapidibus ab exercitu occiſus eſt. ¶Fuit etiam Poëta eruditiſſimus hoc nomine, cujus meminit Virg.in Bucol Nam neque adhuc Varo videor,nec dicere Cinna Digna, ſed arguros interſtrepere anſer olores.

Cinnă, tribunus plebis, qui quum pernitioſas leges de revocandis exulibus ferret, pulſus à Cn. Octavio collega, magiſtratuque exutus, ex urbe profugit, & bellum urbi intulit,accerſito C. Mario & aliis exulibus ex Africa:in quo bello duo fratres, alter ex Pompeii, alter ex Cinnæ exercitu ignorantes concurrerunt. Et quum victor mortuum ſpoliaret, cognitò fratre, ingenti edita lamentatione, ac rogo extructo, ſe inſuper cremavit. Tãdem Cinna & Marius in urbem recepti,cędibus omnia complevêre: inter quos Cn.Octavium conſulem, M. Antonium oratorem, & L. Cæſarem jugularunt,eorumq; capita pro roſtris poſuerunt. Ex Livio. ¶Cinna item alius, qui per errorem necatus à populo Romano fuit, foro medio in funere C. Cæſaris,quum unus ex interfectoribus fuiſſe crederetur: præterea L. Cinna res novas affectans,quem ex hoſte Octavius amicum fecerat, adverſus ſe inſidias moliri cognovit, & iratus nova in eum exempla meditabatur. Liviæ tandem conſilio uſus mitior eſt factus, eumq; ſeparatim in cubiculũ vocavit: ubi ejus ingratitudinem exprobrando: Vitam,*inquit*, Cinna, tibi iterum do,priùs hoſti, nunc inſidiatori:& pariter contendamus, utrum ego melius iterum tibi vitam dederim, an tu debeas. Seneca de Clementia.

Cinnæræth, in tribu Naphthali juxta lacum Geneſareticum civitas eſt,quam Herodes magnificis ornavit ædificiis, atque in honorem Tiberii Cæſaris Tiberiaden nominavit,à qua lacus & regio circumjacens nomen invenerunt. Ioſepho Iudaïcarum rerum ſcriptori,hac fuit urbe Iuſtus hiſtoricus, qui bellum à Veſpaſiano contra Iudæos geſtum,ſcripſit.

Cinxĭă,Iuno dicebatur,quòd nuptiis præeſſet. γαμήλιος. Initio enim conjugio ſolvebatur cingulum, quo nova nupta erat cincta. Feſt.

Cĭnўrās, κινύρας, Suidæ Cypri rex fuit, qui cum filia Myrrha, aſtu nutricis deceptus,concubuit; ex qua & Adonin ſuſcepit; quem Venus poſtea in deliciis habuit: qui quum majore animo,quàm viribus, feras ſectaretur, apri dente in inguine vulneratus, interemptus fuit, & in florem Anemonem cõverſus: Vide Ovid.lib.10 Metam. ¶Vbi Naſo ſatis indicat hujus Regis regionem opulentiſſimam fuiſſe: unde locus factus Proverbio: Cinyræ opes, κινύρου πλοῦτος, de immenſis divitiis dici ſolitum Adagii meminerunt,Plato de Legib.2, & Suidas.

Cios,Phrygię emporium fuit,à Mileſiis conditum eo in loco, qui Aſcania Phrygiæ appellatur.Plin.lib.5.cap.32.

Cirannus. Vir fuit Lycius,& Sarpedonis comes, quem, teſte Homero in Iliade,Vlyſſes in bello Trojano interfecit.

Circē, [κίρκη. Germ. Ein groſſe Vnholdin oder Zauberin.] Solis & Perſes Nymphę filia,& Aetæ Colchorum regis ſoror,veneficiorum peritiſſima: quæ Sarmatarum rege,cui nupſerat,veneno ſublato, regnoq; per ſcelus parto, quum crudeliùs imperaret,ab incolis pulſa,in Italiam profugit,& in Circæo mõte (qui antiqui olim Latii terminus erat, & efficaciſſimis herbis abundabat)ſedem ſibi delegit: ubi quum Glaucum marinum Deum adamaret,Scyllam puellam,quam ille deperibat, infeſtis fontibus, in monſtrum marinum commutavit: Vlyſſem item, vi tempeſtatis ad ſe delatum hoſpitio ſuſcepit, ſociosque ejus,quos in porcos commutaverat, eidem reſtituit: cui & Telegonum filium peperit. Poſtremò & Picum Latinorum regem, quòd uxorem ſuam nomine Canentem ſibi præferret,in avem ſui nominis commutavit.

Circæŭs,a,um, κιρκαῖος: ut, Circæus mons, & Circæum oppidum, quod & Circæos quidam appellarunt. ¶Hinc Circæenſes populi. Liv.lib 6: Ad hoc Latini, Heroiciique acceſſerunt, & Circenſium quidam.Cic. lib.3.de Nat.deor.Quamquam Circem quoq; coloni noſtri Circeienſes religione colunt. Circæi verò quondam inſula fuit immenſo mari circundata(ſi Homero creditur) ubi Latium antiquum terminabatur.Strabo lib.5:Poſt Antium Circęium eſt ſtadiorum ducentorium

torum & nonaginta, mons mari & paludibus instar insulę circundatus. Habet etiam castellū, & Circes sacellum, & Minervæ aram. Virg. lib. 6. Aeneid. Proxima Circææ raduntur littora terrę, Dives inaccessos ubi Solis filia lucos Assiduo resonat cantu. Vide plura apud Homer. 10 Odyss.

Circēō poculo, Cicero de homine subitò in alium mutato dixit, Actione in Verrem prima: Sic repentè è vestigio ex homine, tanquā aliquo Circæo poculo, factus est Verres: redit ad se atque ad mores suos. Sic dicimus Virga Circæa, qua Circe credebatur mentem adimere, ac reddere: pecudes facere & homines.

Circēs domus, Oppidum Campaniæ, Pomponio: Strabo Circeum vocat, à quo Circeii. Plinius tradidit Circeos insulam aliquando fuisse immenso mari circundatam, mox continenti adnexam. Circeii, Ciceroni Circeienses dicti, libro 3. de Natur. deor. Vide præcedentia & sequentia his statim, & Pontina in P.

Circēum, Promontorium Tusculorum, Ptolemæo: alio nomine Sancta felicitas.

Circĭus (quod hîc pro insula Mysiæ adjacente corruptè legebatur) Vide CYZICVS.

Circŭs, de Circis Romanis vide Nicol. Perott. in Cornucopia, & Alexand. ab Alexand.

Ciris, dicitur Scylla Nisi regis filia, mutata in avem Cirim: id est, alaudam. Vide SCYLLA. κεῖρις, scribitur Oppiano lib. 1. dè Aucupio.

Cirrhă, κίρρα, Vrbs est in Phocide ad radicem Parnassi montis: à qua campi vicini Cirrhæi dicti sunt. Plin. lib. 4. ca. 3. Et Apollo Cirrhæus, & Templa Cirrhęa: hoc est, ædes Apollinis, apud Senecam in Hercule Oetæo.

Cirtă, sive potiùs Cirtha, κίρθη, Numidiæ fuit urbs munitissima, in qua Iugurtha Adherbalem necavit, ut est videre apud Salust. in Iugurth. Vide & Strabon. lib. ult. Vulgò *Constana*.

Circiada, Vicus Atticæ, Vide CERCIADA.

Cirtiscŭs, fluvius est memorandus in Scythia, teste Herod.

Cis, nomen patris Saul, ut habetur in lib. 1. Reg. cap. 9.

Cisalpină Gallia, quæ & Citerior Gallia, & Gallia togata dicitur, fluvio Rubicone finitur, cujus basim Alpes efficiunt. [Germ. Das theil *Italiæ* so jetzt Lombardy genennet wird.] Cic. pro Lege Manil. Inde quum se in Italiam recepisset, duabus Hispaniis & Gallia Cisalpina præsidiis ac navibus confirmata, *&c.*

Cisamus, [κίσαμος. German. Ein Stat in Candia / heißt jetzt *Chisamopoli*.] Vrbs est Cretæ apud Ptolemæum, quæ hodie *Ephitisa* appellatur.

Cisapennina Italia, à Catone in Orig. dicitur quæ respectu Romanorum cis Apēninum montem est: [Germ. Das Italia so der Stat Rom hiedisset dem Berg *Apennino* gelegen ist.] sicut Transapennina, quæ trans Apenninum est.

Cisianthi, Populi sunt inter Scythas, qui Oceanum accolunt, Cimmeriis vicini. Plin. lib. 6. cap. 13.

Cisia, κισία, mater Memnonis. à qua Susorum cives Cisii dicti. Stephan.

Cispĭus, Mons in urbe Roma, Exquilina in regione, de nomine Cispii dictus, ut inquit Festus. Varr. lib. 1. de ling. Latina: Exquilinus est Cispius mons sexticeps apud ædem Iunonis Lucinæ.

Cissă, Ptolemæo, fluvius est Ponti, in ea parte, qua Cappadociæ cohæret. Vulgò *Quisa*.

Cisseūs, κισσεύς, Rex Thraciæ, pater Hecubæ uxoris Priami, à quo Cisseis patronymicū: ut Hecuba Cisseis, apud Euripidē.

Cisthena, Pōponio libro primo, Vrbs est Aeolidis in Isthmo, qui est inter Elaiticum sinum & Idæum. A Plinio Cisthene vocatur lib. 5. cap. 30.

Citarii, Populi Siciliæ, Autor Plin. lib. 3. cap. 8.

Cithærōn, [κιθαιρών. Germ. Ein Berg in *Boeotia* dem *Baccho* zugeeignet.] per i nostrū, Mons est Bœotiæ, teste Strabone, cujus radicem Asopus amnis alluit. Servius credidit alterum esse ex jugis Parnassi: quod omniū Geographorum judicio secus se habet. Est enim Cithæron mons à Parnasso discretus, & ab eo plusquam triginta passuum millibus dissitus. Hic mōs Libero patri sacer erat: unde etiam ibi ejus Orgia celebrabāt. Ovid. 3. Metamor. Vadit, ubi festus facienda ad sacra Cithæron Cantibus & clara Bacchantum voce sonabat.

Cithărīstă, sive Citharistes, κιθαριστής, Promontorium Galliæ Narbonensis: testibus Ptol. lib. 2. c. 10. & Antonino, qui in suo Itinerario ab hoc promontorio Massiliam usque navigio triginta millia passuum facit.

Citтĭum, κίττιον, Oppidum Cypri: unde Citticus Zeno, κιττιεύς, apud Laërt. lib. 7.

Cius, κίος, Fluvius Thraciæ ex Pæonibus & Rhodope monte profluens, medium intersecās Hęmum, ut scribit Herod. lib. 4. ¶ Fuit item Cius Bithyniæ oppidum, postea Prusias appellatum. Hoc (ut testatur Strabo lib. 12.) Demetrius evertit unà cū Mytilea, huic vicina: easq; Prusię Zelę dedit, qui utranq; rursus à ruinis excitans, Cium, à se Prusiada: Myrleam verò ab uxore Apamiam nominavit.

C ante L.

Clæon, κλαιών, Fons est juxta Celænas Phrygiæ oppidum, ab effectu fletus dictus. κλαίω enim idem est quod fleo. Huic vicinus alter fons Gelon, ἀπὸ τοῦ γελᾶν: hoc est, à ridendo appellatus. Refert Plin. ex Theophrasto lib. 31. cap. 2.

Clamperiæ, Locus Italiæ, in Brutiis apud Plin. lib. 3. cap. 5.

Clănĭus, γλάνις, Stephano, Fluvius Campaniæ juxta Acerras urbem, crebris ejus inundationibus bona ex parte haustam: ut annotavit Servius in illud Virg. 2. Georg. - vacuis Clanius non æquus Acerris. Plin. lib. 3. c. 5: Glanicum vocat, eundemq; esse testatur cum Lyri, Minturnas intersecāte. Stephanus Glanim appellat, Sillurumque piscem ab eo Glanium vocari existimat. Plinio tamen Glanis Thusciæ fluvius est juxta Aretium: de quo infrà suo loco.

Clariæ, Populi sunt Thracię, Plin. lib. 4. cap. 11. in descriptione Thraciæ.

Clărŏs, κλάρος, Vulgò *Calamo*, Ioniæ civitas, Apollinis oraculo nobilis, juxta Colophonem. Hanc Manto Tiresiæ filia condidit, fugiens Thebanorum victores Epigonos. Quæ quum patrię cladem lugeret & suam, manantibus ubertim lacrymis fontem fecit: unde Claros, ἀπὸ τοῦ κλαίειν locus appellatus. Nearchus verò autor est, inde huic urbi nomen factum, quòd Apollini per sortem Claros obtigit. Nam sortem κλῆρον Græci nominant. Hinc Apollo Clarius dictus est, qui illic & fanum habuit, in quo responsa, epota aquā ædebantur. ¶ Est & Clarus insula in mari Myrtoo, & ipsa Apollini sacra: de qua nonnulli intelligunt illud Ovid. 1. Metamorph. - mihi Delphica tellus, Et Claros & Tenedos, Patareaq; regia servit.

Clărĭum oraculum, In Ionia fuit juxta Clarum oppidum, non procul à Colophone: à quo Clarius Apollo dictus est: ibi enim specus fuit & lacuna, cujus potu mira oracula reddita sunt: breviore tamen vita bibentium, κλάριον μαντεῖον. Hujus Plin. lib. 2. cap. 103, & alicubi Macrobius meminerunt.

Claterna, à Pomp. Mel. lib. 2. numeratur inter oppida Picenī.

Claūdĭă, κλαυδία, Nomē virginis Vestalis, quæ quum in suspicionem stupri venisset, & simulacrum matris Idææ in vado Tyberis hæreret, ad comprobandam pudicitiam suam, fertur cingulo duxisse navem, quam multa hominum millia trahere nequiverant. Eadem quum partem triumphantem ab inimico Tribunoplebis de curru detrahi animadverteret, pietate mota, in currum insiliit, patremque tàm arctè est amplexa, ut divelli non potuerit: quo facto populum tàm acriter in Tribunum concitavit, ut illæ vitæ metuens destiterit ab incepto. Autor Valerius lib. 5. cap. 4.

Claūdĭă. Plin. lib. 3. cap. 24. Norici oppidum est, quod à Ptolemæo Claudivium appellatur. Vulgò Closterneuburg.

Claūdĭă gens, tribus maximè cognominibus usa est. Nam & Pulchri, & Nerones, & Marcelli nominantur, patricii fuēre Pulchri & Nerones, plebeii Marcelli: nec minùs multos ex plebeiis, quàm ex patriciis, virtute præstantes, meritisque claros in rempubl. licet invenire, ex nostro commentario ad Qu. Fratrem.

Claūdĭă familia, ab Appio Clauso Sabino cognomen accepit, qui post exactos reges cum quinq; millibus clientum Romam venit, partemq; urbis habitandam accepit. ¶ Ex hac familia fuit Appius Claudius Cæcus, qui viam Appiam stravit, & aquam Appiam in urbem duxit, Pyrrhumque intra urbem non esse recipiendum, sua sententia obtinuit. Ex hac Familia Nerones & Drusi originem traxerunt. Nam Nerones Sabinorum lingua fortes, & strenui dicuntur. Drusi autem cognominati à Claudio Druso, qui occiso Druso Gallorum duce, primus sibi, & posteris hoc cognominis indidit. Autor Trāquillus in Claudio. ¶ Fuit & Appius Claudius Regillianus, unus ex Decemviris legibus scribendis creatus, summa inter collegas autoritate, qui post multa imperiosè & crudeliter gesta, tādem Virginiæ amore captus, submisso quodam ex libertorum numero, nomine Clodio, in servitutem eam asserere est conatus. Quare intellecta, accurrens è militia pater, exiguum cum filia collo quendi spatium petit, eamq; paululùm extra turbam abductam, quum alia ratione pudicitiam ejus & libertatem adversus Decemviri libidinem tueri non posset, non invitam interfecit: quo nomine Decemvir in carcerem conjectus, sibi manus intulit. ¶ Præter hos fuit & Claudius Appius, Caudex cognominatus, quod primus Romanis autor fuerit caudices secandi, & classis conficiendę. Hic Carthaginienses Messana expulit. Hieronem prælio victum apud Syracusas, in deditionem accepit. ¶ Fuit & Claudius Nero, Livii Salinatoris in Cōsulatu collega, qui Asdrubalem secundo bello Punico Annibali fratri suppetias ferentem, acie superavit, occisiq; caput in fratris castra abjiciendum curavit.

Claūdĭānă tonitrua dicebantur, quæ Claudius Pulcher instituit, ut ludis factis post scenam cōjectus lapidum ita fieret in

circumactam

circumactam pelvim, ut veri tonitrui speciem repræsentaret. Vide suprà BRONTEVM.

Claudĭānŭs, κλαυδιανὸς, Poëta Aegyptius, ut Græci & Latini affirmant, & ipse de se testatur. Floruit sub Theodosio, & Honorio Augustis. Scripsit de Raptu Proserpinę libros tres. Item laudes Honorii, Arcadii, Stiliconis, Olibrii, & aliorum, cum aliquot invectivis, patria fuit Alexandrinus, nobilissima urbe Aegypti. Quidam Florentinũ faciunt, sed falsó. Autores Græci, qui de poëta Claudiano scripserunt, Alexandrinum appellant, & autor ipse Nilum suum vocat. Ingenio excellenti fuit, maximeq; apto ad carmen componendum. Nam & adsurgit fœliciter, variisq; figuris ac sentẽtiis mirificè delectat. Hi ejus versus præcipuam laudem meruerunt, quos de laude & victoria principis Theodosii contra Eugenium Gallorũm regem scripsit. Constat enim Theodosium ipsum parva manu contra ingentes Barbarorum copias dimicasse:

Te propter gelidis Aquilo de monte procellis
Obruit adversas acies, revolutaq; tela
Vertit in autores, & turbine reppulit hastas.
O nimium dilecte Deo, cui fundit ab antris
Aeolus armatas hyemes, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti.

¶Fuit & Claudianus Cæsar, qui interfecto Caligulæ successit in imperio, vir inauditæ crudelitatis, ut scribit Suet. in Claudio. Claudiani poëtæ Alexandrini meminit Suidas.

Claudĭŏpŏlīs, κλαυδιόπολις, Cappadociæ urbs, cujus mentionem facit Plin. lib. 5. cap. 24.

Claudĭum, κλαύδιον, Vrbs Italiæ: gentile Claudianus, Steph.

Claudĭŭs, κλαύδιος, Nomen Romani Imperatoris, & Caligulæ patrui. Hic Britanniam insulam in deditionem accepit, & Orcadas Romano adjecit imperio. Postremò ab Agrippina uxore venenato boleto sublato est, ut Nero filius Imperio potiri posset. ¶ Fuit & alius Claudius Romanorum item Imperator, qui Gotthos Illyricum vastantes bello adortus, incredibili clade superavit. Vnde in curia clypeum aureum, & in Capitolio auream sellam habere promeruit. Sed quum duobus ferè annis imperasset, apud Smyrnam morbo interiit.

Claūsēmburgum, Transylvaniæ urbs.

Claūsŭs, antea Claudius dictus, Rex fuit Sabinorum, qui post exactos reges, cum quinque millibus clientum & amicorum Romam venit, & susceptus, habitandam urbis partem susceptit: ab eo postea & tribus & familia Claudia vocata est, ut habetur apud Maronem libro 7: Ecce Sabinorum prisco de sanguine magnum Agmen agens Clausus, magniq; ipse agminis instar: Claudia nunc à quo diffunditur & tribus & gens.

Clăzŏmĕnæ, pen. corr. κλαζομεναί, Vrbs Ioniæ Asiaticę, quam condidit Paralus. Hæc priùs Glyna nominabatur, vicina Colophoni: unde & Apollo Glynæus dictus est apud Virgilium, quòd ibi esset ejus oraculum.

Clăzŏmĕnĭī, Insula ante Ioniam, quę & Marathusa, μαραθοῦσσα dicitur: à qua Clazomenii, κλαζομένιοι, Ioniæ populi originem traxerunt.

Clĕănthēs, κλεάνθης, Nomen philosophi, qui Zenonis Citiensis scholam successor excepit: Hic Phani Asii filius, egregius pugil, quum Athenas venisset, Zenoni adhærens, generosè philosophatus est, & in ejusdem permansit dogmatibus. Hic quum valdè pauper esset, mercenariam vitam agebat. Noctu quidem in hortis aquam hauriebat: per diem verò in studiis exercitabatur. Vnde Phreantes appellatus est, quasi puteos hauriens. Tradunt illum, quæ à Zenone audierat, ossibus boum, & testis fictilibus perscribere solitum, quum pecunia non suppeteret ad chartas emendas. Hujus insignis diligentia & acerrima censura abiit in proverbium. Nam quum aliquid summa cura, industriaq; elaboratum volumus significare, dicimus illud ad Cleanthis lucernam esse evigilatum.

Clĕānthĭs, Mulieris nomen est apud Suid.

Clĕārchŭs, κλέαρχος, Philosophus fuit, cujus meminit Hieronymus contra Iovin. ¶ Fuit & alius hoc nomine Lacedæmoniorum dux, Hic dicebat exercitui Imperatorem plus, quàm hostem metui debere. Autor Frontinus lib. 4.

Clēmēns historicus, scripsit de regibus & imperatoribus Romanis: item ad Hieronymum, de figuris Isocratis. Autor Suidas. ¶Clemens item Alexandrinus præsul, Pantheni discipulus, Origenis præceptor, floruit sub Severo, & Antonino principibus. Hieronymus & Eusebius lib. 6.

Clĕŏbĭs, κλέοβις, Alter fuit ex Argiæ sacerdotis filiis, qui cum fratre Bitone, quum jumenta morarentur, jugum subiit, matrisque currum ad fanum pertraxit. Pro qua filiorum pietate mater superos precata est, ut filiis præmium darẽt, quòd longè maximum homini dari posset à Deo. Postridie itaque ambo inventi sunt in lecto mortui: tanquam ita dii judicárint, majorem homini fœlicitatem nõ posse obtingere, quàm statim ex hujus mundi gripi calamitatibus. Vide suprà in dictione BITON.

Clĕŏbūlŭs, κλεόβουλος, Lyndius, Evagoræ filius, unus ex septem sapientibus. Huic fuit filia nomine Cleobulina, alio nomine Eumetis dicta, quæ versu hexametro ænigmata quædã conscripsit. Meminit puellæ hujus Plutarchus in convivio septem sapientum.

Cleocritus, κλεοκρίτος, apud Comicos taxatur ut mulierosus, & cinædus, & obscurus, & ut Cybeles filius. Nam in mysteriis Rheæ molles tantùm intersunt. Vnde id nominis contumeliæ jaciebatur in cinędos ac molles & parùm viros. Hæc Suidas.

Cleodamas, κλεοδάμας, Thasius philosophus, Platonis tempore in geometria floruit. ¶Alius Cleodamas Achnęus (Achne autem civitas est Thessaliæ) scripsit de cura equorum, autore Stephano.

Clĕŏdōrā, penul. prod. κλεοδώρα, Nymphę nomen, matris Parnassi, à quo Parnassus mons nomen accepit. Vide Cœlium libro 16. capite 19.

Clĕŏmăchŭs, κλεόμαχος, Magnesius pugil, qui in cinędi cujusdam & ancillæ amorem incidens, quæ à cinędo alebatur, cinędorum & orationem & mores est imitatus. Nam cinędicæ orationis primus inventor fuit Sotades, postea Alexander Aetolus, sed in soluta oratione Lysis etiam adhibito cantu. Autor Strabo.

Clĕŏmbrŏtŭs, κλεόμβροτος, Pausaniæ filius, Lacedæmoniorum dux, qui timens ne videretur cum Epaminunda hoste sentire, temerè cùm eo pugnavit, seque & patriam in præceps dedit: nam & ipse vulneratus occubuit, & exercitus deletus est ¶ Fuit & alter hujus nominis, Academicæ sectæ philosophus, qui cùm libros Platonis, quibus ille animæ immortalitatem astruit, relegisset, seipsum ex sublimi saxo præcipitavit, ut citiùs ab beatorum cœtum perveniret. Cic. in Tusculan.

Clĕŏmēdēs, κλεομήδης, Astypalęęsis pugil fuit, incredibili corporis robore, qui quum Epidaurum quẽdam pugilem interfecisset, victoriæ præmiis fraudatus, doloris impatientia insanus factus est: Astypalæamq; reversus, se in puerorum ludum recepit, apprehensamq; manu columnam, cui tectum innitebatur, mediam confregit, plurimosque pueros ruina oppressit. Quamobrem quum ad supplicium peteretur, se in sepulchrum quoddam conjecit, adductumq; operculum intùs tãta vi retinuit, ut ne à multis quidem simul adnitentibus potuerit revelli. Concisо deinde ferramẽtis sepulchro, Cleomedes neq; vivus inventus est, neq; mortuus. Consulto itaq; oraculo Apollinis quid de illo actum esset, responsum est: Vltimus Heroum Cleomedes Astypalæus.

Clĕŏmĕnēs, κλεομένης, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ab Antigono victus ad Ptolemęum regem confugit, à quo primùm magno in honore habitus, mox calumnia cujusdam Nicagoræ regi suspectus redditus, in carcerem plenum captivorum conjectus est, qui omnes instinctu Cleomenis mutuis concurrentes vulneribus spontanea morte se tyranni crudelitati eripuerunt. Cujus facinoris quum Cleomenem autorem fuisse Ptolemęus comperisset, mortuũ excoriari jussit, & cruci affigi. Plura de hoc Plutarchus in vita ejus.

Clĕōn, κλέων, Cleæneti filius, dux Athenienſium in reipublicæ administratione adversari solitus Niciæ Nicerati filio, qui missus in Thraciam cum exercitu, multas urbes cepit. Eum insectatur Aristophanes in Comœdia, quæ inscribitur ἱππῆς: id est, Equites. ¶ Fuit & Cleon poëta, qui Argonautica scripsit: à quo argumentum Apollonius Rhodius mutuatus est, ut ejus enarrator scribit. ¶ Fuit item Cleon Halicarnasseus orator, qui Lysandro Lacedæmonio orationem composuit. Autor Suidas.

Clĕone, κλεωνή, & Cleonæ, narum, mediocre oppidum, distãs ab Argis stadiis centum viginti: à Corintho nonaginta, non procul à Nemæa sylva. Ovid. 6. Metamor. -humilesq; Cleonæ, Et Nelea Pylus.

Clĕōnæŭs, a, um, κλεωναῖος, ut Leo Cleonęus, qui & Nemeęus. Lucanus: Ille Cleonæi projecit terga leonis.

Clĕōnўmŭs, κλεώνυμος, Athenienſium dux fuit timidissimus, qui in prælio abjecto clypeo suos deseruit: unde & ῥιψασπίδης dictus est. Hunc insectatur Aristophanes in Nubibus.

Cleopatra, [κλεοπάτρα. Germ. Ein Königin in Egypten/ein gott Weib.] Aegypti regina, Auletæ filia, soror & uxor Ptolemæi ultimi, mulier impudentissima, à Cæsare primùm adamata: cui filium Cæsarionem peperit: deinde ab Antonio justæ uxoris loco habita fuit, relicta Octavia Augusti sorore. Postea victo apud Actium prælio navali Antonio, admotis corpori aspidibus sese interemit. Stat lib. 3. Syl.

Actias Ausonias Cleopatra catenas.

¶Cleopatra altera, quę ex Cosmeticis citatur à Galeno in lib. 1. de Compositione phar. cap. 1. mulier medicinę peritissima, quam

Paulus Aegineta lib. 3. cap. 2. & Aëtius tetrabibli 2. ... cap. 6 memorat. Nonnulli tamen hunc virum fuisse arbitrantur. ¶ Ab eo fit Cleopatricus, a, um, ut Cleopatricę dapes, apud Sidonium.

Cleopatrus, Præfecti nomen apud Corinthios, cujus Plutarchus in Arato mentionem facit.

Cleophantus, Medicus, cujus meminit Plin. libro 24. cap. 16. ¶ Fuit & Cleophantus, pictor Corinthius, ut scribit idem Plin. lib 35 cap 3.

Clĕŏphōn, κλεοφῶν, Poëta tragicus Athenienſis, cujus nonnullæ fabulæ commemorantur à Suida.

Clĕōstratŭs, κλεόστρατος, Antiquiſſimus philoſophus, qui primus in Zodiaco ſigna Arietis, & Sagittarii deprehēdit. Autor Plin lib 2. cap. 8.

Clĕōxĕnŭs, & Democlitus, κλεόξενος, καὶ δημόκλειτος, hiſtoriam de rebus Perſicis ſcribere aggreſſi, quam ab illis inchoatam fatetur ſe abſolviſſe Polybius Megalopolitanus. Autor Suidas.

Clēthŭs, κλῆθος, uxorem habuit Pallenem Sithonis filiam, quæ Thraciæ urbi nomen dedit, Steph.

Clībănŭs, κλίβανος, Mons eſt in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio, cujus meminit Plin. libro 3. capite 10. ¶ Eſt item Clibanus oppidum Iſauricæ, quæ eſt Aſiæ regio, inter Ciliciam & Pamphyliā ſitæ de quo idem Plin. lib. 5. cap. 27.

Clīdēmŭs, pen. prod. κλείδημος, Scriptor antiquiſſimus fuit, cujus opus de plantis ſæpè citatur à Theophraſto. Scripſit & Protogoniam, quæ citatur ab Athenæo.

Clinias, κλινίας, Muſicus & philoſophus ſectæ Pythagoreæ, qui ſi quando ad iram provocaretur, ſumpta ſtatim cithara, motus animi leniebat, haud aliter quàm Achilles, quum iratus ſtabat ad littus, animi ſui dolorem citharę cantu leniebat. Autor Aelianus de Varia hiſtoria.

Clĭō, [κλίω. Ger. Eine auß den neun Μῦσις ſo jeen liebhabeten Ruhm und Herrligkeit bringet.] Vna Muſarum ex novem, apud Heſiodum in Theog. λὰὸ τῦ κλίους: id eſt, à gloria, quòd poëtis gloria ex carmine naſcatur.

Clīſthĕnēs, κλεισθένης, Primus oſtraciſmi autor apud Athenienſes, primusq; eo genere exilii mulctatus. Vide Cælium lib. 21. cap. 44. ¶ Cliſthenem video, κλεισθένιλω ὀρῶ. Suidas refert, & ait convenire in eos qui lævi, deraſaq; ſunt cute. Nam is mos Cliſtheni, barba deraſa ſemper eſſe, quo juvenis etiā dum videretur. Effertur & ad hunc modum, κλεισθένης ἀκρατέστερος, Cliſtene intemperantior. De cinædo & deliciis effœminato.

Clītarchŭs, κλείταρχος, Hiſtoricus fuit, & Alexandri Magni perpetuus in omnibus expeditionibus comes: cujus etiā res geſtas conſcripſit: ſed ea vanitate, ut fidem Hiſtorici non mereatur. Autor Quintilianus.

Clītellæ. Vide in APELLAT.

Clīternĭa, Pomponio libro 2, Italiæ oppidum eſt, in tractu Apuliæ, ad Garganum montem, Vulgò *Gelano*. Ptolemęo Cliternum.

Clītŏmăchŭs, penultima correp. κλειτόμαχος, Philoſophus Carthaginiēſis, Athenas venit, annos natus quadraginta, audivitq; Carneadam, cujus & ſucceſſor fuit, tres ſectas ſectatus: Academicorum, Peripateticorum, & Stoicorum. Supra quadraginta volumina conſcripſit, de quo Cic. li. 3. Tuſcul. mentionem facit. ¶ Clitomachus alter, Athleta, & Pancratiaſtes nobilis fuit, qui pudicitiæ tantæ fuiſſe dicitur, ut canes ſi fortè coëuntes vidiſſet, ſtatim vultum averteret: in convivio ſiquis ſermo laſcivus incideret, ſtatim ſurgens abiret. Autor Aelianus de Varia hiſtoria.

Clītŏr, oris, κλείτωρ, Oppidum mediterraneum Arcadię, à quo vicinus fons Clitorius appellatur, ei qui guſtaverit, vini faſtidium inducens. Meminit hujus oppidi Ptolemęus libro 3. capite 16.

Clītŭmnŭs, Agri Faliſci fluvius eſt, cujus aquæ potatæ candidos faciunt boves. Autor Plin. libr. 2. cap. 103. Virgil. 2. Aen. Hinc albi Clitumne greges, & maxima taurus Victima. Silius: Et lavat ingentem profundens flumine ſacro Clitumnus taurum.

Clītus, κλεῖτος, Mantii fuit filius, qui ab Aurora raptus, nunquam poſtea apparuit. ¶ Fuit prætereà Clitus inter præcipuos Alexandri Macedonis familiares, eidemq; chariſſimus, tùm quòd filius eſſet nutricis ipſius, tùm quòd ab illo in dubio vitæ diſcrimine fuiſſet ſervatus. [Germ. Einer auß den geheimpten freundt deo groſſen Keyſers Alexandri/ welchen er auch in einer vollen weiß jämerlich erſtochen hat.] Hunc tamen in convivio quodam liberiùs in Perſicos mores invectum, rex jam temulentus ſpiculo trajecit. Cujus facti eum poſtridie tanta cœpit pœnitētia, diſcuſſa jam ebrietate, ut totum triduum cibo abſtinuerit, decreverit; omninò inedia ſibi necem conſciſcere, amicumq; optimè de ſe meritum ad inferos perſequi. Tādem ægrè admiſſa amicorum conſolatione, qui Clitum jure occiſum aſſerebant, ſumptuoſiſſimo eum funere ſepelevit. Hiſtoriam hanc vide latiùs apud Arrianum, Qu. Curtium, & Plutarchum in vita Alexandri.

Cloanthus, Vir Trojanus, Aeneæ comes.

Clōdĭă, Romana (à qua Cicero prædium emere volebat) copioſa & locuples fœmina fuit, de qua ſic Cicer. ad Attic. libro 13: Sed quando, *inquit*, Clodia Romæ futura eſt, & quāti rem æſtimas, eo prorſus expecto: nō quin illud malim, ſed & magna res eſt, & difficile certamen cum cupido, cum locuplete, cum hærede.

Clōdii forum, Italiæ oppidum in octava regione, ut ſcribit Plin. lib. 3. cap. 13.

Clōdĭōrum familiam, à Clodio Aeneæ ſocio dictam putavit Feſtus. Verius tamen eſt, Clodios (qui & Claudii dicuntur) à Sabinis ortum traxiſſe, nominisq; originem cepiſſe ab Appio illo Clauſo, qui primus ex ea familia cum quinq; clientum millibus ſe Romam contulit.

Clōdĭus, prænomine Publius, Adoleſcens fuit nobilis ex antiquiſſima Claudiorum familia, ſed civis factioſus, & notiſſimæ libidinis: ut qui & tres ſorores per inceſtum polluerit, & in ſacris Bonæ deæ muliebri veſte deprehenſus ſit. Hic graviſſimas cum Cicerone inimicitias exercuit: cui, ut majus negotium faceſſere poſſet, Tribunatum plebis petiit: quem quum per leges obtinere non poſſet, quòd Patricius eſſet, cuidam ex plebe ſe adoptandum dedit: atque ita tribunatum nactus, nō quievit, donec Ciceronem per vim civitate expelleret. Verùm quum & Pompeio moleſtus eſſe cœpiſſet, & optimum quenque laceſſeret, placuit Senatui Ciceronem ab exilio revocari: qui in urbem reverſus, Milonis auxilio inimici impetū compeſcuit: à quo etiā Clodius ipſe in via Appia fuit interfectus. De hoc ſic ſcribit Cicero ad Attic. lib. 1: Credo (*inquit*) te audiſſe, quum apud Cæſarem pro populo fieret, veniſſe eò muliebri veſtitu virum, idque ſacrificium quum virgines inſtauraſſent, mentionem à Qu. Cornificio in ſenatu factam (is fuit princeps, ne tu fortè aliquem noſtrūm putes) poſtea rem ex S.C. ad Virgines atque Pontifices relatam: idque ab iis nefas eſſe decretum: deinde ex S.C. Conſules rogationem promulgaſſe: uxori Cæſarem nuntium remiſiſſe. In hac cauſa Piſo inimicitia P. Clodii ductus, operam dat, ut ea rogatio quam ipſe fert, & fert ex S.C. & de religione, antiquetur. Hactenus Cic. ¶ Fuit & Clodius Pulcher, orator Romę inter patronos, ſimul cum Cicerone in cauſa Scauri Pædianus. ¶ Clodii cujuſdam meminit Plutarchus in Numa, qui temporum argumentum ſcripſit. ¶ Sex. Clodius rhetor Siculus, Latinę, Græcęq; eloquentiæ profeſſor, malè oculatus, familiaris, ac præceptor M. Antonii triumviri, cujus meminit Cicero in Philip. & Trāquillus. ¶ Clodius Quirinalis Arelatenſis, rhetor, Romæ docuit circa Neronis tempora, teſte Euſebio. ¶ Clodius Albinus, dux Gallicani exercitus, poſt mortem Pertinacis principis ab exercitu imperator ſalutatus, & à Severo juxta Lugdunum acie ſuperatus. Autor Herodianus.

Cloēlĭă, Nobilis virgo Romana fuit, quæ cum aliis nonnullis virginibus Porſenæ Hetruſcorum regi obſes data, deceptus cuſtodibus unà cum reliquis virginibus incolumis ad ſuos per Tyberim tranavit: Quamobrem Romani novam in fœmina virtutem novo honoris genere ornandam rati, ſtatuam ei equeſtrem in ſumma ſacra via poſuerūt. Autor Livius primo ab Vrb. Hujus meminit Valer. libro tertio, capite de Fortitudine. Virgilius quoque circa finem libri octavi Aen.

Et fluvium vinclis innaret Cloëlia ruptis.

Iuvenalis:

Quod miraretur cum Coclite Mutius, & quæ
Imperii & fines Tiberinum virgo natavit.

Clŏnĭŭs, κλόνιος, Vnus è quinque ducibus Bœotorum, qui cum quinquaginta navibus ad Trojam navigaverunt, ut ſcribit Homerus libro Iliad. 2.

Clota, Ptolemæo, Aeſtuarium maris in Britannia inſula, exiguo terrę ſpatio à Bodotria altero ęſtuario diremptum. Cornel. Tacit. in vita Agricolæ Glotam vocat.

Clōthō, κλωθώ, Vna parcarum, quę humanę vitæ ſtamina diſpenſat. Græcè κλώθω, Circūvolvo, neo, deſtruo. De his nonnihil Orpheus in hymnis, pluraq; tradita in magica ſua, ſed involuta & obſcura. Heſiodus autem in Theog. Themidos filias facit, & Iovis: Clotho, Lacheſin, & Atropon. & θνητοῖς ἀνθρώποις ἔχειν ἀγαθόν τε, κακόν τε.

Cluĕntĭus, Ex municipio Latino, accuſatus à matre Saſſia, quòd Oppianicū vitricū interfeciſſet, defenſus fuit à Cicerone, cujus adhuc extat longè optima oratio pro Cluentio.

Clunĭa, Oppidum eſt Hiſpaniæ in extremis Celtiberorum finibus. Vnde unus ex Hiſpaniæ citerioris conventibus Clunienſis dictus eſt. Vulgò *Ciudad real*. Sunt enim ſeptem (inquit Plin. li. 3.) Carthaginienſis, Tarraconenſis, Cęſarauguſtanus, Clunienſis, Aſturum, Lucenſis, Braccarum.

Clŭpĕă, quæ & Clypea dicitur, Vulgò *Quipia*, Civitas Africæ propriè

propriè dictæ, in promontorio Mercurii sita: ita dicta à clypei figura: unde & Aspis dicitur, teste Solino, quod etiam annotavit Hermolaus in Pliniũ, & Vadianus in Melam. Silius lib. 3: In clypei speciem curvatis turribus Aspis. Lucanus libro 4: Et Clupeam tenuit stationis littora notæ. Ptolemæus verò duas urbes propinquas collocat in Hermæo promontorio, quarũ unam Clypeam, alteram Aspidem appellat. ¶ Clupea etiam exiguus piscículus est apud Plin. lib. 9. cap. 15, qui venã quandam in faucibus Thynni erodens, ipsum exanimat.

Clusíni, Novi & veteres populi Hetruriæ, Plin. lib. 3. cap. 5.

Clūsīnŭs. [Germ. Der Gott *Ianus* hat diesen Nammen vom beschlossen her/darumb daß man zu fridens zeit alle täden an seinẽ Tempel beschloß.] Dictus est Ianus, quòd pace templi ejus portæ clauderentur. Virg. 1. Aen. Claudẽtur belli portæ, furor impius intus Sæva sedens super arma, & centum vinctus ahenis.

Clusíolum, Oppidum Vmbriæ, quod interiit: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 14.

Clusíum, Oppidũ est Tuscię mediterraneũ, ubi Porsena Hetruscorũ rex sepultus creditur. Plin. li. 36. cap. 13. Vulgò *Chiusi*.

Clўmĕnē, penult. corr. κλυμένη, Oceani & Tethyos filia, Iapeti uxor, teste Hesiodo in Theogonia: de qua Virgilius libro 4. Georg. Inter quas Clymene curam narrabat inanem. ¶ Fuit & altera Clymene mater Phaëthontis, ut scribit Ovid. libro 1. Metam. quæ quum forma valeret, Soli placuit, qui concubitu ejus potitus, ex ea Phaëthontem, & sorores genuit. Ovid. lib. 1. Metam. Et tulit ad Clymenem Epaphi convitia matrem. ¶ Inde Clymenis, idos, patronymicum & Clymencius, a, um: ut, Clymeneia proles: id est, Phaëthon. ¶ Tertia fuit ministra Helenæ decoris oculis prędita, ut est apud Homer. lib. 3 Iliad. Hujus meminit & Ovidius in Epistolà Helenes ad Paridem: Cætera per socias Clymenem, Aethramque loquemur, Quæ mihi sunt comites, consiliumq; duæ.

Clўtæmnēstrā, κλυταιμνήστρα, Nomen proprium uxoris Agamemnonis, quæ ob amorem Aegisthi adulteri virum occidit. Vnde etiam ab Oreste filio in patris ultionem fuit occisa; de qua Euripides in Oreste, & Homerus in Odyssea.

Clytía, æ, vel Clytie, es, κλυτίη, Vna fuit ex Oceani nymphis aliquandiu ab Apolline adamata, donec illa Apollinis cũ Leucothoe concubitum. Orchamo patri ejus indicavit. Quare iratus Apollo, Clytien gravissimo odio prosequutus est. Illa verò amoris impatientia cibo & potu abstinens, manè orientem, & vesperi occidentem spectabat Apollinem: & quacunq; ille iter faciebat, Clytie oculis sequebatur. Vnde tandem fame & dolore consumpta, mutata est in Heliotropium. Fabulam hanc refert Ovid. lib. 4. Metam.

Clytíus, κλύτιος, Filius Laomedontis, & frater Priami, ut refert Homer. lib. 20. Iliad. ¶ Est & Clytius, adolescentis nomẽ apud Virg. lib. 10. Aen. quem Cydon quidam in deliciis habuit.

C ante N.

Cnemídes, κνημίδες, Oppidum Locrorum, ad sinum Opontium, secundum Daphnuntem, è regione Cænei Eubœæ promontorii: à quo Locrorum quidam Epicnemidii cognominati sunt. Vide Strab. lib. 9. & Pompon. lib. 2. Plinio Cnemis dicitur singulari numero, lib 4. cap 7.

Cnēŭs, κνῆος, per c scribitur, sed profertur per g. Prænomẽ fuit Romanis peculiare: à nævo (ut volunt) tractum, quod eo prænomine præcipuè nominarentur, qui nævum aliquẽ nascentes attulissent. Festus à Græco γίγνεσθαι deducit.

Cnĭdŏs, κνίδος, Vulgò *Cabo crio*. Est urbs, in extremo cornu peninsulæ Cariæ adhærentis, in qua Venus colebatur: unde Cnidia dicta est. Potest etiã scribi Gnidos per g. ¶ Est & herbæ nomen, de qua Plin. lib. 21. cap. 16. Vnde Cnidium oleum, quod fit è grano cnidio: de quo Plin. lib. 23. cap. 4.

Cnīpŏlŏgŭs, κνιπολόγος, Aristoteli Hist. lib. 9. cap. 3. dicta quod κνῖπας: id est, Cossos venetur. Gaza Culicilega. Avicula est achantylis magnitudine; coloris cinerei; ac distincti maculis.

Cnīsæă, κνισαία, Navale Megarorum juxta Peloponnesum, Stephan.

Cnŏpŭpŏlĭs, κνοπύπολις, Ioniæ civitas, quæ alio nomine Erythra dicitur. Stephanus.

C ante O.

Cŏăstræ, sive potiùs **Choatrę**, Indię populi sunt, apud quos arbores in tantam altitudinem excrescunt, ut ne sagittis quidem queant adæquari. Autor Plin. lib 7. cap. 2. Lucan. libr. 1: Aethera tangentes sylvas liquêre Choatræ.

Coboris, Insula est in sinu arabico apud Plin. lib. 6. cap. 28.

Cobrўs, κόβρυς, Vrbs Thraciæ à qua fit gentile Cobrytes, κοβρύτης. Stephanus.

Cocalus, κώκαλος, Sicilię rex, ad quem Dædalus ex Creta aufugit, quem illuc usq; persequutus est Minos Cretensium rex: sed à Cocali filiabus (ut Aristoteles refert) interfectus est.

Cocanícus, Sicilię lacus, ex quo salem Cocanicum nominamus. Autor Plin. lib. 31. cap. 7.

Cŏclēs, Nomen Horatii cujusdam Romani, qui Porsenæ regi (ut docet Livius lib. 2: Decad. 1.) per Sublicium pontem trãsire conanti, solus hostium impetum sustinuit, donec à tergo pons à soçiis frangeretur: quo fracto, se cum armis præcipitavit in Tyberim. Et licet læsus in coxa fuerit: Tyberim tamen tranando ad suos pervenit. Vnde est illud ab eo dictum, quũ ei in comitiis coxæ vitium objiceretur: Per singulos gradus admoneor triumphi mei. Hujus meminit Valerius lib. 3. cap: 2. Virg. quoque Aeneid. 8:

Illum indignanti similem, similemq; minanti
Aspiceres, pontem auderet quòd vellere Cocles.

Cŏctĭæ Alpes, Vide COTIAE Alpes.

Cŏcynthium, κώκυνθον, Italiæ promontorium, quod Meridianam plagam spectans, Ionium, & Siculum mare discriminat: Polybius lib. 2, & Plin. lib. 3. cap. 10.

Cocytía, κωκύτια, Sacra erant, quę fiebant in honorem Proserpinæ, quam Pluto rapuit: à Cocyto inferorum fluvio nominata. Autor Porphyrio in illud Horatii in Epod. Inultus ut tu riseris Cocytia.

Cŏcўtŭs, pen. prod. [κωκυτός. German. Der jamerbach in der Hell. Polon. *Piekielne iezioro*. Vng. *Pokolnak siralmas folyo vize*. Ang. *Mourning*.] Latinè dicitur luctus: quo nomine dictus est Inferorum fluvius à Styge profluens. κωκύειν enim gemere ac lamẽtari significat. Virg. 6. Aen. Cocyti stagna alta vides, Stygiamq; paludem. Claudianus: - presso lacrymatum fronte resedit Cocytus, tacicis Acheron obmutuit undis.

Codanus, Sinus maris est ante Albim fluvium, totius Germaniæ maximus. [German. Des Dennmärckischen Meerschoß.] In quo sita est Scandinavia incompertæ magnitudinis insula. Plin. lib. 4. cap. 13.

Codanonia Pomponio, Insulà est una ex Hemodibus, earũ, quæ in Codano sinu sunt, longè maxima: fortasse eadẽ cum illa quam Plin. Scandinaviam vocat. [German Norwegen.]

Codetã, autore Festo, Dicta sunt ab antiquis loca trans Tyberim, quòd in iis virgulta nascerẽtur equinis caudis similia.

Cŏdrŭs, [κόδρος. German. Ein König zu Athen der sich gutwillig in todt ergeben hat / alß des Vatterlandts wolfart daran stund.] Nomen proprium regis Athenienſis, qui pro patriæ salute certissimæ se morti objectavit. Responsum enim acceperant Peloponnesienses, ita demum se superaturos, si hostium regem nõ occidissent. Fefellit ergo eos habitu pauperis, eosque in suam necem per jurgia provocando, à nullo cognitus, fecit fidem oraculo: unde Virgil 5. Aeglog. -si quos aut Phyllidis ignes, Aut Alconis habẽs laudes, aut jurgia Codri. Hujus tánta fuit nobilitas, ut locum fecerit proverbialı hyperbolæ. Nam quũ nobilitatem cujuspiam volebãt extollere, eum Codro nobiliorem esse dicebant. Generosior Codro, εὐγενέστερος κόδρου: aut, Antiquior Codro, ἀρχαιότερος κόδρου. Per ironiam etiam dici potest in istos; qui majorum fumosis imaginibus & natalium antiquitate gloriantur. ¶ Hinc Codridę dicti sunt Codri posteri.

Coëlă, κοίλη, Atticæ regiuncula est, Miltiadæ & Thucydidis sepulchris nobilitata: cujus meminit Marcellinus in vita Thucydidis.

Coëlēsўrĭă, sive Syria Coële. [κοιλοσυρία. Ger. Die Landtschafft in Syrien so zwischen den Bergen *Libano* und *Antilibano* gelegen ist.] Ea Syriæ pars est, teste Strabone lib. 16, quę ultra Seleucidem in Aegyptum & Arabiam recedit, proprieq; ea quæ Libano, & Antilibano includitur. Ità dicta à cavitate, quam Græci κοιλάνσιν nominant. Pomponius Mela, lib. 1: Syria latè litora tenet, terrasq; etiam latiùs introrsus, aliis, aliisq; nuncupata nominibus: nam & Coële dicitur, & Mesopotamia, & Damascene, & Adiabene, & Babylonia, & Iudæa, & Sophene.

Coëlŏs, κοῖλος, Thracię portus est, ubi Lacedęmonii ab Atheniensibus navali prælio superati sunt. Mela, lib. 2: Est & portus Cœlos Atheniensibus & Lacedęmoniis navali acie decernẽtibus, Laconicæ classis signatus excidio. Quæ Pomponii verba nonnulli referunt ad prælium illud navale, quo Lacedæmonios vicerunt Athenienses, Thrasyllo, & Thrasybulo ducibus. Alii ad Alcibiadem referre malunt, quem Lacedæmonios juxtà Thraciæ Cherronesum navali prælio superasse, autores sunt Plutarchus & Iustinus.

Coemba, Ptolomæo est Gedrosiæ urbs, hodie *Cambaia*, sive *Gambaia*, regni caput.

Cœnocnum, Ptolemæo, Vrbs esse creditur Germaniæ, quæ vulgò Leubenburg vocatur.

Cœranus, κοίρανος, Naufragus à Delphino servatus. Vide historiam apud Plutar. lib. 5. circà finem libelli: Vtrum terrestria aut aquatilia plus sapiant.

Cœŭs, κοῖος Hesiodo, per œ diphth. Fuit Terræ filius, frater Iapeti, & Typhœi, quos omnes uno partu à Tellure quinta luna genitos esse fabulatur Virg. lib. 1. Georg. Cœumq; Iapetumq; creat, sævumque Typhœa, Et conjuratos cœlum rescindere fratres.

Cogamus, Fluvius est Mæoniæ ad radicem Tmoli montis: de quo Plin. lib 5. cap. 29.

Colaicum, promontoriũ est Taprobanæ insulæ. Autor Plin. lib. 6. cap. 21.

Colapis, sive Galapis, Pannoniæ fluvius est, in Saum influens juxta Sisciam, gemino alveo insulam efficiens, quæ Segestica appellatur: de hoc Plin lib 3. cap. 25.

Colapiani, Pannoniæ populi, juxta quos Colapis fluvius in Saum influit: unde & nomen acceperunt. Meminit horum & ibidem Plinius.

Cōlāxes, apud Flaccum lib. 6. Argon. nomen est cujusdam Pisatę, Iovis ex Ora nympha filii, qui ab Iasone fuit interfectus.

Cōlchis, dis, κόλχις, Regio Asię juxta Pontum regnũ Aeetę regis, & Medeæ patria. Corace monte (qui est Tauri pars) à Septentrione: ab ortu Iberia: à Meridie Phasi de: ab Occidẽte Euxino ponto clausa. Hûc ferunt Iasonem cum Argonautis navigasse, Medeæque artibus adjutum, aureum vellus retulisse. ¶ Hujus regionis incolę dicuntur Colchi, κόλχοι. Hæc (ut Ptolem. ait) monte Corace à Septentrione clausa est, qui est Caucasi pars, & Nomades excludit: ab Oriente Iberia: à Meridie Phasi de, & Armenię montibus: ab Occidente Euxino ponto.

Cōlchī, Asiæ populi, veneficii maximi autores, & Iasonis memoria, fabularumq; involucris nobiles: habent ab Ortu Iberiam & Albiam usq; in Caspium. Autor Ptolemæus. Ammianus lib. 22: Colchos antiquam, Aegyptiorumq; sobolem esse refert. Nam linificium adeò apud eos vulgatum est, ut in peregrina quoque loca exporterur: unde quidam cognationem Colchorum cum Aegyptiis ostendere volentes, fidem ex his capiunt, inquit Strabo.

Cōlchis, dos, regio est Asiæ juxta Pontum, in qua jugá Caucasi ad Riphęos montes totquentur: altero latere in Euxinum Mæotin devexa: altero in Caspium seu in Hyrcanum mare. In eo est Phasis amnis. Regnum fuit Aeetæ patris Medeæ: unde sæpissimè Colchis pro Medea sumitur.

Martialis:

Ignipedes posset sine Cholcide vincere tauros.

Cōlchĭcŭs, a, um, possessivum. κολχικός. Horat. 2. Carm. Ille & venena Colchica, Et quicquid usquam concipitur nefas Tractavit.

Cōlchĭcŭs, a, um, Propert. Colchis Colchiacis urat aheña focis. Vbi ipsam Medeam gentilitio nomine Colchidẽ appellat.

Cōlī, κῶλοι, Populi juxta Caucasum. Inferiores autem Caucasi partes Colici mõtes, κωλικὸν ὄρη vocãtur, regio Colica, Steph. Κόλοι φρούρες, Populi quidam Bœotiæ, Steph. in αὐτοκανδυλεῖς.

Colias, κωλίας, Promontorium vel litus Atticę in vico Phalereo, ubi & Venus Colias. Est autem lacus ibi similis cruri, κώλα, humano: gentile Colius, & Colias fœmin generis, & Colius, a, um, Steph. ¶ Est item Colias genus lacerti piscis apud Plin. li. 32. cap. ult. Colias Parianus sive Saxitanus è patria Betica, Lacertorum minima: sic enim legendum est. Scombro omnium similis est differens lineis obliquis punctisq; nigris. Vide Arist. Hist lib. 9 cap. 2.

Colidos, pen. cor. Insula in Oceano Indico, Veneri sacra, quæ tantę altitudinis esse perhibetur, ut illuc aves non advolent.

Cōllātĭă, Civitas fuit in prima regione Italiæ, quam Tarquinius constituisse dicitur, qui (ut erat superbus) eam ex collata pecunia constituit: unde & Collatia dicta est. Potest tamẽ fieri ut ab Albanis fundata sit, & aucta à Tarquinio. Autor Servius, enarrans illud Virg. 6. Aen.

Hi tibi Nomentum & Gabios urbemq; Fidenam,
Hi Collatinas imponent montibus arces.

Cōllātīnŭs, Tarquinii cognomen fuit, Lucretiæ mariti, qui primus post exactos reges cum Iunio Bruto factus est Consul. Postea non aliam ob causam, quàm quòd Tarquinius appellaretur, populo suspectus, magistratu se abdicare coactus est, & in exilium proficisci. Liv. 2. ab Vrbe.

Collatina porta Romæ, à Collatia oppido prope Romam, ad quod per eam portam fiebat iter. Festus.

Collatína Dea, Quæ collibus præsidebat. [German. Die Bühel Göttin.]

Collína, Vna ex quatuor regionibus urbis Romæ, à quinque collibus quos complectebatur, Viminali, Quirinali, Salutari, Mutiali, & Latiari, appellata, autore Varrone de Ling. Latina 4. & quum singulę quatuor regiones urbis tribum urbanam facerent, Tribus quoq; Romanæ nomen est. ¶ Est etiam collina porta quæ fuit in colle Quirinali sita: unde & nomen accepit. Ovid. Templa frequentari collinę proximą portę Nunc decet, à Siculo nomina rege tenent. Ea posterioribus temporibus Salaria vocata, quod nomẽ quoq; vię est in quam exit. Corn. Tacit. Tertium agmen per Salariam collinę portæ appropinquabat: per eam Salem Sabini deferebant, Ideoq; Salária vocata.

Collodis, Insula est Sardiniæ adjacens, de qua Plin. lib. 3. c. 7.

Colmaria, Vrbs Alsatiæ, Vulgò Colmar.

Cōlŏcātŭrum, Germaniæ urbs Ptolemæo.

Colonæ, Troadis locus est, non procul à Lampsaco, Milesiorum colonia. ¶ Sunt & aliæ Colonæ ad exteriorem partem Hellesponti, stadiis centum & quadraginta ab Ilio distantes. Meminit utriusq; loci Strabo lib. 13.

Cōlōnĭă Agrippínensis. [Germ. Cöln am Rhein.] Vbiorum civitas potentissima, cis Rhenum fluvium sitâ: ita dictâ ab Agrippina Neronis matre, quæ ut sociis quoque nationibus potentiam suam ostentaret, in hoc oppidum ubi genitâ erat, coloniam ex veteranis deduci imperavit. Autor Tacitus Annal. lib. 12.

Colonis, Insula est in sinu Argolico, contra Hermionium agrum, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Cōlōnŏs, κολωνὸς, Agger fuit, sive locus editus, hon procul ab Athenis, in quem Oedipus Thebis exulans dicitur commigrasse: unde Sophocles tragœdiam de Oedipi calamitatibus conscriptam, Oedipum Coloneum appellavit. ¶ Etat autem hic locus Neptuno sacer, ubi etiam equestris ejus statua fuit; quemadmodum & Thesei, Pirithoi, Adrasti & Oedipodis. In hoc aggere fuit & Timonis turris, qui à solitudine, hominũq; odio μισανθρώπου cognominatus est. Hæc Pausanias in Atticis. ¶ Pollux verò libro septimo, autor est, duo hujus nominis loca in Attica fuisse: alterum ἵππειος appellatum, in quem cõfugit Oedipus: alterum in foro juxta Euryscium, ἀγοραῖον cognominatum. ¶ Vnde locus factus proverbio: Serò venisti, sed in Colonum ito, ὀψὲ ἦλθες, ἀλλά γ' ἂς κολωνὸν ἴσον. Dicebatur in eos qui post tempus advenirent: aut quid mercede quippiam facerent.

Colopena, ę, κολοπηνὴ, Cappadociæ pars est, Sebastiam, & Sebastopolim urbes habens. Vide Plin. lib. 5. cap. 3.

Cōlŏphōn, penultima correpta. [κολοφών. German. Ein bérühmpte Statt in Ionia von wegen der weissagungen im Tempel Apollinis.] Vrbs est Ioniæ, nobilis oraculo Apollinis. Colophonii navales opes satis amplas habuêre, & in equestribus certaminibus tantùm excelluêre, ut victoriam sibi certàm pollicerentur, quibus Colophonius accessisset equitatus. ¶ Hinc factus est locus proverbio κολοφῶνα ἐπιθεῖναι: hoc est, Colophonem addidit, quum summa operi manus imponebatur ¶ Colophonia ferocitas, κολοφωνία ὕβρις. In insolentes qui ferociter despiciunt, & affligunt humilioris fortunæ homines: Aut in eos, quibus sua ferocitas exitium attulit. Sumptum ab arrogâtia, superbiaq; ejus gentis. Diogenianus. ¶ Ex Colophone originem duxerunt Minermus tibicen, & poëta Elegiacus; Xenophanes Physicus, & Polymastus Musicus: quibus nonnulli ipsum etiam adjiciunt Homerum. Virgilius in Ciri: Quæ Colophoniaco Scyllæ dicuntur Homero.

Colopiani, Pannoniæ populi, Plin. lib. 25. cap. 4.

Cōlōps Magnus, κόλοψ ὁ μέγας Ptolemæo. Zeugitanæ provinciæ urbs, hodie Giger, regia civitas.

Colobrasus, Nomen hęretici, qui vitam omnium hominum in septem syderibus consistere affirmabat.

Cŏlŏssæ, arum, sive Colossis, Strab. lib. 12. [κολοσσαί. Ger. Ein Statt in Phrygia dahin auch S. Paul sein Sendbrieff an die Colosser geschicket hat.] Oppidum Phrygię nõ procul à Laodicea, quod sub Nerone, teste Orosio, cũ Laodicea & Hierapoli terræ motu concidit. Meminit hujus oppidi & Plin. lib. 5. cap. 32.

Colotes, Nomen pictoris Teii, cujus meminit Quint. lib. 2.

Cŏlōŭs, κολοῦς, Lacus est Lydię, quadraginta stadiis à Sardibus distans, qui & Gygæus à Poëtis nominatur, juxta quem & Dianæ templum fuit cognomento Coloënæ, ubi simiæ solennibus diebus saltare dicebantur. Vide Strabonem lib. 13.

Cōlpē, es, κόλπη, Ioniæ civitas fuit, cujus meminit Plinius lib. 5. cap. 39.

Colubæ, Populi Plinio inter gentes Indicas numerantur, lib. 6. cap 19.

Colpedi, κολπεδοὶ, Thracum vel Arabum populi regio.

Colpílica, Vide COLPEDI.

Cōlpītēs, κολπίτης, Vide PHOENICE.

Cŏlubrārĭă Insula est in mari Ligustico, quę à Græcis Ophiusa vocatur, Vulgò Dragonera. Vtrunque nomen ductum est à serpentum noxiorum multitudine, quibus tota insula infestatur. Plin. libro 5. capite 5: Ebusi terra serpentes fugat, Colubrariæ parit. Ideò infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus.

Columella, Cujus inscriptio prænominis L. Moderatus Columella, Gaditanus genere, scripsit absolutissimos libros de Re rust. temporibus Claudii principis.

Cŏlūmnă Regía, Civitas in agro Brutio, ut est apud Pomp. lib. 2. Hunc locum Græci κιόνια vocant: id est, Columellam. Ea turriculæ modo erecta, ex adverso turrem in Peloro sitam respicit. Hodie à multis appellatur Stylarion.

Cōlūmnæ Herculis. [ἡράκλεω στῆλαι. Ger Die Seül Herculis, sind zwen spitzige Berg: einer zu eüsserst in Hispania: der ander innerhalb in Africa.] duæ esse perhibentur in Occidentẽ: quia ex Oceano

Oceano mare noſtrum intrantibus, duo montes occurrunt, quorum alterum in Africa Abylam vocant: alterum in Europa Calpen. Hos quondã junctos perpetuo jugo fuiſſe finxerunt, ſed Herculem diremiſſe colles. Aliqui tamen hos mõtes procul ſpectantibus geminas columnas videri dicunt. Alii dicũt columnas Herculis in Gaditana inſula fuiſſe ex ære octo cubitorũ, ad quas proficiſci ſolebant qui navigationẽ abſolviſſent, tanquã Herculi ſacra facientes. ¶ Ad Herculis columnas, ἡρακλειας στήλας, jam olim Proverbio dicebatur, ut admonet Pindari interpres. Sic enim vulgò dici ſolere, τὰ πέρα γαδείρων, ἢ πέρατα: id eſt, Quæ ultra Gades, inacceſſa. Quo ſignificatur, ultra columnas Herculis non eſſe quò progrediare: ſi quis ergo præterea quidquam laudis requirat, id perinde eſſe, ac ſiquis ultra Columnas ab Hercule fixas conetur tranſire.

Cõlytus, κόλυτος, Viri nomen, de quo vide in DIONIA.

Cõmãgẽnã, vel Comagene, pen. prod. κομαγηνή, Pars Syriæ, ſupra Ciciliam in Ortum ſita, trans Amanum montẽ, excurrens uſq; in Meſopotamiam, à qua Euphrate fluvio dirimitur. ¶ Hinc Comagenum medicamẽtum dictum eſt, quod fiebat ex adipe anſerino, in vaſe æreo cum cinnamo multa nive obruto, addita etiam herba quæ Comagena appellabatur. Plin. lib. 10. cap. 22: Reperit Syrię pars, quæ Comagene vocatur, adipem anſerum in vaſe æreo cum cinnamo multa nive obrutum, ac rigore gelido maceratum, ad uſum præclari medicaminis, quod à gente dicitur Comagenum. Idem lib. 29. cap. 4: Fit ex anſerum adipe medicamẽtum in Comagene Syrię parte, cum cinnamo, caſia, pipere albo, herba quæ Comagene vocatur, obrutis vaſis nive, odore jucundo, &c. Comagenus, a, um. Iuvenal. Satyr. 6:

Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
Teſtamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
Tractato, Armenius vel Comagenus aruſpex.

Comana, orum, Civitas eſt in convallibus Antitauri montis, inſigni Bellonæ fano celebris. ¶ Inde Comani dicuntur ſacri ſervi Bellonæ, quorum Strabo ſua ætate ſupra ſex millia fuiſſe tradit, qui omnes ſacerdotis imperio parebant, & ſtatis quibuſdam Bellonæ feſtis ſeſe mutuis laniabant vulneribus. ¶ Fuerunt & Comanæ Pontica, idem deæ conſecratæ, fani etiam exemplo à Comanis Cappadociæ ſumpto, in quo etiam ſimili ritu Bellonæ ſacra fiebant. Vtriuſque eſt autor Strabo lib. 12.

Comari, Populi inter Scythas, ad Caſpium mare incolentes: quorum meminit Pompon. Mela, lib. 1. in deſcriptione ASIAE.

Comarus, ari, κόμαρος, Portus eſt ad ſinum Ambracium, juxta Nicopolim, iſthmum ſtadiorum ſexaginta efficiens. Autor Strabo lib. 7.

Cõmãtã Gallia, Vno nomine appellata eſt omnis Gallia Tranſalpina, à ſtudio nutriendæ comæ: ſicut Narbonenſis, Gallia Brachata dicta eſt, à Brachis veſtimenti genere, quo regio illa peculiariter utebatur. Plin. lib. 4, cap. 17: Galliam Comatam in tres partes dividit, amnibus diſtinctas. Inter Scaldem & Sequanam Belgas põnit: inter Sequanam & Garumnam Galliam Celticam collocat, quam etiam Lugdunenſem Galliam appellat. Indead Pyrenæi montis excurſum Aquitaniam vocat. Ex hac deſcriptione ſatis conſtat, Galliam omnẽ quæ à Cæſare deſcribitur, uno nomine vocari Galliam Comatam, excepta fortaſſis Romanorum Provincia, quæ Gallia Brachata dicta fuit.

Cõmbẽ, es, κόμβη, Aſopi filia fuit, quæ primà æneam ármaturam traditur inveniſſe: unde & Chalcis eſt cognominata: à qua etiam Chalcidi urbi nomen factum putatur. De hac nonnulli etiam intelligunt illud Ovidii libr. 7. Metamorphoſ.

Adjacet his Pleuron, in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum vulnera Combe.

Comini, Populi fuerunt Italiæ, in tractu Aequicolarum. Plin. lib. 3. cap. 12: In hoc tractu interierunt ex Aequicolis Comini, Tadiates, Acedici.

Commiſena, κομμισηνή. Armenię pars eſt apud Strabonem libro 11.

Cõmmŏdus, M. Antonini Philoſophi filius fuit, patri diſſimillimus, cui etiam in imperio ſucceſſit. Vitam ejus, eaq; dignum exitum vide apud Herodianum lib. 1. De hoc ſic ſcribit Auſonius in Tetraſtich. Cæſarum:

Commodus inſequitur pugnis maculoſus arenæ,
Threcidico princeps bella movens gladio.
Eliſo tandem perſolvens gutture pœnas
Criminibus, faſſis matris adulterium.

Commone, Inſula eſt adjacens Epheſo urbi; ut autor eſt Plin. lib. 5. cap. 31.

Complutenſes, Hiſpaniæ populi, ſic à Compluto urbe dicti. Plin. lib. 3. cap. 3. Vulgò *Alcana de Hanares*.

Compoſtella, Vrbs Hiſpaniæ.

Cõmpsãcus, κόμψακος, Fluvius eſt Thraciæ, non procul ab Abderis, in Biſtonidem lacum influens. Autor Herodot. libro 7.

Compſani, Hirpinorum populi in Italia. Plinius libro 3. capite 11.

Cõmpũſã, κόμπουσα. Bithyniæ oppidum, ad Thracii Boſphori anguſtias ſitum, non procul à Chalcedone. Autor Plin. lib. 5. cap. ult.

Cõmum, [κῶμον, Ptolemæo. Ital. *Como*. Germ. Chum in Italien am See gelegen.] Civitas Galliæ ciſalpinæ juxta Larium lacum. Hæc primùm mediocris erat colonia trans Padum, à L. Scipione deducta, & deinde à Pompeio inſtaurata: poſtremò autẽ à Iulio Cæſare multis partibus aucta, miſſis eò quinque millibus colonorũ: quo tempore etiam pro Como Novum comum cœpit appellari: & incolæ Novocomenſes, qui anteà Comenſes dicebantur. Meminit hujus oppidi Plinius in noña regione Italiæ, lib. 3. cap. 17.

Cõmus, κῶμος, Deus apud veteres habitus comeſſationum, nocturnarumq; ſaltationum præſes: in cujus militia autorabantur juvenes, qui coronati noctu cum facibus, muſicisque inſtrumentis ad amicarum fores ſaltandi, canendique gratia concurrebant, procaciterq; laſciviebant, ut fores nonnunquã effringerent, quod optimè deſcribit Philoſtratus, περὶ εὐκόσμου, Imagine tertia. ¶ Hinc Comeſſari verbum, κωμάζειν, & Comeſſatio, ut inquit M. Varro. Item Crepalocomus, vinolentorum hymnus apud Ariſtophanem in Ranis.

Cõncitābŭlã, quæ primùm fuerunt, nonaulla poſtea in municipii jus relata: de quo ſic Frontinus in libro de Limitibus agrorum: Quarum urbium, &c. Vide in APPELL. Concieo.

Cõncordĭã, æ, Venetiæ oppidum, non procul ab Altino, & flumine Liquentia: cujus meminit Plin. libro 3. cap. 18. Vulgò *Concordia*. ¶ Eſt item Concordia cognomento Iulia, Hiſpaniæ Bæticæ oppidum, in conventu Hiſpalenſi, teſte eodem Plinio, lib. 3. cap. 1. Hujus incolæ dicuntur Concordienſes, quorum meminit idem Plin. lib. 4. cap. 20. ¶ Concordia item dea apud Romanos, cujus ædem C. Flavius Cn. filius dedicavit in area Vulcani ſumma invidia nobilium, teſte Livio, lib. 9. ab Vrbe. Cicero pro Domo ſua: Si ſedem ipſam ac templum publici conſilii religione Concordię devinxiſſet. ¶ Cella concordiæ. Cicero 2. Philip. Quum in hac cella concordiæ (ô dii immortales) in qua me Conſule ſalutares ſententiæ dictæ ſunt, &c.

Concubienſes, Populi ſunt in Vmbria ſexta Italiæ regione, ut eſt apud Plin. lib. 3. cap. 14.

Cõndălŭs, κόνδαλος, Mauſoli Cariæ regis in Lycia præfectus, mirus pecuniæ emungendæ artifex: de quo tradit Ariſtot. in Politicis, quòd quum Lycios maximo comæ nutriendæ ſtudio teneri animadverteret, occaſionem ſibi eam oblatam ratus, qua auri quamplurimùm & ſibi poſſet congerere, & ad regem mittere, literas ſibi à Mauſolo allatas ſimulavit: quibus illi juberentur comam tondere, & ad regem mittere: ſi tamen mallent aliquantulæ pecuniæ jacturam facere, ſe daturum operam, ut in Græcia comæ coëmerentur, & pro Lyciis ad regem mitterentur. Quam conditionem Lyciis avidè accipientibus, mirum dictu quantam eo commento pecunię vim extorſerit.

Condate, Ptol. lib. 2. capite. 8: Rhedonum urbs eſt in Gallia, quam credimus eſſe eandem cum ea, quam hodie vocant *Rennes en Bretaigne*.

Condigramma, Carmaniæ oppidum; apud Plinium libro 6. cap. 23.

Cõndŏũndus, rex Alemannorum, Vide Ammianum.

Cõnè, Inſula ad oſtium Iſtri. Lucanus lib. 3:

. & barbara Cone
Sarmaticas ubi perdit aquas, &c.

Cõnflŭẽntĭã, Vrbs ſita eo in loco ubi Moſella Rheno miſcetur. Vulgò Cobientz.

Cõngĕdus, Amnis eſt Celtiberorum, erumpens circa Bilbilim, qui per agri planitiem fluens, exiguum lacum efficit tepentibus aquis. Mart. lib. 1: Tepida natabis lenè Congedi vada, Mollesq; Nympharum lacus.

Coniades, κονιάδης, Scriptor Græcus, cujus opus de Apparatu vini citat Plin. lib. 14. cap. 19.

Conibrica, Luſitaniæ oppidũ, ut autor eſt Plin. lib. 4. cap. 21, in deſcriptione Luſitaniæ. Vulgò Coymbra.

Coniſalus, κονισάλος, Deus habitus eſt apud Athenienſes, qui ſimili ferè ritu colebatur, quo apud Lampſacenos Priapus. Autor Strab. lib. 3.

Coniſtum, Theutranię oppidum, non procul à Caico fluvio, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 30.

Coniſtorſis, Vrbs Hiſpanię citerioris in tractu Celtico: cujus meminit Strabo. lib. 3.

Cõnõn, κόνων, Athenienſium dux fuit, qui prælio victus à Lyſandro, Lacedæmoniorum duce, ſponte abiit in exilium ad

Artaxerxem Persarum regem, cujus auxilio patriam, cui servitutem attulerat, in libertatem restituit. Autor Plutarchus. ¶ Fuit & alius Conon Samius astrologus: de quo Propertius lib.4. Eleg. 1: Me creat Archytæ soboles, Babylonius Oropis Horon, & proavo ducta Conone domus. Hic septem libros de Astrologia edidit.

Cononienses, apud Plin.lib.3.cap.4, Galliæ Narbonensis populi sunt, Aquitaniæ contermini.

Cōnōpās, penult. prod. κωνώπας, Minimæ staturæ nanus fuit, duorum pedum & palmi altitudine, quem Iulia Augusti neptis in deliciis habuit. Autor Plin.lib.7.cap.16.

Cōnōpē, es, pen.prod. κωνώπη, Acarnaniæ urbs est, teste Stephano, cujus incolæ Conopæi dicuntur, & Conopitæ.

Cōnōpĭŏn, κωνώπιον, Oppidum fuit ad Mæotin, ubi lupos pisces ajunt prædæ parte conductos, piscatorum retia asservare: mercede verò fraudatos, retia & prædam populari. Autor Stephan.

Conopon Diabasis, κωνώπων διάβασις, Insula est juxta quartum Istri ostium, quod Pseudostoma appellatur. Vide Plin. lib.4.cap.12.

Consaburenses, Populi Hispaniæ citerioris, in convĕtu Carthaginensi, ut scribit Plin.lib.3.cap.3.

Cōnsēntĭă, Civitas est in agro Brutio. Autor est Plin. libro 3. capite 5. Consentini, ejus oppidi incolæ. Vulgò *Consenza in Calabria*.

Consilinum, Apuliæ oppidum est, teste Mela lib. 2. non procul à Tarento.

Consoranni, Populi sunt Gallię Aquitanicę, ut scribit Plin. in descriptione Aquitaniæ lib.4.

Cōnstăntĭă, κωνστάντια Stephano, Cypri urbs est, aliâs Salamis dicta. ¶ Est item Constantia, Germaniæ oppidum, ad Acronium lacum, quod à Ptolemæo *Gannodurum* appellatur. [Germ. Costentz am Bodensee.] ¶ Constantia Iulia, oppidum est Hispaniæ Bæticæ, in conventu Hispalensi: cujus meminit Plin.lib.3. cap.1.

Cōnstăntĭnŏpŏlĭs, [κωνσταντινούπολις. Ital. *Constantinopoli*. German. Constantinopel/ ein gewaltige Stat in Tracien an einer enge des Meers/ist jetzt der Türcken Keyserlicher Sitz. Vng. *Kostancznápoly*.] Vrbs à Constantino aucta in finibus Thraciæ: de qua in dictione BYZANTIVM.

Consuanates, Vindelicię populi, Octavio Augusti auspiciis Romano imperio subjecti, ut refert Plin.lib.3.cap.20.

Consuarani, Populi in ora Narbonensis provinciæ, quorum meminit Plin.lib.3.cap.4.

Cōnsŭs, Consiliorum deus putabatur, qui ideò templum sub tecto circo habebat, ut ostenderetur tectum esse debere consilium, ἐπιπροσθόν.

Consualia, Vide in APPEL.

Cōnsĭgnē, es, Nicomedis Bithyniæ regis uxor, ob lasciviorē cum viro jocum à cane lacerata. Autor Plin.lib.8.cap.40.

Contadesdus, Thraciæ fluvius, qui Tearo auctus, influit in Agrianem: Agrianes autē in Hebrum, qui juxta Aeneum oppidum in mare influit. Vide Herod.lib.7.

Cōntēstānĭă, Regio citerioris Hispaniæ, in qua sita est Charthago nova. Autor Plin. lib.3.cap.3. Fortè quæ hodie vulgò *Concentayna*.

Continusa, Insula Hispanię adjacens in freto Gaditano, aliis nominibus Gadira, & Tartessus appellata. Vide Plin.libro 4. capite 22.

Contributa Iulia, Bæturiæ oppidum est in tractu Celtico, qui est inter Bætim & Anam fluvios. Autor Plin.lib.3.cap.1.

Cōōn, ontis, κόων, apud Homerum lib. 11. Iliad. Antenoris filii nomen est ab Agamemnone occisi.

Coos, sive Cos, sive Coa. [κῶς. Ger. Die Insel nahe bey Rhodis gelegē/heißt jetzt *Lango*.] Insula in mari Icario, Rhodo proxima, & Carię oppositа, quæ olim magna fuit, & optimè habitata, & aspectu jucundissima iis, qui eò navigabant. Ambitus ejus quingentis & quinquaginta stadiis clauditur, tota fertilis, & optimo vino abundans. ¶ Est item urbs ejusdem nominis, insulæ hujus caput, in quam Coi, relicta per seditionem Astypalæa, frequentes commigrarunt. Eadem & Meropis dicta est, à Merope quodam terrigena, si Stephano credimus. Quanquam hoc nomen & Strabo agnoscit, qui in principio libri 15, Indiam describens: Macedonas ait in India quinque millia & novem urbes tenuisse, quarum nulla minor fuerit Cō Meropide. Ex hac Insula orti sunt viri illustres nō pauci, & in primis Hippocrates medicorū clarissimus, qui primus rem medicam densissima nocte latentem, in lucem revocavit: Appelles pictor eximius: Simus medicus: Philetas poëta ac orator: Nicias Coorum tyrannus: Ariston Peripateticus: & Theomnestus, vir Reipub. administratione in primis clarus, qui contrarias Niciæ in Repub. partes fovit.

Cōŭs, a, um, pen.prod. [κῷος. Vng. *Koüs szíget bely*.] Qui in Cō oppido sive insula natus est. Vnde Coum vinum, Coi populi. Cic.6.Verr. Artifex Cous dicitur Apelles κατ' ἐξοχήν. Ovid. Si Venerem Cous nunquam pinxisset Apelles. In primitivo prima corripitur. Papin. in Sylvis: hunc ipse Coo plaudente Philetas. In suburbano Coi, Aesculapii templum fuit valdè insigne, & multis donis opulentum, inter quæ nuda Venus erat, quam postea Octavius Augustus Cæsari patri, tanquam generis parentem, Romæ dicavit. ¶ Solent in hac insula fieri vestes tenuissimæ ex bombyce, ad fœminarum ornamentum, quæ Coa vocabantur. Ovid. de Arte:

Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus:
Sive erit in Coīs, Coa decere puta.

Cōpæ, arum, κῶπαι, Vrbs est Bœotiæ ad Cephisum amnem & lacum, quem à nomine urbis *Copaidem* appellant. Vide Strab. libro 9.

Cophantus, Mons est apud Bactros Indię populos, nocturno flagrans incendio. Autor Plin.lib.2.cap.106.

Cophen, κωφήν, Civitas eadem quę Arachosia, de qua suprà. Inde Cophenius, gentile.

Cophes. Indiæ fluvius est, in Indum omnium fluviorum longè maximum influens. Pomp.lib.3.

Coppenhagen, Præclara urbs in regno Daniæ.

Cōptŭs, κόπτος, Plin.lib.37.cap.5: Oppidum Thebaidis, commune Aegyptiorum & Arabum emporium, vergens ad mare rubrum, vicinas habens cautes, è quibus eruuntur smaragdi. Iuven. Satyr. 15: Gesta super calidę referemus mœnia Copti.

Cora, rę, Latii oppidum, quod Corani populi tenuerūt, à Dardano orti, quorum meminit Plinius in descriptione Italiæ.

Coracesius, κορακήσιον, Pars Tauri montis, Plin.lib.5.cap.17.

Coracos petra, κόρακος πέτρα: id est, Corvi saxum, locus in Ithaca. Stephanus.

Coraconnesus, κορακόννησος, Insula quædam, Steph.

Coralius, κοράλιος, Phrygiæ fluvius est, qui alio nomine Sangarius dicitur. Autor Plin.lib.6 cap.1.

Corali, Populi sunt Pontici, immanitate insignes. Ovid.lib.4. de Pon. Heu mea cui recitem, flavis nisi scripta Corallis?

Corasmi, Populi sunt Asiatici, ut autor est Herod.lib.1.

Coras, Oppidum in Volscis.

Cŏrax, racis, vel racos, κόραξ. Rhetoris antiquissimi nomen, qui primus in Sicilia post Hieronis mortem artem dicēdi cōscripsit. ¶ Hujus sic meminit Cicero in Bruto: Itaque ait Aristoteles, quū sublatis jam in Sicilia tyrannis, res privatæ longo intervallo judiciis repeterētur, tum primùm (quòd esset acuta illa gens, & controversa natura) artem & præcepta Siculos Coracem & Tisiam conscripsisse. Hæc Cicero. ¶ Fertur itē Corax primus extitisse, qui artem hanc mercede fuerit professus, Tisiamq; ea lege instituendum suscepisse, ut mercedis partem pręsentem numeraret: reliquam tum demum persolveret, quum in judicio causa perorata, victoriam reportasset. Quum itaq; Tisias non parùm in arte profecisset: causam tamen nullam reciperet, idq; fraude facere videretur, ne reliquū mercedis præceptori persolveret, Corax hominem in jus vocat, causamq; omnem in hujusmodi confert dilemma: Discе (*inquit*) stultissime adolescens, utroq; modo futurū quod postulo, sive viceris, sive cōdemnatus fueris. Nam à victore merces mihi ex pacto debebitur: quum ita inter nos convenerit, ut quum primam ex judicio victoriam reportasses, reliquum mihi mercedis persolveretur. Sin ego vicero, nihilominus judicii laqueis tenebris, utpote sententiis judicum condemnatus. Ad hæc Tisias: Imò (*inquit*) tu potiùs discе, præceptor sapientissime, neutro modo futurū quod postulas. Nam si tu viceris, ex pacto tibi nulla debebitur merces: quandoquidē ita convenit, ut eam tum demū persolverem, quū causa perorata victor discessissem. Sin ego vicero, quid quæso expectes à victore, judicum calculis absoluto? Hisce auditis judices adolescentis ingenium admirati, qui telum in se contortum, tàm astutè in præceptorem retorserat, feruntur acclamasse illud, quod etiam hodie proverbii locum obtinet: κόραξ κόρακι κόρακα· κόραξ ᾠόν: id est, Malus corvi malum ovum: alludentes nimirum ad Coracis nomen, quod Latinis corvum significat. ¶ Est item Corax, Sarmatiæ Asiaticæ mons, Colchidem habens à Meridie: de quo Ptolemæus lib.5.cap 9. Plin. Coraxicum appellat lib.5.cap.27. ¶ Est item Corax Aetoliæ mons, non procul à Callidromo. Autor Ptol.lib.3.cap.15.

Cŏrăxī, κόραξοι, Populi Colchidis, juxta Antemunta fluvium, quorum urbem Dioscuriadem, quondam clarissimam, commemorat Plin.lib.6.cap.5.

Cŏrăxĭcŭs; κορακικός, Tauri montis pars à gentibus sortita nomen. Vide Plin.lib.5.cap 27. Ptolemæo Corax dicitur.

Cŏrăxĭs, κόραξις, Mons qui à Septentrione Colchidem claudit. Est & fluvius ejusdem nominis, qui ex monte sui nominis oritur. Vide CORAX.

Cōrcȳră. pen.prod. [κόρκυρα, Insula in Ionio mari. Germ. Ein Insel im Jonischen Meer/heißt jetzt *Corfun*.] Ulyssis naufragio, & Alcinoi hortis clara: olim Phæacia à Phæace dicta, qui genitus fuit

tus fuit ex ejusdem nominis Nympha, Asopi filia rapta à Neptuno, & ad insulam delata, cui nomen fecit: Vbi gravida facta Neptuno peperit Phæacem, qui fuit pater Alcinoi. Lucan. lib. 2: Hinc latè patet omne fretum, seu vela ferantur In portus Corcyra tuos, seu læva petatur Illyris. Hujus meminit & Homerus Odyss. x. Plin. lib. 4 cap. 12: Insulæ autē ex adverso Thesprotiæ Corcyra, à Buthtoto XII. M. pass. eadem ab Acrocerauniis quinquaginta millibus, cum urbe ejusdem nominis Corcyra, liberæ conditionis, & oppido Cassiope, temploque Cassii Iovis, passus XCVII. M. in longitudinem patens: Homero dicta Scheria & Phæacia. Hæc Plin. Venetorum est hodie. Hujus insulæ meminit Virg. 5. Aen. ut annotavit Servius:

Linquere tùm portus jubeo, & considere transtris:
Certatim socii feriunt mare, & æquora verrunt.
Protinùs aërias Phæacum abscondimus arces,
Littoraq; Epiri legimus, &c.

Aërias arces Phæacum, inquit Servius, insulam dicit sitam inter Epirum & Calabriam; ubi regnavit Alcinous. Hæc ille. ¶ Libera Corcyra, caca ubi libet, ἐλευθέρα κέρκυρα, κἂν ὅπου θέλῃς: Proverbiali figura dicitur ab Eustathio in Dionysiū, quo significamus libertatem quidvis agendi: sed magis quadrabit ubi significabimus impunitatem esse maleficis. ¶ Est & altera ejusdem nominis insula, cognomēto Melæna: hoc est, nigra, viginti tantùm M. pass. distans ab Issa, quam Pomp. lib. 2. inter Electridas numerat. Meminit ejus & Plin. lib. 3. cap. ult.

Corcyris, κορκυρὶς, Vrbs Aegypti, Steph.

Cordillo, Stoicæ sectę Philosophus fuit, patria Pergamenus, qui quum omnium & regum & principum amicitias sperneret: à Catone tamen se exorari passus est, ut illum in castra comitaretur. Volaterranus lib. 14.

Cordŭbă, æ, pen. cor. κορδοῦβα. Vulgò *Cordova*, Oppidum Hispaniæ Bæticæ, utriusq; Senecæ, & Lucani patria, ut testatur Martial. lib. 1. ad Licianum: Duosq; Senecas, unicumq; Lucanum Facunda loquitur Corduba. ¶ Hinc Cordubensis conventus dictus est, unus ex juridicis Bæticæ conventibus: qui sunt omninò quatuor, Astigitanus, Hispalensis, Cordubensis, & Gaditanus: de quibus Plin. lib. 3. cap. 1.

Cŏrdŭs, inter præceptores Alexandri Mammeæ nominatur. ¶ Cordus item Cremutius declamator nobilis fuit, cujus meminit Tranquillus in Caligula. ¶ Fuit & Cordus historicus, qui Imperatorum vitas conscripsit, cui vitio vertitur, quòd eorum qui obscuriores essent, minima etiam persequeretur. Nam quando processerit, & quando cibos vitiaverit, ut quoties vestem mutaverit, sanè de clarissimis, notisque viris commemorandum est. Autor Capitolinus.

Cordylus, κόρδυλος, Vrbs Pamphyliæ, Steph.

Coresa, Helladis: id est, Græciæ insula. Plin. lib. 4. cap. 12: At in Hellade, *inquit*, etiamnum in Aegæo Lycades, Scarphia, Coresa, Phocasia, complures q; aliæ ex adverso Atticæ, sine oppidis, & ideò ignobiles.

Corfinium, Oppidum est in Pelignis, quod belli civilis tempore Domitius, quum pro Pompeio occupasset, obsidione coactus Cæsari dedidit. Hanc Marsi postea Italicam appellavêre, belliq; Marsici tempore adversus Romanos receptaculum, atq; adeò propugnaculum sibi constituêre: ut est videre apud Strabonem lib. 5. Vulgò *Pentinia ò Campi di S. Pellino.*

Corfinienses, ejus oppidi incolæ: quorum meminit Plin. libro 3. cap. 12.

Coricæ, Insulę duę sunt ante Peloponnesum. Plin. lib. 4. ca. 11.

Coricondame, κορικονδάμη, prope Sinopen est, gentile Coricondamites: unde & palus Coricondamitis, Steph.

Corinium, κορίνιον, Liburniæ urbs apud Ptolem. libro secundo, capite 17. quæ Corinium Plinio dicitur. ¶ Est etiam hoc nomine apud Ptolemæum urbs Britanniæ, quæ vulgò *Claudiocestria* vocatur.

Cŏrīnnă, κόρινα, Doctissimarum aliquot poëtridum nomen fuit, quarum prima Thebana fuit seu Tanagræa, Archelodori & Procratiæ filia, & Myrtidis discipula, quæ Lyricorum principem Pindarum quinquies vicisse, & epigrammatum quinq; libros edidisse fertur. Secunda fuit Thesbia, veterum monumentis plurimùm celebrata. Tertia floruit Ovidii temporibus ipsi poëtæ charissima. De hac Martialis: Norat Nasonem sola Corinna suum.

Cŏrīnnŭs, κόρινν⊙, Iliensis poëta fuit, qui primus Iliada cōscripsisse creditur, & Homero majoris operis argumentum suppeditasse. Suidas.

Cŏrīnthŭs, [κόρινθ⊙. Ger. Die weitberümpte Statt Corinthus in Achata des Peloponnesi gelegen/so jetzt die Itali neñen Coranto Vn. *Korintus várasa.*] Vrbs Achaiæ, ferè in medio Isthmi Peloponnesiaci sita (Isthmos autem Græci vocant angustias, quibus à peninsula ad continentem est aditus) ab Ortu Saronicum, ab Occasu Crissæum sinum habens, qui & Corinthiacus dicitur: duobus inclyta portubus, quorum Lechęum Ionio, Schænus Aegæo imminet mari. Vnde & Bimarem Corinthum poëtæ peculiari epitheto appellarunt. Ovid. 4. Fastor. Adriacumque patens latè, bimaremq; Corinthum. Horatius libro 1. Carm. Ode 7: Laudabunt alii claram Rhodon aut Mitylenem, Aut Ephesum, bimarisve Corinthi Mœnia. Fertur autem Corinthus primò à Sisypho latrone Acoli filio condita fuisse, & Corcyra nominata, autore Strabone: postea Ephyre: deinde eversa, & instaurata à Corintho Marathonis, seu Pelopis (ut Suidæ placét) sive (ut alii malunt) Orestis seu Iovis filio, Corinthus appellata. Habuit autē hæc urbs montem præruptū, iisdem mœnibus concluſum, in quo arx fuit nomine Acrocorinthus, & Pirene fons Musis sacer. Hanc urbem Cicero pro lege Manilia, Græciæ totius lumen appellat. Eò enim potentiæ propter situs opportunitatem excrevit, ut vix Romanæ urbi concederet: tantumq; in fastum evasit, ut populi Romani Legatos injuriosiùs appellare, & (si Straboni credimus) etiam sordibus perfundere non dubitaret. Quare commoti patres quum etiam antea crescentē in dies urbis potentiam suspectam haberent, bellum illi inferendū censuerunt. Missus itaq; in Græciam L. Mummius, Corinthum obsedit, tandemq; captam incendit, soloque æquavit, adeò ut vix ullum Corinthi vestigium fuerit relictum. Quo incendio quantę opes fuerint absumptę, docet Florus his verbis: Quid signorū, (*inquit*) quid vestium, quidve tabularum raptum, incensum, projectum est! Quantas opes victor & abstulerit, & cremaverit, hinc scias, quòd quicquid Corinthii æris toto orbe laudatur, incendio huic superfuisse cōstet. Nam & æris pretiosiorem notam ipsa opulentissimę urbis fecit injuria: quia incendio perustis plurimis statuis atque simulachris, æris, argenti, aurique venæ in commune fluxerunt. ¶ Non est cujuslibet Corinthum appellere, ὃ πᾶσιν οὐδὸν εἰς κορίνθιον ἐσθ' ὁπαλῶς. Vetustum juxtà ac venustū adagium de rebus arduis & aditu periculosis, quasque non sit cujuslibet hominis affectare. Suidas & Gellius. ¶ Apollodorus autor est, fuisse & alias hoc nomine dictas civitates, quarum una fuit in Thessaliā: altera in Epiro: tertia in Elide.

Cŏrīnthĭus, & Corinthiensis, adjectiva, quæ sic ab invicem distinguuntur, ut Corinthii. [κορίνθιοι. Vng. *Korintus várasbéliek.*] sint, qui Corinthum habitant, seu qui ex Corintho nati sunt: Corinthienses, qui alibi nati sunt, sed negotiantur Corinthi. ¶ Vt Corinthia videris corpore quæstum factura, ὡς κορινθιάσεις τοιοῦτος χαμαιπωλήσων. In mulierem intempestiviùs libidinantem. Sic & Corinthiari, κορινθιάζειν, veteribus vulgato joco dicebantur ii; qui scortationibus ac lustris indulgerent, quive lenocinium exercerent.

Cŏrīnthĭă vasa, κορίνθια σκεύη, dicuntur ex ære Corinthio fusa, quæ tanto olim in pretio habita sunt, ut sæpè argenti, nōnunquam etiam auri æstimationem excederent. Aeris autem Corinthii non naturalis erat, sed artificio quæsita nobilitas, auro, argento q; æri permisto. Hæc autem metallorum commistio casu primùm est adinventa confusis ex Corinthi incendio metallis. Tria autem sunt genera Corinthii æris, ut docet Plin. lib. 34. cap. 2: Candidum, quod nitore accedit quam proximè ad argentum: in quo scilicet argenti mistura prævaluit. Alterum in quo auri fulvus color inspicitur. Tertium, in quo æqualis temperies omnium fuit. Cic. lib. 2. Tusc. Scis igitur siquid de Corinthiis tuis amiseris, posse habere te reliquam supellectilem salvam.

Cŏrīnthĭăcŭs, a, um. [κορινθιακός. Vngar. *Korintus bol valo.*] Quod ex Corintho est. Ovid. lib. 3. Trist. Illa Corinthiacis primùm mihi cognita terris. Cornel. Front. de diff. vocab. inter Corinthium, & Corinthiacum distinguit. Corinthium inquit Civem dicimus, & Corinthiacum vas.

Cŏrīnthĭārĭŭs, à Suetonio positū est pro amatore nimio Corinthiorum vasorum.

Coriolanus, Martii civis Romani nobilissimi cognomē fuit, ab eo in memoriam Coriolorū urbis à se expugnatę usurpatum. Hic plebis odio in exilium actus, Volscis pop. Rom. hostibus se conjunxit, patriæq; infestissimū bellum intulit: neq; à quoquam aut precibus aut minis flecti potuit, nisi à Veturia matre & Volumnia uxore: vide historiam latiùs apud Livium lib. 2. ab Vrbe. Hunc Cicero in Bruto cū Themistocle confert, his verbis: Bellum (*inquit*) Volscorū illud gravissimū, cui Coriolanus exul interfuit; idem ferè cum Persarum bellò fuit, similisq; fortuna clarorum virorum. Siquidem uterque quum civis egregius fuisset, populi ingrati pulsus injuria, se ad hostes contulit, conatumque iracundiæ suæ morte sedavit. Hæc Cicero. Coriolani vitam vide latiùs apud Plutarchum.

Corioli, κορίολα Stephano, Latii oppidum fuit, à Cn. Martio expugnatum. Vnde & ipse Coriolanus dictus est. ¶ Coriolani ejus oppidi incolæ. Plin. lib. 2. cap. 4.

Cŏrīssŭs, κορισσὸς, Vrbs Ephesiæ: vocis originem Steph. explicat, sed locus mutilus & corruptus videtur Hinc Corissius, Corissites. ¶ Est & Corissia, κορισσία, oppidum & navale Cō Insulæ, Steph.

Corytus, Vide CORYTHVS.

Cŏrne, Collis suburbanus agri Tusculani, qui olim lucũ habuit faginum, antiqua religione Dianæ consecratum: de quo Plin. lib. 15. cap. ult.

Corneates, Populi sunt Pannoniæ, apud Plin. lib. 3. cap. 25.

Cŏrnelĭă, κορνηλία, Matrona nobilissima fuit, Sempronii Gracchi uxor, & Tiberii & Caii Gracchorum mater, & majoris Africani filia, quæ à Valerio Maximo laudatur, quòd matronæ Campanæ ornamenta sua pulcherrima ostentanti, nõ aurum, non gemmas, non denique vestes opposuerit: sed liberos, qui maxima sunt matronarum ornamenta. Fuit hæc mulier doctissima, & Latinæ puritatis diligentissima observatrix, quæ etiam Epistolas tersissimè scriptas reliquit: quarũ meminit & Cicero in Bruto: Legimus, *inquit*, epistolas Corneliæ matris Gracchorum: apparet filios non tàm in gremio educatos, quàm in sermone matris. ¶ Quintilianus item Corneliæ eloquentiam commendat his verbis: Magni interest (*inquit*) quos quisque audiat quotidie, quibuscum loquatur, à puero, quemadmodum patres, pædagogi, matres loquantur. Eloquentiæ Gracchorum mater Cornelia pro illo tempore plurimùm contulit. Hæc Quintilianus. Fuit & Cornelia P. Scitii uxor, cujus meminit Cic. lib. 5. Epist. Famil. his verbis: Nõ satis, *inquit*, credidi homini prudenti, tam valdè esse mutatam voluntatem tuam: sed posteàquam & Cornelia tua Terentiã convenit, & ego cum Qu. Cornelio loquutus sum, adhibui diligentiam, quotiescunque Senatus fuit, ut adessent.

Cŏrnelĭorum familia Romæ fuit in primis illustris: ex qua non minimi nominis fuit Cornelius ille Cossus, qui quũ Tribunus esset militum in exercitu, Volumnium Lartem Vejentem regem occidit, secundaq; opima spolia Iovi Feretrio retulit: Cossus cognominatus à corporis rugositate. Cossos enim eos qui rugosi sunt, & aspera facie, à multitudine vermiũ, qui in ligno nutriuntur, Festus dicit vocari. ¶ Cornelius Asina, quum fundũ emisset, sponsorq; pretii ab eo expeteretur, posteà die asinam sacculis pecunia plenis iũ forum adduxit pro sponsore: unde cognomentũ accepit. Autor Macrobius. ¶ Cornelius Balbus, genere Gaditanus fuit, & à Cn Pompeio Magno civitate donatus: qui deinde eo nomine in jus accersitus, quasi per imperitiam legis cum civitate Pompeius donasset, Ciceronis patrocinium meruit. Hic posteà ex Cæsaris familiaribus factus, plurima apud eum & gratia & autoritate polluit. Cicero Attic. Fuit apud me Cornelius: hunc dico Balbum Cæsaris familiarem. ¶ Cornelius Centimalus, & Sulpitius Galba Consules, quum Annibal mœnibus appropinquaret, occurrentes magna urbis trepidatione, extra urbem castra habuêre. Plutarchus in Annibale. ¶ Cornelius Epitadius, L. Cornelii Syllę Dictatoris libertus, librum quẽ Sylla de suis rebus gestis imperfectũ reliquit, supplevit, Tranquillus. ¶ Cornelius Gallus, poëta fuit elegiographus, Forojulienſis, qui Augusti favore conscendit ad gradum Præturæ. Fuit primùm summus Octavii amicus: sed posteà suspicione conjurationis, quum in ejus odium impegisset, sibupsi mortem cõscivit anno ætatis quadragesimo tertio. Ovidius lib. 3. Eleg. Sanguinis atq; animæ prodige Galle tuæ. Cornelius Gallus (inquit Servius) primus Aegypti præfectus fuit, & poëta eximius. Nam & Euphorionem Græcum transtulit in Latinum sermonem, & amorum suorum de Cytheride conscripsit libros quatuor. Hic primùm in amicis Augusti Cæsaris fuit: posteà quum venisset in suspicionem quòd contra eum conjurasset, occisus est. Fuit autem amicus Virgilii adeò ut quartus Georgicôn à medio usque in finem ejus laudes teneret: quas posteà, jubente Augusto, in Aristęi fabulam commutavit. Hic Gallus amavit Cytheridem meretricem, libertam Volumnii: quæ, eo spreto, Antonium euntem ad Gallias est secuta: propter quod dolorem ejus cõsolatur Virg. Aegl. 10 Hæc Servius. Cytheridem autẽ quam deperibat, mutato nomine, Lycorim vocavit. Ovidius: Gallus & Hesperiis, & Gallus notus Eois, Et sua cum Gallo nota Lycoris erat. ¶ Cornelius Merula Consul contra Bojos in Galliam missus, duodecim millia hostium cecidit. Autor Livius de bell. Macedon. libro quinto. ¶ Cornelius Merula superioris nepos, Flamen Dialis, partium Syllanarum, ingresso urbem Mario in Iovis æde, venis succisis, se necando mortis contumelioſæ damnationem effugit: sacerdotis que sui sanguine foci vetustissimi maduêre. Valerius de Morte. ¶ Cornelius nepos, Ciceronis tempore, vir disertus, vitas illustrium virorum scripsit: quarum tãtùm Pomponii Attici extat, totiusq; ævi historiam, tribus (ut Martialis verbis utar) chartis explicuit. Huic Vallerius Catullus Veronensis opus suum dedicat, ut indicat primum operis epigramma. Vide plura de hoc apud Crinitum. ¶ Cornelius Severus inter poëtas Epicos ab antiquis autoribus relatus est. Ingenio fuit magno, & in scribendis versibus facili. Constat eundem fuisse versatum in declamationibus, qua in re ingenium suum atque eruditionem maximè probavit: quum in eodem officio essent alii complures, ut Asinius Pollio, Pompeius Silo, Porcius Latro, & Aufidius Bassus. A' Fabio Quintiliano ita commendatur, ut versificator quàm poëta melior habitus sit. Scripsit inter alia multa, opus de bello Siculo, quod ab eo absolutum nõ est propter immaturam mortem. Quod opus si absolvere potuisset, meritò sibi secundum locũ vendicasset, ut idẽ Quintilianus autor est. Extatq; ejus carmẽ illud, quo eleganter deflevit Marci Ciceronis interitũ: quod etiam ab Anneo Seneca magnoperę commendatum est: Oraque magnanimum spirantia penè virorum In rostris jacuêre suis; sed enim abstulit omnes, Tanquam sola foret rapti Ciceronis imago, &c.

Corniclus, κορνικλος, Vrbs Latinorum, Steph.

Cornificius, Poëtæ eruditissimi nomen fuit, cujus egregia opera usus est Augustus in bello Siculo. Hic milites fugientes non infacetè Galeatos lepores solebat appellare: à quibus tandem destitutus ab hostibus circumventus est, & occisus. Huic soror fuit nomine Cornificia, cujus carmen magno in pretio habitum fuit.

Cornicarum divarum, Locus trans Tyberim erat, cornicibus dicatus, quod in Iunonis tutela cornices esse putabantur. Autor Festus.

Cŏrnūtŭs, κορνουτος Suidæ, Philosophus fuit ex Lepti civitate Africæ, qui, teste Suida, non pauciores discipulos morum comitate, quàm eruditionis nomine ad se pelexit. Floruit Neronis temporibus, à quo etiam fuit interfectus. ¶ Fuit & Cornutus Prætor urbanus Romæ Cices. temporibus: de quo sic scribit libro Epistol. 10: Placuit nobis, *inquit*, ut statim ad Cornutum Præt. urb. literas defetremus: qui quòd COSS. aberant, Consulare munus sustinebat more majorum. Item Attico lib. 1. Epistol. 9: Bonis utimur Trib. plęb. Cornuto verò Pseudocatone.

Cŏrœbŭs, sine aspiratione, κοροιβος Suidæ, Filius fuit Mygdonis (unde à Virgilio Mygdonides appellatur) qui incensus amore Cassandræ, quam etiam Priamus ei pater desponderat, ad Trojam venit, socero & Phrygibus laturus auxilũ, quamvis ei à sponsa ipsi exitium, nisi abiret, esset prædictum. Nam ea nocte, qua Ilium cecidit, occisus est à Peneleo quodam Græco. Virgilius secundo Aeneidos. -juvenisque Corœbus Mygdonides, illis qui ad Trojam fortè diebus Venerat insano Cassandræ incensus amore. Vnde proverbium: Stultior Corœbo, κωλοτερος κοροιβου, Proverbialis hyperbole in stupidos & vecordes.

Coromane, κορομανη, Vrbs ad Sinum Persicum: gentile, Coromanus, Steph.

Corona, sydus, de quo in ARIADNE.

Cŏrōne es pen. prod. sive Corona, æ, κορωνη, Peloponnesi oppidum est, ad sinum Messeniacum, nõ procul à Pamisi fluminis ostio, etiam hodie nomen servans. Vulgò Coron.

Cŏrōnæŭs, a, um, κορωναιος, ut, Sinus Coronæus, κολπος κορωναιος. Vulgò *Golfo de Coron*, qui & Messeniacus, ab Acrita promontorio ad Tænarum usq;, agri Laconici promontorium extensus. Vide Plin. lib. 4. cap. 5. & Strabo. lib. 8.

Cŏrōnēă, κορωνεια, Vrbs est Bœotiæ non procul ab Helicone, in colle sita: ita dicta (ut Stephano placet) à Corono Thersandri filio. In hujus agrò negant talpas aut gigni, aut alundè illatas vivere posse. ¶ Est & altera ejusdem nominis urbs in Phthiode, non procul à Pagasis, cujus meminit Strabo libro nono, Plinius libro quarto, capite septimo: Iuxta Cephisum amnem Lamia, & Anichia, Medeon, Phligene, Grephis, Coronea, Chæronia. ¶ Stephanus & alias ejusdem nominis urbes cõmemorat, quas quòd nullam earum mentionem apud Geographum fide dignum invenerimus, hîc consultò prætermisimus.

Cŏrōnĭs, idos, κορωνις, alio nomine Arsinoẽ, Nympha fuit, Phlegię, vel ut alii tradũt, Leucippi filia: quę quũ forma esset non inelegãti, Apollini placuit, à quo & gravida facta est. Verùm quũ posteà Ischidi cuidã Thessalo, multo ejus amore capta, sui copiã faceret, à corvo deprehensa est: ex quo quũ Apollo amicę perfidiam cognovisset, telis eam cõfodit: puerũq; (qui posteà Aesculapius appellatus est) ex utero ejus exemptũ, Chironi Centauro tradidit educandũ. Ovid. lib. 2. Metam. Pulchrior in tota quàm Lariſſæa Coronis Non fuit Aemonia, &c. Vide latiùs in dictione AESCVLAPIVS.

Cŏrōntă, Vrbs Acarnaniæ, κορωντα. Gentile κορωντιος, Apparet alterutrum esse corruptum.

Cŏrōnŭs, κορωνος, Filius Lapithæ. Vide PHILAIDE.

Cŏrŏpē, κορωπη, Vrbs Thessaliæ, ubi Coropæi Apollinis oraculum, cujus meminit Nicander. Sed videtur legendum Oropæus. Orope enim Euboeæ civitas est, Apollinis templo clarissima, Steph.

Cŏrpĭllī, Populi sunt Thraciæ, Hebrum accolentes, ut scribit Plin lib. 4. cap. 11.

Cōrsĕæ, κορσειαι, Stephano, Insulæ sunt Ioniæ adjacentes, ere-

giones

gione Sami. Plinius lib.5.cap. 31: Ioniæ ora Aegæas & Corseas habet.

Cōrsĭcă, penult.corr. [κύρνος Ptolemæo. German. Die Insel Corsica/ die Itali vnnd Galli nennen sie Corsega.] Insula maris Ligustici, lónga passuum CL.M. lata autem quinquaginta: sexaginta circiter stadiis distans à Sardinia. Castella habet Blesinos, Caracem, Emiconias, Vapanen. Tota autem malignè colitur, quòd aspera sit, & multis in locis inaccessibilis. A Græcis Cyrnos dicitur, à Cyrno, ut Fabio pictori placet, Herculis filio. Corsicam autem appellatam volunt à quádam bubulci ancilla, cui Corse nomen erat, ut refert Stephanus. ¶ Vnde Corsi, κύρνοι, hujus insulæ incolæ appellantur: quorum Strabo scribit miram sua ætate fuisse morum feritatem, adeò ut ex rapto viverent, ipsasq; etiam belluas immanitate superarent. Vide plura de hac insula apud Strabon. lib. 5. & Plinium lib.3 cap.6. Genuensibus diu paruit, Ademarchi navarchi auspiciis Mauris erepta.

Cōrsĭcă, inquit Plin. lib. 3. cap.6. insula in mari Ligustico, sed Tusco propior, Septentrione in Meridiem projecta, &c. Notissima est in vino præstante, durante etiamnum nomine, inter quam & magis Meridianam Sardiniam, angustum mare interfluit. De qua Ptol. lib. 3. cap. 2. ¶ Cingitur ab occasu quidem, & Septentrionibus mari Ligustico: ab ortu autem Tyrrheno mari: à meridie pelago, quod inter ipsam & Sardiniam interjacet. Scribit Strabo Corsicam malignè coli, asperam & plurimis in partibus inaccessibilem, adeò, ut qui ejus montes habitant, ex latrociniis vitam degant, immanitateq; feras superent. Hinc factum esse dicit, ut quum Romani Imperatores in eos irruant, magnum servorum gregem captum advehant. Corsicæ forma apud Ptolem. 6. Europæ tabula depingitur. Athenæus tradit Corsicæ incolas ideò longævos esse, quòd mellis cibo, quo plurimùm abundant, utantur assiduè. Quod alicui mirum videri potest, quum ejus insulæ mel ob taxi copiam, venenatum sit, ut est testis Ovid. Eleg. 1:

Melle sub infami Corsica mittit apis.

Præterea Servius grammaticus Corsicana mella esse amara scribit, explicans illud Virg. Georg. lib. 4:

-hinc cœli tempore certo
Dulcia mella premes, nec tantùm dulcia, quantum, &c.

Dulcia, *inquit*, non est superfluum epitheton. Nam ideò ait dulcia: quia etiam sunt amara, ut Corsicana. Hæc ille. Vide CORSIS.

Corsis, κύρσις, Insula in Mari Tusco, à Corse ancilla bubulci, aliàs κύρσικη, Corsica dicta: gentile Corsi, Stephanus. De Corsica proximè dictum est.

Cōrtōn, κόρτων, Thessaliæ civitas, distans à Cranonè centum circiter stadiis, Stephanus ex Strabone.

Cōrtōnă, æ, sive Corton, ônis; Tusciæ oppidum fuit non procul ab Aretio: cujus incolæ Cortonenses appellantur: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Cōrtȳnă, sive Gortyna, γόρτυνα Stephano, γόρτυνια Straboni, insignis urbs Cretæ fuit, quam præterlabitur Lethęus amnis. Plin. lib. 4. cap. 12, & Pompon. Mela lib. 2. Circa hanc urbem calami nascebantur sagittis conficiendis in primis idonei. Silius lib. 2: Eois quanvis certet Cortyna sagittis.

Cōrtȳnĭŭs, a, um: ut Cortynia tela. Sil. lib. 1: -celsis Cortynia muris Tela sonante fugat nervo. ¶ Cortynia vestis, pro venatoria apud Claudianum lib. 2. de Rapt. Proserp. -unde Dianæ Crispatur gemino vestis Cortynia cinctu.

Coruncanus, Primus Romæ pontifex maximus fuit de plebe, quem Cicero pro Domo sua ad Pontifices, Pontificii juris petitissimum fuisse testatur. Is quum legatus ad Teucam Illyricorum reginam missus esset, in reditu contrà jus gentium interfectus est. ¶ Fuit & alter Coruncanus, qui adversus Amilcarem & Barcham in Siciliam missus est, cujus meminit Polybius.

Cōrŭs, sine h, penult. prod. [ἀργέστης. German. Der Wind so von dem Sommerlichen nidergang der Sonnen her wäyet. Fland. Nordwesten west. Polon. Wiatr wieiacy od zachodu slońca letnie. Vng. Nap nyugoti szél. Ang. The north westwind.] Ventus flans ab occasu solstitiali, Aquiloni oppositus, teste Plinio, libro 2. cap. 47. Iuvenal. Atque habites Coro semper tollendus & Austro. Quandoque mutantes o in au, Caurum dicimus. Virgilius 3. Georg. Semper hyems, semper spirantes frigore Cauri. ¶ Est item Corus, κόρος, mensuræ genus, quadragintaquinque modios continens: modius verò xx, capit sextarios. In qua significatione prior hujus dictionis syllaba corripitur.

Cōrȳbāntĕs, [κορύβαντες. Germ. Vnsinnige pfaffen der Göttin Cybeles, welche ein hauffraw Saturni gewesen ist.] Cybeles sacerdotes, qui sacro correpti furore cymbala pulsabant, capitaque saltando jactantes, alios in similem rabiem agebant. Homerus βακχεύμονας vocat. Hinc (inquit Strabo libro 10.) qui capita saltando jactant, & numinis aspiratione, furiisque agitantur, Corybantes dicimus. Hi primùm Idam Phrygiæ montem tenuisse dicuntur: postea autem in Cretam navigasse montemque quendam incoluisse, quem à nomine relictæ sedis, etiam Idam appellarunt: ubi & Iovem infantem aluerunt tympana jugiter pulsantes, ne Saturnus (qui cum Titano fratre convenerat, ut sobolem omnem masculam interficeret) puerum vagientem audiret. ¶ Sunt qui Curetas, & Corybantas, & Caberos & Idæos dactylos eosdem esse putent. Dictos volunt à κορυφᾶσθαι, quod est caput saltando jactare: vel (ut Hermolaus in Cast. sentit.) à pupillis oculorum & genis, quas Græci κόρας vocant, quippe qui quum Iovis custodes essent, non modò excubare, sed etiam apertis oculis dormire cogerētur. Inde κορυβαντιᾶν est insanire, & κακοδαιμονᾶν: hoc est, malo quodam genio agi. ¶ Diodorus Corybantem scribit Iasonis & Cybeles filium fuisse, ac simul cum Dardano sacra Matris Deúm in Phrygiam detulisse, eosq; qui in sacrificiis ejus deæ incúmbere voluerunt, de suo nomine Corybantes appellasse. ¶ Alii à galeâ dictos volunt, quæ Græcè κόρυς dicitur, quòd galero quodam capita tecti insaniendo luderent.

Corycia, κωρυκία, Promontorium Cretæ, & portus Aethiopiæ, Stephanus.

Cōrȳcŭs, pen. cor. κώρυκος, Nomen est urbis, & montis excelsi in Cilicia, optimum crocum ferentis.

Cōrȳcĭŭs, a, um, κωρύκιος, ut Crocum Corycium. Mart. lib. 11: Vltima corycioque cadit auro croco. ¶ Specus Corycius non longè abest ab urbe Coryco: à quo Corycides Nymphæ dictæ sunt. Ovid. lib. 1. Metam.

Κώρυκος, Stephan: Vrbs Ciliciæ, apud quam fuit Corycium antrum illud nympharum, res maximæ admirationis, quanvis & aliud ejusdem nominis in Parnasso feratur. Vrbem etiã Coryceam vocãt. ¶ Est etiam Κώρυκος, ὁ, mons excelsus & rubens prope Teon Ioniæ, & portus, & parva insula ejusdem nominis, ubi Corycæi maximè piraticam exercebant, de mercibus & navigationibus per vicinos portus furtim auscultantes: unde proverbium de curiosis circa secreta. Corycæus auscultavit, Steph.

Corycides, Nymphæ à specu vocantur apud Ovid. lib. 1.

Corydalla, κορύδαλλα, Vrbs Rhodiorum: gentile κορυδαλλᾶς, Stephan.

Corydallos, κορύδαλλος, Vicus in Tribu Hippothontide: tribulis, κορυδαλλόθεν, Steph.

Corydon, Pastor Theocrito & Virg. memoratus.

Coryion, κορυΐων, Vrbs Accanorum in Italia, Steph.

Coryleum, κορύλειον, Vicus insignis in Paphlagoniã: incola κορυλειεύς, Stephanus.

Coryneta; κορυνήτης Suidæ, Latrò fuit famosissimus, Vulcani filius, qui juxtà Epidaurum hospites clava quadam, quæ coryna dicebatur, peremit: unde & hoc nominis sibi sumpsit: priùs enim Periphatum vocatum tradunt. Hunc Theseus interfecit.

Cŏrȳphæŭs, κορυφαῖον, Mons est circa Epidaurum, Dianæ sacer, Stephanus.

Coryphasium, κορυφάσιον, Regiuncula est agri Laconici; circa Pylum, Stephanus.

Cōrȳthŭs, penult. corr. κόρυθος. Vulgò Cortona. Oppidũ Tusciæ, prope Aretium, in parvo colle ejusdem nominis situm; à Corytho rege ita appellatum. Virg. lib. 9. Aen. Nec satis extremas Corythi penetrãvit ad urbes.

Cos, κῶς, Insula est in mari Aegæo, una Cycladum, quam Hercules olim diripuisse fertur, & regem Eurypylum Neptuni filium unà cũ liberis & uxore Clytica occidisse, eò quòd ipsum tempestate eò adpulsum & impeditum, ab urbe & hospitio prohiberent, postquam à vastatione Trojæ & Laomedontis redisset. Celebratur propter suavitatem vini, quod in ea nascitur. Ab ea fit Cous, a, um. Vocabatur etiam olim Caria, vel Caris, Κὰρ, Stephan. teste: & Meropos, à Merope gigante: Cos autem à Coo Meropis filia; καὶ κῶν δὲ Μέροπος θύγατρες, Homerus. Dicitur etiam κώος, vel κῷος, & κῖος, ut videtur: quo nomine etiam conditor ejus dicebatur. Gentilia, κῖος, κῷος, κῶος, κῷος, κῷος, κῶις. ¶ Est item Cos urbs Aegypti. Item fossa Corinthi, in quam fures & fugitivi includebãtur: quæ & Cous, & cruciatri in ea Coes. Coos enim fossas & speluncas omnes appellabant, Steph.

Cos. Insula Cariæ attributa, ut Rhodos Lyciæ. Cos alia est à Chio, & à Chea. Con, Ptolem. Coan nominat: alii quoque Coon, & Coum: à qua Cous Apelles cognominatus: & Hippocrates Cous, qui medicinam Clinicam revocavit, densissima nocte latentem, ut in lib. 29. scribit Plin. Fuit in ea Aesculapii templum augustissimum. De Iunonis æde nemo ignorat, adeò clara, ut de ejus insignibus librũ scripserint Theod. auth. lib. 7. Vitruv. lib. 7: Est inibi pectunculus piscis, insigniter sapidus, Varroni celebratus, ut testatur Gellius. Est & bombyx mirabili fœtu operosa: unde & bombycinæ vestes Coæ. Plin. lib. 11, & 5. Arist. de natura Animalium, qui eam Con appellat, velut Plin. Coon.

Cosiana, κωσιάνα, castellum Palæstinæ, in maritima parte Syriæ: gentile, κωσιανὸς, Steph.

Cosmanates, Liguriæ populi sunt. Ptolæm. lib. 3. cap. 5.

Cosmus, mi, κόσμος, Nobilis unguentarius fuit Romæ. Martialis: Quòd Cosmi redolent unguenta, fociq́ue deorum. ¶ Hinc Cosmianum unguentum. Petronius: Affer nobis alabastrum Cosmiani. ¶ Κόσμος autem Græcis ornatum significat, & totum universum, quod cœli ambitu complectitur. [German Die Welt.] Cicero de Univer. Hunc varietate distinctum bene Græci κόσμον, nos Mundum nominamus.

Cossa, κῶσσα Stephano, Oppidum est in Vmbria Italiæ regione. Autor Plin. lib. 3. cap. 5. hodie Orbitellum vocant.

Cossea, κωσσία, pars Persidis: incolæ Cossæi: est & Thraciæ oppidum, Steph.

Cossius, κωσσὸς, mons Bithyniæ: incolæ Cossæi, Steph.

Cosyra, pen. prod. κόσυρα, Insulę nomen est in mari Libyco, cujus incolæ Cosyræi, κωσυραῖοι, dicuntur. Ovid. 3. Fast. Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyræ, Insula, quàm Libyci, verberat unda freti.

Cothon, onis, κώθων, Insulæ exiguæ nomen, quæ Byrsæ Carthaginiensium arci subjacebat, Euripo circũdata, circunquaque navalis usum præbens. Autor Strabo lib. 17. Servius verò in illud Virg. Aeneid. 1: Hic portus alii effodiunt: Portus manu factos Cothonas vocari asserit. ¶ Est & Cothon, genus poculi fictilis, parvum quidem, sed militum usui accommodatissimum, ut quod nullo negotio gestari posset, & in pera militari circunferri. Autores Suidas & Athenæus lib. 11.

Cotiso, Dacorum rex fuit, à Cornelio Lentulo Augusti Legato in Pannonia superatus.

Cotta, Clarissimus Orator fuit Ciceronis coætaneus, quem etiam interlocutorem induxit in lib. de Oratore. ¶ Fuerunt eodem tempore & alii Cottæ duo, quorum alter contra Mithridatem infœliciter pugnavit, & Syllam Cæsari conciliavit. Alter legatus Cæsaris in Gallia, insidiis circumventus, ab Ambiorigis ducis exercitu interfectus est. Pædianus.

Cottiæ Alpes, pars Alpium, Lepontis proxima, duodecim olim civitatibus insignis, quæ Cottianæ dicebantur, nomine accepto à Cottio rege, Augusti Cæsaris amico, qui eum tractum structis molibus, transitu cõmodiorem reddidit. [Ger. Das hoch Alpgebirg so sich von S. Bernharts Berg an richtig gegen Mittag an das Ligurisch Meer streckt/so auch den Montenetz begreifft. Stumpff Vulgò Monte Cinso.]

Cotylum, κώτυλον, Scribit Strabo vocari collem in Ida monte, centum viginti millibus passuum à Scepsi distantem, in quo Scamandri, & Granici, & Aesepi fluminum origo. Vnde & nomen Cotylo inditum, ἀπὸ τῆς κοτύλης, quod conceptaculum & acceptaculum significat.

Cotys, κότυς, Thraciæ rex fuit, qui in bello civili Pompeii partes sequutus est. De hoc tradit Plutarchus, quòd quũ sibi esset conscius modum se in castigandis servis egredi, pocula quædam, pretiosa quidem, attamen fragilia, ab hospite dono accepta, ubi donatorem benignè remuneraverat, universa cõfregit: veritus ne si à ministris frangerentur, in iram excandesceret, & nimis atrocem in illos pœnam statueret. ¶ Fuit & alius ejusdem nominis Thraciæ rex, qui Tiberii tempore Rhescuporis patrui fraude circunventus est & occisus. Autor Tacit. libro 2.

Cotyttõ, ûs, κοτυττὼ, Dea impudentię habita est, cui Athenis à Baptis (eo nomine vocabantur ejus sacerdotes) nocturna sacra fiebant, quę ab illa vocabãtur Cotyttia. Hanc Probus saltatricẽ fuisse existimat: unde etiã sacerdotes ejus lascivis saltationibus mores ejus referebant. Iuven. Satyr. 2: Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto. Vide Politiani Miscel. cap. 10.

Cotyttia, orum, κοτυττία, Sacra erant nocturna (ut dictum est) quæ Athenis fiebant à Baptis in honorem Cotyttûs Impudẽtiæ deæ. Vide suprà in dictione BAPTAE.

Cous, κῶος. Vide ΚΩΟΣ.

C ante R.

Crabasia, κραβασία, urbs Iberorum, Steph.

Crabra, rę, Aquę nomẽ in agro Tusculano. Cic. pro Cor. Balb. Ego Tusculanis pro aqua crabra vectigal pendã, quin à municipio fundum accepi. Idem in Epist. De crabra quid agatur, etsi nunc quidem nimium est aquæ, tamen velim scire.

Cracovia. Vrbs ad Istulam fluvium sita, Poloniæ metropolis. [Germ. Cracaw in Polande.]

Crade, κράδη, urbs Cariæ, Steph.

Cragus, κρᾶγος Stephano, Mons Lyciæ, Tauri pars, ut scribit Pompon. lib. 1, & Plin lib. 5. cap 27, ex oppositio habens montem Anticragum. Sic dictus à Crago Tremiletis & Praxidicæ Nymphæ filio. Horat. lib. 1. Carm. Sylvis aut viridis Cragus, &c. Ovid. Metam. lib. 9: Iam Cragon, & Lymiræ, Xanthiq́; reliquerat undas.

Crambusa, κράμβουσα, Insula est circa Seleuciam Isauriæ. Autor Strabo lib. 14.

Crambutis, κραμβῦσις, ἡ κράμβουσα, urbs Aegypti, Steph.

Cranae, κραναὴ, Insulã Laconica, quæ nunc Helena, antè Gytheum, γύθειον, sita: hinc Craneus, vel Cranaates. Sic & Attica vocabatur à Cranao rege, Steph.

Cranaus, κραναὸς, Athenarum rex fuit, qui Cecropi in regno successit, à quo regionis incolæ Cranai dicti sunt.

Craneum, κράνειον, Gymnasium erat apud Corinthũ. Cicero.

Cranea, pen. prod. κράνεια, Exigua regio est Ambraciotarum, cujus incolæ dicuntur Craneates, Steph.

Craneus, κρανεὺς, Primus Macedonum rex; à quo ad Alexandri Magni tempora numerantur anni circiter quingenti: quo intervallo reges circiter xxxvii, in Macedonia regnarunt. Autor Volaterranus lib. 13.

Crania, κρανία, Tarsus Ciliciæ olim vocabatur à Cranio quodam, Steph.

Cranides, κρανίδης, Vicus juxta Pontũ: gentile Cranitę. Steph.

Cranion, nii, κράνιον, Cephalleniæ civitas est, quam Thucydides lib. 5, κράνια vocat plurali numero.

Cranon, onis, κράνων, Vrbs Thessaliæ Pelasgiotidis, in campis qui Tempe appellantur, centũ stadiis distans à Gyrtone. Stephanus ex Strabone. Est & alia Athamaniæ à Cranone Pelasgo. In hac duos duntaxat corvos esse tradunt, & quũ pullos exclusserint, paribus relictis discedunt. Abest Cranon stadius centũ à Gyrtone, ut Strabo inquit. Homerus Cranonios Ephyros vocat, Phlegyas Gyrtonæos, Steph.

Crannus, κράννος, Vrbs, alias Ephyre dicta. Steph.

Crantor, κράντωρ, Solensis, Academicus philosophus fuit, Platonis auditor, & cõdiscipulus Xenocratis, & Palæmonis, quę novis opinionibus Academiam Platonicam reple verunt. Hic scripsit librum de Consolatione, quem Cicero æmulatus est: Perit aquæ intercutis morbo. Taxavit Stoicorum indolentiam, quæ esse nullo modo potest, nisi planè hominem saxeum esse velimus, & omni sensu carentem. Horatius libro 1. Epist. Trojani belli scriptorem, maxime Lolli: Dum tu declamas Romæ, Prænestę relegi, Qui quid sit pulchrũ, quid turpe, quid utile, quid nõ, Planiùs ac melius Chrysippo & Crantore dicit. ¶ Alius fuit Pelei armiger, de quo Ovid. lib. 12. Metam.

Craterium, κρατήριον, Siciliæ regio, Steph.

Crātissĭtĭus, Genere Surrentinus, ordinis Libertini, cognomine Pasides, Romæ ludum Grammaticæ aperuit: docuitq́; inter alios Iulianum Antonium, Antonii Triumviri filium. Autor Tranquillus.

Crassus, P. Licinius, ante ætatẽ Pont. Max. factus (quod nunquam anteà contigit) Consul creatus, profectus est contra Aristonicum, Eumenis filium. In quo prælio, profligato exercitu, ipse nec in manus hostium veniret, baculo Barbarum quendam in acie oculo converberato, in sui necem provocavit. L. Crassus orator, superioris filius, qui cum Antonio à Cicer. introducitur in libris de Oratore, mirifico quodam pudore prædictus fuit: qui tamen non modò non obesset ejus orationi, sed etiam probitatis commendatione prodesset. Accusavit C. Carbonem eloquentissimum hominem admodum adolescens: ex quo summam ingenii non laudem modò, sed etiam admirationem est consecutus. Defendit postea Liciniam virginem, quum annos vigintiseptem natus esset. In ea ipsa causa fuit eloquentissimus, orationisque ejus scriptas quasdam partes reliquit. Voluit adolescens in colonia Narbonensi causæ popularis aliquid attingere: eamque coloniam ut fecit, ipse deducere. Hæc ex libro de Orat. & Bruto Ciceronis, in quo libro est elegantissima ipsius Crassi cum Antonio & Scævola comparatio. Deploratur multis verbis Crassi mors à Cicerone in exordio 3. lib de Orat.

P. Crassus, Oratoris frater, juris peritissimus fuit, qui in dominatione L. Cinnæ quum Marianarum esset partium, ne incideret in manus inimicorum, seipsum interemit. Hujus filius M. Crassus, Romanorum ditissimus, cum Pompeio & Cæsare Triumviratum iniit: quorũ planè autoritate Respub. aliquot annos regebatur. Ad bellum missus gladiatorum, qui duce Spartaco in Campania insurrexerant, Varinium q́ue, Gellium ac Lentulum Romanos imperatores fugaverant, duodecim millibus hostium unà cum eorum duce cæsis, apud Rhegium juxta Leucadis paludẽ victoria potitur: ex quo Vrbem ovans ingressus est. Postremò quum ei Syria sorte obvenisset, profectus ad bellum Parthicum, ibi filium Publium amisit. Ipse dẽmùm infœliciter rem gerens, à Surina regis præfecto captus, atque interfectus est. Autor Cic. in Paradoxis. ¶ Alter Crassi filius, Cæsaris legatus fuit in bello Gallico, & in Cæsarianis tandem partibus adolescens occubuit: fuit autem discipulus Ciceronis. De quo hæc in Bruto: Erat enim Crassus (inquit) cũ institutus optimè, tùm etiam perfectè, planeq́; eruditus: gravis, & sine segnitie verecundus esse videbatur. Sed hunc quoque absorbuit æstus quidam insolitæ adolescentibus glorię: qui quia navaverat miles operam Imperatori, Imperatorem se statim esse cupiebat. Hæc Cicero.

Crāssŭs, prænomine Marcus, Romanorum omnium ditissimus fuit, qui negabat quempiam habendum esse divitem, nisi qui exercitum annuo reditu posset alere. Hic postea cum Pompejo & Cæsare Triumvir factus, cupiditate auri, ut fertur, in Parthos expeditionē susceptā à quibus ipse cum filio adolescente & universo exercitu deletus est.

Crastŭs, *κρᾶστος*. Vrbs Sicanorum in Sicilia, ubi formosissimæ mulieres nascebantur, patria Epicarmi comici, & Laidis meretricis: gentile Crastinus, Steph.

Crātērŭs, pen. cor. Macedo è comitibus Alexandri, qui etiam res ejus gestas scripsit, cujus meminit in Aristide Plutarchus. De hoc Persius Sat. 3: Et quid opus Cratero magnos promittere montes?

Crates, *κράτης*, Nomen est Philosophi Thebani: qui ut philosophiæ vacare posset, projecto in mari non parvo auri pondere: Abite (*inquit*) pessum malæ cupiditates: Ego vos mergam, ne ipse mergar à vobis. Neque putavit se posse & virtutes, & divitias simul possidere. Suidas autem tradit, Cratetem omnem pecuniam in substantiam redegisse, & apud trapezitam deposuisse, ea lege, ut si filii philosophi essent, eam egenæ plebi divideret: sin idiotæ, eis quod acceperat, bona fide restitueret. Ita enim judicabat vir sapientissimus, homini philosopho, sapientiæ sectatori nihil deesse ad beatè vivendum. ¶ Fuit & Poëta Comicus hoc nomine, auditor Polemonis. ¶ Item & Grammaticus, qui sub Ptolemæo Philometore claruit, æqualis Aristophanis Grāmatici, Criticus, sive Homericus cognominatus. Scripsit in Iliad. & Odyss. li. 9. Comment. Autor Suidas. Hic, ut ait Tranquillus, studium Grāmaticæ primùm Romam intulit: missus enim ad Senatū ab Attalo rege, sub ipsam Ennii mortē plurimas acroases fecit, assiduēq; per omne tempus legationis disseruit: nostris quoq; exemplum fuit admirandum. Hæc ille.

Crāthis, cum th aspirato, *κράθις*, Nomen est duorum fluviorū, quorum unus est in Achaia propriè dicta, prope Aegas oppidum in sinum Corinthiacum influens: cujus meminit Strabo lib. 8. Alter in magna Græcia, juxta Sybarim oppidum, cujus aqua barbis, comisq; flavum colorem inducere tradit Strabo lib 6. [Vulgò *Gratthi, fiume di Cosenza in Calabria.*] Ovid. lib. 15. Metam Crathis & hinc Sybaris nostris conterminus oris, Electro similes faciunt, auroq; capillos. Et lib. Fast. 3: Est prope piscosos lapidosi Chrathidis amnes Parvus ager.

Crātīnŭs, *κρατῖνος*, Poëta fuit comicus, clarus apud Athenienses, qui primus in Dionysiis Athenis satyricam fabulam induxit. Horatius: Eupolis atq; Cratinus, Aristophanesq; poëtæ. Hic autem fuit supra modum gulæ ac omni voluptatum generi deditus, præcipuè ebrietati: ad quod alludit Horatius in Epistol. Prisco si credis Mecœnas docte Cratino Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt, Quæ scribantur aquæ potoribus.

Cratippus, *κράτιππος*, Mitylenæus philosophus fuit, Ciceronis filii præceptor, qui Pompeio Pharsalico prælio victo apud Mitylenem occurrens, verbis ex Philosophiæ penetralibus petitis, ad meliorem spem eum erexit. Plutarch. Pompeio.

Cratis, sine aspiratione, *κρᾶτις*, Africæ fluvius, è Sicyone lacu profluens in Oceanum, juxta quem nōnulli fabulati sunt electrum nasci. Vide Plin. lib. 37. cap. 2.

Cratylus, pen. corr. *κρατύλος*, Nomē philosophi Athenien sis, Platonis, mortuo Socrate, præceptor, ex cujus nomine idem Plato librum de Significatione nominum inscripsit.

Crēmē, es, *κρήμη*. Vrbs Ponti, à qua gentile Cremesius.

Crĕmĕrā, pen. corr. *κρεμέρα*, Fluvius Tusciæ, apud quem Fabii à Vejentibus occisi fuēre, autore Livio lib. 2. Decad. 1. Ovid. 2. Fastor. Vt celeri passu Cremeram tenuēre capacem, Turbidus hybernis ille fluebat aquis. Iuvenalis: Quid Cremeræ regio?

Crēmmўōn, *κρεμμυών* Stephano, Oppidum nō procul à Corintho, juxta quod Theseus suem, quæ omnes agros devastabat, occidit. Ovid. lib. 7: Quodq; suem securus arat Cremyona colonus, *&c.* Vbi alterum m versus gratia, à poëta est elisum. ¶ Crommyum autem per o urbs juxta Ascalonem: de qua infrà.

Crĕmōnă, [Ger. Ein statt in Lombardien/nicht fern von Mantua.] Vrbs est Galliæ Cisalpinæ, non procul à Mantua, quæ etiam hodie nomen retinet. Cujus cives quum contra Augustum cū Antonio sensissent, Cæsar victor veteranis suis eorū agros dedit: qui quum nō sufficissent, acceperunt, etiam vicinorum agros, ut Mantuanorum, *&c.* Hinc Virgil. Aegl. 9: Mantua, væ, miseræ nimium vicina Cremonæ. De hac Strabo lib. 5. sic scribit: Cis Padum verò, circunq; Padum, celeberrimæ sunt civitates, Placentia & Cremona, media in regione propinquissimæ inter has & Ariminum, sunt Parma, Mutina, Bononia.

Crenides, *κρηνίδες*, urbs Siciliæ, quā Philippus postea Philippos nominavit: gentile Crenitæ, Steph. Vide PHILIPPI.

Crĕōn, ontis, *κρέων*, Nomen Corinthiorū regis, qui Creusam filiam Iasoni desponsavit, de quo Seneca in Medea. ¶ Alter fuit Thebanus, Oedipi regis Thebanorū socer, & pater Iocastæ. Fuerunt & alii hoc nomine.

Crĕōn, onis, *κρέων*, Mons est Lesbi insulæ, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

Creontiades, Herculis filius ex Megara, quē pater cum Theriomacho fratre ab inferis rediens, & in furorē versus à Iunone, quod Lycum interfecisset, interemit.

Creophilus, pen. cor. *Κρεόφιλος*, Nomē Sāmii poëtę, qui Homeri hospes & æmulator fuisse fertur, quem aliquando traduntsuscepto in hospitium Homero, accepisse ab eo donum inscriptionem poëmatis, quod Occhaliæ captivitatem vocāt. Sed Callimachus per Epigrāma quoddam contrariū ostendit, quod nunquam Creophilus opus composuerit, Homeri tamen dicatur propter dictum hospitium. Quidam hunc Homeri magistrum tradunt quidam nō hunc, sed Aristeum Proconnesium: author Strabo libro 12. Vide Apuleium in Floridis.

Crēpsă, Ptolemæo Liburniæ urbs, Crexa dicta Plinio.

Crēs, Vide CRETA.

Crescēns, *κρησκεύς*, Philosophus Cynicus Iustino martyri infensus, ut pluribus testatur Tatianus in bello contra gentes.

Crescis, Nymphæ marinæ nomē à fontibus dictæ: *κρήνη* enim fons dicitur Perotus.

Crēsĭum, *κρήσιον*, urbs Cypri, Steph.

Crēssă, *κρῆσσα* Oppidum Paphlagoniæ est, teste Stephano, post excidium Trojanum à Merione conditum. ¶ Est & portus Cariæ, Rhodo insulæ oppositus. Plin. lib. 5. cap. 28. ¶ Cressa etiā dicitur mulier ex Creta insula. Vide in dictione CRETA.

Crēssæă, Herodot lib. 7, regio Pallenæ vicina, ac Thermæo sinui contermina.

Crestōn, *Κρήστων*, Oppidum, de quo Herodot. libro 1: Qua lingua Pelasgi sunt usi, affirmare non possum, sed conjectura signorum, licet dicere eadem qua nunc Pelasgi utuntur, qui supra Tyrrhenos urbem Crestonem incolunt, quodam tempore finitimi eorum qui nunc *Dores* vocantur. ¶ Est & nomen regis Bithyniæ, cujus meminit Iustinus libro 38.

Cretă, tæ, & Crete, tes, [*κρήτη*. Ger. Ein grosse Insel im Aegeischen Meer gelegen / heist jetzt *Candia.*] Insula in medio Ponto, centum urbium fama clara, quæ (ut scribit Strabo) à Septentrione Aegeo alluitur simul & Cretico pelago: Austro Libyco: ad Occidentem Aegylam & Cytheram spectat: ad Orientem Carpathon. Habet in longitudine ducenta millia septuaginta passuum, in latitudine quinquaginta millia. Circuitus ejus quingenta octogintanovem millia passuum complectitur. Hodie *Candiam* vocant. Insignes in ea urbes sunt, Cortyna, Cydon, Gnossus Minois regia, & Strabonis Cosmographi patria. Nullum in Creta animal noxium est, optimique vini fertilissima est: de qua Virgil. 3. Aeneid. Creta Iovis magni medio jacet insulā ponto, Mons Idæus ubi, & gentis cunabula nostræ Centum urbes habitant magnas, ubertima regna. Primùm dicta est Cureta, ab habitantibus Curetibus, & per syncopam Creta. Alii dicunt Cretam dictam à Crete quodam Iovis filio Curetum rege. Alii à Crete nympha Hesperidis filiā: Arrianus non à Crete nominativo, sed à Cres, Cretis genitivum faciente, nominatam dicit: sic enim vocatum ait eum qui Iovem abscondit in monte Lycæo. ¶ Est & Creta oppidum Scythiæ. Valer. Flac. lib. 1: quoties paucos ad litoris ictus Deficiam, Scythicum metuens Pontumq; Cretamque.

Crētēs vocantur ejus insulæ populi, & mulieres Cressæ: *κρῆσσαι*.

Crētēnsĭus, & Cressius, adjectivum, *κρήσιος*. Sunt autem hæc nomina, quę ex masculino fœmininum ad similem formam mittunt: scilicet Cres Cressa, Libys Libyssa, Phœnix Phœnissa, Thrax Threissa. Tibullus: etiā Phœbo gratissima dona Cres tulit. Ausonius: Præpetibus pennis super aëra vectus homo Cres. A Crete verò fiunt Creticus, *κρητικός*, & Cretensis.

Crētæŭs, a, um, Quod ex Creta insula est. *κρητεύς*. Ovidius: Straraq; Cretæam bellua stravit humum.

Crētēnsĭs, *κρής*, Nomen gentile à Creta insula deductum. Vide proverbium: Cretizare cum Cretensi, *μετὰ Κρῆτος κρητίζειν*: id est, adversus mendaces mendaciis uti. ¶ Cretensis Cretensem, *ὁ κρὴς τὸν κρῆτα*, subaudi, quod erit commodum sententiæ; provocat, conatur circumvenire, aut tale quippiam. Quoties improbus agit cum improbo, perfidus cum perfido. Sumptum adagium à Cretensium moribus, quos plurimis convitiis incessivit antiquitas. ¶ Eundem obtinet sensum, Cretensis cum Aegineta, *Κρὴς μετὰ Αἰγινήτου*: subaudiendum, agit. Quadrat in pariter improbos, qui mutuis inter se fallaciis agunt. Cicero 3. de Natur. deorum: Tertius Iupiter Cretensis Saturni filius.

Crētĭcŭs, a, um, adjectivum formatum à Creta insula. *κρητικός*: ut, Creticum Mare. Horat: 1. Carm. Ode 26.

Cretenia, κρητωΐα, locus Rhodi, ubi Althemenes habitabat, qui quum ex oraculo patrem se occisurũ accepisset, dum fugit, ne hoc perpetret, noctu in navigium incidit, in quo piratas esse ratus, patrem occidit. Supra Cretenią Arabyrii montes sunt. Steph.

Cretheus, dissyllabum, in Genitivo Cretheos, κρηθεύς Aeoli filius fuit, qui ex Tyro Salmonei fratris filia Aesonem genuit, Alcimedontem, & Amythaonem.

Cretheius, denominativum: ut, Virgo Cretheia apud Flaccum lib. 1 dicitur. Helle Cretheineptis.

Crethon, onis, Filius fuit Dioclis, qui cũ fratre Orsilocho ad bellum Trojanum Grœcis auxilium laturus profectus est: sed quum hi duo nimiũ suis viribus confiderent, cum Aenea congredi non dubitaverunt, à quo etiam ambo sunt interfecti. Quin & eorum cadavera vix à Menelao & Antilocho ex hostium manibus subtrahi potuerunt.

Crĕūsă, κρέουσα, Creontis Corinthiorum regis filia fuit, quam Iason, repudiata Medea, uxorem accepit: quamobrem Medea indignata, carminibus suis ignem inextinguibilem scrinjolo inclusum per filios suos Creusæ muneris loco misit: filios verò præmonuit, ut statim oblato munere discederent. Creusa igitur videndi cupida, nihilq; mali suspicans, scriniolum aperuit, & continuò evolavit ignis, Creusamq; & totam Creontis regiam exussit. Ovidius lib. 1. de Arte: Cui non defleta est Ephyrææ nata Creusæ. ¶ Alia fuit Priami & Hecubæ filia, Aeneæ conjunx, cui Ascanium filium peperit. Hanc in excidio Ilii, ab Aenea, qui fugiens, patrem humeris gestabat, filiumq; manu ducebat, perditam fuisse in itinere dum vias notas excessisset, tradit Maro lib. 2. Aeneid. Sed nonnulli eam ab ipso Aenea ex pactione cum Grœcis facta occisam volunt, ne quis ex semine Priami supereresset. Verùm his refragatur fabula de Heleno & Cassandra, liberis Priami, quos Grœci captivos abduxerunt.

Crēusis, κρέουσις, Oppidum est in confinio Bœotię, Locrorum & Aetolorum: ut annotavit Vadianus in Pomp. lib. 2.

Crimissă, æ, κρίμισσα, Oppidum est in extremis Italiæ finibus, juxta Thurium & Crotonem: ita dictum à Crimissa Nympha. Gentile est Crimissæus. Strab. lib. 7.

Crīnĭsŭs, κρίνισος, Siciliæ fluvius, Segestæ urbi vicinus: de quo Servius hujusmodi refert fabulam: Quum Laomedon Neptuno & Apollini mercedem pro ædificatione murorum. Illi recusaret, Neptunus iratus Trojæ cetum immisit, ut eam vastaret. Consultus Apollo siniștra dedit responsa, puellas scilicet belluæ esse objiciendas. Hippotes igitur nobilis Trojanus, timens ne & Hegesta filia sua ceto, ut Hesiona exponeretur, navi eam imposuit, ut potiùs se non vidente mergeretur fluctibus, quàm coràm devoraretur. Sed illa casu in Siciliam delata, Crinisо placuit, qui in canem, seu ursum mutatus, eam oppressit, susceptiq; ex eo concubitu Acestem, Siciliæ regem. Virgil. lib. 5. Aeneid. Troja Crinisо conceptum flumine mater Quem genuit, &c.

Criona, κρεῶνα, Stephano, Vicus est Athenienșium, in tribu Antiochide.

Crios, Vide in APPELLAT.

Crispus Salustius, Latinæ historiæ princeps fuit (teste Martiale) cujus hoc de illo extat elogium: Crispus Romana primus in historia. [Ger. Ein Römischer Historyschreiber.] Thucydidi ex Grœcis opponitur à Quintiliano elegantiæ dicendi, Attica brevitate, sententiarum crebritate. Taxatur autem à Pollione, ut nimis antiquarius, & ex Catonis originibus verba mutuatus: Trogo autem, quòd orationibus nimis longis utatur, sicuti & Thucydides. Ciceronis acerrimus inimicus fuit, ut ex utriusque invectivis constat. Ejus de avaritia sententiam laudat Gell. lib. 3. cap. 1: Avaritia (*inquit*) pecuniæ studium habet: quam nemo sapiens concupivit: ea quasi venenis malis imbuta, corpus, animumque virilem effœminat: semper infinita & insatiabilis est: neque copia, neque inopia minuitur. Gell. libro 17. capite 18, de Crispo Salustio sic scribit: Marcus Varro (*inquit*) in literis, atque vita, fide homo multa, & gravis, in libro quem inscripsit Pius, aut de Pace, Crispum Salustium scriptorem seriæ illius & severæ orationis, in cujus historia notiones Censorias fieri atque exerceri videmus, in adulterio deprehensum ab Annio Milone, & loris benè cæsum dixit: & quum dedisset pecuniam, dimissum. Hæc Gellius. ¶ Fuit & Crispus Constantini Cæsaris filius, à patre interfectus. ¶ Crispus item Vibius, ore compositus, & jucundus: privatis tamen causis, quàm publicis melior, ut ait Quintilianus.

Crissă, æ, κρίσσα, Oppidum maritimum Phocidis, à Crisso Phoci filio conditum: unde Crissæus sinus, κρισσαῖος κόλπος, qui & Corinthiacus appellatur, per octo stadiorum fauces, quæ inter Rhium sunt, & Antirrhium, in Ionium mare sese exonerans.

Crithote, es, κρίθωτη Stephano, Vrbs est Thraciæ ad Hellespontum octoginta stadiis à Cardia distãs: cujus meminit & Plin. lib. 4. cap. 11.

Critias, κριτίας, Philosophus fuit, qui dixit animam esse sanguinem, sicut & multi alii. unde Virgilius: Purpuream vomis ille animam. ¶ Fuit item Critias quidam, unus è triginta tyrannis Athenienșibus, à Lacedæmoniis impositis, eloquens quidem, cæterum omnium avarissimus, atque crudelissimus, qui quum plurimis incommodis civitatem affecisset, tandem à Thrasybulianis, eo in prælio, quod circa Munychiam fuit gestum, est interfectus. Vide Xenophontem Rerum Grœcarum lib. 2. Hujus meminit Cic. lib. de Orat. 2: Consequuti sunt hos (*inquit*) Critias, Theramenes, Lysias: multa Lysiæ scripta sunt, nõnulla Critiæ, de Theramene audivimus. Rursum idem lib. 3: Quid Critias? quid Alcibiades? civitatibus suis quidem non boni, sed certè docti atq; eloquentes, nónne Socraticis erant disputationibus eruditi?

Crito, κρίτων, Nomen philosophi Athenienșis, qui ita Socratem amavit, ut nunquam aliquid ex iis, quæ sunt ad vitam necessaria, ipsi deesse passus fuerit. ¶ Crito item Pieriota (Pieria autem urbs est Macedoniæ) historicus fuit: scripsitq; res Persicas, Siculas & Macedonicas. ¶ Fuit præterea alius, Naxius genere, historicus & ipse. Autor Suidas.

Critobulus, κριτόβουλος, Medicus fuit insignis, qui sub Philippo Amyntæ filio Macedonum rege claruit. Plin. lib. 7: Magna & Critobulo fama est, extracta Philippi regis oculo sagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis.

Critolaus, κριτόλαος, Peripateticę sectę Philosophus fuit, qui unà cum Carneade & Diogene Stoico Romã missus fuit Legatus, ut scribit Cic. li. 2. de Orat. de Critolai libra scribit idem Cic. Tuscul. quæst. lib. 5: Quo loco, *inquit*, quæro, quam vim habeat libra illa Critolai: qui quum in alteram lancem animi bona imponat, in alterã corporis & externa, tantum propendere illam boni lancem putet, ut terrã & maria deprimat. ¶ Alter Critolaus, Achæorum dux, belliq; Achaici concitator: unde etiam Corinthi eversionẽ illi imputat. Cic. lib. 3. de Nat. deor. Critolaus (*inquit*) evertit Corinthum, Carthaginem Asdrubal. Hi duo illos oculos oræ maritimæ effoderunt. Hunc Plutarch. in Parallelis Horatio Curiatiorum victori comparat in eo, quòd uterq; sororem occiderit: idq; eadem omninò de causa, quòd scilicet cæteris omnibus victori applaudentibus, solæ fratri suo non essent gratulatæ. Hic posti emò à Q. Cæcilio Metello victus apud Thermopylas, veneno sibi mortem conscivit. Autor Livius.

Criteis, κριθηΐς, ut ex Ephoro refert Plutarchus in vita Homeri, filia fuit Atellis, quam post mortem suam Mæonis fratris tutelæ reliquit. Hic autem quum puellam vitiasset, gravidamque fecisset: atq; ob id facti veretur infamiam, Phemio eam Smyrnæo Grammaticæ præceptori in matrimoniũ dedit. Illa verò non multò pòst, quum ad lavacra, quæ prope Meletem fluvium erant, proficisceretur, Homerum juxta fluvium peperit: ob idq; Melesigenes appellatus est, qui postea cæcus factus, Homeri nomen accepit: Cumæi nanq; & Iones oculis captos, Homeros appellant, quòd Homeris: id est, itineris ducibus egeant.

Criumetopon, id est, arietis frons, Cretæ insulæ promontorium est ad Occidentem, versus Cyrenas, ut scribit Rufus ex Dionysio: hic procul ingens Inclinat rupes sese, obvia fluctibus altis. Vide Pomp. Melam, lib. 2, in descriptione Cretæ insulæ, & Plin. lib 4. cap. 12.

Crobialus, κρωβίαλος, Oppidulum est juxta Heracleam Ponticam, cujus meminit Apollonius Argonaut. lib. 3.

Crobyzi, κρόβυζοι Stephano, Populi Istri accolæ, quorum meminit & Plin. lib. 4 cap. 12.

Crocea, æ, κροκία, Vrbs Laconiæ, una ex centum, cujus incolæ dicuntur Croceatæ. Steph.

Crŏcŏdīlŏn, sive Crocodilorum oppidum, κροκοδείλων πόλις, oppidum Phœnices ad Carmelum montem, cujus Strabonis ætate nihil præter nomen extabat: ut ipse testatur lib. 16. Mẽminit & Plin lib. 5. cap. 19. ¶ Est & alterum ejusdem nominis oppidum in Arsinoitica præfectura, ad Nilum fluvium: ita dictum, quòd in eo crocodili pro diis colerentur. Hanc urbem postea Arsinoën appellarunt, teste Strab. lib. 17.

Crŏcŏdīlŭs, pen. prod. κροκόδειλος, Mons est Ciliciæ apud Plin. lib. 5. cap. 27.

Crŏcōtŭs campus, κροκωτὸν πεδίον, Campus est juxta Thessaliam ad Amphrysum fluviũ. Stephanus in dictione Δημήτριον.

Crocum, venatorem ac sagittarium fuisse dicunt, precibusq; Musarum in astra relatum, Sagittarii nomen accepisse. Sidonius: Falciferis Crocon vectus per summa polorum.

Crocyleum, κροκύλειον, locus Ithacæ, aliàs δῆμος dictus, Stephano.

Crocylion, κροκύλιον, Insula Ithacæ. Heracleon Ithacam quadripartitam facit, ut prima pars ad meridiem & maritima sit: altera Nejum: tertia κροκύλιον: quarta αἰγιρῆα, Steph.

Crocyllus,

Crocyllus, Vir Athenienſis, cujus nonnunquàm Plutarch. meminit.

Crocylus, Nomen paſtoris apud Theocritum.

Crœsus, [κροῖσος. Ger. Ein König in Lydia ſo vberſchwencklich reich geweſen iſt.] Rex Lydorum fuit, Alyattæ filius, omniũ quos hominum memoria celebrat, ditiſſimus: unde etiam hodie, quũ immenſas opes ſignificare volumus, Crœſi divitias dicimus. Hic quum ſe omnium mortalium fœliciſſimum crederet, monitus eſt à Solone, Neminem ante cineres beatum dicendum: quòd quoad vivimus, periculum ſit, ne inſtabilis hujus mũndi fœlicitas dolore aliquo contaminetur. Quam Solonis ſententiam veriſſimàm eſſe, Crœſi calamitas poſtea declaravit. Victus enim à Cyro, pyræq; impoſitus, tandem ſalubre Solonis conſilium agnovit, ejusque nomen ſæpiùs inclamavit. Vnde admiratus Cyrus, quiſnam eſſet deorum, hominumque, quem ille in extremo periculo ſolum invocaret: remque totam edoctus, humanæ viciſſitudinis memor, Crœſum ab incendio liberavit, ſummoque ſemper apud ſe in honore habuit. Autor Plutarchus in vita Solonis, & Herod. lib. 1.

Crommyon, onis, κρομμύων, Vrbs Palæſtinæ, non procul ab Aſcalone. ¶ Item alia in Libya.

Crommyonius, a, um, Gentile, κρομμυώνιος. Autor Steph.

Crommyonneſus, κρομμυώννησος, Inſula eſt Aſiæ adjacens è regione Smyrnæ, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

Cromnã, κρώμνα, Paphlagoniæ oppidum eſt, apud Strabonẽ lib. 12. De hoc Valerius Flacc. lib. 5: Mox etiam Cromnã atq; jugo pallente Cytoron. Steph. ait, Amaſtrin poſtea dictam eſſe, & Cromnã, κρώμνων vocat. vide Amaſtris apud Steph. Idẽ in κ: Cromnam, inquit, alii Amaſtrin, alii Amaſtridis regiũculam faciunt: gentile Cromnites, Cromnæus, κρομναῖος. Eſt & Peloponneſi urbs, quæ in maſculini & fœminini generis item ſingulari & plurali numero profertur, à Cromno Lycaonis filio.

Cromyuſa, κρομύουσα, inſula Iberiæ, Steph.

Crõnia, orum, [κρόνια. Ger. Feſtag ſo man dem *Saturno* zu ehren begieng zu Rom auff den 19. tag Wolffmonats.] Saturni feſta erãt, quæ celebrabantur Romæ decimoquarto Calendas Ianuarias: ita dicta ἀπὸ τοῦ κρόνου: hoc eſt, à Saturno: unde & Saturnalia à Latinis appellantur. Horum Macrobius latè meminit, citatà etiam antiqui poëtæ auctoritate, apud quem legerat: Maximà pars Graiũm Saturno, & maximæ Athenæ Conficiunt ſacra, quæ Cronia eſſe iterantur ab illis.

Crõniõn pelagus, κρόνιον πέλαγος, à nonnullis appellatum fuit mare concretum, teſte Plin. lib. 4. cap. 16. Apollonius tamen in Argonauticis, κρόνιον ἅλα: hoc eſt, Cronion mare, pro Adriatico poſuit (ſi interpreti ejus credimus) eò quòd Italiam alluat, quam olim Saturnum volunt tenuiſſe.

Cropia, κρωπία, vel κρωπιάς, vel κρῶπις, Vicus in tribu Leontide, Steph.

Cros, κρῶς, urbs Aegypti, civis Croites, & præfectura Croitis. Eſt Crois, κρωΐς, Arabum civitas, Steph.

Crõſſa, κρόσσα, Vrbs juxta Pontum: gentile Croſſæus. Steph.

Crõto, ſive Croton, κρότων, Vulgò *Crotone*, Vrbs fuit maritima in ea parte Italiæ quæ olim Magna Græcia dicta eſt, non procul à Tarento, tãta ſalubritate aẽris, ut inde ortum ſit proverbium: Crotone ſalubrius, κρότωνος ὑγιέστερον. De re nequaquam noxia, ſed undequaque ſalutifera. Strabo lib. Geogr. 6. ¶ Nihil aliæ civitates ad Crotonem, μηδεμιᾶ τούτων πρὸς κρότωνα πόλις: id eſt, ſunt reliqua præ Crotone frivola oppida. Theocriti interpres meminit hujus proverbii. Licebit accommodare ad rem aut hominẽ uſq; adeò præcellentem, ut reliqui cum hoc collati, nihil eſſe videantur. Vrbs hæc à Diomede condita creditur, cum pleriſq; aliis, in eodem littore.

Crõtõniãtæ, hujus incolæ dicti ſunt, eo nomine celeberrimi, quòd maximam in exercendis corporibus curam ponerent. Vnde etiam frequentiſſimè ex ſacris certaminibus coronas retulerunt. Inter hos fuit Milo ille Crotoniates, qui integrum uno die bovem fertur abſumpſiſſe. Hinc locus factus proverbio: Crotoniatarum poſtremus, reliquorum Græcorum primus eſt, κροτωνιατῶν ὁ ἔσχατος, πρῶτος τῶν ἄλλων ἑλλήνων. Licebit uti quum genus aliquod tãto intervallo præcedere dicemus, ut qui in hoc ſit vel infimus, in illo poſſit vel primus videri. Hinc Crotoniata, gentile nomen, & Crotonius, Crotonias, Steph. Crotonẽ, inſignem Italiæ urbem eſſe ſcribit juxta Rhegium & aliam Thuſciæ metropolim, & montem qui Axium flumen effundit. κρωτὼν etiam eſt animalculum canibus infeſtum, Latini Ericinum vocant, quo quidem ſignificato ultimam acuit, Steph. Vide SYRACVSAE.

Crõtõpus, pen. prod. Rex Argivorum fuit, pater Pſamathes, quę ab Apolline compreſſa Linum peperit: quem quum inter vepres abſcondiſſet, canes extractum dilacerarunt.

Crõtõpiãdẽs, patronymicum maſcul. Ovid. in Ibin: Quiq; Crotopiadem diripuêre Linum.

Crũni, orum, κρουνοί Stephano, Thraciæ urbs eſt maritima, teſte Plin. lib. 4. cap. 11, quæ poſtea Dionyſiopolis dicta eſt: nomen habet à fontium ſcaturiginibus quibus abundat: Eas enim Græci κρουνὰς appellant.

Crũſis, κρουσίς, pars Mygdoniæ, à Cruſo Mygdonis filio: inde κρουσαῖος, & Cruſis adject. fœm. Steph.

Cruſtumerium, κρυστομήριον Stephano, Oppidum in Latio, Albanorum colonia: cujus meminit Plin. li. 3. cap. 5. Virg. lib. 7. Aen. Ardea, Cruſtùmeriq; & turrigeræ Antennæ.

Cruſtuminum, Oppidum Tuſciæ juxta Vejos: à quo Cruſtumini dicti, & Cruſtumina tribus, & Cruſtumina pyra, & Cruſtuminum vinum laudatiſſimum.

Cruſtumium, apud Lucan. lib. 2, fluvius eſt ex Apennino ortum trahens, Ariminumq; præterlabens. In lævum (*inquit*) cecidêre latus veloxq; Metaurus, Cruſtuminumq; rapax, & junctus Sapis Eſauro. Meminit hujus fluvii & Plin. lib. 3. cap. 15. Vulgò *Conciario de Romanna*.

Crya, æ, κρύα Stephano, Vrbs Lyciæ.

Cryãſſus, κρυασσός, Vrbs Cariæ, ità dicta à Cryaſſo Caretis filio, Stephanus.

C ante T.

Ctẽãtus, pen. corr. κτέατος, Pater Amphimachi, unus ex quatuor ducibus Epeorum, qui quadraginta navibus ad Trojanam expeditionem ſunt profecti: ut teſtatur Homerus in Catal. navium.

Ctẽmẽnẽ, κτημένη, Vrbs Theſſaliæ, à Peleo Phœnici donata, cujus cives Homerus Dolopes vocat, & Ctemẽnẽ Dolopiadem. Gentile Ctemenius, & Ctemenæus. Apollonius per jota κτιμένη ſcribit, quod magis placet.

Cteſiãs, κλησίας, Cteſiachi, vel (ut alii malunt) Cteſiochi filius, Medicus fuit Cnidius, qui Arraxerxem cognomento Meliorem curavit, & hiſtoriam Perſicam xxx. libris conſcripſit. Autor Suidas.

Cteſiphõn, pen. corr. [κλησιφῶν. Ger. Ein herrlicher Werckmeiſter ſo den ſchönen Tempel *Dianæ* zu Epheſo ſoll gebawen haben.] Nomen architecti, qui templum Dianæ Epheſiæ traditur extruxiſſe, opus mirabile, & totò orbe celebratum: quod poſtea ab Heroſtrato incenſum fuit, hac tantùm de cauſa, ut facinore illo nominis immortalitatem ſibi compararet. ¶ Fuit & Cteſiphon locus Parthorum. Strabo lib. 15: Prope Seleuciam vicus maximus eſt nomine & re Cteſiphon, in quo Parthorum reges hyemabant. Hic vicus civitatis potentiam & magnitudinem habebat, adeò ut Parthorum multitudinem & apparatum omnem reciperet, ac venalia, neceſſariaq; artificia illis ſuppediteret. Quin & Cteſiphontẽ Babylonici regni caput fuiſſe Plin. lib. 6. ſcribit. ¶ Cteſiphon etiam Athenienſis civis nobiliſſimus, qui Atheniẽſibus autor fuit decreti, quo Demoſthenem aurea corona in theatro coronandum decreverunt. Ob quam ſententiam ab Aeſchine, qui contrarias Demoſtheni in Republica partes fovebat, tanquam pernicioſi decreti autor accuſatus, elegantiſſima illa Demoſthenis oratione, quam περὶ παραπρεσβείας inſcripſit, defenſus eſt. Vide Cic. lib. de Optimo genere oratorum.

Cteſippus, κτήσιππος, Chabriæ filius, quem Phocion, mortuo Chabria amico, diligenter, ſingulariq; humanitate excèpit, quò impuros adoleſcentis mores componeret: cujus tamen cùm duro, tùm minimè liberali ingenio nuſquã adduci potuit, ut curam & laborẽ in illo inſtituendo dimitteret: cujus ineptias non modò pertulit patienter, verumetiam ſtudiosè tegebat. Quanquam ſemel ajunt, Phocionis conſtantiam importunitate leviſſimi hominis ſuperatam. Nam quum ille imperatorium quoddam munus ſtudio accuratiore obiret, Cteſippus, ut erat futilis, delirusq;, graviſſimũ, peritiſſimũmq; Imperatorem cœpit fatuis quibuſdam interrogatiũculis obtundere, atque illum monens, docẽnsve importunius perurgere. Tum ſtomachatum Phocionem dixiſſe fama eſt: O Chabria, Chabria, cumulatam tibi pro amore noſtro gratiam nũc perſolvo, qui nati tui deliramenta ſuſtineo. Autor Plutarchus in vita Phocionis.

C ante V.

Cuma, κύμη, Vrbs Aeolidis ex adverſo Lesbi ſita, Aeolicarum urbium maxima & optima, & ferè metropolis cæterarum civitatum, quæ numero erant circiter xxx. Ab hac civitate cognominata eſt Sibylla Cumea, κυμαία, quam aliqui à vicinitate loci Erythream appellarunt: quæ profecta in Italiam, multa de Romanis vaticinata eſt. Item patria fuit Ephori, viri doctrina clari, & Iſocratis Oratori familiaris, præterea & Heſiodi Poëtæ, qui patrem ſuum, relicta Aeolica Cuma, in Bœotiam migraſſe dicit. Plutarch. de eo in Sympoſiis multa, & Suidas. Stephan. ¶ Cuma Aeolica ante Lesbum ſita nomen habet à Cyme Amazone: quare & Amazonium dicta eſt: gentile κυμαῖος (κυμαῖος autem ab, ui be Italiæ fit.) Hæc & Lesbus ſoliditatis notantur. Eſt & alia Phriconitis dicta, φρικωνῖτις. Quarta Elidis. Quinta Eubœę & Pamphyliæ. Item inſula prope Siciliam, Stephan. Hujus oppidi incolæ, Cumæi, κυμαῖοι, dicti ſunt, qui

sunt, qui stupiditatis nomine malè audierunt. Olim enim vulgatum erat tota Asia proverbium: Cumæi serò sapiunt, ὀψὲ σοφοὶ Κυμαῖοι. De cujus origine duæ afferuntur sententiæ. Sunt enim qui dicant, Cumæos quũ ad mare urbem opportunam haberent, & tamen nullum ex ea reciperent proventum, vix demum trecentesimo anno ab urbe condita intellexisse, ex portorio reditum non contemnendum posse confici. ¶ Alii, pecunia fœnori accepta, ampliſſimas eos porticus tradunt ædificasse: quam pecuniam quum cõstituta die non exolvissent, creditores in ipsarum porticuum possessionem fuisse missos, qui deinde cives à deambulatione arcebãt. Verùm quum ingens pluvia repentè ingruisset, creditores statim edictum promulgasse, ut Cumæi se in porticus reciperẽt. Præcone itaq; identidem acclamãte: Subite porticus, viri Cumæi: qui ibi tunc aderant hospites, rem in jocũ verterunt, tanquam nõ intelligerent Cumæi, nisi jussi, pluviæ tempore porticus esse subeundas. Hæc Strabo lib. 13. Sunt & aliæ ejusdem nominis urbes, quas vide apud Steph.

Cūmæ, arum, Κύμαι, Civitas Lucániæ ad mare, juxta Puteolos, condita ab his qui ex Chalcide urbe Eubœæ venerũt. Servius in illud Virgil 3. Aeneid. Huc ubi delatus Cumæã accesseris urbem. Eubœa (*inquit*) insula est, ex cujus civitate Chalcide coloni profecti sunt ad novas sedes quærendas, & haud longè à Baiis (qui locus à socio Vlyssis Bajo illic sepulto nomen accepit) invenerunt vacuum littus: ubi visa muliere gravida (quod illi fœcunditatis augurium interpretabantur) civitatem condiderunt, quam Cumas appellaverunt, sive ἀπὸ τῆς κύσεως: hoc est, à prægnante: sive ab undis, quas Græci κύματα appellant. Nam τὸ κῦμα undam significat: u autem Latini in u convertunt, ut Byrrhia, Burrhia.

Cūmānī & Cumæi, Κυμαῖοι: quamvis Κυμαῖοι etiam dicantur à Cuma civitate Aeolica.

Cuneus, σφὼ Straboni, Vulgò *Cabo de S. María*, Ager est, aut si mavis, promontorium Lusitaniæ, Anæ fluvio proximũ, quo Hispania in Occidentem, quàm longissimè excurrit: nomen habens à figura cunei, quo ligna findũtur, cujus extrema pars acuminata est, paulatim in latitudinem procedens: unde etiã Artemidorus promontorium hoc navali rostro assimilavit. Pomp. lib. 3: Lusitania trans Anam, qua mare Atlanticum spectat, in tria promontoria dispergitur, Anę proximum: quia lata sede procurrens paulatim se ac sua latera fastigiat: Cuneus ager dicitur. Sequens, Sacrum vocant. Magnum, quod ulterius est. Hæc ille. Ptolemæus non levi errore hoc promontorium Sacrum esse existimavit: ut apertissimè docet Vadianus in locum Pomponii jam citatum.

Cunicularíæ, Insulæ sunt in mari Ligustico, Corsicę adjacentes. Autor Plin. lib. 3. cap. 6.

Cūnīnă, Dea quam prisci coluerunt, quæ cunis infantiũ præsidere putabatur.

Cŭpīdo, dinis, masculini generis. [Ἔρως. Ger. Der Gott der Liebe/ oder Holdschafft/ ein Sohn *Martis* vnd *Veneris*.] Amoris deus, quem Hesiodus natum vult ex Chao & Terra: Simonides & Cicero ex Marte & Venere: Arcesilaus ex Nocte & Aethere: Alceus, ex Lite & Zephyro: Sappho, ex Venere & Cœlo: Seneca, ex Venere & Vulcano. ¶ Duplex autem est, Ovidio dicente: Alma fave, dixi, geminorum mater Amorum, *&c.* Honestus videlicet & turpis: illumq; ex Venere & Iove patre natum volunt: hunc autem Erebi & Noctis filium esse, quod & ipsum refert Cicero lib. 5. de Natur. deor. Fingitur à poëtis armatus flammis & telis, aureo videlicet & plumbeo (ut patet ex Ovidio, lib. 1. Metamorph. de Daphne & Apolline.) Item cæcus, nudus, alatus, arcitenens, volatilis, *&c.* Ejus quoq; formæ descriptio extat multis verbis apud Apuleium de Asino aureo. Virgilius de Vino & amore: Bellum sæpè petit ferus exitiale Cupido.

Cŭpīdĭnĕŭs, a, um, ἐρωτικὸς: ut Cupidineæ sagittæ, Ovid. 1. de Remedio amoris.

Cupra, Piceni civitas est, non procul ab Asculo: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 13.

Cupra, Italiæ oppidum in littore Apulo. Cupra autem dicta est, haud vana conjectura, à Cypro templo, illic à Tuscis, qui Cypram Iunonem dicunt, extructo, ut Strabo scribit: ut Cupra sive Cypra una appellatione contineatur. Nam vocabula quæ Græci per y pronuntiant, per u literam proferre possumus: ut, Larumna, Sulla, *&c.* pro Larymna, Sylla, autore Hermolao.

Curcurà, Insula in mari Adriatico, non longè à Melitine, aliâs dicitur Melena. Vide CORCYRA.

Cūrēs, Κύρεις, pluralis tantùm numeri, Sabinorum oppidum, cui imperabat T. Tatius, cujus cives Quirites, Κυρῖται, dicebãtur. Cõveneruntq; Romulus & Tatius in hanc sententiam, ut è duobus populis unus efficeretur, & Sabini Romam migrarent, Romaq; nomen retineret: sed Romani & Sabini Quirites appellarentur. Ovid. lib. 2, Fast. Te Tatius paruiq; Cures Cenina q; sensit. Hinc etiam populi, Cures. Virg. li. 9. Aen. -Tatioq; seni, Curibusq; severis.

Cūrētes, [Κουρῆτες. Ger. Völcker in der Insel Candia.] Populi Cretæ insulæ, qui & Corybantes, & Dactyli Idæi appellati sunt: ex Ida Phrygiæ monte (ut quidam volunt) oriundi: à cujus etiam nomine, Cretę montem, quem primùm insedêre, Idam appellarunt. Dicti Κουρῆτες, teste Strab. lib. 10. ἀπὸ τῆς κουρᾶς: hoc est, à tonsura. Anteriorem enim capitis partem detonsam gestabant, ne hostes eos cæsarie apprehenderent. Alii Curetas dictos putant, ἀπὸ τῆς κουροτροφίας, eò quòd Iovem aluisse dicantur. Autor est idem Strabo loco jam citato, Curetas in Græciam quoque trajecisse, tandemque consedisse trans Acheloum fluvium, ibique quum intonsa servarent capita, Acarnanas vocari cœpisse. ¶ Curetum os, Κουρήτων στόμα. Dici solitum si quando quis numine afflatus loqui videretur: propterea quòd Curetes Cybeles comites furore quodã facto perciti divinare viderentur. Refertur à Zenodoto: meminit & Hesychius.

Cūrĭa, Rhetorum Vrbs primaria, vulgò Chur dicitur. ¶ Est & alia ejusdem nominis in Voytlandia, quam Germani Hof vocant.

Curifugia, Nomen villæ Nicolai Perotti nupèr inditũ, quam in agro Sentinati habebat, inter duo fluenta, Sentinum & Nevolam, ubi est salubrerrima cœli temperies.

Curionia sacra, quæ à Curionibus in Curiis fiebant.

Cūrĭo, Prænomine Quintus, insignis orator fuit, qui Cæsarem in quadam oratione omnium mulierum virum, & omnium virorum mulierem appellavit. ¶ Hujus filius C. Curio Tribunus plebis fuit eo tempore, quo primùm bellum civile inter Pompeium & Cæsarem exarsit: & quum ex perditissimo luxu sese ære alieno obruisset, Cæsarem ad bellum civile incitavit, causamq; illius absentis defendendam suscepit. Vnde etiam à Lucano, venali lingua fuisse dicitur. Periit in Africa, cui à Cæsare erat præpositus, à Iuba Mauritaniæ rege cum toto exercitu deletus. Et Curioni gratulatur Cicero Epistol. libro 2: Sera, *inquit*, gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nulla negligentia prætermissa est. Longè enim absum, audio ferò Is Curio, ut se ære alieno liberaret atque emergeret, Cæsarem ad bellum civile impellebat, ut scribit Cicer. in Epistol. ad Qu. Frat. Et ipse Cæsar, *inquit*, amicus noster, minaces ad senatum, & acerbas literas miserat: & erat adhuc impudens, qui exercitum & provinciam invito Senatu teneret, & Curio meus illum incitabat. Huc etiam accedit quod scribit Lucanus:

Tolle moras semper nocuit differre paratis.

Cūris, ut habet Strabo lib. 5, Vrbs quondam insignis: nũc autem viculus, in Sabinis, *&c.* Vide CVRES.

Curium, Κύριον, Vrbs Cypri, à Cureo Cinyræ filio: gentile Curieus, Curias fœm. & ipsa regio. Est etiam urbs Aetoliæ, Stephan.

Cūrĭus Dentatus, Romanus civis, exactissimæ frugalitatis, & perspectæ fortitudinis. Hic quum in scamno sederet, rapasq; in foro torreret, & Samnitum legati magnũ auri pondus publicè missum obtulissent, invitarentq; ut eo uti vellet: respondit M. Curiũ malle imperare locupletibus quàm locupletem fieri: & qui acie vinci non potuit, eum pecunia corrumpi non posse. Hic primùm de Samnitibus triumphavit, quos usque ad mare superum pacavit. Reversus, in concione ait: Tantum agri cepi, ut solitudo fuerit futura, nisi tantum hominum cepissem. Tantum hominum porrò cepi, ut famè essent perituri, nisi tãtum agri cepissem. Deinde de Sabinis triumphavit: postremò de Lucanis ovans urbem intravit: Pyrrhũ regem Epirotarum Italia repulit. Quaterna dena agri jugera viritim populo divisit: sibiq; totidem constituit dicens: Neminem esse debere cui non tantum sufficeret. Hujus meminit Iuvenal. Satyr. 11.

Curopolis, Vrbs Cariæ. Steph.

Cūrtĭus, prænomine Marcus, adolescens Romanus nobilis fuit, qui se pro salute patriæ diis manibus devovit. Nam quũ terra in medio foro ingenti hiatu desedisset, responsumque esset non corturam labem, nisi quispiam ex primæ spei adolescentibus sese in hiatum dejecisset: Curtius acceptam à patria vitam, eidem impendere non dubitavit: conscensoque equo sine mora, se in specum præcipitavit: unde etiam Curtius lacus nomen creditur servasse. ¶ Curtius prænomine Quintus, nobilis historicus fuit, qui Alexandri Magni gesta memoriæ prodidit.

Cūrtĭŭs fons, Insigni aquæductu memorabilis, ut qui à quadragesimo lapide in urbem fuerit perductus opere arcuato tantæ altitudinis, ut in omnes urbis mõtes facilè distribueretur. Vide Plin. lib. 36. cap. 15.

Cuth vel Cuthath, regio est Persidis à flumine Cutha (sicut Ioseph. lib. 9. scriptum reliquit) vocata. Iade Cuthai, de quibus idem in 10. sic scribit: Salmanasar etiam transmigrans Israëlitas, in

tas, in eorum regione constituit Cuthæorum gentem, quæ priùs in interiori parte Persidis & Mediæ morabatur. Diodorus Siculus hosce populos Cossæos vocat, cùm ita scribit: Alexander Macedo Cossæorum gentem summa fortitudine præditam, quæ Mediæ montem incolit, superavit. Hi sacrum gallum lucis nuncium coluêre, & in cœlum posuêre.

Cutilia, Agri Reatini lacus est, in quo sylvosa insula innatat, quæ nunquã die & nocte eodem permanet loco, Autor Plin. lib. 2. cap. 95, & lib. 3. cap. 12.

C ante Y.

Cyalus, κύαλος, Vrbs Lydiæ à Ioue condita: gentile Cyalius. Stephan.

Cyãnē, es, κυανή, Nympha Sicula, de qua vide in APPELLATIVIS, in voce CYANE, & paulò pòst in dictione CYANIPPVS.

Cyãnē, es, κυανή, Oppidum est Lyciæ, apud Plin. lib. 5. cap. 27. ¶ Est item Cyane fontis nomen in agro Syracusano, in quem Poëtæ fabulantur ejusdem nominis nympham fuisse commutatam, quum Plutoni Proserpinã rapienti obsistere conaretur. Hic Anapo mistus, juxta Ortygiam insulam in mare illabitur. Ovid. 3. de Ponto: Quaq; suis Cyanen miscet Anapus aquis.

Cyãnĕæ, [κυάνεαι. Ger. Zwo kleine Inſlen vnderhalb dem engen Meerſchlund in Thracien/heiſſen jetzt Pavonare.] sive Cyaniæ, Insulæ, seu magis scopuli sub Thracio Bosphoro, modico spatiò inter se distantes. Vnde factus est locus Poëtarum fabulis, qui Cyaneas inter se concurrere tradiderunt, quod ex adverso intrantibus geminæ cernebantur: nave verò paululùm in alterum latus deflexa, unà tantùm videbatur. Multa de his insulis mentio est apud Valer. Flaccum lib. 4. Argonaut. à quo modò Cyaneæ, modò etiam Symplegades appellantur.

Cyãnĕē, κυανίη, Per quatuor syllabas, Mæandri Phrygii fluminis filia fuisse fertur, quæ à Mileto compressa Caunum & Byblida genuit. Ovid. lib. 9. Metam. Hic tibi, dum sequitur patriæ curvamina ripę, Filia Mæandri toties redeũtis eôdem Cognita Cyanee præstanti corpore nympha, Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam. Producit autem hæc dictio primam syllabam & ultimam: duas autẽ medias corripit, ut conficiat choriambum. Cyane verò pro Siciliæ nympha, tres tantùm habet syllabas, quarũ ultima longa est, duæ priores corripiuntur, ut sit anapæstus. Quod ideò admonere visum est, quòd non paucos etiam magni nominis viros hîc in errorem videamus impegisse.

Cyanippus, κυάνιππος, Syracusanus fuit, qui quum Bacchi Orgia contemneret, ab irato deo tanta perfusus est ebrietate, ut filiæ Cyanæ in tenebris, quanvis reluctanti, vitium intulerit. Filia verò cognito ex anulo, quem violatori detraxerat, parente, tunc quidem, ut potuit, dolorem dissimulavit. Postea autem ingenti exorta pestilentia, quum ab Apolline remedium promitteretur, si ab autore flagitii pœnas sumerent, admirantibus omnibus quod nam esset tantum scelus, quod etiã Superis curæ esset autoris morte expiari: conscia rerum Cyane arreptum capillis patrem ad aram pertraxit, eoque primùm mactato, sibi quoque manus intulit. Autor Plutarch. in Parallelis.

Cyanos, κύανος, Fluvius est Cholcidis, qui juxta Aeam oppidum in Phasim influit. Autor Plin. lib. 6. cap. 4.

Cyaxares, κυαξάρης, Phraortis regis Persarum & Medorum filius, cui successit in regno. Hic primus Asiæ populos in provincias distinxit, primusq; in suum quosq; ordinẽ distribuit, hastatos, sagittarios, equites, quũ priùs omnia promiscua essent atq; implicita. Hic & cum Lydis signa cõtulit, & omnem trans Halym flumen Asiam sibi subjecit. Mortuus est quadragesimo imperii sui anno. Ejusq; filius Astyages in ejus locum suffectus est. Autor Herod. lib. 1.

Cyarda, κύαρδα, Vrbs Cariæ, à Cyardo rege Carum, Bargasi filio, ut autor est Stephan.

Cythus, fluminis nomen, Vide CYATHVS in APPELL.

Cybale, ancilla fuit pauperis cujusdã Symili, cujus paupertatem describit Virg. in Moreto:

Eruit interea Cybale quoq; sedula panem.

Cybassus, κύβασσος, Vrbs Cariæ, ut Cabassus: de qua suprà. Stephan.

Cybẽlē, es, pen. corr. (nam ut docet Servius, anapæstus est in dictione Cybele) κυβέλη, Fuit uxor Saturni: ita dicta à Cybelo Phrygiæ monte seu oppido, ubi ejus sacra primò sunt instituta. [Ger. Die Frau Saturni ein Mutter der Göttern.] Scribit Festus, Cybelem à nonnullis ideò appellatam: quia ageret homines in furorem: quippe Græci κυβιστᾶν, in caput saltare dicunt: qua voce etiam utitur Homer. 16. Il. iad. Sacerdotum autem Cybeles proprium erat caput rotare. Suidas scribit, Rheã quoq; vocari, & montanam esse deam: ideò vehi leonum jugo. Cynædi ei sacri sunt. ¶ Hæc primùm Ops, & terra dicta fuit, quòd sit dea telluris: quæ & Vesta dicitur, propter quod curru vehi à poëtis fingitur: quia terra pendet in aëre: & rotis sustineri: quia rotatur semper & volvitur mundus. Matet deûm: quia omnia gignit. Diodorus lib. 4. cap. 5. cui assentitur Eusebius de præparatione Evang. ideo Cybelem matrem omnium dictam tradit: quòd cùm esset medicinæ perita, puerorum morbis remedia adinvenit, quamobrem & Orpheus de ea sic ait: μήτηρ μοὶ τε θεῶν ἠδὲ θνητῶν εὐρωπῶν. Et mater alma, ab alendo. Et mater Phrygia, à monte Phrygiæ, quem plurali numero Dindyma vocant. In eo sacra sibi per Corybantes instituit: à quo Dindyme & Dindymene à nonnullis vocatur. Item Berecyntia, à monte Phrygiæ, qui βερέκυντος appellatur. Et Pales, quòd sit fabulorum dea. Rhea, ἀπὸ τοῦ ῥέω, fluo, quod terra affluens sit omnium rerum. Idæa & Phrygia, & Pessinuntia à Pessinunte Phrygiæ emporio. Claudian. Turrigeramq; petit Cybelem. Martialis: Et Cybeles picto stat Corybante tholus. Ex Apulei sententia eadem erat dea Cybele, Bellona, & Isis. ¶ Quandoque tamen metri gratia scribitur per duplex l, & fit Cybelle: ut sit Bacchius pes, ex prima brevi, & duabus longis. Propertius: Vertice turrigero juxta dea magna Cybele. Lucan. lib. 1: Et lotam parvo revocant Almone Cybellen.

Cybele sic dicta est, autore Servio, ἀπὸ τοῦ κυβιστᾶν τὴν κεφαλήν, quod semper Galli per furorem, motu capitis comam rotantes ululatu futura pronunciabant. Lucan.

-crinemq; rotantes
Sanguinei populis ululârunt tristia Galli.

Alii a Cybelo, Phrygię monte, deam dici volunt, cujus meminit Virgil. lib. 3. Aeneid.

Hinc mater cultrix Cybeli, Corybantiaq; æra,
Idæumq; nemus, &c.

Scripsit Martian. Capella, Cubum Cybeleio nomini dicatum, indeq;, ἀπὸ τοῦ κύβου deam ipsam appellationem duxisse. Cybelle porrò & Cybele scribitur. Nam Cybelle, Bacchius est, inquit Servius: Cybele anapæstus.

Cybelea, pen. prod. κυβέλεια, Vrbs Ioniæ. Steph. Herod. Cybelĕus, κυβέλλιος, Phœniciæ civitatem esse scribit. Est & Cybella, κύβελλα, Phrygiæ, & Cybellon, κύβελλον, templum à quo Rhea Cybele dicitur, & κυβελήϊος, & κυβελίς. Steph.

Cybelus, Mons Phrygiæ.

Cybira, κύβιρα, Oppidum est Lycaoniæ, non procul à Mæandro fluvio. Cic. 6. in Verr. Hosce opinor Cybiræ, quũ in suspicionem venissent civibus, fanum expilasse Apollinis. Et paulò pòst: Cybiram cum inanibus syngraphis venerat.

Cybirates, vel Cybirata, nomen gentile. Cicer. 6. in Verr. eò quum venio, Prætor quiescebat, fratres illi Cybiratę inambulabant.

Cybiraticus, a, um, possessivum. Cicero 6. in Verr. Immittébantur ilicò Cybaritici illi canes, qui investigabant & perscrutabantur omnia. ¶ Sunt qui scribant Cibyra transpositis vocalibus.

Cybus, κύβος, Vrbs Ionum in Libya Phœnicum. Vide Stephanum. Inde Cybites Steph.

Cychreus, κυχρεύς, Neptuni & Salaminis filius, qui ob morũ asperitatem, ἔφις: hoc est, serpens, cognominatus est. Hũc Eurylochus, quum insulam vastaret, expulit: susceptit autem eum Ceres in Eleusine, suumq; fecit sacerdotem. Ab hujus etiam nomine Salamis insula aliquandiu Cychrea appellata est. Vide Stephanum.

Cyclădes, pen. corr. [κυκλάδες. Ger. Inſlen in dem Aegeiſchen Meer ſo ringsweiß herumb ligen.] Insulæ sunt maris Aegæi, teste Strabone lib. 10, circa Delum in orbem sitæ: unde & nomen acceperunt. Ovidius 1. Tristium: Cycladas Aegæas obstupuisse reor. Alii dicunt vocari Cyclades, non quòd in rotunditatem sitę sunt: sed quòd longo ordine eas circuire necesse sit propter promontoria. Vnde & Virgilius dixit 3 Aeneid. -sparsasq; per æquor Cyclades: Sunt autem numero quinquaginta tres. Advertendum obiter, & morem esse veteribus autoribus ut quæ sint Sporades, Cyclades etiam vocent, contraq; Hermolao teste. Cycladarum meminit Plin. earumq; nomina persequitur capite 12. libro 4. Et item Pompon. libro 2. Varro libro 10.

Cyĕli, [κύκλοι. Ger. Kauffhäuſſer zu Athen in welchen man engene Leüt feil hat.] Quasi circuli, loca erant Athenis, ubi mancipia vænibant. Id autem nomen est tractũ à circulari circumsistentia vendendorũ. Cyclus enim rotũdum significat. Quare Menãder ait; Itaq; ego mihi videor per deos immortales videre, me ipsum indutum currere circum, ac vænire.

Cycloborus, Fluvius quidã Atticæ, ingenti strepitu defluens. Vnde proverbium: Cyclobori vox, κυκλοβόρου φωνή. De clamosis & vehementer obstreperis dicebatur, aut quibus vox esset vitiosa, raucaq;.

Cyclōpĕs, pen. prod. [κύκλωπες. Ger. Einäugige Ryſen bey dem Berg Aethna in Sicilia ſo das Schmidwerck ſollen erfunden haben.] Gygantes, seu populi antiquissimi in Sicilia, juxta Aethnam, uno oculo in fronte, qui omnium primi æris fabricam invenisse

niſſe traduntur. Hinc factus eſt locus fabulæ, ut Vulcani miniſtri credãtur, & Iovi fulmina fabricare. Inter hos præcipuè celebrantur à Poëtis Brontes, Steropes, & Pyracmon. Virg. li. 8. Aen. Ferrũ exercebãt vaſto Cyclopes in antro, Brontesq;, Steropesq;, & nudus membra Pyracmon, &c. ¶ Dicti aũt putantur Cyclopes ab eo quòd oculum unũ orbicularem in fronte haberent. κύκλος enim circulum ſignificat, ὤψ lumen ſive oculum. ¶ Cyclopis donũ, κύκλωπος δῶρον, pro eo quod eſt, munus inutile. Lucianus ὀν πρὸς τύφλ.

Cyclopēũs, adjectivum, κυκλώπιος, ut tela Cyclopea: id eſt, fulmina, Claud. lib. 1. de Raptu Proſerpinæ. ¶ Cyclopea vita, κυκλώπιος βίος, pro vita vehementer effœta ac barbara, quæ neque legibus, neq; diſciplina civili conſtet, neque religione deorum gubernetur.

Cyda, κύδα, proprium viri Cretenſis, de quo ſic Cic. Philip. 5. ſcribit: Anteſignanos inquit, & manipulares, & alaudas judices ſe cõſtituiſſe dicebat: ille legit alcatõres, legit exules, legit Græcos. O' conſeſſum ludicũ præclarum, ô dignitatẽ concilii admirandam: pavet animus apud concilium illud pro reo dicere. Cydam Cretenſem, portentũ inſulæ, hominem audaciſſimum & perditiſſimum, ſed facita non eſſe: num Latinè ſcit? num ex judicũ genere & forma? num leges noſtras, morésve novit? nũ denique homines? eſt enim vobis Creta notior, quàm Roma Cydæ. Hæc Cicero.

Cydarthenæum, κυδαθηναιον, Vicus in Pandionide tribu, patria Democharis Comici. Steph.

Cydias, κυδίας, Pictor, Argonautas pinxit: quam tabulam CLXIIII, talentis Hortenſius orator mercatus eſt, eique ædem in Tuſculano ſuo fecit: emicuit Olympiade CXIIII. Plin. lib. 35.

Cydippē, κυδίππη, Puella quædam pomo decepta ab Acontio, ut ſuperiùs traditum. Ovid. Litera Cydippem pomo prælata fefellit: Inſciaq; eſt verbis capta puella ſuis. Eſt etiam nomen nymphæ apud Maronem lib. 4. Georg.

Cydnă, æ, κύδνα, Olim dicta fuit Macedoniæ civitas, quæ poſtea corrupto nomine Pydna appellata eſt. Autor Steph.

Cydnŭs, [κύδνος. Ger. Ein fluß dieſes Nammens in Cilicien / diß Waſſer ſoll den Podagräniſchen jhren Schmertzen mitteren.]. Ciliciæ fluvius, nõ ſpatio aquarũ, ſed liquore memorabilis: quippe leni tractu è fontibus labens, puro ſolo excipitur, nec torrentes incurrunt. Hujus meminit Iuſtinus lib. 11. Tibul. lib. 1; At te Cydne canam, tacitis qui leniter undis Cæruleus placidis per vada ſerpis aquis. Solinus ſcribit amnem à candore, Syrorum lingua nomen ſortitum. Vitruv. lib. 8. cap. 3: Cydni aquas podagra laborantibus apprimè ſalubres eſſe, cruribus in eis merſis: de cujus rei experientia Caſſii Parmenſis poëtæ ad M. Antonium epiſtola extitit, ut Plin. li. 13. adnotavit. Conſtat Apolloniũ aliquãdo per epiſtolam Tarſenſes ſuggillaſſe, quod juxta Cydni aquas otiantes, tanquam fluviatiles aves ſederent, quietæ aquæ pulchritudine quaſi ebrii facti, ut Philoſtratus ſcribit lib. 1. de ejus vita.

Cydnŭs, Fluvius amœnus & ſaluber, ex Tauro mõte oriens, ut inquit Strabo, Tarſum urbem dividit, à candido colore nomen habens. Syri enim quicquid candidum eſt, Cydnum vocant. Priſcian.

Flexilis & Cydnus dirimit qui flumine Tarſon.

Cydŏnĭă, κυδωνία, Inſula eſt ante Lesbon, dicente Plin. lib. 2. cap. 103: In Cydonia inſula (*inquit*) ante Lesbon fons eſt calidus, Vere tantùm fluit.

Cydŏn, [κυδωνία. Ger. Ein Statt in der Inſel Candia / heißt jetzt *Cania*.] Inſignis Cretæ oppidum: à quo Cydonius, a, um. Ovidius 2. Metamorph. Cydonio fundebat ſpicula cornu. Virgil. Aeglog. 10: Ire: libet Partho torquere Cydonia cornu Spicula. Malum Cydonium, quod Cato primus omnium Cotoneũ appellavit. Plin. lib. 15. cap. 11: His proxima amplitudine mala, quæ vocamus *Cotonea*, & Græci *Cydonia*, ex Creta inſula advecta. Serenus: Aut quæ poma Cydon Cretæis miſit ab oris. ¶ Eſt item viri proprium apud Virgilium 10. Aeneidos: Dum ſequeris Clytium infœlix nova gaudia Cydon. Quem in locum Servius annotavit nomen hoc, quum viri proprium eſt, priorem producere; eandemq́ue corripere quando eſt gentile. Idem 12. Aeneid. Parthus ſive Cydon telum immedicabile torſit. κυδωνία Stephan. Vrbs Cretæ, Apollonia priùs dicta, à Cydone Apollinis filio, & Achallidis filiæ Minois. Alia eſt Siciliæ: tertia Libyæ: civis, Cydoniates, Cydon, Cydonius.

Cydŏnæŭs, Cydonicus, & fœm. gen. Cydonis. ¶ Eſt & Cydon viri proprium apud Virgil. 10. Aeneid. Vide Servium. κύδων.

Cydŏnĭtem appellat Palladius cibum ex cydoniis decoctis, & melle confectum. *Cotoneatum* vulgò dicitur. [Ger. Küttenmuß / oder Küttenatwerg. Pol. *Pigwowe confect.* Vng. *Bu alma liktárom.*]

Cydŏnĕs, dicuntur urbis hujus incolæ, ſagittandi peritia inſignes.

Cydræ, κύδραι, Vrbs Byrſarũ in Theſſalia, ut videtur, aliàs Cydriæ. Strab lib. 7. Steph.

Cylbĭănī montes, κυλβιανὰ ὄρη, Majoris Phrygiæ colles ſunt, ex quibus Cayſter fluvius profluit. Autor Plin. lib. 5. cap. 28.

Cyllărŭs, κύλλαρος, Nomen unius ex Centauris. Fuit etiã hoc nomine equus Pollucis, ſecundùm Virg. 3. Georg. Talis Amyclæi domitus Pollucis habenis Cyllarus, & quorũ Graii meminêre poëtæ. Atqui Caſtor equorum domitor fuit: ſed fratrem pro fratre poſuit, poëtica licentia: ut, Quas illi Philomela dapes, pro Progne. Item: Revocato à ſanguine Teucri, pro Dardano. Hæc Servius.

Cylleborus, Stheleni filius, qui vigente bello Trojano cum Aegiale Diomedis uxore conſuetudinem habuit. Servius.

Cyllēnē, κυλλήνη, Mons Arcadiæ, in quo Maja à Iove compreſſa, Mercuriũ peperit, ut autor eſt Virgil. lib. 8. Aen. Vobis Mercurius pater eſt, quẽ candida Maja Cyllenes gelidò conceptũ vertice fudit. ¶ Hinc Cyllenis, idos patronymicum.

Cyllēnĭŭs, pen. prod. & per duplex l. [κυλλήνιος. Ger. Ein zuo nam *Mercurii*.] Mercurius dicitur, ſive quòd omnem rem ſermone ſine manibus conficiat: quibus partibus corporis qui carent, κυλλοὶ vocantur: ſive quòd in Cyllenia via, aut certè à Cyllene Nympha fuerit educatus: ſive quòd in Cyllene Arcadiæ mõte fuerit genitus: quam opinionẽ ipſe etiã Virg. ſequitur lib. 8. Aeneid. cujus verba citavimus paulò antè in dictione Cyllene. Lucan. lib. 1: motuq; celer Cyllenius hæret.

Cўma, κύμη, & y more Latinorum in u mutata, Cuma, Oppidum eſt Aeolidis: de quo vide paulò antè copioſiùs in dictione CYMA.

Cymes κύμης, ὁ. Vide Sirenuſſæ apud Steph.

Cyminŭs, pen. corr. [Ger. Ein See in Hetruria / ſo jetzt die Italiener nennen / *Lago de Vicco*.] Hetruriæ lacus eſt, ad ſex millia paſſuum ab urbe Viterbio, Cymino monti ſuppoſitus, qui vulgò *Monte de Viterbo* dicitur: ut Appianus oſtendit. De hujus lacus origine talia refert Servius: Aliquando Herculem ad hos populos veniſſe: & quum à ſingulis provocaretur, ad virium oſtentationem, veſtem ferreum, quo exercebatur, humi defixiſſe: quem quum nemo illorum poſſet evellere, Herculem tandem eum ſuſtuliſſe: tantãmque repentè aquæ vim erupiſſe, ut Cyminum effecerit lacum. Hæc Servius, illud Virgilii explicans Aeneid 7: Hi Soractis habent arces, Flaminiaq; arva, Et Cymini cum monte lacum, lucosq; Capenos.

Cymŏdŏcē, vel Cymodocea, [κυμοδόκη. Ger. Ein Meergöttin / die Wellenſtillerin.] Nympha Marina, Nerei & Doridis filia, à placandis fluctibus ita dicta, teſte Heſiodo in Theog. Virgil. 10. Aen Cymodoceã enumerat inter eas, quæ ex navibus Aeneæ in Nymphas marinas cõmutatę fuerunt. Quarum (*inquit*) quæ fandi doctiſſima, Cymodocea.

Cymothŏē, pen. corr κυμοθόη, Nympha marina Nerei, & Doridis filia, teſte Heſiodo in Theogon. ita dicta, quòd per fluctus diſcurrat. Virg. 1. Aeneid. Cymothoë, ſimul & Triton adnixus, acuto Detrudunt naves ſcopulo. ¶ Eſt itẽ Cymothoë, fons notiſſimus Achaiæ propriè dictæ, inter Patras & Pheras urbes: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 5.

Cynætha, κυναίθα. Oppidum eſt Arcadiæ juxta Lepreon: ita dictum ab Aeneæ ſocio vita functo, & ſepulto, ut placet Dionyſio lib. 1. Antiq. Aut (ut Stephanus mavult) à Cynetho Lycaonis filio. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 6.

Cynamolgi, Indiæ populi.

Cynapes, Fluvius, Vide PARTHENI.

Cynaras, Vide CINIRAS.

Cyne, κύνη, Vrbs Lydiæ. gentiles Cynei vel Cynii, Steph.

Cynegirus, [Ger. Ein Burger von Athen der ſich in einem Schiffſtreit wider die Perſer handtveſt gehalẽ hat.] Athenienſis civis fuit, cujus tãta in prælio navali adverſus Perſas initio fuit pertinacia, ut navem hoſtium dextera injecta vi retinuerit: eaq; amputata, injecerit & ſiniſtram: quam & ipſam quum amiſiſſet, mordicus navim arripuit. Refertur à Valerio Maximo, & à Iuſtino Trogi abbreviatore.

Cyneas. Vide CINEAS.

Cyneſii, κυνήσιοι, Vide CYNTIGVM.

Cynetía, κυνήτια, Vrbs in Argo vel Argolici. Steph.

Cynetes. κυνήτης, Vide CYNTIGVM.

Cynetos, Vide CYTHOS.

Cynĭcī, pen. corr. [κυνικοί. Ger. Hündiſche Philoſophi / iſt ein ſonderbare Sect geweſen / ſo dieſen nammen gehabt hat / entweders daß ſie ſich gegen jederman ſcheltebar vnd beiſſig erzeigten / oder von wegen Hündiſcher vnſchamhafftigkeit.] Philoſophi quidã fuerunt, ſectatores Antiſthenis, qui primus novum hoc philoſophiæ genus introduxit: ita dicti, ſive à Cynoſarge gymnaſio, in quo Antiſthenes profitebatur: ſive à canina mordacitate, qua in hominum vitas nullo diſcrimine invehebantur: aut (ut alii volunt) ab eo quòd canum more in propatulo coire non dubitarent: quemadmodum de Crate & Hipparchia tradit Laërtius. Ex hac ſecta fuit Diogenes ille Cynicus, qui aliquando interro-

gatus,

gatus, quare Canis appellaretur? Quia (*inquit*) dantibus abblandior, non dantibus allatro: malos autem mordeo. Cynici, Diocle teste, philosophiam naturalem & rationalem tollebant, solisq; moralem innitebantur. Repudiabant liberales artes, maximè Geometriam & Musicam. Placebat eis finem esse secundùm virtutem vivere. Nobilitatem & divitias abjiciebant. Quare sectam hanc vitæ consentaneam non esse plures putaverunt. De his vide Cic. lib. 1. Offic.

Cyniphis, Vide CYNIPS in APPELL.

Cynna, κύννα, Oppidum prope Heracleam Ponticam: ita dictum ab una Amazonum, vel à Cynno Gigante, fratre Cœi. ¶ Hinc fit gentile Cynæus, κυνωῦς, Steph.

Cynocephali, pen. cort. [κυνοκέφαλοι. Ger. Böldter im Morenland mit Hundtsköpffen. Vng. *Eb fejw' emberek.* Ang. *Men that hath dogges heades.*] Homines sunt, vel feræ in Aethiopia canina habentes capita, cætera homines similes, violenti ad saltum feri morsu. Auguſt. lib. 16. de Civit. Dei: Quid dicam de Cynocephalis, quorum canina capita, atq; ipse latratus magis bestias quàm homines confitentur? Plin. lib. 7: Gens, quã Cynocephalos vocamus, lacte vivunt. Idem lib 8. cap. 54: Efferatior Cynocephalis natura, sicut mitissima Satyris. Vide Gell. lib. 1. cap. 5.

Cynopolis, κυνόπολις, Oppidum est ad Occidentalem Nili ripam, inter Oxyrinchum & Hermopolim, in quo Anubis colitur, canibusq; cibaria publica sunt assignata. Autor Strabo libro 17. Ab hoc oppido vicinus mons Cynopolites dicitur à Plin. lib. 5. cap. 9.

Cynos Cephale, κυνὸς κεφαλή, Collis Thessaliæ, & parva regio Thebanorum, Pindari Patria. Steph.

Cynosarges, κυνόσαργες, Gymnasiũ in Attica: sic dictum à cane albo, qui sacrificante Diomo, rapta femora in hunc locum detulit, in hoc gymnasio Aristippus Cyrenaicę sectę princeps, Philosophiam solebat profiteri. Autor Laërtius in vita ejus. Hinc, Ad Cynosarges, ἐς κυνόσαργας, proverbiali convitio dicebatur, quemadmodum. ἐς μαγειρεῖον & ἐς πόρνας.

Cynossema, atis, κυνὸς σῆμα, Locus est Troadis ad Hellespontum, Hecubæ sepulchro nobilitatus: Latinè Canis tumulũ interpretari possumus. [Ger. Hundsgrab.] Fabulãtur enim Poëtæ, Hecubam, quum in Græciã abduceretur captiva post exitium patriæ, ac suorum, ibi doloris impatientia in canem esse cõversam, & deinde sepultam. Meminit hujus loci Plin. lib. 4. cap. 11, & Strab. lib. 13. ¶ Est item ejusdẽ nominis locus in Libya Mareotide, cujus meminit Stephanus, & Strabo lib. 17.

Cynosura, pen. prod. [κυνόσουρα. Ger. Der klein Bär/ ist ein gestirn in Mitternacht bey des Himels wirbel. Pol. *Gwiazd ſiedm, babky poſpolicie rzekacze, albo iakże Aſtrologowie nazwoią niedwiedziem mniei ſzim* P.G. Vng. *Gönczöl ſzekere.*] Sidus Septentrionale, ex septẽ constans stellis, quod & *Vrſam minorem* appellamus. Alio nomine etiam Phœnice appellatur, teste Higino, eò quòd à Phœnicibus inter navigandum potissimùm soleat observari, quemadmodum & Elice: hoc est, Vrsa major, à Græcis nautis. Ovid. de Tristib. Esse duas Arctos, quarum Cynosura notatur Sinoniis: Elicen Graja carina notet.

Cynthia, κυνθία, Diana dicta, à Cyntho monte in Delo insula, in quo nata cum Phœbo est: unde & Apollo Cynthius, & ipsa Delos Cynthia appellatur. Hic mons tantæ celsitudinis esse fertur, ut umbra sua totius insulæ ambitũ tegat. Propertius quoq; amicã suam Cynthiam ob pulchritudinem vocavit, quæ priùs Hostilia dicebatur.

Cynthus, [κυνθός. Ger. Ein vast hohr Berg in der Insel Delos/ auff welchem Apollo/ vñ Diana erboren sind.] Deli mons usq; adeò editus, ut totam insulam dicatur obumbrare. In hoc monte Apollo & Diana nati traduntur, quorum alter Cynthius; altera Cynthia ab eo appellati sunt. Virgil. 2. Aen. Qualis in Eurotæ ripis, aut per juga Cynthi Exercet Diana choros. Lucan. lib. 1: Tertia jam gravido pluvialis Cynthia cornu. Vide CYNTHIA. Steph. totam Delum, olim Cynthum dictam scribit, à Cyntho Oceani filio: quosdã verò malè sentire, quòd Zæcynthus vocitata sit. Idem in Cyntho: gentile, *inquit*; est Cynthius & Cynthiotes.

Cynticum, κωντικὸν, Locus Iberiæ prope Oceanum: incolæ Cynetes & Cynesii, Steph.

Cynura, κυνούρα, Vrbs in Argo: vel Argolica, à Cynuro filio Persei: inde Cynurus, Cynuręus, & Cynuris fœm. gen. Steph.

Cynus, κυνῶς Stephano, Locrotum Epicnemediorum oppidum est: sive, ut quibusdã placet, navale, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 6. & Liv. lib. 8. Decad. 3.

Cynnesius, κυννήσιος, Nili fluvii insula est, non procul à majori Delta, e regione oppidi, quod Cynopolis appellatur. Autor Ptolemæus lib 4 cap. 5.

Cyon, κύον, Vrbs Cariæ, Canebium antè dicta: gentile, Cyrites. Stephanus.

Cypærha, κύπαιρα, Vrbs Libyæ. Steph.

Cyparissa, ἡ Κυπάρισσα, Oppidum est agri Messeniaci, ad mare situm, à quo vicinus portus Cyparissus appellatur. Autor Plinius lib. 4. cap. 5. Strabo lib. 8, Cyparissiam vocat: Ptolemæus Cyparissas plurali numero.

Cyparissæa, κυπαρισσαία, Vrbs Triphyliæ, quæ vocabatur Eranna: inde Minerva Cyparissæa, Stephan. Qui Cyparissæam quoq; Phocidis urbem, aliàs Eranum dictam meminit.

Cyparisseis, Vrbs Messeniæ, gentile Cyparisseentius. Homer. Ἐκ Κυπαρισσοέσσης, Ἐὺμφιχύτοιο ἐύαγον.

Cyparissus, κυπάρισσος, Fuit nomen pueri, Telephi filii, quẽ Apollo amavit, postea in sui nominis arborem cõversi. ¶ Dicitur etiam per sinæresim Cypressus: deinde conversione y in u, Cupressus. Est autem arbor procera, caudice oblongo & recto, folio pini, sed carnosiore, molliore q; neq; ita pungente, frõte indecidua, odore vehemẽti. [Ger. Cypressenbaum.] Duo ejus sunt genera. Nam quæ sterilis est, fœmina dicitur ad metæ formam in fastigio convoluta: unde & κωνοειδὴς peculiari epitheto appellatur. Cõtrà mas latiùs spargit ramos, conosq; profert nuci pineæ non absimiles, licet multò minores: mira inter arbores fœcunditate, quippe quæ trifera est, fructusq; habet & lanuario & Majo & Septembri maturos, nulli tamen rei utiles, imò potiùs noxios, quemadmodum & ipsa arbor, cujus etiam umbra noxia creditur. ¶ Dicta est autem Cyparissus (ut Didymo placet) ἀπὸ τοῦ κύειν πυρίους: hoc est, ab æqualiter pariendo, quòd æqualiter & ramos perdat & fructus. Fructus ejus à figura, Coni appellantur. Vnde ipsa arbor perpetuo epitheto Conifera appellatur. Virgil. Aëtiæ quercus, aut coniferæ cyparissi. Idem: Et teneram ab radice ferens Sylvane cupressum. Reliqua vide suprà in dictione CVPRESSVS ¶ Cyparissi fructus, κυπαρίττια κάρπα, De verbis dictu magnificis, cæterùm inutilibus.

Cypasis, κύπασις, Vrbs circa Hellespontum. Steph.

Cype, κύπη, Castellum Siciliæ: gentile Cypeus. Steph.

Cypra, Vide CVPRA.

Cyphus, κύφος, Vrbs Perrhœbiæ, à Cypho Perrhœbi filio. Homerus: γυναῖς δ' ἐν κύφου ἦρα δύω Ἐὺπωλοι νῆες. Alia est Thessaliæ: cives Cyphæi. Est fluvius Cyphus. Steph.

Cyprium, Sabini bonum appellant: unde Cyprius vicus Romæ appellatus est, in quo Sabini in civitatem recepti consederant: sic enim à bono omine vocitandum censuêre.

Cyprus. [κύπρος. Ger. Ein grosse Insel in dem Meerschoß so eines theils an Cilicien/ anders theils an Syrien stosset/ heißt jetz den Italis Cypre.] Insula in Pamphylio mari, in sinu maximo, qui & Issicus dicitur, inter Ciliciam & Syriam, dives & miræ fertilitatis. Vnde & Macaria: hoc est, beata olim vocata: maximè etiam luxui dedita: unde & Veneri sacra, Horat. li. 1. Garm. Sic te diva potens Cypri. Ea quondam novem erat regnorũ sedes. Vrbes illius præclaræ, Cythera, à quibus Venus dicta est Cytherea; Paphos, Palæpaphos, & Salamina. Hæc inter majores nostri maris insulas locum sibi vendicat: à Septentrione Ciliciæ opposita: à Meridie. Aegyptum spectat: ab Oriente Syriam: ab Occidente Pamphyliam. Ambitus insulæ trium millium; quadringentorum ac viginti stadiorum, teste Strabone lib. 12. ¶ Cyprus etiam dicitur arbuscula, quæ à Latinis Ligustrum vocatur, semine atro, non absimili sambucino acino. Ejus flos in oleo decoquitur, fitque ex eo unguentum quod Cyprinum appellatur. Nascitur in multis locis, sed in Cypro insula odoris suavitate præstat, ideò Cyprus est appellata. [κύπρος. Gall. *Vn arbre en Egypte d'vne fleur fort blanche, que quelques vns appellent Troesne.* Ital. *Albero ligustro.* Ger. Klein oder gemein Beinhöltzlin. Hisp. *El arbol dela alhẽna.* Pol. Krzyna. Vng. *Fagyalfa.* Ang. *A prinet, à tree in Egypt ſo named.*] Plin. lib. 12. cap. 24: Cyprus in Aegypto est arbor ziziphi foliis, semine coriandri, flore candido odorato. Coquitur hoc in oleo, premiturq; postea, quod cyprinum vocatur. Optimum habetur è Canopica, in ripis Nili nata: secundum Ascalone Iudææ tertium Cypro insula odoris suavitate.

Cyprius, a, um, unde tres parvæ insulæ, huic propinquæ, Cypriæ nominãtur: & Venus Cypria, sive quòd in Cypro genita fuerit, sive quòd ei primùm in Cypro templum sit constitutũ.

Cyprogenia, pen. prod. [κυπρογένεια. Ger. Die Venus auß Cypren bürtig.] Veneris epitheton est, inde tractũ quòd in Cypro insula nata dicatur. Vtitur hac voce Homerus in Hymnis.

Cyprus, Insula, inter alia nomina Macaria dicta: nã mirè fertilis est, in sinu maximo, qui Issicus circa Ciliciã dicitur, ad ortum, occasumq; Ciliciæ ac Syriæ objecta est, novem aliquando regnorum sedes, ut Plin. li. 5. cap. 31. scribit, smaragdo, crystallo, ære Cyprio cognominato, adamante & alumine nobilis: quam aliquando annexam continenti fuisse, idem author lib. 2. scribit. De hac vide Strab. lib. 14.

Cypsella, oppidũ est Thraciæ, ut scribit Plin. li. 4. ca. 12. Strabo lib. 7. Cypselũ nominat, κύψελα, Steph. urbs Thracię prope Hebrum fluvium: item castellum in Arcadia ab Mantinensibus muris cinctum: gentile Cypselinus, aut Cypselenus.

Cypselus, κύψελος, Corynthiorum tyrannus; pater Periandri; ita di-

ita dictus ἀπὸ τῆ κυψέλης: hoc est, à ciſtula, ſive alveo, ſive (ut Valla ex Herodoto vertit) menſura frumentaria, ſub qua occultatus fuit quum à Corinthiis ad perniciem quæreretur. Vide Herod. lib 5. & Plutarch. in Sympoſio ſeptem ſapientum.

Cypraſia, Galatiæ urbs, Ptol. Vulgò *Caraſo*.

Cyraunis, κυραυνὶς, Inſula juxta Gyzantes (ſic enim lego apud Stephan.) Africæ populos.

Cyrba, κύρβα, Vrbs Cretæ, Vide HIERAPYTNA.

Cyrbaſa, κύρβασα, Vrbs Cariæ, Steph.

Cyrbē, κύρβη, Vrbs Pamphyliæ: gentile Cyrbæus, Steph.

Cyre, κύρη, Inſula in mari Perſico, Inſularis, Cyræus, Steph.

Cyre, κυρὴ, oxytonum, fons in Cyrenaica, Steph.

Cyrēnē, & Cyrenæ, arum, [קִיר kir. κυρλίν. Vulgò *Corena.*] Inſigne Libyę oppidum, inter Mareotidem & Zeugitanam provinciam ſitum, unum ex iis quæ Pentapolim efficiunt, à Batto Theræo (quem Callimachus progenitorem ſuum fuiſſe tradit) conditum, & à Cyrene Penei amnis filia, quã Apollo adamatam in eam Libyæ partem trãſtulit, ita nominatum. ¶ Ab hac urbe totus ille Libyæ tractus, inter Africam propriè dictam, & Libyam Marmaricam, ſive Mareotidem intermedius, uno nomine Cyrenæa aut Cyrenaica regio appellatur. Hinc Cyrenaicus, a, um, ut regio Cyrenaica, & philoſophia Cyrenaica, quam Ariſtippus Socraticus Cyrenenſ inſtituit. Hegeſias philoſophus (de quo Cicero lib. 1. Tuſculan.) & Eratoſthenes hiſtoricus Agaclis filius, Cyrenæi fuerunt. Eadem & Pentapolitana Plinio dicitur à quinq; præcipuis urbibus, quarum nomina ſunt hæc, Beronice, Arſinoë, Ptolemais, Apollonia, & ipſa Cyrene. ¶ Ex hac urbe orti ſunt Ariſtippus Socraticus, qui Cyrenaicam Philoſophiam primus inſtituit: item filia hujus Areta, quæ patri in ſchola ſucceſſit: item Ariſtippus cognomento μητροδίδακτος, ſuperioris Ariſtippi nepos, & Aretæ filius: & præter hos Anniceris, qui Cyrenaicam ſectam emendavit: item Callimachus poëta, & Eratoſthenes Mathematicus, ambo ab Aegypti regibus in honore habiti. Quibus etiam à Strabone adduntur Carneades Academicus, & Cronus Apollonius. Dicitur etiam Cyrenites, & Cyrenias fœmin. genere. ¶ Hanc regionem appellat Pentapolitanam, à numero V. urbium, quibus maximè inclyta eſt, quarum hęc ſunt nomina, Beronice, Arſinoë, Ptolemais, Apollonia, ipſaq; Cyrene. Scribit Saluſt. Cyrenenſes magnum ac diurnum bellum geſſiſſe cum Carthaginienſibus de finibus agrorum. ¶ Eſt & Cyrene nomen urbis in Cypro inſula, quam Cyrus condidit, ex qua natum putant Simonem patrem Alexandri & Rufi, ut eſt apud Evang. Auguſtinus libro de Paſtoribus ſcribit Simonẽ Cyrenæum, qui angariatus eſt, ut Chriſti crucem tolleret, fuiſſe Aphrum, & hanc Cyrenem Africæ contiguam eſſe.

Cyrēnæus, a, um, κυρηναῖος. Cyrenaicus, & Cyrenẽſis, adjectiva.

Cyrenaica, regio Africę eſt: eam Strabo lib. ult. à Thereis Grę cis conditam eſſe ſcribit, qui ex Laconica profecti Theram inſulam priùs incoluerint, hinc in continente Cyrenem ędificaverint. Ex horum numero fuit Battus quidam, qui Cyrenes condendæ fuit autor, quod alibi idem Strabo indicat. Inde Battiadas Cyrenenſes Silius nominat lib. 2:

Nec non Cyrene Pelopei ſtirpe nepotis
Battiadas parvos, fidei ſtimulavit in arma.

Idem libro 2:

-& iniquo ſole cadentes Battiadas. De Cyrene multa Straboni conſentanea Herodotus refert in Melpomene. Diodorus Siculus lib. 5. ſcribit ex quorũdam ſententia huic urbi nomen inditum à Cyrene Hypſei filia, quæ quum apud Peleum virgo educaretur, Apollo ejus forma captus, raptam virginẽ in Libyam ad ea loca, in quibus poſtmodum civitas condita eſt, aſportavit. Ex ea filios ſuſcepit quatuor, Ariſteum, Nomiũ, Anteum, & Argum, aliàs Auctonum, & Argeum. Eam regionem fertiliſſimam eſſe tradit Herodotus in fine lib. 4.

Cyrenaici Philoſophi, Ab Ariſtippo Cyrenæo, primo ſectæ ejus autore nomen traxerunt, qui ſummum bonum corporis voluptate metiebantur. Cicer. Tuſc. quæſt. lib. 3: Atqui ab Ariſtippo Cyrenaici philoſophi nominati, omne bonum in voluptate poſuerunt, virtutemq; cenſuerũt ob eam rem eſſe laudandam, quòd efficiens eſſet voluptatis. Horum ſecta poſtea ex ſimplici triplex eſt effecta, aliis ſe ab Hegeſia Hegeſiacos: aliis ab Anniceride Annicerios: nonnullis etiam à Theodoro Theodoreos nominantibus: qua de re vide Diogenem Laërtium in vita Ariſtippi.

Cyrenius, conſularis Romanus, præſes in Syriam miſſus ab Auguſto Imp. Hic cenſum in tota Syria egit, eo ipſo anno quo Chriſtus natus eſt, Luc. 2. Vide Ioſeph. lib. 19. cap. 1. Erat autẽ cenſus æſtimatio facultatum, ut ſcirent Romani, quantum in ſingulis provinciis opum eſſet, quæ onera ſuſtinere, & quantas copias ſingulæ regiones alere poſſent.

Cyres, etis, κύρης, nomen urbis, ut Phrages, Mendes, Adrymes: gentile, Cyreſius, Steph.

Cyrīllus, κυρίλλος, Diaconus fuit Heliopolitanus (eſt autem

Heliopolis hęc civitas inſignis ad Libanum montem ſita (qui imperante Conſtantino plurima Ethnicorum idola cõtrivit. Cujus rei illi memores ſub Iuliano principe, vivo vẽtrem execuerunt, jecurq; inde exemptum deguſtaverunt. Autor Suidas. ¶ Cyrillus item Alexandrinus præſul edidit variarũ hypotheſeon tractatus, Homilias plurimas, quibus utũtur Græci: præterea adverſus Neſtorium epiſtolas, quibus omnia occulta ejus venena refellit. Is vixit tẽporibus Iuliani principis. ¶ Cyrillus præterea Hieroſolymitanus præſul, ſæpè pulſus ab Eccleſia, & receptus: ad extremum ſub Theodoſio principe octo annos in ſua ſede perſeveravit; extant ejus Catecheſes. Hæc Hieronymus.

Cyrīnus, κυρῖνος, Romanus, cũ Baſilide & Nabore ſub Diocletiano paſſus, ac ſepultus tertio ab urbe lapide. Ex Volater.

Cyrnĭi, κύρνιοι, Indię populi vivaciſſimi, ut quos ad centeſimũ quadrageſimum annum vitam extendere proditum ſit ab Iſigono, referente Plin. lib. 7. cap. 2.

Cyrnus, [κύρνος. Ger. Die Inſel Corſica im Ligueiſchen Meer gelegen. Vulgò *Corſega.*] Inſula eſt in mari Liguſtico, quam Latini Corſicam dicunt, longa paſſuum centum quinquaginta millia, lata majore ex parte quinquaginta, circuitu trecentorum vigintiduorum millium: diſtans à Vadis Volaterranis ſexaginta duobus millibus paſſuum. Dicta Cyrnus à Cyrno rege, quum anteà Terapne diceretur.

Cyrnĭa jactura, κυρνία ἄτη, De magnis ſtipendiis, & expilationibus dicebatur: ob Cyrni inſulæ immanitatem latrociniorum, ac gentis feritatem. ¶ Cyrnia terra, κυρνία γῆ: dicebatur regio latrociniis infamis, cujuſmodi ferunt olim fuiſſe Cyrnũ. Gens hæc & hodie malè audit apud Italos. Proverbium non ineptè detorquebitur in hominem alieni rapacem ac violentum. In Collectaneis Zenobii per Aldum æditis reperitur κυρνία ἄτη, Cyrnia noxa. De qua ſuprà.

Cyrnĕus, a, um, Virgil. Aeglog. 9: Sic tua Cyrneas fugiant examina taxos.

Cyropŏlis, κυρόπολις, Civitas in Aſia, quæ etiam Cyrechara, κυρεχάρα, vocatur, ad finem Perſidis: cives Cyropolitæ, & Cyrechateni. Steph.

Cyrrhĕă, Vrbs in Helicone, juxta Nyſam. Lucanus:

Sed mihi jam numen, nec ſi te pectore vates
Accipiam, Cyrrhea velim ſecreta moventem
Sollicitare Deum, Bacchumq; avertere Nyſa.

Cyrrhēstĭcă regio, à Cyrrho dicta eſt, ubi Cyrrheſtis dea colebatur, quam Minervam interpretantur Plin. & Ptolem. Vide CYRRHVS.

Cyrrhus, κύρρος Stephano, Syrię oppidum, cujus incolæ Cyrrheſtæ κυρρέσται dicuntur, & Diana Cyrrheſtis, κυρρέστις: & regio ipſa, Cyrrheſtica κυρρεστικὴ, cujus meminit & Plin. lib. 5. cap 23. ¶ Sunt item Cyrrheſtæ, Macedoniæ populi, nõ procul à Pella Alexandri patria, quorum meminit idem Plin. lib. 4. cap. 10.

Cyrsīlus, κυρσῖλος, Athenienſis fuit, qui quum videret impetum Perſarum diutiùs ſuſtineri nõ poſſe, civesq; jam de relinquenda urbe, navibusq; conſcendendis cogitare, civibus ſuis conſilium dedit, utile quidem (ut ipſi tum videbatur) attamen non ſatis honeſtum, ut Xerxem potiùs reciperent, quàm patriam deſererent. Quæ ſentẽtia uſqueadeò civibus diſplicuit, ut ſtatim eum lapidibus obruerint. Autor Cic. 3. Offic.

Cyrtam, Syphacis ſedem in Africa, longius à pelago Io, Honeterus nominat.

Cyrtæă, κυρταία, Oppidum eſt ad Mare rubrum, in quod Artaxerxes Megabyzum relegavit. Steph.

Cyrtōnēs, Vrbs Bœotiæ, (κύρτωνες) gentile κυρτώνιος. A Cyrtone verò κυρτώνη, antiquo oppidulo, Cyrtonius fit. Eſt etiam κυρτωνία urbs Italiæ: gentile Cyrtoninus.

Cyrtus, κύρτος, Vrbs Aegypti in mediterraneis, patria Dionyſii medici: gentile, κυρτὸς, oxytonum: pro urbe enim barytonũ eſt. Steph.

Cyrus, κύρος, Nomen duorum fluviorum, quorum unus Armeniæ & Hiberię fines interluit, & per Albaniam labitur. Oritur in monte Caucaſo. Alter juxta Paſagardas per cavam Perſidem: à quo Cyro majori, qui juxta hunc amnem expoſitus fuit, nomen eſt inditum, teſte Strab. lib. 15.

Cyrus, [כורש *choréſch.* κῦρος. Ger. Ein gewaltiger König in Perſia, vnd Media.] Cambyſis filius ex Mandane Aſtyagis regis filia, & Perſarum, Medorumq; rex, qui primus (ut Iuſt. lib. 1. ſcribit) devicto Aſtyage ultimo Medorum rege, Medorum imperium tranſtulit in Perſas: & ſubacta Aſia, totum Orientem in poteſtatem redegit. Poſtremò, quum bellum Scythis intuliſſet, eosq; clade magna affeciſſet, Tomyris eo tempore Scytarum regina, compoſitis inſidiis, ducenta millia Perſarum cum ipſo rege trucidavit, ita ut neq; nuntius tantæ cladis ſuperfuerit. Caput Cyri amputatũ, in utrem humano ſanguine plenum conjectum fuit, cum hac exprobratione: Satia te ſanguine quem ſitiſti. Hic primùm Agradatus dictus fuit: & poſtea Cyrus ab ejuſdem nominis fluvio per cavam Perſidem

fluente,

fluente, juxta quem fuit expositus. Res ejus gestas vide latiùs apud Xenophontem in Pædia. Herod. & Iustin. lib. 1. ¶ Fuit præterea ejusdem nominis poëta quidam Theodosii junioris temporibus, ab Eudoxia Imperatoris uxore propter ingenii fœlicitatem ad summos honores evectus. Postremò Præsul factus in Cotyleo Phrygiæ, Leone imperante diem obiit. Ex Suida.

Cȳtē, sive Cuta, æ, κύτη Stephano, Oppidum est Colchidis, Medeæ patria, teste Stephano, herbis veneficis in primis famosa.

Cȳtæŭs, a, um, adjectivum, κυταῖος. Vnde Virgo Cytæa appellatur Medea à Valerio Flacco lib. 6.

Cȳtæĭs, idis, κυταΐς. Propert. lib. 2: Non hîc herba valet, non hîc nocturna Cytæis.

Cytæum, κύταιον, Vrbs Cretæ. Steph.

Cyteorum, Ptolemæo, Cotyrum Plinio, Cappadociæ oppidum, hodie Cecino. Vide ne à Cytoro monte dicatur.

Cyterium, κυτέριον, Vrbs Oenotrorum mediterranea: gentile Cyteriotes vel Cyterinus. Steph.

Cȳthĕrā, orum, pen. prod. κύθηρα, τὰ, Vulgò Cerigo, Insula est contra Cretam, ut scribit Strabo, quinq; millia à Maleæ promontorio distans, in quam ferunt Venerem primùm vectam concha marina: unde & Cytherea κυθέρεια dicta est. Virgil. lib. 10: Est Paphos Idaliumq; mihi, sunt alta Cythera. Idem: Parce metu Cytherea, manent immota tuorum Fata tibi. Degenerat tamen hoc derivativũ à natura sui primitivi: corripit enim secundam syllabam, quæ in primitivo producitur. Hanc insulam Porphyrussam vocat Aristoteles, Porphyrida Plinius, à purpurarum præstantia. De ea enim lib. 4. cap. 12. sic scribit: Cythera (*inquit*) cum oppido in Laconico sinu, anteà Porphyris appellata. Hæc sita est à Maleæ promontorio V. M. passuum ancipiti, propter angustias ibi navium, ambitu. Hæc Plin. Hesiodus in Theogonia tradit Venerem ab oppido Cytheream cognominatam: Servius autem ab insula cognominatam tradit.

Cȳthĕrĭăcŭs, a, um, adjectivum nomen possessivum, κυθέριος: ut Nectar Cytheriacũ, quod pro suavitate Venerea ponitur.

Cȳthĕrĭs, pen. prod. κυθηρίς, Nobilissima meretrix fuit, liberta Volumnii, quæ eodẽ tempore floruit quo Origo, & Arbuscula meretrices. Hanc Cornelius Gallus poëta supra modum adamavit: quo tamen spreto Antonium in Galliam sequuta est. Hanc Virgil. Aeglog. 10: Gallum consolans, commutato nomine Lycoridem vocat. Autor Servius.

Cytheroniades, κυθαιρωνιάδες, Musæ dicuntur à saltu, cui Cytheron nomen est. Vide Cythæron: sic enim scribendum.

Cȳthĕrōn, Mons est Bœotiæ, non longè à Thebis, Apollini & Musis sacer, à quo Cytherides dicũtur. [Ger. Ein Berg in Bœotia den Musis, vnd Apollini zugeweyhet.] In eo quoq; Bacchi sacra celebrabant. Virg. 3. Georg.

Rumpe moras: vocat ingenti clamore Cytheron.

Hinc quoq; Cythera & Cythereus, a, um. Vide suprà Cythæron, κυθαιρὼν: sic enim scribendum est.

Cȳthĕrŭs, κύθηρος, Vicus in Pædionide tribu, inde Cytherius, Stephan.

Cythnŏs, κύθνος, Stephan. Insula est ex Cycladibus, à Cythno primo habitatore sic appellata. Alio nomine Ophiusa, ac Dryopis. Ex hac insula Timantes pictor ortus est, qui ab ea Cythnius dicitur. ¶ Cythnicæ, sive Cythniæ calamitates, κυθνώδεις συμφοραί. Zenodotus Aristotelem autorem citat Cythnios usq; adeò divexatos, afflictosq; fuisse ab Amphitryone, ut in proverbiũ abierint, κυθνώδεις συμφοραὶ, pro maximis cladibus & immensis calamitatibus.

Cȳthnĭŭs, a, um, κύθνιος, possessivũ, ut Timantus pictor Cythnius dictus est. Steph. juxta Dryopem unam Cycladum sitam scribit, & ipsam quoque sic nominatam fuisse. Meminit etiam Pomp. lib. 2. & Ovid. 7. Metam. Florentemq; Syron Cydnon, planamq; Seriphon.

Cytĭna, κύτινα, Vrbs Thessaliæ: civis Cytineus, Steph.

Cytĭnĭum, κυτίνιον, una ex tribus Doricis civitatibus: gentile Cytiniates, Stephan.

Cytis, κύτις, Insula Arabiæ, ubi topazius lapis invenitur. Plin. lib. 6. cap. 29.

Cȳtōrus, pen. y in prima syllaba, pen. prod. κύτωρος, Mons Paphlagoniæ, in quo buxus plurima nascebatur: unde & buxifer à Catullo dicitur. Virgil 2. Georg. Et juvat undantem buxo spectare Cytorum. Ab hoc, quæ buxea sunt, Cytoriaca dicũtur. Ovid. 4. Metam. Sæpè Cytoriaco diducit pectine crines. ¶ Fuit & Cytorus, sive Cytorum civitas, Sinopensium emporium à Cytoro Phryxi filio conditũ & appellatũ, ut ex Ephori sententia refert Strabo lib. 12.

Cȳzĭcēnŭs, κυζικηνὸς, Atheniensis philosophus in Mathematica & in cæteris scientiis excellentissimus, præcipuè in Geometrica.

Cyzicus, κύζικος, Vulgò Chizico, sive Cyzicum, Insula in Propontide, duobus pontibus juncta continenti, habens urbem ejusdem nominis, mœnibus, arce, & turribus marmoreis: cui nomen indidit Cyzicus rex, quem Iason per imprudentiã interemit. De hac Ovid. lib. 1. Fastor. Hinc Propontiacis hærentem Cyzicon oris, Cyzicon Aemoniæ nobile gẽtis opus. Fuit hæc civitas magnitudine & pulchritudine cũ primis Asiæ urbibus comparanda, paci & bello apta, tribus armamentariis inclyta, quorum aliud armorum, aliud instrumẽtorum, aliud frumẽti erat receptaculum. ¶ Verùm Pius Papa in Asia hanc Cyricum appellat, non Cyzicũ. Et de Cyzico sic scribit: Nunquid Cyzicus nobis non satis constat, adeò claritatem rebus adimunt tempora, & nos homunciones diurnam quærimus in hoc seculo gloriam, quam potentissimæ civitates retinere non potuerunt? Propert. lib. 3: Frigida tam multos placuit tibi Cyzicus annos. ¶ Cyzicus, Stephan. urbs est Propontidis in Chersonneso sita: alio nomine ἄρκτων νῆσος: id est, Vrsorũ insula appellata. Homerus Cyzici habitatores, Doliones vocat. De Chersoneso vide suprá.

Cyzĭcum. Bithyniæ nobilis civitas: nomen (inquit Põponius lib. 1.) Cyzicus indidit, quem à Minyis imprudentibus, quum Colchos peterent, fusum acie, cæsumq; accipimus. Hactenus Mela. Hæc civitas arce, mœnibus, portu, turribus marmoreis Asiaticæ plagæ littora illustrat, ut scribit Florus in bello Mithridatico, lib. 3. Libera illa aliquando, & agris dives, multoq; in honore à Romanis habita. Lege Strab. lib. 12. De Cyzico Valer. Argon. lib. 2:

Nec procul ad tenuis surgit confinia ponti
Vrbs placidis demissa jugis, rex divitis agri Cyzicus, &c.

De morte Cyzici regis vide eundem Valeriũ lib. 3. Argonaut. & Hermolaum super cap. 32 lib. 5. Plinii.

Cyzĭcēnŭs, Denominativum est à Cyzico Propontidis insula. κυζικλωός. ¶ Cyziceni stateres, κυζικλωοὶ στατῆρες. De re scitè scalpta. Nam hi nummi olim celebres erant, quòd eleganter scalpti viderentur. Repræsentabant altera parte Cybelem deorũ mattem facie muliebri: altera, leonis imaginem. Aut magis videbitur fortè locus proverbio, quum hominem significamus inæqualem ac sui dissimilem: aut qui longè aliud agat quàm præ se ferat: quemadmodum Cyziceni exuno latere Cybelem ostendebant effœminatam: ex altero leonem. Stater is valebat XXVIII drachmas Atticas: unde & de re magni pretii videtur posse dici.

D

DAæ, Daarum, δάαι Stephano, Populi sunt Scythiæ, ex genere Nomadum, ut autor est Servius in illud Virgil. 8. Aen. Indomitiq; Daæ, & pontem indignatus Araxes.

Dācĭă. [δακία. Ger. Ein Landtschafft in Europa so gegen Mittag an Thracien stosset / heißt jetzt Walachia. Pol. Wołoska ziemia. Vng. Dazia orszag.] Regio Scythiæ Europeæ, quam quidam Thraciæ partem, quidam conterminam dicunt. Hæc (ut Ptolemæus scribit lib. 3. cap. 8.) ad Septentrionem Carpato monte à Sarmatia dividitur: ad Occasum autem Tibisco fluvio ab Iazygibus Metanastis: ad Meridiem ad Ortum usq; ad Danubium extenditur. Hujus regionis populi Daci, δάκοι, dicuntur: olim etiam Davi, teste Strabon. lib. 7, Getis proximi ad ortum: à quibus servilia Davorũ & Getarum nomina Athenienses acceperũt. Vnde in Comœdiis servi introduci solent, Davi & Getæ nominati. Hodie hæc regio divisa est in quatuor partes. In Valachiã utramq;: Moldaviam nimirum & Transalpinam, versus Septentrionem. In Bulgariam sive Mœsiam inferiorem à parte Orientali. In Serviam sive Bosnam, quæ & Mysia superior vocata est à parte Meridionali. Et deniq; in Transylvaniam, Siebenbürgen/ à parte Occidentali, quæ divisa est in Schytuliam, Septem castra, & Vnniam partes nimirũ quam nano Vngarica incolit. Hi Romanis semper reluctabantur. Virg. 8. Aen. Indomitiq; Daæ, & pontem indignatus Araxes. Statius: -frena tenentem Rhenus & attoniti vidit domus ardua Daci.

Dācĭcŭs, δακικὸς dictus est, qui Daciam subegit: sicut à Germania Germanicus. Iuvenalis: -cum lance beata Dacicus: & scripto radiat Germanicus auro.

Dācŭs, a, um, [δάκος. Pol. Wołoski.] Quod è Dacia. Spartianus: Ad bellum Dacũ Trajanum familiariùs persequutus est.

Dactyli Idæi, δάκτυλοι Ἴδαιοι. Iidem qui Corybantes, quos Iovem nutrivisse ferunt, & ne vagitu puer proderetur, novo lusus genere excogitato, clypeolis æneis inter se concursantes, æris tinnitu & numerosi pedis compositione, qui dactylus inde dictus est, Saturnum celaverunt. Idæi autem dicuntur à monte Ida.

Dadĭcæ, Populi Scythiæ Asiaticæ apud Herod. lib. 3.

Dadocertum, δαδοκίερον, castellum, φρούριον, magnum Armeniæ, inter Mediam, Steph.

Dædălă, neutri generis, Δαίδαλα, τά, Vrbs Lyciæ, ita appellata à monte vicino, seu à Dædalo ibi sepulto, quum eum coluber aquaticus ex amne Nino in paludem egressus momordisset, Plin. li. 5. cap. 27. Meminit etiam Steph. Cui Dædala etiã Rhodi civitas est, sive regio: item alia Indiæ, & alia Cretæ.

Dædălĭă, Δαιδάλεια, Vrbs Italiæ à Dædalo condita, quæ nunc Iulia vocatur, Steph.

Dædălĭdæ, Δαιδαλίδαι tribus Cecropidis vicus, Steph.

Dædălus, pen. corr. [Δαίδαλος. Ger. Ein geschickter Werckmeister von Athen/ welcher allerley Instrument/ als Segen/ Hobel/ Bohrer/ &c. erfunden hat.] Atheniẽsis faber egregius, Icari pater, qui serram, atciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichthyocollam invenit, malumq; & antennam navi imposuit. Hic accusatus quòd Perdicem sororis filium interemisset, judicii metu in Cretam fugit, ubi Labyrinthum fabricavit, cui Minotaurus includeretur, opus portentosissimum humani ingenii. Dictus Dædalus (ut quidam existimant) ἀπὸ τοῦ δαιδάλλειν, quod est variare, seu ornare. Alii hoc verbum à Dædalo derivatum putãt, ob multiplex, variumq; ingeniũ hominis, propter quod Græci δαίδαλον varium dicũt, & ingeniosum. Lucretius quoq; terram ob rerum, artificiorumq; varietatem, Dędalam nominat: Ennius simili modo Minervam: Virgil. Circen. Plautus Logodædalos vocavit, qui dolum cælant sermonis ornatu. ¶ Dædali alæ, Δαιδάλεαι πτέρυγες. Dici solitum ubi alioqui non satis idoneus ad negotium cõficiendum, artis alicujus, aut auxilii accessionem adjũgeret, aut quũ quis urgente necessitate ad nova confugit consilia. ¶ Dedali opera, Δαιδάλεια πεποιήματα, dicuntur quæ novo artificio fabricata sunt & admirãdo. ¶ Remigiis Dædaleis, ad celeritatẽ significandam. Plaut. in Amph. dixit pro volatu.

Dæmŏgōrgŏn, δαιμογοργών, Latinè dicitur deus terræ: quo nomine veteres intelligebant naturam rerum omnium matrem & altricem.

Dæmŏn, Dæmonĭcus, Dæmonĭum, Vide in APPELL.

Dætaletæ, Δαιταλῆται, gens Thraciæ, Steph.

Dætŏr, vir Trojanus apud Homerum.

Dahippus, Δάιππος, Statuarius nobilis, cujus opera enumerat Plin. lib. 34. cap. 8.

Dæ, Δάοι, Persarum populi, omnes pastores. Herod. lib. 2.

Dălmătĭa. [Δαλματία. Ger. Ein Landtschafft ẽ Windischẽ Marck/ stosset an Macedonien vnd das Adriatisch Meer: Vulgò *Eſclauonia de mar*. Pol. *Sl'owianska zemia*. Vng. *Tót orſzág*.] Regio Illyrici, cõtermina Liburniæ versus Occasum: à qua Dalmatæ, Δαλμάται dicti sunt populi, qui (ut Appianus scribit) domiti Ab Augusto fuere. In ea fadera civitas insignis rerum abundantia, & Epidaurus hodie *Ragusium* dictum.

Dălmătă, æ, pen. corr. [Δαλμάτης. Pol. *Sl'owak*. Vng. *Tót*.] Qui ex Dalmatia est. Mart. lib. 10. & exeuntem Vdo Dalmata gaudio sequeris.

Dălmătĭcŭs, ca, cum, [Pol. *Sl'owienski*. Vng. *Tot orſzági*.] Sueton. in August. Externa bella duo per se gessit, Dalmaticum adolescens adhuc, & Cantabricum.

Dălmătĭcātŭs, Dalmatarum vestibus indutus. Lampr. in Commodo: Dalmaticeatus in publicum processit.

Damæi, Δαμαῖοι, populi juxta Ichthyophagos, Steph.

Damascius, Δαμάσκιος, Sigæus historicus Herodoti tempore ante bellum Peloponnesiacum, scripsit de rebus in Græcia gestis: prætereà de majoribus eorum, qui ad Trojam profecti sunt, & de poëtis, & sophistis, aliaq; complura. ¶ Fuit item alius eodẽ nomine, Stoicus philosophus Simplicii & Elamitę familiaris, qui sub Iustiniano principe viguit. Scripsit Cõmentarios in Platonem, & alia quæ enumerantur à Suida.

Damascus. [דַּמֶּשֶׂק *dammések*. Δαμασκός. Ger. Die Hauptstatt in Syrien.] Vrbs nobilissima, caput Syriæ: unde Damascena, Δαμασκηνὰ pruna, autore Plin. lib. 15. dicta creduntur & Regio ipsa Damascene, quę totam illam Syrię partem complectitur, quæ adjacet Libano monti.

Damasithymus, Δαμασίθυμος, Candaulis filius fuit, unus è ducibus Xerxis Persarum regis, quum Græciæ bellum inferret, teste Herod. lib. 7.

Dameas, Nobilis statuarius, autore Plin. lib. 34. cap. 8.

Damianus Ephesius, Δαμιανὸς, Sophista nobilis, circa M. Antonini principis tempora, divitiis ac potentia inter suos præditus, viros doctos liberalitate prosequutus est: eloquentiæ quoq; genus secundùm naturã imitatus. Autor Philostratus in Sophistis

Damocles, Δαμοκλῆς, Nomen proprium unius ex assentatoribus Dionysii.

Damocrita, Δαμόκρειτα, Matrona fuit Spartana, Alcippi civis clarissimi uxor, quæ quum virum ab iis, qui contrarias in Republica partes fovebant in exilium actum sequi prohiberentur, hisq; jam viro maturæ edicto publico nubere prohiberentur, quæsiuit Alcippi ultor nascereturne: concepit [illegible] mulieb[illegible]ma audaciam. Nam quũ ex more fœminæ primariæ noctu in andronem quend[illegible] crorũ causa convenissent, Damocrita à filiabus adjuta, m[illegible] vim lignorum quę ad sacrificia parata erant, ad fores co[illegible] sit, ignemq; injecit, ut intùs omnes exureret. Accurrentib[illegible] deinde auxilio viris, illa filias primùm: deinde etiam seipsam interfecit. Ex narrationibus amatoriis Plutarchi.

Dămœtās, cum diphthongo œ, Δαμοίτας, Nomen pastoris de quo Virg. in Bucol. Dic mihi Damœta, &c.

Dāmōn, Δάμων, Nomen Philosophi Pythagorici, qui cum Pythia arctissimo amicitiæ vinculo constrictus fuit. De quo ita Cic. lib. 3. Offic. Damonem & Pythiam Pythagoreos hoc animo inter se fuisse, ut quum eorum alteri Dionysius tyrannus diem necis destinavisset, & is qui morti addictus esset, paucos sibi dies commendandorum suorum causa postulavisset, vas factus est alter sistendi ejus, ut si ille non revertisset ad diem moriendum esset sibi ipsi: qui quum ad diem se recepisset, admiratus eorum fidem Tyrānus, petivit ut se ad amicitiam tertium ascriberent.

Damophila, Δαμόφιλα, Lesbia poëtria fuit, Sapphûs coætanea, cujus meminit Philostratus in vita Apollonii.

Damophĭlus, Δαμόφιλος, Sophistæ cujusdam nomen est, qui sub M. Antonio principe floruit. Autor Suidas.

Damostratus, Δαμόστρατος, Historicus, scripsit de piscibus libros x x. Suidas

Damoxenus, Δαμόξενος, Athenienſis comicus, cujus fabulæ nonnullæ memorantur ab Athenæo in Dipnosophistis.

Damyndas, Vir fuit Macedo, teste Plutarcho.

Dan, Δάν, Vicus est in quarto à Panæade milliario euntibus Tyrum, qui usq; hodie sic vocatur: terminus Iudææ provinciæ ad Septentrionem: de quo & Iordanis flumen erumpens, à loco sortitus est nomen, Ior quippe fluvium, sive rivum Hebræi vocant.

Dănăē, per tres syllabas, [Δανάη. Ger. Ein Tochter *Acriſii*, welche Jupiter geschwechet hat als er sich in ein Guldinen regen verwandlet hat.] Nomen Acrisii filiæ, quæ à Iove in aurei imbris effigiem converso compressa, Perseum peperit, qui avum suum occidit. Ovid. 2. de Trist. Quid Danaën, Danaësq; nurus, matremq; Lyæi.

Dănăŭs, Δαναὸς, Aegypti frater, Argivorum rex, qui anno egressionis populi Israël trigesimo secundo: Stenelo rege expulso, Argos tenuit, ibiq; quinquaginta annos regnavit: genuit quinquaginta filias, quæ ab avi nomine Belides dictæ sunt. Hæ una nocte viros suos Aegypti filios interfecerũt præter unam Hypermnestram, quæ Linum maritum servavit. Vnde apud inferos supplicii loco illis præscriptum est, dolium pertusum aqua implere, è quo tantundem effluat quantum infundatur. Inde originem traxit proverbiũ: Dolium Danaidum: quod in avaros competit, quorum avaritiæ nihil est satis: aut in prodigos, quorũ profusioni ne ipse quidẽ Pactolus satisfaciat: aut in homines futiles, qui arcana fidei suæ credita non queunt continere. Huc videtur allusisse Parmeno apud Terentium: Plenus rimarum sum hâc atq, illâc perfluo.

Dania, [χερρόνησος Κιμβρικὴ. Ger. Dennmarck.] Septentrionalis Oceani peninsula est, maritimæ Saxoniæ lateri adhærens: quã olim Cimbri habitarunt, quos postea Marius delevit in Italiã irrumpere conantes.

Dāntēs, Poëta Florentinus, regum & principum amicitiis clarus, cujus vitam scribit Volater. lib. 2.

Dāntīscum, Nobile Poloniæ emporium est, ad mare situm, ubi Vistula amnis in Oceanum influit: [Germani sua lingua vocant Dantzig Pol *Gdansk*. Vng *Dantzka*.

Danubius. [Ἴστρος. Ger. Die Thonaw. Pol. *Donay*. Vng. *Duna*.] Maximus Europæ fluvius, qui ortus in jugis Abnobæ montis Germaniæ, ex adverso Raurici Galliæ oppidi, multis ultra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus gentes Danubii nomine, immenso aquarũ auctu, ubi primùm Illyricum alluit, Ister appellatus, sexaginta amnibus receptis, medio fermè numero eorum navigabili, in Pontum vastis sex fluminibus evolvitur. Hæc Plin. lib. 4. cap. 12. Vbi Adnobiam vocat locum fontis, quod nomen videtur esse factum ab eo, quod Germani dicũt Ein Aw: hoc est, vallem cultam inter montes & saltus: in veteribus tamen codicibus scribitur Arnobiæ quod ad locum scaturiginis propiùs congruit, qui dicitur Inn der Bar. Fontes ejus sunt ad Pagum Donaesinge, qui muro humili circundati septuagintaquinq; passus ambitu suo conficiũt, ostiolum habet duorum passuum, & postquam ab ostio erumpit, ilicò excrescit in fluvium latitudinis quinque passuum, qui non procul ab origine recipit duos rivulos magnitũdinis ejusdem, quorum alter vocatur à Germanis Prigen: alter Bregen. Mox ad miliare Italicum, ubi pagum Pfora alluit, trajicitur ponte passuum centum & sexaginta. De Danubio sic Dionysius:

Abnoba mons Istro pater est: cadit Abnobæ hiatu
Flumen, in Eoos autem convertitur axes,
Euxinoq; salo provolvitur ora per æquor

Quinq;

Quinq; vomunt amnem, &c. ¶ Ammianus quoq; libro 22: Amnis (*inquit*) Danubius oriens prope Rauracos montes, limitibus Rheticis per latiorem orbem protensus, ex sexaginta navigabiles penè recipiens fluvios, septem ostiis per hoc Scythicum latus erumpit in mare, &c. Hunc, secundum post Nilum facit Ausonius, & Ovid. lib. 4. de Ponto, ubi de Scythiæ fluminibus.

Dāphnē, *δάφνη*, Penei fluvii filia fuit, quæ quum vim Apollinis non posset effugere, implorato paterno nomine, conversa est in laurū. Vide Ovid. lib. 1. Metam. ¶ Est item Daphne ingens lucus, & opacus, xi, stadiis distans ab Antiochia Syriæ, aquis fontanis irriguus, in cujus medio fanum est asylum Apollinis. Autor Strabo lib. 15. Stephanus præterea aliquot alia ejusdem nominis loca cōmemorat, quæ vide apud ipsum.

Daphnīs, *δάφνις*, Fuit, teste Servio, Mercurii filius, in Sicilia natus, juvenis formosissimus, qui primus Bucolicū carmē invenisse dicitur: postremò lumisibus captus est, quòd ebrius cū aliena fœmina congressus esset, ut prædictū ei fuerat à nympha. Autor Suidas. ¶ Fuit & Daphnis, *δάφνη*, Steph. Antiochiæ suburbanū, quòd octoginta stadiorum ambitu claudebatur, ut ait Strabo. ¶ Lyciæ præterea castellū fuit: & alia prope Pelusium à copia laurorum illic nascentium: & suburbanum, in ore Ponti ad sinistram, quod Sergiū vocant, in ipsis Ponti faucibus ad dextram naviganti portus, autor Steph. Daphnis ad ostium Nili Pelusiacum reddit Herodotus.

Daphnites, pen. prod. *δαφνίτης*, dicitur Apollo Ammonius.

Daphnus, *δάφνος*, ὁ, vel *δάφνοσσα*, ἡ, urbs Phocica, Steph.

Daphnusis, *δαφνοῦσις*, Palus prope Olympum Bithynum, Stephan.

Daphnus. Tribus vicina Cō, Steph.

Daphnūdium, *δαφνούδιον*, Prope Rhegium est, Thracibus vicinum. Est & Aegypti vicus, Steph.

Dapsolibyes, *δαψολίβυες*, populi, Steph.

Daradus, Ptolemæo, Fluvius est Africæ, quem aliquot literis in fine abjectis, Plinius Darat vocat lib. 5. cap. 1.

Daræ, *δάρραι*, munitissimum castellum Anastasii civitatis, cujus cives Dareni, alias Darrhæ per duplex r.

Darapsa, *δάραψα*, Vrbs in Bactria, Steph.

Dardæ, *δάρδαι*, Indici populi sunt, qui sub Dariade contra Dionysium pugnarunt, Steph.

Dardănus, *δάρδανος*, Electræ, Iovisq; filii nomen, qui quum Iasium fratrem interemisset, inde fugiens in Samothraciam primùm, & deinde in Asiam venit, locaq; tenuit Hellesponto proxima: urbemq; ibi Dardanum condidit, regionemq; totā Dardaniam appellavit: quam postea Tros Erichthonii filius Trojam appellavit. Trois autem filius fuit Ilus, qui urbem regiam à se Ilion appellavit. Ilus verò Laomedontē filium genuit, qui pater fuit Priamī. Virgil. 3. Aen. Dardanus Iliacæ primus pater urbis & autor.

Dardănārii, Qui omnia præemunt, ut aliquando cariùs vendant: [*φαρμακεῖς*. Ger. Fürtäuffer. Pol. *Przekupniowie*. Vng. *Szatots, fukar*. Ang. *Forebiers, foreſtallers of temerkate*.] dicti à Dardano quodam contaminatissimo & profligatissimo mago, à quo etiā Dardaniæ artes à Columella vocantur magicæ. Ejus sunt verba: Atsi nulla valet medicina repellere pestem, Dardaniæ veniunt artes.

Dardănium, *δαρδάνειον*, Genus ornamenti, quod lacertis adhibebatur. Plin. lib. 33. cap. 3: Cujus sceleris nos coarguimus illum primùm, qui auro dignitatem per anulos fecit, ut habeāt in lacertis jam quiddam & viri quod è Dardanis venit: itaque & Dardanium vocabatur.

Dārēs, etis, *δάρης*, Historicus Phrygius fuit, qui primus bellum Trojanum, cui ipse interfuerat, Græcè cōscripsit, quod postea à Cornelio Nepote in Latinam linguam versum fuit. ¶ Fuit item Dares quidam ex comitibus Aeneæ, qui cum Entello Siculo cæstuum certamine congressus succubuit: ut refert Virg. 5. Aeneid. Hinc locus factus proverbio apud Hieronymum ad Augustum: Dares Entellum provocat. Conveniet uti siquando quispiam juvenili temeritate lacesset aliquem nō perinde promptum ad suscipiendum certamen, verùm intolerandum, si semel inierit.

Daridæus, *δαρειδαῖος*, Persarū rex fuit eo tempore, quo Apollonius Tyanæus ad Indos per Persidem iter fecit: hoc est, tempore Tiberii, Caii, & Claudii imperatorum.

Daridna, urbs Paphlagoniæ, Steph. *δάριδνα*.

Darioritum, *δαριόριτον*, Vulgò *Vannes*, Oppidum est Venetorum in Gallia Lugdunensi ad Oceanum situm: teste Ptol. lib. 2. cap. 7. Sunt qui existiment idem esse cum eo, quod Galli vocant *Vennes en Bretaigne*.

Daristane, *δαριστανη*, urbs Persica, Steph.

Daritæ, *δαρίται*, populi quidam, Steph.

Darĭus. [דָּרְיָוֶשׁ *dariaveſh*. *δαρεῖος*. Ger. Ein König in Perſia.] Nomen regis Persarum, qui triginta sex annos regnavit: cui Xerxes filius ex Atosa Cyri filia successit in regnum. Fuit & alter ejusdem nominis Persarum rex, qui Alexandri adolescentiam despicatam habens, bello eum aggressus est: quem tamen Alexander exiguis copiis facilè profligavit. Darius verò instaurato exercitu, prælio iterum congressus, ægrè fuga sibi salutem quæsivit, uxore & filiabus hostiū prædæ relictis. Post hæc de pacis conditionibus cum Alexandro agens, quum nihil impetrasset, redintegratis copiis tertiò congreditur: tandemq; victus, quam se fuga victori eripere conaretur, à suis cōprehensus est, & trucidatus. Hoc nomen habet penultimam productam: quoniam apud Græcos scribitur per ι diphthongum. Claudianus in Epist. ad Adrianum: Darium famuli manibus doluisse peremptum.

Dārīcus, pen. prod. *δαρεικός*, Numisma priscum, Darii imagine percussum.

Dārrhæ, *δάρραι*, populi juxta rubrum mare, Steph.

Darsania, *δαρσανία*, urbs Indica, ubi uno die mulieres vestem contexunt, Steph.

Dārsĭi, *δάρσιοι*, populi Thraciæ, Steph.

Daruernum, *δαρύερνον*, Vulgò *Dounres*, Portus est Britanniæ insulæ: unde brevissimus est ad Caletes trajectus. Autor Ptol. lib 2. cap. 3.

Darus, Ptolemæo, Est fluvius Pannoniæ inferioris, quem Plin. lib. 3. cap. 25, Dravum appellat: hodie *Morau* vocant.

Dascylos, Bithyniæ oppidū, Plin. & Pomp. li. 1. Ptolem. Strab. & Stephanus Dascylium nominant, *δασκύλιον*, vicinumq; lacum Dascyliticum.

Dassarēthæ, *δασσαρῆται*, Thraciæ populi, quos à tergo Epiro junctos Plinius scribit. De his Mela libro 2, in descriptione Thraciæ.

Dāstylus, Fuit Gygis regis pater, teste Herod. lib. hist. 1.

Dates, Vnus fuit è ducibus Darii, qui, teste Herodot. lib. 6. bello apud Marathonem victus est.

Datum, *δάτον*, Vrbs Thraciæ: cives Datenei, Steph. vide PHILIPPI.

Datyleptī, *δατύλεπτοι*, Populi Thraciæ, Steph.

Dave, *δαύη*, Vrbs Arabiæ, Steph. Gentilia, Davæus, Davenus, Davites.

Daulis, Nympha, è qua Daulidi urbi nomen, Steph.

Daulĭă, vel Daulis, *δαυλὶς* Ptolemæo, Oppidum Phocidis fuit, olim sub ditione Terei regis Thracum: Vnde Philomela ab Ovidio Daulia dicitur, quòd in Daulide urbe in avem sui nominis fuerit conversa. Deflet (*inquit*) Threïcium Daulias ales Itym.

Daunĭum, *δαύνιον*, Vrbs Italiæ. ¶ Est & Dauniū murus Thraciæ, Stephanus.

Daunotichītæ Scepsĭi, *οἱ ἐν Σκήψει δαυνοτιχῖται*, Nomē, Stephano in Scepsa.

Daunŭs, Filius fuit Pilumni & Danaës, & avus Turni, qui in Apulia regnavit: à quo etiam regio illa, Daunia dicta est. ¶ Alter fuit Daunus prioris filius, qui ex Venilia sorore amata Turnum suscepit. Virg lib. 12: Dauni miserere senectæ. ¶ Est quoque fluvii nomen in Apulia: unde Horatius lib. 3. Carm. Ode 33: Qua pauper aquæ Daunus agrestium Regnator populorum, &c.

Daunī, Italiæ populi, à Dauno duce Diomedis socero victi: horum oppidum est Salapia: Annibalis meretricio amore inclitum, ut scribit Plin. lib. 3. cap. 11.

Daunĭă, *δαυνία*, Vulgò *Puglia pugiana*, Apulia, à Dauno Illyricæ gentis claro viro, Diomedis socero, qui eam condidit.

Dauriſes, Herodoto circa finem libri sexti, unus ex Darii ducibus fortissimus, ejusdemq; gener, qui in insidiis à Cariis cæsus est.

Dausara, *δαύσαρα*, Vrbs circa Essedam, Steph.

D ante E.

Deboaseth, oppidum tribus Zabulon in littore maris inter Ptolemaida & Carmelum promontorium. Iosua 29.

Dĕcăpŏlis. [*δεκάπολις*. Ger. Ein Landtſchafft in Syrien/ hat den Namen von zehen Stetē. Pol. *Dziesiąci grodowiemia*.] Regio Syriæ, Iudææ proxima: ita dicta à numero oppidorum, quę sunt Damascus, Opoton, Philadelphia, Rhaphana, Scythopolis, antea Nysa: Gaddara, Hippon, Dion, Pella, Galasa, Canatha. Eadem & Decapolitana regio appellatur à Plinio, libro 5. capite 18.

Deceates, Populi Liguriæ. Plin. lib. 3. cap. 5: Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallyi, Deceates, Oxybii.

Dĕcĕlĭă, sive Decelea, pen. prod. *δεκέλεια*, Agri Attici locus est in tribu Hippothoontide: cujus frequens mētio est apud Thucydidem.

Dĕcēntĭi, *δεκέντιοι*, Pannonię populi, à Decennio Magni filio, Magnentii fratre, Steph.

Decianus, *δεκιανὸς*, Viri proprium, qui fuit ex Emerita Hispaniæ oppido.

Decietum, *δεκίητον*, Vrbs Italiæ, Steph. vide DECEATES.

Dĕcĭus, *Δέκιος*, à decem, Viri proprium: quemadmodum à

quinq; Quintius: Decii tres: pater, filius, & nepos dicti fuère, qui pro patria se devoverunt: pater bello Gallico: filius bello Hetrusco: nepos eo bello quod Pyrrhus gessit pro Tarẽtinis. Cic. 1 Tuscul. Si mors timeretur, non cum Latinis decertans pater Decius, cum Hetruscis etiam filius, cum Pyrrho nepos se hostium telis objecissent.

Dēdĭtĭtĭi, dict. sunt quidam populi, qui quum in Romanorum fidem concessissent, rebellibus animis ab eis desciverunt: quos deinde rursus superatos adeò humanè Romani tractarunt, ut vitam illis servarent, & imaginariam quandam libertatem relinquerent, sed tamen infamiæ labe aspersam, lege lata, ut ad veram libertatem Romanæq; civitatis jura pervenire nunquam possent. Ex Alciat. Dedititii is, qui se permittũt alienæ voluntati, quod non nisi in extrema sit inopia consilii & præsidii. Eorum autem alii Libertini, alii peregrini dicuntur. De his habes elegans caput apud Angel. Polit. in Miscel. Vide etiam Manumitti. Dediticii servi sunt, qui ex obsidione se dediderunt in potestatem victoris, de his in Instit. tit. de libertate.

Dedmasa, δεδμησσος, Vrbs Cariæ, Steph.

Deicoontes, Herculis filius fuit ex Megara Creontis Thebanorum tyranni filia. Autor est Homerus in Odyssea.

Dēĭănīră, [δηϊάνειρα. Ger Die Haußfraw Herculis.] Filia fuit Onei Aetoliæ regis, cujus regia Calydon erat. Hæc adeò formosa erat, ut multos procos haberet: tandem Acheloo desponsata est primò: deinde Herculi. Itaque nuptiarum gratia ortum est inter eos certamen; sed Acheloo victo, Herculi cessit. Porrò quum Hercules transiturus esset Evenum Aetoliæ fluvium, qui tum temporis maximè excreverat, Nessus Centaurus seipsum ultrò obtulit ad transvehendam Deianiram: quam quum Nesso commisisset, ipse priùs intrepidè tranavit fluvium. Nessus autem adhuc in altera ripa stans, novam nuptam vitiare voluit: quod videns Hercules, sagittis hydræ sanguine infectis Centaurum trãsfixit: qui se moriturum sentiẽs, ut hostem ulciscereturr, Deianiræ vestem suã proprio sanguine perfusam dono dedit, asserens ei vim amatoriam inesse, & si hac maritus indueretur, ipsum ab aliarum mulierum amore ad se avocatum. Mulier itaq; nimis credula munus accepit, & quum audisset maritum suum in Euboea amore Ioles Euryti filiæ detineri, Nessi, vestem domino suo perferendam Lychæ famulo tradidit. Hercules igitur nihil mali suspicans, quum sacrificaturus eam induisset, tantus cruciatibus affectus est, ut in furorem versus, Lychem à Cenæo monte in Euboicum mare dejecerit, qui in scopulum mutatus est. Ipse autem Hercules arcu & sagittis Philoctetæ commissis, se in ardentem pyram in Oeta monte cõstructum conjecit. Quod Deianira audiens, dolore percita, Herculis clava se interfecit, ex cujus sanguine postea nata est herba, quæ nymphæa & heracleon dicitur. Ovid. lib 9. Metam. Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat Vota Iovi, quum fama loquax pervenit ad aures, Deianira tuas, &c.

Dēĭdāmīă, δηϊδάμεια, Filia fuit Lycomedis regis Scyri insulæ, quam Achilles, quũ ipse inter regis hujus filias sub muliebri habitu lateret, gravidam fecit, & ex ea Pyrrhum genuit. Vide Statium in Achilleid.

Deioces, Phraortę filius, ob judicandi æquitatem primus Medorum rex declaratus. Autor Herod. lib. 1.

Dēĭōnē, δηϊόνη, Mater fuit Mileti ex Apollinis concubitu. Vnde Miletum Dejoniden vocat Ovid. lib. 9. Metam. ubi sic habet: Tunc erat invalidus, Dejonidemq; juventæ Robore Miletum, Phœboq; parente superbum Pertimuit.

Dēĭŏpēĭă, pen. prod. sive Deiope, δηϊόπεια, Vna ex nymphis Iunonis, quam illa apud Virgil. lib. 1. Aeneidos, Aeolo uxorem pollicetur. Sunt, inquit, mihi bis septẽ præstanti corpore nymphæ, Quarum quæ forma pulcherrima, Deiopeiam Connubio jungam stabili propriamq; dicabo.

Dēĭŏtărŭs, δηϊόταρος, Galatiæ rex fuit populo Romano amicissimus, qui tempore belli Pharsalici Pompeii partes sequutus est, eoq; profligato ad Cæsaris victoris clementiam confugit à quo Regis quidam nomen retinuit: parte tamen regni mulctatus est. Postea accusatus quòd Cæsari apud se divertenti insidias struxisset, à Cicerone defensus est elegantissima oratione, quæ etiam hodie extat. ¶ Fuit & Dejotarus alter Adramyttenus, ludi literatii magister, apud Gargara Troadis, ut scribit Steph.

Dēĭphĭlē, δηϊφίλη, Nomen Adrasti regis filiæ, & Tydei uxoris, matris Diomedis, Græcorum omnium post Achillem & Ajacem Telamonium fortissimi.

Deĭphŏbē, es, δηϊφόβη, Nomen proprium Sibyllæ Cumanæ, Glauci filiæ, quæ Aeneam ad inferos duxit, Virgil 6. Aeneid. Phœbi Triviæq; sacerdos, Deiphobe Glauci.

Deĭphŏbŭs, pen. corr. δηϊφόβος, Nomen filii Priami ex Hecuba, qui interempto Paride Helenam duxit uxorem: cujus tamen dolo & proditione interfectus est à Græcis, quos illa in cubiculum dormientis intromisit, ut autor est Virgil. lib. 6. Aeneid. Atq; hîc Priamidem laniatum corpore toto, Deiphobum vidit, &c.

Dēĭphўlŭs, pen. corr. δηϊφυλος, Fuit Sthenelo filius: Capanei in bello Trojano amicus fidissimus: teste Homer 5. Iliad.

Deipites, Vir Trojanus, quem Vlysses in bello interemit, teste Homero.

Delas, & Tygris minor, Fluvii, Apameam Mesonorum civitatem circundant, Steph. in Apamea, δῆλος.

Delíacus, Vide DELOS.

Delíum, δήλιον, Oppidum Bœotiæ in Tanagra, & templum Apollinis, Stephanus.

Dēlĭŭs, Vide DELOS.

Dēllī, Lacus erãnt breviores, bullientibus aquis insignes, non lõgè à Catana, miræ profunditatis, quos incolæ Crateras vocant. Hos poëtæ fingunt fuisse fratres Palicos Iovis & Thaliæ filios. Nam quum Thalia se videret ex Iove gravidã, metuens iram Iunonis, optavit ut sibi terra dehiscceret. Instante autem partus tempore, recluſa terra ea in parte, ubi nunc Delli lacus sunt, duo pueri emerserunt, quos Palicos fratres vocaverunt, ἀπὸ τῆς πάλιν ἰκέσεως, quod priùs in terram demersi, denuò reversi sint. Hos lacus accolæ fratribus Palicis sacros putant, quòd per eos credantur in lucem esse reversi, & lacus ipsos Dellos vocant: qui tanta olim in veneratione habiti sunt, ut circa eos juramentum exigi soleret, siquis in furti suspicionem veniſſet: priùs tamen accepto fidejussore, qui si juranti quid accidisset, præstaret quod exitus ostenderet, qualia etiam hodie juramenta ad D. Antonii aram à Christianis videmus præstari.

Dēlmĭnĭum, δελμίνιον, Vulgò Dennia, Dalmatiæ oppidum est, apud Ptolem. lib 2. cap. ult.

Dēlŏs, [δῆλος. Ger Die fürnemeste Insel auß den Cycladibus, welche ringsweiß herumb im Aegeischen Meer ligen, heißt jetzt Sdiles.] Insula est maris Aegæi, Cycladum omnium clarissima, in qua Latona Apollinem & Dianam dicitur esse enixa. De hac sic scribit Cic. 3. Verr Proditum est memoriæ ac literis, Latonam ex longo errore & fuga gravidam, & jam ad pariendum vicinam, tempor bus exactis fugisse Delum, atq; ibi Apollinem, Dianamq; peperisse. Qua ex opinione hominum, illa insula eorum deorum sacra putatur, tantumque ejus autori religionis & est, & semper fuit, ut ne Persę quidem, quum bellum toti Græciæ, dis, hominibusq; indixissent, & mille numero navium classem ad Delum appulissent, quicquam conarentur, aut violare, aut attingere. Hæc ille. ¶ Aristoteles Delum Appellatam existimat ἀπὸ τοῦ δήλου, quòd quum antea mari operta esset, repẽtè se ostenderit. Aliis nominibus appellata fuit Ortygia, & Asteria, Cynthia, Lagia, Chamydia, Cynethus, & Pyrpilæ, ab igne ibi reperto. Autor Plin. lib 4. cap. 12.

Delĭăcŭs, a, um δηλιακὸς Quod est ex Delo. Vnde Deliaca vasa dicta sunt ex ære pretioso, ab insula Delo, ubi fuit prima nobilitas æris Plin. libro 34: Antiquissima æris gloria Deliaci fuit mercatus in Delo, concelebrata toto orbe. Cic. pro Rosc. Domus Chrysogoni referta vasis Corinthiis & Deliacis. Ex ære Deliaco fiebant pedes tricliniorum, & fulcra.

Delĭăcă supellex, in qua erant triclinia, & lecti cum pedibus, & fulcris ex ære Deliaco factis.

Dēlĭŭs, δήλιος, Qui est ex Delo insula: unde Apollo Delius, & Delia Luna appellata est, quæ & Diana. Ferunt enim Lunam ex Iove gravidam, quum partui vicina esset, metu Pythonis serpentis, qui eam toto terrarũ orbe Iunonis jussu persequebatur, in Delum insulam fugisse, ibiq; Dianam & Apollinem eodem partu edidisse. ¶ Delius natator, Δήλιος κολυμβητής: olim vulgò dicebatur admodum natandi peritus, quiq; posset in summa natare aqua.

Dēlphī, δελφοί, Tàm pro oppido, quàm pro oppidanis, plurali tantùm numero: sicut Gabii, Leontini, Puteoli. Est autem civitas in Bœotia juxta Parnassum, dicta à Delpho Neptuni filio, ex Melantho Deucalionis filia suscepto: magis rupibus & loci natura, quàm humana arte munita. [Ger Ein Stat in Griechenland nahe bey dẽ Berg Parnasso gelegen, in welcher der Teüffel durch ein Bildt den Rhatsfragern die antwort gab.] Delphis Apollinis erat oraculum toti terrarum orbi celeberrimũ. Vnde & ipse Apollo Delphicus dictus est Horatius lib. 1. Carm. Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mytilenen, Aut Ephesum, bimarisve Corynthi Mœnia, vel Baccho Thebas, vel Apollĭne Delphos. ¶ Macrobius in Saturnalibus: Apollinem Delphicum appellatum existimat à prisca Græcorum voce δελφός, quæ solum significat, eò quòd interdiu stellis omnibus obscuratis, solus luceat: qua ratione etiam Sol à Latinis appellatus est.

Dēlphĭcŭs, ca, cum, δελφικός. Vnde Delphica laurus, quòd victores Pythiorum (qui ludi Phœbo sacri erant) ea coronarentur: & est viridior laurus. ¶ Delphicus gladius, δελφικὸς φός. De re dicebatur ad diversos usus accommodabili. Quemadmodum

modum iisdem vasculis,& poculorū vice in conviviis, & clypeorum vice in bellis utebantur. Nam Delphicus gladius ad cum modum erat fabrefactus, ut eodem simul & sacras mactarent victimas, & nocentes afficerent supplicio. Meminêre hujus adagii Eurip. in Tragœd. & Arist. tùm Polit. lib. 1. tùm De partibus Anim. lib. 4.

Dēlphĭcă vasa, Vide in APPELL.

Delphusă. δελφοῦσα, Fons est insignis apud Delphos: Delphusia verò, δελφουσία, urbs Arcadiæ est. Veriusq; autor Steph.

Dēltă. [δέλτα. Ger. Ein Dreyeckechte Insel/ wie der Griechisch buchstab Δ, so der Nilus in Egypten macht an dem ort da er sich anhebt in seine außgäng zu theilen.] Insula est in Nilo Aegypti fluvio, non procul ab Alexandria: ita dicta, quòd literæ Græcè Δ imaginem referat. Hircius lib. 4. bell. Civil. Locus, *inquit*, est illarum ferè regionum nobilissimus, nō longè ab Alexandria, qui nominatur Delta, quod nomen à similitudine literæ cœpit. Nam pars quædam fluminis Nili derivata inter se duobus itineribus, paulatim medium inter se spatium relinquens, diversissimo ad litus intervallo à mari adjungitur. ¶ Est item Delta nomen urbis non procul à Syria, teste Stephano.

Dēltōtŏn, pen. prod. δελτωτὸν, Signum est in cœlo supra Arietis caput positū, triangulari figura Δ, Græcæ literæ imaginem referens, à qua etiam nomen habet, duobus æquis lateribus, uno breviori, in unoquoq; angulo stellā habens. Cic. in Arati Phænom. -Deltoton dicere Graii Quod soliti, simili quia forma litera claret.

Demades, δημάδης, Athenienſis orator fuit, Demosthenis æmulus, eiq; adversas in Republica partes fovens. Nihil enim aliud Demosthenes quàm patriæ libertatem spectabat: ille ex Macedonum gratia potentiam quærebat & opes. Hunc jam ætate confectum & ex nimio luxu ad summam jam inopiam redactum, cavillatus est Antipater victimis cæsis similem esse, de quibus nihil, nisi lingua jam supereſt. Vide Plutarch. in vita Demosthenis.

Dēmænētŭs, δημαίνετος, Nomen viri proprium apud Plaut. in Asin. & significat popularem & idiotam.

Demaratus, δημάρατος, Lacedæmoniorū dux fuit, qui quum Athenienses apud quos exulabat, ingens adversus Lacedæmonios bellum parare animadvertisset, plus se patriæ, quamvis ingratæ, debere ratus, quàm privatæ amicitiæ omniū quæ agebātur cives suos fecit certiores. Vixit autem tempore Philippi regis Macedonum. ¶ Alius fuit (ut scribit T. Livius lib. 1. ab Vrbe) Corinthius negotiator dives, qui ob seditiones domo profugus, tyrannidem Cypseli fugiens, in Hetruriam commigravit, comportatis opibus luculentis, qui à Tarquinienſibus Hetruriæ populis exceptus, Tarquinium Priscum regem populi Romani ex illustri Hetrusca uxore genuit. Hūc comitati sunt duo ex Corintho fictores, Eucirapus & Eugrannius, à quibus Italiæ traditam plasticen: hoc est, figulinam artem ferunt.

Dēmārchŭs, δήμαρχος, Princeps populi, aut Tribunus plebis dicitur. Spartianus in vita Adriani: Fuit Demarchus in patria sua, Athenis Archon

Dēmēter, pen. prod. δημήτηρ, dicta est Ceres, quasi Gameter: id est, terrę mater. Hinc apud Galen. lib. 2. de Alimentis, legimus, Demetria signa: id est, Cerealia, & frumentaria.

Dēmētrĭās, δημητριάς, Vulgò *Dimitriada*, Thessaliæ oppidum est, quod priùs Pagasa dicebatur. Autor Plin. lib. 4. cap. 8. Stephanus à Demetrio rege dictum putat, qui ea in ora regnavit, & civitates quotquot sub Pelio erant, evertit. Idem alteram ejusdem nominis urbem in Macedonia collocat: & tertiam in Perside juxta Arbelum.

Dēmētrĭum, δημήτριον, Locus in finibus Thessaliæ, circa campum Crocotum & Amphrysum fluvium. ¶ Est præterea ejusdem nominis civitas in Aeolide, teste Stephano.

Dēmētrĭŭs, δημήτριος, Antigoni Macedonum regis filius & patris in regno successor, qui propter insignem in expugnandis urbibus virtutem, πολιορκητὴς: hoc est, urbium expugnator dictus est. Hic póst Alexandrum præter alios Macedonas nomine ac virtute clarus, transmisso Euphrate, Babyloniam occupavit: Athenas Cassandri, Ptolemæique imperio liberavit: Cyprum, victo, Ptolemæo navali prælio, recepit: Pyrrhum ab oppugnatione Thessaliæ repressit. Postremò quum bellum adversus Antiochum suscepisset, acie victus, vivus in illius potestatem pervenit: & in Chersoneso liberæ custodiæ permissus, quum majorem voluptatum, quàm salutis rationem haberet, morbo ex incontinentia correptus, periit. Hunc Plutarchus in Parallelis cum Antonio Triumviro in contentionem adducit. ¶ Fuit & alius Demetrius Phalereus, Theophrasti discipulus, qui ob eximias virtutes Athenienſibus præfuit annis decem, trecentisq; sexaginta statuis æreis honoratus est. Hic (ut Plutarchus inquit) monebat Ptolemæum regem, ut de regno, imperioq; libros sibi compararet atq; perlegeret. Quæ enim amici non audent monere reges, hæc in libris scripta

sunt. De hoc sic scribit Cicer. in Bruto: Demetrius Phalereus eruditissimus quidē ille omnium horū, sed non tàm armis institutus, quàm palæstra. Itaq; delectabat magis Athenienses, quàm inflammabat. Processerat enim in solem & pulverem, non ut è militari tabernaculo, sed ut è Theophrasti doctissimi hominis ambraculis. Hic primus inflexit orationem, eamque mollem, teneramque reddidit, & suavis, sicuti fuit, videri maluit, quàm gravis. ¶ Fuit præter hos & Demetrius Syrus, dicendi magister non ignobilis: cujus etiam meminit Cicero in Bruto.

Dēmŏcēdēs, penult. prod. δημοκήδης, Fuit Crotoniata, medicus illustris, qui quū inter Darii captivos esset, & Darius ipse ob luxatum pedem graviter ęgrotaret, ita ut jam septem dies, noctesq; insomnes egisset, nec à medicis ullis juvaretur, ductus in medium Democedes vinctus compedibus, Darium penitùs liberavit: dehinc summo in honore apud regem habitus est

Dēmŏchărēs, [δημοχάρης. Ger. Ein Redner von Athen ein Schwesterſohn Demosthenis.] Orator Athenienſis, Demosthenis ex sorore nepos: qui missus cum aliis ad Philippum regem Legatus, petenti regi quid gratum Athenienſibus facere posset: *Si (inquit)* te suspendas. Indignantibus ob eam rem cæteris, Rex dimisit incolumem: Vos (inquiens cæteris) renuntiate Athenienſibus, quos censeant superiores, qui talia dicunt, an qui audiunt patienter. Hæc Seneca lib. 3. de Ira. Hic etiam historiam earum rerū quæ gestæ erant sua ætate Athenis, non tàm historico, quàm oratorio genere scripsit. Autor Cic. in Bruto.

Democles. δημοκλῆς: sive (ut apud Valerium legitur) Damocles, adulatoris cujusdam nomen fuit, qui quum coram Dionysio regum fœlicitatem supra modum exaggerasset, quòd & splendidissimè amicirētur, & lautissimè victitarēt, Rex quæsivit velétne suam cum eo conditionem permutare. Quumq; annuisset, ornatum regia purpura jussit eum accumbere, mensæ omni genere deliciarum copiosissimè instructæ: sed supra caput strictum ensem de tenuissimo filo jussit suspendi. Metuens itaq; Democles, ne fracto filo ensis sibi in caput recideret, maluit ad pristinum vitæ genus redire, quàm tàm manifestum vitæ adire periculum, intellexitq; quod res erat, regum vitam in speciem quidem fœlicissimam videri: si tamen propiùs inspicias, plenam esse solicitudinis & periculi.

Demŏcōōn, δημοκόων, Fuit nothus Priami, qui velocissimos patris equos apud Abydum custodiebat. Hunc Vlysses in bello interemit, ut est apud Homer. lib. 4 Iliad.

Dēmocrătēs, δημοκράτης, Insignis athleta fuit, qui consistens in circulo à se circunscripto, à nemine loco moveri potuit. ¶ Fuit & alter Democrates insignis architectus Alexādri Magni ætate, qui illius jussu Alexandriam in Aegypto metatus est. Suidas.

Democrĭtŭs, pen. cor [δημόκριτος. Ger. Ein Philosophus welcher ab allen gluckfälen / vnnd Menschlichem wäsen lachet.] Nomen philosophi Abderitæ, qui accepta à fratribus natu majoribus paternæ hæreditatis portione, cognoscendarum rerum cupiditate accēsus, bonam orbis partem peragravit. Postea in patriam teversus, cum summa inopia, in hortulo juxta suæ urbis muros, se ad solas rerum naturas contemplandas contulit. De hoc memoriæ proditum est, quòd quocunq; fortunæ casu, & mutabilium rerum auditu, in risum solvebatur, sicut Heraclitus in fletum: unde Gelasinus nominatus est. Tandem, teste Cic. lib 5. Tuscul. se occæcavit, ut naturæ secreta subtiliùs rimaretur, Agebat centesimum & nonum annum quum mortuus est. Dixit omnia ex atomis fieri, ac plures esse mundos, & corruptibiles. Fertur theologiam ac astrologiam didicisse à Magis & Chaldæis: cum gymnosophistis quoq; congressus est. In omni deniq; Philosophiæ genere adeò profecit, ut Pentathlos, sive Quinquertio dici posset. Nanq; naturalia, moralia, mathematica, liberales disciplinas, artiumq; omnium petitiam callebat. Hunc Plin. virum sagacem, & vitæ utilissimum fuisse refert, sed nimio juvandi mortales studio prolapsum. Constat patre locupletissimo natum fuisse, ut qui totis Xerxis copiis epulum dederit.

Demŏdŏcŭs, δημόδοκος, Nomen citharœdi, quem Hom. lib. 8. Odyss. inducit in convivio Alcinoi regis Phæacum citharā pulsantem, & simul accinentem.

Demolchus, Syracusanus comicus, Epicharmi medici filius; docuit fabulas quatuordecim lingua Dorica. Suidas.

Dēmōnax, δημώναξ, Philosophus insignis fuit Adriani tēporibus, pecuniæ contemptor, & omnis solicitudinis expers. Nihil sibi unquam viatici parabat: sed quum esuriret, quàm domum primùm apertam offendebat, ingressus jubebat sibi cibum apponi Cētenarius decessit, & funere publico est elatus, ut refert Lucianus.

Demŏnesŭs, δημόνησος, Insula est circa Chalcedonem, in quā cyanus lapis, chrysocolla, & aurū invenitur, si Stephano credimus.

Dēmŏnĭcā, δημονικὴ. Ephesia mulier fuit eo tempore quo Galli Senones omnem Europam infestabant, quæ cupiditate auri capta Brenno hostiũ duci Ephesum prodidit. Hanc Plutar. in Paral. cum Tarpeia puella comparat.

Dēmŏphōōn, ontis, δημοφόων, vel Demophon per contractionem, δημοφῶν, Thesei ex Phædra filius & rex Athenarum, qui ab expeditione Trojana rediens, adversis ventis pulsus est in Thraciam, ibiq; à Phyllide Lycurgi regis filia hospitio & lecto susceptus est: apud quam quũ aliquãdiu delituisset, Athenas abiit, ibiq; mortuo patre imperium suscepit oblitus Phyllidis, cui se rediturum juraverat. Quapropter illa videns se derelictam, amoris impatientia de amygdalo se suspendit. Vide infrà PHYLLIS, ubi hæc copiosiùs tractantur. Ovid. lib. 2. de Arte: Et tibi Demophoon Thesei criminis hæres, Phyllide decepta nulla relicta fuit, &c.

Dēmŏpŏlĭs, penult. corr. & Neocles Themistoclis clarissimi Atheniensiũ ducis filii fuerũt, qui quum apud cives suos meminissent legum, quæ adversus exules latæ erant, à paternis inimicis, lapidibus obruti sunt. Cæl. lib. 8. cap. 12.

Dēmŏsthĕnēs, pen. corr. [δημοσθένης. Ger. Ein fürtreffenlicher/ verstendiger Redner der Griechen / welcher die anderen all weit übertroffen hat.] Nomen Oratoris clarissimi, & Græcorũ omnium Oratorum principis. Hic natus patre qui Cultellarius cognominatus est, quòd domi haberet officinam & operarios cultellorum. Relictus puer in hereditate locupleti, tutorum fraude, & negligentia direptis bonis, vix habuit unde præceptoribus mercedem solveret. Verùm quum multo studio, & laborioso pervigilio in clarissimum oratorem evasisset, libertatis, Græciæ defensor, publicè gravibus concionibus Philippum insectatus est, utpote publicæ libertatis insidiatorem. Post cujus mortem patria pulsus, tandem revocatus est. Sed jam mortuo Alexandro, & Antipatro rebus Græcis præposito, quum manifestam sibi necem imminentem videret, relictis Athenis, in Calauriam insulam (ut scribit Suidas) ubi asylum erat Neptuno sacrum, concessit. Quò quum venisset, Archias actor tragœdiarum, qui ab Antipatro missus erat, ut Demosthenem comprehenderet, primùm ei persuadere conatus, ut unà secum ad Antipatrum se conferret, nihil molestiæ ab eo perpessurus. Cujus fraude intellecta Demosthenes: Nihil est (*inquit*) Archia quod coneris. Neque enim in scena mihi unquam placuisti minùs, neq; nunc persuadebis legatus. Quum autem Archias se per vim detracturum minaretur. Tandem (*inquit*) Macedonica oracula aperuisti: nam priùs quidem tanquam histrio simulabas. Verùm age, parumper expecta, dum pauca domesticis scribo. Hæc locutus, sumpto libro tanquam scribere vellet, calamum ori admovit, deinde caput veste tegens, se inclinavit, quumque ab ara retraheretur, cecidit, spiransq; animam emisit. Hic eloquentiæ studio flagrans jugiter lucubrabat, adeò ut duos vel tres menses continuos domi inclusus, sine intermissione studeret, abrasa parte capitis, ut exeundi facultatem sibi præriperet. De hoc Hieronymus: Demosthenes plus olei quàm vini expendisse dicitur, & omnes opifices nocturnis semper vigiliis prævenisse.

Dēmŭs, δῆμος, Locus in Ithaca, aliàs χροχύλιον dictus. Apud Athenienses virum significat, Steph. Est etiam pars tribus.

Dēo, Δηὼ, Ceres à Græcis appellatur, παρὰ τὸ δῆν, τὸ δέεσθαι, eò quòd frugum fuerit inventrix. [Ger. Die Ceres, ein Göttin oder erfinderin des Getreids.] Hinc Deois patronymicum, filia Deûs, quæ est Proserpina. Ovidius 6. Metamorphos. Addidit ut Satyri celatus imagine, pulchram Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu Mnemosynem pastor, varius Deoida serpens.

Dērā, δηρὰ, Ibetiæ regio, per quam Sicanus fluit, Stephanus. Quanquam civitásne an regio sit, in Græco non addatur.

Dērbē, es, Δέρβη, Castellum est & portus Isauriæ, patria Timothei, qui D. Pauli discipulus fuit.

Dēibītēs, δερβῖτης, Gentile.

Derbices. [δέρβικες. Ger Grausamme Völcker in Asia/ nahe bey dem Hircanischen Meer / durch welche Landtschafft der fluß *Oxus* laufft.] Populi sunt Asiæ, autore Plinio, proximi Hyrcano mari, quos Oxus amnis medios secat. Hi acerrimi delictorum vindicatores creduntur: utpote qui levissimum quodq; delictum capite puniant. Parentes grandævos, postquam annum septuagesimum fuerint egressi, jugulatos devorant, satiùs arbitrantes à cognatis illos, quàm à vermibus absumi: citra septuagesimum annum obeuntes, nõ edunt, sed humant, ut scribit Strabo lib. 2. Hos Hieronymus, Derbies vocat: Massagetæ (*inquit*) & Derbies miserrimos putant, qui ægrotatione moriantur: & parentes, cognatos, propinquos, quum ad senectutem venerunt, jugulatos devorant: rectiùs esse dicentes, ut à se potiùs, quàm à vermibus comedantur.

Dercē, δέρκη, Fons est frigidissimus æstate, inter Bilbilim & Segobrigam, in ripa ferè Salonis amnis. Hæc Calepinus ex Perotto. Martialis tamen hunc fontem Dircennam vocat, non Dercem. Sic enim scribit, lib. 1. ad Lucian. Tepida natabis Iæne Congedi vada, Mollesq; Nympharum lacus: Quibus remissum corpus astringes brevi Salone, qui ferrum gelat Avidam rigens Dircenna placabit sitim, Et Nemea, quæ vincit nives. Quo in loco, si Dirce legatur, versui deerit syllaba.

Dērcĕtō, δέρκετω, Nomen est fabulosæ deæ, quæ apud Ioppẽ, autore Plin. aut (ut Diodor. lib. 1. placet) juxta Ascalonem colitur humana facie, reliquo corpore piscis. Hinc Syri Atargatim vocant. Filiam habuit Semiramidem, quam à columbis educatam ferunt. Ob id sacras genti aves eas esse, ostendit Tibullus: Alba Palæstino sancta columba Syro.

Dērcўllŭs, Vnus è præfectis Pyrrhi, teste Plutarcho.

Dĕrĕă, δέρεα Vrbs Arcadiæ, Steph.

Dĕrrhă, δέρρα, locus Laconicę: Gentile Derrhęus, vel Derrheates: unde Derrheatidis Dianæ templum, Stephanus.

Derrhan, δέρρων, Stephanus: populi Thraciæ. Herodotus Dersæos vocat, ut sequitur.

Dērsæī, cum æ diphthongo, sive (ut alii legunt) Derses, δέρσαι, Populi sunt Græcorum in litoribus Thraciæ, quorũ meminit Herod. lib. 7.

Dertona, æ, pen. prod. δέρτων Stephano, Insubrię oppidum est ad Padum fluviũ, quòd à Ptolæmeo Taurinis annumeratur. Hodie vocatur *Tortona*.

Dērtōsă, Vrbs Hispaniæ, vide Lertosa, ut apud Ptol. scribitur, quod nõ placet: sed potiùs Dertosa, quum hodie *Tortosa* nuncupatur.

Dērūsæī, fuerunt oratores Persici, teste Herod. lib. 6. δερσαῖοι, δερσαῖοι, Steph populi sunt Persici, ex 1. lib. Herod.

Desĭlī, δέσιλοι, populi Thraciæ, Steph.

Desĭtiates, δεσιτιᾶται, Liburniæ populi in cõventu Narbonensi: quos commemorat Plin. lib. 3. cap. 22.

Dēstĭcŏs, δέστικος, Insula est exigua, Thraciæ adjacens, nõ procul à Cherroneso: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Dēvă, δεῦα, Britanniæ oppidum est in tractu Orientali, teste Ptolemæo, lib. 2. cap. 3.

Dēvănă, δεβάια, Oppidum Tazælorum in Orientali tractu Britanniæ, qui hodie *Scotia* dicitur. Autor Ptolem. libro 2. capite 3.

Dēucălĭōn, [δευκαλίων. Ger. Ein Sohn *Promethei*, welcher allein mit seiner Haußfrawen *Pyrrha* in dem all gemeinen Wasserguß oder Sündtfluß in Thessalia ist erhalten worden.] Nomen proprium filii Promethei, cui adulto Epimetheus patruus Pyrrham filiam conjugio junxit. Porrò quum hic apud Thessalos regnaret, ingens diluviũ contigit: quapropter arrepta navi solùs Deucalion cum Pyrrha servatus, in Parnassum montem delatus est. Cessantibus verò aquis Themistos oraculum adiit consultaturus de humani generis restitutione: quæ respondit, ut ossa Magnæ matris post tergum jacerẽt. Conjectis igitur post tergum lapidibus, quos Deucalion jecerat, in mares: quos Pyrrha, in fœminas vertebantur. Iuven. Sat. 1: Ex quo Deucalion nymbis tollentibus æquor, Navigio montem ascendit, sortesq; popposcit, Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa. Vide fabulam apud Ovid. lib. 1. Metam.

Dēucălĭōnēŭs, a, um, ut Deucalionei imbres, qui pro maximis & copiosissimis imbribus ponuntur à Poëtis, sive pro universo totius orbis cataclysmo, quem illius volunt Poëtæ contigisse temporibus. Lucan. li. 1: Deucalioneos fudisset Aquarius imbres. Vndæ Deucalioneæ, Ovid. 7. Metam.

Develton, Plinio, δεβελτὸς Ptolemæo, Oppidũ Thraciæ mediterraneum lacum habẽs ejusdem nominis. Vtriusq; meminit Plin. lib. 4. cap. 11. Vulgo *Develto*.

Dēvērră, Dea ab antiquis putata est, quam venerabantur, ut scopis domum verrere possent.

Dēxămĕnē, δεξαμένη, una ex nymphis marinis, à recipiendo dicta. δέχομαι enim recipio dicitur.

Dēxămĕnæ, plurali numero, δεξαμεναί, Ambraciæ regiunculæ est: ita dicta à Dexameno Mesoli filio, & Ambracia filia Phorbantis, qui Solis filius fuisse perhibetur. Autor Stephan.

Dēxārī, δεξάροι, Populi Chaonum Encheleis propinqui, Stephanus.

Dexímontani, Carmeniæ populi, dexterã ripam Cranii amnis accolentes. Autor Plin. lib. 6. cap. 23.

Dexíphanes, Pater Sostrati architecti, Stephanus in Pharo.

Dēxippŭs, δέξιππος, Orator Atheniensis fuit, sub Valeriãno & Aureliano principibus. ¶ Fuit & alter hoc nomine medicus, patria Cous, discipulus Hippocratis. Autor Suidas.

D ante I.

Dīă, δῖα, Insula est maris Aegæi, una Cycladum, distans à Delo XVII. M. pass. Aliis nominibus Naxos dicta, & Sicilia minor, & Dionysias à vini fertilitate. Autor Plin. lib. 4. cap. 12. In hac Liber pater Ariadnem à Theseo destitutam, uxorem duxit: qua de causa etiam Baccho sacram esse volunt. Ovid. in Trist. Quà brevis æquoreis Dia feritur aquis. ¶ Est item Dia Thessaliæ urbs Aeaco condita. Alia item Thraciæ, ad Athon montem.

Tertia,

Tertia, Eubœæ. Quarta, insula juxta Scyllæum Peloponnesi promontorium, oppidum habens ejusdem nominis. Quinta, Lusitaniæ ad Oceanum. Sexta, Italiæ juxta Alpes. Septima, Scythiæ, circa Phasim. Octava, Cariæ. Nona, Bithyniæ juxta Pontum. Autor Stephanus.

Dīă, Διὰ, deæ nomen, quę apud Sicyonios & Phliasios colebatur: quæ eadem fuisse creditur cum Hebe Iuventutis dea, vide Strabonem lib. 8.

Diabitæ, Διαβῖται Stephano, Insulæ quatuor in mari Carpathio citra Rhodum, quas recenset Plin. lib. 5. cap. 31.

Dĭăcŏpēnē, es, Διακοπηνὴ, Cappadociæ regio ad Halym fluvium. Strabo lib. 12.

Dĭăcrĭă, tribus Atticæ Pallantis sedes, Steph.

Dĭădēs, Διάδης, nomen dedit Diadi urbi in Lycia, quam condidit, Stephanus.

Dĭădŏchī, Vrbs est in Persia non procul ab Ctesiphonte, Διάδοχη πόλις, Stephan.

Dĭădūmĕnŭs, Διαδούμενος, Quasi vittatus, diadematusq́; : quo nomine dictus est juvenis quidam speciosus, quē Polycletus ex ære expressit. Plin. li. 34. cap. 8: Polycletus Sicyonius, Ageladis discipulus, Diadumenum fecit molliter juvenem, centum talentis nobilitatum.

Diagoras, [Διαγόρας. Ger. Ein Gottloser Philosophus zu Athen der von keinem Gott nichts gehalten hat.] Nomē philosophi qui ἄθεος cognominatus est, quòd nullos deos esse putaret, mysteriaq́; omnia ita contemneret, ut alios etiam ab iis averteret. Quare ab Athenien sibus pulsus est, qui talentum polliciti sunt iis qui eum interfecissent. Suidas. Hujus Diagoræ meminit Cicero lib. 1. de Natur. deor. Quid Diagoras, Atheos qui dictus est: posteaq́; Theodorus: nónne apertè deorum naturam sustulerunt? ¶ Fuit & Diagoras quidam Rhodius, cujus meminit Gell. lib. 3. cap. 15, his verbis: Diagoras tres filios adolescentes habuit: unum pugilem: alterum pancratiasten: tertium luctatorē, eosq́; omnes vidit vincere, coronariq́; eodem Olympiæ die: & quum eum ibi tres adulescentes complexi, coronis suis in caput patris positis, suaviarentur, quumq́; populus gratulabundus flores undique in eum jaceret, ibi in stadio inspectante populo, in oculis atque in manibus filiorum animam efflavit. Hujus Diagoræ meminit Cicer. libro 1. Tusc. quæst.

Dĭālĭs, le, Διάσιος, ὁ Ζηνὸς, Quod Iovis est, quem Δία vocant Græci: Vnde flamen Dialis, Iovis ministerio assignatus à Numa Pompilio, ut docet Liv. lib. 1. ab Vrbe: Græci etiam τὸν Δία, pro aëre ponebant, quo pacto nos etiam Iovis vocabulo utimur. ¶ Vnde fit adjectivū Subdialis, ὑπαίθριος, id significans quod extra tectum est aëri, & cœlo expositum. Plin. lib. 34: Illa super terram ex dialibus petris cæditur hæc ex obrutis. Idem lib. 36. cap. 25: Subdialia pavimenta Græci invênere: id est, quę permanent sub dio. ¶ Dialem Consulem, ἐφήμερον ὕπατον, dixit Cicero prò Consule unius diei, ludens nimirum in voce ambigua, non secùs acsi à die dialis diceretur. Vnde celebratur illud scomma ejus in Caniniū. Olim Flamines, nunc Consules diales sunt. Hujus compositū potest videri novendialis: de quo vide infrà suo loco.

Dĭānă, Iovis filia ex Latona, eodem cum Apolline partu edita. [ἄρτεμις. Ger. Ein Tochter Latonæ vnd ein Schwester Apollinis.] Eadem & Luna dicitur, sive quod noctu una: hoc est, sola & sine fratre luceat: sive quòd lumen à sole accipiat, quasi luce lucens aliena. [Ger. Der Mon.] Præterea & Noctiluca dicta est, sub quo nomine etiam templum in palatio dedicatum habuit. Hanc parturientes Iunonis Lucinæ nomine invocabant: Iunonem quidem appellantes à juvando: Lucinam verò quòd partum in lucem proferre putaretur. Virg. 4. Aeglog. Casta fave Lucina, tuus jam regnat Apollo. Græci εἰλείθυιαν vocant'. Alii Lucinam dictam putant quòd oculis & luci præsit: alii à luco quem Romæ in Exquiliis habebat. Eadem & Proserpina, περσεφόνη, dicta est, & Dictynna: quarum appellationū rationē vide suo loco. Apud inferos Hecate dicitur, vel quòd centum victimis placetur, vel quòd centum annos errare faciat insepultos. Dicta est & Pergæa περγαία, à Perga Pamphyliæ oppido, in quo templū habuit insigne. Plures tamen Dianas fuisse Cicero libro ultimo de Natura deorum scribit: sed illa nominatissima est quæ eodem partu cū Apolline ex Iove & Latona nata est. Hæc ob virginitatis amorem fertur hominum consortia fugisse: & ut à se libidinis pruritum amoveret, venando sylvas incoluisse, paucarū virginum comitatu contenta. Arcum ferebat & pharetram, succincta semper incedens, & cothurno induta. Ob hanc causam sylvarum & nemorum dea putabatur. Dicta est Fascelis à fasce lignorum, ubi ejus simulachrum abditum erat, quod occiso Thoante Tauricæ regionis rege ab Iphigenia Agamemnonis filia in Italiam delatum est. Laudatissimum templum habuit apud Ephesios: aliud itē in Taurica regione, ubi carne tantùm humana litabatur. De hac Lucan. lib. 1: Et Tauroscythicæ non mitior ara Dianæ. ¶ Dianam autem dictam putant, quasi Iovinianam, διὰ τὸν Διός: fuit enim (ut jam diximus) Iovis filia ex Latona.

Dĭănĭum, Διάνιον, Vulgò Denia. Oppidum est Hispaniæ Tarraconēsis in ora maris Balearici. Ptolemæus inter Edetanorum oppida enumerat, lib. 2. cap. 6.

Dĭăphănēs, Διάφανὴς, Fluvius est Siciliæ, ea in parte qua Syria contermina est: ita dictus ab aquæ perspicuitate. Vide Plin. lib. 5. cap. 27.

Dĭas, Sophista Ephesius Philippi Macedonis tempore commemoratur à Philostrato.

Dĭas, adis, Διάς, Lyciæ oppidum à Diade quodam conditum: à quo & nomen accepit. Autor Stephanus.

Diburades Sicyonius, teste Plin. lib. 37. cap. 2. primus Corinthi figulus fuit, qui ex creta vasa cœpit conficere, & extremis imbricibus tegularum personas imponere.

Dĭcæă, δίκαια, Vrbs Macedoniæ in Thermaico sinu, à Dicæo Neptuni filio. Autor Plin. lib. 4. cap. 10.

Dĭcæărchīă, δικαιάρχεια, Vrbs olim celeberrima in ora Lucaniæ, quæ nunc Puteoli, quòd ea civitas quondam justissimè regebatur. Nam Græci δίκαιον justum vocant, ἀρχὴ principatum. Sunt qui Dicarchiam vocant hanc urbem per quatuor syllabas. Vnde & possessivum Dicarchæus apud Sidonium Apollinarem legitur: Nanq; Dicarchęæ translatus pulvis arenæ. Loquitur illic de pulvere Puteolano, qui in aspergendis Palæstritarum corporibus primam laudem habebat.

Dĭcæărchŭs, Δικαίαρχος, Philosophus fuit Siculus, ex Messana civitate, Aristotelis auditor, Philosophus, Orator & Geometra: scripsit de Republica Spartiatarum, quem librum quotannis prælegere in loco publico cautum erat, juvenesq́; auditum convenire. Hic opinatus est hominum exordium nullum extitisse, tanquam semper fuerit humanum genus. Composuit tres libros, in quibus scribit animam nihil aliud esse quàm vim quandam atq; potentiam æquabiliter fusam, tàm in corporibus brutorum quàm hominum, eamq́; à corpore credebat esse inseparabilem, & unà cum corpore interire. ¶ Fuit item alter Lacedæmonius grammaticus, Aristarchi auditor. Suidas.

Dĭcæŏgĕnēs, δικαιογένης, Poëta, scripsit Tragœdias & Dithyrambos. Autor Suidas.

Dīctē, δίκτη, teste Ptolem. lib 3, Mons est Cretæ: sic dictus à Dicte nympha quæ in eo colebatur.

Dīctæŭs, a, um, Δικταῖος, Cretensis. Virg. 4. Georg. Dictæo cœli regem pavere sub antro.

Dictynnă, pen. prod. Δίκτυννα, Cognomen est Dianæ. Scribit Diodorus lib. 6, Dictynnam ex Iove genitam, in Creta cōsuetudine Dianæ familiarissimè usam esse, quæ res causam præbuit ut quòdam Dictynnam, Dianamq́; eandem esse existimarent. Callimachus ait: Dictynnam à retibus piscatoriis (quæ δίκτυα dicunt) denominatam, intra quæ fugiens evaserit violentiam Minois regis eam libidinis causa insequentis. Alii à retibus venatoriis ita dictam volūt, quorum usum prima tradidit inveniisse. Vide ea quæ suprà annotavimus in dictione BRITOMARTVS.

Dīctўnnēum, Δικτύννειον, Dictynnæ templum in monte Cretæ, cui nomen est Tityrus: cujus meminit Strabo lib. 10.

Dīctўs, δίκτυς, Vnus ex Centauris fuit Pirithoi manu interfectus, ut est videre apud Ovid. li. 12. Metam. ¶ Fuit etiā hoc nomine historicus Cretensis, qui cum Idomeneo rege Cretæ ad expeditionem Trojanam profectus, totū illud bellum Phœnicum lingua conscripsit. ¶ Fuit & Dictys piscator quidam qui Perseum educavit, de quo Stat. lib. 2: Fluctivagus volucrē comebat Persea Dictys.

Dĭdĭa lex. [Ger. Ein Gesatz das zu Rom gemacht ward/ in welchem man alle vberflüssige köstlichkeit in den Maalzeitē durch das gantz Italiam bey einer gewissen Straff verbot.] A' latore Dido nominata, A' Macrob. lib. 3. cap. 17, inter leges sumptuarias numeratur, quę post Fanniam legem duodeviginti annos sequuta est, cujus ferendæ duplex ratio fuit. Prima, ut nō sola civitas Romana, sed universa Italia lege sumptuaria teneretur. Secunda, ut non modò qui convivia majore sumptu fecissent, sed etiam qui ad ea vocati essent, atq; omninò interfuissent, pœna legis tenerentur.

Dĭdo, dûs, Δίδὼ, Filia fuit Beli Tyriorum regis, quæ primis nuptiis Sichæo Herculis sacerdoti juncta fuit; quem quum Pygmalion Elisæ frater, thesauris ejus inhiās, ante aram obtruncasset, illa in somnijs monita, cū iis quibus Pygmalionē invisum esse sciebat, effossis clàm thesauris navim conscendit, & in eam Africæ partem, quæ Zeugitana appellata est, delata, tantum sibi soli emit, quantum taurino corio posset circūdare. Quo in loco quum corium in tenuissimas partes dissecuisset, locumque satis amplum complexa esset, urbem condidit, quam Carthaginē appellavit, arcemq́; in medio urbis, quam à corio bubulo Byrsam vocavit. Deinde quum Iarbas Gerulię

Rex nuptias ejus ambiret, recusantemq; vi, armisq; cogeret, sibiipsi manus intulit, præferens nimirum honesta morte occumbere quàm prioris lecti jura, secundis nuptiis polluere. [Ger. Ein Tochter Beli des Königs zu Tyro, welche die Stat Carthago soll erbauwen habē.] Virg. lib. 1, & 4. Aen. fabulatur Aeneā capta Troja à patria profugum, vi tempestatis Carthaginē fuisse delatum, Elisamq; amore ejus captam, quū præter spem desereretur, mortem sibi consciviſſe. Quę tamen res gravissimorum Historicorum fide facilè refellitur, qui Carthaginem tradunt septuagesimo demum anno post Romam conditam ab Elisa condi cœpisse. Ab Aeneæ verò in Italiam adventu usque ad Vrbem conditam numerantur anni amplius quàm trecenti, quibus Albæ regnatū est. Hac de re extat elegans apud Ausonium Epigramma, quo illa se ab impudicitię nota vindicat, monens lectorē, ut de moribus suis incorruptis potiùs Historicorum monumentis, quàm Poëtarum fabulis fidem adhibeat. Hæc proprio nomine Elisa dicta fuit: Dido autē cognominata fuit à rerum gestarum magnitudine, quasi virago.

Dĭdўmāon, διδυμάων, Insignis faber ferrarius fuit, cujus meminit Virgil. lib. 5. Aen. Et clypeum efferri jussit, Didymaonis artes, Neptuni sacro Danais de poste refixum.

Dĭdўmē, es, pen. corr. διδύμη, Insula in mari Siculo, una est Aeolis. Pomp. Mela, lib. 2.

Dĭdўmæŭs, διδυμαῖος, Apollo dictus est, quòd geminā speciem sui numinis præferat. Ex uno enim fonte lucis, gemino sydere spatia diei & noctis illustrat: interdiu per seipsum lumen præbens: noctu verò lunam illuminans. Vnde & Romani (ut inquit Macrobius) Solē Didymæi Apollinis appellatione venerantur. ¶ Dictum est & Didymæum templum Apollini dicatum apud Meletum, quod prius oraculum Brancidarum (ut autor est Plin.) appellatum est. De quo templo sic scribit Strabo lib. 4: Post Posideum Miselium est oraculum Apollini Didymæo sacrum apud Brancidas, ad decem & octo stadia ascendenti. Id à Xerxe incensum est, quemadmodū cætera templa omnia, Ephesio excepto. Postea Milesii templū cōstruxerunt omnium maximum, quod propter magnitudinem remansit sine tecto, variis antiquarū artium donis sumptuosissimè honoratum.

Didymus, Vide in APPELL.

Digeri, δίγηρος, populi Thraciæ, Steph.

Diglito, appellatur Tygris fluvius, ubi tardior fluit: hoc est, usq; ad Medorum fines. Autor Plin. lib. 6. cap. 27.

Dĭjŏvĭs, Iuppiter appellatus est, Vide DIESPITER.

Dўnămēnē, es, δυναμήνη, Nympha marina, Nerei & Dorides filia: ita dicta ab eo, quòd in mari plurimū polleat. Hesiodus in Theogon. Δωτώ τε, Πρωτώ τε, φέρουσά τε, Δυναμήνη τε.

Dīnārchŭs, δεινάρχος, Corinthii civis nomē est, apud Plutarchum, qui Polyperconti fraude fuit interemptus.

Dindryme, Vrbs Macedoniæ, δινδρύμη, Steph.

Dīndymēnē, es, δινδυμήνη, & Dindyme, dicitur Cybele, quòd in Dindymo Phrygiæ monte ejus sacra fierent. Mart. lib. 8: Non per mystica sacra Dindymenes Iurat Gellia.

Dīndўmŭs, pen. cor. δίνδυμος, τὸ, in singulari masc. gen. in plurali neut. Iuga sunt montis Idæ Phrygiæ, matri Deūm dicata. Propert. Dindymus & sacrę fabricata invēta Cybellæ. Virg. li. 9. Aen. O' veræ Phrygiæ (neq; enim Phryges) ite per alta Dindyma, ubi assuetis biforem dat tibia cantum.

Dīnŏcrătēs, δεινοκράτης, Messenius fuit, lasciva, luxuria, vitęq; incontinentia insignis: cui tamen alioqui in arduis negotiis suscipiendis non deesset animus. Hinc quum quodam die in multam noctem produxisset convivium, habituq; muliebri sumpto, coram convivis saltasset: postero die adiit Q. Flaminium, penes quem tum summa potestas erat, ostendens, si sibi daretur præsidium, posse se Messanam ad defectionem solicitare. Admiratus Flaminius in homine tam effœminato tantā audaciā: De his (inquit) posteà videbimus. Te verò miror unà tractare, saltare, & mulierem mentiri posse, quum rem tantam animo audeas concipere.

Dĭŏbūlĭum, διοβούλιον, oppidum prope Pontum, Steph.

Diochites, διοχίτης, vicus Aegypti, in quo sepultus est Osiris, Stephan.

Dĭŏclēs, διοκλῆς, Athenienſis, antiquæ Comœdiæ scriptor, cujus fabulas nonnullas commemorat Athenæus. ¶ Diocles item medicus Caryſtius, Darii, Hystaspis tempore, qui & cōmentarios quosdam de re medica scriptos reliquit.

Diocleus, Orsilochi filius, teste Hom. habitavit in Phæra, loco insigni.

Dĭŏctĭnĭtæ, [Pol. Dozorci.] Quid sint dioctinitę, indicat Ammianus Marcellinus li. 27: Exploratis novissimis rebus, luxuq; adjumento militari marcente, adhibitis semiermibus paucis, quos dioctonitas appellant. Iulius Capitolinus in Antonio philosopho: Armavit & Dioctonitas.

Dĭŏdōrŭs, pen. prod. διόδωρος, cognomento Chronus, Dialecticus ex Iasso Asiæ civitate fuit, ut Strabo est autor lib. 14. qui Platonis tempore Euclidem audivit. Dictus Chronus ab Apollonio Chrono ejus præceptore, cujus ut famam obscuravit, ita & cognomen usurpavit. Dialecticus etiam appellatus, quòd (ut ait Laërtius) primus involutum differēdi genus invenerit. Hic apud Ptolemæum Soterem commorans, quum aliquando inter epulas à Stilpone sermones quosdam dialecticos propositos, extemplò nequivisset exsolvere, & ob id à rege per jurgium Chronus appellatus esset, convivium deseruit, ac edito per otium super ea propositione libro, ex animi mœrore extinctus est. Autor Diogenes Laërtius. ¶ Fuit item Diodorus quidā Stoicus philosophus, utroq; lumine orbus, cujus sic meminit Cic. in Bruto: Eram cum Stoico Diodoro, qui quū habitasset apud me, cū Quinto vixisset, nuper est domi meæ mortuus, à quo cùm aliis rebus, tùm studiosissimè in dialectica exercebar. ¶ Diodorus Comicus poëta, cujus Comœdias enumerat Athenæus. ¶ Diodorus Alexandrinus, filius Pollionis philosophi ejus, qui cōposuit Dictionariū Atticū. Floruit Adriani tēporibus. Suidas. ¶ Diodoros prætereà duos è Lydia Tiberii tēpore Strabo cōmemorat, ambos oratores. Prætereà fuit & Diodorus Siculus nobilissimus historicus, qui variam historiā libris quadraginta cōscripsit, quā bibliothecā nominavit. Floruit Augusti temporibus. ¶ Diodorus Tarsensis, præsul, cujus meminit Hieronymus, & Suidas.

Dĭŏgĕnēs, pen. corr. [διογένης. Ger. Ein vernampter vnstättiger Philosophus zu Athen/ welcher in einē faß daheim ware/ vnd dasselb hin vnd her kehrt wie er wolt.] Nomen philosophi Cinici celeberrimi Antisthenis discipuli, de quo scribitur, quòd quum Antisthenes nullum discipulorum reciperet, & perseverantē Diogenem removere non posset, novissimè clava minatus est, nisi abiret. Cui ille subjecisse dicitur caput, atq; dixisse: Nullus tā durus baculus erit qui me à tuo possit obsequio separare. Vtebatur Diogenes palliolo duplici propter frigus, perā pro cellario habuit, secumq; portabat clavā ob corpusculi fragilitatem, qua jam senex membra sustētare solitus erat. ἡμερόκυων: (ut scribit Hieronymus) hoc est, in diem vivens vulgò appellatus est, quòd omni abjecta solicitudine cibum suum in singulos dies emendicaret. Habitavit autem in portarum vestibulis, & porticibus civitatum: quumq; se contorqueret dolio, volubilem se habere domū jocabatur, & se cum temporibus immutantē: frigore enim, os dolii vertebat in Meridiem: æstate ad Septentrionem: & utcunq; sol se inclinaverat, Diogenis prætorium vertebatur. Ferunt accedentem Alexandrum rogasse ne sibi apricanti à sole obstaret. Obiit fermè nonagenarius. Hic (ut autor est Cic. lib. 1. Tuscul.) jussit cadaver suum inhumatum abjici, quærentibusq; amicis, volucribúsne & feris corpus suum dilaniandum vellet relinqui: Minimè, inquit, sed bacillum apud me, quo illas abigam, ponitote: irridens nimirum amicorum præposteram curam, qui tantopere de humatione cadaveris omnis sensus expertis erāt soliciti: quasi magnum quiddam interesset, à ferísne, an à vermibus absumeretur. ¶ Fuerunt alii quatuor Diogenes, quorū unus fuit Apolloniates Anaximenis auditor, temporibus Anaxagoræ: alius Sicyonius, qui Pelopōnesiaca scripsit: alius Stoicus ex Seleucia, qui Babylonius ob vicinitatem dictus fuit: alius Tarsensis, quæstionum poëticarū scriptor. ¶ Postremò fuit & Diogenes Laërtius, qui de vita & moribus philosophorum opus scriptum reliquit.

Dĭŏgĕnĭānŭs, διογενιανὸς, Heraclienſis insignis grammaticus fuit Adriani temporibus, qui dictionariū Grǽcum per alphabeti ordinem conscripsit. Autor Suidas.

Dĭŏgnētŭs, autore Plin. lib. 2. cap. 17, διόγνητος, fuit unus itinerum Alexandri regis mensor. ¶ Alius fuit sub Antonino philosopho pictor egregius: de quo Iulius Capit. ¶ Alius Clitomachi Pœni pater, qui successit Carneadi; antea Asdrubal nominatus. Fuēre & alii hujus nominis. Dicitur autē Diognetus per syncopen pro Diogenetus, διογένητος: hoc est, Iove genitus.

Dĭŏmēdā, διομήδη, Phorbantis filia fuit, quam Achilles ex Lesbo raptam concubinam habuit. Homer. lib. 9. Iliad.

Dĭŏmēdēă, διομήδεια, Vrbs Danorum, à Diomede condita, Stephan.

Dĭŏmēdēs, διομήδης, Rex Aetoliæ, Tydei & Deiphiles filius, qui cum reliquis Grǽcis ad Trojam profectus adeò strenuè se gessit, ut post Achillem & Ajacem Telamonium fortissimus haberetur: Nā præter occisos à se reges, & singulares pugnas adversus Hectorem & Aeneam, aliosq; insignes Trojanorum principes, & captos Rhœsi equos, Palladiumq; Trojanis subtractum, Martem quoque in eo bello vulneravit, Venerem q; in dextra manu, dum Aeneam protegere vellet. Quamobrem dea indignata, Aegiale uxori ejus tantam libidinem immisit, ut cum Cyllabaro Stheleni filio concumberet. Qua re cognita, Diomedes domum reverti noluit, sed in Apuliam profectus, regni partem à Dauno accepit, ibique Argos condidit. Quidam ferunt Diomedem ab Aenea dolo occisum, ejusq;

ſocios ob peremptum regem in aves diomedeas, vel(ut Græci vocant)heroidas mutatos. Horat.lib.1.Serm. Qui locus à forti Diomede cõditus olim,&c. ¶ Diomedes alter rex Thraciæ, qui dum equos ſuos humana carne aleret in Tyridą oppido truculentus, ab Hercule equis ipſis ad devorandũ objectus eſt.Ovid.in Ibin: Vt qui Threicii quondã præſepia regis Fecerunt dapibus ſanguinolenta ſuis. Idem 9.Metam. Quid quum Thracis equos humano ſanguine pingues, &c. ¶ Fuit & Diomedes grammaticus multi ingenii vir.

Dĭŏmēdēæ inſulæ, *διομήδεαι νῆσοι*, duæ è regione Gargani ſunt: quarũ altera habitatores habet: altera deſerta eſt, ubi diſparuiſſe ajũt Diomedẽ,& ſocios ejus ob dolorẽ in aves cõverſos, quę ob id Diomedeę vocitatæ ſunt. Has Iuba Cataractas appellat.Dentes eis eſſe dicũtur,oculi igneo colore, cætero corpore candidæ ſunt, quæ in ſola Diomedæa inſula viſuntur. Vocem edunt ſimilem pueris vagientibus.Solem ferre nõ poſſunt, noctuq; piſces venãtur,earum pinguedo morbis frigidis maximè ſaluturis.Vide Plin.lib.10.

Dĭŏmēdēī campi, *διομήδεια πεδία*, vocati ſunt in Apulia, qui in diviſione regni,quam cum Dauno feciſſe dicitur,Diomedi ceſſerunt.

Dĭŏmĭă,*διώμεια,τὰ*,vel *διόμεια*, per omicron,pars tribus Aegeidis: quòd Hercules illic Colyci hoſpitio ſuſceptus, Diomumeium filium amaverit,Steph.vide CYNOSARGES.

Dĭōn,*Δίων*,Nomẽ proprium Syracuſani nobilis,qui adeò Platonem amavit, ut ſe eidem totum traderet. Hic patriam aſſeruit in libertatem,expulſo Dionyſio tyranno. De quo Plutarchus refert,quòd quum Calippum, cui omnium uni maximè fideret,inſidias ſibi tendere accepiſſet,eum arguere paſſus nõ eſt: Mori, *inquiens*, longè præſtare quàm vivere, ubi non hoſtes ſolùm,ſed etiam amicos cavere oportuerit. ¶ Dion Caſſius,patria Nicæus hiſtoricus,ſcripſit Romanam hiſtoriam libris LXXX.Præterea res geſtas,Trajani principis,vitã Arriani philoſophi.Autor Suidas. ¶ Dion Pruſieus,ſophiſta & philoſophus,cognomento Chryſoſtomus, prodibat in publicum amictus pelle leonis.Apud Trajanum plerunq; vixit,cujus familiaris fuit, eodemq; curru dignatus. Scripſit pro Homero cõtra Platonem libros IIII. De virtutibus Alexandri magni libros decem. Præterea An mundus eſſet interiturus. De comæ laudibus. De laudibus Herculis.Hæc Suidas.

Dĭōnē,es,*Διώνη*,Vna ex nymphis,Oceani & Tethyos filia, (ut quidam perhibent)Veneris ex Iove mater: Vnde & Dionæa, *Διωναία* dicta eſt.Virg.3.Aen.Sacra Dionææ matri diviſq; ferebam.Et alibi:Ecce Dionæi proceſſit Cæſaris aſtrum.

Dĭŏnĕă, *Διονία*, Vrbs Cypri,Steph.

Dĭŏnȳsĭă, *Διονυσία*, Vrbs Italiæ.Eſt & Dionyſias,Steph.

Dĭŏnȳsĭās, *Διονυσιὰς*, Inſula eſt quam aliter Naxum vocant,à vinearum fertilitate ſic dicta. ¶ Eſt & gemma, miſtis nigro rubentibus maculis,quæ in aqua trita ſaporem vini facit.Ebrietati reſiſtere exiſtimatur.Plin.lib.37.cap.10.

Dĭŏnȳsŏpŏlĭs,*Διονύσου πόλις*,civitas in Ponto, Cruni,*κρουνοὶ*, priùs dicta,ab aquarũ defluxu:quum verò poſtea Dionyſii ſimulachrum è mari ad locum appuliſſet, nomen inde recepit. Sunt etiam Cruni regio quædã occidentalis ſub imperio regis. Secunda eſt Phrygiæ ab Attalo & Eumene condita, qui Dionyſii ſimulachrum eo loco repererunt.Tertia Indię:quarta,Lybiæ:quinta,Thraciæ.Stephanus,vide CRVNOS.

Dionyſiopolis.penult.cor. *Διονύσου πόλις* Stephano,Thraciæ urbs eſt,autore Plin.lib.4.cap.11.& Mela lib.2.

Dĭŏnȳsĭŭs, [*Διόνυσος*.Germ. *Bacchus* der Gott des Weins.Polon.*Bacchus bog*.Vng *Borisſtene,Bakkus*.] Dictus eſt Bacchus:& Dionyſia,*τὰ Διονύσια*,Bacchanalia,Bacchi feſta. ¶ Fuit & hoc nomine philoſophus Heracleotes , Zenonis Stoici auditor, qui quũ renum morbo laboraret, cruciaretur q; cruciatu impatiabili,ſuccumbens dolori clamabat,falſa eſſe quę à Zenone didicerat.Zeno enim,& Stoici hoc omnes habent dogma, dolorem ſcilicet nõ eſſe malum,ſed indifferentem. ¶ Fuerunt præterea hoc nomine duo Syracuſanorũ Tyranni, quorũ ſuperior quũ Carthaginienſes tota Sicilia expuliſſet: & bonam partem maritimæ Italiæ in ditionẽ ſuam redegiſſet, tandem à Carthaginienſibus ſuperatus,ſuorũ fraude occiditur. ¶ Huic ſucceſſit filius ejuſdẽ nominis, qui quũ civitatem Syracuſanã cædibus repleſſet,expulſus eſt.Iterumq; receptus,quũ crudelior indies fieret, rurſus extorris Corinthum in exilium proficiſcitur: ubi in ſordidiſſimũ vitæ genus deſcẽdit, in popinis, lupanaribusq; reſidens,ut contemnendus magis , quàm metuendus videretur: Vnde proverbialis allegoria: Dionyſius Corinthi, *Διόνυσος ἐν κορίνθῳ*, qua ſignificamus aliquẽ è ſumma dignitate atq; imperio ad privatam,humilemq; redactum fortunam. Cicero Attic.lib.9.Quintil. Orat.Inſt.lib.9. & Plutarchus: Noviſſimè ſe ludi magiſtrum profeſſus , pueros in trivio docebat:ut quoniam viris imperare nõ poterat, ſaltem pueris imperaret. Erat enim eruditus , utpote Platonis auditor olim. Interrogatus jam exul,quid ei philoſophia profuiſſet,ſapienter reſpondit:Vt æquo animo ferrem talem fortunę mutabilitatem. Regnavit hic annis triginta octo. Plutarchus autor eſt,regiam Dionyſii pulverulentam fuiſſe , propter eorum multitudinẽ qui geometricas in pulvere figuras deſcribebant.Ambo tamen & pater & filius philoſophi , Platonem præceptorem audierunt. ¶ Dionyſius dialecticus , è Bithynia, commemoratur Straboni libro 11. ¶ Dionyſius Corinthius,ut Suidas ſcribit: ut alii,Afer, ex Byzantio Africę civitate,temporibus Auguſti ſcripſit Geographiam verſibus hexametris. ¶ Dionyſius Alexandrinus Grammaticus, pervenit ad Trajani tempora,cujus bibliothecæ & epiſtolis præfuit: præceptorem habuit Chæremonem philoſophum: cui in ſchola Alexandrina olim ſucceſſit.Autor Suidas. ¶ Dionyſius Mileſius hiſtoricus,ſcripſit res Perſicas,& quæ poſt Darium ſecuta ſunt, aliaq; à Suida commemorata. Philoſtratus hunc inter ſophiſtas annumerat,eumq; tradit,Adriano principi ob ingenium acceptum fuiſſe,à quo Satrapes factus, adſcriptusq; inter equites. ¶ Dionyſius Halicarnaſſeus, Auguſti temporibus Romanam ſcripſit hiſtoriam, ut Suidas teſtatur:ſcripſit etiam de characteribus antiquorũ oratorum. Præterea de compoſitione orationis,& elocutione,quomodo fiant Epithalamia, Epitaphia, Panegyrici, quę Theodorus Gaza in Latinam orationem convertit. ¶ Dionyſius, Heracleonis filiũs,tyrannus apud Heracleam & Antiochiam regnavit, ut autor eſt Strabo lib.16. ¶ Dionyſius Areopagita, Præſul Athenienſis , Pauli diſcipulus,ut ſcribitur in Actis Apoſtolorum, ſolus Paulo concionante è philoſophis qui aderant, credidit. Hic quum eſſet in Aegypto, quò ſe diſciplinæ cauſa contulerat, videretque eclipſim nulla ratione, quum Chriſtus paſſus eſt. unà cum Apollophane ſophiſta præceptore ſuo dixit: Aut Deus naturæ patitur,aut mundi machina diſſolvetur. Scripſit ad Timotheũ præſulem Epheſi, de Divinis nominibus libros XII. de Hierarchia cœleſti, de cœleſtibus ordinibus: præterea alia complura opuſcula,ut autor eſt Suidas. ¶ Dionyſius,Corinthiorũ præſul ſub M.& L.Antoninis,doctrina,ſanctitateq; clarus,ſcripſit epiſtolas quaſdam valdè laudatas, ut autor eſt Hieronymus. ¶ Dionyſius,præſul,Alexandrinus,Origenis diſcipulus,cujus operum meminit Hieronymus.

Dĭŏnȳsĭă, orum. [*Διονύσια*. Germ.Feſttag/die man dem *Baccho* zu ehren hielt. Pol.*Kiermaſſ,mieſopuſtij gdi ſtie ono popij na sedne niſka ziezdzaia, ij doiedneij karczmij, ſwimij kuchar kamij ij bekarcietij*. Vng.*Farſang Bakkus iacxo innepe*. Ang.*Holie dayes appoynted for the honour of Bacchus god of wine.*] Feſta erant Athenis in honorẽ Dionyſii inſtituta, quæ & Bacchanalia vocantur: idem enim Dionyſius,qui & Bacchus.Ea erant duplicia: altera vetuſtiora,quibus ſacra fiebant in Acropoli, (ubi antiquiſſimum erat Dionyſii templum,quod in Limnis dicebatur) idq; duodecimo die menſis,quem illi *κοϊλησπερεδῶνα* vocabant. Altera recentiora,quæ & Aſtyca *ἀστυκὰ*,dicebantur:hoc eſt,urbica , quæ in nova urbe celebrabantur,quæ ſub Acropoli ſita fuit.

Dĭŏphănēs, pen.cor *διοφάνης*, Nomen viri Bithynici,de quo Colum.Diophanes Bithynus Vticenſem totũ Dionyſiũ Pœni Magonis interpretem,per multa diffuſum volumina; ſex epitomis circumſcripſit. ¶ Diophanes item Mitylenæus,Rhetor fuit inſignis,Gracchorũ præceptor.Cicer.in Bruto:Fuit Gracchus diligentia Corneliæ matris à puero doctus,& Græcis literis eruditus.Nam ſemper habuit exquiſitos,è Græcia magiſtros; in eis jam adoleſcens Diophanem Mitylenæum Græciæ temporibus illis diſertiſſimum.

Diopœnus & Scyllis, Cretenſes,antequã Cyrus apud Perſas regnaret,Sicyonem ſe contulêre;quæ diu fuit officinarum omnium metallorum patria,ſculpendoque marmori claruerunt.Ex Plin.lib.36.cap.4.

Dĭŏrēs,nomen proprium viri,quem Turnus interemit, apud Virg.lib.11:

> Turnus equo dejectum Amycum fratremq; Diorem,
> Congreſſus pedes,hunc venientem cuſpide longa,
> Hunc mucrone ferit, curruq; abſciſſa duorum
> Suſpendit capita,& rorantia ſanguine portat.

Dioryctus,*διωρυκτὸς*, locus eſt Acarnaniæ,trium ſtadiorũ longitudine,ubi Leucadia inſula olim opera accolarum à continenti fuit abſciſſa, eidemq; reddita ventorum flatu cõgeriem arenæ accumulantium.Autor Plin.lib.4.cap.1.

Dioryctos,nomẽ inſulæ:id eſt,à continenti abſciſſa. *διωρυκτός*.

Dios Hieron,*διὸς ἱερὸν*: id eſt,Iovis templum,Oppidulum eſt Ioniæ inter Lebedum & Colophonem,Steph.

Dĭŏſcŏrĭdēs,*Διοσκορίδης*,Anazarbeus medicus,M.Antonii & Cleopatræ familiaris,cujus extant de Materia medica libri VI. Itẽ de Lethalib.venenis,eorũq; antidotis liber 1.De morſu canis rabidi, liber 1. De notis,quę morſus ſive ictus venenatorũ animalium ſequuntur, liber 1.De eorum curatione,liber 1.

Dĭŏſcŏrŭs,*Διοσκόρος*,Myręus Grãmaticus. p̃fectus Prætorii Leonis Imperatoris, ac præceptor filiarũ ejus. Autor Suidas.

Dioſcoron,Inſula eſt in finibus Italiæ,è regione Lacinii promontorii,

montorii,X.M. paſſ. diſtans à continenti.Plin.lib.3.cap.10.

Dĭŏſcūrī, Διόσκουροι, ἢ Διόσκοροι, à Græcis dicuntur Caſtor & Pollux,quaſi Iovis filii. Antiquitas credidit hos ſalutares eſſe navigantibus, ſi gemini apparerent (apparent autem ignis ſpecie, antennæ aut malo inſidentes) contrà triſtes,ſi ſinguli apparerent. Διόσκουροι: id eſt,Dioſcuri, apud Græcos (inquit Cic.lib.3.de Nat.deor.)multis modis nominantur. Primi tres qui appellantur Anaces,Athenis ex rege Iove antiquiſſimo & Proſerpina nati, Tritopatreus,Eubuleus,Dionyſius. Secundi Iove tertio nati ex Leda, Caſtor & Pollux. Tertii dicuntur à nonnullis Aleo & Melampus, Emolus, Atrei filii, qui Pelope natus fuit.Hæc Cicer. ¶ Berutius qui Phœnicum lingua *Philaletes* vocatus eſt, ante Trojana tempora hiſtoriam Phœnicum lingua exquiſitiſſimè conſcribens, prodit à Sedoch Dioſcuros natos,aut Gabiros,aut Cirbantes,aut Samothracas,quorum nati herbarum vires, & cantus ac medicinam invenerũt. Vide Euſebium lib.1.de præp.Evang.cap.7.

Dĭŏſcūrĭăs, Διοσκουριὰς, Vrbs fuit in Colchide,nunc deſerta, quondam adeò clara,ut nonnulli prodiderint,in eam trecentas nationes quæ diſſimilibus linguis uterentur, deſcendiſſe, & poſtea à Romanis centum triginta interpretibus negotiationem ibi geſtam fuiſſe. Autor Plin.lib.6.cap.5.

Dioſcurum, Vicus in Libya eſt,ubi Dioſcuri Paridem perſecuti,Helenam rapuerunt, Steph.

Dĭŏſpŏlĭs, Διόσπολις, Aegypti civitas,Hecatompylos quãdoque dicta,ab Oſiri & Iſide condita.Sunt & aliæ locis aliis hoc nomine in Aegypto quatuor præter hãc puſillæ civitates.Stephanus etiam alias duas commemorat ejuſdem nominis urbes,quarum alteram in Lydia,alteram in Palæſtina collocat.

Dĭŏxĭppŭs, Διόξιππος, Nobilis athleta,quem Plin.libro 35. cap.11,refert,citra pulverem ex Olympiis victoriam reportaſſe. ¶ Alius ejuſdem nominis Poëta comicus, cujus fabulas commemorat Suidas. ¶ Alius miles Alexandri Magni, mira fortitudine, qui provocatus à Corrago militeitem Macedone,clava eum occidit.Autor Aelianus.

Diphilus, [Δίφιλος. Polon. *Niepoſpieſh wroboczie.*] Architectus fuit, in perducendis ad finem operibus tardiſſimus: adeò ut locum fecerit proverbio: Diphilus Diphilo tardior. Cicer.ad Quint.Frat.lib.3: Apud herum rectè erat,in Manliano offendi Diphilum Diphilo tardiorem.Locus erat proverbio, quoties volumus ſignificare aliquem natura tardum,magnum ſolitæ negligentiæ cumulum adjeciſſe.

Dĭphrī, Δίφροι, Vrbs Phœnicum,Steph.

Dĭpnĭās, Δίπνιὰς, Vrbs Theſſal. circa Lariſſam,ubi ajunt Apollinem primùm eſſe pranſum, quum ex Tempe purgatus rediit, Stephan.

Dipœnus, Scyllis frater, qui ambo,teſte Plinio, in Creta inſula geniti,etiamnum Medis imperãtibus, priusq; quàm Cyrus in Perſis regnare inciperet: hoc eſt, Olympiade circiter L. primi omniũ marmore ſculpendo inclaruêre.Primùm Sicyonem ſe contulêre,quę diu fuit officinarum omnium metallorum patria,ut ait Plin.hb.36. cap.4.

Dippæă, Vrbs Arcadiæ,Steph.

Dĭpſŏn, ontis,Fluvius eſt Ciliciæ ex Tauro profluens.Lucan. lib.8: -tantoq; videt Dipſonta cadentem,*&c.*

Dirades, Διρεάδης, Pars tribus Leontidis,à Dirade quodam dicta, Stephan.

Dīrbæ, Δίρβαι, locus eſt Scythiæ,in quo Theos civitas eſt,ſi rectè legitur apud Stephanum.

Dīrcæŭs,cum æ diphthongo, Διρκαῖος. Dicitur Aonius, ſive Thebanus. Nam pars Bœotiæ in qua fons eſt Dirce, Dircæa cognominata eſt. Et apud Virgilium, Amphion Dircæus dictus eſt:id eſt,Thebanus.

Dīrce, Δίρκη, Nomen mulieris, Lyci Thebarum regis uxoris, quam ille duxerat repudiata Antiopa. Sed hæc verita ne Antiopam revocaret, impetravit à marito ut poſſet illam in vinculis detinere.Antiopa verò tempore partus ſoluta gemellos quos ex Iove conceperat(ut ſuprà dictũ eſt)peperit,Amphionem videlicet & Zetum, qui poſtea Lycum interfecerunt:Dircen verò caudæ indomiti equi alligarũt, quæ diu ita per terrã raptata,tandem deorũ commiſeratione in ſui nominis fontẽ converſa eſt,non procul à Thebis.Propertius lib.3:Tu reddis pueris matrem,pueriſq; trahendã Vinxerunt Dircem ſub trucis ora bovis.Lucan.li.3: Fatidica Cephiſos aqua, Cadmeaq; Dirce.Ab hoc fonte Thebani dicti ſunt Dircæi.¶ Alia fuit Dirce Babylonia,quæ ſua forma tumens quũ Palladi convitiaretur,inter lavandum in piſcem cõverſa eſt. Ovid.lib.4.Metam. Dirce quam verſam ſquamis velantibus artus Stagna Palæſtini credunt coluiſſe figura.

Dīrcēnnă, Fons eſt gelidiſſimus in Hiſpania Tarraconenſi, non procul à Bilbili. Martial.lib.1: Avidam rigens Dircenna placabit ſitim.

Dire Δείρη, Promontorium & urbs ejuſdem nominis juxta Aeſcu[illegible]piam Eſt & civitas Athenienſium ſocia,Steph.

Dīrĭs,Mons eſt Mauritaniæ,quem propter altitudinem, cœli columnam vocaverunt. Meminit hujus Plin. lib.5.cap.1, ubi Dyris ſcribitur per y Græcum.

Dirphys,Δίρφυς,Mõs Eubœę,ubi Dirphya Iuno colit, Steph.

Dīs,dĭtĭs,Deus divitiarum,qui à Luciano claudus fingitur in acceſſu:in recedendo aũt alacris, quòd divitiæ longiſſimo tẽpore partę, niſi cautè diſpenſes,quàm velociſſime elabantur. πλοῦτος. Fingitur etiam cæcus,quòd nullo prorſus judicio indigniſſimum quemq; maximè opibus oneret,digniores prætereat. ¶ Dis etiam creditur eſſe inferorum deus,quòd divitię ex intimis terræ viſceribus effodiantur.Græcè πλούτων dicitur. ¶ Ponitur etiã Dis pro divite, πλούσιος. Terent.in Adelph.Dis quidem eſſes Demea,ac rem tuam conſtabiliſſes. Hinc Ditior & ditiſſimus. Cic.de Amic.Ditior mihi & affluentior, videtur eſſe vera amicitia. Idem Parad. Vt quiſque,quod plurimi eſt, poſſidet,ita ditiſſimus habendus eſt.

Dĭthўrāmbŭs,Διθύραμβος, Viri Thebani nomen, qui primus hymnos inveniſſe creditur, qui in honorem Bacchi ſolent decantari: à cujus nomine ipſi etiam hymni dithyrambi credũtur appellari.Horat.lib.4.Carm: Seu per audaces nova dithyrambos Verba devolvit,numerisq; fertur Lege ſolutis. Quãquam & ipſe Bacchus Dithyrambus eſt cognominatus, διὰ τὸ δὶς ἐκ μήτρας ἀναβαίνειν, quòd per duas veluti portas in vitam aſcenderit. Bis enim natus creditur,ex utero matris Semeles, & femore Iovis. ¶ Hinc locus factus proverbio: Non eſt Dithyrambus ſi bibat aquam, οὐκ ἔστι διθύραμβος, ἂν ὕδωρ πίνῃ. Non adeſt hilaritas, quum deeſt vinum. ¶ Sumptum & illud eſt à Poëtis dithyrambicis, qui Baccho afflati,furebant: Minus habes mentis quàm dithyramborum poëtæ, διθυραμβοπαλαιότερος εἶ ἔχεις ἐλάττονα. In ſtupidos ac furioſos torquebatur.

Dizeres, Vide χεῖ, in Steph.

Dīzērŭs, Δίζηρος, Vrbs Illyriæ:dicta nimirum διὰ τὸ δίζασθαι τὴν μήδειαν, quòd illic quæſita ſit Medea,Steph.

D ante O.

Dŏbērŭs, Δόβηρος, Vrbs Pæonia,Steph.

Docimeum, Δοκίμειον, Vrbs Phrygiæ, Steph. Vide SINADA & SYNNADA.

Doclea, Δόκλεια, Civitas mediterranea Dalmatiæ apud Ptolemæum li. 2.cap ult.¶ Hujus incolæ dicti ſunt Docleatæ,quorum meminit Plin.lib.3.cap.22.

Dōdōnă,penult.prod. Δωδώνη, Civitas in Chaonia,regione Epiri,juxta quam propinquum erat nemus Iovi ſacrum, quernum totum,ubi Iovis Dodonæi templum fuiſſe narratur, & in eo oraculum omnium quæ apud Græcos fuerunt vetuſtiſſimum. In hoc duas columbas conſulentibus reſponſum dediſſe quidam fabulantur,quarum altera Delphos,altera verò in Ammonis Iovis templum volavit: alii arbores ipſas vocales fuiſſe volunt,& conſulentibus oracula edere ſolitas. ¶ Dictam autem volunt Dodonam à nympha quadam marina ejus nominis:aut,ut aliis placet, à Dodone quodam, Iovis & Europæ filio, Vide Stephanum.

Dōdōnæŭs,a,um, Δωδωναῖος,ut Dodonæus Iupiter, qui in Dodonæo nemore colebatur. ¶ Item Dodonæum æs, Δωδωναῖον χαλκεῖον,tintinnabuli quoddam genus die, noctuq; continuò crepitans: unde & ad homines juſto loquatiores proverbio trãsferri ſolet Auſonius: Nec Dodonęi ceſſat tinnitus aheni.

Dōdōnĭdēs, Δωδωνίδες, Nymphę (ut Pherecydes ait)dicũtur Liberi patris nutrices,à Dodona Epiri civitate.Hæ & Atlantides vocantur,quarum nomina ſunt,Ambroſia, Eudôra,Paſithoẽ, Coronis,Plexaura, Pytho,Tythe.

Dodracum,Holandiæ Vrbs,vulgò *Dorech.*

Dœantes, Δοάντες, Campus Phrygię. Aemonem enim & Dœantem fratres fuiſſe ajunt,à quibus Dœantium & Aemonium nemora dicta ſunt,Stephan.

Dŏlbă, Δόλβα, Vrbs Adiabenæ,Steph.

Doliche, Δολιχή, Vulgò *Nicaro*, Inſula eſt XVII. M. paſſuum à Naxo diſtans, tantundem ipſa in longitudinem patens cum oppidis duobus,tertio amiſſo: quæ priùs Icaros dicebatur: unde nonnulli nomen mari inditum putant potiùs, quàm ab Icaro Dædali filio.Ea etiam Macris,& Ichthyeſſa aliquando vocata eſt.Plin.lib.4.cap.12.

Dolichene, Δολιχηνή, Vrbs Comagenæ,Steph.

Dolichiſte, Δολιχίστη Ptolemæo, Inſula eſt in mari Lycio, contra Chimæram promontorium,Plin.lib.5.cap.31.

Dŏlĭŏnēs, Δολίονες, Incolæ Cyzici, aliàs Dolici, vel Dolini, Steph.vide SCYRMVS.

Dŏlōn, Δόλων, Proprium nomen viri Trojani, egregia pedum pernicitate præditi,qui quum in caſtra Græcorum ſpeculator miſſus eſſet,à Diomede & Vlyſſe deprehenſus conſilia Trojanorum ſpe conſervandæ vitæ illis aperuit: quem tamen ut proditorem,falſa ſpe deluſum occiderunt. Virgil.12. Aeneid. Antiquí proles bello præclara Dolonis.

Dŏlonci, Δόλογκοι, Populi Thraciæ, ita dicti à Dolonco fratre Bithyni,Stephanus.

Dŏlŏpes,

Dŏlŏpēs, pen. cor. Δόλοπες, Populi Theſſaliæ, in extremis finibus Phthiotidis, quibus Peleus (cujus imperio parebant) Trojani belli tempore Phœnicem præpoſuit: ut ex Homeri ſententia refert Strabo, lib. 9. Virgil. lib. 2. Aen. -quis talia fando Myrmidonum, Dolopúmve, aut duri miles Vlyſſi Temperet à lachrymis? &c. Plin. lib. 4. cap. 2: Dolopas in Aetolia cõſtituit.

Dŏlŏpēĭus, a, um, Valer. 2 Arg. -vidiſſe putãt Dolopeïa buſta.

Domitii. Plures apud Romanos. Cn. Domitius. L. Domitius, Domitius Nero, Domitius Aenobarbus. Vide Suet. in Ner.

Domitii, civitas, Δομιτίου πόλις, in Iſauria eſt, Steph.

Don, Δών, Fluvius, à quo Dodonam aliqui dictam putant. Stephan. in Dodona.

Donĕttīni, Δονηττῖνοι, Gens Moloſſiæ, Steph.

Dŏnusĭă, Δονσία, Inſula parva Rhodi, in quam Dionyſius Ariadam ex Naxo tranſtulit, quum Minos pater eam perſequeretur. Vnde corruptum vocabulum videtur pro Dionyſia. Stephano.

Donysà, Δόννσα, Inſula eſt in mari Aegeo, una Sporadum, cujus meminit Virgil. lib 3 Aeneid. Linquimus Orygiæ portus, pelagoque volamus, Bacchatamque jugis Naxon, viridemq; Donyſam.

Dŏră, Δῶρα, Inſula eſt in Perſico, Steph.

Dorceus, ci, Δορκεύς, ab Ovidio 3. Metam. numeratur inter canes Actæonis. Inde (inquit) ruunt alii rapida velocius aura, Pamphagus, & Dorceus, & Oribaſus, Arcades omnes.

Dŏrĭcum, Δώριον, Phrygiæ civitas, Steph.

Dŏrĭcŭs, Δωρικός, Oppidum eſt Peloponneſi juxta quod Thamyras citharœdus Muſas ad cantus certamen provocavit. Meminit hujus oppidi Plin libro 4. cap 5. Item Lucanus lib 6: -Pteleos, & Dorica ira Nobile Pindum. ¶ Eſt & ejuſdem nominis oppidum in Magneſia apud eundem, lib. 4. cap. 10. ¶ Tertium item in Ionia, minoris Aſiæ regione, apud eundem lib. 5. cap. 29.

Dŏrĭs, idis. [Δωρίς. German. Ein Landtſchafft in Griechenland.] Græciæ regio eſt juxta ſinum Maleacum-, quæ à tergo habet Octam montem: à qua incolæ Dori, vel Doriẽſes, vel etiam Dories Δωριῆς, appellantur. ¶ Inde denominativum Doricus: ut, lingua Dorica, qua regionis ejus populi utebantur. Dories antè Achivi dicebantur: poſtea Dories dicti à Dorico quodã (ut Plato autor eſt 3. de Legib) qui ejus regionis exules reſtituit: aut (ut Servio placet) à Dorõ Neptuni filio, aut certè à Doride Oceani & Tethyos filia. Ab his originem traxerunt Aſiæ populi, in ora Cariæ, ad mare Carpathium, quorum regio etiam Doris appellata eſt.

Dŏrĭī, Δώριοι, & Dorienſes, ſive Dories. Δωριῆς, Populi ſunt Achaiæ, ſic dicti à Doride regione Græciæ juxta Maleacum ſinum, cujus à tergo mons eſt Oeta. ¶ Sunt & ejuſdem nominis populi in Aſia Caribus vicini, ad Carpathium mare, à ſuperioribus oriundi, quorum frequens eſt mentio apud Herodotum lib. 1.

Dŏrĭs, Δωρίς, Nympha maris, Oceani & Tethyos filia, quę Nereo fratri nupta, immenſam vim marinarum Nympharũ peperit, quę à nomine patris Nereides appellatę ſunt. ¶ Nõnunquam pro ipſo mari. Virg. in Gallo: Sic tibi quum fluctus ſubterlabere Sicanos, Doris amara ſuã non intermiſceat undam.

Dŏrĭſcŭs, Δωρίσκος. Locus littoralis Thraciæ, ferè ex oppoſito Samothraciæ, à Doride nympha appellatus, cujus capacitate Xerxes numeravit, aut potiùs demenſus eſt exercitus ſui multitudinem. Erat enim capax CXX. M. hominum. Autor Plin lib. 4. cap. 11. & Herod lib 7.

Dŏrĭŭs. Luſitaniæ fluvius, ad quem portus eſt, & civitas, ut eſt apud Ptolemæum.

Dŏrŏcŏttĕrŭs, Δωροκόττερος, Vrbs Galatarum Aquilonarium, Steph.

Dŏrtĭum, Δόρτιον Ptolemæo cap 9. libro 3, Mœſiæ ſuperioris urbs eſt, ad Danubium.

Dŏrŭs. [Δῶρος. Germ. Ein Sohn Neptuni, welcher in der Landtſchafft Griechenlandes geherrſchet hat/ welche hernach võ ſeinem nammen Doris iſt genennet worden.] Neptuni filius, qui in Doride Græciæ regione regnavit, à quo ipſi etiam populi, Dorii appellati putantur, ut ait Servius in illud Virgil. 2. Aeneid. -juvat ire, & Dorica caſtrâ, Deſertosque, &c. ¶ Eſt etiam eo nomine urbs quædam Phœnices, apud Ioſephum: cujus cives Doritę appellantur, teſte Stephano: qui in Caria ejuſdem nominis urbem collocat.

Dŏrўclŭs, Δορύκλος, Filius Priami, nothus, Vt ſcribit Homer. lib. 11. Iliad quem Ajax interemit. ¶ Alter fuit Doryclus, frater Phinei regis Thraciæ, de quo Virg. lib 5: Fit Beroë Iſmarii conjunx longæva Dorycli. Et paulò pòſt: -non hęc Rhœteia, matres, Eſt Dorycli conjunx, &c.

Dŏrўlæum Δορύλαιον Stephano, teſte Plin. lib. 3. cap. 29, oppidum eſt Phrygiæ, non procul ab Hermi auriferi fluminis fonte: cujus meminit Plin. lib. 5 cap. 29.

Dŏrўlās, Δορύλας, Nomen Naſamonis cujuſdam potentiſſimi, unius ex iis qui Perſeo in aula Cephei vim inferre conati, ab illo ſunt interfecti. Ovid. 5. Metam. Et Naſamoniaci Dorylas ditiſſimus agri, Dives agri Dorylas: quo non poſſederat alter Latius, aut rotidem tollebat farris acervos. ¶ Eſt item Dorylas Centauri nomen, apud Ovid. 12. Metam.

Dŏrўlāŭs, Δορύλαος, Vir Cretenſis, rei militaris peritiſſimus, & Mithridati cognomento Evergetę magna familiaritate devinctus: cujus res geſtas vide apud Strabonem lib. 10.

Dorylus, Vnus ex Centauris.

Dŏtĭum, Δότιον, Vrbs Theſſaliæ, in quam Gnidii migrarunt, quorum regio Gnidia vocatur, à Dotia Elari filia ſic dicta, vel à Dotide, vel Dotho, Steph.

D ante R.

Drăbēſcŭs, Δραβήσκος, Thraciæ regiuncula, Steph.

Dracæna, Δράκαινα cum diphth. Draconis fœmina, quæ Dràca dici quoq; poteſt.

Drăco. [Δράκων. Ger. Ein rauher Geſatzgeber der Athenienſeren.] Antiquiſſimus Athenienſium legislator, cujus leges Solon, præterquam quæ de cæde erant conſtitutæ, abrogãdas cutavit, propter ſeveritatem. Nam una omnibus pœna conſtituta erat, ut etiam qui deſidiæ damnati eſſent, aut qui olera ſurripuiſſent, capite plecterẽtur. Ob quam cauſam Demades dicere ſolebat: Draconem non atramento, ſed ſanguine leges ſcripſiſſe. Vide Gell. lib. 12 cap. 18.

Dracŏnĭgĕnæ, Δρακοντογενεῖς, Ex dracone geniti: quo epitheto à Poetis notantur Thebani, Bœotiæ populi: propterea quòd ii qui Cadmo in ea urbe ædificanda adjutores fuerunt, ex ſatis draconis dentibus nati ferantur. Ovid. 3. Metam.

Draconis inſula, Δράκοντος νῆσος, in Libya eſt, Steph.

Draconum, Δράκοντες mons & civitas in Icaria inſula, Steph.

Dracus, Achęorum dux, à L. Mumio Romanorũ duce victus. Epitom. Liv. lib. 52: Cum Achæis (inquit) qui in auxilio Bœotios & Chalcidẽſes habebant, Quint. Cęcil. Metellus ad Thermopylas bello conflixit: quibus victis, dux eorum Critolaus, veneno ſibi mortem conſcivit. In cujus locum Dracus, Achaici motus primus autor, ab Achæis dux creatus, ad Iſthmon à L. Mumio conſule victus eſt. Hæc Liv lib. 52.

Drăgmŭs, Δράγμος, Vrbs Cretæ, Steph.

Drances, Δραγκης, Orator Latini regis, infeſtiſſimus Turno Rutulorum regi, ut eſt videre apud Maronem lib. 11. Tum Drantes idem infenſus, &c.

Drăngæ, Δράγγαι, populi ſunt Perſiæ, unde fœmininum Drangeis, Δραγγαῖς, & regio Drangana, Δραγγανή, Steph.

Drangiana, Δραγγιανή, Provincia in Aſia majori, quam Ptolemęus ab Occaſu & Septentrione Aria & Bagao monte terminari ait, ab Oriente Arachoſia. Vide ipſum lib. 6. cap. 19.

Drāusī, Thraciæ populi ſunt, qui puerorum recenter natorum futuram calamitatem deflent, commemorantes omnia mala quæ vitam ingreſſos neceſſe eſt perpeti: contrà autem, defunctorum exequias ſumma celebrant alacritate, gratulãtes illis quòd tot malorum myriadibus ſemel ſint defuncti. Autor Herodotus.

Drĕpănă, Δρέπανα, Vrbs Lyciæ. Et Drepana in plurali numero, urbs Siciliæ, Steph

Drĕpănē Δρεπάνη, Phæacia. ¶ Eſt etiam Drepane in Bithynia juxta Aſtacenum ſinum: item mons Aethiopiæ. Bithynicam ſic dictam ajunt, à falce Saturni, Steph. ¶ Drepanis, Ariſt. [Δρεπανίς. Pol. Morska caskol'ka.] hirundo marina. Plinius libr. 10. cap. 30. & lib. 30. cap. 4. Item lib. 11. cap. 47. V. de Hirundo in APPELI.

Drepanum, Δρέπανον, Vrbs Libyæ: ſunt & duæ inſulæ circa Lebinthum, Stephan.

Drĕpănum, pen. corr. [Δρέπανον. Germ. Ein Stätt in Sicilien nicht gar fern von dem Borgebürg *Lilybæo*, heiſſt jetzt *Trapano*.] Vrbs eſt Siciliæ trans Lilybæum promontorium, non procul ab Eryce monte: ita dicta à curvo ſitu inſtar falcis. Δρέπανον enim falx dicitur: vel ab eo quòd Saturnus amputatis virilibus paternis, illuc falcem projecerit. Ovid. lib. 3 Faſt. Quique locus curvæ nomina falcis habet. Virgil. 3. Aen. Hinc Drepani portus, & illætabilis ora, Accipit, &c.

Drēſdă Vrbs Myſniæ, Vulgò Dreſen.

Dreſĭa, Δρεσία, Vrbs Phrygiæ, Steph.

Drĭlon, Δρίλων, Fluvius eſt Dalmatiæ, ex Scardonio monte ortum trahens, circa medium ſuperioris Myſiæ. Vide Ptolemęum lib. 2. cap. 17, & Plin. lib. 3. cap. 22.

Drĭlonĭus, Δριλόνιος, Vrbs magna, ultima Celticarum, Steph.

Drongĭlon, Δρόγγιλον, regiuncula Theſſaliæ, Steph.

Drŭentĭă, æ, Fluvius provinciæ Narbonenſis, in Rhodanum influens. Plin. lib. 3. cap. 4.

Druſilla, filia Herodis Agrippæ, quę interfecit Iacobũ. Actor. 12. Soror Agrippę poſtremi regis Iudæorũ; uxor Felicis præſidis Iudeæ, Act. 24. Ioſeph. lib. 20. cap. 9.

Drŭsŏmăgŭs, [Δρουσόμαγος. Germ. Memmingen.] Rhætorum oppidum eſt apud Ptolemæum, lib. 2. cap. 12.

Drŭſŭs,

Drūsĭus, δροῦσος, Vir Romanus, genere & eloquentia magnus, sed ambitiosus, & superbus, Catonis avus, de quo sic Cic. 4. de Finib. Conferam autē, *inquit*, avum tuum Drusum cum C. Graccho ejus ferè æquali. Aedilis munus magnificentissimū dedit: Quæstor in Asia nullis insignibus uti voluit, nequid ipso esset insignius: Tribunus pleb. Latinis civitatem, plebi agros, Equitibus curiam, Senatui judicia permisit. ¶ Fuit & ante hunc M. Livius Drusus, cognomento Salinator, qui unà cū Cl. Nerone collega suo in Consulatu Asdrubalem vicit. Virg. 6. Aen. Quin Decios, Drusosq; procul, *&c.* ¶ Drusus item alius Ciceronis sodalis, de quo 3. de Nat. deor. sic scribit: Cur sodalis meus interfectus domi suæ Drusus, *&c.* ¶ Fuit & hoc nomine Liviæ Augustæ filius, qui in Germania periit: de cujus morte extat Ovidii carmen consolatorium ad Liviam matrē.

Dryās, δρύας, Filius Hippolochi, & pater Lycurgi, qui in bello Thebano Eteoclis partes sequutus, quum in pugna Parthenopæum lethali ictu vulnerasset, à Diana sagittis occisus est. Statius: Horrendumq; Dryanta movet, *&c.*

Dryădes, [δρυάδες. Ger. Waldgöttin.] Nymphę sylvarū præsides: ita dictę à Græco nomine δρῦς, quod quāvis propriè quercū significet: accipitur tamē pro quavis arbore. Virg. 1. Georg. Ferre simul Faunique pedem, Dryadesq; puellæ. Hamadryades autē dicuntur singularum arborum nymphæ, quæ cū iis unà nasci & occidere dicuntur: cujusmodi describit Ovid. lib. 8. Metam. quercu annosa ab Etisichthone succisa interemptam.

Dryăntĭădēs, δρυαντιάδης. Dictus est Lycurgus Thraciæ rex, à patre Dryante. Ovid. in Ibin: Vtque Dryantiadæ Rhodiapeia regna tenenti.

Dryĭdæ, [δρυίδαι. Ger. Die weisen vnd geistlichen bey den vralten Gallis.] sive Druidæ, sive etiam Druides, dicti sunt Gallorum sacerdotes, qui de totius gentis controversia constituebant. Nomen habere creduntur a dictione δρῦς, quæ olim quamvis arborem: hodie verò peculiariter quercum significat, quòd maximè in lucis versabantur. Plin. lib. 16 cap 44: Nihil habent Dryidæ (ita enim Galli suos appellant magos) visco *&c.* Cæs. lib. 6. bell. Gall. Druidæ rebus divinis intersunt, sacrificia publica ac privata procurant, religiones interpretantur. Ad hos magnus adolescentium numerus disciplinæ causa concurrit, magnoque sunt apud eos in honore: nam ferè de omnibus controversiis publicis, privatisque constituunt. Et si quod est admissum facinus, si cædes facta, si de hæreditate, de finibus controversia est, iidem decernunt, præmia, pœnasq; constituunt. Vide de his plura apud Cæsarem, quæ hîc brevitatis causa omittimus. Hanc religionem (inquit Suetonius) sub Augusto interdictam, Claudius imperator quintus penitùs abolevit. Pro iisdem etiam dicimus Druides, Druidū, per tertiam declinationem. Cæsar bell. Gall. lib. 6: Sed de his duobus generibus alterum est Druidum, alterum Equitum. Et paulò pòst: His autem omnibus Druidibus præest unus, qui summā inter eos habet autoritatem.

Drylæ, δρυλαὶ, vicus, συνοικία, procul à Pontica Trapezunte, Stephan.

Dryme, δρυμὴ, Vrbs Libyæ, Steph.

Drymia, δρυμία, Vrbs Phocidis, Steph.

Drymusa, δρυμοῦσα, Insula Ioniæ, Steph.

Drymodis, Peloponnesi regio mediterranea, postea Pelasgis, & novissimè Arcadia dicta. Plin. lib. 4. cap 6.

Dryope, δρυόπη, vel δρύοπα, urbs circa Hęmoniā: Dryopes autē circa Oetam, à Dryope Eurypyli filia dicti sunt, Steph.

Dryŏpēs, δρύοπες, Populi Epirotici, de quibus Strabo lib. 8. & 13. Virgil. 4. Aenecid. Cretesque, Dryopesque fremunt, pictiq; Agathyrsi.

Dryopia, δρυοπία, δρυοπὶς, regio Dryopum circa Trachinam, Stephan. Vide CYTHNVS.

Dryŏs, δρῦς, Vrbs Thraciæ, & alia Oenotrorum: item vicus Lyciæ circa Arum fluvium, Steph.

Dryssus, vir Trojanus apud Homerum in Iliade.

Dryŭsă, δρύσσα, Samos olim dicta est, Steph.

D ante V.

Dubis, Galliæ fluvius, Vesuntionem Sequanorum oppidum medium secans, Dolamque alluens. [German Die Dub / ist ein fluß in Burgund / fleußt gen Bisanz vnd Dole / heißt jetzt *le Doux*.] Meminit ejus Cæsar, lib. 1. bell. Gall. A nonnullis Alduas dubis appellatur.

Dubitapes, fictor egregius, qui vasa ex rubra creta primus finxit.

Duellonam, Bellonam antiqui appellabant, teste Varrone lib. 4. de Lingua Latina. *duo*.

Dueona, δουήονα, Vrbs Cadurcorū in Gallia Aquitanica, apud Ptolemæum, lib. 2. cap. 8.

Dŭillĭŭs, sive (ut alii vocant) Duellius, Nomen civis Romani, qui primus Romę navali certamine triumphavit. Is jam senex & trementi corpore, in quodam jurgio audivit exprobrari sibi os fœtidum, & tristis se domum contulit. Quumque uxori questus esset quare nunquam se monuisset, ut huic vitio mederetur: Fecissem (inquit illa) nisi putassem omnibus viris sic os olere. Cic. in Orat. Quid verò licentius quàm quòd hominum etiam nomina contrahebant, quò essent aptiora? nam ut Duellum, bellum, & Duis, bis: sic Duellium cum qui Pœnos classe devicit, Bellium nominaverunt, quum superiores semper appellati essent Duellii.

Dūlĭchĭum, δολίχιον, Insula est in mari Ionio, non procul ab Ithaca, una ex iis quibus Vlysses imperabat. Virgil. 3. Aen. In medio apparet fluctu nemorosa Zacynthus, Dulichiumque, Sameq;, & Neritos ardua saxis.

Dūlĭchĭus, a, um, Propertius: At quum Dulichias Pallas spatiatur ad aras.

Dulopolis, [δολόπολις, ἡ δούλων πόλις. Ger. Knechtstatt in Lybien gelegen.] id est, Servorum civitas, in Libya est. Alia Hierodotum est, in qua unicus liber est. Ajunt & in Creta Dulopolin esse mille virorum. Est etiam parva regio in Aegypto hujus nominis, Steph.

Dumatha, δόμαθα, Vrbs Arabiæ, Steph.

Dūnĭum, δούνιον, Ptolemęo urbs est Britannię, inter Austrum, & Occasum sita.

Dūra, æ [נהר *durá*.] δῦρα Stephano, oppidum Mesopotamiæ, cujus incolæ dicuntur Dureni, δυρηνοί.

Duram, δῦρον, Stephanus, Quidam putant esse nomen fluvii, circa quem gigantes turrim Babel fecerunt. Alii volunt esse campum. Vnde est apud Danielem: In campo Duram statuit Nabuthodonosor statuam.

Dūrĭă, sive Durias, δουρίας Straboni, fluvius est Edetanorum, in tractu Tarraconensis Hispaniæ, Valentiam præterfluens, & in sinum Sucronēsem se exonerans. Plin. lib. 3. cap. 3, & Pomponius lib. 2. Salust. Turiam vocat, lib. 4. Historiarum: Inter læva mœnium dextrum flumen Turia, quod Valentiam parvo intervallo præterfluit. Quam scripturæ rationem in Claudiano quoq; observavimus, qui sic habet: Floribus & roseis formosus Turia ripis. Phocas, aliiq; nonnulli non incelebres Grammatici, nomen hoc neutro genere efferendum contendunt, quemadmodum & Mulucha, pro Africæ fluvio. ¶ Est & alter ejusdē nominis fluvius in latere Occidentali Hispaniæ, per Vectones, & Vaccæos in Oceanum influens, teste Strabone lib. 3. Ptolemęus lib. 2. cap. 6, Doriam appellat. Plin. item libro 3. cap. 16, Durias duos commemorat ex Apennino ortos, & in Padum influentes. Item alium in finibus Germanię, Suevos à Carnuntis dirimentem, lib. 4. cap. 12.

Durĭopus, δυρόπους, Vrbs & regio Macedoniæ, Steph.

Durocottorum, δυροκόττορον, Galliæ Belgicæ urbs est, Rhemorum metropolis, apud Ptol. lib. 2. cap. 9.

Dusare, δουσαρὴ, Scopulus & vertex altissimus Arabiæ: sic dictus à Dusaro deo, qui apud Arabes & Dacharenos colitur. Gentile, Dusareni, Steph.

D ante Y.

Dўmās, Virg. 2. Aen. Iphitus oblatam per Lunam Hypanisq; Dymasq;. Item Dymam, tribus Dorienśium, Steph. Δδυῶσις, ἡ τῆ γλώσσαν ἰάλασσα. Dymbrius, Vide THYMBRIA.

Dyme, δύμη, Vrbs Achaię ultima ad occasum, quam Antimachus Cauconidem à Caucone fluvio cognominat, Steph.

Dўnămĕnē, Vide in D ante I, ubi malè collocatum est.

Dyndasum, δυνδασσον, Vrbs Cariæ, Steph.

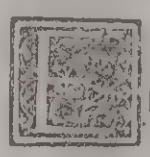
Dyrbæi, δυρβαῖοι, Populi ad Bactros & Indiam pertinentes. Vide plura apud Steph.

Dўrrhăchĭum, [δυρράχιον. Vulgò Duraxzo. Germ Ein Statt in Macedonien am Adriatischen Meer gelegen.] Vrbs est in ea parte Macedoniæ, quæ mari Adriatico incumbit, distans à Brundusio CCXX. M. pass. trajectu. Dictum autem volunt Dyrrhachium à nomine ejus qui urbi portū adjecit: nam antea Epidamnus vocabatur, teste Plinio lib. 3. cap, 23. Hanc urbem Cicero exilii sui tempore amicissimam expertus est, & officiosissimam, in qua & commoratus est, donec Senatusconsulto revocaretur. Vide plura apud Steph. cui alia hujus nominis Laconiæ urbs est, una ex centum: & Illyriæ regio Dysrachia, cujus incolæ Dysrachii & Dysrachent.

Dysponтĭum, δυσπόντιον, Vrbs Pisæę, à Dyspontio Pelopis filio, Stephanus.

Dўstŭs, Vrbs Eubœæ, δύστος, Steph.

E

Aantēs, Nomen proprium historici Cyziceni, qui fuit eadem ętate, qua Pygmalion in Oriente regnabat.

Eănŭs, à veteribus dictus est, qui postea Ianus, qui ineunti anno credebatur præsidere. Sæpè enim antiqui secundā vocalem pro tertia usurpaverūt, quod & ipsum testatur Quint. lib. 5. cap. 6: Quid? non e quoq; i loco fuit, ut Menerva, & Leber, & Magester. *&c.*

Eărĭnŭs,

Eărĭnus, pen. cor. ἐαρινὸς, Adolescentis formosi nomen apud Martialem, à Vere dictum, quod Græci ἔαρ appellant.

Easo, onis, Promontorium Pyrenæi montis. Item oppidum Vasconum. Vtriusq; autor Ptolemæus, lib. 2. cap. 6.

E ante B.

Ebion, Hæreticus tempore Trajani Imp. docuit Christum esse tantùm hominem ex Ioseph & Maria natum, & observationē cæremoniarum Mosis ad salutem necessariam esse.

Eboracum, ἐβόρακον Ptolemæo, Britanniæ civitas est, quam illi sua lingua vocant *Iorix*.

Ebroe, ἔβρον, Vrbs in Chananæa Iudææ, gētile Ebromus. Steph.

Ebrōn, ἔβρων, mons Palæstinorum, haud longè à Gaza Syriæ civitate.

Ebrŭs, Vide HEBRVS.

Ēbūdēs, insulæ sunt quinq; numero, in Oceano Britannico angusto freto divisæ, quarum incolæ (ut scribit Solinus) lacte solùm & piscibus vitam agunt. A Plinio Hæbudes dicuntur: à Stephano αἰβῦδαι, diphthongo non aspirata.

Ebūrā, ἔβορα Ptolemæo, ἔβορα Stephano, oppidum est Hispaniæ Bæticæ, cujus meminit & Plin. lib 3. cap. 1.

Eburones. [ἐβορῆνοι Hodie *Leodienses*. Vulgò *Liege*. German. Lüttichee.] Populi Galliæ Belgicæ, qui per fraudem multos ex Cæsaris exercitu trucidarunt.

Eburonices, Populi sunt inter Celtas Aulercis, Lexoviis, & Vnellis, reliquisq; maritimis civitatibus vicini.

Eburum, ἔβορον Ptolemæo, Moraviæ oppidum est. Germani vocant Otmänz in Mertzheren.

Ebŭsŭs, ἔβουσος, Vulgò *Ibiza*, Insula est in mari Balearico altera Pityusarum, nullum animal noxium gignens. Plin. lib. 3. cap. 5: Ebusi terra fugat serpentes, Colubrarię paritꝰ ideo infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Habet hæc insula oppidum ejusdem nominis, à Phœnicibus (ut putatur) conditum, aut certè à Pœnis, qui à Phœnicibus originem duxerunt. Silius libro 3: Iamq; Ebusus Phœnissa movet, jamq; Artabus arma.

E ante C.

Ecameda, sive potiùs Hecameda, ἑκαμήδη, apud Hom. lib. 11. Iliad. nomen est filiæ Arsinoi, quæ capta Tenedo, Nestori in prædam cessit.

Ecbatana, [ἐκβάτανα. Germ Die Keyserliche Hauptstatt in Media.] numero plurali, pen. corr. metropolis est majoris Mediæ, à Seleuco condita, teste Plin. lib 6. cap. 14. Strabo lib. 11: Media in duas partes divisa, quarum alteram majorem vocant, cujus metropolis fuit Ecbatana civitas, & Medici imperii caput, nunc etiā Parthi Regia utuntur. Hujus urbis meminit & Cic. in Oratione pro Lege Manilia, de Mithridate loquens: Vsq; in Hispaniam (*inquit*) Ecbatanis legatos misit ad eos duces quibuscum tum bellum gerebamus. ¶ Fuit & in ora Syriæ ejusdem nominis oppidum, in mōte situm, postea Carmelum appellatum: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 19.

Ĕchĕmōn, ἐχέμων, Priami filius, à Diomede occisus, Homer. Iliad 5.

Ĕchĕnēŭs, per quatuor syllabas, & pen. prod ἐχένηος, omniū Phæacum generosissimus, teste Homero lib. 7. Odysseæ.

Echeria, ἐχερία, Vrbs Italiæ, Steph.

Echetla ἐχέτλη, Vrbs Siciliæ.

Echetra, ἐχέτρα, Vrbs Italiæ, Steph.

Ĕchīnădēs, [ἐχινάδες. Ger. Zwo kleine Inseln/ gegen den außgängen des flus *Acheloi* vber gelegē/ in dē Meer so an *Acarnaniam* stosset.] Exiguæ sunt insulæ, Acarnaniæ adjacentes, ex adverso ostii Acheloi fluminis, natæ ex arena & limo impetu Acheloi convecto, teste Plin. lib. 2. cap. 85. De Echinadibus pulchrè Thucyd. lib. 2, ubi de Acheloo. Ovid. lib. Metam. 8, involucro fabulæ verum occuluit, & ex Najadibus factas insulas tradidit: quoniam hæ terrę fluvio adgestæ fuerunt. Statius lib. 2. Theb.

Turbidus objectas Achelous Echinades exit. Lucanus:

-Crassus oblimat Echinades undis.

Seneca in Trojade declinat Echina, æ, pen. prod. Quolibet vento faciles Echinæ. Lege Dulichium in Steph. Qui etiam has insulas circa Aetoliam esse scribit: & hoc nomen sortitas ab asperitate, vel Echinorum copia, vel Echino vate.

Echīnon, Thraciæ urbs est ad Pegasæum sinum. Pomp. Mela lib. 2, in Thraciæ descriptione.

Ĕchīnŭs, pen. prod. ἐχῖνος, ὁ ἐχινοῦς Stephano, Oppidum est Acarnaniæ, nō procul ab ostio Acheloi, quod Echinadibus insulis nomen fecisse putatur. [Ger. Ein Statt nahe bey dem auß lauff *Acheloi* gelegen.] Meminit hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 1. ¶ Est item Echinus, oppidum in ora Phthiotidis ad Maliacū sinum, circa quod Sperchius in mare influit. De hoc Cicer. in Arato: Dicitur excelsis errans in collibus amens, Quos tenet Aegæo defixa in gurgite Echinus. Recensetur etiam à Ptolemæo lib. 3. cap. 13.

Ĕchion pen. prod. ἐχίων, Vnus fuit illorum, quorum opera adjutus Cadmus, Thebas ędificavit: de quo Ovid. 3. Metamor. Hinc etiam ipsi Thebani à Poëtis Echionidæ & Echionii passim appellantur.

E ante D.

Eddana. ἔδδανα, Vrbs est ad Euphratem, à Phœnicibus habitata: ita dicta ab Eddano duce, Steph.

Ĕdĕssă, ἔδεσσα, Civitas est Mesopotamiæ, sive (ut Plinius mavult) Syriæ Cœles, olim Rages dicta, teste Hieronym. de Tradition. Hebraicis. In hac Abagarus Toparchus regnavit, cujus extat ad Christum Epistola, & Christi ad eundem responsio: ut videre est apud Eusebium in hist. Ecclesiast. lib. 1. Hæc olim etiam Bambyce dicta est. Strabo: Trans Euphratem est Bambyce, quam & Edessam & Hieropolim vocant: in qua Atergatim Syriam deam colunt.

Ĕdessæi, ἐδεσσαῖοι, ἐδεσσηνοί, dicti sunt Edessæ cives.

Ēdī, ἠδοί, Populi Scythiæ, Steph.

Ēditi, Ptolemæo, insula est juxta Orientalem plagam Hiberniæ Andros Plinio dicta.

Ĕdom [דֹּם Edhóm ἐδώμ] Esau dictus est, ob coctionem rufę lentis, cujus edulio primogenita perdidit. Hebræi namq; (ut Iosephus li. 2. scribit,) Edom rubeū dicūt. Vnde & regio, in qua regnabat Esau, Edom dicta est, quā Græci, deflexo nonnihil nomine Idumęam, ἰδουμαίαν, denominaverūt. Hęc nunc regio (inquit Hieronymus) Gebalena dicitur, quæ est in finibus Eleutheropoleos, ubi habitabāt antè Choręi, qui interpretantur liberi: unde & ipsa urbs postea sortita vocabulū est. Nunc viculus Palæstinæ est à conditore sic imposito nomine.

Ēdon, ἤδων, teste Servio, Mons est Thraciæ, aut certè Macedoniæ quę Thracię proxima est, qui à Plinio lib 4. cap. 11, appellatur Edonus.

Ēdōnī, vel Edoni, pen. longa (apud Græcos enim per ω scribitur) Populi Edoni mōti vicini Horat. lib. 2 Carm. Non ego sanius Bacchabor Edonis: recepto Dulce mihi furere est amico.

Ēdonĭus, & Edonus, adjectiva: Idē significant quod Thracius. Virg 12. Aen. Ac velut Edoni Boreę quū spiritus alto Insonat Aegęo. Ad hunc etiam modū Statius dixit Edonas hyemes, pro frigore acerrimo, quale est in finibus Thraciæ.

Ēdōnўdēs, [ἠδωνίδες. German. Vnsinnige Weyber/ welche dem *Baccho* seine Fäst hielten.] Mulieres bacchantes, quæ furore divino agitatæ, mysteria Bacchi celebrabant. Variis autem nominibus appellabantur: nam & Evantes, & Thyades, & Mimallonides, & Mænades, & Bussarides dictæ sunt. De his Ovid. Protinùs in sylvis matres Edonidas omnes, Quæ videre nefas, torta radice ligavit.

Ēdōnis, idis, ἠδωνίς, Civitas Phrygiæ, Cimmeriorum olim sedes postea Antandros dicta, Steph.

Edraei, Vrbs in Galatide regione, vicina lacui Gadareno, ad quam cæsus est Og rex Basan, quę postea cessit dimidia tribui Manassæ, trans Iordanem. Num 21. Ios. 13.

Edumæi, ἰδουμαῖοι, vel ἰδυμαῖοι, Populi Arabici, Stephan. Vide EDOM & IDVMAEA.

Ēdusam [Pol *Iadl'atrawicz ielka*] ab edendo dixerunt veteres deam quæ esui præerat: quemadmodum Potinam, quæ potui. Autor Nonius.

Edyia, ἠδυία, apud Hesiodum in Theogon: Nymphæ nomen est, Oceani & Tethyos filiæ.

Edyme, ἤδυμη, Vrbs Cariæ, Steph.

E ante E.

Ēĕtĭōn, onis, ἠετίων, Pater fuit Andromaches, & socer Hectoris, qui apud Thebas Ciliciæ imperabat, teste Homer. lib. 12. Iliad. ¶ Hinc deducitur adjectivum Eetioneus, ἠετίονεος. Ovid. 12. Meram. Eetioneas implevi sanguine Thebas.

Ēĕtĭōnēă, ἠετίονεια, Alterum ex Piræei promontoriis, Steph.

E ante G.

Ēgĕlāstă, æ, ἐγελάστη, Oppidum est citerioris Hispaniæ, nativi salis fodinis nobilitatum. Plin. lib. 31 cap 7: In Hispania quoque citeriore Egelastæ cæditur sal glebis penè translucentibus, cui jampridem palma inter omnia salis genera à plerisq; medicis perhibetur.

Ēgĕrĭă (inquit Festus) Nympha fuit, cui sacrificabāt prægnantes, quòd eam putabant facilè fœtū utero egerere. [Ger. Ein Göttin der schwangeren Weyberen.] Vide AEGERIA.

Egesinus, Philosophus, Evandri auditor, Cujus meminit Cicero Acad. quæst. lib 4.

Ēgĕstă, ἐγεστα, Civitas in Sicilia, quā Aeneas condidit, & ab Acestis matre Egesta nominavit. Erat aūt Egesta filia Hippotæ Trojani, quā pater, ne marinę belluę traderet, impositā naviculæ diis & ventis cōmisit, quę tandē in Siciliā delata, à Crimniso amne cōpressa, Acesten edidit. Hæc postea Segesta dicta fuit: & Segestani, incolæ: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8.

Egion, Vrbs inter Aetolos & Peloponnesiacos; autor Pōpon.

Ēgnātĭă, ἐγνατία Ptolemæo, Vrbs est Apuliæ, ad mare Ioniū, quæ hodie *Iuvenatium* dicitur.

Egra, ἔγρα Stephano, Oppidū Arabiæ, ad sinum Elaniticū. Alia est ejusdē nominis in Germania. [Ger. Eger am Böhemerwalt.]

E ante I.

E ante I.

Eion, onis, ἠιών, Locus est in Taurica Cherroneso, cujus meminit Plin. lib 6 cap. 6. ¶ Stephano item Eion oppidum est Macedoniæ juxta Pieriam, quę alio nomine Amphipolis dicitur.

Eioneus, ἠιονεύς, Vnus è Græcorũ principibus qui ad Trojam profecti sunt, ab Hectore interfectus, teste Homer. lib. 8. Iliad. ¶ Alter fuit ejusdem nominis Thrax, & pater Rhœsi regis, qui noctu à Diomede & Vlysse interfectus est, eodem Homero teste, lib. Iliad. 10

E ante L.

Elacatæum ἐλακάτειον, Mons Thessaliæ, Iovis Elacatæi templum habens. Steph.

Elæ, ἐλαία, Civitatis nomen est in Creta insula, cujus meminit Plin. lib 4 cap. 12. ¶ Est etiam insula quædam hoc nomine in Propontide, contra Rhyndaci amnis ostium, ut refert idem Plin. cap. ult. lib. 5. ¶ Est item Elæa, ἐλαία, Aeolidis oppidum, non procul à Caico fluvio, inter Myrinam & Pitanam, teste Pompon. lib 1, & Plin. lib. 5. cap. 30.

Elæeus, ἐλαιεύς, Vicus in tribu Hippothoontide, cujus incolę Eleusii, ut etiam ab Elæunte. Steph.

Elaites, ἐλαίτης, Gentile est. Possessivum, Elaiticus.

Elæurichos, ἐλαίου τεῖχος: id est, Olei murus, urbs est Lyciæ. Steph.

Elæus, ἐλαιοῦς, Vrbs in Hellesponto, & alia in Argo: incolæ Elæusii, ut ab Elæo. Steph.

Elæusis, ἐλαιοῦσσα, Insula Ciliciæ post Epirum, quæ nunc *Sebaste*, juxta Cyzicum. Sunt & aliæ insulæ septem. Gentile Elæusius. Steph.

Elamitæ, penult prod. [עילם *helám*. ἐλαμῖται. German Fürsten in Persia.] Dicti sunt Persarũ principes, ab Elam filio Sem, ut ait Iosephus. ¶ Sunt item Elamitæ, populi ad sinum Arabicum, quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 28.

Elaphonesus, ἐλαφόνησος, una Sporadum insularum, cum urbe ejusdem nominis. Steph.

Elaphus, Mons, Vide in ARGINVSSA.

Elaphussa, ἐλάφουσα, Insula in Adriatico, Vide BRETTOTIA.

Elatea, ἐλάτεια, Vrbs maxima Phocidis ab Elato quodam. Alia Thessaliæ, & alia Theosprotiæ, quam etiam vocant Elatriam. Steph.

Elatus, Pater fuit Cœnei, unde Elateius dicitur. Ovid. lib. 11.

-manet impersossus ab omni,
Inq; cruentatus Cæneus Elateius ictu.

Stephanus in Dotio, Elati filiam Dotiam nominat.

Elavia, ἐλαυία, Populi Libyæ, Steph,

Elbestii, ἐλβεστοί, Populi Libyæ, Steph.

Elbo, ἐλβώ, Insula quædam, Steph.

Elbonthis, ἔλβωνθις, Vrbs inter Aegyptum & Cyrenen, Steph.

Elbora, Vide LIBORA.

Elcebus, Ptolemæo Galliæ urbs.

Eldana, ἐλδάνα, Oppidum Vaccæorum, qui sunt populi Tarraconensis Hispaniæ. Ptolem. lib. 2. cap 6.

Elea, ἐλέα, Strab. lib. 6, civitas est Lucaniæ, à Phocensibus condita, Parmenidis & Zenonis Pythagoricorum patria: qui ab ea Elatæ dicuntur, Romani primùm Heliam, deinde Veliam vocavêre.

Eleatæ, ἐλεάται, Populi Lucaniæ Eleam urbem incolentes, quę & Helia, & postremò Velia dicta est. Vide ELEA, & VELIA.

Electrides [ἠλεκτρίδες. Germ. Inßten im Adriatischen Meer bey dem außgang Padi.] Insulæ sunt in mari Adriatico, ad ostium Padi ita dictæ à Græcis, quòd electrũ in illis ex arboribus defluere putabant: quod falsissimũ esse, hodie etiam imperitissimis notum est. Provenit enim electrum in quadã Germanici Oceani insula, unde lunari Oceani incremẽto ejicitur ad litus Germanicum, haud exiguum principibus qui locis maritimis imperant, præstans vectigal. Vide ELECTRVM.

Electrã, ἠλέκτρα, teste Hesiodo, Nympha Oceani & Tethyos filia, uxorq; Atlantis: cujus filia Iovi Dardanum peperit. Virgil. lib 8: Dardanus Iliace primus pater urbis & autor, Electra; ut Graii perhibent, Atlantide cretus. Et subdit: -Electram maximus Atlas Edidit, ęthereos humero qui sustinet orbes. ¶ Alia fuit Electra Orestis soror, filia Agamemnonis, quę cęlibem ad multum ętatis vitam egit: unde etiam ab Helena apud Euripidem πολυχρόνιος παρθένος: hoc est, annosa virgo per contumeliam appellatur. Inde aliqui Electram dictã volunt, quasi ἄλεκτραν. hoc est, sine thalamo: quanquam aliis magis placet à flavo colore, electrumq; referente ita fuisse appellatam.

Electrius, a, um: ut, Electria tellus: id est, Samos: ab Electra Dardani matre, filia Atlantis. Valer. Flac. Argon. 2: Tunc tenuis Lemnos, transitq; Electria tellus Threicius arcana sacris.

Electryon, ἠλεκτρυών, Amphytrionis frater, & filius Alcei, ut testis est Hesiodus in Aspide.

Elei, pen. prod. ἠλεῖοι, Populi in Peloponneso, Elidem incolentes, clarissimi propter delubrum Iovis Olympii, ludosque Olympicos, quorum præfecturam Elei habuerunt. Vnde Elei equi, & Eleus carcer sæpè leguntur. Lucan. lib. 1: -quantum clamore juvatur Eleus sonipes. ¶ Hinc Eliades equæ dicuntur, quæ ex Olympico certamine palmam referunt. Virgil. 1. Georg. Eliadum palmas Epirus equarum.

Elelеis, idis, ἐλελίς, Mulier bacchans, quæ & Thyas, & Mœnas dicitur: ἀπὸ τοῦ ἐλελίζειν: hoc est, à vociferando. Ovid. 4. Epist.

Nunc feror, ut Bacchi furiis Eleleides actæ,
Quæq; sub Idæo tympana colle movent.

Elĕlēus, per tres syllabas, ἐλελεύς, Dictus est Sol, ἀπὸ τοῦ ἐλίττεσθαι περὶ τὴν γῆν, quòd æterno circa terram meatu volvi videatur. Autor Macrobius lib. 1. Satur. cap. 17. ¶ Est etiam Eleleus unũ ex Bacchi cognominibus, ab ἐλελίζω verbo Græco, quod significat vociferari, quemadmodum in bello consueverunt. Ovid. libro 4. Metamorph. ubi Bacchi nomina enumerat, etiam Elelei meminit: Nycteliusque (*inquit*) Eleleusque parens & Iacchus, & Evan.

Elephantinã, ἐλεφαντίνη, Insula Nili supra Syenen, oppidum habens ejusdem nominis, & puteum ad Nili ripam ex eodem saxo, in quo Nili incrementa solent incidi. Vide Strab. lib. 17.

Elephantis, tidis, ἐλεφαντίς, Nomen poëtæ, qui libellos scripsit, quibus varia genera cõcubitus, variosq; coëundi modos complexus est. Martial. lib. 12: -nec Molles Elephantidis libelli. ¶ Est etiam Elephantis Nili insula, infra ultimam ejus fluvii cataractam, ubi finis est Aegyptiæ navigationis. Autor Plin. lib. 5. cap 9. Strabo Elephantinam appellat.

Elĕeus, untis, sive potiùs Eleûs, ἐλεῦς Stephano, Oppidum est in Thracia Cherroneso, non procul à Mastusia promontorio. Autor Plin. lib. 4. cap. 11.

Elĕūntii hujus incolæ dicuntur, sive Elæusii, ἐλαιούσιοι.

Elĕūsa, sive potiùs Elæusa, ἐλαίουσα, Insula est Ciliciæ adjacẽs, non procul à Cypro: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31.

Elēusis, ἐλευσίς, & Eleusin, ἐλευσίν, Civitas in Attica provincia, non longè ab Athenis, in qua regnavit Eleusius, qui quũ Cererem filiam quærentem liberalissimè hospitio suscepisset, illa pro munere ostendit ei omne genus agriculturæ: filium etiam ejus Triptolemum recèns natum, per noctem igne fovit, per diem divino lacte nutrivit: quumque grandiusculus factus esset, currui suo, quem alati trahebant serpentes, impositum per totum orbem misit ad usum frumẽtorum hominibus indicandum. Ob cujus beneficii memoriam, Eleusini Cereri solennia sacra instituerunt, quæ Thesmophoria appellantur. Hujus urbis meminit Strabo libro 8, his verbis: Eleusin civitas est in Attica, ubi Eleusinæ Cereris templum extat, & phanum mysticum quod Ictinus extruxit, turbæ theatralis capacissimum.

Eleusinius, adject. ἐλευσίνιος, Stephano: ut Eleusina mater: id est, Ceres. Virgil. 1. Georg. Tardaque Eleusinæ matris volventia plaustra.

Eleusĭus. Vide ELEVSIS.

Eleuthĕrã, ἐλευθέρα, Civitas Cretæ, ab Eleuthere uno Curetum, Saorus aliàs dicta Stephan. Vide ELEVTHERAE, & ELEVTHERNA, & OAXVS.

Eleuthera. Clini patria, Civitas Cretæ, postea Apollonia dicta, Stephanus.

Eleuthĕrã Cilicia, ἐλευθέρα κιλικία: id est, libera Cilicia, cujus partes diversis in locis recensentur. Gentiles, Eleutherocilices, Stephan.

Eleuthĕræ, ἐλευθεραί, Vrbs Bœotiæ ab Eleuthere Apollinis filio, & alia Cretæ, ab Eleuthero uno Curetum, quæ etiã Saorus vocabatur (vide Eleuthera) à Saora nympha. Est & alia juxta Istrum fluvium in Ponto: sic dicta quòd Iason Aeten fugiens, timore illic liberatus sit. Est etiam Lycię urbs à nympha quadam, Steph.

Eleuthĕrĭus, ἐλευθέριος, Nomen viri, quo significatur apud nos liberalis, ingenuus, servator, liberatorq;. Eleutheria, ἐλευθέρια, pluraliter, quasi liberatoria: id est, libertatis solennia. Plaut. in Persa: Basilicè agito eleutheria.

Eleuthèrĭum, ἐλευθέριον, Oppidum Mysiæ. Steph.

Eleuthĕrĭus, ἐλευθέριος, Vrbs Bœotiæ Oropi, prope Cothum & Eneleum Stephanus.

Eleuthĕrĭscē, ἐλευθερισκή, Vrbs Macedoniæ.

Eleuthernã, ἐλευθέρνα, Vrbs Cretæ, ab uno Curetum dicta, Steph. vide ELEVTHERA, & SATRA.

Eleuthĕrŏs, ἐλεύθερος, Flumen est juxta Orthosiam urbem, quæ est in radice Libani montis. Plin. lib. 9. cap. 10: Testudines in Phœnicio mari ultrò veniunt statuto tempore anni in amnem Eleutherum effusa multitudine.

Eleutĭi, ἐλεύτιοι, Populi Apuliæ, gens quã Parthenius Elephãtidem vocat. Gentilia, à priore Elephantinus, ab Elephantide Elephantites, Steph. Sed suspicor aliquid deesse.

Elĭgŏs, ἔλιγος, Oppidum Lydiæ. Steph.

Elibyrge, Vrbs Tartessi. Steph.

Elimia, ἐλίμεια. Vrbs Macedoniæ, ab Elimo heroë, vel Heleno, vel Elyma Tuscorum rege. Steph.

Elis,

Elĭs, ἦλις, Oppidum in Occidentali tractu Peloponnesi, non procul ab Alpheo fluvio, juxta quod certamen Olympicum celebrari solet. Autor Plin. lib. 5, in descriptione Achaiæ. Ptolem. quoq; lib. 3. cap. 16, regionem omnem circumjacentem, Elidem appellat.

Elĕus, a, um, ἠλεῖος. Virg. lib. 3. Georg. Hic vel ad Elei metas & maxima campi Sudabit spatia.

Elĭădes, dis, Patronymicum fœmininum, ut, Equæ Eliades: quæ apud Eliadem certamine curuli palmas merentur. Servius in illud Virg. 1. Georg. Eliadum palmas Epeirus equarum.

Elissa, ἔλισσα, Beli Phœnicum regis filia, Dido cognominata, quòd complura supra animi muliebris fortitudinem gesserit. Nam & fratris insidias fugiens, Carthaginem cõdidit: quumque à suis civibus cogeretur Iarbę novæ urbi bellum inferenti nubere, morte spontanea se à secundis nuptiis liberavit, ut notat Servius.

Elone, ἠλώνη, Vrbs Perrhebica, quę & Lamone à Preto dicitur. Stephan.

Ellopĭa, ἐλλοπία, Regio Eubœæ, & ipsa insula, ab Ellope Iovis filio. Sic etiam dicebatur regio juxta Donatum, cujus incolæ Elli & Selli. Est etiam urbs circa Dolopiam, & regio circa Thespias. Stephan.

Ellŏpium, ἐλλόπιον, Vrbs Aetoliæ Steph.

Elmantĭcă, ἐλμαντικὴ, Vrbs est Iberiæ, juxta Iberum fluvium. Steph. Vide an sit Salmantica Ptolemæo dicta.

Elōrus, pen. prod. ἔλωρος, Vulgò *Labisso*, Siciliæ urbs est Pachyno promontorio proxima: ita dicta ab Eloro amne, qui adjàcentibus campis superfunditur, sicut Nilus in quo pisces cibum è manu capiunt. Plin. lib. 32. cap. 2: De hoc Silius, Sidonius, Drepane, atq; unda clamosus Elorus. Virgil. lib. 3: Exupero præpingue solum stagnantis Elori.

Elōtæ, ἦλωτες: seu Elotia, ἐλωτεία, Publica appellant mancipia Lacedæmonii: id est, publicos ministros, ut sunt apparitores, lictores, qui apud Thessalos dicuntur Penestæ.

Elpenŏr, penultima producta, ἐλπήνωρ; Nomen comitis Vlyssis, qui à Circe cum aliis sociis in porcum cõversus fuit: & deinde pristinę formę restitutus, delapsus de scalis, cervicem fregit. Autor Homer. 10. Odyss. Iuvenal. Sat. 15: Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.

Elpĭa, ἐλπία, Vrbs in Dauniis, à Rhodiis condita. Steph.

Elpĭs, ἔλπις, Nomen proprium Boëthii uxoris. Cujus epitaphium vide in suo loco.

Elŭĭnă, Dicta est Ceres ab Eluio oppido, vel ab Eluide fluvio in quo colebatur. Iuvenal. Satyr. 3: Me quoq; ad Eluinam Cererem, vestramq; Dianam.

Eluri, ἐλάῤῥοι, Populi Scythici, Steph.

Elusa, ἐλεύσα, Vrbs nunc quidem Palęstinæ tertiæ, olim verò Arabiæ. Stephanus.

Elўsĭum, ἠλύσιον, Locus ubi piorum animæ habitant: ἀπὸ τῆς λύσεως, à solutione. Nam animę post solutionem vinculi corporei deveniunt ad Elysios campos. Virgil. 5. Aeneid. - sed amœna piorũ Concilia, Elysiumq; colo. ¶ Sunt & Elysii campi in Bœotia circa Thebas, ut inquit Lycophron: de quibus sensisse videtur Virg. lib. 2. Georg. quum ait: Quamvis Elysios miretur Græcia campos.

Elymaĭs, ĭdis. [עילם *helám.* ἐλυμαΐς.] Regio ad sinum Persicum, ab ipsa Perside Orati flumine discreta. Autor Plinius libro 6. capite 25.

Elymæ, ἐλύμαι, Regio Assyriorum juxta Persiam prope Susidem, Stephanus.

Elymnium ἐλύμνιον, Insula in Eubœa, cum civitate: dicitur etiam ἐλυμνία, Steph.

Elymnus, ἔλυμνος, Heros, Elymię civitati Macedoniæ nomen dedisse putatur, Steph.

Elyrus, ἤλυρος, Vrbs Cretę, Stephan. qui & alibi Syriam navale ejus appellat.

E ante M.

Emath. [חמת *chamáth.*] Nomen fuit duarum Syriæ urbium: quarũ major, Antiochia: minor appellatur Epiphania. Vnde etiam hodie proficiscentibus in Mesopotamiam prima mansio Emas dicitur, corrupto quidem vocabulo, sed pristini nominis vestigia retinẽte. Hemath verò in principio aspiratum, regio Allophylorum est.

Emăthĭă, ἠμαθία Stephano & Suidæ, Nobilis Europæ regio, Thraciæ finitima, postea Macedonia appellata: [German. Die Landtschafft in Macedonia] ita dicta (ut quidam existimant) ab Emathione rege, fratre Memnonis, Tithoni & Auroræ filii. Plin. lib. 4. cap 10: Macedonia centum quinquaginta populorum, duobus inclyta regibus, quondamq; terrarum imperio, Emathia antè dicta. Poëtæ Emathiam aliquãdo usurpant pro Thessalia, suo quodam jure vicinorum locorum appellationes confundentes. Virg. 1. Georg. Non fuit indignum superi; bis sanguine nostro Emathiam, & latos Hæmi pinguescere campos? Lucan. lib. 1: Bella per Emathios plusquam civilia campos: hoc est per campos Pharsalicos. Campi Pharsalici in Thessalia sunt, teste Plin. lib. 4. cap. 8.

Embatum, ἔμβατον, Locus Erythræę: id est, maris rubri. Steph.

Emerita, Augusta, ἠμερίτα, Vulgò *Merida la grande.* Hispaniæ oppidum est, ad Lusitaniam spectans. Est hæc urbs cocco celebris, quod est rubrum granum, cujus succo vellera tinguntur, Tyrio splendori neutiquam cedentia, ut Plin. scribit libro 9. capite 41.

Emisa, penult. prod. ἔμισα, aliàs, ἐμέσα, licet Dionysius corripiat: urbs Phœniciæ Licanusiæ. Gentile. Emisæus, vel Emesenus. Emissa fœmininum est, licet Dionysius declinare videatur, ἔμεσσα, τὴ, Steph.

Emmaus, mai, Plinio, sive Emmaûs, ûntis, ἐμμαοὺς, Ptolemæo, Castellum sive oppidũ Palęstinæ, alio nomine Nicopolis appellatum, ubi Christus à duobus discipulis panem frangens fuit agnitus. Plin. lib. 5. cap. 14: Hierichuntem palmetis consitam, fontibus irriguam Emmaum.

Emōdus, ἡμωδὸς, Mons qui circa finem Indię in duos ramos dividitur. Alteri Ortorocaras nomen est, alteri Semantinus: Vide Ptolemæum lib. 6. cap. 15.

Empandă, Paganorum Dea fuit, teste Festo: ita dicta quòd patentibus pagis, non clausis urbibus præesset.

Empĕdŏcles pen. cor. [Ἐμπεδοκλῆς. Germ. Ein Philosophus natürlicher dingẽ hocherfahren.] Nomẽ est philosophi Agrigentini, quem nescias utrúmne inter Poëtas, an inter Philosophos annumeres, quippe qui rerum naturam elegantissimo carmine explicuit, ut apud Romanos Lucretius. Hic (ut autor est Hieronymus) omne quod vivit & movetur, non putavit edẽdum, sicut & Pythagoras: & ex concordia, amicitiaq; elementorum cuncta constare affirmabat, & eorum inimicitia & discordia aliquando dissolutum iri. Prima item elementorum complexione segregatum aëra contendebat: & post cum ignem erupisse, eumque cùm alium locum non reperiret, sursum à frigore aëris esse repulsum. Circa terram autem duos circunferri dimidiatos orbes: alterum ex igne totum, alterum ex aëre maximè, ac ex igne ádmodum exiguo: & illum diem; hunc noctem esse putat. Solem natura non esse ignem, sed ignis repercussionem ei similem, quàm in aquis fieri cernimus. Lunam ex relicto ab igne aëre cõgelatam, sicut grando congelatur, & per se factam, lucem à Sole recipere. Mentem non in capite, nec in pectore, sed in sanguine disseminatam esse, ac illis partibus homines magis sentire quibus plus sanguinis inest. De hujus morte nonnulli memoriæ tradiderunt, clàm relictis sociis Aetnam Siciliæ montem ascendisse; & in ardentem ejus craterem se conjecisse, eo consilio, ut qũ nusquam appareret, crederetur factus esse immortalis: sed ejectis impetu ignis ferreis ejus crepidis, rem fuisse deprehensam. De Empedocle extat honestissimum illud Lucretii elogium: Carmina quinetiam divini pectoris ejus Vociferãtur, & exponũt præclara reperta, Vt vix humana videatur stirpe creatus. ¶ Empedoclis simultas, Ἐμπεδοκλέους ἔχθρα, dicebatur pertinax & irreconciliabilis: Empedoclem enim ajunt iis fuisse moribus, ut assiduè simultates cum aliquibus susciperet, easque pertinacissimè exerceret. Quadrabit etiam ubi quis levi de causa ex amico fit inimicus.

Empŏrĭæ, Vrbs Hispaniæ Tarraconensis, Ptolemæo.

Empŏrium, ἐμπόριον, Oppidum, quòd aliàs Tanais, juxta Tanaidis fluvii ostia in Mæotin. Steph.

Empŏrĭum, ἐμπόριον, Vrbs Celtica, à Massilienśib. condita: altera est Macedoniæ: tertia Siciliæ: quarta Campaniæ, Steph.

Empūsă, ἔμπουσα, Genus larvæ & terriculamenti, dictum Hecatæ, uno pede incedens: unde & nomen. Autor Eustathius. Vide Cælium Rhodig. lib. 6. cap. 38. lect. antiq. & Erasmum in proverbio: Proteo mutabilior.

E ante N.

Enalus ἔναλος, Lesbius adolescens, qui quũ servandæ puellæ cujusdam gratia se in mare abjecisset, opera delphinum servatus, unà cum illa ad cõtinentem transvectus est. Autor Plutarchus in Symposio septem sapientum.

Encĕlădus. [ἐγκέλαδος. German. Ein gewaltiger Ryß/welchen Jupiter mit dem Straal zu boden geschossen hat/vnnd den Berg Aethnam oben auff jhn geworffen.] Gigantum maximus, Titanis & Terræ filius, quem Iupiter fulmine ictum Aetnæ monti supposuit. Virg. lib. 3. Aen. Fama est Enceladi semustum fulmine corpus Vrgeri mole hac.

Enchĕlĕæ, ἐγχελέαι, Stephano, Oppidũ in Illyride juxta quod Cadmus & ejusdem uxor in serpentes versi sunt. Lucan. lib. 3: - & nomine prisco Encheleæ versi testantes funera Cadmi: Meminit hujus oppidi & Plin. lib. 3. cap. 21.

Endўmĭon, ἐνδυμίων, Nomẽ proprium ejus qui primus Lunæ cursum invenit. Apollon. libro quarto Argon. Οὐκ ἀρ' ἐγὼ Λάτμιον αὖτερ ἀλύσκων, Οὐδ' οἵη κεχαρῇ τεθελήκοιμι ἐνδυμίωνι. Hinc origo fabulæ quam Cicer. tangit 1. Tuscul. Endymionem à Luna adamatum fuisse, & ab ea in Latmio Cariæ monte

monte fuisse sopitum: non aliam ob causam quàm ut illum semel exoscularetur. Endymion (*inquit*) si fabulas audire volumus, nescio quando in Latmio obdormivit: qui est mons Cariæ nondum (opinor) experrectus. Num igitur eum curare censes quum Luna laboret, à qua consopitus putatur, ut eum dormientem oscularetur? Hactenus Cic. ¶ Hinc natum proverbium: Endymionis somnum dormis, Ἐνδυμίωνος ὕπνον κοιμᾶσθαι. In eos quadrabit qui sese immodico somno saginant, aut qui diuturno in ocio versantur, nec ullis se negotiis exercent, sed mollem, feriatamq; agunt vitam.

Ĕnĕti, *ἐνετοί*, habitabant olim juxta Paphlagoniam: inde Homerus sylvestres multos educi scribit. Dicuntur & equæ Enetides. Enetus, *ἐνετός*, etiam possessivum est, & civitas Myrmecis dialecticis patria, Steph. Vide HENETI.

Ĕngāddum. [עין גדי *hengedhi.*] In tribu Iudæ (ut scribit Hieronymus) vocatur usque hodie vicus prægrandis Iudæorum, juxta mare mortuum, ubi opobalsamum provenit, quas vineas Engaddi Salomon in Cantico nominat. Idem alibi: Engaddum ager est terræ Iudææ, non tàm vineis quàm balsamis florens.

Engelanes, populi Illyriæ, idem qui Encheleę, *ἐγχελάνες*, Steph.

Engyon, *ἐγγύων*, Vrbs Sicilię, Steph.

Ĕnĭŏchī, Vide HENIOCHI.

Ĕnĭŏpēus, *ἡνιοπεύς*, Hectoris auriga fuit, à Diomede lancea confixus. Autor Homerus, 8. Iliados.

Ĕnīpēus, penultima prod. *ἐνιπεύς*, Fluvius Thessaliæ, campos Pharsalicos rigans, juxta quem Cæsar vicit Pompeium. Lucan. li. 7: Sanguine Romano quàm turbidus ibit Enipeus. ¶ Est & alter hujus nominis fluvius in Elide, in Alpheum illabens, qui recentiore nomine Barnichius dicitur, teste Strabone lib. 8.

Ĕnĭspē, *ἐνίσπη*, Vrbs Arcadiæ, quæ non ampliùs extat. Quidã Cleotriæ, alii Phocidi annumerant.

Ĕnnā, [*ἔννα*. German. Ein Statt gelegen mitten in Sicilia/heißt jetzt *Anna*.] Civitas Siciliæ edito in loco & undique præcipiti situ, à Syracusanis (Stephano teste) condita, quæ umbilicus Siciliæ dicitur, quòd in medio insulæ constituta sit. Imminet subjacentibus campis, ubertate & florum varietate conspicuis: olim templum Cereris (ut Strabo testatur) habuit vetustissimum, ubi dea præcipua veneratione colebatur, ad quam propitiandam quindecim viros legatos misêre Romani. Hinc raptam à Plutone Proserpinam, Cereris filiam, dixit antiquitas. Vulgus hodie *Annam* appellat, ubi qui regis locum tenet, ob loci commoditatem, totius insulæ solet conventum habere. Cicer. in Verrem: Vetus est (*inquit*) opinio, Iudices, quæ cõstat ex antiquissimis Græcorum literis atque monimentis, insulam Siciliam totam esse Cereri & Liberæ consecratam. Hoc cùm cæteræ gentes sic arbitrantur, tum ipsis Siculis tàm persuasum est, ut animis eorum insitum atque innatum esse videatur: nam & natas esse has in iis terris deas: & fruges in ea terra primùm repertas arbitrantur: & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, ex Ennensium nemore: qui locus quòd in media insula est littus, umbilicus Siciliæ nominatur. Hactenus Cicero.

Ĕnnæŭs, a, um, *ἐννάιος*, ut, Ennæa Ceres, quæ augustissimo in templo apud Ennam colebatur: cujus simulachrum tanto erat effictum artificio, ut qui illud intuerẽtur, aut ipsam videre se Cererem, aut effigiem Cereris non humana manu factam, sed cœlo delapsam arbitrarentur. Autor Cic. 7. Verr.

Enneacrunos, *ἐννεάκρουνος*, Nomen fontis apud Athenas à Pisistrato conditi: à numero fistularum dictus, quos Græci *κρουνοὺς* appellant: nostri verò *Salientes*.

Ĕnnĭŭs, [*ἔννιος*. Germ. Ein vralter Lateinischer Poët.] Poëta antiquissimus apud Romanos. Quint. Valerio & C. Manilio COSS. natus fertur. Hic Tarentinus (si Eusebio credimus) fuit. At Pompon. Mela scribit, Rudias Apuliæ, seu Calabriæ oppidum, Ennio cive esse nobile. Cui astipulatur Silius: Miserunt Calabri, Rudiæ genuêre vetustę. Quin ipse etiam Cic. in Orat. pro Archia Poëta Ennium, Rudium hominẽ vocat. Eusebius dicit Ennium à Catone Quæstore Romam translatum, in Aventino habitasse, ac unius ancillę ministerio contentũ fuisse. Scipionis etiam Africani familiaris erat, quem in bellis semper comitabatur: unde & in sepulchro Scipionum putatur esse constitutus. Sequutus est M. Fulvium Nobiliorem ad bellum Aetolicum, cujus filium erudiit. Ab hoc & Cato jam senex dicitur Græcas literas didicisse. Scripsit plurima, inter quę Annales, bellum Punicum secundum hexametris, quę omnia penitùs interciderũt, exceptis versibus aliquot, quos Macrobius ostendit ab eo desumpsisse Virgilium, & paucis immutatis in suos transtulisse. Sententiarum gravitate in primis excelluit, sed cui verborum cultus minimè respõderet. Vnde interrogatus aliquando Virgilius quid ageret: Aurum se ex Ennii stercore colligere respondit. Periit articulari morbo, quem ex immodico vini usu contraxerat. Horatius: Ennius ipse pater nunquam nisi potus, ad arma Prosiluit dicenda, &c. ¶ Ennius alter fuit Grammaticus, qui duos libros de literis ac syllabis & metris conscripsit: autor est Tranquillus.

Ĕnŏsĭgæŭs, [*ἐνοσίγαιος*. German. Ein erschütter des Erdbodens / ein zunam̃ Neptuni.] Dictus est Neptunus, quòd terram quatiat. Vnde etiam Enosichthon, *ἐνοσίχθων* dicitur. Extra carmen melius unico n scribetur. Dicitur enim *ἀπὸ τῆς σείσεως τῆς γῆς*: hoc est, à terræ concussione. Iuvenal. Satyr. 10. de Xerxe: Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum.

Enoch, *Ἐνὼχ*, Nomen viri in sacris literis, qui significat *Gratia Dei*. Fuit septimus ab Adam doctor & gubernator Ecclesiæ Dei ante diluvium, ab ipso Deo vivus in cœlũ traductus est, anno post mortem Adæ lvij, Genes. 5.

Ĕnŏdĭă, *ἐνοδία*, Hecate, quòd in via inventa sit ab Inacho, Stephanus in Troadis.

Enona, æ, Oppidum in ora Liburniæ, apud Plinium libro 3. capite 21.

Ĕnŏpē, *ἐνόπη* Stephano, Vrbs Peloponnesi, in tractu Messeniaco, juxta Pylum, sub ditione Agamemnonis, teste Homero lib. 9. Iliad.

Ĕntĕlă, *ἔντελα*, Siciliæ urbs à Campanis habitata, Carthaginiensium primi belli Punici tempore socia. Stephanus. Vulgò *Castro vetrano*.

Entribæ, *ἐντριβεῖς*, Populi Thracię à Stephano commemorati.

Enyalius, *ἐνυάλιος*, Vnum est ex Martis cognominibus, teste Macrobio lib. 1. Saturnal. cap. 16, qui Enyalius dicitur quasi *ἐνυοδρόμος*: hoc est, Bellonæ filius. Accipitur & pro bellicoso.

Ĕnўō, *ἐνυώ*, Bellona dea, bellorum præses: quanquam etiam figuratè pro ipso bello sive prælio accipitur. Martial. libro primo: Nec te decipiat ratibus navalis Enyo: hoc est, prælium navale.

E ante O.

Eordææ, *ἠορδαῖαι*, duæ regiones Mygdoniæ: item aliæ duæ, una Iberiæ: altera Thraciæ, ab Eordo quodam. Gentilia, Eordæus, Eordus, Eordista, Steph.

Ĕŏrdī, *ἠορδοί*, populi Thessaliæ, Steph. in Amyro.

E ante P.

Ĕpācrĭă, *ἐπακρία*, Attici agri oppidum, unum ex iis quæ à Cecrope in civitatis formam sunt redacta. Autor Steph.

Epagris, *ἔπαγρις*, Insula una ex Cycladibus, quæ notiore nomine Andros appellatur, teste Plinio, lib. 4. cap. 12.

Ĕpămĭnōndās, [*ἐπαμινώνδας*. German. Ein Herrlicher Edelmañ von Thebis/mit sonderbarer weißheit/dapfferheit begabet.] Nobilis Thebanus, Polymni filius singulari modestia, prudentia, & gravitate prędituς, rei militaris peritus, manu strenuus, animo maximo: adeò autem amans veritatis, ut ne joco quidem mentiretur. Adhæc multiplici artium cognitione eximius fuit. Nam & fidibus novit, & ad earum sonum accinere: qua in re præceptorem habuit Dionysium. Tibiarum autem artem ab Olympiodoro hausit, quemadmodum saltationem à Calliphrone. In Philosophia verò Lysiæ Pythagoræo operam dedit. Hic quum apud Leuctram Lacedæmonios plaga pestifera adeò affecisset, ut ex eo tempore Lacedæmoniorum opes corruerint, & principatum Greciæ amissum ultra reparare nequiverint, dicere solebat: Orbum se, non tamen sine liberis mori, & ex se natam relinquere pugnam Leuctricam. Hic post clarissima facinora edita, extremo tẽpore apud Mantineam, cum acie instructa, & ducis optimi, & militis fortissimi officio fungitur, sparo, agresti telo, percussus ictu mortifero, relatusque in castra semianimis, requisivit à circunstantibus salvúsne esset clypeus: quum salvum esse flentes sui respondissent: allatum, veluti socium laborum, gloriæque osculatus est. Iterum quæsivit essent'ne fusi hostes, quum id quoque ut cupiebat, audivisset, evelli tum denique spiculum jussit: atque ita multo sanguine profuso, in lætitia & in victoria mortuus est. Cujus morte Thebanorum vires ita hebetatæ sunt, ut non tàm illum amisisse, quàm cum illo interisse omnes viderentur. Nam ante Epaminõdam Thebani alieno imperio paruerunt, & post interitum ejusdem in servitutem pristinam revoluti sunt: ut manifestum sit gloriam Thebanam cum illo natam, & cum illo extinctam fuisse. Vide Xenophontem lib. ult. Rerum Græcarum.

Ĕpăphrŏdītŭs, pen prod *ἐπαφρόδιτος*, Grammaticus patria Chæroneus: Archiæ grammatici alumnus, & discipulus, quẽ Modestus Aegypti Præses sibi coëmit, cuiq; filium Pitelinum idem in disciplinã tradidit, quem ille Romæ instituit sub Nerone. Mortuus est hydropisi. Reliqua vide apud Suidam.

Ĕpăphŭs, *ἔπαφος*, Iovis filius ex Io, qui Memphim in Aegypto condidit. Ovid. 1. Metam postquam fabulam Iûs in vaccã conversæ recitavit, subdit: Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem Creditur esse Iovis.

Eparitæ, *ἐπαρεῖται*, populi Arcadiæ, quorum civitas Paris dici debebat: non reperitur tamen id nomen. Steph.

Ĕpēŭs, pen. prod. *ἐπεύς*, Nomen proprium Endymionis filii,

& Pæonis

& Pæonis fratris, qui primus in muralibus machinis equum reperit, qui & artes dicitur. Plin. lib. 7. cap. 56. quæ res locum [illegible] fabulæ: Epeum fabricatorem fuisse equi lignei quo Troja prodita est. ¶ Epeo timidior, Ἐπειῶ δειλότερος. De magno pere pavido dicebatur: ab Epeo quopiam ductum, notæ timiditatis homine.

Ēpēi, pen. prod. ἐπαοί, Populi in occidentali ora Peloponnesi, alio nomine Elii dicti, teste Plin. lib. 4. cap. 5. Cujus sententiæ etiam Stephanus subscribit. Homerus tamen in Catalogo navium Epeorum urbem diversam facit ab Elide, quam videtur Epeorum juri subjicere. Vide Strabonem lib. 8.

Ephestiades, Vide EPHAESTIADES.

Ĕphĕsus, pen. corr. [Ἔφεσος. Germ. Ein berümpte Statt gelegen in Asia in der Landtschafft Ionia, heißt jetzt Foglie ò Epheso.] Vrbs Ioniæ, celeberrimo Dianæ templo clara, ab Amazonibus condita. Hoc templum ducentis viginti annis à tota Asia factum fuit, in solo palustri, ne terræmotus sentiret. In eo centum viginti septem columnæ fuerunt, singulæ à singulis regibus factæ sexaginta pedum altitudine, inter quas trigintasex cælatæ fuerunt miro artificio. Hoc templum impensa non facilè æstimanda ab Herostrato quodam (qui hac potissimùm via sibi nominis immortalitatem venabatur) incensum totum conflagravit, eadem Olympiade, qua Alexander Magnus natus fuit. Hæc urbs navale & portum habuit, & loci opportunitate multum crevit, & maximum citerioris Asiæ emporium fuit. Ex Epheso Heraclitus cognomento Scotinus fuit, & Hermodorus, qui propter excellentiam ingenii, & doctrinæ, vitæque probitatem in exilium missus fuit. Præterea Hipponax poëta, & Parrhasius pictor, & Apelles, & Alexander orator, & Theodotion Iudæus, qui sacram Scripturam interpretatus est. ¶ Ephesus, inquit Stephanus, urbs Ioniæ clarissima, vel ut Herodotus, Lydiæ, & portus in sinu. Dicta olim Trichia, & Onygia, & Ptelea (πτελέη, unde Pteleæus, & Pteleates) & Sarmona ab una Amazonum quam & reginam & Dianæ sacerdotem fuisse tradunt, & filiam habuisse Amazonem, à qua Amazones dictæ sint. Hæc civitas in loco cavo olim habitata, diluvium passa est: quo cum plurimi extincti essent, Lysimachus civitatem in eum locum, ubi nunc est, transtulit, & ab uxoris nomine Arsinoën vocavit: eo mortuo, pristinum nomen receptum est. In hoc diluvium Duridis elegans tetrastichon Stephanus recitat. Est & Ephesus insula Nili, ut etiam Chius, & Lesbus, &c. Stephan.

Ĕphĕsīnus, pen. prod. Adject. ut Ephesina, Cic. 3. Philip.

Ĕphĕsĭus, ἐφέσιος, Adjectivum. Cic. 1. de Divin. Qua nocte templum Ephesiæ Dianæ deflagravit. ¶ Ephesiæ literæ, Ἐφέσια γράμματα. Dictum videtur de iis qui mira felicitate, tanquam divina virgula, quicquid optarent, assequerentur. Ajunt enim, Ephesiis notulas quasdam & voces magicas fuisse, quibus utentes, in omni negotio victores evaderent.

Ephŏrus, pen. corr. ἔφορος, Historicus fuit Cumæus, Isocratis auditor, & condiscipulus Theopompi: cujus vitam & scripta vide apud Suidam. ¶ Ephori item apud Lacedæmonios magistratus ejusmodi fuerunt, quales apud Romanos Tribuni plebis, qui à Theopompo sic appositi Regibus sunt, ut apud Romanos Consulibus Tribuni. Vt enim à Consulibus ad Tribunos provocare quisque poterat: sic Lacedæmonii à Regibus ad Ephoros. Satis cōstat ab Ephoris Reges alios ejectos fuisse, alios interemptos. Olim pro ministris Regum fuerunt: paulatim deinde omnem potentiam in se transferentes, ad id licentiæ pervenerunt, ut sensim à Rege magistratum, proprium constituerent, nomine Ephoriam. Ita dicti ἀπὸ τῆς ἐφορᾶν, quòd est intueri, quòd ad civitatis salutē oculos intentos haberent.

Ephyrā, yræ, ἔφυρα, Vulgò *Caranto*, urbs Peloponnesi, in ipso sita isthmo, quę alio nomine Corinthus dicta est. Ephyræ autem nomen accepisse volunt ab Ephyra nympha, Oceani & Tethyos filia: cujus meminit Virg. 4. Georg. Lucan. lib. 9: Aut Pelopis latis Ephyren erumpere regnis.

Ephyræus, ręa, ręum, ἐφυραῖος: hoc est, Corinthius. Propertius: Non ita complebant Ephyræ Laidos ædes. Lucan. lib. 6: Insedit castris, Ephyræaque mœnia servat. Virg. 2. Georg. Ephyræius per quinque syllabas extulit: Illusas auro vestes, Ephyræiaque æra. ¶ Fuit & alia ejusdem nominis urbs in Epiro, aliaque rursus in finibus Thessaliæ: item aliæ nonnullæ, quas vide apud Stephanum.

Epiceridēs, ἐπικηρίδης, Vir Cyrenēsis, qui ob singularem suam in populum Athenienſem liberalitatem, amplissimis vicissim ab illo honoribus est affectus. Vide Demosthenē in Oratione adversus Leptinem.

Ĕpĭchārmus, ἐπίχαρμος, Philosophus Syracusanus, Pythagorę auditor, Tityri, (ut Suidas scribit) vel Chimari filius, vir multa eruditione clarus, comœdiæ autor. Horat. lib. 2. Epist. Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi. Scripsit de natura rerum, & medicina commentarios. Hujus mentionem facit Cic. lib. 1. Tusc. quæst.

Epici, ἐπικοί, Italiæ populi, Stephanus in ἄτεστα.

Epicnemidii, ἐπικνημίδιοι, pars Locrorum. Vide OZOLAE.

Ĕpictētus, penul. prod. ἐπίκτητος, Nomen Philosophi Stoici, qui ex Hierapoli Phrygiæ urbe originem ducens, Romæ Epaphrodito cuidam Neroni familiari serviyit, atque ad Marci usque Antonii tempora pervenit. Domitiano autem imperāte, ejus dominatu offensus, Roma Herapolim migravit, ratus verum esse quod est apud Tragicum, patriam esse cujusque ubi quis rectè ageret. Tanto verò apud omnes homines ejus vitæ admiratio extitit, ut Lucianus Syrus Epicteti lucernam fictilem tribus drachmarum millibus, ob ejus autoritatem vęnisse tradat. Scripsit Enchiridion, opus utile, quod Angelus Politianus Latinum fecit.

Ĕpĭcūrus, [ἐπίκουρος. German. Ein Philosophus so den wollust des gemüts für das beste Gut hielt.] Ejus sectæ autor fuit, quæ ab eo Epicurea dicta est. Summum bonum in voluptate ponebat, non tamen in voluptate corporis, quemadmodū Aristippus: sed in voluptate animi: hoc est, in absentia dolorum omnium. Dialecticam damnabat, quòd Philosophiam simplicibus verbis affirmaret posse comprehendi. Deorum providentiam è rebus humanis tollebat. Huic Lucretius tātum tribuit, ut non dubitet affirmare Epicurum reliquorum omnium Philosophorum lumen obscurasse, quemadmodū Sol suo splendore aliorum cœlestium corporum claritatē obtenebrat. Traditur fuisse continentissimę vitę: nomen tamen illud voluptatis, in qua summum bonum ponebat, effecit ut ab eo homines voluptarii, Epicurei dicantur.

Ĕpĭdāmnus, sive Epidamnum, [ἐπίδαμνος. Vulgò *Duraxzo*. German. Ein Statt Macedoniæ am Adriatischen Meer gelegen/von welcher ein breuchlicher vberfahrt ist in Italiam.] Oppidum in eā parte Macedoniæ quæ Adriatico mari incumbit, tritissimo è Græcia in Italiam trajectu, nulli non cognitum. Epidamnum dictum ab Epidamno rege Barbarorum. Sed Romani cò coloniam deducentes (inquit Plin. lib. 4. cap. 27.) Dyrrhachium dicere maluerunt, propter inauspicatū nomen Epidamni, tanquā à damno dicatur Epidamnum. Ad quod alludēs Plautus in Menæchmis, inquit: Ne mihi damnum in Epidamno duas, tanquam nomen inditum sit Epidamno, quòd illuc nemo sine damno divertat. De hac Lucanus lib. 10: Ad campos Epidamne tuos. Appianus sic habet: Epidamnus rex urbem condidit, quæ ab ipso nomen assumpsit. Hujus ex filia nepos Dyrrhachus portum urbi adjecit, quod Dyrrhachium appellatur.

Ĕpĭdāphnē, ἐπιδάφνη, Vrbs insignis Syriæ, ad Orontem fluvium, una earum quæ Tetrapolim efficiunt: alio nomine Antiochia appellata, ab Antiocho Seleuci Nicanoris patre. Epidaphne verò dicta à Daphne vicino suburbano, quod lucum habebat amœnissimum, octoginta stadiorum, & fanum Apollinis, cum Dianæ delubro. Iulius Capit. Verum posteaquam in Syriam venit, in deliciis apud Antiochiā & Daphnen vixit. Ammianus: Apud Daphnē amœnum illud & ambitiosum Antiochiæ suburbanum.

Ĕpĭdaurus sive Epidaurum, [ἐπίδαυρος. Germ. Ein Statt in Peloponneso gelegen/so jetzt Malvasia heißt.] Vrbs in Peloponneso, Aesculapii templo celeberrima: de qua Plin. lib. 4. ca. 5: In Saronico (*inquit*) Epidaurum oppidum, Aesculapii delubro celebre. Fuit hic Podalirii & Machaonis parens, medicus maximus & doctissimus: obque artis prestantiam, in deorum numerum relatus, quum Apollinis filius existimatus esset. Vetustas ei dicavit anguem, quòd multa huic animali remedia insint, ut scribit Plin. lib. 19. cap. 4. Inde fertur Romanos quum gravi pestilentia laborarent, consultoq; oraculo juberentur Aesculapium Romam advehere, triremem cum legatis ea de causa Epidaurum misisse. Verùm quum Epidaurii deum opiferum à se inviti dimitterent, ferunt, illis cunctantibus ingentem anguem ad Romanorum triremem adnavisse, sesecq; in puppi in gyrum cōplicuisse: quem illi Aesculapium arbitrati, magna cum veneratione Romam advexerūt. ¶ Hoc etiam nomine dicta fuit urbs Dalmatiæ, ad Illyricum mare sita, de qua Lucanus lib. 2: Illyris Ionias urgens Epidaurus in undas. Pausaniæ & Straboni Lymira cognominata, quòd sit portuosa: diruta à Gothis, è cujus ruinis Ragusia juxtà ædificata Raph. Volaterranus.

Epigenes, ἐπιγένης, Nomen Philosophi Byzantini. Item Poëtæ cujusdam Comici cujus fabulæ recensentur à Suida.

Ĕpĭgŏni, Vide in APPELLATIVIS.

Epĭcide, Ἐπεικίδαι, Vicus in tribu Cecropide. Steph.

Epileucadii, ἐπιλευκάδιοι, Vrbs post Acarnaniam, Steph.

Epimachus, pen. corr. ἐπίμαχος, nomen proprium viri, & Latinè facilis expugnatu dicitur.

Ĕpĭmĕnĭdēs, pen. corr. ἐπιμενίδης, Poëta Epicus fuit, patria Cretensis, teste Apul. lib. 2. Florid. qui à patre Agiasarcho in agrum ad custodiendum pecus missus, in quodam antro obdormivit annos LXXV. [Ger. Ein Poët auß Candia bürtig/welcher auff dem Veldt Viechs hüten solt/fünff vnd siebentzig Jar an einander

einander geschlafen hat.] Vnde emanavit proverbium: Vltra Epimenedis somnum dormisti, ὑπὲρ τὸν Ἐπιμενίδου κεκοιμησαι. In eos dictum qui perpetuum agunt otium. Lucianus in Timone. ¶ Epimenidium corium, Ἐπιμενίδειον δέρμα. De re posita, miraculiq; loco servata. Hic idem Athenis lib. pestilentia laborantibus dixit civitatem purgari, expiariq; oportere. Itaq; quum rogatus eò venisset, jussit oves albas atq; nigras apud Areopagum immolari. Revertens deinde domum, oblatam ab eis pecuniam renuit. Meminit hujus Plato in primo & tertio de Legibus.

Ĕpīmĕthĕūs, per quatuor syllabas, ἐπιμηθεύς. A Poëtis Iapeti filius fuisse fertur, & frater Promethei, qui ingenio valēs, hominis statuam primus ex luto finxit: qua re indignatus Iupiter eum vertit in simiam, atq; in insulas Pithecusas relegavit. Hic pater fuit Pyrrhæ uxoris Deucalionis, quæ ab illo Epimethis dicitur. Ovid. Inde Promethides placidis Epimethida dictis Mulcet, &c. Vide infrà de Prometheo, Pandora, & Pithecusis insulis.

Ĕpĭphănēs, ἐπιφανής, Cognomen Antiochi regis, qui Antiochiam Syriæ urbem condidit, quæ etiam à cognomine ejus Epiphania appellata est. Dictus Epiphanes, quasi illustris, à rerum gestarum claritate.

Epiphania, ἐπιφάνεια, Vrbs Syriæ juxta Raphaneas, in confinio Aradi, ubi natus est Euphrates Stoicus: altera Ciliciæ: tertia Bithyniæ: quarta juxta Tigrim. Vocata est etiam Arcesicerta, utpote ab Arcesio condita, Steph.

Epipolę, ἐπιπολαί, regiūcula prærupta, juxta Syracusas, Steph. Vide EVRYALVS, & LABDALON.

Epipolī, ἐπίπολοι, Vide EVRYALVS.

Ĕpīrŭs, pen. prod. [Ἤπειρος. Germ. Ein Landschafft in Griechenland, heißt jetzt Cimera, oder Albania.] Regio est Græciæ, in qua olim Pyrrhus regnavit: hæc primùm Molossia dicta est, & à Chaone Heleni fratre Chaonia: nunc verò *Albania* vocatur. Quondā urbibus, populisq; fuit frequentissima, sed à Romanis subacta, quum sæpiùs deficeret, penè in solitudinem redacta est. De ea multa Strabo lib. 8. Ovid. 8 Metamor. Misit apros quanto majores herbida tauros Non habet Epirus, &c. Terminatur Epirus à Septentrione Macedonia: ab Oriente, Achaia: ab Occidente, Ionio mari. In ea sunt civitates Nicopolis, & Ambracia.

Ĕpīrōtă, ἠπειρώτης, Qui est ex Epiro, Liv. li. 2. Decad. 5: Martius & Attilius ad Gitanas Epiri oppidum decem millia ab mari quum ascenderent, consilio Epirotarum habito, cum magno omnium assensu auditi sunt.

Ĕpīrōtĭcŭs, a, um, ἠπειρωτικός. Cic. Att. lib. 12: Hodie tuas literas expectabamus matutinas: erunt fortasse alteræ promeridianæ, nisi te Epiroticæ literæ impediant, quas ego non interpello. Epirotici boves, qui ex Epiro sunt. Var. 2. de Re rust. ca. 5: Transmarini Epirotici nō solùm meliores totius Græciæ, sed etiam Italiæ. Epirotica mala, ἠπειρωτικὰ μῆλα, dicuntur, quæ in Epiro Græciæ regione nascuntur: à nostris dicuntur *orbiculata*, à figura orbis in rotunditatem circumacti.

Ĕpīstrŏphŭs, ἐπίστροφος, Nobilis fuit Phocensis, Iphiti Naubolidę filius, qui unà cum fratre Schedio Phocēsibus præfuit in bello Troiano. Autor Homerus in Catalogo navium.

Epitalium, ἐπίταλιον, Vrbs Tryphaliæ, Steph.

Epithetias, civitas in sinu Arabico, alias Arsime dicta, ut suprà indicatum est.

Epii, populi sunt, qui Elidenses postea dicti sunt, auth. Tortello. Vide EPEI.

Ĕpīzĕphўrĭī, ἐπιζεφύριοι, Populi in extrema ora Italiæ, quæ olim magna Græcia dicta est: à Locris, qui Crissæum accolūt sinum, originem trahētes. Dicti Epizephyrii, quòd supra Zephyrium promontorium inhabitarent. Vide Strab. lib. 6.

Ĕpŏpē, es, pen. corr. ἐποπή, Stephano. Corinthiorum arx, quę & Acrocorinth9 dicitur. Epope dicta, à verbo Græco ἐποπτεύω, quod est inspicere. Illinc enim fertur Sisyphus Iovem conspexisse Aeginam rapientem.

Ĕpŏrēdĭă, ἐπορεδία, Ptolemæo, Salassiorum oppidum in Gallia trāspadana: olim ex Sibyllinorū librorū oraculo à Romanis conditum, & ab Eporedicis (eo nomine Galli præstātes equorum domitores sua lingua appellabāt) nominatū, ut non obscurè innuit Plin. lib. 3. cap. 17. & Dom. Mar. Nig. lib. 7.

Epuia, ἐπουία, Vrbs quæ nunc *Ambracia* dicitur priùs Paralia, Steph.

Ĕpŭlŏ, Virgil. 12. Aen. Archetium Mnestheus, Epulonem obtruncat Achates.

Epy, nomen urbis, Scribendum est Aepy, ut suprá.

Ĕpўlŭs, Ovid. Fast. 4: Propius est titulis Epylus alba tuis.

E ante Q.

Equestris, Colonia, Galliæ Belgicæ oppidum est, apud Plin. lib. 4. cap. 17.

Equitius, nomen viri proprium, & cognomē familiæ Romanæ ab equo deductum.

Equicolus, Virg. 9, Aen. Cōtinuo Quercens & pulcher Equicolus armis.

E ante R.

Ĕrăphĭōtēs, ἐραφιώτης, Bacchus dictus est, ab inducenda cōtentione: quoniam vinum, iram, atq; certamen inducit. ἔρις enim contentio: φαίνειν ostendere.

Ĕrăsīnŭs, penul. prod. ἐρασῖνος, Fluvius est ex Stymphalide Arcadię lacu profluēs, qui deinde terra occultatus in agro Argivo denuò erumpit, & in sinū Argolicum illabitur. ¶ Est & alius ejusdem nominis, juxta Buræ ruinas, in sinum Corinthiū illabens. ¶ Item alius in Eubœa insula, juxta Eretriam urbem. Rursus alius in Attica juxta Babronem. Autor Strabo lib. 8.

Erasistratus, ἐρασίστρατος, Nomen medici eximii, ex Aristotelis familia natum quem non rarò invehitur Galenus. Hujus etiam frequens est mentio apud Plinium.

Ĕrătē, tes, pen. corr. ἐρατή, Nympha Oceani & Tethyos filia: ἀπὸ τοῦ ἔρως: hoc est, ab amore nomen habens.

Ĕrătō, pen corr. ἐρατώ, Vna Musarū, ab amore dicta, & præsit his qui amoris face rapiuntur. Virg. li. 7: Nunc age, qui reges Erato, quæ tempora rerum, Quis Latio antiquo fuerit status.

Ĕrătŏsthĕnēs, penul. corr. ἐρατοσθένης, Cyrænęus, Aristonis, Chii, & Callimachi poëtę discipulus, Plato minor à quibusdā ob doctrinam vocatus: præfuit bibliothecæ regiæ: cosmographus insignis, qui primus universum totius orbis circulū ducentorum quinquaginta duorum millium stadiorum esse prodidit: unde & orbis terrarum mensor appellatus est. Scripsit præter philosophicas historias, astronomica, de sectis dialogos, & poëmata quædam, autore Suida. Obiit anno ætatis octogesimo primo, quem annum maximum climacterа, & humanæ vitæ periculosissimum veteres crediderunt. Est enim numerus quadratus cōstans ex novem novenariis. Eodem etiam ætatis anno decessit Plato, & Diogenes Cynicus, & Xenocrates Platonicus.

Ĕrbesŭs, ἤρβησος, Vrbs, Steph.

Ĕrcĭnĭă sylva, Vide HERCINIA.

Ĕrcĭŭs Iupiter, Vide HERCIVS.

Erebidæ, ἐρεβίδαι, pars Lotophagorum, Steph.

Ĕrĕbŭs, pen. corr. ἔρεβος, Fluvius inferorum. Virg 6 Aeneid. -magnos Erebi tranavimus amnes. ¶ Quandoq; pro obscurissima inferorum parte: ut, -imas Erebi descēdit ad umbras. Varro ex Erebo natam Noctem ait: Vnde & illud, Erebo creata fuscis crinibus Nox te invoco. Hæc Festus. ¶ Alii malunt Noctem Erebi uxorem fuisse: ex quibus est Cic. de Natur. deorum: Amor (*cupiditas*) dolus, metus, senectus, labor, invidentia, fatum, mors, tenebræ, miseria, querela, gratia, fraus, pertinacia, parcæ, hesperides, somnia: quos omnes Erebo & Nocte natos ferunt. ¶ Frequentissimè autem Erebus pro ipsa inferorum sede accipitur. Vnde etiam Proserpina ab Ovid. lib. 5. Metam. Regina Erebi vocatur.

Ĕrĕchthĕūs, ἐρεχθεύς, Athenaiensium rex fuit, cujus filię mortem pro patria cōtempserunt. Cic. pro Sestio: Mortem quam etiam virgines Athenis regis (opinor) Erechthei filiæ pro patria contempsisse dicūtur, ego vir Consularis tantis rebus gestis timerem?

Ĕrĕchthĭă, ἐρεχθία, vicus Atticæ in Aegide tribu, ab Erechtheo, qui Cererem hospitio suscepit.

Ĕrĕmbī, ἐρεμβοί, Populi in Arabia, qui prærupta saxa nudi inhabitant: Autor Strabo lib. 16.

Ĕrĕmē, ἐρημη, nomen insulæ, Steph.

Eresichthon. Vide ERISICHTHON.

Ĕrĕssŭs, Ἔρεσος, Vrbs in Lesbo, Theophrasti Eresii patria, ab Eresso Macaris filio dicta, Steph.

Ĕrĕtrĭă. pen. cor. ἐρετρία, Oppidum est Eubœæ insulæ, circa quod effoditur terra in medicinæ usu præstantissima, quam ab ea Eretriam vocant. Ejus Dioscorides duas facit species: unam vehementer albam: alteram ad cineris colorem vergentem. Plin. etiam Eretriam terram inter pictorum colores enumerat lib. 35 cap. 6. Hujus urbis meminit & Homerus 2. Iliad. in Catal. navium.

Ĕrĕtum, pen. prod. ἔρετον, Oppidulum est Sabinorū, non procul à Tyberi, in colle situm, quem etiam veteres montem Eretrum vocaverunt: hodie Italorum vulgus corrupto vocabulo *Montem rotundum* vocat. Ejus meminit Virgil. lib. 7: Ereti manus omnis, oliviferæq; Mutuscæ.

Erevaris, ἐρεβάρης, Vrbs Libyæ, à Revaste & Eleuthera, Steph.

Ereuthalion, ἐρεύθαλιων, Viri proprium, quem Nestor interemit, dixitq; cùm miraculo corporis, tùm excellentia armorū præcipuum in bello Pyliorum & Arcadum fuisse.

Ĕrgāstērĭă, orum, ἐργαστήρια, Vicus insignis inter Pergamum & Cyzicum, quadringētis & quadraginta stadiis à Pergamo distans, metallorum fodinis nobilis: à quibus & nomen accepit. Celebratur hic vicus à Galeno lib. 9. Simplicium medicamentorum.

Ergasylus, nomen proprium viri, Tortello.

Ergavica,

Ergavica, ἐργαυικη, Oppidum Hiſpaniæ Tarraconenſis, in tractu Vaſconum, teſte Ptolem. lib. 2. cap. 6. Plinius quoque libro 3. capite 3: Ergavicenſes populos enumerat in eodem Hiſpaniæ tractu.

Ergĕtĭum, ἐργέτιον, Oppidum Siciliæ, cujus incolæ dicuntur Ergetini, ἐργετῖνοι, quorum meminit & Plin. lib. 3. cap. 8.

Ergīnŭs, ἐργῖνος, Tyrannus fuit qui ab Hercule & Minyis Orchomeni urbe expulſus, poſtea & extinctus eſt. ¶ Erginus Thraciæ fluvius, autoribus Plin. libro 4. cap. 11, & Pomponio Mela lib. 2. in deſcriptione Thraciæ.

Ĕrĭboeă, ἐριβοια, Dicta ab Homero Iuno, quaſi buculæ moleſtia, quòd Io in bovem verſam multis affecerit moleſtiis. Nam ἔρις contentionem, item, ſive moleſtiam ſignificat: βοῦς, bovem. ¶ Eſt etiam hoc nomine urbs Macedoniæ, teſte Ptolemæo lib. 3. cap. 13. Vulgò *Preſſa*.

Ĕrĭcātes, pen. prod. Viri cujuſdam Lycaonii nomen, à Meſſapo Turni comite interfecti, ut Virgilio placet, 10. Aen. Cedit Meſſapo Turni comite interfecti, ut Virgilio placet, 10. Aen. Cedicus Alcathoum obtũcat, Sacrator Hydaſpem: Meſſapus Clonium q; Lycaonium q; Ericatem. Interpretari poteſt, ira confractus. ἔρις, ira: κοπτω, infringo.

Erĭca, ἐρικια, Vicus Athenis in tribu Aegide, Steph.

Ĕrĭchtheus, ἐριχθεύς, Nomen proprium fuit Athenarum regis, quem Minerva è rure ubi natus erat, ſuſcepit, educavit, & Athenienſi populo pro rege tradidit. Ab eo Athenæ Erichtheæ dictæ ſunt. Virg. in Cir: Qualis Erichtheis olim portatur Athenis.

Ĕrĭchthŏnĭŭs, ἐριχθόνιος, Qui etiam Erichtheus dictus eſt, Athenienſium Rex fuit ex ſemine Vulcani in terram projecto editus: Vnde & nomen habet, ἀπὸ τῆς ἔριδος, καὶ χθονὸς: id eſt, ex certamine, atq; humo. Nam quum Vulcanus dus arma feciſſet, eiq; Iupiter optionem dediſſet præmii quod vellet poſtulandi, juraſſetq; per infernam paludem ſe nihil negaturũ: tum ille Minervę nuptias poſtulavit, quas quum Iupiter juramento obſtrictus, ei negare non poſſet, Minervam tamen monuit repugnare, pudicitiamq; defendere. Tum in illa colluctatione Vulcanum in terram profudiſſe ajunt ſemẽ, atq; inde editum fuiſſe puerum draconum pedibus nomine Erichthonium: qui quum adoleviſſet, ut pedum deformitatem tegeret, primus currus uſum adinvenit. Hanc fabulam refert Servius in illud Virg. li 3. Georg. Primus Erichthonius currus, & quatuor auſus iungere equos, rapidisq; rotis inſiſtere victor. Ab eo populus Athenienſis Erichthonius dictus eſt.

Ĕrĭchthō, ἐριχθὼ, Mulieris Theſſalæ nomen eſt apud Lucanum lib. 6 multitudine veneficiorũ famoſæ. Eo nomine uſus eſt Ovid. in Epiſt. Sapphûs, pro Furię cujuſdam infernalis nomine. Illuc (inquit Sappho) mentis inops, ut quam furialis Erichtho Impulit, in collo crine jacente, feror.

Ericis, portus Ptolem. Liguriæ oppidum: Plinio Delphini portus.

Ĕrĭdănŭs, pen. corr. ἠριδανὸς. Vulgò Po: Italiæ fluvius in Veſulo monte naſcens, & per agrum Gallicum in mare Adriaticum influens. Hodie notiore nomine *Padus* appellatur. Eridanum autem dictum volunt ab Eridano Apollinis & Clymenes filio, qui à luce illius incendii quo bonam terrarũ partem exuſſit, Phaethon cognominatus eſt. Hunc Poętę fabulantur, quum paternum currum regendum ſuſcepiſſet, aurigandiq; imperitia orbem terrarum in diſcrimen adduceret, à Iove fulmine ictum in Padum fluvium decidiſſe, eiq; Eridano nomen feciſſe. Virg. quòd Italicorum omnium maximus ſit, regem fluviorũ appellat. ¶ Eſt item Eridanus cœleſte ſignum Arieti proximum. Cic. ex Arato: Nanq; etiam Eridanum cernes in parte locatum Cœli.

Ĕrĭgŏne, ἠριγόνη, Icarii filia fuit, teſte Hygino, quæ ex dolore paterno nectis, quem ruſtici temulenti occiderant, ſe ipſam ſuſpendit, deorumq; miſeratione in cœlum tranſlata, Virginis nomen obtinuit. Virgil. 2. Georg. Qua locus Erigonem inter, Chelasq; ſequentes Panditur.

Ĕrĭgŏnĕĭŭs, adjectivum, ἠριγονεῖος: ut Canis Erigoneius, apud Ovid. libro 5. Faſtor. Nocte ſequente diem Canis Erigoneius exit: Id eſt oritur Canis, ſydus cœleſte. Vide Hyginũ. Et canis Erigones vocabatur Chimęra. Porrò quum ejus umbra regionem illam infeſtaret, ad iram mitigandam imagunculas ex cera confectas arboribus appenderunt, quòd in Bacchi ſacrificiis fieri conſuetum eſt. Vnde Virg. lib. 2. Georg. -tibiq́ue Oſcilla ex alta ſuſpendunt mollia pinu.

Erimantus, qui lites diſſeminando divinat, ἔρις, lis, μάντις divinus. Iuvenalis: Aut Dyſphilus, aut Erimantus.

Erĭmum, ἔριμον, Vrbs Oenotrorum in mediterraneis, Steph.

Ĕrĭnĕŏs, ἐρινεος, Locus aſperi ſub Ili mœnibus à caprificorũ, quos Græci ἐρινεοὺς appellant, multitudine dictus. Meminit hujus loci Andromache, apud Homerum Iliad.

Erineum, ἐρινεὸς, Vrbs in Doride à caprifico dicta, ut autor eſt Strabo. ἐρινεος, Steph. urbs Dorienſium ſub Parnaſſo, dicitur etiam ἐρινεὸς. Eſt & alia Italiæ, & Achaiæ.

Ĕrĭnnă, ἔριννα, Nomen poętriæ: ex Teno urbe Laconica, quæ floruit circa Olympiadem centeſimam ſeptimam.

Ĕrīnnўs, yos, ἐριννὺς, Vna Furiarum: ita dicta ἀπὸ τοῦ ἐρίειν τὸν νοῦν: hoc eſt, à corrumpenda mente. Virg. 2 Aen. -quòd triſtis Erinnys, Quò fremitus vocat. ¶ Erinnys ex tragœdia, Ἐρινὺς ἐκ τραγῳδίας: De fœdis aniculis, quales exibant è ſcena, repręſentantes Erinnyn. Ex Ariſtophanis Pluto.

Erionia, ἠριονία, regio circa Sardes, quæ & Aſia, Steph.

Eriphia, Veneficæ faſcinatricis cujuſdam nomen fuit, de qua vide Eraſmum in Adagiis.

Ĕrĭphўlē, es, vel Eriphyla, æ, pen. prod. ἐριφύλη, Nomen uxoris Amphiarai, & ſororis Adraſti: quæ accepto à Polynice aureo monili, maritum latentem, ne ad bellum Thebanum ubi ſe moriturum ſciebat, proficiſci cogeretur, Polynici prodidit. Virg 6 Aencid. His Phædram, Procrimq́, locis, mœſtamq́; Eriphylen. Cic. 6. Verrina: Eriphylã accepimus in fabulis ea fuiſſe cupiditate, ut quũ vidiſſet monile ex auro, ut opinor, & gemmis, pulchritudine ejus incenſa, ſalutẽ viri proderet. Iuvenal. Satyra ſexta: Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ.

Ĕrĭphўsă, ἐριφύση, Inſula una ex Aeoliis. Strabo. li. 6.

Ĕrĭsīchthon, ἐρισίχθων, Vir impius fuit in Theſſalia, qui quũ Cereri nemus conſecratum: præcipuè verò quercum in qua Nympha quædam ſuccidiſſet: irata Ceres famem ad eum miſit, quæ toto exhauſto patrimonio, eò coëgit etiã, ut propria membra ipſe abſumeret. Huic erat filia puella præſtãti forma, nomine Metra, quam ubi proſtituiſſet, aduleſcentes qui commeabant ad illam, varia munera deferebãt: alius equos, alius boves, alius verveces: nam id temporis nondum auri, argẽti, gemmarúmve erat uſus. Porrò Theſſali per jocum dicebant Metram Eriſichthonis, verti in ea omnia, quæ illi ab amatoribus filiæ donabantur: Atque hinc proverbium: Mutabilior Metra Eriſichthonis, μεταβλητοτερ μητρας τ Ἐρυσίχθονος. In eum congruit, qui ſecum non conſtat, ſed ſubinde aliam atq; aliam perſonam ſumit. Fabulam Eriſichthonis tractat Ovid. lib. 8. Metam.

Ĕrō, ἥρω, Puella formoſiſſima ex Seſto Thraciæ urbe, ad Helleſpontum ſita, & Veneris ſacerdos: cujus mutuo amore correptus Leander Abydenus adoleſcens, noctu ejus cauſa Helleſpontum ſolebat trajicere. Verùm quum aliquando nimio amatæ deſiderio, mari tempeſtatibus agitato ſe commiſiſſet, viribus deſtitutus, ſubmerſus eſt. Cujus cadaver quum fluctuum impulſu Seſtum eſſet delatum, Ero doloris impatientia, ex editiſſima ſeſe ſpecula in mare præcipitavit. Muſęus horum amores elegantiſſimo carmine exequitur.

Erœiadæ, ἠροιάδαι, Vicus in tribu Hippothoontide, Steph.

Eropia, Inſula una ex Cycladibus, aliter Acis: & poſtea Syphnus appellata.

Eropoliſtides, nomen apud Plautum, quo ſignificatur ob amorem vendita. ἔρως, amor, πωλέω, vendo.

Ĕrōtĭum, tii, ἐρώτιον, Mulierculæ nomẽ eſt apud Plautum per diminutionem. ἀπὸ τοῦ ἔρωτος: hoc eſt, ab amore detortum. ¶ Erotium item Græcis Cupidinis imagunculam ſignificat.

Erphordia, Vrbs Thuringiæ celebris. [Vulgò Erffordt.]

Ertha, Ἔρθα, Vrbs Parthiæ ad Euphratem.

Ĕrўcŭs, ἐρυξ, a Cicerone in 4 Verrina appellatur Siciliæ mõs; quem Strabo & alii Erycem vocant. Non enim (*inquit*) Quæſtor petit ut eſt conſuetudo) is qui Erycum montẽ obtinebat. Et paulò pòſt in eadem Actione. Hoc de homine, ac de hujus bonis etiam in Eryco mõte monumentũ poſuiſti. Vide plura in dictione ERYX.

Ĕrўcīnă, æ, Ἐρυκίνη, Veneris cognomentũ eſt ab Eryco Siciliæ mõte, in quo religioſiſſimè colebatur. Ovid. 2. Amorũ: Quid geminas Erycina meos ſine fine dolores? Vide Cic. in Div. in Ver.

Ĕrўmānthŭs, Ἐρύμανθος, Mons Arcadiæ, in quo aprum agrorum vaſtatorẽ Hercules domuit, vivumq́, in humeris ad Euryſtheum detulit: quo conſpecto, Euryſtheus in æreo ſe vaſe abſcondit. Virg. lib. 8. Aen Fixerit æripedem cervam licet, aut Erymanthi Placarit nemora, & Lernam tremefecerit arcu. ¶ Eſt & fluvius hoc nomine in Alpheum defluens, ut oſtendit Plin. lib. 4. cap. 6.

Ĕrўmānthēŭs, a, um: ut Monſtrum Erymantheum. Valer. 1. in Arg. Quiq; Erymanthei ſudantem pondere monſtri Amphitryoniadem, &c.

Ĕrўmānthĭŭs, a, um: ut Aper Erymanthius. Cic 6. Verr Ajebãt in labores Herculis nõ minùs hunc immaniſſimum Verrem, quàm illum aprum Erymanthium referri oportere.

Ĕrўmanthĭs, idos, Aliquando legitur pro ipſa Arcadia. Ovid. 2. Metamor. Nexilibusq; plagis ſylvas Erymanthidos ambit. ¶ Erymanthis urſa, dicta eſt Calliſto Lycaonis filia, quæ verſa eſt in urſam: ut docet Ovid lib. 2. Metamorph. ¶ Cuſtos Erimanthidos Vrſæ, Arctophylax. Idem 2 Triſt. Eleg. 3: Tingitur Oceano cuſtos Erymanthidos Vrſæ, Aequoreasq; ſuo fidere turbat aquas.

Erymnă, ἐρυμνά, Vrbs Lydiæ, Trallis postea dicta. Steph.
Erymnæ, ἐρυμναὶ, Vrbs Lyciæ, Steph.
Erythea, ἐρυθέα, Vrbs Cypri in quo Apollo Hylates colitur, Stephan.
Erysice, ἐρυσίκη, Vide Oeniadæ, urbs Acarnaniæ, quæ postea Oeniadæ nominata est: alioqui totam Oeniadarum regionem Erysicem nominarunt, ab Erysice Acheloi filia, gentile Erysicæus, Steph.
Erythreus, ἐρυθρεύς, rex fuit Athenarum, Orithyiæ pater, quam Boreas rapuit, & in Thraciam deduxit.
Erythīa, [ἐρυθρεία. Ger. Ein Insel im Hochmeer nahe bey den Gadibus, heißt jetzt Calta.] Insula est in Oceano, proxima Gadibus, in qua olim Geryones regnasse creduntur In ea tanta aëris benignitas esse fertur, ut homines pariat penè immortales. Strabo lib. 5, & Plin. lib. 4 cap. ult.
Erythini, ἐρυθινοὶ, Vrbs Paphlagoniæ, παρὰ τὸ ἔρυθος. Apollonius ἐρυθινους dixit Steph.
Erythra, ἐρυθρὰ, Vrbs Ionũ, quæ & Cnopupolis, κνωπούπολις, à Cnopo vocabatur Alia est Libyæ, & alia Locridis, alia Bœotiæ, & alia Cypri, quæ nunc Paphus, Steph.
Erythra acra, ἐρυθρὰ ἄκρα, Promõtorium est Libyæ, Steph. ἐρυθρὰ βᾶλος, quasi dicas glebam rubram, urbs Aegypti, Steph.
Erythræ, ἐρυθραὶ, Vulgò Cabo bianco, Civitas Asiæ, non longè à Chio, ex qua Sibylla fuit, quam à patria Erythræã nominaverunt: antiqua sanè mulier, & divinatrix, tempore Alexandri.
Erythræum mare, Pars Oceani, Arabiam à Meridie alluens: ad Occidentem, Arabico: ad Ortum, Persico sinu terminata. [ὁ κόλπος ἐρυθρὰ θάλασσα Ger. Das Rotmeer oder das Arabisch Rotmeer.] Ratio nominis variè traditur à scriptoribꝰ. Proximè tamen ad veritatem videntur accessisse, qui ab Erythra rege, Persei & Andromedes filio, dictum putãt: cui etiam opinioni subscribit Arrianus, Gestorum Alexandri, li. 8. Reliquas opiniones, hîc brevitatis causa omisimus. Strabo lib. 16. A Latinis autem per errorem videtur appellatum Mare rubrum. Nam quum audirent à Græcis Erythreum vocari, existimantes à rubedine aquarum ita dictum, ipsi quoq; Mare rubrum dixerunt.
Erȳx, [ἔρυξ. Ger Ein Berg in Sicilien/heißt jetzt Monte di S. Culliano.] Nomen mõtis in Sicilia, ab Eryce ibi sepulto: & nomẽ civitatis in eo sitæ, in quo templũ Veneri cõstruxit Eryx ejus filius. Ovidius secundo de Arte: Sed dea nec patitur sic ad sua munera cogi, Colle sub umbroso, quẽ tenet altus Eryx. Pomponius: Montiũ Eryx maximè memoratur ob delubrũ Veneris. Vnde Venus Erycina dicta est. ἐρυκίνη. Ovidius secundo Amor. Quid geminas Erycina meos sine fine dolores?

E ante S.

Esau. [ἩΣΑΥ hesâv. ἠσαύ.] Nomen filii Isaac, qui & Edom: hoc est, rufus: Seir, quod pilosum significat, appellatus est.
Esis, pro fluvii nomine, Vide AESIS.
Eslinga, urbs Germaniæ in ducatu Vvirtembergico.
Essedones, ἐσσηδόνες, teste Plin. lib. 4. cap. 12, populi sunt Asiæ, utranq; Scythiam incolentes, super Mæotim lacum, non procul à Riphæis montibus, quibus (teste Herod. lib 4. Hist. mos fuit parentum funera cantu prosequi, & congregatis proximis, cadavera ipsa pecudum admistis carnibus comedere: os autem capitis, quod *cranium* vocamus, auro cingere, & ad poculi usum asservare.
Essæi, ἐσσαῖοι, Vna ex tribus religiosioribus Iudæorum sectis: quæ omninò tres erant, teste Iosepho, Pharisæorum, Essæorũ, & Sadducæorum. Ex his Essæi uxoribus & vino, & carnibus abstinebant, quotidianumq; jejunium vertebant in naturam.
Essus, ἔσσος urbs Locridis, Steph.

E ante T.

Etaei, ἑταῖοι, urbs est Laconica, Steph.
Etaxalus, ἑταξαλος, Insula est juxta sinum Persicum, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 28.
Etearchus, chi, ἑταρχος, Oaxi civitatis Creticæ rex fuit, qui amissa uxore filiæ suæ Phronimæ novercã superinduxit, quæ domum ingressa, ut erat, ita re ipsa se novercam præstitit, cùm lædendo, atque omne injuriarum genus excogitando, tùm ad extremum impudicitiam impingẽdo. Etearchus criminationibus uxoris fidem habens, Themisonem quendam Therum jurejurando astringit, ut acceptam Phronimam in mari demergeret. Qui quum se neque Etearchi crudelitatis ministrum præbere vellet, neque rursus jusjurandum violare, revinctam funibus puellam demisit in pelagus, eaq; subitò retracta, Theram pervenit: ubi Polymnestus vir inter Theræos spectatus, in concubinatum Phronimam accipit: qui ex ea Battum genuit Cyrenarum in Africa conditorem. Autor Herodotus lib. 4.
Eteocles, penul. correp. ἐτεοκλῆς, Oedipi filius, ex nefando Iocastę matris cõcubitu editus: cui cum fratre Polynice ita convenerat, ut alternis annis regnarent. Exacto deinde primo anno, quũ Eteocles qui quòd major natu esset, primo anno regnaret, renueret fratri regno cedere: Polynices adjutus à Tydeo & Adrasto socero, fratri bellum intulit, in quo ambo mutuis vulneribus cecidêrunt. Impositis deinde cadaveribus eidem rogo, flamma se divisisse traditur: tanquam odium illud quod inter vivos fuerat, ne morte quidem finiri potuerit. Interpretatur autem Eteocles vera gloria, ab ἐτεὸς quod verum significat, & κλέος, gloria. Vnde etiam sine aspiratione scribẽdum est.
Eteoneus, ἐτεωνεύς, urbs Eubœæ, ἐτεώνιος, ab Eteoneo quodam, nunc *Scarphen* vocant, in colle sita: λέφου enim lego, nõ λάφου. Steph.
Etesiæ, [ἐτησίαι. Ger. Wind so järlich etlich tag in den Hundts tagen wäyen.] Venti qui certo anni tempore flant. Hos Suabo lib. 3. Subsolanos vocat: hoc est, Euros. Hi quotannis in vigore æstatis perflant XL. diebus post Caniculæ exortum. Dicti Etesiæ: id est, annui: (ἔτος enim annus, ἐτήσιος, annuus) quòd ex omnibus ventis hi maximè stati sint, & singulis annis eodem tempore redeant. De his Plin. libro 37., cap. 5, & Gell. lib. 2. cap. 18.
Ethalia, αἰθαλία, insula in Ligustico mari, Populoniæ urbi opposita, ab Ethalio, qui ei præfuit, sic dicta. Quidam hoc nomẽ cum diphthongo scribunt. Vide AETHALIA.
Ethecusa, Insula est in ora Cariæ, nõ procul ab Argiis insulis: Plin lib. 5. cap. 31.
Etheleum, Fluvius minoris Asiæ, olim Troadis & Mysiæ terminus, cujus mentionem fecit Plin. lib. 5. cap. ult.
Ethemon, nomen viri proprium, de quo Virg. li. 10. Aen. meminit, quum ait:

Et clarus Ethemon Lycia comitatur ab alta.

Ethici Asiæ populi, apud Plin. lib. 5 cap. 4.
Ethnestæ, ἔθνησαι, populi Thessaliæ, ab Ethnesto Neoptolemi filio, Steph.
Ethusa, Olim insula fuit in mari Myrtoo, quæ deinde continenti apud Myndum accrevit. Plin. lib. 26 cap 89.
Etis, ἦτις, vicus Laconiæ, aut Cretæ civitas, patria Mysonis, unius ex septem sapientibus: unde Etius nominatus, Steph.

E ante V.

Eva, εὔα, Vrbs Arcadiæ: gentile Evæus, Steph.
Evadnē, per d ante n, εὐάδνη, Martis filia ex Thebe uxore Asopi, & conjux Capanei, quæ illum incredibili amore dilexit. Itaq; quum audisset illum apud Thebas cecidisse, ferè in mortis stuporem diriguit: deinde quum celebraretur funus, se in rogum projecit. Ejus meminit Virg. 6. Aen. Evadnenq;, & Pasiphaën, &c.
Evæmon, εὐαίμων, Pater fuit Eurypili qui cum Græcis ad Trojam profectus cum quadraginta navibus, præfuit Ormeniis, Autor Homerus in Catalogo navium.
Evænētus, εὐαίνετος, Nomen regis Lacedæmoniorum, qui ad custodiendum introitum Thessaliæ contra Xerxem, unà cum Themistocle Athenienſium duce, à Græcis constitutus fertur.
Evagoras, ad quem Isocrates scripsit.
Evaleni, εὐαλῆοι, populi quorum meminit Glaucus libro 2. de Arabia.
Evan Vnũ est ex Bacchi cognominibus. Ovid. lib. 4 Meram. Nyctelius q;, Elaleus q; parens, & Iacchus, & Evan. ¶ Inde Evantes, dictæ sunt Bacchæ, quæ Liberi patris Orgia celebrantes, Evanis nomen identidem acclamabant. Virg. 5. Aen. Evantes Orgia circum Ducebat Phrygias.
Evander, εὐανδρος, Proprium nomen Carmentis filii, qui quum patrem imprudens occidisset, relicta Arcadia, in Latium sese contulit, atq; pulsis Aborigin bus, in Palatino mõte consedit, ut oppidum Pallanteum fundavit, à nomine Pallantis (ut Virgilio placet) proavi sui. Virg. 8. Aeneid. Arcades his oris, genus ab Pallante profectum, Qui regem Evandrum comites, qui signa sequuti Delecta locum, & posuêre in mõtibus urbem, Pallantis proavi de nomine Pallanteum. ¶ Legitur & nominativus Evandrus. Virgil. 8 Aeneid. Tum pater Evandrus dextram complexus euntis Hæret. ¶ Fuit etiam ejusdem nominis plastes ac cælator egregius Athenienſis, à M. Antonio Alexandriam perductus, eoque victo, inter captivos Romam advectus, autore Acrone in illud Hor. 1. Serm Sat. 18. -mensáve catillum Evandri manibus tritum dejecit: id est, calicem nobiliter cælatum.
Evandrius, ia, ium, adjectivum: ut, Evandria regna. Silius lib. 7: Qui Carmẽtis opes, & regna Evandria servas. Virgil. 10. Aen. Nam tibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.
Evax, Vide in APPELLATIVIS.
Eubœa, [Εὔβοια. Ger Ein lange Insel im Aegeischen Meer/ welche mit einem engen Meer von dem Landt Bœotia abgescheid en ist/ heißt jetzt Negroponte.] Nomen insulæ est in mari Aegæo tàm angusto euripo à Bœotia divisa, ut ponte illi conjungatur, insignis tribus promontoriis, Gerestio scilicet ad Acticam vergente: ad Hellespontum Capharẽo, exitio Græcæ [illegible] notissimo:

tissimo: ad Septentrionem, Cæneo, teste Plin. lib. 4. cap. 12.

Eubœus, a, um, adjectivũ: ut Plebs Eubœa. Stat. lib. 5. Syl. -stupuit primæva ad carmina plebes Eubœa.

Eubœicus, a, um: ut carmen Euboicum, Ovid. 4. Fast. Carminis Euboici fatalia verba sacerdos Inspicit. Sibylla Euboica: id est Cumana. Stat. 1. Syl. -- Euboicæ carmen legit ille Sibyllæ. ¶ Hinc Euboicum mare, Εὐριπὸν πέλαγος, quod duplex esse dicitur: alterum in Aegeo mari: alterum in Campano, seu Tusco, quod in Aegæo, Eubœæ adjacet insulæ, à qua denominatum est: quod autem in Tusco, Cumarum, Bajarumque alluit oram, ab Euboicis advenis & Cumarum conditoribus nuncupatum.

Eubulus, pen. prod. Εὔβουλος, Athenienſis civis fuit, contrarias ferè Demosthenis in Reipubl. administratione partes fovens. ¶ Fuit & Eubulus mediæ comediç poéta, ut scribit Suidas. ¶ Eubulus præterea nomen fuit historici, qui historiam Mithriæ multis voluminibus explicuit.

Eucarpia, Εὐκαρπία, Vrbs Phrygiæ, in qua racemi feracitate ac magnitudine spectabiles sunt: unde & nomen, quasi uber fructuum proventus. Meminit hujus oppidi Strabo libro 12. Eucarpia Stephano, vicus est minoris Phrygiæ, in qua Metrophane teste, racemus tantus provenit, ut currus medius præ onere aliquando rumpatur. Hanc regionẽ Barbari Iovem Cererí & Baccho fœcũditatis gratia donasse fabulantur. Est etiã Eucarpia castellum Siciliæ, inter Timæos.

Euclidès, Εὐκλείδης, Philosophus fuit Megarensis, Socratis auditor, ad quem belli tempore assumpta muliebri veste sæpiùs commeasse traditur. Defuncto verò Socrate in patriam sese cõtulit, ibiq, celebri auditorio (in quo etiam Plato fuisse perhibetur) Philosophiam professus est. Scripsit dialogos quamplurimos, quorũ nomina recensent Suidas & Diogenes Laërtius. ¶ Fuit & alter ejusdem nominis Platonicus philosophus, & geometra insignis, tempore primi Ptolemæi, posterior aliquanto his qui Platonis temporibus vixerunt, antiquior verò Eratosthene, & Archimede. Hic multa de Geometria & Musica conscripsit, quç etiam hodie omnium manibus teruntur.

Eucratida, urbs Bactrorum (Steph. ex Strabone) ab imperãte cognominata.

Eũdæmon, onis, pen. prod. genitivi corr. Εὐδαίμων, Aegyptius grammaticus, teste Suida, patria Pelusiotes, Libanii sophistæ contemporaneus. Scripsit varia poémata, item artem Grammaticam, & de recta scribendi ratione.

Eudẽmus, Εὐδημος, Orator fuit Megalopolitanus, Philopœmenis præceptor. Autor est Plutarchus in vita Philopœmenis.

Eudãmidẽs, pen. corr. Εὐδαμίδης, Nomen fuit Archidami, & fratris Agidis Lacedæmoniorum regis.

Eudĭpnẽ, Εὐδίπνη, insula Libyæ Phœnicum, Steph.

Eudorã, pen. prod. Εὐδώρα, Nympha Oceani & Tethios filia, ut placet Hesiodo in Theogonia. ¶ Item una ex Atlantidibus, quæ septem numero esse perhibentur, Ambrosia, Eudora, Pasithoe, Coronis, Plexora, Patho, Tyche.

Eudorus, Εὔδωρος, Mercurii filius fuit ex Polymela Phylantis filia, qui Achillem ad bellum Trojanum sequutus est, ut est videre apud Homerum 8. Iliad.

Eudóxus, [Εὔδοξος. Ger. Ein erfarner *Astrologus* der erſtlich bey den Griechen des Jars lenge von des Mons lauff geſchriben hat.] Peritissimus Astrologus fuit & Geometra, filius Aeschinis, patria Gnidius, qui primus apud Græcos annum ad Lunæ cursum ordinavit. Lucan. libr. 10: Nec meus Eudoxi concedet fastibus annus. Scripsit leges, & de Geometria atq; Astrologia libros edidit. Cic. lib. 2. de Divin. Ad Chaldęorum, *inquit*, monstra veniamus, de quibus Eudoxus, Platonis auditor, in Astrologia judicio doctissimorum hominum facilè princeps, sic opinatur (id quod scriptum reliquit) Chaldæis in prædictione & notatione cujusq; vitæ ex natali die, minimè esse credendũ. ¶ Fuit & alius Eudoxus Rhodius historicus: alius Siculus, filius Agathoclis, poéta comicus.

Evelgis, Εὐελγεία, Vrbs quædam, Steph.

Evemẽrus, pen. corr Εὐήμερος. Nomen historici, de quo Lactantius: Evemerus, *inquit*, antiquus autor fuit è civitate Messana Res gestas Iovis, & cęterorum qui dii putantur, collegit, historiamq; cõtexuit è tituli s, & inscriptionibus sacris, quæ in antiquissimis templis habebantur. Hanc historiam interpretatus est Ennius, & sequutus.

Evenetus, Lacedæmoniorum dux fuit, qui ad arcẽdum Thessaliæ finibus Xerxem, Themistocli datus adjutor fertur. Autor Herod. lib. 7.

Evenus, pen. prio. [Εὔηνος Ger. Ein fluß in *Aetolia*.] Fluvius est Aetoliæ in Calydromo monte nascens, & juxta Calydonem in mare Ionium influens: ita dictus ab Eveno Martis filio, & Marpessæ patre, qui se in hunc flavium præcipitavit. Ovid. libr. 9. Metamor. Nanque nova repetens patrios cum conjuge muros, Venerat Eveni rapidas Iove natus ad undas. Lucanus: Et Meleagream maculatus sanguine Nessi, Evenus Calydona secat, &c.

Evenus, Εὔηνος, Philosophus qui famem optimum ciborum condimentum esse dicere solebat, ut refert Plutarchus. ¶ Fuerunt item Eveni duo Parii, Elegiarum scriptores: quorum meminit Suidas.

Evergẽtes, Εὐεργέτης, Cognomen Ptolemæi Aegyptiorum regis, qui Philadelpho successit, à maximis ejus in Græcas civitates meritis impositum. Nam Εὐεργέτης à Græcis dicitur quem nos *beneficum*, vel *benemeritum* appellamus. ¶ Evergetæ item dicti sunt populi Scythiæ, qui & Arimaspi, quòd benefici fuerint in Argonautas, maris tempestate ad eorum littora delatos, Steph.

Eugãnei, Εὐγάνειοι, Populi fuerunt ad intimum maris Adriatici sinum, Alpes versus, qui deinde à Trojanis & Henetis, qui Antenore duce in eam Italiæ partem venerant, sedibus suis pulsi, Alpes Grajas tenuerunt. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Casibus deinde variis Antenorem cum multitudine Henętum, qui seditione ex Paphlagonia pulsi, & sedes & ducem, rege Pylemene ad Trojam amisso, quærebant, venisse in intimũ maris Adriatici sinum, Euganeisq, qui inter Alpes, mareq; incolebãt, pulsis, Henetos, Trojanosq; eas tenuisse terras, & in quẽ primùm egressi sunt locum, Troja vocatur, pagoq; inde Trojano nomen est: Gens universa Veneti appellati. Hæc ille. Dicti autẽ sunt Euganei ἀπὸ τῆς εὐγενείας: hoc est, à generis nobilitate, teste Plin. libr. 3. cap. 20 Hinc Euganeus, a, um. Iuvenalis: -Euganea quantumvis mollior agna. Lucanus: Euganeo (si vera fides memorantibus) augur Colle sedens, Aponus ubi terris fumifer exit, Atq; Antenorei dispergitur unda Timavi.

Eugĭa, Εὐγία, regiuncula Arcadiæ, Steph.

Euhyus, Εὔϊος. Germ. Guter Sohn/ Ein zunam *Bacchi*, welchen jhm Jupiter gegebẽ/ alß er wie ein Löuw fur jhn wider die Nysen gestritten hat.] Vnum ex Bacchi cognominibus, à Iove illi inditum eo in bello quod Gigantes cum diis gesserunt. Fabulãtur enim Poętę, cæteris diis perterritis, Liberum patrem se in leonem convertisse, unumque ex Gigantibus interfecisse, & ob rem tam strenuè gestam, Euhyon: hoc est, bonum filium à Iove fuisse salutatum. Stat. libro secundo: Et tũc fortè dies notó signata tonãtis Fulmine, prærepti cum te tenet Euhye partus Transmittere patri. ¶ Inde fit fœmininum Euhias, Bacchi sacerdos. Horat. libro 3. Carminum: Non fecùs in jugis exsomnis stupet Euhyas, Hebrum prospiciens, & nive candidam Thracen.

Evii, populi Liguriæ, Steph.

Evila. [חוילה *chavilah*.] Regio ad Orientem vergens, sacris literis celebrata, quam circuit de Paradiso Phison egrediens, quem nostri mutato nomine *Gangem* vocant. In ea aurum purissimum, quod Hebraicè *Zaab*, & gemmæ pretiosissimæ, carbunculus, smaragdusq; nascuntur.

Evippẽ, Εὐίππη, vicus Cariæ, Steph.

Eumæus, Εὐμαῖος, Subulcus fuit Vlyssis, qui dominũ à bello Trojano reducem opera sua adjuvit contra procos uxoris. Homer lib. 22. Odyss.

Eumẽlus, Εὔμηλος, Admeti Regis Thessaliæ ex Alcesti uxore filius.

Eumẽnes, Εὐμένης, Vir Cardianus ex intimis Philippi & Alexãdri familiis ortus, qui cura, diligẽtia, patria calliditate, & celeritate omnes Macedones superavit: de quo multa à Græcis historicis traduntur. ¶ Fuit prætereà hoc nomine Pergamenus rex, qui Antiochum apud Sardeis ingẽti prælio superavit: de quo vide Strabonem lib. 13, & infrà in dictione PERGAMVS.

Eumẽnia, Εὐμένεια, urbs Phrygiæ quam Attalus ab Eumene Philadelpho sic vocavit: aut Hylas, quòd benè in ea mãsisset, sic eam appellavit. Alia est Cretæ: tertia in Hyrcania.

Eumẽnĭdes, [Εὐμενίδες Ger. Wutende vnnd vngütige hellſche Weyber.] Furiç ἀντιφράσει dictæ, quod minime benevolę sint. Εὐμενὴς enim *benevolum* significat. Has autem tres ferunt fuisse, Acherontis & Nocłis filias, uno partu editas. Et apud inferos vocantur Canes. unde Lucanus: -jam vos ego nomine vero Eliciam, Stygiasq; canes in luce superna Destituam. Apud mortales, Furiæ, ab effectu Cicer. secundo de Legibus: Agitant & insectantur impios Furiæ non ardentibus tædis (sicut est in fabulis) sed angore conscientiæ, & fraudis cruciatu. Apud Superos dicuntur, Diræ Virg. lib. 12. Aen. At procul ut Diræ stridorem agnovit & alas, Infelix crines scindit Iuturna solutos. Vocantur & Volucres, ut apud eundem: Iamjam linquo acies, ne me terrete timentẽ Obscœnæ volucres, alarum verbera nosco.

Eumolpus, Εὔμολπος, Nomen viri Athenienſis, quem Suidas Musæi poëtæ filium fuisse scribit, & Pithiorum victorem. Alii Orphei vatis filium fuisse credunt, qui Poëta fuit ipso etiã Homero antiquior. Ab hoc Eumolpidas, sacrorũ quorũdam præsides dictos volunt, quorum meminit Aeschines in oratione contra Ctesiphontem.

Eumolpidæ, Εὐμολπίδαι, Dicti sunt sacerdotes, seu magistratus Athenis, in memoriam & honorē Eumolpi regis, quem Aegyptii generis fuisse Diodorus refert.

Eumonides, Εὐμονίδης, Nomē proprium viri Thebani, cujus meminit Plutarchus.

Eunæ, Εὐναί, urbs Cariæ, in qua fluvius est Eunæus. Est etiam Eunæ, urbs Argus, quam habitabant Cyrenæi, Steph.

Euneus, pen. prod. Εὔνηος, Iasonis filius ex Hypsipyle filia Thoantis regis Lemni, teste Homer. lib. 7. Iliad.

Eunonymitæ, Εὐωνυμῖται, populi Aegyptii, juxta Aethiopiā, Stephan.

Evonymos, Εὐώνυμος, Vulgò Lustega, Insula est una ex Vulcaniis: ita dicta quòd è Lipara in Siciliam navigantibus sinistra offeratur. Nam Εὐώνυμα Graeci κατ' ἀφαιρεσιν vocant sinistra. Autor Strabo lib. 6. ¶ Est item Evonymos Theophrasto, arbor infœlix, malo Punicæ similis, in Lesbo insula potissimùm proveniens, pecori gustatu lethalis. Vide Plinium lib. 13. capite 22.

Eupalia, Εὐπαλία, Nomē urbis in Locride, apud Plin. lib. 4. c. 3.

Eupator, Filius Antiochi Epiphanus, successit patri in regno Syriæ, cui præfuit annos duos. Postea confectus est à Demetrio patruo, 1 Mach.

Eupatria, Εὐπατρία, urbs Lydorum, Steph.

Euphemē, Εὐφήμη, Mulieris nomen, nutricis Musarū, & Croci matris.

Euphemia, Εὐφημία, Vxor Iustini Imperatoris, cujus meminit Suidas. ¶ Græcis item Euphemia, faustam acclamationem significat, qualis fieri solet principibus recens inauguratis.

Euphorbus, Εὔφορβος, Viri Trojani nomen est, à Menelao occisi: Ovid. lib. ult. Metam.

Ipse ego (nam memini) Trojani tempore belli
Panthoides Euphorbus eram cui pectore quondam
Hæsit in adverso gravis hasta minoris Atridæ. Sunt verba Pythagoræ, qui suo exemplo nititur probare, animas à corporibus separatas in alia atq; alia corpora commigrare, quòd tēpore belli Trojani ipse fuerit Euphorbus à Menelao interfectus, suumq; clypeum agnoverit à Menelao in templo Dianæ suspensum.

Euphorion, Εὐφορίων, Nomen Poëtę Chalcidensis, quē transtulit Cornelius Gallus. Meminit Cic. 2. de Natur. deor. Quid (*inquit*) poëta nemo? nemo physicus obscurus? ille verò nimis etiam obscurus Euphorion? at non Homerus.

Euphranor, [Εὐφράνωρ. Ger. Ein künstreicher Bildthauwer vnd Maler.] Nomen statuarii laudatissimi Isthmii, qui de symmetria & coloribus aliquot volumina conscripsit. Floruit centesima quarta Olympiade: plurimaq; signa nobilissimæ ex ære confecit, quæ enumerantur à Plinio, lib. 34. cap. 8. Idem & pictor, & marmorarius fuit, in unoquoque genere excellens, sibiq; æqualis, teste eodem Plinio, libro 35. cap. 11. Hujus meminit & Quintilianus Institut. Orat. libro 12. Item Iuvenalis Satyr. 13: Hic aliquid præclarum Euphranoris & Polycleti, *&c.*

Euphrantа, Εὐφραντά, urbs Libyca, Steph.

Euphrantis, Εὐφραντὶς, regio eadem quæ Syria, à vicino fluvio Euphrate, qui cum Araxe fratre ex Niphate monte Armeniæ profluit, Steph.

Euphrates, is, pē. pro. [פרת *perath*. Εὐφράτης. Ger. Ein grosser fluß in Mesopotamia/ der auch durch Babylō laufft.] Fluvius Mesopotamiæ, quem Strabo scribit ex Niphate monte Armeniæ magnum profundū, & celerem nasci: influere autem in Mare rubrum: priùs tamen Babyloniam per mediū dividere, & Tigri conjunctum Mesopotamiam facere. Salustius quoq; certissimus autor asserit, tàm Tigris, quàm Euphratis in Armenia fontes demonstrari. Cui etiam astipulatur Plin. libr. 6. cap. 24, ubi Euphratem in Caranitide: Armeniæ majoris præfectura, nasci tradit. Quorum testimoniorum consensu adductus Hieronimus, locum Geneseos de Paradiso, quatuorq; fluminib. eum irrigātibus, (inter quos enumeratur & Euphrates) secùs intelligendum esse existimat, quàm verba ipsa videantur sonare. Dictus autem putatur Euphrates (quod & Ambrosius annotavit) ἀπὸ τοῦ εὐφραίνειν: hoc est, à lætificando: quòd circumjacentem agrum restagnationibus suis adeò lætum, fœcundumq; reddat, ut sequēte anno spontè restibilis fiat seges, impressis tantùm vestigio seminibus. Qua de re vide Plin. lib. 18. ca. 15. & 16. ¶ Fuit etiam hoc nomine Philosophus, Adriani temporibus, qui tædio senectutis & perpetui morbi impetrata priùs ab Adriano venia, ne sibi ignominiæ esset, cicutam bibit, sibiq; voluntariam mortem attulit.

Euphrosyna, æ, & Euphrosyne, es, pen. corr. Εὐφροσύνη, Vna ex tribus Gratiis, ab hilaritate, seu lætitia (id enim Græcis sonat Εὐφροσύνη) nomen habens.

Eupilis, Lacus Cisalpinæ Galliæ, per quem Lambrus in Padum defluit. Autor Plinius libro 3, capite 19. Vulgò *Lago di Pusiano.*

Eupolis, Εὔπολις, Priscæ comediæ scriptor, in reprehendendis hominum vitiis liberrimus. Vnde etiā Persius iratum Eupolidem vocat, quasi hominum vitiis vehementer infensum. Scripsit Comœdias septemdecim, ex quibus novem victoriā meruerunt. Periit in prælio navali inter Lacedæmonios & Athenienses juxta Helespontum commisso. Cujus mors quantum civitati luctum attulerit, vel illud unum abundè magno documento esse potest, quod publico edicto cautum est, ne Poëtæ in posterum militare liceret.

Eupompus. [Εὔπομπος. Germ. Ein betümpter vnd künstlicher Mater.] Pictor nobilis, patria Sicyonius, Parrhasii & Zeuxidis æqualis, tantæ inter ætatis suæ artifices autoritatis, ut genus quoddam picturę, ab eo Sicyonium fuerit appellatum. Hujus discipulus fuit Pamphilus Macedō, qui Apellem instituit.

Eupori, æ, Εὔποια, urbs Macedoniæ ab Alexandro Magno condita, & à soli fertilitate nomen sortita. Autor Stephanus.

Eupor us, Εὔπορος, C. Gracchi servus fuit, qui dominum ex Aventino fugientem, quandiu potuit, tutatus est: occiso deinde domino super ejus cadaver prostratus, sibi quoque mortem consci vit. Autor Valerius lib. 6. cap. 8.

Euprosopon, Εὐπρόσωπον, Promontorium est Phœnices ad Byblon oppidum: ita dictum ab aspectus jucunditate. Nam Εὐπρόσωπος interpretatur jucundus aspectu.

Euranium, nii, Εὐράνιον, Cariæ oppidum est, Halicarnassēorū jurisdictioni ab Alexandro Magno attributum. Plinius libro 5. capite 29.

Euripides, pen. corr. [Εὐριπίδης. Germ. Ein furtreffenlicher Griechischer Tragedischreiber von Athē burtig.] Insignis Poëta tragicus fuit, natus eo die quo numerosus ille Xerxis exercitus ab Athenięsibus fusus est. Floruit tempore Archelai Macedonum regis, à quo etiam summo in honore est habitus. Scripsit fabulas LXXV, ex quibus quinque tantùm victoriam meruerunt. Castitate autem vitæ tanta fuit, ut vulgò, μισογύνης: hoc est, mulierum osor fuerit cognominatus. Periit noctu, ab Archelai canibus, ut fertur, discerptus. Ossa ejus Regis jussu Pellam sunt translata, repulsis Athenienśium precibus, qui sæpè per legatos tentaverant, ut civis sui reliquias sibi in patriam referre liceret.

Euripidius, Εὐριπίδιος, Numerus in talis quadragenarius ab Euripide inventus eo tempore quo exactis triginta tyrannis, quadraginta principes Athenienśium Rempubl. administrabant. Legitur & Euripides in eadem significatione. Vide Cælium Rhodig. lib. 20. cap. 27.

Euripus, pen. prod. [Εὔριπος. Germ. Das eng vnrůhig Meer zwischen dem Land *Bœotia* vnd der Insel Negropont.] Dicitur fretū: id est, mare angustum, inter Aulidem Bœotiæ portum, & Euboeam insulam, quod unus diei & noctis spatio septies recurrit eo impetu, ut navigia repugnantibus ventis plena secum rapiat. Autor Mela. ¶ Inde locus factus proverbio: Homo Euripus, Εὔριπος ἄνθρωπος. In inconstantes ac moribus inæqualibus homines dicitur. Quadrat & in fortunæ vices, quæ res mortalium, velut ęstu quodam sursum ac deorsum jactat. ¶ Sunt item Euripi, canales, seu ductus aquarum aliunde deductarum in sublime salientium, si paulò minutiores sint, quos intra domos Romani per pratum ducebant: si autem majusculi sint, nili dicuntur. Cic. lib. 1. de Legibus: Ductus aquarum, quos isti nilos, euripos q; vocant, quis quum viderit, non irriserit? ¶ Euripi quoque sunt fossæ in ludis circundatæ pro septis, quorum loco temporaria priùs claustra fuerūt, Autore Plinio.

Eurome, es, penul. prod. Oppidum est Cariæ, apud Plinium libro 5. capite 29 A' Stephano Εὔρεμος appellatur.

Euronotus, [Εὐρόνοτος. Gall. *Suduest.* Ital. *Xaloque mezioiorno.* Ger. Der Wind so zwischen Mittag vnd des Winters auffgang herwäyet. Fland Zuyd/Oester zuyd.] Ventus inter Eurum & Notum flans: cujus meminit Plin. lib. 2. cap. 47.

Europa, Εὐρώπη. Ger. Der dritt theil der Welt / so innerthalb dem Hochmeer/ vnd dē Meer so auff das mittel Erdtrich sich vmb das gantz Italien vnnd Griechenland herumb zeücht / darzu dem fluß *Tanai* begriffē ist.] Tertia pars orbis, ab Asia, Tanaide fluvio: ab Africa, Mediterraneo mari discreta: ita dicta ab Europa, Agenoris Phœnicum regis filia, quam Iupiter (ut Poëtæ fabulantur) in bovem trāsformatus, raptam abduxit in Cretam. Habet quatuor sinus magnos: quorum primus est à Gaditano freto ad Lacinium usq; promontorium Italiæ in Locris. Secundus, à Lacinio ad ipsa Epiri Acroceraunia. Tertius inde ad Hellespontum Quartus, ab Helleśponto ad Mœotidis ostia. ¶ Hinc Europæi, Εὐρωπαῖοι, qui Europam incolunt. ¶ Est item Europa Nymphæ nomen, Oceani & Tethyos filia, cujus meminit Hesiodus in Theogonia.

Europus, pi, pen. prod. Εὔρωπος, Oppidum Macedoniæ ad Axium amnem, teste Plin. lib. 4. cap. 10, ita dictum (si Stephano credimus) ab Europo Macedonis & Orithyiæ filio.

Europum, Εὔροπον, Syriæ urbs, olim Thapsacum, postea Amphipolis

phipolis appellata. Autor Plin.lib.5.cap.24. ¶ Eſt item ejuſdem nominis oppidum apud Parthos, cognomento Nomadas: cujus meminit idem Plin.lib.6.cap.25.

Eurotas, pen.prod. Εὐρώτας, Fluvius Laconiæ, Spartam præterlabens. Liv. li.34. bel.Maced. ripasq́; habens frequentibus lauris conſitas. De hoc Virgil.in Sileno: Omnia quæ Phœbo quondam meditante beatus Audiit Eurotas, juſſitq́; ediſcere lauros.

Eurus, [Εὖρος. Ital. *Xaloque levante.* Ger. Einer auß den Oſtwinden/der nemlich ſo von des Winters auffgang herwäyet. Fland Zuyd Oeſtē/ Oeſt. Pol. *Wiatr od wschodu ſłonca.* Vng. *Nap keleti ſzél.* Ang. *The north east wind.*] Ventus ſpirās ab Ortu brumali, quē Latini Vulturnum appellant. Plin.lib. 2.capite 47: Ab Oriente æquinoctiali Subſolanus, ab Oriente brumali Vulturnus: illum Apelioten, hunc Græci *Eurum* appellant. Colum. libro 5.capite 5: Quum plerunque ſideris Caniculæ tempore, quædam partes ejus regionis ſic infeſtantur Euro, (quem incolæ Vulturnum appellant) ut niſi teguminibus vites opacentur, velut halitu flāmineo fructus urantur. Ovid.1. Metam. Eurus ad Auroram, Nabathæaq́; regna receſſit, Perſidaq́;, & radiis juga ſubdita matutinis.

Eurydăle, penul.corr. Εὐρύδαλη, Fuit regis Minois filia, quæ Neptuno Orionem peperit. ¶ Alia fuit Prœti Argivorum regis filia. ¶ Tertia ex Gorgonibus una: quæ tres fuerunt in extrema Africa, circa Atlantē montem: quæ omnes unum oculum habebant, quo utentes, quoſcunq; aſpiciebant, convertebant in ſaxa. Harū nomina fuerūt Meduſa, Sthenyo, & Euryale. Ser vius eximia, pariq́; pulchritudine virgines fuiſſe tradit, quarū ſolo aſpectu adoleſcentes obſtupeſcebant: quam rem fabulæ occaſionem ſubminiſtraſſe exiſtimat, ut dicerentur quoſcunque aſpexiſſent, in ſaxa tranſmutare. Hæc ille, enarrans illud Virgilii lib.6.Aen. Gorgones, Harpyiæq́;, & forma tricorporis umbræ.

Eurўălus, pen.corr. Εὐρύαλος, Vnus ex principibus Peloponneſiacis, qui Argos & propinquas urbes incolebāt, & ad Trojam cum octogīta navibus venerunt: ut tradit Homerus in Catal. ¶ Fuit etiam hoc nomine Trojanus, arctiſſimo amicitiæ vinculo cum Niſo conjunctus, Virgiliiq́; carmine notiſſimus. ¶ Fuit & nomē hiſtrionis. Iuven. Nobilis Euryalum, aut Mirmillonem exprimat infans.

Euryalus, Εὐρύαλος, vocabatur metropolis Epipolorum. Eſt autem oppidum Syracuſanum in loco prærupto, Steph. Vide EPIPOLAE.

Eurўămpus, pi, Εὐρύμπος, Oppidum, Magneſiæ, apud Stephan.

Euryanaſſa, æ, Εὐρύανασσα, Inſula eſt maris Aegæi, e regione Ioniæ, non procul ab Arginuſa. Autor Plinius libro 5.capite 31.

Eurўbătes, Εὐρύβατης, Nomen viri Ithaci, Vlyſſis præco, ab Agamemnone miſſus, ut ab Achille auferret Briſeidē. Ovid.in Epiſtol. Briſeidis ad Achillem: Nam ſimul Eurybates me Talthybiusque vocarunt, Eurybati data ſum, Talthybioque comes.

Eurўbătus, [Εὐρύβατος. Germ. Ein geſchwinder vnnd geſcheider haußdieb. Pol. Złodzei bardzo miſterny Vn. *Meſter lopo Eurybatus.*] Fur inſigni aſtutia, qui aliquando à cuſtodibus in furto deprehenſus, quum illi videre cuperent quo ingenio domos conſcenderet, ſtimulis quibuſdam ferreis, & funibus irrepſit in parietem, illisque intuentibus, expeditamque hominis agilitatem admirantibus, per tegulas aufugiens periculum evaſit. Vade proverbialiter Eurybatiſſare, Εὐρυβατίζειν, dicitur aliquis qui in re manifeſta deprehenſus, aliqua tamen arte elabitur.

Eurybiades, dæ, Εὐρυβιάδης, Lacedæmonius quidam nobilis fuit, Euryclidæ filius, univerſæ Græcorum claſſis dux à Lacedæmoniis conſtitutus adverſus Xerxem, Vide Herodot.lib.8.

Eurўclēa, pen.prod. Εὐρύκλεια, Opos Piſenoridę filia pulcherrima, quam Laërtes in prima exiſtēs pubertate viginti boum pretio emit, ac honore parem uxori domi habuit, Vlyſſemq́; nutriendum dedit: quem & prima in patriam redeuntem agnovit. Vide Hom.lib 1, & 19. Odyſſ.

Eurўclēs, pen.corr. Εὐρυκλῆς, Vatis nomen, qui de ſuis incommodis ſemper aliquid divinabat. Hinc factum eſt, ut proverbiali quadam figura omnes divinatores Euryclidæ dicerētur, ut refert Cælius Antiquæ lect.lib. 5.cap.10.

Eurycratidas, Εὐρυκρατίδης, Vir Lacedæmonius, de quo Plutarchus.

Eurўdămas, antis, pen.nomin.corr. [Εὐρύδαμας. Ger. Ein Troianiſcher träwmaußteger.] Vir fuit Trojanus, ſomniorum interpres. Ovid.in Ibin: Vtq́; vel Eurydamas ter circum buſta Thraſylli, Et Lariſſæis tractus ab hoſte rotis. Vbi per Eurydamāta intelligunt Hectorē, qui virtute cuncta domitabat. Εὐρὺ enim Græcis latè ſignificat, & δαμάζω, domo.

Eurўdămē, ames, Εὐρυδάμη, Diactoris Lacedæmonii filia fuit, & ſoror Menii, uxor autem Leotychidæ Lacedæmoniorum regis, ex qua ille Lampito filiam ſuſcepit, quam Archidamo Zeuxidami filio in matrimonium tradidit. Autor Herodotus lib.6.

Eurўdĭcē, [Εὐρυδίκη. Germ Die hauſſfrauw *Orphei* ſo von einer Schlangen iſt zu tod gebiſſen worden.] Vxor Orphei, cujus amore captus Ariſteus, quū vim ei inferre pararet, illa per avia fugiēs incidit in colubrum in herba deliteſcentem, cujus morſu interiit. Orpheus autem uxoris mortē ægerrimè ferens, accepta cithara inferos adiit, ubi Plutonem, Proſerpinamq́; tam ſuavi carmine demulſit, ut ei uxorem ab inferis reducēdam permitteret: ea tamen conditione, ne priùs eam quàm ad ſuperos rediiſſet, intueretur. Quam legem quum ille amoris impatiētia eſſet prævaricatus, Eurydice denuò ad inferos eſt retracta. Virg.lib.4.Georg. Reſtitit, Eurydicemq́; ſuam jam lucē ſub ipſa, Immemor heu, victusq́; animi, reſpexit, &c. ¶ Alia itē fuit Eurydice, Clymeni filia, uxor Neſtoris, ex qua ille ſeptem filios & unicam filiam ſuſcepit. Autor Homerus, Odyſſ. lib.3.

Eurўdŏmĕne, Εὐρυδομένη, nympha marina, ἀπὸ τοῦ εὖρὺ καὶ δίδωμι: hoc eſt, abundanter do. Perhibent hanc matrem Gratiarum fuiſſe, quam alii Erymeduſam à verbo Græco μείδω, quod regio ſignificat, vocant.

Eurўlŏchus, Εὐρύλοχος, Phlegyarum rex, & conditor Thebarum, quas poſtea Cadmus inſtauravit. ¶ Fuit etiam hoc nomine unus ſociorum Vlyſſis, qui ſolus Circes pocula nō guſtavit, neq; in ſuis figuram tranſmutatus eſt. Ovid.14.Metam. -ſuis ſolùm caruiſſe figura Vidimus Eurylochum: ſolus data pocula fugit.

Eurўmĕdon, Eurymedontis pen.nom.corr. Εὐρυμέδων, Patet Peribœę, ex qua Neptunus Nauſithoum ſuſcepit, regē Phęacum, & Alcinoi patrem. Autor Homerus lib.7 Odyſſ. ¶ Eſt itē Eurymedon. Pamphyliæ fluvius, juxta quem Athenienſes, Cimone duce, Medos profligarunt. Autor Thucydides lib.1.

Eurўmăchus, Εὐρύμαχος, Thebanorum potentiſſimus fuit: qui quum Platæas noctu per proditionem cepiſſet, rebellātibus deinde civibus vivus in hoſtium poteſtatem pervenit, unaq́; cum ſuis omnibus ſupplicio affectus eſt. Autor Thucydides, libro 2.

Eurўnŏmē, Εὐρυνόμη, Nympha, Oceani & Tethyos filia, mater Leucothoës, quam Apollo aſſumpta matris illius effigie cōpreſſit. ¶ Alia fuit Apollinis filia, quæ Adraſtum Argivorum regem, & Eriphylen Amphiaraï conjugem peperit.

Euryone, Amyntæ Macedonum regis filia, quæ patrem à matris inſidiis liberavit.

Eurўpўlus, pen.corr. Εὐρύπυλος, Herculis filius, qui regnavit in Co inſula, & cunctorum Græcorum augur peritiſſimus eſt habitus. Virg.lib.2, Aen. Suſpenſi Eurypylum ſcitatum oracula Phœbi Mittimus.

Eurўſtheus, Εὐρυσθεύς, Suidæ fuit Steneli Mycenarum regis filius, qui Iunonis inſtinctu imperabat Herculi, ut varia monſtra ſuperaret quo poſſet perire. Vnde durus Euryſtheus vocatur à Virgil. lib. 1. Georg. quòd nullis Herculis laboribus potuerit mitigari: - quis (*inquit*) aut Euryſthea durum, Aut illaudati neſcit Buſiridas aras?

Eurўtĭon, tionis, Εὐρυτίων, Faber inſignis fuit, qui Pallanti Evandri filio arma fabricavit. Virg.10.Aen. Quæ bonus Eurytion multo cælaverat auro.

Eurўtus, penul. corr. [Ger. Einer auß den *Centauris* welcher vom *Theſeo* iſt vmbbracht worden.] Vnus fuit ex Centauris, qui cùm Hippodamiā vi rapere vellet, à Theſeo eſt occiſus. ¶ Alius fuit Eurytus, Ochaliæ rex, qui Ioles filiæ ſuæ nuptias pollicebatur, quicunq; ſagittandi arte ſe: vel, ut alii tradunt, filios ſuos viciſſet: nam ab Apolline hanc artem dono acceperat. Ab Hercule igitur victus, filiam illi negavit, quapropter, Hercules ictatus Euryti urbem diripuit, Iolenq́; occiſo patre abduxit. Hinc Eurytis, patronymicum fœminin. Ovidius:

Eurytidos Ioles,
Et inſani Alcidæ.

Vide EVRYTHIVS. Steph. in Feretrio, Melancum Euryti patrem nominat.

Euſebia, Εὐσέβεια, civitas Cappadocię, Cęſarea pòſt dicta.

Euſĕbĭus, Εὐσέβιος, Epiſcopus Cæſarienſis, firmiſſimo amicitiæ fœdere cum Pamphilo martyre conjunctus: à quo & Pamphili cognomen mutuatus eſt. Floruit temporibus Conſtantii & Conſtantini Cæſarum. Scripta multa reliquit, quorum catalogum vide apud Suidam.

Euſtăthĭus, Εὐστάθιος, Nomen fuit Grammatici Conſtantinopolitani, cujus extant Commentaria in Homerum, quemadmodum Servii in Virgilium. ¶ Euſtathius alius fuit Epiphanæus, qui temporum Epitomen ab Aenea Trojano uſque ad Anaſtaſium principem, ſub quo vixit, ſeptem voluminibus conſcripſit. Autor Suidas. ¶ Euſtathius alius genere Pamphilus, preſul Antiochenus, adverſus Arianorū dogma multa compoſuit ſub Cōnſtantino principe: pulſus demum eſt in

exilium Trajanapolim Thraciæ civitatem, ubi & sepultus est. Sunt quoq; ipsius volumina de anima, epistolæque complures. Hieronym. ¶ Præter hos fuit Eustathius martyr inter aulicos Trajani principis, Placidus antea vocatus: qui quum in venatione cervum sectaretur, conspecto inter ejus cornua crucis simulachro, & voce ferę ejusdem audita: Cur me persequeris? domi uxori Theophytæ & filiis rem manifestavit: qui verbis ejus fidem adhibentes, Christo nomen dederunt. Martyrii palmam accepit sub Adriano unà cum uxore, æneo in tauro exustus. Volaterr. lib. 15.

Eūstĕphĭus, Εὐστέφιος, Aphrodiseus sophista, scripsit declamationes. Autor Suidas.

Eustŏchĭus, Εὐστόχιος, Cappadox Sophista, scripsit ad Constantem principem de Cappadociæ, aliarumq; gentium antiquitate. Volaterr. lib 15.

Eustrătĭus, Εὐστράτιος, Nomen Philosophi, qui in Etica Aristotelis Commentarios scripsit.

Eūtææ, Εὐταία, urbs Arcadiæ, Steph.

Euterpē, [Εὐτέρπη. Ger. Eine auß den neun *Musis*, so die Mathematic: oder wie andere wöllen, die schwägten erfunden hat.] Vna ex Musis quæ Mathemata: vel, ut aliis placet, tibias invenit: à concentus suavitate nomen trahens: est enim εὖ benè, & τέρπειν delectare. Virg. in Epigr. de Musarum inventis: Dulciloquis calamos Euterpe flatibus implet.

Euthēnæ, Εὔηναι, urbs Cariæ, Steph.

Eūthўdemus, penul. prod. Εὐθύδημος, Philosophus fuit Tarsensis, Apollonii Tyanei præceptor: de quo vide plura apud Suidam.

Eūthўmus, Εὔθυμος, Pugil insignis, in Locris Italiæ, qui Epizephyrii cognominātur, ortus, Astycleo patre, vel (ut indigenis persuasum est) Cæcina amne genitus, qui Locros à Rheginis divisit. Hunc tradit Pausanias perpetuum fuisse Olympiorum victorem: semelq; tantùm fuisse superatum à Theagene Thasio, non justo quidem certamine, sed circumvĕtum dolo: unde nec Theageni decretus honor: insuper damnatus ut mulctæ nomine talentum Euthymo repręsentaret. Reversus inde in Italiam, cum Temesæo heroë congressus, (cui oppidani quotānis eximia forma virginem tributi loco pendebant) victoria potitus est, Temesæosq; ferv: tute liberavit, virginemq; illi destinatam uxorem duxit: quo nomine divinos honores etiam vivus meruit. Vide hæc latiùs apud Suidam. Meminit hujus & Aelianus, Varię historię li. 8: Euthymus (*inquit*) Locrus ex Italia, pyctes inclytus, & robore insigni fuit: lapidem gestabat ingenti magnitudine, qui Locris ostenditur: & Temesæum heroa, quod cuiq; per vim abstulerat, reddere coégit, etiam cum fœnore: ut inde natum sit adagium iis qui sordidos & injustos quæstus faciunt, affore Temesæum genium. Hic Euthymus ad amnem Cæcinam, oculis hominum apparare desiit. Meminit ejus & Plin. lib. 7. cap. 47.

Eutocus, Autore Bocatio lib. 5. Apollinis & Cyrenes filius, qui fratribus ex Africa redeuntibus, Cyrenis dicitur remansisse, & iis imperasse, qui unà secum ibidem remansĕre.

Eūtrăpĕlus, pen. corr. [Εὐτραπελος. Germ. Der namm eines beschißnen kunden.] Apud Horatium lib. 1 Epist. Viri cujusdam nomen est in circumveniendis hominibus calidissimi. Eutrapelus (*inquit*) cuicunque nocere volebat, vestimenta dabat pretiosa. Vox est Græca, idem significans quod urbanus, salsus, & facetus.

Eūtrēsĭum, Εὐτρήσιον, urbs Arcadiæ, Steph.

Eūtrēsis, Εὔτρησις, pagus inter Thespias & Platęas, situs, quem Zethus & Amphisus muris cinxerunt: sic dictus quòd multis ὑμέσιν: id est, viis seu vicis prius usus & quasi perforatus fuerit. Hinc Eutresites Apollo, cujus templum ibi & oraculum celeberrimum fuit, Steph.

Eūtўchĭa, Εὐτυχία, Insula est Thessaliæ adjacens, ante sinum Pagasicum. Autor Plin. lib 4 cap. 12.

Eūtўchē, es, pen. cor. Εὐτύχη, Mulier, Tralliana, triginta partus enixa, & viginti liberis rogo illata Autor Plin. li. 7. cap. 3.

Eūtўchēs, [Ger. Ein böser tetzer von Constantinopel / welcher verleugnet daß Christus warhafftig vnser Fleisch an sich genommē hette.] Constantinopolitanus abbas, tertius post Manetem & Apollinarem, alium affirmabat esse Christum, aliud verbum Dei. Negabatq; Christi carnem nostræ similem, nec in parte duas in eodem supposito naturas esse. Sed de cœlo corpus descendisse dictitabat, ac in virginis utero tanquam Solis radios penetrasse, ut visum sit sanè ex muliere generatum, quāvis verè generatum non sit. Autor Suidas.

Eūtўchĭdēs, Εὐτυχίδης, Insignis fuit statuarius, qui Olympiade centesima vicesima floruit, teste Plin. lib. 34. cap. 8.

Eūxīnus pontus, [Εὔξεινος πόντος. Ger. Das vngehewr oder vngastbar Meer so sich vō dem engen Meerschlund in Thracien / gegen Auffgang vnnd Mitnacht erstreckt.] Mare illud est, quod incipiens à Bosphoro Thracio, vergit in Oriētem & Septentrionem, priùs Pontus Axenus dictus. Ἄξενος: hoc est, inhospitalis; propter immanitatē eorum qui ejus maris litora incolebāt. Illi enim & hospites immolare solebant (ut autor est Strabo libro 7.) & carnibus peresis, ex calvis eorum sibi pocula conficere. Postea verò quum in locis maritimis Iones aliquot oppida condidissent, cohibito Scytharum assueto latrocinio, receptoque Græcorum hominum commercio, pro Axeno Euxinus: hoc est, hospitalis appellatus est. Idem penè de hujus nominis origine tradit Ovidius de Ponto: Frigida (*inquit*) me cohibent Euxini littora ponti: Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

E ante X.

Ex̆ămpæus ἐξαμπαῖος, Scythię locus est inter Borysthenem & Hypanim fluvios, fontem habens ejusdem nominis usque adeò amarum, ut Hypanis aquas in quem influit, reddat impotabiles. Autor Herodotus, lib. 4.

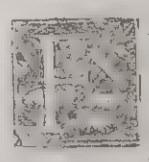
Excetra, nomen hydræ. Vide in APPELLATIVIS.

Exgyius, ἐξγύιος, Vrbs Siciliæ, dicta ἀπὸ τὸ ἐξ ὑγρίας ἔχειν, Steph. Etym. videtur corruptum.

Ex̆quĭlĭæ, arum, tātùm plurale. [Ger. Der höchst Büchel / oder Berg in der Statt Rom / da jetzt die kirch *S. Maria majore* ist.] Mons Romæ, dictus ab excubiis regiis Tullii Hostilii, qui hunc collem urbi adjecit, (ut autor est Liv. lib. 1. ab Vrbe) & in eum, ut frequentiùs habitaretur, domicilii suum transtulit. Ovid. lib. 1. Fastorum: Adde quòd excubias ubi rex Romanus agebat, Qui nunc Exquilias nomine collis habet. Sunt qui ab excolendo, Equilias dictas volunt, quòd ea pars urbis quum antea neglecta jacuisset, à Tullo rege fuerit exculta. Quicquid id est, constat certè per x, & sine diphthongo scribendum esse, contra receptum abusum.

Ex̆quĭlīnus, a, um, Quod in Exquiliis est, aut ad Exquilias pertinet: ut Exquilina porta, Mons Exquilinus. Varro: Exquilinus mons septiceps apud ædem Iunonis Lucinæ, ubi ædituus habitare solet.

F

Fă̆bărĭă. Insula est in mari Germanico, nō procul à Cymbrica Chersoneso: alio nomine Burchana dicta. Fabaria a Romanis dicta, propter similitudinem frugis, spontè ibi provenientis. Autor Plinius.

Făbărĭs, pen. cor. Fluvius in Sabinis, cujus meminit Virg. 7. Aen. Qui Tyberim, Fabarimq; bibunt. Alio nomine vocatur Farfarū, autore Servio. Plautus: Dissipabo te tāquam folia Farfari. Ovid. -& amœnæ Farfarus undæ.

Făbĭānŭs, φαβιανὸς, Martyris nomē, qui unà cum Sebastiano, quòd Christum profiteretur, supplicio affectus est.

Făbĭōrum familia, Romæ nobilissima fuit, cognomen hoc sortita ab eo tempore quo Romani penè omnes nobilissimi agriculturam exercebant: quòd primus qui hoc cognomen adeptus est, in faba serenda excelleret: sicut etiam Ciceones, Pisones, & Lentuli dicti sunt à lente, cicere, & pisis benè serendis. Horum tanta Romæ potentia fuit, ut bellum adversus Vejentes, soli cum suis clientib. & servis inferre ceperint quòq; ex levibus aliquot prælis sæpiùs victoriam reportassent, tandem ad Alliam fluvium insidiis circumventi, ad unum omnes cæsi sunt. Ovid lib. 2. Fast. Vna dies Fabios ad bellum miserat omnes: Ad bellū missos abstulit una dies. Ex tanta Fabiorum clade unus tantùm superfuit, qui nondum armis per ætatem idoneus, in urbe relictus erat: ex cujus sanguine per longam nepotum seriem natus Fabius ille Maximus est, qui Dictator adversus Annibalem creatus, cunctabunda quadam prudentia rem Romanā aliorum Imperatorum temeritate labefactatam, primus restituit. ¶ Fuit & alius Fabius, Allobrox cognominatus, à rege Allobrogum ad Isaram flumen interempto. ¶ Fabius pictor, homo nobilissimus, jutis & literarum antiquī tatis benè peritus, ut est autor Cicero in Bruto.

Făbĭānŭs, a, um, denominativum: Arcus Fabianus, Romæ erat juxta regiam, in via sacra.

Făbĭŭs, a, um, aliud adjectivū: ut gens Fabia, Ovid. 3. de Ponto.

Fabrātĕrĭă, φαβρατερία, Oppidum Campaniæ ad Terum fluvium. Iuven. Satyr. 3: -optima Soræ, aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur. Meminit hujus oppidi & Silius, libr. 8. Hinc deducitur denominativum Fabraternus, a, um.

Fabrĭcĭŭs, cii, φαβρίκιος, Nomen Romani civis frugalissimi, qui in tenuissimo censu, Samnitum munera forti animo sprevit. Hic unicum frugalitatis exemplar fuit apud Romanos, patellam & salinum ex argento tantùm colēdorum deorum causa domi habuit, ita tamen, ut patella corneo pediculo sustineretur. Hujus filiæ ob paupertatem de publico dotatæ, ad maritos ierunt portantes gloriam domesticam pecuniam publicam. Hic adversus Pyrrhum Epirotarum regem & Samnites gravissima bella gessit: adversus quos, ut bello invictum, ita muneribus se præstitit incorruptum. Regis et ā medicum domini

domini sui mortem per venenum pollicẽtem, vinctum ad regem remisit.

Fabricianus, φαβρικιανὸς, Fabriciani filius, qui matrem Fabiã interfecit, quòd illa maritũ suum occidisset, ut liberiùs adulterium cum Petronio adolescente committeret. Autor Dositheus apud Plutarchum.

Fabulinus deus, [Ger. Der Sprachheregott bey den Römeren/ welchem sie opfferten alßbald jhre kinder anfingen zu reden.] Qui pueris primò fari incipientibus præesse putabatur: cui etiam Romani sacrificabant, quum primùm liberi eorum fari incipiebant. Autor Nonius, citans testimonium Varronis de liberis educandis.

Fadius, Pompejanus miles, cujus meminit Asinius Pollio, apud Cic. lib. 10. Epist.

Falacrium, φαλάκριον, Ptolemæo 7. Europæ tabula, promontorium est Siciliæ, quod nõnulli idem esse credunt, quod vulgò hodie appellatur *Melazo*, vel *Rasoculmo*.

Falerii, orum, φαλέριοι, Oppidum fuit Faliscorum in Tusciæ mediterraneis. Autor Ptolemæus lib. 3. cap. 1.

Falernus ager, teste Plin. lib. 14. cap. 5: Campaniæ tractus est, qui à ponte Campano incipiebat læva petentibus urbanam coloniam Syllanam. Totus hic tractus vitiferos habet colles, generosissimo vino nobiles, quod à regionis nomine etiã falernum est appellatum. Huic inter generosa Italiæ vina, secunda nobilitas tribuebatur. Prima enim laus dabatur Pucino, quod à Græcis *Pictanum* appellabatur. Nequaquam verò mirũ videri debet, si hoc vini genus hodie, aut prorsus ignotum sit, aut minùs celebre, quum etiam Plinii seculo (ut ipse testatur) exolesceret, culpa agricolarum, copiæ magis studẽtium quàm bonitati. ¶Pro vino frequentissimè neutri generis est: Tibullus tamen in masculino genere usurpavit. Nunc (*inquit*) mihi fumosos veteres proferre Falernos.

Falisci, φαλίσκοι, Populi Hetruriæ fuerunt, quorum oppidũ Falerii, φαλέριοι Stephano vocabatur. Ovidius: Adde senem Tatium, Iunonicolasq; Faliscos. Vulgò, *Monte Fiasco*.

Faliscus venter, non dissimilis Lucanicis, inventus primò in Faliscis. Papin. lib. 4, Sylvarum: Non Lucanica, non graves Falisci. Mart. lib. 1: Et Lucanica ventre cum Falisco.

Fanesii, [Germ. Völcker im Mitnächtigen hohen Meer/ welche so gros ohren haben/ alß *Plin.* schreibt/ daß sie sich mit denen bedecken können.] Populi in Oceano Septentrionali, qui (ut ait) Plin. lib. 4. cap. 13. tales habent aures, ut eorum nuda corpora his tegantur.

Fanestris colonia, Pomponio Vmbriæ; sive agri Gallici oppidum est, nõ procul à Pisauro urbe, & Metauro amne, quod à Plin. lib. 3. cap. 14, Fanum fortunæ appellatur. Vulgò *Fano*. Vide PANOTII.

Fannius, Duorum oratorum nomen, quorum meminit Cicero in Bruto: Horum (*inquit*) ætatibus adjuncti sunt duo C. Fannii, Marci filii: quorum C. Fannius qui Consul cum Domitio fuit, unam orationem de sociis & nomine Latino contra Gracchum reliquit, sanè & bonam, & moribus & ipso dicendi genere durior. Hæc ille.

Fanum fortunæ, φανὰ Stephano, Agri Gallici urbs est, teste Plin. lib. 3. cap. 14, in litore Adriatico, inter Pisaurum & Senogalliam, non longè à Metauro amne sita: sic dicta quòd in ea pulcherrimum Fortunæ templum fuerit. Hujus urbis incolæ, Fanenses: & colonia ipsa, Fanestris à Pomponio appellatur. Vide Panestris colonia.

Fanus, Deus qui euntibus præerat, vel deus anni. Cujus imaginem quum Phœnices vellent exprimere, draconem finxerunt in orbem reductum, caudamq; suam devorantem, ut appareat mundum in se revolvi. Macrob.

Faran. [פארן *pardn.* Φαραν.] Oppidum trans Arabiam, Sarracenis junctum, qui in solitudine vagi errant. Pharan (inquit Stephanus) oppidum est inter Aegyptum & Arabiam: à quo fit gentile Pharanites, φαρανίτης, & possessivum, Pharaniticus, φαρανιτικός.

Farfarus, sive Farfar, [Germ. Ein fluß in Syrien so vnden am Berg Libano entspringt.] Syriæ fluvius, qui ex radicibus Libani montis emittitur, & per Antiochiam fluens, Syriaco miscetur mari. ¶Farfarus etiam dictus est fluvius per Sabinos fluens, de quo Ovidius: & amœnæ Farfarus undæ. Alio nomine dicitur Fabaris, penultima correpta. Virgil. lib. 7. Aeneid. Qui Tybrim, Fabarimq; bibunt. ¶Farfarum vocat Plautus in Pœnulo arborem populum: Prosternebam (*inquit*) eos ut folia farfari, quæ levi pulsu venti alicujus, Autumno universa aliquando cadunt.

Farcĕlis, idis, Dicta est Diana, à fasce lignorum, in quo absconditum ejus simulachrum Orestes & Iphigenia ex Taurica regione Ariciam attulerunt.

Fatua, [Germ. Ein Göttin der Römischen weyberen/ welcher sie zu nacht opfferten/ vnd kein Mañosperson darzu nur schwecken dorfft.] Deę nomen erat cui à Romanis matronis in operto sacra fiebant nocturno tempore. Viri autem tanta cura ab ejus sacris arcebantur, ut vel in ædem ejus inspexisse, capitale haberetur. Rationem hujus affert Macrob. libro 1. Satur. cap 12: Fatuam dum inter homines ageret, Fauni uxorem fuisse tanta pudicitia, ut perpetuò gynæcio: hoc est, mulierum conclavi inclusa, nullum unquam virum prẽter maritum aspexerit. Varro eandem esse existimat quæ & Telluris & Terræ nomine à Romanis colebatur. ¶Fatuæ autem nomine à fando deductum volunt, quòd infantes partu editi, nõ priùs vocem edunt quàm terram attigerint. Eadem & Bona dea vocata est, quòd omnium nobis ad victum bonorum causa est: & Fauna quòd omni usu animantium favet: & Ops, quòd ipsius ope vita constat.

Fatuelus, Qui & Faunus dictus est, Pici Latinorum regis filius, cujus uxor Fatua, vel Fauna dicta fuit. Vide Servium in illud Virg. lib. 7. Aen.

Hunc Fauno & Nympha genitum Laurente Marica
Accipimus: Fauno Picus pater.

Faventia, φαβεντία Stephano, Civitas in octava regione Italiæ quam hodie Itali sua lingua vocant *Favenza*. Ejus incolæ vocantur Faventini, Fidentinis finitimi, teste Plinio, libro 3. capite 15.

Favii, Antea Fovii á familiæ authore dicti, qui ex ea natus fuit cum qua Hercules in fovea concubuit. Quamvis alii putent ita vocitatum, quòd primus ostenderit quemadmodum ursi & lupi foveis caperentur. Vtcunq; sit, constat à fovea dictos fuisse. Vnde Fovii, non Favii primùm appellati sint.

Faunã, Vide FATVELVS.

Fauni, [Ger. Waldgötter/ oder Waldgötter.] Agrorum & sylvarum putati sunt dii, qui post prolixum tempus moriuntur: quod è terra geniti sint. Ovidius 1. Metam. Sunt mihi semidei, sunt rustica numina Fauni, Et Nymphæ, Satyriq;, & monticolæ Sylvani. Ex quo loco apparet, alios esse Faunos, alios Satyros, & rursus alios Sylvanos.

Faunus, φαῦνος, Filius Pici & pater Latini, antiquissimus Aborigínum rex, Deus post mortem habitus, qui regnavit in Latio. Is genuisse etiam fertur Faunos, Satyros, Panes, & Sylvanos rusticorum numina, quos Poëtæ fingunt & cornigeros, & caprinis pedibus.

Favonius, [Germ. Der Westwind Belg. West.] Ventus ab Occasu æquinoctiali spirans, contra Subsolanum, teste Plin. lib. 2. ca 47. A' fovendo dictus, quòd cuncta foveat, ζέφυρος. Est enim genitalis spiritus mundi, quo plantę hyberno frigore enectæ, reviviscunt. Vnde etiam à Græcis *Zephyrus* dicitur, quasi ζωὴν φέρων: hoc est, vitam afferens.

Favorinus, φαβωρῖνος, Nomen philosophi, de quo fit frequens mentio apud Gellium, Oriundus fuit Arelate celebri Galliæ Narbonensis oppido. Inde in Græciam profectus, sub Dione philosophiæ operam dedit. Hic tria præcipuè in se solebat admirari: quòd Gallus quum esset, Græcissaret: quumq; evnuchus esset, in adulterii tamen suspicionem aliquibus veniret: & quum imperatorem inimicum haberet, adhuc tamen viveret. Erat enim Adriano Cæsari infensissimus. Hunc Herodes Atticus patrem solebat appellare, hæresque librorum ab eo factus est. Hæc ex Philostrato. Aelianus de varia historia, dicit hunc quandoq; in disputatione quadam Adriano cessisse, admirãtibusq; proximis: Nónne cedam, *inquit*, ei qui viginti habeat legiones?

Faustulus, Pastor, Remi & Romuli nutritor, Vide Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Faustus, L. Syllæ Dictatoris cognomẽ fuit, quod sibi ille ob perpetuam in rebus gerendis felicitatem arrogavit. ¶Faustus Quintilius Senator sub Iuliano principe fuit. Fuerunt & alii hoc nomine, quorum catalogum vide apud Volaterranum.

F ante E.

Felsina, Vulgò *Bologna*, Vrbs Italiæ, postea Bononia appellata, ut scribit Plin lib. 3. ca. 15. in descriptione octavæ regionis Italiæ: Intùs (*inquit*) colonia Bononia, Felsina vocitata, quũ princeps Hetruriæ esset.

Fenestella nomen proprium historici, sæpiùs à Plinio citati, qui novissimo tempore Tyberii Cęsaris claruit, de hoc nomine ita Alciatus in lib. 11. parergón: Latini, *inquit*, veteres, calvos in medio capitis Fenestellas vocabant, quòd ea calvities sicut vasculo fides: ita etiam fenestræ similitudinem præ se ferret: hincque historici Fenestellæ nomen apud Plinium, quòd ea corporis parte glaber autor ejus familiæ fuisset. ¶Fenestella item alius fuit, cujus de magistratibus Romanorum liber extat.

Ferentinum, penult. prod. [φερεντῖνα Ptolemæo. Germ. Ein Statt in *Tuscia Italiæ*.] Oppidum est Tuscorum, juxta Fesulas, non procul ab Arno fluvio. Cujus oppidi incolæ dicuntur Ferentini, φερεντῖνοι. Autor Plin. lib. 3. cap. 5, & Pomponius Me-

la lib.2. ¶Ferentinates autem, Latii populi sunt, apud eundē Plinium loco jam citato: quorum oppidum Ferentinum commemoratur à Strabone, lib.4.

Fĕrerrĭŭs, φερέτριος. Dictus est Iupiter non à pace ferenda (ut quibusdam visum est) sed à ferendis spoliis. Nam Romulus devictis Ceninensibus hostium spolia ferculo ad id facto, in Capitolium detulit, ibiq; ex quercu suspensa, Iovi cōsecravit, eodemq; in loco Iovi Feretrio templum condidit, autorque fuit posteris, ut eò capta ex hostibus spolia deferrent. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Inde exercitu victore reducto, ipse cùm factis vir magnificus, tùm factorum ostentator haud minor, spolia ducis hostiū cæsi suspensa, fabricato ad id aptè ferculo gerens, in Capitolium ascendit: ibiq; ea quum ad quercū pastoribus sacram deposuisset, simul cū domo designavit Iovis templo fines, cognomenq; addidit Deo: Iupiter Feretri, *inquit*, hæc tibi victor Romulus Rex regia arma fero: templumq; iis regionibus, quas modò animo metatus sum, dedico: sedē opimis spoliis quæ regibus, ducibusq; hostium cæsis me autorem sequentes posteri ferent. Hæc templi est origo, quòd primum omnium Romæ sacratum est. Ita deinde diis visum, nec irritā conditoris vocem esse, qua laturos eò spolia posteros nūcupavit, nec multitudine compotum ejus doni vulgarem laudem. Bina postea inter tot annos, tot bella, opima parta sunt spolia: adeò rara ejus fortuna decoris fuit.

Fĕrōnĭă, æ, [φερωνία. Germ. Ein Waldgöttin.] Nemorū dea, à ferendis arboribus. Virg. 7. Aeneid. -& viridi gaudens Feronia luco. Tradunt enim cùm lucus ejus fortuito arsisset incendio, & ob id transferre inde deæ simulachrum incolæ vellent, nemus subitò eviruisse. ¶ Fuit & Feronia civitas sub monte Soracte, in qua ejusdem nominis dea erat, quam finitimi mira religione venerabantur.

Fĕrrārĭă, [Vulgò *Ferrara*. Germ. Ferrar.] Nomen urbis celeberrimæ in Italia circumpadana. Item promontorium in Hispania non procul à Carthagine nova: ita nominatum quòd habeat ferri fodinas feracissimas. Vide Melam, lib.2.

Fĕscĕnnĭă, [Germ. Ein Stat in *Hetruria* helßt jetzt *Castellana*.] teste Plin. lib.3. cap.5, Hetrurię civitas est, cujus populi originem trahunt ab Atheniensibus.

Fĕscĕnnīnŭs, a, um, Virgil. 7. Aeneid. -hi Fescenninas acies, æquosq; Faliscos.

Fĕstus, Domitiani amicus, qui dum mentagra usq; ad desperationē laboraret, gladio se trajecit: priùs tamen amicos consolatus. Ejus mortem Martial. lib.1. descripsit.

Fesulæ, arum, Olim Hetruriæ insignis civitas fuit: hodie modicus vicus non procul à Florentia: Conditam autem volunt ab Atlante Mauritaniæ rege.

F ante I.

Fĭdēnă, æ, pen. prod. φιδλών, φίδλωα Stephano: & Fidenæ, arum, φιδλωαι Straboni, Vrbs Latinorum mediterranea. Virg. 6. Aeneid. Hi tibi Nomentum Gabios, urbemq; Fidenam. Iuven. Satyr. 6: Vivat Fidenis, & agello cede paterno.

Fĭdēnātēs, φιδλωᾶται, φιδλωάται Stephano, Dicti sunt Fidenarū incolæ: quorum meminit Plin. lib.3. cap.5.

Fĭdēntĭă, æ, φιδεντία. Vulgò *Fiorenzola*, Oppidum est in octava regione Italiæ, cujus incolæ dicuntur Fidentini, quorum meminit Plin. lib.5. cap.15. ¶ Est & Fidentia, Hispaniæ Bæticæ urbs, inter Bætin amnem & Oceanum sita, alio nomine Iulia appellata, autore eodem Plin. lib.3. cap.1.

Fidiculanus Falcula, Senator levissimus, quem Cicero in Oratione pro Cecinna splendorem ordinis Equestris, decus judiciorum, & exemplar antiquæ religionis per ironiam appellat.

Fĭdĭŭs, Iovis filius creditus est, quem ut fidei præsidem colebant, ὅρκιος. Plaut. per Deum Fidium credis jurato mihi. Vnde dicimus Medius fidius: de quo suo loco.

Fĭgĭtes, ut ait Plin. Sunt animalia Aethiopiæ, fusci coloris, mammillas geminas in pectore habentia, sicut homo: nec fera multùm, ut quæ domari non possint, nec ita mansueta, ut nocentibus non noceant.

Fĭmbrĭă, Nomen fuit Romani civis crudelitate insignis, qui quum Scævolæ, quem graviter vulneraverat, diem dixisset, quærentibus quid in Scævola esset accusaturus: Quòd, *inquit*, non totum corpore ferrum receperit.

Fĭrmum, Pomponio, φίρμιον Ptolemæo, Piceni castellum est, cujus meminit & Plin. lib.3. cap.13.

F ante L.

Flāmĕn, hujus Flaminis, masculino genere, sacerdotē significat. [Germ. Ein Pfaff oder Priester. Pol. *Pop, pleban.* Vng. *Pap, predikátor.* Ang. *A preist.*] Sumebant autem Flamines ab eo Deo cognomen, cui sacra faciebant: ut Flamen Dialis. ἀπὸ τοῦ διὸς: hoc est, à Iove, quasi Iovialis: Martialis à Marte: & Quirinalis à Quirino: hoc est, à Romulo. Ratio autem nominis tracta est à filo, quo caput cinctum habebant: ut docet Servius his verbis: Flamines in capite habebant pileum: quod quum per æstus ferre non possent, filo tantùm capita religare cœperunt: nam nudis penitùs capitibus incedere nefas erat: unde à filo quo utebantur, Flamines dicti sunt, quasi filamines. Plin. lib.18. cap.11: Varro flaminem faba non vesci tradit. Cic.2. de Legibus: Divisq; aliis alii Sacerdotes, omnibus Pontifices, singulis Flamines sunto.

Flāmĭnĭă, Flaminis domus. [Pol. *Plebanya*. Vng. *Pap háza*.] Gell. lib.18. cap.15: Ignē è flaminia: id est, Flaminis Dialis domo, nisi sacrum, efferri jus non est.

Flāmĭnĭcă, Flaminis uxor erat. Gell. lib.10. cap.15: Eędē fermè ceremoniæ sunt quas Flaminicas sacerdotissas Diales seorsum ajunt observitare. Hoc etiam nomine appellabantur virgines Flaminicæ Dialis præministræ. Autor Festus.

Flāmĭnĭum, nii, Est Flaminis dignitas, sive sacerdotium. [Pol. *Plebanstwo*. Vng. *Papság*.] Liv.6 bell.Punic. C. Claudius flamen Dialis, quòd exta perperā dederat, Flaminio abiit. Gell. lib.10. cap.13: Vxorem si amisit, Flaminio decedit. Hic nota, Abire, & decedere Flaminio, eo modo dictum, quo abire magistratu, officio, &c.

Flāmĭnĭŭs lictor, (inquit Festus) dicitur qui Flamini Diali sacrorum causa præstò erat. ¶Flaminius Camillus, puer patrimus & matrimus, qui Flamini Diali in sacrificiis præministrabat. Antiqui enim ministros Camillos dicebāt. Autor Festus.

Flāmĭnĭōrum nobilis fuit Romę familia: ex qua fuit T. Flaminius, qui ad Thrasimenum lacum ab Annibale cum universis penè copiis deletus est. Hic viam Flaminiam stravit à Roma Ariminum usq;. ¶ Fuit præterea T. Quintius Flaminius superioris filius, cujus vitam latè exequitur Plutarchus. Hic in suo Consulatu Macedonum Regem Philippum acie victū eò necessitatis compulit, ut Demetrium filium obsidem dare, Græciaq; civitatibus, quæ illius jugo parebant, abstinere cogeretur. Huic frater fuit L. Flaminius fratri dissimillimus, qui à Catone tum Censore per ignominiam Senatu fuit ejectus, quod quum Galliæ provinciæ præesset, in gratiam pueri quem turpiter à se amatum per omnē provinciam circumvexerat, Gallum quendā in convivio suis manibus interemisset. Autor Livius.

Flāmĭnĭă via, Quæ per portam Flaminiam ad Tyberim sitam, Ariminum usq; ducit. Nomen habet à Flaminio Consule qui eam stravit: à quo & Circus Flaminius, & Forum Flaminium nomē acceperunt. Cic.12. Philipp. Tres ergo, ut dixi, viæ: à supero mari Flaminia: ab infero Aurelia: media Cassia. Ovid. 1. de Ponto, Eleg 9: Spectat Flaminiæ Claudia juncta viæ.

Flāndrĭă, riæ, [Germ. Flandren ein Landtschafft im Niderlandt.] Regio est in finibus Belgarum, ad littora Oceani Septentrionalis posita: in qua sunt urbes insignes, Gandavum & Brugæ, *Flandres*.

Flavĭă familia, à flavedine capillorum dicta, quæ tres continuos Romano populo Imperatores dedit, Vespasianum, Titum & Domitianum.

Flăvĭă colonia, [Germ. Die Statt *Cæsarea* in *Palæstina*.] Palęstinæ urbs, primùm ab Herode condita, & in gratiam Tiberii Cęsaris Cæsarea appellata. Postea deducta eò à Flavio Vespasiano colonia, Flavia appellata est. Autor Plin. libro 5. capite 13.

Flăvĭā.ĭ's, ut flavialium collegium apud Sueton. in Domitiano: Assidentibus Diali sacerdote, & collegio Flavialium patri habitu.

Flaviobríga, φλαβιοβεζα. Oppidum Vardulorum in Hispania citeriori: cujus meminit Plin lib.4. cap.20.

Flaviopolis, φλαβιόπολις, Thraciæ oppidum, eo in loco conditum ubi antea Zelà fuerat. Autor Plin. lib.4. cap.11.

Flavissæ, Vide in APPEL.

Flavium, φλάβιον, Norici oppidum est apud Plinium lib.3. capite 24.

Flāvīnĭum, Locus Italiæ in Sabinis sub Soracte monte. Vide Servium in illud Virg.7. Aeneid. Hi Soractis habens arces, Flaviniaq; arva.

Flavona, pen. prod. φλαυόνα Ptolemæo. Oppidum est Illyrici, apud Plin. lib.3. cap.21.

Flevo, [Germ Einer von den außgängen des Rheins/wird jetzt die Wal genennet.] Rheni fluminis ostium, ut scribit Pomponius Mela, lib.3. Plin. lib.4. cap.15, alterum ostiorū Rheni, Flevum: alterum Helinium appellatum scribit. ¶ Cornelius Tacitus lib.3: Flevum castellum esse ait prope Rheni in Oceanum exitum, à quo aut sumptum nomen, quòd alveo daretur: aut certè priùs ab alveo natum, in castello retentum est.

Flŏră, ræ, [Germ. Ein Göttin der Blumen / ist ein reiche gemeine Mätz gewesen / welche die Römer zu Erbē gesetzt hat / auff daß jhre jahrzeit gehalten wurden.] Dea quædā à Romanis in honore habita, quam floribus prędesse volebant. Hanc meretricem fuisse ajunt, quæ quum magnas opes corporis quæstu quæsivisset, populum Romanum scripsit hæredem, certamq; pecuniā reliquit, cujus ex annuo fœnore suus natalis dies celebraretur

editione

editione ludorum, quos appellant *Floralia*, sive *ludos Floreales*. Quod quia Senatui flagitiosum tractu temporis videbatur, ab ipso nomine argumentum sumi placuit, ut pudendæ rei quædam dignitas adderetur: deam finxerunt esse quæ floribus præsit, eamq; oportere placari, ut fruges cum arboribus aut vitibus benè, prosperéq; florescerent. Celebrabantur illi ludi omni cum lascivia, convenientes memoriæ meretricis: præter verborum licentiam audabantur flagitante populo meretrices, quæ mimarum functæ officio, in conspectu multitudinis ad satietatem usque impudicis motibus detinebantur. Hæc à Græcis χλωρὶς dicitur. Ovid 4. Fastor. Chloris erã quæ flora vocor.

Flōrālĭă, lium, [*ωϑησίεχα*. Ger. Jarzeitliche Fäſttag vnd Schauſpil / ſo man zu ehren der Blumen Göttin zu Rom hielt.] Dies festi, ludiq; in honorem Floræ instituti, quæ florũ dea habita fuit. Quintil. lib. 1. cap. 9: Quædam tamen & faciem soloecismi habent, & dici vitiosa non possunt: ut, Tragœdia Thyestes, & Ludi Floralia, ac Megalesia. Ovid. 4. Fastor. Exit & in Majas festum Florale Calendas. ¶Floralia etiam dicũtur loca in quibus sunt Flores. Varro lib. 1. de Re rust. cap. 23: Nec minùs ea discriminanda in cõserendo quę sunt fructuosa, ab iis quę fiunt propter voluptatem, ut quæ pomaria, aut floralia appellantur.

Flōrālĭtĭŭs, a, um, adjectivum à Floralibus deductum, quo id significatur quod ad Floralia pertinet, aut quo in Floralibus utebantur. Mart. lib. 8: Et Floralitias lasset arena feras.

Flōrēntĭă, æ, [Ger. Florentz in Italia.] Vrbs insignis Hetruriæ, olim Fluentia dicta, quòd sita sit ad fluentum Arni fluminis: & populi ipsi, Fluentini: quorum meminit Cato in Originibus, ut refert Angelus Politianus Epistola ad Bartholomæum Scalam. Vulgò *Fiorenza*.

Flōrĭānŭs, Imperator, qui Tacito successit, dolens Probum militiæ peritum à magna exercitus parte esse electum, sibiipsi venas incidit, effusoq; sanguine consumptus est.

Florius, fluvius est Galleciæ in Hispania: Plin. lib. 4. cap. 20.

Flumentana porta, [Ger. Die Waſſerporten der Statt Rom.] quam Tyberis in urbẽ intrans, in sinistra parte ripæ reliquit: dicta quod Tyberis quandoq; in eam influxerit.

Flŭōnĭă, æ, Iuno, quam mulieres colebant, quod sanguinis fluorem in conceptu retinere putabatur. Bocatius in Genealogia deorum.

F ante O.

Focunates. Plinio populi sunt in Alpibus, lib. 3. cap. 20.

Folia, Mulier quædam fuit Ariminensis, veneficiis famosa. Horat. Non defuisse masculæ libidinis Ariminensium Foliã.

Fōns Sōlis. In desertis Libyæ est, ultra Cyrenaicam regionẽ: juxta Iovis Ammonis oraculum, cujus aqua manè & vesperi tepida est: meridiano tempore gelidissima: sub mediam noctem fervidissima. [*ὑλὶς πηγή*. Germ Der Sonnen Brunnen in der einöde Libyæ gelegen / welches Waſſer abents vnd morgens lauw iſt: zu Mittag gantz kalt: zu Mitternacht gantz heiß.] Fontem autẽ Solis appellarunt, quòd à Sole regi videatur, & pro ratione diversorum cardinum: quos ille perlabitur, calorem tepore, teporemq; frigore permutet. Apud Ammonios (inquit Herodotus lib 4.) aqua fontana est, quæ sub matutinum quidem tepet: sub horam, qua forũ frequentissimum est, frigescit: sub meridiem multò frigidior est, eaq; hora hortos irrigant. Declinante jam die remittitur frigus, donec Sol occidit: tunc tepescit, magis ac magis calescens usque ad mediam noctem, quo tempore fervens exæstuat: præterita nocte media, ad auroram usque refrigescit. Cognominatur autem Fons Solis. Hæc ille. Meminit hujus fontis & Ovid. lib. 15. Metam quam vis Ammonis, nõ Solis fontem appellet: medio (*inquit*) tua corniger Ammon Vnda die gelida est, ortuq; obituq; calescit. Silius quoq; lib. 3, Ammonis oraculum describens: Stat (*inquit*) fano vicina novum & memorabile, lympha, Quæ nascente die, quæ deficiente tepescit: Quæque riget, medium quum Sol accendit Olympum. Plin. lib. 2. cap. 103, duos hujus naturæ fontes commemorat, quorum alterum à vicino oraculo, Ammonis fontem appellat: alterum apud Troglodytas collocat, Aethiopiæ populos, eumq; Solis fontem nominat. Verba ejus sunt hæc: Iovis Ammonis fons, interdiu frigidus, noctibus fervet. Deinde subdit: In Troglodytis, fons Solis appellatur, dulcis & circa meridiem maximè frigidus: mox paulatim tepescens, ad noctis media fervore, & amaritudine infestatur.

Fontēĭă, Virgo Vestalis, Fonteii soror, cujus meminit Cicero in Oratione pro Fonteio.

Fōntĭnālĭs porta dicta est Romæ, quæ alio nomine Capena dicitur, ob propinquitatem scaturientium fontium. Iuvenalis Satyr. 3: Substitit ad Veteres arcus, madidamq; Capenam. Livius: Aediles alteram porticum ad portam Fontinalem, ad Martis aram, qua in campos iter esset, perduxêre. [German. Brunnen Thor zu Rom.]

Fōrcŭs, *φόρκυς*, Nomen viri proprium, qui tres filias habuit Gorgonas, Sthenyo scilicet, Euryalem & Medusam, quæ nimis locupletes fuerunt, & Gorgones dicuntur: id est, terræ cultrices.

Fōrdĭcĭdĭă, dies festus à fordis bubus: hoc est, prægnãtibus: quòd eo die immolarentur boves prægnantes in curiis: à fordis cædendis fordicidia dicta.

Forĭculus, Deus putatur, forium præses. [*θεὸς θύρων*. Germ Der Thürengott.] sicut Cardinea Dea, quæ cardinibus præerat: & Limentinus Deus, qui præerat limini.

Fōrmĭæ, arum, *φορμίαι*, Vulgò *Nola*: aliis, *Formie*. Vrbs est Campaniæ maritima juxta Cajetam, Læstrigonum quondam sedes, à Laconibus (ut Strabo autor est) condita: à quibus primùm Hormiæ dictæ sunt, sive à frequentia, bonitateq; *τῆς ὁρμῆς*: id est, stationum, ut Festo placet: sive *ἀπὸ τῆς ὁρμῆς*: id est, ab impetu Læstrigonũ (ut Servio placet) qui anthropophagi fuisse perhibentur. Quicquid id est, primùm Hormiæ dictæ, putantur: & deinde aspiratione in F commutata, Formiæ. Verisimile est, illud esse oppidum quod quinto à Cajeta lapide situm, vulgò *Nolam* vocant.

Formiones, Vide PHORMIONES insiá.

Fōrmĭo, Ptolem. Istriæ fluvius, hodie *Cisanus*.

Fōrtūnātæ insulæ, Afluctuum ubertate; aërisq; tẽperie dictæ sunt, *μακάρων νῆσοι*. Strab. lib. 3: Fortunatæ insulæ contra extremam Mauritaniam ad Occidentem sunt, quam quidem ad partem & Hispaniæ terminus Occiduus concurrit. Sunt autem sex numero, ut ex Iubæ sententia tradit Plin. lib. 6. cap. 32: quarum primam Ombrion appellari ait: secundam Iunoniam: tertiam eodem nomine: quartam Capratiam: quintam Nivariam, perpetua nive nebulosam: sextam Canariam, plenã canibus ingentibus. Fortunatę insulæ (inquit Mela lib 3:) abundant sua sponte genitis, & subinde aliis super aliis innascentibus, nihil solicitos alunt: beatiùs quàm ullæ urbes exercitæ: una singulari duorum fontium ingenio maximè in lætum, alterum qui gustavêre, risu solvuntur in mortem: ita affectus remedium est ex altero bibere. Solinus magna ex parte fabulosa esse scribit, quæ de Fortunatis insulis traduntur, unamq; tantùm esse, quæ nonnihil habeat fertilitatis, nimio tamen calore infesta. Hodie omnes uno nomine *Cannariæ* vocantur, à fertilitate cannarum, in quibus nascitur saccharum.

Fōrŭlī, orum, [Ger. Ein Statt in Italia / heißt jetzt *Forolo*] Oppidum Sabinorum, saxoso in loco situm: Strabo lib. 5, Petram vocat ad rebellandum, quàm ad habitãdum aptiorem. Virg. 7. Aen. Qui Tetricæ horrentes rupes, montemq; severum, Casperiamq; colunt, Forulos, & flumen Hymellæ.

Fōrum Bibalorũ, Vulgò *Fomilla*, Hispaniæ Tarraconensis oppidum est non procul à Vaccæis, cujus meminit Ptolemæus lib. 2. ca. 6: Sunt nonnulli qui putent idem esse cum eo, quod hodie *Fomillam* appellant.

Fōrum Claudii, Oppidum Alpinum, Centronum metropolis, apud Ptolemæum, lib. 3. cap. 1. Sunt qui existiment idem esse cum eo, quod hodie *Tarentesiam* vocant.

Fōrum Clodii, Vulgò *Forca nuoua*, Oppidum Hetruriæ, cujus incolæ Foroclodii nominantur à Plin. lib. 8. ca. 5. Fuit præterea ejusdem nominis oppidum in octava regione Italiq, cujus meminit idem Plin. lib. 3. cap. 15. Dom. Mar. Nig. lib. 7.

Fōrum Cornelii, Vulgò *Imola*. Oppidum est in via Aemilia, quod & forum Syllæ appellatum utroque nomine deducto à Cornelio Sylla Dictatore, qui ibi primus forũ instituit. Forocornelicnsis agri meminit Plin. lib. 3. cap. 16. Hodie *Imolã* vocant, quasi Aemyliam, à nomine viæ, in qua sita est.

Fōrum Iulii, sive Forum Iulium, Oppidum est Narbonensis provinciq, Octavianorum colonia, teste Plin. lib. 3. cap. 4. hodie servatis nõ obscuris prisci nominis vestigiis *Frejulium* vulgò appellatur. ¶Fuit & Carnorum sive Iapidũ oppidum ejusdem nominis, teste Ptolemæo, lib. 3. cap. 1. à quo tota regio hodie corrupto nomine *Frejulium* appellatur

Fōrum, Segusianorum, Galliæ Lugdunensis oppidum est, apud Ptolemæum, lib. 2. cap 9. idem cum eo (ut putatur) quod hodie *Burgum Bressiæ* appellant. *Bourg en bresse*

Fōrum Livii, Vulgò *Forli*, Oppidũ Aemiliæ, in octava regione Italiæ, Cornelii Galli Poëtæ natalibus nobilitatum. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 3. cap. 15.

Fōrum Gigurrorum, sive Egũrorum, à Ptolemæo, lib. 2. ca. 6. appellatur urbs quædam Hispaniæ, in tractu Tarraconensi, quæ à nonnullis eadem esse creditur, quam Hispani sua lingua vocant *Medina de Rioseco*.

Fossæ Marianæ [Ger. Ein Statt in Delphinat / heißt jetzt *Aigries mortes*.] Apud Ptolemæum, lib. 2 cap 9: Galliæ Narbonensis oppidum est ad alterum ex Rhodani ostiis situm: ita dictum à propinqua fossa, quam Marius ex Rhodano duxit in vicinum lacum, ut scribit Strabo lib 4 ostreis abundantem.

Fōssæ Papyrianę, Tuscorũ civitas Ptolemæo, hodie *Fossonovũ*.

Francfordia, Vrbs Franconiæ ad Mœnum sita, ob totius Europæ

ropæ emporiũ celebratiſſima. ¶Eſt & alia in Germania ejuſdem nominis ad Viadrũ ſita. [Vulgò Francfurt an der Odet.]

Frāncōnēs, [Germ. Die Franckẽ.] Germaniæ populi ſunt, quos nonnulli Francos Orientales vocant: à Septentrione Chattis, & Cheruſcis: à Meridie, Noricis finitimi: ad Occaſum Rhenũ fluvium: ad Ortum, Hercyniæ ſylvæ partem, qua Boëmiam attingit, habentes. Hi olim bonam Galliarum partem occupaverunt, ubi Hodie Lutetia Pariſiorum ſita eſt, quæ etiam Galliæ pars ab illis Francia dicta putatur. Franconũ meminit Cicero in Epiſt. ad Attic. lib. 14.

Frĕgellæ, arum, φεγέλλα Stephano, Vulgò *Ponte corvo*, olim civitas fuit clariſſima inter Formias & Sinueſſam ſita, non procul à Liri amne, quem nunc *Garilianum* vocamus. Cujus etiã hodie non obſcura extant veſtigia, ex quibus facilè poteſt æſtimari quanta olim fuerit ejus urbis amplitudo. Hæc quum à Romanis defeciſſet, diruta fuit, & ad vicum jam uſq; à Strabonis tempore redacta. Silius libro 8: obſeſſæ campo ſqualente Fregellæ. Idem alio loco: Et quæ fumantem texêre giganta Fregellæ. Inde Fregellani populi dicti, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Frĕgĕllānŭs, adjectivum: ut Fregellana vitis, Colu. lib. 3. cap. 2.

Fregellanus, Nomen proditoris, cujus meminit Cic. 5. de Finibus: Quis Fregellanum proditorem, quanquam Reip. noſtræ profuit, non odit?

Frentānī, Populi ſunt Italiæ, nõ procul à Dauniis & Picentinis, diverſi ab iis, quos alibi Ferẽtinos, & ab iis quos Ferentinates diximus appellari. Horum regionem Plinius lib. 3. capite 11: Frentanam vocat, à Frentone vicino fluvio deducto nomine.

Friburgum Vrbs, alia in Briſgoia, alia in Vchtlandia, alia in Miſnia.

Frīsĭī, [Germ. Frieſlandt.] Populi ſunt Oceanũ Septentrionalem ſiti, Batavis & Sicambris finitimi, etiam hodie nomen retinentes.

Fronto, Philoſophiæ ſimul, & dicendi præceptor M. Antonini principis, adeò ab illo dilectus, ut ille ſtatuam ei à Senatu ſtatui decernendum curârit. Autor Capitolinus. ¶Frontonis alterius ſub Nerone meminêre Tacitus, Iuvenalis, & Martialis: Clarum militiæ, Fronto togæq; decus.

Fruſino, pen. corr. Fruſinonis, Civitas Campaniæ, à qua Fruſinates populi ad Falernum, quorum meminit Plin. lib. 3. ca. 5. Iuvẽn. Satyr. 3: optima Soræ, Aut Fabraterię domus, aut Fruſinone paratur. Silius lib. 12: Bellator Fruſino. Sed hîc populum ſignificat. Ptolemæus Fruſinum inter Latii oppida enumerat, lib. 3 cap. 1.

Frŭtĭnāl, Dictum eſt templum Veneris Frutæ. Feſtus.

Fruxinum, Fryſinga, Vrbs Bavariæ.

F ante V.

Fūcĭnŭs, pen. corr. Lacus in quarta regione Italiæ, prope Albenſes Marſorum populos. Martial. lib. 1: Fucinus & pigri taceãtur ſtagna Neronis. Virg. 7. Aen. Te nemus Angitiæ, vitrea te Fucinus unda, Te liquidi flevêre lacus.

Fūfĭdĭŭs, Oratoris nomen, cujus meminit Cicero in Bruto: Fufidius, *inquit*, in aliquo patronorum numero fuit.

Fūgālĭă. [Germ. Römiſche Feſtag ſo man hielt zur Widergedechtnuß der vertribnen Königen / vnd der erlangten gemeinen Freyheit.] Feſta fuerunt Romæ in memoriam exactorum Regum, liberataq; Reipublicæ inſtituta. Cenſorinus de die geniali feſtũ hoc, Regifugium vocat, quòd eo die Tarquinius ab exercitu ad Porſenam Hetruſcorum regem fugiſſet. Celebrabantur autem Fugalia menſe Februario poſt exacta Terminalia. Auguſtinus lib. 2. de Civit. Dei: Sed demonſtrentur loca talibus aliquando conventiculis conſecrata, non ubi ludi agerentur obſcœni, vocibus & moribus hiſtrionum: nec ubi Fugalia celebrarentur, effuſa omnium licentia turpitudinum, & verè fugalia, ſed pudoris & honeſtatis.

Fūlco, Andegavenſium princeps fuit, quintus Rex Hieroſolymorum, qui equo in caput verſo occubuit, quum regnaſſet annis undecim. Volaterranus.

Fulgĭnates, populi ſunt Vmbriæ in Italia, ut ſcribit Plin. lib. 3. cap. 14.

Fulſinates, Populi ſunt inſulani, juxta oram Illyrici: quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 21.

Fulvĭă, fuit uxor quatuor turbulentorum civium, qui peſtes fuêre patriæ: primùm Catilinæ: deinde Clodii: tertiò Curionis, qui bellum civile inflammavit: quartò Antonii triumviri, cujus juſſu cùm Cicero Orator interfectus eſſet, Fulvia uxor Antonii adeò lætata eſt, ut linguam exemptam ex interfecti capite, aciculis confoderit.

Fūlvĭŭs, Flaccus Cenſor tectum marmoreum Iunonis Laciniæ ſpoliavit, ut ædem quam dedicaverat Equeſtri Fortunæ tegeret, Autor Livius lib. 42.

Fundī, orum, φόνδι, Vulgò *Fondi*, Oppidum eſt Campaniæ inter Tarracinam & Cajetam, quod intercidit: hodie ſolum paluſtre ibi: ita tamen ut ædificiorum ruinæ ac veſtigia cernantur: à quo Fundanus lacus appellatus eſt, & Fundanus ager. Plin. lib. 3. cap. 5: Inde generoſa vina Fundana, ſcriptoribus commendata.

Furiæ, Vide in APPELLATIVIS.

Fūsĭdĭŭs, Fœneratoris nomen, apud Horat. 1. Serm. Sat. 2:

Fuſidius yappę famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis.

Fūsĭŭs, pro Furius, Antiqui dixerunt, ut Valeſius pro Valerius, Autor Feſtus.

Fuſius, Oratoris nomen, cujus meminit Cicero lib. 2. de Oratore: Fuſius (*inquit*) nervos in dicendo C. Fimbriæ, quos tamen habuit ille, nõ adſequitur: oris pravitatem, & verborum latitudinem imitatur, &c.

Fyternus, Ptol. Ferentanorum fluvius. Typernus aliis.

G

Aba, per ſimplex b, [בע *ghébah.* γάβα] teſte Ioſepho lib. 5, Antiquitatum Iudaicarum, Galilææ oppidum eſt.

Gabale, es, [בל *ghebál.* γαβάλη.] Promontorium eſt in ora Syriæ, in quo ſita eſt Laodicæa libera civitas. Autor Plin. lib. 5. cap. 20. Hodie Gibel.

Gabales, apud Plin. lib. 4. cap. 18, Aquitaniæ populi ſunt.

Gabalus, Romanorum Imperator fuit omni genere luxus effœminatiſſimus: qui quum ſe ſolem appellari vellet, quẽ Græci ἥλιον vocant, compoſita dictione vocatus eſt Heliogabalus. Autor Servius.

Gabalum, γάβαλον, Oppidum Arvernorum, in ea parte Galliæ Aquitanicæ ſitum, quæ Narbonenſem provinciam ſpectat. Hinc Gabales, γαβαλῆς, populi, apud quos olim fiebat optimus caſeus.

Găbāōn, [בעון *ghibhón.* γαβαών.] Olim metropolis & regalis civitas Heyæorum, & nunc (ut refert Hieronymus) oſtenditur villa eodem nomine ad quartum milliarium à Bethele contra Occidentalem plagã juxta Rhama, ubi Solomon oblatis victimis divinum meruit oraculum.

Găbāōnītæ, pen. prod. [בעונים *ghibhonim.* γαβαωνῖται.] Populi in Gabaon habitantes.

Gabatha, [בעת *ghibháth.* γαβάθ.] Vrbs Galilææ, teſte Ioſepho lib. 6 Antiquitatum.

Gabaupolis, γαβαύπολις, Oppidum Galilææ, Steph. ex Ioſepho Antiq. lib. 4.

Găbbă, Per duplex b, [בעה *ghibháh.* γάββα.] ſive (ut alii ſcribunt) Gabaa, Syriæ urbs.

Gabienus, Fortiſſimus dux claſſium Cæſaris à Sex. Pompeio captus, ejuſdem juſſu inciſa cervice jacuit in littore tota die. Deinde quum adveſperaſceret, petiit ut Pompeius ad ſe veniret, teſtatus ſe ab inferis remiſſum, habere quod nuntiaret. Ex Plin. lib. 7. cap. 52.

Găbĭī, orum, γάβιοι, Volſcorum urbs fuit LXX. millibus paſſuum ab Vrbe diſtans, à Galacto & Bio fratribus Siculis condita, ſicut ſcribit Solinus, fraude Sexti Tarquinii ſuperbi filii in Romanorum ditionem redacta, ut tradit Liv. lib. 1. ab Vrbe. Gabiorum meminit & Virg. lib. 6. Aen. Hi tibi Nomẽtum, & Gabios, urbemq; Fidenam, Hi Collatinas imponent montibus arces.

Găbĭnēnsĭs, adjectivum. Plin lib. 2. cap 94: Quædam verò terræ ad ingreſſus tremunt, ſicut in Gabinenſi agro, non procul ab urbe Roma.

Găbĭnŭs, a, um: ut, Gabina Iuno, Virgil. 6. Aen. Vrbs Gabina, Ovid. 2. Faſtor. Robore freta Gabino, Claud. 3. Paneg.

Găbĭnĭŭs, Romanus, qui Ptolemæum Auletẽ Aegypto pulſum in regnum reduxit, præſidiumque illi, quò adverſus ſuorum inſidias tutior eſſet, ex ſuis copiis reliquit. Autor Plutarchus in vita Pompeii.

Gabinus, Presbyter, civis Romanus, juſſu Diocletiani Imperatoris in carcerem conjectus eſt. Ibiq; fame extinctus, quòd Chriſtianam profiteretur religionem. Frater fuit Caii pontificis, pater Suſannæ virginis & martyris, quæ nuptias filii Diocletiani recuſavit. Volater.

Gabriel, [גבריאל *ghabriél.* γαβριήλ. Germ. Stercke Gottes.] Vox Hebraica, quam Latinè Dei fortitudinẽ interpretari poſſumus.

Gadareus, γαδαρεύς, Sophiſta, qui priùs more mendicorum peregrinabatur, Maximiani beneficio Cõſulatũ adeptus eſt.

Gadara, [גדרה *ghedherah.* γάδαρα.] Civitas eſt in Decapoli Syriæ, non longè ab Aſcalone: ex qua ortus eſt Theodorus Rhetoricę profeſſor, quem Strabo ſua ætate floruiſſe teſtatur. Meminit hujus oppidi & Plin. lib. 5. cap. 18.

Gādēs, dium, [γάδειρα, τά, Vulgò *Gadiz, à Calix.* Germ. Zwo Inſeln zu eüſſerſt neben Hiſpanien im Meer gelegẽ in der vnderen marck *Europæ* vnd *Africæ.*] Duæ inſulæ ſunt, teſte Plin. lib. 4. cap. 22.

ultra

ultra finem Bæticæ provinciæ, & in extremo noſtri orbis verſus Occidentem, ubi Europa ab Africa dirimitur. Harum major, Erythia dicta eſt à Tyriis ab Erythræo mari oriundis, qui in hac inſula urbem cõdiderunt. Diſtat à Calpe, teſte Strabone, ſeptingentorum quinquaginta ſtad. intervallo: parva quidẽ inſula, ſed virorum dignitate excellens. In qua Equeſtris ordinis Gaditanos (γαδειρᾶς, γαδειρίτας, γαδειτάνους) quingentos in uno cenſu numeratos aliquãdo fuiſſe compertum eſt. Inſula hæc ubi cõtinenti eſt proxima, interluitur freto DCC. non amplius pedum. ¶ Huic adjacet altera inſula minor, & ipſa Gadis appellata, unius tantùm ſtadii Euripo interlabente ab altera direpta, in qua tanta eſt pabuli lætitia, ut pecudum ibi paſcentium lac ſerum non efficiat, neque ex eo cáſeus fieri poſſit, niſi multa admiſta aqua. Quin illud etiam trãditur, paſcentes in hac inſula pecudes, niſi ſubinde ſanguinẽ exhaurias, intra triginta dies pinguédine ſuffocari. Quæ res Poëtis occaſionem videtur miniſtraſſe eorùm quę de Geryonis armentis fabulati ſunt. Autor eſt Strabo lib. 3. Plin. tamen vult Geryones in majori inſula habitaſſe. ¶ Declinatur autẽ hoc nomen in utroq; numero: dicimus enim Gadis in numero ſingulari pro alterutra harum inſularum: vel in plurali numero Gades. Plin. lib. 4. cap. 22: Gadis longa eſt XII. lata III. M. paſſuum.

Gāditānŭs, na, num, pen. prod. γαδειτανὸς, ut mare Gaditanum: Vulgò *Eſtrecho de Gibaltar*, & Gaditanæ puellæ, quæ agilitatis, laſciviæq; nomine olim in pretio fuerunt.

Gādītānī, oriundi à Tyriis: Lucanus: -Tyriſque à Gadibus hoſpes.

Gadĭr, unico d ſcribendum, quemadmodum & Gades, quum utriuſq; eadem ſit origo. Eſt autem Gadir urbs opulenta in Gadibus, quæ antea Tarteſſos dicebatur. ταρτησσὸς. Vulgò *Galix*, Rufus Avienus in deſcript. orbis: Gadir prima fretũ ſolida ſupereminet arce: Attollitque caput geminis inſerta columnis: Hęc Continuſa priùs fuerat ſub nomine priſco, Tarteſſumq; dehinc Tirii dixêre coloni: Barbara quinetiam Gades hanc lingua frequentat, Pœnus quippe locum Gadir vocat undiq; ſeptũ. Quibus in verſibus Avieni hoc animadvertendũ eſt, quòd prima Gadir dixerit, fœminino genere uſus. Saluſt. tamen lib. 3. Hiſtor. referẽte Priſciano, uſus eſt in neutro genere. Tarteſſum (*inquit*) Hiſpaniæ civitatem, quam nũc Tirii mutato nomine *Gadir* habent.

Gæon, A' Joſepho dicitur eſſe Nilus. Rectiùs ſcripſerit Critho.

Gætūlĭa, [γαιτυλία Stephano. Germ. Ein Landtſchafft des inneren *Africæ*.] Africæ interioris regio eſt, Garamantibus proxima: cujus incolæ Gætuli appellantur, qui primi omnium Africam tenuiſſe dicuntur, nullius imperio ſubjecti, nullasq; habentes domos: ſed ubi eos nox deprehenderat, pernoctantes, carneq; ferina, & terræ pabulò victitantes. Autor Saluſtius in Iugurtha. Haber autem hæc dictio duas primas ſyllabas productas, quum d phthongo ſcribantur apud Græcos. Virg. 4. Aen. - aut captam ducat Gætulus Iarbas? Iuven. Quũ Gætula ducem portaret bellua luſcum.

Gagæ, γάγαι, Liciæ oppidum ad Gagem amnem: à quo & nomen accepit. Autor eſt Steph.

Gages; γάγης, Liciæ fluvius eſt, Phlagyopolin civitatem præterfluens: in quo gagates lapis primùm inventus eſt. Autor Dioſcor. lib. 5.

Galaad, [גלעד *ghilhádh*. γαλαάδ.] Mons eſt, à quo civitas in eo condita fortita eſt vocabulum, quam & accepit de Amorrhæorum manu Galaad filius Machir filii Manaſſe.

Gălăctŏphăgī, [γαλακτοφάγοι. Germ. Milchträmmet / die Völcker in Myſia vnd Thracia.] Cognominati ſunt Myſiæ & Thraciæ populi, quòd lacte alerentur, quos Homerus 13. Iliad. hominum juſtiſſimos appellat: propterea quòd tenui victu contenti, ab omni injuria ſeſe continerent.

Gălăctŏpŏtæ, pen. corr. arum, [γαλακτοπόται. Germ. Milchtrincker / Völcker in dem nähern vnd Europiſchen Scythia. Pol. *Mlieko piiacy, mliecżko*. Vng. *Tey iuok*.] Lactis potu utentes. Quo cognomine dicti ſunt populi aliquot in Scythia Europæa ex Nomadum, Gætarumq; genere. Columel. lib. 7. cap. 2: Quibuſdam nationibus frumenti expertibus victum commodat, ex quo Nomadum, Getarumque plurimi, γαλακτοπότται dicuntur.

Galada, vel Galadene, vel Galaditis, regio Arabiæ. Autor Stephanus.

Galadræ, γαλάδραι, Vrbs Macedoniæ in Pieria. Autor Steph.

Galadrus, γάλαδρος, Mons quidam à Galadro Emathii filio dictus. Stephanus.

Gălanthĭs, [γαλανθὶς. Germ. Die haußmagt *Alcmenæ*, welche die Göttin *Iuno* in ein Wyſelin verwandlet hat.] Vt eſt in fabulis, Alcmenæ ancilla fuit, quæ quum domina ſua partus doloribus laborans, à Iunone ne pareret impediretur, mira aſtutia dicitur deam eluſiſſe. Læto enim vultu egreſſa cubiculum, in quo illa parturiebat, peperiſſe jam herã ſimulat; eoq; nomine palàm diis gratias agit. Cujus verbis fidẽ adhibens Iuno, reſolutis, quas pectinatim junctas habebat, manibus, ſurrexit, pelliciq; pariendi tempus conceſſit. Verùm quum Galanthis ob eam rem tàm proſperè geſtam nimium ſibi placeret, deamq; etiam riſu & inſultatione proſequeretur, illa ancillæ procacitatem ægrè ferens, in γαλῆν: hoc eſt, muſtelam eam dicitur transformaſſe. hac addita pœna, ut ore, quo præcipuè peccaverat, pareret. Latè exequitur hanc fabulam Ovid. 9 Metam.

Galarina, γαλάρινα, Vrbs Siciliæ à Margo Siculo condita. Dicitur & regio Galaria. Steph.

Gălătēă γαλάτεια Theocrito, Nympha marina Nerei & Doridos filia, à lactis cãdore ſic dicta. γάλα enim lac ſignificat. Virgil. 7 Aeglog. Neuine Galatea, thymo mihi dulcior Hyblę.

Gălătĭă, [γαλάτια. Gér. Ein Landtſchafft des minderen *Aſiæ*, ſtoßt gegen Mitnacht an das Eurinſch Meer / ſunſt an *Cappadociam, Pamphyliam*, vnd *Bithyniam*.] Regio minoris Aſiæ, ab Oriente Cappadociam & Halym fluvium: ab Occidente Bithyniam & Aſiam: à Meridie Pamphyliam: à Septentrione Pontum Euxinũ habens. A' qua Galatæ populi. Lucan. lib. 7: Iſtis parce precor, vivant Galatæq;, Syriq; Hæc & Gallogræcia dicitur: populiq; ipſi, Gallogræci Nam quum à Regis Bithyniæ Galli ſimul & Græci in auxilium vocati veniſſent, partem regni tenuerunt, & ab utriſq; populi Gallogræci ſunt dicti.

Galata, A' Pomponio & Mela numeratur inter inſulas Siciliæ adjacentes, non procul à Melita.

Gălăxæră, Nympha marina à lactis candore ſic dicta.

Gălbă Sergius, ut autor eſt Suetonius in Galba, Nobilis Romanus: orator inſignis, qui cùm Hiſpaniam provinciam Prętor obtineret, convocato populo, tanquam de commodis ipſorum acturus, XXX Luſitanorum millia trucidavit. Ejus frequens eſt mentio apud Ciceronem in Bruto.

Gălēnŭs, pen prod. [γαληνὸς. Germ. Ein außbündiger Artzet auß Aſia bürtig.] Nomen medici excellentiſſimi, ex Pergamo Aſiæ urbe. Floruit temporibus Trajani aduſq; Antonini Pii tempora. Plurima reliquit de re medica cõſcripta volumina, quæ hodie omnium teruntur manibus. Scripſit & dictionarium in omnia Hippocratis opera ordine literarum. Fama eſt 140. annos vixiſſe.

Gălĕōtæ, γαλεῶται, Erant vates quidam in Sicilia & Attica: à Galeote Apollinis filio, qui frater Telmeſſi ejus fuiſſe traditur, qui Telmeſſum urbem in Caria condidit, oracula ex Dodona accepto. Aelianus ſcribit Dionyſium tyrannum Galeotas ſolitum conſulere in Sicilia. Meminit horum Cicero lib. 1, de Divinatione, quum ait: Huic interpretes portentorum: qui Galeotæ tum in Sicilia nominabantur, reſponderunt, &c.

Galepſus, γαληψὸς, Vrbs Thraciæ, & Pæonum, autor Steph.

Gălēſĭs, ſi, penult. prod. γαλησὸς, Fluvius juxta Tarentum. Virgil. libro 4. Georg. Qua niger humectat flaventia culta Galeſus. Horat. 2. Carm. Ode 6: Dulce pellitis ovibus Galeſi Flumen.

Gălĭlæă, leæ, pen. prod [גלילה *galil*. γαλιλαία.] Nomen duarum regionum, ex quibus una, Galilæa Gentium vocatur, vicina Tyriorum finibus, ubi & Solomon viginti civitates donavit Hiram Regi Tyri in ſorte tribus Nephthali. Altera Galilæa dicitur regio ſita ad Tyberiadem, & ſtagnũ Genezareth in tribu Zabulon. Plin. lib. 5. cap. 14: Pars Iudęæ Syriæ contermina, Galilæa vocatur.

Gallāici, ſive Gallæci, γαλλαικοὶ, Vulgò *Galleghi*, Hiſpaniæ populi ſunt Gallis finitimi. Martial. lib. 1: Nec quæ Gallaico linuntur auro. Sunt tamen qui hoc loco apud Martialem legãt Gallaici per ſecundam conſonantem.

Gallæcĭă, [Vulgò *Gallæcia*, Germ. Ein Landtſchafft in Hiſpanien / heißt jetzt *Galiçia*.] Regio eſt citerioris Hiſpaniæ: cujus deſcriptionem vide apud Plin. lib. 4 cap. 20.

Gallĭă. [גרמת *tſarphath*. γαλλία Stephan. κελτογαλατία Ptolemæo. Vulgò *France*. Pol. *Francuska zemia*. Vng. *Franczia orſzág*. Ang. *France*.] Europæ pars: & à candore populi dicta, Gala enim lac Latinè dicitur: Nam mõtes & rigor cœli ab ea parte Solis ardorem excludunt, ut eorum corpora non colorentur. Eſt autem triplex, Togata, Comata, & Braccata. Gallia Togata dicitur Ciſalpina, quæ ſcilicet inter Alpes eſt, & Rubiconem fluvium, antiquum Italiæ limitem: ita dicta, quòd populi illi, Romanorum more, toga uterentur. [Germ *Lompare* bey / wird jetzt Italien zugerechnet.] Braccata autem Gallia, dicta eſt Gallia Narbonenſis, Romanorum provincia: à braccis villoſæ veſtis genere appellata, quibus peculiariter ejus provinciæ homines utebantur. [Germ Die Provintz oder Delphinat.] Comata cognominatur omnis tranſalpina Gallia, à coma nutriendæ ſtudio. [Germ Das gantze Landt ſo zwiſchen dem Hochmeer / dem Roncevall vnd Alpgeburg / auch den Rhein begriffen wird / welches gröſter theil jetzt Franckreich genennet wird.] Hæc rurſus in tres partes dividitur, Belgicam, Celticã, & Aquitanicã, quæ Aremorica antè dicta eſt. Nã à Scalde ad Sequanam, Belgica, ab eo ad Garumnam, Celtica, eademq; Lugdunenſis:

sis: inde ad Pyrenæi montis excursum, Aquitanica.

Gallĭă togata non est, ut quidam credunt, ipsa planè Cisalpina, sed Cisalpinæ pars: Togata enim incipit à Rubicone flumine, & Placentia terminatur: Cisalpina verò initium quidē ipsa quoq; capit ab eodem flumine, sed terminum habet alpes. Erant autem in Togata multa municipia, multæ colonię Romanæ. Præterea dixit Cicer. in Epistol. 1. ad Attic. Videtur in suffragiis multum posse Gallia: jus enim ferēdi Romæ suffragii habebant omnia municipia, eæque omnes coloniæ, ideò Romanæ dicebantur: quia jura possiderent civium Romanorum. Nam Latinæ suffragium non habebant, sed tantùm jus Latii, unde appellatæ. Ex Aldi commentario in epist. ad Attic.

Gallĭcŭs, ca, cum, Quod est ex Gallia: ut Gallica terebra apud Columellam libro de arboribus, capite octavo. Gallicū acer, in transpadana Italia, transq; Alpes nascens, præcipui candoris. Plin. lib. 16 cap. 15.

Gallĭcānŭs, a, um, Gallicanus: ut, Gallicanæ res. Cic. pro Quintio: Quum & de societate multa inter se cōmunicarent, & de tota illa ratione atq; re Gallicana, &c. Varr. lib. 1, de Re rust. cap. 32: Cæteraq; quæ alii legumina: alii (ut Gallicani) legaria appellant.

Gallŭs, a, um, Sicut Gallicus, & Gallicanus, quod originem habet ex Gallia. Salust. lib. 14. Histor. Duæ Gallæ mulieres conventum vitantes, ad menstrua solvenda montem ascendunt. Catul. de Berecynthia: Agite, ite ad alta Gallæ Cibeles nemora simul.

Gallĭnārĭă, riæ, γαλλινασία, Insula est in mari Tusco secūdùm Italiam, contra montes Ligusticos, à Gallinarum agrestium copia, ut inquit Varro libro 3. de Re rust. appellata. ¶ Est & sylva gallinaria, γαλλινασία ὕλη, Cumis vicina, de qua Cicero ad Pætum: Qu. Cæparius obviam mihi fuit in sylva Gallinaria. De hac Strabo ita scribit: Hoc quoq; in sinu fructuosis virgultis frequēs, & arboribus, sylva est multis porrecta stadiis, aquarum indiga.

Gallŏgræcĭă, [γαλατία. Germ. Ein Landtschafft im minderen Asia/ so sunst *Galatia* heißt.] Regio Asiæ minoris, Cappadocię, Bithyniæ, & Pamphyliæ finitima, quæ alio nomine Galatia dicitur: cujus incolæ Galatæ dicuntur, & Gallogræci. Nam quū Galli, multitudine abundante relicto natali solo Italiam invasissent, Græciam impleverunt, Macedoniam occuparunt, in Asiam transierunt duce Leonnorio, qui Gallogræciam misto ex Gallis, Græcisq; vocabulo cognominaverunt.

Gallŏgræcī, Idē sunt qui Galatæ ad quos Pauli epistola extat. Eorum regio est Galatia, quam Gallorum aliquot populos insedisse Plin. lib. 5, cap. 32. testatur, & Ptolom. lib. 5, tabula Asiæ prima. Strabo quoq; lib. 4. Tectosages è Narbonensi, Tœlistobogios & Trocinos è Celticis Gallię profectos, Phrygiam Cappadociæ & Paphlagoniæ vicina occupasse scribit: tanto olim hominum robore Gallia valuerūt. Meminit & Livius pluribus lib. 8.

Gallūmbrī, populi qui nunc *Romandioli* vocantur.

Gallŭs, li, [γάλλος. Ger. Ein Pfaff der Göttin *Cybeles*.] Cybeles sacerdos: à Gallo Phrygiæ fluvio, cujus aquam qui gustasset, reddebantur insani. Lucan. lib. 1: crinemq; rotantes Sanguineum populis ululārūt tristia Galli. Ovid. 4. Fastorū: Amnis it insana nomine Gallus aqua.

Gămălē, pen. corr. γάμαλα, Vrbs in Iudæa, sive in Syria Iudęæ finitima. Iosephus, Syriæ habitatio quædam Gamale. Suetonius in Tito: Tarachiam & Gamalen urbes validissimas Iudææ in potestatem redegit.

Gambrium, γαμβρεῖον, Vrbs Ioniæ, Steph.

Gamphasantes. [Germ. Nackende Leut so in dem innersten Libya wohnen.] populi Libycæ Aethiopiæ, sine ullis vestibus viventes, qui (sicut scribit Pomponius) à præliis abstinent, quū nec tela jacere aut vitare noscant, ideoq; obvios fugiunt. Plinius lib, 5. cap. 8: Gamphasantes nudi, præliorumq; expertes, nulli externo congregantur.

Gandavum, Vrbs Flandriæ, Vulgò Gent.

Gandri, Populi sunt interioris Asię Pomponio, quos Plinius trans Margianem in Ortum ponit. ¶ Sunt & Gandaræ populi quos Ptolemæus libro 7, in India, ad ipsum Indum sitos esse ait.

Ganganorum, promontorium Hyberniæ, Ptolem. libro 2. capite 3.

Gangărĭdæ, γαγγαρίδαι, ut inquit Curtius, populi inter Assyrios & Indos, juxta Gangen. Virg. 3. Georg. In foribus pugnā ex auro, solidoq; elephanto Gangaridum faciam, victorisq; arma Quirini.

Gangē, Vrbs Indiæ regia.

Gangēs, gis, & Gangetis. [γάγγης. Germ. Ein grosser fluß in Indien.] Indiæ fluvius maximus. Qui universam secat Indiam, secum arenas trahens: alio nomine *Physon* à Græcis dictus: quem Sacræ literę inter eos annumerāt, qui de paradiso profluunt. Fontes ejus alii incertos esse tradunt, vicinaq; omnia rigare, quemadmodū & Nilum. Alii in Scythicis nasci, ipsamque Indiam secare dixerunt, fluereq; in eum triginta amnes. Minima Gangis latitudo per octo millia passuum, maxima per viginti patet. Altitudo ubi vadosissimus est, mensurā centū pedum implet. Dictus Ganges à Gange Aethiopum Rege, ut ait Suidas. Ovid. lib. 4. Metam. Decolor extremo qua cingitur India Gange.

Gangētĭcŭs, ca, cum, γαγγητικὸς, Denominativum. Colum. lib. 8. cap. 8: Iam nunc Gangeticas & Aegyptias aves temulenter eructas.

Gangră, γάγγρα, ὰ, vel ων, Vrbs Paphlagoniæ. Causam nominis Stephanus explicat. Vide Candara. Alia est in Arabia felici.

Gannodurum. [γαννόδουρον. Vulgò *Constantia*. Germ. Costentz am Bodensee.] Helvetiorum oppidum est ad Iuram montem, teste Ptolemæo, lib. 2. cap. 9.

Ganyctor, nomen est viri proprium Tortellio.

Gănÿmēdēs. [γανυμήδης. Ger. Ein schöner Knab / welchen Jupiter durch ein Adler in Himmel hat entragen lassen/ damit er sein Einschenck wäre.] Trois filius fuit formosissimus puer, quem quū Iupiter deperiret, jussit in cœlum ab aquila portari, & sibi à calículis esse, repudiato ministerio Hebes, quæ ante illius raptū miscendo nectari præerat. Hanc fabulam tangit Virg. lib. 1. Aeneid. quum inter causas odii Iunonis in Trojanos, recensset rapti Ganymedis honores. Higinus in Astronomiā Poēt. tradit Ganymedem inter sidera translatum conficere signum illud quod *Aquarium* vocamus, quòd ejus stellæ suo situ aquam fundentis imaginem videantur referre.

Gărămāntes. [γαραμάντες. Germ. Völcker im inneren Libya.] Populi interioris Libyæ Psyllis finitimi, à Garamante Apollinis filio cognominati, qui ibi Garamantū oppidum ex suo nomine condidit. ¶ Fuit etiam Garamantes regis nomen, cujus filiā Garamantida Iupiter apud Bagradam fluvium compressit, & ex ea genuit Iarbam.

Gărămāntĭcŭs, adjectivum: ut, Garamantica signa, apud Silium, lib. 1.

Gārgānŭs, ni, penult. prod. γάργανον, Mons in Apulia, cujus accolæ propriè Apuli dicuntur. Hodie vulgò vocant *Montem S. Angeli*. Lucan. lib. 4: Appulus Adriacas exit Garganus in undas.

Gargarenses, Gens mixta Amazonibus, γαργαρεῖς.

Gārgărŭs, gari, & in plurali numero Gargara, [γάργαρον. Ger. Ein fruchtbarer Kopff oder Spitz des Brunnquelligen Berge *Ida* in *Phrygia*.] Cacumen est montis Idæ, teste Macrobio, in ea parte ubi ad Mysos declinat: tanta frugum ubertate affluens, ut quoties infinitum rei alicujus numerum velimus denotare, à Gargarorum frugibus sumamus similitudinem. Ovid. lib. 1. de Arte amandi, quum vellet Romanarum puellarum numerum immensum ostendere, dixit tantam esse Romæ puellarū copiam, quantam in Gargaris segetum. Hujus autem tantæ ubertatis causa est fontium abundātia, quibus solum irrigatur: adeò ut æstivis caloribus fruges non facilè possint aduri. Nā etsi Ida mons totus ferè plurimis irrigetur fontibus. Vnde & Homerus πολυπίδακα vocat, præcipuè tamen ea pars hujus montis, quæ ad Orientem Solem Mysiam contingit. ¶ Est etiam oppidum hoc nomine in radice hujus montis situm: ut docet Macrobius lib. 5. cap. 19.

Gārge, γάργη, Vrbs Libyæ, Steph.

Gārgettĭŭs, γαργήττιος, Oppidum est, pars de tribu Aegeide.

Gārgĭttĭŭs, γαργίττιος Polluci, Canis cujusdam generosi nomē, qui Geryonis boves custodiebat, & leonibus insultabat: quem tunc Hercules interfecit quum illius armenta abduxit: fuitq; Cerberi Epirotici frater, ut scribit Iulius Pollux, lib. 5.

Gărumnă, næ, [*Garona*. Germ. Ein fluß in Gascogen/ heißt jetzt *Gerunda*.] Nobilis Galliæ fluvius est, Celtas ab Aquitanis dividens. Oritur octingentesimo à Narbone stadio in montibus Pyrenæis, Vide Pomponium Melam.

Gastromantia, Fons in Achaia apud Athenienses, teste Pausania lib. 7.

Gastronia, regio Macedonica, Stephano, γαστρωνία, Vide GESTRONIA.

Gatheæ, γαθέαι. Vrbs Arcadiæ, Steph.

Gaudără, γαύδαρα, Vicus Macedoniæ, Steph. in Gadara.

Gaūgamēlă, vel Gangamela potiùs, γαυγάμηλα, locus Persidis, Steph. Vide Strab. in initio lib. 6.

Gāulĕōn, γαυλεών, Teste Solino, insula est Libyæ objacens, in qua serpens neque nascitur, neq; invectus vivit: pulvisq; ejus quocunq; gentium jactus, angues & scorpiones perimit.

Gāurŭs, γαῦρος, Mons Campaniæ, Massicis & Surrentinis propinquus, in quo nascitur vinum præcipuæ bonitatis. Statius libro 3, Sylvar. Seu tibi Bacchæi vineta madentia Gauri. ¶ Hinc Gauranus, a, um, ut Gaurani montes, apud Plinium libro 3. capite 5: Gauranum vinum, quod in summis agri Falerni jugis nascebatur. Nam quod in mediis gignebatur montibus,

bus, Faustianum: quod in imis, Falernũ dicebatur, teste Plin. lib. 14. cap. 6.

Gāzā nomẽ civitatis in Persida: ita dictæ quòd Cambyses eò, velut in munitissimam totius regni arcem, omnes opes, pecuniamq; congesserit.

Gāzæus, a, um, γαζαῖος, Et Gazæticus, ca, cum, quod est ex Gaza urbe Persica, circa quam nobilissima vina nascebantur, teste Pomponio Mela: Sidonius in Faustum: Vina mihi nõ sunt Gazætica, Chia, Falerna.

Gāzăcă, γάζακα, ἡ, γάζακος, ὁ, Vrbs aut vicus maximus in Media, Stephan.

Gāzētæ, γαζῆται, Populi Galatiæ aurum gerentes, Steph.

Gāzōrus, γάζωρος, Vrbs Macedoniæ, Steph.

Gāzus, γάζος, Vrbs Indica longè maxima, Steph.

G ante E.

Gĕă, γέα, Oppidum est Arabiæ Petrææ, non procul à Petra Regionis totius metropoli. Autor Steph.

Gĕbălă, [גבל *gebál.* γίβαλα.] Tertia Palæstinæ portio, à qua deducitur gentile Gebalenus. Quin ipsa etiam Idumæorum regio, Gebalene, γεβαλίτη, cognominatur. Autor Stephanus.

Gebalena, γεβαλίτη, Regio in finibus Eleutheropoleos.

Gebanitæ, Populi sunt maris Rubri accolæ, In Arabia deserta, quorũ præcipua oppida sunt Nagla, & Tamna, teste Plin. lib 6. cap. 28. Hinc genus myrrhæ Gebaniticum appellatur.

Gebeleizes, Dæmon, idem Zamolxidi putatur. Vide Herodotum lib. 4.

Gĕbennă, [Germ Ein Gebürg in Franckreich.] Mons est in Gallia, Arvernos ab Helviis dividens, ab ea parte qua Cadurci & Ruteni Arvernos spectant. Cęsar lib. 7. bel. Gal. Partem copiarum ex provincia, supplementumque quod ex Italia adduxerat, in Helvios, qui fines Arvernorum contingunt, convenire jubet. His rebus comparatis represso jam Lucterio, & remoto, quòd intrare intra præsidia periculosum putabat, in Helvios proficiscitur: etsi mons Gebenna qui Arvernos ab Helviis discludit, durissimo tẽpore anni altissima nive iter impediebat, &c. Ex quo loco Cæsaris facilè deprehendi potest error eorum, qui extremum Allobrogum oppidum ad Lemanum lacum situm, in confinio Helvetiorum vocant Gebennam, quum omnino conset ex primo Comment. Cęsaris, Genevam appellari, ut latiùs suo loco dicemus. Lucan. lib. 1, in plurali numero usus est pro oppido in Gebenna monte sito: -cana, *inquiens*, pendentes rupe Gebennas.

Gedanum, [Vulgò Dantzig. Pol. Gdansko. Vng. Danczka.] Vrbs est totius Borussię emporio celeberrima: ad ostium Vistulæ, fluminis Poloniæ, in mare Balticum sese exonerantis, sita. Hæc omnis generis merces copiosas secundo Vistula ex regno Poloniæ acceptas, maritimis regnis & urbibus multis, sine vanitate impertit. Paret verò Regi Poloniæ: & ad omnia quæ ad jus & personam Majestatis Regiæ pertinet juramento obligatur, lib. 5. statut. Polon. cap 3.

Gĕdĕon, [גדעון *gidhón.*] Nomẽ proprium Iudicis Israĕl, qui occîdit Oreb, Zeb, Zebee, & Salmana.

Gĕdrōsĭă, γεδρωσία, Regio majoris Asiæ. Hodie *Tarsæ regnum* vocari, autor est Sabellicus.

Gĕlă, γέλα Stephano, Vulgò *Cherza*, Fluvii nomen est in Sicilia, & urbis à pruina, quam multam gignit (Siculi enim γέλαν pruinam vocant) deducto nomine. Virg. 3. Aen. Immanisque Gela Fluvii cognomine dicta. ¶Inde Gelous, a, um, denominativum. Ibidem: Apparet Camerina procul, campiq; Geloi.

Gēlbōe. [גלבוע הרי *hare-ghilbóah.*] Montes Syriæ ad fextum lapidem à Scythopoli, in quibus etiam est vicus grandis, qui vocatur *Gelbos*.

Gēllĭus, viri proprium, ἀπὸ τοῦ γελᾶν: id est, ridere, cujus extant Atticæ noctes. Prænomen habet Aulus, quanquam non desint qui conjunctim legendo, Agellium dici putent.

Gĕlōi campi, γελῶα πεδία, In Sicilia sunt ad Gelam fluviũ. Virgil. 3. Aen. Apparet Camerina procul, campiq; Geloi.

Gĕlōnī, γελωνοὶ populi interioris Scythiæ, Agathyrsis proximi: qui faciem pingunt, ut terribiliores in prælio videantur. Patientissimi sunt inediæ, fameq; urgente, equo quo vehuntur, sanguinis nonnihil detrabunt, eoq; cum lacte commisto inediam levant. Hodie *Tartari* appellantur. Virg. 2. Georg. pictosq; Gelonos. Lucan. lib. 4: Massagetes quo fugit equo, forresq; Geloni. Virg 3 Georg. Bisaltæ quo more solent, acerq; Gelonus, Quum fugit in Rhodopen, atq; in deserta Getarũ, Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Gĕlŏs, Cariæ portus est, juxta Halicarnassum, ut scribit Pomponius lib. 1. in descriptione CARIAE.

Gĕlŏum, [Germ. Ein stinckender See oder wüste Pfützen in Sicilia.] Stagnum est Siciliæ, quod appropinquantes tetro odore abigit: à quo non procul duo fontes sunt, ex quorum altero si sterilis bibit, concipit: ex altero autem si fœcunda, sterilis fit. Hinc campi Geloi, stagno illi adjacentes. Sunt tamen qui ab Gela fluvio dictos volunt.

Gemẽa, Nomẽ alæ militũ Macedonensium. Liv. 7. Belli Macedonici: Addita his ala mille fermè equitũ, gemeam vocabãt.

Gĕnăbum, Vide GENEVA.

Gĕnĕă, (γενεὰ, aliàs, γενεὰ) vicus Corinthi, unde proverbium: Δαίμων ὁ γενεᾶθεν, ἐγὼ δ' ἔλαχον γενεάτης: aliqui tamen incolas γενεάδας vocant, Steph.

Genesara, Galilęæ lacus circunseptus urbibus plurimis, & celebris. Autor Solin. cap. 48.

Gĕnĕsārēth. [כנרות *chinnaróth.* γενσαρηνικὴ λίμνη.] Strabo. Stagni nomen proprium: ab eo (ut quibusdam videtur) sic dictum, quòd flantibus ventis, crispantibus undis, auram ex se generare videatur. Sed hoc profectò ridiculum videtur in voce Hebraica Græcam quærere etymologiam. Idẽ dicitur mare Tiberiadis, à Tiberiade civitate: & mare Galilææ, ab adjacente Galilæa provincia. Habet hoc mare, sive stagnũ, CXL. stadia in longitudine: XL verò in latitudine. Non tamen id circo mare vocatur, quòd ejus aquæ sint amaræ: sed Hebręæ linguæ consuetudo est, omnes congregationes aquarum, sive salsæ sint, sive dulces, vocare maria, sicut in Geneśi scriptũ est: Congregationes aquarum vocavit maria.

Gĕnĕsē, γένεσις, Vrbs Laconicæ, Steph.

Gĕnĕtēs, γενήτης, Promontorium Themiscyræ regionis, inter Amisum & Phasin amnes, templo Iovis, quẽ ξένιον, id est, hospitalem vocabant, nobilitatum. Vide Strabonem lib. 10.

Gĕnĕvă. [Ital. *Geneura.* Germ. Genff.] Oppidum est Allobrogum ad Lemanum lacum, proximum Helvetiis, quod etiam hodie nomen retinet. Cæsar belli Gallici libro 1: Extremum oppidum Allobrogum est, proximumq; Helvetiorum finibus Geneva. Ex eo oppido pons ad Helvetios pertinet. Ex quo loco Cæsaris, facilè deprehendi potest error eorum, qui hoc oppidum Gebennam appellant: quum Gebenna, eodem Cæsare teste, sit mons ille qui Arvernos ab Helviis dividit. De quo vide plura suo loco. Glareanus in Annot. in eum Cæsaris locum sic inquit: Quatuor hæc nomina, Genua, Geneva, Genabum, & Gebenna, multum obscuritatis lectori ingerunt, ac non attentum sæpè fefellerunt: quæ ipsa longè diversa sunt. Genua enim Ligurum caput in Italia ad mare est nostrum. Geneva verò Allobrogum, ad ostia Lemani lacus, ubi Rhodanus exit: Genabum, Carnutum oppidum ad Ligerim amnem: hodie (ut quidã putant) *Aurelia*, Vulgò Orleans: deniq; Gebenna mons est, qui Helvios ab Arvernis separat ut libro 7. postea dicet Cæsar. Hæc Glareanus.

Γενεάται. populi Molossæ à Genoo, duce ipsorum, Steph.

Gentă. γέντα, Vrbs Indiæ extra Gangem. Steph.

Gentinus. γεντῖνος, Vrbs Trojadis, ab uno filiorũ Aeneæ condita. Steph.

Gentĭus. Illyrici rex qui gentianæ herbæ à se inventæ nomen fecit: teste Plin. lib. 25. cap. 7.

Gĕnŭă, [γένουα. Ital. *Genoua.* Germ. Gennaw ein gewaltige Gewerbstatt in Liguria am Meer gelegen.] Ligurum caput in Italia ad mare Ligusticum. Hinc incipit Apenninus mons, distatq; à Sabatiis stadus ducentis sexaginta: Geneva verò est extremum Allobrogũ oppidum, proximũ Helvetiorum finibus: de quo suo loco diximus. Inter Varum amnem & Genuam habitant Ligures. Dicta Genua à genu: quia habet tanquã genu recurvum à latere maris. Vel à Genuo Saturni filio, qui fertur eam cõdidisse. Vel (ut quidã ajunt) à Genuino Phaëtontis socio. Hanc Annibal penitùs delevit: sed Cn. Servilius Cõsul instauravit, sicut Livius refert. Hinc Genuensis, γενουάτης. Quidã Ianuam hanc urbem appellant, quòd à Iano conditam dicant:

Gĕnŭsĭŭs, Fluvius quem Dyrrachio euntes in Thessăliam inveniunt. Lucan lib. 5: quam volucer Genusus, quam mollior Apsus Circumeunt ripis, &c.

Gēōn, [גיחון *gichón.* γιών.] Vnus ex quatuor fluminibus, quę sacra Scriptura ex Paradiso profluere testatur. Iosephus eundem esse Nilum credit.

Gĕōrgī, γεωργοί, Populi Scythici ab agricultura, cui uni maximè studẽt, nomen sortiti: quibus vicinos Corsitas, Phoristas, & Riphaces Mela facit. Constat etiã Tauricam Chersonesum Georgiam cognominatam, propter memorabilem in ea frumenti copiam, ut notat Vadianus. Græci enim agriculturam γεωργίαν, & agricolas ipsos γεωργοὺς appellant.

Gĕōrgŏnȳĭă, γεωργονία, Oppidum in altissimo monte in regione Arvernorum: cujus meminit Suetonius in Cæsare.

Gephyra, γέφυρα, Vrbs Bœotiæ, eosdem & Tanagræos esse adjunt. Stephan.

Gephyrote, Vrbs Libyæ, γεφυρώτη, Steph.

Gĕræă, γεραία, Oppidũ mediterraneum Lusitaniæ apud Ptolomæum lib. 2. cap. 5.

Gĕræstŭs, γεραιστὸς, Promontorium Euboeæ insulæ, Atticam spectans, teste Plinio lib. 4. cap. 12. Ptolem. lib. 3 cap. 15. portũ esse ait in Euboea.

Gĕranĕă, æ. γεράνεια, Laconici agri locus est, teste Plinio lib. 4. cap. 5. Est item Geranea alterius loci nomen inter Megara & Corinthum,

Corinthum, teſte eodem Plinio lib.4.cap.7. ¶ Fuit præterea ejuſdem nominis oppidum in ea parte Thraciæ, quam Pygmęorum gens olim creditur tenuiſſe, Autor idem Plinius lib. 4 cap.11.

Gĕrānthæ, arum γεράνθαι, Oppidũ Laconicę regionis: à quo fit gentile Geranthotes, γεραν θώτης, ut ex Pauſaniæ ſententia docet Steph.

Geraſa, γέρασα, Oppidum eſt in ea parte Syriæ Cœles, quæ à numero undecim civitatum πενταπολις καὶ ἑνδεκαπολις, appellatur. Gentile eſt Geraſenus, γερασηνός. Steph.

Gĕrēnĭă. æ, γερηνία, Oppidum agri Meſſeniaci, in quo Neſtor Pylius educatus fuit: unde ab Heſiodo Gerenius cognominatur Hæc Stephanus. Ptolemæus verò Gereniam Laconico agro attribuit.

Gĕren, enos, γέρην, Vicus eſt in Lesbo inſula: ita dictus à Gerene Neptuni filio. Strabo lib. 8, ejuſdem nominis oppidum in agro Meſſeniaco collocat: quod idem eſſe opinamur cũ eo, quod alia inflexione Gerenia appellatur.

Gērgĭs, ithos, vel Gergithos, ithi, γέργις, ἡ γέργιθος Stephano, Oppidum Troadis, ſive (ut Plinio placet), Aeolidis, à quo Sibyllarum una Gergithia cognominata eſt.

Germalum, locus Romæ fuit, cui nomen à germanis fratribus Romulo & Remo inditum, quod hic ad ficum ruminalem ad quam hyberna aqua Tiberis, eos in alveo expoſitos detulerat, inventi dicũtur. Hic poſtea palatio conjunctus nomen amiſiſſe videtur. Varro lib.4. de Ling. Latina.

Gērmanĭcēă, γερμονίκεια, Oppidũ Euphrateſiæ, quod à Quadrato lib.3. Rerum Parthicarum in Parthis numeratur.

Gērmānĭă, niæ, [γερμανία. Ital *Lamagna, Terra Todeſca.* Germ. Das Teutſchlandt. Pol. *Niemiecka zemia.* Vngar. *Nemet orſzág.*] Regio quę à Gallis, Rhœtis, ac Pannonia, Rheno & Danubio fluminibus, à Sarmatis, Dacisq; metu mutuo, ac montibus ſeparatur: cætera ambit Oceanus, latos ſinus, & inſularũ immenſa ſpatia complectens. Rhenus, Rhœticarum Alpium inacceſſo & præcipiti vertice ortus, modico flexu in Occidentem verſus, Septentrionali Oceano miſcetur. Danubius molli & clementer edito montis Arnobæ jugo effuſus, plures populos adit, tandemq; in Ponticum mare ſex meatibus erumpit, ſeptimum os paludibus hauritur. Germani ipſi indigenæ exiſtimantur: quoniam nõ eſt veriſimile aliquos Aſia, aut Africa, aut Italia relicta, Germaniam petiiſſe antiquis temporibus informem terris, aſperam cœlo, triſtem cultu, aſpectuq;, neq; cuiquam, niſi cui patria non erat, magnopere expetendam Hi antea Teutones appellabantur à Teutono deo eorũ, quem terra ortum exiſtimabant: ſive à Teutono oppido, cujus adhuc tenues ſuperſunt reliquiæ, etiam hodie nomen ſervantes Germaniæ vocabulum, ut autor eſt Strabo lib.7. à Romanis primùm inventum eſt: quoniam quum primùm Rhenum devictis Gallis tranſgreſſi fuiſſent, videntes eos & feritate animorum & proceritate corporum, & colore flavo, forma præterea, & moribus, & vivendi ritu Gallis ſimillimos, Germanos eos: hoc eſt, fratres Gallorum eſſe exiſtimaverũt. Sunt qui Germanos inde dictos putent, quòd peculiari ejus regionis ritu, ſe mutuò ſua lingua Germanos: hoc eſt, fratres conſalutent. Eruditi tamen inter Germanos hujus vocis etymologiam ex ſua lingua petunt. Illi enim Gar, ſive Ger, totũ dicunt, & Mañ virum, quaſi planè virum. Quibus ut facilius accedam, facit Alemani vocabulum, quod apud inferiores Germanos idem ſonat, quod Germanus apud ſuperiores. Illi enim pro eo quod eſt totũ, dicunt Alt, quod in ſuperiori Germania Gar, vel Ger, dici oſtendimus.

Gērmānĭcŭs, adjectivum, ſicut ab Hiſpanis Hiſpanicus, ab Italo Italicus. Vnde Germanici dicti Imperatores aliquot à devictis Germanis.

Gērmānĭcĭānŭs, aliud adjectivum: quo aliquoties uſus eſt Suetonius: ut in Veſpaſiano: Neq; enim, *inquit*, deteriores eſſe aut Hiſpanienſi exercitu, qui Galbam, aut Germaniciano, qui Vitellium Imperatorem feciſſet. Idem in Tiber. Flagitabant ambo exercitus multa extra ordinem, ante omnia ut æquarentur ſtipendio Prætoriani Germanicianis. Quibus in locis Germaniciani dicuntur, non qui ex Germania erant oriundi, ſed qui in Germania militabant.

Germara, γέρμαρα, populi Celticæ, qui diẽ non vident. Steph.

Gērmē, γέρμη, Oppidum eſt ad Helleſpontum, non procul à Cyzico. Steph.

Gĕrōntĭă, γερόντια, Inſula ante ſinum Pegaſicum, teſte Plinio, lib.4. cap.21.

Gĕrră, γέρρα, Arabiæ fœlicis oppidum, turres habens ex ſalis quadratis mollibus: à quo ſinus propinquus Gerraicus cognominatus eſt. Autor Plin. lib.6. cap.28.

Gĕrrŭs, γέρρος, Fluvius Scythiæ, ſeptimus ab Iſtro memoria dignus: Meminit ejus Herodotus lib.4.

Gĕrūndă, γερουνδα, Oppidum Authetanorum, in Hiſpania citeriore, juxta mõtes Pyrenæos, Autor Ptolemæus lib.2. ca.6.

Geruſa, Sarmatiæ Vrbs in Aſia. Ptolem. hodie *S. Georgius.*

Gērўŏn, [γηρυών. Germ. Ein König in Hiſpanien/ welchen Hercules vmbgebracht hat/ vnd ſeine Rinder hinweg getriben.] Nomen regis Hiſpani, quem Hercules interfecit, ejusq; boves abſtulit. Hunc tricorporem fuiſſe fabulantur, ob triplex regnum: præfuit enim tribus inſulis quæ adjacent Hiſpaniæ, Balearicę majori, minori, & Ebuſæ. Fingitur etiam bicipitem habuiſſe canem: quia & terreſtri, & navali certamine plurimùm potuit. Declinatur etiam Geryones, næ: & Geryoneus, ſecundum Priſcianum. Virgil. 8. Aeneid. Tergemini nece Geryone. Sic enim habent emendatiora exemplaria. Lucret. lib. 5: Quídve tripectora tergemini vis Geronaï. Quo in loco Geryonaï antiquus eſt genitivus primæ declinationis, per diviſionẽ diphthongi factus: quales crebri occurrunt apud Lucretium.

Gērўŏnăcĕŭs, cea, ceum, γηρυόνειος, Plaut. in Aul. Qui mihi intromiſiſti in ędibus quingentos coquos, cum ſenis manibus, genere Geryonaceo. Ariſtophanes Geryonem παχάπλουν nominavit: hoc eſt (ut Suidas ait) παχαικέφαλον.

Gēſŏdūnum, [γησόδουνον. Germ. Jps.] Norici oppidum eſt ſub Danubio: teſte Ptolemæo, lib.2. cap.14. Quanquã in quibuſdam exemplaribus Gebodunum legitur, non Cetodunũ.

Gēſŏrĭăcum. [γησοριακόν. Germ. Exũes.] Morinorũ navale fuit, teſte Ptolem. lib.2. ca.9. Vnde nonnulli conjiciunt oppidum illud eſſe unde breviſſimus eſt in Angliã trajectus, quod vulgò *Caletum* vocant.

Geſſem. [גשן *góſchen.*] Locus Aegypti, in quo habitavit Iacob.

Gēſſŭs, γέσσος, Fluvius apud Iones in regione Trogilia, quæ & Paniona dicitur. Plin lib.5. cap.29

Gĕtæ, [γέται. Germ. Völcker im Europiſchen Scythia ſo dem Euxiniſchen Meer zuligen/ alß jetzt Walacher/ Moldauwer vnd Tartarn. Pol. *Tatarzi.* Vng. *Oláh.*] Populi in Scythia Europęa: Appianus Dacos appellat. Strab. lib.7. Getas à Dacis ita diſtinguit, ut Getæ ſint qui ad Pontum in Orientem vergunt: Daci qui in oppoſitũ verſus Germaniam, & ad Iſtri fontes, quos olim Davos vocatos nonnulli volunt: ex quo apud Athenienſes Davorum & Getarũ ſervilia nomina in uſu maximè fuiſſent. Getas a Lucullo victos Saluſtius ſcribit. Aelius Spartianus ſcribit Getas dictos fuiſſe, qui poſtea Gothi appellati ſunt. Ovidius de Ponto: Nulla Gętis toto gens eſt truculentior orbe. Hujus nominativus ſingularis eſt Geta vel Getes. Getarũ deſerta, Virgil. 3. Georg. Pharetrati Getæ, Ovid. 4. Trift. Eleg. 9. ¶ Getarum leges & ritus, vide apud Steph.

Gĕtĭcŭs, a, um, [γετικός. Pol. *Tatarski.* Vng. *Oláh orſzágbol való.*] quod eſt ex Getarum regione: ut, Humus Getica. Ovid. 3. de Ponto: Qui Getica longè nõ ita diſtat humo. Littus Geticum. Idem 3. Triſt. Eleg. 12: Nam procul à Getico littore vitis abeſt. Plectrum Geticum. Statius 2. Syl. & Getici cedat tibi gloria plectri.

Geth, [גת *gath.*] Allophylorum civitas fuit, hæc nunc appelatur *Zaph.*

Gēthūſſă, γήτιοσα, Vrbs Libyæ, Steph.

Gĕtĭă, γέτα, regio Getarum in Thracia: Gentile γέτης, & fœmininum γέτις, quo nomine etiam Philippi Amynthæ uxor vocatur. poſſeſſivum γετικός. Arrianus γετικὸς vocat.

Gephyra, γέφυρα, Vrbs Bœotiæ, eoſdem & Tanagræos eſſe aiunt, Steph.

Gephyrotæ, Vrbs Libyæ, γεφυρῶται, Steph.

Gerulia, Vide GAETVLIA.

G ante I.

Gĭărŭs, Vide GYARVS.

Gigomtis, vetus nomen Arcadiæ, Steph.

Gigas, Vide in APPELLAT.

Gigonus, penult. prod. γίγωνος, Oppidum eſt ad ſinum Thermaicum non procul à Pallene: cujus meminit Herod. lib.7.

Gīldă, γίλδα, Vrbs Libyæ, Steph.

Giligambæ, γιλιγάμβαι, populi Libyæ, Steph.

Gilio, Nomen notiſſimi adulteri tempore Iuvenalis.

Gīllŭs, Exul Tarentinus, qui quum Perſarum exploratores à piratis captos pecunia ſua redemiſſet, & ad Darium reduxiſſet, juſſus eo nomine petere quicquid vellet, hoc unũ petiit, ut regis opera in patriam reduceretur. Vide Herod. lib.3.

Gīlo, nomen civitatis, à qua Gilonitæ, pen. prod. homines in ea habitantes dicuntur. Eſt & nomen viri. γύλων. Iuvenalis:

Vnciolam Proculejus habet, ſed Gilo deuncem.

Gimanti, capras in Gimanti natas, Alexander Myndius ſcribit ſex menſes non bibere. Aelianus.

Gīndānēs, γινδᾶνες, Libyæ populi, Lotophagis contermini, quorum uxores multis pelliceis fimbriis adornantur. Nam quum pulcherrimum ducant à plurimis adamari, à ſingulis quibus ſui copiam faciunt, fimbriam unam exorant, eoq; argumento oſtendunt quot habuerint amatores. Autor Herodotus lib.4.

Gindara, æ, γίνδαρα, Oppidum Syriæ Cœles, cujus incolæ dicuntur

cuntur Gindareni, γινδαξῆνοὶ, quorum meminit Plin. li. 5. c. 23.
Gindes, fluvius qui per Dardanos fluens ingreditur Tigrim.
Gīngĭlă, Γίγγλα, Oppidum Comagenes, nō procul ab Euphrate fluvio. Autor Plin. lib 5. cap. 24.
Gĭŏn, Vide GEON.
Girim, mons apud Garamantes, in quo nasci gemmas vetustas testata est.
Gīrtă, γίρτα, Vrbs Palęstinæ, Steph.

G ante L.

Glandomĭron, γλανδόμιρον, Oppidum est Gallæcorum Lucensium in tractu Tarraconensis Hispaniæ. Autor Ptolemæus lib. 2. cap 6.
Glanicus, Amnis, qui & Liris appellatur, in cujus ripa templum fuit Maricæ nymphæ Minturnensis. Vulgò *Garigliano*. Plinius lib. 2. cap. 5: Minturnæ Glanico amne diversæ, Liri appellato.
Glanis, γλανίς, Hetruriæ fluvius, in Tyberim influens: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgò *Chiana*. ¶ Glanis item sive Glanus, piscis astutissimi nomen, qui aversos mordet hamos, nec devorat, sed esca spoliat. Idem lib. 32. cap. 10: Verrucas tollit glani jecur illitum.
Glanum, γλανον, Salyum oppidum est in Alpibus, Narbonensem provinciam spectantibus. Autor Plinius libro 2. capite 9. Vulgò *Gap*.
Glăphўrŭs, pen. corr. γλαφυρός. Notissimus adulter Iuvenalis tempore, cujus meminit Satyr. 6. Vxorem ducis, de qua citharœdus Echion, Aut Glaphyrus fiat pater. Nomen deductum est à festivitate & elegantia, quam Græci γλαφυρότητα dicunt.
Glăphўræ, γλαφυραὶ, Vrbs Thessaliæ, à Glaphyra conditore Magnetis filio. Homerus: βοιῶν ἔ γλαφυράς. Est & vicus Ciliciæ, à Tharso versus Occidentem triginta stadiis distans, Stephan.
Glaucĭă, γλαυκία, oppidum Ioniæ, Steph.
Glauci tribus, γλαύκων δῆμος, In Lycia est, à Glauco Heroë dicta. Gentile Glaucodemus.
Glāucŭs, γλαῦκος, Hippolochi filius, qui in Trojano bello Priamo suppetias tulit: homo tàm stupidus, ut cum Diomede armorū permutatione facta, ænea acceperit pro aureis. Vnde etiam hodie Glauci & Diomedis permutatio proverbio celebratur: quo utimur, quoties permutatarum rerum inæqualitatem volumus denotare. ¶ Fuit & alter Glaucus piscator, qui quum pisces captos in ripa explicuisset, subitò contacta quadam herba se colligentes, in fluvium prosilierunt. Admiratus itaq; Glaucus herbæ illius vim, quum & ipse degustasset, pisces sequutus, in aquā insiluit: marisq; Deus factus creditur. Alii aliter referunt fabulam: Glaucum insignē urinatorem fuisse, qui quum sæpiùs inspectantibus suis municipibus in fluvium se dejecisset, diutiusq; sub aqua moratus semper emersisset: tandem quum illis frustrà expectantibus non rediret, creditum est Glaucum factum esse maris Deum. Hinc natum proverbiū: Glaucus comesa herbà habitat in mari, γλαῦκος φαγὼν ποᾳὰ οἰκεῖ ἐν θαλάσσῃ. Dictum apparet per jocum de iis, qui quum perierint, tamē vulgò creduntur vivere. ¶ Alius præterea Glaucus fuit, Sisyphi filius, qui quum equas suas humana carne pasceret, ab illis etiam ipse devoratus est. Vnde natum adagium: Glaucus alter, γλαῦκος ἄλλος ἱππόβρωτος: id est, Glaucus alter ab equis devoratus. Quadrabit in hominē alendis equis exhaurientem facultates suas ¶ Est etiám Glaucus, nomen piscis. Plin. lib. 6. cap 16: Quidam rursus ęstus impatientia mediis fervoribus, sexagenis diebus latent, ut glaucus, salselli, aurataæ. Idem lib. 32. cap. 11. tradit glaucum æstate non apparere.
Glessărĭă, Insula in Oceano Germanico, quæ (Solino teste) succinum gignit *Sudaw* vulgò appellata, haud longè à Prussia.
Glētēs, γλῆτες, gens Iberica potī Cynetas, Steph.
Glīssās γλισσᾶς, Vrbs Bœotiæ, à Glisone aut Glisante quodam dicta. Stephanus.
Glўcōn, γλύκων, apud Horatium lib. 1. Epist. Nomē est gladiatoris robustissimi. Nec (*inquit*) quia desperes invicti membra Glyconis: Nodosa corpus nolis prohibere podagra. ¶ Fuit & nomen medici Pansæ, qui mortuo domino ex vulnere, quod in prælio Mutinensi acceperat, in carcerem conjectus est, & à Torquato parricidii accusatus, tanquam vulneri venenum indidisset. Sueton. in Augusto: Pansæ quoque adeò suspecta mors fuit, ut Glycon medicus custoditus sit, quasi venenum vulneri indidisset. Cic. ad Brutum: Tibi Glycona medicū Pansæ, qui sororem nostri Achilleos in matrimonium habet, diligentissimè commendo.

G ante N.

Gnĭdŭs, γνίδος. Vulgò *Cabo crio*. Vrbs insignis in extremo cōrnu peninsulæ Cariæ adhærentis sita, Veneris templo & signo Praxitelis in primis nobili. Horat. 1 Carm. Ode 30. O Venus regina Gnidi, Paphiqi. E Gnido viri memorabiles fuerūt, Eudoxus mathematicus Platonis sodalis, Agatharchides Peripateticus, historiæ conditor, Theopompus Iulio Cęsari familiaris, Artemidorus ejus filius, & his antiquior Ctesias, qui Xerxem medicatus est, & res Syriacas, Persicasq; conscripsit.
Gnĭdĭŭs, a, um, ut Gnidia Venus. Cic. de Divinatione.
Gnosĭdĭcŭs, γνωσίδικος, Clarissimus Asclepiadarum, Nebri filius, pater Hippocratis, Aeneri & Podalirii: avus autem Heraclidæ qui pater fuit Hippocratis medicorum omnium doctissimi. Autor Steph. in dictione COS.
Gnōssŏs, κνωσσὸς, Vulgò *Candia*. Vrbs Cretę fuit Minois regia, quæ alio nomine Cerathus, ut scribit Strabo appellata fuit à fluvio ejus nominis.
Gnōssĭŭs, a, um, quod est ex Gnosso urbe: ut Gnossius civis, Gnossia littora, Gnossia regna. Ovid in Epist. Parid. Non habuit tempus quo Gnossia regna videret, Aptŭs. ¶ Pro eodem etiam dicitur Gnossiacus, a, um: ut Corona Gnossiaca apud Statium lib. 1. Syl.
Gnōssŭs, a, um, Idem quod Gnossius. Lucan. lib. 3: Creta vetus populis, Gnossasq; agitare pharetras Docta.
Gnosĭs, ĭdis, Patronymicum fœmininum. Ovid. Epistol. 21: Et Phœbus Daphnen, & Gnossida Bacchus amavit.

G ante O.

Gŏărēnē, es, γοαρήνη, Regio Arabiæ non procul à Damasco, quæ & Goarea γοάρεια, dicitur, Autor Stephanus.
Gŏbæum γοβαῖον, Promontorium Galliæ Lugdunensis, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 8. In plerisq; exemplaribus Gabeum legitur, non Gobæum.
Gōbrўās, γωβρύας, Nobilis Persarum Satrapes fuit, unus ex iis qui cum Dario conjurarunt adversus Magos. Nam erat Darii socer, antequam regnum Darius ipse adipiscereturr, ut ostendit Herodotus initio lib. 7.
Gog, [גוג *ghogh* & Magog, מגוג *maghógh*.] Voces sunt in Sacris literis aliquoties repetitæ: quibus sunt qui putent gentes Scythicas significari. Hieronymus tamen in Ezechielem mavult allegoricum sensum subesse, nullosq; us nominibus populos significari.
Golgī, γόλγοι Stephano, Locus est in Cypro insula Veneri & Cupidini sacer. Catullus in Nupt. Pelei: Sancte pater, curis hominum qui gaudia misces, Quiq; regis Golgos, quique Idalium frondosum Quo in loco in omnibus ferè exemplaribus hactenus corruptè lectum est Colchos: Aldi vetus editio tamen *Golgos* habet.
Gomolītæ, γομολῖται populi Idumęę Gomphi. Vide Philippi, & Gomorrhum utroq; modo oppida. Solin.
Gŏmōrrhă, æ. vel Gomorrhum, rhi, (utroque enim modo dicitur.) [עמרה *hamorāh*.] oppidum Iudęę, ab Asphaltite lacu haustum, quemadmodum & Sodoma, & alia nonnulla. Vide Solinum.
Gōmphī, γόμφοι, Vrbs Thessaliæ, Steph.
Gondræ, γονδραι, populi Thracię, apud Herod. Cindra & Rhōda legitur, Steph.
Gŏnĕī, γονῆς, Vrbs Thracię, cujus incolas aliqui vocāt Adrianopolitas, Steph.
Gōnnī, γόννοι, vel γόννος, & γόννοι, Vrbs Perrhæbiæ à Cuneo quodam Cyphi nepote dicta: Regia Gonnia, Stephan. Vide GONVSA.
Gōnnŭs, Vrbs est in superiori parte Thessaliæ, unde ad Thessaliam introitus comperitur.
Gŏnŏs, γόνος, Thraciæ oppidum est, non procul à Philippis & Ergino fluvio. Autor Plin lib. 4 cap. 11.
Gonusa. Perrhæbiæ Vrbs, Steph.
Gorama, Regio Arabum Scenitarū, cujus incolæ Gorameni.
Gordĭānī, Tres fuerunt Romanorum Imperatores, pater, filius, & nepos Vide Herodianum lib 8.
Gŏrdĭŭs, γόρδιος, Phrygiæ rex fuit, rusticus alioquin & ignobilis. Quum enim Phrygibus oraculum de rege creando cōsulentibus, responsum esset, ut eum in regem deligerent, qui primus templum ingrederetur: evenit ut Gordius summo mane ad agrum properans, loraque plaustri gestans, primus templum introiret. Quare ab omnibus rex consalutatus, lora ad rei memoriam in templo suspendit, in quibus erat nodus adeo perplexus, ut indissolubilis putaretur: circūferebaturq; oraculum, ut regno potiretur qui lora dissolveret. Hunc nodum Alexander quum dissolvere non posset, ense dissecuit. Hinc factum est, ut Nodus Gordius, notissimo proverbio dicatur de rebus indissolubilibus.
Gordĭeum. γορδιεον urbs magna Phrygiæ juxta Cappadociā, à Gordio patre Midæ.
Gordiimurus, γορδιοτεῖχος, Vrbs Midę, à Gordio filio cōdita.
Gordiŏa, γορδιαία, regio Persica, à Gordia Triptolemi filio, &c. Stephanus vocat Gordos & Gordochos hos pòpulos, & montes Gordyæos.
Gordynia, γορδυνία, urbs Macedoniæ, Steph.
Gorgĭās, γοργίας, Leontinus fuit Rhetor, Empedoclis discipu-

lus, & Isocratis præceptor, ut scribit Quint. lib. 3. cap. 2. cui tãta fuit artis fiducia, ut de omni re, quæcunque in disceptationem, quæstionemq; vocaretur, se copiosissimè dicturum esse profiteretur. Meminit ejus Cicero in Bruto, & libris de Orat. Hic arte sua tantum pecuniæ corrasit, ut auream statuam primus omnium poneret in templo Apollinis Delphici.

Gōrgŏnēs, pen. corr. γοργόνες, Dictę sunt Phorci filiæ, Medusa, Sthenyo, & Euryale: q̃ Dorcadas insulas in Oceano Aethiopico sitas habitasse dicuntur, contra Hesperidem hortos. Nomẽ habent à truculentia, quam Græci γοργότητα appellant. Scribit Diodorus fœminas fuisse in Africa bellicosas, adversus quas Perseus bellum gesserit, & earum reginam Medusam debellaverit, ac interfecerit. Vide MEDVSA, & PEGASVS.

Gōrgŏnĕŭs, a, um, γοργόνειος, Nomen possessivum. Ovid. 2. Metam. Gorgoneas tetigisse domos.

Gorgŏphŏrŏs, γοργοφόρος, Palladis epitheton est, quasi Gorgonem ferens: in ejus enim scuto pictum est Medusæ Gorgonis caput. Cicer. antequam iret in exil. Teq; Tritonia armipotens, gorgophora Pallas, Minerva, cæterique dii, deæque immortales, &c.

Gōrgўthĭōn, γοργυθίων, Priami filius ex Castianira Threissa susceptus, qui postea in bello Trojano à Teucro Telamonis filio confossus occubuit. Autor Homerus, Iliad. 8.

Gōrgōnĭŭs, Viri proprium malè olentis. Horát. 2. Serm. Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

Gorlitium, Lusatiæ Vrbs.

Gōrtyn, sive Gortys, ynis, sive Gortyna, næ, γόρτυν, ἡ γόρτυνα, Stephanus. Oppidum mediterraneum Cretæ insulæ ad Letheum fluvium, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Gortynius, ia, ium, γορτύνιος, ut Gortynia spicula, apud Statium, lib. 5. Thebaidos.

Gortynis, idis, patronymicum fœmininum, γορτυνίς. Lucanus lib 6. Dictæa procul ecce manu Gortynis arundo Tenditur in Scævam.

Gŏthĭă. [Ger. Gotland/ist ein Mittnächtige Landtschafft/stosset an Schweden vnd Nortwegen] Regio Europæ, contermina Daniæ & Norvegię. Ex qua Gothi immanes populi, qui olim Italiam armis subegerunt, Romamq; ipsam solo æquarunt, suamq; in totum orbem invexerũt barbariem. Hęc dictio potiùs videtur unico t scribenda, quum à Latinis pœtis prima syllaba ferè semper corripiatur. Ausonius: Hinc possem victos inde referre Gothos. Et sæpiùs apud Claudianum. Non multùm tamen peccaverit qui consonantem geminabit: quod & in Græcis aliquot codicibus factitatum animadvertimus.

G ante R.

Grăcchūrĭs, Vrbs Iberiæ, ita nominata à Sempronio Graccho, qui acceptis in deditionem Celtiberis, hanc urbem, quæ antea Ilurcia dicebatur, splendidiùs restitutam, ut supereſſet rerum à se gestarum monimentum, à suo nomine appellavit Gracchurim.

Grăcchŭs, Semproniæ familiæ cognomen fuit, ex qua fuit Tib. Gracchus Caii & Tyberii pater, qui in Hispaniam Procõsul missus, Celtiberos in deditionem accepit, Ilurciamq; eorum oppidum splendidius à se restitutum, ut gestarum à se rerum memoria supereſſet, de suo nomine Gracchurim appellavit. Huic uxor fuit Cornelia ex Scipionũ familia, insigni pudicitia, & eruditione mulier, ex qua Tyberium & Caium Gracchos suscepit, generosissimę quidẽ indolis juvenes, eloquentiaq; in primis admirabiles, cæterùm popularis auræ plus satis avidos. Quæ res fecit, ut relictis optimatibus ad plebem se contulerint, legesq; agrarias perpetuos seditionum fomites in lucem reduxerint: neque antea quieverint, donec Senatum in suã necem armarent. Tyberius prior occisus est in concione à Publio Nasica. Caius autem biennio pòst quum mõtem Capitolinum occupasset à consule Opimio. Vide plura apud Plutarchum in vita Gracchorum.

Grădīvŭs, pen. prod. [German. Ein zunam Martis.] Martis cognomen, à gradiendo (ut Festus ait) quia gradatim, & per ordines in bellũ itur. ἄρης. Sive à vibratione hastę, quod Græci vocant κραδάνειν. Sunt tamẽ qui à gramine dictũ putent: quia gramine sit ortus. Vnde & graminea corona in re militari maximę est honorationis. Hæc ille. ¶ Alii gradivum, nõ Latinũ, nec Græcum, sed Thracium vocabulũ esse, & significare bellicosum ac fortẽ dicunt. Virg. 3. Aen. Gradivumq; patrem, Geticis qui præsidet arvis. Gradivus, Mars dicitur, quũ sævit, inquit Servius: quum tranquillus, Quirinus: deniq; in Vrbe duo ejus templa sunt: unum Quirini intra Vrbem, quasi custodis & tranquilli. Alterum in Appia via, extra Vrbem, quasi bellatoris vel gradivi. Hæc Servius.

Grădīvĭcŏlă, læ, Qui colit Martem. Silius lib. 4. jaculatorẽq; Sabellum, Et Gradivicolam celso de colle Tudertem.

Grææ, γραῖαι, Tres fuerunt sorores, Phorci filiæ, unicum tantùm habentes oculum & dentem, quibus vicissim inter se tres utebantur. Harum ope Perseus ad Gorgonas pervenit. Vide proverbium apud Erasmum: Orci galea, ubi hæc omnia copiosiùs.

Grăcĭă. [Hebr. יָוָן javan. ἰάδας. Germ. Griechenland / ist jetzt die Türckey. Pol. Grecka zemia. Vng. Görög ország.] Europæ regio est, olim omni disciplinarum genere exculta, hodie, nõ sine ignominia nominis Christiani, Turcarũ imperio subjecta. Hæc à Ptolemæo Achaia nominatur. Principium sumit ad Meridem ab Isthmi Corinthiaci angustiis, indeq; ad Septentrionem in Thessaliam usq; & partem Aegæi maris extenditur. Ad Occasum Acheloo fluvio ab Epiro dirimitur. Ab Ortu rursus habet marẽ Aegæum, qua parte Sunium eo abluitur. Scinditur in multas regiones, quarum præcipuæ sunt Attica, Bœotia, Phocis & Locri. Dicta est Græcia, a Græco primo ejus provinciæ rege, teste Plin. lib. 4. cap. 7. Cic. prõ Flacco: Hæc cuncta Græcia, quę fama, quæ gloria, quæ doctrina, quæ plurimis artibus, quæ etiam imperio & bellica laude floruit, parvum quẽdam locum Europæ tenet, semperq; tenuit: Italiæ maritimam oram bello superatam cinxit urbibus. Idem 1. de lege Agraria: In angustiis & faucibus Græciæ posita erat Corinthus. Magna Græcia dicta est extrema Italię ora, à Locris Italiæ fronte initium sumens, in tres recedens maris Ausonii sinus, patens in longitudinẽ LXXXII. M. pass. ut ex sententia Varronis tradit Plin. lib. 3. cap. 10. Hanc Græci subactam maximis, potentissimisq; urbibus frequentarunt: in quibus numerantur Croton, Arpi, Thurium, Tarentum, aliiq; complures. Cic. 2. de Orat. Nam & referta quondã Italia Pythagoreorũ fuit, tum quum erat in hac gente magna illa Græcia, &c. Idem 4. Tuscul. Quum floreret in Italia Græcia potentissimis & maximis urbibus, ea quæ magna nunc est dicta, &c.

Græcŭs, Qui est ex Græcia. [Hebr. יָוָן javan. ἰάδλιος. Germ. Ein Griech. Vng. Görög.] Cicer pro Flacco: Quanquam quis ignorat, qui modò unquam mediocriter res istas scire curavit, quin tria Græcorum genera sint verè? quorum uni sunt Athenienses, quæ gens Ionum habebatur: Aeoles, alteri: Dores, tertii nominabantur. Idem Qu. Fratri, lib. 1: Familiaritates Græcorum neq; tam fideles sunt: invident non nostris solùm, verumetiã suis. Idem de Aruspicum responsis, artibus Græci, Galli robore, Hispani numero Pœni calliditate valent.

Græcŭs, ca, cum, adjectivum: [Hebr. יָוָן javan. ἰάδλικός. Vn. Görög.] ut Literæ Græcæ. Cic. de Clar. Orat. Gallus q̃ maxime omniũ nobilium Græcis literis studuit. Exemplaria Græca. Horat. in Arte. vos exemplaria Græca Nocturna versate manu, versate diurna. Græco more bibere. Cic. 3. Verr. Fit sermo inter eos & invitatio, ut Græco more biberent. ¶ Græca rosa, λυχνὶς, στεφανῖτις. Dioscoridi, violæ magnitudinis est, non nisi in locis humidis proveniens, quinq; folia non excedens, omnis odoris expers, coloris tantùm gratia expetita ad coronamenta: unde & lychnis coronaria appellatur. Vide Plinium libr. 21. cap 4. ¶ Græca salix, dicitur salix rubra.

Græcè, adverb. [ἰάδλικῶς. Vng. Göröhöl.] Cic. 1. de Orat. Quum ea quæ legerem Græcè, Latinè redderem. Idem 1. Tuscul. Scis enim me Græcè loqui in Latino sermone, non plus solere quàm in Græco Latinè.

Græcānĭcŭs, ca, cum, Plin. lib. 35, cap. 9: Maximeq; ita colorem bibit, quem Græcanicum vocant.

Græcĭēnsĭs, se, Græcus, a, um. [Vng. Görögi.] Gell. lib. 19 cap. 19: Offendimus eum cubantem in symposio Græciensi. Sic apud Plinium: Græciense melinum, lib. 35. cap. 6

Græcŭlŭs, diminutivum. [ἰάδλισκος. Vng. Görögötske.] Iuven. Satyr. 3: Græculus esuriens in cœlum jusseris, ibit. Assentator Græculus, Cic. pro Milone. Idem 2. de Orat. Homines Græculos controversia verbi tandiu torquet. ¶ Græcula rosa, diversum omninò genus est ab eo quod paulò suprà Rosam Græcam appellavimus. Folia habet latissima, sed panniculos ita convolutos, ut nunquam nisi manu coacta dehiscat, semperque nascenti similis sit. Autor Plin. lib. 21. cap. 4. ¶ Græcula mala, à patria sic dicta. Plin. lib. 15. cap. 14: Patrias nobilitavêre Camerina & Græcula.

Græcārĭ, pen. prod. [ὑπερμεθύειν, κωμάζειν. Ger. Schlemmen/im sûffer ligen. Pol. Leżeć a pic, utractać. Vng. Lakásí w'zni, tobzodni. Ang. To banket and mak riotous cheere.] Est conviviis & computationibus operam dare: ab eo quòd Græci genio plurimũ indulgerent, & intemperantiùs in cõviviis se gererent. Nam quandoq; verba trahuntur à moribus nationũ. Horat 2. lib. Serm, Sat. 3: -vel si Romana fatiget Militia assuetum græcari.

Græcīssō, Græcos imitor. [ἰάδλιζω. Vn. Az görögöket követöm.]

Græcōstăsĭs, pen. cor. [χρυσόστασις. Pol. Grecżkie stanowisko.] quasi Græcorum statio, locus Romæ celebris, de quo Varro de Ling. Lat. lib. 5. sic habet: Ante curiam Hostiliam rostra, cujus id vocabulum ex hostibus capta fixa sunt rostra. Dextra è comitio locus substructus, ubi nationum subsisterent legati qui ad Senatum essent missi: is græcostasis appellatur, Cic. ad Qu. Frat. lib. 2: Deinde ejus operæ repentè à græcostasi, & gradibus clamorem satis magnum sustulerunt.

Grăĭŭs,

Grāĭŭs, Idem quod Græcus. [Ἰ᾽ *ἰαονῖνι ἴσλω, γραικός.* Germ. Ein Griech.] Quint. lib. 8. cap. 4: Non putant indignum Trojani principes, Græios Trojanosque, propter speciem Helenæ tot mala tanto temporis spatio sustinere. Virgil. lib. 4. Aeneid. -Graiumq; ideò bis vindicat armis.

Grāĭus, a, um, Græcus, a, um. [Ἰ᾽ *ἰαονῖν. ἴσλωικός.* Vng. Gôrdg.] Virg. 3. Aen. Priamidem Helenum Graias regnare per urbes.

Grājŭgĕnæ. narum; pen. cor. Græci dicti sunt. [יְוָנִי *jevanim. ἴσλωες.*] Cic. 2. de Nat. deor. Grajugena de isto aperit ipsa oratio. Ex Pacuvio. Virg. 3. Aen. Grajugenumque domos, suspectaq; linquimus arva.

Grāmmĭum, urbs in Græcia, *γράμμιον*, cives Grammitæ & Grammitii. Sunt & Grammitæ populi juxta Celticam, Stephanus.

Granata, Hispaniæ urbs celebris.

Granicus, *γρανικός* Ptolemæo, Fluvius est minoris Mysiæ ex Ida monte profluens, & inter Priapum & Esapum in Propontidem influens: juxta quem Alexander Darii Satrapas memorabili prælio superavit, sexcentis Persarum millibus cæsis, fugatisque, quum victoris copiæ triginta peditum millia, & quatuor millia equitum & quingentos non excederent. Autores Plutarchus in Alexandro, Iustinus libro secundo, Diodorus item Siculus libro 17.

Grāstillŭs, *γράστιλος, ὁ*, Vrbs Macedoniæ, alii Prastillus, Steph.

Gratiæ, Vide in APPELL. GRATIA.

Gratĭdĭă, *γρανδία*, Proprium nomen mulieris Neapolitanæ unguētariæ, ac maleficæ, quam Horatius in Epod. Canidiam nominavit.

Grāucăsum. [Ger. Ein Schneegebirg *Scythiæ* in *Asia* gelegē.] Caucasum montem nominarunt Scythæ, quod illorum lingua significat nive candidum. Autor Plin. lib. 6. cap. 17.

Gravionarium, Oppidum est Germaniæ, apud Ptolem. lib. 2. cap. 11. Vulgò Bamberg.

Grăvīscæ, Ptolemæo, Hetruriæ castellum est in Tuscia, quod hodie *Montem altum* vocant: ita dictū ab aëris gravitate. Virg. 10. Aen. Et Pyrgi veteres, intempestæq; Graviscæ.

Gresinus. *γρησῖνος*, Vrbs Chersonesi, Steph.

Grēstōnĭă, *γρηστωνία*, regio Thraciæ juxta Macedoniam à Castro quodam dicta, Gastrones gentile, vide GASTRONIA.

Grōnĭă, *γρώνια*, Vrbs Phocidis, Steph.

Gronii, Hispaniæ Tarraconensis populi sunt ad Durium amnem, quorum meminit Pompon. Mela lib. 3.

Groninga. [German. Grōningen in Frieslandt.] Vrbs Frisiæ.

Gryllus, Xenophontis Socratici filius, qui prò patria fortiter pugnans, honestam mortem oppetiit, multorum ob id encomiis celebratus. Autor Aristoteles in Politicis.

Grȳnēus. *γρυνεύς*, Dictio dissyllaba, nomē est Centauri. Ovid. 12. Metam. Cumq; suis Gryneus immanē sustulit aram Ignibus, & medium Lapitharum jecit in agmen.

Grynía, Plinio, Straboni Grynium, *γρυνοί, ἡ γρυνεία* Stephano, Oppidum est Myrinæorum in Aeolide Asiæ regione, Apollinis fano & pervetusto oraculo nobile; à quo Apollo Grynæus, *γρυναῖος* dictus putatur. Vide Strab. lib. 13, & Plin. lib. 5. cap. 30.

Grȳnēŭs, a, um, adjectivum trisyllabum, *γρυναῖος*. Cognomen est Apollinis inditum, à Gryneo nemore juxta Clazomenem Asiæ civitatem, in quo Apollo colebatur. Virg. 4. Aen. Sed nūc Italiam magnam Gryneus Apollo: Italiam Lyciæ jussêre capescere sortes. Idem 6. Aegl. His tibi Grynei nemoris dicatur origo. Servius: Gryneum nemus est in finibus Aeolidis, Apollini consecratum. Dictum est autem hoc nemus à Gryneo vicino oppido. De quo vide Strab. lib. 13.

G ante V.

Gūnās, *γύναι*, Locus habitatus in Syria uberis & fœcundi soli: unde nomen ei *παρὰ τὸ γόνιμον*, Steph.

G ante Y.

Gyărŭs, ri, fœm. gen. [*γύαρος*. Stephano, vel Gyara, æ, pen. cor. Germ. Ein Insel im Egeischen Meer gelegen/ eine auß den *Sporadibus*, in welche die Römer jhre vbelthäter verschickten.] Insula est maris Aegæi, una ex Sporadibus in quam Romani noxios deportabant. Plinius libro 8. cap. 29: Ex Gyaro insula incolas à muribus fugatos. Iuvenal. Satyr. 10: Vt Gyaræ vinctus scopulis, parvaque Seripho. Idem Satyr. 1. usus est numero plurali. Aude (*inquit*) aliquid brevibus Gyaris, & carcere dignum, Si vis esse aliquid.

Gyās, *γύας*, Viri Trojani nomen est apud Virgil. 5. Aen. Ingentemq; Gyas ingenti mole Chimæram, &c.

Gygæus lacus, *γυγαία λίμνη*, Lydiæ lacus est, stadiis quadraginta à Sardibus distans: qui postea Colous dictus est. Propertius: Lydia Gygæo tincta puella lacu. Meminit hujus lacus Homerus in fine Catalogi. Plin. lib. 5. cap. 29: Gygæum stagnum appellat.

Gygemorus, Thraciæ mons est, apud Plin. lib. 4. cap. 21.

Gyges, [*γύγης*. Germ. Ein grosser Ryß.] Nomen viri proprium, qui Cœli & Terræ filius fingitur, gigas maximus, & centimanus, frater Briarei. Sunt tamē qui Briarcum, Gygen, & Aegeona eosdem putāt. Ovid. 4. Trist. Centimanumq; Gygen, semibovemq; virum. ¶ Est & nomen viri proprium apud Maronem lib. 9: Principiò Phalarim, & succiso poplite Gygen Excipit. ¶ Item formosi pueri apud Horatium, 2. Carm. Luna mari Gnidiúsve Gyges. ¶ Alius fuit Gyges quidam Lydus, cui quum Candaules rex uxorem suam nudam ostendisset, illa marito indignata, Gygen ad cædem ejus impulit, sesēq; cum regno Lydiæ illi tradidit. Historiam hanc vide latiùs apud Herodotum, libro primo. Cicero libro tertio de Offic. Hinc ille Gyges (*inquit*) inducitur à Platone, qui quum terra discessisset magnis quibusdam imbribus, in illum hiatum descēdit, æneumq; equum (ut ferunt fabulæ) animadvertit, cujus in lateribus fores essent: quibus apertis, hominis mortui corpus vidit magnitudine insuśitata, anulumque aureum in digito: quem ut detraxit, ipse induit (erat autem Gyges regius pastor) tum in consilium pastorum se recepit. Ibi quum palam ejus anuli ad palmam converterat, à nullo videbatur: ipse autem omnia videbat, idem rursus videbatur quum in lucem anulum inverterat. Itaq; hac opportunitate anuli usus, reginę stuprum intulit, eaque adjutrice regem dominum interemit, sustulit quos obstare arbitrabatur, nec in his facinoribus eum quisquam videre potuit. Sic repentè anuli beneficio rex exortus est Lydiæ. Hactenus Cicero. ¶ Hinc locus proverbio, Gygis anulus, *γύγου δακτύλιος*. Quadrat vel in homines inconstantibus moribus, vel infortunatos, qui veluti virgula divina, quicquid optant, id suo arbitrio consequuntur. ¶ Eodem nomine dictus est Lydiæ fluvius.

Gylacea, *Γυλάκεια*, Illyriæ civitas à Gylaca Corinthio, aliàs Apollonia.

Gymnāsĭæ Plinio, sive Gymnesiæ, *γυμνησίαι* Straboni & Stephano, insulæ duæ ante Hispaniam, quæ à Latinis Baleares appellantur: eò quòd incolæ harum insularum præcipuè se funda exercebant. Autores Strabo lib. 14, & Plin. lib. 3. cap. 5.

Gymnētēs, *γυμνῆται*, Aethiopum populi, Nigritis & Pharusis vicini, Plin. lib. 5. cap. 8.

Gymnŏsŏphistæ, [*γυμνοσοφισταί*. German. Die weisen vnd gelehrten *Philosophi* bey den Indianeren / so ein gestreng abgesunderet Leben führten.] Philosophi Indorum: sic dicti quòd nudi in sylvis agerent, voluptatum omnium expertes, quibus mortalium vita corrumpitur. Plin. lib. 7. cap. 2: Philosophos eorum quos Gymnosophistas vocant, ab Exortu ad Occasum perstare; cōtuentes solem immobilibus oculis, ferventibus arenis totò die alternis pedibus insistere. August. lib. 15. de Civit. Indorum Gymnosophistæ, qui nudi perhibentur philosophari in solitudinibus Indiæ, à generando se cohibent. Hi ab Exortu ad Occasum perstare dicuntur, solem contuentes immobilibus oculis, ferventibus arenis toto die alternis pedibus insistentes. Hi frigora nivium, & æstus flammæ citra dolorem perferunt. Ferunt Alexandrum magnum, quum in Indiæ expeditione ad Gymnosophistas penetrasset, gravissimè ab illis fuisse increpitum, quòd mortalis quum esset, mortali tamen sorte non contentus, totum Orientem latrociniis infestaret. De his Cic. Tuscul. quæst. lib. 5: Quæ barbaria (*inquit*) India vastior aut agrestior? in ea tamen gente primùm hi, qui sapientes habentur, nudi ætatem agunt. Caucasi nives, hyemalemq; vim perferunt sine dolore: quumque ad flammam se applicaverint, sine gemitu aduruntur.

Gȳnæcŏpŏlīs, Aegypti oppidum, à quo propinqua præfectura, Gynæcopolitis appellatur: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 9 *γυναικόπολις*.

Gyndēs, [*γύνδης*. Ger. Ein grosser fluß der Assyrierm/ so in dē *Tigrim* fleußt.] Fluvius est Assyriorum maximus secundùm Eu[illegible]ratem, in Mantienis nascens montibus, & per Dardanæos in Tigrim influens. Hunc Cyrus Persarū Rex, quū equitem quendā sibi in primis dilectum absumpsisset, totum in varios alveos derivavit. Autore Herod. lib. 1, & Seneca lib. 3. de Ira.

Gȳpsēĭs, *γυψαῖς*, Aethiopiæ insula, apud Martianum lib. 3. A' qua fit gentile Gypseites, *γυψαίτης*.

Gyrtōn, onis, sive Gyrtona, næ, *γυρτών* Ptolemæo: *γυρτὼν* Stephano, Perrhæbiæ oppidum, ut Stephano placet: ita dictum à Gyrtone Phlegię fratre. Ptolemæus Gyrtonam in Stymphalia Macedoniæ regione, Plinius in Magnesiā collocat.

Gȳrhēum, [*γύθειον*. German. Ein Statt in Achata/ welche *Hercules* vnnd *Apollo* miteinander gebauwen haben.] Oppidum est Achaiæ ad Maleum promontorium, quod Hercules & Apollo depositis eò loci simultatibus communi opera condiderunt. Livius in Maced. bell. Gytheum (*inquit*) omnium maritimarum rerum Lacedæmoniis receptaculum. Hinc Gytheates sinus, ad Maleum promontorium, cujus meminit Plinius lib. 4. cap. 5.

Gȳzantes, populi Africæ, vide Byzantes apud Steph. apud quem etiam Gygantes reperitur.

H

Abessus, autore Plin. lib. 5. cap. 27, Lyciæ urbs est, postea Antiphellus dicta.

Habronicas, Nomen viri proprium.

Hadranitani, Siciliæ populi. Plinius libro 3. capite 8.

Hadrĭă, sive potiùs Adria: [ἀδρίας Suidæ & Stephano: Germ. Das Venedisch Meer] secundus Europę sinus inter Lacinium Italiæ & Acroceraunium Epiri promontorium, irrumpens dextrà Macedoniæ partem, Dalmatiam, Illyricum & Istriam: sinistrà Apuliam, Frentanos, Picentes, & Venetos alluens. Lucan. lib. 5: - sonat Ionio vagus Hadria ponto. Videtur, hoc nomen rectiùs sine aspiratione scribi. Accepit enim nomen ab Atria nobili Circumpadanæ regionis oppido (ut docet Cato in Originibus, & Plin. lib. 3. cap. 16,) quod insignem circa Padi ostia habebat portum, à quo quidē oppido vicinum mare primùm Atriaticum dictum fuit, & deinde literæ unius immutatione Adriaticum est. ¶ Fuit item Hadria, sive Adria, oppidum in finibus Piceni, Romanorum colonia, VII. M. passuum à mari distans: à qua vicinus ager, Ager Hadrianus, sive Adrianus dictus est.

Hadrianopolis, Bulgariæ urbs est.

Hæbūdēs, pen. prod. [αἱβουδαι. Germ. Fünff Inſſlen zwiſchen Schottlande vnd der Inſel Thule gelegen.] Insulæ sunt numero quinque inter Caledonium, quæ hodie *Scotia* dicitur, & Thulen insulam. Solinus: A Caledoniæ promontorio Thulen petentibus, bidui navigatio: inde excipiunt Hæbudes quinque numero. Et paulò pòst: Secundam à continenti stationē Orcades præbent, quæ ab Hæbudibus porrò sunt septem dierū, noctiumq; totidem cursu.

Hæmodes, teste Pomponio, lib. 1, Mons est Lyciæ.

Hæmōn, αἵμων, Thebanus juvenis, qui quum amore incredibili Antigonem Oedipi & Iocastę filiam deperiret, ad ejus tumulum mortem sibi conscivit. Fuerat autem Antigone jussu Creontis (qui vetuerat cadavera Græcorum inhumari) jugulata, quòd Polynicen fratrem mortuum noctu sepelire voluisset. De hujus adolescētis morte, vide Statium in Thebaid. & Propertium lib. 2: Quid, non Antigones tumulo Bœotius Hæmon? &c.

Hæmonia. Vide AEMONIA.

Hæmŭs, sive Aemus, αἷμος, rex Thraciæ potentissimus, qui Rhodopen Strymonis fluvii filiam duxit uxorem. Hi in tantā arrogantiam elati sunt, ut Hæmus se esse Iovem, Rhodope Iunonem prædicarent, seq; ut deos adorari juberent. Qua insolentia Iupiter indignatus, eos in mōtes commutavit. Ovid. 6. Metamorph.

Hæmŭs, αἷμος Suidæ, sive, ut aliis videtur, Aemus, mons est Thraciæ vasto jugo procumbens in Pontum: cujus excelsitas sex millibus passuum subitur. Oppidum habuit in vertice Aristæum. Plin. lib. 4. cap. 11: In Pontum quidem vergit mons Hęmus, cæteros, ejus spatii magnitudine ac sublimitate superans, mediamq; Thraciam dividens. Strabo li. 7. Existimat Polybius ex ejus vertice utrunq; mare cerni, Aegæum & Adriaticum. Id quod Strabo, ob ingens intervallum, falsum probat. Sententiam tamen Polybii sequitur Mela. Nomen ei inditum ab Aemo Boreæ & Orithryiæ filio. [Germ. Das Gebirg ſo *Theſſaliam von Thracia* vnderſcheidet.] Autor Stephanus de Vrbib. Servius in illud Georg. Aemathiam & latos Hęmi pinguescere campos, tradit montem esse Thessalię. Sed hoc dixisse putatur: quia Thessaliam à Thraciā Hæmus dividit. In eadē est sententia idem Servius in illud 2. Georg. - O qui me gelidis in vallibus Hæmi Sistat. Liv. 4. Decad. lib. 10, montem describit. Vide HEMVS.

Hærēs Mārtĭă, Nomen deę, quæ una ex Martis comitibus esse putabatur, cui veteres post acceptam hæreditatem rem divinam faciebant: autor Festus.

Hævila, loci nomen est, lib. Reg. 1, Vbi Saul Rex Amalechitas bello superavit. Est & Regio à qua Hævilæi, qui Ioseph. lib. 1. Antiquit. Getuli vocantur, nomen habent.

Hāgnēs, etis, ἄγνης, Mulieris proprium, ἀπὸ τῆς ἁγνότητος: id est, à castitate impositum.

Halæ, ἁλαὶ, Bœotiæ oppidulum, ut ex Pausaniæ sententia tradit Steph. Sunt & alia ejusdem nominis loca, quæ ab eodem commemorantur.

Halalcomene, & Halalcomenæ, Vide ALALCOMENE.

Halarodii, Populi citra Pontum, Steph.

Hālcyŏnē, es, pen. cor. ἀλκυόνη, Aeoli ventorū Regis filia, uxor Ceycis, quę præ dolore, quē ex naufragio & morte mariti susceperat, mutata est in avem halcyonem. Vide ALCEDO.

Hălæsă, ἁλαισα, Sicilię oppidum inter Agathyrsum & Cephaledium situm, triginta pass. M. ab utroque, teste Strab. libro 6. ¶ Hinc deducitur adjectivum Halęsinus, a, um: ut, Halęsina civitas. Cic. 3. Verr. Siciliæ civitates multæ sunt, ludices, ornatæ atq; honestæ, ex quibus in primis numeranda est civitas Halæsina. Nullam enim reperietis aut officiis fideliorem, aut copiis locupletiorem, aut autoritate graviorem. Halæsini, urbis hujus incolæ, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8.

Hălæsĭus, ἅλαισος, Fluvius & mons non longè ab Aetna. Colum lib. 10: Et quæ Sicanii flores legistis Halæsi. ¶ Est & in Ionia Asiæ regione ejusdem nominis fluvius, Colophonē præterfluens. Autor Plin. lib. 5. cap. 29.

Hălæsĭus, ἅλαισος, Agamemnonis fuit filius ex Briseide, ut quidā volunt: vel ex Clytemnestra, ut alii. Dicunt enim hunc cum matre sensisse contra patrem: & postea patria pulsum in Italiam venisse, atq; apud Massicum Campaniæ mōtem consedisse, & tanquam Trojani nominis hostem Turno adversus Aeneam favisse. Virgil. Hinc Agamemnonius Trojani nominis hostis Iungit Halæsus equos, &c. Ovid. quoq; lib. 4. Fast. autor est ab hoc Halæso Falisсos nomen accepisse.

Halei, ἁλιαῖς, Maritima urbs Laconię, Steph. Vide TIRYNS.

Halía, æ, ἁλία, Nympha marina, Nerei & Doridis filia: ἀπὸ τῆς ἁλὸς: hoc est, à mari dicta.

Haliacmon, sive Haliagmon, [ἁλιάκμων. Germ. Ein fluß in *Macedonia*.] Fluvius est Macedonię. Plin. lib. 31. cap. 2: Item in Macedonia qui velint sibi candida nasci, ad Haliacmona ducere: qui nigra aut fusca, ad Axium.

Hăl ĭ ārtŭs, ἁλίαρτος, Nomen urbis Bœotię, quam Haliartus condidit Therpandri filius: de qua vide Strab. lib 9.

Halica, Nomen mulieris.

Hălĭcārnă, ἁλικαρνα, Oppidum mediterraneum Aetolię, apud Plin. lib. 4. cap. 2.

Hălĭcārnāssŭs, pen. prod. [ἁλικαρνασσεύς. Ger. Die Hauptſtatt in Caria des minderen *Aſiæ* am Meer gelegen.] Vrbs Cariæ, principum regia, circa initium Tauri sita, ad mare, in minori Asia, Argivorum colonia in qua Mausoleum quondam nobilissimum opus extabat, & Salmacis fons. Hæc priùs Zephyra dicebatur. Ex Halicarnasso fuit Herodotus historicus, item Heraclius Poëta, & Dionysius scriptor antiquitatum Romanarum, qui ab ea Halicarnassęus dictus est.

Halicyæ, Vrbs Siciliæ, Steph.

Halicyrna, Vicus Acarnaniæ.

Halimeda, Nympha. Vide in DAMASCO.

Halizon, ἁλίζων, Fluvius.

Hălizōnēs pen. prod. ἁλιζῶνες, Populi Asiæ maritimi, Mysis, Caribus, & Lydis finitimi: ita dicti παρὰ τὸ τὴν ἁλὶ ἐπιζώννυσθαι: hoc est, ab eo quòd mari præcingantur, ut indicat Plin. lib. 5. cap. 31. Stephanus Halizones dictos putat, quasi ἁλαζόνας, quòd ob divitias superbi essent & præferoces.

Halmyris, ἁλμυρὶς, Lacus ambitu LXIII M. pass. ex Danubio natus supra Istropolin: de quo Plin. lib. 4. cap. 12.

Hălōnē, es, ἁλώνη, Insula Propontidis ante Cyzicum, oppidū habens ejusdem nominis. Autor Plin. lib. 5. cap. ultimo.

Hălŏnēsŭs, ἁλόννησος, Insula Aegæi maris. Strabo lib. 14.

Hālsĭŭs, campus Tragasæ.

Halus, ἅλος, ὁ vel ἡ, Civitas Achaiæ & Phthiodis, &c. Parmenisсus aliam facit Malliacam Achilli subditā: aliam Protesilao. Stephanus, incolæ Halei, Halusii vel Halit dicuntur.

Hălўāttēs, ἀλυάττης, Lydiæ rex, pater Crœsi. Autor Herodot. libro 1.

Hălўāttĭcŭs, a, um, Horat. lib. 3. Carm. Quàm si Mygdoniis regnum Halyattici Campis cōtinuem. Regnum, *inquit*, Halyattici: hoc est, Crœsi, Halyattæ filii.

Hălўs, [ἅλυς. German. Ein fluß ſo am Berg Tauro entſpringt vnd durch *Cappadociam* fleußt.] Fluvius ex Tauri montis radicibus profluens per Cappadociam, & à Meridie Syros ac Paphlagones interfluens: contra Aquilonem in Euxinum mare evolvitur. Meminit ejus Cicero 2. de Divinat. Crœso fatalis Halys, Lucan. libro tertio. Crebro vortice tortus Halys, Ovid. quarto de Ponto.

Hămādrўădēs, pen cor. [ἁμαδρυάδες. Germ. Waldgöttin von welchen die Alten gehalten haben daß ſie mit den Eychbäwmen auffwüchſen / vnnd ſo lang lébten alß dieſelbigen beſtünden.] Nymphæ sylvarum, quas vetustas credidit simul cum arboribus nasci & interire. Vide DRYADES. Virg. 10. Aegl. Iam neq; Hamadryades, rursus, nec carmina nobis Ipsa placent.

Hămāxă, regio Bithyniæ. Steph.

Hamaxampeus, Pars est fluminis Hypanis, qui cum fonte Xampeo amaro commixtus est. Tortellius.

Hamaxantia, pars Hippocratidis, Steph.

Hamaxia, civitas Atricheæ Ciliciæ. Steph. ex Strab.

Hămāxŏbĭī. Ptolemęo, Hamaxobię Pomponio. [ἁμαξόβιοι, ἁμαξοβῖται. German. Wöicker *Sarmatiæ* in Europa / welche an ſtatt der henſeren wägen brauchen / alß jetzt ſind die Reuſſen / Moſcoviter / Pleſcoviter / ꝛc.] Populi sunt Sarmatiæ Europeæ: ita dicti quòd plaustris utantur vice domorum. Vadianus Pomponii interpres eos esse putat, quos non procul à Polonis sitos, vulgus corrupta voce vocat *Moscovitas*. [Pol. *Cerkasy*.] Hinc proverbium apud Tertull. l. 1. contra Marcion. Hamaxobio instabilior.

bilior, de Marcione homine inconstantissimo.

Hamburgum. [Germ. Hamburg in Seestätten.] Vrbs in finibus Saxoniæ.

Hammodara, Oppidum inter Aegyptum & Aethiopiam, juxta se habens bituminis fontem. Autor Plin.lib.6.cap.29.

Hanapis, fluvius est Scythiæ, Herod. teste.

Hannibal, Vide ANNIBAL.

Hanno, Punicum nomen est, quo pleriq; non ignobiles Carthaginiensium duces sunt appellati: tres tamen inter cæteros maximè illustres extitêre. Primus fuit Philippi Macedonis tẽporibus, qui quum tyrannidis cupiditate accensus, omnes civitatis principes in filiæ suę nuptiis veneno necare constituisset, prodito à ministris cõsilio, frustrà cõcitatis servitiis, Maurorumq; rege in patriæ exitium sollicitato, vivus in Carthaginiensium manus pervenit: à quibus & ipse virgis cæsus, & manibus, cruribusq; fractis in crucẽ actus est, & in cognatos omnes sævissimè animadversum. ¶ Fuit alter Hanno temporibus Agathoclis Siculorum tyranni, à quo cũ xxx. Pœnorum millibus conserta pugna est interfectus. ¶ Tertius fuit tempore secundi belli Punici, Barchinæ factionis princeps, contrarias Hannibali in Republica partes fovẽs. De hoc multa apud Livium. Aliorum meminit Iustin. lib. 21. & 22.

Hārmă, urbs Bœotiæ Tanagritæ: est etiam tribus Atticę pars, Stephan.

Hārmastis, tis, Ἁρμαστις, Iberiæ oppidum, ad Neorim amnem, ex adverso portarum Caucasi. Autor Plin. lib. 6 cap. 10. & 11.

Hārmătă, Ἁρματα, urbs Indica, Steph.

Harmătītēs, Ἁρματίτης, civitas quædam, Steph.

Harmathus, untis, Civitas seu promontorium èregione urbis Methymnæ, à qua Harmatopolitæ dicti sunt.

Harmătŏpōlītæ, Ἁρματοπολῖται, Populi sunt Asiæ in sinu Elaitico: ita dicti ab Harmathunte vicino promontorio. Meminit eorum Plinius lib. 5. cap. 30. Apud Strabonem tamen hoc promontorium vocatur Hermathus per e literam in proxima syllaba.

Hārmŏdĭŭs, & Aristogitŏn, cives Athenienses fuerunt, quibus quod Rempubl. tyrannide liberassent, hoc honoris à civibus suis tributum est, ut nemo unquam ipsorum nomine vocaretur. Hinc natum Adagium: Hármodii cantilena, Ἁρμοδίου μέλος. De lugubribus ac tristibus dicebat. Aristoph. Ἀχαρνῆς. Οὐδὲ πώ μοί ποτε τὸν Ἁρμόδιον ἄσεται: Id est, Nec unquam apud me carmen Harmodium canet. Genus erat cantilenæ quod in compitis cani consueverat in Harmodium & Aristogitonem, quòd hi Pisistratidarum tyrannidem sustulerunt. Ejus carminis hoc erat initium: φίλταται Ἁρμόδιε οὔπω τεθνήκασι: hoc est, charissime Armodi haudquaquam mortuus es. Refertur à Suida & Diogeniano.

Harmodorus, poëtæ nomen est apud Plutarchum.

Hārmŏnĭdēs, Ἁρμονίδης, Civis Trojanus, architecturæ peritissimus, quem Homerus fabulatur à Minerva fuisse adamatum. Hinc inter cęteras naves illas fertur ędificasse, quibus Alexander Helenam raptam Trojam transvexit.

Harpagia, pluralis tantùm numeri, Ἁρπάγια, τὰ, Locus est in Phrygia in confinio agri Cyziceni: unde Ganymedem raptum fuisse ab aquila fabulata est antiquitas: Autor Strabo libro 13.

Hārpălĭcē, pen. cor. Ἁρπαλίκη, Nomen mulieris, Harpali Thracum Regis filiæ, quæ patrem à Getis captum liberavit. Autor Servius in illud 1. Aen. -vel qualis equos Threissa fatigat Harpalice, volucremq; fuga prævertitur Hebrum:

Hārpătŭs, penult. corr. Nomen est prædonis apud Ciceronẽ lib. 1. de Natur. deor.

Hārpălўcēă, Ἁρπαλύκεια, civitas Phrygiæ à Gordiotichitis cõdita, Stephanus.

Hārpăsa, orum, pen. cor. Ἅρπασα, Oppidum Asiæ, oppositum fluvio Harpaso. Plin. lib. 2. cap. 96: Iuxta Harpasa oppidum Asiæ cautes stat horrenda, uno digito mobilis; eadem, si toto corpore impellatur, resistens.

Hārpocrātēs, penult. corr. [Ἁρποκράτης. German. Der Gott der verschweigung oder still schweigung.] Simulachrum in sacris Isidis & Serapidis erat, quod digito labiis impresso, admonere videbatur ut silentium fieret. Hic dicebatur silentii Deus. Revera autem Græcus philosophus fuit Harpocrates, cujus eruditio ac præcepta in id maximè tendebant, ut silentium præciperet; & omnibus rebus anteponeret. Catullus in Gellium, epigram. quinquagesimonono: Gellius audierat patruum objurgare solere, Siquis deliciàs diceret, aut faceret: Hoc ne ipsi accideret, patrui perdespuit ipsam Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem. Vbi reddere Harpocratem (ut monet Erasmus in Adagiis) proverbialiter dictum est, pro silentium imponere.

Hārpўĭæ, [Ἅρπυιαι. Ger. Wundergestalten so halb Jungfrauwen/ und halb Raubvögel sind.] Monstra describit Virgil. lib. 3 Aen. Tristius haud illis monstrum, nec sævior ulla Pestis & ira

Deûm, Stygiis sese extulit undis: Virginei volucrum vultus, fœdissima ventris Ingluvies, uncęq; manus, & pallida semper Ora fame. Dictæ ab ἁρπάζειν. A Suida vocantur ἁρπακτικοὶ δαίμονες: hoc est, rapaces dæmones. Dicuntur fuisse Ponti & terræ filiæ, ut ait Servius: unde in insulis habitant, partem terrarum, partem maris tenentes: dictæ ἀπὸ τοῦ ἁρπάζειν: id est, à rapiendo. Volatiles, vultu virgineo, manibus uncis. Alii Neptuni filias faciunt, qui ferè prodigiorum omnium pater est; nec immeritò: nam secundùm Milesium Thaletem, omnia ex humore procreantur: unde est, Oceanumq; patrem rerum. Sic & peregrinos, Neptuni filios dicimus, quorum ignoramus parentes. Alii autem dicunt Harpyias, filias Thaumantis & Electræ fuisse. Has Virgilius tres esse dicit, Aello, Ocypeten, Celęno: quarum postremam Homerus Podargen vocat, & ex eâ Zephyrum ventum, Achillis equos, Ballium videlicet & Xanthum genuisse dicit. Hesiodus tantùm duas nominat, Aello videlicet & Ocypetem. De Harpyis suprà nonnulla dicta sunt in dictione CALAIS: nonnulla etiam infrà dicentur in dictionibus PHINEVS & ZETHES. Virg. lib. 3. Aen. Strophades, Graio sunt nomine dictæ Insulæ Ionio in magno, quas dira Celæno, Harpyiæq; colunt aliæ, &c.

Hasbÿtæ, ἀσβῦται, Africæ interioris populi post Nasamones, Macis finitimi. Autor Plin. lib. 5. cap. 5.

Hāsdrŭbăl, Vide ASDRVBAL.

Hastă, Oppidum in extremis Italiæ finibus, circa Iapygium promontorium, cujus meminit Plin. lib. 3 cap. 1.

H ante E.

Hebē, [ἥβη. German. Ein Tochter Junonis vnd ein Göttin der jügend.] Filia fuit Junonis absq; patre, ut Latinorum poëtæ asserunt. Apollo enim quum Junoni novercæ convivium in patris sui domo parasset, inter alia lactucas agrestes ei apposuit: quas quum Juno avidè comedisset, illicò usque tunc sterilis, prægnans effecta est, peperitque Heben, quam postea Iupiter ob formę elegantiam ad pocula ministranda assumpsit, deamq; juventutis effecit. Tandem quum ipse unà cum cæteris diis apud Aethiopes cõmessaturus ivisset: factũ est, ut administrans ei Hebe pocula, perque lubricum minùs cautè incedens, caderet, revolutisque vestibus obscœna Superis mõstraret: quam ob rem ab officio est amota, ejusque loco Ganymedes subrogatus. Postremò Herculi in deos relato, uxor data. Autor Servius. Homerus autem ex Iove eam conceptã esse tradit, neque omninò ab officio remotam, sed cæterorũ deorum pincernam fuisse: Ganymedẽ verò solius Iovis. Ovid. lib. 9 Metam. Hoc illi dederat Junonia muneris Hebe, &c. Hęc dea juventutis putabatur. ἥβη enim florem ætatis & primam pubem significat.

Hĕbræi. [עברים hibrim. ἑβραῖοι. Germ. Die Jsraëliten.] Dicti sunt Iudæi, ab Heber, qui fuit abnepos Sem filii Noẽ: priùs Heberæi cognominati: ac deinde una detracta litera Hebræi: sicut docet August. lib. 10 de Civit. Dei: Et quia in ejus familia remansit lingua, quæ priùs humano generi creditur fuisse cõmunis, quum gentes linguarum diversitate sunt divisæ, deinceps Hebræa est nuncupata. ¶ Ab Hebræus fit Hebraicus, a, um: ut, Lingua Hebraica.

Hebrŭs, [ἕβρος. German. Ein fluß in Thracia so am Berg Rhodope entspringt / heißt jetzt Marixa.] Fluvius in Thracia: nascitur juxta Hadrianopolin, in monte Rhodope, labiturque in Aegæum mare, è regione Samothraciæ insulæ. Celebratur propter aurum quod ex arenâ ejus colligitur. Poëtæ fabulantur in hunc Orphei caput, quum Cicones eũm confecissent, projectum esse: unde & Oeagrius dicitur, ab Oeagro Orphei patre. Virg. lib. 4. Georg.

Tum quoque marmoreâ caput à cervice revulsum
Gurgite quum medio portans Oeagrius Hebrus,
Volveret, &c. Ovid. lib. 11. Metam.
Membra jacent diversa locis, caput Hebre, lyramq;
Excipis, & mirum, &c. Martianus lib. 6: Hebrũ (inquit) Odrisiæ nives complent, qui inter diversos Barbaros fluens, etiam Ciconas perluit. Hebrus hodie Marixa dicitur.

Hĕcălē, ἑκάλη, Nomen anus pauperculæ, quæ Theseum adhuc adolescentem hospitio susceperit. Hujus paupertatem Callimachus justo volumine celebravit. Hinc natum proverbium: Nunquam Hecale fies: hoc est, nunquam te inopia opprimet. Ovid. de Amor.

Cur nemo est Hecalen, nulla est quæ noverit Irum?
Nempe quòd alter egens, altera pauper erat. Plautus in Cistel. Siquidem eris ut volo, nunquam Hecale fies.

Hĕcămēda, ἑκαμήδη, Arsinoi filia, quę direpta Tenedo, Nestori in prædam cessit, teste Homero, lib. 11. Iliados.

Hĕcătē, pen. cor. [ἑκάτη. Germ. Die Göttin Diana ein Schwester Apollinis.] Iovis & Latonæ filia, & soror Apollinis, quæ & Diana dicitur. Huic triplex nũmen attribuitur: unde à Virgilio Tergemina vocatur. Nam in cœlo creditur esse Luna: in terris Diana: & apud inferos Proserpina. ¶ Dicta Hecate, teste Servio, quòd

vio, quòd centum victimis placetur, aut quòd centum annos errare jubeat insepultos. Verisimilius videtur Hecates nomen factum esse à masculino ἑκατος, quo nomine Græci vocant Apollinem: sicut à Cynthio Cynthia, à Delio Delia, à Phœbo Phœbe. Dictus autem Sol est Hecatos, ab, ἑκὰς longè, quòd eminùs radios suos ad nos mittat, & quodammodo jaculetur. Hæc & τριπρόσωπος: quia (ut inquit Orpheus in Argon.) tria habuit capita, dextrum equinum, sinistrum caninum, medium suis agrestis. Ovid 9. Metam. Tuq; triceps Hecate. ¶ Alia fuit Hecate, herbarũ, veneficiorumq; peritissima, quæ in Taurica Cherroneso regnavit, teste Dionysio Milesio. In primo Argonauticôn, & Diod. Sicul. lib. 5. cap. 4. Item Apollon. Rhod. lib 3. Argonauticôn, ubi illam dicit docuisse Medeam τεχνησιν φάρμακα. Filia fuit Persæ, filii Solis, & fratris Aeetæ: à quo & Perseis, sive Perseia cognominatur. Ovid. 7. Metam. Ibat ad antiquas Hecates Perseidos aras. Valerius Flaccus li. 6: Hanc residens altis Hecate Perseia lucis Flebat. ¶ Veteres cœnam perparcam & impendiò frugalem Hecatæ cœnã appellabant, quòd apud inferos tenuissimo victu, minimoq; cibo, eoq; vilissimo vivitur, juxta Poëtarum theologiam.

Hĕcătæŭs, ἑκαταῖος, Historicus Milesius, Protagoræ auditor, qui primus soluta oratione historiam condidit. Floruit temporibus Darii, qui Cambysi successit. Autor Suidas. ¶ Fuit præterea eodem nomine grammaticus quidam Abderita, cujus meminit Suidas.

Hĕcătŏmpŏlis. [ἑκατόμπολις Germ. Ein zunam̃ der Insel Candia / von den hundert Stetten her / so in deren sollen gewesen seyn] Cretæ insulæ epitheton est, à numero civitatum impositum, quæ centum in hac insula fuisse perhibentur, vel Virgilio teste, lib. 3. Aen. Creta Iovis magni medio jacet insula ponto, Mons Idæus, ubi & gentis cunabula nostræ Centum urbes habitant magnas, uberrima regna.

Hĕcătŏmpўlŏs, ἑκατόμπυλος, Thebes Aegyptiacæ epitheton est, à portarum numero, quę centum in hac urbe fuisse dicuntur. Iuvenalis: Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis. ¶ Est item ejusdem nominis urbs in Parthia, teste Stephano.

Hĕcătŏnchīrŏs, pen. prod. ἑκατόγχειρος, Briarei, sive Aegæonis epitheton, quod nobis Centimanum sonat. Fingunt enim Poëtæ, Briareum centum manus, & quinquaginta ventres habuisse: ut tradit Plutarchus eo in opusculo, quòd περὶ πολυφιλίας inscripsit.

Hĕcătŏnnēsī, ἑκατόννησοι, Insulæ exiguæ viginti circa Lesbum: ab Hecato: id est, Apolline dictæ, qui in illis plurimùm colebatur.

Hĕctŏr, [ἕκτωρ. German. Ein Sohn Priami des Trojanischen Königs.] Priami Regis filius, Trojanorum omnium fortissimus, ab Achille interfectus: dictus (ut scribit Plato, ab ἔχω, defendo, quòd urbem contra hostium impetum tenuerit, patriamq; servârit: eo nanque sospite Troja nunquam potuit expugnari. Vxorem habuit Andromachen, ex qua Astyanactem suscepit, quem Vlysses capta Troja è fastigio turris præcipitavit. Solus Græcos, quemadmodum Achilles solus Trojanos, fugabat: ex quibus Protesilaum & Patroclum, aliosq; permultos interfecit. Tandem ab Achille interemptus est, à quo etiam bigis alligatus, circum Patrocli sepulchrum, Trojæque muros tractus est. Virgil. lib. 1. Aeneid. Ter circùm Iliacos raptaverat Hectora muros. Tandẽ ejus corpus, per duodecim dies insepultum ab Achille servatum, Priamus auro redemit, idque veteri more honorificentissimè cremavit. Vide Homer. lib. 23. Iliad.

Hĕctŏrĕŭs, a, um, penult. corr. adjectivum est possessivum: ut Gens Hectorea, quæ ab Hectore originem duxit: & Nomen Hectoreum. Ovid. in Heroid. Epist. Nomine in Hectoreo pallida semper eram.

Hĕcŭbă, [ἑκάβη. German. Die Hauffrauw Priami des Königs zu Troja.] Priami Trojanorum regis uxor, filia Dymantis, teste Homero: aut (ut Virgilius Euripidem secutus sentit) Cissei filia, capta Troja (ut Poëtæ fabulantur) in canem versa. Quam fabulam inde ortam putat Servius, quòd quum à Græcis captiva abduceretur, & filii sui Polydori corpus in mare abjectum agnovisset: quoniam aliter injuriam ulcisci non posset, Græcos inantibus lacesserit convitiis.

Hĕdŭi. [Ger. Völcker in Burgund gelegen am anstoß Franckreichs / deren Hauptstatt jetzt Austun heißt.] Gallię populi, Sequanis finitimi, olim Romanorum fratres dicti: quorũ hodie loca Burgundiones tenent. Caput eorum est Augustodunum, Vulgò Austum, de quo Tacitus lib. 3.

Hēdўpnŭs, ὑδύπνους, Susianę fluvius, qui Persarũ Asylum prętefluens, in Eulæum illabitur. Autor Plin. lib 6. cap. 27.

Hegaleos, (Quod ut depravatè scriptum, ita perperam huc relatum erat) vide AEGALEOS.

Hēgĕmŏn, ἡγεμών, Poëta fuit ex Charace Phrygię oppido, qui bellum Leuctricum: hoc est, pugnam illam, qua ad Leuctram Lacedæmoniorum opes à Thebanis fractæ fuerant, carmine heroico descripsit.

Hegēsĭās, ἡγησίας, Cyrenaicus philosophus fuit, qui tanta fuit eloquentia (sicut Valerius Maximus lib. 8. cap 9 scribit) ut sic mala vitę repræsentaret, ut eorum miserãda imagine audientium pectoribus inserta, multis voluntaria mortis opperendę cupiditatem ingeneraret: ideoq; à Rege Ptolemæo ulterius hac de re disserere prohiberetur. Hujus meminit Cic. in Orat. & lib. 1. Tusc. quæst. ¶ Alter fuit Magnesius orator ejusdem nominis, cujus meminit Strabo.

Hēgēsīppŭs, ἡγήσιππος, Nomen historici, qui historiam Ecclesiasticam quinque voluminibus complexus est, à Christo passo ad sua tempora. ¶ Hegesippus alter fuit Poëta Comicus, cognomento Crobylus; inter cujus fabulas commemoratur Philetæros, ut ex Athenæi sententia tradit Suidas.

Hēgēsīpўlē, pen. corr. ἡγησιπύλη, Holori Thracum regis filia, quam Miltiades Athenienśium dux accepit uxorem.

Hēgēsĭstrătŭs, pen. corr. ἡγήστρατος, Civis Ephesius, conditor Elææ urbis non procul à Delphis. Nam quum ob necem tribuli suo illatam exulans perveniśet Delphos, oraculo monitus est, ut ibi sedem figeret, ubi rusticos cum coronis olcaginis videret saltantes.

Hegitinacia, Ptolem. li. 2. ca. 12. Germaniæ urbs, vulgò Lignitz.

Heidēlbērgă, Vrbs Germaniæ ad Neccarum celebris, & Ducum Palatinorum regia.

Hēlă, ἕλα, regiuncula Asiæ, Attali regis emporium, Stephanus.

Hēlēī, pen. prod. Populi in Peloponeso clarissimi, propter delubrum Iovis Olympii, ludosq; Olympiacos, quorum præfecturam Helei habuerunt: Vnde Helei equi, & Carcer Heleus, sæpè leguntur. Lucanus lib. 12. quantum clamore juvatur Heleus sonipes. Rectiùs scripseris Elei, sine aspiratione. Nam apud Græcos ἥλις & ἠλεῖος tenui spiritu scribuntur.

Hĕlĕnă, næ, sive Helene, nes, pen. cor. [ἑλένη. Ger. Ein Tochter Iovis von der Leda, vnd die Hauffrauw Menelai des Königs der Lacedemontern / welche Paris des Trojanischen Königs Sohn von wegen jhrer außbündigen Schöne entführt hat.] Filia fuit Iovis ex Leda, Castoris & Pollucis soror: vel ut alii, Tyndari regis Laconiæ, & Ledæ. Hæc ob formæ elegantiam, quâ cæteris præstabat, à multis amata est, & primũ à Theseo adhuc virguncula rapta, sed postea absente Theseo à Castore & Polluce repetentibus citra injuriam restituta: mox adulta Menelao Lacedęmonum regi nupsit. Paris autem Priami filius nemini quoq; forma cedens, illius pulchritudine illectus, Spartam navigavit, ibique Helenam absente Menelao, à quo priùs benignè fuerat exceptus, rapuit. Alii tamẽ dicunt, quũ postulata Hesiona negaretur, Paridem illam regionẽ bello vastasse, & expugnata Sparta, Helenam captivam abduxisse. Hac injuria universi Græcorum principes commoti, primùm omnes in Aulide conjurarunt de repetenda Helena, & evertendo Ilio. Quo in bello occiso Paride, Deiphobo ejusdem fratri nupsit. Quumq; Græci armis diffidentes, ad proditionẽ cónversi, discessum ex composito simulassent, illa ex arce accensa face, ad occupandam urbem Græcos revocavit. Capta aũt urbe, Menelaum in cubiculum, ubi Deiphobus dormiebat, vocavit: quo interfecto, cũ viro in gratiam rediisse, Virgilius autor est. Hoc igitur modo Menelao restituta, cum eodem navem ascendens, tempestatibus in Aegyptum delata est: undè rursus navigans, cũ marito incolumis Lacedæmona pervenit. Virgil. 7. Aen. Ledeamque Helenã Trojanus vexit ad urbes. Scribit Demetrius Moschus tanta Helenã venustate fuisse, ut mirificę admirationi, & ferè stupori fuerit ipsis diis: quippe cujus curam, Venere tradente, Gratię susceperint. Illas verò his verbis est affata: Δός τι φίλημ τὸν μοι αὐτὰρ ἔπειτα ὡς ἐπέοικεν, Οἷον ἐμὸν πολύκλειτον ἐδρέψατο ἄρσενος ἥβη.

Hĕlĕnē, [ἑλένη. Ger. Ein Insel nahe bey Sunio dem Athenensischen Vorgebirg gegend / heißt jetzt Macronisso.] Alio nomine Cranae, Insula est una ex Sporadibus quæ adjacet Sunio promontorio terræ Atticæ. Inde dicta quòd Paris raptæ Helenæ primùm in ea stuprum intulerit.

Hĕlĕnŭs, pen. corr. ἕλενος, Vir Trojanus, filius Priami ex Hecuba, vaticinio clarus: quem quidam ob id à Græcis servatum dicunt, quòd loca opportuna ad capiendam patriam ipsis indicasset. Quinetiam everso Ilio Pyrrhum à navigatione prohibuit, cæteris abeuntibus naufragium prædixit. Quamobrem nõ solùm à Pyrrho servatus, verumetiam liberaliter ab eo habitus est, quumq; ille Oresti Hermionẽ eripuisset, Andromachen, quam antea justæ uxoris loco habuerat, Heleno concessit: adjecta etiam regni parte, quam Helenus de fratris sui nomine Chaoniam appellavit: in qua & urbem ad similitudinem Trojæ condidit, in qua & profugum Aeneam hospitio susćepit. Virg. lib. 3. Aen. quum sese à mœnibus heros Priamides multis Helenus comitantibus offert.

Hĕlĭădēs, [ἡλιάδες. Germ. Töchteren der Sonnen.] Fuerunt filię Solis & Clymenes, sorores Phaëthontis, quarũ nomina sunt, Phaëtusa,

Phaëtuſa, Lampetuſa, & Lampetiá. Hę juxta Padum mortem Phaëtontis fulmine dejecti flentes, in arbores, quas alnos vocant, verſæ ſunt, electrum lacrymantes. Vocantur autem Heliades à patre Sole, qui Græcis ἥλιος dicitur. Ovid. libro 2. Metamorph. Nec minùs Heliades lugent, &c. Eędem & Phaëthontiades appellantur à fratre Phaëtonte. Virg. Aegl. 6: Cum Phaëthontiades muſco circundat amaræ Corticis, atq; ſolo proceras erigit alnos.

Helice, Vide in APPELLE.

Hĕlĭcōn, pen. cor. [ἑλικών. Germ. Ein Berg in Boeotia dem Apollini vnd Muſis zugeeignet.] Mons Bœotiæ juxta Thebas, atq; (ut Strabo lib. 9. ſcribit) Phocidi vicinus, nō procul à Parnaſſo, eique æmulus & altitudine & circuitu: qui & ipſe Apollini ſacer eſt & Muſis. Vnde Heliconides, ἑλικωνίδες: & p epenthesin Heliconiades Muſæ ſunt appellatę. Dictus Helicon ab Helicone, qui cum Citærone fratre ſingulari certamine pugnaſſe fertur.

Helĭŏdōrŭs, pen. prod. ἡλιόδωρος, Nomē proprium Rhetoris Græci, cujus meminit Horat. lib. 1. Serm. Sat. 5. ¶ Fuit & alter Heliodorus Rhetor Adriani Cæſaris temporibus, Imperatori chariſſimus, & ab eodem Magiſter epiſtolarum effectus: in quē extat illud Dionyſii Sophiſtæ ſcomma: Pecuniam & honores dare Cæſar poteſt: Rhetorem efficere non poteſt.

Heliogabalus, ἡλιογάβαλος, Antonini Caracallę filius, furtim ſuſceptus ex Scenide Phœniſſa, filia Meſæ, quę ſoror erat Iulię uxoris Severi. Meſæ enim filiæ duæ erant, Seenis, & Mamæa: quarum utranque Antoninus creditur poluiſſe, atque ex illa quidē Baſſianum, qui poſtea dictus eſt Heliogabalus: ex hac verò Alexianum ſuſcepiſſe, qui deinde dictus eſt Alexander. Mortua deinde Iulia, Antoninoq; ipſo Macrini dolo interfecto, permiſſum eſt Meſæ, ut ſe cum filiabus & nepotibus, rebusque omnibus ſuis, in patriam reciperet. Pollens itaque opibus mulier, quum Antiochiæ ſibi domicilium delegiſſet, facilè perfecit, ut Baſſianus nepos Heliogabali dei (eo nomine Syri Solem appellabant) ſacris pręficeretur, ex cujus ſacerdotii munere & ipſe Heliogabali nomen invenit. Aſtu deinde aviæ ad imperium provectus, vitam egit omni mollitiæ, luxuriæq; genere effœminatiſſimam. Poſtremò quum Alexandrū conſobrinum, Cæſarem conſortemq; imperii declaraſſet, & mox facti pœnitens eidem inſidiaretur, à militibus ptævētus, unà cum matre eſt interfectus. Corpus utriuſq; per Vrbis Viſcos uncō tractum, ludibrioq; habitum, tandem in Tyberim eſt abjectum. Ex Herodiano, lib 5.

Heliopolis, [ἡλιόπολις. German. Sonnenſtatt/iſt ein mechtige groſſe Statt in Aegypten/heißt jetzt *Alcayro*.] Civitas Aegypti, inter Alexandriam, & Coptum, Solis numini ſacra: unde & nomen accepit. Diſtat à Thebis navigatione dierum novem, ut lib. 2. teſtatur Herodotus. Hujus incolæ dicuntur Heliopolitæ, quos idem Herodotus Aegyptiorum omnium ſolertiſſimos eſſe tradit. Altera eſt in Cilicia, Chryſippi Stoici patria, ut autor eſt Solinus.

Helis, Vide ELIS.

Helĭſus, (quod hic pro Atticæ fluvio malè legebatur) Vide HILISVS.

Helius, Cæſarius, Neronis adulatione potentiſſimus fuit, qui Sulpitium Camerinum virum primarium, ejuſdemq; filium è medio ſuſtulit, crimini dans, quòd quum cognomine hęreditario Pythici dicerentur, in Pythicas Neronis victorias ὀνπῆς ὀμαυρίας impii viderentur. Ex Dione Caſſio.

Hĕlĭxæă, ἑλίξαια, Inſula Hyperboreorum, non minor Sicilia ſub fluvio Cerambica, inſulani Cerambicę, κεραμβύκαι, dicuntur, Steph.

Hĕlīxŭs, ἕλιξος, Cei inſulę fluvius, juxta Coreſſum: cujus meminit Strabo lib. 10.

Hĕllās, adis. [Ἰαπ *javán* ἑλλάς. German. Gtechenlandt ein Mutter freyer Künſten.] Latiſſima Europæ regio, olim diſciplinarum omnium nutrix, quæ alio nomine Græcia dicitur. Initium ſumit ad Meridiem ab Iſthmi Corinthiaci anguſtiis, ad Septentrionē Theſſaliam uſq; ptotēſa. Ad Occaſum Acheloo fluvio ab Epiro dirimitur: ad Ortum Aegæo mari abluitur. Ptolemæus Achaiam appellat. Dicta Hellas ab Hellene Deucalionis filio, ut ſcribit Thucyd. lib. 1.

Hellē, es, ἕλλη, Filia Athamantis regis Thebarum, quæ unà cum Phryxo fratre, novercales inſidias metuens, equum accepto à patre ariete Pontum vellet trajicere, magnitudine periculi conterrita, in mare decidit, mariq; nomen fecit: quod etiam hodie ab ejus nomine *Helleſpontum* vocant eruditi.

Hellēn. [Ἰαπ *javán*. ἕλλην.] Deucalionis filius: à quo Græcos Hellenes nonnulli credunt fuiſſe nominatos. Autor Thucydides belli Peloponneſiaci lib. 1.

Hellēnĭcum & Caricum, ἑλληνικὸν & καρικόν, loci in Memphide à quibus Hellememphitæ & Caricomemphitæ, Stephanus.

Hellēnŏpŏlīs, Ἑλληνόπολις, Vrbs Bithyniæ poſt inſtaurationem Bithalbes, Steph.

Hellēſpōntŭs, [ἑλλήσποντος. *Stretto di Galipoli*. Germ Der enge Meer ſchlund zwiſchen dem Aegeiſchen Meer vnd Pronpontide gelegē/ wird jetzt *Eſtrecho de Galippoli* genañt.] Fretum anguſtum, inter Aegæum mare & Propontidem, ſeptem tandem ſtadiorum ſpatio Aſiam ab Europa dividens. Nomen habet ab Helle Athamantis filia ibi ſubmerſa. Vide HELLE.

Hellēſpōntĭcŭs, ἑλλησποντικὸς, & Helleſpontiacus, a, um, denominativa. Virg. 1. Georg. Helleſpontiaci ſervet tutela Priapi.

Hĕlōrŭs, pen. prod. ἕλωρος, Siciliæ fluvius. Virgil. 3. Aen. - prępingue ſolum ſtagnantis Helori. ¶ Fuit etiam eo nomine Iſtri fluminis filius, qui ab Ajace occiſus eſt in ea pugna, quam Græci cum Telepho Rege Myſorum habuerunt.

Hĕlŏs, Ἕλος, Vrbs Laconiæ, quæ Pteleon & Dorion dicta, quòd in palude ſita ſit, cujus cives ἕλωτες, Helotæ, ἕλωσι, & Eleatæ, & regio ἑλωτεία. Eſt etiam Helos Aegypti, Steph.

Helos, locus Atticæ, vide in ECHELIDE.

Hēlvētĭī, [ἑλουήτιοι Ptolemæo. Gall. *Suiſſes*. Ital. *Suizzari*. Ger. Die Eydtgnoſſen / oder Schweytzer Pol. *Szwaicerowie*. Vn. *Heluecziaiak*, *ſuetziaiak*.] Fortiſſimi Gallorum populi, inter Rhenū, & Rhodanum fluvios, Iuram montē, & Alpes ſiti: in quatuor olim pagos diviſi, quorum eo tempore quo adverſus Cæſarem bellum gerebant, caput erat Aventinum: ut autor eſt Tacitus. Ptolemæus lib. 2. cap. 9, inter Helvetiorū civitates annumerat & Gannodurum, & Forum Tyberii. Hodie in tredecim diſtincti ſunt ſive civitates, ſive pagos, quorum nomina ſunt: Tigurum, Berna, Lucerna, Vria, Suicia, Sylvania, Tugium, Clarona, Baſilea, Friburgum, Salodurū, Abbatiſcella, & Scaphuſia. Statum habent popularem, æqua viventes libertate, concordi inter ſe fœdere adverſus vim omnem externam muniti: unde & Confœderati à quibuſdam appellantur: à nonnullis etiam Surceri, nimirum à Suicia pago, qui primus omnium Auſtriæ Ducum jugum excuſſit.

Hēlvĭī, Populi inter Celtas monte Gebenna ab Arvernis diviſi, &c. Vide Indicem Marliani in Cæſarem.

Hĕlūrī, ἕλουροι, à paludibus dicti, ut meminit Dioxippus libro 12. Chronicorum, Varinus.

Hēlўmŭs, & Panopes, Aceſtæ & Regis Siciliæ comites, venatores fuerunt. Virg. lib. 5. Aen Tum duo Trinacrii juvenes, Helymus, Panopesq;, Aſſueti ſylvis comites ſenioris Aceſtæ.

Hemeroſcopium, ἡμεροσκοπεῖον, Vrbs Celtiberorum, Phocēſium colonia, Stephanus.

Hemicynes, [ἡμίκυνες. Ger. Völcker in Aſia welche Hundskōpff haben.] quaſi ſemicanes, populi non procul à Maſſagetis & Hyperboreis: quos Apollonius in Argonauticis canum inſtar latrare ſcribit, Stephanus.

Hemodes, Inſulæ 7, in Oceano Germanico. Hæmodes per æ, mons eſt Lyciæ.

Hēmŭs, ſeu potiùs Hæmus, [αἷμος. Germ Ein vaſt hoher Berg in *Thracia*.] Mons in Thracia excelſitate conſpicuus. ex cujus vertice vulgata olim opinio fuit Ponticū ſimul & Adriaticum mare, & Iſtrum amnem, & Alpes conſpici poſſe: nam excelſitate ſua ſex millia paſſ. continet. Dictus Hęmus, à nomine regis Hæmi: à cujus ſorore alter quoq; mons Thraciæ, Rhodopę nominatur: in quos transfiguratos eſſe Rhodopen & Hæmum fabulæ canunt. Ovid lib. 6. Metam. Threiciam Rhodopen habet angulus unus; & Hæmum, Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam. Alij dictum volunt Hæmum ab Hæmo Boreæ & Orithyiæ filio. Vide HAEMVS. ¶ Eſt & Hæmus nomen Græculi hiſtrionis, cujus meminit Iuven. Sat. 6: - dicas hæc mollius Hæmo, Quanquam & Carpophoro, facies tua computat annos.

Hĕnĕtī, ἑνετοί, Paphlagoniæ populi fuerunt, qui Antenore duce quum in intimum maris Adriatici ſinū veniſſent, permiſti Trojanis, omnes úno nomine Veneti appellati ſunt. Liv li. 1. ab Vrbe: Caſibus deinde variis conſtat Antenorem cum multitudine Henetūm, qui ſeditione è Paphlagonia pulſi, & ſedes & ducem, rege Pylæmene ad Trojam amiſſo, quærebant, veniſſe in intimum maris Adriatici ſinum, Euganeisq;, qui inter mare, Alpesque incolebant, pulſis, Henetos, Trojanosq; eas tenuiſſe terras: & in quem primùm egreſſi ſunt locum, Troja vocatur: pagoq; inde Trojano nomen eſt: gens univerſa Veneti appellati.

Hēnĭŏchī, ἡνίοχοι, Populi Pontici, Achæis finitimi, latrociniis ac piratica victitantes. Originem ac nomen traxiſſe putantur ab Amphito & Telchio Caſtoris & Pollucis aurigis, teſte Plin. lib. 6. cap. 5. Nam ἡνίοχους Græci aurigas vocant: quaſi τὰ ἡνία ἔχοντας. Vide plura de his apud Strabonem, lib. 11.

Hēphæſtĭās, adis. [ἡφαιστιάς. Germ Ein Statt in der Inſel Lemno in dem ſtrich gegen Auffgang gelegen.] Lemni inſulæ, in Orientali tractu ſita, nonnihil tamen diſtans à mari: ita dicta à Vulcano, quem Græci ἥφαιστον appellant, cujus hac in urbe inſigne olim fuit templum, quod ἡφαιστεῖον etiā vocabant. Iuxta hanc quoq; urbem collis oſtenditur, Vulcani (ut credi volunt) caſu nobilitatus. Ferunt enim Vulcanum à Iunone ob inſignem

deformitatem è cœlo præcipitatum, in collem illum decidisse. Cujus fabulæ occasio inde sumpta est, quòd totus hic collis combusto simillimus videatur, neq; planta ulla in eo gignatur. Ex hoc colle effodiebatur Lemnia terra, Dioscoridis & Galeni scriptis magnopere celebrata. Vrbis hujus meminit Ptolemæus Geographiæ suæ libro 3, & Galenus libro 9. Simplic. Medicament.

Hephæstiōn, onis. [ἡφαιστίων. German. Einer auß den Hauptleuten des grossen Alexandri.] Vnus ex Alexandri Magni ducibus, mirum in modum ab eo amatus, quem ille ita cum Cratero conferebat, ut hunc quidam φιλοβασιλέα: Hephæstionem verò Φιλαλέξανδρον appellaret. Hunc postea apud Babylonem vita functum, tanta funeris magnificentia prosequutus est, ut facilè omnes, quæ toto terrarum orbe editæ sunt, pompas superaret. Fertur siquidem in funus hoc impensa supra duodecim talentorum millia. Vide Qu. Curtium, & Plutarchum in vita Alexandri.

Hephestunesi: id est, Vulcani insulæ regioni Adiabenę adnumerantur. Stephanus.

Hēphæstŭs, ἥφαιστος, Proprium viri & nomen Vulcani.

Hēpĭum, ἧπιον, Vrbs Triphylliæ (Steph.) ab Eleis acquisita.

Hēptăcometæ, ἑπτακομῆται, Populi supra Colchidem, Moschicorum montium summa incolentes: ita dicti, à septem vicis, quos ea habitant. Autor Strabo lib. 12.

Heptagonĭæ, ἑπταγωνίαι, Nomen loci apud Livium libro 34: Quo Poeboris in exercitu erat, trifariam divisum, parte una à Pœbo, altera a Dictynco: tertia ab eo loco, quem Heptagoniam appellant aggredi jubet.

Hepтàphōnŏs, substantivum, ἑπτάφωνος, porticus est Olympiæ, arte confecta, ut eadē vox in ea septies reddatur. Plin. lib. 36 cap. 15: Olympiæ autem arte mirabili modo in porticu, quam oppidani *Heptaphonon* vocant: quoniam septies vox redditur.

Heptăpŏrŭs, ἑπτάπορος, Rhesi Troadis fluvii epitheton est, apud Homerum lib. 12. Iliad, à natura ejus fluvii tractum, quòd septies eadem via vado trajici posset. Vide Strab. lib. 13.

Hēptăpўlŏs, [ἑπτάπυλος. German. Die Statt *Thebe* in *Bœotia* mit siben thoren.] Thebarum Bœoticarum epitheton, à septem portarum numero dictum: idque ad discrimen Thebarum Aegyptiarum, quæ à numero centum portarum ἑκατόμπυλος dicebantur.

Hērā, [ἥρα. Ger. Die Göttin Juno. Pol. *Gospodze.*] Iunonis nomen apud Græcos: unde Heræa, ἡραία, ipsius festa, & Hēræum, ἡραῖον, templum ejus appellant. Sed in hac significatione producit penultimam, quum apud Græcos scribatur per η vocalem longā. Vnde λευκώλενος ἥρη, apud Homerum aliquoties legitur in fine versus.

Hēraclēă, pen. prod., ἡράκλεια, multæ fuerunt hoc nomine urbes: inter quas maximè insignis fuit ea, quæ Pontica cognominata fuit, ad Pontum Euxinum sita, juxta Mariandinos: à qua Dionysius philosophus, Zenonis discipulus Heracleotes à Cic in Tusc. appellatus est. ¶ Heraclea item magnæ Græciæ civitas, in finibus Italiæ, inter Sirin & Acirin, amnes, non procul à Crotone, aliquando Siris appellata, teste Plin. lib. 3. cap. 11. ¶ Fuit præterea aliud ejusdem nominis oppidum, ultra Caspios montes, non procul ab Oxo amne, qui Margianam, Sogdianamq; irrigat, ab Alexandro Magno primùm conditum: quod deinde eversum Antiochus restituit, & Achaida appellavit: ut refert idem Plin. li. 6. cap. 16. ¶ Est & Heraclea in Caria, apud eundem lib. 5. cap. 25. ¶ Item alia in Sicilia, medio ferè spatio sita inter Lilybęū, & Pachinū promontoria: cujus meminit Pomponius Mela lib. 2. in descriptione Sicilię. ¶ Est & Heraclea Cretę, apud Plin. lib. 4. cap 12. ¶ Item alia in Narbonensi Gallia, ad ostium Rhodani, apud eundem Plin. lib. 3. cap. 4. ¶ Fuerunt & aliquot alia ejusdem nominis oppida, quę commemorantur à Stephano.

Hēraclĕōtēs, sive Heracleota, ἡρακλεώτης, Gentile ab Heraclea urbe deductum nomen. Cic. 2. Tusc. quæst.

Hēraclĕōtĭcŭs, a, um, ἡρακλεωτικός, denominativum, ut Heracleotici cancri, apud Plin. libro 9 cap. 31. Heracleoticum origanum, apud eundem lib. 15. cap. 4. Heracleoticum ostium Nili, quod alio nomine Naucratticon appellatur, apud eundē libro 5. cap. 10. Heracleotica nux quæ & avellana. Vide in dictione IVGLANS.

Hēraclĕōbūcŏlī, ἡρακλεοβυκόλοι, vicus, συνοικία, in Aegypto.

Hēraclĕon, onis, ἡρακλέων, Grāmaticus Aegyptius, qui scripsit Commentarios in Homerum, & Lyricos quosdam Poëtas: item alia quædam quæ enumerantur à Suida.

Hēraclĕopŏlīs. [ἡρακλεόπολις Germ. *Herculis* Statt in einer Insel *Nili* gelegen.] Oppidum est in insula quadam Nili, longa L. M. pass. quod à Plin. lib. 5. cap. 9, Herculis oppidum appellatur. Hinc Heracleopolitis præfectura, apud eundem Plinium loco jam citato. ¶ Stephanus duo alia enumerat ejusdem nominis oppida, quorum alterum juxta Pelusium, alterum juxta Canopicum Nili ostia collocat. Est & alia in Aegypto civitas, ex qua fuit Theophanes Physicus.

Heracleŏpŏ.lis, ἡρακλειόπολις, Nomen trium urbium. Vna est in Aegypto, ex qua fuit Theophanes physicus: altera non longè a Pelusio: tertia secundum Nili ostium quod Canopicum appellatur.

Heraclidēs, pen. prod. ἡρακλείδης, Insignis Philosophus fuit ex Heraclea Ponti civitate, Platonis & Aristotelis auditor, vir insigni ingenio, sed habitu adeò molli, ut pro Pontico Pompicus diceretur. Autor Laërtius. Reliquit ingenii sui monumenta non pauca, quæ non extant. Hujus meminit & Cic. 5. Tusc. ¶ Fuit prętereà hoc nomine Lycius quidā Sophista nō ignobilis, qui quum aliquandiu Smyrnæ docuisset, Severi principatu se Romam contulit: coram quo ex tempore dicturus, perturbatus nobilitate auditorum, sermone excidit. Solus sophistarum ad hanc artem industria & labore, natura minimè juvante contendit. Hęc ex Philostrato. ¶ Heraclides alius fuit è Mopso, civitate Ciciliæ, Grammaticus nobilis, ut scribit Stephanus. ¶ Alius prætereà pictor nobilis Macedo, qui initiò naves pinxit: captoq; Perseo à Paulo Aemilio Athenas commigravit, eodem tempore quo & Metrodorus Philosophus & pictor. Plin. lib. 35. cap. 11. ¶ Fuerunt & alii multi Heraclidę, ingenio & doctrina insignes.

Heraclītŭs, pen. prod. [ἡράκλειτος. Germ. Ein *Philosophus* zu Epheso/der ab allen Menschlichen sachen weinet.] Nomē proprium Philosophi Ephesii, qui, ut tradit Suidas, nullum invenitur habuisse præceptorem, tantùm natura & diligentia sola profecit. Quidam tamen audisse Xenocratem & Hippasum Pythagoricum volūt. Floruit temporibus ultimi Darii. Scripsit poëticè multa, quæ ab Aristotele sæpè pro testimoniis citantur. De hoc sic scribit Cic. lib. 5. Tusculan. quæst. Et apud Heraclitum physicum de principe Ephesiorum Hermodoro. Vniversos ait Ephesios esse morte multandos, quòd quum civitate expellerent Hermodorum, ita locuti sunt: Nemo de nobis unus excellat: sin quis extiterit, alio in loco, & apud alios sit. Hæc ille. Hunc ajunt, cùm hydropicus esset, spretis medicis, oblitum bubulo fevo soli siccandum se præbuisse, dormientemq; à canibus dilaceratum esse. Suidas. Hic quoties domo egrediebatur, flebat, sicut Democritus ridebat: quòd alteri omnia quæ agimus, digna fletu: alteri, ineptiæ vid. rētur. Horum meminit Cicer. lib. 4 Acad. Cognominatus est σκοτεινός quasi tenebricosus. De industria enim adeò obscurabat stylum, ut ejus volumina philosophi sudantes vix intelligant. Hujus dictionis penultima syllaba perperam corripitur, quā scribatur per ε diphthongum. Lucret. libro 1: Heraclitus ait quorum dux agmina primus. ¶ Fuerunt alii quatuor Heraclitі: primus, poëta Lyricus: secundus, Halicarnassæus, summæ elegantiæ: tertius, Lesbius, qui Macedonum scripsit historiam: quartus, vir ridiculus.

Hēracliŭs ἡράκλιος, Imperatoris proprium, Phocæ successoris, sub cujus imperio Saraceni, Mahomethe duce, caput attollere cœperunt.

Hērææ, æ, ἡραία, Arcadiæ oppidum, apud Plin. libro quarto, capite 6.

Hēræum, vel Heræus murus, ἡραῖον, ἢ ἡραῖον τεῖχος; Thraciæ oppidum, apud Stephanum. Heræum item Greci vocant templum Iunonis quam ἥραιον appellant.

Herbanum, Tuscæ oppidum apud Plin. lib 3. cap. 5.

Herbipolis, Vrbs Franconiæ Episcopalis, Vulgò Wirtzburg.

Herbita, ἕρβιτα Ptolemæo, Siciliæ urbs est, à qua Herbitenses populi: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8. hodie *S. Nicolaum* vocant.

Hercēŭs, pen. prod. ἑρκεῖος, dictus est Iupiter, quem etiam Penetralem vocabant, quòd intra conseptum domus cujusque colebatur. Græcè enim ἕρκος sēptum, claustrumq; nominatur. Ovid. in Ibin: Cui nil Hercei profuit ara Iovis.

Herculānĭum ἡράκλεια, fuit Campanię oppidum juxta Pompeios, apud Plin lib. 3. cap. 5.

Herculeiŭs, ἡράκλειος, vir Romanus, qui Marianas partes fovit cum Sertorio.

Hercŭlēs, [ἡρακλῆς. German. Ein Sohn *Iovis* vnd *Alcmenæ*, ein dapfferer Held/ welcher von wegen seiner Mannheit für ein Gott ist gehalten worden.] Iovis & Alcmenæ filius, qui ob fortitudinē & gloriam creditus est inter deos relatus. Cic. li. 3. de Nat deor. sex hoc nomine fuisse appellatos cōmemorat: quorū primus fuit qui certavit cum Apolline de tripode. Alter, Nilo natus, Aegyptius, quē ajunt Phrygias literas conscripsisse. Tertius, ex Idæis Dactylis, cui inferias afferūt. Quartus, Iovis filius, ex Asteria Latonæ sorore, qui Tyri colitur, filiamq; habuit Carthaginem. Quintus, in India, qui & Belus dicitur. Sextus, Thebanus, ex Alcmena & Iove tertio genitus, cui aliorū res præclarè gestas assignāt. Herodotus scribit, Herculem unum esse ex duodecim dijs Aegyptiorum, Græcosq; ab Aegyptiis hoc nomē mutuatos, indidisse filio Amphitryonis. Varr. XXIIII.

Hercules

Hercules nominat. Verumtamen omnes, qui robore præstitérunt, hoc nomine ab Hercule Alcmenæ filio appellatos fuisse affirmat. Macr. lib. 1. Satur. cap. 20. asserit Herculem, esse Solē. Et re vera, *inquit*, Herculem Solem esse, vel ex nomine claret. Ἡ ἐρακλῆς enim quid aliud est nisi ἥρας: id est, aëris, & κλέος, gloria? Quæ porrò alia aëris gloria, nisi Solis illuminatio est; cujus recessu, profunditate spiritus occalitur tenebrarū? Duodecim aūt illi labores, quos Hercules creditur confecisse, nihil aliud significāt quàm XII signa Zodiaci, quæ Sol singulis annis conficit. Sed de hoc vide plura apud Macrobium. Herculem autem Alcmenes filium maximè nobilitavit implacabile Iunonis odium, quæ quòd ex pellice natus esset, perdere illū cupiens, novis semper monstris objecit: quæ res expectationē ejus maximè fefellit. Ille enim semper victoriam referens, immortale sibi decus peperit, adeò ut illa priùs jubendo, quàm hic laborādo defatigaretur. Quò factum est ut licet multi fuerint Hercules, qui variis temporibus floruerint, omnes heroica virtute, rerumq; gestarū magnitudine insignes, tamē huic uni reliquorum omnium labores tribuantur: quorum quando nusquam nō mentio occurrit, visum est, celeberrimos aliquot subjicere. Primò itaq; quum adhuc in cunabulis jacēret, geminos angues à Iunone immissos elisit. II. Thespitii filias numero quinquaginta adhuc puer, sed corporis robore præstans, una nocte compressit, suscepitq; quinquaginta filios, quos Thespiadas vocaverunt. III. Iam adultus hydram colubris & capitibus pullulantem, face & ferro in Lerna palude oppressit. IIII. Cervam aëripedem, aureaq; habētem cornua, in Mænalo monte cursu comprehendit, atque interfecit. V. In Nemea sylva juxta Cleonas inusitatæ magnitudinis leonem jugulavit, & detractam pellem pro insigni gestavit. VI. Diomedem Thraciæ regem, qui equos suos hospitum carnibus & sanguine pascebat, devicit: victumq; ipsius equis in pabulū dedit. VII. In Erymantho Arcadię monte terribilem aprum, & omnia circa illum locum devastantem, cepit, eumq; vivum ad Eurystheū attulit. VIII. Stymphalides aves sagittis, ut quidā volunt, interfecit, ut alii, sonitu ahenei crepitaculi usq; ad insulam Aretiada fugavit. IX. Taurum (cui Neptunus furorem immiserat, eò quòd Minos Neptuno sacrificaturus, optasset victimā majestate illius dignam: cui quum pulcherrimus taurus ab eodē deo fuisset oblatus, ipsum Minos servare voluisset) insulam Cretam ferè totam devastantem domuit, eumq; vinctum ad Eurystheum attulit: qui postea eum Atticæ regioni immisit, cui plurimum damni intulit: sed à Theseo interfectus fuit apud Marathonem, ut canit Ovid. lib. 7. Metamor. X. Acheloum superavit, ut supià dictum est. XI. Busiridē Aegypti regem hospites suos mactantem occidit. XII. Antęum gigantem in Libya lucta victum suffocavit. XIII. Calpen & Abylam montes antea conjunctos, divisit. XIIII. Aurea mala in Hesperidum hortis, interempto priùs draconе pervigili, qui ea custodiebat, sustulit. XV. Cœlum jam fesso & succumbente pōderi Atlante, humeris tulit. XVI. Geryonē Hispaniæ regem tricorporem bello superavit, ejusq; armenta abduxit. XVII. Cacum latronem, Vulcani filium, semihominem, & flammivomum oppressit. XVIII. Lacinum latronem, extremam Italiæ oram infestantem sustulit, ibiq; Iunoni templum constituit, quod Laciniæ appellavit. XIX Albionē & Bergionem iter ipsius impedientes, haud lōgè ab ostio Rhodani, à Iove patre lapidum imbre adjutus, devicit. XX. Pyrechmum Euboiæ regem Bœotiis bellum inferentem profligavit, eumq; pullis equinis alligatū in diversas partes discerpsit. XXI. Centauros domuit. XXII. Augiæ stabulū repurgavit: vide suprà. XXIII. Hesionem Laomedontis filiam monstro marino expositam liberavit, occiso priùs ceto. Sed quum Laomedon equos prę stantissimos in præmium illi pollicitus, denegaret, Hercules indignatus, Trojam evertit: & occiso rege, Hesionem Thelamoni, qui primus murum cōscenderat, in prædæ partem concessit. XXIIII. Diripuit insulam Cōn, regemq; Eurypylū cum uxore & liberis trucidavit. Vide suprà in dictione Cōs. XXV. Amazones debellavit, earumq; reginam Hippolytem cepit, cui baltheum abstulit. Eurystheoq; regi tradidit: captam verò Amazonem Theseo bellorum socio dedit. XXVI. Ad inferos descendit, & Cerberum iter prohibentem, triplici catena vinctum ad superos traxit. Sūt qui dicant Herculem etiam adjuvasse Theseum in rapienda Proserpina: alii solum Theseū eam eduxisse ad superos, Ditēq; vulnerasse. XXVII. Alcestim Admeti regis cōjugem ab inferis ad virum reduxit. XXVIII. Ab inferis reversus, Lycum Thebarum regem, eò quòd Megaræ conjugi vim voluisset inferre, interemit. XXIX. Aquilam quæ Promethei in Caucaso religati perpetuò renascens jecur excedebat, sagittis trajecit. XXX. Cygnū Marti filium equestri certamine vicit. XXXI. Occidit Theodomantem, quòd ei cibum denegasset: illiusq; filium Hylam sibi charissimum, secum abduxit. XXXII. Cecropas vicit, dum Omphalæ Lydorū reginæ serviret. XXXIII. Pylum diripuit, ejusq; regē & Neleū cum tota domo, præter Nestorē trucidavit: insuper Iunonē Neleo opem ferentem telo trisulco vulneravit. XXXIIII. Eurytū Oechaliæ regem occidit, ipsamq; Oechaliam urbem delevit, & Iolen Euryti filiam sibi in uxorem denegatam, (quam tamen parens antea ei despondērat) vi obtinuit, eamq; secum in Euboeam abduxit. Quod quum Dejanira conjux resciviſſet, maritum suum Ioles amore detineri, per Lycham servum vestem illi misit Nessi Centauri sanguine infectam, futurum rata ut ea ratione languentem viri amorem excitaret, eumque ab aliis avulsum, ad se unam revocaret, quemadmodum Centaurus ipsi persuaserat. Quum itaq; Hercules vestem sacrificaturus induisset, in tantam rabiem versus est, ut constructa pyra seipsum combusserit. Post mortem verò in deorum numerum relatus est. Habentur & aliæ res ab eo gestæ apud Diodorum Siculum: quas si quis volet, inde petat. ¶ Herculis cothurnos aptare infanti, à Quintiliano lib. 6, de perorat. dicuntur qui minimis applicant maxima, quæ nequaquam vel congruant, vel deceant: veluti si quis rem humilem oratione tragica prosequatur. ¶ Hercules & simia, ἡρακλῆς καὶ πίθηκος. De minimè congruentibus. Simia dolis valet: Hercules viribus antecellit. ¶ Fruſtrà Herculi, Εἰκῇ τῷ ἡρακλεῖ, subaudi calumniam struxeris. De iis dici consuevit, qui sic omnia sua negotia gerunt, ut nemo queat aut audeat calumniari. Convenit et in vehementer laudatum, probatumque, aut in præpotentem, quem insimulare tutum non sit. ¶ Hercules hospitatur, ἡρακλῆς ξενίζεται. Dictitatum ubi quis diutiùs in convivio commorari videretur: propterea quòd qui recepissent Herculem hospitio, convivioq;, his multum temporis erat operiendum, donec ille satur esset.

Hērcŭlis portus, ἡρακλείους λιμήν: Vulgò, *Portohercule*. Oppidum est in ora Liguſtica, cum portu, apud Ptolemæū lib. 3. cap. 1, & apud Plin. libro 3. capite 5. ¶ Est & Herculis portus in littore Brutio, non procul à Metauro fluvio: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Hērcŭlĕus, a, um, pen. corr. quanquam Græcè ἡρακλειος cum ει diphthongo in pen. efferatur. Est autem propriè nomen possessivum, significans id quod ad Herculem pertinet: ut, Clava Herculea. Labor Herculeus. Horat. li. 1. Carm. Perrupit Acheronta Herculeus labor: id est, labor ipsius Herculis. Nonnunquam Herculeos labores, ἡρακλείους πόνους, partim proverbiali hyperbole pro immensis & penè insuperabilibus laboribus accipimus, quiq; vires desiderent Herculeas: quemadmodum usurpavit Catul. - sed te, *inquis*, quærere, jam Herculis labor sit. Item Propert. Deinde ubi perculeris, quos dicit fama labores Herculis. Item Herculei labores dicūtur, qui sunt ejusmodi, ut aliis quidem maximas adferāt commoditates, cæterùm autori suo nihil fermè fructus adducant, præter aliquantulū famæ, plurimum invidiæ. ¶ Herculeus nodus. ἡρακλειον ἄμμα, proverbii item speciem habet pro nodo indissolubili. ¶ Herculeus morbus, ἡρακλεως νόσος, dicitur quē comitialem: alio nomine vocamus, quòd Hercules morbum hunc aliquando passus credatur.

Hērcŭlĕē, ἡρακλέως: pro fortiter dixit Cic. lib. 8. ad Atticū: Nunc ferè etiam Herculeè: Sed Meherculè est legendum.

Hērcŭlānŭs, na, num, Nomen possessivum, ἡρακλεως. Gell. lib. 1. cap. 1: Comprehensa, *inquit*, mensura Herculani pedis, secundum debitam membrorum omnium inter se competentiam modificatus est. Herculaneæ formicæ, Plin. lib. 30. cap. 4. Herculaneæ urticæ genus odorem fundens, Plin. lib. 21. cap. 15. ¶ Herculani lecti, ἡρακλειοι στρώμναι, dicebantur molles ac delicati. Athen. lib. 12.

Hercŭlĕum, ἡρακλειον, Promontorium est, non longè ab Leucopetra dissitum. Autor Strab. lib. 6.

Hercynia sylva, [ἑρκυνία Straboni. Vulgò in nonnullis locis vocatur Schwartzwaldt: in nonnullis nominis antiqui vestigiū retinens Hartzwaldt. Pol. *Cæsaris lex.*] est omnium Germaniæ sylvarū longè maxima, quam Cæs. lib. 6. Comment. describit his verbis: Hujus Hercyniæ sylvæ quæ suprà demonstrata est, latitudo novē dierū iter expedito patet. Non enim aliter finiri potest, neq; mensuras itinerū noverunt. Oritur ab Helvetiorū, & Nemetū & Rauracorū finibus, rectaq; fluminis Danubii regione pertinet ad fines Dacorum, & Anartium. Hinc se flectit sinistrorsùs diversis à flumine regionibus, multarumq; gentium fines propter magnitudinem attingit. Neq; quisquam est hujus Germaniæ, qui se aut audisse, aut adisse ad initium ejus sylvæ dicat, quum dierum iter XL. processerit, aut quo ex loco oriatur acceperit. Plura de Hercynia sylva vide eodē loco apud Cæsarem.

Hĕrĕbŭs, pen. corr. [ἔρεβος. Pol. *Pekl'o.* Vn. *Pokolnak mélysége.*] profunditas inferorum dicitur. Vide in dictione EREBVS.

Hērillŭs, ἥριλλος, Chalcedonius philosophus, Zenonis discipulus fuit, qui quum audisset scientiam laudatam esse ab Aristotele & Theophrasto, summum bonum in ea posuit. Meminit ejus Cic. lib. 4, Acad. & 2, de Finibus.

Hērmæă, æ, ἑρμαῖα, Promontoriū Africæ propriè dictæ, apud Ptolemæum lib.4.cap.3.

Hērmăgŏrās, ἑρμαγόρας, Carion cognominatus, Rhetor egregius ex Temno Aeolidis civitate. Scripsit artem rhetoricā libris sex, de Cultu oratoris: de Decoro: de Elocutione: de Figuris. Docuit Romæ Augusti temporibus, deceſſitq; ſenex. ¶ Fuit item Hermagoras alter Amphipolitanus philoſophus, diſcipulus Perſei, qui plures ſcripſit dialogos. Autor Suidas. Hermagoras philoſophus & orator apud Ciceronem de Claris Oratoribus.

Hērmāndūrī, ſive Hermunduri, Germaniæ populi Cheruſcis finitimi, eo in tractu quem hodie *Miſniam* vocant. Meminit horum Plin.lib.4.cap.14.

Hērmăphrŏdītŭs, pen.prod. [ἑρμαφρόδιτος. Ger. Ein Sohn *Mercurii* vnd *Veneris*.] Mercurii & Veneris filius: ut ex ipſa ſtatim vocis compoſitione apparet. Nam Mercurius ἑρμῆς, Venus ἀφροδίτη à Græcis dicitur. Hic quum errabundus in Cariā ad limpidiſſimum fontem, quem Salmacis Nympha incolebat, perveniſſet, illa ſubitò ejus amore correpta (erat enim adoleſcens formoſiſſimus) quum neq; blanditiis, neq; precibus ad concubitum flecti poſſet, ſimulato receſſu poſt vepres latuit. Is autem Nympham abiiſſe ratus fontem nudus intravit: quod videns Salmacis, ſubitò accurrit, & abjectis veſtibus arctiſſimè eum complexa eſt. Sed quum ne tunc quidem obſtinatum exorare poſſet, à diis petiit ut duo corpora illorum in unum redigerētur. Cujus precibus exauditis, ambo in unū corpus coaluerunt, in quo ſexus uterque remanebat integer. Quod quum vidiſſet Hermaphroditus, à ſuperis petiiſſe dicitur, ut ea fonti natura maneret, ut qui vir eum intraret, ἀνδρόγυνος: id eſt, utrunq; ſexum adeptus, exiret. Hinc omnes Androgyni vocati Hermaphroditi.

Hermeās, ἑρμείας, Inſignis belli dux fuit, teſte Polybio, cujus ſtrenua opera ad res maximas uſus eſt Antiochus: à quo tamen poſtremò ob ſuſpicionem affectati regni, cum uxore & liberis eſt occiſus.

Hērmĕnĭī, Populi Moſchorum ſunt prope Colchos, Perottus.

Hērmēs, Triſmegiſtus, [ἑρμῆς ὁ τρισμέγιστος. Ger. Ein hertzlicher Philoſophus in Egypten/bald nach den zeiten Moſis.] Philoſophus in Aegypto poſt Moſen clāruit, eo tempore, quo Philoſophiæ ſtudia in Aegypto cœperūt efflorescere: quum antea tantùm circa Aſtronomiam & Mathematicas diſciplinas verſarentur, quæ ad exercendum ingenium magis, quàm ad illuſtrandum animum valent. Scripſit lingua patria dialogum, in Latinum ſermonem poſtea converſum, ubi Aſclepius introducitur. Deum omninò unum opinatur, omnium conditorem, erroremq; fatetur parentum, qui ſuperſtitiones idolorum invenerunt. De hoc plura apud Suidam & Auguſtinū, de Civit. Dei. ¶ Hermes alter item philoſophus Aegyptius, auditor Syriani ſophiſtæ, condiſcipulus Procli ſub Adriano principe, vir non minore juſtitia, quàm doctrina præditus. Moriens juravit & immortalem ſe eſſe & incorruptibilem animum habere. Hæc Suidas.

Hermēs, [ἑρμῆς. Ger. Mercurius der Sendgott vnd Dolmetſch der Götteren.] Dicitur à Græcis quem nos *Mercurium* vocamus: ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας: hoc eſt, ab interpretatione, quòd nuntius, & interpres deorum habitus ſit. Servius in illud Virg.4. Aeneid. Nūc etiam interpres divûm, Iove miſſus ab ipſo. Hermes, *inquit*, Mercurius dictus eſt, ἀπὸ τῆς ἑρμηνείας: id eſt, à ſermone. Præſtabat enim eloquentia: quem effingebant alas in capite & pedibus habentem, quòd ſermo hominum per aëra volitet. Vide infrà in dictione MERCVRIVS.

Hermĭŏnă, pen.prod. ἑρμιόνη. Oppidum Peloponneſi maritimum, ad ſinum Argolicum ſitum, non procul à Phliunte, Iunonis templo nobili. Virgil. in Ciri: Hinc ſinus, hinc ſtatio cōtrà patet Hermioniæ, Verſus eſt ſpondaicus.

Hērmĭŏnē, pen.corr. [ἑρμιόνη. Ger. Die Tochter des Königs *Menelai* von der ſchönen Helena erboren.] Filia Menelai ex Helena, admodum formoſa, militante patre apud Trojam, Oreſti Agamemnonis filio deſponſata fuit: ſed hanc Menelaus hujus rei inſcius apud Trojam promiſit Pyrrho Achillis filio. Qui domum reverſus, quum Aegiſthus regiam, occiſo Agamemnone, occupaſſet, atque Oreſtes ad Strophium Phocenſium regem Electræ ſororis auxilio clàm ablegatus eſſet, Hermionē reluctantē vi rapuit, tradita Andromacha Hectoris conjuge, quæ illi in ſortem ceſſerat, quamq; pro uxore habuerat, Heleno vati, filio Priami. At Oreſtes poſito furore, quo ob interfectam à ſe matrē cruciabatur, ex Taurica regione rediens, Pyrrhum in templo Apollinis Delphici trucidavit, ſuamq; ſponſam recepit. Virg. lib.3. Aen.-qui deinde ſequutus Ledæam Hermionem Lacedæmonioſq; hymenæos, *&c.*

Hermĭŏnēs, populi ſunt in finibus Germaniæ. Autor Pompon.lib.3. Vadianus arbitratur eos eſſe, quos hodie *Pomeranos* vocant. [Ger. Die Pommeren vnd Mechelburger.]

Hērmīppŭs, ἕρμιππος, Athenienſis Poëta fuit, antiquæ Comœdiæ ſcriptor, altero captus oculo, frater Myrtili comici. Scripſit fabulas XL. ¶ Fuit item alter Hermippus Berytius, diſcipulus Philonis Byblii, qui multa compoſuit ſub Adriano principe. Vide Suidam.

Hērmocrātes, ἑρμοκράτης, Nobilis ſophiſta tempore Severi principis: à quo coactus, filiam Antipatri magiſtri epiſtolarum, infelici forma puellam, duxit uxorem, quam poſtea repudiavit.

Hērmĭās, ἑρμίας, Evnuchus, trapezitæ cujuſdā famulus, Athenas profectus, Platonē, Ariſtotelemq; audivit: & domū reverſus cum domino ſuo Atarnenſes & Aſſenſes aggreſſus, ſubegit, & illis ſimul cum domino imperavit. Ex Suida.

Hērmĭnĭŭs, [Ger. Ein Hauptmañ der Teütſchen / ſo Varum mit ſampt dreyen Legionē / vom Keyſer *Auguſto* vber ſie zu einem Zuſatz geſetzt / gar erſchlagen haben.] Germanorum dux fuit, qui Varum Auguſti legatum cum tribus legionibus ad internecionem cecidit: cujus cladis meminerūt Suetonius in Auguſto, & Tacitus de rebus Germanicis. ¶ Fuit etiam hoc nomine Romanus quidā fortiſſimus, unus ex iis, qui unà cū Coclite Hetruſcis in ponte Sublicio reſtiterūt, donec à tergo ſolveretur Liv. lib.1. ab Vrbe condita. ¶ Eſt præterea nobilis cujuſdam Hetruſci nomen, apud Virg.11. Aeneid. ingentem corpore & armis Dejicit Herminium.

Hērmŏdōrŭs, pen. prod. ἑρμόδωρος, Fuit philoſophus Epheſius, quem in Italia exulantem, Pomponius Iureconſultus tradit autorem fuiſſe Decemviris ferendarum legum XII. tabul. Plin.lib.34 cap.5, dicit hunc fuiſſe interpretem legum Decemviralium, eiq; ob id ſtatuā publicè dicatā. Cicer 5. Tuſc. quæſt. Eſt illud ſcitum apud Heraclytum Phyſicū, de principe Epheſiorum Hermodoro. Vniverſos ait Epheſios morte eſſe mulctandos, quòd quum civitate expellerent Hermodorum, ita loquuti ſunt: Nemo de nobis unus excellat: ſiquis extiterit, alio in loco, & apud alios ſit. Eadē ferè refert & Strabo lib.14. ¶ Fuit & alter Hermodorus Siculus, auditor Platonis: cui vitio datū eſt quæſtui philoſophiā habuiſſe, dicta quę ſub præceptore audiverat colligendo, ac deinde in Sicilia venditando. ¶ Hinc locus factus proverbio: Verba importat Hermodorus, λόγους γὰρ Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται. In eum dicebatur, quā præter verba nihil afferret. Aut in eos qui verba vendūt pecunia: quod in poëtas, advocatos, fumi venditores, atq; in id genus homines rectè dici poterit.

Hērmŏdŏtŭs, ἑρμόδοτος, Poëtę nomen, cujus aliquoties meminit Plutarchus.

Hērmŏgĕnēs, pen. corr. ἑρμογένης, Tarſenſis Sophiſta fuit, in pueritia tāto diſſerendi acumine, ut natus annos nō amplius xv, fama ſui nominis M Antonium principem ad auditorium exciverit, ab eoq; non pœnitenda tulerit munera. Accedente verò ætate, tāta illi obortа eſt ſtupiditas, ut omnibus eſſet ludibrio. Nam Cratillus ad nomen ejus alludens dicebat, eum à patre degenerare, quòd quū Hermogenes eſſet: hoc eſt, Mercurio genitus, nullā tamen paternæ eloquentiæ haberet micam. Antiochus autem Sophiſta cavillabatur, eum in pueritia fuiſſe ſenem, in ſenectute puerum.

Hērmŏlāŭs, ἑρμόλαος, Byzantinus Grammaticus fuit, qui in librum Stephani de Vrbibus ad Iuſtinianum Cæſarem ſcripſit epitomen. Suidas. ¶ Memoratur & ante hunc alius, qui contra Alexandrum conjuravit. ¶ Alius item apud Plin. lib.36. cap.5. ſtatuarius, inter eos qui ædes principum ſignis nobilibus ornarunt.

Hērmōn, nomen Hebraicum, quod interpretatur lignum exaltatum, mons longè diſjunctus ab Ieruſalem trans Iordanem. Hermon ἑρμών, etiam dicitur piſcatorium in Peloponneſo.

Hērmōnāſſă, ἑρμώνασσα, inſula parva in Cimmerio Boſphoro, urbem habēs Ionum Coloniam. Stephan. ἑρμώνακτα vocat. Strabo Hermonactis vicum: Menippus regiunculam: Trapezuntius, Hecateus & Theopompus civitatē eſſe dicūt. Steph. Adjacet Tauricæ. Plin.lib.6.cap.6.

Hērmōnthĭs, ἑρμωνθίς, Vrbs Aegypti, Steph. ubi Iupiter, Apollo & Iſis coluntur,

Hērmŏpŏlĭs, ἑρμοῦ πόλις Stephano. Latinè Mercurii civitatem ſonat, urbs eſt Aegypti in præfectura Sebenitica, ubi Pan colitur & hircus. Autor Strabo, lib.17. vide Volaterr. lib.12. Herodianus duas eſſe ſcribit, magnam & parvam, & tertiam in Aegypto, & quartam, καὶ ἑπτάμυριν, & quintam in fluvio, & ſextam in Co inſula, ſeptimam in Arcadia. Steph.

Hērmŏs, ἕρμος, τό, vicus in Tribu Acamantidæ. Steph.

Hērmŏtymbĭēī, ἑρμοτυμβιεῖς, pars bellicoſorum in Aëpto, dicuntur & Labarei, Steph.

Hermupedion, ἕρμου πεδίον, locus apud Cumam. Steph.

Hermus, ἕρμος, Fluvius Minoris Aſiæ, aureas arenas trahens. Oritur juxta Dorylaum Phrygiæ civitatem: auctoq; Pactolo, Smyrnæ campos irrigat, tandemq; in Phocaicum ſinum illabitur.

bitur. Vide Plin. lib. 5. cap. 29. & Strab. lib. 13. Virgil. 2. Georg. Nec pulcher Ganges, atq; auro turbidus Hermus.

Hernĭci ἕρνικες, Populi in Campania saxa incolentes: unde & nomen acceperunt. Nam hernias Sabini saxa vocant. Hos tamen Hernicos appellatos voluit Macrobius ab Herno quodam Pelasgo ipsorum duce. Horum metropolis est Anagnia: Virgil. 7. Aeneid. & roscida rivis Hernica saxa colunt, quos alma Anagnia pascit.

Hērŏdes, [ἡρῴδης. Ger. Ein König von den Römern vber die Juden verordnet.] Antipatri Idumæi filius, anno decimo Augusti rex Iudęorũ à Romanis declaratus est, regnavitq; annis XXXVII. Hic vir strenuus Samariam olim in cineres redactam à fundamentis erexit, eamq; in honorem Augusti σεβάστην hoc est, Augustam appellavit. Crudelissimus tamẽ fuit, quippe qui multos injustè occiderit. Nam omnes legis interpretes, & parvulos Bethlehemitas gladiis interemit. ¶ Huic filius fuit eodem nomine, de quo refert Lucas in Actis Apostolorum, quum ad populum concionem haberet, acclamante concione: Vocem Dei esse illam, non hominis: ab irato Deo, cujus honores sibi vendicabat; percussus, scatentibus toto corpore vermibus, miserando genere lethi periisse. ¶ Fuit alius Herodes Antipas, hujus filius, præfectus Galilææ, post Archelaum, qui impiissimus etiam fuit. Nam in cives sicarius, in nobiles latro, in socios populator habitus est, uxorem Philippi fratris duxit; Ioannem Baptistam occidit, & Dominũ nostrum illusum Pilato remisit: tandem Lugdunum à Cajo Cæsare relegatus, ibi vitam finivit. ¶ Quartus Herodes dictus Agrippa, Aristobuli filius, qui Iacobum occidit. ¶ Alius Herodes, fuit Atticus, qui Græca oratione (inquit Gellius) fere universos gravitate, atque copia, elegantiaq; vocum longè præstitit. Is Athenis natus, nobilitate generis, potentia simul & sophistica facultate clarus, genus ex Aeacidarum sanguine ducebat, patre Attico, cui divitiarum initium ex thesauro prope domum reperto fuit. Hujus Herodis vitam vide apud Philostratum.

Hērōdĭānus, ἡρωδιανός, Alexandrinus grammaticus, Apollonii etiam grãmatici filius & discipulus, floruit sub Marco Antonio imperatore. Scripsit de arte grammatica: præterea Cæsarum historiam à Commodo Marci filio usque ad Gordianum, ejus Gordiani nepotem, qui Maximino successit. Autor Suidas.

Herŏdŏtus, pen. corr. [ἡρόδοτος. Ger. Ein Griechischer Hystoryschreiber.] Historiographus Græcus, quem Cicer. lib. 2. de Legibus patrem historiæ appellat. Hunc Halicarnassæum fuisse autor est Suidas, claroq; apud suos genere ortum. Floruit tempore Cyri Persarũ regis tyrannis omnibus infensissimus. Quare, quũ patriam à Lygdamo Tyranno quodã videret occupatam, secessit in Samum: eoque extincto, quum ad suos rediisset, invidiæ obnoxius factus, sponte Thurium Athenensium coloniam in exilium profectus est: ubi etiam mortuus esse dicitur, & sepultus. Scripsit historiarũ libros novem, quorum singulos singularum Musarum nomine inscripsit.

Hērōn, ἥρων, Atheniensis orator, scripsit commentarios in Herodotum, Xenophontem & Thucydidem. Autor Suidas.

Hērŏphĭlă, ἡροφίλα, Proprium nomẽ fuit Sibyllæ Eretriæ, quę Tarquinii Superbi tempore Romam venit, tresque secum libros attulit: heroico carmine conscriptos: quorum nomine quum magnam pecuniæ summam à rege petiisset, nec obtinuisset, duos exussit: unius q; qui reliquus erat, nomine tantundem obtinuit, quantũ paulò antè pro tribus popposcerat. Autor Suidas.

Hērŏstrătus, pen. corr. [ἡρόστρατος. Ger. Ein vber Schelmshalß der den wunder herrlichen Tempel der Göttin Dianæ zu Epheso angezündet hat/vnd damit ein namen schöpffen wöllen.] Ephesius homo ignavus fuit, & scelestus, qui celeberrimum illud Dianę Ephesiæ templum suis manibus incendit, ut ea re nominis immortalitatem sibi compararet. Ephesii autem ne speratum ex scelere fructum consequeretur, severissimis edictis caverunt, nequis eum unquam nominaret: non tamen efficere potuerunt, ut nomen illius ad nos non perveniret: ut scribit Strabo libro 14.

Hērsĭlĭă, ἑρσιλία, Nomen uxoris Romuli, quam Ovid. 14. Metamor. fabulatur, post mariti ἀποθεοσιν, & ipsam deam factam, communia cum Quirino templa habere, mutatoq; nomine dictam esse Oram.

Hēsæ̆nus, ἡσαῖνος, Mons qui Pannoniã & Mediam distinguit, in quo feram Monopem reperiri ajunt, Aristoteles ab initio mirabilium narrationum. Alibi tamen lib. 6. historiæ Mesappus legitur montis illius nomen.

Hesaĭas, ἡσαΐας, nomen prophetæ proprium, qui nobili genere ortus in Ierusalem prophetavit, nihil rusticitatis in sermone habens, qui nõ tàm propheta, quàm Evangelista fuit. Universa enim Christi, ecclesiæq; mysteria ad liquidum prosequutus est, ut non putes eum de futuro, sed de præterito historiam texere. Tandem sub Manasse rege sectus in duas partes occubuit. Vide Hesychium.

Hēsĭŏdus, pen. corr. ἡσίοδος, Poëta vetus, ex Ascra vico Bœotiæ: unde & Ascræus dictus est, Homeri (ut creditur) coætaneus. Hic primus de agricultura versibus scripsit, quẽ Virgilius imitatus est. De morte ejus scribit Plutarchus in convivio septẽ Sapientum, apud Nemeum Locricũ occisum fuisse à Locensibus quibusdã adulescentibus, cum quorũ sorore clàm rem habebat hospes quidam Milesius, quo Hesiodus familiarissimè utebantur. Suspicati itaq; fratres puellę, Hesiodum ab initio rei totius consciũ fuisse, dispositis insidiis eum trucidarunt, & in mare abjecerunt. Corpus autem à delphinis protinùs acceptum, ad Rhitum Molytritum est advectum. ¶ Hesiodi senecta, ἡσιόδου μακρόγηρως: Longæva, vivaxq; sic appellabatur. Fertur enim de Hesiodi longævitate Pindari epigramma hujusmodi: χαῖρε δὶς ἡβήσας, ὦ δὶς πάρος ἀμπολήσας Ἡσίοδ' ἀθρώποις μείζονι φωτὶ ἐοικὼς σοφίης.

Hēsĭŏdĭus, a, um, Quicquid Hesiodi est. Cic. in Bruto: Illud Hesiodium laudatur à doctis, quòd, &c.

Hēsĭŏnē, ἡσιόνη, Laomedontis regis Trojæ filia, & Priami soror, quam Hercules à Pistricis mõstri periculo liberatam, uxorem dedit Telamoni.

Hēspĕrĭæ, ἑσπερίαι, duæ sunt, una quæ Hispania dicitur, altera Italia, quę sic discernuntur: aut enim Hesperiã solam dicimus. Virgil. 1. Aeneid. Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt. Aut addimus extremam, vel ultimã, & significat Hispaniam, quæ in Occidentis est fine. Horatius lib. 1. Carm. Qui nunc Hesperia victor ab ultima. Et hæc ab Hespero Occidentali stella dicta est: Italia verò ab Hespero Atlantis fratre, qui à germano pulsus, Italiã tenuit, & ei nomen vel suum, vel suæ pristinæ regionis imposuit. Macrobius tamen voluit Hesperiam dictam esse Italiam, quòd Occasui subjecta sit.

Hespĕrides, pen. corr. ἑσπερίδες. Ger. Des Atlantis Bruders Töchteren / welche Gärten gehabt haben / in denen Bäwm gewesen sind so guldine Apffel getragen haben.] Appellatæ sunt Hesperi fratris Atlantis filiæ, Aegle, Aretusa, & Hesperetusa, quas Poëtæ fabulantur habuisse hortos, nemore aurifero pretiosos, ubi erat draco custos pervigil, mala aurea vigilanter observans, quem interfecit Hercules, pomaq; aurea retulit ad vitricum Eurystheum. Plinius & Solinus interpretantur fuisse æstuariũ maris, meatu flexuoso instãr draconis, quod hortos Hesperidum amplectebatur, ubi præter oleastrum, aliud nihil ex celebri illo autifero nemore extare prodiderunt. Varro per mala aurea, oves significari dicit, quas Hercules ex Africa in Græciam exportaverit: nã μῆλον apud Græcos significat ovẽ & pomũ. Hinc Melotæ, μηλωταὶ dictæ vestes ex pellibus ovium confectæ. Aliter tradit Diodorus lib. 5. Bibliothecæ, quem videre potes. ¶ Hesperidũ mala largiri, μῆλα ἑσπερίδων δωρεῖσθαι, dicũtur, qui magna, splendidaq; largirentur.

Hespĕrium, ἑσπέριον, Promontorium in Africa est, navigatione decem dierum ac noctium distans à monte, quem Θεὸν ὄχημα vocant Græci. Vide Plin. lib. 5. cap. 1.

Hēspĕrŭs, pen. corr. [ἑσπερος. Ger. Der Bruder des Königs Atlantis.] Atlantis frater, unde Hesperia. Scribit Diodorus hunc Hesperum conscendisse cacumen montis Atlantis, ad cursus astrorum observandos, & nunquam deinde comparuisse: cui vulgus honores divinos exhibuit, astrumq; lucidissimũ ejus nomine appellavit. Virg. Aegl. 7: Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ. Hæc etiã Serotina stella, & Vesper dicitur, & Vespertigo, & Lucifer, & Venus: de quibus suo locò. [Pol. Zwierzęca gwiazda. Vng. Est haynal tsillag Ang. The euening starre, the euening, or euentide.] Hujus meminit Cic. lib. 2. de Nat. deor. Infima est, inquit, quinq; errantium, terræq; proxima stella Veneris, quæ φωσφόρος, Latinè Lucifer dicitur, quum antegreditur solem: quum subsequitur autem, Hesperus.

Hessēnī, Populi Palæstinæ, sine ulla fœmina viventes, & omni Venere abdicati. Autor Plin. lib. 5. cap. 17. Apud hos capitale erat columbas interficere. Quare tàm cicures factæ tradũtur, ut etiam ad ignotissimum quẽq; advenarum advolantes, ora rostro velut exoscularentur. Ad hoc alludit Tibul. lib. 1. Eleg. Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes Alba Palæstinus sancta columba viris?

Hestĭæ̆ă, ἑστίαια, Eubœæ oppidum, quod Plinius ab uvarũ copia πολυστάφυλον cognominat. ¶ Est & ejusdem nominis oppidum in Acarnania, teste Stephano. ¶ Pars item quædam Thessaliæ à Strabone, lib. 13, Hestiæa appellatur.

Hēsўchĭus, ἡσύχιος, Milesius historicus tẽpore Anastasii principis. Scripsit historiarum libros sex de Romanorũ, aliarumq; gentium principibus: item Dictionarium, quo se usum fatetur Suidas.

Hētrurĭă. [Ger. Ein herrliche Landtschafft in Italien / heißt jetzt Toscana, welcher Hauptstatt ist Florentz.] Regio est Italiæ ad primam usq; Tyberis ripam protensa, Macra fluvio à Liguria discreta. πτόλις Stephan. cujus hodie præcipua metropolis est Florentia. Dicta est autem Hetruria, quasi ἑτερουρία, διὰ τὸ ἑτέρους

ἔθνος: eò quòd extendebatur ad alteram ripam Tyberis: qui est terminus inter Latium & Hetruriam. Alii dictam Hetruriã autumant ab ejusdem regionis oppido Atria, quam Diomedes condidit, & Aethrian primò nominatam scribit Stephan. Vel ἀπὸ Τυρρηνοῦ αὔσπεως ἀοσεῖν, propter auguriorum peritiam: quia de cœlo servantes exercent æthera Parras. Claruit olim maximè aruspicina, quam Tages ex hac regione oriundus primus invenerat.

Hetruſci, Regionis ejus incolæ, τυρρηνοί. Martialis: Quantum solicito fortuna parentis Hetrusco.

Hexagon, teste Plinio, lib. 28. cap. 3, Legatus Oblogenum (qui populi sunt in Cypro) à Consulibus Romę in dolium serpentium conjectus, experimenti causa, circũ mulcentibus linguis miraculum præbuit.

H ante I.

Hĭărbās, ἰάρβας, Iovis filius, ex Garamantide nympha, & Getulorum rex: qui quum ab Elisa, quam in matrimoniũ petierat, repulsam tulisset, ira commotus, nascentĩ adhuc Carthagini Bellum intulit, Cujus belli metu quum illa à civibus suis cogeretur Hiarbę nubere, impetrata mora, ut Sichæi prioris mariti manes placaret, seipsam in pyram, quam tanquam sacrificaturã, extruxerat, conjecit, maluitq; se cõburere, quàm secũdas nuptias experiri. Docti scribunt Iarbas sine aspiratione.

Hĭĕrā, [ἱερά. Vulgò Syda. Ger. Ein Insel zwischen Sicilien vnd Liparam / in deren Vulcanus sein Schmitten gehabt hat.] Insula inter Siciliam, & Liparam, Vulcano sacra, una ex Aeolis. In hac vetustas Vulcani officinã fuisse credidit, quòd nocte cerneretur ignis plurimum, interdiu fumum copiosissimũ emitteret. Vide Thucydid. lib. 3. ¶ Fuit & via sic dicta in agro Attico, quòd ea irent sacerdotes ad Eleusinam Cererem. ¶ Hoc nomine etiam appellata est uxor Telephi regis Mysorum, quæ à Nereo interfecta dicitur, quum marito ferret opem, qui ab Achille vulneratus fuerat. Ea (ut fabulæ tradunt) tantæ fuit pulchritudinis, ut etiam Helenam superaret.

Hĭĕraea, ἱεραία, exigua regio Libyæ in Cyrene, Steph.

Hieracome, Vide HIEROCOMITAE.

Hĭĕrānā, ἱερανία, in mari Cretico est, & alia Aegypti, Steph.

Hieraphe, ἱεραφία, insula Libyæ, Steph.

Hierapytna, ἱερὰ πύτνα, Vrbs Cretæ, quæ priùs Cyrba, deinde Pytna nominabatur, postea Camyros, postremò Hiera Pytna, inde Hierapytnius.

Hĭĕrăpŏlĭs, pen. corr. ἱεράπολις, Civitas Asiæ, contra Laodicæam, ubi aquæ, calidæ scaturiebant, quæ in tophum admodum facilè durabantur. ¶ Est præterea Hierapolis aliis miraculis insignis. Præcipuè verò admiratione dignum videri potest, quod de Plutonio ore tradit Strabo lib. 13, in collis Hierapoli imminentis fastigio, puteũ esse semijugeri magnitudine, tàm pestilentes exhalantẽ nebulas, ut omnia animalia septũ ingressa protinùs extinguat, quũ tamen vicinus aër sit innoxius. Strabo ipse se aliquando passeres intra septũ hoc immisisse testatur, qui statim mortui cõciderunt. Autor est præterea idem Strabo, circa Hierapolim aquã esse adeò tingẽdis lanis idoneã, ut ex radicibus tinctæ, cum iis decertarent, quæ ex purpura tingebantur. ¶ Dicta est aũt Hierapolis, teste Stephano, à multitudine sacrorũ, sive templorum, quæ Græci ἱερὰ vocant. Hujus oppidi incolæ, Hierapolitæ, ἱεραπολῖται, dicuntur. ¶ Secunda est Cretæ: tertia Syriæ: quarta Cariæ.

Hĭĕrī, Populi sunt ultra Sauromates, calvi & simi à nativitate omnes, & promiscuè barbã habentes. Qui ideò ἱεροὶ: id est, sacri dicuntur: quia nihil injustè agunt, nec bella norunt.

Hĭĕrĭcūs; untis, [ἱεριχώ. Ger. Hiericho / ein Statt im Jüdischen Landt.] Oppidum Iudææ, inter Hierosolyma & Iordanem sitũ, palmetis circunquaq; consitum & fontibus irriguum. Vide Plin. lib. 5. cap. 14.

Hĭĕrōn, ἱερὼν, Syracusanorum quondam tyrannus, qui mansuetudine & lenitate, itemq; corporis pulchritudine, & viribus adeò præstitit, ut omnibus penè miraculo esset: vide Iustinum lib. 23. ¶ Hiero alter Ferreus cognomento, Athenienſis, familiaris Niciæ ducis Athenienſis, unaq; cum eo disciplinis eruditus: poëmata nõnulla conscripsit, quæ Plutarchus in Nicia ad ætatem suam perveniſſe testatur.

Hĭĕrŏcōmĭtae, ἱεροκομῖται, Populi ab Hieracome civitate Cauæ. Autor Polybius.

Hĭĕrōnўmŭs, [ἱερώνυμος. Ger. Ein Gotts verstendiger Lehrer der Kirchen / von Strydon bürtig. Pol. Geronim. Vng. Cremos.] Proprium nomen doctoris Ecclesiastici, cujus opera in pretio habentur. Latinè sacrũ nomen interpretari possumus, quasi ἱερὸν ὄνομα, o parvo in y commutato. ¶ Fuit & hoc nomine philosophus ex Rhodo insula, qui finem summi boni posuit in indolentia, quæ Græcè dicitur ἀοδυνησία. ¶ Alius præterea fuit hoc nomine Siciliæ Tyrãnus, Hieronis filius, qui patri admodũ puer successit. Quapropter pater ei metuẽs, relictis tutoribus XV I, mandavit moriẽs, ut fidem erga popul. Roman. annos quinquaginta ab se cultã, inviolatam servaret. Hic postea abjecta tutela, contempta patris disciplina ac moderatione, luxuriosiùs & arrogantiùs agendo, à Romanis desciscit, Annibaliq; adhæsit. Quibus superbè nimis in cives sese haberet, ab iisdem interfectus est, Autor Liv. lib. 24. ¶ Hieronymus historicus Rhodius familiaris Demetrii Poliocretis, relictusq; ab eo præfectus in regione Bœotiæ, scripsit res ab illo gestas, ut scribit Plutarch. in Demetrio.

Hieros colpos: id est, sacer sinus, prope Aradum civitatem est, Stephan.

Hĭĕrŏsŏlўmă, [ירושלם jeruschalájim. ἱεροσόλυμα. Ger. Jerusalem die Statt Gottes / ein Hauptstatt des Jüdischen Landts. Vn. Ierusálem.] Hierosolymæ, & Hierosolyma, Hierosolymorum, & Hierosolymæ, Hierosolymarum, numero plurali: urbs Iudææ, totius Orientis clarissima, quæ & Hierusalem vocabatur. Cic. pro Flacco: Quũ aurum Iudæorũ nomine ex Italia Hierosolymam exportari soleret, hic Cn. Põpeius captis Hierosolymis victor ex illo fano nihil attigit. Suet. in Nerone: Spoponderũt tamen quidẽ destituto ei gubernationem Orientis & regnũ Hierosolymorũ. Hierosolyma (ut scribit Hegesippus) quæ primò Solyma dicebatur, posteaquam rex Chananæus, cognomento Iustus, qui fuit conditor Solymorũ, templum ei addidit: nam Græci ἱερὸν templum vocant. Euseb. lib. 9. Evan. præpar. Hierosolyma appellari ait, quasi hieron Solomonis; hoc est, ædẽ Solomonis, à templo quod Solomon Hierosolymis pulcherrimum, magnificentissimumq; construxit.

Hĭĕrŏsŏlўmītă, pen prod. [ירושלמי miruschalájim. ἱεροσολυμίτης.] & Hierosolymitanus.

Hĭĕrŏsŏlўmārĭŭs, dictus est Cn. Pompeius ab Hierosolymis expugnatis. Cic. lib. 2. ad Attic. Si verò quæ de me pacta sunt, ea non servantur, in cœlo sum, ut sciat hoc noster Hierosolymarius traductor ad plebem, quàm bonam meis purissimis orationibus gratiam retulerit.

Hĭĕrŏthĕŭs, ἱερόθεος, nomen viri proprium, & interpretatur, sacer deus.

Hĭlārĭŭs, ἱλαρίων, Phrygius quidã vates, sub Ioviniano principe, literarũ quidem imperitus, cæterum tanta divinandi peritia præditus, ut Deus cum illo futurorum cognitionẽ communicasse videretur. ¶ Fuit præterea eodem nomine Senator quidam Antiochenus, de quo vide multa apud Suidam. ¶ Est præterea Hilarius nomen proprium doctoris Ecclesiastici, cujus etiamnum multa extant opera.

Hĭmāntŏpŏdēs, pen. corr. ἱμαντόποδες, Populi in Aethiopia loripedes, quibus serpendo ingredi natura est: hoc est, ut Solinus interpretatur, flexis crurũ nexibus ingredi. ἱμάντα enim Græci lorum dicunt. Plin. libro 5. cap. 8. ¶ Est etiã himantopus avis ardeolæ magnitudine, de qua Plin. lib. 5. cap. 8.

Hĭmĕllă, fluvius est Sabinorum, de quo Virgil. lib. 7. Aen. qui flumen Himellæ, & Tyberim Fabarimq; bibunt, &c.

Hĭmĕră, ἱμέρα, Fluvius Siciliæ, in duas partes dividitur, & in altera dulcem saporem, in altera salsum retinet. Est etiam urbis nomen ejusdem insulæ. Silius lib. 4: Armavêre suos, qua mergitur Himera Ponto. Vide Plin. lib. 3. cap. 8.

Hippārchŭs, [ἱππάρχος. Ger. Ein berümpter Astrologus. Pol. Komussi. Vng. Louag hadnagy.] Magister equitũ. Quo nomine dictus est quidã celebris Astrologus, qui (ut Columella autor est) futurũ asseruit, ut aliquando cardines mundi loco moverentur. Scripsit de Arati Phænomenis, de stellis fixis, de lunæ motu contra Platonem. ¶ Primus instrumenta mathematica invenit, unde hæc sensibus deprehẽdi possent, Plinio maximè laudatus. ¶ Hipparchus itẽ alius fuit Poëta Comicus, cujus fabula quædã περὶ γάμων: id est, de nuptiis inscribitur. Suidas. ¶ Alius propinquus Aristotelis. Alius Eretriæ tyrãnus. ¶ Fuit etiã hoc nomine filius Pisistrati, qui ob libidinẽ in Harmodiũ, Aristogitonis conjurationẽ in se concitavit. Hic ut tyrannidis invidiã sapientiæ opinione leniret, eruditos præcipuo in honore habuit. Autor est Aelianus de Varia hist. Idem Academiã muro sepsit, atq; hujus rei nomine, magnã pecuniæ vim ab Atheniẽsibus exegit. Vnde Hipparchi murus, ἵππαρχειον τεῖχιον, dicebatur res quæpiã, quæ magnis cõstaret expẽsis. Autor Suid.

Hipparis, ἵππαρις, Fluvius in Camarina, cujus aquarum pars dulcis est, pars salsa. Interpres Pindari.

Hippasus, ἵππασος, Philosophus Metapontinus fuit, auditor Pythagoræ, qui mundi mutationi certum tempus præfinitum esse ajebat. Vide Laërtium.

Hippe, ἵππη, Chiron. s Centauri filia fuit, quæ quum in monte Pelio sese venando exerceret, gravida facta est: & ob id patris indignationem timens, deorum miserationem in equam conversa est: & in cœlum translata. Nõnulli vatem fuisse fabulantur: sed quia deorum consilia hominibus patefecisset, in equã esse conversam.

Hippĭās, [ἱππίας. Ger. Ein stoltzer Philosophus / der sich außthun vnd rhümen dorfft / jhm were nichts in keiner kunst verborgen.] Philosophus Eleus fuit, teste Cicer. lib. 3. de Orat. qui audiente penè tota Græcia gloriatus est, nihil esse ulla in arte rerum om-

nium.

nium, quòd ipſe neſciret: nec ſolùm has artes, quibus liberales doctrinæ atq; ingenuæ continerentur, Geometriam, Muſicam, Literarum cognitionem, & Poëtarum, atq; illas quæ de naturis rerum, quæ de hominum moribus, quæ de rebus publicis dicerentur: ſed & annulum quem haberet, palliũ quo amictus, ſoccos quibus indutus eſſet, ſe ſua manu confeciſſe. ¶ Fuit itẽ Hippias, Piſiſtrati filius, de quo Cic. ad Attic. ſic ſcribit: Nefarius (*inquit*) Hippias, Piſiſtrati filius qui in Marathonia pugna cecidit, arma contra patriam ferens, *&c.*

Hippĭon Argos, ἄργος ἵππιον, Oppidũ fuit à Diomede conditum, poſtea Argyrippa, ἀργυρίππα Stephano, & Arpi appellatum. Meminit Plin. lib. 3. cap. 11.

Hippo, ἵππωνιον Straboni, Oppidum Locrorũ in Brutiis, quod poſtea Romani Brutiis ereptum, *Vibonem Valentiam* appellarunt, teſtibus Strab. libro 6, & Plin. lib. 3. cap. 5. ¶ Sunt præterea duæ hoc nomine urbes in Africa, quarum alterum Vticæ proximiorem, Hipponem regium: alteram à littore remotiorem, quod in paluſtri loco ſita ſit, Diarrhytum: hoc eſt, dilutum vocant, interprete Plinio, lib. 5. cap. 4. Eſt autem hoc nomen modò maſculini generis, modò fœminini: unde Hipponem dilutum legimus apud Plin. lib. 5. cap. 4, & utranq; Hipponem apud eundem lib. 6. cap. 34. Autor eſt Solinus, utrũq; horum oppidorum à Græcis equitibus conditum fuiſſe, atq; inde nomen accepiſſe. ¶ Eſt & Hippo, ἵππω, puellæ Bœotiæ nomen apud Plutarchum in Pelopida.

Hippŏbŏtŏn, ἱππόβοτον, Pratum quoddam ampliſſimum eſt ſub Caſpiis portis: in quo regium armentum, quinquaginta millium equorum paſcitur: unde & nomen accepit. Autor Strab. lib. 11.

Hippŏcĕntaurī, [ἱπποκένταυροι. Ger. Wunderbare Völcker in *Theſſalia*, ſo vornenauß Menſchen/hindenauß Roſſ ſind.] Monſtroſum hominum genus in Theſſalia juxta Pelion montem, anteriore parte (ut Poëtæ fabulantur) hominũ, poſteriore equorum effigiem referentium. Cui fabulæ occaſionem miniſtraſſe videtur, quòd primi equos domare cœperint, iisq; ita aptè inſidere, ut homines unà cum equis unum in corpus coaluiſſe viderentur. Iidem antea Centauri dicebantur, παρὰ τὸ κεντεῖν τοὺς ταύρους: hoc eſt, quòd tauros ſtimulis agitarent. Verùm quum iidem poſtea ex equis exiſterent, iisq; inſidentes ſtimulis tauros præ ſe agerent, Hippocentauri dici cœperunt: qui cùm ad Penеum amnem aquarum veniſſent, conſpecti ab ulterioris ripæ accolis, pro monſtris habiti ſunt, præſertim quum inclinata potandi gratia equorum capita nõ conſpicerentur. Hinc factus eſt locus fabulæ, Hippocentauros monſtroſam Centaurorum ſobolem fuiſſe, quæ dimidia ſui parte hominem, reliqua equum referret, quam tamen certum eſt nunquam extitiſſe. Quod & Cicero affirmat ſecundo de Natura deorum: Quis (*inquit*) Centaurum fuiſſe, aut Chimæram putet? quæve anus tam excors inveniri poteſt, quæ illa quæ quondam credebantur apud inferos portenta, extimeſcat? Hæc Cicero. Conſtat tamen monſtroſos hujuſmodi partus aliquando editos fuiſſe, non ſine gratia alicujus mali impendentis præſagio. Nam & Claudius Cæſar memoriæ prodidit, referente Plinio, Hippocentaurum in Theſſalia natum eodem die periiſſe: & Plinius ipſe teſtatur, ſe ejuſdem Claudii principatu Hippocentaurum vidiſſe in melle ex Aegypto allatum.

Hippŏcŏmītæ, ἱπποκομῖται, Incolæ vici cujuſdã in Lycia, cui Hippucome, ἱπποκόμη, nomen eſt ab equo viatoris cujuſdam ibi extincto. Ex Stephano.

Hippŏcrătēs, pen. corr. [ἱπποκράτης. Ger. Ein Hocherfarner Artzet auß der Inſel Coo bürtig.] Nomen medici excellentiſſimi patria Coi, cui tanta fuit artis peritia, ut vulgò crederetur Aeſculapio prognatus. Extat apud Valerium Artaxerxis Perſarum regis honorificentiſſima de eo epiſtola, in hæc verba: Rex regum magnus Artaxerxes, Hyſtani Helleſponti Præfecto ſalutem. Hippocratis medici, Aeſculapio prognati, ad me artis fama pervenit. Da igitur operam ut aurum illi tribuas, quantum cupit, aliaq; item quorum indiget, & eum ad me mitte. Erit enim par honore ſummis in Peiſide vitis, *&c.* Hic de re venerea eam habebat exiſtimationẽ, ut coitum ſpeciem eſſe putaret morbi comitialis. Extant adhuc ea de re ejus verba apud Gell. lib 19. cap. 2: πλὴν σπανιάκις ἔνεστι μικρὰ ἐπιληψία. Ejus libri, tanquam divino emanaverint ore, ubiq; celebrantur: in primo enim jusjurandum continetur: in ſecundo Prognoſtica: tertia Aphoriſmi: quarto illa admirabilis compoſitio, LX. libris omnem ſcientiam medicinæ complectens. Exceſſit è vita annos natus CIIII. Suſcepit filios Theſſalum & Draconem. Hæc Suidas. ¶ Hippocrates præter ſuperiorem, Suidas quinq; commemorat, omnesq; ejuſdem artis & familiæ: quorum tamen nemo primi ingenii gloriámve adæquavit. ¶ Hippocratem alium, Athenienſium ducem nominat in bello Peloponneſiaco Thucydides.

Hippŏcrēnē, pen. prod. [ἱπποκρήνη. Ger. Ein benampter Brunnen in Bœotia, nicht fern vom Berg *Helicone*, den *Muſis* zugeeignet.] Fons in Bœotia non procul ab Helicone monte, quem Poëtæ fabulantur factum eſſe ungula Pegaſi equi alati. Cui fabulæ occaſionem videtur miniſtraſſe Cadmus: qui cùm in Bœotia locum urbi condendæ quæreret, huc illuc obequitans, hunc fontem primus creditur inveniſſe. Et quoniam Cadmus literarum inventor creditur: factum eſt, ut hic fons Muſis ſacer habeatur. Perſius ad verbum reddens vocem Græcã, fontem caballinum appellat. Nam ἵππος nobis *equus* ſonat, & κρήνη *fontem*.

Hippŏcrēnĭădēs, ἱπποκρηνιάδες, Muſæ ab Hippocrene fonte.

Hippŏdămē, es, penult. corr. ἱπποδάμη, & **Hippodamia**, penult. prod. ἱπποδάμεια, Filia Oenomai regis Elidis & Piſarum: qui quum ex oraculo ſe à genero interemptum iri didiciſſet, & illa tamen à multis procis ob formæ præſtantiam expeteretur, curule certamen procis inſtituit, cum ea (habebat enim equos velociſſimos, qui ex ventorum flatu creati erant) ipſa lege, ut qui vinceret, filiam haberet: victus ſubiret mortẽ. Tredecim igitur victis & occiſis, Pelops Tantali filius, viſa puella, ejus amore protinùs exarſit: cujus nuptias ut aſſequeretur, Myrtilum ejus aurigã pollicitis corrupit, ſic ut ille axes infirmos & fragiles ſubjunxerit: vel ut alii volunt, obicem axi non objecerit: & ſic fracto vel diſſoluto curru, Oenomaus excidit, moriensq; Myrtili caput devovit: obteſtans Pelopem, ut vicem ſuam ulciſceretur: quod & factum eſt. Quum enim pactum ſibi perfidiæ præmium à Pelope poſceret, ab eodem in mare dejectus eſt, atq; hoc modo Pelops puella & regno potitus eſt. De hac Ovid. Venit ut in Phrygios Hippodamia ſinus. Virgil. 3. Georg. Hippodameq;, humeroq; Pelops inſignis eburno. ¶ Alia item fuit Hippodamia Briſæ filia, quam Achilles expugnato Lyrneſſo oppido ſecum abduxit. Hanc Poëtæ à patris nomine Briſeida appellant. ¶ Alia quoq; Hippodamia fuit Anchiſæ filia, quæ Alchatoo Trojano in uxorẽ data eſt, quem poſtea Idomeneus Cretenſis in pugna occidit. ¶ Fuit & alia Hippodamia Pirithoï uxor: quam quũ ipſo nuptiarum die Centauri ei præripere conarentur, ab Hercule & Theſeo ingenti clade ſunt profligati. Ovid. 12. Metam. ¶ Piræei item forum Hippodamia appellatum ajũt, ab Hippodamo Mileſio architecto, qui Athenienſibus Piræum extruxit. Autor Suidas.

Hippŏdămŭs, ἱππόδαμος, Mileſius philoſophus, naturæ ſtudioſus, primus eorum qui in Republica verſati nõ eſſent, cœpit aliquid dicere de optimo civitatis ſtatu. Conſtituit enim civitatem ex numero decem millium diviſam in partes tres, artifices, agricolas & milites. Regiones in totidem partes, ſacram, publicam & privatam. Erat ob ambitionem vitæ, moroſior, crinium prolixitate, ac ſumptuoſo ornatu. Ariſtot. libro 2. Politic. ¶ Fuit item hoc nomine Architectus quidam Mileſius, qui Athenienſibus Piræum portum extruxit, à quo forum quoddam Piræei Hippodamiam appellarunt. Autor Suidas.

Hippŏdōrŭs, ἱππόδωρος, Athenienſis fuit, qui filiã cum mœcho deprehenſam, duabus quadrigis juſſit alligari, & in partes diſcerpi. Autor Aelian.

Hippŏdrŏmŭs, Theſſalus genere, patria Lariſſæus, circa M. Antonini principis tempora Athenis ſcholæ ſucceſſit, ut eſt autor Philoſtratus, qui eum inter Sophiſtas retulit.

Hippŏlă ἵππολα, Vrbs vetus Laconica Gentile Hippolaites.

Hippŏlŏchŭs, pen. corr ἱππόλοχος. Filius Bellerophontis, & pater Glauci, teſte Homero lib. 6. Iliad. ¶ Alter, teſte eodem, lib. 11, fuit Antimachi Trojani filius, qui unà cũ Piſandro fratre ab Agamemnone in Trojano bello interfectus eſt.

Hippŏlytē, ἱππολύτη, Amazonum regina fuit, quam Hercules prælio victam Theſeo dedit uxorem. ¶ Fuit etiam hoc nomine Acaſti Magneſiæ regis uxor, quæ Peleum, quòd libidini ejus non paruiſſet, apud virum accuſavit, tanquam ei vim inferre voluiſſet.

Hippŏlytŭs. pen. corr. [ἱππόλυτος. Ger. Ein Sohn *Theſei* vnd *Hippolytæ* der Amazonen Königin/welcher ein teuſchen wandel führt.] Theſei & Hippolytæ Amazonis filius fuit: qui quum cælibem ducens vitam ſeſe venatu exerceret, & conſtanti animo ſperneret mulierum congreſſum, à Phædra noverca, abſente patre, amatus eſt: cujus turpi deſiderio quum obtemperare noluiſſet, illa apud virum illum detulit, quòd ſibi vim inferre voluiſſet. Quamobrem quum videret Hippolytus patrem dolo novercæ perſuaſum, de nece ſua cogitare, conſcenſo curru fugam arripuit. Sed dum Phocæ, quæ tum fortè in littus exierant, equorum & rotarum ſtrepitu perterritæ magno impetu ſe in mare præcipitarent, exterriti equi, fruſtrà obluctãte Hippolyto, currum per ſcopulos, & ſaxa traxerunt, juvenemq; infœlicem loris implicitum in partes diſcerpſerũt. Hunc poſtea Aeſculapius revocavit ab inferis, & priſtinæ incolumitati reſtituit. Hippolytus verò relicta terra Attica, in Italiam venit, ne patris iram rurſus experiretur: & ſe Virbium appellari juſſit, quòd

quòd bis vir fuisset. Oppidum non procul à Roma ędificavit, quod à nomine acceptæ cõjugis, Ariciam appellavit. ¶ Hippolytum imitabor, ἱππόλυτον μιμήσομαι, Diogenianus in Collectaneis ait dictitatum de iis, qui statuissent purè, castèq; vivere, ut Hippolytus.

Hippŏmachus, ἱππόμαχος, Atheniẽsis tibicen, de quo tradit Aelianus: quum discipulũ ab imperita plebe laudari videret, quem tamen in arte peccare cognosceret, silentium ei imposuit, quod nullum putaret majus esse ignorantiæ argumentũ, quàm rudi multitudini placere.

Hippŏmĕnes, ἱππομένης, Macarei filius fuit, qui quũ Atalantam puellam Scytiam cursu victam accepisset uxorẽ, & in luco magnæ matris cum ea concubuisset, ab irata dea in leonẽ est conversus. Fabula extat apud Ovid. lib. 10. Metam.

Hippŏmŏlgi, [ἱππομόλγοι. Ger. Rossmelcker.] Populi ab equis mulgendis dicti. Stephanus in Melanclævi.

Hippōnā, [ἱππώνη. Ger. Ein Rossgöttin/dere Bildnuß man in den ställen gehabt hat.] Dea erat, quam stabularii maximè colebãt, cujusq; effigies in stabulis locabatur. Apul. li 2. Metamorph. Respicio pilæ medio, quæ stabuli trabes sustinebat. In ipso verò meditullio Hipponæ deæ simulachrum residens ædiculæ, quod accuratè corollis roseis quidem recentibus fuerat ornatum. Iuven. Satyr. 8. jurat Hipponam, & facilès olida ad præsepia pictas.

Hippōnax, [ἱππώναξ. Ger. Ein vngestalter häßlicher Poet.] Iamborũ Poeta tãta deformitate, & fœditate oris, ut ejus effigies à pictoribus quibusdam publicè proposita fuerit deridenda. Quamobrẽ indignatus Hipponax tàm amarè in illos est invectus, ut aliquos ex iis credatur compulisse ad suspendium. Hic creditur invenisse Scazontem carminis Iambici genus, quòd ab ejus nomine Hipponacticum vocamus, sive Hipponacteũ Cic. de Oratore: Senarios verò & Hipponacteos effugere vix possumus: magna enim parte ex Iambis nostra constat oratio. Vide Plin. lib. 36. cap. 5. ¶ Hipponacteum præconium, pro infami nota posuit Cic. lib. 7. Epist. Eumq; addictũ tam puto esse Calvi Licinii Hipponacteo præconio.

Hippōnēsus, ἱππόνησος, Insula ante Cariam, in sinu Ceramico. Plin lib. 5 cap. 31.

Hippŏnicus, ἱππόνικος, Athenienſis civis fuit Hippiæ filius, qui quum patriæ statuam dedicare decrevisset, suadentibus amicis, ut eam Polycleto faciendam locaret, vehementer ab aliis dissensit, quòd in statuis tam insignib. artificis potiùs industriam, quàm dedicantis virtutem cõmendari arbitraretur.

Hippŏphăgi, [Ger. Rossfresser/ Völcker in Asia.] Scythiæ populi in Asia.

Hippŏpŏdes, [ἱππόποδες. Ger. Völcker des Scytischen Hochmeers so Rossfüß haben.] Populi in Oceano Scythico, qui teste Solino, humanam usque ad vestigium formam tenent, sed in equinos pedes desinunt. Meminit horum Plinius libro 4. capite 13.

Hippŏtădes, [ἱππότης. Ger. Aeolus der Winden König] Dictus est Aeolus rex ventorũ, quòd nepos esset Hippotæ Trojani ex Sesta filia. Ovid. 11. Metamor. Quòd pater Hippotades tibi sit, qui carcere fortes Contineat ventos.

Hipporamadæ, Vicus in tribu Oenidæ, Steph.

Hipsicratea, Vide HYPSICRATEA.

Hippuacra, (ἱππόακρα, quasi dicas equi promontoriũ) Vrbs Libyæ. Gentile Hippacrites. Steph. Malim divisis vocibus ἵππα ἄκρα, ratione accentus.

Hippūris, Insula est una Sporadum, non procul ab Anaphe, & Astypalæa. Plin. lib. 4. cap. 12.

Hippūri autem pluralis numeri tantùm, Taprobanæ insulæ portus, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 22.

Hippūrīscus, ἱππουρίσκος, Insula Cariæ, Steph.

Hippus, ἵππος, Fluvius est Colchorum, in Phasim defluens. Strab. lib. 11. ¶ Est & Hippus mons Bithyniæ, in cujus radicibus condita est Prusa altera, diversa ab ea quam Annibal sub Olympo condidit. Plin. lib. 6. cap. 32.

Hippus, ἵππος, Insula Eretriæ. Item urbs Siciliæ, & alia Palæstinæ. Gentile Hippus, Hippenus, Hippinus. Steph.

Hipseus, Filius fuit Asopi fluminis, qui Eteocli in auxilium venit adversus Polynicẽ. Statius: Hipsea quadrijugos clypeo septemplice tauro.

Hira, Vrbs, Vide in APPELL.

Hiraſa, ἱερασα, Locus Libyæ, in quem Afri Battũ transtulerunt, Stephanus.

Hircĭus, ut alii scribunt, Hirtius, Consul fuit Romæ unà cum Pansa, quo tempore Brutus ab Antonio obsessus fuit Mutinæ: ad quem liberandum profectus unà cum collega est interfectus

Hirpĭæ familiæ, in Falisc orum agro fuerunt, quæ in sacrificio annuo, quod fiebat in monte Soracte, ambulantes per ambustam struem lignorum nõ adurebantur. Autor Plin. lib. 7. cap. 2. Hi à Solino vocantur Hirpi.

Hīsmăēlītæ, pen. prod. [ישמעאלים *jischmchelim.* ἱσμαηλῖται.] Populi sunt Africæ, qui nũc *Saraceni* dicũtur, ab Hismaele sic nominati, Abrahæ filio ex Agar ancilla.

Hīspălis, ἱσπαλις. Bæticæ provincię urbs clarissima, Romanorum colonia, cognomine Romulẽsis: à qua unus ex quatuor juridicis Bæticæ conventibus, Hispalensis dicitur. Plin. lib. 3. cap. 1. Hæc hodie *Sivilia* dicitur.

Hīspānĭă, [ספרד *sepharádh* ἱσπανία, ἰβηρία Ger. Hispanien/das theil *Europæ* so innerthalb dem Roncevall sonst mit dem Meer vmbfangen ist.] Regio Europæ, quæ à montibus Pyreneis incipiens per columnas Herculis circumiens usq; in borealem Oceanũ protenditur. Decem millibus stadiis (ut Appianus scribit) ejus latitudo commensuratur. Longitudo prorsus eadem esse videtur. Terra frumenti, vini, olei, auri, gemmarum, metallorumq; ferax. Ex qua etiam bellicosissimi viri, ac velocissimi equi procreantur. Refert Varro in Hispaniis equas credi ex vento concipere, quòd equos habeat hęc regio cursu tam veloces, ut meritò ex ventis concepti ferantur. Dividitur autem omnis Hispania, teste Plinio, lib. 2. cap. 1. 2. & 3, in citeriorem & ulteriorem. Vlterior rursus secatur in duas partes, in Bæticam, quæ hodie *Granata* dicitur: & Lusitaniam, quam vocant *Portugaliam*, quæ Ana fluvio à Bætica distinguitur. Vlterioris Hispaniæ conventus erant quatuor: Gaditanus, Cordubensis, Astigitanus, & Hispalensis. Citerior autem Hispania quæ Tarraconensis dicebatur, in septem dividebatur conventus: vide Plinium. Hodie dividitur in quinque regna: Castellam, quæ cum Legione permista unum effecit regnum, Gallæciã, Cathaloniam, Arragoniam, & Navarram. Omnis autem Hispaniã ab Ibero fluvio primùm dicta fuit Iberia: postea ab Hespero Atlantis fratre: sive (ut alii malunt) ab Hespero stella lucidissima, quæ vespertino tempore in Occidente apparet, Solem subsequens, vocata est Hesperia: postremò ab Hispali urbe ad fretum Atlanticum sita, quam hodie *Sivilliam* vocant, dicta fuit Hispalia: unaq; deinde litera immutata Hispania.

Hīspānŭs, & Hispanensis, Fiunt adjectiva, sicut à Sicilia, Siculus & Siculensis: à Corintho, Corinthius, & Corinthiensis. [Ger Ein Spanier.] Sed qui in Hispania natus est, Hispanus dicitur. ἐπιχώριος Hispanensis, qui alibi ortus, in Hispania versatur: hoc est, qui, licet in Hispania sit, non tamen in ea natus est. ἐγχώριοι Hinc Hispanienses negotiatores, qui in Hispania negotiantur. Sic Hispanensem exercitum vocabant Romani, qui in Hispania militabat. Plin. lib. 13. Cæsar Hispanensi triũpho Chium Falernum dedit, quum in Hispania bellum adversus Romanos, non Hispanos gesserit.

Hĭstĭæă, ἱστίαια, Eubœæ insulæ civitas, quam Homerus, in Catalogo navium, à vitium copia πολυσταφύλου cognominat. Eadem postea Oropus dicta est, teste Stephano.

Hĭstĭæŭs, ἱστιαῖος, Milesiorum tyrannus, qui cum relicto Dario, Iones ad defectionẽ solicitaret, captus ab Harpago Darii præfecto, in crucem sublatus est. Vide Herodot. lib. 6.

Hĭstĭŏnĭum, ἱστίονιον, Oppidum Frentanorũ, in quarta regione Italiæ, Plin. lib. 3. cap. 12.

Hĭstrĭa, Hĭstrĭus, pro regione. Vide ISTRIA, & in APPELL.

HISTRIONES.

H ante O.

Hŏărŭs, ὄαρος, Scythiæ fluvius apud Thussagetas nascens, & in Mæotim paludem influens. Autor Herod. lib. 4.

Hŏdĭŭs, ὀδίος, Fuit, teste Hom. lib. 9. Iliad. Vnus ex Græcorum præconibus in bello Trojano.

Hŏdŏmāntī, ὁδόμαντοι, Populi Thraciæ, Inde Hodomanticus, & fœmininum Hodomantis. Stephanus ex Thucidid. libro 2.

Hœtўchĭŭs, (quod hìc pro nomine fabri corruptè legebatur) lege TYCHIVS, Quod quidem erratum primùm ab Homeri interprete manavit, dictiones duas, quæ dividendæ erant, conjungente. Locus Poëtæ est lib. 7. Iliad. ubi sic habet: Αἴας δ' ἐγγύθεν ἦλθε φέρων, σάκος ἠΰτε πύργον, Χάλκεον, ἑπταβόειον, ὃ οἱ τύχιος κάμε δαίδαλον, &c. Quem locum interpres sic vertit: Ferens scutum, turris instar, quod fecerat Hœtychius: non satis animadvertens τὸ οἱ, ibi dativum esse pronominis ὅς æquipollentem dativo Latino Sibi. Hujus generis non pauca ex fontibus ipsis repurgavimus, quę eorum culpa irrepserant, qui voluminis magnitudini potiùs cõsulentes, quàm bonitati, quicquid ubiq; obvium fuit, nullo judicio, albaq; quod dici solet linea huc congesserunt, nihil interim pensi habentes, se & bibliopolis, quibus operàs suas locãt, fucum facere, & rudi linguæ Latinæ tyrunculo adulterina pro syncetis tradere, unum privati sui commodi scopum sibi præfigentes, quo & librorũ bonitatem, & officiũ suum metiuntur: opus illud longè optimum judicantes, ex quo quamplurimùm compendii ad se redeat, & emolumenti

Hōlcădes, ὀλκάδες, Populi intra Iberium fluvium. Stephanus ex tertio Polybii.

Hŏlmī, Vrbs Ciliciæ asperæ, ubi priùs habitabant qui nunc

Seleuces. Gentile Holmeis. Sed apud Steph. sine aspiratione legitur ὅλμοι, apud Strab. Holmos cum aspiratione, & singulari numero, lib. 14.

Hōlmĭum, Vrbs Bœotiæ. Gentile Holmeis. Apud Steph. ὅλμειον sine aspiratione legitur.

Hōlmōnēs, Vicus Bœotiæ ab Holmo Sisyphi filio, Pausan. lib. 9. Gentile Holmoneis. In vulgaribus Stephani codicibus ὅλμωνες, & inde derivata non aspirantur.

Homeritæ, Populi Aethiopum, Steph.

Hŏmērus, ri, pen. prod. [Ὅμηρος. Ger. Ein Fürst vnder den Grechischen Poeten.] Poëtarum omnium præstantissimus, qui fuit ante Romam conditam annis circiter centum sexaginta, ut Cornelius Nepos in libris Chronicorum tradit. Hic fuit cęcus, & ob id Homeri nomĕ sortitus, quum priùs Melesigenes diceretur, quòd ad Meletem fluvium natus esset. Cumæi namque & Iones captos oculis ὁμήρους appellant, quod homeris: id est, itineris ducibus, egeant. Hinc Cæcutiens Męonius nuncupatur à Martiano lib. 1. de Nupt. Philologiæ: Cæcutientis Mæonit suaviloqua senectus. De patria ejus nihil certi traditur. Fecit enim nominis ejus claritas, ut quem vivum, rebusq; omnibus egentem, nemo agnoverit, nunc multæ Græciæ urbes certatim sibi vindicent, adeò ut quibus potissimùm credere debeamus, non facilè sit discernere. Quod etiam testatur Cicero pro Arch. Homerum (*inquit*) Colophonii civem esse dicunt suum: Chii suum vendicant: Salaminii repetunt. Smyrnæi verò suum esse confirmant, itaque etiam delubrum ejus in oppido dedicaverunt: multi alii præterea pugnant inter se, atq; contendunt. Extat ea de re distichon Græcum apud Gell. lib. 3. cap. 11:

Ἑπτὰ ἐμὲ διεμάχοντο πόλεις Ὅμηρον ἑλέσθαι
Κύμη, Σμύρνα, Χίος, Κολοφών, Πύλος, Ἄργος, Ἀθῆναι.

Reliquâ ejus vitam brevitatis causa hîc prætermittimus: quã qui latiùs nosse cupit, Herodotum adeat, & Plutarchum.

Hŏmērĭcus, Homerica, Homericum, ὁμηρικός, Quod Homeri est. Quintil. lib. 2: Sit ergo tàm eloquẽtia, quàm moribus præstantissimus, qui ad Phœnicis Homerici exemplum dicere, ac facere doceat. Iuvenalis:

Tu miser exclamas, ut vincere Stentora possis,
Vel potiùs quantum Gradivus Homericus.

Hŏmērŏmāstīx, [ὁμηρομάστιξ. Ger. Ein frauentlicher Beschetter vnd Außhupper des herrlichen Poëten Homeri.] Cognomen Zoili cujusdam, qui eo solùm nomine innotuit, quòd præstantissimũ Poëtarum omnium Homerum, libris adversus eum editis, ausus fuerit insciticæ arguere: quos libros quum Ptolemæo Aegypti regi obtulisset, rex tum quidem dissimulata indignatione, quam ex hominis impudentia conceperat, post aliquot dies pecuniæ aliquid petenti, quò inopiam sublevaret: Mirum (*inquit*) te inopia premi, qui multò Homero es doctior, quum ille qui ante annos mille fato functus est, etiam hodie tot hominum millia pascat. Tandem parricidii accusatus, jussu regis in crucem sublatus est. Dictus Homeromastix quasi Homeri flagellum: μάστιξ enim Græcis idem est quod nobis flagellum. Vnde & Comici verberones: hoc est, verberibus dignos mastigas appellitant. Extenditur & latiùs Homeromastigos appellatio, ut omnibus planè detractoribus accõmodetur, qui insatiabili reprehendendi libidine, optima quęque lacerant: quumq; Venerem ipsam nõ possint, sandalium ejus reprehendunt. Plinius in procœmio operis, ut obiter caveam istos Homeromastigas: ita enim carptores suos nominat. Ad eundem etiam modum obtrectatores omnes mastiges appellantur, addito nomine ejus cui obloquũtur: ut, Virgiliomastix, Virgilii reprehensor: & Ciceromastix, Ciceronis carptor: quo nomine Largius Licinius eum librum inscripsit, quem in Ciceronem edidit, teste Gell. lib. 17. cap 1.

Hŏmērĭdæ, ὁμηρίδαι, Familia apud Chios illustris, ut ait Hellanicus, quæ generis sui originem ad Homerum referebat.

Hŏmōlē, es, ὁμόλη Stephano, Mons est Thessaliæ, Centaurorum olim sedes, quemadmodum & Othrys. Virgilius 7. Aeneid. Ceu duo nubigenæ quum vertice montis ab alto
Descendunt Centauri, Homolem, Othrynque nivalem Linquentes.

Hŏmōlĭum, ὁμόλιον Stephano, Magnesiæ oppidũ, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 9. & Strab. lib. 7.

Hŏmŏncā, Vide in APPELL.

Hŏrātĭus, ὁράτιος, Poëta Venusinus, Lyricorum & Satyrarum scriptor, qui anno Imperii Augusti Cæsaris XXXIII, ætatis verò suæ LXII, moriens, Augustum reliquit hæredem, maxima pompa apud Mœcenatem in Exquiliis sepultus. Quidam hoc nomen ab orando deduci putant: quibus tamen præter scripturam, primæ etiam syllabæ quantitas refragatur. Corripit enim hoc nomĕ primam syllabam. Ovidius: Detinuit nostras numerosus Horatius aures.

Hŏrātĭus Cocles, Vide COCLES.

Hŏrōdes, sive (ut alii scribunt) Orodes, penultima producta, Rex Parthorum fuit, qui M. Crassum occidit. Vide Plutarchũ in Crasso.

Horomasdes, Apud Chaldæos bonus dæmon erat, qui Iupiter putabatur. Sipontinus.

Hortēnsĭa, [Ger. Ein wolberedt Römisch Weib.] Q. Hortensii filia eloquentissima: quæ quum matronarum ordo gravi tributo à Triumviris Octavio, M. Antonio & Lepido premeretur, nec virorum quisquã liberiùs loqui auderet: causam constanter egit, repręsentataq; patris facundia, impetravit ut major pecuniæ pars eis remitteretur. Ejus orationis pręcipua capita ab Appiano Alexandrinó referuntur.

Hortēnsĭus, cui Quinto fuit prænomen. [Ger. Ein Römischer Redner.] Romanus orator, qui in foro Romano causarũ rex ob eloquentiã dictus est: licet ejus scripta nõ laudata fuerint: meliùs enim dicebat, quàm scribebat. Dictionem enim incredibili gestus suavitate commendabat. De quo Cicero in Bruto sic refert: Primùm memoria tanta, quantam in viro cognoviſſe me arbitror, ut quæ secum cõmentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet quibus cogitasset. De quo etiam fertur, quod sedens olim totum diem in auctione, omnes res vænales, & pretia & emptores, ordine suo recensuit, argentariis recognoscentibus, ita ut in nullo falleretur.

Hōrus, ὅρος, Isidis filius, quem quum illa amisisset, verita nè illi obveniret quod Osiri patri acciderat, multùm flevit: sed eo invento, mœrorem in lætitiam convertit. ¶ Horus præterea ab Aegyptiis vocatur Sol: unde & horas dictas arbitratur Macrobius. ¶ Fuit & Horus Assyriorum rex. Plinius libro 30. capite 15.

Hosa, Tuscorum fluvius Ptolemæo. *Marthà* hodie.

Hostĭa. Vide in APPELL.

Hostĭcus, substantivum. Nomen Poëtæ fuit.

Hostĭones, vel Hostiæi, ὀστίονες ἢ ὀστιαῖοι, Populi juxta Oceanum occidentalem, quos Artemidorus Cassinos (alias Cossinos) vocat. Stephan.

H ante V.

Hūnnī, [ὦνοι. Ger. Die Hunnen haben vorzeiten in dem nähern Scythia an dem Meotischen Meer oder See jhr wohnung gehabt. Pol. *Magjerowie.* Vng. *Magyarok.*] Populi sunt qui quondam in Scythia Europea super Mæotim paludem incoluêre: deinde mutatis sedibus, ingenti multitudine in Pannoniam irrupêre. Hæc gens temporibus Valentiniani principis duce Atila totam penè Europam pervagata, Galliam, Italiamq; fœdissimis cladibus affecit: donec Leonis Pontificis precibus victa, rursus se recepit in Pannoniam. Quare credibile est, Hunnos eos esse, qui etiam hodie Pannoniam incolũt, paucis immutatis literis, Hungari vocati. De his Hieronymus ad Oceanũ: Ab ultima Mæotide inter glacialem Tanaim, & Massagetarum immanes populos, ubi Caucasi rupibus feras gẽtes Alexandri claustra cohibent, etupisse Hunnorum examina, quæ pernicibus equis huc, illucq; volitantia, cædis pariter ac terroris cuncta compleverunt.

H ante Y.

Hyăcīnthŭs, & Hyacinthia, Vide in APPELL.

Hyădes. [חימה *chimáh* ὑάδες. Ger. Das Rägentich ſtbengeſtirn im Kopff des Stiers.] Suidæ, stellæ septem in capite Tauri, quæ quoties nascuntur, vel occidunt, pluvias creant: ἀπὸ τοῦ ὕειν. Ovid. lib. 5. Fastorum: At simul inducent obscura crepuscula noctem, Pars Hyadum toto de grege nulla latet: Ora micant Tauri septem radiantia flammis, Navita quas Hyadas Grajus ab imbre vocat. Fabulantur Poëtæ Hyades Bacchi nutrices fuisse, quæ & Dodonides nymphæ vocatæ sunt, à Dodona civitate Epiri: quæ quum Iunonis iram verentur, fugerentque Lycurgi regis sævitiam, à Iove in cœlum trànslatas. Alii tradunt Atlantem ex Aethra uxore Hyantem filium suscepisse, septemq; puellas, quarum hęc sunt nomina, Ambrosia, Eudora, Pasithoë, Coronis, Plexauris, Pytho, & Tyche: quæ cùm fratrem à leone devoratum implacabili luctu prosequerentur, doloris q; magnitudine extabescerẽt, Iovis miseratione in septem stellas sunt conversæ: & ut perpetuum maneret tantæ pietatis testimonium, fratris nomine Hyades sunt appellatæ. Hæ à Latinis vocantur Suculæ, ignorantia Græcæ linguæ, ut Tiro Ciceronis libertus putavit. Nam quum scirent prisci illi linguæ Latinæ autores ὗες à Græcis dici, quas vocamus sues, putaverunt etiam ὑάδας Latinè posse verti Suculas: tanquam Hyades ἀπὸ τῶν ὑῶν: hoc est, à Suibus, ac non potiùs ἀπὸ τοῦ ὕειν: hoc est, à pluendo dicerentur. Sed de Tironis judicio vide Gell. libro 13. capite 9: Non absurdum tamen videtur, idcirco Suculas à Latinis vocatas esse, quòd propter maximas quas afferunt pluvias, luto gaudere videantur, quẽadmodum sues.

Hyæā, ὑάμα, Vrbs Locrorum Ozolarum, apud Thucydidem libro 3.

Hyæna. Vide in APPELL.

Hyămēā, ὑάμεια, Messeniaci agri oppidum, unum ex quinq;, ut inquit

ut inquit Stephan. Gentile eſt Hyamitā, ὑαμείτης, teſte eodem Stephano.

Hyamion, ὑάμιον, Troadis oppidum, à quo fit gentile Hyamios, ὑάμιος. Stephanus.

Hyāmpŏlis, [ὑάμπολις: Ger. Ein Statt in Phocide am Berg Parnaſſo.] Phocidis oppidum, ad Parnaſſum montem, cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 7, & Strabo lib. 9. Eſt & Hyampolis altera in Bœotia, non procul ab Orchomeno: cujus meminit Ptolemæus lib. 4. cap. 15.

Hyantes. [ὕαντες. Ger. Die Böleter in Bœotia.] Ab antiquis appellabantur Græciæ populi, poſtea Bœoti appellati. Teſte Plin. lib. 4. cap. 7, quod nomen ab Hyante rege traxiſſe putantur, ut non obſcurè innuit Strabo lib. 7. ¶ Hinc deducitur adjectivū Hyantius, a, um, idem ſignificans quod Bœotius: unde Acteonē Cadmi nepotem Hyantiū cognominat Ovid. 3. Metam. Quum Iuvenis placido per devia luſtra vagantes Participes operum compellat Hyantius ore.

Hyapea, ὑάπεα, Vrbs Phocidis ab Hyapo. Civis Hyapeus.

Hyās, antis, [ὕας. Ger. Ein Sohn des Königs Atlantis, welcher auff dem Gejägt von den Löwen iſt zerzettet worden.] Atlantis filius ex Aethra uxore, qui quum adhuc puer venationibus ſeſe exerceret, à leone devoratus eſt. Huic fuerunt ſorores ſeptē, à patris nomine Atlantides dictæ: quæ cum fratris deſiderio extabeſcerent, deorum miſeratione in ſeptem ſtellas cōverſæ ſunt: quarum pietas nullo temporis intervallo oblivione obliteraretur, à fratris nomine Hyades appellatæ ſunt. ¶ Fuit & Hyas Bœotię rex, à quo Bœotu aliquādo Hyantes fuerunt nominati. Autor Strabo lib. 7.

Hyaſis, ὕασις, Vrbs Libyę, quæ & Oaſis: unde Hyaſites, vel Oaſites, Steph. Vide OASIS.

Hyba, vel Hybadæ, ὕβα, ἢ ὕβάδαι, Vicus in tribu Leontide, Stephano.

Hybānda, ὕβανδα, Olim inſula fuit Ioniæ poſtea maris receſſu continenti annexa. Autor Plin. lib. 2. cap. 89.

Hyberes, Hyberi, & Hyberia, quæ hic ut perperàm ſcripta, ſic alieno loco inſerta erāt. Vide IBERES, Iberi & Ibera.

Hybele, ὕβελα, Vrbs juxta Carthaginem. Gentile Hybelites,

Hybĕrnĭă, [ὑβερνία. Vulgò Irlandia. Ger. Irland/ein Inſel hinder Engellandt halb aiß groß.] Inſula inter Septentrionem & Occidentem ſolem, dimidio minor quàm Britannia, cui propinqua eſt. Ab hyberno tempore (ut quidam putant) ſic appellata propter hyemis magnitudinem. Hinc

Hybĕrnĭcŭs, ca, cum, ut Mare Hybernicum. Claudianus hanc inſulam vocavit Hybernen in 7. Paneg. Scotorū cumulos flevit glacialis Hyberne.

Hyblă, vel Hyble, es, ὕβλα, Civitas Siciliæ, circa quam eſt thymi & ſalicū copia: ab Hyblone Rege ita dicta, Megara appellata poſtea. Hanc Strabo à Dorienſibus conditā ſcripſit. ¶ Eſt etiā hujus nominis mons dictæ urbi proximus, thymo abundans: unde apes paſtæ mel optimum conficiunt. Martialis: Quum dederis Siculis mediæ de collibus Hyblæ, Cecropios dicas tu licet eſſe favos.

Hyblæŭs, a, um, ὑβλαῖος, ut Apes Hyblææ, quæ in Hybla monte paſcuntur. Virgil. 1. Aeglog. Hyblæis apibus florem depaſta ſalicti.

Hyblōn, onis, ὕβλων, Siciliæ regulus, qui Hyblæ civitati nomē fecit, quæ poſtea Megara dicta eſt. Autor Stephanus.

Hybrĕās, ὑβρέας, Inſignis Orator ex Mylaſis Cariæ urbe: cui quum pater nihil præter mulum lignarium, & mulionē reliquiſſet, illorum opera aliquādiu nutritus, Diothrephi Sophiſtæ operam dedit: poſteaq; ad Reipublicæ gubernacula converſus, proximam Euthydamo autoritatem obtinuit: quem quum patriæ quidem ſuæ tyrannidē exercere, ſed tamen multis utilitatibus id incommodi penſare videret, fertur ei in cōcione dixiſſe: Euthydame, malum es civitatis perneceſſarium. Nam nec tecum vivere poſſumus, nec ſine te. Hic quū Labienus Parthorum auxiliis inſtructus, in Aſiam irrupiſſet, adoleſcentulumq; quendam jactantem audiret, ſe Parthicū Imperatorem eſſe. At ego, *inquit*, Caricus. Quo ejus dicto irritatus Labienus, impetū in urbem fecit, eaq; capta magnificas Hybreæ ædes diruit: (nam ipſe fuga ſe Rhodum ſubduxerat) urbemq; ipſam ruinis, incendiisq; deformavit: Verùm quum ille Aſiam reliquiſſet, reverſus Hybreas, ædes ſuas, urbemq; reparavit. Ex Strab. lib. 14.

Hyccaron, ὕκκαρον τὸ, vel ὕκκαρα τὰ, Oppidum Siciliæ, ubi Laidem meretricem natā ajunt. Gentile Hyccareus, poſſeſſivum Hycaricus, Steph.

Hydă, dæ, ſive Hyde, es ὕδη, Oppidum Lydię, ſub Tmolo monte ſitum, cujus meminit Homerus in Catalogo. Sunt qui idem eſſe putent cum Sardibus. Vide Strab. lib. 13.

Hydărcæ, ὑδάρχαι, Indiæ populi, qui adverſus Liberū patrem pugnarunt. Stephan.

Hydārnēs, ὑδάρνης, Fuit nobilis Perſa, qui, teſte Herodoto, lib. 3, cū Dario in Smerdim Magū cōjuravit. Vide Strab. lib. 11.

Hydāſpēs. [ὑδάσπης. Ger. Ein fluß Indiæ.] Fluvius Indię qui per Parthos & Medos fluens, in Indiam extenditur, Nyſamq; urbem alluens, Indo flumini miſcetur. Alii non in Indum, ſed in mare labi tradunt. Lucanus lib. 6: Quà rapidus Ganges, & quà Nyſæus Hydaſpes. Dictus ab Hydaſpe antiquiſſimo Medotum rege.

Hydīſſŭs, ὕδισσος, Cariæ oppidum: ita dictum ab Hydiſſo filio Bellerophontis, & Aſterię, filiæ Hydei, teſte Stephano. Hujus incolæ dicuntur Hydiſſenſes, ὑδισσεῖς, quorū meminit Plin. lib. 5. cap 29.

Hydramia, ὑδραμία, Vrbs Cretæ: cives Hydramici. Steph.

Hydrea, ὑδρία, Inſula juxta Trœzenem. Gentile Hydreates. Stephan.

Hydrēla, ὕδρηλα, In Caria eſt. Gentile Hydrelicus, Steph.

Hydrŏchŏŭs, [ὑδροχόος. Ger. Der Waſſermañ. Pol. Wodnik.] Signum cœleſte, quod Latinè Aquarium dicimus, παρὰ τὸ χέειν τὸ ὕδωρ: hoc eſt, ab aqua fundenda dictus. Nam qui Aſtrologiā Poëticam ſcripſerūt, putant hunc fuiſſe Ganymedem Trojanū puerum, Iovis juſſu ab aquila raptum, & in menſa deorū miſcendæ nectari aquæ præpoſitum.

Hydrōgārum, garum, ex aqua. [Vng. Vizi ir, bay.] Lamprid. in Heliogabalo: Hydrogarum Romanorum ducum primus publicè exhibuit.

Hydruntum, ti, ὑδροῦς, Vulgò Otranto, Oppidum extremū agri Salentini, apud Plin. lib. 3. cap. 11. quod à Stephano, & Strabone Hydrūs appellatur.

Hydrŭs, untis, Vide ſuprà HYDRVNTVM.

Hydrūſă, ὑδροῦσα, Duarum inſularum nomen in mari Aegæo, quarū altera notiore nomine Andros, *Andro*: altera Ceos appellatur. Hydruſæ ab aquarum ubertate appellatæ. Vtriuſq; meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Hyĕlă, ὕελα, Oppidum Lucaniæ, juxta Palinurum promontorium, à Phocenſibus conditum, teſte Herodoto libro 1. poſtea Elea, deinde Helia, & poſtremò Velia appellata. Vide Strabonem lib. 6.

Hyĕttŭs, ὕηττος, Vicus Bœotiæ, quem nonnulli Aſpledonem nominant: ab Hyetto quodam Argivo nomen habens: ſive (ut aliis placet) ab eo quòd jugibus rigetur pluviis. Vide Stephanum.

Hygāſſŭs, ὑγασσός, Cariæ civitas, apud Stephanū: à qua campus vicinus Hygaſſeus appellatur.

Hygrēs, ὑγρῆς, Sarmatiæ Europæ oppidum, inter Lycum & Poſitum fluvios. Vide Ptolemæum Tabula 8. Europæ.

Hylactor, ὑλακτωρ, Nomen unius ex canibus Actæonis: ἀπὸ τῆς ὑλακτεῖν: hoc eſt, à latrando. Ovid. 3. Metamor. & acutæ vocis Hylactor.

Hylæă, ὑλαία, Sarmatiæ regio ſylvoſa, non procul à loco quē Achillis curſum nominant: à qua vicinum mare Hylæum appellatum eſt. Vide Herod lib. 3.

Hylæŭs, ὑλαῖος, Centauri nomen, à ſylvis deductum. Virgil. 8. Aeneid. tu nubigenas invicte bimēbres, Hyleumq; Pholūq; manu, tu Creſſia mactas Prodigia.

Hylās, ὕλας, Filius fuit Theodamantis, quem Hercules rapuit. Quum enim ex Calydonia occiſo Oenei pincerna fugeret, veniſſetq; cum Dejanira & Hyla filio ad Dryopes, & eſurienti puero quum Lychas pedagogus abeſſet à Theodamante aliquid cibi poſtulaſſet: ille autem denegaſſet, arreptum unum ex bobus Theodamantis mactavit, atq; coxit. Quam ob rem Theodamas, convocatis popularibus, arma adverſus Herculem movit: & quanvis in ea pugna ferè oppreſſus fuerit Hercules, tamen victoriam obtinuit, & occiſo Theodamante, Hylam filium ejus ſecum abduxit: quem poſtea unicè dilexit. ſecumq; cum reliquis Argonautis Colchos navigans duxit. Verùm quum inter remigandum Hercules remum ſuum fregiſſet, unà cum Hyla navi egreſſus eſt, ut alium in Myſię ſylvis quæreret. Invaleſcente autem æſtu, quum ſiti premeretur, Hylam cum urna mittit ad Aſcanium fluvium, ut inde ſibi aquā afferret. Verùm quum ripa altior eſſet, quàm ut ſtans haurire poſſet procumbens in pectus Hylas, urnam è manibus amittit: quam quum ſubitò recipere conaretur, pondere ejus demerſus eſt. Quæ res poëtis occaſionem præbuit fabulandi, Hylam à Nymphis fuiſſe raptum. Hercules autem quum Hylas nuſquam compareret, caſum ejus tam ægrè tulit, ut relictis Argonautis, Myſiam totam oberrans, Hylam quæreret. Iuvenalis Satyr. 1: Et multum quæſitus Hylas, urnamq; ſecutus. Vnde locus factus proverbio: Hylam inclamas, ὕλαν κραυγάζεις. De fruſtrà vociferantibus, aut in genere, de nihil proficientibus.

Hylatæ, ὑλᾶται, Populi Syriæ Cœles, apud Plin. lib. 5. cap. 23.

Hylāx, actos, ὕλαξ, Nomen canis, ἀπὸ τοῦ ὑλακτεῖν: hoc eſt, à latrando.

Hyllarĭma, ὑλλάριμα, Oppidum Cariæ, ſupra Theoſtrotoniciam, patria Hieroclis ex athleta philoſophi. Civis Hyllarimæus. Steph.

Hyllēēſſă.

Hyllēēssă, ὑλλήεσσα, Paros una Cycladum olim vocabatur. Est etiam Zacynthi epitheton. Steph.

Hyluala, ὕλλουλα, Vicus Cariæ, ubi Hyllus interiit, cum templo Apollinis. Alla apud Cares equum significat. Steph. Aliàs Hyllnæa.

Hyllŭs, ὕλλος Suidæ, Filius fuit Herculis ex Melita Aegei fluminis filia: à quo Hyllinenses populos, & Hyllicum portum denominatū tradunt. ¶ Hylus, simplici l, allus fuit filius Herculis ex Dejanira, qui Iolen, patre mortuo, uxorem duxit, ut ait Ovid. lib. 9. Metamorph. Hic postea cum cæteris fratribus, qui ex Hercule superstites fuerunt, ab Eurystheo pulsus, Athenas confugit, ibiq; Misericordiæ, vel Clementiæ templū condidit, quod & accepti ab Athenienſibus beneficii testimoniū, & miseris in posterum asylum esset, & perfugium. Seneca in Hercul. Oetæo: Si vera pietas Hylle quærenda est tibi, jam perime matrem. ¶ Hyllus item Straboni libro 13: Fluvius est Lydiæ, in Hermum influens, qui postea Phrygius appellatus est.

Hylonŏmē, es, ὑλονόμη, Mulier ex genere Centaurorum, Cyllari Centauri uxor, quæ mortuo marito gladio suo incubuit.

Hylŭs, ὕλας, Filius Herculis ex Dejanira: de quo copiosiùs egimus in dictione HYLLVS.

Hymari & Aetnæ filius Gelon. Steph. in γέλα.

Hymēn, pro Deo nuptiarum præside, qui & Hymenæus, & conjunctis dictionibus Hymen Hymenæus dicitur. Catullus in Epithalamio: Hymen, ô Hymenæe Hymen, Hymen ô Hymenæe.

Hymĕnæŭs, pen. prod. [ὑμέναιος. Ger. Ein Gott der Hochzeiten.] Deus nuptiarum putatus est, ἀπὸ τῦ ὑμῦ: hoc est, à membrana quæ clauſtrum virginitatis esse, & primo coitu rumpi putabatur. Hic Veneris & Liberi filius dictus est, vel (ut quidam ajunt) ex Vrania progenitus, qui primus certas nuptias instituerit. Alii putant Hymenæum virum Atticum fuisse, qui raptas à latronibus virgines, parentibus intactas restituit: ideoq; in nuptiis ejus nomen invocari, tanquam defensoris virginitatis: ideoq; hanc vocem nuptialem factam apud Græcos, quemadmodum Romani in nuptiis virginalibus Thalassii nomen invocabant. Alii dicunt Hymenæum fuisse quendam juvenem, qui die nuptiarū ruina oppressus interiit. Vnde postea institutū, ut expiationis gratia nominaretur in nuptiis. Sunt etiam qui putent hymnū ipsum in virginalibus nuptiis cantari solitum, vocari hymenæum. Terent. in Adelph. hoc mihi in mora est, Tibicina, & hymenęum qui cantent, ubi Donatus: Sic accipe, *inquit*, hymenæum in nuptiis, quemadmodum θρῆνον in funere, vel in sacris hymnum. ¶ Accipitur etiā pro ipsis nuptiis. Virg. 1. Aeneid. Pergama quum peteret, inconcessosq; hymenæos.

Hyméra, Vide HIMERA.

Hymettŭs, [ὑμηττός. Ger. Ein Berg in Attica hat gut Weiden gehabt.] Stephano & Suidæ per duplex t, Mons Atticæ clarissimus, semper florens, cujus mel Plin. scribit esse pretiosissimū. Mart. lib. 14: Hoc tibi Thesei populatrix misit Hymetti Pallados à sylvis nobile nectar apis.

Hymettĭus, tia, tium, adjectivum, ὑμήττιος Stephano, Quod est ex Hymetto monte. Plin. lib 36. cap. 3: Lucius Crassus orator, primus peregrini marmoris colūnas habuit Hymettias. Erant autem columnæ ex Hymetto monte excisæ: nam ex hoc monte pulcherrimum marmor effodiebatur.

Hyope, ὑόπη, Vrbs Matienorum (fortè Martianorum) Gentile, Hyopeus, enus, ites. Vestiti sunt ut Paphlagones. Steph.

Hyops, ὕοψ, Vrbs in Iberia Cheronnensi, non procul à Lesiro fluvio. Inde Hyopus. Steph.

Hypacaris, Scythiæ fluvius.

Hypæă, ὑπαία, Massilienſium insula, una Stœchadum. Autor Plin. lib. 3. cap. 5.

Hypælochii, ὑπαλόχοι, Gens Molossica. Steph.

Hypæpæ, arum, ὕπαιπα Stephano & Straboni, Lydiæ oppidum, quod occurrit à Tmolo monte ad Caystri campestria iter facienti. Nomē ei est (ut inquit Stephanus) quoniam sub Aepo monte sita est. Veneri sacra est, eò quòd pulchræ fœminæ ibi visantur. Ovid. de Arachne: Orta domo parva parvis habitabat Hypæpis.

Hypănis, pen. corr. [ὕπανις. Ger. Ein fluß in Scythien.] Fluvius Scythiæ, ex magna palude profluens, sapore dulcissimo, donec ad quadragesimum milliare miscetur ei exiguus fonticulus, Exampæum nominat Herodotus lib. 4, qui sua amaritudine totum corrumpit Hypanim. Ovid. 15. Metamorph. Quid non & Scythicis Hypanis de montibus ortus, Qui fuerat dulcis, salibus vitiatur amaris? ¶ Est & alter ejusdem nominis fluvius in India, cujus meminit Strabo, lib. 15. Ad quem referri potest illud Propertii: Quantum Hypanis Veneto distat ab Eridano.

Hypana, ὕπανα, Triphyliæ civitas apud Strab. lib. 8.

Hyparchus, [ὕπαρχος. Ger. Ein Landtvogt oder Bevelchsmañ in einem Kriegsheer. Pol. *Starosta powiatowy*: item, *hetman nad wkiem*. Vng. *Tiszt tarto*. Ang. *That hath the ouersight and charge in doing any thing*.] Præfectus provinciæ vel exercitus, cujus potestas & autoritas superiorem potestatem agnoscit: unde est illi imperandi jus, & provinciam administrandi: quasi ὑφ' ἑτέρου ἀρχόμενος. Ejusmodi erant legati in exercitu, qui sub Imperatore rem gerebant: & provinciarum Præsides à Principe vel Senatu constituti.

Hypătă, ὑπάτη, Aeniensium civitas, teste Stephano. Sunt autem Aenienses, Aetoliæ populi, Perrhæbis finitimi, teste Plin. lib. 4. cap. 2. ¶ Est item Hypata Bithyniæ regiuncula, ad Sangarium fluvium, teste Stephano.

Hypătos, ὕπατος, Phœnices fluvius, apud Melam. lib. 1. ¶ Hypaton item Græci Consulem appellant, & Hypatiam Consulatum, & Hypaticon Consularem. Verùm hæc, quòd nostro instituto parùm conveniant, ex Græco potiùs Lexico petenda relinquimus.

Hypatía, ὑπατία, Mulier Alexandrina, Theonis Geometræ filia, & uxor Isidori Philosophi, quæ magno & frequenti auditorio varia disciplinarū genera in patria professa est, Suidas.

Hypēnor, ὑπήνωρ, Trojanus, quem, teste Homero lib. 5. Iliad. Diomedes in bello occidit.

Hypēnŭs, ὕπηνος, Athleta qui primus diaulo vicit Pausan.

Hyperbŏrēi, pen. corr. [ὑπερβόρεοι. Ger. Mitnächtische Berg vnd Völcker/von welchen die Alten viel gedichtet haben.] Montes & populi Septentrionales: ita dicti quòd supra Boreæ flatum siti esse crederentur. Festus: Hyperborei supra Aquilonis flatum habitantes dicti: quoniam humanæ vitæ modum excedant, vivendo ultra centesimum annum, quasi ὑπερβαίνοντες ὄρον humani seculi. Ferunt magnam his de cœlo clementiam concessam esse, auras spirare salubres, nihil noxii flatus habere, domos esse nemora, victum arbores ministrare, discordiam nescire, ægritudine non inquietari, ad innocentiam omnibus æquale votum esse, mortem accersere, & voluntario interitu obeundi tarditatem castigare. Sed hæc fabulosa suar. Diodorus oppositā Celtis Occani accolis esse insulam scribit, haud multò Sicilia minorem, valde fertilem, & biferam: hoc est, bis quotannis fructus ferentem: habitariq; ab his qui Hyperborei appellantur, eò quòd vento Boreæ sunt expositi. Hyperborei, inquit Pomponius Mela, super Aquilonē, Rhiphæosq; montes sub ipso syderum cardine jacent, ubi sol non quotidie ut nobis, sed primùm verno æquinoctio exortus, autumnali demū occidit: & ideò sex mensibus dies, & totidem aliis nox usq; continua est. Terra angusta, aprica, per se fertilis: cultores justissimi & diutiùs quàm ulli mortalium & beatiùs vivunt, &c. Hactenus Mela. Plura de his vide apud Plinium lib. 4. cap. 12.

Hyperdexĭon, ὑπερδέξιον, Regio Lesbi est, ubi Iupiter Hyperdexius, & Minerva Hyperdexia coluntur. Steph.

Hyperechĭus, ὑπερείχος, Alexandrinus grāmaticus sub Martiano principe, scripsit de nominibus & verbis, & de orthographia. Suidas.

Hyperĕă, sive Hypería, pen. prod. ὑπέρεια, Fons Thessaliæ, apud Plin. li. 4. cap. 8. Meminit hujus fontis & Strab. lib. 9, qui eum in medio collocat Metalense, quod oppidum est Phæreorum in Thessalia.

Hyperesĭă, ὑπερησία, Oppidum est Achaiæ propriè dictæ, cujus meminit Homerus in Catalogo, & Strabo lib. 9.

Hyperĭdēs, ὑπερείδης, Athenienſis orator, æmulus Demosthenis, jussu Antipatri execta lingua interfectus. Plutarch. in vita Demosthenis.

Hypermnēstră. [ὑπερμνήστρα. Ger. Die frömbste auß den 50. Töchteren Danai.] una ex quinquaginta Danai filiabus: quæ quum totidem Aegisthi filiis nupsissent, jussæq; essent à patre prima nocte maritos interficere, sola ex omnibus maritum suum Lynceum nomine ab insidiis liberavit, qui postea Danaum occidit. Extat inter Epist. Ovid. una Hypermnestræ ad Lynceum virum.

Hyperīon, pen. prod. [ὑπερίων. Ger. Die Sonn.] Hyperionis in genitivo, penultima correpta. ἀπὸ τῦ ὑπὲρ, καὶ ἰῶ, quod est eo, à Poëtis usurpatur pro Sole: quamvis alii Solis patrem esse tradant. Ovid. lib. 1. Fastorum: Placat equo Persis radiis Hyperiona cinctum. Diodorus scribit Hyperiona Saturni fratrē fuisse, Cœli filium, qui Solis & Lunæ, aliorumq; astrorū motus, horasq; primūm summa cura, observationesq; à se percepta, cęteris noscenda tradidit: ideoq; horum parentem nominatum esse, veluti ipsorum naturæ contemplatorem. Cicero in Prognost. Vt quum Luna means Hyperionis officit orbi. ¶ Inde fit adjectivum Hyperionius.

Hypius, ὕπιος, ὁ, vel ἡ. Vrbs est & fluvius, sub Pōtica Heraclea. Item Hypii montes sunt, quorū incolas Mysos esse ajūt. Gentile Hypianus, Steph.

Hypobarus, ri, ὑποβάρος, Indiæ fluvius, à Septentrione in Orientalem fluens Oceanū, juxta quem Ctesias montem sylvosum

vosum esse tradidit, cujus arbores electrum exudarent. Vide Plin. lib. 37. cap. 2.

Hypochalcis, ὑποχαλκὶς, Vrbs Aetoliæ in Europa. Gentile Hypochalcidẽus, sita sub Chalcide mõte. Stephan. in Hypochalcis & Hypothecæ. Vide CHALCIS.

Hypothecæ, ὑποθῆκαι, vocatæ sunt Porniæ in Bœotia. Alii oppidum quoddam esse ajunt à loci situ ita nominatũ, Steph.

Hypselis, ὕψηλις, Vicus Aegypti, quem inhabitant Hypselitæ. Sunt etiam Hypselitæ in vico quodam Thraciæ, Stephanus.

Hypsenor, ὑψήνωρ, Fuit, teste Homero lib. 5 Iliados, filius Dolopionis, qui sacerdos Scamandri: in tanto honore habitus fertur, ut tanquam divinum quoddam numen coleretur, acsi deus quidã fuisset. Illũ Eurypylus in bello Trojano interemit.

Hypsicratea, [ὑψικράτεια. Ger. Ein getrewe Haußfraw des Königs Mithridatis.] Mithridatis regis uxor, insigne conjugalis fidei exemplar, quę mãtitum à Pompeio victum attonsis capillis, virilique habitu assumpto, per loca inculta, ferasq; gentes, infatigabili corporis, animiq; robore sequuta est.

Hypsipyle, ὑψιπύλη, Lemni regina Thoantis filia, quæ quum reliquæ mulieres ejus insulæ omnes viros ex cõmuni sententia occidissent, sola patrẽ servavit. Ob quam pietatem è Lemno ejecta capta à piratis dicitur, & Lycurgo Thracię regi vendita: à quo liberaliter habita, & nutriendo filio ejus præposita est. Nam paulò ante fugam gemellos pepererat, quos conceperat ex Iasone, quem in Colchos navigantem hospitio simul & lecto exceperat. Postea quum Argivis ad Thebanam expeditionem proficiscentibus, Langiam fontem ostensura, Archemorum alumnum humi depositsset, ea absente adrepens serpens puerũ interemit: quo nomine quum à Lycurgo ad supplicium quæreretur, ab Adrasto, cæterisq; Argyvis servata est. Vide Statiũ in Theb. & Ovid. in Epist. Heroid. Prop. li. 1.

Hypsius psuntis, ὑψεύς, Lycaonis filius, condidit Thyreum Arcadiæ urbem, Stephanus. Est & Hypsus Arcadiæ urbs, Steph.

Hyrcania, [ὑρκανία. Ger. Ein ebne tädtschafft Asiæ stoßt gegẽ Auffgang an das Meer von Bachaw.] Regio Asiæ, magna ex parte plana, & præclariſſimis urbibus insignis, quarum celeberrimæ sunt Talebrota, Samariana, Carta, & Tape: adeò autem fertilis & opulenta, ut vitis vini metretam ferat, & ficus sexaginta modios ficorum: frumentum ex semine nascatur quod cadit ex culmo, in arboribus mellificetur, perfluat mel ex oleis. Dicta Hyrcania, ab Hyrcana Sylva, quæ Scythiæ subjacet. Habet ab Oriente mare Caspium: à Meridie Armeniam: à Septentrione Albaniam ab Occasu Iberiam. In ea regione pantheræ, pardi, & tigres abundant quum sylvis aspera sit.

Hyrcanus, na, num, ὑρκανὸς: ut Mare Hyrcanũ, *Mar de Bacan*, homines Hyrcani. Hieronymus: Hyrcani volucribus & canibus semivivos projiciunt. Virg. 4. Aeneid. - Hyrcanæq; admorunt ubera tigres.

Hyreus, [ὑρεύς. Ger. Der nam eines Bawren in Bœotia, welcher Mercurium vnd Neptunum beherberget hat / vnd sie in hergegen auff seinen wunsch mit einem jungen Sohn begabt haben.] Rusticus quidam Bœotius, qui quum Iovem, Mercuriũ, & Neptunum hospitio suscepissent, jussus petere quicquid vellet, mox voti cõpos futurus: respondit se quidem nihil æquè cupere ac filium: uxorẽ tamen ducere nolle. Quo intellecto, tres dii in bubulũ tergus, quod ille juvenco detraxerat, quem Iovi recẽs immolaverat, lotium reddidêre: ex quo decimo mense natus est puer, quem ille ἀπὸ τοῦ οὔρου: hoc est, ab urina, Vrionem vocavit: qui postea primæ literæ mutatione Orion dictus est.

Hyria, ὑρία, Insula est Ioniĩ maris, ante Peloponnesum, alio nomine Zacynthus dicta. Autor Plin. li. 4. cap. 12. ¶ Fuit præterea Hyria Bœotiæ oppidũ, in agro Tanagræo, autore Plin. lib. 4. cap. 7, & Strabone lib. 9. ¶ Item aliud in Iapygia, à Cretensibus conditum: cujus meminit Herod. lib. 7.

Hyrmine, ὑρμίνη, Oppidum in ea parte Achaiæ propriè dictæ, quæ Eleorum agro proxima est: Autor Plin. lib. 4. cap. 5.

Hyrnithium, ὑρνίθιον, Parva regio in Epidauro, cui nomẽ dedit Hyrnitho, filia Temeni. Gentile Hyrnithios, Steph. ex Pausaniæ lib. 2.

Hyrracus, ci, ὑρρακὸς, Oppidum Cretæ, apud Stephanũ. ¶ Fuit præterea hoc nomine Trojanus quidam ex Ida monte, pater Nisi unius ex comitibus Aeneæ, qui à nomine patris Hyrtacides appellatur à Virg. lib. 9 Aen.

Hysaia, ὑσαία, Insula parva & magna Aethiopũ: Insulares Hysaitæ, Stephanus.

Hysbe, es, ὑσβὴ, Lydiæ oppidum, apud Stephanum: à quo deducuntur gentilia Hysbæus & Hysbites.

Hyscana, ὕσκανα, τὰ, Vrbs Illyriæ: gentile Hyscaneus. Stephan.

Hyle, æ, vel Hylæ, arum, ὑσία, ἡ ὑσίαι, Bœotiæ oppidum, colonia Hyræorum, à Nicteo Antiopes patre condita: de hac Thucydides, lib. 3. Est & alia regio sedes Parthorum Gentile Hysicus Est item vicus Argivus Thucydidi: Characi verò civitas: Vnde Hysiates, tis. Item Arcadiæ urbis: denique Rhysia, fortè Hysia urbs Bœotiæ, Stephanus. Vide HYRIA.

Hystaspes, ὑστάσπης, Darii Persarũ Regis filius ex Atossa Cyri filia: cujus meminit Herod. li. 7. ¶ Fuit & ante hũc alter eôdẽ nomine, Arsamenis filius, & Darii pater: de quo idẽ Herod. lib. 1.

Hytenna, ὑτέννα, Vrbs Lyciæ. Steph.

Hythmitæ, ὑθμῖται, Populi juxta Lyburnos & Cyopios, Steph.

Hyttenia, ὑττηνία, Vide TETRAPOLIS.

I

Ia, Ἰά, Filia fuit Atlantis, soror Majæ, matris Mercurii, de qua Homerus lib. 24. Odyss. ¶ Item Ia, ἴα, Græci vocant violas: unde Ianthina vestis: vide infrá.

Iaboch, Fluvius, oriens prope Rabbath Metropolin Ammonitarum, & exonerans se in Iordanem, infra Mare Galilęæ, in cujus fluvii ripa Iacob cum angelo luctatus est, Gen. 32.

Iacchus, Ἴακχος, Nomen Bacchi, ab ἰαχῶ, clamo, canto, vocifero: nam qui Baccho sacrificabant, ululatibus & clamoribus omnia implere solebant. Virg. Aegl. 7: Populus Alcidæ gratissima, vitis Iacchо. ¶ Ponitur quãdoq; pro vino. Virg. 6. Aegl. Inflatum hesterno venas, ut semper, Iaccho.

Iacob, [יעקוב Iahakób.] Lat. athleta, & exercens se dicitur, quã appellationẽ primùm habuit, quũ practicis operationibus multos proprietate labores ferebat. Quum autem jam victor luctando evasit & speculationibus fruebatur bonis, tunc Israëlem ipse Deus appellavit, ęterna prędicta, beatitudinemq; ultimam, quæ in visione Dei consistit, ei largiens. Hominem enim qui Deum videat, Israël nomen significat.

Iacobus, pen. prod. [יעקוב Iahakób. Ἰάκωβος.] Nomen proprium, quatuor syllabarũ. Claud. Quid laceras versus dux Iacobe meos? Nomina enim propria apud Hebræos (sicut Priscianus docet) in fine acutum accentũ habent, quæ more Latino declinata, eundem retinent, & penultimam producunt: ut, Adam, Adamus, Ioseph, Iosephus.

Iader, neutri generis, [Ἴαδρα. Ger. Ein fluß auß der Windischen Marck bey der Statt Zara.] Fluvius est Illyrici, in Adriaticũ mare defluens, juxta quem oppidum est Iadera. Lucan. lib. 4: Et tepidum in molles Zephyros excurrit Iader.

Iadera, quæ & Iader, neutro genere, Ἴαδρα Ptolemæo, Vrbs est Illyrici, nõ procul ab Apollonia & Salona. Pomp. lib. 2: Iaderę meminit & Plinius in descriptione Liburniæ. Vulgò Zara.

Iætia, ἰαιτία, Vrbs Siciliæ, Steph.

Ialchlevei, ἰαχλεύεις, Populi Libyæ.

Ialmenus, Vide suprà ASCALAPHVS.

Ialysos, ἰάλυσος, Oppidũ in Insula Rhodo, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31. Et Pomp. lib. 2: In Rhodo, *inquit*, tres quondam urbes erant, Lindos, Camiros, Ialysos. Ialysos autem hæc ipsa est, quæ Telchinas olim âluit, his qui in Creta floruêre, cognomines, maleficum genus hominum, & præstigiis infame.

Iamblichus. [ἰάμβλιχος Ger. Ein Philosophus in Syria / der Pythagorischen Lehr vast wolbericht.] Pythagoricus philosophus è Chalcyde Syriæ fuit Porphyrii discipulus, qui tempore Constantini Magni floruit: sub quo brevi tempore tantum profecit, ut secundas post præceptorem Romæ obtineret, nec ab eo quicquã differre videretur doctrina: nisi quòd ille melior facilitate, candoreq; orationis, hic paulò durior habebatur: atq; ut de Xenocrate Plato dicebat, venere dicẽdi carebat. Morib. adeò probatus, ut ejus vitæ abstinentia, modestiaq; ea tẽpestate nemo cognita fuerit. Hujus meminit & Hieronymus.

Iambrasius, ἰαμβράσιος, Samus à fluvio sic dicta, Steph.

Iamesius, ἰάμησις, Aestuariũ est maris Britannici, in quod illabitur fluvius Ille, quẽ Temesim Cæsar vocat. Plin. lib. 1. cap. 3.

Iami, ἴαμοι, Populi Scythiæ, Steph.

Iamnia, ἰάμνια, Oppidum Phœniciæ, Strabo vicum esse scribit, ab Iamno dictum, aut quòd Iamnos Græci vocant humidos & floridos locos: gentile, Iamnites pro Iamnites.

Iamno, onis, Oppidum insulæ Balearicæ minoris: quæ duo olim habuit oppida, Iamnonem, & Magonem, teste Plin. lib. 3. cap. 5, & Pomp. Mela ad finem, lib. 2. Ptolemæus Iamnam, ἰάμναν, nominat.

Iana, Prius dicta fuit, quæ postea præposita litera d, Diana appellata est, teste Nigidio.

Ianassa, ἰανάσσα, Nympha dicta est, à suaviter regendo, ἰαίνω, lætifico: ἀνάσσω, regno, impero.

Ianassum, Oppidũ Celticæ gentis in Hispania citeriore. Pomponius Mela. lib. 2.

Ianiculum, Oppidum fuit in Janiculo monte trans Tyberim: ita dictum à Iano conditore, ut quidam putaverunt: vel quòd tanquam Ianua esset Romanis in Hetruriam proficiscẽtibus. Virg. 8. Aen. Hæc duo præterea disjectis oppida muris, Reliquias, veterumq; vides monumenta virorum: Hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit urbem: Ianiculum huic, illi fuerat Saturnia nomen.

Ĭānīră, pen. prod. *ἰάνειρα*, Nymphæ nomẽ, Oceani & Tethyos filia: *παρὰ τὸ ἰαίνειν τὰς ἄνδρας*: hoc est, à viris demulcendis. Hesiodus in Theogonia.

Ianoe, oppidum non procul à Iordane à Samaria distat duobus milliaribus versus ortum brumalem. Ios. 16.

Ĭānthe, *ἰάνθη*, Puella fuit Cretensis, ex Phæsto oppido, Telestę filia, uxor Iphidis, qui ipso nuptiarũ die ex fœmina mutatus est in marem. Ovid. lib. 9. Metam. Tertius intereà decimo successerat annus, Quum pater Iphi tibi flavam despondet Ianthem, Inter Phæstiadas quę laudatissima formæ Dote fuit virgo, Dictæo nata Telesta.

Iānŭs *ἰάνος*, Ab hiatu dictus est, detracta aspiratione: quẽ quidam Solem putant: ideoq; geminũ, quasi utriusq; januæ cœlestis potentẽ, qui exoriẽs aperiat, occidens claudat. Alii Ianũ mundũ: id est, cœlum intelligunt, quasi Eanũ ab eundo, ut inquit Cic. lib. 2 de Nat. deorũ, eò quòd mundus semper eat, dũ in orbẽ volvitur, & ex se initiũ faciens in se refertur. Hinc & bifrons pingitur: duas enim facies habere dixerunt, alteram suo loco, alterã à tergo, eò quòd annus ex se initiũ faciẽs, fini occurrat: vel quòd præterita sciverit, & futura prævideri: seu quòd superorũ & inferorum janitor extiterit. [Ger Der Gott Janus / ward gemahlet mit zweyen Angesichten von einander gewendet/ sein Tempel zu Rom stund offen so lang vnd sie krieg fuhrtẽ: zu fridens zeit aber ward er beschlossen.] Hujus templũ erat Romæ ad infimum Argiletũ, à Numa Pompilio positũ, quod tempore belli patebat, tẽpore pacis claudebatur: unde Patultius & Clusinus cognominabatur, ut autor est Servius. Constat aũt templum hoc ter fuisse clausum. Primùm regnante Numa: iterũ post bellum Punicũ secundum: tertiò post bella Actiaca, quæ confecit Augustus: quo tempore pax quidem fuit, quantũ ad exteras pertinet gẽtes: sed bellis flagravêre civilibus Romani. Hujus aũt claudendi vel aperiendi templi ratio varia est. Alii dicunt Romulo cõtra Sabinos pugnante, quũ jam propè vinceretur, calidã aquã ex eodẽ loco erupisse, quæ fugavit exercitum Sabinorũ. Hinc ergo tractũ morem, ut pugnaturi aperirent templum quod in eo loco fuerat constitutum, quasi ad spem pristini auxilii. Alii dicunt Tatium & Romulũ facto fœdere hoc templum ædificasse. Vnde & Ianus ipse duas facies habet, ut ostendat duorũ regum coitionem: vel quod ad bellum ituros æquum sit de pace cogitare. Est alia melior ratio, quòd ad pręlũ ituri, optent reversionẽ. Hunc alii quadrifrontem fecerũt, ob quatuor orbis cardines, & Ianũ quadrigeminum vocitarunt: & Iunoniũ, quasi Calendarũ principem: Calendæ enim sunt Iunoni dicatæ. ¶ Ianus præterea erat locus Romæ, ubi fœneratores consistebant e regione Basilicæ: quoniã in eo Iani simulachra collocata visebantur. Ovidius: Qui puteal, Ianũq; timet, celeresq; Calendas. Horat. in Epist. Hæc Ianus summus ab imo Prædicat. Suet. in Domit. Ianos, *inquit*, arcusq; cum quadrigis, & insignibus triumphorũ per regiones urbis extruxit. ¶ Ianus antiquissimus Italiæ rex, quẽ geminam faciem prætulisse ferunt: quod ad regis prudentiã, solertiamq; referendum est: qui & præterita nosceret, atq; prospiceret futura: unde etiã bifrons dicitur. Hic Saturnum a filio fugatũ è Creta, classeq; in Italiam advectũ, suscepit hospitio: & quoniã ab eodem ruris agriculturã edoctus est, regni partẽ illi concessit, amboq; unà regnarunt concordes, vicinaq; oppida cõmuni opera condiderunt. Romani, ut dictum est, hunc omnibus januis præesse crediderunt: unde & clavigerũ ipsum vocarũt. Eum aũt primum in Italia diis templa fecisse, ritusq; sacrorum instituisse, atq; ob id eum in sacrificiis præfationem meruisse perpetuam, autor est Macrob. lib. 1. cap. 7 8 9.

Iānālĭs, le, adjectivum à Iano: ut Ianalis virga. Ovid. 2. Fast. Virgaq; Ianalis de spina sumitur alba, Qua lumẽ thalamis parva fenestra dabat. Ianalis porta quę & Belli porta vocabatur Romæ, à Iano dicta, ubi & positũ ejus signũ dicitur. Hanc Numa ea lege instituit, ut esset clausa semper, nisi quũ bellum foret.

Ianxuatis, *ἰανξύατις*, Vrbs Libyorũ, gentile Ianxuatites, Steph.

Iapĕtŭs, pen. corr. *ἰαπετὸς*, Cœli & terræ filius (ut inquit Hesiodus) vir quidam potens apud Thessalos, sed protervi ingenii, magisq; filiorum, quàm sua virtute clarus. Ferũt hunc Asiam nympham uxorem duxisse, & ex ea Hesperum, Atlantem, Epimetheum, & Prometheum suscepisse. Valer. Flac. lib. 1: Iapeti post bella trucis, Phlægræq; labores. Hunc quidam Promethei patrem fuisse asserunt. Ovid. 1. Metam. Sive recens tellus, seductaq; nuper ab alto Aethere, cognati retinebat semina cœli, Quam satus Iapeto mistam fluvialibus undis, Finxit in effigiem moderantum cuncta deorum. De Prometheo loquitur. ¶ Iapeto antiquior, *ἰαπετῶ ἀρχαιότερος*. De re antiquissima dixit Lucianus.

Iapўgĭum, promontoriũ, Acram Iapygiam, *ἄκρων ἰαπυγίων*, cũ Græcis nominat Plinius: extremũ Salentinorum promontorium est, quò quàm longissimè in mare excurrit Italia. Vulgò *Cabo de S. Maria en Tierra de Otranto*. Vide Plin. lib. 3. cap. 11.

Iapўgĭă, æ, [*ἰαπυγία*. Ger. Das Land so sich zu hinderst in Italiã in die Adriatisch Meer wie ein halbe Insel zeücht/ heißt jetzt *Tierra d'Otranto*.] Regio est in finibus Italiæ, in Cherronesi formam coacta, cujus Isthmus à Tarento Brundusiũ usq; extenditur. Alio nomine Messapia dicitur. Autor Strab. lib. 6. Servius in illud Virgilii: Ille urbem Argyripam patriæ cognomine gentis Victor Gargani condebat Iapygis arvis. Iapygia (*inquit*) pars est Apuliæ, in qua mons est Garganus, qui usq; ad mare Adriaticum extenditur. Quod si verum est, longè majores sunt Iapygiæ fines, quàm quos modò ex sententia Strabonis descripsimus. Nam Garganus mons multis passuum millibus extra jam dictam peninsulam situs est. Dicta est autem Iapygia ab Iapyge Dædali filio, ut tradit Solinus in Polyhistore.

Iăpўx, [*ἰάπυξ*. Ger. Der Wind so von des Sommers Nidergang herwehet. Fland Nordwesten/west.] Ventus est ab occasu solstitiali spirans, qui alio nomine Caurus dicitur, teste Gellio lib. 2. Noct. Att. Dictus Iapyx à Græcis, quòd ab Iapygia spirare videatur: quare & commodissimus est ex Italia in Græciam navigantibus. Horat. li. 1. Carm. Ode 3: Sic te diva potens Cypri, Sic fratres Helenæ, lucida sydera, Ventorũq; regat pater, Obstrictis aliis, præter Iapyga.

Iăpĭs, idis, *ἰαπὶς* Nomen propriũ cujusdam Aetoli, qui quũ in Venetiam venisset, oppidum de suo nomine condidit: à quo ea pars Italiæ, quæ Timavo fluvio irrigatur, Iapide dicta est. Quin etiã Timavũ ipsum ab hujus nomine Iapidẽ cognominat. Virg. 2. Georg. Castella in tumulis, & Iapidis arva Timavi.

Iărbas, *ἰάρβας*, Getulorum rex, qui quum Didûs ambiret nuptias, ab ea repulsus, nascenti adhuc Carthagini bellum intulit: quod quum Pœni propulsare non possent, reginam suam eò adegerunt, ut nuptiis suis pacem redimeret. Quod quum illa alia ratione effugere non posset, simulat se ante Sichæi (id defuncti mariti nomẽ erat) manes placare velle. Eam itaq; ad rem impetrato spatio, pyram ingentem extruxit, cui superincumbens, suis sibi manibus necem consciv it.

Iărchas, *ἰάρχας*. Philosophorum Indiæ princeps, qui in solio aureo sedens apud suos, sapientiam profitebatur. Vide Philostratum in vita Apollonii Tyanei.

Iardanus, *ἰάρδανος*, Fluvius Lydiæ.

Ias, *ἴας*, Pars Lyriæ: dicitur etiam Ionica, incolę Iateæ, Steph.

Iasa. Nomen civitatis quæ imminet Rubro mari, ubi est terminus Moabitarum provinciæ.

Iăsĭs, *ἰασὶς*, Dicta est Atalanta ab Iasio patre. Propertius: Atq; animum duræ contudit Iasidos.

Iăsĭŭs, *ἰάσιος*, Filius fuit Abantis Argivorũ Regis, frater Dardani. Nam Dardanus, inquit Servius, & Iasius fratres fuerunt: Electræ filii: sed Dardanus de Iove: Iasius de Corito procreatus est. Hæc Servius apud Virg. 3. Aen. Hinc Græci, Iasidæ & Iasis vocatur Atalanta ejusdem filia. ¶ Fuerunt & alii ejusdẽ nominis: unde Iasides Palinurus, apud Virgil. 5. Aen. Et Iapis Iasides, apud eundem, lib 12.

Iăsĭōn, onis, *ἰασιὼν*, quã Diod. lib. 6, etiam Iasiũ appellat: Iovis & Electræ filius, qui adeò à Cerere adamatus est, ut in ejus gratiam ad nuptias Hermiones ipsius Iasii sororis, maximã & frumenti & panis copiã attulerit, atq; ex eo Plutũ pepererit, qui cultũ vitæ instituere, pecuniasq; coacervare, atq; in usus custodire omniũ primus docuit, quũ antea parva congregandæ, servandæq; pecuniæ fuisset cura. Alii addunt fabulæ, cum postea à Iove ex invidia fulmine ictũ: quamvis non desint qui aliam mortis causam afferant, quòd simulachrũ ejus contumelia affecerit. Hunc quoq; alio nomine Aetionem vocant: Ovid. lib. 9: quæritur canescere mitem Iasiona Ceres. *&c.*

Iăsŏn, *ἰάσων*, Filius Aesonis ex Polymela, seu (ut alii volunt) Alcimede, quẽ pater moriens Peliæ fratri in tutelam cõmendavit, tradito etiã regno, ea tamen lege, ut illud adulto Iasoni restitueret. Porrò Alcimedes suspectã habens Peliam, Iasonem Chironi alendum dedit. Itaq; Iason adultus ad repetendũ paternum regnũ venit: sed Pelias commeatus fraudem, Iasonem Colchos ad auferendũ aureum vellus navigare jussit. Quę res tametsi in principio esse major hominũ viribus Iasoni videretur: constructa tamen Argo navi, cum reliquis heroibus Colchos profectus est. Inter navigandũ autem primùm ad Lemnum insulã appulit, ubi ab Hypsipyle & hospitio & thalamo susceptus est. Deinde ad Phineum Regem, à quo muneris loco edoctus est, quomodo per Cyaneas petras inter se cõcurrentes ad Colchos usq; tutò navigare posset. Quò quũ pervenisset, Medea, Colchorũ Regis filia, forma ejus capta, à certissimo eum eripuit exitio: ostensa ratione qua & æripedes tauros perdomare, & draconẽ pervigilem sopire posset. Ejus igitur consiliũ secutus Iason, aureũ vellus sustulit, & inde clàm cum sociis & Medea fugam arripiẽs, ad Istri ostium pervenit: adversoq; flumine subiens, quũ eum tandem in locũ perveniisset, ubi Danubius Liburniæ mõtibus proximus est, navim, qua vectus erat, suis, sociorũq; humeris superatis montibus in mare Adriaticũ deportavit: tandemq; sospes in patriam revectus, duos ex Medea filios suscepit. Sed quũ postea Creusę,

Corinthiorũ Regis filiæ amore flagrãs, eam uxorem duxiſſet, Medea ægrè ferens divortiũ, Creuſam cũ regia exuſſit. Sũt qui tradant, Medeæ poſtea reconciliatũ Iaſonem, Aeeten ſocerũ à Perſa fratre pulſum, in regnũ reſtituiſſe, multaq; alia præclara geſſiſſe, adeò ut divinos in Aſia honores fuerit promeritus. Deſcribitur latiùs tota hæc fabula ab Apollonio Rhodio, & Valerio Flacco. ¶ Corripit hoc nomẽ pen. genitivi ſyllabam. Ovid. 7. Metam. Multaq; perpeſſi claro ſub Iaſone, tãdem, &c. Et alibi: Quem niſi crudelem, nõ tangat Iaſonis ætas? ¶ Hinc fit patronymicum Iaſonides: ut, Iaſonidæ juvenes, apud Statium lib. 10. Theb.

Iaſõnium, *ἰασόνιον*, Promontorium Cappadociæ. Ptolem. lib. 5. cap 6

Iaſus, ſive Iaſſus, [*Ἴασός*. Ger. Ein unfruchtbare Inſel nahe bey Caria gelegen.] Inſula Cariæ, continenti adjacens, cujus incolæ, quòd regionem habeant ſterilem, ex piſcatu potiſſimum victum quæritant. Hinc proximus ſinus, Iaſius cognominatus eſt. Ex Iaſo orti ſunt Chœrilus poëta, & Diodorus dialecticus, cognomento Chronus.

Iathrippa, *ἰάθριππα*, Vrbs Arabiæ prope Egram, Steph.

Iatinum, *ἰάτινον*, Meldenſium civitas eſt apud Ptolemæum lib. 2. cap. 8. Fortè quæ hodie vocatur *Meaux*.

Iava, Hiſpaniæ civitas, Ptolem.

Iaxamatæ, *ἰαξαμάται*, Populi circa Mæotim (inquit Stephanus) quos Ephorus appellat Sauromatas. Valer. Flac. Mellis honos Torinos ditat, ſua mulctra Satarchen, Iaxamatas venatus alit. De his Ammian. lib. 4: Circa hęc ſtagna gentes ſermonum, inſtitutionumq; varietate diſpares, Iaxamatę, Mæotæ, & cum Geloni Agathyrſi.

Iaxartēs, *ἰαξάρτης*, Fluvius Scythiæ eſt, eorum, qui Caſpiũ mare influunt, longè maximus. Quem Alexander falsò credidit Tanaim eſſe. Nam eſſe diverſum Iaxartem à Tanai aliorũ poſtea navigationibus compertum eſt. Oritur apud Sacas (ut ait Ptolemæus) in Septentrionem fluens.

Iazyges, Metanaſtæ. [*Ἰάζυγες*. Ger. Siebẽbürger.] Populi in Europa, qui ab Oriente habẽt Daciam: ab occaſu & Auſtro Germaniæ partem: à Septentrione Sarmatiam. Hodie (ſi quis in re tàm vetuſta conjecturæ locus eſt) creditur populi inhabitantes eam regionem, quam *Septem caſtra* vocamus, Germanicè Siebenbürgen/ quæ regio partim ab Hungaris, partim à Valachis colitur. Ptolemæus lib. 3. cap. 23.

I ante B.

Ibæi, *Ἴβαῖοι*, qui & Ibeni, Populi Celticæ. Sunt etiam Ibeni, aliàs Iaonitæ dicti, Steph.

Ibernia, Vide HIBERNIA.

Ībērŭs, pen. prod. [*Ἴβηρ*. Ger. Ein fluß *Hiſpaniæ* jetzt Ebro.] Fluvius Hiſpaniæ, qui apud Cantabros oritur, per XL. paſſuum millia fluit, & in mare Balearicum evolvitur. Dictus (ut Euſtathius ait) à Rege ejuſdem nominis. Lucanus lib 4: Qui præſtat terris, aufert tibi nomen Iberus. ¶ Iberus etiã piſcis eſt, Scombrus. Horat. lib. 2: His miſtũ jus eſt oleo, quod prima Venafri Preſſit cella garo, de ſuccis piſcis Iberi.

Ībērĭa, [*Ἰβηρία*. *Arragon*. Ger. Ein Landtſchafft in Hiſpanien/ jetzt *Arragon*. Pol. *Arragonia kſięſtwo pod Hiſpanem*.] Primùm appellata Hiſpaniæ regio, utrinq; Ibero fluvio proxima, quã poſtea Celtæ Gallorũ populi, relictis ſedibus ſuis, habitavêre. Vnde cõpoſito ex utraq; gente nomine, Celtiberi appellati ſunt: & regio Celtiberia. Poſtea tamẽ univerſa Hiſpania, Iberia dicta eſt: & Hiſpani ipſi, Iberi, ſive Iberes. *Ἴβηρες*. Virg. 3. Georg. Aut impacatos à tergo horrebis Iberos. Lucan. occurrat Iberib. alter. ¶ Eſt & alia regio hoc nomine juxta Pontũ, inter Colchida & Armeniam venenorum ferax, quæ Caucaſiis montibus circundatur: cujus ſimiliter populi Iberi, & Iberes dicti ſunt, à quibus (ut Varro ſcribit) profecti dicũtur, qui in Hiſpania habitaverunt: & ab illis Hiſpania, Iberia: & fluvius Hiſpaniæ, Iberus dictus eſt, & hinc adjectivum

Ībērŭs, ra, rum, Virg. lib. 9: Pictus acu chlamydem, & ferrugine clarus Ibera. Dionyſius contra aliorum ſententiam tradit Iberos populos à Pyrenæis mõtibus profectos, in Aſia ſedes poſuiſſe: Vnde ea pars Aſiæ, Iberia nuncupatur.

Ibylla, *Ἴβυλλα*, Vrbs Tarteſiæ, cives Ibyllini, apud quos auri & argenti metalla ſunt, Steph.

Ībis, ibis, Vide in APPELL.

Ībўcŭs, pen. corr. *Ἴβυκος*, Nomen poëtæ Lyrici Rhegini, apud Græcos præclari, ſed tamẽ omni libidinis genere effœminatiſſimi, à quo genus metri dictũ eſt Ibicũ: ſicut alterũ ab Alcæo Alcaicũ. ¶ Ibyci equus, *Ἴβυκου ἵππος*, in proverbiũ abiiſſe videtur, de iis qui nolẽtes præter ætatẽ ac vires ad periculoſum negotiũ adigerẽtur. Nam (ut refert Plato in Parmenide) Ibycus equus erat jã annoſus, athleta, multis certaminib. detritus. Is quũ ad certamẽ currui jũgeretur, extimuit, videlicet expertus ejuſmodi ludorum aleam. Ridente populo, Ibycus ſurgens: Equus, *inquit*, domino ſimilis eſt: nam & ipſe jam ſenex ad amandum compellor.

I ante C.

Icadius, *Ἰκάδιος*, Prædo inſignis. Cic. de Fato: Ne Icadii quidẽ prædonis video fatum ullum: nihil enim ſcribit ei prędictum. Quid mirum igitur, ex ſpelunca ſaxum in crura ejus inciditſſe? Puto enim ſi Icadius tum in ſpelunca non fuiſſet, ſaxum tamẽ illud caſurum fuiſſe.

Icadiſtæ, *ἐκάδιστοί*, cognominati ſunt Epicureæ ſectæ Philoſophi, quòd *τὰς ἐκάδας*: hoc eſt, viceſimum quenq; lunæ diem, quo natus eſt Epicurus, celebrarẽt, imagines ejus per cubicula circumferentes. Vide Athenæum Dipnoſophiſtarum lib. 7.

Īcărĭa, ſive Icaros, [*Ἰκαρία* Ptolemæo *Ἴκαρος* Stephano. Ger. Eine auß der Ringsweyß ligenden Inſlen im Aegeiſchen Meer.] Inſula eſt, inter Samum & Myconum ſita, una Cycladum: à quo vicinum mare Icarium appellatur, non (ut Poëtæ fabulantur) ab Icaro Dędali filio. Eadẽ & Doliche, & Macris, & Ichthyoëſſa aliquando fuit appellata. Autor Plin. li. 4. cap. 12. In hac inſula fuit inſigne Dianæ templum Tauropolium appellatum: cujus meminit Strabo lib. 14. Vulgò *Nicaria*.

Īcărĭus, *Ἰκάριος*, Pater Penelopes. Ovid Ep. 1: Me pater Icarius viduo diſcedere lecto Cogit, & immẽſas increpat uſq; moras.

Īcărĭs, *Ἰκαρίς*, Patronymicum fœmininum, quod Poëtæ accipiunt pro Penelope Icari filia. Ovid. in Ibin: Et velut Icaridis famulæ periêre, prociq;.

Īcărĭōtis, idis. Ovid. 3. de Ponto: Morte nihil opus eſt, nihil Icariotide tela.

Īcărŭs, pen. corr. *Ἴκαρος*, Oebali Laconũ regis filius fuit, pater Erigones, qui quũ acceptũ à Libero patre vinũ ruſticis diſtribuiſſet, illiq; ex nimio potu ebrii facti eſſent, arbitrantes ſibi toxicũ eſſe datum, Icarũ interfecerunt. Quod ubi Erigone cognovit, doloris impatientia laqueo vitã finivit: quæ deorum miſeratione in cœlũ translata, ſignũ efficit Virginis. Tibullus lib 4. ad Meſſalã: etiam Phœbo gratiſſima dona Cres tulit, & cunctis Baccho jucũdior hoſpes Icarus, ut puro teſtantur ſydera cœlo. Item Propertius li. 2: Icare Cecropiis meritò jugulare colonis. ¶ Icarus, [*Ἴκαρος*. Ger Der Sohn *Dædali*/ welcher auß er mit ſeinem vatter auß Creta hat fliegen wöllen/ ins Meer gefallen vnd ertruncken iſt/ darumb daß er den flug zu hoch genommen hatt.] Dædali filius fuit, qui unà cũ patre è Creta fugiens, fretus alarum fiducia, quũ ultra patris juſſa altiùs evolaſſet, Soliſq; ardore cera, qua pennæ continebantur, liquefacta eſſet, ita ut ab alis deflueret, decidit in mare, quod eſt inter Samũ & Myconum, quod ab ejus nomine Icariũ dictũ eſſe fabulantur Poëtæ. Ovid. 3. Triſt. ũ. Icarus Icarias nomine fecit aquas. Conſtat enim verè, ut diximus ſuo loco, Icariũ mare nomen accepiſſe ab Icaria inſula, medio ferè inter Samũ & Myconũ ſpacio ſita.

Iceſius, *Ἰκέσιος*, Conditor Eraſiſtratiorum ſchołæ apud Smyrnam: cujus meminit Strabo lib. 11.

Ichana, *Ἰχανα*, Oppidũ Siciliæ mediterraneũ: cujus incolę dictę ſunt Ichanenſes. *Ἰχανῖνοι* Steph. quorũ meminit Plin. lib. 3. c. 8.

Īchnæ. *Ἴχναι*, Oppidum in ora Macedoniæ, non procul ab Axii fluminis oſtio. Plin. lib. 4. cap. 8.

Īchnūsă, pen. prod. [*Ἰχνοῦσα*. Ger. Die Inſel Sardinia/ hat dieſen nammen von einer fußſolen/ welcher ſie gleichförmig iſt.] Inſula Sardinia dicta eſt: quoniam ſimilitudinem referat humani veſtigii, quod Græci *Ἴχνος* dicitur. Sil. lib. 12: Inde Ichnuſa piis Graiis memorata colonis. Vide Plin. lib. 3. cap. 7.

Īchthўŏĕſſă, *Ἰχθυόεσσα*, Inſula in mari Icario, una Cycladum, inter Samum & Myconum ſita, quæ aliis nominibus Icaros & Icaria dicitur. Vide Plin. lib. 3. cap. 12:

Īchthўŏphăgī, pen. corr. [*Ἰχθυοφάγοι*. Ger. Fiſchfreſſer/ ſeind Völcker geweſen am Roten Meer wonhafft. Pol. *Rybogedowie*. Vn. *Hallalélè emberek*. Ang. *That liueth on fiſhes*.] Qui ex piſcibus vivunt: quo nomine dicti ſunt quidam populi, Maris rubri accolæ: de quibus Hieronymus contra Iovinianum: Porrò Ichthyophagi, gens errãs in litore Maris rubri, ſupra petras Solis calore ferventeis aſſant piſces, & hoc ſolo alimento victitant. Vide Strab. lib 15.

Īchthўs, *Ἰχθύς*, Elidis eſt promontorium, in Achaia apud Thucididem, quod Valla piſcem tranſtulit, & ob id meritò reprehenſus eſt ab Hermolao.

Īcŏnĭum, *Ἰκόνιον*, Oppidum Lycaoniæ, nõ procul à flexu Tauri montis. Strabo lib. 12.

Icos, *Ἰκός*, Inſula maris Aegęi, una Cycladum, Eubœæ proxima, Stephan.

Īcŏsĭum, *Ἰκόσιον*, Mauritaniæ Cæſarienſis oppidũ eſt, à viginti Herculis comitibus, qui ab eo deſciverant, conditum. Vnde etiam à numero conditorum nomen habet. Autor Solinus.

Īctŭs. Tarentinus nobilis palæſtrita fuit, qui toto vitę tempore à Venere religioſiſſimè abſtinuit, nequid de corporis viribus imminueret.

I ante D.

Īdă, Idæ, [*Ἴδη*. Ger. Ein Brunquelliger vnd hoher Berg in Troade.] Mons altiſſimus, qui ad Troadem ſpectat. Latus ejus Septentrionale, ex anguſtiis Abydi uſq; ad Aeſapum, & Cyzicenum agrum,

agrum, ad Propontidē pertinet: Occidentale, ad Helleſpontū reſpicit: Auſtrale promontoriū efficit, quod Lectum appellatur. Orientalia Idæ ad Myſos declinant. Abūdat mons aquis, & multa flumina emittit: in ejus ſummitate locus eſt, Gargarus appellatus, quæ & Gargara in plurali numero dicuntur, atq; adeò æquè pro monte atque oppido ſumptum quòd in dorſo montis eſt ſitū. Ovid. lib. 4. Faſt. Dindymon & Cybelen, & amœnā fontibus Idam. Ida item appellata eſt Dardani Scytharū regis filia. ¶ Eſt & Ida Cretæ mons, ita dictus à Corybantibus, ſive dactylis Idæis, qui quum in Cretam veniſſent, montem, in quo conſederunt, patrii montis nomine appellarunt Virg. 12. Aen. Dictamnum genitrix Cretæa carpit ab Ida.

I-dæus, a, um, *ἰδαῖος*, adjectivum. Propertius: Cedite jam divæ, quas paſtor viderat olim Idæis tunicam ponere verticibus.

I-dĭcus, a, um, Poſſeſſivum ab Ida monte. Plin. lib. 16. Idicarum cedrorum. Veteres tamen Idicas pro montanis omnibus ſumunt, ut inquit Nicander.

I-dæi Dactyli, *δάκτυλοι ἰδαῖοι*, Iidem qui Corybantes, quos Jovem aluiſſe ferunt: & ne vagitu puer proderetur, novo luſus genere excogitato, clypeolis æneis inter ſe concurſantes, æris tinnitu & numeroſi pedis cōpoſitione, qui dactylus inde dictus eſt, Saturnum celaviſſe. Dicti Idæi, ab Ida Phrygiæ mōte, quem primùm incoluerunt. ¶ Sunt & gemmæ quædam in Creta ferrei coloris, humani poſſicis imaginē referētes, quos dactylos Idæos nominant. Vide Plin. lib. 37. cap. 10.

I-dæus, *ἰδαῖος*, Rhodius poēta, ſcripſit Rhodiorum res geſtas verſibus ter mille Autor Suidas.

Idale, oppidum eſt in Troade, ut inquit Plinius. De hoc quoq; Luc. lib. 3:

Myſiaq; & gelido tellus perfuſa Cairo,
Idalis & nimium glebis exilis Arisbe.

I-dălĭum, *ἰδάλιον*, Cypri oppidum. quod ab eventu nomen accepit. Nam quum oraculum Chalcenori datum eſſet, ut illic urbem conderet, ubi primum orientem Solem conſpicaretur, unus è comitibus qui fortè aſtabat, ad eū cōverſus, *ἔδον ἄλιον*, inquit: id eſt, vide Solem. Arreptoq; Chalcenor omine, civitatem ſtatuit, & ab ea voce Idaliū nominavit Autor Stephanus.

I-dălĭus, a, um, adjectivum, *ἰδάλιος*. Vnde Venus Idalia, & Idalium nemus eſt appellatum. Virg. li. 10. Aen. Eſt Amathus, eſt celſa mihi Paphos atq; Cythera, Idaliæq; domus, &c.

I-danthyrſus, Scytharū Rex, qu. bello res magnas geſſit, bonaq; parte Aliæ ſubjugata, uſq; in Aegyptū excurrit: ut autor eſt Strabo, lib. 14.

I-das, *ἰδας*, Apharai filius nomine, re autem ipſa Neptuni, qui acceptus à patre velociſſimis equis, Marpeſſam filiam formoſiſſimam Evenī regis Aetoliæ, Mortis filiū, in Dianę luco ſaltātem rapuit. Ob quam rem ejuſdem pater (qui nulli procorum filiam ſuam dare voluerat, niſi certamine curſus fuiſſet victus: à ſe autem victos decollare, eorumq; capita in aliorum terrorem de muris ædium ſuarum ſuſpendere conſueverat) dolore commotus interemptis, quos habebat equis, ſe in fluvium Lycormam, qui poſtea ab ipſo Evenus dictus eſt, præcipitavit. Cæterùm fugienti cum puella Idæ Apollo in itinere obviam venit: qui quum Marpeſſam & ipſe præripere Idæ vellet, ventum utrinq; ad certamen eſt. Sed à Love miſſus Mercurius arbitrium Marpeſſæ commiſit, ut ipſa utrum vellet, eligeret: illa autem Idam elegit, veritā ne ſefe ætate provectam Apollo relinqueret. Homer. lib. 9. Iliad. Vide MARPESSA.

I-dăſpes, Vide HYDASPES.

Idmon, nis, pen. corr. *ἴδμων*, Vates inter Argonautas. Apollinis & Aſteriæ filius: ex Idmone autem & Theſtia, Theſtor è Theſtore Chalcas item vates, ut placet Pherecydi: Apollonius autem poēta Idmonem Abantis filium eſſe dicit, & item Herodotus. Volaterranus.

I-dŏmĕnæ *ἰδομεναί*. Macedoniæ oppidum, apud Stephanum. Gentile, Idomenius, *ἰδομήνιος*, vel Idomenenſis: quo utitur Plin. lib. 4. cap. 10.

I-dŏmĕneūs per quatuor ſyllabas. [*ἰδομῆος*. Ger Ein Sohn Deucalionis vnd König in Creta ſo auch für Trojam gezogen iſt.] Deucalionis filius Cretenſiū rex, qui contra Trojanos ſtrenuè dimicavit. Troja autem everſa, quum in patriā renavigaret, ſubitò oborta tempeſtate, ſolenne votum concepit, ſi ſe Neptunus incolumē in patriam reduceret, ſe illi immolaturū quod primū ſibi occurreret. Contigit autem, ut filius ejus ei primus occurreret: quem quum immolare vellet, à ſuis pulſus, fugit in Calabriam: ubi juxta Salentinum promōtorium oppidum condidit. Hæc refert Servius in illud Virgil. 3. Aen. Et Salentinos obſedit milite campos Lyctius Idomeneus.

I-dŏthĕă, *ἰδοθέα*, Nomen proprium filiæ Proēti Argivorum regis, apud Homer. 11. Odyſſ.

Idryeus, *ἰδρυεύς*, Hecatomni Cariæ regis filius, frater Mauſoli, qui Artemiſiæ ſoroti in regnum ſucceſſit. Strab. lib. 14.

I-dumæi, [דומים *adhomim* *ἰδουμαῖοι*. Ger Die Idumeer deren Landtſchafft zwiſchen dem Jüdiſchen Land vnd Arabien gelegē iſt.] Populi inter Iudæam & Arabiam ſiti, ad Occaſum Caſio monti proximi. Orti feruntur à Nabathæis, teſte Strabone lib. 6. qui orta domi ſeditione, relictis ſedibus ſuis, extrema Iudææ occuparunt. Horum regio Idumæa dicitur, ab Idume oppido: cujus meminit Lucanus lib. 3: Gazaq; & arbuſto palmarum dives Idume.

I-dūmæus, æa, um. [אדום *adhomi*. *ἰδουμαῖος*.] Virgil. 3. Georg. Primus Idumæas referam ubi Mantua palmas.

Idya, dicta eſt à Cicerone mater Medeę, quam Ovidius Hypſēā vocat: Non erat Aeetes, ad quē deſpecta rediret, Non Hypſea parens, Chalciopeq; ſoror.

Idyma, *ἴδυμα* vel *ἰδύμη*, urbs Cariæ, ubi Idmus fluvius eſt, Stephanus.

Idyrus, urbs & fluvius Pamphyliæ, pro urbe, *ἴδυρις*, vel *ἰδυρὸς*, invenitur, Steph.

I. ante E.

Iebus. [יבוס *jebus*. *Ἰεβοῦς*.] Civitas in finibus Iudææ, Iebuſæorū metropolis, qui ab ea nomen acceperunt.

Iena, Vibs Thuringiæ Archigymnaſio celebris.

Ienyſus *Ἰενύσιος*, Oppidum in ora Syriæ, tridui itinere à Caſio monte diſtans, Herod lib 3.

Ieranympha, ab impetu ſic dicta: *ἴεμαι* enim impetum facio ſignificat.

Ierna, *ἴερνα*, Artabrorū fluvius in Hiſpania, apud Melam, lib. 3. Strabo Iernam Artabrorum montem eſſe tradit: a quo veriſimile eſt ejuſdem nominis amnem profluere.

Ies ietis, civitas eſt Achaiæ. in promontorio ejuſdem nominis, juxta quo l Alpheus amnis præterfluēs, ſex millibus paſſuum navigatur. Tortellius.

Ieſus, [יהושע *jeſchuah*. *Ἰησοῦς*.] Apud Græcos & Latinos dictio eſt trifyllaba a Hebræorum lingua *ſervatorem* ſignificat.

Ieterus Mœſiæ fluvius, ex Rhodope profluens. Autor. Plin. li. 4. cap. 26.

I ante L.

I-lăpĭnāſtēs, *ἱλαπιναστὴς*, Cognomē Iovis apud Cyprios, inde ducta, quod magnifico apparatu, ſplēdidisq, epulis, quas *ἑλαπίνας* vocāt Græci, coleretur. Vide Cælū Rhod lib. 27. cap. 25.

Ilaraugaræ, *ἱλαραυγαται*, Iberi, & Ilaraugates fluvius.

Ilaris, *ἴλαρις* urbs Lyciæ, Steph.

Ilartia *ἱλαρτία*, urbs Cretæ, Steph.

Ilerda dæ, *ἱλερδα*, Oppidum citerioris Hiſpaniæ, in conventu Tarraconenſi, nō procul à Sycori fluvio: cujus meminit Ptol. lib 2. cap 6.

Ilergetes. Hiſpaniæ populi, in tractu Tarraconenſi, nō procul ab Ibero amne. Autor Plin lib. 3. cap 3.

I-lĭăcus, Iliades. Vide ILIVM.

I-lĭă, l. æ, *ἰλία*, quæ & Rhea, Numitoris Albanorum regis filia, quam Amulius pulſo jam Numitore fratre, & interfecto ejuſdem filio Lauſo, virginē Veſtalem fecit, ut illi habendę prolis occaſionē adimeret, & nequid ſupereſſet de prole Numitoris. Veruntamen Ilia, dum aquā pro ſacris quęreret, obdormivit, & in ſomnis ut fit vitium eſt ſe a Marte comprimi, & ſic geminos concepit: quos quū peperiſſet, Amulius partus exponi juſſit, matremq; Iliam vinctā apud Tyberim fluviū infodit: unde poētę eam Tyberi nupſiſſe fingunt: qui ob id quoq; uxorius amnis ab Horatio lib. 1. Carm dicitur. Quid verè putris accederit, vide ſupra in dictione AMVLIVS Virg lib. 1. Aen. donec regina ſacerdos Marte gravis geminā partu dabit Ilia prolem.

Iliberis, Vide ILLIBERIS.

Ilienſes, *ἰλιεῖς*, Populi ſunt Corſicæ inſulæ antiquiſſimi, ut ſcribit Pomponius lib. 2. Horum meminit & Pauſanias.

I-lĭŏnē, *ἰλιόνη*, inter filias Priami natu maxima fuit. Virgil. lib. 1. Aen. Præterea ſe ſpectum, Ilione quod geſſerat olim, Maxima natarum Priami.

I-lĭŏneus, *ἰλιονεύς*, Nomen proprium viri Trojani, Phorbantis filii, qui qualis in bello fuerit, nuſquam legitur: eloquentia verò excelluiſſe, deletoq; Ilio cum Aenea fugiſſe, & apud eundē legati vice functum, autor eſt Virg. 1. Aeneid. Poſtquā introgreſſi, & coràm data copia fandi, Maximus Ilioneus placido ſic pectore cœpit Vbi Servius: Non mirum, inquit, ſi eloquens à Virgilio introducatur Ilioneus, quū pater ejus Phorbas, Homero teſte, ſemper Mercurio deo eloquēntię favente pugnarit.

I-lĭſſŭs, *ἰλισσὸς*. Nomen amnis in Attica regione, Muſis dicati, quas ab eo Iliſſidas vocant Vide Strab. l b. 9 Papinianus li. 4. Theb. videtur hunc fluvium Furiis conſecrare, quum ait: - anfractu ripārum incurvus Ilſſos, Sævus honos fluvio: Stygias luſtrare ſeverus Eumenidas perhibetur aquis.

I-lĭthyiă, dictio quatuor ſyllabarum, & pen prod. [*εἰλείθυια*. Ger Die Göttin Juno / ſo gehalten ward daß ſie den gebärenden behülfflich wäre] Dea parturientibus propitia, quæ & Iuno Lucina à Latinis appellatur. Ovid 9. Metam. Præpoſitam timidis parientibus Ilithyiam.

I-lĭum, *ἴλιον*, Vrbs fuit Phrygiæ, ſive Troadis, M.D paſſus à mari diſtans, à Dardano Jovis filio condita. ab Illo verò rege ampliata,

pliata, & Ilium nominata, quum antea Troja à regione illa in qua ſita fuit, diceretur. Regia fuit Priami: poſtea verò ob Helenam à Paride raptã decẽnali bello obſeſſa: ac demũ expugnata eſt. [Ger. Ein gewaltige Stat in Troade/ſo man gemeinlich Troiã neñet/welche die Griechen zerſtört haben.] Virg. li 2. Aen. - cecidit q; ſuperbũ Ilium, & omnis humo fumat Neptunia Troja. ¶ Dicta eſt etiam Ilios Ovid. lib. 14. Metam. - poſtquã alta cremata eſt Ilios & Danaas paverunt Pergama flammas. Horat. nõ ſemel Ilios Vexata. ¶ Ilium propriè civitas eſt: nã regio Troja eſt: quamvis interdum pro urbe, Trojam uſurpet Virgilius, ut lib 3. Aeneid. Et campos ubi Troja fuit.

Ilĭăcŭs, a, um pen. corr. Ἰλιακὸς, Poſſeſſivum deductum ab Ilio, agri Trojani urbe. Virg. 1. Aen. Ter circum Iliacos raptaverat Hectora muros. ¶ Iliacus morbus à Plauto vocatur, qui infeſtat ilia: ſed hoc ut pleraq; alia apud Plautum crediderim eſſe fictitium, ut ambiguitate vocis riſum captaret.

Ilĭăs. Vide in APPELL.

Ilĭbĕris. Ἰλίβερις, Oppidum in finibus Galliæ Narbonenſis, juxta Pyrenæos montes, nõ procul à Ruſcinone, ejuſdem nominis fluvio irrigatum, teſte Strab. lib. 4. Plin. in deſcriptione Galliæ Narbonenſis Iliberim ſua ætate exiguũ oppidulũ fuiſſe inquit, & (ut ipſius verbis utar) magnæ quondam urbis tenue veſtigiũ. Forte *Salſas*. ¶ Ptolem. lib. 2. cap. 6, Illiberim alteram collocat in Bætica Hiſpaniæ regione, quam nonnulli eandem eſſe exiſtimant, quam hodie *Granatam* appellant.

Illĭbĕrĭs, dis, [Ἰλλυβερὶς. Ger. Das Windiſchland/begreifft die Dalmatier vnd Sclaven. Vn. *Tót Orſzag.*] ſive Illyrium, rii, ſive Illyricum, ci, regio Europæ ſatis ampla, ſecundùm dextrum maris Adriatici latus extenſa, à cæteris partis Iſtria, Myſia ſuperiori, & Macedoniæ parte quæ Adriatico mari incũbit terminata. Dicta ab Illyrio Polyphemi (ut Appianus ſcribit) ſive (ut Euſtathio placet) Cadmi filio. Vrbes habet Iadeſtã, Epidamnũ, poſtea Dirrachium, hodie *Rhaguſium* dictam, Salonam, & alias quamplurimas: Vulgò *Eſclavonia*.

Illyrĭcŭs, ca, cum, [Ἰλλυρικὸς. Vn. *Telthoz valo tolti.*] Virg. 1. Aeneid. Antenor potuit mediis elapſus Achivis, Illyricos penetrare ſinus.

Ilĭă, Ἰλεα Ptolemæo, Inſula Hetruriæ adjacens, decem paſſuũ millibus diſtans à Populonia, renaſcentis ferri metallis uberrima. Virg. 10. Aen. - aſt Ilua trecentos Inſula inexhauſtis Chalybum generoſa metallis.

Ilurcis, Ἰλουρκις, Vrbs fuit Vaſconum in citeriori Hiſpania, poſtea à Sempronio Graccho, Gracchuris dicta.

Ilŭs, li, Ἴλος, Filius Trois regis Trojanorum, & pater Laomedontis, quem matura ætate moriens, regni hæredem reliquit. Ab hujus nomine celeberrimũ illud Myſiæ minoris, ſive Troadis caput Ilii nomen accepit: ſive quòd ab illo primùm fuerit conditum quum Dardanus antea, in montibus Dardaniam condidiſſet, ut placet Homer. lib. 13 Iliad. ſive quòd à Dardano primùm conditum inſtauravit Ilus, & auctiùs reddiderit: quẽadmodũ nõ obſcurè ſignificat Virg. lib. 8. Aen. Dardanus Iliacæ primus pater urbis, & autor. Autor Strabo lib 23. primũ omniũ Ilũ auſum fuiſſe in campis hãbitare, proindeq; in mediis campis fuiſſe ſepultum, cujus ſepulchri meminit & Homerus 11. Iliad. ¶ Fuit & alter Ilus, Aeneæ filius, alio nomine Aſcanius appellatus. Virg. 1. Aen. At puer Aſcanius, cui nunc cognomen Iulo Additur, Ilus erat dum res ſtetit Ilia regno.

I ante M.

Imacarenſes, Ἰμακαρεῶται, Populi Siciliæ ſtipendiarii, in mediterraneis inſulæ ſitis: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8.

Imaduchi, Ἰμαδοῦχοι, Scythiæ populi, Caucaſi montis juga accolentes Plin lib. 6 cap. 7.

Imantopodes, pen. corr. Ἰμαντόποδες, Populi in Aethiopia loripedes, quibus ſerpendo ingredi natura eſt: hoc eſt, ut Solinus interpretatur, qui flexis crurum nexibus ingrediuntur. Ἱμαντα enim Græci lorũ dicũt. De his Plin lib. 3. cap 8. ¶ Sunt & aves quædam imantopodes dictæ ex argumento pedum, quaſi loripedes, quod habent crura prælonga. Plin. lib 16. cap. 47: Laudatiſſimi porphyriones in Comagene: roſtra iis, & prælonga crura rubent. Hæc quidem & imantopodi, multò minori: quanquam eadem crurum altitudine. Naſcitur in Aegypto: inſiſtit ternis digitis. Quo tamen in loco Plinii, quidam hæmatopodi legere malunt, ut pũtiũs à ſanguineo crurum colore, quàm áb eorundem longitudine dicta ſit. Vide ſuprà HAEMATOPODES.

Imaus, pen. prod. [Ἰμαος. Ger. Ein vernampt Gebirg in Scythia/reichet biß in Indiam.] Caucaſi montis pars, Indiam à Scythia dirimens, Scythiamq; ipſam in duas ſecãs partes, quarum altera, Scythia intra Imaum: altera, Scythia extra Imaum appellatur. Vide Plin. lib 6. cap 17. & Ptolemæum Aſiæ Tabula 9.

Imbaros, Ἰμβαρος, Sami inſulæ fluvius eſt apud Plin. lib. 5. cap. 27.

Imbraſus, Ἰμβρασος, Sami inſulæ fluvius eſt, apud Plin. lib. 5. cap. 31

Imbrēus, per duas ſyllabas, Nomẽ unius ex Centauris, apud Ovid. lib. 12 Metam. At non Eurynomus, Lycidaſq;, & Araeus, & Imbreus, Effugêre necem.

Imbrŭs, Ἰμβρος, Inſula Thraciæ adjacẽs, Mercurio ſacra, cum oppido ejuſdem nominis. Vide Plin. lib. 4. cap 12.

Imola, æ, Vrbs eſt Italiæ, in via Aemylia, quæ Forum Corneliũ vocatur à Ptolem. lib. 3. cap. 1.

I ante N.

Inachĭă, [Ἰναχία Ger. Die Landtſchafft in Griechenlandt ſo gegen Mittag ſchier allenthalben wie ein Inſel mit dem Meer vmbgeben iſt/vnd jetz Morea heißt.] Peninſula eſt Europæ totius clariſſima, quam *Peloponneſum* vocamus. ¶ Eſt & Inachia nomen puellæ ab Horatio adamatæ, cujus meminit Epod. 11: Hic tertius December, ex quo deſtiti Inachia furere.

Inachĭum Ἰναχιον, Peloponneſi oppidum, inter Sylleum promontorium, & Iſthmum ſitum: alio nomine Argos Dipſium appellatum. Plin. lib 4. cap. 5.

Inachŭs, pen. corr. Ἴναχος, Strab. lib. 8: Fluvius Inachus labitur inter ſaxeas convalles, qui oritur ex Lycio ad Cynuriã montem Arcadiæ. Hunc poëtæ fabulantur Iũs patrẽ fuiſſe: quã quũ Iupiter vitiaſſet, adventum Iunonis præſentiens, in vaccam mutavit. Ovid lib. 1. Metamorph. Inachus unus abeſt, imoq; reconditus antro Fletibus auget aquas, natamq; miſerrimus Io Luget, &c. ¶ Fuit & Inachus primus Argivorum rex, qui Inacho fluvio nomen dedit: à quo Argivi ipſi, Inachidæ appellati ſunt. Hujus filia creditur fuiſſe Io: quam quum Iupiter vitiaſſet, & in Cretam advexiſſet, Iuno pellicis impatiens, graviſſimis odiis eam exagitavit. Quæ res Poëtis occaſionem fabulandi dedit, Io Inachi fluvii filiã, fuiſſe Iunonis metu à Iove in vaccam mutatam: quam quum illa à conjuge dono accepiſſet, œſtro immiſſo tantopere fuiſſe exagitatam, ut furore correpta nuſquam conſiſtere poſſet, donec in Aegyptũ tranſvecta, in Iſidẽ deã mutata eſt. Hujus meminit Horat. 2. Carm. Ode 3: Divésne priſco natus ab Inacho Nil intereſt, an pauper.

Inachĭŭs, a, um adjectivum. Virgil. lib. 2. Georg. Inachiæ Iuno peſtem meditata juvencæ.

Inachis, Ἰναχὶς, patronymicum fœmininum eſt ab Inacho deductum: quod à Poëtis accipitur pro Io, Inachi filia, quam Iupiter metu uxoris in vaccam dicitur transformaſſe. Ovid. lib. 1. Metam. Conjugis adventum præſenſerat, inq; nitentem Inachidos vultus mutaverat ille juvencam.

Inalpini, Dicuntur qui Alpes incolunt. Plin. lib. 3 cap. 3: Alpes populiq; Inalpini variis nominibus, ſed maximè capillati.

Inărĭmẽ, [Ἄενμη Homero, πῆκοῦσαι Stephano. Ger. Ein Inſel nicht fern von Neaples gelegen.] Inſula eſt in ſinu Puteolano, nõ procul à Neapoli, ut ait Plin. lib 3. cap 6: In qua mons fuit qui terræmotum paſſus, alteram fudit inſulam, quæ Prochyta ab effuſione dicta eſt. Sub hanc quoq; inſulam Typhœa gigantem à Iove detruſum, Virgilius his verſibus declarat: Tum ſonitu Prochyta alta tremit, durumq; cubile Inarime, Iovis imperiis impoſita Typhœo. Eadem & Aenearia, à ſtatione navium Aeneæ: & à coxendicis forma, Iſchia dicitur. Ab Homero in Catalogo inſula hęc Ἄενμη appellatur. Primus Virgilius quum illud Homeri ἀναενμίοις trãsferret, ex ἀν, Ionum præpoſitione, & ἀενμίοις, unam dictionem conflavit, numero & declinatione mutatis. Inarime verò ab Arimis, ſive populis, ſive beluis, ira priſca Hetruſcorum lingua ſimias dictante, quas Græci πῆκους vocant: unde nomen inſulis Pithecuſis, ut Strabonis placet, ex hiſtoria fabuloſa, quam Harpocration, Xenagoras, & Suidas ita referunt: Fratres (*ajunt*) duo fuerunt Candulus & Atlas, omnium ſcelerum, quibus humana vita damnata eſt, autores & inventores. Quibus morum perverſitas, Cercopum nomen dedit. Impoſtores enim ac planos, quales hi præcipui fuêre, ita Græci vocant, ab animalibus quæ κέρκους: id eſt: caudæ motu blandiuntur. Iis ſummum ſtudium fuit, appulſos & advenas dolis quibuſcunq; circumvenire. Quod quum in ipſum etiam Iovem tentaſſent, ab eo ex hominibus in ſimias mutati ſunt, quas Græci *pithecos* vocant. Vnde inſulis quas tenebãt, Pithecuſæ vocabulum darum. Hinc Ovidius

Xenagoram

Xenagoram ſecutus 14. Metamorphoſeos, cecinit: Inarimen, Prochytemq; legit, ſteriliq; locatas Colle Pithecuſas, habitantum nomine dictas. Quanquam Plin. lib. 3. ait: Inarime dicta, Græcis *Pithecuſa*, non à ſimiarum multitudine, ut aliqui exiſtimavêre, ſed à figulinis doliariorum.

Inatus, ἴνατος, urbs Cretæ, alii montem & fluvium eſſe dicũt, in quo colatur Ilithia Inatina, Steph.

Incubi, vide morbi genus in APPELL.

Indara, ἰνδαρα, Sicanorum civitas, Steph.

Indĭă. [עדה *hodhú. índia.* Ger. India/ein groſſe vnd herrliche Landtſchafft in Aſia.] Regio Orientalis, Aſiæ terminus, quæ tam vaſta perhibetur, ut eam tradant eſſe tertiam partem omnium terrarum. Pomponius ſcribit tantùm ſpatium litoris eam occupare, quantùm per ſexaginta dies, noctesq; velificãtibus curſus eſt. Tradũt in ea fuiſſe quinq; millia oppidorum, quorum nullum comminus fuerit. Nomen habet ab Indo flumine, in quem ab Occidentali plaga deſinit, qui ſolus præter Nilum crocodilos creat. A Septentrione Tauri jugis: ab ortu Eoo pelagoq; à Meridie ſuo: hoc eſt, Indico clauditur. Gemmis abũdat, capricanes & elephãtos procreat. Arbores habet ſemper frondentes, tellus bis fruges in anno ad maturitatem perducit. Piper, calamum aromaticum, & cinnama ad nos mittit. Indi propè gentium ſoli nunquam emigravêre finibus ſuis. Illic binæ æſtates, lenes auræ, temperies cœli, ubertas ſoli, aquarũ abundantia: quæ omnia faciunt, ut majora in India, quàm in cæteris regionibus naſcantur animalia. ¶ Ab India ſunt adjectiva, Indus, ἰνδὸς, & Indicus, ἰνδικὸς.

Indŭs, [ἰνδὸς. Ger. Ein groſſer fluß in India ſo dem gantzen Lande den Nammen gegeben hat.] Fluvius Orientis, ſecundùm Gangem longè maximus, Indum ab Occaſu alluens à quo tota ea regio nomen accepit: Hunc in jugo Caucaſi montis, quod vocatur Paropamiſſus, adverſus Solis ortum effuſum ajunt, in ſeq; x i x amnes recipere: de quo Arrianus de rebus geſtis Alexandri, lib. 5.

Ingevones, latiſſimi Germaniæ populi in Sicambros, Teutonos & Cauchos diviſi, teſte Plin. lib. 3. cap. 14.

Ingaūnī, Liguriæ populi fuerunt, qui Albingaunum oppidũ in ora Liguſtica condiderunt.

Ingĕnĭcŭlŭs, Signum in cœlo, quod Græco vocabulo ἐγγόνασιν nominant. Firmicus lib. 6: Ingeniculus, qui & Engonatis, in extremis partibus oritur. Hoc ſydere nati, erunt mendaces, fugaces, callidi. Hic eſt Hercules (ut Higinus docet) qui dextro genu nixus, ſiniſtro pede capitis draconis dexterã partem opprimere conatur.

Ingolſtadium, Nórici urbs ad Danubium ſita.

Ino, ἰνὼ, Nomẽ Cadmi & Hermiones filiæ, uxorisq; Athamantis Thebarũ Regis, & Liberi patris nutricis. Eadem, Cicerone teſte, eſt quæ Leucothea, λευκοθέα: à nobis verò *Matuta*, & *Aurora* dicitur. Ovid. in Faſt. Leucothee Graiis, Matuta vocabere noſtris. Vt aũt is lib. 3. Metam. refert, Ino cum Melicerta filio propter timorem, de ſcopulo ſe præcipitem miſit in mare, amboq; facti ſunt dii marini, illa, Leucothea: Melicertes, Palæmon (qui & Portunus) vocáti ſunt.

Inſubres, Populi Ciſalpinæ Galliæ, cujus civitates ſunt, Mediolanum, Ticinũ, Placentia, Cremona, Lauda, Novaria, Vercellæ, Comum. [ἴνσυβρες. Vulgò *Lombards*. Ger. Die Völcker in Lombardey vmb Meiland/Pavey.] Cic pro Corn. Balbo: Fœdera Germanorum, Inſubrium, Helvetiorum, Iapidum, &c. Strab. lib. 5: Inſubres hac etiam ætate ſunt, qui Mediolanũ metropolim habuêre. Ea quidem pridem vicus erat (omnes enim vicatim habitabant) hac verò tempeſtate eximiæ dignitatis trans Padum civitas eſt, quodammodo Alpibus finitima.

Intĕrāmnă, *interámna*: Vulgò *Terano*, Vrbs Vmbriæ: ita dicta, quòd inter duos amnes ſit conſtituta.

Intrŭtrĭum, [ἰντρτιον. Ger. Inſpruck.] Oppidum in finibus Vindeliciæ, non procul ab Alpibus, cujus meminit Ptolemæus lib. 2. cap. 13. Idem eſſe putatur cum eo, quod hodie *Oenipontem* nominant.

Inŭus, Pan, ὁ τῆς ὕλης κύριος, Macrob. Saturnal. lib. 1. cap. 22.

Inўſĭŭs, ἰνυσὸς, urbs Aegypti prope Caſium montem, Steph.

I ante O.

Iō, gen. iûs, [ἰώ. Ger. Ein Tochter *Inachi* vmb welche Jupiter gebulet hat/ die auch hernach/ alß ſie in Egypten kommen iſt vnd geſtorben/ *Iſis* genennet/ vnd für ein Göttin geachtet worden.] Filia Inachi fluvii traditur à Poëtis, à Iove adamata, quam ob interventũ Iunonis, ne agnoſceretur, Iupiter in Iuvencam transformavit: Iuno tamen ſuſpicata id quod res erat, vaccam eam à Iove ſibi dono dari poſtulavit: quam quum accepiſſet, appoſuit ei cuſtodem Argum centoculum: à quo quum moleſtiſſima cuſtodia premeretur, ægrè id ferens Iupiter, per Mercurium eum interficiendum curavit. Quamobrem indignata Iuno, œſtrum pellici immiſit, cujus aculeis exagitata, in Aegyptum uſq; perfugit: ubi implorato Iovis auxilio, priſtinam formam recuperavit, Regiq; Oſiridi nupſit: Aegyptiiſq; omnibus adeò chara fuit, ut poſt mortem dea habita ſit, quam illi Iſidem appellarunt: ſacraq; ejus Iſiaca, quibus anſer immolari conſuevit. Vide hanc fabulam latiùs apud Ovid. lib. 1. Metam. ¶ Eſt & Io, Theſſalię fluvius, juxta Oxineam civitatem in Peneũ illabens. Autor Strabo lib. 9.

Iobacchus, ἰοβάκχος, Bacchi cognomẽn, ἀπὸ τῆς ἴυγγος καὶ βοῆς: id eſt, à voce & clamo.

Iŏcāſtă, ἰοκάστη, Oedipi mater fuit, filia Creontis Thebanorum Regis, & uxor Laii, quæ poſt mariti necem, Oedipo filio imprudens nupſit, ex quo Eteoclem & Polynicem genuit: qui quum ſe mutuis vulneribus confeciſſent, ipſa quoq; ſibi manus intulit. Vide Stat lib. 2. Theb.

Iŏl, ἰόλ, Ptolemæo, Mauritaniæ Cæſarienſis urbs, Iubæ olim Regia, à Divo Claudio colonię jure donata, deductis eò ejuſdem juſſu veteranis, & in honorem D. Auguſti Cęſarea appellata. Autor Plin. lib. 5. cap. 2. & Strabo lib. ult.

Iŏlcŏs, ἰωλκὸς Stephano, Oppidum eſt Magneſiæ (quæ eſt regiuncula Theſſaliæ ab Ortu annexa (inter Pelion & Oſſam montes ad ſinum Pelaſgicum, quem & Iolciacum ab hujus oppidi nomine appellat Ovid. 7. Metam.

Iŏlāŭs, ἰόλαος, Iphicli filius fuit, qui Herculi hydram interficienti adfuit, ferroq; candenti cruorẽ reſtinxit atq; cohibuit. Hic quum ad decrepitam ætatem perveniſſet, Herculis precibus juventuti reſtitutus eſt: ut fabulatur Ovid. 4. Metam. - dubiaq; legẽs lanugine malas Ore reformatus primos Iolaus in annos. Hercule verò vita functo, pleroſq; ex filiis ejus in Sardiniam inſulam adduxit, ibiq; cum incolis, qui natione Tuſci erant, promiſcuè habitavit, ut tradit Strabo lib. 5.

Iŏlē, ἰόλη, Euryti Oechalię regis filia fuit, ab Hercule adamata, quam quum Eurytus jam victus ei trãdere recuſaſſet, licet certaminis lege debitam, ira accẽſus Hercules, Eurytum interfecit, urbeq; direpta, Iolen abduxit: poſteaq; Hillo filio ſuo uxorem tradidit. Ovid. lib. 9. Metam. - at longis anxia curis Argolis Alcmene queſtus ubi ponat anules, Cui referat nati teſtatos orbe labores, Cuive ſuos caſus, Iolen habet, Herculis illã Imperio, thalamoq; receperat Hyllus.

Iŏn, ἴων, Orchomenis filius ex Chio inſula, Poëta tragicus & Lyricus, & Philoſophus: cujus ſcripta commemorãtur à Suida. ¶ Fuit & alter Ion, Xuthi filius, à quo Pelaſgi Aegialces, qui Achaiam Peloponneſi regionem incolebant, Iones primùm appellati ſunt, teſte Herod. lib. 7.

Iŏnē, ἰώνη, civitas Palæſtinę, quæ aliàs Gaza: ſic dicta, quòd Io illuc appulerit, & manſerit, Steph. qui rurſus in Ionio mari ab hac urbe dicto, vaccam ejus inſigne eſſe meminit Ione, apud eundem, Antiochia ab Archis habitata juxta Phadnen.

Iŏnĭă, æ, [יון *javán. ionia.* Ger. Ein ſchöne Landtſchafft im mindern Aſia/ zwiſchen *Caria* vnd *Aeolia* gelegen/ in welcher vnder anderen Stetten auch *Epheſus* gelegen iſt.] Aſiæ minoris regio, media inter Cariam & Aeolidem, tùm cœli bonitate, tùm ſitus cõmoditate nulli regionẽ poſthabẽnda. Hujus incolæ dicti ſunt Iones, ἴωνες, ab Ionibus Græciæ populis oriũdi, quorum olim duodecim præcipuè fuerunt civitates decem in continenti ſitæ, Miletus ſcilicet, Myus, Priene, Epheſus, Colophon, Lebedus, Teos, Clazomænæ, Phocæa, Erythræa, & duæ in inſulis, Chios, & Samos. Vide Herodot. lib. 1.

Iŏnĭcŭs, a, um pen. cor. Quod eſt ex Ionia: [יוני *javán. ionicús.*] ut Ionica lingua inter quinq; Græcorum linguas notiſſima. Motus Ionicus. Horat. lib. 3. Carm. Ode 5: Motus doceri gaudet Ionicos Matura virgo, & fingitur artubus Iam nunc, & inceſtos amores De tenero meditatur ungui.

Iŏnĭŭs, a, um: [יון *javán ionicus.*] ut Fluctus Ionius. Virg. 3. Aen. Nec potis Ionios fluctus æquare ſequẽdo. Vnde Ionię Luca. lib. 3: Illyris Ionias vergens Epidaurus in undas. ¶ Ionĭũ mare. [ἰόνιον πέλαγος. Ger. Das Meer ſo ſich oberthalb dem Adriatiſchen außſtrecket zwiſchen Sicilien vnd Creta] dicitur ea pars maris Mediterranei, quæ ſupra fauces Adriatici inter Siciliã & Cretam expanditur: ut non obſcurè innuit Plin. lib. 4 cap. 11. quũ ait Ionium mare à Græcis in Siculum & Creticum dividi. Sũt qui Iſthmum Peloponneſiacum Ionii & Aegæi maris terminum faciũt. Ptolemæus in deſcriptione Macedonię eam quoque partem ſinus Adriatici quæ Macedoniæ oram ab Occaſu alluit, Ionio mari attribuit, eiusq; terminos, Dyrrhachio ſive Epidamno urbe, & Pylichno fluvio circumſcribit. Rectiùs Plinius, cæteriq; Acroceraunio promontorio Ionium mare ab Adriatico dirimunt. Quod autẽm ad nominis rationem attinet: nõ ſatis convenit inter ſcriptores: Didymus enim dictum exiſtimat ab Ionio quodam Dyrrachii filio, quem Hercules quum imprudenter occidiſſet, in mare projecit, ut memoriã ejus propagaret. Solinus ab Ionia, extrema Italiæ regiuncula dictũ mavult. Lycophron ab errore Iûs, Inachi filiæ: alii ab Ionum naufragio: nonnulli ab Ione quodam Adriæ patre, qui deinde mari Adriatico nomen fecit.

Iŏpās, ἰόπας, Africæ regulus, unus ex procis Didûs: cujus meminit Virg. lib. 1. Aen. - cithara crinitus Iopas Perſonat aurata.

Iopis *ἰόπις* regio Laconiæ, Steph.

Ioppe. [יפו *aphóh.ἰόππη.* Ger. Ein Statt in *Palæſtina* am Meer gelegen/jetzt *Porto Iaffa.* Vulgò, *Puerto Iaffa.*] Vrbs eſt maritima Palæſtinæ, quæ (ut quidam voluêt) regia fuit Cephei Andromedæ patris. Hæc, referente Solino in Collectaneis, & Plin. lib 5, fuit antiquiſſima omnium urbium in univerſo orbe, utpote ante diluvium condita. Quod & oſtendit ſaxum, quod vinculorum Andromedæ veſtigia adhuc retinet, quam expoſitam beluæ *Solinus*, nouercalitas rumor circũtulit. Nonnulli veterum non Ioppen Palæſtinæ, ſed aliam Indiæ urbem fuiſſe dicunt, ubi Andromedam marinæ beluæ fuiſſe expoſitam. Ouid. lib. 1. de Arte amandi: Perſeus Andromeden nigris portavit ab hoſtis. Et Sappho ad Phaonem: Candida ſi non ſum, placui Cepheia Perſeo, Andromedæ, patriæ fuſca colore ſuæ. Sunt tamen qui credant, eam in Aethiopia Indica fuiſſe natam: circa Ioppen tamen Palæſtinæ urbem beluæ marinæ fuiſſe expoſitam.

Iordanis, [ירדן *jardén ἰορδάνης.* Ger. Ein berümpter fluß im Jüdiſchen Landt.] Fluvius in Iudæa eximiæ ſuavitatis. Peræam a reliqua Iudæa dirimens, ut autor eſt Plin. lib. 5. cap. 5. Oritur ad radices Libani duobus fontibus: alteri eſt nomen Ior, alteri Dan: qui ſimul junctι, Iordanis nomen efficiunt.

Iŏs, ⊙. Inſula eſt maris Myrtoi, una Sporadum, diſtans à Naxo XIIIII M paſſ. in quâ ſepultus eſt Homerus; oraculo jubente: quoniã mater ejus ex Io foret: ipſe verò certa matre, incerta cæleſtι patria. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Iŏſpica, Oppidum in ora Liburniæ, apud Plin. lib. 3. cap. 21. Ptolemæus Iaſpiram appellat.

Iostephanorum, five Iatapeta, tæ, *ἰωτάπατα, ἡ Ἰωτάπατη* Stephanus, *ἰώτατα*, pro Iotapata, apud Iosephum lib. 3. Antiquit.

Iovianus Pontanus, Poeta, multa ſcripſit tùm proſa oratione, tùm carmine.

Iovinianus. *Ἰοβιανὸς*, Divus Maximianus voluit vocari, qui ſe fortiter in Illyrico geſſiſſent.

I ante P.

Ipana, urbs circa Carthaginem, *Ἴπανα* Steph.

Iphicetes & Phebus, filii fuerunt Priami, quos illi uno partu Perſeis Lampi nympha enixa eſt, quam ipſe furtim in venatione compreſſit: at poſtea verò in bello Trojano ab Antilocho Nestoris filio ſunt occiſi.

Iphiănăſſa *ἰφιάνασσα*, & Lyſippe filiæ, fuerunt Prœti Argivorum regis, quibus alii Mœram & Euryalen addũt. quæ quum ad Iunonis templum veniſſent, deam contumelias affecerunt, patris ſui domum divitiis templi Iunonis: vel ut alii ferũt, formam ſuam deæ pulchritudini præferentes, à Iunone in torem verſæ ſunt, ut putarent ſe eſſe vaccas. Ad quas curandas accerſitus eſt Melampus, cui pater regni partem, & alteram filiam, quam vellet, nuptui promiſit. Placata igitur per ſupplicationẽ, & hoſtias Iunone Melampus Prœtidas à morbo curavit, & Iphianaſſam uxorem duxit. ¶ Hoc nomine appellatur etiam à Lucr. lib. 1, Iphigenia Agamẽmnonis filia, ex Clytemneſtra: Aulide quo pacto Triviai virginis arã Iphianaſſai turparit ſanguine fœdé

Iphiclus, pen. corr. ſive Iphicles, *ἰφικλῆς* Suidæ, fuit Amphitryonis & Alcmenæ filius, eodem partu cum Hercule editus, Iolai pater: ſepulcrum habet Arcadiæ urbem, ut ſcribit Pauſanias. Servius: Hercules natus eſt cum Iphiclo Amphitryonis filio: ſed quum Iuno duos ſerpentes immiſiſſet Herculi: Iphiclus de cunis territus lapſus, ſuo vagitu excitavit parentes: qui quum turre exiſſent, viderunt Herculem angentem manibus angues immiſſos ei novercalibus odiis. Fuerunt & alii hujus nominis.

Iphicrates, *ἰφικράτης*, teſte Aemilio & Plutarcho, vir Atheniẽſis non tàm magnitudine rerum geſtarum, quàm diſciplina militari nobilitatus. Hic primus omnium ſpoliis bello captis nomen ſuum inſcripſit, quum antea civitatis nomen modò inſcriberetur Autor Suidas.

Iphidamas, *ἰφιδάμας*, teſte Homero lib. 11. Iliad. Antenoris filius fuit, corpore lato atq; procero, ab Agamemnone in bello Trojano interemptus.

Iphigĕnia. *ἰφιγένεια*, Agamemnonis & Clytemneſtræ filia fuit: de qua ita fabulantur poëtæ: Quum Agamemnon in Aulide cervum Dianæ ignarus occidiſſet, dea irata ventorum flatus amovit, ut Græci navigare non poſſent. Quapropter cùm oraculum cõſulerent, reſponſum eſt: Agamemnonio ſanguine deam eſſe placandam. Miſſus igitur Vlyſſes Iphigeniam aſtu à matre abduxit, Achilli eam nupturam ſimulans: quũq; jam immolanda eſſet, dea ejus miſerta, cervam pro ea ſuppoſuit; virginem autem in Tauricam regionem tranſtulit, ubi à Thoante Rege ejuſdem deæ ſactis præfecta eſt, quæ humano ſanguine fieri ſolebant. Quò quum poſtea Oreſtes Furiis agitatus, & ab incolis captus veniſſet, jamq; eſſet immolandus, à ſorore agnitus & liberatus eſt: cum quo nõ multò pòſt, occiſo Thoante Rege aufugit, ablato ſecum Dianæ ſimulachro, in lignorum faſce abſcondito, propter quod illam Faſcelidem vocarunt. Tandem venerunt in Italiam, & in Aricino nemore ſimulachrum locaverunt, ædificato deæ inſigni templo.

Iphĭmĕdĭă, pen. prod. *ἰφιμέδεια*, Vxor fuit Aloei, quæ compreſſa à Neptuno filios geminos peperit, Otum & Ephialtem, qui ſingulis menſibus novem digitorum longitudinem ſtaturæ ſuæ adjiciebant: quumq; paucis annis in ſummã corporis molem excreviſſent, una cum cæteris gigantibus adverſus ſuperos bellum moventes, Apollinis & Dianæ telis confixi ſunt.

Iphinous, *ἰφίνοος*, Vnus ex Centauris, apud Ovid. 12. Metam.

Iphis, *ἶφις*, Puer fuit formæ venuſtate conſpicuus: qui quum Anaxareten puellam efflictim amaret, neq; illa ejus amori reſponderet, impatientia amoris vitam laqueo finivit. Quumq; jam ad ſepulturã efferretur, Anaxarete è feneſtra proſpiciens, in ſaxum mutata eſt. Vide latiùs hanc fabulam apud Ovid. 14. Metam. ¶ Fuit item Iphis, puella quædam Cretenſis ex Phæſto oppido, Lygdi & Telethuſæ filia, quam mater inſcio viro (qui, ſi filia ſibi naſceretur, occidi eam imperarat) virili habitu educaverat. Qua ratione quũ ad annos pubertatis patrem fefelliſſet, Lygdus Ianthen puellam ei deſpondit. Quapropter inops conſilii Telethuſa, Iſidis auxilium imploravit: quæ ipſo nuptiarum die Iphidem transformavit in marem. Vide Ovid. lib. 9. Metam.

Iphĭtus, *ἰφιτος*, Filius Praxonidis, ſive Hæmonis, qui primus Olympia inſtituit. ¶ Iphitus item alius Eurysthei Oechalienſis filius fuit, & frater Ioles, quem Hercules è turri præcipitavit. ¶ Alius fuit Trojanus, de quo Virg. lib. 2. Aen. divellimur inde Iphitus & Pelias mecum.

Ipnus, *ἶπνος*, quam alii Ipneam vocant, urbs Locrorum Ozolorum, Stephanus.

Ipnus, untis, *ἴπνος*, vel Ipnuſia. Parva Regio in Samo, ubi Iunonis Ipnuntidis templum erat, Steph.

Ipſicuri, *ἴψικυροι*, populi Liguriæ, Steph.

I ante R.

Iraphiotes, Vide ERAPHIOTES.

Irene, inſula, *εἰρήνη*, vide CALABRIA.

Ireſidæ, *ἰρεσιδαι*, vicus in Tribu Acamantide, Steph.

Iria Flavia, Oppidum eſt Cæpororum, in ora Occidentali Tarraconenſis Hiſpaniæ, cujus meminit Ptolemæus lib. 2. cap. 6. ¶ Eſt & Iria Taurinorum oppidum, non procul à Dertona: cujus meminit idem Ptolemæus lib. 3. cap. 1.

Irpini, Populi erant ad Soracten montem: ita appellati ab Irpo, quo nomine Samnites lupum appellant, ſive quòd lupum ducem ſecuti, ſedes ſuas delegerũt, ut Feſtus tradit: ſive quod more luporum ex rapto viverẽt. Hos Servius Hirpinos vocat per aſpirationem in prima ſyllaba.

Irŭs *ἴρος*, Mendicus fuit Ithacenſis, aſſecla procorum Penelopes, quem Vlyſſes domum reverſus pugno interfecit. Homer. 18. Odyſſ. Hujus paupertas abiit in proverbium, ut hominem extremæ inopiæ aut pauperiorem dicamus, Ovid. Irus erit ſubitò, nam modò Cræſus erat.

Irus, *ἶρος*, Vrbs Theſſaliæ, civis Irotes, *ἰρώτης*, Steph.

I ante S.

Is, *ἴς*, Vrbs à Babylone itinere dierum octo diſtãs, apud quam eſt Is fluvius, in Euphratẽ influens: è quo bitumen ædificandis muris Babylonis ſubminiſtrabatur. Autor Herod. lib. 1.

Iſaca, ſive (ut in quibuſdam exemplaribus legitur) Iſca, fluvius eſt in meridionali latere Britanniæ inſulæ. Vulgò ex. Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Iſæus, *ἰσαῖος*, cum æ diphthongo, Nomen Rhetoris pariter & philoſophi, quem Philoſtratus in vitis ſophiſtarum, Aſſyrium fuiſſe tradit. Cujus hoc fuit inventum, cujuſvis rei argumentũ in breve contrahere compendium.

Iſander *ἰσανδρος*, Filius fuit Bellerophõtis & Achimenes: qui quum eſſet bellum inter Lycios & Solymos, contra Solymos pugnans occiſus eſt.

Iſapis, pen. prod. Vulgò *Albs.* Fluvius Flaminiæ, propinquus Ceſennæ, ut Strabo lib. 5, ſcribit. Lucanus lib 2: Cruſtumiúſq; rapax & junctus Iſapis Iſauro.

Iſăra, pen. corr. [Vulgò *Iſere.* Ger. Ein fluß ſo auß dem Alpgebirg für Granoble gegen Nidergang ob der Statt Walanſen lauffe in den Roban.] Fluvius eſt Allobrogũ, non procul à Cemeno monte in Rhodanum influens. Vide Plin. lib. 3. cap 4.

Iſauria, [*ἰσαυρία*. Ger. Ein Landtſchafft des minderen *Aſiæ* gelegen zwiſchen Lycaonia vnd Cilicia nahe bey dem Berg *Tauro.*] Regio eſt Aſiæ minoris, proxima Ciliciæ ad Taurum montem, quam Publius Servilius cognomento Iſauricus ſubegit, & multas piratarum munitiones, quæ in ora maritima erant, vi cepit. Hæc Strabo libro 12, qui ſe Servilium vidiſſe ſcribit. Fuiſſe autem traditur fortunæ adeò tenuis, ut publico funere ſit elatus.

Iſauri, populi Iſauriam tenentes.

Iſaurus, Flaminiæ fluvius eſt, qui accepto Iſapi, non procul à

Cã-

Cæsenna in mare Adriaticum influit. Luc. lib. 2: Crustumiumque rapax & junctus Isapis Isauro.

Isaura, orum, ἴσαυρα, τὰ, Vrbs Isauriæ, quæ est Asiæ regio non procul à Tauro monte, inter Lycaoniam & Ciliciam sita. Hāc urbem postea Claudius, deducta eò colonia, à nomine suo Claudiopolim appellavit: ut autor est Ammianus.

Isbus, ἴσβος, Isauriæ civitas: gentile Isbotes, ἰσβώτης, Steph.

Iscalis, Britanniæ urbs, ut est autor Ptol. lib. 2.

Ischia, ἰσχία, Insula est maris Tyrrheni, altera Oenotridum, ere gione Veliæ sita: autor Plin. lib. 3 cap. 7.

Ischomache, es, ἰσχομάχη, Vxor Pirithoi fuit, ex Atracia Thessaliæ regiuncula, alio nomine Hippodamia appellata, quam quum Centauri Pirothoo prælipere conarentur, ingenti clade ab Hercule & Theseo profligati sunt. Propertius li. 2. eleg. 4: Ischomache Lapithę genus heroinæ. Dicta ischomache παρὰ τὸ ἰσχειν τὰς μάχας: hoc est, à cohibenda pugna.

Ischopolis, ἰσχόπολις, Vrbs est Ponti Cappadocii, juxta Cerasuntem: teste Ptolemæo lib. 5. cap. 6.

Isepus, ἴσηπος, genus Scythica, Steph.

Iseum, ἰσεῖον, Vrbs Aegypti ab Iside dicta, cujus incolæ Metaboli sunt, mutabiles: tales enim erant. Solis mercatoribus omnia universum vendunt, ipsa ab artificibus singulatim emēmera universum vendunt, ipsa ab artificibus singulatim emētes, Stephan.

Isiaci, [ἰσιακοί. Germ. Priester der Göttin Isidis in Aegypten.] Isidis sacerdotes erant in Aegypto: qui vestibus tantùm lineis, quas illi λινοφολίας appellabant, amiciebantur; à qua consuetudine emanavit scitum illud Plutarchi dictum: Οὔτε γὰρ φιλοσόφους ποιεῖ γνωστοφορίας, οὐδὲ περιστοφορίας ποιῆσαι, οὔτε ἰσιακοὺς οἱ λινοφολίαι: Hoc est, Neq; philosophos facit barba promissior, vestisq; attrita, nec item Isiacos linei amictus. Habet autem hoc non inventum proverbii speciem: Isiacū non facit linostolia: quod tritò vulgi proverbio dicimus: *Monachum non perfici cucullo.*

Isinda, vel Isindus, ἴσινδα, Vrbs Ioniæ est: & Isinda vel Isindia regiuncula, Steph.

Isiphylus, ἰσίφυλος, Pater fuit Protesilai, cujus meminit Ovid. in epistola Laodamiæ ad Protesilaum: Vix socer Isiphylus, vix me grandævus Acastus, Vix mater gelida mœsta refecit aqua.

Isis, Isis, & Isidis, Isim in accusativo. [ἶσις. Germ. Ein Tochter Inachi, welche die Aegyptier für ein Göttin auffgeworffen haben.] Inachi filia, Io priùs dicta, quæ quum à Iove adamaretur, metu intervenientis Iunonis in juvencam fuit transmutata: appositoque à Iunone Argo contoculo custode, arctissimè fuit observata. Tandem implorato Iovis auxilio, quum ad Nilum pervenisset, pristinam formam recepit, & ab Aegyptiis mutato nomine Isis dicta est: à quibus etiam numinis loco est habita. Lucan. lib. 6: Nos in templa tuam Romana recipimus Isim. ¶ Hoc etiam nomine dicta est insula in sinu Arabico. Scribit Suidas, Isim Iovem ex Argo Græciæ urbe rapuisse: & quum Iunonem timeret, mutasse nunc in bovem candidam, nunc in nigram, nunc in violaceam: cumque ea oberrantem in Aegyptum venisse.

Isiacus, a, um, denominativum ab Iside. Iuven. Sat. 3: Aut apud Isiacæ potiùs sacraria lenæ.

Ismaela, ἰσμάηλα, Arabiæ parva regio, incolę Ismaëlitæ, Steph.

Ismarus, penult. corr. generis masc. [Ἴσμαρος. German. Ein Berg in Thracien vorzeyten auff einer seiten rauch vnnd vngebawen/ auff der anderen aber gantz fruchtbar.] In plurali neutrius, Mons Thraciæ asper & incultus ex una parte, ex alia fertilis vinetis & olivetis: quem Orpheus incoluit. Virgil 6. Aegloga: Nec tantum Rhodope miratur, & Ismarus Orphea. Et rursus 2. Georg. -juvat Ismara Baccho Conserere, atq; olea magnum vestire Taburnum. ¶ Est item Ismarus, ἴσμαρος Stephano: sive, ut apud Plinium legitur, Ismaron, Cyconum urbs in Thracia, à monte ad quem sita erat, nomen habens. Vnde Ismarius, a, um: id est, Thracius.

Ismene, ἰσμήνη, Oedipi filia, ut autor est Stat. 2. Theb. Cyrrhei cujusdā juvenis sponsa, qui ante nuptias à Tydeo occisus est.

Ismenias ἰσμηνίας, Nomē Thebani viri, optimi tibicinis. Apuleius: Nescio, *inquit*, ut Ismenias tibiis canere: ut Apelles pingere: ut Lysippus fingere. De hoc Plutarch. in Pericle dicit: Quum audisset Antisthenes, Ismeniam optimum esse tibicinem, respondit: Malus igitur vir est: nam si probus esset, tibicen non esset.

Ismenus, pen. prod. [ἰσμηνός. Germ. Ein fluß in Bœotia so in das Euboisch eng strudelmeer laufft.] Fluvius Bœotiæ, non procul ab Aulide in Euripum Euboicum illabens. Dictus autem putatur Ismenus ab Ismeno Pelagi filio. Statius lib. 1. Theb. Horruit ingenti venientem Ismenon acervo.

Ismenius, a, um: id est, Thebanus. Ismenides, mulieres Thebanæ.

Isocrates, pen. corr. [ἰσοκράτης. Germ. Ein fürnemmer Redner bey den Griechen.] Nomē maximi rhetoris Græci, cujus domus sanctæ Græciæ quasi ludus quidam patuit, atq; officina dicendi. Hic fuit auditor Platonis suavissimus orator, & in diverso dicendi genere nitidus, & comptus. Omnes dicendi veneres sectatus est, inventione facilis, honesti studiosus, in cōpositione diligens. Hic nonagesimo quarto anno ætatis eum librum composuit, qui Panathenaicus inscribitur. Centum & sex annos vixit.

Ispalis, [ἰσπαλὶς Ptolemæo, vulgò *Siviglia*. German. Ein berümpte Stat in Hispanien/ heißt jetzt *Siviglia*.] Vrbs clarissima Hispaniæ Bæticæ, non procul à freto Gaditano: à qua unus ex quatuor juridicis Bæticæ, conventibus qui jus dicunt, Hispalensis à Plinio appellatur. Hodie ab Hispanis *Sebilla* dicitur. Vide HISPALIS.

Ispellum, ἴσπελλον: Vulgò *Spello*, Vilumbrorum civitas, non procul à Camertibus: cujus meminit Ptolem. libro 3. cap. 1. hodie *Ispellum*.

Ispōris, ἴσπωρὶς, Olim vicus fuit ad Syrtim magnam, teste Ptolem. lib. 4. hodie civitas esse creditur ea quę *Nain* appellatur.

Israël. [ישראל *jisraél* ἰσραήλ.] Interpretatur vir videns Deum, quod nomen impositum fuit Iacob Patriarchæ: à quo Israëlitæ ἰσραηλῖται, penultima producta, qui de Israëlis stirpe sunt, qui priùs Hebrēi dicebantur. Sed postquam in duo regna populus Hebræorum divisus est; tunc duæ tribus quæ de stirpe Iuda rēges habebant, Iudæorum nomen sortitæ sunt, reliquæ decem tribus Israëlis nomē tenuerunt ab Israële filio Isaachi. Regio majoris Asię, Samariæ conterminа, dicta est Israël. Dicuntur & Israëlitides, ἰσραηλῖτιδες, à nominativo singulari Israëlis, tis, & tidis: Hieronymus in lib. Num. Arrepto pugione ingressus est post virum Israëlitidem. Sic Madian, nitis, & nitidis. Moab, bitis, & bitidis.

Issa, ἴσσα. Vrbs Lesbi, Imera etiam dicta, deinde Pelasgia, & Issa, ab Issa Macaris filia. Dicitur etiā in fœminino ἴσσος vox corrupta videtur de Lesbo, Steph.

Issiorium, ἰσσιώριον, Vrbs Laconię, vide DIANA, ISSIORIA, ἰσσιωρία, Steph.

Issa. [ἴσσα. Germ. Ein Insel im Adriatischen Meer bey Dalmatien ligend/ heißt jetzt *Lissa*. Vulgò *Lissa*.] Insula in mari Adriatico, adjacens Dalmatiæ, ut tradit Ptolæmeus libro 2. cap. ultim. in qua fuit non ignobilis civitas ejusdem nominis. ¶ Est item Issa catellæ nomen apud Martialem, epigram. 138: Issa est passere nequior Catulli.

Issus, ἴσσος. Oppidum Ciliciæ non procul ab Amano monte, quo loco Alexander Darium vicit: unde etiam pro Isso Nicopolum appellavit. Ab hujus oppidi nomine propinquus sinus, Issicus appellatur à Ptolemæo Tab 4. Asiæ.

Ister, Istri, [ἴστρος. Vulgò *Danoe*. Ger. Die Thonaw. Vng. *Duna*.] Fluvius est Europæ longè maximus, q ortus in jugis Arnobæ montis Germaniæ, ex adverso Rauraci Galliæ oppidi, multis intra Alpes millibus, ac per innumeras lapsus gentes sex gnata auctus amnibus, in Pontum sex ostiis evolvitur. A nomine Danubius dicitur, præsertim à fonte usque ad cataractas quæ sunt in montibus Daciæ, non procul à Tauro oppido. Nam inde deinceps Istri nomē assumit. Ovid. 1 de Ponto: Stat vetus urbs ripæ vicina binominis Istri.

Isthmia, & Isthmus. Vide in APPELL.

Istiæa, ἰστίαια, Ioaicè, pro Estiæa, ἑστίαια, Homerus πολυστάφυλον: id est, vini feracem cognominat. Vrbs Euboeæ est, quæ nunc *Oropus*. Gentile Estiæus: nam Istiotes, ab oppido Thessaliæ descendit.

Istinos. Vide in APPELL.

Iston, ἰστώνη, mons Corcyrę proximus, unde Istonæus, Steph.

Istonium, Italiæ oppidum, Ptolemæo.

Istria, [ἰστρία. Ger. Histereich ein Landt zwischen den Alpen vnd Venedtiger Meer gelegen.] Italiæ regio, post flexum Adriatici sinus, Illyrio contermina, quæ in latitudine sexaginta passuum millia, in circuitu centum viginti quinque millia complectitur à Phormione, nunc Tisano fluvio ad Banoricum sinum, in quo Arsia amnis decurrens, Istriam ab Illyrio dirimit. Istrorū gentem, fama, est originem à Colchis duxisse, missis ab Aeta Rege ad Argonautas persequendos: qui ut à Ponto intraverunt Istrum, nec raptores invenissent, sive metu regis, sive tędio longè navigationis juxta Aquileiam consederunt, Istriique ex amnis nomine, quo à mari conceesserant, sunt appellati. In ea est Iustinopolis urbs, quam Iustinus imperator extruxit.

Istri, orum, ἴστροι, Istriæ populi, à Colchis (ut putatur) oriundi. Lucr. lib. 4: Detegit orta dies stantes in puppibus Istros.

Istriana, ἰστριανὴ, civitas ad mare Persicum, gentile Istrianites, vel Istrianeus, Steph.

Istropolis. [ἰστρόπολις. Ger. Ein Stat in Thracia nicht weit von den außgängen der Thonaw gelegen.] Thraciæ urbs, non procul ab ostiis Istri, Milesiorum colonia. Autor Plin. lib. 4. cap. 11.

Istrus, ἴστρος, Vrbs Cretæ, quam Artemidorus Istronam, ἰστρώνα, vocat, altera in Ponto. Hinc Istrius, Istrianus, Istrienus. Tertia, insula cum oppido ejusdem nominis juxta Triopium Cnidiæ. Quarta, urbs Iapygiæ, Steph.

Istŭlă, fluvius ad finẽ Germaniæ ortũ versus. Vide VISVLA.

Istŭs, ἰστὸς, insula Africę, ab Afris Vdenoẽm dicta, à Phœnicib. Cella Rharsath, quod interpretatur ab istonis: navi enim similis est: gentile Istius, Stephano. Sed ἰστὸς, pro malo navis aspiratur, videndum an etiam huic proprio adjicienda sit aspiratio.

Isura, Insula est sinus Arabici, apud Plinium lib. 6. cap. 28.

Isus, & Antiphus, Priami fuêre filii: verùm Antiphus ex Hecuba susceptus est, cùm naturalis esset Isus, ut autor est Homer. in Iliade.

I ante T.

Italĭă. [ἰταλία. Ger. Italien die gewaltig groß Landtschafft Europæ mit dem Alpgebirg vnnd Mittelmeer vmbzogen. Pol. Włoskazziemia. Vng. Olasz országh.] Europæ regio, priùs Hesperia dicta, ab Hespero Atlantis fratre, qui à fratre ex Africa pulsus, & Hispaniæ & Italiæ dedit nomen. Sive (ut Macrobius inquit) ab Hespero stella, quòd Occasui subjecta sit. Dicta etiam fuit Oenotria, vel à bonitate vini quod in Italia nascitur (nam Græci οἶνον vinũ dicunt) vel ab Oenotrio Sabinorũ rege. Postea Italia, ab Italo Siculorũ rege, qui agriculturam Italos docuit, & leges cõdidit, eamq; partẽ in qua postea Turnus regnavit, à suo nomine Italiam appellavit. Virg. lib. 2. Aen. Est locus, Hesperiam Graii cognomine dicunt: Terra antiqua, potens armis atque ubere glebæ, Oenotrii coluêre viri, nunc fama, minores Italiã dixisse, ducis de nomine, gentem. Timæus & Varro, à bobus vocatam dixerunt: quoniã Tauri Græca veteri lingua, Itali vocati sunt, à quorũ multitudine & pulchritudine Italiam dixerunt Latium autem & Ausonia, nõ totius Italiæ, sed partium quarundam sunt nomina. Latium enim est ea pars Italiæ, quę citeriori Tyberis ripæ adjacet, ubi hodie est Roma. Ausonia verò dicta fuit Italiæ regio maritima, inter eam agri Brutii partem, qua Siciliæ objicitur, & Salentinos intercepta: unde etiam vicinũ mare Ausonium appellatũ fuit. ¶ Est autẽ omnis Italia in formã cruris inter Adriaticum & Tuscum mare, à jugis Alpium, dorsoq; Apennini porrecta, se paulatim attollens usq; ad fretum Siculũ. In ultimo sui scinditur in duo cornua, quorum alterũ Ionium spectat mare, alterũ Siculum, in extremitate Rhegium oppidũ habens. Ejus longitudo, quę ab Augusta prætoria, quæ in Alpino limite sita est, per Romam, Capuamq; porrigitur, usq; ad oppidum Rhegium, Solino teste, decies centena & viginti millia passuum continet: latitudo verò quadringenta decem, ubi major latitudo: ubi angustior, centũ triginta sex, habetq; umbilicum in agro Reatino. Olim tamen ex latere maris superi Rubiconem fluvium pro finibus habuit. Dividitur autem in sexdecim regiones: scilicet Liguriam, Hetruriam, Latium, Campaniam, Lucaniam, Calabriã, Apuliam, Samnium sive Aprutium, Picenum, Flaminiam & Aemiliam, seu Romandiolam: Vmbriam, nunc *ducatum Spoletanum*: Galliam Cisalpinam, Venetiam, nunc *Marcham Tarvisanam*: Iapidiam & Carniam, nunc *Forum Iulium*, & Istriam.

Italĭă sic describitur à Siculo Flacco in libro de conditionibus agrorum. Ab Alpibus in mare porrigitur: à tribus lateribus exteras gentes intuetur: à Sicilia usq; ad Galliam omne litus Africum ei est contrariũ: rursus à Leucopetra pars, quę ad mare attingit, Macedonię & aliquam Epiri partem spectat: Adriaticum verò litus Illyricum contra se habet.

Italŭs, a, um, adject. [ἰταλὸς. Pol. Włoch. Vng. Olasz.] quod ex Italia est: ut, Gens Itala. Virg. 6. Aen. -qui maneant Itala de gente nepotes. Idem 3. Aen. Et sæpè Hesperiam, sæpè Itala regna vocare. Horat. 2. Carm Ode 7: Diis patriis, Italoq; cœlo.

Italĭcŭs, a, um. [ἰταλιώτης. Pol. Włoski. Vng. Olasz országi.] ut, Oræ Italicæ. Ovid. 15. Metam. Graia quis Italicis autor potuisset in oris Mœnia.

Italĭcum, ἰταλικὸν, Philosophiæ genus quoddam nuncupatũ ab ea parte Italiæ, quæ quondã magna Græcia dicta est, quod (ut docet Augustinus libro 8. de Civit. Dei) autorem habuit Pythagoram Samium: à quo etiam ferunt ipsum Philosophię nomen exortum.

Italĭcă, ἰταλικὴ, Vrbs Pelignorum, quæ alio nomine Corfiniũ dicitur, ut ait Strabo lib. 5. Alia Hispaniæ Bæticæ, in conventu Hispalensi, teste Plin. lib. 3. cap. 1. patria Silii Italici, à qua & Adrianus Imperator ortum habuit.

Italĭcenses, ἰταλικήσιοι, Dicti sunt populi ab Italica Hispaniæ Bæticæ urbe.

Italĭcŭs ager, ἰταλικὸν χωρίον, in Sicilia. Steph.

Itanus, ἰτάνος, Vrbs in Creta, ab Itano Phœnice, vel ab uno Curetum. ¶ Est & promontorium.

Itea ἰτέα, vicus in tribu Acamantide: tribulis Itæus, Steph.

Ithăcă. [ἰθάκη. Ger. Ein Insel im Jonischen Meer/heißt Compare.] Insula est in mari Ionio, ante Epirum, in qua regnavit Vlysses. Cic. 1. de Orat. Acsi nos id (inquit) quod maximè debet, nostra patria delectat, cujus rei tanta est vis, ac tanta natura, ut Ithacam illam in asperrimis saxulis, tanquã nidulum, affixam, sapientissimus vir immortalitati anteponeret: quo amore tandem inflammati esse debemus in ejusmodi patriam, quæ una in omnibus terris domus est virtutis, imperii, dignitatis? Hæc ille. ¶ Ab Ithaca, Vlysses Ithacus dicitur, & Ithacensis. Virgil. lib. 2. Aen. Hoc Ithacus velit, hoc magno mercentur Atridæ. ¶ In Ithaca urbs est ejusdẽ nominis: item mons Neritos, νήριτος, à quo tota insula interdũ est Neritos appellata, ut annotavit Servius in illud Virgil. 3. Aen. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos, Dulichiũq;, & Neritos ardua saxis, &c.

Ithomẽ, ἰθώμη, Oppidum est in Phthiotide Thessaliæ regione: cujus meminit Homerus in Catalogo. ¶ Est & altera Ithome, in agro Messeniaco, quam Lacedæmonii post decem annorum obsidionem in deditionem acceperunt: ut refert Thucyd. lib. 1. Statius libro 4. Thebaid. Planaque Messene, montanaque nutrit Ithome.

Iton, onis, ἴτων, Oppidum est in Phthiotide Thessaliæ regione, ea in parte, qua Crocium campum Amphrysus fluvius irrigat. ¶ Hinc Itonia, ἰτωνία, cognominata est Minerva, quòd hoc in oppido eximium haberet templum, summoque cultu veneraretur. Fuit & Itoniæ Minervæ templum in Bœotia. Vide Strab. lib. 9.

Iturum, ἴτυρον, Vmbriæ oppidum est, non procul ab Ispello. Autor Strabo lib. 5.

Ituræi. [יטור jetúr. ἰτυραῖοι.] Populi Syriæ Cœles in Arabiam vergentis, accolas, qui plana incolũt, perpetuis excursionibus infestantes, teste Plin. lib. 5. cap. 23. & Strab. lib 16. Hos arcu plurimùm usos fuisse memoriæ traditur: unde Ituræi arcus à Poëtis maximè celebrantur. Virg. 2. Georg. -Ituræos taxi curvantur in arcus. Lucan. lib. 7: -Ituræis cursus fuit inde sagittis. Cic. 5. Philipp. Ituræi barbari cum sagittis.

Ituriſſa, ἰτυρίσσα, Civitas est Hispaniæ citerioris in tractu Vasconum, cujus meminit Mela lib. 3, & Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Iryłus, & Neis, Filii fuerunt Zethi ex Aëdone conjuge, quorũ Itylum mater noctu per errorem interfecit, putans eum esse Amalea Amphionis filium: invidebat enim uxori Amphionis quòd jam viro filios sex mares peperisset. Quæ quum errorem suum cognovisset, optavit mori: sed deorum commiseratione in Carduelem versa Itylum deflet.

Itymoneus, teste Homero, Hyperochi filius, vir in primis strenuus: qui in bello Pyliorum cum Elidensibus à Nestore jaculo est interfectus.

Ithyphallī, ἰθύφαλλοι, Dicti sunt in sacris Bacchi qui Phallum sequebantur, muliebri veste induti, & ad carminis Phallici, sive Ithyphallici numeros saltantes. Erat autem Phallus, teste Suida, membri virilis effigies, quæ primùm ex ficulno ligno, posteà verò ex aluta rubra fieri solebat, quam sibi ita inter femina adaptabant, ut inde enata videretur.

Itys, ἴτυς, Terei & Prognes filius fuit, qui (ut est in fabulis) à Progne matre discerptus, & patri epulandus appositus, in phasianum mutatus est. Autor Servius apud Virgilium in Sileno. Ovid. ad Liviam: Deflet Threicium Daulias ales Ityn. Vide PROGNE.

I ante V.

Iuba. [Ger. Ein König der Mauritanier.] Rex Mauritanię, Pompeianarum partium pertinacissimus assertor, qui Curionem à Cæsare in Africam missum cum omnibus copiis delevit. Victo verò Pompeio, cum Scipione copias conjunxit: commissoq; prælio superatus, quum nulla jam spes reliqua esset, magnificè epulatus, cum Petreio mutuis vulneribus cõcurrens, fortissimè cecidit. Plutarchus in vita Cæsaris. De Iuba (inquit) rege triumphavit. Ejus filius Iuba quoque nomine, puer admodum in eo deductus est triumpho: fortunatissima utique captivitate, qua effectum est, ut ex barbaro, atq; impolito inter doctissimos scriptores connumeretur.

Iudæă. [יהודה jehudháh. ἰουδαία. Ger Das Jüdisch Landt in Syrien gelegen. Pol. Zidowska ziemia. Vng. Sido országh.] Quæ & Palæstina dicitur, Syriæ regio est, à quo Iudaicus, ca, cum, sicut, Achaicus, Euboicus: pro Hebræo, Achæo, Eubœo, Iuven. Satyr. 14: Iudaicum jus ediscunt. Dividitur aũt Iudæa in Galilæam. hoc est, in eam partem, quæ Syrię juncta est & Petręam: hoc est, ulteriorem, quæ Arabiæ & Aegypto proxima est, à cęteris Iudææ partibus Iordane amne discreta. Reliqua autem Iudæa dividitur in decem Toparchias: quas vide apud Plin. lib. 5. cap. 14. Dicta autem est Iudæa à Iuda filio Iacob, quum anteà terra Chanaan diceretur.

Iudæi. [יהודים jehudhím. ἰουδαῖοι. German Die Juden. Pol. Zidowie. Vng. Sidok.] à Iuda filio Iacob dicti sunt. Nam licet fuerint duodecim tribus, quæ à duodecim filiis Iacob descenderunt, à Iuda tamen primogenito omnes Iudæi sunt appellati: quia (ut Augustinus inquit) de stirpe ejus regnum veniebat Iudæis. Prophetaverat enim Iacob, dicens: Non deficiet princeps de Iuda, nec dux de femoribus ejus, donec veniat qui promissus est. De tribu autem Iuda venit Dominus noster Iesus Christus.

Iuernĭă. [ἰουγερνία Stephano. Ger. Irrlandt.] Insula est in Septentrionali Oceano, tantum ferè à Britannia distans, quantum

Britannia

Britannia ipſa diſtat à continente. Cæſar Hyberniam vocat: Mela Iuvernam: quo nomine etiam Iuvenalis eam appellat, Satyr. 2: -arma quid ultra Littora Iuvernæ promovimus, & modò captas Orcadas, & minima cõtentos nocte Britanno: ? Strabo etiam *Ierne* nominat: quẽ videtur ſequutus Claudianus de quarto Honorii Conſulatu: Scotorum cumulos flevit glacialis Ierne. Vulgus *Irlandiam* vocat.

Iŭgŭlă, læ, Signum eſt cœleſte, quòd & Orion dicitur. [*Ἡφίων*. Vng. *Kaſza hagy*.] de qua Varro: Iugula ſignum eſt, quod Accius appellat Oriona, quum ait: Citius Orion pateſit. Hujus ſigni caput ducitur ex tribus ſtellis: quas infra duæ clarę, quas appellant humeros: inter quas quod videtur, jugulum: unde Iugula dicta, Plaut. in Amph. Neq; Iugula, neque Veſperugo, neq; Vergiliæ occidunt.

Iŭgārĭus, Vicus Romę, dictus quia ibi Iunonis Iugæ ara erat, quam putabant matrimonia conjungere. Livius: Iugarium Aequimelio & Fortunæ templo vicinum ſtatuit. Feſtus.

Iŭgurthă, Filius fuit Manaſtabalis, fratris Micipſæ Regis Numidarum, quem Micipſa patruus moriens, hęredem regni ſui conſtituit unà cũ duobus filiis ſuis adhuc impuberibus, Adherbale, & Hyempſale: quos ille poſtea beneficiorum immemor, inſidiis adortus interfecit, ut ſolus regnaret. Id ægrè ferentes Romani, bellũ adverſus Iugurtham ſuſceperũt, quod ducum inertia, perfidiaq; prętor omnium expectationẽ multos in annos eſt protractũ: quo temporis intervallo vario ſæpè eventu pugnatum eſt, donec miſſo in Numidiam Metello primùm, deinde Mario, Iugurtha fractis opibus ad Bocchum Mauritaniæ regem cõfugit: à quo proditus, Syllæq; traditus, ad Marium perductus eſt, & ab eo Romę in triumpho ductus, tandemq; in carcerem conjectus, animi dolore periit.

Iuli, Vide in APPELL.

Iulĭă, gens, *ἰούλιον φύλον*, Dicta eſt ab Iulo Aſcanio Aeneæ filio, ſive ab Iulo, Iuli Aſcanii filio, ut inquit Feſtus, ex hac familia Cæſar dictator prodiit: de quo paulò infrà.

Iūlĭă, *ἰουλία*, Vrbium multarũ nomen eſt, in gratiã C Iulii Dictatoris impoſitum. Eſt enim Iulia Norici oppidũ apud Plin. lib. 4. cap. 24. ¶ Iulia Fidentia Hiſpaniæ oppidũ, inter Bætim amnem, & Oceanum ſitum. Plin. lib. 3. cap. 1. ¶ Iulia claritas, ejuſdem Bæticæ oppidum, in conventu Aſtigitano. Plin. ibidem. ¶ Iulia fama oppidũ in eadem Bætica, quę Luſitanię proxima eſt. Plin. ibidem. ¶ Iulia virtus, ejuſdẽ Bæticæ oppidum eſt in conventu Aſtigitano, apud eundem lib. 3. cap. 1. ¶ Iulia concordia ejuſdẽ Bæticę oppidum, ibidem apud eundem. ¶ Iulia contributa, Iulia reſtituta, ejuſdem Bæticæ oppidũ apud eundem, loco jam citato. ¶ Iulia fœlicitas, Luſitaniæ oppidũ, notiore nomine Olyſſippo appellatum Plin. lib 4. cap. 22

Iulĭānŭs. [*ἰουλιανός*. Germ. Ein abfelliger Römiſcher Keyſer vom Chriſtenlichen glauben.] Imperatoris Romani nomen, qui quũ Chriſto nomen dediſſet, factus imperator ab eo deſcivit: unde & Apoſtatæ cognomen apud Chriſtianos invenit.

Iūlĭās, adis, *ἰουλιάς* Iudææ oppidum, ad latus exortivum Geneſaræ lacus. Plin lib. 5. cap. 15.

Iuliobona. [Germ. Etes etlichen / etlich achten es für Jouſſen in Normandien.] Oppidum eſt Calletum in Gallia Lugdunenſi, non procul à Lexoviis, & Vnellis. Ptolem. lib. 2. cap 8.

Iuliobriga, *ἰουλιόβριγα*, Cantabrorum oppidum eſt, in tractu Tarraconenſis Hiſpanię Plin. lib. 3. cap 3. Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Iuliomagus, *ἰουλιόμαγος*, Andium oppidum in Gallia Lugdunenſi. Ptolem lib. 2. cap. 8.

Iulĭŏpŏlĭs, *ἰουλιόπολις*, Myſiæ oppidum, alio nomine *γεδὶς κώμη* appellatum Plin. lib. 5. cap. 32.

Iūlĭs, dis, *ἰουλὶς*, Ceæ inſulæ oppidum, Simonidis Melici patria. Plinius libro 4. cap. 12. ¶ Eſt & Iulis piſcis nomen, cujus jus præcipuum purgandæ alvi facultatem habet. Plin lib. 32. cap. 9: Optimum jus è ſcorpionibus, & julide, & ſaxatilibus, nec virus reſipientibus.

Iūlĭum Sextifirmium, Iulium forum, Iulium caſtrum, Hiſpaniç Bæticæ oppida ſunt apud Plin. lib. 3 cap. 1.

Iulĭŭs. [Germ Der Heuwmonat.] Menſis dictus eſt quintus à Martio, in honorem Iulii Cæſaris: quòd eo menſe ad quartũ Idus Quintileis natus fertur. Antea enim Quintilis dicebatur. Vide Macrob lib. 1. Satur. cap. 12. Virg. 1. Aen. Iulius à magno demiſſum nomen Iulo. Lucan. lib. 9: Gentis Iũlææ veſtis clariſſimus aris Dat pia thura nepos.

Iūlĭus Cæſăr. [German. Der erſte Römiſche Keyſer ein gewaltiger Held.] Omnium Romanorum Imperatorum clariſſimus, quem unum ex Romanis habemus, quem Alexandro Macedoni jure optimo poſſimus præferre. Iuliorum nomen ab Iulo Aſcanio Aeneæ filio deductum videtur. Virgil. lib. 1. Aen. quum ait: Naſcetur pulchra Trojanus origine Cæſar, Imperium Oceano famam qui terminet aſtris Iulius, à magno demiſſum nomen Iulo. ¶ A' Iulius fit Iulianus, na, num. Hinc Iuliani milites appellantur à Suetonio veterani milites, quorũ opera uſus erat Iulius Cæſar. ¶ Item faſti Iuliani, à Iulio Cæſare confecti. Similiter Vectigalia Iuliana à Iulio impoſita & exacta, apud Ciceronem 13. Antoniana.

Iūlĭum Carnicum, Ptolemæo lib. 2. cap. 14, Vrbs eſt inter Italiam & Noricum, in ditione Ducum Auſtriæ: Vulgò *Golitza*: alii Villach in Kernten.

Iūngānni, Vide INGANNI.

Iunĭŭs, Menſis. [*Ἰούνιος*, *ἑκατομβαιών*. Gall. *Le mois de Iuin*. Ital. *Giugno*. Ger Der Brachmonat. Hiſ *El mes de junio*. Pol. *Czerwiec*. Vng. *Kis azzony hava*. Ang. *The moneth of iune*.] à Iunone putatur dictus, quẽ Iunonialem & Iunonium dicebãt: vel ut Nonius ſcribit à jungẽdo, G litera attrita. Sed poſtea detritis aliquot literis, ex Iunonio Iunius eſt dictus. Sunt qui putant à Iunio Bruto dictũ Iunium, qui primus Romæ factus eſt Conſul, quòd hoc mẽſe ſcilicet Calendis Iunius, pulſo Tarquinio, ſacrum Carneæ deæ in Cælio monte voti reus fecerit. Alii à Iunioribus derivant, ſicut Majum à majoribus. Ovid. lib. 6. Faſt. Sic ſtatuit, menſesq; nota ſecrevit eadem: Iunius eſt juvenum: qui fuit antè, ſenum.

Iūno, [*Hęra*. Ger Ein Tochter *Saturni*, ein Schweſter vñ Haußfrauw *Iouis*.] Saturni filia fuit, & (ut fabulãtur Poëtę) Iovis & ſoror & cõjunx. Phyſici interpretantur per Iunonẽ intelligi aërẽ: idcircò autẽ Iovis conjugem, & ſororem putari, quòd ſumma ſit aëris cũ æthere ſimilitudo. Cic. 2. de Nat. deor. Aër, ut Stoici diſputant, interjectus inter mare & cœlũ, Iunonis nomine cõſecratur, quæ eſt ſoror & conjunx Iovis, quòd ſimilitudo eſt ætheris, & cũ eo ſumma cõjunctio. Effœminarunt autẽ eum, Iunoniq; tribuerunt, quòd nihil eſt eo mollius. Et paulò pòſt: Sed Iunonẽ à Iuvando credo nominatam. Iunonis multa ſunt nomina. Eſt enim Curetis, quę utitur curru & haſta. Virgil. 1. Aen. -hîc illius arma, Hîc currus fuit. Eſt & Lucina, quę partubus præeſt. Terent. in And Iuno Lucina fer opẽ. Eſt & regina. Virg 1. Aen. Aſt ego quę divũm incedo regina. Et quia præeſt nubentibus, Pronuba dicitur. Idem 4. Aen. -& pronuba Iuno.

Iūnōnĭŭs, a, um: ut Avis Iunonia, pavo. Ovid. 1. de Arte: Laudatas oſtendit avis Iunonia pennas. Iunonius menſis: id eſt, Iunius, Ovid. 16. Faſt. Iunonius puer, Cic. Epiſtola ad Octavium. Templa Iunonia, Ovid. 3. Triſt.

Iūnōnĭcŏlæ, Colentes Iunonem. Ovid. 6. Faſt.

Iunōnĭgĕnă, ę, Vulcanus dicit, Iunonis filius, Ovid. 4 Metam.

Iūnōnĭă, Duarum inſularum nomẽ eſt inter Fortunatas, quarum altera Iunonia major, altera Iunonia minor appellatur: ut ex Iubæ ſententia refert Plin. lib. 6. cap. 32, *ἡσυχία*.

Iūpĭtĕr, Iupitris, vel Iupiteris, ut Priſciano placet, non Iovis: qui genitivus eſt non à Iupiter, ſed à nominativo Iovis, *ζεύς*. Nam à principio Iovis appellatus eſt, à juvãdo: poſtea adjuncto altero vocabulo dictus eſt Iupiter Iovis ſive juvans pater; ſicut Liber pater, & Dis pater dicere ſolemus. E contrariò veteres Vejovem appellaverunt Deũ, cui dempta eſſet juvandi facultas: celebrabant enim quoſdã deos, ut prodeſſent: quoſdam, ne obeſſent, placabant. Fabulantur autem Poëtę Iovem Opis & Saturni filiũ fuiſſe, in Creta inſula eodẽ cum Iunone partu editum, & in Ida monte à Curetibus educatũ: idq; clam patre, q ex pactione cũ Titano fratre inita, filios ſuos omnes devorabat. Quum autẽ in virum adoleviſſet, cognoviſſetque etiam tunc patrem vitæ ſuæ inſidiari, regno eum pepulit; mũdiq; imperium cũ fratribus Neptuno, & Plutone ſorte diviſit: ac Iovi quidẽ cœli & terræ Neptuno, maris: Plutoni, inferorũ imperium obtigit. Iunonem deinde ſororem ſuam uxorem duxit, quę ei Vulcanum peperit. [Germ. Ein Sohn *Opis* vnnd *Saturni* der oberſte Gott bey den Heyden.] Cic. 3. de Nat. deor. tres enumerat Ioves. Principiò Ioves tres numerant ii qui Theologi nominantur: ex quibus primum & ſecundum natos in Arcadia, altero patre Aethere: ex quo etiam Proſerpinam natam ferunt, & Liberum: alterum patre Cœlo, qui genuiſſe Minervam dicitur, quam principem & inventricem belli ferunt: Tertium Cretenſem, Saturni filium, cujus in illa inſula ſepulcrum oſtenditur. Hæc Cicer. Phyſici interpretantur Iovem elementum ignis; dictumq; Iovem à juvando, quòd nulla ſit res, quæ æquè omnia foveat, atq; calor. A' Poëtis dicitur divũm atq; hominum rex: à majoribus autem Optimus maximus. Et quidem antè optimus: id eſt, beneficentiſſimus, quàm maximus: quia majus, certeque gratius, prodeſſe omnibus, quàm opes magnas habere. Cicero pro Domo ſua: Quocirca te Capitoline, quem propter beneficia pop. Rom. optimum: propter vim, maximum appellavit. ¶ In carmine ferè geminamus p, quòd à juvando putatur deduci, cujus prima ſyllaba corripitur. ¶ Vſurpatur quandoque pro aëre. Horat. Ode 1: Manet ſub Iove frigido Venator tenere conjugis immemor. Iuvenalis: -fremeret ſæva cum grandine vernus Iuppiter. Vnde & Sub dio dicimus: id eſt, ſub aëre. Nam *Δία* Iovem vocãt Græci, quem omnia eſſe voluerunt: ut Valerius Soranus: Iuppiter omnipotens, regum, rerumque, deumque Progenitor, genetrixq; deũm, Deus unus & omnes. ¶ Accipitur & pro imbri. Virgil. libro 2. Georg. Et jam maturis metuendus Iuppiter uvis.

mis. ¶ Est & Iupiter nomen stellæ illius salutaris, quæ in ordine secunda est. ¶ Aliquādo per Iovem intelligimus ipsam vim duorum superiorum elementorum, quæ agit in hæc duo inferiora ad generationem & corruptionem. ¶ Iupiter aquilam delegit, Ζεὺς ἀετὸν ἔλεγεν. Vbi quis ascisçit sibi præclaros, suisq; rebus accommodatos titulos. Poëtæ enim fingunt aquilam Iovi fulmen porrigere, quòd hęc avis omnium altissimè subvolet, nec ictu fulminis lædatur. ¶ Ne Iupiter quidē omnibus placet, Theognis in Sentent. -οὐδὲ γὰρ ὁ Ζεύς, Οὔθ' ὕων πάντας εὐδόκιμος, οὔτ' ἀπέχων: id est, -neq; Iupiter ipse, sive pluat, seu non, unicuiq; placet. Hodieq; vulgò dicunt, neminem inveniri qui satisfaciat omnibus: nam aliis alia probantur. ¶ Ponè à Iove atq; à fulmine, πόρρω Διός τε κεραυνοῦ. Refertur à Diogeniano. Admonet nō esse agendum cū præpotentibus, qui nutu possint perdere. si quādo libeat: maximè cū regibus atq; tyrannis. ¶ Stultitia est, Iovem putare esse, τῶν μωρίας, τὸν Δία νομίζειν ὄντα πάλαι πολλοῖς: id est, insçitia est, natū tot annos, credere esse ullum Iovem. In eum accōmodari potest, qui grandis natu dicit, aut sentit absurdū quippiam, quum propter ætatē nihil oporteat jam ignorare. Non cōvenit enim in natu grandes puerilis superstitio. Recensetur à Suida. ¶ Iovis suffragium, Διὸς ψῆφος: dicebatur sacrū & inviolatum. Vnde sententiam ejus, cujus sit velut irrefragabilis autoritas, Iovis suffragium rectè dixeris.

Iurā. [Germ. Der Iäberberg / sünderet die Helvetischen Pchtlender von den Burgunderen.] Mons est Galliæ, Sequanos ab Helvetiis dividens autore Cæsare in Commentariis. Sunt qui putent eum esse, quem Galli sua lingua vocant *Le mont des fauciles*.

Iuturnā Ἰουτέρνη, Dauni filia, & Turni Rutulorum regis soror, quam Iupiter pro erepta virginitate immortalitate donavit. Virg. lib. 12 Aen. Numicioq; fluminis nymphā fecit. Hęc in bello Latinō adversus Aeneam multùm adjuvit: sed videns fratri necē instare, Numicū fluvium se occultavit. Alii dicunt eam rem habuisse cū Latino rege: eoq; palàm facto, sua sponte se in Numicum præcipitavisse. Virg. At procul ut duæ stridorem agnovit & alas, Infelix crines scindit Iuturna solutos, &c. ¶ Est & Iuturna, fons Italiæ, prope Numicum salubrimæ aquæ: unde ad omnia sacra Romam afferebatur aqua. Ad hunc fontem pleriq; Virgilium respexisse volunt.

Iuvēnālis, Ἰουβενάλις, Nomen proprium Satyrici Poëtæ, in primis eorum, qui argumētum ejusmodi tractarunt, laudandus, nisi secretam illam flagitiorum sentinam nusquam non movens, castiores animos à sui lectione avertisset.

Iuvērnā, Insula est non procul à Britannia, quę vulgò *Irlandia* dicitur: à doctis verò Hybernia. [Ger. Irlandt.] Iuven. Sat. 2: -arma quid ultra Littora Iuvernæ promovimus, & modò captas Orcadas, & minima contentos nocte Britannos? Græci vocant Ἰέρνην, teste Hermolao. Claudianus in quarto Honorii Consulatu, vocat Iernam.

I ante X.

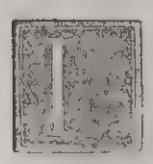
Ixíbatæ, Vide IAZABATAE & IAPAMATAE.

Ixīon, pen. prod. hujus Ixionis, pen. cor. [Ἰξίων. Ger. Ein König in Thessalia gewesen / welchen Jupiter zur Hellen verdampt hat / daß er stäts an einē Rad vmbgetryben wurde.] Filius fuit Phlegię (alii tamen Aetionis, alii Iovis filiū faciunt) qui principiò uxorē duxit Diam filiā Dejonei seu Ejonei: cui quū multa ꝑ cōpensatione dotis pollicitus esset, & ob id pater sponsę ad eū venisset, ut munus reciperet, Ixion facta scrobe, eaq; lignis & stramētis intecta, patrē sponsę in ea fraude peremit: à qua cęde quū neque homines, neq; dii eum lustrare vellent, ejuq; incertus vagaret, Iupiter illiq; misertus in cœlū assumptū expiavit. Quūq; jam purgatus apud superos degeret, Iunonem amare cœpit, eamq; de stupro interpellavit. Quod quū Iupiter intellexisset, nubē illi sub Iunonis effigie opposuit, ex qua illi Centauros genuit. Dejectus deinde in terram, quum passim gloriaretur se cū deorum regina rem habuisse, Iupiter indignatus fulmine ad inferos Ixionem detrusit, curavitq; ut ibi rotę volubili alligatus, pepetuò volutaretur: unde Ovid. Volvitur Ixion, & se sequiturque fugitq;.

Ixiōnīdēs, Patronymicum.

Izelus, ἰζηλὸς, Castellum Siciliæ, Steph.

L

A, sive Laa, λᾶ Lycophroni, λάα Homero, Laconiæ oppidum, edita in petra situm, unde & nomen habet: nam λᾶς Græcis petra est, vel lapis. Hanc urbem quū expugnassent Castor & Pollux, Lapersæ, Λαπίθαι, cognominati sunt. Incolæ, Lai, λαεῖς dicuntur, Stephano.

Labānis Insula est in sinu Arabico, apud Plin. lib. 6. cap. 28.

Labara λάβαρα Carię oppidum, apud Stephanum.

Labdărus Virpropriū, cujus crebra mētio apud Plutarchū.

Labdăcē, λαβδάκη Amphionis cujusdā ex Bacchiadarū genere filia fuit: quæ quòd clauda esset, & ob id a Bacchiadis cæteris sperneretur, Ectioni nupsit, eiq; puerum peperit, quē ab ea natu Cypselum nominavit. Nam quū duo Corinthiis redderentur oracula, quibus illi monebātur, fore ut Labdæ filius Corinthi aliquādo tyrannidē invaderet, missi sunt publico decreto decē viri, qui puerum interficerent. Verùm quū fortè puer ei, qui primus eum à matre acceperat, arrisisset, ille misericordia motus, adduci nō potuit ut eum occideret: quapropter ille alteri tradidit, & ille rursus alii: atq; ita deinceps per manus traditus infans, à decimo matri redditus est, nemine eum interficere volente. Post hæc illi egressi, & pro foribus stantes, sese mutuò, & præcipuè eum, qui primus puerū acceperat, increpabant qui eum ex conventu nō occidisset. Quod quū audisset Labda quę intùs ad fores astabat, puerū in mēsura frumentaria, quā *cypselum* vocāt Græci, occultavit: unde postea mater ei Cypselo nomen imposuit. Vide Herodotum lib. 5.

Lābdăcus, λάβδακος, Phœnicis filius, qui senex Thebas vocatus, ibi aliquandiu regnavit: filiumq; habuit Laium, qui à patre Labdacides vocatur. Stat. lib. 6. Theb. -nec verbera pallidus abdit Labdacides.

Lābdăcĭdæ, pen. corr. λαβδακίδαι, Cognominati sunt Thebani à Labdaco rege, Laii patre.

Labdalon, λάβδαλον, Promontorium Epipolęorum prope Syracusanos, Stephanus.

Labeates, Liburniæ populi sunt apud Plin. lib. 3. cap. 22.

Lăbĕo Antistĭus, Nomen Iureconsulti, à labiorū magnitudine sic dicti. Quicunq; enim magna labia habēt, labeones, & labrones cognominātur. [χαῦλοι, χαλῶνες. Ger. Die grosse Läffzen haben. Pol. Wargacz.] Hic Labeo (ut Gell. ait lib. 14.) juris civilis disciplinā principali studio exercuit, & cōsulentibus de jure publicè responsitavit. Sed cęterarū quoq; bonarū artium non expers fuit, & in grammaticam atq; dialecticam, literasq; antiquiores, altioresq; penetravit, Latinorumq; verborū origines, rationesq; percalluit, eaq; præcipuè scientia ad eos dādos juris laqueos utebatur. Immodica libertate fuisse perhibetur, & nimia tuendi juris pertinacia, adeò ut D. Augusto jam principe, & Rempublicā obtinente, ratū tamen pensumq; nihil haberet, nisi quod justum, sanctumq; esse, in Romanis antiquitatibus legisset. Quare quū à muliere quadā Tribuni adversus eum aditi, Gellianum ad eum misissent, ut veniret, & mulieri responderet, jussit eum qui missus erat, redire, & Tribunis dicere, jus eos non habere neq; se, neq; alium quenquā vocandi, quum moribus majorum Trib. pleb. prehensionem haberent, vocationem non haberent. Posse igitur eos venire, & prehendi se jubere, sed vocandi absentem jus non habere. Vide plura de hoc apud Gell. lib. 13. cap. 10. & 12.

Lăbĕrĭus, Poëta mimographus, à Cęsare annulo equestri donatus, cujus meminit Macrob. Satur. lib. 2. & Gell. lib. 11. cap. 9 Senec. lib. 7. Declamat. Laberium mimum Divus Iulius ludis suis produxit: deinde equestri ordini reddidit: quem quū jussisset ire sessum, omnes equites ita se coarctaverunt, ut venientem non reciperent.

Labetía, Arabię oppidū, ab Aelio Gallo dirutū. Plin. li. 6. c. 28.

Lăbĭcānum, λαβικανὸν, à Suetonio in Cæsare fundus in agro Labicano. Dictus est autem ager Labicanus à Labicis vicino oppido, cujus meminit Liv. lib. 2. ab Vrbe: Labicos, *inquiens*, peditū vi cepit. Vnde & populi ipsi, Labici dicti sunt, de quibus Virg. lib. 7. Aen. -& picti scuta Labici.

Lăbĭcī, Vulgò *Valmonte*, Italię populi, qui genus suum à Glauco Minois filio traxerūt, quem Labicum appellarunt à scuto militari, intus ansato, quòd primus in Italia ostendit. Nam λαβὴ Græcis ansam significat, vel manubrium. Virg. lib. 7: Et Sacranæ acies, & picti scuta Labici. Vide LABICANVM.

Lăbĭēnus, prænomine Titus, Cæsaris in Gallia Legatus, rei militaris gloria clarus. Hi post res amplissimas sub Cęsare gestas, instāte bello civili, defecit ad Pōpeium, pertinacissimūq; fuit Cęsaris hostē præbuit. Victis enim Pompeianis partibus, Parthos in societatē solicitavit, magnasq; eorū copias in Asiā adduxit. Autor Strabo lib. 14. ¶ Fuit præterea Titus quidā Labienus, scriptor immodicę libertatis, qui quòd in omnes nullo discrimine inveheretur, Rabies cognominatus est: factūq; est opera inimicorū, ut scripta ejus publicè exurerētur. Quod quum intueretur Cassius Severus: Nūc me, *inquit*, vivum exuri oportet, qui ea ad verbum edidici. Labienus autē ignominiā illam tam graviter tulit, ut scriptis suis superstes esse noluerit, sed in majorum suorū monumenta se inferri jusserit, vivumq; ibidem includi. Fuit præterea alius Labienus, qui cū Saturnino est interfectus, de quo apud Ciceronem in Rabiriana.

Labīna, Vulgò hodie dicitur vicus inter Veronem & Cremonam duabus Romanorum notus, qui antea Bebriacus dicebatur: Calepinus

Lăbōrĭæ, arum. [Ital. *Terra di lauoro*. Ger. Ein theil Landschafft Campanię in Italien.] Campaniæ pars illa, quæ vulgò *Terra laboris* dicitur, mirę fertilitatis stipulam tantæ crassitudinis gignens, ut ea incolæ pro ligno utantur. Dictæ autem sunt Laborię,

boriæ, à laboro, eò quòd ad sui cultum plurimùm exigant laboris. Plinius lib. 18. cap. 11: Quantum autem universas terras campus Campanus antecedit, tantum ipsum pars ejus, quæ Laboriæ vocantur. Finiuntur Laboriæ via ab utroque latere Consulari, à Puteolis, & à Cumis Capuam ducente. Hinc Laborinus campus. Plin. lib. 17. cap. 4.

Labradeus, Iupiter, in Caria colebatur: cujus simulacrum primus dicitur consecrasse Arsalis rex, quū Gygæ adversus Candaulem Lydorum regem suppetias tulisset, indeque securim, Lydorum regum gestamen, in Cariam retulisset. Securim autem Lydi labryn appellant. Vade Iovi Labradeo cognomen factum est. Vide Cælium lib. 6. cap. 11. Autor est Plin. lib. 32. cap. 2: Labradei Iovis delubrum fontem fuisse anguillis insignem, quæ in aures additas gestabant.

Labunctus, Filius Nictocris reginæ Babyloniæ, tandemque Babyloniorum tyrannus. Vide Herod. lib. 1.

Lăbўrinthŭs, [λαβύρινθος. German. Ein frig gebeüw mit viel vmbgängen / in welchem einer den außgang schwerlich wider finden kan Polon *Labierinth, zamotana droga.* Vng. *Kerdngös vtas hely, (az az) baralintos.*] Locus multis viarum ambagibus inflexus. Quatuor autem præcipuos fuisse Labyrinthos docet Plin lib. 36. cap. 13: Creticum, qui arte maximè fuit spectabilis, à Dædalo, ut putant, factus jussu Minois, qui Minotaurum illi inclusit: cui Athenienses ex fœdere septem quotannis ex liberis suis devorandos mittebant. Aegyptium in nomo Heracleopolite, omniū maximū & portentosissimū humani ingenii opus, lapideis è Paro columnis in introitu, reliquis Syeniticis, unde exempla sumpsit ejus quē in Creta fecit Dædalus: quem Pomponius Mela lib. 1. describit. Lemnium columnarum nitore insignem: centū enim & quinquaginta columnas habebat. Quartum Italicum à Porsena Hetruscorum rege sepulchri causa extructum. Creticus centesimam tantùm portionē ejus qui in Aegypto erat, continebat: itinerū tamen ambagibus, occursibus, & recursibus multò admirabilior. Siquis plura noscere cupit, Plin. adeat lib. 36. cap 13, qui verè vesanam illam fuisse dementiam scribit, quæsisse gloriam impendio nulli pro futuro, præterea fatigasse regni vires. quum tamē laus major artificis esset. ¶ Labyrinthum, λαβύρινθον, olim vocabant orationem aut rem quampiam vehementer impeditam, & inextricabilem.

Lăbўrinthæŭs, a, um. [Vng. *Baralintosi.*] Catullus: Nec labyrinthæis è flexibus egredientem Tecti frustraretur inobservabilis error.

Lăcænă, λάκαινα, Fœmininum est à Lacon, significans mulierem ex Laconia. Virg. 2. Aen. Non tibi Tyndaridis facies invisa Lacænæ Has evertit opes. Idem 2. Georg. -Virginibus bacchata Lacænis Taygeta.

Lăccŏbrĭgă, λακκοβριγα, Oppidum Vaccæorum, in Hispania Tarraconensi. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

Lăccŏplūtī, λακκόπλουτοι, Cognominati sunt Callię Athenienses posteri: propterea ꝙ is Callias repentè ditatus esset thesausis posteri: propterea ꝙ is Callias repentè ditatus esset thesausis posteri: propterea ꝙ is Callias repentè ditatus esset thesausis

Lagaría, λαγαρία, Magnæ Græciæ oppidum, non procul à Thuriis, Epeis, & Phocensium opus.

Lăgărĭtānŭs, a, um, ut vinum Lagaritanum, mite & dulce, & à medicis mirificè commendatum. [Pol. *Sl'otkie winno.* Vng. *Ides bor, lágy bor.*] Autor Strabo lib. 6.

Lagía, Vnum ex nominibus Deli insulę apud Plin. lib. 4. cap. 2.

Laginía, λαγινία, Oppidum Carię: Gentile Laginæus, Laginites. Est & λαγίνεια, Vide HECATESIA.

Lagus, λάγος, Pater fuit Ptolemæi successoris Alexandri, cui Philadelphus successit in regno. Lucan. lib. 10: Nobilitas variipleș clarissima Lagi, &c. Hinc Lagæus, a, um, Vide Ptolemęũ.

Laguſa, λάγουσα, Insula est in mari Pamphylio, ex adverso Glaũci fluvii. Autor Plin. lib. 5. cap. 31. Strabo Laguſam enumerat inter insulas Cretę vicinas, non procul ab Io insula.

Lagyges. Populi sunt Sarmatiæ. Perottus.

Lagyra, λαγύρα, Vrbs est Tauricę Cherronesi, apud Ptol. li. 3. c. 6.

Laĭs, ĭdis. [λαΐς. Ger. Ein reiche vñ weiterkañte Mäţ zu Corintho.] Nomen proprium famosissimę meretricis, quæ à scriptoribus Corinthia dicta est: quia Corinthi habitavit: ad quam propter insignem pulchritudinem potentissimi quiq; ex omni Græcia cõveniebant, nec quisquam admittebatur, nisi qui dabat quod poscceret. Vnde proverbii creditur proverbium: Non cujusvis hominis esse, adire Corinthum. Tam carè enim Laïs suas locabat noctes, ut vel ditissimi homines pretii magnitudine deterrerẽtur. Inter quos etiã Demosthenes fuisse fertur, qui quũ scorti tam nobilis fama accensus, aliquãdo Corinthum navigasset, illaq; noctis unius operam decem millibus drachmarum indicasset, expavefactus pretii immanitate, Græcè respõdit: οὐ μετανῶ μυρίων δραχμῶν μετανοήσας. Non emo, *inquit*, decem millibus drachmarum pœnitentiam. Ovid. 1. Amor. Multis Laïs amata viris. Vide Gell. lib. 1. cap. 8.

Laĭus, Filius fuit Labdaci Regis Thebarum, pater Oedipi, qui Iocastam Cretontis Thebani filiam uxorẽ duxit: quam quũ concepisse audisset, de futura prole oraculũ consuluit: cui responsum est, eum nascituri manu periturũ. Quapropter Iocastæ prȩcepit ut quicquid peperisset, necaret. Verùm quum illa insigni forma puerũ peperisset, maternaq; indulgentia affecta adduci nõ posset, ut eum interficeret, neq; tamen educare auderet, ministro cuidã exponendũ tradit: qui acceptum puerũ in sylvam detulit, plantisq; perforatis, vimineq; trajecto ex arbore eum suspendit, futurũ ratus, ut inedia moreretur. Verùm quum Phorbas Polybii Corinthiorũ Regis pastor illàc iter faceret, audito vagitu, cò accurrit, puerumq; servavit, quẽ & reginæ, quæ liberis carebat, magni muneris loco obtulit: à qua, veluti puer cœlitùs missus, filii loco est educãtus, & à pedibus ex vulnere tumentibus Oedipus est appellatus. Grandior deinde natu, quũ generis sui cognoscendi avidus Apollinẽ consuluisset, responsum accepit, se patrem in Phocide inventurũ. Quo quum venisset, Laium in tumultu quodam inter cives suos, exterosq; exorto, interfecit, matremq; imprudens duxit uxorem. Statius 11 Theb. Ensem sceptriferi spolium lachrymabile Laĭ. Reliqua vide in dictione OEDIPVS.

Lălætānĭă. Hispaniæ Regio est in tractu Tarraconẽsi. Mart. li. 1: Aprica repetes Tarraconis littora, Tuamque Lalætaniam.

Lălætānŭs, a, um, adject. ut vinum Lalætanum, magis copia, quàm bonitate laudatum, teste Plin. lib. 14 cap. 6. Martial. lib. 9: Et Lalætanæ nigra lagena sapæ. Idem alibi: A' caupone tibi fex Lalætane petatur.

Lalasĭs, Fluvius est Isauriæ, quæ Asiæ regio est, inter Ciciliam & Pamphyliam sita. Autor Plin. lib. 5. cap. 27.

Lalisanda, λαλίσανδα, Vrbs Isaurici, nunc dicitur *Dalisanda*, Stephanus.

Lambotus, Fluvius est Africæ apud Strab.

Lămbrŭs, Fluvius in Cisalpina Gallia, quem Padus defert in mare Adriaticum, ut ait Plin. lib. 3. cap. 16 & 19. A' quo Lambrani dicti sunt ejus accolæ. Suet. in Cæs. Per Lambranos & Transpadanos duxit.

Lametini, λαμητῖνοι, Vrbs à Lamete fluvio juxta Crotonem est, Civis Lametinus, Stephanus.

Lămĭæ, arum. [לילית *lilith. λαμίαι.* Germ. Nachtmummel/ böse Nachtgespenst in Weyber gestalt. Pol. *Czarownica.*] Ab antiquis mulieres esse putabãtur, sive veriùs dæmonũ quædam phantasmata, quæ formosarum mulierum specie assumpta, pueros pariter & juvenes blanditiis allectos vorare credebantur. Hæ quũ foris essent egregiè oculatæ, domi prorsus excutiebant. Horat. 1. Carm. Neu pransæ Lamiæ puerũ vivum extrahat alvo. Apul. lib. 1. de Asin. At ille colore spurcissimi humoris percussus, quo me Lamię illę infecerant, aspernatur. Philostratus in Apollonio ait Lamias à quibusdã Larvas appellari, & Lemures, à nõnullis etiam Empusas, esseq; ad amorem & venerem propensas, & carnes humanas, maximeq; formosorum esurienter appetere, ideoq; libidinis cupiditate allicere eos, ut postea devorent. Plura de his vide apud Cælium Rhodig. lib. 29. cap. 5. ¶ Lamiarũ item nobilis Romæ familia fuit, à Lamo orta, Antiphatis patre, & Læstrygonum Rege, qui Formiis regnavit. Ex hac familia fuit Aelius ille Lamia, Senator Romanus, ad quem extat carmen Horat. Carm. 3. Ode 17: Aeli vetusto nobilis ab Lamo (Quando & priores hinc Lamias ferunt Denominatos & nepotum Permemores genus omne fastos) Autore ab illo ducis originem. Qui Formiarũ mœnia dicitur princeps, & invicè Maricę Littoribus tenuisse Lyrim. ¶ Chrysostomus Dion in intima Africa feras quasdã esse scribit muliebri facie, quę & ipsæ Lamiæ dicuntur: uberibus aũt totoq; pectore adeò speciosо, ut nullo pictoris ingenio similes effingi queãt, quibus retectis homines in fraudẽ alliciant, captosque devorent. ¶ Lamia item meretrix quędã insignis fuit, Demetrii Regis amica, cui blandientes Thebani, Veneris Lamiæ delubrum consecrarunt. ¶ Lamia item piscis est (unde & lamiarum strygum nomen quod ut lamiæ sint voracissimæ: à λάμῳ, guttur) tanto oris rictu, tantęque voracitatis, ut & loricatum hominem devorasse compertus sit. Itaque de hoc intelligunt qui Ionam deglutierit. Plin. lib. 9. cap. 24.

Lamira, Vibs Lyciæ & fluvius, Steph.

Lămĭrŭs, λάμιρος, Herculis filius fuit, ex Iole Euryti Oechaliæ Regis filia.

Lāmpe, pes, λάμπη. Oppidum est Arcadię ad Lampeum montem. Plin. lib. 4 cap. 6.

Lāmpĕtĭă, λαμπετία, Filia Solis ex Neæra, soror Phaëtusæ & Lampethusæ, cum quibus patris sui armenta in Sicilia pascebat, quo tempore Vlysses cò tempestate appulsus est. Vide infrà in dictione PHAETHVSA.

Lampedo, Mulier Lacedæmonia, raræ fœlicitatis, ut quæ & Regis filia fuerit, & Regis uxor, & Regis mater. Plin. li. 7. ca. 41.

Lampeus, Mons est Arcadiæ, teste Plin. lib. 4. cap. 5.

Lāmpĭă, Fluvius est Arcadiæ, cujus meminit Statius libro 4. Thebaid. cadensq; jugis Lampia nivosis.

Lampon, Panchates, Pelorus, Cāphasus, nomina sunt equorum apud Silium. ¶ Fuit & Lampon, sacrificus vates, per anserem velut avem auguralem jurare solitus.

Lāmpsăcum, pen. corr. Ciceroni & Plinio, Ptolemæo Lampsacus, λάμψακος: Vulgò *Labsico*. Nomẽ urbis in littore Hellesponti, in ora Asiatica. Cic. 3. Verr. Oppidũ in Hellesponto est Lampsacum, in primis Asiæ provinciæ clarum & nobile: homines autem ipsi Lampsaceni in omnes cives Romanos officiosi. Plin. lib. 5. cap. 32: Deinde Percote oppidum, & Lampsacum antea Pityusa dictum.

Lāmpsăcēnŭs, a, um, λαμψακηνός. Hinc Carõ historicus, & Adamantius, & Anaximenes, & Metrodorus Epicuri sodalis, Lampsaceni à patria cognominati.

Lāmpsăcĭŭs, a, um, λαμψάκιος, λαμψακηνός, denominativum. Martial. li. 10: Nam mea Lampsacio, lascivit pagina versu: ubi Lampsacium versum dixit, pro lascivo, quales Priapo dedicari solent, qui Lampsaci præcipuè colebatur.

Lămŭs, Filius fuit Herculis ex Omphale regina Lydię, cui novercam se factã esse Dejanira apud Ovid. in Epist. cõqueritur, Vna recẽs crimẽ referat adultera nobis, Vnde ego sum Lydo facta noverca Lamo. ¶ Alius fuit Lamus Neptuni filius, Læstrigonum Rex, à quo Aeliorũ familia nomen accepit: de qua paulò antè egimus in dictione Lamia. ¶ Itẽ Lamus, equus generosus apud Silĭũ: Tũ Lamus & Sicoris, ples bellaçis Ilerdę.

Landavium. [Germ. *Landaw.*] Vrbs Palatini ducatus.

Landeshuta, Landsperga, Landunum, Omnes in ducatu Bavariæ urbes.

Lāngĭă, pen. prod. Fons est in Nemea sylva, postea Archemorus dictus, ab Hypsipyles alumno, quem cũ illa, Argivis fontem hunc ostensura, in gramine reliquisset, serpens interemit. Statius lib. 4. Thebaid.

> Hæc quoq; secreta nutrit langia sub umbra:
> Nondum illi raptus dederat lacrymabile nomen
> Archemorus.

Lānŭvĭum, Oppidum erat Latii in via Appia, à quo prospectus patebat maris, & Antii. Hujus oppidi frequens est mentio apud Ciceronem in Orat. pro Milone. Vulgò *Indivina.*

Lānŭvīnŭs, a, um, Quod est ex Lanuvio: ut Colei Lanuvini. Cicer. Pęto lib 9: Honesti colei Lanuvini, Cliternini, nõ honesti.

Laocoon, λαοκόων, Filius fuit Priami ex Hecuba, & Apollinis Thymbræi sacerdos, qui primus hastam in equum ligneum torsit: ob quod factum Virgil. lib. 2. Aen. ait, ipsum cum duobus filiis periisse:

> Primus ibi ante omnes, magna comitante caterva,
> Laocoon ardens summa decurrit ab arce, *&c.*

Laodamantía, λαοδαμαντία, Insula in Libya. Fortassis autem à Laomedonte Trojano Laomedontia dicebatur. Gentile Laodamantides & Laodamantites, Steph.

Laodamas, λαοδάμας, Halius & Clytoneus, fibi fuêre Alcinoi regis & Aretes: ut scribit Homer. Odyss. lib. 8.

Lāŏdămīă, λαοδάμεια, Bellerophontis fuit filia ex Achemene conjuge, cujus amore correptus Iupiter cũ ea concubuit, tũ sceptrq;

scepitq; Sarpedonem, qui postea Lyciæ rex factus est. Verùm quum Bellerophontes rerũ successu elatus, in cœlum evolare conaretur, Iupiter hominis temeritatem ægrè ferens, æstrũ illi immisit, quo exagitatus equus, sessorem excussit. Diana quoq; Laodamię infensa, suis eam telis cõfixit. Hom. 6. Iliad. ¶ Altera fuit Laodamia Acasti & Laodotheæ filia, quę tanto amore Protesilaum virum suum adamavit, ut quũ ab Hectore occisum cognovisset, superstes ei esse noluerit. Priusquam tamen interiret in solatium mœroris optavetat ut mortui umbram videret: qua visa in illius amplexibus expiravit. Ovid. Epist. 10: Mittit & optat amans, quõ mittitur ire salutem, Aemonis Aemonio Laodamia viro.

Lāŏdĭcē, λαοδίκη, Priami fuit filia & Hecubæ, quæ Helicaoni Antenoris regis Thraciæ filio nupsit. ¶ Alia fuit Agamẽnonis filia, quàm pater cũ Chrysothemi, & Iphigenia, seu Iphianassa Achilli obtulit, ut ex his quam veller, uxorem eligeret.

Lāŏdĭcēă, [λαοδίκεια. Germ. Ein weitberümpte Statt in Asia am fluß Lyco gelegen.] Vrbs celeberrima in Asia, Lyco flumini imposita: primò Diospolis appellata, dein Rhoas, & postremò Laodicea. Hæc urbs præ cæteris Asiæ urbibus multis clarissimis civibus est nobilitata. Ex quibus fuit Hiero, qui hęreditatem populo divisit supra duo millia talentorum, & multis donis civitatẽ exornavit. Postea Zeno orator, & Polemo ejus filius, qui ob res fortiter gestas priùs ab Antonio, postea ab Augusto ad regiæ dignitatis fastigium evectus est.

Lāŏdŏcŭs, λαοδίκος, teste Homero lib. Iliados 4: Antenoris Trojani filius, in cujus formam transfigurata Pallas, intulit se in acies Trojanorum, ut Pandarũ invenire posset, quo ei suaderet ut sagitta Menelaum confoderet.

Lāŏmĕdon, pen. corr [λαομέδων. Germ. Einer auß den ersten Königen zu Troja/vnder welchen die Statt mit Rinckmawren ist vmbgeben worden.] Rex fuit Trojæ, Ili filius, qui cùm de ędificandis Trojæ mœnibus cogitaret, Apollini & Neptuni id negotii dedit, pactus mercedẽ, quã mox extructis mœnibus se soluturũ jurejurando affirmavit. Verùm perfecto opere Laomedon perjurus pactam mercedem negavit: Propter quod dii irati, Neptunus aquam, Apollo pestem urbi immisit. Duplici igitur calamitate affectus Laomedon, de remedio oraculum consuluit: responsum est, nõ aliter deos placari posse, quàm ũ singulis annis virgo Trojana ceto dilaceranda exponeretur. Institutum: itaq; est virginem quotannis exponi, eamq; sorte eligi. Sed quum tandem sors in Hesionem (quam tamen alii solam ab Apolline & Neptuno expostulatam tradunt) Laomedontis filiam cecidisset, & jam scopulo alligata monstrũ expectaret, Hercules fortè illac trãsiens, liberaturũ se filiã Laomedonti pollicitus est, si equos divino semine procreatos, quos habere eum constabat in præmium sibi traderet. Hunc igitur in modum pactione facta, Hercules interfecta bellùa, virginẽ liberavit. Sed quum Laomedon promissis nõ staret, indignatus Hercules, collecto undequaq; exercitu, Ilium expugnavit, Laomedontem occidit, Hesionem Telamoni uxorem dedit, quòd primus murum conscendisset. Priamum ejus filium captivum abduxit, qui postea auro à vicinis redemptus fuit, ideoq; ἀπὸ τῆ ἀρίσεως; hoc est, à redimendo nomen obtinuit.

Lāŏmĕdōntĭădēs, patronymicũ, λαομεδοντιάδης, Virg. li. 8. Aen. Laomedontiadẽ Priamũ Salamina petentẽ. Vbi additur a, ut in multis aliis, ũt cõmodiùs ingrediatur carmẽ heroicũ, sicut Anchisiades, Thelamoniades. Aliquãdo subtrahit syllaba, ut Athemides, pro Athemonides, Deucalides, p Deucalionides.

Lāŏmĕdōntēŭs, pen: prod. λαομεδόντειος, adjectivum deductũ à Laomedonte Trojanorũ rege. Virg. 4. Aen. -necdum Laomedonteæ sentis perjuria gentis?

Laonome, λαονόμη, Galliarum ex Odœdoco filiam peperit, Qui Locrorum urbi nomen dedit, Steph.

Lapersæ, λαπέρσαι, Dicti sunt Castor & Pollux Iovis filii, ab eo quòd Lân agri Laconici urbem expugnaverint.

Lapethos, λάπηθος, Cypri insulæ oppidum est, portum habẽs & navalia. Meminit ejus Plin. lib. 5. cap. 31.

Lăpĭthæ, pen. cor. [λαπίθαι. Ger. Völcker in Thessalia so Pindum vñ Othryn die zween Berg bewohnet haben.] Populi fuerũt Thessalię, Pindũ & Othryn mõtes incolentes, Pirithoï olim imperio parẽtes. Hi primi omniũ frẽnos & strata equorũ credunt inveniss̃e. Virg. 3. Georg. Frẽna Pelethronii Lapithę, gyrosq; dedêre. Et li. 2. Geor. Et magno Hylęũ Lapithę cratera minantẽ.

Lar, ris, Vide LARA.

Lără, sive Larunda, Nympha fuit quæ Iunoni furta Iovis cum Iuturna patefecit. Hanc Mercurius compressit, & inde geminos sustulit, qui à matre Lares appellati sunt. ¶ Sunt qui credant Lares, δαίμονες, genioscq; eosdem esse, existimantes unicuiq; duos Lares esse: alterũ bonũ, alterum malũ. [Ger. Die zwen Geyster/ein guter vñ ein böser/ welche die Heydẽ meyntẽ dz sie mit vns geboren wurdẽ] Colebantur domi, focusq; illis sacer erat. Vnde vulgus focum, foculare appellat, quasi laris focum. Hi putati sunt dii domestici, ἐφέστιοι θεοί, quòd ad urbis commoda vigilare dicuntur inter compita. Ovid. in Fast. Lucifero subeunte Lares delubra tulerunt. ¶ A' nonnullis dii agrorũ vocati sunt. Tibullus: Vos quoq; fœlices quondam nunc pauperis agri Custodes fertis munera vestra Lares. Quoniam autẽ Lares, sive Penates, etiam privatorũ domibus præesse credebant (Plaut in Aulul. Ego Lar sum familiaris ex hac familia, Vnde exeuntẽ me aspexistis) factũ est, ut utrunq; verbũ pro ipsis domibus usurpetur, ἑστία Salust. in Cat. Illos binas aut amplius domos cõtinuare, nobis larem familiarẽ nusquam ullũ esse? Mart. li. 1: O' mihi curarũ pretium nõ vile mearũ Flacce Antenorei spes & alumne laris! Horat. Serm. lib. 1. Sat. 2: Qui patriũ Numę donat fundũq; laremq;. ¶ Pro parte interiore domus, Ovid. 1. Fast. Omnis habet geminas hinc átq; hinc janua fronte: E' quibus hęc populũ spectat, at illa larẽ. ¶ Quandoq; pro igne. Col. lib. 11. cap. 1: Consuescatq; rusticos circa larẽ, domini, focumq; familiarẽ sempet epulari. ¶ Ab ipso lare, ἀφ' ἑστίας ἄρχου: Id est, A' Lare incipe: hoc est, à domesticis ac familiarib. initium sumito. Rectè dicetur in magistratus & alienę vitę cẽsores: quorũ officium est, ut in primis suos, suorumq; vitam corrigant. Nam ἑστίαν Græci vocãt, quem nos *Larem* ac *Vestam* vocamus. Aristoph. ¶ Lari sacrificant, ἑστίᾳ θύουσιν. In tenaces proverbium, qui de suis nemini quicquam impartiuntaut in convivas edaces, qui nihil de appositis epulis mittunt amicis, neq; quicquam faciunt reliquum. Nam antiquis religiosum erat ex iis quæ Laris immolabantur, aliquid foràs efferre.

Lărāndă, λαράνδα, Civitas Lycaonię, in præfectura Antiochena, nõ procul à Derba. Vide Ptol. lib. 5. cap. 6, & Strab. lib. 12.

Lārēntĭă. [German. Die Göttin *Flora*.] Nobilissima meretrix fuit, quæ populum Romanũ hæredem fecit, & postea pro dea habita, Flora appellata est: cujus sacra Floralia dicuntur. Vide suprà in dictione FLORA.

Lares, rium, Vide LARA.

Lārīnă, pen. prod. Virgo quædam Italica, unà ex Camillæ cõmitatu, quæ Turno adversus Aeneam suppetias tulit. Virg. 2. Aen. Atcircum lectę comites, Latinaq; virgo, Tullaq;, & æratam quatiens Tarpeia securim, Italides, quas ipsa decus sibi dia Camilla Delegit, pacisq; bonas, belliq; ministras.

Larine, λαρίνη, Fons est Atticę, sicut Callirrhoẽ. Plin. li. 4. ca. 7.

Lariſſæ, Vrbs est Aelei, Herodotus.

Lārĭssă, λάρισσα, Nomẽ est multarum civitatum. Vna in Thessalia, à qua Achilles Lariſſæus dictus est. Alia pensilis in Creta, à nonnullis Pelasgia dicta (Stephanus Gortynam Cretę urbem olim Lariſſam dictam scribit.) Alia in Peloponneso, arx Argivorum. Alia in agro Attico. ¶ Apud Tralles etiam Asiæ urbs est Lariſſa, ut Strabo scribit: à qua Lariſſæus Iupiter, Ζεὺς λαρισσαῖος, ὁ λαρισσεύς, est dictus. ¶ Lariſſa quoquẽ in Italia, quam (ut Diodorus lib. 1. scribit) Pelasgi cõdidêre. Cæs. 3. bell. Civil. Vniversi simul Lariſſam versus se recipere cœperunt.

Lārĭŭs, Lacus est totius Italię amplissimus. [Vulgò *Lago de como*. Ger. Der Chumer See.] Vnde & à Virg. Maximus vocatur: quem & à Como vicino oppido nonnulli appellant Comensem. Per hunc lacum medius fluit Abdua amnis, aquasq; ejus reddit suaviores: deinde per oppositam lacus partem etumpens, in Padum non longè à Cremona influit. Dictus Larius à fulicarum multitudine. A' Græcis enim λάρος vocatur fulica, quæ est avis nigra & multum in aquis degens. ¶ Fuit & Larius filius Lydi, filii Herculis.

Lārĭŭs, a, um, Catullus: Veronam veniat novi relinquens Comi mœnia, Lariumq; littus.

Larodii, populi fuerũt in Scythia Asię, ut li. 4 scribit Herodot.

Larta, Vrbs in Epiro hodie, olim Ambracha.

Lărūndă, Nympha fuit Larium mater, quam alii Laram vocant, à qua Lares dicti. Vide LARA.

Larymna, Oppidũ in ora Locrorũ Epicnemidiorum, ad Boadriũ amnẽ, nõ procul à Thronio oppido, teste Plin. li 4. cap. 7.

Lasia, λασία, Vulgò *Andro*, Insula est decem tantùm passuũ millibus distans à Geresto Eubœę, quæ notiore nomine Andros dicitur. Autor Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est & altera ejusdẽ nominis insula non procul à sinu Trœzenio, Plin. loco jam citato.

Lasthenia, Nomen est mulieris Mantineæ, quæ adeò cupida fuit discendæ philosophiæ, ut assumpto virili habitu, Platonis auditorium frequentaret Laërtius.

Lasus, λάσος, Primus de musica scripsit, & dithyramborũ certamen protulit primus: vixitq; temporibus Darii Persarum regis. Suidas.

Lătĕrānŭs [Germ. Ein Edler Burgermeister zu Rom/welchẽ Nero ertödtet hat.] Nomen proprium nobilissimi civis Romani, qui quum Consul designatus esset, jussu Neronis est interfectus. Iuven. Satyr. 10: -egregias Lateranorum obsidet ædes Tota cohors. Extat ad hunc diem Romæ Basilica Lateranensis D. Ioanni sacra, omniũ, quę in urbe visuntur, magnificentissima. Hieronymus ad Marc. Quis credat mulierem nobilem & potentem in domo Laterani Consulis designati, &c.

Latinè, Latinus, Vide LATIVM.

Lătīnī.

Lătīnī. [Germ. Die Völcker in Italien vmb Rom/vnd des Tybers außgäng.] Italiæ populi dicebantur, qui eum tractum incolebant, qui est inter ostia Tyberis & Circeios: quam Italiæ partem Latium antiquum appellabant. Hi ante Aeneæ in Italiam adventum Aborigines dicti sunt: postea verò Trojanis permisti, uno nomine dicti sunt Latini, sive à Latio regione illa quam incolebant, sive à Latino rege, cujus filiam Laviniam Aeneas duxerat uxorem.

Lătīnŭs, ni, substantivum, λατῖνος, Nomen Regis Aborigini, Fauni & Mari æ nymphæ filii, cujus filiam Laviniam Aeneas accepit uxorem. De hoc Virg. lib. 7. Aen. -Rex arva Latinus, & urbes Iam senior longa placidas in pace regebat.

Lătĭum, tii. [Vulgò *Compagna di Roma.* Germ. Die Landtschafft vmb Rom in Italien.] Ea pars Italiæ est, teste Plin. libro 3. cap. 5, quę est inter ostia Tyberis & Circeios, millia passuũ quinquaginta in longitudinẽ non excedens: quod postea prolatis imperii finibus, antiquum Latium est appellatum. Postea verò, teste Servio, Latii nomine dictum est, quicquid est inter Tyberim & Vulturnum amnes. Totusq; ille tractus dividitur in Latium citerius, & Latium ulterius. Citerius Latium à Tyberis ripa Fundos usq; protenditur: ulterius à Fundis usq; ad Vulturnum amnem. ¶ Dictum autem Latium putatur, quod illic latuerit Saturnus, dum Iovem fugeret. Ovid. lib. 1. Fast. Dicta quoq; est Latium terra latente Deo. Virg. 8. Aen. -Latiumq; vocari Maluit, his quoniã latuisset tutus in oris. Contrà Varro Latium à Latino rege dictum asserit.

Lătĭŭs, a, um. [Vng. *Deák.*] Quod ex Latio est, Latinus. Colum. in Præfat. lib. 1: An Latiæ musæ nõ solos adytis suis Accium & Virgilium recepêre, sed corũ & proximis, & procul à secũdis sacras cõcessêre sedes? Agri Latii, Ovid. 3. Fastor. Gens Latia, Ovid. 4. Fastor Lingua Latia, Ovid. 2. de Ponto eleg. 3.

Lătĭālĭs, le, Quod ex Latio est: ut Iupiter Latialis dictus est, quòd in Latio coleretur. Virgil. Et residens celsa Latialis Iuppiter Alba. Cic. pro Milone: Latialis sermo, qui & Romanus, & Latinus. Plin. lib. 3. cap. 1: Ex his digna memoratu, aut Latiali sermone dictu facilia. Macrob. lib. 1. cap. 1: Doctrinæ Latialis haud inscium.

Lătīnŭs, a, um, λατῖνος, nomẽ deductum à Latio: Latius, quod est ex Latio. Virg. 1. Aen. -genus unde Latinum. Inde Latinũ sermonem dicimus eum quo utebantur in Latio. Carmẽ Latinum, Horat. 1. Carm. Ode 32. ¶ Latinæ consuetudini tradere: id est, in Latinum sermonem convertere. Colum. in Præfat. libri 12: Hęc in Oeconomico Xenophontis: & deinde Cicero, qui eum Latinæ consuetudini tradidit. Vertere in Latinum: hoc est, in Latinam linguam. Quintil. lib. 10. cap. 5: Vertere Græca in Latinum, veteres nostri oratores optimum judicabant. Cic. 1. de Finib. Ita sentio & sæpè differui, Latinam linguam non modò non inopem, ut vulgò putarent: sed locupletiorem etiam esse quàm Græcam.

Lătīnæ, latinarum. [German. Fästtag an welchen die Lateiner dem Iovi für jhr wolfahrt opfferten.] Feriæ erant conceptivæ, singulis annis à magistratibus concipi solitæ, quibus pro communi totius Latii salute Iovi Latiali in monte Albano sacra fiebant à præfecto urbis Latinarum feriarum cãusa creato: populisq; Latinis carnes dividebantur ex præscripto vetusti fœderis inter Romanos & Latinos icti, Sp. Cassio, & Posthumo Cominio COSS. Cujus fœderis leges ne ullo unquam tempore interciderent, Romæ in ænea columna fuerunt incisæ. Cic. pro Plancio: Quibus in municipiis vix jam qui carnem Latinis petant inveniuntur.

Lătīnæ feriæ dicebantur, quum ex populis Latinis viri simul & mulieres in montem Albanum hostias adducebãt: &, quatriduano sacrificio facto, accepta carne, in suam quisq; civitatem digressi, revertebant, ea dicta viscerario: quoniam ex hostiis carnes in partes cæsæ distribuerẽtur. Viscerationem mox & Cæsar populo dedit, ut apud Suetonium legimus: Ferias autẽ Latinas, maximo Romanorum, Latinorumq; magistratuum conventu, consules procurabant, cùm interea cum populo agere non liceret: ob eam causam Latinæ aliquando à consulibus instaurarentur, cùm tribunis plebis obsistere vellent, populares leges, & reipublicæ pernicioſas, ferre cupientibus. Itaq; ad Quintum Fratrem lib. 11: Consul, *inquit*, Lentulus dies comitiales exemit omnes: nam etiã Latinè instaurantur: nec tamẽ deerant supplicationes. Sic legib. perniciosissimis obsistit, maximè Catonis. ¶ Instaurabant Latinas etiã Pontifices, ut Liv. lib. 32 tradidit. Id autẽ fiebat, quasi jam faciendis iis aut prętermissum aliquid esset, aut, quod nõ oporteret, cõmissum. Primus eas in anum diem Tarquinius Superbus instituit: secũdus dies additus, pulsis regibus: tertius post secessionem in Aventinum: quartus, plebe & patribus à dictatore Camillo in concordiam reductis. In eo meam fluctuare sententiam fateor, conceptivæne an stativæ ferię fuerint Latinæ, si Varronem & Macrobium sequamur, antiquitatis utrũque peritissimum, conceptivæ erant, non stativæ, concipiebãturq; in dies vel certos, vel incertos. Livius tamen stativas indicat fuisse, cùm ait lib. XXV. Romæ consules, prętoresq; usq; ante diem quintũ Calend. Maii, Latinæ tenuerunt, eo die perpetrato sacro in monte, in suas quisq; provincias proficiscẽbatur. Non enim simile veri est, consules, cùm victor Annibal vastaret Italiam, consultò in v. Cal. Maii, qui dies à primo initi magistratus die: hoc est, ab idibus Martii, XLIII. dierum spatio distat, Latinas distulisse, ut ipsi sibi diutinæ in urbe mansionis necessitatem imponerent: cùm ire in provincias neque consulibus, neq; prætoribus liceret, nisi Latinarum sacro perpetrato. Aut igitur eas è stativis in ordinem conceptivarum postea transisse credendum est: aut latentem causam alii perscrutentur: Ex Pauli Manutii commentariis in Epist. ad Attic. & ad Quint. Fratrem.

Lătīnè, adverb. More Latinorum, lingua Latina. [λατινιστί. Gal. *En Latin, à la maniere des Latins.* Ital. *Latinamente.* German Lateinisch. Hisp. *Latinamente, en Latin.* Pol. *Po'acińsie.* Vn. *Deákul.* Ang. *In Latine, after the fashion of the latines.*] Cic. 6. Verr. Latinè me scitote, nõ accusatoriè loqui. Idem 2. Philipp. Quem gladiatorem non ita appellavit, ut interdum etiam M. Antonius gladiator appellari solet: sed ut appellant ii qui planè & Latinè loquuntur: hoc est, propriè & aperté. Latinè scire, est Latinè scire loqui. Liv. 1. ab Vrb. Terror ad hostes transiit. Etenim audiverant clara voce dictum, & magna pars Fidenatium, ut qui coloni, additi Romanis essent, Latinè sciebant. Cicer. pro Cecinna: Quid enim facilius est, quàm probari iis qui Latinè sciant, in uno servulo familiæ nomen non valere?

Lătīnĭtās, atis, Locutio ipsa Latina, sive sermo Latinus. [Gal. *Langage Latin.* Ital. *Favella latina.* German. Die Lateinische sprach. Hispan. *Habla latina.* Polon. *L'acińska mowa.* Vngar: *Deákság, deakul valo szollás.* Ang. *The latine language.*] Cicer. ad Att. lib. 7: Secutusq; sum, non dico Cæcilium, manè ut ex portu in Piræeum (malus enim autor Latinitatis est) sed Terentium, cujus fabellæ propter elegantiam sermonis putabantur à C. Lælio scribi. ¶ Latinitas præterea pro jure latii, ut civitas jus urbis. Sueton. in August. cap. 47: Vrbium quasdam Latinitate vel civitate donavit.

Lătīnĭēnsĭs, & hoc Latinienſe, Latinus, Latius. [Vng. *Deák.*] Cic. de Aruſp. reſponſis: Quòd in Agro Latinienſi auditus eſt ſtrepitus cum fremitu. ¶ Significare etiam poteſt eum qui alibi ortus, in Latio cum Latinis verſatur, ut ſuprà dictum eſt in dictione Hiſpanus.

Lātmĭūs mons, λάτμιος ὄρος, mons Ionię, notus fabula Endymionis, quem quum Luna adamaret, in Latmio monte ab ea ſopitum ferunt, ut unum ab eo oſculum auferret: unde & ipſe Endymion Latmius dictus eſt. Ovid. lib. 3. de Arte: Latmius Endymion non eſt tibi Luna rubori?

Lātōĭs, idis, ſecunda ſyllaba producta, λητωὶς, patronymicum eſt fœmininum à Græco nomine λητὼ deductum, quo nomine illi Dianæ matrem appellant, quam & nos *Latonã*. Latois itaq; à poëtis accipitur pro Diana Latonę filia, quam & Latini Græcorũ imitatione Latoniam appellant. Ovid. 7. Metam. Inde Calaureæ Latoidos aſpicit arva.

Lātōnă, pen. prod. [λητὼ. Ger. Die Mutter *Apollinis* vnd *Dianæ.*] Filia Cœi Titanis, à Iove amata & oppreſſa eſt, ex quo geminam concepit prolem, Apollinẽ & Dianam. Quod Iuno adeò ægrè tulit, ut immiſſo contra illam Pythone ſerpente, per totum terrarum orbem pellicem perſecuta ſit, donec errando ad ſororem Aſterien in inſulam Ortygiam pervenit, à qua ſuſcepta eſt, ibiq; Dianam peperit, quæ eveſtigiò obſtetricis officium in naſcituro fratre matri præſtitit, & Apollinem naſcẽtem ſuſcepit: qui adultus, mox Pythonem interfecit, & perentibus cœpit dare reſponſa. Porrò hæc inſula, quum antea Ortygia vocaretur, poſtea Delos vocari cœpit, quòd quum antea aquis merſa fuiſſet, ſubitò Iovis juſſu extiterit. Nam δηλῶ Græci dicunt, quod nos *oſtendere*, ſeu *manifeſtare.*

Lātōnĭă, λητὼις, dicta eſt Diana à matre Latona, quemadmodum Apollo ipſe Latonius, λητῶος. Virgil. 9. Aen. Tu dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori, Aſtrorum decus, & nemorũ Latonia cuſtos. Hinc Delos, ut ait Servius, dicta eſt Latonia, quòd in ea Latona enixa ſit Dianam & Apollinem.

Lātreŭs, Vnus ex Centauris, λατρεύς. Ovid. 12. Metam. Quem dederat letho membris & corpore Latreus Maximus.

Latymnum, λάτυμνον, Mons Crotonis, vel ut alii, Laconiæ, ut ſcribit Scholiaſtes Theocriti.

Lauce, Inſula in Ponto Boryſthenis oſtio objecta: dicta Achillea: quoniam Achilles ibi ſitus ſit.

Laverna. [Ger. Die Diebsgöttin bey den Römern.] Deæ cujuſdam nomen fuit apud Romanos, in cujus tutela fures eſſe putabantur, qui ab ea Laverniones dicti ſunt. ¶ Hinc Lavernalis porta Romæ dicta eſt, ab æde Lavernæ propinqua. Hæc ferè ex Feſto.

Lāvĭnĭă, [λαβινία. Germ. Die Tochter des Königs *Latini*, ein Hauſfraw *Aenee.*] Filia fuit Latini Regis & Amatæ, quæ pri-

mùm Turno, deinde Aeneæ desponsata est: cujus occasione orto inter hos duos bello, multi utrinque occubuerunt. Tandem devicto Turno, Aeneæ nupsit: quo mortuo ipsa privigni insolentiã timens, in sylvas prægnans profugit, & apud Tyrrheum pastorem divertit, ibique peperit filium, quem Iulum Sylvium Posthumum appellavit, eò quòd post patris funus in sylvis natus esset. Hanc tamen postea Ascanius in regnum revocavit, quum ipse secessisset Albam longam, urbem à se conditam: Lavinio novercæ relicto, quod illa moriens Iulo Sylvio Posthumo filio suo reliquit. Virgil. Aeneid. libr. 12: -& victum tendere palmas Ausonii videre: tua est Lavinia conjunx, &c.

Lāvīnium, [λαβίνιον Stephano: λαβίνιον Strabonì. Germ. Ein Statt in der Latiner Landtschafft so *Aeneas* gebauwen hat.] Vrbs fuit in Latio, ab Aenea condita, & à nomine Laviniæ uxoris ita appellata. Cujus rei testis est Liv. 1. ab Vrbe: Aeneã (*inquiens*) apud Latinum fuisse in hospitio tradunt. Ibi Latinam apud Penates deos domesticum publico adjunxisse fœdus, filia Aeneæ in matrimonium data. Ea res utiq; Trojanis spem affirmat tandem stabili, certaq; sede finiendi erroris. Oppidum condunt, Aeneas ab nomine uxoris Lavinium appellat.

Lāurĕă Tullius, Ciceronis libertus fuit, cujus extat nobile de aquis Ciceronianis epigramma apud Plin. lib. 31.

Laurentĭă, [Germ. Eines Hirten Weib so *Romulum* vnd *Remum* geseüget vnd aufferzogen hat / welche dieweil sie ein offne Mütz war / ist sie Wölffin genennt worden.] Vxor Faustuli fuit, pastoris Amulii, quæ Romulum & Remum expositos nutrivit: & quoniam se omnibus prostituebat, lupa dicta est: & hinc locus datus est fabulæ, Romulum & Remum à lupa esse nutritos. Hanc aliqui Larentiam vocant: festaque in honorem ejus instituta, Larentinalia.

Laurentālĭă, λαυρέντια, Feriæ erant in honorem Accæ Laurentiæ institutæ, quæ nutrix fuit Romuli & Remi: cui sacerdotes in velabro sacrificabant, teste Varrone lib. 5. de ling Latin. Laurentalia (inquit Festus) Laurentiæ conjugis Faustuli, & nutricis Romuli & Remi festa.

Laurēns, tis, Modò gentile nomen est, λαυρεντῖν©. Virg. 12. Aeneid. Ipsi Laurentes mutati, ipsiq; Latini. Idem 1. Aen. -Laurentis regia Pici. ¶ Modò denominativum omnis generis. Virg. 12. Aeneid. Te quoq; Laurentes viderunt Aeole campi Oppetere. Idem alibi: Ignarum Laurens habet ora Mimanta. Idem lib. 7: -postquam Laurentia victor, Geryone extincto, Tirynthius attigit arva.

Laurentum, Civitas Latii, non procul à Lavinio: ita dicta à sylva laurea, qua excisa ædificata est. Vel (ut inquit Priscianus) à lauro ibi primùm inventa, dum Picus eam conderet. Hinc Laurentes populi dicti sunt.

Latīrĕŏlŭs, Poëtis traditur fuisse latro sceleratissimus, eoque nomine in crucem sublatus, & à feris devoratus. Quæ fabula aliquoties Romæ in spectaculis repræsentata est. Iuven. Laureolum velox etiam benè Lentulus egit, Iudice me, vera dignus cruce. De Domitiano quoque memoriæ proditum est, hanc fabulam repræsentaturum nocentissimũ quendam, ultimo supplicio damnatum, in crucem erigi jussisse, & immissa ursa dilacerari: atq; ita rei veræ, non fictæ, spectaculum populo exhibuisse. Martialis in Amphitheatro Cæsaris: Qualiter in Scythica religatus rupe Prometheus Assiduam nudo pectore pavit avem: Nuda Calydonio sic pectora præbuit urso Nõ falsa pendens in cruce Laureolus.

Lāurĭŏn, λαύριον, Locus in Atticæ montanis, mare spectans, argentifodinis nobilitatus: cujus meminit Thucyd. belli Peloponnesiaci lib. 2, & 6.

Laurolavinium, λαυρολαβίνιον, Vrbs Latii proxima Laurento.

Laus, Laï, dictio dissyllaba, λαὸς, Fluvii nomen est in finibus Italiæ, agrum Brutium à Lucanis dirimens: cujus meminit Strabo lib. 6. & Ptolemæus lib 3 cap. 1. ¶ Est & alter ejusdem nominis fluvius in ea parte Macedoniæ, quæ Adriatico mari proxima est, per Apolloniatarum agrum in mare sese exonerans: idem (opinor) cum eo quem Plin. Aeantem appellat. Vide Ptolem. lib. 3. cap. 13.

Laūsānnă, Allobrogum Vrbs, ad lacum Lemanum sita. Vulgò Losannen.

Lausŭs, Filius fuit Numitoris, & frater Iliæ Sylviæ, quẽ Amulius patruus fugato patre occidit. Ovid. 3. Fastor. ¶ Alius fuit Mezentii filius, quem Aeneas interfecit, quum parentem vulneratum defenderet. Virg lib. 11. Aeneid.

Ingemuit chari gravitér genitoris amore,
Vt vidit, Lausus, lacrymæq; per ora volutæ.

Laūtŭlæ, arum, Locus fuit in urbe Romana, non procul à Iano gemino: à lavando dictus, quòd aquas calidas haberet. Autor Varro lib. 4. de lingua Latina.

Laūs, Pompeja, Italiæ Transpadanæ oppidum, à Boiis conditum, teste Plin. lib. 3. cap. 17. Vulgò *Loda*.

Lāzī, λαζοὶ Stephano, Populi sunt Themiscyræ regionis, ad Pontum Euxinum. Vide Plin. lib. 6. cap. 5.

L ante E.

Lea, insula supra Cretam, una Sporadum: cujus meminit Plin. lib. 4. capite 12. ¶ Item oppidum Syenitarum, qui sunt populi in ea Africæ parte, quæ sinum Arabicum spectat. Vide Plin. lib. 6. cap 29.

Lĕǣnă, scortum Athenis non ignobile, ob lyræ cantum Harmodio, & Aristogitoni familiare. Hanc memoriæ proditum est, ad necem usq; ad tyrannis excruciatam: nullis tamen tormentis adduci potuisse ut tyrannicidarum consilia patefaceret. Quamobrem Athenienses & honorẽ habere ei volentes, nec tamen scortum celebrare, animal nominis ejus fecêre: atque ut intelligeretur causa honoris, in ŏpere linguam addi ab artifice vetuerunt. Autor Plin. lib. 34. cap. 8.

Lĕāndĕr, [λίανδρ©. Germ. Ein freündiger Jüngling zu Abydos in Asia / so seinem büten zu lieb vber das eng Meer schwam.] Iuvenis nomen ex Abydo Asiæ oppido, in litore Hellesponti sito, qui quum Eũs puellæ amore captus esset, quæ in oppositi littoris oppido Sesto habitabat, noctu ad eam transnabat. Quod ubi aliquoties non infeliciter cessisset, jàm audacior factus, quum mari tumido, & impacato se commisisset, vi vẽtorum, fluctuumq; victus, in Hellesponto submersus est. Fabulam hanc elegãtissimo carmine apud Græcos prosecutus est Musæus: à quo Ovidius mutuatus est argumentum epistolarum Erũs ad Leandrum, & Leandri ad Erõ.

Lĕārchŭs, λίαρχ©, Athamantis & Inũs filius, quem pater furore correptus occidit. Quod quum vidisset Ino, arrepto Melicerto altero filio, in mare se præcipitavit: atq; illa quidem in deam maris mutata est, quam Græci λευκοθέαν, Latini Matutã vocant: Melicertes autem in Deum marinum, quem Græci παλαίμονα Latini Portunum vocant. Ovid. lib. 6. Fast. Tuq; cadis patria parve Learche manu.

Lebadía, sive Lebadea, pen. prod. λιβάδεια, Vrbs Bœotiæ est non procul à Chæronea, & Orchomeno, nullam omninò gignens talpam. Plin. lib. 8. cap. 58: In Bœotiæ Lebadia illatæ, solum ipsum fugiunt, quæ juxta in Orchomeno tota subruunt arva, talpæ quarum è pellibus cubicularia vidimus stragula, adeò ne religio quidem à portentis submovet delicias.

Lĕbĕdŭs, pen. corr. λίβεδ©. Suidæ, Ioniæ civitas est, à Colophone centum viginti stadia distans. Hìc scenicorum histrionum collegiũ fuit, qui in honorem Liberi patris ludicra certamina quotannis edebant. Horat. lib. 1. Epist. Scis Lebedus, quàm sit Gabiis desertior.

Lĕbīnthŭs, λίβινθ©, Insula est una sporadum, non procul à Pathmo, teste Strabone lib. 10.

Lĕchæum, λεχαῖον, Portus est Corinthi ad sinum Crissæum sive Corinthiacum, qui Isthmum Peloponnesi ad Occidentem alluit. Nam alterum, qui sinu Saronico ab Oriente abluitur, *Schœnuntem* appellant. Papinius: Curva Palæmonio secluditur unda Lechæo.

Lĕctum, λεκτὸν Homero, vulgò *Scorpiata*, Asiæ promontoriũ est, ad Idam montem pertinens, Troademq; disterminans ab Aeolide. Autores Plin. lib. 5. cap. 30. Strab. lib. 13.

Lēdă, [λήδη. Germ. Ein Hauffraw Tyndari des Lacenischen Königs / welche Jupiter in der gestalt eines Schwanen beschlafen hat.] Tyndari Laconiæ regis uxor fuit, quam quum Iupiter adamaret, transformatus in cygnum, cum ea concubuit. Ex quo congressu Leda duo peperit ova: ex quorum altero nati sunt Pollux & Helena, ex altero Castor & Clytæmnestra. Ovidius in Epist. Helenes ad Paridem: Dat mihi Leda Iovem cygno decepta parentem.

Lĕgērdă, λέγερδα, Vrbs est Armeniæ majoris, in Enterena regione, non longè ab Euphrate fluvio. Ptolemæus libro 5, capite 13.

Leĭtus, λήιτ©, Vnus ex quinq; Bœotorum ducibus qui ad Trojam profecti sunt, teste Homero lib. 2. Iliad.

Lelantus, fluvius est Eubœæ insulæ, apud Plin. lib. 4. cap. 12.

Lĕlĕgĕs, pen. corr. λέλεγες, Asiæ populi fuerunt, origine Græci: ita dicti quasi λελεγμένοι, eò quòd diversis è locis collecti essent. Hi primùm insulas tenuerunt: indeque in continentem transgressi, partim in Mysia ad Adramittenum sinum consederunt: ubi & Homerus majorem Lelegum partem videtur collocare: partim in eo Ioniæ tractu, qui Cariæ est proximus: unde etiam Plinius tradit Miletum Ioniæ totius caput Lelegeida olim fuisse appellatum Ovid. lib. 9. Metam. Caras, & armiferos Lelegas, Liciamq; pererrat. Lelegum originẽ nonnulli ad Thessalos retulerunt: è quibus est Servius, explicans illud Virg. 8. Aen. Hic Lelegas, Carasq;, sagittiferosq; Gelonos Finxerat. Plin. verò lib. 4 cap. 7, Lelegas olim appellatos fuisse ait, quos postea Locros Epicnemidios nominarũt, per quos Cephisus amnis in mare illabitur. Eustathius λέλεγας multis ex locis cõfluxisse existimat, atq; inde etiã nomen accepisse: quod etiã non obscurè innuit Strabo lib. 7. Aristote-

M les au-

les autē Lelegum appellationem ad Lelegem quendā Leucadium refert, cujus nepotem ex filia tradit fuisse Teleboam.

Lelegum Vrbs, λελέγων πόλις, In Icaria est, Megalopolis postea, tertiò Aphrodisias dicta, Steph.

Λελεγηΐς, Olim vocabatur Miletus urbs Cariæ ab inhabitatoribus, Steph.

Lēmānnōnĭŭs, Sinus in Septentrionali Britanniæ parte collocatur à Ptolemæo lib. 2. cap. 3.

Lĕmānŭs, pen. prod. [λεμανός. Vulgò *Lago de Loxana*. Germ. Der Losanner oder Genffer See.] Lacus est Allobrogum, Genevam & Lausannam urbes alluens, Rhodanumq; fluvium impermistis aquis transmittens. Lucanus lib. 2: Deseruêre cavo tentoria fixa Lemano.

Lemnŏs, [λῆμνος. Germ Ein Insel im Aegeischen Meer / heißt jetzt *Stalimene*.] Insula est maris Aegęi, Thraciam à Septēitrione, ab Occasu Athon montem habens fabuloso Vulcan casu nobilitata. Eadem & Hypsipyle dicitur, à filia Thoantis ejusdem nominis, quæ in hac insula regnavit.

Lemnĭŭs, nia, nium, adjectivum: ut Lemnia turba, apud Ovidium in Ibin. Saxa Lemnia apud eundem 5. Trist. Lemnia mala, λημνία κακὰ: id est, ingentia, & inaudita: qualia Lemnum afflixisse dicuntur. ¶Sic & Lemnia manu, λημνία χειρὶ, dicimus pro nefaria, impia, crudeli.

Lemnĭă terra, quæ in Lemno insula effoditur. Ejus tres à Galeno enumerantur species, quarum una fullonibus in usu est, ad extergendas vestes: altera fabris, quę à Græcis μίλτος, à Latinis rubrica vocatur: tertia medicis, quæ à Græcis σφραγὶς λημνία: hoc est, sigillum Lemnium appellatur, ab imagine capræ (ut vult Dioscorides) aut certè Dianæ, (ut mavult Galenus) quæ illi imprimi solet. Effoditur autem hæc terra in sola Lemno: non tamen in quavis parte ejus insulæ, sed tantùm in colle quodam Hephęstiadi civitati imminenti: quem etiam Vulcano ipsi sacrum fuisse fabulantur, eò quòd is à matre de cœlo deturbatus in collem illum feratur decidisse. Cujus fabulæ occasionem præstitit collis ejus color, & sterilitas. Nam & exusto simillimus est, & nullam omninò plantam gignit. Hæc autem terra quo pacto soleat prępararі à sacerdote Dianæ, vide Galenum lib 9. de Facultate Simpl. medicament. ubi meritò reprehendit Dioscoridem, qui putavit terræ huic hircinum sanguinē admisceri. Hodie Seplasiarii pro terra Lemnia supponunt terram sigillatam quam appellant. Quicquid enim terræ Lemniæ quotannis colligi potest, ad Turcarum principem defertur, neque ulla ratione ad nos pervenire possit, nisi ille nostros principes, eorúmve legatos, aliquot orbiculis interdum donaret.

Lemures & Lemuria, Vide in APPEL.

Lēnæŭs, [λῃναῖος. Germ. *Bacchus der trotten Herrgott*] Vnū ex Bacchi cognominibus, ἀπὸ τῶ ληνῶ: hoc est, à torcularі; sive lacu impositum. Virg. lib. 2. Georg. Huc pater ô Lenæe: tuis hîc omnia plena Muneribus.

Lēntŭlī, λέντυλοι, ex nobilissima familia Romæ, ita cognominati à lente, ut Ciceriones à cicere. ¶ A` quibus vocem Lentulitas, deflexit. Cic. lib. 3. Epist. pro nobilitate Lentulorum: Vllam (*inquit*) Appietatem, aut Lentulitatem valere apud me plus, quàm ornamenta virtutis existimas?

Lēnŭs, λαῶς, regio Pisarum (πεδίον Steph.) civis Lenæus, Locus non integer videtur.

Lĕo, λέων, Byzantius philosophus fuit, auditor Platonis, qui Philippo Macedonum regi infesta patriæ, sive arma inferenti occurrens: Dic, *inquit*, Philippe, quæ causa te impellit ad oppugnanda patriæ nostræ mœnia? Quumq; Philippus respondisset, amore patriæ illius esse impulsum, ut ea potiretur. Atqui, *inquit*, musico amantibus instrumento, non bellico opus est Postea verò quum Philippus Byzantium diu frustrà obsedisset, intelligens id Leonis opera fieri, ut illum apud suos in invidiam vocaret, literis eũ apud cives calumniatus est, proditorem patrię appellans, sępiusq; sibi ab eo urbem venalem esse oblatam, & potuisse jam urbe potiri, nisi turpe judicasset victoriam suffurari. His itaq; literis Leo apud cives suos in suspicionem adductus, quum domum suam arctissima custodia observari videret, laqueo vitam finivit.

Lĕŏnātŭs, λεοντᾶος, Vir nobilis ex Alexādri ducibus, Philippi ex materno genere consanguineus, unà cum Alexandro educatus. De quo vide plura apud Suidam.

Lĕŏchārēs, λεωχάρης, Nobilis statuarius fuit, unus ex iis qui Mausoli regis Cariæ sepulchrũ cęlaverunt. Plin. lib. 35. cap. 5.

Lĕōcŏrĭŏn, λεωκόριον, Monumentũ ab Athenienśibus in Medio Ceramico erectum. Nam quum Attica universa maxima fame laboraret, unumq; hoc ab oraculis ostenderetur malі effugium, si quis liberos suos immolaret: inventus est Leos quidam Orphei filius, qui tres filias suas virgines, Pasitheam, Theopèn, & Eubulem tradidit immolandas. Cujus beneficii memores Athenienses monumentũ in Ceramico erexerunt, quod Leocorion appellarunt. Autor Suidas.

Lĕŏdămās, pen. corrept. gen. Leodamantis, λεοδάμας, Thasius Philosophus fuit, cujus meminit Laërtius in vita Archytæ Tarentini.

Leodium, ducatus Iuliacēsis urbs Episcopalis: Vulgò Lüttich.

Lĕōgŏrās, ræ, λεωγόρας, Andocidæ rhetoris pater fuit, teste Suida.

Leomomiges, Canes Arcades, ex canibus & Leonibus prognati.

Lĕōnĭdēs, [λεωνίδης. Germ Ein König der Lacedemonier der im Streit wider *Xerxem* vmbkommen ist.] Lacedæmoniorum Rex fuit, ex genere Heraclidarum, qui apud Termopylas, quũ angustias adversus Xerxem tueretur, fortissimè pugnans occubuit. Cujus cadaver Persæ, abscisso capite è cruce suspenderunt. Autor Herodotus lib. 7. Fuit prætereà Leonides Alexandri magni pædagogus: qui quum videret largè puerum thura aris ingerentem, monuit illum, ut tum demum quum thuriferas regiones subegisset, illo modo supplicaret. Cujus rei memor Alexander Arabia jam potitus, misit ei navim thure onustam, exhortans eum ut in deos parcus esse desineret. Autor Plin. lib. 12. cap. 14.

Lĕōntīscŭs, λεοντίσκος, Mamertinus quidam Pycta fuit, ex argumento Acrocherśites cognominatus, tanto corporis robore, ut summis adversarium manibus arripiens, non priùs eum desereret quàm deficientem sentiret. Suidas.

Lĕōntĭŭs, fuit quidam eximius statuarius, qui Olympiæ fecit Stadiodromon astylon, aliaq; opera quæ cõmemorantur à Plin. lib. 34. cap. 8. ¶Fuit item Leontios quidā Tripolis Lydiæ Episcopus ex Mœsia ortus, de quo vide Suidam.

Leos, Orphei filius, Vide LEOCORION.

Lĕōsthĕnēs, pen. corr. λεοσθένης, Viri Athenienśis nomen, qui quum sponsus esset, & Lamiacum bello concitasset, in prælio interfectus est Ob cujus amorem sponsa, Demotionis Acropagitarum principis filia, se interfecit, sicut Hieronymus contra Iovinianum testatur. Suidas Leosthenem tradit eo in prælio, quod Athenienses adversus Macedones commiserunt, quum multa strenuè gessisset, lapidis ictu interiisse.

Lepadus, Vide LOPADVSA.

Lēpōntĭī, [Germ. Die Völcker so vmb das höchst Alpgebürg jenseit vnd hie disseit dem Gotthart wohnen / stossen von Auffgang an die Rhętier. gegen Mittag an die Mettländer: gegē Nidergang vnd Mitnacht an die Wallisser vnd Helvetier.] Populi sunt Alpini, Salassis finitimi ex comitatu Herculis ibi relicti, quòd membra haberent nive præusta. Plin. lib. 3. cap. 20.

Lēprĭum, λέπριον, Elidis oppidum ad Alpheum fluviũ, cujus incolæ dicũtur Lepriatę Plin lib. 4. cap. 5. Ptolem. lib. 3. ca. 16. ¶Est & alterum ejusdem nominis oppidum in Arcadia, cujus meminit Plin. lib 4. cap. 6 & Cic. lib. 6. Epist. ad Atticum.

Lēpsēmānduŭs, λεψήμανδος, oppidum Cariæ. Steph.

Lēptē acra, λεπτὴ ἄκρα, Indiæ promontorium, aliás Drepanũ appellatum: de quo vide Plin. lib. 6. cap. 29.

Lēptīnēs, pen. prod. λεπτίνης, Athenienśis orator non incelebris: qui quum liturgiarum onus ad paucos, eosq́ue tenuioris fortunæ redisse videret, potentioribus ferè omnibus immunitate donatis, tulit legem, ut sublato jure immunitatis, liturgiarum sumptus ex æquo à ditioribus suppeditarentur. Quam legē oppugnat Demosthenes ea oratione quam adversus Leptinem inscripsit.

Lēptĭs, λέπτις Ptolemæo, Duarum urbium nomen est in Africa propriè dicta: quarũ minor, quę Sarrana dicitur, inter duas Syrtes est sita, cujus meminit Silius lib. 3: Tabraca, tũ Tyrium vulgus, Sarranaq; Leptis. Hæc etiam Neapolis dicitur. Vulgò *Mahometa*. Altera quæ major Leptis dicitur, trans Syrtim minorem sita est, ad Oeam oppidũ. Vulgò *Tripoli*. De hac Hieronymus: In Lepti (*inquit*) urbe semibarbara, & posita in solitudine, moris est, ut nurus altera die socrũ ollam mutuo postulet. Vtriusq; civitatis meminit Strabo lib. 17.

Lerina, Insula est provinciæ Narbonenśis adjacens, ereglone Antipolis. Plin. lib. 3. cap. 5.

Lĕrne, sive Lerna. [Germ. Ein See nicht weit von Argos.] Lacus est in agro Argivo, Herculis labore notissimus, qui in eo hydram Lernæam fertur interemisse, vicinæ omni regioni adeò infestam, ut locum fecerit proverbio, λέρνη κακῶν: hoc est, lerna malorum, de malis plurimis simul in unum cõgestis & accumulatis. ¶Est & fluvius ejusdem nominis per Prasias in sinum Argolicum illabens, teste Strabone lib. 8.

Lĕrnæŭs, a, um, λερναῖος, ut Palus Lernæa, Hydra Lernæa.

Lĕrō, ronis, λήρων, Insula est Galliæ, Antipoli adversa, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Lĕrŏs, λέρος, Insula est Carię adjacens, in mari Icario, una Sporadum: quæ & Leria dicitur, teste Strab. lib. 10. Vulgò *Lero*. Insulani, Lerii, λέριοι, dicuntur, qui olim corruptissimis moribus fuisse perhibentur. Hinc illud Phocylidæ nomine circumfertur: Λέριοι κακοὶ, ἐχ ὁ μὲν, ὁ δ' ἐ, Πάντες, πλὴν Παπροκλέης, κἠ Παπροκλέης λέριος: hoc est, Lerii malі, non unus quidem, alter verò mi-

… Sed universi excepto Patrocle: & tamen Patrocles … e Lerius, &c. In eos rectè dicetur, qui pariter omnes … tio sunt improbi.

… Λεχεῶναι, Ilercaonum oppidum in Hispania Tarraconensi. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

… bos, [λέσβος: Vulgò *Metelin.* Ger. Ein Insel im Aegæischen … heißt jetzt *Metelin.*] Insula est in Aegæo, Aeolicarum urbium metropolis, quæ olim universæ Troadis imperium obtinuit. Ambitus ejus stadiorum centum supra mille, à Borea in Austrum protensa, quingenta & sexaginta stadia longitudinis habens, feraci agro, & multa materia ad classes conficiendas idonea. Vrbes in ea fuêre memoratu dignę, Mitylene, quæ nunc tota insula Mitylene vocatur, & Pyrrha in Occidentali litore sita. Fuit & Eressos, & Antissa cum portu, & Methymna. Dicta Lesbos ab urbis nomine, quę in ea potentissima fuit, sive à Lesbo Iapeti filio, qui in eam insulam navigavit. Ex hac Pittacus unus ex septem Græciæ sapientibus: item Alcæus, Sappho, Theophrastus philosophus, & alii viri scientia clarissimi orti feruntur.

Lēsbĭus, a, um, λέσβιος: ut Lesbiũ vinũ, apud Gell. lib. 13. ca. 5.

Lēsbōus, a, um, pen. prod. Hor. lib. 2. Carm. Lesboum refugit tendere barbiton.

Lēsbĭdes, pen. corr. Dicuntur mulieres ex Lesbo. λεσβίδες. Sappho apud Ovid. in Epist.

Lesbides infamem quæ me feciſtis amatæ,
Desinite ad citharas turba venire meas.

Lēstrōnī, Populi Indiæ extra Gangẽ, qui feri & sylvestres esse dicuntur, & in specubus habitare, & corvis albis & psittacis abundare. Meminit horũ Ptolem. lib. 7. cap. 2. Hodie *Regnum Pego* dicitur.

Lēstrўgŏnes, sive potiùs Læstrygones cum diphthongo in prima syllaba, λαιστρυγόνες, Italiæ totius populi immanissimi, agrum Formianũ non procul à Cajeta incolentes, humanaq; carne vescentes. Dicti Læstrygones ἀπὸ τῆς λῃστείας: hoc est, à latrocinio: de quibus copiosiùs egimus suo loco.

Lēthæus. [λήθαιος. Germ. Ein fluß in *Ionia Asiæ*, fleußt in *Meandrum.*] Fluvius Asiæ, ortũ habens à Pactio Ephesiorũ monte & circa Magnesiam urbem in Meandrum influens. Autor Strabo lib. 14. ¶Est & Lethæus alius in Creta insula, nõ procul à Gortyne, Strab. lib. 10. ¶ Sunt & alii ejusdem nominis fluvii, qui ab eodem, lib. 14. recensentur.

Lēthē, lethes. [λήθη. Germ. Ein Hellischer Fluß/ der vergessenheit bringt allen dingen dem so darauß trincket.] Nomen fluvii, quem apud inferos esse poëtæ tradiderunt, cujus latices si quis gustasset, omnium præteritarum rerum oblivisci voluerunt. Idcirco ἀπὸ τῆς λήθης: id est, ab oblivione nomẽ habet. Datus est hinc fabulæ locus, morientibus omnium rerum oblivionem irrumpere. Constat autem hunc amnem in Africa circa extremum Syrtium cornu, Berenicem urbem alluere: sed ea apud omnes fama est, hunc fluvium ab inferis ad ea loca inundatione prorumpere. Luc. lib. 8: Quam juxta Lethes tacitus perlabitur amnis, Infernis (ut fama) trahens oblivia venis.

Lēthæŭs, thæa, thæum, λήθαιος. Virgil. 6. Aen. Lethæumque domos placidas qui prænatat amnem. Ovid. 1. Trist. Eleg. 7: Cunctáne Lethæis mersa feruntur aquis.

Lĕvānă, vocabatur dea quæ pueris præerat de terra levãdis, ut inquit Augustinus.

Leūcæthĭŏpēs. [λευκαιθίοπες. Germ. Die Weissen Moren/ ein volck im inneren Libya.] teste Plinio lib. 5. cap. 7: Populi sunt interioris Libyæ, qui supra Getulos Meridiem versus primi occurrunt, Libyægyptiis proximi.

Leūcădĭă. [λευκάδια. Vulgò *Leucada* ò *S. Maura.*] Peninsula fuit contra sinum Ambracium, opera accolarum à continente abscissa, arenæq; accumulatione rursus continenti reddita, ut tradit Pomponius Mela lib. 2. Hæc etiam Neritis appellata fuit. Plin. lib. 4. ca. 2: Deinde Leucadia ipsa peninsula, quondam Neritis appellata, opera accolarum abscissa à continente ac reddita, ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium: qui locus vocatur Dioryctos.

Leucagus, vir interfectus, excussus curru, apud Virg. 10. Aen.

Leūcās, Leucadis, λευκάς, Oppidum est in Leucadia peninsula, olim Neritum appellatum, teste Plin. lib. 4. cap. 1. Quinetiã Strabo totam peninsulam, sive (ut ipse appellat) insulam (aliquando enim humano opere à continenti fuit abscissa, & rursus arenæ alluvione eidem annexa) Leucadem appellat, eodem quo oppidum nomine. Leucadem (inquit lib. 10.) in insulæ formam redegerunt, & in eum locum transportato Nerito, qui quondam fuerat isthmus: nunc verò fretum, & euripus est, ponte jugabilis, mutato nomine dixerũt Leucadem, sumpto (ut reor) à Leucathe vocabulo.

Leūcădĭŭs, a, um, denominativum. Quod est ex Leucade insula. Ovid. in Epist. Sapphûs: Tu quoque mollis Amor pennas suppone cadenti, Ne sim Leucadiæ mortua crimen aquæ.

Leūcāspĭs, λευκάσπις, Vnus ex comitibus Aeneę, natione Lycius, unà cum Oronthe in Tyrrheno mari tempestate submersus. Virg. 6. Aen. Cernit ibi mœstos, & mortis honore carentes Leucaspim, & Lyciæ ductorem, classis Orontem.

Leūcātēs, æ, pen. prod. [λευκάτης. Ger. Ein vorgebirg an dem Ambratischen Meerschoß.] Promontorium est Acarnaniæ, ad sinum Ambracium, Apollinis templo nobile: à petræ candore nomen habens. Virg. 3. Aen. Mox & Leucatæ nimbosa cacumina montis, Et formidatus nautis aperitur Apollo.

Leūcē, λεύκη, Parvum oppidum in finibus Ioniæ, & Aeolidis, non longè à Smyrna olim insula. Autor Plin. lib. 5. cap. 29. ¶Est præterea Leuce, parva insula Ponti, Borysthenis amnis ostio objecta, quæ quòd Achilles in ea sepultus fuerit, etiam vocatur Achillea: ab aliquibus etiam Macaron appellata. Autor Plin. lib. 4. cap. 13. ¶ Aliud item hujus nominis oppidum in Italia, stadiis quingentis à Tarento distans. Luc. lib. 5: -secretaq; littora Leuce. ¶Sunt item Leucæ, insulæ quinq; Lesbo adjacentes, quarum meminit Plin. lib. 6. cap. 32.

Leūcī, Populi inter Belgas, Mediomatricibus finitimi, jaculandi olim peritissimi: iidem (ut putatur) cum iis quos hodie *Luxemburgenses* vocamus. [Ger. Die Lützelburger.] Luc. lib. 1: Optimus excusso Leucus, Rhemusq; lacerto.

Leūcippŭs, λεύκιππος, Philosophus fuit Eleates, sive ut aliis placet, Abderites, Zenonis auditor, qui universum quidẽ infinitum esse dixit, ejusq; partes plenũ esse & inane, omniaq; fieri ex atomis sibi invicẽ implicatis. Reliqua vide apud Laërtium. Meminit hujus & Cic. 4. Tusc.

Leucogei, Vulgò *Limera'*, Colles sunt in agro Campano, inter Neapolim & Puteolos, in quibus sulphur præstantissimũ effodiebatur, & cretæ genus optimum, quod alicæ admistũ, candorem simul afferebat & teneritatem. Fontes quoque ex his collibus erumpebant, vulneribus medicinam, dentibusq; firmitatem afferentes. Vide Plin. lib. 18. cap. 11, & lib. 31. ca. 2. & lib. 35. cap. 15.

Leucola, Apud Plin. lib. 5. cap. 27: Promontorium Pamphyliæ, Lyciæ conterminæ. ¶Est & insula prope Cyprum, & quidem in mari Lycio. ¶Strabo quoq; portum in Cypro vocari tradit Leucola.

Leūcōn, nis, λεύκων, Rex Ponti à fratre Oxylocho necatus, quòd cum ejus uxore adulterii & incestus consuetudinẽ haberet. Ovid. in Ibin: Aut pia te cæso, dicatur adultera: sicut Qua cecidit Leucon vindice, dicta pia est. ¶Est item Leucon, λεύκων, Genus quoddam ardeolarum, à candore ita dictum, de quo Plin. lib. 10. cap. 60.

Lēucŏpetră, [λευκόπετρα. Vulgò *Capo delle Arme, Spartimento en Calabria.* Germ. Weissenfelß / ist ein vorgebirg zu hinderst in Italien gegen Sicilien.] Promontorium è regione Siciliæ in agro Rhegino, à candore nomen habens. Cic. 1. Philip. Quum autem me ex Sicilia ad Leucopetram (quod est promontorium agri Rhegini) venti detulissent, ab eo loco cõscendi ut transmitterem.

Leūcŏpŏlis, [λευκόπολις. Germ Weissenburg in Asia.] Oppidum Asiæ in sinu Doridis, apud Plin. lib. 5. cap 29.

Leūcŏsĭă, λευκοσία, Insula contra Pæstanum sinum, in mari Tyrrheno, Leucaniæ adjacens (ut Strabo lib. 6. refert) parvũ ad continentem habens cursum. Dicta Leucosia ab una Sirenum, quæ hoc in loco periit, quum spreta ab Vlysse in profundum sese abjecisset. Festus ab Aeneæ consobrino loco datũ nomen existimat. ¶ Quin & Samothracia Leucosia priùs est appellata, ut inquit Aristoteles.

Leūcōsўrĭă, λευκοσυρία, Priùs dicebatur, quæ nunc *Cappadocia.* Strabo lib. 12.

Leucosyrus, λευκόσυρος, fluvius Ciliciæ, Pyramus postea dictus, Steph.

Leūcŏthĕă. [שחר *schachar.* λευκοθέα. Gall. *L'aube du iour, le point du iour.* Ital. *Aurora.* Germ. Die Morgenröte. Hisp. *Alua.* Pol. *Iutrzenka.* Vng. *Haynal.* An: *The breake of the day or skie of the day.*] Quam & Matutam Latini vocaverunt, eadem est cũ Aurora, Leucothea dicta, quasi alba dea. Cicer. 1. Tusc. Quid Ino, Cadmi filia, nónne *Leucothea* nominata à Græcis: *Matura* habetur à nostris? De hac vide plura suprà in dictione INO.

Leūcŏthŏē, pen. corr. λευκοθόη, Orcami Regis Babyloniorũ filia fuit ex Eurynome, quã à Phœbo gravidam factam quũ pater vivam defoderet, Phœbi miseratione mutata est in arborem thuriferam. Vide Ovid. lib. 4. Metam.

Leūctră, orum, λεῦκτρα, ων, Vicus est Bœotiæ juxta Thespias, circa quem Epaminondas, Thebanus, Lacedæmonios vicit, adeoq; attrivit, ut postea imperium nequiverint reparare.

Leūctrĭcŭs, a, um: ut, Leuctrica pugna, Leuctrica monumenta. ¶Leuctricæ puellæ, Hippo, & Miletia, sive (ut aliis placet) Theano & Evexippe, Scedasi filiæ fuerunt: quæ à Lacedæmoniis quibusdam hospitibus vim passæ, doloris impatientia sibi necem intulerunt, eoq; in campo sepultæ sunt, in quo postea cõmissa est ea pugna, qua Lacedæmoniorum opes conciderunt.

ciderunt. De his sic scribit Hieronymus cõtra Iovin. Quo ore laudandæ sunt Scedasi filiæ in Leuctris Bœotiæ, quas traditum est absente patre duos juvenes prætereuntes jure hospitii susceпisse, qui multum indulgentes vino, vim per noctem intulêre virginibus, quę amissa pudicitia, nolentes supervivere, mutuis conciderunt vulneribus? Plutarchus tamẽ in Narrationibus amatoriis, ab ipsis hospitibus puellas post stuprũ occisas ait, & in puteum conjectas: cadaveraq; earum à Scedaso canis indicio fuisse inventa.

Levi, Nomen patriarchæ: à quo Levita, seu Levites, pen. prod. λευίτης, pro eo qui est de tribu Levi. Hieron. in Exod. Aaron frater tuus Levites, scio quòd eloquens sit. Hinc Leviticus, a, um: λευϊτικὸς, possessivum.

Leviathan, dictio Hebræa, qua significatur Draco seu serpens. Nam (ut inquit Hieronym.) Iudæi dicunt draconẽ magnum, quem fecit Deus, Leviathan. Et est in mari, & ajunt: Quando recedit Oceanus, draco vertitur.

Leuphana, λευφάνα, Oppidum est Germaniæ in climate magis Septentrionali. Ptolemæus lib. 2 cap. 11.

Leutychides, λευτυχίδης, Vir Lacedæmonius fuit, Menaris filius, & inimicus Demarati, quem à Cleomene adjutus, regno expulit, & in locum ejus Spartanorum rex creatus est. Verùm quum acceptæ contra leges pecuniæ in jus accerseretur, Tegeam profugit, ubi & diem suum obiit. Vide Herod. lib. 6.

Lexŭbĭi, λεξόβιοι, Galliæ Lugdunẽsis populi, apud Ptolem. lib. 2. cap. 8, quos Cæsar Lexovios vocat. Horum metropolis erat Neomagus, Vulgò *Lysieux*.

L ante I.

Libanius, λιβάνιος, Nomen sophistæ Antiocheni, qui floruit Iuliani apostatæ temporibus, usq; ad Theodosium seniorem: Discipulus fuit Diophanti. Scripsit encomium Cõstantii Cæsaris, & alterum Iuliani: præterea Progymnasmata Rhetorices, & epistolas quasdam. Suidas.

Libanotus. [λιβάνωτος. Ital. *Medio erno lebeche*. Fland. Zuydwesten zuyd.] Ventus flans inter Liba: hoc est, Africum, & Notum. Plin. lib. 2. cap. 47.

Libanus, pen. corr. [לְבָנוֹן *lebanón*. λίβανος. Germ. Ein Berg in Syria so schöne Cederbäwm getragen hat.] Syrię mons, à Sydone Phœnices oppido usque ad Symiram urbem Syriæ Cœles extensus, cẽtum quinquaginta stadiorum longitudine. Huic ex adverso obtenditur Antilibanus, valle tantùm interjecta, olim muro illi conjunctus. Inter duos hosce montes Orontes fluvius oritur, teste Plin. lib. 5. cap. 19. 20. 22. ¶ Libanus itẽ quæ & Dendrolibanus, dicitur frutex sive arbuscula thurifera: ita dicta (ut Poëtæ fabulantur) à juvene quodam Assyrio ejusdem nominis, in hunc fruticem converso. Hinc etiam ipsum Græci λίβανον appellant.

Libarnum, λίβαρνον Ptolemæo, Libarna Plinio, Oppidũ Italiæ sub Apennino situm non procul à Dertona. Ptolemæus lib. 3. cap. 1, & Plin. lib. 3. cap 5.

Libentina dea, Venus, seu Proserpina. Aug. lib. 4. de civitate Dei: Neque enim audent aliquas partes sub nomine deorum vel dearum deæ Cloacinę tribuere: aut Voluptatę appellata est: ut Libentinæ, cui nomẽ est à libidine. Hujus meminit & Cic. 2. de Nat. deor.

Lĭbĕr, priore prod. in genitivo Liberi, pen. cor. [Germ. Der Gott Bacchus ein erfinder des Weins. Pol. *Bogoralstwa*. Vng. *Borinak istene*.] Bacchus sive Dionysius, διόνυσος, vini repertor. Multos autem fuisse Liberos, sive Bacchos, Dionysiósve ostendit Diodorus, quorum longè celeberrimus est, qui ex Semele Iove genitus fertur, quem tertium fuisse autumant, & Thebis Bœotiis natum, qui Liber appellatus est à liberando: nam libertatis deus est: sive quòd Bœotiæ urbes liberas fecerit (ipse enim, ut inquit Plutarchus, pro Bœotiæ libertate pugnavit) vel quia vinum curas solvat, & mentem ab illis liberet: seu quòd vino usi, liberè loquantur. Fiunt autem plerique ebrietate petulantiores. Senec lib. de Tranquil. vitæ: Libertũ appellatum dixit, non ob licentiam linguæ, sed quia liberat servitio curarum animum, & tristitiæ medetur. Varro à labendo deducit, quòd lubrica mens ebrii, quò jubet, prolabatur. Augustinus docet Liberum vocari, quod mares in coëundo per ejus beneficium emissis seminibus liberentur. Hoc idem dicunt in fœminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant. ¶ Interdum Liber usurpatur pro ipso vino: sicut Ceres pro frumento. Ter. in Eun. Sine Cerere & Baccho friget Venus. Liber etiam dicitur Sol: quia liberè per aërem vagatur. Virg. lib. 1. Georg. vos ô clarissima mundi Lumina, labentẽ cœlo quæ ducitis annum, Liber & alma Ceres.

Lĭbĕrālĭă, orum, Liberi festa, quæ apud Græcos dicuntur διονύσια. Nævius: Libera lingua loquuntur ludis liberalibus. Cicero ad Cornificium lib. 12: Liberalibus literas accepi tuas. Idem ad Atticum: Liberalia tu accusas?

Lĭbĕră, æ, [περσεφόνη. Germ. Proserpina die Tochter Iovis vnd Cereris.] Iovis & Cereris filia, quæ & Proserpina dicitur. Cic. 1. de Natur. deor. Liber Cereris filius, & frater Liberæ.

Lĭbēthră, Libethræ, pen. prod. [λείβηθρα. Germ. Ein Brunnen in Thessalia den *Musis* zugeeignet.] Fons Musis sacer in Magnesiæ regiuncula Thessaliæ annexa: ut docet Plin. lib. 4. ca. 9 & Pomponius Mela lib. 2. Sunt qui in Olympo mõte Libethram urbem fuisse dicant, à Sye torrẽte funditùs eversam, quum jam olim oraculo prędictũ esset, fore ut Libethrii ὑπὸ συὸς, omnes interirent, quum Orphei ossa Sol inspexisset. Erant autẽ Orphei reliquiæ in columna quadã conditæ quæ viæ imminebat à Dio in Olympũ ducẽti. Quem in locũ quum ingens hominũ vis convenisset, ut pastorẽ in somniis suaviter canẽtem audirent, evẽnit ut columna eversa Orphei ossa nudarentur: eodẽq; die torrens nomine Sys supra modũ auctus, Libethrios cum urbe submersit. Vide Cæliũ Rhodigin. lib. 18. cap. 22.

Lĭbēthrĭdĕs, λειβηθρίδες, Dictæ sunt Musæ à Libethra Magnesiæ fonte Musis sacro, & Poëtarum carminib. celebrato. Pomponius Mela lib. 2, in descriptione Macedoniæ. Strabo tamen libr. 10, autor est, Musas appellatas esse Libethridas, à Libethro Thraciæ monte, quem postea Macedones tenuerunt: sub quo & antrum fuisse ait Musis Libethridibus à Thracibus cõsecratum. Virg. 7. Aegl. Nymphæ noster amor Libethrides, aut mihi carmen, Quale meo Codro, concedite, &c.

Lībēthrŭs, pen. prod. λείβηθρος, Mons est Macedoniæ, teste Lycophrone, habens ad radicem Pimpleum fontẽ Musis cõsecratum. Alii Libethron Thraciæ montem esse ajunt, postea à Macedonibus occupatum: ad cujus radicẽ antrum fuit Musis Libethridibus à Thracibus consecratũ. Vide Strab. lib. 10.

Lĭbĭtīnā, næ, pen. prod. [Germ. Ein Göttin bey den Heydẽ/ in deren Tempel man allerley zeũg verkaufft/ zu den begrebnussen nohtwendig.] Dea, in cujus templo vendebantur, & locabantur ea, quæ ad sepulturam pertinebant, ita dicta à Libitu, vel à Libidine. Plutarchus Venerem fuisse putat, redditq; rationem in Problematibus, quare Romani ea quæ ad Pompam funebrẽ spectant, in Veneris templo voluerint asservari: ut scilicet eo ipso humanæ fragalitatis admoneremur, certò scientes exitũ ab ortu non procul abesse, quum eadẽ dea morientibus præsit, & vitam ingredientibus. Alii malunt esse Proserpinã Plutonis uxorem, quam quòd inferorum crederetur regina, mortuis præesse putabant: ideoq; etiam ea, quibus mortui exornari veluti ad inferos deducuntur, in ejus templo voluerint asservari. ¶ Quandoq; Libitinam positam legimus pro ipso apparatu funebri, quem Libitinarii in usum exequiarum locabant. [τὰ αὐάγκαια, τὰ νεκύσια, κτίς. Gal. *Despense de funerailles*. Ital *Spesse, & apparecchio ne funerali*. Germ. Der kosten oder rüstung zu einer Begrebnus. His. *Despensa de mortuorio*.] Liv. lib. 40: In urbe tanta fuit pestilentia, ut vix tunc Libitina sufficeret, ad suppeditanda scilicet funeribus necessaria. Suetonius in Nerone: Pestilentia unius autumni, qua triginta funerum millia in rationem Libitinæ venerunt. Erant autem rationes quas conficiebant ii, qui in æde Libitinæ locabant ea, quæ ad funebres pompas pertinerent. ¶ Exercere libitinam dicebantur ii, qui in æde Libitinæ præerant locandis, vendẽdisq; iis, quæ necessaria erant funebrem pompam instructuris. Valerius Max. Qui tunc libitinam exercebant, tùm rerum suarum usum, tùm ministerium suum gratuitũ polliciti sunt. ¶ Sed quoniam in æde Libitinæ locabantur necessaria ad funebrem apparatum: hinc factũ est, ut Libitina aliquando pro morte, seu pro lecto quo mortui ferebantur, caperetur. Hor. lib. 3. Carm. multaq; pars mei Vitabit libitinam.

Lĭbo, onis, Romanus civis fuit, qui Romæ in Comitio puteal primus extruxit, quod idcircò Libonis puteal dicitur ab Hor. lib. 1. Epist. 20:

> Ennius ipse pater nunquam, nisi potus ad arma
> Prosiluit dicenda forum, putealq; Libonis
> Mandabo siccis: adimam cantare severis.

Lĭbŏră, λιβόρα, Carpetanorum urbs, in Hispania Tarraconensi: apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6.

Lĭbs, libis, [λίψ. Germ Der Wind so von des Winters Nidergang/ oder vber Africam herein wäyet. Fland. Zuydwesten westen.] Ventus ab Occasu brumali flans adversus Vulturnum: ita dictus, quòd à Libya spiret: qua ratione & *Africus* à nostris appellatur. Gell. lib. 2 cap. 22. Plin. lib. 2. cap. 47.

Lĭbŭrnĭă, λιβυρνίς, Regio supra intimum Adriatici sinus recessum sita, inter Istriam, & Dalmatiã: ita dicta à Liburno quodam Attico, si Stephano credimus. Hodie *Croaciam* vocant, in ditione Ducum Austriæ.

Lĭbŭrnī, λιβυρνοί, Populi ex Liburnia regione inter Istriam, & Dalmatiam sita. Virg. 1. Aen. Antenor potuit mediis elapsus Achivis, Illyricos penetrare sinus, atque intima tutus Regna Liburnorum, & fontes superare Timavi. Lucan. lib. 2: Pugnaces q; mari Grajorum classe Liburnos. ¶ Liburni item viatores dicti sunt, qui ex agris jussu magistratuum sæpè vocabant cives, frequensq; eorum via erat ab agris ad urbem. Liburni inde dicti, quòd ferè ex Liburnia orti essent, qui hoc vilissimũ officii

officii genus administrabant. Iuven. Satyr. 4: -primus clamant te Liburno, Currite, jam sedit rapta properabit ab olla.

Liburnă, æ, vel Liburnica, cæ. [Germ. Ein jagschiff oder Rentschiff. Vng. Ladik, folyo hajo.] Genus navigii levissimi, velocissimiq; quod Liv. 3. Decad. li 4, levem biremẽ appellat, λιβυρνὶς Plutarcho, & Appiano. Ratio nominis tracta est à Liburnis populis in Illyrico, qui olim navibus velocibus usi, Ioniũ mare, insulasq; prædabantur. Qua ex causa Romani naves levitatẽ, celeritateq; præstantes, Liburnas appellavêre: aut liburnicas, sicut refert Appianus. Horat. in Epod. Ibis liburnis inter alta navium Amice propugnacula. Sueton. in Augusto: Vtrobiq; parte liburnicarum demersa, simulq; ejus qua vehebatur fusis armamentis, & gubernaculo distracto. Lucanus lib. 3: Ordine contentæ gemino creviſſe liburnæ. Firmicus Liburnicum imperium usurpat pro navali.

Lĭbūrnum, ni, [Ger. Ein Senffte oder Gutschwagen. Vn. Lektika, hinto.] Vehiculi, sive lecticæ genus, ad liburnicæ navis similitudinẽ constructũ, quo principes Romani vehisolebant adeò molliter, ut interim vel dormire intùs possent, vel legere, vel scribere, aut aliud quidvis nõ incõmodè agere. Iuven. Sat. 3:

Si vocat officium, turba cedente vehetur
Dives, & ingenti curret super ora liburno:
Atq; obiter leget, aut scribet aut dormiet intùs:
Nanq; facit somnos clausa lectica fenestra.

Lĭbūrnŭs, λιβυρνὸς, Portus Tuscorum, Ptolemæo lib. 3. cap. 1. Hodie *Livorna*.

Lĭbўă, æ, & Libye, es. [ⲗⲓⲃⲩⲏ] *Iubim.* λιβύη. Germ. Der gröste theil des Lands *Africæ*, wird für *Africam* vnd den dritte theil der Welt genommen.] Tertia pars totius orbis, quam & *Africam* dicimus, ab Asia, Nilo fluvio: ab Europa mari Mediterraneo divisa. Dicta autem putatur Libya, quòd inde Libs ventus flare soleat: seu quòd pluvia indigeat propter nimiam siccitatem, ἀπὸ τῆ λείπειν, κύειν. Vel à Libya Epaphi filia Iovis filii. ¶ Semper adfert Libya mali quippiam, ἀεὶ φέρει τι λιβύη κακὸν, Quòd inde Romam monstra deportarentur. Hinc & in mores, ingeniumq; detorqueri potest: siquidem, ut est regio venenorum feraxita gentis pestilens ingenium. Præcipuè cõveniet in fœdifragos, ac pactorum novatores.

Lĭbўs, yos. [ⲗⲓⲃⲩⲥ] *Iubim.* λίβυς.] Gentile est masculinum, cujus fœmininum est Libyssa, sicut à Phœnix, Phœnissa.

Lĭbўcŭs, ca; cum, λιβυκὸς. Virg. lib. 4. Aen. Te propter Libycæ gentes Nomadumq; tyrãni Odêre. Libycus campus, agri Argivi pars est, inde nomen habens, quòd illuc primùm fruges ex Libya allatæ sint: unde Ceres ipsa ab Argivis Libyssa cognominata est, teste Festo. ¶ Libyca fera, λιβυκὸν θηρίον, Dicebatur olim in hominem vafrum, callidum, versipellem, variis moribus, ancipitiq; ingenio. Quod genus portentum Cicero Catilinam fuisse testatur. Inde natum, quòd in Libya variæ ferarum species sæpenumerò misceantur, atq; ita nova quædam hinc monstra spectaculo produci soleant, Romam à provinciæ præsidibus deportata.

Lĭbўstĭs, idis, λιβυὶς Stephano, à nomine Libys deductum, quũ tamen analogiæ ratio Libyssis postulare videatur. Virg. 5. Aen. Horridus in jaculis & pelle Libystidis ursæ. Quo tamẽ in loco nonnulli Libyssidis legere maluerũt: quàm rectè, ipsi viderint. Stephanus certè à nomine Libys λιβυστικὸς deducit, λιβυΐνη, λιβυϊνὴ, λιβυϊὰς, ἡ λιβυὶς: putatq; ea fieri à genitivo λίβυος, à nomine Libys formato, pleonasmo, τι, ς, quum regularis genitivus sit Libyos.

Lĭbўās, adis, λιβυὰς, Iudææ oppidum, Herodis opus, Iordani fluvio ab Ortu adjacens, teste Ptolemæo lib. 5. cap. 16.

Lĭbўssă, λίβυσσα, Oppidum fuit Bithyniæ, notissimum Annibalis interitu. Plin. lib. 5. cap. 32: Fuit & Libyssa oppidum, ubi nunc Annibalis tantùm tumulus est.

Lĭbўstĭnŭs, λιβυστῖνος, Dictus est Apollo ab his qui Pachynũ Siciliæ promontoriũ incolebãt, quòd immissa Carthaginiensibus hostibus peste, penè cunctos subita morte interemerit.

Lĭbўstŏs, λίβυστος, Oppidum est Scytharum Aroterum, non procul à Danubii ostiis: cujus meminit Plinius in descriptione Thraciæ lib. 4. cap. 11.

Lĭchās, Puer quidam Herculis, per quem Dejanira viro suo in Oeta monte sacrificaturo, vestem misit Nessi Centauri sanguine infectam: quam quum ille induisset, serpente jam per corpus veneno doloris magnitudine in furorem versus, Lichan pernicioſi muneris latorem, capillis arripuit, & in subjectum mare præcipitavit: quem Poëtæ fabulantur in saxum sui nominis fuisse mutatũ, quod à nautis in mari Euboico ostenditur. Ovid 9 Metam. „Nunc quoq; in Euboico scopulus brevis eminet altè Gurgite, & humanę servat vestigia formę: Quẽ quasi sensurum nautæ calcare verentur, Appellantq; Lichan.

Lichades, λιχάδες, Insulæ tres sunt in mari Euboico, à Licha Herculis puero ita appellatæ, quem in hoc mare præcipitavit Hercules, Nessi Centauri sanguine in furorem conversus. Autor Strabo lib. 9.

Lichindus, λιχινδος, urbs Siciliæ, unde gentile Lichindius; Stephanus.

Lĭcĭānŭs, Poëta Martiali coętaneus, & conterraneus, ad quẽ extat ejus Epigramma lib. 1: Videbis altam Liciane Bilbilim.

Ligarius, Civis Romanus, Pompeii partes in bello civili sequutus, eo mortuo in Africam sese cõtulit ad Scipionem, pertinacissimumq; sese Cæsari hostem præbuit. Postea apud Cęsarem cùm à Tuberone accusaretur, defensus est à Ciceronẽ elegantissima illa Oratione, quæ pro Ligario inscribitur.

Lĭgēă: pen. prod. λιγεία, Nymphæ nomen. Nerei & Doridis filiæ, à cantus suavitate ita dictæ. Virg. 4. Georg. At mater sonitum thalamo sub fluminis alti Sensit: eam circum Milesia vellera Nymphæ Carpebant, Hyali saturo fucata colore, Drymoq;, Xantoq;, Ligeaq; , Phyllodoceq;.

Lĭgĕr, Ligeris, Rutuli cujusdam nomen fuit, fratris Lucagi, quem Turni auspicia sequutum Aeneas interfecit. Virg. 10. Aen. vesano talia latè Dicta volant Ligeri.

Lĭgĕr, eris, [λίγηρις, Ptolemæo. Gall. *La Loere* Germ. Ebẽ/ Ein vernampter fluß in Frankreich / entspringt in dem Berg *Cemeno*, laufft ein wenig gegen Mittnacht / darnach gegen Nidergang ins groß Meer] qui & Ligeris in nominativo: unde accusativus Ligerim. Nobilis est Celtarum fluvius, qui in Arvernorum finibus oriens, Heduosq; à Biturigibus dividens, non procul à Pictonibus in Oceanum Britannicum influit. Cæsar. lib. 7. bell. Gall. Liger ex nivibus creverat. Idem paulò pòst: Magnis itineribus ad Ligerim pervenit. Vulgò *Loire*.

Lĭgŭrĭă, æ, [λιγυρία. German. Ein Landtschafft *Italiæ*, welcher Hauptstatt ist Genua.] Italiæ regio; pro majore parte mõtosa, inter amnes Varum & Macram, ab altero latere habens Apeninum, ab altero Padum. Tusciam attingens: cujus caput est Genua. Dicta Liguria, à Ligysto Phaethõtis filio, conversione y in u.

Lĭgŭr, vel Ligus, ris, λίγυς, Secundùm Priscianum aliquando est propriũ nomẽ, & tunc est generis masculini. Aliàs est nomen gentile, virum significans, vel mulierem ex Liguria: & sic est communis generis. Probus putat Ligus esse adjectivum omnis generis: nullum tamẽ de neutro genere profert testimonium. Lucan. lib. 1: Et tunc tonse Ligur quondam per colla decora Crinibus effusis toti prælate Comatæ. Virg. lib. 11. Aen. Vane Ligus, frustraq; animis elate superbis. Idẽ Georg. 2: Assuetumq; malis Ligurem.

Lĭgŭstĭcŭs, a, um, pen. corr. λιγυστικὸς, Nomen possessivum: ut, Mare Ligusticum, quod Liguriam alluit. Saxum Ligusticum. Iuven. Sat. 3: Nam si procubuit, qui saxa Liguſtica portat.

Ligus. Liguris, Vide LIGVRIA.

Lĭgўĕs, λίγυες, Populi Asiatici, qui cum Xerxe contra Græcos militarunt: quorum meminit Herodotus lib. 7.

Ligystides. Insulæ eædem, quæ Stœchades, ut infrà dicetur.

Ligystina, λιγυστίνη, Vrbs Ligurum prope occidentalem Iberiam & Tharsum: incolæ Ligyes vocantur, Steph.

Lĭgystŭs, teste Fabio Pictore, Phaëthontis fuit filius, à quo Liguria cognominata est.

Lilæa, λίλαια Vrbs Phocidis. Steph.

Lĭlўbæum. [λιλύβαιον. Ger. Das Borgebirg *Siciliæ* gegen Mittag vnd Africa / heißt *Marsala*.] Promontorium Siciliæ, cum urbe ejusdem nominis, Libyam spectans. Tria enim traduntur esse ejus insulæ præcipua promontoria: ex quibus quod Græciam respicit, Pachynum: quod Italiam, Pelorum, Scyllæ oppositum: quod autem in Austrum Libyam versus procurrit, Lilybæum appellatur. Autor Pompon. lib. 2. Vulgò *Marsala*.

Limenotis, λιμενώτις, Chersonesus Celtica, Steph.

Limentinus, Putabatur deus, qui liminibus præesset, ἐπιστατήριος.

Limerē, λιμηρὴ, Vrbis nomen, vide suprà in Epidaurio ex Stephano.

Limiosaltum, Ptolem. lib. 2. cap. 11. urbs Germaniæ.

Limnæ, [λίμναι. Germ. Ein ort im Schloß zu Athen an dem ein Tempel stund des Gotts *Bacchi*.] Locus erat in arce Athenarum templum habens Dionysio sacrum, à Thesco rege extructũ: quo in loco vetustiora Bacchanalia peragebãtur die duodecimo mensis Anthesterionis, qui nostro ferè Novembri respõdet. Meminit hujus loci Aristophanes in Ranis, & Thucydides lib 2. Histor.

Limnŏs, λίμνος, Insula est deserta, juxtà Orientalem plagam Hyberniæ, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 2. Plin. lib. 4. cap. 16: Silimum vocat.

Limnŏthălassă, λιμνοθάλασσα, Insula Hispaniæ adjacens inter Carthaginem novam & Sucronem, non procul à Dianio. Strabo lib 3.

Limnŏrĭă, λιμνόρεα, Nympha: à cura lacus sic dicta: λίμνη enim lacus, & ὄρος cura dicitur

Limŏnĭădĕs, λειμωνιάδες, Nymphæ sunt florum & pratorũ, quas aliquãdo mori & deficere dicit Aristot. sicut Faunos & Satyros. Dictę Limoniades à pratis, q̃ Græci vocant λειμῶνας.

Límonum, Pictonum oppidum in Gallia Aquitanica, teste Ptolemæo lib.2.cap.7.

Límŏvĭcī, Ptolemæus lib.2.cap.7: Galliæ Aquitanicæ populi: alio nomine Lemovices. [Vulgò *Limosins*. Germ. Die Limosiner/ ein volck in Gasconien.]

Límyra, λίμυρα, Lyciæ fluvius, cum oppido ejusdem nominis. Plin.lib.5.cap.27.

Líndavium, Rhetiæ urbs ad lacum Brigantinum sita. [Ger. Lindaw.]

Líndŏs, λίνδος, Vulgò *Lindo*, In Rhodo, inquit Pomponius, tres quondam erant urbes, Lindos, Camiros, Ialisos. Gentile est Lindius, λίνδιος.

Líndum, λίνδον, Duorum oppidorum nomen est in Britannia insula. Ptolem.lib.2.cap.3.

Língŏnēs, λίγγωνες, Sunt populi Galliæ Celticæ, Heduis, Sequanis & Leucis vicini: qui etiam hodie aliquod nominis retinent vestigium. Siquidem totius regionis ejus metropolim Galli sua lingua vocant *Langres*.

Língŏnŭs, ni, Idem Mart.lib.8: Lingonus à recta Flaminiaque recens.

Língŏnĭcŭs, a, um, adjectivum: ut, Bardocucullus Lingonicus apud Persium, pro vestimẽti viliſſimi genere, quod Lingonibus præcipuè erat in usu.

Líntĕrnum, Vide LITERNVM.

Líntrĭum, urbs Norici ad Danubium sita.

Línus [Germ. Ein herrlicher Musicus bey den Griechen.] Apollinis & Terpsichores filius: sive ut quidam malunt, Mercurii & Vraniæ Musæ, lyricæ peritissimus, ut qui discipulos habuerit Orpheum, Thamyram, & Herculem. Hunc ab Hercule plectro & cithara occisum ferunt, quum eum rusticiùs canentẽ nimis petulanter corripuisset. Virg. Aeglog.4: Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus, Nec Linus huic mater quanvis atq, huic pater adsit, Orphei Calliopeia Lino formosus Apollo. ¶Fuit autem re vera Linus poëta antiquissimus, qui fertur primus à Phœnice ad Græcos literas attulisse. Hermodotus verò Platonicus libro primo disciplinarum, dicit hunc Mercurii ex Musa Vraniæ filiũ, Thebis genitum, scriptisq; de mundi generatione: item de Solis & Lunæ cursu, animaliumque & fructuum generatione. In principio sui operis omnia simul nata dixit, quem secutus est Anaxagoras. Occubuit in Eubœa, sagitta ab Apolline transfixus. ¶Alius fuit Linus Hypermneſtræ vir, Aegisthi filius, quem tamen Ovid in Epist.Heroidum, Lynceum appellat, non Linum.

Lípărā, pen.cor. λιπάρα, Vulgò *Lipara*, Insula una ex Aeoliis, à Liparo rege, Ausonis regis filio, cui successit Aeolus: quum antea Meligunis vocaretur, teste Plin.lib.3.cap.9. ¶Est etiam medicamenti pinguis, & lenis nomen, ut ait Celsus. Plin.lib.33.cap.6. Addunt & in medicamenta, quæ vocant Liparas, ad excrescentia ulcerum.

Lípărǽŭs, a, um, adject. λιπαρεύς.

Lípărĭs, [λιπαρις. Germ. Ein fluß in Cilicia welches Wasser salbet gib wann es öl were.] Ciliciæ fluvius, ἀπὸ τῦ λιπαρῦ: quoniam, ut scribit Vitruvius, natantes in hoc flumine, aut se lavantes, nõ aliter unguntur aqua, quàm si oleo, aut adipe lavarẽtur. ¶Est quoq; piscis quidam ex genere lacertorum, teste Plin.lib.31.cap.11. ¶Est & gemmæ nomen quæ suffita bestias omnes evocat. Plin.lib.37.cap.10.

Lípsĭă, urbs Misniæ, Academia celebris.

Líquentĭă, Vide LIQVETIA.

Líquētĭă, sive (ut quidam scribunt) Liquentia, Fluvius est Iapidiæ, in finibus Venetiæ ex Opiterginis montibus nascens, teste Plin.lib.3. cap.18. Vulgò *Livenza*. Virg. 1. Aen. Quales æstiæ Liquetia flumina circum Sive Padi ripis, Athesim seu propter amœnum Consurgunt geminæ quercus. Quo tamẽ in loco nonnulli Liquentia legere malunt, & Liquentia flumina eadem ratione dicta existimant, qua alibi, & Fluvios liquentes, & Campos liquentes, & Mella liquentia, perpetuo epitheto Poëta appellavit.

Lírimíris, [λιριμιρις. Germ. Lübeck.] Oppidi nomen in tractu magis Septentrionali Germaniæ. Ptol.lib.2.cap.11.

Lírĭŏpē, λειρίοπη, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia, ex quâ Cephisus amnis Narcissum puerum formosissimũ suscepit. Ovid.lib.3. Metam. Cærulea Liriope, quam quondam flumine curvo Implicuit, &c.

Lírĭs, [λίρις. Germ. Ein fluß in Campanien.] Fluvius Campaniæ, sive Latiinovi per Minturnarum ruinas in sinum Cajetanum illabens, non procul à Formiis. Alio nomine Glanicus dicitur, teste Plin.lib.3.cap.5. Itali hodie *Il Garigliano* appellãt.

Lírnyrea, λερνυρέα, urbs Pamphyliæ, Steph.

Lĭssă, λίσσα, Insula est maris Adriatici, contra Iader. Plin.lib.3. capite ult.

Lĭssŭs, λίσσος, Fluvius Thraciæ, inter Mesambriam Samothracum & Strymam Thasiorum in mare illabens, quẽ Græci scriptores inter eos annumerant, quos à Xerxis exercitu excitatos tradunt. Autor. Herod.lib.6. ¶Lissus item oppidum est in finibus Dalmatiæ, Macedoniæ contiguum, non procul à Nympheo promontorio. Plin.lib.3.cap 22, & Ptolem. lib.2. cap.ult. Lucan.lib.5: Prætereunt frustrà tentati littora Lyssi, Nymphæumq; tenent.

Lítheſius, λίθεσιος, Apollo in Malea, quòd in Lapide collocatus sit, à Lithos, sic Marathesius à Marathos, Steph.

Lívĭŭs, [λίβιος. Ger. Ein berümpter Geschichtschreiber der Römeren.] Nobilis historiæ Romanæ scriptor, patria Patavinus, quem Quintilianus Herodoto opponit, ut Sallustium Thucydidi. De hoc Hieronymus ad Paulinum: Ad Titum Livium lacteo eloquentiæ fonte manantem de ultimis Hispaniæ, Galliarumq; finibus quosdam venisse nobiles legimus; & quos ad contemplationem sui Roma non traxerat, unius hominis fama perduxit. Habuit illa ætas inauditum omnibus seculis, celebrandumq; miraculum, ut tantam urbem ingressi, aliud extra urbem quærerent. ¶Fuit & Livius Andronicus, Latinorum poëtarum antiquissimus: de quo Diomedes: Cõstat (inquit) apud Romanos primũ Latino sermone Comœdiam Livium Andronicum scripsisse. Gell.lib.17.cap.ult. Primus omniũ T. Livius poëta fabulas docere Romæ cœpit: post Sophoclis & Euripidis mortẽ annis plus ferè centũ & sexaginta.

Líxĭs, λίξος, Colonia à Claudio Cæsare in Mauritania Tingitana instituta, circa quam Poëtarum fabulæ & Antæi regia, & Hesperidum hortos collocarunt, aurea mala ferẽtes, à dracone pervigili summa cura asservata. Cui fabulæ occasionem suppeditasse existimat Plinius flexuosum maris æstuarium, draconis modo nemus quoddam ambiens, nihil præter olea, stros ferens, libr.5.cap.1. ¶Est & Lixis amnis in eadem ora, cujus meminit ibidem Plinius & Pomponius Mela in fine.

L ante Q

Lobrīnī montes, λοβρινὰ ὄρη, In Phrygia sunt: unde Rhea Lobrina. Scholiastes Nicandri.

Locanus, Fluvius est Locrorũ in fronte Italiæ, quæ olim magna Græcia dicebatur, Plin.lib.3.cap.10.

Lochias, λοχίας, Promontorium est Aegypti, non procul ab Alexandria, & Pharo. Strabo lib.17.

Locorĭtum, autore Ptolem. urbs Germaniæ, hodie *Trutonia* vulgo Forchheim, In Franconia.

Lŏcozŭs, λόκοζος, Vrbs Phrygiæ, quam Thraces tenuerunt cognomento Locozii, Vide Steph.

Locrī, orum, λοκροί. Ger. Völcker in Griechenlandt vmb den Berg *Parnassum*.] Græciæ populi, Parnassum montem utrinq; colentes: quorum qui occiduam incolunt plagam, ad Crissæum usque sinum pertingentes, medii inter Aetolos & Phocenses, à gravitate odoris Ozolæ, & à situ Hesperii cognominantur. Qui verò Parnassum ad ortum accolũt, ad mare usq; Euboicum extensi, in duplici sunt differentia. Nam hi quidẽ à Cnemide monte Epicnemidii: illi verò ab Opunte urbe Opuntii cognominantur. Autor Strabo lib.9. ¶Sunt & Locri in extrema Italiæ ora, quam magnam Græciam antiqui appellarunt, oppidum incolẽtes ejusdem nominis, ab iis qui Ajacem Oileum ad Trojam sequuti sunt, cõditum: ut annotavit Servius in illud Virg.3.Aen. Hîc & Narici posuerunt mœnia Locri. Hi discriminis gratia Epizephyrii cognominantur, quòd supra Zephyrium promontorium siti sint.

Locrĭs, ĭdis, λοκρίς, Græciæ regio utrinq; Parnasso incũbens: cujus incolæ dicuntur Locrini jam dictum est.

Lŏcustă, Venefica fuit Neroni grata, ex Gallis evocata: cujus operâ usus Agrippina Claudium & Nero Britannicum de medio sustulerunt. Tacitus lib.11.& 12. Juven. Satyr.1:

Instituitq; rudes melior Locusta propinquas.
Perfamam, & populum nigros efferre maritos.

Lœmĭŭs, λοίμιος, Apollinis cognomen, quod ei Lydii imposuerunt ob malorum expulsionem, finita pestilentia. Nam pestem Græci λοιμὸν appellant.

Londinium, λονδίνιον, Ptolem.lib.1.cap.3, sive ut aliis placet, Londinum, Britanniæ insulæ metropolis. [Vulgò *Londres*. Germ. London.]

Lŏngŏbārdī. [Ger. Die Lampardier/ Die Völcker in Italia vmb Meiland vnd den Padum.] Populi Cisalpinę Galliæ à Germanis oriundi, & à Barbarum prolixitate cognominati. Hi relicto Oceano, ultimisq; Germaniæ oris, Albino duce, Italiã ingressi brevi omnes penè citerioris Galliæ urbes cepêre. Ibi quum ducentis annis regnassent, à Carolo Magno superati sunt. Alii arbitrantur Longobardorum gentẽ ex Lingonibus & Bardis: hoc est, Gallis coaluisse: quemadmodum Celtiberi ex Celtis Galliæ populis & Iberis creduntur commisti: ideoq; Lingobardos potiùs appellandos putant.

Lŏngŏnē, λογγώνη, urbs Siciliæ, Steph.

Lŏngĭmănŭs, ni, Cognomen fuit Artaxerxis Persarum regis, inde impositum, quòd alteram manum haberet longiorem. μακρόχειρ.

Lŏpādūsă, λοπάδουσα, Insula inter Siciliã & Libyam, regione

ne

ne Thapſi, cujus meminit Strabo libro ultimo.

Lŏrўmă, λόφυμος, Locus eſt Cariæ è regione Rhodi inſulæ, Plin.lib.5.cap.28.& Strabo lib.14.

Los. λῶς, Inſula circa Theſſaliam. Inſularis Lous, Steph.

Lōtĭs, idis, λώτις, Nymphæ nomen eſt, quæ Priapum fugiens, in arborem loton fingitur tranſmutata. Ovid.9.Metam.

Lotis in hanc nymphæ fugiens obſcœna Priapi,
Contulerat verſòs ſervato nomine vultus.

Lōthŏphăgī, pen.corr. λωτόφαγοι, Populi in Africa apud Syrtes, à loto nomen ſortiti, quòd arboris ejus fructu credantur victitare: cujus cibus tã eſt dulcis, ut advenis incutiat patriæ oblivionem. Itaq; quum Vlyſſis ſocii delati in Africã eſſent, & lotum guſtaſſent, vix inde abduci potuerunt, ut placet Homero lib.9.Odyſſ. Vide LOTOS.

Lovanium, [Germ.Löven.] Brabantiæ urbs, archigymnaſio celeberrima.

Lŏxĭās, λοξίας, Apollo dictus eſt, vel propter obliqua & tortuoſa reſponſa, quæ hujus vates reddebant, quò faciliùs conſultoribus imponerent: vel quòd Apollo: id eſt, Sol, Zodiacũ obliquè pererret: λοξὸς enim Græcis obliquus eſt.

I. ante V.

Lubecum, Saxoniæ urbs potens. [Germ.Lübeck.]

Lūcă, [λῦκα. Ger. Ein Statt Italiæ in Thuſcier Landtſchafft.] Civitas Tuſciæ, à qua Lucenſes dicuntur, qui eam urbem incolunt. Vulgò etiam hodie *Lucca*. Dicta à Lucomone Hetruſcorum rege. De hac Strab.lib.5: Luca urbs eſt ad montes Lunæ incumbẽtes, ubi plerunq; vicatim habitant: regio tamẽ virorum probitate floret: itaq; robur militare hinc magnum educitur, & equitum multitudo, ex quibus Senatus militares capit ordines.

Lūcānī, λευκανοὶ, Populi Italiæ à Samnitibus oriundi, ſecũdùm mare extenſi. Silaro fluvio à Picẽtinis, Lao à Brutiis dirempti: quorum oppida præcipua fuerunt, Velia, Pæſtum, & Buxentum, aliaq; nonnulla. Plin.lib.3.cap.5. Hor.lib.2. Serm.Sat.8: Lucanus an Appulus anceps.

Lucānŭs, Nomen proprium Poëtæ, nepotis Senecæ, viri undecunquè doctiſſimi, & graviſſimi Tragœdiarum ſcriptoris. Hic bellum civile inter Cęſarẽ & Pompejum graviſſimo carmine perſcripſit. Item Orpheum Tragœdiam, multaque alia quæ hodie non extant. Periit inciſa juſſu Neronis vena, jam Conſul deſignatus: propterea quòd inter eos nominatus eſſet, qui cum Piſone conjurârant. Vide latiùs vitã ejus apud Crinitum.

Lucana, Vide in APPEL.

Lūcentĭă, Citerioris Hiſpaniæ urbs, & Romanorum quondã colonia, ut ſcribit Pomponius Mela, lib.2.

Lūcentum, Hiſpaniæ Tarraconenſis oppidum à ſuperiore diverſum, quod Ptolem.lib.2.cap.6. ſtatuit ſupra Carthaginem, Occaſum verſus.

Luceres, ſive Lucerenſis, Tertia pars erat populi Romani tempore Romuli Romanorũ regis. Cõſtat enim, autore Livio, receptis jam in urbem Sabinis, populoq; aucto, Romulum omnẽ populum in tres ſecreviſſe tribus: quarum una Tatienſium appellata eſt à T.Tatio Sabinorũ duce: altera à Romulo Ramnenſium: tertia Lucerũ à Lucero Tuſcorũ rege (ut refert Varro) qui pugnanti adverſus Tatiũ Romulo ſuppetias tulit.

Lucería. λευκερία, urbs Apuliæ, Auſonum colonia. Plin. libro 3.cap.11.

Lucerius, λευκέριος, Ardeæ rex, qui auxilio fuit Romulo adverſus Tatium.

Lucerna, Vna ex primariis fœderis Helvetici urbibus.

Lucetĭus, λυκήτιος, Dictus eſt Iupiter, à luce quã præſtare hominibus putabatur. Sic Iuno Lucetia, quòd lucis cauſa ſit, parturientes adjuvans.

Lūcilĭŭs, Poëtæ vetuſtiſſimi nomẽ, patria Auruncani, qui primus Latinorũ Satyrã ſcribere aggreſſus eſt. Obiit apud Neapolim anno ætatis ſuæ quadrageſimoſexto, publicoq; funere elatus eſt. De Lucilio vide Quint.lib.10, & Horat.lib.1. Sermon.Sat.4: Hinc omnis pendet Lucilius hoſce ſecutus, &c.

Lūcīnă, pen.prod. [ἐλελήθυια. Ger. Juno die Göttin der Kinder geburt.] Dea, parruum præſes: teſte Servio, quæ & Iuno dicitur & Diana. Terentius in Andria: Iuno Lucina fer opem. Virgilius in Pollione: Caſta fave Lucina, tuus jã regnat Apollo. Atq; hic quidem accipitur pro Diana. Cic.lib.2.de Nat. deor. Quum Luna à lucẽdo nominata ſit: eadem eſt enim Lucina. Itaq; ut apud Græcos Dianam, eamq; luciferam: ſic apud noſtros Iunonem Lucinam in pariendo invocant: quæ eadem Diana omnivaga dicitur, non à venando, ſed quod in ſeptem numeratur tanquam vagantibus. Dicta Lucina, quòd partũ ferat in lucem. Plin.lib.16.cap.44 putat Lucinam dici, quòd oculis præſit & luci. Sunt qui à luco deducant, qui Romæ Iunoni ſacer eſt in Exquiliis. Ovid.li.2.Faſt. Gratia Lucinę, dedit hęc tibi nomina lucus: Aut quia principiũ tu dea lucis habes.

Lūcĭŭs, Prænomen eſt Romanis familiare: quod idcircò illi, qui primò hoc prænomine fuit appellatus, impoſitum creditur, quòd prima luce eſſet natus. ¶ Lucius Oſtius tempore bellorum civilium patrem ſuum proſcriptum, quem Triumviri ad ſupplicium perquirebant, latentẽ prodidit, ut ejus bona acciperet. Autor Plutar. ¶ Eſt etiam Lucius piſcis nomen, cujus ſolus Auſonius memihit in Moſella: Lucius obſcuras vulva cænoq; lacunas Obſidet hic, nullos menſatur lectus ad uſus Fervet fumoſis olido nitore popinis.

Lūcrētĭă. [Germ. Ein Hauffraw *Collatini*, ein teůſch Römiſch Weib.] Romanæ caſtitatis præcipuum lumen, filia Tricipitini Præfecti urbis, & uxor Collatini: quam Sext. Tarquinius, quum precibus exorare non poſſet vi oppreſſit: ſtricto enim gladio in cubiculum irruens mortem minabatur, ni voluntati ſuæ obſequeretur: addebatq; ſe cum mortua jugulatum ſervum poſiturũ, ut in ſordido adulterio necata diceretur: quibus minis illa perterrita, ut infamię ſuſpicionẽ effugeret, expugnari ſeſe paſſa eſt. Quo facto convocatis patre, marito, cæteriſq; amicis obortis repentè lacrymis, tyranni flagitium detexit, & educto cultro, quem ſub veſte occultum habebat, ſeſe ſtatim confodit. Qua re moti pater cũ marito & cæteris amicis, populo ad arma concitato, reges expulerunt. Vide hæc latiùs apud Livium ad finem lib.1.ab Vrbe. Mart. Eſſe videbaris, fateor, Lucretia nobis, &c.

Lucrētĭlis, pen.cor, Mons fuit in Sabinis: de quo Horat.lib.1. Carm. Velox Amœnũ ſæpè Lucretilẽ Mutat Lycæo Faunus.

Lŭcrētĭus, Poëta antiquiſſimus, Cicerone xij.annis natu minor. Scripſit de rerũ natura libros ſex, qui etiã hodie legũtur. Extat honorificũ de eo elogium apud Ovidium in Eleg.

Carmina ſublimis tunc ſunt peritura Lucreti,
Exitio terras quum dabit una dies.

Lucrīnum, Dauniorum eſt oppidũ in Apulia, ut ſcribit Strabo lib.6, & Pomponius lib.2.

Lŭcrīnŭs, pen.prod. λυκρῖνος, Lacus Campaniæ in ſinu Bajano, contra Puteolos, propinquus Averno lacui adeò, ut in maximis quandoq; tempeſtatibus conjungi ſoleant. Dictus à lucro, ut vulgò creditur, propter multitudinem piſcium, qui ibi capiebantur. De utroq; Martialis: Dũ modò Lucrino, modò ſe permittit Averno.

Lūcrētĭŭs Catulus, Romanus civis fuit, qui primo Punico bello trecentis navibus adverſum Pœnos profectus, ſexcentas eorum naves cõmeatibus & aliis & oneribus impeditas apud Aegares inter Siciliam, & Africam depreſſit, finemq; bello impoſuit; pacem petentibus hac conditione conceſſit, ut Sicilia, Sardinia, & cæteris inſulis inter Italiam, Africamq; decederent, Hiſpania citra Iberum fluvium abſtinerent.

Lŭcūllŭs, λεύκολλος, Põpeii, & Ciceronis æqualis: qui in Quæſtura ampliſſimum populo munus edidit. Prætor Africã obtinuit: Adverſum Mithridatem miſſus, collegam ſuum Cottã Calcedone obſeſſum liberavit: Cyzicũ obſidione ſolvit: Mithridatis copias ferro & fame afflixit, eumq; regno expulit: quem rurſum cum Tigrane rege Armenię bellum inſtaurantem magna fœlicitate ſuperavit. Deliciis omnibus affluens, maximè ſignorum & tabularũ amore flagravit. Ingraveſcente deinde ætate, quum jam delipere cœpiſſet, tutela ejus M. Lucullo fratri permiſſa eſt. Vide Plutarchum in Lucullo. Cic. Acad.2.in principio.

Lŭcŭmōnēs, λυκύμονες, Olim dicti ſunt Tuſci quidam: qui, quòd Romulo adverſus Sabinos ſuppetias tuliſſent, in civitatẽ recepti, Lucerenſium tribut nomen fecerunt. Autor Varro.

Lucus Auguſti, Ptolemæo lib.2.cap.6, Vrbs Cæpororum, in tractu Hiſpaniæ Tarraconenſis, quam Auguſti turrim Pomp. Mela nominat.

Lūcŭs Feroniæ, Oppidum eſt Tuſciæ mediterraneum, non procul à Luca, teſte Ptolem.lib.3.cap.5.

Lŭĕntīnum, ſive potiùs Leventínum, Britanniæ urbs, Ptolem.lib.2.cap.3.

Lūgdūnum. [λούγδουνα Stephano. Germ. Leon.] Emporiũ eſt totius Galliæ Celticæ longè celeberrimum, à quo ea pars Galliæ Lugdunenſis dicta eſt, à L.Munatio Planco, dum Galliæ Comatæ præeſſet, conditum in colle ſupra confluentem Rhodani & Araris imminente: ubi etiam hodie non obſcura antiquæ urbis extant veſtigia. Strabo lib.4: Lugdunũ in colle conditum, ubi Arar amnis Rhodano immiſcetur, Romano tenetur imperio: amplioni quoq; dignitate virorum ſecundũ Narbonem affluens, quibus uſui magno eſt emporium. Ibi quoq; Romani duces aureum numiſma, argenteumq; ſignarunt. Lugduni etiam templum fuit communi univerſæ Galliæ impenſa extructum, & Cæſari Auguſto conſecratum, ea parte ante urbem, ubi amnes confluunt: inibiq; ara dignitatis eximiæ erat, genitum ſexaginta titulo inſignis: dicatis ibi totidem gentiũ ſimulacris. Hæc Budæus de Aſſe. Fuit prætereà hæc civitas celebribus nundinis inſignis, ad quas totius Galliæ populi ad emendum, & vendendum conveniebant: unde etiam hodie locus ille in quo olim ſitum fuit Lugdunum, Fo-

rum Veneris appellatur. In hac etiã urbe à Caligula Cæsare (ut in vita ejus cap.20.testatur Suetonius) institutum fuit certamen Latinæ, Græcæq; facundiæ. Quo certamine ferunt victoribus præmia victos contulisse, eorundem & laudes componere coactos. Eos autẽ qui maximè displicuissent, scripta sua spõgia, linguaq; delere jussos, nisi ferulis verberari, aut flumine proximo mergi maluissent. Huc spectasse videtur Iuvenalis, quum de Rhetore loquitur ad aram Lugdunensem dicturo. Ea autem urbs tam insignis, totq; egregiis ornamentis nobilitata, teste Seneca in Epistolis, sub imperio Neronis, centesimo anno, à quo fuerat condita, una nocte conflagravit. Hodie verò Lugdunum in plano situm est, magna sui parte Rhodano & Arari fluminibus inclusum, nulli Christiani orbis angulis incognitum. Vulgò *Lion.*

Lunã, [Germ. Ein Statt in Hetrurien am Meer gelegen/bey deren man schön weiß Marmelstein grabt. Vulgò *Luni.*] Hetruriæ oppidum ad mare situm, fœcundissimis candidi marmoris fodinis, quod ab eo Lunense dicebatur, olim nobilitatum. Plin. lib.36.cap.6: Adjecit idem Nepos, Mamurram totis ædibus, nullam nisi è marmore columnam habuisse, omnes solidas è Caristio, aut Lunensi. Lucanus lib.1:

quorum qui maximus ævo,
Arvus incoluit desertæ mœnia Lunæ, *&c.*

Lũnẽnsis caseus. [Germ. Lunenser Käß / sindt gut vnd feißt.] A Luna urbe nomen accepit, quæ fuit in ea parte Hetruriæ, quæ Liguriæ proxima est. Erat autẽ hoc casei genus sola magnitudine laudatum, ut quod librarũ mille pondus nonnunquam æquaret: unde inter servorum obsonia refertur à Mart. lib. 14: Caseus Hetruscæ signatus imagine Lunæ Præstabit pueris prandia mille tuis. Plin.lib.11.ca.42: Mistum Hetruriæ atq; Liguriæ confinium Lunensem mittit, magnitudine conspicuum: quippe & ad singula millia pondo premitur.

Lũnæ promontorium, Hetrurię promontorium est, non procul à Macra fluvio: cujus meminit Ptolemæus lib.3.ca.1. *πρὸς λύνης ἄκρον.* ¶ Est item ejusdẽ nominis promontoriũ in Lusitania, nõ procul à Tagi ostio, apud eundẽ Ptolem.lib.2.ca.5.

Lunarium, Promontorium Lalætanorum in Hispania Tarraconensi: cujus meminit Ptolem.lib.2.cap.6. Alio nomine, Mons Iovis.

Luneburgum, Vide MARONIS.

Lupercãl, à Lupa dicitur, Locus sub Palatino monte, sacratus ab Evandro Pani Deo Arcadiæ, qui Licæus vocatur, eo quòd non sinat lupos in oves sævire. Quanvis quidam ita appellatum velint, quòd Lupa ibi Remum & Romulum nutrivit, *λυκαῖον.* Ovid.2.Fastor.

Illa loco nomen fecit, locus illa Lupercal:
Magna dati nutrix præmia lactis habet.

Lupercãlia, [*λυκαῖα.* Ger. Fäst so im Hornung zu ehren des Hirtengotts Panos gehalten worden.] Solennia quædã sacra dicebantur, quæ mense Februario à Lupercis fiebant in honorem Panos pastorum Dei. Cic. ad Quint.Frat.lib.2. Hodierni diei res gestas Lupercalibus habebis. Servius enarrãs illud Virg.lib. 8.Aen.Hic exultantes Salios, nudosq; Lupercos. Quum inquit, in honorem Panos Lupercaliorum solennitas celebraretur, pecora Romanorum subitò à latronibus rapta sunt. Illi projectis vestibus, persecuti sunt latrones, quibus oppressis, & receptis animalibus, propter rem à nudis prosperè gestam, consuetudo permansit, ut nudi Lupercalia celebrarent.

Lupercī. [Germ. Pfaffen des Hirtengotts Panos / welche auff seinen Fästen nackend durch die Statt Rom lieffen.] Sacerdotes erant Panos pastorum Dei, qui Lupercaliorum die nudi per urbem cursitabant, prægnantiumq; mulierũ manus, uterosq; caprina pelle feriebant: qua re & fœcunditatem, & facilem partum fieri putabant. ¶ Dicti autẽ creduntur Luperci à Pane Deo pastorũ, cui sacra & ritus faciebãt in Lupercali. Græci enim Panα vocant Lyceum, deducto nomine *ἀπὸ τῦ λύκυ*: hoc est, à lupo quod oves à lupis tueri credebatur. Vel à Lycæo monte Arcadiæ, in quo Pan colebatur. Ovid.2.Fast. Quid vetat Arcadię dictos de mõte Lupercos? Faunus in Arcadia templa Lycęus habet. Cic.2 Phil.insectatur M. Antonium, quòd in Lupercalibus, in quibus sedebat Cæsar amictus toga purpurea, in sella aurea coronatus, se Lupercum exhibuerit.

Lũpĭa, Germaniæ fluvius Pomponio lib.3: Conjectura est, inquit Vadianus in Melam, eum esse, quem hodie *Neccharum* vocant, qui haud longè à Danubii fontibus ortus, per Vvirtembergensem ducatum lapsus, moxq; in occasum versus, Rhenũ seorsum illabitur. Strabo longè secùs quàm Pomponius, Lupiam in Visurgim deferri ait, ut Lupiæ nomine non Necharus, sed is amnis, quem hodie *Fuldam* vocant, intelligatur. Tacitus (adeò in ea tantilla variant scriptores) lib. Augustæ historiæ 2: Lupiam vocat amnem non in Rhenũ: sed in Oceanũ elapsum. Hæc Vadianus. Cujus viri alioqui diligentissimi lapsum tam supinum satis mirari non possum, præsertim in suæ Germaniæ chorographia: Constat enim Lupiam Bructerorum (hodie Vvestphalos appellant) fluvium esse, qui etiam hodie nomen retinet, u tantummodò in i mutato, nõ procul à Badenborna nascentem, ad cujus caput extat oppidulum, quod Germani sua lingua Lipenspringe/ quasi Lipiæ fontẽ appellant: aliudq; circa mediũ ferè fluminis tractum visitur oppidulum, quod eodem cum fluvio nomine Lipiam nominãt. Labitur autem in Rhenum (quod & Mela asserit) circa Vesaliam agri Clivensis oppidum.

Lupfurdum, Ptolemæo lib.2.cap.11, Vrbs Germaniæ, hodie *Myssna.* Vulgò Meissen.

Lusitania, niæ, [*λυσιτανία.* Germ. Das Königreich Portugal in Hispanien.] Tertia Hispaniæ pars, ad Septentrionem Durio amne à Tarraconensi provincia, ad Austrũ à Bætica Ana fluvio dirempta: cujus descriptionem vide apud Plin. lib.4.cap. 21, & Ptolemæum lib.2.cap.7. Strabo tamen lib.3. Lusitaniã ad Austrum Tago flumine terminat. Dictam autẽ volunt Lusitaniam à Luso, & Lysa Liberi patris comitibus, qui cũ bacchantes in Hispaniam secuti sunt, ut tradit Plin. lib.3. cap.1. Hodie *Portugalliam* appellant.

Lũsĭus, [*λύσιος.* Germ. Ein fluß in Arcadia / in welchem Jupiter zum ersten mahl soll gebadet haben.] Arcadiæ fluvius frigidissimus, Gortynam vicum præterfluens, in quo Iovem primùm ablutum fuisse Arcades asserunt: unde & nomen accepisse putatur. V. de Cæliũ Rhod.lib.18.cap.ult. ¶ Fuit & Lusius quidam, Mercurii ex sorore nepos, qui quum Trebonio generoso adolescentulo vim afferre conaretur, ab eodem occisus est. Valer.lib.6.cap.1, Clusium appellat.

Lũspĭæ, *λυσπία*, Ptol.lib.3.ca.1, Calabriæ urbs, Lupia Plinio.

Lũsĭi, *λυσοί*, Vrbs Arcadiæ, ubi Melampus Præti filias lavit, & ab insania liberavit. Civis Lusius, Lusiates, Lusęus. Steph.

Lũtētĭa, [Vulgò *Paris.* Germ. Parys die hauptstatt in Franckreich.] Parisiorum urbs celeberrima, primùm in Sequanæ insula condita, nunc præter insulam utranque ripam latissimis occupans ædificiis, cumq; maximis Europæ urbibus magnitudine certans & frequentia, Græci *λευκετίαν* nominant, à parietum (ut quidam existimant) albedine. Meminit hujus urbis Strabo libro.4.

Lutzemburgum. [Germ. Lützelburg.] Vrbs in Gallia Belgica sita.

L ante Y.

Lyæŭs, æi, pen. prod. [*λυαῖος.* Germ. Ein zunam Bacchi oder des Weins.] Vnum ex Liberi patris cognominibus: inde impositum, quòd immoderatus vini usus pariat *λύσιν*: hoc est, rixá & seditiones. Aut certè *παρὰ τὸ λύειν τὰ μέλη τῶν μεθυσκομένων*: hoc est, ab eo quòd ebriorum membra solvat: unde & *λυσιμελὴς* à Græcis cognominatur. Virg.lib.4. Aen. Legiferæ Cereri, Phœboq;, patriq; Lyæo.

Lyæŭs, a, um, pro Lyæius. Virg.1.Aen. Regales inter mensas, laticemq; Lyæum.

Lyĕăbĕtŭs, beti, pen.prod. *λυκαβητὸς* Suidæ, Atticæ mons est, apud Plin.lib.5.cap.7.

Lyĕæă, *λυκαῖα*, Sacra erant in Lycæo Arcadiæ mõte in honorem Panos fieri solita, quæ postea ab Evandro in Arcadiam translata, Lupercalia dicta sunt, ut placet Ovid.lib.2.Fast. Pausanias tamen in Arcadicis Lyceæ Iovis sacra fuisse tradit, à Lycaone Pelasgi filio ad Iovis Lycęi aram primùm instituta. Vide Cælium Rhodig.lib.24.cap.17.

Lyĕæŭs, æi, [*λύκαιον.* Germ. Ein Berg in Arcadia dem Jupiter zugeeignet.] Arcadiæ mons, Iovi sacer, teste Pausania in Arcadicis, olim etiã Olympus & *ἱερὸς, κορυφὴ*; id est, *sacer vertex* ab incolis appellatus, quod Iovem ibi educatum existimarent. In quo etiam monte Iovis Licęi ara fuit, à Lycaone Pelasgi filio primùm consecrata: quam quũ postea mactati pueri sanguine respersisset, in lupũ dicitur esse transformatus. Erat ibidem & Iovis Lycæi lucus, quem si quis lege spreta esset ingressus, annum supervivere negabatur. Item fons insignis, nomine Agnę, tam admirabilis naturæ, ut re divina ibi curiosiùs peracta, quernoq; ramo aqua leviter commota, mox densus inde surgeret vapor nebulæ assimilis, quæ non multò pòst effecta nubes, aggregatis item aliis, largos demitteret imbres. Hæc Pausanias. Constat tamen Lycæum montẽ non soli Iovi, verumetiã Pani sacrum fuisse. Virg.1.Geor. Ipse nemus linquens patriũ, saltusq; Lycęi, Pan ovium custos, tua si tibi Męnala curæ, Adsis ô Tegeæe favens. Hinc etiam Lycæus passim à Poëtis cognominatur. Idem lib. 8. Aen. gelida monstrat sub rupe Lupercal, Parrhasio dictum Panos de more Lycæi.

Lyĕāmbēs, bis, per tertiã: vel Lycambes, bæ, per primã declinationẽ, *λυκάμβης*, Neobules pater fuit, qui quum filiã Archilocho Poëtæ despondisset, postea q; pœnitẽtia ductus, nõ tradidisset, tã acerbo carmine ab eo est perstrictus, ut unà cũ filia laqueo vitã finierit. Hor. in Epod. Ode 6: in malos asperrimo Parata tollo cornua: Qualis Lycambe spretus infido gener.

Lyĕāmbēŭs, a, um, pen. prod. Ovid. in Ibin: Tincta Lycambeo sanguine tela dabit.

Lyĕōn,

Lȳcāōn, pen. prod. genitivo Lycaonis, pen. cor. [λυκάων. Ger. Ein König in Arcadien/welchem Jupiter vmb einer mißhandlung willen zu einem Wolff verwandlet hat.] Arcadiæ Rex fuit, Pelasgi filius, quem Iupiter, quòd aram suam in Lycæo monte, mactato puero, sanguine respersisset, in lupū mutavit: ut scribit Pausanias in Arcadicis. Ovid. tamen lib. 1. Metam. omninò aliam tradit transformationis hujus causam, quæ sic habet: Iupiter aliquando quum multa de humani generis impietate inaudisset, neq; tamen omnia crederet, ut rem omnem certiùs exploraret, relicto cœlo, in terras descendit: aliquotq; regionibus peragratis, tandem sub noctem in Arcadiam pervenit ad Lycaonis regiam, ubi quum se Deū esse significasset, vulgusq; se ad sacrificia accingeret, irridens credulitatem eorum Lycaon, ea ipsa nocte se periculum facturum esse dixit, deúmve an mortalem hospitio suscepisset: conatusque est noctu dormientem interimere. Quod quum frustrà tentasset, alia ratione rem aggressus est Habebat obsides à Molossorum gēte ad se missos: horum unum jugulavit, partimq; assum, partim elixum Iovi epulandum apposuit. Cujus rei immanitate indignatus Iupiter, regiā tyranni immisso fulmine exussit, ipsumq; in sylvas fugientem, in lupum transformavit. ¶ Alius fuit Lycaon Nelei filius: & frater Nestoris, quem Hercules capta Pylo interemit. ¶ Alius item fuit Priami filius ex Laothoë Atlai Lelegum regis filia, quem Achilles in bello Trojano interemit: ut placet Homer. lib. 21. Iliad. ¶ Lycaon item faber insignis fuit ex Gnosso Cretæ urbe, artifex ejus ensis, quem Ascanius dedit Euryalo: de quo Virg. 9. Aen.

Lȳcāŏnĭă, [λυκαονία. Ger. Ein herrliche Landtschafft des minderen Asiæ, stosset gegen auffgang an Berg Taurum] Asiæ regio, Cappadociæ pars, secundùm Ptolemæum ad Taurum montem pertingēs ea in parte, qua Pamphyliæ imminet. Vrbes habet Iconium, Adopissum, Cannam, Paralaida, aliasque complures, quas vide apud Ptolem. lib. 5. cap. 6. ¶ Lycaonia item olim appellata fuit Arcadiā, à Lycaone Rege, Pelasgi filio, & patre Arcadis, à quo deinde Arcadia dicta fuit.

Lȳcāŏnēs, pen. corr. λυκάονες, Populi Lycaoniæ, in finibus Cappadociæ ad Taurum montem, qui & Lycaonii appellantur. ¶ Lycaones alii à Ptolem. lib. 5. cap. 2, collocantur in finibus Lyciæ, non procul à Themizoniis.

Lȳcāpsŭs, λυκαψός, Vicus prope Lydiam, Stephan.

Lȳcāstæ, λυκάστη, Filia fuit Priami ex concubina, cujus amore flagrans Polydamas Antenoris & Theanûs sororis Hecubæ filius, eam uxorem duxit. ¶ Fuit item Lycaste meretrix nobilis, apud Drepanum Siciliæ urbem, ob formæ excellentiam Venus appellata, quæ quum Buten, Amyci Bebryciorum Regis filium hospitio excepisset, ejus concubitu usa, Erycem ei peperit: quo factum est, ut apud posteros creditum fuerit, Buten ex Venere Erycē genuisse. Vide suprà in dictione BVTES.

Lȳcāstŭs, λύκαστος, Vrbs Cretæ, ita dicta à luporum multitudine, quæ ibi esse perhibetur, Strabo lib. 10.

Lȳcēum, pen. prod. [λύκειον. Ger. Die schul Aristotelis bey Athen.] Gymnasii celeberrimi nomen juxta Athenas, in quo Aristoteles frequentissimo auditorio philosophiam profitebatur, quemadmodum Plato in Academia. Cic. 1. Academ. Qui erāt cum Aristotele, Peripatetici dicti sunt: quia disputabāt inambulantes in Lyceo. ¶ Fuit & Lyceum gymnasium Ciceronis in fundo Tusculano, à nomine scholę Aristoteliçe ita dictum, de quo lib. 1. de Divin. Nuper, *inquit*, quum essem cum Qu. Fratre in Tusculano, disputatum est. Nam quum ambulandi causa in Lyceum venissemus (id enim superiori gymnasio nomen est) Perlegi (*inquit* ille) tuum paulò antè tertium de Natura deorum. Hujus nominis penultima producitur à Cicerone in versu illo: Inq; Academia umbrifera, nitidoq; Lyceo, Fuderunt claras fœcundi pectoris artes.

Lȳchnĭdŭs, λύχνιδος, Vulgò *Ocrida*, Macedoniæ oppidum, sub Candavia monte situm, ad viam Egnatiam, quæ ab Apollonia, mariq; Adriatico in intimam Macedoniam ducit. Autor Strabo lib. 7, & Ptolemæus lib. 3. cap. 14.

Lȳchnītĭs, idis, λυχνίτις, Lacus est in Occidentali tractu Macedoniæ, sub Carnania monte: cui imminet oppidum nomine Lychnidus. Vide Stephanum περὶ πόλεων, & Strabonem libro 7.

Lȳcĭă, [λυκία. Germ. Ein Landtschafft des minderen Asiæ zwischen Pamphyliam vnd Cariam gelegen.] Regio minoris Asiæ, inter Pāphyliam & Cariam sita: olim (si poëtarum fabulis credimus) Chimæræ monstri ignibus infestata. Cujus fabulæ occasionem præbuit Chimæra ejus regionis mons, crebrò ignem eructans. Dicta est autem Lycia à Lyco Pandionis filio. Vrbem habet Pataram Apollinis oraculo celebratam: à qua Apollo Patareus cognominatur. ¶ Est & urbs Arcadiæ. Gentile Lyceates, Stephan. ex Pausan.

Lȳcĭŭs, Gentile. Virg. 1. Aen. Vnam quæ Lycios, fidumq; vehebat Orontem.

Lȳcĭŭs, a, um, adjectivum: ut, Lyciæ sortes, apud Virg. 4. Aeneidos: id est, sortes Apollinis, qui in Lycia apud Pataram responsa edebat.

Lȳcĭdās, dæ, λυκίδης, Nomen Centauri unius ex iis, qui Pirithoo Hippodamiam sponsam eripere conati, à Lapithis interempti sunt. Ovid. 12. Metamor. At non Eurynomus, Lycidasque & Aræus, & Imbreus Effugêre necem. ¶ Est & nomen pastoris apud Virg. 9. Aeglog.

Lȳcĭmnĭŭs, sive potiùs Licymnius, λυκίμνιος, Avus maternus Herculis: quem Tlepolemus, ejusdem Herculis ex Astiochia filius, jam ætate provectum, interfecit. Autor Homerus in Catalogo.

Lȳcĭscă, [Germ Ein Wölfflein / ein Hunds nam.] Nomen canis propriū, à lupi (ut videtur) similitudine impositum: sive ab eo, quòd lupum coërceat. Virg. 3. Aegl. multùm latrāte Lycisca. Servius Lycisas vocari arbitratur canes ex lupo & cane fœmina natas: cujusmodi in Cyrenaica Libya gigni scribit Aristoteles Plin. lib. 8. c. 21, hoc genus hybridas Crocutas vocat, omniaq; dētib. frāngere ait, & devorata protinùs cōquerere.

Lȳcĭŭs, [λύκιος. Germ. Ein zunam *Apollinis*, oder der Sonnen.] Apollinis cognomē. Vel ἀπὸ τῆς λυκῆς, quo nomine prisci Græcorum dicebant lucem illam, quæ præcedit Solem. Vel (quod veriùs puto) à Lycia Asię regione, in qua præcipuè colebatur. Habet enim ea regio Pataram urbem Apollinis oraculo insignem. Non enim sunt audiendi, qui quòd lupi naturam imitetur hauriendo humore vi caloris vehemētiore, Lycium dictum contendunt.

Lȳcŏmēdēs, λυκομήδης, Scyri insulæ Rex, cui Thetis filium suum dormiente præceptore suo Chirone clàm raptum servandum tradidit, ut ibi inter ejusdem Regis filias (erat enim facie venusta, & eleganti, ita ut facilè pro puella sese gereret) muliebri habitu indutus latitaret, ne ad bellum Trojanum, à quo nō reversurum sciebat, proficisci cogeretur. Apud quem quum delitesceret, Deidamiā Regis filiā vitiavit, & ex ea Pyrrhum suscepit. ¶ Fuit & alter Lycomedes Creontis filius, cujus meminit Homer. lib. 9. Iliad.

Lycon, [λύκων. Germ. Ein wolberedter Philosophus auß Troade in Asia bürtig.] Philosophus Peripateticus fuit, ex Troade Asiæ regione, in dicendo adeò suavis, ut pro Lycone Glycon nominaretur: tracto nomine à dulcedine. Hic fuit cultu & vestium mollitie nitidissimus. Lucta & pilæ lusione exercebatur. Periit podagrę morbo annos natus septuaginta quatuor. ¶ Fuit præterea Lycon quidam Orator, unus ex accusatoribus Socratis, de quo Laërtius in vita Socratis. Fuerunt & alii ejusdem nominis, quorum meminit idem Laërtius.

Lycone, λυκώνη, Vrbs Thraciæ. Gentile Lyconeus. Stephan.

Lȳcŏphrōn, λυκόφρων, Poëta, patria Chalcidensis, natura quidem Sophoclis grammatici: adoptione verò Lyci Rhegini historici filius, inter septem poëtas, qui Plejades dicebantur à numero stellarum, à Philadelpho Ptolemæo receptus. Erant autem hi, Theocritus, Aratus, Nicander, Apollonius, Philiscus, Homerus junior, & Lycophron. Tragœdias ejus enumerat Suidas. Scripsit & Alexandram, poëma valde obscurum, in quo agit de vaticiniis Cassandræ: exorsusq; ab Hercule, & rebus Trojanis, prosequitur usq; ad Alexandrum Macedonem. De hujus morte Ovidius in Ibin: Vtq; cothurnatum periisse Lycophrona narrant, Hęreat in fibris fixa sagitta tuis. ¶ Alius fuit Periandri Corinthiorum Regis filius ex Melissa, Proclis Epidauriorum Tyranni filia, quam quum Periander gravidam ictu calcis occidisset, Lycophron cū Cypselo fratre suo ad Proclem se recepit. Verùm repentè filios Periandro quum Procles dimittere cogeretur, flens admonuit, meminisse eos debere quisnam matrem eorū occidisset. Quod verbum tàm altè Lycophronis menti insedit, ut Corinthum reversus, adduci non potuerit, ut aut patrem prior salutaret, aut ab eo cōpellatus, verbum ullum responderet. Qua filii pertinacia irritatus Periander, ædibus eum ejecit, edicto simul proposito, Apollini ut sacer esset, quisquis eum tecto reciperet. Cujus edicti metu quum ab omnibus excluderetur, quarta demum die in porticu quadam à patre inventus, illuvie squalidus, & inedia tantùm non enectus, blandeq; ab eo invitatus, ut posita pertinacia regni successionem miserrimo præferret exitio, nihil aliud respondit, quàm caput ejus Apollini deberi, quòd contra edictum in colloquium suum veniisset. Periander itaque animadvertens gravius esse malum filii, quàm cui facilè mederi posset, in Corcyram (nam & illi imperabat) eum ablegandum curavit. Verùm quum ingravescente jam ætate Periander sibi conscius esset, se deinceps tyrannidi administrandæ minus idoneum esse, missa ad Lycophronem sorore, ad regni administrationem eum evocavit. Cui quum ille respondisset, se patre vivo Corinthum non reversurum, hanc ei conditionem tulit Periander, sese in Corcyram concessurum, modò ipse ad tyrannidis successionem sese in Corinthum conferret. Id approbante filio, Periander consecnsa navi, in Corcyram cursum tenuit, futurum ratus, ut filius mitteretur Corinthum.

rinthum. Quæ res eum magnopere fefellit. Edocti enim de his omnibus Corcyræi, qui Periandro malè cupiebant, ut adventum ejus intercluderent, Lycophronem interimunt. Quod facinus tam indignè tulit Periander, ut insulam vi ingressus, trecentos primorum Corcyræorum pueros Sardis ad Halyatten Regē miserit castrandos: qui tamen quum Samum appulissent, beneficio Samiorum servati sunt, & incolumes domum remissi. Vide Herodotum libro tertio, & Laertium in Periandro.

Lycopolis, λυκόπολις, Vrbs Aegypti, à lupis dicta, quòd Aethiopas Aegyptum incursantes, lupi facta acie usque ad urbem Elephantinam repulissent. Ibi Aegyptii Lycopolim condiderunt à bestiis illis ei nomen imponentes: quas etiam pro diis coluerunt. Autor Diodorus lib. 2. Germanicè dici posset Wolffstatt.

Lycorea, λυκώρεια, Vicus in Delphis à Lycoreo rege. Civis Lycorus, Lycoreus, Lycorites. Est & Lycoreus Iupiter, & λυκώρειον per ω reperitur, Steph.

Lycoris, λυκωρίς; Voluminii Senatoris liberta fuit, vero nomine Citheris dicta; miserè à Cornelio Gallo adamata: quo tamen spreto, Antonium in castra sequuta est. Virgil. 10. Aeglog. -tua cura Lycoris, Perque nives alium, perque horrida castra sequuta est.

Lycormas, λυκόρμας Stephano, Fluvius est Aetoliæ, flavas arenas volvens. Hic postea Evenus ab Eveno Rege Aetoliæ, qui se in illum præcipitavit, appellatus est, teste Strabone lib. 7. Ovid. lib. 2. Metamorph. Arsurusque iterum Xanthus flavusque Lycormas.

Lycosthene, λυκοσθένη, vel λυκοσθένεια, Vrbs Lydiæ, Steph. Gentile Lycostheneus, vel Lycosthenites.

Lycozea, λυκόζεια, Vrbs Thraciæ, Cives Lycozei, Steph.

Lycosura, λυκόσουρα; Vrbs Arcadiæ in Lyceo monte, inde Lycosureus. Stephanus.

Lyctonia, Vrbs Cretæ insulæ, ut notat Tortelius.

Lyctus, λύκτος, Cretæ urbs, edito in loco sita: unde & Lython quidam appellaverunt, teste Stephano, de urbibus, & Strabone lib 10.

Lyctius, gentile, λύκτιος: ut, Lyctius Idomeneus apud Virg. 3. Aeneidos.

Lycurgus, [λυκοῦργος. Ger. Ein Bruder Eunomi des Lacedæmonischen Königs / welcher sich nach des absterben des Reichs vnderwunden / vnd mit gutē Gesatzen angerichtet hat.] Nobilis Spartiata fuit, Polydectæ filius, & frater Eunomi Lacedæmoniorum Regis: cui etiam in Regnum successit, ignarus Eunomum uxorem gravidam reliquisse. Quòd ubi primùm cognovit, posito Regis nomine, Prodici: hoé est, tutoris nomen assumpsit, regiq; adulto (Charilao ei nomen erat) regnum fideliter restituit. Verùm quum civitatem pessimè institutam animadverteret, ad constituendam salubrioribus legibus Rempub. animum adjecit. Conscriptis itaque iis, quæ longa peregrinatione didicerat civitati utilia fore, Delphos sese contulit, ut Dei quoque consilium in re sanctissima exploraret. Quumque Pithia consilium ejus à Phœbo maximè probari, deiq; potiùs quàm hominis inventum esse respondisset, alacrior ad peragendum institutum factus, foro aliquot armatis occupato, leges suas perfert. Quibus quum jam cives mediocriter assuefactos videret, ut quas tulerat leges, æternas quoq; redderet, hanc rationem commentus est. Simulat adhuc quiddam superesse, quod ad civitatis salutem pertineret, quod tamen inconsulto oraculo aggrediendum non esset: eaque de causa se Delphos proficisci velle: Interim tamen Reipubl. interesse, ut leges, quemadmodum latæ erant, in reditum suum inviolatæ servarentur: idque ita futurum primùm à Regibus, deinde à cæteris omnibus jusjurandum exegit. Profectus itaque Delphos, quum Pythiam respondentem audisset, nihil legibus illis absolutius esse, fœlicissimamq; fore civitatem eam, in qua illæ quàm diutissimè servarentur, constituit sibi ampliùs in patriam non esse redeundum, ne illi aliquando jurejurando soluti, leges suas excuterēt. Misso itaq; Spartam oraculo, amicosq; itineris comites amplexus, iisq; dimissis, Cirrham concessit, ubi mox suis sibi manibus necem consciyit. Quanquam alii Crissæ, nōnulli etiam in Creta interiisse volunt: ubi etiam sepulcrum ejus apud Pergam eam urbem ostēditur. Spartani mortuo sacellū consecrarunt, & ob singularia ejus in patriam merita, divinos ei honorēs tribuerunt. Vide latiùs vitam ejus apud Plutarchum. ¶ Fuit & Lycurgus, Nemeæ Rex, & pater Archemori, alumni Hypsipyles: cujus meminit Statius lib. 5. & 6. Theb. ¶ Fuit & Lycurgus alius, Thraciæ rex filius Dryantis, qui, quòd Thracas immoderatè vino deditos conspiceret, vites omnes toto regno exeidi jussit: ut scribit Plutarchus eo in opusculo, quod de poëtarum utilitate conscripsit. Hinc datus est Poëtis locus fabulæ, Lycurgum infestissimo Bacchum odio prosequutū esse, adeò ut & nutrices illius, in Nysa latentes persequeretur, & Baccho ipsi tantum terroris incusserit, ut præcipiti fuga trajecto mari, in Naxum se receperit: ideoq; hæc numinum ira Lycurgum in furorem conversum: & quum vites quoque, ne Baccho in posterum libaretur, excidere vellet, tibias sibi succidisse: Hic est ille Lycurgus, cujus meminit Virgil. 3. Aeneid. Terra procul vastis colitur Mavortia campis: Thraces arant, acri quondam regnata Lycurgo.

Lycurgeus, a, um, penult. prod, λυκούργειος. Cic. ad Attic. lib. 1: Nosmetipsi qui Lycurgei à principio fuissemus, quotidie dimitigamus. Vbi interpres. Lycurgei: id est, optimates, legum asseclæ, & propugnatores: qualis Lycurgus apud Laconas legum conditor. Budæus sæverissimum interpretatur.

Lycus, λύκος, Bœotiæ rex fuit, Qui Antiopam Nycteī regis filiam uxorem duxit: quam postea, quum à Iove in Satyrum converso compressam cognovisset, repudiavit, Dircemque uxorem duxit: quæ verita ne Antiope cum Lyco in gratiam rediret, arctissimis eam in vinculis asservavit: quibus Iovis miseratione dissolutis, in Cithæronem montem profugit, ubi Amphionem & Zethū peperit: qui postea à pastore, qui ipsos nutrierat, de Lyci injuria edocti, eum una cum uxore interfecerunt. ¶ Alius fuit Lycus quidam exul Thebanus, qui id temporis quo Hercules ad inferos descenderat, rei benè gerendæ occasionem sibi oblatam ratus, Creonte occiso, regnum Thebanorum occupavit: quumq; jam Megaræ Herculis uxori vim inferre pararet, opportuno illius reditu oppressus est, & cum suis omnibus interfectus. Vide Senecam in Hercule furente. ¶ Fuit item Lycus, quidam ex Aeneæ comitibus, de quo Virgil. lib. 1: Nunc amici casum gemit, & crudelia secum Fata Lyci. ¶ Est etiam Lycus, λύκος, fluvius Ponti præter Heracleam Maryandinorum in Pontum Euxinum influēs. Autor Plinius lib. 2. cap. 103. ¶ Alius item est ejusdem nominis fluvius in Asia, Laodiceam præterfluens: cujus meminit idem Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Est item Lycus Germaniæ fluvius, Rhetos dirimens à Vindelicis, & præter Augustam Vindelicorum in Danubium illabens, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 12. [Germ. Der Lech.]

Lydda, λύδδα, Iudææ oppidum, ad occasum Iordanis fluvii, teste Ptolemæo lib. 5. cap. 16, & Plin. lib. 5. cap. 14. Vulgò Rama.

Lydia, [לוּד *Iudhim. λυδία.* Germ. Ein Landtschafft des mindern Asiæ, stossend an Phrygiam.] Regio Asiæ minoris, Crœso rege & Pactolo aurifero flumine notissima, quæ flexuosis Mæandri amnis recursibus perfusa, super Ioniam procedit, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad Septentrionem Mysiæ Meridiana parte Cariam amplectens. Lydia dicta est à Lydo Atyos filio, quum antea Mæonia vocaretur. Vrbes habet Philadelphiam, Hypepas, Magnesiam, & Sardis Crœsi regiam, totiusq; regionis caput. ¶ Hujus regionis incolæ Lydi dicuntur, qui primi aurum, argentumq; signarunt: primiq; caupones, institoresq; fuerunt. Autor Herodot. lib. 2. ¶ Lydus in meridie, λυδὸς ὡς μεσημβρίαν. In hominem insatiatæ aut etiam intempestivæ libidinis dictitabatur. Narrāt Lydos adeò libidine perditos fuisse, ut non tantùm nocte vacarēt voluptati venereæ, verùm etiam ipso meridie lascivirent, manibus fœdum opus peragentes. Vnde λυδίζειν dicunt Græci pro Lydorum more vitam agere. ¶ Lydus cauponatur, λυδὸς καπηλεύει. In effœminatos & voluptatibus addictos jaciebatur. ¶ Lydū in planitiem provocas, λυδὸν εἰς πεδίον καλεῖς. In eum competit, qui lacessit jamdudum ad id propensum ac promptum. Notati sunt Lydi, quòd ad bellū capessendū plus æquo propensiores essent.

Lydus, λύδος, Herculis filius ex Iole. Alter filius Athios, & frater Tyrrheni: à quo Lydia regio est appellata. Nā quum propter terræ sterilitatem Mœonia populum suum alere non posset, Tyrrhenus sorte jacta discedens, cum ingenti multitudine ad Italiam veniens, eam tenuit partem, quæ ad mare inferum versa est, & à se Tyrrheniam nominavit, mareq; ipsum Tyrrhenum. Lydus verò remanēs, Mæoniā de suo nomine vocitavit.

Lygdamus, λύγδαμος, Naxius quidam fuit, Pisistrato in recuperanda tyrannide adjutor. Herodot. lib. 1.

Lygdanum, Oppidum Theuthraniæ, quæ Mysiæ pars est, teste Plin. lib. 5. cap. 30.

Lyle, λύλη, Vrbs Arcadiæ. Gentile Lylæus. Stephan.

Lymira, Oppidum est Lyciæ, cum fluvio ejusdem nominis, in quem Arycandus influit, teste Plin. lib. 5. cap. 27. Ptolemæus transpositis vocalibus λίμυρα appellat.

Lyncestis, [λυγκηστις. Ger. Ein Fluß in Macedonien / welches Wasser trucken macht wie der Wein.] Macedoniæ fluvius est, cujus aqua pota non minus ebrietatem inducit, quàm si quis vino se ingurgitasset. Plin. lib. 2. cap. 103: Lyncestis aqua temulentos facit. ¶ Est etiam Lyncestis, idis, λυγκηστίς, Macedoniæ regio in Occidentem versa: cujus caput est Heraclea, teste Ptolemæo lib. 3. cap. 13. ¶ Hujus incolæ dicuntur Lynceſtæ, quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 10. Cæterum idem autor lib. 2. ca. 103, quod est de miraculis aquarum, fontium & fluminum, Lyncestis vim describit: Lyncestis (*inquit*) aqua quæ vocatur acidula vini modo temulentos facit.

Lyncestius,

Lyncēstĭus, a, um, Ovid. li. 15. Metam. Huic fluit effectu dispar Lyncestius amnis, Quem quicunq; parum moderato gurgite traxit, Haud aliter ritubat, quàm si mera vina bibisset.

Lynceus, dissyllabum, hujus Lyncei vel lynceos, penultima obliquorum correpta, λυγκεύς, Vnus ex Argonautis, tanta oculorum acie præditus, ut diceretur, vel parietem visu penetrare, & (ut ex historicis nonnulli prodiderunt, novissimam Lunã, primamq; eodem die in signo Arietis conspicere: quod paucis mortalium contigit vidisse. Hinc Valerius lib. 1. Argonaut. Solus transigit nubila Lynceus. Hunc Varro centum triginta millia passuum prospexisse scribit: solitumq; exeuntem à Carthagine classem Punicam, sumerumq; navium, ex Libycana specula manifestissimè notare. Solinus refert fuisse Strabonem. ¶ Fuit & Lynceus alius, frater Idæ, qui pro duabus Leurippi filiabus, quas desponsatas Castor & Pollux rapuerant, arma sumpserunt, initaq; pugna Castor Lyncei, Lynceus Pollucis manu occubuit. Idas verò, quum ipsum etiam Pollucem conaretur adoriri, immisso à Iove fulmine interiit. Vide Ovidium ad finem lib. 5. Fast. Apollonius tamẽ in Argonaut. Idam à Castore interfectum tradit: idq; Lynceum per abietem vidisse, & Castorem occidisse.

Lyncēus, a, um, per tres syllabas, & pen. prod. λύγκειος, denominativũ est à Lynceus formatũ. Ovid. 5. Fast. Pectora trajectus Lynceo Castor ab ense, Non expectato vulnere pressit humũ. Vltor adest Pollux, & Lyncea perforat hasta, Qua cervix humeros continuata tegit. In primo carmine, Lynceo, est adjectivum: in tertio Lyncea est accusativus à Lynceus primitivo.

Lȳncus, λύγκος, Rex Scythię fuit, qui missum à Cerere Triptolemum, ut hominibus frugum usum commõstraret, susceptũ hospitio, ut in se gloriam transferret, interimere cogitavit. Ob quam rem irata Ceres eum convertit in lyncem feram varii coloris, ut ipse variæ mentis extiterat. Hæc Servius. Ovid. 5. Metamorph. Rex ibi Lyncus erat, regis subit ille penates.

Lȳndus, Vide LINDVS.

Lynx, λύγξ, Vrbs Lydiæ juxta Gades, post Atlantem. Est insula Atlantis, & urbs Lynxo, λυγξός. Gentile, Lynxites & Lynxius.

Lȳrcēus, pen. prod. λυρκεῖος, Fons Arcadię sub Cynuria monte, ex quo Inachus fluvius oritur. Autor Strabo lib. 4. cap. 8. Stat. 4, Thebaid. Aret Lerna nocens, aret Lyrceus, & ingens Inachus. ¶ Stephanus Lyrceum agri Argivi montem esse ait, indeq; vicinam regionem Lyrceam appellari.

Lȳrcēus, lyrcea, lirceum, λύρκειος, Ovid. 1. Metam. -jam pascua Lernæ Consitaq; arboribus Lyrcea reliquerat arva.

Lȳrcēĭus, a, um, per quatuòr syllabas, λυρκήϊος. Valerius Flaccus lib. 1. Argonaut. -dominum Lyrceia tellus,
Antraq; deprensæ tremuerunt conscia culpæ.

Lyris, Vide LIRIS, per i Latinum.

Lyrnatia, λυρνατία, Chersonesus & parva regio Lyciæ. Gentile Lyrnaticus, Steph.

Lyrnēssus, [λυρνησσὸς Stephano. Germ. Ein Statt in Troade so Achilles im Trojanischen Krieg zerstöret hat.] Oppidum fuit Troadis ab Achille eversum, quum Priamo bellum, ob Helenam à Paride filio raptã à Græcis inferretur. Ex quo Briseida quoq; abduxit, occiso Minete ejusdem oppidi principe, quæ inde Lyrnessis ab Ovid. lib. 4, Trist. appellatur: Fertur & abducta Larnesside tristis Achilles.

Lȳrnēssĭus, a, um, inde deductum nomen λυρνησσιος Stephano. Virg. lib. 10. Aeneid. -Lyrnessius Acmon. Ovid. in Epist. Briseidis ad Achillem: Diruta Marte tuo Lyrnessia mœnia vidi.

Lȳsander, λύσανδρος, Lacedæmoniorum Imperator, homo factiosus, qui odium totius Græciæ in Lacedæmonios concitavit. Hujus ductu Lacedæmonii Athenienses, ducemq; eorum Cononen navali prælio superarunt: paulò pòst tamen eodem duce à Conone superati sunt terrestri prælio, in quo & Lysander ipse occisus est. Reliquam ejus vitam pete ex Plutarcho.

Lysanias, λυσανίας, Orator Græcus. ¶ Alter fuit Arcas, qui Lycaonem regno expulit.

Lysbona, [Ger. Lysibon / die Königliche Hauptstatt in Portugall.] Lusitaniæ urbs primaria, in Hispania sita.

Lysiades, λυσιάδης, Athenienses, Phædri philosophi filius. De quo Cic. Phil. 5. sic scribit: Lysiadem Athenienses plerique novimus: est enim Phædri philosophi nobilis filius, homo præterea festivus, ut ei cum M. Curio confessore eodem & collusore facillimè possit convenire, &c.

Lysias, λυσίας, Syracusanus genere, Cephali filius, unus è decẽ oratoribus, natus Athenis, quò pater se transtulerat. Puer Thurion coloniam migravit, rediit annos natus quadraginta septẽ, interq; principes oratores est habitus. De quo sic scribit Cicero in Bruto: Tum fuit Lysias (inquit) ipse quidem in causis forensibus non versatus, sed egregiè subtilis scriptor atq; elegãs, quem jam propè audeas oratorem perfectum dicere, (nam planè quidem perfectum, & cui nihil admodum desit, Demosthenem facilè dixeris) nihil acutè inveniri potuit in eis causis quas scripsit, nihil (ut ita dicam) subdolè, nihil versutè, quod ille non viderit: nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil enucleatè quo fieri possit aliquid limatius: nihil contrà grande, nihil incitatum, nihil ornatum, vel verborum gravitate, vel sententiarum, quò quicquam esset elatius.

Lysicrates, λυσικράτης, Atheniensis quidam, in quem aliquoties invehitur Aristophanes, quòd capillos jam canos nigro colore inficeret, quò juvenis etiam tum videretur. Erat autem alioqui simus, & deformis, & furax, & largitor, adeò ut locum fecerit proverbio: Λυσικράτης δωροδοκῶν, στρατηγὸς ἀθηναίων: hoc est, Lysicrates largitor, Athenienssium Imperator: quo opportunè utemur, quum significare velimus, penes eos summam esse potestatem, qui ut honores largitionibus sunt adepti, ita eosdem turpissimè habent venales. Autor Suidas.

Lysidice, [λυσιδίκη. Germ. Die Großmutter Herculis.] Filia Fuit Pelopis & Hippodamiæ, Pitthei soror, quæ Electrioni nupsit, & ex eo Alcmenam Herculis matrem peperit, ut inquit Plutarchus. Alii verò, inter quos est interpres Homeri, matrem Alcmenes nõ Lysidicem Pelopis, sed Anaxo Ancei cujusdam filiam dicunt.

Lysimachia, λυσιμάχεια, Vulgò Hexamili, Thraciæ Chersonesi urbs, ad Hellespontũ, ob terræ motum deserta. Plin. lib. 4. c. 11. ¶ Fuit & Lysimachia Aetoliæ urbs, ad Hydram lacum, quam & ipsam sua ætate fuisse prostratam scribit Strabo lib. 10.

Lysimachus, λυσίμαχος, Agathoclis filius è successoribus Alexandr. magni, Pergamo præfuit, ubi thesauri regis fuerũt. Hic illustri quidem Macedoniæ loco natus, virtute illustrior fuit: amore literarum ac philosophiæ ardebat adeò, ut Callisthenem tunc ab Alexandro afflictum, atque in vinculis habitum de virtute disserentem sæpiùs audiverit, poculumque ei, ac remedium miseriæ optanti propinaverit: Quod ægrè ferens Alexander, Lysimachum leoni objecisse dicitur: sed ille viribus fretus rem posteris prodendam fecit manum amiculo convolutam in os leonis inferens, adrepta lingua feram exanimavit, quo facto vehementiùs postea Alexandrò dilectus, & in honore maximo fuit. Vide Trogũ libro decimoquinto. ¶ Lysimachus, λυσίμαχος, natione Acarnan, Alexandri pædagogus, secundas post Leonidem obtinuit: nullo urbanitatis genere præditus, nisi quòd se Phœnicem: Alexandrum, Achillem: Philippum verò Peleum nuncupabat. Autor Plutarchus in Alexandro. ¶ Lysimachus item alius fuit, patria Atheniensis, Aristidis Iusti filius, qui ob memoriam paterhorum in Rempublicam meritorum, adeò charus populo fuit, ut quum à patre prorsus inops relictus esset, (fuit enim Aristides adeò pauper, ut in defuncti ædibus nihil præter veru ferreum fuerit inventum) publico tamen decreto centum ei agri consiti, totidemq; inculti jugera in Eubœa fuerint assignata, centumq; minæ ex publico numeratæ, & quaternæ drachmæ in singulos dies. Vide de his Plutarchum in vita Aristidis, & Demosthenem in oratione adversus Leptinen.

Lysippe, es, λυσίππη, Vna fuit filiarum Prœti, quæ & sorores quòd se Iunoni præferre non essent veritæ, tanto furore correptæ sunt, ut per agros discurrentes, se vaccas esse crederent. Vide IPHIANISSA.

Lysippus, [Germ. Ein weitberümpter Bildthauwer zu Sicyon.] Sicyonius clarissimus statuarius, qui ad sexcenta decem opera fecisse traditur, quorũ singula arti claritatẽ dare potuissent. Hic, teste Quintiliano, ad veritatem optimè accessit: quamobrem etiam Alexander ille magnus ab uno Lysippo se fingi voluit, ut pingi ab Apelle. Horat li. 2. Epist. ad Augustum: Edicto vetuit, ne quis se præter Apellem, Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra Fortis Alexandri vultum simulãtia. Cicero: Neq; enim Alexander ille gratiæ causa ab Apelle potissimùm pingi, & à Lysippo fingi volebat: sed quòd illorũ artem cùm ipsis tum etiam sibi gloriæ fore putabat, &c. ¶ Lysippus item poëta comicus fuit, cujus fabulas enumerat Athenæus.

Lysistrătus, pen. corr. λυσίστρατος, Lysippi statuarii frater fuit, qui primus signa ex gypso finxit. Vide Plin. lib. 35. cap. 12.

Lysius, [λύσιος. Germ. Ein zunam Bacchi] Liberi patris cognomen apud Bœotios, ἀπὸ τοῦ λύειν: hoc est, à solvendo impositũ. Ferunt enim Bœotios aliquándo à Thracibus deprehensos, partim captos, partim in fugã versos fuisse: ex quibus quum nonnulli ad Trophonii specum cõfugissent, visum est iis noctu, astantem Deum Liberi patris sibi auxilium promittere. Quo somnio alacriores redditi, Thracas ex insidiis adorti sunt: quos quum vino, somnoque obrutos invenissent, nullo negotio superarunt: receptisque suis, quum in patriam rediissent, Dionysio cognomento Lysio templum consecrarunt. Autor Heraclides Ponticus. ¶ Iulius Pollux, deos omnes qui averruncandi mali gratia colebantur, Lysios vocari ait, quos & ἀλεξικάκους & ἀποτροπαίους Graeci nominant.

Lytæ, λυταί, Exigua Thessaliæ regio, circa Peneum amnem: sic dicta, quòd Neptunus dissipatis aquis, Tempe ab inundatione liberârit.

Lythirambus, λυθίραμβος, Bacchi cognomentũ inde impositum

situm, quòd eo ex femore Iovis (cui interempta matre inſertus fuerat) in lucem proditùro, identidem Iupiter inclamaverit, λῦσ᾽ ῥάμμα: id eſt, ſolve ſuturam.

Lytus, Fluvius eſt minoris Aſiæ in Pontum defluens.

Lyxĕă, pen. prod. λύξια, Acarnaniæ oppidum, apud Steph.

M

MĀ, accentu circunflexo, μᾶ, Mulier fuit una ex iis quæ Rheam ſequebantur, cui Iupiter Bachum tradiderat educandum: quæ interrogata à Iunone cujus eſſet infans, ἄρες: hoc eſt, Martis, reſpondit. Vnde factũ eſt, ut Bacchus apud Caras Maſaris fuerit appellatus. Ipſa quoque Rhea Mâ appellata fuit: cui Lydi taurum immolabant: unde Lydiæ urbs Maſtaura fuit nominata. Vide Stephanum in dictione Maſtaura.

Macæ, μάκαι Stephano, Populi ſunt fœlicis Arabiæ, Carmanis oppoſiti, nardo, myrrha & thure abundantes. Autor Mela libro 3.

Macareæ, μακαρέαι, Vrbs Arcadiæ, à Macareo Lycaonis filio condita, quam Stephanus à Romanis *Beatam* vocari tradit. ¶ Gentile eſt Macareates, μακαρεάτης, eodem Stephano teſte.

Macareus, μακαρεύς, Aeoli filius, qui cum Canace ſorore concubuit, Vide Epiſtolam Canaces apud Ovidium.

Macaria, μακαρία, Herculis filia fuit, quæ ſe pro incolumitate publica manibus devovit. Vide Cælium & Eraſmum in proverbiis. ¶ Cyprus item inſula olim ob inſignem fertilitatem Macaria dicebatur. Autor Plin. lib. 5. cap. 30.

Macarios, μακάριος, Viri proprium eſt: quo nomine duo commemorantur à Suida, viri pietate juxta ac eruditione inſignes. Eſt autem Græcum nomen, quòd nos *Beatum* interpretamur.

Macaros, μάκαρος, Nomen eſt Cretæ inſulæ à temperie cœli. Plin. lib. 4. cap. 12.

Maccabæus, μακκαβαῖος, cum duplici c & diphthongo, nomen Barbarum, quo vocati ſunt viri illi fortiſſimi apud ſacras literas celebratiſſimi.

Macco, Oppidum Brachmanarum, populorum Indiæ apud Plinium lib 6. cap. 17.

Măcēdnŏn, μακεδνὸν, Pindi montis Theſſaliæ regiuncula, in Herod. lib. 1.

Măcĕdŏnĭă, [μακεδονία. Ger. Ein weite vnd gewaltige Landtſchafft in Griechenlãdt/zwiſchen den zweyen Meeren/*Epiro*/ *Thracia* vnd *Dalmatia* gelegen.] Latiſſima Europæ regio, duobus olim regibus & orbis terræ imperio clariſſima, antea Aemonia & Emathia appellata, quæ à tenuibus initiis, regum prudentia, gentisque fortitudine eò magnitudinis excrevit, ut centũ quinquaginta potita ſit populorum. Hanc à Septẽtrione, à Dalmatia, Mœſiaque montana ſejungunt: ab Occaſu mari Adriatico, ſive Ionio: ab ortu Aegæo abluitur. Meridianam oram Epiroticæ gentes, & ipſa Græcia excipit. Dicta Macedonia à Macedone quodam Oſiridis, ſive (ut Stephanus & Solinus ſcribũt) Iovis filio, & Thyę filię Deucalionis. Hinc deducitur gẽtile Macedo, onis, μακεδών, & poſſeſſivum Macedonicus, a, um, μακεδονικός.

Măcĕdo, μακεδών, pen. cor. Qui ex Macedonia ortus eſt. Luc. lib. 6: Quum tibi ſacrato Macedo ſervetur in antro. Cic. 5. Tuſcul. Alexander Macedo, quum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpiſſet, nónne tertio & trigeſimo anno mortem obiit?

Măcĕdŏnĭcŭs, μακεδονικός, Quicquid Macedoniæ eſt: unde Mare Macedonicum, quod eſt Aegæi pars, Macedoniam ab ortu abluens. Macedonius, a um. Ovid. 12. Metamor. Qui clypeo, gladioque, Macedoniaque ſariſſa.

Măcēllă, μάκελλα, Vrbs Italiæ, ſic dicta ἀπὸ τῆς μαλακισθείσης αὐτῇ φιλοκτήτου: hoc eſt, quòd Philoctetes in ea ægrotaverit. Gentile Macellæus. Stephan.

Măcĕſtŭs, μακεστός, Fluvius eſt Myſiæ, in Rhyndacum influens. Plin. lib. 5. cap. 31.

Măchærŭs, untis, μαχαιρεῦς Stephano, Arx Iudææ, ſecundum olim ab Hieroſolymis dignitatis locum obtinens. Plin. lib. 5. capite 16.

Machalaum, nomen Græcum compoſitum ex μάχη, quod pugnam ſignificat: & ἀλαὸς, cæcum & errantem. Oppidum in Brixiano agro, Iuſubrum clade nobile.

Măchāōn, [μαχάων. Germ. Ein Sohn *Aeſculapii* ein außbündiger Artzet.] Filius fuit Aeſculapii & Arſinoës (alii Coronidis, alii Heſiones filiæ Meropis, alii Xanthiones filium faciunt) Podalirii frater, & medicus inſignis, qui etiam cum reliquis Græcię principibus ad Trojam venit. Tãdem ab Eurypilo occiſus. Virg. lib. 2. Aen. Pelidesq; Neoptolemus, primusq; Machaon. De eo etiam Homer. 2. Iliad. Ab eo Machaonius deducitur. Hinc Machaoniam artem Poëtæ uſurpant pro Medicina.

Machlyæ, μάχλυες Herodoto, Populi Africæ ſupra Naſamones, quos Androgynos eſſe tradit Calliphanes, utriuſque naturæ inter ſe vicibus coëuntes. His Ariſtoteles tradit dexteram mãmam eſſe virilem, lævam muliebrem. Vide Plin. lib. 6. capite 2.

Macidos, Vrbs Thraciæ, quam Ptolemæus Madi nominat de genere vocabulo. Vide Vadianum in Melam, lib. 3. in deſcriptione Thraciæ.

Maciſtus, μακιστός Stephano, Oppidum eſt Thriphyliæ: hoc eſt, Elidis, quod Caucones inhabitarũt: ita dictum à Maciſto fratre Phryxi. Plin. lib. 4. ca. 6: Maciſtum enumerat inter Arcadiæ civitates.

Măcră, Campus eſt Iudææ, teſte Strabone lib. 16.

Macras, Regio Iudææ, mari proxima: de qua Strabo lib. 16.

Macra, [Ger. Ein fluß in Italien fleußt auß dem Berg *Apennino*/ vnderſcheidet *Liguriam* von *Hetruria*.] Fluvius ex Apennino fluens, Liguriam ab Hetruria dividens, ut ſcribit Plin. lib. 3. cap. 5. & juxta Lunam civitatem in Tyrrhenum mare influens. Vide Strabo. lib. 5. ¶ Eſt & Inſulę nomen in Carcinite ſinu, teſte eodem Plin. lib. 4. cap. 13. Ptolemæo Marcalla dicitur.

Macris, μάκρις, Inſula eſt exigua Eubœæ adjacens, olim ejus pars donec impetu maris fuit abſciſſa. Vide Plin. lib. 2. cap. 88. Stephanus Eubœam ipſam olim Macrim vocatam tradit.

Macrītius, μακρίτιος, vir Coûs fuit, Sinopes celeberrimo Põti urbis conditor. Vide Stephan. in dictione SINOPE.

Macrŏbĭī, [μακρόβιοι. Ger. Mitãgiſche Völcker des Morentãdts ſo lang läben.] Populi ſunt Aethiopiæ, ultra Meroën, ut inquit Solinus, quibus dimidio protẽſior eſt vita, quàm noſtra. Iuſtitiam colunt, amant æquitatem, plurimùm valent robore, & forma ſunt pulcherrimi.

Macrŏbĭŭs, μακρόβιος, Viri Cõſularis nomen eſt, qui fuit Servii coætaneus, qui in Somnium Scipionis Commentariorum libros duos, aliosq; ſeptem Saturnaliorum conſcripſit.

Macrocenii, montes, Vide MACROCEMNII.

Macrocephali, μακροκέφαλοι, Populi ſunt Themiſcyræ regionis quæ Ponto & Colchidi proxima eſt. Horum meminit Plinius lib 6. cap. 4, & Mela lib. 1.

Macrochir, [μακροχίρ. Germ. Langhand/iſt ein zunam Artaxerxis des Aſſyriſchen Königs geweſen.] Cognomẽ fuit Artaxerxis Aſſyriorum regis. Ideò illi impoſitum quòd alteram manum haberet longiorem. Latini *Longimanum* vertunt.

Măcrōcremnĭī, Montes ſunt non procul ab Iſtri fluminis oſtiis. Plin. lib. 4. cap. 12.

Macrōnēs, pen. prod. μάκρωνες, Populi Iberiæ, Albanis finitimi Plin. lib 6. cap. 10.

Macron Tichos, μακρὸν τεῖχος, Oppidum eſt Thraciæ non procul ab Iſthmo Cherroneſi: ita dictum à lõgo muro, quem Miltiades ibi à Propontide ad Melanem ſinum duxit, Cherroneſum à reliqua excludens Thracia. Autor Plinius libro 4. capite 11.

Macrŏpŏlĭs, μακρόπολις, Agri Syracuſani oppidulum, quod & Euryalus appellatur Stephano.

Macryes, μάκρυες, Libyæ populi ſunt Stephano, idem opinor, cum iis quos Herodotus & Plinius, Machlyes vocant. Vide ſuprà.

Măctŏrĭum, μακτόριον, Vrbs Siciliæ, apud Stephanum.

Macyberna, Vide MECIBERNA.

Macynia, μακυνία, Oppidum eſt Aetoliæ, in Taphiaſſo monte ſitum, de quo Strabo lib. 10. & Plin. lib. 4. cap. 2. Apud Stephanum Macrynia legitur, ſed corruptè: quod & ipſa literarũ ſeries, & alphabetici ordinis lex ſatis indicat.

Madaura, μάδαυρα, Civitas in confinio Getuliæ ſita, & Numidiæ, à qua Apuleius Madaurenſis eſt appellatus.

Madaurenſe. Plin. lib. 5. cap. 4. Vrbs in Africa libera.

Madian, [מדין Midhjáin. μαδιάν.] Vrbs quædam ab uno filiorum Abrahæ ex Cethura ſic vocata, quæ (teſte Hieronymo) eſt trans Arabiam ad meridiem in deſerto Sarracenorum contra Orientem maris Rubri. Vnde vocantur Madianei, & Madianea regio. Legimus & filios Chobab filii Raguelis Madianitæ ſoceri Moſi. Legimus & filias Madian. Sed hæc civitas homonyma ejus, juxta Arnonem & Areopolim, cujus ruinæ nunc tantummodò demonſtrantur. Vide MANDRENI.

Madytus, μάδυτος, ἡ μάδυτα, Vrbs Helleſpontis. Gẽtile Madytus, vel Madyteus. Stephan.

Mæă μαία, Civitas ad Helleſpontum Stephano.

Mæānder, [μαίανδρος. Germ. Ein berümpter Fluß in *Phrygia*, oder *Maeonia*.] cum dipthongo, qui & Męandrus. Fluvius Phrygiæ, ſive Mæoniæ, qui oritur è lacu in monte Aulocrene, plurimisque affluſus oppidis, & repletus fluminibus crebris ita ſinuotus redditur flexibus, ut ſæpè ad fontem credatur reverti. Vide Plin. lib. 5. cap. 29. Ovid. lib. 9 Metamorph. Non ſecùs ac liquidis Phrygius Mæander in undis Ludit, & ambiguo lapſu refluit atque, fluitque. Meander, inquit Strabo, flexuoſus eſt: quoniam alveus multas recipit mutationes, & multum limum deducẽs modò huic, modò illi ripæ adjicit. Hunc Poëtæ fingũt Oceani & Terræ filium fuiſſe, & Cyaneen Nympham

pham genuiſſe, quam poſtea Miletus Solis filius oppreſſit, & ex ea Caunum & Byblidem ſuſcepit. Vide Ovid. 9. Metamorphoſ. ¶Hinc obliquitates omnes Męandros vetères appellarunt: ut quum res agitur non ſimpliciter, ſed vafris & obliquis conſiliis: ſumpta metaphora à fluvio Mæandro, qui ſinuoſus ac flexuoſus labitur: unde & nomen habere videtur, quaſi oberret, quærens hominum conſortia. Cic. in Piſo. Quos tu Mæandros, dum omnes ſolitudines perſequeris, quæ diverticula, flexionesq; quæſiſti? ¶ More Mæandri illud fieri dicitur, quòd tortuosè, flexuoſęque fit. Columell. lib. 8. cap. 17: Oportebit autem nonnullis locis molas intercidi more Mæandri, parvis, ſed anguſtis itineribus. ¶ Mæāder etiam, teſte Nonio, picturæ genus eſt, in morem labyrinthorum flexuoſis ambagibus implexum, quod oris chlamidum addi ſolet. Virgil. 5. Aen. Victori chlamydem auratam, quam plurima circum Purpura Mæandro duplici Melibœa cucurrit. Vbi Servius: Mæandro duplici, flexuoſo. Et hoc dicit: Erat in chlamyde, flexuoſa, & inter ſe remeabilis purpura, in modum Mæandri fluminis Cariæ provinciæ. Feſtus neutr. gener. Mæandrum vocat hoc genus picturæ. Mæandrum, *inquit*, genus picturæ, dictum à ſimilitudine flexus amnis, qui appellatur Meandrus. ¶ Hoc etiam nomine dictus eſt mons Indiæ.

Mæchlínia, [Germ. Mechel.] Brabantiæ urbs celebris.

Mædi, *μαῶδοι*, Populi ſunt ſupra Macedoniam ſiti. Triballis & Dardanis vicini: quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 1. Scribitur autem hæc dictio per æ diphthōgum in prima ſyllaba, ad differentiam Medorum, qui in Aſia ſunt, Parthis finitimi.

Mænādēs, [*μαινάδες*. Germ. Vnſinnige volle vettlen/ſo *Baccho* ſein Feſt begingen.] Dictæ ſunt mulieres, quæ inſanientium ritu Bacchi Orgia celebrabant: unde & Bacchæ dicuntur. Mænades autem dictæ ſunt à verbo Græco *μαίνομαι*, quod ſignificat inſanire. Iuvenal. Satyr. 6: crinemque rotant ululante Thyapo Mænades.

Mænălŭs, [*μαίναλον* Ger. Ein hoher Berg in *Arcadia*.] Stephano, in ſingulari numero maſc. gen. teſte Diomede, & in plurali Mænala, neutr. gen. Arcadiæ mons altiſſimus, nō procul ab Argis, pinis refertus: ita dictus, *ἀπὸ τῦ μαίνεσθαι*, quod eſt furere, & inſanire: aut certè à Mænalo Lycaonis filio: ut annotavit Scholiaſtes Theocriti. Virgil. 10. Aeglog. Pinifer illum etiam ſola ſub rupe jacentem Mænalus. Idem 8. Aeglog. Mænalus, argutumque nemus, pinoſque loquentes Semper habet. Idem 1. Georg. -tua ſi tibi Mænala curæ, Huc ades ô Tegææ favens. ¶ Eſt & Mænalus Stephano *μαίναλος*, nomen civitatis Arcadiæ, à Mænalo Lycaonis filio.

Mænălĭŭs, a, um, Quod eſt ex Mænalo, Vnde Bacchus dictus eſt Mænalius. Et aper Mænalius, quem Hercules Euriſtheo attulit: & Verſus Mænalius: id eſt, Arcadicus. Virgil. 8. Aeglog. Incipe Mænalios mecum mea tibia verſus.

Mænărĭă, *μαινάρεια*, Inſula eſt in mari Liguſtico: ita dicta à męnis piſcibus, quorum ibi magna capitur copia. Meminit inſulæ hujus Plin. lib. 3. cap. 6.

Mænobora, *μαινόβωρος*, Vrbs Maſtienorum. Gentile, Męnoboreus. Stephan. qui alibi Maſtianos ad Herculis columnas habitare ſcribit.

Mænŏlēs, *μαινόλης*, Dictus eſt Dionyſius, quod Latinè totum furentem ſignificat: ſive quòd vino contrahitur ebrietas, quæ ſpecies eſt inſaniæ: ſive quòd à mulieribus furentibus, quas Bacchas vocabant, aut Mænadas, ſacra ejus celebrabantur.

Mæŏnĭă, *μαιονία* Germ. Die Landtſchafft in minderen *Aſia* ſo ſunſt Lydia genennet wird/ ſtoſſet an *Phrygiam* / *Ioniam*.] Lydia, eſt regio minoris Aſiæ, Phrygiæ ab exortu Solis vicina, ad Septentrionem Myſiæ, à Meridie Cariam amplectens, ad Occaſum ſupra Ioniam excurrens. Ita dicta à Mœone fluvio, ut Stephano placet. Mœoniam Strabo lib. 13, *κεκαυμένην χώραν*: hoc eſt, exuſtam regionem vocat, eamq; arboribus proſus carere tradit, præter vitem, vini jucundiſſimi feracem. Summam autem camporum faciem cinerulentam eſſe, petroſam & nigram aduſtionis quandam ſimilitudinem retinentem. Imminet autem Mæoniæ Tmoli montis rupes altiſſima, ex qua Pactolus fluvius defluit, aureas trahens arenas: unde & Chryſorrhoas dicitur. ¶ Inde Bacchus dictus eſt Mœonius. Virgil. 4. Georg. -capę Mæonii carcheſia Bacchi. ¶ Item Lydi dicti ſunt Mæonidæ, & mulieres Lydiæ Mæonides. Ovid 6. Metam. Meonis eluſam deſignet imagine tauri Europam. Quo in loco Mæonis accipitur pro Arachne puella Lydia.

Mæŏn, ŏnis, pen. gen. corr. [*μαίων*, Germ. Der Vatter des weltberümpten Poëten *Homeri*.] Pater fuit Homeri. Vnde & ipſe dictus eſt Mæonides: ipſiuſq; poëmata Carmina Mœonia paſſim appellantur à poëtis. Martialis: Perlege Mæonio cantatas carmine ranas.

Mæŏtĭs, pen. prod. [*μαιῶτις*. Germ. Ein groſſer See wie ein Meer in Scythia / in welchen Tanais vnd andere namhafftige Waſſer ſich außlären / das Pfützecht Meer.] Palus Scythica in regione Septentrionali juxta Phaſidis oſtium, hyeme congelaſcens: Tanaim, aliosque innumeros ferè recipiens fluvios, & Cimmerio Boſphoro à Ponto Euxino diſcreta: ita dicta ab accolis qui Mæotæ appellantur: de quo vide teſtimonium Plinii in dictione MAEOTE. Luca lib. 3: Quaque fretum torrens Mæotidos egerit undas. ¶ Aliquando utimur hoc nomine tanquā patronymico fœminino. Iuvenal. Satyr. 15: Tale quid excuſas Mæotide ſęvior ara Aegyptus? Quo in loco Aram vocat Męotidem, quæ erat in Taurica regione Thraciæ quæ non procul abeſt à Mæotide palude.

Mæŏtĭcŭs, a, um, Vt Mæotica tellus, Mæotica unda, quę paſſim leguntur apud Poëtas.

Mæŏtæ, penult. prod. *μαιῶται*, Dicti ſunt populi Scythiæ, non procul à Meotide palude, quæ ab illis nomen ſumpſit. Plin. lib. 4. cap. 12. à Buge ſupra Mæotin Sauromatæ, & Eſſedones: at per oram ad Tanaim, uſque Mæotæ: à quibus lacus nomen accepit.

Magarſus, *μάγαρσος*, Oppidum Ciliciæ juxta Mallum: de quo Plin. lib. 5. cap. 27. Stephano Verruca eſt editiſſima, non oppidum.

Magdeburgum, Vrbs præclara Germaniæ. Vulgò Meydenburg.

Măgdōlŭs, *μαγδωλὸς*, Aegypti oppidum apud Stephanum: cujus incolæ dicuntur Magdolitæ.

Magi, *μάγοι*, Populi ſub Caucaſo monte ſiti è regione Bactrianorum, quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 23.

Magía, *μαγία*, Illyrici oppidum eſt Stephano, cujus incolę Magiatæ dicuntur, & Magiani. ¶ Eſt & Magia fontis nomen in agro Syracuſano, apud eundem.

Măgnă Græcĭă. [Germ. Ein Landtſchafft *Italiæ* gegen Griechenlandt/ſetzt vnder Calabria.] Dicta eſt ea pars Italiæ, quæ à Tarento uſque ad Cumas eſt: vel (ut Plin. lib. 3. refert) quæ à Locris Italiæ fronte, ad Tarentum uſque protenditur. Sic dicta (ut Feſtus putat) quòd multæ, magnæque civitates in ea fuerint à Græcis conditæ. Vide Iuſt. lib. 10. Virg. 3. Aen. Effuge, cuncta malis habitantur mœnia Graiis. In ea Italiæ parte Pythagoras philoſophus, Architas, Parmenides, & Zeno ejuſdem ſectatores, & Ennius poëta viguerunt. A' quibuſdam tota Italia dicta eſt major Græcia. Ovid. in Faſt. Itala nam tellus Græcia major erat.

Magnata, *μάγνατα*, Ptolemæo, Vrbs Hyberniæ, à qua Magnate populi vocati ſunt. Vide Ptolæm. lib. 2. cap. 2.

Magnes, *μάγνης* Suidæ, Athenienſis antiquæ Comœdiæ ſcriptor tempore Epicharmi, docuit fabulas novem, vicit duabus. ¶ Magnes item alter Smyrneus puer, præ cæteris mortalibus formoſus: poëtica inſuper & muſica ornatus, corona inſignis aurea, atque habitu molliore indutus, civitates obibat multis dilectus, præſertim Gygi Lydorum regi. Parentes autem probrum hujuſmodi peroſi, capta occaſione comam ejus inciderunt: veſtem, ornatumque omnem laceraverunt. Qua re commotus Gyges, Magneſiis bellum intulit, quibus tandem ſuperatis revertens, Sardibus panegyricum celebravit magnificentiſſimum. Suid.

Măgnēsĭă, *μαγνησία*, Macedoniæ regio, Theſſaliæ annexa, de qua Plin. lib. 4. cap. 9. ¶ Eſt & Magneſia, Ioniæ oppidum ad Mæandrum fluvium, diſtans ab Epheſo (ſicuti ſcribit Plin. lib. 5. cap. 29,) ✕VI. M. paſſ. circa quam L. Scipio Aſiaticus Antiochum regem victum magna clade affecit.

Măgnēsĭă, æ, *μάγνησσα* Stephano, Mulier è Magneſia regione Theſſaliæ annexa: aut è Magneſia Ioniæ civitate. Horat. lib. 3. Carminum, Ode 7: Magneſſam Hippolyten dum fugit abſtinens. Maſculinum eſt Magnes, etis: quod de ſe facit fœmininum Magneſſa, quemadmodum à maſculino Cres fit fœmininum Creſſa.

Magnetes, *μάγνητες*, Qui & Magneſii, *μαγνήσιοι*, Populi vocati ſunt. Lucret. lib. 8: Et Magnetes equis, Minyæ gens cognita remis.

Măgnŭs pŏrtŭs, *μέγας λιμὴν*, Mauritaniæ Cæſarienſis oppidum eſt, à portus ſpatio ita appellatum: ut tradit Plin. lib. 5. capite 2.

Mago, Nobilium aliquot Pœnorum ducum nomen fuit: quorum primus rem ac diſciplinam Carthaginienſium vehementer auxit. Is ante bellum Punicum, ut Livius & Trogus referunt, cum CXX. navibus bello Tarētino auxilio venit Romanis, ægrè ferens Italiam ab externis invadi. Cui actæ à Senatu gratiæ, auxiliaque remiſſa. Duos moriens filios reliquit, Aſdrubalem & Annibalem, de quibus antè ſcripſimus. ¶ Mago, Annibalis frater, cauſa victoriæ apud Trebiam fuit, ſed apud Locros à Manlio clauſus, ab Annibale liberatur. Livius quoque lib. 30. ſcribit Magonem Annibalis fratrem, in agro Inſubrium vulneratum, quum in Africam per legatos revocatus navigaret, apud Corſicam obiiſſe. ¶ Mago alius à Scipione capitur apud Carthaginem in Hiſpania, Romamque per Lælium mittitur. ¶ Mago denique Afer, qui de Re ruſt. duo, detriginta volumina ſcripſit, de quo Columella libro 1: Verumtamen

runtamen Carthaginenſem Magonem vel ruſticationis parentem veneremur. Nam hujus octo & viginti memorabilia illa volumina ex Senatuſconſulto in Latinum ſermonem converſa ſunt. Hujus Magonis meminit & Servius, quem Virgil. in Georgic. ſcribit eſſe imitatum. Item M. Varro de re ruſtic. libro primo, capite primo, & Plinius libro 18. capite 2. ¶ Mago item oppidum eſt in minoribus Balearibus, ut ſcribit Pomponius in fine lib. 2.

Magog, [מגוג *magógh* μαγώγ.] Nomen viri, filii Iaphet, proprium à quo (ut ait Ioſephus lib. 1.) Magogæ dicti ſunt, qui à Græcis *Scythæ* dicuntur.

Maiă, [μαία. Germ. Ein Tochter *Atlantis* von welcher Jupiter den *Mercurium* geboren hat.] Atlantis filia fuit ex Pleione Nympha, ex qua Iupiter Mercurium ſuſcepit. Virgil. 8. Aeneid. Vobis Mercurius pater eſt, quem candida Maia Cyllenes gelido conceptum vertice fudit. At Maja (auditis ſi quicquam credimus) Atlas: Idem Atlas generat, cœli qui ſidera fulcit. ¶ Fuit & altera hoc nomine Fauni filia, cui in mellario vaſe, non mel, ſed vinum ſacrificabant. ¶ Majam item Græci amitam & materteram vocant: item nutricem & obſtetricem: denique mulieres omnes natu grădiores honoris gratia Majas ſalutabăt. ¶ Eſt item Maja, caucrorum genus maximum apud Ariſtot. lib. 4. Animal. μάϊα.

Malaca, μαλάκη Stephano, civitas in Hiſpania Bætica. Mela libro 2: Siga oppidum è regione Malacam urbem Hiſpanæ contemplatur.

Mălchus, μάλχος, Sophiſta fuit Byzantius, qui ſcripſit hiſtoriam à Conſtantino uſque ad Anaſtaſium. Suidas.

Măleă, [μαλία, μάλεα. Germ. Ein Vorgebirg in *Laconia*, ſo weit hinauß in das Meer langt bey welchem gefährlich iſt zu ſchiffen.] peninditferente. Promontorium Laconię, quòd per quinquaginta millia paſſuum in mare protenditur, ubi periculoſa eſt navigatio, propter adverſos ventorum flatus. Hinc eſt illud proverbium. Quum ad Maleam deflexeris, domeſticos obliviſcere. Virgil lib. 5: Ioniogue mari, Malæque ſequacibus undis. Stat. lib. 7. Thebaid. Raucæ circonſonat ira Maleæ. Dicta Malea, à Maleo Argivorum rege, qui in ea tẽplum pulchrum conſtruxit, quod Maleoticum appellavit. ¶ Maleacus ſinus, vide MALIACVS.

Mă'ĕvēntum, Hirpinorum urbs, poſtea auſpicatioris ominis gratia *Beneventum* appellatum. Vide Plinium lib 3 cap. 11.

Maleus, μάλεος, per ſimplex l, mons eſt Oretum. Indicæ gentis, juxta quem umbræ æſtate in Auſtrum, hyeme ad Septentrionem jaciuntur.

Maliaca, Hiſpaniæ Tarraconenſis urbs Ptolemæo, lib. 2. cap. 6. Vulgò *Malgrado*.]

Maliacus ſinus, [μαλιακὸς κόλπος. Ger. Der Meer ſchoß gegen *Eubœa*, in der Locrenſer Landtſchafft.] Locrorum, Epicnemidiorum eſt, è regione Eubœæ, in quem Sperchius fluvius influit, teſte Ptolemæo: ita dictus à Malieo oppido, cujus meminit Stephanus.

Maliea, μαλίεια. Vrbs Theſſaliæ, à qua populi Maliees, & mare vicinum Malieum dicitur, Vide Strab lib. 13.

Μαλιεύς, Stephano, Vrbs dicta à Malo filio Amphictionis, aut Amyti Bœoti. Hinc ſinus Maliacus. Gentile Maleus & Maleates: quod etiam à Malea promontorio Laconiæ derivatur. Stephan. Vide MELOS.

Malimnus, μάλιμνος, Siciliç mons eſt apud Theocritum, pomis refertus.

Mallada, μαλλάδα, Vrbs Perſica. Gentile Malladenus, Steph.

Malli μαλλοί, Indiæ populi à Mallo monte vicino ita dicti. Autores Plin. lib 6. cap. 17. & Strab. lib. 15.

Mallois, entis, μαλλόεις, Locus in Lesbo, ubi Apollinis templum eſt, ἀπὸ τῆ μήλε τῆς μαντῆς. Stephan.

Măllŏs, μαλλὸς, Ciliciæ oppidum clariſſimum, à Mallo conditore ita appellatum, ut ex Callimachi ſententia refert Steph. Lucr lib. 3: Mallos & extremæ reſonant navalibus Aegæ. Hodie vulgò *Malo*.

Măllōtēs, pen prod. μαλλωτὴς, A' Græcis appellatur mons Ida, ab ovium multitudine. Nam μαλλωτὴ, apud eos ſignificat vellus, vel pellem lanatam. Vide Cælium lib. 25. cap 1.

Măllŭs, μάλλος, Mons eſt in ea parte Indiæ, quæ eſt intra Gangem, à quo vicini populi Malli, μαλλοὶ, appelhãtur. Autor Plin. lib. 6. cap. 17.

Malſane, es, μαλσάνη, Oppidum eſt felicis Arabiæ, à quo ſit gentile Malſanites. Stephan.

Mălvă, Africæ fluvius Cæſarienſem Mauritaniam à Tingitana dirimens, teſte Ptolem. lib 4. cap. 1. Plin. lib. 5. cap. 2, Malvanam appellat.

Mamaus, μάμαος, Fluvius eſt Peloponneſi, in tractu Triphyliaco, non procul à Pylo, qui olim Amathus dicebatur. Autor Strabo lib. 8.

Mamarcina, μαμάρκινα, Vrbs Auſoniæ. Gentile Marmacinæus. Stephan.

Mămblĭă, Oppidum Aethiopię, ab ea parte, qua Africam ſpectat. Autor Plin. lib. 8 cap. 20.

Mămbrē [ממרא *mamré*. μαμβρή.] Mons juxta Hebron.

Mămercŭs, Præſul fuit Viennenſis, qui teſte Ptolemæo Lucēſi, anno CCCCLIIII, ſupplicationes primus inſtituit, quas *Rogationes* noſtri vocant, ob frequentes terræmotus, quibus ea regio infeſtabatur. Volaterranus. ¶ Mamercus item Pythagoræ filius creditur, inſigni humanitate, à quo Aemylia gens Romæ appellationem traxit.

Mămertŭs, Oſcorum prænomen, à Marte deductum, quem illi *Mamertem* appellarunt.

Mamers, Lingua Oſcorum dictus eſt, qui à Romanis detractione unius ſyllabæ *Mars*, & à Poëtis per epentheſim Mavors appellatur. *ăgns.*

Mamertes, Corinthius, filios fratris ſui Siſaponis libidine regnandi interfecit, maximo ſuo malo. Nam ubi Siſapo factum reſcivit, eum membratim diſcerpſit, ut eſt autor Ovid. in Ibin.

Mamertīnī, [μαμερτῖνοι. Germ. Völcker in Campanien *Italiæ*.] Populi Campani, qui quum Meſſanam colonos miſiſſent, ipſi quoque Mamertini potiùs, quàm Meſſanenſes ſunt vocati: & vinum eorum, cujus ager illic feraciſſimus eſt, Mamertinum. Plin. lib. 14 ca 6 Mart. lib. 13: Amphora Neſtorea tibi Mamertina ſenecta ſi detur, quod vis nomen habere poteſt. Dicti à civitate Mamertia, quę à Lacedæmoniis ſubverſa fuit, quòd Meſſenii quinquaginta virgines Lacedæmonias violare tentaſſent: & non conientientes, eas occidiſſent. Steph μαμέρτιον vocat.

Mamilĭa, æ, Telegoni filia, à qua Mamiliorum familia nomen traxit.

Mămūrĭŭs, μαμούριος, Faber ærarius laudatiſſimus, qui tempore Numæ floruit, & Saliorum ancilia cõfecit, ad ſimilitudinem ejus quod de cœlo deciderat. De hoc ſic ſcribit Feſtus: Mamurii Veturii nomen frequenter in cantibus Romani frequentabant: hac de cauſa, Numa Pompilio regnante, è cœlo cecidiſſe fertur ancile: id eſt, ſcutum breve, quod ideò ſic appellatum eſt: quia ex utroq; latere erat reciſum, ut ſummum, infimumque ejus latus medio pateret: unaque edita vox eſt: Omniumq; potentiſſimam fore civitatem, quãdiu id ea manſiſſet. Itaq; facta ſunt ejuſdem generis plura, quibus id miſceretur, ne internoſci cœleſte poſſet. Probatũ opus eſt Mamurii Veturii, qui præmii loco petiit, ut ſuum nomen Salii inter carmina canerent. Hæc ille Ovid. 3. Faſtor. Inde ſacerdotes operi promiſſa vetuſto Præmia perſolvunt, Mamuriumq; vocant.

Mamurra, Formiis natus, eques Romanus, & præfectus fabrorum C. Cęſaris in Gallia, qui primus Romæ in Cælio mõte parietes domus ſuæ marmore incruſtavit, nullamq; in ædibus columnã habuit, niſi è marmore: omnesq; ſolidas è Caryſtio, aut Lunenſi. Hic eſt ille Mamurra, Catulli Veronenſis carminibus proſciſſus, qui domũ ejus dixit habere, quicquid habuiſſet Comata Gallia. Hæc Plin. lib. 36. cap. 6.

Manæthus μάνεθος, Aegyptius fuit ex Dioſpoli urbe ortus, qui de Phyſiologia, & de Aſtrologia judiciaria carmen reliquit. ¶ Fuit & alter hoc nomine Mandeſius, ſacerdos apud Aegyptios. Vtriuſq; meminit Suid.

Mancinus, μάγκινος, Conſul fuit Romanus, qui quòd ignominioſam cum hoſtibus pacem erat pactus, ad liberandos religione Romanos, hoſtibus fuit dedituS.

Mandane, es, [μανδάνη. Ger. Ein Tochter *Aſtyagis* des Königs in *Media*.] Aſtyagis Medorum regis filia fuit, quæ patri per quietem viſa eſt tantum urinæ reddere, ut totam Aſiam inundaret. Quare quum ex magis didiciſſet fore ut qui ex filia ſua naſceretur, Aſiæ imperium obtineret, Medorum nemini eam tradere voluit uxorem: ſed Cambyſem quendam, mediocris dignitatis, hominem ſibi generum delegit: ex quo quum illa gravida eſſet effecta, rurſus Aſtyages ſomniavit, ex filiæ utero vitem egredi, quæ totam Aſiam obumbraret. Quo ſomnio exterritus, filiam gravidam ad ſe accerſit, filiumq; e ex ea natum cuidam ex intimis familiaribus, Harpago nomine, tradit necandum. Qui quum per ſe ipſe tam triſte miniſterium nollet exequi, Mitradati regio paſtori negotium illud cõmittit. Huic uxor erat nomine Spaco, quæ ſub idem ferè tẽpus mortuum enixa erat partum. Quare quum regium puerum intueretur forma inſigni præditum, eum pro ſuo educavit: qui poſtea ab avo agnitus, & in Perſidem ad matrem remiſſus, ubi primùm adolevit, Harpagi inſtinctu Aſtyagi bellum intulit, eumque in prælio capũ quoad vixit, penes ſe habuit. Vide Herod. lib. 1.

Mandanes, [μανδάνης Germ. Ein fürtreffentlicher gelehrter und weyſer Mann bey den Indiern zu den zeiten des groſſen *Alexandri*.] Gymnotophiſta fuit inſignis apud Indos, quem quum Alexãder per internuntios ad Iovis filii epulũ vocari juſſiſſet, & parẽti ampliſſima præmia, detractãti verò graviſſimũ proponeret cruciatũ, conſtãtiſſimè ferũt reſpondiſſe: Nec illũ Iovis filium eſſe, nec magnę parti terrarum imperare, nec ſe illius donis permoveri, cui nulla eſſet ſatietas, nec minas pertimeſcere, quòd

quòd viventi India abunde multa esset suppeditura: mortem verò tantùm abesse ut formidaret, ut multis etiam votis eam expeteret, quæ sese marcida senio carne liberatum, in puriorem, meliorem; vitam vindicaret. Vide Strabon. lib. 15.

Mandaræ, μανδαραὶ, Oxytonum, pars Cyri Macedoniæ: Incolæ μανδάρας, paroxitonum. Steph.

Mandianitæ, Vide MANDRENI & MADIAN.

Mandonius, Dux Hispanus, partes Romanorū cū Scipione Africano in Hispania juvit: deinde Scipione ęgrotante, seditionem agitare, in Romanos; insurgere cœpit: quem quum Scipio morbo liberatus comprehendisset, veteris officii memor, tantùm castigatum verbis dimisit. Livius lib. 28.

Mandreni & Mandianitæ, μανδρῆνοι, καὶ μανδιανῖται, Populi Arabiæ. Vtuntur autem Arabes duobus his typis gentiliū. Steph. Vide MADIAN.

Mandro, Fuit navicularius quispiā, qui aspirante fortuna, tandem factus est Imperator: unde etiam factus adagio locus, in eos qui præter meritum ad opes evecti, pristinæ conditionis non meminerunt.

Mandropolis, μανδρόπολις, Oppidum est Phrygiæ: à quo Gentile Mandropolites, μανδροπολίτης Stephano.

Mandurium μάνδυριον, Oppidum Iapygiæ: hoc est, Apuliæ: à quo fit gentile Mandurinus. Stephanus.

Manes, μάνης, Hereśiarcha fuit, tempore Aureliani Cęsaris, genere Brachmanes, tantæ dementiæ, ut se Spiritum Paracletū esse assereret à Christo promissum, à quo Manichæorum secta fluxisse traditur. Hic tandem à Persarum rege, quòd ejus filiū, quem repulsis omnibus medicis sanandum susceperat, interemisset, vivus excoriatus est. Autor Suidas.

Manes, fluvius, sive potiùs torrens, Locrorum Epicnemidiorum, Thronion præterfluens. interdum tam exiguus, ut transcuntis vix tingat pedes, interdum tam latus, ut in bina diffundatur jugera. Alio nomine Boagrius appellatur. Vide Strab. lib. 9. ¶ Reliqua vide in APPELL.

Manesium μανήσιον, Phrygiæ oppidum, à divite quodam, cui Manes nomen fuit, ita appellatum. Stephanus.

Manethus, Vide paulò antè MANAETHVS.

Manethusa, Vrbs Cretæ insulæ, apud Pomp. Melam, lib. 2.

Manichæi Hæretici, Vide suprà MANES.

Manilius Octavius, A quo Manilii fluxêre: is Tusculanorū dux, & Tarquinii gener, ad quem ille post fugam se recepit, ejusq; auxilio Romanis intulit bellum, Livius lib. 1.

Maniolæ, Insulæ ex adverso Indæ extra Gangem, in quibus tradunt navigia, quæ clavos ferreos habent, detineri, nec ulterius progredi, nequando lapis Herculeus, qui circa ipsas gignitur, illa ad se trahat. Eas tenent Anthropophagi, Manioli dicti: sicut scribit Ptolemæus lib. 7.

Manius, Prænomen est, quo Romanorum quidam appellati sunt, quod manè nati essent: quemadmodum Lucii dicebantur, qui prima luce nascebantur. Hoc prænomine appellatus est Martius quidam, qui (ut scribit Plin. lib. 18. cap. 3.) in summa annonæ caritate populo singulos frumenti modios singulis assibus vendidit. Cornutus in Pers. Sat. 6, Manios dici ait homines indecori vultus, quibus pueri terrentur, à manibus fortè, quòd Manes & larvas referre videntur.

Manliana, Vrbs Lusitaniæ, Ptolemæo: Vulgò *Mons major*. ¶ Manliana item, Tusculorum urbs, Ptolemęo. hodie *Mallianum*, Pontificum villa.

Manlius Capitolinus, Prænomine, Marcus. Romæ magnæ in primis vir nobilitatis, qui re malè gesta à Consulibus ad Allią contra Gallos Senones, videns in mœnibus urbis parum esse præsidii, lecta mille juvenum manu, arcem Capitolinam occupavit, & à vi hostium servavit intactam. A qua tamen ipsa arce, quòd in affectati regni suspicionem venisset, postea præcipitatus est: cautumq; est Senatusconsulto, nequis ex Manlia gente Marcus diceretur. De hujus fortitudine vide Plinium lib. 7. capite 28 Livium lib. 6. Historiam hanc scribit Servius, enarrans illud Virgilii: In summo custos Tarpeiæ Manlius arcis. ¶ Fuit & T. Manlius Torquatus, cognomento imperiosus, quòd sævissimi exempli autor fuerit, filio suo maximæ spei juvene, quòd contra imperium suum in hostem pugnasset, quanvis pugnatum esset fœliciter virgis cæso, & securi percusso. Atque inde, Imperia Manliana dicta, apud Livium Decadis primæ lib. 4. De hoc vide Gellium libro 9 capite 13. ¶ Manlius Torquatus, alius fuit qui ob ingenii & linguæ tarditatem à patre in prædia rusticana relegatus fuit: patremque judicio exemit à Marco Pomponio accusatum, ut scribit Livius libro 4. Decadis 1. ¶ Manlius Volso cujus meminit Livius libro 8. de bello Maced. Cn. Manlius Volso (*inquit*) Consul in Asia acceptis à L. Scipione copiis, & exercitu lustrato contra Gallogręcos bellum gessit, eisque superatis revertens, quum in æde Bellonæ triumphum peteret, decem legati, qui cum eo missi fuerant, restitere: inter quos L. Furius Purpurio, & L. Aemylius Paulus dicebant se legatos Cn. Manlio datos, pacis, fœderisq; cum Antiocho ineundi grātia: Manlium autem operam dedisse, ut eam pacem turbaret, multosq; nobiles viros in exercitu sua temeritate morti objecisse: vicit tamē amicis atque cognatis suffragantibus, res fœliciter gestas, & exercitum integrum reportatum dicentibus, ut triumphus ei decerneretur. ¶ Manlius item alius fuit, Proconsul Hispaniæ: cujus meminit Livius lib. 50. Autor Valer. Maximus li. 6. cap. De severitate. ¶ Manlius item Torquatus, alius Ciceronis tēporibus, vir doctus, ex Rhodia disciplina Molonis, natura ad dicendum nec satis solutus, neq; expeditus. Cui si vita suppeditasset, sublato ambitu Consul factus esset. Plus facultatis habuit ad dicendū, quàm voluntatis. Itaq; studio huic nō suffecit. Hæc Cicero. ¶ Fuit præter hos L. Manlius Torquatus, cui etsi non erat (inquit Cicero) oratio, quam Græci *politicen* dicunt: erant in eo plurimæ literæ, nec eæ vulgares, sed interiores quædam & reconditæ: summa verborum & gravitas, & elegantia: atq; hęc omnia vitę decorabat gravitas: me quidem admodum delectabat. Pædianus autem de eodem sic scribit: L. Torquatus, qui P. Syllam patris competitorem in Cōsulatu accusavit, qua accusatione & ipse Sylla & collega damnati sunt. Rursus cum accusavit, quòd in conjuratione Catilinæ fuisset: defenditur à Cicerone, cujus extat oratio. ¶ L. Manlius pictor egregius, apud quem quum Servilius fortè cœnaret, filiosq; ejus deformes animadverteret: Non similiter (*inquit*) Manli, fingis & pingis. Ad quem Manlius: In tenebris (*inquit*) fingo, in luce pingo. Autor Macrobius. ¶ Manlius, etiam alius fuit cognomento Antiochus, conditione servus, arte astrologus ac poëta, unà cum Plotio poëta mimorum, & Taberio Erote Grammatico conservus, ex Asia una navi advectus, teste Plinio lib. 35. cap 17. ¶ Fuit præterea alius hoc nomine, ex utero mortuæ matris exectus, quem Plinius lib 7. cap 9. scribit Carthaginem cum exercitu esse ingressum. ¶ Manlius item Mathematicus, Romæ Augusti temporibus fuit. Cujus mentionem facit Plinius lib. 36. cap. 10.

Manliana imperia, Dicuntur dura, severa, & crudelia: quemadmodum à Græcis tyrannis & crudelitas, φαλαρισμὸς vocatur. Tractum proverbium ab historia quam scribit Livius libro 4. ab Vrbe de Manlio Torquato, qui filium, quòd contra edictum suū cum hoste pugnasset, virgis cæsum, securi jussit percuti. Vide Erasmū in Chiliad. ¶ Sunt & Manliana malorū genera ab insitore sic dicta, ut tradit Plinius lib 15. cap. 14.

Mannacarta, μαννάκαρτα, Vrbs Arabiæ. Gentile Manna cartenus, Stephan.

Manneos μάννεος, Regio media inter fluvios, in qua habitāt Arabes, Manneotæ μαννεῶται. Steph.

Mannus, [Ger Der ander König der Teutschē, ein Sohn Tuiscons] Filius fuit Tuiscons Dei, aliàs Teutonis, à quo Alemanni se dici gloriantur. Vide in ALEMANNI.

Mantalus μάνταλος, Phrygię oppidum, ita dictum à Mantalo conditore. Gentile Mantalenus, μανταλινὸς, Steph.

Manthyrea, μανθυρέα, Vicus Arcadiæ. Gentile Manthyreus.

Mantinea, pen. prod μαντίνεια, Vrbs Arcadiæ, quæ postea Antigonia dicta fuit, in adulationem Antigoni ejus, qui Philippo Persæ patri curator regni fuit. Sed postea Hadriani Imperatoris jussu rursus Mantinea fuit appellata.

Mantinēus, a, um: ut Prælium Mantineum, quod inter Thebanos & Lacedæmonios, eorumq; socios apud Mantineā cōtigit: in quo Epaminōdas Thebanorū dux victoria jam propemodū potitus, cecidit. Vide Xenophontē de rebus Gręcorum libro ultimo, & apud Plutarchum in vita Epaminondæ.

Mantius, μάντιος, Melampi filius, ex Iphianassa filia Prœti & pater Polyphidei, & Cliti: Homer. lib. 15. Odyss

Manto, hujus Mātûs, [μαντώ. Ger. Ein Weyssagerin, ein Tochter Tiresiæ.] Mulier fatidica fuit Tiresiæ Thebanorum vatis filia. Quæ quum post patris obitum Creontis, & Thesei tyrannidē fugeret, primùm in Asiā venit: ubi Apollinis Clarii templum cōdidit: deinde etiam in Italiam, ubi ex Tyberi fluvio (ut poëtæ fabulantur) vel ex Tyberino rege Ocnum peperit: qui postea ad Padum fluvium urbem condidit, quam à nomine matris Mantuam appellavit.

Mantua, æ, [μάντυα, ἡ μάντυα Stephano: Vulgò *Mantoua*. Ger. Mantaw in Italia.] Vrbs est clarissima ab Ocno filio Tyberis; & Mantûs Tiresiæ Thebani vatis filiæ ad Padum condita, & à nomine matris ejus Mantua appellata. Vnde Virg. lib. 10. Ille etiam patriis agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantûs, & Tusci filius amnis, Qui muros, matrisq; dedit tibi Mantua nomen. Poëtarū clarissimo, illustrissimoq; Virgilio Marone gloriatur Mantua, cujus fœlix ingenium tàm omnes efferre debent, quàm imitari nulli possunt.

Mantuanus, mantuana, mantuanum, μαντυανὸς, ἡ μαντυάνη, à Mantua deductum nomen. Vnde Mantuanus Homerus, Vergilius dictus est. Fama mantuana, Stat. 4. Sylva.

Mapeta, μάπητα, Sarmatiæ Asiaticæ urbs, autore Ptolemæo libro 5. cap. 9. Vulgò *Copa*.

Maracha,

Maracha, μαράχη, Vrbs Indica, Gentile Marachius, Steph.
Maras, μάρας Suidæ, Nomen proprium viri ex Berœa Syrię ci vitate: qui ut ditissimus, ita humanissimus, & officiosissimus in omnes tum cives tum hospites extitit/Vide Suidam.
Marathesium, μαραθήσιον, Ephesiorū oppidum in Caria: cujus incolæ dicuntur Marathesii. Steph.
Mărăthōnĭă, μαραθωνία, Oppidum Thraciæ, non procul ab Abderis: cujus incolæ dicuntur Marathoniatæ. Steph.
Mărăthōn. [μαραθών. Germ. Ein Stat in Griechenlandt nahe bey der Stat Athen.] Attici agri civitas, distans ab Athenis circiter decē millia passuum, nō procul à Tricorytho, & Rhānunte: morte Icari regis interfecti insignis, victoriaque Thesei, tauro Marathonio superato: similiter & Miltiadis gloria, qui ibi centum millia ex Darii Persarum regis exercitu profligavit. ¶ Est & Marathon, exiguum oppidulum Phocidis, ad mare, non procul ab Anticyra: ut est videre apud Strabonem libro 9.
Mărăthōnĭŭs, nia, nium, μαραθώνιος, Vnde Taurus Marathonius, qui apud Marathonem à Theseo interfectus est. Hic est Taurus amatus à Pasiphaë, quem Hercules ex Creta eò abegit.
Mărăthŭs, thi, μάραθος, Antiqua Phœnicū civitas: cujus meminerunt Plin. lib. 5. ca. 20, & Strabo lib. 16. ¶ Stephanus item Marathum urbem in Acarnania collocat.
Mărăthūsă, æ, μαραθοῦσα Stephano, Insula ante Ioniam, Asiæ regionem, non procul à Clazomenis: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Est & Marathusa, Cretæ insulæ oppidum, apud eundem lib. 4. cap. 10.
Mārcæum, μάρκαιον, Mons Troadis, juxta Geraghitem: incolæ Marcæienses. Steph.
Mārcēllă, μαρκέλλα, Nomen mulieris Romanæ, quæ quum à matre rogata esset, gauderétne se nupsisse: Ita valdè respōdit, ut amplius nolim.
Mārcellŭs. Nomē viri clarissimi Romani proprium, cujus res gestæ & à Livio & ab aliis literis traditæ sunt. Hic Gallorum ducem singulari certamine fudit, spolia legit: Annibalem primus vinci posse docuit: Syracusas per tres annos obsedit, & tandem expugnavit, quinquies Consul. Qui postremo consulatu, dum ad occupandum collem quēdam cum paucis proficisceretur, insidiis circunventus, occisus est, magnificeq; ab hoste Annibale virtutis causa elatus.
Mārclūdās, Latro fuit insignis in sylva Dodonea, ut scribit Tortellius.
Mārcŏmănī, unico n, & penul. corr. [μαρκόμανοι. Germ. Die Merisher.] Populi Germaniæ, quos Cæsar cum Arioviſto Germanorum rege superavit. Hos Bohemos, vel Moravos putant esse. Statius libro 3. Sylvarum: Quæ modò Marcomanos post horrida bella, vagosq; Sauromatas. Vide Strabonem libro 7.
Mārcŭlŭs, Vide in APPEL.
Marcus Antonius, orator, Vide in ANTONIO.
Mārdī, μαρδοί, Populi Asiæ, supra Pontum, non procul à Colchide: quorum meminit Plin. lib. 5. ca. 6. ¶ Stephanus Mardos quosdam inter Hyrcanos collocat.
Mārdŏnēs, μαρδόνες, gens Epirotica.
Mārdōnĭŭs. [μαρδόνιος. Ger. Einer auß den fürnemesten Landts herrē der Persier/welcher in Grtechenlandt in der grossē nidertag Xerxes blieben ist.] Ex præcipuis fuit Persarum Satrapis, quem Xerxes prælio navali apud Salaminem à Themistocle superatus, cum trecētis armatorum millibus in Græcia reliquit. Hunc postea Pausanias speciosissima victoria apud Platæas superavit: ubi & Mardonius ipse occubuit, ab Aimnesto quodam Lacedæmonio interfectus. Vide Herodotum lib. 9.
Marea, μάρεια, Lacus est Alexandriam à Meridie alluens, multis Nili fossis auctus, portum habens altero qui ad mare est, multo utiliorem. Alio nomine dicitur Mareotis: ut testatur Strabo lib. 17. ¶ Stephano item Marea oppidum est Mareotidi lacui adjacens.
Mărĕōtĭs, idis, [μαρεώτης. Ger. Ein grosser See in Egypten/ heißt jetzt Buchiara.] Lacus in Aegypto, Alexandriam à Meridie alluēs, multis Nili fossis, tum à superioribus partibus, tum à latere adauctus, portum habens nobilem, eoq; qui ad mare est, multo utiliorem. Autor Strab. lib. 17. ¶ Mareoris præterea appellatur pars illa Libyæ, quæ est inter Cyrenaicam regionem & Aegyptum, à Ptolemæo Marmarica appellata. Ejus descriptionem vide apud Plin. libro 5. capite 6. ¶ Est præterea Mareotis pars Epiri, in qua vinum optimum nascitur: unde Mareotides uvæ dictæ sunt. Virgil. 2. Georgic. Sunt Thasiæ vites, sunt & Mareotides albæ. Columell. libro 3. capite 2: Mareoticæ vites.
Mărĕōtæ μαρεῶται Populi sunt in ea parte Libyæ, quæ Aegypto proxima est, quæ Mareotis Plinio, Ptolemæo Marmarica appellatur. Vide Plin. lib. 3. cap. 6.
Margana, æ, sive Marganę, arum, μάργανα, ἢ μαργάναι, Oppidū Indiæ, ut ex Martiani sententia tradit Stephanus.
Mārgæă, μαργαία, Nomen fontis in agro Syracusano, apud Plinium lib. 3 ca. 8, quo etiam nomine dicta est urbs in Elide: cujus meminit Stephanus.
Mārgĭāna, [μαργιανή. Ger. Ein Landtschafft des minderen Asiæ in deren Antiochia gelegen ist.] Regio Asiæ majoris, inclytæ apricitatis (ut inquit Solinus) ambitu stadiorum mille quingētorum, difficilis aditu propter arenosas solitudines: in qua Antiochus Antiochiam extruxit: ut lib. 10. & 11. scribit Strabo.
Margion, μάργιον, Civitas Phrygiæ, postea Apollonia dicta. Stephanus.
Margŭs, Fluvius Asiæ, quem Ptolemæus li. 6. cap. 10, duobus fontibus ex montibus Seriphiis descendere tradit, & per Messagetas, qui Margianis vicini sunt, ac Dorbicas in Oxum amnem deferri.
Mărĭă, [מרים mirjám. μαρία.] Fœmininum est à nomine Marius, & accentum in antepen. habet: nam penultimam habet correptam, quemadmodū & Marius. Claudian. de Nupt. Honorii: Præparat & pulchros Maria, sed luce minores Eligit ornatus. ¶ Pro Deipara Virgine vult Valla Mariam nominativo casu legi, quemadmodum Abraham, indeclinabile, & accentu in ultima. Nam apud Lucam, cap. 1, ubi legimus: Et nomen virginis Maria, Græca lectio habet *Mariam*. Hebræi verò *Mirjam* dicunt duabus tantùm syllabis: ut in Exodo cap. 15, legitur de sorore Aaronis prophetissa. Nos i consonantem vertimus in primam vocalem. Hæc ferè Erasmus in annotat. in Lucam.
Mariaba, μαρίαβα, Steph. Metropolis Sabæorū est. Strabo lib. 16: Iunctis sunt his Sabæi, eorumq; metropolis Mariaba.
Mariæburgum, Vrbs alia Prussiæ, alia verò Livoniæ.
Mărĭămmĭă, æ, μαριαμμία, Phœnices oppidum, cujus incolæ dicuntur Mariamitæ. Autor Pausanias lib 6.
Mărĭānă cŏlōnĭă, Corsicæ insulæ civitas: ita dicta à C. Mario septies Consule, qui eò coloniam deduxit. Autor Plinius lib. 3 cap 6
Mărĭānæ fŏssæ, Narbonensis provincię oppidum est, quod hodie *Aquæ mortuæ* vocant: ita dictum à vicina fossa à C. Mario ad mare usque ducta. Vide Ptolem. lib. 2. ca. 10, Plin. lib. 3. cap 4. & Strabo lib 4.
Mărĭāndўnum, μαριανδυνία, Stephano, Regio in Asia sita est, Bithyniæ confermina, ubi Hercules Cerberum canem tricipitem ad superos traxisse dicitur: quem ferunt ibi virulentam spumam in saxis evomuisse, ex qua ibi natum volunt aconitum. Ejus regionis incolæ dicti sunt Mariandyni, qui olim, teste Herodoto lib. 1, Crœsi regis imperio paruerunt. Horum meminit Strabo lib. 8. & Valerius Flaccus lib. 4. Argonaut. - & Mariandynûm penetravit ad urbes.
Mărĭānŭs, Ptolemæo Hispaniæ Bæticæ mons, Vulgò *Sierra Morena*, saltus Castulonensis.
Mărĭcă. Dea habita fuit litoris Minturnensium juxta Lyrim amnem. Horat. lib. 3. Carm. Qui formiarū mœnia dicitur princeps & innantem Maricæ Littoribus tenuisse Lyrim. ¶ Fuit etiā Marica Fauni uxor & regis Latini mater, ut testatur Virg. lib. 7. Aenei. - rex arva Latinus, & urbes Iam senior longa placidas in pace regebat. Hunc Fauno & nympha genitum Laurente Marica Accipimus.
Maridunum, μαρίδυνον, Britanniæ insulæ Vrbs Ptolemæo, lib. 2. cap. 3.
Maris, Fluvius Agathyrsorum in Istrum fluens, teste Herodoto libro 4.
Marium, μάριον Stephano, Oppidum fuit in Cypro insula, teste Plin. lib. 5 cap. 31.
Mărĭŭs, Qui septies Romę Consul fuit, ex municipio Arpinate humili loco fuit natus, multosque annos in villa Civernate vitam rusticam egit, procul ab urbanis deliciis. Hic per ordinem primis honoribus functus, legatus Metellum in Numidia criminando, Consulatum adeptus, Iugurtham captum ante currum egit. In proximum annum Consul ultrò factus, Cimbros in Gallia apud Aquas Sextias, Teutonas in Italia vicit, deq; his triumphavit. Victus à Sylla Minturnis in palude latuit; inventus, & in custodiam traditus, immissum percussorem Gallum vultus autoritate deterruit: acceptaq; navicula in Africam trajecit, ubi diu exulavit. Mox Cinnana dominatione revocatus, cæsis inimicis, septimo Consulatu (ut quidā ferunt) voluntaria morte decessit. Hic quum in cruribus varices haberet, præbuit varicosum crus medico secandum: & dū secaretur, neque suspirans, neque supercilia contrahens, pertulit sectionem: fixisque oculis cruciantem se medicum spectavit. Quumque medicus alterum crus secare vellet, minimè assensum præbuit, dicens: Curationem tanto dolore dignam esse non arbitror. ¶ Habuit filium Marium nomine, qui quū esset vigintiseptem annorum, Consulatum invasit: quem honorem mater tam immaturum fleviſſe fertur. Hic patri sævitia similis, Curiam armatus obsedit, & inimicos trucidavit: tan

dem &

dem & ipſe crudeliſſimo mortis genere Catuli manibus ad inferos miſſus eſt.

Mărĭānŭs,a,um, Cic.1.de lege Agrar. Quid ergo ait Marianus Trib. pleb. qui nos Syllanos in invidiam rapit? Propert.lib.3. Eleg. 3: Aut quibus in campis Mariano prælia ſigno Stent.

Marmaces, μάρμακες, Populi Aethiopiæ: quorum meminit Hecatæus in deſcriptione Aſiæ.

Marmarĭca, [μαρμαρική. Germ. Ein Landtſchafft in Africa ſo ans Meer vnd gegen Auffgang an Egypten ſtoſſet.] Regio Africæ,quæ (ut Ptolemæus lib.4.ſcribit) ab occaſu terminatur Cyrenaica provincia: à Septentrione Aegyptiaco pelago: ab Oriente Aegypto:à Meridie interioris Libyæ parte, quæ Aegypto cõtermina eſt.Plin. lib.5. cap.6: Mareotidem appellat. Populos habet Adirmachidas, Marmaridas,& Mareotas.

Marmarĭdæ,Populi ſunt Marmaricam, Libyæ regionem incolentes.Inter hos ſunt Pſylli,qui habent ſalivam præſens adverſus omnia venena remedium afferentem. Horum opera uſus eſt Cato,quum reliquias Pompejani exercitus per deſerta Libyæ ad Iubam regem perduceret.

Marmarĭdius,Magi nomen apud Plin.lib.3.cap.1.

Marmarĭum, μαρμάριον, Eubœæ inſulæ oppidum: cujus incolæ dicuntur Marmarii,& Marmarini. Vnde & Apollo Marmarinus dictus,qui inſigne ibi habebat templũ.Strabo lib.10.

Mārmē,es,μάρμη,Oppidum Phœnices:cujus incolæ Marmęi, μαρμαῖοι,appellantur,Steph.

Marnan,μάρναν,templum Iovis Cretenſis in Gaza Palæſtinæ. Vocantur autem puellæ in Creta Marnan, Steph.

Mărō,onis,Opifex fuit figulus,ſive(ut alii putant)magi cujuſdam viatoris mercenarius. Virgilii Latinorũ poëtarum principis pater.

Mārōnĕŭs,a,um,pen.prod.Stat.lib.4, Sylvarum:-tenues ignavo pollice chordas Pulſo, Maroneiq; ſedens in margine templi,Sumo animum.

Mărōnēă.pen.prod. μαρώνεια Stephano, Ciconũ civitas, præſtantiſſimo vino laudata. ¶ Inde Maroneus, a, um, Tibullus ad Meſſalam: Victa maroneo fœdatus lumina Baccho.

Maronis,Germaniæ civitas Ptolem.libro 2.capite 12. Vulgò Lunenburg.

Mārpēſus,μάρπησσα Stephano, pen.prod. Mons in Paro inſula:à quo Marpeſius,ſia,ſium,μαρπήσιος:ut Marpeſia cautes,apud Virg.4.Aen.id eſt,Parĭus lapis.

Mārpēſſă.μάρπησσα Homero,Filia Eveni,& ſpecioſa inter paucas nympha,uxorque Idæ, omnium illius ſeculi virorum formoſiſſimi: mater Cleopatræ pulcherrimæ fœminæ, uxoris Meleagri. ¶ Hanc maritus tam perditè fertur adamaſſe, ut quum eam Apollo rapere conaretur, ſumpto arcu & ſagittis, raptorem invadere non dubitârit. Verùm quum ejus recuperandæ ſpes nulla ſupereſſet,mater eam pro Marpeſſa Halcyonem nominavit, propterea quòd fatum Halcyoni ſimile ſortita videretur.Vide Homerum 9 Iliad.

Mārpūrgum. [Germ. Marpurg in Heſſen.] Haſſorum urbs.

Mārrŭbĭi,Populi fuerunt Italię,circa Fucinum lacum habitãtes:ſic dicti vel à rege Marrubio, vel quòd circa mare habitẽt. Virg.7.Aen.Quin & Marrubia vênit de gente ſacerdos.

Mārrūcīnī, Populi Italiæ in regione Marſorum. Silius lib.8: Marrucina ſimul Frentanis æmula pubes.

Mārs. [Ἄρης. Germ. Der Gott des Kriegs.] Deus belli præſes ab antiquis creditus. Dictus,ut ait Varr.lib.4.de Lingua Latina, quòd maribus in bello præſit: ſive à Sabina dictione *Mamers*, quo nomine Sabini Martem dicebant: à poëtis Mavors dicitur per epentheſim, quòd magna vertat.Hic Iovis & Iunonis filius fuiſſe fingitur: vel ut Ovidius fabulatur,ſolius Iunonis. Quum enim olim Iuno turbata, eò quòd animadvertiſſet Iovem maritum percuſſo capite ſine muliere procreaſſe Minervam,verſus Oceanum proficiſceretur, ut ſcrutaretur quo pacto & ipſa ſine viro parere poſſet, & in itinere fatigata, ſecùs fores Floræ Deæ, conjugis Zephyri, conſediſſet, interrogata ab ea fertur,quam ob cauſam ad Oceanum pergeret:qua cognita facturam ſe voti compotem Deam pollicita eſt, ſi id Iuno Iovem celaret.Quod quum Iuno jurejurando affirmaſſet,mox illam Flora monuit,in Campis Olenis florẽ eſſe, quo tacto ſtatim conciperet ſine viro:id experta Iuno,concepit, & peperit filium,quem Martem nominavit. Hunc ferunt poſtea cum Venere concubuiſſe,eosq; Vulcani fallaciis tam obſcœnè jacentes catena inviſibili ligatos, omnium deorum riſui expoſitos fuiſſe: tandem Neptuno intercedente, à Vulcano ſolutos eſſe.Sororem habuit Bellonam belli deam.Sacrum ei fecerunt lupum & picum: quos in Dei hujus tutela eſſe credi voluerunt.Salios habuit ſacerdotes,de quibus infrá. ¶ Vſurpatur ſæpiſſimè pro ipſo bello, μετωνυμικῶς. Virgil.Aegl.10: Nũc inſanus amor duri me Martis in armis Tela inter media, atque adverſos detinet hoſtes.Livius lib.1.ab Vrb.cond. Aliquandiu ibi Marte incertos, varia victoria pugnatũ fuit.¶ Eſt etiam Mars ſtellæ nomen quatuor & viginti menſibus, & ſex diebus minus ferè orbem luſtrans. ¶ Marte noſtro aliquid dicimur facere, quoties aliquid noſtro ingenio nullius adjuti auxilio conficimus.ἀβοηθήτως. Cicer.3.Offic.Hanc igitur partem relictam explebimus, nullis adminiculis, ſed ut dicitur, noſtro Marte. ¶ Mars communis dicitur,quòd incertus ac varius belli eventus ſit.Cic.11.Philip.Sed ut concedam incertos eſſe exitus belli,Martem communem, tamen pro libertate vitæ,periculo decernendum.

Mārtĭŭs,a,um,Quod ad Martem pertinet aut ad bellũ, ἀρτίως ὁ τοῦ Ἄρεως. ut Martia avis, Marti dicata.Ovidius Faſtor.5: Martias picus avis gemino pro ſtipite pugnat. Auguſt.libro 3. de Civit. Dei: Nullo Martio impetu territi ſedarentur inimici. ¶ Interdum bellicoſum ſignificat,ut Martius populus. ¶ Martius campus, Planities quædam fuit in agro Romano, inter Tyberim,& antiquam urbem ſita:hodie urbis pars:ita dictus, quòd Tarquinio in exilium acto (cujus hic erat) Marti fuerit conſecratus. Ἄρεως πεδίον. Liv.lib.2,ab Vrbe:Ager Tarquiniorum,qui inter urbem & Tyberim erat conſecratus Marti,Martius deinde campus fuit. ¶ Martius mẽſis. [μάρτιος μὴν. Gall. Le mois de Mars. Ital. Marzo. Germ. Mertz. Hiſp. El mes de Marco. Pol. Marzecz. Vng. Hadakozo. Ang. The moneth of marche.] Primus olim anni menſis apud Romanos,quem Romulus genitori ſuo dicavit.Ovid.3.Faſt. Aspice principium Romano ducimus anno,Primus de patrio nomine menſis erit.

Mārtĭgĕnŭs,a,um,adject.Marte genitus.Ἀρεσγόνος. Plaut.in Amphit. Martigenã ille aggreſſus beluam magnus Europæ quæſtor,anguineo Repente hoſtes peperit ſeminio.

Mārtĭālĭs,& hocle, ἀρτῶος, Quod eſt natum ſub Martis ſtella, vel qui Martis ſacris ſervit. Cic.pro Aulul. Cluent. Martiales quidam Latini appellabantur,miniſtri publici Martis, atq; ei Deo veteribus inſtitutis, religionibusque Larinatium conſecrati. ¶ Martialis eſt præterea nomen Poëtæ proprium, qui Epigrammatum feſtivitate nomen ſibi celebre & illuſtre promeruit.

Mārsī,orum, μάρσοι Stephano, Populi Italiæ Picentibus,Aequiculanis,& Samnitibus finitimi, à Marſo Circes filio orti,q ſaliva ſua ſerpentum morſibus medebantur. Vide Plin.lib.7. cap.2.Quinetiam regio ipſa eodem nomine effertur. Cic.pro Domo ſua:Is in Marſis natus eſt. ¶ Sunt & Marſi Scythiæ populi apud Herodot. lib.4. ¶ A Marſis fit Marſicus, a, um: ut, Marſicum bellum, quod Romani cum Marſis geſſerunt.

Mārsīppŭs,urbs Phœniciæ, μάρσιππος:gentile Marſippeus, Stephan.

Mārsĭŭs,Circes filius,qui Marſorum genti in Italia nomen dedit,ut teſtatur Plin.lib 7.cap.2.

Mārſpĭtĕr,pen.cor.Mars pater:Ἄρης ſicut Iupiter, & Iovis pater,ut Iovis ſit nominativus: hoc eſt,ipſe Iupiter,& ipſe Mars. Gell.lib.5.cap.12.

Mārsўās, [μαρσύας. Ger. Ein Pfeiffer oder Schwägier in Phrygia, der auß vermäſſenheit ſeiner kunſt Phœbo hat außbieten dörffen.] Tibicen fuit è Phrygia ea temeritate, ut ipſum etiam Phœbum ad cantus certamen auderet provocare:à quo & victus, & excoriatus eſt.Vide fabulam apud Ovidium lib.6 Faſtor. ¶ Eſt & Marſyas,ſive Marſya,Aſiæ minoris fluvius,Apamiam alluens: quem Poëtæ fabulantur ortum eſſe ex Nympharum, & Satyrorum lacrymis,Marſiam deflentium. Ovid.5.Metam.

Illum ruricolæ,ſylvarum numina,Fauni,
Et Satyri fratres, & tunc quoq; clarus Olympus,
Et Nymphæ flerunt, & quiſquis montibus illis
Lanigerosq; greges,armentaq; bucera pavit.
Fertilis immaduit; madefactaq; terra caducas
Concepit lacrymas, ac venis perbibit imis:
Quas ubi fecit aquas,vacuas emiſit in auras.
Inde petens rapidum ripis declivibus æquor.
Marſya nomen habet,Phrygiæ liquidiſſimus amnis.

Mārsўă, æ, μαρσύα, Oppidum Phœnices:unde Marſieni, Steph.

Mārsўās,Periandri filius,Pellæus hiſtoricus nutritus unà cum Alexandro Magno: ſcripſit res Macedonicas libris decẽ à primo rege uſque ad Alexandrum. Item de rebus Atticis libros duodecim. ¶ Marſyas Philippeus hiſtoricus ſuperiore recentior. ¶ Marſyas Tabenus qui ſcripſit de Tranquillitate libros duodecim:fabuloſa libris ſeptem, & quædam alia de patria ſua.Autor Suidas.

Mārtĭă.Catonis Vticenſis uxor fuit,quam poſtea,quum ex ea aliquot liberos ſuſtuliſſet,Hortenſio amico conceſſit: eoque mortuo ſub initium bellorum civilium rurſus eandem duxit. Qua in re Cato malevolorum reprehenſione non carũit, qui vacuam & pauperem eam dimiſſam eſſe calumniabantur, ut poſtea Hortenſii teſtamento locupletatam reciperet. Autor Plutarchus in Vita Catonis.

Mārtĭă ăquă. [Ger. Ein Waſſer ſo man durch ein Gewelb in die Statt Rom neun Meil wegs geleitet.] Quæ & Auſeia, omnium toto orbe aquarũ clariſſima fuit,à nono lapide ſtructis fornicibus in urbẽ perducta: ita dicta ab Anco Martio Romanorũ

rege, qui eam primus in urbem ducere auſpicatus eſt. Vide ſuprà in dictione AVFFIA, & apud Plin. lib. 31. cap. 3.

Mārtĭon, Smyrnæus medicus, de quo ſic Plin. lib. 28. cap. 4: Martion Smyrnæus, qui de ſimplicibus affectibus ſcripſit, rumpit ſcolopendras marinas ſputo tradit: itē rubetas, aliasque ranas.

Mārtĭŭs, cognomen Anci, quarti Romanorum regis, qui Numæ Pompilii nepos fuit, æquitate & religione avo ſimilis. [Ger. Der vierdte König der Römeren.] Latinos bello domuit, & Aventinum, Ianiculumq; mōtes urbi addidit: nova mœnia oppido circundedit: ſylvas ad uſum navium publicavit: ſalinarum vectigal inſtituit: carcerem primus ædificavit: Oſtiam Coloniam maritimis cōmeatibus opportunam in oſtio Tyberis deduxit. Autor Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Mārullŭs, Tribunus plebis cum Flavio, coronas Cæſaris Dictatoris ſtatuis detraxit, eosq; qui primi Cęſarem regem ſalutaverant, in vincula duci juſſit. Quamobrem Cæſar Marullum magiſtratu privavit. Autor Plutarchus in Cæſare. ¶ Marullus itē poëta mimographus ſub Antonino principe, apud Spartianum. ¶ Pomponius item Marullus, Grammaticus Romæ profitebatur, ſermonis Latini exactor moleſtiſſimus, quū ex oratione Tiberium reprehendiſſet, affirmante Atteio Capitone & eſſe illud Latinum: & ſi non eſſet, futurum certé. Iam inde mentitur (*inquit*) Capito: tu enim Cæſar civitatem dare potes hominibus, verba non potes. Pugilem olim fuiſſe Aſinius Gallus hoc in eum epigrammate oſtendit:

Quj caput ad lævam didicit, gloſſemata nobis
Præcipit: os nullum, vel potiùs pugilis.

Marus, (quod hîc pro nomine montis perperam legebatur) vide TMARVS.

Maſaris, *μάσαρις*, Bacchi cognomen apud Caras: de cujus origine ſic fabulantur: In comitatu Rheę, cui Iupiter Bacchum alendum commiſerat, mulierem fuiſſe, cui nomen erat Mâ: quam quum Iuno rogaſſet cujus is eſſet puer, *ἄρρην*: hoc eſt, Martis, illa reſpondit. Qua voce à vulgo excepta, Bacchus deinceps Maſaris dictus eſt quaſi *τῆς μᾶς ἄρρης*.

Māſanorada, *μασανωρά δα*, Vrbs Cariæ, à Maſanorado Cyndapſi filio: gentile Maſanoradeus, Steph.

Maſchane, *μασχάνη* Vrbs Scenitarum Arabum, *ἀπὸ τοῦ σκηνοῦν ἀρέσκειν*, Stephanus.

Maſcotus, *μάσκοτος*, Vrbs Libyæ, & alia prope Heſperides, Stephan.

Maſdorani, Aſiæ populi, juxta Parthiam, & Carmaniam deſertam incolentes. Horum meminit Ptolemæus lib. 6. cap. 17.

Maſdoranus, Mons Aſiæ, qui Parthiam ad Orientem ab Aſia dirimit, auror Ptolemæus lib. 6. cap. 5.

Maſes, *μάσης*, Vrbs Argivorum, Hom. *οἵ τ' ἔχον αἰγλῆεν μάσην τάφρόν τε λάϊνόν τε ἀχαιῶν*: dicitur etiā *μάσητος* in recto. Cives Maſerii, Steph.

Maſeris, *μασῆρις*, Palus quædam & vicus, & inſula, Steph.

Māsĭnīſſă, Numidarum rex fuit acerrimus primùm nominis Romani hoſtis, poſtea verò fideliſſimus ſocius. Hic ad extremam uſq; ſenectam mira valetudinis proſperitate, vegetoq; corporis robore uſus eſt, adeò ut nonageſimo ætatis anno filium genuerit, iterq; quanvis prolixum faciens, equum nunquam aſcenderit: nullo imbre, nulloq; frigore adduci potuiſſe, ut capite operto fuerit, teſte Cicer. in lib. de Senect. Ovid. 6. Faſt. Poſtera lux melior, ſuperat Maſiniſſa Syphacem. De hoc multa Plin. lib. 3. bell. Punici.

Maſius, *μάσιον* Stephano, Gordyæorum montium pars eſt, ſupra Niſibim, ubi Armenia dirimitur à Meſopotamia. Autor Strabo lib. 11.

Maſpĭī, *μάσπιοι*, Gens Perſica, apud Stephanum.

Maſpha, vide, in lib. Iud. 11. Ioſ. 13. 18. 1. Machab. 5.

Māſſă, Libyæ fluvius Ptolemæo.

Maſſaca, *μάσσακα* Stephano, Indorum oppidum eſt, apud Arrianum.

Maſſæſylĭă, *μασσαισυλία*, ſive, ut apud Stephanum & Strabonem legitur *μασσυλία* unico *σ*, Africæ regio, à Mauris Mulucha fluvio (quem Strabo Molochat appellat) dirempta. Vide Strabonē lib. 17, & Plin. lib. 5. cap. 2. ¶ Hujus regionis populi Maſſæſyli vocati fuerūt, quos Plinius teſtatur ſua ætate extinctos fuiſſe, regionemq; eorum à Getulis fuiſſe occupatam.

Māſſăgĕtæ, [*μασσαγέται*. Germ. Grauſame Scythiſche Völcker auſſerthalb dem Hircaniſchen Meer in Aſia gelegen.] Populi Scythici in Aſia ultra mare Caſpium: qui quum per deſerta diſcurrunt, equorum ſuorum ſanguinem cū lacte bibunt. Apud hos ſenio confecti, in fruſta cæduntur, admiſtisq; ovillis carnibus à ſuis eduntur: qui verò morbo intereunt, feris devorandi objiciuntur. Infeſtiſſimi ſunt hoſpitibus, neq; cum vicinis populis ullam ſervant amicitiam, aut fidem. Vxores habent cōmunes, cū quibus etiam in publico coire non verentur. Solē præcipuè venerantur, cui & equum immolant: cæteros deos habent neglectui. Vide Strab. li. 11, & Herod. lib. 5. Stat. in Achilleide: Lactea Maſſagetæ veluti qui pocula fuſcant Sanguine punicco, &c. ¶ Nominativus ſingularis eſt Maſſageta, vel Maſſagetes: Lucret. lib. 3: Longaq; Sarmatici ſolvens jejunia belli Maſſagetes, quo fugit equo.

Māſſĭă, *μασσία* Stephano, Oppidū Hiſpaniæ ulterioris, nō procul à Tarteſſo, circa quod lateres fiebant ex terra pumicoſa, qui ſiccati nō mergebantur in aqua. Vide Plin. lib. 35. cap. 14.

Maſſica, regio Bęticę Tarteſitis oppoſita: hanc Vitruvius Maxiam appellat.

Māſſĭcŭs, pen. cor Mons Campaniæ, optimi vini ferax. Silius lib. 7. Maſſicus uviferis addebat nomina glebis. ¶ Hinc Maſſicum vinum, inter Campana vina olim laudatiſſimum. Plin. li. 14. cap. 6: Certant Maſſica æquè ex monte Gaurano, Puteolos, Bajasq; ſpectantia. Horat. lib. 1. Carm. Eſt qui nec veteris pocula Maſſici, Nec partem ſolido demere de die Spernit. Docet Servius, Maſſicus in plurali facere Maſſica. Virg. lib. 7. Aen. vertunt fœlicia Baccho Maſſica.

Maſſĭlĭă. [*μασσαλία* Gall. Marſeille. Germ. Marſilien/ein Statt in der Provintz am Meer gelegen.] Vrbs in Narbonenſi provincia, à Medis Agyage imperante condita, circa ſecundā & quadrageſimam Olympiadem, annis antè quàm Virgo pareret, D C. XIII. poſt obitum David regis annis CCCCLXXXIIII. Diruta deinde, à Phocenſibus inſtaurata eſt, qui Cyri tyrannidē fugientes, deſtituta Græcia in hunc ſinum navigarunt. Olim Maſſiliæ ſtudia ingenuarum doctrinarū adeò floruerunt, ut Romani pro Attica peregrinatione Maſſilienſe peterēt gymnaſium ad diſciplinas capeſſendas. Plaut. in Caſin. Maſſilienſes mores, tanquam optimos, & probatiſſimos dixit. Vbi (*inquit*) tu es, qui colore mores Maſſilienſes poſtulas? Maſſilienſium mores & inſtituta ſummis laudibus extollit Cicero, cùm alibi ſæpè, tum præcipuè in Oratione pro L. Flacco: cujus hæc ſunt verba: Neque verò te Maſſilia prætereo, quæ L. Flaccum militem quęſtorem cognoviſti: cujus ego civitatis diſciplinā atq; gravitatē, nō ſolùm Græcię, ſed haud ſcio an cunctis gētibus anteponendam jure dicam. Quæ tam procul à Greçorū omnium regionibus, diſciplinis, linguisq; diviſa, quū in ultimis terris cincta Gallorū gentibus, Barbariæ fluctibus alluatur: ſic optimatum conſilio gubernatur, ut omnes ejus inſtituta laudare faciliùs poſſint, quàm æmulari. Inclitam autem fuiſſe clariſſimo gymnaſio in Agricolæ vita Tacitus quoq; teſtatur, quum ſocerum ſcribit Agricolam ſtatim parvulum ſedem ac magiſtram ſtudiorū Maſſiliam habuiſſe, locum Græca comitate & provinciali parſimonia miſtum ac benè compoſitum. Lege Strab. lib. 4. De ejus veteribus inſtitutis multa Valer. lib. 2. De origine verò primis initiis non pauca Iuſtinus lib. 43. Hęc vini optimi ferax fuit: unde Mart. lib. 13: Tu me Maſſiliæ ponere vina putes. ¶ A Maſſilia fiunt Maſſilienſis, Maſſilianus, Maſſilioticus. *μασσαλιώτης*, *μασσαλεώτης*. Vnde Maſſilienſes viri, Maſſiliana vina, & Maſſilioticū oſtium Rhodani, quod Maſſiliæ proximum eſt. Plin. lib. 3. cap. 4: Libyca appellantur duo Rhodani ora modica: ex his alterum Hiſpaniæ ſe, alterum Metapinum: tertium, idemque ampliſſimum, Maſſilioticum.

Maſſўlī, pen. prod. *μάσυλοι* Stephano, populi Africæ, Cæſarienſi Mauritaniæ, & Maſſeſylis proximi. Hi neq; frænis, neq; ephippiis utuntur, ſola contenti virga, qua equos regunt.

Maſſўlus, a, um, adject. Virg. 4. Aen. Hinc mihi Maſſylæ gentis monſtrata ſacerdos.

Māſſўlĭŭs, a, um, Lucan. lib. 4: Et gens quæ nudo reſidens Maſſylia dorſo Ora levi flectit frænorum neſcia virga.

Māſſўlæŭs, a, um, Martial. libro 9: Et Maſſylæum virga gubernat equum.

Māſtaūră, *μάσαυρα*, Lydiæ civitas: ita dicta, quòd in ea Rheæ, Bacchi nutrici, (quæ Mâ Lydis appellatur) taurus ſoleat immolari. Vide ſuprà in dictione MA. Hujus incolæ dicti ſunt Maſtaurenſes, *μασαυρῆς*, & *μασαυρίται* Stephano, quorum meminit Plin. lib. 5. cap. 29.

Maſtiani, *μαστιανοὶ*, & alibi *μαστιηνοὶ*, populi juxta Herculis columnas, ab urbe Maſtia, Steph. Sixus, inquit alibi, urbs Marinorum corruptè, ut videtur.

Māſſūrĭŭs, *μασσούριος*, Eques Romanus fuit tempore Tiberii, Iureconſultus non incelebris, qui publicè de jure reſcripſit.

Mataurus, *μάταυρος*, Siciliæ oppidum, Locrorum opus: cujus incolæ dicuntur Mataurini, Steph.

Matrŏnă, pen. cor. [Vulgò Marne. Germ. Ein fluß Campanien in Franckreich.] Nomē eſt fluvii Campaniam Galliarū alluētis: de quo ſic Auſonius in Moſ. Non tibi ſe Liger anteferet, non Axona præceps, Matrona non Gallos, Belgasq; interſita fines.

Matiania, *ματιανή*, pars Mediæ Steph. ex Strab. lib. 22. Hyope, inquit alibi, urbs eſt *ματιανῶν*.

Mătīnŭs, penultima prod. Mons eſt Calabriæ, autore Porphyrione, apibus abundans. Lucan. lib. 9: & calidi lucent buxeta Matini.

Mătīnŭs, a, um, adjectivum: ut Apis Matina. Horat. 4. Carm. Ode 2: Ego apis Matinæ more, modoq; Grata carpētis thyma

per la

per laborem Plurimum circa nemus, uvidique Tyburis ripas operosa parvus carmina fingo. ¶ Cacumina Matina, Idem Epod. 16: quando Padus Matina laverit cacumina.

Matíum, Cretæ insulæ oppidum est, apud Plin. lib. 4. cap. 12.

Matoas, *ματόας*, olim vocabatur Danubius, ut suprà dictū est.

Matthæus, *ματθαῖος*, Nomen viri proprium.

Matrínus, *ματρῖνος*, Fluvii nomen in Piceno, non procul ab Adria urbe: de quo Strabo lib. 5, & Ptolemæus in descriptione Italiæ.

Mattíacum, Germaniæ oppidum, calidis fontibus nobilitatum, de quibus sic scribit Plin. lib. 31. cap. 2: Sunt & Mattiaci in Germania fontes trans Rhenum, quorum haustus triduo fervet. Circa margines verò pumicem faciunt aquæ: fortassis ea est urbs quam Germani sua lingua vocant Baden, quæ est in ditione Marchionis Badensis: ubi hoc etiā tempore Thermæ sunt magnificentissimæ & celeberrimæ. ¶ Hinc Mattiacas pilas quidam dictas existimant sphærulas ex odorato sapone constantes, quòd fortassis præstantissimæ apud Mattiacum conficerentur. Martialis in Distichis: Si mutare paras longævos cana capillos, Accipe Mattiacas (quò tibi calva) pilas. Idē paulò antè Causticam spumam pro eodem posuisse videtur, quum ait: Caustica Teutonicos accendit spuma capillos, Captivis poteris cultior esse comis.

Matycethæ, *ματυκήθαι*, Populi Scythiæ Europææ, apud Stephanum.

Mavors, qui & Mars, quòd magna vertat, ut ait Cic. lib. 1. de Nat. deor. *ἄρης*: Vnde Mavortius, tia, tium. Vide MARS.

Mauritānĭa, [*μαυρετανία*. Ger. Ein Landtschafft in Africa gegen Hispanien vber/stosset an das Groß Meer gegen Nidergang.] Africæ regio extrema, versus Gaditanum fretum, & Occidentalem Oceanum. In ea Antæus gigas regnasse dicitur ab Hercule victus. Est autem duplex, Cæsariensis à Cæsarea, & Tingitana à civitate Tingi. Dictaq; est Mauritania, *ἀπὸ τῶ μαυρῶ*, quòd inter cętera significat obscurum, vel nigrum, quòd nigros habeat colonos. Gignit simias, dracones, struthiones, & elephantes.

Māurī, *μαῦροι*, *ἢ μαυρέσιοι*, Populi sunt, qui Mauritaniam Africę regionem Occidentalem versus Gaditanum fretum incolunt. Eos fuisse Indos, & Hercule duce cum innumera aliārū gentium multitudine, in hæc loca perveniss̄e multi crediderūt, ut Strabo libro ultimo scribit. Sallustius certè in Iugurtha, Mauros & Numidas, reliquosq; qui maritimam Africam cultiorē reddiderunt, Medos, Armenios, Persas, & Phœnices fuisse indicat. Hi Romanis, bellis Punicis, maximè autem contra Iugurtham gestis, innotuerunt. Vide Strab. lib. ult.

Maurūs, nomen gentile est, ut Gallus qui è Gallia originem habet: Mauritanus verò, ut Gallicus. ¶ Dicimus enim virū Maurum, & bellum Mauritanum.

Maurī cē, à Mauro, ut Gallus Gallicè dicit, teste Gell. li. 2. ca 25.

Maurūsĭus, a, um, *μαυρήσιος*, à nomine Maurus. Silius lib. 16: Et multa thorax perfossus cuspide, & hærens Loricæ interdum Maurusia pendet, arundo. Sic Tellus Maurusia apud Claudianum 3. Paneg.

Maurūsĭăcus, a, um, Martial. libro 12: Et Maurusiaci pondera rata citri.

Mausōlus, pen. prod. [*μαυσώλος*. Germ. Ein König in *Caria*.] Cariæ regis nomen, quem Theopompus scripsit, referente Suida, nulla à re pecuniæ cupiditate abstinuisse. Hunc tam ingenti amore prosecuta est uxor Artemisia; ut ejus fato perfuncti cineres vino permistos tradatur ebibisse. Ad hæc sepulcrum eidem sumptuosissimum extruxit, ut in sequenti dictione dicemus.

Mausōlēum, pen. prod. [*μαυσώλειον*. Germ. Ein treffentlich köstlich Grab des Königs *Mausoli in Caria*, so jhm sein geliebter Gemahel *Artemisia* hat bauwen lassen.] Mausoli regis Cariæ sepulcrum, ab Artemisia uxore extructum tanta operis magnificentia, ut inter septem orbis miracula fuerit numeratum. Martialis de Amphitheatro Domitiani: Aëre nec vacuo pendentia Mausolea laudibus immodicis Cares in astra ferant. ¶ Ab operis hujus similitudine sepulcra omnia sumptuosiora, Mausolea sunt appellata. Hinc & Sueton. sepulcrum Cæsarum, Mausoleum appellavit. De Mausoleo vide plura apud Plin. libro 36. cap. 5, & apud Herodotum lib. 7.

Mausōlī, *μαυσώλοι*, Dicti sunt Cares Asię populi, à Mausolo rege, Artemisiæ viro, Stephanus.

Mausŏs, *μαυσός*, Agri Corinthii vicus est Stephano.

Māxĭēs, *μάξιες*, Africæ populi, à Trojanis (ut ipsi gloriantur) orti, qui dextram partem capitis comatam gestant, sinistram radunt, & corpus minio tingunt. Autor Herodotus lib. 4.

Māximīnus, *μαξιμῖνος*, Natione Thrax, Romanorum imperator, suffectus est in locum Alexandri Severi, à militibus interfecti: qui & ipse ab exercitu suo cæsus est, quum Aquileiam nequicquam obsideret. Vide Herodianum lib. 8.

Māzænă, *μάζαινα*, Palæstinæ oppidum: cujus incolę dicuntur Mazæneni, *μαζαηνοί*.

Mazaca, *μάζακα* Stephano, Civitas Cappadociæ sub monte Argeo, quā Tiberius Archelao pulsō, & Cappadocia in provinciæ formam redacta, nominavit Cæsaream. Hinc Mazacenius, & Mazaces, Mazacis in genitivo, *μαζακηνὸς*, *μάζακος*. Suet. in Nero. Turba Mazacum.

Māzæum, *μάζαιον*, Bithyniæ oppidum, teste Stephano, in dictione *ἀμαξίτιον*.

Mazaī, *μάζαιοι*, Pannoniæ populi sunt, apud Strabon. lib. 7.

Mazares, *μάζαρης*, Ex Medorum Satrapis fuit, qui Prienenses in Cyri ditionem redegit. Vide Herodotum lib. 1.

Mazyes, *μάζυες*, Libyæ populi inter Nomades, diversi ab iis, quos ab Herodoto Maxias vocari suprà ostendimus.

Mazeras, Fluvius in ora maris Hyrcani. Plin. lib. 6. cap. 16.

M ante E.

Mĕărŭs, *μέαρος* Ptolemæo, Fluvius Hispaniç in ora Asturum. Pompon. Mela lib. 3. Vulgò *Mearon*.

Mēcēstŭs, *μήκης*, Troadis fluvius, in Rhyndacum influens: cujus meminit Strabo lib. 12.

Mécha, civitas hodie sic dicta in Arabia Felice, quam Sarraceni incolunt: Mahumeticæ superstitionis caput. [Germ. Die Hauptstatt der Sarracener in Arabierlandt.]

Mecistum, *μηκιστον*, Triphyliæ oppidum est Stephano. Est autem Triphylia Peloponnesi regio littoralis, quæ & Messenia dicitur.

Mēcistēus, *μηκιστεύς*, Fuit ex sociis Ajacis Telamonii, ut scribit Homer. lib. Iliad. 13.

Mēcœnās, cum œ diphthongo. [*μηκοίνας*. Ger. Ein fürnemer Herr beym Keiser *Augusto*, ein liebhaber vnd beförderer guter Künste.] Proprium nomen equitis Romani viri clarissimi, & apud Augustum potentissimi: cui, velut unico studiorū patrono, Virg. Georgica sua, & Horatius libros Carminum inscripsit. Delicatum hunc fuisse, nō solùm cultu ac moribus, sed etiam stylo commemorant: quare eum Augustus Malacinum vocabat & exagitabat frequenter ut cacozelum, teste Tranquillo. Horat. 1. Carm. Mecœnas atavis edite regibus. Fuit vir hic in provehendis cùm omnium disciplinarū, tùm præsertim poēticæ cultoribus adeò benignus, ut ab eo etiam hodie studiorum patroni, qui in sublevanda doctorum hominum egestate se munificos præbent, Mecœnates appellentur.

Mecœnātĭānus, ădjectivum à Mecœnas. Suetonius in Nerone: E turri mecœnatica prospectans.

Mecon, onis, *μήκων* Stephano, Vrbs est Peloponnesi, non procul à Corintho, quæ postea Sicyon appellata est, teste Strabone, lib. 8.

Mĕcybernă, *μεκύβερνα*, Oppidū Maritimū in Orientali tractu Macedoniç, nō procul à Pallene: a quo & vicinus sinus Mecybernæus dicitur. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 10.

Medabă. *μηδαβὰ* Stephano. Nabathæorum oppidum.

Mĕddix, Vide in APPELL.

Mēdēă. [*μήδεια*. Ger. Ein Frauw *Iasonis* vnd ein grosse Zauberin.] Insignis incantatrix fuit, Aeetæ Colchorum regis filia: quæ quum Iasonem perditè deamaret, facilem illi ad aureum vellus aditū præbuit, sopito pervigili dracone, qui noctes, dies q; illud asservabat. Quo facto, patris iram metuens, Iasonem in Græciam sequuta est, patremq; insequentē discerptis Absyrti fratris membris, & per viam dispersis, retardavit. Repudiata deinde ab Iasone, filios suos, quos ex eo susceperat, occidit, Glaucamq; Creontis filiam, cum qua Iason secundas contraxerat nuptias, incensa regia, vivam cremavit, ipsumq; etiam Iasonem impatientia doloris manus sibi inferre coēgit.

Mēdēōn, onis, *μεδεὼν*, Duorum vicorum nomē est apud Strabon. lib. 9, quorum alterā in Phocide collocat ad sinum Crissæum: alterum in Bœotia, non procul ab Onchesto.

Medesicastes, filia Priami notha, ut scribit Homerus.

Medĭă. [*מדי madhai*. *μηδία*. Germ. Ein weite Landtschafft in Asia/stost auff das Hircanisch Meer: gegen Nidergang an Armenien vnnd Assyrien: gegen Auffgang an Persiden/ &c.] Regio Asiæ: à Septentrione Hyrcano mari: ab Occasu majori Armenia & Assyria discreta: à Meridie Persiden: ab Ortu Hyrcaniā habens & Parthiā, quæ Cossæorū moribus ab ea excluditur. Strab. lib. 11: Mediam in duas divisit partes: quarum alteram Majorem vocat, cujus caput Ecbatana facit: alteram Minorem, quæ & Atropatia dicta est, ab Atropato duce, qui eam à Macedonum impetu tutam præstitit. Est autem Media bona sui parte montosa & frigida, & ferè tota sterilis, excepta regione, quæ sub Caspiis portis in humili & concavo jacet solo, quæ opulenta est, rerumq; omnium necessariarum ferax, præterquā olei. In ea campus est latissimus, quem Hippoboton vocat, in quo equorum quinquaginta millia pasci dicuntur. Regium id armentum est. Mediam Solinus dictam putat à Mego, Aegæi & Medeę filio. Hinc Medicus, a, um, prima syllaba longa, *μηδικὸς*: ut, Malum medicum, quod & Citreum appellant.

Medĭna Cœli, Vide MEDIOLVM.

Mĕdĭōlānum, [*μεδιόλανον*. Vulgò *Milano*. Germ. Meilandt.]

Vrbs est Cisalpinæ Galliæ metropolis populi multitudine refertissima, agrique bonitate fœliciſſima, annis CCCLIX, ante Christi adventum à Gallis Insubribus cõdita, & à nomine relicti ab eis Mediolani (ut putat Volaterranus) ita appellata. Quanquam sunt nonnulli, inter quos est Ambrosius, qui à sue dimidia parte lanata Mediolanum appellatum putent. In hac etiam sententia videtur fuisse Sidonius Apollinaris. Verisimilior tamen apparet Volaterrani opinio, præsertim quum ipse etiam Ptolemæus Mediolanum oppidum in Gallia Lugdunensi recenseat inter Ligerim & Sequanam fluvios. De origine hujus urbis ita scribit Liv. lib. 5. Decad. 1: Galli per Taurinos, saltusq; Iuliæ Alpis trãscenderũt: fusisq; acie Tuscis haud procul Ticino fluvio, quum, in quo confederant, agrum Insubrium appellari audissent, cognomen Insubribus pago Heduorum: ibi omen sequentes loci, condidêre Vrbem, quam Mediolanum appellarunt. Ex hac urbe Statius Cęcilius pŏëta comicus originem traxit. ¶ Est prætereà Mediolanum, sive Mediolanium, teste Ptolem. Britanniæ oppidum. ¶ Item aliud inferioris Germanię oppidũ in Colonienſi diœcesi quod hodie *Monasterium* vocant. ¶ Strabo lib. 4. aliud hujus nominis oppidum collocat inter Xantones Galliæ Aquitanicę populos, quod hodie idẽ esse credimus quod vulgò *Saintes* vocant. Vrbs est (*inquit*) Xantonum Mediolanum, ad Oceanum vergens, inter Aquitanos maximè arenosa, & agro tenui, ex milio alimoniam captans, reliquis fructibus sterilis. Hujus etiam Mediolani, & alterius in Gallia Cisalpina meminit Stephanus. *Μεδιόλανον πόλις ἀκυιτανίας, καὶ οἱ οἰκοῦντες Μεδιολανίοι, ἡ πόλις ἄλλη τῆς ἰταλίας λαμπροτάτη.*

Mĕdĭŏlum, *μεδίολον*, Oppidum est Celtiberorũ in tractu Tarraconensi Hispanię, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6. putatur ea esse quæ hodie *Medina cœli* appellatur.

Mĕdĭŏmātrĭcēs, [*μεδιομάτριϰες*. Ger. Die Metzer oder Wetterreicher.] Populi sunt inter Belgas Leucis & Eburonibus vicini, Metenses scilicet, & his vicini Lotharingiæ populi. Plin. & Strabo Mediomatricos vocant. Vulgò *Metzen Lorraine.*

Mĕdĭŏn, *μέδιον*, Oppidum in finibus Aetoliæ, apud Polybium libro 28.

Meditrina, pen. prod. Medicamentorum dea, Festo.

Mĕdĭtrĭnālĭă, orum, Sacra deæ Meditrinę. Mos erat, ait Festus, Latinis populis, quo die quis primùm gustaret mustum, dicere ominis gratia: Vetus novum vinũ bibo: veteri novo morbo medeor. A quibus verbis etiam Meditrinæ deę nomẽ cœptum: ejusq; sacra Meditrinalia dicta sunt. Varr. de Ling. Lat. libro 5. Meditrinalia, dies dictus est à Medendo: quod, ut ait Flaccus, Flamen Martialis dicebat hoc die solitum vinum novum & vetus libari, & degustari medicamenti causa: quod facere solent etiam nunc multi, quum dicant: Novum vetus vinum bibo: novo veteri morbo medeor.

Mĕdmă *μέδμη*, Steph. Oppidũ in agri Brutii littore, unà cum portu. Plin. lib. 3. cap. 5.

Mĕdmāssă, *μέδμασσα* Stephano, Oppidum Carię, cujus meminit Plin lib. 5. cap. 29.

Mĕdōn, *μέδων*, Nothus fuit Oilei, ex matre Rhyna, teste Homero lib. 2 Iliad.

Mĕdŏăcŭs, sive Meduacus, *μεδόαϰος*, Venetorum fluvius Patavium alluens, qui nunc vulgò *Brenta* dicitur. Nam ostia Padi Plinius describens, ait: Pars eorum & proximum portum facit Brundulum, sicut Edronẽ Meduaci duo, & fossa Clodia. Strabo scribit Medoacum vocari & portum, & fluvium. Idem supra Venetos Carnorum, & Meduacorum fuisse gentem tradit. Vide Plin. lib. 3. cap. 16.

Mĕdŭllĭă, *μεδούλλια* Stephano, Latii oppidũ, Albanorũ opus, cujus meminit Plin. lib. 3. cap 5.

Mĕdŭllīnă, *μεδυλλίνα* Plutarcho, Puellæ cujusdã Romanę nomen, quæ à patre in tenebris vitium passa, quum ex detracto ei annulo stupri autorẽ agnovisset, capillis eum ad aram pertraxit, patremq; primùm, deinde etiam seipsam ad expiandũ flagitium interfecit. Vide Plutarchum in Parallelis.

Mĕdūsă, pen prod. [*μέδουσα*. Ger. Ein Tochter Phorci, welcher Minerva ihr schön haar in Schlangen verwandlet hat.] Fuit filia Phorci ex Ceto marina belua: quæ unà cum duabus fororibus Euryale & Stenione, Gorgadas insulas in Oceano Aethiopico tenuisse feruntur. Vnde & Gorgonides appellantur. Hæc quũ esset insigni forma, etiam habuit inter alia decoris insignia crines proximè ad auri colorem accedentes, quorum splendore captus Neptunus, in Minervæ templo cum ea concubuit: ex quo concubitu natus est Pegasus equus. Quam injuriam Minerva gravi & iniquo animo ferens, Medusæ crines, quibus maximè amatori suo placuerat, in angues mutavit, qui ea vi essent ut omnes eam aspicientes in lapides verterentur. Quamobrem quum nemo tam immane monstrum intueri posset, Perseus Iovis & Danaës filius, Mercurii talaribus, & falcato ense accepto, Palladis item scuto, ut ære repercussam effigiem ejus videre impunè posset, ex improviso, quum ipsa anguesque sopiti essent, adortus, uno sed eo validissimo ictu peremit, & in patriam rediens quũ ejusdem caput secum deferret, contigit ut guttæ sanguinis decidentes per solitudines Africæ mutarentur in serpentes. Vide Lucan. lib 9: Squallebant latè Phorcinidos arva Medusæ. ¶ Inde Medusæus, a, um, vide in dictione PEGASVS.

Medyllia, *μεδυλλία*, urbs ab Albanis condita, Romanorum colonia. Gentile Medyllinus, Steph.

Mega: id est, magnum, Promontorium Mauritaniæ Cæsariensis, inquit Ptolemæus.

Mĕgăbўzī, [*μεγάβυζοι*. Ger. Die hodenlosen Pfaffen der grossen Göttin *Diana* zu *Epheso*.] sive Megalobyzi, Dicebantur Ephesiæ Dianæ sacerdotes, quos evnuchos esse oportebat. Vnde & pro imbellibus ac mollibus poni consueverunt, quales sunt spadones. Quintilian. lib. 5. cap. 12: An verò statuarum artifices, pictoresq; clarissimi, quum corpora quàm speciosissimè pingendo, fingendóve effingere cuperent, nunquam tamen in hunc ceciderunt errorem, ut Bagoum, aut Megabyzum aliquem in exemplum operis assumerent sibi, sed Doryphorum illum aptum vel militiæ, vel palæstræ: aliorum quoque juvenum bellicosorum & athletarum corpora decorare existimarunt, *&c.*

Mĕgæră, cum diphthongo in penultima. [*μέγαιρα*. Germ. Eine auß den vnsinnigen heßischen Weyberen.] Vna è furiis. Nam *μεγαίρω* Odi, sive invideo Latinè denotat. Claud. Innectiva prima in Rufinum: Improba mox surgit tristi de sede Megæra.

Megalesia, Vide in APPELL.

Mĕgălŏpŏlĭs, *μεγάλη πόλις*, Arcadiæ urbs, post Leuctricum bellum condita: quæ dimidia sui parte Orestia vocabatur, ab Orestis adventu. Ex hoc oppido ortum traxerunt Cercidas, præstantissimus legislator, Aegesias Peripateticus Theophrasti discipulus, Aceſodorus, qui de urbibus scribit, & Polybius Historicus. ¶ Megalopolis item Asiæ oppidum fuit, postea Aphrodisias dictum, inter Lycum & Mæandrum fluvios situm, quod Stephanus Cariæ attribuit: quanquam in Græcis codicibus Icaria corruptè legitur pro Caria. Tertia ejusdem nominis civitas in Iberia collocatur ab eodẽ Stephano. ¶ Alia item urbs Megalopolis Germaniæ est. [Ger. Mechelburg.]

Mĕgălŏpŏlĭtæ, *μεγαλοπολίτης*, Megalopolis incolæ, Stephan.

Mĕgără, penult. corr. [*μέγαρα*. German. Ein Statt in *Achaia*.] Vrbs est Achaiæ in confinio Atticæ, & Peloponnesi, patria Euclidis Geometræ. ita dicta à Megario Apollinis filio. ¶ Vrbs hujus meminit Plin. lib. 4. cap. 7, & Servius Sulpitius ad Cicer. libro 4. Epist. pro eodem dicitur Megara, orum, plurali numero. Plin lib. 16 cap. 39: Megaris diu stetit oleaster in foro. Cõlum. lib. 10: Iam Megaris veniant genitalia femina bulbi. ¶ Est item Megara, montis nomen in Sicilia apibus abundantis, qui urbem habet ejusdem nominis in radice sitam. ¶ Fuit prætereà hoc nomine filia Creontis, & uxor Herculis.

Mĕgărŭs, a, um, adjectivum. Virgil. 3. Aeneid. Pantagiam Megarosq; sinus.

Mĕgărĕus, dictio trisyllaba, *μεγαρεύς*, Nomen fuit patris Hippomenis & nepotis Neptuni, ex Onchesto Bœotiæ oppido oriundi. Ovid. 10 Metam. Nanque mihi genitor Megareus Onchestius: illi Est Neptunus avus: pronepos ego regis aquarum. ¶ Fuit prætereà eodem nomine Apollinis filius, qui Megaris à se conditis nomen fecit.

Mĕgărĭs, idis, penultima correpta, *μεγαρίς*, Regio est Achaiæ, in confinio Atticæ & Peloponnesi: ita dicta à Megaris, præcipua ejus tractus urbe. Plinius lib. 4. cap. 7: Attingit Isthmum parte sui, quæ Megaris appellatur à colonia Megara. Ex hac regione præstantissimi mittebantur bulbi, qui ab ea dicti sunt Megarici. Plin. lib. 19 cap. 5: Proxima his est bulborum natura, quos Cato in primis serendos præcipit, celebrans Megaricos. ¶ Est prætereà Megaris, insulæ nomen inter Neapolim & Pausilypum sitæ, teste Plin. lib. 3. cap. 6. ¶ Megaris item Nisæa vocabatur, à Niso Pandionis filio. Item Nisæa navale Megaridis, Steph.

Megasa, *μέγασα*, urbs Libyę in qua *σπηλαῖοι* & *ἀροτῆρες*, Steph.

Mĕgēs, *μέγης* Vnus ex Græcorum principibus, qui ad Trojam profecti sunt: de quo Homerus in Catalogo navium.

Megistanes, Vide in APPELL.

Megiste, *μεγίστη*, Vrbs & insula Lyciæ, à magistro quodam, Stephan.

Meionis, *μειονὶς*, Cyprus olim dicebatur Steph.

Mĕlænă, [*μέλαινα*. Germ. Die Insel Corfu.] Insula est in ostio maris Adriatici, quæ alio nomine Corcyra dicitur, ut docet Plin. lib 3. cap. 26, Statius lib. 12. Theb. Icarii, Celeiq; domus, viridisq; Melæna.

Mĕlænæ, *μέλαιναι*, Oppidum in Arcadia, à Melęneo Lycaonis filio conditum inter Heræam, & Megalopolim. Plinius Melanæam vocat lib 4, cap. 6 Stephanus Melænas.

Melampea, *μελάμπεια*, urbs Lydię à Melampo quodam. Gentile Melampeus, Stephanus.

Mĕlām-

Mĕlāmphўllŭs, μελάμφυλλος, Insula est Ioniæ adjacens, ante Ephesum, quæ notiori nomine *Samus* appellatur. De hac Plin.lib.5.cap.31,& Strabo lib.14.

Mĕlāmpŭs, μελάμπους, Amythaonis Argivi, & Dioripes filius, teste Homero Odyss. lib.15. Nomen autem accepisse fertur, eò quòd mater infantem exposuerat toto corpore tectum præterquam pedibus qui à sole atro colore attracto, nomini causam dederunt. Augurio claruit, Byantem item juvit in auferendis bobus Iphiclo, quas ille Neleo restituit, accepta ejusdem filia, Pero nomine, in uxorem. Filias quoq; Prœti furiis agitatas sanitati mentis restituit, quarum unam Iphianassam nomine in conjugem accepit, ut superiùs traditum est. Virg. lib.3.Georg. Phyllirides Chiron, Amythaoniusq; Melampus, &c. ¶ Est quoq; Canis nomen apud Ovid.lib.3.Metam. A pedum nigredine impositum.

Mĕlānchætēs, μελαγχαίτης, Canis nomen apud Ovid.libro 3.Metamorphos. ἀπὸ τῆς μελαίνης χαίτης: hoc est, à pili nigredine impositum.

Mĕlānclænī, μελαγχλαινοι, Scythiæ populi, à nigris vestibus quas ferunt, ita nominati, Stephano.

Mĕlānchrænă, μελάγχραινα, Sibylla Cumana à quibusdam dicta est, Aristot. in Mirabilibus.

Mĕlāndĭă, μελανδία, Regio Sicyoniæ: gentile Melandius, Stephanus.

Melanea, μέλανεα Stephano, Oppidum est in Arcadia. Plinius lib.4.cap.6.

Mĕlānēs, vel Nigri, Montes juxta deserta Arabiæ. Ptol.lib.6. cap.17. Hodie mons Sinai, mons S. Catharinæ. Sur desertum Hebræis, à Mauris Tur dicitur.

Mĕlānēus, per tres syllabas, & pen.corr. μελανεύς, numeratur inter canes Actæonis, apud Ovid.3.Metam. Harpalos, & Melaneus, hirsutosque corpore Lachne. ¶ Est & Centauri nomen apud eundem 12.Metam.

Mĕlānippĭŏn, μελανίππιον, Pamphyliæ fluvius, apud Hecatæum in descriptione Asiæ.

Mĕlanthĭă, μελανθία, Filia fuit Deucalionis ex Pyrrha, & soror Hellenis.

Mĕlānthĭŭs, [μελάνθιος. Germ. Ein Geißhirt Vlyssis, welchen er vmbbracht hat/als er auß dem Trojanischen Krieg wider heim kommen ist.] Pastor caprarum Vlyssis, qui, quòd & rem domini absentis unà cum procis absumpsisset, & heræ, filioque herili semper se molestum præbuisset, post reditum Vlyssis, à Telemacho trucidatus est: Homerus Odyss. lib. 22. Fuit item hoc nomine quidam Athenien sis, cujus celebratur illud in Gorgiam æmulum suum dictum: Hic nobis cõcordiam suadet, qui tres in una domo concordes efficere non potuit. ¶ Præter hos & pictor nobilis fuit hoc nomine Pamphili Macedonis discipulus: de quo Plin.lib.25 cap.10.

Mĕlāntho, μελανθώ, Filia fuit Protei senis, cui consuetudo erat positis vestibus dorso delphinum insidere, atq; sic per maria vagari. Qua re cognita, Neptunus se in delphinum transformavit, illamq; blandiendo illexit, ut dorso suo insideret, transvectæq; in adversum littus stuprum obtulit. Ex quo concubitu Amycum natum fuisse quidam prodiderunt: quem tamen Servius Melites filium facit.

Melanyon, μελανίων, dictus est Hippomenes, eò quòd pomis certamen confecerit. Quãvis corruptè apud Propertium Mimalyon pro Melanyon legatur, cùm inquit:

Mimalyon nullos fugiendo Tulle labores,
Sævitiam duræ contudit Iasidos, &c.

Malim penultimam per jota.

Mĕlas, μέλας, Multorum fluviorum nomen est. Nam unum esse in Mygdonia ostendit Ovid. lib. Metamorph.2: Mygdoniusque Melas. ¶ Rursum alium navigabilem esse, qui Ciliciam à Pamphylia dividat, scribit Plinius libro 5.cap.27. ¶ Alium item in Thracia collocat idem Plinius libro 4.cap.11. ¶ Item alium in Bœotia, qui à Parnasso profluens, Minervæ sacer dicitur a Poëtis: quia ripæ ejus olivis sint refertę Stat lib 7 Thebaid. Palladiusque Melas Hecateia gurgite nutrit Flumina Is unus omnium Græciæ fluviorum ab ipso fonte navigabilis est, atque circa solstitium æstivum, ut Nilus, stata accipiens incrementa: nec longus excurrit, sed in lacus & cuniculos delapsus, modica sui parte Cephiso infunditur. Hujus fluminis aquas oves nigras efficere scribit Plin.lib.2 cap 103. Ejus etiã meminit Herod.l.b.7. Postremò alium esse in Sicilia, autor Ovid. Fast. lib. 4, cum de fluminibus & de locis Siciliæ, quæ peragraverat Ceres, loquens ait: Sacratumq; Melan, pascua læta boum.

Mĕlĕāgĕr, & Meleagrus, pen.prod μελέαγρος. Suidę, fuit Oenei Calydoniæ regis filius, ex Althæa conjuge, quo recenter nato, visa sibi est mater, tres Parcas igni assidentes videre, manuque stipitem tenentes, æqualem puero cum stipite vitam assignare. Recedentibus itaque Parcis, Althæa extinctum stipitem diligentissimè asservavit. Adulto deinde Meleagro, quũ

spreta ab Oeneo Diana, immensæ magnitudinis [illegible] misisset, qui omnem regionem latè vastabat, Meleager [illegible] cta robustissimorum juvenum manu, aprum interfecit, [illegible] putque ejus Athalantæ lassi Argivorum regis filiæ, quæ prima aprum vulneraverat, velut partem spolii dedit. Quod quũ avunculi sui vi puellæ auferre conarentur, utrunque occidit. Nuntiata itaque fratrum morte, Althæa doloris impatientia in furorem versa, fatalem illum stipitem in ignem conjecit, quo exusto, Meleager etiam exustis intùs intestinis omnibus consumptus est. ¶ Nominis hujus nominativus tripliciter effertur, Meleager, Meleagrus, & Græcò more Meleagros. Ovidius 6.Metam. Nec tamen illa sui successu lætior ictus, Quàm Meleager erat. Ibidem: Inscius atque absens flamma Meleagrus eadem Vritur. Et paulo antè: -donec Meleagros, & unà Lecta manus juvenum caluêre cupidine laudis.

Mĕlĕagrēă, μελεαγρέα, Calydon urbs dicitur: quoniam Meleager in ea imperavit.

Meleneis, Vicus in Antiochide tribu, Callimachus Melænas vocat. Tribulis Melæneus, Steph. vide MEL AENAE.

Mĕlĕs, etis, penult. genitivi producit μέλης, Fluvius est Ioniæ, Smyrnam alluens, ad cujus ripas natus fertur Homerus. Meminerunt fluvii hujus Plinius libro 5. capite 29, & Strabo libro 12.

Mĕlēsĭgĕnēs, penult. corr. [μελησιγένης. German. Der Hochgeacht Poët Homerus.] Nomen proprium Poëtarum principis, qui postea à cæcitate dictus est Homerus. Melesigenes autem appellatus est (ut refert in vita ejus Herodotus) à Melete fluvio Smyrnam alluente, ad cujus ripas natus creditur.

Meleti sinus, μελήτου κόλπος, à Meleto fluvio dictus, anteà Smyrneus, Stephanus.

Meletius, Præsul fuit in Aegypto Vrtianæ sectæ, ut scriptum est in historia Tripartita.

Mĕlĭbœă, μελίβοια Stephano, Vrbs est Magnesiæ, quę est Græciæ regio, annexa Thessaliæ, teste Plin.lib.4.cap.9. Patria Philoctetæ Pœantis filii: à quo Melibœus, a,um, μελιβοεύς. Item Melibœus μελίβοιος, nomen pastoris ab eo impositum, quòd boum curam habeat.

Mĕlĭcērtă, sive Melicertes, μελικέρτης, Inûs & Athamantis Thebarum regis filius, cum quo mater, quum virum videret furere, in mare se præcipitavit, ámboque deorum miseratione in numina marina sunt commutati: Ino quidem in Leucotheam, quam & Matutam matrem vocant: Melicerta verò in Palæmonem, quem Latini Portunum appellant. Vide MATVTA.

Melĭgine, μελιγινὴ, Insula est maris Adriatici, ante Dalmatiam sita, Ptolem.lib.2.cap.ult.

Melĭgunis, μελιγγνὶς, Insula est Siciliæ adjacens, una ex Aeoliis, quæ notiore nomine *Lipara* dicitur. Plin.lib.3.cap.9.

Mĕlĭnŏphăgī, μελινοφάγοι, Thracię populi, ita dicti, quòd panico vescantur, Stephanus.

Mĕlīssă, μέλισσα, Oppidum Libyæ, cujus incolæ dicuntur Melissæi, Stephanus.

Mĕlīssă, μέλισσα, Melissi Cretensium regis filia, quæ unà cum sorore Amalthea, Iovem caprino aluit lacte. ¶ Fuit item hujus nominis Nympha, quæ mellificium primò invenit: unde data est occasio fabulæ, Melissam in apem fuisse conversam. Colum. lib 9. cap.2: Nec sanè rustico dignũ est scisciatari, fuerítne mulier pulcherrima specie, quam Iupiter in apem convertit. ¶ Melissa præterea quædam fuit, Periandri Corinthiorum tyranni uxor, quam ille, concubinarum delationibus temerè credens, quum gravida esset, pedibus conculcans interemit. Vide Laërtium in vita Periandri.

Mĕlīssŭs μέλισσος, Cretensium rex fuit antiquissimus, qui primus diis sacrificavit: cuius filiæ Melissa, & Amalthea fuerunt, quæ Iovem infantem melle & lacte caprino aluerunt. ¶ Fuit item Melissus, Grammaticus munere datus Mœcenati, & manumissus ab eo. Autor Tranquillus. ¶ Melissus præterea Samius, Parmenidis auditor, philosophus civibus suis charus, quibus præcepta plura dedit, Rempublicam administravit, classiq; in bello præfuit, ut refert Apollodorus.

Mĕlĭtă, vel Melite, es. [μελίτη. Vulgò *Malta*. Germ. Die Insel Malta nicht fern von Sicilien gelegen.] Insula est non procul à Pachyno Siciliæ promontorio. Ovid. 3.Fastor. Fertilis est Melite. ¶ Est etiam Melite, sive Melita, urbis nomen in hac ipsa insula, à Carthaginiensibus (ut refert Diodorus) conditæ, textrinis pretiosissimarum vestium in primis nobilis. Cic.6.Verr. Insula est Melita, judices, satis lato ab Sicilia freto, periculosoque disjuncta: in qua est eodem nomine oppidum, quò iste nunquam accessit: quod tamen isti textrinum per triennium ad multebrem vestem conficiendam fuit.

Mĕlĭtæŭs, a,um, & Melitensis, μελιτεῖος. Stephano: ut Melitæi catuli, μελιτεῖα κυνίδια, quę ad fœminarum delicias ex Melita advehebantur. Plin.lib.3.cap.ult. Melita: unde Melitæos canes appellari autor est Callimachus.

Mĕlĭtēnē, es, μελιτηνὴ, Cappadociæ regio, prætenta Armeniæ majori, non procul ab Euphrate. Plin. lib 6. cap. 3.

Mĕlittæă, μελιτηΐα, Theſſaliæ oppidum, Stephano: civis Melittæus, Theopompus & Philon μελίθαιον vocant: vide MELITTAEVS.

Melituſa, μελίτουσα Stephano, Illyrici oppidum: cujus incolæ Melituſæi & Melituſii appellantur.

Mĕlĭtŭs, μελιτὸς, Nomen alterius ex accuſatoribus Socratis.

Melizandrus, μελίζανδρος, Poëta Mileſius, Lapitharum & Centaurorum bellum ſcripſit, ut eſt autor Aelianus de varia hiſt.

Mēllārĭă, æ, Oppidum Hiſpaniæ in tractu Bætico, Pomponii Melæ patria, ut ipſe teſtatur Geographiæ ſuæ lib. 2.

Melō, nomen fluvii, qui & Nilus, & Geon appellatus eſt. Auſonius in Aenigmate: Melonis albam paginam.

Mēlōbŏsĭs, μηλοβοσις, Nympha eſt, Oceani & Tethyos filia, teſte Heſiodo in Theogonia: ſic dicta ab ovibus paſcendis.

Melocabus, Germaniæ urbs apud Ptolemæum lib. 2. cap. 11. Vulgò Ehoburg.

Mēlōēſſă, μηλόεσσα, Inſula eſt ex Syrenuſis una, è regione Lacinii extremi Italiæ promontorii, non tàm à pomorum quàm à pecoris abundantia dicta. Vide Plin. lib. 3. cap. 10.

Mēlŏs, gen. fœm. μῆλος. [German. Ein Inſel nahe bey Candia gelegen.] Inſula eſt Cretæ adjacens, una Sporadum: & urbs in eadem inſula. Strabo: Melos inſula inter Cretam, Peloponneſumque intervallo æquali ſita, à Peloponneſo promontoriũ Scyllæum, à Creta Dictynnæum habens. Inter Cycladas numeratur à Pomponio, lib. 2. cap. 1: Hanc priùs (inquit Stephanus) Phœnices habitaverunt: unde & Byblos vocata eſt à Byblis Phœnicibus, item Zephyria. Hinc Diagoras Melius, & Socrates, & Ariſtophanes. In Theſſalia verò populi quidam μηλιεῖς dicuntur. Eſt & vicus Acarnaniæ, à quo Melius, vel Malicus, Doricé. A' Melius etiam formatur Melicus, Meliacus, & regio Melis, Steph. Vide MALLEA. De urbe Theſſaliæ, & de Byblide inſula quoq; ſuprà diximus.

Mēlŏs, & Melaria, μῆλος ἡ μηλάρεια, Duo oppida in finibus Hiſpaniæ: à malis ſic dicta. Fertur enim Hercules aurea mala illuc ex Libya attuliſſe. Steph. in Belo. vide MELOESSA.

Melŭs μῆλος, Filius Mantûs, à quo Melois Lesbi locus, Steph.

Mēlpŏmĕnē, pen. cor. [μελπομένη. German. Eine auß den neun Muſis.] Vna ex Muſis, tragœdiarum inventrix à modulãdo nomen trahens. Virg. de Muſarum inventis: Melpomene Tragico proclamat mœſta beatu. Vide MVSA.

Memaſiarus, μεμασιάρος, Vnus ex Cadmi ſociis, Theram inſulam condidit, Steph.

Mĕmblĭărŭs, μεμβλίαρος, Inſula eſt maris Aegæi, una Sporadum, non procul à Thera & Anaphe. Plin. lib. 4. cap. 12.

Mĕmmĭŭs, Civis Romanus, qui de ambitu poſtulatus fuit à Qu. Curtio, teſte Cicerone ad Quint. Frat. lib. 3, à quo Memmiorum familia.

Mĕmnon, teſte Homero, filius fuit Tithoni fratris Laomedontis ex Aurora ſuſceptus, qui cum maxima orientalium populorum copia in auxilium venit Priamo, & in pugna ab Achille occiſus: vel) ut alii tradunt) à Theſſalis inſidiis occiſus eſt: qui cùm in rogo cremaretur, precibus Auroræ in avem mutatus eſt: ex eademq; pyra multæ aliæ aves evolarunt, quas Memnonias vocarunt. Has ferũt quotannis ex Aethiopia ad Memnonis ſepulchrum, quod eſt juxta Ilium, advolare. Virg. lib. 1. Aen. Eoasq; acies & nigri Memnonis arma. Strabo lib. 15. ubi ſepulturæ ejus mentionem facit.

Mĕmphī, μέμφοι, Populi Memphim habitãtes: vide TAPVIS.

Mĕmphĭs. [מף moph מף noph. μέμφις. German. Ein gewaltige groſſe Statt in Egypten am Nilo des orts gelegen/da er ſich anhebt in ſeine Außgãng zu theilen/heißt jetzt Alcair.] Vrbs Aegypti regia, ab Ogdoo rege condita, & à nomine filiæ ejus appellata. Hęc inter omnes Aegypti urbes ſecundum ab Alexandria locum obtinuit, pyramidibus, & regum ſepulchris, in primis inſignis. Ejus ambitus traditur fuiſſe centum & quinquaginta ſtadiorum. Sita eſt hæc urbs in loco totius Aegypti opportuniſſimo, ubi Nilus in duas ſciſſus partes literæ Δ ſpeciem præbet: quo fit ut portuoſiſſima ſit, omniq; penè ex parte navigiis aditum præbeat. Vulgus hodie *Alcayrum* vocat. ¶ Hinc fiunt duo patronymica, unum maſcul. gen. Memphites, ę: alterum fœm. Memphitis, idis. Tibul. lib. 1. Eleg. Barbara Memphitem plangere docta bovem. Iuven. Sat. 15: an' ne aliam terra Memphitide ſicca Invidiam facerent nolenti ſurgere Nilo?

Mĕmphĭtĭcŭs, a, um, adjectivum. Ovid. 2. de Arte amandi: Neu fuge Niligenæ Memphitica ſacra juvencæ.

Mempricŭs, Rex Britanniæ, qui fratrem Malyn exuit vita, ut eo mortuo regnaret, Autor Volaterranus.

Mĕnă, μήνη, Apud Romanos fuit dea, quæ menſtruis fluxibus præeſſe putabatur. Quo etiam nomine dictus eſt piſcis quidã brevis, μαινὶς, qui hyeme candidus, æſtate nigrior fit: ſed tunc Mæna cum diphthongo ſcribitur. Cic. de Finib. Qui voluptatem contemnunt, eis licet dicere, ſe accipenſerem mænæ non anteponere. Martial. libr. 11: Et caudam cibii, brevesque mænas. Hunc piſcem eundem eſſe cum halece Theodoro credimus, qui ex Ariſtotel. Halecem vertit, quem ille μαινίδα appellat.

Mĕnæchmŭs, μέναιχμος, Philoſophus Eudoxi auditor, qui Platonis temporibus vixit, & ſcripſit libros tres, in libros Platonis de Republ. ¶ Menæchmus item Sicyonius hiſtoricus, qui ſcripſit hiſtoriam Alexandri Magni. Meminit utriuſque Suidas.

Menæchmi. Vide in APPELL.

Mĕnălcās, μέναλκας, Paſtoris nomen apud Virgilium tertia Aegloga.

Mĕnălippē, æ, vel Menalippe, es, μεναλίππη, Fuit Antiopes Amazonum reginæ ſoror. Hæc ab Hercule capta dicitur in bello quod contra Amazones geſſit: quam quum Antiopę ſorori reſtitueret, accepit pretium, arma reginæ & balteum. Nam hæc quoque ex eo bello reportare fuerat juſſus ab Ariſteo. Iuvenalis Satyra octava: Syrma vel Antigones, ſeu perſonam Menalippes.

Mĕnălippĭdēs, μεναλιππίδης, Poëta Melius genere, ſcripſit Dithyrambicorũ plures libros, & poëmata epica, & epigrammata & elegos. ¶ Hujus ex filia nepos Menalippides junior, item poëta, ſcripſit Lyrica & Dithyrambica. Vixit, mortuusq; eſt apud Perdiccam regem Macedoniæ, Suidas.

Mĕnălippŭs, μεναλιππος, Thebanus quidã fuit, qui Tydeum in pugna apud Thebas lethaliter vulneravit. Qui cùm mortẽ appropinquare videret, adeò impatienter tulit, ut ferè in rabiem verſus ſociis juſſerit ut vulneratoris caput ad ſe deferrent. Sic enim apud Statium vociferatur: caput ô mihi ſi quis Apportet Menalippe tuum. Qui poſtquam illud multo ſanguine fuſo detuliſſent, mordicus arripuit, ac cervici nõ aliter, ac canis rabidus, dentes infixit: quumq; illud beſtiali ritu devoraret, occubuit ¶ Fuit & alter Menalippus Tydei frater quẽ Tydeus in venatu fertur peremiſſe, obq; id fratricidium exulaſſe. ¶ Fuit & tertius Menalippus Trojanus, quòd virtute præſtaret, à Priamo filii loco eſt habitus.

Mĕnănder, [μένανδρος. German. Ein Griechiſcher Comediſchreiber.] Poëta comicus, Theophraſti diſcipulus, ſtrabus fuit, mente acutus, amore in mulieres inſanus. Scripſit fabulas LXXX. & epiſtolam unam ad Ptolemæum regem, aliaq; nonnulla ſoluta oratione. Hæc Suidas. Quintil. lib. 10. cap. 1: Menãder, meo quidem judicio, diligenter ad cuncta quæ prę-cipimus efficienda, ſufficiat. Ita omnem vitæ imaginem expreſſit, tanta in eo inveniendi copia, eloquendi facultas, ita eſt omnibus rebus, perſonis affectibus accõmodatus. Ovid. 2. Triſt. Fabula jucundi nulla eſt ſine amore Menandri. Legitur & Menandros, Græcorum more. Idem libro primo Amor. Dum fallax ſervus, durus pater, improba lena Vixerit, & meretrix blanda, Menandrus erit. ¶ Menander autem Laodiceus ſophiſta, ſcripſit commentarios in artem Hermogenis, & in præexercitamenta Minutiani, Suidas. ¶ Menander alius Simoni Mago ſucceſſit, non ſolùm ejus referens impietatem, ſed longè majoribus ſuperans portentis. Seſe enim jactitabat ſervatorem eſſe ex Olympo, ad hominum ſalutem demiſſum, docebatq; nullo alio pacto Angelos ab hominibus vinci, aut cogi poſſe, quam artis magicæ diſciplina & baptiſmo à ſe traditis, ex quibus ſolis immortalitatem humano generi contingere poſſe aſſeverabat. Hæc Irenæus.

Mĕnāpĭī, [μενάπιοι. Germ Die Geldrer/vnnd im Hertzogthumb Gulch.] Populi qui ad utranque Rheni ripam habitant, proximi Vbiis, Eburonibus, & Sicambris: Vnde conjecturam facere poſſumus eſſe eos, quos hodie *Iuliacenſes* vocamus & *Clivenſes*: quanvis Menapiotum olim latiores fuiſſe videntur fines, quàm hodie ſunt Iuliacenſium, & Clivenſium.

Menaría, lege MAENARIA.

Mēndæ, μένδη Vrbs Siciliæ prope Palicos: Vnde Mendæus, Stephanus.

Mēndē, μένδη Vrbs Thraciæ, à Mende, vel Mendi muliere. Inde vinum Mendæum, Steph.

Mēndēs, μένδης, Vrbs Aegypti juxta Lycopolin, ubi Pana & hircum colunt. Civis Mendeſius, aut Mendites, Steph.

Mendeſicum, μενδήσικον, Vnum ex Nili oſtiis, autore Plin. lib. 5. cap. 10.

Mendeſium, μένδήσιον, Aegypti oppidum, cujus incolæ Mendeſii, μενδήσιοι, appellantur. Herodotus libro ſecundo dictum exiſtimat à Pane, qui ibi ſub hirci ſpecie colebatur. Hircus enim Aegyptiorum lingua *Mendes* appellatur. Ab hoc etiam oppido vicinum Nili oſtium Mendeſium dictum fuit. ¶ Mendeſium quoque vocatur nobiliſſimi unguenti genus, quod ex hac urbe præſtantiſſimum mittebatur: de quo Plinius libr. 13. cap. 1.

Menecína, μενεκίνη, Vrbs mediterranea Oenotrię, à qua Menecinæi, μενεκινάῖοι, & Menecæni populi, Steph.

Menecrates.

Menecrates, μενεκράτης, Aeliano teste, medicus fuit Syracusanus, qui ab ægrotis aliam mercedem non stipulabatur, quàm ut ipsum Iovem appellarent: sese autem illius servos faterentur. ¶ Alter Menecrates comicus poëta fuit, ut scribit Suidas.

Mĕnĕdēmĭum, μενεδήμιον, Vrbs Lyciæ. Gentile Menedemius, vel Menedemicus, Stephanus.

Mĕnĕdēmŭs. [μενέδημος. German. Ein Philosophus auß der Statt Eretria in der Inſel Negropont gelegen/ bürtig.] Philosophus ex Eretriâ civitate, à quo philosophi Eretriaci dicti sunt. Eretria verò in Eubœa est, ut inquit Strabo lib. 9. Hic militiâ primò exercuit, postea ad Platonem concessit. Fuit honestate & gravitate insignis, status corporis in sene, ut in juvene, firmus & validus. Et quum primùm ab omnibus ludibrio haberetur, postea tanta in admiratione habitus est, ut civitatis gubernacula ei traderentur. Obiit vitæ suæ anno septuagesimo tertio. ¶ Fuit & alius Menedemus Lampsacenus, Cynicus, q in tam prodigiosam venerat superstitionem, ut sumpto habitu Furiæ, prodiret, dictitans se exploratorem ex inferis venisse, delaturum dæmonibus mortalium peccata Pullatus ambulabat cum tunica talari adstricta baltheo puniceo, Arcadicum pileum gestabat, cothurnos tragicos, virgam in manu. Autor Laërtius. ¶ Item alius Rhodius, Aristotelis auditor, de quo vide Aristotelis judicium apud Gellium lib. 13. cap. 5.

Mĕnĕlāŭs, μενέλαος, Filius Atrei, & Aeropes, ut Homerus tradit, Plisthenis verò, ut Hesiodus, & frater Agamemnonis, rex Spartæ, qui Helenam Iovis, & Ledæ filiam, uxorem habuit: quam quum Paris Priami filius eo absente rapuisset, legatos ad Paridem misit qui illam repeterent: sed quum reddere nollet, omnes totius Græciæ principes ad bellum cõvocavit: qui collecto maximo exercitu, ad unum omnes sub Agamemnone rege in excidium Trojanum conjurarũt. Quumq; jam tota Phrygia, atq; Mysia devastata, Ilium Priami regiam decennali bello oppugnassent, tandem fraude magis quàm viribus expugnaverunt: ita Helena recepta post octavum erroris annum, domum rediit. Virg. lib. 2. Aen. Et Menelaus, & ipse doli fabricator Epeus.

Mĕnĕlāŭs, μενέλαος, Vrbs Aegypti. Strabo lib. 14, & regio Menelaïtes. Est etiam Menelaïum, μενελάϊον, parva regio Spartæ. Gentile. μενελαεύς, possessivum Menelaïcus: sed ab Aegyptia urbe Menelaïtes dicitur, Stephanus.

Menephron, Viri proprium qui cum matre concubuit, autore Ovid. lib. 7. Metam.

Mĕnēs, [μένης. Ger. Der erſte auß allen denen Königen ſo von je zeiten her Egypten beherrſchet haben.] Teste Herodoto, primus omnium hominũ in Aegypto regnavit, sub quo tota Aegyptus, præter Thebaicam plagam palustris fuit.

Mĕnēstheus, μενεσθεύς, Viri fortis nomen, qui unà cum Adrasto & Thydeo profectus est ad bellum Thebanũ. Vide Strab. lib. 6. Thebaid.

Mĕnēstho, μενεσθώ, Nomen Nymphæ, à memorando dictum.

Mĕnēsthĭŭs, μενέσθιος, Fuit Arithoi & Philomeduſæ filius, ex Arna civitate, quem Paris in bello Trojano occidit, Homerus in initio lib. 7. Iliad.

Mēnīnx, μηνιγξ, Nomen insulę, ex adverso minoris Africæ (ut docet Plin. lib. 5. cap. 7) quæ in longitudinem patet triginta quinque millia passuum, in latitudinem viginti quinque. Vulgò *Gelues*.

Mĕnippŭs, μένιππος, Phœnix, philosophus Cynicus, conditione servus, qui nihil memoria magnopere dignum reliquit, præter Nænias aliquot, Testamenta, & Epistolas, & id genus nugas crebris salibus, Cynicaq; mordacitate refertas: ad quarum imitationem M. Varro Satyras conscripsit, quas ab illius nomine Menippeas appellavit, ut tradit Macrobius in Saturn. Hic ad rem augẽdam tam avidus fuisse dicitur, ut etiam nauticum fœnus exerceret. Qua ratione immensam pecunię vim brevi congessit, quam quum per insidias sibi comperisset esse ereptam, laqueo vitam finivit. Hæc Diogenes Laërtius. ¶ Fuit item, teste Suida, Menippus quidam Poëta Comicus. ¶ Alius item Stratonicensis, toto Asia disertissimus, præceptor Ciceronis, ut ipse in Bruto testatur. Post à me (*inquit*) Asia tota peragrata est, cum summis quidem oratoribus, quibuscum exercebar ipsis jubentibus: quorum erat princeps Menippus Stratonicensis, meo judicio tota Asia illis temporibus disertissimus: & si nihil habere molestiarum, nec ineptiarum, Atticorum est, hic orator in illis numerari rectè potest. Hactenus Cicero in Bruto.

Mĕnĭŭs, Lycaonis filius, qui quum patre in lupum verso, & domo conflagrante Iovem detestaretur, ab eodem fulmine percussus est.

Mĕnĭŭs, COS. Romanus anno ab urbe condita 430, devictis navali prælio priscis Latinis & Antiatibus, eorum rostra navium ærata in foro posuit, appellariq́ue forum Rostra cœpit. Autor Liv. lib. 8, & Plin. lib. 34. cap. 5.

Mĕnlĕārĭă, μενλεαρία Ptolemæo lib. 2. cap. 6, Hispaniæ urbs: vulgò *Marcia*.

Mĕnŏdŏtŭs, μενόδοτος, Medicus insignis, ætate Serapionis, cujus meminit Galenus in Therapeut.

Mĕnœcĕus, μενοικεύς, Thebanus filius Creontis, qui pro patriæ salute sanguinem suum, atque adeò vitam ipsam sponte profudit. Nam quum Thebanis eo tempore, quo ab Argivis obsidebantur, redditum esset oraculum, urbem salvam fore, si ultimus ex Cadmi posteris, spontanea se morte manibus ejus devoveret, intelligens Menœceus oraculum illud ad se pertinere, nihil cunctatus, suo sibi gladio necem consciscit. Vide Statium 10. Thebaid.

Mĕnœcĭs, penult. prod. μενοικίς, Vrbs Phocensium ultima, quę ad Occasum vergit.

Mĕnœtēs, μενοίτης, Nomen unius ex sociis Aeneæ. Virgil. 5. Aen. Rectorem navis compellat vocat Menœten.

Mĕnœtĭŭs, μενοίτιος, teste Homero, Filius Actoris ex Aegina, quam vitiatam Iupiter illi in conjugem dederat. Hic postea relicta Aegina matre Opuntem Locrorum se contulit, ibique Patroclum ex Sthenele uxore suscepit, qui ab eo Menœtiades appellatur. Ovid. in Epist. Penel. Sive Menœtiadem falsis cecidisse sub armis, &c.

Menoles, Vide MAENOLES cum diphthongo.

Mĕnōn, onis, μένων, Arrogantissimus Sophista, Socratis ætate: cujus meminit Plutarchus in libello, quem περὶ πολυφιλίας inscripsit.

Mĕnŏphĭlŭs, μενόφιλος, Evnuchus fuit, cui Mitridates à Pompejo victus filiam servandam dedit in arce quadam: quam quum Manlius Priscus obsedisset, defensoresq; deditionem parantes Menophilus sentiret, puella interfecta, gladium in viscera sua compegit, veritus ne captiva raperetur & violaretur. Autor Ammianus Marcel. lib. 16.

Mĕnōsca, μηνόσκα, Oppidum Vardulorum in Tarraconensi Hispania, cujus meminit Plin. libro 4. capite 20, & Ptolem. lib. 2. capite 6.

Menosgada, Vide MONOSGADA.

Mĕnŏthărŭs, μενοθαρος, Fluvius in Mæotim influens, cujus meminit Plin. lib 6. cap. 7.

Mēntercōsă, μεντέρκοσα, Civitas est Hispaniæ, in finibus Celtiberiæ. Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Mēntĕsă μέντεσα, Oppidum Hispanię, in plaga Australi Celtiberiæ. Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Mēntōas, [μεντώας. Germ Die Thonauw.] Fluvius olim dicebatur, quem nunc (Eustathio in Dionysium teste) *Istrum*, sive *Danubium* appellamus.

Mēntŏr, toris, pen. cor. μέντωρ, Mirus fuit in vasis cælandis artifex. Iuven. Satyr. 8: -raræ sine Mentore mensæ. Plin. lib. 33. cap. 11: L. verò Crassus orator duos scyphos habuit, Mentoris artificis manu cælatos, sestertiis C. Idem lib. 12: Mentori quotidie testimonium perhibet Capitolinus Iupiter, & Diana Ephesia, quibus fuére consecrata ejus artis vasa.

Mēntŏrĕŭs, a, um, Propert. libro 1: Lesbia Mentoreo vina biba opere.

Mēntŏrēs, pen. corr μέντορες Stephano, Populi fuerunt in Illyrico: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 21.

Mēntyrnă, μέντυρνα, Vrbs Samnitum in Italia. Gentile Mentyrnæus.

Menus, Vir inter Samnites natus, qui mirè solitudinem amabat, in qua nequid per otium perperàm faceret, apes curabat.

Mĕnūthĭās, adis, μενουθιάς Steph. Insula est Aethiopiæ adjacens, juxta Prassum promontorium: cujus meminit & Ptolemæus lib. 4. cap. 6. Vulgò *Madagascar ò Isla de S. Iorge.*

Mĕnūthĭs, μενούθις, Vicus Aegypti non procul à Canopo: cujus incolæ Menuthitæ, μενουθίται, vocantur, Steph.

Meplitis, Vide in APPELL.

Mĕră, μήρα, Proprium nomen sacerdotis Veneris. Stat. libro 8. Theb. -Aegææ Veneris quos Mera sacerdos Ediderat perhibente Dea. ¶ Mera item Prœti & Antiæ filia fuit, quæ quum venationi dedita, Dianam per nemora sequeretur, à Iove visa & dilecta est, qui sumpta Dianæ figura, cũ ea concubuit. Quapropter quum postea ob patrati sceleris pudorem, timens ne denuò deciperetur, vocanti se Dianæ obsequi nollet; ab eadem sagittis confossa occubuit. Tandem in canem est mutata. Ovid. lib. 7. Metamorph. Et quos Mera novo latratu terruit agros. ¶ Est etiam alterius canis nomen, de qua suprà in dictione ERIGONES.

Mercūrĭŭs. [German. Ein Sohn Iovis vnnd Majæ, der Kauffleuten Gott bey den Heyden.] Iovis & Majæ filius, ita dictus à mercibus, eò quòd negotiatoribus præsidere existimetur. A Græcis ἑρμῆς dicitur, ἀπὸ τοῦ ἑρμηνεύειν: hoc est, ab interpretando. Variis à Poëtis appellatur nominibus: nam modò Ligius dicitur, modò Argiphontes, modò Nomius, modò Cyllenius. ¶ Præter hunc tres alii fuisse Mercurii dicuntur: unus Cœli & Dici filius: alter Liberi & Proserpinæ: tertius Iovis & Cylle-

nes, quem fama est ab Argi cædem profugum, literas Aegyptiis ostendisse: verùm omnes ad Majæ filium referuntur. Alas in capite, & in pedibus ponunt, volentes signare velocem ferri per aëra sermonem. Ideò deorum nuntium dictam putant: quoniam per sermonem omnia cogitata enuntiantur. Dictus est Deus facundiæ, quòd hominibus eloquentiam præstare putabatur. Habitus Deus mercatorum, palæstræ, furum. κήρυξ, κερδῶος, Lyram invenit: Hermaphroditum ex sorore Venere genuit: Martem è carcere liberavit: Argum interemit: Prometheum in Caucaso religavit. ¶ Fuit præterea alius hoc nomine Aegyptiorum sacerdos, superioris (ut putatur) nepos, qui à Græcis ἑρμῆς τρισμέγιστος: hoc est, Mercurius ter maximus dictus est, quòd & summus esset sacerdos, & sapientissimus philosophus, & rex potentissimus. ¶ Est etiam Mercurius unus ex septem planetis, cujus corpus cunctorum syderum minimum, ferè semper subest radiis solaribus, à quibus non recedit longiùs, quàm vigintiocto gradus. Ideò ab Astronomis στίλβων dicitur, quod est, radians. Vnde etiam solatus & perustus fingitur, quòd Soli vicinior sit, quàm reliquæ stellæ. Cic. lib. 3. de Nat. deor. quinq; Mercurios commemorat: Mercurius (*inquit*) unus Cœlo patre, Die matre natus, cujus obscœnius excitata natura traditur, quòd aspectu Proserpinæ commotus sit. Alter Valentis & Phoronidis filius, is qui sub terris habetur, idem Trophonius. Tertius, Iove tertio natus ex Maja, ex quo & Penelopa Pana natum ferunt. Quartus Nilo patre, quem Aegyptii nefas habent nominare. Quintus, quem colunt Pheneatæ, qui & Argum dicitur interemisse, ob eamque causam Aegypto præfuisse, atque Aegyptiis leges & literas tradidisse. Hactenus Cic. Virg. 4. Aen. Tunc sic Mercurium alloquitur, ac talia mandat, &c.

Mercŭriāles, Videntur fuisse sodales ex collegio aliquo in honorem Mercurii instituto. Cicero ad Qu. Frat. lib. 2. M. Furium Flaccum, equitem Romanum, hominem nequam, Capitolini, & Mercuriales de collegio ejecerunt.

Mercŭriŏlus, Diminutivum à Mercurius apud Apuleium in Apologia: Ita minutatim ex tabulis compacta crassitudine Mercuriolum expediri potuisse.

Mĕrĭŏnēs, μηριόνης, Fuit, teste Homero li. Iliad. 2, Auriga Idomenæi, & cum eo dux navium, quæ è Creta venerant ad Trojam, Marti, ut ait, Martis arbitrio comparandus.

Meritus, Mons Thraciæ, apud Plin. lib. 4. cap. 11.

Mermeros, Vnus ex Centauris. Ovid. Metam. 12: Quíq; pedũ nuper certamine vicerat omnes Mermeros, accepto tum vulnere tardior ibat. Μέρμερος autem Latinè curiosus interpretatur, à verbo μερμερίζω, cogito & consulo.

Mermessus, μερμησσός, Vrbs Troadis, Sibyllę Erythræę patria, ut Stephano placet, qui etiam ab urbis hujus rubedine Erythræam eam appellatam existimat. Straboni tamẽ magis credendum existimo, qui lib. 14, Erythręam Sibyllã dictam existimat, ab Erythris Ioniæ urbe, non procul à Clazomenis sita.

Mĕro. [Ger. Weinschlauch ist ein zunam̃ gewesen Keysers Neronis.] per jocum dictus est Tiberius Cæsar, pro Nerone: quòd impendio vinosior esset. Tranquillus in Tiberio Cæsare: In castris tyro etiam tum propter nimiam vini aviditatem, pro Tiberio, Biberius: pro Claudio, Caldius: pro Nerone, Mero vocabatur.

Mĕrŏē, roes, dictio trisyllaba. [μερόη. German. Die Hauptstatt in der Insel Meroë des fluß *Nili*: vulgò *Saba*.] Insulæ Nili Metropolis, à qua & tota insula Meroë dicitur. De hac ita scribit Herodotus: Meroë fuit olim regni caput: clypei figurã ea insula imitatur, ad tria millia stadiorum cũ Nilo protensa: accolunt pastores eam, qui passim venantur, & agricolæ qui aurifodinas habent: Hanc Cambyses condidit, appellavitq; à nomine sororis Meroës. Quum enim Aegyptum omnem occupasset, Meroën secum usq; ad Aegyptios ducens processit: quæ quũ ibi mortem obiisset, urbi nomen indidit. De hac Lucan. lib. 10: - gurgite rupto Ambitur nigris Meroë fœcunda colonis. Patet longitudine stadiorum tribus millibus, latitudine mille. Effodiuntur in ea aurum, argentum, æs, ferrum, ebenum. Præterea fert & lapidum multiplex genus: distatque à Syene quinq; millibus stadiorum, ultra quam est torrida zona. Exuperat omnes alias Nili insulas, quas circiter septingentas esse scribit Diod. lib. 1. & 17. Strabo lib. 16.

Mĕrŏpē, es, pen. cor. [μερόπη. Ger. Die vnachtsame der Töchteren *Atlantis*, so sunst *Plejades* genennet werden.] Vna filiarum Atlantis ex Plejone Nympha, cujus stella ex septem Plejadibus obscurissima apparet, quòd quum sorores omnes diis nupsissent, sola Sisypho nupserit homini mortali. Ovid. 4. Fast.

Mĕrŏpĭa, [μεροπία. Vulgò *Sifano*.] Insula est una Cycladum, quæ aliis nominibus & Siphnos, & Acis appellatur. De hac Plin. lib. 4. cap. 12.

Mĕrŏpis, μεροπίς, Insula est Cariæ adjacens, quæ notiore nomine Cos appellatur Plin. lib. 5 cap. 31. Vulgò *Lango*.

Mĕrŏpus, pen. cor. μέροπος, Mons Græciæ juxta Thessaliam, variis præruptus anfractibus: qui undique referiente Echo; voces diversas reddit: unde etiam appellationem sortitus est.

Mĕrŏs, sive Merus, μηρός, Mons est in finibus Indiæ, in cujus radice Dionysius in Indiam proficiscens, Nysam urbem condidit. Curt. lib. 7: Nysa sita est sub radicibus montis, quem Meron accolæ appellant. Inde Græci mentiendi traxêre licentiã; Iovis semine Liberum patrem esse celatum. Græcè enim μηρὸς femur significat.

Mĕrūsĭum, sii, μερούσιον, Siciliæ locus 70 à Syracusis stadiis distans: cujus incolæ Merusii dicti sunt. Autor Stephanus.

Mĕsăpĭă, Mesapus, Vide MESSAPIA.

Mesanites sinus, μεσανίτης κόλπος, Persici sinus pars est, Stephano.

Mĕsēs, mesæ, [μέσης. Ital. *Griego, tramontana*. Germ. Einer auß den Nordtwinden beiseits gegen Auffgang. Fland. Noord westen/ noord.] Ventus inter Boream, & Cæciam medius: unde & nomen habet. Hujus meminit Plin. lib. 2. cap. 47.

Mĕsēmbrĭă, μεσημβρία. Vulgò *Mesember*.] Megarensium colonia, quam antea Menebriam vocabant, quasi Menapolim: id est, Menæ civitatem. Ejus enim ædificator Menas appellabatur: Bria verò sermone Thracio civitas vocatur. Hæc Strabo lib. 7. Mesembriaci portus meminit Ovid. 1. Trist. Eleg. 9.

Messă, Vide MAESIA.

Mĕsŏlă, μεσόλα, Messeniaci agri oppidum, inter Taygetum montem, & Messenem urbem situm. Gentile est Mesolates, Stephanus.

Mĕsŏmēdēs, pen. prod. μεσομήδης, Poëta Lyricus ex Creta oriundus, Adriani Cæsaris libertus: in cujus gratiam scripsit laudes Antinoi, qui Adriano in deliciis erat. Suidas.

Meson, Vide in APPELL.

Mĕsŏpōntĭus, μεσοπόντιος, cognominatus est Neptunus qui apud Ephesum Lesbi insulæ civitatem colebatur, Stephanus.

Mĕsŏpŏtămĭă. [ארם נהרים *arám naharájim*. μεσοποταμία. Germ. Ein Landtschafft in Asia zwischen den zweyen wasseren/ dem Euphrat vnd Tigris gelegen.] Regio majoris Asiæ inter Euphratem & Tigrim: unde nomen habet: μέσος enim medium sonat, & ποταμὸς fluvium. Tacit. lib. 5: Mox repetita amicitia regis, multo apud eũ honore, præfectus campis, qui Euphrate & Tigri inclytis amnibus circunflui, Mesopotamiæ nomẽ acceperunt. Habet hęc regio Tigrim ab Oriente, & Euphratem ad Occidentem: à Meridie Babyloniam: ab Aquilone Caucasum. ¶ Mesopotamiam impinguat Euphrates (ut inquit Solinus) annuæ inundationis excessibus terris superfusus. Hęc regio etiam dicta est Seleucia, ut lib. 6. refert Plinius.

Messabă, μεσσαβα, Vrbs Carum. Gentile Messabeus, Stephan.

Messălă, lę, pen. prod μεσσάλας, Dictus est Valerius Corvinus: quia Messanã in Sicilia expugnavit, & urbis captę in se translato nomine, Messana primò, paulatimq; vulgo permutãte literas, Messala dictus est. Hinc Valeria familia Romę florentissima, ex qua Messala Corvinus orator nobilis ortũ habuit. Hic quũ provectior ętate esset, ante bienniũ quàm moreret, adeò memorię sensum amisit, ut vix pauculla verba conjungeret, & nominis quoq; sui immemor esset. Tandẽ verò ulcere ori innato, seipsum inedia cõfecit: autor Cælius, & Crinitus lib. 1. cap. 12. Is orator fuit (Fabio teste li. 10. cap. 1.) nitidus & candidus, & quodãmodo prę ferens nobilitatẽ suam: viribus tamẽ minor. Illius familia Corvini cognomentũ tulit à corvo, qui Valerio Tribuno, uni ex majoribus, adversus Gallum pugnãti suppetias tulit, ut meminit Gell. lib. 9. cap. 11. Liv. lib 7.

Messălīnă, pen. prod. μεσσαλίνα, nomen filiæ Barbati Messalæ, consobrini Claudii Imperatoris. Tandem à Claudio supplicio affecta, quũ C. Silio nupsisset. Autor Tranquillus in Claudio. Prodigiosam hujus libidinem lege apud Iuven. Satyr. 6. Tacit. lib. 11. & Plin. lib. 10. cap. 62.

Mēssănă. [μεσσήνη. Ger. Ein vermuthte Statt in Sicilien nahe bey dem Mitnächtischen vorgebirg *Peloro* gelegen.] Vrbs est Siciliæ propinqua Peloro promontorio, à Messenis Achaiæ populis cõdita, & à nomine relictæ ab illis urbis ita appellata. Silius lib. 15: Incumbens Messana freto, nivibusq; revulsa. Hujus incolæ primùm Messanenses dicti: postea quũ Mamertini, è Cãpania, eò colonos misissent, ipsi quoq; Mamertini sunt vocati. Fuit inde origo primi belli Punici, ut Florus tradidit, lib. 2. Ejus ager feracissimus est vini, quod Mamertinũ appellatur. Martial. Amphora Nestorea tibi Mamertina senecta Sidetur, &c.

Mĕssapēă, μεσσαπία, Laconici agri locus, in quo Iupiter colebatur, ut ex Theopompi sententia refert Stephanus.

Messapia, [μεσσαπία. Germ. Die Landtschafft *Calabria* zu hinderist in *Italia*.] Regio est in extremis finibus Italiæ peninsulæ forma, isthmo non admodum lato, qui est inter Brundusium & Tarentum continenti adhærens. Eadẽ & Iapygia dicta est. Vide Strabonem lib. 6. & Plin. lib. 3. cap. 11.

Messapion, μεσσάπιον, Eubœæ insulę monstra dictus à Messapo quodam, qui inde in Italiam coloniã deduxit, Stephanus.

Messapus, μεσσαπος, Vnus ex fortissimis Italiæ ducibus, qui

Turno

Turno adversus Aeneam suppetias tulit. Virg. 7. Aen. At Messapus equum domitor, Neptunia proles, Quem neq; fas igni quenquam, vel sternere ferro,

Messeis, μεσσηΐς, Thessaliæ fons est, non procul à Pharsalo oppido: cujus meminerunt Plinius libro 4. capite 8, & Strabo libro 9.

Messenē, μεσσήνη, Civitas Græciæ in Peloponneso, à qua Messeni dicti sunt, qui in Sicilia ad Pelorum promontorium urbem condiderūt, quam à nomine patriæ suæ μεσσήνη appellaverūt. Latini n in a longum commutato, vocant Messanam. De Messeniis ita scribit Hieronymus in Iovinianum: Spartiatæ, & Messenii diù inter se habuêre amicitias, in tantum, ut ob quædam sacra etiam virgines ad se mutuò mitterēt. Tandem verò Spartani Messenios, propter frequentem defectionem, in servitutem redegerūt, eosq; durius etiam quàm reliquos servos tractarunt, ne denuò res novas molirentur. Hinc adagiū natum: Servilior Messena. Hi se nota literæ M, cognobiles reddebant.

Messias Hebr. Græcè Christus, Latinè Vnctus. Ger. Gesalbter/ dicitur.

Messŏa, μέσσοα, urbs Laconiæ, & tribus ejusdem. Gentile, Messoates. Steph.

Messonium, Ptolemæo lib. 2. cap. 13, Germaniæ urbs: vulgò Magdenburg *in Saxonia*.

Messōgis, μέσσωγις, Mons Lydiæ: inde Messogites, optimi vini ferax, Stephanus.

Mēsthlīs, μέσθλης, Dux Mæonum, qui unà cùm fratre Antipho Trojanis suppetias tulit adversus Græcos, Homer. libro 2. Iliad.

Mĕtăbŭs, μέταβος, Sisyphi filius fuit, teste Stephano, & nepos Aeoli, qui Metapontum in Italiæ finibus condidit.

Mĕtāchœum, μετάχοιον, Arx Bœotiæ, inter Orchomenum & Coroneam, quam alii Metachœrum appellant, Stephanus.

Mĕtăgonĭum, μετωγώνιον, Promontorii Africam à Numidia dividens: ita dictum, quòd angulare sit. Ab hoc promontorio Numidia ipsa Metagonitis dicitur. Autores Plin. lib. 5. cap. 3, & Mela lib. 1. Vulgò *Cabo de tres arcas*.

Mĕtāpă, æ, μέταπα, Acarnaniæ oppidum, apud Polybium lib. 5. cujus gentile est Metapœus, Stephanus.

Metapinum, teste Plinio, libro 3. capite 4. unum est ex ostiis Rhodani.

Mĕtăpōntĭs, tidis, [μεταπόντις. Ger. Ein Insel im Carpatischen Meer zwischen Rhodis vnd Gnidus gelegē.] Insula est in mari Carpathio, inter Rhodum & Gnidum sita, recentiore nomine *Syme* appellata, à Syme Ialysi filia. Vide Stephanum in dictione SYME.

Mĕtăpōntĭum, μεταπόντιον Ptolemæo, quasi transpontum, Dictū est oppidum Italiæ in sinu Tarētino: à quo Metapontini populi à Pyliis, qui Nestore duce ē Troja navigaverūt, conditum: adeò terræ proventu, & agricolatione fœlix, ut ea gratia auream æstatem Apollini Delphico, aliquando donū obtulerit. Pompon. lib. 2.

Mĕtāum, μέταον, Lesbi oppidum, à Meta quodam Tyrrheno ita appellatum, Stephanus.

Mĕtaurŭs, & Metaurum, [μέταυρος. Ger. Metro, ein fluß in Italien] Vmbrię fluvius per Flaminiam decurrens; & inter Fanum Fortunæ, & Senogalliam in mare defluens. Iuxta hunc fluvium Claudius Nero Consul, cum Livio Salinatore ad interneccionem ejus exercitu deleto, Asdrubalē interfecit. Plin. lib. 3. cap. 14. Nunc in ora flumen Aesis, Senogallia, Metaurus fluvius, colonia Fanum Fortunæ, Pisaurum cum amne. Lucan. lib. 2: In lęvum cecidêre latus, velosq; Metaurus, Crustumiūq; rapax. Horat lib 4. Carm. Ode 4: Quid debeas, ô Roma Nero. nibus, Testis Metaurum flumen: quo in loco Metaurum flumen, neutro genere protulit, sicut alibi Rhenum: Quum flumen Rhenum aut pluvius describitur arcus.

Mĕtēlis, μέτηλις, Oppidum Aegypti, nō procul ab Alexandria, recentiore nomine *Bechis* appellatum: à quo vicinus Nomus Metelites dictus est, Stephanus.

Mĕtēllŭs, μέτελλος, Cæciliorum familiæ cognomen, ex qua non pauci fortissimi, Reiq; publ. utilissimi cives orti: in primis L. Cęcilius Metellus Pontifex Maximus, quem adeò impeditę ac balbutientis linguę fuisse tradunt, ut multis mensibus fatigatus, tortusq; sit, dum meditaretur dicenda in æde Opiferæ dedicanda. Hic fuit ille Metellus, qui teste Plin. lib. 7. cap. 44, conflagrante æde Vesta, Palladium Troja advectum, subtraxit ab incendio, magna quidem pietate, sed eventu misero. Nam dum in flammas avidiùs se conjiceret; orbatus est visu. Iuven. Satyr. 3: Da testem Romæ tàm sanctum, quàm fuit hospes Numinis Idæi, procedat vel Numa, vel qui Servavit trepidam flagranti ex arce Minervam. Hic Metellus etiam primo bello Punico de Pœnis speciosissimū egit triumphum, XIII. ducibus hostium, & CXX. elephantis in eo ductis. ¶ C. Metellus, à domita Macedonia Macedonicus est vocatus, Prętor Pseudophilippum, & Achæos, quos bis prælio fudit, triumphandos Mummio tradidit. Invisus plebi ob nimiā severitatem, & ideò Consul ægrè factus. De hoc Liv. lib. 59. ¶ Memorantur alii plures Metelli, ut Balearicus, Vittatus, quē Plinius Diadematum vocat. ¶ Metellus prętereà Numidicus, qui de Numidiæ rege Iugurtha triumphavit. Cujus meminit Cicer. & item Aulus Gell. cap. 6. lib. 1, & lib. 6. cap. 11. ¶ Metellus Creticus à devicta Creta dictus, cujus meminit Plutarchus in Pomponio. ¶ Metellus Dalmaticus, à devictis Dalmatis. Autor Pædianus in Act. 3. contra Verrem. ¶ Metelli, Plebeii fuêre, ut ait Liv. lib. 19, verùm clari victoriis & magistratibus, Cæciliiq; omnes appellati.

Mĕthone, pen. prod. [μεθώνη: Vulgò Modon. Ger. Ein Statt in Peloponneso am Meer gelegen in der Messenenser Gegne.] Civitas est littoralis Peloponnesi, in Messeniaca regione, quàm quum obsideret Philippus Rex Macedonū, Alexandri Magni pater, oculum amisit ictu sagittę, quam jecerat Aster oppidanus, cui quoq; inscriptum erat: Aster telum Philippo immisit in oculum. Valer. Flacc. lib. 1: Neleidesq; Periclymenus, quem parva Methone, &c. Hujus meminit Ptolem. lib. 3. cap. 16. Hodie Modonē.

Methone, Steph. Vrbs Thraciæ, Homerus per n, οἱ δ' ἄρα μὴθώνην, ἠδ' Ἰαωμεχίην ἐνέμοντο. Civis Methoneus. Alia est Macedoniæ. Abundat vino, quod Græci μέθυ vocant: unde nomē. Alia est Laconię, cujus gentile Methonęus. Quarta, Persidis. Quinta, Eubœæ.

Methuriades, μεθυριάδες Stephano, sive (ut apud Plin. legitur, Methurides, insulę quatuor sunt in sinu Megarico, nō procul à Troezene. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Methydrium, μεθύδριον Steph. Arcadiæ oppidum est, de quo Strabo lib. 8, & Plin. lib. 4. cap. 6.

Methymnă, vel Methymne, μήθυμνα, Vrbs Lesbi, apud quam nascitur generosum vinum. Ovid. 1. de Arte amandi: Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Mĕthymnæŭs, æa, um, μηθυμναῖος. Idem lib. 11. Metam. Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi. Ab hac urbe ortum habuit Arion citharœdus nobilis, quem Herodotus à prędonibus in mare projectum, & à Delphine incolumem devectum in portum ad Tænarum fabulatur.

Mĕtĭŏchŭs, μητίοχος, Fuit, teste Herodoto libro 6, Miltiadis Athenienśium ducis filius, qui cùm à Phœnicibus captus, ad Darium Persarum regem, contra quem bellum gerebat, adductus esset, donatus ab eo amplissimis ædibus, divitiis auctus; data uxore Persica ex qua liberos susciperet, & magno in honore habitus fertur.

Mētis, μῆτις. Nympha Oceani & Tethyos filia, sic dicta à consulendo: μῆτις enim consilium significat. Hujus meminit Hesiod. in Theogonia. ¶ Est & urbs in Mediomatricibus sita, hujus nominis. [Ger. Metz.]

Mĕtīscŭs, Turni auriga. De quo Virgil. lib. 12. Aen. Aurigam Turni media inter lora Metiscū Excutit, &c. Sunt qui scribendum putent Methyscus, etymon ejus deducētes à Græco verbo μεθύσκομαι, quod est inebrior.

Mĕtĭus Suffetius, Dux Albanus tempore Tulli regis Romanorum, qui quòd ex præscripto fœderis ad belli societatem cōtra Fidenates vocatus, euntibus in hostem Romanis, suos prędo eduxerat, jussu Tulli duabus admotis quadrigis discerptus est. Vide Liv. lib. 2. ab Vrbe.

Metius Geminus, dux Tusculanorum, superatus à Romanis bello Latino. ¶ Metius item Curtius, Sabinorum dux cōtra Romulum, ob raptas Sabinas acriter pugnavit.

Metius Carus, Delator insignis, de quo Plin. 1. Epist. ad Vocanium, & lib. 6. ad Hispanum.

Mĕtră, Erisichthonis cujusdam Thessali filia, meretrix liberali forma, ad quam qui commeabant adolescentes, corporis copiam non assequebantur, nisi equos, boves, amplissimaque deferrent munera: quia nondum id temporis repertus fuerat gemmarum usus. Porrò Thessali per jocum dicebant: Metram Erisichthonis verti in ea omnia; quæ illi ab amatoribus donabantur: unde fluxit proverbium: Mutabilior Metra Erisichthonis. Ovidius libro 8. Metamorphoseos.

Metrocles, μητροκλῆς, Cynicæ sectę Philosophus, & discipulus Cratetis, qui Hipparchiā sororem ejus in matrimonium habebat. Vide Laertium.

Mētrŏdōrŭs, pen. prod. μητρόδωρος, Pictor, & philosophus Athenienśis, Carneadis auditor. Cicero de Orat. lib. 1: Erat, *inquit*, etiā Metrodorus, qui cum illis unà illum ipsum Carneadem diligentiùs audierat. ¶ Fuit prætereà Metrodorus quidam Scepsius, qui postea relicta philosophia, ad civilium rerum administrationem sese contulit. Hic oratori in scriptis suis, quàm philosopho vicinior fuit, novoq; quodam dicendi genere multos à sui imitatione deterruit. Propter nominis tamen famam; quanquam pauper erat; clarum conjugium

apud Carthaginienſes aſſequutus, Carthaginienſis civis eſt habitus. Quumq; amicitiã Mithridatis regis ſibi cõciliaſſet, ad illum cum uxore profectus, honore maximo ab eo affectus eſt. Nam juridicundo præfectus dicitur fuiſſe cum poteſtate tam ampla, ut ab eo ad regem provocare nõ liceret. Quę tamen res ei nõ fœliciter ceſſit. Nam quum hominum aliquot improborum odium incurriſſet; legatus ad Tigranem Armeniorũ regem miſſus, à Mithridate deſcivit. Quamobrem comprehenſus à Tigrane, invitus ad Mithridatem remiſſus eſt: quo in itinere, ſive regis opera, ſive morbo (nam utrunq; dicitur) extinctus eſt. Hæc Strabo lib. 13. Hujus etiam meminit Cicero, memoriamq; ejus commendat Tuſcul. quæſt. lib. 1: Non quæro, *inquit*, quanta memoria Simonides fuiſſe dicatur, quãta Theodectes, quanta is, qui à Pyrrho ad ſenatum miſſus eſt legatus, Cineas, quanta nuper Carneades, quanta qui modò fuit, Scepſius Metrodorus, quanta noſter Hortenſius. Hactenus Cic. ¶ Fuit & Metrodorus quidã Chius, qui univerſum ſempiternum eſſe dicebat. ¶ Fuit item Metrodorus Lampſacenus, Epicuri diſcipulus, fidiſſimusq; amicus, Strabone, Diogeneq; teſtibus.

Metrŏpŏlis, *μητρόπολις*, Vrbs Phrygiæ, teſte Stephano, à Cybele Deũm matre condita. ¶ Item alia ejuſdem nominis, in conventu Apameno. ¶ Tertia in cõventu Epheſiorũ ad Cayſtrium fluvium. ¶ Stephanus præterea alias ſeptem enumerat, quarum primam in Lydia: ſecundã in Theſſalia collocat: tertiam Acarnaniæ, quartam Scythiæ attribuit: reliquas tres in Ponto, ſuperiore Theſſalia, & Eubœa conſtituit.

Mĕvānĭă, *μευανία* Ptolemęo, Vulgò *Mevania*, Civitas Vmbrię, inclyta Propertio alumno, ſita ad viam Flaminiam, armentorum & gregum ferax. Lucan. lib. 1: -tauriferis, ubi ſe Mevania campis Explicat, *&c.* Plin. lib. 35. cap. 14: In Italia quoq; lateritius murus Aretii & Mevaniæ eſt. Hujus urbis incolæ dicũtur Mevanates. Plin. lib. 3. cap. 14.

Mevĭŭs, [Ger. Ein ungeſchickter Poët/ der den *Virgilium* vnd *Horatium* verlachet/ damit er darinn geſehen wurde.] Poëta ineptiſſimus Virgilii & Horatii temporibus, utiliq; æquè invisus, quòd poëmata illorum inſectaretur, & ex alienæ laudis obtrectatione gloriam aucuparetur: unde & Virgiliomaſtix vulgò appellatus eſt Virgil. 3. Aeglog. Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mevi: Atq; idem jungat vulpes, & mulgeat hircos. Horat. lib. 1. Carm. Mala ſoluta navis exit alite, Ferens olentem Mevium.

Mĕzĕntĭŭs, Tyrrhenorum Rex, ſummus deorũ contemptor, à ſubjectis populis ob immanem crudelitatem cũ tota familia expulſus: qui unà cum Lauſo filio fugiens, ad Turnum Rutulorum regem pervenit, cum quo adverſus Aencã profectus eſt, ſed inauſpicatò: Aeneas enim ipſum cum filio in pugna interfecit. Virg. 11. Aeneid. At Jovis inter ea mõtis Mezentius ardens Succedit pugnæ, *&c* Fuit impius in homines ſine deorum reſpectu, inquit Macrobius.

M ante I.

Mĭācōrŭs, pen. prod. *μιάκωρος*, Chalcidis oppidum, apud Theopomp. libro 25. referente Stephano. A quo fit gentile Miacorius.

Mĭcĭpſă, Numidarum Rex, Maſiniſſæ regis filius, qui Jugurtham Manaſtabulis fratris filiũ, unà cum Adherbale & Hyempſale filiis regni participem reliquit. Autor Saluſtius de bello Iugurthino.

Midæum, vel Midæ, arum, *μιδάειον*, Phrygię oppidum Stephano. Plin. lib. 5 cap. 32, Midaion appellat.

Mĭdās, [*μίδας*. Ger. Ein König in *Phrygia*, ein groſſer Geltnarr.] Gordii bubulci filius, & rex Phrygum, qui cunctos penè reges pecuniæ abundantia anteceſſit. Huic (ut eſt in fabulis) propter Bacchum hoſpitio ſuſceptum, conceſſum eſt ut quicquid vellet, optaret, futurus voti compos: optavit autem ut quicquid corpore contigiſſet, in aurum verteretur: quod, annuente Baccho, factum eſt. Sed quum cibus & potus contacti etiam in aurum mutarentur, ſenſit tandem ſtolidus, ſe ſtultè petiiſſe: & facti pœnitens, oravit Bacchũ ut hoc munus auferret: tum Bacchus juſſit ut in Pactolo flumine ſe lavaret, & ſic liberaretur. Quod quum feciſſet, cœpit deinceps Pactolus aureas arenas trahere. Poſtea quum Phœbus & Pan carmine certarent, & Midas judex electus cum Tmolo monte (qui Phœbum victorem pronuntiaverat) ſecundum Pana judicium tuliſſet, indignatus Apollo aſininas ei auriculas addidit, quas tam ſcitè occultavit, ut nemo ſciret præter ſolum tonſorem: qui quum rem inauditam tacere non poſſet, foſſam ingreſſus proclamavit: Aures aſininas habet Rex Midas. Deinde foſſam terra adoperuit, ſucceſſuq; temporis creverunt illic arundines, quæ commotæ vocem quam tonſor infoderat, reddiderunt. Vide Ovid. 11. Metam. -arguitur tamen, atq; injuſta vocatur Vnius ſermone Midæ: Nec Delius aures Humanam ſtolidas patitur retinere figuram, *&c.* Nonnulli dicũt, quum inter Apollinem & Marſyã decertantes judex conſtitutus eſſet, & ipſe pro Marſya ſententiam tuliſſet, auriculis aſinînis à Phœbo fuiſſe donatum. Hinc natũ eſt proverbium: Auriculas aſini Midas habet: quõ utimur in ſtolidos, & craſſis auribus, pinguique judicio homines. Alii narrant, quũ præteriret aliquando Liberi patris aſinos; atq; eos afficeret injuria, iratum Bacchum Midiæ auriculas aſininas addidiſſe. Sunt qui dicant huic aures natura prælongas fuiſſe: & aſinarum inſtar prominentes: atque hinc fabulæ locum ortum eſſe: quanquam pluribus placet, hac allegoria ſignificatũ Midam tyrannum coryceos ac ſubauſcultatores demittere ſolitum, per quos quæcunq; per omnem regionem vel fierent, vel dicerentur, cognoſceret, nimirum illis utens aurium vice. Proinde quum vulgus admiraretur, ab illo reſciri etiam ea quæ clam ac procul fierent, occaſionẽ fabulæ dãtam eſſe; ut Midas diceretur auriculas aſini habere. Vel quòd nullã aliud animal acrius audiat, quàm aſinus, excepto mure: vel quòd aures habeat omniũ longiſſimas. Perſius: Auriculas aſini quid non habet? Ferunt nõnulli primũm poëtã ſcripſiſſe, Auriculas aſini Mida rex habet: deinde metu Cæſaris ſcripturam mutaſſe, Quis non habet? Hæc ex Eraſmi Chiliadibus.

Mĭdĭă ſive Midea, pen. prod. *μίδεια* Steph. Oppidum in agro Argivo, ita dictum à Midia Aloëi filia, quum antea Perſepolis appellaretur. Meminit hujus Homer. lib. 2. Iliad.

Midian, urbs eſt circa rubrũ mare ſita, nomen habens à quodam Abrahami filio è Cethura prognato. Inde Medianitæ, gentile.

Mĭĕzā, *μίεζα*, Oppidum Macedoniæ, quod olim Strymonium vocabant: à Mieza Beretis Macedonis filia cognominatum. Autor Stephanus. Hujus oppidi meminit Plin. lib. 31. cap. 2.

Milciades. lege infrà MILTIADES.

Mĭlētŏpŏlis, *μιλητόπολις*, Vrbs in minore Aſia, inter Cyzicã, & Bithyniam, ad Rhyndacum amnem, cujus meminit Strabo libro 12.

Mĭlētŭs, [*μίλητος*. Ger. Ein Sohn *Apollinis* vnd *Argeæ*, welcher in *Aſiam* entrinnen muſt als er nach dem Cretenſiſchen Reich trachtet.] Filius fuit Apollinis, & Argeæ Cleochi filiæ: vel (ut Ovidius cenſet) Dejonęs, qui quum Minoa Cretenſium regem jam ſenem regno privare vellet, à Jove territus, in Samum, deinde in Cariam Aſiæ regionem fugit, ibiq; oppidum condidit: quod de ſuo nomine Miletum appellavit, ejusq; incolas Mileſios. Ovid. lib. 9. Metam. Tunc erat invalidus, Dejonidemq; juventæ Robore Miletum, Phœboq; parente ſuperbum Pertimuit, credensq; ſuis inſurgere regnis, Haud tamen eſt patriis arcere penatibus auſus. Sponte fugis, Milete tua, celeriq; carina Aegæas metiris aquas, & in Aſide terra Mœnia cõſtituis poſitoris habentia nomen. Alii tamen aliam afferũt nominis rationem. Vide in dictione ſequenti. ¶ Inde Miletis, idis, Patronymicum: id eſt Byblis, Mileti filia.

Mīlētŭs, pen. prod. [*μίλητος*. Ger. Ein Statt im minderen *Aſia* an den anſtöſſen *Ioniæ* vnd *Cariæ* gelegen.] Vrbs in finibus Ioniæ, & Cariæ, autore Herodoto ædificata è Mileto Solis & Dejones filio, ut teſtatur Ovid. 9. Metamorph. Strab. lib. 12, à Sarpedone conditam mavult, Jovis filio; & Minois ac Rhadamanthi fratre: & ab eo Miletum appellatam fuiſſe ab altera ejuſdem nominis urbe, quam in Creta reliquerat. Vrbem hanc præſtantiſſimæ lanæ proventus nobilitavit, ex qua fiebant Mileſia ſtragula, quæ ob inſignem mollitiem in proverbium ceſſerunt. Martialis lib. 8: Nec Miletus erat vellere digna tuo. Et Virgil. lib. 3. Georg. -quanvis Mileſia magno Vellera mutentur Tyrios incocta colores. Vbi Servius, Mileſia vellera: id eſt, lanæ pretioſiſſimæ. Nam Miletus civitas eſt Aſiæ, ubi tinguntur lanæ optimæ. Idem 4. Georg. -Mileſia vellera Nymphę Carpebant, hyali ſaturo fucata colore. Cicer. in Verrem: Nam quid à Mileſiis lanæ publicè abſtulerit. ¶ Eadem eſt Anactoria nominata, ab Anacte quodam, Cœli & Terræ filio. Fuit autem hæc urbs coloniis à ſe cõditis in primis fœcunda, quæ octoginta & ampliùs urbium per omnia maria metropolis extiterit. Oraculum habuit antiquitùs Branchidarum appellatum, poſtea Apollinis Didymæi. Ex Mileto ortum traxerunt viri memoratu digni, Thales unus ex ſeptem ſapientibus, qui primus Phyſiologiæ, ac Mathematicæ autor inter Græcos eſt habitus: & Anaximander ejus diſcipulus. Item hujus diſcipulus Anaximenes, & Hecateus, qui ſcripſit hiſtoriam: & Aeſchines orator, non ille, qui cum Demoſthene contendit: ſed alter qui ſibi ſumpta nimia in Pompejum licentia, in exilium miſſus eſt. Hinc & Timotheũ muſicum ortum ferunt, & Pittacum philoſophum. ¶ Alia fuit ejuſdem nominis urbs in Creta, teſte Homero lib. 2. Iliados.

Mīlēſĭī, *μιλήσιοι*, Populi à Mileto urbe dicti ſunt, qui quũ priùs potentes eſſent & opulenti, deliciis deinde addicti, & opes, & potentiam amiſerunt. Hinc Mileſius ſermo dicitur voluptuarius à Mileſiorum moribus laſcivis. Apuleius in Aſino aureo: At ego tibi ſermone iſto Mileſio varias fabellas conſeram, auresque tuas benevolas lepido ſuſurro permulceam. Vnde

& Mileſiæ

& Milesiæ delitiæ. Marcianus Capella: Nã certè mythos, poëticæ etiam diversitatis delicias Milesias, &c. Et μιλησιακὰς librorum impudicorũ author Aristides apud Plutarch. in Crasso, de quibus Ovid. in Epist. ad August. Vertit Aristidem Cicena nec obfuit illi Historiæ turpes inseruisse jocos.

Milias, lege MILYAS.

Milichiæ, Fontis nomen in agro Syracusano, teste Plin. libro 2. capite 8.

Milesia, μιλησία, Vrbs Epidaurus dicta, ut suprà ex Stephano diximus.

Milo, μίλων, Civis Romanus ex municipio Lanuvino, qui quũ P. Clodium Tribunũ plebis multa seditiosè in Republica molientem occidisset, frustrà à Cicerone defensus elegantissima illa oratione, quæ etiam hodie omniũ manibus teritur, Massiliam damnatus in exilium profectus est: ubi quum aliquando vidisset orationem Ciceronis pro se scriptam, multò meliorem ea, quæ in judicio habita erat, dixisse fertur: Si sic orasset Cicero, nõ ego Massiliæ barbatos mullos esitarem. Hæc Dionysius in Roma. hist. ¶ Fuit alius hoc nomine athleta Crotoniates, qui taurum in Olympico certamine ictu nudæ dextræ occidisse dicitur, & sine fatigatione per stadii spatiũ supra humeros portasse, totumq; eo die comedisse. Huic malũ tenenti digitis nemo poterat extorquere: dum cõstitisset, nemo vestigio educere. Quum autem nimia nervorum fiducia arborem in parte media hiantẽ diducere vellet, brachiis hinc inde constrictis, & deficiente conatu retentus, lupis fuit præda. ¶ Est & Milo sive Milus, nomen montis Indiæ, in quo homines aversis plantis nascuntur, octonos digitos in singulis pedibus habentes. Autor Plin lib. 7. cap. 2.

Milonia, μιλωνία, Oppidum Samnitium, apud Dionysium lib. 16. Antiquit.

Miltiades, per t, in secunda syllaba, μιλτιάδης Suidæ, Dux Atheniensium clarus, qui decem millibus suorum civium, & Platęensibus auxiliariis mille, profligavit Persarum sexcenta millia in campis Marathoniis. Autor est Iustinus lib. 2. Postea tamẽ peculatus damnatus, in carcere & vinculis mori ab Atheniensibus coactus est. Author Valerius Maximus lib. 5. cap. 3. & Aemilius Probus qui ejus vitam eleganti brevitate conscripsit.

Milyas, adis, μιλυὰς, Regio est in minore Asia, Cariæ, & Lyciæ finitima, cujus incolæ Milyæ, μίλυαι, appellati sunt, à Milya Cragi uxore, quũ anteà Solymi appellarentur. Vide Steph. & Strab lib. 12.

Mimallis, μιμαλλὶς, A` Callimacho insula dicitur, quæ ab aliis Melos, à nonnullis Zephyria vocatur, teste Plinio libro 4. capite 12.

Mimallones, μιμαλλόνες, Bacchæ mulieres, à Mimante Thraciæ: vel (ut alii malunt) Ioniæ mõte: vel à μιμέομαι verbo Græco, quod imitor significat, quòd Liberũ patrem imitarentur, & ad ejus imitationem cornua ferrent. ¶ Inde Mimallonis, inis, patronymicum fœmi. quo ferè in eadem significatione utimur. Ovid. lib 1. de Arte amandi: Ecce Mimallonides sparsis in terga capillis.

Mimallonĕus, mimallonea, mimalloneũ. Persius Sat. 1: Torva Mimalloneis implerũt cornua bombis. Hæ quoq; Bassarides, & Thyades, & Ogygides vocatæ sunt.

Mimas, antos, μίμας, Mons Ioniæ in minori Asia, testibus Plinio & Strabone: vel, ut Suidas mavult, Thraciæ, ubi sacra, & certamina quotannis fieri Baccho consueverunt. Ovidius 2. Metamorphos. Et tandem Rhodope nivibus caritura Mimasq;. ¶ Mimas etiam gigantis nomen fuit, quem Iupiter fulminavit. Horat. lib. 3. Carm. Sed quid Typhoëus, & validus Mimas, &c.

Mimermnus, μιμερμνος Suidæ, Ligyrtiadæ filius, Colophonius, aut Smyrnæus, aut Astypalæensis Elegiarũ scriptor. Natus fertur Olympiade xxxvii, quod si est, septem sapientibus antiquior est. Quidã tamen eodem tempore vixisse illum dicunt. Vocatus fuit Ligyastades, propter concinnitatem & dulcedinem carminis. Scripsit libros multos. Hęc Suidas. Propert lib. 1. Eleg. 9:

Plus in amore valet Mimermni versus Homero:
Carmina mansuetus lenia quærit amor.

Mimnedus, pen. prod. μιμνηδὸς, Oppidum Lydiæ apud Hecataeum in descriptione Asiæ. Steph.

Minæi, sive, ut apud Stephanum legitur, Minnæi, duplicato n, [μιννᾶιοι. Ger. Völcker in Arabien am Roten Meer gelegen/ bey welchen des Weyrauchs viel ist.] Populi sunt in regione Arabiæ, mari rubro adjacentes, qui primi commercium thuris fecêre, nec præter hos Arabes alii thuris arborem vident. Vnde ab ipsis thus ipsum Minæum dictum est, teste Plin. lib. 12. cap. 14.

Mincius, [Ger. Ein Fluß in Lombardey / lauffet durch den Gardsee vnd neben Mantauw hin in fluß Padum.] Venetorum fluvius, qui ex Benaco lacu defluens, alium prope Mantuam lacum efficit: & inde rursus, multis torrentibus auctus, effluit in Padum.

Virgil. 4. Georg. -tardis ubi Mincius errat Flexibus. Ab hoc Virgil. Minciades dictus. Iuven. Illos Minciadæ celebrat dulcedo Maronis.

Minerva, Disciplinarũ dea, quæ Græcè Pallas dicitur, [ἀθηνᾶ. Ger Die Göttin guter Künsten vnd der Weißheit.] Et à minando dicitur, quasi vim minetur. Solet enim pingi ægide & hasta formidabilis. Aut à minuendo (ut placet Cicer. lib. 2. de Nat. deor.) Aut (ut alii malunt) à monendo, quòd rectè moneat. Festus: Minerva dicta quòd benè moneat. Hanc enim veteres pro sapientia colebant. Cornificius verò quòd fingatur, pingaturq; militaribus minitans armis. Eadem & Tritonia à Poëtis appellatur, quòd Ogygis regis temporibus circa Tritonidem Africę paludem virginali facie dicatur apparuisse: ab Homero etiam γλαυκῶπις, quasi glaucos habens oculos. ¶ Palladis autem nomen accepisse putatur ἀπὸ τοῦ πάλλειν: hoc est, à jaculando, vel vibrando. Pingitur enim quasi manu hastam tenens, eamq; vibrans. Prima olei, & lanificii inventrix creditur extitisse: ob quæ erga humanum genus beneficia, divinos honores meruit, sapientiæq; & bonarum omnium artium dea habita est. ¶ Fabulantur autem Poëtæ Minervam ex cerebro Iovis esse prognatam: quo commento significare volunt humaniorum literarum disciplinas humani ingenii non esse inventum, sed ex Iovis cerebro: hoc est, ex inexhausto divinæ sapientiæ fonte ad hominũ usum esse depromptas. Pingui seu crassa Minerva aliquid facere, est simplicius, rudius, vel indoctius aliquid facere. Columella in Prefatione libri primi: Potest enim nec subtilissima, nec rursum (quod ajunt) pingui Minerva res agrestis administrari. ¶ Invita Minerva aliquid facere: idem est, quod repugnãte ingenio vel repugnante natura aliquid aggredi. Horat. de Arte: Tu nihil invites dicès, faciésve Minerva. ¶ Sus Minervam, subaudi docet, vel monet: tritissimum est proverbium, quo utimur, quoties inductus aliquis eum conatur docere, à quo ipse sit magis docendus. Vide Erasmi Adagia.

Minervăl, & minervale, à Minerva deductum nomẽ, erat quasi præmium quod dabatur præceptori, sicut cœna, & hujusmodi, quasi magisterii merces paucis diebus à scholasticis dari solita ante Quinquatria, per quos dies pueri vocabant, διδακτήρια. Varr. 3. de Re rust. cap. 2: Quin simulac promiseris minerval, incipiam, inquit, AXIVS: Ego verò non recuso vel hodie, & ex ista pactione crebró. Ovid. 3. Fastor.

Nec vos turba feri sensu fraudata magistri
Spernite: discipulos attrahit illa novos.

Minilius, Mons Thessaliæ, postea Orchomenus dictus est.

Minio, Fluvius est Tusciæ, non procul à Cærete oppido. Vulgò Mennone. Virgil. lib. Aeneid. 10: Qui Cærete domo, qui sunt Minionis in arvis.

Minius, μινιὸς, Fluvius Hispaniæ juxta Abubricam Gallæcorum oppidum, vastissimo ore in Oceanum profluens. Vulgò Minno. De hoc Plinius libro 4. capite 20, & Ptolem. libro 2. capite 6.

Minoa, pen. prod μινῶα: Vulgò Altemura, Vrbs in Amorgo insula, unà Cycladum. Item altera in Siphno insula, una Sporadum. Tertia in Sicilia. Atq; hæ quidem tres enumerãtur à Stephano. Strabo præterea lib. 9. Minoam fuisse emporiũ traditę in agro Attico, decem & octo stadiis à Megariis distans, quod postea Nissæam appellarunt.

Minois, idis, μινωὶς, Insula est una Cycladum, quæ nõtiore nomine Baros appellatur. De hac Plin. lib. 4. cap. 12.

Minoum, μίνωον, Oppidum est Cretæ insulæ, à Minoë rege ita appellatum. Recensetur à Plin. lib. 4. cap. 12.

Minos, [μίνως. Ger. Ein Sohn Iovis vnd Europæ der Cretenser König.] Iovis, & Europæ filius, Rex Cretæ, qui primus Cretensibus leges dedit. Hic quum haberet uxorem Pasiphaën, & illa ex tauro genuisset Minotaurum, Dædalum, quòd bovem lignea fabricasset sub qua latens cum tauro uxor concubuerat, persecutus in Siciliam pervênit, ubi à Cocali regis filiabus est interfectus (ut Aristoteles refert) juxta Camerinam urbem, & apud inferos propter insignem justitiam judex factus. Virg. 6. Aeneid. Quæsitor Minos urnam movet.

Minoïus, a, um, μινωϊὸς, Possessivum: ut Minoïa regna. Virg. 6. Aen. Dædalus (ut fama est) fugiens Minoïa regna.

Minous, a, um, aliud adject. Ovid. in Ibin: Si tua contigerit Minoas puppis arenas. ¶ Taurus Minous, pro Minotaurus. Stat. 1. Achill.

Minois, minoidis, Patronymicum fœm. Ovid. 8. Metam. Protinùs Aegydes rapta Minoide Diam Vela dedit. Quo pacto autem Minos judex habeatur inferorum propter justitiam, non video, quum violator fuerit hospitii, & raptor (ut Suidas ait) Ganymedis, & multa alia commisisse dicatur à vera justitia non parùm abhorrentia.

Minotaurus, [μινώταυρος. Ger. Ein wunder Thier zweyer gestalten/ so von Pasiphaë vnd einem Otter ist geboren worden/ im Labyrintho ist eyngeschlossen gewesen.] ex Minoë, & tauro dictio composita,

Monstrum

Monſtrum biforme ex portentoſo Paſiphaës cum tauro concubitu prognatum: quod juſſu Minois (ut fabulantur poëtæ) Labyrintho incluſum, humanis carnibus veſcebatur. Huic quotannis Athenienſes ex præſcripto fœderis ſeptem ex ſuis liberis mittebant devorandos. Sed tertio anno Aegei filius Theſeus ſorte miſſus, Minotaurũ occidit, & ab Ariadne accepto fili glomere, fuga evaſit. De hoc Virg. 6. Aen. in principio:

Hic crudelis amor tauri ſuppoſtaq́; furto
Paſiphaë, miſtumq́; genus, proleſq́; biformis,
Minotaurus ineſt, Veneris monumenta nefandæ.
Hic labor, ille domus, & inextricabilis error.
Magnum reginæ, ſed enim miſeratus amorem
Dædalus, ipſe dolos tecti, ambagesq́; reſolvit,
Cæca regens filo veſtigia.

Servius credit Taurum ſcribam fuiſſe Minois, qui abſente rege, cũ Paſiphaë concubuit in domo Dædali: & quia Paſiphaë eodem tempore gemellos peperit, quorum alter Minoi, alter Tauro eſſet ſimilis, factus eſt locus fabulę, ut Minotaurum biforme monſtrum peperiſſe dicatur.

Mīnthē, *μίνθη*, A' poëtis Cocyti filia fuiſſe fingitur, quã quum Perſephone cum Plutone deprehendiſſet, in herbam ſui nominis commutavit. Nam *μίνθη* à priſcis Græcis dicebatur herba, quæ poſtea ab odoris ſuavitate *ἡδύοσμος* appellata fuit. Latini unius tantùm literæ immutatione Mentham vocant. [Ger Münz.] Hanc fabulam tangit Ovid. 10. Metam. ad finẽ:

-an tibi quõdam Fœmineos artus in olentes vertere minthas
Perſephone licuit?

Mīnthēs, *μίνθης*, mons eſt Peloponneſi, non procul à Pylo: de quo Strabo lib. 8.

Mīntūrnæ, [*μιντοῦρνα* Ptolemæo. Ger. Ein Statt *Italiæ* in Campanien / gelegen am fluß Lyris.] oppidum in Campania inter Sinueſſam, & Formias, ad Lyrim fluvium: habens propinquas paludes, in quibus Marius delituit, fugiens proſcriptionem Syllæ.

Mĭnūtĭă, Familia non ignobilis Romæ fuit.

Mĭnūtĭŭs, cognomento Augurinus, Præfectus annonæ Sp. Melium regnum Romæ affectantem, re ad Senatum delata, coarguit, qui poſtea à Servilio Hala, cùm à Dictatore Quintio vocatus parêre imperãti recuſaſſet, eſt interfectus. Huic, quòd farris pretium trinis nundinis ad eam vilitatem redegiſſet, ut aſſe modius væniret, tantum à plebe habitum eſt honoris, ut collata in capita ſtipe unciaria, ænea ei ſtatua extra portam trigeminam fuerit collocata. Autore Plin. lib. 34. cap. 5. & lib. 18. cap. 3.

Mĭnya, *μινύα* Stephano, Theſſaliæ oppidum, à quo nonnulli Argonautas Minyas vocatos exiſtimant: quanquã alii nominis hujus originem ad Minyam regem referre malint.

Mĭnўæ, *μινύαι*, Populi Theſſaliæ, qui Iaſonẽ in Colchos proficiſcentem ſecuti ſunt: qua dictione frequenter utitur Valer. Flacc. in Argonaut. pro ipſis Argonautis. Ovid. lib. 7. Metam. Iamq́; fretũ Minyę Pegaſæa puppe ſecabant. Alii dicunt fuiſſe populos Bœotiæ circa Iolcum montem habitantes: quos ita dictos volunt à Minya rege, Orchomeni filio Chryſæ, & nepote Neptuni.

Mĭnyas, *μινύας*, Chryſæ filius à quo Minyæ, quibus imperavit, nomen acceperunt. Hic quum mortales omnes ſuæ ætatis opibus ſuperaret, primus omnium gazophylaciũ recondendarum pecuniarum gratia extruxit. De hoc Pauſanias, & Cælius Rhodigius lib. 20. cap. 25.

Mĭnўeus, per quatuor ſyllabas, ſive Minyeïus (ut apud Homerũ legitur) per quinq;, fluvius eſt Theſſaliæ, poſtea Orchomenus dictus, ut ſcribit Plin. lib. 4. cap. 8. Hunc Strabo lib. 8, eundem facit cum Anigro. Homer. lib. 11. Iliad. juxta Arenen in mare defluere tradit:

E'ξ δὲ πὸ τοῦ μὲν Μινυήϊος, ἀς, ἅλα βάλλων,
E'γχίθυ, A'χλύης.

Mīritus, Vide MERITVS.

Mīrobrīga, *μιρόβριγα* Ptolemæo, Vulgò *Chiudad Rodrigo*, Hiſpaniæ ulterioris urbs in conventu Cordubenſi. Plin. lib. 3. cap. 1, Mirobricam vocat per ſecundam conſonantem in ultima ſyllaba.

Miſach, Vnus ex tribus pueris, de quibus Daniel.

Mīſcĕllŭs, *μίσκελλος*, Crotonis urbis in magna Græcia conditor, de quo vide infrà in dictione SYRACVSAE.

Mīſcĕllă *μίσκελλα*, Oppidum Siciliæ apud Stephan.

Mīſenŭs, pen. prod. *μισηνός*. Vulgò *Monte Miſeno*. Promontoriũ eſt Campaniæ, non procul à Cumis, nomen habens à Miſeno Aeneæ tubicine illic ſepulto. Virg. 6. Aen. At pius Aeneas ingenti mole ſepulcrum Imponit, ſuaq́; arma viro, remumq́;, tubamq́; Monte ſub aërio, qui nũc Miſenus ab illo Dicitur, ęternumq́; tenet per ſecula nomen. Horat. lib. 2. Sermon. Satyr. 4: Oſtrea Circeis, Miſeno oriuntur echini.

Miſetus, ti, pen. prod *μισητός*, Oppidum Macedoniæ apud Stephan. cujus gentile eſt Miſetius, *μισήτιος*.

Miſgetes, *μίσγητες*, Populi Iberum, Steph.

Miſnia, Germaniæ urbs ad Albim ſita, Vulgò Meyſſen.

Miſpila, *μίσπιλαι*, Medorum oppidum, apud Xenoph. lib. 3. expeditionis Cyri minoris. Gentile eſt Miſpilates.

Miſſenia, (quòd hîc corruptè legebatur) Vide MESSENIA.

Miſtrylus, Nomen coqui apud Martialem.

Mithrĭdates, pen. corr. [*μιθριδάτης*. Ger. Ein namhafftiger König in Ponto der Landtſchafft.] Rex Ponti fuit, vi tanta & animi & corporis, ut ſex juges equos regeret, duarum & viginti gentium ore loqueretur. Hic diſſidentibus Romanis ſocialt bello, Nicomedem Bithynia, Ariobarzanem Cappadocia expulit: Græciam, inſulasq́; omnes, excepta Rhodo occupavit: ſed poſtea à Sylla apud Dardanum fuſus, à Lucullo profligatus & exutus regno, rurſus à Pompejo victus, tandem à Pharnace filio in turre obſeſſus, venenum ſumpſit. Quumq́; id ſæpiùs fruſtra bibiſſet, quòd adverſum venena multa antea medicaminibus corpus firmaverat, immiſſum percuſſorem Galli citò autoritate vultus territum revocavit, & in cædem ſuã manũ trepidantis adjuvit. Làboravit infamia maximæ crudelitatis: nam Laodicem conjugem & ſororem, præterea matrem, fratremq́; ac tres filios impuberes, totidemq́; filias interfecit. Iuvenal. Sat. 14: Ocyus Archygenem quære, atq; eum quod Mithridates Compoſuit, &c. Vide Plutarchum, Appianum, Iuſtinum & Valerium. ¶ Alius etiam Mithridates, qui Bruti epiſtolas collegit: De quibus, ſi modò illius ſunt, hic bis judicium fecit: *τὰς Βρούτου ἐπιστολὰς ἐμιμήσατο παιδάριός, ὐ μανότητ© σωφρονίας χάριεν, ἀλλὰ © ὡς ἠλιθιωτικὴ φρονήματ© τὰς σωφρονούσας χαρακτῆρας.*

Mithridaticum antidotum, [*μιθριδατικὸν ἀντίδοτον*. Ger. Ein beſondere Artzney für gifft / ſo König *Mithridates* ſoll erſtlich erfunden haben / ein Theriacks.] à rege Mithridate nomẽ habet, quòd primus hoc commiſtionis genus credatur inveniſſe, & adverſus venena eo ſe præmuniviſſe. Plin. lib 25 cap. 2: Vni ei excogitatum quotidie venenum bibere, præſumptis remediis, ut conſuetudine ipſa innoxium fieret. Primò invēta genera antidoti: ex quibus etiam unum ejus nomen retinet Illius inventum autumãt, ſanguinem anatum Ponticarum miſcere antidotis: quoniam veneno viverent.

Mitўlenē, nes, pen. prod. [*μιτυλήνη*. Ger. Ein berümpte Statt in der Inſel *Lesbo*, heißt jetzt *Metelin*.] & Mitylenæ, arum, Vrbs in Lesbo juxta Methymnam, à cujus nomine nunc omnis inſula Mitylene appellatur. Vulgò *Metelin*. Mart. lib. 10: Quum tibi non Epheſos, nec ſit Rhodos aut Mitylene. Dicta Mitylene, ut Diod. lib. 4, ſcribit, à Mitylene Machari filia. Hæc nunc Metelymum dicitur, urbs clara Pittaco ex ſeptem ſapientibus uno, & Alcæo poëta, & Antimenide fratre ejus, & Diophane oratore, & Theophane Pompejanarũ rerum ſcriptore, qui Magno Pompejo admodum familiaris fuit, & ab eo in concione militum civitate donatus, ut teſtatur Cic. pro Archia. De hac ſcribit Vitru. lib. 1. magnificenter & eleganter ædificatam fuiſſe, ſed non prudenter poſitam: in qua Auſter quum flat, homines ægrotant: quum Corus, tuſſiunt: quum Septentrio reſtituuntur in ſalubritatem.

Mītўs, *μίτυς*, *υ©*, Vir quidam, cujus ſtatua, cum à quo interfectus fuerat Mitys, collapſa oppreſſit. Ariſtot. cap. 10. de Arte Poëtica.

Mitterim, Inſula ultra Britanniam ſex dierum navigatione, ut lib. 4. Plin. ſcribit: In ea candidum plumbum provenit.

M ante N.

Mnas, [Ger. Ein Meerrauber zur zeit *Pompeii*.] Pirata fuit, qui tẽporibus Pompeii oram Italiæ prædatoria claſſe infeſtabat, ut eſt autor Plutarchus in Antonio.

Mnaſўrium, *μναστήριον*, Locus eſt in Rhodo inſula, nõ procul à Lyndo oppido: cujus meminit Strabo lib. 14.

Mnēmŏſўnē, pen. corr. [זכרון *Zichcharón* זכך *Zęcher*. *μνημοσύνη*. Ger. Die Gedächtnuß ein Mutter der *Muſarum*.] Memoriam ſignificat. Poëtæ Muſarum matrem faciunt, quòd omnium ſcientiarum theſaurus memoriæ beneficio & acquiratur, & conſervetur. ¶ Inde Mnemoſynon, [זכרון *Zichcharón* זכך *zęcher*. *μνημόσυνον*. Pol. *Lamiatka*. Vn. *Emlekezetre adatot aiandek*.] penultima correpta. Dicitur monumentum, vel pignus quod ad noſtri memoriam apud amicum relinquimus. Catullus: Mnemoſynon mei ſodalis: id eſt, monimentum.

Mnēſarchŭs, *μνήσαρχ©*, Inter principes philoſophorum Ciceroni numeratur, Academ. quæſt. lib 4.

Mneſimachus, *μνησίμαχος*, Poëta Comicus: cujus fabulæ tres enumerantur à Suida.

Mneſitheus, *μνησίθε©*, Medicus Athenienſis, cujus meminit Galenus de Arte curandi ad Glauconẽ. ¶ Mneſitheos quoq; à quibuſdam vocatur herba, quæ notiore nomine *Buphthalmus* appellatur. Vide Dioſcor. lib. 3.

Mnēſter, *μνηστὴρ*, Agrippinæ matris Neronis libertus. Is, Agrippina à ſatellitibus Neronis interẽpta, ferro ſe transfixit: incertum charitate in patronam, an metu exitii. Autor. Corn. Tacit.

lib. 14. Latinè procum significat. Nam μνηστεύω, idem est quod puellæ nuptias ambio.

Mnēstheus, μνηστεύς, Proprium nomen viri Trojani, unius ex comitibus Aeneæ, qui ab Assaraco rege originē traxit, ut autor est Virgil. 12. Aeneid. Et genus Assaraci Mnestheus. Nonnunquam verò causa metri additur e post m, ut fiat dictio trisyllaba, Menestheus. Virg. 10. Aeneid. Nec Lycio genitore minor, nec fratre Menestheo. Nā aliter non potest consistere versus, ut annotavit Servius.

Mnēvis, μνεύις Suidæ, Bos Soli sacer, quem Heliopolitæ pro deo colebant, in septo tum nutrientes. Autor Strabo lib. 17.

M ante O.

Mŏāb, [ⲘⲞⲀⲂ *moab*: μόαβ.] Arabiæ civitas, quæ & Areopolis nominatur. Inde Moabitæ.

Mŏbă μόβα, pars Arabiæ, pro Moaba. Vnde Mobeni & Mobites, Steph Vide MOAB.

Mŏcarsŭs μόκαρσος, proparoxytonum, Parva regio Thraciæ. Gentile μοκαρσαῖος, oxytonum. Steph.

Mocata, μόκατα, Vrbs Bithyniæ. Gentile Mocatenus. Steph.

Mŏclē μόκλη, Vicus Phrygiæ: incolæ Mocleni. Steph.

Modona, Vide METHONE.

Mœmăgŭs, Ptolem. Galliæ Vrbs.

Mœnĭānă, Vide MENIANA.

Mœnŭs, sive Mœnis, [Vulgò *Meyn* & *Meno*. Ger. Der Meyn.] Fluvius est Germaniæ, per agrum Francoviensem in Rhenum defluens: de quo Plin. lib. 9. cap. 15. Pomp lib 3. Mœnim vocat. In Rhenum (*inquit*) influunt Mœnis, & Lupia.

Mœrĭs, μοιρὶς, Insula est in mari Lycio: de qua Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Fuit præterea hoc nomine Aegyptiorū rex, cujus opus est lacus inter Arsinoitē & Memphitem Nomon manu factus, circuitu CCCCL. M. pass. qui ab illo Mœridis lacus appellatur. De hoc Plinius libro 5. capite 9. [Ger. Ein König der Egyptieren / dem etlich zuschreiben daß er den grossen See *Mœris* genannt / welcher einem Meer gleich ist / gemacht habe / welches doch nicht gleublich ist.]

Mœsĭă, [μοισία. Vulgò *Servia*, *Servica* vel *Bosna*. Ger. Sirsy oder Bossen.] Provincia est Europæ juxtà Danubium, quæ à Pannonia ad Pontum usq; protenditur. In ea sunt Dardani, Mœsi, & Triballi, Pontoq; contermini Scythæ.

Mogam, primùm dicebatur quæ postea Cappadocia, nunc autē *Cæsarea* à Cæsare, ut refert Iosephus: ut suprà dictum est in Cæsarea.

Mŏgŏntĭă, [μογοντία. Vulgò *Mogontia*. A Gallis vocatur *Mayence*. Ger. Mentz.] Oppidum Transalpinæ Galliæ ad Rhenum fluvium.

Mŏlō, μόλων, Orator Alabādensis, qui Rhodi claruit Ciceronis ætate: cujus meminit Plutarch. in vita Cic. & Strabo lib. 14.

Molochath, Africæ fluvius, Mauritaniam Cæsariensem à Massæsylorum regione dirimens. Plinio & Salustio Mallucha dicitur.

Mŏlorchŭs, μολόρχος, Dictus fuit seniculus Arcadicus, qui ad expugnationem leonis, Nemæi proficiscentem Herculem suscepit comiter hospitio. Cujus beneficii nomine Herculem illi sacra solennia instituit, quæ Molorchæa dicebantur. Quin & leo ipse à nomine ejus Molorcheus, μολόρχιος, à poëtis dicitur. De hoc Stat. lib. 4. & Servius in tertium libium Georg.

Mŏlŏssĭă, [μολοσσία. Ger. Ein Landtschafft *Epiri*.] Regiò, pars Epiri à Molosso Pyrrhi & Andromaches filio nominata: cujus incolæ etiam appellantur Molossi. μολοσσοί. Scribit Theopompus fuisse xxvi. Epirotarum gentes; è quibus celeberrimi fuerūt Chaones, & Molossi. In hac regione nascebantur ingrogii canes, qui & ipsi Molossi dicti sunt. Virg 3. Georg. Necubi gii canes, qui & ipsi Molossi dicti sunt. Virg 3. Georg. Necubi cura canum fuerit postrema, sed una Velocis Spartheæ catulos, acremq; Molossum Pasce sero pingui. ¶ Legitur & Molossus, a, um, adjectivum. Ovid. 1. Metam.

Nec contentus eo, missi de gente Molossa
Obsidis unius jugulum mucrone resolvit. Molossi. μολοσσίδες κύνες, ex Molossia Epiri regione mittebātur: unde & nomen acceperunt. Poëtæ fabulantur canes hosce originem traxisse à cane æneo, à Vulcano fabricato, quem ille Iovi, Iupiter Europæ, Europa Procridi, Procris Cephalo dono dedit. Vide Iul. Pollucem lib. 5. cap 5.

Molossus, Vide in APPELL.

Mŏlŭs, μῶλος, uxorem habuit Siden Mentari filiam, & nomen dedit Molusiæ. Steph.

Molucha, Vide MVLVCHA.

Molus: Homero vir fuit Cretensis, & Merionis, aurigæ Idomenei pater.

Molybdana, μολύβδαινα, Vrbs Mastienorum. Autor Steph.

Mŏlycrĭa, μολυκρία, Oppidum est Aetoliæ, nō procul ab Antirrhio promontorio, quod Rheum Molycricum appellavit Thucydid. lib 2.

Mŏlyndă, pen. prod. μολύνδαινα Stephano, Lyciæ oppidum.

Mŏlỹs μῶλυς, Libyæ oppidum, à quo fiunt gentilia Molytes, & Molyates. Stephan.

Mŏmemphĭs, μώμεμφις, Aegypti oppidum, à quo Momemphitica præfectura. apud Strabonem lib. 17.

Mŏmŭs, mi, μῶμος, Deus Nocte matre (inquit Hesiodus) ac Somno patre progenitus. Huic adeò mos est, ipsum quidem nihil operis edere, sed aliorum deorum opera curiosis oculis contemplari, & siquid est omissum, aut perperā factū, id summa cum libertate carpere. [Ger. Ein Schelter dem nichts gefelt.] Nam μῶμος Græcè reprehensionem sonat. Vide de eo fabulā apud Lucianum in dialogo de hæresibus.

Mŏnă, [μόνα. Ger. Ein Insel zwischē Engellandt vnd Irrlandt.] Insula est inter Britanniā & Hyberniā sita, ut docet Plin li. 4. cap. 16. Corn. Tacit. lib. 14. Igitur Monam incolis validam, & receptaculum perfugarum, aggredi parat, navesq; fabricatur plano alveo adversus breve littus, & incertum. Idem in Iuli Agricolæ Vita: Monam insulam, cujus possessione revocatū Paulinum, rebellione totius Britanniæ suprà memoravi, redigere in potestatem animo intendit.

Mŏnăbæ, μοναβαι, Isauriæ oppidum: à quo fit gentile Monabates Steph.

Monacris, Arcadiæ mons, quasi solus vertex sive sola summitas, ut notat Tortelius.

Monacum, Civitas Bavariæ, Vulgò München/vide Cambodunum. Est & alia Hercyniæ sylvæ. [Ger. Waldmünchen.]

Monacœda, Ptolemæo lib. 2. cap. 2. insula juxta Orientalē plagam Hyberniæ: alio nomine Monarina dicta.

Monapia μοναπία, Insula est inter Hyberniam, & Britanniam, cujus meminit Plin. li. 4. cap 16. In emendationibus exemplaribus Menapia non Monapia legitur.

Monasterium, Vvestphaliæ urbs. [Ger. Münster in Westphalen.]

Monesio, Aere fabricatus à Vulcano canis Cephali, &c. Pollux quinto.

Mŏnetă, Dicta est Iuno à monendo. Quū enim, ut inquit Cic. lib. 1. de Divin. terræmotus factus esset, ut suæ plena procuratio fieret, vox ab æde Iunonis ex arce extitit, quocirca Iunò Moneta cognominata est. Lucanus li. 2: Numina miscebit castrensis flamma Moneta.

Monetium. Oppidum Iapidum prope Istriam, Strabo lib. 7

Mŏnŏdŭs, pen. corr. μονόδους, Prusiæ, Bithyniæ regis filius, qui dentium loco os unum continuū habuit in superna oris parte, ut tradit Plin. lib. 7. cap. 16. Vnde etiā Monodus dictus est, quasi μόνος ὀδόντα ἔχων, eò quòd quodāmodo unicum, eumq; perpetuum haberet dentem.

Mŏnœcŭs, cū œ diphthongo. [μόνοικος. Ger. Ein Schiffendt oder Meerhaffen in Liguria / heist jetzt *Porta di Monaco* den Italienern.] Portus & statio quædā Liguriæ, Ab Albio Inganno oppido distans stadiis quadringentis & octoginta. A Monœci portu usq; in Hetruriam universam littus cōtinuum omnino sine portu est, exceptis quibusdā parvis stationibus ad jactandas anchoras, neq; is ipse est multarū, aut magnarum capax navium. Arcem habet munitissimā non procul à Nicea; quam hodie vocāt Itali *Monnibo* Lucanus lib. 4: solus sua littora turbat Circius; & sida prohibet statione Monœci. Nominis rat onem ad Herculem referunt, qui ibi ædem habebat, in qua solus colebatur.

Monogissa: μονογίσσα (locus mutilus est Stephano.) Hinc Diana Monogissana, cui templū Dædalus extruxit. Megissa enim lingua Carum lapidem sonat. Nunc verò cruſtaceos & molles lapides *gissa* nominamus. Steph.

Mŏnŏscēlis, [μονόσκελοι. Ger. Wölcker in Indien so nur ein Schenckel mit einē breiten Fuß habē.] Homines Indici singulis cruribus: σκέλος enim crus dicitur. Hi & Sciopodes vocantur, quòd in majori æstu humi jacentes σκιᾷ πόδι: hoc est, umbra pedis se proregant. Vide Plin lib. 7. cap. 2.

Mons Ferratus, [Ger. Montferrāt ein Landtschafft *Italiæ*.] regio Italiæ cujus fines sunt, hinc Padus, inde Apenninus & Tarrarus amnis ex superiore parte, montes proximi Moncaverio; ubi Pedemontium incipit.

Mons sanctus, ὄρος ἅγιον, Vide PSENTRIS.

Mŏnspĕlĭŭlum, Galliæ Narbonensis urbs. [Ger. Montpellier in Langendock.]

Mons Regius, Vrbs celebris Prussiæ. [Germ. Königsperg in Preussen.]

Mons S. Annæ, in Mysnia. [Ger. Sant Annen Berg.]

Mons Ŷchă, chæ, cum ŷ, & ch aspiratio, μόνυχα, Nomē est matris divi Augustini, cujus vitæ sanctimoniā & ipse divus Augustinus, & Maphæus Vegius Laudensis vates literis mandavēre.

Mŏnŷchŭs, pen. corr. μόνυχος, unus fuit Centaurorum, de quo Iuven. Satyr. 1: quantas jaculetur Monychus ornos. ¶ Ductum autem est hoc nomen à Græco μόνυξ, quod perinde est, ac si Latinè solungulum dicas. Hoc autem proprium equorum est epitheton, qui unicam & solidam habent ungulam. Quò

lam. Quò fit, ut & Centauris tribuatur, quibus Poëtarũ fabulæ equinos tribuerunt pedes.

Mŏnўmă, pen. corr. μονύμη, Mithridatis uxor, quæ in desperatione rerum profligatarum; detractum è capite diadema collo circũligasse traditur, fesecq; ex eo suspendisse: & quum corporis pondere laqueus ille diruptus esset; dixisse: Execrandũ diadema, neq; in tam tristi ministerio mihi profuisti, moxq; quum super illud humi abjectum insputasset, eunucho regio jugulandam sese obtulisse.

Mŏnўmŭs. [μόνυμος. Ger. Ein Diener eines Wächselherzens zu Corintho.] Corinthii cujusdam trapezitæ servus: qui quum magno philosophiæ amore teneretur, Diogenią; in primis operam dare cuperet, simulata insania monetam heri spargere cœpit, eoq; modo ab illo dimissus, ad philosophiæ studiũ se convertit, & Diogeni se totum tradidit. Vide Laërtium.

Mōpsĭum, μόψιον, Agri Pelasgici oppidum in Thessalia, apud Strab. lib 9.

Mōpsŏs, μόψος, Liberum Ciliciæ oppidum, ad Pyramum fluvium situm, teste Plin. lib. 5. cap. 27. Strabo lib. 14, μόψου ἰσίαν appellat

Mopsŏpĭă, μοψοπία, Attica regio, à Mopso rege sic dicta, ut autor est Strab. lib. 9.

Mōpsŭs, μόψος, Nomen proprium viri vatis, qui (ut Pomponius Mela refert) in finibus Pamphyliæ Phaselim urbem condidit. ¶ Fuit & alter Mopsus Lapitha: id est, Thessalus (ut Strabo lib. 9.) qui fuit Ampyci & Chloridis filiæ Orchomeni filius. ¶ Alius fuit cum quo certavit Calchas de peritia divinandi, Apollinis filius.

Mordĭæum, μορδιαῖον, Civitas Pisidiæ, Apollonia postea dicta, Stephan.

Morgentium, μοργήντιον, Vrbs Italiæ, ἀπὸ τοῦ μοργήντων, vocatur etiam Morgentina. Gentile, Morgentinus, & Morgites. Steph.

Morgŭs, Fluvius est ex Alpibus defluens, unus eorum, qui à Pado excipiuntur: de quo Plin. lib. 3. cap. 16.

Morgyna, μόργυνα, Vrbs Siculorum. Gentile Morgynæus. Stephan.

Morĭei, μορικοῖς, Populi Indiæ, ligneas domos habitantes, Stephan.

Mŏrĭnī, pen. corr. [μορῖνοι. Ger. Die Volanger.] Populi sunt inter Belgas ad Oceanum Britannicum Caletibus, & Nervĭis vicini, quorum oppidum mediterraneũ, Ptolemæo teste, fuit Tervanna, τερουάνα, etiam hodie nomẽ retinens. Hi à Virgilio Extremi hominũ appellantur, quòd (ut diximus) Oceano sint proximi, brevissimusq; ab eis, vel ipso Cæsare teste, in Britanniam, sit trajectus.

Morisení, Thraciæ populi, circa Ponti littora incolentes. quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 11.

Mōrphēus; [μορφεύς. Ger. Ein Diener des Schlaafs/ so sich in vielerley gestalten verendern kan.] Somni minister est, qui (ut in fabulis est) jussu domini quoscũq; vultus hominũm fingit, verba ipsa, mores item & gestus imitans. Ovid. lib. 11. Metam. Excitat artificem, simulatoremq; figuræ Morphea, &c.

Mōrtam, Vnam esse ex Parcis dicunt, quas veteres Latini tres esse putaverunt, easque nativitati & morti præsidere. Earum nomina fuerunt Nona, Decima, & Morta; quo commento illud videntur voluisse significare, tempestivum partus tempus esse mensem nonum & decimum: qui verò ante hoc tempus in lucem prodeunt, aut mortuos nasci, aut natos statim mori. Sipontinus ex Martiano.

Mōrtŭum Mare, Straboni dicitur: quia nihil vivum gignit. [ἀσφαλτίτης. Ger. Das Todtmeer/ist ein stinckender See in Syria.] Lacus est in Pentapoli Syriæ, qui nihil præter bitumen gignit, nihil in eo grave submergitur. Vndè & Asphaltites vocatur, sive ab eo quòd Græci bitumen ἄσφαλτον appellant, sive ἀπὸ τῆς ἀσφαλείας: hoc est, à securitate, eò quòd corpora viva ei innatent, tutaq; sint à submersione.

Mōrўllĭī, μορύλλιοι, Macedoniæ populi in occasum vergentes, juxta Alantenses, & Lyncestas. Plin. lib. 4. cap. 10.

Mŏrўchŭs, μόρυχος, Cognomẽ Bacchi apud Siculos, cujus faciem vindemiæ tempore musto & recentibus ficis oblinere consueverunt. Vide Erasmum in proverbio: Morycho stultior.

Mōsă, [μῶσα. Ger. Die Maas.] Fluvius insignis Galliæ Belgicæ, ex Vogeso monte, nõ procul à Lingonum finibus profluens, & per Eburonum, Menapiorum ac Sicambrorum agrum labens, tandemq; in finibus Batavorũ accepto Rheno in Oceanum se exonerans. ¶ Meminerunt hujus fluvii Plinius libro 4. capite 14. & 15. Tacit. libro 2. & 20. Cæsar de bello Gallico.

Mŏschī, μόσχοι, Populi sunt Asiæ, Albanis, & Iberibus finitimi, à quibus pars Tauri montis in Septentrionem declinans, Moschii nomen accepit. Vide Plin. lib. 5. cap. 27. & li. 6. cap. 10. Lucan. lib 3. sævisq; affinis Sarmata Moschis.

Mŏschŏs, μόσχος, Grãmaticus, & poëta Syracusanus, Aristarchi familiaris, qui secundus à Theocrito scripsit carmẽ Bucolicum. Suidas.

Mōsēs, sis, & Mosi. [משה moschéh. μωσῆς, μωϋσῆς.] Sicut & Achilles, lis, li, nomen inclyti Iudæorum ducis, qui Israëlitas ex Aegypto, & Pharaonis tyrannide eduxit. Iuven. Satyr. 14: Tradidit arcano quodcunq; volumine Moses. Arator: non hæc jejunia Moses Condidit. Quidam Moyses efferũt per tres syllabas, y, litera interposita, & prima syllaba contra artem correpta. Sedulius: Quid quòd & Heliam, & clarum videre Moysem. Scribit Iosephus ex eventu rerum nomẽ ei impositũ fuisse, eò quòd à Pharaonis filia de flumine sit servatus.

Mŏsўnœcī, μοσυνοίκοι, Populi Asię versus Septentrionem, qui (ut Pomponius lib. 1. refert) turres ligneas subeunt, notis corpus omne persignant, in propatulo vescuntur, promiscuè cõcumbunt, & palãm reges deligũt, vinculisq; arctissima custodia tenent. Dicti autem μοσυνοίκοι, quasi turricolæ, à turribus, quibus domorum vice utuntur. Hos Plin. lib. 6. cap. 4, vocat Mosynos: quanvis in omnibus ferè exemplatib. Mossynos legamus geminato ss.

Mŏsўlŏn, μόσυλον, Promontorium Aethiopiæ, emporium habens ejusdem nominis. Stephanus.

Mōthō, us, μώθη, Arabum vicus, in quo Antigonus Macedo à Rabilo rege fuit interfectus: quæ etiam cædes vico nomen fecit: nam Moitho Arabum lingua mortis locum significat. Stephan.

Mŏtĭēnī, μοτιηνοί, Parva regio Iberiæ, colonia à Romanis deducta. Phlegon Mutienum, μοτιηνὸν, vocat. Gentile Motienus. Stephan.

Mŏtўē, es, μοτύη, Siciliæ oppidum: ita dictum à Motye quadam muliere, quę Herculi eos indicavit, qui boves ejus abegerant. Hæc Steph. ex sententia Hecatæ.

M . ante V.

Mūgĭŭs, Cognomẽ Romani cujusdam, à frequenti murmuratione, à quo Mugiona porta, cui ipse aliquando præfuit, nominata est. Vide dictionem subsequentem.

Mugonĭa porta, (ut apud Sipontinum legitur) vel Mugiona, (ut potiùs legendum arbitror) urbis Romæ porta fuit: ita dicta à Mugitu, quòd per eam venale pecus intraret. Hæc & Trigonia appellata est: hoc est, trium angulorum. Festus, Mugionam appellatam putat, non à mugitu, sed à Mugio quodam, qui huic portæ aliquando præfuisse creditur.

Mulcĭbĕr, pen. corr. Mulciberis, & per syncopen Mulcibris. Est enim tertii ordinis, rariùs secundi. [Ἥφαιστος. Ger. Der hinckende Vulcanus/ ein Gott des Fewrs.] Est autẽ Mulciber Vulcanus, ita dictus à mulcẽdo: id est, molliendo ferro. Mulcere enim mollire, sive lenire est, quòd ignis omnia mulceat: id est, molliat, vincat, ac domet. Ovid. 2. de Arte: Mulciberis capti, Marsq; Venusq; dolis. Apud Cic. lib. 2, Tusc. legitur in patrio casu, Mulcibri secundæ declinationis, & trium syllabarum: Iovisq; numen Mulcibri adscivit manus. Donatus putat Vulcanum Mulciberem dictum à mutilando, quòd claudus à poëtis fingatur, & mutilatus. Fuit enim Mulciber Iovis ex Iunone filius, quem quũ parentes infœliciſſima forma esse vidissent, ex cœlo in Lemnum insulam præcipitarũt: ex qua ruina intorto pede fertur claudicationem contraxisse.

Mulŭchă, [Ger. Ein Fluß in Mauritania.] Fluvius Mauritaniæ, Massæsylorum fines à Cæsariensi Mauritania distinguens. De quo Strabo lib. 17: Post Mauritaniam (inquit) est Massæsylorũ regio, à Molachath flumine (ita Mulucham nominat) initium sumens, &c. Vbi indicat, trans flumen in ortum Massæsylos esse, sicut Plin. Intelligendum ergo Mulucham regnorum terminum fuisse, Bocchi quidem Orientalem, Iugurthæ verò occiduum, diversa ratione: quemadmodum aliquando Rhenus Romani imperii ab ortu, & septentrione terminus fuit: rursum verò Germanorũ ab Occasu, & Meridie limes: ut quod mihi in ortum prospicienti dextrum est, id tibi in occasum verso sinistrum sit. Sic Rubiconem veteris Italię olim, & Togatæ Galliæ terminum fuisse intelligimus. Ita in Iugurtha Salustius: Haud longè (inquit) à flumine Mulucha, quod Iugurthæ Bocchiq; regnum disjungebat. Et alibi apud eundem, Bocchus inquit: Ego flumen Mulucham, quod inter me & Micypsam fuit, non egrediar, neq; id Iugurtham intrare sinam. Hactenus Salustius. Sunt qui hoc nomẽ neutro genere efferendum putent (in quibus est & Caper insignis Grãmaticus) unde apud Salustium loco jam citato, Mulucha legendum putant, non Mulucham: quemadmodum etiam in exemplaribus quibusdam vetustissimis scriptum offendimus.

Mūmastĭs, μυμαστίς, Cariæ oppidum: cujus incolæ dicuntur Mumastitæ.

Mūmmĭus, Prænomine Lucius, in primis Romæ & nobilitate & gloria rerum gestarum clarus, qui Corinthum bello captã diruit, Italiamq; vasis Corinthiis, æneisq; signis implevit. Autor Plin lib. 34. cap. 3. & 7.

Mundă, Oppidum est Hispaniæ Bæticæ multis cladibus & funeribus

neribus celebre. Ad Mundam enim Cæsar cum Pompeii filiis manus conseruit, in quo prælio tanta strages facta dicitur, ut Cæsar obsidens victos congestis corporibus vallum circum urbem struxerit. Lucan. lib. 1: Vltima funesta concurrunt prælia Munda. Vide Plin. lib. 3. cap. 1. Vulgò *Mundecara*.

Munychia, æ, *μουνιχία*, Tumulus est in Cherronesi formâ curvatus ingressum habens angusto ore, à quo murus 40. stadiorum longitudine protendebatur, Athenarum urbem cum Piræeo, duobusq; aliis portubus connectens. ¶ Hinc Munychius, a, um, possessivum. Ovidius 6. Metamorphos. Munychiosq; volans agros, gratamq; Minervæ Despiciebat humum. ¶ Fuit item Munychia Dianæ cognomen, quæ apud Pygellam, non procul ab Epheso colebatur, ut refert Strabo libro 14.

Muræna, proprium nomen pisces. Vide in APPELE.

Mūrcĭă, [Ger. Ein Göttin der Faulkeit.] teste Hermolao in Plinium, Socordiæ dea habita fuit: quemadmodum Strenua, solertiæ & strenuitatis. Nam Murcidum antiqui ignavum & inertem appellabant, teste Festo. Habuit autem hæc dea sacellum sub monte Aventino, qui & ipse antiquitùs Murcus appellatus est.

Mūrgēntīnī, *μυργεντῖνοι*, Populi Siciliæ: à quib. Vitis Murgentina nomen accepit, quam & Pompejanâ nonnulli appellant. Vide Plin. lib. 3. cap. 8, & lib. 14. cap. 11.

Mūrgis, Oppidum in ora maritima Bæticæ, à quo Murgitana regio. Plin. lib. 3. cap. 1. Vulgò *Muxacra*.

Mūroēlă, [*μυροῖλα*. Vulgò Moreck.] Pannonię superioris urbs, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 15.

Murrānŭs, Priscus Latinorũ rex, à quo postea Latini omnes reges Murrani sunt dicti. Autor Servius. Scimus enim (*inquit*) plerunq; fieri, ut primi regis reliqui nomẽ possideant, ut apud Romanos, Augusti vocantur, apud Albanos Sylvii, apud Persas Arsaces, apud Aegyptios Ptolemęi, apud Athenienses Cecropes. Hæc Servius.

Mūrsă, *μῦρσα*, Ioniæ oppidum, Adriani Cæsaris opus. Gentile est Mursæus, *μυρσαῖος*, Autor Steph.

Mūrtĭă, æ, Veneris cognomentum, à myrtho arbuscula illi sacra impositum: unde primùm Myrtea dicta est, & deinde corrupto nomine Murtia. Plin. lib. 15. cap. 29: Ara fuit Romæ vetus Veneris Myrteæ, quam nunc *Murtiam* vocant. Festus hanc deam Murceam appellat, & sub Aventino eam sacellum habuisse tradit. Murceam autem dictam vult, sive quòd homines murceos; hoc est, ignavos, & inertes redderet: sive quòd Aventinus, sub quo sacellum habuit, olim Murcus fuerit appellatus. Varro à Murtio dictam putat, qui locus fuit Romæ, in quo sacellum Murtię Veneris erat, vel ab urceis, quòd is locus esset inter figulos: vel à murteto ita dictus, lib. 4 de lingua Latin.

Mūsă Āntōnĭŭs, Augusti medicus fuit, cujus meminit Horatius lib. 1. Epist. ad Vallam. Plin. li. 19. cap. 8: Divus certè Augustus lactuca cõservatus in ægritudine fertur, prudentia Musæ medici. Ejusdem meminit & Sueton. in Augu.

Mūseum, pen. prod. *μούσειον*, Locus est circa Olympum Macedoniæ montem, Musis consecratus. Steph.

Mūsæŭs, [*μουσαῖος*. Ger. Ein herrlicher Poët zu den zeyten Orphei.] Poëta insignis, Orphei tempore, unus ex Argonautis: de quo extat versus: Ancus erat Romæ quo Martius optimus ævo, Musæus Græcis floruit in partibus. Quod epigramma si verum est, Musæus non fuit unus ex Argonautis, qui expeditionem fecerunt in Colchos ante tempora Trojana. Potest tamen hoc de alio quopiam Musęo intelligi. Nam tres commemorantur à Suida omnes poëtæ, inter quos præcipuus fuit Musæus Eumolpi filius, Athenięsis, qui amores Erûs & Leandri carmine heroico descripsit. De hujus laudibus extat honestissimum Virgil. Elogium 6. Aeneid. Musæum ante omnes: medium nam plurima turba Hunc habet, atq; humeris extantem suspicit altis.

Mūtĭnă, pen. corr. [Vulgò *Modena*. Ger. Ein Statt in Lombardia.] Civitas est Galliæ Cisalpinæ in Flaminia, quondam Romanorum colonia, ubi Antonius D. Brutum obsedit, quem Hircius & Pansa Consules, victo Antonio liberarunt. Lucan. lib. 1: His Cæsar Perusina fames, Mutinæq; labores Accedant fatis. Cic. Philipp. 5. Anton. circunsedit Mutinam firmissimam & splendidissimam populi Romani coloniam.

Mūtĭnēnsĭs color, *μυτινᾶιον χρῶμα*, dicitur nativus, à Mutinensibus lanis, ex quibus nativo colore panni fiebant. Varro: Nã & ludere alacrem vidimus Mutinensi tunica.

Mūtĭŭs, Vir Romæ clarus, qui accepta potestate à Senatu, in castra Porsenæ regis, tum temporis Romanos obsidentis solus intravit, eo animo ut regem interficeret: sed quum regem non cognosceret, satellitem purpura indutum pro rege occidit. Hinc comprehensus, & ad regem perductus, jussus est & conjuratos, si qui essent, indicare. Mutius verò ut ostenderet se nullo supplicio vinci posse, & ut pœnam de dextra sua exigeret, quòd in cæde aberrasset, ipsam igni impositam in conspectu regis sibiipsi adussit: unde illi postea Scævolæ cognomen, quòd sinistra manu uti cogeretur: *σκαιὸν* enim Græci sinistrum vocant. Ita Rex ejus fortitudinem admiratus, liberum dimisit. Mutius igitur, regi ut grati animi significationem aliquam daret, indicavit trecentos juvenes in eum similiter conjurasse. Qua re territus Porsena, bellum acceptis obsidibus deposuit. Martial. Vrere quam potuit contempto Mutius igne, Hanc spectare manum Porsena non potuit. Vide Livium lib. 2. ab Vrbe cond. ¶ Fuerunt præterea alii Mutii, quorum facta illustria multis prosequitur Raphaël Volaterranus libro 17.

Mutinus, aliàs Mutonus (vide MENTA in Latinis vocibus) Deus, qui & Priapus dicitur.

Muzyrum, Indiæ Emporium, cujus meminit Plinius libro 6. capite 23.

M ante Y.

Myiagrus, [*μυίαγρος*. Ger. Der Mucken Gott.] Muscarũ deus, qui & Myodes dicitur, teste Plutarcho, & Achor. Plin. libro 10. capite 28: Invocant & Aegypti Ibes suas contra serpentum adventum: & Elei Myiagron deum muscarum, multitudine pestilentiam afferente, quæ protinùs intercunt, qua litatum est illi Deo. ¶ Est item Myiagrus, Nobilis statuarii nomẽ apud Plin. lib. 34. cap. 8. ¶ Myiagrus præterea herba est ferulacea, foliis similibus rubiæ, tripedanea, semine oleoso. Fit item ex eo oleum, quod oris ulceribus eo perunctis medetur. Græci *μελάμπυρον* appellant, quasi nigrum frumentum: vulgus Gallorum vocat *Camelinam*, teste Ruellio libro 3. capite 126.

Mўcălē, mycales, [*μυκάλη*. Ger. Ein Berg in Ionia auff welchẽ das gantz Landtvolck vnderweylen zusammen kam zu opfferen.] Mons est Ioniæ, inter Mæandrum & Caystrum fluvios, non procul ab Epheso: ad quem Iones universi convenire solent sacrificiorũ causa, quæ Panionia vocabant. Autor Herodotus lib. 1. ¶ Est item Mycale insula Ioniæ adjacens, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Mycale præterea veneficæ nomen est, apud Ovid. 12. Metamorph.

Mycalessus, *μυκαλησσός*, Mons in Mediterrâneo Bœotiæ, oppidum habens ejusdem nominis. Vtriusque meminit Plinius libro 4. capite 7. ¶ Stephanus Mycalessum nomen accepisse existimat à mugitu bovis, quæ Cadmum in Bœotiam perduxit.

Mўcēnæ, mycenarũ, & Mycena, mycenæ, pen prod. [*μυκῆναι*. Ger. Ein berümpte Statt in Peloponneso.] Vrbs Peloponnesi, non procul ab Argis, quam Perseus Danaës filius extruxit, & in qua postea regnavit Agamemnon: à Mycena nympha sic appellata. Virg. 6. Aeneid. Eruet ille Argos, Agamemnoniasq; Mycenas.

Mўcēnæŭs, a, um, *μυκηναῖος*, Nomen adject. à Mycenis deductum. Virgil. 11. Aeneid. Ipse Mycenæus magnorum ductor Achivũm.

Mўcēnĭs, mycenis, pen. prod. *μυκηνίς*, Gentile fœmin. à Mycenis Argivi agri oppido derivatum: quo poëtæ pro Iphigenia utuntur. Agamemnonis Mycenarum regis filia. Ovid. 12. Metamorph. Victa dea est, nubemq; oculis objecit, & inter Officium, turbamq; sacri, vocesq; precantũ, Supposita fertur mutasse Mycenida cerva.

Mycerinus, Cheopis Aegyptiorum regis fuit filius, qui postquam patri successit in regnum, ita paterna facta perosus est, ut & templa ab eo clausa reserarit, & populo pyramidum operibus exhausto, & ad extremum calamitatis afflicto, res suas agendi fecerit potestatem: quinetiam præ regibus omnibus justitiam exercuisse fertur. Herodotus libro 2.

Mychthonia, *μυχθονία*, Vide MYGDONIA.

Myci, Populi de quibus Hecatæus, *ἐκ μυκῶν ἔθνος ἀφαξινόφυτον*. Stephanus.

Mўcōn, myconis, *μύκων*, Nomen egregii pictoris, patria Athenienses: cujus meminit Plin. lib. 35 cap. 6. ¶ Fuit etiam hoc nomine insignis statuarius, qui 87. Olympiade floruit. Plin. libro 34. cap. 8.

Mўcŏnē, mycones, & Myconos, myconi, penultima correpta, *μύκονος*, Insula una ex Cycladibus, non procul à Delo. Virgil. 3. Aeneid. Quam prius Arcitenens oras & littora circum Errantem, celsa Gyaro, Myconeque revinxit. Ovid. 7. Metamor. Hinc humilem Myconem, cretosaque rura Cymoli. Sub hac insula fabulantur poëtæ sepultos esse Gigantes, postremò ab Hercule interfectos: unde factus est locus proverbio: Omnia sub unam Myconum: quod in eos dici consuevit, qui res hatura disjunctas, eodem opere conantur complecti. Strat. libro 1. Achill. Cyclades hinc spretæ, Myconos, humilisq; Seriphos.

Mўcŏnĭŭs, a, um, *μυκόνιος*, Nomen à Mycono, seu Mycone insula. Accipitur pro calvo, quòd ejus insulæ homines sine capillo

pillo gignerenturut tradit Steph. & Plin. lib. 11. cap. 37.
Mydia, Insula, quæ etiam Delos dicitur, una ex Cycladibus.
Mydon, μύδων, teste Homero lib. 5. Iliad. Atymnis filius, & Pylæmenis ducis Paphlagonum auriga, ab Antilocho Nestoris filio in bello Trojano interemptus.
Myes. myetis, μύης, Vrbs Ionica. Gentile Myesius. Steph.
Mygdŏnĭă, [μυγδονία. Ger. Ein Landtschafft in Macedonien dem Meer nach gelegen.] Regio littoralis Macedoniæ, in qua Niobe Tantali filia, uxorq; Amphionis in saxum versa est, à Mygdone rege sic dicta. ¶ Est & altera Mygdonia, Asiæ regio, in ea Phrygiæ parte, quæ Troadi superjacet, ad Rhyndacum amnẽ, & Dascyliticum lacum. Strab. lib. 12. Vtriusq; incolæ dicti sunt Mygdones.
Mygdones, fuit frater Otrei, ac teste Porphyrio in Iliad. 3, ambo fratres Hecubæ regis Priami uxoris, & Cisſei filii ambo reges in Thracia: & à Mygdono, ejus filius Chorœbus Mygdonides dictus est. Malim μύγδον, Mygdon, qui fratrem habuit Edonum, à quo Edoni Thracię populi. Steph. & alibi: A' Mygdone, *inquit*, Mygdonia dicta est, ut etiam Herodot. à Mygdone rege. Mygdon filium habuit Gerastum. Stephan. in Parthenopoli.
Mygisi, μύγισοι, Vrbs Cariæ. Hinc Mygisia Minerva, & Mygisais. Stephanus.
Mylæ, [μυλαί Stephano. Ger. Ein Statt in Sicilien.] oppidum Sicilię, de quo Seneca lib. 4. Naturalis quæst. Circa Messanam, & Mylas simo quiddam simile mare profert, fervetq; & æstuat non sine calore fœdo. Vnde illic stabulari Solis boves fabula est. Vulgò *Milazo*.
Mylaces, Gēs Epirotica, Lycophron. κεφήνες ὄ γάπων ἢ ὄ μυλάκων ὄρος. Stephanus.
Mylantĭa, μυλαντία, Promontoriũ in Camiro: vulgata exemplaria habent, ὁ κανύρῳ. Rhodi: Hinc dii Melanii. Fuit autem illic Mylas quidam, qui molæ usum primus reperit. Autor Stephan.
Mylasa, μύλασα, Liberum Cariæ oppidum: ita dictum (si Stephano credimus) à Mylaso Aeoli abnepote. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 5. cap. 29.
Mylĭsin, μύλισιν, Gens Phrygiæ. Steph.
Mylon, Vrbs Aegypti, μύλων, civis Mylopolites. Stephan.
Myndŭs, myndi, μινδος, Cariæ oppidum maritimum, ad radicem Phœnicis montis, è regione Coæ insulæ. Autores Plin. lib. 5. cap. 29 & Ptolem. lib. 5. cap. 2. ¶ Fuit in eadem Caria & alterum ejusdem nominis oppidũ, quod postea ad recentioris differentiam Palæmyndum appellavêre.
Myndones, μινδόνες, Populi Libyæ. Steph.
Myneres, Vide MENETES.
Myodes, μυώδης, Muscarum deus, qui & Achor, & Myiagrus appellatur. Plin. li. 29. cap. 6: Nullum animal musca minus docile existimatur, minorisve intellectus: quo mirabilius est, Olympiæ sacro certamine, nubes earũ, immolato tauro deo, quem Myoden appellant, extra territorium inde abire.
Myon. μύων, Vrbs Locrorum in Epiro, cives μύωνες vel μυωνεῖς. Stephanus.
Myonĭa, μυωνία, Vrbs Phocidis, cives Myones vel Myoneis, Stephano.
Myonesius, μυήνιος, Vrbs vel parva regio, inter Teon & Lepedon. Insularis Myonesius. Steph.
Myŏnēsŭs, pen. prod Insula est ante Ephesum, cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 31.
Mypsei, seu Nipsæi, teste Herodoto lib. 4. Populi sunt Thracię, qui Dario Thraciam oppugnante, ultrò sese dediderunt. Vide Nipsa.
Myra, μύρα, Vna ex maximis Lyciæ urbibus, cujus meminit Strabo lib. 14.
Myrcinus, μύρκινος, Oppidum Thraciæ ad Strymonem amnem, quod & Myrcinnia appellatur. Steph.
Myrgetæ. μυργέται, Populi Scythiæ.
Myriandrus. μυριανδρος, Vrbs Syriæ, in sinu Issico sita: qui & ipse Myriandricus ab ea appellatur. Vide Plinium libro 2. capite 108.
Myrica, myricæ, μυρίκη, Insula est maris rubri, apud Stephan.
Myrĭcus. Myricuntis, μυρικῦς, Trojadis oppidum est è regione Tenedi: cujus incolæ dicuntur Myricusii.
Myrina, μύρινα, Regina fuit Amazonum, quæ triginta millia peditum & duo millia equitum in exercitu habuisse dicitur. Autor Diodorus lib. 4. ¶ Fuit præterea, teste Homero, urbs in Aeolide ejusdẽ nominis: item alia in occidentali parte Lemni insulæ, cujus meminit Ptolem. lib. 3. Geograph. & Galen. lib 9. de Facultatibus simplicium medicamentorum
Myrĭnŭs, [μύρινος. Ger. Ein zunam̃ Apollinis von der Statt Myrina in Aeolide gelegen / in welcher er verehret ward.] Apollonis cognomẽtum à Myrina Aeolidis urbe, in qua religiosissimè colebatur. Vnde & Myrini campi appellati.
Myrlēă, μύρλεια, Oppidum Bithyniæ: ita dictũ à Myrlo Colophoniorũ duce, vel Myrlea Amazone: postea Apamia appellata: à nomine Apames, quæ Prusiæ Zelæ uxor fuit. Nam quũ Demetrius & hanc, & vicinã Cium evertisset, utranq; Prusiæ dedit, qui eas denuò à fundamẽtis erexit, & Cium quidem de nomine suo Prusiadem: Myrleam aũt à nomine uxoris Apamiam appellavit. Autor Strabo lib. 14.
Myrmēcĭdēs, μυρμηκίδης, Insignis sculpendi eboris artifex fuit, qui quadrigam ex ebore confecit adeò minutam, ut muscæ alis tegeretur, & navim, quam apicula pinnis absconderet. Plin. lib. 36. cap. 5: Myrmecides, cujus quadrigam cum agitatore cooperuit alis musca. Cicer. 4. Acad. Vt etiam inter deos Myrmecides minutorum opusculorum fabricator fuisse videatur.
Myrmĭdŏnĕs, pen. corr. [μυρμιδόνες. Ger. Völcker in Thessalia, welche mit dem Achille im Trojanischen Krieg gezogen sind.] Thessaliæ populi fuerunt, qui Achillem ad bellum Trojanum sunt secuti. Hi ex Aegina insula ortum traxerunt, Peleumq; patria profugum secuti, in Thessalia sedes fixerunt. Aeginetas enim Myrmidonas dictos constat, teste Strabone lib. 7: Quòd agricolæ strenui essent, perpetuoq; in fodienda terra formicarum more versarentur. Ovidius libro 7. Metamorphos. nominis rationem ad hanc refert fabulam: Quum pestilentia in Aegina crudelissimè esset grassata, eamq; insulam viris propemodum exhausisset, Aeacus, quum ad radicem quercus infinitum propemodum formicarum numerum conspexisset, Jovem traditur orasse, ut sibi parem virorũ numerum concederet, precibusq; ejus vix absolutis formicas in viros fuisse commutatas.
Myrmĭssŭs, μύρμισσος, Vrbs est Asiæ, in ora Hellesponti, non procul à Lampsaco. Gentile est Myrmissius, μυρμίσιος, Stephano.
Myrōn, μύρων, Statuarius insignis fuit, Ageladis discipulus. Cic. Ver. 6: Verùm ut ad illud sacrarium redeam, signum erat hoc, quod dico, Cupidinis è marmore, ex altera parte Hercules egregiè factus ex ære, is dicebatur esse Myronis, ut opinor. Hæc ille. Ex hujus operibus præcipuam laudem meruit bucula ex ære veræ vaccæ simillima multis poëtarũ versibus celebrata. Ovid. 3. de Ponto: Vt similis veræ vacca Myronis opus. Propert. Atq; Aram circunsteterant armẽta Myronis Quatuor artificis invida signa boves.
Myrōn, μύρων Vrbs Lyciæ, à Myrone vel Myro fluvio profluente, vel potiùs à Myra. Vsurpatur in fœminino & neutro gen μυρδός.
Myronis Insula, μύρωνις νῆσος, in Arabico sinu est. Gentile Myrononisites, vel Myrononesæus. Steph.
Myrrhine, myrrhines, μυρρίνη, Fluvius est Troadis, alio nomine Sebastopolis dicta. Autor Plin lib. 5. cap. 30.
Myrsĭlŭs, μύρσιλος, Myrsi filius ultimus ex Heraclidarum genere. Lydiæ Rex, alio nomine Candaules appellatus, qui quũ uxorem haberet formosissimã, nõ contentus secreta voluptatum suarum conscientia, Gygi cuidam ex satellitibus suis nudam eam ostendit. Quam rem illa indignè ferens, Gygem ad viri necem impulit, sesèq; illi & Lydorum regnũ tradidit. Autor Herodot lib. 1.
Myrsinus. myrsini, μύρσινος, Oppidum Elidis, teste Stephano, postea Myrrotium appellatum, cujus meminit & Homerus in Catal. navium.
Myrsŭs, μύρσος, Proprium nomẽ fuit patris Candaulis, à quo & ipse Myrsilus dictus fuit. Herodotus lib. 1.
Myrtĭlĭs, Oppidum est in ora Lusitaniæ, ad Oceanum, cujus meminit Plin lib 4. cap 22.
Myrtĭlŭs, μυρτίλος, Mercurii ex Phaëtusa, sed Myrto Amazone filius auriga OEnomaï, qui à Pelope curuli certamine cũ Hippodamia OEnomaï filia certante, pecunia corruptus, axi in certamine vectẽ non objecit, ut Hippodamię currus dissolveretur, & Pelops victor evaderet. Quod quũ fecisset, à Pelope victore præmium postulavit: qui ab Oenomao moriente antè rogatus, ut Myrtili factum ulciscereturur, eundem in mare præcipitavit, quod ab eo Myrtoum dictum est. Claudianus: -nam perfidus obice regis Prodidit OEnomaï deceptus Myrtilus axem. &c. ¶ Fuit item Myrtilus quidam Comicus Athenienſis, Lysidis filius, & Hermippi Comici frater: cujus fabulæ commemorantur à Suida.
Myrtoum pelagus, [μυρτῶον πέλαγος. Ger. Ein theil des Egeischen Meers / so zwischen Candia ligt vnd den Jnsulen Cyclades genennet.] Pars maris Aegæi, seu quod est inter Aegæum & Ionium. Nomen habens à Myrtilo Mercurii filio, qui in id projectus fertur: sive (ut Plinius tradit lib. 4. cap. 11,) ab exigua insula non procul à Carysto Eubœæ oppido sita, quæ cernitur à Geresto, Macedoniam petentibus. Incipit à Megarico sinu, Cretamq; abluit, & Atticam, Occiduamq; Cariæ oram, habetq; insulas plurimas, Cythera, Calauriam, & quæ Aeginam cingunt & Salaminem. & ex Cycladibus plerasq; quod verò cõtiguum est, jam Aegæum existit. Autor Strabo. Ovid. in Ibin:

Proditor

Proditor ut ſævi periit auriga tyranni, Qui nova Myrtoæ nomina fecit aquæ, &c.

Mȳs, Myos, μῦς, Nomen fuit cælatoris, qui claruit argento cælando. Martialis lib. 8: Quis labor in phiala, docti Myos, an'ne Myronis? ¶ Eſt item Mys, Piſcis marini genus, cujus meminit Plin. lib. 32 cap. 11: Hunc & Murem marinum appellant, & in littore ova parere aſſerunt, ſcrobeq; facta ea terra operire: trigeſimoq; die terra refoſſa, fœtum in aquam ducere. Vide eundem lib. 9. cap. 51.

Myſia, [μυσία. Vulgò *Boſna & Servia.* Ger. Ein Landtſchafft des minderen *Aſiæ*, ſtoßt an den *Helleſpontum.*] Regio eſt minoris Aſiæ ad Helleſpontum, Troadi conterminа: cujus incolæ Myſi dicti ſunt, abjectiſſimę conditionis homines, ſortiſq; adeò contemptæ ut ceſſerint in proverbium. Quoties enim hominem nullius pretii volebant denotare: Myſorum ultimum eſſe dicebant. Cicer. pro L. Flacco: Nanque, ut opinor, Aſiâ veſtrâ conſtat ex Phrygiâ, Myſia, Caria, & Lydia. Vtrum igitur noſtrum eſt, an veſtrum hoc proverbium: Phrygem plagis ſolere fieri meliorem? Quid de tota Caria? nónne hoc veſtra voce vulgatum eſt: Siquid cum periculo experiri velis; in Care id potiſſimùm eſſe faciendum? Quid porrò in Græco ſermone tam tritum, atque celebratum, quàm ſiquis deſpicatui ducitur, ut Myſorum ultimus eſſe dicatur? Strabo etiam Myſos conſtituit in Europa in confinio Pannoniæ, ad Danubium fluvium, putatque Myſos Aſiæ populos ab his ut originem, ita & nomen duxiſſe. Sed hi à Plinio non Myſi, ſed Mœſi appellantur.

Myſomacedones, μυσομακεδόνες, Populi ſunt Aſiæ, in tractu majoris Myſiæ à Macedonibus oriundi: unde & nomen habent. Meminit horum Plin. lib. 5. cap 29.

Myſtĭă, μυστία, Vrbs Samnitum, cives Myſtiani, Autor Steph.

Myteſerata, μυτησέρατα, Caſtellum Siciliæ: gentile Myteſeratinus. Stephan.

Mytilene, Mytilenides, Motonides, Mytilæ, Myton, &c. Vide ſuprà in MITYLENE, cum prima per jota.

Mytiſtraton, μυτίστρατον, Oppidum juxta Carthaginem, Gentile Mytiſtratius, Steph.

Myus, myuntus, μυοῦς, Vnâ ex duodecim Ioniæ urbibus, trigiuta à Mæandri oſtio diſtans ſtadiis: quam poſtea ob hominum paucitatem Mileſii incoluerunt. Autor Strabo libro 14.

N

Aarda, νάαρδα, Vrbs Syriæ juxta Euphratem: inde Naardanus, Steph.

Nabatha, Civitatis cujuſdam nomen eſt.

Nabathæa, [נְבָיוֹת *nebajóth*. ναβαθαίαι Dionyſio: ναβατηνὴ Stephano. Ger. Ein Landtſchafft des Veſtächtigen *Arabiæ*, ſtoßt an Syrien.] Regio Arabiæ, Syriæ contermina, populoſa in primis, & paſcuis abundans: cujus metropolis eſt Petra, trium aut quatuor dierum itinere diſtans ab Hiericunte, teſte Strabone lib. 16. ¶ Hinc Nabathæus, a, um, ναβαθαῖος, pen. prod. Iuvenal. Et quos depoſuit Nabáthæo bellua ſaltu. Et quia Nabathæa regio Oriẽtem ſpectat: factum eſt ut Nabathæus accipiatur pro regionibus & populis ad Orientem vergentibus. Ovid. 1. Metam. Eurus ad auroram, Nabathæaq; regna receſſit.

Nabius, Tarraconenſis Hiſpaniæ fluvius. Ptolem. lib. 5. cap. 6. Narium dicit Mela.

Nabriſſă, νάβρισσα, Ptolem. lib. 2. cap. 4, aliis Nebriſſa, hodie *Veneria* cognominata. Hiſpaniæ Bæticæ civitas eſt.

Nabuchodonozor, Rex Chaldæorum.

Nacolla, νάκωλλα, τὸ, aliàs ναχωλία vel ναχόλεια, Vrbs Phrygiæ à Nacole nympha, vel à Nacolo Daſcoli filio, aliàs Nacolæ, Gẽtile Nacolæus. Meminit ejus Strabo lib. 12.

Nacone, ναχώνη, Vrbs Siciliæ. Gentile Naconæus, Steph.

Nacria, ναχεία, Vide NVCRIA.

Næſſŭs, νάσσος, Vrbs Thraciæ; patria Conſtantini regis, à quo etiam condita eſt: gentile Naiſatanus, vel Næſitanus, Steph.

Nævĭă, ναβία, Nomen miulietis, à nævo ſic appellatæ.

Nævĭŭs, Poëta antiquiſſimus fuit, cujus extat epitaphium apud Aul. Gell. lib. 24. cap. 2: Arrogantiæ (ut inquit Gellius) Campanæ plenum. Hic & Comœdias ſcripſit, quæ paſſim citantur à Nonio, & Feſto, & Bellum Punicum primum, in quo ipſe ſtipendia fecit, literis prodidit, ut refert Gellius ex autoritate Varronis.

Nagis, vel Nagidos, Vrbs inter Ciliciam & Pamphyliam à Nagide gubernatore condita. Gentile Nagidæus. Eſt & inſula Nagiduſa, Stephan.

Nagnata, Vide MAGNATA.

Nagnia, Vilumbrorum urbs in Italia. Ptolem. lib. 3. cap. 1.

Najades, pen. cor. à ſingulari nominativo Najas: vel Najades, à Nais, [ναιάδες. Ger. Die Göttin der Brunnen vnd Flüſſen.] dicũtur nymphæ fontium, & fluviorum: ἀπὸ τοῦ νάειν, quod eſt fluere. Porrò hæc dictio nunc tribus, nunc quatuor ſyllabis effertur. Virg. Aegl 6: Ægle Naïadum pulcherrima, &c. Calphurnius Aegl. 2: Adfuerũt ſicco Dryades pede, Najades udo, &c. ¶ Eſt item Nais, Nymphæ cujuſdam nomen proprium, apud Virgil. 2. Aeglog.

Nāĭcŭs, a, um, Propert. libro 2: Suppoſita excipiens Naica dona manu.

Naim, Civitas Galilææ, duobus millibus diſtans à monte Thabor. Quo nomine Hebræis ſignificatur *fluctus*, ſive *commotio.*

Nais, Fluvius qui ex Tauro monte naſcens, in Pontum mergitur.

Naïs, νάϊς, Meretrix inſignis, Steph. in Eucarpia.

Nāmnētæ, ναμνῆται, Galliæ Celticæ populi, ad Oceanum ſiti, alio nomine Nannetes dicti: quorum oppidum Condivincum commemoratur à Ptolemæo libro 2. capite 8. Vulgò *Nantes.*

Nannetum, Vrbs Britanniæ ducatus. Vulgò *Nantes.*

Năpææ, ναπαίαι, Sylvarum deæ, quæ & Dryades dicũtur: nam ναπὴ, ſive νάπος Græcis Saltum ſignificat, ſive locum ſylvoſum. Naïdes autem, vel Najades dicuntur fontium nymphæ, ſicut Oreades montium, Hamadryades arborũ, quæ cum arboribus naſci credebantur, & cum iiſdem interire. Nereides verò maris nymphæ ſunt appellatæ. Virgil. 4. Georg. -faciles venerare Napæas.

Năpæī, ναπαῖοι, Populi in Lesbo, ita dicti ab Vrbe Napa: unde & Apollo Napæus dictus eſt.

Napata, napatorum, νάπατα, τὰ, Aethiopię urbs eſt: olim Candaces reginæ regia: cujus meminit Strabo lib. 17.

Năpĭtæ, ναπῖται, Populi in Scythia, quorũ caput vicus Napis, qui & Napatæ nominantur. Steph.

Nar, νάρος Stephano, Sabinorum fluvius in Fiſcello monte naſcens, qui per urbem Narniam fluens, Tyberi immiſcetur. Lucanus lib. 1: -qui Nar Tyberino illabitur amni. Virgil 7. Aeneid. Sulphurea Nar albus aqua. Mela præterea ejuſdem nominis fluvium in Illyride conſtituit, qui ex Adrio monte profluens, non procul ab Epidauro in mare Adriaticum illabitur. Plinius, Ptolemæus, & Strabo Naronem vocant.

Narame, (Quod pro Dalmatiæ, ſive Illyridis fluvio ineptè legebatur.) Vide NARO.

Narăcuſtuma, ναρακύσταμος, Secundum Iſtri fluminis oſtium, apud Plin. lib. 4. cap 12.

Nārcaſsĭs. Vrbs æſtuaria in Hiſpania, Steph.

Narbis, ναρβίς, Vrbs Illyriæ, Steph.

Narbo, [ναρβών. Gal *Narbonne.* Ger. Narbunen/ein Statt in Langendock gegen dem Roncevall am oberen Meer gelegen.] Cognomẽto Martius, olim amplißimum fuit Galliæ Braccatæ emporiũ, teſtè Strab. lib. 4. hodie tutiſſimũ Galliarum adverſus Hiſpanos propugnaculum: à quo tota ea pars Galliarum, quę olim Romanorum fuit provincia, nomen accepit. Martium autem Narbonem ex eo dictum putant, quòd eò Cæſar ex Martia legione colonos deduxerit. Cic. pro Fonteio: Eſt in eadem provincia Narbo Martius, colõnia noſtrorũ civium, ſpecula pop. Rom. ac propugnaculum iſtis ipſis nationibus oppoſitum & objectum.

Nārbōnēnsĭs Gallĭa, [ναρβωνίτις. Ger Die Landtſchafft *Galliæ* ſo da begreifft die Provintz / Langendock / Delphinat / vnd die Saphoyer.] Teſte Plin. lib. 3. cap. 4, dicta fuit tota illa Galliarum pars, quæ interno mari alluitur, antè Braccata dicta, à braccis villoſæ veſtis genere, quibus ea regio præcipuè utebatur: quum reliqua Gallia à ſtudio nutriendæ cõmę, Coma diceretur. Hæc olim fuit Romanorum provincia, quam à Narbone Martio, ampliſſimo ejus regionis emporio, hodie munitiſſimo Galliarum propugnaculo, Narbonenſem provinciam appellabant. Dividitur ab Italia amne Varo, & Alpium jugis: à reliqua autem Gallia latere Septentrionali Iura & Gebennæ montibus.

Nārcāssŭs, νάρκασσος, Vicus & urbs Cariæ, inde Narcaſſeus, Stephan.

Narítia, Vide NARYCIVM.

Narmalís, νάρμαλις, Vrbs Piſidiæ: gentile Narmaleis.

Narnĭă, [νάρνια Stephano: Vulgò *Narni.* Ger. Ein Statt in der Landtſchafft *Vmbria Italiæ.*] Vmbriæ civitas, per quam Nar fluvius, νάρος Stephano, labitur, à quo & nomen accepit. Liv. lib. 10 A Nare flumine Narnia appellata.

Nārnĭēnsēs, ναρνιάται, Narniæ populi.

Naron, ſive Naro, onis, [νάρων. Vulgò *Narenta.* Ger. Ein fluß in Dalmatię/heißt jetzt *Narenta.*] Fluvius Dalmatię, ſive Illyrii, juxta Epidaurum in mare Adriaticum influens: quem Pomponius Mela Narem appellat. Vide ſuprà in dictione NAR.

Nārōnă, pen. prod. Liburniæ oppidũ, oppoſitum Naroni fluvio: unde & nomen accepit, à Solona LXXII. M. paſſ. diſtans. Autor Plin. lib. 4. cap. 22.

Narſes, [ναρσῆς. Ger. Ein Oberſter des Keyſers Iuſtiniani wider die Gothen.] Suidæ, Evnuchus, Iuſtiniani principis cubicularius: bibliopola priùs, deinde ob animi virtutem patritiatus honore auctus, vir religione, pietateq; præditus. Is in locum Belſarii ducis in Italiam miſſus, decem annos variis eventibus pugnavit, tandemq; Gothos inſigni prælio fudit ad Anienem fluvium, quem & ponte primus inſtravit, quarum rerum nequando ulla temporum diuturnitate memoria obſcuraretur, ſaxo eas inſculpendas curavit inſigni epigrammate, quod etiam hodie in Anienis ponte legitur. De quo vide apud Volaterranum.

Nārthēcūſă, ναρθήκουσα, Inſula eſt in mari Carpathio, cujus meminit Plin. lib. 5 cap 31.

Nārўcĭum, ναρύκιον, Quod & Naryx, νάρυξ, & Naryce, ναρυκή, dicitur, Oppidū fuit Locrorum vetuſtiſſimū: à quo Ajax Narycius, & populi Narycii dicti ſunt. Virg. 3. Aen. Hîc & Narycii poſuerunt mœnia Locri. Abundat autem pice optima quæ Narycia dicitur. Virg. 2. Georg. Et juvat undantem buxo ſpectare Cytorum, Narycięq; picis lucos.

Năſĭmōnēs, pen. prod. [ναστμῶνες. Ger. Völcker in Libya ſo die Schiff uberſetzen und beraubten / wañ ſie in den Syrten beſtácken.] Sunt populi Libyæ, navium Syrtibus involutarum ſpoliatores. Lucan. lib. 9: Hoc tam ſegne ſolū, raras tamen exerit herbas Quas Naſamon, gens dira legit qui proxima ponto Nudis rara tenet, quē mundi barbara damnis Syrtis alit: nam littoris populator arenis Imminet & nullos portus tangente carina Novit opes: ſic cum toto cōmercia mundo Naufragiis Naſamones habent. ¶ Hinc Naſamonius, & Neſamoniacus adjectiva.

Nātĭo, onis, [Ger. Die Göttin der geburten.] Nomen deæ, nativitatum præſidis: de qua ſic Cicero tertio de Natur. deorum: Furiæ deæ ſunt, ſpeculatrices, credo, & vindices facinorum, & ſceleris. Quòd ſi tales dii ſunt, ut rebus humanis interſint, Natio quoq; dea putanda eſt: cui, quum fana circuimus in agro Ardeati, rem divinam facere ſolemus: quæ quia partus matronarum tueatur, à naſcentibus Natio nominata eſt.

Năſĭcă, pen. prod, ναστκᾶς, P. Scipionis cognomen fuit. Hic adhuc adoleſcens à Senatu vir optimus judicatus, Magnam matrem deorum hoſpitio ſuſcepit, donec ei templum ædificaretur: unde à Iuvenale Hoſpes numinis Idæi appellatur. Hujus etiam ductu Tiberius Gracchus ſeditioſis cōciombus ſtatum Reipub labefactātis, fragmētis ſubſelliorū in concione eſt oppreſſus. Vide Cic. in Orat. pro C. Rabirio perduellionis reo.

Naſium, Ptolem autore lib. 2. cap 9, Galliæ Belgicæ urbs.

Năſpŭs, ναστος, Vrbs Thraciæ, Steph. Vide NESTVS etiam.

Năſtēs, νάστης, Fuit frater Amphimachi, æquum cum illo in Caras habens imperium, qui Priamo adverſus Græcos ſuppetias tulerunt teſte Homero lib. Iliad. 2.

Natiſo, Venetiæ fluvius, Ptolem. lib. 3. cap. 1.

Navalia, Ptolemæus libro 2. capite 22, Vrbs Germaniæ, Vulgò Gnot.

Navaria, [Ger. Ein Landtſchafft in Hiſpanien wol gegen Mitternacht gelegen,] pars Hiſpaniæ Septentrionalis, verſus Arcton. Vaſconibus adjacet: ad Meridiem verò Tarraconiam habet regionem.

Naucratis, ναύκρατις Stephan, civitas in Aegypto, à Mileſiis condita, qui tum mari potiebantur, teſte Strabone lib. 17. Ejus incolæ Naucratitæ appellantur.

Naulĭum, Civitas in Liguria, à portu & turribus inclyta: & vadorum Sabatiorum portus, à quo decem millibus diſtat Sabatia.

Năulŏchum, ναύλοχον, Locrorum oppidū eſt, teſte Plinio lib. 4. cap. 3. ¶ Eſt item Naulochum ſive Naulochus, Thraciæ oppidum: non procul ab Hæmo monte: cujus meminit idē Plin. lib. 4. cap. 11. Stephanus præterea Naulochum urbem in Ionia collocat, alio nomine Smyrnam appellatam.

Năupăctŭs, [ναύπακτος. Ger. Ein fürnemme Statt in Aetolia.] Oppidum eſt Aetoliæ, non procul à Locris: ita dictum (inquit Stephanus) ἀπὸ τῶν ἡρακλειδῶν ναυπηγίας: hoc eſt, ab Heraclidarum navalibus. Vide Strab lib. 9 ¶ Hinc Naupactius, a, um, ναυπάκτιος, & Naupacteus, pen. prod. ναυπάκτεύς; ut Naupacteus Achelous. Ovid. 2. Faſtorum.

Nāuplĭă, æ, ναύπλια, Agri Argivi oppidū eſt, & portus Argorū: qui & inde nomen accepit, quòd naves eò ſoleant applicare. Autor Strab. lib. 8.

Nāuplĭŭs, ναύπλιος, Palamedis pater fuit, qui ut mortē filii, falſa Vlyſſis accuſatione oppreſſi, ulciſceretur, Græcis tempeſtate laborantibus, ex Capharæo monte ignem oſtendit, bonamq; claſſis partem ad ignem, tanquam ad vicinum portū, annavigantem, in aſperrimos ſcopulos pellexit, miſerandoq; perdidit naufragio. Poſtea verò quum intellexiſſet Vlyſſem & Diomedem, quibus eas inſidias potiſſimùm ſtruxerat, incolumes evaſiſſe, doloris impatientia ſeipſum in mare præcipitem dedit.

Nāuplĭădēs, ναυπλιάδης, Patronymicū maſculinum, quod pro Palamede accipitur, Nauplii filio.

Nāupontŭs, ναύποντος, Strab lib. 7, oppidum eſt Iſtrię, Tauriſcorum colonia, ad fluvium Corcoram.

Nāupōrtŭs, [Ger. Ein fluß in Iſterich] Iſtriæ fluvius eſt, inter Aemoniam & Alpes naſcens, nomen habens ab Argo nave, quam Argonautæ humeris eouſq; delatam per hunc fluvium ſubvexerunt. Autor Plin. lib. 3. cap 18.

Nāuſĭcăe, ναυσικάη, Alcinoi Phæacū regis filia, & Aretes, quæ quum exiſſet ex urbe cū pediſſequis, juſſiſſetq; ad flumen lotura veſtes, vidit Vlyſſem naufragum in littore ſedentem, nudum, arborum ramis circunte ctum, cui oranti & veſtes dedit, & in regiam patris ſui ire juſſit. De hac Martial. libro 2: Si mihi Nauſicae patrios concederet hortos, Alcinoo poſſem dicere, malo meos.

Nauſimenes, ναυσιμένης, Vir Athenienſis, cujus uxor quum liberos in inceſtu deprehendiſſet, indignitate facinoris perterrita vocem amiſit.

Nauſithous, ναυσίθοος, Rex Phæacum, Neptuni filius, & Petibœæ Eurymedontis filiæ, & Pater Alcinoi.

Navĭŭs Accius, Inſignis Augur fuit, qui ſub Tarquinio Priſco Romanorum rege floruit: quem Liv. lib. 1. ab Vrbe condita fabulatur novacula cotem diſcidiſſe: meminit hujus Cicero ſæpè in lib. de Divinat.

Năxŏs, [νάξος. Ger. Eine auß den Sprützinſlen im Egeiſchen Meer gelegen.] Vulgò Nioſia, Inſula in Aegæo, una ex Cycladibus, cæteras ſuperans, antea Strongyle dicta. Hæc Dia pòſt appellata fuit: verùm quum Cares ex Lamia profecti, duce Naxo eam occupaſſent: à duce Naxon appellarunt. Hanc dionyſiada à vinearum fertilitate dici ſcribit Plin. lib. 4. cap. 12. Vel quia (ut alii volunt) ſolæ Naxiæ mulieres octavo menſe pariant, quoto & Liber pater natus creditur. Sive quis fons in ea vino fluat. Diſtat à Delo ſeptem millibus.

Naxĭŭs, a, um, νάξιος, unde Naxius ardor apud Columellam, quo ſignificatur Ariadnes coronæ ſydus. Nam (ut ferunt poetæ) inſula Naxo relicta Ariadne à Theſeo, nuptias cū Baccho fecit, coronamq;, quàm à Venere, & Horis dono acceperat, inter ſydera relata fuit.

Nazareus, ναζαρεῦς, ἢ ναζωραῖος, Cōſecratus dicitur: & à Nazareth Nazarenus Chriſtus dictus eſt.

N ante E.

Nĕă, νέα, Inſula prope Lemnum, in qua nonnulli volunt Philoctetem hydri morſu fuiſſe interfectum. Plin li. 2. cap. 87, de inſulis enatis, inter Lemnum & Helleſpontum Nea.

Nĕæră, νέαιρα, Nomē eſt nymphæ, quę peperit Soli duas filias, Phaéthuſam & Lampetiam, quæ armenta Solis tranſeunti Vlyſſi juxta Siciliam oſtendit. ¶ Eſt etiā mulieris nomen proprium apud Virgilium Aeglog. 3: dum fovet ille Neæram.

Nēæthŭs, νηάθος, Fluvius eſt in extremis Italiæ finibus, non procul à Lacinio promontorio, & Crotone urbe. Vide Plin. l. b. 3 cap. 11.

Nĕālcēs, νεάλκης, Pictoris nomē, qui Venerem pinxit, Naumachiam Aegyptiorum & Perſarum: Item aſellum bibentem in littore, & crocodilum ei inſidiantem. Autor Plinius libro 35, capite 10.

Nĕāndrŭs, νέανδρος, Troadis oppidum, poſtea Perperenne nominatum, teſte Plinio lib. 5. cap. 30. Stephanus Neandriam, νεάνδρειαν, appellat.

Nĕāpŏlĭs, [νεάπολις. Ital. Neapoli. Ger. Ein gewaltige Statt gelegen in Campania der Landtſchafft Italiæ am Meer.] Civitas eſt Campaniæ à Chalcidenſibus condita, quæ quum à Cumanis eſſet everſa, ingruente acerbiſſima peſte, ita jubente Apollinis oraculo, ab iiſdem ſplendidius eſt reſtituta: bonaq; civium parte eo translata, ad differentiā veteris urbis, Neapolis eſt appellata. Hæc & Parthenope dicitur, à nomine Sirenis ibi ſepultæ. Autor Plin. lib. 3. cap. 3. Suid. Νεάπολις πόλις ἰταλικὴ Καμπανίας, ἐν ᾗ παρθενόπης ἱδρυται σειρὴν ἄγκιμος, πολεμῶ ὑ ἐ ἄλλαι νεαπόλεις. ¶ Eſt & Neapolis, Africæ oppidū, ut ſcribit Pomponius Mela lib. 1. ¶ Eſt item ejus nominis Cariæ urbs ad Iaſiū ſinum, eodem autore. ¶ Neapolis, quæ & Leptis magna, Ptolemæo lib. 4. cap. 3, urbs juxta Syrtim parvā, quam *Tripolim* hodie vulgus appellat.

Neapolitanŭs, na, num, Qui ex Neapoli eſt, νεαπολίτης.

Nĕārchŭs, νέαρχος, Iuvenis eximiæ pulchritudinis, cujus meminit Horat. lib. 3. Carminum.

Nebis, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6, Tarraconenſis Hiſpanię fluvius Benis Straboni dictus lib. 2.

Nebrodes, νεβρώδης, Mons in Sicilia, cui damarum copia nomen dedit. Eſt & unum ex Bacchi cognominibus.

Nebros, νεβρὸς, Clariſſimus ex Aſclepiadis fuit in Co inſula, vel Pythiæ teſtimonio: unde Nebridæ dicti, ex quibus & Hippocrates, Stephanus in Co.

Necepſo, Nomen autoris, de quo Firmicus libro 8. ſic inquit: Hunc locum divinus ille Necepſo, ut remedia valetudinū inven.ret,

veniret, diligentissimè quidem (ut divinum tãti viri potuit ingentium) manifestis tractatibus explicavit.

Necos, Filius fuit Psammitichi & Aegypti rex, cui filius Psammis in regno successit, teste Herod. lib. 7.

Necrŏcŏrīnthĭī, νεκροκορίνθιοι: Hoc est, Corinthiorũ defuncti, dicebantur vasa Corinthia, tàm ænea quàm fictilia, quæ eversa Corintho ex mortuorum sepulchris eruebantur. Vide Strabonem lib. 8.

Necrŏpŏlĭs, [νεκρόπολις. Ger. Ein Statt in Aegypten nah bey Alexandria.] Aegypti oppidum est, triginta non ampliùs stadiis ab Alexandria distans: ita dictum, quòd ibi Cleopatra, admota uberibus aspide, sese interemerit.

Nectia, νεκτία, Vrbs Vmbrorum. Gentile, Necuiates, Steph.

Nede, νεδη, vel νεδὼν, Vrbs Arcadiæ à Nede Nympha. Inde νεδάσιος, Stephanus.

Nedon, νέδων, Vrbs & locus Laconiæ: unde Minerva Nedusia, Stephanus.

Negla, νίγλα, Oppidum Arabiæ. Gentile, Neglius, vel Neglites, Stephanus.

Neium, νήιον, Mons Ithacæ à quo νηϊάδης, dictę, vel ut alii volũt, quòd versentur ἐπὶ τὰ νάματα: id est, aquas. Inde νηϊος vel νειάδες & νάπαιον compositum.

Nēleus, νηλεύς, Neptuni filius ex Tyro Nympha Salmonei filia, qui à Pelia fratre pulsus, in Laconiam venit, ubi Pylon urbem condidit: cujus rex fuit, teste Homer. Odys. 11. Huic uxor fuit Chloris, Amphionis Orchomeni regis filia, ex qua duodecim filios suscepit, quos postea omnes præter unicum Nestorem tum fortè ablegatum, Hercules everso Pylo interfecit.

Nēlīdēs, æ, νηλείδης, Patronymicum à Neleo Pyli rege, & Patre Nestoris formatum. Ovid. 12. Metam. Bis sex Nelidæ fuimus conspecta juventus.

Nĕmausĭus, Teste Strab. lib. 4, civitas est Narbonensis Galliæ, olim florentissima, utpote quæ quatuor & viginti vicorũ fuerit metropolis. Vulgò *Nimes*. [Ger. Nymis]

Nĕmĕī æ, vel Nemee, es, pen. corr. [νεμέη. Ger. Ein Wald in Arcadia *Herculi* zugeeignet/darum daß er darin ein Löwẽ vmbracht hat.] Sylva est Achaiæ inter Cleonas, & Phliuntem, ubi in honorẽ Herculis, qui in ea sylva leonem occiderat, sacra quædam certamina celebrari consueverunt, quæ ab hac sylva Nemeæa dicta sunt. Hoc etiam nomine dicta est tota regio sylvæ hujus vicina. Mart. lib. 1:

Non Marathon taurum, Nemee frondosa leonem,
Arcas Menalium non timuisset aprum.

Nĕmĕæŭs, a, um, per quatuor syllabas, Quod est ex Nemæa sylva, vel regione. νεμεαῖος. Ovid. in Epistol Dejan. ad Herculem: Nempe sub his animam pestis Nemeæa lacertis Edidit.

Nĕmĕă, νέμεια, Sacra fuerunt Græciæ certamina: ita appellata à Nemea Peloponnesi sylva; in qua fieri consueverunt in honorem Herculis, qui in ea sylva, leonẽ fertur occidisse: seu potiùs in honorem Archemori pueri in ea sylva à serpẽte occisi. Nemeæorum victores apio coronabantur. Vide suprà in dictione CERTAMEN.

Nēmertis, νήμερτης, Nympha marina; dicta quasi incorruptibilis.

Nembroth, Gigas, Vide BABYLON.

Nĕmĕsĭs, pen. corr. [νέμεσις. Ger. Ein Göttin welche die alten für ein Straffertin der Vbelthäteren gehalten habẽ] Nomen cujusdam deæ, quæ facinorosos & delinquentes punire putabatur, ut ex Catullo & Ausonio licet intelligere. Ea quoq; Rhamnusia dicitur, quòd in Rhamunte Asiæ oppido templum & simulachrum Phidiacũ habuerit. Insuper eadem fertur remuneratrix benefactorũ: unde apud Statium lib. 13: Est dea, quam Nemesim dicunt, dea magna, potensq;, Quæ bona cœlestùm concessu cuncta deorum Possidet. Hanc quidam Fortunam dixerunt, cui primus Adrastus rex templum ædificavit. Vnde & Adrastia, ἀδράστεια cognominatur. Romani quoq, huic deę tẽpla dicavẽre. ¶ Hoc etiam nomine dicta Tibulli amica. Martial. lib 4: Vsit amatorem Nemesis lasciva Tibullum.

Nemetobriga, Ptolemæus lib. 2. cap. 6; Hispaniæ Tarraconensis urbs.

Nemetes, Germaniæ Populi Galliæ tractum incolentes, citra Rhenum fluvium, ubi hodie est Spira urbs, inter Argentinam & Moguntiã sita. [Ger. Speyrer gegne.] Meminit horum Cæsar in Comm. bel. Gall. & Plin. lib. 4 cap. 17.

Neminia, Fons est in agro Reatino, vario ortu annonę mutationem significans. Autor Plin. lib. 2. cap. 103.

Nĕŏbŭlē, νεοβούλη, Lycambis filia, quæ quòd Archilocho poẽtæ promissa negaretur, Iambis insectari cœpit Lycambem Archilochus, eumq; ad laqueum dicitur adegisse. Vide suprà in dictionibus, ARCHILOCHVS, & LYCAMBES.

Neoburgum, urbs ad Danubium. Alia ejusdem nominis in Thuringia sita est.

Nĕŏcæsărĭă, νεοκαισάρεια, Vrbs Cappadociæ, quã Lycus amnis præterfluit. Autor Plin. lib. 6. cap. 3.

Nĕŏclēs, clis, νεοκλῆς, Philosophus Athenicasis, Epicuri frater. Suidas.

Neodunum, Ptolemæo libro 2. capite 8. Galliæ Lugdunensis civitas.

Neon, νέων, urbs Phocidis Herodot. lib. 8. Gentile, Neonius & Neonæus, Stephanus.

Nĕŏptŏlĕmŭs, mi, νεοπτόλεμος, Pyrrhi Achillis filii cognomẽ fuit, ab eo impositum, quòd admodum adolescentulus primum tyrocinium in bello posuerit Trojano. Græcis enim νεοπτόλεμος, tyronem, vel novum militem significat.

Neoris, Iberiæ oppidum insigne, juxta Harmastim fluvium. Autor Plin. lib. 6 cap. 10.

Nĕŏtēchītæ, νεοτειχῖται, Aeolidis populi sunt, quorum urbs, νέον τεῖχος: hoc est, Nova mœnia, commemoratur à Stephano.

Nĕpĕtă, νέπετα Suidæ, civitas Hetruriæ, quæ Plinio Nepet, & vulgò dicitur *Nepi*, à qua Nepesini, νεπεσῖνοι. Silius: Hos juxta Nepesina cohors, æquiq; Phalisci ¶ Nepeta etiam nomen est herbæ, quam Dioscorides secundam calaminthæ speciem facit. Vulgus herbariorũ à pulegii similitudine, *Pulegium* vocat *agreste*. De hac meminit Plin. lib. 20. cap. 14, & Columel. lib. 8. cap. 7. Vide in dictione NEPITA.

Nĕphĕlē, νεφέλη, Latinè sonat nubem. Nomen proprium uxoris Athamãtis, & matris Phryxi & Helles. Vnde Ovidius, Hellen Nepheleida dixit.

Nephelococcygia, νεφελοκοκκυγία, Confictum urbis nomen apud Aristoph. comicum, & Steph.

Nephthalitæ, νεφθαλῖται, Populi denominati in Oriente, ut scribit Ioseph. Steph.

Nĕpĭtă, Vide suprà NEPETA.

Neptunŭs, [ποσειδῶν. Ger. Ein Sohn *Saturni* vnd *Opis*.] Saturni & Opis filius, maris deus dictus est à nando, mutatis literis primis (ut inquit Cic. lib. 2. de Nat. deor.) vel (ut Varroni placet) à nubendo: hoc est, tegendo, quòd ut cœlum nubes: ita mare terras tegat. Dicit enim Varro: Neptunus est deus maris, vel ipsum mare, quòd terras nubat: id est, cooperiat, Neptunum aũt, ut est in fabulis, mater abscondit, ne à patre devoraretur, eiq; postea, expulso Saturno, aquæ in sortẽ cecidêrunt, ut suprà de Iove dictũ est. Vxorem habuit Amphitriten, ex qua plurimas nymphas suscepit. Tridentem habet pro sceptro. Muros Trojanos juvante Apolline condidit.

Nēptūnĭānŭs, a, um, ποσειδώνιος. possess. vum.

Nēptūnālĭă, ποσειδώνια, Neptuni sacra, quæ & Salaria à Salo dicuntur.

Nēptūnīnē, es, Patronymicũ est fœmininũ à Neptunus. Catul. in Arg. Téne Thetis genuit pulcherrima Neptunine?

Nequinum, Vmbriæ oppidum, teste Plin lib. 3. cap. 14, quòd nunc *Narnia* dicitur: ob incolarũ libidinosam inertiã. A quo Nequinates, qui nunc *Narnienses*, Vulgò *Narni*.

Nerabus, bi, νήραβος, Syriæ oppidum, apud Steph. cujus incolæ Nerabii appellantur.

Nereĭdēs, pen. corr. [νηρηίδες. Ger. Meergöttin] Maris Nymphæ, Nerei, & Doridis filiæ, humanã effigiem habentes: quarum nomina sunt Nesæe, & Cymothoẽ, & alia, quæ apud Hesiodũ in Theogonia enumerantur. Nominativus singularis est Nereis, penultima indifferẽte. Ovid. 11. Metamor. Sed memor admissi Nereida colligit orbam.

Neressŭs, νησσός, Oppidum est in Cea insula: cujus meminit Aeschines Epist. 1. ad Polycratem.

Nērēus, [νηρεύς. Ger. Ein Sohn *Oceani* vnd *Tethyos*, Ein Gott des Meers.] Deus maris est (ut docet Hesiodus in Theogonia) Oceani & Tethyos filius, qui ex Doride uxore, eademq; sorore maximam Nympharum turbam suscepit, quę à nomine patris Nereides appellantur. Hunc Orpheus in Argonaut. deorum antiquissimum appellat: unde & Grandævus à Virgilio dicitur 4. Georg. hunc & Nymphæ veneramur, & ipse Grandævus Nereus. ¶ Figuratè usus est pro Mari Persius Satyra prima: Et qui cæruleum dirimebat Nerea delphin.

Nērĭo, enis, vel Neriene, es, & apud antiquissimos Neria, æ, [νηρίλλη. Ger. Das Weib *Martis*.] Martis uxor. Plautus in Trucul. Mars peregrè adveniens salutat Nerienem uxorem suam. Gell. li. 13. cap. 21, docet Sabinum esse vocabulum, quo significatur virtus & fortitudo: unde & pro vi, potestate & majestate Martis accipitur. Vide Gellium.

Nērĭs, idis, νηρίς, Oppidum est Peloponnesi, in agro Messeniaco; Stephanus. ¶ Est item Neris Dioscoridi nardi montani genus, in Syria, Ciliciaq; nascens, ramulis & folio eryngii, ejusdẽ naturæ cum nardo Gallico.

Nērĭtŭs, pen. corr. νήριτος, Mons est in Ithaca insula: cujus meminerunt Strabo libro 10, & Plin. libro 4. capite 12. ¶ Est item Neritus, sive (ut apud Plinium legitur) Neritis, peninsula Acarnaniæ adhærens, alio nomine Leucadia appellata, opere accolarum olim à cõtinenti abscissa, denuoq; reddita ventorum flatu congeriem arenæ accumulantium. Virg. 3. Aen. Dulichiumq;, Samæq;, & Neritos ardua saxis. ¶ Neritus item, si-

ve Neritum, neutri generis, peninsulæ hujus oppidum est, quod recentiores *Leucadem* appellarunt, teste Plinio, libro 4. capite 1.

Nĕrĭtum, νήριτον, Ptolem. lib. 2. cap. 6. Promontorium Tarraconensis Hispaniæ juxta Arrabros. Vulgò *Finis terræ.*

Nĕro νήρων, Teste Gellio, libro 12. capite 21, verbum Sabinum est, quo significatur virtus & fortitudo. Itaque ex Claudiis, quos à Sabinis oriundos accepimus, vir egregia ac præstanti fortitudine, Nero appellatus est. Sabini autem id nomen à Græcis accepisse videntur, qui vincula & firmamentum membrorum νεῦρα dicunt, nostri *nervos.* ¶ Ex hac familia fuit Claudius ille Nero, qui Asdrubalem Annibali fratri suppetias ferentem junctis cum Livio collega copiis, superavit. ¶ Fuit item hoc cognomen Romanorum imperatoris, illi ex Claudii principis adoptione partum: omnium quos terra tulit, crudelissimi.

Nĕrvă, XIII. Romanorum Imperator fuit, Flavio Domitiano, cui successit, dissimillimus. Hic quum liberos sibi nullos genuisset, Aelium Trajanum sibi adoptavit, qui illi etiam in Imperio successit.

Nĕrvĭi, [νίεργοι. Ger. Das Hennegew oder Dornic.] Fuerunt populi inter Belgas Atrebatibus vicini, ad Scaldem fluviũ, omnium Belgarum fortissimi, & maximè feri: de quibus Cæsar lib. 2. Comment. meminit. Hi nunc *Tornacenses* dicuntur. Vulgò *Tornay.*

Nerulani, Populi in Latio juxta Romam, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Nerulum, Oppidum in Lucanis, quod vi captum repentino adventu Aemilii testatur Liv. lib. 9, ab Vrbe cond. ¶ Inde Nerulonẽses dicti sunt. Sueton. in Augusto: Manibus colybo decoloratis Nerulonensis mensarii.

Nesa, Regio montana juxta Aetnam.

Nēsæē, es, sive Nesæa, æ, νησαία, Nympha marina, Netei, & Doridis filia, παρὰ τὸ νέω: hoc est, à natando dicta. Autor Hesiod. in Theog.

Nesæi, Populi Indiæ, Oceano proximi: de quibus Plin. lib. 6. capite [illegible].

Nēsĭŏn, νησίον, Insula in Campano littore inter Pausilypum & Puteolos, quæ alio nomine dicitur Nesis, νῆσις. Lucanus: -tali spiramine Nesis. Hujus nominis obliquos producit Papinius: Sylvaq; quæ fixam Pelago Nesida coronat. Item Sannazar. Aeglog. 1: Huc illuc dum Pausilypi latus omne pererro, Piscosamq; lego celer Nesida phaselo.

Nespetus, νίσπετος, urbs Italiæ. Gentile Nespesinus, Steph.

Nessŏn, νίσσων, urbs Thessaliæ, Gentile Nessonites, Steph.

Nēssŭs, [νέσσος. Ger. Ein *Centaurus*, welcher dem *Herculi* sein frawe die *Dejaniram* hat entführen wöllen / vnd von jhm erschossen worden.] Nomen est Centauri Ixionis, & Nubis filii: qui quum Dejaniram rapere vellet, ab Hercule sagitta confixus est. Vide fabulã latiùs apud Ovid 9. Metam. Inde

Nēssēŭs, a, um, pen. prod. Ovid. in Epist. Dejaniræ: Illira Nesseo misi tibi texta veneno.

Nēstŏr, [νέστωρ. Ger. Ein treffentlicher alter / weiser vnd wolberedter Griech.] Filius fuit Nelei & Cloridis, teste Homero lib. Odyss. 11, qui adhuc adolescens bellum gessit, etiam tum vivo patre, adversus Epeos Peloponnesi populos, qui postea Elii dicti sunt: & deinde quum Pirithoi nuptiis interesset, adversus Centauros, qui Hippodamiam rapere conabantur, strenuè pugnavit. Postremò belli Trojani tempore, jam senior effectus, ut idem Homerus in secundo Iliados scribit, quinquaginta navibus cum reliquis Græcis principibus ad Trojam venit, quum natus annos nonaginta, jam tertiam hominis ætatem viveret, ut ipse ait apud Ovid. 12. Metamorph. quum trecentesimum annum ageret: ubi consilii dexteritate tantum Græcorum rebus profuit, ut Agamemnon profiteri non dubitaret, brevi se Ilium fuisse expugnaturum, si decem sibi contigissent Nestores. Nam præter summam prudentiam ætatis diuturnitate collectam, tanta præterea eloquentia excelluit, ut ex ejus ore mel le dulcior fluere diceretur oratio. Vxorem habuit Eurydicen Clymeni filiam, ex qua septem filios, & unicam filiam suscepit. Ovid. lib. 13: Qui licet eloquio fidũ quoque Nestora vincat.

Nēstŏrĭdēs, νεστορίδης, Patronymicum, & Nestorius, νεστόρειος, possessivum.

Nēstŏs, νίστος, Vrbs & fluvius Illyriæ. Hinc Nestius, & regio, νεστίς, Steph. Vide NAPSVS & NESTVS.

Nestus, [νίστος. Ger. Ein fluß *Thraciæ*, entspringt im Berg. *Hemo.*] Thraciæ fluvius est, in Hæmo monte nascens, & Abderam urbem præterfluens. Vide Plin. lib. 4. cap. 11.

Nēsŭs, νῆσος Græcè, quod Latinè insula. Est & Nesus urbs Iberica. Stephanus.

Nesŭs, νησσὸς, Thraciæ urbs condita à Constantino imperatore, patria ejusdem, Steph. autor.

Neuceria, νευκερία, urbs est Vmbriæ. Vide NVCERIA.

Nevius, Vide NAEVIVS.

Nēurĭs, idis, νεῦρις, Insula est Propontidis, Cyzico adjacens: aliis nominibus Elaphonnesus, & Proconnesus dicta. Autor Plin. lib. 5. cap. ult.

Nēurī, νεῦροι, Populi Scythiæ Europeæ, ad Borysthenem amnem, quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

N ante I.

Nĭæthŏs, lege NEAETHVS.

Nibis, νίβις, Vrbs Aegypti. Gentile Nibites, Steph.

Nĭcæarchŭs, νικίαρχος, Pictor fuit sua ætate eximius: qui inter alia Venerem inter Gratias & Cupidinem pinxit: & Herculem tristem insaniæ pœnitentia, Plin. lib. 35. cap. 11.

Nĭcānder, νίκανδρος, vel Nicandrus, Colophonius Grammaticus, & Poëta & Medicus tempore Attali illius, qui Gallogræcos vicit. Scripsit de Theriacis, alexipharmacis, & de agricultura. Præterea Curationum collationes, & Prognostica Hippocratis versibus edidit, aliaque complura. Autor Suidas. Cicero de Orat. Nicandrus homo ab agro remotissimus, de agricultura tamen diligentissimè scripsit, tanta vis est eloquentiæ.

Nĭcānŏr, pen. prod, νικάνωρ, Alexandrinus Grammaticus, sub Adriano principe, æqualis Hermippo Berytio: cujus scripta enumerantur à Suida.

Nicarchus, νίκαρχος, Philosophus fuit Corinthius, sub Periandro, cujus meminit Plutarch. in Sympolio septem Sapientum.

Nĭcasia, νικασία, Insula est exigua circa Naxum: à qua insulani Nicasii, νικάσιοι, appellantur. Stephanus.

Nĭcator, νικάτωρ, Cognomen fuit Seleuci potentissimi regis, (ut Appianus autor est in Syriacis) bello semper invicti.

Nĭcatoris, νικάτορις, Syriæ oppidum, à Seleuco Nicatore conditore ita appellatum: cujus incolæ dicuntur Nicatoritæ, Stephanus.

Nĭcea, Sive potiùs Nicæa per diphthongon, νίκαια Stephano; & Suidæ multarum urbium nomen est, quarum una est Galliæ, non procul à Varo fluvio, à Massilienſibus condita. [vulgò *Nissa.*] ¶ Altera Asiæ Bithyniæ metropolis, quam primus Antigonus Philippi filius condidit, & Antigoniam nominavit. Postea Lysimachus à nomine uxoris, Antipatri filiæ, Niceã appellavit. Vrbis ambitus stadiorum sexaginta fuit, in figura quadrata in campo sita. Habuit quatuor portas ad rectos angulos: quæ ex uno lapide, qui ad medium gymnasium positus erat, omnes cernebantur. Hîc jubente Constantino clarissima illa synodus celebrata est, trecentorum decem & octo episcoporum, in qua perfidum Arrii dogma convulsum, sublatumq; est. ¶ Tertiam hujus nominis urbem Stephanus apud Locros Epicnemidios cõstituit: quartam in Illyride: quintam in India: sextam in Corsica insula: septimam in Leuctris Boeotiæ: & octavam in Thracia.

Nicephorium, rii, νικηφόριον, Oppidum est Mesopotamiæ, nõ procul ab Euphrate fluvio, ab Alexandro magno conditum. Autor Plin. lib. 6. cap 26.

Nicetes, νικήτης, Smyrnæus sophista, Adriano principi gratissimus, ab eoq; Musęo Aegyptio ascriptus. Quum causas tentaret, foro etiam aptissimus videbatur. Adeó ingeniũ ad utranque dicendi rationem accommodavit, ut genus judiciale sóphisticа quadam facultate exornaverit: sophisticum verò & umbratile forensibus aculeis roboraverit. Genus dicendi antiquum & politũ retinuit, lascivus nihilominus, & dithyrambicus visus. Ex Philostrato.

Nicias, νικίας, Pyrrhi medicus, qui olim ad Fabricium veniens, ei promisit Pyrrhum se veneno necaturũ. At ille aversatus facinus, Pyrrho rescripsit ut à Nicia sibi caveret. Curtius. ¶ Nicias Grammaticus Romæ, familiaris Pompejo & Ciceroni, qui ejus in epistola quadam ad Atticũ meminit: item Epistola ad Dolabellam. Tranquillus. ¶ Nicias item nomen viri Athenienſis nobilissimi. Aristoteles scribit tres viros Athenis eodẽ tempore æquè potentes fuisse, Niciam Nicerati, Thucydidem Myleſium, & Theramenem Anonis. Thucydides his natu aliquantulũ major, multa cum Pericle clara pro Republica gessit. Post mortem Periclis ad Niciam primæ partes delatæ sunt. Missus igitur imperator unà cum Demosthene altero duce contra Syracusanos, qui Gilippum Lacedæmoniorũ ducem auxilio accersiverant, infœliciter pugnantes ambo à Syracusanis in bello capti sunt, in carcerem q; conjecti, sibi manus intulêre. Nicias Marco Crasso ex nostris comparatur à Plutarcho in Parallelis: quod & divitiis abundaverit, & eundem ferè exitum hic apud Siculos, ille apud Parthos invenerit. ¶ Nicias alius Athenienſis pictor, qui teste Plinio libro 35. capite 11, diligentissimè mulieres pinxit, lumen & umbras custodivit: atq; ut eminerent è tabulis picturæ maximè curavit. Hic etiam in artem tanta contentione animi incubuisse dicitur, ut cibum sumere sæpè oblitus sit. Aelianus de varia historia.

Nico, νίκων, Fuit unus ex tredecim principibus Tarentinorum, qui con-

qui conjuratunt in Annibalem: tandemque comprehensus cum Philomene, ad Annibalem deductus est. De quo Livius Decad. 3.

Nīcocrĕōn, ontis, *νικοκρέων*, Cypriorum tyrānus, qui Anaxarchum philosophum malleis ferreis cædi jussit. Vide ANAXARCHVS.

Nīcŏlāŭs Damascenus, *Νικόλαος ὁ Δαμασκηνὸς*, Peripateticæ sectæ Philosophus, Herodi Iudæorum Tetrarchæ, & Augusto Cæsari familiaris, qui universarum rerum historiam libris 80. complexus est. ¶ Nicolaus alius fuit ex Myra Liciæ civitate, flagrantissimus Christianæ religionis propagator, qui sub Constantino Cæsare vixit. ¶ Fuit itē Nicolaus quidā Sophista, ex eadem urbe ortus, Dioscoridis Grammatici frater, qui artem Rhetoricam conscripsit, & Meditationes quasdam. De his omnibus vide plura apud Suidam.

Nīcŏmāchŭs, pen. corr. *νικόμαχος*, Nomen patris Aristotelis philosophi. ¶ Nicomachos quinq; tradit Suidas: primum ex Alexandria Troadis, poëtam tragicum, qui scripsit tragœdias undecim. Secundum Athenienſem, item tragicum qui vicit Euripidem & Theognim. Nicomachum item Medicum, Machaonis filium, Aesculapii nepotem, qui scripsit de medicina libros sex, & de Philosophia unum. Reliquos duos, patrem & filium Aristotelis recenset ambos medicos: quorum filius scripsit commentarios in Physica patris. Sextum Nicomachum addit Plinius pictorem, Aristodemi filium & discipulum, qui pinxit raptum Proserpinæ (quæ tabula fuit Romæ in delubro Minervæ in Capitolio, supra ædiculam Iuventutis) Scyllamq; quæ erat in templo Pacis. Autor Plin. libro 35. cap. 2.

Nīcŏmēdēs, pen. prod. *νικομήδης*, Nomen regis Bithyniæ, Romanorum maximè studiosi, qui olim raso capite sumpsit pileum, & se Romanorum libertum vocavit. Hic in adolescentia eo nomine malè audivit, quòd turpi obsequio sibi Cæsarem crederetur conciliasse.

Nīcŏmēdĭă, [*νικομήδεια*. Ger. Ein Statt in *Bithynia*: vulgò *Nichor*: nautis *Comidia*.] Civitas Bithyniæ à Nicomede rege, qui eam condidit, appellata. In hujus urbis villa Magnus Constantinus obiit: qui quum vellet in Iordane fluvio baptizari, atq; idcircò Hierosolymam peteret, morte præventus ab Eusebio Nicomediensi episcopo, Arrianę perfidiæ sectatore, baptizatus est. Quę res Christiani principis fidem apud plerosq; in dubium vertit. Sed non est verisimile eum principē qui per omnem vitam Arriani dogmatis hostis fuerat, in extremo spiritu ei dementiæ consensisse, quàm summo studio de suo Imperio priùs eliminaverat.

Nīcōnĭă, æ, *νικωνία*, Oppidum est Ponti, ad Istri fluminis ostia: cujus incolæ dicuntur Niconiatæ. Autor Stephanus, & Strabo lib 7.

Nīcŏphănēs, pen. corr. *νικοφάνης*, Nomen pictoris insignis, cujus meminit Plin. lib. 35. cap. 10. Annumeratur (*inquit*) his & Nicophanes, elegans & cōcinnus, ita ut vetusta opera pingeret propter æternitatem rerum, impetuosi animi, & cui pauci comparentur. Cothurnus ei & gravitas artis.

Nīcŏpŏlĭs, [*νικόπολις*. Ger. Ein Statt in Epiro/heißt jetzt *Preveſa*. Vulgò *Preveſa*.] Civitas Epiri, à victoria Augusti sic appellata, qui quum Cleopatram, & M. Antonium apud Actium prælio superasset, in proximo littore urbem condidit, & à victoria sua Nicopolin appellavit. ¶ Est & Nicopolis alia in Bithynia: item tertia in minori Armenia: & quarta inter Ciliciā & Syriam, ab Alexandri victoria ita appellata, qui ibi Darium superavit, quum antea Issus diceretur.

Nīcōstrătă, *νικοστράτη*, Evandri mater, quæ quòd fatidica esset, à carminibus Latinè Carmenta est appellata.

Nīcōstrătŭs, *νικόστρατος*, Macedo, orator inter decem secundus, tempore M. Antonii, & Dionis Chrysostomi, & Aristidis Oratoris æqualis scripsit nōnulla, ut autor est Suidas. ¶ Fuit item alter Nicostratus poëta comicus, cujus meminit Athenæus in Dipnosoph. ¶ Nicostratus citharœdus, & Laodocus, quum inter se certarent, dixit Nicostratus Laodocum esse in magna arte parvum, se autem in parva magnum: satiusq; esse non domū divitiis, sed artem studio & diligentia augere. Aelianus de varia historia.

Nīgĭdĭŭs Figulus, Philosophus Pythagoricus, Romæ floruit Cæsaris, Ciceronis & Varr. tempore. Hic, teste Gellio, multa de re Grammatica edidit volumina, quæ ad nostra secula non pervenerunt.

Nīgrĭs, *νίγρις*, Fluvius est interioris Aethiopiæ, ejusdem cum Nilo naturæ. Nam & calamum gignit; teste Plin. lib. 5. cap. 8, & papyrū, ejusdemq; generis animātes, quæ in Nilo gignuntur, iisdemq; etiam temporibus augescit. Dictus Nigris propter solitudines nigri pulveris, eminētibus interdū velut exustis cautibus. ¶ Stephanus Nigretē *νίγρητα*, appellat, accolasq; ipsos Nigretas: quorum meminit & Strabo lib. ult. Plin. lib. 3. cap. 8, Nigritas nominat. ¶ Item Nigris fons est in Aethiopia, quem nonnulli caput Nili esse crediderunt. Plin. lib. 5. cap. 9.

Nīlĭs, *νεῖλις*, Lacus est inferioris Mauritaniæ, non procul ab Oceano, quem Nili aquæ stagnantes efficere creduntur. Vide Plin. lib. 5. cap. 9.

Nīlŭs. [שיחור *schichór* *νεῖλος*. Ger. Ein grosser namhafftiger fluß in Egypten.] Aegypti fluvius à Nileo rege sic dictus, vel à novo inferendo luto, quòd suâ inundatione totam feracem reddat Aegyptum. Servius Nilum dici existimat, quasi *νέον ἴλὺν*: hoc est, novum trahentem limum, quo oblimet Aegyptum, & oppleat. Vnus est ex majoribus totius orbis fluviis, à quibusdā Geon dictus, quasi terra, antea Mele vocabatur. Habet septem ostia. Virgil. 6 Aeneid. Et septem gemini turbant trepida ostia Nili. Nomina ostiorum hæc sunt, Canopicum, Bolbiticum, Sebenniticum, Pharniticum, Mendesicum, Taniticum, & Pelusiacum. Nascitur in monte inferioris Mauritaniæ, non longè ab Oceano, stagnante ibi lacu, quem vocant *Nilidem*: deinde condit se itinere aliquot dierum, rursumq; erumpit alio lacu majore in Mauritania Cæsariensi, iterumq; arenis receptus: per deserta viginti dierum spatio fertur ad proximos Aethiopas, & denuò prōsilit fonte, qui Nigris dicitur. Inde Africam ab Aethiopia disterminans; moxq; Aethiopas medios secans, pleraſq; insulas facit, quarum clarissima est Meroë, cujus Metropolis etiā Meroë vocatur, Aethiopes *Astapum* vocant, quod illarum gentium lingua significat, aquam è tenebris profluentem. Circa Meroēn in duo dispergitur brachia, Astabores lævo alveo dictus, dextro Astusapes: nec antè quàm se cōcordibus aquis junxerit, Nilus appellatur. Postremò septem (ut dictū est) ostiis exonerat se in mare Aegyptiū, Aegyptiq; inferiorē partem, dextra, lævaq; divisus, amplexu suo determinat, Canopico ostio ab Africa, ab Asia Pelusiaco: propter quod aliqui Aegyptū inter insulas posuēre, ita se dividente Nilo, ut triquetrā terræ figuram faciat. Idcircò multi à Δ Græcæ literæ similitudine Delta vocaverunt. Augetur Nilus circa æstivum solstitium mirum in modum, & per totam spatiatus Aegyptū terrā pluviis omnibus destitutam aquis suis irrigat, fœcundissimoq; limo obducit. Causas incremēti Nili vide apud Lucanum, lib. 10. ¶ A Nilus fiunt adjectiva, Niloticus, a, um, *νειλῶος*: ut, Nilotici pisces: & Niliacus, a, um, *νειλιακὸς*, pen. corr. Martialis: Niliacis primùm puer hic sit natus in oris. ¶ Nili quoq; apud veteres capiūtur pro fossis seu canalibus, quæ spectaculis circundari solent, aut quibus aqua ad privata ædificia duci cōsuevit: qualibus etiam hodie videmus magnatum insulas esse cinctas. Cic. 1. de Legib. Ductus verò aquarum, quos isti Euripos, & Nilos vocant. Vide latiùs in dictione EVRIPVS.

Nimbŭs, Insula nō longè à Gyaro, quam Callimachus Agathusam vocat.

Ninęa, *νινάϊα*, Vrbs in Oenotrorum mediterraneo. Gentile Ninæus vel Ninæęus, Steph.

Ninive, es, pen. corr. [נינוה *ninevéh*. *νινευὶ* Suidæ. Ger. Die Hauptſtatt in Aſſyrien gelegen am fluß *Tigris*.] Vrbs Assyriorum ad Tigrim fluvium sita: ita appellata à Nino conditore Beli filio. August. lib. 15. de Civit. Ninives civitatis magnæ Ninus Beli filius conditor: unde nomē ex illius nomine derivatum est, ut à Nino Ninive vocaretur. Populi in ea habitantes, Ninivitæ, pen. prod. *νινευῖται*, dicūtur. Ptolemęus in descriptione Assyriæ urbem hanc Ninum, *νῖνον*, appellat: quo nomine ferè ab omnibus rei geographicæ scriptoribus censetur. Vide Plin. lib. 6. cap. 26. & Strabonem in principio lib. 16.

Ninoë, es, *νινόη*, Cariæ oppidum est: aliâs Aphrodysias appellatum, Lelegum, Pelasgorum colonia, si Stephano credimus.

Nīnŭs, [*νῖνος*. Ger. Der erſt Aſſyriſch König ſo die Statt Ninive erbauwen hat.] Beli filius, & Semiramidis vir, primus Assyriorū rex. Nam Belus solam habuit Babylonem: Ninus verò totam Assyriam partam armis obtinuit.

Nĭŏbē, *νιόβη*, Nomen filiæ Tantali, sororis Pelopis, uxorisq; Amphionis, quę in saxū versa est ex dolore, ut Poëtæ fingunt, quum ex fœcūdissima matre ad orbitatem redacta, extinctos vidisset filios, filiasq; omnes, quos Apollo & Diana sagittis confixerant. Quæ in saxum versa dicitur: quoniam ex nimio dolore attonita obmutuit, ac veluti lapidescēs malis diriguit. A Statio in sylvis Sipyleia mater dicta Niobe: quoniam facta saxea turbine venti In Sipylum patriam rapta est: ubi fixa cacumine montis Liquitur, & lacrymis etiā nunc marmora manant. ¶ Fuit & altera Niobe Phoronei filia, ex qua Iupiter Osirim suscepit, qui & Serapis dictus est.

Nĭphātēs, pen. prod. [*νιφάτης*. Ger. Ein Berg am grōſſeren Armenia, an welchem der fluß *Tigris* entſpringt.] Mons supra Assyriam, ad finē majoris Armeniæ, Tauri pars, ex quo Tigris nascitur, ut refert Strab. lib. 11. Virg. 3 Georg. Addam urbes Asię domitas, pulsumq; Niphaten. Dictus Niphates à nivibus, *ἀπὸ τῶν νιφετῶν, ἀπὸ τοῦ νίφειν*.

Nĭphœŭs, *νιφεύς*, Nomen viri proprium, ab equis interfecti apud Virg. 10. Aeneid.

Niphē, es, νίφη, Vna ex comitibus Dianæ, à niveo candore appellata. Ovid. 3. Metamorph. Excipiunt laticem Nipheq́; Hypanisq́; Rhanisq́;.

Nipsă, νίψα, Thraciæ oppidum: cujus incolæ dicuntur Nipsæi, νιψαῖοι, Stephanus.

Nireus, νιρεύς, Charopi & Aglaiæ filius, Græcorum omnium formosissimus, quemadmodum Thersites omnium maximè deformis. Ovidius libro 4. de Ponto: Tam mala Therſiten prohibebat forma latêre, Quàm pulchra Nireus conſpiciendus erat.

Nisă, æ, νίσα, Oppidum Siciliæ, cujus meminit Thucydid. libro 3. ¶ Est & nomen puellæ rusticę apud Virgil. in Pharmaceutria.

Nisæă, νισαία, Oppidum in sinu Megarico, ubi Megarensium erant navalia, teste Thucyd. lib. 2. ¶ Est item Nisæa, Parthyenes regio, cujus caput fuit Alexandropolis ab Alexandro cõditore ita appellata. Vide Plin. lib. 6. cap. 26. Hæc regio præstantissimos alebat equos, qui ab ea Nisęi appellabantur, teste Strab. lib. 11.

Nisæa, (quod hîc pro Nymphæ nomine corruptè legebatur.) Vide NESAEA.

Nisibis, νίσιβις, Oppidum est Arbelitidis, quæ est regio Syriæ propinqua, in qua Alexander Darium superavit, alio nomine Mygdonia appellata. Nisibim autem Antiochus fertur condidisse, & à nomine suo Antiochiam appellasse. Vide Plin. lib. 6. capite 13.

Nissă, æ, νίσσα, Bœotiæ oppidum est, apud Hom. in Catalogo navium.

Nīsŭs, νῖσος, Nomen regis Megarensium, qui (ut in fabulis fertur) à Scylla filia sua fatali capillo spoliatus, in avem sui nominis conversus fuit. Virg. 1. Georg. Apparet liquido sublimis in aëre Nisus. ¶ Fuit & alius hoc nomine, Hyrtaci filius, indissolubili amicitiæ vinculo Euryalo conjunctus, ut satis copiosè describit Virg. lib. 9. Aen.

Nisyros, penultima producta, νίσυρος Homero, Insula est in mari Carpathio, una Sporadũ: quam Poëtæ fabulantur olim Coo adhæsisse, Neptuniq́; scepetro inde fuisse avulsam. Vide Strab. lib. 10.

Nitrites Nomos, νιτριτικὸς νόμος Straboni, præfectura est in ea parte Aegypti, quæ est supra Memphim, nomen habens à duabus nitrariis, quæ plurimum ferunt nitri. Vide Plin. lib. 4. cap. 9, & Strab. lib. 16

Noa, Syenitarum oppidum est ad Nilum fluvium, teste Plin. lib 6. cap 29.

Nŏæ, νόαι, Vrbs Siciliæ. Gentile Noëus, Steph.

Nŏās, νόας, Thraciæ fluvius est, ex Hæmo monte nascens, & in Istrum influens. Autor. Herod. lib. 2.

Nōdīnŭs, pen. prod. Deus quem divus August. in lib. de Civ. Dei, ex Varrone scribit cultũ fuisse à veteribus Romanis, putantibus Proserpinam frumentis præpositam germinantibus & proserpentibus: geniculis verò, nodisq́; culmorum, deum Nodinum: involucris autem illis folliculorum, deam Volutinam: quum folliculi patescunt, quò exeat spica, deam Patelenam: quum segetes novis aristis exæquantur, Hostilinã deam: quia hostire ac hostimentum veteribus exæquationem significabat. Floram quoque adjicit, & Lactucinam, & Mactutam, quæ florentibus, lactescentibusq́; ac maturescentibus præsint frumentis.

Noega, Oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, in tractu Asturum in peninsula Pesici, Autor Plin. lib. 2. cap. 20.

Noemagus, Vide NEOMAGVS.

Nola, νῶλα Ptolemæo., Campaniæ urbs mediterranea, quam Virgil. ob aquam sibi denegatam è carmine suo erasisse dicitur. Hanc priùs Sidicinum fuisse dictam scribit Plin. libro 3. capite 5.

Nŏmădes, dum, νομάδες, Africæ populi inter Zeugitanam regionem, & Mauritaniam siti, qui postea literis aliquot mutatis Numidæ appellati sunt. Hos scribit Salustius ex Persis ortum traxisse, qui Herculem in Hispaniam sunt comitati: eoq́; mortuo, in Africam trajecisse, locaq́; occupasse Oceano proxima, alveosq́; navium inversos pro tuguriis habuisse: deinde paulatim per connubia sibi Getulos miscuisse: posteaq́; Numidiæ nomo propter multitudinem à parentibus digressos, possedisse ea loca, quæ proximè Carthaginem Numidia appellatur Hæc ille. Dicti autem sunt Nomades ἀπὸ τῆ νέμεσθαι: hoc est, à pascendo, quòd pastionibus præcipuè vacarêt, herbisq́; uno in loco depastis, papilliones suos curribus aliò transveherent. ¶ Sunt & alii Nomades in Scythia supra Mæotim, Agathyrsis & Basilidis finitimi, quorum meminit Plinius lib. 4. cap. 12.

Nomæi, νομαῖοι, Populi qui postea Scythæ dicti sunt, Stephanus.

Nomba, νόμβα, Vrbs Iudææ, Gentile, Nombæus, Stephan. ex Iosepho.

Nōmēntum, [νωμῆντος Stephano: Vulgò *Lamentana*. Ger Ein Statt im Römerlandt] Oppidum in Latio, non procul ab Roma. Mart. lib. 13: Si vicina tibi Nomento rura coluntur. ¶ Hinc Nomentana via Romæ, qua itur Nomentum: & Nomentani, νωμεντῖνοι, qui Nomentum habitant. Dictum Nomentũ à Nomento conditore.

Nŏmĭŭs, νόμιος, Dictus est Apollo, quasi pastor, sive quòd cœlo exulans (ut fabulantur poëtę) Admeti regis pecus paverit: sive (ut se habet res) quòd Solis calore omnia hęc inferiora pascantur & vegetentur.

Nona, æ, Vna ex Parcis. Latini Nonam, Decimam, & Mortam, Parcas dixêre: quòd tempestivũ tempus partus, sit & nono & decimo mense: qui verò ante hoc tempus in lucem prodeunt, aut mortui nascantur, aut paulò pòst moriantur. Vide ea quæ annotavimus in dictione Morta: & quæ ea de re scripta sunt apud Gell. lib. 3. cap. 16.

Nōnăcrĭs, pen. corr. νώνακρις, Plin. lib. 4. cap. 6, Mons est Arcadiæ: aut (ut alii malunt) regiũcula montosa, cum oppido ejusdem nominis. Vitruv. lib. 8. cap. 3: Est in Arcadia Nonacris nominata, quæ habet in mõtibus stillantes ex saxo frigidissimos humores. Hæc autem aqua, στυγὸς ὕδως appellatur, quam neq; argenteum, neq; æneum, neq; ferreũ vas potest sustinere, sed dissilit ac dissipatur: conservare autem eam & continere, nisi ungula mulina nil potest.

Nōnăcrĭus, cria, crium, νωνακρεύς, νωνακρίτης, νωνακρεάτης. Ovidius in Fast. Et matri, & vati paret Nonacrius heros. ¶ Item Nonacrinus, crina, num. Idem: Quid fuit asperius Nonacrina Atalanta?

Nonymna, νώνυμνα, Vrbs Siciliæ, civis Nonymnæus, Stephanus.

Nōrbă, Cæsarea, Lusitanię urbs, Ptolemæo, lib. 2. cap. 5. Vulgò *Alcantara*.

Nōrĭcum, pen. corr. [νωρικία. Ger. Das Beyerlandt mit sampt dẽ Jntat. Pol. *Baworska ziemia*. Vng. *Bauaria*.] Regio est Germaniæ habens ab Occasu Aenum fluvium, qui medius est inter Vindelicos & Noricos: à Septẽtrione Danubium: ab Ortu Solis montem Cecium, qui Pannoniam superiorem disterminat à Norico: à Meridie mõtem Curvancam, qui est super Istriam. Eam nunc regionem bona ex parte *Bavariam* appellant. Sunt qui vulgò *Stiria & Carinthia* vocent.

Nōrĭcŭs, a, um, νωρικός. Horat. lib. 1. Carm. quas neq; Noricus Deterret ensis. Virg. 3. Georg. Tum sciat aërias Alpes & Norica siquis Castella in tumulis, &c.

Nōrtmānnĭă, Regio Galliæ ultra Sequanam flumen, quæ à Carolo Magno devicta, fidem Christianam suscepit: ita dicta à Nortmannis Cimbricæ Cherronesi populis, qui eam regionem occuparunt. Nortmanniæ aũt nomen, Germanorũ proculdubio vocabulum est, qui Nort/Septentrionem appellant, & Man/virum. A' Cęsare totus ille tractus inter Armoricas civitates numeratur.

Norvegía, Regio in Europa, Septentrionalis, versus Oceanum Germanicum sita, sub imperio regis Danorum. Vulgò *Norvega*.

Nōscŏpĭŏn, νοσκόπιον, Lyciæ urbs est, apud Plin. lib. 5. cap. 27.

Nŏsŏră, νόσορα, Insula est maris rubri, teste Stephano: cujus incolæ dicuntur Nosoreni.

Nŏtĭum, νότιον, Oppidum est Ioniæ nõ procul à Colophone: cujus meminit Plin. lib 5. cap. 29. ¶ Est item Notium Calydnes insulæ oppidum. Idem lib. 5. cap. 31: Calydne insula cum tribus oppidis, Notio, Nisyro, Mendetero. Vulgò *Cabo de Mar*.

Nŏtĭum mare, νότιον πέλαγος, A' Græcis dicitur ea maris Mediterranei pars, quæ est inter Ligusticũ & Siculum: alio nomine à Tuscia, quam alluit, Tuscum appellatum. Plin. lib. 3 cap. 5: A' Ligustico usq; ad Siciliam insulam, Tuscum: quod ex Græcis alii *Notium*, alii *Tyrrhenum*, è nostris plurimi *Inferum* vocant.

Nŏtŭs, ti. [νότος. Gall. *Le vent de Midi*. Ital. *Austro*. Ger. Der Sudwind/ Wind von Mittag. Fland Zuyden. Hisp. *Viento de medio dia*. Pol. *Wiatr południowy*. Vng *Deli szel*. Ang. *The south wind*.] Ventus Meridionalis, quem nos *Austrum* appellamus: ita dictus ἀπὸ τῆ νοτίδος: hoc est, ab humiditate.

Nŏtĭŭs, a, um, νότιος, Idem quòd Australis, & humidus. Nam Græci νότον vocant, quem nos *Austrum*.

Nŏvă Mœnĭă, νέον τεῖχος, Sarmatiæ urbs in Europa, Ptolem. lib. 3. cap. 5. Hodie *Album castrum* appellant. Stephanus quoq; ejusdem nominis urbẽ in Aeolide constituit, cujus cives Neotichitas ait appellari. Vulgò Weissenburg.

Nŏvānŭs, ni, Fluvius est in agro Pitinate trans Apenninum, qui æstivis solstitiis supra modum augetur, & circa brumam siccatur. Vide Plin lib. 2. cap. 103.

Nŏvārĭă, Oppidum est Italiæ in tractu trãspadano: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 17. Vulgò *Novara*.

Nŏvēllŭs Torquatus, Mediolanensis quidam fuit temporibus Tiberii Cæsaris, qui gestis honoribus è Prætura ad Proconsulatum

consulatum usq; pervenit. Hic Tricongius cognominatus est, quòd tres congios vini uno impetu epotaverit, adeoq; siccaverit, ut nihil prorsus reliquerit quod ad pavimentum posset elidi. Autor Plin. lib. 14. cap. 22.

Nŏvem vĭæ, *ἐννέα ὁδοὶ* Stephano, Civitas Thraciæ, quę & Amphipolis, *ἀμφίπολις* dicitur.

Novium, *νόϊον*, Tarraconensis Hispaniæ urbs, in tractu Artabrorum non procul à Nerio promontorio.

Novius, Fluvius Britanniæ. Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Novum Comum, *νῶμον*, Galliæ Cisalpinæ oppidum est ad Latium lacum situm: anteà Comum appellatũ, donec deductis eò à Divo Iulio quinque colonorum millibus auctius factum, Novùm comum appellatum est, & oppidani Novocomenses. Vide Strab. lib. 5.

N ante V.

Nubæ, *νῦβαι* Stephano, Populi sunt Libyæ, ad sinistrum Nili flexum habitantes, in multa divisi regna, teste Strabone libro 17.

Nucería, *νουκερία*. Vulgò *Nocera*, Civitas Campaniæ, cujus populi dicti sunt Nucerini, & ager ipse Nucerinus. Plin. lib. 3. cap. 5: Haud procul à mõte Vesuvio ager Nucerinus est: & novem M. passuum à mari ipsa Nuceria.

Nuditanum, Hispaniæ Bæticæ oppidum est, apud Plin. lib. 3. capite 1.

Nūmă Pompĭlius, *νομᾶς*, Ex Curibus Sabinorum urbe ortus, secundus à Romulo Romanorum rex, justitia & pietate insignis, qui pacatis finitimorũ odiis, quò truces, efferatosq; longa militia animos ad pacis artes traduceret, ad deorum cultum animum adjecit: primumq; ad infimũ Argiletum Iani templùm cõdidit, quod apertum, bellum: clausum, pacem indicaret. Deinde Dialem, Martialem, & Quirinalem Flamines creavit, Salios item duodecim Marti assignavit: virgines Vestales sacravit. Pontificem maximũ primus declaravit, dies fastos, nefastosq; condidit: annum in duodecim menses divisit. Quæ omnia quò majore apud imperitam plebem in veneratione essent, simulavit sibi cum Aegeria Nympha nocturnos congressus esse, ejusq; se monitu, quę acceptissima diis essent, sacra instituere. Postremò ubi maxima cum reverentia & suorum, & finitimorum crevisset, quadragintaq; annis regnasset, diem suum obiit. Vide Liv. lib. 1. ab Vibe condita.

Numana, Oppidum est Piceni, à Siculis conditum, teste Plin. lib. 3. cap. 13.

Nūmāntĭă, *νομαντία*, *ἡ νομαντία* Stephano: quibusdam *Cæsar Augusta*: aliis verò *Soria*, Celtiberorum insignis fuit urbs: quæ quũ à Romanis frustrà obsessa fuisset per annos quatuordecim, tandẽ ab Africano cujus Paulus pater Persea vicit, fame potiùs, quàm viribus est deleta. Quum enim fame laborarẽt, nec eis daretur justi certaminis copia, omnia sua, & seipsos igni concremarunt. Florus lib. 2.

Nūmāntīnŭs, a, um, pen. prod. *νομαντῖνος*, *ἡ νομαντῖνη* Stephano, Numantiæ incola. Quod etiam cognomen Scipionis Aemiliani fuit, qui Numantiam expugnavit.

Numatius Plancus, Nobilis fuit Romanus, Iulii Cæsaris temporibus; qui primus Lugdunum Coloniam deduxit. Ad hunc extant Ciceronis aliquot epistolæ, & Horatii carmen. Sunt qui scribant Munatius.

Nūmĕnĭus, *νομήνιος*, Misenæ regionis (quæ mari rubro proxima est) sub Antiocho pręfectus, qui Persas eodem die navali, & equestri certamine vicit: geminaq; eodem in loco Iovi & Neptuno trophæa erexit. ¶ Fuit & Numenius Platonicæ sectæ philosophus, quem Origenes non dubitat cæteris omnibus philosophis anteponere. Hũc ferunt, quùm Platonis dogmata cũ Mosis mysteriis conferret, illud identidem asseruisse Platonem sibi prorsus videri Mosen alterum, Attica eloquentia divinitatis arcana rimantem.

Numerius, *νομέριος*, A numero prænomen deductum est.

Nŭmēstrānī, Populi Italiæ, in tractu Lucanorum, Vrsentinis, & Volsentanis proximi: quorum meminit Plinius libro 3, capite 11.

Nŭmīcĭus, Fluvius in Latio, in quo repertũ cadaver Aeneæ, & Anna soror Didûs sese submersisse fertur. Hic postea decrevit, & in fontem redactus, qui & ipse postea exiccatus est, sacris Vestæ (cui ex hoc fluvio modò libari fas erat) unà interceptis. Ovid. 3. Fastor. Corniger hãc tumidis rapuisse Numicius undis Creditur. Virg. 7. Aen. -hæc fontis stagna Numici. Vbi Numici per apocopen dixit pro Numicii.

Nŭmĭdĭă, [*νομαδική*. Vulgò *Il regno di Tunis*. Ger. *Das Königreich in Africa*.] Pars Africæ, inter Cæsariensem Mauritaniam, & Carthaginiensem regionẽ, cujus populi à Latinis Numidæ, à Græcis *Nomades*, *νομάδες*, dicuntur, quasi in pascuis inter armenta dẽgentes: *ἀπὸ τοῦ νέμειν*, quod est pascere. Erat enim ea gens rei pecuariæ in primis studiosa, & ob id ad lætiora pabula cùm usus requirebat, magalia sua transferebat: quemadmodum & Hamaxobitæ, qui plaustris domos suas circũferebant. Plin. lib. 5. cap. 3: Numidæ verò Nomades, à permutãdis pabulis, mapalia sua: hoc est, domos plaustris circunferentes. Hi à Virg. lib. 4. Aen. Infræni Numidæ appellãtur, quòd equos non freno, quemadmodũ nos consuevimus, sed virgula duntaxat regerent.

Nŭmĭdĭcŭs, a, um, *νομαδικός*: ut Lapis Numidicus, qui inter generosa marmora annumeratur. A Papinio Libycus silex appellatur. Et pavimẽta Punica à veteribus dicebantur, quæ ex marmore Numidico strata erant. Vide suprà NOMADES.

Nŭmĭdĭānă pyra, A patria nomen sortita: quorum meminit Plin. lib. 11. cap. 15.

Nŭmĭtŏr, pen. corr. Filius Procæ Albanorum regis, & Amulii frater, Romuli & Remi avus maternus. Hic Rheam Sylviã filiam habuit, quam Amulius pulso Numitore fratre Vestalem virginem fecit, ne quando sobolem haberet, quę patruum ulcisceretur. Posteà verò senex à Romulo & Remo nepotibus, occiso Amulio, in regnũ restitutus est. Virg. li. 6. Aen. Et Capys & Numitor, & qui te nomine reddit Sylvius Aeneas, *&c.* Vide Livium, lib. 1. ab Vibé.

Nuncoreus, Sesostridis filius, qui obeliscum illum, qui nunc visitur Romæ in Vaticano, curavit excidendum. Autor Plin. lib. 36. cap. 11.

Nūndĭnă, næ, Romanorum dea, à nono die nascentium dicta, qui & Lustricus dicitur. Erat autem Lustricus dies, quo infantes lustrabantur. Is autem erat in masculis nonus, in puellis verò octavus. Vide Macrob. lib. 1. Saturn. cap. 16.

Nŭpsĭă, *νυψία*, Oppidũ est ad Nilum fluvium, in tractu Syenitarum: cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 29.

Nupsĭs, Oppidum est Arabiæ, Nomadibus proximũ: de quo Plin. lib 6. cap. 1eo.

Nūrsĭă, Vrbs antiqua Sabinorum, ex qua Q. Sertorius, vir rei militaris scientissimus ortus est. Virg. 7. Aeneid. -quos frigida misit Nursia, & Hortinæ classes, populiq; Latini. Vbi Servius: Frigida Nursia, vel quia re vera talis est: vel frigidã dixit: quasi venenosam, & nocentem. Gracchi nanq; ubiq; in concionibus suis Nursinos sceleratos appellavêre. Scimus autem Virgilium amare historiarum rem per transitum tangere. Hæc ille. ¶ Hujus oppidi incolæ dicti sunt Nursini: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 12.

Nūrsīnŭs, a, um, adjectivum. Mart. lib. 13: Nursinas poteris parcius esse pilas.

N ante Y.

Nyctĕlĭŭs, *νυκτέλιος*, Vnum est ex Bacchi cognominibus, tractum ab eo quòd nocturno tẽpore ejus sacra celebrabantur, quæ Nyctelia, *νυκτέλια*, dicta sunt.

Nyctēus, per duas syllabas, *νυκτεύς*, Neptuni fuit filius ex Celæne Atlantis filia, quem ex Amalthea Cretensi nympha Antiopum & Nyctimenem suscepisse ferunt, ipsumq; ab hac posteriore turpi amore adamatum cum eadem nutricis opera ignarum concubuisse: sed scelere cognito Nyctimenem occidere voluit: illa verò fugiens, miseratione Minervæ in avem sui nominis versa est, & in ipsius tutelam suscepta est: *νυκτιμήνη* enim Græcis noctuam sonat. Vide Ovid lib. 2. Metam.

Nyctileĭa, [*νυκτιλήια*. Ger. *Opffer so zu ehren Bacchi nachts gehalten worden.*] sacrificia quę Baccho fiebant, à nocturno tempore dicta Vnde & Bacchus Nyctileus, *νυκτιλεύς*, *νυκτιλὸς*, vel Nyctelius dictus, quòd ejus sacra noctu celebrarentur.

Nyctĭmĕnē, *νυκτιμήνη*, Filia Nyctei, ex Amalthea Cretẽsi Nympha, quæ nefando patris sui amore capta, opera nutricis cum illo concubuit: tandemq; agnita, quum pater eam vellet occidere, fuga se subduxit: imploratoq; Minervę auxilio, transformata est in avem sui nominis, quæ à Latinis Noctua dicitur. Græci etiam *γλαῦκα* appellant: quæ etiã nunc scelcris sui conscia, lucem fugit, nec nisi noctu volat. Ovid. 2. Metam. An quæ per totam res est notissima Lesbon, Non audita tibi est, patrium temerasse cubile Nyctimenen? avis illa quidem, sed cõscia culpæ Conspectum, lucemq; fugit, tenebrisq; pudorem Cælat, & à cunctis expellitur æthere toto.

Nyctorix, Babyloniorum regina, maximi animi mulier, & quæ ipsam Semiramidem solertia longè superavit. Vide Herodot. libro 1, ubi tamen hæc non Nyctorix, sed Nitorix appellatur.

Nymphæă, æ, *νυμφαία*, Insula est juxta mare Adriaticum, in qua Calypso dicitur habitasse. Gẽtile est Nymphęus, *νυμφαῖος*, Stephan.

Nymphæum, *νύμφαιον* Stephano, Oppidum est in Taurica regione, non procul à Bosphoro Cimmerio, juxta Panticapæum, & Theodosiã: portum habẽs utilissimum, teste Strabone lib. 7. & Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est item Nymphæum, locus quidam in ea Macedoniæ parte quæ mare Adriaticũ spectat, non procul ab Apolloniatarum finibus, perram habens ignẽ vomentem, cui subsunt fontes, qui aqua tepida, bitumineq; scatent. Autor Strabo lib. 7.

Nymphæŭs, *νυμφεύς*, Italiæ fluvius est juxta Velitras, non

procul à Circeis in mare influens. Autor Plin. lib. 3. cap. 8.

Nymphas, adis, νυμφὰς, Locus est Arcadiæ, cujus incolæ vocantur Nymphasii, Steph. ex Pausania.

Nymphodorus, νυμφόδωρος, Medici insignis nomen, cujus meminit Plin. lib. 34. cap. 10.

Nysa, νύσα, Vrbs est in ea parte Arabiæ, quæ Aegypto contermina est, apud quã (ut Diodor. ait,) Bacchus educatus à Nymphis fertur. Vnde & Nyseus, νυσεύς, νυσεὺς dictus est ac Dionysius, à Iove scilicet & Nysa nomine accepto. ¶ Nysa etiam civitas in India est, à Libero patre (ut refert Strabo lib. 15.) cõdita, carminibus poëtarum celebratissima: sita sub radicibus montis, quẽ *Meron* incolæ appellant. ¶ Alia est Nysa in Bœotia, apud Homer. in Catal. navium, quam tamen in castigationibus exemplaribus Nissam videmus appellari. Alia in Caria apud Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Est item vicus in Helicone, apud Stephan. Baccho sacer. ¶ Item oppidum Eubœæ, apud eundem, in cujus agro fabulantur eodem die & vites florere, & uvas matureſcere, Ptolem. præter has duas alias ejusdem nominis urbes commemorat, quarum alteram in Lycia, alteram in Ionia collocat. Plin. lib. 8. cap. 39: Nysam Indiæ montem esse tradit, juxta quem lacertæ ad 24. pedum longitudinem feruntur excrescere.

Nysæa, pro Indiæ oppido lege NYSA. Pro emporio autẽ sive portu Megarensium, lege NISAEA.

Nyseus, νυσεύς, Dissyllaba dictio, Bacchi cognomen est: à Nysa Arabiæ oppido, ubi ferunt esse educatum. Ovidius libro 4. Metamorphos. Additur his Nyseus, inderonsusque Thyoneus.

Nysirus, vide NISYRVS.

O

Oanus, ni, Ὄανος, Lydiæ oppidum, apud Steph.

Oasis, ὄασις, Oppidum in desertis Libyę, septem dierum itinere à Thebis distans, quod Herodoti ætate à Samus tenebatur, ut ipse refert libro 3.

Oaxis, ὄαξις, Fluvius Cretæ insulæ, ab Oaxe Apollinis filio sic vocatus: unde & Oaxia tellus, Creta appellatur. Virg. Aeglog. 1: Pars Scythiam, & rapidum Cretæ veniemus Oaxem. At Servius putat esse fluvium Mesopotamię, cretosum vehentem limum: unde à poëta rapidum cretæ putat appellatum Quę tamen interpretatio à doctioribus omnibus meritò rejicitur.

Oaxus, ὄαξος, Civitas Cretæ, ab Oaxo Minois ex Acallide filia nepote: vel à situ loci, quòd crepidines Græci *Axos* vocent. Herodotus quoq; li. 4. Oaxum urbẽ Cretæ facit, in qua Etearchus pater Phronimæ matris Battí regnavit, qui Cyrenen Libyæ urbem ædificavit.

O ante B.

Obareni, ὀβαρηνοὶ, Armeniæ populi, nõ procul à Cyro fluvio: quorum meminit Stephanus.

Obrima, mæ, Vnus est ex tribus fluminibus Apamiam urbem in Asia celeberrimam ambientibus. Plin. lib. 5 cap. 29: Tertius conventus Apamiam vadit, antè appellatam Celænas, deinde Ciboton. Sita est in radice montis Signiæ, circumfusa Marsia, Obrima, Orga fluminibus in Mæandrum cadentibus.

Obris, ὄβρις, Fluvius est Galliæ Narbonẽsis, ex Gebenna monte nascens, quem Ptolemæus Obrium, Plinius Obrim appellat. Vide Pomponium, ad finem lib. 2.

Obucula, æ, Oppidum ulterioris Hispaniæ, in conventu Astigitano: cujus meminit Plin lib. 3. cap 1.

Obulco, onis, Oppidum mediterraneum ulterioris Hispaniæ in conventu Cordubensi, cujus meminit Plinius libro 3. capite 1.

O ante C.

Ocalea, æ, sive Ocalee, es, pen. corr. ὠκαλέη, Bœotiæ oppidũ est, cujus meminit Homerus in Catalogo navium: Ὠκαλέην, μεδέοντα Δικτάμνοιο πολίεθρον.

Oceănus, pen. corr. & per simplex c, [ὠκεανός. Ger Das hoch Meer oder groß Meer.] Cœli & Vestę filius, & maritus Tethyos, quem poëtæ maris deum efficiunt. Virg. 4. Georg. Oceanũq; patrem rerum, Nymphasq; sorores. ¶ Oceanus item mare universum appellatur, quod universam circuit terram. ¶ Pro eodem etiam neutro genere Oceanum dicitur, præsertim si Mare sequatur, ut Caper & Probus testantur. Irrumpit autem Oceanus in Medium terrarum, inter Africam & Hispaniam, Abylam Africæ montem ad dextram, Calpen Hispaniæ ad sinistram relinquens, qui ob altitudinem Herculis columnæ dici consueverunt, cò quòd testimonio vetustatis laboris Herculei limes illic fuerit consecratus. Dictus est autem Oceanus, à Græca voce ὠκὺς, quæ velocem significat, ut quidam putant. Suidas verò deducere videtur ab α privativa particula, & κίνω, quod est χίζω, mutato κ in σ. Et quanvis nomẽ sit propriũ Oceanus, aliquando tamen non mare universum, sed partes ejus significat. Quo modo mare, aliquando totum Oceanum ambientem terras, singulas ejus partes tantùm aliquando significat: nam à littoribus plerunq; accipit nomen. Ad dexteram siquidem, antequam terram intret, Atlanticus dicitur: ad sinistram, Gaditanus: illinc Arabicus, Persicus, Indicus. Hinc Britannicus, Germanicus, Scythicus. Postquam verò terras intravit, primò ab Iberia: hoc est, Hispania, dicitur Ibericum mare. Tum à Balearibus insulis, Balearicum: post hęc Narbonensium provinciam cõtingens, Gallicum. Deinde à Liguria, Ligusticum. Mox usque in Siciliam à Tuscis, Tuscum, sive Tyrrhenum à Tyrrhenis: sive etiam ad differentiam Superi maris, Inferum appellatur. Superum enim, Adriaticum vocamus, quod ad id ab Vrbe venientes, Apenninum conscendamus, sive quod Italiam ab ortu alluat. Inde ab Ionibus, Ionium: à Sicilia, Siculum: à Creta, Creticum: ab Asia, Asiaticum: & à Pamphylia, Pamphylicum: & multa alia nomina, quæ enumerare longum esset. Poëtæ tamen Oceanum pro quocunque mari usurpant. Virgil 2. Aeneid. Et ruit Oceano nox. ¶ Est & Oceanus solium vastum in balneis, & omninò lacus, alveusque major, ab amplitudine vocatus, & à lavantium quoque strepitu, & marino quasi æstu. Lampridius: Oceani solium primus inter principes Alexander appellavit, quum Trajanus id non fecisset, sed diebus solia deputasset. Nam thermarum magnitudo Romę quanta fuerit. Ammianus testatur libro sextodecimo, quum inquit: Lavacra in urbe in modum provinciarum extructa. ¶ Ab Oceanus fit Oceanitis, pen. prod. tidis, ὠκεανίτης, ὠκεανὶς, pro filia Oceani. Virg. lib. 4. Georg. - Oceanitides ambæ.

Ocelum, Ὄκελον, Hispaniæ Tarraconẽsis urbs, in tractu Gallæcorum, teste Ptolem. lib. 2. cap 6.

Ocha, æ, ὄχα, Eubœæ insulæ oppidum est, cujus meminit Plin. lib. 4. cap 12.

Ochus, ὄχος, Fluvius, qui in Indiæ montibus ortus, per Bactrianorum regionem fluit. Plin. lib 6. cap. 16.

Ocnus, ὄκνος, Tyberis filius fuit ex Manto muliere fatidica, Tiresiæ Thebani filia, qui in Gallia Cisalpina urbem condidit, & à nomine matris Mantuam appellavit. Virg. 10 Aeneid. Ille etiam patris agmen ciet Ocnus ab oris Fatidicæ Mantûs, & Tusci filius amnis, Qui muros, matrisq; dedit tibi Mantua nomen. ¶ Est etiam Ochnus nomen cujusdã apud inferos, multis insignium artificum picturis celebrati, quẽ effinxerũt perpetuò torquentem funem, astante asella, quæ quantum ille torsisset, statim præroderet. Inde ortum est proverbium: Ochnus funiculum torquet: quod quum in eos omnes competat, qui non profuturam in re aliqua operam collocant, tum in eos præcipuè qui quum nihil neque laboris, neque industriæ ad augendam rem familiarẽ prætermittant, nihilo tamen reddunturditiores, quòd domi habeant asellam: hoc est, uxorem prodigam, quæ quicquid miserus multis sudoribus corrasit, strenuè profundit. Ad hanc picturam alludit Propertius lib. 4. Eleg. Dignior obliquo funem qui torqueat Ochno, Aeternumq; tuam pascat asella famem.

Ocrium, sive Ocrion, ὄκριον, Britanniæ insulæ promontorium est, apud Ptolemæum, libro 2. capite 3. Vulgò *Mont S. Michel*

Octavia gens, à Velitris originem accepit, quam nonnulli Augusti gratiam per assentationem captantes, nobilitate eximia fuisse prodiderunt. Ipse autem Augustus nihil amplius quàm equestri familia ortum se scribit, vetere ac locupletẽ, & in qua primus Senator suus pater fuerit. M. Antonius libertinum ei proavum exprobrat, Restionem è pago Thurino, & avum argentariũ. Ex Tranquillo. Cic. in Epistola quadam, (si modò ejus autor est) eum nepotem argentarii, & filium adstipulatoris vocat. Vtcunque id fuerit, constat Augusti patrem honestissimum fuisse, magnaq; laude Macedoniam provinciam administrasse, ex ipsius etiam testimonio Ciceronis, qui ad Quintum Fratrem scribẽs, hortatur ut in promerendis sociis vicinum suum Octavium imitetur. Natus est Octavius Augustus M. T. Cicerone, & C. Antonio Consulibus: cui infanti cognomẽ Thurino inditum est, in memoriam originis majorum. Postea C. Cæsaris, & deinde Augusti cognomen assumpsit: alterum testamento majoris avunculi, alterum Munatii Planci sententia. De his vide Suetoniũ in vita Octavii. ¶ Octavius Manilius, alius fuit, cum quo Aulus Posthumius Dictator bello Tusculano dimicavit, ut scribit Cicero 2, de Natura deorum, & in Epistolis ad Atticum libro 9. ¶ Alius Octavius Balbus judex, homo & juris & officii peritissimus. Cic. 4. Verrina. ¶ Alius Octavius Marsus sceleratus & insignis latro, de quo Cicero 11. Philip. ¶ Qu. Octavius à L. Cinna collega in Consulatu interfectus. Pædian. ¶ Octavius Avitus, & Petelius Faustinus, furta Virgilii adnotarunt, locaq; indicarunt unde carmina essent surrepta, ut ait Servius. Fecit & hoc idem Macrobius.

Octaviæ portiçus, duæ appellantur, quarum alteram theatro Marcelli propiorem Octavia soror Augusti fecit: alterã theatro Pompeii proximam Cn. Octavius, Cn. filius, qui fuit ædilis curulis Pr. Con. Decemvir sacris faciendis, triumphavitque de rege Perse navali triumpho: quam combustam reficiendã curavit Cæsar Augustus. Festus.

Octāvĭānŭs, a, um, Cic. 1. de Divin. Ex quo genere sæpè ariolorum etiam & vatum furibundas prædictiones, ut Octaviano bello Cornelii Culeoli, audiendas putaverunt.

Octāvĭānŭs, Augusti Cæsaris cognomẽ: inde tractum, quòd ex Octaviorum familia in Cæsarum gentem fuerit adoptatus, quemadmodum & Africanus minor dictus est Aemylianus, quòd Pauli Aemylii filius fuerit, à P. Cornelio Scipione adoptatus. Solebat enim in adoptionib. nomẽ naturalis familiæ una aut altera litera extenti ad earũ retinendam memoriam.

Octŏdūrum, ὀκτώδουρον, Vaccæorum oppidum in Hispania Tarraconensi, cujus meminit Ptolemæus lib 2. cap. 6. Vulgò *Toro*. ¶ Est etiam Octodurum oppidum in Alpibus Cottiis, non procul à Centronibus: cujus incolæ Octodurenses commemorantur à Plin. lib. 3. cap. 20. Vulgò *S. Mauritio*.

Octўălŭs, ὠκύαλος, Vnus ex Phæacibus, tempore Alcinoi regis, ut ostendit Hom. lib, 8. Odyss.

Ocypete, ὠκυπέτη, Vna ex Harpyiis: sic dicta, quòd alarum velocitate polleat: ὠκὺς enim celer, & citus dicitur. πέτομαι, volo, as. Vide Cælium lib. 39 cap. 27.

Ocўrrhŏē, ὠκυρρόη, Nympha fuit, Chironis Centauri filia ex Chariclo Nympha: ita dicta à celeriter fluendo. ὠκὺς celer, & ῥέω fluo. Poëtæ in carmine abjiciunt alterum r, quòd aliter hexametrum carmen nequeat ingredi. Ovid 2. Metam. quam quondam nympha Chariclo Fluminis in rapidi ripis enixa vocavit Ocyroon.

O ante D.

Odēssŭs, ὀδησσὸς, Vrbs est in Mœsia inferiori, inter Axiacem & Borysthenem amnes, paululũ à Ponto Euxino remota: autor Ptolemæus tabula Europæ octava, & apud Melam, lib. 2.

Odītēs, ὀδίτης, Vnus ex Centauris, Ixionis ex Nube filius. à Mopso interfectus in nuptiis Pirithoi. Ovid. 12. Metam. Occubuit, frustraq; loqui tentavit Odites.

Odĭŭs, ὄδιος, Halizonum dux fuit, quem Agamemnon in bello Trojano interfecit. Hom. lib. Iliad. 5.

Odrusæ, ὀδρύσαι, Populi sunt Thraciæ Plin. lib. 4. cap. 11. Horũ olim amplissimum fuit regnum, ab Abderis Thraciæ urbe usq; ad Pontum Euxinum, & Istrum fluvium extensum. Vide Thucydidem lib. 2.

O ante E.

Oea, οἶα, Africę civitas est, una ex tribus quę Tripolim illã Africanam fecerunt. Solinus, Achęi Tripolim lingua sua signãt de trium urbium numero, Oeæ, Taphræ, Leptis magnæ, *&c.*

Oēagrŭs, οἴαγρος, Nomen est patris Orphei. ¶ Est præterea hoc nomine Thraciæ quidam fluvius, à quo Hebrus initium sumit, qui ob id Oeagrius cognominat'. Virg. 4. Georg. Tum quoq; marmorea caput à cervice revulsum Gurgite cum medio portans Oeagrius Hebrus, *&c.*

Oēānthē, ὀιάνθη, & ὀιανθία Stephano, Oppidum est Locrorum: apud Plin lib. 4 cap. 3.

Oebares, ὀιβάρης, Darii stabularius, cujus industria ipse Darius Persarum regnum adeptus est. Nam quum placuisset septem Persarum Satrapis, ut postridie singulos equos certum in locum adducerent, cujusq; equus primus hinnitum edidisset, is Persarum rex declararetur: Oebares re intellecta, domini equũ eodem in loco quò conventuri erant, equę admisit. Quò quũ postridie reduceretur, coitus desiderio rursus hinnitum edidit. Vide Herodotum lib. 3. & Iustinum lib. 1.

Oebălĭa, ὀιβαλία, Vulgò *Tarento*. Regio in Peloponneso, quæ & Laconia dicitur ab Oebalo Arguli filio, qui rex Lacònum fuit. Statius lib. 1. Achil. Solverat Oebalio classem de littore pastor Dardanus. Quod autẽ Virg. lib 4. Georg. dixit: Nanq; sub Oebaliæ memini me turribus altis, *&c.* ideò posuit, ut ostenderet Tarentum à Laconibus fuisse conditum, quorum pars est Oebalia.

Oebălĭdæ, pen. corr. ὀιβαλίδαι, Dicti sunt Castor & Pollux ab Oebalia Laconiæ regione, in qua nati feruntur. Ovid. 5. Fast. Effugere Oebalidæ cursu potuêre sequentes. Helena quæque horum soror eandem ob causam Oebalis dicta est.

Oebălŭs, pen. cor. ὀιβαλος, Rex Laconum, Arguli filius, à quo regio Oebalia. ¶ Alius fuit Telonis Caprearum regis, & Sebetidis nymphæ filius, qui bonam Campaniæ partem in ditionem suam redegit. Vide Servium in Virg. 7 Aen.

Oechălĭa, ὀιχαλία, Vrbs Laconiæ, ab Oechaleo fluvio eam præterfluente ita dicta, sed postea ab Hercule eversa. Vnde & ea pars Laconiæ, quæ urbi huic propinqua est, Oechalia appellatur. Virg. 8. Aen. Vt bello egregias idem disjecerit urbes, Trojamq; Oechaliamq;. In hac Eurytus regnavit, qui Herculi filiam Iolam antè promissam negavit, quòd filius eum dehortatus, Herculem & uxorem & filios esse interemptum affirmaverat. Quare illum & filios interemit, atq; Oechaliam ejus urbem evertit, teste Virg. 8. Aen. Ovid. lib 9 Metam. Victor ab Oechalia Cenæo ritè paravit Sacra Iovi. ¶ Aliæ etiam fuerunt Oechaliæ, ut in Thessalia, & Eubœa.

Oedĭpŭs, hujus Oedipodis, vel Oedipi. [ὀιδίπους. German. Ein Sohn Laii des Thebanischen Königs / welcher dem wunderthier Sphynx genannt/ sein frag auffgelöst hat/ vnd es darnach vmbbracht] Laii, Thebanorum regis & Iocastæ filius fuit: quem pater quũ ex Apollinis oraculo futurum intellexisset ut à filio occideretur, pastori occidendum tradidit: qui misericordia commotus, quum invitus regiæ stirpi manus inferret, neque tamẽ regis imperium auderet detrectare, perforatis gladio plantis, vimineque trajectò, ex arbore suspendit, futurum putans ut ita inedia moreretur. Cæterùm quum Phorbas Polybii Corinthiorum regis pastor illàc iter faceret, audito vagitu, eò accurrens, puerum servavit, reginæque, quæ liberis carebat, magni muneris loco obtulit; à qua, veluti puer cœlitùs missus, filii loco est educatus, & à pedibus ex vulnere tumentibus, Oedipus est appellatus. Grandior deinde natu factus, quum fortè Thebas venisset, Lajum patrem suum ignorans occîdit, Iocastamque matrem duxit uxorem. Postea verò recognita, tantorumque à se scelerum pœnam repetens, utrunque sibi etuit oculum, Athenasque in voluntarium concessit exilium. Declinatur autem Oedipus, podis, per tertiam declinationem: vel Oedipus, Oedipi, per secundam: ut apud Plautum in Pœn. Oedipo est conjectore opus, qui Sphingi interpres fuit. ¶ Pro eodem etiam legimus Oedipodes, æ, per primam declinationem. Statius lib. 1. Thebaid. Oedipodæ confusa domus. ¶ Davus sum, non Oedipus, proverbio usurpatur à Davo apud Terentium in Andria, quum vellet significare hominẽ sese rudem, ad intelligenda obscuriora ænigmata minimè parem esse. Tractum est proverbium à callido, acutoq; Oedipi ingenio, quod dissoluto Sphingis ænigmate in vulgi cessit proverbium.

Oedĭpŏdĭŏnĭŭs, ab Oedipus deducitur. Lucan. Oedipodionias infelix fabula Thebas.

Oedĭpŏdĭŏnĭdēs, pen. cor. Patronymicum masculinum. Stat. 1. Theb. Interea patriis olim vagus exul ab oris Oedipodionides furtim deserta peretrat Aoniæ.

Oenānthĭă, Vrbs Sarmatiæ in Asia. Ptolem. lib. 5. Hodiè *S. Sophia*, aliàs Oenanthie.

Oēnēus, οἰνεὺς, Aetoliæ rex Parthaonis filius, qui ex Althea Thestii filia Meleagrum, Tydeum, & Dejaniram genuit, quam Hercules duxit uxorem: licet alii matrem Tydei Eurigoëam appellent. Stat. libro 1. Theb. Vos quæ progenies quanquam Calydonius Oeneus, *&c.* Fabulantur Poëtæ, regem hunc de primitiis, omnibus numinibus sacrificasse, excepta Diana, quæ irata aprum immisit qui cuncta vastabat, donec à Meleagro occideretur. Hæc Servius.

Oēnēŭs a, um, pen. prod. Quo usus est Ovid. 8 Metam. & Oeneïus per quatuor syllabas, quo utitur Stat. 5. Theb.

Oenŏāndă, οἰνόανδα, Oppidum Cabaliæ, quæ Lyciæ regiuncula est, tria habens oppida, Balburam, Bubonem, & Oenoandam. Autor Plin. lib. 5. cap. 27.

Oēnŏchēmă, οἰνόχημος, Mons in finibus Africæ.

Oenŏchŏnŭs, Vide ONOCHONVS.

Oenŏmăŭs, οἰνόμαος, Hippodamiæ pater. Elidis rex, & Pisæ, & ex Marte & Harpina Asopi: seu, ut alii tradunt, Eurythoë Danaï filia progenitus, qui quum ex oraculo se à genero interfectum fri didicisset, & illa tamẽ à multis procis ob formæ præstantiam ambiretur, curule certamen procis proposuit, ea lege ut filia victori in matrimonium cederet, victus mortem subiret. Tredecim igitur victis & occisis, Pelops Tantali filius amore ejus captus, Myrtilum ejus aurigam pretio corrupit, ut axes infirmos & fragiles currui subjungeret. Quo facto, Oenomaus unà cum curru corruit, membrisque omnibus ea ruina collisis, mortuus est. Pelops itaque & conjuge & regno potitus, universam Cherronesum de nomine suo Peloponnesum appellavit. Strab. li 8. ¶ Alter fuit Peloponnesius in bello Trojano ab Hectore interfectus, teste Homero.

Oēnŏē, es, οἰνόη, Oppidum Græciæ, Atticam à Bœotia distermians: cujus meminit Thucyd. lib. 3.

Oenone, οἰνώνη, Nomen Nymphæ Phrygię, quę Paridem adamavit. Ovid. in Epist. Quum Paris Oenone poterit spirare relicta, Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.

Oēnŏpĭdes, οἰνοπίδης, Nomen Mathematici ex Chio insulâ, Anaxagora aliquanto minor.

Oēnōtrĭă, [οἰνωτρία. German. Das Weinlandt Italia] Regio Italiæ, seu ipsa Italia, cujus populi Oenotrii dicuntur, vel Oenotria: ita appellata ὀπὸ τοῦ οἴνου, quòd optima in Italia vina nascantur, vel (ut Varro putat) ab Oenotrio Sabinorum Rege. Virg. lib. 1. Aen. Oenótrii coluêre viri, nunc fama minores Italiam dixisse ducis de nomine gentem, *&c.*

Oēnōtrĭdĕs, *οἰνωτρίδες, οἱ*, Dictę sunt duę insulæ, quę sunt contra Veliam: Pontia scilicet, & Ilcia, Plin.

Oēnūssæ, *οἰνοῦσσαι*, Tres insulę sunt ante Messenen Peloponesi urbem: quarū meminit Plin. li. 4. cap. 12. ¶ Est itē Oenussa exigua insula, Chio adjacens: de qua idem Plin. lib. 5. cap. 31.

Oēsyme, es, *οἰσύμη*, Oppidū est in Thracia, sive in ea Macedoniæ parte, quæ Thraciæ proxima est, non procul à Philippis, & Neapoli. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 11.

Oētă, [*Οἴτη*. Ger. Ein hoher Berg zwischen *Thessaliam* vnd *Macedoniam*.] Mons inter Thessaliam, & Macedoniam clarus morte & sepulchro Herculis, & copia hellebori, quod optimum in eo nasci traditur. In hoc monte (ut Servius inquit) stellæ vidētur occidere, sicut de monte Ida nasci. A Parnasso usq; Pindū pars in Thermopylas vergens, propriè Oeta vocatur.

Oētæŭs, a, um, *οἰτταῖος*, Vnde Hercules Oetęus, nomen Tragœdiæ apud Senecam.

Oetoscyros, *οἰτόσκυρος*, Lingua Scythica Apollo dicebatur.

Oētŭs, *Οἴτος*, Gigas ingens fuit, filius Aloi, & frater Ephialtis, qui in Creta bellū gessit, ut Salustius refert. Vnde Octii campi dicti sunt.

O ante G.

Ogdolapis, Fluvius navigabilis, ex Alpibus fluens, & juxta Segesticam urbem in Saum irrumpens. Vide Strab. lib. 4.

Ōgdŏŭs, *Ὄγδοος*, Aegypti rex, Achoreus cognominatus, qui Mēphim cōdidit à nomine filię. Autor est Diodorus Siculus.

Ōgўgēs, pen. cor. *ὠγύγης*, Thebanorum rex, qui Thebas Bœotias ædificavit, circiter mille & quingentos annos ante urbem conditam. Sub hoc rege fuit diluvium magnum, teste Augustino de Civitate Dei, non illud quidē maximū, quod Noē tēporibus contigisse Sacræ literæ testantur: sed tamē majus eò quòd Deucalionis seculo bonam terræ partem inundavit.

Ōgўgĭŭs, a, um, ut Thebæ Ogygiæ. Autor carminis de Aetna, quod Virgilio à quibusdam adscribitur: Nunc juvat Ogygiis circundata mœnia Thebis, *&c.*

Ōgўgĭă, *ὠγυγία*, Insula inter Phœnicium & Syriacum mare, ab Ogyge Thebanorum rege, qui in ea regnavit, appellata: in qua Calypso nympha habitavit, quæ Vlyssem tempestate eò adactum hospitio & lecto excepit, ejusq; amore capta septem annos apud se detinuit, tandemq; Iove jubente dimisit. Homerus in primo Odyss.

Ōgўlŭs, *ὤγυλος*, Insula est inter Peloponnesum, & Cretam, Stephan.

Ōgўrĭs, *ὤγυρις*, Insula est ante fœlicem Arabiam, Erithræi regis monumento nobilitata. Autor Plin. lib. 6. cap. 18. Rufus ex Dionysio: Ogyris inde salo promit caput, aspera rupes Carmanidis, quà se pelagi procul invehit undis Regis Erithręi tellus, *&c.* ¶ Hujus insulæ incolæ dicuntur Ogyritæ, *ὠγυρῖται*.

O ante I.

Ōĭclēs, Filius fuit Antiphatis filii Melampi, & pater Amphiraī Argivi vatis. Homer. lib. 15. Odyss.

Ōĭlēus, per tres syllabas, pen. prod. *Οἰλεύς*, Locrorum rex fuit, & pater Ajacis illius, quem ab eo Virg. Oïleum cognominat lib. 1. Aen. Vnius ob noxam & furias Ajacis Oïlei.

Oīnă, *οἶνα*, Aristoteli in libro quem *περὶ γραμμάτων ἀκουσμάτων* inscripsit, Tusciæ urbs est munitissima, in cujus medio collis est editissimus, triginta stadiorum, aquas & sylvas in vertice habens. Hoc tamen oppidum an unquam fuerit, viderit Aristoteles, nemo Geographorum ejus meminit.

O ante L.

Ōlbĭă, *ὀλβία*, Pamphylię oppidum juxta Cataracten fluvium, teste Plin. lib. 2. cap. 27. Fuit & Olbia Bithynię urbs in extremo Ascanii sinus sita, quæ postea Nicæa appellata fuit. ¶ Est & alia in Sarmatia Europæa ad Borysthenem amnem, quę & Borysthenis appellatur à Ptolemæo tabula octava Europæ: cujus etiam Plinius meminit lib. 4. cap. 11.

Ōlbĭăpŏlĭs, *ὀλβιόπολις*, Oppidum esse Galliæ Narbonensi apud Ptolem. lib. 2. cap. 10. Strab. lib. 4. Olbiam vocat.

Ōlbĭŏpŏlĭs, *ὀλβιόπολις*, Civitas Sarmatiæ Europeæ, ad Borysthenem amnē X V. M. pass. à Mari recedens. Hanc Milesii condiderunt, teste Strab. lib. 7. Vnde & Miletropolis appellata est. Ptolemæus Olbiam vocat, & Borysthenidem.

Olcachites, *ὀλκαχίτης κόλπος*, Zeugitanę regionis: hoc est, Africæ propriè dictæ, sinus est: cujus meminit Ptolemæus.

Ōlĕnŭs, penult. corr. *Ὤλενος*, Bœotiæ urbs: sic dicta ab Oleno Vulcani filio. ¶ Fuit & alia urbs in Aetolia, juxta quam fuit aper Calydonius. Strabo lib. 8.

Ōlĕnĭŭs, *ὠλενίη*, possessivū est ab Oleno: unde Capella Olenia vocitata est, Amaltheę capra, Iovis altrix: propterea quòd circa Olenum Bœotiæ & nata dicatur, & nutrita. Ovid. 5. Fastor. Nascitur Oleniæ signum, pluviale Capellæ.

Ōlĕrŭs, *Ὄλερος*, Vrbs Cretæ in edito loco sita, ultra Hierapytnam. Hinc Minerva Oleria, & Festum olerium in ejus honorem, Stephanus.

Oliaros, *ὠλίαρος*, Insula in mari Aegæo, una Cycladū, de qua Virgil. lib. 3. Aeneid. Oliaron, niveamq; Paron, *&c.*

Olĭba, Ptolem. lib. 2. cap. 6. Hispaniæ Tarraconensis urbs.

Olĭcana, *ὀλικάνα*, Vrbs Britanniæ apud Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Ōlĭzōn, onis, *ὀλιζών*, Thessaliæ oppidum, cujus meminit Homerus in Catalogo.

Ōlўmpēęs, *ὀλύμπη*; Vrbs Illyridis, cujus incolæ dicuntur Olympei. Autor Stephanus.

Ōlўmpĭă, piæ, *ὀλυμπία*, Vrbs Elidis fuit, quinquennali ludorum celebritate, quæ & ipsa Olympia dicebantur, toto orbi celeberrima. Stephanus Olympiam eandem putat fuisse cum Pisa. Strabo autem lib. 8, videtur indicare Pisæ partem fuisse. Cic. 1. Tusc. Quum Olympiam venisset, in maxima illa quinquennali celebritate locorum.

Ōlўmpĭă, orum. [*τὰ ὀλύμπια*. Ger. Fächtspil/oder Schauwspil so Hercules bey der Statt *Olympia* der Landtschafft *Elidis* zu ehren *Iovis* angerichtet hat.] Ludi ab Hercule instituti in honorem Iovis, circa Olympiam Eleæ regionis urbem: à qua & nomen habent. Hercules enim Augea Elidis rege superato, repurgatoq; ejus stabulo, in campis Olympiæ vicinis juxta Alpheum fluvium, sacrū certamen instituit, quod quinto quoq; anno, vel (ut Lycophronis interpres asserit) quinquagesimo mense celebraretur: idq; eo cōsilio, ut in illo certamine Græciæ juventus sese pentathlo: hoc est, quinq; gymnasticis certaminibus exerceret, cæstibus scilicet, cursu, saltu, disco, & palæstra: iisq; veluti meditationibus verò certamini præluderet. Huic certamini quinto die finis imponebatur: & victor (qui Olympionices vocabatur) oleastro: vel (ut Aristoteli placet) olea, quę philostephanos dicitur, coronabatur: tantumq; ei honoris habebatur, ut non per portas urbis, sed per ruinas murorum, sublimis in curru in patriam reveheretur. Horat. 1. Epist. 1: Qui circum pago, & circum compita pugnax Magna coronari contemnat Olympia. Cicero de Clar. Orat. Pugiles exercitati pugnos & plagas Olympiorum cupidi ferre possunt. Idem 2. de Divinat. Cursor ad Olympia proficisci cogitans, visus est in somnis curru quadrigarum vehi.

Ōlўmpĭăcŭs, a, um, pen. corr. Vt Olympiacum certamen, Victoria Olympiaca. Autor ad Herenn. lib. 4: Quasi siquis ad Olympiacū venerit cursum, *&c.* Virg. 3. Georg. Seu quis Olympiacæ miratus præmia palmæ Pascit equos.

Ōlўmpĭŏnīcēs, pen. prod. [*ὀλυμπιονίκης*. Ger. Der in dē Ringerspyl oder Schauwspyl *Olympias* den Sig erhielt.] Qui in Olympiaco certamine victor evasit, *νίκη* quippe victoria dicitur. Aelianus de Varia histor. lib. 10: Duxit ad Olympicum certamen filium suum Pherenice fœmina, prohibentibus eam spectare qui præsidebant: licere id sibi persuasit, quæ patrem & fratres treis haberet Olympionicas. Cic. pro L. Flac. refert quòd apud Græcos esse Olympionicem, judicabatur propè esse majus & gloriosius quàm Romæ triumphasse.

Ōlўmpĭăs, adis. [*ὀλυμπιάς*. Ger. Ein zeit bey den Griechen so fünff jar in sich hielt. Pol. *Ἔτας μὲν λιαπωσῶσι maiaci*.] Sive (ut Lycophronis interpres tradit) quinquaginta mensiū: quod Romani *Lustrum* appellarūt: intervallum scilicet interceptū inter duo Olympia. Græci enim tempora per Olympiadas supputabant, ita numerātes, Olympiadis primę, aut secūdæ, aut centesimæ anno primo, vel secundo, vel tertio, vel quarto. Atq; ut Cōsules: ita & in Olympiis victores iterū & tertium dicimus. Plautus in Menæch Iterum (*inquit*) Pythia & tertium Olympia.

Ōlўmpĭăs, Nomen mulieris proprium, quo nomine dicta Alexandri Macedonis mater, cujus frequens est mentio apud Plutarch. Curtium, & alios.

Ōlўmpĭēum, penult. prod. *ὀλυμπίειον*, Locus in Delo, quem quum Athenienses Adriani sumptu condidissent, Novas Athenas Adrianas vocaverunt. Stephan.

Ōlўmpĭŏdōrŭs, pen. prod. *ὀλυμπιόδωρος*, Nomē proprium ejus qui docuit Epaminundam cancare tibiis.

Ōlўmpŭs, pi, [*Ὄλυμπος*. Ger. Ein hoher Berg in *Thessalia*, welches gipffel biß vber die Wolcken hinauff reicht.] Mons cujus vertex usque adeò attollitur, ut summa ejus accolæ cœlum vocent. Propter quod Poëtę cœlum Olympum vocāt. Dictus Olympus, quasi *ὅλος-λαμπρὸς*: hoc est, totus fulgens: solē enim clarū habet, nullisq; unquam nubibus fuscatur. Lucan. lib. 2: - nubes excedit Olympus. ¶ Sunt autem quatuor mōtes hoc nomine. Primus mons altissimus inter Thessaliam & Macedoniam, qui tamē Thessaliæ ascribitur. Alter in Gallogræcia, vel in Cypro. Alius apud Mysos, ad cujus radices Prusa ab Annibale condita. Quartus, ad mare Rubrum in Aethiopia, haud longè ab Heliopoli oppido: qui oriente sole usq; ad quintam diei horam flammas emittit. Virg. 1. Georg. Scilicet atq; Ossæ frondosum involvere Olympum.

Olympius, *ὀλύμπιος*, Mysius tibicen & poëta Melicus & elegiarum Marsyę Satyri discipulus, qui citharæ legē dedit, modosq; pulsandi reperit & docuit. Floruit ante bellum Trojanum. Ab hoc & mons in Mysia nomen accepit. ¶ Fuit item alius junior è Phrygia tibicen tempore Midæ regis. Suidas.

¶ Præter

¶ Præter hos fuit & Olympius Nemesianus, qui (ut ait Vopiscus in vita Cæsarum) scripsit Halieutica, Cynegetica, Nautica. Olympius item præsul, natione Hispanus, inter Christianos commemoratur scriptores à Gennadio. Edidit librum adversus eos qui naturæ, non voluntati liberę & arbitrio peccata nostra ascribunt. ¶ Olympius etiam hexarchorum Italiæ unus.

O"lympi"cus, a, um, ὀλυμπικὸς, Quod est Olympi, vel quod ad Olympum pertinet: ut, Iupiter Olympicus. Dictus est autem Iupiter Olympicus ab Olympo, à quo eruditus & ad virtutem institutus sit. Alii verò à cœlo, quem Olympum Græci vocant, in quo regnare fertur. Pulvis Olympicus. Horat. 1. Car. Ode 1: Sunt quos curriculo pulverem Olympicum Collegisse juvat.

O"lympius, a, um, ὀλύμπιος, Cœlestis, deductum nomen ab Olympo.

O"lynthus, ὄλυνθος, Thraciæ urbs juxta Atticam regionem, sub Athenienſium imperio, quam quum Philippus Macedonum rex obsideret, nec tamen vi capere posset, ejusdem custodes auro corrupit, atq; hoc modo suæ ditioni subjecit. Postea verò ab Athenienſibus deleta fertur: quanvis non desint qui à Philippo eversam tradant. Iuven. Satyr. 12: -biberat quo calidus emptor Olynthi. Stephanus autor est Olynthum ab Herculis filio Olyntho conditum, & appellatum fuisse: quanquā non desunt qui à Chalcidenſium colonia illuc missa conditū malint. Olynthi item, ὄλυνθοι, ficus parvæ, & non matureſcentes dicuntur, quas Latini Grossos appellant.

O"lynthi"acus, a, um, ὀλυνθιακὸς, ut Olynthiacæ orationes Demosthenis, quibus Athenienſes adversus Philippum incitantur Olynthiis bellum inferentem.

Olyras, ὀλύρας, Fluvius est prope Thermopylas, quem fabulā. tur conatum esse Herculis rogum extinguere. Strabo lib. 9.

O"lysippō, Plin. lib. 4. cap. 12. [ὀλυσίππων Ptolemæo: ὀλύσσεια Straboni. German. Ein gewaltige Statt am Meerhafen in Portugal gelegen/heißt jetzt Lysbona.] Lusitaniæ urbs, quę nostris temporibus Vlysbona appellatur. Vulgò Lisbona.

O ante M.

Omerici, Populi juxta Illyricum, apud Herod. lib. 3.

O"mbrios, ὄμβριος, Vna & prima ex Fortunatis insulis, habens in montibus stagnum, & arbores ferulæ similes. Plinius lib. 6. cap. 32.

O"mphalē, es, ὀμφάλη, Nomē propriū reginę Lydię, quæ Herculem multis muneribus ornavit, quòd anguē juxta Sagarim fluviū multos hominēs interficientē interemisset. Hęc, ut Poëtæ tradunt, Herculem sibi servientē etiam ad lanificium compulit, quum ipsa calathum & colum, cultus q; fœmineos, sagittis & clava, leonis q; tegmine mutasset. Alii dicunt, ob Iphiti Euryti regis filii cædem, à Mercurio, jussu Iovis, Omphalæ Lydorum reginę fuisse in servitutē addictū: & inde esse quòd illi servisse, & calathos submINIstrasse dicatur.

O ante N.

O"nchēstus, ὀγχηστὸς, Filius fuit Neptuni, qui Onchestum civitatem Mycalesso promontorio propinquam condidit, deque suo nomine appellavit.

O"nchēstus, ὀγχηστὸς, Bœotię urbs est, nō procul à lacu Capaide, ubi Amphyctionum cōcilium cogi solet, teste Strabo. lib. 9. Conditā putatur ab Onchesto heroē, Neptuni filio, & ab eo nomen accepisse.

O"nēsicritus, penult. corr. ὀνησίκριτος, Philosophus & historicus Aeginensis: ut autem Demetrio Magnesio placet: Astypalæus fuit è Diogenis schola. Similitudinem quandam cum Xenophonte habere videtur. Vt enim hic cum Cyro: ita ille cum Alexandro militavit. Xenophon Cyri Pædiam, Onesicritus Alexandri incunabula & originem scripsit. Similiter uterque persequitur laudes ejus, quo Imperatore meruit: stylus insuper utriusque simillimus. Autor Diogenes Laërtius. Fuit etiam medicus.

O"nēsimus, ὀνήσιμος, Cyprius, seu Spartiata, tempore Constantini magni scripsit de Rhetorica, De statuum differentia, Præexercitationes, Declamationes, & alia, Suidas.

O"nōbā, ὀνόβα, Civitas inter Sacrum promontorium, & Herculeas columnas, in Bętica regione. Autor Plinius libro 3. cap. 1. & Pomp. lib. 3.

Onobalisturia, ὀνοβαλίστυρία: Vulgò Gibraleon, Hispaniæ Bæticæ oppidum est, teste Ptolem. libro 2. cap. 4, in tractu Tudertanorum: idem cum eo quod Plinius & Pomponius Onobam vocant.

Onochonus, Thessalię fluvius, unus ex iis, quos Xerxis exercitus traditur ebibisse. Autor Herod. lib. 4.

O"nthyrion, ὀνθύριον, Oppidum est Thessalię juxta Arnen, cujus incolæ Onthyrici appellantur, Stephan.

O"nuphis, ὄνυφις, Vrbs celebris Aegypti: à quā vicina prefectura Onuphitis appellatur: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 9.

Onythes, æ, ὀνύτης, Nomen proprium Thebani cujusdam, qui Aeneam secutus, à Turno fuit interfectus. Virgil. 12. Aeneid. Ille Talon, Tanainque neci, fortemque Cethegum, Tres uno congressu, & mœstum mittit Onyten, Nomen Echionium, matrisq; genus Pelidiæ.

O ante O.

O"onæ, ὠαναὶ, Insulæ in Oceano Septentrionali, in quibus (ut Plinius refert libro 4. cap. 13.) ovis avium, & avenis incolæ vivunt.

Oopellum, Britanniæ insulæ urbs, Ptolem. lib. 2. cap. 3. Vxellum aliis dicta: hodie Cestria.

O ante P.

Opeconsiva, Dies festi Opeconsivæ deæ instituti, cujus in regia sacrarium, in quod nemo præter virgines Vestales & sacerdotem publicum introibat. Varro lib. de Ling. Lat. 5.

O"phārus, ὄφαρος, Scythiæ fluvius, in montibus Catheis nascens, & in Lagoum influens. Plin. lib. 6 cap. 8.

O"phēltes, ὀφέλτης, Filius fuit Lycurgi regis Thracum, & alumnus Hypsipyles, alio nomine Archemorus appellatus: quem quum nutrix Argivis Langiam fontem indicatura, in herba reliquisset, serpens interemit. In cujus honorem Argivi Nemęa certamina instituerunt: quorum victores apio coronabantur.

Ophineus, ὀφινεὺς, Messeniorum vates, qui quotannis natali die furore correptus, futura prædicere solebat.

Ophiogenæ, ὀφιογενεῖς, Genus hominum in Hellesponto, quos Crates Pergamenus scripsit serpentum ictus tactu solitos levare, & manu imposita venena extrahere corporibus. ¶ Sunt & alii eodem nomine in Cypro insula. Plinius libr. 28. cap. 3: Quorum è genere sunt Psylli, Marsique, & qui Ophiogenes vocantur in insula Cypro: ex qua familia legatus Hexagon nomine, à Consulibus Romę in dolium serpentium cōjectus experimenti causa, circummulcentibus linguis, miraculum præbuit.

O"phion, onis, ὀφίων, Socius Cadmi fuit, & in Thebis ædificādis adjutor: ita dictus, quòd è serpentium dentibus fingatur prognatus. ¶ Est etiam Ophion nomen filii Oceani, qui cum uxore Eurynome ante Saturnum rerum est potitus. Claud. lib. 3. de Rapt. Pros. -hos onerat ramos exutus Ophion. ¶ Ophion verò, ophii, animal fuit Sardiniæ insulæ peculiare, pilò & dentibus cervo simile: quod Plinius sua ætate interisse tradit lib. 28. cap. 10 & lib. 30. cap. 14.

Ophitæ, ὀφῖται, Hęretici quidam fuerūt, qui Christum sub serpentis specie colebant. Interim tamen habebant & vivum serpentem, quem venerabantur & nutriebant.

O"phiuchus, ὀφιοῦχος, Cœleste sidus est, quòd à poëtis aliquando Anguitenens appellatur, eò quòd hominis effigie fingi soleat anguem manu tenentis. Itaq; nonnulli Herculem esse putaverunt, qui adhuc in cunis vagiens, angues à Iunone immissos manibus præfocavit. Dictus Ophiuchus, quasi ὁ φιόχος, & per synæresim mutatis o & s in ω ὀφιοῦχος. Sunt tamen qui Ophiuchum Aesculapium esse velint: alii Canobanta Getarum regem: alii Phorbantem Triopæ Thessalorum regis filium. Vide HIGINVM.

O"phiusa, ὀφιοῦσα, Insula est in mari Balearico, teste Ptolem. ex duabus Pithyusis minor, (nam major Ebulus dicitur) propter serpentum copiam inculta: unde & colubraria à Latinis appellatur. Plin. lib. 3. cap. 5: Ebusi terra serpentes fugat. Colubraria parit: ideò infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus, Græci Ophiusam dixerint. ¶ Est & altera ejusdem nominis insula non procul à Creta, cujus etiā meminit Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Ophiusa item oppidum fuit Sarmatiæ Europęæ, ad Tyram amnem: de quo idem Plinius loco jam indicato. Rhodius quoque insula, aliquādo propter serpentum copiam Ophiusa dicta fuit: ut tradit Strabo lib. 14.

O"phiusius, a, um: ut, Ophiusia arva. Ovid. 10 Metam. Ipsa suas urbes Ophiusiaq; arva parabat Deserere alma Venus.

O"phthis, ὀφθὶς, Vrbs Libyæ Mareoticæ, Aegypto proxima: Autor Stephanus.

Ophyon, Vide suprà OPHION.

O"piæ, ὀπίαι, Populi juxta Indum fluvium, Stephan.

O"pimius, Prænomine Lucius, Consul Romę fuit, quo anno C. Gracchus seditiosis conciombus statā Reipublicæ labefactans cęsus est. ¶ Ab hujus nomine vina Opimiana dicta sunt; quæ Opimio Consule nata sunt. Plin. lib. 14 cap 4: L. Opimio Consule, quum C. Gracchus Tribunus plebis seditionibus ägitatis interemptus est, ea cœli temperies fulsit, quam cocturam vocant, solis opere, natali urbis DCXXXIIII Durantq; adhuc vina ducentis ferè annis, jam in speciem redacta melitis asperi: (etenim hæc natura vinis in vetustate est) nec potari per se queunt, si non pervincat aqua, usque in amaritudinem carie indomita.

O"pis, hujus opis, ὄπις, Nympha Dianę comes, de qua Virgil. Aen. 11: Velocē interea superis in sedibus Opin Cōpellabat. Vbi prima producitur; quum in Opis ab Ops corripiatur. ¶ Est item Opis vici nomen in Mesopotamia, ad Euphratem fluvium,

fluvium, non procul à Seleucia, vicinarum regionum empôrium. Autor Strabo lib.2.& 16.

Oᵕpistŏchŏmæ, ὀπισθοκόμαι, teste Polluce, Eubœę populi dicti sunt, qui crines habebant versus tergum reflexos: sicut Acrocomæ dicti fuerunt populi in Thracia qui antias in fronte muliebriter gerebant demissas.

Oᵕpĭtergĭum. Vulgò *Oderzo*, Venetię mediterraneę oppidũ, etiam hodie nomen retinens: cujus meminerunt Plin. lib. 3. cap 19. & Ptolem. lib. 3. cap. 1.

Oᵕpĭtĕrgĭnŭs, na, num, pen. prod. Lucan. lib. 4: Hic Opiterginis moles onerata colonis Constituit.

Opites, Argivi cujusdam nomen proprium, quem Hector in bello Trojano interfecit.

Oᵕppĭă, Vna fuit ex Vestalibus, quæ convicta stupri; viva defossa est. Cujus scripsit Epitaphium Stroza filius, Vestalis virgo, læsi damnata pudoris, Contegor hoc vivens Oppia sub tumulo. Liv. lib. 12. hanc Opimiam vocat.

Oᵕppĭānŭs, ὀππιανός, Grammaticus & Poëta insignis, Agesilai & Zenodotæ filius, ex Anazarbe, sive (ut Suidæ placet) ex Coryco Ciliciæ civitate ortus. Scripsit ἁλιευτικά, κυνηγετικά, & ἰξευτικά, versuum viginti millibus: quæ quum M. Antonio, Severi filio obtulisset totidem aureos stateras ab eo accepit.

Oᵕps; Opis, gener. fœmin. [Ger. Die Frauw *Saturni*, welche sunst auch *Cybele* genannt wird.] Filia Cœli ex Vesta, & soror & conjux Saturni, quæ & Ῥέα dicitur Græco vocabulo, ἀπὸ τοῦ ῥεῖν, quod est fluere: propterea quòd terra rebus omnibus affluat. Eadem Cybele appellatur, vel à monte atque oppido Phrygiæ Cybelo; ubi sacra ejus primò instituta sunt. Vel ἀπὸ τῶν κυμβάλων, quibus in sacris ejus utebantur sacerdotes. Ops autem idcirco dicta putatur, quòd terræ ope vita hominum sustentetur. Vel ab antiquo nomine Ops, quo veteres pro divite utebantur, quemadmodum contra, Inopem pauperem & egenum dixerunt. Veteres enim quorum opes præcipuæ in re pecuaria, & agricultura consistebant, terram hujusmodi opum largitricem divinis prosecuti sunt honoribus, Opemque: hoc est, opulentam nuncupavêre. ¶ Hæc etiam Mater Deûm appellatur à poëtis, quòd putarent cœlestes omnes in terris fuisse genitos, & ob insigne aliquod meritum in cœlum fuisse translatos.

Opsophagus, ὀψοφάγος, Apicii cognomen fuit, qui omnes gulæ proceres longo intervallo superavit.

Oᵕpūs, ūntis, ὀπόεις, οὐντος, Civitas Locrorum Epicnemidiorum, non procul ab Asopo fluvio. Ovid. lib. 1. de Pont. Facta cæde puer Patroclus Opûnta reliquit.

Oᵕpūntĭī, Populi dicuntur, ὀπούσιοι, & ὀπύντιοι: & propinquus sinus Opuntius.

O ante R.

Oratha, æ, ὄραθα, Oppidum est Mesopotamiæ, ad Tigrim fluvium, Stephanus.

Orbana, Deæ cujusdam nomen, quę Romę ad ædem Larium aram habuit. Autor Plin. lib. 2. cap. 7.

Oᵕrbēlŭs, ὄρβηλος, Thraciæ mons est in ea parte, qua Macedoniæ est contigua, non procul à Pangæo promontorio: à quo vicina regio Orbelia dicta est, ὀρβηλία. Vide Plinium lib. 4. cap. 10. & 11.

Oᵕrbĭlĭŭs Beneventanus, Grammaticus fuit, Horatii in pueritia præceptor, quem libro 2. Epistol. ob nimiam in pueros sævitiam Plagosum vocat. Huic in senectute accidisse ferunt ut omni prorsus memoria destitueretur. Itaq; per jocum Literarum Oblivio est appellatus. Vixit ad centesimum propè annum, reliquitq; filium Orbilium, & ipsum Grammaticum. Ex Tranquillo.

Oᵕrcădes, pen. corr. ὀρκάδες Ptolemęo, Insulæ Oceani Septentrionalis ultra Britanniam & Hyberniam numero triginta, secundùm Pomponium, parùm inter se distantes. Vulgò *Orknes*.

Oᵕrcĕlis, ὀρκελις, Vrbs Bassetanorum in tractu Tarraconensis Hispaniæ. Ptolem. lib. 2. cap. 7.

Oᵕrchămŭs, Assyriorum rex fuit, qui Leucotheam filiam ab Apolline vitiatam vivam defodit. Vide fabulam apud Ovid. lib 4. Metam.

Oᵕrchŏă, ę. ὀρχόη, Babyloniæ oppidum est, in confinio Arabię, quam desertam vocant. Ptol. lib. 5. cap. 20.

Oᵕrchŏmĕnŭs, pen. corr. ὀρχομενός, Thessaliæ fluvius antea Minyeus appellatus, teste Plin. lib. 4. cap. 8. ¶ Orchomenus item, sive Orchomenum, Bœotiæ oppidum est, ad sui nominis fluvium situm, olim potentissimum, utpote cui & Thebani aliquando tributum pependerint (ut testatur Strabo lib 9.) præsertim sub Eteocle tyranno, qui primus Gratiis templũ extruxit. ¶ Fuit item ejusdem nominis oppidum in Arcadia, non procul à Lebadia, quod Strabonis ætate interierat, ut ipse testatur lib. 8. ¶ Fuit & tertium in Eubœa insula non procul à Caristo: cujus meminit idem Strabo lib. 8.

Oᵕrchŏmĕnĭŭs, a, um, adject. ὀρχομένιος.

Oᵕrcŭs, Vide in APPELL.

Oᵕrdēssŭs, ὀρδησσός, Fluvius maximus Scythiæ, qui ab Oriente profluens, miscetur cum Istro. Herod. lib. 3.

Ordovices, Populi fuerunt Britanniæ insulæ arduis montibus proximi: apud quos (ut Tacitus scribit libro 12.) Historius dux Romanus Caratacum regem vivum cepit, Romamque misit.

Oᵕrĕădes, ὀρειάδες, ἢ ὀρεάδες, Mõtium Nymphę. Nam ὄρος Græcis montem significat. Virgil. 1. Aen. Exercet Diana choros, quam mille secutæ Hinc atq; hinc glomerantur Oreades.

Oreges, Pars Tauri montis, in Caspium mare vergens. Plinius lib 5. cap. 29.

Oᵕrēsitrŏphŭs, ὀρεσίτροφος, Vnus ex canibus Actæonis: ita dictus ἀπὸ τῶν ὀρέων & τρέφειν, quasi in mõtibus educatus. Ovid. 3. Metam. Prima Melanchætes in tergo vulnera fecit, Proxima Theridamas, Oresitrophus hæsit in armo.

Oᵕrēstē, ὀρέστη, Vrbs, cujus Hecatæus in Europa meminit: gentile similiter, Oreste.

Oᵕrēstēs, [ὀρέστης. Ger. Ein Sohn *Agamemnonis* vnd *Clytemnestræ*, welcher hernach diese sein Mutter/ vnnd seinen Stieffvatter vmbbracht hat.] Agamemnonis, & Clytemnestræ filius, sic appellatus ob ferinam atque agrestem, & quasi montanam naturam: cui soror Electra necem parari ab Aegistho, qui patrẽ Agamemnona interfecerat, matremq; constupraverat, prævidens, ipsum per pædagogum in Phocidem clàm ablegat ad Strophium Phocensium principem, qui Agamemnonis sororem duxerat. Illic XII. annos demoratus, cum pædagogo suo Argos rediit: ubi sub specie hospitum Phocensium, quos Strophius miserat, ut Orestis obitum nuntiarent, intromissi ad Clytemnestram, eandem cum Aegistho adultero conscia Electra in ultionem patris occidit, ut scribit Sophocles in Electra, & Euripides in Oreste. Deinde Pyrrhum quoq; Macarei sacerdotis ope in Apollinis templo interfecit, eò quòd Hermionem Menelai filiam sibi priùs desponsatam rapuisset. Propter quæ scelera agitatus est furiis, quibus nõ antè purgari potuit quã ad aram Dianæ Tauricæ, illuc à Pylade perductus, perpetrata facinora expiaverit. Vide suprà in dictione IPHIGENIA. Amicũ habuit Pyladem, perpetuũ omnium suarũ profectionũ comitem, periculorumque omnium socium, cum quo tam sanctè amicitiam coluit, ut alter pro altero mori non recusaret. Cicer. de Amic. Qui clamores tota cavea nuper in hospitis & amici mei Pacuvii fuerunt nova fabula? quum ignorante rege uter eorum esset Orestes, Pylades Orestem se esse diceret, ut pro illo necaretur: Orestes autem, ita ut erat, Orestem se esse dicere perseveraret.

Oᵕrēstĭs, ὀρεστίς, Regiuncula Macedoniæ, in eo tractu qui mari Adriatico imminet, cujus populi dicuntur Orestæ, Amantinis finitimi: quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 10.

Oᵕrētæ, ὀρεῖται, Gens Indica, secũdùm Strab. lib. 15. post Arbim amnem Arianorum: quos Plin. lib. 6. ait, non Indorũ, sed propria uti lingua. Lucan. lib. 3: Tum furor extremos movit Romanus Oretas.

Oᵕrĕŭs, pen. prod. ὄρειος, Dictus est Liber pater, à montibus, in quibus ei fieri sacrificia solebant. Festus.

Oᵕrgĭă, orum, pen. cor. ὄργια, Neutri generis & pluralis numeri, apud Græcos, teste Servio, primùm dicta fuerunt quęvis sacra. Erat enim Orgiorum appellatio generalis, quemadmodũ apud Latinos Ceremoniarum. Postea tamen factum est ut præcipuè hoc nomine Liberi patris sacra nominarentur, ἀπὸ τῆς ὀργῆς: hoc est, à furore, ut quidam putant, quòd hæc præcipuè sacra à mulieribus furore correptis celebrarentur: vel ἀπὸ τῶν ὀρέων: hoc est, à montibus in quibus potissimùm hæc sacra fiebant. Innovabantur autem tertio quoq; anno: unde Trieterica dicta sunt: id est, triennalia. Virg. 4. Aen. ubi audito stimulant trieterica Baccho Orgia.

Oᵕrĭbăsĭŭs, ὀρειβάσιος, Sardianus, Iuliani principis fuit familiaris, à quo & Quęstor Constantinopolitanus factus est. Scripsit libros Medicinę LXXII. ad Iulianum: & eorum epitomẽ libris novem ad Eustachium filium. Præterea de regno, & de affectibus. Hæc Suidas. Eunapius verò Græcus autor in eo libro quem de Sophistarum vitis conscripsit, ejus vitam pluribus persequitur. Oribasius, *ait*, Pergamenus genere, in eos quentia pariter & medicina profecit, à Iulianoq, propterea ut medicus fuit accersitus. Invidia deinde succedentium principum, bonis privatus, atq; in exilium ad Barbaros missus, animũ philosophi semper in calamitate retinuit. Tanta apud eas nationes gratia, & opinione ob doctrinam & medicinę experimenta perseveravit, ut pro Deo penè coleretur. Hæc ille.

Oᵕrĭcŏs sive Orĭcum. ὄρικος, Civitas Epiri, à Colchis condita, in confinibus Macedonię, teste Plin. lib. 3. cap. 23. juxta quã nascitur terebinthus, nigrum lignũ habens & solidum in buxi speciem. Vnde Oricia terebinthus, apud Virg. 10. Aen. aut quale per artem Inclusum buxo, aut Oricia terebintho Lucet ebur. De hac & Lucret. lib. 3: Tunc qui Dardaniam tenet Oricon, & vagus altis Dispersus sylvis Athamas, &c. Hæc quondam in su-

dam insula quum esset, continenti juncta est. Plin. lib. 2. cap. 86: Epidaurus & Oricum insulæ esse desierunt.

Orĭgĕnēs, penultima correpta, ὠριγένης, (qui & Adamantius dictus est) Theologus magni nominis, qui tempore Philippi primi Christiani Imperatoris, fidem Evangelicam & scriptis, & viva voce non parùm illustravit. Incidit tamen in aliquot errores ab Ecclesiâ damnatos, quos nonnulli suspicantur ab æmulis, ejus libris fuisse inspersos. Hic adhuc adolescens fervido quodam studio atq; acri incensus, ut liberiùs & citra pudicitiæ periculum Evangelicæ professioni posset incumbere, seipsum castravit.

Orĭon. [Ὠρίων *Ebreis.* ὠρέων.] Quasi Vrion, dictus est filius Iovis, Neptuni & Mercurii. De hoc variè fabulantur poëtæ. Quidam tradunt Iovem, Neptunum, & Mercurium, quum terram peragrarēt, superveniente nocte ad pauperem quendam Hyrcum, quem Aristonicus Erytheum appellat, divertisse, qui eos hilari animo suscepit: quumque deos esse animadvertisset, occiso bove iisdem sacrificium obtulit. Quo officio mozus Iupiter, jussit ut aliquid muneris à se peteret, statim voti compos futurus: qui nihil sese magis cupere respondit quàm filium: conjugem tamen se non habere, neque velle ducere, quòd morienti uxori fidem dedisset se aliam non ducturum. Iupiter igitur & reliqui dii corium immolati bovis sumpserunt, in quod quum urinam emisissent, jusserunt ut terra obrutum completis maternis mensibus solveret. Quod quum fecisset, invenit puerum, quem ab urina Orionem nominavit. Hic postea adultus evasit venator maximus, adhæsitque Dianæ. Sed quum viribus fidens, gloriaretur nullam esse feram quam non conficeret, diis insolens verbū ulciscentibus, contigit ut terra scorpionem pareret, à quo ictus periit. Diana igitur satellitis sui obitum gravissimè ferens, eum in cœlum juxta Tauri sydus constituit. Lucanus verò à Diana scorpione emisso occisum dicit, & deorum miseratione in cœlum sublatū. Horatius ab ipsa Diana sagittis confossum tradit, eò quòd vi voluerit eam cōprimere. Servius autem hanc fabulam longè aliter pertexit: Oenopionis Siculum habitum esse filium, qui quum Candiopen (quam alii Meropem vocant) sororem vitiasset, à patre excæcatus est. Consulto igitur oraculo responsum accepit: Si per pelagus ad Orientem pergeret, ut oculorum cōcavitates semper haberet Soli oppositas, lumina recuperaturum. Quod quum facere conaretur, audito strepitu, ad Cyclopas pervenit, ex quibus unū humeris suis imposuit, cujus ductu Solē semper adversum habens, oculos recepit. Hesiodus Neptuni & Eutiales filium facit: idque muneris à patre obtinuisse tradit, ut per summos fluctus posset incedere. Alii ferunt, cùm oculis ab Oenopione privatus esset, in Lemnum insulam venisse, & ibidem à Vulcano caballo accepto ad ortum Solis perrexisse, & sic visum recepisse. Postea verò reversum, Oenopionem ulcisci statuisse: sed quum hic à civibus suis sub terra occultaretur, in Cretam profectum, ibique ob arrogantiam à scorpione divinitūs immisso fuisse interfectum. Est autem signum cœleste, quo oriente maximæ excitantur tempestates. Hinc Virgilius libro 1. Aeneid. Quūm subito assurgens fluctu nimboſus Orion, *&c.* Sunt qui Græcè ab aquarum inundatione sic dictum velint, quòd ortus ejus hyemis initium afferat, & mare ac terras tempestatibus turbet: ὀρίνω enim turbo & concito significat. Plautus Iugulam vocat, quòd stellarum fulgore quasi gladiis armatus, terribilis videatur. Si fulget, serenitatem: si obscurat, tempestatem præ se fert. Habet autem hoc nomē apud Poëtas primam syllabam indifferentem: quod idcirco factum creditur, quod prima syllaba olim apud Græcos per ο diphthongum scribebatur: quæ secundùm proprietatem linguæ Doricæ in ω solet commutari: qua ratione constat posse produci. Poterit tamē etiam corripi, si abjiciamus ex prima syllaba vocalem subjunctivam, more Græcorum, qui ut brevem syllabam extendant, aliquando assumunt vocalem: ut longa contrahant, aliquando vocalem abjiciunt. Media autem syllaba semper producitur: Penultima verò obliquorū rursus est indifferens. Lucan. lib. 1: Teste tulit cœlo victi decus, Orionis. Versus est spondaicus. Ovid. 8. Metam. - strictumq; Orionis ensem. Apud Catullum de Coma Beren. legitur nominativus Oarion: Proximus (*inquit*) Hydrochoo fulgeat Oarion.

Oritæ, ὠρίται. Populi sunt Indiæ liberi. Steph. Strab. lib. 25.

Orithos, lege ORICOS.

Orithyĭa, penultima producta. [ὠρείθυια Homero. Germ. Ein Frauw *Boreæ*, welcher zu einem Wind ist verwandlet worden.] Filia fuit Erichthei Athenarum regis, qui Pandioni in regno successit, quam à Borea raptam, & in ventum conversam Poëtæ fabulantur. Verùm, ut Eusebius autor est, Boreas hanc sibi in conjugem anteà denegatam rapuit: raptam tulit in Thraciam, & ex ea Zeten & Calain suscepit, qui cum Argonautis in Colchos navigaverunt; & Harpyias fugaverunt. Vide CALAIS. Propertius libro 2: Iam Pandionīæ cesser genus Orithyiæ. ¶ Hoc etiam nomine dicta est Amazonum regina, quæ Marpesiæ matri successit in regno, Iustinus libro 2. quam à Borea raptam Poëtæ fabulantur: ita dicta, teste Erasmo, quòd in montibus malefica sacra soleat peragere. Et quanvis ὀρὰ τῦ ὄρους, deduci putetur, quod per ο parvum scribitur: tamen propter tot brevium syllabarum concursum ο mutatur in ω.

Ormĕnĭŏn, ὀρμένιον Homero, Vicus est ad sinum Pagasæum, sub monte Pelio. Vide Strab. lib. 9.

Ornĕæ, ὄρνεαι, Vicus fuit ex agro Corinthio, in quo Priapi sacra magna solennitate celebrabantur: unde Priapus ipse dictus est Orneates. Autor Strabo lib. 8.

Ornĕus, nei, pen. prod. ὀρνεὺς, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius. Ovid. 12. Metam. Fuit & Orneus, Lycabasque, & saucius armo Dexteriore Medon.

Ornīthīæ, ὀρνιθίαι, Venti sunt Septentrionales quotannis sub initium Veris triginta ferè continuis diebus spirantes: ita dicti, ut credit Budæus, ab adventu avium, quòd id temporis hirundines & ciconiæ ad nos transvolant. Columella lib. 11. cap. 2: Decimo Calendas Martii quum Leo desinit occidere, venti Septentrionales, qui vocantur Ornithiæ, per dies triginta esse solent.

Oroatis, Plin. ὀροάσπης Straboni, Fluvius est Carmaniæ in confinio Persidis, cujus meminerunt Ptolem. lib. 6. cap. 3. Plin. lib. 6. cap. 23. & Strabo lib. 15.

Orōbă, ὄροβα, Vrbs est Assyriæ, in Mediterraneis. Ptol. li. 6. c. 1.

Orōbătis, ὀροβάτις, Vrbs mediterranea Persidis. Ptolem. lib. 9. capite 4.

Orōdes, ὀρώδης, Parthorum rex, à quo Crassus captus fuit & interfectus. Vide Plutarch. in Crasso. Est & Orodes Tusci cujusdam nomen apud Virgil. 10. Aeneid. qui Aeneæ arma secutus, à Mezentio fuit interfectus.

Orŏētēs, ὀροήτης, Vir Persa; & Sardum præfectus, qui Polycratem Samiorum tyrannum dolo captum suspendit. Hic postea jussu Darii & opera, astuq; Bagæi à Sardibus trucidatus est, ut scribit Herod. lib. 3.

Orōntēs, ὀρόντης, teste Pomp. lib. 2. fluvii nomen est, qui dividit Syriā ab Antiochia. ¶ Est & nomen montis, inter quem & Orentem fluvium urbs Antiochia posita est.

Orōntĕus, a, um, ὀρόντειος, Propert. libro 1: Aut quod Orontea crines perfundere myrrha.

Orōntēs, ὀρόντης, Vir Trojanus, qui Troja capta cum Aenea in Italiam navigans naufragium fecit, ut scribit Virgilius libr. 1. Aeneid. Vnàm, quæ Lycios, fidumque vehebat Orontem.

Orōpŭs, pen. prod. ὦρωπὸς Stephano, Oppidum in Attica, in confinio Bœotiæ. Plin. lib. 4. cap. 7. Est & alia ejusdē nominis civitas in Macedonia, patria Seleuci Nicatoris. Item alia in Eubœa, Apollinis templo clarissima. Rursus alia in Syria, non procul ab Amphipoli, à Nicatore condita aut certè instaurata, & à nomine patriæ suæ ita appellata. Sunt & aliæ nonnullæ quæ enumerantur à Stephano.

Orpheus, [ὀρφεύς. German. Ein Poët auß *Thracia*, ein Sohn *Apollinis*, vnnd *Calliopes*, ein außbündiger Harpffenschlayer.] Poëta seu vates genere Thrax, Calliopes & Apollinis filius, quem à Mercurio: sive, ut alii habent, à patre Apolline lyram accepisse ferunt, eaque tantum valuisse, ut illius cantu sylvas & saxa moverit, fluviorum cursum prohibuerit, ferasque mitiores reddiderit. Eurydicem uxorem habuit, quæ Aristæum vim sibi inferre volentem fugiens, à serpente occisa est: ob cujus mortem Orpheus maximè contristatus, accepta lyra, ad inferos descendit, ubi suo cantu à Proserpina uxorem Eurydicem recepit. Sed quum eandem non servata lege à Proserpina sibi impositā, rursum amisisset; cœlibem vitā agere statuit: quumque jam multas nuptias rejecisset, aliosque insuper à mulierum consortio detercret, atque in puerorum amores pelliceret, à Mænadibus inter Bacchi sacrificia juxta Hebrum fluvium occisus & discerptus est: cujus membra passim per agros sparsa Musæ collegerunt; dederuntque ea sepulturæ: lyra verò & caput in Hebrum dejecta, ad Lesbon insulam delata sunt, ubi caput ab incolis sepulturæ mandatum est: lyra autem in cœlum assumpta. Virg. Aeglog. 3: Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus, *&c.* Alii Orpheum Ciconum regem, Oeagri (à quo Oeagrius appellabatur) & Polyhymniæ filium fuisse dicunt, atq; cum Argonautis in Colchos navigasse, ideoq; assumptum; quòd juxta vaticinium Chironis, Sirenes præteriti non poterant nisi præsente Orpheo. ¶ Sunt qui duos Orpheos fuisse dicant; quorum alterum Colchos navigasse perhibent.

Orpheus, phea, pheum. pen prod. ὀρφεῖος, Denominativum: ut Orphea cithara. Martial. lib. 1: Quicquid in Orpheo Rhodope spectasse theatro, Dicitur, exhibuit Cæsar arena tibi.

Orphăĭcŭs, adject. ab Orpheus. Macrob. Gomment. li. 12. liberum patrem Orphaici ὕν ἀρρενόθηλυν suspicantur intelligi.

Orphnæus, ὀρφναῖος, apud Claud. li. 1. de Rapt. Proserp. unus est

est ex equis Plutonis, à tenebris nomen habens: Orphnæus crudele micans, Aethonque sagitta Ocyor, & Stygii sublimis gloria Nycteus Armenti, Ditisq; nota ignatus Alastor.

Ortheă, ὀρθέα, Oppidum est in Occidentali tractu Britanniæ, teste Ptolem. lib. 2. cap. 3. Vulgò Newcastel.

Orsĭlŏchŭs, ὀρσίλοχος, Filius fuit Idomenei. Hic patrē secutus ad expeditionem Trojanam, quum per totum bellum ex voto omnia successissent, in exitu rei ob insolentiam, cùm obstaret totis viribus ne ex præda capti Ilii sors debita daretur Vlyssi, ab eo occisus est.

Orthŏcŏrўbāntēs, ὀρθοκορυβάντες, Populi sunt Medis & Hyrcanis finitimi, quorum meminit Herodot. lib. 3.

Orthŏsĭă, ὀρθωσία, Oppidum est in ea parte Syriæ, quæ Libano monti subjacet: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 20.

Ortī Hesperĭdum, κῆποι ἑσπερίδων, In Africa fuerunt inter duas Syrtes, Poëtarum fabulis plurimùm celebrati, quum revera nihil ferant præter oleastrum. Vide suprà in dictione HORTVS.

Ortŏn, ὄρτων Ptolem. li. 3. ca. 1, Pelignorū urbs, hodie Ortona.

Ortŏplă, ὀρτωπλα, Liburniæ urbs. Ptolem. lib. 2. cap. 15. Ortopula hodie.

Ortўgĭă. [ὀρτυγία, δῆλος. Ger. Ein Insel des Aegeischen Meers/ so jetzt Delus genannt wird.] Insula in mari Aegæo, omnium Cycladum clarissima, Apollinis alumna, templo & mercatu nobilis. Dicta Ortygia: quia in ea primò visæ sunt coturnices, quas Græci ὄρτυγας vocant: nos à sono vocis Quales dicimus. Alii, ut Nicander, ab Ortygia oppido dictam putant. Virgil. 3. Aeneid. Linquimus Ortygię portum. Hæc etiam dicta est Delos (ut docet Aristoteles) quòd quum antea sub aquis mersa esset, subitò apparuerit: nam δῆλος, Ostendo significat. Ab aliquibus prætereà Pyrpile nominatur, ab igne ibi primùm reperto ab aliis Cynthia: ab aliis Asteria: ab aliis Cynæthus. De Delo terræmotu concussa, vide Thucydidem libro 2. ¶ Est alia Ortygiæ nomine insula in Sicilia, Syracusarum pars, reliquæ uni ponte conjuncta, quę fontē habet Arethusam. Hæc ex oppositio Plemmyrii Siculi amnis sita est: de qua Virg. lib. 3: Sicanio prætenta sinu jacet insula contra Plemmyrium undosum, nomen dixêre priores Ortygiam, Alpheum fama est huc Elidis amnem Occultas egisse vias subter mare, quę nunc Ore Arethusa tuo Siculis confunditur undis.

O ante S.

Oscă, ὄσκα, Oppidum est Hispaniæ Tarraconensis, in tractu Ilergetum. Autor Ptol. lib. 2. cap. 6.

Oscĕlă, ὀσκέλα, Lepontiorum oppidum in Alpibus Cottiis, autore Ptolemæo lib. 3. cap. 1.

Oscī, ὄσκοι, Italiæ populi qui tractum maritimum Campanię tenuerunt, ab oris fœditate ita dicti. Vnde Obscœna verba dicta (ut quibusdam placet) quasi Oscena.

Oscŭs, a, um, adject. Cic. Mario, lib. 7: Non enim te puto Græcos, aut Oscos ludos desyderasse: præsertim quum Oscos ludos vel in Senatu nostro spectare possis. Horat. 1. Serm Sat. 5: Messi clarum genus Osci. Tellus Oscea, Propert. lib. 4. Eleg. 2.

Osīrĭs, pen. prod. Osiris, vel Osiridis, ὄσιρις. Fuit Iovis filius, ex Niobe Phoronei filia, successitq; Phoroneo in regnum Argivorum. Postea tamen Aegialeum fratrem præfecit regno Achaiæ, & ad Aegyptios transfretavit gloriæ cupiditate. Quos quum subegisset, Isidē (quæ & Io vocabatur) Inachi primi regis Argivorum filiam duxit uxorem. Vbi, quū illa literas, Osiris varias artes Aegyptios docuisset, uterq; divinos honores meruerunt. Tandem à Sityphone Aegyptio: vel (ut Servius) à Typhone fratre clàm occisus, ab Iside diu quęsitus est. Tandē apud Phialām juxta Syenem laceratus repertus est, curavitq; eum Isis sepeliendū in Abato insula ejus paludis quæ Memphi proxima est: quam etiam Stygem id est, mœrorem appellavit: nec nisi sacerdotes, certis diebus, eosq; mitratos eò accedere voluit. Sed quū apparuisset Aegyptiis deinde bos quidam, Osirim putarūt, adoraveruntq; ut Deum, & vocaverunt Apim id est, bovem, eorum lingua. Deinde dictus est Serapis. [Germ. Ein Gott der Aegyptier vnder der gestalt eines Ochsen.] Tibullus lib. 1. Eleg. Te canit, atque suum pubes miratur Osirim Barbara, Mephiten plangere docta bovem. Mart. lib. 9: non illam mille catastæ Vincebant, nec quæ turba Serapin amat. De Osiride sic habet Eusebius lib. de Præpar. Evan. Diodorū Siculum inducens, Aegyptios ferunt primos omnium motū, ordinemq; cœlestium corporū admiratos, Solem & Lunam deos putasse, ac Solem quidē Osirim, Lunā Isim nuncupasse, à proprietate quadam inditis ipsis nominibus. Nam siquis ad Latinam linguā verba transferat, multioculus Osiris dici potest, neq; id absre. Radiis enim suis quasi multos reb. immittit oculos, quibus omnia perspicit ut etiā Poëta dicit: Sol qui terrarū flammis opera omnia lustras. Quāvis nonnulli Græcorum poëtæ Dionysium esse Osirim confingant. Isim verò Priscam Latinè dicere possumus. Lunæ hoc homine indito: quoniam sempiterna, priscaq; sit: Cui idcircò cornua depingunt: vel quia quum minor est, cornuta videatur: vel quòd bos ei apud Aegyptios sit dedicata. Ferūt Osirim apud Aegyptios insitionē, & aratrū, viniq; usum primùm reperisse, aliaq; nonnulla quę latè prosequitur Tibull. lib. 1. Eleg. ¶ Osiris item herba est ramulos ferēs nigros, tenues, lētos, & in iis folia nigra ceu lini, semēq; in ramulis nigrū initiò, deinde colore mutato rubescens. Verba sunt Plin. lib. 27. cap. 12. Vulgus Herbariorū *Linariam* vocat. [Ger. Leinkraut/ Hanenkraut/ Scheißkraut.]

Osismĭi, Populi sunt Galliæ Lugdunensis ad Ligerim amnē. Plin. lib. 4. cap. 18 Cæsar Ossismos vocat.

Osquĭdātes, Populi sunt Galliæ Aquitanicæ, apud Plin. lib. 4. capite 19.

Ossă, sæ, ὄσσα, Mons in finibus Thessaliæ, Centaurorum stabulum, quē Seneca dicit Olimpo olim fuisse conjunctū: Herculis autem opera fuisse abscissum, ab ea parte ubi per Tempe fluit Peneus fluvius. Lucan. li. 1: - & tantus in æthera clamor, Quātus piniferæ Boreas quum Thracius Ossæ Rupibus incubuit.

Ossæŭs, a, um, ὀσσαῖος, denominativum. Lucan. lib. 6: Thessaliam qua parte diem brumalibus oris Attollit Titan, rupes Ossæa coërcet.

Ossĭgĕtānĭă, Regio Hispaniæ Bæticæ vicina: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 1.

Ossŏnŏbă ὀσσονόβα, Lusitaniæ civitas, non procul ab Anæ fluvii ostus, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 5.

Ostĕōdēs, ὀστεώδης, Insulæ sunt Siciliæ adjacentes ab ea parte quæ Africam spectat. Autor Plin. lib. 3. cap. 8.

Ostĭă stiç. [ὄστια ἡ, Stephano: ὄστια, τὰ, Straboni. German. Ein Statt Italiæ an den außgengen der Tyber gelegen.] Vrbs in ostiis Tyberinis sita, ab Anco Martio condita (ut inquit Liv. lib. 1. ab Vrbe) in ipso maris, fluminisq; cōfinio, ut totius mundi opes illò, veluti maritimo urbis hospitio, reciperentur. Ab hoc Ostientes, ὁ σπάντες ἢ ὀστιανοὶ dicti.

Ostĭēnsĭs porta Romæ dicitur ea quæ Ostiam versus ducit, ὀστιανὴ πύλη. Ea nunc *sancti Pauli porta* appellatur.

O ante T.

Otanes, ὀτάνης, Persa nobilis, unus ex his qui cū Dario in Magos conjurarunt. Vide latiùs apud Herod. lib. 3.

Othryădēs, ὀθρυάδης, Nomen Lacedęmonii viri, qui cùm cōtroversia nata esset inter Lacedæmonios & Argivos de agro Tyreate, placuisseq; ut ea lis trecentorū utrinq; prælio decideretur, solus ex Spartiatis superfuit, duobusq; qui ex hostib. reliqui erant in fugā versis, patriæq; parta victoria, ne solus ex sociis in patriam rediret, sibi manus intulit. Autores Valerius lib. 3. cap. 2, Plutarchus in Parall. & Ovid. in Fastis.

Othryius, adject. ut Hebrus, Othryius in Claudiano.

Othrўs, ὄθρυς, Thessaliæ mons est, non procul ab Oeta, Centaurorum olim sedes. Luc. lib. 5: Solstitiale caput nemorosus submovet Othrys.

Oxŭrēus, ὀξυρέυς, & Mydon, Fratres fuerunt Hecubæ & filii Cisthei, & patrueles Polymnestoris, ut annotavit Porphyrius in 3. Iliad.

Oxŭs, ὄξος, & Ephialtes, filii Neptuni fuerunt ex Iphimidea Aloëi uxore, quos Poëtę fabulantur nono ętatis anno in novem jugerum altitudinē excrevisse, quo corporis robore fretos, etiam diis bellum movere, montesque montibus imponentes, cœlū ipsum oppugnare ausos, donec Apollinis telis cōfecti, temeritatis suę pœnas dedêre. Vide Hom. lib. 11. Odyss.

O ante X.

Oxŭs, Amnis in lacu Oxia, ut inquit Ptol. sive Oxo, ut Solinus.

Oxўrrhīnchŭs, civitas Aegypti dicta ab oxyrrhincho pisce qui ibi templū habuit. Cæterùm Aegyptii omnes Oxyrrhinchum piscem colunt. Nam quædam animalia sunt quę Aegyptii universi colunt, quemadmodum ex terrestribus tria, bovem, canem, felem: ex volatilibus duo, accipitrem, atq; ibim: ex aquatilibus duo, lepidotum piscem, & oxyrrhinchum. Ex Strabone lib. 17.

O aute Z.

Ozolæ, ὀζόλαι, Populi ex Locris, Aetoliæ oram incolentes ad sinum Crissæum, quorum oppida enumerantur à Ptolemæo, Molycria, Naupactus, Antirrhium, & Evanthia. Vide Strab. lib. 2. cap. 9.

P

Pachynŭs, penultima producta. [πάχυνος. Germ. Das Vorgebirg *Siciliæ gegen Auffgang.*] Promontorium Siciliæ Peloponnesum spectans: ab aëris crassitudine nomen habens. Nam παχὺ pingue & crassum dicitur. Virg. lib. 3. Aen. Præstat Trinacrii metas lustrare Pachyni. Priscianus mediam hujus dictionis syllabam nullo veterū exemplo corripuit: quod non ausim imitari: Qui procul effusis Pachyni distenditur oris.

Păcīnŭs.

Păcinŭs, pen.prod. Vnus ex nepotibus Volsinii regis, cognòmento Luculli: qui relicto Illyrico in Italia cõsedit, ubi & populos Pacinates de se nominavit. Autor Festus.

Păcŏrŭs, pen.cor. & sine aspiratione, πάκορος Suidæ, Orodis regis Parthorum filius, ejus qui Crassum dolo circumventum interemit. Quam maculam postea Ventidius Bassus Antonii legatus delevit, Pacoro cum toto exercitu ad internecionem cæso. Horat. 3. Carm. Bis jam Monæses, & Pacori manus Non auspicatos contudit impetus nostros, &c.

Păctiă, πακτία Stephano, Insula maris Aegæi, una Cycladum, candido marmore nobilis, distans à Delo XXXVII. M. pass. Alio nomine Paros dicitur, autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Păctĭăs, πακτίας, Agri Ephesi mons est, Mycaliæ incumbens, & ab ea ad Mediterranea deflexus. Autor Strabo lib. 14.

Păctōlŭs, pen. prod. πακτωλὸς, Fluvius Lydiæ, ex monte Tmolo nascens, & per Sardianũ agrum in Hermum influens. Alio nomine Chrysorrhoas dicitur, quòd aureas trahat arenulas, teste Plin. lib. 5. cap. 29.

Pactĭæ Plinio, πακτιὰ Ptolemæo, Oppidum est Thraciæ ad Propontidem, non procul à Cherroneso: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 11. ¶ Sunt item Pactæ, insulæ quædam in mari Lycio, apud eundem. Plin. lib. 5. cap. 31.

Pacŭvĭŭs, πακύϊος, Brundusinus poëta tragicus illustris, Ennii poëtæ ex sorore nepos. Romæ poëticam exercuit, ac fabulas venditavit: deinde Tarentum transgressus, propè nonagintà natus annos diem obiit. Hic (ut Quintilianus ait) gravitate sententiarum, pondere verborum, autoritate personarũ clarissimus fuit, citra tamen nitorem. Ejus epitaphium extat apud Gell. lib. 1. cap. 24, in hæc verba:

Adolescens tametsi propera, hoc te saxum rogat
Vt se aspicias, deinde quod scriptum est, legas:
Hîc sunt poëtæ Pacuvii Marci sita
Ossa, hoc volebam, nescius ne esses.

Pacyris, Scythiæ Europææ fluvius, in sinum Carciniten influens. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Pădŭă, Venetorum urbs à Padi vicinitate dicta, quæ & Patavium πατάϐιον dicitur, quasi Padavium. Vel ἀπὸ τῦ πάτου: id est, à volando, quòd captato augurio dicatur conditum. (Alias diximus esse Grammaticorum ineptias has devorandas, & quæ nobis causa sit hæc nominducendi.) Vel à petendo, quòd telo avem Antenor petisse dicatur, eoq; in loco urbem condidisse. Primò Antenorea dicta est: unde Antenoridæ, postea Patavini, & Paduani. Apud Patavium natus est Titus Livius historicus celeberrimus, qui res Romanas summa facũdia perscripsit. Similiter Stella, & Valer. Flaccus poëtæ, & Paulus Iureconsl. Fuit quoque Volusius poëta Patavinus, qui post Ennium rerum gestarum pop. Rom. annales carmine descripsit. Catull. de Cinna: At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam.

Pădŭs, [ὁ ἠριδανὸς: Vulgò Il Po. German. Ein Fluß in Italia/so jetzt heißt Il Po.] Fluvius est è gremio Vesuli montis celsissimũ in cacumen elati, finibus Ligurum Vagienorum visendo fonte profluens, condensque sese cuniculo, & in Forovibiensium agro iterum exoriens, nulli amnium claritate inferior. A' Græcis dictus Eridanus, ac pœna Phaëthontis illustratus. Augetur ad Canis ortus, liquatis nivibus, agris quàm navigiis torrentior, nil tamen ex rapto sibi vendicans. Hæc Plinius libro tertio, capite 16. Metrodorus refert, quoniam circa fontem arbor sit multa picea (quæ Pades Gallicè vocetur) Padum hoc nomen accepisse.

Pădūsă, pen.prod. Fossa est ex Pado Ravennam usque ducta, quam Messanicium olim appellarunt, teste Plin. lib. 3. cap. 15. Claudianus: Eridani ripas, & raucæ stagna Padusæ.

Pæan, παιὰν, Hymnus erat in laudem Apollinis, sicut Dithyrambus in laudem Bacchi, qui (ut Iulius Pollux inquit) non solùm in aversione malorum decantabatur, sed etiam in victoria. Interfecto enim Pythone, Apollo & carminibus laudatus fertur, quæ Pæanas dixerunt. Virgilius 6. Aeneid. -lædatumque choro pæana canentes. Latiùs usurpatur tamen pro omni deorum laude. Vnde opus suum Pindarus, de Laudibus deorum omnium, Pæana inscripsit. ¶ Accipitur aliquando Pæan pro ipso Apolline, ἀπὸ τῦ παίειν: hoc est, à medendo. Credebat enim antiquitas medicinam Apollinis esse inventum. Iuvenal. Satyr. 6: Parce precor Pæan. ¶ Fuit & Pæan nomen patris Philoctetę: quod recentius tamẽ per œ diphthongum scribitur. Hinc Pœantius, & Pœantiades, quæ omnia vide infrà suis locis.

Pædărĕtŭs, παιδάρετος, Proprium nomen viri, ἀπὸ τῆς παιδείας ἀρετῆς: hoc est, à disciplina & virtute.

Pæŏn, παίων, Nomen viri medicinæ artis peritissimi, quẽ Hom. lib. 5. Iliad. scribit Plutonem curasse, ab Hercule graviter vulneratum. Hic herbam illam insignem inveniisse traditur, quæ ab illo Pæonia dicta est. ¶ Est & Pæon genus pedis, qui à Diomede quadruplex esse traditur. Quorum primus ex longa & tribus brevibus constat: ut, Obtinuit. Secundus, ex brevi & longa, & duabus brevibus: ut Facillimus. Tertius, ex duabus brevibus, & longa, & brevi: ut Faciebat. Quartus, ex tribus brevibus, & longa: ut Docuerant. Cicer. de Orat. duas tantùm hujus pedis facit species, quum scilicet syllabam unam longam sequuntur tres breves: ut Desinite, Comprimite: Aut quũ tres breves sequitur una longa, ut Domuerant, Studuerant.

Pæŏnĭă, Regio est Macedoniæ: ita dicta à Pęone Endymionis filio, & Epei fratre, qui victus cursu ab Epeo (sicut inter eos convenerat) imperium paterni regni victori fratri permisit, & ad Axium Macedoniæ amnem sibi, suisq; sedes delegit. Vndè ea Macedoniæ pars, quæ antea à regis Emathionis nominè Emathia dicebatur, Pæonia appellata est: & populi ipsi, Pęones, ut Iustinus lib. 7. scribit. Hi olim fortissimi habiti sunt, magnumq; sibi ex rei militaris scientia nomen pepererunt. Stat. lib. 2. Achill. . non me ulla feri Mavortis imago Præteriit: didici quo Pæones arma rotatu.

Pæsarcæ παισάρκαι, Populi sub Caucaso, Steph.

Pæstum πῶς Oppidum Lucaniæ, rosarum abundantissimum, ubi ob cœli clementiam bis in anno producebãtur fructus, scilicet Majo & Septembri. Virgil. libro 4. Georg. . biferiq; rosaria Pęsti. Hujus mœnia propè magna ex parte adhuc integra videntur, latitudine & altitudine miranda. Strab. lib. 5, autor est hanc urbem primùm à Sybaritis fuisse conditam. Posidoniamq; appellatam: sinumq; ipsum in quo sita fuit, Posidoniatem.

Pæstānŭs, a, um, παισταν. Ovid. 2. de Ponto: Calthaq; Pæstanas vincat odore rosas.

Pagăsă, penult. corr. παγασαὶ, Thessaliæ oppidum, teste Plin. libro 4. cap. 8, quod postea Demetrias dictum est. Apud eam urbem ædificata dicitur Argo navis, quæ ob id ab Ovid. lib. 7. Metamorph. Puppis Pagasæa nuncupatur. Hinc sinus propinquus Pagasicus appellatur à Plinio loco jam indicato. Steph. παγασητικὸν vocat.

Palæbiblus, παλαίϐιϐλος, Oppidum est in ora Syriæ, Lybano monti subjectum, non procul ab Adoni fluvio. Autor Plinius lib. 5 cap. 20.

Pălæmōn, παλαίμων, Athamantis & Inûs filius, fuit alio nomine dictus Melicertes, qui patris furorẽ fugiens unà cũ matre se in mare præcipitavit: amboq; dii marini facti sunt: mutatisq; nominibus, mater Leucothea: hoc est, alba dea, dicta est: creditur q; esse Aurora, q & Matuta dicitur: ille verò à Græcis Palæmon, à nostris, quòd portubus præesse putetur, Portunus est appellatus. In Palæmonis honorem Isthmia celebrabantur, a Theseo primùm instituta, quorum præmia erant coronæ ex pinu confectæ, quæ à Palæmone dictæ sunt Palæmoniæ. Claudian. 8. Paneg. Cuncta Palæmoniis manus explorata coronis Adsit. Erat autem hoc unũ ex quatuor sacris certaminibus, quæ magno totius Græciæ concursu celebrabantur: quorum duo dicata erant diis immortalibus, Iovi Olympia, Apollini Pythia: duo itidem mortalibus, Nemæa Archemoro, Palęmoni autem Isthmia. Circunfertur ea de re Epigramma Græcum nomine Archiæ poëtæ, in hæc verba:

Τέσσαρές ἀσιν ἀγῶνες ἀν' Ἑλλάδα, τέσσαρες ἱροὶ·
Οἱ δύο μὲν θνητῶν, οἱ δύο δ' ἀθανάτων·
Ζηνὸς, λητοΐδαο, παλαιμόνος, ἀρχεμόροιο
Ἀθλα δ' ἐλαίη τε, κήπυος, μῆλα, σέλινα, πίτυς.

Quod sic Latinè effertur:

Quatuor Argivis certamina sacra feruntur:
Bina hominum natis, binaq; cœlitibus:
Phœbo, ipsiq; Iovi, puero Archemoro, & Melicertæ.
Poma, oleastra, apium, præmia pinus erant.

¶ Est etiam Palæmon nomen proprium grammatici Vicetini; qui Romæ vixit sub Tiberio & Claudio principibus, tanta vir arrogantia, ut M. Varronem porcum appellaret, secum & natas & moriturus literas jactaret. Luxuriæ ita indulsit, ut sæpiùs in die lavaretur, nec sufficeret sumptibus. Hęc Tranquill. Iuvenal. Sat. 6: . odi Hanc ego quæ reperit voluitq; Palæmonis artem. ¶ Est & pastoris nomẽ apud Maronẽ in Aeglogis.

Pălæmyndŭs, παλαίμυνδος, Cariæ oppidum fuit eo in loco, in quo postea condita fuit Nariandus. Palæmyndi autem nomen accepit ad discrimen recentioris Myndi, quum antea etiã Myndus diceretur. Vide Plin. lib. 5. cap. 29.

Pălæpăphŭs, παλαίπαφος, Oppidũ Cypri insulæ, antiquum Veneris Paphię templum habens: antea Paphus dicta. Verùm quum Agapenor ad sexagesimum inde stadium alterum ejusdem nominis urbem condidisset, cœpta est hæc ad differentiam recentioris Palæpaphus appellari, quasi vetusta Paphus: Autor Strabo lib. 14.

Palæscamander, παλαίσκαμάνδρος, Fluvius Troadis, q effecto prius lacu, in Achæòrũ portum influit. Autor Plin. li. 5. cap. 30.

Pălæstīnă. [שלשת peléscheth. παλαιστίνη. Ger. Ein Landtschaffe in Syria welches Gott dem Volck Israëls eyngeben hat.] Provincia Syriæ, Iudææ & Arabiæ contermina: ut inquit Plinius libro 5. cap. 12.

cap.12.& 13. Herodotus totam Syriam vocat Palæstinam. In ea quinque civitates continebantur, Gaza, Ascalon, Geth, Acaron, & Azotus. ¶ Est & altera Palæstina prope Phæaciam; de qua Lucan.lib.5.

Pălămēdēs, dis, παλαμήδης, Nomen filii Nauplii Eubœę regis, qui Vlyssis fraude à Græcis interfectus dicitur. Nam quum omnes totius Græciæ principes ad bellum Trojanum convocarentur, Vlysses ut domi maneret, insanire se finxit: & quò melius rei fidem faceret; junctis diversæ naturæ animalibus salem serebat. Palamedes autē ut viri astutiam deprehenderet, Telemachum filium objecit: quo viso Vlysses atatrū subitò suspendit ne eum læderet: quo argumento simulatione deprehensa, ad bellum coēgit. Deinde quum in Thraciam frumentatum missus esset Vlysses, & nihil inde attulisset, neque quicquam sese inveniſſe diceret: Palamedes eôdem missus plurimūm frumenti advexit. Quamobrem Vlysses invidiæ stimulis agitatus, adulterinam Priami nomine epistolam scripsit, in qua agebat Palamedi gratias, commemorabatque secretum auri pondus esse transmissum, ut Græcos proderet: quod ipse Vlysses per corruptos servos in tabernaculo ejus infodi curarat. His igitur literis in Græcorum concilio recitatis, Palamedes proditionis accusatur. Ibi Vlysses reo se adesse simulans; hostilibus literis nihil fidei habendum contendit: easq; re ipsa facilè posse coargui, si Palamedis tabernaculum scrutaretur: in quo si aurum inveniretur, nullum illum supplicii genus recusare. Missi itaq; qui tabernaculum ejus perscrutarentur, quum aurum invenissent. Palamedes veluti proditionis convictus, lapidibus obrutus est. Ovid.lib.13: Vellet & infœlix Palamedes esse relictus, Viveret, &c. Hic fertur Trojano bello quatuor literas inveniſſe, scilicet, θ, ξ, χ, φ. Præterea calculorum ludum & mensurarum, & ponderum rationem excogitasse. Astrologiæ insuper peritus fuisse dicitur, annumque ad cursum Solis, & menses ad cursum Lunæ accommodasse: primusque in castris visam atque reformidatam Solis eclipsim naturalem, minimeque timendam esse docuisse. Præterea ordinem aciei & tesseras: hoc est, symbolum bellicum, & vigilias inveniſſe. Quæ omnia à gruibus fertur didicisse. Illæ enim nō nisi acie instructa volant, electo duce quem sequantur, dispositisq; in extremo agmine, qui gregem voce contineant, & qui noctu cæteris dormientibus excubias obeant. Inter volandū etiam, mutatis subinde ordinibus, literas quasdam videntur effingere, quas etiam ab eis primus observasse fertur Palamedes. Hinc à poëtis Palamedis aves, grues dicuntur. Martial.libro 13: Turbabis versus, nec litera tota volabit, Vnam perdideris si Palamedis avem. ¶ Fuit & Palamedes Eleates Grammaticus qui scripsit Onomasticum de tragicis & comicis dictionibus, ac de proprietate Atticæ & Doricæ linguæ. Suidas.

Pălantēum, vel potiùs Pallāteum gemino l, παλλάτειον, Vrbs in Palatino monte, à Pallante Evandri proavo. Vnde Virgil. lib.8.Aen. Arcades his oris genus à Pallante profectum, Qui regem Evándrum comites, qui signa secuti, Delegêre locum, & posuêre in montibus urbem, Pallantis proavi de nomine Pallanteum. Varro à balatu ovium per antistœchon dictum voluit, & per l simplex scribi debet: secundùm Virgilium autē per duplex. Vide PALATINVS & PALATIVM.

Palantĭa, παλαντία, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis, ut ait Ptolem.lib.2.cap.6, Vaccęorum colonia, à qua Palantini dicti: ut à Numantia, Numantini. Aliàs Palentia dicitur. ¶ Est & nomen fluminis in Valentino littore.

Pălāntĭum, παλάντιον Stephano, Arcadiæ oppidum, Evandri regis patria: qui quum patrem imprudens occidisset, suadente matre in Latium se contulit, montemque in quo primùm consedit, à nomine relictæ patriæ Palantium appellavit: qui postea Palatium, & Palatinus appellatus est. Plin.lib.4.in descriptione Arcadiæ: Palantium (inquit) unde Palatium Romę.

Pălātĭnă, æ, Vrbs Romæ quarta fuit regio, circa Palatinum montem: unde & nomen accepit. Sunt qui à Palantia Latini regis matre huic regioni nomen putent impositum. Alii à palando: hoc est, ab errando dictam putant, quòd Arcades duce Evandro palantes ibi primùm subsederint.

Pălātĭum, tii, παλατῖνος ὄρος, Vnus ex septē urbis Romę montibus, nomen habens inde quòd ante urbem conditam pecus in eo pascens balare cōsuevit, (sic enim vox ejus animalis fingitur) quasi Balatium: qua etiam voce utitur Nonius. Vel à Palo, las, sive quòd ibi palare: id est, errare pecudes soleant: sive quòd palantes Arcades cum Evandro ibi consederint. Nam ante Romam conditam cultum fuisse atque habitatum hunc montem cōstat. Alii à Palantia Latini matre quæ ibi habitaverit, Palatium dictum volūt. Alii à Pallante Evandri avo. Alii à filia Evandri Palantia, ab Hercule vitiata, & postea ibi sepulta: vel certè à Pallante ejus filio ibi sepulto. Plinius à Palantio Arcadiæ oppido, & patria Evandri dictum existimat: Ferunt enim Evandrum ob patris cædem domo profugum, in Latium venisse, montemq; in quo consedit, Palatium appellasse. Alii à Pale pastorali dea nomen inditum autumant. ¶ Palatium, Domus imperatoria, regia: [היכל hechál בירה biráh. ἀρχεῖον. Gall. Palais, maison royale. Ital. Stanza imperiale, palazzo. German. Ein Palaſt/ein Fürſtlich Hauß. Hispani. Palacio, casa real. Polon. Pal'acz.] à Pallante gigante, qui primus palatium ob magnitudinem sui fecisse dicitur: sive (ut Cyrillus autor Græcus refert) à Palatino mōte. Suetonius de Clar.Gram. Quare ab Augusto quoque nepotibus ejus præceptor electus, transiit in palatium cum tota schola. Hujus prima syllaba indifferenter scriptores utuntur. Ovid.1. de Arte amanda: Illic quas tulerant nemorosa palatia frondes. Martial.lib.12: Inde facto veneranda petes palatia clivo. Crediderim tamen primam hujus nominis syllabam quoties producitur geminō l esse scribendam.

Pălātīnŭs, na, um, παλατῖνος. Vnde Palatinus Deus, & Palatinus mons dictus est in quo primò Roma ædificata fertur, & in quo Reges primò: deinde Consules: pòst Imperatores majore ex parte sedem habuerunt. Et palatina regio, ea pars urbis in qua Arcades & Aborigenes palantes: hoc est, errantes & vagabundi, duce Evandro primò consederunt: de qua re plura paulò antè in PALATIVM. ¶ Palatina officia, dicuntur Officiales, aulici, & imperatorii. Iulius Capitolinus in Gallien. Quum iret ad hostes nominis sui, omnia Palatina officia sequebantur. ¶ Palatina palæstra, Quæ in Palatino monte exercetur. Cicero ad Atticum lib.2.

Pălēs Pastorum dea, vel pabuli: [βοτηδρικὴ θεός. German. Des Viechs vnd Hüter Göttin.] cujus festa, Palilia sunt appellata, aut ut alii malunt, Parilia à pariendo, quòd pecorum partui credebatur præsidere. Autor Festus. Hanc quidam Vestam, quidam Deorū matrem appellant. Hanc Virgilius genere fœminino vocat. Alii, inter quos Varro, masculino genere, ut hic Pales. Huic sacra solvuntur quę Palilia vocātur, de quib.infrà. Hęc Servius enarrans illud Virgilii 3.Georg. Te quoq; magna Pales, & te memorande canemus Pastor ab Amphryso.

Pălīlĭă, [παλίλια. Ger. Die Feſt der Hirten Göttin.] vel Parilia, l in r mutata, Palis deæ festa dicuntur: quæ à pastoribus in agris fiebant undecimo Calend. Maii, quo die Romulus urbē fundavit, ad lupos arcendos, morbosq; à pecore pellendos, seu pro partu pecoris. Propert. lib.4: Vrbi festus erat, dixêre Palilia patres: Hic primus cœpit mœnibus esse dies.

Paleurius sura, Orator & causidicus fuit, Martialis & Lucani amicus: sed ob suspicionem, quòd cum Vitellianis sensisset, senatu à Domitiano fuit amotus.

Palicenus fons, παλικίνη κρήνη, Fons est in Sicilia non procul à Catana: ita dictus & proximus sit Dellis lacubus, quos fratres Palicos esse vetustas credidit. Apud hunc fontem juramentorum veritas explorari solet ad hunc modum: Iuratus tabellam quam manu tenebat, conjiciebat in fontem: quæ si verū esset quod jurejurando asseruerat, fluitabat: sin falsum, mergebatur. Autor Stephanus de Vrbib.

Palici, [παλικοί. Germ. Zwilling/Söhn Iovis von der Thalia, oder Aetna.] Dicti sunt gemini fratres, Iovis filii & Thalię Nymphę: sive (ut alii volunt) Aetnæ: quæ quum Iunonis iram metueret, oravit ut terra sibi dehisceret. Sed quum tempus maturitatis infantium quos alvo gestabat, advenisset, rursus terra hiās, duos infantes ex puellæ alvo emisit, appellatiąque sunt Palici, ἀπὸ τῦ πάλιν ἰέναι, quòd in terram demersi, denuò sint reversi. Ostendunt accolæ duos lacus, ex quibus Palicos fratres putant emersisse, eosq; Dellos appellant: qui tantā olim in veneratione habiti sunt, ut circa eos juramenta exigi solerent, si quis in furti suspicionem incidisset, priùs tamen accepto fidejussore, qui si juranti quid accidisset, præstaret quod exitus ostenderet. Vide in dictione DELLI.

Pălīnūrŭs, παλίνουρος, Lucaniæ promontorium, haud longè ab Helia, quæ postea Velia dicta est: ita dictum à Palinuro navis Aeneæ gubernatore, qui somno oppressus, unaq; cum gubernaculo in mare delapsus, quum ad eam partem Lucaniæ adnatasset in qua postea Velia condita fuit, ab incolis prædę cupidis occisus est, & spoliatus, cadaverq; ejus in mare abjectum. Verùm quum nō ita multò pòst ora illa gravissima peste infestaretur, oraculo moniti ut Palinuri Manes placarent, lucum ei fecerunt, & cenotaphium: hoc est, inane sepulcrum, posuerunt in promontorio, quod etiam Palinurum à nomine ejus appellarunt. Virg 6.Aen. Nam tua finitimi longè, fatęq; per urbes Prodigis acti cœlestibus, ossa piabunt: Et statuent tumulum, & tumulo solennia mittent, Aeternumq; locus Palinuri nomen habebit. ¶ Dicitur autem Palinurus quasi iterū mejens: πάλιν enim iterum, οὖρος ūrina. Ad quā etymologiam alludit Mart.lib.3: Minxisti Pauline semel cum rente carina, Mejere vis iterum, sic Palinurus eris.

Pălladĭŭs, παλλάδιος, Nomen viri proprium, qui de Agricultura libros duodecim scripsit, singulos libros singulis mensibus finiens.

Palladium, Vide in APPELL.

Pallāntĭăs, παλλαντία, Palus eſt in Africa, non procul ab aris Philenorum, ad Tritonem amnem: quam etiam Tritonidem paludem appellatam invenimus. Circa hanc paludem Palladem primùm apparuiſſe ferunt: unde ex ea natam fuiſſe nonnulli putaverunt. Vide Plin. lib. 5. cap. 4.

Pallāntĭă, παλλαντία, Oppidum citerioris Hiſpaniæ, apud Ptolem. lib. 2. cap. 6. Inde Pallantini dicti ſunt ejus urbis incolæ, quos Plin. inter Vacceos numerat lib. 3. cap. 3.

Pallās, antis, πάλλας, Evandri filius, qui Aeneę ſuppetias miſſus adverſus Turnum, ab eo occiſus eſt. Virgil. 10, Aen. Ipſe caput nivei fultum Pallantĭis, & ora Vt vidit, &c. Alius fuit Pallas Pădionis filius, cujus meminit Ovid. lib. 7. Metam. Major habet Clyton & Buten Pallante creatos.

Pallās, adis, παλλὰς, Sapientiæ dea, quæ alio nomine dicitur Minerva, ex Jovis cerebro ſine matre prognata. Quod ideò à Poëtis fingitur: quia liberalibus artibus & honeſtis diſciplinis credatur præſidere, quæ non ex invento humani ingenii, ſed ex inexhauſto divinę ſapiĕtiæ fonte creduntur dimanaſſe. Dicta eſt autem Pallas (ut quibuſdam placet) à Pallāte gigante ab illa interfecto, quam priùs Tritonia vocaretur à Tritonide palude, ubi primùm viſa eſt. Vel ἀπὸ τῦ πάλλειν: hoc eſt, à vibrando, vel quatiendo. Solet enim ita pingi, ut haſtam manu teneat, eamque veluti vibrare videatur.

Pallădĭŭs, dia, dium, παλλάδιος, Quod eſt Palladis. Hinc Palladium forum Romę, quod erat propinquum templo Palladis.

Pallēnē, es, pen pro. παλλήνη, Oppidum in finibus Macedoniç, ab ea parte qua Thraciam ſpectat, exigua Cherroneſo ſitum: ita dictum à Pallene Sithonis filia, & Cliti uxore. Vide Plin. lib. 4 cap. 10. ¶ Eſt item Pallene vicus Atticæ regionis in tribu Antiochide. ¶ A Pallene Macedoniæ regione fit Pallenæus, a, um: ut Triumphi Pallenæi, apud Statium lib. 4. Sylvarum.

Pālmă πάλμη, Civitas in majori Baleari, Romanæ civitatis jus habens, ut tradit Plin. lib 3. cap. 5, & Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Pālmārĭă, παλμαρεία, inſula eſt ultra Tyberina oſtia, in mari Tyrrheno. Var. lib. 3. de Re ruſt. Hoc ita fieri apparet in inſulis propinquis, Pontia, Palmaria, & Pandataria.

Palmȳră, πάλμυρα Stephan. Vrbs eſt Syriæ, ſitu loci, ſoli, divitiis, & aquarum amœnitate inſignis. Civitas eſt libera & privatæ ſortis (ut inquit Plin. lib. 5. cap. 25.) in confinio Romani & Parthici Imperii ſita. ¶ Hinc Palmyrenę ſolitudines appellatæ ſunt, quæ ab hac urbe, uſq; ad Petram Arabię Petręæ metropolim, & ad fines Arabiæ fœlicis pertingunt.

Pamīſus, παμισὸς, Arcadiæ fluvius in Stymphalo monte naſcens, & præter Trœzenem in Meſſeniacum ſinum influens. Dictus Pamiſus, quaſi totus odioſus, ob damna & detrimenta quæ agris infert. Ptolemæus Paniſum vocat. Eſt & alter ejuſdem nominis fluvius in Thracia ex Hęmo profluens, teſte Plin. lib. 4. c. 11. Item tertius in Theſſalia, cujus meminit idem Plin. lib. 4 cap. 8.

Pāmphăgī, πάμφαγοι, Aethiopiæ populi quibuſlibet rebus veſcentes, quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 30. Pamphagus item numeratur ab Ovid. lib. 3. Metam. inter canes Actæonis.

Pāmphĭlŭs, πάμφιλος, Neoclidis filius, Platonis auditor, quem teſtatur Plato in Phædone, inter eos qui in acie ceciderant, decem dies jacuiſſe, triduoque poſtquam inde ſublatus fuerat, impoſitum rogo revixiſſe, ac mira quædam tempore mortis viſa narraſſe. ¶ Pamphilus alius ſacerdos, Euſebii Cęſarienſis neceſſarius, tanto bibliothecæ divinæ amore flagravit, ut bonam partem voluminum Origenis ſua manu deſcripſerit. Extinctus idem martyr apud Cæſaream Palęſtinæ ſub Maximino. Ex Hieronymo. ¶ Suidas autem tres Pamphilos commemorat: duos Grammaticos, quorum alter patriam Sicyonius, de Grammatica, picturaque, ac claris pictoribus ſcripſit. Alter Alexandrinus dictionarium edidit, quod & Pratum appellavit: id eſt, variarum rerum collectanea. Tertius Athenienſis fuit, reipublicæ expilator.

Pamphylia, [παμφυλία. Ger. Ein Landtſchafft des minderen Aſiæ zwiſchen Cilicia vnd Syria gelegen.] Regio in minori Aſia, ab Ortu Ciliciam & partem Cappadociæ: ab Occaſu Lyciam habens: à Septentrione, Galatiam: à Meridie, mare quod ab ea Pamphylium appellatur. Dicta Pamphylia (ut quidam putant) ab arborum copia, quaſi tota frondoſa. In ea (ut Pomponius refert) eſt fluvius Melas, navigabilis, & Eurymedon, apud quē Cimon Athenienſis Perſas navali pugna ſuperavit.

Pān, [πάν. Germ. Der Hirten Gott.] A Poëtis paſtorum atque adeò totius naturæ Deus eſſe fingitur: unde etiam à Græca dictione πᾶν, quæ idem ſignificat quod totum vel omne, nomen accepit: quòd putabant uno naturæ nomine omnia complecti. Vnde etiam ita Panā pinxerunt, ut nihil ex toto universo in eo videatur prætermiſſum. Habet enim cornua in radiorum Solis & cornuum Lunæ ſimilitudinem, rubet ejus facies ad ætheris imitationem: in pectore Nebridem habet ſtellatam, ad ſtellarum imaginem. Pars ejus inferior hiſpida eſt, propter arbores, virgulta, feras. Caprinos pedes habet, ut oſtendat terræ ſoliditatem. Hic Dæmogorgonis filius creditur fuiſſe, & fiſtulam compoſuiſſe ſeptem imparibus calamis, ſimul conjunctis, propter harmoniam cœli. Hunc Arcades colunt, cum univerſæ materiæ dominum appellantes. Vnde à Græcis πᾶν appellatur. ¶ Item Pan Latinè incubus dicitur. Incubi verò ſunt nocturna phantaſmata mortalibus terrorem incutientia. Traditur & cum Cupidine aliquando pugnaſſe, à quo ſuperatus incidiſſe in amorem Syringis ſeu Syringæ virginis, quam quum tranſire Ladonem Arcadiæ amnem non poſſet, nympharū precibus in paluſtrem calamum mutatam vidiſſet, ex hoc ſtatim compoſuiſſe fiſtulam, quæ illius nomine apud Græcos eſt vocata, ſeptem imparibus calamis ſimul junctis. Virgil. 2. Aegloga: Pan primus calamos cera conjungere plures Inſtituit: Pan curat oves, ovĭumque magiſtros.

Pănætĭŭs, παναίτιος, Nicagoræ filius, patria Rhodius, Stoicæ ſectæ philoſophus, Diogenis familiaris & Scipionis Africani præceptor, quem Cicero ſe in Officiis imitari profitetur. Hujus autem hodie celebratur aurea illa ſententia: Vitam hominum ex improviſo aſſidua & propè quotidiana pericula ferre, ad quæ cavenda, oportere animo ſemper eſſe intento, ut ſunt athletę. Sicut enim illi in certamine athletico, caput, manibus oppoſitis, quaſi vallo præmuniunt: ita animum ſapientis adverſus petulantiam injuriarum, ictusque fortunæ debere eſſe erectum, arduum, ſeptum, æqua in re repentina incurſo imparatis, improtectis, nobis oboriatur. Fuit & alter Panætius ſenior, & ipſe Rhodius, cujus multa fit mentio apud philoſophos. Vtriuſq; meminit Suidas.

Pănætōlĭum, παναιτώλιον, Mons eſt Aetoliæ altiſſimus: ita dictus, quaſi totam occupet Aetoliam. Plin. lib. 4. cap. 2.

Pănætōlĭcŭs, ca, cum, adjectivum, ut Panætolicum concilium apud Livium lib. 1. belli Macedonici.

Pānchāĭă, [παγχαία. Germ. Ein Landtſchafft Arabiæ, in welcher Weyrauchbäwm wachſen.] Regio Arabiæ, tota arenoſa, in qua arbores ſponte natæ thus emittunt. Virg. 2. Aen. Totaq; thuriferis Panchaïa pinguis arenis.

Pānchāĕī, Populi, qui, ut Pomponius libro tertio refert, deſerta Sabæ habitant: qui & Ophiophagi vocantur: quòniam ſerpentibus veſcuntur.

Panchale, Inſula una Cycladum, aliàs Amorgus, Steph.

Pandānă, Porta Romæ, quæ anteà Saturnia dicebatur: ita dicta à verbo Pando, quòd ſemper pateret ad res quæ in urbem ferebantur excipiendas. Eadem dicebatur Libera, à Libertate: Autores Pompon. Feſt. & Varro lib. 4. de ling. Lat.

Pandaria, πανδαρεία, Inſula eſt exigua in ſinu Cajetano, diſtās à continente ducentis quinquaginta ſtadiis. Strabo lib. 5.

Pandataria, πανδατερεία, Inſula in Puteolano ſinu, teſte Plinio lib. 3. cap. 6.

Pāndĭŏn, πανδίων, Proprium nomen Erechthei Athenarum regis filii, qui patri ſucceſſit in regno. Hujus filiæ fuerunt Progne & Philomela: quarum Prognen Tereo Thracum regi, cujus ope Ponti regem profligaverat, uxorem dedit. Reliqua vide in dictione PROGNE. Hinc Pandionia, πανδιονία: hoc eſt, Attica: & Pandionius, a, um, idem quod Atticus. Lucanus de Pallade: Et Pandionias quæ cuſpide protegit arces.

Pāndŏră, pandoræ, πανδώρα. Ab Heſiodo fingitur fuiſſe prima mulier à Vulcano Jovis juſſu fabricata, quā ſinguli dii donis ſuis ornaverunt. Pallas enim ſapientiæ donum ei contulit: Venus formæ: Apollo muſices: Mercurius eloquētiæ. Inde dicta fuit Pandora, quaſi omnium donum, vel quaſi ab omnibus donata. vel omnium rerum genere donata. Autor Heſiodus in Theogon. ¶ Eſt & nomen matris Deucalionis; à qua Theſſalia Pandora dicta eſt.

Pāndōræ, πανδῶρες, Populi ſunt in convallibus Indiæ; (ſicut libro ſeptimo, capite ſecundo, ſcribit Plinius) qui ducentis annis vivunt. In juventa capillos candidos habent, in ſenectute nigros.

Pāndōsĭă, æ, πανδοσία, Civitas in Epito ſive Theſprotia, non Procul ab Acheronte amne. Item altera in Lucania Italiæ regione, quæ & ipſa Acheronte quodam fluvio irrigatur, circa quam Alexander Epirota trucidatus eſt. Nam quum Dodonæo oraculo monitus eſſet ut Pandoſiam urbem, & Acheruſiam aquam caveret, ad declinanda fatorum pericula imminentia, peregrinam militiam ſibi ſuſcipiendam ratus, in Italiam trajecit, ignarus & ibi Pandoſiam urbem eſſe, & Acherontem fluvium: ubi vix nave egreſſus, vetuſto à milite eſt transfixus.

Pāndrŏſŏs, pen. corr. πάνδροσος, Filia fuit Cecropis Athenienſium regis, ſoror Aglauri & Herſes: de quibus Ovidius lib. 2. Metamor. Pars ſecreta domus ebore & teſtudine cultos Tres habuit thalamos, quorum tum Pandroſe dextrum, Aglauros levum, medium poſſederat Herſe.

Pănĕus, πανεύς, per ſimplex n, Fons eſt ſub Libano monte, in quem ſi qua natantia projiciantur, in lacu, cui Phiala nomen

est, cuncta reperiuntur. ¶ Est etiam hoc nomine Colchorum fluvius, Bocatio teste, cui oppidum imminet sui nominis, habens post se Heniochorum multimodas gentes.

Pāngæŭs πάγχαιον, Promontoriū est Thraciæ, Bessis conterminum, & Macedoniæ conjunctum, ad cujus radices Nestus amnis desluit. Et in singulari est generis masculini, in plurali generis neutri. Statius: illi Pangæa resultant, Ismaraq;

Pāngæŭs, a, um, ut Arva Pangæa.

Panhormus. Vide PANORMVS.

Panionium, πανιώνιον, ut scribit Herodotus lib. 2, Locus est sacer in Mycale promontorio, ad Septentrionem vergens, communi consensu ab universis Ionibus Neptuno Heliconio dicatus. Hunc in locum quotannis conveniebant Iones, ad peragenda sacrificia, quæ & ipsa Panionia, πανιώνια, dicebantur.

Pānīsci, πανίσκοι, Dii sylvestres, per diminutionem dicti, quasi minutuli Panes, sicut à Satyro Satyriscus inclinatur. Scribit Plin. lib 35, Paniscum fuisse pictum à Tauriseo pictore.

Pānnŏnĭi, [πανώνιοι. Ger. Die Vngarn.] Appellantur à Romanis, quos Græci Paonas, παίονας: vulgus Hungaros vocitat, quorum fama olim formidine totam concussit Italiam, tanquam essent bello insuperabiles. Hi tribus fluviis, Dravo, Savo & Istro, vallantur.

Pānnŏnĭcŭs, ca, cum, παιόνιος, Sueton. in August. Reliqua per legatos administravit, ut tamen quibusdam Pannonicis bellis atque Germanicis aut interveniret, aut non longè abesset. Horum regio, Pannonia, παιονία, dicta est, quæ ab Oriente habet Mœsiam, quę & Servia & Bulgaria dicitur: ab Occidente Noricum. à Septentrione Germaniam & Danubium. Dividitur autem Pannonia in superiorem & inferiorem. Pānonia superior ab Occasu, Norico: à Septētrione, Germania & Istro terminatur: ab Oriente habet Pannoniam inferiorem: à Meridie Illyrium. Hodie hęc Pannoniæ pars *Styria* & *Austria* appellatur, in qua Vienna urbs celeberrima, firmissimumque orbis Christiani propugnaculum. Inferior verò Pānonia à Septentrione Germaniam, Danubiumque: ab Occasu Pannoniam superiorem: à Meridie Liburniam, quam hodie *Sclavoniam* appellant, prospicit; ab Ortu verò Iazyges Metanastas: quem tractum hodie *Septem castra* vocant. Hæc Pannoniæ pars hodie ferè uno nomine *Hungaria* dicitur.

Pānomphæŭs, [πανομφαῖος. Germ. Ein zunam Iovis, alß der aller stimm höre.] Iovis epitheton, à πᾶν & ὀμφὴ, vox sive quòd ab omni lingua colatur, sive quòd omniū voces audiat. Ovid. lib. 7. Metam. Ara panomphæo vetus est sacrata tonanti.

Pānŏpē, es, πανόπη, sive Panopea, πανόπεια, Nympha marina, Nerei & Doridis filia: ita dicta à perspicuitate visus. Virgil. 5. Aen. Phorciq; chorus, Panopeiaq; virgo. Idem primo Georg. Glauco, & Panopeę, & Inoo Melicertæ. Hesiodus in Theogonia: Δωρὶς, ἠ πανόπη, ἠ ὄλιδὼς Γαλάτεια.

Pānŏpŏlĭs, πανόπολις, Oppidum est Aegypti, Panos cultui præcipuè deditum: cujus simulacrum ingens apud illos erat, pudendo supra modum erecto: dextra autem Lunæ flagellum intentans. Hinc fit gentile Panopolites. Nomos quoque vicinus, ab oppidi hujus nomine Panopolites dictus est: de quo Plin. lib. 5. cap. 9.

Pānōrmŭs, [πάνορμος. Vulgò *Palermo*. Ger. Ein Vorgebirg in Sicilien / heist jetzt *Palermo*.] Latinè statio dicitur: quo nomine dicta est Siciliæ insignis civitas, propter multitudinem naviū quæ undique illuc conveniunt. Hæc etiam in neutro genere effertur Panormum. Componitur ἀπὸ τοῦ πάντας τὸς νόους ἀπὸ τοῦ ὅρμου. Est autem ὅρμος, portus pars, sive statio: unde nautæ Hormizare dicuntur, quando navem anchoris & retinaculis instruunt, quò secura sit à repentinis procellis. Hinc fiunt Panormita, πανορμίτης, & Panormitanus, qui ex Panormo est, Ptol. lib. 3. cap. 4.

Pantaces, πανταΐκης, Fluvius est in finibus Italiæ non procul à Gargano monte, juxta Calchantis, & Podalirii sacella: cujus aquæ ad pecorum morbos præsens habēt remedium. Dictus Pantaces, ἀπὸ τοῦ πάσας τὰς νόσους ἀκεῖν: hoc est, à morbis omnibus curandis.

Pantagias, πανταγίας, Fluvius qui quum plenus incederet, totam Siciliam sonitu implebat: post raptum autem Proserpinæ quum Cereri filiam quærenti obstreperet, tacere jussus, paruit numinis voluntati. Hæc Servius in illud Virgil. 3. Aen. vivo prætervehor ostia saxo Pantagiæ. Nomen autem videtur accepisse hic fluvius à nimia rapiditate, ἀπὸ τοῦ πάντα ἄγειν, quod obvia quæq; prosternat atque secum rapiat.

Pānthēă, πάνθεια, Vxor fuit Abradatæ regis Susorum, ut forma ita & castitate insignis: quæ quum à Cyro majore, expugnatis Assyriorum castris capta esset, liberaliterq; ab eo habita, Abradatam virum ad se accersivit, eum per communia lecti fœdera obtestans, ut pro tanta regis in se benevolētia aliquid illi mercedis rependeret. Qua uxoris oratione inflammatus Abradatas cū universis copiis in Cyri castra venit: ubi quum fortiter dimicās mortem oppetisset, Panthea cadaver illius inter tot millia cæsorum agnitum, lectica sua ad ripam Pactoli amnis retulit: ablutisq; ejus vulneribus quum nutrici quid post mortem fieri vellet in mandatis dedisset, capite in mariti pectus inclinato necem sibi conscivit. Vide historiam hanc latiùs apud Xenophontem lib. 7. Pædiæ Cyri.

Pānthĕŏn, [πάνθειον, πάνθεον. Germ. Der Tempel aller Göttern / oder heiligen zu Rom.] Templum Romæ, ut Dion historicus refert: sic dictum, quòd in Martis, Veneris q́ue imaginibus, sub templo constitutis, omnium deorum imagines effictæ erant. Sive quòd templum rotundum sit, cœloq; persimile ut propterea omnium deorum habitatio censeatur. Potest etiam dici Pantheon, summum deorum. Nam πᾶν significat omne (quod sanè in similibus sæpè ad summum spectare solet) & θεῶν deorum. Plin. lib. 36. c. 15: Pantheon Iovi ultori ab Agrippa factum fuisse narrat. Hodie vulgò appellatur *Templum D. Mariæ rotundæ*.

Pānthŏŭs, & per cōtractionem Panthûs, πάνθους, ῦος, Nomen proprium filii Orrei fratris Hecubæ. Vocativum facit Panthu, abjecto s, more Græcorum. Virg. 2 Aen. Quo res summa loco Panthu? quam prendimus arcem? Inde fit Patronymicum Pāthoides, pen. corr. quo usus est Ovid. lib. 15. Metamorph pro Pythagora, qui tempore belli Trojani se Euphorbum Pāthoi filium fuisse gloriabatur.

Pantícapes, παντικάπης, Fluvius est Scythiæ quintus ab Istro, (ut scribit Herodot. libro quarto,) Nomadas à Georgis disterminans.

Pantícapæum, παντικάπαιον, Vrbs maxima ad Bosphorum Cimmerium, cæterarum metropolis, condita ab Aetæ filio, cui Agaëtus Scytharum Rex hunc locum donaverat. Nomen autem accepit à Panticape vicino amne. Meminit hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 12.

Pantomatrium, παντομάτριον Stephano, Oppidum est Cretæ insulæ maritimum, authore Plin lib. 4. cap. 12.

Papæus, Nomen, Herod. teste lib. 4, quo apud Scythias Iupiter vocatur.

Paphages, Rex Ambraciæ. Is quum obviam factus esset leænæ catuli suis stipatæ, ab eadem occisus est.

Paphlagonía, [παφλαγονία. Germ. Ein Landtschafft des mindern Asiæ stossend an *Galatiam*, vnd das Euxinisch Meer.] Regio minoris Asiæ, ad Septentrionale litus versa, supra Galatiam, cujus eam Ptolemæus partem facit: ita dicta, teste Stephano, à Paphlagone Phinei filio. Ejus incolę dicti sunt Paphlagones: ex quibus fuerunt & Heneti, qui per seditionem patria pulsi, & rege Pylemene ad Trojam amisso, Antenorem in Italiam sequuti sunt, & pro Henetis literæ unius immutatione Veneti sunt appellati, autore Livio, libro 1. ab Vrbe condita. Paphlagónia (ut Solinus scribit) à Cyroro monte consurgit porrecta in spatium trium & sexaginta, millium. In ea Mithridates Eupatoriam condidit, quæ subacta à Pompejo, Pompejopolis nominata fuit.

Păphŭs, πάφος, Filius Pygmalionis filii Cilicis ex Eburnea matre. Quum enim olim Pygmalion in Cyprum insulam perveniisset, comperissetq; mulieres omnino libidini obsequentes, cælibem vitam ducere statuit. Porrò quum ingenio valeret, essetq; sculptor insignis, dicitur sibi ex cādidissimo ebore muliebre sculpsisse simulacrum, omnis venustatis, formæque numeris (quoad fieri potuit) absolutum. In quo quum homo ingeniosus artem suam miraretur: in ejus amorem incidit, oravitq; Venerem, quæ summa cùm veneratione id temporis in Cypro celebrabatur, ut uxorem sibi concederet statuæ suæ eburneæ simillimam. Quibus precibus à Venere exauditis, Pygmalion domum rediēs statuam suam animatam invenit, servatisq; iisdem lineamentis, eodemq; candore, in formosissimam virginem transformatam. Cujus postea concubitu usus, ex ea Paphum filium suscepit, qui & patri in regno successit, condiditq; urbem in Cypro, quam de suo nomine Paphum appellavit: constructa etiam in eo templo & ara in honorem Veneris, cui diu solo thure sacrificatū est. Virg. lib. 10. Aen. Est Amathûs, est celsa mihi Paphos, atque Cythera, &c. ¶ Inde Paphius, a, um: unde & Paphia Venus dicta est, quòd apud Paphum coleretur.

Papía, [Vulgò *Pavia*. Germ. Pavey.] Civitas Insubrum, Ticinum, πάουις Ptolemæo appellata, olim Ostrogothorum & Longobardorum regum sedes.

Pāpĭnĭānŭs, παπινιανὸς, Iurisconsultus, Severo principi gratissimus, Scævolæ discipulus, cui in advocatione fisci successit. Is est cui filios suos Severus moriens commendavit: deinde ab Antonino Caracalla securi percussus. Causa necis traditur, quòd Caracalla, interfecto fratre Geta, ei mandaverit ut & in Senatu, & apud populum faciuus dilueret: illum autem spondisse, non tàm facilè parricidium excusari posse q tàm fieri. Spartian.

Papinius Statius, Neapolitanus inter heroicos poētas relatus, haud ignobili genere ortus est. Quidam scribūt majores

ejus

ejus oriundos esse Epiro, diuq; versatos Sellis non sine admiratione ingenii & probitatis. Patrem Papinũ habuit, qui ob insignem eruditionem, egregiasq; virtutes Neapoli civitate donatus est, in qua Statius Papinius poëta natalem suum habuit. Edidit multa & varia poëmata, Thebaidem libris duodecim, quos consecravit Cæsari Domitiano. Prætereà opus Sylvarum. Postremò Achilleida aggressus, morte præventus tantùm reliquit inchoatam. Ex Crinito.

Papitium, πάπιθον, Vrbs est Paphlagoniæ: à qua fit gentile Papitius, παπίθιος, Autor Stephan.

Pāppŭs, πάππος, Philosophus Alexandrinus, scripsit de situ orbis: de fluviis Africæ: & commentarios in Ptolemæum.

Paprimis, παπρίμις, Ægypti oppidum. Cujus civis Paprimites, παπριμίτης, Stephan.

Păpўrĭŭs, A velocitate Cursor dictus, qui Dictator creàtus adversus Samnites, quum se adversis ominibus progressum esse sensisset, ad auspicia repetenda Romam rediens, edixit Fabio Rutiliano magistro equitum, quem exercitui præfecerat ne manus cum hoste consereret. Sed quum ille opportunitate ductus pugnasset, ac vicisset, reversus eum ferire securi voluit: ille in urbem confugit: ubi quum nec supplices Tribuni satis eum tueri auderent: victus tandem Dictator pòpuli precibus, miserique parentis lacrymis, supplicium ei remisit: paucisq; pòst diebus ducto de Samnitibus triumpho, Dictatura se abdicavit. Vide Liv. lib. 9. ¶ Lucius Papyrius Cursor, superioris filius, de Samnitibus secundum patrem omnium pulcherrimam victoriam reportavit: ædemq; Fortunæ de manubiis faciendam locavit. ¶ Papyrius Crassus, quum Privernates intra mœnia fugasset, ac pro rebus benè gestis triumphus ei negaretur, in mõte Albano triumphavit, & pro laurea usus est myrtea corona. Valer. lib. 4. ¶ Papyrius Carbo, cum dentibus natus, ut scribit Plin. lib. 7. cap. 16. ¶ Papyrius prætextatus, nobilis adolescẽs, ex eo cognomen adsecutus, quòd in prætexta & adolescentia magnæ indolis atque ingenii specimen dedit. Quum enim à patre duceretur in Curiam, in eaq; fortè arcana quædam tractarentur, domum reversus, interrogatus à matre quídnam in Senatu esset actum: Vt duæ (*inquit*) uni nubere possint. Qua re inter matronas sparsa, manè gregatim ad Curiam concurrunt, multò equius esse clamitantes, duobus unam nubere. Cujus clamoris causa tandem intellecta, Senatus Papyrii in ætate taciturnitatem admiratus, soli in posterum ex æqualibus aditum concessit in Senatum. ¶ Papyrius item alius fuit, qui quum Publium quendã adolescentem nobilem ære alieno sibi devinctum, & in servitutem adjudicatum haberet, fœdoque ejus amore captus, generosum animum ad turpe obsequium nulla ratione posset inflectere, caq; de causa adolescentulum multis, & plagis, & cõtumeliis afficeret, re in Senatu cognita, in carcerem conjectus est, cautumq; est ne quis in corpora libera ob æs alienum quippiam in posterum juris haberet. Simile quiddam refert Valer. lib. 6. cap. 1, de T. Veturio, & Cælio Plotio.

Paradísus, Vide in APPEL.

Paræsus, Vrbs condita à Paræso Minois cognato, Steph.

Paræsus, Vrbs condita à Paræso Minois cognato, Steph.

Paræthonium, παραιθόνιον, Libyę Marmaricæ oppidum est, stadiis ferè noningentis distans à Catabathmo. Alio nomine Ammonide dicitur. Habet portum ingentem, XL. ferè stadiorum. Autor Strabo lib. 17.

Părætŏnĭŭs, a, um, adjectivum. Lucan. lib. 3: Vsque Paræthonias Eoa ad littora Syrtes. Silius item lib. 3: Perque Parętoniæ celebratum littora Syrtis. Ab hujus oppidi nomine etiam Paræthonium appellatum est coloris quoddam nativi genus, quod circa hanc urbem in littore solet inveniri, ex spuma maris, ut creditur, cum limo solidata: unde & minutæ conchulæ plerunque in eo inveniuntur. Autor Plin. lib. 35. cap. 6.

Paralus, Vide in APPEL.

Parapotamía, παραποταμία, Regio Asiæ, Tigri fluvio proxima: unde & nomen accepit. Vide Plin. lib. 6. cap. 28.

Părcæ, arum, [Germ. Die drey Göttin von welchen die Poëten gedichtet haben / daß sie einem jeden die zeit seines Lebens: Item sein glück oder unfahl bestimmen.] Dictæ sunt à Parco, per contrariam significationem, quòd nemini parcant. μοῖραι αἶσαι, Ideò tres esse Parcas arbitrantur: quoniam tria sunt tempora in quibus omnia evolvuntur. Varro à partu, unius literæ mutatione deduci putat: quoniam ut (scribit Hesiodus) nascentibus hominibus bonum, malumq; conferre censeantur. Iuven. Satyr. 9: Hęc exempla para fœlicibus: at mea Clotho, Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter. Harum nomina erãt Clotho, Lachesis, & Atropos, quas Cicero Erebi & Noctis filias fuisse scribit, & easdem cum Fatis fuisse existimatas: Vnde & illud Cleanthis: Ducunt volentem fata, nolentem trahunt. Finguntur vitæ hominum pręesse, & nendo eam ducere. Quapropter lanificas sorores appellat Mart. lib. 6: Si mihi lanificæ ducunt non pulla sorores Stamina, nec surdos vox habet ista deos. Apulejus. Tres Parcæ tria fata sunt numero, cum ratione temporis faciẽtia, si potestatem earum ad ejusdem similitudinem temporis referas. Nam quod in fuso perfectum est, præteriti temporis habet speciem: & quod torquetur in digitis, momenti præsentis indicat spatia: & quod nondum ex colo tractum est, subactumq; cùra digitorum, futuri & consequentis seculi posteriora videtur ostendere. Lachesim dictam esse putant à λαγχάνω, quod Græcè sortior significat. Atropon: quia verti: hoc est, mutari aut flecti non possit, ab α privativa particula & verbo τρέπω, quod est verto. Clotho: quoniam contorta & convoluta omnia teneat: à verbo Græco κλώθω, quod significat neo, vel circumvolvo.

Părentĭum, παρέντιον, Istriæ oppidum est, cujus meminit Ptolemæus libro 3. cap. 1. Hinc Parentinus, gentile. παρεντῖνος, Stephanus.

Părĕtācēnī, παρετακηνοί, Populi Mediç, aut certè Mediæ finitimi juxta Elymæos, montium incolæ, & latrocinio victum quæritantes. Meminit horum Herodotus lib. 1, & Strabo lib. 11, & 16.

Paretonium, vide PARAETONIVM.

Părĭēdrēs, παρειδρης Ptolemæo, Pars Tauri montis, in finibus majoris Armeniæ, ex qua Absarus fluvius oritur. Autor Plin. lib. 6. cap. 9, & lib. 5. cap. 27.

Parienna, παρίεννα, Ptolæmeo libro secundo, capite 11. Germaniæ urbs.

Parilítium, vide in APPELL.

Părĭs, Paridis, [πάρις. Germ Ein Sohn des Königs Priami so die schön Helenam aus Griechenland entführet hat.] Priami Trojanorum regis, & Hecubæ filius, alio nomine Alexander appellatus. Cujus matri, quum illa se facẽ ardentem părere somniasset, conjectores responderunt fore ut filius, quem in utero gestabat, causa esset Trojani excidii. Qua re cognita, Priamus puerum, ubi primùm fuit natus, Archelao servo exponendum tradidit. Contrà Hecuba tum materno affectu, tum infantis forma commota, curavit ut furtim nutriretur à pastoribus in Ida monte. Vbi quum adolevisset, Oenonem virgunculam amavit, & cõpressit, susceptoq; ex ea duos filios. Porrò quum in dirimendis controversiis esset æquissimus, maximam justitiæ famam sibi comparavit, adeò ut orta inter deas, Iunonem, Palladẽ, & Venerem disceptatione de forma propter aureum pomum à Iove cœlitùs demissum, in quo scriptum erat: Detur pulcherrimæ: judex sit ab iis constitutus. Quas quum vidisset nudas, sententiam secundum Venerem tulit, quæ pulcherrimam fœminarũ illi uxorem promiserat, neglecto regno quod pollicebatur Iuno, & contempta, quam Pallas offerebat, sapientia. Prætereà quum esset fortissimus in agonali certamine, quod ad Trojã agebatur, cùm alios omnes superavit, tùm ipsum etiam Hectorem: qui quum iratus quòd ab imbecilliore vinceretur, gladium in eum stringeret, pastorem esse eum putãs, Paris illi aperuit, se ejus fratrem esse germanum: quod & allatis crepundiis probavit, quum adhuc sub pastorali habitu lateret. Sic igitur cognitus, à patre receptus est. Deinde cõstructis viginti navibus per speciem legationis ad repetendam Hesionem, in Græciam missus est: ubi à Menelao, hospitio est susceptus. Verùm quum ille necessaria de causa in Cretam navigare cogeretur, Paris sibi occasionem rei benè gerẽdæ oblatam ratus, Helenam quam mutuo amore deperibat, rapuit, & in Asiam abduxit. Alii tradunt in Græciam venisse absente Menelao, Helenesque pulchritudine captum, Spartam expugnasse, illamque etiam renitentem, & omnes regios thesauros rapuisse, & ob id postea Helenam dignam visam esse, quæ à viro, atque adeò à tota Græcia tantis opibus repetetetur. Ita Helenæ raptum esse deinde secutum bellum Trojanum, in quo singulari certamine cum Menelao congressus, quum penè vinceretur, à Venere pugnæ subtractum. Postremò Hectore & Troilo fratribus occisis, quum ipse sumpto arcu & sagittis quibus plurimùm valebat, Achillem sub prætextu desponsandæ Polyxenæ sororis in templo Thymbræi Apollinis interfecisset, cum quoque à Pyrrho, sive (ut aliorum est opinio) à Philoctete esse interfectum: post cujus mortem Helenam Deiphobo nupsisse. Ovid. in Epistol. Bella gerant alii, tu Pari semper ama.

Parĭsĭi, Parisiorum, [Vulgò *Paris*. Germ. Die Parîser in Franckreich.] Populi sunt inter Celtas ad Sequanam fluvium, inter Senones & Bellovacos: quorum caput est Lutetia, optimarum omnium disciplinarum parens, olim in Sequanæ insula sita: hodie verò prolatis idẽtidem pomœriis tantopere aucta, ut nulli potentissimarum urbium meritò debeat pòsthaberi. Vide Cæsarem lib. 6. Comment. & Ptolem. lib. 2. cap. 8.

Părĭum, πάριον, Troadis oppidum ad Propõtidem, teste Strabone lib. 13. à Milesiis, Erythræis, Parilsque conditum, juxta quod, teste Plin. lib. 7. cap. 2, Gentes fuerunt quæ Ophiogenes vocantur, serpentum ictus levare solitæ, & manu imposita venena extrahere corpori, quorum etiam sua ætate paucos, reliquos fuisse, autor est Varro, saliva sua serpentum ictibus mẽderi

deri ſolitos. In eodem oppido, teſte Plin. lib. 16. cap. 5. Cupido nudus fuit par Veneri Gnidiæ nobilitate & injuria.

Părĭŭs, paria, parium, πάριος, adjectivum: Vnde Parius lapis, ſive Parium marmor, quod candidum erat, & ſculpturis aptiſſimum. Virg. 1. Aeneid. Par úsve lapis circundatur auro.

Pārmă, nomen eſt fluvii, à quo Parma urbs in Inſubribus celeberrima appellata eſt. Hæc patria fuit Caſſii Poëtæ, & Macrobii, viri ingenio & doctrina præſtantis.

Pārmĕnĭdēs, παρμενίδης, Eleates philoſophus, Xenophanis auditor, atq; amicus, à cujus nomine Plato Dialogum, quem de Ideis cõſcripſit, Parmenidem appellavit. Hic carmine Phyſiologiam expreſſit, ſicut Empedocles & Heſiodus, duplicemque eam eſſe dixit: unam quæ veritate conſtaret, alteram quæ opinione. Primus deprehenſiſſe dicitur eundem eſſe Luciferum & Heſperum: alii Pythagoram dicunt. Autores Suidas, & Diogenes Laërtius. Hic cenſuit ſempiternum atque immobile eſſe univerſum, quod maximè unum ſecundùm veritatem rerum ſubſiſtat: ſolum enim eſſe ſimplex, & intrepidum, atque ingenitum: generationem verò eorum eſſe quæ falſa exiſtimatione videntur eſſe, quum nõ ſint. Senſus autem ſemovendos à veritate putat. Affirmat enim, ſi quid eſt præter ens, id eſſe non ens. Non ens autem, non eſſe in rebus, & ſic ens viventium ſibi relinquitur: terram verò denſioris aëris defluxu factam arbitratur.

Pārmĕnĭo, παρμένιων, unus fuit ex præcipuis amicis Alexandri Macedonis, qui eum in Aſiaticam expeditionem eſt ſecutus, cujus frequens eſt mentio apud Curtium.

Pārmĕno, parmenonis, παρμένων, Perſonæ Comicæ nomen apud Terentium in Evnucho, ἀπὸ τοῦ παραμένειν: hoc eſt, à diutius commorando (ut videtur) impoſitum.

Pārnāſſŭs, gemino ſ, (nam apud Stephanum & Suidam legitur παρναασσὸς) mons eſt in Phocide, ut autor eſt Plin. lib. 4. c. 3, & Strabo lib. 8, & 9: [Germ. Ein hoher Berg in *Phocide, Baccho* vnd dem *Apollini* zugeeignet] duos vertices habens, quorum unum Thitorea vocari: alterum Hyampeum, Herodotus in Vrania tradit. Cithæron autem & Helicon, quos Servius malè putavit eſſe Parnaſſi juga, montes ab hoc diverſi, & disjuncti ſunt, ita ut Helicon à Parnaſſo circiter quindecim paſſuum millia: Citheron verò triginta diſtet. Eſt autem (ſicut docet Strabo) Helicon Parnaſſo æmulus & altitudine, & circuitu. Quinetiam Muſis natale ſolum in nemore Heliconio ſcriptores aſſignant. Cyrrha verò & Nyſa, quas nonnulli etiam tradiderunt eſſe Parnaſſi vertices, nomina ſunt civitatum Cyrrha ſub Cyrrhi rupe Parnaſſi, in planitie mare verſus, locata eſt: Nyſa verò, non in Parnaſſo, ſed in felici Arabia ſita eſt: in qua quum Bacchus nutritus eſſet; in ejus memoriam ipſe poſtea aliam in India condidit. Eſt igitur Parnaſſus mons Phocidis, ſacer Baccho & Apollini. Ovid. 1. Metamorph. Separat Aonios Actæis Phocis ab arvis Terra ferax. Mox addit: Mons ibi verticibus petit arduus aſtra duobus, Nomine Parnaſſus, ſuperatq; cacumine nubes. Lucan. lib. 5: quãtum ſemotus Eoo Cardine Parnaſſus, gemino petit æthera colle. In hoc monte rupes vel majeſtate numinis, vel ſitu ipſo horrorem viſentibus incutit, undique ferè præceps in formam theatri: Hîc eſt, Apollinis Delphici templum, hic fons Caſtalius, Muſis ſacer. Hîc habitavêre Pieres, natio Thracia: unde Pierius mons, & Pierides Muſæ, ſub Parnaſſo habitaverunt Hyantes populi: Vnde aquam Parnaſſi fontis, Hyantida dicunt. Hîc fontes Atticam verſus, Hippocreno & Aganippe.

Pārnāſſĭăs, Parnaſſia, parnaſſium, παρνάσιος, παρνασσίς. Virg. 7. Aeglog. Nec tantùm Phœbo gaudet Parnaſſia rupes.

Pārnŭs, πάρνης, Nauta fuiſſe fertur pauperculus, qui ob amiſſam naviculam, cum obviis quibusque litigabat. Hinc adagium: Diſceptare ob Parni ſcaphulam: id eſt, ob res minutulas multũ movere litiũ & querelarum. Eraſmus ex Diogeniano.

Paropamiſadæ, παροπαμισάδαι, populi Aſiæ, qui (ſicut refert Ptolemæus) ab Oriente, parte Indiæ: ab Ocaſu, Arabia terminantur: à Meridie, Arachoſia. Meminit horum & Plin. lib. 6. cap. 20. & 23.

Părŏs, [πάρος. Germ. Eine auß den Circkel Inſſen des Aegeiſchen Meers.] Inſula eſt una ex Cycladibus, quæ à Delo triginta quinque millibus diſtat, ex quo Parius lapis advehi ſolet, colore candido, & ſtatuis exculpendis aptiſſimus. Virgilius libro tertio: Olearon, niveamque Paron, ſparſasque per æquor Cycladas.

Pārrhăſĭă, παρράσια, Regio in Pelopõneſo, alio nomine dicta Arcadia, Lycaonis patria. Vnde Parrhaſius, a, um, παρράσιος, παρρασιώτις, pro Arcadico. Virg. 8. Aen. Hinc lucum ingentem, quem Romulus acer Aſylum Rettulit, & gelida monſtrat ſub rupe lupercal, Parrhaſio dictum Panos de more Lycæi. In ea mons eſt Lycæus, in quo bicornis Fauni templum fuit, à quo Lycæa ludicra illi ſacrata, nobis Lupercalia dicta. Ovid. lib. 2. Faſt. Quid vetat Arcadico dictos à monte Lupercos? Faunus in Arcadia templa Lycæus habet.

Pārrhăſĭs, παρράσις, Patronymicum eſt fœmininum à Parrhaſia. Hinc Parrhaſis urſa apud poëtas pro Polo arctico, quòd Calliſto, quam à Iove compreſſam atq; in hoc ſignum cõverſam fabulantur, Lycaonis Parrhaſiæ: hoc eſt, Arcadiæ, regis filia dicta ſit. Lucan. lib. 2: ſed nocte ſopora Parrhaſis obliquos Helice quum verteret axes.

Pārrhāſĭŭs, παρράσιος, Nomẽ pictoris Epheſii, qui cum Zeuxide in certamen picturæ deſcendit: & quũ ille detuliſſet uvas pictas tanto ſucceſſu, ut in ſcenam aves advolarent: ipſe detuliſſe linteum pictum traditur, ita veritate repreſentata, ut Zeuxis alitum judicio tumens, flagitaret tandem remoto linteo, oſtendi picturam: atq; intellecto errore concederet palmam ingenio pudore: quoniam ipſe aves fefelliſſet: Parrhaſius autem ſe artificem. Hic primus ſymmetriam picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venuſtatem oris expreſſit. Autor Plin. lib. 35. cap. 10. Horat. lib. 4. Carmin. Quas aut Parrhaſius protulit, aut Scopas, Hic ſaxo, liquidis ille coloribus, &c.

Pārthĕnĭŭs, παρθένιος, Mons Arcadiæ, teſte Plinio lib. 4. ca. 6. Ita dictus à virginibus, quæ in ea Veneri frequenter ſacra facere ſolebant. ¶ Eſt & Parthenius, παρθένιος, fluvius Paphlagonum. Ovid. lib. 4. de Ponto: Partheniusque rapax, & volvens ſaxa Cynapes. ¶ Parthenius item, Poëta Nicæus, ut ait Suidas, Elegiarum, variique carminis ſcriptor: à Cinna in bello Mithridatico captus, deinde ob illius ingenium manumiſſus. Vixit uſque ad Tiberium Cæſarem, qui, teſte Tranquillo, ejus ſcriptis admodum delectabatur. Hujus Parthenii locos Virgilius quandoque mutuatur, cujuſmodi eſt illud: Glauco, & Panopeæ & Inoo Melicertæ. Autor Gellius. ¶ Fuit item alter Chius genere, filius Theſtoris, qui vocabatur Chaos, ex Homeri Poëtæ poſteris. Scripſit verſus in laudem patris Theſtoris. Suidas.

Pārthĕnĭŭs, adjectivum: ut Saltus Parthenii, Virg. 10. Aeglog. Luſtra Parthenia, apud Claudian. 2 de Rap.

Pārthāon, pen. prod. Pater Oenei regis Aetoliæ, apud Ovid. 9. Metam. in principio.

Parthĕnŏpæŭs, pen. prod. παρθενοπαῖος, Martis & Menalippes filius fuit, teſte Servio, qui in bello Trojano periit. Virg. 6. Aeneid. Hic illi occurrit Tydeus, hic inclytus armis Parthenopæus, & Adraſti pallentis imago.

Pārthĕnŏpe, παρθενόπη, Vna Sirenum, quæ præ dolore, quòd prætereuntem Vlyſſem cum ſociis in ſcopulos cãtu pellicere non potuiſſent, in mare ſe præcipitaverunt. Harum alię alia in loca. Parthenope autem eo delata eſt, ubi poſtea cõdita Neapolis eſt, præclara urbs Cãpaniæ, quæ ab ejus nomine etiam Parthenope eſt appellata. Neapolim autem poſtea dictam fuiſſe hanc urbem nonnulli putaverunt, quòd ab Auguſto ſit inſtaurata: quod falſum tamen eſt. Nam etiã apud Lycophronem, qui Ptolemæi Philadelphi temporibus multis ante Auguſtum annis claruit, Neapolis hæc urbs appellatur: & cives ipſi, Neapolitani, quos ſcribit quotannis ad tumulum Parthenopes faces tuliſſe. Veriſimilior eſt eorum opinio, qui hanc urbem à juventute Cumana conditam tradunt, qui forte quum in eo loco Parthenopes corpus in veteri monu[illegible]to conditum reperiſſent, nomen ejus urbi indidêre. Sed p[illegible]quam loci ubertate atque amœnitate majorem in modu[illegible] frequẽtari civitas cœpit, veriti ne Cumę deſererẽtur, diruendi Parthenopem conſilium inivêre. Quo facto, mox immani peſtilentia vexati, oraculo moniti ſunt, ut urbem inſtaurarẽt, Itaque ſubitò reſtitutam, Neapolim: hoc eſt, novam urbem vocavêre. Hinc Parthenopæus, a, um, παρθενοπαῖος.

Pārthĕnŏpŏlis, παρθενόπολις, Oppidum Thraciæ, teſte Plinio lib. 4. cap. 11, Stephanus Parthenopolim in Macedonia collocat, dictamque putat à filiabus Geraſti filii Mygdonis, quæ quum agreſtes & inhumanæ eſſent, pater ut eas ad civiliorem vitam traduceret, civitatem hanc earum gratia condidit. ¶ Eſt item Parthenopolis, Bithyniæ oppidum apud Plinium lib. 5. cap. 32.

Pārthĭă, [παρθυαία Stephano. Germ. Der Parther Landtſchafft gelegen in Aſſyrien.] Regio Aſſyriæ, à qua Parthi. πάρθοι, πάρθιοι, παρθυαῖοι. Fuit hæc olim gens Scythica, quæ poſtea ad Medos profugit: unde & nomen acceperunt. Nam Parthi lingua Scythica exules dicuntur: autor enim eſt Iuſtin. lib. 22. ab exulibus Scytharum, Parthorum imperium fuiſſe deductum. Horum regna duodeviginti fuiſſe teſtis eſt Plin. lib. 6. cap. 15. Ab Ortu habet Arios: à Meridie Carmaniam: ab Occaſu Medos: à Septentrione Hyrcanos.

Parthĭnī, Populi ſunt Macedoniæ provinciæ. Plin. lib. 4. c. 23, in deſcriptione Macedoniæ.

Paryſătis, παρυσάτις, Xenophon, Plutarchus, Cyri filia, & Artaxerxis mater.

Pāsĭphăē, per quatuor ſyllabas, πασιφάη, Filia Solis, & uxor Minois regis Cretæ, quam fabulæ ferũt Tauri amore captam fuiſſe, Dædaliq́ue operâ, qui ligneæ eam vaccæ incluſit, voti

compotem

compotem factam, Minotaurum peperisse, media parte hominem, reliqua taurum referentem: quod monstrum postea in Cretensi labyrintho Theseus dicitur interfecisse, Ariadnes ope adjutus. Servius Minois scribam fuisse tradit nomine Taurum, cum quo Pasiphaë mutuo ejus amore capta, in Dædali ædibus concubuit. De hac Virg. 6. Aeglog. Et fortùnatam, si nunquam armenta fuissent, Pasiphaën, nivei solatur amore juvenci.

Pāsĭtĕlēs, παστέλης, Insignis statuarius fuit, & artis plasticæ peritissimus: de quo vide Plinium lib. 35. cap. 12.

Pāsĭthĕă, πασιθέη, Una ex tribus Gratiis, quam alii Euphrosynen vocant. Statius: Non hoc Pasithee blandarum prima sororum.

Pāsĭthŏē, πασιθόη, Nomen est nymphę marinæ, Nereï & Doridis filiæ, autor Hesiodus in Theogonia.

Pasĭtĭgris, Tigris amnis appellatur, ea in parte qua duo ejus alvei confluunt. Plin. lib. 6. cap. 27: Tigris citra Seleuciam Babyloniam CXXV. M. pass. divisus in alveos duos: altero Meridiem ad Seleuciam petit, Mesenem perfundens: altero ad Septentrionem flexus, ejusdem gentis tergo, campos Cauchas secat. Vbi remeavêre aquæ, Pasitigris appellatur.

Pāssălŭs, πάσσαλος, & Achemon Cercopes fuêre filii Sennonidis mulieris fatidicę, qui cum nullo non injuriarum genere in obvium quenque debaccharentur, à matre admoniti sunt ut sibi à Melampygo caverent. Evenit deinde ut Hercules sub arbore quadam dormiret, armis in eandem reclinatis. Accesserunt Cercopes fratres, eumq; dormientem ipsius armis aggredi tentarunt. At ille protinùs insidias sentiens, correptos ac vinctos, de clava suspendit leporum ritu, & ad eum modum gestabat. Pendentes itaque capitibus deorsum demissis, posticum Herculis nigris pilis horridum atque hispidum intuiti, non Lydorum more lævę ac depilatum, materni moniti memores, ea de re inter se confabulabantur. Quod simulac audivit Hercules, cognominę delectatus, & in risum solutus, vinculis eos liberatos dimisit.

Pāstŏphŏrī, penult. corr. παστοφόροι, Sacerdotes sacrosancti Aegyptiorum, honoratiores cæteris. Dicti quòd ferant pallium Veneris, cui nomen est Pastos: à quo & ipsa Venus παστοφόρος dicta est.

Pastophorium, Vide in APPEL.

Pătălŭs, πάταλος, Insula vicina Cariæ, apud Stephanum. Gentile est Patalius.

Pătără, pen. cor. πάταρα, Vrbs Lycię, ubi Apollo dabat responsa sex hybernis mensibus, ut tradit Servius. Dicta à Pataro Apollinis filio ex Lycia Xăthi filia: vel ab alio Pataro Lapeonis filio. ¶ Hinc Pataræus, a, um, παταρεῦς. Stat. lib. 1. Theb. Phœbe parens, seu te Lyciæ Pataræa nivosis Exercent dumeta jugis. Ovid. 1. Metam. -mihi Delphica tellus, Et Claros, & Tenedos, Pataræaq; regia servit.

Pătăvĭum, πατάβιον, πατάυιον, Longè clarissima Venetorum ditionis atque imperii urbs in Italia, quæ alio nomine dicitur Padua, ab Antenore condita, cujus meminit Plin lib. 3. cap. 19. & Ptolem. lib. 3. cap. 1. Extat hodie in eadem urbe Antenoris sepulchrum vetustissimum cum hujusmodi inscriptione, quæ ob nimiam vetustatem vix legi potest: Inclytus Antenor patriam vox visa quietem, Transtulit huc Henetos, Dardanidumque fugas: Expulit Euganeos, Patavinam condidit urbem: Quem tenet hic humili marmore cæsa domus. Virg. lib. 1. Aen. Hic tamen ille urbem Patavi, sedesque locavit. ¶ Alia ejusdem nominis urbs Ptolem. in Ponto, sive Bithynia, quæ hodie vulgò *Poline* dicitur. Vide PADVA.

Pătērnĭānă, Ptolemæo lib. 2. ca. 6. oppidum Carpentanorum in Hispania Tarraconensi.

Pătmŏs, [πάτμος. Germ Ein Insel auß den Cycladibus, in welche S Johannes der Evangelist ist verschickt worden.] Insula in mari Aegæo, quæ (ut Plinius scribit lib. 4. cap. 12.) patet circuitu triginta millibus passuum. In hac Iohannes Apostolus exul Apocalypsim scripsit.

Pătĭrāmphēs, πατιράμφης, Nobilis Persa, Otanis filius, & auriga Xerxis. Herod. lib. 7.

Patizithes, παντζίθης, Vir Persa magnus, qui Smerdim fratrem suum similem Smerdi fratri Cambysis Persarum regem declaravit. Fuit enim præfectus Cambysis apud Persas. Vide Herodot lib. 3.

Pātræ, trarum, πάτραι, Civitas in Achaia propriè dicta juxtà Olenum, quam Pausanias Aroën dici priùs solitam affirmat: mox à Patræo, mœnibus ampliatis nomen accepisse, quod nunc habet. Hujus meminit Plinius lib. 4. cap. 4. Ovid. lib. 6. Metam. Messeneque ferox, Patræque, humilesque Cleonæ: de Patris scribit Thucydides, lib. 6.

Pātrĭānŭs, a, um, πατρεάτης, deductum nomen à Patris Achaiæ oppido, ad Occasum Peloponnesi sito, non procul ab Oleno. Cicero Thermo: Vt obtineat id juris in agris, quod ei Patriana civitas decrevit, & dedit.

Patrasis, πάτρασις, Vrbs Pontica, teste Stephano: à qua deducitur gentile Patrasides, πατρασίτης.

Pātrŏclīdēs, πατροκλείδης, Proprium nomen assentatoris Philippi Macedonum regis.

Patroclus, πάτροκλος, Menœtii filius & Steneles, qui occiso per ludum Astragalorum Cleonymo: seu (ut aliis placet) Aeane Amphidamantis filio, solum vertens, in Phthiam venit, ubi à Peleo propter generis propinquitatem susceptus est, & unà cum Achille apud Chironem educatus, cum eodem arctissima amicitia junctus vixit. Postea etiam cum Achille ad expeditionem Trojanam profectus est, ubi armis Achillis indutus, cum Hectore pugnans, ab eodem confossus, occubuit. Quod quum resciviſſet Achilles, tametsi propter ereptam sibi ab Agamemnone Briseida bello abstinere omninò constituisset, nihilominus mutato proposito, acceptis etiam à Thetide matre armis à Vulcano fabricatis ab bellū rediit, nec priùs quievit, quàm socii mortem est ultus.

Pătūlcĭŭs, dictus est Ianus, quòd tempore belli, portæ templi ejus paterent. Macrob. lib. 1. Saturn.

Pāulŭs, li, παῦλος, Latinè modicus, Græcè *quietus*. Nã παῦλα quies dicitur. Hoc nomine dictus L. Aemilius, qui in prælio Canensi pro patria occubuit. ¶ Et qui multò fortunatior patre victum Persea Macedonum regem in triumphum vexit. ¶ Est & Paulus, a, um, adjectivum, à Parum, quo rarissimè usi sunt autores, nisi in ablativo. Plaut. in Bacch. Pacisci cum illo paula pecunia potes. Terent. in Andr. Dum in dubio est animus, paulo momento huc illuc impellitur. Idem in Adelph. -scilicet Ita eos meo labore eductos maximo, hic fecit suos Paulo sumptu.

Pāusānĭās, παυσανίας, Cleombroti filius Lacedæmonius imperator, qui unà cum Aristide Athenienſi vicit Mardonium Medum Xerxis regis generum apud Platæas, cum ducentis peditum millibus electis, & viginti equitum millibus, haud ita magna manu. Et quum multum incremēti Lacedæmoniis adjecisset, in mores Asiaticos labi sensim cœpit. Deinde eousque amentiæ dicitur tandem progressus, ut cum Xerxe pacisceretur, se illi imperium Lacedæmoniorum proditurum esse; si filiam sibi in matrimonium dedisset. Quo nomine in judicium vocatus in templum Minervæ confugit, ubi interfectus est, cadaverque ejus in barathrum abjectum. Autor Thucidides lib. 2. ¶ Fuit & Pausanias nomen autoris Græci scriptoris, qui floruit Hadriani & Antonini temporibus. Scripsit Chronica Laconica, de Amphyctionibus, & Lacedæmoniorum feriis. Autor Suidas. ¶ Alius præterea fuit Pausanias Macedo adolescens, qui quum primis pubertatis annis stuprū ab Attalo per vim esset passus, & quod deterius est, omnibus etiam convivis veluti scortum ad stuprum oblatus, de tanta injuria ad Philippum Macedonum regem querelam detulit, illatiq; probri ultionē postulavit: verùm quū se etiam à rege irrideri videret, iram in eum convertit, ultionemque quam ab inimico non potuerat, ab iniquo judice exegit. Autor Diodorus & Iustinus. ¶ Pausanias Cæsariensis, Grammaticus æqualis Aristidis, scripsit de cōstructione librum unum; Problematum item unum, quem inter malos Rhetores recenset Philostratus in Vitis Sophistarum. Autor Suidas.

Pāusĭās, παυσίας, Nomen pictoris Sicyonii. Plin. lib. 35: Inter pictores (*inquit*) Pamphilus docuisse traditur Pausiam Sicyonium, primùm in hoc genere nobilem. Inter omnia hujus opera præcipuæ admirationi fuit tabula quædam, qua Glyceram municipem suam à se amatam, sedentem pinxit, & coronas ex floribus nectentem: quod opus ex argumento Stephanoplocon appellavit

Pāusĭăcŭs, a, um, adject: Horat. 2. Ser. Satyr. 7: Vel cum Pausiaca torpes insane tabella: hoc est, tabula à Pausia depicta.

Pausilypum, παυσίλυπον, Villa est Campaniæ, ab amœnitate dicta, ἀπὸ τοῦ παύειν τὴν λύπην: hoc est, à curæ, mœrorisque cessatione. Plin. lib. 9. cap. 53. Pausilipum, villa est Campaniæ, haud procul Neapoli. Idem lib. 3. cap. 6. Inter Pausilipum & Neapolim Megaris.

P ante E.

Pĕcūsĭum, Palatii regio urbis Romę, quam Romulus obversam posuit ea parte in qua plurimū erat agri Romani ad mare versus, & qua mollissimè adibatur urbs. Festus autor est, & indicat Varro lib. 4 de ling. Lat. Nonnulli legunt Petusium.

Pĕdæŭs, fuit Antenoris filius nothus, πεδαῖος, Homerus libro Iliad. 5.

Pēdăsŭs, πήδασος, Fuit, teste Homero lib. 6. Iliad. Bucolionis maximi filiorum Laomedontis filius. ¶ Est & ejus nominis civitas, Pylo vicina, vini feracissima; ut idem Homerus est autor lib. Iliad. 9. ¶ Est etiam Pedasus unus ex equis Achillis, ut idem tradit Iliad. 16, quem eversis Thebis Eetionei cepit, equisq; suis immortalibus comitem addidit.

Pedum, πήδα Stephano, oppidum non longè à Prænestinis: à quo Pedani, πεδανοὶ, populi: quorum meminit Plin. lib. 3. ca. 5.

Livius lib. 8, ab Vrbe: Neq; tamē nisi admodū paucis populis, Pedani adjuti sunt. Tyburtes, Prænestiniq́ue, quorum ager propior erat, Pedum pervenêre.

Pēdĭcŭlī, populi Calabriæ, Peucetiis & Brundisinis finitimi: quorum oppida sunt Rudia, Egnatia, Barion, Amita, & Pactius. Autor Plinius libro 3. cap. 11. Strabo lib 6. Pœdiclos appellat.

Pēdo, Albinovanus, Poēta fuit Epigrammatographus, qui sub Augusto floruit, & ad Neronis usque tempora pervenit. Præcipuè, amicus fuit Ovidio, qui Pedonem eum vocat, lib. 4. de Ponto, Eleg. 10: Si roget hoc aliquis cur sint narrata Pedoni, &c. Alibi etiam Sidereī epitheto eum honestat, vel propter excellentiam, vel quia fortasse de sidenibus scriptum aliquid edidisset: sic enim ait Eleg. 16 Quum foret & Marsus, magniq́; Rabirius oris, Iliacusq́; Macer, sidereusq́; Pedo.

Pēgăsă, πήγασα Steph Oppidum est Cariæ.

Pegasæ, πηγασαὶ, Thessaliæ oppidum, quod posteà Demetrias, δημητριὰς, dictum est propter quod navis longa Argonautarum Pegasæa nuncupatur, quòd Iason, qui eam ædificavit, fuit filius Aesonis fratris Peliæ, regis Thessaliæ. Ovid. Iamq́ue fretum Minyæ Pegasæa puppe secabant. Hinc Pegasicus sinus in Thessalia est appellatus. Sunt qui rectiùs Pagasæ dici putent, & Pagasæus. Vide suprà: sed à Pegaso equo, Pegasides Musæ, pen. corr. ut Ovid. docet.

Pegăsĭdĕs, penult. correp. [πηγασίδες. Germ. Ein zunam den Musis geben vnd dem Brunnen Pegasi.] Musæ dictæ sunt, ἀπὸ τ῀ πηγῆς: hoc est, à fonte, numini illarum sacro, quem Pegasus ictu ungulæ fingitur aperuisse. Ovid. Epistol. 21: At mihi Pegasides blandissima carmina dictant. ¶ Interdum etiam Pegasides dicuntur fontium, vel fluviorum nymphæ, quæ & Najades. Idem Epist. 5:

Pegasis Oenone Phrygiis celeberrima sylvis.

Pēgăsŭs, pen. corr. [πήγασος. Ger. Ein Pferdt mit flügten/welches am Berg Helicō/ein Brunnen herfür geschartet oder gestan pffet hat.] Equus alatus, ἀπὸ τ῀ πηγῆς: id est, à fonte, quòd jùxta πηγὰς: id est, fontes Oceani natus sit, ubi Gorgones habitabant. Hunc Hyginus, & alii complures Neptuni & Medusæ filium dixêre: alii ex Medusę sanguine quam Perseus interemit, natum affirmant. Hic quum Helicona evolasset, saxum ungula feriens, fontem aperuit, qui ex eo Hippocrene: id est, fons equinus, est appellatus. Postea verò quum ex Pirene Corinthio fonte biberet, à Bellerophonte, qui id temporis expeditionem in Chimæram parabat, captus est. Strabo lib. 8: Fama est (inquit) equum Pegasum quum potaret hoc in loco, à Bellerophonte deprehensum fuisse, alatum, inquam, caballum è Medusæ cervice & de Gorgonis execto gutture profiliente. Hoc equo usus est Bellerophontes in expeditione contra Chimæram. Vulgatū est, & caballinum fontē in Helicone erupisse, quum subjectam ibi tellurem feriret ungula. Post hæc rerum terrestrium tædio ductus, in cœlum dicitur evolasse, ibiq́ue inter sidera constitutus, Arcticum circulum spectare, pedibusq́ue æstivo orbi adnixus, extremo ore caput Delphini tangere, & Aquarii manum dextram cervici suæ adjungere. ¶ Pegasus etiam dicebatur instrumentum in domibus, quo tanquam jumento, vestes & similia strata suspenderētur, à Pegaso equo Poētico, traductione nominis excogitata. ¶ Fuit & hoc nomine Iurisperitus: à quo nomen accepit Pegasinum senatusconsultum. Pompon. lib. 2, de Origine juris.

Pēgăsēĭŭs, a, um, adjectivum, penult. corr. Catul. ad Camerium: Næsi Pegaseo ferat volatu. Versus est hendecasyllabus. Achilles Statius: Non si Pegaseo, legit.

Pēgăsēĭŭs, aliud adjectivum quinque syllabarum. Persius in Præfat. Corvos poētas, & poētrias picas Cantare credas Pegaseium melos.

Pĕlăgĭă, πλαγία, Mulier Antiochena, voluptatibus & illecebris primùm deditissima: ut quæ nulli rei attentiùs vacaret quàm corpori comēdo. Tandē tamen meliore ducta spiritu, repentè velut in novum quoddam animal transformata est, curamq́; deinceps quā corporis cultui impendere solebat, ad animum virtutibus excolendum transtulit.

Pĕlăgŏnĭă, æ, πλαγονία, Pars Macedoniæ Septētrionalis, quæ Triballis proxima est. Autor Plin. lib. 4. cap. 10.

Pĕlasgĭă, πλασγία, Olim dicta est celeberrima illa totius Europæ Cherronesus, inter duo maria, Aegæum & Ionium, platani folio similis propter angulosos recessus: quæ notiore nomine *Peloponnesus* dicitur. Dicta Pelasgia à Pelasgis populis vetustissimis, qui ab Arcadibus originem traxerunt. Vide Strabonem lib. 5, & Plin. lib. 4. cap. 4.

Pĕlāsgī, πλασγοὶ, Populi sunt Græciæ vetustissimi, qui ex Arcadia oriundi, circa extremam partem Macedoniæ cōsederunt, in eo Thessaliæ tractu, qui ab illis aliquandiu Argos pelasgicum fuit appellatus. ¶ Dicti Pelasgi, ut nonnulli putant, quasi πλαργοὶ: hoc est, ciconię, quòd more ciconiarum, antequam sedem sibi deligerent, bonam partem orbis peragrârint.

Pĕlāsgĭs, πλάσγις, Regio est mediterranea Peloponnesi, olim etiam Drymodis, & postremò Arcadia dicta. Autor Plinius lib. 4. cap. 6. ¶ Inde Pelasgus, ga, gum, πλασγός. Dicta quoque est Pelasgis Arcadia, ut annotat Hermol. in Plin.

Pĕlēthrŏnĭŭs, πλεθρόνιος, Thessali cujusdam nomen est qui primus fræna, & equorum strata dicitur invenisse. Plin. lib. 6. capite 56.

Pĕlēthrŏnĭum, πλεθρόνιον, Oppidum Thessaliæ, ubi primùm domandorum equorum inventus usus est.

Pĕlēthrŏnĭī, πλεθρόνιοι, Dicti sunt Lapithæ, à loco qui subjectus est Pelio monti, in quo medicamentorum magna vis nascitur, quæ Græci glossematici, θρόνα vocāt. Hi primi omnium frenorum usum invenisse dicuntur, & domādorum equorum artem: ut annotavit Servius in illud Virg. 3. Georg. Fræna Pelethronii Lapithæ, gyrosq́; dedêre.

Pēleŭs, πηλεύς, Aeaci filius, qui ex Tethide genuit Achillem, qui à nomine patris, Pelides à Poētis dicitur. Ovid. 8. Epistol. Pelides utinam vitasset Apollinis arcus. Stat. 2. Syl. Semifer Aemonium vincebat Pelea Chiron.

Pēlīdēs, πηλείδης, Achilles dictus, à Peleo patre. Hephæstion interpres Sophoclis in Ajace: Αιακὸς δὲὸς γὸς ἐξ αἰγίνης, πηλεὺς © τελαμὼν ἐξ αἰακὸς, ὧν ἀχιλλεὺς © αἴας, © ἄϊαντος παῖς ὢν εὐρυσάκης: id est, Aeacus filius Iovis ex Aegina, Peleus & Telamon ex Aeaco, quorū Achilles & Ajax: Ajacis aūt filio erat Eurysaces.

Pēlĭădēs, adis, πηλιάδες, patronymicum est fœminium à Peleus. Ovid. Epist. 3: Transeat Hectoreum Pelias hasta latus: hoc est, ab hasta Achillis, qui Pelei fuit filius: quā nemo præter Achillem vibrare ob magnitudinem poterat. Hanc à Pallade decorticatam & politam à Vulcano cuspidatam fuisse ferunt.

Pēlĭās, πελίας, Neptuni filius ex Tyro Salmonei regis filia, frater Aesonis, & Thessaliæ rex, qui Iasonem fratris sui filium, cujus indolem formidabat, ad expeditionem Colchicam, velut ad certissimum periculum ablegavit. Vide Valerium Flaccum lib. 1. Argon. Hic tandem filiarum suarum manibus jugulatus in fabulis, idq́ue persuasu Medeæ, quæ integræ ætati se illum restituturum simulabat. Vide Ovid. Metam.

Pelides, Vide PELEVS.

Pēlignī. [πηλιγνοὶ. Ger. Die Sulmonenser Landtschafft in Italia.] Populi Marsis finitimi, quorum metropolis erat Sulmo: Ovidii patria. Ibi pessima nascuntur vina.

Pēlignŭs, a, um, adjectivum, Ovid. lib. 3. Amor. Pelignæ dicar gloria gentis ego.

Pĕlīnnă, ę, πέλιννα Stephano, Thessalię oppidū in tractu Pthiotidis: ita dictum à Pelinno Oechaliei filio. Meminit hujus oppidi etiam Plin. lib. 4. cap. 8.

Pēlĭŏn, [πήλιον. Germ. Ein berumpter Berg in Thessalia.] Mons Thessaliæ in sinum Pelasgicum incumbens. Ovidius 5. Fastor. Pelion Aemoniæ mons est obversus in Austros: Summa virent pinu, cætera quercus habet.

Pĕllă, πέλλα, Vrbs Macedoniæ fuit in littore Aegæi maris, illustrata maximè natalibus Philippi Macedonum regis, & Alexandri. ¶ Est item Pella Syriæ oppidum, à Macedonibus ita appellatum, quum anteà Apamia diceretur, Steph.

Pĕllæŭs, a, um, adjectivū, Lucan. lib. 10: Illic Pellæi proles vesana Philippi Felix prædo jacet. Iuven. Sat. 10: Vnus Pellæo juveni non sufficit orbis. ¶ Pellæa gula, pro Alexandrinis deliciis, apud Mart. lib. 13, epitheto longiusculè petito ab Alexandro Pellæo Alexandriæ conditore: Princeps (inquit) Niliacis raperis Coracine macellis: Pellææ prior est gloria nulla gulę.

Pĕllană, æ, sive Pellane, es, πελλάνη, Oppidum Laconiæ, in Megalopolinum vergens agrum, teste Strab. lib. 8, quod tamen à Plin. lib. 4. cap. 6. Arcadiæ annumeratur.

Pĕllēnē, πελλήνη, Castellū est Achaiæ propriè dictæ, sexaginta stadiis à sinus Corinthiaci littore distans, teste Strabone lib. 8. Plin. lib. 4. cap. 5, Pellenæorum castellum appellat. ¶ Est item Pellene, ejusdem Achaiæ vicus, inter Pellenem castellum & Aegas, teste Strabone, loco jam citato.

Pĕllĕnæŭs, πελληνεὺς, Mons est in Chio insula, apud Plin. lib. 5. cap. 32.

Pĕlŏpĕă, pen. prod. πελόπεια, Thyestis filia, quę à patre gravida facta, insigni forma infantulum peperit: quem recēter natum ne turpitudo sua palàm fieret, feris devorandum in sylvis reliquit. Evenit tamen diis ita volētibus, ut pastor quidam illàc iter faciens, in puerum incideret, qui misericordia motus domum suam illum detulit, lacteque caprino educavit: Vnde & Aegisthus appellatus est. Hic postea quum in virum adolevisset, Atreum patruum suum Thyestis instinctu interfecit. Clytæmnestram quoque absente Agamemnone per adulterium polluit: virumq́; ejus è Trojano bello redeūtem, ab illa adjutus, interemit. ¶ Pelopea item Lydię urbs, alio nomine Thyatira, & Semiramis appellata. Autor Stephanus. ¶ Pelopea item Tragœdiæ nomen, miserabiles Pelopeæ Thyestis casus, æmumnasq́; continentis. Iuvenalis Satyra 7: Præfectos Pelopea facit, Philomela tribunos.

Pelopeus,

Pelopeus, & Pelopeius, Vide PELOPS.

Pĕlŏpĭdās, πελοπίδης, Thebanus, rei militaris gloria clarissimus, arctissimoq; amicitię fœdere cum Epaminonda conjunctus. Vitam ejus Plutarchus conscripsit.

Pĕlŏpŏnnēsŭs; [πελοπόννησος. German. Die groß vnnd herrlich Landtschafft Griechlandts so wie ein Insel schier allenthalben mit dem Jontischen vnd Aegeischen Meer vmbgeben ist/heißt jetzt Morea.] Nobilissima est totius Europæ peninsula, isthmo angustissimo Græciæ annexa, inter duo Maria, Aegęum & Ionium, platani folio similis, angulosis recessibus duos efficiens sinus: ab Ortu Saronicum: Crissęum, sive Corinthiacum ab Occasu, sex millium angustiis diremptos. Olim Apia & Pelasgia appellata. ¶ Postremò Peloponesus dicta est à Pelope Tantali filio, qui quum Oenomaum Eleorum regem curuli certamine superasset, Hippodamiam filiam ejus uxorem duxit, regnumq; dotale accepit: totamq; illam peninsulam Peloponnesum appellavit. Habet in circuitu circiter CCCLXIII.M. passuũ amplissimis olim habitata urbibus, ex quibus clarissimæ fuerunt Corinthus, in ipso statim isthmo sita: deinde Argos, Mycenæ, Lacedæmon, Patræ, Messenę, Corone, Methone, Elis, Pisa, alięq; complures. Hodie *Moream* appellant Veneti.

Pĕlŏps, opis, πέλοψ, Tantali Phrygiæ regis & Taygetes filius, cujus pater quum deos in terris peregrinantes hospitio excepisset, ut certo aliquo argumento divinitatem eorum experiretur, filium suum illis epulandum apposuit: à cujus esu quum dii cæteri abstinuissent, sola Ceres humerum ejus dextrum absumpsit. Quem quum Iupiter deinde ad vitam revocasset, ebŭrneum ei humerum restituit. Postea verò quum adolevisset, relicta patria in Elidem se contulit, ubi id temporis regnabat Oenomaus, qui unicam habebat filiam nomine Hippodamiam, & forma eximiam, & regni totius hæredem, iisque nominibus à procis plurimis ambitam. Verùm Oenomaus quum oraculo edoctus esset, fore ut generi opera interiret, durissimam hanc procis conditionem tulit, ut qui nuptiis filię potiri vellet, secum priùs curuli certamine cõtenderet: idq; ea lege, ut victor filiæ suæ conjugium & regni hęreditas, victum mors sequeretur. Quum igitur jam cõplures equorum (quos pernicissimos habebat) celeritate superasset, neciq; tradidisset, Pelops (qui & ipse puellæ amore tenebatur) sibi alia via rem aggrediundam ratus, Myrtilum aurigam ejus pretio corrupit, ut fragiles currui axes subjũgeret. Quo facto Oenomaus unà cum curru corruit, membrisq; omnibus ea ruina collisis mortuus est. Pelops igitur & conjuge potitus & regno, universam Cherronesum de nomine suo Peloponnesum appellavit. Autor Strabo lib. 8.

Pĕlŏpēĭus, a, um, πέλοπειος, & divisa Græca diphthongo Pelopeius; πελοπήιος, per quinq; syllabas à nomine Pelops deductum. Propert. lib. 3. Eleg. Infamis stupro stat Pelopea domus. Ovid. 8. Metam. Ipse locum vidisnam me Pelopeïa Pitheus Misit in ariva, suo quondam regnata parenti.

Pĕlōrŭs, pen. prod. [πέλωρος. Ger. Das Vorgebirg *Siciliæ gegen Italia.*] Unum ex tribus Siciliæ promontoriis, quod in Italiam vergĕns, Scyllæ adversum est; ita dictum à Peloro Annibalis gubernatore: quem is in Sytiam fugam parãs, (ut Pomponio Melæ placet) ibi interemit, se ab eo proditum ratus, eò quòd procul intuenti continua videbantur esse littora, pelagusque nihil nè pervium. Valerius lib. 9. cap. de Temeritate, Pelorum hunc ab Annibale interfectum arbitratur eo tempore quo is à Petilia solvens, in Africam reditum parabat, à suis revocatus ut patriæ periclitanti opem ferret adversus Scipionem. Quæ sententia videtur multò verisimilior. Non enim video quid ex Africa Syriam petenti, in Siculo freto fuerit negotii: nisi quis hoc prætexat, vi tempestatis eò fuisse appulsum. Servius explicans illud Virgil. 3. Aeneid. Ast ubi digressum Siculæ te admoverit oræ Ventus, & angusti rarescent claustra Pelori: quanquam cum Valerio videtur sentire: fatetur tamen etiam ante Annibalis tempora promontorium hoc Pelorum fuisse appellatum. Polybius quoq; in primo bello Punico alio nomine non utitur.

Peltæ, arum, πέλται, Phrygiæ oppidum: à quo vicinus campus Peltinus appellatus est. Vide Strab. lib. 12. cap. 13.

Pēlūsĭum, sii, [πηλούσιον. Germ. Der außgang *Nili* so *Arabiam* von Egypten tandt vnderscheidet.] Oppidum in extrema Aegypti ora, quæ Casiotidi contermina est: à quo & extremum Nili ostium quo Aegyptus ab Asia terminatur, Pelusium, seu Pelusiacum appellatum est. Hanc urbem condidit Peleus Achillis pater monitu deorum post lustrationem. Eo enim tempore Peleus furiis agitabatur: quia fratrem Phocum interemerat.

Pelūsĭus, sia, sium, πηλούσιος, & Pelusiacus, a, um, pen. corr. πηλουσιακός. Mart. in Xenijs: Accipe Niliacam Pelusia munera lentem. Virgil. lib. 1. Georg. Nec Pelusiacæ curam aspernabere lentis.

Pēlūsĭānă mala legimus apud Colum. lib. 5. cap. 10.

Pelusiotæ, πηλουσιῶται, Populi in extremis finibus Aegypti, Pelusium oppidum incolentes, ea in parte qua Aegyptus Arabiæ contermina est. Hieronymus contra Iovin. Impelle (si vales) Pelusioten, ut manducet cæpe.

Pĕnātēs, penatium, penatibus, tantùm pluraliter, Dicti sunt dii domestici, ut inquit Cic. lib. 2 de Natur. deorum, quòd penes nos nati sint, vel quòd non longè absint ab hac vita, sive quòd penitùs insidẽt. [ἐφέστιοι θεοί. Ger. Hauß götter/Hauß patronen.] Ex quo etiam penetrales à Poëtis vocantur. Alii à penu hoc nomen derivant. Macrobius lib. 3. Saturn. cap. 4, Penates esse dixerũt per quos penitùs spiramus, per quos habemus corpus, per quos rationem animi possidemus. Terent. in Phorm. At ego deos Penates hinc salutatum domum Devortar. Virgil. 1. Aen. Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor, Ilium in Italiam portans, victosq; Penates.

Pĕnātĭgĕr, ra, rum, Gerens Penates, Ovid. decimoquinto Metamorph. Hæc Helenum cecinisse Penatigero Aeneæ Mente memor refero.

Pēnĕlĕŭs, per quatuor syllabas, πηνέλεως, Vnus fuit è quinque Bœotorum ducibus in bello Trojano, teste Homero lib. Iliad. secundo.

Pēnĕlŏpē, πηνελόπη, Icari filia, & Vlyssis uxor, admirabilis castitatis mulier, singularęque pudicitiæ exemplar, quę absente toros viginti annos marito, nullis aut parentum precibus, aut procorum pollicitationibus adduci potuit, ut fidem quam viro discedenti dederat, secundis nuptiis violaret. Quum autem proci acriùs instarent, atque adeò vim illaturi viderentur, tantum moræ ab illis sibi postulavit, quantum telæ, quam tum in manibus habebat, absolvendæ sufficeret. Quod quum impetrasset, mulier astuta, quicquid interdiu texuerat, noctu retexebat: eoq; commento eorum cupiditatem in reditum mariti distulit: qui ab illa sub mendici habitu hospitio susceptus, procos ad unum omnes interemit. Dictam autem volunt Penelopen ab avibus quæ penelopes dicuntur, sive meleagrides: quum antè Arnea diceretur, quasi abjecta & repudiata. Ferunt enim quum ab Icario, Peribœaq; parentibus esset exposita, ab hoc avium genere fuisse educatam.

Pēnēŭs, per tres syllabas, pen. prod. πηνειός, Fluvius in Thessalia, inter Ossam & Olympum decurrẽs, collibus dextra, lævaq; molliter curvis. In eo cursu sunt Tempe, ad quinque millium passuum longitudinem, & fermè sesquijugeri latitudinem extensa. Ovid. 1. Metamor. Est nemus Aemoniæ, prærupta quod undiq; claudit Sylva: vocant Tempe, per quæ Peneus ab imo Effusus Pindo, spumosis volvitur undis. Vide Strab. lib. 7, & 8, & Plin. lib. 4. cap. 8.

Pēnĕĭŭs, a, um, per quatuor syllabas. Virg. 4. Georg. Pastor Aristæus fugiens Peneïa Tempe Amissis, ut fama, apibus, &c. Peneïa Daphnæ, apud Ovid. 1. Metam.

Pēntăpŏlĭs, pen. corr. πενταπόλις, Regio inter Palæstinam, & Arabiam, à quinque civitatibus sic appellata, ubi Sodoma & Gomorrha oppida. Hanc regionem (ut Solinus scribit) de cœlo tactam, testatur humus nigra, & cinere soluta. Nascuntur ibi poma, quę comedi non possunt, licet matura videantur, quòd leniter manibus pressa fumum exhalent, & in pulverem fatiscant. ¶ Est & Pentapolis regio in Lybia, quæ & Cyrenaica vocatur, Pentapolis dicta à quinq; urbibus, quarum nomina sunt, Berenice, Arsinoë, Ptolemais, Apollonia, & Cyrene. Plin. lib. 5. cap. 5.

Pēnthĕsĭlĕa, pen. prod. πενθεσίλεια, Amazonum regina, quæ teste Iustino lib. 2, Otteræ (sive ut alii) Orithiæ successit in regno: cujusq; Trojano bello inter fortissimos viros, quum auxilium adversus Græcos ferret, magna virtutis documenta extitêre. Hæc, ut ait Servius, dicta est furens: quia sororem in venatione confixit, simulans se cervam ferire. Virg. 1. Aeneid. Ducit Amazonidũ lunatis agmina peltis Penthesilea furens, mediisq; in millibus ardet, Aurea subnectens exertæ cingula mammæ Bellatrix, audetq; viris concurrere virgo. Hæc quum Trojanis opem ferret, ab Achille occisa est.

Pĕnthĕŭs, per duas syllabas, πενθεύς, Echionis ex Agave filius, qui quum Bacchi sacra contemneret, à matre & sorore, & numinis furore actis, est dilaceratus. Vide latiùs omnem fabulam apud Ovid. lib. 3. Metam.

Pēnthēŭs, a, um, pen. prod. Stat. lib. 2. Theb. Pentheumque trahens, nondum te prendimus æquo Bacche, genus.

Pēnthўlŭs, πενθύλος, Filius Demonoi, qui è Papho naves duodecim in auxilia Xerxis eduxit, quas oborta tempestate amisit. Ipse verò captus, multa de exercitu Xerxis Græcos edocuit. Herodot. lib. 7

Pĕræă, περαία, cum diphthongo, Vlterior Iudææ pars, Arabiæ & Aegypto proxima, asperis divisa montibus, & à reliqua Iudæa Iordane amne discreta. Plin. lib. 5. cap. 14.

Pĕrcōpe, es, penult. prod. περκώπη Stephano, Vrbs Troadis ad Propontidem: postea Percote appellata, quæ Trojanis auxilia misit adversus Græcos, teste Homero ad finem libri secundi.

Pĕrcōsĭus, Insignis vates fuit divinandi peritissimus, cujus filii Adrastus & Amphius qui frustrà dissuadente patre Trojanis suppetias tulerunt, & à Græcis sunt interfecti.

Pĕrcōtē, es, pen. prod. περκώτη, quæ & percope olim dicta fuit, Vrbs est Troadis, autore Stephano. Valer. Flac. 2. Argona. Iam juga Percotes, Pariumq; infame fragosis Exuperat, Phthiamq; vadis.

Pĕrcōsĭus, adjectivum, περκώσιος. Valer. Flac. 3. Argon. Muneribus primas conjux Percosia vestes Imposuit.

Pĕrdĭcās, περδίκας, Macedo inter comites Alexandri Magni, cui etiam in regni partem successit, tanta vir audacia, simul & fortitudine, ut leæna præsente, catulos è cubili per vim auferret. Autor Aelian. de varia historia.

Pĕrgă, πέργη, Oppidum in Pamphylia, à quo Diana Pergæa, περγαία, dicta est propter templum illi dicatum. Pomp. Mela lib. 1 in descriptione Pamphyliæ.

Pĕrgămă, orum, πέργαμα, τά, Arcium Trojanarum nomen fuit, ut annotavit Servius in illud Virg. 2. Aen. -Trojam incensam, & prolapsa videntem Pergama. Quanquam postea, ut idem fatetur, hoc nomen etiam cæteris arcibus, locisque omnibus editis communicatum est. ¶ Vsurpatur nonnunquam pro ipsa Trojanorum urbe, quæ propriè Ilium appellata est. Virg. 1. Aen. Nanque videbat, uti bellantes Pergama circum, &c. In eadem etiam significatione legitur Pergamos, sive Pergamus. Autor Aetnæ. Quis non Argolico deflevit Pergamon igni Impositam?

Pĕrgămĕŭs, a, um: hoc est, Trojanus. Prop. lib. 4. Elegia prima: Aut si Pergameæ serò rata carmina vatis Longævum ad Priami vera fuêre caput.

Pĕrgămum, Plinio, sive Pergamus, πέργαμος Ptolemæo, Vrbs insignis Asiæ, non procul à Caico fluvio: ita dicta quòd edita in rupe sita esset: nam Pergama olim loca omnia editiora appellabantur, testibus Suida & Servio. Strabo lib. 13, autor est tempore Lysimachi Agathoclis filii, (qui unus fuit ex Alexandri successoribus) Pergamum nihil aliud quàm castellū fuisse, in quo ille, quòd locus esset in primis munitus, thesauros suos asservabat, præfecto illis Philetæro quodam Thyanensi, Evnucho: qui quum se Arsinoæ Lysimachi uxori invisum sciret, & ab ea apud regem accusatum, castellanos ad defectionem adduxit. Exortis deinde in Asia variis bellorum motibus, in quibus primùm Lysimachus à Seleuco Nicatore: deinde & Seleucus à Ptolemæo Cerauno è medio sublatus est: Philetærus interim se Pergami continebat, victoribus semper & propinquioribus obsequens: iisq; artibus & ipse viginti annis castellum, pecuniamq; possedit & Evmeni fratris filio moriens reliquit: qui prolatis imperii finibus, Antiochum Seleuci filium apud Sardeis superavit. Hic quum annos duos & viginti regnasset, Pergami successionem Attalo patrueli suo reliquit, qui Galatis maximo prælio superatis, contractaque cum Romanis amicitia, primus ab iis Rex appellatus est. Attalo successit Evmenes filius natu maximus, qui cum Romanis adversus Antiochum magnum, & adversus Persen bellum gessit. Cujus beneficii memores Romani, regionem omnem quę cis Taurum montem Antiocho paruerat, regno ejus adjecerunt. Hic primus Pergamum, prolatis pomœriis, ex castello amplissimam urbem reddidit, & Nicephorium lucum circa eam consevit. Regnavit annis quadraginta novem, moriensque regni successionem Attalo filio reliquit, cognomento Philometori: cui, quòd admodum adolescentulus esset, Attalum fratrem tutorem assignavit: qui regni procuratione fungens, cum Alexandro Antiochi filio adversus Demetrium Seleuci filium bellum gessit, & Romanis adversus Pseudophilippum, socium sese præbuit. In Thraciam quoque trajecto exercitu, Diegylim regem cepit. Moriens Attalo ex fratre nepoti, cujus tutelam gesserat, regnum à patre ejus acceptum fideliter restituit. Attalus hic postremus fuit Pergami rex, qui quum annos quinq; regnasset, sine liberis decessit, populo Romano hærede instituto: qui adita hæreditate regnum ejus in provinciæ formam redegit. Hęc Strab. lib. 13. ¶ Ex Pergamo viri illustres orti sunt, Galenus Medicorum clarissimus, Apollodorus Rhetor, & Augusti præceptor, à quo Apollodorea secta nomen accepit: & Dionysius Atticus, hujus discipulus.

Pĕrgămēnŭs, a, um, περγαμηνὸς, ut Charta pergamena, quæ Pergami inventa est, ab Attalo rege, (ut Aeliano placet) sive ab Eumene (ut Plin. mavult) primùm Romam transmissa.

Pergasē, es, περγασή, Vicus est agri Attici in tribu Erechtheide, teste Stephano

Pĕrĭāndĕr, [περίανδρος. Germ. Einer auß den siben weisen Griechenlandts.] Cypseli filius, unus ex septem sapientibus Græciæ, & Corinthiorum rex, qui aliquādo interrogatus, quare quum sapiens esset, in tyrannide perseveraret: Quia (inquit) & spontè, & invitum cedere est periculosum. Crudeliter igitur, & in magna suspicione agebat, magno semper militum comitatu stipatus, eos potissimùm qui otiosi in foro observabātur, reformidans. Quapropter ut novi consilii capiendi occasionem civibus suis præcideret, jugiter eos in bellis, navalibus præsertim, destinebat. Vxorem habuit Melissam, quam zelotypia quadam ductus, quum gravida esset, ictu calcis interfecit, pallacarum suarum delationibus temerè fidem adhibens: quas tamen pœnitentia ductus, vivas cremavit. ¶ Sunt qui duos fuisse Periandros tradant: alterum Corinthi tyrannum: alterum sapientem, eumq; Ambracioten. Quorum profectò sententia verisimilior videtur. Nam & matris & uxoris mortuæ concubitus, aliaq; id genus flagitia, quæ de Periandro Corinthio traduntur, non video quo pacto in sanæ mētis hominem, nedum in sapientem, cadere potuerint.

Pĕrĭbœă, περίβοια, Eurymedontis gigantis filia fuit, ex qua Neptunus Nausithoum suscepit Alcinoī patrem. Autor Homerus 7. Odyss.

Pĕrĭclēs, περικλῆς, Atheniensis viri clarissimi nomen, qui annos quadraginta in administratione Reipublicæ principatum tenuit. Plurimùm enim & autoritate & eloquentia pollebat. Vnde & Olympius identidem à Poëtis Comicis appellabatur, quòd tonare in cōcionibus, & fulmen ciere videretur. Habuit in administratione Reipublicæ adversarium Thucydidem Milesium, virum nobilem & potentem: qui quum illum apud populum eo nomine reprehenderet, quòd nimiùm in publicis operibus sumptum feciſſet: Atqui (inquit Pericles) de meo hæc omnia persolvere non recuso, modò mihi liberum sit nomen meum illis inscribere. Quo tam animoso responso, adversarii calumniam facilè effugit, censente populo operum magnificentiam ad Reipublicę splendorem pertinere, ideoq; ea publico, non privato sumptu esse facienda. Author est Plutarchus, quum Pericles aliquando Sophoclem in magistratu collegam haberet, & cum eo nescio quid de Republica colloqueretur, eximia forma puerum illàc iter feciſſe, quem intuitus Sophocles, quum pulchritudinem ejus supra modum admiraretur: Atqui (inquit Pericles) magistratum decet non modò manus, verumetiam oculos continentes habere. Vide plura de hoc apud Plutarchum.

Pĕrĭclўmĕnŭs, περικλύμενος Homero, nomē filii Nelei fratris Nestoris, cui à Neptuno avo concessum erat, ut in quas ei visum esset formas se posset transformare. Hercule itaque bellum gerente adversus Neleum, Periclymenus in aquilam conversus faciem hostis unguibus, & rostro lacerabat, donec sagitta Herculis in aëre confixus, & in terram delapsus, altiùs corporis pondere adacta sagitta, animam efflavit. Vide latiùs hanc fabulam apud Ovid. 12. Metamor.

Pĕrillŭs, [περίλλος. Ger. Der tünstlich Werckmeister so dem rauwen Tyrannen Phalaridi den ehrinen Ochsen oder Feurofen gemachet hat.] Athenienſis faber ingenio præstans, qui Phalaridi tyranno Agrigeatino taurum ex ære fabricavit, in quo reus clauderetur, ac subjecto igne mugitum bovis ederet: cujus muneris nomine quum amplissimum à Tyranno, qui novis semper tormentis excogitatis delectabatur, speraret munus, inclusus tauro, suppositisque ignibus, primus suæ artis experimentum præbuit. Ovid. 1. de Arte: Et Phalaris tauro violentus membra Perilli Torruit, infœlix imbuit autor opus. Plin. lib. 34. cap. 8: Perillum nemo laudat, sæviorem Phalaride tyranno: cui taurum fecit, mugitus hominis pollicitus, igne subdito, & primus eum expertus est cruciatum justiore sævitia.

Pĕrinthŭs, περίνθος, Vrbs Thraciæ ad Propontidem, postea Heraclea dicta, à nomine Heraclii principis Constantinopolitani, in qua olim fuit celeberrimum illud amphitheātrum marmoreum ex uno lapide excisum, quod inter septem orbis miracula numeratur.

Pĕrīnthĭŭs, thia, thium, περίνθιος, Qui ex Perintho est: ut Perinthia, Menandri Comœdia. Terentius in Prologo Andriæ: Menander fecit Andriam & Perinthiam.

Pĕrĭpătētĭcī, περιπατητικοὶ, Philosophi quidam Athenis fuerunt, è Platonis schola profecti, quorum princeps fuit Aristoteles: ita dicti quòd inambulantes docerent, διὰ τὸ περιπατεῖν, quod est deambulare. De horum origine sic scribit Cic. lib. 1. Acad. Quæst. Platonis autem autoritate, qui varius & multiplex, & copiosus fuit, una & consentiens duobus vocabulis philosophiæ forma instituta est, Academicorum, & Peripatęticorum, qui rebus congruentes, nominibus differebant. Nam quum Plato Speusippum sororis filium Philosophiæ quasi hæredem reliquisset: duos autem præstantissimos studio atq; doctrina, Xenocratem Chalcedonium, & Aristotelem Stagiritem, qui erant cum Aristotele, Peripatetici dicti sunt, quia disputabant inambulantes in Lycio: illi autem qui Platonis instituto in Academia (quod est alterū gymnasium) cœtus erant & sermones habere soliti, è loci vocabulo nomen habuerunt. Sed utrique Platonis ubertate completi, certam quandam disciplinæ formulam composuerunt, & eam quidem plenam ac refertam. Hactenus Cicero.

Pĕrĭphās, antis, περίφας, Thessalus quidam fuit pater Lapithę, à quo

à quo Lapithæ nomen acceperunt. Autor Stephanus. ¶ Est item Periphas, apud Virgilium nomẽ cujusdam ex comitatu Pyrrhi, quem unà cum illo Priami regiam oppugnantem induxit lib. 2. Aen.

Pĕrĭphănēs, περιφάνης. Comici cujusdam nomen: quod Latinè conspicuum significat; à verbo Græco περιφαίνω, quod est clarus & conspicuus sum.

Pĕrĭphŏrērŭs, pen. prod. περιφόρητος, Artemonis cujusdam cognomen fuit, deliciis adeò effœminati, ut nunquam nisi lectica pensili circunlatus, domus suę limen transiret: ita dictus ἀπὸ τῦ περιφορεῖσθαι, quasi circũlatilis. Meminit hujus Plin. lib. 34. cap. 8.

Permēssŭs, πέρμησσος, Fluvius Bœotiæ ex Helicone, Phœbo & Musis sacer, & juxta Haliartum in lacum Copaidem influens, teste Strabone, lib. 9. Virg in Sileno: Tum canit errantem Permessi ad flumina Gallum. Declinatur etiam hic Permessis, idis, vel idos Mart. lib. 1: Quid tibi cum Cyrrha? quid cũ Permessidos unda?

Pĕrō, πηρώ, Nelei filia ex Chloride filia Amphionis, soror Nestoris & Periclymeni, eximia pulchritudine: quam quum multi certatim proci uxorem sibi deposcerẽt, Neleus qui id temporis irreconciliabili odio ab Hercule dissidebat, negavit se cuipiam illam desponsurum, nisi priùs boves Herculis abactos ad se adduxisset. Vide Hom. 11. Odyss.

Perorsi, Plin. lib. 6. cap. 8: Populi Aethiopum, in sinu Mauritaniæ: qui ut idem testatur lib 6 cap. 30. quadrupedum ferarum modo vagi sunt, earumq; visceribus vescuntur.

Pĕrrhæbi, πέρραιβοὶ, Populi fuerunt Thessaliæ, qui Lapitharũ potentia fracti fugerunt in Aetoliæ montana, Pindo monti proxima: quæ regio ab ipsis Perrhębia dicta est: ipseq; Pindus cognominatus est Perrhæbus. Propertius: Aut cur Perrhæbi timuére cacumina Pindi.

Pĕrsēĭs, idis, περσηΐς, Nymphæ cujusdam nomẽ, Oceani & Tethyos filiæ, ut refert Hesiodus in Theogon.

Persĕphŏnē, pen. corr. περσεφόνη, à Græcis dicitur Cereris filia, Latinis Proserpina appellata, quam ab Orco in Sicilia raptam fuisse Poëtæ fabulãtur. Ovid 4. Fast. At neq; Persephone digna est prædone marito.

Pĕrsĕpŏlĭs, περσέπολις, Persidis regia, à Perseo condita, quam postea Alexander ebrius demoliri jussit, Græcorum se injurias ulcisci dictitans, quorum illi sacra igni, ferroq; vastassent. Vide Strabonem lib. 15.

Perses, πέρσης, Nomen regis Macedonum, qui ab Æmilio victus, & in acie captus, ductus est in triumphum Romam cum liberis, peritq; in carcere animi mœrore confectus: vel, (ut alii tradũt) vigiliis maceratus. ¶ Fuit & alter Perses, Solis & Persæ nymphę filius, pater Hecates, rex Tauricæ regionis crudelissimus. ¶ Perses præterea, autore Herodoto lib. 7, filius fuit Persei Danaës filii ex Andromeda Cephei filia, à quo Persas originem duxisse scribit. Hic teste Plin. lib. 7. cap. 5, primus sagittas reperit.

Pĕrseus, ei, & Perses, is, vel Persi, περσεύς, sicut Achilles, is, vel li, vel Achilleus, ei, Iovis filius fuisse fertur ex Danaë, Acrisii Argivorum regis filia, quam Iupiter commutatus in speciem aurei imbris vitiavit Acrisius enim quum ex oraculo didicisset, futurum aliquando ut à nepote occideretur, filiam munitissimæ turri inclusit. Iupiter itaq; Danaës amore captus, quũ alius non pateret aditus, assumpta specie aurei imbris, per tegulas turrim ingressus est, puellæq; frustrà tam arcta custodia servatæ stuprum intulit. Ex quo concubitu natus est Perseus, qui postea avum imprudens interfecit. Hic Andromedam Cephei filiam, marinæ beluæ objectam, periculo liberavit, liberatamq; uxorem duxit: acceptoq; deinde à Vulcano adamantino ense, quem vocãt Harpen, Medusam unam ex Gorgonibus, quæ se aspicientes omnes in saxa commutabant, occidit: unde & Gorgonoctonos est cognominatus.

Pĕrsĭcŭs, a, um, περσικὸς. Propert. lib. 3: Sectaq; Persea Phocidis arva manu.

Pĕrsis, idis, seu Persęa, æ, [פָּרַס parás. περσὶς Germ. Ein Landt in Asia, stosset an Carmaniam, vnd die grosse Meerschoß/ gegen Mitnacht an Medsam.] Oriẽtalis Regio Asiæ, à Perse, seu Perseo rege sic dicta, cujus populi Persæ dicti sunt. Lucan. lib 10: Quæ tibi visendi Niliũ Romane cupido? Hæc Pharias, Persisq; fuit, Macedumq; tyrannis. Hæc autẽ Persis (sicut Ptolemæus scribit lib. 5.) à Septentrione Medis terminatur: ab Occasu, Susiana: ab Ortu Solis, duabus Carmaniis: à Meridie, parte sinus Persici. Ejus oppida fuere Axima, Persepolis, Diospolis: ubi primùm inventa ars magica fertur. Ad eam Nimrod gigas post cõfusionem linguarum se contulit, Persaq; ignem colere docuit. Primus in ea rex (sicut refert Iustinus lib. 1.) fuit Cyrus. In ea lapillorum multa copia. Et primam Sibyllam in ea natã ferũt, quæ hæc de CHRISTO prænuntiasse traditur. *Panibus simul quinq; & piscibus duobus, homines mille in eremo quinq; satiabit, & reliquias tollens duodecim cophinos implebit in spem multorum.*

Pĕrsĭcŭs, a, um, pen. corr. περσικὸς, Quòd ex Perside est, ut regum Persicum. Iuven. Satyr. 14: Nec Crœsi fortuna unquam nec Persica regna Sufficerent animo. ¶ Persicus sinus, ab Oriente maris Rubri ad Occidentem, Arabicus dicitur. ¶ Apud Horat. Persicus pro divite & opulento, à Persarum scilicet divitiis, luxuq;. Horat. libro primo Carm. Persicos odi puer apparatus.

Pĕrsĭŭs, Vir Romę doctus, cujus meminit Cic. de Orat. C. Lucilius homo doctus & perurbanus dicere solebat, ea quę scriberet, neque ab indoctissimis, neque à doctissimis legi velle: quòd alteri nihil intelligerent, alteri plus fortasse quàm ipse: quare etiam scripsit, Persium non curo legere, (hic fuit enim, ut noramus, omnium ferè nostrorum hominũ doctissimus) Lælium Decimum volo, quem cognovimus virum bonum & non illiteratum, sed nihil ad Persium. ¶ Persius Flaccus, Volaterris Hetruriæ oppido natus est: quem constat claruisse iisdem ferè temporibus, quibus Domitius Nero imperium urbis Romæ suscepit. In Grammatica præceptorem habuit Rhemnium Palæmonem Vicetinum, qui gravissimas inimicitias dicitur exercuisse cum Marco Varrone: In Rhetorica Flaccum Virginium: Anneum verò Cornutum, qui Philosophiæ studio excelluit, magna diligentia, singulariq; observatione coluit, cumq; eo familiarissimè diu vixit, ut testatur ipse.

Pĕrūsĭa, περυσία: Vulgò Perugia, Hetruriæ civitas ab Achæis condita, in qua L. Antonius ab Augusto obsessus, quum extrema fame laboraret, coactus est deditionem facere.

Pĕrŭsīnŭs, a, um, pen. prod. περυσινός. Propert. lib. 1: Si Perusina tibi patriæ sunt nota sepulcra.

Pessĭnŭs, pen prod. hujus Pessinuntis. [πεσσινῦς. Germ. Ein Gewerbstatt in Phrygia, in deren die Göttin Cybele verehret ward.] Emporium Phrygiæ, cujus fertur templum maximum (ut inquit Strabo) magnæ venerationis Matris deûm, quam Andigistan vocãt. Hic locus magnificè ab Attalis regibus structus est, & templo, & porticibus ex albo lapide. Romani celebrẽ reddiderunt, accersita inde Matris deûm statua, quæ ab hoc loco Pessinuntia est appellata. Nomine hoc Cicero in masculino genere semper utitur. Sic enim ait in Oratione de Aruspicum responsis: Quũ accepta pecunia Pessinuntẽ ipsum, sedem, domicilium q́ue Matris deorum vastaris. Et paulò pòst: Pessinuntem per scelus à te violatum, & sacerdote, sacrisque spoliatum recuperavit.

Petălŭs, πέταλος, Nomen unius ex iis qui in aula Cephei regis Perseo vim inferre conati, ceciderunt. Ovid. 5. Metam. Petalus irridens, Stygiis cane cætera, dixit, &c.

Petilĭa, Plinio, πετηλία, Ptolemęo, & Stephano, Magnæ Græcię urbs est non procul à Lacinio promontorio, à Philoctete cõdita, ἀπὸ τῦ πετᾶσθαι: id est, à volando, quòd ex volatu avium sumpto augurio, ibi futuræ urbi locus sit delectus.

Petosīris, πετόσιρις, Aegyptius mathematicus insignis, de quo Plin. lib. 7. cap. 49, & lib 2. cap. 23.

Pĕtră, πέτρα, Siciliæ oppidum prope Hyblam, cujus incolæ dicuntur Petrini: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 8: Petra Sirenum, Lucaniæ promontorium est, Sirenum olim insidiis infame. Idem, Minervæ promontorium appellat lib. 3 cap. 5: Surrentum (*inquit*) cum promontorio Minervæ, Sirenum quondam sede. Meminit loci hujus & Virg. lib. 5: Iamq; adeò scopulos Sirenum advecta subibat Difficiles quondam, multorumq; ossibus albos. Vbi multa de Sirenibus. ¶ Item Petra, Strab. lib. 16: Arabiæ oppidum, Nabathæorum metropolis: unde ea pars Arabiæ, Petræa nuncupatur.

Petræă, πετραία, Pars Arabiæ, ita dicta à Petra Nabathæorum metropoli. Strabo lib. 16. ¶ Est etiam Petræa nympha Oceani & Tethyos filia, teste Hesiodo in Theogonia.

Petreĭa, Mulier dicebatur quæ pompam præcedens, in colonis aut municipiis imitabatur anum ebriam, quòd pedes in petris frequenter impingeret: quam & alii volunt ab agri vitio, scilicet petris appellatam. Festus.

Petrēĭŭs. Pompejanarum partium dux in Hispania, unà cum Afranio à Cæsare victus, Cæsar 2 libro belli Civil. & Lucan: lib 4. ¶ Petreius Atinas, Cimbrico bello primipilus sub Qu. Catulo fuit, qui quum legionem eam in qua ordines ducebat, à reliquo exercitu intercluſam videret, neque ullis adhortationibus Tribunum suum impellere posset, ut per hostium castra perrumperet, eum cunctantem occidit, legionemq; salvam eduxit. Quo nomine etiam corona graminea donatus est.

Petrŏcŏrĭi, πετροκόριοι Ptolemæo, Populi Galliæ Aquitanicæ, Santonibus finitimi: quorum meminit & Plinius libro 4. capite 19.

Petrōnĭă, πετρωνία Nomẽ uxoris Vitellii, de qua apud Suetonium in Vitellio. ¶ Petronia itẽ amnis in Tiberim defluens, qui inde nomen accepit, quòd per petras fluat: quã magistratus auspicatò transeunt, quum in campo quid agere volunt:

quod genus auſpicii perenne vocant. Amnem autem fœminino antiqui enuntiabant. Autor Feſtus.

Petrōnĭus, πετρώνιος, Aegypti præfectus ſub Auguſto, qui Cornelio Gallo ſucceſſit. Geſſit bellum adverſus Aethiopes, quibus regina Candace imperitabat, virili quidē animo mulier, ſed altero capta oculo. Vide Strabonem lib. 17. ¶ Petronius Granius centurio octavæ legionis ſub Cæſare bello Gallico: qui poſteà bello Africano Quæſtor deſignatus, quū, navis qua in provinciam vehebatur, & in Scipionis poteſtatem veniſſet, & cæteris interfectis, Quæſtori Scipio incolumitatē polliceretur, reſpondit Cæſarianos aliis incolumitatem dare, non accipere conſueviſſe: quo dicto ſe gladio tranſverberavit. Vide Plutarchū in Cæſare. ¶ Petronius item alius fuit, prænomine Lucius, qui quum P. Cælium à quo ex humillima ſorte ad Equeſtrem dignitatem erat evectus, precibus adductus, Placentiæ occidiſſet, ſe quoq; eadem dextra interemit. Autor Valer. lib. 4. de Amic. ¶ Petronius pater Veſpaſiani Cęſaris. ¶ Petronius Perpenna, qui Conſtantinianas thermas in priſtinum ſplendorem reſtituit. ¶ Petronius Diodorus medicus, qui ſcripſit antilegomena, citatur teſtis à Plin. libro 20. cap. 8. ¶ Petronius Poëta, cujus nonnulla de medicina verſibus conſcripta, ad noſtram ætatem pervenerunt, ut ſcribit Volater. ¶ Petronius, πετρώνιος, vir Conſularis fuit Neronis tempore, qui moriturus principis invidia ut menſam ejus exhæreditaret, trullam murrhinam CCC ſeſtertiis emptam confregit. Autor Plin. lib. 37. cap. 2.

Pĕtuſcum palatii, dicta eſt ea regio Vrbis quā Romulus obverſam poſuit ei parti in qua plurimum erat agri Romani ad mare verſus: quia molliſſimē inde adibatur Vrbs, quum Hetruſcorum agrum à Romano Tiberis diſcluderet, cæteræ vicinæ civitates colles aliquos haberent oppoſitos. Feſtus.

Peūcē, πεύκη, Parva eſt inſula in uno oſtiorū Iſtri, quod ab illa Peuces appellatur, teſte Plin. lib. 4. ca. 12. & Lucan. lib. 12: & barbara Cone Sarmaticas ubi perdit aquas, ſparſamq; profundo Multifidi Peucem unum caput abluit Iſtri. Valer. Flac. lib. 8: Danubii viridemq; vident ante oſtia Peucen.

Peūcētĭă, πευκητία, Peninſula eſt in finibus Italiæ, aliis nominibus Calabria & Meſſapia dicta. Autor Plin. lib. 3. ca.

P ante H

Phabĭranum, φαβίρανον, apud Ptolem. lib. 2, Germaniæ urbs eſt in climate Septentrionali ſita. Qui Ptolemæum poſtremò recognoverunt, ex longitudine & latitudine ſitus conjiciunt eam eſſe urbem, quam hodie vocant Bremen.

Phăcĭŏn, φάκιον, Theſſaliæ oppidum, apud Thucyd. lib. 4.

Phæăcēs, φαίακες, Populi fuerunt Corcyræ: unde & Corcyra Phæacia dicta eſt: quæ eſt inſula in oſtio maris Adriatici. Hodie vocant *Corphu*. Scribitur cum æ diphthongo. Nominativus ſingularis eſt Phæax. Horat. lib. 1. Epiſt. Pinguis ut inde domum poſſis Phæaxq; reverti, Phæacem verò figuratè dixit pro homine nitido, ventriq; ac gulæ dedito, quales in Phæacia: hoc eſt, Corcyra eſſe ſolent: de quibus ſic ait Horat. Epiſt. lib. 1: Queis pulchrum fuit in medios dormire dies, & ad ſtrepitum citharæ ceſſatum ducere curam.

Phæacum, Civitas eſt in Planitie Phæaciæ inſulæ, quæ ab utraq; parte habet duos editiſſimos vertices, in quibus adhuc ſunt arces.

Phæācĭus, a, um, φαιάκιος, & Phęacus, ca, cum, una ſyllaba minus. Propert. lib. 3: Nec mea Phæacas æquāt pomaria ſylvas.

Phædōn, φαίδων, Athenienſis, in cōvivio à triginta Athenienſium tyrannis necatus fuit: cujus filiæ virgines quum adverſus quorundam vim pudicitiam alioqui illibatam ſervare nō poſſent, invicem ſe complexæ, in puteum deſilientes necem ſibi conſciverunt. ¶ Fuit & alter hoc nomine philoſophus Elidenſis, Socratis auditor, ingenio liberali. Qui (ut quidam ſcripſerūt) ſervivit lenoni perinde quaſi meritorius puer, quę ſtuarium quę mancipium. Eum Cebes Socraticus emiſſe dicitur, habuiſſeq; in philoſophorum diſciplinis. Atque is poſtea Philoſophus illuſtris fuit, cujus nomini Plato librū de Immortalitate animorum inſcripſit, qui etiam ab ejus nomine Phædon inſcribitur.

Phædrā, φαῖδρα, Minois Cretenſiū regis filia fuit, & uxor Theſei, quæ amore Hippolyti privigni capta, quum ipſum adducere non potuiſſet, ut paternum thalamum conſpurcaret, apud patrem eum detulit, tanquam ſtuprum ſibi inferre voluiſſet. Reliqua vide in dictione HIPPOLYTVS.

Phædrŭs, φαῖδρος, Vnus ex diſcipulis Platonis, cui Plato inſcripſit librum, qui ab ejus nomine dicitur Phædrus.

Phædўmă, Ottanis nobilis Perſæ filia, primùm Cambyſis regis, coq; mortuo, Smerdis Magi concubina, quæ prima deprehendit, nō Smerdin Cyri filium, uti populus credebat, ſed Magum imperare. Quare cōmota Perſarū nobilitas Smerdim in regia trucidavit. Dariumq; equi hinnitu (ut inter eos convenerat) regem declaratum, in illius locum ſubſtituunt. Autor Herod. lib. 4.

Phænſana, apud Ptol. lib. 2. cap. 12, Rhetiæ urbs, alio nomine Phebiana caſtra, Vulgō hodie *Behenhuſium*.

Phæſtum, φαιστός, Vrbs in Creta, à qua Phęſtius, φαιστὸς, Epimenides dictus eſt, quem adjutorem condendis legibus Solonis fuiſſe tradit Plutarchus, inclytum vaticinio, & rerum divinarum peritia.

Phæſtus, φαιστὸς, Mons, ſeu promontorium Cretæ, circa Gortynam urbem, civitatem habens ejuſdem nominis. Sed nomē civitatis fœminini generis eſt, montis maſculini. Strabo libro 10. ¶ Phæſtus, φαιστὸς, fuit, teſte Homer. 5. Iliad. Bori Mæoni filius, ſive Lidii, qui quum veniſſet Trojanis auxilio, ab Idomeneo interfectus eſt.

Phăĕthōn, φαέθων, Ligurum rex fuit vetuſtiſſimus, cujus multæ in Hetruſco littore coloniæ fuerunt, ut Cato eſt author in Originibus. ¶ Phaëthon. [φαέθων. Germ. Ein Sohn *Solis* vnd *Clymenes*.] Solis filius ex Clymene: qui quū à patre impetraſſet, ut uno die currus ſui habenas ſibi permitteret, aurigādiq; imperitus cœlum & terrā comburetet, à Iove fulmine è curru excuſſus, in Padum fluvium decidit. Dictus Phaëthon ἀπὸ τῆς φάυσεως: hoc eſt, à luce, & αἴθω, uro: unde & pro Sole accipitur. Virgilius 5. Aeneid. Auroram Phaëthontis equi jam luce vehebant.

Phăĕthōntĭădĕs, φαεθοντιάδες, Clymenes & Solis filiæ dicuntur, ſorores Phaëthontis, quæ dum extinctum fratrem flerēt, converſæ ſunt in alnos arbores, ut ait Virg. 6. Aeglog. ut 10. Aeneid. in populos.

Phăĕthūſă φαέθουσα, Fuit una ex filiabus Solis ex Neęra, nympha, & ſoror Lampetiæ, quæ in Sicilia, patris ſui, id eſt, Solis armenta cuſtodiebant: è quibus ſoli ſacris ſocii Vlyſſis cōtra Circes monita deguſtantes, naufragium fecerunt, ut lib. 12. Odyſſ. fabulatur Homerus. Ovid. 2. Metam. Phaëthuſam, & Lampetien Solis & Clymenes filias fuiſſe tradit, & ſorores Phaëthontis, quæ quum fratrē fulmine percuſſum ſupra modum lugerent, ad Eridani ripam in arbores cōverſæ ſunt, quæ lacrymarum loco electrum exſudant.

Phago, [φάγων. Ger. Ein Fraß. Pol. *Zartok*.] Incredibilis edacitatis homo fuit, quem Flavius Vopiſcus in Aureliano tradit, menſæ Imperatoris adhibitū, aprum integrum, centū panes, vervecē, & porcellū uno die ediſſe, bibiſſeq; vini orcam.

Phălāntŭs, φάλαντος, Lacon quidam fuit, de quo hæc tradit Servius lib. 3. Aeneid. Quum olim Lacones & Athenienſes diu inter ſe bella tractarent, & quum utraq; pars affligeretur, Lacones quibus juventus deerat, præceperunt ut virgines cum quibuſcunque concuberent: quod & factum eſt. Sedatis autem bellis, juvenes incertis parentibus nati, quum & patriæ & ſibi eſſent opprobrio (nam Partheniatæ dicebantur) accepto duce Phalanto, octavo ab Hercule, patriam reliquerunt, delatiq; ad breve oppidum Calabriæ, quod Taros Neptuni filius condiderat, id auxerunt, & priſco nomine Tarentum appellaverunt. Hęc ille. Eadem ferè commemorat Acron in illud Horat. lib. 2. Carm. Ode 6: Dulce pellitis ovibus Galeſi Flumen, & reguata petam Laconi Rura Phalanto. ¶ Hinc Phalantēus, à, um.

Phalāra, φάλαρα, Civitas in ſinu Maleaco non procul à Sperchii fluminis oſtio. Plin. lib. 4. cap. 7.

Phălăris, [φάλαρις. Germ. Ein grauſammer König/vnd Tyrann zu Agrigent in Sicilien.] Nomen proprium Agrigentinorū regis crudeliſſimi: qui præter cætera novorum ſupplicioru inſtrumenta, taurum habuit æneum, Perilli arte fabricatum, in quem immiſſi damnati: ignęq; ſubjecto, bovis mugitum edēbant: cujus muneris nomine quū artifex non leve munus ſperaret, juſſu Tyranni in taurum cōjectus, primus artis ſuæ ſpecimen præbuit. Ipſe quoq; Phalaris, quum nimia ejus atrocitas ulterius ferri non poſſet, facto in eum univerſorum civium impetu correptus, eripiū tauro quo alios exuſſerat, inclauſus, vivus crematus eſt. Cic. lib. 2. Offic. Phalaridis præter cæteros nobilitata crudelitas, qui non ex inſidiis interiit, ut is, quem modo dixi, Alexander: nō à paucis, ut hic noſter, ſed in quem univerſa Agrigentinorum multitudo impetum fęcit. Ovid. in Ibin: Vtq; ferox Phalaris lingua priūs enſe recęſa, More bovis Phario clauſus in ære gemas. ¶ Eſt præterea Phalaris avis quædam ex genere amphibiorum, in Seleucia Parthorum & parte quadam minoris Aſiæ præcipuè naſcens, Varro. 3. de Re ruſt. cap. 11. Sunt item non diſſimilia alia genera: ut querquedulæ, Phalarides, ſic perdices, quę (ut Archelaus ſcribit) audita voce maris concipiunt. Apud Plinium tamen lib. 10. cap 48. & Colum. lib. 8. cap. 15, legimus phalerides per ſecundam vocalem in antepenultima, quo pacto etiā apud Var legendum ſuſpicamur.

Phălărĭſmŭs, mi, φαλαρισμὸς, Phalaridis tyrannis, vel ejus imitatio: hoc eſt, ſumma crudelitas.

Phălēră, ōrum, φάληρον, ου, Portus Athenienſium, quinque millium paſſuū muro urbi cōjunctus. Hinc ortus traditur Demetrius philoſophus, Phalerus à patria cognominatus. Apud

Græcos,

Græcos, teste Stephano, indifferenter effertur, *φάληρον ϖοιητῶς, ϗ φάληρος ϖαθητικῶς.*

Phălēr̄ēus, *φαληρεύς*, Gentile nomen est à Phaleris Atheniensium portu deductum. Quo cognomento etiã dictus est Demetrius philosophus, Phanostrati filius, & Theophrasti auditor, qui quum à Cassandro Macedonum principe Athenis esset præfectus: non modò popularem non destruxit potentiã, sed etiam melioribus institutis reformavit. Verùm tantùm invidia valuit, ut post Cassandri obitum in Aegyptum fugere coactus sit: quo tempore ejus inimici statuas ejus plures trecentis disjectas conflavêre. Tãdem morsu aspidis periit, quũ multa apud Ptolemæum in calamitoso otio scripsisset. Vide Strab. lib. 9.

Phălĕrĭum, *φαλίκον*, Vrbs Hetruriæ. Inde Phalerius, ria, rium, Stephan.

Phălīscī, *Φαλίσκοι*, Populi Hetruriæ, quorum oppidum Phaleria vocabatur. Sunt qui arbitrãtur Phaliscos esse qui eam Hetruriæ partem inhabitant, ubi situm est oppidum quod hodie corrupto nomine *Montem Flasconem* vocant, quum potiùs montem Phaliscum dicere debeamus.

Phalora, *Φαλώρη*, Vrbs Thessaliæ. Inde Phalorensis, *φαλωρεύς*, Stephan.

Phănæŭs, *φαναῖον, Capo mastico*, Promontorium in Chio insula, optimo vino nobilissimum. Autor Servius in illud Virg. 2. Georg. Sunt etiam Ammineæ vites firmissima vina, Tmolus & assurgit quibus, & rex ipse Phanæus.

Phănēs, *φανῆς*, Vir fuit Halicarnasseus, qui Cambysæ Persarũ regi adversus Aegyptios bellum molienti, se ducem itineris præbuit, exercitumque ejus citra periculum per Arabiam in Aegyptum duxit. Autor Herodotus lib. 3. ¶ Phanes etiam à Græcis dicitur Sol, *ἀπὸ τοῦ φαίνειν*: hoc est, à lucendo.

Phănēsĭi, *φανήσιοι*, Populi, in insulis Oceani Septentrionalibus, qui (ut Solinus ait) habent aures adeò effusas, ut reliqua viscera contegant illis.

Phăōn, *Φάων*, Iuvenis Lesbius fuit formosissimus, à Sappho poëtria perditissimè adamatus. Extat apud Ovid. Epist. Sapphas ad Phaonem.

Pharæ, *φαραί*, numero plurali, Vrbs est, teste Plin. lib. 4. cap. 12. Cretæ mediterranea, à Messeniis condita.

Phărāōnēs, [פרעה *parhoh. φαραώνης.*] appellantur Aegypti reges, quod cognomẽ fuit dignitatis, ut scribit Euseb. Aegyptiorum enim lingua Pharaon regem significat, ut docet Ioseph. lib. 8. Antiq. Ita quum primùm perveniebant ad Imperium, hoc nomen accipiebant.

Phărĭă, Ptolemæo, Plinioq; : Straboni verò Pharus, *Φαρὸς*, Insula contra Dalmatiam & Iadæram, quæ nunc Vulgò *Lisna* Illyrico sermone dicitur. ¶ Est & urbs in ea, à qua Pharienses populi.

Phariseus, & Pharisaicus, Vide in APPEL.

Phārmăcŏtrŏphī, [*φαρμακοτροφοι.* Germ. Giftfreesser/ seind Völcker in Asia.] Populi sunt Asiæ Margianis, & Susianis finitimi, qui venenis ali feruntur: unde & nomẽ illis inditum est. Meminit horum Plin. lib. 6. cap. 16, & Pomp. lib. 1.

Phārmăcūsæ, *φαρμακοῦσαι*, Sunt duæ insulæ exiles juxta Atticam regionem in mari Salaminiaco, in quarũ altera (ut inquit Strab. lib. 9.) sepulcrum Circes visitur. Plinius ejusdẽ nominis insulam inter Sporadas connumerat, lib. 4. cap. 12. Hãc Stephanus supra Miletum collocat, & Attalum regem in ea occisum fuisse asserit. Gentile est Pharmacusius.

Phārnăcĭă, æ, *φαρνακία* Stephano, Regio & urbs Pontica, Trapezunti proxima. Plin. lib. 6. cap. 4 pharnacen appellat.

Phārnăx, nacis, pen. corr *φάρναξ*, Mithridatis regis filius, qui quum majore civilis belli, quod tum inter Cæsarem & Pompejum gerebatur, quam propriarum virium fiducia Cappadociam invasisset, à Cæsare fulminis in morem est obtritus, & (ut Cæsar gloriatus fertur) antequam hostem vidisset, victus: unde etiam inter Pontici triumphi fercula, tria hæc verba, protulisse fertur: Veni, vidi, vici, non acta belli significãtia, sed celeriter confecti notam. Sueton. in Cæsare. Lucanus lib. 2: Tigranemq; meum, nec Pharnacis arma relinquas Admoneo. Meminit hujus Cicero ad Cassium, lib. 15. Epist. Famil. & ad Attic lib. 11.

Phărŏs, *φάρος*, Olim insula fuit, Canopico Nili ostio objecta, dieiq; unius navigatione (si Homero credimus) à cõtinente diremptas: hodie verò Alexandriæ ponte cõjuncta. Cujus mutationis causam quidam Nilo assignant, cujus ostia magnam perpetuò limi vim ad proxima aggerunt vada. Lucan. lib. 10: Pharos insula quõdã In medio stetit mari. In ea turris est ingens in petra posita, quę mari circunluitur, albo lapide, octingentis talentis à Philadelpho Ptolemæo rege Sostrati Cnidii architecti Alexandrinorum amici opera extructa: quæ & ipsa Pharos dicta est: in qua noctu accensę faces navigãtium cursum regebant. ¶ A cujus similitudine cæteræ quoq; speculæ similem in usum constructæ, Phari appellatæ sunt. Statius: Lumina noctivagæ tollit Pharus æmula Lunæ. Scribit Hegesippus lib. 4, Pharon à Græcis, Latinisq; appellari ex ipsius rei usu, eò quòd longè videatur à navigantibus: tanquam *ἀπὸ τοῦ φανῆ*, quod lucidum significat, immutata litera, Pharos dicatur. In hac Alexander novam urbem condere statuit: sed quũ magnæ sedis capax non esset, ex adverso ei objectam condidit Alexandriam. ¶ Est item Pharos, maris Adriatici insula, Illyrico adjacens, anteà Paros dicta, teste Plin. lib. 3. cap. 21.

Phărĭŭs, a, um, *Φάριος*, & Phariacus, a, um, ut Sistra Phariaca.

Pharpharĭades, Pars una est Tauri montis. Plinius libro 5, capite 17.

Phārsālĭă, *Φαρσαλία*, Regio Thessaliæ, Pharsalo oppido, quod ad Enipei ripam situm est, circunjacens: à quo & nomen accepit. Sunt qui universam Thessaliam hoc nomine vocatam existiment, à Pharsalo duce quæ primò Aemathia ab Aemathio: postea Thessalia, à Thessalo: deinde à Macedone, Macedonia est dicta.

Phārsălĭcŭs, a, um: Hinc campi Pharsalici, in quibus duorũ maximorum bellorum civilium procellæ detonuerunt: primùm inter Cæsarem & Pompeium: alterum inter Augustum & percussores Cæsaris Brutum & Cassium. Hi postea Philippici dicti sunt, sive à Philippo rege, sive à Philippis vicina urbe, quã alio nomine Thebas Thessalicas appellant.

Phārsălŏs, seu Pharsalum, *φάρσαλος* Stephano, Thessaliæ oppidum, in ripa Enipei fluminis situm, de quo Lucan. lib. 6: Aemathis æquorei regnum Pharsalos Achillis.

Pharusĭi, *Φαρούσιοι*, Plin. lib. 5. cap 8. & Pomponio lib. 1. Populi sunt Africæ ultra Mauritaniam. Hi quondam Persæ fuisse dicuntur, comites Herculis ad Hesperidas tendentis. Pomponius quoq; lib. 3 in fine. Deinde Pharusii aliquando tendente ad Hesperidas Hercule dites, nunc inculti, & nisi quòd pecore aluntur, admodum inopes. Qui fabulosa narrant, Thebano hæc Herculi tribuunt: at qui historicam veritatem prosequuntur, Aegyptio Herculi qui Lybicus cognominatus est, potiùs adscribenda censent. Meminit horum & Strab. lib. 17, ubi de Mauris mentionem fecit. At Pharusii, *inquit*, qui ultra hos habitant, Hesperiis Aethiopibus vicini, sagittant quemadmodum Aethiopes: falcatis quoque curribus utuntur: miscentur nonnunquam Mauris Pharusii, per deserta aquarum utres equis portantes: nonnunquam per loca quædam palustria & lacus Girtham veniunt. Quidam ex eis Troglodytarũ more sub terra habitare dicuntur, & æstivis imbribus abundare: hyeme verò siccitate laborare: nonnulli sibi ex serpentũ, pisciumq; coriis, alii ex stramentis indumenta parare. Vide reliqua apud Strabonem loco jam citato.

Phăsēlĭs, *φασηλὶς*, Pamphyliæ urbs in monte sita, piratarum olim perfugium. Cic. in Verr. Act 6: Messanam Siciliæ oppidũ Verri Prætori, prædoni verius & piratæ Sicilienſi Phaselim quandam fuisse ait, quòd omnes furtorum acervos illuc deportasset: Phaselis (*inquit*) illa quam cepit P. Servilius, nõ fuerat urbs antè Cilicum atq; prædonũ: Lycii illam Græci homines incolebant: sed quòd erat ejusmodi loco, atq; ita provecta in altum, ut & exeuntes è Cilicia prædones fæpè ad eam necessariò devenirent, & quum ex hisce locis se reciperent, eôdem deferrentur, asciverunt illud sibi oppidum piratæ, primò cõmercio: deinde etiam societate Mamertina civitas improba antea non erat, etiam erat inimica improborum. Mox subdit: Verùm hęc civitas isti prædoni ac piratæ Siciliẽsi Phaselis fuit. Huc omnia undiq; deportabantur, apud istos relinquebantur: quod celari oportuerat, habebant sepositum ac reconditum: per istos, quæ volebat in navem clàm imponenda, occultè exportanda curabat: navem denique maximam, quam onustũ furtis in Italiam mitteret, apud istos faciendã ædificandamq; curavit. Hactenus Cicero.

Phāsĭs, is, vel idis, *φάσις*, Colchorum prægrandis fluvius, de quo Lucanus lib. 3: Colchorum qui rura facit ditissima Phasis. Plin. lib. 6. cap. 4: Navigatur Phasis quamlibet magnis navigiis LXXVIII. M. D pass. Inde minoribus longo spatio, pontibus centum viginti pervius. Ab hoc fluvio phasiani nomen sumpserunt, quòd ibi maximus eorum proventus feratur: unde etiam ab Argonautis in Græciam advecti putantur. ¶ Fuit item ejusdem nominis oppidum, ad fluvii hujus ostiũ situm, cujus meminit Plin lib. 6 cap. 4.

Phāsĭăs, adis, *φασιὰς*, Patronymicum est fœmininum, à Phasi de fluvio, sive oppido deductum, quod Poëtæ pro Medea ferè usurpant, Phasidis alumna. Ovid. 3. de Arte: -mantum Barbara per natos Phasias ulta suos.

Phēgēă, pen. prod. *φήγεια*, Civitas Arcadiæ, à Phegeo rege, Phoronei fratre cõdita. Priùs Erymanthus, postea & Pfephis appellata. Steph.

Phēgēus, *φηγεύς*, Pater fuit Alphesibœæ, qui Alcmæona quũ jussu patris matrem occidisset, & ob eam rem furiis agitaretur, purgavit, eiq; Alphesibœam filiam matrimonio locavit. Vide fabulam latiùs apud Ovid. 9. Metam.

Phĕgōr,

Phĕgŏr, φηγὼρ, Lingua Hebræa Priapus appellatur, inquit Hieronymus contra Iovinianum: unde Beel-phegor, dictio compositа: hoc est, Priapi simulacrum.

Phēmŏnŏē, φημονὴ, Sibyllæ nomen, quæ prima Apollinis Delphici vates dicitur fuisse, & carmen heroicum invenisse, ut ait Pausanias. Stat. lib. 4. Syl. referretq; arcana pudicos Phemonoë fontes. ¶ Est & Phœbados cujusdam nomen apud Lucanum lib. 5: Phemonoën errare vagam, curisq; vacãtem. ¶ Sunt qui Phœbi filiam dicãt fuisse. Meminit ejus Hesiodus in Theogonia.

Phēnēum, φοίνεον Stephano, Oppidũ in Arcadia, circa quod herba nascitur Homeri præconio celeberrima, quam à diis immortalibus Moly vocari asserit. Plin. lib. 25. cap. 4.

Phĕnĕŭs, φενεὸς, Lacus Arcadiæ, cujus aqua nocturno tẽpore perniciosa, interdiu salutaris est. Ovid. Met. 15. Est lacus Arcadiç, Pheneum dixêre priores. Ambiguis spectatus aquis: quas nocte timeto: Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur.

Phĕræ, arum, φεραὶ, Vulgò *Ceramidi*. Oppidum Thessaliæ, ad Bœbeïdem lacum, ubi Magnesia à Pelasgicis campis dirimitur. Homer. in Catal. Οἱ δὲ Φερὰς ἐνέμοντο παρὰ βοιβηΐδα λίμνην. ¶ Est item ejusdem nominis oppidum in Achaia propriè dicta, non procul à Patris.

Phĕræŭs, a, um, Ovid. in Epist. OEnones: Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheræas Fertur, &c.

Phĕrĕcrātēs, φερεκράτης, Athenienſis poëta comicus, militavit sub Alexandro magno: docuitque fabulas XLII. Autor Suidas.

Phĕrĕcȳdēs, penult. prod. φερεκύδης, Philosophus, & Poëta tragicus, ex Scyro insula, teste Strab. lib. 10. Floruit regnante Servio Tullo apud Romanos. Cic. lib. 1. Tuscul. Hic primus dixit animos hominum esse sempiternos. Primus scripsit soluta oratione (ut Apuleius in Floridis autor est) repudiato versuũ nexu. Hunc Pythagoras magistrum coluit. Periit phthiriasi: id est, pediculari morbo, de quo Serenus: Sed quis nõ paveat Pherecydis fata tragœdi, Qui nimio sudore fluens animalia tetra Eduxit, turpi miserum quæ morte tulerunt? Hic tametsi nullo magistro usus: tamen per se multum eruditionis est cõsequutus, ut autor est Suidas. Quanquam Diogenes Laërt. Pittaci auditorem fuisse tradit. ¶ Pherecydes præterea alius fuit, teste Laërtio, antiquior etiam superiore, Athenienſis & Philosophus, qui ab Orphæo multa didicit, scripsitq; Theogoniam libris decem: item libellum De rerum principio. ¶ Pherecydem alium Lerium genere, Historicum commemorat Suidas.

Phĕrĕnīcē, pen. prod. φερενίκη, Nomen mulieris. Aelianus lib. 10, de varia hist. Duxit ad Olympicum certamen filium suum Pherenice fœmina, prohibentibus eam spectare qui præsidebant. Licere id sibi persuasit, quæ patrem, & fratres treis haberet Olympionicos. Spectavit, & victorem filium reduxit.

Phīdĭās, æ, φείδιας, Nobilis fuit statuarius, qui in ebore scalpẽdo claruit: diis tamen (ut inquit Quintilianus) quàm hominibus efficiendis melior. Inter hujus opera præcipuè cõmendata est Minervæ statua, quam Athenis ex ebore fecit, XXVI. cubitorum altitudinem: in cujus clypeo Amazonum pugnam, & Gigantomachiam insculpsit: in soleis verò, Centaurorum & Lapitharum certamen. Proximam commendationem meruit Iupiter Olympius, & ipse totus ex ebore. Cælavit & Venerem, quæ postea Romæ sita in porticu Octaviç fertur. Item Nemesim Rhamnusiam, mali ramum manu tenẽtem, ex quo parva surgebat complicatio, hanc inscriptionẽ habens: Agoracritus Parius fecit. Hũc enim Agoracritum discipulum usq; adeò diligebat, ut ei tanti operis laudem crederet.

Phīdĭăcŭs, a, um, φειδιακὸς, Propert. lib. 3: Phidiacus signo se Iupiter ornat eburno. Martial. lib. 6: Quis te Phidiaco formatam Iulia cœlo, Aut quis Palladiæ non putet artis opus?

Phīdippŭs, φείδιππος, Herculis nepos ex Thessalo filio, qui unà cum fratre Antipho contractis ex maris Carpathii insulis triginta navibus, Græcis suppetias tulit adversus Trojanos. Autor Homerus in Catal. navium. ¶ Est item Phidippus personæ comicæ nomen, apud Terent. in Hecyra.

Phīla, æ, φίλα Stephano, Vrbs Macedoniæ, juxta Peneum fluvium, à Demetrio Gonata Antigoni filio condita, & à nomine matris ejus ita appellata. ¶ Est item Phila maris Gallici insula, eregione Antipolis, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5. ¶ Sunt & quatuor ejusdem nominis insulæ in Nilo fluvio, supra Deltam, quas commemorat idem Plin. lib 5. cap. 9.

Phĭlădĕlphĭă, φιλαδελφία, Nomen civitatis in Mysia, regione Asiæ, frequentibus terræ mõtibus concussa: unde ejus incolæ in agris magna ex parte degebant. In hac fuit una ex septem Ecclesiis in Apocalypsi cõmemoratis. Supra Philadelphiam, Orientem versus exusta regio patet, quam Græci καταικαυμένην appellant, stadiis longa quingentis, quadringentis lata, ubi nullæ arbores præter vitem inveniuntur, quę exustum vinum fert ita elegans ut nulli cedat. Summa camporum facies cinerulenta est: Montana, petrosa & nigra. Quidã ex crebro fulminum ictu id contigisse arbitrantur, nec dubitant quæ de Typhone dicuntur, hoc in loco fabulari. Sed credibilius est subterraneum ignem, qui postea defecerit, regionem exussisse. Dicta est urbs Philadelphia ab Attalo Philadelpho conditore.

Phĭlădēlphŭs, φιλάδελφος, Ptolemæi regis Aegypti cognomen, qui bibliothecam Alexandriæ, ferè quinquaginta millia librorum continentem, extruxit. Idem libros Mosis vertendos curavit per LXX. interpretes ex Hebræo in Græcum sermonem.

Phĭlæ, arum, φίλαι, Insula aspera, & undique prærupta, adjacens Aegypto, duobus in unum coituris amnibus cincta, qui Nilo mutantur, & ejus nomen ferunt. Sunt autem Philæ Strabone libro decimoseptimo, infra Syenen, ad quas ipse se ex Syene plaustro perplana aliquando vectum scribit. Meminit & Lucanus libro 10: Rursus multifidas revocat piger alveus undas, Quà dirimunt Arabum populis Aegyptia rura, Regni claustra Philæ.

Phĭlænōrum aræ, φιλαίνων βωμοὶ, Dicuntur quæ Siculo Peloro opposite, in media quodammodo Syrtium tellure positæ sunt: ita dictæ à Philænis fratribus, qui in eo loco vivi creduntur fuisse defossi. Nam quum inter Cyrenenses & Carthaginienses de finibus incidisset controversia, placuit ut certo tempore duo viri ex utraq; civitate egrederentur: ubicunque sibi obvii fierent, ibi civitatis utriusque termini essent. Itaque Carthagine egressi Philæni, quum aliquot passuum millia in fines Cyrenensium processissent, indignati adversarii se esse præventos, optionem Philænis proposuerunt, mallẽtne ad suos fines retrocedere, an eo in loco vivi defodi: illisq; respõdentibus se patriæ salutem vitæ præferre, à Cyrenensibus, qui viribus superiores erãt, vivi eo in loco sunt defossi. Quo in loco Carthaginienses, ne eximia illorum in patriam pietas ulla temporum injuria obliteraretur, duas eis aras constituerunt. Vide Sallustium in bello Iugurthino.

Phĭlăgrĭŏs, φιλάγριος, Medicus fuit insignis, Galeni æqualis: natione Epirota, Naumachii discipulus, cujus scripta recenset Suidas.

Phĭlāgrŭs, φιλάγρος, Sophista Cilix, auditor Lolliani, supra modum iracundus. Nam & dormitanti quandoque auditori pugnum in malam fertur impegisse. Huic Metellus nepos sepulcrum extruens, lapideum apposuit corvum. Id quũ Cicero esset intuitus, in ejus levitatem jocatus: Hoc, *inquit*, sapientius à te factum: πέπραται γάρ σε μᾶλλον, ἢ λέγειν ἐδιδάχθη, volare magis te docuit, quàm dicere. Hæc Cælius Rhodiginus Antiq. lect. lib. 21. cap. 7, & lib. 17. cap 20.

Phĭlāmōn, φιλάμων, Filius Apollinis ex Chione nympha, clarissimus carmine & cithara. Ovid. libro 12: Nascitur è Phœbo (nanque est enixa gemellos) Carmine vocali clarus, citharaq; Philamon. ¶ Fuit item Philamon Athenienſis, pugil fortissimus, qui omnes suæ ætatis pugiles superavit. Suidas.

Phĭlēmōn, φιλήμων, Syracusius, novæ Comœdiæ scriptor, qui Alexandri Magni tempore floruit. Huic Quintilianus secundum inter Comicos scriptores locum tribuit: Philemon, *inquit*, pravis sui temporis judiciis, Menandro sæpè prælatus est: consensu tamen omnium meruit secundus credi.

Phĭlēsĭŭs, Cognomẽ Apollinis, Græci φιλήσιον amabilem dicunt: quod cognomen idcircò Apollini tribuitur: quia lumẽ ejus exoriens, amabili veneratione oculorum cõsalutamus.

Phĭlētærŭs, φιλέταιρος, Comicus fuit Athenienſis, Aristophanis Comici filius. Fabulas scripsit unam & viginti, quarũ nõnullæ recensentur à Suida.

Phĭlētās, φιλητᾶς, Poëta elegiographus ex insula Co, qui Philippi & Alexandri Macedonum ætate floruit. Præceptor fuit Ptolemæi Philadelphi. Suis carminibus celebravit Battidem puellam, quam adamavit. Fuisse fertur corpore adeò tenui, ut necesse fuerit ei plumbum adhibere, ne ventorum flatu raperetur. Politianus: nec Cous adhæc nõ sacra Philetas, Quanquam est æger, adest, quanquam vestigia lento Fulta gravat plumbo, &c.

Phĭlĕum, φίλειον, Vulgò *Groninga*, apud Ptolemæum Germaniæ Septentrionalis oppidum est. Ex longitudine & latitudine à Ptolemæo adscripta, conjicimus aut idem esse cum Groninga Frisiæ oppido, aut certè illi proximum.

Phĭlĭdēs, Mango quidam fuit equorũ, à quo quum Themistocles equũ dono postulasset, minimeq; impetrasset, minatus est se domum ejus continuò ligneum equum facturum, Quo ænigmate significabat se propinquorum accusationes & crimina in eum conjecturũ. Plutarch. in Themist. Quorsum hîc mentio tam frigidæ rei?

Phĭlĭppī, φίλιπποι, Vrbs Thessaliæ, quæ Dathos antea dicebatur, quã Philippus Macedonũ rex instauravit, & à nomine suo Philippos nominavit. Virg. 1. Georg. Romanas acies iterum videre Philippi. ¶ Sunt & Philippi in Thracia, inter Nes-

sum

ſum & Strymonem amnes, non procul ab OEſyma, quorum meminit Plin. lib. 4. cap. 18.

Phĭlippēnsĭs, Philippenſe, Poſſeſſivum formatum à Philippis Theſſaliæ civitate: ut Philippenſes cives, φιλιππήσιοι, & Philippenſe bellum, quod apud Philippos geſtum eſt.

Phĭlippĭcŭs, ca, cum, φιλιππικός, Denominativũ, à civitate Philippis: ut, Campi philippici, civilibus cladibus nobilitati, in quibus primùm Cæſar Pompeium, & poſtea Auguſtus, Brutum & Caſſium profligavit.

Phĭlippĭdēs, φιλιππίδης, Comicus poëta haud ignobilis, qui ætate jam provecta quum in certamine Poëtarũ præter ſpem viciſſet, gaudio repentè mortuus eſt: quod & Diagoræ Rhodio accidit. ¶ Fuit & alius ejuſdem nominis, à celeritate pedum ἡμεροδρόμος cognominatus, quòd XXIIII. horarũ ſpatio mille quingentà ſtadia pedibus cõfecerit, diei unius & noctis ſpatio itinere ab Athenis Lacedæmonem uſque peracto. Vtriuſq; autor Suidas.

Phĭlippŏpŏlĭs, φιλιππούπολις, Oppidum Macedoniæ, à Philippo Amyntę filio conditum, patre Alexandri. Autor Stephanus. Plin. Philippopolim in Thracia conſtituit, lib. 4. cap. 11.

Phĭlippŭs, φίλιππος, Amyntæ filius & Alexandri Magni pater, Macedonum rex, rei militaris peritiſſimus, rebuſq; geſtis clariſſimus, Macedoniæ regnum, quod anguſtis antea finib. continebatur, adeò ampliavit, ut centum quinquaginta populi in Macedonum ditione numerarentur. Hic à Pauſania quodam adoleſcente eſt interfectus: qui quum de ſtupro ſibi per vim ab Attalo illato, apud regem queſtus eſſet, & pro rei indignitate ultionem poſtulaſſet, ſeque etiam à rege irrideri animadvertiſſet, iram in regem convertit, & ultionem quam ab inimico nõ poterat, ab iniquo judice ſumpſit. ¶ Alius fuit hoc nomine Romanorum Imperator, qui primus ex Romanis imperatoribus Chriſtianæ religionis ſacris fuiſſe initiatus fertur. ¶ Philippus, Demetrii filius, rex Macedoniæ, à T. Qu. Flaminio victus. Is, autore Livio, quũ videret Annibalem fœlicìter in Italia res gerentem, legatos ad eum de ſocietate miſit, qui in reditu à Q. Fulvio Flacco præfecto claſſis intercepti cum literis, miſitq; ad Senatum, ſtatim M. Levinus prætor cõtra eum mittitur, qui regem agentem Apolloniæ, incautum, ſemiq; ſopitum nocte intempeſta adoritur. Ille in Macedoniam cum exercitu terreſtri itinere fugit, incenſis priùs ne hoſtis potiretur, ſuis navibus. Vide Liv. lib. 1. de bello Maced. ¶ Philippus, medicus Alexandri, teſte Curtio lib. 2. cujus etiã meminit Plutarchus in vita Alexandri. ¶ Philippos etiã Romanos viros claros legimus in gente Martia, inter quos L. Philippus orator, Craſſi adverſarius, Cic. lib. 3. de Oratore, & de Clar. orator.

Phĭlĭſcŭs, φιλίσκος, Comicus ſcriptor, cujus fabulæ enumerantur à Suida. ¶ Fuit item Philiſcus quidam Corcyreus, Philotæ filius, poëta ex ſecundo ordine Tragicorum, & Dionyſii ſacerdos ſub Ptolemæo Philadelpho. Scripſit fabulas duas & quadraginta. ¶ Philiſcus prętereà Aegineta, Diogenis Cynici, aut certè (ut alii malunt) Stilpontis auditor, & præceptor Alexandri. Scripſit Dialogos quoſdã, inter quos eſt Codrus: ex Suida.

Phĭlĭſtĭōn, φιλιστίων, Sardianus, ſive Pruſſenſis, poëta comicus, q Socratis ætate floruit, nimio riſu mortuus fertur. Suid.

Phĭlĭſtŭs, φίλιστος, Archonidæ filius, patria Naucratites, aut ut alii volunt Syracuſanus, Eveni Elegiographi diſcipulus. Scripta ejus enumerat Suidas.

Phĭlix, Nutrix fuit Domitiani principis, ut eſt autor Sueton.

Phĭllўră, & Phillyrides. Vide PHILYRA, & PHILYRIDES.

Phĭlo, φίλων, Academicæ ſectæ philoſophus inſignis, Ciceronis in Philoſophia præceptor, ut ipſe teſtatur in libro de Claris Orat. Eodem (*inquit*) tempore, quum princeps Academiæ Philo cum Athenienſium optimatibus Mithridatico bello domo profugiſſet, Romamq; veniſſet, ei me totũ tradidi, admirabili quodam ad philoſophiam ſtudio incitatus. ¶ Fuit etiã hoc nomine Iudęus Philoſophus, Alexandriæ natus, diſciplinisq; omnibus eruditus, & in noſtra & Græcorum Philoſophia benè verſatus: eloquentiæ autẽ Platonicæ tam diligens æmulator, ut illud vulgò de eo jactaretur: ἢ πλάτων φιλωνίζει, ἢ φίλων πλατωνίζει: hoc eſt, aut Plato philoniſſat, aut Philo platoniſſat. In divinis autem legibus, & patriis inſtitutis quãtus fuerit, ex his quæ nobiſ librorum ſuorum tradidit monumẽtis, palàm eſt. Igitur temporibus Cati quanta acciderint Iudæis mala, voluminibus abſolvit, quibus & ſuam legationẽ pro Iudæis apud Imperatorem retulit. Sed & Ioſephus hujus legationis meminit lib. 18 Hunc Porphyrius quoq; lib. 4. magnis laudibus eſt proſecutus. ¶ Philo Herennius, Byblius patria, grãmaticus, tempore Adriani, de cujus imperio ſcripſit: prætereà de civitatibus & viris claris libros XXX. Suidas.

Phĭlŏchŏrŭs, φιλόχορος, Athenienſis, vir doctiſſimus & vates, tẽpore Eratoſthenis extinctus, inſidiis Antigoni Macedoniæ regis ob amicitię ſuſpicionem cum Ptolemæo rege. Scripſit Ἀττιδίδος libros XVII, qui continent res geſtas Athenienſium, & reges & magiſtratus, uſq; ad Antiochum cognominatum Deum, aliaq; complura. Autor Suid.

Phĭlŏctēs, is, φιλοκτήτης, Athenienſis Poëta Tragicus fuit, non ita multo poſt Euripidem, Aeſchyli ſororis filius, ab iracundiæ vitio Bilis appellatus, facie fuit in primis fœda, capiteque in criſtæ formam acuminato. Scripſit fabulas centum. Reliquit filium nomine Morſimum, & ipſum poëtam Tragicum. Hæc Suidas.

Phĭlŏcrātēs, φιλοκράτης, Athenienſis, quem Demoſthenes in proditionis ſuſpicionem adducit. Extant ad hũc aliquot Aeſchinis epiſtolæ. ¶ Fuit & alius ejuſdem nominis, Struthius cognominatus: de quo vide Suidam.

Phĭlŏctētēs, ctetis, vel ctetæ, penultima producta, φιλοκτήτης, Pæantis filius & comes Herculis, cui, idem moriens in OEta monte, mandavit ne cui corporis ſui reliquias indicaret, idq; jurare eum coëgit, dĕditq; pro munere pharetram & ſagittas Hydræ felle intinctas. Adveniente verò tempore quum Delphico oraculo moniti eſſent Græci, ad evertendam Trojam ſagittis Herculis opus eſſe, inventus Philoctetes, & de Hercule interrogatus, negavit ſe primò quicquam de Hercule ſcire: tandem verò mortuum eſſe cõfeſſus eſt, & quum graviter ad indicandum ſepulcrum cogeretur, ne jusjurandum violaret, ictu pedis locum oſtendit: quumque ad bellum Trojanum deduceretur: quia ſolus Lernæis ſagittis uti poterat, unius ſagittæ caſu in pede, quo Herculis tumulum monſtraverat, vulnere penè immedicabili affectus eſt. Tandem quum vulneris fœtor à Græcis ferri non poſſet, in Lemno relictus eſt: ſed occiſo Achille, Vlyſſes in Lemnum regreſſus, ad Trojam illum reduxit, ut inquit Ovid. lib. 3. Metamorph. Devicta autem Troja, pudore, ne in patriam æger rediret, impeditus, in Calabriam venit, ibique Petiliam condidit. Virg. lib. 3. Aeneid. -hîc illa ducis Meliboei Parva Philoctetæ ſubnixa Petilia muro, &c. Tandem opera Machaonis medici ſanatus eſt. Propertio teſte: Tarda Philoctetæ ſanavit crura Machaon. Vide BAEANTIADES.

Phĭlŏlaŭs, φιλόλαος, Pythagoricus quidã philoſophus, cujus tres libros Plato, quum tenui admodũ eſſet pecunia, decem millibus denariũm mercatus eſt. Quod pretium à Dione Syracuſano acceperat. Philolaus, φιλόλαος, Corinthius ille qui leges Thebanis dedit, ex familia Bacchiadũ fuit: amicus Diocłis, qui Olympia vicit: ſed cùm ille civitatem deſeruiſſet, commotus ob amatorem matris Alcinoæ, Thebas migravit, atq; ibi ambo defuncti ſunt. Habitavit igitur ob hujuſmodi cauſam apud Thebanos, quibus leges deſcripſit, & alia quædam præcipuè de liberorum procreatione, quam illi παιδοποιΐαν appellant. Ariſtot. 2. Polit.

Phĭlŏmēlă, φιλομήλα, Nomen puellæ Pandionis Athenienſis regis filiæ, & ſororis Prognes. Quæ quum à Tereo compreſſa fuiſſet; tandem (ut eſt in fabulis) deorum miſeratione in avem ſui nominis converſa eſt, quæ & Luſcinia dicitur, quam etiam nunc deflere dicunt cantu dulciſſimo injuriam quam paſſa eſt. Martial. lib. 14: Flet Philomela nefas inceſti Tereos, & quæ Muta puella fuit, garrula fertur avis. Animadvertendũ hoc in loco eſt, contrà ac multi fabulam tradiderunt, exiſtimaſſe Gorgiam Philomelam in hirundinem, Prognem ſororem ipſius in luſciniam cõverſam fuiſſe, quam etiam opinionem ſequutus eſt M. Varro: Luſciniola, *inquit*, luctuoſa canere exiſtimatur, atq; eſſe ex Attica Progne, in luctu facta avis. Et Virg. Aeglog. 6 quum inquit: Quas illi Philomela dapes. Petrus Victorius in 3. lib. Rhetor. Ariſtot.

Phĭlŏpœmēnēs, ſive Philopœmen, φιλοποίμην Suidæ, Megalopolitanus, dux Achæorũ præſtantiſſimus, Lacedæmonios & Meſſenios multis cladibus afflixit, Plutarchus in Philopœmene, Livius lib 35.

Phĭlŏſtrātŭs, φιλόστρατος, Lemnius philoſophus, tempore Severi principis Romæ claruit, cujus uxori fuit ab epiſtolis. Scripſit Vitas ſophiſtarum ad Severum, & de Vita Apollonii Tyanei libros octo, prætereà Heroica. ¶ Philoſtratus, hujus pater, Athenis docuit Neronis tempore: ſcripſit panegyricos plures, & declamationes oratoribus valdè probatas, complura; alia quæ à Suida commemorantur. ¶ Philoſtratus tertius, ſuperioris filius, docuit Athenis: ſcripſit Panathenaïcum, Trojam, Paraphraſim Homerici clypei, Iconas quæ huic multi acceptas referunt. Suidas.

Phĭlŏxĕnŭs, [φιλόξενος. Pol. *Goſcuiurad.*] Hoſpitalis: quo nomine dictus eſt poëta quidam Lyricus, qui quum ſibi Dionyſius tragœdiam quandam caſtigandam commiſiſſet, ducta linea à capite ad calcem totum opus damnavit: quapropter in latomias conjectus eſt: indeque Tarentum aufugit: Dionyſioque ſe per literas revocanti, nihil aliud quàm monoſyllabum ναὶ reſcripſit, ſæpiùs repetitum. Autor Suidas. ¶ Fuit etiam hoc nomine paraſitus quidam, qui collum gruis ſibi optabat,

optabat, quò diutiùs cibi, potusque delectatione frueretur. De hoc Philoxeno tradit Plutarchus, & Athenæus eum solitũ esse conviviis adhibitum, se in pultaria emungere, ut reliquis rei fœditate abhorrentibus, solus epulis frueretur. Idem etiã traditur de Gnathone quodam Siculo. ¶ Philoxenus, Eretriẽsis pictor, Nicomachi discipulus, cujus tabula nullis postponenda Cassandro regi picta, continuit Alexandri prælium cum Dario. Idẽ pinxit & Lasciviam in qua tres Sileni comessabantur. Hic præceptoris celeritatem sequutus, breviores etiamnum quasdam picturæ vias & compendiarias invenit. Verba sunt Plinii, lib. 35. cap. 10. ¶ Philoxenus, Grãmaticus Alexãdrinus, Rõmæ scripsit de monosyllabis verbis. De Hellenismo: De linguarum dialectis, & alia. Suidas.

Philyra, est proprium nomen filiæ Oceani, ex qua Saturnus in equum conversus Chironem Centaurum dicitur suscepisse: qui à matre Philyrides, & Philyreus dicitur. Scribitur autẽ hoc nomen & ejus derivata simplici l. Poëtæ tamen suo jure ut primam syllabam extendant, geminant hanc consonantẽ. Ovid. lib. 1. de Arte amandi: Phillyrides puerum cithara perfecit Achillem.

Phīnĕus, φινεύς, Agenoris fuit filius, ut Hellanicus ait: ut Hesiodus Phœnicis & Cassiopeæ, Agenoris nepos, frater Cilicis, Doricli, & Atamini. Hic rex Arcadiæ: vel ut alii, Thraciæ: vel ut rursus alii, Paphlagoniæ uxorem duxit Cleopatram, (quam quidam Sthenobœam vocant) ex qua genuit Orythum, & Crambum, ut Sophocles: ut alii, Maryandinũ & Thynum: vel ut rursus alii, Palæmonem & Phinea, quibus mortua priore conjuge Cleopatra Harpalycen Calais & Zethe sororem, novercam superinduxit: quanvis Flaccus non Harpalycen, sed Cleopatram Boreadum sororem appellet: cui etiam Apollonii interpres assentitur, qui lib. 1, Phineum Cleopatram Boreæ & Orithyiæ filiam uxorem duxisse tradit: secundam verò Idæã Dardani filiam novercam superinduxisse: cujus suasu filios ex Cleopatra susceptos excæcavit. Quapropter & ipse excæcatus est à diis, tum Harpyiæ contrà eũ missæ, quæ cibos & mensam ejus turpissimè fœdarunt. Postea verò advenientibus ad ea loca Argonautis, à Calaï & Zethe fratribus alatis, rursus ad Strophades insulas fugatę sunt: vide suprà CALAIS. Postremò ab Hercule interfectus dicitur, quũ in solitudinẽ liberos Phinei offendisset excæcatos, comperissetq; eos calumniis novercæ ejectos fuisse, &c.

Phīnēus, a, um, apud Senecam, & Phineĭus, a, um, apud Virg. lib. 3. Æneid. quas dira Celæno Harpyiæque colunt aliæ, Phineĭa postquam Clausa domus mensasque metu liquêre priores, &c.

Phīson, [φίσων. Germ. Der ſtuß Ganges in India.] teste Iosepho, lib. 1. ca. 2: Vna est ex partibus magni fluminis in omnẽ terram undiq; profluentis, quo paradisus irrigatur, qui deductus in Indiam pelago latè diffunditur. A' Græcis nuncupatur Geiba: alii Gangem interpretantur, alii Nilum.

Phla, Insula est in Tritonide Africæ palude, de qua sic Herodõtus lib. 4: Ajunt Iasonem posteaquam sub Pelio Argo exædificavit, impositis in ea cum aliis solennibus hostiis, tum verò tripode æreo, circuisse Peloponnesum, animo Delphos eundi: cumq; quũ teneret cursum circa Maleam, abreptum à vento Aquilone, & abductum in Africam: & priusquam tellurem cerneret, in aspretis paludis Tritonidis astitisse, eiq; hęsitanti de egressu apparuisse Tritonem, ac jussisse sibi dari tripodem, quòd diceret ostensurum se illi exitum, atque incolumem remissurum.

Phlanonites, φλανωνῖται Stephano, Populi sunt Illyrici, à quibus nomen sinui est inditum, quem modò nautæ Quernarium appellant: alii Carnarium propter naufragia, procelloso fermè semper transit. In recessu ejus Senia urbs, cujus à tergo specus sunt, unde vehementes nulla ferè non hora venti perflant: eaq; res infamem cum sinum reddidit. Dicti Phlanonites ab oppido Phlanone: unde sinus omnis hic Phlanoniticus, φλανωνιτικὸς, Stephano vocatur: qui à Pola colonia Iaderam usque diffunditur.

Phlĕgĕthōn, thontis, [φλεγέθων. Germ. Einer auß den Hellſchen flüſſen.] Fluvius inferorum, flammis æstuantibus rapidus: à φλέγω, ardeo. Virg. 6. Aen. Quæ rapidus flammis ambit torrentibus amnis Tartareus Phlegethon, torquetq; sonantia saxa. Hinc Phlegethonteus, a, um, penult. prod.

Phlĕgōn, φλέγων, Vnus ex equis Solis, ἀπὸ τῦ φλέγειν, quod est ardere, dictus. Ovid. 2. Metam. Vide AETHON.

Phlĕgrā, æ, vel Phlegre, es, φλέγρα, Vrbs Macedoniæ, teste Plin. lib. 4. cap. 10, & vallis circa hanc urbem in qua Gigantes olim cum diis conflixêre.

Phlegræi, φλεγραῖοι, Campi duo fuêre, alter in Græcia, à Phlegra Thessaliæ valle juxta Pallenẽ, ubi Gigantes cum diis conflixisse traduntur. Alter in Campania prope Cumas, in quo Hercules cum his prælium cõmisit. Strabo lib. 5: Fortunatus erat & campus nomine Phlegræus, in quo res à Gigantibus gestas fabulæ divulgant nullam aliã ob causam (ut credi fas est) quàm quòd terrà ipsa suapte virtute præliorum concitatrix esset. Theagenes verò & Eudoxus qui ad historicam fidẽ pugnam hanc conantur reducere: Pallenen (inquiunt) quæ veteri nomine Phlegra vocabatur, homines tenuerunt, quibus immanitas & superbia morum, Gigantum cognomen pepetit. In hos ineunte prælium Hercule, fulmina de cœlo missa sunt, donec ii fugere coacti sunt, atq; ingenti victoria superati. Ex hac re rumor in vulgus ortus: Gigantes bellum diis movisse. Silius lib. 12: Tradunt Herculea prostratos mole Gigantes Tellurem injectam quatere, & spiramine anhelo Torreri latè campos, quotiesq; minantur Rumpere compagem impositam, expalleſcere cœlum. Id autem ideò fictum est: quoniam ea regio tota sulphure plurimo scatet. Hinc fit ut vẽtorum impulsu excitetur passim ignis: qui quũ exitum è cavernis natura expetat, dum luctatur assiduè, terram tãdem, quatit & commovet, exuritq; frequẽter, unde & nomen sortitur: φλέγειν enim Græcè exurere, ardereq; significat.

Phlegræus, φλεγραῖος, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius apud Ovid. 12. Metamor.

Phlĕgyās, φλεγύας, Martis filius, rex Lapitharum in Thessalia, pater Ixionis, & Coronidis nymphæ, quam quum ab Apolline vitiatã sensisset, confestim ira percitus, templum ejus Delphis incendit. Quapropter Apollo iratus ipsum sagittis interfectum ad inferos detrusit, ubi hac pœna afficitur, ut sub ingenti saxo ruinam minitante sedens semper illud casurum suspicetur & timeat. ¶ Phlegyæ item populi sunt insulani Thessaliæ, à Phlegya Ixionis patre cognominati. Hi cùm sacrilegi essent, deosq; & homines spernerent, ab irato Neptuno immissõ diluvio submersi sunt, quorum apud inferos meminit Virg. lib 6. Aen.

sedet, æternumq; sedebit
Infelix Theseus, Phlegyasq; miserrimus omnes
Admonet, & magna testatur voce per umbras,
Discite justitiam moniti, & non temnere divos.

Phlius, untis. φλιοῦς, Vrbs in medio Sicyonii, Argiviq; agri, ubi religiosissimè colebatur Hebe. Autor Strab. lib. 8. Oppidi hujus incolæ Phliuntii, Phliusii, & Phliasii dicuntur: regioq; circumjecta, Phliasia, anteà Eræthryæa dicta, teste eodem Strabone, loco jam citato.

Phŏcæ, Phocarum, Insulæ sunt Cretæ adjacentes, ut ait Plin. lib. 4. cap. 13.

Phŏcæa, φώκαια, Vrbs Ioniæ, Athenienſiũ colonia, teste Strabone lib. 14: unde profecti sunt qui Massiliam apud Gallos non procul à Rhodano condidêre. Dicta Phocæa, quòd vituli marini magno numero apparuissent urbem cõdentibus. ¶ Est etiam in Caria Phocæa, monti Micalæ apposita, ab hac Phocæenses, φωκαιεῖς, ut à Græcorum Phocide, Phocenses, φωκεῖς. ¶ Ab utraque Phocaicus, ca, cum: ut Murex Phocaicus, Littus Phocaicum.

Phōcæi, [φωκαιεῖς. Germ. Alte Völcker in Ionia.] Ioniæ populi, qui assiduis Persarum bellis exagitati, communi consensu patriam reliquerunt, diris que execrationibus se devoverunt, si quando eõdem redire conarentur. Varia deinde fortuna usi, tandem in Galliam delati sunt, ubi Massiliam condiderunt. Horatius: Nulla sit hac potior sententia, Phocæorum Velut profugit execrata civitas. Vide Erasmum in Proverbio: Phocensium execratio.

Phōcās, φωκᾶς, Romani Imperatoris, item celebris Grammatici nomen.

Phōcāsĭa, æ, φωκαία, Insula est in mari Aegæo, ex adverso Atticæ: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Phōcæ, φῶκαι, Vrbs Bœotiæ, ad sinum Œteum: cujus meminit Ptolemæus lib. 3. cap. 15.

Phōcĭōn, φωκίων, Civis Athenienſis, tanta vitæ integritate, ut quum magnas sibi opes ex magistratibus, qui plurimi ei deferebantur, posset comparare, pauperrimus tamen permanserit: unde & τῦ χρηστῦ: hoc est, probi, sive frugi cognomen invenit. Hic neq; ridere, neq; lacrymare ab ullo unquam est visus: & in concione quum quis dixisset, Cogitabundus videris ô Phocion: Recte, inquit, conjectas: Cogito enim qua ratione aliquid de his detrahere possim, aut omittere quę apud Athenienſem populum dicere decrevi. Huic quum legati Philippi Macedonum regis ingentia munera offerrent, hortarenturq; ut ea acciperet, admonerentq; simul quãvis ipse facilè his careret, liberis tamen ejus esse necessaria, quibus difficile foret in summa paupertate ad paternam gloriã pervenire: Si mei, inquit, similes erunt, idem hic agellus alet illos, qui me ad hãc dignitatem perduxit: si dissimiles nolo meis impẽsis illorum ali, augeriq; luxuriam.

Phōcȳlĭdēs, pen. cor. φωκυλίδης, Milesius philosophus æqualis Theognidis. Natus est quinquagesima nona Olympiade. Scripsit Heroicum carmen & Elegias: item Paræneticum carmen, ex libris Sibyllinis, ut volunt, decerptum. Vide Suidam.

Phōcĭs, idis, φωκὶς, Exigua Græciæ regio, sinui Crissæo adjacens,

cens, Delphico oraculo, & Helicone, Parnassoque montibus inclyta.

Phōcēnsēs, hujus incolæ dicuntur, *φωκᾶς*, à quibus nonnulli putant profectos esse Massiliæ conditorés, non (ut alii existimant) à Phocæensibus Ioniæ populis. Cui etiam sententiæ non obscurè subscribit Plin.lib.3.cap.4,ubi Massiliam Græcorum Phocensium coloniam appellat, ad discrimen (ut videtur) Asiaticorum. Idem ostendit & Lucanus lib.5: Massiliæq; suæ donatur libera Phocis.

Phōcŭs, ci, *φῶκος*, Filius Aeaci, cujus meminit Ovid.lib.7.Met.

Phōcūsă, Plin.lib.4 cap.12, Insula una ex Sporadibus.

Phœbās, badis, *φοιβὰς*, Phœbi sacerdos: ita dicta, teste Servio, quòd Phœbi numinis concepto afflatu fureret, & agitaretur in Bacchantis imaginem. Sidonius: Nec sic intortum violatæ Phœbados ultrix In Danaos fulmen jecit.

Phœbē, [*φοίβη*. Ger. Der Mon.] Phœbi soror: hoc est, Diana, sive Luna. Virg.2. Georg. -vĕto semper rubet aurea Phœbe. Ovid.2.Metam. Quanto splendidior quàm cætera sidera fulget Lucifer, & quanto quàm Lucifer aurea Phœbe: Tanto virginibus præstantior omnibus Herse Ibat. Iaculatrix Phœbe, Ovid. Epist.19. Innupta Phœbe, Ovid.1.Metam. Nemoralis Phœbe, Stat.1.Sylvarum.

Phœbŭs. [*φοῖβος*. Germ Ein Sohn *Iovis*, vnd *Latonæ*.] Apollo, Iovis & Latonæ filius, eodē partu cum Diana editus (quæ & ipsa Phœbe vocitata est) divinationis & sapientiæ Deus à Poëtis existimatus, & medicinæ repertor. Dictus Phœbus, quasi *φῶς τῆ βίᾳ*: id est, lux vitæ. Virg.3.Aegloga: Et me Phœbus amat, Phœbo sua semper apud me Munera sunt, *&c.*

Phœbēŭs, a, um, pen. prod. *φοίβειος*. Virg.3.Aeneid. Argolici clypei, aut Phœbeæ lampadis instar.

Phœmon, Lacus est Arcadiæ, de quo Ovid.15.Metam.

Est lacus Arcadiæ, Phœmon dixêre priores,
Ambiguis suspectus aquis, quas nocte timeto:
Nocte nocent potæ, sine noxa luce bibuntur.

Phœnicēs. [*φοίνικες*. Germ Ein Landtschafft *Asiæ* an das Mittelmeer stossend/vnd das Jüdisch Landt.] Populi Syriæ, Iudæis cōtermini, quorum præcipuæ urbes fuerunt Tyrus & Sidon. Horum regio Phœnice, *φοινίκη*, sive Phœnicia appellatur, à Phœnice Neptuni & Libyes filio, ut Stephano placet. Cui opinioni etiā accedit Silius lib.1: Et qui longa dedit terris cognomina Phœnix Phœnices ingenit acumine plurimùm valuerunt: quippe qui & literarum, & navigandi artis primi inventores extitisse putantur. Rursus ex Dionysio:

Phœnicum regio est: hi rubro gurgite quondam
Mutavêre domum, primiq; per æquora vecti
Lustravêre salum, primi docuêre carinis
Ferre cavis orbis commercia: sidera primi
Servavêre poli. Lucan. item lib.3: Phœnices primi (famæ si creditur) ausi Mansuram rudibus vocem signare figuris.

Phœnīssă, sæ, *φοινίσσα*, Mulier ex Phœnice Syriæ regione: cujus masculinum est Phœnix. Virg.1.Aen. Hunc Phœnissa tenet Dido, blandisq; moratur Vocibus.

Phœnīcĕŭs, a, um, *φοινίκεος*, Genus coloris, qui alio nomine spadix appellatur, qualis in palmæ fructu apparet sole nō admodum incocto. Græci enim *φοίνικας*, dactylos appellant. Quidam voluerunt Phœniceum colorem eundem esse cum purpureo, à Phœnicibus populis dictum existimantes, apud quos præstantissima olim purpura tingebatur. Quorum opinioni quominus assentiar, facit Plinii autoritas, manifestè Phœniceum colorem à purpureo distinguentis, lib.21 cap. 23. Aut enim, *inquit*, phœniceum habet florē, aut purpureum, aut lacteum.

Phœnĭcūsă. *φοινίκουσα*, Una ex Vulcaniis insulis, apud Plinium lib.3.cap.9.

Phœnix, Vide in APPEL.

Pholĕgāndrŏs, *φολέγανδρος*, Insula est una Sporādum, quā Aratus propter asperitatem, ferream vocat. Stephanus nomē accepisse tradit à Pholegandro Minois filio.

Phŏlŏē, *φολόη*, Mons Arcadiæ sylvosus, oppidum habens ejusdem nominis, teste Plin.lib.4 cap.6 Lucan.lib.7: Scilicet ipse petet Pholoen, petet ignibus OEtam.

Phŏlŭs. *φόλος*, Fuit unus ex Centauris, Ixionis ex Nubę filius. Hic Herculem suscepit hospitio quum ad expugnandos Centauros pergeret: & tandem in nuptiis Pirithoi, orto prælio inter Lapithas & Centauros occubuit. Lucan. Hospes & Alcidæ magni, Phole. Virg lib.2. Georg. Bacchus & ad culpā causas dedit, ille furentes Centauros letho domuit, Rhetumque, Pholumque.

Phōrbās, bantis, *φόρβας*, Triopæ filius, pater Ilionei Trojani, unus ex comitibus Aeneę: qui quum in bello Trojano adversante etiam Priamo sæpiùs in prælium descendisset, & multa egregia facinora edidisset, tandem à Menelao obtruncatus est. Hujus imagine assumpta Somnus Deus Palinurum decepit, ut placet Virgilio ad finem 5. Aeneid. -puppimque (*inquit*) Deus consedit in alta Phorbanti similis. Servius. ¶ Alius fuit Phorbas Argivorum rex. ¶ Alius item pastor Polybii Corinthiorum regis.

Phōrcŭs, ci, vel Græco more Phorcys, aut etiam Phorcyn, cȳnos, *φόρκυς*, *φόρκων*, Filius Neptuni & Thoosæ nymphæ, rex Corsicæ & Sardiniæ insularum: quem ab Atlante navali prælio victum, undaque obrutum, postea socii superstites in marinum Deum conversum dixêre, eique divinos honores exhibuêre. Virg.5.Aeneid. Tritonesq; citi, Phorciq; exercitus omnis, *&c.* Hic pater fuit Medusæ, quæ ob id nomine patronymico Phorcynis dicitur. Ovid.5.Meta. -in partem Phorcynida transtulit illam. Hinc etiam deducitur aliud patronymicū fœm. Phorcys, ydos. Propert.lib.3: Sectaq; Persea Phorcydos ora manu.

Phormĭo, *φορμίων*, Crotoniata, dux rei militaris peritissimus, qui Lacedæmonios duobus navalibus prælis superavit. Hujus meminit Theopompus in Philippicis. ¶ Phormio item dux Athenienſium in bello Peloponnesiaco, qui Peloponnesios duobus maximis prælis afflixit. Autor Thucyd.lib.2. ¶ Phormio, Peripateticæ sectæ philosophus, quum apud Annibalem jam Carthagine expulsum, & in Asia exulantē, aliquot horas de officio Imperatoris, deq; omni re militari copiosissimè disseruisset, interrogatus Annibal quid de eo sentiret, respondit: Multos se deliros senes vidisse: sed qui magis quàm Phormio deliraret, vidisse neminem. Neq; mehercule injuria, quid enim aut arrogantius, aut loquacius fieri poterat, quàm Annibali, qui tot annos de imperio cū populo Romano omnium gentium victore certasset, Græcum hominē, qui nunquam hostem, nunquam castra vidisset: nullam deniq; minimam partem publici muneris attigisset, præcepta de re militari dare? De hoc vide Cic.2.de Orat. ¶ Phormiones, *φορμίονες*, tegetes item ex juncis & straminibus cōtextæ, apud Vlpianum l.12 §.12.D.de instru.vel inst. Vbi tamen Formiones legitur pervulgato errore.

Phormŭs, *φόρμος*, Syracusanus comicus, Epichatmi cōtemporaneus, Geloni tyranno familiaris, & filiorum ipsius altor. Docuit fabulas septem, quas commemorat Athenæus.

Phŏrōnēus, *φορωνεύς*, per tres syllabas, Filius fuit Inachi fluvii, & Argivorum rex, qui initiò dispersos populos in urbem coëgit, quam appellavit Argos Phoronicon.

Phŏrōnĭs, idis. patronymicum fœmininum, quod Poëtę usurpant pro Iside Inachi filia, & Phoronei sorore. Ovid.1. Metamorphos. Nec superūm rector mala tanta Phoronidos ultra Ferre potest.

Phŏrōnĕŭs, a, um, per quatuor syllabas. Stat.2. Sylvar. Isi Phoroneis quondam stabulata sub antris.

Phrāgmōn, *φράγμων*, Insignis statuarii nomen, qui Olympiade LXXXII floruit, teste Plin.lib.34.cap.8.

Phrăortēs, *φραόρτης*, Rex Indorum ad quem Apollonius Tyaneus pervenit: quem quum de victus ratione interrogaret, respondit: Tantum vini bibo, quantum Soli sacrifico: quæ autē venando acquiro, pascuntur alii, mihi sat fuerit ipsa exercitatio. Cibus mihi olera & palmarum fructus, multa mihi quoque ex arboribus nascētia, quas manus hæ plantaverunt. Philostratus in vita Apollonii.

Phrīxă, *φρίξα*, Vrbs Peloponnesi triginta non amplius stadiis ab Olympia distans, alio nomine Phæstus appellata.

Phrixæŭs, a, um, gentile, *φριξαῖος*. Steph.

Phrŏnēsĭum, *φρονήσιον*, Meretriculæ nomen est apud Plautum, Latinè prudentulam sonat.

Phrўgĭă, *φρυγία*, Minoris Asiæ regio, Cariæ, Lydiæ, Mysiæ, & Bithyniæ finitima, quarum omnium fines ita coëunt, ut non facilè possint distingui, teste Strabone lib.13. Dicta est autem Phrygia (ut idem Strabo non uno in loco indicat) à Phrygibus populis, è Thracia oriundis, qui antea Phryges dicèbantur. Quidam duplicem faciunt Phrygiam: majorem, in Galatiam vergētem: & minorem, Epicteton cognominatā. In hac est Ida mons, & Tmolus, & Pactolus fluvius. ¶ Ex Phrygia orta est Sibylla cognomento Phrygia: cujus nomine circumfertur illud de supremo judicio vaticinium:

Tuba de cœlo vocem luctuosam emittet:
Tartareum chaos ostendet dehiscens terra.
Venient ad tribunal Dei reges omnes.
Deus ipse judicabit simul pios & impios.
Tunc demum impios in ignem & tenebras mittet:
Qui autem pietatem tenent, iterum vivent.

Phrўx, gis, *φρὺξ*, Qui est ex Phrygia. Cicer.pro Flacco: Asia vēstra constat, opinor, Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Vtrum igitur nostrum est an vestrum hoc proverbium: Phrygem plagis fieri meliorem? ¶ Serò sapiunt Phryges, proverbium in eos dici solitum quos stultè factorum serò pœnitet. Vide Erasmi adagia. Fœmininum ejus est Phrygia, *φρυγία* Stephano. Virg. 9 Aen. O vera Phrygiæ, neq; enim Phryges.

Phrўgĭōnēs, [Pol. Sywac, *haffners*. Ang. *Weauers of cloth of baudkin.*]

kin.] Qui acu pingunt, vel qui veſtes auro intexunt. Phryges enim primi invenêre talem texturam. φρύγοι. Plin. lib. 4. cap. 48: Pictas veſtes jam apud Homerum fuiſſe video, unde natæ triumphales. Acu facere Idæi Phryges invenerunt, ideoque Phrygiones appellati ſunt.

Phrȳgĭus, a, um, adject. φρύγιος, Quicquid è Phrygia eſt Cicero pro Roſc. Amerin. Quis ibi non eſt vulneratus ferro Phrygio? ¶ Phrygius lapis, λίθος φρύγιος, Gleba eſt pumicoſa, teſte Plin. lib. 36. cap. 19, tingendis veſtibus utilis. Phrygius lapis (inquit) gentis nomen habet. Eſt autem gleba pumicoſa. Vtitur antè vino perfuſus, flaturq; follibus donec rufeſcat: ac rurſus dulci vino reſtinguitur: & hoc trinis vicibus, tingendis veſtibus tantùm utilis. Phrygia veſtis picta acu, cujus artifices Phrygiones appellantur. Hujus veſtis meminit Virgil. lib. 9. Aen. Vobis picta croco, & fulgenti murice veſtis. Item eodē: Ouerè Phrygiæ, neq; enim Phryges. Nonius Phrygiæ veſtes barbaricæ dictæ. Vide BARBARICVS.

Phrȳgĭānŭs, a, um, Quod Phrygionum opera confectū eſt, ut phrygianæ veſtes: hoc eſt, acu pictæ. Plin. lib. 8. cap. 48: Togas raſas, phrygianasq; D. Auguſti noviſſimis temporibus cœpiſſe, ſcribit Feneſtella.

Phrȳnē, φρυνή, Nobilis Athenis meretrix fuit: quæ quum impetratis accuſaretur, & ſummopere jam periclitaretur, deducta manu tunica, nudatoq; judicibus candidiſſimo pectore, omni periculo eſt liberata. Autor Ariſtot. Rhetor. lib. 1. Quint. lib. 2. cap. 15.

Phrȳnĭchŭs, φρυνίχος, Athenienſis tragicus, Theſpiadis diſcipulus, qui primus perſonam fœminæ protulit in ſcenam, & tetrametrum reperit. Filium habuit Polyphradmonem poëtam, & ipſum tragicum. Docuit tragœdias novem. ¶ Alter item Athenienſis comicus inter ſecundos antiquæ comœdiæ, qui docuit fabulam unam. ¶ Tertius ejuſdem nominis Bithynicus ſophiſta, qui ſcripſit de Atticis dictionibus. Autor Suidas.

Phrȳnĭs, φρυνίς, Citharœdus nobilis fuit, patria Mitylenęus, diſcipulus Ariſtoclidis, qui genus ſuum ad Terpandrum referebat. Hic primus Athenis viſus eſt citharœdus, Callia ſummum magiſtratum gerente. Vide plura de hoc apud Suidam.

Phrȳxŭs, φρύξος. Athamantis ex Nephele filius, qui quū novercales inſidias ferre non poſſet, unà cum Helle ſorore profugit, acceptoq; à patre ariete cui vellus erat aureum, eoque conſcenſo, quum in Aſiam, trajicere vellent, Helle puellari timore exterrita, decidit in mare, quod ex ejus nomine Helleſpontus appellatur: Phryxus, verò incolumis in Colchidem pervenit ad regem Aeten, ubi arietem Iovi: vel, ut aliis placet. Marti immolavit, vellusq; illud aureum in templo ſuſpendit, quod poſtea Iaſon Medeę ope adjutus, abſtulit. Aries verò inter ſidera locatus, priſtinam effigiem tenuit, qui à Phryxo Phryxeus appellatur, media lōga. Ovid. lib. 7. Metam. Dumq; adeunt regem, Phryxeaq; vellera poſcunt.

Phthĭă, φθία, Civitas Theſſaliæ, Achillis patria.

Phthīŭs, φθιὸς, & Phthiota, φθιώτης, Qui Phthiam incolit. Ovid. in Epiſt. Briſeid. Quàm ſine me Phthius caneſcant æquora remis, Et videam puppes ire relicta tuas.

Phthīōtĭs, tidis, φθιῶτις, ſive Phthiotia, tiæ, Vna ex quatuor Theſſaliæ partibus, in Auſtrum vergens. Strabo libro 9: Cæterùm Phthiotia tractum continet Auſtralem ad OEtam, à ſinu Maliaco & Pelaſgico uſq; ad Dolopiam oramque Pindi protenſum. In latitudinem verò porrectum uſq; ad Pharſalum, planaq; Theſſalica.

Phthĭrĭŏphăgī [φθειριοφάγοι. Germ Leußfreſſer/ſeind Völcker am Euxiniſchen Meer.] Dicti ſunt populi, à tenuitate victus, quaſi pediculis veſcātur. Hi ſunt juxta Pontum Euxinū. Plin. lib. 6. cap. 4. Strabo lib. 10. & 11.

Phthūrĭs, φθῦρις, Aethiopiæ oppidum, unum ex iis quæ C. Petronius, quum ab Auguſto Aegypto præfectus eſſet, expugnavit. Autor Plin. lib. 6 cap. 29.

Phurnĭta, Vrbs Libyæ: cives Phurnitani. Steph.

Phurnȳthēī, Populi Mauritaniæ, quorum originem refert Ioſephus ad Phuth, filium Cham, filii Noë.

Phȳcūs, cûntis, φυκοῦς, Libyæ Cyrenaicæ promontorium, quàm longiſſimè in mare excurrens, ex adverſo Tænari Laconiæ, ut ſcribit Strabo lib. 17.

Phȳcuſſæ, φυκοῦσαι, Inſulæ Libyæ adjacentes: ita dictæ ab algæ copia, quæ φῦκος à Græcis appellatur. Autor Stephanus.

Phȳlăce, φυλακὴ, Oppidum eſt Phthiotidis regionis Theſſaliæ, cujus meminit & Homerus in Catalogo: Οἱδ' ἔχον φυλάκην, τὴ Πυράσον ἀνθεμόεντα. In hoc Protеſilaus regnavit: unde Phylacides cognominatus eſt, & Laodamia ejuſdem uxor Phylaceia. Ovid. lib. 3. de Arte: Phylacides aberat Laodamia tuus. Vbi poëta primam produxit, contra primitivi naturam. Idem de Ponto: Vt vivat fama conjunx Phylaceia, cujus, &c.

Phȳlēus, φυλεύς, Iovis filius, & pater Megetis viri fortiſſimi, qui in bello Trojano præfuit Dulichiis, Echinadumq; inſularum incolis. Vide Homerum in Catalogo navium.

Phȳllĭs, Nomen Lycurgi Thracum regis filiæ, quæ Demophoonta Theſei filium ex Trojano bello redeuntē hoſpitio, lectoq; excepit accepta priùs ab eo fide, ut domi compoſitis rebus uxorem ab eo ductū iri. Profectus itaq; Demophoon, quum ultra ſtatutum tempus variis diſtrictus negotiis in patria detineretur, Phyllis & amoris impatientia, & doloris impulſu, quòd ſe ſpretam eſſe crederet, laqueo vitam finivit; inde converſa in arborem amygdalum ſine foliis fertur. Poſtea reverſus Demophoon, cognita re, ejus amplexus eſt truncū: qui (velut ſponſi ſentiret adventum) folia emiſit. Ita poſtea Phylla ſunt dicta à Phyllide, quę antè petala dicebantur. ¶ Eſt & Phyllis, φυλλὶς, amnis Bithyniæ, teſte Stephano: à quo Phillii, φύλλιοι: Phyllienſesq;, φυλλιῆς dicuntur.

Phȳllŭs, li, φύλλος, ſive Phyllûs, ûntis, φυλλοῦς, Stephano, Oppidum Theſſaliæ, in tractu Phthiotidis: à quo Apollo Phylleus cognominatus eſt. Autor Strabo lib. 9.

Phyſcŭs, ci, φύσκος, Fiſco, Cariæ oppidū eregione Rhodi inſulæ: cujus meminit Strabo lib. 14. Stephanus aliam ejuſdem nominis urbē collocat in Locride, quā dictam vult à Phyſco Aetoli filio, nepote Amphyctionis, pronepote Deucalionis.

P ante I.

Pialĭa, πιαλία, Oppidum Theſſaliæ ſupra Ceretium montem, Stephanus.

Pĭcēnum, pen. prod. [πικηνὸν. Vulgò Marca d'Acona, Anconitana. Ger. Ein Landtſchafft in Italia / jetzt die Anconitaniſch Marck.] Regio Italiæ trans Apennina, ab ipſis montibus uſq; ad mare Adriaticum extenſa, inter Aeſim & Leaſtrum fluvios, teſte Strabone lib. 5. Hodie ab Ancona celeberrimo emporio *Marchia Anconitana* appellatur. Vrbes habet præcipuas Piſaurum, Fanum fortunæ, Senam Gallicam, Vrbinum, Camerinum, Aſculum, Anconam à Syracuſanis Dionyſii tyrannidē fugientibus conditam. Hujus populi Picentes & Piceni appellabantur, diverſi à Picentinis maris Tyrrheni accolis.

Pĭcēnŭs, cena, cenum, πικηνὸς: ut Ager Picenus, & Oliva picena apud Plin. lib. 15. cap. 3.

Pĭcentēs, tium, qui & Piceni dicuntur. πικηνοὶ, Populi ſunt in quinta regione Italiæ, ad mare Adriaticum ſiti, Prætutianis finitimi, à quibus Helvino amne dirimuntur, Plin. lib. 3. ca. 13. Horum regio Picenum appellatur, olim uberrimæ multitudinis: quippe ex qua CCCLX. hominum millia aliquando in fidem populi Romani veniſſe dicantur. Dicti & Picentes, teſte Strabone lib. 5. à pici Martii omine, qui in vexillis eorum è Sabinis (à quibus originem traxerunt) Aſculum commigrantium dicitur inſedisſe.

Pĭcentīnī, πικεντῖνοι, Populi ſunt ad mare Tyrrhenum, Lucanis proximi, inter Surrentinum promontoriū & Silarum amnem incolentes, à Picentibus maris Adriatici accolis originem trahentes. Horum oppida fuerunt Picentia & Surrentū. Vide Strabonem lib. 5 & Plin. lib. 2. cap. 5.

Pictones, πίκτονες, Galliæ Aquitanicæ populi, Ptolemæo lib. 2. cap. 7, & Plin. lib. 4. cap. 19. Vulgò *Ceux de Poitou.*

Pĭcus rex Latinorum, Fauni pater, Latini regis avus, auguriorum peritiſſimus, qui à Circe adamatus quum ejus conjugium ſperneret, mutatus fertur in avem ſui nominis: quod idcircò fingi creditur: quoniam primus hac ave uſus eſt in auſpiciis. Ovid. 13. Metam. Picus in Auſoniis proles Saturnia terris. De hoc vide Servium 7. Aeneid. in hunc Virgilii locum: Picus equūm domitor: quem capta cupidine conjux Aurea percuſſum virga, verſumq; venenis Fecit autē Circe, ſparſiq; coloribus alas.

Pĭdites, πίδιτης, Vir fuit Percoſius ab Vlyſſe, ut ait Homerus Iliad. 7. in bello Trojano interemptus.

Pĭĕrĭă, æ, πιερία. Regio in Finibus Macedoniæ, inter Axium & Aliacmonē fluvios, quam Macedones pulſis indigenis occuparunt. Vide Plin. lib. 4. cap. 12, & Strabonem lib. 10. ¶ Hinc Pierides Muſæ, quòd in Pieria ex Iove & Mnemoſyne natæ ſint, ut inquit Strabo. ¶ Eſt item Pieria Syriæ Antiochenæ urbs celeberrima, alio nomine Seleucia dicta. Autor Plin. lib. 5. capite 21.

Pĭĕres, pen. corr. πιερῆς, Populi olim Macedoniæ finitimi inter Axium, & Aliacmonem amnes, quibus pulſis Macedones loca eorum occuparunt. Horum meminit Plin. lib. 4. cap. 10. & Strabo lib. 10.

Pĭĕrĭŭs, ria, rium, πίερος, ut Pierium carmen, Lucretius lib. 1. Chorus Pierius, Ovidius ad Piſonem. Dies Pieri, quos impēdimus literarū ſtudiis, Stat. 1. Syl. Via Pieria. Ovid. 2. de Pont. Lucida Pieria tendis in aſtra via.

Pĭĕrŭs, ri, pen. corr. πίερος, Mons Theſſaliæ poſt Pheras, atq; in Macedoniam uſq; protenſus, teſte Plin. lib. 4. cap. 8. In hoc monte quidam Muſas natas volunt, atq; inde Pieridas eſſe appellatas. ¶ Fuit & Pierus, πίερος, Macedo quidam prædives, qui ex Evippe uxore novem ſuſcepit filias: quæ Muſas ad certamen cantus provocare auſæ, & ab illis ſuperatæ, in totidem

picas

picas sunt mutatæ: unde postea Musæ earum nomen velut trophæum usurpantes, Pierides sunt cognominatæ: quanvis alii à Pieria, quæ est Macedoniæ regio: alii à Piero Thessaliæ monte, sic dictas velint. Virgilius Aeglog 8: -vos quæ responderit Alphesibœus Dicite Pierides, non omnia possumus omnes.

Pīgmălĭon, sive potiùs Pygmalion per y in prima syllaba, *πυγμαλίων* Suidæ, Beli regis Tyri filius fuit, frater Didonis, qui dum, ardentissima auri cupiditate flagraret, animũ ad Sichæi patruelis sui opes appulit, illumq; spe potiundi auri ante aras, clàm & dolo interemit. Cujus cædis quum certior in somnis à marito Dido facta fuisset, sumptis secum viri thesauris in Africam profugit, ubi & Carthaginem condidit. Moris autem erat, inquit Servius, ut de pecunia publica Phœnices misso à rege auro à peregrinis frumenta coëmerent. Dido autem à Pygmalione ad hunc usum paratas naves abstulit: quum fugientem à fratre missi persequerentur, aurum illa præcipitavit in mare: qua re visa, sequẽtes reversi sunt. Meminit hujus Virgil. 1. Aeneid. -sed regna Tyri germanus habebat Pygmalion scelere ante alios immanior omnes. Quos intermedius venit furor, ille Sichæum Impius ante aras, atque auri cæcus amore Clàm ferro incautum superat. ¶ Fuit & ejusdem nominis clarus artifex Cilicis filius, qui ex eburnea statua Veneris beneficio in puellam transformata Paphum suscepit, Paphi Cypriæ urbis conditorem. Quã fabulam vide latiùs apud Ovid. 13. Metam. & suprà in dictione PAPHVS.

Pīgrēs, etis, *πίγρης*, Fluvii nomen est apud Suidam. ¶ Fuit item hoc nomine Poëta quidam Car frater Artemisiæ Halicarnassi reginæ, quæ uxor fuit Mausoli. Scripta ejus vide apud eundẽ. ¶ Pigres præterea Mæonis cujusdam nomẽ fuit, qui unà cum Mastye fratre, Dario autor fuit Pęonas omnes in Asiam transferendi. Autor Herodotus lib. 5.

Pīlŭmnŭs, Qui pinsendi frumenti usum invenit, Iovis (ut putant) filius, & Dauni pater. Servius in lib. 9. Aeneid. Pilumnus (*inquit*) & Picumnus fratres fuerunt dii. Horũ Picumnus stercorandorum invenit usum agrorũ: unde & Sterquilinius dictus est. Pilumnus verò pinsendi frumenti: unde à pastoribus colitur, & ab ipso pilum dictum est. Ad hunc Danaë Acrisii filia fortè ad Appulum littus acta, & à pastore uhã cum Perseo parvulo delata est, quam ipse cognito genere uxorem duxit; ex qua Daunum filium suscepit. Virgil. lib. 10. Aeneid. Cui Pilumnus avus; cui diva Venilia mater, *&c.*

Pīmplă, *πίμπλη*, Thraciæ mons est, Musis sacer, ut scribit Strabo lib. 10: Pieria, *inquit*, & Olympus, & Pimpla, & Libethrum, quondam locã fuêre Thraciæ, & montes, quos nunc Macedones possidẽt: quiq; Musis Helicona cõsecrarunt; Thraces fuêre, Bœotiæ accolæ. Hæc Strabo.

Pīmplæŭs, a, um, *πιμπλαῖος*, Martial. lib. 12: Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro.

Pīmplæĭdes, sive Pimplææ, *πιμπλαΐδες*, Musæ cognominatæ sunt, sive à Pimpla olim Thraciæ monte, quem postea Macedones sibi vendicarunt: sive à Pimplæo quodam fonte, ad radicem ejus montis nascente: ubi & Pimplæum antrum nonnulli constituerunt. Martial. lib. 12: Cujus Pimplæo lyra clarior exit ab antro.

Pinara, *πίναρα*, Ptolemæo, Civitas est Lyciæ mediterranea ad Cragum montem, teste Plin. lib. 5. cap. 37. ¶ Est item Pinara, insula ãntè Aetoliam, una Echinadum, teste eodem Plin. libro 4. capite 12.

Pĭnārĭŭs, & Potitius, Arcades duo senes, quibus qualiter coli vellet, ostendit Hercules: scilicet ut manè, & vesperi ei sacrificaretur. Perfecto itaq; matutino sacrificio, quum circa Solis occasum essent sacra repetenda, Potitius prior advenit, Pinarius postea extis jam redditis, unde iratus Hercules statuit ut Pinariorum familia tantũ ministra esset epulantibus Potitiis, & complẽtibus sacra. Vnde & Pinarii dicti sunt, *ἀπὸ τῆς πείνας*: id est, à fame. Nam senem illum Pinarium cõstat alio nomine nuncupatum. Hæc Servius, explicans illud Virgil. Aeneid 8: -primusq; Potitius autor, Et domus Herculei custos Pinaria -sacri. De his Fenestellã.

Pĭnārus, *πίναρος*, Fluvius est Ciliciæ in sinum Issicum influens, teste Plin. lib 5. cap. 27.

Pĭndărŭs, pen. cor. *πίνδαρος*, Poëta fuit Thebanus, Lyricorũ apud Græcos princeps. Floruit temporibus Aeschyli Poëtæ, & Persarum expeditionis in Græciam. Scripsit lingua Dorica, Olympia. Pythia, Nemeæa, Isthmia quæ extant. Altissimus fertur & verborum & sententiarum copia (ut ait Quintilianus) gravitateque arduus, constructioneque ac ordine immensus ac prolixus. Quem etiam inimitabilem Horat. scribit 4. Car. Ode 1. Duas suscepit filias: à patre tibiam primùm, mox ab Hermione lyram edoctus est. Ejus gratia Lacedæmonii in reliquam Bœotiam sævientes, Thebis pepercerunt. Ita & Alexander quũ Thebas everteret, & in omnes sæviret sine discrimine, Pindari vatis penatibus, familiæq; parci jussit. Expirasse fertur in gremio pueri adamati, Valerio teste. Vide Quint. lib. 10. Instit. Orat. ¶ Pindarus alter, Ephesiorum tyrannus, qui capta Epheso, postea à Cræso avunculo suo jussus discedere, recessit in Peloponnesum cum parte bonorum, dimisso domi præside amico. Autor Aelianus de varia historia.

Pindăsŭs, *πίνδασος*, Mons Asiæ in quo Cetius fluvius nascitur, qui Pergamum præterfluit. Autor Plin. lib. 5. cap. 30.

Pīndŭs, *πίνδος*, Mons Perrhæborum inter Acarnaniã & Thessaliam: cujus meminit Plinius in præfatione lib. 4.

Pīndŭs, *πίνδος*, Lapitharum sedes, mons Thessaliæ, Apollini, Musisq; sacer, Acarnaniam ab Aetolia dividẽs, ut inquit Solinus. In eo invenitur lapis galactites. ¶ Est & nomen urbis Thessalicæ, à Pindo monte appellatæ, juxta quam est fluvius ejusdem nominis. Autor Strabo lib. 9.

Pīnnă, *πίννα*, Oppidum est Vestinorũ, qui sunt populi in quarta regione Italiæ, Prægutiis ad Ortũ finitimi, teste Ptolemæo lib. 3 cap. 1. Pinnensium meminit & Plin. lib. 3. cap. 12.

Pīntĭă, *πιντία*, Oppidum Gallæcorum Lucensium in tractu Tarraconensis Hispaniæ, apud Ptol. lib. 2. cap. 6. Hodie (ut putant) *Vallæoletum* dictum: vulgò *Valledolid*. ¶ Pinthia verò per th aspiratum, Siciliæ oppidũ est à quo Pinthienses populi, quorum meminit Plin. lib. 3. cap 8.

Pinytus, *πίνυτος*, Nobilis Grammaticus, Romæ floruit unà cum Epaphrodito liberto Neronis. Pausanias.

Pĭon, onis, *πίων*, Mons est Ioniæ, apud Plin. lib 5. cap. 29.

Pĭonĭæ, *πιονίαι*, Oppidum est Teutraniæ, quæ est regio Asiæ, ad Caicum amnem, olim Mysiæ pars. Hujus incolæ dicuntur Pionitæ: quorum meminit Plin. lib. 5. cap. 30.

Piræeus, dictio tri syllaba, cu diphthongum habens in ultima. [*πειραιεύς*: Vulgò *Porto Lione*. Ger. Ein Meerhafen oder Schiffstände zu Athen/heißt jetzt *Porto Liene*.] Portus est Athenarũ, quadringentarum capax navium, muro duorũ millium passuum ubi conjunctus. Stat. 12. Theb. -trepidis stabilem Pirçea nautis. Cic. ad Att. lib. 7: Venio ad Piræea: in quo magis reprehendendus sum, quòd homo Romanus Piræá scripserim, nõ Piræum. ¶ Dicitur & Piræus, *πειραιὸς* Stephano. Terent. Andr. Heri aliquot ádolescentuli convenimus in Piræum. Ovid. 4. Fast. Piræa, orum pluraliter protulit, quum ait: Sunion expositum, Piræaq, ruta recessu Linquit.

Pīrēnē, es, per i Latinum in prima syllaba, & penultim productа, *πειρήνη* Straboni & Suidæ, Fons est ad radicem Acrocorinthi, non copiosas ille quidem, sed tamen perspicuas, potuque suavissimas habens aquas, teste Strab. lib. 8. Plaut. Aul. Interbibêre sola, si vino scateat, Corinthiensem fontẽ Pirenen potest. Stat. lib. 1. Syl. -licet Enthea vati Excludat Pimplæa sitim, nec conscia derur Pirene: largos potiùs mihi gurges inhaustus, Qui rapitur de fonte tuo. ¶ Pyrene autem per y mons est Hispanias à Gallis diriměns: de quo vide infrà suo loco.

Pirithŏŭs. pen. cor. *πείριθος*, Ixionis filius fuit, non ex Nube, quemadmodum Centauri, sed ex legitima uxore. Hic certissimo amicitiæ fœdere Theseo conjunctus fuisse fertur: cujus ope Centauros qui sibi Hippodamẽ sponsam præripere conabãtur, superavit. Mortua aũt Hippodamie, ita illi cum Theseo tõvênit, ut uxorem, nisi ex Iove natam, nullã ducerent. Et quũ jam Theseus Helenam Iovis & Ledæ filiam rapuisset, nec alia eo temporis nosceretur quæ Iovis esset, præter Proserpinam Plutonis conjugem, ad rapiendam illam simul profecti sunt ad inferos. Verùm Pirithous primo impetu à Cerbero interfectus est, quem Theseus adjuvarẽ volens, ipse quoque magnum vitæ discrimen adiit, atque ad extremum caput, à Dite detentus est: sed postea ab Hercule liberatus, superisque restitutus. Ovidius: Et cum Pirithoo fœlix concordia Theseus, *&c.* Horat. lib. 3. Carm. Amatorẽ trecentę Pirithoum cohibent catenæ.

Pīrōs, *πείρως*, Imbrasi filius, & Thracum princeps, profectus ad bellum Trojanum, à Thoante Aetolorum rege interficitur, ut scribit Hom. lib. 4. Iliad.

Pīsa, ę, *πίσα*, Civitas est in Elide Peloponnesi regione, juxta Alpheum fluvium, circa quam quinto quoq; anno celebrabantur certamina Iovi sacra, quę Olympia dicebantur. Ex hac urbe ortum traxerunt qui Pisas in Thuscia condiderunt.

Pīsæŭs, a, um, Ovid. 2. de Arte: Ah quàm penè Pelops Pisæo cõcidit axe, Dum spectat vultus Hippodamia tuos. ¶ Sunt qui & in Thessalia aliam ejusdem nominis urbem colloçent, edito in colle, inter Ossam, & Olympum. Vide Strab. lib. 8.

Pīsæ, arum, *πίσαι*: Vulgò *Pisa*, Thusciæ oppidum, inter Arnum, & Auserem amnes, à Pisæis conditum Elidis populis, teste Strab. libro 5. qui Nestorem ad Ilium secuti in reditu tempestate disjecti, alii quidem Metapontum, alii littus Tyrrhenum tenuerunt, ubi à nomine relictæ patriæ Pisas condiderunt. Ad quam originem etiam alludit Virgil. 10. Aeneidos: Pisas Alpheas cognominans: -Alpheæ (*inquit*) ab origine Pisæ Vrbs Herrusca solo.

Pisander, *πείσανδρος*, Camireus (Camirus autem civitas est

Rhodi (Eumolpi tempore, Poëta(ut nonnullis placet) antiquior Hesiodo. ¶ Pisander alter Lycaonius, sub Alexandro Mammeæ versificator: scripsit variam historiam. ¶ Pisander tertius, Nestoris filius. Autor Suidas.

Pisaon, πισάων, in Pelagonia est: gentile Pisæus, Steph.

Pisaurus, πίσαυρος, Fluvius Vmbriæ, à quo vicinum oppidum Pisaurum appellatum est, Plinius libro 3. capite 14. Servius existimat Pisaurum dictum, quòd aurum ab iis qui Romæ in Capitolio obsessi erant, persolutum, ibi à Camillo receptum fuerit & appensum. Quod tamen erratum, fœdum & puerile est. Nam ex Romana historia constat aurum illud quum appenderetur, interventu Camilli in ipsa urbe fuisse receptum, Gallis, præter eos qui fuga dilabebantur, ad internecionem cæsis.

Pisenor, πισήνωρ, Centaurus, Ixionis & Nubis filius, apud Ovidium 12 Metam.

Piseus, πισεύς, Nomen viri Tyrrheni, qui tubæ inventor fuisse creditur. Autor Plin. lib. 7. cap. 36.

Pisidia, æ, πισιδία, Asiæ regio, Licaoniæ, Isauriæ, & Pamphyliæ finitima, cujus oppida enumerantur, Selga, Sagalassum, Pernelissum, Adadata, Brias, Cremna, & alia nonnulla. Hujus regionis populi, Pisidæ, πισίδαι, appellantur, anteà Solymi dicti, Plin. lib. 20. cap. 27. ¶ Prima & secunda dictionis hujus syllabæ corripiuntur. Claud. lib. 2. in Eutrop. Finibus obliquis Lydi, Pisidęq; feroces. Priscianus tamen in Perihegesi (modò emendata sit lectio) utranque produxit, quum ait: Post hos Pisidûm pinguissima rura coluntur.

Pisistratus, πεισίστρατος, Hippocratis filius, Athenarum tyrannus, clarus genere: eloquentia verò tanta, ut ea deliniti Athenienses libertate qua nihil charius habebant, se sponte exuerent, illiusq; facundiæ sanctitatem Solonis, qui lumen fuerat civitatis, posthaberent. Artes liberales maximè fovit, bibliothecam primus Athenis publicavit, quam Xerxes urbe potitus, ad Persas transtulit. Eam deinde multis pòst annis Seleucus Nicanor restituendam curavit. Homerus est ejus jussu in eum ordinem, qui nũc est, redactus. Regnavit annos triginta tres, quo tempore Servius Tullius Romæ, ut autor est Gellius. Plura de hoc, & quibus artibus tyrannidem adeptus sit, vide apud Iustinum lib. 1. & eodem libro apud Herod. ¶ Pisistratus alter, Lariſæus historicus commemoratur à Suida. ¶ Pisistratus alius, filius fuit Nestoris & Eurydices, quem pater dedit in socium Telemacho Vlyssis filio volenti ire Lacedæmonem, interrogaturus Menelaum nunquid de Vlysse aliquid sciret.

Pisones, πίσωνες, è gente Calphurnia in primis Romæ nobili: ita appellati, quòd optimè pisa sererent, quemadmodũ Lentuli à lente, Fabii à fabis, Cicerones à cicere optimè serendo nomen acceperunt: Gentem autem Calphurniam Festus ait, ad Calphurnium Numæ filium originẽ referre. Vnde Horat. in Arte Poëtica, Pisones Pompilium sanguinem appellavit.

Pistorium, πισωρία Ptolemæo, Civitas mediterranea Tusciæ inter Florentiam & Lucam: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgò *Pistoia*.

Pistris, huius Pistris, fœminini generis, Nomen navis apud Virg. lib. 5. Aen. -partem rostro premit æmula Pistris. Et paulò pòst: Sic Mnestheus, sic ipsa fuga secat ultima Pistris Aequora. Sunt qui scribant Pistrix, quos Servius errare putat: St navẽ, *inquit*, intelligas, hæc Pistris, hujus Pistris, facit: si de bellua, hęc pistrix, pistricis. Hęc Servius in illud Virg. 3. Aen. Prima hominis facies, & pulchro pectore virgo Pube tenus, postrema immani corpore pistrix. Quæ tamen omninò vera non arbitror. Germanicus certè in Arat. pro sidere cœlesti (quod procul dubiò à bellua marina nomen habet) Pistrin dixit: Diversè posita & Boreæ vicina legenti Auster Pistris agit duo sidera, perlegit unũ: Nanq; Aries supra Pistrin, Pisces q; feruntur, Bellua sed Ponti non multum præterit amnem. Non desunt tamen qui in omnibus hisce locis Pristin legere malint, nimirum ἀπὸ τοῦ πρίζειν τὰ ὕδατα: hoc est, à secandis fluctibus.

Pitanẽ, sive Pitana, πιτάνη, Vrbs Aeolidis in Asia non procul à Caici fluminis ostio: quæ portus duos habuit. Ab hac Pitanæi, πιτανᾶται, & Pitanitæ, πιτανῖται, nominantur. In hac urbe Arcesilaus Academicus natus est, qui cum Zenone apud Polemonem Philosophiæ operam dedit. Plin. lib. 35. cap. 14. autor est, circa Pitanam lateres fieri solitos, qui siccati in aqua non mergebantur, eò quòd fierent ex terra quadam pumicosa. Corripit autem hoc nomen penultimam syllabam. Ovid. lib 7. Metam. Aeoliam Pitanem à læva parte reliquit, &c. ¶ Est & Pitane, Laconiæ oppidum, teste Plin. lib. 4 cap. 5: cujus incolæ Pitanatæ dicuntur, teste Hermolao in locum Plinii jam citatum.

Pithecusa, æ, vel Pithecusæ, arum, πιθηκοῦσαι Stephano. Insula est Campano littori adjacens, non procul à Neapoli, ab Homero Inarime dicta: à Latinis etiam Aenaria, à statione navium Aeneæ. Dicta Pithecusa, nõ à simiarum copia, ut Poëtæ fabulantur, sed à figlinis doliariorum, teste Plin. lib. 3. cap 6. πίθοις enim Græci dolia vocant. Habet autem hęc insula in vertice oppidum ejusdem nominis. Ovid. 14 Metam. steriliq́ue locatas Colle Pithecusas.

Pitheus, vide PITTHEVS, gemino t.

Pitho, ûs. [πείθω. Ger. Die Göttin der beredung.] Persuasionis dea à veteribus credita est, quã Ennius Suadã, Horatius Suadelam appellavit. ¶ Accipitur & pro persuadendi vi, quæ animũ auditoris quocunq; visum fuerit, inflectit: unde & Græci ψυχαγωγὸν, nostri *flexanimam* appellarunt. Pitho autem dicta est à verbo Græco πείθω, quod est persuadeo.

Pithodemus, penult. prod. πιθόδημος, Luctator egregius, cujus imaginem Dinomenes exære expressit, ut tradit Plin. lib. 34. cap. 8.

Pithodicus, πιθόδικος, Argenti cælator insignis fuit, teste Plinio lib. 34. cap. 8.

Pithonos Come, πίθωνος κώμη, Locus est in Asia, in campis patentibus, ubi primo advẽtus sui tempore ciconiæ congregantur, & eam quæ ultima advenerit, laniant universæ, atque ita abeunt. Plin. lib. 10. cap. 23.

Pittacus, pen. corr. πίττακος, Philosophus Mitylenæus, unus ex septem Græciæ sapientibus, qui ex Lesbo tyrannum Melanchrum depulit: & certantibus Athenien sibus atque Mitylenæis dux in bello factus Phrynonem Athenien sium ducem singulari certamine interfecit. Hujus illud: Providere oportet ne casus veniãt: si fortè venerint, æquo animo tolerare. ¶ Fuit alter Pittacus legislator (ut Favorinus & Demetrius in homonymis meminêre) qui minor est appellatus. Aelianus de varia historia, Pittacum quẽdam commemorat qui de mola pistrina encomium conscripsit, ut in parvo argumento vim dicendi ostentaret. Idem de sapiente dicit, eum in templo Fortunæ scalas constituisse, ut quandam iis humanæ vitæ imaginem exprimeret, in qua alii ad summa honorum fastigia conscendunt: alii ex amplissima dignitate in summas descendunt calamitates.

Pittheus, ei, πιτθεύς, Thesei avus maternus, qui Trœzene regnavit: de quo vide Plutarchum in vita Thesei. ¶ Hinc Pittheis, πιτθὶς, pãtronymicum fœmininum, & Pittheius, a, um, adjectivum. Ovid. in Epist. Hîc te cum Trœzena colã, Pittheia regna.

Pityusæ, πιτυοῦσαι, Insulæ duæ sunt in mari Balearico, à pineorum fruticum ubertate dictæ, teste Plin. lib. 1. cap. 5. Ex his quæ major est, Ptolemæo Ebusus: quæ minor, Ophiusa: hoc est, Colubraria appellatur. Plinius tamen utranq;, Ebusum videtur appellare: & Ophiusam, insulam ab hisce diversam facere. ¶ Est item Pityusa, insula è regione Ioniæ sita, quæ notiore nomine Chios appellatur, teste Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Est & alia ejusdem nominis insula in sinu Argolico, ex adverso Hermionii agri: teste eodem Plin. lib. 4. cap. 12.

P ante L.

Placentia. [Πλακεντία. Ital. *Piacenza*. Germ. Placentz/ein Stat in der Landtschafft *Liguria Italiæ*.] Civitas Galliæ Togatæ, ad Trebiam amnem, in Padum influentem.

Placentinus, Πλακεντῖνος, possessivum. T. Tina Placentinus, apud Cic. de Clar. Orat.

Placia, πλακία Stephano Mysiæ oppidum à tergo habens Olympum montem, qui Mysus cognominatur, Plinius libro 5. cap. ult.

Planaria, Insula est maris Liguſtici, sexaginta passuum millibus distans à Corsica, à specie sic dicta, quod æqualis freto existat, ideoq; navigiis fallax. Plin. lib. 3. cap. 6.

Planasia, πλανασία, Insula est mari Tyrrheno, non longè ab Ilua, ut autor est Ptolemæus libro 3. capite 1, & Plinius libro 3. cap. 6.

Plataemodes, πλαταιμώδης, Peloponnesi oppidum in tractu Occidentali centum stadiis distans à Coryphasio promontorio, teste Strabone lib. 8. Dictum videtur à fossis mari propinquis, aquam falsam recipientibus, quæ Græci vocant πλαταιμώδεις.

Platanistus, πλατανίστος, Promontorium est Peloponnesi, nõ procul à Leprio: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 5.

Platææ, arum, per ę diphthongum in penultima, πλαταιαὶ Stephano, Civitas est Bœotiæ, sub Cithærone monte non longè à Thebis. Dicta à latitudine remorum, ut inquit Strabo libro 9. Nam πλάτη, Græcis est latior pars remi. Platæenses autem remigatione victum quæritabant. Non procul ab hac urbe Pausanias & Aristides Mardonium Xerxis ducem & consobrinum superavêre. Hinc Platæenses, πλαταιεῖς, populi dicti.

Plato, onis, πλάτων, Philosophus, ab humerorum latitudine ita cognominatus, quum anteà ex avi paterni nomine Aristocles vocaretur. Fuit egregio corporis habitu, & in palæstra se exercuit apud Aristonem palæstritam, à quo primùm cognominatus est Plato. Natus est Athenis eo die quo apud Delon Apollo. Studuit picturæ: & tragœdias, poëmataque edidit.

Adeò

Adeò autem in omni disciplinarum genere, & præsertim in philosophia excelluit, ut Divinus Plato, & philosophorũ Homerus vocatus sit. Cic. in lib. Tusc. Quæst. Platonicæ majestatis maximus est buccinator, adeò ut ipsum Deum appellet. Labeo etiam inter semideos commemorandum putavit. Et defuncto, Magi ut Deo immolaverunt. Fuit varius, multiplex, & tantæ eloquentiæ, ut Iovem (si Græcè loqui voluisset) Platonicè locuturum philosophi dicerent. Athenis primùm Socrati dedit operam. Deinde dum licuit per ætatem, in Italiã profectus est, uti Pythagoreos audiret, ubi Philolai Crotoniatæ libros de secta Pythagorea centum minis atque adeò in difficultate rei familiaris mercatus est, ex quibus multa in suum Timæum transtulit. In Aegyptum deinde properans, ut audiret Gymnosophistas, oleum (ut ait Plutarchus) secum mercaturæ gratia vexit ut viaticum sibi inde suppeditaret: ubi & libros Moseos legisse creditur. Ter in Siciliam navigavit, primùm Aetnæ flagrantis visendæ gratia, ut Apulejus ait. Reversus, apud Aeginam captus est à piratis, ac minis triginta venundatus: Deinde à Nicete Cyrenæo redemptus est. Iterum rediit sub juniore Dionysio spe liberandi Siciliam. Sed paulò pòst expulso Dione, & ipse suspectus remigravit. Tertiò, quũ maximè nollet, rogatus ab Archita ut Dionem tyranno reconciliaret: iter ingressus ab eodem Dionysio obviam procedente quadrigis exceptus est. Demùm in suspicionem veniens, vix rogante & spondente pro eo Archita, dimissus. Dialogũ primus illustravit, licet prius inventum à Zenone Eleate, ut Aristoteles tradit: ut Favorinus, ab Alexamene Tejo. Decessit annos natus LXXXI. morbo, uti fertur, pediculari. De hoc Quintilianus: Platonem (*inquit*) quis dubitat esse philosophorum præcipuum? ex quo multum eloquentiæ se traxisse Cic. fatetur: sive acumine differendi, sive eloquendi facultate, divina quadam & Homerica: multum enim supra prosam orationem & quam *pedestrem* Græci vocant, surgit, ut mihi non hominis ingenio, sed quodam Delphico videatur oraculo instructus. Vitâ fuit cælebs, ac castus, ut scribit Augustinus. Vide plura de eo apud Plutarchum in vita ejus. ¶ Plato, alter Athenienſis, Poëta priscæ comœdiæ, tempore Aristophanis & Eupolis, cujus fabulas Suidas commemorat, & Athenæus in Dipnosophistis. ¶ Tres item alios Diogenes Laërtius commemorat: unum Rhodium philosophum, discipulum Panætii: alium Peripateticum, ex Aristotelis ludo: tertium Praxiphanis discipulum.

Plātŏnĭcŭs, pen. corr. Quod est Platonis.

Plavia, oppidum Germaniæ in Voytlandia situm: quondam propter alumen, quod ibi præparabatur, celebre. Hodie Augusti Electoris, Saxoniæ ducis Ditioni paret. [Ger. Plawen im Voytlandt.]

Plaŭtĭus, Poëta comicus, cujus meminit post Varronem Gel. lib. 3. cap. 3.

Plaŭtŭs, Nomen Poëtæ Comici, Latinorum omnium festivissimi, cujus fabulæ etiam hodie omnium manibus teruntur, quas horis succisivis, quibus à versanda mola otium erat, in pistrino fertur scripsisse. De hoc extat honorificum illud Varronis elogium: Musas, si Latinè loqui vellent, non alio quàm Plautino sermone usuras. Hujus epitaphium extat apud Gellium hæc in verba:

Postquam morte est captus Plautus,
Comœdia luget, scena est deserta:
Deinde risus, ludusq́; jocusq́; & numeri
Innumeri simul omnes collacrymaverunt.

Decessit P. Claudio. L. Porcio coss. Autor Cicero de Claris Oratoribus.

Plautinus, & hinc superlativus Plautinissimus. Gell. lib. 3. cap. 3: Qui versus quoniam sunt ut de illius Plauti more dicam Plautinissimi, propterea & meminimus.

Plaxaura, Vide PLEXAVRA.

Plējădēs, teste Servio, Septem sunt stellæ ante genua Tauri, quæ ortu suo primæ navigationis tempus ostendunt: unde Græcè πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, Pleïades dicuntur, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod est navigare. Latinè Vergiliæ dicuntur, à Veris temporis significatione quo oriuntur. Nam Vere exoriuntur, & circa Aequinoctium mane occidunt Higinus in Astrono. Poëtica, Inter Tauri finitionem, & caudam Arietis stellæ sunt, quas nostri *Vergilias*, Græci πλειάδας, dixêre. Fuerunt Atlantis filiæ septem, ex Plejone Nympha, cum qua Iupiter concubuit: unde & Plejades dictæ. Sunt qui putent Plejades dictas quasi πλέονας: hoc est, plures, quòd nunquam singulæ appareant, sed omnes simul, præter Meropem quæ vix apparet. Pherecydes tradit septem sorores fuisse, Lycurgi filias ex Naxo insula: & quia Liberum patrem educaverunt, ab Iove inter sidera fuisse relatas. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Celæno, Maja, Asterope, Taygete, Merope: quarum septima vix cerni potest: cujus causam afferunt, quòd quum reliquæ sorores diis nupsissent, sola Merope, mortali viro Sisypho nupserit: quam ob causam veluti pudibunda latitat. Alii putant hanc esse Electram, & idcircò obscuriorem videri, quòd excidium Trojanum spectare nõ potuerit, sed oculis manum opposuerit. Ovid. lib. 4. Fast.

Plejades incipient humeros relevare paternos,
Quæ septem dici, sex tamen esse solent:
Seu quòd in amplexus sex hinc venére deorum:
Nam Asteropen Marti concubuisse ferunt,
Neptuno Alcyonem, & te formosa Celæno,
Majam, atq; Electram, Taygetenq; Iovi.
Septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit:
Pœnitet, & facti sola pudore latet.
Sive quòd Electre Trojæ spectare ruinas:
Non tulit, ante oculos oppositque manum. Fit autem quandoque hæc dictio tetrasyllaba divisione diphthongi. Propertius: Non hęc Pleïades faciunt, nec aquosus Orion. Poëtæ interdum abjecta vocali præpositiva ex ϛ diphthongo, Pliades efferunt, pen. corr. Stat. lib. 1. Syl. Nec per & Aegeas Hyades, Pliadumque nivosum Sidus, & Oleniis dignum periisse sub astris.

Plēĭŏnē, nes, per tres syllabas, media correpta, πληϊόνη: vel Plēione, per quatuor syllabas, πληϊώνη, Nympha, Oceani & Tethyos filia, & uxor Atlantis, qui ex ea Pleiades suscepit. Ovid. 5. Fast. Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn: Quj terram liquidis, qua patet, ambit aquis. Hinc sata Pleïone, cum cœlifero Atlante Iungitur, ut fama est, Pleïadasq́; parit.

Plēmmўrĭum, πλημμύριον, Fluvius Sicilię, qui per agrum Syracusanum labitur: à πλημμύρω, quod est exundo. Virg. 3. Aen. Sicanio prætenta sinu jacet insula contra Plemmyrion undosum: nomen dixêre priores Ortygiam Vbi Servius annotavit, Poëtam Græci nominis originem Latino epitheto expressisse: idem enim Grœcis est πλημμύριον, quod Latinis undosum. Stephanus Plemmyrion, φρούριον: hoc est, arcem Sicilię esse tradit, non fluvium.

Pleūrōn, πλεύρων, Stephano Aetoliæ urbs, & Meleagri patria. De qua Plin. lib. 4. cap. 2. Statius lib. 4. Theb. Fletaq́; cognatis avibus Meleagria Pleuron.

Plexaure, es, πλεξαύρη, Nympha, Oceani & Tethyos filia, ut placet Hesiodo in Theogonia.

Plinĭŭs, Secundus Veronensis, temporibus Vespasiani vixit, cujus negotia administrabat: noctibus verò & succisivis (ut ipse inquit) temporibus, opus de Rerũ natura cõscripsit, unus omnium parcissimus temporis. Periit in mõtis Vesevi incendio, dum ejus causam indagare cupit. Ejus vitam diligentiùs narrat sororis filius Cæcilius Plinius, cujus extat liber epistolarũ, & Panęgyricus, Trajano Cæsari dicatus, quo illi gratias agit Consul ab eo factus. Quintiliani filiam dote juvisse, & Martialem Poëtam secedentem viatico prosecutum fuisse testatur ipse in epistolis Volaterranus lib. 18.

Plinthides, quid sit, Hyginus in libro De limitibus declarat his verbis: Quæstorii dicuntur agri, quos populus Romanus, devictis, pulsisq́; hostibus, possedit, mandavitq́; quæstoribus ut eos venundarent: quę centurię nunc appellantur *Plinthides*: id est, laterculi easdem in quinquagenis jugeribus quadratas cluserunt limitibus, atq; ita certũ cuiq; modum vendiderunt. Idem in eodem libro sic: Sunt plinthides: id est, laterculi quadrati, uti centuriæ per sena millia pedum L. limitibus inclusi, habentes singuli laterculi jugera numero I, C C. L.

Plistarchĭă, æ, πλειστάρχεια, Civitas Cariæ, aliâs Heraclea appellata.

Plīstārchītēs, Gentile est, πλειστάρχης Stephano.

Plīsthĕnēs, πλεισθένης, Pelopis fuit filius ex Hippodamia, qui quum juvenis moreretur, Agamemnona & Menelaum filios suos parvulos Atreo fratri commendavit, qui eos suscepit, filiorumq́; loco educavit: & ob id Atrei habiti, Atridæ sunt appellati. Vide suprà in dictione ATRIDES.

Plīstŏănăx, actis, πλειστοάναξ, Pausanię filius, & Lacedęmoniorum rex, cujus res gestas vide apud Thucydidem.

Plistŏnĭcŭs, πλειστονίκης, Medici nomen apud Plinium sępiùs repetitum. ¶ Fuit & Appion quidam, cognominatus Plistonicus, nõ multo tempore Plinio superior, ut idem ultimo volumine testatur. Quandoq; Plistonices scriptum legitur, sicut Olympionices.

Plōtæ, πλωτοί, Insulæ duę ad Occidentale latus Peloponnesi sitę, nõ procul a Zacyntho, Meridiem versus, postea Strophades dictæ, à conversione Zethæ & Calais, qui Harpyias in eas usq; insulas sunt prosecuti. Meminit harum insularum Plinius lib. 4. cap. 12.

Plōtīnă, πλωτίνη, Trajani Cęsaris conjux, sanctitate, probitate, & omnibus quæ in mulierem sexum cadunt, virtutibus celebrata. Hæc tonso capillo virum mentita, conjugem comitata est in exilium euntem, imperterrita, & quædam quasi virago, tolerans viri ærumnas.

Plōtīnŭs, pen. prod. πλωτῖνος, Insignis fuit Academicæ sectæ philoso-

philosophus, Aegyptius natione, patria Lycopolites, discipulus Ammonii, præceptor Porphyrii: qui Galieni, Taciti, & Probi temporibus floruit. Fuit corpore gracili, tenuiq; valetudine, morboq; sacro obnoxius. Hæc Suidas.

Plotĭus, Gallus, patria Lugdunensis. Rhetor insignis Romæ tempore Ciceronis floruit: à quo & se, & Quint. Fratrem Latinas literas fuisse edoctum, testatur Cic. de Orat.

Plōtus, M. Accii Sarsinatis cognomen fuit, Latinorum Comicorum facetissimi, à planitie pedum illum impositū. Ploti (inquit Festus) appellātur, qui sunt planis pedibus: unde & Poëta Accius qui Vmber Sarsinas erat, initiò Plotus, postea dictus est Plautus. Hæc ille.

Plutarchus, πλούταρχος, Chæronensis philosophus, floruit sub Trajano & Adriano Imperatoribus: (nam Trajano libros Apophthegmaton inscripsit) vir eruditissimus, & multijuga eruditione mirabilis, ac fœcūdus. A Trajano in Illyricum missus est cōsulari potestate: imperatumq; omnibus Illyricis magistratibus ut absq; eo nihil agerent. Hujus nepos fuit Sextus philosophus. Meminit utriusq; Eusebius in Chronicis. ¶ Plutarchus alter, Nestorii filius, Athenien sis sophista, præceptor Syriani: qui scholæ præfuit Athenien si sub Iuliano principe. Autor utriusq; Suidas.

Plūto, [πλούτων, ἀιδωνεύς. German. Ein Sohn *Saturni* vnnd ein Bruder *Iovis*, der Gott der Hellen.] Saturni filius ex Ope conjuge, & frater Iovis, atque Neptuni: qui quum ad regni divisionem veniss ent, Plutoni qui natu minimus erat, & Agesilaus vocabatur, pars Occidentis obtigit, secùs inferum mare: Iovi, plaga Orientalis: Neptuno, insulæ. Hinc datus est locus fabulæ Iovi imperium cœli: Neptuno maris: Plutoni inferorū obtigisse. Dictus Pluton ἀπὸ τοῦ πλούτου: hoc est, à divitiis, eò quòd opes omnes ab inferis: hoc est, intimis terræ visceribus eruantur. Eandē etiam ob causam Latini Ditem appellarunt. Cic. 2. de Nat. deor. Terrena autem vis omnis atq; natura Diti patri dedicata est, qui dives ut apud Græcos πλούτων: quia & recidant omnia in terras, & oriantur è terris. Hactenus Cic. Idem & Summanus dicitur, quasi summus deorum Manium. Item Orcus, quasi urgus, ab urgendo, quòd omnes in interitum urgeat. Appellatur & aliis multis nominibus, quæ vide apud Cælium Antiquar. lect. lib. 10. cap. 18. Hujus uxorem Proserpinam esse volunt Cereris filiam cujus raptum tribus libris exequitur Claudianus.

Plūtōnĭus, a, um, Horat. lib. 1. Carm. Et domus exilis Plutonia, quò simul mearis, &c.

Plūtus. [πλοῦτος. German. Der Gott der Reichtumben.] A Græcis fingitur divitiarum Deus: quem in adventu claudum esse volunt, in recessu alatum: hoc nimirum innuentes, seriùs quidem contrahi opes: partas autem, nisi frugaliter dispenses, velocissimè dilabi: Eundem & cæcum faciunt, & judicii expertem: propterea quòd indignissimum quemq; opibus affluere videamus: probos autem & prudentes viros in re tenuissima versari. Hujus domicilium constituit Posidonius in subterraneis Hispaniæ locis, eò quòd regio ea metallorum fœcunditate reliquis antecellat. Extat hujus nominis Comœdia apud Aristophanem.

Plyneæ, πλυνέαι, Nili insula, cujus incolæ Plyneæi dicuntur, & Plyneatæ, Stephanus.

P ante O.

Pŏdălīrĭus, ποδαλείριος, Proprium nomen Aesculapii filii, & fratris Machaonis, qui ob insignem medicinæ artis peritiam unà cum fratre ad bellum Trojanum evocatus fertur. Dictus Podalirius à pedum magnitudine. Ovid. lib. 2, de Arte amandi: Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, Antomedon curru, tantus amator. ¶ Est etiam Itali cujusdam nomen, apud Virg. lib. 12. Aen.

Podalea, æ, penult. prod. ποδάλεια, Vrbs Lyciæ apud Plin. libro 5. cap. 27.

Podarge, es, ποδάργη, Equæ velocissimę nomē, ex qua Zephyrus Xanthum & Balium Achillis equos progenuit: ut fabulatur Homer. 16 Iliad. Dicta Podarge à pedum velocitate.

Podargi, ποδάργοι, Populi Thraciæ, teste Stephano.

Pœān, antis, ποιεύς, Pater Philoctetis, qui ab eo Pœantius, & Pœantides à Poëtis appellatur. Ovid. lib. 5. Tristium: Penè decem totis aluit Pœantius annis Pòst sævum tumido virus ab angue datum.

Pœcilasium, ποικιλάσιον, Oppidum Cretæ, in latere Australi apud Ptolemæum lib. 3. cap. 17.

Pœcĭlē, hujus Pœciles, pen. cor. [ποικίλη. Ger. Ein Schopff oder bedeckt ort zu Athen an welchem die *Stoici* lehrten vnnd disputierten.] Fuit porticus Athenis in qua Stoici philosophabant: sita dicta à varietate picturæ. Græci enim ποικίλον varium dicunt ποικιλίαν varietatem: Vnde & lapis syenites vocatus est pyrrhopœcilos à varietate rubentium macularum. In hac porticu Zeno philosophus discipulos docebat. Vnde & Stoica secta nomen accepit, & philosophi Stoici nuncupati, qui antèà Zenonii à Zenone sectę ejus principe dicebantur. Nam στοὰ Græcis porticus est. Plin. lib. 35. cap. 9: Hic & Athenis pinxit porticum, quæ Pœcile vocatur, gratuitò. ¶ Fuit & in Elide porticus Pœcile, quæ à Plinio Heptaphœnos appellatur: quoniam septies eadem vox in ea reddebatur.

Pœssă, ποιήσσα, Insula in mari Carpathio, notiore nomine Rhodus dicta. Autor Plin. lib. 5. cap. 31.

Pœmēn, ποιμήν, Mons Ponticæ regionis, à quo Parthenius profluit per mediam Amastrem. Autor Stephanus.

Pœmēnĭs, pen. corr. ποίμνις, Canis fœmina est, ex canum eorum numero qui Actæonem lacerarunt: ita dicta quòd in servandis gregibus, pastoris quodammodo officio fungeretur. Nam Græcis ποιμὴν pastorem significat: à quo fœmininum Pœmenis deduxit Ovid. 3. Metam. -pecudesq; secuta Pœmenis, & natis comitata Harpyia duobus.

Pœnĭās, Carthaginiensis, à nomine Phœnix, detracta aspiratione λέους. Sumpserunt enim Carthaginienses originē à Tyriis Phœnices populis, qui duce Elisa (quę & Dido dicitur) Pygmalion is sęvitiam fugientes, in Africam appulerunt. Servius in illud Virgilii 1. Aen. -ponuntq; ferocia Pœni Corda volente deo. Pœni, *inquit*, αὐτίσιχον est, quasi Phœni: quia à Phœnicibus orti. ¶ Hinc deducitur Punicus, Punica, Punicum, commutata œ diphthongo in u. Vide suo loco.

Pœnŭlus, diminutivū est à Pœnus: quo nomine Plautus fabulā inscripsit, in qua Pœnus Hanno Punicè loquens introducitur.

Pœnĭcus, a, um, antiqui dicebant quod nos Punicus, œ diphthongo in u transmutata, λευκός. Ita Pœnica pavimenta vocabant, quæ nos *Punica* appellamus, ex lapide Numidico strata. Simili etiam modo Pœnio dicebant, quod posteritas Punio extulit.

Pŏlă, πόλα, Ptolemæo, Istriæ urbs à Colchis condita, postea à Iulio Cęsare, qui eò coloniam deducendam curavit, Iulia pietas appellata. Autor Plin. lib. 3. cap. 19.

Pŏlĕmōn, pen. corr. πολέμων, Philosophus Athenien sis, Philostrati filius: qui quum in juventute petulans esset, & aliquādo ebrius, & coronatus Xenocratis scholā ingressus fuisset, ejus oratione quæ tunc de pudicitia erat, adeò mores immutavit, tantumq; in Philosophia profecit, ut Xenocrati in schola succederet, Autor Gellius. Diogenes enim multa scripsisse testatur Suidas nihil scriptum reliquisse asserit. ¶ Polemon, cognomento Helladicus, patria Ilien sis, historicus nobilissimus, æqualis Aristophanis Grammatici, Panætii discipulus, scripsit de origine civitatū Phocidis, Ponti, Laconię, Geographiam, & De cursu Solis libros tres. Suidas. ¶ Polemon alius, à Laodicæa Cariæ, qui Smyrnæ vixit ac professus est, æqualis Herodis Attici, sub Adriano principe, ad quem legatus quandoque Smyrnæorum missus, ab eoque honorificè exceptus, & Musęo Aegyptio adscriptus est.

Pŏlĕmŏnĭum, πολεμόνιον, Civitas est Themiscyræ (quæ Pontica regio est) Sideno fluvio irrigata. Autor Plin. lib. 6. cap. 4.

Pōllentĭă, æ, πολλεντία, Oppidum est sub Apennino, in confinio Liguræ. Cujus meminerunt Ptolem. lib. 3. cap. 1. & Plin. lib. 3. cap. 5.

Pŏlītēs, pen. prod. πολίτης, Priami filius ex Hecuba, quem Pyrrhus capta urbe in conspectu patris interfecit, ut refert Virg. lib. 2. Aen. Ecce autem elapsus Pyrrhi de cæde Polites, Vnus natorum Priami.

Pōllă, Argentaria mulier doctissima, Lucani poëtæ uxor, & in scribenda Pharsalia adjutrix: cujus frequens est mētio in Sylvis Papinii.

Pōllēntĭă, Dea potentiæ, quæ à Romanis colebatur.

Pollentĭă, πολλόντιον, Plinio autore, oppidum olim in majore Balearium insula. ¶ Fuit & altera Pollentia juxta Alpes, inclyta lanarum nobilitate: de qua Silius lib. 8: -fusciq; ferax Pollentia villi. ¶ Fuerunt & Pollentini in Piceno, in quinta regione Italiæ, non multùm distantes à Tolentinatibus, ut indicat Plin. lib. 3.

Pōllux Iovis ex Lęda filius, frater Castoris πολυδεύκης. Hunc fabulantur Poëtę fuisse immortalem, & nihilominus immortalitatem suam cum fratre mortali divisisse, &c. Virgil. 6. Aen. Si fratrem Pollux alterna morte redemit; Itq; reditque viam toties. ¶ Est etiam Pollux Græci Grammatici nomen, qui sub Commodo principe Athenis docuit. Ejus hodie nihil extat præter Onomasticon.

Pōlŭs, πῶλος, Agrigentinus, sophista, Gorgiæ auditor, primus in oratione invenisse dicitur τὸ παράδειγμα, αὐτῆς τε, καὶ ὁμοιοτέλευτα: quod minimè verum est, sed jam inventis sæpè usum fuisse constat. Hæc Philostratus. Suidas scribit eum genealogiam eorum qui ad Trojam profecti sunt, scripsisse, simul & navium catalogum.

Pŏlўægŏs, πολύαιγος, Insula una ex Sporadibus, à caprarum multitudine dicta.

Pŏlўænŭs πολυαινος, Sophista Sardianus, temporibus Cęsaris Dictatoris & Antonii triumviri. Scripsit orationes judiciales Trium-

les Triumphi Parthici M. Antonii libros tres. ¶ Fuit & alter, Macedo genere, qui de Thebis scripsit, & de re militari. Suidas. Ejus extat Stratagematum liber.

Pŏlybĭus, πολύβιος, Insignis historicus ex Megalopoli Arcadiæ civitate, Scipionis Africani præceptor, qui Romanam historiam libris quadraginta conscripsit Autor Suidas.

Pŏlycarpus, πολύκαρπος, Iohannis Evangelistæ discipulus, & Smyrnæorũ Episcopus, Latinè rem uberẽ & fertilẽ significat.

Polycaste, es, πολυκάστη, Nestoris filia, apud Homerũ in Odyss.

Polyclĕtus, pen. prod. πολύκλειτος, Statuarius eximius diligẽtia & decore cæteris præcellens. Nam ex ære plurima cõfecit signa, gravissimorum scriptorum præconiis nobilitata. ex quibus in primis commemorantur astragalizontes: hoc est, talis ludentes, quo opere nullum absolutius fuit judicatum. Fuit & Sicyonius, discipulus Ageladæ. Duas eodem argumento statuas fecit: alteram ex ingenio, & suo judicio: alteram verò ex vulgi opinione, & ex sententia cujusvis prætereuntis. Quibus perfectis turbã admisit, ac primùm sua ostensa magnopere laudatur: altera deinde, non æquè. Atqui sciote (inquit) hanc quam tantopere laudatis, me fecisse: quam verò vituperatis, vos fecisse. Autor Aelianus de varia historia.

Pŏlycrătes, pen. corr. πολυκράτης, Nomen proprium tyranni, qui in Samo insula rerum potiebatur. Hic & opibus, & felicitate apud historicos inclytus est. quoad vixit non tàm fortunæ alumnus dici potuit, quàm parvus. Annulum habuisse fertur incredibilis pretii, sibiq; charissimum. quem, ut nimis sibi blandientem fortunam aliqua adversitate temperaret, in mare abjecit: quem tamen postea in ventre piscis inventum recuperavit. Verùm quanquam eidem in vita nihil adversi contigisse ferunt, mors infamis, & crudelis docuit neminem ante obitum meritò dici posse felicem. Idem enim ab Oronte Satrapa Persarum captus, suspensusq; genere mortis teterrimo diem clausit. Ex Strab. li. 14. Hujus item meminit Cic. lib. 5. de Fin. Floruit eodem tempore quo Pythagoras & Anacreon. ¶ Polycrates Ephesiorũ præsul, temporibus Severi principis, ut scribit Hieronymus, eodem nomine, clarus literis floruit.

Pŏlydămas, antis, πολυδάμας, Proprium Trojani, Antenoris & Theanûs sororis Hecubę filii, qui Lycasten Priami filiam, sed Theanûs sororis Hecubę filii, qui Lycasten Priami filiam, sed ex concubina susceptam, uxorem duxit. Hic cum Antenore patre & Aenea urbem Trojanam Græcis dicitur prodidisse. Poëtæ Græci, ut primam hujus nominis syllabam extendant (nam alioquin hexametro versu locũ non habet) πολυδάμας, scribunt: quos & Persius imitatus est Satyr 1. Ne mihi Polydamas, aut Troiades Labeonem Prætulerint. Sonat autem Polydamas Latinè multorum domitorem, quasi πολλὰς δαμάζων: vel multarum uxorum virũ, quasi esset Polydamar, vel Polydamars: eò enim respexit Cornutus in Persium quũ Polydamantem multinubam interpretatus est. ¶ Polydamas, Pancratiastes nobilis, qui æmulatus Herculem, leonem inermis amplexus superavit: taurum ingentem apprehensis extremis pedibus retrò tenebat: curium agitatorum sese opponendo altera manu apprehensum ex curribus trahebat, in equosq; insiliebat dejectos aurriga Accersitus à Dario Artaxerxis magno filio, ter apud eum ex provocatione victor fuit. Postremò post cœnam in caverna, quum eorum à vertice tutam minaretur, dissugientibus convivis, cõfisus sese viribus, ac manibus postes domus illius in terram evulsis, eum Aurora Pausanias.

Pŏlydectes, πολυδέκτης Rex Seriphi insulæ, qui Perseum Iovis & Danaes filium enutrivit. Cujus tandem ingenium veritus, & audaciamq; & tot heroum spectatorum ærnæ gloriæ adsuadaciamq; & tot heroum spectatorum æternæ gloriæ adsuetudinem, Perseum ad perimendam Gorgonem compulit: quo devicto redeunti Perseo quum sem, ei detrahiret, conversus est ab illo in silicem, monstrato capite Medusæ ut fabulatur Ovid lib 5 Metam.

Pŏlydorā, πολυδώρα, Insula Propontidis: apud Plin. lib. 5. cap. ult. ¶ Polydora, nympha, Oceani & Tethyos filia. Hesiodus in Theogonia.

Pŏlydorus pen. prod. [πολύδωρος. Ger. Der Sohn Priami des Königs zu Troja.] Filius fuit Priami ex Hecuba: quem pater initio belli Trojani, communis Martis ex rũ veritus, cum magno auri pondere educandũ tradidit Polymnestori Thraciæ regi, antiquo hospiti, amico & genero suo. Sed ille deleta Troja, cæterisq; Priami ferè omnibus liberis interfectis, auri cupiditate adductus, Polydorũ in litore spatiantem, telis aggreditur, & fustrà fidem deorum, hominumq; implorantem, occidit: cęsoq; tumulum superinjecit, cui supercrevêre myrti virgulta, ut autor est Virg. lib. 3 Aen. Id quum mater Hecuba intellexisset, simulavit se ingens adhuc auri pondus velle illi secretò indicare, quod pro filio acciperet. Quod avarus rex verum existimans, mox ad Hecubam profectus illius unguibus obcæcatus est. Extat tamen & alia de Polydoro fabula: nempe Græcos per Thraciam venientes hunc cepisse: Priamũ autem pro redemptione filii Græcis dedisse urbẽ, quæ postea ab eventu Antandros dicta est: qua accepta illos tamen nihilominus Polydorum lapidibus obruisse. Hæc ferè Servius in locum illum 3. Aen. fuge littus avarum: Nam Polydorus ego, &c. ¶ Alius fuit Polydorus Priami filius ex Laothoë Alteę Lelegum regis filia, quem Achilles cum fratre Lycaone in bello Trojano interfecit.

Pŏlygnōtus, πολύγνωτος, Nomen pictoris præclarissimi, patria Thasii, qui nonagesima Olympiade floruit. Quint. lib. 12. de Institutione oratoria. Plin. lib. 35. cap. 9. Hic primus mulieres lucida veste pinxit, capita earum mitris versicoloribus operuit, plurimumq; picturę primus cõtulit. Primus siquidẽ instituit os adaperire, dentes ostendere, & vultũ ab antiquo rigore variare. Delphis ædem pinxit, & Athenis porticum quæ Pœcile vocatur: idq; gratuitò, quũ partem ejus Mycon mercede pingeret: quo nomine Amphyctiones (quod est publicũ Græciæ concilium) hospitia ei gratuita per universam Græciã decrevêre. Pinxit præterea & Ocnum, teste Pausania, spartum torquentem, asinamq; astantem, quæ quicquid ille torserat, statim præroderet. Quo ænigmate significare volebat, patrẽfamilias laboriosum quidem, sed cui domi esset uxor prodiga, quæ quicquid ille sudore suo corrasisset, strenuè profunderet. Vide Erasmi adagia.

Polymedia, Plin. lib. 5. cap. 3: Troadis oppidum Hellesponto adjacens.

Pŏlymnĭa, sive Polymneia, πολύμνια, Una musarum à memoriæ magnitudine dicta. Nam μνέαν Græci memoriam vocant. Producit autem hæc dictio penultimam syllabam, quũ apud Græcos ει diphthongo scribatur. Fuerũt qui corripi putárint, adducti versu Virgilii ex Epigram. Signat cuncta manu, loquiturq; Polymnia gestu. Verùm in castigationibus exemplaribus legitur Polymneia per quinq, syllabas, sine conjunctione que. Quem etiam in modũ Horatius hac voce usus est lib. 1. Carm Euterpe cohibet, nec Polymneia. Sunt qui Polyhymnia scribant, ut à cantus multitudine dicatur. Magis tamen placet superior scriptura.

Pŏlynīcēs, πολυνείκης, & Etheocles, Oedipi Thebanorum regis filii fuerunt, qui de regni hæreditate dissidentes, singulari certamine cõgressi, mutuis vulneribus cecidêrũt. Latiùs prosequitur hanc historiam Statius in Thebaide.

Pŏlypŏētēs, πολυποίτης, Pirithoi & Hippodamiæ filius: teste Homero Iliad. 12.

Pŏlyphemus, pen. prod. [πολύφημος. Ger. Der Sohn Neptuni ein vngestalter einaugiger Ryß.] Cyclops, Neptuni filius ex Thoa Phorci filia ingẽti corpore, qui unicũ tantùm oculum, rumq; in fronte habuit. Hic Galateam Nympham fertur adamasse, Acinque puerum, quem sibi illa præferebat, saxo interemisse. Vlyssem quoq; vi tempestatis in Siciliam delatum antro suo inclusit, quatuorq; ex comitibus ejus devoravit, reliquos eodem mortis genere perempturus, nisi prævertens Vlysses vino nigro inebriassset, altoq; sopore obruto, adusto stipite oculum eruisset. Vide latiùs totam hanc fabulam apud Hom. 10. Odyss Servius in illud Virg. 3. Aen. Nam qualis, quantusque cavo Polyphemus in antro Lanigeras claudit pecudes Multi (inquit) Polyphemum dicunt unũ habuisse oculum, alii duos, alii tres: sed totum fabulosum est. Nam hic vir prudentissimus fuit, & ob hoc oculum in fronte habuisse dicitur: id est, juxta ceteorum: quia prudentia plus videbat. Verùm Vlysses eum prudentia superavit, & ob hoc eum cæcasse fingunt. Hęc Servius. Cicero quoq; de Polyphemo lib 5 Tusc. quæst. sic scribit: At verò Polyphemum Homerus, quũ immanem, ferumq; finxisset, cum aliquot etiam colloquentem facit, ejusq; laudare fortunas, quòd quò vellet, ingredi posset & quæ vellet, attingeret. Recte id quidem: nihilo enim erat ipse Cyclops, quàm aries ille prudentior. Hæc Cicero.

Pŏlyteĭă pen. prod. πολυτείαι, Oppidum Mesopotamiæ, apud Plin. lib 6. cap. 26.

Pŏlyxĕnă, pen. cor. πολυξένη Priami filia formosissima, ex Hecuba conjuge, quam Pyrrhus Achillis filius, Troja capta, ad patris sui tumulum jugulavit. Ferunt enim Achillem quũ ad Trojam bellum gereret, Polyxenam fortè in mœnibus cõspectam adamasse, eamque sibi uxorem postulasse. Quod quum Priamus annuisset, placuit ut in Tymbræi Apollinis templum convenirent, pacis, nuptiarumq; fœdera inituri. Quod quum resciviset Paris, post Apollinis simulacrum sese occultavit, Achillemq; nihil tale opinantẽ sagitta interfecit. Capta deinde Troja, quum & Polyxena viva in hostium manus pervenisset, Achillis umbra Græcorũ proceribus in somnis apparuit, præcipiens ut Polyxena cujus nuptiarũ prętextu erat interfectus, inferias sibi mitteretur: cujus crudelitatis Pyrrhus sese ministrũ prębuit. Ovid. Placet Achilleos mactata Polyxena manes.

Pŏlyxĕnĭus, 2, um, Adject. apud Catullum: Alta Polyxenia madefient cæde sepulcra.

Pŏlyxĕnus, πολύξενος, Inter Græcorum duces numeratus Homer. lib. Iliad. 2.

Pŏlyxō, ûs, πολύξω, Mulier fuit ex Lemno insula, & Apollinis vates, quę Lemniaci sceleris dux & hortatrix fuit. Nam quum

Lemniacæ mulieres ob ſpretam Venerem hircum oleret, maritiq; earum eam ob cauſam ex Thracia uxores ſibi aſciſcerent, Polyxus inſtinctu omnem virilem ſexum interemerunt. Autor Statius lib. 5. Theb.

Pōlȳzelŭs, pen. prod. πολύζηλος, Poëta comicus Græcus, cujus fabulas enumerat Suidas.

Pōmōnă, æ, pen. prod. [German. Die Oepffelgöttin.] Pomorum dea, apud Romanos, adamata à Vertumno, ut fabulatur Ovid. 14 Metamorph. Dicta Pomana à pomis, quemadmodum Mellona à melle.

Pōmpēĭi, Populi dicuntur quos Sarnus amnis alluit, incolētes oppidum ejuſdem nominis. ¶ Inde Pompejanum: id eſt, prædium circa Pompejos. Pompejanæ ficus, ad ſiccandum optimæ. Pompejana vitis, ab inſitore dicta. Col. lib. 3. cap. 2.

Pōmpējŏpŏlis, πομπηιούπολις, ἢ πομπηϊόπολις Stephano, Ciliciæ urbs. Pomponius Mela lib. 1. in deſcriptione Ciliciæ: Deinde urbs eſt à Rhodiis, Argivisq;, pòſt piratis Pōpejo aſſignante, poſſeſſa: nunc Pompejopolis, tunc Soloë. Hæc etiam Solino teſte, poſtea Trajanopolis eſt appellata, mutato nomine, poſtquam in ea fato conceſſit Trajanus.

Pōmpējōrum Romæ illuſtris familia fuit, ex qua in primis commemoratur Qu. Pompejus, qui contra Numantinos miſſus, ab eis q; ſuperatus, turpem & ignominioſam pacem fecit. Autor Florus lib. 2. ¶ Hujus filius, ſive nepos Cn. Pompejus Strabo, magni Pompeii pater, Novocomum coloniam deduxit: in bello ſociali Imperator creatus, de Picētibus triumphavit: vir admodum duræ diſciplinæ. ¶ Cn. Pompejus, hujus filius, Syllæ partes ſecutus eſt, ab eoq; ad ulciſcendos inimicos in Africam miſſus, Domitium primùm expugnavit: deinde & Iarbam regem cepit, de quo triumphavit ante legitimam ætatem: quare ab exercitu Syllæ Magnus eſt ſalutatus. Inde contra Sertorium in Hiſpaniam profectus, Metelli copiis ſeſe cōjungens, eum cum tota factione ſuſtulit. Mox delectus Imperator ad bellum Piraticum, tribus menſibus id confecit. Dein ſucceſſor L. Lucullo miſſus, de Mithridate triumphavit. Tigranem Armeniæ regem ei ad genua procumbentem, in regnum reſtituit. Inde Iberos, Albanos, Judęos debellavit, capto eorū rege Ariſtobulo. Extincta uxore Iulia, Cęſaris filia, Corneliam Scipionis filiam, à P. Craſſo M filio viduam relictam, uxorem duxit. Neapoli demum acutiſſima febre correptus, parum abfuit à morte: quæ ſi contigiſſet, melius cum eo factum fuiſſet, ob inſequentis belli civilis calamitatem. Iam bello civili excitato, Pharſalica pugna à Cæſare copiis longè inferiore ſuperatus, & in Aegyptū fugiens, regis perfidia ab Achilla præfecto interfectus eſt. Triumphum quum ex Oriente victor rediſſet, biduo egit, prænotatis gentium titulis victarum, quæ à Plinio lib. 7. & à Plutarcho in vita ejus ordine adnotatur. Filios reliquit Cn. & Sextum Pompejos: quorū ille apud Mundam Hiſpaniæ urbē interfectus, hic apud Siciliam navali prælio ab Auguſto eſt victus. ¶ Sext Pompejus alius, vir Prætorius, ſub quo Valerius Maximus militaſſe ſe dicit, & quē Ovid. de Ponto pluribus laudibus effert. Hujus pater Sext. Pompejus Hiſpaniæ citerioris princeps, quum horreis ſuis ventilandis præſideret, correptus dolore podagræ, merſit in triticum ſeſe ſuper genua, levatusq; ſiccatis pedibus mirabilem in modum, hoc poſtea remedio uſus eſt. Autor Plin. lib. 22 cap. 25. Apud quem tamē, non Sext. Pompejus, ſed Sext. Pomponius eſt legendum. ¶ Qu. Pompejus Rufus, Syllæ è filia nepos, Trib. pleb. cum T. Numatio Planco, adverſiſſimus Miloni, in cujus cauſa dixerat paucis pòſt diebus quàm Clodius eſſet occiſus, Milo dedit, quē ex Curia deſideretis: ego dabo quem ex Capitolio mulctetis. Idem Milonem ad ſe venientē in hortis aſpiciens, miſit nuntium ne veniret. ¶ Qu. Pompejus, qui Bithynicus eſt dictus, ſummo ſtudio dicendi, multaq; doctrina, incredibiliq; labore atq; induſtria. Hujus actio non ſatis commendabat orationem: in hac enim ſatis erat copiæ, in illa lepōris parum. Hæc Cicero. Feſtus quoque de eodem ſic ait: Pompejus Bithynicus, è ſupellectili regia ſignum ephebi mitram tenentis, arenamque ruentis exercitationis gratia more Græcorum, Romam portavit, & in Capitolio poſuit.

Pōmpĕlōn, πομπέλων, Oppidum eſt Hiſpaniæ, ſub Pyrenæis montibus, quod à Ptolemęo Vaſconibus annumeratur. Plin. lib 3 cap. 3 Pompelonenſes conventui Cæſarauguſtano adſcribit. Hodie *Pampelunam* vocant, regni Navarræ caput.

Pōmpōnĭă πομπωνία, Mater Scipionis, ex congreſſu Iovis (ut credi volebat) in anguem mutati. Silius lib. 13: Adſtabat fœcunda Iovis Pomponia furto, &c.

Pōmpōnĭus Atticus, πομπώνιος, Nobilis Eques Romanus, excellenti ingenio, & amicus Ciceronis in primis fuit: unde Atticus Ciceronis eſt appellatus: qui poſtquā vidit Cinnę tumultu Rempublicam eſſe turbatam, ſeceſſit Athenas, ubi longo tempore moratus, & publicè civitatis, & privatim omniū gratiam moribus elegantiſſimis promeruit: linguā ita probè didicit, ut Attici nomē adſequeretur. Humanitate, divitiisque ſimul præditus fuit, quibus amicos libenter impartiebat. Nam & Ciceronem ab urbe pulſum opibus juvit, & Brutum ab urbe fugientem nummorum centum millibus eſt proſecutus. Erat alio qui graviſſimus vir & cōſtantiæ ſingularis, ut quę religioſè polliceretur, eadem & præſtare niteretur. Mendacium nec ipſe dicebat, nec pati poterat. Plura Cornelius Nepos, qui vitam ejus elegantiſſimè ſcripſit. ¶ Pomponii item alii duo Ciceronis tempore fuēre: quorū alter L. Pomponius Bononienſis Atellanarum ſcriptor, quem Solinus refert nunquam ructaſſe. Alter Cn. Pomponius orator, patronus acer, acerbusq; dicendo, & lateribus pugnans, ut ait Cic. in Orat. ¶ Iulius itē Pomponius ſecundus tempore Quintiliani inter tragicos longè princeps, quem ſenes (utille refert) Pindarū tragicum putabant cōpoſitione atq; nitore præſtare omnes cōfitebantur Tacitus verò de eodem: Pomponius ſecundus noſtris temporibus, Domitio Afro, vel dignitate, vel famæ perpetuitate ceſſit. Hæc Tacitus. Plin. verò lib. 14. cap. 4. eum connam C. principi Germanici filio dediſſe ait, in qua vinum centum ſexaginta annorum fuit. ¶ Pomponius Iuriſconſultus ex Pandectarum libris notiſſimus. ¶ Præter hos Pomponius Mela natione Hiſpanus, inſigni opere de ſitu orbis clariſſimus.

Pōnērŏpŏlis, pen. prod. πονηρόπολις, Thraciæ civitas, ſub Rhodope mōte ſita: deinde Philippopolis ab inſtauratore: & poſtremò Trimontium à ſitu dicta. Autor Plin. lib. 4. cap 11.

Pōntĭă, πόντια, Vulgò *Ponza*. Inſula eſt una Oenotridum, litori Lucano adjacens e regione Velię. Plin. lib. 3. cap. 7: Cōtra Voliam Pontia & Iſchia, utroq; uno nomine Oenotrides, argumentum poſſeſſæ ab Oenotriis Italiæ. ¶ Sunt item Pontiæ inſulæ duę, non longè à Palmaria, e regione Formiarum, in quibus turtures ac coturnices quū ad Italiam veniunt, prima volatura requieſcēdi cauſa paucos dies morātur. Autor Varro. Plin. li. 3. cap 6 Ab his ultra Tiberina oſtia in Antiano, Aſtura, mox Palmaria, Sinonia, & adverſum Formias Pontiæ.

Pōntĭnă palus, πόντια. Vulgò *Limaruti*, Volſcorum palus juxta Forū Appii, haud lōgè à Tarracina, diſtans ab Vrbe XXIX. paſſuum millibus. Hæc palus à Cornelio Cethego Conſule exiccata eſt, & ex ea ager factus, ut tradit Plinius lib. 4. cap. 7. Lucan. lib. 1: Et qua Pontinas via dividit uda paludes. Melius Pomtina.

Pōntŭs, πόντος, gen. maſc. Nerei filius & Neptuni, ut Euſebius libro 1. Præp. ſcribit. Vnde pontus mare dici videtur. Alii pontum dici exiſtimant mare, à πονέω, quod eſt mergo: vel à πόνος: id eſt, labor: quia ſit laboribus plenus. Ridiculè per contrarium dici arbitrantur, quòd careat ponte Propriè autem id mare pontus appellatur, quod à palude Mæotidis uſque in Tenedum protenditur [German. Das Meer ſo ſunſt das Euxiniſch genennet wird / ſtrecket ſich vom Mœotiſchen biß an den Hellеſpont.] Pontus, ti, fœminini generis, Provincia Aſiæ minoris à Ponto rege ſic cognominata, crudelitate Medeę, & maleficatū herbarum proventu nobilitata. Virg. Eglog 8: Has herbas, atque hęc Ponto mihi lecta venena Ipſe dedit Mœris: naſcuntur plurima Pontō. ¶ Ponto item frequentiſſimus eſt Caſtor, cujus teſticuli ad medicamēta expetuntur Idem 2. Georg. Virоſaq; Pontus Caſtorea. ¶ Clauditur autem Pontus (ut Strabo refert libro 1, 2 8. 9. 11.) ab Occidente Haly flumine: ab Oriente Colchide: à Meridie, minori Armenia: à Septentrione, mari Euxino. Ptolemęus verò lib. 5. paulò aliter: Pontus, *inquit*, ab Occaſu, ore Ponti, & Thracio Boſporo: à Meridie, regione quæ propriè Aſia dicitur: à Septentrione, parte Euxini maris terminatur. Ejus civitates inſignes ſunt, Chalcedon, Nicomedia, Nicęa. In Ponto regnarunt Mithridates, Eupator, & Pythodoris regina. Ex Ponto fuit Aquila, veteris Teſtamenti interpres, & Marcion hæreſiarches: qui quanvis Chriſtianus videri vellet: alium tamen creatorem omnium rerum eſſe dicebat, quàm CHRISTI Patrem, illumq; majorem ajebat.

Pōntĭcŭs, a, um, πόντικος, ut Ponticum abſinthium, apud Col. lib. 12. cap. 35: Freti Pontici fauces, Seneca Medea. Humus Pōtica. Ovid 3. de Ponto Pontica nux, eadē quæ avellana, quòd in Ponto plurimùm abundet. λεπτοκάρυον.

Pōpĭlĭŭs, Prænomine Marcus, Flamen Carmentalis fuit, cui in ſacrificiis occupato quū nuntiaretur ſeditio plebis adverſus magiſtratus concitatę, ut erat lęna indutus, in concionem aſcendit, ſeditionemq; ſua autoritate ſedavit. ¶ Duo præterea alii celebrantur Popilii: quorū alter ad Antiochum, Ptolemæum Aegypti regem obſidentem, legatus miſſus, quum mandata ſua Antiocho expoſuiſſet, ut à Rege ſocio & amico Populi Rom. abſtineret, regem cunctantem, reſponſumq; differentem virgula circunſcripſit, denuntians Populum Romanum omnia hoſtiliter cum illo eſſe acturum, ſi ſpatium illud egrederetur, priuſquam ſibi reſpondiſſet. Admiratus itaq; hominis confidentiam Antiochus, reſpondit ſe in Pop. Rom. poteſtate fore: ſolutaq; obſidione in regnum ſe recepit. ¶ Alter cognomento Lænas, de quo Valerius inter ingrati animi exempla

exempla commemorat, quũ à Cicerone in causa capitis esset defensus, certissimoq; periculo liberatus, nullam non modò patrono retulisse gratiam, verumetiam magni beneficii loco ab Antonio poposcisse, ut ad occidendum Ciceronem mitteretur: quà re facilè impetrata, viro innocentissimo, optimeq; de se merito, cui salutem debebat, vitam eripuisse.

Pŏppæă, Sabina, T. Ollii filia, à Poppæo Sabino avo suo ita nominata, mulier forma, nobilitateq; insignis fuit, quam primis nuptiis Rufo Crispo conjunctam, M. Otho primùm in adulterium, deinde & in matrimonium suum pellexit. Verùm quum incautus apud Neronem principem uxoris formã laudaret, captus amore ejus Nero, Othoni consuetudine ejus interdixit: deinde & in Lusitaniam sub specie honoris, eo relegato, matrimonio eam sibi copulavit. Obiit fortuita Neronis ira, ictu calcis, quum gravida esset, ab eo percussa. Autor Tacitus, Annalium lib. 16.

Pŏppæānŭs, poppæana, poppæanum, denominativum: ut Vnguenta Poppæana, à Poppæa inventa, vel quibus illa præcipuè uti solebat. Iuven. Satyr. 6: ridendaque multo Pane tumet facies, aut pinguia Poppæana Spirat, & hinc miseri viscantur labra mariti.

Pŏpŭlōnĭă, æ, sive Populonium, populonii, πωπλόνιον Ptolemæo, Oppidum est in littore maris Tusci, non procul à Pisis, portum habens non ignobilem, e regione Iluæ insulæ. Meminit hujus oppidi Plinius libro 3. capite 5. & 6. Ptolemæus libro 3. & Pompon. libro 2. Virgil. 10. Aeneidos: Sexcentos illi dederat Populonia mater Expertos belli juvenes: at Ilua trecentos Insula inexhaustis Chalybum generosa metallis. Hodie *Plumbinum* vocant.

Pŏrcĭă, Nobilis Romæ matrona fuit, Porcli Catonis Censorii filia: sive (ut alii malunt) neptis: quæ quum matrem familiãs quandam quæ secundas inierat nuptias, pudicitiæ nomine laudari audiret: Casta, *inquit*, matrona non nisi semel nubit. ¶ Porcia alia fuit, Catonis Vticensis filia, & uxor Bruti, quæ quum viri sui consilium, quod de interficiendo Cæsare ceperat, cognovisset, cultello tonsorio sese vulneravit. Quã de re quum à viro increparetur: Non est, *inquit*, hoc temerarium factum meum: sed in tali statu nostro, mei erga te amoris certissimum indicium. Experiri enim volui, si tibi propositum ex sententia parùm cessisset, quàm æquo animo me ferro essem interemptura. Hæc postea, quum audivisset virum suum post infaustum illud prælium adversus Antonium, Augustumque in campis Philippicis gestum, mortem sibi conscivisse, mori & ipsa statuit. Sed quum arma à domesticis subtraherentur, haustis prunis, oreq; obstructo, confestim extincta est. Valer. lib. 3. cap. 2.

Pŏrcĭŭs, Catonum familiæ gentilium cognomen fuit, à porcis tractum. Varro lib. 2. de Re rust. cap. 1: Cognomina multa habemus ab utroq; pecore: à majore, & à minore: ab minore Porcius, Ovinius, Caprilius: à Majore, Equitius, Taurus.

Pŏrdŏsĕlēnē, pen. prod. πορδοσελήνη, Insula est ante Ephesum, cum urbe ejusdem nominis, quam nonnulli, teste Stephano, æschrologiam fugientes, Proroselenem appellarũt. Meminit hujus insulæ Plin. lib. 5. cap. 31.

Porphyreon, porphyreonis, πορφυρεὼν, Phœnices oppidum, apud Stephanum, cujus incolę Porphyreonti dicũtur, & Porphyreonitæ.

Pŏrphўrĭōnē, πορφυρεώνη, Insula est in Propontide ante Cyzicum. Plin. lib. 5. cap. ult.

Pŏrphўrĭs, pen. corr. πορφυρὶς, Insula in sinu Laconico sita, quinq; millibus passuũ à Malęę promontorio distans: postea Cythera dicta, ob memorabile templũ quod in hac insula est Veneri sacrum. Autor Plin. lib. 4 cap. 12. ¶ Est & altera ejusdẽ nominis insula, duodecim non amplius passuum millibus distãs à Gnido, alio nomine Nisyros appellata. Plin. lib. 5. cap. 3.

Pŏrphўrītē, porphyrites, πορφυρίτη, Oppidum est in ea parte Arabiæ quæ Aegypto contermina est, Stephanus.

Pŏrphўrĭŭs, πορφυρὶος, Philosophus patria Tyrius, nobili genere ortus, qui Romæ Aureliani Cæsaris temporibus claruit. Vnà cum Origene & Amelio cõdiscipulis Plotinum audivit. Multa ejus à Suida enumerantur scripta, in quibus plurima inter se dissidentia reliquit: cujus rei causa putatur, quòd quæ prius probaverit, ea postea retractaverit. Pertinacissimus Christiani nominis hostis fuit, quindecim adversus nostram religionem editis voluminibus: quibus postea Methodius, Eusebius, & Apollinaris triginta apologeticis libris responderũt. Dictus Porphyrius, ob vestem purpuream qua propter nobilitatem utebatur: quum priùs Malchus diceretur.

Pŏrsĕnă, æ, pen. corr. πορσίνας, Proprium nomen regis Hetruscorum, qui pro restitutione Tarquinii Superbi adversus Romanos bellum suscepit. Vide Liv. lib. 2. ab Vrbe. Martial. lib. 1: Hanc spectare manum Porsena nõ potuit. Virgilius verò produxit positione duplicis n: Necnon Tarquinium ejectũ Porsenna jubebat Accipere.

Porta Augusta, Vaccæorum urbs in tractu Tarraconensis Hispaniæ. Ptolemæo lib. 2. cap. 6.

Pŏrtūnŭs, pen. prod. Deus maris habitus est ab antiquis, quẽ Græci Palæmona, [πελαίμονα vocant. Germ. Der Meerhafen Gott.] ita dictus à portubus quibus præesse credebatur. Vide in dictione PALAEMON.

Pōrŭs, pori, πῶρος, Indiæ rex fuit, ab Alexandro Macedone superatus, deinde & suorum dolo interemptus. Claudianus: Tradita captivo spatiosior India Poro.

Pŏsīdĕōn, ποσιδέων, Græcis est mensis, quem nos *Decembrem* dicimus, à Neptuno nomẽ habens, quẽ illi ποσειδῶνα appellãt.

Pŏsīdēum, sive Posidium, pen. prod. ποσείδιον, Oppidũ in finibus Macedoniæ, nõ procul à Strimone amne: cujus meminit Plin. li. 4. cap. 10. ¶ Est etiã ejusdẽ nominis oppidũ in Syria Libano monti subjecta: cujus meminit idẽ Plin. lib. 5. cap. 20. ¶ Est item Posideum, Ionię promontorium, cũ oppido ejusdẽ nominis, quòd olim Branchidarũ, & postea Didymæi Apollinis oraculum fuit appellatum. Vide eundem lib. 5. cap. 29.

Pŏsīdīppŭs, ποσείδιππος, Comicus Cassandræus, Cynisci filius, qui fabulas triginta docuit, teste Suida.

Pŏsīdōnĭă, ποσειδωνία, Oppidum maritimum in Lucanis, postea Pæstum appellatum: à quo & vicinum sinum Posidoniatem appellarunt: qui & ipse postea commutato nomine, Pæstanus appellatus est. Autor Plin. libro 3. cap. 5. ¶ Hoc etiam nomine aliquando dicta est Trœzen Peloponnesi urbs: propterea quod τῷ ποσειδῶνι: hoc est, Neptuno sacra esset. Autor Strabo lib. 8.

Pŏsīdōnĭŭs, ποσειδώνιος, Philosophus, discipulus & successor Panætii, ex Apamia Syriæ (ut Strabo lib. 14. autor est) sed Rhodius existimatus: quia Rhodi vixit, ac philosophatus est: sicut & Apollonius Molo dictus est Rhodius, quũ esset Alabandensis: utrunq; audivit Cicero. Hic quum aliquãdo morbo articulari laboraret gravissimè, fertur sæpè dixisse (erat enim Stoicus) Nihil agis dolor, quanvis sis molestus, nunquã te esse confitebor malum. Venit Romam M. Marcelli tempore, scripsitq; multa. ¶ Posidonius Olbiopolita, Sophista & Historicus, scripsit post Polybium historiam libris LII, usque ad bellum Ptolemæi adversus Cyrenæos. Præterea declamationes rhetoricas, & argumenta in orationes Demosthenis. Hũc Strabo testatur suo tempore fuisse. ¶ Posidonius Africæ præsul Augustini contubernalis, cujus etiam vitam scripsit: præterea Homiliarum libros septem: Epistolarum totidem: aliarũq; rerum complures. Autor Ptolemæus Lucensis.

Pŏsīdēum, Vide POSIDEVM.

Pŏsthŭmĭă, Virgo Vestalis, quæ propter elegantiorem cultũ in suspicionem venit incesti, & eo nomine apud Pontifices accusata est: verùm quum nihil præterea adversus eam probaretur, sententia Pontificis Maximi dicitur absoluta, qui eam jocis in posterum abstinere, sanęteq; potiùs, quàm scitè coli jussit. Vide Liv. lib. 4. ab Vrbe.

Pŏsthŭmĭŭs, Prænomine Aulus, Dictator in bello Latinorũ, quod Tarquinii fuga excitavit, cùm ad generum suum Manilium Tusculanorum ducem confugisset, quo in bello collatis signis ad lacum Regillum, quum victoria utrinque nutaret, Magister equitum Romanis equis frænos detrahi jussit, ut irrevocabili impetu ferrentur in hostes: itaque tandem aciem Latinorũ Romani fudere. In eo prælio visi duo juvenes acriter pugnare, quos post pugnam ad præmia quæsitos, Dictator reperire non potuit. Ratus itaque eos Castorem & Pollucem fuisse, eis cõmuni titulo templum dedicavit. Autor Gell. ¶ Posthumius Tubertus, Magister equitum Aemylii Mamerci Dictatoris in prima Dictatura contra Volscos: mox in eodem bello à Quint. Cincinnato Consule genero suo Dictator dictus, de eisdem triumphavit: quam victoriam funestavit mors filii, viri magna virtute: quem quòd injussu ejus, occasione rei benè gerendæ pugnam iniisset, securi percussit. Ex Liv. lib. 4. ab Vrbe. ¶ L. Posthumius, post Canneasem pugnam Consul in Galliam profectus, Bojorum fraude, locorumq; iniquitate circumventus, ne vivus in hostium manus perveniret, medios sese hostibus immiscens, fortissimè pugnans occubuit. Cujus inventi caput præcidentes Barbari, ovantes in templo obtulerunt, ejusq; deinceps cranio pro sacro vase in sõlẽnibus libationibus usi sunt. Liv. lib. 33. ¶ Posthumius, prænomine Spurius, cum T. Veturio Romæ consul eo tempore quo Romani adversus Samnites bellum gerebant, missus cum collega adversus hostes, exercitum imprudens in locum iniquũ deduxit, apud Furcas Caudinas: ubi ab hostibus circumventus, quũ nulla evadendi spes esset, fœdissimum cum hoste fœdus pepigit, ut sexcẽtis Equitibus Romanis obsidibus relictis, reliquũ exercitum sub jugum missum, abducere sibi liceret. Quæ fœderis conditiones quum à Romanis improbarentur, autor fuit Senatui Posthumius, ut sui, eorumq; deditione, quorum consensu tam ignominiosum fœdus initũ erat, fides publica liberaretur. Cujus sententiam secutus Senatus, Consulem utrunque

trunque, cum duobus Tribunis, cæterisque omnibus qui per fœdus spoponderant, hosti victos dediderunt. Quos quum ille recipere recusaret, incolumes Romam redierunt. Necita multò pòst, fusis à Papyrio Cursore Samnitibus, & sub jugũ missis, receptisque sexcentis equitibus Romanis, obsidibus, prioris flagitii infamia obliterata est. Livius 9. ¶ Posthumius Albinus Consul adversus Iugurtham missus, pecuniaque ab eo corruptus, insignem ex provincia ignominiam reportavit. Autor Salust. in Iugurtha. Idem postea Proconsulari imperio in Hispaniam missus, de Vaccæis & Lusitanis triumphavit: ut refert Liv. lib. 64.

Pŏstvŏrtă, Dea erat Romanorum: ita dicta quòd futura prospiceret. Macrob. lib. 1. Saturn. Sicut Antevorta, & Postvorta, divinitatis, scilicet aptissimę comites apud Romanos coluntur. Gell. ex Varr. li. 16. c. 16. aliã postvortã describere videtur Quãndo igit', *inquit*, cõtra naturã fortè cõversi pueri in pedes, brachiis plerunq; diductis retineri solẽt, ęgriusq; tunc mulieres enitunt: Hujus periculi deprecãdi gratia arę statutę sũt Romę duab. Carmentibus, quarũ altera Postverta nominata est, Prosa altera, à recti, perversiq; partus & potestate, & nomine.

Pŏtămŭs, *πόταμος*, Oppidum Atticæ, apud Plin. lib. 4. cap. 7.

Pŏtentĭă, *ποτεντία* Ptolemæo, Oppidum est Piceni. Cicero de Arusp. respons. Eodem ferè tempore factus in agro Piceno Potentiæ nuntiatur terræ motus.

Pŏtĭdæă, *ποτίδαια*, Vrbs Macedoniæ, anteà Cassandria dicta, Plin. lib. 2. cap. 58.

Pŏtĭdānĭă, potidaniæ, *ποτιδανία*, Vrbs Aetoliæ, apud Stephanum, cujus incolæ dicti sunt Potidaniates.

Pŏtīnă, teste Nonio, Deę nomen apud Romanos, quæ puerorum potui præsidere putabatur, sicut Edusa eorũdem alimentis. ¶ Est & civitatis nomen in Bœotia, ex qua Glaucus fuit, & à qua Potineus dictus. ¶ Est & Straboni fons prope Thebas Bœotias. Plin. tamẽ lib. 4 c. 19, oppidum in Magnesia statuit, circa quod ut idem testatur lib. 23. c 8, asini pasti rabie inflãmantur.

Pŏtītĭus. [German. Ein Priester *Herculis*.] Senis cujusdam nomen est, quem unà cum Pinario altero senę sacris suis præfecit Hercules. Servius explicans illud Virg. 8. Aen. -primusq; Potitius autor, Et domus Herculei custos Pinaria sacri: Pinarius, *inquit*, & Potitius, duo senes fuerunt, quibus qualiter coli vellet, ostendit Hercules: scilicet ut manè & vesperi ei sacrificaretur. Perfecto itaq; matutino sacrificio, quum circa Solis occasum essent sacra repetenda, Potitius prior advenit: Pinarius postea, extis jam redditis. Quare iratus Hercules statuit ut Pinariorum familia tantùm ministra esset epulantibus Potitiis, & complentibus sacra. Hæc Servius. Vide de hoc plura apud Fenestellam, & Livium lib. 1.

Pŏtnĭæ, *ποτνίαι*, Magnesiæ oppidum fuit, teste Plin. lib. 4. cap. 9 In hoc oppido Glaucus Sisyphi & Meropes filius, equas humana carne pavisse dicitur, quò cupidiùs ferentur in hostem. Verùm quum pabuli ejusmodi copia deesset, versæ in rabiem equæ dominum ipsum devorarunt.

P ante R.

Prāctĭus, practii, *πράκτιος*, Fluvius est Troadis, inter Lampsacum, & Abydum in Hellespontũ influens, teste Strabone lib. 13. Meminit hujus fluvii & Homerus in Catalogo.

Prægutii, Italiæ populi, qui Marsis magis Orientales sunt, Ptolemęo autore, lib. 3. cap. 1. Hodie vulgus regionem totam *Abruzzo* appellat.

Prænēstĕ, generis neutri, & hæc Prænestis, *πραίνεστος*. Stephano. Vulgò *Palestrina*, Oppidum Latii edito in loco, naturaque munito situm: ita dictum (si Stephano credimus) à Prænesto conditore, Latini filio, Vlyssis & Circes nepote. Alii *διὰ τὰ πρίνων*: id est, ab ilicibus quę illic abundant, nomen accepisse existimãt. Pompejus Festus nominis hujus originẽ ad loci situm refert, eò quòd mõtibus præstet: unde & altum Pręneste à Virgilio dicitur 7. Aen. Quiq; altum Pręneste colunt. Fuerũt qui à Cæculo Vulcani filio conditum putârint: quorum sententiæ Virgilius quoque subscribit: Nec Prænestinę fundator defuit arcis. Vulcano genitum pecora inter inertia regem, Inventumq; focis omnis quem credidit ætas, Cæculus. Strabo lib. 5: Græcam urbem esse tradidit: cujus rei argumentum hoc affert, quòd olim Polystephanos dicta fuerit. Habuit hoc oppidũ nobile Fortunę templũ, cujus pavimentum lithostrotis stravit L. Sylla, teste Plin. lib. 36. cap. 25. Silius: -sacrisq; dicatũ Fortunę Pręneste jugis. Fœminin. genere usus est Virg. 8. Aen. Qualis eram, quum primam aciem Prænestę sub ipsa Stravi.

Prænēstīnī, pen. prod. Qui Prænestę incolunt. Cic. 2. de Divin. Numerium Suffucium, Prænestinorum monumenta declarant, honestum hominem, & nobilem somniis crebris, *&c.*

Prænēstīnŭs, a, um, possessivũ: ut Dea Prænestina, Ovid. 6. Fast. Sortes Prænestinæ. Cic. de Div. Fortuna Prænestina, Luca. li. 2.

Præpĕnīssŭs, *πραπίσσος*, Oppidũ est mediterraneum majoris Mysiæ apud Ptolemæum lib. 5. cap. 2.

Præpĕsinthŭs, *πραισίνθος*, Insula maris Aegæi, una Cyclades. Autor Plinius libro 4. capite 12.

Prætūtĭum, *πραιτούτιον*, Oppidum est Piceni, teste Ptolem. lib 3. cap. 1. Inde fiunt Prætutios, a, um: ut, Pubes, prætutia, apud Sil. lib. 15. Et Prætutianus, na, num: ut, Prætutianus ager, apud Plin lib. 3. cap. 13. & 14.

Prasii, *πράσιοι*, Indię populi, quorum metropolis est Palibrota. Plin. lib. 6. cap. 19.

Prasiæ, *πράσιαι*, Oppidum maritimum fuit in ora Laconica nõ procul ab ostio Inachi fluminis: cujus meminit Thucyd. bell. Pelopon. lib. 2.

Prāxāspēs. *πραξάσπης*, Nobilis Persa, qui Smerdim Cambysæ fratrem jussu regis occidit, cujus facinoris cõscientia adactus postea in maximo Persarum conventu, ex editissima turre se præcipitem dedit. Vide Herod. lib. 3.

Prāxăgŏrās, *πραξαγόρας*, Nobilis medicus fuit, cujus aliquoties meminit Plinius.

Prāxĭdĭcē, es, *πραξιδίκη*, Deæ nomen, cujus non statuam integram, sed caput tantùm in templis dedicabãt. Hanc Mnaseas Soteris uxorem facit, eandemq; sororem, Concordię & virtutis matrem. Autor Suidas. Stephanus Praxidicen Nympham fuisse tradit, quæ ex Tremilete Cragum peperit, à quo Lyciæ mons nomen accepit.

Prāxĭtĕlēs, pen. corr. [*πραξιτέλης*. Germ. Ein berümpter Bildhauwer.] Statuarius, marmore nobilitatus, & præcipuè duplici Venere, Gnidia & Coa, quarum illam maximè nobilitavit vesanus adolescentis cujusdã amor, qui noctu in templo delitescens simulacro cohæsit: & Nicomedis regis æstimatio grandi Gnidiorum ære alieno permutare eam conantis. Natus dicitur in extrema Italiæ ora, quam Magnam Græciam olim appellabant: deinde propter artis præstãtiam civitate Romana donatus: quam multis etiam egregiis signis ornavit: ex quibus à Plinio commemorantur Triptolemus, Flora, Ceres in hortis Servilianis, Boni eventus, & Bonę fortunę simulacra in Capitolio: item & Mænades, & quas Thyadas vocant, & Caryatidas, & Sileni in Asinii Pollionis monumẽtis, & Apollo, & Neptunus, aliaq; nonnulla quæ vide apud Plin. lib. 34. cap 8. & lib. 37. cap. 5. de hoc etiam Propertius: Praxitelem Parius vindicat arte lapis.

Prĕcĭŭs, Lacus nomen est, apud Cic. in Orat. pro Milone.

Priămŭs, pen. corr. [*πρίαμος*. Germ. Ein König der Trojaner/vnd der Vatter Paridis.] Laomedontis Trojanorum regis filius *ἀπὸ τοῦ πρίασθαι*, quod est emere, autore Servio. Nam puer ab Hercule, qui patrẽ Laomedontem interfecerat, captus cũ Hesiona sorore, solus pecunia redimi potuit: vel secũdùm alios: quia Hercules eum à vicinis hostibus redemptum in paterno regno locavit. Eum à Iove originẽ traxisse ferunt. Dardanus enim filius fuit Iovis ex Electra, cujus filius fuit Erichthonius. Hic filium habuit Troëm, qui regionem quæ à Dardano Dardania dicebatur, Trojam à se dixit. Hujus filii fuerunt Assaracus, & Ilus, qui urbẽ totius regionis caput, Ilion à se vocavit. Hic filium habuit Laomedontẽ, qui pater fuit Priami. At Priamus ipse, patre ab Hercule interfecto, auro redemptus, Ilion instauravit simul & exornavit, regniq; limites usq; adeò protulit: ut non solùm Trojæ, sed totius ferè Asiæ rex videretur. Hecubam filiam Cissei regis Thracię uxorem duxit: habuit q;. teste Cicerone Tusc Quæst. lib. 1. filios quinquaginta, quorũ decem & septem ex justa uxore sunt nati, ex quibus fuit & Paris, qui repetiturus Hesionem sororem, in Græciam profectus Menelao Helenam uxorem rapuit: unde ortum est bellum cennale à Græcis Trojanos, in quo vidit filios suos ferè omnes ab hostibus interfectos. Tandem capto Ilio, & ipse à Pyrrho Achillis filio occisus est prope aram Iovis Hercæi, in sanguine Politæ filii, ut est apud Virg. lib. 2. Aen. Forsitan & Priami fuerint quæ fata requiras, *&c.* At verò Ili frater Assaracus Capyn genuit, ex quo Anchises, & ex illo Aeneas. Ovid. lib. 4. Fast. ¶ A' Priamo fit Priamides patronymicum prima longa: & Priameius, a, um, prima brevi. ¶ Fuit & Priamus alius Politæ filius superioris nepos, quem Aeneas ex Trojæ excidio secum in Italiam duxerat. Virg lib. 5. Aen. Vna acies juvenum ducit, quam parvus ovantem Nomen avi referens Priamus, tua clara Polite Progenies auctura Italos, *&c.*

Prĭāpōnnēsŭs. *πραπόννησος*, Insula est in sinu Ceramico. Plin. lib. 5. cap. 32.

Prĭapŭs, penult. prod. [*πρίαπος*. German. Ein Gott der Gärten / den mahlet man mit einem vast grossen Männlichen gliid.] Liberi patris & Veneris filius, quẽ superstitiosa antiquitas hortorum præsidem credidit. Horat. 1. Serm. Sat. 8: Olim truncus eram ficulnus inutile lignum, Quum faber addubitans formam sellanum facerétne Priapum, Maluit esse deum: deus hinc ego furum, aviumq; Maxima formido. Idem & Lampsacenus dicebatur, à Lampsaco non ignobili Troadis urbe ad Hellespontum sita, in qua & natus creditur.

Prĭāpēĭă, *πριαπεία*, Carmen obscœnum, quod nonnulli Virgilio: alii Ovidio: alii aliis ascribunt.

Prĭāpĭsmŭs, πριαπισμὸς, πανυχισμὸς, Morbus eſt quum genitale membrum in longitudinem protenditur, & in circulum intumeſcit ſine Veneris appetitu: quod vitii genus iis potiſſimùm ſolet uſuvenire, qui ſupini cubare conſueverunt. Ratio nominis deducta eſt à Priapo obſcœno hortorũ deo, quòd qui hoc vitio laborant, colem juſto majorem habere conſueverint, & inſtar Priapeii membri aſſiduè extenſum. Vide plura de hoc apud Gal. lib. 6. de Locis affectis.

Prĭāpŭs Helleſponti urbs, teſte Plin. lib. 5. cap. 32, à Priapo Liberi & Veneris filio condita: ſeu ut alii volunt, à Mileſiis nomine Priapi. Cœptus eſt enim ibi coli ob vineta uberrima quę juxta eam in Pariana & Lampſacena regione ſunt, autor Strabo lib. 1.

Prĭēnē, πριήνη, Vrbs maritima (ut inquit Strabo lib. 12. 13, & 14.) quæ invectu Mæandri fluminis inter ipſam, Miletumq; labentis, mediterranea facta eſt, Biante alumno nobilis, qui patria aliquando ab hoſtibus capta, quum reliqui omnes fugientes aliquid rerum ſuarum aſportarent, interrogatus ipſe cur adeò nil efferret: Omnia (*inquit*) mea mecum fero: ſummas divitias in animo ſtatuens. Meminit hujus Cic. in Parad.

Prĭēnæŭs, & Prienenſis. Sidonius: Prienæe Bia, quòd plus tibi turba malorum.

Prīſcĭanŭs, Grammaticus Cæſarienſis fuit, qui tempore Iuſtiniani principis floruit. Scripſit de Arte Grammatica ad Iulianum Conſulem: ad Coſtoën verò Perſarum regem librum de Natural. quæſtionibus: Dionyſiumq; de Situ orbis Latinitate donavit. Sunt qui ſcribant hunc ab initio Chriſtianum, deinde fidei deſertorem fuiſſe. Volaterranus.

Prīſcŭs Helvidius, Sub Nerone Quæſtor Achaiam adminiſtravit, Quæſtoriusq; adhuc à Pæto Thraſea gener adſcitus, è moribus ſoceri nihil æquè ac libertatem hauſit, opum contemptor, recti pervicax, conſtans adverſus metus. Erant quibus appetentior famæ videretur. Hæc Tacitus. Probus quoq; Grammaticus de eodem ſic: Priſcus (*inquit*) poſt damnationẽ Thraſeę ſoceri ſui, interdicta ſibi Italia, Apolloniam conceſſit. Sed poſt interfectum Neronem reſtitutus à Galba, non aliter quàm in liberæ civitatis ſtatu egit. Idem poſteà Veſpaſianum in ſtudio libertatis offendit, ut putaret, id adoptante Clodio, priſtinũ libertatis ſtatum poſſe revocare. Quo nomine reus, ac præter ſpem abſolutus eſt. Hactenus Probus. ¶ Priſcus alter, Panites genere, ſophiſta, Theodoſii junioris epiſtolarum magiſter fuit, qui ſe ſcribit à Cæſare miſſum fuiſſe oratorem in Scythiam, ad Attilam Hunnorum regem: ac ejus regiam pulcherrimè deſcribit, magnifico opere, ſumptuoſoque factam. Scripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanam, & ipſius Attilæ libris VIII. Prętereà declamationes & epiſtolas, ut eſt autor Suidas.

Prīvērnum, priverni, πριόυερνον Stephano, Vrbs Volſcorum, Camillæ patria. Virg. 11. Aen. Pulſus ob invidiã regno, viresq; ſuperbas, Priverno antiqua Metabus quum excederet Vrbe. Hujus incolæ dicuntur Privernates, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Prīvērnas, privernatis: Vt Privernatia vina, quæ inter generoſa Italiæ numerantur à Plin. lib. 14. cap 6.

Prīvērnŭs, Viri proprium nomen, apud Maronem lib. 9: Privernum Capys, &c.

Prŏærĕsĭŭs, προαιρέσιος Inſignis Sophiſta fuit, ex Cæſarea Cappadociæ: qui adhuc adoleſcens Antiochiam venit, permotus fama Vlpiani dicendi magiſtri, apudq; eum primas tulit. Cum quo parvo pòſt tempore Athenas profectus, ſub Iuliano Sophiſta adeò profecit ut primus inter auditores eſſet. Accerſitus inde in Galliam à Conſtantino principe, Hephæſtionem condiſcipulum comitem ſibi adjunxit: ſummoq; honore apud Cæſarem habitus: aliquando pòſt Romam petiit: ubi aliquot annos magna nominis fama moratus, tandẽ opibus ac honoribus auctus, Athenas rediit, ubi magno exceptus applauſu, extemporalem orationem habuit in theatro. Contemporaneum habuit Libaneum Sophiſtam, teſte Suida.

Proana, orum, προάνα, τὰ, Oppidum Theſſaliæ eſt apud Steph.

Prŏbălinthŭs, προβάλινθος, Oppidum fuit Atticæ, teſte Plin. lib. 4. cap. 7, quod jam tum interierat.

Prŏbŭs, Berytius Grammaticus, Romæ docuit, non tamen ut magiſtri perſonam ſuſtineret: unum & alterũ, vel quum plurimum tres aut quatuor pomeridianis horis admittere ſolebat, cubansq; inter longos & vulgares ſermones legere quędam, idq; peraro. Nimis parva & exigua de quibuſdam minutis quæſtiunculis edidit. Reliquit autem non mediocrem ſylvam obſervationum ſermonis antiqui. Ab initio enim ad ſtudia ſe contulit, poſtquam in militia diu Centuriatum fruſtrà petiſſet. Hæc ex Tranquillo.

Prōcās προκας. Rex Albanorũ fuit, pater Amulii & Numitoris, & avus Romuli & Remi, cujus meminit Liv lib. 1. ab Vrbe cõdita. Virg. 6. Aen. Proximus ille Procas Trojanę gloria gentis.

Prŏcĕrāſtis, προκεραστις, Oppidum Bithyniæ, ad Boſphorum Thracium, è regione Byzantii, quod notiore nomine Chalcedon appellatur. Autor Plin. lib. 5. cap. ult.

Prŏchўtă, prochytæ, pen. corr. & Prochyte, prochites, προχύτη, Inſula in Puteolano ſinu: dicta quaſi profuſa, ἀπὸ τοῦ προχύσαι, quod eſt profundere. Fuerunt enim Inarimes vicinæ inſulæ montem terræ motu cõcuſſum, inſulã hanc fudiſſe. At Dionyſius lib. 1. ſcribit, Prochytam dictã eſſe à nutrice Aeneæ ejuſdẽ nominis, de hac Virg. li. 9. Aen. Tũ ſonitu Prochyta alta tremit.

Procilius, Grammaticus, cujus meminit Seneca, vir ſuis temporibus doctiſſimus fuit, qui in Itinerario cõmemorat apud Memphim, in aurea columna Aegyptiis literis ſcriptum fuiſſe, tunc demum Aegyptum liberam fore, quum in eam veniſſent Romani faſces. Autor Lampridius.

Prŏclŭs, προκλος, Lycius, diſcipulus Syriani philoſophus Platonicus, præfuit ſcholæ Athenienſi cujus diſcipulus & ſucceſſor fuit Marinus Neapolitanus. Scripſit plura in Grammatica & Philoſophia: Commentarios in totum Homerum, in Heſiodi ἔργα & ἡμέρας: in Remp. Platonis: prætereà contra Chriſtianos Epicheremata XVIII. Hic eſt Proclus, qui poſt Porphyrium ſecundus cõtra nos latravit: adverſus quẽ Iohannes cognomento Grammaticus ſcripſit apologiã, dictitans eũm, quanquã in rebus Græcorũ magnum, ſtultum tamẽ eſſe, & in hac parte indoctũ. Autor Suidas. Is etiam eſt cujus hodie cõmentarios in Platonẽ habemus. Præceptor fuit M. Antonini, à quo ad Conſulatum uſque provectus eſt, ut ſcribit Spartianus. ¶ Proclus item alius fuit Malleotes patria, qui ſcripſit in Sophiſmata Diogenis, & cõtra Epicurum. ¶ Proclus cognomento Proculeius, è Laodicea Syriæ, qui ſcripſit mythologiã, in fabulam Pandoræ, apud Heſiodum: item Aureą carmina, Iſagogen in Arithmeticã Nicomachi, & alia quædam in geometria. ¶ Proclum Naucraticam his Philoſtratus addit, quẽ dicit unum fuiſſe ex ſuis præceptoribus, ac docuiſſe Athenis, filiumq; habuiſſe luxui deditum, in quem non modò non ſeverus fuit, verùm etiam uſq; adeò indulgens, ut in alendis canibus, avibusq; ei adeſſet, dictitans has nugas eum citius cũ ſenibus dimiſſurum, quàm cum æqualibus. In docendo hunc omninò fertur ſervaſſe morem, ut ab initio à diſcipulis centũ drachmas pro totius temporis mercede acciperet, bibliothecą domi publicata: ut illi ſolùm lectioni intẽti, dum cogerentur, minimè per otiũ, uti moris eſt in ludo, mutuis inter ſe jurgiis, ſibilísve peſtreperent. Philoſtratus.

Prŏcōnnēſŭs, προκόννησος. Vulgò *Marmora*. Inſula Propõtidis, ante Cyzicũ, alio nomine Elaphonneſus dicta: utroq; nomine à cervis deducto. Hinc Procõneſius, ſia, ſium. Plin. li. 5. cap. ult.

Prŏcŏpĭŭs, προκόπιος, E Cæſarea Palæſtinæ orator & ſophiſta: ſcripſit res Iuſtiniani quæ in Oriente, aut Occidente, aut Africa per Beliſarium Patriciũ geſſerat. Cujus ſcriba & comes in cũctis expeditionibus fuit. Compoſuit item alterũ librum, quem inſcripſit ἀνέκδοτα, id eſt, non edenda, ſive non edita: Iuſtiniani, & ejus uxoris Theodoræ vituperationem continentem. Autor Suidas. ¶ Procopius, alius fuit tyrannus Conſtãtinopolitanus, qui inſurgens contra Valentem principẽ apud Natoliam Phrygię civitatem, in ejus poteſtatem cum exercitu venit, proditus à duobus militibus: alligatus deinde duabus per vim reflexis arboribus, diſcerptus eſt: de proditoribus etiã ſumptum ſupplicium. Ex hiſtoria tripartita.

Prŏcrĭs, πρόκρις, Erechthei Athenienſium regis filia fuit, & ſoror Orithiæ, quæ Cephalo nupſit: qui quum caſtitatis uxoris ſuæ periculum facere vellet, Auroræ opera, quę illum adamabat, in mercatorem mutatus, ingentibus muneribus illius pudicitiam ſolicitavit: quũq; illa pretii magnitudine propemodum ſuccumberet. Cephalus recepta priori forma, perfidiam illi exprobravit. Quod Procris quum inficias ire non poſſet, pudore impulſa, relicto viro, domumq; ejus peroſa, in ſylvas ſeſe, locaq; deſerta contulit. Tandem tamen viro reconciliata, jaculum ei inevitabile, & canem Lælapa nomine dedit, quẽ à Minoë dono acceperat. Poſtea quum à ruſtico quopiã audiſſet, Cephalum Auræ cujuſdam amore teneri (cujus ille nomen inter venandum, quum æſtu laboraret, ſæpiùs inculcabat) in fruteris ſeſe occultavit, ut pellicẽ deprehenderet. Quũ itaque Cephalus æſtu, laboreq; fatigatus, ſe ad virgulta recepiſſet, & ſub arboris quadã umbra recumbens, Auram exmore invocaret, Procris ſuſpicata jam pellicem affuturam, quòrem omnem meliùs cognoſceret ſeſe erigens, virgulta cõmovit. Qua re animadverſa, Cephalus feram ratus, jaculum ſuum emiſit, uxoremq; chariſſimã inevitabili ictu interfecit. [Ger. *Ein Tochter Iphicli, vnd ein Frauw Cephali des Jägers/ welche er hernach hinder einer ſtauden vnwiſſentlich erſchoſſen hat.*] Fabulã hanc latiùs exequitur Ovid lib 7 Metamorph.

Prŏcrūſtēs, προκρούστης Plutarcho in Romu. Latro inſignis in Attica regione, ad Cephiſum flumen habitans: qui hoſpites interimere ſolitus, tandem à Theſeo eſt interfectus. Ovidius 7. Met. -tellus Epidauria per te Clavigeram vidit Vulcani occumbere prolem: Vidit & immitem Cephiſias ora Procruſten.

Prōmīsīus, προμισίος, ut ſcribit Acron Horatii interpres, [illegible] Romanus, Auguſti amiciſſimus, qui adeò pius erga [illegible] ſuos Scipionem & Murænã fuit, ut ſpoliatis belli civili patrimonium ſuum ex integro diviſerit, quod cum eis [illegible] antea diviſiſſet. Hæc Acron apud Horatium, lib. 2. Carm. Auguſtus meminit & Plutarchus in vita Antonii, dicens Antonium paulò antequam expiraret, admoniſſe reginam Cleopatram, ut ſibi ac rebus ſuis conſuleret: & maximè omnium, [illegible] cum Cæſare Auguſto erant, Proculeio ſe crederet. Mortuo Antonio Auguſtus Proculeium miſit, ut curaret Cleopatram vivam in ſuam poteſtatem perducendam: quumq; illa arrepto enſe vellet ſibi mortem inferre, Proculeius enſem è manibus ademit.

Prōcĭŭstēs, Vide PROGRVSTES.

Prŏdĭcŭs, pen. prod. πρόδικος, Philoſophus fuit patria Cous: cujus quanta fuerit autoritas, ex Xenophonte deprehendere licet, qui in Bœotia captus, vadem pro reditu dedit. In conſilio Athenienſium magnam eſt laudem adeptus, quanquam voce graviore atque abſona. Conatusq; eſt in ea civitate primarios ex nobiliſſimis familiis adoleſcentes ſibi devincire, quorum hoſpitium uſui ſibi & voluptati foret. Hæc ex Philoſtrato. Suidas autem dicit Ceum cum fuiſſe ex Iulide oppido, & Democriti ac Georgiæ temporibus floruiſſe, librumq; ediditſe qui inſcribitur ὥραι, in quo finxit Herculem virtuti pariter ac voluptati congreſſum, & utraque hunc ad ſe trahente, tandem à virtute perſuaſum, alteram ſpreviſſe. ¶ Fuit & Prodicus alius, medicus, ex Selymbria civitate, Hippocratis diſcipulus, qui primus Iatralepticem inſtituit, teſte Plinio, libro 29. capite 1.

Prœtĭdĕs, πρωτίδες, Prœti Argivorum regis, & Antiæ filiæ fuerunt: quæ quum forma eſſent præſtantiſsima, ſe Iunoni auſæ ſunt præferre: quare irata dea talem eis immiſit furorem, ut vaccas ſe eſſe arbitrarentur, & ad ſylvas confugerent. Poſtea autem helleboro ſanatæ à Melampode dicuntur: unde quoddam hellebori genus, Melampodii nomen accepit, teſte Plin. lib. 25. cap. 5. Virgil. in Sileno: Prœtides implerunt falſis mugitibus agros.

Prœtŭs, πρῶτος, Abantis regis Argivorum filius, cui etiã ſucceſsit in regno. Vxorem habuit Antiam, ex qua quatuor filias genuit, quæ à patris nomine dictæ ſunt prœtides, poëtarum fabulis celeberrimæ: de quibus vide plura in dictione præcedenti, & ſuprà in voce MELAMPODIVM.

Prōgnē, [πρόγνη. Ger. Ein Tochter *Pandionis* des Königs zu Athen/ die Frau *Terei* des Königs in *Thracia*.] Pandionis Athenienſium Regis filia fuit, & ſoror Philomelæ, quæ Tereo Thracum Regi matrimonio juncta eſt, ex qua filium Itym ſuſcepit. Hæc quum deſiderio videndæ ſororis teneretur, exoravit virum ut Athenas profectus Philomelam ad ſe duceret. Qui mandata peragens, adventum Philomelæ à Pandione impetravit. Verùm quum in itinere eſſent, in libidinem mulieris exardens, quanvis repugnantem compreſsit: & ne facti obſcœnitatem exprimere poſſet, linguam ei abſcindit & ſervo in vinculis cuſtodiendam tradit: reverſusq; ad uxorem, maris nauſea periiſſe ſimulat. Philomela interim tædio carceris affecta, rem omnem uti geſta fuerat, acu in tenuiſsima tela depinxit: hanc ancillæ Prognes clàm deferendam tradidit. Progne re intellecta, ac diſsimulato ad tempus dolore, poſtquam Orgiorum dies advenit, thyrſis & pellibus pro more inſtructa ſororem è carcere eripit, eademque indutam habitu ad regiam ducit: ibiq; furiis exagitata arreptum Itym filium interficit, viroq; domum redeunti epulandum apponit. Qui tandem re cognita ex pueri capite, quod Progne ſub finem cœnæ per ſororem afferendum curavit, dum fugientem uxorem furibundus perſequitur, mutatam deorum commiſeratione in hirundinem vidit, quæ conſuetudinem habitandi intra hominũ tecta ſemper ſervavit. Ipſe autem in upupam, avem ſatis notam, converſus eſt, idcoque militarem criſtam adhuc in capite gerit, & quaſi adhuc filium quæritans, clamat πῶ, πῶ, quod ſignificat ubi, ubi. Itys autem in phaſianum, quæ avis frequens eſt juxta Phaſim fluvium in Colchis. At Philomela in avem converſa eſt ſui nominis, quæ ne nunc quidem ceſſat deflere cantu dulciſſimo injuriam quam paulò antè elinguis promere non poterat. Vide hanc fabulam latiùs apud Ovid. lib 6 Metamorph. Gorgias tamen apud Ariſtotelem lib. 3. Rhetoricorum, exiſtimavit Philomelam in hirundinem, Prognem ſororem ipſius in luſciniam converſam fuiſſe. Quam etiam opinionem ſequutus eſt M. Varro: Luſciniola, *inquit*, luctuoſa canere exiſtimatur, atque eſſe ex Attica Progne in luctu facta avis. Ad quod alludit Virgilius, quum inquit: Quas illi Philomela dapes.

Prŏmēthēus, penult. prod. [προμηθεύς. Ger. Ein Kluger/ vnd fürſichtiger Mann / welcher alß die Poëten dichten / Menſchen gemacht hat/ vnd demnach das Fewr vom Himmel geſtolen/ vnd es jhnen mitgetheilt.] Filius Iaperi, & pater Deucalionis, qui hominem ex luto dicitur formaſſe, & ex cœleſti igne animaſſe. Promethei fabulam ſic refert Servius: Prometheus (*inquit*) poſt factos à ſe homines, dicitur auxilio Minervæ cœlum aſcendiſſe, & adhibita facula ad rotam Solis ignem furatus, quem hominibus indicavit: Ob quam cauſam irati dii, duo mala immiſerũt terris, febres, & morbos, ſicut & Sappho & Heſiodus memorãt. Quod tangit & Horatius, dicens: -poſt ignem ætherea domo Subductum, macies, & nova febrium Terris incubuit cohors. Ipſum etiam Prometheum in monte Caucaſo per Mercurium religaverunt ad ſaxũ: & adhibita aquilã eſt, quæ ejus cor exederet. Hæc autem omnia non ſine ratione finguntur. Nam Prometheus vir prudentiſsimus fuit. Vnde etiam Prometheus dictus eſt, ἀπὸ τοῦ προμηθίας: id eſt, à providentia. Hic primus Aſtrologiam Aſſyriis indicavit: quam reſidens in monte altiſſimo Caucaſo, nimia cura & ſolicitudine, deprehenderat. Hic autem mõs poſitus eſt circa Aſſyrios, vicinus penè ſideribus. Vnde etiam majora aſtra demonſtrat, & diligenter eorum ortus, occaſusq; ſignificat. Dicitur etiam aquila cor ejus exedere, quòd, ἄχος eſt ſolicitudo, qua ille affectus, ſiderum omnes deprehenderat motus. Ex hoc quia per prudentiam fecit, duce Mercurio, qui prudẽtiæ & rationis deus eſt, ad faxũ dicitur eſſe religatus. Deprehendit prætereà rationem fulminum, & hominibus indicavit: unde cœleſtem ignem dicitur eſſe furatus. Nam quadam arte ab eodem monſtrata, ſupernus ignis eliciebatur, qui mortalibus profuit donec eo benè uſi ſunt. Nam poſtea malo hominum uſu, in perniciem eorum verſus eſt: ſicut in Livio lectum eſt de Tullo Hoſtilio, qui eo igni exuſtus eſt cum omnibus ſuis. Numa verò Pompilius impunè eo uſus eſt tantùm in ſacris deorum. Hinc eſt quod igne rapto, mortalibus morbi ab iratis numinibus dicuntur immiſſi. Hactenus Servius enarrans illud Virgil. 6. Eclogæ: Hinc lapides Pyrrhæ jactos, Saturnia regna, Caucaſeasq; referet volucres, furtũq; Promethei. ¶ At Prometheus ſit Promethides patronymicum maſculinum.

Prŏnāstæ, πρόναστα, antiqui populi Bœotiæ, Steph.

Prŏpĕrtĭŭs, Elegiarum Poëta ex Mevania oppido oriundus quod in Vmbria eſt, ut ipſe autor copioſè teſtatur. Sunt qui ſcribant ejus patrem Equeſtri dignitate ornatum, ac Triumviralẽ poteſtate fuiſſe: tum inter eos connumeratum qui L. Antonium ſecuti, Peruſia capta ex Octavii Cæſaris autoritate, ad aram Divi Iulii perducti, ibidem occiſi fuerũt. Illud omninò cõſtat, hunc Propertium magna ex parte amiſſis bonis, Romam ſe recepiſſe, quũ patrem ſuum in tenera adhuc ætate amiſiſſet: quod illis verſibus apparet: Aſpice me cui parva domus fortuna relicta eſt, Nullus & antiquo Marte triumphus avi. Ex Crinito.

Prŏpœtĭdĕs, προποίτιδες, Puellæ fuerũt Cypriæ, ex Amathunte urbe, quæ quòd Veneris numẽ aſpernarentur, ab irata dea adeò percitę ſunt libidinis deſiderio, ut corpora paſſim in triviis proſtituerent: unde factus eſt locus fabulæ, Propœtides in ſaxa fuiſſe mutatas, quòd abjecto omni pudore, velut ſaxa induruiſſent. Ovid. 10. Metamorph. Sunt tamen obſcœnæ Venerem Propœtides auſę Eſſe negare deam: pro qua ſua numinis ira Corpora cum forma primò vulgaſſe feruntur. Vtq; pudor ceſſit, ſanguisq; induruit oris, In rigidum parvo ſilicem diſcrimine verſæ.

Prŏpōntĭs, Propontidis, [προποντίς. Ger. Das Meer zwiſchen dem *Helleſponto*, vnd dem engen Meerſchlund in *Thracia* gelegen/ heiſt jetzt *Mare S. Georgio*.] Vno nomine dicitur totũ illud mare quod ab Helleſponti anguſtiis ad Thraciam uſq; Boſphorum protenditur. Nam Geographi primas anguſtias maris Aegæi ſe coarctantis, Helleſpontum vocãt. Inde expatiatur æquor: quę laxitas Propontis appellatur. Vbi iterũ in arctũ coit, & ſtringitur, illæ anguſtiæ Boſphorus Thracius nuncupãtur. Vbi iterum effunditur, Pontus Euxinus, qui curvatus in figurã Scythici arcus committitur oſtio Mæotidis paludis: idq; oſtium, Cimmerius Boſphorus vocatur.

Prŏpōntĭăcŭs, ca, cum, προποντιακός. Ovid. li. 1. Faſt. Hincq; Propontiacis hærentem Cyzicon oris.

Proſi, Limites dicti, qui ſpectabant ad Orientẽ: tranſverſi, qui ad Meridianum. Ex Hygeno.

Proſa, Vide in APPELL.

Prŏſĕrpĭnă, pen. corr. [περσεφόνη. Ger. Ein Tochter *Iouis*, vnd *Cereris*, welche *Pluto*, auß *Sicilia* zur Hellen entführet hat.] Iovis & Cereris filia, quę quum in campis Ennæis flores legeret, à Plutone rapta eſt. Quam quum Ceres diu fruſtrà toto terrarum orbe inveſtigaſſet, tandem à Cyane Nympha rem omnem edocta, petiit à Iove ut communem filiam ab inferis ſibi reducere liceret: quod ea dũtaxat lege impetravit, ſi nihil illa cibi apud inferos guſtaſſet. Quare quum Aſcalaphi judicio palàm factum eſſet, aliquot mali punici grana illam guſtaſſe, omnis reditus ſpes illi fuit intercluſa. Quod ægrè ferens Proſerpina, Aſcalaphum commutavit in bubonem noctis avem, & triſtium ſemper rerum nuntiam. Poſtea tamen Ceres à Iove di-

citur impetrasse ut Proserpinæ senis quotannis mensis secum apud superos, & totidem apud inferos cum marito esse liceret. Quod Poëtarum commentum Mythologici ad Lunæ naturam referunt, (quam Proserpinæ nomine intelligunt) quæ æquali temporis spatio superiùs & inferiùs hemisphærium illustrat. Hæc ferè Servius in illud Virgil. 1. Georg. Quamvis Elysios miretur Græcia campos, Nec repetita sequi curet Proserpina matrem.

Prŏsŏpŏn, προσωπον, Insula nõ longè à Carthagine: cujus incolæ Prosopii dicuntur, vel Prosopitæ, Stephanus.

Prŏsŏpŏpĭtĭs, idis, προσωπιτις, Insula est in Delta Nili, novem schœnorum ambitu, urbem habens Atarbechim, ex quâ naves proficiscuntur ad tollenda tota Aegypto boum, aliorumq; pecorum ossa, quę religiosè apud Aegyptos sepeliuntur. Autor Herodot. lib. 2.

Prŏtăgŏrās, pen. corr. προταγορας, Philosophus Abderides fuit: aut, ut alii malunt, Tejus, natus Menãdro patre Thracum locupletissimo, qui & Xerxem adversus Græcos proficiscentem, domo, muneribusq; excepit: ob quam liberalitatem, Magi qui cum eo erant, facta à rege potestate, ejus filium Protagoram, tunc adolescentem sua disciplina erudierunt. Nam injussu regis eam communicare non licebat, propterea quòd religionem penitùs subverteret, in dubium vocans num omninò essent dii. Quare & clàm sacrificabant Magi, ne aperta religionis professione diis servire, aut per illos nonnihil posse viderentur. Hac itaq; disciplina imbutus Protagoras, librum quendam in hanc sententiam exorsus est: Dii sint, nécne, satis statuere non possum. Nam cùm alia complura id sciri prohibeant, tum summa rei incertitudo & brevitas vitæ. Hunc itaque librum quum Athenis recitasset, à Pythodoro Polyzeli filio impietatis nomine in judiciũ vocatus, & in exilium actus est, scriptaq; ejus publicè sunt exusta. Quumq; sparsas toto orbe triremes Athenensium videret, parvo se navigio credens, insulas lustravit, ubi tunc mercede dicitur primus omnium profiteri cœpisse. Igitur Plato quũ videret eum arte rhetorica intumescentem, verbaq; ex poëtica plus justo ostentantem, Dialogum in eum conscripsit, quo mores ejus & ingenium graphicè delineavit. De morte ejus varia traduntur. Quidam naufragio periisse volunt, quum in Siciliam navigaret. Alii itineris labore fatigatum in via defecisse, quum ad annum nonagesimum pervenisset. Hic primus omnium mercede docuit, minas centum à singulis exigens. Philosophus habitus fuit parùm syncerus, qui rebus omissis, verbis anxiè insisteret, captiosisque argumentatiunculis veritatem obscuraret. Hæc partim ex Philostrato, partim ex Laërtio decerpsimus. ¶ Protagoras alius fuit Astrologus, in quẽ Euphorion Epicedium scripsit. ¶ Alius item Stoicus, Diogene Laërtio autore.

Prōtăgŏrēŭs, adjectivum, sicut à Pythagoras, Pythagoræus. Gell. lib. 5. cap. 11: Existimant quidam etiam illud Bianti viri sapientis ac nobilis responsum consimile esse, atq; est Protagoræum illud de quo dixi modó.

Prōtē, πρώτη, Insula est in majori Ionio contra Aetoliam sita, una ex Stœchadibus, Plin. lib. 3. cap. 3.

Prŏtĕsĭlāŭs, [πρωτεσίλαος. Ger. Einer auß den fürnemesten Griechen/ welche für *Trojam* gezogen sind / der auch zum ersten ist erschlagen worden.] Filius fuit Iphicli, & unus ex Græciæ principibus qui ad bellum Trojanum profecti sunt. Nam quanvis audivisset à vatibus, se primum omnium in bello Trojano periturũ, si eò proficisceretur, contemptis nihilominus vaticiniis, unà cum cæteris ducibus profectus est: quumq; omnium primus è navi in terram exisset, & in Hectorem incidisset, primus Græcorum omnium ab illo est interfectus: Vnde non sine omine quodam, & futuræ mortis præsagio Protesilaus videtur appellatus. Ausonius: Protesilaë tibi nomen sic fata dederunt, Victima quòd Trojæ prima futurus eras. Vxorẽ habuit Laodamiam, Acasti filiam, quæ quum ejus interitum resciisset, hoc unum doloris sui solatium petiit, ut mortui umbram posset intueri: quod quum à diis impetrasset, in illius amplexibus expiravit.

Prōteus, per duas syllabas, [πρωτεύς. Ger Ein Sohn Oceani, vnd Tethyos, welcher sich in allerley gestalten hat verwandlen können.] Deus marinus fuit, ut Poëtæ fabulantur, Oceani & Tethyos filius, Neptuni Phocas in mari pascens, idemq; vaticinatorum peritissimus, & in quàmlibet formam sese transmutans, quem sic describit Virgil. 4 Georg. Est in Carpathio Neptuni gurgite vates Cæruleus Proteus, magnum qui piscibus æquor, Et juncto bipedum curru metitur equorum: Hic nunc Emathiæ portus, patriamq; revisit Pallenen: hunc & Nymphæ veneramur, & ipse Grandævus Nereus: novit namque omnia vates, Quæ sint, quæ fuerint, quæ mox ventura trahantur. Quippe ita Neptuno visum est, immania cujus Armenta, & turpes pascit sub gurgite Phocas. ¶ Fuit item Proteus, Aegypti rex, patria Memphites, qui Pheroni in regnum successit: regnavitq; belli Trojani temporibus. Tradit enim Herodotus libro 2, Paridem quum rapta Helena patriam repeteret, vi tempestatis ad Canopicum Nili ostium fuisse appulsum captumque à Thoni regionis ejus præfecto ad Proteum Regem missum fuisse: qui quum ex servis Alexandri cognovisset, mulierem quam ille secum vehebat, hospitis illius uxorem esse, absenteque viro raptam fuisse, perfidiam hominis detestatus, illum quidem triduo finibus suis excedere jussit: Helenam verò cum omnibus opibus, quas ille direpta Spartæ secum vehebat, Menelao integram servavit. Expugnato itaque Ilio quum Menelaus revera cognovisset, uxorem eò nunquam advectam fuisse, sed à Proteo retentam, Canobi gubernatoris ductu in Aegyptum navigavit: qui quũ ibi diem suum obiisset, Canobico ostio nomẽ fecit. Menelaus aũt adito Proteo, uxorem suam liberalissimè ab eo habitam, cum opibus universis recepit. Ad quam opinionẽ videtur respicere & Virg. 11. Aen. quum ait: Atrides Proteo Menelaus ad usque columnas Exulat. Quæ verò de Protei mutabilitate Poëtæ sunt commenti, ab Aegyptiorum Regum consuetudine videntur emanasse. Illis enim, teste Diodoro, mos erat aut leonis, aut tauri, aut draconis priorem partem in capite ferre, insignia principatus: quandoq; verò arborem, aliquando ignem, quandoq; redolentia supra caput unguenta. Hæc tum ad decorẽ spectabant, atq; ornatum: tum stuporem, ac superstitionẽ quandam aspicientibus injiciebãt. Vnde factus est locus fabulæ: Protẽ in ea omnia quæcunq; capite gestabat, solere transformari.

Prŏthŏēnŏr, προθοηνωρ, Homero teste Iliad. 2, unus ex quinque Bœotiorum principibus, qui ad Trojam cum Græcis profecti sunt.

Prŏthŏŭs, προθοος, Tenchredonis filius, dux eorũ qui ex Magnesia ad Trojam venit, teste Homer lib. 2. Iliad.

Prōtŏgĕnēs, pen. corr. πρωτογενης, Pictor nobilis fuit, patria Caunius, (est autem Caunus Cariæ oppidum, Rhodiis olim subjectum,) cujus summa initiò paupertas fuit, artisq; accuratissima intentio: unde & minor fertilitas. Palmam habet tabularũ ejus Ialysus, qui est Romę dicatus, in templo Pacis: quem quum pingeret, traditur madidis lupinis vixisse: quoniam simul famem sustinerẽt, & sitim ne sensus nimia dulcedine obstrueret. Huic picturæ quater colorẽ induxit subsidio injuriæ & vetustatis, ut decedente superiore, inferior succederet. Est in ea canis mirè factus, ut quem pariter casus & ars pinxerit. Nõ judicabat se exprimere in eo spumam anhelantis posse quum in reliqua omni parte (quod difficillimum erat) sibiipse satisfecisset. Displicebat autem ars ipsa, nec minui poterat, & videbatur nimia, ac longiùs à veritate discedere, spumaq; illa pingi, non ex ore nasci: anxio animi cruciatu quum in pictura verum esse, non verisimile vellet, abstersérat sæpiùs, mutaveratq; penicillum, nullo modo sibi approbans. Postremò iratus arti quòd intelligeretur, spõgiam eam impegit invisо loco tabulæ, ex illaq; reposuit ablatos colores, qualiter cura optaverat, fecitq; in pictura fortunæ naturam. Vide plura de hoc apud Plinium lib. 35. cap. 10. ¶ Iuvenal. Satyr. 3, Protogenem accipere videtur pro Græculo quopiam nobili, aut certè nobilitatis existimationem aucupante, alludens opinor ad vocis etymon, quo quis primo genere ortus significatur: aut certè propterea quòd id nomẽ sua ætate frequens, tritumq; esset Græcis: Non est (*inquit*) Romano cuiquã locus hic ubi regnat Protogenes aliquis, aut Diphilus, aut Etymantus.

Prŏtŏgĕnīă, προτογενια, Nomen Deucalionis & Pyrrhæ filiæ, Autor Aristarchus in Decimũ Odyssiæ. ¶ Fuit præterea hoc nomine una ex filiabus Erechthei Atheniensiũ Regis, quæ se pro patriæ salute jugulandas præbuerunt.

Prŏtŭs, πρωτος, Illustris cujusdã Phocensis nomen, qui à Gallis benignè exceptus, Massiliam nõn procul à Rhodani ostio condidit Autor Plutarchus in Solone.

Prŏxĕnŭpŏlĭs, προξενουπολις, Vibs Aegypti, juxta Naucratiã. Gentile, Proxenupolites Steph.

Prusă, προυσα, Oppidum est Bithyniæ Phrygibus & Mysis finitimum, à Prusia rege, qui cum Cyro bellum gesit, ad radices Olympi montis conditum. Autor Strab. lib. 12, quanvis Plin. lib. 5. cap. 32, ab Annibale conditum velit. ¶ Est & altera Prusa sub Hippo monte, seu fluvio, ut est apud Ptolemæum Hoc aũt discrimine à Prusa, quæ sub Olympo est, dirimitur. Hæc enim à Plinio Prusa dicitur, quæ Cios quondam fuerit. A' qua Prusienses προυσιεις vocantur.

Prusĭās, adis, προυσιας, Vibs Bithyniæ, olim Cius dicta, à Prusia Rege condita cognomento Zelâ, ad Argantonium montem. Hic est ille Prusias qui Annibalem superato Antiocho suscepit: ut est videre apud Strabonem lib. 12. Plin. lib. 5. cap 32, etiam hanc Prusam appellat eodem nomine quo alteram ad Olympum sitam.

Prusĭās, προυσιας, Rex Bithyniæ, apud quem Annibal exulavit postquam victus à Romanis, tanquã rupti fœderis autor deposcebatur, ad pœnas. ¶ Fuit ante hunc & alter Prusias Bithyniæ

rhyniæ Rex, qui cum Cyro bellum gessit, & Prusam urbem ad Olympum Mysium condidit. Autor Strabo lib. 12.

Prymnesĭă πρυμνήσια, Vrbs Mæoniæ in finibus Lydiæ, Phrygiæ, ac Mysiæ. Ptolemæus lib. 5. cap. 3.

Prymnō, ūs, πρυμνώ, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia, cujus meminit Hesiodus in Theogonia.

Prytănēum, πρυτανεῖον, Locus erat Athenis in Arce dignissimus, ubi judices & magistratus habere consilium solebant. In Prytaneo item alebantur publicè qui benè meriti erât de Republicâ, qui honos Athenis maximus habebatur. Cicero lib. 1. de Orat. Et ut ei victus quotidianus in Prytaneo publicè præberetur. Sic dictum quasi πυρὸ παμεῖον, tritici promptuarium, vel horreum publicum. Dionysius Prytanea vocat curias in quibus sacra fiebant ab his qui maximam in urbe haberent potestatem.

P ante S.

Psămăthē penult. corr. ψαμάθη, Fons est apud Thebas. Valerius Flaccus lib. 1. Argonaut. Qui tenet undisonam Psamathem. ¶ Fuit etiam hoc nomine Crotopi Argivorum Regis filia, quæ ab Apolline compressa, Linum peperit, quem inter sentes occultatum canes dilaceraverunt. Vide Statium lib. 1. Thebaid.

Psammăthŭs, untis, ψαμμαθῦς, Laconicæ oppidum, Tænaro promontorio proximum. Gentile Psammathuntius, ψαμμαθουντῖος, sive Psammathutius, ψαμμαθύτιος, Stephan.

Psammētĭchŭs, ψαμμήτιχος; Nomen Regis Aegypti, cujus sævitia (ut inquit Herodotus unà cum Diodoro) ducenta hominum millia ex Aegypto in Aethiopiam profugêre. Strabo: Tenesis regio vocatur, quam qui Psammetichum fugerent, obtinent, & Sebritæ nominantur: hoc est, advenæ. Hujus filiam rapuerunt crocodili, inquit Aelianus, lib. 10. cap. 31, propter quod ipsum ab Apollonopolitis summa in detestatione habentur.

Psellŭs, ψέλλος, Nomen autoris, qui scripsit de ratione victus.

Pseudăcŏrăsĭum, ψευδακρασιον, Litus magnum inter Coricum, & Seleuciam Isauricam, tria stadia lõgum, & in Lunæ similitudinem curvatum. Stephan.

Psŏphĭs, Psophidis, ψωφίς, Arcadiæ civitas, à Psophide Lycaonis filio: aut, ut alii malunt, à Psophide Erycis Siculi filia condita. Ovid. lib. 5. Metamor. Vsq; sub Orchomenon, & Psophida, Cyllenenq;. In Insula quoq; Venetorũ Zacyntho arx ipsa vocabatur Psophis, & aliæ multis locis. Autor Hermolaus in Plinium. ¶ Est & alterum ejusdem nominis oppidum in Arcadia. Item tertium in Achaia.

Psўlli, ψύλλοι, Populi Libyæ prope Garamantas, à Psyllo Rege dicti (ut inquit Plin. lib. 7. cap. 2,) quorũ corpori ingenitũ fuit virus exitiale serpentibus. Scribit Plutarchus Catonẽ iter per deserta Libyæ facientem secum Psyllos duxisse: qui morsibus serpentum mederentur, partim ore trahentes venenum, partim serpentes cantibus medicantes. In vita Catonis. Plinius libro 7. capite 2: Mos verò illis fuit liberos genitos protinùs objiciendi fævissimis earum, eoque genere pudicitiam conjugum experiendi, non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. Hæc Plinius. Meminit horum & Herodotus, libro 4. Silius item de Atyre Psyllo, libro 1: Necnon serpẽtes diro exarmare veneno Doctus Atyr, tactuq; graves sopire chelydros, Ac dubiam admota sobolem explorare cerastę. In eandem sententiam de Psyllis scribit & Lucanus lib. 9, Gellius libro 16. capite 11, Crinitus libro 1. capite 3. aliique complures.

Psўllŭm, ψύλλιον Ptolemæo, lib. 5. cap. 1, Vrbs Bithyniæ.

Psўra, ψύρα, Insula juxta Chium. Strabo lib. 14, Vulgò *Psara*. ¶ In hac insula vinum non provenit. Vnde natum est Adagiũ: Psyra Bacchum, ψύρα τὸν διόνυσον ἄγουσι: id est, in Psyra Bacchũ ducentes. Dictitatũ, ubi vinum appositum in convivio nemo gustat: vulgari proverbio, aut de sordido apparatu: hac etiam ratione quæ sordidè, parumq; magnificè fierent, Psyricè facta dicebantur.

P ante T.

Ptĕrĕlās, πτελεάς, Rex Theleboarum, ab Amphitryone victus: de quo Plautus in Amphitryone.

Ptĕlĕă, πτελέα Stephano, Vulgò *Foglie*, Asiæ urbs clarissima, Ionum metropolis, notiore nomine Ephesus dicta. Autor Plin. lib. 5. cap. 29.

Ptĕlĕŏn, πτέλεον, Ioniæ oppidum, juxta Erythras & Mimantem montem. Autor Plin. lib. 5. cap. 29. ¶ Est & aliud ejusdem nominis oppidum in ora Boeotiæ Plin lib. 4. cap 7.

Ptĕrĭă, Cappadociæ urbs est, apud Herodotum, lib 1.

Ptĕrŏphŏrŏs, [πτεροφόρος] Ger. Die Mitternächtische Landtschafft vnder dem Polo, oder Himmels wirbel gelegen.] Est regio apud Riphæos montes: sic dicta ab assidua nive, quæ ibi pennarum similitudine continuò decidit. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremiq; siderum ambitus. Plin. li. 4. cap. 13: Mox Riphæi montes & assiduo nivis casu pinnarũ similitudine, Pterophoros appellata regio, pars mũdi damnata à natura rerũ. ¶ Pterophori item dicti sunt cursores pegasarii, quòd peregrè proficiscentes (ut Dionysius scribit) surrectas in capite pinnas gestare solebant. Ad quod & Iuvenalis allusisse videtur, quũ ait: Tanquã de Cattis aliquid, torvisq; Sicambris Anxia præcipiti venisset epistola penna.

Ptŏlĕmæŭs, [πτολεμαῖος. Ger. Der erste König in Egypten/von welchem die vbrigen all diesen nammen empfangen haben.] Nomen propriũ Lagi gregarii militis filii, qui maximę autoritatis fuit apud Alexandrum Macedonem. Post cujus mortem Aegypto & Aphrica, & magna Arabiæ parte potitus, regnavit annis quadraginta. A quo deinceps Aegyptii Reges, Ptolemæi appellati sunt. Hic frequentissimè apud amicos & cœnabat, & dormiebat. Quòd si aliquando cœnam præberet, rebus illorum utebatur. Accersebat enim scyphos, strata, ac mensas. Ipse præter necessaria possidebat nihil: quin alios locupletes facere regale magis esse dicebat, quàm locupletari. Est autem hoc nomen ἀπὸ τοῦ πτολεμεῖν: hoc est, à pugnando deductum: sicut à πτολέω quod est honoro. Timæus. Hic duos filios habuit, Ptolemæum Philadelphum, & Ptolemæum Ceraunum. Decessit in rerum gestarum gloria, quum paulò antè regni se abdicans administratione, Regem filium constituisset Philadelphum. Autor Trogus, libro 15. Philadelphus itaque in regno patri successit, vir doctissimus, Stratonis discipulus: qui bibliothecam illam celeberrimam fecit, quæ usque ad primum Alexandrinorum & Romanorum bellum duravit. Regnavit annis XXXVIII. cui successit Ptolemæus cognomento Evergetes, εὐεργέτης, quòd Latinè dici beneficus potest. Hic vigintisex annis regno potitus, moritur: cui succesit Ptolemæus Philopator, XVII. annis regnans. Post eum Ptolemæus Epiphanes, qui annos viginti tres regnavit. Tum Ptolemæus Philometor, qui triginta quinq; annis Aegypti regnũ quum tenuisset, fratrem suum Evergeten alterũ moriens regem constituit. Evergetes, qui & Physco dictus est, regnavit annis viginti novem: cui Ptolemæus cognomento Lathyrus successit. Lathyro Auletes, Cleopatræ pater. Post hunc Ptolemæus cognomento Dionysius, Cleopatræ frater, qui Pompeium post Pharsalicam cladem in Aegyptum fugientem, interimendum curavit. ¶ Fuerunt & alii hoc nomine, ut Pyrrhi Regis filius, & Cypriorum Rex, qui suis divitiis Romanum locupletavit ærarium. Ptolemæorum seriem describit Strabo, libro 17. ¶ Claudius Ptolemæus, astrologus, natione Aegyptius, Alexandriæ professus est, Liberalium artium, ac Græcarum literarum studiis clarus, temporibus Antonini, ut ipse scribit: in Astrologiæ scientia priorum nulli cessit. Primus enim apud Græcos cœli rationem omnem diligentiùs explicuit, inventaq; ab Hipparcho instrumenta clariùs demonstravit. De Musica quoque & rebus aliis, tum de Geographia absolutissimè scripsit. Suidas. ¶ Ptolemæos quoque sex alios commemorat Suidas, quinque Grammaticos; & unum versificatorem, quorum opera ad nos minimè pervenerunt. ¶ Iosephus iterum alium ponit, Abobi filium, Simonis ducis Iudæorum generum, quem socer Hierichunti tempore belli Macchabæorũ præfecerat. At ille incensus regni cupiditate, invitatum ad cœnam, incautum interfecit. De quo multa in Hierosolymitana historia Iosephus.

Ptŏlĕmæĕŭs, æa, æum, possessivum, πτολεμαϊκός. Propertius lib. 2. Eleg. 2: Et Ptolemæeæ littora capta Phari.

Ptŏlĕmāĭs, maidis, vel dos: [ⲡⲧⲟⲗⲉⲙⲁⲓⲥ. *hachchó.* πτολεμαΐς.] Vulgò *Tolomita*. Oppidum in ora Rubri Maris, ad primos elephantorum venatus, à Ptolemæo Philadelpho conditum in regione Trogloditarũ. Autor Plin. lib. 2. cap. 73. Ptolemæus enim Troglodyticen primus exuffit, ad venatus elephantorũ, quæ ideò Epithetas à Græcis cognominata est, eodem Plinio autore, lib. 6. cap. 29. ¶ Est & Ptolemaïs, urbs Aegypti apud Straboném, lib. 17. ¶ Item Phœniciæ urbs, colonia Claudii Cæsaris, quæ quondã Ace dicta est, ut scribit Plin. lib. 5. cap. 19. Harum quinq; urbiũ meminit Hieronymus ad Eustochiũ. Per arenas, *inquit*, Syriæ pervenit ad Coum, quæ nunc *Ptolemais* dicitur: altera est in Aethiopia. Tertia in Phœnicia. Quarta Nili fluminis. Quinta in Cyrenaica provincia Aphricæ.

P ante V.

Pūblĭŭs, & Laberius, Poëtæ mimorum, Iulii Cæsaris familiares ambo, sed Publius acceptior. Nam Laberii maledicentia sicut & arrogãtia Cęsar magnopere offendebatur. Is Publius, genere Syrus fuit, cõditione servus: puer enim & forma, & ingenio à Domitio manumitti, & erudiri meruit. Romam venit ad ludos Cæsaris, ubi mimos suos egit, magno ipsius populi applausu. Autor Gellius & Macrobius.

Pūblĭpŏr, Publii puer sive servus: sicut Marcipor, Marcipuer. Veteres enim à suis prænominibus pueros: id est, servos in familia nominabant. Vnde à Lucio, Lucipores: à Quinto, Quintipores.

pores. Et hoc eſt quod Plinius ait, id genus ſervos dominorũ fuiſſe gentiles: id eſt, eodem nomine appellatos, quo domini appellabantur. Vide MARCIPOR.

Pūcīnum, πύκινον, Vrbs eſt Iſtriæ in Mediterraneis, ut Ptolemæus ſcribit lib. 3. cap. 1.

Pūcīnum vinũ, Inter generoſiſſima Italiæ vina, & medicamentis aptiſſima connumeratum eſt, πύκινον οἶνον. Naſcitur in ſinu Adriatici maris, ſuper colle, non procul à Timavo fonte, teſte Plin. lib. 14. cap. 6.

Punícus, Vide in APPELL.

Pŭppĭŭs, Poëta Tragicus fuit, qui ita ſpectantiũ affectus movit, ut eos flere compelleret. Autor acro in illud Horatii lib. 1. Epiſtol. Vt propius ſpectes lacrymoſa poëmata Puppi.

Pupulum, πύπυλον, Vrbs eſt in latere Meridionali Sardiniæ, teſte Ptolemæo, lib. 3. cap. 3.

Pŭtĕŏlī, orum, πτόλοι Steph. Vulgò *Puzzuoli*. Oppidum maritimum Campaniæ, octavo lapide diſtans à Neapoli, non procul ab Averno lacu, à Samniis conditũ, teſte Euſebio ſub idem ferè tẽpus quo Tarquinii Romani ſunt exacti. Dicti Puteoli, ſive à putore: hoc eſt graveolentia aquæ ſulphuratæ. Olim etiam, quòd juſtiſſimè regeretur, Dicæarchia, dicebatur, δικαιαρχία.

Pŭtĕŏlānŭs, πτολεῖος Stephano, Gentile eſt. Cicero Thermo: Cluvius Puteolanus valdè me obſervat.

Pūtĭcŭlī, [Ger. Ein Gemeiner Gottesacker zu Rom.] Locus publicus Romæ ultra Exquilias, cõmune ſepulcrum miſeræ plebi: ita dictus ſive quòd ibi cadavera pũtreſcerent, teſte Feſto: ſive quòd putrefacta cadavera ſummum ibi putorem gignerent: ſive à puteis ipſis: hoc eſt, foſſis in quibus cadavera ſepeliebantur. Antiquiſſimum enim ſepulturæ genus fuit, teſte Feſto, ut facto puteo cadaver humo obrueretur. Nam cremãdorum corporum cõſuetudo à L. Sylla initium ſumpſit. Varr. 4. de Ling. Lat. non puticulos, ſed puticulas hunc locum vocat.

P ante Y.

Pȳdnă, πύδνα, Vulgò *Chitro*, Oppidum Macedoniæ ad ſinum Thermaicum: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 10.

Pȳgĕlă, Pygelæ, πύγελα, Vrbs Ioniæ, non procul ab Epheſo: ſic dicta quòd nonnulli ex iis, qui ſub Agamemnone militarant, propter morbũ ſedem & nates infeſtantem, illinc cõſederint. Autor Theopompus.

Pȳgmæī, [ם׳ק] *ghammadim*. πυγμαῖοι. Ger. Kleine Erdmãnlin nur eines Elnbogens hoch / wonhafft in den auſſerſtẽ Bergẽ Indiæ.] ut Plin. lib. 7. cap. 2. ſcribit, populi in extrema parte montiũ Indiæ habitantes, ſalubri cœlo, ſemperq; vernante, qui ternos dodrantes non excedunt: unde & Pygmæi dicti ſunt, quaſi πυγμαῖοι: hoc eſt, cubitales: πυγμὴ enim cubitum ſignificat. Auguſt. libro 16. de Civit. Alii ſtatura cubitales, quos *Pygmæos* à cubito Græci vocant, pugnant cum gruibus, ſed vincuntur. Horum mulieres quinto anno pariunt, & ſeneſcunt octavo. Fama eſt inſidentes arietũ, caprarumq; dorſis, armatos ſagittis, Veris tẽpore univerſo agmine ad mare deſcendere, & ova, pulloſq; earum alitum conſumere: ternis eam expeditionem menſibus confici, aliter futuris gregibus non reſiſti. Caſas eorum luto, pennisq; & ovorũ putaminibus conſtrui. Ariſtoteles in cavernis vivere Pygmæos tradit: cætera de his, ut reliqui. Plin. quoq; lib. 4. cap. 11, in Thracia Pygmæos fuiſſe ſcribit, urbemq; Genaream tenuiſſe, donec à gruibus fugati, novas ſibi ſedes quærere fuerint coacti. Ad quod etiam ſpectare videtur illud Iuvenal. ex Sat. 13:

Ad ſubitas Thracum volucres, nubemq; ſonoram,
Pygmæus parvis currit bellator in armis.
Mox impar hoſti, raptusq; per aëra curvis
Vnguibus, à ſæva fertur grue. Si videas hoc
Gentibus in noſtris, riſu quatiere: ſed illic
Quanquam eadem aſſiduè ſpectentur prælia, ridet
Nemo, ubi tota cohors pede non eſt altior uno.

Pȳgmălĭōn, onis, πυγμαλίων Suidæ, Beli Tyriorũ regis filius fuit, frater Didûs, qui quũ ardentiſſima auri cupiditate flagraret, ad Sichæi patruelis ſui, & ſororis ſuæ viri opes ánimũ adjecit: illumq; ſpe potiundi auri, ante aras dolo interemit. Cujus cædis quũ in ſomnis à mariti umbra certior facta eſſet Dido, clãm ſublatis theſauris, fugæq; comitib. aſſumptis naves conſcendit: & in Africam appulſa, primùm Byrſam, deinde & Carthaginem cõdidit. Meminit hujus Virg. lib. 1. Aen. ſed regna Tyri germanus habebat Pygmalion, ſcelere ante alios immanior omnes, Quos inter medius venit furor: ille Sichæum Impius ante aras, atq; auri cæcus amore. Clãm ferro incautum ſuperat. ¶ Fuit & alter ejuſdem nominis, Ciliciæ Filius, qui ex Eburnea ſtatua, Veneris beneficio in puellam transformata, Paphum ſuſcepit, Paphi Cypriæ urbis conditorem. Quam fabulam vide latiùs apud Ovid. 13. Metam.

Pȳlădēs, dæ, vel dis, pen. corr. πυλάδης, Strophii Phocẽſis filius fuit, indiſſolubili amicitiæ vinculo cũ Oreſte conjunctus. Nam quum Clytæmneſtra ab Ægyſtho adultero adjuta, Agamemnõne occidiſſet, Strophius Oreſtem adhuc puerũ, certiſſimæ neci ſubduxit; & in regno ſuo unà cum Pylade educavit. Poſteaq; quũ Oreſtes, gratia vindicandæ paternæ mortis, matrẽ peremiſſet, eamq; ob rem in furorẽ converſus eſſet, Pyladem perpetuũ omnium ſuarũ profectionũ comitem habuit, & ſocium periculorũ: tantaq; ſeſe mutuo amoris vehementia ſunt proſecuti, ut alter pro altero mori non recuſaret. Cic. de Amicit. Qui clamores tota cavea nuper in hoſpitis & amici mei Pacuvii fuerunt nova fabula: quum ignorante Rege uter eorum eſſet Oreſtes, Pylades Oreſtem ſe eſſe diceret ut pro illo necaretur: Oreſtes autem, ita ut erat, Oreſtem ſe eſſe perſeveraret. Reliqua vide ſuprà in dictione ORESTES.

Pȳlæmĕnēs, πυλαιμένης, Dux Paphlagonũ, qui in bello Trojano Priamo ſuppetias ferens, à Menelao eſt interfectus.

Pȳlārtēs, πυλάρτης, Vir Trojanus fuit, ab Ajace occiſus, ut ſcribit Homer. 11. Iliad.

Pȳlēnē, πυλήν, Aetoliæ oppidum, teſte Homero in Catalog. Papinius ſenſit ſcopuloſa Pylene, Fletaq; cognatis avibus Meleagria Pleuron.

Pȳlŭs, πύλος, Agri Meſſeniaci oppidum eſt in tractu Occidentali Peloponneſi Neſtore Alumno (qui inde Pylius cognominatus eſt) nobilitatum. Ovidius 2. Amorum: Illius à tactũ Pylius juveneſcere poſſet. Idem libro primo de Ponto: Crede mihi, Pylio Neſtore major eris. ¶ Sunt præterea duæ aliæ ejuſdem nominis urbes in Peloponneſo: unde eſt illud apud Strabonem, libro 8: Ἐσὶ πύλος ἀπὸ πύλοιο, πύλος γαμβρὸς Ἐσὶ Θεοῖο.

Pȳrācmōn, πυρακμων, Nomen eſt unius ex Vulcani miniſtris, quorum opera utitur ad fabricandum Iovi fulmẽ. Dictus Pyracmon, quòd ab incude, ferroq; ignito nõ recedat. Nam πῦρ Græci ignem, & ἄκμων incudem appellant. Virgil. Æn. 8: Ferrum exercebãt vaſto Cyclopes in antro, Brontesq;, Steropesque, & nudus membra Pyracmon.

Pȳræă, πυρεία, pars Theſſaliæ, à Pyra nominata, Steph.

Pȳræchmēs, πυρεάχμης, Aetoli cujuſdam nomen, qui cum Degmeno Epæo ſingulari certamine congreſſus, fundæ ictu eum interfecit: quo facto Oxylo cuidam ex Aetoli poſteris Elcum regnum ſtabilivit. Autor Strabo lib. 8.

Pȳrămŭs penult. corr. [πύραμος. Ger. Ein Babyloniſcher Jüngling / welcher vmb die Thiſbe gebulet hat / von welchen in der ſchönen Tageweiß] Adoleſcens fuit Babylonius, qui Thisbes vicinæ puellæ mutuo amore captus, amicæ perſuaſit ut deceptis cuſtodibus, in ſolitudinem quandam extra urbem ad ſe conveniret: quò quum puella prior veniſſet, conſpecto leone, trepidà profugit ad ſylvas, relicto præ feſtinatione amiculo, quod inventum leo dilaceravit. Veniens deinde ad locum conſtitutum Pyramus, quum Thisbes amiculum à fera dilaceratum agnoviſſet, arbitratus ipſam à leone eſſe devoratam, doloris impatientia, eo quo accinctus erat gladio, ſeipſum interemit: Thisbe quoque quum poſito timore ex ſylva rediſſet, Pyramumq; ex vulnere adhuc palpitantem agnoviſſet, exempto ex vulnere gladio, ſibi etiam mortem conſciviit. ¶ Hoc nomine etiam dictus eſt fluvius Aſiæ, Nili modo limum deferens, qui magnam Ciliciæ partem adjecit, utroque oſtii ſui latere magna limi vi congeſta. De quo extat illud oraculum: Tunc erit, undiſonus latè quum Pyramus olim Littora perfundens, Cyprium labetur in almam. Vide Strabonem lib. 1.

Pȳrānder, πύραυδρος, Quæſtor fuit Athenienſis, qui quum tempore belli frumentum parcè ſuppeditaret, à populo ſaxis eſt obrutus.

Pȳrānthŭs, πύραυθος, Oppidum, ſive vicus Cretæ, non procul à Gortyne, Stephan.

Pyraſus, πύρασος, Viri Trojani nomen, ab Ajace in bello Trojano interfecti: ut placet Homero, lib. 12. Iliad. ¶ Pyraſus itẽ Steph. urbs eſt Phthiotidis: ita dicta à fertilitate tritici, quod πυρὸν Græci appellant.

Pȳrĕĭcŭs, πυρεικος, Nobilis pictoris nomen, qui in humilibus potiſſimùm argumentis pingendis excelluit. Plin. libro 35. cap. 10: Subtexi par eſt minoris picturæ celebres in penicillo: è quibus fuit Pyreĭcus, arte paucis poſtferendus. Propoſito neſcio an deſtruxerit ſe: quoniã humilia quidem ſecutus, humilitatis tamen ſummam adeptus eſt gloriam. Tonſtrinas, ſutrinasq; pinxit, & aſellos & opſonia, & ſimilia: ob id cognominatus Rhyparographos. Propert. li. 3: Pyreĭcus parva vendicat arte locum.

Pȳrēnē, penult. prod. πυρήνη, Nomen puellæ, Bebrycis filiæ, in Pyrenæo monte ab Hercule compreſſæ, atque à feris laniatæ, & ibi ſepultæ. Qui mons quoq; à Poëtis Pyrene nuncupatur. Silius libro tertio: Pyrene celſa nimboſi verticis arce Diviſos Celtis latè proſpectat Iberos. Tibul. libro primo: Non ſine me eſt tibi partus honos, tua bella Pyrene Teſtis, & Oceani littora Santonici. Hic mons Galliam ab Hiſpania dividit, ab Exortu Aequinoctiali in Occaſum brumalem porrectus: ita dictus

ita dictus ἀπὸ τοῦ πυρὸς: hoc est, ab igne: sive quòd crebris fulminum ignibus feriatur: sive quòd Pyrenæi montis sylvæ (ut autor est Diodorus lib. 6,) injecto à pastoribus igne, olim universæ conflagraverint. Silius à Pyrene puella Pyrenæum saltum dici autumat. Dicitur autem mons ipse Pyrene, & Pyrenæus mons. [Ger. Der Roncevat.] ¶ Pyrene autem per i nostrum, sive Perene, πηρήνη Suidæ, est fontis nomen (ut inquit Probus) in Helicone Musis consecrati. Strabo autem Pirenem fontem sub Acrocorintho nominavit. Cujus meminit & Persius, & Plautus in Aulul. Interbibere sola, si vino scateat, Corinthiensem fontem Pirenen potest. Statius lib. 1. Sylvarum: nec conscia detur Pyrene largos potiùs mihi gurges in haustus, Qui manat de fonte tuo, &c. In posteriore hac significatione primam syllabam semper producit: quia apud Græcos scribitur per ει diphthongum. In priore autem eandem habet indifferentem: ut facilè est videre ex testimoniis Catulli & Silii paulò antè citatis.

Pyrēnēs, pen. prod. Vide in APPELL.

Pyreneus, per tres syllabas, πυρηνεύς, Phocidis rex fuit, qui quum Musas ex Helicone in Parnassum proficiscentes hospitio suscepisset, vim iis inferre est conatus: quumq; illæ assumptis aliis effugissent, Pyreneus conatus insequi, è fenestra delapsus, fregit cervices. Vide Ovid. 5. Metamorph.

Pyrgo, πυργώ, Nomen fuit nutricis natorum Priami, cujus meminit Virgil. lib. 5. Aenеid.

Pyrgotĕlēs, pen. corr. [πυργοτέλης. Ger. Ein Künstlicher Edelgesteins Schneyder.] Proprium nomen gemmarum sculptoris nobilissimi, à quo tantùm Alexander Magnus se in gemmis sculpi passus est. Plin. lib. 36. cap. 1: Ismeniæ (inquit) ætates multos post annos apparet sculpi etiam smaragdos solitos. Confirmat hanc eandem opinionem edictum Alexandri Magni, quo vetuit in gemma se ab alio sculpi, quàm à Pyrgotele, non dubiè clarissimo artis ejus. Et rursum lib. 7. cap. 37: Idem hîc Imperator edixit, ne quis ipsum alius quàm Apelles, pingeret: quàm Pyrgoteles, sculperet: quàm Lysippus, ex ære ducereti quæ artes pluribus inclaruêre exemplis.

Pyrgi, orum, πύργοι Ptolemæo, Oppidum in ora Tusciæ, inter Antium & Graviscas. Virg. 10. Aen. Et Pyrgi veteres, intempestæq; Graviscæ. Vulgò Civitá vecchia.

Pyrodēs, πυρώδης, Cilicis filius, qui primus è silice excussisse ignem dicitur, quemadmodum asservasse in ferula Prometheus. Plin. lib. 7. cap. 56.

Pyrpile, es, πυρπίλη, Maris Aegæi insula, Cycladum omnium clarissima, quæ notiore nomine Delos appellatur. Pyrpile dicta, eò quòd ibi primùm ignis repertus existimetur, teste Plin. lib 4. cap. 12.

Pyrrhă πύρρα, Deucalionis uxor, quæ post diluvium unà cum marito, jactis post terga lapidibus, humanum genus fertur reparasse: ut fabulatur Ovid. 1. Metamorphos. ¶ Est & hoc nomine Cariæ civitas, juxta Myrtoum pelagus: cujus meminit Plinius libro 5. capite 29. ¶ Est & alterum ejusdem nominis oppidum in Lycia, apud eundem lib. 5 capite 27. ¶ Item aliud in Eubœa insula apud eundem libro 4 capite 12. ¶ Aliud præterea in Magnesia, cujus meminit idem Plinius libro 4 capite 9. ¶ Rursus aliud in Phocide, apud eundem libro 4. capite 3. ¶ Item aliud ad Pontum Euxinum non procul à Mæotide, maris impetu haustum, teste eodem Plinio libro 2. capite 92. Adhæc fuit & aliud in Lesbo insula, cujus meminit Ptolemæus, lib. 5. cap. 2. & Plin. lib. 5. cap. 31. ¶ Est item Pyrrha sive Pyrrhe, insula Cariæ adjacens, in sinu Ceramico: cujus meminit Plin. lib. 5. cap 31.

Pyrrho, πύρρων, Philosophus fuit Elidensis, primò pictor, deinde Anaxarbæi discipulus à quo philosophi Pyrrhonii dicti, quos Græco cognomento σκεπτικοὺς: id est, considératores appellant. Nihil enim decernunt, sed in quærendo semper, considerandoq; sunt: ac nec videre quidem planè quicquam, neque audire se putant: ajuntq; veritatem incomprehensibilem videri. Idem ἀπορρητικοὺς: id est, ambigentes dicuntur: quoniam nihil affirmant, & de omnibus ambigunt. Vixit annis fermè nonaginta.

Pyrrhus, πύρρος, Achillis filius, ex Deidamia Lycomedis filia: ita dictus à fulvo colore capillorum, teste Servio. Hic & Neoptolemus appellatus est. propterea quòd admodum adolescētulus ad belli Trojani reliquias fuerit perductus. Erat enim in fatis, sine illo Trojam capi nõ posse. In Ilii autem expugnatione primùm Politem Priami filium, deinde & patrē ipsum interfecit. Polyxenam Achillis patris sui Manibus inferias misit: Andromachem verò quæ in prædam sibi cesserat, aliquandiu justæ uxoris loco habuit: quam deinde, Hermionem Menelai & Helenes filiam ducturus, Heleno uxorem tradidit. Erat autem Hermione multò antè Oresti desponsata: cujus etiam mutuo amore tenebatur. Aegrè itaque ferens Orestes uxorem sibi eripi, ex insidiis Pyrrhum obtruncavit. ¶ Fuit & alter Pyrrhus, Epirotarum rex, materno genere ab Achille, paterno ab Hercule oriundus: qui quum à suis ob odium paternæ crudelitatis ad necem quæreretur, clàm à matre subductus est, & Illyriorum reginæ traditus nutriendus: apud quam quum ad summam spem adolevisset, revocatus à suis, regni administrationem suscepit. Postea à Tarentinis accitus, adversus Romanos vario eventu pugnavit. Periit ictu tegulæ percussus, quum Thebas cepisset. Vide vitam ejus latiùs apud Plutarchum.

Pythăgŏrās, [πυθαγόρας. Ger. Ein Fürbündiger Philosophus auß Griechenlandt so in Italia gelehrt hat.] Philosophus fuit Samius, Mnesarchi annulorum sculptoris filius, & Italicæ philosophię princeps, de quo extat celebre illud elogium apud Ovidium 15. Metamorph Mente deos adiit, & quæ natura negavit Visibus humanis, oculis ea pectoris hausit. Auditor fuit Pherecydis Syri: post cujus mortem Hermodomanti jam seni Creophili nepoti se in disciplinam dedit. Sub quo quum satis profecisse videretur, in Aegyptum navigavit, ut illorum Theologiam, ritus, moresq; cognosceret. Deinde astrologiæ, Chaldaicæq; disciplinæ cupidus Babylonem sese contulit: ubi siderum cursus, eorumq; in genus hominum effectus, est edoctus. Spartam quoq; adiit, & in Cretam navigavit, ut Minois, & Lycurgi inclytas eo tempore leges cognosceret. Post hæc in patriam rediens, quum eam à Polycrate tyranno occupatam vidisset, in eam partem Italiæ secessit, quæ magna Græcia dicta est: delectaq; sede apud Crotoniatas, mâgno auditorum affluxu Philosophiam professus est, quo tempore Romæ regnabat Servius Tullus: ut docet Livius lib. 1. ab Vrbe. Auditores fertur habuisse non pauciores sexcentis, qui noctu ad eum audiendum confluebant: ex quibus clarissimi fuerunt Archytas Tarentinus, Alcmæon Crotoniata, Hippasus Metapontinus, & Philolaus Crotoniata. Primus ὁ μετεμψυχώσεως: hoc est, transfusiónis animarum in alia corpora astructor fuit. Idq; ut facilius persuaderet, primùm se Aethalidem Mercurii filium fuisse affirmabat, quumq; à patre optio sibi facta esset petendi quicquid vellet, excepta immortalitate, se ab illo petiisse, ut & vivens & vita functus omnium quæ contingerent, memoriam haberet: Eamque ob causam se omnium quæ in vita gessisset, meminisse, eandemq; memoriam post obitum reservasse. Post Aethalidæ mortem Euphorbum se fuisse ajebat, & deinde Hermotimum, postea Delium quendā piscatorem nomine Pyrrhum: mortuoq; Pyrrho, se factum esse Pythagoram. Crotoniatis & Metapontinis leges conscripsit, populosq; luxuria diffluentes autoritate & doctrina ad frugalem cultum revocavit, adeò ut & mulieres integritate ejus, vitæq; severitate adductæ, auratàs vestes, ornamentaq; lasciviora in templo Junonis consecrarent. Postremò quum multos annos Crotone egisset, Metapontum commigravit: ubi & supremum diem obiit: quanquam aliis alia tradentibus, de mortis genere non satis constat. Quanti autem illum vivum fecissent Metapontini, post obitum ejus declararunt, ædes ejus pro templo ei consecrantes, divinisq; honoribus mortuum prosequentes. Ab animalium carnibus, & à fabis religiosissimè abstinebat. Quod & tangit Iuven. Satyr. 15: Vel quòd non fugeret, si nunc hæc monstra videret Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui, Tanquam homine, & ventri indulsit non omne legumen.

Pythăgŏrēī, πυθαγόρειοι, Doctrinæ & præceptis Pythagoræ insistentes, qui & pythagorici dicuntur. Iuvenalis: Vive bidentis amans, & culti villicus horti: Vnde epulas possis centum dare Pythagoræis. ¶ Taciturnior Pythagora: σιωπηρότερος τῶν πυθαγορείων πιθανόν: id est, Taciturnior ero quàm qui Pythagoræ sunt initiati. De vehemēter taciturnis usurpari solet. Sumptum à Pythagoræ schola, in qua quinquenne silentium indicebantur auditoribus, quam ἐχεμυθίαν vocant, à cohibendo sermone. Suidas & Zenodorus referunt.

Pythĕās, pen. corr. πυθέας, Rhetor Athenienſis, Demosthenis æqualis, supra modum arrogans, qui quum æris alieni causa in carcerē cōjectus esset, fractis vinculis ad Macedones transfugit. Scripsit conciones aliquot, & orationes in genere judiciali, aliaq; nōnulla. Malè audivit nomine furti. Quare quum in Demosthenem cavillans, ei objecisset, orationes ejus lucernam olere: Novi, inquit ille, tibi invisos esse qui noctu lucernam habent.

Pythermus, πυθέρμος, Princeps fuit ejus legationis, quā Iones, Aeolesq; ad petendum auxilium adversus Cyrum ad Lacedæmonios miserunt: qui quum Spartam appulisset purpureā veste indutus, in Spartiatarum conventum processit, hortatusq; est Lacedæmonios multis verbis ad auxiliū ſonibus ferendum. Autor Herod. lib 2.

Pythĭă, Pythiorum, πύθια Ludi Apollinares, qui ad Apollinis honorem fuerant instituti ob cædem Pythonis serpentis nocentissimi: aut ut Strabo libro octavo scribit, hominis sceleratissimi, cognomento Draconis. [German Schauwspyl/ welche Apollini zu ehren gehalten wurden/ daß er die Schlang Python vmbracht

thon vmbracht hat.] Ovidius libro 1. Metamor. Instituit sacros: celebri certamine ludos Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos. Victores hujus certaminis, teste Luciano, lauro coronabantur, additis pomis ex Apollinis templo sumptis.

Pȳthĭŏnīcēs, pen. prod. πυθιονίκης, Pythiorū victor, sicut Olympionices, Olympiorum.

Pȳthȳă, πυθία, Sacerdos Apollinis apud Delphos, quæ consulentibus oracula reddebat: ita dicta παρὰ τὸ πυνθάνεσθαι: hoc est, à consulendi, interrogandiq; consuetudine.

Pythĭūs, πύθιος, Apollinis cognomen, à Pythone serpente inditum, quē jaculis suis adhuc puer fertur interemisse. Vel ἀπὸ τοῦ πυνθάνεσθαι: hoc est, à consulendi & interrogandi usu. Vnde & Phœbades ipsæ, Pythiæ dicuntur, teste Strabone lib. 9. Alii, Pythii cognomen ἀπὸ τοῦ πύθειν: hoc est, à putrescendo tractum existimant, eò quòd nunquam sine vi caloris fiat putrefactio. Pythii item dicebantur qui Delphos ad consulendum oraculum publicè mittebantur, qui unà cum Regibus cibaria assignata habebant, unaq; cum iis vescebantur.

Pythŏdōrŭs, πυθόδωρος, Sculptoris eximii proprium nomen apud Plin. lib. 36. cap. 5.

Pȳthōn, [πύθων. Ger. Ein wüste Schlang so nach dem Sündtfluß zu der zeit *Deucalionis* gewesen ist.] Serpentis nomen à πύθω, quod est putredo, eò quòd ex putredine terræ post diluvium Deucalionis natus dicitur. Hunc ab Apolline sagittis interfectum fuisse fabulantur Poëtæ, eò quòd terræ putredo Solis calore absumatur. Claud. 7. Paneg. Cæruleus tali prostratus Apolline Python. ¶ Pythones item dicuntur spiritus divinatores, qui se humanis corporibus insinuantes, edunt vaticinia. [יִדְּעֹנִי *ob.*] Quin & homines ipsi, qui à dæmonib. hujuscemodi possessi sunt, Pythones appellantur: ut non obscurè indicat Plutar. eo in opusculo quod inscripsit, Cur oracula desierint.

Pȳthōnĭssă, e. fœm. [אֹבֵת בַּעֲלַת *baalath ob.* πυθώνισσα.] Hoc est, mulier spiritu hujusmodi correpta: quā etiam Tibullus Pythona appellat: Delphica, *inquiens*, python: tanquā Pythonis vocabulum duobus generibus sit commune.

Pȳthonĭcī, [אֹבוֹת *oboth.* πυθωνικοί.] Homines pythone: hoc est, divinatore spiritu correpti, qui & ἐγγαστρίμυθοι à Græcis appellantur.

Pȳthōn, πύθων, Orator Byzantius eloquentissimus, apud Philippum Macedoniæ regem, cujus meminerunt Aeschines & Demosthenes in orationibus.

Pythōnĕs come, πύθωνος κώμη, Locus est in Asia, quò primo adventus sui tempore conveniunt ciconiæ, & eam quæ ultima advenit, laniant universæ. Autor Plin. lib. 10. cap. 23.

Pȳthŏpŏlĭs, πυθόπολις, Civitas est in Asiæ minoris parte, quæ Mysia vocatur, teste Plin. li. 5. cap. 32. ¶ Est & Pythopolis Cariæ, sic dicta à Pythe illo divite, qui & Xerxem convivio excepit, & militibus ejus senos Daricos aureos in capita distribuit. Stephanus.

Pȳxŭs, Pyxuntis, πυξοῦς, Oppidum Lucaniæ à Latinis Buxentū appellatum. Plin. lib. 3. cap. 5.

Q

Vadi, κυάδοι Dioni, Bohemorum olim gens, sicut & Marcomanni. Hierony. Sarmatæ, Quadi, Vandali, & innumerabiles aliæ gentes, equorū & vulpium carnibus delectantur.

Quādrātŭs, Apostolorum discipulus, Præsul Athenien sis, unà cum Philippi filiabus, prophetico spiritu clarus perhibetur. Christianos magnis ea tēpestate terrorib. dispersos, sua prudentia redintegravit. Adriano principi Athenas venienti, librum pro nostra religione cōpositum dicavit, valdè quidem probatū: in quo suæ fidei rationem assignat: vidisseq; se plurimos in Iudæa asserit, qui variis pressi calamitatibus, liberati sunt: sed & mortuos quoq; revixisse. Ex Hieronymo & Eusebio.

Quari, Galliæ Narbonēsis populi, inter Salyos & Vocontios, ut autor est Strabo, lib. 4 Plinius Quariates appellat, lib. 3. c. 4.

Querquetulana porta Romę fuit: ita dicta à querceto quod intra muros juxta se habebat. Festus. ¶ Querquetulanę nymphæ, querceto præsidentes.

Quīntĭlĭānŭs, Rhetor, ortus in Hispania, ex civitate Calagurritana, ut Eusebio placet: unde & Quintilianus ipse Hispanos provinciales suos vocat. Eum dicunt Romam cum Galba venisse, breviq; tempore postea in familiaritatē Domitiani principis insinuatum, ejus nepotes erudiisse. Ludum Romæ aperuit, primusq; è fisco salariū tulit. Scripsit declamationes, quas quidem Quintiliani alterius declamatoris dicunt esse, cujus Seneca in 6. Declamationum libro meminit. Laurentius Valla eum in præceptis Ciceroni præfert: quàm rectè, ipse viderit, doctrinæ certè ejus, styloq; non immeritò plurimùm tribuit. Meminit hujus aliquoties Martialis, item Iuvenalis, nonnunquam etiam Plinius in Epistolis.

Quīntĭŭs, cognomento Cincinnatus, Vir Romanus fuit insigni fortitudine, ambitionisq; omnis prorsus expers, qui ab aratro ad Dictaturam vocatus, Aequos prælio victos sub jugum egit, dieq; decimo sexto in Vrbem reversus, Dictatura se abdicavit. ¶ T. Quintius Flaminius adversus Philippum Macedonum Regem Consul missus, commisso prælio eum superavit, victumq; eò necessitatis compulit, ut Demetrium filium obsidem daret, Græciæq; civitates, quas jugo suo subdiderat, libertati suę permittere cogeretur.

Quĭrīnŭs, ni, pen. prod. κυρίνος, Romuli cognomen, ab hasta qua assiduè utebatur, impositū. Hastam enim, teste Festo, Sabini *curim*, sive (ut alii legunt) *quirim* vocabant. Quanquam nō desint qui à Curibus: hoc est, à Sabinis, quos in Vrbis partem recepit, Quirinum potiùs cognominatum putent. Contrà Varro, lib. 4 de Lingua Latina, Quirinum à Quiritibus appellatum existimat. Ovid. lib. 2 Fastorum controversiam hanc in medio reliquit, cōtentus omnes quas jam adduximus opiniones, recensuisse:

Proxima (*inquit*) lux vacua est: at tertia dicta Quirino.
Qui tenet hoc nomen, Romulus antè fuit.
Sive quòd hasta Quiris priscis est dicta Sabinis:
Bellicus à telo venit in astra Deus:
Sive suę Regi nomen posuēre Quirites:
Seu quia Romanis junxerat ille Cures:

Quĭrīnālĭs, nale, Quirinalis collis, Dictus est quòd in eo Quirini templum erat, sive quòd in eum commigravēre Sabini à Curibus venientes, κυρίνιος λόφος. Hodie Romanorum vulgus à duobus equis marmoreis Phidiæ & Praxitelis operibus, in hoc colle sitis, *montem equorum* vocant. Quirinalis porta Romæ dicta, quòd in ea collem Quirinalem iretur: vel quòd proximè eam esset Quirini sacellum. Quirinale jugum, Ovid. 7. Fast. Lituus Quirinalis, qualę Quirinus habuit, Virg. 7. Aen.

Quĭrĭnālĭă, orum, Romani vocabant diem quo sacra Quirino fiebant, κυρίνια. Cic. ad Quintum Fratrem: Comitialibus diebus qui Quirinalia dicuntur, Appius, &c.

Quĭrītes, tium, vel quiritum, κυρῖται, ῥωμαῖοι, Romanorum nomen, à Curibus & Sabinorū urbe impositum. Romulus enim, inito fœdere cum T. Tatio Sabinorum Rege, eoq; in parte regni, Sabinisq; in urbis portionem receptis, ut novorum incolarum benevolentiam aliqua sibi ratione conciliaret, mistam Romanorum, Sabinorumq; gentem uno nomine Quirites appellavit. Liv. 1. ab Vrbe: Movet res tum multitudinem, tum duces, silentium, & repentina fit quies. Inde ad fœdus faciendum duces prodeunt: nec pacem modò, sed & civitatem unā ex duabus faciunt, regnum consociant, imperium omne conferunt Romam ita geminata Vrbe, ut Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites à Curibus appellati. Hactenus Livius. ¶ Legitur & accusativus singularis Quiritem, à nominativo (ut videtur) Quiris. Persius Sat. 5: Heu steriles veri, quibus una Quiritem Vertigo facit. Ovid. 1. Amor. An si pulsassem minimum de plebe Quiritem, Plectere, &c.

R

Abbāth, [רַבַּת *rabbáh.* ῥαββάθ.] Metropolis est filiorum Ammon, quæ hodie à rege Aegypti Ptolemęo cognomento Philadelpho, qui Arabiam tenuit cū Iudæa, *Philadelphia* nominatu

Răbĭlŭs, ῥάβιλος, Arabiæ Rex qui Antigonum Macedonem in vico, cui nomen deinde factum est Motho, interfecit. Autor Stephanus in dictione μωθώ.

Răbīrĭŭs, Eques Romanus fuit, qui perduellionis accusatus, quòd Saturninum pernicioſum civem, multaq; seditiosè in Rempub. molientē occidisset, à Cicerone defensus est pulcherrima illa oratione, quæ pro A. Rabirio perduellionis reo inscribitur. ¶ Est itē alius Rabirius appellatus Posthumus, quē Cicero quoq; defendit ea oratione, quæ pro Rabirio Posthumo inscribitur. ¶ Rabirius etiam Poëta quidam fuit Ovidii temporibus, ut ipse testatur 4. de Ponto: Quum foret & Marsus, magniq; Rabirius oris.

Răcĭlĭŭs, Tribunus Plebis, qui de Clodianis facinoribus est questus in Senatu, ut scribit Cic. in Epist. ad Q. Fratrem.

Radagasius, Gothorum rex, qui floruit Arcadii & Honorii Cęsarum temporibus. Dicitur habuisse sub signis supra ducenta bellatorum millia. Autor Paulus Diaconus.

Raphia, Vrbs Idumeæ Palæstinæ prope Iordanem fluvium; à Iudæis *Rama* appellatur.

Rătūmēnă, Auriga fuit, qui quum in ludis Circensibus excussus fuisset, equi ejus cum corona, & palma in Capitoliū pervenerunt, sedemque ter lustrarunt. Ex quo factum est ut porta per quam intraverant, Ratumena diceretur. Autor Plin. li. 8.

Răudŭscŭlă, Porta Romæ appellata est, à raudo: id est ære, quòd ærata esset. Varro 4. de Lmg Lat.

Răvennă, [ῥάβεννα. Ger. Ein Statt in Italia am Adriatischen Meer gelegen.] Vrbs in octava regione Italiæ Sabinorum colonia, teste

nia, teste Plin. lib. 3. cap. 13; in ora littoris Adriatici, CIII. M. distans ab Ancone, olim tota ligneis compacta ædificiis, aquis dissita pontibusq; ac lembis peragrata. Hāc quidam à Thessalis conditam perhibent. Alii post excisam Trojam; alii post confusas hominum linguas in Babylone, constructam fabulantur. Hæc quum à mari fiunt inundationes, non mediocrē accipit pattem cœni palustris. Silius libro 8: Lenta paludosæ proscindunt stagna Ravennæ Hinc ortus est Cassiodorus Senator, qui multa eruditissimè scripsit. Esse autem urbem vetustam, res ab Ostrogothis gestę commemorant, qui ibi regiam posuēre. Livius autor est, ab Augusto muris cinctam fuisse, quo Valentinianus Imperator postea ampliavit, ejusq; Archiepiscopo duodecim civitatum episcopos subjecit, Arimini, Cæsennæ, Forī Livii, Forī Cornelii, Fayentiæ, Brintij, Bononiæ, Mutinæ, Régii, Parmæ, & Placentiæ. Hodie cum aliis plerisque ejusdem tractus urbibus Venetis paret: à quibus tam egregiè est munita, tam splendidè instaurata, ut cum amplissimis; munitissimisq; Italiæ urbibus jure possit conferri. Hæc fuit patria beati Apollinaris, primi ejus episcopi, & Vitalis, & Gervasii, & Protasii. Hinc ortus est Petrus ille Ravennas, illustris Forī Cornelii episcopus, qui multa in Theologia diligēter scripsit.

Rāurăcī, [Ger. Die Völcker ob Basel zwischē dem Rhein/ der Birs/ vñ dem Gebirg/ so Böhberg/ Schaffmat/ Hauwenstein/ vnd Wasserfall genennt wird/ gelegen.] Galliæ Belgicæ populi non procul à Rheno, Tribocis, Helvetiis & Sequanis finitimi: quorū caput fuit Rauracum: sive (ut apud Ptolemæum legitur) Augusta Rauracorum, cujus etiam hodie ruinæ quædam ostenduntur non procul à Basilea. Vide Althamerum in Tacitum.

R ante E.

Rĕātē, Reatis, ῥεάτιον Stephano, Civitas in Vmbria, Italię umbilicus, teste Plinio, libro 3. capite 12. ex quā Vespasianus originem duxit.

Rĕātīnŭs, ῥεατινὸς, Gentile. Varr. 2. de Re rust. cap. 6: Ego, inquit; de asinis potissimùm dicam, qui sum Reatinus, ubi optimi & maximi fiunt.

Rĕdĭcŭlī, fanum, Romæ erat extra portam Capenam, idcircò dictum: quia accedens ad urbem Annibal, ex eò loco redierit, visis quibusdam perterritus. Festus.

Rĕgillĭānŭs, Imperator Romanus fuit, miro fortunæ ludibrio ad tantæ dignitatis fastigium evectus. Nam quum fortè milites aliquot apud ipsum cœnarent, exortaq; esset quæstio unde Regilliani nomē deductum foret: quibusdam ad Regillum lacum: aliis aliò originem ejus referentibus: Grammatista, qui fortè aderat, deflectere hoc nomen à rege exorsus est: Rex, inquiens, regis, regi, inde Regillianus. Qua voce, veluti omine quodam excepta, succlamatum est protinùs à militibus, (ut est id hominum genus, ad ea quæcunq; in mentem veniunt, præproperum) Meritò itaq; rex eris, utpote cui divino quodam præsagio id nominis est impositum. Quid multa? quum postridie in publicū prodisset, ab universis Imperator est consalutatus.

Rĕgillŭs, ῥηγίλλος, Lacus est in Algidæ sylvę ingressu, ad quem Aulus Posthumius Dictator prosperè adversum Tarquinium Superbum patria ejectum, & Latinos bellum inferentes pugnavit. Vide Liv. 2. ab Vrbe.

Rĕgĭum. [ῥήγιον. Ital. Reggio di Lombardia. Ger. Ein Statt in Lombarden/ heißt jetzt Reggio.] Oppidum Cisalpinæ Galliæ, à Lepido ædificatum: unde & Regium Lepidum vocatur: Regium, propter pulchritudinem, & amœnitatem. ¶ Est & aliud Rhegium, in finibus agri Brutii, ubi olim Sicilia impetu maris ab Italia creditur esse divulsa: Vulgò Reggio. Sed hoc in prima syllaba aspirationē recipit: quum dictum putetur ἀπὸ ῥηγνυῶαι, quod est abrumpere. Ab hoc Rhegini, teste Servio: ab illo, Regienses dicti sunt.

Rĕgŭlŭs Attilius, vir Consularis, de quo ita scribit Plin. in libello de Viris illust. M. Attilius Regulus Consul, fusis Salentinis triumphavit, primusq; Romanorum ducum in Africam classem trajecit: quassatas duce Amilcare naves longas tres & sexaginta accepit: oppida ducenta, & hominum ducenta millia cepit. Absente eo conjugi & liberis ob paupertatē sumptus publicè dati. Mox arte Xanthippi Lacedæmonii mercenarii ducis captus, & in carcerem missus est. Legatus deinde de permutandis captivis Romam missus: dato jurejurando, ut si non impetrasset, ita demùm rediret: in Senatu conditionem dissuasit: rejectisq; à se conjuge & liberis, Carthaginem regressus: ubi in arcam ligneam conjectus, clavis introrsum adactis, vigiliis ac dolore excruciatus est. De ejus morte sic Cicero in Pisonem: Marcus Regulus, quem Carthaginienses resectis palpebris vigilando necaverunt.

Rĕmŏrĭă, aut (ut alii malunt) Remutia, Locus in summo Avēntino, ubi Remus de urbe condenda fuerat auspicatus. Festus.

Rĕmŭs, priore corr. [ῥέμος. Ger. Ein Bruder Romuli, von dem er auch in der bauwung der Statt Rom ist erschlagen worden.] Frater

Romuli primi Romanorū regis, qui quòd nova urbis Romæ mœnia per ludibriū transiliisset, à fratre est interfectus, ut placet Liv. lib. 1. ab Vrbe cond. aut certè (ut Ovidius mavult, lib. 3. Fast.) à Celere quodā Tribuno. Post cujus mortem oborta pestilentia, cōsulto oraculo respōsum est, placandos esse manes Remi: ob quā rem sella curulis cum sceptro & diademate, & cæteris regni insignibus semper juxta Romulum quidvis sancientem ponebatur, ut mortuus etiam Remus pariter imperare videretur. Huc respexit Virg. 1. Aeneid. quum ait: Remo cum fratre Quirinus Iura dabant.

Rĕtrĭcēs. cum, plurali tantùm numero, Aquæ nomē supra viā Ardeatinā, inter secundū & tertiū lapidem, qua irrigabantur horti infra viam Ardeatinam, & Asinariam usq; ad Latinam. Hæc festus, citans Catonem de Censura Fulvii Nobilioris.

R ante H.

Rhā, ῥᾶ, Vulgò Edel, Fluvius est Sarmatiæ Europeæ, supra Pontum & Bosphorum Cimmerium, nō procul à Tanaide fluvio, teste Ptolemæo libro 3. alio nomine Volgā, & à Tartaris Edel nuncupatus, in cujus ripis nascitur nobilis illa radix, quam à nomine fluvii hujus rha Ponticū vocant Romani: Arabes rhabarbarum: Plinius rhacomā: Celsus radicem Ponticam appellat. Vide Ruellium lib. 3. cap. 2.

Rhaba, ῥάβα, Oppidum est ad sinum Ionium: quo deducitur gentile Rhabæus, Stephan.

Rhabathmoma, ῥαβάθμωμα, Tertia Palæstinæ urbs, alio nomine Areopolis dicta, Steph.

Rhabbatammena, [רבת עמון rabbáth hammón. ῥαββατάμμανα.] Montanæ Arabiæ oppidum, apud Steph.

Rhabilus ῥάβιλος, Arabum rex qui Antigonum Macedonum regem interemit in vico cui à re ipsa Motho nomen inditum fuit, quod mortis locum Arabum lingua significat. Vide Stephanum in dictione MOTHO.

Rhădămanthŭs, [ῥαδάμανθος. Ger. Ein Sohn Iovis von der Europa, ein strenger/ vnd Gesatzeyferiger Richter in Lycia.] Iovis ex Europa filius, & Rex Lyciæ, qui quòd severus fuerit justitiæ executor, fingitur à Poëtis apud inferos nocentum explorare culpas: De quo Virg. lib. 6. Aen. Gnossius hæc Rhadamāthus habet durissima regna, Castigatq;, auditq; dolos, subigitq; fateri, Quæ quis apud superos furto lætatus inani, Distulit in seram commissa piacula mortem.

Rhadata, tæ, ῥάδατα, Oppidum Syenitarum in Aethiopia, in quo felis aurea pro Deo colebatur. Autor Plinius libro 6. capite 29.

Rhætī, [ῥαιτοὶ Stephano. Ger. Die Grauwenpündtner.] Populi à Thuscis oriundi, qui à Gallis sedibus suis pulsi, loca utrinq; Alpibus vicinia occuparūt, & à nomine Rhæti ducis sui Rhætiam nominarūt. Hinc Rhæticæ vites, & Rhæticum vinum, inter generosa Italię vina non postremū locum obtinens. Nascitur autem hoc in Rhætiæ parte quæ ab Alpium radicibus Veronam, Comumq; pertingunt.

Rhætĭă, ῥαιτία Stephano, Europæ regio est, quæ (ut lib. 2. Ptolemæus refert) ab Occasu limites habet montem Adulam, & fontes Danubii & Rhēni: ab ortu Lycum fluvium, qui in Danubium exit, & Rhætiam à Vindelicia dividit: à Septentrione Danubium: à Meridie Alpibus terminatur supra Galliam Cisalpinam. Post Rhætiam, versus Orientem sequitur Vindelicia, cui Noricum adhæret, Aeno tantùm fluvio disjuncta. [Ger. Das Tyrggöw.] Dividitur hodie Rhętia in duas partes, superiorem & inferiorem. Superior Rhætia appellatur totus ille tractus, qui ab Helvetiorum finibus initium sumens, bonā Galliæ Cisalpinæ partem ad Larium usq; lacum occupat. Hujus tractus incolæ Vulgò Grisones appellantur. [Ger. Die Grauwenpündtner oder Churwahlen.] Inferior à Lico amne, qui hanc à superiore dividit, sumit principium, & usq; ad Aenum fluvium porrigitur, qui Rhætiæ & Norici terminus est. Hanc hodie incolunt Bojoarii. [Ger. Das Beyerlandt.]

Rhætĭco, onis, Mons est in Rhætia, ut est autor Pomponius Mela, lib. 3.

Rhăga, gæ, sive Rhagæ, arum, ῥάγα, ῥάγαι, Mediæ urbs à Nicatore condita, & ab ipso quidem Europus: à Persis verò Arsacia appellata. Autor Strabo lib. 11.

Rhāmnēs, sive Rhamnenses, equites Romani erant, vel una ex Romanis tribubus. Acron, Rhamnes, Luceres, Tatienses, Romanæ tribus erant, vel, ut verius, equites. Varr. lib. 4. de lingua Lat. Ager Romanus primùm divisus in partes tres: à quatribus appellatæ, Tatiensium, Rhamnium, Lucerum nominatæ, ut ait Ennius. Tatienses à Tatio: Rhamnenses à Romulo: Luceres (ut ait Iunius) à Lucumone. Hæc ille.

Rhāmnēs, etis, pen. genitivi prod. ῥαμνῆς, Regis & auguris nomen, qui Turni partes sequutus, noctu dormiēs, à Niso est interemptus. Virgil. lib. 8. Aeneid. simul ense superbum Rhamnetē aggreditur, qui fortè tapetibus altis Extructus, toto proflabat pectore somnos.

Rhāmnŭs, ῥαμνοῦς, Genitivum facit Rhamnūntis: sicut Amathus

thus Amathûntis: Trapezus, Trapezûntis. Erat autem Rhamnus, Atticæ regionis vicus, Amphiaraï templo, & Nemesis Phidiacæ simulacro insignis. Vide Pomponium Melam, libro 2.

Rhāmnūsĭŭs, a, um, Quod est ex Rhamnūte, ῥαμνούσιος. Terent. in Andr. Hoc certè scio, Rhamnusium se ajebat esse.

Rhāmnūsĭă, ῥαμνουσία, Indignationis dea, quam Græci Νέμεσιν vocant: quæ ab iis pœnas repetere existimabatur, qui præsentibus bonis se indignos prębuissent. Idcircò autem Rhamnusia dicta est, quòd ejus simulacrum pulcherrimũ in Rhamnunte (is Atticæ vicus est) coleretur, ab Agoracrito Pario, Phidiæ discipulo cælatum. De hac Ovid. lib. 5. de Trist. Exiget at dignas ultrix Rhamnusia pœnas.

Rhampsīnītus, ῥαμψίνιτος, Rex Aegypti, Protei successor, qui filiam suam prostituit, ut ærarii sui furem deprehenderet. Vide Herodot. lib. 2.

Rhaphea, pen. prod. ῥάφεια, apud Ptolemæum, lib. 5. cap. 16, Vrbs Palæstinæ Iudææ, ad Iordanem fluvium, quæ hodie *Rama* appellatur.

Rhĕă, [ῥέα. Ger. Die Frauw *Saturni*, sunst *Cybele* genannt.] Cœli & terræ filia, quæ alio nomine Cybele, κυβέλη, dicitur. Vide CYBELE.

Rhĕă Sylvĭă, ῥέα συλβία, Filia fuit Numitoris, Remi & Romuli mater, quæ alio nomine Ilia dicitur, Vide Livium lib. 1. ab Vrbe, & ea quæ suprà annotavimus in dictione ILIA.

Rhebās, ῥήβας, Orpheo in Argona. fluvius est in faucibus Bosphori Thracii. Plin. lib. 6. cap. 1: Ergo à faucibus Bosphori est amnis Rhebas, quem aliqui Rhœsum dixerunt.

Rhedones, Galliæ populi in ducatu Britāniæ, de quibus Cæsar in Commentariis: Vulgò *Renes*.

Rhegma, ῥῆγμα Civitas quædam. Est sinus juxta Persicum sinum, Steph.

Rhēgȳum, [ῥήγιον Stephano. Ger. Ein Statt zu hinderist in Italien gegen Sicilien / heißt jetzt *Reggio*.] Extremum agri Bruti oppidum est, ut Græci nomen dedêre; à fractura dictum, quòd ibi Sicilia ab Italia credatur esse avulsa: ῥήγνυμι enim Græcis rumpere est, & ῥῆγμα ruptura. Hujus oppidi incolæ dicti sunt Rhegyni, Ῥηγῖνοι Stephano. ¶ Regium sine aspiratione, Cisalpinæ Galliæ oppidum est, non longè à Parma & Mutina, à Lepido instauratũ, quod & Regium Lepidi ad differentiã alterius dicitur, à quo Regienses. Vulgò *Reggio*.

Rhēmī, ῥῆμοι, Populi Galliæ Belgicę. Mediomatricibus, & Leucis finitimi, ut scribit Cæsar in Commentariis: unde pretiosissimum telæ genus Rhemense, communicata aliis quoq; Galliarum populis textrini gloria. Meminit horum Plin. lib. 4. cap. 17. Vulgò *Reins*.

Rhēnæa, pen. prod. ῥήνεια, Exigua est insula Delo usque adeò vicina, ut à Polycrate Samiorum tyranno duæ hæ insulæ catenis aliquando fuerint connexę. In hanc defunctos suos Delii inferebant: eò quòd in Delo nec parere licebat, nec mortuos sepelire, nec canem alere. Autor Thucydides lib. 1. & 3. Belli Pelop.

Rhēnŭs, ni, [ῥῆνος. Ger. Der Rhein.] & Rhenum, utroque modo dicitur pro fluvio insigni Germaniam à Gallia dirimente, qui de jugo Rhæticarum Alpium defluens, circa Batavorum fines in tria cornua dividitur, totidemq; ostiis in Oceanum influit. Tria Rheni cornua, teste Altamero in Tacitum, & Glareano in Cæsarẽ, à Germanis hodie nominantur, *Lecca, vvalis, & Isella*: quorum postremum olim non erat: sed à Druso adversus Germanos bellum gerẽte, ductâ fossâ à Rheno ad mare, effectum est ut munimentũ esset adversus incursus barbarorum. Quare mirũ nõ est si tertium hoc ostium Virgilio fuerit ignotum, qui Rhenũ vocat *bicornem*, quasi duo ostia habẽtem. Horatius de Arte poëtica, Rhenũ protulit in neutro genere, quum ait: Aut flumen Rhenũ, aut pluvius describitur arcus. Vulgò *Rin*. ¶ Est item Italiæ fluvius apud Bononiã, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 16.

Rhēsŭs ῥῆσος, Thraciæ rex, qui quum Trojanis adversus Græcos auxilio venisset, noctuq; hostium castra vellet explorare, ab Vlysse & Diomede interceptus est & interfectus, ut latiùs describit Homer. li. 10. Iliad. ¶ Est & Rhesus Troadis fluvius, non procul ab Ilio fluens, teste Strabone lib. 13.

Rhetĭa, æ, Rhetus, ti, Rhetĭco, ōnis, Vide RHETIA.

Rhexēnōr, ῥηξήνωρ, Nausithoi filius, & frater Alcinoi Phæacũ Regis, & pater Aretes, ab Apolline sagittæ ictu interfectus, teste Homero circa initium lib. 7. Odyss.

Rhīphæī mōtes, [ῥίπαια ὄρη. Ger. *Mitternächtische Schneeberg in Scythia.*] Montes Septentrionales Scythiæ: quorum meminit Plin. libro 4. capite 12; Græci hoc nomen in secunda syllaba non aspirant, quòd ἀπὸ τῶν ῥιπῶν: hoc est, à flatuum vi deductum putent: quòd ibi vehementissimi esse dicantur Boreæ flatus. Latini tamen tenuem mutant in aspiratam, ad differentiam Rhipæorum montium, teste Servio, qui in Arcadia collocantur.

Rīphæŭs, a, um, ῥιφαῖος, Virgil. 3. Georg. Gens effræna virûm Rhiphæo tunditur Euro.

Rhĭphēŭs, Rhiphei, ῥιφεύς, Vnus ex Centauris, Ixionis & Nubis filius: cujus meminit Ovid. lib. 12. Metam. ¶ Fuit & Ripheus Trojanus, justitiæ nomine Trojanis omnibus prælatus: ut placet Virgil. lib. 2. Aeneid.

Rhīthȳmnă, ῥίθυμνα, Vrbs in latere Septentrionali Cretæ insulæ. Ptolemæus lib. 3. cap. 17.

Rhĭum ῥίον, Promontoriũ est Achaiæ propriè dictæ, ad ipsum ostium sinus Corinthiaci. ¶ Est & alterum Rhium, Aetoliæ promontorium, quod à Thucydide Rhium Molycricum, ῥίον μολυκρικὸν, à Molycria vicina urbe appellatur. Plin. lib. 4. cap. 2, Antirrhium vocat. Duo hæc promontoria angusto freto dirimuntur, septem circiter stadiorũ latitudine: idq; est ostium sinus Corinthiaci, quem Thucyd. libro 2, Crissæum sinum appellat.

Rhŏdănŭs, pen. corr. [ῥόδανος. Gall. *Rosne*. Ger Der Rhodan das schiffreich wasser / so auß Wallis für Lyon hinlaufft.] Fluvius Galliæ rapidissimus, à Rhoda Rhodiorum oppido, ut ait Plin. lib. 3. cap. 4. Hier. in Comment. Epistolæ ad Galat. Rhodam Rhodiorum coloni locaverunt: unde amnis Rhodanus nomen accepit. Nascitur in Alpibus, quæ Italiam à Gallia dividunt, non longè à fontibus Rheni, & Danubii. Fertur per Lemanum lacũ, & versus Occidentem, per Galliam fluens, Ararim apud Lugdunum suscipit. Inde ad Meridiem conversus, & Isaram, Druentiamq; suscipiens, apud Heraclea uno ostio, & paulò ulterius duobus aliis in mare Tyrrhenum irrumpit. Vulgò *Rosne*.

Rhŏdĭă, æ, ῥοδία, Nymphę marinæ nomen, Oceani, & Tethyos filiæ: à roseo, ut videtur, genarum colore impositum. Hesiod. in Theog. Γ'πκύτη, Κλυμβόμη, Γ'οδίη, Καλλιρόη. ¶ Est & vitis, uvæq; genus, è Rhodo insula primùm in Italiam advectũ. Virgil. 2. Georg. Non ego te mensis, & diis accepta secũdis Transierim Rhodia.

Rhŏdŏgūnē, ῥοδογύνη, Fuit filia Darii, quæ post mortem viri, nutricem quæ illi secundas nuptias suadebat, occîdit.

Rhŏdŏpē, [ῥοδόπη. Ital. *Montagna de l'argento*. Ger. Ein Gebirg in Thracia / so jetzt die *Itali* nennen / *Montagna de l'argento*.] Mons Thraciæ, à Rhodope Thracũ regina in hunc montem (ut Ovidius fabulatur) conversa: vel (ut aliis placet) ibi sepulta. Vel à Rhodope Strymonis amnis filia, ex qua Neptunus Athon gigantẽ genuit, qui & ipse monti nomen dedit. Corripit autem Rhodope in hac significatione penul. syllabã. Virg. 8. Aeglog. -duris in cotibus illũ Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes. ¶ De Rhodope meretricula, vide in proxima dictione RHODOPIS. A Rhodope pro monte Thraciæ fit adjectivum Rhodopeius, a, um, ut Rhodopeius Orpheus, apud Ovid. 10 Metam.

Rhŏdŏphŏnē, ῥοδοφόνη, Syria dicta est in ea parte, qua transit Taurum montem.

Rhŏdŏpis, pen. prod. genitivo Rhodopidis, ῥοδῶπις Suidæ: vel ut apud Plinium legitur, Rhodope, meretrix nobilissima fuit ex Thracia, Aesopi fabulatoris aliquãdiu conserva, & postea à Charaxo Sapphûs poëtriæ fratre, qui ejus amore tenebatur, ingenti pecunia redempta. Hęc teste Plin. lib. 36 cap. 12, tantas opes meretricio quęstu corrasit, ut pyramidem insignẽ suis sumptibus extructam reliquerit.

Rhŏdŏs, [ῥόδος. Ger. Die Insel Rhodis.] Insula est nobilissima in mari Carpathio, Cariæ adjacens ambitu CXXX. M pass urbem habens ejusdem nominis; quæ toti insulæ nomen fecit: quũ anteà Ophiusa, Asteria, Aetherea, aliisq; plurimis nominibus fuerit appellata. Vrbẽ aũt ipsam Rhodũ dictam volunt, sive à Rhodia puella, ab Apolline adamata, ut fabulatur Diodor. lib. 6: sive ab eo quòd capulo rosæ illic invento sit ædificata. Ea portubus olim & viis, & mœnibus, & reliquis ornamentis tantopere cæteras superavit, ut nulla putaretur æqualis. Legum præstantia, & navalis rei peritia adeò valuit; ut annis multis maris imperio potiretur, & piratarũ latrocinia sustuleret. Hæc insula inter Asiaticas insulas tertia numeratur. Nam Lesbus, & Cyprus majores habentur. Ab Horatio Clara Rhodos vocatur. Nam ut Solinus autor est, nũquam dies ita nubilus est ut sol in hac insula non conspiciatur. Aurum Rhodi pluisse, ob fœlicitatẽ insulæ cecinit Pindarus. In ea fuit admirandæ magnitudinis colossus, à quo postea Rhodii appellati sunt Colossenses, ad quos Apostolus Epistolam scripsit. Habet & Camirum urbem, & Lindum, ex qua fuit Cares statuarius, qui Colossum extruxit. ¶ A Rhodus fiunt adjectiva, Rhodius, ῥόδιος, & Rhodiensis, & Rhodiacus. Vulgò *Rodi*.

Rhoebŭs, ῥοῖβος, Equus fuit Mezentii apud Virgil. lib. 10. Aen. Rhœbe diu, res siqua diu mortalibus ulla est, Viximus, &c.

Rhœtŭs, ῥοῖτος, Marrubiorum rex fuit in Italia, pater Anchemoli, qui vitiata noverca sua, Rhœti patris furorem metuens, confugit ad Turnum. Vide Servium in decimũ Aeneid. ¶ Est autem Rhœtus apud Poëtas nomen gigantis, qui quũ Jovem

R de cœli

de cœli poſſeſſione dejicere conaretur, à Dionyſio in leonem tranſmutato interemptus eſt Horat. lib 2 Carm. ad Bacchum: Tu quum parentis regna per arduum Cohors gigantũ ſcanderet impia, Rhœtum retorſiſti leonis Vnguibus, horribilique mala.

Rhœtēum, pen. prod. ῥοίτειον, Promontorium & oppidum Troadis, Ajacis ſepulcro celebratũ, quemadmodum Sigeum ſepulcro Achillis. Inde Rhœteum litus à Virgilio dicitur lib. 6. Aencid.

Rhoxalani, Populi Scythici ultra Boryſthenem, in extremis Europæ finibus: quorum meminit Strabo. lib. 2, & Plin. lib. 4. cap. 12.

Rhoxānă ῥωξάνη, Oxyartis filia, & uxor Alexandri Magni, quæ illi jam vita functo poſthumum peperit: de qua multa apud Qu. Curtium, & Arrianum.

Rhoxani, ῥοξανοὶ, Populi Septẽtrionales, inter Boryſthenen & Tanaim amnes, campeſtria incolentes. Strab lib 7

Rhȳmŭs, ῥῦμος, Myſiæ fluvius, juxta Alaziam fluens, & per Mygdoniũ campum in Rhyndacũ influens. Vide Strab. lib. 12.

Rhȳmnĭcī, ῥυμνικοὶ, Scythiæ populi à Rhymno vicino amne, ut quidam volunt, dicti. Meminit horum Plin. lib. 6. cap. 17.

Rhyteni, ῥυτηνοὶ, Populi Galliæ Aquitanicę, (ut inquit Plinius) contermini Narbonenſi provinciæ: de quibus Luca. lib. 1: Solvuntur flavi longa ſtatione Rhuteni. Vulgò Rodez.

Rhȳndăcŭs, pen. corr. ῥυνδάκος, Myſiæ fluvius in Tenno mõte naſcens, & in Propontidem ſe exonerans: circa quẽ ſerpentes in tantam magnitudinem adoleſcunt, ut in ſummo aëre volantes, ſolidas aves hauſtu devorent. Vide Plin. lib. 8. cap. 14. Hinc Rhindacius, a, um, ῥυνδακιώς.

Rhynĭtălcŭs, Vir fuit Thracius, cujus exemplo, teſte Plutarcho in vita Romuli, Cęſar ſæpè dicere cõſueverat: Amare quidem ſe proditionem, ſed proditores magnopere abhorrere.

Rhȳnton, ῥύντων, Tarentinus nugator vilißimus, in agendis præcipuè fabulis: à quo Rhynthonicæ fabulæ dictæ ſunt. Ad quem alludunt tàm Varro quàm Columella, apud quos modò Mython, modò Rhynton legitur.

R ante I.

Ricina, Vna ex inſulis quæ Hybernię adjacent, autore Ptolem. lib. 2. cap. 2. Plinio Riceneą dicitur.

Rigiacum, autore Ptolemæo, lib. 2. cap. 1, Atrebatum civitas.

Ripă altă, ὄχθη ὑψηλή, Oppidum in Orientali parte Britanniæ, teſte Ptolemæo lib 2. cap. 3.

Riphæī, montes, vide ſuprà, inter ea quæ ab Rh, aſpirato principium ſumunt.

Ripheus, Vide RHIPHEVS.

R ante O.

Robigo, [Ger. Die Göttin / welche die Römer ehreten für die röte des Getreids.] Dea quædam apud Romanos, quæ avertendæ rubiginis cauſa colebatur. Ovid. 4 Faſt. Flamen in antiquæ lucum Robiginis ibat.

Robīgŭs, penult. prod. Deus, qui avertendæ rubiginis cauſa colebatur: de quo vide plura paulò antè in dictione ROBIGALIA.

Rōmă, [ῥώμη. Roma. Ger. Die Statt Rom in Italia / vorzeiten gantz gewaltig vñ herrlich. Pol. Rom.] Vrbs Italiæ, regina urbiũ, & totius propemodũ orbis olim caput: de cujus origine, & nominis ratione non ſatis convenit inter ſcriptores. Vulgatiſſima tamen eſt opinio, à juventute Albana conditã fuiſſe, ducibus Romulo & Remo nepotibus Numitoris: atq; à Romuli nomine Romã fuiſſe appellatã, non autem Romulã, ne nominis diminutio urbis majeſtati quippiã detraheret. Alii multis ante Romulum ſeculis conditam volunt, primumq; Valentiam appellatam: Romam autem dici cœpiſſe poſt Evandri & Aeneæ adventum, qui Latina voce in Græcã ejuſdem ſignificationis translata, ῥώμη, appellarunt. Sunt præterea qui exiſtiment Aeneæ neptem fuiſſe, & Aſcanii filiam, nomine ῥώμη, à cujus nomine urbi huic nomẽ fuerit impoſitum. Nec deſunt, qui Troja capta Achivos quoſdam ea in loca veniſſe aſſerant, quumq; in Palatino monte oppidum condidiſſent, à nobilis captivæ nomine ῥώμη appellaſſe. Sunt & aliæ non paucæ hac de re ſcriptorum opiniones, quas hîc brevitatis cauſa omittimus. Si quis tamen noſſe cupiat, adeat Pompejum Feſtum, de Antiqua vocum ſignificat. lib. 16. Id certè conſtat, à tenuiſſimis ortam fuiſſe principiis: primumq; in Palatino mõte conditã fuiſſe: ſæpiusq; deinde pomœria ejus fuiſſe prolata. Scribit enim Plin. lib. 3. cap. 5: Veſpaſiani temporibus ambitum urbis fuiſſe XIII M CC. paſſuum: Vopiſcus autem tradit, Aurelium Imperatorem ambitum ejus ad triginta millia paſſuũ ampliaſſe. A Roma fit gentile Romanus, ῥωμαῖος: ut, Romani rerum domini, apud Virg. 1. Aeneid.

Romă, Civium Romanorum tria genera fuiſſe video, ſenatores, equites, de plebe: qui tres ordines dicebantur, & ex duplici genere conſtabant patricio & plebejo: duplex enim eſt civium Romanorũ diviſio, quarum altera ad alteram nihil pertinet: prior hęc, Vel patricii ſunt cives Romani, vel plebeii, poſterior hæc, vel Senatores ſunt cives Romani, vel equites, vel de plebe, ita vel à genere, vel ab ordine diſtinguebantur: ut civis Romanus genere patricio natus: equeſtris tamen ordinis, ſi nondum in ſenatum lectus eſſet, diceretur: ſin ſenator eſſet factus, ordinis ſenatorii, quod ſi patricius non modò in ſenatum allectus non eſſet, verùm nec inter equites locum haberet: quia ſcilicet equeſtri cenſu non eſſet: hoc eſt, ſeſtertiorum quadringenta millia non poſſideret: (minus enim qui habebat, eques eſſe non poterat: ſed, ut Horatii verbis utar: plebs erat) aut quia, cùm quadringẽta millia poſſideret, annulo tamen aureo & equo publico nõ uteretur, quæ illi, equeſtris ordinis inſignia, cenſor ob aliquod flagitium ademiſſet: aut deniq;, quia neq; majores ejus, neq; pater, neq; ipſe, quum quadringenta millia, eóve ampliùs haberet, de equeſtri dignitate laboraſſent, equeſtriſq; ordinis indicia, annulum ſcilicet aureum, & equum publicum, neq; in militia à duce, neq; domi à cenſoribus, cùm cenſeretur, poſtulaſſet: quod tamen vix eſt ut credi poſſit: quis enim contemnit honeſtatem? quis, cùm ab infimo ordine plebejo ad equeſtrem poſſit aſcendere, aut ab equeſtri ad ſenatorium, recuſet? ſi quis igitur patriciæ gentis neq; ſenator eſſet, neq; eques, is patricius quidem & erat, & dicebatur, idem tamen de plebe & erat, & dicebatur, quandoquidem, civis Romanus quicunq; erat, is de tribus ordinibus unum haberet, ſenatorium, aut equeſtrem, aut plebejum, neceſſe erat: ſenator non es: ergo eques, aut de plebe: neq; ſenator neq; eques: ergo de plebe: ordo enim præterea nullus ſupereſt: at quadringenta millia, qui eſt equeſtris cenſus, aut octingenta millia, qui ſenatorius, poſſideo: ſequitur ergo, ut eques ob quadringenta millia ſim, aut ſenator ob octingenta millia? falſum: cenſus enim dat, non ut eques aut ſenator neceſſariò ſis, ſed ut eſſe poſſis: neq; propter opes honor datur, ſed ob inopiam negatur: turpe enim, & indecorum, ſenator egens, malasq; res non omninò malis mentibus quandoque perſuadet inopia. Erant ergò patriciorum tria genera. patricii ſenatores, patricii equeſtris ordinis, patricii de plebe. Sed oritur conſideratio. Civis Romanus, ex equite ſenator factus amittítne ordinis equeſtris inſignia, annulum aureum, & equum? minime: auctus enim dignitate, tantùm abeſt ut de priſtino jure quicquã amittat, ut etiam aliquid præterea conſequatur: nam, præter annulum, & equum, quæ equitum erãt, habebant ſenatores tunicam purpuream: ut ab equeſtri ordine aliqua omninò ſpecie diſtinguerentur, ſicuti equeſter ordo à plebe annulo aureo, & equo diſtinguebatur. Ex noſtris obſervationibus. Duos populos ſeminarium gentium Romanarum fuiſſe reperio, Aborigines, & Trojanos, qui utrique ab Aenea, ut Livius, & Dionyſius tradunt, communi nomine Latini ſunt appellati. Aborigines autem, qui ante adventum Aeneæ, Latium, regente Latino, tenebant, donec Dionyſius ex Græcis in Italiam venientibus eſſe conflatos. Græcos autem hos nominat, Oenotrum ex Arcadia, Pelaſgos ex Theſſalia, Evandriũ item ex Arcadia, Herculem ex Peloponneſo profectum, atque etiam iidem ſcribunt, Romulum, ſuperante Latinorum, Albanorumq; multitudine, urbem in Palatio condidiſſe, quæ cùm ita ſint, jam id dubium eſſe non poteſt; quin ad hos populos alii etiam plurimi acceſſerint, qui Romanam urbem gentibus repleverint: ſiquidem accepimus, Romulum Cæninenſes, Antemnates, Camerinos, Vejentes, Fidenates, quos bello devicerat: Sabinos verò etiã quibuſcũ equo Marte pugnaverat, in ſocietatem novæ urbis vocaſſe, quin etiã multas Etruſcorũ urbes ſe ad eum recepiſſe, initio à Medullia facto, traditum eſt. Hoc autem Romuli inſtitutum reliqui deinceps reges ſtudioſiſſimè ſibi conſervándum eſſe duxerunt, ut finitimas civitates aut vi, aut benevolẽtia ſibi adjũgerent, Romamq; transferrent: itaq; Tullus Hoſtilius, everſa Alba, familias ejus urbis Romam traduxit, Ancus Lucumonem Etruſcũ in ſenatũ aſcivit, Priſcus Ser. Tullium Corniculanum ſibi etiã generum adjunxit, idem poſt quoq; factum eſt, liberata regio dominatu Reipubl. neq; enim unquam deſitum eſt, civitatem victis populis, & gẽtibus dari. Italiamq; ipſam municipiis devinciri, quouſq;, bello Marſico univerſa ferè civitate donata eſt. Ex libro Caroli Sigonii de nominibus Romanorum.

Rōmānŭs, a, um, poſſeſſiv. ut, Arces Romanæ, apud Virgil. 2. Georg.

Romānēnsĭs, quæ voce propriè ſignificatur is qui alibi ortus, Romæ verſatur: unde etiam Cato de Re ruſtica, Romanenſem ſalem appellat, non Romæ factum, ſed qui Romæ vendebatur

Rōmānĭcŭs, a, um, adjectivum, ῥωμαϊκὸς, denominativum à Roma deductum: ut, Aratra Romanica: id eſt, Romæ facta. Cato capite 135: Aratra in terram validam Romanica bona erunt, in terram pullam Campanica, juga Romanica optima erunt.

Romānă, porta, In infimo clivo Victoriæ fuit; à Romulo primùm

primùm inſtituta, gradibuſque quibuſdam in quadraturam formata. Appellata eſt autem Romana à Sabinis præcipuè, quibus ea proximus aditus erat Romam. Hæc Feſtus. Vulgò tamen, eodem Feſto referente, Romana porta dicta eſt, ubi ex epiſtylo aqua defluebat: qui locus ab antiquis dictus eſt Ad ſtatuas Cincias, quòd ibi olim fuerit ſepulchrum ejus familiæ.

Rōmānŭlă, porta, teſte Varrone, libro 4. de ling. Latina, in Palatino monte fuit, gradus habens in navalia, ad Voluptæ ſacellum.

Rōmĭlĭă, lex cavit, ne alii, præter patres, & magiſtratus, ſacra inirent, peragerentve, poſtea plebi quoq; aditus ad ſacra fuit: nam rogationibus tribuniciis, primùm Sextia Licinia ſancitū eſt, ut X. viri ſacrorum, nō, ut anteà, omnes patricii, ſed ex parte dimidia de plebe crearentur: deinde ſecuta eſt Ogulnia: ut, cùm quatuor pōtifices eſſent, ſacerdotum numerum augeri, quatuor prætereà pōtifices, quinq; augures, de plebe omnes, allegerentur: ut omninò octo pontificum, novem augurum numerus fieret.

Rōmŭlŭs, [ῥωμύλος. Ger. Ein Sohn *Martis* vnd ein Bruder *Remi*, welche zwen mit Hirten die Stat Rom erſtlich erbauwen haben.] Martis (ut Romani credi voluerunt) ex Ilia filius, & nepos Numitoris, & frater Remi, eodem cum illo partu editus. Erat enim Numitori frater nomine Amulius, præferoci ingenio: qui non contentus fratri natu majori imperium præripuiſſe, ut poſteritati quoq; ſuæ tyrannidem conſtabiliret, prolem illius maſculam interemit. Iliam quoque, ut ſpem omnem nepotum fratri eriperet, ſub ſpecie honoris virginem Veſtalem legit: eoq; modo perpetua virginitate damnavit. Ea tamen poſtea gravida deprehenſa, gemellos peperit: quos Amulius in Tyberim abjici juſſit: matrem autem arctiſſima cuſtodia aſſervari. Verùm quum id temporis Tyberis extra ripas reſtagnaſſet, nec adiri uſquam ad juſti amnis curſum poſſet: qui mergendorum puerorum negotium ſuſceperat, in proxima eos alluvie, ubi poſtea ruminalis ficus fuit, expoſitos reliquit. Vbi à Fauſtulo regii pecoris magiſtro inventi ſunt, & Laurētię uxori educandi traditi: quæ quòd vulgato corpore quæſtum faceret, ideoq; lupa inter paſtores vocaretur: factus eſt locus fabulæ, Rōmulum & Remum à lupa educatos fuiſſe. Hi poſtea quum adoleviſſent, de genere ſuo à Fauſtulo edocti, Amulii trucidant: avumq; Numitorem in regnum reſtituunt. Nec ita multò pòſt collecta magna paſtorum manu, urbem novam in Palatino monte, ubi educati fuerant, ædificant. Et quoniam fratres gemini erant, nec ætatis verecundia differentiam facere poſſet, orta inter eos contentione, uter novæ urbi nomen daret, & conditam imperio regeret, placuit rem avium judicio permittere. Quumq; Remo in Aventino vultures ſex priores, Romulo autē in Palatino duodecim, ſed poſteriores apparuiſſent: illo, tempore: hoc, nūmero ſe potiorē eſſe aſſerēte: exorta inter paſtores primùm altercatio eſt, quæ deinde ad manus pervenit. Ibi Remus in turba ictus cecidit. Vulgatior fama eſt, ludibrio fratris Remum novos muros tranſiliiſſe: inde à Romulo, ſive à Celere quodam, Romuli juſſu fuiſſe interfectum. Solus itaq; regno potitus Romulus, ut urbem incolis frequentiorem redderet, Aſylum aperuit. Senatores centū, quos ab honore *Patres* appellavit, conſcripſit. Vicinis connubia negantibus, virgines quæ ad Conſualium ſpectaculum convenerant, rapuit. Ceninenſes bellum inferentes prælio vicit, Regeq; obtruncato, Jovi Feretrio opima ſpolia obtulit. Antemnates deinde, & Sabinos prælio ſuperatos in civitatem recepit Fidenates acie fudit, & ad oppidum fugientes inſecutus, urbem eodem impetu cepit. Vejentibus poſt adverſam pugnam pacem petentibus, centum annorum inducias conceſſit. Hiſce rebus geſtis, quum ad Capreæ paludem concionem haberet, ingenti coorta tempeſtate repentè nuſquā comparuit. Patrum (ut creditur) manibus diſcerptus. ¶ Fuit & Romulus quidam Grammaticus, qui Græcis ſcriptoribus qui in ſcholis docebantur, ſublatis, Latina induxit. Hic ad centeſimū uſq; annum vixiſſe traditur: interrogatusq; quánam ratione vitam tandiu propagaſſet: Intùs (*inquit*) vino, foris oleo.

Rōmŭlĕŭs, lea, leum, adjectivū: ut Vrbs Romulea, apud Ovid. 15. Metamorph.

Rōmŭlŭs, a, um: ut Tellus Romula Virg. 6. Aen. nec Romula quondam Vllo ſe tantum tellus jactavit alumno.

Rōmĭlĭŭs, a, um, ut Tribus Romilia. Cic. de Leg. agra. Reſpondit ſe à Tribu Romilia initium facturum.

Rōmŭlĭdēs, dæ, ῥωμυλίδης, Idē quod Romanus, à Romulo, primo urbis conditore. Perſius Sat. 1. ecce inter pocula quęrunt Romulidæ ſaturi, quid dia poëmata narrent.

Roſcĭŭs, Hiſtrio inſignis fuit Ciceronis ætate in arte ſua uſqueadeò abſolutus, ut ſi quem ſignificare velimus cæteris ſui generis hominibus præcellere, Roſcium κατ' ἐξοχὴν appellemus. Roſcii (inquit Feſtus) dicebantur in omnib. perfecti artibus: propterea quòd Roſcius quidā perfectus unus in arte ſua: id eſt, Cōmœdia judicatus eſt. Cicero de Oratore: Roſcius hoc jamdiu eſt aſſecutus, ut in quo quiſq; artificio excelleret, is in ſuo genere Roſcius diceretur. Horat. 2. Epiſtol. 1: Quę gravis Aeſopus, quæ doctus Roſcius egit. Hunc primū in ſcena perſona uſum ferūt, quòd & ſtrabo eſſet, & aſpectu fœdus. Tantum tamen pronunciandi ſuavitate valuit, ut populo ſine perſona gratior eſſet: quod & Cicer. teſtatur lib. 2. de Orator. Gratia verò apud ſummos etiā viros tantùm valuit, ut à Fannio de ſocietatis cujuſdā rationibus in judiciū vocatus, Ciceronis patrociniū meruerit: qua de re etiam hodie extat Oratio; quæ pro Qu. Roſc. Cōmœdo inſcribitur. Quin & librum conſcripſit, in quo hiſtrionicam cum eloquentia comparare conatur. Cū Cicerone quoq; aliquando certaſſe dicitur, num ille eandē rem ſæpiùs oratione, an ipſe geſtu variaret. ¶ Fuit & alter Roſcius, prænomine Sextus, ex Municipio Amerino, cujus quum pater noctu à cœna rediens, Romæ occiſus eſſet, filius ab iis, qui bona ejus à Sylla emerant (curaverant enim ut mortuus inter proſcriptos referretur) patricidii accuſatus, defenſus eſt à Cicerone vigeſimum tertium, (ſi Cornelio Nepoti credimus) aut tertè (ut aliis placere video) vigeſimum ſeptimum annum agente: quæ oratio etiam hodie omniū manibus teritur. Meminit hujus orationis Cicero ipſe in Bruto: Prima (*inquit*) cauſa publica, pro Sexto Roſcio dicta, tantum commendationis habuit, ut nō ulla eſſet, quæ non noſtra digna patrocinio videretur. ¶ Fuit & Roſcius quidam Otho Tribun. plebis, qui legē tulit ut Equitibus Romanis in Theatro XIIII. gradus proximi aſſignarētur, qui cēſum CCC. H-S. haberet: autor Livius.

Roſeă, Campus in agro Reatino; quòd in eo arva rore humīda ſemper ſerantur. Varro 1. de Re ruſt cap. 7: Cæſar Vopiſcus Aedilitius, cauſam quum ageret apud Cenſores, campos Roſeæ Italiæ dixit eſſe ſumendos, in qua relicta pertica poſtridie non appareret propter herbam.

Roſtra. Vide in APPELL.

Rŏthŏmăgŭs, ſive Rhothomagus, ῥοθόμαγος, Vrbs Velicaſſiorum, in Gallia Lugdunenſi, ad Sequanā fluvium, teſte Ptolem. lib. 3 cap. 8 Vulgò *Rovan.*

Rōxănă, ſive potiùs Rhoxana, vide ſuprà, inter ea quæ ab Rh, aſpirato initium ſumunt.

Roxĭcum, Apud Ptolemæum lib. 3, civitas eſt Corſicæ inſulę: nunc vulgò *Rogela* dicta.

R ante V.

Rŭbī, orum, Tantùm pluraliter, oppidum Campaniæ, à ruborum frequentia, ſive à rubore dictum Horat. in Serm. Inde Rubos feſſi pervenimus, utpote longū Carpentes iter, & factum corruptius imbri.

Rŭbĕŭs, a, um: ut, Vimen Rubeum, Virgæ Rubeæ, quæ Rubis afferebantur, fiſcellis texendis utiles. Virg. 1. Georg. Nunc facilis Rubea texatur viſcina virga.

Rŭbĭcōn, pen. corr. genitivo rubiconis, pen. prod. [ῥουβίκων. Ger. Ein fluß *Italiæ*, heißt jetzt *Piſatello.*] Fluvius diſterminans Italiam à Gallia citeriore. Originem ducit ex Apennino monte, fluitq; inter Ariminum & Ravennam, in mare Adriaticum. Lucanus libro 1: Veventum eſt parvi Rubiconis ad undas, &c. Ejus multa mentio eſt apud Plutarchum in vita Pompeii & Cæſaris. Plinius eū in octava regione Italiæ collocat. Sueton. in Cæſar. Conſecutusque cohortes ad Rubiconem flumen, qui provinciæ ejus finis erat, paulùm conſtitit. Vulgò *Piſatello.*

Rŭbrĭcātŭs, Ptolemæo, Rubricatum Plinio, Fluvius eſt Tarraconenſis Hiſpaniæ, Lalætanos & Indigetes dirimēs ab Ilergetibus. Vide Ptolemæum lib. 2. cap. 6, & Plin. lib 3. cap. 3.

Rubrum mare, Pars Oceani, Arabiam à Meridie alluens, ad Occidentem Arabico, ab Ortu Perſico ſinu terminata. [ים סוף *jam ſuph.* ἐρυθρὰ θάλασσα. German. Das Rot Meer. Polon. *Czerwone morze.* Vngar. *Vörös tenger.*] Rubrum autem mare dictum eſt imitatione Græcorum, qui ἐρυθρὰν θάλασσαν vocaverunt, ſive quòd ejus coloris aquam eſſe crediderint, quod tamen falſum eſſe conſtat: ſive quòd ob rubras arenas aqua rubra eſſe appareat, ſive ab Erythra Rege Perſei & Andromedes filio, qui proxima mari huic loca tenuit. Plinius lib. 5. cap. 23: Irrumpit deinde, & in hac parte geminum mare in terras, quòd *Rubrum* dixēre noſtri, Græci *Erythraeum*, à Rege Erythra: aut (ut alii) Solis repercuſſu talem reddi colorem exiſtimantes: alii ab arena, terraq;: alii à tali aquæ ipſius natura.

Rŭdĭæ, arum, ῥυδίαι Ptolemæo, ῥοδαὶ Stephano, ſive Rhudiæ, Plinio: ſive, ut apud Strabonem legitur, Rhodæi, orum, oppidum Pediculorum, ſive Salentinorum, non procul à Brunduſio, à Græcis conditum, patria Ennii Poëtæ. Poſt Barium (inquit Mela libro 2.) Egnaria & Ennio cive nobiles Rudiæ. Item Silius: Miſerunt Calabri, Rudiæ genuēre vetuſtæ.

Rŭdĭŭs, a, um, Cicero pro Archia Poëta, de Ennio loquens: Ergo illum,

go illum, qui hęc fecerat, Rudium hominem majoris noſtri in civitatem acceperunt.

Rufæ, Oppidum Campaniæ, cujus meminit Macr. lib. 7: Quiq; Rufas, Batulumq; tenent, &c.

Rufinus, Vir Conſularis à Fabricio Cenſore damnatus, quòd decem pondo argenti apud eum inventa eſſent: ¶ Rufinus alter, unà cũ Stilicone & Gildone relictus à Theodoſio ſeniore imperii adminiſtrator, pro tutela Arcadii & Honorii filiorum, Gildo in Africa, Stilicon in Occidente: Rufinus verò in Oriente: omnes ſanè cupiditate regni incenſi, in ſuos principes arma converterunt: ex quo diverſis modis oppreſſi periêre. Extant in hunc Rufinum Claudiani poëtæ invectivæ.

Rufrimăcĕrĭæ, pluralis numeri, Oppidum Campaniæ. Cato capite 22: Venduntur ad Rufrimacenias numis centum octoginta, &c.

Rufus Purpurio, Legatus Romanorum in concilio Aetolorum, apud Liv. lib. 32. ¶ Rufus, Centurio ſub Scipione Africano, cujus & res geſtas, & belli apparatum deſcripſit. Autor Appianus. ¶ Virginius Rufus, Orator egregius, interfectus à Nerone, de quo Tacitus: Virginium (*inquit*) Rufum claritudo nominis extulit. Et paulò inferius: Nam Virginius Rufus ſtudia juvenum eloquentia, Muſonius præceptis ſapientiæ fovebat. ¶ Rufus Poëta Bononienſis, cujus meminit Martialis: Funde tuo lacrymas orbata Bononia Rufo, Et reſonet tota planctus in Aemilia. ¶ Rufus, medicus inſignis, qui ſub Trajano principe floruit, multaq; cõſcripſit, quorum nihil ad nos pervenit: ſæpè tamen ab aliis teſtis citatur. ¶ Rufus, Corinthius ſophiſta, quanquam divitiis & generis nobilitate pollebat plus tamẽ ad ejus laudem dicendi gloria, linguæq; gratia contulit. Autor Philoſtratus.

Rullus, Tribunus plebis fuit, Agrariæ legis promulgator, quã Cicero in Conſulatu ſuo evertit. Hic, teſte Plinio, libro 8, capite 51, ſolidum aprum Romanorum primus in epulis apposuit.

Rumĭă, ſive Rumina, ut alii malunt, dicta eſt dea quę rumis: id eſt, mammis: hoc eſt, pueris lactentibus præſidebat: [Ger. Die Göttin der ſaugenden Kinderen.] cujus meminit & Auguſtinus lib. 4. de Civitate Dei. Varr. lib. 2. de Re ruſt. capite 11: Nõ negarim, *inquam*, ideò apud divæ Rumiæ ſacellum à paſtoribus ſatam ficum. Ibi enim ſolent ſacrificare lacte, pro vino, & pro lactentibus. Cato de Liberis educandis, ut citat Nonius: Hiſce lacte fit, non vino, Cuninæ propter cunas, Ruminæ propter rumam: ſic priſco vocabulo mammã appellabant, à quo Subrumi etiam nunc dicuntur agni.

Ruminalis ficus, Vide in APPELL.

Runcinã, item à Romanis Dea credita eſt, quæ runcationi præeſſet: cujus meminit & Auguſtinus lib. 4. de Civ. Quũ runcantur ſegetes: id eſt, à terra herbæ auferuntur, deam Runcinã præfecerunt.

Rūră, veteres incultos agros dicebant: id eſt, ſylvas, & paſcua. Ex libro variorum autorum de Limitibus.

Ruſcino, nonis, Oppidum in extremis Galliæ finibus, nõ procul à montibus Pyrenæis: cujus meminit Plin. li. 3. cap 4. Vulgus *Ruſcilionem* hodie appellat.

Rūſpīnă, ῥοσκίνα, Oppidum Africæ propriè dictæ, non procul ab Adrumeto: de quo Plin. lib. 5. cap. 4.

Rūthēnī, ῥουθηνοὶ, Populi Galliæ Aquitaniæ, Narbonenſi provinciæ & Cadurcis contermini. Vulgò *Rhodez*. ¶ Alii ſunt Rutheni in Sarmatia Europæa, non procul à Tanai fluvio: hodie *Ruſſi* dicti: & eorum regio *Ruſſia*.

Rūtĭlĭŭs Geminus, Iuriſconſultus fuit ſua ætate inſignis: & Pontificalium librorum autor: Orator quoq;, ut illa ferebant tempora, non contemnendus: cujus tamen orationes poſteritati horridæ viſæ ſunt & jejunæ. De hoc Cicer. in Bruto: Rutilius in quodam triſti & ſevero dicendi genere verſatus, magnum munus de jure reſpondendi ſuſtinebat. Sunt ejus orationes jejunæ, multa præclara de jure, doctus vir, & Græcis literis eruditus, Panætii auditor, propè perfectus in Stoicis. Hęc ille. ¶ P. Rutilius Cn. Manlii in Conſulatu collega fuit, qui primus accitis in caſtra gladiatoribus, vitandorum, inferendorumq; ictuum rationem militibus tradendam curavit. Armorum (inquit Valerius) tractandorum meditatio, à P. Rutilio Conſule Cn. Manlii collega militibus eſt tradita. Is enim nullius ante ſe Imperatoris exemplum ſecutus, ex ludo Cn. Aurelii Scauri doctioribus gladiatorum acceſſitis, vitandi atq; inferendi ictus ſubtiliorem rationem legibus ingeneravit. Hic actus in exilium à partibus Syllanis, & à Sylla deinde redeundi poteſtate facta, reſpondit illud quod à Senec. lib. 6, de Benefic. refertur: Malo ut patria mei exilii erubeſcat, quàm reditu mœreat. ¶ Mar. Rutilius Cẽſorinus, teſte Valerio cap. de Moderatione, iterum Cenſor creatus, in concione populũ corripuit, quòd eam poteſtatem bis ſibi detuliſſent, cujus majores, quia nimis magna videretur, tempus coarctandũ judicaſſent. ¶ Rutilius lupus, Rhetor inſignis fuit, ipſi etiã Quintiliano cõmemoratus, cujus etiam hodie opus extat de Rhetorum figuris.

Rutuba, Liguriæ fluvius, ex Apennino fluens. Plinius libro 3. capite 5.

Rŭtŭlī, pen. corr ῥουτυλοὶ, Antiquiſſimi Italiæ populi, qui Latii partem tenuerunt, Ardeę proximam. Hi duce Turno adverſus Aeneam bella geſſerũt, ut latè deſcribit Virg. 6. poſterioribus Aeneidoš ſuæ libris. Plin. lib. 3. cap. 5: Tam tenues (*inquit*) primordio imperii fuêre radices. Colonis ſæpè mutatis tenuêre alii aliis tẽporibus, Aborigenes, Pelaſgi, Arcades, Siculi, Aruncі, Rutuli.

Rŭtŭpĭæ, Britanniæ inſulæ portus, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 3. Vulgò *Sandwich*, aut *Rocheſtre*.

Rŭtŭpīnum, pen. prod. Promontorium Britanniæ. Lucan. libro 6:

Aut vaga quum Tethys, Rutupináve littora fervent,
Vnda Caledonios fallit turbata Britannos.

S

Sāba, [נסב *ſebá.* σαβᾶ] Stephano. Ger. Die Königlich ſtatt der Mören/ſonſt Meroë genañt.] Civitas regia Aethiopię, inquit Ioſephus, quam poſtea Cambyſes à ſororis ſuæ nomine, Meroën denominavit. Hanc Nilus circundans, inexpugnabilem reddebat. Dicta Saba, ἀπὸ τοῦ σέβειν, quod eſt colere & venerari: quia thus mittit, quo in ſacrificiis utuntur. Sunt qui dicant Saba, Arabum lingua myſterium ſignificari: Hieronymus verò converſionem ſonare tantum.

Sābæŭs, bæa, bæum, σαβαῖος: ut Sabæus odor apud Colum. lib. 10. Thus Sabæum, ex Saba, Virg. lib. 1. Aen.

Sabacus, Aethiopum rex, Qui Amaſim Aegypti regem fugavit, & illius regnum quinquaginta annis obtinuit, teſte Herodoto lib. 2.

Sābæī, [שבא *ſchebá.* σαβαῖοι] Populi fœlicis Arabiæ, ditiſſimi ſylvarum fertilitate odorifera: quorũ metropolis eſt Saba, quam Strabo lib. 6, Meriabam vocat. His proxima eſt (*inquit*) fœliciſſima Sabæorũ terra, quæ maxima natio eſt. Apud hos thus & myrrha, & cinnamomum naſcitur, in ora etiam balſamum, & alia quædam herba valdè odorata, quanquam ejus odor citò deperit. Habent præterea palmas odoratas & calamum. Serpentes quoq; palmares, colore puniceo, uſq; ad alia aſſilientes, quarum morſus incurabilis eſt. Homines propter maximam fructuum copiam, otioſi, ſegnesq; vivunt. In rarioribus arborum cubant: & ex eis incidunt, quæ proximi ſuſcipientes protinùs alter alteri conſequenti tradunt, uſq; in Syriam atq; Meſopotamiam. Ab odoribus autem ſtupefacti, bituminis ſuffitu, & hirci barba ſtuporem tollunt. Meriaba, Sabæorum urbs, in monte jacet arboribus pleno. Sub rege ſunt, qui judiciorum ac cæterarũ rerum poteſtatem habent. Hactenus Strabo lib. 16. Hos Ioſeph. lib. 1, à Saba Chuſi filio, qui à Cham ortus fuit, dictos affirmat. Sabęos dictos putat Servius ἀπὸ τοῦ σέβεσθαι, quod eſt venerari, quòd deos ipſorum thure venerarentur. Virg. 1. Georg. India mittit ebur, molles ſua thura Sabæi. Idem 2. Georg. ſolis eſt thurea virga Sabæis.

Sabaoth, Vide SEBAOTH.

Sabatía Pomponio, ſive (ut apud Plinium legitur) Vadum Sabatium, oppidum Liguriæ maritimum, olim nobili portu inſigne. Hodie *Savona*.

Sabatra, Sabæorum oppidum in littore Maris rubri. Plin. lib. 16. cap. 29.

Sabaſius, σαβάσιος, Bacchi cognomen, ἀπὸ τοῦ σαβάζειν: quod verbum Phrygibus, aliisq; nõnullis barbaris idem valet quod bacchari, ſive bacchantium more ſaltare. Vide Cælium Rhodig. lib. 7. cap. 15.

Sabe, Syrorum lingua menſis Februarius dicitur.

Sabellī, Populi à Sabinis orti, qui incolunt montes qui ſunt inter Sabinos & Marſos: olim etiam Samnites dicti, teſte Plin. lib. 3 cap. 12.

Sabellŭs, a, um, Virg. 2. Georg. Hæc genus acre virũm Marſos, pubemq; Sabellam.

Sabellĭcŭs, cа, cum, Idem. Virg. 3. Georg. -dentesq; Sabellicus exacuit ſus.

Sabidius, Vir Romanus gulæ deditus, plus vorabat quàm poſſet concoquere: quocirca ita fœtebat ejus anima, ut nemo poſſet cum eo loqui: quem Martialis Epigrammate inſectatur: Non amo te Sabidi, nec poſſum dicere quare: Hoc tantùm poſſum dicere, non amo te.

Sabis, Arabum deus, cui decimas menſura non pondere perſolvunt.

Sabīnă Poppæa, T. Ollii filia, & Poppæi Sabini neptis, quam Nero Othoni nuptam, à viro abduxit, illo per ſpeciem honoris in Luſitaniam relegato: deinde & matrimonio ſibi conjũxit, repu-

xit, repudiata, relegataq; in Pandatariam insulã Octavia. Perit ictu calcis à Nerone, quũ gravida esset, percussa. Vide Tacitum lib. 3. Annal.

Sabīnī, [σαβῖνοι. Ger. Bratte Völcker in *Italia* nahe bey Rhom gelegen.] Populi sunt in quarta Italiæ regione, non procul à Roma, à religione, & cultu deorum cognominati, quasi Sebini, ἀπὸ τῶν σέβειν. Silius verò à Sabo autore gentis, Sabinos dici putat, qui libro octavo ait: pars laudes ore ferebant Sabetuas, qui de patrio cognomine primus Dixisti populos magna ditione Sabinos. Hos Plinius Apennini jugis vallatos utrinque scribit. Strabo Sabinos ait angustũ incolere agrum in longitudinem protensum, à Tyberi usq; Nomentum oppidum, stadiis mille usq; ad Vestinos. Horum filias rapuerunt Romani olim in spectaculo, quum uxoribus carerent. Romulus enim quum affinitatem vicinorum bona pace impetrare non posset propter urbis novitatem, consilium cepit de rapiendis virginibus. Indictis itaq; ludis Neptuno peragendis, quum multi hospites accolæ convenissent cum conjugibus & liberis: ultimo die dato signo quum ad rapinam discurreretur, raptæ sunt virgines 683, autore Dionysio in Antiquitatibus: propter quam rapinam consequutum postea est bellum inter Romanos & Sabinos: cujus exitus talis fuit, ut victi Sabini, in partẽ urbis fuerint recepti. Virg. 8. Aen. & raptas sine more Sabinas Consessu caveæ, &c.

Sabinus, Declamator tempore Senecæ, lepido vir ingenio: cujus meminit Seneca in Declamationibus. ¶ Sabinus Vespasiani frater interfectus à Vitellio, quũ Vespasiano res contra Iudæos gerente, post Othonis mortem Capitolium cum æde Iovis occupasset. ¶ Sabinus, sophista, sub Adriano principe scripsit Isagogen ad materias & hypotheses, declamationum libros quatuor: præterea in Thucydidem enarrationem. Suidas. ¶ Sabinus Masurius scripsit Fastorum & memorabilium rerum libros. ¶ Sabinus Syrus, memorandæ fortitudinis, qui tempore Titi, primus Hierosolymæ muros ascendit: autor Iosephus lib. 7. cap. 1. ¶ Sabinus Tyro, qui περὶ μνημείων: id est, de re hortensi libros aliquot conscripsit, teste Plin. lib 19. cap. 16.

Sabis, σάβις, Fluvius est Carmaniæ, in sinum Persicũ illabens. Autores Ptolemæus, Tab. 6. Asiæ, & Plin. lib. 6 cap. 23.

Sabrīnā, pen. prod. Fluvius Britanniæ insulæ, versus Occidentem in mare illabens: cujus meminit Tacitus Annal. lib 12.

Sabyllus, Vir Gelous, Cleandri tyranni interfector. Autor Herodot. lib. 6.

Sacæ, carum, Scythiæ Asiaticæ populi, Iaxarti fluxio vicini, à Sogdianis Comedorũ montibus divisi, nullas habentes domos, sed nemora & speluncas inhabitantes. Autor Ptolemæus Tabula Asiæ septima. Persæ Scythas omnes uno nomine Sacas appellant: propterea quòd Sacarum gens ex omni Scytharum genere illis proxima sit, illosq; penè solos noverunt. Plin. lib. 6. cap. 17: Vltrà sunt Scytharum populi, Persę illos Sacas universos appellavêre à proxima gente, &c. Hi olim Bactrianam provinciam occupavêre, & optimam Armeniæ regionem adepti sunt, ut lib. 11. Strabo refert, atq; usq; ad Cappadocas processerunt. Sed quum ex spoliis festa celebrarent, Persarum imperatores eos nocte adorti, funditùs delevêre. Hos quidam Sacasenos, συναλώσεις, vocant.

Sāccĭāzā, σακκιάζα, Oppidum Africæ propriè dictæ, non procul à Syrti magna cujus meminit Ptolem. lib. 4. cap. 3.

Sācĕr mons, Trans Anienem fluvium ultra tertium milliarium appellatur, quem plebs Romana post expulsos Reges, quum nexu potentiorum premeretur, secessione facta à Patribus, urbeq; relicta occupavit: neq; nisi impetratis suis sacrosanctis magistratibus, maximè adnitente Menenio Agrippa, cum Patribus rediit in gratiam. ἱερὸν, ὄρος. Vide Livium libro 2, ab Vrbe.

Sacrā via, In urbe Romana vocitata est, quòd in ea ictum fœdus sit inter Romulũ & Tatiũ: sive quòd cõtinuò eą utebãtur sacerdotes Idulium sacrorum conficiendorũ causa. ἱερὰ ὁδός. Extendebatur autem à domo regis sacrificuli usq; ad sacellum Syreniæ, & rursus à regia usq; in arcem. Cicero pro Plancio: Equidem, *inquit*, si quando (ut fit) jactor in turba, nõ illum accuso, qui est in summa Sacra via, quum ego ad Fabium Fornicem impellor, sed eum qui in meipsum incurrit atq; incidit. Hanc Horatius Sacrum clivum nuncupavit.

Sacrā certamina Græciæ quatuor erant, quæ à Tacito ludicra vocantur. ἱεροὶ ἀγῶνες. Olympia, Isthmia, Pythia, & Nemeæa: de quorum institutione & præmiis abundè multa annotavimus in dictione CERTAMEN.

Sacrum promontorium, à Ptolemæo appellatur extremum Lusitaniæ promontorium inter Anam & Chalyben fluvios, quod nunc appellant *Caput sancti Vincentii* ἱερὸν ἀκρωτήριον.

Sacrānī, Populi Italiæ fuerunt Romæ vicini, qui à Corybante quodam Magnæ matris sacerdote ea loca tenente, initium duxerũt. A sacrificando dicti. Corybantium enim erat, Matri deũm sacra facere. Servius tamen Ardeates intelligi putat, propter ver sacrum quòd apud eos immolationis genus erat, quo gravibus periculis adducti, vovebant quæcunque proximo vere apud se animalia nata essent, se immolaturos. Vide Servium in illud Virg. 7. Aeneid. Et Sacranæ acies, & picti scuta Labici.

Sadalis, σάδαλις, Vrbs Aegypti. Gentile Sadalites, Steph.

Sādducæī, σαδδουκαῖοι, Iudæorũ factio, qui Sadducæũ quendam magistrum Legis sequentes, neq; resurrectionem credebant, neq; Angelos, neq; spiritus esse.

Sadyates, σαδυάτης, Filius Ardyos, filii Gygis, & avus Crœsi, teste Herod. lib. histor. 1. post patrem regnavit in Lydia.

Sæpīnum, pen. prod. σαίπινον Ptolemæo oppidum Samnitũ, cujus incolæ dicuntur Sæpinates: quos Plinius collocat in quarta regione Italiæ.

Sagæ, Scythię populi, iidem qui Sacę, de quibus jam diximus. Autor Pomponius Mela, lib. 3.

Sāgărus, σάγαρος, Ptolemæo fluvius est Asiæ, qui ex Dydimo Galatiæ mõte nascens, & per Phrygiam, Bithyniamq; flexuoso cursu delatus, tandem influit in Pontum Euxinum. Vide Ptolem. Tab. 1. Asiæ. Ovidius Sagarim effert per tertiam declinationem, libro 4, de Ponto: Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusq;, Hypanisq;, Cratesq;, Influit, & crebro vortice tortus Halys.

Sagrā, Fluvius est in ora Magnæ Græciæ, non procul à Crotone urbe, apud quẽ Crotoniatæ à Locris maximo prælio fuerunt victi. Cic. 3, de Nat. deor. De Sagra Græcorum est vulgare proverbium, qui quæ affirmant, certiora esse dicunt, quam quæ apud Sagram. Vulgò *Sagriano in Calabria*.

Sagrus, gri, Italiæ fluvius, Pelignos dividens à Ferentanis, & inter Amiternum & Orthium in mare influens. Autor Strab. lib. 5. ¶ Est & Sagrus, Asiæ mons, ex Armenia ad Medos, & Adiabenos pertingens, supra Parætacenen & Persidem. Autor Plin. lib. 6. cap. 27.

Sāgūntus, [σάγουντος. Ger. Ein Stadt in Hispanien / heißt jetzt *Murvedre*, oder *Moviendro*.] Hispaniæ civitas ultra Iberum fluvium, à Zacynthiis condita. Strab. lib. 3: Saguntus (*inquit*) occurrit à Zacynthiis condita, quam Annibal cõtra populi Romani fœdera diruens, belli Punici secundi suscitavit incendiũ. Hujus urbis situm elegãter describit lib. 1. Silius. Meminit cladis lib. 1. Decad. 3. Liv.

Sāgūntīnŭs, na, num, σαγουντῖνος, ut Vasa Saguntina, quæ maximè commendantur. Martialis: Sume Saguntino pocula facta luto.

Sāĭs, σάϊς, Vrbs est Aegypti, juxta unum ex ostiis Nili, quod ab ea Saiticum dictum est.

Sāītēs, vel Saita, σαΐτης, gentile. Cic. 3. de Nat. deor. Secũda Minerva orta Nilo, quam Aegyptii Saitæ colunt.

Sălă, σάλας, Notnẽ fluvii in Germania, ut Strab. lib. 7, scribit: inter quem & Rhenum Drusus Augusti privignus domitis jam hostibus victor oppetiit. ¶ Est item Sala Mauritaniæ oppidum, ad Occidentem, impositum fluvio ejusdem nominis. Autor Plin. lib. 5. cap. 1.

Salaciam, [Ger. Die Wassergöttin vnd Frauw *Neptuni*.] (inquit Festus) antiqui dicebant Deam aquæ, quam putabant salum ciere: hoc est, mare movere. Quo vocabulo Poëtæ pro aqua usi sunt. Pacuvius: Hinc sævitiam salaciæ fugimus. Hæc Festus.

Salambriæ, σαλαμβρίαι, Civitas est Cappadociæ, in Gardaucrotæ præfectura, Ptolem. lib. 5. cap. 6.

Sălămis, sive Salamin, pen. corr. genitivo Salaminis, pen. prod. vel Salamina, Salaminæ, [σαλαμὶς Ger. Ein Insel im Egeischen Meer gegen Athen gelegen / heißt jetzt *Coluti*.] Insula est in sinu Saronico, contra Atticam, urbem habens ejusdem nominis, in quà Telamon regnavit, Ajacis & Teucri pater. Verùm quum Teucer capta jam Troja, in patriã rediret, indignatus Telamon, quòd Ajacis mortem (qui inimicorũ injuriis exagitatus, & in furorẽ conversus, sibi necem intulerat,) non vindicasset, cum Salamine expulit. Exclusus itaq; è patria Teucer, in Cyprum navigavit, ubi novam urbem condidit, quã & ipsam relictæ urbis desiderio, Salaminem appellavit. Hanc hodie *Constantiam* appellant.

Sălămīnĭŭs, σαλαμίνιος, Nomen gentile, à Salamine urbe deductum. Cic. pro Archia: Homerũ Colophonii civem esse dicunt suum: Chii suum vendicant: Salaminii repetunt: Smyrnęi verò suum esse confirmant.

Sălămīnĭŭs, a, um, possessivum: ut Salaminiũ trophæum, apud Cic. 1. Tusc. ¶ Salaminiacus, aliud possessivum. Lucan. lib. 5: Vt Salaminiacum meminit mare.

Salanga, σαλάγξη, Mons altissimus, mari imminens, inter Britanniam & Hyberniam: à Salanga, Bartulani primi habitatoris Hyberniæ filio dictus. Hodie *Mons D Dominici* appellatur, à monasterio à Divo Dominico ibi extructo.

Salapia, Vrbs est Apuliæ Daunorum, meretricio Annibalis amore nobilitata, ut scribit Plin. lib. 3. cap. 11.

Sălāriă vĭă, Ea dicta est quæ ex Vrbe per Anienis pontem ducebat in Sabinos. Nam per eam Sabini sal à mari deferebant. Plin lib 31. cap. 7. Sicut apparet ex nomine Salariæ viæ: quoniam illâ sal in Sabinos portari consueverat. Varr. lib. 3. de Re rust. cap. 2: Nosti materterę meæ fundum in Sabinis, qui est ad quartum & vigesimum lapidem via Salaria à Roma.

Sălāssĭī, apud Ptolemæum lib. 3, Populi sunt sub Insubribus: hodie *Marchia Salutia*.

Sāldē, colonia, Mauritaniæ Cæsariensis urbs, apud Plin. lib. 5. cap. 2, & Ptol. lib. 4. cap. 8. Creditur esse ea, quā vulgò *Algeriam* vocant, regnū Asiadeni Barbarossæ, Turcicæ classis præfecti.

Sălēntīnī, σαλεντῖνοι, Populi sunt in finibus Italiæ, proximam Apuliæ peninsulam incolentes, quæ est inter Tarentinum sinum, & fauces Adriatici protensa, circa Brundusium, & Rudias, in isthmum contracta, latum stadia circiter trecenta. Salentini autem dicti putantur à Salentino promontorio, in extremis ejus peninsulæ finibus sito: quod & ἄκραν ἰαπυγίαν appellant. Festus tamē à solo dictos mavult, fortassis ob id, quòd penè circumquaq; mari ambiantur, tenui tantùm isthmo cōtinenti annexi. Ortos autem putat à Cretensibus, & Illyricis, qui societate cum Locrensibus inita, iis in locis consederunt.

Sălēntīnum, pen. prod. σαλεντῖνον Ptolemæo, Promontorium est extremum totius Italiæ, quo illa quàm longissimè in mare excurrit: quod alio nomine ἄκραν ἰαπυγίαν Græci dicunt. Vide Plin. lib. 3. cap. 11.

Sale, Stagnum est Mæoniæ, eodem in loco in quo olim Sipylum, totius regionis caput, terræ hiatu desedit. Autor Plin. lib. 5 cap. 29.

Sălĕrnum, Picentinorum oppidum in Italia, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Salia, Fluvius est Hispaniæ ad oram Britannici maris, à quo Saleni accolæ dicti, quos Salinos Ptolem. lib. 2. cap. 6. nominasse existimat Hermolaus.

Sălĭī, orum, Germaniæ populi, qui & Franci dicuntur, ejus regionis incolæ, quæ vulgò *Francosia* vocatur. Ammianus Marcellinus lib. 17, de Constantino scribens: Quibus, *inquit*, paratis, petit primos omnium Frācos, eos videlicet, quos consuetudo Salios appellavit. Andreas Althamerus in Tacitum suspicatur ita fuisse nuncupatos ab Sala fluvio. Frācia enim illa Orientalis irrigatur fluminibus Mœno, Radiantia, Aesto, Sala, Sinna, & Tubero. Hi Gallis expulsis, eorum sedes occupārunt, Franciamq; de suo nomine appellarunt. ¶ Ab his Saliis putat Alciatus legem Salicam nomen duxisse, quasi dicat Franciam.

Sălĭī, [σάλιοι. Ger. Pfaffen *Martis* so vmb die Altär tantzeten.] Sacerdotes Martis: sic dicti, quòd in portandis Ancilibus saltare eos mos esset. Virg. 8. Aeneid. Hic exultantes Salios, nudosq; Lupercos, Lanigerosq; apices, & lapsa Ancilia cœlo Extuderat. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Numa item Salios duodecim Martio Gradivo legit, tunicæq; pictæ insigne dedit, & super tunicam æneū pectori tegmen, cœlestiaq; arma, quæ Ancilia appellantur, ferre, ac per urbem ire, canētes carmina cum tripudiis, solenniq; saltatu jussit Cic. 3. de Oratore: Non neglecta, ut mihi videtur, à Numa rege doctissimo, majoribusq; nostris, ut epularum solennium fides, ac tibiæ, Saliorumq; versus indicant. ¶ Vocātur etiam Salisubsuli à Catullo Epigr. 17. ad Coloniā: Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat, In quo vel Salisubsuli sacra suscipiunto.

Sălĭārĭs, saliare, [σαλιακός. Pol. *Gesang zwodowie.*] Quod ad Salios pertinet: Vnde Saliares cœnæ appellatæ sunt, quas Salii faciebant amplissimo apparatu. Ex quo opiparæ, ac copiosæ cœnæ, Saliares dicuntur. Dapes saliares. Horat. 1. Carm. Ode 37: nūc Saliaribus Ornare pulvinar deorum tempus erat dapibus sodales. Carmen saliare Numæ, Horat. 2. Epist. 1.

Salicippium, Sic dictus Calvus orator, qui cùm vidisset (inquit Seneca in 4. Controversiarum) à clientibus Catonis rei sui Pollionem Asinium circumventum in sorite, imponi se supra cippum jusit: erat enim parvulus statura, propter quod etiam Catullus in Hendecasyllabis vocat illū Salicippum disertum. Catullus:

> Risi nescio quem modo in corona,
> Qui cum mirificè, Vatiniana
> Meus crimina Calvus explicasset,
> Admirans ait hæc manus quæ tollens
> Dii magni Salicippium disertum.

Sălīnæ, arum, Vrbs Siciliæ, juxta Lilybæum, palmis abundās. Sunt & aliæ non paucæ ejusdem nominis urbes à salsis fontibus nomen sortitæ, inter quas minimè convenit præteriri quę apud Sequanos visuntur, & structuræ genere, & salis proventu adeò admirandæ, ut nō immeritò octavum sibi locum inter orbis miracula possint vendicare.

Sălīnātŏr, oris, σαλινάτωρ, Dictus est M. Livius Claudii Neronis in Consulatu collega, propter vectigal, quod novū ex salaria annona commentus est in Censura.

Salĭī, σάλιοι, Populi Alpini, Boiis, Helvetiisq; finitimi, quos Cato Tauriscæ gentis esse arbitratur.

Sallŭntĭcus portus, Maritimum Gallię Celticæ oppidum ea in parte qua Britanniam insulam spectat. Autor Ptolemæus lib 2. cap. 8.

Sāllŭstĭus Crispus, Nobilis historicus, atq; adeò, Martiale teste, totius Historiæ princeps fuit, Ciceronis coætaneus, cujus acerrimus fuit inimicus, ut ex utriusq; invectivis constat. Vide CRISPVS.

Sălmāntĭcă, Ptolem. li. 2. cap. 5. oppidum est in Orientali tractu Lusitaniæ, in Hispania Vettonum. Vulgò *Salamanca*.

Sālmăcis, [σαλμακίς. Ger. Ein Brunnen im Landt *Caria*.] Fons in Caria, juxta Halicarnassum: quo veteres crediderunt lavantiū corpora effœminari. Ovid. 15. Metam. Cui non audita est obscœnæ Salmacis unda? Strabo lib. 14: Salmacis fons nescio quam ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominum enim mollities non videtur ab aēre, vel ab aqua proficisci, quum ea minimè sit causa mollitiei, sed divitiæ, & victus incontinentia.

Sălmăcĭdŭs, da, dum, denominativum à nomine Salmacis: ut Salmacida spolia apud Cic. ex Ennio. Plin. lib. 31. cap. 3: Nam nitrosas, atq; Salmacidas & fœculentas in desertis, Rubrum mare petentes, addita polenta, utiles intra duas horas faciū: quo tamen in loco nonnulli legunt Salnacidas, putantq; salnacidas aquas dici, quæ salis saporem referunt.

Sālmōnĕus, σαλμωνεύς, Aeoli filius fuit, & rex Elidis, qui quū divinos sibi honores petulantiùs quæreret, Iovemq; structo æneo ponte, tonando, & jaciendis fulminibus imitaretur, ab eo fulminatus, ad inferos detrusus est. Vide Servium in illud Virg. 6 Aen. Vidi & crudeles dantem Salmonea pœnas, Dum flammas Iovis, & sonitus imitatur Olympi.

Salmōnĭs, Salmonidos, Filia Salmonei: id est, Tyro. Propertius lib. 1: Non sic Aemonio Salmonida mixtus Enipeo Thracius, *&c.*

Sălo, Salonis, Fluvius est apud Celtiberos, non procul à Bilbili oppido, optima ferri temperatura nobilis. Martial lib. 10: Auriferumq; Tagum sitiam, pariumq; Salonem.

Sălŏmōn, sive ut alii malunt, Solomon, σολομών, Nomen sapientissimi Iudæorum Regis: quod si interpreteris, *Pacificum* sonat. Filius fuit Davidis ex Bersabea, qui patri in regnū successit, Deoq; optimo maximo templum primus ædificavit.

Sălŏmōnĭăcŭs, Salomonia, Salomoniū, possessivum: ut templum Salomonium apud Lactantium.

Salon, σάλων, Regio Bithyniæ, pascendis bobus idonea. Vnde & Salonensis cascus, σαλωνικὸς & Straboni lib. 12. Vulgò *Xalon*.

Salonæ, Salonarum, σαλῶναι Stephano, Vrbs Dalmatiæ, olim capta ab Asinio Pollione, à qua & filiū suum Saloninū appellavit. Lucanus: Qua maris Adriatici longas ferit ora Salonas.

Salonīnus, pen. prod. Pollionis filius, sic dictus à captis à patre Salonis Dalmatię civitate, autore Servio. Asinius Pollio, *inquit*, ductor Germanici exercitus, quum post captas Salonas Dalmatiæ civitatē, primò meruisset lauream, pòst etiam Consulatum adeptus fuisset, eodem anno suscepit filium quem à capta civitate, Saloninum vocavit: cui nunc Virgilius Genethliacon dicit. Hunc constat natum rifisse statim: quod parentibus omē fuit infœlicitatis: nam ipsum puerum inter ipsa primordia perisse manifestum est.

Sălpĭæ, Ptolemæo lib. 3. cap. 1, Apulorum urbs in Ionio pelago: Salapia Plinio.

Sălpĭnă, Palus in Apulia, juxta Salpiam civitatem meretricio amore Annibalis inclytam. Lucanus lib. 5: Quos recepit Salpina palus.

Sălsŭsæ, pen. prod. Fons in finibus Narbonensis Galliæ, aquis salsis fluens, circa arcem Hispanorū munitissimam, quæ vulgò *Saulses* dicitur.

Sălsæ, Populi sunt juxta Pontum Euxinum, postea φαγοφάγοι à tenuitate victus appellati.

Saltŭārēs insulæ, In Nymphæo sitæ sunt: ita dictæ quòd ad ictus saltantium moventur. Plin. lib. 2. cap. 95: Sunt & in Nymphæo parvæ insulæ, Saltuares dictæ: quoniam in symphoniæ cantu ad ictus modulantium pedum moventur.

Salvia mater Apulei. ¶ Est & Salvia, Triacensium oppidū, in quinta regione Italiæ: de quo Plin. lib. 3. cap. 33.

Salyes, salyum, [σάλυες Straboni & Ptolemæo. Ger. Die Völcker Aquenser Bisthumbs in der Provintz.] Populi sunt Narbonensis Galliæ, Liguribus finitimi. Plinius tamen Sallyos vocat, Ligurię eos adscribens, Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallyi.

Samaría, [שומרון *schomerón*. σαμάρεια Stephano. Ger. Die Hauptstatt der zehen Stammen Israēls.] Palęstinæ regio est, Galilææ & Iudææ contermina: oppida habens Neapolim, antea Mamortham, Sebasten, & Gamalam. Vide Plin. lib. 5. cap. 13. Stephano item Samaria, regionis hujus urbs est, eadem cum ea quæ postea Neapolis est appellata. ¶ Gentilia sunt, Samarita, & Samaritanus, σαμαρείτης, σαμαρεῖτις.

Samarobrini,

Samarobrini, σαμαροβρῖνοι, Fuerũt populi in Gallia inter Belgas, apud quos Cæsar Gallorum concilium indixit. Horum civitas est Samarobrina, à Samara amne nomẽ habens. Hanc Cameracẽsem esse urbem nõnulli autumant, quã Scaldis fluvius interfluit. Vulgò *Cambray*. Constantior tamen opinio est, urbem esse **Novioduno** vicinam, quam vulgò *Sancti Quintini* dicunt. Hanc enim præterfluit Samara fluvius.

Sambicus, σάμβικος, Famosi sacrilegi nomen, qui quum Dianæ ἐπιπόνου fanum aliquoties expilasset, tandem deprehensus, annum perpetuũ in quæstione, tormentisq; habitus, miserrimo mortis genere excarnificatus, sacrilegii pœnas luit. ¶ Hinc factus est locus proverbio, ut Sambico graviora pati dicamus, quem significare volumus exquisitissimo tormenti genere excruciari.

Sāmē, es, σάμη, Insula ante sinum Ambraciũ, quæ & Samos, & Cephalenia dicitur. Item oppidum ejusdem insulæ, à Romanis dirutum. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Sāmnītēs, pen. prod. σαμνῖται, Vulgò *Abbruzzo*, Populi in Samnio, quod nunc Aprutium vocamus: quæ regio est Italiæ inter Picenum, Campaniam, & Apuliam. Vrbes in ea sunt, Adria, Aqualia, Amiternum, Sulmo, Ottona, Arpinum, Aquinum, Arina, Beneventum, Corfinium. Iidem & Sabelli dicuntur, nomine per diminutionem à Sabinis deducto, teste Strabone lib. 5. Ferunt enim, Sabinos, quum adversus Vmbros bellum gererent, Marti votum fecisse, si victoria potirentur, se illi consecraturos quicquid eo anno apud ipsos nascereturꝝ. Quare quum re benè gesta in patriam rediissent, cùm reliquum anni totius proventum, tum etiam filios eo anno natos Marti consecrasse. Quos deinde, quũ adolevissent, duce Tauro in Campaniam ad sedes novas quærendas emiserunt: ubi nullo propemodum negotio ejectis Opicis, sedes suas collocarũt: originisq; suæ memores, Sabellos sese, quasi Sabinorum soboIem appellarunt. Hi gravissima olim bella cum Romanis vario eventu gesserunt. Sp. Posthumium Consulem, cum collega, totoq; exercitu ad Furcas Caudinas locorum angustia circumventos, ex fœdere sub jugum miserũt: quam tamen ignominiam Romani nõ ita multò pòst magna illorum clade deleverunt, Samnitibus vicissim sub jugum missis. Postea quum sæpiùs rebellassent, tandem à L. Sylla Dictatore multis præliis fracti, quum ne sic quidem jugum ferre possent, funditùs sunt deleti.

Sāmonium, Cretæ insulę promontorium, Rhodo adversum, sicut contrario littore Cyrenas versus κελῶ μέτωπον prominet. Autor Pomp. Mela, lib. 2.

Sāmŏs, σάμος: Vulgò *Samo*, Nomen duarum insularum: quarum altera Ionię adjacet eregione Ephesi, ambitu LXXXVII. M. passuum, Iunoni dicatissima, quòd in ea nata fuerit, & educata, & Iovi nupta. Scribit Varro, Samon priùs Partheniam nominatam, ibiq; antiquissimum fuisse Iunonis templum, & simulacrum in habitu nubentis figuratum: ubi & sacra ejus anniversaria nuptiarum ritu celebrabantur. In ea Pythagoras quoque philosophus ortum habuit, necnon & una ex Sibyllis, quæ inde Samia dicta est, quam ferunt de Christo prædixisse: *Tu enim stulta* IVDAEA *Deum tuum non cognovisti, ludentem mortalium mentibus: sed & spinis coronasti, horridúmque fel miscuisti.* Fiebant etiam in ea vasa fictilia egregiè ex creta efficta, quæ Samia vocabantur. ¶ Altera sita est eregione Epiri, non procul à sinu Ambracio, quæ & Cephalenia dicitur. De hac intelligendum est illud Suetonii in Augusto: Ab Actio quum in Samum insulam se in hyberna recepisset. Est enim hæc insula brevissimo maris spatio ab Actio dirempta. Eodem spectat & illud Homeri, Odyss. lib. 14: Ἐν πρῳμῇ γ' Ἰθάκης π, Σάμηι τε πολυπτελοίοιο. Eadem & Same, σάμη, aliquando appellatur, per primam nominum declinationem. Homerus loco jam citato: Οἵ τε νέμονται ἐπικρατέως ἅλα νῆι Δουλιχίῳ τε, Σάμῃ τε, Ὑλήεντι Ζακύνθῳ. Virg. 3. Aen. Iam medio apparet fluctu numerosa Zacynthos, Dulichiũq;, Samoq;, & Neritos arduа saxis. ¶ Fuit & Samos, sive Same, oppidi nomen in eadẽ insula à Romanis dirutum. Strab. lib. 10: Quoniam quum Insula sit tetrapolis: id est, quatuor habeat urbes, ex iis una est quæ Samus, sive Same dicitur, utroq; usitato vocabulo, ipsi etiam insulæ communi. Et paulò pòst: De Cephalenia verò quæ est tetrapolis: id est, civitates habet quaternas, neq; hujus temporis nomine dixit, neq; ulla de civitate, una tantùm excepta sive Same, sive Samo: quod oppidum hodie deletum prorsus est. Plin. lib. 4 cap. 12: Cephalenia quondã Melęna dicta. XI. M. pass. abest: circuitu patet XLIIII, Same diruta à Romanis, adhuc tamẽ oppida tria habet. Ex his satis constat vanam eorũ esse differentiã, qui insulam, Samon urbẽ verò, Samen dicendam contendunt. ¶ Ab hac Same deducitur gentile Samæus, σαμαῖος, quum à Samo Ioniæ insula, Samius deducatur. ¶ Est & Samus, cognomẽto Threicia, quæ & Samothracia dicitur: de qua vide paulò pòst suo loco.

Sāmĭus, a, um, σάμιος, Quod est ex Samó insula: ut Pythagoras Samius. Vas Samium. Plautus Captivis: Samiis vasis utitur. Cicero pro Murena: Atq; ille stravit lectulos exposuit vasa Samia. Ausonius de Agathocle: Fictilibus cœnasse ferunt Agathoclea Regem, Atq; abacum Samio sæpè oneratse luto. Pro eodem dicimus & Samium absolutè. Cic. 6, de Repub. ut citat Nonius: Munera Pontificum diis immortalibus grata sine Samio. Autor ad Herennium, lib. 4: Nos Samiis delectabimur.

Sāmĭŏlŭs, a, um, diminutivum: ut Samiolum poterium. Plautus Sticho: batiocis Bibunt: nos nostro samiolo poterio, tamen vivimus.

Sāmŏsātă, samosatæ, σαμόσατα, Vrbs Comagenes ad Euphratem, Luciani Sophistę patria: stagnũ habens limum quendam gignens, quam *maltham* illi appellant: cujus tam admirabilis est natura, ut aqua accendatur, nec nisi terra restinguatur. Hoc limo Samosatæi urbem suam Lucullo oppugnante defenderunt, hostes unà cum armis exurentes, ut est autor Plin. lib. 2. cap. 107.

Sāmŏthrācĭă, sive Samothracę, σαμοθράκη Stephano, *Sarmadrachi*, Insula est maris Aegæi, Thraciæ adjacens, ea in parte qua Hebrus in mare influit. Olim Dardania dicta, à Dardano quodam Trajano, qui Palladium secum ferens: eò traditur confugisse. ¶ Gentilia sunt Samothrax, & Samothracius. Virgil. 3. Aeneid. Threiciamq; Samum quæ nunc Samothracia fertur.

Sanares, Dicti sunt qui infra, supraq; Romam habitaverunt: quòd nomen iis fuit: quia quum defecissent à Romanis, brevi pòst rediêre in amicitiam, quasi post sanata mente. Itaque in XII. Tabulis cautum est: ut idem juris esset Sanatibus quod fortibus: id est, bonis, & qui nunquã defecerant à pop. Roma. Hæc Festus.

Sanaus, Phrygiæ oppidum Apolloniæ metropolis, teste Strabone lib. 12. Ptolemæus Σανίδα appellat.

Sāncŭs, Dei nomen quoddam, cujus meminit Ovid. Quærebam nonas Sanco: Fidionem referrem, An tibi Semo pater. Intelligo aũt ex Varrone de ling. Lat. hunc deum idem esse, qui alio vocabulo dicitur Dius fidius à Latinis & à Græcis Hercules. Putabant, *inquit*, Sanctum à Sabina lingua, & Herculem à Græca.

Sāndălĭōtĭs, σανδαλιῶτις, Sardinia insula denominata est, ab effigie sandalii: hoc est, soleæ: unde & nõnulli Ichnusam, ἰχνῦσαν vocant, à similitudine vestigii, quod Græcè ἴχνος dicitur. Plin. lib. 3. cap. 7: Sardiniam ipsam Timęus Sandaliotin appellavit ab effigie soleæ, Myrsilus Ichnusam à similitudine vestigii. Vulgò *Sardegna*.

Sāndānis, Vir fuit quidam Lydus, qui frustra Crœso suadere conatus est ne bellum Persis inferret. Herod. lib. 1.

Sanea, σάνεα, Vrbs Indiæ: gentile, Saneus, Steph.

Sāngă, σάγγης, Cantabrorũ fluvius, in Hispania citeriòre. Plin. lib. 4. cap. 20. ¶ Sanga præterea est servi nomen apud Terentium in Evnuch.

Sangarius, σαγγάριος: Vulgò *Zagari*. Fluvius est Asiæ, alio nomine Coralius dictus in Didymo monte nascens, & per Phrygiam, Bithyniamq; in Pontum illabens. Vide Plin. lib. 6. cap. 1. Ptolemæus Sagatium appellat, Ovidius Sagarim. Vide suprà suo loco.

Sānnăŭs, Quod hìc pro Asiæ quodam lacu corruptè legebatur, vide SINNAVS.

Sāntŏnĕs, & Santoni, pen. corr. [σάντονες. Ger. Böcker in Languedocken / jetzt *Xantonge*.] Populi quidam Galliæ Aquitanicæ, non longè à Tolosatium finibus, quæ civitas est in provincia Romanorum, ut Cæsar lib. 1. Commentariorum scribit. Lucanus lib. 11: gauderq; amoto Santonus hoste.

Sāntŏnĭcŭs, a, um, adject. Iuven. Satyr. 6: Tempora Santonica velas adoperta cucullo. Sunt qui scribant Xantones cum x in prima syllaba, non cum s.

Santonum portus, Galliæ urbs est, ad Oceanum, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 7. [Vulgò *la Rochelle*. Ger. Ein Meerhafen in Gasconien.]

Sapæi, σαπαῖοι, Thraciæ populi sunt ad Nestum amnem, quorũ meminit Plin. lib. 4. cap. 11.

Sapires, pen. prod. σάπιρες Steph. Populi in Ponti mediterraneis, qui & Sabires, σάβειρες dicuntur. Meminit horum & Orpheus in Argonauticis.

Sāpĭs, Fluvius Italiæ in Flaminia prope Cesenam urbem, autor est Plin. lib. 3. cap. 15. ¶ Est & Sapis Galliæ Cisalpinæ fluvius Senogalliam urbem subterlabens, juxta quam & Isaurus fluit. Lucan. lib. 2: Crustumiumq; rapax, & junctus Sapis Isauro. Vulgò *Albs en marca de Ancona*.

Sāpphō, σαπφώ, Insignis poëtria fuit carminis invẽtrix, quod ab ea Sapphicum appellatur. Ferunt nonnulli fuisse duas hoc nomine: quarum una Eresia, quæ & antiquior, Lyrica, qua tempestate Alcæus claruit, Terpsichorus, & Pittacus, tempore Tarquinii Prisci. Ea plectrum prima invenit. Scripsit Lyricos modulos, Epigrammata, Elegidia, Iambos, & Monades. Altera Mityle-

ra Mitylenæa, longè junior, cujus pulcherrimum opus ad amicum Phaonem extat. Scripsit & alia multa apud Græcos, ut meritò nona inter Lyricos poëtas annumeretur. Antipater autem Sidonius sic de ea scribit: Μνημοσύνᾳ τὴν μέλιφθογγον, ὅτ' ἔκλυε τὴν μελιφώνε Σαπφῦς: μὴ δεκάταν μοῦσαν ἔχουσι βροτοί: id est, Mnemosynem matrem Musarum cepit stupor, quando audivit dulcisonam, Sappho: Nunquid decimam Musam habent mortales?

Sarata, Ptolemæo lib. 6. cap. 2, Oppidum in Mediterraneis Mediæ, & eidem lib. 5 cap. 10 Sarace civitas in Colchide.

Sārastēs, Populi, Vide SARRASTES.

Sardănăpālŭs, pen prod. [σαρδανάπαλος. Ger. Der letste König der Assyrer ein Mann allem mutwillen ergeben.] Ultimus Assyriorum rex, & trigesimus à Nino, omni libidinis, mollitiæq; genere effœminatissimus: adeò ut non erubuerit inter scortorum greges nere, & muliebri habitu fœminas omnes lascivia anteire. Quamobrē indignati Assyrii tali fœminæ parēre, duce Arbace desciscentes, bellū Sardanapalo intulerunt. Qui victus in regiam se recepit, & extructa pyra, se atque divitias in incendium misit. Ovid. in Ibin: Inq; pyram tecum charissima corpora mittas, Quam finem vitæ Sardanapalus habet. Ejus epitaphium refert Cic. lib. 5. Tusc. quæst. Quomodo igitur (*inquit*) jucunda vita potest esse, à qua absit prudentia, absit moderatio? Ex quo Sardanapali opulentissimi Syriæ regis error agnoscitur, qui incidi jussit in busto: Hæc habeo quę edi, quæque exaturata libido Hausit: at illa jacent multa & præclara relicta. Quid aliud (inquit Aristoteles) in bonis, non in regis sepulcro inscriberes? Hæc habere se mortuum dicit quæ ne vivus quidem diutiùs habebat, quàm fruebatur. Suidas refert in Nino monumentum habuisse, cui hæc fuerint inscripta: Σαρδανάπαλος ὁ Ἀνακυνδαράξεω παῖς, ἀγχίαλον, & Ταρσὸν ἐν ἡμέρῃ μιῇ ἐδείματο. σὺ δ' ὦ ξεῖνε ἔσθιε, καὶ πῖνε, καὶ παῖζε· ὡς ἄλλα τὰ ἀνθρώπεια οὐκ ὄντα τούτου ἄξια: Hoc est, Sardanapalus Anacyndaraxi filius, Anchialon & Tarson uno die extruxit: Tu autem ô hospes, ede, bibe, lude, cum quibus reliqua mortaliū omnia non sunt cōferenda. Vide plura de hoc apud Iustinum lib. 9, & Diodorum Siculum Bibliothecæ lib. 8.

Sardemissos, Tauri montis promontoriū est quod inter Lyciam & Pamphyliam in nostrum pelagus imminet. Meminit ejus cap. 27 libri 5. Plinius.

Sārdĭānŭs, adjectivum, Vide SARDIS.

Sārdĭnĭă, [σαρδὼ Stephano: Vulgò *Sardigna*. Ger. Ein grosse vnd berümpte Insel im Mittelmeer / heisst jetzt *Sardigna*.] Insula est, teste Salustio, in mari Libyco: ita dicta à Sardo Herculis filio (sicut Silius lib. 12, & Solinus scribunt (qui è Libya veniens, cum multitudine colonorum insulam occupavit: quū antea Sandaliotis appellaretur, ab effigie soleæ, quem Græci σανδάλιον vocāt: & Ichnusa, à similitudine vestigii quòd Græcè dicitur ἴχνος. Hujus latitudo est millium passuū nonagintaocto, longitudo ducentorum viginti: quanquam alii stadia multa adjiciant. Habet hæc insula à Septentrione montes editissimos, qui prohibent quo minus à Borea possit perflari, quò fit ut aëris pestilentia maximè sit obnoxia. Quo nomine etiam olim tam malè audivit, ut M. Cicer. Quintū Fratrem moneat, etiam tum quum optimè valeret, meminisse eum debere in Sardinia ipsum esse. & alibi: Tigellum quendam Sardum hominem esse ait patria sua pestilentiorem. Martialis quoq; Sardiniam Tyburi, tanquam saluberrimo loco pestilentissimum opponit. Nullo (*inquit*) fata loco possis excludere, quū mors Venerit in medio Tybure Sardinia est. Mirum in ea insula neque lupum gigni, neq; serpentē reperiri. Habet civitates multas, sed omnium præclarissima Calaris est, ubi coralliorū piscatio est. In qua divi Augustini ossa tandiu cōquievêre, quoad ab Heliprando rege Papiam trāslata sunt. Hæc civitas Iole à priscis appellabatur: ab Iole illa, quā Hercules perditissimè amavit. Insulam Pœni occupavêre, sed à Romanis expulsi primo bello Pun o, eandem amisêre. ¶ Est & Sardinia piscis genus, ad condimenta & salituras utilis, apud Italos plurimus. [ἡ τριχὰς, ἰδὸς, ἡ τρίχια ἡ θρίσσα. Gall. *Sardelle, ou sardine*. Ital. *Pesce sardella*. Hisp. *Sardina*.] Col. lib. 8. cap. 17: Tabentes halecculas, & salibus exesam chalcidem, putremq; sardinam.

Sārdī, sardorum, σάρδοι, σαρδόοι, Sardinię incolæ, qui ob insignē vilitatem, nequitiamq; in proverbium abiērunt. Cicer. lib. 4. Epist. Habes Sardos vænales, alium alio nequiorem.

Sārdĭnĭēnsēs, σαρδόνιοι, Qui aliundè orti negotiationis grātia, aliámve ob causam in Sardinia versantur.

Sārdōŭs, sardoa, sardoum, σαρδῶος, Possessivum à Sardinia. Ovid. lib. 4. Fast. Sardoaq; regna sinistris Respicit à remis. Herbæ Sardoæ. Virg. 7. Aeglog. Imò ego Sardois videar tibi amariot herbis.

Sārdĭs, [σάρδις Stephano. Ger. Ein Statt in Lydia am Berg Tmolo.] tantùm pluraliter, Vrbs Lydiæ magna, ad latus Tmoli montis sita, olim Crœsi regia. Horat. 1 Epist. Quid concinna Samos, quid Crœsi regia Sardis? Terminat autem nominativum & accusativum in is producta, quomodo Trallis, & Syrtis. Ex Sardibus fuêre duo Diodori oratores, quorum junior Strabonis amicus fuit, & historias scripsit, & poëmata. In Sardibus ecclesia fuit una ex septem Asiæ, quarum Iohannes meminit in Apocalypsi.

Sārdĭānŭs, a, um, adjectivum, Sardianæ balani à Græcis dictæ sunt castaneæ, quòd circa Sardis primùm fuerint inventæ. Vide Plin. lib. 15. cap. 23.

Sardonici. Montes Liburniæ, Ptolem. lib. 2. cap. 17.

Sārdŭs. σάρδος, Herculis filius, qui adhuc puer ab Iolao cōfuroti subtractus, quos Hercules vivens lacessierat, cum fratribus aliquot in Sardiniam insulam pervenit: eamq; quæ anteà Sandaliotis, seu Ichnusa vocabatur, à nomine suo Sardiniam creditur appellasse.

Sārēptă. [צָרְפַת *tsarphath*. σάρεπτα Stephano.] Vrbs Phœnices, in qua divinus vates Elias esurientem viduam miraculo pavisse scribitur in libris Regum. Meminit ejus & Plin. libro 5. capite 29.

Sārēptānŭs, sareptana, sareptanum, σαρεπτηνός. Sidonius: Vina mihi non sunt Gazetica, Chia, Falerna, Quæq; Sareptano palmite missa bibas.

Sargapises, lege SPARGAPISES.

Saricha, Vrbs Cappadociæ, gentile Sarichenus aut Saricheus.

Sārmătē, [σαρμάται Stephano. Ger. Die Völcker so jenseit der Wirel / der vnderen Donaw vmb das Eurinisch vnd Meotisch Meer / biß in das Mitternächtisch ligen / auch weiter vber den fluß Tanais hinauß.] Populi Scythiæ juxta Danubium, in Mæoticam paludem vergentes, qui & Sauromatę, σαυρομάται, dicuntur, & regio eorum Sarmatia, σαυροματία dicitur. Plin. lib. 3: Sauromatas gentes Scytharum Græci vocant, quas *Sarmatas* Romani dicunt. Dicti Sauromatæ, ab oculis lacertarum: σαῦρος enim lacerta est, ὄμμα oculus. ¶ Nomina diversa habent Sarmatæ, habitant montes & saltus, utūtur plaustris pro domibus: pascunturq; lacte equino: unde quidam eos ἱππημόλγους: hoc est, equarum mulsores: alii γαλακτοφάγους: hoc est, lacte vescentes appellant. Sunt etiam quidam interius habitantes, qui sanguinem equinum lacte mistum potant, quos vocāt Gelonos. Virgilius libro 1. Georgic. Bisaltæ quo more solent, acerque Gelonus, Quum fugit in Rhodopen, atque in deserta Getarum: Et lac concretum cum sanguine potat equino. Item: Sarmatæ alii sunt, qui equino sanguine è cruribus detracto, farinaq; commisto aluntur. Alii etiam qui pro victimis homines immolant. Alii bellorum & cædis amatores: quibus bellantibus mos est cruorem ejus, quem primùm interemerint, ex ipsius vulneribus bibere: & ut quisque plures interemerit: ita apud eos eximius habetur. ¶ Sunt & in Scythiæ extremis Sarmatæ, qui carne equina vescuntur: alii qui humanæ carnis alimento vitam ducunt, propter quod vocantur Anthropophagi, διὰ δ' φαγεῖν τὸν ἄνθρωπον: hoc est, ab hominibus edendis. Idem ab usu plaustrorum, Hamaxobitæ Pomponio. Hamaxobii Ptolemæo vocantur. Auri & argenti, maximarum pestium, ignari, permutatione rerum commercia exercent: atque ob sævitiam hyemis demersis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant, totum Bracchati corpus, & nisi qua vident, etiam ora vestiti. Horum meminerunt Plinius libro 4. capite 12, & Strabo libro 11. ¶ Sunt autem duæ Sarmatiæ secundùm Ptolemæum, quarum una est in Europa, quæ (ut libro 3 scribit) à Septentrione Oceano terminatur: ab Occasu parte Germaniæ: à Meridie Iazygibus Metanastis. In ea est Olbia, quam nunc Russiam & Tartariam esse credunt. Altera Sarmatia est in Asia (ut idem libro 5. refert) quæ à Septentrione terra incognita terminatur: ab Occasu Sarmatia Europæ, & Tanai fluvio. In ea sunt Caucasii montes.

Sārmătĭs, sarmatidis, Patronymicū. Ovidius: Terreat haud manes Sarmatis umbra meos.

Sarmentŭs, Nomen proprium Equitis Romani, qui scurrilitate claruit sub Augusto. Horat. 1. Serm. Satyr. 5: nunc mihi paucis Sarmenti scurræ pugnam, Messiq; Ciceroni Musa velim memores.

Sarnŭs, [σάρνος. Ger. Ein fluß in Campanien der Landtschafft Italiæ, heist jetzt *Scafare*.] Fluvius Campaniæ, oriens à Sarno monte, inter Pompejanum agrum, & Salernum, juxta oppidum in Sarni montis radicibus positum. Plinius lib. 3. cap. 5: Littore autem hoc Neapolis Chalcidensium, & ipsa Parthenope à tumulo Sirenis appellata. Herculanium, Pompeii, haud procul aspectante monte Vesuvio, alluente verò Sarno amne, ager Nucerinus est. Virg. 7. Aeneid. Sarrastis populos, & quę rigat æquora Sarnus.

Sărōnĭcŭs sinus, σαρωνικὸς κόλπος, Qui Corinthiacum Isthmū ab Ortu alluit: nam qui eundem alluit ab Occasu, Crissæus, sive Corinthiacus dicitur Plinius lib 4. cap. 5: Sinus Saronicus olim querno nemore redimitus: unde nomen, ita Græcia antiqua appellante quercum. Multi à Sarone deo marino. Nam

Saronem

Saronem fuisse regem, qui illic Atlepiæ marinæ regioni imperarit, in Corinthiacis scribit Pausanias.

Sārpedŏn, penultima producta, Sarpedonis, penultima correpta, σαρπηδών, teste Homero, lib. Iliad. 16: Iovis filius ex Laodamia Bellerophontis filia: aut, ut Herodotus tradit in Polymnea, ejusdem Iovis filius ex Europa, & frater Minois. Hic quum Lyciæ rex esset, & in armis strenuus, Priamo suppetias tulit adversus Græcos: ubi quum multa edidisset virtutis suæ documenta, tandē à Patroclo est interfectus. Corpus aūt ejus Iovis jussu ab Apolline è medio pugnantium sublatum est, & flumine ablutum, ambrosioque respersum liquore, ac regia indutum veste, ad exequendum funus suis restitutum. Virgil. lib. 1. Aeneid. Sævus ubi Aeacidæ telo jacet Hector, & ingens Sarpedon, ubi tot Simois, &c. ¶ Est & Sarpedon, Ciliciæ promontorium. finis aliquando regni Sarpedonis, & quod Ciliciam à Pamphylia distinguit. Pomponius Mela lib. 1, in descriptione Ciliciæ.

Sārrā. [צר tsor. σάρρα. German. Die gewerbstatt Tyrus in Phœnicia gelegen. Vulgò Puerta de Sar.] Nomen civitatis, quæ postea Tyrus dicta est: à qua Sarranum ostrum est nominatum. Sed id quoq; nomen à pisce quodam accepit, qui illic abundat, & sur illa lingua vocatur, ex cujus sanguine fericum in purpuram tingebatur.

Sārrānŭs, sarrana, sarranum, σαρρανὸς, Tyrius: unde Sarranæ vestes dictæ sunt, quæ & ostrinæ, purpureæ, quòd Sarræ: id est, Tyri optimè tingerentur. Virg. lib. 2. Georg. -& Sarrano dormiat ostro. Iuvenal. -aut pictæ Sarrana ferentem Ex humeris aulæa togæ.

Sārrācă, σάρρακα, Nomen est duarum urbium, quarum una est in Media, altera in fœlici Arabia. Vide Ptolem. libro sexto, capite 2, & 8.

Sārrācēnī, σαρρακηνοὶ, Populi post Nabathæos à Sarraca (ut Stephanus inquit) quæ est pars Arabiæ. Plin. lib. 7. cap. 28: Nabathæis Thimanęos junxerunt veteres: nūc sunt Taveni, Suellini, Sarraceni, Arraceni.

Sārrāstēs, Populi Campaniæ, Sarno amni vicini: à quo & nomen accepisse putantur. Virg. 7. Aeneid. Sarrasteis populos, & quæ rigat æquora Sarnus.

Sārsīnă, penult. corr. σάρσινα, Vetus civitas in Aemilia, ex qua Plautus poëta Comicus ortus est: unde & Sarsinas appellatus est: quanquam à doctis quibusdam Farcinas, nō Sarcinas vocetur. Lacte abundat, ut testatur Silius lib. 8: -his Sarsina dives Lactis, &c.

Sāsōn, σάσων, Insula est inter Epirum & Brundusium, quinque ab utroque millia passuum distans, ut ait Strab. lib. 6. ¶ Est & fluvius in mare Adriaticum influens: de quo Silius: Adriatici fugite infaustas Sasonis arenas. Et alibi: Expavit sonitus tremefacto littore Sasōn.

Sagutæ, σαγύται, Populi in Scythia Asiatica, ut lib. 4. testatur Herodotus.

Sătarchæ σατάρχαι, Populi in Scythia Europæa, juxta Mæotidem, qui (ut Solinus refert) damnato auri & argenti usu, se à publica avaritia abdicarunt. Horum oppidum fuit Myrmecion, Panticapæum, Theodosia, Hermisium, aliaq; nonnulla, quę vide apud Melam, lib. 2. in descriptione Scythię Europęę, Flaccus lib. 6. Argon. Flavicrines Satarchæ.

Sătāspēs, σατάσπης, Vir Achæmenius fuit, Theaspis filius, qui quum Zopyri filiā violasset, & ob eam rem à Xerxe cruci destinatus esset, intercessione matris, quę Darii erat soror, impetravit ut in exilium ageretur, donec Africā universam lustrasset. Quumq; jam aliquot menses illa in peregrinatione consumpsisset, navigationis tædio adductus, in Persidem redijt: Regiq; retulit, sese reliquum itineris conficere non potuisse, quòd naves à magnetibus retinerētur. Quod quum Xerxi fabulosum videretur, hominem; ut anteà destinarat, cruci affixit. Vide Herod. lib. 4.

Sătĭcŭlī, Populi Campaniæ moribus asperi, de quibus Virg. 7. Aen. -amnisque vadosi Accola Vulturni, pariterque Saticulus asper.

Satræ, Populi Græcorum in littoribus Thraciæ, ut ostendit Herodotus suæ historiæ lib. 7.

Sătŭrĭo, saturionis, Nomen est parasiti apud Plautum in Persa; captandi joci gratia à cōtrario impositum. Solet enim hoc hominum genus perpetuò esurire, & nunquam saturum esse. Vnde quum Toxilus servus eum Saturionem salutasset: respondet parasitus: Mendacium ædepol dicis, atq; haud te decet. Nam Esurio venio, non advenio Saturio.

Sătŭræ palus: quę & Pontina, juxta Circeios fuit, XXIII. olim urbium locus, ut ex Mutiani sententia tradit Plin. lib. 3. cap. 5: Hæc ad viam usque Appiam pertingebat, ubi & navibus trajiciebatur, inter Appii Forum, & Anxurem. Virg. 7. Aen. -queis Iupiter Anxurus arvis Præsidet, & viridi gaudens Feronia luco: Qua Saturę jacet alta palus, gelidusq; per imas Quęrit iter valles, atq; in mare conditur Vfens.

Sāturium, sive Saturcium σατύριον, Vrbs Calabriæ fuit, non longè à Tarento. ¶ Stephanus quoque autor est, regionem Tarento vicinam Saturium, sive (ut ipse scribit) σατύρειον nominari. Sunt tamen qui Saturum legant: de quo aliquid suprà in dictione SATVR.

Sătŭrējanŭs, saturejana, saturejanū, possessivum. Horat. lib. 1. Serm Satyr. 6: Me Saturejano vectari rura caballo.

Sātūrnĭă, σατύρνια, Latii oppidum, à Saturno conditum. Virg. 8. Aen. Hanc Ianus pater, hanc Saturnus condidit urbem.

Sāturnĭānă colonia, Tuscorū urbs mediterranea Ptolemæo lib. 3 cap. 1.

Sātūrnĭānī, Hęretici à Saturnino quodā nominati, qui mundum solos angelos septem, inscio Deo, fecisse dicebant.

Sāturnīnŭs, Tribunus plebis fuit seditiosus, qui quum perniciosis legib. Rempublicam perturbaret, sumptis ex Senatusconsulto armis, in Capitolio occisus est à Scæva quodā Quirite, Crotonis servo, cui idcircò libertas præmii loco data est. Fucrūt multis pòst annis, q à C. Rabirio occisum dicerēt: quo nomine ille à T. Labieno in judiciū vocatus, & Perduellionis reus factus, à Cicerone defensus est pulcherrima illa oratione, quę pro Cajo Rabirio Posthumo perduellionis reo inscribitur.

Sātūrnĭŭs, Mons quondam dicebatur, qui postea Tarpeius, deinde & Capitolinus appellatus est.

Sātūrnŭs. [χρόνος. Ger. Ein Sohn Cœli und Vesta, ein Vater Iovis und Iunonis.] A` poëtis fingitur fuisse antiquissimus deorū, qui ex Ope conjuge genuit Iovem, à quo postea cœlo pulsus est. A` Græcis dicitur χρόνος, quasi χρόνος: hoc est, tempus. A` Latinis autē Saturnus, quòd annis saturetur, ut ait Cicero de Nat. deor. vel quia se in devorandis filiis saturavit. Ex se enim natos comedisse fingitur: quia cōsumit ætas temporū spatia, annisq; præteritis insaturabiliter explet. Ovid. Tempus edax rerum, tuque invidiosa vetustas, Omnia destruitis, vitiataque dentibus ævi Paulatim lenta consumitis omnia morte. Sunt qui Saturnū à satu deducant: quoniam peritiam ruris, & satorum omnium primus edocuisse fertur. Quidam ab eo quod Græci σάθλον, membrū virile nominant: propterea quòd patris pudenda abscidisse, atq; in mare projecisse dicitur: unde Venerem procreatā ferunt, quę à spuma, unde coaluit, Aphrodites nōmē accepit. ¶ Fratrem habuit Titanem majorem natu, qui quū parenti succedere vellet: tamē animadvertens matrē, sororesq; Saturno magis favere, regnū ipsi concessit: ea tamē lege, ne Saturnus prolem masculam tolleret, ut regnū ad suā prolē rediret. Saturnus igitur quū plures liberos devorasset, nati sunt gemini Iupiter & Iuno: tum mater Iunonē Saturno ostendit, Iovem verò clàm nutriendum ablegavit: adhibitis interim Corybantibus, qui cymbalorum, tympanorumque pulsu obstrepebant, ne pueri vagitus audiretur. Saturnō autē, quum ille puerum deposceret ut & ipsum devoraret, Opis lapidem ei ostendit pannis involutum, eumq; partu illo à se editum simulabat: quem ille acceptum sine morā devoravit. Neptunum quoq; clàm Saturno Opis peperit, quem similiter clàm educari curavit. Tertiò rursus geminos enixa est, Plutonem & Glaucam: ubi rursus Glaucam Saturno ostendit, Plutonem abscondit. Verùm detecta tandem fraude, quū Titan resciviisset, fratri prolem masculam, suosque ea ratione regni successione pulsos esse, cum filijs, qui Titanes à patre cognominabantur, bellum adversus Saturnum suscepit, illumque & Opem sorōrem captos, muro inclusit: sed à Iove filio devictis Titanibus liberati sunt. Porrò Saturnus ex oraculo edoctus, fore ut à filiis regno pelleretur, quum ab hoc Iovi insidias strueret, ab eo regno pulsus, In Italiam profugit, ubi diu apud Ianum regē latitavit: unde ea pars Italię Latium dicta est Hoc regnante ætatem auream fuisse fabulantur, terramq; sua spōte expertem vomeris & aratri peperisse fruges: communes, & nullis designatas limitibus agrorum possessiones fuisse.

Sātūrnĭŭs, a, um: ut pater Saturnius: id est, Iupiter Saturni filius: Iuno Saturnia: id est, filia Saturni, χρονίδης. Versus quoq; quos olim Fauni, vatesque canebant, Saturnios antiqui nominabant, ut ait Varro.

Sātūrnālĭă, orum. [χρόνια. Ger. Die Fästtag Saturni, so man zu Rom hielt im Wolffmonat. Pol. Mieſſöpuſli.] Festa septem, seu quinq; dierum mēse Decembri Saturno dicata, quibus Romani synthesin vestē sumebant, servisq; discumbentibus insetviebant, muneraq; ultro, citroq; mitti, remittique solebant. Sueton. in Auguſt. Saturnalibus, & si quando aliàs libuisset, modò munera dividebat, modò numos omnis notæ.

Sātūrnālĭtĭŭs, saturnalitia, saturnālitium, Quod ad Saturnalia pertinet, χρόνιος. Martial. lib. 5: Saturnalitiæ ligulam misisse selibræ. Saturnalitiæ nuces, apud eundem, lib. 6.

Satyri, Vide in APPELL.

Sătўrōrum insulæ, σατύρων νῆσοι, Sunt cōtra tres Indiam extra Gangem sitę, sicut Ptol. lib. 7, scribit: quas qui habitāt, caudas habere dicuntur, quales Satyris pinguntur.

Sătўrŭs, Fluvii nomen in Aquitania, cujus meminit Lucanus

lib.1: tunc rura Nemetis Qui tenet, & ripas Satyri qua littore curvo, &c.

Savo, onis, Fluvius est in finibus Campaniæ. Plin.lib.3.cap.5.

Savona, Ptolem.lib.3. cap.1.Sabbatium, Plin.Sabbatia Pompon. Vrbs Liguriæ notissima: Vulgò *Savone*.

Saurŏmătæ, penult.cor. σαυρομαται, Populi Septentrionales, qui & Sarmatæ dicuntur: quorum alii Asiatici sunt, alii Europæi, Tanaì de fluvio discreti: de quibus vide plura suprà in dictione SARMATA.

Saurus, Nobilis statuarius, cujus opera commemorat Plinius lib.36.cap.5.

Savus, [σαῦος Ptolemæo. German. Die Sauw in Vngern.] Fluvius est apud Carnos ortum habens, & circa Liburniæ montes, non procul à Paurono oppido (hodie *Albam Græcam* vocant) in Danubium prolabens.

Sāxŏnes, σάξονες, Illustres Alemaniæ populi, qui Angelę Reginæ auspicio Angliam devicerunt. Hos Ptolemæus non longè à Cimbris in Oceani Septentrionalis littoribus, & paludibus inviis constituit, lib.3.cap.11.

Săxum ferratum, & **Saxoforatum**, teste Volaterrano, Oppidum in Piceni, atq; Vmbriæ finibus situm: ita appellatū à Ferro, propter fodinas ferrarias, quas eo in loco multas fuisse earum reliquię ostendunt. Sentinum, σέντινον, à veteribus dicebatur, à Sentino amne juxta mœnia labente, quem nunc quoq; incolæ *Sentinum* vocant.

S ante C.

Scææ porta, σκαιὰ πύλη, Vrbis Trojanæ porta fuit, fatali Laomedontis sepulcro nobilitata; ita dicta (ut Grammaticis placet) quòd ad sinistrum: hoc est, Occidentale urbis latus sita esset. In Augurum enim disciplina quæ Ortum spectant dextra: quæ Occasum sinistra dicuntur. Strabo tamen libro 13. videtur sentire Scææ portæ nomen à Scæis Thraciæ populis sumptum fuisse, cum quibus Trojanos multa nomina communia habuisse ostendit Virgil.3.Aeneid. & arentem Xanthi cognomine rivum Agnosco, Scæaque amplector limina portæ.

Scævŏlă, σκαιόλας, Quinti Mutii cognomen fuit, inde tractum, quòd ex quo in Porsenæ castris dextram exussisset, ejus loco sinistra fuerit usus: σκαιὰ Græci enim sinistram vocant. Vnde Scævæ, & per diminutionem Scævolæ dicti sunt, qui sinistra dextræ loco utebantur. [German. Ein Linckehauß.] Aliam hujus nominis causam adducit Varro lib. 6. de lingua Lat. Pueris, *inquit*, turpicula quędam res in collo suspenditur, ne quid obsit bonæ scævæ, inde Scævola appellatus.

Scalabis, σκαλαβὶς, Lusitaniæ oppidum, alio nomine Præsidiū Iulium appellatum, teste Plin.lib.4.cap.22. Vulgò *Trugillo*.

Scāldis. [German. Die Schelde / ist ein fluß in Brabant.] Insignis fluvius est in cōfinio Germaniæ & Galliæ Belgicæ: quas regiones suo alveo ad Septentrionem disterminat, Antuerpiam clarissimum orbis Christiani emporium alluens, marisque æstum refluus, & bissenis quotidie horis versus caput recurrens. Plin.libr. 4.cap.17: A Scalde ad Sequanam Belgica. Ibidem capite decimotertio: Toto autem hoc mari ad Scaldim usque fluvium, Germanicæ accolunt gentes, haud explicabili mensura.

Scămăndĕr, σκάμανδρος, Fluvius Trojæ, ex Ida monte descendens, quem Hesiodus θεῖον σκάμανδρον: id est, divinum Scamādrum appellavit. Antea Xanthus dicebatur: quod & Homerus innuit, quū eum ab hominibus quidē Scamandrum, à diis verò Xanthum vocari ait, suo more vetustiorem appellationem diis, recentiorem hominibus assignans. In hoc fluvio sponsæ jam nupturæ sese abluebant, Scamandrum nominatim his verbis invocantes: λάβέ με Σκάμανδρε τὴν παρθενίαν. Qua occasione usus Cimon quidam Athenienśis, quum Calirrhoēs generosæ puellæ amore teneretur, quæ jam viro desponsata erat, in Scamandri virgultis sese occultavit, caputq; arundine coronavit: quumq; illa ex more lavaretur, carmenq; solenne caneret, Scamandrum, ut virginitatem suam acciperet, invocans, Cimon è virgultis prosiliens: Ego verò (*inquit*) accipio lubens, virginemque in ripam sustulit: ubi & vitium ei obtulit. Vide hac de re plura in Epistol. Aeschinis. ¶ Fuit & Scamāder nomen filii Hectoris & Andromaches: quem tamen Trojani Astyanacta: hoc est, civitatis principem vocare maluerūt, Hectori id honoris tribuentes, cujus virtute Ilium novem perpetuos annos fortissimè erat defensum. Vide Homerum quinto Iliad.

Scămăndrĭă, σκαμανδρία, Vrbs parva à portu Ilienśi parum remota. Plin lib.4.cap.30.

Scăndināvĭă, Insula est Oceani Septentrionalis, quam Plin. lib.4.cap.13. incompertæ magnitudinis esse scribit. Quidam alterum terrarum orbem appellavêre: nonnulli etiam Officinam gentium, eò quòd incredibilem mortaliū vim identidē effuderit, qui ad quęrendas novas sedes orbem peragrantes, cuncta cladibus & vastitate implerunt. Hodie satis constat insulam non esse, sed ad ortum supra Livoniam continenti adhærere. Tenent eam Suedi, Nortvegi, Gothi, innumeræque aliæ barbaræ gentes.

Scāptēnsŭlă, inquit Festus, Locus in Macedonia, ubi argentū fodi solebat, à σκάπτω fodio. [Polon. *Gora gdzie kopią strzebro.*] Lucret.lib. 6: Quales expirat Scaptensula subter odores. Rectiùs tamē videtur Scaptesula legi posse, sine n. Apud Stephanum enim scribitur σκαπτησούλη, quanquā ille in Thracia, nō in Macedonia, eam collocet. Quod discrimen nō est magni momenti: quippe quum ne inter celeberrimos quidem Geographos satis conveniat de Macedoniæ, Thracięq; terminis, aliis Strymone amne, aliis Nesso eas terminantibus.

Scāptĭă, Latii oppidum fuit, teste Plin.lib.3.cap.5, à quo Scaptia tribus.

Scārdŏnă, σκάρδονα, Insula in mari Adriatico, adjacēs Illyrico, teste Ptolemæo, lib.2. cap.ult. In ea sunt duæ urbes, Collentum & Arba. Vulgò *Scardo*.

Scārphĕă, sive Scarphia, penult.prod. σκάρφεια. Insula Helladi adjacens, in mari Aegeo, non procul ab Attica, de qua Plinius lib.4.cap.12. Est & Scarphia urbs Locrorum Epicnemidiorū, decem stadiis distans à mari, teste Strabone lib.9 à Stephano Phocidi falsò assignata.

Scaurorum familia Romæ in primis illustris fuit: ex qua fuit Marcus Aemylius Scaurus, princeps Senatus, cujus patrem adeò inopem tradunt fuisse, ut carbonariam vitæ sustinendæ causa exercere cogeretur. Quinetiam Marcus ipse primum addubitasse fertur, num ad argentariam sese, an potiùs ad forum & curiam conferret. Verùm quum eloquentiæ semper studiosissimus fuisset, foro magis idoneus sibi visus, brevi magnam sibi gloriam peperit. Et cęteros quidem magistratus ex ordine adeptus, ita eos gessit, ut Consulatu dignissimus videretur. Magno itaq; nobilitatis studio Consul factus, Ligures & Cantiscos domuit, & de iis triūphavit. Censor deinde creatus, Aemyliam stravit, pontemque Aemylium extruxit. Filium suum, quòd in saltu Tridentino hosti loco cesserat, in conspectum suum venire vetuit, quòd tam ægrè tulit adolescens, ut sibi spontè necem conscisceret. Idem in Africam legatus missus, ut Iugurtham ab oppugnatione Cirthę, & obsidione Adherbalis avocaret, quū re infecta rediisset, Senatui autor fuit belli adversus Iugurtham suscipiendi. Quo tamen in bello, quum L. Calphurnii Bestię legatus esset, avaritiæ quoq; ejus & rapinarum particeps creditur extitisse: quæ res, vitæ anteactæ splendori haud exiguam offudit labem. ¶ Scaurus alter, superioris filius, & Syllæ privignus fuit: de cujus Aedilitate sic scribit Plin.libro 30. capite 15. Non patiemur duos Cajos, vel duos Nerones ne hac quidem gloria famæ frui: docebimusque etiam insaniam eorum victam privatis operibus M. Scauri, cujus nescio an Aedilitas maximè prostraverit mores civiles, majusque sit Scyllæ malum tanta privigni potentia, quàm proscriptio tot millium. Hic fecit in Aedilitate sua opus maximum omnium quæ unquam fuerunt humana manu facta, nō temporaria mora, verumetiam æternitatis destinatione: Theatrum hoc fuit. Scena ei triplex altitudine CCCLX. columnarum, in ea civitate quę sex Hymetrias non tulerat sine probro civis amplissimi. Ima pars scenæ è marmore fuit, media è vitro, inaudito etiam postea genere luxurię. Summæ tabulis inauratis columnæ, ut diximus: imæ duodequadragenūm pedum. Signa ærea inter columnas, tria millia numero. Cavea ipsa cepit hominum octoginta millia, quum Pompeii amphitheatri, toties multiplicata urbe, tantoque majore populo, sufficiat largè XL. M. Sed & reliquus apparatus tantus Attalica veste, tabulis pictis, cæteroque choragio fuit, ut in Tusculanam villam reportatis quæ superfluebant, quotidiani usus deliciis, incensa villa ab iratis servis concremaretur ad sestertiūm millies. Hæc Plinius. ¶ Fuit præter hos & Aurelius Scaurus, qui quum legatus adversus Cimbros infœliciter pugnasset, fuso exercitu vivus in hostrum manus pervenit. Quumque ab iisdem in consilium adductus, de ratione belli adversus Romanos gerendi interrogaretur, magnopere iis dissuasit ne Alpes trajicerent, populum Romanum bello insuperabilem esse asserens: quod ejus responsum tanta indignatione excepit Bolus, hostilium copiarum rex, ut protinùs impetu in eum facto, multis vulneribus eum confixerit.

Scenitæ, [σκηνῖται. German. Völcker des glückhafftigen Landts Arabie, so vnder Hütten wohnen.] Cognominati sunt quidam Arabiæ populi, ἀπὸ τῶν σκηνῶν: hoc est, à tabernaculis, sive tentoriis in quibus habitant (ut inquit Solinus) ex caprarum pilis contextis. Hi à carnis suillæ esu abstinent: totusq; ille Arabiæ tractus suibus adeò est inimicus, ut eò aliunde invectæ statim moriantur. Plin.lib.9.cap.28. Nomades, infestatoresq; Chaldæorum Scenitæ, vagi & ipsi, sed à tabernaculis cognominati, quæ ciliciis metantur ubi libet.

Scepsis, σκῆψις Stephano, Duorum oppidorum nomen est in Troade, quorum alterū ultra Cebrinem situm erat, ad excelsiorem

fiorem Idæmontis partem, prope Polychnam. Hæc postea, recentiore condita, Palæscepsis dicta est: hoc est, antiqua Scepsis. Altera Scepsis, infra superiorem sita erat stadiis circiter sexaginta, in quam veteris urbis incolæ immigravere ducibus & Scamandro, Hectoris, & Ascanio Aeneæ filiis. Hanc nonnulli putant Aeneæ regiam fuisse, medumque situm obtinuisse inter regionem illi subditam & Lyrnessum: Vide Strabonem libro decimotertio. Quin ipsa etiam regiuncula urbibus hisce circunjecta, Scepsis appellata est. Plinius libro undecimo, capite 37: Asiæ regio Scepsis appellatur, in qua minimos (repete ex superioribus, lienes) pecori esse tradunt, & inde ad lienem inventa remedia. Ex Scepsi recentiore ortum traxerunt Demetrius Grammaticus Homericæ Iliadis interpres: & Metrodorus philosophus, & orator: de quo nonnulla diximus suo loco.

Schĕrĭă, *χερία*, Insula est ex adverso Thesprotiæ, quæ aliis nominibus Phæacia & Corcyra dicitur, Alcinoi hortis celeberrima, olim etiam Drepane appellata. Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Schīnĭs, *σχίνις*, Insignis latronis nomen est, qui circa Isthmi initium, teste Pausania, miro crudelitatis genere sęviebat. Apprehensas enim piceas in terrā flectebat, & quos pugna vicisset, hos alligatos sinebat in aërem efferri: quocirca quum utraq; arbor alligatū ad se traheret, vinculiq; nodus in neutram laxaretur partem, sed utrinque pariter convelleret, eveniebat, ut qui alligatus esset, laceraretur. Eodem pacto ipsum quoque Schinin Theseus dilaniavit, viamq; quę ex Trœzene Athenas ducit, latronibus infestam, tutam reddidit: Ovid. lib. 7: Occidit ille Schinis, magnis malè viribus usus.

Schinussa, *σχινοῦσα*, Insula una ex Sporadibus. Plinius libro 4. capite 12.

Schœnēĭs, *χοινεύς*, Qui & Iasius, rex Arcadię fuit, filius Abantis, & pater Atalātę, quę ab ipso Schœneis dicitur Ovid. Epist. 15: Et tulit Hippomenes Schœneida præmia cursus.

Schœnŭs, schœnūntis, *χοινῦς*, Peloponnesi portus est ad sinum Saronicum, in ipsis Isthmi angustiis situs, distans à Cenchreis Corinthiorum navali stadia XLV. ut est autor Strabo libro octavo.

Schœnŭs, ni. [*χοῖνος*. Germ. Ein fluß nahe bey Athen.] Fluvius est Bœotiæ, per ejusdem nominis oppidum labens, quinquaginta stadiis à Thebis. Autor Strabo, lib. 9.

Sciăpŏdĕs, sive Sciopodes [*σκιάποδες*, ὁ *σκιάποδες*. German. Einfüssige Leut in India, welche so grosse Füß haben / daß sie sich mit denselbigen vberschattigen können.] Populi sunt Troglodytis finitimi, (ut ex Cresiæ sententia tradit Plinius libro septimo, capite secundo,) qui & Monosceli à singulis cruribus sunt appellati, miræ pernicitatis ad saltum. Sciapodes inde dicti, quòd in majore æstu humi jacentes resupini, umbra se pedum protegant.

Scione, Plinius libro 4 cap. 10, Oppidum Macedoniæ in sinu Thermaico.

Sciŏpŏdĕs, penultima correpta, *σκιόποδες*, Monstrosum hominum genus, non procul à Troglodytis, singulis cruribus, mirę pernicitatis ad saltum: sic dicti, quòd in majore æstu humi jacentes, *σκιᾷ ποδὸς*: hoc est, umbra pedis se protegant. August. lib. 16. de Civit. Ferunt esse gentem ubi singula crura in pedib. habent, ne poplitē flectunt, & sunt mirabilis celeritatis, quos Sciopodas vocant, quòd per æstum in terra jacentes resupini umbra se pedum protegant.

Scīpēnsŭlă, *σκιπλωσύλη*, Locus est in Macedonia, teste Festo, dictus à *σκάπλω*: id est, effodio. Nam argentum illic fodi solebat, unde Lucan. Qualeis expirat Scipensula subter odores.

Scípia, Latii oppidum fuit, teste Plin. lib. 3. cap. 5, à quo Scipia tribus.

Scipona, *σκίπονα*, Insula in mari Adriatico, adjacens Illyrico, teste Ptolemæo, lib. 2. cap. ult. In ea sunt duæ urbes, Collentum, & Arba. Vulgò *Scardo*.

Sciphea, sive Scarphia, pen. prod. *σκάφεια*, Insula Helladi adjacens, in mari Aegæo, non procul ab Attica, de qua Plin. lib. 4. cap. 12. Est & Sciphea, urbs Locrorum Epicnemidiorum decem stadiis distans à mari, teste Strabone lib. 9. à Stephano Phocidi falsò assignata.

Scipabis, *σκιπαβὶς*, Ptolem. libro 2. capite 3. Lusitaniæ civitas, anteà Iulium Præsidium, sive Turris Iulia, hodie *Trosilium*: Vulgò *Trugillo*.

Scipiode. [Germ. Die Schelde/ist ein fluß in Brabandt.] Fluvius Galliæ Belgicæ. Plin. lib. 4. cap. 17.

Scipĭo, cognomen fuit Corneliorum, cui P. Cornelius initium dedit, qui quòd patrem luminibus orbum vice scipionis regeret, primus id cognominis est sortitus, & deinceps ad posteros suos transmisit. ¶ Hujus filius fuit P. Cornelius Scipio, quo cum Imperatore Annibal primùm in Italia ad Trebiam fluvium signa contulit: quo in prælio quum ab hostibus circunventus esset, & gravi vulnere saucius, filii virtute periculo est ereptus. Hic postea in Hispaniam missus, quum incautiùs sese periculis offerret, rebus jam multis præclarissimè gestis, una cum fratre in acie occubuit. ¶ P. Cornelius Scipio, qui postea Africanus major dictus est, superioris filius fuit, qui ab ipsa statim pueritia quiddam humano fastigio majus præ se tulit. Quo factum est ut à plerisque divino semine creditus sit esse procreatus. Hic adhuc prætextatus, patrem saucium, & ab hostibus ad Trebiam circunventum periculo liberavit, ut jam dictum est. Post Cannensem autem cladem, quum plerique de relinquēda urbe cogitarent, stricto gladio omnes adegit ut jurarent se patrię defensionem non deserturos. Missus deinde in Africam, tantum terroris Carthaginiensibus incussit ut Annibalem ex Italia ad patrię defensionem revocarent: cum quo apud Zamam congressus Scipio, ingenti eum clade superavit. Qua clade fractos Pœnos, pacemque petentes, Romano populo tributarios fecit. Cum Lucio deinde fratre, qui postea dictus est Asiaticus, adversus Antiochum profectus legatus, cura, prudentia, reiq; militaris industria effecit, ut speciosissimum ille ex Asia triumphum deportaret, Antiocho regionibus omnibus, quæ cis Taurum erāt, mulctato. Provecta deinde ætate, sponte æmulorum invidiæ cedens, Linternum se contulit: ubi & sepultus creditur. ¶ Scipio, Suario cognominatus: à similitudine suarii cujusdam negotiatoris, plebī Romanæ in Tribunatu clarissimus fuit, dignusque prorsus Scipionū familia: verùm adeò pauper, ut funeri impensa deesset. Quapropter populus asses contulit, ac funus elocavit: & quacunque ferebatur, flores è prospectu omni sparsit. Hæc Plin. lib. 21. cap. 3. ¶ Scipio Aemylianus, qui & Africanus minor, ab Africani majoris filio adoptatus (filius enim erat Pauli Aemylii) Numantiā evertit, in qua expeditione militē corruptum in disciplinam pristinam ejectis scortis restituit. Munera regum, quę clàm ab Imperatore recipi mos erat, pro tribunali accepit, in tabulasq; publicas nomine populi Romani ferri jussit, ea fortibus viris pro meritis postea distributurus. Oppidanis pabulatū egressis pepercit, quòd citiùs frugibus consumptis in deditionem venturi essent. Capto oppido, Numantini sese per vias invicem trucidavēre. Factus deinde Consul ante legitimā ætatem, ac Carthaginē missus, eam penitùs sustulit: idq; ex sententia Catonis, qui in senatu præmaturas ac recentes ostentans ficus, ait: Eę Patres Cōscripti, proximo retro triduo Carthagine decerptæ sunt, tām prope domum hostem habemus. ¶ Scipio Nasica, Scipionis, qui unà cū fratre in Hispania cecidit, filius, à Senatu vir optimus judicatus, omniumq; dignissimus habitus, qui Matrem deūm tunc primùm advectam hospitio exciperet. Hic quum adversus auspicia Consulem se à Graccho nominatum cōperisset, magistratu se abdicavit, Censor statuas quas sibi consul quisq; in foro per ambitionem posuerat, sustulit. Consul Delminium, Dalmatiæ urbem expugnavit: Imperatoris nomē à militibus, & à Senatu oblatū triumphum recusavit. Eloquentia primus, juris consultissimus, ingenio sapientissimus fuit: unde vulgò Corculum dictus. ¶ Scipio, Africani majoris filius, ponitur inter eos apud Valerium, qui à parentibus claris degenerave-runt: inter eruditos tamen à Cicerone in Bruto his verbis describitur: Scipio Africanus, filium habuit illum, qui minorem Scipionem à Paulo adoptavit: qui si corpore valuisset, in primis esset habitus disertus. Indicant tum orationculæ, tum historia quædam Græca scripta de Cassina. Hęc ille. Plutarchus in Africano, nihil sanè de eo se compertum habere dicit, nisi eum Præturam gessisse, & in ea consequenda à Circeio patris scriba adjutum fuisse.

Scipĭo, Pompeii Magni socer, post bellum Pharsalicum inter Pompejanos bellum refoventes in Africam se recepit cū reliquiis exercitus & Catone, Iuba etiā rege adscito. Qui primò feliciter adversus Cęsarianos quum pugnasset, victus tandem cum exercitu occubuit. Quo tempore Scipionem quendam cognomento Salutionem, è Corneliorum familia, alioquin virum despectissimum exercitui quasi ducem Cæsar præposuit: quòd cognosceret adversarios vetusto quodam cōfidere vaticinio, semper in Africa vincere, fatale Scipionum generi esse. Plutarchus in Cæsare.

Scīpĭădæ, Patronymicum pro Scipionibus, Virg. lib. 1. Georg. Scipiadas duros bello, *&c.* Idem 6. Aeneid. duo fulmina belli Scipiadas.

Scīrōn, *σκίρων*, Latro fuit insignis, qui proximos Megaris scopulos insidens, in viatores prętereuntes nullo non crudelitatis genere sævichat. Hunc tandem Theseus dicitur occidisse, & ossa ejus in mare sparsisse; quæ Poëtæ fabulantur in saxa quædam coaluisse, quę à nomine ejus Scironia dicūtur. Sunt autem in Attica regione simul cum oppido ejusdem nominis non longè à Megaris juxta mare ita sita, ut transitū non relinquant. Hinc Athenienses ventū procellosum ab his locis flantem, Scironem appellant: quoniam spirat à saxis, quæ Sciron latro incoluit. Hic paulò ab Argeste deflexus esse dicitur, qui & Olympius vocatur, & à nonnullis Hellespontius. Seneca libro 3.

bro 3.Natur.quæſt.Atabulus Apuliam infeſtat,Calabriam Iapix,Athenas Sciron,Galliam Circius.

Scīrōnĭă ſaxa, σκιρωνίδες πέτραι. In Attica ſunt poſt Crommyonem, ad eam viam, quæ ab Iſthmo Megara ducit: de quibus vide plura in dictione præcedenti.

Scirondria, σκιρωνρία, Vrbs parva à portu Ilienſi parũ remota. Plin.lib.5.cap.30.

Scirundrinavia,Inſula eſt Oceani Septentrionalis,quã Plin. lib.4.cap.13,ita compertæ magnitudinis eſſe ſcribit. Quidam alterũm terrarũ orbem appellavêre, nõnulli etiam Officinam gentium, eò quòd incredibilem mortalium vim identidem effuderit,qui ad quærendas novas ſedes orbem peragrantes, cuncta cladibus & vaſtitate implerunt.Hodie ſatis conſtat inſulam non eſſe, ſed ad ortum ſupra Livoniam continentiadhærere.Tenent eam Suedi,Norvegi,Gotthi,innumeraq; aliæ barbaræ gentes.Hodie *Scandinavia*.

Scōdră,Ptolemæo,lib.2.cap.17: Vrbs Liburniæ, hodie *Scutarum* vocant,ſub Venetorum dominio.Vulgò *Scutari*.

Scōlŭs, σκῶλος, Pagus eſt Bœotiæ,non longè à Citherone,injucundam habens ſedem,atq; aſperam: unde natum eſt proverbium:Ad Scolum neq; ipſe accedes,neq; alterum comitaberis.Autor Strab.lib.9.

Scōpās,σκόπας,Nomen inſigne ſtatuarii,unius ex iis qui Mauſoleum cęlavit,ut refert Plin.lib.35. ca.5,Horat.4. Carm. Ode 8:Quas aut Parrhaſius protulit,aut Scopas.

Scope,Inſula eſt in mari Lycio,apud Plin.lib.5.cap.21.

Scōpĕlŏs,σκόπελος,Inſula Aſię,Troadi adjacens,cujus meminit Plin.lib,5.cap.30.& 32.

Scōrdīſcī,σκορδίσκοι,Pannonię populi,in Montiſclaudii fronte,quo monte dividuntur à Tauriſcis.Autor Plin.li.5. cap. 25.

Scoti. [Germ.Die Schottländer.] Britanniæ inſulæ populi,ab Anglis ad ortum Tueda, ad Occaſum Solveo flumine dirempti;mediterranea mons Cheviota diſcriminat. Horum olim tanta fuit feritas, ut humanis carnibus veſcerentur: quod & ipſum teſtatur Hieronymus lib.2.contra Iovinianũ. Quid(*inquit*)loquor de cæteris nationibus, quũ ipſe adoleſcẽtulus in Gallia viderim Scotos,gentẽ Britannicam,humanis veſci carnibus?Et quũ per ſylvas porcorum greges, & armentorũ, pecudumq; reperiant, paſtorũ nates,& fœminarũ papillas ſolere abſcindere,& has ſolas ciborum delicias arbitrari?

Scōtĭnă,σκότινα,Locus eſt apud Lacedæmonios, denſis quercubus umbroſus,in quo Iupiter colebatur cognomento Scotinas:ut eſt autor Pauſanias lib.10.

Scōtūſſă, σκότουσα,Oppidum eſt in confinio Macedoniæ, ad Neſſum amnem locum habens,quem κυνὸς κεφαλὰς: hoc eſt, canis capita appellant, in quo Romani & Aetoli T. Quintio duce,Philippum Demetrii filium, Macedoniæ regem ingenti prælio ſuperarunt.Strab.lib 9.

Scrībōnĭŭs Aphrodiſeus,Orbilii ſervus atq; diſcipulus, mox à Scribonia Libonis filia, quæ priùs Auguſti uxor fuerat,redemptus & manumiſſus.Hujus meminit Tranquillus.

Scrōphă Tremellius, Vir Prætorius fuit, Varrónis æqualis, quem de familię ſuę cognomine ita inducit loquentem lib.2. cap.4.Rei ruſt. Avus (*inquit*) meus primũ appellatus eſt Scropha: qui Quæſtor quum eſſet à Licinio Nerva Prętore in Macedoniæ provincia relictus, qui præeſſet exercitui, dum Prætor rediret:hoſtes arbitrati occaſionẽ ſe habere victoriæ, impreſſionem facere cœperunt in caſtra. Avus quum hortaretur milites ut caperent arma,ac exirent contrà : dixit celeriter ſe illos,ut ſcropha porcos, diſjecturum:idq; fecit. Nam eo prælio hoſtes ita fugit, ac fugavit, ut eo Nerva Prætor Imperator ſit appellatus:& avus cognomen invenerit ut diceretur Scropha.Itaq; proavus & ſuperiores, de Tremelliis nemo appellatus Scropha. Nec minus ſeptimus ſum deinceps Prætorius in gente noſtra.Hactenus Varro.

Scūrgum, [σκῦργον. Vulgò Schmeben.] Germaniæ urbs, in climate Septentrionali, Ptolemæo autore lib.2.cap.11.

Scyathos,Inſula eſt cum oppido in Aegæo mari prope Thraciam,ut ſcribit Pomponius Mela lib.2. Vulgò *Sciato*. σκιάθος.

Scylace.σκυλάκη, Vrbs citra Cyzicũ,ut inquit Hecateus Pomponius:Placia & Scylace parvæ Pelaſgorum coloniæ.

Scȳllă,σκύλλα,Filia fuit Niſi regis Megarenſiũ,quæ Minois,paterni hoſtis amore capta,ut illũ ſibi beneficio aliquo demereretur,patrem purpureo capillo, in quo ſitũ erat regni totius fatũm,ſpoliavit, eumq; hoſti obtulit,tanquã futuri cõjugii dotem.Verùm quũ ſe ab illo ſperni videret, doloris impatientia in Cirim avem cõmutata eſt:Niſus aũt in aliã avem ſui nominis,quæ veluti tantę adhuc impietatis pœnas à filia repetens, etiã nunc eam ubiq; inſectatur. Vide latiùs hanc fabulã apud Ovid.lib.8.Metam.q Fuit & altera Scylla,Phorci filia,quę quũ mutuo Pici amore teneretur,indignata Circe, quę Picum miſerè deperibat,Scyllam ſibi ab illo præferri,fontem in quo illa lavare ſeſe ſolebat noxiis herbis,veneficiisq; infecit.Cujus rei illa ignara quũ lavandi gratia fontẽ ingreſſa eſſet, videt inferiorem corporis partem in caninos rictus eſſe commutatam: quam deformitatem tantopere exhorruit, ut ſeſe ſtatim in vicinum præcipitaverit fretum:ubi & in ſaxum mutata fingitur Charybdi exadverſo objectum, præternavigantibus vehementer periculoſum. [Ger. Ein ſorglicher Felſen der Schiffenten im Sicilíſchen Meer.] Vide latiùs hanc fabulam apud Ovid.14. Metam. q Eſt item Scylla, genus piſcis,quo maximè abundat Liris Campaniæ amnis.Horat, Affertur Scyllas inter muræna natantes.Martialis:Cæruleus nos Liris amat,quem ſylva Maricæ Protegit:hinc ſcyllæ maxima turba ſumus.

Scȳllăcēum, σκυλλάκειον, Oppidũ fuit in finibus Calabriæ,cujus meminit Strabo lib.6.Georg. Virg.3.Aen.abjecto altero l, primam ſyllabam corripuit, quũ ait: Caulonisq; arces,& navifragum Scylaceum.Vulgò *Capo de Squillaci in Calabria*.

Scȳllæum,σκύλλαιον, Promontorium Peloponneſi, ut Strabo lib.8.teſtatur, in ſinu Argolico juxta Hermonem, quo Scylla Niſi filia fluctibus ejecta creditur.Vulgò *Capro Sciuli*.

Scȳllĭas,σκυλλίας.Herod.lib.8, vir quidam Scionęus, omnium ea tempeſtate hominum optimus urinator,qui etiam in naufragio ad Pelium facto, multã pecuniã Perſis ſervavit, multa & ſibi lucratus eſt.Hunc Pauſanias Scyllin vocat,qui de eo ſic ſcribit:Scyllis Scionæus homo cum Cyanę filia Claſſis Perſicæ,qua Xerxes Græciæ bellum intulerat, anchoras natando, urinandoq; præcidit ad Pelium montem, & Sepiada Magneſiæ:idq; ſignum in Apollinis templo poſitum ab Amphictyonibus(quod erat cõmune Græciæ concilium) à Nerone principe Romam tranſlatum.

Scȳllūs,untis,σκυλλοῦς,Oppidũ Achaię, (ut Strabo ſcribit) quo Xenophon donatus eſt à Lacedæmoniis.

Scȳllūrŭs, ſive potiùs Scillurus,per i noſtrum, penult. prod. σκίλλουρος, Nomen viri proprium,qui(ut Plutarchus autor eſt) quum relictis maribus filiis octoginta, diem eſſet obiturus, haſtilium faſcem cuique obtendens , ut illum confringeret, jubebat. Id autem ſingulis ſe poſſe negantibus,ipſe ſigillatim educta haſtilia omnia facilè confregit.Ita docens illos,ubi unà eſſe perſeverarent,firmos ac potentes fore:imbecillos autem ſi ſepararentur,ac diſſiderent.

Scyrĭtæ,σκυρῖται, Gentes ſunt inter Nomadas Indos, quæ natium loco foramina tantùm habent. Plin. lib.7.cap.2.

Scȳrŏs, [σκῦρος. German. Ein Inſel im Egeiſchen Meer eine auß den *Cycladibus*.] Inſula eſt contra Magneſiam,in mari Aegæo, una ex Cycladibus , Lycomedis Regis patria: ubi Achilles puellari habitu educatus,Deidamiam ejus Regis filiam vitiavit, & ex ea Pyrrhum ſuſcepit, quæ ab hac inſula, & ipſa Scyrias eſt appellata.Ovid.lib.1.de Arte amandi: Scyrias Aemonio victa puella viro. In ea eſt urbs ejuſdem nominis. Patet hæc inſula,Plinio teſte,longitudine viginti quinque millium paſſuum, ex qua lapidem integrum fluctuare tradunt, eundẽ comminutum mergi.

Scȳrĭŭs,a,um,prima ſyllaba prod. σκύριος, Ovid.Epiſt.8: Sæpè malis ſtupeo rerumque oblita, locique, Ignara tetigi Scyria membra manu.

Scȳthēs,σκύθης,Plin.lib.7.cap.56. Iovis fuit filius,qui primus arcus,ſagittarumq; uſum reperiſſe dicitur.

Scȳthĭă. [σκυθία. Ger. Ein groſſe Mitnächtiſche Landtſchafft/hiebeſſeit vnd jenſeit dem fluß *Tanais* gelegen.] Regio Septentrionalis latiſſima,in duas diviſa partes,Europæam,& Aſiaticam: quarum Europæa à Tanaidis ripis per Mæotidis & Ponti Euxini littora, uſq; ad Iſtri oſtia expanditur. Aſiatica à limitibus oppoſitorum littorũ in Orientem procurrit, Oceano à Septentrione,à Meridie Tauro terminata. Vtriuſque variæ ac propè innumeræ ſunt gentes ad bella magis quàm ad ullum humanitatis ſtudium idoneæ.Hominibus inter ſe fines nulli:neque enim agrum exercent, nec domus illis ulla, ut tectum aut ſedes eſt,armenta,& pecora ſemper paſcentibus,& per incultas ſolitudines errare ſolitis. Vxores, liberoſque ſecum in plauſtris vehunt,quibus,coriis,imbrium, hyemisque cauſa tectis, pro domibus utuntur.Iuſtitia gentis ingenius culta,non legibus.Nullum ſcelus apud eos furto gravius, quippe ſine tecto & munimento pecora , & armenta habentibus, quid ſalvum eſſet,ſi furari liceret? Aurum, & argentum perinde aſpernantur, ac reliqui mortales appetunt. Lacte & melle veſcuntur. Lanæ iis uſus, ac veſtium ignotus. Et quanquam continuis frigoribus utantur,pellibus tamẽ ferinis,aut murinis veſtiuntur.Hæc continentia illis morum quoque juſtitiam dedit,nec alienum concupiſcentibus:quippe divitiarum cupido ibi eſt, ubi & uſus.Atque utinam reliquis mortalibus ſimilis moderatio, & abſtinentiæ alieni foret:profectò non bellorum tantum per omnia ſecula terris omnibus continuaretur:nec plus hominum ferrum,& arma, quàm naturalis fatorum conditio raperet.Scythæ ab alieno imperio aut intacti,aut invicti manſerunt. Darium regem Perſarum turpi à Scythia ſubmovere fuga. Cyrum cum omni exercitu trucidarunt. Alexandri Magni ducem cũ copiis univerſis deleverunt. Romanorum au-

dive̅re, non ſenſere arma. Gens & laboribus, & bellis aſpera. Vires corporum immenſæ. Noſtra verò hac ætate coadunato exercitu numeroſiſſimo, & rei bellicę peritiſſimo feri ac furioſi illi latrones, in vicinum illis Poloniæ regnum excurſiones perpetuas faciunt, quos fort. ter reſiſtendo & penè quotannis cædendo Polonus bello aſſuetus à conſpectu ſuo longè removet: & in vaſtis illis ſolitudinibus quaſi obligat, nec in Germaniam, quam veluti murus, totamque Chriſtianitatem ab excurſione Turcarum, Moſcorum, Tartarorum, & cæterorum gentilium, perrumpere patitur. Dicta eſt autem Scythia, (ut placet Herod. lib. 4.) à Scytha quodam Herculis ex mulieræ ſemivipera filio, fratre Geloni, & Agathyrſi.

Scy̆thĭcŭs, a, um, adjectivum, σκυθικός, ut arcus Scythicus, Sagittæ Scythicæ, Mores Scythici, Scythicum tegmen, Cicer. 5. Tuſculan.

Scy̆thă, ę, vel Scythes. [σκύθης. Pol Tatarjn.] Qui ex Scythia eſt: ut Anacharſis Scythes, apud Cic. 3. Tuſc. Sunt autem Scytharum alii Europæi: alii Aſiatici: de quibus vide ſuprà latiùs in dictione SCYTHIA.

Scy̆thĭŭs, thia, thium, aliud adjectivum, σκυθικός. Virgil. lib. 3. Georg. At non quà Scythiæ gentes, Mæoticaq; unda.

Scython, onis, σκύθων, Nomen proprium viri neſcio cujus, quem Poëtæ fabulantur pro ſuo arbitrio modò in fœminam ſeſe commutaſſe, modò rurſus in virilem formam rediiſſe. Ovid. lib 4 Metam.

Quid loquar: ut quondam naturæ jure novato,
Ambiguus fuerit modò vir, modò fœmina Scython?

Scy̆thŏpŏlĭs, σκυθόπολις, Vrbs eſt in Decapolitana Syriæ regione, nomen habens à Scythis in eam deductis, quum anteà à Liberi patris nutrice ibi ſepulta, Nyſa diceretur. Autor Plinius libro 5. capite 18. ¶ Scytopolis autem ſine aſpiratione, Libyæ oppidum eſt, ut ex Polyniſtoris ſententia tradit Steph: σκυτόπολις.

Scy̆thŏtaŭrī, σκυθόταυροι, Populi Scythiæ, Tauricæ regionis juga incolentes, qui (ut Solinus refert) pro hoſtis advenas cędere conſueverunt. Meminit horum & Plin. lib. 4. cap. 12.

S ante E.

Sĕbaſtē, es. [שמרון ſchomerón. σεβαστή.] Samariæ oppidum, ab Herode inſtauratum, & in honorem Auguſti Cæſaris ita appellatum, quũ anteà quemadmodum & regio ipſa Samaria diceretur: σεβαστὸν enim Græci dicunt, quod nos Auguſtum. Vide Strabonem lib. 16. & Plin. lib. 5. Stephanus etiam alterã Sebaſten in Armenia collocat.

Sĕbāſtĭă, σεβαστία, Oppidum in Cõlopenã, Cappadocię regione: de qua Plin. lib. 6. cap. 3.

Sĕbaſtŏpŏlĭs, σεβαστόπολις, Ponti Cappadocii urbs Ptolemęo, lib 5. cap. 6 Vulgò Sebaſto.

Sĕbĕnnўtŭs. σεβέννυτος Stephano, Vrbs in Aegypto, ubi & palus, & amnis ſunt cognomines. Vnde præfectura quoque Sebennytica, σεβεννύτης νόμος: & Sebennyticum Nili oſtium, σεβεννυτικὸν στόμα, vocari conſtat, quod in duo alia dividitur, ſcilicet in Saiticum, & Mendeſium, teſte Herodot. lib. 2.

Sĕbethŏs, penult prod σέβηθος, Fons apud Neapolim, cujus aqua vicatim decurrens, amnis ferè uſum Neapolitanis præſtat. Papin. libro 1. Sylvar. & pulchra tumeat Sebethos alumna. Hujus Virgilius, Statius, Columella meminerunt: quod quidem nomen ſine t littera proculdubiò ſcribendum eſt, etſi ſciam eſſe qui ſabetthus, per t, legant. Teſtis eſt, ut alia omittam, tabella marmorea vetuſtiſſima Neapoli in murorũ fundamentis reperta, quæ habet: P. Mevius Eutychus ædiculam reſtituit Sebetho.

Sĕbīnŭs, pen. prod. [σέβινος. Germ. Ein See in Oſterreich/heiſt jetzt Lago d' Iſeo.] Lacus Circumpadanæ regionis, è quo Lolius amnis naſcitur, teſte Plin. lib. 3. cap. 19.

Sebritæ, arum, σεβρῖται Populi Aegyptii, Nili inſulam incolẽtes, non procul à Meroë Sebritæ dicti, quaſi advenæ, eò quòd Pſammitichum regem fugientes, in Aethiopiam commigrarint. Vide Strab. lib 17.

Sĕcūndŭs, Philoſophus fuit Athenienſis, quem aliqui Epithyrum vocant, quòd architecti filius fuerit multæ quidem doctrinæ, mediocris eloquentiæ, æqualis, æmulusque Herodis Attici: qui illud Heſiodi eleganti mutatione in eum cavillatus eſt: Figulus æqualem exagitat, tu rhetora tecton. Nihilominus tamen ſenem poſtea mortuum, & epicedio & lacrymis honoravit. Ex Philoſtrato. ¶ Secundus alter Tridentinus, vir ſanctus, Agilulphi regis Longobardorum tempore, ſcripſit breviter Longobardorum hiſtoriam. Autor Paulus Forojulienſis. ¶ Fuit etiam hoc illuſtris Veronenſis familiæ cognomen, ex qua fuit Plinius Secundus Naturalis hiſtoriæ ſcriptor.

Sēdĭgĭtŭs, ti. [ἑξαδάκτυλος. Ger Der ſechsfinger an einer Handt hat.] Senos habens in manu digitos. Vnde & Volcatius poëta, Sedigitus, & C. Horatii filiæ Sedigitæ ſunt cognominatæ. Plin. lib. 11. cap. 43. Digiti quibuſdam in manibus ſeni, C. Horatii ex patritia gente filias duas ob id Sedigitas appellatas accepi. Volcatium Sedigitum illuſtrem in poetica.

Sĕgeſtă, tæ, νεγέστη Ptolemæo, Oppidum eſt pervetus (inquit Cic 6. Verr.) in Sicilia, quod ab Aenea fugiente à Troja, atque in Italiam veniente, conditum fuit, præpoſito ibi Egeſto, qui eam Egeſtam nominat. Sed deinde præpoſita eſt ei litera ſ, ne obſcœno appellaretur nomine. Plinius Egeſtam vocat libro 31. cap 6 ¶ Eſt & Segeſta altera in Liguria, Tigullorum caput, teſte Plin lib. 3. cap 5. Vulgò Sigeſtro. ¶ Fuit & alia in Venetia, non procul à Timavo fluvio, cujus meminit idem Plin lib. 3. cap. 11. ¶ Fuit & Segeſta quædam in citeriore Hiſpania, a qua Segeſtani populi, qui Carthaginienſi conventui attribuuntur à Plin. lib. 2. cap. 3.

Sĕgeſtă, ut apud Plinium legitur: ſive, ut aliis placet, Segetia deæ nomen à ſegetibus, quibus præeſſe putabatur, tractum. Plin. lib. 18. cap. 2: Sejam à ſerendo, Segeſtam à ſegetibus appellabant: quarum ſimulacra in Circo videmus.

Sĕgobrĭgă, σεγόβριγα, Oppidum Hiſpaniæ citerioris, Celtiberiæ totius caput, circa quod Sertorius & Metellus prælium commiſêre. Strabo lib. 2.

Sĕgŏr, σηγώρ, Fuit quinta civitas poſt Sodomam & Seboim, quæ ad preces Loth ſervata eſt.

Seguſium, Vrbs eſt Seguſianorum in Graiis Alpibus. Ptolem. lib 3.

Sēĭă. [Ger. Die Göttin des Säens.] Dea habita fuit Romæ, quæ ſationi præeſſe putabatur: quemadmodum Segeſta, ſive Segetia, quæ ſegetes lætas facere exiſtimabatur Plin. lib. 18 cap. 2: Sejam à ſerendo. Segeſtam à ſegetibus appellabant: quarum ſimulacra in Circo videmus.

Seir, σηείρ, Mons in terra Edom, in quo habitavit Eſau. in regione Gabalena: quæ ex eo quòd Eſau piloſus eſſet, & hirſutus, Sẽir: id eſt, piloſi, nomen accepit.

Sējŭs, Prænomine Cneus, equi præſtantiſſimi quidem, ſed infeliciſſimi dominus: qui ab ipſo Sejanus cognominatus eſt: de quo Gell lib. 3. cap 9. & Erasmus in Adagiis, & mox.

Sējānŭs equus, Videin APPELL.

Selenus, Vide SELINVS.

Sĕleucĭă, σελεύκεια, Syriæ Antiochenę oppidum eſt, ab Antiocho Seleuci filio conditum: de quo Plin lib. 5. cap. 21. ¶ Eſt & Seleucia alia ad Euphratem: tertia ad Belum amnem: quarum meminit idem Plin. lib 5. cap. 23. Rurſus alia Ciliciæ, Trachiotis cognominata, ad Calicadnum amnem, teſte eodem Plin. lib 4. cap. 27.

Sĕleucŭs, σέλευκος, Fuit unus ex principibus Alexandri, qui primus poſt Alexandri mortem regnavit in Syria annos quadraginta. Fuerunt & alii Seleuci.

Sĕlinŭs, pen. prod σελινίς, Vrbis nomen juxta Libyæum à ſelino, quòd ibi plurimum naſcatur. Autor Servius in illud Virgilii 3. Aen. Teq; datis linquo ventis palmoſa Selinus.

Sĕlinŭs, pen. prod σελινός, Duorum fluviorum nomen in Aſia, qui in mare influentes, Dianæ Epheſiæ templum utrinq; complectuntur. Vide Plin. lib. 5. cap 29. ¶ Eſt & Selinus alius in Aegiorum agro, qui eſt in Achaia proprie dicta. ¶ Item alius in Elide. ¶ Rurſus alius in Sicilia juxta Megara & Hyblam montem: quorum omnium meminit Strabo lib 8.

Sĕlinŭs, untis, σελινοῦς, Oppidum eſt Siciliæ palmis abundans.

Sĕlinūsĭŭs, a, um, adjectivum σελινούσιος: ut, Terra Selinuſia, quæ à Galeno libro 9. Simpl. inter medicamenta opiſthamica ponitur.

Sillæ, Oppidum eſt Epiri, cujus incolæ Sellani dicuntur. Lucan. libr. 3. quercusque ſilentes Chaonio veteres liquerunt vertice Sellæ, &c.

Selymbrĭă σηλυμβρία, Civitas Thraciæ ad Propontidem, propinqua Byzantio, teſte Herodoto lib 6.

Sĕmĕle pen corr. [σεμέλη Ger. Ein Tochter Cadmi des Thebaniſchen Königs/vom Mayer Bacchi.] Cadmi Thebarum regis filia: ex qua Iupiter Bacchum genuit, teſte Horat. 1. Car. Ode 19. Mater ſæva cupidinum Thebanæque jubet me Semeles puer. Et laſciva licentia finitis animum reddere amoribus. Propertius: Narrabis Semele quàm ſit formoſa.

Sĕmĕlēĭus, a, um, adjectivum Ovid. 5. Metam. Delius in corvo, proles Semeleïa capro; &c.

Sĕmīrămĭs mis, vel midis. [σεμίραμις. Ger. Ein gente Königin der Aſſyrier ſo zuvor ein Frauw Ninj geweſen war.] Fuit nomẽ Aſſyriorũ reginæ, Nini regis uxoris, mulierum omnium, quarũ memoria ad nos pervenit, clariſſimæ, quę poſt viri obitum, quum intelligeret Aſſyrios gravatè mulieris imperium paſturos, diſſimulato illius obitu, perſonam ejus aſſumpſit, donec Ninus filius adoleſceret, regnoque adminiſtrando idoneus fieret. Hęc Babylonem murũ latericio cinxiſſe dicitur, & ſubactis vicinis regni ſui terminos latiſſimè propagaſſe. Verùm eodem tam portentoſæ libidinis fuiſſe traditur ut & filii concubitum expetierit, & equum uſque ad coitum adamaſſe dicatur. De hac Plutarchus in Apophthegmaticis ſic ſcribit: Semiramis ſepulcro,

pulcro, quod sibi constructerat, hanc addidit inscriptionem: Quicunque rex pecuniis indiguerit, patefacto monumento, quod voluerit accipito. Qua spe adductus Darius, sublato lapide, pecuniarum nihil invenit, sed alias reperit literas, in hāc sententiam: Ni malus vir esses, ac numis insatiabilis, cadaverum loculos non moveres. ¶ Semiramis, lingua Syriaca, avem significat. Nanque ab avibus, adhuc infans nutrita dicitur. Scribit Valer. Maximus, lib 9. cap.3, aliquando quum circa cultum corporis occupata esset, & nuntiaretur ei Babylonem defeciisse, soluta adhuc altera parte crinium, protinùs ad eam expugnandam cucurrisse, nec priùs decorem capillorum redegisse in ordinem, quàm tantam urbem in suam potestatem restituisset. Exercitum ipsius sic describit Suidas: Πεζῶ μὲν μυριάδας δέκα, ἱππικοῦ ζ ἑκατόν. ἁρπαπηφόρων ζ ἁρμάτων μυριάδας δέκα. καὶ ἄλλα τε ἐστὶ κεκμήλων μικρῷ μέλλων τὸν ἴσον πλῆθος ἄλλων ζ κεκμήλων ἐς ὁ, τι αὐ ἐγὼ δέομαι, μυριάδας ἑκατὸν βύρσεις ζ βοὸς ὠμοδέψητον ἀσκοὺς τριακοντα μυριάδας· πλοῖα ζ ὡς βάπτεσθαι ναυπηγοῦ τριχιλίας. Id est, Peditatus centum millia, equitatus centum myriades: falcatorum autem curruum decies decem millia. Virorum in camelis pugnantium par numerus: aliorum verò camelorum (ad quodcunque indigebat opus) vicies dena millia. Terga verò boum excoriatorum tricies dena millia. Naves verò in Bactris fabricatæ ter mille. Et multa alia, quæ prosequitur admiranda.

Sempronius Gracchus, Pater fuit Tiberii, & Caii Gracchorum. Vide Plutarch. in vita Gracchorum.

Sena, Insula in Britannico mari, adversa litoribus Gallitæ. Autor Pomponius lib. 3. ¶ Est & nomen civitatis inclytæ in Tuscia, octingentis à Roma stadiis distans, quam Brennus Gallorum dux pro senibus, valetudinariisq;, & aumentis extruxit, anno ante Christi adventum 362. Vulgò *Siena*.

Senecă, σενεκᾶς, Natione Hispanus fuit, patria Cordubensis. Academicus Philosophus & Neronis præceptor: à quo divitiis ingentibus auctus, quum in Pisonianæ conjurationis suspicionem veniisset, ejusdem jussu incisis venis mortem obiit. ¶ Fuit & alter Seneca, Tragicus poëta, cujus fabulæ decem ad nos pervenerunt. Vtriusque meminit Sidonius Apollinaris ad Felicem:

Non quod Corduba præpotens alumnis,
Facundum ciet, hìc putes legendum.
Quorum unus colit hispidum Platona,
Incassumq; suum movet Neronem
Orchestram canit alter Euripidis,
Pictum fæcibus Aeschylum sequutus,
Aut plaustris solitum sonare Thespim,
Qui post pulpita trita sub cothurno
Ducebant olidæ patrem capellæ.

Sennaar, σεννααὰρ, Campus Babylonis, in quo à Nimrod gigante extructa est turris illa celsissima, divortio linguarum notissimà.

Senŏgallĭă, σενογαλλία, Civitas est agri Gallici, infra Picenum, teste Plin. lib. 3. cap. 14. dicta à Senonibus Gallis, qui eam condiderunt. De hac Silius lib. 8: Et Glanis & Rubico, & Senonũ de nomine Sena. Pomp. Mela lib. 2: Senogallia maritima ad Aterni fluminis ostia.

Senŏnes, σένωνες, Populi Galliæ, finitimi Belgis, qui olim urbẽ Romam incenderunt, & Capitolium obsederunt. Hos Furius Camillus aggressus adeò cecidit, ut incendiorũ vestigia Gallici sanguinis inundatione deleret. Scribit Verrius, referente Festo ideò Senones appellati: quia novi venerunt ex Transalpina Gallia, quasi Cænonas, littera immutata. *καινὸς* enim Græcè, Latinè novus dicitur.

Sentă, Deæ nomen apud Romanos, quam & Bonam deam vocabant: veteres Faunam, & Fatuam dixerunt. Hanc Varro scribit tantæ pudicitiæ fuisse, ut nemo illam, dum vixit, præter virum suum, mas viderit, nec nomen ejus audierit. Propter quod illi in operto mulieres sacrificabant, & Bonam deam nominabant.

Sentĭcă, Hispaniæ Vrbs, Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Sentĭnum, σίντινον, Oppidũ in confinibus Vmbriæ, & Piceni, quod nũc *Saxum-ferratum* appellatur: à quo Sentinates populi dicti sunt. Plinius lib. 3. cap. 14. tradit vocatum Sentinum ab amne qui Sentinus dicitur.

Sēpĭas, adis σηπιὰς, Magnesiæ promontorium est, Herod. lib. 6 & Plin. lib. 4. cap 9.

Sepinates, vel potiùs Sæpinates, σηπινᾶται, Populi sunt inter Samnites, in quarta Italiæ regione à Plinio collocati. Horum oppidum Sæpinum, σήπινον, commemoratur à Ptolemæo, libro 3. cap. 1.

Sēpĭus, untis, σηπιοῦς. *Siponto*, hodie *Marfredonia*: Oppidum Appulorum Daunìorum, ad radicem Gargani mõtis à Diomede conditum: à multitudine sepiarum, quæ ibi fluctibus ejiciuntur, impositò nomine. Hoc postea aliquot literarũ immutatione Sipiûs, σιπιοῦς, & Sipontum appellatum est.

Seplasia. [German. Ein Marckt zu *Capua*, auff welchem die Galanterämer oder Wurtzrämer feyl hatten.] Fuit forum Capuæ, in quo unguentarii negotiabantur: cujus deliciis fractam fuisse Punicam ferociam testatur Valerius Maxim. lib. 9. Cic. contra Rull. Iam verò qui metus erat tunicatorum illorum? & in Albana, & Seplasia.

Sēquănă, penult. corr. [σηκουάνα: Vulgò *Seine*. Germ. Die *Seine*, ist das Wasser so in Francktreich durch Paryo lauffe.] Fluvius Galliæ, Belgas à Celtis dividens, qui Sequanis populis, apud quos oritur, nomen creditur fecisse. Plin. lib. 4. cap. 17. A Scalde ad Sequanam Belgica.

Sēquănī, penult. corr. [σηκάνοι Stephano. German. Die Guntgöwer vnd Burgundier.] populi sunt Galliæ, Heduis, Lingonibus, & Helvetiis finitimi: à Sequana fluvio, qui apud eos oritur, nomen sortiti. Horum loca hodie tenent Burgundiones, gens origine Germanica, quemadmodum & Franci, qui trajecto Rheno in Galliam irruperunt, pulsisq; prioribus incolis, sedes eorum invaserunt.

Sēquănŭs, a, um, adjectivum. Lucan. lib. 1: Optima genu flexis in gyrum Sequana frænis.

Sēquănĭcŭs, a, um, aliud adjectivum. Mart. lib. 13: Hanc tibi Sequanicæ pinguem textricis alumnam. *&c.*

Sĕrānŭs, sive (ut alii scribunt) Serranus, duplicato r, Attilii cujusdam nobilissimi Senatoris cognomen: à serendo impositum: quòd quo tempore adversus Samnites dictus est dictator, à viatore inventus fuerit in agro sua manu frumentum serens. Plinius lib. 18. cap. 3: Serentem invenerunt dati honores Serranum: unde cognomen.

Serapion, Aelianus dictus, orator Alexandrinus, scripsit ad Adrianum principem Panegyricum, & orationes in genere deliberativo. Item: Vtrum Plato jure removerit Homerum à sua Republica: præterea artem rhetoricam. Autor Suidas. ¶ Serapion, pictor, cognominatus Rhyparographus, quòd humilia quædam & sordida pingeret. Autor Plin. lib. 35. cap. 10. ¶ Serapion, præsul Antiochenus sub Commodo principe: cujus meminit Hieron. ¶ Serapion item alius, qui ob elegantiam ingenii, Scholasticus meruit cognominari, charus Antonio monacho: scripsit contra Manichæos egregium volumen, & quædam alia: laudatus etiam ob fidei constantiam sub Constantino principe, ut idem Hieron. autor est.

Sĕrăpĭs, is, vel Serapidis, secunda syllaba indifferente. [σάραπις. Ger. Ein gemahl *Osiridis* der Egyptier Gott.] Deus Aegyptiorum, qui & Apis & Osiris dicitur. Mart. lib. 9: Vincebant, nec quę turba Serapin amat. Idem: Iseum Serapin Nilus veneratur Osirin. Vide de hoc plura in dictionibus APIS & OSIRIS.

Sĕrapēum, pen. prod. σεραπεῖον, Serapidis templum Alexandriæ, atriis, & columnis amplissimis, signisq; spirantibus, omnique opum varietate, ita exornatum ut toto orbe terrarũ, uno Capitolio excepto, nihil unquam visum sit ambitiosius. Autor Am. Marcellinus in Alexandro.

Sĕrbōnĭs, σερβωνὶς, Palus juxta montem Casium, mille circiter stadiorum ambitum habens. Vide Strabon. lib. 17. Herodotus lib. 3, Serbonitidem vocat.

Sĕrēnă, Vxor Stiliconis, ex qua Mariam suscepit: quæ Honorio Imperatori nupsit. Hujus Serenę laudes eleganti Panegyrico celebravit Claudianus poëta.

Sēres, σῆρες. German. Wölckern in Asiatischen Scythia/ bey welchen das Seyden gewächs ist.] Populi Scythiæ Asiaticæ, à Sera urbe sic dicti, apud quos arbores sunt, quæ non solùm folia, sed lanam quoque proferunt tenuissimam. Nam ex earum frondibus canitiem depectunt aqua perfusam, ex quo vellere vestimenta cõficiunt, quæ serica nuncupantur. Virg. 2. Georg. Velleraque ut foliis depectant tenuia Seres. De his Marcellinus libro suæ historiæ 23: Agunt, *inquit*, ipsi quietius Seres, armorum semper & præliorum expertes: utique hominibus sedatis & placidis est otium voluptabile: nulli finitimorum molesti, cœli apud eos jucunda, salubrisque temperies, aëris facies munda, leviumque ventorum commodissimus flatus, & abundè sylvæ sublucidæ; à quibus arborum fœtus aquarum asperginibus crebris velut quædam vellera mollientes, ex lanugine & liquore mistam subtilitatem tenerrimam pectunt, nentesque subtegmina, conficiunt sericum ad usus autehac nobilium, nunc etiam infimorum sine ulla discretione proficiens. Ipsi præter alios frugalissimi, pacatioris vitæ cultores vitant reliquorum mortalium cœtus. Quumq; ad coëmunda fila, vel quædam alia transeunt flumen advenæ, nulla sermonum vice, propositarum rerum pretia solis oculis æstimantur; & ita sunt abstinentes, ut apud se tradentes genitia, nihil ipsi comparent adventitium. Hæc Ammianus Marcellinus. ¶ Hujus nominis nominativus singularis est Ser: σής. Sidonius: Assyrius gemmas, Ser vellera, thura Sabæus. Ausonius: Iam Pelago volitat mercator vestifluus Ser. ¶ Quin & vermiculus quidam sericum texens (ut autor est Pausanias) Ser appellatur, σής.

Sērgēstĭus,

Sĕrgĕstŭs, Vnus ex comitibus Aeneæ. Virg. 1. Aen. Mneſthea, Sergeſtumq; vocat.

Seria, Hiſpaniæ ulterioris urbs, in tractu Celtico, alio nomine Fama Iulia dicta. Autor Plin. lib. 3. cap. 1.

Sĕrĭphŏs, Inſula, in quam relegabantur nocentes, ut in Gyaron. Iuvenal. Satyr. 10: Vt Gyaræ clauſus ſcopulis, parvaque Seripho.

Sĕrĭphŭs, phi, penultima producta, σέριφος, Inſula eſt in mari Aegæo, una Cycladum, viginti non amplius paſſuum millia diſtans à Delo: ut refert Plinius libro 4. capite 12. In hac inſula ranæ prorſus mutæ eſſe traduntur: unde proverbialiter Seriphia rana dicitur, in homines mutos, ac dicendi, canendique prorſus imperitos, βάτραχος ἀπὸ σερίφου. Vide Plinium libro 8. cap. 58.

Sĕrĭphĭŭs, a, um, σεριφιος, Adjectivũ, ut eſt illud Themiſtoclis: Neq; enim vel tu, ſi Athenienſis eſſes, clarus extitiſſes: aut ego ſi Seriphius eſſem, ignobilis.

Sĕrĭus, Fluvius Ciſalpinæ Galliæ, per Bergomatem agrum, in Adduam fluens: quo vallis Seriana in eodem agro populoſa, artificioſaq; nominata eſt. Hęc Calepinus. Nam veterũ (quod quidem ſciam) nemo eſt qui fluvii huius meminerit.

Sĕrmўlă, ſive Sermylia, σερμυλία Stephano, Civitas eſt in finibus Macedoniæ, non procul ab Atho monte, ut ſcribit Herodotus lib. 7.

Sĕroptă, σεροπη, Civitas Phœnices, apud quam naſcebatur vinum laudatiſſimum, quod Seroptanum dicebatur. Sidonius: Quæq; Seroptano palmite miſſa bibas.

Sĕrrānŭs, Vide SERANVS unicor.

Serrhēum, ſive Serrhium, pen. prod. σέρρειον Stephano, mons Thraciæ, cujus meminit Plin. lib 4. cap. 11.

Sĕrrhī, σέρροι, Populi ſunt Colchi vicini, inter Cercetas & Cephalotomos ſiti, quorum meminit Plin. lib. 6. cap. 5.

Sĕrtōrĭŭs, Civis Romanus fuit, è Nurſia oriundus, rei militaris peritiſſimus, partium Marianarum fuit unà cũ Cinna: moderatiùs tamen ſe geſſit, quàm alii. Sylla redeunte è bello Mithridatico, urbeque potito, ipſe quoque in Hiſpaniam aufugit: ubi brevi tempore ob virtutem ſibi gratiam earum gentium conciliavit: traditurque per eum Hiſpanos diſciplinam rei militaris Romanam didiciſſe, ac fortiores deinde fuiſſe. Nam præter artem rei militaris abſtinentiſſimus etiam voluptatum, tùm religioſus eſt habitus, quòd cervam quandam ſecum in expeditionibus haberet ſequentem, quã Dianæ numen dicebat eſſe, ex eaque reſponſa accipere, reſq; gerendas auſpicari. Quare dux Luſitanorũ delectus, parvis copiis multas urbes ſubegit. Sed & quatuor Romanorum duces contra ſe miſſos variis cladibus adflixit. Primùm Cottam navali prælio ſuperavit, Phidiam Hiſpaniæ Prætorem cum duobus millibus civium Romanorum interfecit, Domitium Proconſulẽ contrivit, Torquium quoq; à Metello miſſum cum toto exercitu delevit. Denique à Pompejo victus eſt, & à M. Perpenna ejuſdem factionis ſocio per proditionem in cœna interfectus eſt. Ex Plutarcho.

Sĕrvĭlĭōrum illuſtris Romæ familia fuit: ex qua ortum trahit P. ille Servilius, vir triumphalis, qui à devictis Iſauris Aſiæ populis, Iſaurici cognomen accepit: de quo vide Strab. libro 14. Item P. Servilius Rullus, qui primus Romæ ſolidũ aprum in convivio appoſuit, teſte Plinio libro 8. cap. 51. Hujus filius fuit Servilius ille Rullus, legis Agrariæ promulgator, quam Cicero in conſulatu ſuo ſubvertit: cujus meminit idem Plin. loco jam citato.

Sĕrvĭŭs Tullius, Sextus Romanorum Rex, ex ſerva natus, Tanaquilis aſtu poſt Tarquinii Priſci necem ad imperium provectus, Hetruſcos ingenti prælio fudit. Primus luſtrum condidit, populumque omnem ex cenſu in quinque claſſes diſtinxit. Vrbis pomœria protulit, Quirinali & Viminali collib. muro incluſis. Tandem jamjam ætate provectior, à Tarquinio genero occiſus eſt, & inſepultus in viam abjectus: idq; inſtincto Tulliæ filiæ ſuæ, quæ etiam conſpecto patris cadavere, aurigam ejus reverentiá lora retorquentem, compulit, ut per medium patris corpus carpentum ageret: à quo tàm immani ſcelere ei vico in quo hæc geſta ſunt, Scelerati nomen manſit. Vide plura de hoc apud Livium libro 1. ab Vrbe. ¶ Servius Sulpitius, Iuriſconſultus inſignis fuit Ciceronis temporibus, qui à Senatu legatus miſſus ad Antonium, Reipublicæ bellum inferentem ea in legatione periit. Quo nomine illi ſtatua, & monumentum publicum in campo Martio eſt decretum. Vide Cic. 9. Philip.

Sĕſămum, mi, σήσαμος, Stephano, Vrbs Paphlagoniæ, poſtea Amaſtris appellata, cujus meminit Plin. lib. 6. cap. 1.

Sĕſārēthŭs, thi, pen. prod. σησάρηθος, Oppidum eſt Taulantiorum, qui ſunt in ea parte Macedoniæ, quæ Adriatico mari incumbit: Stephanus ex Hecatæo.

Sĕſōſtrĭs, Aegyptiorum rex, Mœridis ſucceſſor, qui ſubactis Maris rubri accolis, alveum navigabilem conatus eſt ducere ex Nilo in mare rubrum. Idem & Colchos & Getas creditur ſubegiſſe, regionesq; omnes à ſe ſubactas trophæis inſigniviſſe, quorum aliquot ſe vidiſſe teſtatur Herodotus muliebri pudendo inſculpta. Valer. Flacc. 5. Arg. quum prima Seſoſtris Intulerit rex bella Getis.

Sĕſtĭæ, ſive Sextiæ aquæ, ὕδατα σέξτια Ptolemæo, Galliæ Narbonenſis oppidum, aquis calidis ſcatens: ita dictum à Seſtio quodam Romanorum duce, qui ſubactis Salybis, oppidum hoc creditur condidiſſe. Vide Strabonem libro quarto. Vulgò *Aix en Provence.*

Sĕſtĭŭs, prænomine Publius, Civis Romanus fuit magni animi, qui Ciceroni adverſus Clodium contractis armatis auxilio fuit, quo nomine in judicium vocatus, defenſus eſt à Cicerone elegantiſſima illa oratione, quæ pro P. Seſtio inſcribitur. Eruditi tamen non Seſtium, ſed Sextium ſcribendum contendunt. ¶ Fuit & alter Seſtius, Aquarũ Seſtiarum in agro Salyum conditor: de quo vide Strab. lib. 4. [*Aix en provence.* Ger. Die Aquenſer in der Provintz.]

Sĕſtĭāna mală, à Seſtio cognominata, apud Columellam libro 12. cap. 45: Ita poſſunt alia genera malorum, ſicuti orbiculata, Seſtiana melimela, Mariana, hoc liquore cuſtodiri. Seſtiana pyra, apud Colum. lib. 5. cap. 10.

Sĕſtŏs, [σηστος. Germ. Ein Statt am *Helleſponto* in *Thracia* gegen *Abydos* vber gelegen.] Vrbs erat in littore Thracio, ad Helleſpõtum ſita, objacens Abydo, Leandri & Eũs amore pernobilis. Strabo lib. 13, & Muſæus de amoribus Leandri & Eũs.

Sĕſtĭās, adis, σηστιάς, patronymicum à Seſto Helleſponti urbe deductum, Statius 6. Thebaid. Contrà autem fruſtrà ſedet anxia turre, Supremis Seſtias in ſcopulis: id eſt, Ero puella Seſtia.

Sĕtăbĭs, bis, σήταβις, Fluvius eſt citerioris Hiſpaniæ, in conventu Carthaginenſi: à quo vicini populi, Setabitani appellantur à Plin. lib. 3 cap. 3. Hinc Sudaria Setaba dixit Catullus, quæ ex lino Setabitano conficiebantur.

Sĕtĭă, σητία, Vrbs Campaniæ non procul à Tarracina: à qua ſpectat Setia campos, Exigua vetulos miſit ab urbe cados. Vulgò *Sezza.*

Setubĭa, σετουβία, Arævacum oppidum, in Hiſpania Tarraconenſi: cujus meminit Ptolemæus, lib. 2. cap 6.

Severiani, σεβηριανοι, Hæretici quidã fuerunt à Tatiano primũ propagati: deinde & à Severo aucti, qui matrimonio penitùs abſtinendum prædicabant. Meminerunt horum Hieronymus & Sophronius.

Sĕvērŭs Septimus, Romanorum Imperator, qui Albinum juxta Lugdunum Galliæ urbem ingenti prælio ſuperavit. Reliqua ejus geſta, vide apud Herodianum lib. 3. & 4. ¶ Eſt item Severus, ut Servio placet, montis nomẽ proprium in Sabinis. Virg. lib. 7. Aen. Qui Tetricæ horrentes rupes, montemq; Severum, &c. Quo tamen in loco Nonius ſeverum, activè poſitum arbitratur pro aſpero.

Sevo, Mons Ingevonum, in litore Germaniæ, Riphæis jugis non minor, immanem ad Cimbrorum uſque promontorium efficiens ſinũ, qui Codanus vocatur. Autor Plin. lib. 4. cap. 13.

Sĕxtĭŭs Caballus, Scurra fuit inſignis Martialis ætate, qui à calcitratu nomen accepit. Martial. lib. 1: Qui Galbam ſalibus tuis, & ipſum Poſſes vincere Sextium Caballum.

Sĕxtŭs, σέξτος, Philoſophus Chæronenſis, Plutarchi nepos, qui doctor fuit M. Antonini Imperatoris, de quo Iulius Capitol. Audivit & Sextum Philoſophum Chæronenſem.

Sĭāmbĭs, σιαμβις, Inſula eſt in Oceano Britannico. Autor Plin. lib. 4. cap. 16.

Sĭbdē, σίβδη, Cariæ oppidum Halicarnaſſo ab Alexandro Magno attributum. Plin. lib. 5. cap. 29.

Sĭbўllă, Vide in APPELL.

Sĭbўrtus, σίβυρτος, Oppidum Cretæ: ut ex Polybii ſententia tradit Steph. Gentile eſt Sibyrtius, σιβύρτιος.

Sĭcāmbri, [σιγαμβροι. German. Die Weſtphalen/etlich deütens Gelbern.] Populi Germaniæ, Menapiis finitimi, ad utranque Rheni ripam habitantes: quorum meminit Strabo libro 4. Hi crines natura flavos habent, quos creſcere ſinunt, & artificio quodam intorquent. Martial. lib. 1: Crinibus in nodum tortis venêre Sicambri. Eruditi eos eſſe judicant, quos hodie *Geldrenſes* vocamus: quanquam videntur olim latiores fuiſſe Sicambrorum, quàm hodie ſint Geldrenſium termini.

Sĭcanī, σικανοι, Populi Hiſpaniæ, à fluvio Sicari, ſive potiùs Sicori, dicti. De quo Lucanus: Heſperios inter Sicoris non ultimus amnes. Hi, duce Siculo, excluſis Aboriginibus, Italiam tenuerunt: ipſique poſtea ab ipſis pulſi, quos antè pepulerant, inſulam vicinam Italiæ occupaverunt, & eam Sicaniam à ſuo nomine nuncupaverunt. Hujus dictionis ſyllaba, CA, indifferenter ponitur. Virgil. lib. 3. Aen. Sicano prætenta ſinu jacet inſula contrà. Silius libro 13: Sydera Eliſeis aderat gens Sicana votis.

Sĭcanĭă, [σικανία. German. Die Inſel Sicilia.] Dicta eſt inſulæ Siciliæ

Siciliæ quædam pars, in finibus Agrigentinis, ut ex Apollodori ſententia tradit Steph. qui & Sicanum amnem iiſdem in locis collocat. Sed & inſula quandoq; tota, Sicania dicta eſt, à Briareï Cyclopis filio Sicano: vel à Sicanis populis, qui primi eam inſulam incoluiſſe feruntur, qui tamen non ſunt indigenæ, ſed Hiſpani.

Sĭcăris, Fluvius Hiſpaniæ Tarraconenſis, non procul ab Ilerda fluens, juxta quem Cæſar Afranii & Petreii exercitũ ſiti ad deditionẽ compulit. Lucan. lib. 4: Heſperios inter Sicaris non ultimus amnes. Alii tamen hunc fluvium Sicorim malunt appellare, per quartam vocalem in media ſyllaba.

Sĭccă, Vrbs Numidiæ, Romanorum colonia, apud Plinium libro 5. cap. 3.

Sĭcelis, Vide SICILIA.

Sĭcĕmus, σίκημος & σίκημος, Vrbs Arabię. Inde Sicemii, & Sicemitæ, Stephan.

Sĭcendus, Lacus eſt Theſſalię, mutas habens ranas: quę tamẽ aliò tranſlatæ fiunt vocales. Autor Plin. lib. 8. cap. 58.

Sĭcĕnus, ni, pen. prod. σίκινος, Inſula eſt non procul à Creta, antea Oenoë appellata. Autor Strab. lib. 10.

Sĭchæus, σιχαῖος, Filius fuit Philiſthenis, ſacerdos Herculis, & maritus Didonis, à Pygmalione juxta aras, incautus ob auri cupiditatem interfectus: ut eſt apud Virg. lib. 1. Aen. Huic conjux Sichæus erat ditiſſimus agri, &c.

Sĭchem, σίχεμ, Filius Chanaan, qui civitatem ſui nominis ædificavit in Phœnice, quæ Sidon à Græcis appellata eſt.

Sĭcĭlĭa, æ, [σικελία. Germ. Die Inſel Sicilia im Mittelmeer / nahe bey Italien gelegen.] Tyrrheni maris inſula, à Thucydide Sicania dicta, à pluribus Trinacria, quòd tria habeat promontoria. Patet in circuitu, ut ex Agrippæ ſententia tradit Plinius, DCXVIII. M. paſſ. Olim agro Brutio creditur adhæſiſſe, poſteaque interfuſo mari avulſa M. D. paſſ. freto, juxta columnam Rhegiam. A quo dehiſcendi argumento, Rhegium Græci nomen dedêre oppido. Quin & inſula ipſa inde nomẽ creditur traxiſſe, quaſi Sicilita: id eſt, reſecta. Virgil. 3. Aeneid. Hęc loca vi quondam & vaſta confulſa ruina (Tantum ævi longinqua valet mutare vetuſtas) Diſſiluiſſe ferunt, quum protinùs utraque tellus Vna foret. Eadem & Triquetra à quibuſdam appellatur, à figura trianguli, cujus unus angulus, qui in meridiem vergit, Pachynus dicitur: alter Pelorus, qui ad Septentrionem ſpectat, & ab Italia mille quingentis paſſibus diſtat: tertius Lilybæus, qui Carthaginem maximè ſpectare videtur, quemq; ab Africæ litoribus CXX. millibus paſſuum diſtare prodiderunt. Hæc ab Oriente, & Occidente, Septentrioneque Tyrrheno mari, à Meridie Africo alluitur. Patet in longitudinem à Peloro uſque ad Pachynum millia paſſuum centum octoginta ſeptem, in latitudine centum octoginta novem. Sicaniam autem dictam putant à Sicanis Hiſpaniæ populis, qui duce Sicano primùm in Italiam veniſſe feruntur. Solinus autor eſt, Siciliam primùm Cyclopum ſedem fuiſſe, iisque extinctis, Aeolum inſulam occupaſſe. Vnde Virgil. 3. Aeneid. Ignarique viæ Cyclopum allabimur oris. Item 11. Aen. - Aetnæos vidit Cyclopas Vlyſſes. De hac Diodorus ſic ſcribit: Sicilia optima inſularum omnium, antiquitate rerum cæteras antecellit. In ea ſunt Panormus, Catana, Syracuſæ undecima Olympiade conditæ. Præterea Meſſana, Eryx, & Leontium Gorgiæ rhetoris patria. Ibi Arethuſa fons, Eryx & Aetna montes. In ea, Comœdia primùm creditur inventa. Viros genuit illuſtres complures, ex quibus ſatis fuerit hîc nominare Dionem Platonis auditorem, & Archimedem inſignẽ Mathematicum.

Sĭcĕlis, lidis, σικελὶς, patron. fœm. forma Græca à Sicilia deductum. Virgilius 4. Aegloga: Sicelides Muſæ, paulò majora canamus.

Sĭcĭlĭēnsēs, Dicuntur qui alibi orti, in Sicilia verſantur, σικελιῶται.

Sĭcĭlĭēnsis, ſe, poſſeſſivum à Sicilia deductum. Cic. 2. Verr. Ei quoque negotio fiſci Sicilienſes minabantur. Fretum Sicilienſe, apud eundem 2. de Nat. deor. Quæſtura Sicilienſis, apud eundem in Epiſt.

Sĭcĭlīsso, ſas. [σικελίζω. Gall. Parler comme les Siciliens. Ital. Parlare à modo de Siciliani. Ger. Sicilitſch reden. Hiſp. Hablar como los de Sicilia. Pol. Mowie iako Sicilejczyk. Vng. Sicilianj modra zollok. An. To ſpeak as the people of Sicilia.] Loquor lingua Siculorũ, quorum ſermo adeò corruptus fuit, ut abierit in proverbiũ. Plautus in Menæch. Non atticiſſat, ſed Siciliſſat.

Sĭcŭlī, σικελοὶ, Qui Siciliam inſulam incolunt. Cicero in Divinat. Quum Quæſtor in Sicilia fuiſſem, Iudices, itaq; ex ea provincia deceſſiſſem ut Siculis omnibus diuturnã, jucundamq; memoriam mei nominis relinquerem. ¶ Siculũ mare. [Ger. Das eng Strudelmeer zwiſchen Sicilien vñ Italien.] anguſtũ, atq; anceps alterno curſu, modò in Tuſcum, modò in Ionium pelagus influit, vorticoſum, & Scyllæ ac Charybdis ſęvitia inclytum, σικελὶ πέλαγος, Sicula tellus, pro Sicilia, Virg. 1. Aen.

Sĭcĭnnĭus Dentatus, σικίννιος, Strenuus bellator, qui ob ingentem fortitudinem, Achilles Romanus appellatus eſt. Is centũ & viginti prœliis pugnavit: cicatricem averſam nullam, adverſa quadraginta quinq; tulit: coronis aureis octo donatus eſt. Triumphavit cum Imperatoribus ſuis triumphos novem. Vide Gellium lib. 2. cap. 11, & Plin. lib. 7. cap. 28.

Sĭcŏris, pen. cor. Hiſpaniæ Tarraconenſis fluvius, non longè ab Ilerda fluens, juxta quẽ Cęſar Afranium & Petreium Pompejanos duces ſiti ad deditionem compulit. Lucan. lib. 5: Heſperios inter Sicoris non ultimus amnis. Vulgò *Segre*.

Sĭcynus, Inſula eſt non procul à Creta, una Sporadum, anteà Oenoë dicta, teſte Plin. lib. 4. cap. 12. A Strabone tamen & Stephano, Sicenus, σίκηνος, appellatur.

Sĭcyŏn, onis. [σικυών. Ger. Ein Statt in Achaia, nahe bey Corintho.] Vrbs vetuſtiſſima Peloponneſi, non procul à Corintho, olim Aegialos dicta à rege Aegialeo, qui totius ejus tractus imperium tenuit. Hanc Plin. lib. 36. cap. 4. metallicarum omnium officinarum patriam fuiſſe ſcribit. Præcipuè autem nobilitatam conſtat Occaſionis ſimulachro à Lyſippo fabricato. Ab hoc oppido vicina regio, Sicyonia appellatur. Ex hac urbe ortus eſt Aratus ille: cujus in clarorum virorum catalogo meminit Plutarchus. Vulgò *Baſilica*.

Sicyonia, σικυωνία, Inſula eſt in mari Aegeo, ex oppoſito ad Epidaurum, alta quidem & eminens, ut refert Plinius.

Sĭda, dæ, ſive Side, es, σίδη, Pamphylię urbs, teſte Plin. lib. 5. cap. 27. & Pomponio lib. 1, in deſcriptione Pamphyliæ.

Sidĭcĭnum Theanum, Campanię oppidum Mediterraneum, Sidicinum cognominatũ ad diſcrimen alterius Theani, quod eſt in Apulia. Meminit utriuſq; oppidi Plin. lib. 3. cap. 5.

Sĭdŏn, onis, pen. genit. prod. [צִידוֹן tſidhón. σιδών. Germ. Ein Statt in Phœnicia am Meer gelegen.] Vrbs Phœnices, cum Tyro & vetuſtate certans, & claritate: ita dicta (ut Euſtathio placet) à Sida Beli filia: quanquam Ioſephus à Sichem filio Chanaan appellatam mavult: unde etiam apud Hebræos conditoris nomine integro ſervato, *Sichem* vocari tradit. A Phœnicibus iis conditum volunt qui mediterranea incolebant, qui quum perpetuis vexarentur terræmotibus, relictis ſedibus ſuis, novam urbem ad mare condiderunt, quam à piſcium ubertate ſua lingua *Sidôn* appellarunt.

Sĭdŏnĭus, a, um, antepenult. indifferente. Nam apud Græcos, teſte Stephano, indifferẽter σιδώνιος ſcribitur per ω magnum, aut σιδόνιος per ο parvum. [צִידוֹנִי tſidhoní.] Virg. 1. Aen. Obſtupuit primo aſpectu Sidonia Dido. Et paulò poſt: Sidoniaſque oſtentat opes.

Sidrona, Dalmatię urbs, aliis Stridona, Vulgò *Sdrigna*, S. Hieronymi patria.

Sĭdus, ŭris, σιδῆς, Oppidulum eſt in agro Megarenſium: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 7. Hinc deducitur gentile Siduntius, σιδήντιος Stephan.

Sĭga, σίγα, Vrbs Cæſarienſis Mauritaniæ, Siphacis olim regia, teſte Plin. lib. 5. cap. 2.

Sĭgăllŏn, σιγαλλὸν, Simulachrum erat apud Ægyptios in ſacris Iſidis & Serapidis, quod digito labiis impreſſo, ſilentium imperare videbatur: unde & nomẽ accepit, ἀπὸ τῦ σιγᾶν, quod eſt ſilere, alio nomine Harpocratem appellabant. Vide ſuprà HARPOCRATES.

Sĭgēum, gei, pen prod. [σίγειον: Vulgò *Geniczzari*. Germ. Ein Borgebirg der Landtſchafft Troja.] Promontorium & oppidum Troadis, Ajacis ſepulcro nobilitatum. Dictum σίγειον, ut quidam volunt, ἀπὸ τῦ σιγᾶν: hoc eſt, à ſilendo, cò quòd Hercules prœmio ſuo à Laomedonte fraudatus, diſſimulato diſceſſu, ibi ſe occultârit, indeq; ſilentio magno reverſus, urbẽ repentè adortus, ceperit. Alii per antiphraſin Sigeum dictũ putant, quòd nullum ibi unquã ſit ſilentium, aquis ſe perpetuò magno cum murmure ſaxis illidentibus.

Sĭgēus, a, um, & Sigeïus per quatuor ſyllabas. Virg. 2. Aeneid. -jam proximus ardet Vcalegon: Sigea igni freta lata relucẽt. Ovid. 13. Metam. -Sigeïa torvo Littora proſpexit vultu.

Signĭa, ę, Latii oppidum fuit, in cujus agro vinum naſcebatur nimiè auſterum, ideoq; ventris profluvio ſedando utile. Plin. lib. 14. cap. 6: Nam quod Signiæ naſcitur, auſteritate nimia cõtinendæ alvo utile, inter medicamenta numeratur.

Signīnī populi, de quibus Plin. libro 3. cap. 5. Et Vinum Signinum. Martial. lib. 13: Potabis liquidum ſignina morantia ventrem: Ne nimium ſiſtant, ſit tibi parca ſiſys. Signina pyra apud Iuvenal. Satyr. 11.

Signĭa, Mons eſt, teſte Plin. lib. 5. cap. 9, in cujus radicibus ſita eſt Apamia urbs.

Sigillārĭa, Vicus erat Romæ, ubi ſigilla vendebantur. Gell. lib. 5: Apud Sigillaria fortè in libraria ego & L. Paulus poëta conſederamus. ¶ Sigillaria præterea dicebantur dies feſti Saturnalibus additi, quibus ſigilla: hoc eſt, parva ſigna amicis miſſitabantur. Autor Macrobius lib. 2. Satur. cap. 10.

Sĭlānŭs, σιλανός, Mons Hyberniæ inſulæ aluſſimus, à Silanio

lanio Rege in vertice ejus sepulto dictus.

Silārŭs, pen.corr. Vulgò *Seli in Basilicata*, Lucaniæ amnis, Picentinos dividens à Lucanis, cujus ea est natura, ut & virgulta, & folia in ipsum decidētia lapidescant: ut refert Plin.lib.2. cap.103. Silius lib.8: Nūc Silarus quos nutrit aquis, quos gurgite tradunt Duritiem lapidum mersis inolescere ramis. Virg. 3.Georg. Est lucos Silari juxta, ilicibusq; virentem Plurimus Alburnum volitans.

Silēnŭs, pen.prod. [σειληνός. Germ. Ein Aufferzieher vnd Lehrmeister Bacchi.] Bacchi nutritius fuit, & pædagogus, semper asino vehi solitus: quem Aratus in gratiam alumni inter syderа transtatum dicit. Virg.6.Eclog. Chromis, & Mnasyllus in antro Silenum pueri somno vidēre jacētem, Inflatum hesterno venas, ut semper Iaccho.

Sīlĕr, masc.gen. Fluvius est, Picentinos dividens à Lucanis, naturæ tam admirabilis, ut virgulta & frondes in ipsum decidētes statim lapidescant, teste Plin.lib.2.cap.103. quanvis illi, ut cæteris ferè omnibus, Silarus dicatur, nō Siler. Qua tamē terminatione effertur à Lucan.lib. 2: radensque Salerni Tecta Siler. Vide plura de hoc suprà in dictione SILARVS.

Silĭa, Fluvius in montanis Indiæ esse dicitur, in quo nihil innatet: quanvis Democritus, Aristotelesq; id verū esse negent. Vide Strab.lib.15.

Silis, Amnis Venetiæ primus, ex montibus Taurisanis fluens, & in stagnum cadens, ubi nunc habentur suburbanæ Venetiarum insulæ, Murianum, Torcelliumq;, Plin.lib.3.cap.18.

Sīllă, Vide SILIA.

Silurĭă, σίλουρος, Insula in Oceano Britannico (ut Solinus inquit) cujus incolæ pecuniæ ignari, permutationibus cōmercia exercent.

Silon, Insulam Indiæ docet esse Augustinus de Civitate Dei, lib.21: quæ ex eo cæteris terris præfertur, quòd omnis arbor, quæ in ea gignitur, nunquam foliis nudatur.

Silphĭum Regio Libyæ, ab insula Plateæ usq; ad os Syrtium protensa, teste Herodoto lib.4.

Silvānī tres fuerūt, unus dicebatur domesticus, possessioni cōsecratus: alter agrestis pastoribus: tertius orientalis, cui est in cōfinio lucus positus, à quo inter duo, plurésve fines oriūtur, ideoq; inter duo, plurésve est & lucus. Omnis autem possessio quare Silvanum colit? quia primus in terram lapidem finalem posuit. Ex libello variorum autorum de Limitibus.

Sĭlys, Fluvius Europam ab Asia discriminans, quem notiore nomine *Tanaim* appellamus. Plin. lib.6.cap.8, Tanaim Scythæ *Silyn* vocant.

Simethus, sive Simethis, idis, Vide SIMAETHVS, & SIMAETHIS.

Simĭchĭdas, σιμιχίδας, Nomen pastoris apud Theocritum, in Idill. quem ipsius enarratores patrem Theocriti fuisse existimant.

Simmĭās, σιμμίας, Philosophus Thebanus, Socratis auditor: cujus scripta enumerantur à Suida.

Sĭmŏĭs, entis, [σιμόεις. Ger. Ein fluß der am Berg Ida entspringt/ vnd neben Troja hinaufft] Fluvius est Troadis, ex Ida monte nascens, labitur per campum Trojanū, qui ab eo dicitur Simoëssius, & mari appropinquans, commiscetur Xantho, ac in paludem cogitur, deinde exit in Hellespontum juxtą Sigæum promontorium. Virgil.1. Aeneid. Túne ille Aeneas, quem Dardanio Anchisæ Alma Venus Phrygii genuit Simoëntis ad undam.

Sĭmŏēssĭŭs, a, um, adjectivum: ut, Cāpus Simoëssius: hoc est, Troadis campus, Simoënte irrigatus. Quo nomine etiam dictus fuit adolescens quidam Trojanus, quòd apud Simoëntem fluvium esset natus. Author Homer.4.Iliad.

Sĭmōnēs, plures fuerunt nomine hoc, post Philippum Græcis, Latinis, Hebrĕisq; pariter communi facto. [שמעון *schimhón*.] Ex his antiquissimum legimus Athenieniem philosophū, Socratis discipulū fuisse, qui scripsit dialogos xxx iiii. ¶Alius fuit, qui scripsit de Arte Rhetorica. Alius medicus. Alius sculptor: quorum omnium autor Diogenes Laërtius. Et Simon Magnesius, musicus egregius, qui & ipse superiorum musicorum more corrupto Simodiam introduxit, quemadmodum etiam & Lysis Lysiodiam. Strabo libro 14. ¶Simon Constantinopolitanus, ludimagister, annos abhinc circiter ducentos composuit Græcè *Metaphrastes*: id est, sanctorum vitas, quæ habentur in bibliotheca Vaticana. ¶Ex Hebræis verò Simonem Magum legimus, caput & autorem totius hæreseos: de quo Eusebius lib.2.latissimè, & Iustinus in Apologia ad Antoninum principem, in hanc sententiam scribit: Simon quidā Samaritanus sub Claudio principe, artibus magicis & ope dæmonum sublevatus urbe nostra, compluribus per phantasiam deceptis, deus est creditus, & honore simulacri donatus, à vobis inter duos pontes Tyberis colitur cū titulo literis Latinis descripto: Simoni deo sancto. Quem omnes penè Samaritæ, & nonnulli alii tanquam deum adorant, ac fatentur. Sed & Selenen quendam erroris comitem, quæ priùs in lupanari fuit apud Tyberiadem, eum ipso consecraverunt. Simila quoq; Irenæus in primo adversus hæreses libro. ¶Simon item ille, qui à Petro Spiritus sancti gratiā mercari volebat, unde vitio nomen inditum: aliique complures, prætèr Apostolum.

Simōnĭdēs, σιμωνίδης, Lyricus poëta fuit è Cea insula, Stesichoriæ qualis, quem Plin.lib.8.cap.56, quatuor harum literarum ζ, η, ψ, & ω, inventorem fuisse tradit, octavamque in lyrà chordam invenisse. De hoc Cicero in Oratore: Simonides, *inquit*, Ceus primus artem memorandi invenisse fertur. Quum cœnaret in Thessalia Simonides apud Scopam, fortunatum hominem & nobilem, cecinisseteq; id carmen, quod in eū scripsisset, in quo multa ornādi causa poëtarum more, in Castorem & Pollucem scripta fuissent, nimis illum sordidè Simonidi dixisse, se dimidiū ejus ei quod pactus esset, pro illo carmine daturum: reliquum à suis Tyndaridis, quos æquè laudasset, peteret, si ei videretur. Paulò pòst esse ferunt nuntiatū Simonidi ut prodiret, juvenes stare ad januam duos quosdā, qui eum magnoperè evocarent: surrexisse illum ipsum, prodiisse, vidisse neminem. Hoc interim spatio conclave illud ubi epularetur Scopas, cōcidisse, ea ruina ipsum oppressum cum suis interiisse: quos quū humare vellent sui, nec possent obtritos internoscere ullo modo, Simonides dicitur ex eo quod meminisset quo eorum loco quisque cubuisset, demonstrator uniuscujusque sepeliendi fuisse. Hæc re tunc admonitus, inveniisse fertur, ordinem esse maximè qui memoriæ lumen adferret. Hactenus Cicer. ¶Fuit & Simonides alter, Crinei filius, ex Amorgo insula, Iambicus poëta: de quo Quint. lib. 10.cap.1: Simonides tenuis, alioqui sermone proprio, & jucunditate quadam commendari potest: præcipua tamē ejus in commovenda miseratione virtus, ut quidam in hac eum parte omnibus ejusdē operis autoribus præferant. ¶Simonides item alius, Caristius, sive Erythræus poëta Epicus fuit, qui scripsit Græcorum apud Aulidem conventum, trimetrorum libros duos, & alia. ¶Præter hos alios duos ponit Suidas, unum nepotem Simonidis Lyrici ex sorore, cognominatum Melicertam, qui ante bellum Peloponnesiacum fuit, scripsitq; genealogiam libris tribus. ¶Alterum Simonidem Magnetem poëtam Epicum Antiochi magni tempore, cujus res gestas scripsit, ac bellum adversus Galatas. Suidas.

Sĭmōnĭdĭŭs, a, um, adjectivum, à Simonides, ut Simonideæ lacrymæ. Catullus ad Cornificiū: Mœstus lacrymis Simonideis. Intelligit autē τοὺς ῥηθέντας Simonidis, qui citantur à Stobæo & interprete Theocriti.

Sīna, [סיני *sindi*. σίνα.] Vrbs Mesopotamiæ, quo nomine etiam dictus est mons Petreæ Arabiæ. Apostolus: Sina, σινᾶ, mons est Arabiæ, qui cōjunctus est ei, qui nunc est Hierusalē.

Sīnada, (quod hìc pro Cariæ urbe legebatur) Vide SYNNADA.

Sinæ, σῖναι, Populi sunt Indiæ, ad Septentrionem Seribus, ad Occasum Indis extra Gangem finitimi, terras incognitas desertasq; ad Ortum & Meridiem habentes. Horum caput est Thina. Autor Ptolemæus lib.7.cap.3. Stephanus urbem quoque ipsam Sinas appellat.

Sinapodes (quod hìc corruptè legebatur) vide HIANTOPODES.

Sīndă, dæ, σίνδα, Oppidum Lycaoniæ, in confinio Galatiæ, atq; Cappadociæ, teste Plin.lib.5.cap.27. Stephanus Sindam aliam in India collocat ad sinum magnum: à Sindis populis habitatam.

Sīngără, ræ, σίγαρος, Arabiæ urbs Rhetanorum caput. Autor Plin.lib.5.cap.24.

Sĭnōn, onis, pen genitivi prod. Nomen est filii Sisyphi, nepotisq; Autolyci furis. Autolycus enim, teste Servio, duos habuit liberos: Sisyphum: unde natus est Sinon: & Anticleam: unde Vlysses. Hinc est quod Virg.2. Aeneid. Sinoni astuti & fallacis proditoris tribuit personam. Hic nanque cum Græcis Trojam profectus, post diuturnum bellum ab iisdem subornatus, sua sponte se Trojanis capiendum obtulit, & ad Priamum deductus, illi & omnibus civibus Græcos abiisse, ac equum illum ingentem in urbem recipiēdum esse fictionibus suis persuasit, sed maximo eorum detrimento. Virgil. lib. 2. Aen. Talibus insidiis perjurique arte Sinonis Credita res, &c. Sinonis hujus inventum esse significationem specularem, autor est Plin.lib.7.cap.56.

Sinonia, Insula Corsicæ ultra Tyberina ostia in Antiano: ut tradit Plin.lib.3.cap.6.

Sĭnōpē, [Germ. Ein Tochter *Asopi*, welche *Apollo* in *Pontum* entführt hat / vnd von jhren erboren den *Syrum*, von dem die Syrer genennet sind.] Asopi filia dicitur, quam Apollo raptam in Pontum traduxit, & ex ea genuit Syrum: unde Syri postea appellati sunt: tametsi alii Martis & Aeginæ: alii Parnasses & Martis: quidam autem non ab Apolline vitiatam, sed ab eo & Io-

ve perpetuam virginitatem sortitam, cùm illi spe cõcubitus, quicquid postulasset, ei daturos promisissent.

Sinōpē, pen. prod. σινώπη, Vrbs Pōti, quę olim frequenti gymnasio, & rubricæ genere, quam Sinopicam vocant, clarissima fuit. Sinopem, (inquit Strabo lib. 12,) urbium quæ in Ponto sunt clarissimam Milesii condidêre: quę classe comparata, mari, quod intra Cyaneas est, imperavit. Extra verò multorũ certaminum particeps fuit cum Græcis: & quum libera fuisset, tandem amissa libertate, Pharnaci obtemperavit (fuit enim obsidione capta) posteaq; successoribus ejus usque ad Eupatorem, & Romanos, qui illum sustulerunt. Eupator ibi natus & educatus, eximiè illam coluit, & regni metropolim fecit. Munita est naturali providentia. Nam in colle peninsulæ cujusdam sita, ex utraque Isthmi parte portus & stationes habet, &c. Hinc Diogenes Cynicus, & Timotheus, Patrion, & Diphilus comicus orti sunt. Cicero in oratione pro Pompejo haud obscurè indicat in Sinope & Amiso Mithridatis olim domicilia fuisse, omnifariis rebus ornatissima, refertissimaq;.

Sĭnōpēus, gentile, per tres syllabas, σινωπεύς. Ovid. 1. de Ponto: Non doluit patria Cynicus procul esse Sinopeus.

Sinties, & Sapæi, dicebantur Thraces, qui Lemnum olim incoluerunt. Steph.

Sĭnŭessa, συέσσα, Vulgò Sessa. Oppidum (ut inquit Plin. lib. 3. cap. 5,) novi Latii extremum, nõ procul à Liri fluvio, quod quidam olim Sinopen appellatum voluerunt. In ejus agro gignitur visum, copiosum, quod à saxosis collibus in quibus nascitur, Sinuessanum petrinum vocat Horatius. De hac Liv. lib. 10. In saltu Vestino Falernum contingente agrum, Sinope dicitur Græca urbs fuisse, Sinuessa deinde à Romanis colonis appellata. Strab. lib. 5: Sinuessa in Setano sita est sinu, à quo nomen vendicat. Ei proximæ calidæ sunt balneæ ad ægritudines quasdam accommodatissimæ.

Sĭnŭs magnus, κόλπος μέγας, Indici Oceani sinus est, jugo seu promontorio magno, & Sævi fluminis ostiis interseptus: ut describitur à Ptolemæo Tab. Asiæ undecima. Hispani, qui eã orbis partem lustraverunt, vocant *Mare de sur*: traduntq; breviori itinere eò perveniri, si Occidentem versus navigetur.

Siphnos, σίφνος, Insula est maris Aegæi, non procul à Scyro, XXVIII. M. passuum ambitu: antè Meropia & Acis appellata, ut tradit Plin. lib. 4. cap. 12. Hæc insula locupletissima erat, teste Herod. lib. 3, ut, in qua auraria & argẽtaria metalla essent: unde tãtùm pecuniæ fiebat, ut ex decima ejus parte poneretur apud Delphos thesaurus locupletissimo cuique par, Siphniis pecuniam, quæ quotannis conficiebatur, distribuentibus. ¶ Gentile est Siphnius, σίφνιος Stephano.

Sĭpontum, ti, sive Sipus, ûntis, σιπoῦς, vulgò *Manfredonia*: Vrbs Apuliæ juxta Garganum montem à Diomede ædificata, quæ primùm ob multitudinem sepiarum, quæ ibi capiuntur, Sepius, Sepiũntis, fuit appellata, teste Strab. lib. 6. Lucan: lib. 4: & subdita Sipus Montibus. Hinc Sipontinus à Siponto, ut Sepiuntius, à Sepiunte, σιπουήνιος.

Sĭpўlŭs, pen. corr. σίπυλος Stephano, Vrbs est Phrygiæ, quæ regnante Tantalo terræ motu concidit. Vide Strabonem lib. 1, & 12. Ovid. 6. Metam. Tunc quum Mæoniam virgo, Sipylúmq; colebat.

Siraci, corum, Populi sunt Scythici, Caucasi radicibus ad Septentrionem proximi: quorum meminit Strabo lib. 11.

Sirbon, onis, sive Sirbonis, idis: σιρβών ή σιρβωνίς Stephano, Palæstinæ lacus, non procul à Casio monte, olim CL. M. pass. circuitu: Plinii verò ætate in exiguæ paludis angustiam contractus. Herodotus Serbonitidem vocat. Vide Plin. lib. 5. cap. 13. & Strab. lib. 16.

Sirēn, sirenis. pen. genit. prod. [σειρὼ. Germ. Ein Meerwunder vbenauß ein Jungfrauw / vndenauß ein Fisch.] Monstri marini genus poëtarũ fabulis celebratum, superiori sui parte virginis formã referens, inferiore in piscis caudam desinens. Has Poëtæ tres fuisse fabulantur Acheloi fluminis & Calliopes Nymphæ filias, quarum nomina fuerũt, Parthenope, Ligia & Leucosia. Hæ quum littus Siculum incolerent, nautas prætervigantes suavitate cantus in naufragium pelliciebant. Vlysses autem quum illàc sibi iter esset, sociorum aures cera obturavit, ne insidiosos Sirenum cantus possent exaudire: seipsum verò malo navis jussit alligari: atq; ita periculum tutus evasit. Sirenes itaq; quum se cõtemni viderent, impatiẽtia doloris se præcipitaverũt in mare. Ovid. lib. 5. Metam. tradit has fuisse comites Proserpinæ, camq; raptam diu quæsisse: quam quum non invenissent, in marina monstra esse conversas sursum versum virginea forma, postrema corporis parte pisces: voce, cithara & tibus tàm blandè canẽtes, ut cantus dulcedine, nautas sopirent, sopitos demergerent, demersos etiã devorarent. Servius in illud Virg. 5. Aen. Iamq; adeò scopulos Sirenũ advecta subibat Difficiles quondam, multorumq; ossibus albos: fic ait, Sirenes secundùm fabulam partim virgines fuerunt, partim volucres, Acheloi fluminis & Calliopes Musæ filiæ. Harum una, voce: altera tibiis, alia lyra canebat: & primò juxta Pelorum, pòst in Capreis insulis habitaverunt, ubi nautas illectos suo cantu in naufragia deducebant. Secundùm veritatem meretrices fuerunt, quę quoniam transeuntes perducebant ad egestatem, fictæ sunt inferre eis naufragia: Has Vlysses cõtemnendo deduxit ad mortem. Ovidius: Monstra maris Sirenes erant, quę voce canora Quaslibet admissas detinuêre rates. Hæc Servius. Dictæ autem sunt Sirenes, non ἀπὸ τῆ σύρειν: hoc est, à trahendo (ut quidam voluerunt), quũ Graeci ει diphthongo scribant: sed παρὸ τὸ σείειν, quod inter cætera significat decipere. Aut ἀπὸ τῆς σειρᾶς, quod catenam, vel vinculum significat: propterea quòd advenas incautos amore sui, veluti vinculo quodam injecto, retinebant. Fuerunt qui & aves quasdam in India esse tradiderint, Sirenas appellatas, cantu homines mulcentes, ut deinde somno gravatos lacerarent. Vide Plin. lib. 10. cap. 39. ¶ Sunt & Sirenes in fucorum genere, quas in apibus nymphas appellamus: hoc est, fuci imperfecti, quum jam formam capere incipiunt Idem lib. 11. ca. 16, de Apibus loquens: Cætera turba quum formam capere cœpit, nymphæ vocãtur: ut fuci sirenes, atq; cephenes. Si quis alterutris capita demat, priusquam pennas habeant, pro gratissimo sunt pabulo matribus.

Sīrēnĭus, a, um, adjectivum, σειρήνιος: ut Sireni scopuli, Gell. lib. 16. cap. 8: Tu quoque in illis Dialecticæ gyris, atq; Meandris, tanquam apud Sirenis scopulos consenescas.

Sīrenussæ, σειρηνῦσσαι, Insulæ tres sunt Lucanię adjacẽtes, ex adverso ejus promõtorii, à quo sinus Pæstanus initiũ sumit.

Sires, σίρες, Tribus ex populi, supra Byzantios. Autor Steph.

Sīris, σίρις, Fluvius Græciæ magnæ, cum oppido ejusdem nominis inter hunc fluvium & Acirin sito, è quo deducti à Tarentinis coloni Heracleam tenuerunt. Vide Strabonem lib. 6, & Plin. lib. 3. cap. 11. ¶ Siris quoq; ab Aethiopibus appellatur Nilus, donec infra Meroën alveos suos omnes in unum collegerit. Plin. lib. 5. cap. 9: Insulas ita innumeras spargit Nilus, quasdamq; tam vastæ magnitudinis, quanquam rapida celeritate, ut tamen dierum quinq; cursu non breviore transvolet. Circa clarissimam earum Meroën: Astabores lævo alveo dictus: hoc est, ramus aquæ venientis è tenebris: dextro verò Astusopes; quod latentis significationẽ adjicit. Nec antè Nilus quàm se aquis concordibus rursus junxit. Sic quoq; etiamnum Siris, ut antè, nominatur per aliquot millia. Rufus ex Dionys. Hic quà se retis incidit flexibus agro, Aethiopum lingua Siris ruit: utq; Syenem Cæruleus accedens diti loca flumine inundat. Nomine se claro Nilum trahit. ¶ Dictus autem putatur Siris à Sirio, sidere æstivo: quoniam sub ortum Caniculæ, & introitũ Solis in Leonem, quotannis augeatur. Vide Eustathium in Dionysium, & Hermolaum in Plinium.

Sirĭus, [σείριος. Germ. Der Hundtsstern. Pol. *Psia gwiazda.*] Stella est in ore Canis, quæ à Latinis Canicula dicitur. Higinus tamen in tractatu de signis cœlestibus, Sirium diversum facit à Canicula, neque in ore Canis, sed in capite ejus collocat. Hæc in cœli centro cum Sole conjuncta, æstum ejus duplicat, mortaliumq; corpora nimio calore languida reddit. Dictus Sirius, ut quidam volunt, ἀπὸ τῦ σειραίνειν: hoc est, à siccãdo: propterea quòd & fluvios, & fontes nimio calore exiccet: ut alii, ἀπὸ τῦ σειρωῦ: hoc est, ab evacuãdo, quòd corpora nostra sudoribus evacuet. Lucan. lib. 10: -rapidis quà Sirius ignes Exerit. Stat. lib. 1. Syly. -nec calido latravit Sirius astro. Servius enarrans illud Virg. 10. Aen. Non secus ac liquida siquãdó nocte cometa Sanguineã lugubre rubent, aut Sirius ardor: sic inquit, Sirius stella est in ore Canis: quæ quantum in ipsa est, pestifera est: sed pro qualitate adjacentiũ aut vincitur, aut majoribus utitur viribus. Hinc est quòd quũ tempore certo oriatur, nõ semper est noxia. Ad hanc stellam Sol mense Iulio veniens duplicat æstus, & præ nimio calore languent mortalia corpora. Quin & Solem ipsum quidam Siriũ, & astra omnia Siria appellarũt, ut annotavit Suidas: cujus verba sunt hæc: Σείριον τὸν κυνὰ ὅτε δὲ καὶ τὸν ἥλιον, Γ'ουκῶς δὲ πάντα τὰ ἄστρα σείρια, λέγει: Hoc est, Sirium Canem, quidam Solem: Ibycus autem omnia astra, Siria appellat. ¶ Est item Sirius, eodem Suida teste, amiculi genus prætenue, leviter contextum.

Sirītæ, pen. prod σειρῖται, Magnæ Græciæ populi, Siridis urbis incolæ, ne ipsis quidem Sybaritis luxu cedẽtes. Vide Cælium Rhod. lib 7. cap. 10.

Sīrītēs, σειρίτης, Nomadis cujusdam nomen fuit in Libya, primus auleticæ inventor, qui & Matroa: hoc est, Magnæ matris sacra primus tibia fertur cecinisse. Vide Cælium lib. 9. cap. 7.

Sirmĭŏn, σίρμιον, Vrbs est Pannoniæ inferioris, longiusculè à Danubio flumine dissita. Autor Ptolem. lib. 2. cap. 16. Vulgò *Simach*

Sirnĭdēs, σιρνίδες, insulę aliquot ante Sammoniũ. Cretæ promontorium jacentes. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Sirrhă, rhæ, σίρρα, Thraciæ oppidum est, apud Theopompum, referente Stephano: à quo gentile Sirrhæus.

Sisapo, onis, σισαπὼν, Oppidum Hispaniæ Bæticæ, miniariis metallis in primis celebre, teste Plin.lib.3.ca.1. Ab hoc vicina regio Sisaponensis dicitur. Idē lib.33.ca.7: Celeberrimum ex Sisaponensi regione Bæticæ minium.

Sīscĭă, σισκία, Pannoniæ superioris urbs, Romanorū colonia: de qua Ptol.lib.1.cap.15,& Plin.lib.3.cap.25.

Sisigambis, Vxor fuit Darii, quæ nulli suæ ætatis fœminæ pulchritudine cessit. Quam tamen victo Dario Alexander nō solùm non violavit, sed & summam adhibuit curam, nequis captivo corpori illuderet.

Sīsўphŭs, pen.corr. [σίσυφος. Germ. Ein Sohn Aeoli, welcher von Theseo ist vmbbracht / vnd zur Hellen an ein ewige steintrolen verdampt worden.] Aeoli filius fuit, mortalium omnium suæ ætatis astutissimus, qui quum Atticā latrociniis infestaret, à Theseo occisus est. Hinc Poëtæ fabulantur eo supplicii genere apud inferos plecti, ut saxum ingens in montis cujusdam verticem cogatur provolvere: quod quum ad summū penè extulerit, repentè deorsum relabitur. Ovid.lib.13. Metam. Aut petis, aut urges rediturum Sisyphe saxum. Huc etiam respexit Virg.6.Aen. Saxum ingens volvunt alii, radiisq; rotarum Districti pendent. ¶ Fuit & alius Sisyphus Corinthiorum rex, cui Meropi Atlantis filia nupsit. Ovid.4.Fast. Septima mortali Merope tibi Sisyphe nupsit.

Sīsўphĭŭs, adjectivum, Ovid.13. Metam. -quid sanguine cretus Sisyphio, furtisque, & fraude simillimus illi Inferis Acacidis alienæ nomina gentis?

Sithonía, σιθωνία, Pars Thraciæ est, teste Stephano. Plin.quoq; lib.4.cap.11, Sithonios collocat in ea parte Thraciæ, quæ ab Hæmo monte aversa, vergit in Pontum Euxinum. Herodotus verò lib.7: Sithoniam regionem in ora maritima Macedoniæ collocat ad sinum Thermæum: ejusq; urbes facit Toronam, Sermylam, Mecybernam, & Olynthum. Poëtæ autem Sithoniam pro ipsa Thracia ferè accipiunt: unde Sithonias nives frequenter legimus pro altissimis Thraciæ nivibus. Virg. 10.Aeglog. Sithoniasq; nives hyemis subeamus aquosæ.

Sitia, σιτία, Hispaniæ Bæticæ oppidum, in conventu Tarraconensi: cujus meminit Plin.lib.3.cap.1.

Sittăcēnē, σιττακηνὴ, Regio Asiæ, Medis ad Meridiem proxima, alio nomine Arbelitis dicta: Sittacene autem appellata à Sittace urbe, regionis totius capite. Vide Plinium lib.6. cap. 26.& 27.

S ante M.

Smērdis, Cambysæ Persarum regis frater, quem quum Cambyses per somnium vidisset regio throno insidentē, metuens ne regnum occuparet, occīdi jussit. ¶ Fuit & alter Smerdis, Magus, qui post Cambysæ mortem, fratrem se illius esse assimulavit, eoq; astu in regni successionem irrepsit, regnavitque aliquot menses, donec fraude per Phædimam Otanis filiam detecta, conspiratione septē optimatium est interfectus. Vide Herod.lib 2.

Smīlăx, σμίλαξ. Puellæ nomen, quæ amore Croci pueri capta extabuit, mutataq; est in fruticem sui nominis, quæ similis est hederæ: sive in flores, ut ait Ovid.lib.4. Metam. Et Crocon in parvos versum cum Smilace flores.

Smīnthĕŭs, σμινθεὺς, Apollinis cognomen, qui apud Chrysam Aeolidis urbem colebatur: à muribus, quos Græcorum nonnulli σμίνθας appellat, impositū. Qua de re duplex ab Homeri interprete affertur opinio: quarū prior est, fuisse in Chryse oppido Aeolidis, Crinim sacerdotem Apollinis: cui deus iratus, immisit in agros illius mures, qui fructus illius vastabant: posteaq; ejusdem sacrificiis placatus, quum pestem hāc tollere vellet, ad Orodem pastorem illius venit, à quo hospitio acceptus, pollicitusq; mali remedium, mures sagittis omnes interfecit: eoque facto jussit pastorem Grinidi indicare, ipsum Apollinem humana specie apud se divertisse, & ab eo mures occisos: quod audiens Crinis, templum deo construxit, vocavitq; Apollinis Sminthei, quòd Aeolicæ linguæ dialectico mures σμίνθους vocantur. Altera talis est: Quum Cretenses aliquāndo coloniam deducturi essent, ab Apolline respōsum acceperunt, ut ibi urbem conderent, ubi eis terra geniti obstitissent. Venientibus igitur ad Hellespontum, noctu mures clypeorum lora arroserunt: itaque manè quum id factum viderent, memores oraculi, urbem posuerunt, eamq; Sminthiam appellaverunt: templo etiam Apollini extructo, quem illi ab eventu Sminthea cognominarunt. Ovid.lib.6. Fast. Cō sulitur Smintheus, lucoq; obscurus opaco.

Smīnthīum, sive Smintheum, pen.prod. σμινθεῖον, Apollinis delubrum, circa Chrysam urbem, quæ fuit in confinio Troadis & Aeolidis, teste Strabone lib.13.

Smўrnă, σμύρνα: Vulgò *Le Smirne*, Vrbs Ioniæ clarissima, Melete amne irrigata, Homeri ut plurimi credunt, patria. De hac Strabo lib.14: Quum Lydi Smyrnam evertissent, circiter annos quadringentos in vici modum mansit habitata. Postmodum Antigonus eam suscitavit, deinde Lysimachus: & nunc omnium pulcherrima est. Ejus pars in monte sita est, pars maxima in campo, præter portum, & gymnasium, & matronārum locum. Viæ sunt in rectum pro viribus distinctæ, & lapidibus instratæ, porticus magnæ quadratæ, planæ & altæ. Habet etiam bibliothecam & Homereum: hoc est, porticum quadratum cum Homeri templo & statua. Nam & hi maximè hunc poëtam sibi vendicāt: unde & nummus quidam æneus apud eos Homerus vocatur. Vrbis mœnia Meles amnis præterfluit: ad cæteram structuram etiam portum clausum habet. Hactenus Strabo. Hanc Theseus Thessalus in memoriam uxoris suæ, quę Smyrna vocabatur, extruxit. ¶ Smyrnam itē Græci vocant aromatis genus, quod alio nomine myrrham appellamus.

Smўrnæŭs, adjectivū, Plectra Smyrnæa, Homerica. Silius lib.8.

S ante O.

Soana, σόανα, teste Ptolemæo lib.11, dicta sunt ostia fluvii cujusdam in Taprobana insula.

Soanes, σόανες, Populi Asiæ, Caucasi extrema obtinentes, qui ducenta hominum millia educunt in pugnam. Vide Strabonem lib.11.

Sochis, Aegypti Rex, qui numini Solis apud Heliopolin obeliscos quatuor, 48. cubitorum longitudine, dedicavit. Autor Plin.lib.36.cap.8.

Socion, Philosophus Peripateticus, genere Hispanus, scripsit κέρας, ἀμαλθείας: id est, Cornu Copiæ, librum multæ, variæque doctrinæ. Autor Gellius.

Sŏcrătēs, pen.cor. [σωκράτης. Germ. Ein berümpter Philosophus zu Athen.] Philosophus Athenienſis, Apollinis oraculo omnium sapientissimus judicatus, qui Philosophiam naturalem primus in moralem transtulit. Hic æquabilitatem in omni vita servavit, adeò ut idem semper vultus, eademq; frons sive prosperis, sive adversis rebus extiterit usque ad extremum. Plin.lib.7: Ferunt Socratem clarum sapientia, eodem semper visum vultu, nec aut hilari magis, aut turbato. Habuit duas eodem tempore uxores, Xanthippen & Myrtonem Aristidis Iusti filiam, quæ quum crebrò inter se jurgarent, & ille eas derideret, quòd propter se fœdissimū hominem, simis naribus, recalva fronte, pilosis humeris, repandis cruribus disceptarent, novissimè verterunt in eum impetum, & malè mulctatū fugientemq; diu persecutæ sunt. Interrogatus autem ab Alcibiade, cur mulierē tam acerbam domo nō exigeret? Quoniam, *inquit*, quum illam domi talem perpetior, insuesco & exerceor, quò foris petulantium injuriam facilius feram. Iterum dicenti Alcibiadi, intolerandam esse Xantippes maledicentiam: Tu, *inquit*, nónne toleras anseres clamore perstrepentes? eoq; respondente: Nec mirum, quum mihi ova & pullos pariant: Et mihi, ait Socrates, Xantippe filios gignit. Pater Socratis fuit Sophroniscus statuarius, mater Phanatera obstetrix. Hic in paupertate beatissimus, amicis olim audientibus dixit: Emissem pallium, si numos haberem, neminem popōscit, omnes admonuit, à quo acciperet ambiguus fuit. Auditor fuit Anaxagoræ & Damonis, postea ad Archelaum physicum se contulit. Postea animadvertens, naturalis speculationis fructum nullum esse, invenit primus Ethicen: id est, moralem Philosophiam, ad quam transiens, fertur dixisse: Quæ supra nos, nihil ad nos. Autor est Xenophon: Socratem nunquam de natura rerum, neque de sublimioribus rebus disputasse, quum ea sint supra captum hominum. Quòd præter cæteros suo tempore mortales, & vita castissimus, & moribus patientissimus fuerit, exempla utriusq; rei constant. Nam & patientiam Gellius pulchro scommate refert: Quum uxorem Xanthippen contumaciùs ac clamosiùs è loco sublimiore in se agentem diu toleraſſet, & postremò aqua ab ea esset perfusus, cœpit ridens dicere: Sciebam Xanthippen, ubi detonuisset, quandoq; pluituram. Castitatis illud ab Aeliano memoratur, quòd Zopyrus Physiognomus Socratē ex physiognomia judicarit, omnium libidinosissimum esse: civibus autem tanquam falsa loquutum eum ridentibus: Socrates minimè mentitum dixit, sed naturæ vim se animi virtute oppressisse. Cicero tamen de Fato non lascivum, sed bardum ac mente stupidum, & obtusum à Zopyro dicit fuisse judicatum. Nil unquam scripsisse constat, sed ejus dissertationes à Platone commemorantur. Dæmonem se habere dicebat, qui sibi futura prædiceret. Ex Socratis variis in omnem partem diffusis disputationibus, plures fluxēre discipuli: & quum alius aliud apprehenderet, per se minatæ sunt quasi familiæ dissentientes inter se, quum tamen omnes se philosophos Socraticos & dici vellent, & esse arbitrarentur. Primùm ab ipso Socrate Plato, à Platone Aristoteles & Xenocrates. Deinde ab Antisthene, qui patientiam & duritiam in Socratico sermone maximè adamarat, Cynica: & ab Aristippo, quem maximè voluptariæ disputationes delectarunt, Cyrenaica philosophia manaverunt. Fuerunt etiam alia genera philosophorum, ut Eretbricorum, Megaricorū, Pyrrhoniorum, qui se Socraticos esse

dicerẽt: Vnde meritò philosophorũ fons Socrates appellatus est. Accusatus postremò ab Anyto quodam divite, & Melito poëta, & Lycone Oratore, vel quòd de diis malè sentiret: vel (ut aliis placet) ob flagitiosam in pueros libidinem, in carcerẽ cõjectus ac è vinculis causam dicere jussus, neglexit: & Lysiæ orationem elegantissimã respuit, ut scribit Cic. lib. 1. de Orat. Imitatus est (*inquit*) homo Romanus & Consularis veterem illum Socratem, qui quum omnium sapientissimus esset, sanctissimeq; vixisset: ita in judicio capitis pro se ipse dixit, ut nõ supplex aut reus, sed ut magister, aut dominus videretur esse Iudicum: quinetiam quum ei scriptam orationem disertissimus orator Lysias attulisset, quam si ei videretur, ediscceret, ut ea pro se in judicio uteretur, non invitus legit, & commodè scriptã esse dixit. Sed (*inquit*) ut si mihi calceos Sicyonios attulisses, non uterer, quamvis essent habiles & apti ad pedẽ: quia non essent viriles: sic illam orationem disertam sibi & oratoriam videri, fortem & virilem non videri. Interrogatus deinde, ex more à Iudicibus, quãnam pœna se dignum judicaret, Vt (*inquit*) in Prytaneo alar ex publico. Qua ejus voce irritati Iudices, eum capitis damnaverunt, & ad bibendam cicutam compulerunt, qua ille intrepidè, & non alio vultu, quàm quo vinum solebat, exhausta decessit. Sed statim populus mortem ejus ita doluit, ut accusatores ejus partim morte, partim exilio puniret, & ipsi Socrati statuam æream dedicaret. ¶ Socrates alter pictor fuit, inter cujus opera enumeratur Ocnus quidam nomine, funem torquens, astante interim asella, præterdenteque quicquid ille torsisset: cujus picturæ meminit Plin. lib. 35. cap. 11, quanquam Pausanias eam Polygnoto mavult attribuere. Ad hanc tabulam alludit Propertius, quum ait: Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno, Assiduusq; tuam pascat asella famem. ¶ Alius Socrates Cõstantinopolitanus, qui historiã ecclesiasticam à tempore Apostolorum usq; ad Chrysostomũ contexuit: cujus etiam ætate viguisse putatur.

Sŏcŭs, σᾶκος, Per simplex c, Fuit vir Trojanus, animo & corporis dignitate generosus. Hic, Homero teste, magno animo Vlyssem vulneravit: sed ab eo deinde ipse interfectus est.

Sŏdŏmă, æ, [ם֣דֹסְ *sedhóm* σόδομα Stephano.] Oppidũ Palæstinæ, unum ex iis quæ Asphaltide lacu hausta esse Sacræ literæ testantur. Strab. lib. 16, autor est, Sodomam olim XIII. urbium caput fuisse, urbemq; magnam, quippe cujus etiam illa ætate sexaginta stadiorum fuerit ambitus.

Sōgdĭānă, σογδιανὴ, Sogdiorum regio in Asia, quæ (ut libro sexto, ait Ptolæmeus) à Septentrione parte Scythiæ terminatur: ab Oriente Sacis: à Meridie & Occasu Bactriana. In ea sunt urbes, Oxiana, Maruca, & Alexandria, quam (ut Solinus ait) Alexãder terrã cõdidit, ad cõtestandos itineris sui terminos.

Sōlis fōns, ἡλίου πηγὴ, Fons est apud Troglodytas aquæ dulcis, circa meridiẽ, maximè frigidus, mox paulatim tepescens: ad medium autem noctis fervore & amaritudine infestatur. Autor Plin. lib. 2. cap. 103. Herodotus lib. 4, ejusdem & nominis, & naturæ fontem apud Ammonios collocat: cujus meminit & Plinius, quanvis eum non Solis, sed Ammonis fontem appellet. Vide ea quæ suprà annotavimus statim post dictionem FONS.

Solis insula, ἡλίου νῆσος, Est in mari Indico semper rubens, & (ut Solinus refert) omni animantium generi inaccessa: quoniam cò ingressos vis circunfusi aëris confestim exanimat. Plin. lib. 6. cap. 23: Insula quæ Solis appellatur, & eadem cubile Nympharum, rubens, in qua nullum animal non absumitur incertis causis.

Solis mensa. [Germ. Das Schlauraffen landt.] Aethiopiæ locus, apparatis epulis semper refertus: & quia ut liber (inquit Pomponius) vesci volentibus licet, ἡλίου τράπεζαν: id est, Solis mensam appellant: & quæ passim adposita sunt, adfirmãt nasci subinde divinitùs. Ad quem locum Severus Imperator, referente Spartiano, quum Alexandriam venisset, rei fama permotus profectus est. Cælius multæ vir lectionis, lib. 16, Antiquarũ lectionum scribit: Solis mensam adagio dici divitum, opulentorumq; hominum domos, omni rerũ copia ubertim adfluentes, expositasq; inopum necessitatibus & alimentis.

Sōlis ōstĭă, de quibus Pomponius in descriptione Indiæ, Loca sunt ob æstum intolerabilem, & à quarum longo tractu penuriam, sic dicta: quibus in locis periclitatum Alexandri exercitum, Diod. lib. 17. scribit.

Sōlī, orum, σόλοι, Vrbs in Cypro insula, metallorum copia nobilitata: cujus meminit Galenus lib. 9, Simpl. ¶ Est præterea ejusdem nominis civitas in Cilicia, quæ postea Pompejopolis dicta est. Vide paulò pòst in dictione SOLOE.

Sŏlæ, numero plurali, more Græcorum, σόλοι, sicut Dioscuræ, pro Dioscuri, civitas est Ciliciæ ab Achivis & Rhodiis ædificata, postea Pompejopolis appellata à Pompejo, qui piratas in eam transtulit, quos dignos existimavit ut servarentur. Laërtius in vita Solonis autor est, urbem hanc à Solone Salaminio conditã fuisse, & ab eo nomẽ accepisse: ut latiùs docebimus in dictione SOLOECISMVS. Ex hac urbe ortũ traxerũt viri memoratu digni, Chrysippus Stoicus, Philæmon Comicus, & Aratus, qui de astris carmine scripsit. ¶ Sũt & Solœ, sive Soli in Cypro insula, metallorum proventu nobilitati: quorum meminit Galen. lib. 9. Simpl.

Sŏlōn, [σόλων. Germ. Einer auß den sieben weisen in Griechenlandt/ ein Gesatzgeber der Athenienser.] Fuit unus ex septem sapientibus Græciæ, patria Salaminius, qui (teste Gellio lib. 17. ca. 21.) Athenis claruit. Tarquinio Prisco Romæ regnante. Hic Athenienſibus leges dedit, tanto temperamento cõpositas, ut parem gratiam à Senatu & plebe contraheret, quanquam plebs & Senatus in summa priùs essent dissensione. Draconis autẽ leges (iis exceptis, quæ in homicidas pœnas statuebãt) quòd justo atrociores viderentur, omnes abrogavit. Illis enim in omnia scelera æqualis pœna statuta erat, adeò ut etiam ii, qui otii damnati essent, aut qui olera surripuissent, capite plecterẽtur. Ob quam causam Demades dicere solebat: Draconem non atramento, sed sanguine leges scripsisse. Florebat tunc in Republica Pisistratus æmulus Solonis, cui & genere propinquus erat. Illius igitur eloquẽtia plus potuit apud populum, quàm hujus sapientia. Cessit spontè Solon tyrannũ fugiens, primùm in Aegyptum: deinde in Cyprum: postremò ad Crœsum regem: cujus quum opes videret, ostentanti Crœso, atq; interroganti num quis se fœlicior esset? respondit: Tellum quẽdam pauperẽ admodum, alioqui justũ, Athenis agentẽ: qui in suo prædiolo solitarius consenuerat: simul affirmans nihil esse fœlix, quod temporum mutationi subjaceat: fœlicitatem tantùm finem indicare. Cujus sententiæ Crœsus postea à Cyro captus meminisse dicitur. Solon inde in Ciliciam profectus, civitatem à suo nomine Solos dixit, in qua Athenienses colonos statuit, qui intervallo temporis ab Attica lingua descisscentes, Solœcissare dicti sunt: unde verbum Solœcismi tractum. Decessit in Cypro annorum LXXX. mãdavitq; ossa Salaminem transferri, ibiq; per regionem projici ac dissipari, ne Athenas inferrentur: quoniam discedens jurejurando cives adegerat, non antiquaturos leges suas donec rediret. Reliquit etiam conciones & epistolas quasdam. Epigramma sepulcro ejus inscriptum, Cic. in hanc sententiam commemorat, Tusc. quæst lib. 1: Mors mea ne careat fletu: linquamus amicis Mœrorem, ut celebrent funera cum lacrymis. Ex Plutarcho & Diogene Laërtio.

Sŏlŏphȳtŭs, σολόφυτος, Regius ex Scytharum genere juvenis fuit, qui unà cum Ilino fratre per optimatium factionem domo pulsus, ingentem juventutem secum traxit, & in Cappadociæ ora ad Thermodoontem amnem cõsedit: subactisq; Themiscyris, unà cum fratre regnum occupavit. Verùm quũ ex vicinis populis perpetuò prædas ageret, tandem illorum conspiratione per insidias unà cum fratre trucidatur. Horum uxores quum exilio orbitatem quoque adjunctam viderent, arma capessunt, finesq; suos, submoventes primùm, mox etiam inferentes bella, quàm latissimè propagant: virisq; omnibus interfectis, finitimorum concubitus admittunt: mares natos trucidant, virgines nõ lanificio & colu, sed equis, venationibusq; exercent, dextris mammillis, ne sagittarum jactus impediretur, inustis. Vnde & Amazones dictæ sunt: quasi sine mammis.

Sŏlūs, untis, σολοῦς, Stephano Cypri insulæ oppidum, à Phaleto & Acamante Athenienſibus conditum, portũ nobilem habens, cum flumine, item Veneris & Isidis delubra. Gentile est Solius. Autor Strab. lib. 14. ¶ Est & Solus Siciliæ oppidum, non procul à Lilybæo promontorio: cujus meminit Plin. lib. 3. capite 8.

Sōlўmī, rum, σόλυμοι, Populi Asiæ, Lyciis & Pisidis proximi, postea Milyes appellati, ut docet Strab. lib. 1. & 14. Plin. eosdẽ facit cum Pisidis, lib. 5. cap. 27: Insident (*inquit*) verticem Pisidæ, quondam Solymi appellati. Alii Solymos eosdem fuisse cum Lyciis asserunt: quorum tamen sententia cum Homero non satis convenit, qui Bellerophontem à Lyciorum rege missum ait ad subjugandos Solymos.

Sŏlўmă, æ, vel Solyma, rum. [ם֣לשׁרי *jerusschalâim*. σόλυμοι.] Vrbs clarissima Iudææ, quæ postea addito templo, Hierosolyma dicta est.

Sŏlўmŭs, a, um, Iuven. Satyr. 6: Interpres legum Solymarum.

Sŏphēne, es, pen. prod. [ארם צובה *aram tsobâh*. σοφηνή.] Regio est Asiæ Armeniç majori ab ea parte adjacens quæ vergit in Comagenem, juxta Antitaurum & Masium mõtes. Hujus regionis incolæ Sopheni à Plinio, ab aliis Sophenæ appellantur. Luc. lib. 2. Pharsaliæ: -& dedita sacris Incerti Iudæa Dei, mollesq; Sophenæ.

Sŏphĭlŭs, σοφίλος, Sicyonius vel Thebanus Comicus, mediç comœdiæ scriptor, cujus fabulæ nonnullæ commemorantur à Suida.

Sŏphoclēs, σοφοκλῆς, Poëta Tragicus fuit, patria Athenienſis, tãta orationis suavitate, ut vulgò μέλιττα: hoc est, apis cognominaretur:

minaretur: æqualis Euripidis, & Periclis, cujus etiam quãdoque collega fuit in Prætura. Natus fuit Olympiade LXXIII. ante Socratẽ annis XVII. Primus tribus actoribus usus est, adjecto eo qui vocatur Tritagonista: hoc est, tertiarum & ultimarum partium histrio. Primus etiam choros ex juvenibus quindecim introduxit, quum anteà duodecim tantùm introducerentur. Primus quoq; tragicas contentiones ac compositiones instituit. Scripsit insuper Elegiam & Pęanas, atq; orationem prosam, quum de Choro adversus Thespim & Chœrilum contenderet. Obiit autẽ sexto anno post Euripidis mortem: cui styli magnitudine præfertur, licet ejus sententiis inferior. Filios habuit Iophontem, Leosthenem, Aristonem, Stephanum, Meneclidem. Exhibuit fabulas centum viginti tres: quanquam alii dicant multò plures. Victorias autem viginti tres reportavit. Hunc Cicero divinũ poëtam lib. 1, de Divin. vocavit: ejusq; in Catone Majore his meminit verbis: Sophocles ad summam senectutem Tragœdias fecit, quod propter studium quum rem familiarem negligere vidèretur, à filiis in judicium vocatus est, ut quemadmodum nostro more malè rem gerẽtibus bonis interdici solet: sic illum quasi desipientem à re familiari removerẽt Iudices. Tum senex dicitur eam fabulã, quam in manibus habebat, & proximè scripserat, Oedipum Coloneum recitasse judicibus, quæsisseq́ue num illud carmen desipientis videretur: quo recitato, sententiis Iudicum est liberatus. Sophoclem ex insperato gaudio ob victoriã ex Tragœdia quadam repentè obiisse Valerius autor est. ¶Sophocles superioris nepos, Poëta item Tragicus, qui docuit Tragœdias XL. vicit 8. cõmemoratur à Suida. ¶Sophocles etiam Grammaticus, minor appellatus, enarravit Lycophronem, Apollonium, aliosq́ue poëtas, cujus opera habemus. ¶Sophocles alius, dux Athenienſium, Soſtratidæ filius, apud Thucydidem.

Sŏphŏclēŭs, a, um. pen. prod. σοφόκλειος. Cic. ad Tyr. An pangis aliquid Sophocleũ? Virg. 8. Aeglog. Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno.

Sŏphrŏn, σώφρων, Syracusanus, Xerxis & Euripidis tempore scripsit mimos viriles, & mimos fœmineos lingua Dorica, & soluta oratione, cujus scripta erant admodum obscura. Statius lib. 5. Sylv. Sophronaq́; implicitum, tenuisq́; arcana Corinnæ. Hujus scriptis tantopere delectatum ferunt Platonẽ, ut etiã moriens capiti subjecta habuerit. ¶Fuit alter ejusdẽ nominis Comicus, cujus meminit Athenæus in Dipnosophistis.

Sōphrōnĭă, σωφροσύνη, Matrona Romana fuit, quam ob insignem pudicitiam, Lucretiam Christianam vocant. Hæc quũ se vim Decii principis videret non posse effugere, consentiente viro, arrepto gladio se ipsa transfixit, & in divorum numerum est relata. Autor Eusebius in Histor. Ecclesiastica.

Sōphrŏnĭum, σωφρόνιον, Meretriculæ nomen apud Plautum, amatoria quadam adulatione per diminutionem prolatum, ἀπὸ τῆς σωφροσύνης, quod temperantiam, modestiam, sive castitatem significat.

Sōrā, σώρα, Oppidum Campaniæ, cujus meminit Plinius libro 3. cap. 5. Iuven Satyr. 2: optima Soræ, Aut Phabrateriæ domus, aut Frusinone pàratur. ¶Stephanus Soram alteram collocat in Phœnice.

Sōrāctĕ, is, vel Soractis, tis, Mons est Falisc orum Apollini sacer, circa quem fiebat sacrificium annuum, in quo Hirpiæ familiæ super ambustam lignorum struem ambulantes, nõ adurebantur: ut refert Plin. lib 7. cap. 2. Virg. 11. Aeneid. Summe deus, sancti custos Soractis Apollo. Plin. lib. 31 cap. 2. Varro ad Soractem scripsit esse fontem, cujus sit latitudo quatuor pedum, sole oriente eum exundare ferventi similem, avesq́ue quę gustaverint, juxta mortuas jacere. Neutro genere usus est Silius Italicus lib. 8: & sacrum Phœbo Soracte frequentant. Vulgò *Monte di S. Silvestro.*

Sorani, inquit Servius, dicti sunt populi Hirpini. Nam lupi Sabinorum lingua *Hirpi* vocantur. Sorani verò, à Dite: Nam Ditis pater Soranus appellatur, quasi lupi Ditis patris.

Sōrānŭs, Ditis seu Plutonis cognomen: à voce Græca σῶρος, quæ tumulum sepulchralem significat: vel à Sora oppido, ad Soractem montem sito. Tradit enim Plin. lib. 2. cap. 92, eo in tractu tam pestiferos spiritus exhalari, ut avibus sint lethales. Vnde videri potest Pluto dictus esse Soranus, non dissimili ratione ab ea, qua Avernum pio inferis poëtæ acceperunt. ¶Soranus, σωρανὸς, Ephesius medicus, Alexandriæ vixit. Deinde Romam venit, ubi artem exercuit Trajani & Adriani tẽporibus. Suidas.

Sōrīcæ, σωρίται, Populi sunt Ichthyophagi, quos Arabis fluvius ab Indis disterminat, nullum alium cibum noscentes, quàm piscũ, quos unguibus dissectos torrent sole, panemq́; ex eis conficiunt. Plin. lib. 7. cap. 2. Oritas vocat.

Sōsāndră, dræ, σωσάνδρα, Insula Cretæ adjacens: ita dicta, quòd incolas suos à vi Lyctiorum servârit incolumes. Autor Stephan.

Sōsĭānŭs, Apollinis cognomen, cujus Romæ erat statua ex cedro, è Seleucia advecta, teste Plin. lib. 13. cap. 5.

Sōsĭas, sive Sosia, σωσίας, Philosophus quidã impiũs, qui sublata penitùs providentia, omnia temerè ferri asserebat: quo in errore & Euhemerum, & Diagoram, & Hipponem & ipsum etiam Epicurum, versatos accepimus. ¶Est item hoc personę protaticæ nomen in Terentiana Andria.

Sōsĭbĭŭs, σωσίβιος, Grammaticus Lacedæmonius, cujus meminit Suidas. ¶Fuit & alter Sosibius, homo astutus, qui falso tutoris nomine assumpto, Ptolemęi regnum invasit, & Lysimacho Arsinoës filio machinatus est necem.

Sōsĭgĕnēs, σωσιγένης, Astrologus insignis fuit, cujus opera usus est Cæsar, quum annum ad Solis rationem redigeret. Autor Plin. lib. 18. cap. 25.

Sōsĭclēs, σωσικλῆς, Patria Syracusius, poëta Tragicus, circa novissima Philippi Amyntæ filii tempora, unus ex iis, quos à sideris nomine, quòd septem numero essent, Plejadem appellarunt. Docuit fabulas LXXIII. victorias retulit septem. De hoc Suidas.

Sōsĭī, Bibliopolæ erãt celeberrimi Horatii temporibus, quorum meminit lib. 1. Epist. librum suum alloquens: Scilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.

Sōsĭpătĕr, σωσίπατρος, Nobilis Grammatici nomen, è Carysto Eubœæ oppido: cujus meminit & Suidas.

Sōsĭpatră, σωσίπατρα, Mulier è Libya, Aedesii sophistæ uxor, quæ ob insignem doctrinam, vaticinandiq́; peritiam à numinibus quibusdam educata credebatur. Autor Eunapius.

Sōsĭthĕŭs, σωσίθεος, Poëta Tragicus, patria Syracusanus, ut alii Athenienſis (quanquam non desunt, qui ex Alexandria Troadis ortum malunt) unus ex iis, qui quòd septem essent numero, Plejades dicebantur. Homeri Tragici æmulus. Vide Suidam.

Sōsĭpŏlĭs, σωσίπολις, Iovis cognomẽ apud Magnesios, cujus meminit Strabo lib. 14. ¶Sosipolis alius apud Eleos colebatur: ita dictus quòd ab Arcadũ impetu civitatem servasse crederetur. Ferunt enim Eleis adversus Arcades in prælium exeuntibus, apparuisse mulierem puerum in manibus gestantem, cujus sese & matrem esse dicebat, & in somnis monitam, ut illum Eleis ducem traderet. Quid multa? credita res. Acceptus à muliere puer, & in ipsa aciei frõte nudus hostibus objectus: qui in ipso ineundi prœlii momento in draconis speciẽ sese transformavit, tantumq́ue Arcadibus terroris incussit, ut se protinùs in fugam converterent. Cujus beneficii memores Elei, eo in loco, quo draco se recipere visus erat, sacrum extruxerunt, quod Sosipolidi deo dedicaverunt.

Sōstrătŭs, σώστρατος, Insignis architectus, qui in insula Pharo, jussu Ptolemæi Philadelphi turrim extruxit ad ostentandos nocturnos ignes, navigantiumq́; cursus dirigendos, cum hujusmodi inscriptione: Sostratus Gnidius Dexiphanis filius, diis servatoribus pro navigantibus: Nam quum ora ex utraq; parte importuosa & humilis esset, & cautes, & brevia haberet, signum aliquod necessarium fuit, altum & clarũ, quo navigantes ad portus ingressum dirigerentur. Hæc Strab. lib. 7. ¶Sostratus alius fuit nobilis æneorum signorum artifex, qui CXIIII. Olympiade floruit, ut refert Plin. lib. 34. cap. 8. Alius item pugil, patria Sicyonius Acrocherites cognominatus, quòd adversarium extremis manibus corriperet: nec antè dimitteret quàm deficientem sentiret. Autor Pausanias.

Sōtădēs, σωτάδης, Maronites poëta fuit, turpissimi carminis autor, in quo omnes nefandarum libidinum refert species. Hoc carminis genus sumpto nomine ex argumento, Cinædos inscripsit Suidas.

Sōtĕrĭchŭs, σωτήριχος, Versificator fuit ex Asso Troadis, qui Diocletiani encomium scripsit, & Dionysiacorũ libros duos, & alia nonnulla quæ commemorantur à Suida.

Sotērĭdās, dæ, σωτηρίδης, Epidaurius Grammaticus, Pamphilæ doctissimæ mulieris pater: cujus meminit Suidas.

Sotīră, σώτειρα, Vrbs Arienorum ab Antiocho Seleuci filio cõdita, Stephanus.

Sōzūsă, σώζουσα, Trium oppidorum nomen, quorum unum in Phœnice collocatur à Stephano: secũdum in Pisidia: tertium in Aethiopia.

S ante P.

Spaco, σπακὼ, Vxor fuit Mithridatis, bubulci Astyagis Medorum regis, & nutrix Cyri: quæ vox, quoniã Medorum lingua canem significat: factum est ut Cyrus creditus sit nutritus esse à cane. Autor Herodotus lib. 1.

Spalathra, σπάλαθρα, Magnesiæ oppidum apud Plinium lib. 9. cap. 9.

Spargapises, σπαργαπίσης, fuit filius Tomyridis, Massagetarum reginæ: qui captus à Cyro seipsum interfecit. Autor Herodotus lib. 1.

Spārtă, tæ, [σπάρτη. Germ. Die gewaltig Statt in Peloponneſo gelegen / ſonſt Lacedęmon genannt / heißt jetzt *Mizitra.*] Peloponnesi

civitas nobilissima fuit, Lycurgi legibus optimè olim instituta: ita dicta à Sparto Phoronei filio: aut (ut alii malunt) à Sparta Eurotæ filia: quum anteà Lacedæmon diceretur. Virgil. 3. Georg. Veloces Spartæ catulos, acremq; Molossum Pasce fero pingui. Hujus cives dicuntur Spartiatę, sive Spartani, σπαρτιάται, qui & Lacedæmonii.

Spārtānŭs, a, um, Idē quod Lacedæmonius. σπαρτιατικός. Virg. 1. Aeneidos: Virginis os habitumq; gerens & virginis arma Spartanæ.

Spārtă, Lacus in Atropatia, in quo sales nascuntur & congelascunt.

Spārtăcŭs, σπάρταξ, Famosus gladiator fuit, è Thracia oriundus, roboreanimi & corporis præstans, qui unà cũ Chryso & Oenomao, effracto Lentuli ludo gladiatorio, cũ septuaginta gladiatoribus erupit Capua, manuq; servorum congregata, quasi justo exercitu comparato, Cervesium montem in Campania occupavit: ubi quum à Clodio Glabro obsideretur, ejus castra diripuit, & Campaniam populatus, raptis Prętorum fascibus appellatus est Imperator, Inde Lentuli exercitum in Apennino dissipavit: apud Mutinam Cassii castra delevit. Tandē quum de Vrbe invadenda deliberaret, à M. Crasso pulsus, fugatusque quum Brutium angulum occupasset, nec in Siciliam præ navium penuria trajicere potuisset, cum suis omnib. fortissimè dimicans quasi Imperator occisus est. Lucan. lib. 2: -Parthorũ utinam post prełia sospes, Et Scythicis Crassus victor remeasset ab oris, Vt simili causa caderes, qua Spartacus hostis.

Spārtŏpŏlītŏs, σπαρτοπόλιος, Persona erat histrionica in Tragœdia, à sparti canitie dicta, virili specie, nigra & subpallida: quemadmodum contrà polia, πολιὰ, facie muliebri, denso, canoq; capillitio, cæteris omnibus muliebribus personis, ut ætate, ita & dignitate præstans. Vide Iulii Pollucem Onomastici lib. 4, & Hermolaum in Plinium. ¶Est item Spartopolios gemma quędam à colore dicta, quem Sparti modo habet incanum. Vide Plin. lib. 37. cap. 11.

Spērchĭŭs. pen. prod. [σπερχειός. Germ. Ein fluß in Theſſalia/ fleußt in die Maleatiſch Meerſchoß.] Fluvius Thessaliæ, qui Pelio monte effusus velocissimo cursu defluit in sinum Maliacum. Autor Strab. lib. 8 Luc. lib. 6: ferit amne citato Maliacas Sperchios aquas, &c.

Spērmŏphăgī, σπερμοφάγοι, Aethiopiæ populi, non procul à Meroë insula: ita dicti quòd semine victitarent, quod Græci σπέρμα appellant. Autor Strab. lib. 16.

Spĕūsippŭs, σπεύσιππος, Philosophus Athenienſis, Platonis ex sorore nepos, qui octo annos Platonicæ scholæ præfuit. Ferunt hunc senio confectum, sibi mortē conscivisse mœrore impulsum. Plutarchus verò scribit, illum pediculis effervescentibus interiisse Primus invenit quo pacto ex gracilioribus lignis fierent vasa capacia. Composuit dialogos à Diogene commemoratos. Hunc Plato quasi Philosophiæ hæredem reliquit, ut scribit Cic. lib. 1. Academ quæst.

Sphăctērĭă, quæ & Sphagía, σφακτηρία, ἡ σφαγία, Insula est Messeniæ adjacens è regione Pyli, cujus meminit Strab. lib. 8.

Sphinx, vide in APPEL.

Spinetĭcum, Vaum ex Padi ostiis: quo Claudius Cæsar è Britannia triumphans, prægrandi illa domo verius, quàm navi, intravit Adriam, à Spina urbe nomen habens, quàm conditā volunt à Diomede. Vide Plin lib. 3. cap. 16.

Spĭnthārŭs, σπίνθαρος, Nobilis architectus Corinthius, qui Delphicum templum ædificavit Autor Pausanias.

Spīō, σπειὼ, Nympha marina, Nerei & Doridis filia: sic appellata à spelunces maris, in quibus Nymphæ habitare dicuntur. σπέος enim spelunca est: Virg. 4. Aen. Nisęq;, Spioq;, Thaliaq;, Cymodoceq;, &c.

Spŏlētĭum, ti, [σπόλητιον. Ger. Die Statt Spoleto in Italia.] Civitas in Vmbria, etiam hodie nomen retinens.

Spŏlētīnŭs, a, um, pen. prod' σπολητῖνος, Vt ab Aretio Aretinus: ut, P. Cominius Spoletinus, apud Ciceronem de Clar. Orat. Mart lib. 13. De Spoletinis, quæ sunt carioſa lagenis, Maluerīs, quàm si vina Falerna bibas.

Spŏrădēs, σποράδες, Insulæ quædā circa Cretam in mari Carpathio, ſicut Strabo lib. 10. ſcribit. Dictæ quòd in mari ſparſæ ſint, non in orbem coarctatæ, quemadmodum & Cyclades. Sunt autem harum nomina, Helene, Phocusa, Phæcasia, Scinusa, Pholegādros, Thera, Anaphe, Astypalæa, Laguſa, & Ios, in qua Homerus fertur esse sepultus.

Sporus, Spado fuit à Nerone in deliciis habitus, quem etiam in mulierem conatus est transformare, eundemq; dote inter auspices consignata, palàm uxorem duxit. Post Neronis autem necem, jussus à Vitellio ut in habitu constupratæ puellæ, se in theatro sisteret: nō ferens tantam ignominiam Sporus manus sibi intulit.

Spurĭna, Dux regis Parthorum, qui Crassum interemit. ¶Ităē Mathematicus ac vates, qui Cæsari prædixit ut Martias caveret Idus: cujus Tranquillus in Cæsare & Valerius meminêre. ¶Tertius hujus nominis adolescens fuit egregia forma, quī quum se fœminas, virosq; ad libidinem aspectu decoro videret invitare, oris pulchritudinem vulneribus sponte dehonestavit. Autor Valerius de Verecundia.

S ante T.

Stăbĭæ, arum, Campaniæ oppidum bello sociali à Sylla deletum, Cn. Pompejo, & L. Carbone COSS. Autor Plin. lib. 3. capite 7.

Stăbĭānŭs, a, um: ut Ager Stabianus. Plin. lib. 32. cap. 1: In Stabiano Campaniæ ad promontorium Herculis Melanuri, in mari panem abjectum rapiunt: iidemq; ad nullum cibum, in quo hamus sit, accedunt.

Stăgīră, σταγεῖρος, Oppidum in finibus Macedoniæ, ad sinum Strymonicum, Aristotelis Peripatetici patria: qui inde Stagirites, σταγειρίτης, cognominatur.

Stăphўlŭs, στάφυλος, Sitheni filius, primus aquā vino miscere docuit. Plin. lib. 7. cap. 56.

Starcaterus, Rex Danorum, qui quum Lenum quendam per nefas occidisset, pœnitentia ductus, ejus filio Hathero se prębuit occidendum. Saxo lib. 8.

Stafeas, σταφέας, Neapolitanus philosophus Platonicus, ut scribit Cic. de Finibus bon. & mal.

Stasis, στάσις, Vrbs est Persidis, edita in petra sita, quam tenuit Antiochus Seleuci filius. Gentile Stasites, σταστίτης Stephano.

Stătānŭs, [Ger. Der Kinden Gott/ wann ſie erſtlich lernen ſtehn] Deus puerilitatis præses credebatur antiquis, in cujus tutela pueri esse putabātur, quum primùm stare atq; incedere inciperent: ut ex Varrone de Liberis educandis docet Nonius.

Stătĭnæ, statinarum, secunda syllaba corr. Insulæ sunt in sinu Campano, terræmotu enatæ, teste Plin. lib. 2. cap. 88. Papin. in Sylvis: Aenariæq; lacus medicos, Statinasq; renatas.

Stătĭŭs Cæcilius, Poëta Comicus fuit, cui Volcatius Sedigitus primas in Comœdia partes tribuit: quanquam à Cicerone nonnunquam malus linguæ Latinæ autor, nonnunquam etiam ferreus scriptor appellatur. ¶Statius alius, cognomento Papinius illustris Poëta fuit Neapolitanus, Domitiani temporibus, Iuvenalis & Martialis æqualis: cujus multa extant Poëmata Sylvarũ libri quatuor: Thebaidos libri duodecim: præterea Achilleidos opus inchoatum, quod morte præventus absolvere nō potuit. Scripsit & Agaven Tragœdiam, quā inopia coactus Paridi histrioni vendidit. Iuven. Sat. 7: Curritur ad vocem jucundam, & carmen amicæ Thebaidos, lætam facit cùm Statius urbem, Promiliq; diem, tanta dulcedine captos Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi Auditur: sed quum fregit subsellia versu, Esurit intactam Paridi nisi vendat Agaven. Fuisse autem horum utrunque servum, Statii nomen servile satis declarat.

Statŏnes, Hetruriæ populi, apud Plin. lib. 3. cap. 5, quorũ oppidum Statonia commemoratur à Strabone lib. 5. In horum agro vinum satis generosum nascebatur, quod Statonienſe vocabatur: cujus meminit Plin. lib. 14. cap. 6.

Statyellī, statyellorum, Populi Liguriæ, teste Plin. lib. 3. cap. 5, quorum oppidum Aquæ Statyellæ collocatur à Strabone in ea via, quæ à Genua Placentiam ducit.

Stēllă Arontius, poëta Patavinus lepidissimus, familia consulari ortus, Violantillam amavit, puellam Neapolitanam, quā tandem duxit uxorem. Hæc in deliciis habuit columbā, avem dicatam Veneri, quam Stella flevit defunctam pulcherrimo carmine: opusq; ipsum Columbā inscripsit. Mart. lib. 12: Laurigeros habitat facundus Stella penates.

Stennio, Bocatio lib 10 cap. 10, una est Gorgonum, sed Sthenyo scribendum, ut infrà: filia Phorci ex monstro marino susceptа, quæ debilitas interpretatur: id est, timoris initiū, quòd tantùm mentem debilitat. Vide GORGONES.

Stēntŏr, [σέντωρ. Germ. Ein Griechiſcher Hauptmann/ ſo ein groß geſchrey oder pracht fuhrt] Græcorũ omnium vocalissimus, qui quinquaginta hominum clamorem vocis magnitudine adęquabat, ut placet Homero 5. Iliad. Vnde proverbium: Stentore clamosior. Iuven. Satyr. 13: Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis.

Stĕrcŭtĭŭs, Dictus est Saturnus, quòd primus stercorandi agri rationem invenerit Autor Macrobius.

Stĕrĕōntĭum, στερεόντιον, Vrbs in inferiore climate Germaniæ, cujus meminit Ptol. lib. 2. cap. 12.

Stĕrŏpē, steropes, penult. corr στερόπη Suidæ, Atlantis filia una Plejadum: quam nonnulli Asteropen vocant. Vide suprà in dictione PLEIADES.

Stĕrŏpēs, steropis, pen. corr. στερόπης, Vnus ex Vulcani ministris, à fulgure nomen habens. Virg. 8. Aen. Brontesq;, Steropesq;, & nudus membra Pyracmon.

Stēsĭchŏrŭs, pen. corr. στησίχορος, Nomen poëtæ Lyrici ex Himera Siciliæ urbe, à qua Himerœus est dictus. Alii ex Methaunia urbe natum dicunt. Alii ex Palantio Arcadiæ oppido. Ferunt

runt inde profugum Catanam veniſſe, coq; in loco defunctũ, & extra portam urbis ſepultum fuiſſe, portamq; ab eo Steſichoriam nuncupatam. Natus eſt trigeſimaſeptima Olympiade, ſextaq; & quinquageſima obiit. Fertur luſciniam aliquando in ore Steſichori infantis ceciniſſe mirabili auſpicio, ſummum eum Poëtam futurum, & cantus ſuavitate omnes, qui ante eum fuiſſent, ſuperaturum. Fratrem habuit Mamertinũ, optimum geometram. Dicitur & ſcripſiſſe Helenæ vituperationem, ex quo exoculatũ fuiſſe, rurſusq; ob palinodiam viſum recuperaſſe. Quam fabulam tetigit & Horatius in Epod. ad Canidiam ſic ſcribens: Infamis Helenę Caſtor offenſus vice, Fraterq; magni Caſtoris, victi prece, Adempta vati reddidêre lumina. Vocatusq; eſt Steſichorus: quoniam primus cũ citharæ cantu chorum inſtituit: nam priùs Tiſias vocabatur. Autor Suidas. Quintilianus verò libro decimo, capite primo, ſic eum taxat: Steſichorus, quãm ſit ingenio validus, materiæ quoq; oſtendunt, maxima bella, & clariſſimos canentem duces, & epici carminis onera lyra ſuſtinentẽ. Reddit enim perſonis in agendo ſimul loquendoq; debitam dignitatem, ac ſi tenuiſſet modum, videtur æmulari proximus Homerum potuiſſe: ſed redundat, atq; offenditur quod ut eſt reprehendẽdum, ita copiæ vitium eſt.

Steſiclea, Mulier fuit inſigni forma, miraq; venuſtate prędita, quæ quum à Themiſtocle & Ariſtide adamaretur, cauſa fuit diſſidii inter duos præſtantiſſimos duces. Autor Plutarchus in Themiſtocle.

Steſĭmbrŏtŭs, pen. cort. στησίμβροτος, Hiſtoricus fuit Tarſenſis, qui Cimonis Athenienſium ducis res geſtas ſcripſit, teſte Plutarcho in vita Cimonis. ¶ Steſimbrotus alius fuit Epaminundæ filius, à patre interfectus, quod cum Lacedæmonibus ipſo inconſulto manum conſeruiſſet, etiamſi ſpecioſiſſimam eo ex prælio victoriam reportaſſet. Autor Plutarchus in Parallelis.

Sthĕnĕlŭs, σθενέλος, Capanei & Evadnes filius, unus ex Græcorum ducibus qui bello Trojano interfuerunt. Hunc Virgilius inter eos annumerat, qui lignei equi alvo fuerunt incluſi. Therſandrus (*inquit*) Sthenelusque duces, & dirus Vlyſſes. ¶ Fuit & alter Sthenelus Perſei filius ex Andromeda, cujus meminit Homer. lib. 2. Iliad.

Sthĕnŏbœă, σθενόβοια Suidæ, Prœti Corinthiorum, aut (ut alii malunt) Argivorum Regis uxor, Filia Iobatæ regis Lyciorum, quæ bellerophontis amore capta, quum repulſam tuliſſet, apud virum eum detulit, tanquam vim ſibi afferre voluiſſet. Quam fabulam qui latiùs noſſe cupit, videat ſuprà in dictione BELLEROPHONTES.

Sthĕnȳō, σθενὼ, Fuit una ex filiabus Phorci & belluæ marinæ, Meduſæ ſoror. Vide latiùs ſuprà in dictione GORGONES.

Stĭlbŏn, ſtilbontis, στίλβων, Mercurii ſtella, ἀπὸ τῦ στίλβειν: hoc eſt, à lucendo dicta. Cic. 2. de Nat. deo. Infra autẽ hanc ſtellã Mercurii eſt, ea στίλβων appellatur à Græcis, quæ anno ferè vertẽte, ſigniferum luſtrat orbem, neq; à ſole longiùs unquam unius ſigni intervallo diſcedit, tùm antevertens, tùm ſubſequens.

Stĭlĭco, ſtiliconis, Honorii Imperatoris ſocer, à Claudiano poëta multis laudibus celebratus. Hic quum res plurimas fœliciſſimè geſſiſſet, tandem ut Eucherium filium ad imperatoriam faſtigium eveheret, adverſus principes conjuravit: quũque Gothorum irruptioni reſiſtere poſſet, ut imperatorum vires minueret, paſſus eſt Italiam ferro, flammisq; crudeliſſimè devaſtari. Vide Eutropium.

Strĭlpō, στίλπων, Megarenſis philoſophus fuit, tempore primi Ptolemęi, diſcipulos Paſiclis Thebani: præfuit ſcholæ Megarenſi: ſcripſit dialogos non minùs viginti. Huic quum Ptolemæus Soter, patria ejus potitus, ſplendidam conditionẽ offerret, ſi ſecum in regnum proficiſci vellet, conſtantiſſimè recuſavit. Demetrius quoque cognomento Poliorcetes, quum Megara cepiſſet, tantùm huic honoris detulit, ut quicquid illi ablatum erat, juſſerit reſtitui. Ille contrà nihil ſe amiſiſſe reſpondit: Philoſophiam enim cum eloquentia neminem ſibi adimere potuiſſe. De hoc quoq; memoriæ prodidit Cicero in lib. de Fato, quod quum ei vinoſitatis, & luxuriæ vitia eſſent ingenita, ſic vitioſam naturam edomuerit, ut hemo unquam vinolentum illum, nemo in eo libidinis veſtigium viderit.

Stĭphĕlŭs, Vnus ex Centauris, Ixionis, & Nubis filius, à Cæneo interfectus ea in pugna, quæ in Pirithoi nuptiis commiſſa eſt inter Lapithas & Centauros. Ovid. 12. Meram. Quinque neci Cæneus dederat Stiphelumq;, Bromumq;, &c.

Stœchădĕs, [στοιχάδες. Germ. Drey Inſeln im außgang des Rhodans/nahe bey Marſilien. Vulgò *Las Eras*.] Inſulæ ſunt numero tres, Maſſilienſiũ littori vicinę: ſic dictæ propter ordinem quo ſitæ ſunt. Plin. lib. 3. ca. 5: Stœchades tres à vicinis Maſſilienſibus dictæ propter ordinem: quas item nominant ſingulis vocabulis, Proten, & Meſen, quæ & Pomponiana vocatur: tertia Hypæa. Lucan. lib. 3: Et jam turrigeram Bruti comitata catinam Venerat in fluctus Rhodani cum gurgite claſſis Stœchados arva tenens.

Stŏĭci, στωϊκοὶ, Philoſophi appellati ſunt à στοὰ, quod ſignificat porticum, quò convenire ad diſſerendum ſolebãt. Erat enim porticus Athenis dicta Pœcile, ex varietate picturæ (Græci enim ποικίλον varium dicunt) in qua Zenon, primus ejus ſectę autor, philoſophiã profitebatur. Vnde & ſecta Stoïca, & Philoſophi Stoici nuncupati ſunt, qui ànteà Zenonii dicebãtur, à Zenone doctore. Hæc eſt illa porticus Stoicorum memoratiſſima, quam Chryſippus dictus eſt fulcire, quam pinxit Polygnotus gratuitò. [Germ. Die *Philoſophi* der lehr *Zenonis* anhengig/welcher in den ſchopff zu Athen/ *Pœcile* genannt/gelehret hat.]

Stŏĭcè, adverbium, Cicero in Parad. De diis immortalibus, dè charitate patriæ, Stoicè ſcilicet, nullis oratoriis ornamentis adhibitis, dicere: de Catone.

Străbo, Inſignis geographi nomen, qui temporibus Auguſti, & Tiberii claruit. Scripſit Commentarios geographicos, qui etiam hodie omnium manibus teruntur.

Stragona, ſtragonæ, στράγονα, Vrbs in climate inferioris Germaniæ apud Ptol. lib. 2. cap. 11.

Strătĭŭs, στράτιος, Iovis cognomen, qui apud Caras colebãtur: quod nos *bellicoſum* interpretari poſſumus. Autor Herodot. lib. 5.

Străto, στράτων, Nomen proprium Sidonis reguli, qui (ut Hieronymus ſcribit) manu propria ſe volens confodere, ne imminentibus Perſis ludibrio foret, quorum fœdus Aegyptii regis ſocietate neglexerat; detrahebatur formidine, & gladiũ, quẽ arripuerat, circunſpectans, hoſtium pavidus expectabat adventum. Quem jam jamq; capiẽdum uxor Intelligens extorſit acinacem de manu, & latus ejus tranſverberavit. Compoſitoq; ex more cadavere ſe moriens ſuperjecit, ne poſt virginalia fœdera, alterius coitum ſuſtineret.

Strătōn, στράτων, Vt ſcribit Suidas, Lampſacenus philoſophus fuit Theophraſti familiaris, & ſucceſſor, & præceptor Ptolemęi Philadelphi: qui ob inſignẽ naturalis philoſophię cognitionem Phyſicus eſt cognominatus. Stratones octo fuerunt: primus Iſocratis auditor: ſecundus Lampſacenus, Theophraſti diſcipulus: tertius medicus, qui Eraſiſtratum audivit: quartus hiſtoricus: quintus poëta, Epigrammatum ſcriptor: ſextus antiquus medicus, ut ait Ariſtoteles: ſeptimus Peripateticus: qui vixit Alexandriæ. Hæc Diogenes Laërtius. Octavum Plutarchus Stratonem ponit rethorices præceptorem, ac Bruti familiarem, qui unà cum eo in bello Philippenſi fuit: ſolusq; adhibitus, dum ille ſibi mortem conſcivit. Conciliatus poſtea Auguſto per M. Meſſalam, qui comes ad bellum Actiacũ fuit. Lacrymans enim Meſſala: Hic eſt, (inquit Auguſto) qui meo Bruto gratias extremas ſubminiſtravit.

Stratonice, ſtratonices, στρατονίκη, Ariarathi Cappadocum Regis filia, uxor Eumenis, Pergami Regis: cui Attalum peperit, qui illi in regnum ſucceſſit. Vide Strab. lib. 13.

Strĭdōn, Vulgò *Sdrigna*, Oppidum in agro Iuſtinopolitanò fuit, in Dalmatiæ & Pannonię confinio, D. Hieronymi patria, à Gothis everſum.

Strōngȳlē, es, στρογγύλη, Vulgò *Stromboli*, Inſula eſt maris Tyrrheni, non procul à Sicilia, unà Aeolidum: cujus incolæ triduo antè ex fumo prædicere ſolebant, quinam flaturi eſſent venti: unde factus eſt locus fabulæ, ut Aeolus qui in hac inſula regnabat, ventorum rex crederetur. ¶ Dicta eſt autẽ Strongyle à rotunditate: nam Græci rotundum στρόγγυλον, appellant: à Silio Italico lib. 14, Strongylos appellatur: Mille Agathina dedit, perflataq; Strongylos Auſtris. ¶ Strongyle item dicta fuit Aegæi maris inſula, una Cycladum, quæ notiore nomine *Noxos* appellatur. Vide Plin. lib. 4, cap. 12.

Strŏphădĕs, [στροφάδες. Germ. Zwo Inſeln im Jonitſchen Meer neben *Zacynthus* gegen Mittag gelegen. Vulgò *Strivali*.] Sunt duę inſulæ in mari Ionio, ad Occidentale latus Peloponneſi, quæ anteà Plotę dicebantur. Strophades dictæ à converſione Calais & Zethæ, qui ad has uſq; inſulas Harpyias perſecuti, inde reverſi ſunt. Nam στροφὴ inter cætera converſionem ſignificat. Virg. 3. Aen. Excipiunt Strophades: Graio ſunt nomine dictę, Inſulæ Ionio in magno.

Strŏphĭŭs, στρόφιος, Proprium nomen Phocenſis regis, patris Pyladis: cujus beneficio Oreſtes matris ſuæ crudelitati eſt ereptus, & unà cum Pylade ejus filio liberaliſſimè educatus.

Struma Nonii cujuſdam Romani Senatoris nomen fuit, in quem veluti ſella curuli indignũ ſtomachatur Catullus poëta, Epigr. 49: Sella, *inquit*, in curuli Struma Nonius ſedet.

Strŭthŏpŏdĕs, στρουθοποδες, Mulieres ſunt in India tãtæ brevitatis, ut nomẽ acceperint à paſſerculorũ pedibus. Sipontinus.

Strȳmōn, onis, pen. gen. corr. [στρύμων. Germ. Ein fluß in *Thracia*, entſpringt im Berg *Emo*, vnderſcheidet *Thraciam* von *Macedonia*.] Fluvius eſt Macedoniã à Thracia dividens, ut Plinio placet. Nam Ptolemæus Neſſo fluvio eas diſterminat. Oritur Strymon in Hæmo monte, ſeptemque efficit lacus: quibus

deinde in unum alveum collectis, juxta Amphipolim influit in maris Aegæi ſinum, qui ab ipſo Strymonicus appellatur. Virgilius 4. Georg. Rupe ſub adverſa, deſerti ad Strymonis amnem.

Strymŏnĭus, a, um: ut Grues Strymoniæ, Virg. 10. Aen. - quales ſub nubibus atris Strymoniæ dant ſigna grues.

Stura, Fluvius eſt in Alpibus naſcens, unus ex triginta, qui à Pado in mare Adriaticum deferuntur. Autor Plin. lib. 3. cap. 16 Vulgò *Store.*

Sturii, Populi ad Oceanum Gallicum, Rheni quaſdã inſulas incolentes. Autor Plinius libro 4. cap. 15. Vulgò *Los de Staveren en Friſa.*

Sturium, rii, inſula eſt Galliæ Narbonenſi adjacens, non procul à Stœchadibus. Autor Plin. lib 3. cap. 5.

Stўēllă, στύελλα, Caſtellum Megaridis in Sicilia, cujus incolę dicuntur Styelleni, στυελλαῖοι Stephano.

Stўmphălŭs, στύμφαλος, Lacus in Arcadia juxta Stymphalũ oppidum, ex quo Eraſinus fluvius erumpit. Ovid. lib. 2. Faſtorum. Teſtis erit Phœbœ, teſtes Stymphalides undæ: A' Stymphalo lacu Stymphalides aves appellatæ ſunt, tantæ magnitudinis ut Solis radios obumbrare dicerentur, omnem Arcadiam devaſtantes, donec ab Hercule ænei crepitaculi ſonitu pelerentur. Virgilius de Herculis ærumnis. Stymphalidas pepulit volucres diſcrimine quinto. ¶ A' Stymphalo oppido ſit Stymphalius, phalia phalium, στυμφάλιος, & Stymphalis, lidis. Hieronymus contra Iovinianum: Ariſtoclides Orchomeni tyrannus adamavit virginem Stymphalidem, quæ quum patre occiſo ad Templum Dianæ confugiſſet, & ſimulacrum ejus teneret, nec vi poſſet avelli, in eodem loco confoſſa eſt. Ob cujus necem tanto omnis Arcadia dolore commota eſt, ut bellum publicè ſumeret, & necem virginis ulciſceretur.

Styra, στύρα, Eubœæ inſulæ oppidum fuit, non procul à Caryſto, à Phœdro Athenienſium duce bello Malliaco everſum. Autor Strabo lib. 10.

Stўx, [στύξ. Germ. Ein helliſcher fluß bey dem die Götter ſchwuren.] Fons eſt ad Nonacrin Arcadiæ è ſaxis profluens, exitioſus omnibus animalibus, tamq; frigidus, ut potus ſtatim enecet, ferrumq; ac æs erodat, ſolaq; mulæ ungula poſſit contineri: cætera vaſa frigoris vehemẽtia ſtatim dirumpens. Hoc veneno quidam Alexandrũ ab Antipatro non ſine Ariſtotelis conſilio, putant peremptum. Styx Græcis mœſtitiam ſonat, ἀπὸ τοῦ στυγεροῦ, quod querulum, triſtem, vel odioſum ſonat. Hinc poẽtæ occaſionem arripuerunt, qui Stygem paludem eſſe apud inferos dixerunt: apud ſuperos tanta in veneratione habitam, ut nefas ducerent quicquam eorum quæ per Stygem juraſſent, non obſervare. Siquis deorum violaſſet, cẽtum annis à nectare abſtinebat, & numinis majeſtate erat privatus. Virg. 6. Aen. - Stygiamq; paludem Dii cujus jurare timent, & fallere numen. De hac Servius ſic ſcribit: Dicitur Victoria Stygis filia bello Gigantum Iovi faviſſe: pro cujus remuneratione Iupiter ei tribuit, ut jurantes dii per ejus matrem non audeant fallere. Ratio autem hæc eſt: ſtyx mœrorem ſignificat: unde ἀπὸ τοῦ στυγεροῦ: id eſt, à triſtitia Styx dicta eſt. Dii autem lęti ſunt ſemper, unde & immortales: ergo quia mœrorem non ſentiunt, jurant per rem ſuæ naturæ contrariam: id eſt, triſtitiam, quę eſt æternitati contraria Idem jusjurandum per execrationem habent. Hactenus Servius enarrans hunc locum Virg. 8 Aen. Quòd ſi tantus amor menti, ſi tanta cupido eſt, Bis Stygios innare lacus, bis nigra videre Tartara, &c. ¶ Eſt & alia palus in Aegypto juxta Memphim, quã veteres Styga vocavere, ambiens Abaton inſulam.

Stўgĭus, a, um, adjectivum, στύγιος, ut Iupiter Stygius, pro Plutone, apud Virg. lib. 4. Aen. Sacra Iovi Stygio, quæ ritè incepta paravi. Stygius canis: id eſt, Cerberus. Seneca: Hic ſævus umbras territat Stygius canis.

S ante V.

Suādă, dæ, à Romanis dicta eſt quædã perſuaſionis dea, quã Græci vocant πειθώ. Cic. de Clar. Orat. Πειθὼ quam Græci vocant, cujus effector eſt orator, hanc Suadam appellavit Ennius. Ejus autem Cethegum medullam fuiſſe vult, ut quam deam in Periclis labris ſcripſit Eupolis ſeſſitaviſſe, hujus hic medullam noſtram oratorẽ fuiſſe dixerit. Et paulò pòſt: Cethegum illi homines florem populi eſſe dixerunt, Suadæque medullam dixit Ennius.

Subvĕtĕrĭbŭs, Eſt loci nomen in urbe Roma, ſicut & Subnovis. Plaut. in Curc. Subveteribus ibi ſunt qui dãt, quiq; accipiunt ſub fœnore. Suetonius in Auguſt. Bifariam laudatus eſt, pro æde divi Iulii à Tiberio: & pro Roſtris Subveteribus. Varro: Subnovis dicta pars in foro ædificiorum: quod vocabulum eſt pervetuſtum.

Subur, Eſt Hiſpaniæ Tarraconenſis oppidum ad flumen Rubricatum, ut ſcribit Plinius lib. 3. capite 3. Vulgò *Sieges*: aliis *Subelles.*

Sŭbūrră, Vicus Romæ, ut ex Iunii ſententia refert Varr. lib. 4. de lingua Lat. ſic dictus ab eo, quòd ſitus ſit ſub loco, quem Terreum murũ appellant. Verùm ego (inquit Varro) potiùs à pago Succuſano puto dictã Succuſam, inde mutatis literis Suburrã. Cujus rei indicium eſt, quòd antiquitùs, per c literã, nõ per b ſcribebatur. Feſtus verò Verrium ſequutus, à ſuccurrendo dictã exiſtimat, quòd in ea ſtatione ſoleat habere præſidium ſtativũ, ut Exquiliis ſuccurreret. Gabinis eã partem infeſtãtibus. Cujus rei indiciũ profert, quòd & ſuo ſeculo, Succurtana tribus ſcribi ſoleat, per c literam, nõ ſuburrana per b.

Sŭbūrrānŭs, na, num, ut Regio Suburrana, in qua meretricum diverſoria erãt, quæ ob id Suburranæ dicũtur à Poẽtis, Mart. lib. 6: Famæ non nimium bonæ puellam Quales in media ſedent ſuburra. Vendebat modò præco Gellianus.

Sŭēssă, Campaniæ oppidum, non procul à Liri amne, ut autor eſt Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgò *Seſſa.*

Sŭēssĭōnēs, Galliæ Belgicæ populi, ut ſcribit Plin. lib. 4. cap. 17, in provincia Remenſi. Hodie *Soiſſons.*

Sŭēvī, [σουήβοι. Germ. Die Schwaben.] Bellicoſiſſimi Germaniæ populi, olim Albis, hodie Danubii accolæ. Luc. lib. 2: Fundit ab extremo flavos Aquilone Suevos.

Sŭēvĭă, [Germ. Das Schwabenlandt.] dicitur eorum regio. Olim circa Albim habitaverunt. Et plus quàm centum pagos habuerunt. Gens valida & bellicoſiſſima.

Sullæ, Ab antiquis dicti ſunt, qui poſtea Syllę: propterea quòd priſci illi peregrinam literam nullam recipiebant: unde & Fruges vocabant, quod nos *Phryges* dicimus. ¶ Hinc etiam Sullanum diem apud Ciceronem legimus, pro Syllano, ad Attic. lib. 10: Non fuiſſet & illa nox tam acerba Africano ſapientiſſimo viro, non tam dirus dies ille Sullanus callidiſſimo viro C. Mario, ſi nihil utrunq; eorum fefelliſſet. Quo in loco Syllanum diem eum intelligit, quo L. Sylla Marianarum partium victor, urbem ingreſſus, omnia cædibus & proſcriptionibus vaſtavit. Vnde autem primùm Syllæ, vel Sullæ dicti ſint, vide infrà in SYLLA.

Sūllātūrīrĕ, deſyderativum à Sylla formatum, idẽ valens quod proſcripturire, vel Syllæ proſcriptionẽ imitari. Cic. ad Attic. lib. 9: Sed mediusfidius turpe nobis puto eſſe, de fuga cogitare. Hoc turpe Cn. noſter biennio antè cogitavit, ita ſullaturit animus ejus, & proſcripturit jam diu.

Sūlmō, σουλμών, Oppidum Peligno rum, in quarta regione Italiæ, nonageſimo ab urbe diſtans lapide, Ovidii poetę patria, ut ipſe teſtatur 4. Triſt. ſic ſcribens: Sulmo mihi patria eſt gelidis uberrimus undis, Millia qui novies diſtat ab Vrbe decem. Dictus Sulmo à Solymo Aeneæ comite, cõditore ejus urbis: ut teſtatur idem Ovid. 4. Faſt. Hujus erat Solymus Phrygia comes unus ab Ida. A' quo Sulmonis mœnia nomen habent.

Sūmmānŭs, pen. prod. Pluto, deus inferorũ: ita dictus, quaſi ſummus deorũ Manium: ut in nuptiis Philologiæ docet Martianus. ἀΐδης, αἰδονεύς. Huic Romani nocturna fulmina aſſignabant, quemadmodum diurna Iovi, teſte Plin. lib. 2. cap. 51.

Sūnĭum, σούνιον: Vulgò *Cabo de columbas*, Extremũ Atticę promontorium, Ortũ ſpectans, vicum habens ejuſdem nominis, quem Leontidi tribui aſſignat Stephanus. Vide Ptolemæum decima Europæ Tab. & Strabonem ſub initium lib. 9.

Sūrrēntum, ti, σούρρεντον Ptolemæo, Oppidum eſt Picentinorum, juxta Minervæ promontorium, Sirenum quondam ſedem, teſte Plin. lib. 3. cap. 5. ¶ Hinc Surrentina vina, & Surrentini colles, apud Colum. lib. 3. cap. 2.

Sūſă, orum, σοῦσα, Ptolemæo, Vrbs nobiliſſima, inter Perſidẽ, & Babyloniam ſita, Perſarum olim regia, à Dario Hyſtaſpis (ſi Plinio credimus) aut (ut Straboni placet) à Tithono Memnonis patre condita, trans Choaſpem fluvium à cujus urbis nomine circunjecta regio dicta eſt Suſiana. In hac urbe fuit nobilis illa Cyri regia, candido, varioq; marmore, columnis aureis, magnaq; gemmarum copia exornata, cœli in lacunaribus habens ſimulacrum, ſtellis micantibus inſignitum. Eſt autem hoc nomen pluralis tantùm numeri, & neutri generis. Propert. lib. 2: Non tot Achęmeniis armantur Suſa ſagittis. Lucanus: Nõ tot Achęmenias deducunt Medica Suſis Agmina. Dicta autem putantur Suſa à liliorum copia, quæ illorum lingua *Suſa* dicuntur.

Sūsĭānă, [σουσιανὴ Stephano. Germ. Ein Landtſchafft Aſiæ, ligt zwiſchen *Aſſyria, Babylonia, Perſia*, vnd dem Meer.] Aſiæ regio, Perſicæ ditionis, quæ à Septentrione terminatur Aſſyria: ab Occaſu Babyloniæ adjacet: ab Oriente habet Perſidem: à Meridie partem Perſici ſinus. Dicta Suſiana à Suſis urbe nobiliſſima. Perſarum regia, & totius regionis capite. Latiorem ejus deſcriptionem pete ex Ptolemæo lib. 6. cap. 3.

Suſiana, Vide SVSA.

Sutrium, σούτριον, Oppidum Tuſciæ mediterraneum, apud Strabonem lib. 5.

Sutrus, (ut ex Catonis ſententia refert Plin. lib. 8. cap. 5,) Nomen fuit elephanti, qui in Punica acie fortiſſimè dimicaverat, altero dente mutilato.

Sÿagrā, Syagræ, σύαγρα, Regio Ciciliæ prope Adum & Laërten, à suum venatione (ut ex nominis compositione àpparet) appellata.

Sÿagrŏs, [σύαγρος. Germ Ein Schweinhund.] Canis nomen est apud Sophoclem, à suum venatione impositum. ¶Græcis itē Syagros, aprum, seu suem sylvestrem significat.

Sÿagrŏn, σύαγρον, Extremum Arabiæ fœlicis promontorium, ad mare rubrum: cujus meminit Plin.lib.6. cap.23,& 28,& Ptolemæus Tabula Asiæ sexta.

Sÿbăris, σύβαρις Stephano, Magnæ Græciæ oppidum, inter Crathin & Sybarin amnes, ab Achivis cōditum, qui post Trojæ excidium vi tempestatis eò fuerūt appulsi. Hujus olim tanta fuit potentia, ut quaternas proximas rexerit gētes,& quinque & viginti urbes suo subdiderit imperio, & contra Crotoniatas trecenta hominum millia armārit. Autor Strab.libro 6. ¶Est & Sybaris (ut jam diximus) fluvii nomen juxta urbem ejusdem nominis, à cujus incolæ submovent greges: sive quòd pecora sternutamentis exagitet, ut visum est Straboni: sive quòd vellera nigrore inficiat, quum Crathis vicinus amnis candorem iis inducat, ut tradit Plin.libr.31. cap.2. ¶Est item Sybaris adolescentis nomen apud Horat.libro 1. Carm. Ode 8: Lydia dic, per omnes Te deos oro Sybarim cur properas amando Perdere.

Sÿbărītæ, συβαῖται, Populi fuerunt ingeniosissimi omnium voluptatum architecti, omniq; deliciarum genere adeò effœminati, ut Sybaritica mensa in proverbium abierit. Traditur hisce fuisse consuetudinem, ut convivas in proximum annum invitarent, ne spatium interim deesset, aut convivatori conquisitis terra, mariq; deliciis epulas instruendi, aut convivis ipsis corpus auro, gemmisq; exornandi. Hi postremò adversus Crotoniatas bello susceptο, quum trecenta hominum millia in aciē eduxissent, turpissimè tamen victi, unaq; cum urbe sua sunt delēti.

Sÿbărītis, tidis, συβαῖτις, Patronymicum fœmininum à Sybaritis populis formatum. Ovid. de Trist.ad Augustum: Nec qui cōposuit nuper Sybaritida, fugit. Quo in loco Sybaritida vocat Ovidius, opus Hemitheonis cujusdam cinædi de generibus voluptatum, & obscœnarum deliciarum.

Sybŏra, æ, pen corr. σύβορα Stephano, Insula est ante Leucadiā, teste Plin.lib.4 cap.12.

Sycaminon, συκάμινον, Oppidum fuit in ora Phœnices, cujus sua ætate nihil præter memoriā extitisse, autores sunt Plin lib. 5.cap.19,& Strab.lib 16 ¶Sycaminon item Græci morum appellant, arboremq; ipsam Sycamineam, συκαμινέαν.

Syce, συκὴ, Insula est Asiæ adjacens, non procul ab Ephesο, cujus meminit Plin. lib.5 cap.31.

Sychæŭs, Vide suprà SICHAEVS.

Sycoris, Plin.lib.3. cap.3, fluvius Hispaniæ, juxta Ilerdenses, Sardaonum gentes. Lucan. Hesperios inter Sycoris non ultimus amnes. Vide SICORIS.

Sycusa, συκῶσσα, Insula est in mari Aegæo, ante Ephesum: de qua Plin.lib. 31. cap. 5.

Syderis, Fluvius in finibus Caspiorū & Hyrcanorum, à cujus ostio Caspium mare nomine amisso, Hyrcanum, incipit appellari. Autor Plin.lib 6.cap.16.

Syedra. dræ, σύεδρα, Oppidum est Iscariæ, quæ est regio Asiæ, media inter Ciciliam & Pamphyliam, Steph.

Sÿēnē, [συήνη: Vulgò Gaguera. Ger Ein Statt in Aegypten vnden dem Krebs Circkel gelegen/jetzt Gaguera.] Vrbs in cōfinib. Aethiopiæ atq; Aegypti, non procul à Nilo, supra Alexandriā, versus Meridiem quinque millibus stadiorum, sub tropico Cancri directè locata: unde sole existente in Cancro, medio solstitii die supra verticem civitatis nullam prorsus in ea umbram jacit, ait Plin.libro 2.cap. 73. Lucan.lib.2: umbras nusquam flectente Syene.

Sygaros, σύγαρος, Insula est in sinu Arabico, in qua nulli sunt canes, atq; aliunde importati circa littora errātes moriuntur. Autor Plin.lib. 6.cap 28.

Syla, per simplex l, Mons Lucaniæ, sylvam habēs ejusdem nominis, latrociniis crebris infamis. Vnde & nomen accepisse videtur, ἀπὸ τοῦ συλᾶν, quod est prædari. Salustius de fugitivis: In sylva (inquit) Syla fuerunt. Virg. 12. Aen. Ac velut ingenti Syla, summóve Taburno, Quum duo, &c.

Sÿlla, duplicato l, σύλλας. Fuit Romanus nobilis, teste Salustio, q ex antiqua Scipionū familia originē duxit. Hic in adolescentia omnib. flagitiis inquinatam vitā egit, usq; ad Quæsturam, quā sub Mario adeptus est, in qua vitā omnē penitùs cōmutavit. Literis Græcis & Latinis benè eruditus fuit, facundus, acer, astutus, gloriq cupidus, sui securus, pecuniq maximè largitor, animo grandis: adeò ut de illo dubitari potuerit (inquit Salust.) fortiórne an fœlicior esset. Missus à Mario ad Bocchū regē legatus, Iugurthā victū retulit. Deinde & Mithridatē Asiā crudelissimè vastantē compescuit: socialis belli luctus repressit: Cinnæ dominationē fregit. & Mariū, qui olim se Quæstorē fastidierat, ipsam illam provinciā proscriptum & exulem coēgit petere. Dictator deinde effectus, ita Rēpublicā oppressit, ut teste Cic. in Verr. nemo illo invito, nec bona, nec patriā, nec vitā retinere posset. Postremò Repub. cōstituta, Dictaturā deposuit, & privatus Puteolos cōcessit: ubi & pediculari morbo periit. Quapropter Cæsar Iulius dicere consuevit, illum literas nescivisse: quia dictaturā deposuisset, ut scribit Tranquillus. Syllæ autem nomen ex Sybilla contractum putatur. Appellatus est enim Sybilla qui ex Sybillinis libris primò sacra fecit: cujus posteri duabus sublatis literis, Sylle sunt appellati: Et quum is, qui primus Sylla appellatus est, flavo & compto capillo fuerit, similes Syllæ sunt appellati. Inde profectum ut effœminati in ludo, Sylli dicerentur. Sosipater lib. 1.

Syllānĭŏn, συλλάνιον, Statuarius nullo doctore nobilis: de quo Plin.lib.34.cap.8.

Syloson, sontis, συλοσῶν, Polycratis Samiorū tyranni frater, qui quū Dario Hystaspis filio vestē quā ferebat, aliquando largitus esset, ab eo pro pensatione muneris tyrannidē dono accepit. In qua administrāda crudelissimè sēse gessit, atriam civibus exhauriēs. Vnde tractū est proverbium: ἐκτὴ συλοσῶντος ἀγυιείη: Hoc est, Syloson tis opera facta est loci amplitudo.

Sylvānŭs, [Ger. Der Waldgott Pan.] Sylvarum Deus, qui Cyparissum puerum in deliciis habuisse dicitur, eundemq; in arborem sui nominis: hoc est, in cupressum transformasse. Fabulantur enim Poëtæ, Cyparissum cervā habuisse mansuefactam, eamq; upicè adamasse: quam quum Sylvanus imprudens occidisset, puer doloris impatientia contabuit. Cujus mortem ægrè ferēs Sylvanus, in arborē cupressum eum commutavit, quam amasii desiderio semper dicitur circumferre. Quidam Sylvanum eundem esse putarunt cum Pane. Virg. tamen lib. 1. Georg. manifestè eos distinguit. Nam quum dixisset: Pan ovium custos, &c. interjecta deinde Minervæ, & Triptolemi mētione, subdit tandem: Et teneram ab radice ferens Sylvane cupressum. Quem locum explicans Servius: Publica (inquit) cæremoniarum opinio hoc habet, pecorum & agrorum Deum esse Sylvanum. Prudentiores tamen dicunt eum esse ὑλικὸν θεὸν: hoc est, Deum τῆς ὕλης. Ὕλη autem est fex omniū elementorum: id est, ignis fordidior, & aër, item & aqua, & terra, fordidiora unde cuncta procreantur. Quam ὕλην Latini materiam appellaverunt: nec incongruè, quum materiæ sylvarum sint. Ergo quem Græci à toto, Latini à parte dixerunt: Hæc ille. Plinius libro 12. capite 1: Quin & Sylvanos, Faunosque, & deorum genera sylvis ac sua nomina tanquam è cœlo attributa credimus.

Sÿlvĭa, quæ & Rhea, & Ilia, Numitoris filia, quæ à Marte compressa (ut Romani credi voluerunt) Romulū peperit, & Remū, urbis Romanæ conditores. Vide Liv. lib. 1. ab Vrbe. ¶Est & Sylvia apud Virg. 7. Aen. nomen sororis Thyrrhei pastoris regii armēti, cujus cervus māsuetus à Trojanis vulneratus, initium præbuit belli inter Latinos, & Trojanos advenas.

Sylvĭus, Ascanii filius, Aneeq nepos: ita dictus quòd casu quodam in sylvis natus esset: à quo deinceps Albanorum Reges omnes Sylvii dicti sunt, sicut Romanorum Imperatores, Augusti: Aegyptiorum Reges, Ptolemæi: Parthorum, Arsaces. Vide Liv.lib. 1. ab Vrbe.

Syma, æ, sive Syme, symes, σύμη, Insula est Cariæ adjacēns, portum habens. clausum triremibus aptum, & navale navium viginti. Autor Strabo lib. 14.

Sÿmæthŭs, σύμαιθος, Fluvius Siciliæ, non longè ab Aetna, qui (ut ait Strabo lib. 6.) agrum Catanēum irrigat.

Sÿmæthĭus, a, um, adjectivum. Virg 9. Aen. Eductum Martis luco Symæthia circum Flumina.

Symbari, Populi feri, inter Arabiæ montes & Nilum incolentes, elephantumq; venatu victitantes. Autor Plin.lib.6.ca.31.

Sÿmē, σύμη, Insula Cariæ adjacēs, medio ferè spatio inter Rhodum & Guidum, ut tradit Plin.lib. 5. cap. 31. Vide suprà in dictione SYMA.

Sÿmmăchus, pen. cort. σύμμαχος, Proprium nomen oratoris cujusdam Romani, qui missus fuit à Senatu Constantinopolim, ad Theodosii liberos, rogatum ut Vestales à Christianis destrui minimè paterētur. Cujus rei gratia putabant se adversa multa à diis esse passos. Ejus igitur orationem & Prudentius & Ambrosius, qui hujus meminerunt, acerrimè confutarunt. ¶Fuit & Symmachus, sacrorum librorum interpres, doctrinæ parùm syncerē: cujus meminit Eusebius. ¶Græcis alioqui σύμμαχος belli socium significat, quemadmodum & συμμαχία, belli societatem.

Sÿmplēgădēs, penult correp. συμπληγάδες, quæ & Cyaneæ, Insulæ duæ sunt, sive potiùs scopuli trans Bosphorum Thracium, in ipso Ponti Euxini ostio, mille quingentis passibus ab Europa distantes: tam modico autem inter se discretæ intervallo, ut ex advēnti quidem intrantibus geminæ cernantur, paulùm verò deflexa acie, coēuntium speciem præbeant. Quæ

res occasionem præbuit Poëtarum fabulis, qui eas olim inter se concurrisse trãdunt. Vnde & nomen acceperunt ἀπὸ τῆ συμπλέκεσθαι: hoc est, à concurrendo, seu conflictando. Ovidius: Compressos utinã Symplegades elisissent. Nominativus singularis est Symplegas, συμπληγὰς, pen.prod. Martial.lib.11: Si constringantur gemina Symplegade culi. Quo in loco per geminam Symplegadam nates ipsas intelligit.

Synesius, συνέσιος, E Pentapoli Africæ, philosophos Christianus, præsul Ptolemaidis factus. Scripsit libros in Grammatica, Philosophia, Panegyricos, Epistolas, & alia. Autor Suidas.

Sỹnnădă, συνναδὰ, Civitas majoris Phrygiæ. De hac Strabo libro 10. sic scribit: Synnada urbs non magna, ante quam planities jacet oleis consita, sexaginta ferè stadiorum. Vlterius est Docima vicus, & Synnadici lapidis fodina: sic enim eum Romani appellant: indigenę verò Docimeten, & Docimeam. Vena in initio parvas glebas emittebat, nunc propter maximos Romanorũ sumptus columnæ integræ & ingentes extrahuntur, & varietate alabastritæ lapidi proximæ. Dicitur & Symnas, adis, ut apud Sidonium.

Sỹphāx, acis, penult. genitivi prod. σύφαξ, Numidiæ rex fuit, qui quum Scipioni per Lælium fuisset conciliatus, belliq́ue societatem cum eo iniisset, postea violata fide Annibali adhęsit. Tandem victus à Masinissa, vivus in Scipionis manus perductus est, à quo in triumpho circunductus, & deinde in carcerem inclusus inedia vitam finiit, regno ejus Masinissæ concesso. Claud. de Bello Gildonico, Syphacem extulit, media syllaba correpta: haurire venena, Compulimus durum Syphacem fratremq́ue Metelli. Alii tamen ferè omnes constanter producunt. Propert. libro 3: Annibalis spolia, & duri monumenta Syphacis. Ovid. 6. Fast. Postera lux melior: vincit Masinissa Syphacem.

Sỹrācūsæ, pen.pro. [συρακοῦσαι: Vulgò *Saragosa*. Ger. Ein Fürstliche Statt in Sicilien vndẽ am vorgebirg *Pachino*, so gegen Auffgang siehet/gelegen/heißt jetzt *Saracosa*.] Civitas Siciliæ amplissima, sub Pachyno mõte sita, ubi fons Arethusa ab Alpheo (ut creditur) Elidis fluvio per subterraneos cuniculos meãs, magna aquarum ubertate erumpit: Cicer. 6. Verr. scribit Syracusas urbem esse maximam Græcarum urbium, pulcherrimamq́ue, quæ ex quatuor quasi urbibus maximis constare videatur, quarum una insula nominatur: altera Acradina: tertia Tyche, à nobili Fortunæ templo, in ea extructo: quarta Neapolis. Syracusani multos claros principes habuerũt, sed præcipuè clarissimum Dionysium seniorem. Qui quum apud filium Dionysium vidisset ingentem vasorum aureorum, argenteorumq́; copiam. exclamans, inquit: In te affectus regius non est, qui ex tanta poculorum vi amicum neminem tibi conciliasti. Ambo tamen Dionysii philosophi fuêre, amboque Platonem audierunt. Ex Syracusis fuit Archimedes mathematicus, & Theocritus poëta bucolici carminis scriptor, quem Virgilius imitatus est.

Sỹrācūsānŭs, συρακόσιος, Gentile, formatum à Syracusis, *Saragosano, di saragosa*.

Sỹrācūsĭŭs, a, um, συρακόσιος, Vel abjecta vocali subjunctiva, Syracosius, ejusdem significationis est cum superiore. Virgil. 6. Aeglog. Prima Syracosio dignata est ludere versu. Ovid. in Ibin: Vtque Syracosio, præstricta fauce, poëtæ: Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.

Sỹrĭă, [ארם *ardm*. συρία. Germ. Ein grosse Landtschafft in *Asia*, stosset an das Mittelmeer vnd *Cilicią*: item an fluß Euphrat/Aegyptẽ vnnd *Arabiam*. Vulgò *Soria*.] Regio Asiæ, quæ ab Oriente fluvio Euphrate: ab Occidente nostro mari, & Aegypto terminatur: à Septentrione habet Ciliciam, & partem Cappadocię: à Meridie Arabiam: cujus insignes civitates (ut libr. 5. refert Ptolem.) sunt Laodicea, Hierapolis, Antiochia, Apamea, Palmyra, Heliopolis, Ptolemais, Sidon, Tyrus, Berytę, Botrys, Tripolis, Byblus, Seleucia, Cæsarea, & Damascus: montes clari, Carmelus, Casius, Libanus: fluvii, Euphrates, Chrysorrhoas, Singas: regiones. Phœnice, Palęstina, Iudæa, Idumæa, Comagena, Samaria, & Syria Cœle. Hæc regio in medio orbis constituta est: quò fit ut nec frigore nimio rigeat, nec calore torreatur. Sunt qui quadripartitam faciunt divisionem, in Syros, Assyrios, Leucosyros, & Cœlesyros. Plin. lib. 5. ca. 12: Mesopotamiam quoq; & Babyloniam Syriæ attribuit: totiusq́; Syriæ partem facit Assyrium. Multi confundunt (ut Herodotus) qui Syros à Græcis dictos, Assyrios à Barbaris dici scribit, & illis Chaldæos adnumerat. Acron quoq; & Porphyrio, insignes Grammatici, apud Horatium eam, quæ nunc *Syria* dicitur, detracta syllaba olim Assyriam dictam scribunt. Ammianus Marcellinus lib. 23: Citra amnes (*inquit*) provincia est nobilis Assyria celebritate, & magnitudine, tùm & multiformi feracitate ditissima: quæ per populos, pagosq́; amplos diffusa, quondam & copiosa, ad unum concessit vocabulũ, & nunc omnis appellatur Syria. Dion in Trajani vita Attyriam Barbaris dictã s litera in t mutata, quam *Assyriam* nos vocamus, indicat.

Scriptores in eo ferè conveniunt omnes, ut Syria & Assyria nomina confusa esse credant.

Sỹrī, Syrorum, [ארם *ardm* ארמים *arammim*.] Sunt ejus regionis populi ludis, celebritatibus q́; dediti. Perungũtur oleo pretioso, & linuntur unguentis. Maximam diei partem in comessationibus absumunt & potu. Masculi à XIIII. anno, fœminæ à XII. usq; ad LXV. tributo obligantur. Fortunã colũt. Prima aũt dictionis hujus syllaba corripitur, quum in Syro insula eadem producatur. Iuven. Sat. 6: Quàm quæ longorũ vehitur cervice Syrõrũ. Syri olim astutię nomine malè audierũt, quemadmodũ & Phœnices. Vnde factus est locus proverbio: Σύρει πρὸς φοίνικας: hoc est, Syri adversus Phœnices: quo utimur quoties significare volumus duos egregiè astutos hoc agere ut dolis se mutuò circumveniant. Hæc Suidas.

Sỹrissă, sæ, [ארמית *arammith*. σύρισσα.] Mulier è Syria: Nam quẽadmodum à Libys fit Libyssa, ita à Syrus, Syrissa. Virg. in Moreto: Copa Syrissa caput Gratia redimita mitella.

Sỹrĭŭs, ria, rium, denominativum: [ארמי *arammi*. σύριος.] ut quem Syria pyra. Columel. lib. 5. cap. 10: Ea sunt Crustumina, regia, Signina, Tarentina, quæ Syria dicuntur.

Sỹrĭācŭs, riaca, riacum, Possessivum: [ארמי *arammi*. συριακὸς. Gall. *Syrien, de Syrie*. Ital. *Soriano, di Soria*. Hisp. *Lo de Syria*. Vng. *Syriaboli*.] ut Syriaci boves. Plin. lib. 8. ca. 45: Syriacis non sunt palearia. Syrica radix pro silphio, quod Latini laserpitium vocãt: quia (ut inquit Dioscorides) ex Syria & Media optima hujusmodi radix adferebatur. Colum. lib. 11. ca. 13: Nec minus si vernum & æstivum fructum voles habere. Syriacæ radicis, & rapi, napiq́; semina obrues. ¶ Syriacus ros, cœli sudor, sive ăeris sese expurgantis succus, in foliis stirpiũ concrescens, præcipuè in Syria, juxta Libanum montem: unde & nomẽ accepit, δροσόμελι. Arabes *Manna* appellant: quo nomine utuntur & officinæ. Columell. lib. 9. cap. 13: Nam vel grana mali Punici tunsa & vino amineo cõspersa vel uvę passæ cum rore Syriaco cum pari mensura pinsitæ. ¶ Syriacus raphanus, à Syria, unde primùm advectus fuit, nomen retinuit. Est autem cæteris raphani speciebus suavior & tenerior, & patientior hyemis. Vide Plĩn. lib. 10 cap. 5.

Sỹrĭănŭs, συριανὸς, Alexandrinus Philosophus Platonicus, docuit Athenis, scripsitq́; in totum Homerum commentarios, libros septem in Platonis Rempublicam, & alia. Hujus discipulus & successor fuit Proclus. Suidas.

Syrīctæ, συρικταὶ, Populi sunt inter Nomadas Indiæ, narium loco foramina tantùm habentes, anguium modo loripedes. Autor Plin. lib. 7. cap. 2. Dicti à fistulis & calamis avenatũ quibus cibum capiunt. Solinus: Alii concretum os habẽt, modicum tantùm foramen, quo calamis avenarum cibos hauriũt: σύριγγας enim Græci fistulas appellant.

Syrītha, Filia fuit Danorum regis Sylvaldi, tantæ pulcritudinis, ut quum ob elegantiam formæ magna procorum frequentia peteretur, spretis tamen omnibus, prætulerit cælibatum. Saxo libro 7.

Sỹrnă, σύρνα, Oppidum in Cherroneso Cariæ adhærenti, à Podalirio conditum, à nomine Syrnes uxoris ejus ita appellatũ. Ferunt enim Podalirium, quum in Cariam esset ejectus, à caprario quodam fuisse servatũ, & ad Damæthũ regẽ deductũ: cujus filiam de tecto delapsam quũ detracto ex utroque brachio sanguine servasset, admiratus hominis ingenium Damęthus, filiam ejus beneficio servatam, ei uxorem tradidit, Cherroneso illi in dotem attributa: in qua Podalirius duas condidisse urbes traditur, quarum alteri uxoris, alteri pastoris nomen indidit. Autor Steph.

Sỹrŏphœnīcēs, pen. prod. συροφοίνικες, Populi Asiæ, iidem cũ Phœnicibus: ita dicti quòd maritima Syriæ incolant loca. Iuven. Sat. 8: Obvius assiduo Syrophœnix udus amomo.

Syrsĭgabis, Darii mater, quę audita morte Alexãdri, sese perpetuæ nocti dedit. Autor Curtius.

Sỹrtēs, tium, [σύρτεις. Gall. *Les Syrtes, lieux sablonneux en la mer de Libye*. Ital. *Secche*. Ger. Zwey gefährliche Oerter im Meer nahe bey Africa/von wegen des Sands so das Wasser eines jhe dann dörr auffwirfft. Hispan. *Baxos de Berueria*. Pol. *Haki piaſcowe wmorzu libyskim*. Vng. *Axtongerbe valo tsekely hely*. Ang. *Sandie places in the sea of Lybia*.] Duo sunt sinus periculosissimi in mari Libyco, qua Africam propriè dictam alluit: quorum alter, qui Carthagini propinquior est (minorem Syrtim vocãt) CCCM. passuum ambitum habet. Alter, qui in Cyrenaicã vergit, major Syrtis dicitur: habetq́; circuitum DCXXXV, M. passuum. Vtraque Syrtis navigantibus est periculosissima, quòd mare ibi vadosum sit, arenæ vehens cumulos, qui loci faciem vicissim immutant, dorsaque & brevia, in alia atque alia loca transferunt. Syrtium harum naturam sic describit Salustius in Iugurth. Duo sunt sinus propè in extrema Africa, impares magnitudine, pares tamẽ natura, quorum proxima terris perlata sunt: cæterum uti fors tulit, alta, aliàs tẽpestate vadosa. Nam ubi mare magnum esse & ventis sævire cœpit, li-

mum, arenamq; & saxa ingentia fluctus trahunt: ita facies locorum cum ventis simul mutatur. Hæc Salustius. ¶Sunt & in terra Syrtes in eadem Africa, vento Arenas excitante, & proxima quæq; operiente. Vnde Solinus autor est, iis in locis, quãvis terrã iter facientes, cursum sideribus regere. Nam arenatũ cumuli vẽto agitati locorum faciem mutant: & quemadmodum in mari, nunc agere sublimi faciunt, quæ priùs desidebant, nunc vallibus profunda, quæ priùs excelsa erant, deniq; procellarum ritu arenę exagitantur, syrtimq; faciunt terrestrẽ, paris cum illis æquoreis periculi. Parum enim refert, undisne an arena quis obruatur. Hæc Solinus.

Syrtis, priore product. σύρτις Stephano, insula Ioniæ, Asiæ regioni apposita, à qua Pherecides Syrius ortum habuit, non à Syria regione. ¶Scyrus verò, σκύρος, Thraciæ ascripta est, ut Strabo & Plinius testantur. Vide suo loco.

Syrtĭcus, a, um, denominativum: ut Mala Syrica. Colum. libro 5. cap. 10: Præterea malorum genera exquirenda, maximè Scandiana, Syrica.

T

TAbæ, Tabarum, τάβαι, Vrbs Ciciliæ, ut ait Plin. libro 5. capit. 27. ¶Stephanus Tabas alias collocat in Lydia, item alias in Caria, & alias in Paræa.

Tăbărēnī, ut apud Pomponium legitur, sive potiùs Tibareni, τάβαρηνοὶ Stephano quo pacto etiam apud Strabonem, & Plinium scribitur, populi sunt ad Pontum Chalybibus proximi, adeò religiosi justitiæ custodes, ut priùs prælio non congrediantur, quàm diem, locum & horam, ex fide hosti denuntiarint. Quũ mulier partu liberatur, vir in lectulũ tanquam pueri autor decumbit, eumq; ut puerperam effœta uxor curat, ut ex Nymphodoro Cælius annotavit. Valerius Flaccus lib. 5: Inde Genetæi rupem Iovis. hic Tabarenûm Dãt virides post terga lacus: ubi deside mitra Fœta ligat, partuq; virum fovet ipsa soluto.

Tabis, τάβις Stephano, Mons Scythiæ, mari incumbens, non procul à Serum regione. Autor Plinius libro 6. capite 17.

Tabor, τάβωρ, Mons in medio Galilææ, rotundus ac sublimis.

Tabracà τάβρακα. Oppidum est Africæ minoris, ut Pomponio placet. Nam à Plinio Numidiæ adscribitur. Silius Sabatrã nominat lib. 3: Sabatra tum Tyrium vulgus, &c. Alii Tabratam: quod minimè mirũ est. Barbara enim vocabula & inepta sunt, nec semper eodem sono utraque lingua efferri consueverunt, ut Hermolaus scribit.

Tăburnŭs, Mons Campaniæ olivetis abundans. Virgilius 2. Georgic. - juvat ismara Baccho Conserere, atq; olea magnũ vestire Taburnum.

Tacape, es, sive Tacapa, pæ, τακάπη, Civitas in Africa propriè dicta, non procul à minore Syrti: de cujus agri fertilitate ita scribit Plin. lib. 18. cap. 22: Civitas Africę in mediis arenis, petẽtibus Syrteis, Leptimq; magnam, vocatur Tacape, fœlici supra omne miraculum riguo solo, ternis ferè millibus passuũ in omnem partem fons abundat, largus quidem. sed certis horarum spatiis dispensatus inter accolas. Palmæ ibi prægrandi subditur olea, huic ficus, ficui punica, illis vitis: sub vite seritur frumentum, mox legumen, deinde olus, omnia eodem anno, omnia aliena umbra aluntur Super omnia est, biferam vitem bisanno vindemiare. Et nisi multiplici partu exinaniatur uberitas, pereunt luxuria singuli fructus.

Tăcĭtŭs, Cornel. sub Adriano principe orator clarissimus, æqualis ac familiaris Plinii junioris, Belgicæ Galliæ rationes procuravit: ad Vespasianos usque pervenit, ab iisque honoribus evectus, historiam principum conscripsit ab Augusto usque ad Adrianum, quæ ad nos haud integra pervenit. Hanc igitur non vitas Imperatorum ausus inscribere, sed tantùm diurnales actiones, quæ medium inter historiam & vitas tenerent. Scripsit & de claris Oratoribus, Ciceronis Brutum & materia & dicendi copia imitatus. Præterea vitam Agricolæ soceri sui: & de moribus ac situ Germaniæ, stylo tùm presso & eleganti, tùm arguto & sententioso: in cætera verò historia aliquantulo sublimior. Scribit Flavius Vopiscus hunc autorem tanquam è suis progenitoribus, Tacitum imperatorem quotannis decies describi, ne liber periret, eumque in omnibus bibliothecis adponi jussisse. Tertullianus autem noster eum mendaciorum loquentissimum appellat: propterea quòd iniquissimum sese inscriptis suis, falsissimumque de Christiana religione judicem præbuerit.

Tacola, τακόλα, Emporium ampliss. Indiæ extra Gangem, in aurea Chersonneso, cujus meminit Ptolem. libro 7. capite 2. Hodie *Malacha* dici creditur, à Lusitanis nostra ætate vi subacta: quod testatur epistola Emanuelis Regis ad Leonem decimum.

Tænărĭus, & in plurali numero Tænara, pen. corr. [τάναρον: Vulgò *Cabo Metapan*. Germ. Ein dunckel ort vnden am Borgebirg *Malea* bey der Statt *Lacedæmon* gelegen/ in welchem ein tieffe klufft ist/ welche die Alten den abgang in die Hell genennet haben.] Promontorium est Laconicæ regionis, circa medium meridionalis lateris Peloponnesi, quàm longissimè in mare procurrens, oppidum habens ejusdem nominis. Τάναρον (inquit Suidas) ἀκρωτήριον Λακωνικῆς, ἐν ᾧ ἱερὸν ἵδρυται τοῦ κατιόντος εἰς ᾅδου, οὗ καὶ Ποσειδῶνος ἱερὸν ἀσφαλείας ἕνεκεν ἱκέται τῶν Εἱλωτῶν ἱκέτας καθεζόμενοι ἐν τῷ ἱερῷ τῷ Ποσειδῶνι ἀδὴν ἀφίασιν αὐτοῖς οἱ Λακεδαιμόνιοι: id est, Tænarum promontorium Laconiæ, in quo fauces erant ad inferos deducentes, ubi & Neptuni præsidis templum: illic supplicantes in sacello Neptuni Helotes nihil veriti Lacedæmonii interfecerunt. Circa Tænarum antrũ ostendebatur, per quod Herculem ab inferis rediisse Poëtæ fabulati sunt, Cerberumque vinctum ad superos traxisse. Vulgoque creditum est eas inferorum esse fauces. Virgil 4. Georgic. Tænarias etiam fauces, alta ostia Ditis. Ibidem marmor Laconicum effodiebatur, coloris viridis, quod & à loco Tænarium cognominatur. Propertius libro 2: Quod non Tænariis domus est mihi fulta columnis.

Tænum, Fuit urbs in Laconia, teste Hermolao in lib. 9. Plinii, à qua mulier poëtria nomine Herina ortum habuit. ¶Fuit & in Achaia urbs τήνιον: id est, Tenedum, & Tenea vicus inter Mycenas & Corinthum.

Tăgēs, is, τάγης, Filius Genii, teste Festo, & nepos Iovis, qui adhuc puer XII. Hetruriæ populos haruspicinam traditur docuisse. De hoc Cicero, de Divi. scribit ad hunc modum: Tages quidam dicitur in agro Tarquiniensi, quum terra araretur, & sulcus altiùs esset impressus, extitisse repentè: & eum affatus esse, qui arabat. Is autem Tages, ut in libris est Hetruscorũ puèrili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia. Ejus aspectu quum obstupuisset bubulcus, clamoremq; majorẽ cum admiratione edidisset, concursum esse factum, totamq; brevi tempore in eum locum Hetruriam convenisse: tum illum plura loquutum multis audientibus, qui omnia ejus verba exceperint, literisque mandaverint: omnem autem orationem fuisse eam, qua haruspicinæ disciplina contineretur: eam postea crevisse rebus novis cognoscendis, & ad eadem illa principia referendis. Hactenus Cicero. Ovid. lib. 15. Metamorphos.

Indigenæ dixêre Tagem, qui primus Hetruscam
Edocuit gentem casus aperire futuros, &c.

Tagesta, τάγεστα, Africæ oppidum, Divi Augustini patria. Plin. lib 5 cap 4. τἀγεστανὸς Tagestense oppidum vocat.

Tagrus, Mons in Lusitania, apud quem quædam equæ dicuntur a vento concipere.

Tăgŭs, [τάγος: Ger. Ein fluß in Portugal/ heißt jetzt *Tajo*.] Fluvius Lusitaniæ aureas trahens arenas. Iuvenal. Quod Tagus & rutila Pactolus volvit arena. Circa hunc fluvium (si Plinio credimus) equæ flanti Favonio obversæ animalem spiritum concipiunt, equosq; ita gignunt perniciissimos, sed qui tertium vitę annum non excedant.

Talaon, ταλάων, Filius fuit Iasii, & apud Argos regnavit, ut notat Boccatius lib. 2. cap. 37.

Tălăsĭo, apud Romanos carmẽ nuptiale erat, & deus ipse nuptiarum præses, quem Græci vocant ὑμέναιον. [Germ. *Der Gott der Jungfrauwschafft vnd Hochzeiten.*] Martialis lib. 1: Quid si me jubeas Talasionem Verbis dicere non Talasionis? Hoc est, Quid si me jubeas hymnos nuptiales aliis verbis, quàm nuptialibus cantare? Festus ex sententia Varronis Talasionem tradit fuisse vocem nuptialem, novis nuptis boni ominis causa acclamari solitam. Quare autẽ ea acclamatione in nuptiis uterentur, diversi diversa senserunt. T. Liv. libro 1, ab Vrbe, scribit in raptu Sabinarum Virginem unam longè ante alias specie & pulchritudine insignem, à globo Talasii cujusdam raptam fuisse, multisq; sciscitantibus cuinam eam ducerent, identidem nequis eam violaret, Talasio ferri clamitatum: ideoq; eam vocem nuptialem esse factam. Varro existimat hanc vocem in nuptiis usurpatã fuisse non alia ratione, nisi ut novę nuptę ad opera & labores, & præcipuè ad lanificia excitarentur. Talasionem enim vocabant quasillum sive calathum: hoc est, vas lanificiis aptum. Quam sententiam tãgit & Plutarchus in Problemat. à Græcis hujus vocis originem repetens, qui lanam ταλάσιον appellant.

Tălgă, Insula in mari Hyrcano (ut Pomponius refert) sine cultu fertilis, omni fruge ac fructibus abundans: sed vicini populi, quæ gignũtur, attingere nefas, & pro sacrilegio habent, diis parata existimantes, diisq; servanda. Hactenus Mela. Ptolem. libro 6. capite 9, Talea dicitur. Plin. libro 6. capite 17, in Caspio mari vulgatam insulam Tazatam esse scribit. Variat igitur nomen ut in sexcentis aliis, Vistula, Istula, Tabireni, Tabarni, Tibareni, &c.

Tallus, In Sabinorum nominibus prænominis loco videtur fuisse. Festus.

Tălthўbĭŭs,

Tālthÿbĭŭs, τᾰλθύβιος. Homero Iliad. 1: Præco Agamemnonis in Græcorũ exercitu, qui unà cum Eurybate ab Agamemnone missus est ad Achillis castra ut Briseidem ab eo abduceret. Ovid. in Epist. Briseid.

Nam simul Eurybates me Talthybiusq; vocarunt,
Eurybati data sum, Talthybioq; comes.

Tamara, τάμαρα, Vulgò *Tamerstorck*, Oppidum Dammoniorũ, in occidentali parte Britanniæ insulæ. Ptol. lib. 2. cap. 3.

Tamara. Ptolemæo, Pomponio Tamaris, Fluvius Hispaniæ Tarraconensis, in Artaborum finibus, in Oceanum fluens occidentalem: à quo vicini populi Tamarici dicũtur. Vide Ptol. lib. 2. cap. 6, & Melam lib. 3. in descriptione Hispaniæ.

Tamarĭtæ, pen. prod. ταμαρῖται, Populi Asiatici non longè à Caspio mari.

Tamărus, τάμαρος, Britanniæ fluvius, non procul ab Ocrio promontorio quod Meridiem spectat, in Britannicum Oceanum influens. Ptol. lib. 2. cap. 3. Vulgò *Tone*.

Tamia, τάμια, Oppidum in Orientali parte Britanniæ insulæ, sub Caledoniis. Ptol. lib. 2. cap. 3.

Tamos, Indiæ promontorium est, quod Taurus attollit, in Meridiem sese convertens. Vide Pomponium in descriptione Indiæ.

Tanagra, τανάγρα, Oppidum Bœotiæ mediterraneæ, quam γραῖαν ab Homero appellari tradit Stephanus. Nobilitatũ fuit autem hoc oppidum præstantissimò genere gallinaceorum, ad pugnas, & prælia nascentium, teste Plin. lib 10. cap. 21.

Tănagrŭs, sive Tanager, τανάγρος, Fluvius est Lucaniæ, quæ est regio Italiæ inter Picentinos & Brutios. Virg. 3. Georg. & sicci ripa Tanagri.

Tănaïs, [*τανάϊς*. Germ. Ein fluß in Scythia/ so ein vndermarch ist *Asiæ* vnd *Europæ*, heißt jetzt *Don*, *Tana*.] Fluvius Scythiæ, Asiam dividens ab Europa. Feruntq; à Septentrione Nilo adversus, inquit Strabo li. 11. Paulò tamen Orientalior, non solùm per Scythas in Mæotim defluens, sed & per Sauromatas. Originẽ ejus incertam aliqui putant. Ptolemæus ex mõtibus Riphęis prodire putat, qui magis Australes sunt, quàm Hyperborei. Alii, in quorum numero Herodotus est libro 4. ajunt esse paludem non admodum magnam, ex qua Tanais nascitur, qui duobus ostiis Mæotim ingreditur, quæ stadiis intra se circiter septuaginta distare feruntur. Alii ex Caucasis montibus oriri existimant. Scythæ Tanaim Silio vocant. ¶ Fuit & oppidum Tanais ad amnis hujus ostia, teste Plinio lib. 2. cap. 98, à Græcis qui Bosphorum tenuêre, conditum. Vide Ptolemæum lib. 5. cap. 9. Dionysius in Perihegesi:

Europam atq; Asiam Tanais disterminat amnis,
Hic Sarmatidis evolvens finibus, alta
(Scissus Araxeo prius æquore) jam suus unda
Effluit in Scythiam, procul hinc Mæotida Tethyn
Intrat, & inserto freta pellit vasta fluento.

Lucanus lib. 3:

Qua Crœso fatalis Halys, qua vertice lapsus
Riphæo Tanais diversi nomina mundi
Imposuit ripus, Asiæq; & terminus idem.
Europæ mediæ dirimens confinia terræ, &c.

Tanaïtæ, pen. prod. τανάϊται, Tanais fluvii accolæ, à Suitis, Anchetis & Satarneis deleti. Plin. l. b 6. cap. 7.

Tănăquĭl, Tarquinii Prisci uxor fuit, magni animi mulier, & Hetruscæ disciplinæ peritissima. Vide Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Tanarus, Fluvius ex Apennino nascens, & in Padum influẽs. Plin. lib. 3. cap. 16 Vulgò *Tanaro*.

Tanis, τάνις, Civitas Aegypti, à qua Tanicum, sive Taniticum Nili ostium dictum est. Herod. lib. 2. ab insignibus oppidis Nili ostiis imposita nomina scribit: ea sunt, Canopus, Bolbis, Sebennis, Pathmis, Mendes, Tanis: à qua Taniticum Ptolemęus, & Strabo derivant, Pomponius Tanicum.

Tāntălis, idis, τανταλὶς, Oppidum fuit Magnesiæ, terræ hiatu absorptum. Plin. lib. 2. cap. 91.

Tāntălŭs, τάνταλος, Iovis ex Plote nympha filius fuit, Agamẽnonis & Menelai avus. Vnde & Tantalidæ dicti sunt. Hic quũ deos convivio excepisset, ut eorum divinitatem experiretur, Pelopem filium membratim discerptũ, coctumq; iis apposuit comedẽdũ. Illi verò à nefandis epulis abstinuêre omnes, una Cerere exceptâ, quæ pueri humerum devoravit: pro quo illi dii eburneũ humerũ restituerunt, revocataq; per Mercuriũ ab inferis anima, Pelopem ad vitã revocarunt. Patrem verò tanti sceleris autorem ad inferos detruserunt, ubi perpetua fame & siti torquetur. Eridani fluvii aquis, & pomis, quæ capiti ejus imminent, captationem ejus fugientibus. [Ger. Ein Sohn *Iovis*, welchen die Götter zur Hellen verdampt haben/ daß im Apffel vnnd das Wasser stãts an dz Maul gehn solte/ welches er doch nicht erschnappen kõnte.] Quam fabulam mythologici de avaris interpretantur, qui bonis partis frui nõ audent. Horat. lib. 1. Ser. Sat. 1: Tantalus à labris sitiẽs fugientia captat Flumina, quid rides? mutata nomine, de te Fabula narratur, congestis undiq; saxis Indormis inhians, & tanquã parcere sacris Cogeris, aut pictis tanquã gaudere tabellis. Plato in Cratylo scribit, Tantalũ dictum esse, quasi τλαὶν τανον: hoc est, infœlicissimũ. ¶ Alius fuit Tantalus Corinthiorum rex, ob pietatẽ deorũ mensis dignatus. ¶ Alius Thyestę ex Merope filius, interfectus & appositus esca patri. Eusebius Tantalũ Phrygię regẽ cum Troẽ rege Dardaniæ, quòd Ganymedem raputrit bellum gessisse scribit.

Tāntălĕŭs, a, um, adjectivum, Propertius: Tantalea poterit tradere poma manu.

Tāntălis item patronymicum fœmininũ est, quo Poëtæ utuntur pro Niobe Tantali filia. Ovid. 6. Metamorph. -diro convitia facto Tantalis adjecit.

Taphiæ, τάφιαι, Quædã insulæ in mari Ionio ante Leucadiã, prope Echmadas: quarum nomina fuerũt, Taphias, Arnoxia, & Prionessa, teste Plinio, lib. 4. capit. 12. Eædem & Teleboides dicuntur utroq; nomine ab incolis ducto: nã Taphii & Teleboæ iis communiter dicuntur imperasse. De quibus hujusce modi repetit originem enarrator Apollonii poëtæ: Perseo ex Andromede, ut narrat Herodotus quatuor fuêre filii: Alarus, Sthenelus, Mestor, & Electrion, qui simul regnaverunt. Ex Hippothoë Mestoris filia, & Neptuno Pterelas genitus, ex Pterela Teleboas & Taphus, à quo Taphus insula, in qua Teleboæ ac Taphii communi nomine & imperio fuêre. Igitur ii Hippothoës eorum aviæ pecuniam ab Electrione eorum necessario, qui pro ea spopondit, repetebant: qua negata, ad arma venêre, armenta abegerunt, ipsum denique & filios sustulêre. Alcmena Electrionis filia patrem ultura, Amphitryonem Thebanum hominem potentissimum in matrimonium accepit, atq; hoc pacto bello inter eos conflato, ab eodem Amphitryone deleti sunt, eorumq; regnũ Cephalo profugo Athenienſi, qui exercitui præerat, donatum: quod ad Vlyssem è successione pervenit. Hæc ille. Ex quo apparet Teleboas & Taphios omnibus iis insulis imperasse.

Taphĭas, adis, τάφιας, Insula est exigua in mari Ionio, ante Leucadium, una Taphiarum sive Teleboidum. Autor Plinius lib. 4. cap. 12.

Taphiassus, τάφιασσος, Mons est Aetoliæ non procul à Chalcide. Plin. lib. 4. cap. 2.

Taphĭi, τάφιοι, Dicti sunt populi à Thapho Neptuni filio, qui Taphiis insulis imperarunt: quæ sunt in mari Ionio juxta Achinadas. Vide suprà in dictione TAPHIAE. Strabo li 7, Taphios alios collocat ad Pontum Euxinum nõ procul à Borysthene fluvio.

Taphiussa, τάφιουσσα, Oppidum Cephalenię insulę, è regione Leucadis, in qua Taphiusium marmor effodiebatur. Vide Stephanum, & Plin. lib. 36. cap. 21.

Taphos, τάφος, Stephano, Oppidum est Cephalleniæ insulæ, postea Taphiussa appellatum. ¶ Alioqui τάφος Græcis sepulcrum significat: unde Epitaphion, sepulchri inscriptio.

Taphosĭrĭs, τάφοσιρις, Vrbs Aegypti, Osiridis sepulcro nobilitata: unde & nomen accepit. Strabo li. 7, duas hujus nominis urbes in Aegypto collocat, alteram ad mare, in qua maxima Osiridis festa celebrabantur, alteram in mediterraneis.

Taphra Plinio, τάφρη Ptolemæo, Oppidum est Africæ propriè dictæ inter duas Syrtes.

Taphræ, τάφραι, Oppidum est ad sinum Carcinitem, in ipsis Tauricæ Chersonesi angustiis situm: ut refert Plin. libro 4. capite 12. Hunc locum quondam servi muniisse dicuntur, quum absentib, dominis in diuturno illo bello quod adversus Thracas Scythæ gesserunt, cum eorum uxoribus rem habuissent: ex sententia Callistrati refert Stephanus. Hujus urbis meminit & L Florus, refertq; sua illam ætate Trajani auspiciis fuisse expugnatam.

Taposĭris, Vide TAPHOSIRIS.

Taprobane, [*ταπροβάνη*. Ger. Ein vast grosse Insel im Indischen Meer/ heißt jetzt *Samotra*.] Insula est omnium quæ veteribus cognitæ fuerunt, maxima, à Colaico Indiæ promontorio in Austrum quatridui navigatione recedens, in qua Septentriones negant conspici posse. Lucet ibi Canopos sidus clarum & amplissimum. Homines corporum magnitudine alios antecellunt, cæruleis oculis, atroci visu, terrifico sono vocis. Vivunt ultra annos centum. Nascuntur in ea berylli & hyacinthi, ut Ptolemęus li. 7. refert. Vide plura de hac insula apud Plinium lib. 6. cap. 22, & Vadianum in Melæ lib. 3.

Tapsacum, Cirenaicę regionis oppidum, ut scribit Plin. lib. 5. cap. 5, in descriptione Cirenaicæ regionis.

Tăpsŭs, Vide THAPSVS.

Tapyri Plinio, τάπυροι Stephano, Populi sunt ad mare Caspium, inter Derbicas, & Hyrcanos quibus mos fuit ut uxores suas, quum duos, trésve filios ex iis suscepissent, aliis nuptui concederent. Autor Strabo lib. 11.

Taracina, Vide TARRACINA, duplicato r.

Taracon, Vide TARRACON, r litera geminata.

Tărănis, penult. correp. Dicebatur Iupiter à Gallis, cui humano san-

no ſanguine litabant. Lucan. lib. 1: Et Taranis Scythiæ nõ mitior ara Dianæ.

Tărās, antis, τάρας, Fuit Neptuni filius, qui primus Tarentum condidiſſe creditur, & à nomine ſuo appellaſſe. Græcè enim Tarentum τάρας dicitur. Vide paulò pòſt in dictione TARENTVM.

Tărbĕlī, τάρβελοι, Populi Galliæ Aquitanicę, in Pyrenæos mõtes vergentes, quorum urbs Aquæ Auguſtæ commemorantur à Ptolemæo lib. 2. cap. 7.

Tărchĕtĭus, τάρχητος, Nomen fuit impii Albanorum regis, de quo Plutarchus in vita Romuli: Quidam (inquit) etiã ſunt, qui de Romuli ortu fabuloſa quædam referre non dubitent. Nam dicunt Tarchetio Albanorum regi ſceleſtiſſimo & crudeliſſimo homini divinitùs ſpectrũ domi viſum, ex penitiſſimo ſacrario ſe attollens, & ad multos dies manſiſſe. Fuiſſe etiam Thethyos in Hetruria fatidicum tẽplum: à quo allatum Tarchetio reſponſum ut ei admiſceretur virgo. Nam genitum iri ex ea filium virtute, fortuna ac viribus potentiſſimum, magnamque ex rebellica gloriam relaturum. Quod quum Tarchetius uni ex filiabus expoſuiſſet, imperaſſe ut cum monſtro illo coiret. Illam, contempto patris imperio, ancillam in ſui locum ſuppoſuiſſe. Id Tarchetium re cognita ægrè tuliſſe, utranque in carcerem, ut morte multaret, conjeciſſe. Sed viſum eſt illi per quietem ſe Veſtam videre, quæ puellas necari vetaret, ſed telam illis texẽdam tradi juberet: nec priùs viro locari, quàm illam abſolviſſent. Cui inſomnio qũũ paruiſſet Tarchetius, commentus eſt rationem ut puellas perpetuò damnaret cælibatu. Nam quicquid illæ interdiu texuiſſent, noctu aliis ancillis tradidit retexendum. Expleto deinde legitimo partus tempore, ancillam geminos ferũt peperiſſe, quos Tarchetius ſtatim Teratio cuidam tradidit exponẽdos. At illum ferunt ſecùs fluvium infantes depoſuiſſe: lupamq; quum eò veniſſet, admotis uberibus lac præbuiſſe, avibus quoque variis cibum pueris comportãtibus: quod bubulcus aſpiciens, admiratus, auſuſq; accedere, infantes ſuſtulit. Hac illos ratione ſervatos, quum primùm per ætatem licuit, Tarchetio tetendiſſe inſidias ac tandem oppreſſiſſe. Hæc à Promathione quodam qui Italicam ſcripſit hiſtoriam, memoria prodita accepiſſe ſe dicit Plutarchus.

Tărchōn, τάρχων, Nomen proprium Hetruriæ ducis & Aruſpicis, qui Aeneæ ſuppetias tulit adverſus Turnum & Rutulos. Dicitur & Tarcho abjecta n litera. Virgil. Aen. 8: Haud procul hinc Tarcho, & Tyrrheni tuta tenebant Caſtra locis.

Tărēntum, Vulgò *Tarento*, Magnæ Græciæ urbs clariſſima, in intimo receſſu ſinus, qui ab ea dicitur Tarentinus, τάρας. Hæc à Tarãte Neptuni filio primùm condita fuit: à quo & nomen accepit: deinde à Laconibus aucta, qui duce Phalanto illuc adventantes, expulſis incolis (uti Juſtinus libro 3. ſcribit) eam tenuerunt. Hujus incolæ dicuntur Tarentini, τάραντῖνοι, qui cũ Romanis aliquandiu bellum geſſerunt: quibus quum pares non eſſent, Pyrrhum Epirotarum regem ſibi auxilio acciverunt. De hac Virgil. Aeneid. 3: Hic ſinus Herculei (ſi vera eſt fama) Tarenti Cernitur, attollit ſe diva Lacinia contrà, Caulonisque arces, & navifragum Scylacæum. ¶ Sunt qui Tarẽtum non à Tarante Neptuni filio, ſed à Sabina voce Tarentum deducant, quę illis molle ſignificat: propterea quòd in agro Tarentino & nuces, & lanæ molliſſimę proveniant. Ex hac urbe ortum traxerunt cives illuſtres, Ariſtoxenes Muſicus Ariſtotelis familiaris: Rinthon tragicus, & comicus: Icecus medicus: & Architas ſummus mathematicus, qui Platonem, quũ mortem illi moliretur Dionyſius tyrannus, per epiſtolam eripuit, ut ſcribit Laërtius lib. 8.

Tărēntīnus, Quod ex Tarento eſt, vel in Tarentinis agris creſcit, apud Columell. lib. 5. cap. 10, Tarentina pyra: cujus hæc ſunt verba: Curandum eſt autem ut quàm generoſiſſimis pyris pomaria conſeramus: ea ſunt Cruſtumina, Regia, Signina, Tarentina, quæ Syria dicuntur: & quædam alia, quorum enumeratio nunc lõga eſt. Venenum Tarentinum: id eſt, purpura Tarentina, quæ rubedinis pluſculum habebat. Horat. 2. Epiſtol. Lana Tarentino violas imitata veneno. ¶ Tarentina nux, è juglandiũ genere eſt, adeò fragili putamine, & ita mollis, ut vix attrectata rumpatur, κάρυον ταραντῖνον. Vnde quidã Tarentum appellatum putant, quòd juglandes nuces & pineas molles habeat, ac ſimiliter oves. Tarentum autem Sabini vocant molle, ſicut jam dictũ eſt: ad quod alludens Horatius libr. 2 Serm. Satyr. 4: -Tarentum molle vocavit. Quo pacto autem Tarentina nux arte effici poſſet, docet Columel. libro ult. cap. 22.

Tārne, es, τάρνη, Fons eſt in Lydia, in Tmolo mõte naſcens: teſte Plin. lib. 2. cap. 29. ¶ Fuit & òppidum ejuſdem nominis, ad Tmoli radices ſitum, cujus meminit Hom. lib. 5. Iliad Stephanus Tarnem aliam collocat in Achaia.

Tārpēĭa, τάρπεια, Virgo Veſtalis fuit, teſte Varrone, quę arcẽ Capitolinam patris ſui Tarpeii cuſtodię commiſſam, Sabinis prodidit: à quibus quum proditionis mercedem peteret (pacta enim erat, quicquid in ſiniſtris brachiis geſtarent, armillãs intelligens, quas illi aureas, gemmatasq; lęvo in brachio ferebant) ſcũtis illorum obruta, Tarpeïo monti nomen fecit, qui priùs Saturniùs dicebatur. Vide Livium lib. 1. ab Vrbe, & Plutarchum in vita Romuli.

Tārpēĭus mons τάρπειος ὄρος, *Capitoglio*, Idem qui Capitolinus: ita dictus à Tarpeia virgine Veſtali: quæ quũ arcẽ prodidiſſet, eorundẽ ſcutis obruta, eo in mõte ſepulta eſt. Virg. 8. Aen. ſedem Tarpeiam appellat. Hinc ad Tarpeiam ſedẽ, & Capitolia ducit, Aurea nunc, olim ſylveſtribus horrida dumis.

Tărphara, orum, τάρφαρα, τὰ, Vrbs fœlicis Arabię, cujus cives dicuntur Tarphareni, ταρφαρῆνοι Stephano.

Tārphē, τάρφη Stephano, Vrbs Locrorum Epicnemidiorum, juxta Pharigas: cujus meminit Homer. in Catalogo: τάρφην τε, ζῥόντόν τε, βοαγρίν ἀμφὶ ῥέεθρα. Nomen habet à Tarphe propin quo fonte, ſive ab arborum denſitate. ταρφὺς enim Græci denſum appellant.

Tārquĭnĭī, orum, τάρκυνία Stephano, Oppidum fuit Tuſcorum, è quo Tarquinius Priſcus Romam comigravit. Huic oppido vicinus erat lacus, duo nemora habens innatãtia, & prò vẽtorum impulſu nunc triquetram, nunc rotundam figuram edentia: ut refert Plin. lib. 2. cap. 95.

Tārquĭnĭēnsis, ſe: ut Tarquiniẽſis ager pro quo & Tarquinienſe legimus abſolutè. Plin. lib. 8. cap. 52: Qui in Tarquinienſi feras paſcere inſtituit.

Tārquĭnĭus Priſcus, Demarathi Corinthii filius, Tarquiniis urbe Tuſcorum natus, primùm Lucumo dictus: qui ubi ſe in patria nullo in honore eſſe videret, quòd peregrino patre eſſet prognatus, ſuaſu uxoris (ea mulier fatidica erat, nomine Tanaquil) Romam ſeſe contulit ubi brevi propter opes, ingeniúque, dexteritatem in Anci Regis amicitiam inſinuatus, ab eodem relictus eſt liberorum ejus tutor: quorum tamẽ commoda propriis rationibus poſthabuit: brevíq; perfecit ut magno plebis conſenſu rex crearetur. Quare ut regnũ patùm juſtè partum ſtabiliret, centum patres in Senatũ allegit, qui minorum deinde Gentium dicti ſunt, ſuæ eos factionis futuros ratus, cujus beneficio in Senatum veniſſent. Bellum primùm cum Latinis geſſit, oppidumque Appiolas vi cepit. Circo maximo primus locũm deſignavit, locaque Patribus, Equitibusque diviſit, ex quibus ſpectacula ſpectarẽt. Sabinos victos Collatia, agroque Collatino mulctavit. Corniculum, Ficulneam veterem, Cameriam, Cruſtumeriam, Ameriolam, Meduliam, & Nomentum, priſcorum Latinorum oppida partim expugnavit, partim in deditionem accepit. Tandem quum annos duodequadraginta regnaſſet, dolo liberorum Anci in Curia eſt obtruncatus. Vide hæc latiùs apud Livium libr. 1. ab Vrbe. ¶ Tarquinius Collãtinus, Aegerii ex Tarquinii Superbi ſorore filius fuit, & gener Sp. Lucretii, qui Romæ præfectura urbis fungebatur. Hic quum in Ardeæ obſidione cum regis jũvenibus cœnaret, exorta de uxóribus mẽtione, quum ſuam quiſque certatim laudaret, Collatinus negat verbis opus eſſe, paucis id quidem ſciri poſſe, quãtum cæteris præſtet ſua Lucretia. Quid multa? citatis pariter equis Romam advolant, regiasque nurus in conviviis, luxuq; cum æqualibus deprehendunt. Deinde Collatiam petentes, Lucretiam noctè ſera lanę deditam inter lucubrantes ancillas in medio ædium ſedentem inveniunt. Quare muliebris certaminis laus penes Lucretiam fuit. Adveniens vir, Tarquiniique benignè accepti, victor maritus comiter invitat regios juvenes. Ibi Sextum Tarquinium mala libido ſtuprandæ per vim Lucretiæ capit: tùm forma, tùm ſpectata caſtitas incitat. Diſſimulata tamen in præſens cupiditate, tùm quidẽ unà cum cęteris in caſtra redit: ſed paucis pòſt interjectis diebus Ardeam reverſus, & à muliere propinqua hoſpitio exceptus, nocte intempeſta conceptum animo facinus, vi miniſq; exequitur. Quam rem mulier caſtiſſima tàm ægrè tulit, ut poſtridie viro, patreque per literas accerſito, quum rem, uti geſta erat, expoſuiſſet, necem ſibi conſciverit. Pulſis deinde ob facinus tam tetrum Tarquiniis, Collatinus Bruto in Conſulatu datus eſt Collega: quo tamen non multò pòſt coactus eſt ſeſe abdicare, nõ aliàm ob cauſam, niſi quòd Tarquiniorum propinquus eſſet, eodemq; cum illis nomine diceretur. Vide Livium lib. 1. & 2. ab Vrbe. ¶ Tarquinius Superbus, ſeptimus & ultimus Romanorũ rex, cognomen à moribus meruit. Occiſo Servio Tullo, regnum ſceleſtè occupavit: bello tamẽ ſtrenuus Latinos, Sabinosque domuit: Sueſſam Hetruſcis eripuit. Gabios per Sextum filium ſimulato transfugio, in poteſtatem redegit: Ferias Latinas primus inſtituit. Quum Capitoliũ extruere inciperet, caput hominis invenit: ex quo cognitum eam urbem caput gentium futuram, ut ſcribit Terentius Varro de Lingua Latina, libro 4. Demum quum in Ardeæ obſidione filius ejus Lucretiæ ſtuprum intuliſſet, cum eo in exilium actus ad Porſenam Hetruriæ regem ſe contulit; cujus ope regnum retinere tentavit.

Pulſus

Pulsus Cumas concessit, ubi per summam ignominiam reliquum vitæ tempus exegit. Liv. lib. 1.

Tārră, πύρα, Vrbs Lydiæ, Lucii Grammatici patria. | Alia Cretæ in qua Apollo Tarrhæus colebatur. Tertia juxta Caucasum, Cretensium colonia. Stephanus.

Tārrācīnă, ταρρακινὴ Stephano, *Tarracina*, Oppidū Volscorum in Italia, antè Trachina: id est, aspera, à loci asperitate. Alio nomine Anxur dicebatur, à Iove Anxuro, qui ibi colebatur barbatus, intonsusque. Vnde anxurum dictum putant, quasi ἀνάξυρον. Effertur & Tarracinę, arum, pluraliter. Liv. 4. ab Vrbe: Anxur fuit, quæ nunc Tarracinæ sunt, urbs prona in paludes.

Tārrăcōn, sive Tarraco, cōnis, [ταρράκων: Vulgò *Arragon*. Germ. Ein Statt in Hispanien *Arragon* jetzt genannt.] Hispaniæ citerioris urbs olim clarissima, Scipionum opus, à qua præcipua Hispaniæ pars Tarraconensis cognominatur: quæ (ut Pomponius scribit lib. 2. altero capite Gallias, altero Bæticam, Lusitaniamque contingens, mari latera objicit, mediterraneo, quà meridiem spectat: qua Septentrionem, Oceano. Vrbium maritimarum opulentissima fuit Tarraco. Mediterranearum autem fuerunt Pallātia & Numantia, nunc est Cæsaraugusta. Circa Tarraconem nobilissimū nascebatur vinū, quod Tarraconēse dicebatur, ταρρακωνήσιον οἶνον, de quo Martialis: Tarraco Cāpano tantùm cessura Lyæo. Et Silius lib. 3: -dat Tarraco pubem Vitifera, & Latio tantùm cessura Lyæo.

Tārsŭs, τάρσος: Vulgò *Tarso*. Vrbs Ciliciæ præclarissima (ut autor est Strabo lib. 15, & regionis totius caput, in campis sita, & Cydno amne irrigata: cujus conditorem volunt fuisse Perseum Danaës filiū. Lucan. lib. 4: Deseritur Tauriq; nemus Perseaq; Tarsus. Alii tamē urbis hujus originem ad Sardanapalū referunt, postremum Assyriorum regem: cujus etiam monumento inciſum erat, quod Tarsum, & Anchialon die uno condidisset. Ex Tarso viri illustres orti sunt, Antipater, Archelaus, & Nestor, & duo Atheonodori, Philosophi stoici, quorū qui Cordilion dictus est, cum M. Catone vixit, & apud eum mortuus est. Alter Banavita à vico quodā, Cęsaris præceptor.

Tārsēnsĭs, Tarsense, possessivum: ut Tarsense pelagus. Colum. lib. 8. cap. 16.

Tārtărŭs, penul. correp. masc. genet. in plurali Tartara, neutri. [שְׁאוֹל *sheól* ταρταρος, ᾅδης, τάρταρος, τὰ. Germ. Die Hell. Polon. Pokolnak *az alsó feneke*. Vn. Piekło.] Locus profundissimus inferorum, in quo fontes plectuntur. A verbo Græco ταράττω, conturbo: quia illic omnia perturbata dicuntur: vel, quod verisimilius est, ἀπὸ τῆς ταραχῆς: id est, à tremore frigoris. Solè enim caret, inquit Serv. Virgil. 6. Aen. -tum tartarus ipse Bis patet in præceps tantum, tenditque sub umbras, Quantus ad ætherium cœli suspectus Olympum.

Tārtărĕŭs, a, um, adjectivum, pen. cor. ταρτάρειος, Virgil 7. Aen. -cornuq; recurvo Tartaream intendit vocem: id est, terribilem aut fortem inquit Servius.

Tārtărī, [Germ. Die Tartaren.] Populi sunt partis Sarmatiæ Europææ, moribus omniq; crudelitatis genere efferatissimi, incerti vagantes sedibus, ex præda victitantes, improvisis incursionibus maximè noxii, profundis & trucibus oculis, ac ferè cæsii, turbinato cranio, & circum tempora capite presso. Vide Vadianum in Melam. Nemo enim veterum hac usus est appellatione: cùm sit vox novitia, & paucis abhinc seculis nata.

Tārtēssŭs, [ταρτησσὸς: Vulgò *Tariffa*. Ger. Ein Statt in Hispanię am Meer gelegen/jetzt heißt sie *Tariffa*.] Hispanię Bæticæ oppidū, in littore Oceani situm, ea in parte qua primùm ex angusti freti faucibus panditur mare. Hæc eadem esse creditur cum ea, quam nostri *Carteiam* appellant: dicente Plin. lib. 3. cap. 1: Carteia, quam Græci *Tarteſſum* appellant. Quod & ipsum confirmat Strabo, ita scribens lib. 3: Tarteſſum hujus temporis nonnulli Carteiam appellāt. Silius tamen lib. 3, Tarteſſam omninò aliam facit à Carteia: quàm rectè, ipse viderit. Livius certè lib. 8. Decad. 3, situm Carteiæ describēs, omninò easdem fuisse ostendit: Dum hæc (*inquit*) ad Bætim fluvium geruntur, Lælius interim freto in Oceanum evectus, ad Carteiam classe accessit. Vrbs ea in Ora Oceani sita est, ubi primum è faucibus angustis panditur mare. Tarteſſus olim vivacissimis regibus celebrata fuit, ex quibus Argāthonius centum quinquaginta annos dicitur regnasse.

Tārtēssĭăcŭs, ca, cum, possessivum: Tarteſſiaci thyrsi, apud Columellam lib. 10.

Tāruānnă, τερέανα: Vulgò *Terouanne*, Morinorum urbs est in Gallia, hodie nomen retinens. Commemoratur à Ptolemæo lib. 2. cap. 9. Hodie à Carolo V. Imperatore solo æquata.

Taruedume, es, ταρουδοῦμον: Vulgò *Dirigibe*, Promontorium extremum in tractu Septentrionali Britanniæ insulæ, non procul ab Orcade, altero promontorio, & Narbari fluminis ostio. Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Tārūntĭŭs, Vir fuit tùm philosophiæ, tùm mathematicarum disciplinarum in primis studiosus: qui quum ad astrologiæ disciplinam se contulisset, contemplationis gratia: & in ea excellere putaretur, huic imposuit Varro, ut Romuli conceptionem in diem & horam deduceret, inspectisq; ejus vitę institutis ac rebus gestis, ex illis consequentiam colligeret, veluti Geometricarum propositionum resolutiones præcipiunt. Autor Plutarchus in Romulo.

Tarus, ri, Cisalpinæ Galliæ fluvius, in Apennino nascens, & in Padum se exonerans. Plinius libro 3. capite decimosexto. Vulgò *Tarro*.

Taruscum, Ptolemæo lib. 2. cap. 10. Saliorum urbs in Gallia, Vulgò *Tarraſcon*.

Tasmenes, (quod hìc pro Nestoris filii nomine corruptè legebatur) Vide THRASYMEDES.

Tătĭŭs, Sabinorum dux fuit, acerrimusque popul. Rom. hostis, qui proditione Tarpeiæ virginis Capitolio capto, ex superiore loco adversus Romanos in aciem descendit: ubi quū aliquandiu acerrimè, sed varia victoria pugnatum esset, tandem dirempto interventu Sabinorum prælio pax ita convēnit, ut Sabini in urbem, Tatius in regni partem acciperetur. Verùm quum postea Tatii propinqui Laurentium legatos pulsassent, eamque injuriam Tatius inultam reliquisset, illorum pœnam in se convertit. Nam quum Lavinium ad solenne sacrificium venisset, concursu oppidanorum facto, est interfectus. Autor Liv. lib. 1, ab Vrbe. Virg. 8. Aeneid. -subitoq; novum consurgere bellum Romulidis, Tatioque seni, Curibusque severis.

Tătĭēnsēs, Tertia pars populi Romani, sub Romulo, à T. Tatio Sabino, quem Romulus ex fœdere in regni portionem acceperat denominata. Ager Romanus (inquit Varr. lib. 4. de ling. Lat.) primùm divisus fuit in partes tres: unde Tribus appellatæ, quæ Tatiensium fuerunt, Ramnensium, & Lucerum: ut ait Iunius, Tatienses à Tatio, Ramnenses à Romulo, Luceres è Lucumone. Livius contrà lib. 1. ab Vrbe, non Tribus hasce fuisse, sed equitum centurias asserit.

Tăttă, τάττα, Lacus est majoris Phrygiæ post Galatiam, Austrū versus, juxta Morimenos, fontes habens salis nativi, qui adeò faciliter rebus immersis circūgelascit, ut sæpè quum funalem torquem demiserint, salis coronas educant. ¶ Quin ipsæ etiam volucres aquas contingentes facilè capiuntur, quum sale repentè concreto alis constrictis, ipsarum ministerio ad volandum uti non possint. Autor Strabo lib. 12.

Tāttæŭs, sal, ἅλς ταττάϊος, qui & Phrygius, oculis præcipuè utilis. Autores Dioscorides lib. 5. & Plin. lib. 31. cap. 7.

Taucira, Herodoto lib. 4, Civitas Barcæorum, qui sunt Aphricæ populi, Cyrenaicis ad Occasum proximi.

Taŭlāntĭī, ταυλάντιοι, Illyrici populi, teste Plin. lib. 3. ca. 22. qui postea mutatis sedibus, in eam Macedoniæ partem se contulerunt, quæ mari Adriatico incūbit, non procul à Dyrrhachio, ubi Arnissam oppidum incoluerunt, teste Ptolemęo lib. 3 cap. 13. Horum meminit & Lucan. lib. 6: Quemque vocat collem Taulantius incola Petram, Insedit castris.

Taŭrĕă, Iubellius, Vir fuit Campanus insigni corporis robore, in Annibalis castris militās: qui quum Claudium Asellum Romanum apud Nolam ad singulare certamen provocasset, post inanem garrulitatem, quum Asellum ad se accedere videret, pedibus magis quàm manibus fretus, intra oppidum se recepit: quem insequutus Asellus unà cum ipso urbem ingressus, inter tot hostium tela incolumis per alteram portam evasit. Hic postea capta à Fulvio Capua, manu propria conjuge, liberisque interfectis, se postremò ante pedes imperatoris gladio transfixit. Autor Livius 2. bel. Pun.

Taŭrēŭs, ταύρειος, Neptuni epitheton, sive quod ei tauri solēt immolari: vel, Virgilio teste, quòd mare (cui præesse putabatur) taurinum boatum imitetur.

Taŭrī, orum, ταῦροι, Sarmatiæ Europææ populi, Bosphorum Cimmerium peninsulam inhabitantes, eodem Bosphoro, Byce palude & Carcinite sinu circunfusam, tenui tantùm Isthmo continenti adhærentem: quæ de incolarum nomine Taurica Cherronesus appellatur. Fuerunt autem Tauri omninò inhospitales, moribusque immanissimis, ut qui hospites omnes Dianę solerēt immolare: cujus sacrificii primus author Thoas fuisse perhibetur: unde & Diana ipsa Thoantea dicitur à Silio lib. 4: Sacra Thoanteæ, ritusque imitata Dianæ. Herodotus tamen lib. 4, autor est, non Dianam esse, sed Iphigeniam Agamemnonis filiam, cui Tauri humanas victimas soleant immolare, naufragos præsertim, & Græcos, quovis casu illuc delatos: quorum post preces peractas caput clava feriebant: truncum de rupe deturbabant, caput cruci affigebant. Hostibus autem in bello captis, aut in prælio occisis, capita præcidebant, & perticę suffixa quàm maximè sublimia suprà fumarium statuebant, existimantes hoc ad totius domus tutelam, custodiamque pertinere.

Taŭrĭcŭs, a, um, ταυρικὸς, Adjectivum est à Tauris Cimmerii Bosphori accolis dictum: ut Diana Taurica apud Ovid lib. 4. Tristium,

Tristium, & Scythæ Tauricí, apud Plin. lib. 4. cap. 12.

Taurāniă, ταυρανία, Oppidum fuit Campaniæ non procul à Stabiis, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 5. inter ea oppida quæ in Italia interciderunt.

Taurĭānum, Brutiorum oppidum in Italia juxta Rhegium. Autor Pomponius Mela libro 2. Plin. lib. 3. cap. 5. Tauranium appellat.

Taurĭi, numero plurali, & Taurĭlia, [ταυρίλια βερόνια. Germ. Die Rinderfäst oder Rinderspyl.] Ludi in honorem deorum inferorum facti: quos & Boalia & Bupetias vocatos invenimus: quanquam duobus hisce nominibus potiùs sacrificia quædam significantur, quæ pro boum salute fieri solent. De origine horum ludorum refert Festus Pompeius, quòd regnante Tarquinio Superbo, quum magna incidisset pestilentia in mulieres gravidas ex carne taurorum diu vendita, ob hoc ludi diis inferis instituti sunt, qui Taurii sunt appellati.

Taurĭcă Cherronesus, ταυρικὴ χερρόνησος, Peninsula est in finibus Europæ, Bosphoro Cimmerio, Bycè palude, & Carcinite sinu propemodum circumfusa, angusto tantùm isthmo continenti adhærens, immisi Dianæ ara, & nefanda hospitum immolatione infamis. Civitates multas habet, ex quibus præcipuæ fuerunt Eupatoria & Theodosia, hodie *Capha*. Legitur & Taurica absolutè. Iuven. Sat. 15: nefandi Taurica sacri Inventrix, homines tantùm immolat.

Taurīni, *Di Turin in Piemonte*, Populi Italiæ Transpadanæ, sub Alpium radicibus, à Liguribus oriundi, quorum urbs Augusta Taurinorum commemoratur à Plin. lib. 3. cap. 17.

Taurisāni, Venetiæ populi, per quorũ regionem Silis amnis in mare Adriaticum labitur. Plin. lib. 3. cap. 18.

Taurīsci, Populi Germaniæ, Carnis, & Pannoniis finitimi, quos mons Cladius dirimit à Scordicis, postea Norici appellati, teste Plin. lib. 3. cap. 20.

Tauromĭnium, [ταυρομήνιος Ptolemæo: ταυρομίνιον Stephano: Vulgò *Taormino*. Ger. Ein Statt in Sicilien.] Siciliæ oppidũ est, à Zanclæis conditum, non procul à Drepano promontorio: testibus Plin. lib 5. cap. 8, & Strabone lib. 6.

Taurŏmĭnītānus, a, um. Silius lib. 14. Tauromenitana cernunt à sede Charybdin.

Taurŏpŏlos, ταυροπόλος, Dianæ cognomen, apud Dionysiũ Aphrum, impositũ ab eo, quòd apud Tauros Cimmerii Bosphori accolas coleretur, aut quòd gregibus præesset, ut ex parte totum intelligamus: aut certè quòd eadem sit cum Luna, quæ tauris vehitur. Vide Eustathium in Dionysium.

Taurŏpŏlium, ταυροπολεῖον, Dianæ templum in Icaria insula, teste Strabone lib. 14.

Tauroscythæ, ταυροσκύθαι, Populi ex genere Scytharũ, summa Tauricæ Cherronesi juga incolentes. Autor Plin. lib. 14. c. 12.

Taururum, [ταυρύεσσον. Hodie *Belgradum* vocant, & *Alham Græcam*. Vulgò Griechisch weyssenburg.] Pannoniæ inferioris oppidũ, ad Danubium situm, ea in parte, qua Saus, & Dravus Danubio immiscentur. Vide Ptolemæum lib. 2. cap 16. Plinius Taurunum appellat, lib. 3. cap. 25.

Taurŭs, ταῦρος Berytius, philosophus Platonicus, A. Gellii familiaris, sub Antonino Pio floruit. Scripsit de differentia sectarum Platonis & Aristotelis: de corporeis, & incorporeis, & alia, ut est autor Suidas.

Taurŭs, [ταῦρος. Germ. Ein treffentlich groß Gebirg / so sich von *Cilicia* an durch das gantz *Asiam* biß in *Indiam* hineyn erstreckt.] Mõs Asiæ totius longè maximus, qui ab Indico mari exurgens, vastè satis attollitur: dein dextro latere ad Septentrionem, sinistro ad Meridiem versus it, in Occidentem rectus & perpetuo jugo, multarumq; gentium, quà dorsum agit, terminus: sed pro gentium ac linguarum varietate diversa habet nomina. Prima sui parte Imaus dicitur, mox Edrigis, Paropamisus, Circius, Cambades, Pharpharides, Choatras, Oreges, Orates, Niphates, Taurus: atque ubi se quoque exuperat, Caucasus: ubi brachia emittit, subinde tentanti maria similis, Sarpedon Coracesius, Cragus iterumque Taurus: etiam ubi dehiscit, seque populis aperit, portarum tamen nomine unitatem sibi vendicans, quæ alibi Armenicæ, alibi Caspiæ, alibi Ciliciæ vocantur. Quinetiam confractus effugiens quoque maria, plurimis se gentium hominibus hinc & inde implet: à dextra Hyrcanus, Caspius: à læva Pariedrus, Moschius, Amazonicus Corax, Scythicus appellatus: in universum verò Græcis Ceraunius. Cætera vide apud Plinium lib. 5. cap. 27, ubi latissimè montis hujus descriptionem exequitur.

Taxĭlă, τάξιλα Stephano, Indiæ urbs amplissima, inter Indum, & Hydaspen fluvios sita: cujus incolæ Taxilæ appellantur à Plin. lib. 6. cap. 20. In hac urbe (ut scribit Philostratus) Apollonius invenit elephantem, quem vittis & myrteis coronis indigenæ ornabant. Eum autem regionis illius homines esse dicebant, qui pro rege Poro contra Alexandrum pugnaverat: quem idcirco Alexander Soli dicavit, torques aureos circa cornua adaptans.

Taygĕtē, vel Taygeta, tæ, ταϋγέτη, Atlantis & Plejones filia, teste Hygino, una Plejadum, quæ Iovi peperit Lacedæmonem, urbis sibi cognominis conditorem. Virgilius quarto Georg. Taygete simul os terris ostendit honestum Plejas, &c. Vide PLĒIAS.

Taygĕtŭs, ti, mascul. gener, & Taygeta, orum, neutri, ταΰγετον, Mons est Laconiæ, teste Strabone: nõ ille quidem admodum magnus, sed tamẽ excelsus & erectus, Spartæ & Amyclis imminens, quem Libero patri sacrum fuisse tradit Servius in illud Virg. 2. Georg. ô ubi campi, Sperchiusque & virginibus bacchata Lacænis Taygeta. Hujus montis bona pars quum terræmotu corruisset, Spartanorum urbem oppressit: ut refertur à Cic. lib. 1. de Divinat. & à Plin lib. 2 cap 79 Fuit præterea hic mons Castori & Polluci sacer, qui in ejus radicibus nati dicuntur: quod & Homerus asserit in Hymnis:

Κάστορα τὸ πολυδεύκε᾽ ἀείσετο μοῦσα λιγεῖα
Τυνδαρίδας, οἳ ζωὸς ἀλυμπίοις ἐξεγένοντο,
Τὼ καὶ ὑπὸ παύρῃσι κορυφῆς τύπε πότνια λήδη,
Δάφνῃ ὑπὸ μενοεικέϊ κελαινεφέι κρονίωνι.
Χαίρετε τυνδαρίδαι, πεπνύμενοι ἱππόται ἵππων. Id est, Castora & Pollucem cãtato musa stridula Tyndaridas, qui Iove Olympio prognati sunt, quos sub Taygeti verticibus peperit veneranda Leda, latenter commista nubes denigranti Saturnio. Salvete Tyndaridæ, celerum cultores equorum.

T ante E.

Tĕānum, τεανὸν Stephano, Duarũ civitatum nomen est in Italia. ¶ Est enim Teanum Sidicinum in Appia via, & Teanum Apulum in finibus Apuliæ, distãs à Larino XVIII. M. passuũ. Hujus meminit aliquoties Cic. in Orat. pro Cluentio Illius etiam mentionem facit Horat. lib. 1. Epistol. Cras ferramenta Teanum Tolletis fabri.

Tĕărco, τέαρκων, Aethiopiæ rex potentissimus, qui bonam Europæ partem dicitur subegisse, & ad Herculis usq; columnas esse progressus, referente Strabone lib. 15.

Tearus, τέαρος, Thraciæ fluvius, duodequadraginta nascens fontibus, partim calidis, partim frigidis, & in Contadesdum amnem influẽs, qui in Agrianes illabitur. Agrianes autem in Hebrum. Ad hoc flumen quum pervenisset Darius Hystaspis filius, aquis ejus delectatus, triduo ibi commoratus est: cippumque ibidem erexit cum hac inscriptione: Teari amnis capita optimam atque pulcherrimam cunctorum amnium aquam continent, & ad ea pervenit exercitum ducens adversus Scythas, vir optimus atque pulcherrimus cunctorum hominum, Darius Hystaspis filius, Persarum, cunctæque continentis rex. Autor Herodot. lib. 4.

Tĕāte, pen. prod. τέατη Ptolemæo, Oppidum Marrucinorum, in quarta regione Italiæ: cujus incolæ dicuntur Teatini: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 12.

Tectŏsāgĕs, [τεκτόσαγες, ἢ τεκτοσάγαι Stephano. German Die Völcker des Ertzbistumbs *Tolosa* in Langendocken.] Galliæ Narbonensis populi, quàm maximè in Occidentem vergentes, Pyrenæis, & Cemeniis montibus proximi: quorum oppida sunt, Tolosa, Carcasso, Ruscino, & Narbo Martius, aliaque nonnulla, quæ vide apud Ptolemæum, lib. 2. cap. 10. Hi olim Gallorum omnium fortissimi habiti sunt, qui quum domi multitudine abundarẽt, relictis sedibus, per Græciam, tunc gentium victricem, in Asiam penetrarunt, & supra Phrygiam in uberrimis Cappadociæ campis consederunt.

Tedavium, Fluvius est in extremis finibus Iapidiæ, cujus meminerunt Plin. lib. 3. cap. 21, & Ptolem. lib. 2. cap. ult.

Tĕgĕă, pen. cor. τέγεα Oppidum Arcadiæ: à quo Tegæus, τεγεάτης sicut à Nemea Nemeæus. Vnde Pan Arcadiæ deus dictus Tegeæus. Virg. 1. Georg. Pan ovium custos tua si tibi Mænala curæ, Adsis ô Tegeæe favens Propertius: Fictilis & calami Pan Tegeæe tui. Ensis Tegeæus: id est, Arcadius. Virg. 8 Aen. Tunc lateri atque humeris Tegeæum subligat ensem. Hujus urbis incolæ etiam Tegeates, τεγεάται, dicuntur. A quo rursum deducitur aliud adjectivum, Tegeaticus, a, um: unde Mercurium Statius Tegeaticum appellat: Et cum Mœnalia volucer Tegeaticus umbra.

Tĕgēsĭus, si, τεγησιὸς, Cypri oppidum: à quo fit gentile Tegesius, sive Tegesseus Steph.

Tegyra, τέγυρα Bœotiæ urbs, in qua Apollinem natum volũt, qui inde Tegyreus cognominatur. Steph.

Tēĭum, quod hîc pro Paphlagoniæ, seu Ponti urbe legebatur: Vide TIVM. Pro Ionica autem Vrbe, Anacreontis Poëtæ patria, lege TEOS.

Tĕlămon, τελαμὼν, Rex Salaminis insulæ, Aeaci filius, frater Pelei, & Pater Ajacis, qui ab eo Telamonius cognominatur. Ovid. 12. Metam. Ne mandate mihi: melius Telamonius ibit. ¶ Est & Telamon Vmbriæ portus. Plin lib 3. cap. 5.

Telăndrŏs, τηλανδρος, Lyciæ oppidum est apud Plinium lib. 5. cap. 27. Item insula in mari Lycio, cujus meminit idem Plin. lib. 5. cap. 31.

Telane;

Telane, es, πλωΐν, Vrbs antiquiſſima Phrygiæ, quam Ninus inhabitavit ante Ninum conditam. Autor Stephan.

Tĕlchīnēs, pen. prod. πελχῖνες, Filii Minervæ, & Solis: vel ut alii malunt, Saturni & Aliopes, qui olim Rhodum inſulam tenuerunt: unde etiã Rhodus ipſa dicta eſt Telchinis. Hos quidam maleficos homines fuiſſe prodiderunt, aſpectu ſolo omnia effaſcinantes. Quorum ſententiam ſecutus eſt Ovid. libro 7. Metamorph. ſic ſcribens: Phœbeamque Rhodon, & Ialyſios Telchinas, Quorum oculos ipſo mutantes omnia viſu Iuppiter exoſus fraternis ſubdidit undis. ¶ Alii eoſdem faciunt cum Curetibus & Dactylis Idæis, ſummosque artifices fuiſſe tradunt: veneficiorum autem infamiam ab illorum æmulis fuiſſe diſperſam. Vide Strab. lib. 10.

Telchinis, Carpathii maris inſula, quæ notiore nomine dicitur *Rhodos*: ita dicta à Telchinibus, qui olim eam inſulam tenuerunt. Vide Strab. lib. 10.

Tĕlchĭus, πέλχιος, Alter ex Caſtoris & Pollucis aurigis, qui unà cum Amphito Dioſcuriadem urbem apud Colchos traditur condidiſſe, referente Plin. lib. 6. cap. 5.

Tĕlĕbŏæ πλεβόαι, Aetoliæ populi fuerunt latrocinio infamati. De quibus Ariſtoteles in Politicis: In Acarnanum politea, quandam Acarnaniæ partem Curetes habent: ſpectantem verò in Occaſum plagam Leleges tenent: reliquam inde Teleboæ. ¶ Alii dicunt fuiſſe Caprearum populos, quos Telon ſuo regebat imperio: quod & Servius annotavit in illud 7. Aen. Nec tu carminibus noſtris indictus abibis Oebale, quem generaſſe Telõ Sebetide nympha Fertur, Teleboûm Capreas quum regna teneret, Iam ſenior.

Tĕlĕbŏās, πλεβόας, Vnus ex Centauris, Ixionis ex nube filius. Ovid. lib. 12. Metamorph. -Chthonius quoque Theleboasq; Enſe jacent noſtro.

Tĕlĕgŏnŭs, pen. cor. πηλέγονος, Filius fuit Vlyſſis ex Circe, qui quum jam adoleviſſet, videndi patris cupidus, in Ithacam navigavit: quumq; à miniſtris paternis incognitus aditu prohiberetur, aliquot ex iis occidit. Ad quem tumultum excitus Vlyſſes, quum & ipſe jam ſenior ſuis opem ferret, à filio ſuo eſt occiſus oſſe piſcis cujuſdam, qui à Græcis *Xiphias* dicitur. Quod ubi cognovit Telegonus, relicta Ithaca, in Italiã venit, ubi Tuſculum condidit. Ovid. Et jam Telegoni, jam mœnia Tyburis udi Stabant agricolæ quæ poſuêre manus. Dictus eſt autem Telegonus, quaſi ſerò & in ſenectute genitus, & unicus poſt quem genitum non eſt alium parere.

Tĕlĕmăchŭs, πηλέμαχος, Vlyſſis ex Penelope filius, quem ad Trojam proficiſcens apud matrem reliquit: eundemq; poſtea in ulciſcendis procis habuit adjutorem. Ovid. in Epiſt. Penelopes: Tres ſumus imbelles numero ſine viribus, uxor, Laërtesq; ſenex, Telemachusq; puer.

Tĕlĕmŭs, τήλεμος, teſte Homero in Odyſſ. & Theocrito in Bucolicis Eurymi filius, & inter Cyclopas Vates egregius, qui Polyphemo prædixit quęcunque poſtea ab Vlyſſe paſſus eſt. Hujus meminit Ovid. lib. 13. Metamor. Telemus Eurymedes, quem nulla fefellerat ales, Terribilem Polyphemon adit: lumenque quod unum Fronte geris media rapiet tibi dixit Vlyſſes.

Tĕlĕphănēs, πλεφάνης, Ad regnum Lydorum Cumis ex oraculo accerſitus, qui anteà currus factitabat. ¶ Fuit & ejus nominis tibicen, cujus meminit Demoſthenes in oratione contra Midiam.

Tĕlĕphŭs, πήλεφος, Myſorum rex fuit, & Herculis filius, ex Auge nympha: qui quum avi juſſu in ſylvis expoſitus eſſet, à cerva aliquandiu dicitur educatus. Quæ res tantam futuræ claritatis opinionem de eo præbuit, ut mox à Myſiæ rege adoptatus ſit, & regni hæres inſtitutus. Factus itaque Myſorum rex, quum Græcos ad Trojanam expeditionem proficiſcentes prohibere conaretur ne per Myſiam iter facerent, ab Achille vulneratus eſt. Cujus plagæ quum nullum ſatis efficax inveniretur remedium, oraculo reſponſum eſt, fore ut eadem haſta, qua vulneratus erat, ſanaretur. Reconciliatus itaq; Achilli, ab eo impetravit ut ex haſtæ, qua ictus erat, rubigine malagma cõficeretur, & vulneri ſuo imponeretur: quo facto, ſtatim ſanitatem eſt conſecutus. ¶ Telephus alter, Pergamenſis Grammaticus, qui multis editis voluminibus quæcunque Grammaticum ſcire convenit, pertractavit. Vide Suidam qui ſcripta ejus nominatim enumerat.

Tĕlĕsīllă, Mulier fuit pœtria nobilis, cui etiam apud Argos ante Veneris templum ſtatua poſita eſt, ut ſcribit Pauſanias.

Tĕlĕsthō.ûs, πλεσθώ, Nomen Nymphæ, Oceani & Tethyos filiæ. Heſiodus in Theogonia: Μήτις τ' ἀγαθέη τε, πλεσθώ τε καρυάτιδος.

Tĕllĕn, τέλλω, Tibicen, & pœta ineptiſſimus, cujus meminit Diarchus Meſſenius apud Zenodotum. Hinc ortum eſt proverbium: Cane Tellenis cantilenas: quod quidam dici putant de dicacibus, ſeu mordacibus, quidam de ineptè loquaculis. Sunt enim qui tradant hunc jocos quoſdam verſibus lepidiſſimis deſcripſiſſe, non ſine multo ſale ſcommatum. Hæc Eraſmus in Chiliad.

Tellias πελλίας, Herodot. lib. 8, Vates fuit Eleus, qui Phocenſibus cum Theſſalis bellum gerentibus rem hujuſmodi commentus eſt: ſexcentos viros è Phocenſibus præſtantiſſimos, gypſo, tàm ipſos quàm arma illinit, eosque ſub noctem in Theſſalos dimiſit, dato præcepto ut quencunque albicantem non cernerent, eum obtruncarent. Hos primùm Theſſalorum excubitores prodigium quoddam eſſe arbitrati, deinde ipſi exercitus adeò exhorruerunt, ut tribus millibus cæſorum atque ſcutorum Phocenſes potiti ſint.

Tellŭs, ūris, [γῆ καὶ χθών. Germ. Die Göttin des Erdtrichs.] Terræ dea eſt. Cic. 3. de Natura deorum: Iam ſi eſt Ceres à gerendo (ita enim dicebas) terra ipſa dea eſt, & ita habetur. Quæ eſt enim alia Tellus, niſi terra? Idem Quint. Fratr. lib. 3: Reddita etiam mihi eſt pervetus epiſtola, ſed ſerò allata, in qua de æde Telluris, & de porticu Catulli me admones. ¶ Non raro tamen Tellurem pro ipſa accipimus terra, quemadmodum Cererem pro ipſis frugibus. Plin. lib. 2. cap. 5, Vitalem hunc ſpiritum & per cuncta rerum meabilem, totoq; conſertum; cujus vi ſuſpenſam, cum quarto aquarum elemento, librari medio ſpatio tellurẽ. Virg. 1. Aen. -ac magno telluris amore Egreſſi, optata potiuntur Troës arena. Vbi Servius, Tellurem pro terra poſuit, quum Tellurem deam dicamus, terram elementum: ut plerunque Vulcanum ponimus pro igne.

Tellŭs, li, πέλλος. Athenienſis quidam fuit, genere non admodum claro, quo vita integerrimè acta honeſtiſſimam pro patria fuſis jam hoſtibus, mortem occubuit, liberis omnibus ſuperſtitibus, publicoque funere in rogum illatus. Quamobrem non dubitavit Solon, cum mortalium omnium fœliciſſimum judicare. Vide Plutarch. in Solone, & Herod. lib. 1.

Tĕlmĕſſŭs, πελμησσὸς Ptolemæo, ſive Telmiſſus, πελμισσὸς Straboni, Stephano, & Suidæ, Oppidum Lyciæ: vel (ut Ciceroni placet) Cariæ, Aruſpicum diſciplina in primis excellens: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 27.

Tēlŏs, τῆλος, Vulgò *Epiſcopi*, Inſulæ nomen unius ex Sporadibus, in qua conficiebatur præſtantiſſimum unguentum, quod ab ea Telinum dicebatur. Plin. lib. 4. cap. 12: Telos unguento nobilis, à Callimacho Agathuſa apellata.

Tēlphūſſă, τέλφουσα Vrbs in Arcadia, à Telphuſſa, Ladonis filia, nomen habens. ¶ Eſt & Telphuſſa, ſive (ut alii malunt) Tilphoſſa, fons Bœotiæ gelidiſſimus, quem quum Tireſias jam ſenex potaſſet, ſtatim extinctus eſt, calore nimirum interno tanta frigoris vi oppreſſo.

Telus, Sybaritarum tyrannus, teſte Herodot. lib. 5.

Tēmbrĭus, Fluvius juxta Pontum, teſte Orpheo in Argon.

Tĕmĕſă, æ, vel Temeſe, es, penult. corr. τεμέση Steph. Vrbs eſt in agro Brutio, ab Auſonis cõdita, olim ærifodina nobilis: quæ deinde mutato nomine Tempſa vocata eſt. Plin. lib. 3. cap. 5: Tempſa, *inquit*, à Græcis *Temeſa*, dicta. Ovid. 15. Metam. Turinosque ſinus, Temeſenque & Iapygis arva.

Tĕmĕſæŭs, a, um, adjectivum, τεμεσαῖος: ut Aes Temeſæum. Ovid. 7. Metam. -quanvis Temeſæa labores Aera tibi minuãt. ¶ Et Temeſæus genius: de quo vide Eraſmum in Adagiis.

Tēmnŏs, τῆμνος Stephano & Straboni, Vrbs eſt Aeolidis. Hermogenis Rhetoris patria. Cic. pro Flacco: Temni uſque ad illam ætatem in Senatum venire non potuit: & qui ſe artem dicẽdi traditurum etiam cæteris pollicebatur, ipſe omnibus indiciis turpiſſimis convictus eſt.

Tēmnītēs, τημνίτης, Gentile. Cic. pro Flacco: Heraclides ille Temnites homo ineptus & loquax.

Tēmpĕ, [τέμπη. Germ. Ein luſtigs ort oder gegne in *Theſſalia* einer groſſen Teutſchen meil wegs lang vnd ein wenig breiter / mit ſchönen Wyſen vnnd Bäwmen / durch welche der fluß *Peneus* fleußt.] neutro genere, & numero plurali, Propriè Theſſaliæ loca, quinque millia paſſuum longitudine, & fermè ſex latitudine, Peneo amne irrigua, cujus ripæ gramine viridi, amœniſſimisque veſtiuntur arboribus. Ovid. 1. Metam. Eſt nemus Aemoniæ præruptа quod undique claudit Sylva, vocant Tempe, per quæ Peneũs ab imo Effuſus Pindo, ſpumoſis volvitur undis. ¶ Sunt & Tempe in Bœotia, quæ Teumeſia dicuntur, à Teumeſſo monte Bœotiæ, ab Ovidio Cygneia dicta. ¶ Sunt & alia in Sicilia, & nomine amnis Heloria. ¶ Denique quælibet loca amœna, nemora præſertim atq; aquas habentia, Tempe vocamus κοπιχρησικῶς. Virg. 2. Georg. Speluncæ, viviq; lacus, ac frigida Tempe.

Tēmpſă, Fuit civitas Brutiorum, alio nomine Temeſa appellata, teſte Plinio, libro 3. cap. 5, τεμέση. Vide ſuprà in dictione TEMESA.

Temeſis, Cacumen eſt Tmoli montis, tàm inſigni aëris temperie, ut incolæ ſupra CL. annos vivant. Autor Mutianus, referente Plin. lib. 7. cap. 48.

Tĕnĕdŏs, pen. corr. [τένεδος: Vulgò *Tenedo*. Germ. Ein Inſel im Egeiſchen Meer zwiſchen *Mitylene* vnnd dem *Helleſponto* gelegen.]

Inſula

Insula in mari Aegæo, inter Lesbum & Hellespontum, contra Trojam, à Sigeo litore XII. M passuum distans, à Lesbo LVI. M. Hæc priùs Leucophrys, λευκόφρυς appellatur, à nonnullis etiam Phœnice & Lyrnessos, teste Plin. lib. 5. cap. 31. In hanc ex Troade navigavit cum novis colonis Tenes Cycni filius: conditaque urbe, de nomine suo Tenedon eam vocavit, à qua & insula denominata est. Cicer. 3. Verr. Tenedo (præterea pecuniam quam eripuit) Tenem ipsum, qui apud Tenedios sanctissimus Deus habetur, qui illam urbem dicitur condidisse, cujus ex nomine Tenedus nominatur: hunc ipsum, *inquam*, Tenem pulcherrimè factum, quem quondam in comitiis vidistis, abstulit magno cum gemitu civitatis. Insula hæc ante bellum Trojanum florentissima fuit: in qua Græci supremas illas, quibus Troja periit, insidias struentes, sese occultarunt: quod & Virgil. testatur lib. 2. Aen. sic scribens: Est in conspectu Tenedos notissima fama Insula, dives opum, Trojæ dum regna manebant, Nunc tantùm sinus, & statio malè fida carinis. Huc se provecti deserto in littore condunt.

Tĕnĕdĭus, a, um, τενέδιος, adjectivum: ut Tenedius tibicen, pro calumniatore, & falso teste: proverbium tractum ab eo, quòd Philonome tibicinem suum dicatur subornasse, qui apud Cycnum testaretur, ipsam à Tene de stupro fuisse interpellatam. ¶ Tenedia securis, τενέδιος πέλεκυς, pro Iudice nimiùm severo: propterea quòd Tenedi olim rex securim gestans, causas soleret audire, nocentemque statim securi percutere. Vide Erasmum in Adagiis.

Tĕnēs, næ, τένης, Filius fuit Cycni, & Scamandrodices, Tenedi urbis conditor, ut refert Lycophronis Scholiastes. Cic. 3. Act. in Verrem: Tenem apud Tenedios in Sicilia putât esse sanctissimum Deum, ac eorum urbem condidisse:

Tĕnĭræ, Credebantur esse sortium deæ, quòd tenendi potestatem haberent. Festus.

Tēnŏs, τῆνος, Insula una ex Cycladibus, in qua est oppidum ejusdem nominis, quam propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydrussam, ὑδροῦσσαν, appellatam dicit: alioqui Ophiussam, ὀφίουσσαν, Vide Plin. lib. 4. cap. 12.

Tentўrā, orum, penult. corr. sive Tentyris, idis, τέντυρις Ptolemæo & Straboni, τεντύρις Stephan. Vrbs est Aegypti in ejusdem nomipis insula, quam Nilus efficit: cujus incolæ Tentyritæ vocantur: de quibus vide in dictione sequentè. Iuvenal. Satyr. 15: Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ.

Tēntўrītæ, penultima prod. τεντυρῖται, Populi sunt ex Tentyris Nili insula, qui tanto crocodilis terrori esse dicuntur, ut sola eos voce in fugam vertant. De his sic scribit Plinius libro 8. cap. 25: Quin & gens hominum est huic beluæ adversa in ipso Nilo Tentyritæ, ab insula, in qua habitat, appellata. Mensura eorum parva, sed præsentiâ animi in hoc tantùm usu mira. Terribilis hæc contra fugaces belua est, fugax contra insequentes. Sed adversum ire hi soli audent: quinetiam flumini innatant, dorsoque equitantium modo impositi, hiantibus resupino capite ad morsum, addita in os clava, dextera ac læva tenentes extremâ ejus utrinque, ut frænis in terram agunt captivos, ac voce etiam sola territos cogunt evomere recentia corpora ad sepulturam. Itaque ei uni insulæ crocodili nõ adnatant, olfactuque ejus generis hominum, ut Psyllorum serpentes fugantur. Strabo quoque libro 17: Quum (*inquit*) crocodili Romam allati essent ut viderentur, Tentyritæ eos sequebantur, facta est ab illis piscina quædam, & foramen in uno laterum, ut ex aqua in apticum egredi possent: Tentyritæ aderant qui eos interdum reti educebant ad solem, ut à spectatoribus viderentur: interdum in aquam intrantes, rursum eos in piscinam retrahebant. ¶ Nonnulli hos etiam Tentyros vocari putant: & ita vulgò legitur apud Plin. li. 28. cap. 3: Nam in insula Nili Tentyri nascentes tanto sunt crocodilis terrori, ut vocem quoque eorum fugiant. Quo in loco alii legunt ad hunc modum: Nam in insula Nili Tentyris nascentes: ut Tentyris ablativus sit à Tēntyra, orum, quod insulam ipsam significat.

Tĕōs, τέως Stephano, Ioniæ civitas Anacreontis Poëtæ patria, qui ab ea Teïus est cognominatus. Horat. in Epod. Non aliter Samio dicunt arsisse batillo Anacreonta Teïum. ¶ Est & altera ejusdem nominis civitas in Scythia, ad paludem sita, piscibus referta, cui sereno tempore oleum innatat tanta copia, ut in vasa colligi possit, & necessariis usibus adhiberi. Autor Stephan.

Tĕrentĭă, Ciceronis uxor fuit, Epistolis ipsius notissima: quã postea à viro repudiatam Salustius uxorem duxit; ut inimici sui arcana certiùs posset discere ex ea, quæ omnium ejus consiliorum particeps fuerat & socia. Connumeratur hæc à Plin. lib. 7. cap. 48, inter longissimæ vitæ exempla, ut quæ usque ad CXVII annum dicatur pervenisse.

Tĕrentĭŭs, [τερέντιος. German. Ein fürtreffentlicher Lateinischer Comedischreiber/ von Carthago bürtig.] Poëta comicus, natione Afer, patria Carthaginensis, libertus fuit Romæ Terentii Lucani: à quo ob liberale ingenium optimis literis eruditus, in hominum nobilissimorum amicitiam pervenit, præcipuè Scipionis, & Lælii: quorum etiam opera adjutus creditur in scribendo, ob sermonis elegantiam. Cui opinioni adstipulatur etiam Varro: Non obscurum est, *inquiens*, adjutum Terentium in scriptis à Lælio & Scipione. Eandem ipse famam auxit. Nunquam enim, nisi leviter se tutari conatus est. Scripsit fabulas sex, quæ omnium manibus teruntur. Posthac visendarum Athenarum cupiditate ductus, ex quo navim conscendit, nusquam deinde conspectus est: quò fit, ut naufragio credatur periisse. Latiùs exequitur hujus vitam Donatus in Prolegomenis Andriæ. ¶ Terentius Scaurus, Grammaticus, quẽ Gellius dicit floruisse Adriani temporibus, ac librum de Cæsellii Vindicis Grammatici erroribus scripsisse. ¶ Terentius Culeo, senator Romanus, captus à Carthaginiensibus fuit, & redemptus ab Africano majore: unde & currum ejus sequutus esse dicitur pileatus: ut refert Liv. 10. bell. Pun. Hinc natus error apud indoctos, qui Terentium comicum à Pœnis captum fuisse, & à Scipione redemptum crediderunt. ¶ Terentius Varro, collega Pauli Aemilii post cladem Cannensem cum reliquiis exercitus, Canusium se recepit. Cui Romam redeunti gratulatus est populus Romanus, quòd de Republica non desperasset.

Tĕrentŭs, Locus in campo Martio, quòd in eo ara Ditis patris in terra occultaretur: quæ ludis tantùm secularibus effossa terra ostendebatur: iisque peractis, rursùs claudebatur. Martialis: Bis mea Romano spectata est vita Terento. Hoc est, binos spectavi ludos seculares. Idẽ lib. 4: Et quæ Romuleus sacra Terentus habet.

Tĕrentīnŭs, tina, tinum, penultima producta, adjectivum, Vnde Ludi Terentini dicti sunt, qui alio nomine seculares vocãtur, qui centesimo quoque anno tribus diebus continuis, tribusque noctibus celebrabantur: tametsi postea ambitione principum minore interjecto spatio aliquoties fuerint celebrati. Ausonius in Ternario: Trina Terentino celebrata trinoctia ludo. De horum ludorum institutione, & ritu, vide Politianum cap. 88. Miscellaneorum, Censorinum cap. 6. Divum Augustinum de Civitate Dei libro 3. capite 18. Valerium Maxim. lib. 2. cap. 1.

Tērēus, τηρεύς, Rex Thracum, Martis ex Bistonide nympha filius, qui quum Prognem Pandionis Athenarum regis filiam uxorem duxisset, ejus etiam sororem Philomelam per speciem visendæ sororis abductam vitiavit, vitiataque linguam præcidit. Quod facinus quum illa indicare alioqui non posset, cruore suo depictum sorori suæ trãsmisit. Quare cognita Progne, ut sororẽ ulciscceretur, Itym filium patri epulãdum apposuit. Prolato deinde capite, quum pater se uxoris dolo filium in sua viscera condidisse agnoscceret, & ad ultionem properaret, Progne mutata est in hirundinẽ: Philomela in avem sui nominis: Tereus in upupam: Itys in Phasianum. Hæc Servius enarrans illud Virgilii: Aut ut mutatos Tereo mutaverit artus. Lege fabulam hanc latiùs apud Ovid. lib 6 Metam. Alter tamen Aristoteles, Gorgiam sequutus, hanc fabulam tradit. Vide in dictione PROGNE.

Tergestē, τέργεστον Ptolemæo, Colonia Venetorũ sub Aquileia stadia centũ octoginta distans (ut inquit Strabo,) hodie *Tergestum* vocatur. Vide Plin lib. 3. cap. 18.

Tĕrīnă, næ, τέρινα, Agri Brutii oppidum maritimum: à quo propinquus sinus Terinæus appellatur. Autor Plinius libro 3. capite 5.

Terĭās, μαίας, Fluvius est Siciliæ, non procul à Catana, teste Plinio, libro 3. capite 8. ¶ Stephanus alium ejusdem nominis fluvium collocat in Phrygia, quem alio nomine Gallum ait appellari.

Termĕră, τέμερα, Oppidum liberum Cariæ; teste Plin. lib. 5. cap. 29. Stephanus Lyciæ assignat.

Tērmĕrium, τερμέριον, Promontorium est Myndiorum, Candariæ Coorum promontorio oppositum, & quadraginta non ampliùs stadiorum mari ab eo diremptum. Autor Strab. libro 14.

Tērmēssŭs, τερμησσὸς Ptolemæo, Pisidiæ urbs est, teste Strab. lib. 13, Cibyræ, & Milyis proxima.

Termĭlæ, τέρμιλαι Herodoto, Populi sunt Lyciæ, è Creta oriundi, quos Sarpedon Minois, & Rhadamanti frater colonos ex Creta duxit, ac Termilas nominavit, quum priùs Minyæ & Solimi vocarentur, ut Herodotus refert. Postea Lycus Pandionis filius, eosdem à se Lycios appellavit Quæ profectò ratio Lycios ac Solymos eosdem esse ostendit, quanquam Homerus eos videatur separare.

Terminalĭa, & terminus, Vide in APPELL.

Terpandĕr, dri, τερπανδρος, Poëta Lyricus, ex Antissa Lesbi civitate, qui primus quatuor lyræ chordis tres alias addidit, & Lyrici carminis leges cõscripsit: quas nõnulli Philemoni cuidam adscribunt. Autor Suidas. Tanta autẽ in Terpandro artis

excellentia fuisse perhibetur, ut quem significare volebant insigniter quidem canere, primum tamen locum non mereri, cum μὴ λέσβιον ᾄδειν. hoc est, post Lesbium cantorem collocādum dicerent. Cujus proverbii ortum ad hujusmodi referunt historiam: Quum Lacedæmoniorum res seditionibus tumultuarentur, consultum oraculum jussit, ut Lesbium cantorem accerserent. Accersitus itaq; Terpander, populi animum sic delinivit, ut omissa omni seditione, in pristinam concordiam redirent. Qua ex re factum, ut Lacedæmonii Lesbiis musicis primas partes tribuerint, & si quem alium canentē audissent, protinùs dicerent, μὴ λέσβιον ᾄδειν. id est, post Lesbium cantorē eum collocandum.

Terpnŭs, Citharœdus insignis Neronis temporibus floruit, cujus cantu supra modum Neronem delectatum fuisse scribit Suetonius in vita ejus: Statim (*inquit*) ut imperium adeptus est, Terpnum citharœdum, vigentem tunc præter alios, accersit, diebusq; continuis post cœnā canenti in multam noctem assidens, paulatim & ipse meditari, exercitariq; cœpit, nec eorum quicquam prætermittere, quæ artifices ejus generis vel conservandæ vocis causa, vel augendæ facitarent.

Terpsĭchŏrē. [τερψιχόρη. German. Eine auß den neūn *Musis*.] Una novem Musarum: sic dicta, quòd choreis, & tripudiis delectetur: vel, ut Plutarchus ait, quòd maxima vitæ pars ea delectetur & gaudeat. Huic quidam citharæ inventionem tribuunt. Virgil. de novem Musis: Terpsichore affectus cithara movet, imperat, auget. Vide in dictione MVSA.

Tertullianŭs, τερτυλλιανὸς, Scriptor ecclesiasticus, eloquens quidem, sed nullis tamen ab orthodoxæ Ecclesiæ fide nōnihil aberrans. Animam enim immortalem quidem esse fatetur sed rem effigiatū corpus esse contendit, neq; hāc tantùm, sed ipsum etiam Deum corporeum esse dicit, licet nō effigiatum: nec tamen hinc hæreticus creditur esse factus.

Tethys, Tethyos, prima syll. prod. [τήθυς. Germ. Die Frauw *Neptuni*, so die *Nymphas* geboren hat.] Cœli & Vestæ filia, soror Saturni, conjunx Neptuni, fluviorum & Nympharum mater. Hesiodus in Theogonia. At Ovid. lib. 5. Fastor. videtur sentire illam fuisse Titani filiam, qui fuit Saturn. frater, natu major. Aiunt: Duxerat Oceanus quondam Titanida Tethyn. Dativum facit Tethyi. Catul. de coma Beren. Luce tamen canæ Tethyi restituor.

Tetrăpŏlis, τετράπολις, Syriæ regio, à quatuor præcipuis urbibus denominata: quarum nomina sunt, Antiochia cognomine Epidaphne, Seleucia, Pteria, Apamea, & Laodicea, quæ propter concordiam sorores dictæ sunt. Author Strabo libro 15.

Tettĭus Cabăllus, Viri proprium, qui sub Vespasiano & filiis claruit, & propter scurrilitatem, à calcitratu caballi nomē adeptus est.

Teucă, Illyricorum regina, quæ P. Iunium, & T. Coruncanum legatos summa Romanorum injuria interemit, quibus ob id statuæ in rostris sunt erectæ. Author Plinius libro 34. capite 6.

Teucĕr, τεῦκρος, Scamandri Cretensis filius, in Troade unà cum Dardano genero regnavit: unde Ilienſium regnum fluxit origo. Ab hujus nomine Troja, Teucria dicta est, & Trojani ipsi Teucri. Hic & Salamina Cypri condidit, ut testatur Iustinus lib. 44. ¶ Fuit & Teucer alius, frater Ajacis Telamonii, sagittandi peritissimus, quem Homerus lib. 8. Iliad. inducit sub fratris clypeo latentem, multosq; Trojanorum occultè ex insidiis vulnerantem. ¶ Teucer præterea fuit scriptor quidam Cyzicenus, cujus opera enumerantur à Suida.

Teucri, τεῦκροι, Idem qui Trojani, ita dicti à Teucro Cretensi, qui unà cum Dardano genero in Troade regnavit. Virgil. 3. Aen. Necnon & Teucri socia simul urbe fruuntur. ¶ Hinc & Troas ipsa Teucria dicta est. Virg. lib. 2. Aen. Ergo omnis longo solvit se Teucria luctu.

Teuchĭră, pen. prod. τεῦχειρα Ptolemæo, Lybiæ Cyrenaicæ urbs, una ex iis, quæ Pentapolin constituunt, alio nomine Arsinoe dicta, teste Plin. lib. 5. cap. 5.

Teucrĭs, τεῦκρις Stephano, Vrbs & regio Troadis, Dardania postea dicta. Virgilius Teucriam appellat.

Teuderium, Ptol. lib. 1. cap. 11. Vrbs Germaniæ, hodie *Padiburnă*: Vulgò Padenborn.

Teūmessŭs, penult. prod. τευμησσὸς, Bœotiæ exiguus mons, in quo Hercules adhuc pènè puer leonem Teumesium occidit, eiq; pellē detraxit: qua semper postea pro pallio usus est. Leo autem à Iove in cœlum translatus dicitur, ut gloriæ Herculis consuleret, qui eum inermis occiderat.

Teūmesĭus, a, um, adjectivum: ut Thyas Teumesia. Stat. libr. 3. Theb. vesano veluti Teumesia Thyas Rapta deo, *&c.*

Teūtātēs, penultima prod. [German. Der Gott *Mercurius*: bey den vralten Galliteren/welchem sie Menschen opffetten.] Linguæ Gallicæ dictus est Mercurius, qui ab illis humano sanguine placabatur. Hunc Plato inventorem fuisse geometriæ & astronomiæ atq; talorum scribit Lucan. lib. 1: Et quibus immitis placatur sanguine diro Teutates, horrensque feris altaribus Hesus. Lactant. lib. 7: Galli Hesum atq; Teutatem humano cruore placabant deos: qui sanè feralis ritus diu similiter apud Italos stetit, qui Latialem Iovem & Saturnum humana placabant hostia.

Teuthă, τεῦθις, Regina Illyricorum, quæ ob castitatis meritum meruit ut longo tempore viris fortissimis imperaret, & Romanos sæpè frangeret. Plinius libro 54. cap. 6, vocat Teucam. Vide suprà

Teuthădămās, τευθιδάμας, Nomen patris Pelasgi, ut inquit Homer lib. 2. Iliad.

Teuthĭs, Quidam ex Græcorum principibus, qui ad Trojam navigaturi, in Aulide convenerunt: qui quum fortè ab Agamemnone dissideret, atq; ob id retrò se in patriam vellet recipere, Minervam dissuadentem, atq; adeò remorantem, hasta vulneravit.

Teuthrania, τευθρανία, Regio est supra Aeolidem, & partem Troadis in mediterraneo, quam Mysi antiquitùs tenuēre, unà cum urbe ejusdem nominis. Author Plinius libro 5. capite 30.

Teuthras, antis, τεύθρας. Ciliciæ & Mysiæ rex fuit, qui Augam Alæi filiam unà cum Telepho filio, patris jussu urnæ impositam, & ad Calci fluvii ostia delatam, uxorem duxit, filiumque ejus Telephum pro suo educavit, ut ex Euripide refert Strabo lib. 13. Ab hoc Teuthrante regio supra Aeolidem, ad Caicum amnem, Teuthrania dicta. Quin & Caicus ipse ab illius nomine Teuthranteus cognominatur apud Ovid. 2. Metam.

Teuthrĭă, τευθρία, Maris Adriatici insula, Apuliæ litori adjacens. Plin. lib. 4. cap. 26.

Teutŏnĕs, sive Teutoni; pen. cor. [אשכנז *aschchenáz*. τεύτονες German. Die Teutschen.] Germaniæ populi, Ingevonibus à Plinio annumerati: sita dicti à Teutone ipsorum deo (quem Tacitus Tuisconem appellat) quem indigenam, & terra ortū existimabant.

Teutŏnĭcŭs, adject. τευτονικὸς, Possessivum à Teutonibus Germaniæ populis deductum: ut Teutonici capilli. Martialis libro 14.

Caustica Teutonicos accendit spuma capillos:
Captivis poteris cultior esse comes.

T ante H.

Thabis, Scythiæ mons est in Asia, ut scribit Pomp. Mela lib. 3. apud Plin. tamen lib. 6. cap. 17, Tabis legitur sine aspiratione.

Thaïs, [θαὶς. Germ. Ein reiche vnnd weitberaūte Mätz zu Athen.] Nobilis meretrix fuit Alexandrina, quæ Atticam juventutem in sui amorem pellexit. Hanc suis carminibus celebravit Menander, Comicus Poëta Græcus: unde & Menandreæ epitheto à Poëtis insignitur. Propertius: Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim Tanta, in qua populus lusit Erichthonius. ¶ Fuit & Thais altera, à divo Pannutio ad vitæ continentiam revocata, adeò ut relicto quæstu meretricio, sanctæ mulieris vitam ageret. Nam ignotus ad eam ingressus, secretum petebat magis ac magis: illa verò dicente, neminem nisi Deum ipsos posse conspicere: ille sumpta hac occasione, ad Dei metum ac religionem eam est exhortatus, qui posset etiam occulta conspicari & plectere. Volaterranus lib. 20.

Thalamæ, θαλάμαι, Vrbs Messeniæ, teste Stephano, Pasiphaës templo, & oraculo nobilis: ut docet Plutarchus in Agide. Hinc fit gentile Thalamata, θαλαμάτης.

Thalamēgos, pen. prod. θαλαμηγὸς, Navis genus. Vide in APPELLAT.

Thalbusa. θάλβουσα, Vrbs Orchomeni in Arcadia, Steph. Gentile Thalbusius.

Thalus, Vir fuit eximiæ velocitatis, quem Iupiter æreis pedibus finxisse dicitur, de quo vide Annot. Baptistę Pii.

Thălēs, tis, & Thalis θαλῆς, & θάλης, Vnus ex septem Græciæ sapientibus, qui eodem tempore in Græcia floruerunt. Natus est (ut ex Apollodori sententia tradit Laërtius) anno primo XXXV. Olympiadis. Vixit annos (ut Socrates tradit) nonaginta: aut alii, septuaginta. Hic primus in Græciam Geometriam creditur invexisse, primusq; observasse temporum ambitus, ventorum flatus, stellarum motus, tonitruum sonora miracula, siderum obliqua curricula, & Solis annua reverticula. Interrogatus quid in rerum natura difficillimū existimaret: Seipsum, *inquit*, nosse. Iterumq; rogatus quum sciscitaretur, quomodo optimè & justissimè vivere liceat: Si (*inquit*) quæ in aliis reprehendimus, ipsi non faciamus. Huic tripus aurea à piscatoribus Milesiis reperta, dum res in hre verteretur, ex oraculo Apollinis indicantis eam sapientissimo dari oportere, delata est. Deinde per manus omnibus sapientibus tradita, ad Solonem pervenit, qui illam Delphos remisit ad Phœbum, ut qui deorum, hominumq; sapientissimus esset. A Thalete Ionica fluxit disciplina, sicut à Pythagora Italica. Ejus discipulus fuit Anaximander, cujus auditor Anaximenes & Hecateus historicus.

cus. ¶ Thales item fuit Poëta Lyricus Cretensis, quem è Creta Solon Spartam misit, ut ejus odis ac poëſi Spartani deliniti, animorum feritatem nimiùm ex Lycurgi legibus imbutam, castigarent. Autor Plutarchus in Solone.

Thalēstris Curtio, Θάλης, vel (ut apud Strabonem legitur) Thalestria. Regina Amazonum, quam alii Minitheam vocant. Hæc auditâ fama rerũ ab Alexandro gestarum, relicto regno, trecentis comitata mulieribus, in Hyrcaniâ illi occurrit, ut sobolem ex eo conciperet: utque primùm sibi visa est facta esse gravida, reversa est in regnum.

Thălīă, penult. prod. [Θάλεια. German. Eine auß den neün Musis.] Una ex novem Musis: ἀπὸ τῆς θάλλειν, quod inter cætera significat vitere seu florere: propterea quòd Poëtarum fama nullo tempore marcescat. Virgil. 6. Eglog. Nostra nec erubuit sylvas habitare Thalia.

Thălȳsĭă, Θαλύσια, Festa erant apud Athenienses, quibus fructibus omnibus in horrea convectis, diis primitias consecrabant: dicta ἀπὸ τῆς θάλλειν: propterea quòd idcircò præcipuè fierent, ut quæ succisa erant, possent revirescere. Vide Cælium Rhodig. lib. 12. cap. 17.

Thămănæī, Θαμαναῖοι, Populi sunt Persis tributarii, Herod. libro 3.

Thāmnă, Θάμνα, Vrbs Palæstinæ, Steph. Gentile Thamnitæ.

Thamuda, Θάμυδα, Vrbs, Steph. Gentile Thamudenus.

Thămȳrās, sive Thamyris, Θαμύρας, ἢ Θάμυρις Suidæ, Poëtę nomen ex Thracia, qui quum omnes pulchritudine præcelleret, ab initio mares dilexit: deinde mutata consuetudine, Musas amavit, cum quibus de cantu certavit hisce conditionibus, ut si vinceret, earum complexu potiretur: sin succumberet, ab illis pateretur quicquid eis videretur. Itaque superatus & oculis, & lyra privatus est. Hinc manavit proverbium in eos, qui præter ingenium proprium aliquid agunt: Thamyras insanit, Θαμύρας μαίνεται. Hæc Erasmus in proverbiis, & Suidas. Ovid. lib. 3. de Arte: Tu licet & Thamyram superes, atq; Orphea cantu, Non erit ignotæ gratia magna lyræ, &c.

Thănătŏs, Θάνατος, Insula in Oceano Gallico, Britanniæ (ut Solinus refert) proxima, frumentariis campis in primis fœlix: venenis autem adeò adversa, ut nõ modò serpentem nullum educet, verumetiam aliunde importatum statim enecet: unde & à serpentum morte nomen creditur accepisse.

Thaneum, Θάνεον, Metropolim fuisse Aegypti tradunt. Vide TANIS.

Thāpsăcŭs, penult. corr. Θάψακος, Vrbs Syriæ amplissima, ad Euphratem fluvium: cujus meminit Xenophon de Cyri expeditione lib. 1.

Thapsŭs, Θάψος, Insula decem stadiis à Sicilia distans, versus Syracusas, plana, & quàm minimum è mari eminens, adeò ut undis mersa videatur. Vnde & Thapsus dicta est, ἀπὸ τοῦ θάπτειν, quòd in mari quodammodo sepulta videatur. Virgil. 3. Aen: Thapsumq; jacentem.

Thapsipolis, Θαψίπολις, prope Chalcedonem est, Steph.

Thasŭs, Θάσος, Insula est maris Aegæi, Thraciæ adjacens; contra Nessi fluminis ostia: oppidum habens ejusdem nominis, à Phœnicibus, qui Europam terra, mariq; investigãtes, eò pervenerũt, conditum: ut est autor Herod. lib. 2. Hujus incolæ Thasii, Θάσιοι, dicuntur, generosis vitibus, & insigni marmoris genere nobilitati. Virgil. 2. Georg. Sunt Thasiæ vites, sunt & Mareotides albæ. ¶ Thasii marmoris meminit Plin. cùm aliis plerisq; in locis, tùm lib. 36. cap. 6. Thasia nux, eadem quæ & Græca, & amygdala dicitur, teste Macrob. Saturn. lib. 6.

Thaumacia, Θαυμακία, Magnesię oppidũ, ita dictum à Thaumaco Pœantis patre: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 9. Stephanus Thaumaciam alteram collocat ad sinum Maleacum.

Thaumāntĭăs, adis, Θαυμαντίας, Thaumantis & Electræ filia. Virg. 9. Aen. Ad quẽ sic roseo Thaumantias ore locuta est. Eadem etiam Thaumantis dicitur: ut, Imbrifera Thaumantis, apud Stat. 3 Syl.

Thaumasĭon, Θαυμάσιον, Mons Arcadię, in quo Saturnus lapidem devoravit: incolæ Thaumasii, Steph.

Thĕă, Θέα, Nympha Oceani & Tethyos filia. Autor Hesiodus in Theogonia.

Theagenes, Tres Athenis diversis temporibus Suidas fuisse recenset. Vnum, qui de Homero scripsit. Alium qui κωμικὸς: id est, fumus est cognominatus, quòd multa promittens, nihil præstaret: pauper enim erat, ac dives videri volebat. Tertius, vir potens ac dives Athenis, qui liberalitate ac beneficentia publicè ac privatim multa laude digna gessit. Quartum addit Pausanias athletam, patria Thasium, qui CXL. coronas è certaminibus retulit.

Thĕāngĕlă, Θεάγελα, Cariæ oppidum, unum ex iis quę ab Alexandro Magno Halicarnasso fuerunt attributa. Autor Plinius lib. 5. cap. 29.

Thĕānō, Θεανὼ, Mulier fuit Cretensis, filia Pythonactis, & uxor Pythagoræ, quæ illi Telaugem filium peperit. Scripsit Commentarios quosdam Philosophicos, & Apophthegmata, & Poëma carmine heroico. Theano alia fuit Metapontina, aut (ut alii malunt) Thuria, Leophronis filia, & uxor Brotini: cujus scripta enumerantur à Suida. ¶ Alia fuit Theano, Antenoris uxor, & sacerdos Palladis, cujus frequens est mentio apud Homerum.

Theanum, Vide TEANVM.

Thebæī, Θηβαῖοι, Qui sunt ex Thebis civitate Aegypti.

Thebăis, [Θηβαΐς. German. Ein grosse Landtschafft in Ægypten/ stosset hinderwärts an Aethiopiam.] Aegypti regio, Aethiopiæ contermina, à Thebis urbe potentissima totiusq; tractus illius capite nomẽ habens. Vide Plin. lib. 5. cap. 9. ¶ Est item Thebais, insigne Papinii Statii opus, bellum illud continens, quod Argivi ad Thebas gesserũt, in quo Eteocles, & Polynices fratres mutuis vulneribus ceciderunt. ¶ Aliquãdo adjectivi vim habet, quemadmodum & cætera ejusdẽ terminationis patronymica: ut, Thebais nupta: id est, Andromache, Eetionis Thebarum Ciliciarum regis filia. Ovid. 3. de Arte: -quòd erat longissima, nunquam Thebais Hectoreo nupta resedit equo.

Thebē, es, & Theba, bæ, Θήβη: & Thebę, barum, Θῆβαι, Nomina sunt multarum urbium, quarum una fuit in Aegypto, à Busiride rege condita, ambitu centum quadraginta stadiorum, uti refert Herodotus, centũ portis, aliisq; publicis, privatisq; ædificiis insignis, totaq; pensilis, adeò ut reges vel maximos exercitus solerent educere, nullo oppidanorum id sentiente. Hujus incolæ Thebæi dicuntur: & vicina regio Thebais, in Aethiopiam vergens. ¶ Alia Thebe fuit in Bœotia à Cadmo Agenoris filio condita, quam Amphion muris ornavit, Bacchi & Herculis clarissima patria, ab Alexandro Magno postea eversa. Hæc & Draconigera dicitur: quia à Cadmo cum quinque viris, ex dentibus draconis ab ipso interfecti natis, constructa fuit. Varro tamen lib. 3. de Re rust. scribit hanc urbem ab Ogyge ędificatam. Ab hac Thebani dicti sunt. Hanc heptapylon vocat Apuleius, ab eo quòd septem portas habebat, inclyta duobus ducibus, Epaminonda & Pelopida. Eadẽ dicta fuit & Dircæa, à Dirce fonte. Vnde & à Statio Thebanus ager Dircæus vocatur. Hinc Pindarus poëta, Lyricorum princeps habuit ortum. ¶ Fuerunt & Thebæ in Africa, à Libero patre conditæ. Vnde Hieronymus in commẽtario epistolæ ad Galatas: Prætereà Thebas Liberi, quas in Africa condidit: quæ civitas nunc *Thebestis* dicitur. ¶ Alia in Thessalia, à qua Thebani & Thebæi. ¶ Fuit & alia Thebe, Homero teste, in Cilicia, Andromaches uxoris Hectoris patria. Vnde Ovid. Nec crucière minus, quàm quum Thebana cruentum Hectora Thessalico vidit ab axe trahi. ¶ Alia fuit in Lucania, ab Aoniis colonis condita, quã interisse autor est Cato in Originibus. ¶ Fuerunt & Thebæ Corsicæ. ¶ Est & Thebæ nomen virginis, è cujus gremio geminæ columbæ (ut est in fabulis) quum evolassent, altera ad Hammonis fontem tetendit, & ibidem responsa dedit: altera ad sylvam Dodonæam, ubi futura mortalibus præcinuit.

Thĕclă, Θέκλα. Nomen proprium mulieris sanctissimæ.

Thelbencane, Babylonię urbs juxta Euphratis fluvii partem. Ptolemæus lib. 5. cap. 20.

Thelesis, Argiva mulier, quæ patriam adversus Cleomenem Spartanorum regem, unà cum cæteris mulieribus, quum deessent viri, tutata est.

Thĕmĭs, Themis, vel Themidis, vel etiam Themistis. [Θέμις. Ger Eine auß den dreyen schwesteren Iovis, die Göttin der Billigkeit.] Cœli & terræ filia fuit, quæ Iovis nuptias fugiens, ab eo in Macedonia compressa fuit. Hæc dea putabatur, quæ præciperet hominibus id petere quod fas est, ut ait Festus (nam Θέμις Græcè fas dicitur) habuitq; vetustissimum oracullum in Bœotia, ad Cephisum amnem. Ovid. 1. Metam. Fatidicamque Themin quę tunc oracla tenebat. Claudianus: -sic Atropos urget, Sic cecinit longæva Themis. ¶ Fuit & alia Themis, quæ alio nomine Carmentis dicta est.

Thĕmĭstă, Eadem est quę Themis. Cic. in Pison. Licet Themista sapientior. Themis accusativum facit themin, & themista: à quorum posteriore fit Themista, æ.

Themiscyra, Θεμίσκυρα, Regio Ponti, finitima Cappadociæ: ut scribit Plin. lib. 6. cap. 3. & Mela lib. 1.

Thĕmĭsōn, Θεμίσων, Medicus apud Herodotũ, & Cornelium Celsum.

Thĕmĭsōnĕs, Θεμίσονες, sive Themisonii, Populi, à Themisonio Phrygiæ majoris loco prope Lyciam.

Thĕmīstĭus, Θεμίστιος, Philosophus fuit temporibus Iuliani apostatę, à quo etiam prętor Constantinopolis urbis promotus est. Scripsit paraphrasim in Aristotelis Physica, libris octo, in Analytica posteriora, libris duobus. Prætereà edidit sua: videlicet De intentione & inscriptione prædicamentorum, disputationes etiam quasdã. Hic Valentem imperatorem quotidie sævientem in orthodoxos, autoritate sua & epistolis reddidit mitiorem. Suidas.

Thĕmīſtoclēs, [Θεμιστοκλῆς. Ger. Der nam eines Athenienſers ſo in ſeiner jugent frech vnnd mutwillig geweſen: hernach aber zu einem dapfferen Mann worden iſt.] Nomen viri Athenienſis clariſſimi, Neoclis filii: qui prodigus ac laſcivus prima juventute, poſtea dux delectus, res inclytas geſſit. Pyrꝛeum munivit. Bello maritimo Perſas apud Salaminem vicit. Hic quũ ab ingrata patria exul factus eſſet, & à Xerxe princeps exercitus adverſus Athenienſes magno cũ honore creatus, quum videret patriæ ſuæ ingentis cladis periculũ imminere, hauſto tauri ſanguine ſeipſum interemit, ne aut regi de ſe merito infidelis eſſet, nõ pugnando viriliter, aut patriæ ſuæ hoſtis atq; oppugnator videretur. Vide Plutarchum.

Thĕmiſtŏgĕnes, Θεμιστογένης, Syracuſanus hiſtoricus, Cyri expeditionem & bella, quæ in hiſtoria Xenophontis continentur, compoſuit. Autor Suidas.

Thennæ Θέννα, Vrbs Cretæ vel Arcadiæ: alii montem dicunt, Steph. Idem alii Omphalium urbem eſſe ſcribit prope Thennas in Creta.

Thĕoclўmĕnŭs, Θεοκλύμενος, Homer. lib. Odyſſ. 17: Vates qui Penelopæ prædixit Vlyſſis in Græciam reditum.

Thĕŏcrīnēs, Θεοκρίνης, Nomẽ cujuſdam Athenienſis, qui primùm Tragœdiarum actor fuit: deinde calumniator & ſycophanta. Vnde & Demoſthenes in oratione pro Cteſiphonte, Aeſchinem, tragicum Theocrinem vocat. Eraſmus in Chiliad.

Thĕŏcrĭtŭs, Θεόκριτος, Poëta Syracuſanus, Praxagoꝛę ſive (ut alii malunt) Symmachi & Philinę filius, qui ſub Ptolemęo Lagi filio floruit. Alii Coum fuiſſe volunt, ſed admodum juvenem Syracuſas commigraſſe. Scripſit Idyllia in genere bucolico, quæ etiam hodie omnium manibus teruntur. ¶ Fuit & alter Theocritus, hiſtoricus Chius, Theopompi æqualis, & in adminiſtratione Reipub. æmulus. Scripſit hiſtoriam Libycam, & epiſtolas quaſdam. Autor Suidas.

Thĕŏdămās, Θεοδάμας, Pater Hylæ fuit, qui ab ejus nomine Theodamantæus dicitur à Propertio lib. 1. Eleg.

Theŏdectes, Θεοδέκτης, Orator, Cilix genere, diſcipulus Platonis, Iſocratis, & Ariſtotelis, qui ei ſuos de Rhetorica libros dedicavit. Converſus deinde ad Tragœdias, ſcripſit fabulas 2. Deceſſit Athenis natus annos XLI. Scripſit & verſibus artem Rhetoricam: laudavit & virum Artemiſię Mauſolum, unà cum claris eo tempore oratoribus. ¶ Theodectes orator, ſuperioris filius, ſcripſit Encomium Alexandri regis Epirotarum: cõmentarios hiſtoricos, artem rhetoricam libris VII. aliaq; cõplura. Autor utriuſq; Suidas.

Thĕŏdōrŭs, Θεόδωρος, Byzantius ſophiſta, à Platone vocatus λογοδαίδαλος, Logodædalus. Scripſit contra Thraſybulum & Andocidem, & alia quædam. Suidas. ¶ Theodorus & Teladæus fratres Samii, ſculptores celeberrimi, quorum alter in Samo Pythii Apollinis ſignum incœpit: alter Epheſi eodem tempore, & alio ſaxo abſolvit: quibus ſimul compoſitis ita convenit, ut unum corpus ab uno artifice, & ex uno lapide ſculptum videretur. Genus artis hujus eſt Græcis ignotũ, ſed apud Aegyptios frequẽtatum. Nam ſoli hominum non oculis tantùm totius ſtatuæ compoſitionem metiebantur, ſed dimenſione, ut ex variis, multisq; lapidibus in unum corpus, in certam mẽſuram ſtatua perficeretur. De hoc Theodoro Diogenes teſtatur, quòd non ſolùm ſculptor, ſed etiam architectus fuerit, quodq; Epheſiis autor extiterit, ut Dianæ templi fundamentis carbones ſubjicerent, ut locus alioqui humidus immobilem acciperet ſoliditatem. Idem primus ferũ fundere docuit, ſtatuamq; ferream fecit. Autor Pauſanias. ¶ Theodorus Gadareus, nobilis orator. Gadara autem, Syrię civitas eſt, non longè ab Aſcalone: verùm ipſe dici maluit Rhodius, teſte Strabone, cujus tempore fuit. Ejus diſcipuli Theodorei ſunt dicti: inter quos fuit Hermagoras, qui de arte Rhetorica ſcripſit. Tiberius quoq; princeps quum ſeceſſiſſet Rhodum, eum ſtudiosè audivit, ut Quintil. libr. 4. tradit. ¶ Theodorus alius fuit, cognomento Atheos, Zenonis primùm, mox & Pyrrhonis auditor: de quo vide Laërtium & Suidam.

Thĕŏdŏsĭă, Θεοδοσία, Tauricæ Cherſoneſi urbs. Ptolem. lib. 3. cap. 6. & Plin. lib. 4 cap. 12.

Thĕŏdŏsĭŭs, Θεοδόσιος, Nomẽ proprium duorum Romanorum principum, quorũ vitam vide apud Eutropium. ¶ Theodoſius alius fuit inſignis Mathematicus: cujus ſcripta enumerantur à Suida.

Thĕŏdŏrā, Θεοδώρα, Meretrix Elea fuit, lepida in primis & feſtiva: cujus meminit Xenophon de dictis & factis Socratis: & Laërtius in Vita Arceſilai.

Thĕŏdŏtŭs, Θεόδοτος, Patria Chius, ultimi Ptolemæi in Rhetoricis præceptor fuit, qui decertantibus in concilio Aegyptiorum ſatrapis, an Pompejus, poſt prælium Pharſalicũ profugus, eſſet in Aegyptum recipiendus, pro ſentẽtia dixit recipiendum quidem eſſe, ſed receptum occidendum, adjiciens tritum illud proverbium: Mortuos nõ mordere. Hunc poſtea, Cæſare interfecto, Brutus in Aſia repertum, & ad ſe adductum interfici juſſit. Vide Plutarchum in vita Pompeii. ¶ Theodorum alium memorat Philoſtratus in Sophiſtis, qui tempore Herodis Attici præfuit Athenienſium ſcholæ.

Thĕŏgnĭs, Θεόγνις, Poëta fuit Siculus, Megaris natus, LXIX. Olympiade, qui utiles quidẽ & lectu dignas parꝛeneſes cõſcripſit, niſi fœdis amoribus paſſim aſperſis eas contaminaſſet.

Thĕŏmbrŏtŭs, pen. cor. Θεόμβροτος, Philoſophus fuit, Metroclis auditor, & præceptor Demetrii Alexandrini: cujus meminit Laërtius in Metrocle.

Thĕŏmneſtŭs, Θεόμνηστος, Cous, ut autor eſt Strabo lib. 14, vir fuit clarus adminiſtratione Reipub. & Nicię tyranni æmulus.

Thĕŏn, Θέων, Nomen pictoris Samii, de quo Quint. lib. 12. de Inſtitut. Orat. Alter mathematicus, qui ſcripſit de ſpiritibus ad Ptolemæum aſtrologum. Tertius grammaticus, interpres Apollonii Rhodii. ¶ Fuerunt & alii hoc nomine, qui commemorantur à Suida: ex quibus celeberrimus fuit Theon Alexãdrinus, eiſdem patria, tempore & diſciplinis, quibus Pappus, ſub Theodoſio Seniore. Scripſit de Aſtrologia, commentariosq; in Ptolemęum & Aſtrolabium parvum, & alia. ¶ Theon item alius & ipſe Alexandrinus, Stoicus, tempore ſuperior: ſiquidem ſub Auguſto poſt Arrium Philoſophum emicuit: ſcripſit in Phyſicam, & in artem Rhetoricam, & alia. ¶ Alius item ejus nominis Stoicus fuit Antiochenus, omnium antiquiſſimus, qui ſcripſit apologiam Socratis. ¶ Quartus Smyrnæus. ¶ Quintus etiam Alexandrinus Sophiſta, cognominatus Aelius, qui Progymnaſmata quædam Rhetorica ſcripſit, & commentarios in Xenophontẽ, Iſocratem, & Demoſthenem. Autor Suidas. ¶ Theon item Sidonius, Sophiſta, qui in patria ludum aperuit ſub Conſtantino. Fuit & marmoris cælator hoc nomine, unus ex iis qui Mauſoleum cælaverunt: cujus meminit Plin. libro 35. cap. 11. ¶ Theon præter hos poëta quidam fuit rabioſæ cujuſdam loquacitatis: petulantiſſimęq; maledicentiæ. Vnde factum eſt, ut Theonino dente rodi eum dicamus, qui convitiis laceſſitur. Vide Eraſmi Adagia.

Thĕŏphănēs, Θεοφάνης, Mitylenæus hiſtoricus, ſcriptor rerum Pompeii Magni: cujus meminit Cic. in Orat. pro Archia.

Thĕŏphĭlŭs, [Θεόφιλος. German. Ein Biſchoff zu Cæſarea in Paleſtina.] Cæſareæ Palæſtinæ præſul, Severo imperante, cujus meminit Hieronymus. ¶ Theophilus alius Antiochenus præſul, qui imperante M. Antonino librum in Marcionem edidit, & alia quædam, quæ ab Hieronymo cõmemorantur. ¶ Alius item ejuſdem nominis præſul Antiochenus, ad quem Lucas ſcribit acta Apoſtolorum. ¶ Alius quoq; præſul Alexandrinus, qui ſcripſit adverſus Origenem. ¶ Præter hos Theophilus Comicus antiquæ Comœdiæ: cujus fabulas nonnullas commemorat Suidas.

Thĕŏphraſtŭs, Θεόφραστος, Philoſophus fuit ex Ereſſo Lesbi oppido, priùs Tyrtanus appellatus: deinde Euphraſtus: & poſtremò Theophraſtus, ob oris & eloquentiæ ſuavitatem propemodum divinam. Hic Peripateticorum eloquentiſſimus, doctiſſimusq; fuit, Ariſtotelis diſcipulus & in ſchola ſucceſſor. Dicere ſolebat, doctum hominem ex omnibus ſolum neq; alienis locis peregrinum eſſe, neq; inopem amicorum. Habuit diſcipulos ad duo millia. Opera ejus à Diogene commemorantur, inter quę ſunt libri ſex epitomes in Ariſtotelem de animalibus. Extant hodie tantùm de plantis converſi à Theodoro Gaza, & parva quædam opuſcula. Exceſſit admodũ ſenex. Ex Suida, Diogene, Strabone. ¶ Theophraſtus alter fuit Epheſius, cujus meminit Aelianus De varia hiſtoria.

Thĕŏpŏlĭs, pen. corr. Θεόπολις, Maxima Syriæ civitas, ſic à Iuſtiniano nominata poſt terræmotum, quum priùs Antiochia diceretur. Autor Stephanus.

Thĕŏpŏmpŭs, Θεόπομπος, Chius orator & hiſtoricus poſt Thucydidem & Herodotũ, teſte Quintiliano, quibus ut in hiſtoria minor, ita oratori magis ſimilis: ut qui antequã eſſet ad hoc opus ſolicitatus, diu fuerit orator. Filius fuit Damaſiſtrati, teſte Suida, & auditor Iſocratis. Scripſit Epitomen Herodoti libris duobus, & Rerũ Grꝛecarum Hiſtoriam poſt bellum Peloponneſiacũ incipiens, ubi deſiit Thucydides. ¶ Theopompus alius fuit Athenienſis, Theodectis filius, antiquę Comœdiæ ſcriptor: cujus fabulas recenſet Suidas. Præter hos Theopompus Gnidius, Cæſaris familiaris, qui Artemidorũ habuit filium, qui apud Cæſarem ipſum plurimùm poterat, ut ſcribit Strab. lib. 14. ¶ Theopompus item alius fuit, Rex Spartanorũ, qui quũ primus inſtituiſſet ut Ephori Lacedæmone crearentur, ita futuri regię poteſtati oppoſita, quemadmodũ Romæ Conſulari imperio Tribuni pleb. ſunt objecti: atq; illi uxor dixiſſet, id egiſſe illum ut filio minorẽ poteſtatem relinqueret: Relinquam, inquit, ſed diuturniorem. Optimè quidẽ. Ea enim demum tuta eſt potẽtia, quæ viribus ſuis modũ imponit. Igitur Theopompus legitimis regnum vinculis conſtringendo, quò longiùs à licentia retraxit, hoc ad benevolentiam civium propiùs admovit. Hęc Valerius Max. lib 4. cap. 1. Quint. tamẽ lib. 2. hanc modeſtiam parùm valuiſſe demonſtrat, captum

demum

demum fuisse ostendens: Theopompus (*inquit*) Lacedæmonius, permutato cũ uxore habitu, è custodia evasit, ut mulier.

Thĕōrī, pen. prod. Θεωροὶ, Athenis dicebantur, qui quotannis publico nomine in Delũ navigabant Apollini litatum: quorũ etiam navis, qua vehebãtur, theoris dicebatur. Autor Suidas.

Thĕŏxĕnă, Θέξενα, A Philippi Macedonis militibus cincta, quum eorum manus effugere non posset, se præcipitem dedit in mare. Vide Livium lib. 4.

Thĕră [Θήρα Ger. Der Insten eine im Aegeischen Meer/Cyclades genañt.] Insula una ex Cycladibus in Aegæo, ex qua profecti sunt Theræi, qui Cyrenem in Africa condidere. Hæc olim Callista dicebat, teste Callimacho, cujus ea de re hoc extat distichon: Καλλίστη τὸ πάροιθε, τὸ δ' ὕστερον ὄνομα Θήρη, Μίνυος Δίκτυννα κασιγνήτη. hoc est, Nomine Callista primùm, sed postmodò Thera Dicta fuit tellus urbis origo meę. Hæc ex Strab. lib. 17. Distat aũt ab Io insula XXV. M. pass. Vrbes habet duas, Eleusinem, & Oeam. Vide Plin. lib. 4. cap. 12. & Ptol. lib. 3. cap. 15.

Thĕrămĕnēs, pen. corr. Θηραμένης, Civis Athenienſis, unus ex triginta tyrannis, qui quũ à collegis multos insontes supplicio affici videret, ea de re conquerens, cùm cæterorũ omniũ tùm præcipuè Critiæ cujusdã, q reliquis ut potentia: ita & immanitate antecedebat odium in se concitavit: tandemq; per calumniam circumvẽtus, & innocens capitis damnatus, quũ cicutam avidè hausisset, quod reliquũ erat è poculo ejiciens: Propino (*inquit*) hoc pulchro Critiæ. De hoc sic scribit Cic. 1. Tusc. quæst. Proh dii immortales, quàm illud iter jucundum esse debet, quò confecto, nulla reliqua cura, nulla solicitudo futura sit? Quàm me delectat Theramenes, quamq; elato animo est. Etsi enim flemus quũ legimus, tamen non miserabiliter vir clarus emoritur: qui quum conjectus in carcerem, triginta jussu tyrannorum venenum ut sitiens obbibisset, reliquum sic è poculo ejecit, ut id resonaret. Quo sonitu reddito, arridens: Propino (*inquit*) hoc pulchro Critiæ, qui in eum fuerat teterrimus. Græci enim in conviviis solent nominare cui poculum tradituri sunt.

Thĕramnē, es, sive Theramnæ, arum, Θέραμναι Stephano. Laconiæ oppidum est, non procul à Sparta, teste Plin. lib. 4. capite 5.

Thĕrāpnē, arum, Θέραπναι, Vicus est Laconiæ, teste Mela, in quo Leda Castorem & Pollucem, Helenam & Clytæmnestrã peperit. Stat. lib. 3. Theb. Tęnareumq; cacumen, Apollineasq; Therapnas. ¶ Dictæ autem putantur Therapnæ. ἀπὸ τῆ Θεραπνίδι, quòd ibi Dioscuri religiosissimè colerentur.

Thĕrāpnæŭs, a, um, adject Ovid. in Epist. Paridis: Da modò te facilem, nec dedignare maritum Rure Therapnæo nata puella Phrygem.

Therāsĭă, Θηρασία, Insula est in mari Cretico, una Sporadum, olim Theræ pars, postea undarum impetu avulsa, ut refert Plin. lib. 4. cap. 12.

Thericles, Θηρικλῆς, Sculptor insignis fuit, calicibus ex terebyntho tornandis nobilitatus, teste Plin. lib. 16, cap. 40. ¶ Suidas præterea Thericlis figuli cujusdam meminit, qui primus pocula ex luto creditur finxisse: unde Theriaclea, pro fictilibus quidam usurparunt.

Thērĭmăchŭs, Θηρίμαχος, Nomen pictoris insignis, de quo Plin. lib. 35. cap. 10.

Thermē, Θέρμη, Civitas in Thracia: unde Thermaicus sinus. Θερμαῖος κόλπος. ¶ Thermę præterea Siciliæ oppidum, autore Pomponio Mela, lib. 1. ¶ Inde Thermitani, Cic. 4 Verrina.

Thērmeŭsĭs, Θερμοδοντις, Insula est ante sinum Pegasicum, non procul à Scyro: cujus meminit Plin. lib. 4. cap. 12.

Thērmōdōōn, ontis, vel Thērmōdōn, ontis, secunda syllaba producta. [Θερμώδων Suidæ. Ger Ein fluß in Cappadocia der Landtschafft Asiæ.] Fluvius est Themiscyræ (quæ est regiuncula Cappadociæ contermina) Amazonum sedibus nobilitatus. Virg. 11. Aen. Quales Threiciæ quum flumina Thermodontis Pulsant, & pictis bellantur Amazones armis. Quo in loco nonnulli legunt Thermodoontis impari syllabarum numero: sed perperam, quum secunda syllaba scribatur per ω μέγα.

Thērmōdōōntēŭs, sive Thermodonteus, adjectivum Θερμωδόντειος, Propert. lib. 3: Qualis Amazonidũ nudatis bellica mãmis, Thermodonteis turba lavatur aquis.

Thērmŏpўlæ, pen. corr. Θερμοπύλαι, Mons Græciæ longissimus, qui à Leucade incipiens, inde in ortũ flexus, in Aegæum usque mare protenditur, mediamque Græciam ita dirimit, quemadmodum Italiam Apenninus. Dictæ Thermopylæ, ab angustis faucibus, aquis calidis scatentibus. Montium enim angustias, ut Latini portas: ita Græci πύλας appellãt. Thermas autem aquas calidas esse, nemo est qui ignoret. Montem autem hunc maximè illustrem reddidit Lacedæmoniorum cum Mardonio pugna, & Leonidæ regis interitus: de quo vide Herod. lib. 7.

Thērmŭs, Θέρμος, Oppidum Aetoliæ. Gentile Thermius, possess. Thermicus, Steph.

Thermydra, Θερμύδρα, Portus civitatis unius in Rhodo, Steph.

Thērne, Θέρνη. Vrbs Thraciæ, Steph.

Thērō, Viri proprium (inquit Servius) in Pindaro tantùm lectum. Virg. 10. Aen. Occiso Therone virũm qui maximus ultrò Aeneam petit.

Thērŏmăchŭs, Θηρόμαχος, Proprium nomen statuarii egregii, qui centesima septima Olympiade floruit, teste Plinio, lib. 34. cap. 8.

Theron, nis, Θήρων, Agrigentinorum tyrannus in Sicilia, qui & Terillum Himerę tyrannide dejecit, & unà cum Gelone Amilcarem Pœnorum ducem prælio superavit eodẽ die, quo Græci ad Salaminem Persas profligarunt. Vide Herod. lib. 7. Est item Theron, Latini cujusdam nomẽ, ab Aenea occisi, apud Virg. 10. Aen. -stravitq; Latinos, Occiso Therone, virũm qui maximus ultrò Aeneam petit.

Thērsandĕr, sive Thersandros, Θέρσανδρος, Polynicis filius fuit ex Argia, teste Statio, qui unà cũ cęteris Græcorũ principibus ad Trojam navigavit. Hunc Virgil lib. 2. Aen. inter eos enumerat, qui tempore excidii Trojani in equo ligneo fuerũt occultati: -lætique, *inquit*, se robore promunt Thersandrus, Sthenelusq; duces, & dirus Vlysses. ¶ Fuit item hoc nomine tibicen nobilis, qui unà cum Thimbrone Lacedæmoniorum duce subitò Tiribazi adventu fuit oppressus. Autor Xenophon lib. 4. Rerum Græcarum.

Thērsĭlŏchŭs, Θερσίλοχος, Antenoris filius, in bello Trojano occisus, quem Virgil. lib. 6. Aen. inter viros fortes enumerat, qui etiam apud inferos arma tractent, quos ille omnes longo ordine cernens: Ingemuit, Glaucumq;, Medontaq;, Thersilochumq;, Treis Antenoridas, Cererique sacram Polybetem.

Thersītēs, pen. prod. Θερσίτης, Græcorum omnium fœdissimus fuit, quem Achilles sibi procaciter convitiantem pugni ictu interfecit. Hujus insignis deformitas ab Hom. lib. 2. Iliad. graphicè expressa, effecit ut quum hominem vehementer fœdũ significare velimus, Θερσίτειον βλέμμα: id est, Thersitę faciẽ eum habere dicamus. Iuvenal. Sat. 8: Malo pater tibi sit Thersites, dummodo tu sis Aeacidæ similis, &c.

Thēsĕus, [Θησεύς. German. Ein König zu Athen/ein Mañhaffter vnd dapfferer Held.] Aegæi regis Athenarum & Aethręe filius: qui dum esset adolescens, opera Medeæ novercæ penè veneno periit. Sed post mortem patris ad regnum evectus, tam multa digna memoratu peregit, ut inter plures Hercules unus connumeretur. Debellavit Amazones, earumq; reginam Hippolytem rapuit: ex qua Hippolytum genuit. Creontẽ regem Thebarum Argivos in bello cæsos sepeliri prohibentem interfecit. Oppressit & terribilem taurum in Attica, Minotaurum in labyrintho occidit, & Ariadnam, Phædramq; Minois filias clàm secum abduxit: sed relicta Ariadnã in Chio insula, Phædram sibi conjugio copulavit. Scironem, Procrustem, & Scinim latrones Atticę neci dedit: debellavit Centauros: Thebas domuit: Pirithoum præcipua coluit amicitia, quocum descendit ad inferos ad rapiendam Proserpinam: sed occiso Pirithoo, ipse aliquandiu in vinculis Plutonis fuit detentus, donec ab Hercule, qui illum summa prosequebatur benevolentia, liberaretur. Post: emò jam senior, tot tantisq; rebus gestis, patria, regnoq; pulsus in insulam Syrum navigavit, ubi periit, interemptus à Nicomede: vel (ut quidã volunt) ex loco edito post cœnam deambulãdo delapsus, Primus instituit Athenis Panathenæa: hoc est, communem celebritatem in honorem Minervæ, quæ Græcè ἀθηνᾶ nominatur. Idem in Isthmo funebres ludos instituit Reliqua vide apud Plutarchum.

Thēsēĭs, idis, Θησηίς, Poëma Theseï gesta complectens. Iuvenal. Satyr. 1: Vexatus toties rauci Theseidæ Codri.

Thēsīdēs, dæ, pen. prod. Θησείδης, Patronymicum masculinum: quo Poëtæ utuntur pro Hippolyto Theseï filio. Ovid. Epist. 4: Thesides. Theseusq; duas rapuêre sorores.

Thēsmŏphŏrĭă, Θεσμοφόρια, Cereris sacra, quæ & Cerealia à Latinis, & Initia dicuntur. Græci enim Cererem Θεσμοφόρον appellant, quasi legiferam: quo etiam epitheto nostri eam insigniverunt. Virg. 4. Aen. -mactant lectas de more bidentes Legiferæ Cereri. Prima enim Ceres mortalibus leges dedisse putatur: propterea quòd ex agrorum divisione primùm nata credãtur jura, Ovid. 5. Metam. Prima dedit leges: Cereris sunt omnia munus.

Thespĭæ. Θεσπιαὶ, Oppidum liberum in Bœotia (ut Strabo inquit lib 9.) Heliconi proximum, sed eo magis Australe, Crissæo imminens sinui. Thespias nobilitavit Praxitelis Cupido à Glycerio meretrice ibi consecratus. ¶ Hinc Thespiades, Θεσπιάδες, dictæ sunt Musæ, seu Nymphæ Thespias incolentes. ¶ Sunt & aliæ Thespiæ in Magnesia Thessaliæ contermina, quarum meminit Plin. lib. 4. cap 9.

Thespĭs, Θέσπις, Primus poëta Tragicus fuit apud Athenienses, Horat. in Arte: Ignotum Tragicæ genus invenisse Camœnæ Dicitur, & plaustris vexisse poëmata Thespis.

Thesprōtĭă, Θεσπρωτία, Regio Epiri Chaoniæ proxima, teste

Plinio in Procœmio libri 4. cujus incolæ dicuntur Theſproti, Θεσπρωτοὶ Stephano. Lucan. lib. 3: Theſproti, Dryopesq; ruunt.

Theſſălĭă, [Θεσσαλία. Ger. Ein Landtſchafft zwiſchen *Bœotia* vnd *Macedonia*.] Regio Græciæ, ex una parte Bœotiam, ex altera Macedoniam habens: ad mare inter Peneum amnẽ, & Thermopylas extenſa. Priùs Aemonia, Αἰμονία, ab Aemone Rege, & Pelaſgicon Argos, & Hellas, Ἑλλὰς, & Dryopis, Δρυοπὶς, dicebatur. In hac genitus rex nomine Græcus, à quo Græcia: ibi natus eſt Hellen, à quo Hellenes. Homerus ejus incolas tribus nominibus appellat, Myrmidonas, Hellenas, & Achęos. Olim etiam Pyrrhæa dicta eſt, teſte Strab. lib. 10, à Pyrrha Deucalionis uxore: cujus tempore (ut inquit Ariſtoteles) ingens imbriũ illuvies majorem partem populorum Theſſaliæ abſumpſit, paucis, qui ad montium culmina ſeſe receperant, conſervatis. Inter quos Deucalion Parnaſſum petierat, ratibusq; ad ſe cõfugientes per ſumma Parnaſſi juga benignè fovebat. Propter quod dictus eſt genus hominum reparaſſe. In Theſſalia ſunt montes vigintiquatuor, quorum nobiliſſimi Olympus, Pieria, parens, domus & Muſarũ, Pelion, & Oſſa gigantum bello memorati. Item Pindus, & Othrys Lapitharum ſedes. Flumina in ea (ut ſcribit Herodotus) ſunt Apidanus, Enipeus, Onochonus, Pamiſus, Peneus & Phœnix.

Thĕſſălŭs, la, lum, penult. cor. & Theſſalicus, a, um, adjectivum. Θεσσαλικός.

Theſſălŏnĭcă, [Θεσσαλονίκη: Vulgò *Saloniqui*. Ger. Ein berümpte Statt in *Macedonia* am Meer gelegen. Vng. *Teſſalonica*.] Vrbs clariſſima Macedoniæ, ad ſinum Thermaicum ſita, non procul ab Echedori fluminis oſtio: quæ primùm à Caſſandro condita dicitur, & Halia appellata. Theſſalonicæ autem nomen à Philippo Amynthæ filio accepit, quũ ille in ejus agro Theſſalos ingenti clade profligaſſet.

Thĕſſălŏnĭcēnsēs, Hujus incolæ dicuntur, divi Pauli epiſtola notiſſimi, Θεσσαλονικεῖς. Ex hac urbe ortum traxit Theodorus Gaza, vir ſuperiori ætate utriuſq; linguæ peritiſſimus.

Theſtĭŏs, Θέστιος, Parthaonis filius, & pater Toxei, & Plexippi, & Althæę, matris Meleagri: à quo illi quidem Theſtiadæ: hæc autem Theſtias appellatur. Ovid. 8. Metam. -ne titulos intercipe fœmina noſtros Theſtiadæ clamant. Et paulò pòſt: Theſtias haud aliter dubiis affectibus errat.

Theſtĭădēs, Θεστιάδης. Filiæ Theſtii, qui Erichthei: aut (ut alii volunt) Teuthrantis filius fuit, numero quinquaginta, ex diverſis mulieribus natę: ex quibus Hercules adhuc adoleſcens, ſed jam tum corporis robore præſtans, totidem liberos maſculos ſuſtulit, qui & ipſi ab avi nomine Theſtiadę dicti ſunt. Hi poſt mortem patris cum Iolao illius ex Iphicleo fratre nepote, in Sardiniam profecti, multas in ea urbes condidęrunt. Autor Diodorus lib. 5.

Theſtidium, Θεστίδειον, Vrbs Theſſalonicæ. Hellanicus abſque delta, Theſticum vocat, à Thetide. ¶ Eſt & ſtagnum Thraciæ cum adjacente agro Nyſa, Steph.

Theſtўlĭs, Θεστυλὶς, Mulieris ruſticæ nomen, apud Theocritum, & Virg. 2. Aeglog. Theſtylis & rapido feſſis meſſoribus æſtu Allia, ſerpillumq; herbas contundit olentes.

Thēſtŏr, Θέστωρ, Pater Calchantis peritiſſimi Græcorũ auguris, qui à nomine patris Theſtorides à poëtis appellatur. Ovid. li. 12: -at veri providus augur Theſtorides vincemus, ait, &c.

Thĕtĭs, tidis: Θέτις, Pelei Theſſalię regis uxor, Nerei marini Dei filia, & Achillis mater: de cujus nuptiis extat elegantiſſimus Luciani dialogus. ¶ Accipitur nonnunquam pro mari: ut apud Virg. 4. Aeglog. Tentare Thetin ratibus.

Theūdăsĭă, Θευδασία, Emporiũ nobile fuit ad Boſphorũ Thracium, ita dictũ ab uxore Leuconis ejus regionis tyranni, qui primus hac in urbe emporium inſtituit, Athenięnſibusq; illinc frumentum evehentibus multas immunitates conceſſit: ut eſt videre apud Demoſthenem in Oratione adverſus Leptinem.

Theutoni, Vide THEVTONES.

Thīă, Θία, Inſula eſt mari Cretico, una Sporadum, non procul ab Hiera, quam ſua primùm ætate emerſiſſe, autor eſt Plinius lib. 2. cap 88, & lib. 4. cap. 12.

Thimbrŏn, Θίμβρων, Lacedæmoniorũ dux, qui adverſus Perſas in Aſiam miſſus, ſubito Tiribazi advẽtu eſt oppreſſus unà cum Theriandro citharœdo, cum quo cœnabat. Vide Xenophontem Rerum Græcarum lib. 4.

Thinge Θίγγη, Vrbs Libyæ, Steph. Vide TINGI.

Thiniſſa, Θινισσαὶ Vulgò *Tunex*, Oppidũ Africæ propriè dictæ, nõ procul ab Apollinis promontorio, nõ tamen idẽ cũ Tunete, ut quidam malè tradiderunt. Vide Ptolemęum lib. 4. cap. 3.

Thĭŏdămās, antis, Θειοδάμας, Pater Hylæ. quẽ Hercules Colchos navigans ſecum duxit. Propertius: Thiodamanteo proximus ardor Hylæ. ¶ Thiodamas alius, filius fuit Melampodis. Stat. lib 4 Theb. Inſignem fama, ſanctoq; Melampode cretum Thiodamanta volunt, &c.

Thĭrĭomachus, Θηριόμαχος, unus ex filiis Herculis, ex Megara Creontis regis Thebani filia.

Thĭs, Θὶς, Vrbs Aegyptia, prope Abydum. Civis Thinites, Stephan.

Thĭsbē, es, Θίσβη, Puella fuit Babylonia, mutuo Pyrami vicini adoleſcentis amore capta: cujus miſerabilem exitum vide ſuprà in dictione PYRAMVS.

Thiſŏa, Θέαινα, Vrbs Arcadiæ. Gentile Thiſoates. Steph.

Thŏă, ę, ſive Thoe, es, Θοὼ, Nympha marina, Tethyos & Oceani filia, à natandi celeritate dicta, Heſiodus in Theogonia: Μηλόβοσίς τε Θοή τε, καὶ Εὐπόδης Πολυδώρη.

Thŏās, antis, Θόας, Fuit Rex in Taurica regione, ad quem delata eſt Iphigenia Agamemnonis filia, & ab eodẽ Dianæ Tauricæ ſacris præfecta. Hunc poſtea occidit Oreſtes, à ſorore adjutus, quum illum quoque Thoas Dianæ aræ deſtinaſſet. De quo Ovid. lib. 3. de Ponto: Regna Thoas habuit Męotide clarus in ora: Nec fuit Euxinis notior alter aquis. ¶ Alter Rex Lemni fuit, Liberi patris filius, ex Ariadne Minois filia & pater Hypſipyles ſolus filię pietate ſervatus, quũ cæterę omnes Lemniæ mulieres viros ſuos & parentes trucidarent: ut eſt apud Ovid. lib. 7. Metam. Tum primùm ſeſe trepiduś ſub nocte Thyoneus Detexit, nato portans extrema Thoanti Subſidia, &c. Idem in Epiſtol. En ego Minoo nata Thoante feror. ¶ A Thoas fiunt patronymica Thoantis, idos, & Thoantias: quę à Poëtis uſurpantur pro Hypſipyle Thoantis filia.

Thōcnīă. Θώκνια, Vrbs Arcadiæ, à Thocno quodam, Steph.

Thŏē, Θόη, Filia Oceani & Tethios: Vna ex Nymphis, quas ad concuſſam Thetidem ob mortem filii ſui Achillis convenìſſe ſcribit Homer.

Tholiſtobogi, Vide THECTOSAGES & TOLISTOBII. Straboni Teliſtobogi.

Thōn, thonos, Θών, Fuit primus qui apud Aegyptios medicinã in artem redegit: cujus meminit Hom. lib. 4. Odyſſeæ. ¶ Alter, teſte Hellanico, fuit rex Canopi, ad quem quum Menelaus capta jam Troja in patriã renavigans, tempeſtate delatus eſſet, fuit primùm ab illo, antequam is Helenam conſpiceret, benignè ſuſceptus: ſed ut illam conſpexit, vim Menelao inferre conatus, ab illo interfectus eſt.

Thōnĭă, Θωνία, Vrbs eſt, & caput Gabaonitarum, diſtatq; à Gaza noſtri littoris Iudææ oppido, mille quingenta, triginta ſeptem millia paſſuum.

Thōnĭs, nis, Θῶνις, Præfectus fuit Canopi ſub Proteo rege Aegypti, quo tempore Alexãder cũ Helena vi tempeſtatis in Aegyptũ appulſus eſt. Vide Herod. lib. 2. Hunc Hellanicus Thona appellat, regemq; Canopi fuiſſe tradit, & Menelaũ vi tempeſtatis eò delatum humaniſſimè excepiſſe hoſpitio, donec conſpecta Helena, amore ejus captus, quũ Menelao inſidias ſtruere cœpiſſet, ab eodem eſt interfectus. Fuit præterea Thonis urbis nomen in Aegypto, poſt Taphoſiridem, non procul à Zephyrio promontorio: cujus meminit Strab. lib. 2.

Thŏōn, o geminato, Θόων, Fuit vir Trojanus ab Antilocho interfectus. Homer. lib. 13. Iliad.

Thŏōsă, Θόωσα, Phorci filia, ex qua Polyphemum Neptunus genuit. Homer. lib. 1. Odyſſ.

Thoötes, Vnus fuit ex præconibus Græcorum, teſte Homero lib. Iliad. 12.

Thoræ, Θοραὶ, Vicus in tribu Antiochide, Steph.

Thorāx, acis. [Θώραξ. Ger. Ein Berg bey der Statt *Magneſia in Ionia*.] Mons eſt Libycus Heſperiis vicinus, Lethæo fluvio imminens, teſte Strabone lib. 14, in quo dicunt crucifixum fuiſſe Daphitam grammaticum: propterea quòd reges verſibus inceſſeret: unde tractum eſt proverbiale ænigma: Cave à thorace: φύλαττε τὸν Θώρακα: quo utimur quoties linguę petulantiam frænandam volumus ſignificare, ne voces petulanter emiſſæ aliquando per jugulum redeant. Vide Eraſmi proverbia.

Thoricus Θορικὸς, vicus prope Canopum juxta Alexandriam, Steph ¶ Apud eundem Thoricus vicus eſt in tribu Achamantide Hecatæus urbem eſſe tradit, Vide THYRICVS.

Thornax, Θόρναξ, Mons Laconiæ, Steph

Thous, Θόος, Homero teſte, Vnus ex Trojanorum principibus.

Thrācē, ces, & Thracia. [Θρᾴκη, Vulgò *Romania*. German. Die Landtſchafft *Europæ* zwiſchen der Donaw / dem Meer vnnd *Macedoniæ* gelegen / jetzt ein theil der Türckey.] Europæ regio, Macedoniæ ad Occaſum proxima: à Septentrione Iſtrum habens: ab Oriente Pontũ: à Meridie Aegæum mare. Olim Scython, poſtea Thracia, à Thrace Martis filio, ſeu ab aſperitate dicta: Græcè enim τραχὺ aſperum dicitur. Eſt enim regio (ut Pomponius ſcribit) nec cœlo, nec ſolo tractabilis: & niſi quà mari propior eſt, infœcunda, frigidaque. Habet feros homines, aſpero cultu. In ea ſunt urbes celebriores Apollonia, Aenos, Nicopolis, Byzantium, Perinthos, Lyſimachia, Callipolis. Amnes ſunt Hebrus & Neſtos. Montes Aemus, Rhodope, & Orbelos. ¶ Dicitur & Thraca thracæ, Virg. lib. 12. Aen. - gemit ultima pulſu Thraca pedum.

Thrāx, Θρᾷξ, gentile. Virg. 3. Aen. Terra procul vaſtis colitur Mavortia campis: Thraces arant.

Thrāſſă,

Thrāssă, fœminino, Θρᾶσσα, sive Threissa, Θρήισσα. Virg. 1. Aen. -qualis equos Threissa fatigat Harpalice.

Thrācĭus, a, um, possessivum, Θρᾴκιος. Virg. 5. Aen. -quem Thracius albis Portat equus bicolor maculis.

Thrēĭcĭus, a, um, Θρηϊκιος. Virg. 5. Aen. Threïcia fretus cithara, fidibusq; canoris.

Thrāscĭas, [Θρασκίας Aristoteli. Ital. *Maistre tramontana*. Ger. Der Winden einer so zwischen Mitternacht vnd des Sommers Nidergang herwäyet. Fland. Nord Westennoort.] Ventus media regione flans inter Septentrionem & Occasum solstitialem. Plin. lib. 2. cap. 47.

Thrasĕas, Θρασέας, Auguris nomen, qui in summa siccitate Busiridis Aegypti tyrannum adiens, ostendit à superis posse exorari pluviam, si hospites immolaret. Quærente deinde tyranno, quisnam & cujas esset, quum se peregrinum profiteretur. Tu igitur primus, inquit Tyrannus, Aegypto aquâ dabis. Ovid. 3. de Arte:

Dicitur Aegyptus caruisse rigantibus arva
Imbribus, atq; annis sicca fuisse novem,
Quum Thrasĕas Busiridis adit, monstratq; piari
Hospitis effuso sanguine posse Iovem:
Illi Busiris: Fies Iovis hostia primus,
Inquit, & Aegypto tu dabis hospes aquam.

Hunc tamen nonnulli Thrasium potiùs quàm Thrasĕam malunt appellare. ¶ Thrasĕas item, Θρασέας Suidæ, Philosophus fuit Stoicus sub Nerone: à quo quum jussus esset mori, fletum suorum magna constantia compescuit: porrectisque alacriter ad incisionem brachiis, humoque sanguine aspersa: Hunc, *inquit*, sanguinem libemus Iovi liberatori. Reliqua vide apud Tacit. lib. 16.

Thrāso, Θράσων, Nomen proprium glorioſi militis apud Terent. in Eunuch. ἀπὸ τοῦ θράσους: hoc est, ab insolentia, & ferocitate impositum. ¶ Fuit & nobilis statuarius ejusdem nominis, cujus meminit Plin. lib. 34. cap. 8. & Strab. lib. 14.

Thrāsŭmēnŭs, pen. prod. [Θρασύμηνος: Vulgò *Lago di pergia*. German. Ein See in *Italia*, heist jetzt *Lago di Pergia*.] Lacus in agro Perusino, Annibalis victoria, & Flaminii Consulis clade nobilitatus. De hoc Ovid. lib. 6. Fast. Sunt tibi Flaminius, Trasumenaq; littora testes. Dictus à Thrasumeno puero, quem Aegyla nympha rapuisse dicitur.

Thrāsybūlus, penult. prod. Θρασύβουλος, Nobilis Athenienſis fuit, ingenti animi magnitudine, & amore in patriam singulari: qui ubi à triginta tyrannis in exilium actus esset, comparato exercitu non admodum magno, adjunctisque exulibus, sibi, suisque reditum in patriam manu comparavit: lato priùs plebiscito de injuriis ultrò, citroq; obliterandis: quã ἀμνηστίαν Græci appellant. Verebatur enim ne exules reducti, injuriam suam ulciscentes, civitatem civibus exhaurirent. Cæsus est ab Aspendiis, noctu ad tabernaculum ejus facto concursu, ob pecuniam acerbiùs imperatam. Vide Xenophontem Rerum Græcarum lib. 4. ¶ Fuit & alius Thrasibulus dux Milesiorum, qui ut portum Sicyoniorum occuparet, ex adversa parte urbem aggressus est: ad quam partem tuendam quum cives undiq; concurrerent, interim ex inopinato classe portum occupavit. Vide Front. Strat. lib. 2.

Thrāsўllŭs, Θρασύλλος, Athenienſis fuit, rei militaris peritissimus, qui æquali cum Thrasybulo imperio classi præfectus, Myndarum Lacedæmonium, Peloponnesiorum ducẽ apud Sestum Hellesponti urbẽ navali prælio superavit. Autor Thucydides lib. 8.

Thrāsўmăchŭs, Θρασύμαχος, Sophista fuit ex Chalcedone Bithyniæ, qui primus in oratione numeros, & artificiosam verborum compositionem traditur invenisse. Scripta ejus enumerat Suidas.

Thrasўmenus, Vide THRASVMENVS.

Thrāsўmēdēs, Θρασυμήδης, Fuit filius Nestoris: ut autor est Homer. lib. 9. Iliad.

Thría, æ, sive Thrio, ûs, Θρία, ἡ Θριὰ Stephano, Vicus est Atticæ, in tribu Oeneide: à quo Thriasii populi, & campus Thriasius: cujus meminit & Plinius libro 4. cap. 7, & multis in locis Thucydides.

Thrĭus, untis. Θριεύς, Oppidũ Elidis. Olim Achaiæ, Patris proximum: ita dictum à Thriunte quodam Athenienſi, quẽ Theseus Herculi suppetias misit.

Thrŏnĭum, Θρόνιον, Oppidum est Locrorum Epicnemidiorum, ad Boagrium amnem, non procul à sinu Maliaco. Plin. lib. 4. cap. 7.

Thrўŏn, Θρύον, Messeniæ oppidum, non ita procul ab Alpheo fluvio: cujus meminit Homerus in Catalogo navium, & Strabo lib. 8, & Plin. lib. 4. cap. 5.

Thūcўdĭdēs, dis, & dæ. [Θουκυδίδης. Ger. Ein Griechischer geſchichtſchreiber von Athen bürtig.] Historicus Athenienſis, Holoribus, nobili in primis genere, ut qui à Milciade & Cimone ducibus ortũ traheret, qui & ipsi genus suum ad Aeacum Iovis filium referebant, uxorem duxit è Thracia oriundam, alioqui divitem: cujus opes adsecutus, non in voluptates, sed bonam earum partẽ in otium literarium erogavit. Nam bellum Peloponnesiacum scribere aggressus, eodem quo illud gerebatur tempore, Atheniẽsibus pariter ac Lacedæmoniis aliquot militibus qui bello interessent, mercedem prębebat, uti res quotidie veras sibi renuntiarent, quas fidelius se accepturũ sperabat, si nõ solùm ab amicis, sed etiã ab hostibus de iis edoceretur, ne partes quisq; suas falsò tueretur. Pręceptores habuit in Philosophia Anaxagorã: & in Rhetorica Antiphonẽ. Scripsisse autẽ putatur historiam in Aegina insula, quò in exilium se cõtulerat. Sepultus est in agro Attico juxta sepulchra Milciadarum, in loco qui Cœla appellatur. Quidam Athenis obiisse dicunt, expleto jam legitimo relegationis tempore. Alii in Thracia decessisse volunt, ossaque ejus Athenas in majorum suorum sepulchra fuisse relata: ubi & cippus erectus fuit cum hac inscriptione: Thucydides Holori jacet hoc Alimusius antro. Hæc ferè ex Marcellino. Quint. lib. 10. cap. 1, de Thucydide sic scribit: Thucydides (*inquit*) & Herodotus longè cæteris in historia pręferendi, quorum diversa virtus laudem penè est parem cõsecuta. Densus & brevis, & semper instans sibi Thucydides: dulcis & candidus, & effusus Herodotus: ille concitatis, hic remissis affectibus melior: ille conciombus, hic sermonibus: ille vi, hic voluntate. Dionysius Halicarnasseus scribit Demosthenem adeò Thucydidis stylum probasse, ut ejus librum octies sua manu descripserit, totumq; ferè edidicerit. Cic. in Bruto: Thucydidem (*inquit*) imitamur. Optimè, si historiam scribere, nõ si causas dicere cogitatis. Thucydides enim rerum gestarum sincerus pronuntiator & grandis etiam fuit: hoc forense concertatorium nõ tractavit genus. Oratores autem quas interposuit (multæ enim sunt) eas ego laudare soleo, imitari neq; possim, si velim: nec velim fortasse, si possim. Hactenus Cicero. ¶ Fuerunt & alii ejusdem nominis, qui cõmemorantur à Marcellino. Vnus Milesius Athenis inter principes viros ac duces habitus, æmulus Periclis. Alius Pharsalicus Memnonis filius, cujus meminit Polemon in his, quæ de Acropoli scripsit. Tertius natione Achedrysius, cujus meminit Androtion in Atthide, dicens eum filium fuisse Aristonis, qui fuit tempore Platonis Comici, & Agathonis Tragici, ac Nicerati versificatoris. Ex Marcellino.

Thulē, es. [Θούλη. Ger. Ein Inſel weit vber Schottlandt hinauß gegen Mitternacht gelegẽ.] Insula est in ditione Scotorũ, in Septentrionem vergens, ultra Orcadas, latitudinem habens graduũ LXIII. Quò fit ut circa æstivũ solstitium quàm brevissimę ibi sint tenebræ Sole ab illorum horizonte quàm minimũ recedente: quemadmodum contrà circa solstitium hybernum nihil ferè aut quàm minimũ habent dici, Sole Tropicum Capricorni ab illis disjunctissimum perambulante. Hæc extrema fuit earum, quæ in Septentrionali Oceano Romanis fuerunt cognitæ: unde etiam à Virgilio ultima Thule appellatur 1. Georg. -tibi (*inquit*) serviat ultima Thule.

Thuría, æ, Θουρία, Oppidum Messenaici agri non procul à Pheris, excelso in loco situm: unde & αἶπεια veteres appellarunt. Ab hoc oppido propinquus sinus Thuriaces dicitur. Autor Strabo.

Thurium, θούριον, Vrbs magnæ Græciæ, olim nobilissima ad sinum Tarentinum sita, inter Crathin & Sybarin amnes: à Thuria vicino fonte nomen habens. ¶ Hujus incolæ Thurii dicti sunt & Thurini, θούριοι & θουρῖνοι, Qui quum aliquandiu floruissent, à Lucanis in servitutẽ tracti, & à Tarentinis infestati, tandem in Romanorum tutelam se dedere sunt coacti: qui eò deducta colonia, urbem eorum pro Thurio Copias appellarunt. Hæc Strab. lib. 6.

Thūscĭă, Italiæ regio, à Latio Tiberi, à Ligurib. Macra fluvio divisa, quæ alio nomine Hetruria dicitur. [τυρρηνία. Ger. Ein Landtſchafft in *Italia*, jetzt *Toſcana*.] Dicta Thuscia (ut quidã existimant) ἀπὸ τοῦ θύειν, quod est sacrificare: propterea quòd Tyrrheni semper habiti fuerint religiosi, deorumq; cultui & sacrificiis ad superstitionem usq; dediti. Vulgò *Toſcana*.

Thūscī dicti sunt regionis hujus incolæ, qui & Tyrrheni dicuntur, τυρρηνοί. Quidam citra aspirationem scribere malunt.

Thussagetæ, sive Thyssagetæ, Vide THYRSAGETAE.

Thyamis, Θυαμις, Fluvius qui Thesprotidẽ, Cestrinãq; discriminat, teste Thucyd. lib. 1. Meminit hujus fluvii Plin. li. 4. ca. 1.

Thўātīră, pen. prod. Θυάτειρα, Insula est maris Ionii, una Echinadum Aetoliæ adjacentium, teste Plin. lib. 4. cap. 12. ¶ Est itẽ Ioniæ civitas in Asia ad Lycum fluvium, teste eodẽ Plin. lib. 5. cap. 9. Strab. lib. 13: Mysiæ attribuit: Stephanus Lydiæ.

Thўbrĭs, Θύβρις, Nomen unius ex comitibus Aeneæ. Virgil. Aeneid. lib. 10: Assaracique duo, & senior cum Castore Thybris, Prima acies, &c.

Thўellă, æ. Θυέλλα, Oenotriæ urbs, in qua pars Phocensium cõsedit, ut ex Herodoti sententia refert Stephanus. ¶ Homerus Thyellam quartã Harpyiam videtur appellasse: respiciens ni-

mitum ad vocis proprietatem, quæ apud Græcos repentinam & ſonoram ſignificat procellam.

Thyẽstẽs, Θυέστης, Fuit filius Pelopis ex Hippodamia, & Atrei frater, ac Tantali nepos, qui quũ fratri, cui peſſimè cupiebat, aliter nocere non poſſet, uxorem ejus per adulterium polluit. Atreus verò ei filium epulandũ appoſuit. Ob quę flagitia Sol, ne polluceretur, retrò fugiſſe fertur. Thyeſtis fabula ſic ſcribitur à Servio: Atreum & Thyeſtem germanos, quũ diſſenſione ſibi nocere nõ poſſent, in ſimulatam gratiam ferunt rediiſſe: qua occaſione Thyeſtes cũ fratris uxore concubuit: Atreus verò ei Filium epulandum appoſuit: quę Sol abominatus, ne polluereturᵉ, aufugit. Sed veritas hæc eſt: Atreum apud Mycenas primùm Solis eclipſim mveniſſe: cui invidens frater, ex urbe diſceſſit eo tẽpore, quo ejus probata ſunt dicta. Hactenus Servius, enarrans illud Virgilii lib. Aen. 1: Nec tam averſus equos Tyria Sol jungit ab Vrbe. Et rurſus in illud 11. Aen. Atrides Protei Menelaus aduſq; columnas Exulat, &c.

Thyẽſtẽũs, a, um, Θυέστειος, Ovid. lib. 15. Metam. Néve Thyeſteis cumulemus viſcera menſis.

Thyĭă, Θυία, Nomen filiæ Cephiſi, quę prima Liberi patris initiata fuit Orgiis, à qua Thyiades, & Tyię, Herod. lib. 7. Ab hac urbs ejuſdem nominis in qua colitur.

Thyĭădẽs, pen. cor. Θυάδες, Bacchi ſacrificulę, quæ & Bacchę & Mænades, & Baſſarides dicuntur. Rationẽ aũt hujus nominis quidã referunt ad Thyiam quandã Cephiſi filiam, quæ prima omnium Dionyſio initiata, Orgia ejus celebravit, Bacchicoq; furore correptis nomen reliquit, ut ab ea Thyiades dicerẽtur. Alii hanc nõ Cephiſi, ſed Caſtalii cujuſdam indigenæ filiam fuiſſe volunt. Vide Cælium Rhodiginum, lib. 16. cap. 19.

Thymatadæ, Θυμαιτάδαι, Vicus in Hippothoontide tribu, Stephan.

Thymbĕr, Θύμβερ, Latini cujuſdam nomen à Palante occiſi, apud Virgil. 10. Aeneid. Nam tibi Tymbre caput Evandrius abſtulit enſis.

Thymbră, bręᵉ, Θύμβρα, Campus eſt Troadis, per quem Thymbrius fluvius in Scamandrum influit. Thymbrę autem nomen huic campo factũ putat Servius à copia thymbræ herbæ, quã Romani *cunilam* vocant, cujus maximus hoc in campo eſt proventus. ¶ Fuit item Thymbra vetuſtũ iis in locis oppidũ, Dardani opus, cujus meminerunt Strab. lib. 13. & Plin. libr. 5. cap. 30. ¶ Item delubrum Apollinis, qui à loco cognominatus eſt Tymbræus, teſte eodem Strabone loco jam citato.

Thymbræŭs, Θυμβραῖος, Apollinis cognomẽtum, ſive à Thymbra Troadis campo, ſive ab ejuſdem nominis urbe in qua colebatur, impoſitum: Virgil. 3. Aeneid. Da propriam Thymbræe domum. Vbi Servius: Thymbræus Apollo dictus eſt à loco Trojæ vicino pleno thymbra, in quo & nemus habuit & templum, in quo à Paride occiſus eſt Achilles. Ergo Thymbræus, ut Delius: Nam numina à locis frequenter nomen accipiunt. Verùm quia Græcè Θύμβρη dicitur, in derivatione, η in æ diphthongum mutatur: ut, Αἴτνη, Aetnæus· Δίκτη, Dircæus: Κρήτη, Cretæus. Apollinis Thymbræi templum Strabo ea in parte fuiſſe tradit, qua Thymbrius fluvius in Scamandrum influit: quo in templo ferunt Achillem à Paride fuiſſe interemptum. Vnde factus eſt locus fabulæ, ut Achilles Apollinis ſagittis diceretur eſſe interfectus.

Thymbrără, Θυμβραγόρα, Oppidum Aſiæ, ad Pactolum fluvium teſte Xenophonte in Pædia.

Thymbrĭŏs, Θύμβριος, Fluvius eſt Troadis, per campum, cui nomen eſt Thymbra, in Scamandrum influens. Autores Stephanus & Strabo lib. 13.

Thymbrĭă, Θυμβρία, Cariæ vicus, juxta antrum Charonium, quo in loco propter peſtiferas exhalationes, inferorum fauces eſſe credebantur. Autor Strabo lib. 14.

Thymele, nomen mulieres. Vide in APPELL.

Thymœtẽs, Θυμοίτης, Priami filius fuit ex Arisbe (ut quidam volunt) cujus uxor quum filium peperiſſet eodem die quo Hecuba Paridẽ, aſſerentibus hariolis eo die natum eſſe puerũ, cujus cauſa Ilium everteretur, juſſit Priamus utrunque interfici. Et Paris quidem matris aſtu clàm traditus eſt educandus: Thymœtis autem puer eſt interfectus. Cujus injuriæ ultione in multos annos dilata, Thymœtes, quum equi lignei dolum ſentiret, commodum ſibi vindictæ tempus oblatum ratus primus autor fuit, ut in urbem reciperetur. Hæc ferè Servius, enarrans locum illum Virgilii: primusque Thymœtes Duci intra muros hortatur, & arce locari, Sive dolo, ſeu jam Trojæ ſic fata ferebant.

Thyni, Θυνοί, Thraciæ populi fuerunt ad Hebrum fluviũ, quorum pars in Aſiam tranſgreſſa, juxta Apolloniam & Salmydeſſum conſedit: quem tractum ab ipſis Thyniacum litus appellat Strab. lib. 12.

Thynias, adis, Θυνιὰς, Ponti Euxini inſula, Bithyniæ adjacens, trium millium paſſuũ ambitu, alio nomine Apollonia dicta. Autor Plin. lib. 6. cap. 12.

Thynos, Θυνός, Ciliciæ oppidum, non procul à Pyramo fluvio, teſte Plin. lib. 5. cap. 27.

Thyōneũs, trium ſyllabarum, Θυωνεύς, Cognomen Bacchi, quod à Θύω: id eſt, ſacrifico quidam deductum putant, quod illi adhuc inter humanos verſanti ſacrificaretur. Quanquam non deſunt, qui id cognominis eum à matre ſua Semele accepiſſe velint, quæ alio nomine dicta eſt Thyone, Θυώνη. Ovid. 4. Metam. Additus his Nyſeus indetonſusq; Thyoneus.

Thyrea, ſive Thyre, per contractionem, Θυρέα, ἢ Θύρη, Oppidũ eſt in confinio Lacedæmoniorum, & Argivorum: cujus cauſa aliquando gravia bella inter illos emerſerunt. ¶ Hujus incolæ dicuntur Thyreates, Θυρεάται Stephano: ¶ Eſt item Thyrea inſula ante Peloponneſum è regione Hermiones, non procul à Trœzene: cujus meminit Herodot. lib. 3.

Thyrĭcos, Θυρικός, Populus in Attica regione, ex Acamantei de tribu. Autor Strabo.

Thyrſagetæ, pen. corr. [Germ. Völcker in *Scythia*, hinder *Sarmatia* wonhafft/die ſich des jagens beheiffen.] Populi ſunt Scythiæ ultra Sauromatas, ex venatione victitantes. Mela lib. 1: Thyrſagetæ, Turcæq; vaſtas ſylvas occupant, alunturq; venando. Hi à Plinio Thuſſagetæ appellantur: à Strabone, Ptolemæo, & Stephano Θυσαγέται. Quò fit, ut ſuſpicer apud Melam r literam librariorum culpa irrepſiſſe.

Thyrſis, Θύρσις, Nomen paſtoris proprium, apud Virgilium, 7. Eclog.

Thyſſagetæ, Vide THYRSAGETAE.

Thyſſus, Θυσσός, Oppidum eſt in finibus Macedoniæ, ad radicem montis Athos: cujus meminit Plinius libro 4. capite 10. & Herod. lib. 7.

T ante I.

Tiare, es, πάρη, Oppidum Teuthraniæ, quæ eſt regio Aſiæ ſupra Aeolidem, & partem Troadis. Autor Plinius libro quinto, capite 30.

Tiatira, Vide THYATIRA.

Tibărēnī, πιβαρηνοί, Populi Chalybibus contigui, teſte Pomponio lib. 1. in riſu & luſu ſummum conſtituentes bonum: tenaciſſimi interim juſtitiæ, ut qui niſi antè denuntiato die, hoſtem non adoriantur. De his memoriæ prodidit Nymphodorus, Muliere partu ſoluta, virum in lectulo decumbere, & tanquam partus autorem ab uxore puerpera curari. Quod & ipſum confirmat Valeriũs Flaccus Argonaut. lib. 5. his verſibus: Inde Genetæi templum Iovis, hinc Tibarenum Dant viridis poſt terga lacus, ubi deſide mitra, Fœta ligat, partuque virum fovet ipſa ſoluto. Vide TABARENI.

Tiberĭas, dis. [πιβεριάς. Germ. Ein Statt in *Galilæa*, vom König *Herode* zu ehren *Tiberii* des Keyſers gebauwen.] Vrbs Iudææ, ad lacum Genezaritidem, ab Herode condita, & in gratiam Tiberii Cæſaris ita appellata. Autor Stephan.

Tiberĭus, πιβέριος, Liviæ Auguſtæ filius, & privignus Auguſti, ejuſdemque in imperio ſucceſſor, omni avaritiæ, libidinis, & crudelitatis genere contaminatiſſimus. Vitam ejus vide apud Suetonium, eadem prorſus libertate deſcriptam, qua ille vixit. ¶ Fuit & Sophiſta ejuſdem nominis, cujus ſcripta enumerantur à Suida.

Tĭbĕrĭs, ris, qui & Thybris, [Θύβερις Dionyſio, πίβερις & Θύμβερις Steph. Vulgò *Tevere*. Germ. Ein berümpter fluß in Italia/ſo durch Rom laufft.] Celeberrimus Italiæ fluvius è media ferè longitudine Apennini, Aretinorũ finibus defluens, qui multis deinde fluminibus auctus, ab Hetruria Latium, Ianiculũq; ipſum ab urbe Roma dirimit, tandemque decimoquinto ab Vrbe lapide duobus oſtiis, modico intervallo diremptis, in mare evolvitur, ea in parte, qua Ancus Martius Oſtiam extruxit. De ratione nominis diverſi diverſa prodiderunt, adeò ut non facile fuerit certi aliquid conſtituere. Livius à Tiberino Albanorum rege dictum exiſtimat, in trajectu ejus ſubmerſo, quum anteà Albula diceretur. In qua ſententia Ovidius quoque fuiſſe videtur, ſic ſcribens libro 2. Faſtor. Albula quem Tiberim merſus Tiberinus in undis Reddidit, hybernis fortè tumebat aquis. Servius Tiberis nomen ipſa etiam Alba vetuſtius eſſe contendit: ideoque nominis ejus originem ad Thybrin potiùs Hetruſcorum regem referendum exiſtimat, qui Latium crebris latrociniis infeſtans, tandem circa hunc fluvium eſt occiſus. Cui ſententiæ Virgilius quoque non obſcurè ſubſcribit: apud quem ſic loquitur Evander lib. 8. Aeneid. Tum reges, aſperque immani corpore Thybris, A quo pòſt Itali fluvium cognomine Thybrim Diximus. Alii non tàm à regis hujus nomine, quàm ab injuriis, & contumeliis, quibus in obvium quenque circa hunc fluvium graſſabatur appellationem hanc tractam exiſtimant: unde Thybrim ſcribendum contendunt, quaſi πλὼ ὕβρεν, ut dictionem conflatam intelligamus ex articulo fœminino, & nomine ὕβρις, quam ſcripturam etiam apud Dionyſium Aſium obſervavimus. Nos Thybridis nomen antiquius eſſe putamus, Tiberis recentius, litteris aliquot (ut ſolet) temporis lapſu immutatis. Quò fit, ut illud Poeta,

sud Poëtis, hoc Oratoribus sit usitatius. Stephanus quoq; in urbium Onomastico utrumq; nomẽ agnoscit, nisi quòd apud illum Θύμβρις legatur, m littera communi Græcorum consuetudine adjecta: Θύμβρις (inquit) ποταμὸς ῥάμνης, ὃς καὶ πίβρις. Hisce rationibus in eam potissimùm sententiam adductor, ut Thybris dissyllabum, th aspirato, & y Græco scribendum putem: trisyllabum autem Tiberis t, tenui, & i nostro. Quam scripturæ rationem etiam à Græcis videmus observari, apud quos πίβρις, πίβριος, πίβριν, πίβρεως, & cætera omnia hinc derivata per jota scribi videmus.

Tĭbĕrīnŭs, a, um, pen. prod. possessivum est, Θύμβρις Stephano: ut, Ostia Tiberina apud Virg. 1. Aeneid. Tiberina flumina apud eundem lib. 12.

Tĭbĕrīnŭs, rini, pen. prod. πίβριν, Capeti filius & Albanorum rex, qui in vicino flumine submersus, effecit ut pro Albula Tiberis diceretur. Liv. lib. 1. ab Vrbe: Latino Alba Atys, Aty Capys, Capy Capetus, Capeto Tiberinus, qui in trajectu Albulæ submersus, celebre ad posteros nomen flumini dedit. Tiberinus item à superstitiosa antiquitate creditus est Deus esse, Tiberis fluvii præses, cujus monitu Aeneas Evandri sibi auxilia ascivit: de quo sic scribit Virg. lib. 8. Aeneid. Huic Deus ipse loci fluvio Tiberinus amœno, Populeas inter senior se attollere frondes Visus, cum tenuis glauco velabat amictu Carbasus, & crines umbrosa tegebat arundo. ¶ Quin & fluvius ipse in sacris dictus est Tiberinus, teste Servio, quemadmodum in πολιτείᾳ Tiberis, & in Poësi Thybris.

Tibesis, πίβησις, Fluvius est ex Hæmo monte nascens, & Septẽtrionem versus in Istrum influens. Autor Herod. lib. 4.

Tibiscus, [πίβισκος: Vulgò *Tissa*. Ger. Der fluß Tyssa in Vngeren/ lauffet in die Donaw.] Fluvius Daciæ, in Carpatho monte nascens, & Dacos ab Iazygibus Metanistis dirimens, tandemq; juxta Tibiscum urbem in Danubium influens. Autor Ptolem. lib. 3. cap 4.

Tĭbullŭs, Prænomine Albius, Poëta Elegiographus fuit, Romæ natus Hircio & Pansa Coss. qui annus etiam Ovidii Poëtæ natalibus fuit insignis. Ex amicis Messalam Corvinum maximè coluit, quem dum in Asiam proficiscentem sequitur, in gravissimum incidit morbum: adeò ut de vita desperans, hoc sibi scripserit Epitaphium: Hic jacet immiti consumptus morte Tibullus, Messalam terra dum sequiturq; mari. Ex Poëtis familiares habuit Horatiũ, qui eum judicem suorum appellat scriptorum: & Ovidiũ, qui mortem ejus elegantissima deflevit Elegia. In amoribus & nimius & inconstans fuisse videtur, ut qui præter Marathum, & Cerinthum pueros, Deliam quoque amârit Sulpitiam, & Neæram: omnium autem maximè Nemesim: cujus formam, & venustatem bona operis sui parte posteritati commendavit. Obiit Romæ virenti adhuc ætate, non sine gravi eruditorum omnium mœrore.

Tĭbur, pen. genit. corr. πίβυος, πίβυϊ, & πίβυος Stephano, Civitas in Sabinis, decimosexto ab Vrbe lapide, crebris fontibus irrigua, & singulari aëris temperie commendata. Ovid. 4. Fastor. Et jam Telegoni, jam mœnia Tiburis udi Stabant. Mart. lib. 6: quum mors Venerit, in medio Tibure Sardinia est. Est autem hoc oppidum origine Græcum à Tiburto, Catyllo, & Corace, Amphiarai liberis, post prodigiosum patris ad Thebas interitũ communiter conditum, & à Tiburti nomine, qui ex tribus natu maximus erat, Tibur appellatum. Autores Cato in Orig. Solinus, & Sextus scriptor Græcus.

Tĭbŭrs, urtis, πίβερτις, Gentile. Virgil. 1. Aen. Haud aliter Tarchon Tiburtum ex agmine prædam Portat ovans. Cicero pro Cornel. Balbo. L. Coffinius Tiburs, pater hujus equitis Romani.

Tĭbūrtīnŭs, ă, um, πίβερτινος, Quod ex Tibure est: ut, Sibylla Tiburtina.

Tichiocis, τιχίοις, ὁ, castellum prope Trachinam. Gentile Tichicus, Stephan.

Tichos, τεῖχος, castellum Achaiæ: incola Tichites, Steph.

Ticinum, pen. prod. [τίκινον Ptolemæo: τίκιος Stephano. Vulgò *Pavia*. Ger. Pavey in Italia.] Insubriæ civitas, quam hodie *Papiam* vocant, à Ticino fluvio præterlabente nomen habens.

Ticīnŭs, pen. prod. [τίκινος. Ital. *Tesino*. Ger. Ein Wasser in Italia/ fleußt für Pavey hin.] Fluvius est Insubriæ in Eridanum fluens, à quo vicinum oppidum Ticinum est appellatum. Silius lib. 9: Dũ Romana tuæ Ticine cadavĕra ripæ Nõ capiant.

Tifernum, τίφερνον: Vulgò *Città di Castello*. Vmbriæ oppidum est, teste Ptolem. li. 3. cap. 1. à quo Tifernates, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 14.

Tifernus, τίφερνος. Fluvius est in secunda Italiæ regione, Apulos dividens à Frentanis. Autor Plin. lib. 3. cap. 11. Vulgò *Fortero in Puglia Piana*.

Tĭgĭllīnŭs Ophonius, Vir fuit Romanus vitæ corruptissimę, qui Neroni intimarum libidinum conscientia quum esset familiaris, plurimis summis viris per calumniã exitiũ machinatus est. Postea rerum potito Othone, ad aquas Sueſſanas supremæ necessitatis nuntio accepto, inter concubinarũ oscula fauces sibi præcidit, teste Tacito lib. 17. Meminit hujus & Iuvenal. Sat. 1: Pone Tigillinum, teda lucebis in illa, Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant.

Tigrānē, τιγράνη, Vrbs mediæ mediterranea, teste Ptolem. lib. 6 cap. 2.

Tigrānēs, nis, pen. prod. τιγράνης, Propriùm nomẽ Regis majoris Armeniæ, qui auxilium ferens Mithridati regi, victus est primò à Lucullo: deinde à Pompejo Magno, cujus sæpè mentionem facit Cic. in Orat. pro lege Man. Lucan. li. 2: Tigranẽq; meum, ne Pharnacis arma relinquas.

Tigrānŏcĕrtă, tæ, τιγρανοκέρτα: Vulgò *Sulthania*, Oppidum in montanis majoris Armeniæ, teste Plin. lib. 6 cap. 11. à Tigrane conditum, unde & nomẽ accepit, quasi Tigranis civitas. Nam Certa Parthorũ lingua urbem sonat. Vide Stephanum in urbium Onomastico.

Tigrĭs, [חדקל *chiddekel*, τίγρις, ητος. Ger. Ein groſſer fluß in Aſſur entſpringt in *Armenia*, fleußt durch Aſſyrie in die Perſiſch Meerſchoß.] Insignis Asiæ fluvius, Mesopotamiam ab Ortu alluens, quem Sacræ literæ ex Paradiso nasci confirmant. Solinus in Armenia caput attollere dicit, in loco edito, ex lacu, conspicuoq; fonte, nec ab exordio statim totum esse, sed primò pigrè fluere, non cum suo nomine. At quum in fines Medorum invectus sit, Tigrim statim vocari: Arethusam lacum influere, gravia pondera sustinentem, cujus pisces nunquam se alveo Tigridis immiscent, sicut nec amnici stagnũ attingant Arethusæ. Mox Arabas præterfluẽs, Mesopotamiam amplectitur, & Hydaspen accipiens, Euphratemq;, defertur in sinum Persicum. ¶ A Tigri fluvio dicti sunt Transtigritani, qui trans Tigrim habitant: sicut Transpadani, qui trans Padum.

Tigullii, τιγύλλιοι, Ligurię populi, quorum urbes Tigullia, & Segesta commemorantur à Plin. lib. 3. cap. 5. Vulgò *Sagestro*.

Tigurini, [τιγυρινοί. Ger. Die Zürichgöwer.] Populi inter Helvetios Limagi fluminis accolæ: quorum meminerunt Cæsar, libro 1. de Bell. Gall. Strab. lib. 7, Florus libro 3. cap. 3, Paulus Orosius lib. 5. cap. 16, & Plutarchus in Vit. C. Marii. Eorum metropolis est Tigurũ urbs, Vulgò Zürich/ situ perquã amœno, inter duos montes, supernè lacus incumbit lympidissimus, longus circiter duodecim millia passuum, supra quem amœnus Alpium prospectus est: ut volupe sit vel in media æstate, nives & quandam quasi hyemem intueri. Is lacus urbẽ dissecans, in medio Limagũ fluvium, quem recipit, penè apud Glareanos rursus effundit: sternitur pontibus duobus, qui urbem dissectã denuò conjungũt. Ipse verò Senatus, populusq; Tigurinus, quum olim suam urbem sociam Romani Imperii ab Imperatore deferi, negligiq; cernerẽt, multis, magnisq; de causis cum Lucernatibus & Vranis, & Suicẽsibus, & Subsylvanis (quibus tunc quoq; bellum erat cum principibus Austrię) in perpetuum fœdus, societatemq; venêre, ea lege, ut Tigurinus pagus inter omnes primum locum obtineret. Quod factum est anno ab orbe redempto, MCCCLI. Hic pagus & tota regio Helvetiorum hodie inter Germanos censentur. Pagi Tigurini meminit Cæsar libro 1, bell. Gall. Tigurinus (*inquit*) is pagus est: nam omnis civitas Helvetia in quatuor pagos divisa est.

Tilium, τίλιον, Vrbs litoralis in latere Occidentali Sardiniæ autore Ptolem. lib. 3. cap. 3.

Tĭlos, Vide THVLE.

Tĭlphōssă, τιλφοσσα, Fons est Bœotiæ subter Tilphosiũ montem labens, ubi Tiresiæ vatis sepulchrum est: qui quum senex esset, & frigidam fontis hujus aquã potasset, subitò extinctus est. Autor Strabo lib. 9.

Tĭlphōssæŭs, τιλφοσσαῖος, Mons est Bœotię, nõ procul ab Haliarto, templũ habẽs Apollinis Tilphossii. Autor Strab. lib. 9.

Tĭlus, (quod huc pro sinus Persici insula malè relatum erat) vide TYLVS. Siquidem tàm apud Ptolemæum quàm apud Plinium scribitur y Græco.

Timæus, τίμαιος, Nomẽ proprium Philosophi Locrensis, cui divinum illud opũs Plato inscripsit, in quo de rerum creatione differit, quod Cicero postea Latinum fecit, atque de Universitate inscripsit: quanquam non desint qui negent Ciceronis esse. ¶ Fuit præterea Timæus quidam Siculus arrogantissimus, qui se historiam scripturum jactabat, qua facilè Thucydidem superaret: hoc videlicet commento gloriam & eruditionis opinionem apud imperitã plebeculam captans. De hoc Plutarchus in Nicia.

Timachus, machi, pen. corr. τίμαχος, Mœsiæ fluvius, ex Rhodope monte fluens, teste Plin. lib. 4. cap. 26.

Timagenes, pen. corr. τιμαγένης, Rhetor fuit Alexãdrinus, qui à Gabinio, quum in Aegypto res gereret, captus, Romamq; perductus, à Fausto Syllæ filio redemptus est. A quo manumissus, primùm in ipsis Pompeii ædibus, eoq; mortuo, in palatio ludum aperuit. Postea verò quum ob linguæ libertatem schola excidisset, in rure Tusculano ætatem peregit. ¶ Fuit &

alter Timagenes, historicus, qui maris totius situ libris quinq; est complexus. Vtriusq; autor Suidas.

Timagoras, πμαγόρας, Civis Athenienſis fuit, à ſuis capitali ſupplicio affectus, quòd Darium, ad quē legatus erat, amore Perſarum per adulationem adoraſſet. Suidas & Valerius.

Timandrā, πμανδρα, Filia Ledæ, & Tyndarei, & ſoror Clytemneſtræ, quæ Echemono nupſit: ut refert Lycophronis Scholiaſtes.

Timānthēs, [πμανθης Suidæ. Ger. Ein fürtreffentlicher Maler.] Nomen pictoris celeberrimi, Parrhaſii æmuli. Inter ejus verò ingenii monumenta, Iphigenia oratorum laudibus celebratur, quam pinxit ad aram ſtantē, jamq; Dianæ immolandam: & quū omnes mœſtos pinxiſſet, omnemq; triſtitiæ imaginem conſumpſiſſet, patris vultum, quem dignè effingere non potuit velo obduxit. Pinxit & Cyclopem parva in tabula, cujus magnitudinem exprimere cupiens, pinxit juxta Satyros thyrſo pollicem ejus metientes: itaque ex omnibus ejus operibus intelligitur plus quàm pingitur. Hæc ferè Plin. libro 35. capite 9.

Timarchides, æ, vel, dis, πμαρχίδης, Eximius marmoris ſculptor, apud Plinium lib. 36. cap. 5. ¶ Fuit & alter ſtatuarius, qui multa nobilia [illegible]re opera confecit: cujus meminit idē Plin. lib. 34. cap. 8.

Timārchus, πμαρχος; Atheniēſis quidam fuit, Demoſthenis familiaris, qui quum in adoleſcentia pudicitiam ſuam in Piræo proſtituiſſet, eo nomine jam ſenex ab Aeſchine in judicium vocatus eſt, & condemnatus. ¶ Fuit item Timarchus ſtatuarius nobilis, qui centeſima viceſima Olympiade floruit: teſte Plin. lib. 34 cap. 8.

Timāvus, pen. prod. πμαος: Vulgò *Brenta*, Nomen fluminis juxta Aquilejam, novem naſcens capitibus, teſte Pomponio, unoq; oſtio ſeſe in mare evolvens. Virg. 1. Aen. Regna Liburnorum & fontem ſuperare Timavi.

Timoclea, πμόκλεια, Mulier Thebana fuit, quę ſtuprum à Barbaro per vim paſſa, diſſimulato dolore, finxit ſe illi velle oſtēdere magnum auri pondus, perductumq; ea ſpe ad altiſſimū puteum, qui erat in interiore parte domus, quum pronus puteum inſpiceret, præcipitem dejecit, & ſaxis obruit.

Timocles, πμοκλῆς, Duorum Comicorum Athenienſium nomen, quorum fabulas aliquot enumerat Suidas.

Timocreon, ontis, πμοκρέων, Poëta Rhodius fuit, veteris Comœdiæ ſcriptor: qui graves cum Simonide Melico, & Themiſtocle inimicitias exercuit: quos etiam cōtumelioſo poëmate inſectatus. Autor Suidas.

Timolaus, πμόλαος, Rhetor & verſificator, è Lariſſa Macedoniæ, diſcipulus Anaximenis Lampſaceni. Scripſit poëma de bello Trojano, Homeri ſingulis verſibus ſingulos addens. Suidas.

Timŏlĕōn, πμολέων, Corinthius dux inclytus, viribus fortiſſimus, vitaq; abſtinentiſſimus, qui miſſus cum paucis triremibus ad liberandas à Dionyſii tyrānide Syracuſas, quem Dion Syracuſanus implorato Corinthiorum auxilio, expellere conabatur, quinquageſimo poſtquam Syracuſas appuliſſet die, urbe potitus eſt: deinde arcem obſidens, Dionyſium ad deditionem compulit, & cum paucis in exilium Corinthum miſit. Arcem verò ſolo æquavit, & Syracuſanis libertatem reſtituit. Deinde contra Leontinos pergens, eorum tyrannum in bello captū interfecit. In ſumma æqualis fuit Timotheo, Ageſilao, Pelopidæ, Epaminondæ. Hæc ex Plutarcho, qui eum è noſtris comparat Paulo Aemilio.

Timolus, Lydiæ mons, poſtea Tmolus, τμῶλος, appellatus, teſte Plinio, lib. 5. cap. 29.

Timōn, πμων, Phliaſius Philoſophus, qui apud Chalcedonem philoſophiam, & oratoriam exercuit, charus Ptolemæo Philadelpho. Scripſit Tragœdias, & Comœdias, & Satyras. Dictus amarulentus, & mordax, ſillorum: id eſt, dicacitatum ſcriptorīde quo Gellius: Timon amarulentus librum maledicentiſſimum conſcripſit, quem Sillos inſcripſit. ¶ Fuit & alius Timon Athenienſis temporibus Peloponneſiaci belli (ut ex Ariſtophanis & Platonis poëmatibus perſpicere licet) prorſus inhumanus, ac vitans hominum congreſſus, præter unius Alcibiadis adoleſcētis. [Ger. Ein häſſiger vñ teutſcheuhiger Menſch zu Athen.] Interrogatus quæ cum illo cauſa eſſet amicitiæ. Quòd ſciam (*inquit*) illum quandoq; multorū malorum Athenienſibus cauſam futurum. Semel in vita in concionem dicitur aſcendiſſe, factiq; novitatem cūctis admirantibus: Eſt mihi (*inquit*) ô viri Athenienſes, poſt ædes hortulus, in quo ficus coaluit quædam, in qua permulti noſtri cives ſe ſuſpenderūt. In eodem nunc ego loco ædificare volo. Quamobrem viſum eſt mihi, vos publicè admonere, ſi quis fortè ſit, qui ſe priùs velit ſuſpendere, antequā arbor excidatur. His igitur de cauſis ab Athenienſibus μισάνθρωπος eſt appellatus: hoc eſt, humani generis oſor. In ſepulcro quod ſibi ipſe conſtruxerat, inciſum erat epitaphium in hanc ſententiam: Hic ſum poſt vitam, miſeramq; inopemq; ſepultus. Nomen non quæras: dii, lector, te malè perdant.

Timomachus, pen. corr. πμόμαχος, Fuit pictor Byzantius, Cæſaris Dictatoris ætate. Fecit Medeam & Ajacē, quos ipſe Cæſar LXXX. talentis emit, & in templo Veneris dicavit. Autor Plin. lib. 35. cap. 11.

Timonium, πμονίον, caſtellum Paphlagoniæ. Gentile Timonites, Stephan.

Timoniacus, πμονιακὸς, fuit pictor Bizantius, Cæſaris Dictatoris ætate, qui Ajacem Cæſari pinxit.

Timŏthĕus, pen. corr. πμόθεος, Nomen proprium Cononis Athenienſis filii, qui acceptam à patre gloriam multis auxit virtutibus. Fuit enim diſertus, impiger, laborioſus, rei militaris peritus: & (quod ſuper omnia eſt) εὐτυχὴς: id eſt, fortunatus Imperator habebatur. Huic ſtatua publicitùs in foro Athenis poſita eſt, ob victoriam, qua victis Lacedæmoniis, imperium Athenienſium auxit, & muros Athenarum extruxit. Poſt hujus obitum non fuit quiſquam ferè Athenis dignus memoria. Hujus geſta æmuli, ut laudem ejus imminuerent, Fortunæ adſcribebant, circunferentes paſſim tabulas, in quibus ille pictus erat dormiens, adſtante interim fortuna, quæ civitates in retia ejus ageret. Quam rem ille ægrè ferens, ſua illa eſſe dicebat, non fortunæ opera. Ex quo tempore, quaſi perioſa hominis ingratitudinem fortuna, omni prorſus fœlicitate excidit. Autor Suidas ut docti hominis meminit Cicer. libro 1. Offic. Quod idem fecit (*inquit*) Timotheus Cononis filius, qui quum belli laude nō inferior fuiſſet quàm pater, ad eam laudem, doctrinæ & ingenii gloriam adjecit. Hactenus Cicero. ¶ Timotheus item Athenienſis Comicus, mediæ Comœdiæ cujus fabulas nonnullas commemorat Athenæus. ¶ Timotheus Mileſius, Therſandri filius, muſicus, qui decimam & undecimam chordam lyræ addidit, & antiquā muſicam in molliorem modum mutavit. Hunc ferunt duplo majorem ab his, quos alius inſtituiſſet, mercedem exigere ſolitum fuiſſe, quàm ſi rudes traderentur. Geminatum enim laborem dicebat docendi priùs, mox docendi. Emicuit tempore Philippi Macedonis, cujus filius Alexander modulis ejus excitabatur, & ad res bellicas alacriùs inſtruebatur. Deceſſit anno ætatis LIII. Scripſit de Muſica libros 17. Item encomia, & dithyrambos. Hæc Suidas. ¶ Timotheus, ſculptor nobiliſſimus, unus ex iis, qui Mauſoleū cælavêre: cujus in templo Apollinis Romæ multa fuerunt monumenta: ut ſcribit Plinius lib. 34. cap. 8. ¶ Timothæus Gazæus Grammaticus, tempore Anaſtaſii principis, in quem etiam Tragœdiam cōſcripſit. Edidit & heroico verſu de Indicis, & Arabicis, & Aegyptiis, & Lybicis quadrupedibus, & de avibus peregrinis libros 4. ¶ Fuit & Timotheus, Pauli Apoſtoli diſcipulus, patria Licaonius, mulieris viduæ filius: poſtea præſul Epheſius Apoſtolicis epiſtolis, & martyrio clariſſimus.

Timyra, πίμυρα, Vrbs juxta Iſauriam, & fluvius Indię. Gentile Timyreus, Steph.

Tina item, Ptolem. li. 2. cap. 3, fluvius eſt in tractu orientali Britanniæ inſulæ.

Tindă, πίνδη, Thraciæ urbs, in qua Diomedes equos ſuos humana carne paſcebat. Autor. Plin. lib. 4. cap. 11.

Tindăum, πίνδιον, Vrbs Libyæ, civis Tindaras, quaſi à Tinda vel Tindeius, Steph.

Tingī, πίγσι, Oppidū eſt Africæ, non procul ab Ampeluſio promontorio, ab Antæo (ut ferunt) conditum. Tingi, inquit Pomponius Mela lib. 1. & Plin. li. 5. cap. 1, Mauritaniæ pervetus oppidum, ab Antæo (ut ferunt) conditum, poſtea à Claudio Cæſare, quum coloniam faceret, appellatū Traductajulia. [Ger. Ein Statt in *Mauritania* gelegen. Vulgò *Tanier*.]

Tingitana, πιγσιτανὴ, Extima Mauritaniæ pars, à Tingi urbe nomen habens: cujus deſcriptionē vide apud Plin. lib. 5. cap. 21.

Tion, τίον, Vrbs maritima Ponti, non procul à Partheni fluminis oſtio. Autor Ptol lib. 5. cap. 1.

Tipaſa, τίπασα, Vrbs Mauritanię Cæſaris, apud Plin. li. 5. cap. 2.

Tiphernum, Vide TIFERNVM.

Tiphys, τίφυς, Argonautarum in Cholchica expeditione gubernator fuit. Virgilius in Bucol. Eclog. 4: Alter erit tum Tiphys, & altera quæ vehat Argo Delectos heroas, &c. Ovidius: Tiphys in Aemonia puppe magiſter erat. Seneca in Medea: Tiphys in primis domitor profundi.

Tiria, τειρία, Vrbs Leucoſyrorum. Gentile Tiricus. Steph.

Tirĕsĭas, [τειρεσίας. Ger. Ein Wahrſager von *Thebis*.] Vates Thebanus fuit, Evero patre genitus, qui quum aliquando in Citharone vidiſſet duos dracones coëuntes, obſervata fœmina ex iis occidit illam: quo facto in fœminam & ipſe muratus eſt. Deinde quum rurſus poſt ſeptem annos eodem pacto & marem draconem interfeciſſet, in priſtinam formam rediit. Contigit igitur aliquando certantibus inter ſe Iove & Junone, virine an fœminæ majorem ex Venere voluptatem caperent, ut ille judex ſit adhibitus, ut qui utrunque fuiſſet expertus. Tire-

tus. Tiresias autem pro Iove sententiam tulit, asserens multò plus ex coïtu voluptatis percipere fœminas. Ob quòd à Iunone excæcatus est. Alii verò propterea excæcatum dicunt, quòd Palladem nudam in fonte conspexerit. Iupiter autem in solatium visus amissi divinationem illi dedit. Stat. libro 10. Theb. -sibi callidus ista Tiresia nataq; canat, &c. Hujus animam evocat Vlysses apud Homer. lib. 10. Odyss. Multaq; ab ea futura edocetur. Autor est Strabo lib. 9: Tiresiæ monumentum fuisse sub Tilphossio monte Bœotiæ, juxta fontem Tilphossam, ubi profugus diem suum obiit, quum jam senex gelidissimam Tilphossæ aquam hausisset. Ibi Thebani cives sepulto divinos honores tribuêre. ¶ Fuit Tiresiæ filia fatidica, nomine Manto, quæ ex Tiberino fluvio filium peperit nomine Ocnum, qui in Cisalpina Gallia oppidum cõdidit, & à nomine matris Mantuam appellavit. Iuven. Satyr. 13, Tiresiam appellativè posuit pro homine cæco, quum ait: Nec furdum, nec Tiresiam quenquam esse deorum.

Tiridates, τειριδάτης, Rex Armeniæ, qui variis gestis cum Corbulone bellis, tandem ex fœdere Romam venit, & diadema regni à Nerone accepit. Vide Tacitum lib. 15.

Tiriscum, τείσκον, Daciæ urbs, non procul à Danubio, teste Ptol. lib. 3. cap. 1.

Tiriza, τείζα, Vrbs Paphlagoniæ. Gentil. Tirezi, & apud Ctesiam Tirizibani. Ab Odrissis (inquit) ad Tirizibanos habitantes in pagis, Stephan.

Tirsæ, τίρσαι, urbs Mygdoniæ in Macedonia à Thyrsæ una ex uxoribus filii Mygdonis: Gentile Tirsæus Steph.

Tiryns, masc. gen. τίρυνς, ὁ, Agri Argivi fluvius, ejusdem nominis urbem præterlabens.

Tiryns, nthos, τίρυνς, ῆ, fœm. gen. Agri Argivi oppidum, Herculis patria, à qua ille dictus est Tirynthius, τιρύνθιος.

Tisias, τισίας, Stesichorus poëta antè dictus est: sed à chorea id nominis sortitus est.

Tisiphŏnē, τισιφόνη, Vna ex furiis, à cædibus plectendis dicta: τίσις ultio vel pœna: φόνος, vel φόνη cædes, aut mors. Horat. in Serm. -servilibus utq; lam peritura modis, Hecaten vocat altera, sævam Altera Tisiphonem.

Tisobis, τισόβις, Fluvius Britanniæ, teste Ptol. lib. 2. cap. 3.

Tissă, τίσσα, Ptol. lib. 3. cap. 4, Siciliæ urbs.

Titān, & Titanus, pen. prod. τιτάν, Saturni frater, Cœli & Vestæ filius, qui etiam pro Sole ponitur, qui & ipse à Titanibus duxit originem. Tradunt enim Titanas sex fratres fuisse, & quinque sorores, à Titea matre dictos, ut autor est Diodorus. Ex quibus unus fuit Iapetus, pater Promethei. Hyperon quoque ex Titanum numero est, qui Solis ac Lunæ, stellarumq; motus observasse, atque demonstrasse primus fertur. Ideò Solis parens, & astrorum fertur. Hinc Sol, Titan: Luna, Titanis, τιτανίς, & Diana Titania à poëtis dicuntur Lucan. libro 1: Flammiger an Titan, ut valentes hauriat undas. Ovidius Metamorph. Dumq; ibi perluitur solita Titania lympha. Servius sic habet: Ferunt fabulæ Titanas ab irata contra deos Terra, in ejus ultionem creatos. Vnde & Titanes dicti sunt ἀπὸ τῆς τίσεως: id est, ab ultione: Primumq; contra Saturnum quidam Titanes: deinde Gigantes contra Iovem genuit. Ipse verò Titan cum filiis, quos Titanes à patre appellabant, bellum gessit adversus Saturnum & Opim, quod conventui non stetissent: eosq; captos muro inclusit: qui postea à Iove filio victis Titanib. liberati sunt, ut suprà latiùs de Saturno dictũ est.

Titānĭus, a, um, τιτάνιος, adjectiv. ut Titania astra. Virg. 6. Aen. Lucentemq; globum Lunę. Titaniaq; astra Spiritus intùs alit.

Titānĭăcŭs, a, um, Ovid. 7. Metam. Hinc Titaniacis ablata draconibus, intrat Palladias arces.

Titanus, ut refert Plin. lib. 5. cap. 30, Fluvius est Acolidis, & civitas ab eo cognominata.

Titaresius, τιτάρήσιος, Homero, Fluvius est Thessaliæ, qui in Titaro monte, qui Olympo vicinus est, ortum habens, labensque versus plagam Tempe contingentem, in Peneum influit: ob aquarum tamen crassitudinem illi non admiscetur, sed in modum olei superfluit. Plin. libro 4. capite 8, Euroton vocat. Lucanus Titaresum vocat, per quatuor syllabas, libro 6: Solus in alterius nomen quum venerit undæ, Defendit Titaresus aquas.

Tithōnŭs, pen. prod. τιθωνὸς, Laomedontis filius, qui (ut fabulæ ferunt) quũ juvenis esset, & decorus, ab Aurora dilectus, & raptus fuit, ex qua Memnonẽ genuit. Sed tandem post longissimã vitam, audita Memnonis filii morte, in cicadã versus dicitur, dicente Horatio. Longa Tithonum minuit Senectus.

Tĭtĭă curia, & Titiensis tribus, dicta est a Tito Tatio Sabinorũ duce, à Romulo in partem regni recepto. Festus.

Tĭtĭānŭs, Titiani filius, Oratoi Græcus, præceptor Maximini principis. Scripsit libros Provinciarum pulcherrimos. Appellabatur Simia sui temporis, quòd omnia propè imitaretur, Capitolinus.

Tĭtī Livii duo memorantur: Alter tragœdiarum scriptòr, Romanorum poëtarũ antiquissimus, qui ob ingenii fœlicitatem à Livio Salinatore, cujus liberos erudiebat, libertate donatus est. Alter Pataviaus cum Crispo Salustio de Historiæ principatu certans. Vide suprà in dictione LIVIVS.

Tĭtĭi, [Ger. Die Priester *Apollinis*.] Sacerdotes fuerũt Apollinis, à titiis avibus, quas in auguriis certis observare solebant: sic appellati, ut ait Varro lib. 4. de Ling. Latin. Lucan. lib. 1: Et doctus volucres augur servare sinistras, Septẽvirq; epulis festis, Titiiq; sodales.

Titoneus, τιτωνεύς, Nomẽ montis apud Dionys. lib. 1, Gigantialis: incola similiter Tironeus, Steph.

Titornus, τίτορνος, Bubulcus fortitudinis monstrosæ fuit, qui cum Milone Crotoniata de robore certavit, victiq;, quum pedem tauri una manu: altera verò alterius tauri pedẽ, ipsis per vim conantibus resilire, traheret. Autor Aelianus.

Tĭtŭs, τίτος, Prænomen fuit Romanis familiare: inde dictum (ut Festo placet) quòd antiqui Titos, & titulos milites appellabant, eò quòd patriam tuerentur, ut jam dictum est. Quanquam Coruuto etiã placet à membri virilis magnitudine Titi prænomen inductum esse. Hoc prænomine dictus fuit Vespasianus Flavii filius & frater Domitiani, princeps clarissimus, populoq; Romano adeò charus, ut vulgò Orbis amor diceretur, & Deliciæ humani generis.

Tĭtўrŭs, Pastoris nomen apud Virgilium in Bucol. à Theocrito mutuatum.

Tĭtўŭs, τιτυὸς, Filius fuit Iovis ex Elara Orchomeni filia, quam prægnantem Iupiter, timens Iunonis iram, occultavit in terra: ex quo factum est, ut nascẽs puer, ex terra natus videretur. Hic postea quùm ad integram ætatem perveniisset, captus amore Latonę. Apollinis matris, eam de stupro interpellavit. Quamobrem Apollo iratus, sagittis ipsum confodit, & apud inferos religavit, ejusq; jecur vulturibus lancinandum apposuit, hac lege, ut consumptum renascereturillicò, & sic nunquam vultures à discerpendo cessarent, nec ipse à patiendo. Tantæ magnitudinis gigas fuisse perhibetur, ut jacẽs novem jugera occupaverit. Ovid 4. Metam. Viscera præbebat Tityus lanianda, novemq; lugeribus distractus erat, &c. Vide Servium apud Virg. lib 6. ad hunc locum: Nécnon & Tityon terræ omnipotentis alumnum Cernere erat. ¶ Tityus item Sextus, autore Cicerone in Bruto, orator fuit loquax sanè & satis acutus: sed tamen solutus & mollis in gestu, ut saltatio quædam nascereturcui saltationi Tityus nomen esset.

T ante L.

Tlepolemus, τληπόλεμος, Herculis & Astioches filius, quẽ ex Ephira urbe Peloponnesi rapuerat (ut meminit Hom. Iliad β) clarus rebus bellicis, corporisq; proceritate insignis. Hic quũ adolevisset, Lycimnium avunculum suum Marte progenitum & patri suo charissimum jam senem interfecit. Propter quod fabricatis navibus patria profugus, collecta juvenum multitudine, Rhodum petiit, & ea insula occupata, Rhodiensibus imperavit. Postea ad bellum Trojanum cum novem navibus profectus, à Sarpedone occisus est.

Tletes, τλῆτες Populi Iberici juxta Tartessios, Steph.

Tlōs, τλῶς, Vrbs Lyciæ à Tlo Mileti & Praxidices nymphę filio. Gentile idẽ vel Tloites vel Tloitus. ¶ Est & alia Tlos Vrbs Sidiæ possess. Tloicus Steph. Prioris meminit Strabo lib. 14.

T ante M.

Tmarus, τμῶρος, Mons est Thesprotiorũ, Dodonæo oraculo imminens, qui & Tomarus, τόμαρος, dicitur, teste Strab. lib 7.

Tmōlŭs, [τμῶλος. Ger. Ein Berg in *Lydia*, in welchem der fluß *Pactolus* entspringt.] Lydiæ mons, Sardibus incumbens, ex quo Pactolus amnis profluit, aureas trahẽs arenas. Ovid. 6. Metamorph. -riget arduus alto Tmolus in ascensu, clivoq; extẽsus utroq;, Sardibus hinc, parvis illinc finitur Hypæpis. Antiquis Timolus dicebatur per tres syllabas: Plin. lib 5. cap 29: Celebratur Lydia maximè Sardibus in latere Tmoli montis, qui antè Timolus dicebatur. Ovid. 6. Metam. Defuerũt sui nymphæ vineta Timoli. ¶ Tmolus, τμῶλος, Lydię amnis, ex ejusdem nominis monte profluens, in quo coticula invenitur, auro explorando utilis Plin. lib. 33. cap 8 Auri, argẽtiq; mentionem comitatur lapis, quẽ coticulam appellant, quondã non solitus inveniri, nisi in flumine Tmolo, ut est autor Theoph. nunc verò passim

Tmous, τμῶος, Filius Tremuli & Praxidices, in Lycia natus, Stephan.

T ante N

Tnyssus, τνύσσος, Vrbs Cariæ: Gentile Tnyssus, Steph.

T ante O.

Tobius, Ptolem. li. 2 cap. 3 Britanniæ insulæ fluvius, ad cujus ostia est oppidum quod *Tome* vulgò dicitur.

Tolentum Tolenti, Oppidum est Italiæ in Picentis. à quo Tolentinates populi, apud Plin lib. 3 cap 13.

Tolerium, τωλήριον, Vrbs Italiæ, Gent Tolerinus. Steph.

Tŏletum, [τωλήτον: Vulgò *Toledo*. Ger. Ein fürnemme Stat in Hispanien.]

Hiſpanien.] Vrbs Carpetanorum, in tractu Tarraconenſis Hiſpaniæ, apud Ptolem. lib. 2. cap. 6.

Tŏlĭſtŏbĭi, τολιστόβοι Stephano, Galatarum Heſperiorum populi, qui ex Galatia in Bithyniam tranſmigrarunt. Eratoſthenes lib. 1. Rerum Galaticarum, Toliſtobogios, τολιστοβογίους, nominat.

Tŏlŏphōn τολοφὼν, Locrorũ civitas, apud Thucydidem Rerũ Peloponneſiacarum lib. 3.

Tŏlōſă, pen. prod. [τόλωσα. Gall. *Tolouſe.* Ger. Ein Statt in Langendocken/ hat ein Ertzbiſtumb.] Vrbs Tectoſagũ in ea parte Narbonenſis Galliæ, quæ in Pyrenæos montes vergit: cujus incolæ dicuntur Toloſani. ¶ Aurum Toloſanum habere, proverbio dicũtur qui magnis & fatalibus afficiuntur malis, novoq; ac miſerando pereunt exitio. Sumptũ à Qu. Cepionis Conſulis exercitu (ut indicat Gellius) qui quũ Toloſam diripuiſſet; multũq; auri ex tẽplis abſtuliſſet, ſubitò magna lues exercitũ invaſit, quæ eos omnes, qui aliquid ex ſacro auro attigerant; miſerando lethi genere abſumpſit. Vide Eraſmi Adagia.

Tŏmæŭs mons, τομαῖον ὄρος, In Peloponneſo eſt, juxta Coryphaſium promontorium. Steph.

Tŏmărŭs, pen. corr. τόμαρος Straboni & Stephano, mons eſt Theſprotiorum, Dodonæo oraculo imminens, centum fontibus inclytus, qui & Tmarus dicitur per cõciſionem. Vide Plinium in Procœmio lib. 4. & Strab. lib. 7.

Tomiſĭă. τομισα, regiuncula diſtinguens Cappadociã à Tauro. Gent. Tomiſenus & Tomiſeus. Steph.

Tŏmŏs, τομὶς Straboni, Civitas in Ponto, Ovidii exilio nota: ab eo dicta, quòd illic Medea Abſyrti fratris membra fruſtulatim conciderit: ut patrem inſequentem remoraretur. Ovid. 3. Triſtiũ: Inde Tomos dictus locus hic: quia fertur in illo Membra ſoror fratris conſecuiſſe ſui. Conditam apparet à Mileſiis: quod & ipſum teſtatur idẽ Ovid. li. 1. Triſtiũ: A' quibus advenit Miletida ſoſpes ad urbẽ, Offenſi quo me contulit ira dei.

Tomўrĭs, pen. cor. [τόμυρις. Ger. Ein Königin in *Scythia*, welche Cyrum den Künig in *Perſia* enthaupten hat.] Fuit regina nobilis Maſſagetarum in Scythia, quæ potentiſſimo Perſarũ Regi Cyro bello cõgreſſa eſt, ipſumq; & vita & caſtris ſpoliavit ad ulciſcendã filii mortem, quem ille priùs à matre obviã miſſum cum ſuis per inſidias interfecerat. Nec tamen hoc eventu victoriæ contenta fuit, aut emollita animi rabies: mortui enim caput in utrem humano cruore plenum demiſit, his verbis inſultans: Filii mei ſanguinẽ hauſiſti, & meum ſitiſti Cyre: at ego cruore te ſaturabo. Vide Herod. lib. 1.

Tŏngrī, ſive potiùs Tungri, τόγγροι, Populi inter Belgas, quos Ptolem. lib. 2. cap. 9. poſt Tabullam fluvium collocat, caputq; eorum facit Atuacutum.

Tŏpāzŏs, vel Topazus, pen. prod. τόπαζος, Inſula eſt in mari rubro, CCC. paſſus à cõtinente diſtans, in qua topazius gemma invenitur mirè pellucida. Vide TOPAZIVS.

Tŏrānĭŭs, Mangonis nomen eſt apud Plin. lib. 7. cap. 12. qui M. Antonio jam Triũviro duos inſigni forma pueros pro geminis vendidit, quorum tamen alter in Aſia genitus erat, alter trans Alpes. Detecta deinde fraude puerorũ ſermone, quum ab Antonio increparetur venditor, reſpondit ſe ob id ipſum tanti vendidiſſe, quòd gemini non eſſent: quoniam in iis qui eodem utero ſint editi, mira non debeat videri ſimilitudo: ſed in tam diverſis regionibus uſqueadeò cõcordi figura reperiri, ſupra omnẽ eſſe taxationem. Quo tam opportuno reſponſo verſutus magno tantam Antonio admirationem injecit, ut aliud in cenſu ſuo nihil haberet charius.

Toretæ, τορῖται, Populi Pontici, Steph.

Tornacum. [τόρναον. Ger. Tornay im Niderlandt.] Civitas eſt Galliæ Belgicæ.

Tŏrōn, nis, τόρων, Lacus eſt Chaldicis, circa quem fabæ ſponte proveniunt. Autor Plin. lib. 18. cap. 12.

Tŏrōnē, nes, τορώνη, Oppidum in ora Macedoniæ, in ortũ vergente: à quo propinquus ſinus Toronicus, ſive Toroneus appellatur. Meminerunt hujus oppidi Plin. lib. 4. cap. 10. & Ptol. lib. 3. cap. 13. Vulgò *Agiomamma.*

Tŏrquātŭs, τορκυάτος, Cognomen Titi Manlii, à torque impoſitum, quem occiſo ad Anienem Gallo detraxit. Hic eſt ille Torquatus Manlius, cujus injuſſu quum filius adverſus hoſtem, à quo provocatus fuerat, pugnaſſet, eoq; occiſo, equeſtria ſpolia victor ad patrem tuliſſet, ſubitò eum, quòd adverſus edictum ſuum, & rei militaris diſciplinam feciſſet, virgis cæſum ſecuri juſſit percuti. ¶ Torquatus alius fuit Mediolanenſis, qui ſpectante Tiberio principe, tres vini congios uno impetu hauſit: undè & Tricongii cognomẽ accepit. Vide Plinium lib. 14. cap. 22

Torrhebus, τορρήβος, Vrbs Lydiæ. à Torrhebo, Atyis filio. Gẽtile Torrhebius, Fœm. Torrhebis. In Torrhebide regione mõs eſt Caſius cum templo Caſi, qui Iovis & Torrhebiæ filius perhibetur, qui circa lacum quendam obambulans, Torrhebiã ab eo dictam, voce Nympharum audita, quas Lydi Muſas vocant. Muſicam edoctus eſt, & Lydis tradidit canendi modum vel carmina τὰ μέλη, ideò Torrhebia vocabatur. Steph.

Tortomĭon, τορτόμιον, Vrbs in Syria Armenia. Gentile Tortomius, Stephan.

Tortoſa hodie dicitur, quæ olim Antandros.

Tŏxī, & Toxiani, τόξοι οἱ τοξίανοι, Populi Taurici. Stephan. ex Herod. lib. 7.

T ante R

Trabala, τράβαλα, Vrbs Lyciæ, Gentil. Trabaleus, Steph.

Trăbĕă, τραβέαι, Nomẽ Poëtæ, cui inter Comicos octavus locus aſſignatur. Hujus meminit Cicero lib. 4. Tuſcul. & de Finib. ¶ Eſt & Trabea, genus veſtis: [ἀλυξὶς. Gal. *Vne robe ancienne dequoy vſoyent les Rois & augures.* Ital. *Habito antico vſato de Re.* Ger. Ein Kleidung vor zeyten den Künigen oder ſonſt hochgeachteten Leüten / alß den Vögelſchauweren/ breüchig. Hiſp. *Veſtidura era propria de Reyes.* Vng. *Kiralyi ruha.* Ang. *A robbe which the ancient, kinges and ſooth ſayes did weare.*] cujus tria ſunt genera, ut Suetonius libro de veſtiũ generibus inquit: Vnum, quod diis ſacratur tantùm de purpura: aliud quod eſt regũ, purpuræ aliquid albi habens admiſtũ: tertiũ augurale, ex purpura & cocco miſtũ. Erat aũt veſtis togata purpura circũducta ſub tegmine puniceo, quã aureę fibulæ annectebãt. Trabeæ regalis meminit Virgil. 7. Aen. Ipſe Quirinali lituo, parvaq; ſedebat Succinctus trabea, lævaq; ancile gerebat, Picus equũm domitor. In funebri pompa utebãtur & Equites trabea, ſi Tacito credimus, qui lib. 3. de funere Germanici ſic ait: Igitur Tribunorũ, centurionumq; humeris cineres portabantur, præcedebant incompta ſigna, verſi faſces: atq; ubi colonias tranſgrederentur, atrata plebes, trabeati Equites, pro opibus loci, veſtem, odores, aliaq; funerum ſolennia cremabant.

Trachalus, Orator fuit Domitiani temporibus, magna vocis, pronunciationisq; fœlicitate: de quo Quintil. lib. 10. cap. 1. & lib. 12. cap. 5.

Trăchĕă, pen. prod. τραχέα. Regio Aſię inter Ciliciam & Pamphyliam, quæ notiore nomine dicitur *Iſauria.* Autor Stephanus. Eodẽ item nomine dicitur Ciliciæ pars montana & aſpera, cujus etiam incolæ dicuntur Tracheotæ, Τραχεῶται. Vide Strab. lib. 12.

Trachĭna, τράχις, τραχὶν, Oppidum Campaniæ. ¶ Eſt & Trachina civitas Theſſaliæ, quæ Heraclea ab Hercule cognominata eſt. Hinc ab Ovidio Trachinus, lib. 11. Metam.

Trachĭs, ſive Trachĭa, inis, pen. genit. prod. τράχις, Civitas Phthiotidis ſub Oeta monte, alio nomine ab Hercule conditore Heraclea dicta, teſte Plin. li. 4. cap. 7. In hac regnavit Ceyx, Alcyones maritus, qui inde Trachinius cognominatur ab Ovid. lib. 11. Metam.

Trachonītis, [τραχωνῖτις. *Vna regione di Giudei.* Ger. Ein theil des Jüdiſchen Lands/ zwiſchen dem Berg *Libano* vnd dem Meer *Tiberiadis* gelegen.] Tetrarchia fuit in Decapoli Syrię, teſte Plin. lib. 5. cap. 18. inter Libanum & lacum Tyberiadis ſita. Hujus tetrarches fuit Philippus, juxta Evangelium Lucæ. ¶ Eſt & regio (ut Hieronymus inquit) trans Boſram Arabiæ civitatem in deſerto, contra auſtralem plagam, quaſi ad Damaſcũ reſpiciens. Hanc gentem inſtituit Cis filius Aram, ut ſcribit Ioſephus lib. 1. Antiquit. Vide Plin. lib. 5. cap. 18.

Tragæa, æ, τραγαία Steph. inſula eſt, una Sporadũ, patria Thegioronis Peripatetici, Ariſtot. familiaris. Apud Plin. li. 4. ca. 12. legitur Tragia. ¶ Eſt item ejuſdẽ nominis oppidũ in Naxo inſula, in quo Apollo Tragius colebatur. Autor Stephanus.

Tragaſæ, τραγασαί, Epiri regio, teſte Stephano, in qua ſal provenit, in igne nec crepitans, nec exiliens, ut refert Plinius libro 31. capite 7.

Tragĭla, τράγιλα, Vrbs Thraciæ juxta Cherroneſum Macedonicam, civis Tragilius. Steph.

Traguríum, τραγύριον, Inſula in mari Adriatico, adjacẽs Dalmatiæ, in qua eſt civitas ejuſdem nominis. Autor Ptolemæus lib. 2. & Plin. lib. 3. cap. 21.

Trajana, Picenorũ urbs mediterranea, autore Ptolemæo lib. 3. cap. 1. Hodie *Potentia.*

Trājānŭs, Natione Hiſpanus, omnium Romanorũ principũ citra controverſiam optimus, pacis, belliq; temporibus clariſſimus, & in quo nihil omninò fuerit quod jure reprehendas. Vixit annos LXIIII, imperavit XX. Quãta aũtem fuerit in eo bonitas, acclamationes principibus exhiberi ſolitæ declarãt: quum Auguſti fœlicitatem, Trajaniq; bonitatem illis precarentur. ¶ Fuit & Trajanus Patritius, qui ſub Iuſtiniano principe floruit. Scripſit temporum Epitomẽ nobilem. Autor Suidas. ¶ Eſt item Trajanus, portus Tuſcorum Ptolem lib. 3. cap. 1. Hodie *Volaterranorum portus.*

Trāllĭă, τραλλία, pars Illyriæ. Dicuntur & Tralli & Trallis: nominantur item Troallicidia & Tralla. Steph.

Trāllĭŏn, τράλλιον in Bithynia pertingit uſq; ad Euſtadenum ſinum: gentile Trallii. Steph.

Trāllēĭs, ium, ibus, pluralis numeri tãtùm, τράλλεις, Aſiæ urbs

inter

inter Mæandrũ & Cayſtrum fluvios ſita à Plinio & Ptolemæo Cariæ, à Strabone Ioniæ, à Stephano Lydiæ annumerata: aliis nominibus Evanthia, Seleucia, & Antiochia appellata. ¶ Sũt & alteræ Trallæis, ad ipſum Mæandri tranſitum ſitæ, medio ferè itinere, inter ſuperiores, & Magneſiam: de quibus vide Strabonem lib. 14.

Trāllĭānŭs, a, um, adject. τραλλιανός: ſicut à Sardibus, Sardianus.

Trānſalpīnŭs, a, um, Quòd eſt trans Alpes ſitum. [ὑπερφαλπικός. Gall. *Qui eſt dela les Alpes, dela les monts.* Ital. *Dela dalle Alpe.* Hiſp. *Allende las Alpes.*] Vnde Ger. Jenſeit dem Alpgebirg gelegen. Hiſp. *Allende las Alpes.*] Vnde *Galliam Comatam* Romani Tranſalpinam vocant: quæ diducitur in Belgicam, Celticam, Lugdunenſem & Brachatã, ſive Narbonenſem. Contrà Ciſalpinam Galliam eam vocabant, quæ ab Alpium radicibus extenditur uſq; ad Rubiconem, antiquum Italiæ limitem. [Ger. Das Gallia jenſeit dem Hochgebirg gelegen.] Cic. Papyrio Pæto: Nunc verò etiam Brachatis, & Tranſalpinis nationibus, &c. Idem 2. Off. Portari in triumpho Maſſiliã vidimus, & ex ea urbe triumphari, ſine qua nunquam noſtri Imperatores ex Tranſalpinis bellis triumpharunt.

Trapeza, τράπεζα, Vrbs Arcadiæ prope Tricolon, civis Trapezius. Stephan.

Traphe Vrbs juxta Pontum, inde Trapheus, Stephan.

Trăpēzŭs, τραπεζοῦς, Vulgò *Trapezunda*, Civitas libera ad Pontum Euxinum, in Cappadociæ finibus, vaſto monte clauſa, ut eſt auctor Plin. lib. 6. cap. 4. Ex hac urbe ortũ habuit Georgius Trapezuntius, Latinarũ, Græcarumq; literarum peritiſſimus: ſed ingraveſcente ætate ita in omni memoria deſtiturus, ut utriuſq; linguæ prorſus oblivīſceretur.

Traſymenus, Vide THRASYMENVS.

Trauchenii, τραυχηνοί, populi juxta Pontum, Sundis finitimi, Stephan.

Trauſii, τραυσοί. Populi quos Græci *Agathyrſos* nominant, πόλις κελτική, Steph.

Trĕbātĭŭs, Iuriſconſultus, Ciceronis familiaris, epiſtolis ejus notiſſimus.

Trĕbĭa, [τρεβία. Ger. Ein fluß *Italiæ* laufft auß dem Berg *Apennino* nahe bey Placentz an in die Po.] Fluvius eſt prope Placentiam in Gallia Ciſalpina, ex Apennino monte in Padũ fluens. Iuxta hunc Annibal Romanos, L. Sempronio duce maxima clade affecit. Lucan. lib. 2: quòd non in Punica nati Tempora Cannarum fuimus, Trebiæq; juventus.

Trĕbĭātēs, Vmbriæ populi in quarta Italiæ regione: quorum meminit Plin. lib. 3 cap. 14. Idem & Trebiani dicũtur. Suet. in Tib. Iterum eo cenſente, ut Trebianis legatam in opus novi theatri pecuniam ad munitionem viæ transferre concederetur, obtinere non potuit.

Trĕbōnĭŭs, Vnus ex percuſſoribus Cæſaris: qui quum ſe in Aſiam recepiſſet, Smyrnæ à Dolabella oppreſſus eſt, & crudeliſſimè excarnificatus.

Trĕbŭlă, τρεβύλη, Oppidum fuit in Sabinis, cujus incolæ dicti ſunt Trebulani: quos Plinius collocat in quarta Italiæ regione. Apud hos præſtantiſſimi fiebant caſei, qui Trebulani dicti ſunt. De quibus Mart. Trebula nos genuit, commendat gratia duplex, Sive levi flamma, ſive domamur aqua.

Trecæ, carum, Vrbs nobilis & potens in Cãpania Gallicana.

Trechus. Hom. Iliad 5: Vir Aetolus, bellator egregius, à Marte in bello interemptus.

Tremĭle, τρεμίλη, Lycia vocabatur, incola Tremileis, à Tremilo, qui ex Praxidice Nympha filios ſuſcepit, Tmoum, Xanthũ, Pinaxum & Cragum.

Tremithus, τρεμιθοῦς, Vicus in Cypro: incolæ Tremithuſii & Tremipolitæ.

Trerus, τρῆρος, Regiuncula Thraciæ: & Treres Thraciæ Populi, Callim. τρηρεῦσι dixit. Theopompus Thrares, Steph.

Trevĭrī, τρηβόκοι Ptolemæo, Populi Galliæ inter Belgas ad Moſellam fluvium, & Leucis & Mediomatricibus finitimi: vetuſti ſanè, nomenq; retinentes, nec priſtinæ cedentes famæ: apud quos inſignis olim cognoſcendarum cauſarum, popul. Romani curia, Trevirorum cognominata. Cujus in Floriano meminit Vopiſcus. Lucan. lib. 1: Tu quoq; lætatus converti prælia Trevir. [Ger. Die Trierer.]

Trĭbăllī, τριβαλλοί, Populi ſunt inferioris Mœſiæ, inter Hæmũ montem, & Danubium fluviũ ſiti: ut eſt autor Ptolem. libro 3. capite 5.

Tribocī. [Ger. Die Elſeſſer.] Galliæ Belgicæ populi inter Rhenum & Vogeſum montem incolentes, nõ procul à Rauracis, quem tractum hodie incolunt Alſatii.

Trīcă, aut potiùs Tricca per duplex c, τρίκκη Stephano, Vrbs Theſſaliæ, nõ procul à ſinu Pegaſico, id nominis ſortita à Tricca Penei filia. ¶ Fuit & Tricca alia in Apulia Dauniorum, quã cum Apina vicino oppido tanta Diomedes ignominia evertit, ut in proverbii ludibrium trãſierint. Quoties enim rem futilem ac nugatoriam oſtẽdere volumus, Tricas & Apinas nominamus. Vide in dictione APINA.

Tricalon, τρίκαλον vel τρίκαλα, τά, Vrbs Siceorum, σικελῶν. Gentile Tricalinus, Steph.

Tricara, τρίκαρα, Caſtellum Phliaſiæ: Gentile Tricaneus & Tricoloneus, ambo de eadem regione.

Tricoloni, τρικόλωνοι, Vrbs Arcadiæ, à Tricono filio Lycaonis: Gentile Tricoloneus, Steph.

Trĭchĭă, τριχία, Epheſeus olim dicta, Vide ex Stephano.

Trĭchōnĭon, τριχώνιον, Vrbs Aetoliæ. Vnde Trichonichus, Trichonites. Steph.

Trĭcōngĭŭs, τριγγιαῖος, Cognomen Novelli Torquati Mediolanenſis, qui geſtis honoribus à Prætura ad Proconſulatũ uſq; pervenerat. Hic tribus congiis ęporis, ſpectante miraculi gratia Tiberio principe, præclarum cognomen ſibi vindicavit. Vide Plin. lib. 14. cap. 22.

Trĭcorynthon, τριχόρυνθον, τό, vel τριχόρυνθος, ὁ, ἡ, Vicus in Acanthi de Tribu. Inde Tricoryſius, Steph. Apud eundem in Tetrapoli, Tricorython legitur, ſine n. poſty.

Trĭdentum, ti, [Vulgò *Trento*. Ger. Die Statt Trient.] Rhætiæ oppidum, ad Atheſim fluvium: in Alpium anguſtiis ſitum: à quo Tridentini, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 19.

Trieres, τρίηρης, Vrbs Syriæ. Significat etiam Triremem. Civis Trierites. Steph. Item τριῆρες apud eundem gens quædam dicta eſt à Triero Ombriarai & Thraces filio.

Trierētica, Erant Bacchi ſacra: quæ quia tertio quóq; anno ſumptuoſiora quotidianis Orgiis agitabantur, Trieretica dicta ſunt. Ovid. lib. 9. Metam.

Trĭfinium, ait Siculus Flaccus, dicebatur locus, in quem tres poſſeſſores attingebãt, quo in loco omnes tres factum faciebant ſi termini ponebantur.

Trĭfŏlinum, Campaniæ oppidum fuit, à quo ager Trifolinus dictus eſt, vini non prorſus ignobilis ferax. Iuvenal. Sat. 8. Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet. Et Trifolina vitis: Martial. lib. 13: Non ſum de primo, fateor, Trifolina Lyæo: Inter vina tamen ſeptima vitis ero.

Trĭgārium, rii, Locus juxta campum Martium, ubi trigarum curule certamẽ fiebat. Plin. lib. ult. cap. 13: Nec equos equidem in trigariis præferri ullos vernaculis animadverto.

Trĭgēmĭnă, Porta Romæ dicebatur, per quam trigemini fratres Horatii exierunt. Livius: Minutius extra portam trigeminam bove aurato donatus eſt.

Trīnācrĭă, [τριναχρία. Ger. Die Inſel Sicilia/ hat dieſen namen von jhren dreyen Vorgebirgen.] Inſula eſt maris Tyrrheni, anguſtiſſimo freto ab Italia dirempta, cũ qua olim creditur cohæſiſſe: unde Sicilia dictam volunt à ſiciliendo: hoc eſt, abrũpendo. Eadem quoq; à Triãgulari figura dicta eſt Triquetra. Trinacria aũt à tribus promontoriis, Pachyno ſcilicet, Lilybæo, & Peloro. Græci enim ἄκρα ſummitates vocant, vel promontoria. Virgil 3. Aeneid. ſic denìq; victor Trinacria fines Italos mittère relicta. Et paulò pòſt: intremere omnem Murmure Trinacriam.

Trīnācrĭs, τριναχρίς, Patronymicum fœminìnum. Ovid. 2. Faſtorum:

Terra tribus ſcopulis vaſtum procurrit in æquor,
Trinacris à poſitu nomen adepta loci.

Trīnacrĭŭs, a, um. poſſeſſivum, τριναχρῖος, Siculus. Virg. 3. Aeneid. Præſtat Trinacrii metas luſtrare Pachyni. Iuvenes Trinacrii, Idem 5. Aeneid.

Trineſſa, τρίνησα, Locus Phrygiæ: Gentile Trineſſæus, Steph;

Trinobantes, Populi in Orientali tractu Britãniæ ad Tameſim fluvium, ſive æſtuarium. Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Triocala, ſive Triocla, τρίοκλα Ptolemæo, Oppidum Siciliæ mediterraneum poſt Meſſanam, teſte Ptol. lib. 3. cap. 4.

Triocalini populi, à Plinio commemorantur lib. 3. cap. 4.

Trĭŏpās, τριόπας, Theſſalorum rex fuit, pater Meropis, à cujus nomine Cos inſula olim Meropis, ipſiq; inſulani Meropes ſunt appellati. Autor Steph.

Trĭopĭa, τριοπία, ἡ τριόπιον Stephano, Cariæ oppidũ, ad fines Doridis ſitum: ita dictum à Triopa Eriſichthonis patre. Vide Steph. & Plin. lib. 5 cap. 28.

Trĭozenus, Thrax fuit, Vnus ex his qui venerant in auxilium Trojanorum, ut oſtendit Hom. Iliad. 2.

Trĭphylĭa, τριφυλία, Eadem quæ Elis. Dicuntur autẽ Triphyli, quod ex tribus numero tribubus collecti ſint: vel à tribus partis: vel à Triphyle matre Clithii. Incola Triphylius, fœminìnum, Triphylis. Steph.

Trĭpodĭſcus, vel Tripodĭſcī, vel Tripodĭſce, Vicus aut civitas Megaridis Hinc Tripodiſcus, Steph.

Trĭpŏlis, pen. corr. τρίπολις, Tractus eſt Phœnices, tres urbes continens, Tyrum; Sidonem & Aradum: à quarum numero & nomen accepit. Autor Plin. lib. 5. cap. 20.

Trĭptŏlĕmŭs, τριπτόλεμος, Celei Eleuſinis regis filius, qui primus in Græcia agriculturæ rationem creditur invenìſſe. Eleuſin (inquit Servius) civitas eſt Atticæ provinciæ, non longè ab Athenis, in qua quum regnaret Celeus, & Cererẽ filiam quærentem;

rentem, liberalissimè hospitio suscepisset, illa pro remuneratione ostendit ei omne genus agriculturæ. Filium etiam ejus Triptolemum recens natum, per noctem igne fovit, per diem divino lacte nutrivit: & cum alatis serpētibus superpositū, per totū orbē misit ad usum frumentorū hominibus indicandū.

Triquetrā, pen. natura correpta, quamvis propter mutam & liquidam subsequentem aliquando producatur, Insula maris & Tyrrheni, olim Italiæ annexa, quæ notiore nomine *Sicilia* dicitur. [Ger. Die dreyeckecht Insel *Sicilia*.] Triquetra dicta à trianguli figura. τριγωνοειδία, σικελία. Plin. lib. 3. cap. 8: Anteit omnes claritate Sicilia, Sicania à Thucydide dicta, Trinacria à pluribus, & Triquetra à Trianguli specie.

Trismĕgistŭs, [τρισμέγιστος. Ger. Der gros *Mercurius* so vor zeyten in Aegypten ein hertlicher Philosophus / Priester vnd auch König gewesen ist.] Latinis ter maximum sonat. Quo cognomine dictus est Mercurius, superioris Mercurii nepos: quem fabulantur fuisse filium Nili. Hunc tamen secundum asserunt occidisse Argum, Aegyptiisq; præfuisse, & leges, literasq; tradidisse: sed literarū characteres, animaliū, arborumq; figuras habuisse. Hic cōdidit urbem quam à se Hermopolin nominavit. Dictus est autem Trismegistus, quòd & Philosophus maximus, & sacerdos maximus, & maximus deniq; rex fuerit. Consueverunt enim Aegyptii ex omni philosophorū numero sacerdotes ac rursus ex sacerdotibus regem eligere. Hic autem ut philosopho's sapientia: ita religione sacerdotes excelluit, ac mox in imperio administrādo superiores omnes reges superavit. Primus à physicis ad divinorum speculationē se erexit. Primus de majestate Dei, de dæmonum ordine, animarumq; mutationibus sapientissimè disputavit. Scripsit multa volumina, quibus arcana mysteria & oracula panduntur. Non enim ut philosophus tantùm, sed ut propheta futura sæpè prędicit Hæc ex Diodoro Siculo.

Trisplæ, τρίσπλαι, Populi Thraciæ, Steph.

Tritæa, τρίτταια, Vrbs Achaiæ, civis Tritæus.

Trite, τρίτη, Vrbs citra Herculis columnas, Steph.

Tritea, τρίτεια, Vrbs Troica ab Arisbæis cōdita. Civis Tritæus. ¶ Est & alia inter Phocidem & Loeros Ozolas. ¶ Trittea verò per duplex t, in Achaia est, Steph.

Trĭtānŭs, pen. prod. [Ger. Ein starcker vnd wolgeübter Fechtmeister.] Nomen est fortissimi gladiatoris, qui in castris Cn. Pompeii militans cum hoste se provocante inermi dextera congressus, pugno eum humi prostravit, captumq; uno digito in castra Imperatoris sui reportavit.

Tritees, Populi fuerunt Archivorum, autore Herod lib. 1.

Tritium metallum, Hispaniæ Vrbs, Ptolem. lib. 2. cap. 6. hodie *Tasalla*.

Trītōn, onis, pen. prod. [Ger. Ein Gott des Meers / vnd ein Sohn *Neptuni*.] Deus marinus. Neptuni & Salaciæ marinæ nymphæ filius, quem Poëtæ fingunt Neptuni tubicinem esse. Ovid. 2. Metam. Cæruleos habet unda deos, Tritona canorum, Proteaq; ambiguum. ¶ Est præterea Triton, Africæ fluvius ex Tritonide palude erumpens: à cujus nomine Pallas Tritonis, & Tritonia est appellata, quòd circa hunc fluvium, vel lacum primùm apparuerit. Hujus fluvii meminit Plinius libro 5. capite 4. τρίτων.

Trĭtōnĭă, [τριτωνίς. Ger. Ein zunam *Minervæ*.] Dicta est Minerva, quòd temporibus Ogygis regis ad lacum Tritonidem, ex quo Triton fluvius erūpit, virginali primùm habitu apparuerit. Vbi ait Herodotus virgines annis singulis inter se pugnare lapidibus & fustibus in venerationem Palladis. Diodorus scribit dictam Tritoniam à Tritone Cretæ fluvio.

Tritonice, Ponti Vrbs, eadem Tomos appellata, de qua antè diximus.

Tritonus, τρίτωνος, Oppidum Macedoniæ. Gentil. Tritonius, Stephan.

Trĭvĭă, Dicta est Diana, quòd in triviis ponebatur in oppidis Græcis cum corona quernea & draconum voluminibus, propter quod tres facies habere fingebatur. τριοδῖτις. Virg. 4. Aen. tria virginis ora Dianæ. Ovid. 1. Fast. Ora vides Hecates, in tres vergentia partes: Servet ut in ternas compita secta vias. Idem 3. de Pont. eleg. 2: Protinùs immitem Triviæ ducuntur ad arā, Evincti geminas ad sua terga manus. Virg. 6. Aen. atq; unà Phœbi Triviæq; sacerdos.

Triumphalis porta, Romæ dicta est, quòd per eam triūphi agerentur: hoc est, triumphantes victores in urbē deducerentur. θριαμβευτικὴ πύλη. Hæc alio nomine Capena porta appellatur, & Appia, quòd ad viam Appiam sita sit. Hodie D. *Sebastiani porta* dicitur.

Trīzī, τρίζοι, Populi juxta Istrum Meridiem versus, Steph.

Trōas, hujus Troadis, pen. corr. τρωὰς, Regio est Asiæ minoris, quam Ptolemæus minorem Phrygiam appellat, Hellesponto adjacens. Hanc Homer. ab Aesapo fluvio usq; ad Caici fluminis ostia produxit. Plinius tamen, cæteriq; recentiores Lecto promontorio eam ab Acolide dividunt. In ea fuit Ilion, ἴλιον, mille quingentis passibus à portu distās, Homeri & Virgilii carminibus nobilissimum. ¶ Est præterea Troas, patronymicū fœmininū formatū à masculino Tros Trois. Virgil. 5. Aen. At procul in solo secretæ Troades acta Anchisen flebāt. Troades, *inquit*: hoc est, mulieres Trojanæ.

Trōcmī, τρωκμοί, Galliæ populi, qui Mæoniæ, Paphlagoniæq; parte occupata, Tavium Galatiæ oppidum condiderunt. Autor Plin. lib. 6. cap. 32.

Troctes, τρώκτης, Phœnicis cujusdam nomen, hominis subdoli, in quem Vlysses apud Eumæum subulcum fingit se in Aegypto incidisse, ejusq; suasu inductum, se in Phœnicem cōtulisse, ibiq; annum cum eo integrum egisse: coq; exacto navim rursus conscendisse eodem Troctę suasore: qui aliam quidem causam prætexebat: revera aūt hoc agebat, ut in Africa ipsum venundaret. Verùm subitò exorta tempestate, navi, fracta, Troctes cum suis omnibus interiisse: sese verò arrepto navis malo, novem perpetuos dies undarum arbitrio jactatum, decimo tandem die in Thesprotiorum littora fuisse ejectum. Vide Homer. Odyss. lib. 11.

Trœzēn, enis, cum œ diphthongo in priore syllaba, τροιζήν, Oppidum Peloponnesi in sinu Argolico, à Trœzene conditū filio Pelopis. In hoc regnavit Pittheus Aethræ pater, & avus maternus Thesei: unde & Pittheia Trœzen ab Ovidio cognominatur. ¶ Est & Trœzen altera Cariæ, in conventu Alabandarum: cujus meminit Plin. lib. 5. cap. 29.

Trœzēnĭŭs, a, um, τροιζήνιος: ut, Trœzenii carbunculi, apud eundem Plin. lib. 37. cap. 7.

Trœzenii, populi, fide societatis Atticæ illustres, ut inquit Pompon. Mela, in ipso Chersoneso siti, ad quos recto cursu ex Pitæo commodissima navigatio est. De his lege Plutarch. in Themistoclis vita.

Trogilos, τρώγιλος, Vrbs in Sicilia & Regio Macedoniæ. Gentile Trogilius. Est itē Trogilia Mycales, quæ Trogiloo quoq; vocatur, Steph.

Trōglŏdўtæ, [סכיים *succhijim*. τρωγλοδύται. Ger. Völcker in Mozenlande / so von grosser hitz wegen nur in Hölinen wohnen.] Populi Aethiopiæ sub Aegypto, in sinum Arabicū & mare rubrū vergentes: ἀπὸ τῶν τρώγλων: hoc est, à specubus, in quibus habitant nomen sortiti. Plin. lib. 5. cap. 8: Troglodytæ specus excavant: hę illis domus, victus serpentium carnes: stridorq;, non vox: adeò sermonis commercio carent.

Trōglŏdўtĭcē, es, τρωγλοδυτικὴ, Regio Aethiopię sub Aegypto, in qua septentriones, ut Plinio credimus, conspici nō possunt. ¶ Hinc proximus sinus Troglodyticus appellatur à Plin. li. 6. cap. 29. quem Barbaricum appellat Ptolemæus.

Trōĭă, [τρωϊὰς. Ger. Ein Landtschafft des minderen *Asiæ*, in welcher vor zeyten die Köntgliche Stat *Ilium* gelegen ist / welche die Grtechen zehen jar lang belegeret haben.] Regio minoris Asiæ, teste Servio, in qua fuit Ilion urbs, regia Priami, quæ etiam à scriptoribus nonnunquam Troja vocatur. Ovid. Epist. 1: Troja jacet certè Danais invisa puellis. Ibidē: Iam seges est ubi Troja fuit. Virg. 3. Aen. Et campos ubi Troja fuit. Cic. de Amic. Nec enim (ut ad fabulas redeam) Trojam Neoptolemus capere potuisset, si Lycomedem, apud quem erat educatus, multis cum lacrymis iter suum impedientem audire voluisset. Virgil. 3. Georg. & Trojæ Cynthius autor. Troja autem dicta est à Troë rege: antè Teucria à Teucro: & Dardania à Dardano. ¶ Troja item dicitur ludus puerilis, & sciomachia equestris, ab Aenea in Sicilia ad Anchisæ patris tumulum primùm invēta: deinde post Albam conditam ab Ascanio instaurata, tandemq; veluti per manus ad Romanos transmissa. Virg. 5. Aeneid. Hunc morem cursus, atque hæc certamina primus Ascanius, longam muris quum cingeret Albam, Rettulit, & priscos docuit celebrare Latinos, Quo puer ipse modo, secum quo Troïa pubes, Albani docuēre suos: hinc maxima porrò Accepit Roma, & patrium servavit honorem: Trojaq; nunc pueri Trojanum dicitur agmen. Sueton. in Cæsare: Trojam lusit turma duplex, majorum, minorumq; puerorum. ¶ Troja item fuit oppidum, ad intimum maris Adriatici sinum, ab Antenore Trojano, & Henetis conditum. ¶ Item alterum ejusdem nominis, in agro Laurenti, ab Aenea extructum, antequam Lavinium conderet. Vtriusq; meminit T. Liv. lib. 1. ab Vrbe.

Trōs, gentile, τρώς, Cujus fœmininum est Trojas, adis, sive Troïas, per tres syllabas. τρωϊάς. Virgil. 1. Aeneid. Tros, Tyriusq; mihi nullo discrimine agetur. Idem 5. Aen. At procul in sola secretæ Trojades acta, Anchisen flebant. Persius Sat. 1: Ne mihi Polydamas, aut Trojadas Labeonem Prætulerint.

Trōjānŭs, a, um. Virg. 2. Aen. Trojanas ut opes & lamentabile regnum Eruerint Danaï. Bellum Trojanum. Horat. de Arte: Nec gemino bellum Trojanū orditur ab ovo. ¶ Porcus Trojanus, per jocū dicebatur aper, qui integer torrebatur, minutioribus animalculis veluti gravidus: de quo vide Macrob. in Satur. ¶ Equus Trojanus, proverbiali metaphora, pro clandestinis insidiis accipitur, & latenti periculo: Cic. pro Muræn.

Intùs,

Ingùs, intùs, *inquam*, est equus Trojanus, à quo nunquam me Consule dormientes opprimemini.

Troïcŭs, ca, cum, τρωϊκὸς, ejusdem significationis. Cic. de clatis Orat. Neq; enim jam Troicis temporibus tantum laudis in dicendo Vlysse tribuisset Homerus, & Nestori, nisi jam tùm esset honos eloquentiæ habitus.

Troïŭs, a, um, dictio trisyllaba, τρωϊὸς, Troïa gaza Virg. 1. Aen. Apparent rari nantes in gurgite vasto, Arma virûm, tabulæq; & Troïa gaza per undas.

Trojŭgĕnă, næ, τρὼς Id est, Trojanus, quasi in Troja genitus, ea forma qua Græcos vocamus *Grajugenas*, quasi genitos in Græcia. Virg. 8. Aeneid. Trojugenas, & tela vides inimica Latinis.

Troïlŭs, τρώϊλος, Filius fuit Priami & Hecubæ, cujus vita inter Trojanorum fata numerabatur: nam eo vivo Troja capi non poterat. Hic adhuc adolescentulus ausus cum Achille Græcorum omnium fortissimo cõgredi, ab eodem occisus est. Virg. li. 1. Aen. Parte alia fugiẽs amissis Troilus armis, Infœlix puer, atq; impar congressus Achilli Fertur equis.

Troizenus, τροιζῆνος, Fuit Thrax, unus ex his qui venerunt in auxilium Trojanorum.

Trŏphōnĭŭs, τροφώνιος, Insignis architectus fuit, qui subterraneum fanum in Lebadia Bœotiæ regione construxit, quod ab ipso Trophonii antrum cognominatum est. Vbi quum aliquandiu oracula reddidisset, atq; tandem fame interiisset, ferunt Genium quendam antrum hoc subiisse, atq; ex eo oracula reddidisse. Qui verò hinc oracula scisciscitabantur, nudi in aditu specus sedere soliti sunt, atque inde flatu quodam sub terram abripiebantur. Gestabant autem secum placentas, quas lemuribus, serpentibusque occurrentibus objicerent. Deinde accepto oracolo, rursus per alium hiatum in terram restituebantur. Creditum est autem quotquot in hoc antrum descendissent, nunquam postea ridere. Hinc factus est locus proverbio, ut homines tristes, & tetrici in Trophonii antro vaticinati dicerentur. Hæc ferè ad verbum descripsimus ex Erasmi Adagiis.

Tropis, τρόπις, Insula quædam, Steph.

Tros, ois, sive os, τρὼς, Erichthonii filius, & nepos Dardani, Trojanorũ autem rex, pater Ili, Assaraci, & Ganymedis: ut refert Aeneas apud Hom. lib 20. ¶ Est item Tros, gentile nomẽ à Troja deductum. Vide suprà in dictione TROIA.

Trŏssŭlum, Oppidum fuit Tusciæ, novem passuum millibus distãs à Volsiniis, quod quum equites Romani cepissent sine peditum adjumento, inde Trossuli dicti sunt. Plin. lib. 33. cap. 2: Quinetiam ipsum equitum nomen sæpè variatum est, in his quoq; qui ad equitatum trahebantur. Celeres sub Romulo, regibusq; appellati sunt, deinde Flexumines, postea Trossuli, quum oppidum ejus vocabuli in Tuscia citra Volsinios passuum IX M. sine ullo peditum adjumento cepissent. Hæc ille. Nonius Trossulos dictos putat, quasi torosulos: hoc est, benè habitos, & musculorum toris prævalidos: citatq; testimoniũ Varronis ex Sesquiulysse: Nunc emunt Trossuli, nardo nitidi, vulgò Attico talento equum.

Truentus, Fluvius Picenorum, qui vulgò nunc *Fronde* vocatur, cum oppido ejusdem nominis, Dom. Mar. Nig. lib. 7. & Ptol. lib. 3. cap. 1.

Trychæ τρύχαι, Vrbs Eubœæ, Gentil. Trychæus.

Tryphĭŏdŏrŭs pen. prod. τρυφιόδωρος, Grammaticus & Poë ta Aegyptius, ex cujus operibus à Suida cõmemorantur Marathoniaca, Excidium Ilii, Pugna Lapitharum, & Centaurorũ, in Hippodamię nuptiis, Odysseæ Paralipomenà, in quibus fabulas persequitur, Homero & aliis intactas: item Paraphrasis Homericarum comparationum.

Tryphon, onis, τρύφων, Grammaticus Alexandrinus, Ammonii filius, qui circa Augusti tempora fuit natus. Scripsit tractatus aliquot de variarum linguarum dialectis, & alia nonnulla ad Grammaticæ cognitionem pertinẽtia. ¶ Fuit & Tryphon alius, Origenis auditor, cujus extant nonnullæ ad ipsum epistolæ. ¶ Tryphon item Bibliopolæ nomẽ fuit, Martialis carminibus non uno in loco celebrati.

T ante V.

Tuæsis, Aestuativum maris Britannici, apud Ptol. lib. 2. cap. 3. *Tuaede* Vulgò, juxta quod Bervitia, munitissimũ oppidum regni Angliæ, in finibus Scotiæ, Vulgò Berwick.

Tubero, Prænomine Quintus, civis Romanus fuit, Ciceronis æqualis, qui quum in Pompejanis partibus fuisset, postea veniam consecutus à Cæsare, eodem crimine accusavit Q. Ligarium, defendente Cicerone: cujus adversus illum extat Oratio pro Q. Ligario inscripta.

Tuberum, ri, Flumen Carmaniæ navigabile, quod Paritæ populi accolunt. Autor Plin. lib 6. cap 23. ¶ Est etiam fluvius in Ostrofrancia, aliquot milliaribus à Rotenburgio ad Tuberũ inde nomen deducto ortum habens.

Tuberobis, Fluv. Britanniæ, Ptolem. lib. 2. cap. 2. [Vulgò *Abedevy*.]

Tuburbis, Vrbs Africæ propriè dictę inter Bagradam, & Tritonem amnes. Autor Plin. lib. 5. cap. 4.

Tuccă, Augusti temporibus vir in primis eruditus fuit, Virgilioq; amicissimus, & ex parte testamenti hæres, cui Augustus unà cum Vario, & Plotio Aeneidem, quam cremari Poëta testamento jusserat, ea lege dedit emendandam, ut nihil adderent. Autor Servius.

Tuccĭă, Virgo vestalis fuit, quę incesti accusata, aquam pertulit in cribro. Plin. lib. 28 cap. 2.

Tudæ, τύδαι. Oppidum Hispaniæ Tarraconẽsis, in tractu Gallecorum, inter Minium & Duriam fluvios: Ptolem. libro 2. capite 6.

Tŭdĕr, τύδερτος Stephano: Vulgò *Todi*, Oppidum est Vmbriæ mediterraneæ, teste Plin. li. 3. cap. 14. Hujus oppidi incolæ Tudertes appellantur. Silius lib. 4: Et gradivicolam celso de colle Tudertem.

Tŭdĕrĭum, τυδέριον, Civitas in inferiore Germaniæ climate, apud Ptol. lib. 2. cap. 11.

Tŭdĭtānŭs, Nobilis apud Romanos familię cognomen fuit, inde tractũ, quòd qui primus id cognominis sortitus est, caput habuerit oblongum & malleo non dissimile. Fuit hoc cognomine quidam ex Ovidii Poëtæ amicissimis, ad quem ille semel atq; iterum scribens in libris de Ponto, cõqueritur ejus nomen in carmine elegiaco locum non habere, eò quòd brevem habeat syllabam inter duas longas sitam.

Tugi, Vetustissimi Helvetiorum populi, juxta lacum Lucernatem incolentes: quorum oppidum Tugium est, quod vulgò Zug vocant, imprimis amœno situ: à Septentrióne planitie pratorum ampla: ab Occidente piscoso lacu: à Meridie supra lacus longitudinem Alpium prospectu: ab Oriente verò partim pascuo, partim sylvoso colle cõspicuum. Hi se Tigurinis, Lucernatibus, Vrienſibus, Suicensibus, & Subsylvanis perpetuo fœdere junxerunt anno ab orbe redempto 1352, & in civitate Helvetiorum septimum locum tenent, Tuginorum meminit Strabo lib. 7, unà cum Cimbris & Tigurinis eos in Italiam irrupisse asserens, & à Romanis fuisse deletos.

Tulgis, Modicus amnis Hispaniæ ad Tarraconem, ut scribit Pompon. lib. 2.

Tulíphordum, τυλίφορδον, Oppidum in inferiore Germaniæ climate, apud Ptol. lib. 2. cap. 11. Vulgò Göttingen.

Tulisurgium, τυλισύργιον, Oppidum in inferiore Germaniæ climate apud Ptol. lib. 2. cap. 11. Vulgò Braunschweig.

Tullĭă, Filia fuit Servii Tulli, sexti Romanorum Regis, quæ quũ Tarquinio nupsisset, qui postea à moribus Superbus est cognominatus, viro autor fuit patrem suum occidendi, regnumq; ejus invadendi. Nuntiata deinde patris nece, protinùs conscenso curru ad virum accurrit, ut ei regni adepti nomine gratularetur: quumq; in patris cadaver in via projectum incidisset, dubitantem aurigam, & Regis reverentia in latus equos flectentẽ, compulit ut per medium patris corpus ageret carpentum: à quo tàm immani genere impietatis vicus ille scelerati nomen retinuit, teste Liv. lib. 1. ab Vrbe. Ovid. in Ibin: Infamemq; locum sceleris quæ nomine fecit, Pressit & inductis membra paterna rotis. ¶ Fuit item Tullia, M. Tullii Ciceronis filia, quam ille blanda diminutione Tulliolam appellat.

Tullĭānum, ni, Locus erat Romæ in carcere [illegible]ciorum supplicio destinatus: à Tullo Hostilio extructus: [illegible] nomen accepit. Salust. in Catil. Est locus in carcere, quem Tullianum appellatur.

Tullĭŭs, Nomen proprium M. Ciceronis, eloquentiæ totius parentis: de quo latiùs suprà egimus in dictione CICERO.

Tullum, [Vulgò *Tulle*. Ger. Toll in Burgund.] Leucorum oppidum inter Belgas, etiam hodie nomen retinens: cujus meminit Ptol. lib. 2 cap 9.

Tullŭs Hostilius, Tertius Romanorum Rex, qui Numæ Pompilio successit moribus illi dissimillimus, atq; ipso etiam Romulo ferocior: cujus vita explicatur à Liv. lib. 1. ab Vrbe. Virgil. 6. Aeneid.. cui deinde subibit Otia qui rumpet patriæ, residesq; movebit Tullus in arma viros, & jam desueta triũphis Agmina, &c.

Tunes, tunetis, τυνὶς, Vulgò *Tunes*, Vrbs est Africæ totius præstantissima, regumq; Libyæ regia. Hæc eo tempore, quo Scipio in Africa bellũ gerebat, tumulus erat, cùm operibus, tùm natura loci munitus, duodecim non ampliùs millia passuum à Carthagine distans, qui & ab urbe conspici, & prospectum cùm ad urbem, tùm ad circumfusum mare præbere posset. Recentiores aliquot antiquitatis imperiti, Tunetum vocant: alii Tunitium, sed præter cujusquam veterum, ut arbitror, exemplum. Livius certè lib. 30 hoc Pœn. accusativum modò Tunetem Latinorum, modo Tuneta Græcorũ more effert. Sic quum habet circa initium lib. 30 Imin Carthagine intenti, occupet relictum custodum fuga Tuneta. Et circa finem ejusdem libri: Tum ad Tũnetem eodem quo priùs loco castra posuit.

Tungri,

Tūngrī, τύγγροι, Populi inter Belgas, qui à Ptolemæo post Tabullam flumen collocantur. Horum urbs fuit Atuacutum, teste eodem Ptolemæo lib. 2. cap. 9.

Tūrārĭŭs, Vicus Romæ fuit, in quo thus, cæteraq; thymiamata vendebantur. Asconius: Signum Vertumni in ultimo vico Turario est, sub Basilica se flectentibus.

Tūrbo, bonis, τύρβων, Proprium nomen gladiatoris. Hor. lib. 2. Serm. Sat. 3: Corpore majorem rides Turbonis in armis.

Turcæ, [ישמעאל jischmaelim. Turchi. Ger. Die Türcken.] teste Mela, Scythiæ populi fuerūt, maris Caspii, Caucasiq; montis accolæ, qui supra septingentesimum abhinc annum, relicta patria, portasq; Caspias egressi, latrocinantium more in Persidem primùm, deinde in Pontum, & Cappadociam impetum fecerunt: occupataq; minore Asia, victricia arma in Europam trajecerunt, Græciamq; omnē, ductu Mahometis in potestatem redegerunt, ipsa etiam imperii sede Constantinopoli post longam obsidionem expugnata, De origine Turcarū, rebusq; gestis vide latiùs Baptistam Egnatiū in opusculo de Romanis principibus.

Turdetani, τυρδητανοὶ, Hispaniæ Bæticæ populi sunt, apud Ptolem. lib. 2. cap. 5. ¶ Turditania, τυρδιτανία, Regio Iberiæ, circa Bætin fluvium, quæ etiam Bætica dicitur.

Turdŭli, τυρδῦλοι, Populi Hispaniæ Bæticæ, Bastulis, & Turdetanis finitimi, teste Ptolemæo lib. 2. cap. 5. Varro de Re tust. li. 2. cap. 10: Nō omnis apta natio ad pecuariam, quòd neq; Bastulus, neq; Turdulus idonei.

Tūrĭă, τυρίας, Fluvius est Edetanorum, in tractu Tarraconensis Hispaniæ, Valentiā præterfluens, & in sinum Sucronensem se exonerans. Claudianus: Floribus & roseis formosus Turia ripis. Salust. lib. 4. Hist. Inter læva mœnium dextrum flumen Turia, quod Valentiam parvo intervallo præterfluit. Phocas hoc nomen neutro genere efferendum contendit, quemadmodum & Mulucha: cui tamen refragatur testimonium paulò antè ex Claudiano citatū. Plinius Duriam vocat lib. 3. cap. 3. Ptolemæus Doriam.

Turiasso, Ptolem. libro 2. capite 6, Hispaniæ Vrbs, Vulgò Tyrisona.

Tūrmeda, civitas Syriæ, quæ aliàs Amphipolis, Steph.

Turnŭs, τύρνος, Nomen regis Rutulorum, acerrimiq; Trojanorum in Italiam advenientiū hostis: quem Aeneas singulari certamine victum occidit, Laviniamq; illi desponsatam uxorem duxit.

Tūrŏnēs. [Vulgò Tours. Ger. Die Turoner oder Tours in Francreich.] Lugdunensis Galliæ populi sunt, ad Ligerim fluvium. Autor Plin lib. 4 cap. 18.

Turpĭo Ambivius, Actor Comœdiarū, Terentii temporibus.

Turrĭs Bisonis, civitas Sardiniæ, Ptol. lib. 3. Sardos hodie Turris Libysonis, Plin.

Turulis, Fluv. Hispaniæ Tarraconensis, Ptol. lib. 1. cap. 6. Turia vulgò Claudiano & Hermolao apud Plin. Pomponius Duriā corruptè nominat. Vide TVRRIS & DVRIAS.

Turuptiana, Vrbs Callætorum Lucensium, in Tarraconensi Hispania. Ptolemæus lib. 2. cap. 6.

Turarius, & Turarius vicus. Vide suprà.

Tūscă, Africæ fluvius est, Zeugitanam provinciam: hoc est, Africam propriè dictam dirimens à Numidia. Autor Plin. lib. 5. cap. 4.

Tuscānĭă, τυσκανία, Oppidū Tusciæ prope Tarquinios: à quo Tuscanienses populi: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

Tuscanicum, Locus in ædibus cavatus, quem à Tuscis morē Romani acceperunt, eamq; ob causam, Tuscanicum dictum: Varr. lib. 4. de Ling. Latina.

Tūscĭă, Vulgò Toscana. Celeberrima Italiæ regio, Macra & Tyberi fluminibus interfepta, alio nomine Hetruria dicta, à Græcis etiam Tyrrhenia, à Tyrrheno quodam, Atyos filio, qui relicta Mæonia in Italiā sese contulit, & in ora maris inferi consedit, populosq; Tyrrhenos, & mare ipsum Tyrrhenū de nomine suo appellavit. τυρρηνία. Tusciam autem Festus dictam existimat à Tusco quodam Herculis filio, qui regionis hujus imperium dicitur tenuisse: quanquam nō desint qui à Græco θύειν, quod est sacrificare, vocis ejus originem repetant. ¶ Fuerunt enim Hetrusci præ cæteris Italiæ populis eorum quæ ad religionem & sacrificia pertinent, ad superstitionem usq; studiosi. Hinc fit ut nonnulli primum nominis hujus elementum existiment esse aspirandum. Tusciæ oppida celeberrima sunt Florentia, Pisa, Luca & Sena. Populi ipsi Tusci appellantur, & Hetrusci, à Græcis τυρρηνοὶ, haruspicinæ olim peritissimi. Quapropter interpretandorum prodigiorum, & procurandorum fulminum causa vates olim ex Hetruria Romam sæpissimè accersebantur.

Tūscŭs, tusca, tuscum, possessivum deductū. τυρρηνὸς: ut, Tuscus vicus, à Tuscis incolis, teste Fest. ita dictus, quibus post Porsenæ discessum in urbe manentibus sedes sunt assignatæ Horat. lib. 2. Carm. Satyr. 3: Ac Tusci turba impia vici.

Tūscŭlum, τύσκλον Straboni, Oppidum Latii, XV. M. passuum ab urbe distans, olim inter insignes Latii civitates numeratū, Federici Aenobarbi temporibus, à Romanis Pontificibus deletum: eò quòd Imperatori Pontifici bellum inferenti auxilio fuissent Tusculani. Hodie obscurus est vicus, quem Romani Frascatam vocant. Dictum autem putatur Tusculum, quasi τὰ σκόλλα: propterea quòd in monte satis edito situm, molestiā exhiberet ascendentibus. Est enim σκύλλω vexare, seu molestia afficere. Conditum autem existimatur à Telegono Ulyssis & Circes filio, qui quum patrem imprudens occidisset, in ea sese loca recepit.

Tūscŭlānŭs, a, um, diminutivum, τυσκλανὸς Stephano: ut, Ager Tusculanus Ciceronis villa nobilitatus: & Tusculanum municipium, Catone Censorio municipe illustratum.

Tūtānŭs, penult. prod. Deus quidam apud Romanos, idem (ut putatur) cum Hercule, quem periclitantes invocabant, ut ipsos tutaretur. ὁ σωτήρ. Varro in Hercule, ut citat Nonius: Noctu Annibalis quum fugavi exercitum Tutanus, ob hoc Tutanus Romæ nuncupor: hac propter omnes qui laborant, invocant.

Tutilĭna, Dea apud Romanos (inquit Nonius) à tuēdo dicta. Varro in Hercule, ut citatur ab eodem Nonio: Tuam fidem Tutana invoco, quæ adesse mortalibus soles. Hanc August. lib. 4. de Civitate Dei, præesse frumentis collectis, atq; reconditis scribit, ut tutò servarentur.

T ante Y.

Tўănă, pen. corr. τύανα, Cappadociæ civitas ad radices Tauri mōtis patria Apollonii, sive ille magus, sive philosophus fuerit: cujus vitam fabulosissimo volumine exequitur Philostratus. ¶ Hinc fiunt gentilia Tyaneus, & Tyanites, τυανεύς, & τυανίτης Stephano. Poëtę aliquando efferunt Tyaneïus per quinque syllabas. Ovid. 8. Metam.

-ostendit adhuc Tyaneïus illic
Incola de gemino vicinos corpore truncos.

Tybris, Vide TIBERIS.

Tybŭr, tyburis, Tyburs, tyburtis, & Tyburtinus, na, num, rectiùs i nostro scripseris, præsertim quum apud Suidam, Stephanum, Strabonem, cæterosque Græcos τίβυρις, τίβυρος, & τίβυρη per jota legamus. De his itaq; vide suprà suis locis. Vulgò Tivoli.

Tyche, tyches, τύχη, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia. Hesiodus in Theogonia: Εὐδώρη τε, Τύχη τε, & Ἀμφιτρίτη, Ὠκεανός τε. ¶ Fuit item Tyche, una ex quatuor Syracusanæ urbis partibus, à nobili Fortunæ templo denominata: cujus meminit Cic. 6. Verrina.

Tўchĭŭs, τύχιος, Celeberrimi fabri nomen apud Homerum 7. Iliad. qui Ajacis clypeum fabricavit. Ovid. 3. Fast. Nec quisquā invitæ faciet benè vincula plantæ Pallade; sit Tychio doctior ille licet.

Tўdēus, dictio dissyllaba, τυδεύς, Nomen filii Oenei regis Calydoniæ, & Eurybœæ, vel ut aliis placet. Althææ: quum fratrē suum Menalippum inscius occidisset, ad Adrastū regem perfugit, cujus filiam Deiphilen conjugem duxit. Postea à Polynice, qui alteram Adrasti filiam Argiam uxorem habebat, legatus ad Eteoclem regem Thebarum missus, ut pacti memor fratri regnum redderet. Ad quem quum veniisset, regiamq; essset ingressus, Eteocles negavit se regno cessurum esse. Quo responso Tydeus vehementer commotus est, ita ut non sit veritus & hostis & solus, Thebanos omnes quotquot tùm fortè cum Eteocle essent in convivio, ad quodlibet certaminis genus provocare. Atq; ut animosè provocavit, ita omnes (sic illi Pallas propitia erat) strenuè vicit. Quamobrem Thebani dolore ac indignatione accensi, reversuro insidias tetenderunt, collocatis ad opportunum locum, quà Tydeus transiturus erat, quinquaginta juvenibus, cum duobus ducibus, Mæone Aemonis: & Lycophonte Authophoni filio: quos Tydeus in se impetum facientes trucidavit, uni tantùm parcens Mæoni, quem acceptę cladis nuntium ad Eteoclem remisit. Profectus deinde unà cum Polynice & Adrasto, reliquisq; Græciæ principibus ad bellum Thebanum, post multas res præclarissimè gestas, à Menalippo quodam Thebano lethaliter vulneratus, occubuit. Vide hæc latiùs in Statii Thebaide.

Tўdīdēs, tydidæ, pen. prod. τυδίδης, Nomen patronymicum, quo Poëtæ utuntur pro Diomede Tydei filio. Virg. 1. Aen. ô Danaûm fortissime gentis Tydide Hor. 1. Carm. Ode 6: Quis Martem tunica tectum adamantina Dignè scripserit, aut pulvere Troico Nigrum Merionem, aut ope Palladis Tydiden superis parem.

Tўēnĭs. pen prod. τυλώνις, Oppidum Colchorum: ita dictum à præterfluente fluvio ejùsdem nominis. Gentile est Tyenites, τυλωνίτης Stephano.

Tyleſſus, τυληοσὸς, Mons Italię. Lycophron. ἄκροι δὲ πρῶναι δυσβάτου τυλισσήου, Steph.

Tylis, τύλις, Vrbs Thraciæ prope Hemum. Gentile Tylites

Tylos,

Tylos, τύλος, Insularum duarum nomen est in sinu Persico, margaritis abundantium, & gossampinis arboribus, quæ cucurbitas ferunt mali coronei amplitudine, quæ maturitate ruptæ, ostendunt lanuginis pilas, ex quibus vestes pretioso linteo conficiuntur Vide Plin.lib.21.cap.10, & 11.

Tymenæon, τυμναῖον, Vrbs juxta Phrygiam, qui inhabitant Tymenæi, Steph.

Tymena, [τύμαινα. Ger. Ein ort mit einem Brunnen in Lycia, welchs ein Bock soll gefunden haben.] Vrbs seu vicus Lyciæ, sic dictus ab hirco, qui grege relicto, barba madente rediit, quem postea secuti, fontem in quodam fruteto repererunt, ac inde nomen fonti & loco indiderunt. Gentile Tymenæus. Steph.

Tymœtes, sive potiùs Thymœtes, Θυμοίτης Homero, Vnus fuit ex Trojanis principibus, conscius (ut quidã putant) proditionis patriæ. Nam quũ vates quidã Priamo futurum prædixisset, ut certo quodã die puer nasceretur, cujus culpa Troja everteretur: ferunt eo die Hecubam peperisse Paridem, & Tymœtæ uxorem alterum filium, quem Priamus jussit occidi. Ob quã causam Tymœtes deinde non benè affectus fuisse erga Priamum putatur, & de Trojæ proditione cum Græcis consilia iniisse. Huc alluśit Virg. 2. Aen. -primusq; Tymœtes Duci intra muros hortatur, & arce locari: Sive dolo, seu jam Trojæ sic fata ferebant. Vide THYMOETES.

Tymolus, pen. prod. qui & Tmolus, τμῶλος Stephano, Lydiæ mons, ex quo Pactolus amnis, & Tarne fons profluunt. Apud Plin.li.5.cap.29. Timolus legitur per i nostrum: Lydia (*inquit*) maximè celebratur Sardibus in latere Tmoli montis, qui antè Timolus dicebatur.

Tymphe, τύμφη, Mons Thesprotiæ, & Tymphæa urbs. Gentil. Tymphæus, fœmininum Tymphæis, Poss. Tymphaicus.

Tymphæi, τυμφαῖοι, Populi sunt Aetoliæ, Pindi montis accolæ, Thesprotiis & Perrhæbis proximi, apud quos in summa terra gypsum invenitur, quod ab iis *Tymphaicum* appellatur, fullonibus in Græcia Cymoliæ cretæ usum supplens. Vide Plin.lib.4.cap.2, & lib.35.cap.17.

Tyndărus, tyndari, penult. corr. τύνδαρεως, Rex fuit Oebaliæ & maritus Ledæ, quæ eodem tempore duo peperit ova, è quorum altero quod ex Iove conceperat, excluśi fuerunt Pollux & Helena: ex altero, quod conceperat ex Tyndaro, Castor & Clytæmnestra. Ex his priores duo immortales fuerunt, posteriores mortales. Mortuo tamen Castore, Pollux à Iove impetravit, ut sibi cum fratre immortalitatẽ communicare liceret, alternisq; cum illo vitam morte cõmutare. Cui fabulæ occasionem subministravit siderum illorum natura, quæ talis est, ut uno oriente, alterum occidat. Ambo autem à Poëtis dicuntur Tyndaridæ, non quòd uterque è Tyndaro fuerit natus, sed πολυχρησικῶς, quemadmodum Herculem iidem appellãt Amphitryoniadem. Sic etiam Helenam Tyndaridem vocant, quę tamen fuit Iovis, non Tyndari filia. Alioqui si mortali patre nata fuisset, tot secula vivere non potuisset. Constat enim fratres ejus cum Argonautis navigasse. Argonautarum autẽ filii cum Thebanis dimicaverunt. Horum verò filii bello Trojano interfuerunt. Dicimus & Tyndareos, seu Tyndareus, per quatuor syllabas. Ovid. in Epist. Hermiones: Me tibi Tyndareus, vita gravis autor & annis Tradidit.

Tynes, tynetis, τύνης, Vrbs Siciliæ. Gentil. Tynesæus, Tynæus, Stephan.

Typæon, τύπαιον, Mons Elidis, Steph.

Typaneæ, τυπανεῶται, Vrbs Triphyllę. Gentil. Typaneates, Steph.

Typhœus, per tres syllabas, eu, diphthongum in ultima habens, & penultimam producens. [τυφωεύς. Germ. Ein grosser Ryß so vnderstanden hat die Götter zu bekriegen.] Vnus è gigantibus, Terræ & Titani filius, quem illa Iovi irata in perniciem cœlestium fertur edidisse. Hic quũ in ingentem corporis molem adolevisset, eò væcordiæ provectus est, ut Iovem de cœli possessione dejicere conaretur. Quapropter fulmine ab eodẽ ictus est, & sub Inarimen insulam detrusus: ut placet Homero in Catalogo. Virgil. 9. Aen. Tum sonitu Prochyta alta tremit, durumque cubile Inarime Iovis imperiis imposta Typhœo. Luc. lib. 4: Conditur Inarimes æterna mole Typhœus. Ovid. tamen lib. 5. Metam. & Strabo lib. 13: Pindarum secuti, in Sicilia sub Aetna monte sepultum volunt.

Typhōĕus, a, um, penult. prod. τυφώεος, Licet Poëtæ suo jure alteram ex diphthongo vocalem abjicientes, eandem corripiant. Virgil. 1. Aeneid. Nate patris summi qui tela Typhoëa temnis.

Typhōn, typhonis, τυφών, Vnus ex gigantibus, Titani & Terræ filius, qui alio nomine Typhoëus dicitur. Seneca in Hercule furente: Non tum ferum Typhonem, neglecto Iove, irata Tellus edidit quondam parens. Hujus autem nominis prior syllaba producitur, quum in Typhoëus prima corripiatur. Ovid. 2. Fast. Terribilem quondam, fugiens Typhôna Dione. ¶ Fuit & alter Typhon, teste Diodoro, Osiridis Aegyptiorum regis frater, qui illo interfecto, & in partes quinq; & viginti discerpto, regnum occupare est conatus. Tandem tamen ab Iside victus, meritas impietatis suæ luit pœnas.

Typhrestus, τυφρηστός, Vrbs Trachinis, à cinere Herculis nominata, vel à Typhesto filio Sperchii. Gentile Typhrestius. ¶ Est & Typhrestus masc. gen. montis nomen. In Etymologico legimus Typhrestum urbem esse in finibus Mænaliæ, à rege Typhresto.

Tyrã, sive Tyras, τύρας Ptolemæo, Fluvius est sub Boristhene, Sarmatas dirimens à Dacis, & non procul ab Istri ostiis in Pontum Euxinum illabens: ubi & oppidum habet sui nominis. Vide Plin. lib. 4. cap. 2, & Ptol. lib. 3. cap. 5. Ovid. 5. de Pont. Eleg. 10:

Partheniusq; rapax, & volvens saxa Cynapes
Labitur, & nullo tardior amnę Tyras.

Tyragetæ, τυραγέται, Populi sunt Sarmatici, Insulam Ponti Euxini incolentes, quæ distat à Pseudostomo Istri CXXV. M. pass. Autor Plin. lib. 4. cap. 12.

Tyrambe, tyrambes, τυράμβη, Oppidum est Sarmatiæ Europæ, nonnihil supra Tanaidis ostia in Mæotim paludem influens. Autor Ptolem. lib. 5. cap. 4.

Tyrannĭon, τυραννίων, Amisenus, discipulus Hestiæi Amiseni, nobilis Grammaticus, tempore magni Pompeii docebat Romæ. Ductus est Romam à Lucullo, captus in bello Mithridatico. Priùs dicebatur Theophrastus: mutavit autem nomen, quòd inter æquales superbis versaretur moribus. Clarus & dives ob doctrinam factus adeò est, ut supra triginta millia librorum possideret. Decessit senex morbo podagræ. ¶ Tyrannion junior è Phœnice, discipulus prioris, à quo nomen sibi usurpavit, quum priùs Diocles vocaretur. Captivus & ipse Romam ductus, à quodam Dymante Cęsaris liberto emptus, deinde dono datus Terentiæ Ciceronis, ab eaq; liber factus, ludum Romæ aperuit. Scripsit libros LXVII. Vtriusque autor Suidas.

Tyrannus, τύραννος, Nomen proprium sophistæ, qui scripsit de divisione orationis libros x. Autor Suidas.

Tyres, τύρης, Fluvius est Scythiæ, secundus ab Istro, teste Herodoto lib. 4. Idem prorsus cum eo, qui à Ptolemæo Tyras, à Plinio Tyra appellatur. Hujus fluvii ripas olim accolebant populi Græci, qui à fluvii nomine Tyritæ dicebantur, teste Herodoto loco jam citato.

Tyridates, seu potiùs Tiridates, τειριδάτης, Vologesis Parthorum regis frater, qui Neronis principatu Romam venit, & regni Armeniæ diadema ab eo accepit. Vide Tacitum Annal. libro 6. & 7.

Tyrinthia, civitas Argis vicina, in qua nutritus est Hercules, qui inde Tyrinthius dictus est. Vide Virg. lib. 7. Aen.

Tyritace, tyritaces, τυρητάκη, Vrbs est Colchorum ad Phasidis ripas, teste Plin. lib. 6. cap. 4.

Tyrmĕnĭi, τυρμάνιοι, Populi Scythici, peritissimi navigandi.

Tyrmidæ, τυρμιδαι, Vicus in Tribu Oenei. Tribulis Tyrmides, Stephan.

Tyrediza, τυρίδιζα, aliâs Tyrodiza, urbs Thraciæ post Serrium. Gentile Tyrodizenus, quum potiùs Tyrodizæus dicendum esset.

Tyro, sive Tiro, Nomen liberti Ciceronis, in omni literarum genere exercitatissimi, ad quem extant multæ Ciceronis epistolæ.

Tyrōnĭānus, tyroniana, tyronianum, sive Tironianus, possessivum à Tyrone Ciceronis liberto formatum. Gell. lib. 1. cap. 7: In oratione Ciceronis quinta in Verrem, libro spectatæ fidei, Tyroniana cura, atq; disciplina facto.

Tyro, τυρώ, Virguncula fuit Thessala, Salmonei filia, ex qua Neptunus Neleum & Peliam suscepit. Propert. lib. 7: Vobiscũ est Iope, vobiscum candida Tyro, &c.

Tyros, sive Tyrus. [צֹר tsor. τύρος: Vulgò *Puerto de Sur*. Ger. Ein gewaltige gewarbostatt in Phœnicia am Meer gelegẽ.] Vrbs Phœnices olim celeberrima, una ex iis quæ Tripolim efficiunt, olim insula, sed Alexandri operibus continenti conjuncta. Tyrus (inquit Plin. lib. 5. cap. 19.) quondam insula prælto mari septingentis passibus divisa: nunc verò Alexandri eam oppugnantis operibus cõtinens. Olim portu clara, urbibus genitis Lepti, Vtica, & illa Romani imperii æmula, terrarum orbis avida, Carthagine, etiã Gadibus extra orbem conditis. Nunc omnis ejus nobilitas cõchylio, & purpura constat. Olim Sarra fuit nuncupata, ut ait Gell. lib. 14. cap. 6. Vnde Sarranum ostrum pro purpura Tyria dicimus.

Tyrĭus, tyria, tyrium, adjectivum, τύριος. Virg. 1. Aen. Vrbs antiqua fuit, Tyrii tenuêre coloni, Tibullus: Quid Tyrio recubare toro? Et quoniã in hac urbe laudatissima tingebatur purpura, factum est, ut Tyrium dicamus pro purpureo. Ovid. 2. de Arte: Sive erit in Tyriis, Tyrios laudabis amictus. ¶ Tyria maria, proverbio dicebatur, de re admodũ tumultuosa, periculiq; plena. Festus putat inde natũ esse proverbium, quòd Pœni Tyro oriundi, adeò potentes in mari fuerint, ut omnia ma-

ria infestantes, navigationem redderent periculosam. Vnde Tyria maria excitare, proverbialiter dicitur pro eo quod est, ingentes tumultus commovere. Vide Adagia Erasmi.

Tyrrhēnos, [τυῤῥηνός. Germ. Bötcker in Italia sunst Toscaner genennet.] Romani Hetruscos appellant, atque Tuscos: hoc est, quicquid est populorū in Italia, inter Macram, & Tiberim fluvios. Græci verò hoc eos nomine nominarunt à Tyrrheno Atyos filio, qui è Lydia colonos in hanc regionē deduxit. Atys enim ex prognatis Herculis, & Omphales unus, quū sterilitate ac fame populum suum emittere cogeretur, è duobus filiis, sorte jacta, Lydum quidē regni successorē tenuit: Tyrrhenum autem cū bona populi parte ad quærendas novas sedes emisit: qui quum post longos errores in inferi maris ora sedes fixisset, totum eum tractum de se Tyrrheniam, & mare ipsum Tyrrhenū appellavit. Virg. lib. 7. Aen. Primus init bellū Tyrrhenis asper ab oris Contemptor divûm Mezentius, &c. ¶ Tyrrhenum mare, τυῤῥηνὴν θάλασσαν Stephano, Mare inferum est: ita dictū quòd Tyrrheniam: hoc est, Tusciam alluat: unde & Tuscum dicitur. Vel à Tyrrhenis nautis, qui se in hoc mare præcipitaverunt. Nanq; hoc habet fabula: Dormientem in littore Liberum patrē adhuc puerū nautas abstulisse Tyrrhenos: qui quū esset experrectus in navi, quò duceretur interrogavit: responderunt illi, Quò vellet. Liber ait: Ad Naxum insulam sibi sacratā. Sed quū aliò vela deflecterēt, iratum numē tigres sibi sacratas visibus eorū objecit: quo terrore se illi in fluctus dedēre præcipites. Hæc Servius in illud Virgilii 1. Aeneid.

Gens inimica mihi Tyrrhenum navigat æquor.

Tyrrheus, tyrrhei, τυῤῥεύς, Latini regis armentarius, cujus servus mansuetus ab Ascanii comitibus occisus, primam belli causam præbuit inter Trojanos & Latinos.

Tyrrhīdes, pen prod. patronymicum. τυῤῥείδης. Virg. 7. Aen. Cervus erat forma præstanti & cornibus ingens, Tyrrhidæ pueri quem matris ab ubere raptum Nutribant, Tyrrheusq; pater, cui regia patent Armenta, & latè custodia credita campi.

Tyrseta, τύρσετα, Vrbs σαννίδων, (videtur legendum σαννίδων:) id est, Samnitum. Gent. Tyrsetinne.

Tyrtæŭs, τυρταῖος, Archimbroti filius, Poēta Athenienſis fuit: aut (ut alii malunt) Milesius, Elegiarū scriptor, & tibicen egregius: quē Lacedæmonii oraculo moniti ut peregrinum ducē sibi adsciscerēt, adversus Messenios pugnaturi, sibi præfecerūt. Quo in prælio Tyrtæus carminibus suis, tibiæq; modulis ita animos eorū inflammavit, ut Athenienses insignem illam victoriam, quā eo die adepti sunt, Tyrtæo acceptam referrent. De hoc Plato in libris de Legibus: O divine Poēta Tyrtæe (inquit) sapiens certè ac bonus nobis esse videris: quia excellentibus eos extulisti laudibus, qui in bello excellucrunt.

Tyrus, (ut inquit Iustinus lib. 18,) Fuit nomen proprium patris Didonis, qui ab aliis Belus vocatus est.

Tyssaphernes, sive potiùs Tissaphernes, τισσαφέρνης Suidæ, Persarum Satrapa fuit, qui Cyrum minorē apud Artaxerxem fratrem criminando, causa extitit ejus belli, quod postea inter fratres emersit. Occisus tandem fuit ejusdem Artaxerxis jussu, quòd in Asia rem gerens adversus Agesilaum, omnia proditione agere videretur. Vide Xenophontem rerum Græcarum lib. 4, & de Cyri minoris expeditione lib. 1.

Tyssias, sive potiùs Tisias, τισίας, Rhetor fuit Siculus, qui primus post Coracem dicendi præcepta condidit. Autor Cic. 1, de Invent.

Tyttygias, τυττυγίας, Latro fuit & plagiarius in Arcadia, qui res alienas, quas furto abstulerat, venditabat: eoq; quæstu dives factus est. Zenodotus apud Erasmum in Chiliadibus.

V

VAçamana, Oppidum Hispaniæ Beticæ, in conventu Hispalensi, apud Plin. lib. 3. cap. 1.

Vaça, Numidiæ oppidum mediterraneum, emporium totius regionis maximè celebratum: quod Metellus Iugurthæ ademptum præsidio firmavit. Autor Salust. in Iugurth. ¶ Est item Vaca apud Plin. libro 4. cap. 21, Lusitaniæ fluvius, inter Mundam & Duriam, in Occidentalem influens Oceanum. Ptolemæus Vacum appellat, Strabo Vacuam.

Văccæī. Populi mediterranei citerioris Hispaniæ, Duria amne ab Asturibus secreti. ὐακκαῖοι Ptolemæo. Autor Plin, lib. 4. cap. 20.

Văccŭs, Fundanorum dux fuit, qui in Privernati bello à L. Papyrio captus, rebellionis suæ pœnas dedit. Cicer. pro Domo sua: In Vacci prati domus fuit M. Vacci, quæ publicata est & eversa, ut illius facinus memoria & nomine loci notaretur.

Văcorĭum, [ὐακόριον. German. Bilach.] Vrbs Norici apud Ptolem. libr. 2. cap. 14.

Văcūnă, pen. prod. à vacando dicta est dea, quæ præesse vacantibus, & otiosis putabatur: [Germ. Ein Göttin der Müssige gängeren.] cui, quum agricolæ à laboribus ruris vacarent, ut post perceptos fructus requiescerent, per hyemem vota solvebant, & sacrificabant. Ovid 6. Fast. Nam quoq; quum fiunt antiquæ sacra Vacunæ, Ante Vacunaleis stantque sedentque focos. Hęc in agro Reatino insignia habebat nemora, quorū meminit Plin, lib. 3. cap. 12.

Vădĭmōnĭs, Lacus in Vmbria est, non procul ab Amerina, opacam habens sylvam sibi innatantem, quæ nunquā die ac noctu eodem visitur loco. Autor Plin. lib. 2. cap 95. ¶ Hujus item lacus meminit Plin. Iunior in Epist. Exegerat (inquit) socer meus, ut Amerina sua prædia inspicerem: hæc perambulanti mihi ostenditur subjacens lacus nomine Vadimonis.

Văgēnī, Populi inter Alpinas gētes ex Caturigibus oriundi. Plin lib. 3. cap. 20: Inter Alpinas gentes finitimi Centrones, & Cottianę civitates, Caturiges, & Caturigibus orti Vageni, Ligures. Silius: Tum pernix Ligur, & sparsi per saxa Vageni

Vălăscă, teste Volaterrano, Regina Bohemorum fuit, cujus ductu ejus regni mulieres occisis viris sete in libertatem asseruerunt, & sine viri adminiculo regnum multos annos administraruntt.

Vălēntĭă: [Vulgò Valence. Germ. Valentz/ein Statt in Franckreich am Rhodan.] Valentiæ, Vrbs est insignis citerioris Hispaniæ, tribus millibus passuum à mari remota, ut autor est Plin. lib 3. cap 3, & Ptolem lib. 2. cap. 6, & Pompon. Mela lib. 2, ὐαλεντία. Vulgò Valentia. ¶ Est etiam ejus nominis oppidum inter Allobroges subter Viennam ad Rhodanum, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 4.

Vălĕrĭă, ὐαλερία, Nomen proprium Messalarum sororis, quæ amisso Servio viro, quum rogaretur cur alteri non nuberet? ait, Sibi semper maritum Servium vivere.

Vălĕrĭă. [Ger. Steirmarck.] Regio in ultima Germania versus Orientem, quę hodie Styria vocatur, ut placet Aeneæ Sylvio.

Valeria, ὐαλερία, Oppidum Hispaniæ Tarraconensis in tractu Celtiberorum, cujus meminit Ptolem. lib. 2. cāp. 6. Hinc Valerienses populi, Plin. lib. 3. cap. 3.

Vălĕrĭus, ὐαλέριος, Cognomento Publicola, Iunii Bruti in primo Consulatu collega, in Tarquinii Collatini locū suffectus Hic primùm de Vejentibus: iterum de Sabinis: tertiò de utrisq; triumphavit. Deinde quū domum in Velia tutissimo loco haberet, in suspicionem regni venit. Quo cognito, apud populum conquestus est, quòd tale aliquid de se timuissent, & misit qui domum suam diruerunt. Secures item fascibus dempsit, eosq; in populi concione submisit: legem de provocatione ad populum tulit, quapropter Publicolæ nomen accepit. Hic quū diem obiisset, publicè sepultus, & annuo matronarum luctu honoratus est. Hæc Plinius. Cæcilius de viris illustribus. Autor est Plutarchus in vita ejus, hunc quadriga primùm in triumpho vectum fuisse, sine ulla invidia: præterea collegæ Bruto honores funusq; curasse: funebremq; orationem de ipsius laudibus habuisse, quæ adeò jucunda fuit Romanis, ut ex eo consuetudo manârit, ut qui strenuè pugnādo occubuissent, ab optimatibus laudarentur. ¶ Valerius M. Publicolæ frater, Consul unà cum Posthumio Tuberto factus, ac contra Sabinos profectus, rem fœliciter fratris auspiciis & administratione gessit. Ex quo publicè ei domus ędificata, cujus fores extrorsum honoris gratia aperiebantur, quum cæteræ introrsum aperirentur. ¶ Valerius Corvinus Tribunus militum, qui quum sub duce Camillo reliquias Senonum persequente, adversus Gallum provocatorem solus processisset, corvus ab ortu Solis galeæ ejus insedit, & inter pugnandum ora, oculosq; Galli verberavit: unde hoste victo, Valerius Corvinus dictus fuit. Hic quum ingens multitudo ære alieno oppressa, Capuam occupare tentasset, & ducem sibi Quintium necessitate magna compulsum præfecisset, sublato ære alieno seditionem compressit. Hęc Cæcilius. Livius verò libro 7. Decad. 1. hæc addit, de Samnitibus eū triumphasse: sexies Consulem fuisse, hostęs T. Manlii morte exultantes compressisse. Vixit, teste Valerio, corporis & animi viribus integris annos centum. ¶ Valerius Potitus, post Decemviralem invidiam, plebem in Patres incitatam, legibus & concionibus suis mitigavit. Vnde Potiti cognomen adeptus. Primus quoq; Consul post Decemviros, quū Volscos, Aequosq; ad Algidū magna laude debellasset, triumphus ei à patribus negatus fuit. Sed suadente Icilio Trib. pleb. primus sine autoritate Senatus triumphavit cū collega suo M. Horatio. Quamobrem Maximi cognomen adeptus est, quod nemini à Senatu præterquā Fabio Maximo concessum est, ut scribit Plutarchus. ¶ Valerius Levinus Consul, cum Pyrrho prælio congressus in Lucania infœliciter pugnavit. Iterum postea Consul Agrigentum adversus Pœnos missus, superato Hannone duce Carthaginiensium oppidum in potestatem recepit: Senatum securi percussit. ¶ Alter Valerius Levinus contra Philippum Macedoniæ regem fœliciter bellum gessit, teste Livio lib 7. bell. Pun. 2. ¶ Valerius Flaccus, M. Catonis familiarissimus, eundem ex

agro

agro Tusculano ad Rempub. adduxit, pariter & instruxit, ut ait Plutarchus. Consul cum eodem Catone circa Mediolanũ, ut Livius testatur, cũ Gallis & Insubribus & Boiis collatis signis pugnavit, ubi decem millia hostium sunt cæsa. Causam mulierum de abroganda lege Oppiâ contra collegam suum Catonem obtinuit: qua de re vide apud Livium elegantes utriusq; orationes libro 4. belli Maced. ¶ Valerius Soranus poëta, quem Cicero in libris de Orator. doctissimum togatorum appellat: Plutarchus Philosophum fuisse asserit, Pompeii jussu interfectum. ¶ Valerius Antias, antiquissimus historiæ scriptor, qui non rarò à Livio, aliisq; citatur. ¶ Valerius Procillus militavit sub Cæsare in Gallia: à quo etiam missus est legatus ad Ariovistum, ut est in Commentariis Cæsaris. ¶ Valerius Maximus historicus, scripsit dicta ac facta memorabilia ad Tiberiũ Cæsarẽ. Militavit sub Sexto Pompejo, ut ipse de se testatur, ubi de institutis antiquis loquitur. ¶ Valerius Flaccus, Poëta, scripsit Argonautica. Quintilianus eum suæ ætate fuisse testatur, his verbis: Multum (*inquit*) in Valerio Flacco nuper amisimus. ¶ Valerius Martialis, epigrammaton scriptor.

Vălgĭŭs, Illustris fuit Romanus Augusti temporibus, qui de re herbaria volumen inchoavit: quod tamẽ morte prẽventus, reliquit imperfectum. Meminit ejus Plin. lib. 25. cap. 2.

Vallōnĭă, Putabatur dea, quæ Vallibus præerat. Sipontinus.

Vāndălĭă, [*ἀνδαλία*. Ger. Wendentandt.] Regio Europæ Septentrionalis, à Vandalo fluvio qui regionem interfluit. A' qua populi Vandali immanes, ferocissimi, qui paucis antè annis, quàm Gotthi Romam caperent, Gallias invasêre: inde in Hispaniam, trajecto Pyrenæo, penetrantes, loca circa Bæticã, quæ Vandalia ab eis dicta est, occuparũt. [Ger Die Schwaben oder die Lächtaler vmb Augspurg.]

Vāngĭŏnēs, pen. corr. [hodie *Vvormacienses*. Ger. Die Böcker ũm Bisthũm Worms/oder Wormsergöw.] Populi sunt Galliæ Belgicæ. Coloniæ Agrippinensi finitimi. Lucan. lib. 1: Et qui laxis imitãtur Sarmata bracchis Vangiones. Meminit horum Cornelius Tacitus lib. 20, & Plin. lib. 4. cap. 17.

Vardŭlī, *ἀαρδυλοὶ* Ptolemæo, Hispaniæ citerioris populi, in conventu Clunienſi: quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 3.

Vărĭŭs, Nomen poëtæ Tragici, Virgilii & Horatii amicissimi, unius ex iis, quibus Virgilii Aeneis commissa est emendanda. Meminit ejus aliquoties Horatius in Sermonibus.

Vărŭs Quintilius, Nobilis Romanus, qui ab Augusto Germanico exercitui præfectus, ab Arminio dolo circumventus est, & cum tribus legionibus interfectus. Hujus mortẽ deflet Horatius ad Virgilium scribens, lib. 1. Carm. Aliquoties ejus meminit & Maro, præsertim 6. & 9 Aegloga.

Varus, [Ger. Ein fluß laufft durch die Provintz in das Ligurisch Meer.] Fluvius est Galliam Narbonensem à Liguria dividens, à tortuosis alvei mæandris ita appellatus. Vide Strabon. lib. 4. ¶ Varus Persius posuit pro varius: geminos horoscopo varo Producis genio: id est, vario & dissimili.

Vārro *βάῤῥων*, Senator Romanus fuit, Ciceronis æqualis, non immeritò à Quintiliano Romanorum omnium eruditissimus appellatus: ut qui plurimos, doctissimosq; scripserit libros peritissimus linguæ Latinæ, & omnis antiquitatis, & rerũ Græcarum, nostrarũq;: plus tamen scientiæ collaturus quàm eloquentiæ: Cornutus in Persium, Satyr. 5: Varrones stultos dici putat, eamq; ob causam etiam servos militum Varrones dici scribit, quòd utiq; sint stultissimi. Arbitror autem vocem Varro, idem esse quod Baro, de qua suprà in dictione BARO.

Vāscŏnēs, pen. corr. *Οὐάσκωνες*: Vulgò *Gasconi*, populi citerioris Hispaniæ quæ in Gallicum & Britannicũ Oceanum vergit, ad Pyrenæum positi. Hi à Metello Romanorum duce obsessi, in tantam famem compulsi sunt, ut humana carne vescerentur. Iuven. Sat. 15: Vascones (ut fama est) alimentis talibus usi Produxêre animas.

Vasĭo, onis, *Οὐασίων* Ptolemæo, Oppidum Vocontiorũ, in Gallia Narbonensi: cujus meminerunt Plin. lib. 3. cap. 4, Pompon. lib 2, & Ptolem. lib. 2. cap. 10.

Vaticanus, pen. prod. [*βατικανός*. Ger. S. Peters Berg zu Rom.] Collis est non procul à Tiberi, suprà molem Adriani, cõterminus Ianiculo, in quo Petri basilica est. Sic dictus, quòd populus Romanus eo potitus sit vatũ responso, expulsis Hetruscis, ut inquit Festus. Vel (secundùm Gellium lib. 16 cap. 17,) à vaticiniis, quæ ibi dari solebant, vi atq; instinctu dei Vaticani. Varro scribit Vaticanõ deum in eo monte fuisse, qui infantibus primam vocem daret, quæ est va, quæ prima in Vaticano syllaba est. Augustinus tamen vocat Vaginatum, tanquam infantiũ vagitibus præsidentem. Prima hujus nominis syllaba semper producitur, secũda variatur, tertia semper producitur. Iuven. Sat. 6: Et Vaticano fragiles de monte patellas. Horat. lib. 1. Carm. ut paterni Fluminis ripæ, simul & jocosa Redderet laudes tibi Vaticani Montis imago. De Vaticano agro, colle, & deo sic scribit Gell. lib. 16 cap. 17: Et agrum Vaticanum (*inquit*) & ejusdem agri deum præsidem appellatum acceperamus à vaticiniis, quæ vi atq; instinctu ejus dei, in eò agro fieri solita essent. Sed præter hanc causam Marcus Varro in libris rerum divinarum, aliam esse tradit istius nominis rationem. Nam sicut Ajus, *inquit*, deus appellatus; araq; ei statuta est, quæ est in infima nova via, quòd eo loco divinitùs vox edita erat: ita Vaticanus deus nominatus, penes quem essent vocis humanæ initia: quoniam pueri, simulatq; parti sunt, eam primam vocem edunt, quæ prima in Vaticano syllaba est. Idcirco vagire dicitur, exprimente verbo sonum vocis recentis. Hactenus Gell.

Vătĭnĭŭs, Nomen civis Romani contaminatissimæ vitæ, & profligatissimi pudoris: qui quum adversus Sestiũ testis productus esset, reumq; testimonio suo læsisset, in eũ Cicero, qui Sestii defensionem susceperat, tàm acerbè invectus est, ut patefactis ejus flagitiis in summũ Romani populi odium pervenerit. ¶ Hinc factus est locus vulgi proverbio, ut Vatinianum odiũ, pro capitali, & implacabili odio accipiatur. Catul. munere isto Odissem te odio Vatiniano. ¶ Fuit & alter Vatinius Neronis tempore, sutrinæ primùm alumnus, postea Neronianæ aulæ ostentũ, corpore detorto, facetiis scurrilibus, primò in contumelias assumptus: deinde optimi cujusq; criminatione eò usq; provectus, ut gratia, pecunia, vi nocendi, etiam malis prævaleret. Autor Tacitus lib. 15.

Vātrēnŭs, Fluvius est in agro Forocornelienſi in Padum dẽcidens, à quo & amplissimum quoddam Padi ostium Vatreni portus appellatur. Autor Plin. lib. 3. cap. 16.

Vaūnĭă, Italiæ civitas, Venetiq propinqua, Ptolemæo autore, lib. 3. cap. 1. Vulgò *Lovino*.

V ante B.

Vbĭi, [Ger. Die Böcker in Cölner gegne.] Populi origine Germanicis Rhenum fluvium, in ea parte Galliæ Belgicæ, ubi est Colonia Agrippinensis. Plin. li. 4. cap. 17, & Tacitus li. 1, & 20.

Vbĭscĭ, Aquitaniæ populi, apud Plin. lib. 4. cap. 19.

V ante C.

Vcălĕgōn, *ἀκαλέγων*, Vnus ex Trojanis proceribus, qui belli tempore, quòd annis confectus esset, prælio abstinuit, ut refert Homer. 13. Iliad. Virgil. 2. Aeneid. jam proximus ardet Vcalegon. Quo in loco domini nomen figuratè pro ipsis ædibus posuit.

Vcennĭ, Gentes Alpinæ, Augusti auspiciis in Romanorum ditionem redacti: ut refert Plin. lib. 3. cap. 20.

Vcĭa, *ἀκία*, Oppidum Turdetanorum, in Hispania Bætica. Ptol. lib. 2. cap. 4.

V ante D.

Vdĭnĭ, Scythiæ populi, ad Mæotidis lacus fauces incolentes: Plin. lib. 6. cap. 14.

V ante E.

Vectĭs, *ἴκτις* Ptolemæo, Insula est Britanniæ ad Meridiẽ adjacẽs, fretoq; ab ea admodũ exiguo discreta, Huntonnæ portum, quem Ptolemæus Magnum vocat, objectu suo adversus tempestates muniens. Hodie duo habet oppida, *Novum portũ, & Calborizon*. Plin. lib. 4. cap. 16, minus rectè hanc insulam inter Britanniam & Hyberniam collocat.

Vectōnēs, pen. prod. *Οὐέκτωνες*, Populi Hispaniæ citerioris, ab Asturibus Durio amne discreti, teste Plin. lib. 4. cap. 20.

Vedra, Fluvius in latere Meridionali Britãniæ insulæ. Ptolem. lib. 2, cap. 3. Vulgò Were.

Vegeti, apud Pomponium lib. 1. Asię populi, Marrhanis, Cappadocibus, Comagenis, & Armeniis vicini, & nullo prætereà Geographorum (quod sciam) commemorati.

Vegetĭus, Flavius Renatus, Comes Constantinopolitanus, floruit Valẽtiniani principis tempore. Scripsit Epitomem institutionum rei militaris, de commentariis Catonis, Augusti, Trajani, & Hadriani principũ, ac Frontini. In primo libro electionem docet tyronum, ex quibus locis vel quales milites probandi sunt, aut quibus armorum generibus exercitus imbuendi. Secundus, veteris militiæ continet morem, ad quem pedestris institui possit exercitus. Tertius omniũ artium genera, quæ terrestri prælio sunt necessaria, exponit. Quartus universas machinas, quibus vel oppugnãtur civitates, vel defenduntur, enarrat: navalisq; belli præcepta subnectit. Ex Raphaëlis Volaterrani lib. 22.

Vēĭi, [*βεῖοι* Plutarcho. Ger. Weyenten ein herrliche Statt in Hetrurien nicht fern von Rom gelegen.] Vrbs fuit Hetruriæ, non procul ab urbe Roma, quam Camillus post decennalem obsidionẽ per cuniculos cepit. Tãta autem fuit urbis hujus claritas, tanta situs opportunitas, ut Romani exusta, deformataq; à Gallis urbe, Vejos potissimùm delegerint, quò Romani imperii sedem transferrẽt: à quo incepto gravissimis Camilli concionibus ægrè sunt revocati. Hujus incolæ dicti sunt Vejentes, Fabiorum clade notissimi.

Vējēntānŭs, a, um, posse (sivum: ut Vinum Vejentanum. Horat. li. 2. Serm. Satyr. 3: Quj Vejentanũ festis portare diebus Campana solitus trulla, vappamq; profestis. ¶ Vejentana gemma.

Plin.lib.37.cap.10: Vejentana Italica, gemma eſt, Veiis reperta, nigram materiam diſtinguente limite albo. Meminit hujus gemmæ & Solinus ad finem octavi capitis.

Vējŏvĭs, Apud Romanos inter ſiniſtra, ſeu noxia numina habebatur, quem nō auxilii alicujus ſpe venerabantur: ſed idcò tantùm, nequid ipſis noxæ inferret. Hujus ſimulacrum effingebatur ſpicula manu tenens, caq; minaciter intentans. Vnde quidam eundem cum Apolline eſſe putarūt, qui ſpiculis: hoc eſt, radiis ſuis multa morborū genera immittit. Cic.3, de Natura deorum: Quid Vejovi facies? quid Vulcano?

Vel, diſſyllabū, Libyæ oppidū in tractu Garamantū, à Cornelio Balbo in triumpho geſtarum ut refert Plin.lib.5.cap.5.

Velabrum, Vide in APPELL. VELVM.

Velauni, inter Alpinas gentes, Plin. commemorantur, libro 3. cap.20.

Vĕlĭă βελία Stephano, Lucaniæ oppidū, in ſinu Pæſtano, conditum à Phocēſibus, anteà Elea ἐλία, dicta: & incolæ ipſi, Eleatæ. ¶ Eſt præterea Velia Romæ collis editior, in quo quum Valerius, qui poſtea Publicola dictus eſt, domum ædificare vellet, apud plebem in ſuſpicionem venit affectatæ dominationis: quòd in editiore loco veluti arcem quandā ad opprimendam libertatem conſtitueret. Qua re intellecta Valerius, poſtquam plebi in cōcione ſe purgaſſet, juſſit materiam omnem ad radicem Veliæ transferri, domumq; illam, quam in ſummo colle inſtituerat, in imo Veliæ pede ædificavit. Vide Livium lib.2. ab Vrbe. Hunc autem collem dictum volūt Veliam, quaſi velliam, quòd ibi paſtores lanam vellere ſoliti fuerint. ¶ Vnde Velinus adjectivum: ut Velina regio, quæ circa palatium erat.

Vĕlīnŭs, item adjectivum, pen.prod. à Velia Lucaniæ oppido, ut Portus Velinus. Virgil.6. Aen. Portusq; require Velinos. Velinus lacus, Plin lib.3.cap.12, & Colum.lib.8.cap.16.

Veliates, Populi Ligurię trans Alpes, ut ſcribit Plin.li.3.cap.5.

Velĭtræ, pen.corr. βέλιτρα Stephano, Civitas inſignis Volſcorum, Octaviæ gentis origine nobilitata, ut in Auguſto teſtatur Suetonius. Hujus incolæ dicuntur Veliterni, qui à Romanis olim ſubacti, bona agri ſui portione ſunt mulctati. Scribit Dionyſius lib.7, Velitris adeò ſævinſſe peſtilentiam, ut vix decima pars civium ſuperfuerit: quod damnum poſtea Romani miſſa eò colonia ſarcierunt.

Velocaſſes, Populi ſunt Galliæ Lugdunenſis ad Ligerim fluvium, quorum meminit Plin.lib.4.cap.18.

Vēlānī, Populi Alpini, D. Auguſti auſpiciis in populi Romani poteſtatem redacti, referente Plin.lib.3.cap.20.

Vĕnāfrum, pen.prod. βένᾶφρον, Civitas Campaniæ abundans oleis. Mart. lib.13: Hoc tibi Campani ſudabit bacca Venafri. Horat.2.Carm.Ode 6: vitidiq; certat bacca Venafro.

Vĕnāfrānŭs, adjectivum: ut Ager Venafranus, oleum Venafranum, quod & Venafranum dicitur abſoluté. Iuven.Sat.5: Ipſe Venafrano piſcem perfundi.

Vĕnārĭă. Inſula eſt in mari Tuſco: ut ſcribit Plin.lib 3.cap 6.

Venedi. Populi feri, in Germaniæ, & Sarmatiæ confinio. Tacitus de Moribus Germ.

Vĕnĕrĭs portus, Locus eſt in Galliæ & Hiſpanię confinio, ubi Pyrenæi montes juxta mare deſinūt. Autor Mela lib.2: Ptolemæus ab inſigni Veneris phano, ἀφροδίσιον, hoc eſt, Veneris templum appellat.

Vĕnĕtī, pen.corr. [*οὐενετοί. Vinitiani.* Ger. Die Venediger.] Populi ſunt Italiæ, ab Henetis Paphlagoniæ populis, & Trojanis oriundi, qui Troja everſa, cum magna manu Henetûm duce Antenore in intimū maris Adriatici ſinū pervenerunt, pulſiſq; Euganeis, qui inter alpes & mare incolebant, eas occuparunt terras: & ubi primùm egreſſi ſunt, oppidum condiderunt, quod de nomine relictæ patriæ appellaverunt Trojam, *οὐενετοί*. Gens autem tota aſpiratione in u conſonantem commutata, uno nomine Veneti appellati ſunt. Horum regio Venetia dicitur. Adriatico mari proxima, & à Padi fluminis oſtiis poſt Iſtriam uſq; protenſa. Inſignes urbes habet, Veronam, Vicentiam, Patavium, & Venetias regionis totius caput. ¶ Sunt & Veneti alii ex Britonum genere, in Gallia Lugdunenſi, ad Oceanum: quorum frequens mentio eſt apud Cæſarem. Vulgò *Vennes.*

Vĕnĕtĭæ, [*οὐενετία. Vinetia, Vinegia.* Ger. Venedig.] Civitas inſignis in mari Adriatico, quam Veneti incolunt, quæ anno à natali Chriſti quinquageſimoquarto ſupra quadringenteſimum cōdita fuit, quo anno Attila rex Hunnorum Aquileiam evertit. *οὐενετία.*

Vĕnĕtŭs, a, um, pen.cor. Quod è Venetiis eſt, *οὐενετὸς*, ut Venetus color, qui (ut ait Vegetius) cæruleus eſt, & marinis fluctibus ſimilis. [Gall. *Bleu, de couleur bleuë.* Ital. *Color biauo.* Ger. Himmelblawe Farb. Hiſp. *Color de la mar, verde ò pardo.* Pol. *Modrawey farbi.* Vng. *Velenczei.* Ang. *Blew coloured.*] A quo colore aurigarum factio una in curulibus certaminibus Veneta nominabatur. Et qui eo colore inducbātur, Venetiani dicebantur. Veget.lib.4. de Re milit. ſcribit exploratores in mari veſte Veneta eſſe induendos: & vela navium exploratoriatum colore Veneto eſſe tingenda, ut ſimilitudine coloris marini faciliùs lateant, hoſtiles q; oculos fallant. Hic color etiam Thalaſſicus: id eſt, marinus dicitur. Græci enim θάλασσαν mare appellant. Vide ea quæ ſuprà annotavimus in dictione FERA VGINEVS.

Vĕnĭlĭă Nympha, uxor fuit Fauni, & ſoror Amatæ Latini regis conjugis, mater Turni. Virg.10. Aen. Cui Pilumnus avus, cui diva Venilia mater, *&c.* ¶ Veniliam item antiqui Neptuni conjugem appellarūt, à veniendo, inquit Varr.lib.4. de Ling. Lat. quam eandem & Salaciam appellaverūt, ad naturam nimirum maris reſpicientes, cujus fluctus modò ad terram veniunt, modò in ſalum abeunt. Meminit hujus & Auguſtinus lib.7. de Civit. Dei.

Venonius, Hiſtoricus Romanus, cujus meminit Cic. in Epiſt. ad Atticum, conquerens ſe ejus hiſtoriam non habere. Et iterum lib.1, de Legib. ubi eum inter nudos & exiles ſcriptores recenſet. Nam (*inquit*) poſt Annales Pontificum maximorum, quibus nihil poteſt eſſe nudius, ſi aut ad Fabium, aut ad eum, qui tibi ſemper in ore eſt, Catonem, ſi aut ad Piſonem, aut ad Fannium, aut ad Venonū veniās: quanquam ex his alius alio plus habet virium, tamen quid tàm exile, quàm iſti omnes?

Vĕnŭlŭs, apud Virgil. lib.8, & 11. Aeneid. Nomen eſt unius ex Latinorum proceribus, qui in magnam Græciam legatus miſſus, ut Diomedem in belli ſocietatem aſciſceret, re infecta rediit.

Vĕnŭs, Veneris, [Ger. Die Göttin der Holdſchafft/ Schöne vnd alter Wollüſten.] Ab antiquis, amorum, gratiarum, pulchritudinis, deliciarū, voluptatumq; omnium habita eſt dea: ita dicta à veniendo, quòd ad omnes res veniat, ut autor eſt Cic.2, de Nat. deor. ἀφροδίτη, κυπρογένεια. Hanc Poëtę ex ſpuma maris, & Cœli teſticulis natam fabulantur, à Saturno excisis, & in mare projectis: unde & παρὰ τὸν ἀφρὸν: hoc eſt, à maris ſpuma, Aphroditem appellarunt. ¶ Eſt item Venus, una errantium ſtellarum, inter Solis & Mercurii ſphæras ſita, quæ φωσφόρος Græcè, Lucifer Latinè dicitur quum antegraditur Solem: quū autem ſubſequitur, ἕσπερος, Veſper, & Veſperugo. ¶ Ponitur etiā Venus pro libidine, & re ipſa venerea, quā & Græci ἀφροδισιασμὸν dicunt. Terent. in Eunuch. Sine Cerere & Bacho friget Venus. Senec. Quòd in venerem pronior eſſet. Virgil.2. Georg. Frigidus in venerem ſenior fruſtraq; laborē ingratum trahit. Plin lib.24.cap.9: Ad venerem impetus inhibent. Ovid. 1, de Arte: Nos venerē tutam, conceſſaq; furta canemus. ¶ Interdum pro pulchritudine, venuſtate, ornatu, elegantia. ἐυχαριστία, χαρίεσσα πομπή. Quint.lib.6.cap.4: Quod cum gratia quadam & venere dicitur. Idem libro 10. capite 1: Iſocrates omnes dicendi veneres ſecutus eſt. ¶ Eſt prætereà Venus talorum jactus venerius, & quatuor conſurgens talis, diverſam faciem oſtendentibus. Sueton. in Auguſt. cap.71: Talis enim jactatis, ut quiſq; canem aut ſenionem miſerat, in ſingulos talos ſingulos denarios in medium conferebat: quos tollebat univerſos, qui Venerem jecerat. Venerum quatuor meminit Cicer.lib.3, de Nat. deor. cujus verba ſunt: Venus prima Cœlo, & Die nata, cujus Elide delubrum videmus. Altera ſpuma procreata, ex qua & Mercurio Cupidinem ſecundum natum accipimus. Tertia Iove nata, & Iunone, quæ nupſit Vulcano, ſed ex ea & Marte natus Anteros dicitur. Quarta Syria, Cyroque concepta, quę Aſtarte vocatur, quā Adonidi nupſiſſe proditum eſt. Hæc ille.

Vĕnĕrĕŭs, a, um, ſive Venerius, Quod ad Venerem pertinet, ἀφροδίσιος: ut Venereæ voluptates, Venerea res. Plinius li.24. cap.9: At venereæ rei impetus inhibent. Venereus homo, Veneri conſecratus. Cicero pro Cluent. Quumq; item, ut in Sicilia permulti Venerei ſunt, ſic illi Latini in Martis familia numerarentur.

Vĕnĕrĭŭs, pro ſalaci, & Veneri dedito, ἀφροδισιαστικὸς, libidinoſus. Gell.lib.7. cap.8: Delphinos Venerios eſſe & amaſios nō modò hiſtorię veteres, ſed recentes quoq; memorię declarāt.

Vĕnūsĭă, ſiæ, ἀουσία Ptolemæo, Oppidum Appulorum Dauniorum, non procul à finibus Lucaniæ, patria Horatii Poëtæ, qui ab eo dictus eſt Venuſinus. Meminit hujus oppidi Plin. lib.3.cap.11.

Vērbānŭs, bujus verbani, [Vulgò *Lago maggior.* Ger. Der lang See an dem Lawertz ligt.] Lacus Ciſalpinæ Galliæ, Ticinum ex Alpibus defluentem accipiēs, & eundem in Padum tranſmittens. Nunc *lacum majorem* appellant. Plinius lib 9 cap.18: Duo lacus Italiæ in radicibus alpiū, Larius & Verbanus appellantur, in quibus piſces omnibus annis Vergiliarū ortu exiſtunt, ſquamis conſpicui crebris, atq; præacutis, clavorum caligarium effigie, nec amplius quàm circa eum menſem viſuntur.

Vērcellæ, [βέρκελλαι. Ger. Vercell.] Vrbs Tranſpadanæ Italię, quam Plin.lib.3.cap.17, in undecima regione Italiæ collocat, non procul à Taurinis. Vulgò *Verceil.*

Vērgilĭæ,

Vērgĭlĭæ, [תימ chimdh. πλειάδες. Ger. Ein geſtirn im Stier/ wird die Glucker in/ oder Gluckhennen genent.] Septem ſunt ſtellæ in genu Tauri: ita dictæ quòd circa æquinoctiũ vernum matutino tempore oriantur. Virgil. 1. Georg. Navita tum ſtellis numeros, & nomina fecit, Plejades, Hyades claramq; Lycaonis arcton. Vide de his plura in dictione PLEIADES.

Vērgĭlĭŭs Maro, [βιργίλιος. Ger. Der fürnemſte Lateiniſch Poet von Mantua bürtig.] Euſtathio in Catal. apud Homerũ, Latinorum poëtarum præſtantiſſimus, ex æquo propemodum certans cum Homero: cujus vita latiſſimè deſcribitur ab Aelio Donato, & Petro Crinito. Sunt qui Virgilius ſcribere malunt per tertiam vocalem in prima ſyllaba: de cujus orthographiæ ratione nonnihil differemus infrà in dictione VIRGILIVS.

Vĕro, βηρών, Fluvius Celtiberię, à quo populi Verones, βήρωνες, dicti ſunt, circa eum habitantes. Meminit hujus fluvii Martialis Epigram. 88, ad Liciniam.

Veromandui. [Ger. Vermandois / ſind Völcker in Picardey.] Populi inter Belgas, quos recenſet Plin. lib. 4. cap. 17.

Vĕrōnă, [βήρωνα. Ger. Dietrichs Bern in Lamparten.] Civitas Venetiæ, à Gallis condita, Duce Brenno: à quo Brenona primò: deinde mutatis literis, Verona dicta eſt, ut Iuſtinus lib. 20. refert. Hi enim quũ novas ſedes quærere ob inteſtinas diſcordias, & aſſiduas diſſenſiones cogerentur, in Italiam venêre: expulſiſq; inde cultoribus, Mediolanum, Comum, Brixiam, Bergomum, Tridentum, Vicentiam condiderunt. Veronam alluit Atheſis fluvius amœniſſimus, qui ex Tridentinis Alpibus ortus, non longè à foſſa Clodia Pado miſcetur. Ex hac urbe præſtantes viri orti fuerunt, Catullus, Aemylius, & Macer Poëta: & (ut nonnulli putant) Plinius & Guarinus orator, & Pontifex ſanctitate clarus.

Vĕrră, ara fuit Romæ, ad quam orabant, ne Agrippæ naſcerentur.

Vĕrrēs, Nomen civis Romani fuit, qui quòd Siciliam in Prætura avarè, libidinoſeq; adminiſtraſſet, à Siculis repetundarũ poſtulatus eſt, Ciceroneq; accuſante damnatus. Extant etiam hodie Actiones Ciceronis in Verrem, quæ ſolæ ex priſcis illis accuſationibus ad nos pervenerunt.

Vĕrtŭmnŭs, Etruriæ deus, ut inquit Varro lib. 4, de Ling. Latina, à Tuſcis, qui duce Cœlio Romam migrabant, Romam deductus, eamq; ob cauſam in vico Tuſco ſtetit. Dictus autẽ Vertumnus quòd in omnes formas ſeſe transfiguraret. Hic Pomonã Nympham fertur adamaſſe: & ut ejus ſaltem cõſpectu frui liceret, in nullas non formas ſeſe tranſmutaſſe. Qua de re vide Ovid. lib. 14 Metam. Acron in illud Hor. li. 2. Serm. Vertumnis, quotquot ſunt, natus iniquis. Vertumnũ ait eſſe Deum humanarum cogitationũ præſidem: ideoq; multiformem fingi & inconſtantem, quemadmodũ & illæ variæ ſunt & mutabiles. Iniquo autem Vertumno natos eſſe interpretatur, qui cogitationes ſuas regere nõ poſſunt. Tiberius Donatus Vertunum dicendum exiſtimat, quemadmodũ & Portunum: quem idcirco coli arbitratur, ut res inſtitutæ, ad quem deſtinatæ ſunt finẽ, perducantur. Sæpè enim malè cedit, quod vel optimè eſt inſtitutum, quemadmodũ gladius ille, qui reginæ dono datus fuit ab Aenea, necis ipſi conſciſcendæ fuit inſtrumentum. Nec deſunt, qui inde Vertumnum dictum putant, quòd lacum Curtium in Tiberim avetterit. Quam opinionem tangit & Ovid. lib. 6. Faſtorum.

Vĕrtūnālĭă, ſive Vertumnalia, Vertumni feſta, quæ fiebãt menſe Octobri.

Vertobríga, Celticorum oppidũ eſt in Hiſpania Bætica, conventus Cordubenſis. Autor Plin. lib. 3. cap. 1.

Vĕrtŭmnŭs, Vide VERTO in APPELL.

Verulani. Populi ſunt Italiæ, Tuſculanis & Veliternis vicini, ut ſcribit Plin. lib. 3. cap. 5.

Vĕſcī Plinio, ὐσκοὶ Ptolemæo, Oppidum mediterraneũ Turdulorũ, in Hiſpania Bætica, alio nomine Faventia. Vide Plin. lib. 3. cap. 1, & Ptolem. lib. 3. cap. 4.

Vĕsĕvŭs, pen. prod. qui & Veſuvius, [Vulgò Monte di Somma. Ger. Ein Berg nicht fern von Neaples/ ſo ſtäts von Feuwriger matery dempfft.] Mons eſt Campaniæ, Nolæ vicinus, agros habẽs miræ fertilitatis, præterquàm in ſolo cacumine, ubi planitiem habet magnam, fructum omnino nullum ferentem, terræ cinerulentæ facie, rupibusq; exeſis, non indubitatè veteris incendii indicia oſtendentem. Conſtat enim ſæpiùs arſiſſe, nunquam tamen vehementiùs, quàm imperante Tito, quo tempore erumpens ex eo ignis, & vicinas regiones latiſſimè populatus eſt: & Plinium Naturalis hiſtoriæ ſcriptorem qui cognoſcendi cupiditate eò ſe contulerat, fumo, flammisq; enecavit: qua de re vide Epiſtolam Plinii Iunioris ad Cornelium Tacitum, quæ Naturali Hiſtorię hodie eſt præfixa. Montis hujus meminit Virg. 7. Aen. & vicina Veſevo Ora jugo. Fallitur autem Servius, qui Veſevum diverſum eſſe putat à Veſuvio, atq; illum quidem in Liguria, hunc in Campania ſitum eſſe. Conſtat enim celeberrimorum ſcriptorum teſtimoniis, Ligusticum illum montem, Veſulum, non Veſevum eſſe appellatum: de quo profectò non ſenſit Virgilius, qui non Liguriæ, ſed Campaniæ populos, qui Turno adverſus Aeneam ſuppetias tulerant, ſuſceperat enumerandos. Quid enim imperitius à Poëta dici potuiſſet, quàm ſi Clanio fluvio, Acerris, Capuæ, reliquisq; Campaniæ locis repentè Liguriæ montem miſcuiſſet?

Veſpaſianus, Prænomine Flavius, decimus Romanorum Imperator, multis inſignis virtutibus, ſed quas omnes uno avaritiæ crimine fœdarit. ¶ Titus Veſpaſianus, Flavii filius, & in imperio ſucceſſor fuit, omnibus omnium ordinũ hominibus adeò charus, ut Amor mundi, & Deliciæ humani generis cognominaretur: utriuſque vitam vide latiùs, apud Tranquillum.

Veſper, vide VESPER in APPELL.

Veſperies Hiſpaniæ citerioris oppidum, in tractu Vardalorũ, ut ſcribit Plin. lib. 4. cap. 20.

Veſtĭa, oppida mulier Atellana, Capuæ habitans, quæ quondam quæſtum corpore faciebat, ut eſt apud Livium lib. 6, ſecundi belli Punici.

Vĕſtă, Saturni filia ex Ope, quæ & pro terra quandoq; ſumitur, eò quòd rebus omnibus terra veſtiatur, ſeu quia vi ſua ſtet, ἱστᾶσα. Ovid. lib. 6. Faſt. Stat vi terra ſua: vi ſtando Veſta vocatur. Nec deſunt qui ἀπὸ τοῦ ἱστάναι nomen hoc deductũ velint, aſpiratione in u conſonantẽ mutata: ut, Venetus, pro Henetus: Velia pro Helia. Cui ſententiæ ſubſcribit & Cicero lib. 1, de Natura deorum. Veſtæ (*inquit*) nomen ſumptum eſt à Græcis. Ea eſt enim, quæ ab illis ἱστία dicitur, visq; ejus ad aras & focos pertinet. ¶ Interdum ponitur pro igne: [ושנ j Ovidius 6. Faſtorum: Nec tu aliud veſtam, quàm vi[illegible]lige flammam, Nataq; de flamma corpora nulla vides. Iure igitur virgo eſt, quæ ſemina nulla remittit. Veteres autẽ duas eſſe Veſtas affirmabant. Vnam, Saturni matrem: alteram, ejus filiam, de qua Ovidius ſexto Faſtorum: Ex Ope Iunonem memorant, Cereremq; creatas Semine Saturni: tertia, Veſta fuit. Confundunt tamen has Poëtæ, alteram pro alterã ponentes. Id tamen obſervandum eſt, quum Veſtam pro Terra accipiũt, de matre Saturni id eſſe intelligendum: quando verò virginem nominant, de filia ejus eſſe intelligendum, quam ignem eſſe voluêre. Hanc unam ex diis penatibus eſſe volunt, quos Aeneas in Italiam advexit. Virgil. lib. 2, Aeneidos: Sic ait, & manibus vittas, Veſtamq; potentem, Aeternũq; adytis effert penetralibus ignem. Cui ſententiæ non obſcurè adſtipulatur & Livius, quum Veſtæ ſacra vetuſtiſſima eſſe aſſerit, & ab Albanis accepta: à Numa autem Pompilio primùm Romæ inſtituta, multisq; ceremoniis venerabiliora effecta. ¶ Primus enim ille ſacerdotes ei ſacravit, ſtipendioq; publico donavit, perpetuaq; virginitate, aliisq; cæremoniis venerabiliores effecit. Harum potiſſima cura erat, ut ignem perpetuum conſervarent: qui ſi fortè per negligentiam fuiſſet extinctus, nequaquam alio ex igni reparare fas erat, ſed accenſa per fomites ex ſole flamma puras & cœleſtis ignis eliciebatur. Porrò virgo Veſtalis legebatur intra annum ſextum ſuæ ætatis, & decimũ: & triginta annos oportebat eam manere virginem, poſtea nubere licebat. Quòd ſi interim fortè ſluprũ commiſiſſet, viva defodiebatur.

Vĕſtālēs virgines, Quæ veſtæ ſacris, perpetuiq; ignis cuſtodiæ erant dicatę, à Numa Pompilio primùm inſtitutæ, ut eſt autor Liv. lib. 1. ab Vrbe, ἐκδότις. Cic. 3. de Leg. Virgines Veſtales in urbe cuſtodiunto ignem foci publici ſempiternum.

Vĕſtīnī, ἀνῖνοι, Populi Italiæ inter Picenos, Sabinosq;, quorũ meminit Plin. li. 3. cap. 5. & 12. Apud hos olim laudatiſſimi fiebant caſei. Mart. lib. 13: Si ſine carne voles jentacula ſumere frugi, Hæc tibi Veſtino de grege maſſa venit.

Vĕſŭlŭs, pen. corr. [βέσουλος. Ger. Ein Berg in Liguria, an welchem zu vnderſt die Po entſpringt.] Mons Liguriæ juxta Alpes, inter cæteros clariſſimus, ex cujus radicibus Padus erũpit, teſte Plin. lib. 3. cap. 16. Virg. 10. Aen. Ac velut ille canum morſu de montibus altis Actus aper, multos Veſulus quos pinifer annos Defendit.

Veſuvius, Vide VESEVVS.

Vĕtōnēs, pen. prod. Hiſpaniæ citerioris populi, inter Tagum & Diriam amnes ſiti, Carpetanis ad Occaſum proximi: à quibus herba nobiliſſima, quam Græci κέφαλον vocant, Vetonicæ ſive Betonicæ nomen accepit. Vide Plin. li. 2. cap. 3, & li. 4. cap. 20, & 22, & lib. 25. cap. 8. Nonnulli etiam Vettones vocant geminato t, quidam etiam Vectones: ut apud Lucan. lib 4: Vectonesq; leves, *&c.*

Vĕtŭlonĭum, ὐετυλόνιον Ptolemæo, ſive Vetulonía, vetuloniæ, Vrbium Hetruriæ, quum Mæonii eam obtinerent, caput: cujus meminit Silius lib. 8: Mæoniæq; decus quondam Vetulonia gentis. Plin. libro. 2. cap. 103. Vetulonios appellat: Patavinorum (*inquit*) aquis calidis herbæ innaſcuntur virentes, Piſa-

tes, Pisanorum ranæ, ad Vetulonios in Hetruriã, non procul à mari, pisces.

Vetulonienses populi, Vetuloniam incolentes, quorum meminit Plin. lib. 3 cap. 5.

V ante F.

Vfens, Vulgò *Fanto*, Fluvius est juxta Terracinam, teste Plin. lib. 3. cap. 5, qui labitur per Pontinas paludes, qui etiam Vfentum à quibusdam dicitur. Virg. lib. 7. Aen. gelidusq; per imas
Quærit iter valles, atq; in mare volvitur Vfens. ¶ Vfens præterea Aequicolarum dux fuit, qui cũm Turno adversus Aeneam suppetias ferret, à Gya Trojano est interfectus, de quo Virg. lib. 7, & 12. Aen.

Vfentinus, adjectivũ: ut, Vfentina tribus. Liv. 9. ab Vrbe: Duæ Romæ additæ tribus, Vfentina, ac Falerina.

V ante I.

Via, Fluvius Gallæcorum Lucensium, in citeriori Hispania, nõ procul ab Orubio promontorio in Oceanum Occidentalem sese exonerans. Autores Ptolemæus lib. 2. cap 6. & Pomponius lib. 3.

Viana, Norici urbs, apud Plin. lib. 3. cap 24, Hermolaus eandem putat cum Vienna Austriæ, omnibus quas Danubius sustinet, urbibus, & ædificiorum splendore, & agri ubertate præferenda.

Vibius Virius, Civis Capuæ fuit potentissimus, primusq; defectionis ad Annibalem autor, qui jam attenuatis Pœnorum viribus, quum Capuani à Fulvio obsessi deditionem pararent, à septuaginta Senatoribus domum deductus est: quibus convivio adhibitis, quũ quàm maxima vini ingurgitatione mentem omnem ab imminentis mali sensu alienassent, post mutuos complexus se omnes veneno peremerunt. Vide Livium lib. 6 Decad. 3.

Vibo, vibonis, Oppidum Locrorum in Brutiis, ita nuncupatum à Romanis, quum anteà Hippon appellaretur, ἱππώνιον Strabonι. Vide Strabonem lib 6, & Plin. lib. 3. cap. 5.

Vincentia, Vicentiæ, Venetiæ oppidũ, non procul à Patavio: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 19.

Victor, Viri nomen.

Victoria, Vrbs Hispaniæ, Ptolem. Camarica.

Vienna, Viennæ, [Ger. Wien in Oesterreich.] Austriæ Metropolis est, omnium urbium, quæ ad Danubium sitæ sunt, & ædificiorum splendore, & facili rerum copia clarissima, munitissimumq; Germaniæ, atque adeò totius orbis Christiani adversus Turcarum irruptiones propugnaculum. Hanc Plinius libro 3, capite 24, Vianam appellat, ut annotavit Hermolaus. ¶ Est prætereà Vienna Allobrogum civitas ad Rhodanũ fluvium, olim clarissima, ubi etiam hodie nõ pauca antiqua nobilitatis extant monumenta. [Gall *Vienne.* Ger. Wyenen ein Statt ligt am Rodan vnder Lyon.] Meminit hujus idem Plin. libro 3. cap. 4.

Viminalis collis, unus ex septem urbis Romanæ collibus, in tertia urbis regione: ita dictus à viminum sylva in eo enata: unde & Iovi Vimino, cujus ibidem ara erat, nomen inditum: ut est autor Varro lib. 4. de Ling Lat. ¶ Viminalis porta, Romæ fuit inter Salariam & Exquilinam: ita dicta quod per eam in agrum Nomentanum esset iter.

Vindelicia, [Ἰνδελικία. Ger. Die Landtschafft zwischen dem Lech/ Jhn/ Donaw vnd dem Hochgebirg/ die Augspurger.] Regio Germaniæ confinis, Rhetiam habens ab Occasu, & Noricũ ab oriente. Eam Lycus amnis disterminat à Rhetia: Aenus à Norico: à Septentrione Danubio terminatur, à Meridie Alpibus supra Italiam extensis. Ejus civitas insignis est Augusta Vindelicorum. Vulgò Augspurg: cujus meminit Ptolemæus libro 2. capite 13.

Vindelici, [Ἰνδελικοί Ptolemæo. Ger. Einwoner.] Vindeliciæ incolæ, hodie Germanis annumerati Horatius:

Videre Rheti bella sub Alpibus
Drusum gerentem, & Vindelici.

Vindemiator, Vide in APPELL.

Vindius, Hispaniæ Tarraconensis insignis mons, apud Ptolemæum lib. 2. cap 6.

Vintium, ἄκρον, Oppidum est in Alpibus litoreis, apud Ptolemæum lib. 3. cap. 1.

Vion Valentia, Apulorum urbs, autore Ptol. lib. 3. cap. 1. hodie Βίτονα, Hippol. Plin lege VIBO.

Virbius, Idem qui Hippolytus, Thesei, & Hippolytæ Amazonis filius, qui quum à Phædra noverca per calumniam apud patrem delatus esset, quòd ipsi stuprum inferre voluisset, patris iram veritus, conscenso curru fugã arripuit: quumq; juxta maris litus perveniisset, incusso à Neptuno pavore, equi consternati, implicatum habenis Hippolytum dilaceratũr. Cujus vicem miserata Diana, ad vitam eum revocavit, & in Aricino nemore collocatũ, pro Hippolyto Virbium appellavit, quasi bis virum. Ovid 15. Metam.

Tum mihi, ne præsens augerem muneris hujus

Invidiam, densas objecit Cynthia nubes:
Vtq; forem tutus, possemq; impunè videri,
Addidit ætatem, nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenq; diu dubitavit habendam
Traderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis,
Hic posuit: nomenq; simul, quòd possit equorum
Admonuisse, jubet deponere: Quiq; fuisti
Hippolytus, dixit, nunc idem Virbius esto.

Virdubesca, Ἰουδοβέσκα, Hispaniæ citerioris civitas, in tractu Antrigonum, qui sunt populi Cantabris ad Ortum proximi. Autor Ptolemæus libro 2. cap. 6 Plin. lib. 3. cap 3, Viroveſcam nominat.

Virgão, Hispaniæ Bæticæ civitas, inter Bætim & Oceanũ, alio nomine Alba dicta. Autor Plin. lib. 3. cap. 1.

Virgi, Pomponio teste, Oppidũ in finibus Hispaniæ Bæticæ, à quo proximus sinus Virgitanus dicitur, quem Plinius Bæticæ & Tarraconensis terminum facit, lib. 3. cap. 1.

Virgilius, [Βιργίλιος, Βεργίλιος. Ger. Der fürnemiste Lateinisch Poet von Mantua bürtig.] Mantuanus Poëta celeberrimus, Maronæ, Majaq; natus, qui primum apud Latinos inter Poëtas obtinet locum. Homerumq; Græcorũ Poëtarum principem, si non exæquat, non longo certè sequitur intervallo. De nominis hujus scriptura diversi diversa sentiũt, aliis primam ejus syllabam secunda vocali, aliis tertia scribentibus. Quorum utrique suis quibusdam nitũtur rationibus. Minutianus Apuleius, vetustus Grammaticus, à virgis, inter quas natus sit, Virgilium dictum putat: ideoq; per i, non per e scribendum præcipit. Cui scripturæ Donatus quoq; non obscurè astipulatur, quum in vita ejus tradit, à virga nomẽ accepisse, quam mater ejus ea nocte, quę partum antecessit, in somnis sibi visa est parere, tanta altitudine assurgentem, ut cœlum cõtingeret. Hisce suffragatur & Calvi illud: It vates cui virga dedit memorabile nomen Laurea. In eadem sententia fuit & Priscianus. In Gr. cis quoq; codicibus (si id quippiam ad rem faciat) scriptum legimus βιργίλιος. Alii, & in primis Politianus, à Vergiliarum syderum nomen hoc deducunt: ideoq; per secundam vocalem scribere malunt. Quam sententiam vetustorum aliquot marmorum testimonijs confirmant. Quibus illud accedit, quòd apud Eustathium quoq; in navium Catalogum, & apud Suidam Βεργίλιος legatur. Vide hac de re prolixiorem disputationem in Annotationibus Pierii in Virgilium.

Virgilianus, adjectivum: ut, Virgiliana virtus, apud Plinium in Præfat. lib. 9. Quintil. lib. 1. cap 3: Habendumq; in animo semper illud Virgilianum.

Viriatus βιριάτος, Lusitanorũ ducis nomen fuit, calliditatis acerrimæ viri, quippe qui ex venatore latro, ex latrone subito dux atq; Imperator factus, universam Lusitaniam occupavit, M. Vendidium prætorẽ fuso ejus exercitu, cepit. Post Ca. Plancius Prætor nihilo fœlicius rem cum eo gessit: tantumq; terrorem hostis hic Romanis intulit, ut adversus eum Consulari opus esset duce & exercitu. Deniq; à proditoribus consilio Cepionis interemptus est, & multum ploratus, tumulatusq; nobilissimè. Autor Livii abbreviator Florus.

Viræ querquetulanæ Festus inquit, putantur esse Nymphæ præsidentes querceto virescenti quod fuit in Esquilina regione urbis, ut autor est Varr. lib. 4. de Ling. Lat. Scaliger, Viras querquetulanas nihil aliud esse putat, quàm quæ Græcè χλωρίδες, καὶ ἁμαδρυάδες dicuntur.

Viritium, autore Ptolem. lib. 2. cap. 11. Germaniæ Vrbs: Vulgò Gretznagen.

Virvesta, Ptol. lib. 2. cap. 6. in antiquo codice Virdubesca, Hispaniæ Vrbs: Vulgò Briviesca.

Virutium βιρούτιον, Oppidũ Germaniæ in climate Septentrionali, apud Ptolemæum lib. 2. cap. 11.

Visontium, ἀισόντιον, Pelodunum oppidum in Hispania Tarraconensi. Ptolem. lib. 2 cap 6.

Vistula, quæ & Visula, & Istula. [Vulgò *Vuixel.* Ger Die Wixel.] Nobilis Europæ fluvius, in Carpatho monte nascẽs, Germaniamq; dirimens à Sarmatia, & tandem ostio uno prægrãdi juxta Dantiscum urbem in sinum Condanũ illabens. Vide Ptolemæum Tab. 8. Europæ. A Plin. lib. 4 cap. 13. Vistula appellatur. Vide Vadianum in librum 3. Pomponii Melæ.

Visula, Vide VISTVLA.

Visurgis, Fluvius est Germaniæ, non procul à Cheruscis nascens, Brunsvicensem agrum irrigãs, tandemq; Bremam urbẽ prærerlapsus, paucis citra Albis ostium pass. millibus, in Germanicum Oceanum sese evolvẽs. Accolæ hodie Vuesterum appellant. [Ger. Die Weser.] Vide Annotationes Vadiani in librum tertium Pomponii Melæ.

Viralius βιράλιος, substant. proprium nomen est.

Vitellia, βιτέλλια, Oppidum Italiæ. Vnde Vitellinus gentile. Stephan.

Vitellius, βιτέλλιος, Nonus Romanorum imperator fuit, vencti, gulæq; addictissimus, qui superato apud Bebriacũ Othone, impe-

ne, imperium arripuit: quod non multò pòst deficientibus ad Vespasianũ militibus, unà cum vita exuit. Reliquam ejus vitam pete ex Suetonio.

Vitisator, Vide in APPELL.

Vitruvius, Architectus Veronensis, cujus opera etiam hodie omnium manibus teruntur, varias in linguas transfusa.

Vitũnus, Antiquis deus erat, qui credebatur vitam largiri: ut Sentinus sensum. Cæl. Rhod. lib. 25. cap. 30.

Vlius, οὔλιος, Apollinis cognomen apud Milesios: quòd is sanitatis autor putaretur. Nam οὖλον, Iones usurparũt pro ὑγιαῖνον: hoc est, rectè valere: ut annotavit Ioannes Grammaticus: Vnde & οὐλὰς dictas putat cicatrices, quòd sint notæ persanatorum vulnerum. Vide Macrob. lib. 1. Satur.

Vlpiānus, Iurisc̃onsultus, patria Tyrius; Adriani temporibus floruit, cujus scriniis præfuit. Hic quum Gallias administraret; seditione oborta interfectus est.

Vlubræ, arum, Ignobilis Italiæ vicus juxta Velitràs, nulla alia re quàm quòd in ipso educatus fuerit Augustus; memorabilis: ut annotavit Porphyrio in illud Horat. lib. 1. Epist. - quod petis, hìc est, Est Vlubris, animus si te non deficit æquus.

Vlysses, ὀδυσσεύς, Fuit filius Laërtiæ (à quo Laërtius cognominatus est) rex Ithacæ & Dulichii insularum, à quibus modò Ithacus, modò Dulichius appellatur. Fingitur ab Homero vir multa præditus facundia, nec minore experiẽtia; vafer consilio, egregius bello, laborum patientissimus. Vxorem habuit Penelopen Icarii filiam, ex qua Telemachum filium suscepit: eamq; tantopere adamavit, ut reliquis Græcorum principibus ad bellum Trojanum proficiscentibus, ipse insaniam simulaverit: futurum sperans ut tanquam bello inutilis domi relinqueretur. Iunctis itaq; duobus diversi generis animalibus, littus proscindebat, & frugum loco salem serebat. Palamedem tamen virum prudentissimum latêre non potuit: qui ut technam illius detegeret, aranti ille Telemachum filium in sulco objecit: quod Vlysses conspicatus, ne filium læderet, aratrum sublevavit. Quo argumento facilè deprehensum est, non veram illam, sed simulatam esse insaniam. Pertractus itaque ad Trojam, strenuam, utilissimamq; eo in bello Græcis operam navavit. Nam & Achillem inter Lycomedis regis filias virginali habitu latitantem, ad bellum perduxit: & sagittas Herculis à Philoctete impetratas, ad Trojam pertulit: Cinerem quoque Laomedontis, qui super Scæa porta Ilii servabatur, clàm sustulit. Palladium quoq; unà cum Diomede ex Troja, cæsis custodibus, rapuit. Missus deinde explorator cum eodem Diomede, Rhœso Thraciæ rege occiso, equos ejus abduxit, priusquam Xanthi aquam degustassent. Erant autem hæc omnia in Trojanorum fatis: sine quibus Troja expugnari non poterat. Cum Palamede frumentationis causa gravissimas inimicitias exercuit: eumque tandem per calumniam circumventum, lapidibus obruendum curavit. Occiso Achille in armorum illius judicio Ajaci prælatus est. Capta autem Troja, Orsilochum Idomenei Cretensis regis filium, obstantem ne legitima pars prædæ sibi decideretur, exorta rixa interemit. Denique Polyxena ad Achillis tumulum jugulata, atque Astyanacte Hectoris filio è turri præcipitato, quum navim conscendissent, tanquam in patriam rediturus, gravi exorta tempestate, primùm in Ciconum littus appulsus est. Atq; inde rursus solvens, simili tempestate ejectus in Africam, ad Lotophagorum gentem pervenit. Vbi quum socii lotum gustassent, ægrè inde potuerunt revelli. Inde rursus vela faciens, in Siciliam delatus est: ubi Polyphemi antrum cum duodecim sociis intravit, ex quibus quum Cyclops sex devorasset, eruto illi oculo præusto stipite, pellibus arietum involutus, cum superstitibus antrum evasit. Hinc in Aeoliam navigans, ab Aeolo ventos in utrem coactos obtinuit. Et quum jam Ithacæ proximus esset, soluto utre à sociis thesaurum credentibus, reflante vento denuò in Aeoliam expulsus est: sed ab Aeolo abactus, devenit ad Læstrygonas, quos ob immanitatem fugiens, ad Circen pervenit: quę quum exploratores ejus in beluas mutasset, ipse sumpto à Mercurio pharmaco accessit impavidus, & stricto gladio eam coegit, ut socios suos pristinæ formæ restitueret: quod quum fecisset, ejus postea consuetudine usus per totum annum, suscepit ex ea Telegonum filium: Hesiodus verò Agrium & Latinum ex Circe genuisse dicit. Aegrè deinde ab ea dimissus, ad Oceanum pervenit, ubi peractis sacris, ad inferos descendit; ibiq; ex Anticlea matre, Elpenore, & Tiresia vate de multis certior factus, revertitur ad Circen: & Elpenorẽ socium, qui nuper inebriatus de scalis deciderat, honorifica prosequitur sepultura. Posthæc ad insulam Sirenum delatus est, quarum cantus ne audirẽt, sociis aures cera obturavit: se autem ad malum alligari fecit, eaq; ratione illarum insidias tutus evasit. Inde Scyllam transiens & Charybdin, non sine maximo periculo in Siciliam venit; ad ea loca ubi Phaëthusa Solis filia cum duabus sororibus greges patris pascebat, jussitq; nequis eos violaret: sed ipso dormiente socii fame coacti, suadente etiam Eurylocho plura ex gregibus animalia mactaverunt: quod scelus postea naufragio luerunt, adeò ut ne unus quidem sit servatus, præter unũ Vlyssem, qui arrepto navis malo novẽ diebus à ventò & undis hinc illinc agitatus, tandem ad Ogygiam insulam appulsus à Calypso nympha susceptus est: septemq; annis ejus consuetudine usus, Nausithoum & Nausinoum filios, ut Hesiodo placet, ex ea genuit. Posthæc misertus ejus Iupiter, Mercurio in Ogygiam misso, imperat deæ ut Vlyssem missum faciat. Confecta itaq; rate, Vlysses rursus mari se committit. Verùm quum jam Phæacis in conspectu esset, subitò immissa à Neptuno tempestate, navim fregit: actumq; de eo omnino fuisset, nisi ejus miserta Leucothoë, rabulam ei suppeditasset, cui ille innitens, incolumis in Phæacensium portum adnavit: ibidemq; quòd nudus esset, inter frondes sese occultavit. Verùm non multò pòst à Nausicáa filia Alcinoï repertus, vestes accepit. Deinde Palladis opera ad Aretẽ Alcinoï conjugem deductus, dona, naves & socios accepit, qui eum in Ithacam reduxêre, in qua dormientem cum donis deposuêre. Excitatus autem à Pallade, ipsius monitu habitum mendici accepit, & hoc modo ad suos subulcos pervenit: apud quos Telemachum quoq; vidit. Demum ab Eumæo porcario incognitus domum ducitur, ubi post multas injurias sibi à procis illatas, tandem ab Euriclea nutrice agnitus, arma ex composito cum filio & duobus subulcis, quibus se indicavit, adversus procos sumens, eos ad unum omnes trucidavit, atq; sic Penelopen recepit. Porrò quum ex oraculo didicisset, se à filio interemptum iri, in locis abditis vivere decrevit. Telegonus autem filius ex Circe susceptus, patrem suum videre cupiens, Ithacam profectus est, ubi quum incognitus à domo patris prohiberetur, orta contentione, patrem incognitum spina venenosa trigonis piscis trãsfixit. Declinatur & Vlysseus, Vlysses, vel Vlyssi, per secundam inflexionem. Virgil. 3. Aeneid. Et terram altricem sævi exercemur Vlyssi.

Vlyssippo, onis, Vel (ut alii scribunt) Olyssipo, & Vlysbona; Lusitaniæ metropolis est, quę à Strabone ὀδυσσεία appellatur: Vulgò *Lisbona*.

V ante M.

Vmbĕr, Vide VMBRIA.

Vmbrĭa, [ὀμβρία. Ital. *Ducato di Spoleto.* Ger. Ein Landtschafft *Italiæ*, so jetzt das Hertzogthumb Spoleth begreifft.] Regio Italiæ, inter Apenninum & mare Adriaticum, ita dicta ἀπὸ τῶν ὄμβρων: hoc est, ab Imbre: quòd Vmbri omnium Italiæ populorũ antiquissimi, inundationi terrarum, imbribusq; superfuisse credantur: ut refert Plinius libro 3. capite 14. Vel dicta est Vmbria ab umbra, quòd ea regio propter altitudinem montium, & vicinitatem Apennini umbrosa sit. Lucanus libro 2: Iusque sui pulso jam perdidit Vmbria Thermo. Olim trecenta oppida habuisse fertur, quæ postea Hetrusci deleverunt. Hodie sunt reliqua Sontinum, Fanum Fortunæ, Spoletum, à quo nunc ea regio ducatus Spoletinus dicitur; Nursia, Reate, Ameria, Tiphernum, Fulgineum, Nuceria, Assisia, Tudertum & Narnia.

Vmbĕr, a, um, possessivum, ὀμβρικὸς, Catullus: Aut parcus umber, aut obesus Hetruscus.

Vmbros, ὄμβρος, Fluvius Vmbrię navigiorũ capax, cujus mẽminit Plin. lib. 3. cap. 5.

V ante N.

Vnni Vide HVNNI.

V ante O.

Voberta, Villa est juxta Bilbilim Hispaniæ urbem, & Salonẽ amnem, umbris arborum, & frigiditate scaturientium fontiũ amœnissima, quam Martialis graphicè depingit Liciano lib. 1. Epigram. 17.

Vocetius, [Ger. Der Vögberg.] Mons apud Rauracos, ob salebras, & lamas viatori admodum incommodus: in quem Helvetii à Cæcinna victi confugerunt: ut refert Tacit. libro 17.

Voconii forum, Arecomicorum civitas in Gallia Narbonensi, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 4.

Vocontii, [Ger. Vötcker im Delphinat bey dem fluß *Druentia.*] Narbonensis Galliæ populi sunt, quorum civitas Tricorium commemoratur à Plin. lib. 3. cap. 4.

Vogĕsus, penultima correpta, Mons est Galliæ Belgicæ, Sequanos & Lingones dividens à Mediomatricibus, ex quo Mosa & Araris fluvii nascuntur. Luc. libro 1: Castraq; Vogesi curvam super ardua ripam Pugnaces pictis cohibebant Lingones armis.

Volaterræ, Strabo lib. 5. Hetruriæ oppidum est, non procul à mari, in edita planitie collis situm, ad quàm x v. stadiorum est ascensus. Hinc Volaterrani, pro urbis hujus incolis, & Vada Volaterrana apud Plin. lib. 3. cap. 5.

Volcæ, [Ger. Langendocken] Populi Galliæ Narbonẽsis, trans Rhodanum, Occidentem versus: ex quibus qui flumini proxi-

rni sunt, Arecomii cognominati sunt: qui verò longiùs à Rhodano recedentes, in Pyrenæos montes vergunt, dicti sunt Tectosages, quorum regionem hodiè *Linguam Occitanam* appellant, Autor Ptolem. lib. 3. cap. 10.

Vólcatĭus, Consul fuit Romæ, tempore prioris conjurationis Catilinæ, illumq; Repetundarum reum, quòd intra legitimum tempus profiteri nequivisset, Consulatum petere prohibuit: quam rem tam ægrè tulit Catilina, ut de evertenda patria cum Antonio, & Pisone nefaria consilia inierit. Autor Pædianus. ¶ Volcatius Gallicanus quintùm Consul scripsit vitas imperatorum ad Diocletianum: ex quibus tantùm extat nunc Avidii Cassii vita. Volcatius Terentianus historiam sui temporis: id est, Gordianorum scripsit: in qua memoriæ prodidit, referente Capitolino, Gordianum seniorem vultum Cæsaris Augusti valde retulisse. ¶ Volcatius Epidius Grammaticus, scripsit res gestas Pompeii Magni, & ejus patris: primus libertinorum qui historiam scripserit, quum ab optimo quoq; scribi solita sit, ut est autor Cornelius Nepos. Ludum aperuit, docuitq; inter cæteros M. Antonium, & Augustum. Ex Tranquillo. ¶ Volcatius item alius fuit, teste Plinio, libro 11. capite 43. Pœta non ignobilis, qui quòd senos in manu haberet digitos, Sedigitus est cognominatus. Hujus etiam hodie aliquot circunferuntur Iambi, quibus suum de Latinis Comicis judicium protulit. ¶ Præter hos fuit & Volcatius Iurisconsultus, Cesselli præceptor, quem tradit idem Plinius libro 8. capite 11, Asturcone sub vesperum à rure suburbano redeuntem, quum in grassatorem incidisset, à cane fuisse defensum.

Vologesus, Parthorum rex fuit Neronis temporibus, & frater Tiridatis, quem quum Armeniæ regem fecisset in vitis Romanis, vario eventu cum iis bella gessit: donec tandem ex pacto placuit Tiridatem regni diadema ponere, nec antè resumere, quàm id Romæ Neronis manibus accepisset. Vide Tacitum libro 5.

Vologesocerta, Babyloniæ urbs, à Vologeso Parthorũ rege condita: ut est autor Plin. lib. 6. cap. 26. Ptolemæus Vologesiã appellat.

Volsci, Populi in Latio, ultra Circeios, quorum meminit Plin. lib. 3. cap. 5. Virg. 2. Georg. Assuetumq; malo Ligurem, Volscosq; verutos.

Volsinium, Volsinii, ὁλσίνιον Ptolemæo: sive Volsinii, Volsiniorum, Oppidum mediterraneum Hetruriæ, in quo primùm molæ versatiles sunt inventæ. Plin. libro 36. capite 18: Molas versatiles Volsiniis inventas, quasdam & sponte motas legimus.

Volumnius, Prænomine Lucius, Vir Romanus, Senatorii ordinis, quo cum Servio Sulpitio Consulatum gerente carnes pluisse, autor est Plin. lib. 2. cap. 56.

Vōlŭptă, [Ger. Die Göttin des Wollusts.] Voluptatis dea, quę sacellum habebat Romæ circa navalia, nõ procul à porta Romanula, teste Varrone lib. 4. de Lingua Latina.

Vŏlŭsĭus, βολέσιος, Pœta quidam ineptus fuit, patria Patavinus, qui Ennium secutus, rerum gestarum populi Romani Annales carmine scripsit. Catullus de Smyrna Cinnæ: At Volusi Annales Paduam morientur ad ipsam, Et laxas scombris sæpè dabunt tunicas. Et alibi: Annales Volusi cacata charta.

Vomanum, Fluminis nomen in quinta Italiæ regione, non procul ab Adria colonia Plin. lib. 3. cap. 13.

Voranus, Q. Luctatii furacissimus libertus, quẽ nũmularius nummos de mensa subtrahentem, & in calceos infarcientem deprehendit. Cælius lib. 10 cap. 49.

V ante P.

Vpis, Diana tertiæ nomen, autore Macrobio. Sic enim à Græcis paterno nomine (pater enim ejus traditur Vpis) appellatur. Meminit & Cicero de Natura deorum. In nõnullis autem exemplaribus legitur Opis.

V ante R.

Vrā, ἔρα, Locus est in finibus Syriæ Palmyrenæ, ad Euphratẽ fluvium, qui inde relictis Palmyrenorum desertis, in ortũ reflectitur. Autor Plin. lib. 5. cap. 24.

Vrăgŭs, ἐρεγώδης, ἅδης, Plutonis cognomen est, ab urgendo (ut quibusdam videtur) impositum, quòd omnium deorum maximè nos urgeat. Nos Græcam vocem esse malumus. Apud illos enim ἐρεγώδης dicitur, qui in acie extremam agminis partẽ ducit. Vnde non invenustè ad Ditem transfertur, qui postremum humanæ fabulæ actum excipit.

Vrănĭă, æ, sive Vranie, es, [ἐρανία, ἠ ἐρανίη. Ger. Eine auß den neun Musis.] Vna musarũ, Iovis & Mnemosynes filia, cui Astrologiæ inventio tribuitur. Vnde & Vraniã dictam putant, quasi πὰ' αὐτὼ ἐρῶσαν hoc est, sublimia speculantem. Ovid. lib. 5. Fastorum: Excipit Vranie: fecêre silentia cunctæ.

Vrănŏpŏlis ἐρανόπολις, Vrbs in finibus Macedoniæ, ad radicem montis Acho: cujus meminit Plin. lib 4 cap. 10.

Vrănŭs, ἐρανὸς, Pater Saturni: quem Latini Cælum, vel Cæliũ appellant: ex cujus virilibus à Saturno filio exectis, & in mare abjectis, nata est Venus, quæ ideò Græco nomine appellata est Aphrodite.

Vrbī, ὄρβοι, Populi sunt Capissenæ (quæ est Asiæ regio, Carmaniæ finitima) non procul à Pandorum finibus, & Ponamo flumine navigabili. Autor Plin. lib. 6. cap. 23. Sed corrupta est Plinii lectio: sic enim habet: Flumen Borro, Gensurbi, flumen navigabile ponamus Pandorum finibus. Vbi Gensurbii fluvii nomen est non populi.

Vrbīnum, Italiæ oppidum: à quo Vrbinates. Plin. li. 3. ca. 14.

Vrcī, οὔρκοι Ptolemæo, Oppidum maritimũ in finibus Hispaniæ Tarraconensis, ubi à Bætica dirimitur. Autores Ptolem. lib. 2. cap. 5, & Plin. lib. 3. cap. 1.

Vrgi, ὄργοι, Populi Sarmatiæ Europęæ, Iazygibus finitimi, ad utranq; Istri ripam, magna ex parte ex pastionibus victitãtes, pauci agriculturæ dediti. Autor Strabo lib. 7.

Vrgo, Insula est in mari Tyrrheno, nõ procul à Capraria. Plinius lib. 3. cap. 6.

Vrī, ὄρις, Indiæ populi, Indi fluminis accolæ, Silenis proximi. Autor Plin. lib. 6. cap. 20.

Vría Plinio, ὄριον Ptolemæo, Oppidum Hispaniæ Bæticæ, in conventu Gaditano: cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 1. ¶ Est itẽ Vria locus Acarnaniæ, semistadiũ distans à mari. Autor Strabo lib. 10. ¶ Est præterea ejusdem nominis oppidum in ora Apuliæ, & post flexum Gargani mõtis, teste Plin. lib. 3. cap. 11. Strabo Vreum, Ptolemæus οὔριον appellat. ¶ Vriam aliam collocat Strabo lib. 7. medio ferè itinere inter Tarentum & Brundusium.

Vrium, οὔριον, Oppidũ est Hispaniæ Bæticæ, apud Ptolemæũ lib. 2. cap 4. Plinius in Gaditano conventu collocat, & Vriam per primam effert declinationem.

Vrolanium, ὀρολάνιον, Civitas in Orientali parte Britanniæ insulæ, apud Ptolem. lib. 2. cap. 3.

Vrpanus, οὔρπανος, Fluvius Daciæ (quæ hodie *Valachia*) supra Saum influens in Istrum. Autor Plin. lib 4. cap. 25.

Vrsentānī. Lucaniæ populi, apud Plin. lib. 3. cap. 11.

Vrso, Hispaniæ Bæticæ oppidum, in cõventu Astigitano. Autor Plin. lib. 3. cap. 1.

V ante S.

Vsar, Fluvius est Mauritanię Cæsariensis, Nebadum regionem irrigans. Autor Plin. lib. 7. cap. 2.

Vstică pen. prod. Mons est in Sabinis, cujus meminit Horat. lib. 1, Car. Ode 17: Vtcũq; dulci Tyndari fistula Valles, & Vsticæ cubantis Lævia personuêre saxa. ¶ Est & insula ejusdem nominis, Siciliæ adjacens: cujus meminit Plin. lib. 3. cap 8.

V ante T.

Vthina, æ, οὔθινα, Vbs Africæ propriè dictæ, Romanorum colonia inter Bagradam fluvium & Tritonem sita, Vide Plin. lib. 5. cap. 4. & Ptol. lib. 4 cap 3.

Vtica, uticæ, pen. corr οὔτικη Ptolemæo: ἰτύκη Stephano, Vrbs insignis Aphricæ propriè dictæ, ad Bagradam fluvium xxx passuum millibus distans à Carthagine: qua exisa principem in Africa locum tenuit. In hac Cato Vticensis, victo Scipione, mortem sibi consciv.it.

Vtinum. Italiæ oppidum juxta Aquileiam, principũ Austriæ opere insigni admodum, & arce in mediæ urbis edito collicu lo conspicuũ: ut scribit Vadianus in lib. 2. Pomponii Melæ.

V ante V.

Vvitemberga, [Ger. Wittemberg.] Vrbs Germaniæ, Vulgò dicta Ptol. Calegia.

Vŭlcānŭs, [Ἥφαιστος. Ger Der Gott des Fewers.] Deus antiquis putatus est ignis præses. Vnde & Vulcanus dictus est, quasi canus per aẽrẽ volitans. Volat enim flamma & candida est. Varro de Lingua Latina lib. 4. ab ignis violentia & fulgore dictum putat tanquã fulganus. Hic & Mulciber appellatur, quòd ferũ mulceat. Filius fuit Iovis & Iunonis, qui à parentibus ob deformitatem (licet alii alias causas afferant) cœlo dejectus est in Lemnum insulam, ubi ab Eurymone Oceani filia, & Thetide nutritus est: vel ut alii volunt, à simiis. Ea autem ruina, qua decidit de cœlo, claudus factus est. Officinam habere fertur in Lemno unà cum Cyclopibus ministris: fingitur faber deorum: quia Iovi fulmina & diis arma adversus gigantes fabricavit: nec tamẽ admissus est ad mensam deorũ: quinetiam quum Minervæ nuptias expetisset, repulsam passus est. Vnde Virgilius Ecloga quarta: Nec deus hunc mensa, dea nec dignata cubili est. Aliam deinde sibi uxorem quærens, Venerem duxit: quam quũ postea unà cum Marte in adulterio deprehẽdisset, ambos invisibilibus catenis ita colligavit, ut neuter abire posset, donec ab omnibus dis & deabus visi & derisi essent: ut suprà de Marte annotatum est. Ab eo quicquid artificiosè fabricatum est, factum volunt, ut monile Hermiones, & Ariadnæ coronam, currum Solis, Achillis & Aeneæ arma, & hujusmodi. ¶ Vulcani (inquit Cicero libro 3 de Natura deorum) fuêre complures. Primus Cœlo natus, ex quo &

Minerva

Minerva Apollinem eum, cujus in tutela Athenas antiqui hi-ſtorici eſſe voluerunt. Secundus fu Nilo natus Opas, ut Aegy-pti appellant, quem cuſtodem eſſe Aegypti volunt. Tertius è tertio Iove & Iunone, qui Lemni fabricæ traditur præfuiſſe. Quartus Mænalio natus, qui tenuit inſulas prope Siciliam, quæ Vulcaniæ nominabantur. ¶ Ponitur non rarò pro ipſo igni, quemadmodum Ceres pro ipſis frugibus. Hinc eſt illud apud Plautum in Amphit. Vulcanũ in cornu portas: hoc eſt, ignem geſtas in laterna cornea. Virg. lib. 5. Aen. furit immiſ-ſis Vulcanus habenis, &c.

Vũlcānālĭă, orum, plural. numeri, neutri generis. Feſta Vulca-no dicata, ἡφαίστια. Colum. lib. 11. cap. 4. Cæterùm Auguſto circa Vulcanalia, tertia ſatio eſt.

Vulcaníæ, Inſulæ ſeptem Siciliæ adjacentes, quæ & Aeolicæ dictæ ſunt, quòd iliacis temporibus Aeolus in iis putétur re-gnaſſe, ἡφαιστιάδες. ¶ Vulcaniæ autem idcirco dictæ, quod rerum omnium natura ſulphuroſa ſit, ignem per intervalla, tanquam è fornacibus quibuſdam evomens. Vide Plin. lib. 3. cap. 8. & 9, & Strab. lib. 6. Cicer. tamen lib. 3 de Natur. deor. à Vulcano rege, Mænalii filio nomen accepiſſe tradit, qui iis inſulis poſt Aeolum creditur imperaſſe. Nomina earum ſunt Lipara, Strongyle, Didyme, Ericuſa, Phœnicuſa, & Evo-nymos.

Vulsínĭī, ſive Volſinii Plinio, Volſinium Ptolemæo. [Volſi-nier. Germ. Ein Stadt in Toſcaner Landtſchafft/ ſo vom ſtral gar ſeer verbrennet ſeyn.] Hetruriæ oppidum mediterraneum, olim lo-cupletiſſimum, ſed poſtea fulmine totum concrematum, ut refert Plin. lib. 2. cap. 52. Hodie Bolſenam vocant. Huic oppido adjacet lacus, qui ab eo Vulſinienſis dicitur: cujus meminit Columel. lib. 8. cap. 16.

Vũlturnum, βόλτυρνον, Oppidum Campanorum eſt, à Vul-turno fluvio, qui ipſum præterfluit, dictum. Eſt autem Vultur-nus, fluvius ille qui per Capuam fluit, & circa Cumas in mare illabitur. Pomponius Mela lib. 2. Vulturnus amnis, Vulturnũ oppidum. ¶ Eſt & Vulturnum Hetruſcorum oppidum, teſte Livio lib. 4. ab Vrbe.

Vultŭrnŭs, Ventus qui ab Oriente hybernò ſpirat, ut ait Pli-nius lib. 2. cap. 47. εὖρος. Dictus à Vulturis volatu (ut quidam ajunt) quoniam altè reſonat. [Gall. Oeſt. Ital. Oeſtem. Germ. Einer auß den Oſtwinden / wäyet ſchier von des Winters Auffgang her. Fland. Zuid. Polon. Wiatrze wſchodu. Vngar. Nap tamu-dati zel. Ang. The north eaſt wind.] ¶ Hoc nomine etiam dictus eſt fluvius, ut in dictione præcedente diximus: cujus etiam meminit Plin. lib. 3. cap. 5.

V ante X.

V-xămă, Oppidum Hiſpaniæ citerioris in tractu Arevacorũ: ut ſcribit Plin. lib. 3. cap. 3. Ptolemæo Vaxama, βάξαμα, appel-latur lib. 2 cap. 6.

V-xĕllă, Inſulæ Britanniæ urbs, in tractu Demoniorum: ut ſcribit Ptol. lib. 2. cap. 3.

V ante Z.

Vzíta, ὕζιτα, Vrbs Africæ propriè dictæ, ſub Adrumento ſita, juxta quam Cæſar vicit Scipionem. Vide Strabonem lib. 13, & Ptolemæum lib. 4. cap. 3.

Xanthē, hujus Xanthes, ξάνθη, Nympha ma-rina, Oceani & Tethyos filia, à rufo, ſive flavo colore dicta. Heſiodus in Theogonia: Πρῶτις τ' Ἰάνειρά τ', Ἀκαστή τε. Ξάνθη τε. ¶ Xanthe itē ap-pellata fuit Aſiæ regio, quæ poſtea dicta fuit Troas: ut autor eſt Steph. in dictione TROAS.

Xānthī, ξάνθοι, Thraciæ populi, apud Stephanum, & Strabo-nem libro 13.

Xānthīclēs, ξανθικλῆς, Vnus ex iis ducibus, qui reliquias ex-ercitus Cyri minoris, unà cum Xenophonte domum reducẽ-das ſuſceperant. Hic poſtea, quòd minas viginti ex publica pecunia ſuppreſſiſſet, damnatus eſt repetundarum. Autor Xe-nophon ἀνάβασεως lib. 5.

Xānthĭcŭs, ξανθικός, Aprilis menſis Hebræorum lingua ap-pellatus eſt.

Xānthĭī, ξάνθιοι, Liciæ populi, quorum urbem, Xanthum nomine, quum Harpagus Cyri præfectus obſideret, illi u-xores, liberoſque, cæteraque, quæ chariſſima habebant, in arcem coëgerunt, igneque ſubjecto cremaverunt: deinde adverſus hoſtes eruptione facta, ſtrenuè pugnantes, ad u-num omnes interiêre. Autor Herodotus libro 1. ¶ Xanthii præterea populi fuerunt Scythiæ, ex genere Daarum, ultra Mœotum incolentes, qui iidem & Parii dicuntur. Autor Stra-bo lib. 11.

Xanthĭŭs ξάνθιος, Bœotius quidam fuit, ſingulari corporis robore, qui exorta inter Athenienſes & Bœotios de Celænarum agro controverſia, Thymœtem Athenienſium regem

ad ſingulare prælium evocavit: cujus vicem excipiens Me-lanthus quidam Meſſenius, à Dionyſio (ut volunt) adjutus, illum ſuperavit. Ferunt enim Melantho viſum fuiſſe, quòd Xanthium quidam à tergo ſequeretur, nigra pelle caprina in-dutus. Quo nomine quum illum accuſaret, quòd altero co-mitatus in prælium deſcendiſſet, admiratus Xanthius, quid-nam accidiſſet, quisveis eſſet, qui à tergo ſequeretur, quum reſpicere conaretur, corpus hoſti averſum, nudumq; præbuit: qua occaſione uſus Melanthus, incautum gladio trajecit. Au-tor Suidas.

Xānthippē, [ξανθίππη. German. Das böſerig Weib Socratis.] Nomen uxoris Socratis philoſophi, ſupra modum moroſæ, & jurgioſæ: cujus tamen moroſitatem Socrates mira patientia toleravit: rogatusque ab Alcibiade, cur mu-lierem tàm moleſtam domo non exigeret? Quoniam (inquit) dum domi talem perpetior, inſuesco & exerceor ut cæteró-rum quoque foris petulantiam, injuriamque faciliùs feram. Hæc Gellius libro 1. capite 17. Vide plura in dictione SO-CRATES.

Xānthippŭs, ξανθίππος, Lacedæmonius quidam fuit rei militaris peritiſſimus: qui à Carthaginienſibus exercitus, exercituique præpoſitus, Attilium Regulum Conſulem in Africa bellum gerentem, inſidiis circumventum vivum cepit.

Xānthō, ξανθώ, Vna ex Nymphis, Oceani & Tethyos filia. Virgilius libro 3. Georgic. Drymoque, Xanthoque, Ligea-que, Philodoceque. Heſiodus in Theogonia Xanthen ap-pellat

Xānthŭs, ξάνθος, Fluvius Troadis, idem cum Scamandro: ita dictus, teſte Ariſtotele, de Hiſtoria animalium libro tertio, quòd ovium vellera rufo inficiat colore: ξανθὸν enim Græ-ci dicunt, quod nos rufum aut flavum. Virgilius libro primo Aeneidos: Ardentesque avertit equos in caſtra, priuſquam Pabula guſtaſſent Trojæ, Xanthumque bibiſſent. Idem libro quarto Aeneidos: Quale ubi hybernam Lyciam Xanthique fluenta Deſerit, ac Delum maternam inviſit Apollo. ¶ Xan-thus, antiquus rerum Lydarum ſcriptor: Lydúsne, an Sardia-nus fuerit, Strabo ſe dicit incertum habere: Suidas Lydum eum dicit è Sardibus civitate fuiſſe, ſcripſiſſeq; hiſtoriã Lydo-rum libris quatuor. ¶ Xanthus alter Poëta Melicus commemoratur ab Aeliano. ¶ Eſt item Xanthus Lyciæ fluvius duo-bus fontibus è Cadmo monte naſcens, & non procul à no-minis ſui urbe in Lycium mare ſe exonerans. Hoc præterea nomine fuit unus ex equis Hectoris, cujus meminit Homerus lib. 23. Iliad.

Xaurus, ξαῦρος, locus Macedoniæ, à Xauro quodam: incolæ Xaurii, Stephan.

X ante E.

Xĕnārchŭs, ξενάρχος, Comicus Poëta, cujus fabulas, com-memorat Athenæus libro 2, Dipnoſophiſtarum. ¶ Xenarchus alter è Seleucia Ciliciæ, Peripateticus, docuit Alexandriæ primùm, deinde Romæ: Arii philoſophi, deinde Cæſaris Au-guſti uſus amicitia, uſque in ſenectutem in honore habitus. Denique paulò ante mortem viſu orbatus diem obiit. Strabo libro 14.

Xenephyrís, ξενέφυρις, Vicus Libyæ, prope Alexandriã. Gent. Xenephyritis, Steph.

Xĕnī, Balneæ Romæ fuerunt, ab hoſpitalitate (ut videtur) ita dictæ: nam ξένος Græcis idem eſt quod hoſpitalis. Ha-rum meminit Cicero pro M. Cælio: Sed ut venenum (inquit) quum à Licinio traderetur, manifeſtò comprehendi poſſet, conſtitui locum juſſit balneas Xenias, ut eò mitteret ami-cos, qui delitеſcerent: deinde repentè, quum veniſſet Lici-nius, venenum traderet, proſilirent, hominemque compre-henderent.

Xĕnĭus, ξένιος, Iovis cognomentum apud Græcos, teſte Dio-nyſio, quem Latini, verbo ex verbo expreſſo, hoſpitalem vo-cant. De hoc intelligendum eſt illud Virgilii 1. Aeneid. Iuppi-ter, hoſpitibus nam te dare jura loquuntur.

Xĕnocles, is, ξενοκλῆς, Orator clariſſimus, patria Adramyte-nus, qui Mithridatici belli tempore accuſatus: quòd in re-gem propenſior fuiſſet, cauſam non modò ſuam, ſed & to-tius Aſiæ magna cum laude in Senatu egit. Autor Strabo li-bro 13.

Xĕnocrătēs, penultima correpta. [German. Ein Philoſophus von Chalcedonia, ein jünger Platonis, welcher einen gemachen vnnd vn-fertigen verſtande geweſen iſt.] Nomen philoſophi Chalcedonii, auditoris Platonis, qui in Academia Speuſippo ſucceſſit, & viginti quinque annis docuit. Fuit tardus ingenio, adeò ut quum illum Plato Ariſtoteli compararet, alterum fræno, al-terum calcaribus indigere diceret. Hic philoſophorum ſeve-riſſimus fertur extitiſſe, & adverſus omnem voluptatum titil-lationem prorſus invictus. Cujus rei abundè magnum illud præbuit argumentum, quòd Phrynen formoſiſſimam ejus ætatis meretricem, à diſcipulis in lectulum ſuum ſubmiſſam &

sese ad concubitum modis omnibus solicitantem, intactam tamen dimiserit. Vnde & Phryneh ipsam postridie rogantibus iis qui illam submiserant, dixisse ferunt: Cum statua sese, non cum homine cubuisse. Gravitati verò ejus & fidei tantum tribuerunt Athenienses, ut quum injurati nullius testimonium admitterent, huic soli injurato crederent. Missus ad Philippum legatus, quum collegas humaniter accipi videret, muneribus otiari, convivijs adhiberi: sese autem qui legationis ejus princeps erat, vix in conspectum admitti, quòd Macedonum rebus semper esset adversatus: conversus ad sodios Xenocrates, beneficium accipere dixit, quòd sese unum Philippus suæ in Athenienses ingratitudinis & perfidiæ testem vereretur. Alexandri quoque munera fortissimo animo contempsit: regibus, *inquiens*, non philosophis opus esse pecunia. Obiit secundo & octogesimo ætatis suæ anno, quum noctu fortè in sartaginem offendisset. Autores Laërtius & Suidas. ¶ Xenocrates alter philosophus, modestia nihil superiore inferior, scripsit οἰκονόμικον: id est, domesticum auspicium, quum scilicet, aut mustela, aut serpens, aut his similia in domo apparent, quid portendere soleant. Suidas.

Xenodochus, Claudianus quidam, ad quem Alexander cõversus verba facit apud Plut. in Alexandro.

Xenodorus, statuarius, scientia fingendi, cælandique nulli veterum postponendus, cujus meminit Plinius libro trigesimo quarto, capite 7.

Xenodotus, ξενόδοτος, fuit historicus, patria Trœzenius.

Xĕnōn, ξένων, Pictor Sicyonius, Neoclis discipulus: cujus meminit Plin. lib. 35. cap. 11.

Xĕnŏphănēs, penultima correpta, ξενοφάνης, Philosophus Colophonius, Dexii, sive (ut Apollodorus mavult) Orthomenis filius, Archelai auditor, qui contra Homerum & Hesiodũ elegias scripsit & Iambos, irridens ea quæ de diis sunt commenti. Dei substantiam rotundam esse sensit, nihilq; cum hominibus habere commune, totum cernere, totumque audire, unum esse omnia, mentem, prudentiam, æternitatem. Autor Laërtius. Ejusdem meminit & Cicero quarta Academica: Xenophanes (*inquit*) paulò etiam antiquior, unum esse omnia tradit, neque id esse mutabile, & id esse Deum. ¶ Fuit & alter Xenophanes ex Lesbo insula, Poëta Iambicus, ut refert idem Laërtius.

Xĕnŏphĭlŭs, penult. corr. ξενόφιλος, Nomen Musici Chalcidẽsis, philosophi Pythagorici: de quo Valerius Maximus, Biennio minor quàm Gorgias, qui centum & quinque vixit annos. Xenophilus Chalcidensis Pythagoricus fuit, sed fœlicitate non inferior: siquidem (ut ait Aristoxenus Musicus) omnis incommodi humani expers, in summo perfectissimæ doctrinæ splendore extinctus est. Eundem & Plinius inter rara fœlicitatis exempla commemorat, lib. 7. cap. 50: Pro miraculo (*inquit*) id solitarium reperitur exemplum. Xenophilum Musicum centum & quinque annis vixisse sine ullo corporis incommodo.

Xĕnŏphōn, ξενοφῶν, Nomen philosophi, & ducis insignis Athenienſis, qui Socratis discipulus, & Platonis æmulus fuit, speciosus, moratus, & omnibus gratus: tanta verò eloquentia, ut musa Attica à nonnullis fuerit appellatus. Insinuatus in Cyri minoris amicitiam, cum eo militavit: eoque in acie cæso, exercitus reliquias ex ultimis Babyloniæ finibus per aspera, & difficillima itinera, incolumem in patriam reduxit. Scripsit Cyri majoris Pædian, non tàm historicæ seqviens veritati (ut inquit Cic. libro 2. de Orat.) quàm ut absolutum institueret ducem. Prætereà Cyri minoris expeditionem adversus Artaxerxem fratrem: De rebus Græcorum libros sex: Symposium Oeconomicum, à Cicerone, teste Columella, latinitate donatum: Ad hæc de re equestri, de venatione, Socratis Apologiam: aliaque nonnulla quæ etiam hodie omnium manibus teruntur. ¶ Tres alii præter hunc Xenophontes commemorantur à Suida: quorum primus Antiochenus fuit, qui Amatoria quædam scripsit, quæ Babylonica appellavit. Alter Ephesius, qui & ipse Amatoriarum narrationum libros decem scripsit, quæ Ephesiaca nominavit. Tertius Cyprius, qui & ipse Amatoria quædam edidit de Cynira, Myrrha, & Adonide: quæ Cypriaca nominavit. Laërtius septem commemorat Xenophontes: quorum nomina & scripta vide apud ipsum.

Xērā, ξηρά, Vrbs prope Herculis columnas: ut ex Theopompi sententia refert Steph.

Xērŏlĭbўă, ξηρολιβύα, Libya sicca: hoc est, pars Libyę interior, propter aquarum inopiam deserta: quam Virgil. lib. 4. Aen. vocat regionem siti desertam.

Xerŏlĭphŭs, ξηρολίφος, Tumulus fuit Constantinopoli; cochleas sedecim, & Dianæ columnam structilem, & tripodes habens, in quibus Epigrammata solebant inscribi. Qua voce utitur Iustinianus C. de publicis judic. etiamsi Alciatus vocẽ adulterinam esse putaverit. Meminit hujus tumuli Suidas & Priscianus, qui lib. 1. de accidentibus literæ, Epigrammata quædam se legisse testatur Byzantii in Xerolipho, in vetustissimo tumulo inscripta.

Xērxēnă, ξηρξήνη, Minoris Armeniæ regio: ita dicta à Xerxe, quemadmodum à Cambyse Cambysene. Autores Stephanus & Strab. lib. 11.

Xērxēs, ξέρξης. German. Ein Sohn Darii, vnnd ein gewaltiger König in Persia so mit sibenzehen mal hundert tausent Mannen in eine Heer wider die Griechen außgezogen ist. } Persarũ rex fuit, filius Darii, & Cyri ex Atosa filia nepos, qui centum septuaginta hominum myriadibus: hoc est, decies septies centenis millibus per totum quinquennium contractis, Græciæ bellum intulit. Quam tantam hominum turbam quum ex editiore specula aspexisset, teneritet fertur lachrymasse, quòd post centum annos ex tanto hominum numero nemo esset superfuturus. Tantum autem habuit navium apparatum, ut totum Hellespontum operiret, & Asiam Europæ ponte conjungeret. Athon prætereà montem, teste Plinio, libro 4. capite 10, à continente abscidit. Victus demum apud Thermopylas à quatuor hominum millibus, navale quoque certamen cum Themistocle tentavit: à quo similiter apud Salaminem superatus, quum anteà tota maria classe sterneret, vix parvula cymba effugit, relicto Mardonio Præfecto, qui & ipse re in Bœotia infœliciter gesta cum pauciſſimis in Persidem se recepit. Demum quum se otio, socordiæque, relicta militia tradidisset, præmium genus luxuriæ novum invenientibus proposuit, ut scribit Valerius. Quamobrem à suis spretus paucis pòst annis ab Artabano præfecto suo in regia interficitur, quum regnasset annis octo. Vide hæc latiùs apud Iustinum Trogi abbreviatorem. ¶ Xerxes alter, pictor Heracleota Venerem adeò pulchram pinxit, ut ex ea quęstum magnum faceret, pretio accepto ab his, qui eam videre cupiebant. Itaque Græci lepido cavillo Venerem amicam Xerxes vocitabant, quòd ex ejus lenocinio quæstum faceret. Autor Aelianus de varia historia.

X ante I.

Xĭlĭă, ξιλία, Libyæ urbs, ut ex Alexãdro annotavit Stephanus: cujus incolæ dicuntur Xiliatæ.

Xīmēnē, pen. prod. ξιμένη, Ponti regio, salis fossilis habens fodinas: unde & Halys fluvius, qui ex ea oritur, nomen accepisse existimatur. Autor Strabo lib. 12.

Xĭphōnĭă, ξιφωνία, Siciliæ oppidum, non procul à Tauromenio in promontorio situm: ut ex Theopompi sententia docet Stephanus, & Strabo lib. 6.

X ante O.

Xŏēs, ξόης, Stephano, Insula est in mediterraneis Aegypti, supra Sebenniticum & Pharniticum ostium, oppidum habens ejusdem nominis. Autores Stephanus & Strabo lib. 17. ¶ Hinc Xoites nomos: hoc est, ex Xoitica præfectura, apud Plinium lib. 5. cap. 9.

X ante V.

Xūchēs, ξύχης, Libyę oppidũ, ut ex Artemidori Epitome annotavit Stephanus: cujus incolæ appellantur Xuchitæ.

Xūthĭă, ξυθία, Siciliæ oppidum, ut ex Philisti sententia tradit Stephanus: Gentile Xuthiatẽs.

Xūthŭs, ξοῦθος, Hellenis filius, & gener Erechthei, qui in Tetrapolim Atticę: hoc est, Oenoam, Marathonem, Probalinthum, & Triocoritum colonos deduxit. Autor Strabo lib. 8.

X ante Y.

Xўlēnēpŏlĭs, ξυλινόπολις, Vrbs in Confinio Cariæ, & Indiæ, ab Alexandro condita: ut pòst Onesicritum refert Plin. lib. 6. cap. 23.

Xylĭna, ξυλίνη, Cappadociæ oppidum, inter Arcadiæ, & Cissæ fluviorum ostia situm. Autor Ptol. lib. 5. cap. 6.

Xylos, ξύλος, Vrbs Cariæ, Vnde Xyllus vel Xyleus, Steph.

Xynia, ξυνιὰ, Thessaliæ oppidum, apud Polybium lib. 9, à quo vicina palus Xynias appellatur, quã alio nomine Bebęidem vocant, Stephan.

Xypethe, ξυπέτη, ἡ ξυπετόνη, vicus in tribu Cecrotide. Tribulis Xypeteon, Stephan.

Xystis, ξύστις, urbs Cariæ, à qua Xystiani dicti sunt populi liberi Apamiã, ut scribit Plin. lib. 29. cap. 5.

Z

Zabida, ζάβιδα, Vicus in Arabiæ mediterraneis, ut ex Vranio annotavit Stephan.

Zabii, ζάβιοι, Populi Indici, qui cum Deriade contra Dionysium pugnavêre, Steph.

Zachalias, ζαχαλίας, Magus Babylonius, qui de gemmarum viribus scripsit ad Mithrydatem Ponti regem. Autor Plin. lib. 37. cap. 10.

Zacanthæi, ζακυνθαῖοι, Zacynthiorum coloni, teste Polybio,

Pyrenæi montis incolæ. Horum oppidum Zacantham expugnavit Annibal, quum in Italiam properaret, ut ex Apollodori Chronicis annotavit Stephan.

Zăcynthŭs, [ζάκυνθος. German. Ein Insel im Jonischen Meer/ ligt Peloponneso an der seyten gegen Nidergang.] Insula Ionii maris parva Occidentali Peloponnesi lateri adjacens, urbemque habens ejusdem nominis, à Zacyntho Dardani filio, qui in ea imperavit, dicta. Plin. lib. 4. cap. 12: Inter Cephalleniam & Achaiam cùm oppido magnifica, tùm fertilitate præcipua Zacynthus, aliquando appellata Hyrie. De hac Virgil. lib. 1. Aen. Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos.

Zadrame, ζαδράμη, regia Cinædecolpitarum, qui felicis Arabiæ populi sunt, Steph.

Zæa, ζαία, Vrbs Bœotiæ antiquissima, Steph.

Zagrius, ζάγριος, Tauri montis pars, Mediam dirimens à Babylonia. Autor Strabo lib. 11. cap. 15.

Zăleūcŭs, ζάλευκος, Nomen fuit legislatoris Locrensium, qui quum in adulteros hanc pœnam statuisset, ut in adulterio deprehensi utroque orbarentur oculo: oblato filio, multisque testibus adulterii convicto, quum neque paternum animum posset exuere, neq; solus pœnæ, quam in alios statuerat, immunis esse vellet: sibi primùm unum oculum, quamvis plurimùm reclamante plebe, & filii crimen patris virtuti condonante, deinde & filio alterum jussit erui. Autor Valerius libro 6. capite 5.

Zama, ζάμα, Africæ urbs fuit, apud quam Africanus major Annibalem insigni clade affecit. Vide apud Liv. lib. 10, belli Punici secundo.

Zămōlxĭs, ζάμολξις, Vnicus Getarum deus, ad quem proficisci existimabant eos, qui è vita decederent. Nonnunquam etiam sorte ex vivis aliquot deligebant, quos de rebus suis Zamolxidi nuntios mitterent: quos post mandata, quæ illi nuntiata cupiebant, in sublime jactatos, gladiis excipiebant: atq; ita interfectos, recta ad Zamolxin proficisci credebant. Zamolxin autem quidam Pythagoræ servum fuisse existimant, qui quòd Getas ad cultiorem vitam reduxisset, ab iis habitus est pro numine. Vide Herod. Histor. lib 4.

Zāncle, ζάγκλη, Siciliæ urbs in penitissimo Pelori sinu: postea à Messeniis instauratoribus μεσσήνη: hoc est, Messana appellata. Zancle autem priùs à situs obliquitate dicebatur, quòd falcis in modum curvata esset. Vide Strabonem lib. 6. ¶ Ipsa etiam Sicilia Zancle dici invenitur, à Saturni falce, quã poëtæ fabulantur in Siciliam decidisse. Quam fabulam inde ortam putat Macrobius, quòd in primis frugum fertilis sit. Saturnus autem primus putatur in Italiam frugum usum inveniisse. Ovid. 15. Metam. Zancle quoq; juncta fuisse Italia legitur donec confinia pontus Abstulit, & media tellurem repulit unda.

Zāncleūs, a, um, ζαγκλαῖος: ut, Zancleæ arenæ, Ovid. 13. Metam. Charybdis Zancleæa, Idem 4. Fast.

Zāncles, ζάγκλης, Senex quidam Samothracenus, cui post annum vitæ quartum & centesimum dentes renatos fuisse tradit Plin. lib. 11. cap. 37.

Zapavortene, ζαπαυορτηνή, Asiæ regio, à Caspiis versus Ortũ sita: cujus descriptionem vide apud Plin. lib. 6. cap. 16.

Zareta, ζαρήτα, fons supra Chalcedonium mare parvos nutriens crocodilos, qui Zaretii vocantur, Steph.

Zarex, ζάρηξ, Laconiæ maritima & heros Athenensis, & Hippothoontis. ἥρως: unde etiam Tribum denominant. Stephanus.

Zariaspa, orum, ζαρίασπα, τά, Indiæ urbs, quam alio nomine *Bactra* appellant. Autores Plinius libro sexto, capite decimoquinto, & Strabo libro 17.

Z ante E.

Zēla, ζῆλα, Oppidum fuit Thraciæ in Cœnica regione, eo in loco sita, ubi postea extructa fuit Flaviopolis. Autor Plinius libro 4. cap. 11. ¶ Zela altera fuit in Cappadocia, non procul à Megalopoli, à qua vicinus ager Zeleticus appellatur. Plin. lib. 6. cap. 3, & Strabo lib. 12.

Zēlīa, sive Zelea, penultima producta, ζήλεια, Troadis oppidũ, ad radicem Idæ montis, spectans ad Hellespontum. Autores Plin. lib. 8. cap. 32. & Strabo lib. 12.

Zenicetus, ζωϊκητος, Insignis piratæ nomen, qui occupato Olympo Asiæ monte, Lyciam, Pamphyliam & Pisidiam, assiduis excursionibus quum infestaret, multaq; loca munita in potestatem suam redegisset, tandẽ P. Servilii, qui postea Isauricus dictus est, arma in se cõcitavit: à quo quũ montem præter omnem expectationem captum videret, seipsum cum tota domo concremavit. Autor Strabo lib. 14.

Zēno. [ζήνων. German. Ein Philosophus auß Cypro, ein anheber der Stoischen Rott / welcher zu Athen in höchster ehr ist gehalten worden.] Philosophus, ex Citto Cypri civitate, Stoicorum sectæ conditor, tanto in honore apud Athenienses habitus, ut apud eum claves urbis deponerent, ornarentque ipsum aurea co-

rona, & statua ærea. Hic adolescenti cuidam inepta multa loquenti: Ideò, *inquit*, duas habemus aures, os autem unum, ut scilicet multa audiamus, pauca verò loquamur. Decessit nonagesimo ætatis suæ anno, sine morbo. Nam (ut ferunt) quum abiret ex schola, lapidem offendens, digitum perfregit: manu verò terram feriens, illud ait ex Niobe: Vemo, quid me vocas? Et continuò se strangulans interiit. Cicero in Oratore: Zeno quidem ille, à quo disciplina Stoicorum est, manu demonstrare solebat, quid inter has artes interesset. Nam quum compresserat digitos, pugnumq; fecerat, Dialecticam ajebat ejusmodi esse: quum autem diduxerat, & manum dilataverat, palmæ illius similem eloquentiam esse dicebat. ¶ Fuit & alius Zeno Eleates, quem Dialecticæ inventorem fuisse scribit Aristoteles. Hujus celebratissima fuit in perferendis cruciatibus patientia. Nam quum adolescentes nobilissimos cupiditate liberandæ patriæ inflammasset contra Nearchum tyrannum, facto indicio comprehensus, traditusque est tortoribus torquendus. Quumq; laceraretur, ut conscios conjurationis nominaret, neminem illorum indicavit: sed amicos, intimosque tyranni participes conjurationis esse dixit. Deinde quũ quippiam se in aurem tyranni loqui velle significasset, eam mordicus direptam non antè dimisit, quàm rapta aure populatum caput reliquisset. Verùm quum jam vererentur ne toties repetitis tormentis resistere non posset, conversus ad cives, quæ quæstioni intererant: Admiror (*inquit*) vestram ignaviam, ô cives, qui eorum metu, quæ ego nunc patior, tyranni jugum sustinetis: idque quum dixisset, concisam dentibus linguam in os tyranni expuit. Quo facto tanto civium animos libertatis desiderio incendit, ut concursu undique facto, Nearchum lapidaverint. ¶ Fuit & alius Zeno philosophus Epicureus, Ciceronis synchronos: id est, contemporaneus: quem idem Cic. lib. 1. de Finib. se eum cum Attico frequenter audivisse testatur, Epicuri sententias explicantem.

Zēnŏbĭa, ζηνοβία, Odenati uxor, quæ à Ptolemæis originem ducens, Græcis ac Latinis literis ornatissima, necnon & rebus bellicis celeberrima, in Palmyra Syriæ urbe regnavit. Hæc quũ Saporem Persarum regem superasset, tandem ab Aureliano Augusto victa, Romam in triumphum ducta fuit: ubi summo cum honore consenuit. Vide Volaterranum.

Zēnŏbĭus, ζηνόβιος, Sophista qui Adriani temporibus Romæ floruit. Scripsit epitomen Didymi & Tarrhæi libris tribus: & Salustii historiam in Græcum sermonem convertit. Autor Suidas.

Zēnŏdōrŭs, penultima prod. ζηνόδωρος, Statuarius insignis fuit sub Nerone, qui Mercurium colossæum fecit apud Arvernos CCCC. pedum altitudine: deinde & Neronis colossum, qui postea dedicatus fuit numini Solis. Autor Plinius libro 34. cap. 8.

Zēnŏdŏtŭs, penult. corr. ζηνόδοτος, Ephesius versificator, & Grammaticus, qui temporibus Ptolemæi primi floruit: à quo etiam Alexandrinæ bibliothecæ fuit præfectus: primus quoq; Homeri libros correxit, ac in ordinem redegit. Suidas. ¶ Fuit & alter Zenodotus Grammaticus Alexandrinus, qui in quædam Platonis, Homeri, & Hesiodi opera commentarios conscripsit. Vide Suidam.

Zēnŏdŏtĭum, ζηνοδότιον, Vrbs Osroënę prope Nicephorium; ut ex secundo Parthicorum Arriani annotavit Steph.

Zĕphўrē, ζέφυρη, Insula est maris Mediterranei, juxta Cretam. Autor Plin. lib. 4. cap. 12, & Pompon. lib. 2. ¶ Zephyre item, sive Zephyra, olim dicta fuit Cariæ urbs, Mausoli sepulchro nobilitata, quæ deinde dicta est Halicarnassus. Autor Strabo libro 14.

Zĕphўrĭum, ζεφύριον, Promontorium est Locrorum, à quo Locri dicti sunt Epizephyrii, quòd supra Zephyrium siti essent. Strabo libro 6: Locri agri promontorium offertur quod Zephyrium appellatur: portum habens ab Occasu venientibus ventis commodum: qua ex causa & nomen assequitur.

Zĕphўrŭs, pen. cor. [ζέφυρος. Gall. *Ouest.* Ital. *Ponente.* Ger. Der Westwind. Fland. West. Hisp. *Oest.* Polon Wiatr zachodni. Vng. *Nap nyugati szel.* Ang. *The west wind.*] Ventus flans ab Occasu æquinoctiali adversus subsolanum: quem Latini Favonium appellant. Dictus Zephyrus quasi ζωηφόρος, vitam ferens: vel quia fert quæ sunt ad vitam. Eo sanè plantæ omnes germinant, & pullulant. Vide Gell. lib. 2. cap. 22.

Zĕphўrĭŭs, adjectivum: ut, Zephyria ova, ἔαρινωίμενα ὠά: hoc est, sterilia, quòd vento putentur generari. Plinius libr. 10. cap. 62: Quidam & vento putant ea generari: qua de causa etiam Zephyria appellantur.

Zerbis, ζέρβις, Mesopotamiæ fluvius in Tigrim cadens, ut scribit Plin. lib. 6. cap. 26.

Zerethra, Arcades vocant vadi foramina quædam, per quæ Erasinus fluvius è lacu Stymphalo erumpit in Argivam terram. Autor Strabo lib. 8.

Zerynthum,

Zerynthum ζερυνθον, Antrum eſt in Thracia, non procul à Zona urbe & Hebro fluvio, Hecates numini ſacrum, ut eſt autor Lycophron: unde & canes in eo immolabantur. Suidas Veneri ſacrum fuiſſe exiſtimat, eamq; inde Zerynthiam dictã. Vide Cælium Rhodig. lib. 8. cap. 23.

Zetes. ζήτης, Fuit filius Boreæ ex Orithyia, & frater Calais. Hi duo fratres ex Argonautarum numero fuerunt: & quoniam allati fuiſſe feruntur, ad pellendas Harpyias miſſi ſunt, teſte Servio.

Zethus ζήθος, Iovis ex Antiopa filius, & frater Amphionis: cui adjutor fuit in condendis Thebis. De quo Cic. lib. 2. de Orat. Miror cur philoſophiæ ſicut Zethus ille Pacuvianus, propè bellum indixeris. Horat. 1. Epiſt. 17: Gratia ſic fratrum geminorum Amphionis atq; Zethi diſſiluit.

Zeugitana regio, ζευγιτανη, Eadem quæ & Africa propriè dicta. Autor Plin. lib. 5. cap. 4.

Zeugmã, Vrbs inſignis ad Euphratem fluvium, LXXXII. M. paſſuum à Samoſatis Comagenę civitate diſtans. Autor Plin. lib. 5. cap. 24. ¶ Eſt & Vrbs Daciæ, Ptolem. lib. 3. cap. 8. [Vulgò Cteſeburg]

Zeuxis, [ζεῦξις. German. Ein außbundiger Mater zu ſeiner zeit.] Clariſſimus pictor Heracleotes fuit, qui in certamen picturæ cum Parrhaſio deſcendit, uvaſq; tanto ſucceſſu pictas in ſcenam detulit, ut ad eas aves advolarent. Parrhaſius autem linteum attulit pictum, ita veritate repræſentata, ut Zeuxis alitum judicio tumens, flagitaret tandem remoto linteo oſtendi picturam: intellectoque errore, concederet palmam ingenuo pudore: quoniam ipſe aves fefelliſſet: Parrhaſius autem ſe artificem. Fertur hinc pinxiſſe puerum uvas ferentem, ad quas quum advolaſſent aves, iratus eſt mira ingenuitate operi ſuo, & dixit: Vvas meliùs pinxi quàm puerum. Nam ſi hunc conſummaſſem, aves timere debuerant. Pinxit & Helenæ ſimulachrum, quod deinde Romam tranſlatum fuit, & in Philippi porticibus collocatum. Hæc ex Plinio, libro 35. capite 10.

Zeuxo, ζεῦξώ, Nympha marina, Oceani & Tethyos filia. Heſiodus in Theog. Ζεῦξώ τε, Κλυτίη τε, Ιδυῖά τε, Πασιθόη τε.

Z ante I.

Zicla, ζίκλα, Cappadocię oppidum, teſte Stephano, à Ziela Nicomedis filio conditum.

Zigere, ζιγέρη, Oppidum Scytharum Arotherum in ea parte Thraciæ, quæ Iſtri oſtiis incumbit. Autor Plinius libro 4. capite 11.

Zigarum, ea terra fertur, ex qua populi exierint, qui noſtra ætate cum liberis & uxoribus Europam pervagantur. [Germ. Das Zigeynerlandt]

Zilis, ζίλις, Oppidum Mauritaniæ Tingitanæ, regum olim ditioni exemptum, & è Bætica jura petere juſſum. Autor Plinius lib. 5. cap. 1.

Zimiris, ζιμιρις, Regio Aethiopiæ arenoſa, in qua magnetes optimi inveniuntur, Plin. lib. 36. cap. 16.

Zingi. ζίγγοι, Mæotidis paludis accolę ſupra Cimmerium Boſphorum. Plin. lib. 6. cap. 7.

Zipœtium, ζιπόιτιον, Bithyniæ oppidum, à Zipœto rege ita appellatum. ¶ Gentile Zypœtius, ζιποίτιος. Steph.

Ziriinia, ζειρινία, Thraciæ oppidum, ut ex lib. 3. Philip. Theopompi annotavit Stephan. ¶ Gentile Ziriniates, ζειρινίτης.

Zizama, ζίζαμα, Oppidum Garamantum, unum ex iis, quæ à Cornelio Balbo in Romanorum ditionem ſunt redacta. Autor Plin. lib. 5. cap. 5.

Z ante M.

Zmilus, ζμίλος, Nobilis architecti nomen, qui unà cum Rholo, & Theodoro Labyrinthum Lemnium extruxit, centum quadraginta columnis inſignem. Autor Plinius libro 36. cap. 13.

Z ante O.

Zoara, ζόαρα, Vrbs Perſidis, cujus incolæ dicuntur Zoaratæ, ζοαρᾶται ¶ Eſt item Zoara, Palæſtinæ locus, quò Lot tempore Sodomiticæ calamitatis confugit. ¶ A' quo fit gentile Zoarenus. ζοαρηνός.

Zobidæ, ζωβίδαι, Populi Carmaniæ finitimi: ut annotavit Stephanus ex Quadrati Rerum Parthicarum lib. 2.

Zœtreum, ζοίτριον, vel ζόιτιον, Vrbs Arcadiæ, à Zetp quodam, Stephanus.

Zoelæ, per tres ſyllabas, penult prod. ζοῖλαι, Aſturiæ populi in Hiſpania citeriore, Perſicis, & Gyris finitimi. Autor Plin. lib. 3. cap. 3: Apud hos præſtantiſſimum lini genus naſcebatur, & ſplendidiſſimum, idq; natura torrentis, in quo poliebatur: ut teſtatur idem Plin. lib. 19. cap. 1.

Zoilus. [ζώιλος. German. Ein böſſertiger vnnd leichtfertiger Poet/ ſo etliche Bücher wider Homerum geſchriben hat.] Sophiſta fuit Amphipolites, Ptolemæi temporibus, hoc uno facinore nobilitatus, quòd Homerum poëtarum omnium principem libris adverſus eum ſcriptis auſus ſit reprehendere: unde & ὁμηρομάστιξ cognomen accepit. Quæ ſcripta Ptolemæo obtulit, ingens videlicet præmium ab eo ſperans. Verùm quum nihil daretur, penuria coactus, ſubmiſit qui peterent. Ibi Ptolemæus mirari ſe ait, quum Homerus tot annos defunctus, tot hominum millia paſceret, Zoilum egere Homero multo doctiorem. De mortis ejus genere diverſi diverſa ſentiunt. Alii parricidii convictum juſſu regis cruci affixum volunt: alii quum in Græciam rediiſſet, de Scironiis ſaxis fuiſſe præcipitatum. ¶ Ab hujus autem moribus ſumptum eſt, ut homines livido, & ex alieni ingenii obtrectatione laudem aucupãtes, Zoili dicerentur. Ovid. lib. 1. de Remed. amoris: Ingenium magni livor detrectat Homeri, Quiſquis es ex illo Zoilenomen habes. Vide Adagia Eraſmi.

Zombis, ζομβις, Vrbs Mediæ, Steph.

Zona, ζώνη, Vrbs Ciconum, Stephan. Nicand. ſcribit Zonam eſſe locũ quendam montanũ & civitatem ejuſdem nominis.

Zopyrus, penultima correpta, ζώπυρος, Phyſiognomon quidam fuit: hoc eſt, ex eorum genere, qui ſe hominum mores, naturasque ex faciei lineamẽtis perſpicere profitentur. Huic quum aliquando oblatus eſſet Socrates, iſq; eum hominem ſtupidum, bardumq; eſſe reſpondiſſet, cæteris eam vocem riſu excipientibus: Nõ falleris (inquit Socrates) ô Zopyre: talis enim eram, niſi vitioſam naturam Philoſophiæ præceptis ſuperaſſem. ¶ Zopyrus præterea alius fuit, filius Megabyzi, unus ex iis, qui occiſo Pſeudoſmerdi, Perſarum regnum è Magorum manibus vindicarunt. Hic quum Darius Babylonem vigeſimum jam menſem fruſtrà obſideret, naſum ſibi, aures, & labia amputavit, & ita ad Babylonios transfugit, multa de Darii injuria conquerens, quem ſibi immerẽti ita faciem mutilaſſe ſimulabat. Receptus itaq; à Babyloniis, levibusque aliquot prœliis re ſatis fœliciter geſta, univerſæ urbis dux conſtitutus, urbem Dario tradidit. Quam tamẽ victoriam ſibi nimis magno conſtare ſæpè conqueſtus eſt, unum ſeſe Zopyrũ integrum malle aſſerens, quàm viginti cupere Babylones. Autor Herod. lib. 3.

Zoroandã. ζωροάνδα, Locus eſt circa Taurũ montẽ, ubi Tigris cuniculis abſorptus, turſus erumpit. Vide Plin. lib. 6. cap. 27.

Zoroaſtres, ζωροάστρης, Bactrianorum rex, Aſtrologiæ & Magiæ peritiſſimus, qui eadem, qua Ninus Aſſyriorum rex, ætate floruit, à quo poſt multa prœlia vario eventu commiſſa, tandẽ debellatus eſſe traditur, & occiſus. Hic omniũ mortaliũ unus, teſte Plin. lib. 7. cap. 16, eodẽ quo natus eſt die riſiſſe fertur: cerebrumq; ei adeò dicitur palpitaſſe, ut impoſitam repelleret manum, futurę præſagio ſcientię. Primus enim artes magicas creditur inveniſſe, ut autor eſt idem Plin. lib. 30. cap. 1.

Zoſter Atticæ promontorium eſt, non procul ab Anaphlyſto, quàm longiſſimè in mare excurrens, teſte Strabone lib. 9.

Z ante V.

Zuchis, ζῦχις, Oppidum eſt Africæ, non procul à Syrãbus: à quo fit gentile Zuchites, ζυχίτης, Stephan.

Z ante Y.

Zygantes, ζύγαντες, Populi ſunt Aphricę mediterraneę, ſimiis ferè victitantes, quorum magna copia apud ipſos gignitur. Plura de iis ſcribit Herodot. lib. 4. Horum civitas ζύγαντις, cõmemoratur à Stephano.

Zygi, Vide ZINGI.

Zygina, ζύγαινα, Inſula in mari rubro. Gentile, Zygenites. Poſſ. Zygenicus, Steph.

Zygopolis, ζυγόπολις, Ponti urbs in confinio Cappadociæ, non procul à Trapezunte. Autor Strab. lib. 12.

FINIS

802.232 Bibliotheca 4.500/I
P.P. Camaldulensium in Bielany
Y.VIII.2
Depozyt w Bibliotece Jagiellońskiej
01135